

ORIGENIS HEXAPLORUM

QUAE SUPERSUNT;

SIVE

VETERUM INTERPRETUM GRAECORUM

IN TOTUM VETUS TESTAMENTUM

FRAGMENTA.

POST FLAMINIUM NOBILIUM, DRUSIUM, ET MONTEFALCONIUM,

ADHIBITA ETIAM VERSIONE SYRO-HEXAPLARI,

CONCINNAVIT, EMENDAVIT, ET MULTIS PARTIBUS AUXIT

FRIDERICUS FIELD, A. A. M.

COLLEGIJ SS. TRIN. CANTAB. OLIM SOCIUS.

TOMUS II.

JOBUS — MALACHIAS.

AUCTARIUM ET INDICES.

OXONII:

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

M DCCC LXXV.

J O B U S.

IN LIBRUM JOBI

MONITUM.

“IN colligendis libri Jobi variis interpretationibus et lectionibus, hi Jobi codices manuscripti et editi auxilio fuere.

“Codex Colbertinus, num. 1952, recens quidem, sed ad antiqui et egregii exemplaris fidem descriptus, qui plura nobis suppeditavit, quam ceteri omnes MSS. Ibi asterisci et obeli notantur. [Hunc codicem ad Cap. v. 12 praedicat Montef., quasi exscriptum ex alio qui ad Tetrapla ipsa adornatus fuerat. Vide tamen nos ad Cap. ii. 9.]

“Codex Regius, num. 1896, membranaceus, XI saeculi.

“Codex Regius, num. 2434, membranaceus, X saeculi, ubi omnia, quae possunt pictura exprimi, depictis imaginibus repraesentantur.

“Codex RR. PP. Oratorii in vico S. Honorati, membranaceus, X saeculi; commodante Viro doctissimo Jacobo le Long, Congregationis Oratorii Presbytero.

“Hieronymi versio libri Job, secundum editionem τὸν Ὁ hexaplaem, edita primo Tomo Operum Hieronymi a D. Joanne Martianaeo nostro. [Denuo edita post Vallarsium et Maffaeium a J. P. Migne in *Patrologiae* Tomo XXIX, pp. 61-114.]

“Nicetae Catena in Job [opera et studio Patricii Junii] cusa Londini anno 1637. [Graecorum Patrum, ex quorum scriptis Catena conflata est, praecipui sunt Olympiodorus, Polychronius, Didymus, Chrysostomus, Apolinarius.]

“Notae Editionis Romanae [anno 1587, a Flaminio Nobilio concinnatae, in quibus continentur ea, ut praefantis verbis utamur, *quae, in libris manuscriptis reperta, vel ad indicandas antiquarum, tum lectionum, tum interpretationum varietates (sub scholii illas nomine, quod ipsarum incerta esset auctoritas, nonnunquam relatas) vel ad stabiliendam scripturam Vaticanam, et ejus obscuriores locos illustrandos pertinere visa sunt*] et Drusii [*Veterum interpretum Graecorum in totum V. T. Fragmenta, Arnhemiae, 1622.*]”—
MONTEF.

Idem in *Praeliminaribus*, p. 63.—“In libro Jobi, praeter solitam sex columnarum operam, Origenes in editione τῶν Ὁ plurima mutila ex Theodotione, et aliquando ex aliis editionibus, asteriscis praepositis restauravit, et hiatus magnos resarcivit, ut ipse supra memorat. Septingentos vel octingentos versiculos [h. e. στίχους] ab Origene praedicto modo in locis ubi deerant repositos fuisse testatur Hieronymus, qui librum Jobi sic restitutum Latine transtulit. . . Haec supplementa ex codice quodam Colbertino, et ex editione Hieronymi mutuamur. Praeterea lectiones veterum interpretum longe auctiores et emendatiores damus, quam Drusius ediderat.”

De Appendice sua ad hunc librum Parsonsus haec: “Continet antiquorum interpretum, Aquilae, Symmachi etc. fragmenta, ex codicum marginibus excerpta, adjectis etiam, quae ibidem conspiciuntur, scholiis. Ex amplissima vero harum reliquiarum silva, quam mihi obtulerunt codices fere duodecim notis et lectionibus marginalibus instructi, ea seligere quae vel *adhuc sunt inedita*, vel *digna quae denuo edantur*, non nihil prorsus erat negotii; nec me in tali materie vel nulla praetermississe, vel utiliora semper descripsisse spondere audeo.” Codices quorum lectiones his conditionibus excerpit Parsonsus, sunt fere hi:—

137. Codex Bibliothecae Ambrosianae Mediolani, signatus B. 73, membranaceus, saeculi fere X. Adjuncta est huic et duobus codd. subsequentibus, Catena PP. Graecorum.
138. Codex ejusdem Bibliothecae, M. 65, membranaceus, saeculi X.
139. Codex ejusdem Bibliothecae, A. 148, membranaceus, saeculi X.
161. Codex Bibliothecae Dresdensis, num. iii, saeculi XIV. Habet praeter textum Jobi, Proverb., Eccles. et Cant. Cant., lectiones Aquilae, Symmachi etc., scholia et lectiones in margine.
248. Codex Vaticanus, num. 346, bombycinus, circa saeculum XIV. Continet Prov., Eccles., Cant. Cant. et Jobum, omnes cum notis Origenianis in margine, nempe lectiones Aquilae, Sym. et Theodot.
249. Codex Vaticanus, Pii secundi, in Appendice signatus num. 1, membranaceus.
250. Codex Bibliothecae Electoralis Monachii, num. 148, bombycinus, saeculi XIV. Continet librum Jobi cum lectionibus Aquilae et aliorum; quae tamen maxima ex parte evanuerunt. Multa autem, quae apud alios codd. Aquilae, Symmacho, Theodotioni tribuntur, in hoc tanquam explicationes, sine auctoris nomine, leguntur.
252. Codex Bibliothecae Mediceae, num. xxvii, plut. viii, membranaceus, saeculi X, seu potius IX exeuntis. Continet hic codex (quem Jac. le Long *insignem*, Luc. Holstenius *incomparabilem* appellat) libros Jobi, Prov., Eccles. et Cant. Cant.; omnes grandioribus literis στίχους exaratos. Abundat lectionibus margini adjectis, ex antiquis interpretibus Aq., Sym. et Theod. Neque desunt alia, sive variantes lectiones, sive correctiones, sive scholia, nullo auctoris nomine apposito. Omnia autem haec marginalia scripta literis sunt ad quadratam formam accedentibus exarata, idemque cum codicis textu aevum sapiunt.
255. Codex Vaticanus, num. 338, membranaceus, saeculi IX. Continet librum Jobi cum argumentis ad marginem Olympindori, variis lectionibus Aquilae, Theod. et Sym., sive in marg., sive inter lineas, et scholiis diversorum Patrum.
256. Codex Vaticanus, num. 697, membranaceus, saeculi XII. Continet librum Jobi, scholiis diversorum Patrum adjectis.
258. Codex Vaticanus, num. 749, membranaceus, character. uncialibus exaratus circa saeculum IX, cum lectionibus aliorum interpretum, et Catena Patrum uncialibus pariter literis in circuitu descripta.
259. Codex Vaticanus, num. 230, membranaceus, saeculi XIII, cum sanctorum Patrum expositionibus.

Restat unus instar omnium, qui ad Hexaplorum reliquias augendas et corrigendas plurimum contulerit, Codex Syro-hexaplaris Ambrosiano-Mediolanensis, ab Henrico Middeldorpfio editus, ex apographo quem Matthias Norbergius anno 1778, dum Mediolani commoraretur, sua manu exscripserat. Jobi apographo bis usus est Editor; primum in libello, cui titulus: *Curae Hexaplares in Jobum, e Cod. Syriaco-hexaplati Ambrosiano-Mediolanensi, scripsit Henr. Middeldorpf, Wratislaviae, 1847*; deinde in majori opere: *Codex Syriaco-hexaplaris. Liber Quartus Regum e Cod. Parisiensi; Jesaias, Duodecim Prophetæ Minores, Proverbia, Jobus, Canticum, Threni, Ecclesiastes, e Cod. Mediolanensi edidit et commentariis illustravit Henr. Middeldorpf, Berolini, 1835*. In quo opere Middeldorpfius plurima non tam ipsius codicis, qui diligentissime et accuratissime exaratus est, quam apographi Norbergiani menda sagaciter deprehendit; alia aut non odoratus est, aut quasi insanabilia intacta reliquit. Quod ad textum pretiosissimi codicis attinet, exspectanda est editio ad ipsum archetypum expressa, omnibus numeris absoluta, interpunctione et punctis, quae vocantur, *diacriticis* munita, cujus particulam tantum, Threnos, Baruch, et Jeremiae Epistolam complectentem, edidit ANTONIUS CERIANI, Doctor Collegii Bibliothecae Ambrosianae, in *Monumentis Sacris et Profanis*, Tom. I, Fasc. I, Mediolani, 1861. Interea ne desideratissimi operis mora nostro incepto jacturam faceret, a Viro eruditissimo eodemque humanissimo facile impetravimus, ut lectiones marginales, maxime eas quae ad diversas Aquilae, Symmachi, Theodotionis versiones spectent, ad fidem codicis exigeret, corrigeret, expleret. Quantum vero utilitatis ex hac recensione nostro operi accesserit, nemini, opinamur, annotationem criticam vel cursim inspicienti, dubium esse potest. Unum tenendum est: ubicunque, non monito lectore, Syriaca nostra a Middeldorpfianis vel apicem discedant, discrepantiam istam non tam negligentiae, (nisi quid in exscribendo humani passi fuerimus), quam majori diligentiae, nec tam nostrae, quam optimi adjutoris nostri, imputandam esse.

JOBUS.

CAPUT I.

1. **וְיָרַח בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר**. *Vir erat in terra Uz.* O'. *Ἀνθρωπός τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι.* 'A. Θ. *ἀνὴρ ἦν ἐν γῆ Οὐς.*¹
וְשֵׁם אִיּוֹב. *Jobus nomen ejus.* O'. *ᾧ ὄνομα Ἰώβ.* Θ. *Ἰώβ ὄνομα αὐτῷ.*²
וְהָיָה. *Perfectus.* O'. *ἀληθινός, ἀμεμπτος.* 'A. Θ. *ἀπλοῦς.* Σ. *ἄμωμος.*³
3. **וְהָיוּ**. *Et famulitium multum valde.* O'. *καὶ ὑπηρεσία πολλή σφόδρα.* 'A. *καὶ δουλεία πολλή σφόδρα.* Σ. *καὶ οἰκετία πολλή σφόδρα.*⁴
וְהָיוּ. *Magnus prae omnibus filiis orientis.* O'. *εὐγενῆς τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν.* 'A. *ἄλλος μέγας . . .*⁵ Σ. *μέγιστος πάντων τῶν ἀνατολικῶν.*⁶
4. **וְיָרַח**. *Unusquisque die suo.* O'. *καθ' ἑκάστην ἡμέραν.* 'A. *ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν.*⁷

5. **וְיָרַחוּ**. *Circumiverunt.* O'. *συντελέσθησαν.* 'A. *ἄλλος ἤρξαντο.*⁸
וְיָרַחוּ. *Forsitan peccaverunt filii mei, et maledixerunt Deo in corde suo.* O'. *μήποτε οἱ υἱοί μου ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν κακὰ ἐνενόησαν πρὸς θεόν.* 'A. *εἶπὼς ἡμαρτον οἱ υἱοί μου, καὶ ἠύλογησαν θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν.*⁹
6. **וְיָרַחוּ**. *Filii Dei.* O'. *οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ.* 'A. *ἄλλος οἱ υἱοὶ θεοῦ.*¹⁰
וְיָרַחוּ. *Ut sisterent sese.* O'. *παραστήναι.* 'A. Σ. *ὁμοίως.*¹¹
וְיָרַחוּ. *Coram Jova.* O'. *ἐνώπιον τοῦ κυρίου.* 'A. Σ. . . *τοῦ κυρίου.*¹²
וְיָרַחוּ. *Et venit Satanas quoque in medio eorum.* O'. *καὶ ὁ διάβολος ἦλθε μετ' αὐτῶν.* 'A. . . *καίγε Σατὰν ἐν μέσῳ αὐτῶν.*¹³ Θ. . . *καὶ ἀντικείμενος . . .*¹⁴

CAP. I. ¹ Sic Colb. ubi Oūs cum tenui spiritu, teste Montef. Nobilius: 'A. ἐν γῆ οὐς. Syro-hex. in marg. **ⲉⲟⲩⲟⲩ**. Middelodorpfius in *Curis Hexapl. ad Jobum*, p. 1, tentat **ⲉⲟⲩⲟⲩ**, ἐν γωνίᾳ, frustra. "Codex ad **ⲉⲟⲩⲟⲩ** apponit ἘΝΓΗΟΥΣ (sic). Ex corrupto Graeco videtur mihi orta lectio Syriaca."—*Ceriani*. ² Sic Codd. 161, 248. Syro-hex. in marg. sine titulo: **ⲉⲟⲩⲟⲩ**. ³ Nobil., Orat., Reg. unus. ⁴ Olympiodorus apud Nicetam, Orat., Reg. unus. ⁵ Sic Montef. Nobil. affert: Schol. μέγας. ⁶ Chrysost. apud Nicet., Orat., Reg. unus. ⁷ Montef. ex Reg. affert: "ἄλλος ἕκαστος κ. τ. εἰ. Eadem habent in marg.

sine titulo Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. Olymp.: ἀλλήλους, φησὶν, ἐκ διαδοχῆς συνεκάλουν, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν οὕτω γὰρ 'Ακ. ἐξίδωκεν. ⁸ Schol. apud Nobil. Sine auctore afferunt Codd. 161, 248. ⁹ Nobil. ¹⁰ Sic Montef. Nobilio est scholium. Syro-hex. in marg. affert: **ⲉⲟⲩⲟⲩ**. ¹¹ Syro-hex. ¹² Syro-hex. qui in textu quoque τοῦ κυρίου habet. ¹³ Nobil. et MSS. apud Montef. Hieron. Ed. Hex.: *et venit * equidem: diabolus cum eis.* Ad τῷ διαβόλῳ (v. 7) Syro-hex. affert: **ⲉⲟⲩⲟⲩ**. ¹⁴ Θ. ἀντικείμενος. Sic Nobil. et MSS. ut ante, etiam Cod. 248. Syro-hex. **ⲉⲟⲩⲟⲩ**.

8. **עַל־עַבְדִּי**. *Super seruum meum.* O'. κατὰ τοῦ παιδός (alia exempl. *θεράποντός*¹⁶) μου. 'A. Σ. Θ. ἐπὶ τὸν δοῦλόν μου.¹⁶
- וְיָמֵי**. *Par ei.* O'. κατ' αὐτόν. Alia exempl. *ὅμοιος αὐτόν*.¹⁷
- וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. *Vir perfectus et rectus, timens Deum.* O'. ἄνθρωπος ἀμεμπτος, ἀληθινός, θεοσεβής. ('A.) ἀνὴρ ἀπλοῦς καὶ εὐθύς καὶ φοβούμενος τὸν θεόν.¹⁸
9. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. *Jovae.* O'. ἐναντίον τοῦ κυρίου. Alia exempl. *τῷ κυρίῳ*.¹⁹
- וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. *Reveretur ... Deum.* O'. σέβεται τὸν κύριον. 'A. φοβεῖται τὸν θεόν.²⁰
11. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. *Si non contra faciem tuam maledicet tibi.* O'. ἢ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει. 'A. ἢ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.²¹
12. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. *E conspectu Jovae.* O'. παρὰ τοῦ κυρίου. Alia exempl. ἀπὸ προσώπου θεοῦ.²²
13. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. *Comedebant et bibebant vinum.* O'. * ἤσθιον καὶ ἔπινον οἶνον.²³
14. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. *Et nuntius venit ad*

Jobum. O'. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς 'Ιώβ. 'A. καὶ [ἰδοὺ] ἄγγελος ἦλθε πρὸς 'Ιώβ.²⁴

15. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. *Et irruerunt Sabaei.* O'. καὶ ἔλθοντες οἱ αἰχμαλωτεύοντες. 'A. καὶ ἔπεισε (s. ἐπέπεισε) Σαβά.²⁵ 'O' 'Εβραῖος' καὶ ἐπέπεισον οἱ Σαβαῖται.²⁶

וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל. *Et evasi tantum ego solus ad nuntiandum tibi.* O'. σωθεὶς δὲ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαι σοι. 'O' 'Εβραῖος' ἐσώθην τοῦ ἀπαγγεῖλαι σοι.²⁷

16. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. *Adhuc ille loquebatur, et hic venit.* O'. ἔτι τοῦτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος. 'A. Θ. ἔτι οὗτος ἐλάλει, καὶ οὗτος ἦλθε.²⁸

וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל. *Ignis Dei cecidit de caelo.* O'. πῦρ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 'A. Θ. πῦρ θεοῦ...²⁹ * Ἄλλος' πῦρ παρὰ τοῦ θεοῦ κατηνέχθη.³⁰

וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל. *Et devoravit eos.* O'. κατέφαγεν. Σ. ἀπέκτεινεν.³¹

וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל. *Tantum.* O'. Vacat. * 'A. ἐκτός.³²

17. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. *Chaldaei fecerunt tres turmas.* O'. οἱ ἱππεῖς ἐποίησαν ἡμῖν κε-

¹⁶ Sic Nicet., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. ¹⁷ Syro-hex. in marg. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. Lectio *αὐτόν* ὅμοιος est in Codd. 161, 248. Cod. Alex.: *ἄνθρωπος ὅμοιος αὐτόν*. Cf. Hex. nostra ad Jerem. x. 6, 7. ¹⁸ Sic schol. apud Nobil. "Puto esse interpretamentum Aquilae."—*Drusius*. Montef. ('A. Θ.) praemittit propter v. 1. ¹⁹ Sic Cod. 253. Syro-hex. in marg. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. ²⁰ Nobil. quasi scholium affert, et sine auctore habent Codd. 161, 248. Sed Colb. et Reg. unus Aquilae tribuunt. ²¹ Sic Colb. et Reg. unus. Nobil. sine ἢ affert. Idem addit: ἢ *φανερῶς, ἀνοισχύτως*, quod scholiastae debetur. Glossa *φανερῶς* est in marg. Cod. 161. ²² Sic Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. ²³ Hieron.: * *comedebant et: bibebant vinum*: quae imperite Graeca fecit Montef.: * *ἔφαγον καὶ ἔπινον οἶνον*. Imperfectum *ἤσθιον* est in Codd. 55, 68, 160, consentiente Syro in marg. **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. ²⁴ Sic Colb., teste Montef., sed suspectum est *ἰδοὺ*. ²⁵ Colb. affert: 'A. καὶ ἐπέπεισε. Cod. 255: 'A. ἔπεισε Σαβά. Nobil. quasi scholium affert:

ἐπέπεισε Σαβά. Tandem Syrus noster: **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. ²⁶ Polychronius apud Nicet. et Reg. unus: *ἀπὸ μέρους τοῦ, ἔλθοντες οἱ αἰχμαλωτεύσαντες, ἐπέπεισον οἱ Σαβαῖται* (Σαβαῖται Nicet.) *ἔχει τὸ 'Εβραϊκόν, εἶπουν οἱ Σαρακηνοί*. Colb. et Cod. 255: *ὁ δὲ 'Εβραῖος, οἱ Σαβαῖται* (Σαβαῖται Cod. 255) *ἔχει, ἀπὸ τοῦ, οἱ Σαρακηνοί*. ²⁷ Polychron., Reg. unus: *τὸ δὲ, ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον ἀπαγγεῖλαι σοι* [quae est lectio Cod. Alex. et aliorum] *ὁ 'Εβραῖος, ἐσώθην, ἔχει, τοῦ ἀπαγγεῖλαι σοι, μόνος*. ²⁸ Sic Colb. Nobil. quasi scholium affert, et sine titulo Cod. 248. Minus probabiliter Cod. 255 legit: 'A. *ἔτι τοῦτο ἐλάλει, καὶ οὗτος ἦλθεν*. ²⁹ Sic Chrysost. apud Nicet. et Colb. Hieron.: *ignis * Dei*. ³⁰ Sic scholium apud Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. Montefalconio videbatur esse Symmachi lectio. ³¹ Colb. ³² Syro-hex. hic et v. 17 in marg. habet: **וְיָמֵי יְרֵךְ יִשְׂרָאֵל**. Sic sine asterisco v. 19. (Vocabulum Syr. pro Graecis *πλήν, ἄνευ, χωρὶς, ἐκτός* ru-nitur; hic autem *ἐκτός* ante *ἐγὼ μόνος* legit Cod. 249. Aquilae vero *ἐκτός* pro *πλ* tribuitur Psal. xxxi. 6. Jerem. xxviii. 19.)

φαλὰς τρεῖς. 'Α. οἱ Χαλδαῖοι ἔθηκαν τρεῖς ἀρχάς.³³ 'Αλλος· τάγματα τρία.³⁴

18. וַיִּשְׁתִּי. Et bibentes vinum. Ο'. καὶ πινόντων (X) 'Α. οἶνον.³⁵

19. הַלְיָדָה הַגָּדוֹלָה. Ventus magnus. Ο'. πνεῦμα μέγα. 'Α. ἄνεμος μέγας.³⁶

20. וְעֵצְמִי. Pallium suum. Ο'. τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ. 'Α. ἔνδυμα . . Σ. ἐφαστριδα . . Θ. τὸν ἐπενδύτην.³⁷

21. Ο'. — ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως ἐγένετο. Οὐ κείται ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ.³⁸

22. וְנָתַתְּ לִּי הַלְּבָבִים. Nec dedit insulsum Deo. Ο'. καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ. Σ. οὐδὲ ἠφρονεύσατο πρὸς τὸν θεόν.³⁹ 'Ο 'Εβραῖος' οὐκ ἐμέμψατο τῷ θεῷ.⁴⁰

CAP. II.

1. וְיָלְדוּ לָנוּ בְנֵי. Filii Dei. Ο'. οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ. 'Αλλος· οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ.¹

וְהָיָה עָלַי. (in posteriore loco). Ut se sisteret coram Jova. Ο'. X 'Α. Θ. παραστήναι ἐναντίον τοῦ κυρίου.²

2. וַיֹּאמֶר. (in posteriore loco). Et dixit. Ο'. Vacat. Οἱ λοιποὶ καὶ εἶπεν.³

3. וַיִּשְׁתַּחֲוֶה. Satanae. Ο'. πρὸς τὸν διάβολον. 'Αλλος· X πρὸς τὸν Σατανάν.⁴

וְיָחַד עִי עִי. Et adhuc adhaeret integritati suae. Ο'. ἔτι δὲ ἔχεται ἀκακίας. 'Ο 'Εβραῖος' καὶ ἔτι ἔχεται τῆς ἑαυτοῦ τελειότητος.⁵

וְנָתַתְּ לִי הַלְּבָבִים. Et incitasti me in eum, ut deglutiam eum sine causa. Ο'. σὺ δὲ εἶπας ὑπάρχοντα αὐτοῦ διακενῆς ἀπολέσαι. 'Α. καὶ ἀνέσεισάς με ἐπ' αὐτῷ (s. ἐν αὐτῷ) τοῦ καταποντίσαι αὐτὸν δωρεάν.⁶

4. וְשָׂבַע בְּעַד יָתֵן שֵׁנָה לְשֵׁנָה. Pellem pro pelle, et quicquid habet humo, dubit pro vita sua. Ο'. δέρμα ὑπὲρ δέρματος (alia exempl. add. πάντα s. καὶ πάντα) ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκτίσει. Σ. χρωτὰ ὑπὲρ χρωτὸς, καὶ πάντα ὅσα ἔχει, προήσεται ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.⁷

5. וְיָבִיבָהּ. Si non ad faciem tuam maledicet tibi. Ο'. ἢ μὴν εἰς πρόσωπόν σου εὐλογῆσει. 'Α. εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογῆσει σε.⁸ 'Ο 'Εβραῖος' εἰ οὐκ εἰς πρόσωπόν σου βλασφημήσει σε.⁹

³³ Sic Colb. Nobil. scholium affert: Χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς ἀρχάς [sic sine titulo Codd. 161, 248] et Aquilae tribuit: τάγματα τρία. Sed cum Colb. facit Olymp.: 'Α. οἱ Χαλδαῖοι ἔθηκαν [καθ' ἡμῶν] τρεῖς ἀρχάς; necnon Syro-hex. $\text{לְאַרְבָּעָה} \cdot \text{לְאַרְבָּעָה}$.³⁴ Nobil. ut ante. Explicatoris esse videtur. Cod. 252 in marg.: Χαλδαῖοι ἔθηκαν τρεῖς ἀρχάς, ἀντὶ τοῦ, τάγματα τρία. ³⁵ Syro-hex. in marg. addit: $\text{לְאַרְבָּעָה} \cdot \text{לְאַרְבָּעָה}$.³⁶ Colb., Reg. unus. ³⁷ Ibidem. Nobil. vero: Schol. ἔνδυμα. Θ. τὸν ἐπενδύτην. 'Α. ἐφαστριδα. "Lectio nostra asseritur ex Levit. viii. 7, ubi Aq. לְאַרְבָּעָה vertit ἔνδυμα; et ex 1 Reg. ii. 19. [et xxiv. 12.] ubi Sym. eandem vocem vertit ἐφαστριδα."—Montef. Cf. Hex. nostra ad Jessai. lix. 17. lxi. 10. Syrus hic affert: $\text{לְאַרְבָּעָה} \cdot \text{לְאַרְבָּעָה}$, quod Graece sonat tam τὴν ἐφαστριδα αὐτοῦ quam τὸ περιβάλλον αὐτοῦ. ³⁸ Colb., Cod. 255. Obelum habent Syro-hex. et Hieron. ³⁹ Nobil., Reg. unus, et sine nomine Cod. 252. ⁴⁰ Polychron., Colb., Regii duo.

CAP. II. ¹ Schol. apud Nobil. Sic Codd. 161, 248 in marg. ² "Haec notantur asterisco in versione Lat. sic: X ut staret

coram Domino. In Colb. autem in haec verba, ἐναντίον κυρίου, haec leguntur: 'Α.Θ. ὅσα ἠστήρισται οὐκ ἔστι τῶν Ο', ἀλλ' ἀφ' ἐτέρας ἐκδόσεως ἐπεισέχθη, ὡς δὴ τοῦ 'Εβραϊκοῦ οὕτως ἔχοντος."—Montef. Haec, παραστήναι—κυρίου, desunt in Codd. 68, 249; et in Syro-hex. sub — (per errorem pro X) leguntur. ³ Colb. Hieron.: X et dixit. ⁴ Sic Syro-hex. in textu, et sine asterisco Cod. Alex., alius. ⁵ Sic Apolinarius in Colb. et Polychron. in Reg., Orat., Nobil. Posterior om. καὶ ἔτι. ⁶ Sic "omnes MSS.," teste Montef. Didymus apud Nobil.: τοῦτο 'Ακ. σαφέστερον ἐκδέδωκεν' ἀνέσεισάς με ἐπ' αὐτῷ κ.τ.ε. Syro-hex. affert: (ἐν αὐτῷ) $\text{כִּי אֲנִי אֶשְׂרָף} \cdot \text{לְאַרְבָּעָה} \cdot \text{לְאַרְבָּעָה}$. Drusius suspicatur Aquilam edidisse ἀπολέσαι, et LXX καταποντίσαι, quia hoc apud illos ponitur pro לְאַרְבָּעָה Psal. lv. 10. Thren. ii. 5. etc. Frustra. Vid. Hex. ad Job. x. 8. Psal. xx. 9. xxxiv. 25. Jessai. xxv. 8. ⁷ Sic Nobil., Reg. unus et Orat. Post ἔχει, (ἀνήρ) tacite assumit Montef. In textu Syro-hex. πάντα habet. ⁸ Colb. ⁹ Reg. unus. Schol. in marg. Cod. 161: τὸ εὐλογῆσει ἀντὶ τοῦ ὑβρίσει' ὁ γοῦν 'Εβραῖος σαφῶς βλασφημήσει ἔχει.

6. **שָׁמַר שְׁמֵרָתָא.** *Animam ejus serva.* Ο. τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον. Θ. τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐχ ἄψη.¹⁰
7. **הִתְיַחֵס מִפְּנֵי מַתָּה.** *A conspectu Jonae.* Ο. ἀπὸ τοῦ κυρίου. * Ἄλλος ἀπὸ προσώπου (τοῦ κυρίου v. κυρίου).¹¹
רַע בְּחַיִּים. *Ulcere malo.* Ο. ἔλκει πονήρῳ.¹² * Ἄλλος ἔλεφαντι.¹³
8. **לֹא קָבַץ.** *Et cepit sibi.* Ο. καὶ ἔλαβεν * ἑαυτῷ.¹⁴
בִּזְרָתָהּ. *Ad scalpendum se ea.* Ο. ἵνα τὸν ἰχώρα * Θ. αὐτοῦ * ἔξῃ.¹⁵ * Ὁ Ἑβραῖος κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ.¹⁶
יָשָׁב וְהָיָה. *Et ipse sedebat.* Ο. καὶ ἐκάθητο. * Α. Θ. (καὶ) αὐτὸς (ἐκάθητο).¹⁷
בְּתוֹךְ הַיָּדָיִם. *In medio cineris.* Ο. ἐπὶ τῆς κοπρίας. * Α. ἐντὸς τῆς σποδοῦ.¹⁸ Σ. ἐπὶ σποδοῦ.¹⁹
9. **אָמַר לֹא יִסְתַּחֲוֶה.** *Et dixit ei usque.* Ο. εἶπεν αὐτῷ ἢ γυνὴ αὐτοῦ. * Α. Θ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἢ γυνή.²⁰ ÷ χρόνον δὲ πολλοῦ προβεβηκότος * Οὐ κείται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.²¹
הֲתִתְּקִי קִרְבֵּי מִתְּחִילָה. *Adhuc tu adhaeres integritati tuae?* Ο. μέχρι τίνος καρτερήσεις; Σ. ἔτι ἐμμένεις τῇ ἀπλότητί σου;²²

9. **עִוְלָה דֵּי יְהוָה.** *Maledic Deo.* Ο. εἰπόν τι βῆμα εἰς κύριον. Διπλῆ γραφή· εὐλόγησον θεόν.²³ * Ἄλλος· κατάρασαι τὸν θεόν.²⁴
10. **הִלְבַּחְתָּהּ.** *Fatuatum.* Ο. ἀφρόνων. * Α. ἀπορρουσῶν.²⁵
11. **תָּוִן.** *Hoc.* Ο. Vacat. * Θ. ταῦτα.²⁶
תְּמַנִּיתָהּ. *Themanita.* Ο. ὁ Θαιμανῶν βασιλεὺς. Σ. ὁ Θαιμανίτης.²⁷
שִׁחִיתָהּ. *Suchita.* Ο. ὁ Σαυχέων τύραννος. Θ. (ὁ) Σωίτης.²⁸
נַעֲמַתְהָ. *Naamathita.* Ο. ὁ Μιναιῶν βασιλεὺς. Σ. (ὁ) Ναμαθίτης. Θ. (ὁ) Νωμαθίτης.²⁹
וַיִּנְיִי וַיִּנְיִי לְבָבוֹ וַיִּנְיִי וַיִּנְיִי. *Et condixerunt simul ad veniendum ad condolendum ei et ad consolandum eum.* Ο. καὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδόν, τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν. Σ. συνετάξαντο γὰρ ὁμοῦ ἐλθόντες συμπαθῆσαι αὐτῷ καὶ παραμυθῆσασθαι αὐτόν.³⁰
12. **עַל-רִגְלֵיהֶם שָׂמוּ כְּפָלֵיהֶם.** *Super capita eorum in caelum.* Ο. Vacat. * Θ. ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανόν.³¹
13. **וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ בְּאֶרֶץ.** *Et sederunt cum eo in terra.* Ο. παρεκάθισαν αὐτῷ * εἰς τὴν

¹⁰ Regii duo et Cod. 258 Theodotioni ascribunt; Theodoretu (sic) Nobilius, Symmacho Drusius, Sym. et Theodotioni Montef. ¹¹ Syro-hex. in marg. + **לְפָנָיו מִפְּנֵי**. Hieron.: * *a facie Domini.* ¹² Schol. in marg. Cod. 161: *πονήρῳ παραξινύωνος, ἵνα σημαίη τὸ ἐπαχθὲς καὶ βαρῦ.* ¹³ Colb. et Cod. 258 in marg. Ad verba *ἔξω τῆς πόλεως* (v. 8) Colb. notat: *οὐκ εἰδῶται γὰρ ἐν πόλεσιν ὁμοδιᾶτοι τοῖς ἄλλοις οἱ ἐλεφαντιῶντες (-τῶντες Montef.).* ¹⁴ Sic sine asterisco Comp. et Codd. 161, 248. Hieron.: * *sibi.* ¹⁵ Syro-hex. in marg. + **לְפָנָיו מִפְּנֵי**. ¹⁶ Sic Nicet. ex Apolinario. "Ὁ Ἑβρ. τὸ κνᾶσθαι ἐν αὐτῷ. Sic Colb. ex Apolinario et Orat.—Montef." ¹⁷ Syro-hex. + **וְהָיָה**. Hieron.: * *ipse.* ¹⁸ Nobil. ¹⁹ Colb., Reg. unus. Nobil.: Σ. ἐπὶ τῆς σποδοῦ. "In haec verba, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο, in Colb. notatur ad marginem, *οὗτος ἦν πολὺς*: quae verba quorsum spectent, non satis assequimur."—Montef. Spectant ad praecedentia, *ἵνα τὸν ἰχώρα ἔξῃ*; post quae Cod. 259 in textu, et Cod. 258 in marg. addunt: *οὕτως ἦν πολὺς.* ²⁰ Colb. ²¹ Colb. et Cod. 255. Syro-hex. in

textu: — *ἔξω τῆς πόλεως. χρόνου δὲ πολλοῦ προβεβηκότος, ἢ εἶπεν αὐτῷ ἢ γυνὴ αὐτοῦ· μέχρι τίνος καρτερήσεις*; — λέγων ἰδοῦ—*συνέχουσιν* * ἀλλὰ εἶπὸν κ.τ.έ. ²² "Colb. et Reg. unus."—Montef. Pro *ἐμμένεις*, quod edidit Montef., *ἐμμένεις* habet Catena MS. Jobi in Bibl. D. Marci n. 21, teste Schlennero in *Ormisc. Crit.* p. 151. ²³ "In Colb. sic habetur: Δ^π. γρ. εὐλόγησον θεόν. Illud vero Δ^π., ni fallor, significat Tetrupla, ubi sic scriptum habebatur."—Montef. Nobis vero aliter persuasum est, nempe notam hanc nil nisi διπλῆ γραφή significare. Cf. ad Cap. viii. 22. Syro-hex. in marg. sine auctore: + **כִּי לֹא יִסְתַּחֲוֶה**. ²⁴ Sic Codd. 161, 248 in marg. Nobil. assert: Schol. *κατάρασσον* (sic) τὸν θεόν. ²⁵ Nobil., Colb. Cf. Hex. ad Psal. xiii. 1. Prov. xvii. 22. Jerem. xvii. 11. Ezech. xiii. 3. ²⁶ Syro-hex. + **וְהָיָה**. ²⁷ Colb. ²⁸ Colb. Cod. 255: Θ. *Ἰωίτης.* ²⁹ Colb. ³⁰ Nobil. ³¹ Syro-hex. + **וְהָיָה**. Montef. assert: * *εἰς τὸν οὐρανόν*; ex Hieron., ut videtur. Polychron. apud Nicet.: *τῶν δὲ βιβλία ἔχουσι καὶ ἀναβλήσαντες εἰς οὐρανόν.*

γῆν.³³ 'Ο Ἑβραῖος' καὶ ἐκάθισαν παρ' αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς.³³

13. לַיְלִוֹת שִׁבְעָה. Et septem noctes. O'. ✕ καὶ ἐπτὰ νύκτας.³⁴

וְיָנִי דָבַר אֵלָיו דָּבַר. Et nemo locutus est ad eum verbum. O'. καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησε ✕ Σ. Θ. πρὸς αὐτὸν λόγον.³⁵

CAP. III.

1. לְהַלְלֵהוּ. Et execratus est. O'. καὶ κατηράσατο. Διπλῆ (γραφή)· ἐλοιδύρησεν.¹

2. וַיֹּב אָז. Et respondit Jobus. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. καὶ ἀπεκρίθη Ἰώβ.²

3. נָפַח הָיָה מִמֶּנּוּ הַיָּלִיד. Et nox quae dixit : Conceptus est vir. O'. καὶ ἡ νύξ ἐκείνη, ἥ εἶπαν ἰδοὺ ἄρσεν. 'Ο Ἑβραῖος καὶ ὁ Σ. καὶ ἡ νύξ ἐν ἧ ἐκυήθη ἄνθρωπος.³

4. הַיּוֹם הַהוּא. Dies illa. O'. ἡ νύξ ἐκείνη. Σ. Θ. ἡ ἡμέρα ἐκείνη.⁴

וְיִשְׁתָּדֵף אֹרֶן. Ne requirat eam. O'. μὴ ἀναζητήσαι αὐτήν. [Σ. μὴ ἀντιποιήσαιο αὐτῆς.]⁵ Schol. μὴ γένοιτο ἐν καταλόγῳ νυκτῶν.⁶

5. וְיִהְיֶה לְךָ. Sibi vindicent (s. pollutant) eam. O'. ἐκλάβοι δὲ αὐτήν. 'A. μολύναι (αὐτήν). Σ. ἀν-

τιποιήσαιο αὐτῆς. Θ. ἀγχιστευσάτω αὐτήν.'

5. נָנְעוּ. Nubes. O'. γνόφος. 'A. νέφωσης. Σ. ἀχλύς. Θ. συννέφεια.⁸

וְיִבְעַתְּהָ יְהוָה. Terreant eam obscurationes (s. quasi amaritudines) diei. O'. καταραθείη (ἐν ἄλλῳ ἀντιγράφῳ, καταραχθείη ἄλλος, καὶ παραχθείη⁹) ἡ ἡμέρα. 'A. καὶ ἐκθαμβήσασαν αὐτήν ὡς πικραμμοὶ (ἡμέρας).¹⁰

6. לְפָנַי. Capiat eam caligo. O'. ἀπενέγκοιτο αὐτήν σκότος. 'A. . . σκοτομηνία.¹¹ Διπλῆ γραφή· ἀνατεῖλαι ἐπ' αὐτήν (σκότος).¹²

וְיִתְלֵף. Ne gaudeat (s. ne adunetur). O'. μὴ εἴη. Σ. μηδὲ συναφθείη.¹³

וְיִבְרַח מִמֶּנּוּ. Non veniat in numerum. O'. μηδὲ ἀριθμηθείη. Πάντες· μὴ ἔλθοι. . .¹⁴

7. גְּלִימָה. Solitaria. O'. ὀδύνη. 'Ο Ἑβραῖος μεμονωμένη. Σ. ἐκβλητος.¹⁵

וְיִבְרַח. Jubilum. O'. εὐφροσύνη μηδὲ χαρμονή. 'Ἄλλος· ἀγαλλίαμα.¹⁶

8. וְיִרְיֶה. Maledicant ei qui diem execrantur. O'. ἀλλὰ καταράσαιο αὐτήν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. 'A. μὴ ὀνομάσασαν αὐτήν ἐπικαταρώμενοι ἡμέραν.¹⁷

וְיִתְקַח עֵרָר לְיָתֵן. Qui parati sunt suscitare Leviathan (s. serpentem majorem). O'. ὁ

³² Montef. et sine asterisco Cod. 249. Hieron.: ✕ in terra. ³³ Orat. Polychron.: τοῦτο ἐμφατικώτερον ἔχει ὁ Ἑβραῖος· φησὶ γάρ· καὶ ἐκάθισαν κ. τ. ε. ³⁴ Sic Syro-hex. in textu, cum scholio : "Non posita erant in exemplaribus Origenis (כְּחֵדְדָּהּ אֶרְבָּא)." ³⁵ Syro-hex. אֵלָיו ✕ אֵלָיו. Hieron.: ✕ ad eum verbum. Codd. 255, 258 : Θ. Σ. πρὸς αὐτὸν λόγον.

CAP. III. ¹ Colb. : Δ'. ἐλοιδύρησεν. Cf. ad Cap. ii. 9. ² Syro-hex. אָז ✕ אָז. Cod. Alex., alius : καὶ ἀπεκρίθη Ἰώβ. ³ Reg. unus. Nobil. : Σ. ἐν ἧ ἐκυήθη ἄνθρωπος. ⁴ Colb., Reg. unus. Cod. 255 : Θ. Σ. ἡ ἡμέρα. Syro-hex. : Οἱ λοιποὶ ἡ ἡμέρα. ⁵ Colb., Reg. unus. Sic diserte affirmat Montef. contra Nobil. et Drus. qui notam, Σ. ἀντιποιήσαιο αὐτῆς, ad v. 5 referunt. ⁶ Cod. 255. Sic 'Ἄλλος apud Montef. qui Colb. appellat. Secundum Cat. Nic. verba sunt Chrysostomi. ⁷ Nobil. ⁸ Nobil., Orat., Olymp. Montef. per errorem, ut videtur, notam hanc ad Hebr. אָזֵן refert. Cum Nobil. facit Syro-hex.

וְיִתְקַח עֵרָר לְיָתֵן. (Vocab. אָזֵן deest in Lexicis ; altorum pro σκοτασμός posuit Sym. Psal. lxxiii. 20. lxxxvii. 19.) ⁹ Colb. Cod. 253 habet καταραχθείη ; Comp., Ald. et Cod. 256, καὶ παραχθείη. Syro-hex. in text. καὶ παραχθείη ; in marg. autem, καταραθείη (כְּחֵדְדָּהּ). ¹⁰ Nobil. Hieron. : ✕ et conturbent eam quasi amaritudines diei. ¹¹ Nobil., Olymp. ¹² "Colb. : Δ. γρ. ἀνατεῖλαι ἐπ' αὐτήν σκότος (s. ὄφος)." — Montef. Cf. ad Cap. ii. 9. Syro-hex. sine auctore : אָזֵן אֶרְבָּא אֶרְבָּא, h. e. ἀνατελεῖ ἐπ' αὐτήν σκότος (s. ὄφος). ¹³ Nobil., Olymp., Colb., Orat. Eadem addunt in fine vers. Codd. 139, 147. ¹⁴ Syro-hex. אָזֵן אֶרְבָּא. "Pro אָזֵן vitiose scripto edidi אָזֵן, μὴ ἔλθοι." — Middeld. ¹⁵ Colb., Reg. unus. Severianus apud Nobil. : ὁ Σ. ἐκβλητος εἶπεν, ὁ δὲ Ἑβρ. μεμονωμένη. Syro-hex. אָזֵן אֶרְבָּא. ¹⁶ Sic, pro χαρμονή, Schol. apud Nobil. et Cod. 248 in marg. ¹⁷ Sic Codd. 138, 255, et sine auctore 137. Eadem habet, sed anonyma, Syro-hex. אָזֵן אֶרְבָּא אֶרְבָּא אֶרְבָּא.

μέλλων τὸ μέγα κήτος χειρώσασθαι.¹⁸ 'Α. οἱ παρεσκευασμένοι ἐξεγείραι Λευιαθάν. Σ. οἱ μέλλοντες διεγείρειν τὸν Λευιαθάν. Θ. οἱ ἔτοιμοι ἐξυπνίσαι δράκοντα.¹⁹

9. יָקַר לֹא יִרְאֶה אֶת-לְוַיָּאֵל. *Expectet lucem, et non sit.* 'Ο. ἰπομείναι, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι. 'Α. προσμείναι εἰς φῶς, καὶ οὐκ ἔστιν.²⁰ Σ. προσδοκηθεῖη φῶς, καὶ μὴ εἶη.²¹

14. מוֹלְדוֹת לְמוֹתָיו. *Qui aedificant solitudines sibi.* 'Ο. οἱ ἐγαυριῶντο ἐπὶ ξίψεσιν. Σ. οἰκοδομησάντων ἐρείπια ἑαυτοῖς.²²

16. אָבְדוּתוֹ. *Abditum.* 'Ο. ἐκπορευόμενον. 'Α. Θ. κεκρυμμένον. Σ. κατορυγόν.²³
וְלֹא יִרְאֶה אֶת-לְוַיָּאֵל. *Sicut parvuli non viderunt lucem.* 'Ο. ὡσπερ νήπιοι οἱ οὐκ εἶδον φῶς. Θ. ἔμβρονον μὴ ἰδὼν φῶς.²⁴

17. וְהָיוּ לְחֵן. *Cessant a commotione.* 'Ο. ἐξέκασαν (alia exempl. ἔπαυσαν s. ἐξέπαυσαν) θυμὸν ὀργῆς. 'Α. ἐπαύσαντο κλονήσεως.²⁵ Σ. ἐπαύσαντο σείοντες.²⁶ Θ. ἐκόπασαν ὀργῆς.²⁷

לָח. *Robare.* 'Ο. τῷ σώματι. Οἱ λοιποὶ ἰσχύϊ.²⁸

18. וְהָיוּ כְּמִיּוֹת. *Pariter vinciti tranquillii sunt.* 'Ο. ὁμοθυμαδὸν δὲ οἱ αἰώνιοι. 'Α. Θ.

ἄμα δέσμοιοι εὐθήμεσαν.²⁹ Σ. ὁμοῦ δεσμῶται ἀδχλητοι.³⁰

18. וְהָיוּ כְּמִיּוֹת. *Exactoris.* 'Ο. φορολόγον. 'Α. εἰσπράσσοντος. Σ. ἐπαναγκαστοῦ.³¹

19. וְהָיוּ כְּמִיּוֹת. *Et servus liber est a domino suo.* 'Ο. καὶ θεραπῶν δεδοικῶς (alia exempl. οὐ δ.) τὸν κύριον αὐτοῦ. 'Α. Σ. καὶ δούλος (s. οἰκέτης) ἐλεύθερος ἀπὸ τοῦ κυρίου (s. δεσπύτου) αὐτοῦ.³² Οἱ λοιποὶ: ἐλεύθερος ἀπὸ τῶν κυρίων ἑαυτοῦ.³³

22. וְהָיוּ כְּמִיּוֹת. *Qui laetantur.* 'Ο. περιχαρεῖς. Θ. ἐχάρησαν.³⁴

23. וְהָיוּ כְּמִיּוֹת. *Viro cujus via abscondita est.* 'Ο. (θάνατος) ἀνδρὶ ἀνάπανμα. (ἀνδρὶ) ✕ Θ. οὐ ἡ ὁδὸς ἀπεκρύβη ἀπ' αὐτοῦ.³⁵

וְהָיוּ כְּמִיּוֹת. *Et sepit Deus circa eum.* 'Ο. συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς κατ' αὐτοῦ. Σ. ἀπέφραξεν ὁ θεὸς κατ' αὐτοῦ.³⁶

24. וְהָיוּ כְּמִיּוֹת. *Quia ante panem gemitus meus venit.* 'Ο. πρὸ γὰρ τῶν σίτων μου στεναγμὸς ἦκει. 'Α. ὅτι εἰς πρόσωπον ἄρτου μου στεναγμὸς μου ἐλεύσεται.³⁷

וְהָיוּ כְּמִיּוֹת. *Et effunduntur sicut aqua rugitus mei.* 'Ο. δακρύω δὲ ἐγὼ συνεχόμενος

18 Pro χειρώσασθαι Syro-hex. *חַבַּלָּם* dedit, cum scholio: "Quemadmodum ille, qui vincit hostem suum in bello, et tenet eum manu (*חַבַּלָּם*)."¹⁹ Nobil. Eadem in suo habuit Syro-hex. vertens: *חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם?*²⁰ Sic Cod. 252, ubi prosequitur scriptum.²¹ Nobil. Montef. autem: "Σ. προσδοκηθεῖη φῶς, καὶ μὴ εἶη ἰπομείναι ἐν σκότῳ. Sic lectionem plenam exhibent Orat. et Nicetas. Partem vero solam postremam affert Colb.: καὶ μὴ εἶη ἰπομείναι ἐν σκότῳ." Verba, ἰπομείναι ἐν σκότῳ, a Sym. abjudicanda esse recte censuit Kreyssigius.²² Reg. unus. Colb. et Reg. alter οἰκοδομησάντων habent. Montef. vero haec ad v. 15, οἱ ἐπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυρίου, perperam refert.²³ Symmachi lectionem affert Colb., quam Montef. ad *חַבַּלָּם*, ἔκτρομα, uale appunit. Syro-hex. *חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם?*²⁴ Middeld. vertit: 'Α. Θ. κατορυγόν. Σ. κεκρυμμένον. Sed praeter testimonium Colbertini, Syr. *חַבַּלָּם* ponitur pro κατώρυξε Jerem. xiii. 7. Ezech. xxxix. 12; et *חַבַּלָּם* pro κατώρυγη Amos ix. 2.²⁵ Colb. Illud ἔμβρονον est in

marg. Cod. 255.²⁶ Colb., Reg. unus. Pro κλονήσεως Nobil. habet κλονήσαι, invito Syro-hex., qui affert: *חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם?*²⁷ Cod. 161: ὁ δὲ Θ. ἀπὸ τοῦ ἐξέκασαν, ἐκόπασαν ὀργῆς, φησίν. Syro-hex. *חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם?* Montef. ex Colb., Reg., [et Olymp.] exscripsit: Θ. ἐκόπασαν ὀργῆς θυμὸν. Idem est in Nobil. sub titulo Sym. Sed θυμὸν e textu τῶν 'Ο' irrepsisse manifestum est.²⁸ Colb. Syro-hex a Norbergio non exscriptus: *חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם?*²⁹ Sic Cod. 138. Nobil., Colb.: 'Α. ἄμα δ. εὐθήμεσαν. Cod. 255: 'Α. ἄμα δ. εὐθήμεσαν. Syro-hex. in textu post αἰώνιοι addit: ✕ 'Α. Θ. εὐθήμεσαν (*חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם?*). Hieron.: ✕ *abundauerunt.*³⁰ Nobil., Colb.³¹ Ibidem.³² Syro-hex. ad codicem exactus: *חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם?*³³ Colb., Reg. unus. Syro-hex. Theodotioni tribuit: ἀπὸ τῶν κυρίων αὐτοῦ.³⁴ Syro-hex. *חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם? חַבַּלָּם?*³⁵ Nisi forte sit pro Hebr. *חַבַּלָּם?*, quod in LXX vacat.³⁶ Colb.³⁷ Olymp. apud Nobil., Orat., Reg. unus.³⁸ Nobil., Colb. Pronomen post στεναγμὸς deest apud Nobil. Montef. tacite μοι dedit.

φόβω. ('A.) καὶ χυθήσεται ὡς ὕδατα βρυχή-
ματά μου.³⁸ Θ. καὶ στάξουσιν ὡς ὕδωρ κραυγαί
μου.³⁹

25. וַיִּתְּנֵי פַחַד פְּחַדַי וַיִּתְּנֵי יָמִי. Nam timorem timui,
et supervenit mihi. Ο'. φόβος γὰρ ἔν ἐφρόντισα
ἦλθέ μοι. 'A. ὅτι πτόσων ἐπτόθην, καὶ ἦλθέ μοι.
Σ. ὅτι φόβος ἔν ἐφοβούμην ἦλθέ μοι. Θ. ὅτι φόβον
ἐφοβήθην, καὶ ἦλθέ μοι.⁴⁰

26. לֹא שָׁלוֹחַ לִי. Non tranquillus fui. Ο'. οὔτε εἰρή-
νευσα. 'A. οὐκ εὐπάθησα. Θ. οὐκ εὐθήνησα.⁴¹

וַיִּנְדָּב. Commotio. Ο'. ὄργη. 'A. κλόνησις.⁴²

CAP. IV.

2. הֲלֹא תִלְיֶה דְּבַר נִשְׁפָּה. Num si sustollamus
(הֲנִשְׁפָּה pro נִשְׁפָּה) ad te verbum, aegre feres?
Ο'. μὴ πολλάκις σοι λελάληται ἐν κόπῳ;
'A. μήτι ἐπαροῦμεν λαλήσαι πρὸς σέ, κοπιᾶσις.
Σ. ἐὰν ἀναλάβωμεν λόγον (πρὸς σέ), μοχθήσεις.

Θ. εἰ ληψόμεθα λαλήσαι πρὸς σέ, κοπιᾶσις.¹

4. בְּשִׁלְיָהּ יָקִימוּן לְשׁוֹנֵי לַבָּן. Labantem exererunt verba
tua. Ο'. ἀσθενούντάς τε ἐξανέστησας ῥήμασι.
'A. σκανδαλιζόμενον (s. σκωλούμενον) ἐξανέστησαν ῥήματά
σου. Σ. τοὺς σφαλέντας . . . Θ. ἀσθενούτας
ἐξανέστησαν ῥήματά σου.²

5. לְהַתְּבַהֵל. Et territus es. Ο'. σὺ ἐσπούδασας.
(Σ.) ἐθορυβήθης.³

6. הַיְקָרְתָּ הַיְקָרְתָּ הַיְקָרְתָּ. Expectatio tua et inte-
gritas viarum tuarum. Ο'. καὶ ἡ ἐλπίς σου καὶ
ἡ κακία (aliud exempl. ἀκακία) τῆς ὁδοῦ σου.
'A. ἡ ὑπομονή σου καὶ ἡ ἀπλότης τῶν ὁδῶν σου.⁴

8. יָוֵן. Iniquitatem. Ο'. τὰ ἄτοπα. 'A. ἀνωφελές.⁵

11. לֵוִי שִׁבְד מִבְּלִי-טָרָף. Leo adultus periit in-
opia praediae. Ο'. μυρμηκολέων ὄλετο παρὰ
τὸ μὴ ἔχειν βοράν. 'A. λῆς ὄλετο παρὰ τὸ
μὴ ἔχειν θήραν.⁶ Σ. ἀνυπόστατος λέων ἀπόλ-
λυται . . . ἐθηρεύθη.⁷ Θ. . . θήραν.⁸

³⁸ Schol. apud Nobil. "Videtur esse Aquilae, qui βρύχημα vertere solet."—Montef. Syro-hex. affert: 'A. καὶ . . . (כַּסְפֵּי) ὡς ὕδατα βρύχημά (כַּסְפֵּי) μου. Pro כַּסְפֵּי, innitetur, Graece ἐρεισθήσεται, ἐπιστηρίσεται, ἀνακλιθήσεται, etc. Boeckelius conjecit כַּסְפֵּי, effundetur, quod nimis remotum videtur. "Num pro כַּסְפֵּי a תַּנְיָא legit תַּנְיָא a תַּנְיָא, innivius est? Sed verbum תַּנְיָא aliter interpretatus est Aq. Deut. xxxiii. 3, ut habet Masius in Crit. Sacr. ad loc."—Ceriani. ³⁹ Graeca sunt Middeldorpii pro Syriacis:⁴⁰ Syro-hex. . . .⁴¹ Nobil. affert: 'A. οὐκ εὐπάθησα. Syro-hex. . . .⁴² Colb. Nobil. κλόνος quasi scholium affert.

hex. لا لحيه¹ Montef. tantum affert: Σ. σφαλέντας. ² Scholium apud Nobil. Cod. 248 in marg.: ἀντι (ταῦ) ἐθορυβήθη: εἴρηται δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τοῦ σπεύδειν τοὺς θορυβουμένους. Cf. ad Cap. xxi. 6. xxiii. 16. Aliud schol. est in Colb. et Cod. 255: σπεύδειν ἀπορρίψαι μὴ φέρον αὐτόν. ³ Nobil., Orat. Colb. et Reg. unus Theodotioni tribuunt. ⁴ Colb., Reg. unus. Colb. addit: Δ". γρ. τὰ ἄτοπα. Ad seqq. οἱ δὲ σπεύροντες κ.τ.ε. Parsons. e Cod. 248 affert: Σ. ὁ γὰρ σπεύρει ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. Est scholium ex Gal. iv. 7 huc translatum. ⁵ Nobil., Reg. unus. ⁶ Σ. ἀνυπόστατος λ. ἀπόλλυται (ἀπόλετο Colb.). Sic Colb., Reg. unus. Disceptatio orta est de vocab. ἀνυπόστατος, Symmacho satis familiari, de eo cuius impetus sustineri nequit. Hinc alii vertunt insuperabilis, fortissimus, et ἀνυκ. λέων uni vocab. שׁוֹן aptant, quemadmodum idem Sym. pro Hebr. לֵוִי λέων ὀλοθρεύων posuit Psal. xc. 13. ciii. 21. Cum vero ἀνυπόστατος significare possit, substantiam non habens, alii opinantur verba, ἀνυκ. λέων ἀπόλλυται, ad totam sententiam pertinere, ut ἀνυπόστατος dicatur leo cui substantia, h. e. alimentum, desit. Sic Montef.: Subsistere non potens leo periit. At aliud est, substantiam non habere, ἀνυπόστατος εἶναι, cui contrarium est ἐνυπόστατος; aliud, sustentatione egere, quae notio hic requiritur. Praeterea notandum est, Syro-hex. ad βοράν haec afferre: Σ. ἐθηρεύθη (כַּסְפֵּי). Θ. θήραν (כַּסְפֵּי); unde colligere licet, integram hujus interp. versionem talem fuisse: ἀνυκ. λέων ἀπόλλυται, propterea quod nihil ἐθηρεύθη. ⁸ Colb., Syro-

CAP. IV. ¹ Aquilae lectionem affert Nobil.; Symmachi et Theodotionis Olymp. "Sic omnes MSS."—Montef. Aquilae κοπιᾶσις, quod aberat, ex Syro-hex. ad codicem exacto restituimus. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xx. 9. Syrus affert:² Syro-

12. וְאֵלֵי הָיָר יִגְנַב. *Et ad me verbum furtim delatum est.* Ο'. εἰ δέ τι ῥῆμα ἀληθινὸν ἐγεγόνει ἐν λόγοις σου, — οὐθὲν ἂν σοι τούτων κακὸν ἀπήντησε.⁹ Σ. πρὸς ἐμὲ δὲ ἐλαλήθη λαθραίως ὡς ἐν κλοπῇ.¹⁰
- וְקָשָׁה אָזְנוֹי שָׁמַע מְנַה. *Et suscepit auris meus pravum illud (s. susurrum) de eo.* Ο'. πότερον οὐ δέξεται μου τὸ οὗς ἐξαίτια παρ' αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐδέξατο τὸ οὗς μου ψιθυρισμὸν παρ' αὐτοῦ.¹¹
13. בְּשִׁעָפִים מְחַוִּינֹת לַיְלָה. *In cogitationibus ex visionibus noctis.* Ο'. φόβῳ δὲ καὶ ἤχῳ νυκτερινῇ. 'Α. ἐν παραλλαγαῖς ἀπὸ δραματισμῶν νυκτός.¹² Σ. ἐν ἐκπλήξει ἀπὸ ὁραμάτων νυκτερινῶν.¹³
14. פָּחַד קָרָאֵנִי. *Pavor occurrit mihi.* Ο'. φρίκη μοι συνήντησε. 'Αλλος' ἀντιπνέει μοι ὁ φόβος.¹⁴
15. עַל-פְּנֵי יַחַדִּי. *Super faciem meam transivit.* Ο'. ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπήλθεν. ('Α.) διὰ τοῦ προσώπου μου ᾤχετο.¹⁵
- וְסִמְרָה שְׂעָרַת בְּשָׂרִי. *Horruit crinibus carnis meae.* Ο'. ἔφριξαν δέ μου τρίχες καὶ σάρκες. 'Ο 'Εβραῖος' καὶ ἔφριξαν αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου.¹⁶
16. וְלֹא-אֶפְרָח מִרְאֵהוּ. *Stetit, et non agnovi aspectum ejus.* Ο'. ἀνέστην, καὶ οὐκ ἐπέγνων' εἶδον. 'Α. ἔστην, καὶ οὐκ ἐπιγνώ-

- σομαι...¹⁷ Σ. ἔστη τις, ὃν (fort. οὗ) οὐκ ἐγνώρισα τὸ εἶδος.¹⁸
16. וְקוֹל רִנָּה לֵבִי. *Auram lenem et vocem audivi.* Ο'. ἀλλ' ἢ αὖραν καὶ φωνὴν ἤκουον. Σ. ἡρεμίας φωνῆς ἤκουον.¹⁹
18. הִן בְּבִדְיִי לֹא יִנְיֹן וּבְמַלְאָכָיו שִׁים תְּהִלָּה. *En! servis suis non credit, et angelis suis imputat stultitiam.* Ο'. εἰ κατὰ παιδῶν αὐτοῦ οὐ πιστεύει, κατὰ δὲ ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιῶν τι ἐπενόησε. Σ. βρα, ἐν δούλοις αὐτοῦ ἀβελαιότης, καὶ ἐν ἀγγέλοις αὐτοῦ εὐρήσει ματαιότητα.²⁰
19. וְהָיוּ בְּתֵיכֶם מְרֹמְרֵי. *Etiam habitantes domus luti.* Ο'. τοὺς δὲ κατοικοῦντας οἰκίας πηλίνας. Σ. πῶς μᾶλλον ἐν τοῖς κατασκηνοῦσιν οἰκίας πηλίνας.²¹
- וְשָׂרָה בְּעָפָר יְסֻדָּה. *Quarum in pulvere fundamentum est.* Ο'. ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἔσμεν. Σ. ὧν γῆινος ὁ θεμέλιος.²²
21. הֲיִתְרַם עֲבָרָה לְהִתְרַם. *Nonne aufertur praestantia (s. avelluntur funiculi) eorum in iis?* Ο'. ἐνεφύσησε γὰρ αὐτοῖς, καὶ ἐξηράνθησαν. 'Αλλος' συνεξήρην τὸ ὑπόλειμμα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.²³
- וְיָמוּתוּ. *Moriuntur.* Ο'. ἀπώλοντο. 'Αλλος' ἐξέλιπον.²⁴
- וְלֹא בְּחָכְמָה. *Et non in sapientia.* Ο'. παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς σοφίαν. Διπλῆ (γραφῆ)· διὰ τὸ κ.τ.ε.²⁵

hex. Colb. subjungit: καὶ οἱ δυνατοὶ οὐκ εἰς διαδοχὰς παραπέμπονται. Ad seqq. σκύμωι δὲ κ.τ.ε. Parsons. e Cod. 151 affert: 'Α. Θ. θῆρες καὶ οἱ δυνατοὶ οὐκ εἰς δ. παραπέμπονται. Schol. οὐδὲ γὰρ μεθ' ἐτέρων νομίζονται. Quae omnia ad explicationem potius quam ad interpretationem pertinent.
⁹ — οὐθὲν—ἀπήντησε. Sic, sed om. τούτων, Syro-hex.
¹⁰ Nobil., Colb., Regii duo et Orat. Reg. alter pro δὲ ἐλαλήθη, διελαλήθη habet. In Nobil. et Orat. deest ὡς.
¹¹ Nicet., Colb., Regii duo. Sic, sed om. παρ' αὐτοῦ, Nobil.
¹² Nobil. ¹³ Sic Colb., Reg. unus. Nobil.: Σ. ἐν ἐστ. ἀπὸ ὁραμάτων μου νυκτερινῶν. Parsons. e Cod. 255 affert: Σ. ὄν' (ὄταν Cod. 256) ἐνθυμηθῶ περὶ θεοῦ, πάντα μοι φοβερὰ φαίνεται. Sic, sed omisso titulo, Cod. 256. Est scholium ad v. 14 pertinens. ¹⁴ Colb. ¹⁵ Schol. διὰ τοῦ

προσώπου μου. Sic Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. Deinde Montef. ex Colb. affert: 'Α. ᾤχετο. Postremo in marg. Cod. 252 legitur: ἄ (sic) διὰ τοῦ προσώπου ᾤχετο. Cf. ad v. 16. ¹⁶ Colb. ¹⁷ Haec, ἔστην καὶ οὐκ ἐπιγνώσομαι, Symmacho tribuunt Nobil., Codd. 161, 248. Cod. 242: 'Α. ἔστιν (sic) καὶ οὐκ ἐπιγνώσομαι. Cod. 252: ἄ (sic) ἐστιν καὶ οὐκ ἐπιγνώσομαι. ¹⁸ Colb., Reg. ¹⁹ Nobil., Cod. 248. ²⁰ Olymp., Colb. In priore ὄρα deest. ²¹ Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. Apud Nobil. ἐν deest. ²² Idem. ²³ Schol. apud Nobil., Cod. 248, et, om. αὐτῶν, Cod. 161. ²⁴ Nobil. Colb.: Δ^π. ἐξέλιπον. Ad καὶ ἐξηράνθησαν Syro-hex. in marg. notat: καὶ ἐξέλιπον (עֲבָרָה לְהִתְרַם). ²⁵ Colb.: Δ^π. διὰ τὸ κ.τ.ε.

CAP. V.

2. שׁוֹרְרֵי תִּבְיָהּ לֹא יִחְיֶה. *Nam stultum interficit ira.* O'. καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναίρει ὄργη. Θ. τὸν γὰρ ἄφρονα ἀναίρει ὄργη.¹
- תְּהֵא. *Et stolidum.* O'. πεπλανημένον δέ. 'A. (καὶ) θελγόμενον. Σ. καὶ νήπιον.²
3. אֲשֶׁר נִחַח בְּפִי. *Et execratus sum habitaculum ejus subito.* O'. ἀλλ' εὐθέως ἐβρώθη αὐτῶν ἢ δίαίτα. 'A. καὶ κατηρασάμην τὴν εὐπρέπειαν αὐτῶν παραχρήμα.³
4. אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ. *Et conterentur.* O'. κολαβρισθείησαν δέ.⁴ 'A. καὶ ἐπιτριβήσονται. Σ. καὶ κατεκλάσθησαν. Θ. καὶ ταπεινωθήσονται (s. ταπεινωθήτωσαν).⁵
5. אֲשֶׁר קָצְרוּ. *Cujus messet.* O'. ἃ γὰρ ἐκείνοι συνήγαγον. 'A. ἄλλος ἐθέρισαν.⁶
- אֲשֶׁר יֹאכְלוּ. *Famelicus comedet.* O'. δίκαιοι ἔδονται. 'A. πεινῶν φάγεται.⁷ Σ. πεινῶντες φάγονται.⁸
- אֲשֶׁר יִקְחֶם מִבְּיַמִּין. *Et de mediis spinis capiet eam.* O'. αὐτοὶ δὲ ἐκ κακῶν οὐκ ἐξάιρετοι ἔσονται. 'A. αὐτὸς δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσε-

- ται. Σ. αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσονται.⁹
5. אֲשֶׁר יִחְיֶה. *Et absorbebunt sitibundi opes eorum* (s. et inhiat exitium opibus eorum). O'. ἐκσιφωνισθείη αὐτῶν ἢ ἰσχύς. 'A. ἀφειλκύσαντο διψῶντες εὐπορίαν αὐτῶν.¹⁰ Σ. ἀναρροφήσαι διψῶν τὴν δύναμιν αὐτῶν.¹¹
6. אֲשֶׁר יִצְאֵהוּ מִן הַיַּבֵּשׁ. *Quia non egreditur de pulvere calamitas.* O'. οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθη ἐκ τῆς γῆς κόπος. Σ. οὐ γὰρ ἐξελεύσεται ἀπὸ κόνεως ὀδύνη.¹²
7. אֲשֶׁר יִבְרִיחַ בְּעוֹרֵי הַיָּבֵשׁ. *Et filii alitis* (s. fulminis, s. prunae ardentis) alte volant. O'. νεοσοῖ δὲ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται. 'A. καὶ υἱοὶ πτηνοῦ . . .¹³ Σ. τὰ τέκνα τῶν πετεινῶν ὑψοῦσι πτερά.¹⁴
10. אֲשֶׁר יִפְגֹּעַ. *Super faciem terrae.* O'. ἐπὶ τὴν γῆν. 'A. ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς.¹⁵
- אֲשֶׁר יִפְגֹּעַ. *Super faciem platearum.* O'. ἐπὶ τὴν ὑπ' οὐρανόν. 'A. ἐπὶ πρόσωπον ἐξωτάτων.¹⁶
11. אֲשֶׁר. *In salute.* O'. Vacat. Σ. εἰς σωτηρίαν s. ἐν σωτηρία.¹⁷
12. אֲשֶׁר. *Irritas facit.* O'. διαλλάσσοντα. 'A.

CAP. V. ¹ "Unus" apud Montef. ² Nobil. et Codd. 248, 255. Colb.: 'A. θελγόμενον καὶ νήπιον. Cod. 253: 'A. θελγόμενον νήπιον. Reg. unus: 'A. θελγόμενα. ³ Nobil. et Codd. 161, 248, 255. Drusius mendose dedit αὐτοῦ, quod recepit Montef., invitis, ut ipse fatetur, omnibus. Symmacho hoc fragmentum tribuunt Olymp. et Cod. 259. Vulg.: *Et maledixi gulchritudini ejus statim.* ⁴ Olymp.: κολαβρισθείησαν τουτέστιν, ἐπιτριβείησαν, ἐξευτελισθείησαν κολαβρος γὰρ ὁ μικρὸς χοῖρος. Lex. Cyrill. Brem.: κολαβρισθείησαν, περιρραγείησαν, χλευασθείησαν. Syro-hex. vertit *אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ*, *dissipentur.* ⁵ "Olymp.: ἀνθ' οὗ ὁ μὲν 'A., ἐπιτριβήσονται ὁ δὲ Θ., κατεκλάσθησαν ὁ δὲ Σ., ταπεινωθήτωσαν, ἐξέδωκαν. Aliud schol.: 'A. καὶ ἐπιτριβήσονται. Θ. καὶ ταπεινωθήσονται. Σ. καὶ κατεκλάσθησαν."—Nobil. "Σ. καὶ ταπεινωθήσονται (ταπεινωθήτωσαν Orat.). Θ. καὶ κατεκλάσθησαν. Sic omnes praeter Drusium, qui Symmacho καὶ κατεκλάσθησαν, et Theodotioni καὶ ταπεινωθήσονται tribuit."—Montef. Nos Drusium secuti sumus, maxime propter Syro-hex. qui affert: *אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ* .*אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ* .*אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ* . Cf. ad

Cap. xix. 2. ⁶ "Schol. ἐθέρισαν."—Nobil. Syro-hex. in marg. + *אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ*. ⁷ Nobil. ⁸ Nobil., Polychron., Reg. unus. Colb. affert: πεινῶντες φάγοντες (sic). ⁹ Aquilae fragmentum afferunt Reg. unus et Colb., qui habet *ἐνοπλων*. Symmacho versio soli Nobilio debetur, et suspicione non vacat. ¹⁰ Nobil. Montef. post Drusium edidit αὐτοῦ, invito Syro-hex. qui affert: *אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ* .*אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ* .*אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ* .¹¹ Nobil., Colb., qui *διάνοιαν* pro *δύναμιν* habet. Syro-hex. + *אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ* .*אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ* .¹² Nobil., Nicet. et "omnes." ¹³ Nobil.: 'A. καὶ υἱοὶ πτηνοῦ. "Colb.: πτηνοῦ οἶον γυπὸς. Lege πτηνοῦ οἶον γυπὸς."—Montef. Codd. 137, 255: 'A. (Σ. Cod. 137) πτηνοῦ οἶον γυπὸς. Vix Graecum est πτηνοῦ. ¹⁴ Nobil. ¹⁵ Syro-hex. ¹⁶ Colb., Reg. unus, et sine auctore Codd. 161, 248. Nobilio est scholium. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 43. ¹⁷ Syro-hex. + *אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ* .*אֲשֶׁר יִכְרְשׁוּ* . Montef. ex Colb. * *ἐν σωτηρίᾳ* dedit. Codd. 249, 254 *εἰς σωτηρίαν* addunt. Hieron.: * *in salutem*. (In editis Hieronymi puncta terminalia ad finem v. 12 prorogata sunt; quae res etiam Gratio fraudi fuit.)

τὸν ἀκυροῦντα.¹⁸ Σ. διαλύσει.¹⁹ Θ. διασκεδάσει β. διασκεδάζοντα.²⁰

13. **הַבְּרָחָה נְסִיחָה וְעֵצָה**. *Et consilium versutorum praecipitatur.* Ο'. βουλὴν δὲ πολυπλόκων ἐξέστησεν. Σ. βουλὴ δὲ σκολιὰ παραχθήσεται.²¹

16. **לַחֲזֵק**. *Tenui.* Ο'. ἀδυνάτω. 'Α. ἀτόνω. Σ. πτωχῶ.²²

18. **שָׁבַח**. *Et fasciis obligat.* Ο'. καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν. 'Α. καὶ μοτώσει. Σ. (καὶ) ἐπιδήσει.²³

19. **הַשֵּׁשׁ עַל שֵׁשׁ**. *In sex angustiis eruel te.* Ο'. ἐξάκισ ἐξ ἀναγκῶν σε ἐξελεΐται. 'Α. ἐν ἕξ θλίψεσι ρύσεται σε.²⁴

בְּשִׁבְעָה. *Et in septem.* Ο'. ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ. 'Α. Θ. καὶ ἐν ἑπτά.²⁵

21. **בְּלִשְׁבָּת לְשׁוֹן**. *In flagello linguae absconderis.* Ο'. ἀπὸ μάλιστα γλώσσης σε κρύψει. Schol. σκεπάσεις γὰρ αὐτοὺς ἀπὸ ἀντιλογίας γλώσσης.²⁶ Schol. ἀπὸ συκοφαντίας.²⁷

כִּי יָבוֹא. *A vastatione cum venerit.* Ο'. ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων. 'Α. ἀπὸ προνομῆς ἐπερχομένων.²⁸

23. **כִּי עִם־בְּרִיתֵךְ**. *Quia cum lapidibus agri foedus tuum.* Ο'. Vacat. 'Αλλος

ὅτι μετὰ τῶν λίθων τοῦ ἀγροῦ ἡ διαθήκη σου.²⁹ 'Αλλος: ✕ ὅτι πρὸς τοὺς λίθους τῆς χώρας ἔσται σοι συνθήκη (s. ἕξεις συνθήκην) 4.³⁰

23. **הַפֶּרָה אֵינָהּ לְךָ**. *Et fera agri pacifica erit tibi.* Ο'. θῆρες γὰρ ἀγριοὶ εἰρηνέουσσί σοι. 'Αλλος: καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ εἰρηνέουσσί σοι.²⁹

24. **הַלָּמָּה**. *Et scies quod in pace sit tabernaculum tuum.* Ο'. εἴτα γνώσῃ ὅτι εἰρηνεύσει σοι ὁ οἶκος. 'Αλλος: καὶ γνώσῃ ὅτι ἐν εἰρήνῃ τὸ σκηνώμα σου.³¹

וְיָבִיט. *Et visitabis habitaculum tuum, et non peccabis.* Ο'. ἡ δὲ δίαίτα τῆς σκηνῆς σου οὐ μὴ ἀμάρτη. 'Α. καὶ ἐπισκέψῃ ὡραιότητά σου, καὶ οὐ διαμαρτήσῃ.³² 'Αλλος: καὶ ἐπισκοπῇ τῆς εὐπρεπείας σου...³³ 'Αλλος: οὐ δυσπραγήσῃ.³⁴

26. **שִׁירָא**. *Acervus mergitum.* Ο'. θημωνία ἀλωνος. 'Αλλος: σωρός.³⁵

CAP. VI.

2. **וְיָבִיט**. *Utinam appendendo appenderetur ita mea.* Ο'. εἰ γάρ τις ἰσθῶν στήσαι μου τὴν ὄργην. Σ. ὡς εἶθε ἔσταθμίζετό μου ἡ ὄργη.¹

3. **וְעָלְתָּ**. *Ideo verba mea absorpta (s.*

¹⁸ Sic, sed sine artic., Nobil., Colb., Reg. unus. Syro-hex. ✕ **ⲛⲁⲓⲛⲁⲓⲛⲁⲓ**. (Syr. **ⲛⲁⲓ** plerumque vertit διασκεδάσει, interdum ἀκυροῦν, ut Matth. xv. 6 in versione utraque.) Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 10. ¹⁹ Colb., Reg. unus. Olymp.: Σ. διαλύοντα, invito Syro-hex. ✕ **ⲛⲁⲓ**. ²⁰ διασκεδάσει. Sic Colb., Reg. unus. Olymp.: Θ. διασκεδάζοντα. Syro-hex. ✕ **ⲛⲁⲓ**. I. h. e. διασκεδάζων s. διασκεδάζοντα. ²¹ Olymp. Interpretis nomen tacent Colb. et Codd. 161, 248. ²² Nobil. Colb. habet πτωχῶ tantum sine auctore. ²³ Nobil. Cod. 252 in marg.: μοτώσει καὶ ἐπιδήσει. ²⁴ Nobil. ²⁵ Idem. ²⁶ Colb. "Suspicio desumptam ex alio loco."—Montef. Est nota marginalis ex Psal. xxx. 21. ²⁷ Colb. Merum scholium est. ²⁸ Nobil., Polychron. et "omnes." ²⁹ "Haec quae sequuntur in aliquibus edd., non reperiuntur in LL. VV. qui collati sunt: ὅτι μετὰ τῶν λίθων τοῦ ἀγροῦ ἡ διαθήκη σου, καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ εἰρηνέουσσί (εἰρηνεύσει Alex.) σοι."—

Nobil. Eadem leguntur in Ald., Cod. Alex. et Cod. 249, et Theodotionis esse videntur. ³⁰ Syro-hex. in textu: **ⲛⲁⲓ ⲛⲁⲓ ⲛⲁⲓ ⲛⲁⲓ ⲛⲁⲓ ⲛⲁⲓ ⲛⲁⲓ ⲛⲁⲓ**. Idem in marg. notat: "Non positum est in Octaplis Origenis." Ad Syro-hex. proxime accedit Hierou.: ✕ *quia cum lapidibus agri habebis foedus.* Fortasse Symmacho debetur. Restat tertia interpretatin, ✕ ὅτι μετὰ λίθων ἀγροῦ συνθήκη σου, quam unicam affert Montef. notans: "Hunc versiculum cum asterisco affert [Hieron.] editio libri Job Latina, quia in LXX non legitur." Graeca, ut videtur, ipsius Montef. sunt. ³¹ Cod. 249 in continuatione. Sic Cod. Alex., sed σπέρμα pro σκηνώμα. ³² Nobil. (qui habet οὐ μὴ ἀμαρτήσῃ) et Reg. unns. ³³ Codd. Alex., 249 in continuatione. ³⁴ Montef. post Drusium Symmacho tribuit, sed Nobilio scholium est. ³⁵ Reg. unus.

temeraria) sunt. Ο'. ἀλλ', ὡς ἔοικε, τὰ ῥήματα μου ἐστὶ φαῦλα. Ἄ. ἐπὶ τούτῳ ῥήματά μου κατεπόθησαν.³ Σ. διὰ τοῦτο οἱ λόγοι μου κατάπικροι.³ Θ. . . ἔγκοποι.⁴

4. יצ"י. Quia sagittae. Ο'. βέλη γάρ.⁵

י"ש. Omnipotentis. Ο'. κυρίου. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ Σ. σαδδαί.⁶

י"ח. Spiritum meum. Ο'. μου τὸ αἷμα. Ἄ. πνευμά (μου). Σ. ἀναπνοή (μου). Ἄλλος χόλος.⁷

5. נשׂתִּי לְעֵלֵי נַחֲשׁ קַחֲנִי. Numquid rudet onager ad herbam? Ο'. τί γάρ; μὴ διακενῆς κεκράξεται ὄνος ἄγριος, ἀλλ' ἢ τὰ σίτα ζητῶν; Σ. μὴ στένει λιμῶ δναγρος παρούσης χλόης;⁸

יג"ח. An mugiet. Ο'. εἰ δὲ καὶ ῥήξει φωνήν. Σ. ἢ μυκήσεται.⁹

6. חֵלֶב לִי מִבְּלִי מִלֵּל תִּפְּלֵה לִי. Numquid comedetur insipidum absque sale? Ο'. εἰ βρωθήσεται ἄρτος ἀνευ ἀλός; Σ. μήτι βρωθήσεται ἀνάρτυτον τῶ μὴ ἔχειν ἄλα;¹⁰

8. תִּקְוָתִי. Expectationem meam. Ο'. τὴν ἐλπίδα μου. Ἄ. ἵπομονήν.¹¹

9. יִדָּר יָדָי. Solvat manum suam. Ο'. εἰς τέλος δέ. Ἄ. Σ. ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα.¹²

10. יִתְּנֵה נַחֲמָתִי עַד יָמַי. Et erit adhuc consolatio mea. Ο'. εἴη δέ μου πόλις τάφος. Ἄ. Θ. καὶ

ἔσται ἐτι παράκλησίς μου.¹³

11. וְשׂוֹן נִיחַן נִיחַן בְּיָדֵי קִרְיָתֵי. Et quis finis meus, ut prolongem animam meam? Ο'. ἢ τίς μου ὁ χρόνος, ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχὴ; Ἄ. καὶ τί τὸ τέλος μου, ὅτι μακροθυμήσω;¹⁴

15. אֶחָיו. Fratres mei. Ο'. οἱ ἐγγύτατοί μου. Ἄλλος ἀδελφοί μου.¹⁵

יִלְחַץ מִן הַקִּיָּץ. Sicut torrens convallium. Ο'. ἢ ὡσπερ κύμα.¹⁶

17. מִן הַקִּיָּץ. E loco eorum. Ο'. ὅπερ ἦν. Ἄλλος ὅπου ἦν.¹⁷ Ἄ. Σ. Θ. ἐκ τόπου. . .¹⁸

19. יִמְלִיכוּ לְקִרְיָתֵי נַחֲשׁ וְיִתְּנוּ לָהֶם מִן הַמַּלְאָכִים. Respiciunt catervae Thema, commentus Saba expectant eos. Ο'. ἴδετε ὁδοὺς Θαιμανῶν, ἀτραποὺς Σαβῶν οἱ διορῶντες. Ἄλλος ἀποβλέπουσιν εἰς ὁδοὺς Θαιμὰν, ὁδοιορίας Σαβὰ προσδοκῶσιν ἑαυτοῖς.¹⁹

יִמְלֵךְ. Ο'. Vacat. Σ. Θ. αὐτοῖς s. ἑαυτοῖς.²⁰

21. הַיָּעַן. Quia nunc. Ο'. ἀτὰρ δέ. Ἄ. ὅτι νῦν. Θ. ἀλλὰ μὴν.²¹

25. וְשׂוֹן נִיחַן נִיחַן בְּיָדֵי קִרְיָתֵי. Quam valida sunt verba justa. Ο'. ἀλλ', ὡς ἔοικε, φαῦλα (Ἄλλος λυπηρά²²) ἀληθινοῦ ῥήματα. Ἄ. τί ἔμοχθηρώθησαν λόγοι εὐθοῦς.²³

28. וְשׂוֹן נִיחַן נִיחַן בְּיָדֵי קִרְיָתֵי. Respiciate in me. Ο'. Perplexa est sententia. ✕ Θ. σχολάσατέ μοι.²⁴

³ Idem, qui ἐπὶ τούτῳ ῥ. μ. κατεπόθησαν habet. Scripsimus κατεπόθησαν juxta conjecturam Drusii. Vid. Hex. ad Prov. ix. 25. ⁴ Nobil. et "omnes." ⁵ Nobil., Colb., Reg. unus.

⁶ Syro-hex. in marg. addit: ✕ י"ש, h. e. διάπυρα (Dan. iii. 46) s. φλέγοντα (Sym. Psal. lvi. 5).

⁷ Sic Montef. "S. σαδδαί. Schol. ἀντὶ τοῦ ἱκανοῦ."—Nobil. Colb.: ἀντὶ τοῦ κυρίου, σαδδαί κείται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ὃ ἐρμηνεύεται ἱκανόν. Syro-hex. in marg.: "In exemplari Origenis (י"ש) κυρίου σαδδαί positum. quod exponitur ἱκανοῦ." Vid. Hex. ad Exod. vi. 3. Ezech. i. 24. De Symmacho dubitari potest. Colb., Reg. unus. Syro-hex.: Ἄ. πνεῦμα. Σ. ἀναπνοή (י"ש). Vid. Hex. ad Eccles. iii. 19). Incerti χόλος ad י"ש pertinere videtur. ⁸ Nobil., Olymp. et "omnes." ⁹ Reg. unus et Colb. Mendose adhuc editum: ἢ μυκήσεται. Cod. 256: εἰ δὲ καὶ ῥήξει εἰ μυκήσεται φωνήν (sic). ¹⁰ Nobil., Olymp. et "omnes." Montef. ἄλα dedit. ¹¹ Colb.

Reg. unus: ἀπομονήν. Syro-hex. a Norbergio neglectus: ✕ י"ש. ¹² Nobil. et "omnes." Minus recte Olymp. in Cat. Nicet. p. 171: Ἄ. δὲ καὶ Σ. ἀντὶ τοῦ ἀρξάμενος, ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα, ἐξέδωκεν. ¹³ Nobil., Olymp. et "omnes." ¹⁴ Nobil., Nicet., Colb., Orat. et sine auctore Cod. 248. ¹⁵ Colb. et Codd. 161, 248, 250 in marg.

¹⁶ Syro-hex. in marg. scholium habet: ✕ י"ש, h. e. κύμα, θαλάσσης. ¹⁷ Colb. Sic Syro-hex. in textu. ¹⁸ Syro-hex. ¹⁹ Olymp., Reg. unus. ²⁰ Syro-hex. ✕ י"ש. Ponitur pro ἑαυτοῖς Prov. i. 18.

²¹ "MSS." apud Montef. Ad καὶ ὑμεῖς, quod in LXX statim sequitur, est scholium in Syro-hex. ✕ י"ש, h. e. ὑμεῖς, πομπὴ qua videtis. ²² Colb. ²³ Nobil., Colb. ²⁴ Sic sine nomine Montef. ex Hieron.: ✕ vacate mihi, ut videtur. Syro-hex. ✕ י"ש. Hoc est: ✕ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octapliis Origenis."

✕ vacate mihi, ut videtur. Syro-hex. ✕ י"ש. Hoc est: ✕ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octapliis Origenis."

✕ vacate mihi, ut videtur. Syro-hex. ✕ י"ש. Hoc est: ✕ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octapliis Origenis."

✕ vacate mihi, ut videtur. Syro-hex. ✕ י"ש. Hoc est: ✕ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octapliis Origenis."

✕ vacate mihi, ut videtur. Syro-hex. ✕ י"ש. Hoc est: ✕ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octapliis Origenis."

✕ vacate mihi, ut videtur. Syro-hex. ✕ י"ש. Hoc est: ✕ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octapliis Origenis."

✕ vacate mihi, ut videtur. Syro-hex. ✕ י"ש. Hoc est: ✕ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octapliis Origenis."

✕ vacate mihi, ut videtur. Syro-hex. ✕ י"ש. Hoc est: ✕ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octapliis Origenis."

✕ vacate mihi, ut videtur. Syro-hex. ✕ י"ש. Hoc est: ✕ Θ. σχολάσατέ μοι. Non positum est in Octapliis Origenis."

29. הֲלָהָהּ עֲוֹנוֹתַי. Ne sit iniquitas. O', καὶ μὴ εἶη ἄδικον. 'A. μὴ γίνησθε παρανομία.²⁵

CAP. VII.

1. אִלְמַלְאֵי שָׁמַיִם אֲנִי מִלִּיתָא. Nonne militia est homini super terra? O', πότερον οὐχὲ πειρατήριον ἐστὶν ὁ βίος ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς; 'A. μήτι οὐ στρατεία τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς;¹

3. לַיְלָהּ עָמְלָה מְנִי לַי. Et noctes molestiae assignaverunt mihi. O', νύκτες δὲ ὀδυνῶν δεδομένοι μοί εἰσιν. 'A. νύκτας κόπον ἠρίθμησάν μοι. Θ. καὶ νύκτας μοχθοῦ ἠρίθμησάν μοι.²

4. מַתַּי אֲקוּם. Quando surgam? O', πότε ἡμέρα; ὡς δ' ἂν ἀναστῶ. 'A. Θ. πότε ἀναστήσομαι;³

5. יָמַי. Dies mei. O'. ὁ δὲ βίος μου. Οἱ λοιποὶ αἰ ἡμέραι μου.⁴

יָמַי קֵלִי מִצֶּבֶד. Dies mei velociores sunt radio textorio. O'. ὁ δὲ βίος μου ἐστὶν ἐλαφρότερος λαλιάς. 'A. αἰ ἡμέραι μου ἠλαφρόθησαν ὑπὲρ ὑφάσματος.⁵ Σ. αἰ ἡμέραι μου ταχύτεραι ὑφάσματος.⁶ Θ. αἰ ἡμέραι μου ἐταχύνθησαν... ὑφάσματος.⁷

וַיִּכְלָה בַּמַּדְפָּה דֵּחְתָּהּ. Et consumpti sunt defectu spei. O'. ἀπόλωλε δὲ ἐν κενῇ ἐλπίδι. Σ.

[αἰ ἡμέραι μου] ἀνηλώθησαν μὴ οὐσης ἐλπίδος.⁹

8. רָא יַעֲיִן עַיְנֵי שִׂישְׁתִּי. Non intuebitur me oculus videntis me. O'. Vacabat. ✧ ['A.] Θ. οὐ περιβλέψεται ὁ ὀφθαλμὸς ὀρωντὸς με.⁹ 'A. οὐ διακρινεῖ με.¹⁰ Διπλῆ γραφή· οὐκ ἀτενιεῖ.¹¹

9. בְּיַעֲיִן בִּי יַעֲיִן. Oculi tui in me, et non ego sum. O'. Vacabat. ✧ ['A.] Θ. οἱ ὀφθαλμοί σου ἐν ἐμοί, καὶ οὐκέτι εἰμί.¹² 'A. καὶ οὐχ ὑπάρχω.¹³

10. כָּלָה עָנַן רִיבָהּ. Consumpta est nubes, et abiit. O'. ὡσπερ νέφος ἀποκαθαρθὲν ἀπ' οὐρανοῦ. Σ. καθάπερ ἀναλωθεῖσα νεφέλη ἀπαλλαγῆσεται.¹⁴

11. אֲנִי. Etiam. O'. ἀτὰρ οὖν. 'A. Θ. τοιγαροῦν.¹⁵ רִיחִי. Spiritus mei. O'. Vacat. ✧ 'A. Σ. Θ. τοῦ πνεύματός μου.¹⁶

וְשָׁאֵף בְּמַר אִמָּרוּת. Querat in amaritudine animae meae. O'. ἀνοίξω πικρίαν ψυχῆς μου = συνεχόμενος.¹⁷ Σ. διαλεχθήσομαι τῷ παραπικρασμῷ τῆς ψυχῆς μου.¹⁸

12. אַחַר צֶדֶק. Aut cetus. O'. ἢ δράκων. 'A. ἢ κῆτος.¹⁹

וְשֹׁמְרֵי. Custodiam. O'. φυλακήν. 'O' Ἑβραϊὸς πόνους.²⁰

²⁵ Nobil.
CAP. VII. ¹ Colb., Reg. unus. ² Syro-hex. .ל. חַדַּחְדָּהּ וַיְחַסֵּל בֶּחַסֵּן חַדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ.
³ Nobil., Olymp. et "omnes." ⁴ Colb. ⁵ Syro-hex. + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ. Pro 'חַדַּחְדָּהּ, ἠλαφρόνθησεν interpretatus est Aq. Job. xl. 4. ⁶ Syro-hex. + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ. Ex Colb. exscriptit Montef.: Σ. ταχύτερα (sic) ὑφάσματος.
⁷ Syro-hex. + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ. Pro ἐταχύνθησαν Syrus in apographo suo ἐπαχύνθησαν habuisse videtur. (Constructio per א. חַדַּחְדָּהּ, sequente ח, confirmatione eget; sed ita est in codice.) Post Symmachii fragmentum Colb. affert: Δ^ς. γρ. δραμέως, idemque τοῖς λοιποῖς tribuit Olymp. Syro-hex. in textu iuxta apographum Norberg. habet λαλιάς δραμέως; sed in cod. δραμέως est lectio marginalis pro λαλιάς. Idem in textu habent Codd. Alex., 249, 257, e Cap. ix. 25, ut videtur, huc translatum. ⁸ Nobil., Nicet., Reg. unus. ⁹ Sic

Colb., sed delendum videtur Aquilae nomen. In Ed. Rom. τῶν O' legitur: οὐ περιβλε. με ὀφθ. ὀρωντὸς με. Syro-hex. in textu: ✧ οὐ περιβλέψεται (1 חַדַּחְדָּהּ) με ὀφθ. ὀρωντὸς. Hieron.: ✧ Non me cognoscat oculus videntis. ¹⁰ Syro-hex. + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ. ¹¹ "In Tetrapolis [vid. ad Cap. ii. 9] legebatur οὐκ ἀτενιεῖ, ut notat Colb."—Montef. Cod. Alex. habet, οὐκ ἀτενοι μοι; Cod. 249, οὐ κατανοι μοι. ¹² Colb., Syro-hex., Hieron. Pro οὐκέτι Syro-hex. et Cod. Alex. οὐκ habent. ¹³ Syro-hex. + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ. ¹⁴ Nobil., Nicet. et "tres MSS." apud Montef. Accedit Syro-hex. + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ. ¹⁵ Colb., Reg. unus. ¹⁶ Syro-hex. in textu. Idem in marg.: "Non positum est in exemplari Origenis." ¹⁷ Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: "In alio exemplari (1 חַדַּחְדָּהּ) est: ἀνοίξω τὸ στόμα μου, ἐν πικρία ψυχῆς συνεχόμενος." Sic solus Cod. Alex. ¹⁸ Nobil., Nicet. et "quatuor MSS." ¹⁹ "Ἄλλος ἢ κῆτος. Sic Montef. ex Colb. Syro-hex. + א. חַדַּחְדָּהּ + א. חַדַּחְדָּהּ. ²⁰ Olymp. et "omnes."

13. **יִנְחַמֵּנִי**. *Consolabitur me.* Ο'. παρακαλέσει με. Σ. παρηγορήσει με.²¹

יִשָּׂא מִשִּׁבְרֵי מִשְׁכַּבִּי. *Auferet de querela mea cubile meum.* Ο'. ἀνοίσω δὲ πρὸς ἑμαυτὸν ἰδίᾳ λόγον τῇ κοίτῃ μου. Σ. κουφίει με διὰ τῆς ἀδολεσχίας μου ἢ κοίτῃ μου.²² Θ. συμβαστάσει με ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου ἢ κοίτῃ μου.²³

15. **יָבַח מִחַוְלֵי מוֹתֵי**. *Et elegit strangulationem unquam mea.* Ο'. ἀπαλλάξεις ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχὴν μου. Ἀ. καὶ αἰρείται ἀγχόνῃν ἢ ψυχὴν μου.²⁴

יָמֹת מַעֲצָמוֹתַי. *Mortem prae ossibus meis.* Ο'. ἀπὸ δὲ θανάτου τὰ ὀστά μου. Σ. καὶ θάνατον διὰ τῶν ὀστέων μου.²⁵

16. **מָאַסְתִּי**. *Repudiavi.* Ο'. Vacat. ✕ ἀποσάμην.²⁶

יָמֵי כִּי־הָבֵל יָמֵי. *Quia vanitas sunt dies mei.* Ο'. κενὸς γάρ μου ὁ βίος. Ἀ. ὅτι ματαιότης αἱ ἡμέραι μου.²⁷ Ἄλλος (Σ.)· ἀτμὸς γὰρ αἱ ἡμέραι μου.²⁸

18. **יָבִיטוּ לְבָרְיִים**. *Et visites eum indies.* Ο'. ἢ ἐπισκοπήν αὐτοῦ ποιήσῃ ἕως τὸ πρῶν. Ἀ. καὶ ἐπισκέπτῃ αὐτὸν πρωΐας.²⁹

לְרַגְעִים תִּבְחַנְנֵנִי. *Singulis momentis probabis eum.* Ο'. καὶ εἰς ἀνάπαυσιν αὐτὸν κρινεῖς. Ἀ. Σ. ἐν τοῖς αἰφνιδίαις ἐκδοκιμάσεις αὐτόν.³⁰

19. **רָקִי**. *Salivam meam.* Ο'. τὸ πτύελόν μου ἐν ὀδύνη.³¹

20. **לְעֲשֹׂא מָה**. *Quid faciam?* Ο'. τί δυνήσομαι πράξαι; Ὁ Ἑβραῖος· τί σε ἐβλαψα;³²

לְהִמָּצֵעַ לְךָ. *In occursum tibi.* Ο'. κατεντευκτὴν σου. Σ. ἐναντιοῦσθαί σοι.³³

נִשְׂחָלְךָ. *In opus.* Ο'. φορτίον. Σ. βίρος.³⁴ Schol. φορτικός.³⁵

21. **וְאֵינִי וְאֵינִי**. *Et quaeres me mane, et non ego ergo.* Ο'. ὀρθρίζων δὲ οὐκέτι εἰμί. Σ. κὼν ζήτησῃς με, οὐχ ὑπάρξω.³⁶

CAP. VIII.

2. **רוּחַ כְּבִיר**. *Ventus vehemens.* Ο'. πνεῦμα πολύρρημον. Θ. πνεῦμα βαρύτατον.¹

3. **הֲאֵל יַעֲוֶה מִשְׁפָּטֵי**. *Num Deus pervertet jus?* Ο'. μὴ ὁ κύριος ἀδικήσῃ κρινῶν; Ἀ. . . σκελίσει . . . Σ. μὴ ὁ κύριος εἰς ἄδικον μεταστρέψῃ τὴν κρίσιν;³

יַעֲוֶה דִּינֵי. *Pervertet justitiam.* Ο'. ταραξεί τὸ δίκαιον. Σ. εἰς ἄδικον μεταστρέφεται τὸ δίκαιον.⁴

6. **וְיִשָּׂר הַתָּה**. *Et rectius tu.* Ο'. καὶ ἀληθινὸς ✕ Ἀ. Θ. σὺ.⁵

תְּנוּת. *Habitaculum.* Ο'. δίαίταν. Θ. εὐπρέπειαν.⁶

9. **יָמֵינוּ**. *Dies nostri.* Ο'. ἡμῶν . . . ὁ βίος. Οἱ λοιποὶ· αἱ ἡμέραι ἡμῶν.⁷

10. **הֲלֹא־הֵם יִרְוּךָ יָמֵרֹךְ**. *Nonne hi doce-*

²¹ Sic Nicet. et "omnes MSS." Mendose Nobil. κατηγαρήσει.

²² Syro-hex. **נִפְלֵא לִי חֵם וְזָחַל**. **נִפְלֵא לִי חֵם**. ²³ Nobil., Nicet. et "MSS." ²⁴ Nobil., Nicet., Orat., Reg. unus.

²⁵ Nobil., Nicet. et "omnes." Syro-hex. in marg.: τὴν δὲ ψυχὴν μου ἀπὸ τοῦ σωματός. Sic Cod. 149, et cum μου in fine Cod. Alex.

²⁶ Sic Montef. ex Hieron., qui affert: ✕ *repudi.* Syro-hex. in marg. **וְנִפְלֵא** ✕.

²⁷ Colb. et Orat. Aquilae tribuunt; Nobil., Nicet. et Reg. unus Symmacho.

²⁸ Nobil. et "duo MSS." "Prior lectio est forte Aquilae; posterior Symmachi."—Montef.

²⁹ Syro-hex. **וְזָחַל**. **וְזָחַל**. Eadem ἄλλῃ tribuit Montef. ex Reg. uno. Paulo aliter Codd. 137, 138: Ἀ. καὶ ἐπισκέπτῃ αὐτὸν ἕως πρωῒ.

³⁰ Montef. affert: Σ. αἰφνιδίαις ἐκδοκιμάσεις (αἰσεις Nobil.) αὐτόν. Sic Nobil. et "duo MSS." Syro-

hex. ad codicem correctus: **וְזָחַל** **וְזָחַל** **וְזָחַל**.

³¹ Sic Syro-hex. Deest ἐν ὀδύνη in Ed. Rom., invitis Comp., Ald., Codd. Vat. et Alex., alia.

³² Olymp., Colb., Reg. unus. ³³ Sic Codd. 138, 255. Syro-hex. **וְזָחַל** **וְזָחַל**.

Montef. ex Nobil. affert: Ἄλλος· ἐναντιοῦσθαί. ³⁴ Syro-hex. **וְזָחַל**.

³⁵ Sic Nobil. et sine titulo Codd. 161, 248 in marg.

³⁶ Syro-hex. **וְזָחַל** **וְזָחַל** **וְזָחַל**. Montef. ex Reg. uno dedit: Σ. καὶ ζήτησῃς με, καὶ οὐκέτι ὑπάρξω.

CAP. VIII. ¹ Nobil., Olymp. et "tres MSS." ² Colb., Reg. unus. ³ Cod. 252, qui Aquilae tribuit.

⁴ Nobil. Pro ταραξεί, σκελίσει in marg. habet Cod. 250. ⁵ Syro-hex. in marg. Hieron.: ✕ *es tu.* ⁶ Colb., Reg. unus. Symmacho assignat Cod. 138. ⁷ Colb., Reg.

bunt te, dicent tibi? Οἱ ἢ οὐχ οὗτοί σε διδάξουσι καὶ ἀναγγελοῦσι;⁸

10. וְהוֹדוּ. Et ex corde suo. Οἱ καὶ ἐκ καρδίας. 'Α. Σ. Θ. αὐτῶν.⁹

11. וְהוֹדוּ. Num crescet ulva. Οἱ ἢ ὑψωθήσεται βούτομον. 'Α. Σ. ἢ πληθυνθήσεται ἔλος.¹⁰ Θ. ἀχί.¹¹

12. וְהוֹדוּ. Dum adhuc in virore suo est, non decerpetur. Οἱ ἔτι ὄν ἐπὶ ρίζης, καὶ οὐ μὴ θερισθῆ. 'Α. ἔτι αὐτοῦ ἐν ᾧρα αὐτοῦ, οὐ περικλασθήσεται.¹²

וְהוֹדוּ. Et ante omnes herbas arescet. Οἱ πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσα βοτάνη οὐχὶ ξηραίνεται;¹³

14. וְהוֹדוּ. Et domus araneae fiducia ejus. Οἱ ἀράχνη δὲ αὐτοῦ ἀποβήσεται ἢ σκηνή. 'Α... ἢ πεποιθήσις. Σ... ἢ ἄλλος.¹⁴ 'Ἄλλος' ἢ δὲ πεποιθήσις αὐτοῦ ἀράχνη ἀποβήσεται.¹⁵

15. וְהוֹדוּ. Innitetur domui suae, et non stabit. Οἱ ἐὰν ὑπερείσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, οὐ μὴ στή. Σ. ἐρεισθήσεται ἐπ' οἶκον, καὶ οὐ στήσεται.¹⁶

16. וְהוֹדוּ. Succosus ipse est in

conspectu solis. Οἱ ὑγρὸς γάρ ἐστιν ὑπὸ ἡλίου. 'Α. ἔνικμος ἐστιν εἰς πρόσωπον ἡλίου.¹⁷

16. וְהוֹדוּ. Surculus ejus. Οἱ ὁ ράδαμος αὐτοῦ. Σ. ὁ κλάδος αὐτοῦ. Θ. παραφῶας αὐτοῦ.¹⁸

17. וְהוֹדוּ. Super acervum lapidum radices ejus. Οἱ ἐπὶ συναγωγὴν λίθων. (Θ.) ἐπὶ βουνὸν ρίζαι αὐτοῦ.¹⁹

וְהוֹדוּ. Locum lapidosum sentiet. Οἱ ἐν δὲ μέσῳ χαλίκων ζήσεται. Σ. ἐπὶ πῖονι γῆ φύεται.²⁰ 'Ἄλλος' συμπλακθήσεται.²¹

18. וְהוֹדוּ. Absorbuerit eum. Οἱ καταπίη. Σ. Θ. κυριεύσει.²²

20. וְהוֹדוּ. Ecce! Deus non reprobandit integrum. Οἱ ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσεται (Θ. οὐκ ἀπώσεται²³) τὸν ἄκακον. Schol. παρὰ τὸν ἀσεβῆ εἴη ἂν ὁ εὐσεβῆς.²⁴

וְהוֹדוּ. Nec apprehendet manum maleficorum. Οἱ πᾶν δὲ δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται.²⁵ 'Α. οὐδὲ ἐπιλήψεται (s. κρατήσει) χεῖρὸς πονηρουμένων. Σ. οὐδὲ ὀρέξει χεῖρα κακουργοῖς. Θ. οὐδὲ ἀντιλήψεται χεῖρὸς πονηρουμένων.²⁶

21. וְהוֹדוּ. Jubilatione. Οἱ ἐξομολογήσεως. 'Α. Θ. ἀλαλαγμοῦ.²⁷ Διπλῆ γραφή ἀγαλλιάσεως.²⁸

⁸ Syro-hex. in marg.: "In alio exemplari est: ἢ οὐκ οὗτοί σε διδάξουσι ῥήματα, καὶ ἐροῦσί (וְהוֹדוּ) σοι σύνεσις σοφίας;" Sic Cod. Alex. sed ἀναγγελοῦσι pro ἐροῦσι. Post ἀναγγελοῦσι add. σοι σύνεσις σοφίας Cod. 249. ⁹ Syro-hex. in marg. ¹⁰ Colb. Nobil. uni Symmacho tribuit. ¹¹ Colb. ¹² Colb. Particulam ἔτι non expressit Syro-hex. vertens: וְהוֹדוּ. ¹³ Syro-hex. in marg.: ἐὰν δὲ μὴ πίη, ξηραίνεται. Duplicem lectionem habet Cod. Alex.: πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσαν βοτάνην, ἐὰν δὲ μὴ πίη, ξηραίνεται. ¹⁴ Syro-hex. וְהוֹדוּ. ¹⁵ Colb. affert: 'Α. Σ. ἢ πεποιθήσις, nude Montef. ex ingenio, ut videtur, effecit: 'Α. Σ. οἶκος ἀράχνης ἢ π. αὐτοῦ. ¹⁶ Schol. apud Nobil. Sic sine titulo Codd. 161, 248 in marg. ¹⁷ Nobil., Olymp. et "omnes MSS." Aquilae auctori refert Syro-hex. וְהוֹדוּ. ¹⁸ Nobil., Olymp., Reg. unus. Pro ἔνικμος, ἄνικμος habent Colb., Orat., Reg. alter, et Codd. 255, 259. ¹⁹ Nobil. et "duo MSS." ²⁰ Schol. apud Nobil. Theodotionis esse videtur. Vid. Hex. ad Hos. xii. 11. ²¹ Cat. MS. Jobi apud Schleusner. *Opusce. Crit.* p. 153. Idem V. D.

in *Nov. Thesaur.* s. v. πῖον γῆ, ad priorem versiculum hoc fragmentum refert. Equidem scholium esse crediderim. ²² Reg. unus. Videndum annon ad וְהוֹדוּ, imptinentur. pertineat. ²³ Sic Cod. 137. Cod. 138 affert: Σ. ἴστα. Θ. κυριεύσει. Hebr. וְהוֹדוּ per κυριεύειν interpretatus est Sym. Jesai. liv. 5; Aq. Jerem. xxxi. 22. ²⁴ Reg. ²⁵ Reg. "Videtur esse scholium."—Montef. ²⁶ Pro πᾶν δὲ δῶρον Syro-hex. in suo habuisse videtur πᾶσαν δι τμήν (וְהוֹדוּ); deinde post δέξεται addit: וְהוֹדוּ, οὐδὲν ἀπὸ τοῦ δῶρον τοῦ ἀδίκου. In Graecis libris nulla est varietas. ²⁷ Symmachii fragmentum ex Colb. edidit Montef. Trium interpretum versiones affert Syro-hex. וְהוֹדוּ. ²⁸ Colb., Reg. unus. Didymus: οἱ ἄλλοι ἀλαλαγμοῦ. ²⁹ "Colb. habet ad verbum γέλωτος, Δ". γρ. ἀγαλλιάσεως."—Montef. Pro ἐξομολογήσεως Cod. Alex. ἀγαλλιάσεως legit, idemque, teste Parsonsio, est in marg. Cod. 250, cum titulo, διπλῆ γραφή (sic). Cf. ad Cap. ii. 9.

22. **לְהָיָה**. *Tentorium*. Ο'. δίαυτα. 'Α. σκέπη. Σ. Θ. σκηνή.²⁰

CAP. IX.

3. **לֹא יַעֲנֵנִי**. *Non respondebit ei*. Ο'. οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ, ἵνα μὴ ἀντείπῃ. ✕ Σ. Θ. οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ.¹ Διπλῆ γραφή· οὐδ' οὐ μὴ ἀντείπῃ.²

הֲלֵךְ. *Mille*. Ο'. Σ. χιλίων.³

4. **וְיִשָּׁלֵם**. *Et salvus evadit*. Ο'. ὑπέμεινεν. 'Α. εἰρήνευσεν. Σ. διετέλεσεν.⁴

5. **וְהֵמַעְתִּיק הָרִים וְלֹא יָדְעוּ**. *Transferens montes, nec sciunt*. Ο'. ὁ παλαιῶν ὄρη, καὶ οὐκ οἶδασιν. Σ. ἐξαιρῶν ὄρη, καὶ ἀδηλοποιῶν αὐτά.⁵

6. **וַיִּתְפַּלְצוּן**. *Contremiscent*. Ο'. σαλεύονται. Οἱ λοιποὶ περιτραπήσονται.⁶

9. **וַיִּבְרָא יְחִידוֹת תַּמָּן**. *Et Pleiadas, et penetralia austri*. Ο'. καὶ Ἀρκτοῦρον καὶ ταμεία νότου. 'Ο' Ἑβραῖος· καὶ πάντα τὰ ἄστρα τὰ κυκλοῦντα νότον.⁷

10. **וַיִּנְפְּלֵן מֵאֲמֵרָה**. *Et mirabilia*. Ο'. — ἐνδόξιά τε καὶ ἐξαισία.⁸ 'Α. θαυμάσια. Θ. ὑπερμεγέθη.⁹

11. **וְלֹא אֲבִין**. *Et non intelligam*. Ο'. οὐδ' ὡς ἔγνω. "Ἄλλος" οὐδὲ ἐννοήσω.¹⁰

12. **הֲיִתְּיָן יִתְּיָן**. *En! rariet*. Ο'. ἐὰν ἀπαλλάξῃ. Σ. ἰδοὺ ἀναρπάσει.¹¹

13. **וְלֹא יִשְׁיב אַפָּי**. *Deus non avertet iram*

meam. Ο'. αὐτὸς γὰρ ἀπέστραπται ὄργην. Σ. τίς ὁ θεὸς οὗ ἀναπόστρεπτος ἡ ὄργη;¹²

13. **וַיִּתְּיָן עֲרֵי יְחִידוֹת**. *Sub eo incurvantur adjutores elationis*. Ο'. ὑπ' αὐτοῦ ἐκάμφθησαν κήτη τὰ ὑπ' οὐρανοῦ. Σ. ὑποκάτω δὲ αὐτοῦ καμψθήσονται οἱ ἐπερειδόμενοι ἀλαζονείᾳ.¹³ 'Ο' Ἑβραῖος· ὑπ' αὐτοῦ πάντα ἀπόλλυται.¹⁴

14. **עִמּוֹ**. *Cum eo*. Ο'. Vacat. 'Α. Θ. ✕ μετ' αὐτοῦ.¹⁵

15. **וְלֹא אֲעֲנֶה**. *Qui si justus fuero, non respondebo*. Ο'. ἐὰν γὰρ ὦ δίκαιος, οὐκ εἰσακούσεται μου. Θ. ὅστις εἰ δικαιοθήσομαι, οὐκ ἀποκριθήσεται μοι.¹⁶

לְפָנַי. *In jus me vocantem deprecabor*. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. τοῦ κρίματος αὐτοῦ δεηθήσομαι.¹⁷

16. **קוֹלִי**. *Vocem meam*. Ο'. μου. Θ. ✕ τῆς φωνῆς μου.¹⁸

17. **בְּשַׁעֲבָר**. *In turbine*. Ο'. γνόφῳ. Σ. διὰ καταγίδος.¹⁹

בְּיָד. *Sine causa*. Ο'. διακενήs. 'Α. Θ. δωρεάν. Σ. ἀναιτίως.²⁰

19. **וְיָמִי חֲזָק**. *Secundum robur validus*. Ο'. ἰσχύει κράτει. *Alia exempl. ἰσχύϊ κρατεῖ*.²¹ Σ. ἐν τῇ ἰσχύϊ κραταιὸς ἐστι.²²

20. **וְיִשְׁעֵנִי**. *Si justus fuero, as meum condemnabit me*. Ο'. ἐὰν γὰρ ὦ δίκαιος, τὸ στόμα μου ἀσεβήσει. Σ. ἐὰν δικαίτερος

²⁰ Colb., Reg. unus.

CAP. IX. ¹ Colb. Syro-hex. in textu habet: ὑπακούσει αὐτῷ. ἵνα μὴ ἀντείπῃ; in marg. autem: 'Α. Σ. Θ. οὐχ ἢ οὐ μὴ (ⲙ). ² Cod. 250 in marg. affert: Δστ. γρ. οὐδ' οὐ μὴ. Colb. vero: Δπ. γρ. οὐδ' οὐ μὴ ἀντείπῃ. ³ "Sic unus Cod."

—Montef. ⁴ Nobil., Nicet. et "omnes." ⁵ Ibidem, et sine auctore Cod. 256. Edebatur ἐξαιρῶν, invito Nicet.

⁶ Nobil. et sine titulo Codd. 161, 258 in marg. ⁷ Olymp., Colb.

⁸ Sic cum obelo Syro-hex., invito Hieron. ⁹ Colb. ¹⁰ Idem. Symmachi esse videtur. Cf. ad Cap. xxvi. 14. xxxvi. 29. ¹¹ Colb., Reg. unus. ¹² Σ.

ὁ θεὸς κ.τ.έ. Sic Nobil., Olymp., Colb. (qui οὖν pro οὐ habet) et Orat. Tis accessit ex Syro-hex. **וְלֹא יִשְׁיב אַפָּי**.

¹³ Nobil., Olymp. et "omnes."

Colb. et Reg. unus habent ἀλαζονείαν. ¹⁴ Olymp. et "omnes."

¹⁵ Syro-hex. Hieron.: ✕ *secum*. "'Α. Θ. μετ' αὐτοῦ. Colb., Reg. unus."—Montef. qui ad v. 13 incante refert.

¹⁶ Colb., Reg. unus. ¹⁷ Colb. et sine asterisco Reg. unus. Sic Syro-hex. in textu sub ✕ 'Α. Hieron.: ✕ *Judicium ejus rogabo*. In exemplaribus τῶν Ο' omnibus hodie leguntur.

¹⁸ Sic Syro-hex. in marg.; in textu autem, ὅτι εἰσακήκοί μου. In Ed. Rom. legitur: *ὅτι εἰσακ. μου τῆς φωνῆς*; sed τῆς φ. om. Comp., Codd. Vat., Alex., alii.

¹⁹ Colb., Reg. unus. ²⁰ "'Α. Θ. καὶ δωρεάν. Sic Colb. et Reg. unus."—Montef. Olymp.: *οἱ λοιποὶ ἀντὶ τοῦ διακενήs, ἀναιτίως ἐξέδωκαν, καὶ δωρεάν.*

²¹ Sic Comp., Ald., Syro-hex. et codd. ²² Nobil., Polychron., Orat., Reg. unus. Reg. alter Theodotoni tribuit.

ἀναφανῶ, στίγμα μου καταδικάσει με.²³ Οἱ λοιποὶ καταδικάσει με.²⁴

20. וְיַעֲקֹבֵנִי וְיִפְּשֵׁנִי. Si integer sim, pervertet me. Ο'. ἐάν τε ὦ ἄμειπτος, σκολιδὸς ἀποβήσομαι. ('Α.) ἀπλοῦς ἐγὼ, καὶ ἐστρέβλωσέ με.²⁵

21. וְיִדְעֵנִי לֹא אֵינִי. Si integer sim, nesciam. Ο'. εἶτε γὰρ ἠσέβησα, οὐκ οἶδα. Σ. κἀν ἀνάιτιος ὦ, οὐ γνώσομαι.²⁶

22. אֶחָד הוּא. Unum est. Ο'. Vacat. Σ. ✕ ἓν ἐστιν.²⁷

23. פְּתָאִים לְמִשְׁתַּן נִקְיִים. Repente, ad tentationem innocentium. Ο'. ἐξαισιῶ, ἀλλὰ δίκαιοι. Σ. Θ. ἀφνω . . . δίκαιοι.²⁸

24. אֶרֶץ צָרָה בְּיַד אִמְרֵי. Terra tradita est in manus impij. Ο'. παραδέδονται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβοῦς. 'Α. Θ. ἡ γῆ ἐδόθη εἰς χεῖρα ἀσεβῶν.²⁹ Σ. εἰς χεῖρας ἀσεβῶν.³⁰

פְּנֵי-שָׁפְטֵי יִכְסֶה אֶת-לִבּוֹ מִיּוֹם דִּי-הוּא. Faciem iudicium ejus operit: si non ita est, quis est (qui hoc faciat)? ✕ Θ. πρόσωπα κριτῶν αὐτῆς συγκαλύπτει· εἰ δὲ μὴ αὐτὸς, τίς ἐστιν;³¹ 'Ἄλλοι' πρόσωπον.³² Σ. . . καὶ νῦν τίς ἐστιν.³³

25. יְמֵי. Et dies mei. Ο'. ὁ δὲ βίος μου. Οἱ λοιποὶ αἱ ἡμέραι μου.³⁴

לֹא-רָאוּ טוֹבָה. Non viderunt bonum. Ο'.

οὐκ εἶδσαν ✕ Σ. Θ. ἀγαθόν.³⁵

26. וְעָלְתָה אֲנִי עִם אֲנִי. Transierunt cum navigiis parvitate, sicut aquila volat ad escam. Ο'. ἢ καὶ ἔστι ναυσὶν ἔχνος ὁδοῦ, ἢ ἀετοῦ πετομένου (ζητοῦντος βοράν. Σ. ἀπῆλθον ὁμοίως ναυσὶ σπενδούσαις, ὡς ἀετὸς ἱπτάμενος ἐπὶ βοράν.³⁶

27. וְיָדוּ. Querelae meae. Ο'. λαλῶν. Θ. ἀδολεσχίας.³⁷

29. אֲנִי בְּחַלּוֹתַי. Quare sic in vanum laborabo? Ο'. διὰ τί οὐκ ἀπέθανον; 'Α. εἰς τί τοῦτο μάτην κοπιῶ;³⁸

31. וְיִצְטַבְּלֵנִי. Tunc in foveam demerges me. Ο'. ἰκανῶς ἐν ῥύτῳ με ἐβαψας. 'Α. καὶ τότε ἐν διαφθορᾷ βαπτίσεις με.³⁹

וְיִתְבֹּשְׁנִי. Et abhorrebunt me. Ο'. ἐβδελύξατο δέ με. 'Α. καὶ βδελύζεταιί με.⁴⁰

33. אֲנִי עַל-שְׁנֵינוּ. Super utrumque nostrum. Ο'. ἀναμέσον ἀμφοτέρων.⁴¹

34. יִסֶּר. Auferat. Ο'. ἀπαλλαξάτω. Οἱ λοιποὶ ἀποστησάτω.⁴²

וְיָבֵשׁ. Virgam suam. Ο'. τὴν ράβδον. 'Α. Σ. Θ. αὐτοῦ.⁴³

וְיַבֵּשׁ. Terreat me. Ο'. με στροβείτω. Α. ἐκθλιβέτω με. Σ. ποιέτω με. Θ. ἐξιστάτω με.⁴⁴

²³ Nobil. ²⁴ Nicet., qui καταδικάσῃ habet. ²⁵ Schol. apud Nobil. et marg. Codd. 161, 248. Est alius interpretis, et, ut videtur, Aquilae. ²⁶ Codd. 137, 138, 255, qui αἴτιος pro ἀνάιτιος habent. Montef. ex Regio uno edidit: "Ἄλλοι' κἀν ἀνάιτιος ὦ, οὐ γνώσομαι. ²⁷ Syro-hex. |...| ✕ . . . |...|. Hieron. sine asterisco: Unum est. ²⁸ " Sic unus codex."—Montef. Post ἐξαισιῶ Syro-hex. sub obelo infert ἀπολοῦνται, ut Codd. Alex. et 254. ²⁹ Syro-hex. |...| |...| |...|. Hieron.: ✕ Terra tradita est in manus impij; unde Montef. effecit: ✕ Θ. παραδέδοται ἡ γῆ εἰς χεῖρας ἀσεβῶν. Idem tres sequentes στίχους, a πρόσωπα ad θρομέας, qui in Hieron. sub asterisco leguntur, Theodotioni continuat. ³⁰ Syro-hex. ³¹ Colb. notat: 'Ex Θ. ol β. Hos versiculos sub asterisco habet Syro-hex. In Ed. Rom. legitur: εἰ δὲ μὴ αὐτὸς ἐστι, τίς ἐστιν; sed prius ἐστι om. Colb., Syro-hex. et codd. ³² Colb. ³³ Nobil., Nicet. et "omnes." ³⁴ Colb. Symmacho tribuit Nobil. ³⁵ Sic Montef. ex Colb.,

ut videtur. Syro-hex. in textu: . . . ✕ . . . |...|. Hieron.: ✕ bonitatem. ³⁶ Nobil., Olymp. et "omnes." Versiculum priorem affert Syro-hex. . . . |...|. ³⁷ Colb. Syro-hex. |...|. ³⁸ Nobil., Olymp. et "omnes." Cod. 259 affert: 'Ἀκού. εἰς τί τοῦτο μάτην κοπιῶ; εἰ ὅλως ἐκρίθην εἶναι ἀσεβῆς, βέλτιον ἦν μοι πρὸ τῆς ἀσεβείας τελευτῆσαι. Verba sunt Olympiodori. ³⁹ Colb., Reg. unus. ⁴⁰ Cod. 252. ⁴¹ Post ἀμφοτέρων in marg. notat Syro-hex.: " Δυσεῖν δέ μοι χρῆμα (+) |...|. Hic versiculus ex alio exemplari (|...|) est." Versiculus, qui etiam in Cod. Alex. exstat, ex Cap. xiii. 20 huc immigravit. ⁴² Colb., Reg. unus. ⁴³ Syro-hex. in marg. Hieron.: virgam ✕ suam. Sic proculdubio Colb., Reg. unus, quos appellat Montef. ad יִתְבֹּשְׁנִי, ὁ φόβος αὐτοῦ, nisi αὐτοῦ in nullo exemplari τῶν Ο' desideratur. ⁴⁴ " 'Α. Θ. ἐκθλιβέτω με. Sic Colb., Reg. unus. Sed Colb. uni Aquilae tribuit."—Montef. Syro-hex. . . . |...|.

35. **וְלֹא אֶירָאָנוּ.** *Et non timebo illum.* Ο. και οὐ μὴ φοβηθῶ. 'A. αὐτόν.⁴⁵
כִּי-לֹא-כֵן אֲנִי עֹמֵד. *Quia non sic ego aruē me.* Ο. οὐ γὰρ οὕτω συνεπίσταμαι. Σ. οὐ γὰρ εἰμι ἐγὼ ὁ αὐτὸς παρ' ἐμαυτῶ.⁴⁶

CAP. X.

1. **עָלַי.** *Super me.* Ο. ἐπ' αὐτόν. 'A. ἐπ' ἐμέ. Θ. εἰς ἐμαυτόν.¹
 2. **אַל-תִּרְשָׁעֵנִי.** *Ne condemnes me.* Ο. μὴ με ἀσεβεῖν δίδασκει. 'A. μὴ καταδικάσῃς με.²
 3. **הֲטוֹב לְךָ כִּי-תִעְשֶׂק.** *Num bonum tibi, quod opprimas?* Ο. ἢ καλὸν σοι, ἐὰν ἀδικήσω; 'Αλλος· μῆτι ἀγαθὸν σοι, ὅταν συκοφαντήσῃς;³
 4. **כַּד-וְיָרָא אִישׁ כְּרֵאוֹתָיו.** *Num sicut videt homo, videbis?* Ο. Vacabat. ✕ Θ. ἢ καθὼς ὁρᾷ ἄνθρωπος, βλέψῃ;⁴
 5. **כַּד-וְיָרָא.** *Sicut dies viri.* Ο. ἀνδρός. ✕ 'A. Θ. ὡς ἡμέραι ἀνδρός.⁵
 8. **עָבְרוּ.** *Elaboraverunt me.* Ο. ἐπλασάν με. 'Αλλος· ἠτοίμασαν.⁶
יָחַד סָבִיב וְהִבְלָעֵנִי. *Simul undique, et devorabis me.* Ο. μετὰ ταῦτα μεταβαλὼν με ἐπαισας. 'A. Θ. ἅμα κύκλῳ κατεπόντισάς με.⁷
 9. **זָכְרֵנִי.** *Recordare, quaeso.* Ο. μνήσθητι ✕ 'A. Θ. οὖν.⁸

⊕ **וְיָחַד .ל .** (Middeld. Aquilae vindicat, ἐκπλησάτω (sic) με, propter Cod. 252, ubi ita scriptum est. Sed Syr. **Ⲛⲓⲛ** cum ἐκθλίβειν permutatur Jud. i. 34. ii. 15. 4 Reg. xiii. 22, et saepius; non ita cum ἐκπλήσσειν.)⁴⁵ Syro-hex. **ⲙⲓⲛ .ל .** Middeld.: 'A. ἀπ' αὐτοῦ, Syrismum nimis premens.⁴⁶ Colb., Reg. unus.

CAP. X. ¹ Colb., Reg. unus. Lectio ἐπ' ἐμαυτόν est in Cod. Alex., aliis. Syro-hex. **ⲙⲓⲛ**. ² Nobil., ubi scriptum καταδικάσει. ³ Nobil., Reg. unus, et Cod. 248 in marg. Montef. edidit *ὅτι* pro *ὅταν*, juxta falsam Drusii scripturam. Quasi scholium affert Nobil.; sed proculdubio aut Aquilae, aut Symmachi, aut utriusque versio est. ⁴ Sic Montef. Versiculus exstat in Ed. Rom., sed deest in Codd. 106, 160, 261. In Syro-hex. et Hieron. asterisco notatur. ⁵ Syro-hex. in marg. **ⲙⲓⲛ .ל .** ✕

10. **תִּתִּיכֵנִי.** *Effudisti me.* Ο. με ἡμελξας. 'A. ἀπέσταξάς (με).⁹
תִּקְפִּינִי. *Coagulasti me.* Ο. ἐτύρωσάς με. 'A. ἐπηξάς (με).¹⁰
 11. **תִּשְׁבֵּנִי.** *Contexuisti me.* Ο. ἐνειρας. 'Αλλος· συνέραψας.¹¹
 12. **עָשִׂיתָ עִמָּדִי.** *Fecisti mecum.* Ο. ἔθου παρ' ἐμοί. 'A. Θ. ἐποίησας μετ' ἐμοῦ. Σ. παρέσχες μοι.¹²
 13. **בְּלִבְבְּךָ.** *In corde tuo.* Ο. ἐν σεαυτῶ. Διπλῆ γραφή· ἐν ἐμαυτῶ.¹³
 14. **לֹא תִגְקֵנִי.** *Non insontem declarabis me.* Ο. οὐκ ἀθῶν με πεποίησας. 'A. Θ. οὐκ ἀθώωσεις με. Σ. σὺ καθαρῖσεις με.¹⁴
 15. **וְיָרָא אִישׁ כְּרֵאוֹתָיו.** *Et si justus fuero, non eleuabo caput meum.* Ο. ἐὰν δὲ ὦ δίκαιος, οὐ δύναμαι ἀνακύψαι. 'A. και δικαιωθεῖς οὐκ ἀρῶ κεφαλῆν.¹⁵
 16. **וְיָרָא אִישׁ כְּרֵאוֹתָיו.** *Et si effertet se (caput meum), sicut leo venareriis me.* Ο. ἀγρεύομαι γὰρ ὡς περ λέων εἰς σφαγήν. Τὸ 'Εβραϊκόν· ἐὰν τε γὰρ εὐσθενῆς ὦ ὡς λέων, πιάσεις με.¹⁶
וְיָרָא אִישׁ כְּרֵאוֹתָיו. *Et iterum mirum te exhibes in me.* Ο. πάλιν γὰρ μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις. 'A. Θ. και ἐπιστρέψας ἔθαυμάστωσας ἐν ἐμοί.¹⁷
 17. **עָרִיב עֵדֶיךָ.** *Renovas testes tuos contra*

⊕ **ⲙⲓⲛ .ל .** Cod. 249: ὡς ἡμέραι ἀνδρός. Hieron.: ✕ *tanquam dies: hominis.* Perperam Montef.: ✕ ὡς ἡμέραι ἀνθρώπου. ⁹ Schol. apud Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. ¹⁰ Nobil., Nicet. et "omnes." ¹¹ Syro-hex. in marg. **ⲙⲓⲛ .ל .** ✕ Cod. 55: μνήσθητι οὖν. ¹² Colb. ¹³ Colb. Sic Cod. Alex., aliis. ¹⁴ Nobil.: ἦτοι, συνέραψας. Est lectio Complutensis. ¹⁵ Colb.: Δ^π. γρ. ἐν ἐμαυτῶ. Vid. ad Cap. ii. 9. Lectio ἐν ἐμαυτῶ est in Codd. 257, 259, et Syro-hex. ¹⁶ Colb. Didymus: Οἱ ἄλλοι, οὐκ ἀθώωσεις με, οὐ καθαρῖσεις με, εἶπον. Lectio οὐ καθαρῖσεις με est in Codd. 161, 248 in marg. ¹⁷ Nobil., Olymp., Colb., Orat. Syro-hex. vero: **ⲙⲓⲛ .ל .** **ⲙⲓⲛ .ל .** ✕ Sic [Polychron. apud] Nicet., Drus., et Reg. unus, qui habet πιάσεις. Puto autem hic legendum esse, ὁ 'Εβραῖος, non τὸ 'Εβραϊκόν.—Montef. ¹⁷ Nobil., Polychron. et "omnes."

me. Ο. ἐπανακαινίζων ἐπ' ἐμέ τὴν ἔτασίν μου. 'Α. Θ. ἀνακαινίσας μάρτυράς σου κατέναντί μου. Σ. καὶ ἀνακαινίζεις σεαυτῷ ἀντικείμενον (s. ὑπεναγίον) μοι.¹⁸

17. מִלְחָמָה. Militia. Ο. πειρατήρια. 'Α. στρατιάς. Θ. δυνάμεις.¹⁹

19. אֵלַי. Elatus essem. Ο. οὐκ ἀπηλλάγην. 'Α. Θ. ἀπηρέχθην.²⁰

21. בְּפָנַי. Priusquam abeam. Ο. πρὸ τοῦ με πορευθῆναι. 'Αλλος' πρὸ τοῦ με ἀπέλθειν.²¹

וְצֵלְמוֹתַי. Et umbræ mortis. Ο. καὶ γνοφεράν. Σ. (καὶ) σκεπομένην θανάτῳ.²²

22. לְפָנַי כְּמֹד עָרָה. In terram tenebrarum sicut caligo. Ο. εἰς γῆν σκοτους αἰωνίου. 'Ο 'Εβραῖος' εἰς γῆν σκοτεινὴν ὑπὲρ τὸ σκοτός.²³

CAP. XI.

2. הַרְבֵּי דְבָרִים לֹא יַעֲנֶה. Numquid multitudini verborum non respondebitur? Ο. ὁ τὰ πολλὰ λέγων καὶ ἀντακούσεται. Σ. μὴ ὁ πολὺλαλος ἀναντίρρητος ἔσται;¹

3. וְאִין מְכַלֵּם. Et non est pudevaciens. Ο. καὶ

οὐκ ἔστιν ὁ ἀντικρινόμενός σοι.² 'Α. καὶ οὐκ ἔστιν ἐντρέπων σε.³

4. בְּעֵינַי הָיִיתִי וְרַב. Et pupillus sum in oculis tuis. Ο. καὶ ἀμεμπτος ✕ Ε'. γενηθήσομαι ἄναντίον αὐτοῦ.⁴

5. מִיִּיתִי מִיִּיתִי. Verum enimvero utinam. Ο. ἀλλὰ πῶς ἂν. 'Αλλος' ἀλλ' εἴθε ἦν ὅπως ἂν.⁵

וְאֵפֶתַח פִּי וְיִפְתָּח. Et aperiret labia sua tecum. Ο. ✕ καὶ ἀνοίξει χεῖλη αὐτοῦ μετὰ σοῦ.⁶

6. הַחֵסֶד הַמְּתֵלְמֵת. Occulta sapientiae. Ο. δύναμιν σοφίας. 'Α. ἀπορρήτους σοφίας. Σ. ἀπορρήτου σοφίας.⁷

מִעֲוֹנָתִי. De iniquitate tua. Ο. ὡν ἡμάρτηκας. 'Αλλος' παρεωραμένα.⁸

7. הֲחַקֵּר אֱלֹהֵי תִמְצֵחַ. Num investigationem Dei invenies? Ο. ἢ ἴχνος κυρίου εὐρήσεις; 'Α. μήτι ἐξιχνιασμὸν θεοῦ...⁹

8. מַה־הַעֲמֹק מֵהַעֲמֹק. Altitudines caelorum est (Dei sapientia); quid facies? Ο. ὑψηλὸς ὁ οὐρανὸς, καὶ τί ποιήσεις;¹⁰ 'Α. μετεωρότητας οὐρανοῦ τί κατεργάσῃ,¹¹ Σ... ἀπορήσεις, πῶς ἂν ἐφίκοιο.¹²

וְהַעֲמֹק מֵהַעֲמֹק. Profunda prae in-

¹⁸ Syro-hex. . . . Haec, fere ut Middeld., Graeca fecimus. Quae si vera sunt, Sym. pro 777 legisse videtur 777. Montef. vero, Nobilio auctore, tantum habet: Σ. (sic) μάρτυράς σου κατέναντί μου αὐξάνων: ubi αὐξάνων ad seq. vocab. 777 pertinet. Idem monet, Cod. Colb. hic deficere, amissis quatuor foliis. ¹⁹ Reg. unus. ²⁰ Codd. 137, 138, 255. Montef. ex Reg. uno affert: 'Α. Θ. οὐκ ἀνηρέχθην. ²¹ Reg. unus. Sic Ald. et codd. ²² Nobil., Polychron., Reg. unus, et Orat. Cf. Hex. ad Psal. xxii. 4. ²³ Polychron., Orat., Reg. unus.

CAP. XI. ¹ Nobil., Nicet. et "omnes." ² Syro-hex. in marg.: ἢ οὐκ ἔστιν ὁ ἀνταποκρινόμενός (μεσοῦ ὄσ) σοι. Lectio ἀνταποκρινόμενος est in Comp. et sex codd. ³ Sic Codd. 137, 255. Pro ἐντρέπων Montef. ἀνατρέπων edidit, suo an Regii sui errore, incertum. ⁴ Syro-hex. in marg. affert: Ε'. ✕ γενηθήσομαι (גנל), mendosum apographum vertens. Hieron.: et sine crimine ✕ fui ante eum: (rectius, ✕ fui: ante eum): unde Montef. dedit: ✕ ἐναντίον αὐτοῦ. ⁵ Schol. apud Nobil. Idem habet Cod. 248 in marg.

⁶ Haec, quae hodie in omnibus τῶν Ο' exemplaribus leguntur, sub asterisco habent Syro-hex. et Hieron. ⁷ "'Α. ἀπορρήτους σοφίας, si modo verba integra sunt."—Nobil. "'Σ. ἀπορρήτου σοφίας. Sic Reg. unus."—Montef. Syro-hex. infert: Σ. ἀπόρητον (מלללל). Denique Comp. habet ἀπόρητα σοφίας, quod libenter tam Aquilae quam Symmaco vindicaremus. ⁸ Schol. apud Nobil. Sic Cod. 161, et Cod. 248 in marg. ⁹ Reg. unus. ¹⁰ Post οὐρανὸς Cod. Alex. infert: γῆ δὲ βαθεῖα. Sic Syro-hex. in marg. + חמה + חמה. ¹¹ "'Αλλ. μετεωρότητας οὐρανοῦ τίς κατεργάσῃ; Drusius [Nobil.] qui haec ut scholion affert. Sed est revera alicujus interpretis."—Montef. Proculdubio est Aquilae, qui μετεωρότης pro 777 interpretatus est Ezech. i. 18, teste Cod. 88. Ceterum τί pro τίς scripsimus ex emendatione Kreyssigii. Vid. Schleusner. Opusc. Crit. p. 155. ¹² Nobil. Drusius vertit: dubitationes quomodo attingas; Montef.: difficultates quomodo adieris; uterque ἀπορήσεις pro nomine habens. Rectius Kreyssigius: dubius haerebis, quomodo pervenias; ut haec verba tantum ad 777 pertineant. Ingeniosam conjecturam

ferno, quid cognosces? O. βαθύτερα δὲ τῶν ἐν ἄθου, τί οἶδας; 'A. βαθύτερα (s. βαθύτεραι) ἄθου, τί γνώσῃ;¹³

9. אַרְבֵּי מִנְיָן וְיַחַד מִדָּהּ מִנְיָן מִנְיָן. Longior est quam terra quoad mensuram ejus, et latior quam mare. O. ἢ μακρότερα μέτρον γῆς, ἢ εὐρους θαλάσσης. 'A. μὴ καὶ στερέωμα ἕξω τῆς γῆς μετρήσεις, καὶ πλατύτερα θαλάσσης;¹⁴ Σ. Θ. . . καὶ πλατύτερον θαλάσσης.¹⁵

10. אִם יִקְרָא וְיִקְרָא וְיִקְרָא. Si invaserit, et concluserit, et congregaverit. O. ἐὰν δὲ καταστρέψῃ τὰ πάντα, ✕ Σ. ἢ συναγάγῃ καὶ ἐκκλησιάσῃ.¹⁶

12. וְיִשָּׂא בְּבֵיב יִלְבַּב. Et homo inanis corde (intellectu) privatus est (s. cordatus fit). O. ἄνθρωπος δὲ ἄλλως νήχεται λόγοις. Σ. . . διακενῆς θρασύνεται.¹⁷

13. וּפְרַשְׁתָּ אֵלָיו כַּפְּיָהּ. Et expanderes ad eum volas tuas. O. ὑπτιάσεις δὲ χεῖράς ✕ 'A. Σ. Θ. σου ἄ πρὸς αὐτόν.¹⁸ 'A. ἐκπετάξεις . . .¹⁹ Σ. ἀπλώσεις πρὸς αὐτόν τὰς παλάμας σου.²⁰ Θ. ἐπέτασας . . .²¹

14. אֲלֵךְ בְּהַרְוֵי אֲוֵלֵיךְ. Et ne habitare facias in tentoriis tuis iniquitatem. O. ἀδικία δὲ ἐν διαίτῃ σου μὴ αὐλισθήτω. 'A. μὴ σκηνωσάτω ἐν σκέπη σου παρανομία.²² Σ. Θ. μὴ σκηνωσάτω ἐν σκηνῇ σου παρανομία.²³

18. וְיָשָׁב מִבְּשָׁרָה. Tuto quiesces. O. ἀναφανείτῃ σοι εἰρήνη. 'A. ἐν ἐλπίδι κοιμηθήσῃ.²⁴

20. וְעֵינֵי תְּכִלְיָהּ. Et oculi impiorum deficient. O. Vucet, sed mox post ἀπώλεια habet: ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν τακῆσονται.²⁵ Θ. ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκλείψουσι.²⁶

וְנִפְחָהּ. Efflatio animae. O. ἀπώλεια ✕ 'A. Σ. Θ. ψυχῆς.²⁷

CAP. XII.

2. וְיָשָׁב מִבְּשָׁרָה. Et vobiscum morietur sapientia. O. ἢ μεθ' ὑμῶν τελευτήσῃ σοφία. 'A. καὶ σὺν ὑμῖν τελειώματα σοφίας.¹ Σ. ἢ σὺν ὑμῖν ἡ τελειότης τῆς σοφίας.² Θ. . . ἀποθανεῖται . . .³

7. וְיִדְרֹךְ. Et docebit te. O. ἐὰν σοι εἴπωσι. 'A. καὶ φωτίσει σοι. Σ. καὶ δηλώσει σοι.⁴

protulit Valckenaer. Opusc. Tom. II. p. 181: πορείας θεοῦ πῶς ἂν ἐφίκοιο; ut haec ad praecedentia Hebraea, אֲוֵלֵיךְ מִנְיָן אֲוֵלֵיךְ (v. 7) aptentur. Certe ἐφίκοιο pro מִנְיָן Symmacho tribuitur Eccles. ix. 10. ¹³ Syro-hex. אֲוֵלֵיךְ. אֲוֵלֵיךְ. אֲוֵלֵיךְ. ¹⁴ Syro-hex. Aquilae continuat: אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ. Tam lectionem ipsam quam scholium ei appositum, "Firmamentum terram vocat," exscribendo praeterlapsus est Norberg. Interpres, quisquis fuerit, non אֲוֵלֵיךְ, sed אֲוֵלֵיךְ legisse videtur. ¹⁵ Syro-hex. אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ. ¹⁶ Syro-hex. אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ. Hujus lectionis, quae in cod. ad v. 9, ἢ μακρότερα κ.τ.ε., miuus recte apposita est, particulam tantum, אֲוֵלֵיךְ, quasi post πάντα inserendam affert Middeld. Verbum אֲוֵלֵיךְ, quod nescimus an aliande notum sit, per ἐκκλησιάζειν Graecum fecimus, secundum scholium codicis philologicum: אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ. Hieronymi versio hexaplaris est: Quod si evertent omnia ✕ aut congregaverit: unde Mantef. edidit: וְיִקְרָא. ✕ ἢ συναγάγῃ. ¹⁷ Colb. "Schol. θρασύνεται."—Nobil. Sic Codd. 161, 248 in marg. ¹⁸ Sic Syro-hex. in textu. ¹⁹ Colb. et Reg. unus, qui ἐκπετάξεις

habet. ²⁰ Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. ²¹ Nobil., Orat., Reg. alter. ²² Nobil., qui quasi scholion affert. Aquilae vindicat Montef. provocans ad Cap. viii. 22. ²³ Colb., Reg. unus. ²⁴ Nobil., Polychron., Orat., Reg. unus. Colb., Reg. alter, et Cod. 255 κοιμηθῆναι habent. Theodotioni tribuit Cod. 250. ²⁵ Sic Syro-hex., qui insuper addit: אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ. Neque aliter Alex.: παρ' αὐτῶν γὰρ σοφία καὶ δύναμις. Hieron.: ✕ Oculi autem impiorum tabescent. ²⁶ Colb., Reg. unus. Nobil. affert: Θ. οἱ ὀφθ. αὐτῶν ἐκλείψουσι. Sic Reg. alter, ex Niceta, ut videtur. ²⁷ Sic Syro-hex. in textu. Hieron. sine asterisco: perditio est animae. Montef. ex Colb. edidit: ✕ 'A. Σ. Θ. ἢ γὰρ ἐλπίς αὐτῶν ἀπώλεια; quae hodie in LXX exstant. CAP. XII. ¹ Sic Montef. ex Colb., ut videtur. Nobil. affert: 'A. τελειώματα σοφίας. Syro-hex. אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ. ² Colb. ³ Syro-hex. אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ אֲוֵלֵיךְ. Middeld. vertit: Σ. Θ. νεκρὰ (ἢ σοφία). Sed אֲוֵלֵיךְ cum puncto est participium, et pro ἀποθανεῖται ponitur. Symmachi nomen insititium videtur. ⁴ Reg. unus. Colb. habet φωτίσει et δηλώσει. Parsons. exscripsit e Codd. 138, 255: 'A. Θ. καὶ φωτίσει σε, καὶ δηλώσει σε (σοι?).

- 8. אִנּוּ לְאָרֶץ לִשְׁחַרְחָרָהּ. *Vel loquere terrae, et docebit te.* O'. ἐκδιήγησαι γῆν, ἐάν σοι φράσῃ. Σ. ἡ ὁμίλησον τῇ γῆ, καὶ μηνύσει σοι.⁶
- 8, 9. מִי לֹא יָדַע בְּכָל-אֲלֵהָּ: מִי יִסְפְּרוּ לָךְ דְּגַי הַיָּם: כִּי יִרְיֶהָ עֲשָׂתָהּ וְאֵת דַּיֵּיהָ. *Et narrabunt tibi pisces maris. Quis non scit in omnibus his, quia manus Jonae fecit haec? O'. Vacabat.* ✕ Θ. καὶ ἐξηγήσονται σοι οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης. τίς οὐκ ἔγνω ἐν πᾶσι τούτοις, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησε ταῦτα;⁸
- 10. כָּל-בְּשָׂר אִישׁ. *Omnis carnis hominis.* O'. παντὸς ✕ 'A. κρέως ἄνθρώπου.⁷
- 11. הֲלֹא-אֵן מִלִּין תִּבְחַן. *Nonne auris sermones probat?* O'. οὐς μὲν γὰρ ῥήματα διακρίνει. 'A. Σ. Θ. μὴ οὐκ οὖς λαλιὰν δοκιμάζει;⁸
וַיִּטְעֵם-לוֹ. *Gustat sibi.* O'. γεύεται ✕ αὐτῷ (s. εἰαυτῷ).⁹
- 12. בְּיִשְׁעֵי־חֲכָמָה. *In veteribus est sapientia.* O'. ἐν πολλῶ χρόνῳ σοφία. 'A. ἐν παλαιοῖς σοφία. Σ. ἐν μακροχρονήσασι σοφία.¹⁰
- 14. עַל-אִישׁ. *Super viro.* O'. κατ' ἄνθρωπον. 'A. ἐπ' ἄνδρα.¹¹
- 16. יְוָשִׁי. *Et consilium.* O'. καὶ ἰσχύς. Θ. καὶ σωτηρία.¹²
- 17. מִזֵּי יוֹעֲצֵי־שׂוֹלֵל. *Abducit consiliarios captivos.* O'. διάγων βουλευτὰς αἰχμαλώτους. 'A. ἀπάγων συμβούλους λάφυρα. Σ. διάγων

- βουλευτικούς εἰς ἀβουλίαν.¹³
- 17. לְיָדֵי שֹׁפְטֵי־לָל. *Et iudices stultos arguit.* O'. κριτὰς δὲ γῆς ἐξέστησε. Σ. καὶ κριτὰς ἐξιστῶν.¹⁴
- 18. וְיִזְוֶר בְּמִטְנֵיהֶם. *Et obligat cingulum in lumbis eorum.* O'. καὶ περιέδησε ζώνη ὀσφύας αὐτῶν. Σ. καὶ περιζωνύων αὐτοὺς σχοινίῳ κατὰ λαγόνων.¹⁵ ✕ Θ. καὶ περιέδησε ἄ.¹⁶
- 20. מִסִּיר שֵׁפֶטֶר לְנִמְנִי. *Aufert labium fidelibus.* O'. διαλλάσσω χεὶλη πιστῶν. Σ. περιτρέπων χεὶλη ἀπλανήτων.¹⁷
וְיִקַּח עֵצָה מִזְקֵנֵי. *Et sensum senum tollit.* O'. σύνεσιν δὲ πρεσβυτέρων ἔγνω. 'A. . . λήψεται.¹⁸ Σ. καὶ ἐπιστήμην γερόντων ἀφαιρῶν.¹⁹
- 21. וַיִּפְּשֵׁן בְּעַל-נְדִיבֵיהֶם. *Effundit ignominiam super principes.* O'. Vacabat. ✕ Θ. ἐκχέων ἀτιμίαν ἐπ' ἄρχοντας ἄ.²⁰
- 23. וַיִּבְרַח לְגוֹיֵם וַיִּפְּשֵׁן לְגוֹיֵם וַיִּבְרַח לְגוֹיֵם. *Crescere facit gentes, et perdit eas; expandit gentes, et reducit eas.* O'. Vacabat. ✕ 'A. Θ. πλανῶν ἔθνη, καὶ ἀπολλύων αὐτά; καταστρωνύων ἔθνη, καὶ καθοδηγῶν αὐτά.²¹
- 24. מִסִּיר. *Aufert.* O'. διαλλάσσω. 'A. ἀφιστῶν. Σ. παρατρέπων. Θ. μεθιστῶν.²²
וְיִקַּח עֵצָה מִזְקֵנֵי. *Populi terrae.* O'. γῆς. O' Γ'. λαῶν (γῆς).²³

⁶ Colb., Reg. unus. ⁷ "Quae asteriscis notantur, ex Theodotione in textum LXX interpretum invecta sunt, ut notat Coll. his verbis: 'Ex θ. αὐ γ', i. e. tres στίχοι."—Montef. Sub ✕ legantur in Hieron. et sub ✕ θ. in Syro-hex. Apud Montef. καὶ in initio male abest. ⁸ Colb. Syro-hex. in marg. ✕ חֲכָמָה ✕ . Hieron.: *omnis ✕ carnis: hominis.* ⁹ Sic vertenda Syriaca: חֲכָמָה .ל. חֲכָמָה .ל. ✕ חֲכָמָה .ל. Apud LXX pro οὐς olim exstabat οὐς, quae lectio eat Codd. Vat. et Alex. et Syro-hex. ¹⁰ Syro-hex. in marg. ✕ חֲכָמָה ✕ . Hieron.: ✕ *sibi.* ¹¹ Nobil., Orat., Regii duo. ¹² Colb. ¹³ Colb., Reg. unus. ¹⁴ Nobil., Nicet. (qui Symmacho ἄγων tribuit), Orat., Regii duo. Aquilae versionem confirmat Syro-hex. חֲכָמָה .ל. ✕ חֲכָמָה .ל. ¹⁵ Syro-hex. ✕ חֲכָמָה .ל. Montef. ex Colb. et Reg. edidit: Σ. Θ. ἐξιστῶν. ¹⁶ Nobil., Olymp. et "omnes." ¹⁷ Syro-hex. in textu habet:

✕ Θ. καὶ περιέδησεν (זָוַר) ἄ αὐτοὺς ζώνη ὀσφύων (לְיָדֵי) αὐτῶν. E Cod. Alex. post Grabium incaute exscripsit Parsonsius: καὶ περιζωνύων αὐτοὺς ζώνη ὀσφύας αὐτῶν. Codex exhibet ζων οσφρως (sic); unde fortasse colligi potest, Seniores vertisse, καὶ περιζωνύων αὐτοὺς ζώνη ὀσφύας αὐτῶν, et περιέδησεν ex Theodotione invectum esse. Hieron. affert: ✕ *Et circumdedit balteo renes eorum*: ¹⁷ Nobil., Olymp., Orat., Reg. unus. Consentit Syro-hex. חֲכָמָה .ל. ✕ חֲכָמָה .ל. ¹⁸ Colb. Pro ἔγνω Cod. 249 ἀφείλετο habet. ¹⁹ Nobil., Olymp., Orat., Reg. unus. ²⁰ Sic Syro-hex. in textu, invito Hieron. ²¹ Sic sub ✕ 'A. Θ. Syro-hex. in textu. Sub ✕ θ. affert Montef. ex Colb., qui notat: 'Ex θ. οἱ δύο. ²² Olymp., Orat., Reg. unus. Colb. Aquilae tribuit ἀφίστησι. Nobil.: 'A. Θ. μεθιστῶν. ²³ Syro-hex. ✕ חֲכָמָה .ל. Hieron.: ✕ *populi: terrae.*

24. **הַרְחִיבֵנוּ הַרְחִיבֵנוּ**. *In vastitate ubi non est via.*
 O'. ἐν ὁδῷ ἢ οὐκ ἤδεισαν. Σ. . . δι' ἀνοδίας.²⁴
25. **וַיִּשְׁמְעוּ**. *Palrant.* O'. ψηλαφήσαισαν. "Αλλος ψηλαφώντας.²⁵
- וַיִּטְעוּ**. *Et errare eos facit.* O'. πλανηθείσαν. "Αλλος πλανωμένους.²⁶

CAP. XIII.

1. **הִשְׁמַעְתִּי אֶזְנוֹתַי וַיִּשְׁמַעַנִי**. *Audivit auris mea, et percepit illud.* O'. καὶ ἀκήκοέ μου τὸ οὖς. Θ. ἀκήκοε τὸ οὖς μου, καὶ συνῆκεν αὐτά.¹
2. **וַיִּשְׁמַעַנִי כַּדְבָרֶיךָ**. *Secundum scientiam vestram et ego novi.* O'. καὶ οἶδα ὅσα καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε. Θ. κατὰ ἐπιστήμην ὑμῶν οἶδα καὶ ἐγώ.²
- לֹא אֲנִי מַחְסֵי**. *Non inferior sum ego vobis.* O'. καὶ οὐκ ἀσυνετώτερός εἰμι ὑμῶν.³ Σ. καὶ οὐ καταδεέστερός εἰμι ὑμῶν.⁴ Θ. καὶ οὐχ ἦσσαν (s. οὐκ ἐλάττων) ἐγώ εἰμι ὑμῶν.⁵
3. **וַיִּתְּנֵנִי מַחְסֵי**. *Et arguere contra Deum*

uolo. O'. ἐλέγξω δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, ἐὰν βούληται. "Αλλος ἐὰν θέλοι, ἐλέγξω ὑμᾶς.⁶

4. **וַיִּשְׁמַעַנִי**. *Concipiuntores mendacii, medici nihili omnes vos.* O'. ἰατροὶ ἀδικοὶ, καὶ ἰαταὶ κακῶν πάντες ✕ 'Α. Θ. ὑμεῖς.⁷ 'Α. . . ἰατροὶ ἐπίπλαστοι ὑμεῖς πάντες.⁸ Σ. προστίθεσθε ψεύσματι, καὶ ἰατροὶ ἐπίπλαστοὶ μου, [κατασκευάζοντες ἄλογα].⁹
5. **וַיִּתְּנֵנִי**. *Et esset vobis ad sapien-tiam.* O'. καὶ ἀποβήσεται ὑμῖν σοφία (alia exempl. εἰς σοφίαν). Σ. καὶ νομισθήσεσθε φρόνιμοι.¹⁰
6. **וַיִּשְׁמַעַנִי**. *Audite, quaeso.* O'. ἀκούσατε ✕ δέ.¹¹
7. **וַיִּתְּנֵנִי**. *Numquid Deo loquimini (per-versitatem)?* O'. πότερον οὐκ ἐναντι κυρίου λαλεῖτε; Σ. ἀρα ὑπὲρ τοῦ θεοῦ λαλεῖτε;¹²
8. **וַיִּתְּנֵנִי**. *Num vultum ejus accipietis?* O'. ἢ ὑποστελεῖσθε; Σ. ἀρα πρόσωπον αὐτοῦ ὑποστελεῖσθε;¹³ Θ. ἢ πρόσωπον αὐτοῦ λαμβάνετε;¹⁴ 'Ο 'Εβραῖος δυσωπεῖσθε.¹⁵ Schol. ἀρα δύνασθε κρύψαι αὐτόν;¹⁶

²⁴ Reg. unus. Cf. Hex. ad Psal. cvi. 40. ²⁵ Schol. apud Nobil. et Codd. 161, 248 in marg. ²⁶ Idem.

CAP. XIII. ¹ Graece versa ex Syro-hex. **וַיִּשְׁמַעַנִי**. ² Ex eodem in continuatione: **וַיִּשְׁמַעַנִי**. ³ Ad verba καὶ οὐκ Syro-hex. in marg. affert: νεώτερος ὑμῶν ὢν (+ **וַיִּשְׁמַעַנִי**). Pertinet ad lectionem Codd. Alex., 249: καὶ γε νεώτερος ὑμῶν ὢν (ὢν om. Cod. Alex.) οὐκ εἰμι ἀσυνετώτερος ὑμῶν. Praeterea pro εἰμι ὑμῶν Syro-hex. habet: ὑμῶν εἰμι ✕ ἐγώ.⁴ ⁴ Reg. unus. ⁵ "Versio quae fertur LXX interpretum, καὶ οὐκ ἀσ. εἰμι ὑμῶν, asterisco notatur in Ed. Latina Hieronymi, quia est forte Theodotionis."—Montef. Hieronymi versio est: *Et ✕ quidem: ego non sum vobis insipientior; quasi legisset, καὶ ✕ γε ἢ οὐκ εἰμι κ.τ.έ.* Praeterea Syro-hex. Theodotioni continuat: **וַיִּתְּנֵנִי**. ⁶ "Coll. sine interpretis nomine."—Montef. Scholium esse videtur. ⁷ Syro-hex. in marg. **וַיִּתְּנֵנִי**. ⁸ Syro-hex. **וַיִּתְּנֵנִי**. Graece sunt Middelborgii, qui ea ad priorem clausulam, **וַיִּתְּנֵנִי**, male retulit. Cf. Hex. ad Psal. xciv. 5. ⁹ "Orat., Reg. unus, Nicetas [qui Polychronium com-

pilavit] et Drusius. Colb. haec tantum Symmacho tribuit, καὶ ἰατροὶ etc., quibus asteriscum praemittit. Drusius suspicatur illud, κατασκευάζοντες ἄλογα, esse Symmachii [immo Aquilae] vel Theodotionis: sed reclamant omnes MSS. et Editi."—Montef. Haec, προστίθεσθε ψεύσματι, ad Sym. pertinere nullus dubito, etsi Hebraea aliter verterit iste interpres Psal. cxviii. 69: cetera suspitione non vacant. Verba, κατασκευάζοντες ἄλογα, explicationem esse potius quam aliam versionem Hebraeorum **וַיִּתְּנֵנִי** crediderim. ¹⁰ Colb., Reg. unus. ¹¹ Sic Syro-hex. In LXX hodie legitur ἀκούσατε δέ, sed δέ om. Cod. Alex., alii. ¹² Colb. Statim pro **וַיִּתְּנֵנִי**, O'. ἐναντι δὲ αὐτοῦ, Montef. ex Colb. excipit: "Αλλος ἐναντίον τῷ θεῷ (sic). ¹³ Sic Codd. 137, 255. Cod. 256 in textu legit: ἢ ὑποστελεῖσθαι (sic). ἢ πρόσωπον αὐτοῦ λαμβάνετε; ἀρα πρόσωπον αὐτοῦ ὑποστελεῖσθε (sic). ὑμεῖς δὲ κ.τ.έ. ¹⁴ Nobil. ex Olymp., Colb., Orat., Reg. unus, et Codd. 137, 255. In Cod. 137 male legitur ὑπολαμβάνετε. ¹⁵ Nobil. ex Olymp., Orat., Reg. unus. ¹⁶ [Σ.] ἀρα δύνασθε κ.τ.έ. "Colb. siue Symmachi nota; nam ex conjectura tantum Symmacho ascribitur."—Montef. Cod. 255 Aquilae ascribit, quod falsissimum esse nemo non videt. Scholium est ad verbum ὑποστελεῖσθε, et quidem Olympiodori in Cat. Nicet. p. 262.

- 9. נִשְׂאָה לְךָ קִרְבָּן. *Num bonum, ut inquirat vos? O. καλὸν γὰρ ἔὰν ἐξιχνιάσῃ ὑμᾶς. "Αλλος' μῆτι ἀγαθόν... "Αλλος' συμφέρει μοι γὰρ ἐξετασθῆναι ὑμᾶς.¹⁷*
- 10. הֲיִכָּחַשׁוּ לְךָ בְּכָל הַיּוֹם. *Num sicut illudetur homini, illudetur ei? O. εἰ γὰρ τὰ πάντα ποιῶντες προστεθήσεσθε αὐτῷ. 'Α. εἰ ὡς παραλογισμῷ ἐν ἀνθρώπῳ παραλογίζεσθε.¹⁸*
- 11. אֲרֻמְּךָ יִכְחַשׁוּ לְךָ. *Arguendo arguet vos. O. οὐδὲν ἤττον ἐλέγξει ὑμᾶς.¹⁹*
- 12. אֲרֻמְּךָ יִכְחַשׁוּ לְךָ. *Si in occulto faciem susceperitis. O. εἰ δὲ καὶ κρυφῇ πρόσωπα θαυμάσεσθε. Σ. μὴ κρύφα πρόσωπον αὐτοῦ δυσωπηθήσεσθε.²⁰*
- 13. הֲיִכָּחַשׁוּ לְךָ מַלְאָכָיו. *Nonne majestas ejus terribil vos? O. πότερον οὐχὶ δεινὰ αὐτοῦ στροβήσει ὑμᾶς;²¹ Σ. μὴ οὐχὶ ἡ κίνησις αὐτοῦ πτοήσει ὑμᾶς.²² 'Ο 'Εβραῖος' ἔὰν ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ταραχθήσεσθε.²³*
- 14. זְכַרְנֶיךָ. *Memoriae vestrae. O. ὑμῶν τὸ γαυρίαμα. Οἱ λοιποὶ' μνημόσυνον ὑμῶν.²⁴*
- 15. וְלֹא יִשְׁמַע לְךָ. *Et loquar ego. O. ἵνα λαλήσω * ἐγώ.²⁵*
- 16. הֲיִכָּחַשׁוּ לְךָ. *En! occidet me. O. ἔὰν με χειρώσῃται. 'Α. ἰδοὺ δὴ με...²⁶*
- 17. לֹא יִשְׂאָה לְךָ. *Non sperabo (s. In eo*

- 18. וְיִשְׂאָה לְךָ. *sperabo). O. ἐπεὶ καὶ ἤρκεται. 'Α. αὐτὸν περιμένω (s. αὐτῷ σχολάσω).²⁷*
- 19. וְיִשְׂאָה לְךָ. *Tantum. O. ἡ μὴν. 'Α. πλὴν.²⁸*
- 20. הִנֵּה יָדַי וְיָדְךָ. *Ecce! age, instruari judicium. O. ἰδοὺ ἐγὼ ἐγγὺς εἰμι τοῦ κρίματός μου. 'Α. ἰδοὺ δὴ ἔταξα κρίμα. Θ. ἰδοὺ δὴ προσέθηκα κρίμα.²⁹*
- 21. וְיִשְׂאָה לְךָ. *Quia nunc obtutescam et exspirabo. O. Vacabat. * Θ. ὅτι νῦν κωφεύσω καὶ ἐκλείψω.³⁰ 'Ο 'Εβραῖος' ἵνα μὴ λαλήσω.³¹*
- 22. וְיִשְׂאָה לְךָ. *Verum duo ne facias mecum. O. δυεῖν δέ μοι χρῆση.³² 'Α. Θ. πλὴν δύο μὴ ποιήσης μετ' ἐμοῦ.³³ Σ. μόνα δὲ δύο μὴ ποιήσης ἐμοί.³⁴*
- 23. וְיִשְׂאָה לְךָ. *Tunc a facie tua non abscondar. O. * τότε ἀπὸ τοῦ προσώπου σου οὐ κρυβήσομαι.³⁵ 'Ο 'Εβραῖος' οὐκ ἐκκλιῶ.³⁶*
- 24. וְיִשְׂאָה לְךָ. *Procul amove. O. ἀπέχου. 'Α. Θ. μάκρυνον.³⁷*
- 25. וְיִשְׂאָה לְךָ. *Loquar, et responde mihi. O. λαλήσεις, ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀνταπόκρισιν. Οἱ λοιποὶ' λαλήσω, καὶ ἀποκρίνη μοι.³⁸*
- 26. וְיִשְׂאָה לְךָ. *Num folium propulsatum concuties? O. ἡ ὡς φύλλον κινούμενον ὑπὸ*

¹⁷ "Colb. Hoc postremum videtur esse scholion.—Montef. Illud, ni fallor, Aquilae est; hoc Symmachi.
¹⁸ Cod. 252. ¹⁹ Ante ἐλέγξει Syro-hex. in marg. infert * ὅτι, cum nota: "Hoc ὅτι ne apud unum quidem trium reliquorum (interpretum) positum est in Tetraptis." Apud Hieron. olim edebatur: *Hic nihilominus * quia: arguet vos.* Genuinum * *quia*: temere delevit Vallarsius. ²⁰ Nobil., Nicet., Orat. ²¹ In Ed. Rom. est, οὐχ ἡ δὲνα αὐτοῦ, repugnante tam lingua, quae δίκη clamitat, quam ipso Cod. Vat., ubi οὐχὶ δεινὰ αὐτοῦ scriptum. Syro-hex. *וְיִשְׂאָה לְךָ*. ²² Nobil., Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. Consentit Syro-hex. *וְיִשְׂאָה לְךָ*. ²³ Nobil., Polychron., Colb., Orat. Mira interpretatio. ²⁴ Colb. ²⁵ Sic Hieron. solus. ²⁶ Colb. ²⁷ Syro-hex. *וְיִשְׂאָה לְךָ*. ²⁸ Idem: *וְיִשְׂאָה לְךָ*. ²⁹ Graece versa ex Syro-hex. *וְיִשְׂאָה לְךָ*.

וְיִשְׂאָה לְךָ. ³⁰ Sic Syro-hex. in textu. Hieron.: * *ut nunc obtutescam et desinam.* Totus v. 19 sub asterisco jacet in Cod. 248. ³¹ Olymp., Reg. unus. ³² Pro χρῆση est χρεία in Codd. Alex., 249, et Syro-hex. Cf. ad Cap. ix. 33. Montef. affert: *Τετρ. μοι χρεία*, ex Colb. ubi Δ^σ. γρ. χρεία. Vid. nos ad Cap. ii. 9. ³³ Olymp., Colb., Regii duo. Adde Syro-hex. *וְיִשְׂאָה לְךָ*. ³⁴ Syro-hex. *וְיִשְׂאָה לְךָ*. ³⁵ Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron. In Syro-hex. et sex codd. οὐ abest. ³⁶ Olymp., Colb., Reg. unus. ³⁷ Colb., Reg. unus. Parsons. ex Cod. 248 affert: 'Α. ἀπάλλαξάν με τῆς παρούσης συμφορᾶς, τὴν τιμωρίαν ἀποστήσας χεῖρα, καὶ τὴν δικαιολογίαν μὴ εἰς ἁμαρτίαν λογίσῃ. Quod merum scholium est, non illud ineptum, modo pro τιμωρίαν rescribatur τιμωρόν. ³⁸ Olymp.

ἀνέμου εὐλαβηθήσῃ; Σ. ἄρα φύλλον ἐκπίπτον
σὺ καταδυναστεύεις;³⁹

25. הַדְּרִי. *Persequeris.* Ὁ, ἀντίκεισάι μοι. Ἄ.
περιδιώξεις.⁴⁰ Σ. διώκεις.⁴¹

27. רַגְלֵי בַּפֶּדַּי וְרַגְלֵי רַגְלֵי. *Ei pedes in cirro pedes
meos.* Ὁ, ἔθου δέ μου τὸν πόδα ἐν κωλύματι.⁴²
Ἄ. καὶ ἔθηκας ἐν ξυλοπέδῃ τὸν πόδα μου.⁴³
Σ. . . ὑπὸ ξύλον εἰρκτῆς τὸν πόδα μου.⁴⁴ Θ. . .
ἐν ταιλαιπωρίᾳ τὸν πόδα μου.⁴⁵ Ἄλλος ἐν
ποδοκάκῃ.⁴⁶

קִרְבֵּי רַגְלֵי הַרְגְּלֵי. *Circa radices pedum
meorum effodisti (s. circumscribis).* Ὁ, εἰς δὲ
ρίζας τῶν ποδῶν μου ἀφίκου. Ὁ Ἑβραῖος
τὰ δὲ ἴχνη τῶν ποδῶν μου περιχαράττει.⁴⁷

28. הַבֵּלָה בְּרֶגֶב נֶחֱוֶה. *Et ille tanquam putredo
veterascit.* Ὁ, ὁ παλαιούται ἴσα ἀσκῶ. Σ.
τοῦ ὁμοίως σηπεδόνι παλαιουμένου.⁴⁸

CAP. XIV.

1. שָׂבַע עֲבֹשׁ. *Satiatus commotione.* Ὁ, πλήρης
ὄργης. Ἄ. πλήρης κλονήσεως.¹

4. מִי־יִתֵּן מַדְוֶה מִמַּיִם. *Quis dabit purum ex*

immundo? Ὁ, τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ
ρύπου; Ἄ. τίς δώσει καθαρὸν ἀπὸ μεμια-
σμένου;²

5. הָתָּה. *Penes te.* Ὁ, παρ' αὐτοῦ. Σ. παρὰ
σοί.³

וְתַשְׁבֵּחַ יְקִי. *Determinationes ejus fecisti.* Ὁ,
εἰς χρόνον ἔθου. Σ. ὄρον αὐτοῦ ἔταξας.⁴

6. פָּנֶיךָ. *Oculos averte.* Ὁ, ἀπόστα. Θ. ἄνες.⁵

7. הַיְנֻקָּה. *Et surculus ejus.* Ὁ, καὶ ὁ βάρδαμος
αὐτοῦ. Ἄ. Θ. ὁ κύρμος. Σ. καὶ αἱ παρα-
φυάδες αὐτοῦ.⁶

8. בְּעָפָר. *Et in pulvere.* Ὁ, ἐν δὲ πέτρᾳ. Ἄ.
ἐν χοῖ. Σ. ἐν τῇ γῆ. Θ. ἐν τῷ χώματι. Ὁ
Ἑβραῖος ἐν σποδιᾷ.⁷

9. קָצִיר הַעֲבֹשׁ. *Et faciet messem.* Ὁ, ποιήσει
δὲ θερισμόν. Ὁ Ἑβραῖος ποιήσει καρπὸν.⁸

11. מִי־רַגְלֵי מַיִם לְיָם. *Defecit aqua de mari.*
Ὁ, χρόνῳ γὰρ σπανίζεται θάλασσα. Σ. ὡς
ἐκρεῖ ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης.⁹

וְנָהָ. *Fluvius.* Ὁ, ποταμός. Ὁ Ἑβραῖος
χειμάρρους.¹⁰

12. וְעַד לֹא יִשְׁמְטוּ אֲשֶׁר בְּלִבָּיָהּ. *Usque dum non
erunt caeli, non expergiscentur.* Ὁ, ἕως ἂν

³⁹ Colb., Reg. unus. Etiam Syro-hex. ⁴⁰ Cod. 252.
⁴¹ Syro-hex. ⁴² Pro ἐν κωλύματι Syro-
hex. habet *حدها*, h.e. ἐν κωλύματι (cf. Cant. ii. 17 in
Syro-hex.) quae conjectura est Ernestii ad *Gloss. Sacr.*
Hezychi, p. 231. ⁴³ Nobil., Nicet., Colb., Orat., Reg.
unus. ⁴⁴ Colb., Orat., Reg. unus. ⁴⁵ Colb. ⁴⁶ Schol.
apud Nobil. Huc fortasse pertinet versio anonyma in
marg. Syro-hex. + *הה*, in cirro. Cf. ad Cap. xxxiii. 11.
“Has lectiones germanas esse non ambigimus. Aliae pro-
ponuntur, sed vitiatæ et mendosæ; nimirum in Ed. Rom.:
Ἄ. ὡς ἀπὸ ξύλου εἰρκτῆς. Σ. ἐν ταιλαιπωρίᾳ. Regii duo et
Orat.: Ἄ. καὶ Σύμ., ὁ μὲν, ἐν ταιλαιπωρίᾳ, ὁ δὲ, ὑπὸ ξύλον
εἰρκτῆς. Unus tamen Reg. habet: ὡς ἀπὸ ξύλου εἰρκτῆς.
Nicetas vero ex Polychronio et Olympiodoro: Ἄ. καὶ
Σύμ., ὁ μὲν, ἐν ταιλαιπωρίᾳ, ὡς ὑπὸ ξύλον εἰρκτῆς ὁ δὲ, ἐν ξυλο-
πέδῃ, ἐξίδωκεν.”—Montef. ⁴⁷ Didymus apud Nobil.,
Polychron. apud Nicet., Orat., Regii duo. ⁴⁸ Colb.,
Reg. unus. Olymp.: ἦ, κατὰ τὸν Σύμ., ὁμοίως σηπεδόνι.

CAP. XIV. ¹ Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. ² Colb.,
Reg. unus. ³ Colb., Reg. unus. ⁴ Colb., Reg. unus.
⁵ Colb., Reg. unus. ⁶ Ἄ. Θ. ὁ κύρμος. “Sic Drus. [No-
bil. ex Polychronio]. Colb. autem: Οἱ λοιποὶ ὁ κύρμος.”—
Montef. Codd. 137, 255: Οἱ λοιποὶ ὁ κύρμος καὶ αἱ παρα-
φυάδες. Tandem Cod. 252: Σ. καὶ παραφυάδες αὐτοῦ. ⁷ Po-
lychron.: Ὁ Ἑβραῖος, ἐν σποδιᾷ, ἔχει Ἄ. καὶ Θεοδ., ὁ μὲν,
ἐν χοῖ, ὁ δὲ, ἐν τῷ χώματι, εἴρηκε, συνάδοντες καὶ αὐτοὶ τῷ
Ἑβραῖῳ. Symmachi lectionem afferunt Codd. 137, 255,
et siue nom. Cod. 138. ⁸ “Duo MSS.” Polychron.:
πάλιν δὲ ὁ μὲν Ἑλληνικὸς, πηγήσει θερισμόν, ἀπὸ τοῦ τέλους εἴρη-
κεν ὁ δὲ Ἑβραῖος ἀπὸ τοῦ πράγματος, ποιήσει καρπὸν. Haec
non cepit Montef., qui τῷ Ἑβραῖῳ perverso tribuit, ἀπὸ τοῦ
πράγματος ποιήσει καρπὸν, pro Hebraeis, *עַד לֹא יִשְׁמְטוּ אֲשֶׁר בְּלִבָּיָהּ*:
illum vero Ἑλληνικὸν de aliquo trium interpretum intel-
ligit, cum manifeste indicetur ipsa versio LXXvitalia.
⁹ “Sic [Polychron. et] omnes MSS. et Editi. Duo legunt
ἐκ θαλάσσης.”—Montef. ¹⁰ Polychron. et “omnes MSS.”
Nobil. quasi scholium affert.

ὁ οὐρανὸς οὐ μὴ συρραφῆ. 'Α. ἕως ἂν κατατριβῆ ὁ οὐρανὸς, οὐκ ἐξεγερθήσεται. Σ. Θ. ἕως παλαιωθῆ ὁ οὐρανὸς, οὐκ ἐξεγερθήσονται.¹¹

12. עֲרִירֵי נִלְוּ. Et non excitabuntur e somno suo. Ο'. και οὐκ ἐξυπνισθήσονται ἐξ ὑπνου αὐτῶν. ✕ Θ. οὐκ ἐξυπνισθήσεται ἐκ τοῦ ὑπνου αὐτοῦ.¹²

14. הֲיִחִי. Num vivet? Ο'. ζήσεται. 'Α. Θ. μήτι ζήσεται.¹³

יִתְפַּלֵּךְ נִבְוַת־עַ לְפָנַי. Expectabo donec veniat mutatio mea. Ο'. ὑπομενῶ ἕως πάλιν γένωμαι. 'Α. Θ. ἐλπῶ ἕως ἂν ἔλθῃ τὸ ἀλλαγμά μου. Σ. ... ἕως ἂν ἔλθῃ ἡ ἀνάφυσίς μου.¹⁴

15. הֲרָבִית. Desiderabis. Ο'. μὴ ἀποποιῶν. Θ. ἐπιποθήσεις.¹⁵

16. יָצְעָ. Gressus meos. Ο'. μου τὰ ἐπιτηδεύματα. Οἱ λοιποὶ τὰ διαβήματά μου.¹⁶

17. וַיַּגְדֵּל עַל־לִבָּאֵתָּה. Et concinnas super iniquitatem meam (h.e. peccata mea falsis criminationibus auges). Ο'. ἐπεσημήνω δὲ, εἴ τι ἄκων

παρέβην. Σ. ἐπισωρεύσεις γὰρ τὴν ἀνομίαν μου.¹⁷

18, 19. תְּהַרְהַר — אֶל־נַי. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. και πλὴν — ἀπόλεσας.¹⁸

19. יִרְפַּעַף יְרִפְרֵף הַיָּמִית. Inundat effusio ejus pulverem terrae. ✕ Θ. και κατέκλυσεν ὕδατα ὑπτιὰ τοῦ χόματος τῆς γῆς. Σ. και κατακλυσθήσονται (s. ἐπικλυσθήσονται) τὰ παραλελειμμένα τοῦ χοῦς τῆς γῆς.¹⁹

19, 20. וַיִּצְוָה יְהוָה : תְּהַרְהַר שִׁנְיָהּ תִּתְקַן יְהוָה וְיָרֶוּחַ מִשְׁנֵהּ יִהְיֶה. Et spem hominis perire facis. Praevales ei in perpetuum, et abit; immutat vultum suum, et dimittis eum. Ο'. ✕ Θ. και ὑπομονὴν ἀνθρώπου ἀπόλεσας ὥσας αὐτὸν εἰς τέλος, και ᾤχετο ἐπέστησας αὐτῷ τὸ πρόσωπον, και ἐξαπέστειλας. Σ. οὕτως προσδοκίαν ἐκάστου ἀνδρὸς ἀπολέσεις: roborans semper eum qui abiit, revocans vero faciem ejus quem dimisisti.²⁰

¹¹ Montef. affert ex Colb. et Reg. : 'Α. Θ. ἕως παλαιωθῆ ὁ οὐρανὸς, οὐκ ἐξεγερθήσονται. Rectius, ut videtur, Syrus Symmacho et Theod. vindicat: ἕως παλαιωθῆ ὁ οὐρανὸς (כַּחַס + חַסָּה לְעָרִיר); Aquilae autem: כַּחַסָּה לְעָרִיר + חַסָּה לְ, quae Graece sonant: ἕως ἂν κατατριβῆ κ.τ.έ. Scilicet huic interpreti Hebr. תְּרַבֵּיבֵיבֵי est κατατριβεῖν Gen. xviii. 12. Psal. xxxi. 3. xlvi. 15. Jesai. li. 6. Ezech. xxiii. 43. Consentit Vulg., Aquilae haud infrequens imitator: donec atteratur caelum, non evigilabit. ¹² Colb. Hieron.: ✕ et non suscitabitur de somno suo. ¹³ Colb. ¹⁴ "Has lectiones habent omnes MSS. et Editi. Illud porro Symmachi, ἡ ἁγία φύσις, vitiatum prorsus videtur. An legendum ἡ ἀλλαξίς?"—Montef. Semiero in *Epist. Crit.* p. 55, legendum videbatur ἡ ἀλλοίωσις, nescin an ex commentariis Olympiodori, qui ait: 'Ακ. δέ, και Θ., και Συμ., οἱ μὲν, ἐλπῶ ἕως ἂν ἔλθῃ τὸ ἀλλαγμά μου' ὁ δέ, ἕως ἂν ἔλθῃ ἡ ἁγία φύσις μου. 'Ο δὲ τοῦς οὗτος' εἶν ἐν ἄβου φυλαχθῶ, προσδοκῶ τὴν παλιγγενεσίαν, και τὴν ἐπὶ τὸ κρείττον ἀλλαγὴν και ἀλλοίωσιν. Verum vidit Kreyszigius, qui in *Obs. Critt. in Graecos Jobi Intt.* p. 14, ἡ ἀνάφυσίς, regeneratio, rescribendum censuit. Vocab. ἀνάφυσίς deest in Lexicis, sed in Hexaplis incerto interpreti (quem Symmachum esse affirmant Codd. 139, 255) tribuitur pro Hebr. אֶשְׁרָ, Job. xixviii. 27. Nunc de Syro nostro videndum, qui affert: 'Α. ἔλθῃ τὸ ἀλλαγμά (אֶשְׁרָ) μου. Θ. (rectius Σ.) ἔλθῃ

אֶשְׁרָ μου. Syr. אֶשְׁרָ, quod Castello est germen, in Syro-hex. commutatur cum βλαστὸς, βλάστημα, ῥάδαμος, ἀνατολή (Jerem. xxiii. 5. Ezech. xvii. 10), ἀνάφυσίς (Ezech. xlvii. 12); et hic proculdubio cum ἀνάφυσίς. ¹⁵ Colb., Reg. unus. ¹⁶ Colb., Reg. unus. ¹⁷ Colb., Reg. unus, teste Montef., qui tamen haec ad priorem hujus versus clausulam refert, וְשָׁפַף יְרִפְרֵף הַיָּמִית, h.e. obsignatum in sacculo scelus meum: mihius probabiliter. Supra Cap. xiii. 4, חַסָּה Symmacho est προστιθεσθαι. ¹⁸ Colb.: 'Εκ Θ. αἱ ε', h.e. *Ex Theodotione hi quinque versiculi*, qui in hodiernis τῶν Ο' exemplaribus locum habent. Idem in Ed. Lat. Hieronymi sub ✕, et in Syro-hex. sub ✕ Θ. leguntur. ¹⁹ Syro-bex. + חַסָּה לְעָרִיר; חַסָּה לְעָרִיר; חַסָּה לְעָרִיר; חַסָּה לְעָרִיר. Graeca nostra sunt, si excipias τὰ παραλελειμμένα, quod ex Colb. et Reg. affert Montef. ²⁰ "Σ. οὕτω προσδοκίαν ἀνδρὸς ἀπολέσεις. Sic Colbert. Drusius vero [pnst Nobil.], προσδοκίαν ἐκάστου ἀνδρὸς ἀπολέσεις."—Montef. Olymp.: ἀνθ' οὗ Συμмахος οὗτω, προσδοκίαν ἐκάστου ἀνδρὸς ἀπολήσῃ (sic), ἐκδέσσει. Plenius Syrus noster, ad codicem exactus: חַסָּה לְעָרִיר; חַסָּה לְעָרִיר; חַסָּה לְעָרִיר; חַסָּה לְעָרִיר. "Σ. οὕτως προσδοκίαν ἐκάστου ἀνδρὸς (ita Drusius recte) ἀπολέσεις ἐν παντὶ χρόνῳ, ut abeat; iterum vero vocas faciem ejus, quem dimiseras."—Middeld. Mirari subit, quo jure V.D. Syriaca חַסָּה לְעָרִיר, roborans, per ἀπολέσεις reddiderit,

21. לְמִי. *Eis. O. Vacat. X Σ. περι αὐτῶν.*²¹
 22. עָלָיו (in posteriore loco). *Super eo. O. Vacat. A. Θ. ἐπ' αὐτῷ.*²²

CAP. XV.

2. הֲיִשְׁמַע יְעֲנֵה רֵעִי. *Num sapiens respondebit scientiam venti? O. πρότερον σοφὸς ἀποκρισιν δώσει συνέσεως πνεῦμα; A. μήτι σοφὸς ἀποκρίνεται γνώσιν πνεύματος; Σ. ἄρα σοφὸς ἀποκρίνεται περι γνώσεως πνεύματος;*¹
 וַיִּמְלֵא קָרְדִים בָּטֶנּוּ. *Et replebit euro ventrem suum? O. καὶ ἐνέπλησε πόνον γαστρός; A. Θ. . . καύσωνος.*² Σ. . . πνεύματος βιαίου γαστέρα αὐτοῦ;³
 3. לֹא יוּעִיל בָּם. *In quibus nihil est utilitatis. O. οἷς οὐδὲν ὄφελος. X A. Θ. ἐν αὐτοῖς.*⁴
 4. יִרְאָה תִּפְרָה יְרָאָה. *Immo tu irritum facis timorem (Dei). O. οὐ καὶ σὺ ἀπεποιήσω φόβον; Θ. οὐ γὰρ σὺ παρητήσω φόβον;*⁵
 וַתִּגְרַע שִׁחְתָּה לְפָנָיִם. *Et diminuis meditationem coram Deo. O. συνετελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἔναντι τοῦ κυρίου. Σ. καὶ ἀνέδην*

- ἀμίλησας ἐναντία τῷ θεῷ.⁶
 5. הֲלֹא יְדַבֵּר. *Nam docet. O. X ὅτι ἄ ενοχος εἶ.*
 וַיִּשְׁמַע יְעֲנֵה רֵעִי. *Et eligis linguam versutorum. O. οὐδὲ δέικρινας ῥήματα δυναστῶν. Σ. καὶ ἐξελέξω γλῶσσαν πανούργου.*⁹
 7. הֲלֹא יִשְׁמַע. *Formatus es. O. ἐπάγγης. O' Εβραῖος· συνελήφθης.*⁹
 8. הֲלֹא יִשְׁמַע יְעֲנֵה רֵעִי. *Num arcanum Dei audisti? O. ἢ σύνταγμα (A. ἀπόρρητα. Σ. δμιλίαν. Θ. μυστήριον¹⁰) κυρίου ἀκήκοας; ἢ συμβούλῳ σοι ἐχρήσατο ὁ θεός;*¹¹
 10. וְגַם יְעֲנֵה רֵעִי. *Etiam canus, etiam vetus inter nos sunt, gravior patre tuo diebus. O. Vacabat. X Θ. καίγε πρεσβύτης καίγε παλαιὸς ἐν ἡμῖν, βαρύτερος (Σ. πολυχρονιώτερος¹²) τοῦ πατρός σου ἡμέραις.*¹³
 12. לָמָּה לֵבְךָ. *Quid capit te cor tuum? O. τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου; Σ. Θ. τί ὅτι ἐπήρῃ σε ἡ καρδία σου;*¹⁴
 וְיָמֵי חַיֵּיךָ. *Et quid innuunt oculi tui? O. ἢ τί ἐπήνεγκαν οἱ ὀφθαλμοί σου; Aλλος· ἢ τί ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοί σου;*¹⁵

ut nihil omnino habeat Syrus, quod vocabulo ἡπρηθη respondeat. Manifestum est verbum aliquod in Syriacis exoidisse, idque in fine v. 14, non in principio v. 15, qui a *וְיָמֵי חַיֵּיךָ* recte incipit. Hoc suppleto, locus conjectando verti potest: Σ. οὕτως προσδοκίαν ἐκάστου ἀνδρὸς (ἀπολέσεις) ἐπιούχων διαπαντός τὸν ἀπελθόντα, ἀκακῶν δὲ τὸ πρόσωπον ᾧ ἐξαπέστειλας. ²¹ Sic Syro-hex. in marg. et sine nomine Colb. Hieron.: * *de iis.* ²² Sic Syro-hex. in marg. post ἐπένησεν. Codd. Alex., 106, 249: ἐπ' αὐτῷ ἐπένησεν. Hieron.: *super eum iuxat.*

CAP. XV. ¹ Cod. 252. Montef. ex Colb. tantum affert: Σ. περι γνώσεως πνεύματος; unde praepositionem, quae abest a Cod. 252, assumimus. ² Codd. 138, 255. Cod. 137: A. καύσωνος. ³ Cod. 252. ⁴ Syro-hex. in textu: οἷς οὐκ ἔστιν * A. Θ. ἐν αὐτοῖς ἄ φελος. Hieron.: *quibus nihil proderit * in eis.* ⁵ Nobil., Nicet., Colb., Regii duo. ⁶ Sic "omnes MSS. et Editi." [ἀνέδην. Sic Orat., Reg. unus. ἀναίδην Nicet., Colb. In Ed. Rom. est ἀναίδην, calamo correctum ex ἀνέδην.] ⁷ Syro-hex. in marg. * ὅτι. Sic sine aster. Cod. 249 et Hieron. ⁸ Sic Codd.

137 (qui habet στόμα pro γλῶσσαν), 255. Montef. juxta Colb. et Reg. unum Theodotioni tribuit. Hieron.: *et elegisti linguam malorum.* "Totum comma hoc [v. 5] cum asterisco affertur in Syro-hex. (qui legit οὐδὲν δέικρινας ῥήμα δ.) sed abest nomen auctoris. E Theod. desumptum esse nequit, si Montef. recte ad hunc versum ex Theod. attulit fragmentum a textu Syr. diversum."—*Middeld.* ⁹ Olymp. et Polychron. et "omnes MSS." ¹⁰ Sic Nobil., Olymp. et "omnes." ¹¹ Sic Ed. Rom. Haec, ἢ συμβούλῳ σοι ἐχρήσατο ὁ θεός, desunt in Codd. Vat., Alex., aliis; nec in suo legit Syro-hex. "Est fortasse scholion, nisi sit Hebraei interpretis, qui liberiori modo vertere solet."—*Montef.* ¹² Nobil., Polychron. et "omnes." ¹³ Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β. Sub * habet Hieron. Syro-hex. in textu: * Θ. ἰδοὺ καίγε πρ. καίγε π. ἐν ἡμῖν, ὅς βαρύτερος ἔστιν ἡμέραις τοῦ π. σ. ¹⁴ "Hunc locum [Polychron. apud] Nicet. et Drus. [ex Nobil.] uni Symmacho tribuunt; Colb. et alter codex Theodotioni et Symmacho."—*Montef.* ¹⁵ Sic "unus codex."

14. **שׂוֹנֵי אָדָם**. *Quid est homo?* Ο. τίς γὰρ ἄνθρωπος; Θ. τί ἐστὶν ἄνθρωπος;¹⁶
וְכִי יֵצֵק יְלֵד יָשָׁר. *Et quod justus sit natus muliere.* Ο. ἢ ὡς ἐσόμενος δίκαιος γεννητὸς γυναικὸς. 'Α. Θ. καὶ ὅτι δικαιωθήσεται. . . 'Ο 'Εβραῖος' καὶ πῶς δικαιωθήσεται γέννημα γυναικὸς;¹⁷
15. **יְהוָה לֹא יִשְׁמַע בְּקִרְבָּיו**. *Ecce!* in sanctis suis non credit, et caeli non sunt puri. Ο. εἰ κατὰ ἁγίων οὐ πιστεύει, οὐρανὸς δὲ οὐ καθαρὸς. Σ. ἰδοὺ ἐν ἁγίοις αὐτοῦ οὐδεὶς ἀτρεπτος, οὐδὲ οὐρανὸς ἀσπιλος.¹⁸
16. **כִּי עָנָה**. *Quanto magis.* Ο. ἕα δέ. Σ. πόσω μᾶλλον.¹⁹
18. **וְלֹא יִסְתַּכְּרוּ**. *Et non celarunt a patribus suis.* Ο. καὶ ἔκρυψαν πατέρες (alia exempl. πατέρας) αὐτῶν. 'Α. καὶ οὐκ ἐκάλυσαν ἀπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν. Σ. καὶ οὐκ ἠρνήσαντο ἀπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν. Θ. καὶ οὐκ ἔκρυψαν ἀπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν.²⁰
20. **יְהוָה**. *Ipsa.* Ο. Vacat. 'Α. Σ. αὐτοὶ s. αὐτός.²¹
וְכָרְסוּ. *Cruciatatur.* Ο. ἐν φροντίδι. 'Α. ἐν ὀδύνη. Σ. ἀλαζονεύεται. Θ. ματαιοῦται.²²
וְרַב־מִסְפָּרֵי. *Et numerus anporum qui absconditi sunt violento.* Ο. ἔτη δὲ ἀριθμητὰ δεδομένα δυνάστη. Σ. Θ. καὶ ἀριθμὸς ἐτῶν κεκρυμμένος ἰσχυρῶ.²³

21. **וְשָׂדֵה**. *Vastator.* Ο. ἡ καταστροφή. 'Ο 'Εβραῖος' ἡ σκύλευσις.²⁴
22. **וְהוּא הוֹרֵם**. *Et prospectatus est ipse ad gladium.* Ο. ἐντέταλται γὰρ ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου. Σ. προεσκοπεύθη γὰρ εἰς μάχαιραν.²⁵
23. **וְהוּא**. *Vagus est.* Ο. κατατέτακται δέ. — καταπίπτει δὲ εἰς ἐξάλειψιν, κατατέτακται δέ.²⁶
25. **וְהוּא**. *Roborat se.* Ο. ἐτραχηλίασεν. Θ. κατισχύσατο.²⁷
26. **וְהוּא**. *Currit in eum cum ceruice.* Ο. ἔδραμε δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ὑψει. 'Α. Σ. Θ. ἔδραμε πρὸς αὐτὸν τραχήλῳ.²⁸
- 26, 27. **וְהוּא**. *Vacabat.* * Θ. ἐν πάχει — ἐπὶ τῶν μηρίων.²⁹
26. **וְהוּא**. *Cum densitate dorsorum clypeorum suorum.* Ο. Vacabat. * Θ. ἐν πάχει νώτου ἀσπίδος αὐτοῦ. 'Α. ἀγένης θυριῶν αὐτοῦ.³⁰ Schol. θαρρῶν τοῖς ἀμυντηρίοις αὐτοῦ.³¹
27. **וְהוּא**. *Quia tetit.* * Θ. ὅτι ἐκάλυψε. Σ. ἐπεκαλύφθη γάρ.³²
וְהוּא. *Faciem suam.* * Θ. τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. 'Ο 'Εβραῖος' τὴν καρδίαν αὐτοῦ.³³
וְהוּא. *Et fecit pinguedinem super humbo.* * Θ. καὶ ἐποίησε περιστόμιον

¹⁶ Nobil., Colb., Reg. unus. ¹⁷ Sic Nicet. et "omnes MSS." ¹⁸ Nobil., Nicet. et "omnes MSS." Hieron.: *Si in sanctis * ejus: non est fides etc.* ¹⁹ Colb., Reg. unus. ²⁰ Syro-hex. **וְלֹא יִסְתַּכְּרוּ**. Graeca Middeldorpfii non mutamus. Symmachi interpretationem ex Colb. et Reg. uno edidit Montef. ²¹ Syro-hex. affert: **וְהוּא**. Fortasse Aquilae tribuendum αὐτοῖ, quod ad ἀσεβείας pertinet; Symmacho autem αὐτός sc. ἀσεβής. ²² Nobil., Nicet. et "omnes." ²³ "Sic omnes: sed alii Symmacho, alii Theodotioni trihuunt."—Montef. Nobil. et Nicet. Symmacho adjudicant. Montef. insuper affert: "ἄλλος ἐν ὀλίγῳ δυναστεύουσιν; sed unde exscripserit non declarat. Polychron. commentatur: πλὴν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δυναστεύσας,

τὸλος τιμωρία περιπίπτει. ²⁴ Nobil., Polychron. et "tres MSS." ²⁵ Nobil., Nicet. et "omnes." ²⁶ Syro-hex. versum incipit: **וְהוּא**. quae Graece expressit solus Cod. Alex. ²⁷ Colb. ²⁸ Syro-hex. affert: **וְהוּא**. Deinde Symmacho et Theodotioni Syriaca prorsus eadem tribuit. ²⁹ Colb.: 'Εκ θ. οὐ γ'. Tres versiculi asterisco notantur in Ed. Lat. Hierou., non in Syro-hex. ³⁰ Syro-hex. **וְהוּא**. Versio Graeca prioris vocab. incerta est; sed ἀγὴν pro **וְהוּא** Aquilae tribuitur Ezech. i. 18, et prob. Psal. cxxviii. 3. ³¹ "Colb.: 'ἄλλος' θαρρῶν κ.τ.έ. Videtur esse scholion."—Montef. Scholium est Olympiodori. Vid. Cat. Nicet. p. 293. ³² Nobil., Nicet. et "omnes." ³³ Olymp., Colb.

ἐπὶ τῶν μηρίων. 'Α. Σ. καὶ ἐπάχυνε πιμελήν
κατὰ τῆς ψόας.³⁴ 'Ο 'Εβραῖος' πιμελήν καὶ
διπλαῖδα.³⁵

30. שָׁבַח. *Exsiccabit.* 'Ο. μαράναι. 'Α. φλογί.³⁶

תְּהִי. *Flamma.* 'Ο. ἀνεμος. Σ. φλόξ.³⁷

32. רַעְנָה. *Non virescet.* 'Ο. οὐ μὴ πυκάσῃ.
'Α. Θ. οὐκ εὐθαλής.³⁸ Σ. οὐκ εὐθαλήσει.³⁹

34. מַח. *Coetus enim impij erit solitarius.* 'Ο. μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος. 'Α. Θ. ὅτι συναγωγή ὑποκριτοῦ ἀκαρπος.⁴⁰ Σ. ἐκκλησία δὲ ἐνόχου ἀκαρπος.⁴¹

35. אֶנְו. *Concipere laborem et parere vanitatem.* 'Ο. ἐν γαστρὶ δὲ λήψεται ὀδύνας, ἀποβήσεται δὲ αὐτῷ κενά. 'Α. συνέλαβε (πόνον) καὶ ἔτεκεν ἀνωφελές.⁴²

CAP. XVI.

2. מְנַחֲמֵי. *Consolatores molestiae estis vos omnes.* 'Ο. παρακλήτορες κακῶν πάντες. 'Α. παράκλητοι πόνων... Σ. παρηγοροῦντες πάντες ἐπαχθεῖς ἐστε. Θ. παράκλητοι κόπων...¹

3. פִּי. *Finis.* 'Ο. τάξις. 'Α. τέλος. Σ. Θ. πέρας.²
[Διπλή (γραφή) παράταξις.]³
אֵרָא. *Aut quid te irritat*

ut respondeas? 'Ο. Vacabat. ✕ Θ. ἢ τί παρενοχλήσει σοι ὅτι ἀποκρίνη;⁴ Σ. . . ἵνα (ἀποκρίνη).⁵

4. לֵל. *Si.* 'Ο. εἰ. 'Α. ὄφελον. Σ. εἴθε.⁶

עַלֶיךָ. *Si esset anima vestra pro anima mea, consociarem adversus vos verbia, et motitarem super vos capite meo.* 'Ο. εἰ ὑπέκειτό γε ἡ ψυχή ὑμῶν ἀντὶ τῆς ἐμῆς, εἴτ' ἐναλοῦμαι ὑμῖν ῥήμασι, κινήσω δὲ καθ' ὑμῶν κεφαλὴν. Σ. εἴθε ὑμεῖς τοῖς ἐμοῖς ὑπέκεισθε πάθεισιν, ἐτέροις προσεγενόμεν ἂν ὑμῖν λόγοις, καὶ ἐκίνησα ἂν ἐφ' ὑμῖν τὴν κεφαλὴν.⁷

5. מִמֶּנִּי. *Roborarem vos ore meo.* 'Ο. εἴη δὲ ἰσχύς ἐν τῷ στόματί μου. Σ. καὶ ἐπέρωσα ἂν ὑμᾶς ἐν τῷ στόματί μου.⁸

6. אֵי. *Non prohibebitur dolor meus.* 'Ο. οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα ✕ 'Α. Σ. Θ. μου.⁹ Σ. οὐκ ἐνδώσει ὁ πόνος μου.¹⁰

אֵלַי. *Quid a me abibit?* 'Ο. τί ἔλαττον τρωθήσομαι; Σ. τί μου ἀποχωρήσει;¹¹

7. אֵנִי. *Fatigavit me.* 'Ο. κατάκοπόν με πεποίηκε. Σ. ἐκόπωσέ με.¹²

8. אֵנִי. *Et constrinxisti (s. corrugasti) me, quod in testem fui, et surrexit in me macies mea, in*

³⁴ Sic Nobil., Nicet., qui soli Symmacho tribuunt. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. καὶ ἐπάχυνε (חַסֵּד) πιμελήν (כֹּסֶל) κατὰ τῆς ψόας αὐτοῦ (אֵלֶּיךָ). "Σ. καὶ ἐπάχυνε πιμελήν κατὰ ψόας (juxta lumbos). Sic MSS. Unus tamen habet κατὰ ψυχῆς, male."—Montef. ³⁵ Olymp. et "omnes." Olymp. enarrat: ὅστε καὶ διπλαῖδας ἔχειν ἐπὶ τῶν μηρῶν ἐκ τῆς πολυσαρκίας. ³⁶ Syro-hex. + אֵלֶּיךָ. ³⁷ Codd. 138, 252, 255. Syro-hex. + אֵלֶּיךָ. ³⁸ Syro-hex. + אֵלֶּיךָ. Cod. 252 affert: 'Α. οὐκ εὐθαλήσει, ut et Syriaca sonare possunt. ³⁹ Nobil., Didym., Colb. et Reg. unus. Cod. 161: Σ. οὐ μὴ εὐθαλήσῃ. Syro-hex. + אֵלֶּיךָ. ⁴⁰ Colb., Reg. unus. Syro-hex. אֵלֶּיךָ. Ubi אֵלֶּיךָ pro אֵלֶּיךָ est correctio Middeldorpfii a codice comprobata. ⁴¹ Syro-hex. + אֵלֶּיךָ. Graeca sunt Middeldorpfii. ⁴² "Sic [Nobil., Nicet. et]

omnes. Vox autem πόνον excidit; sed mox legitur in versione Aquilae Cap. xvi. 2."—Montef.

CAP. XVI. ¹ Nobil., Olymp. et "omnes." ² Montef. ex Colb. edidit: Οἱ λοιποὶ πέρας. Sed Syro-hex. affert: + אֵלֶּיךָ. Cf. Hex. nostra ad Jesai. ix. 7. ³ "Colb. Δ^π. πάταξις. Sic mendose pro παράταξις, ut liquidum videtur."—Montef. Lectio παράταξις non est in libris. ⁴ Colb. Sub aster. habent Syro-hex. et Hieron. ⁵ Colb. Vocabulum ἵνα ad אֵנִי perperam refert Montef. ⁶ Olymp. et "omnes." ⁷ Chrysost. apud Nobil. [Olymp. in Cat. Nicet.]: "Ἐτερος τῶν ἐρμηνευτῶν οὕτως ἐπέδωκεν· εἰ (sic) ὑμεῖς κ.τ.έ. "Σ. εἴθε ὑμεῖς κ.τ.έ. Sic omnes MSS."—Montef. ⁸ Olymp. et "omnes." ⁹ Syro-hex. in textu. ¹⁰ Nobil., Olymp., Colb., Reg. unus. ¹¹ Colb., Reg. unus. ¹² Ibidem.

faciem meam terpondet. Ο. ✕ και ἐπελάβου μου, εἰς μαρτύριον ἐγενήθη, καὶ ἀνέστη ἐν ἐμοὶ τὸ ψεῦδος μου, κατὰ πρόσωπόν μου ἀνταπεκρίθη.¹³ Ἀ. καὶ ἐρρυτίδωσάς με, εἰσέτι γίνεται, καὶ ἐπανάστη μοι ἀρησις μου, ἐν προσώπῳ μου ἀποκριθήσεται.¹⁴ Σ. κατέδησάς με ἀδιαλείπτως ἐν ζυγῶ, καὶ ἀνέστη μοι καταψευδόμενος, κατὰ πρόσωπόν μου ἀντιλέγων μοι.¹⁵

9. **לִּי יְצַר יְלֻטִּי שִׁינָיו עֵינָיו לִּי.** *Hostis meus exacuit oculos tuos mihi.* Ο. βέλη πειρατῶν αὐτοῦ ἐπ' ἐμοὶ ἔπесαν. Ἀ. Θ. ὁ θλίβων με ὤξυνε τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ εἰς ἐμέ.¹⁶ Σ. οἱ ἐναντίον μου ὤξυναν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἕκαστος εἰς ἐμέ.¹⁷

10. **בְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי.** *Cum probro percusserunt maxillas meas.* Ο. ὄξει ἔπαισέ με εἰς τὰ γόνατα.¹⁸ Ἀ. ὀνειδισμῶ ἔπαισαν εἰς σιαγόνας (μου).¹⁹ Σ. ὀνειδίζοντες ἔπαισάν με ἐπὶ τὰς σιαγόνας μου.²⁰ Θ. ὀνειδισμῶ ἔπαισαν . . .

11. **וְעַל-יָדַי רָשָׁעִים יָרִטְנִי.** *Et in manus impiorum conjecit me.* Ο. ἐπὶ δὲ ἀσεβέσιν

ἔρριψέ με. Σ. (καὶ) εἰς χεῖρας ἀσεβῶν ἐνέβαλέ με.²¹

12. **וַיִּחְבְּדֵנִי וַיִּקְרַח בְּרַגְלַי וַיִּקְרַח בְּרַגְלַי וַיִּקְרַח בְּרַגְלַי.** *Apprehenditque cervicem meam, et me confregit.* Ο. λαβὼν με τῆς κόμης διέτιλε. Ὁ Ἑβραῖος λαβὼν με τοῦ τένοντος διετίναξεν.²²

14. **וַיָּרֻץ עָלַי כַּבָּר.** *Currat contra me ut fortis.* Ο. ἔδραμον πρὸς με δυνάμενοι. Ἀ. Θ. ἔδραμον ἐπ' ἐμέ ὡσπερ δυνατοί. Σ. ἔδραμεν ἐπ' ἐμέ ὡσπερ γίγας.²³

15. **וַיִּפְרְתֵי.** *Consumi.* Ο. ἔρραψαν. Σ. συνέρραψαν.²⁴

16. **צֶלְמֹת.** *Umbra mortis.* Ο. σκιά. Alia exempl. σκιά ✕ θανάτου.²⁵

18. **לֹא-תִגְסוּ.** *Ne tegas.* Ο. μὴ ἐπικαλύψης. Οἱ λοιποὶ †προσέχη.²⁶

מָקוֹם. *Locus.* Ο. τόπος. Σ. στάσις.²⁷

21. **וַיִּבְרַח בְּרַגְלָיו וַיִּבְרַח בְּרַגְלָיו.** *Et filius hominis cum socio suo.* Ο. Vacabat. ✕ Θ. καὶ υἱὸς ἀνθρώπων τῷ πλησίον αὐτοῦ.²⁸

¹³ "Quae asterisco notantur, ex alio interprete inducta fuere, puta Theodotione, ut alibi passim."—Montef. Sic Hieron. Paulo aliter Syro-hex.: ✕ και ἐπελάβου μου—τὸ ψεῦδος μου ἄ κατὰ πρ. μου ἀνταπεκρίθη. Ad vocab. ἀνταπεκρίθη scholium est in marg. Syro-hex.: ἀπεκρίθη, τὸ ψεῦδος.
¹⁴ Cod. 252: Ἀ. ἀρησις μου ἐν προσώπῳ μου. Reliqua Aquilae interpretatio e Syro petenda est, qui affert: .ל. פּוֹפְפָא לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי. סוּמַר חַבַּח פּוֹפְפָא לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי. חַבַּח. Syriacum פּוֹפְפָא, corrugasti, Graece vertimus ἐρρυτίδωσας, juxta scholium a Norbergio neglectum: + פּוֹפְפָא לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי. Deinde pro scriptura Norbergiana, סוּמַר חַבַּח פּוֹפְפָא לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי, in codice est, סוּמַר חַבַּח; ubi rarius compositum פּוֹפְפָא לַבְּרַפָּה accurate exprimit Graecum εἰσέτι, Aquilae non ignotum pro וְעַל. Vid. Hex. ad Psal. cxliv. 2. Fruv. xxix. 14.
¹⁵ Symmachi priora, κατέδησας—ζυγῶ (quae ad extrema v. 7. וְעַל-יָדַי רָשָׁעִים יָרִטְנִי, desolasti totum coelum meum, male retulit Montef.) habent Nobil., Olymp., Orat., Regii duo; posteriora Nobil., Olymp., Orat., Reg. unus.
¹⁶ Syro-hex. + חַבַּח לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי. Minus bene Middeld.: ἡ θλίψις μου ὤ. τ. ὀ. αὐτῆς εἰς ἐμέ. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 12. lxxvii. 66.
¹⁷ Nobil., Olymp., Regii duo. Malleumus οἱ ἐναντίοι μου, ut in locis modo laudatis. Syrus affert: Σ. ὁ ἐναντίος μου (חַבַּח). Cf. Hex. ad

Psal. lxxx. 15) ὤξυνε (וַיָּרֻץ), fulgura fecit, ἐξήστραψε) τοὺς ὀ. αὐτοῦ εἰς ἐμέ.
¹⁸ Pro eis (s. ἐπὶ) τὰ γόνατα, quae est lectio codicum Graecorum omnium, Syro-hex. in textu habet פּוֹפְפָא לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי, ἐπὶ σιαγόνα.
¹⁹ Fragmentum compositum ex Syro-hex. + חַבַּח לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי, et Cod. 252, qui affert: Ἀ. εἰς σιαγόνας.
²⁰ Syro-hex. חַבַּח לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי. Parsonsius e Cod. 138 affert: Σ. ἔλακε ὀνειδίξω; e Cod. 255 vero: Schol. ἔλακε. Σ. ὀνειδίξων. Scholiasta voluit explicare ὄξει, sc. ἔλακε.
²¹ Nobil., Polychron. (qui habent ἔβαλε), et "omnes."
²² Olymp. et "omnes."
²³ Syro-hex. חַבַּח לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי. Middeld. in textu habet חַבַּח, ἔρραψαν; in marg. autem: חַבַּח לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי.
²⁴ Middeld. Forma Pael, ni fallor, συρράπτειν sonat. Sic חַבַּח ponitur pro συρράπτουσαι Ezech. xiii. 18; et חַבַּח pro συρραφήσεται Job. xiv. 12.
²⁵ Sic Syro-hex. Coll. ex Olymp.: ἕτερα ἀντίγραφα σκιάν θανάτου ἔχουσι.
²⁶ Colb., Reg. vius. "Versio admodum incommoda."—Schleusner. Immo ne Graeca quidem. Linguae satisfaceret μὴ πρόσχη (τῷ αἵματί μου).
²⁷ Colb. et Reg. unus: Ἄλλος στάσις. Syro-hex. + חַבַּח לַבְּרַפָּה הִכּוּ קַרְנֵי לְחָי.
²⁸ Sic Syro-hex. in textu, et sub aster. Hieron. In LXX hodie legitur; καὶ υἱὸς (υἱὸς Codd. III, 259) ἀνθρώπου τῷ πλ. αὐτοῦ.

22. שְׁנוֹת מִסְפָּר. *Anni numeri.* O'. ἔτη ἀριθμητά.
"Ἄλλος" τὸ πέρας.²⁰

CAP. XVII.

1. רִחִי הַבֶּלֶה. *Spiritus meus corruptus est.* O'.
ὀλέκομαι πνεύματι φερόμενος. "Ἄλλος" φο-
νεύομαι τοῖς λογισμοῖς.¹

2. הַתְּלִים. *Illusiones.* O'. Versio prorsus ab-
sona. Σ. παραλελόγισμαι.²

3. מִיְּהוּא לְיָדַי יִתְקַע. *Quis est qui manui meae
complotetur?* O'. Vacabat. ✕ Θ. τίς ἐστὶν
οὗτος; τῇ χειρὶ μου συνδεθήτω.³

4, 5. כִּי לִבָּם צִפְנָתָּ מִשְׁכְּלָל עַל-כֵּן לֹא תְרוֹמָם: .
לְחַלֵּק יְבִיד רַעִים. *Nam cor eorum abscondi-
disti ab intelligentia, propterea non extolles
illos. In praedum qui annunciat socios.* O'.
Vacabat. 'A. ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ ἐπι-
στήμης...⁴ ✕ Σ. Θ. ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυ-
ψας ἀπὸ φρονήσεως, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσῃς
αὐτούς· τῇ μερίδι ἀναγγελεῖ κακίας.⁵ Σ. . .
ῥηθήσεται κακοῖς.⁶

5. וְעֵינָי בְּנֵי תַבְלִינָה. *Ei oculi filiorum ejus con-
sumentur.* O'. ὀφθαλμοὶ δὲ ἐφ' υἱοῖς (alia ex-

empl. add. αὐτοῦ⁷) ἐτάκησαν. 'A. . . υἱῶν αὐτοῦ
συντελεσθήσονται.⁸ Σ. Θ. ὀφθαλμοὶ δὲ τέκνων
αὐτῶν ἐκλείψουσιν.⁹

6. לְמַשָּׁל. *In proverbium.* O'. θρύλλημα. 'A. Σ.
Θ. παραβολήν.¹⁰

7. וַתְּכַה. *Et caligat.* O'. πεπώρωνται. Οἱ λοι-
ποὶ ἠμαυρώθησαν.¹¹

8. וַיִּנְקֵי עַל-הַנְּהָיָה יוֹתָעָרָר. *Et innocens adversus
imprium sese excitabit.* O'. δίκαιος δὲ ἐπὶ πα-
ρανόμφ ἐπανασταίη. Διπλῆ (γραφῆ)· δικαίφ
παράνομος ἐπανέστη.¹²

9. וַיִּיַחֵז צְדִיק דְרָבּוֹ. *Et tenebit justus viam suam.*
O'. σχοίη δὲ πιστὸς τὴν ἑαυτοῦ ὁδόν. Θ. καὶ
ἀνθέξεται δίκαιος τῆς ἑαυτοῦ ὁδοῦ.¹³

10. תְּשׁוּבוּ וּבִאוּ נָא. *Revertimini et venite, quaeso.*
O'. ἐρείδετε καὶ δεῦτε δῆ.¹⁴ 'A. Θ. ἐπιστρέ-
φητε...¹⁵

12. לַיְלָה לַיּוֹם תְּשִׁימוּ. *Noctem in diem ponunt.*
O'. Vacabat. ✕ 'A. Θ. νύκτα εἰς ἡμέραν
ἔθηκαν.¹⁶ Σ. νύκτα ὡς ἡμέραν ἐποίησαν.¹⁷

וְאִרְךָ קָרֹב מִסְּפִירֵי-חָשֶׁךְ. *Lux propinqua est a
facie tenebrarum.* O'. Vacabat. ✕ Θ. φῶς
ἐγγὺς ἀπὸ προσώπου σκοτούς.¹⁸ Σ. φῶς ἐγγὺς
προσδόκιμον ἀπὸ προσώπου σκοτούς.¹⁹

²⁰ Colb. "Est forte scholion."—Montef.

CAP. XVII. ¹ Colb. Praemittit in textu Cod. 256.
² Colb. ³ "Colb. habet: 'Ex Θ. οἱ δ'. [sc. a τίς ἐστὶν
usque ad κακίας, v. 5.]... Post illud, 'Ex Θ. οἱ δ'. subiecitur
μ^ο α̅. quo significatur, ut puto, solum Theodotionem in
primo versiculo haberi, μόνος πρὸς α̅. Symmachum deinde
indicat pro secundo, tertio et quarto, hoc modo, ✕ C. ✕ ✕ ✕."
—Montef. Idem in Praelimin. p. 69 post C. duo tantum
asteriscos habet. "Certo certius est, alterum siglum, α̅,
non πρὸς, sed Θεοδοτίων significare: sic veru enodantur
omnes difficultates, e quibus se non potuit expedire ill.
Hexaplorum instaurator, ut ingenue fatetur in Praelimin-
aribus, necnon in nota ad Cap. xxi. 21 hujus libri. Cf.
infra Cap. xx. 23 et xxi. 21, 28."—Drach. In Ed. Lat.
Hieron. asterisci quatuor versiculis praemittuntur, sed ver-
sculus quartus usque ad voc. ἐτάκησαν extenditur. Syro-
hex. habet: ✕ Θ. τίς ἐστὶν—συνδεθήτω⁴. ὅτι καρδίαν—φρονή-
σεως, ✕ διὰ τοῦτο—κακίας⁴. ⁴ Syro-hex. ⁵ Sic Montef.

ex Colb. Fortasse Symmachi nomen non nisi ad priorem
versiculum, ὅτι—φρονήσεως, pertinet. ⁶ Syro-hex. ⁷ Sic Syro-hex. in marg. ⁸ Syro-
hex. ⁹ Colb., Reg. unus. ¹⁰ "Colb. legit 'A. Θ. Orat., Reg. unus Σ. Θ. Drusius [ex
Polychron.] Οἱ λοιποί."—Montef. Syro-hex. ¹¹ Colb., Reg. unus, et Cod. 255. Cod. 252:
'A. ἠμαυρώθησαν. ¹² Colb., praemisso siglo Δ^σ. Est
lectio Cod. Alex.: δικαίφ γὰρ παράνομος ἐπανέστη. ¹³ No-
bil., Olymp. et "MSS." ¹⁴ Syro-hex. in textu: ἐρείετε
(¹⁵ Colb. Syro-hex. ¹⁶ Sic Syro-hex. in textu. In hodiernis exemplaribus τῶν
O' legitur: νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκαν (ἔθηκαν Cod. Alex. solus).
Colb. notat: 'Ex Θ. οἱ β', h.e. hic et sequens versiculus.
¹⁷ Syro-hex. ¹⁸ Colb. ¹⁹ Cod. 252: Σ. φῶς ἐγγὺς προσδόκιμον. Plenius Syro-hex.
Middeld. vertit: Σ. φῶς ἐγγὺς πρὸς δοκίμιον ἀπὸ προσώπου

14. לְשַׁחַת קָרְנָתִי אָבִי אֶתָּה. *Putredini acclamavi, tu es pater meus.* Ο'. θάνατον ἐπεκαλεσάμην πατέρα μου εἶναι. 'Α. Θ. διαφθοράν [μου] ἐπεκαλεσάμην, πατήρ μου σύ.²⁰
 לָרֶמֶץ. *Vermi.* Ο'. σαπρίαν. 'Α. σήπην.²¹
 Σ. Θ. σκωληκίασιν.²²
15. תִּקְוָתִי. *Spes mea.* Ο'. μου ἡ ἐλπίς. Οἱ λοιποί: ἡ ὑπομονή μου.²³
 וְתִקְוָתִי מִי יִשְׁרָנָה. *Et spem meam, quis spectabit eam?* Ο'. ἡ τὰ ἀγαθὰ μου δψομαι; Θ. καὶ τὴν ἐλπίδα μου τίς προνοήσει;²⁴
16. אִם-יָחַד עַל-עָפָר נַחַת. *Si simul super pulvere quies erit (s. in pulverem delabemur).* Ο'. Vacabat. ✕ ἡ ὀμοθυμαδὸν ἐπὶ χώματος καταβησόμεθα.²⁵

CAP. XVIII.

3. מָדַיִן. *Quare.* Ο'. διὰ τί [δέ].¹ *Ἄλλος ἰνατί δέ.²
4. מַרְדֵּי נַפְשׁוֹ בְּאִפּוֹ. *O discerpens animam suam in ira sua!* Ο'. κέχρηται σοι ὀργή. Θ. διαρπάξων ψυχὴν αὐτοῦ ἐν θυμῷ αὐτοῦ.³
5. וְלֹא-יִגְהַר שְׂבִיב אִשׁוֹ. *Neque splendescet flamma ignis ejus.* Ο'. καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ. Σ. μέντοιγε καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ.⁴ Θ. οὐ λάμψει τὸ φῶς αὐτοῦ.⁵

6. אִיר הָיָה בְּאֶהָלוֹ. *Lux obtenebratur in tabernaculo ejus.* Ο'. τὸ φῶς αὐτοῦ σκότος ἐν διαίτῃ. *Ἄλλος τὸ δὲ φῶς οὐ μακράν μοι σκότους.⁶
 לְנֵר. *Et lucerna ejus.* Ο'. ὁ δὲ λύχνος. Οἱ λοιποί: αὐτοῦ.⁷
7. וְתִשְׁלִיכֵהוּ עֲצָתוֹ. *Et projiciet eum consilium ejus.* Ο'. σφάλαι δὲ αὐτοῦ ἡ βουλή. Θ. καταρράξει αὐτὸν ἡ βουλή αὐτοῦ.⁸
9. יַחֲזֶק עָלָיו צַמִּים. *Invalescet in eum laqueus (s. praedo, s. silis).* Ο'. ✕ κατισχύσει ἐπ' αὐτὸν διψῶντας.⁹
10. וּמַלְבְּדָתָהּ עָלָי נַחִיב. *Et decipula ejus super semitam.* Ο'. ✕ καὶ ἡ σύλληψις αὐτοῦ ἐπὶ τρίβον (s. τρίβων).¹⁰
11. וְרַגְלָיו לָרַגְלוֹ יִתְפָּצְחוּ בְּלִהּוֹת בְּעַתְּהוּ. *Undiquaque terrent eum terrores, et dissipant eum ad pedes ejus.* Ο'. κύκλω ὀλέσασαν αὐτὸν ὀδύνας πολλοὶ δὲ περὶ πόδα αὐτοῦ ἔλθοισαν. 'Α. κύκλω ἐξέστησαν αὐτὸν ἀνπαρξίαι, καὶ διεσκόρπισαν αὐτὸν ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. Θ. . . διεσκόρπισαν αὐτὸν ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ.¹¹ *Ἄλλος πολλοὶ περὶ πόδας αὐτοῦ (ἐν λιμῷ στενῷ). *Ἄλλος πολλῶν δὲ περὶ πόδας ἔλθοι (ἐν λιμῷ στενῷ).¹²
13. בְּכֹר מֵוֶת. *Primogenitus mortis.* Ο'. θάνατος. ✕ Σ. Θ. πρῶϊμος ἄ θάνατος.¹³
14. מִתְּהָלוֹ. *A tabernaculo ejus.* Ο'. ἐκ διαίτης αὐτοῦ. Σ. Θ. σκηνης.¹⁴

σκότους. Verum videtur, etsi superfluum, προσδόκιμον, quod exspectatur; quod Syrus pro duobus vocabulis cepit.
²⁰ Syro-hex. + ב' ד' ח' ז' ט' י' כ' ל' מ' נ' ס' ע' פ' צ' ק' ר' ש' ת' י"א. . .
 Prius ד' insititium videtur. ²¹ Colb., Reg. ²² Reg. Theodotioni, Colb. Symmacho tribuit. ²³ Colb., Reg. ²⁴ Ibidem. ²⁵ "Haec notantur asterisco in Ed. Lat. Hieron."—Montef. Etiam in Syro-hex.

CAP. XVIII. ¹ Vocula abest a Comp., Cod. Vat., aliis, et Syro-hex. ² Colb. ³ Nobil., Colb. Eadem versioni τῶν Ο' praemittit Cod. 106. ⁴ Colb., Orat. et Reg. unus, teste Montef. Potius crediderim particulam μέντοιγε ad Hebr. מֵי, immo, in initio commatis pertinere; reliqua autem ex versione τῶν Ο' male repetita fuisse. Ad ἀποβήσεται Syro-hex. iu marg. affert σβεσθήσεται. ⁵ Colb., Orat., Reg. unns. ⁶ Reg. unus. ⁷ Colb. Montef. ad Hebr. וְלֹא-יִשְׁפָּץ, Ο'. ἐπ' αὐτῷ, refert, quod vix credibile est.

Lectio ὁ λύχνος αὐτοῦ est in solo Alex. ⁸ Nobil. et "omnes." ⁹ Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron. ¹⁰ Sic sub aster. Hieron., non Syro-hex. ἐπὶ τρίβων est in Codd. Vat., Alex., aliis, et Syro-hex. ¹¹ Syro-hex. . .
 + וְאִשְׁתֵּי אֲנָשִׁים וְאִשְׁתֵּי אֲנָשִׁים וְאִשְׁתֵּי אֲנָשִׁים וְאִשְׁתֵּי אֲנָשִׁים וְאִשְׁתֵּי אֲנָשִׁים.
 + וְאִשְׁתֵּי אֲנָשִׁים וְאִשְׁתֵּי אֲנָשִׁים. "Vocula ἀνπαρξίαι [Anglice, non-entities] usi sumus pro Syr. אֲנָשִׁים, imaginationes falsae, quippe quod Aquilae sit vulgare pro Hebr. תִּיבְרָב. Vid. Job. xviii. 14. xxvii. 20"—Middeld. Idem pro וְאִשְׁתֵּי אֲנָשִׁים dedit, πρὸς ποσὶν αὐτοῦ; Rördamus vero ad Jud. iv. 10, κατὰ πόδας αὐτοῦ, invito, ni fallor, Syri nostri usu. ¹² "Has lectiones mutuamur ex codd. et ex Niceta."—Montef. Prior est in Cod. 259; posteriorem habet Nicet. et Cod. Alex. ¹³ Colb., Reg. unus. Syro-hex. + מֵוֶת . . . Hieron.: ✕ matura; mors. ¹⁴ Reg. unus Symmacho, Colb. Theodotioni tribuit.

14. תַּצְעִידוּהוּ לְמַלְךְ בַּלְהוֹת. *Et deducet eum ad regem terrorum.* O'. σχοίη δὲ αὐτὸν ἀνάγκη αἰτία βασιλικῆ. 'A. καὶ ἐπιβήσεται αὐτῷ τοῦ βασιλέως ἀνυπαρξία.¹⁵
- 15, 16. תִּשְׁכֹּן—קִצְירוֹ. *Habitabit in tentorio non suo, spargetur super habitaculum ejus sulphur. Inferne radices ejus arescent, et superne abscindetur ramus ejus.* O'. Vacabat. ✕ Θ. κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηנῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ (alia exempl. ἐν σώματι αὐτοῦ¹⁶), κατασπαρήσονται τὰ εὐπρεπῆ αὐτοῦ θείω. ὑποκάτωθεν αἱ ρίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσονται, καὶ ἐπάνωθεν ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ.¹⁷
15. מְבַלְלוּ מַלְאָכָיו בְּאֵתְרוֹתָיו. "Αλλος κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηנῇ αὐτοῦ ἀνυπαρξία.¹⁸ 'O 'Εβραῖος κατασκηνώσει ἐν σκηναῖς οὐκ αὐτοῦ.¹⁹
- יִזְרְחוּ עַל-נַחְתוֹ נַפְרִית. "Αλλος λικμηθήσεται ἐπὶ ὠραιότητι αὐτοῦ θείον.²⁰
16. קִצְירוֹ. ✕ Θ. θερισμὸς αὐτοῦ. Σ. ἡ χαίτη.²¹
17. זְכָרוֹ. *Memoria ejus.* O'. τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ. "Αλλοι οἱ παῖδες αὐτοῦ.²²
- וְלֹא-יִשָּׂא לֹו עַל-פְּנֵי-חַרְחָוָה. *Nec nomen erit ei super faciem platcae.* O'. Vacabat. ✕ Θ.

καὶ ὑπάρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐξωτερῶ.²³ Σ. καὶ οὐκ ἔσται ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ πρόσωπον ἀγορᾶς.²⁴

18. וּמִתְבַּל יִנְדוּ. *Et ex orbe fugabunt eum.* O'. Vacat.²⁵
19. לֹא בֶן לֹו וְלֹא-נֶכֶד בְּעַמּוֹ. *Non filius ei erit, nec nepos in populo suo.* O'. οὐκ ἔσται ἐπίγνωστος ἐν λαῷ αὐτοῦ. 'A. οὐ γονεῖς αὐτῷ, καὶ οὐκ ἔγγονοι ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ.²⁶
20. עַל-יְמֵימוֹ נִשְׁמוּ נַפְשׁוֹ אֶתְרֵימָיו. *Super diem ejus sturebunt posteri.* O'. ἐπ' αὐτῷ ἑστέναξαν ἔσχατοι. 'A. ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ ἀδημονήσουσιν ὕστεροι.²⁷

CAP. XIX.

2. וַיְתַרְבְּאוּנִי בְּמַלִּים. *Et contundetis me verbis.* O'. καὶ καθαιρεῖτέ με λόγοις. 'A. καὶ ἐπιτρίβετε με λαλαῖς. Σ. καὶ καταθάσατε με λόγοις. Θ. καὶ ταπεινώσατέ με λόγοις.¹
3. יָהּ עָשָׂה עִוְבֹתַי בְּעַמְּיָם תְּכַלִּימוּנִי. *His decem vicibus pudore affecistis me.* O'. καταλαλεῖτέ μου. Σ. Θ. τοῦτο δέκατον κατησχύνατέ με.²

¹⁵ Sic "omnes MSS." et Chrysost. apud Nicet., qui exponit: τουτέστι, παρὰ τοῦ βασι. ἐπὶ αὐτῷ ἢ τῶν ὑπαρχόντων ἀπίστων. ¹⁶ Sic Cod. Alex. et ἕτερα ἀντίγραφα apud Olymp. ¹⁷ Hi quatuor versiculi siglo ✕ Θ. notantur in Syro-hex. Colb. notat: Ἐκ Θ. οἱ Λ^ο (οἱ λοιποὶ?), teste Montef., qui de *tribus* tantum versiculis intelligit. ¹⁸ Olymp., qui modo exposuerat ἐν σώματι αὐτοῦ, μετὰ τῆς ἐσχάτης πενίας, μηδὲν ἕτερον ἔχων ἢ τὸ αὐτοῦ σῶμα, pergīt: ταῦτη τῇ ἐνοίᾳ καὶ ὁ Θεοδ. συντρέχει, οὕτως εἰρηκῶς κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηנῇ αὐτοῦ ἀνυπαρξία. Frustra igitur Montef. suspicabatur, illud ἀνυπαρξία translatum huc fuisse ex versione Aquilae praecedentis versus; immo magis credibile est, Theodotionis nomen pro alterius interpretis, fortasse Aquilae, nomine substitutum esse. ¹⁹ Colb., Orat., Reg. unus et Olymp. ²⁰ Etiam hoc fragmentum Theodotioni vindicant Olymp. et Colb., repugante Syro-hex. et ipsi Colb., qui Theodotioni tribuunt versionem quae hodie LXXviralis est. Aquilam sapit ὠραιότης pro Hebr. נַפְרִית positum. ²¹ Colb. ²² Colb. Scholium esso videtur.

²³ Sic sub ✕ Θ. Colb. et Syro-hex. Hic autem habet ὑπάρχει cum Cod. Vat., aliis. ²⁴ Polychron. et "omnes." Reg. unus, οὐκ ἔστι. ²⁵ Mirum haec verba neque in versione LXXviralī, neque in Hexaplis versa esse. Complutensis ex ingenio, ut videtur, supplet: καὶ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης μετακίσει αὐτόν. Vulg. et de orbe transferet eum. ²⁶ Polychron. apud Nicet. et "tres MSS." Montef. tacite edidit ἔγγονοι; Nicet., Nobil. et Drusius ἔγγονον habent. ²⁷ Nicet., Orat. et Reg. unus. Drusii emendationem ὕστεροι recipere nou dubitavimus. Nicet. habet ὕστερον, neque aliter MSS., quantum ex silentio Montefalconii conijcere licet. Idem mendose edidit αὐτῶν.

CAP. XIX. ¹ Cod. 252: 'A. ἐπιτρίβετε. Σ. καταθάσατε (sic). Reliqua conversa ex Syro-hex. qui affert: .}. מְנַמְּכִי בְּעַמְּיָם וְלֹא-יִשָּׂא לֹו עַל-פְּנֵי-חַרְחָוָה. Cf. ad Cap. v. 4. ² "Regius unus et Nicetas [Olymp.], melius quam ceteri et Drusius, qui habent μοι."—Montef. Immo Drus. μου habet.

4. **אֲשׁוּמִי**. *Error meus.* Ο. πλάνος. Οἱ λοιποὶ ἀγνόημα.³
5. **וְתִיבְרִי עַל־הַרְפָּתִי**. *Et arguitis contra me opprobrium meum.* Ο. ἐνάλλεσθε δέ μοι ὀνειδίει. 'Α. Θ. καὶ ἐλέγχετε ἐπ' ἐμέ ὀνειδισμόν μου.⁴
6. **עֲוִיָּה**. *Pervertit me.* Ο. ὁ παράξας. 'Ο 'Εβραῖος ἐπληξε.⁵
7. **הִנֵּה וְהִנֵּה וְהִנֵּה וְהִנֵּה וְהִנֵּה וְהִנֵּה**. *Ecce! clamo violentiam, nec exaudior.* Ο. ἰδοὺ γελῶ ὀνειδίει, οὐ λαλήσω. 'Α. ἰδοὺ βοήσω ἐπ' ἐμέ ἀδικίαν, καὶ οὐκ ἐπακουσθήσομαι.⁶ Σ. ἐὰν κραυγᾶσω ἀδικούμενος, οὐκ εἰσακουσθήσομαι.⁷ Θ. ἰδοὺ κράζω (s. κεκράξομαι) ἀδικῶς, καὶ οὐκ εἰσακουσθήσομαι.⁸
8. **וְעַל־לְנִתֵיבֹתַי**. *Et super calles meos.* Ο. ἐπὶ πρόσωπόν μου. Οἱ ἄλλοι ἐπὶ δὲ ἀτραπούς μου.⁹
11. **כְּצָרִי**. *Tanquam adversarios suos.* Ο. ὡσπερ ἐχθρόν. Σ. (vel potius Schol.) τὸν αἰεὶ θεραπεύοντα.¹⁰
12. **וְהָיוּ גִדְדָיו יְבֵאוּ גִדְדָיו**. *Simul venerunt turmae ejus.* Ο. ὁμοθυμαδὸν δὲ ἦλθον τὰ πειρατήρια αὐτοῦ. 'Α. Θ. ὁμοθυμαδὸν ἦλθον πειραταὶ αὐτοῦ.¹¹ Σ. ὁμοῦ ἐπελθόντες οἱ λόχοι αὐτοῦ. Θ. . . μονόζωνοι αὐτοῦ.¹²

12. **וְעָלְתָה עָלַי הַדִּבְרִים**. *Et straverunt adversus me viam suam.* Ο. ἐπ' ἐμοί, ταῖς ὁδοῖς μου. ✕ Θ. καὶ ἠτοίμασαν (s. κατασκευάσαν) ἄ ἐπ' ἐμοί (τὴν ὁδὸν αὐτῶν). Σ. Θ. . . ἐπ' ἐμοί τὴν ὁδὸν αὐτῶν.¹³
- וְהָיוּ קְרִיבֵי הַמַּחֲנֵה עִירָבוּ**. *Et castrametatae sunt circa tabernaculum meum.* Ο. ἐκύκλωσαν ἐγκάθετοι. Σ. Θ. καὶ παρενέβαλον κύκλῳ (s. περι) τῆς σκηπῆς μου.¹⁴
13. **וְהָיוּ אֶלְתֵּי הַחֲבֵרִים**. *Fratres meos a me elongavit.* Ο. ἀπ' ἐμοῦ ἀδελφοί μου ἀπέστησαν. 'Α. ἀδελφοί μου ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστησαν. Σ. τοὺς ἀδελφούς μου πόρρω ἐποίησαν ἀπ' ἐμοῦ.¹⁵
15. **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. *Pro alieno reputant me.* Ο. Vacat. ✕ εἰς ἀλλότριον ἐλογίσαντό με.¹⁶
- וְהָיוּ לְפָרִיטִי**. *Peregrinus.* Ο. ἀλλογενής. 'Α. Θ. ξένος.¹⁷
17. **וְהָיוּ לְבָנֵי הַבֶּטֶן**. *Et preces meae (fastidio sunt) filiis uteri mei.* Ο. προσεκαλούμην δὲ κολακεύων υἱὸς παλλακίδων μου. Σ. . . υἱὸς παίδων μου.¹⁸
18. **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. *Etiam infantes (s. impii) desperaverunt me.* Ο. οἱ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο. Θ. καί γε ἄφρονες ἀπώσαντό με.¹⁹

³ Olymp. et Reg. unus. ⁴ Nobil. et "duo MSS." Colb.: καὶ ἐλέγχεσθε ἐπ' ἐμέ ὀνειδισμῶν. ⁵ Olymp., Orat., Colb. ⁶ Sic Cod. 252. Superfluum videri potest ἐπ' ἐμέ, sed confirmatur a Syro-hex. qui affert: **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. ⁷ Olymp., Colb., Reg. unus, et Cod. 252. In Colb. est ἐπακουσθήσομαι. Syro-hex. **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. ⁸ Syro-hex. **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. ⁹ Colb.: Δσ. ἐπὶ δὲ ἀτραπούς μου. Reliqui MSS. et Olymp., ut in textu. ¹⁰ Sic Cod. 138, et sine nomine Cod. 137. Scholium esse videtur, ad voculam με pertinuens. ¹¹ Syro-hex. **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. Sed Theodotioni vindicandum est **μονόζωνοι**. Vid. notam seq. ¹² Syro-hex. **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. Montef. e Polychron. et codd. affert: Σ. λόχοι αὐτοῦ. Θ. μονόζωνοι αὐτοῦ. Quae sine causa non nisi conjecturae Montefalconii deberi affirmat Middeld. in *Curis Hex. ad Jobum*, p. 51.

¹³ Syro-hex. in textu: **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. Idem in marg. **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. Hieron.: ✕ *et fecerunt per me viam suam*; unde Montef. Graeca sua concinnavit: καὶ ἐποίησαν δι' ἐμοῦ τὴν ὁδὸν αὐτῶν. ¹⁴ Syro-hex. **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. Hieron.: ✕ *et circumdederunt tabernaculum meum*; h. e. vertente Montef., καὶ περιεκύκλωσαν τὴν σκηπῆν μου. Sed multo certiora sunt ea quae ex Syro-hex. eruimus. ¹⁵ Syro-hex. **וְהָיוּ לְיָרִיבַי**. Hieron.: ✕ *quasi alienum reputaverunt me*. Graeca nostra habet in textu sine aster. Codd. 106, 249, 261. ¹⁷ Colb., Reg. unus. ¹⁸ Polychron. Montef. e Colb. affert: Σ. καὶ προσεκαλούμην κολακεύων υἱὸς παίδων μου. Eodem teste, Reg. unus habet: *προσπορεύμην* etc. (?). Hieron.: *invocabam + blandiens: filios & uteri mei*. ¹⁹ Polychron. et "tres codd."

19. מתי סדי. *Viri familiaritatis meae. O' oi idontes me. S. oi συνόμιλοι μου.*²⁰
20. בעורי ובבשרי דבקת עמי. *Cuti meae et carni meae adhaeret os meum. O' en dermati mou esáphesan ai sárkes mou. 'A. en dermati mou kai en kréa mou ékolléθη τὸ ὄστον μου.*²¹ Σ. Θ. τῷ δέρματι μου καὶ τῇ σαρκί μου ἐκολλήθη τὰ ὄστα μου.²²
- יפי בעור פתלתלתי. *Et eripui me cum cute dentium meorum. O' ta de ostá mou en odoúsin éxetai. 'A. kai esáphēn (s. diesáphēn) en dermati tōn ὀδόντων μου.*²³ Σ. καὶ ἐξέτιλλον τὸ δέρμα μου ὀδοῦσιν ἐμοίς.²⁴ Θ. ἐγκατελείφθη ἀπὸ δέρματος τῶν ὀδόντων μου.²⁵
21. יני. *Miseremini mei. O' elehsaté me. 'Allos éγγίσaté μοι.*²⁶
24. בעט-ברזל ועפר. *In stylo ferreo et plumbo. O' X en graphéō sidērō * kai molíβō. X Θ. en plaki (s. puzíā) sidērō kai mulibidnō.*²⁷
- לעד בצור יתעבון. *In perpetuum in saxo sculperentur. O' ē en pétrais éγγλυφῆναι. X Θ. eis martýrion.*²⁸
25. יקום יקרן על-עפר יקום. *Redemptor meus vivit, et postremum super pulvere stabit. O' aénnas ἔστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλων ἐπὶ γῆς. Θ. ὁ ἀγγιστεύς μου ζῆ, καὶ ἔσχατον*

ἐπὶ χώματος ἀναστήσει.²⁹

26. עורי נקת עורי. *(Et quum post) cutem meam corroserint hoc (corpus meum). O' τὸ δέρμα (alia exempl. sōma) μου τὸ ἀναντλοῦν (alia exempl. ανατλῶν) ταῦτα.*³⁰
27. בקי כליתי בקי. *Consumuntur renes mei in sinu meo. O' pánta dé moi συντετέλεσται ἐν κόλπῳ. Θ. ἐξέλιπον οἱ νέφροι μου ἐν τῷ κόλπῳ μου.*³¹
28. למה-תקומו-מקומו-מקומו. *Quum dicitis, cur persequimur eum? O' ei de kai éreíte, tí éroúμεν ἔναντι αὐτοῦ; Σ. λέγετε δὲ, τί ἔστιν ὃ διώζομεν αὐτόν;*³²
- ישי דבר נמצא בי. *Et radix causae inventa est in me. O' Vacabnt. X Θ. kai rízan λόγον εὐρήσομεν ἐν αὐτῷ.*³³ 'O' Εβραῖος καὶ ἀμάρτημα λόγου...³⁴
29. יראו לכם מפני-הרה. *Timeate vobis a facie gladii. O' εὐλαβήθητε δὴ καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπι-καλύμματος. Σ. εὐλαβεῖσθε ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν μάχαιραν.*³⁵
- למען תדעו שדין. *Ut sciatis quod iudicium crit. O' kai τότε γνώσονται ποῦ ἔστιν αὐτῶν ἡ ὕλη. 'A. ὅπως γνώτε ὅτι κρίσις. Σ. Θ. ὅπως γνώτε ὅτι ἔστι κρίσις.*³⁶

²⁰ Colb., Reg. unus. ²¹ "Sic omnes MSS. et Editi." —Montef. [κρέα edidit Montef., sed κρέα est in Polychron.] Sic Syro-hex., nisi quod ἐκολλήθη τὰ ὄστα μου (כעס כעס) habet. ²² Syro-hex. כעס כעס. ²³ Syro-hex. Aquilae continuat: כעס כעס. ²⁴ Polychron. et "omnes." Syro-hex. Symmacho continuat: καὶ ἐξέτιλα (כעס) τὸ δέρμα ὀδοῦσιν ἐμοίς. ("Verbum כעס, scripsit, scripsit, apud Chaldaeos vulgare, in Lexicis Syriacis inmerito omittitur. Videantur loca haec, in quibus respondet (Gr. ἐκτίλλειν: Psal. li. 5. exl. 6 in marg. Eccles. iii. 2. Jerem. xxiv. 6. etc.)—Middeld.) Fallitur ergo Schleusner. in Nov. Thesaur. s. v. ἐκτίλλειν: "Videtur ergo haec versio Aquilae potius esse." ²⁵ Syro-hex. Theodotioni continuat: כעס כעס? ²⁶ Colb., Reg. unus, teste Montef. Fortasse legendum, ἦγγισέ μοι, ut ad Hebr. יני referatur. ²⁷ Hieron.:

* in stylo ferreo: et plumbo. Non est Theodotionis, si fides habenda sit Syro-hex., qui in textu affert: כעס כעס. ²⁸ Montef. ex Colb. et Hieron. edidit: X eis martýrion. Syro-hex. in textu: ἦ (in marg. Θ. eis martýrion) X en pétra * éγγλυφῆναι. ²⁹ Chrysost. apud Nicet., Colb., Reg. unus. ³⁰ Lectio sōma est in Codd. Alex., 254; ανατλῶν vel ανατλοῦν iu Corp. et sex codd. Syro-hex. in textu: τὸ δ. μου τὸ ἀνατλῶν (כעס) ταῦτα; in marg. vero: τὸ σῶμά μου τὸ ἀνατλήσαν (כעס) ταῦτα. ³¹ Polychron. et "omnes." ³² Nicet., Orat., Reg. unus. ³³ Sic Syro-hex. in textu. Haec, quae hodie in LXX habentur, etiam Symmacho tribuunt Orat., Reg. unus. ³⁴ Nicet. et "omnes." ³⁵ Nicet., Colb., Reg. unus. Hieron.: Timeate et vos X a gladio. ³⁶ Syro-hex. ./. כעס כעס. Montef. ex Colb. edidit: 'A. Θ. ὅπως γνώτε ὅτι ἔστι κρίσις; quod τοῖς λοιποῖς tribuit Olymp.

CAP. XX.

- 3, 4. מוסר כלמתי אשמע ורוח מבינתי יענני : 3, 4. *Castigationem ignominiae meae audio, et spiritus intelligentiae meae respondere facit me. Nonne hoc nosti a saeculo?* Ο. Vacabat. ✕ Θ. παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεται μοι. μὴ ταῦτα ἔγνωσ ἀπὸ τοῦ ἔτι;¹ Σ. . . (μὴ) τοῦτο οἶδα ἀπ' αἰῶνος;²
5. כִּי רִנַּת רְשָׁעִים מִקְרֹב. *Quod jubilatio impiorum ex propinquo.* Ο. εὐφροσύνη δὲ ἀσεβῶν πτώμα ἐξάϊσιον. 'Ο 'Εβραῖος' ἡ γὰρ ἀγαλλίασις τῶν ἀσεβῶν πρὸς βραχύ. Σ. ὅτι εὐθηνία ἀσεβῶν ἐπ' ὀλίγον.³
- וְשִׂמְחָת הַנֶּפֶשׁ עֲדֵי-רִגְעָה. *Et laetitia hypocritae ad momentum.* Ο. χαρμονὴ δὲ παρανόμων ἀπώλεια. 'Ο 'Εβραῖος' καὶ ἡ χαρμωσύνη αὐτῶν πρὸς ῥοπήν. 'Α. καὶ εὐφροσύνη ὑποκριτοῦ ἕως ἀθρόου.⁴
6. שִׂאוּ. *Elatio ejus.* Ο. αὐτοῦ τὰ δῶρα. 'Α. Σ. Θ. ἔπαρμα αὐτοῦ.⁵
- וְרִאשׁוֹ. *Et caput ejus.* Ο. ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ. Οἱ λοιποὶ καὶ κεφαλὴ αὐτοῦ.⁶
- 9-13. Vid. notam.⁷
10. תִּשְׁבְּנָה אוֹנֵי. *Reddent opes (s. dolorem, s.*

- iniquitatem) ejus.* Ο. πυρσεύσαισαν ὀδύνας. 'Α. ἐπιστρέψουσιν . . . Σ. ἐποίουσιν . . .⁸
11. עֲלֹמָיו. *Juventutis ejus.* Ο. νεότητος αὐτοῦ. Σ. παραβάσεως . . .⁹
13. וַיִּמְנְעֶנָּה. *Et cohibebit.* Ο. καὶ συνάξει. 'Αλλος' καὶ συνέξει.¹⁰
14. מוֹרַת פְּתָנִים בְּקִרְבּוֹ. *Fel aspidum in intarapeis ejus.* Ο. Vacabat. ✕ Θ. χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.¹¹ 'Ο 'Εβραῖος' καὶ ἐγένετο ἰδὸς ἀσπίδων ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ.¹²
15. חֵיל בָּלַע וַיִּקְאַנוּ. *Opes absorpsit, et revomet eas.* Ο. πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεθήσεται. Σ. πλοῦτος κατέπιεν, ἀλλ' ἐξιμέσει αὐτόν.¹³
- וְיִשְׁנֶה מִבֶּטְנוֹ יִרְשָׁנוּ אֱלֹהִים. *Ex ventre illius expellet eas Deus.* Ο. ἐξ οἰκίας αὐτοῦ ἐξελεύσει αὐτὸν ἄγγελος. Οἱ λοιποὶ ἐκ γαστροῦ αὐτοῦ.¹⁴ Σ. ἐκ γαστροῦ αὐτοῦ ἐξελεῖται αὐτὸν ὁ θεός.¹⁵ Θ. . . ὁ ἰσχυρός.¹⁶
16. רָאשׁוֹ פְּתָנִים יִינֵק. *Venenum aspidum suget.* Ο. θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν. Οἱ λοιποὶ χολὴν ἀσπίδων μύζησει.¹⁷
17. נַחְלֵי דְבַשׁ. *Torrentes mellis.* Ο. νομὰς μέλιτος. Σ. ρεῖθρα μέλιτος.¹⁸
18. כִּחִיל. *Secundum vim.* Ο. ὡσπερ στρίφνος. Aliud exempl. ὡσπερ στρύχνον.¹⁹

CAP. XX. ¹ Colb.: 'Εκ Θ. οἱ γ. Secundum Montef. *tertius* versiculus est: μὴ ταῦτα ἔγνωσ ἀπὸ τοῦ ἔτι, ἀφ' οἷ ἐρέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς; repugnante usu annotatoris Colb. Etiam Syro-hex. cuneolum post ἔτι ponit, sed verba ἀποκρίνεται μοι pro Theodotioni, sed τοῖς Ο' tribuit. Idem pro ἀπὸ τοῦ ἔτι habet *עַם מִמֶּנִּי*, a *principio*. ² Syro-hex. *עַם מִמֶּנִּי אֵין מִן חַרְמָה*. Montef. affert: Σ. ἀπ' αἰῶνος, ut Olymp., Colb., Orat. ³ Polychron., Colb., Reg. unus. ⁴ Idem. Pro χαρμωσύνη Polychron. χαρμονὴ habet. ⁵ Colb. Syro-hex.: Οἱ λοιποὶ ἔπαρμα (*עַם מִמֶּנִּי*) αὐτοῦ. Idem iu textu ✕ *eis* οὐρανὸν ✕ habet. ⁶ Colb., Syro-hex. ⁷ In asteriscis ponendis auctores in diversa abeunt. Scilicet v. 9 Syro-hex. sub ✕ Θ., Hieron. et Cod. 248 sub ✕ habent, invito Montef. V. 10 sub ✕ habet solus Hieron. V. 11 sub ✕ est iu Syro-hex., Hieron., Cod. 248, et Colb., quem imitatus est Montef. Totum v. 12 sub ✕ habent Hieron., Cod. 248,

et Montef. ex Colb.; sed Syro-hex. non nisi versiculum posteriorem, ✕ κρύψει—γλώσσαν αὐτοῦ⁴. Tandem v. 13, ✕ αὐ (οὐ om. Colb., Hieron.) φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν⁴, Cod. 248, et Montef. ex Colb. ⁸ "Sic omnes."—Montef., qui haec ad Hebr. *שָׁרַף*, placabunt, Ο. ὀλέσαισαν, perperam refert, cum diserte testetur Chrysost. apud Nicet.: *ἀντὶ γὰρ μὴν τοῦ πυρσεύσαισαν ὀδύνας, ὁ μὲν 'Α. ἐπιστρέψουσιν, εἶπεν' ὁ δὲ Σ., ἐποίουσιν.* ⁹ Sic Montef., omisso auctore. ¹⁰ Colb. Lectio *συνέξει* est iu Cod. Alex., aliis, et Olymp. ¹¹ Colb., Syro-hex. ¹² Polychron., Colb., Orat. ¹³ Syro-hex. *עַם מִמֶּנִּי אֵין מִן חַרְמָה*. ¹⁴ Olymp., Colb. ¹⁵ Syro-hex. *עַם מִמֶּנִּי אֵין מִן חַרְמָה*. ¹⁶ Syro-hex. *עַם מִמֶּנִּי אֵין מִן חַרְמָה*. ¹⁷ Olymp., Colb. Reg. unus: Σ. χολὴν ἀσπίδων μύζησεται. ¹⁸ Nicet., Colb., Reg. unus. ¹⁹ Sic Cod. Alex. Scholium in marg. Syro-hex., a Norbergio omissum: "In exemplari (*עַם מִמֶּנִּי*). Cf. Ceriani ad

19. דָּלִים. *Tenues.* Ο. δυνατῶν. Alia exempl. αδυνάτων.²⁰
בֵּית גֹּזֵל וְלֹא יִבְנֶהוּ. *Domum rapuit, et non aedificabit eam.* Ο. δίαιταν δὲ ἤρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν. Σ. οίκίαν ἤρπασεν, καὶ οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.²¹ Θ. οίκίαν ἤρπασεν, ἀλλ' οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν.²²
20. בְּחַמְדּוֹ לֹא יִמְלֵט. *Cum desiderabili suo non eripiet sese.* Ο. Vacabat. ✕ Θ. ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.²³ Σ. σχῶν ἃ ἐπεθύμει οὐ διασώσει.²⁴
21. אֵין-שָׂרִיד לְאִכְלָו. *Nihil est superstes vocitati ejus.* Ο. Vacabat. ✕ Θ. οὐκ ἔστιν ὑπέλειμμα τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ.²⁵ Σ. οὐκ ἀπελίμπανεν ἐκ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.²⁶
22. יְהִי לְמִלְא בִטְנוֹ. *Erit ad implendum ventrem ejus.* Ο. Vacabat. ✕ Θ. εἴ πως πληρώσαι γαστέρα αὐτοῦ.²⁷
- יְהִי מִטָּר. *Et pluet.* Ο. νίψαι. 'Α. καὶ ὑετίσαι.²⁸ Σ. Θ. ἐπιβρέξει.²⁹
23. וְרַבֵּק מִמֹּרְתוֹ יִהְיֶה עָלָיו. *Et fulgor (gladii) de felle ejus ibit; super eum.* Ο. ἀστρα (alia exempl. ἀστραπαί³⁰) δὲ ἐν διαίταις αὐτοῦ,

περιπατήσαισαν ἐπ' αὐτῷ. 'Α. Θ. καὶ ἀστραπή ἀπὸ προσώπου (s. πικρίας) αὐτοῦ πορεύσεται ἐπ' αὐτόν.³¹

24. עָלָיו מִמִּים. *Super eum terrores.* Ο. Vacabat. ✕ Θ. ἐπ' αὐτῷ φόβοι.³²
25. כָּל-חַשְׁתְּרוֹתָיו לְצַחֲוֵי. *Omne tenebrarum genus reconditum in thesauris ejus.* Ο. πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομείναι. 'Α. Θ. . . ἀποκρύπται τοῖς ἐγκεκρυμμένοις αὐτοῦ.³³
- וְנִפְגַּע לֹא-יִשָּׁח. *Vorabit eum ignis qui non sufflatur.* Ο. κατέδεται αὐτὸν πῦρ ἀκαυστον (alia exempl. ἀσβεστον³⁴). 'Α. Θ. κατέδεται αὐτὸν πῦρ μὴ φουσηθέν.³⁵ Σ. . . ἄνευ φουσηματος.³⁶
26. עֲשָׂה מַלְאָכָיו. *Impii a Deo.* Ο. ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου. Σ. ἀντιλογίας ἀπὸ θεοῦ.³⁷

CAP. XXI.

2. וְהָיָה כְּחַמְדְּכֶם. *Et sit hoc consolationes vestrae.* Ο. ἵνα μὴ ᾖ μοι παρ' ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις. Σ. καὶ γενέσθω τοῦτο μεταβούλευμα ὑμῶν.¹

Gen. xlvii. 6, p. 102) τῶν Ο' ^{ΣΥΡΩΝ} ^{ΣΥΡΩΝ} (sic dicitur; in exemplari vero alio ^{ΣΥΡΩΝ} (sic).²⁰ Sic Syro-hex., Cod. Alex., alii. ²¹ Nobil. et "omnes." Syro-hex. ²² h. e. Σ. οίκίαν ἤρπασεν, ἀλλ' οὐκ ἀνοικοδομήσει αὐτήν. ²³ Syro-hex. Theodotioni eadem ac Symmacho tribuit, nisi quod pro οἰκοδομήσει, ἀνοικοδομήσει (²⁴ Vid. Prov. xxiv. 27. Hos. ii. 6. etc. in Syro-hex.) habet. ²⁵ Sic sub ✕ Θ. Syro-hex. in textu. Hieron.: ✕ *In desiderio suo non salvabitur.* ²⁶ Polychron. et "omnes." ²⁷ Sic Syro-hex. in textu. In Colb. et Hieron. asterisco notatur versiculus. ²⁸ Colb., Reg. unus. Pro ἀπελίμπανεν Polychron. habet ἀπολείψει. ²⁹ In textu τῶν Ο' juxta Ed. Rom. legitur: εἴ πως εἴ πληρώσαι γ. αὐτοῦ. Vocula εἴ abest a libris plurimis, etiam a Syro-hex., qui habet: ✕ ³⁰ h. e. εἴ πως πληρώσαι (s. πληρώσει) γ. αὐτοῦ. "In Colb. notatur Θ, post sequitur ✕, et consequenter μ^o π^o ἀπὸ τοῦ ὅπως, quo forte significatur solum Theodotionem εἴπως pro ὅπως habere. Sed haec hariolando dicimus."—

Montef. Cf. ad Cap. xvii. 3. ²⁰ Cod. 252. Syro-hex. ²¹ h. e. 'Α. καὶ ὑετίσαι (infinitivum). Idem in textu ἀποστειλαὶ et νίψαι (infinitiva) habet. ²² Olymp. et Reg. unus Symmacho tribuunt; Colb. et Reg. alter Theodotioni. Nobil. affert: Σ. βρέξει. ²³ Sic Syro-hex. et Cod. 253. ²⁴ Colb., Reg. unus, qui ἀπὸ προσώπου habent. Olymp. uni Aquilae tribuit. "Legerunt sine dubio ²⁵—Schleusner. Sed Syro-hex. hactenus ineditus habet: ²⁶ quod verius videtur. ²⁷ Sic Syro-hex. Haec, *περιπατ. ἐπ' αὐτῷ φ.*, sub ✕ habent Cod. 248, Hieron. ²⁸ Sic Colb., Reg. unus. Polychron. et Cod. 259: 'Α. ἀποκρύπ. τοῖς ἐγκεκρυμένοις αὐτοῦ. Nobil.: 'Α. ἐγκεκρυπται τοῖς ἐγκεκρυμένοις αὐτῷ. ²⁹ Sic Cod. Alex. Syro-hex. in marg. ³⁰ Montef. ex Olymp. et "omnibus" dedit: 'Α. Θ. πῦρ μὴ φουσηθέν. ³¹ Olymp. et "omnes." Syro-hex. ³² Colb.

CAP. XXI. ¹ Olymp. et "omnes." Montef. γένεσθω edidit.

- 3. **וַיִּשָּׂא**. *Ferte me.* Ο'. ἀρατέ με. Σ. ἀνάσχεσθε. Θ. ὑπηρέγκατε.²
וַיִּחַר דְּבַר תְּלֵיבִי. *Et postquam locutus fuero subsannabis.* Ο'. εἶτ' οὐ καταγελάσετε μου. Σ. καὶ μετὰ τοὺς λόγους μου στήσετε.³
- 4. **הֲאֵנִי לְאָדָם שִׂחִי**. *Num quod ad me attinet, ad hominem querela mea?* Ο'. τί γάρ; μὴ ἀνθρώπου μου ἢ ἐλεγξίς; Σ. μὴ πρὸς ἄνθρωπον ἢ λαλιά μου;⁴
וְהִי לֹא-תִקְצַר רוּחִי. *Et cur non abbreviaretur spiritus meus?* Ο'. ἢ διὰ τί οὐ θυμωθήσομαι; 'Α. Σ. ἢ διὰ τί οὐ κολοβοῦται τὸ πνεῦμά μου;⁵ Θ. εἰ μὴ...⁶
- 5. **הִשְׁמִי**. *Obstupescite.* Ο'. θαύμασσετε.⁷ 'Α. ἐξαπορήθητε. Σ. ἀφθογγοὶ γίνεσθε.⁸
עַל-פָּה. *Super os.* Ο'. ἐπὶ σιαγόνη. Οἱ λοιποὶ ἐπὶ στόματι.⁹
- 6. **וַיִּבְהַלְתִּי**. *Et attonitus sum.* Ο'. ἐσπούδακα. Σ. θορυβοῦμαι.¹⁰

- 8. **וְנֹחַ נֹחַ לְפָנֵיהֶם**. *Semen eorum stabile est coram ipsis.* Ο'. ὁ σπέρμος αὐτῶν κατὰ ψυχὴν. Σ. . . διαμένει ἔμπροσθεν αὐτῶν.¹¹
- 10. **לֹא יִגְדֵל**. *Non respuat.* Ο'. οὐκ ὠμοτόκησε. 'Α. οὐκ ἐξέβαλε. Σ. οὐκ ἐξέτρωσε.¹²
וַיִּתְּרָה. *Juvenca ejus.* Ο'. ἐν γαστρὶ ἔχουσα. 'Α. δάμαλις αὐτοῦ.¹³
לֹא תִשְׁבֹּחַ. *Et non abortitur.* Ο'. καὶ οὐκ ἔσφαλε. Θ. . . συίλαθεν.¹⁴
- 11. **וַיִּשְׁלַח עֲרֵב עֲרֵב**. *Emittunt tanquam gregem parvulos suos.* Ο'. μένουσι δὲ ὡς πρόβατα αἰώνια. Σ. προβάλλονται ὡς ποίμνια τὰ βρέφη αὐτῶν.¹⁵ ["Ἄλλος ταῖς ἐπιγοναῖς.]"¹⁶
- 12. **וּבְיָע**. *Organi.* Ο'. ψαλμοῦ. 'Α. ὄργανου. Σ. κιθάρας.¹⁷
- 13. **וַיִּתְּרָה לִינֹשׁ וַיִּתְּרָה**. *Et in momento ad infernum descendunt.* Ο'. ἐν δὲ ἀναπαύσει ἄθου ἐκοιμήθησαν. Σ. καὶ ταχέως ἄνοσοι καὶ ἀβασάνιστοι εἰς ἄδην κατέρχονται.¹⁸

² Colb., Reg. unus. ³ Olymp. et "omnes." ⁴ Syro-hex. **וַיִּחַר דְּבַר תְּלֵיבִי**. ⁵ Cod. 252. Idem addit, οὐ μικροψυχῆσω, quod scholium esse videtur. ⁶ Colb., Reg. unus. ⁷ Pro θαυμάσετε Comp., Ald. et codd. aut θαῦμα σχετε, aut θαῦμα ἔχετε habent. Syro-hex., ut videtur, θαῦμα ἔχετε (**וַיִּשְׂמַע וַיִּתְּרָה**). ⁸ Nicet. et "omnes," uno excepto Regio, qui ad Sym. habet ἀφθονοι. Parsonsii Codd. 137, 255: Σ. ἀφθονοι γίνεσθε. Cod. 138: Σ. ἀφθονοι γ. Cod. 259: Σ. ἀφθογγοὶ γ. Denique Schleusner. in *Orusc. Crit.* p. 158 ex Catena MS. Jobi in Bibl. D. Marci u. 21 affert: Σ. ἀφθονοι (sic) γίνεσθε, ἀναλογιζόμενοι τὰ κατ' ἐμέ; quae pro Hebr. **וַיִּשְׂמַע וַיִּתְּרָה** posita esse contendit. Sed scriba compilavit Olymp. ad loc., cujus verba sunt: κατ' ἐμέ δὲ κριτὴν ἐκεῖνό φησιν ἀναλογιζόμενοι τὰ κατ' ἐμέ θαυμάσατε κ.τ.έ. ⁹ Nicet. et "omnes." ¹⁰ Olymp. et "omnes." Etiam Syro-hex. **וַיִּבְהַלְתִּי**. ¹¹ Olymp. et "omnes." ¹² "Colb. et Reg. unus: 'Α. οὐκ ἐξέβαλε, οὐκ ἐξέτρωσε. Palam est primam esse Aquilae, secundam Symmachi."—*Montef.* Nicetas: Σ. οὐκ ἐξέτρωσεν. Cod. 138: Σ. οὐκ ἐξέβαλεν. Cod. 255: 'Α. οὐκ ἐξέβαλεν. Σ. οὐκ ἐξέτρωσεν. Cod. 259: Σ. ἐξέτρωσεν. ¹³ Sic "omnes." ¹⁴ Syro-hex. **וַיִּתְּרָה**. Hieron.: et peperit. ¹⁵ Syro-hex. **וַיִּשְׁלַח עֲרֵב עֲרֵב**. Ad **וַיִּשְׁלַח** in marg. codicis ascriptum ΠΡΒΑΛΛΟΝΤΑΙ (sic). Hieron.:

* *Et mittunt sicut (greges) infantes suos: et permanent sicut vetustas oves eorum.* ¹⁶ Colb. Post αἰώνια Cod. 256 addit ταῖς ἐπιγοναῖς. Est autem, ut Semlerus monuit, explicatio τοῦ αἰώνια, quae in Cat. Nicet. plenior exstat: ταῖς ἐπιγοναῖς τὴν ἀθανασίαν μιμούμενοι. ¹⁷ Colb., Reg. unus. Codd. 252, 255: 'Α. ὄργανου. Codd. 137, 138: 'Α. ὄργανα. Σ. κιθάρας. Hieron.: * *organi.* ¹⁸ Syro-hex. affert: **וַיִּתְּרָה לִינֹשׁ וַיִּתְּרָה**. Middeld. tentat: Σ. καὶ ταχέως (s. συντόμως, s. κούφως) οὐκ ἄρρωστοι (s. οὐ κάμνοντες) περὶ εὐστυχίᾳ εἰς ἄδην κατέρχονται. Kreyssigius (in Addend. ad Schleusner. *Nov. Thes.* T. V, p. 585) notam hanc e Catena Nicet. p. 365 explicandam suscepit, ubi ex Origene notatur: ἀπὸ τοῦ, μέχρι θανάτου ἀναπαύομαι καὶ εὐθυμῶντες, ἀβασάνιστοι εἰς ἄδην κατέρχονται. Itaque Syriaca nostra Graece sic restituit: καὶ ἐξαίφνης εὐθυμῶντες καὶ ἀβασ. εἰς ἄ. κ.; ut verba εὐθυμ. καὶ ἀβασ. ex Origene in Symmachi reliquiis irrepserint. Hoc verum esse potest, modo Graeca magis ad veritatem versionis Syr. conformata fuerint; nam neque ἐξαίφνης in **וַיִּתְּרָה**, neque εὐθυμῶντες in **וַיִּתְּרָה** ullo modo latere potest. Vertimus: καὶ ταχέως ἄνοσοι καὶ ἀβασάνιστοι κ.τ.έ. Parsons. e Cod. 255 exscripsit: Α. βασανιστοι εἰς ἄ. κατέρχονται; ubi pro Α. βασανιστοι manifesto legendum ἀβασάνιστοι. Obiter noto, in v. 14 post λέγει δὲ Syro-hex. in marg. affert ὁ ἀσεβής, quod in textum Codd. III, 254 irrepsit.

- 15. נָפְנַעְבָּבָהּ — וְיִשְׁרֵי. O. Vacabat. ✕ Θ. τί Ικανός — ἀπαντήσομεν αὐτῷ.¹⁹
 כִּי נִעְבְּדֶנּוּ. Ut serviamus ei. ✕ Θ. ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ. Σ. ἵνα δουλεύσωμεν (αὐτῷ).²⁰
 כִּי נִפְנַע. Ut (precibus) occurramus. ✕ Θ. ὅτι ἀπαντήσομεν. "Ἄλλος ἐὰν (ἀπαντήσωμεν).²¹
- 17. עָזָה. Exilium eorum. O. ἡ καταστροφή αὐτῶν. 'Α. ἐπικλυσμός αὐτῶν. Σ. ἡ διαφθορὰ αὐτῶν.²²
- 18. לְפָנָי רָחַף. Ante ventum. O. ὑπ' ἀνέμου. Alia exempli. πρὸ ἀνέμου.²³
 תּוּרְבוּ. Turbo. O. λαίλαψ. 'Α. σσσεισμός. Σ. καταγίς.²⁴
- 19. הִלְכָה יִפְסֹחַ לְבָנָיו וְיִוֵּנוּ. Deus recondit filiis ejus nequiliam ejus. O. ἐκλείπει υἱούς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Θ. ὁ θεὸς κατακρύψει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀδικίας αὐτοῦ.²⁵
 יִשְׁלֵם אֱלֹהֵי יְדָע. Retribuet ei, et cognoscet. O. Vacabat. ✕ Θ. ἀνταποδώσει πρὸς αὐτόν, καὶ γνώσεται.²⁶
- 20. כִּידּוּ. Exilium suum. O. τὴν ἑαυτοῦ σφαγὴν. Σ. πτώσιν.²⁷

- 20. יְשִׁי. Omnipotentis. O. κυρίου. Θ. τοῦ θεοῦ.²⁸
- 21. כִּי נְחַדְדָּהּ בְּבֵיתוֹ יוֹצֵא נַחֲרָיו. Nam quid desiderium ejus in domo sua post se? O. Vacabat. ✕ Θ. ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτόν.²⁹ Σ. τί γὰρ χρῆζει τῆς οἰκίας αὐτοῦ μετ' αὐτόν;³⁰
 וְיִמְסַפֵּר קְדָשָׁיו הַצָּצָה. Et quod ad numerum mensium ejus, abscissi sunt. ✕ Θ. καὶ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διηρέθησαν. 'Α. ἡμισεύθησαν.³¹
- 22. לֵלְלָהּ יְלַמְדֶנּוּ תַעַד. Num Deum docebit (quispiam) scientiam? O. πότερον οὐχὶ ὁ κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην; Σ. μὴ τὸν θεὸν διδάξει τις ἐπιστήμην;³²
 וְיִשְׁפֹּחַ רָמִים נְדִיחָה. Et ipse sublimes judicat. O. αὐτὸς δὲ φόνους διακρίνει. 'Α. καὶ αὐτὸς ὑψηλοῦς κρινεῖ.³³ Οἱ λοιποὶ ὑψηλοῦς.³⁴
- 23. וְהָיָה יַמּוֹתָיו בְּעֶצְבָּהּ וְהָיָה יַמּוֹתָיו בְּרוּחַ. Iste moritur in robore integritatis ejus, totus ipse tranquillus et quietus. O. Vacabat. ✕ Θ. οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κράτει ἀπλοσύνης αὐτοῦ, ὅλος δὲ εὐπαθῶν καὶ εὐθηνῶν.³⁵
 וְהָיָה יַמּוֹתָיו בְּעֶצְבָּהּ. 'Α. ἐν ὀστεώσει ἀπλοσύνης αὐτοῦ.³⁶
 Οἱ λοιποὶ ἰσχύων ἀμωμος.³⁷

¹⁹ Colb.: 'Εκ θ. οἱ β'. Syro-hex. praemittit ✕ 'Α. Apud Hieron. versiculi asterisco notantur. ²⁰ Colb. Marg. Cod. 248: ✕ τίς ἐστιν ὁ Ικανός, ἦτοι ὁ θεός, ἵνα δουλεύσωμεν αὐτῷ; ²¹ Colb. ²² Cod. 252. ²³ Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. ✕ פֶּה. ²⁴ Cod. 252. ²⁵ Olymp., Colb., Reg. unus. ²⁶ Colb., Syro-hex. Hieron.: ✕ reddo ei, et sciet. ²⁷ Olymp. et "omnes." ²⁸ Syro-hex. ²⁹ Syro-hex. in textu: ὅτι τὰ θ. αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ ✕ Θ. μετ' αὐτόν. Sed Colb. praemisso asterisco, 'Εκ θ. οἱ β'; h.o. hic et seq. versiculus. Auctoribus Syro et Cod. Alex. pro μετ' αὐτοῦ, quod in hodiernis τῶν O' exemplaribus legitur, rescripsimus μετ' αὐτόν. Hieron.: ✕ Quia nulla voluntas ejus in domo sua post eum. ³⁰ Syro-hex. ✕ מִיָּהּ כִּי נִפְנַע? מִיָּהּ כִּי נִפְנַע? Cum scholio: מִיָּהּ כִּי נִפְנַע? מִיָּהּ כִּי נִפְנַע. Middeld. vertit: 'Α. ἐν ὀστῷ. Sed per formam מִיָּהּ, quam non agnoscunt Lexica, Syrus expressit vocab. pro re nata effictum, ὀστεώσει, quod Aquilae dubitanter vindicavit Schleusner. in Nov. Thes. s. v., necnon in Orusc. Crit. p. 350. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xl. 29. xii. 21. ³⁷ Colb.

qui commentando ait: διαμεθήσεται γὰρ ὁ χρόνος αὐτοῦ τῆς ζωῆς, ἢ κατὰ Θ. καὶ 'Α. ἡμισευθήσεται. Syro-hex. versionem ἡμισεύθησαν soli Aquilae tribuit (✕ מִיָּהּ), verius, ut videtur, si Theodotius nomen duobus versiculis recte praepositur. Hieron.: ✕ licet numerus mensium ejus dimidiatus sit. ³² Olymp., Colb. ³³ Cod. 252. ³⁴ Colb. Syro-hex. ✕ מִיָּהּ כִּי נִפְנַע? מִיָּהּ כִּי נִפְנַע. Idem in marg. σοφός habet, quae lectio est Cod. Alex., aliorum. ³⁵ Colb.: 'Εκ θ. οἱ β'. Hieron. sub aster. habet; non ita Syro-hex. Pro ἀπλοσύνης Schleusner. ex Catena MS. laudat: Σ. ἀπλοσύνης, quae lectio est Comp., Cod. Alex., aliorum, et Syro-hex. in marg. ³⁶ Syro-hex. .
 ✕ מִיָּהּ כִּי נִפְנַע? מִיָּהּ כִּי נִפְנַע, cum scholio: מִיָּהּ כִּי נִפְנַע? ✕ מִיָּהּ כִּי נִפְנַע. Middeld. vertit: 'Α. ἐν ὀστῷ. Sed per formam מִיָּהּ, quam non agnoscunt Lexica, Syrus expressit vocab. pro re nata effictum, ὀστεώσει, quod Aquilae dubitanter vindicavit Schleusner. in Nov. Thes. s. v., necnon in Orusc. Crit. p. 350. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xl. 29. xii. 21. ³⁷ Colb.

24. וּמִתּוֹ עֲצֻמוֹתָיו יִשְׁקָה. *Et medulla ossium ejus irrigatur.* O'. μυελός δὲ αὐτοῦ διαχεῖται. 'A. καὶ μυελὸς τὰ ὀστά αὐτοῦ ποίσει. Σ. καὶ τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἀρδόμενος.³⁸
26. רֶמֶס. *Vermis.* O'. σαπρία. 'A. σήπη.³⁹
27. הֵן יִדְעָתִי מִחֲשָׁבוֹתֵיכֶם וּמִזְמוֹת עָלַי תִּחְמָסוּ. *En! novi cogitationes vestras, et machinationes quas adversus me violenter agitalis.* O'. ὥστε οἶδα ὑμᾶς ὅτι τὸ λημὴ ἐπίκεισθέ μοι. Σ. οἶδα τὰς ἐνθυμήσεις ὑμῶν, καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν τὰς ἀδίκους τὰς κατ' ἐμοῦ.⁴⁰
- 28-33. אֵין מִסְפָּר — כִּי תֹאמְרוּ. O'. Vacabat. * Θ. ὅτι ἐρεῖτε — ἀναρίθμητοι.⁴¹
30. אִשְׁחָת. *Prohibetur.* * Θ. κούφίζεται. 'A. ὑπεξαιρεθῆσεται. Σ. συντηρεῖται.⁴²
32. עַל-גְּדִי. *Super tumulo (sepulchrali).* * Θ. ἐπὶ σωρῶν (alia exempl. σωρῶ s. σωροῦ; alia σωρῶ s. σοροῦ⁴³). 'A. Θ. ἐπὶ θημωνίας.⁴⁴
34. וְיֵאָדָה תְּנַחֲמוּנֵי הַבַּל וְתִשׁוּבוּתֵיכֶם נִשְׁאָר מֵעַל. *Quomodo igitur consolamini me vanitate, et responsiones vestras (quod attinet) relinquitur praevaricatio.* O'. πῶς δὲ παρακαλεῖτέ με κενά; τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν. Σ. πῶς οὖν παρακαλεῖτέ με ἐν ἀμύδι; ἀντιρρήσεις γὰρ ὑμῶν ἐλείφθησαν ἀνεπιστήμονες.⁴⁵

CAP. XXII.

2. בְּיִסְכֵּן עֲלֵימוֹ מִשְׁכִּיל. *Quia prodest sibi intelligens.* O'. ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην. 'A. Θ. (ὅτι) κατασκηνώσει ἐφ' ὑμᾶς σύνεσιν.¹
3. הֲחַפְּזָה לְשִׂדְדִי בִּי תַצְדֵּק. *Num voluptas Omnipotenti, quum justus fueris?* O'. τί γὰρ μέλει τῷ κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦσθα τοῖς ἔργοις ἀμεμπτος; Σ. μὴ χηρῆζει ἰκανὸς ἵνα δικαιωθῆς;²
- וְהִי אִם-בָּצַע בְּיַתְתֶּם דְּרַכְךָ. *Aut lucrum, cum integras reddideris vias tuas?* O'. Vacabat. * Θ. ἡ ὀφέλεια, ὅτι ἀπλώσης τὴν ὁδὸν σου;³ Σ. ἡ κερδανεῖ, ἐὰν ἀμωμος ἡ ὁδός σου.⁴
4. הֲמִירָתָהּ. *Num ex reverentia tui.* O'. ἡ λόγον σου ποιούμενος. Θ. μὴ διὰ τὸν φόβον σου.⁵
- יִבְחָה. *Disputabit tecum.* O'. ἐλέγξεις (alia exempl. ἐλέγξει σε). * Ἄλλος διαλεχθήσεται (s. διελεγχθήσεται) σοι.⁶
6. בְּרִתְחַבֵּל. *Nam pignorat es.* O'. ἠνεχύραζες δέ. 'A. ὅτι.⁷
- אֵין. *Sine causa.* O'. διακενῆς. Σ. ἀναιτίους.⁸
8. וְיֵאָדָה לֹא הָאָרֶץ וְנִשְׁוֹא פְּנֵי יֵשֶׁב בָּהּ. *At potenti (Hebr. viro brachii) terra (patebat),*

³⁸ Syro-hex. + *וְיִשְׁקָה מִמְּעַל וְיִשְׁקָה מִמְּעַל* (f. *חַלְקָה*). Versio Symmachi est ea quam ex Colb. et Orat. protulit Montef., et ante eum Nicot. p. 369: ἀποθήσκει, τῷ μυελῷ τῶν ὀστέων ἀρδόμενος, κατὰ Σύμμαχον. Proinde Middeld. Syriaca vertit: 'A. Σ. καὶ τῷ μ. τῶν ὀ. αὐτοῦ ἀρδόμενος. Accuratio, ni fallimur, interpretatio est ea quam nos Aquilae vindicavimus. Duas autem versiones, utpote sensu non dissimiles, Syrus in unam contraxit. ³⁹ Colb. ⁴⁰ Nicet., Colb., Orat., Reg. unus et Cod. 252, ex quo articulum ante κατ' ἐμοῦ assumimus. ⁴¹ Colb.: * Ἐκ Θ. οἱ εἴ. Sic sub aster. Hieron. Syro-hex. affert: * Θ. ὅτι ἐρεῖτε — ἀναποδώσει αὐτῷ; ⁴² καὶ αὐτὸς — ἠγρύπνησεν. * ἐγλυκάνθησαν — ἀναρίθμητοι. ⁴³ Cf. ad v. 32. ⁴⁴ Olymp., Orat., Reg. unus. Syro-hex. in textu pro κούφίζεται legit συντηρεῖται (*سنتهري*). ⁴⁵ In Syro-hex. pro σωρὸς s. σορὸς est *سور*, vocab. incertae significationis. ⁴⁶ Colb., Reg. unus. ⁴⁷ Syro-hex. *וְיֵאָדָה לֹא הָאָרֶץ וְנִשְׁוֹא פְּנֵי יֵשֶׁב בָּהּ*.

لَا حَلْقَا (f. حلقا) مفعولا قلا (f. حلقا) لا حلقا. Sed haec Symmachum magis quam Aquilam referre quis videt; et Montef. ex Colb. affert: Σ. καὶ γὰρ ἀντιρρήσεις ὑμῶν ἐλείφθησαν (ἐλήφθησαν Olymp.) ἀνεπιστημόνως. 'Ανεπιστήμονες jamdudum correxerat Schleusner. in Nov. Thes. s. v.

CAP. XXII. ¹ Sic sub nomine Aq. Cod. 252. Syro-hex. vero: + *וְיִשְׁקָה מִמְּעַל וְיִשְׁקָה מִמְּעַל*. Hieron.: * et habitare facit super nos intelligentiam. ² Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. ³ Sic Colb. et sub aster. Syro-hex. ⁴ Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. Montef. edidit: ἐὰν (κάν) ἄμωμος. ⁵ Sic Cod. 138. Cod. 137: * Θ. διὰ τὸν φ. σου. ⁶ Colb., Reg. unus, quorum hic διελεχθ., ille διαλεχθ. habet. ⁷ Cod. 249. Syro-hex. + *וְיֵאָדָה*. Hieron.: * quia. ⁸ Olymp. Montef. ex Orat. et Regiis duobus ἐπ' ἀναιτίους edidit.

et auctoritate praeditus (Hebr. elatus faciei) in ea habitabat. Ο. ἐθαύμασας δὲ τινῶν πρόσωπον, ᾧ κίσας δὲ τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς.⁹ 'Α. καὶ ἀνδρὸς βραχίονος, αὐτοῦ ἢ γῆ, καὶ ὑψηλὸς προσώποις καθίσει ἐν αὐτῇ. Σ. ἀνδρὸς γὰρ ἰσχυροῦ, αὐτοῦ ἢ γῆ, καὶ δεδυσωπημένος προσώπῳ κατοικήσει ἐν αὐτῇ. Θ. καὶ ἀνὴρ βραχίονος, αὐτοῦ ἢ γῆ, καὶ τεθνασμασμένος προσώπῳ κατοικήσει ἐν αὐτῇ.¹⁰

10. **וַיִּבְהַתְּךָ בְּרָעַתְּךָ**. Et terret te ravor subito. Ο. καὶ ἐσπούδασέ σε πόλεμος ἐξαίσιος. Σ. καὶ ταράσσει σε φόβος ἐξαίφνης.¹¹

11. **וַיִּפְּרֹץ מִיָּמֶיךָ מַיִם**. Et coria aquarum cooperit te. Ο. κοιμηθέντα δὲ ὕδωρ σε ἐκάλυψε. 'Α. Θ. καὶ πλήθος ὑδάτων καλύψει σε.¹²

12. **בְּגָבִי**. In altitudine. Ο. ναίων. 'Αλλος οἰκῶν.¹³

13–16. **וַיִּבְהַתְּךָ בְּרָעַתְּךָ**. Ο. Vacabat. ✕ Θ.

καὶ εἶπας—οἱ θεμέλιοι αὐτῶν.¹⁴

14. **וַיִּתְּנֶיךָ אֱלֹהִים**. Et ambitum caeli obambulat. ✕ Θ. καὶ γῦρον οὐρανοῦ διαπορεύεται. Σ. περιγραφὴν δὲ οὐρανοῦ περιδεύσει (s. περιλεύσεται).¹⁵

15. **וַיִּתְּנֶיךָ אֱלֹהִים**. Num viam saeculi observas, quam calcantur homines nequitiarum? ✕ Θ. μὴ τρίβον αἰώνιον φυλάξεις, ἣν ἐπάτησαν ἄνδρες δίκαιοι;¹⁶ Σ. ἄρα ὁδὸν τὴν ἀπ' αἰῶνος φυλάξεις, ἣν πατοῦσιν ἄνδρες ἄδικοι;¹⁷ 'Α. . . ἀνοφιλῆς.¹⁸

16. **וַיִּתְּנֶיךָ אֱלֹהִים**. Qui comprehensi sunt, et non erat tempus. ✕ Θ. οἱ συνελήφθησαν ἄωροι. Σ. οἱ ἀλώσσονται πρὸ καιροῦ.¹⁹

17. **וַיִּתְּנֶיךָ אֱלֹהִים**. Quid operabitur. Ο. τί ἐπάξεται. Θ. τί ἐργάται.²⁰

18. **וַיִּתְּנֶיךָ אֱלֹהִים**. Et ipse. Ο. ὁ δὲ δέ. 'Α. Θ. καὶ αὐτός.²¹

⁹ Syro-hex. in marg.: ἐκοίμισας (כחמד) δὲ πτωχούς (כחמד) ἐπὶ τῆς γῆς, quae lectio est Cod. Alex. ¹⁰ Syrus noster affert: **וַיִּבְהַתְּךָ בְּרָעַתְּךָ**. Sic Norberg.] βραχίονος, αὐτοῦ ἢ γῆ, καὶ ὁ αἰρων πρόσωπον κατοικήσει ἐν αὐτῇ. Σ. ἀνδρὸς γὰρ ἰσχυροῦ, αὐτοῦ ἢ γῆ, καὶ δυσωπούμενος (Montef. ad Gen. xix. 21. Job. xiii. 10) τὸ πρόσωπον οἰκῆσει ἐν αὐτῇ. Θ. καὶ ἀνὴρ βραχίονος, αὐτοῦ ἢ γῆ, καὶ τεθνασμασμένος προσώπῳ [recte. Vid. 4 Reg. v. : apud LXX et Syro-hex.] οἰκῆσει ἐν αὐτῇ.—Middeld. Locus Gen. xix. 21 est **וַיִּבְהַתְּךָ בְּרָעַתְּךָ**, 'Α. ἦρα τὸ πρόσωπόν σου. Σ. ἐδυσωπήθη τὸ πρόσωπόν σου. Sed in nostro loco **וַיִּבְהַתְּךָ בְּרָעַתְּךָ** est participium passivum, *vir spectatus, qui valet auctoritate*. Quinetiam Syriaca **וַיִּבְהַתְּךָ בְּרָעַתְּךָ** nequaquam valent, ὁ αἰρων πρόσωπον, sed ὑψηλὸς προσώποις. Etiam Symmachum activum sensum *δυσωπούμενος τὸ πρόσωπον* posuisse non crediderim, etsi fateor me formam **וַיִּבְהַתְּךָ** non expedire.—“Ad radicem **וַיִּבְהַתְּךָ** referenda mihi videtur, et fortasse corrigenda **וַיִּבְהַתְּךָ**, adjectivum verbale, seu participium pass. sic usurpatum. Certum exemplum formae Pael vel Afel hujus radice est 3 Esdr. viii. 71, ubi pro ἐπιτέτραμμα est **וַיִּבְהַתְּךָ**.”—Ceriani. Magis mihi arridet conjectura amici doctissimi R. L. BENSLEY, quam in vertendo secutus sum, scilicet vocem notissimam **וַיִּבְהַתְּךָ**, extrusisse formam rariorem **וַיִּבְהַתְּךָ**, a **וַיִּבְהַתְּךָ**, *pridefactus* (Castell.), cum Olaf, quod vocatur, *protheticum*, ut

וַיִּבְהַתְּךָ pro **וַיִּבְהַתְּךָ**, quod vulgare est. ¹¹ Colb., Reg. unus. Pro *ἐξαίφνης* Olymp. et qui eum secuti sunt, Nobil. et Drusius, *ἐξαίσιος* habent. ¹² Colb., Reg. unus. Olymp.: οἱ δὲ ἄλλοι καὶ πλ. ὁ. καλύψαι σε. ¹³ Colb., Reg. unus. Syro-hex. in textu habet **וַיִּבְהַתְּךָ**, *patiens, vivens*, ut a prima m. Cod. Vat.; cui appositum est scholium: **וַיִּבְהַתְּךָ**. ¹⁴ Colb.: 'Εκ Θ. οἱ ἦ. In Syro-hex. et Cod. 248 asteriscis notantur. ¹⁵ Syro-hex. **וַיִּתְּנֶיךָ**. Middeld. vertit: Σ. γῦρον δὲ οὐρανοῦ περιλεύσεται, notans: “Montef. [e Colb. et Reg. uno] habet: Σ. περιγραφὴν; sed Syrus in contextu et in marg. **וַיִּתְּנֶיךָ** usus est: idem igitur apud Alexandrinos et Sym. in Graeco habuit vocabulum, *γῦρον*.” “Σ. περιστραφήν (forsan vult *περιστροφὴν*). Cod. 255.”—Parsons. Proculdubio *περιγραφὴν* scripsit Symmachus. Vid. Hex. ad Cap. xxvi. 10. Syro fortasse tam pro *περιγραφὴ* quam pro *γῦρος* aptius vocabulum quam **וַיִּתְּנֶיךָ** in promptu non erat. ¹⁶ Pro *δίκαιοι* Syro-hex. in textu habet *ἀδικοι* (אֲדִיקָי); in marg. autem *δίκαιοι*, quae lectio est codicum Graecorum omnium. ¹⁷ Syro-hex. **וַיִּתְּנֶיךָ**. ¹⁸ Syro-hex. **וַיִּתְּנֶיךָ**. Cf. Hex. ad Psal. v. 6. ¹⁹ Nicet. et “omnes.” Syro-hex. Symmacho cocontinuat: **וַיִּתְּנֶיךָ** + **וַיִּתְּנֶיךָ**; unde οἱ, quod aberat, assumimus. ²⁰ Nicet. et “omnes.” ²¹ Sic Colb., Reg. unus et Cod. 255. Reg. alter: 'Α. Θ. καὶ αὐτός δέ. Paullo aliter Nicet.: Θ. αὐτός δέ.

19. וְנִקְי יִלְעַגְלֵמוּ. *Et innocens subsannat eos.*
 Ο. ἀμειπτος δὲ ἐμυκτήρισεν ✕ αὐτούς.²² Θ.
 καὶ ἀθῆος ἐκελάσεται αὐτούς.²³
20. אִם-לֵב נִכְחַד קִימָנוּ וַיִּתְּרֵם אֲנֵלָהּ. *Si
 non succisa est substantia nostra (s. adver-
 satius poster), et praestantiam eorum consumit
 ignis. Ο. Vacabat. ✕ Θ. εἰ μὴ ἠφανίσθη
 ἡ ὑπόστασις αὐτῶν, καὶ κατάλειμμα αὐτῶν
 καταφάγεται πῦρ.²⁴ Ἄλλος· εἰ μὴν ἠφά-
 νισται...²⁵*
22. הַוְרָה. *Legem. Ο. ἐξηγορίαν. Ἄ. νόμον.
 Σ. ἐξομολόγησιν.²⁶*
24. אִרְסִיר — חֶשֶׂת. *Ο. Vacabat. ✕ Θ. θήση
 ἐπὶ χῶματι ἐν πέτρα, καὶ ὡς πέτρα χειμάρρου
 Σωφίρ.²⁷*
 וּבְצֹר נַחְלִים אִרְסִיר. *Et in petra torrentes
 Ophir. ✕ Θ. καὶ ὡς πέτρα χειμάρρου Σωφίρ.
 Σ. καὶ ἐν τῷ ἀκροτόμφ ὡς ὄχετους χρυσίου
 πρωτείου.²⁸*
28. וְהַגְּזֹר אִמְר וַיִּקַּם לָךְ. *Et decernes sermonem,
 et consistet tibi. Ο. ἀποκαταστήσει δέ σοι
 δίαιταν δικαιοσύνης. Θ. καὶ ὀριεῖς ῥήμα, καὶ
 σταθήσεται σοι.²⁹*
- 29, 30. בְּפִי — בְּיַד שְׂפִילוֹ. *Ο. Vacabat. ✕ Θ.
 ὅτι ἐταπεινώσεν — χερσί σου.³⁰*
29. גְּהָה וְהִתְשַׁפְּלוּ וְהִתְאָמַר גְּהָה. *Cum humiliatae*

*fuertint (viae tuae), dices, elatio! ✕ Θ. ὅτι
 ἐταπεινώσας σεαυτὸν, καὶ ἐρείς, ὑπερηφανεύ-
 σατο. Σ. ἐὰν ταπεινοφρονήσῃ τις, ἐρεῖ ἐαυτῷ
 εἰς δόξαν.³¹*

30. וְנִמְלַט בְּבֶר בְּפִי. *Et eripietur propter puri-
 tatem manuum tuarum. Ο. καὶ διασώθητι ἐν
 καθαρῆς χερσί σου. Σ. καὶ διαφεύξεται καθα-
 ρότητι χειρῶν ἕκαστος.³²*

CAP. XXIII.

- 3, 4. מִשְׁפָּחַ לְפָנָיו לְעַרְכָּהּ אֶעֱדֶה. *Usque
 ad stationem ejus: instruerem coram eo judi-
 cium. Ο. εἰς τέλος· εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρίμα.
 Σ. ἕως τῆς ἕδρας αὐτοῦ· προσθήσω ἔμπροσθεν
 αὐτοῦ κρίσιν.¹*
5. מְלִים. *Verba. Ο. λάματα. Ἄ. λαλίας. Σ.
 ῥήματα. Θ. λόγους.²*
6. הֲבִרְבִּיבָה יְרִיב עִמָּדִי. *Num copia roboris con-
 tenderet tecum? Ο. καὶ³ ἐν πολλῇ ἰσχυΐ
 ἐπελεύσεται μοι. Ἄ. μήτι ἐν πλήθει ἰσχύος
 δικασθήσεται μετ' ἐμοῦ.⁴ Σ... διαδικάζεται
 μοι.⁵*
- וְלֹא יִתֵּן אֱלֹהִים בְּיָדֵי. *Non, sed ipse poneret in
 me. Ο. εἴτα ἐν ἀπειλῇ μοι σὺ χρῆσεται. Σ.
 μόνον αὐτὸς μὴ ἐπιτιθέσθω μοι.⁶*

²² Sic Syro-hex. Pronomen abest ab Ed. Rom. ²³ Syro-hex. + *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*. I. Syro. *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ* non cum Middeld. γλάσει ἐπ' αὐτούς (*כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*) vertendum; sed aut καταγλάσει αὐτῶν (ut Job. v. 22. xxi. 3 in Syro-hex.) aut ἐκελάσεται (s. ἐγγελάσεται) αὐτούς (cf. Psal. ii. 4 in Syro-hex.). Hic quidem (quod fugit Middeldorphium) Parsonsius affert: "Θ. ἐγγελάσεται. Cod. 137. Θ. ἐκελάσεται. Cod. 138." ²⁴ Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β. Duo versiculi asteriscis notantur in Hieron., sed posterior tantum in Syro-hex. ²⁵ Colb. ²⁶ Olymp., Colb., Reg. unus. ²⁷ Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β. Asterisco notant Syro-hex. et Hieron. ²⁸ Olymp. et "omnes." Syro-hex. affert: Σ. χρυσίου πρωτείου (*כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*). ²⁹ "Omnes." ³⁰ Colb.: Ἐκ Θ. οἱ δ. Habet quatuor στίχους sub ✕ Θ. Syro-hex. ³¹ Syro-hex. *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ* *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*. "Pro *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ* edidi *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*. Vid. Syro-hex. Psal. cxxx. 2. [ubi pro ἐταπεινώφρου est

כִּי יִלְעַגְלֵמוּ].—Middeld. "Codex neutrum habet, sed *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*. Bernstein. in Lexico ad Chrest. Kirschii affert: *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ* s. *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*, *humilis, ignobilis, obscurus, infimus*. Pl. *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*, *humilis et obscura multitudo, plebs*... Ex his non audeo codicem errasse affirmare.—Ceriani. Forma *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ* pro *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ* exstat in Mns. Brit. MS. Add. 14,558, fol. 12 rect.; ubi pro Graecis, καὶ μηδὲν ταπεινὸν ἰσχυροῦς (S. Chrysost. Opp. T. VII. p. 21 C) interpres dedit, *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ* *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*. ³² Nicet., Colb., Regii duo. CAP. XXIII. ¹ Nicet., Orat., Regii duo. Middeld. e Syro-hex. affert: Ἄ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ (*כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*); sed in cod. nota anonyma est. ² Σ. ῥήματα. Sic Nicet., Orat., Regii duo. Syro-hex. affert: *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ* *כִּי יִלְעַגְלֵמוּ*. ³ καὶ] Syro-hex. in marg. add. ei. ⁴ Cod. 252. ⁵ Nicet., Orat., Reg. unus. Alter Reg.: διαδικάζει με. ⁶ Nicet. et "omnes."

8. לו רָבַח-נְלִי וְלִי וְיִקְרָא וְיִנְנִי וְיִלְקַח דָּם מִי.

En! ante eo, et non adest ipse; et retro, et non animadverto eum. O'. el γὰρ πρῶτος (alia exempl. eis γὰρ πρῶτα?) πορεύσομαι, καὶ οὐκέτι εἰμί· τὰ δὲ ἐπ' ἐσχάτοις τί οἶδα; Σ. ἰδοὺ ἐὰν προέρχωμαι αὐτὸν, ἀφανῆς ἐστὶν· κἀν ἀκολουθῶ, οὐκ αἰσθήσομαι.⁸

9. וְיִקְרָא—וְיִנְנִי. O'. Vacabat. ✕ Θ. ἀριστέρα—δύομαι.⁹

10. וְיִקְרָא—וְיִנְנִי. Quum probaverit me, sicut aurum exibo. O'. διέκρινε δέ με ὥσπερ τὸ χρυσίον· ἐξελεύσομαι δέ. 'A. ἐδοκίμασέ με, ὡς χρυσίον ἐξελεύσομαι. Σ. ἐδοκίμασέ με, ὡς χρυσίον ἀπέβην. Θ. δοκιμάσει με, ὡς χρυσίον ἐξελεύσομαι.¹⁰

11. וְיִקְרָא—וְיִנְנִי. Gressum ejus tenuit pes meus. O'. (ἐξελεύσομαι δὲ) ἐν ἐντάλμασιν αὐτοῦ ✕ Θ. ἐκράτησεν ὁ πούς μου.¹¹ A. ἐν ἴχνεσιν αὐτοῦ κατέσχευεν (v. ἐτελάβετο) ὁ πούς μου. Σ. ἐν εὐθύτητί μου ὑπέμεινεν (v. ἐπέμεινεν v. διέμεινεν) ὁ πούς μου. Θ. ἐν ἴχνεσιν αὐτοῦ ἐκράτησεν ὁ πούς μου.¹²

15. וְיִקְרָא—וְיִנְנִי. Propterea ab ejus conspectu attonitus sum, per-

pendo et paveo ab illo. O'. διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτῷ ἐσπούδακα, νουθετούμενος δὲ ἐφρόντισα αὐτοῦ.¹³ ✕ 'A. Θ. ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατασπουδασθῶ κατανοήσω, καὶ πτοηθήσομαι ἐξ αὐτοῦ.¹⁴

וְיִקְרָא. Attonitus sum. O'. ἐσπούδακα. 'A. κατασπουδασθῶ. Σ. τετάραγμα.¹⁵

16. וְיִקְרָא—וְיִנְנִי. Consternavit me. O'. ἐσπούδασέ με. Σ. ἐθορύβησέ με.¹⁶

CAP. XXIV.

1. וְיִקְרָא—וְיִנְנִי. Tempora. O'. ὧραι. 'A. Θ. καιροί.¹
וְיִקְרָא—וְיִנְנִי. Non viderunt dies ejus. O'. Vacat. ✕ οὐκ εἶδον ἡμέρας αὐτοῦ.³
2. וְיִקְרָא—וְיִנְנִי. Transferunt. O'. ὑπερέβησαν. 'A. προσελάβοντο.³

⁷ Sic Syro-hex., Comp., Ald. et codd. ⁸ Olymp. et "omnes." Colb. mendose habet οὐκ αἰσθήσομαι. ⁹ Colb.: 'Ek Θ. ol β. Hieron. duos versiculos cum asterisco affert: posteriorem tantum cum ✕ Θ. Syro-hex. ¹⁰ Syro-hex. . . . Montef. ex Colb. et Reg. uuo edidit: 'A. ἐδοκίμασαν, quod ex Syro-hex. et Cod. 255 corrigendum. Cod. 138: 'A. ἐδοκίμασας. ¹¹ ✕ Θ. ἐκράτησεν ὁ πούς μου τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. Haec asterisco notantur in Colb. Ed. Lat. Hieron.: ✕ Tenuit pes meus vias ejus.—Montef. Post αὐτοῦ add. ἐκράτησεν (ἐκράτησεν Cod. 249) ὁ πούς μου Codd. 249, 253, et Syro-hex. in marg. ¹² Syro-hex. in continuatione: . . . ¹³ In hodiernis τῶν O' exemplaribus haec, διὰ τοῦτο—ἐφρόντισα αὐτοῦ, pro v. 14 habentur, etsi Hebraeis prorsus dissimilia: deinde illa, ἐπὶ τούτῳ—ἐξ αὐτοῦ, pro versione LXXvirali v. 15 veuditantur. Alii vero cum Grabio rectius statuerunt, v. 14, qui Latine sonat: Nam perficiet statutum meum (id quod in me statuit), et talia nulla sunt cum eo, tam in versione LXXvirali, quam in ceterorum interpretum reliquiis prorsus desiderari; quaeque hodie in editis leguntur pro duplici interpretatione v. 15 habenda esse. ¹⁴ Colbertinus, praemisso asterisco, 'Ek τῶν 'Ακύλα καὶ Θ. ol β. τετάραγμα. Illud autem τετάραγμα

videtur item esse Aquilae et Theodotionis, loco τῶν κατασπουδασθῶ, quod hodie in versione τῶν O' legitur. Ed. Lat. Hieron. habet turbabor, et hos duos versic. asterisco notat.—Montef. Syro-hex. in textu affert: ✕ Θ. (non 'A. Θ.) ἐν τούτῳ (. . .) ἀπὸ πρ. αὐτοῦ κατασπουδασθῶ (. . .) κ. τ. ε. Cum vero κατασπουδασθῶ Aquilam prorsus referat (vid. Hex. ad 2 Reg. iv. 1. Psal. ii. 5. vi. 3, 10), magis credibile est, τετάραγμα ad alium iuterpretem pertinere. Vid. not. seq. ¹⁵ "Syro-hex. . . . Σ. ταράσσω. Syriac. verbum vitiose scriptum videtur; offendit enim activa forma participii."—Middeld. Defendi quidem potest . . . sensu intransitivo, tumultuabor, θορυβήσω (cf. Hex. ad Psal. ii. 1. lviii. 15). Quoniam vero in cod. diserte scriptum esse . . . certior factus sum, non dubitavi lectionem anonymam τετάραγμα Symmacho vindicare. Praeterea notandum est, Nobilium ad ἐσπούδακα afferre: Schol. ἐθορύβην καὶ ἐταράχθην (Cod. 248 in marg. addit: ἀγροῶν τῆς πληγῆς τὴν αἰτίαν); necnon ad illa, κατασπουδασθῶ, κατανοήσω: Schol. ἀμχανῶ καὶ κατανοῶν πτοῦμαι, quod et Cod. 248 in marg. habet. ¹⁶ Colb., Reg. unns, et Cod. 255.
CAP. XXIV. ¹ Colb., Reg. unus. ² Post ἀσεβείς δὲ Cod. 249 et Syro-hex. in marg. addunt: οὐκ εἶδον ἡμέρας αὐτοῦ. Sic Polychron. apud Nobil. Hieron. habet: ✕ nescierunt dies ejus; unde Montef. edidit: ✕ οὐκ οἶδασι τὰς ἡμέρας αὐτοῦ. ³ Montef. edidit: O'. ὑπερέβησαν. 'A.

3. אֲשֵׁרֵי. *Asinum.* Ο. ὑποζύγιον. Ἄλλος ὄνον.⁴
4. יִשׁוּ אֲבִינִים מְדָרָה. *Declinare faciunt inopes a via.* Ο. ἐφέκλιναν ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας. Σ. παρέτρεψαν γὰρ πενήτων ὁδόν.⁵
- וְיָבִיאוּ עֲנוּי־תְּבָאוּ תַּחַת. *Simul abdunt se pauperes terrae.* Ο. Vacabat. ✕ Θ. ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐκρύβησαν πραεῖς γῆς.⁶ Σ. ὁμοῦ ἀφανεῖς ἐποίησαν πραεῖς γῆς.⁷
5. אֲנָגְרִים. *Onagri.* Ο. ὄνοι ✕ ἄγριοι.⁸
- בְּמִדְבָּר. *In deserto.* Ο. ἐν ἀγρῷ ὑπὲρ ἐμοῦ. Ὁ Ἑβραῖος ἐπ' ἐρήμου.⁹
- יֵצְאוּ בַּפְּעֵלִים מִשְׁחָרָה לְטָרְפָה. *Egrediuntur ad opus suum, surgentes mane ad rapinam.* Ο. ἐξεληθόντες τὴν ἑαυτοῦ τάξιν (alia exempl. πρᾶξιν). Ἀ. ἐξέρχονται ἐν κατέργωφ αὐτῶν, ὀρθρίζοντες εἰς ἄλωσιν.¹⁰ Σ. προέρχονται εἰς ἐργασίαν αὐτῶν, ἐπορθρίζοντες θηρεύειν.¹¹
- לֹא לְחֶם לְנַעֲרִים. *Solitudo est ei panis pro pueris.* Ο. Vacabat. ✕ Θ. ἡδύνθη αὐτῷ ἄρτος εἰς νεωτέρους.¹² Σ. ἡδὺς ἐκάστῳ αὐτῶν ἄρτος εἰς νεανίσκους.¹³
8. מִזֶּרֶם הַרִים יִרְטְבוּ. *Ab imbribus montium madefiunt.* Ο. Vacabat. ✕ Θ. ἀπὸ ψεκᾶδων ὀρέων ὑγραίνονται.¹⁴
9. וְעַל-עֵנִי יִחַבְלוּ. *Et super pauperem pignus accipiunt.* Ο. ἐκπεπτωκότα δὲ ἐταπεινώσαν.

- Σ. καὶ πτωχὸν ἠνεχύραζον.¹⁵
12. מַעִיר מְתִים יִנְקְרוּ. *Ex urbe homines gemunt.* Ο. οἱ (alia exempl. om. οἱ) ἐκ πόλεως καὶ ἰδίων οἴκων ἐξεβάλλοντο. Σ. ἐκ πόλεως ἄνδρας στενάξαι ἐποίησαν. Θ. ἐκ πόλεως ἄνδρες κεκράζονται.¹⁶
- וְהָיָה לֹא-יִשִּׁים תְּפִלָּה. *Et Deus non imputat (istis) absurditatem.* Ο. αὐτὸς δὲ διὰ τί ταύτων ἐπισκοπὴν οὐ πεποιήται; Ἀ. καὶ θεὸς οὐ θῆσει curam.¹⁷ Σ. ὁ θεὸς δὲ οὐκ ἐμπνέει (ε. ἐνεργεῖ) μορῖαν.¹⁸ Θ. . . ἀφροσύνην.¹⁹
13. הֵיךָ הָיוּ בְּמִדְרֵי-אוֹר. *Ipsi fuerunt inter eos qui rebellant in lucem.* Ο. ἐπὶ γῆς ὄντων αὐτῶν καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν. Σ. ἀλλ' αὐτοὶ γεγόνασιν ἀπιστάται φωτός.²⁰
- 14-18. וּבַלֵּילָה—עַל-פְּנֵי-מַיִם. Ο. Vacabat. ✕ Θ. καὶ νυκτὸς—ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος.²¹
15. וְסִתַּר פְּנִים יִשִּׁים. *Et velamen faciei imponet.* ✕ Θ. καὶ ἀποκρυβὴν προσώπου ἔθετο. Σ. σκέπαστρον προσώπου περιτιθέμενος.²²
- 16, 17. וְהָמַדְמוּ לָא-תִדְעוּ אוֹר: כִּי יַחַד בְּקָר. לָמוּ צִלְמוֹת כִּי יִפִּיר בְּלִהוֹת צִלְמוֹת. *Obsignaverunt sibi, nesciunt lucem: nam pariter mane ipsis umbra mortis, quia agnoscit quisque eorum terrores umbræ mortis.* ✕ Θ. ἐσφράγισαν ἑαυτοὺς, οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς· ὅτι ὁμοθυμαδὸν αὐτοῖς τὸ πρῶτ' σκιά θανάτου, ὅτι ἐπιγνώ-

προσλαμβάνοντες, notans: "Sic unus. Reg. προσελάβοντο. Colbert. προσελάβον. Nicetas, προσλαμβάνοντες." Locus Olympiodori apud Nicet. est: καὶ ὄμα ὑπερβαίνοντες, ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, προσλαμβάνοντες. Sed Cod. 256 post ἀρπάσαντες add. προσελάβοντο, quasi haec lectio oon ad וַיִּשְׁבְּ, sed ad וַיַּעַן, pascunt, aptanda sit. Et sic, ut videtur, Hieron.: Gregem cum pastore rapientes ✕ paraverunt.⁴ Colbert., Reg. unus.⁵ Olymp., Colbert., Reg. unus.⁶ Sic Colbert., Syro-hex., non Hieron.⁷ Olymp. et "omnes."⁸ Hieron.: *asini ✕ feri.* Syro-hex. in marg. ✕ חַיִּים ✕, h.e. ✕ ἄγριοι. Cf. Job. vi. 5. Jerem. xlviii. 6 in LXX et Syro-hex. In cod. vero index lectionis marg. est super חַיִּים, ἐν ἀγρῷ.⁹ Sic Nobil. pro Graecis, ὑπὲρ ἐμοῦ, et sic edidit Grabius.¹⁰ Olymp. et "omnes."¹¹ Cod. 252, ubi προσέρχονται scriptum. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxvi. 18. Colbert. vero et Reg. unus habent: Σ. ἐκπορεύονται.¹² Sic Colbert., Syro-hex., et sub

aster. Hieron.¹³ Olymp. et "omnes."¹⁴ Sic Colbert., Syro-hex., et sub aster. Hieron.¹⁵ Polychron. et "omnes."¹⁶ Syro-hex. *וְהָיָה לֹא-יִשִּׁים תְּפִלָּה*.¹⁷ Syro-hex. *וְהָיָה לֹא-יִשִּׁים תְּפִלָּה*. (Syr. *תְּפִלָּה* est pro σπουδῇ Mar. vi. 25 in Pesch.)¹⁸ Sic (cum ἐμπνέει, quasi a וַיִּשְׁבְּ) Colbert. et Regii duo. Syrus vero: *וְהָיָה לֹא-יִשִּׁים תְּפִלָּה*. (ἐνεργεῖ. Vid. Prov. xxi. 6. xxxi. 12. Jesai. xli. 4 in Syro-hex.)¹⁹ Syro-hex. *וְהָיָה לֹא-יִשִּׁים תְּפִלָּה*.²⁰ Colbert. et Regii duo. Consentit Syro-hex. *וְהָיָה לֹא-יִשִּׁים תְּפִלָּה*. Ad οὐκ ἐπέγνωσαν Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 159 e Catena MS. affert: Σ. οὐ συνῆκαν, quod ad Hebr. וְהָיָה לֹא-יִשִּׁים pertinere videtur.²¹ "Hi novem versiculi asteriscis notantur in Colbert., quemadmodum in Ed. Lat. Hieron."—Montef. Accedit Syro-hex., ubi ✕ Θ. praemittitur.²² Olymp. et "omnes."

σεται ταραχος (alia exempl. ταραχάς) σκιᾶς θανάτου. Σ. ὡς ἐν σφραγίδι κρύψουσιν ἑαυτοὺς, ἐὰν γένηται αὐτοῖς ὄρθρος σκιά θανάτου· φωραθεῖς γὰρ ἀνύπαρκτος ἔσται βιασθεῖς θανάτῳ.²³

18. מֵי-פְנֵי-לַע. *Super faciem aquae.* ✕ Θ. ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος. Σ. ἐπιπλέων ὕδατι.²⁴

18, 19. וְלֹא יִגְדַּל אֶת-פְּנֵי הָאָדָם; צִיָּה בְּרִמְיָהּ תִּהְיֶה וְיִפְּנֵי-הָאָדָם. *Non se convertit ad viam vinearum: ariditas et calor rariunt (aguas nivales).* Ο. ἀναφανείη δὲ τὰ φυτὰ αὐτῶν ἐπὶ γῆς ξηρᾶ· ἀγκαλίδα γὰρ ὄρφανῶν ἤρπασαν. Ἀ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὄδον ἀνεπίβατον τῶν ἀμπελώνων, καὶ εἰς θέρμην ἐκβιάσονται. Σ. οὐκ ἀναστρέφει εἰς ὄδον τῶν ἀμπελώνων τοῦ διψᾶν, καὶ καῦμα ἤρπασαν. Θ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὄδον τῶν ἀμπελώνων ἐν δίψῃ, καὶ γὰρ αὐτοὶ συλῶσι.²⁵

21. נִדְּוָאָם. *Viduae.* Ο. γύναιον. Οἱ λοιποὶ χήραν.²⁶

22. וְיִיָּבֵ. *De vita sua.* Ο. κατὰ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς. Σ. περὶ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς.²⁷

24. כֻּלָּם. *Sicut omnes.* Ο. ὡσπερ μολόχη. Ἄλλος ὡσπερ χλόη.²⁸

25. וְהֵן אִלֵּים-נִוְן. *Quod si non nunc.* Ο. εἰ δὲ μῆ. Σ. ἀλλὰ νῦν.²⁹

וְיָחֵד מֵהָאֵל מִשְׁרָיָהּ. *Et rediget in nihilum ser-*

monem meum. Ο. Vacabat. ✕ καὶ θήσει εἰς οὐδὲν τὰ ῥήματά μου.³⁰ Σ. καὶ τάξει παρὰ τῷ θεῷ τὸν λόγον ὑπὲρ ἐμοῦ.³¹

CAP. XXV.

2. לְדֹמִינִיּוּם. *Dominiium.* Ο. τί γὰρ προοίμιον. Ἀ. Θ. ἐξουσίας.¹

וְשָׁלֶוֶן. *Pacem.* Ο. τὴν σύμπασαν. Οἱ λοιποὶ τὴν εἰρήνην.²

3. וְיִיָּוֶה לְגִבְרֹתַי מַרְסֵם שְׂוִיָּה. *Num est numerus turmis ejus?* Ο. μὴ γάρ τις ὑπολάβοι ὅτι ἔστι παρέλκυσσις πειραταῖς; Σ. μὴ ἔστιν ἀριθμὸς τῶν στρατιῶν αὐτοῦ;³

וְיִרְיָן. *Lux ejus.* Ο. ἔνεδρα παρ' αὐτοῦ. Σ. ἐπιτάγματα.⁴

4. וְהִיָּוֶה לְיָרֵךְ לְפָנֵי-יְהוָה. *Et quomodo mundus erit natus muliere?* Ο. ἢ τίς ἂν ἀποκαθάρσῃ αὐτὸν γεννητὸς γυναικός;⁵ Σ. διὰ τίνος ἀρρῦπος ἔσται τεχθεῖς ὑπὸ γυναικός;⁶

5. וְעַד-יָן. *Ecce! vel lunam.* Ο. εἰ σελήνη συντάσσει. Οἱ λοιποὶ ἰδοὺ σελήνην.⁷

וְיִהְיֶה אֵל. *Non splendet.* Ο. οὐκ ἐπιφάσκει. Ἀ. οὐ διαυγισθήσεται.⁸

²³ "Hunc Symmachi locum, ejus minimam partem affert Drusius, plennm ex MSS. mutuamur."—Montef. Integrum locum jamdudum exscripserat Olymp. apud Nicetam; sed Nobilius, qui eum expilavit, haec, ἐὰν γένηται—θανάτῳ, pro verbis commentatoris, non ipsius interpretis, cepit. Pro וְיִיָּבֵ, *terrores, ἀνπαρξία* interpretatus est Aq. Job. xviii. 11, 14; Aq. Sym. Job. xxvii. 20. ²⁴ Olymp. Nobil. et "aliquot MSS." ἐπιπλέον habent. ²⁵ Syro-hex. וְלֹא יִגְדַּל אֶת-פְּנֵי הָאָדָם; צִיָּה בְּרִמְיָהּ תִּהְיֶה וְיִפְּנֵי-הָאָדָם. Insigne fragmen- tum, de quo Montef. οὐδὲ γρά. "Middeldorpfii annotatio haec est: "Α. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὄδον ἀνεπίβατον (Mal. i. 3) τῶν ἀμπελώνων, καὶ εἰς θέρμην (Job. vi. 17. Psal. xviii. 7) ἐκβιάσονται (Prov. xvi. 26). Σ. οὐκ ἀναστρέφει εἰς ὄδον τῶν ἀμπελώνων διψῶδη, καὶ καῦμα ἀρπάζουσι. Θ. οὐκ ἐκκλινεῖ εἰς ὄδον τῶν ἀμπελώνων ἐν δίψῃ (Psal. ciii. 12. cvi. 33. Jesai. xli. 17), καὶ γὰρ αὐτοὶ συλῶσι." Graeca Aquilae et Theo-

dotionis non mutō. Apud Sym. scribendum esse ἤρπασαν s. διήρπασαν pro ἀρπάζουσι quivis videt. Porro διψῶδης sonaret וְיִיָּבֵ (Psal. cvi. 9. Jesai. xxxv. 6) vel וְיִיָּבֵ (Prov. ix. 12). Quod hic legitur וְיִיָּבֵ non potest esse nisi infinitivus, τοῦ διψᾶν s. διψῆσαι. ²⁶ Syro-hex. וְיִיָּבֵ. ²⁷ Syro-hex. וְיִיָּבֵ. ²⁸ Ἄλλος ὡσπερ χλόη. "Sic unus."—Montef. Sic ἕτερα ἀντίγραφα apud Olymp., ut hodie Cod. Alex. solus. ²⁹ Colb. ³⁰ Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron. ³¹ Colb., Reg. unus. CAP. XXV. ¹ Colb., Reg. unus. ² Colb. ³ Nicet., Colb., Orat., Reg. unns. ⁴ Nicet., Colb. ⁵ Post γυναικός Syro-hex. addit: — οὐρανός (ουδανός Cod. Alex.) οὐ καθαρός: ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ μὴ ἀνατέλλειν, καὶ οὐκ ἀνατέλλει. ⁶ Eadem leguntur in Cod. Alex. et, omisso μὴ ἀνατέλλειν, in paucis aliis. ⁷ Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. ⁸ Cod. 257. ⁹ Reg. unus apud Montef., qui fragmentum hoc ad וְיִיָּבֵ, non sunt pura, Ο. οὐ καθαρὰ, refert.

6. כִּי הֵן. Quanto minus. O'. εα δέ. Σ. πρόσφ μάλλον.⁹

וְבֶן-הָאָדָם הוּא. Et filius hominis vermis. * Θ. και νιδς ανθρωπου σκώληξ.¹⁰

CAP. XXVI.

3. פָּצַעְתֶּם. Consulisti. O'. συμβεβούλευσαι. 'A. Σ. συνεβούλευσας.¹

5-11. מַגְדָּלִים—מַגְדָּלִים. O'. Vacabat. * Θ. μη γίγαντες—ἀπὸ τῆς ἐπιτιμῆσεως αὐτοῦ.²

5. מַגְדָּלִים מִן הַיָּם וּמִן הַיַּבֵּשׁ. Manes ipsi subtus tremunt, aquae et incolae earum. * Θ. μη γίγαντες μαιωθήσονται ὑποκάτωθεν ὕδατος καὶ τῶν γειτόνων αὐτῶν; 'A. μήτι ραφαεὶμ ὠδίνουσιν ἀποκάτωθεν ὑδάτων, καὶ τῶν σκηνοῦντων αὐτά; Σ. μη θεομάχοι θορυβήσουσιν ὑπὸ τῶν ὑδάτων, καὶ οἱ γειτνιώντες αὐτοῖς;³

7. עַל-הַיָּבֵשׁ. Super inane. * Θ. ἐπ' οὐδέν. 'A. ἐπὶ κενώματος.⁴

8. לֹא נִבְרָא. Non finditur. * Θ. οὐκ ἔρραγη. 'A. οὐκ ἔρρανε.⁵

9. פָּרַח עָלָיו עָנָן. Expandit super eum nubem suam. * Θ. ἐκπετάζων ἐπ' αὐτὸν νέφος αὐτοῦ. [Ἄλλος ἔθετο σκότος ἀπόκρυφον αὐτοῦ.]⁶

10. קָיָה. Statutum velut circino definivit. * Θ. πρόσταγμα ἐγύρωσεν. Σ. ὄρον περιέγραψεν.⁷

11. רָדְדוּ. Contremiscunt. * Θ. ἐπετάσθησαν. 'A. διεκινήθησαν. Σ. σπαίρουσιν.⁸

וַיִּתְקוּ. Et attoniti sunt. * Θ. καὶ ἐξέστησαν. Σ. (καὶ) θαμβοῦνται.⁹

12. פָּרַח רַב. Percutit superbiam. O'. ἔστρωται τὸ κῆτος. Σ. συγκλᾶ ἀλαζονείαν.¹⁰

13. נָחַשׁ שָׂרָף. Serpentem fugacem. O'. δράκοντα ἀποστάτην. Σ. τὸν ὄφιν τὸν συγκλείοντα.¹¹

14. וְיִתְבּוֹן—וְיִתְבּוֹן. * ἰδοὺ ταῦτα—ἀκούσθηθα ἐν αὐτῷ.¹²

וְיִתְבּוֹן וְיִתְבּוֹן. Et quam tenuis susurrus verbi, quod de eo audivimus; et tonitru potentiae ejus quis intelligat? O'. * καὶ ἐπὶ ἰκμάδα λόγου ἀκούσθηθα ἐν αὐτῷ.⁴ σθένος δὲ βροντῆς αὐτοῦ τίς οἶδεν; Σ. τί δὲ ψιθύρισμα τῶν λόγων αὐτοῦ ἀκούσομεν, ὅπου βροντὴν δυναστείας αὐτοῦ οὐδεὶς ἐννοήσει;¹³

⁹ Cod. 255. Cf. Hex. ad Job. xv. 16. ¹⁰ Sic hodie LXX. Solus Syro-hex. Theodotioni tribuit.

CAP. XXVI. ¹ Colb. ² Colb.: 'Εκ Θ. οἱ ἰα'. Montef. cuneolum ponit ad finem v. 10; sed Syro-hex. et Hieron. cum nobis faciunt. Neque aliter Grabius. ³ Integras versiones Aquilae et Symmachi partim ex Cod. 252, partim ex Syro-hex. concinnavimus. Montef. ex Colb. et Reg. affert tantum: 'A. ραφαεὶμ. Σ. θεομάχοι . . . καὶ οἱ γειτνιώντες (γειτόνες Nobil.) αὐτοῖς. Syro-hex. Aquilae vindicat: . . . * * * Graece: μήτι ραφαεὶμ ὠδίνουσιν (ὠδίνουσιν Cod. 252) ἀποκάτωθεν ὑδάτων, καὶ τῶν σκηνοῦντων αὐτά. (Middeld.: καὶ οἱ κατασκηνοῦντες ἐν αὐτοῖς; sed Cod. 252 affert: καὶ σκηνοῦντων (sic) αὐτά.) Deinde Syro-hex. * * * Cod. 252 Symmacho tribuit ea quae in textu nostro leguntur; sed ὑπὸ τῶν ὑδάτων, quod in hoc cod. aberat, ex Syro assumimus. ⁴ Cod. 255: 'A. ἐπὶ κενώ-

ματος, ἀντὶ τοῦ, εἰς ἀπέρωτον. Sic sine nom. interp. Codd. 137, 138. Montef. edidit: 'A. ἐπὶ κενώματι. Ita Olymp. et, teste eodem, "omnes." ⁵ "Colb. Suspectum."—Montef. Est lectio Ald. et sex codd. ⁶ Colb. Est merum scholium ex Psal. xvii. 12 depromptum. ⁷ Olymp. et "omnes." ⁸ Montef. ex Nicet. et "omnibus" affert: 'A. διεκινήθησαν. Syrus noster: 'A. διεκινήθησαν (دعج). Σ. * * * quod pro ἐπαίρουσιν positum esse confidenter affirmarim, nisi verbum Hebraicum sensum transitivum respuerit. Tandem in auxilium venit Cod. 252: 'A. διεκινήθησαν. Σ. σπαίρουσιν. Egregie! Michaelis Supplem. p. 2262: "וְיִתְבּוֹן" non, ut fieri solet, ad radicem יִתְבּוֹן referendum, sed ad יִתְבּוֹן, Arab. يَتَبَوَّنُ, palpitavit." Syrus autem pro ΣΠΑΙΡΟΥΣΙΝ in apographo suo ΕΠΑΙΡΟΥΣΙΝ invenit. ⁹ Nicet. et "omnes." ¹⁰ Olymp. et "omnes." ¹¹ Nicet. et "omnes." Cf. Hex. ad Jesai. xxvii. 1. ¹² Sic sub asterisco solus Syro-hex. ¹³ Olymp. (qui ὄρων pro ὅπου habet), Colb., Orat.

CAP. XXVII.

1. **וַיִּשְׂבֹּר יוֹב שְׂמֵתוֹ בַּמִּשְׁלֵי.** *Et addidit Job attolere parabolam suam.* O'. ἔτι δὲ προσθεῖς Ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ.¹ 'A. καὶ προσέθηκεν Ἰὼβ ἄραι τὴν παραβολὴν αὐτοῦ.²
2. **וַיִּסְרֶינִי מִשְׁפָּטִי.** *Removit iudicium meum.* O'. ὃς οὕτω με κέκρικε. Σ. ὃς παρῆιδε τὴν κρίσιν μου.³
3. **וְכָל-יְמֵי חַיֵּי מִשְׁפָּטִי בִּי.** *Quod omni tempore quo adhuc habitus meus in me est.* O'. εἰ μὴν ἔτι τῆς πνοῆς μου ἐνούσης. Σ. ὅτι μέχρι οὗ ἡ ἀναπνοή μου ἐν ἐμοί.⁴
5. **לֹא-אֶסִיר תְּמִיתִי מִמֶּנִּי.** *Non remouebo integritatem meam a me.* O'. οὐ γὰρ ἀπαλλάξω μου τὴν ἀκακίαν μου. Σ. οὐκ ἐκστήσομαι τῆς ἀπλότητός μου.⁵
6. **לֹא אֶרְפֶּה.** *Non dimittam eam.* O'. οὐ μὴν (alia exempl. μὴ) προῶμαι. Θ. οὐκ ἀφήσω.⁶
8. **כִּי יִבְצַע.** *Quod quaesitum fecerit.* O'. ὅτι ἐπέχει. Oὐ λοιποὶ ὅτι πλεονεκτεῖ.⁷

9. **בְּרִבּוֹן.** *Cum aduenerit.* O'. ἢ ἐπελθούσης. Oὐ λοιποὶ μὴ ἐπελθούσης.⁸
13. **וְנִחַלְתָּ עָרִיצִים כְּשִׁדְיֵי יָקוּחַ.** *Et hereditas quam violenti ab Omnipotente accipient.* O'. κτήμα δὲ δυναστῶν ἐλεύσεται παρὰ παντοκράτορος ἐπ' αὐτούς. Σ. Θ. καὶ κληρονομία ἦν οἱ ἀκαμπεῖς παρὰ τοῦ ἰκανοῦ κομίζονται.⁹
17. **יָקִין.** *Innocens.* O'. ἀληθινοί. 'A. Θ. ἀθῶοι. Σ. ἀναίτιοι.¹⁰
18. **וְכַדְרָהּ כַּדְרָהּ.** *Et sicut tugurium quod fecit custos (ὄπωροφύλαξ).* O'. καὶ ὡσπερ ἀράχνη ✕ Σ. ἢ συνετήρησε.¹¹
- 21-23. **וְיִשְׁתָּחֲוּ מִמֶּנִּי.** ✕ Θ. ἀναλήψεται αὐτὸν—ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.¹²
21. **קָדִים.** *Eurus.* ✕ Θ. καύσω. [Ἄλλος ὡς κοινορτός].¹³
23. **וְיִשְׁתָּחֲוּ מִמֶּנִּי.** *Complodet super illis uolas suas.* ✕ Θ. κροτήσει ἐπ' αὐτὸν χεῖρας αὐτῶν. 'A. constipabit ἐπ' αὐτοὺς ταρσοὺς αὐτῶν.¹⁴ Σ. (?) ψοφήσουσιν ἐπ' αὐτοὺς ταῖς χερσὶν αὐτῶν.¹⁵
- וְיִשְׁתָּחֲוּ.** *Et sibilabit.* O'. καὶ συριεῖ. Σ. καὶ ἐκσυριεῖ.¹⁶

CAP. XXVII. ¹ Syro-hex. in textu habet: ✕ Θ. ἔτι δὲ προσθεῖς κ.τ.έ., sed omissis cuneolo qui nntet quousque vis asterisci se extendat. ² Olyurp., Reg. unus. Montef. falso edidit ἄρας, a Drusio deceptus. Syro-hex. in marg. affert: Θ. ἄραι (ⲁⲣⲁⲓ). ³ Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. ⁴ Colb. ⁵ Nicet. et "omnes." ⁶ Colb., Reg. unus. Ad v. 7, O'. ἄλλὰ εἶσαν οἱ ἐχθροὶ μου, Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 163 e Catena MS. affert: Σ. ἀπὸ-λυντο (ἀπόλλυντο) οἱ ἐχθροὶ μου, quod scholium est Olymp. in Cat. Nicet. p. 419. ⁷ Nicet., Colb., Reg. unus. Cod. 248: 'A. καὶ Σ. πλεονεκτεῖ. ⁸ Colb. ⁹ "Sic omnes."—Montef. Olymp. habet κομίζονται. ¹⁰ Colb., Reg. unus. Cod. 250 in marg.: ἀθῶοι, ἀναίτιοι. ¹¹ Post ἀράχνη Colb. in textu add. ἢ συνετήρησεν, cum Ald. et libris nounullis; deinde in marg. notat: ✕ ἐκ τῶν Σ. Syro-hex. vero in textu affert: ✕ ἢ συνετήρησεν. Hieron. sine asterisco: *quae seruantur*. Loco horum verborum Cod. Alex. et duo alii habent, ὁ πλοῦτος αὐτοῦ. ¹² "Colbert. cum asteriscis: Ἐκ Θ. οὐ δ', id est, *Hi sex versus ex Theodotione*. Notantur item asteriscis in Ed. Lat. Hieronymi, sed asterisci quidam excidere."—Montef. Syro-hex. asteriscis

notat versiculos 1, 2, 3, et 6, exemptis his: ἐκ χειρῶν—χεῖρας αὐτῶν. ¹³ Sic Montef. ex Colb. Scholium esse videtur ad ea quae sequuntur, καὶ ἀπελεύσεται. ¹⁴ Syro-hex. ⲁⲣⲁⲓ ⲉⲑⲣⲁⲓ ⲉⲑⲣⲁⲓ. Middeldorffius vertit: *conarctabit ἐπ' αὐτοὺς τὰ ἰχνη αὐτῶν*. (Syr. ⲁⲣⲁⲓ est pro ταρσοὺς Jesai. i. 6, in fragmento Aquilae, qui hac voce uti solet pro Hebr. חַדְרָה. Verbum ⲁⲣⲁⲓ significat *conarctavit, strinxit, inculcavit, constipavit*, auctore Castello, qui exempla non attulit. In Syro-hex. Jud. iii. 23 ponitur pro Graeco ἐσφίησσε (τὰς θύρας). Cf. Hex. ad Jesai. ii. 6. In nostro loco pro ⲁⲣⲁⲓ fortasse Aq. interpretatus est *συγκροτήσει*, quod vocab. Syrus *constipandi* potius quam *complodendi* sensu cepisse videtur.) ¹⁵ Cum fragmento Aquilae Syrus uectit alius interpretis versionem, nullo intercedente spatio: ⲁⲣⲁⲓ ⲉⲑⲣⲁⲓ ⲉⲑⲣⲁⲓ ⲉⲑⲣⲁⲓ; h. e. ψοφήσουσιν (Ezech. vi. 11. xxv. 6 in Syro-hex.) ἐπ' αὐτοὺς ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Sic recte Middeld. ¹⁶ Colb., Reg. unus. Sic sine nom. Codd. 255, 256, et 250 in marg. Syro-hex. in textu habet ⲁⲣⲁⲓ ⲉⲑⲣⲁⲓ ⲉⲑⲣⲁⲓ ⲉⲑⲣⲁⲓ, καὶ συριεῖ αὐτὸν, quae falsa lectio est Ald. et trium codd. Etiam Hieron.: *et trahet eum*.

CAP. XXVIII.

- 1. וְיָזַן. *Conspiciat.* Ο. ὄθεν διηθείται. Οἱ λοιποὶ ὄθεν χωνευθή.¹
- 2. וְהִזְזָה יָצֵק וְיִזְבֵּן. *Et lapis funditur (ut fiat) aes.* Ο. χαλκός δὲ ἴσα λίθῳ λατομεῖται. 'Ο 'Εβραῖος' χαλκός δὲ ἀπὸ λίθων χωνεύεται.²
- 3. וְרָץ. *Finem.* Ο. τάξιν. 'Α. τέλος. Σ. προθεσμίαν. Θ. πέρασ.³
- 3, 4. וְרָץ-מַעַם—וְהִלְכֵהוּ לְהַלְכֵהוּ. Ο. Vacabat. ✕ Θ. και πᾶν πέρασ—ἀπὸ κονίας.⁴
- 3. וְהִלְכֵהוּ לְהַלְכֵהוּ. *Lapidem caliginis et umbrae mortis.* ✕ Θ. λίθος σκοτία και σκιά θανάτου. 'Α. λίθος σκοτομήνης και σκιά θανάτου. Σ. λίθος ζόφος και σκιά θανάτου.⁵
- 4. וְרָץ-מַעַם לְהַלְכֵהוּ פָּרַץ. *Rumpit canalem ex eo ubi habitat (a superficie terrae).* ✕ Θ. διακοπή

- χειμάρρου ἀπὸ κονίας. 'Α. . . χειμάρρους ὅπου κονία. Σ. διακοπή φάραγγος ὅπου κονία.⁶
- 4. וְזָז. *Agitantur.* Ο. Vacabat. ✕ Θ. ἐσαλεύθησαν. Σ. ἐσεισθησαν s. ἐσαλεύθησαν.⁷
- 4-9. וְזָז הַלְשׁ—וְזָז. Ο. Vacabat. ✕ Θ. ἐσαλεύθησαν—ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ.⁸
- 6. לֹא יִהְיֶה אָזְנוֹ. *Et glebae aurī ei.* ✕ Θ. και χῶμα χρυσίον αὐτῷ. 'Α. και μολιβδος χρυσοῦς αὐτῷ. Σ. και ὡσεὶ μολιβδος χρυσοῦς αὐτοῦ.⁹
- 10. וְעַל בְּקָרְסֵי יָרִים בְּצוּרֹתַי. *In petris rivus diffundit.* Ο. δίνας (alia exempl. θίνας¹⁰) δὲ ποταμῶν διέρρηξε. 'Α. In occlusis (s. rigidis) ρεῖθρα διάσχισαν. Σ. τὰ ρεῖθρα coarctata τῶν ποταμῶν διάσχισαν. Θ. τὰ ὄχυράματα . . .¹¹
- וַיִּבֶן עֵינָיו. *Vidit oculus ejus.* Ο. εἶδε μου ὁ ὀφθαλμός. Οἱ λοιποὶ εἶδεν αὐτοῦ.¹²

CAP. XXVIII. ¹ Nicet. et "omnes." ² Ibidem. ³ Nicet., Orat., Reg. unus. ⁴ Sic Syro-hex. et sub asteriscis Hieron. ⁵ E Cod. 252 exscripsit Parsons.: 'Α. λίθοις σκοτομήνης και σ. θ. Σ. λίθος σοφός και σ. θ. Apud Aquilam correximus λίθος pro λίθοις, nisi quis praetulerit λίθοις σκ. και σκιά θ. Symmacho autem pro σοφός indubitanter vindicavimus ζόφος, quod iste interpres posuit pro לִשְׁמָה Psal. x. 2. xc. 6, necnon pro לִשְׁמָה Jesai. lix. 9. ⁶ Syro-hex. + וְזָז הַלְשׁ לְהַלְכֵהוּ. Symmachī versio debetur Cod. 252. Uterque pro וְזָז, *inquinatus*, interpretatus est וְזָז, *calx, conia* (Jesai. xxvii. 9). ⁷ Syro-hex. + וְזָז הַלְשׁ לְהַלְכֵהוּ. Middeld. refert hoc fragmentum ad Hebr. וְזָז, *ὁρσθήσαν*; sed codex in fine versus addi jubet. Verbum ἐσαλεύθησαν legitur in Ed. Rom., sed abest a Codd. Vat., Alex., aliis. ⁸ "Colbertinus ad verbum ἐσαλεύθησαν haec notat, praemisso asterisco: 'Εκ Θ. τὸ ἡμιστίχιον, ὁμοίως και οἱ θ. . . Hemistichium autem dicitur vox ἐσαλεύθησαν, cujus versio Latina, *commoti sunt*, asterisco signatur etiam in Edit. Lat. Hieronymi, ut et novem [immo decem, ad finem v. 9] versiculi sequentes."—Montef. In Syro-hex. abest vocab. ἐσαλεύθησαν, et v. 5 sine asterisco legitur; deinde pergit: ✕ τὸπος σαπφείρου—ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ. ⁹ Syro-hex. + וְזָז הַלְשׁ לְהַלְכֵהוּ. ¹⁰ Sic Comp., Cod. Ephrem., alii. Ald. edidit: τὰ κοιλώματα τῶν ὑδάτων τὰς σιλογγας (διγγας), θίνας. Sic, sed δίνας pro θίνας, Cod. 68. Syro-hex. habet לְהַלְכֵהוּ, *surgites* (δίνας); Hieron. *ripas* (θίνας). ¹¹ Primum videamus quid ante nos Hexapla

afferant. Montef. edidit: וְזָז הַלְשׁ. Ο. δίνας (ἄλλ. θίνας). Θ. ὄχυράματα. וְזָז הַלְשׁ. Σ. ρεῖθρα. Ο. ποταμῶν. Idem notat: "Θ. ὄχυράματα. Sic Regii duo, Orat. et Drusius. Nicetas; Θ. ὄχυράματα. Σ. ρεῖθρα; male. Nam versio illa Symmachī ad sequentem vocem pertinet, ut in iisdem MSS. indicatur, et res ipsa docet." Scilicet Nicetas testatur: ἀπὸ δὲ τῶν θίνας, Θ. μὲν ὄχυράματα, Σ. δὲ ρεῖθρα ἐξέδωκαν. Theodotio δὲ ὄχυράματα vindicant Cod. 161, 255, 259. Alius Cod. 250 in marg. habet: ὄχυράματα, ρεῖθρα. Syrus noster affert ea quae in contextu nostro partim Graece, partim Latine pro virili repraesentavimus. Syriaca sunt: וְזָז הַלְשׁ לְהַלְכֵהוּ. Quod ad singulas voces attinet, Syr. وְזָז Castello est, *obturavit, obstructit, clausit*, unde وְזָז, *opertus, oclusus*. Adverbium وְזָז commutatur cum Gr. στεβαρῶς Habac. ii. 6. Cum vero Hebr. וְזָז Aquila decies vertit στερεός, non improbabile est eum in nostro loco scripsisse ἐν στεβαροῖς sive ἐν στερεοῖς, etsi στερεός aliis locis cum Syr. وְזָז, et στεβαρῶς semel (Ezech. iii. 6) cum وְזָז permutatur. Sed nihil definimus. Symmachus vocab. וְזָז (quasi a וְזָז, *cohibuit*) per וְזָז לְהַלְכֵהוּ, h. e. τὰ ρεῖθρα τὰ συνεχόμενα (s. στενοχωρούμενα) interpretatus est; unde apparet, Montefalconium, Drusii vestigiis insistentem, immerito Symmachī ρεῖθρα ad וְזָז, quod interpres iste per τῶν ποταμῶν expressit, retulisse. ¹² Sic Montef. sine nota. Lectio αὐτοῦ pro μου est in Cod. Alex. et Hieron.

11. **שָׁבַת**. *Obstruxit*. *Ο. ἀνεκάλυψεν. 'Α. Θ. ἐξερεύνησεν.*¹³
וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים לְעֹלָמָה. *Et absconditum educit in lucem. Ο. ἔδειξε δὲ αὐτοῦ δύναμιν εἰς φῶς. Σ. ἀπὸ δὲ ὑπερορωμένου προήλθε φῶς.*¹⁴
12. **נִשְׁמָה**. *Invenietur. Ο. εὐρέθη. Οἱ λοιποὶ εὐρεθήσεται.*¹⁵
13. **פְּרָצָה**. *Pretium ejus. Ο. ὀδὸν αὐτῆς. 'Α. τάξιν αὐτῆς. Σ. τίμημα αὐτῆς. Θ. σύνεσιν.*¹⁶
- 14-19. **לֹא יִשְׁבַּח אֱלֹהִים** — **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Ο. Vacabat. ✕ Θ. ἄβυσσος εἶπεν—οὐ συμβασταχθήσεται.*¹⁷
15. **לֹא יִשְׁבַּח אֱלֹהִים** **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Non dabitur (aurum) clausum pro ea. ✕ Θ. οὐ δώσει συγκλεισμένον ἀντ' αὐτῆς. 'Α. οὐ ἔώσει ἀπόκλειστον ἀντ' αὐτῆς.*¹⁸
16. **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים** **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Non appenditur pro auro Ophir. ✕ Θ. καὶ οὐ συμβασταχθήσεται χρυσίῳ Σωφίρ. 'Α. οὐκ ἀναβληθήσεται...¹⁹ Σ. οὐκ ἀντιδοθήσεται χρυσίον πρωτεῖον αὐτῆς.*²⁰
- וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Pro onyche pretioso. ✕ Θ. ἐν ὄνυχι τιμίῳ. 'Αλλος' σαρδονυχίῳ.*²¹
17. **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Crystallus. ✕ Θ. ὕαλος. Schol.*

- κρύσταλλος διαφανής.*²²
17. **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Et permutatio ejus vas obryzi. ✕ Θ. καὶ τὸ ἀλλαγμὰ αὐτῆς σκεύη χρυσᾶ. Σ. οὐδὲ ἀντικαταλλαγήσεται σκεύεσι χρυσοῖς.*²³
18. **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים** **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Corallum et beryllus non memorabuntur. ✕ Θ. μετέωρα καὶ γαβίς οὐ μνησθήσεται. Σ. ὑψηλὰ καὶ ὑπερηρμένα οὐ μνησθήσεται.*²⁴
- וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים** **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Et extractio sarietiae prae margaritis. ✕ Θ. καὶ ἔλκυσον σοφίαν ὑπὲρ τὰ ἐσώτατα. 'Α. γλυκὺ δὲ σοφία παρὰ τὰ περίβλεπτα.*²⁵
19. **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Non appenditur. ✕ Θ. οὐ συμβασταχθήσεται. 'Α. οὐκ ἀναβληθήσεται. Σ. οὐκ ἀντισταθμηθήσεται.*²⁶
21. **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים** **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Et abscondita est ab oculis omnis viventis. Ο. λέληθε πάντα ἀνθρώπων. Θ... ἐξ ὀφθαλμῶν...²⁷*
- 21, 22. **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים** — **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Ο. Vacabat. ✕ Θ. καὶ ἀπὸ πετεινῶν—εἶπαν.*²⁸
22. **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Fama ejus. Ο. αὐτῆς τὸ κλέος. Σ. ἀκοήν αὐτῆς.*²⁹
23. **וַיִּבְרָא יְהוָה אֱלֹהִים**. *Intellexit. Ο. συνέστησεν. Σ. συνήκεν.*³⁰

¹³ "Regii duo et Orat. Aquilae tribuunt; Colb. et Nicetas Theolotioni. Puto utriusque esse."—Montef.
¹⁴ Colb., Reg. unus. Sic, nisi ἔδειξε pro προήλθε, codex apud Parsons. quem non nominat. ¹⁵ Nicet., Colb., Orat. et Regii. Sic, praemisso 'Α. Θ., Codd. 137, 138.
¹⁶ Nicet. et "omnes." ¹⁷ Colb.: 'Εκ Θ. οἱ β. Sic Syro-hex. et sub asteriscis Hieron. ¹⁸ Cod. 252. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 20. ¹⁹ Olymp. et "omnes." ²⁰ Cod. 252. Olymp.: δ δὲ Σ. ἀντὶ τοῦ Σωφίρ, πρωτεῖον, ἐξέδωκε; unde Montef.: Σ. χρυσίῳ πρωτεῖον, ad "omnes" provocans.
²¹ Nobil.: Scholium, σαρδονυχίῳ (sic). Sic Cod. 248 in marg. Drusius suspicatur Aquilam ita vertisse, coll. Hex. ad Gen. ii. 12. Olymp.: οὐδὲ τῷ λεγομένῳ ὄνυχι λίθῳ, εἶπουν σαρδόνυχι. Syro-hex. scholium affert: "'Ονύχιον (ονύχιον) est lapillus (حجر), non (مسحوق), qui error est Norbergii pretiosus."
²² "Hanc lectionem afferunt Colb. et Reg. unus sine interpretis nomine. Putamus esse Symmachi."—Montef. Est merum scholium, quale affert Nicetas: ἢ τῷ διαγεί κρυστάλλῳ τούτων γὰρ ἐκάλεσεν ὕαλον. ²³ Nicet.

et "omnes." ²⁴ Olymp. et "omnes." Syro-hex. affert: *|**وَصَدَّ** |**وَصَدَّ**. Ad καὶ γαβίς (جابه) Syro-hex. ascribit GABEIC, et in marg. *|**وَصَدَّ** |**وَصَدَّ**. Sic Sergii codd. apud Parsonsium: ὕψη καὶ βίθη οὐ μνησθήσονται. ²⁵ Nicet., Colb., Orat. ²⁶ Montef. edidit: Σ. οὐκ ἀναβληθήσεται. "Ἄλλος' οὐκ ἀντισταθμισθήσεται, cum nota: "Σ. οὐκ ἀναβληθήσεται. Nicetas. Sic eandem vocem vertit Aq. supra v. 16. "Ἄλλ. οὐκ ἀντισταθμισθήσεται. Colbert." De Niceta fallitur; is enim tantum affert: τὸ δὲ, οὐ συμβαστ. ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἀντισταθμηθήσεται. Parsons. e Codd. 137, 138, 161 exseripit: Σ. (Σ. om. Cod. 137) οὐκ ἀντισταθμηθήσεται. ²⁷ Syro-hex. *|**وَصَدَّ** |**وَصَدَّ**. ²⁸ Sic Syro-hex. Montef. edidit: ✕ Θ. λέληθε—ἐκρύβθη, notans: "Colb. cum asterisco: 'Εκ Θ. οἱ β. In Edit. Lat. secundus versiculus, et a volucrum caeli abscondita est, et sequens, poritio et mors dixerunt, asteriscis notantur: sed ibi asterisci frequenter secus quam oportebat, locantur." ²⁹ Parsons. e Cnd. 252 affert: Σ. ἀκοήν αὐτῆς ἢ ἀκοή ὑπὲρ αὐτῆς (sic). ³⁰ Nicet. et "omnes."

25. **בְּמִדָּה בְּמִזְנֵן תִּשְׁפֹּךְ.** *Et quum aquas libraret mensura.* O'. ὕδατος μέτρα. 'A. καὶ ὕδωρ ἐσταθμίσαστο (s. ἐσταθμίσατο) ἐν καταμετρήσει. Σ. ὕδωρ δὲ ἐξίσωσε μέτρον.³¹
- 26, 27. **וַיִּסְפָּקוּ—וַיִּרְדּוּ.** O'. Vacabat. ✕ καὶ ὄδον—καὶ ἐξηγήσατο αὐτήν.³²
26. **תִּלְחִיזוּ קוֹלוֹתֵיכֶם.** *Fulguri tonitruum.* ✕ ἐν τινάγματι φωνάς (alia exempl. φωνῆς). 'A. Σ. εἰς κτύπον φωνῶν.³³
27. **וַיִּבְרָחַרְרָהּ וַיִּבְרָחַרְרָהּ.** *Apertavit eam, quin et pervestigavit eam.* O'. ἐτοιμάσας ἐξιχνίασεν. Θ. διέταξεν αὐτήν καὶ ἐξηρεύνησεν αὐτήν.³⁴

CAP. XXIX.

2. **מִי־יִתְּנֵנִי כִּי־יִחַיֶּקְרָם כִּי־מִי אֱלֹהֵי יְשׁוּמֵנִי.** *Quis ponet me secundum menses antiquitatis, juxta dies quibus Deus me custodiebat?* O'. τίς ἂν με θείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαξεν; 'A. Σ. τίς δῶף με κατὰ τοὺς μῆνας τοὺς πρώτους, κατὰ τὰς ἡμέρας ἃς ὁ θεὸς ἐφύλασσε με.¹
3. **בְּהִלּוֹ.** *Quando splendebat.* O'. ὡς ὅτε ἠῦγει. Σ. ἔλαμπεν.²
4. **כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בְּיָמַי חֲרָפִי.** *Sicut eram in diebus maturitatis meae.* O'. ὅτε ἤμην ἐπιβρίθων

- ὁδοῦ.³ Σ. ὥσπερ ἤμην ἐν ἡμέραις νεότητός μου.⁴
4. **בְּסֵבִיבֵי אֱלֹהֵי עַלְיָ לְהִלְלֵי.** *Cum esset familiare consortium Dei super tabernaculo meo.* O'. ὅτε ὁ θεὸς ἐπισκοπήν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου. Σ. ὅποτε περιέφρασεν ὁ θεὸς τὴν σκηνὴν μου.⁵
5. **נְעָרֵי נְעָרֵי.** *Cum circum me pueri mei essent.* O'. κύκλω δέ μου οἱ παῖδες. [Ἄλλοι ἀγόμενοι ὑπ' ἐμοῦ].⁶
8. **נְעָרִים.** *Pueri.* O'. νεανίσκοι. Σ. Θ. νέοι.⁷
- קָמוּ עִמָּדוֹ.** *Assurgébant et stabant.* O'. πάντες ἔστησαν. Σ. παρίσταντο.⁸
9. **שָׂרִים.** *Principes.* O'. ἄδροι δέ. Οἱ λοιποὶ οἱ ἀρχοντες.⁹
- 10, 11. **וַיִּשְׁפָּקוּ—וַיִּלְשְׁנוּ.** O'. Vacabat. ✕ καὶ γλώσσα αὐτῶν—καὶ ἑμακάρισε με.¹⁰
11. **וַיִּתְּנֵנִי.** *Et mihi testimonium dedit.* O'. ἐξέκλινε. 'A. Σ. ἐμαρτύρησε περὶ ἐμοῦ.¹¹
13. **בְּרֵצַח חַיִּי עַל־יָדֶיךָ תְּבַרַח.** *Benedictio percuntis super me veniebat.* O'. Vacabat. ✕ 'A. Θ. εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ ἔλθοι.¹² Σ. εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ κατήντα.¹³
- וַיִּלְבַּב לְמַנְהָ אֶרְנָן.** *Et cor viduae jubulare feci.* O'. στόμα δὲ χήρας με εὐλόγησε. Θ. καὶ καρδίαν χήρας ἠψόφρανα.¹⁴

³¹ Nicet. et "omnes." ³² Sic sub aster. Syro-hex. et Hieron., invito Colb. Cod. 248 habet: ✕ οὕτως ἰδὼν—ἐν τινάγματι φωνάς. ³³ Montef. affert e Nicet. et "omnibus." Σ. εἰς κτύπον φωνῶν; Parsons. e Codd. 137, 138: 'A. εἰς κτύπον φωνῶν. Syro-hex. tam in edito quam in cod. habet: **וַיִּלְחִיזוּ קוֹלוֹתֵיכֶם.** "A. εἰς ψόφον φωνῶν. Σ. ὑπὸς φωνῶν. Sed hoc Symmachi ὑπὸς potius ad **וַיִּרְדּוּ** referendum est.—*Middeld.* Graecum ψόφος pro **וַיִּלְחִיזוּ** non est certum. Verbum **וַיִּלְחִיזוּ** pro κρούειν, κροεῖν, et compositis eorum usurpatur; nomen autem cum **וַיִּלְחִיזוּ** est σύγκρουσις apud Sym. Ezech. iii. 13. In loco parallelo Job. xxxviii. 25 Hexapla dant: 'A. εἰς κτύπον (Syr. **וַיִּלְחִיזוּ**) φωνῶν. Σ. εἰς ψόφον βροντῆς. ³⁴ Sic Olymp., Nobil., Drus. Montef. ἐρεύνησεν edidit, notans: "Sic omnes."

riorem Theodotioni tribuunt. ² Cod. 139. Montef. ex Colb. et Reg. affert: "Ἄλλοι ἔλαμπεν." ³ Syro-hex. ὁδοῦς habet, cum scholio: "Justitia scilicet et abundantia opum (**וַיִּלְחִיזוּ קוֹלוֹתֵיכֶם.**)"

⁴ Olymp. et "omnes." Colb. et Reg. unus habet: ὥσπερ ὅτε ἤμην. ⁵ Olymp. et "omnes." Drusius ex Nobil. κύριος pro θεὸς habet. ⁶ Colb. et Reg. unus. Est scholium ex Olymp., cujus verba sunt: τοὺς δὲ παῖδας κατὰ θεῖον ἐκτρέφων βούλημα, ἀγομένους ὑπ' ἐμοῦ κ.τ.έ. ⁷ Reg. unus. Colb. autem deficiit usque ad Cap. cxxi. ⁸ Reg. unus, pro **קָמוּ עִמָּדוֹ** an pro **וַיִּרְדּוּ** incertum. ⁹ Olymp. et Regii. ¹⁰ Sic sub aster. Syro-hex. solus. ¹¹ Nicet., Orat., Regii. ¹² Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ¹³ Syro-hex. **וַיִּלְבַּב לְמַנְהָ אֶרְנָן.** Montef. ex Nicet., Orat. et Regiiis affert tantummodo: Σ. κατήντα. ¹⁴ Olymp., Orat. et Regii. Eadem habet Cod. 250 in marg. sine nomine.

CAP. XXIX. ¹ Sic Julian. apud Nicet. Colb. et Reg. unus priorem versiculum Aquilae et Symmacho, poste-

4. **חַיִּי עַל־וִירְגֻלָּהּ מִלְּחֵי עֵשֶׂהֶרֶת.** *Decerpentes halima* (plantas salsuginosas) *juxta virgulta*. *Ο. οἱ περικυκλῶντες ἄλιμα ἐπὶ ἠχοῦντι.*⁷ 'A. περικλῶντες ἄλειμμα ἐπὶ φυτοῖς.⁸ Σ. ἀποκνίζοντες φλοιοὺς φυτῶν.⁹
- מִן־חֵי עֵשֶׂהֶרֶת לְחַיִּי.** *Et radix genistarum cibus eorum est.* *Ο. Perplexa sunt omnia.* 'A. *Θ. καὶ ῥίζας τῶν ῥαθαμν ἐσθίσουσιν.*¹⁰ Σ. καὶ ῥίζα ξύλων ἀγρίων ἢ σίτησις αὐτῶν.¹¹
7. **בֵּין־וִירְגֻלָּהּ יִנְהָרוּ.** *Inter virgulta rudent.* ✕ *ἀναμέσον εὐήχων βοήσονται.*¹² 'A. . . φυτῶν . . .¹³ Σ. μεταξὺ φυτῶν ἀγρίων ἠχοῦντες λιμῶδες (s. λιμῶδεις).¹⁴
8. **בְּלִי־שֵׁם.** *Sine nomine.* *Ο. ἀτίμων.* "Ἄλλου ἀνωμόμων."¹⁵
9. **נְגִינָתָם.** *Cantilena eorum.* *Ο. κιθάρα αὐτῶν.* Σ. μελωδία.¹⁶
10. **רֶל.** *Sputum.* *Ο. πτύελον.* Σ. πτύοντες.¹⁷
- 11-13. **וְרִסָן נְחִיבָתִי** — **וְרִסָן.** *Ο. Vacabat.* ✕ *Θ. καὶ χαλινὸν — τρίβοι μου.*¹⁸
11. **לָשׁוֹן.** *Lazarunt.* ✕ *Θ. ἐξαπέστειλαν* (alia exempl. ἐξαπέστειλεν). 'A. ὁμοίως τοῖς *Ο.*¹⁹
12. **עַל־יְמִין חֲרָפָה יִקְוּמוּ.** *Ad dextram meam pulli (homines viles) insurgunt.* ✕ *Θ. ἐπὶ δεξιῶν βλαστοῦ ἐπανέστησαν.* 'A. ἐπὶ δεξιῶν βλαστῶντος ἀνέστησαν.²⁰

12. **וְרִסָן חֲרָפָה.** *Semitas perniciosae suae.* ✕ *Θ. τρίβους ἀπωλείας.* 'A. τρίβους ἐπιβλυσμοῦ.²¹
15. **וְרִסָן חֲרָפָה יִנְהָרוּ.** *Persequitur sicut ventus nobilitatem meam.* *Ο. ᾗχετό μου ἢ ἐλπὶς ὡσπερ πνεῦμα.* Σ. τὰ καταθύμιά μου δίκην ἀνέμου παρεληλυθότος.²²
- וְרִסָן חֲרָפָה יִנְהָרוּ.** *Et sicut nubes praeteriit salus mea.* *Ο. καὶ ὡσπερ νέφος ἢ σωτηρία μου.* 'A. *Θ. παρήλθεν.*²³
16. **וְרִסָן חֲרָפָה יִנְהָרוּ.** *Et nunc super me effundit se anima mea.* *Ο. Vacabat.* ✕ *Θ. καὶ νῦν ἐπ' ἐμέ ἐκχυθήσεται ἡ ψυχὴ μου.*²⁴
17. **לַיְלָה.** *Noctu.* *Ο. νυκτί.* "Ἄλλος νυκτός."²⁵
18. **כִּפִּי כָתַנְתִּי יְמִינִי.** *Sicut os tunicae meae accingit me.* *Ο. Vacabat.* ✕ *Θ. ὡσπερ τὸ περιστόμιον τοῦ χιτῶνός μου περιέσχε με.*²⁶
20. **בִּי עָמַדְתִּי וְחִתְבְּנָן בִּי.** *Steti, et consideras me.* *Ο. Vacabat.* ✕ *Θ. ἔστησαν [δὲ] καὶ κατενόησάν με.*²⁷
22. **וְרִסָן חֲרָפָה יִנְהָרוּ.** *Et liquefacis me quoad rationem.* *Ο. Vacabat.* ✕ *Θ. καὶ ἀπέριψάς με ἀπὸ σωτηρίας.*²⁸
24. **וְרִסָן חֲרָפָה יִנְהָרוּ.** *Interpretes in diversa abeunt.* L. Cappellus, quocum faciunt Angli: *Tantummodo in tumultum non mittet manum suam* (Deus). Roseumuell. et Gesen.: *Sane*

⁷ Sic Ed. Rom. Pro περικυκλῶντες in Syro-hex. est **مفرفرة** (periklōnentes, ut Comp., Codd. 161, 248, 253), et pro ἄλιμα (his) **مفرفرة**, ἄλειμμα, cum scholio: " **مفرفرة** fortasse ἄλιμον (**مفرفرة**) vocat." ⁸ Syro-hex. **مفرفرة**. (In loco Ezech. xvii. 22 pro **מִן־חֵי עֵשֶׂהֶרֶת** Aquila interpretatus est περικλάσω juxta Codd. 86, 88.) ⁹ Olymp., Orat., Regii duo. Hieron.: ✕ *qui rodabant cortices arborum.* Syrus per errorem Aquilae continuat: **مفرفرة** **مفرفرة** **مفرفرة**. ¹⁰ Syro-hex. **مفرفرة** **مفرفرة** **مفرفرة**. ¹¹ Olymp. et "omnes." Syro-hex. **مفرفرة** **مفرفرة** **مفرفرة**. **مفرفرة** **مفرفرة** **مفرفرة**, h. e. καὶ ῥίζαι ξύλων ἀγρίων ἢ σ. αὐτῶν. ¹² Sic sub aster. Syro-hex. Hieron.: ✕ *et inter arbores clamabant.* ¹³ Codd. 138, 255. ¹⁴ Nicet. et "omnes." Sic Codd. 138, 139, 255; e quibus Cod. 138 habet τῶν pro φυτῶν, et Codd. 139, 255, Θ. pro Σ. Porro λιμῶδες est in Nicet. et Montefalconianis praeter Reg.

unum; λιμῶδεις in Reg. et tribus Parsonsianis. ¹⁵ Reg. unus. Olymp. vero ad verba, *ὄνομα καὶ κλέος ἐσβεσμένον ἀπὸ γῆς*, explicat: *ἀνώνομοι καὶ ἄδοξοι ἐπὶ τῆς γῆς.* ¹⁶ Codd. 137, 138, 139, 255. ¹⁷ Codd. 137, 138, 255. ¹⁸ Sic Syro-hex. solus. ¹⁹ Syro-hex. ²⁰ Cod. 252. Syro-hex. affert: 'A. βλαστῶντος (**مفرفرة**). ²¹ Olymp. et "omnes." ²² Cod. 259. Montef. ex "omnibus" [et Cod. 255] affert: Σ. τὰ καταθύμιά μου; sed ad **וְרִסָן חֲרָפָה** perperam refert. ²³ Syro-hex. **مفرفرة** **مفرفرة** **مفرفرة**. Post ἢ *συν.* μου add. *παρήλθεν* Codd. III, 23, 254. Hieron.: *et sicut nubes ✕ transiit: salus mea.* ²⁴ Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ²⁵ Reg. unus. ²⁶ Syro-hex. et sub aster. Hieron. Syrus in textu habet *περιέσχιέ με* (**مفرفرة**); in marg. autem *περιέσχε με* (**مفرفرة**). In v. 19 pro *ἤγγισαι* idem in marg. habet *ἤγγισαι*, quae lectio est Cod. Alex. ²⁷ Syro-hex. et sub aster. Hieron. In utroque δὲ abest. ²⁸ Ibidem.

nihil, ubi manum ille extendit, valent preces.
 Ο'. εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν χειρώ-
 σασθαι (✕ χειρώσασθαι ✕ Syro-hex.). 'Α. πλὴν
 οὐκ εἰς τὸ ἐκπορθῆσαι (s. ἐξαναλώσαι) ἐξαποστελεῖ (χείρα).
 Σ. ἀλλ' οὐκ ἐν ἰσχύϊ ἐξετείνετο χεῖρ. Θ. πλὴν οὐκ εἰκῆ
 ἐξέτεινε χεῖρα.²⁹

26. כִּי טוֹב קָנִיתִי וַיָּבֵא רַע וַיִּחַלְלֵנִי לְיָמֵי יוֹרֵי לַיָּם.
 Quum bovaum speraretem, venit malum,
 et quum expectaretem lucem, venit caligo. Ο'.
 ἐγὼ δὲ ἐπέχων ἀγαθοῖς, ἰδοὺ συνήμητησάν μοι
 μᾶλλον ἡμέραι κακῶν. Σ. ἀγαθὰ προσεδεχό-
 μην, ἦλθε δὲ κακά.³⁰

27. וַיִּמְרְעוּ—מֵי. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. ἡ κοιλία
 μου—ἡμέραι πτωχείας.³¹

וְלֹא יִדְמוּ. Et non silietunt. ✕ Θ. καὶ οὐ
 σιωπήσεται. Σ. καὶ οὐκ ἐπαύσατο.³²

28. בְּלֹא חֶמְדָּה. Sine sole. (Alia exempl. בְּלֹא
 חֶמְדָּה, sine ira.) Ο'. ἀνευ φιμοῦ. Σ. ἀθυ-
 μῶν.³³

29. לְבָנוֹת יַעֲנָה. Filiabus clamoris (struthioni-

bis). Ο'. στρουθῶν. ✕ Θ. θυγατέρων στρου-
 θῶν.³⁴ Σ. στρουθοκαμήλων.³⁵

30. לִי מַעַרְבֵי. Denigrata est desuper me. Ο'.
 ἐσκότωται μεγάλως.³⁶ Οἱ λοιποὶ ἐμελάνθη
 εἰς βάθος.³⁷

וַיִּצְרַח עַל אֲסוֹתַי. Et ossa mea exarse-
 runt prae ardore. Ο'. τὰ δὲ ὀστᾶ μου ✕ Θ.
 συνεφρύγη ἀπὸ καύματος.³⁸

31. לְאֵבֶל. In luctum. Ο'. εἰς πένθος. Οἱ Υ'.
 εἰς πένθος.³⁹

CAP. XXXI.

1-4. יִסְפֹּר—בְּרִית. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. δια-
 θήκην—ἐξαριθμήσεται.¹

1. וְיִמְדָּה לְעַלְוֵתַי. Et quid considerabo
 super virginem? ✕ Θ. καὶ οὐ συνήσω ἐπὶ
 παρθένον. 'Α. καὶ τί κατανοήσω ἐπὶ παρθένον;
 Σ. καὶ οὐδ' ἐνενόησα περὶ παρθένου.²

²⁹ Trium interpp. Graecorum versiones Syrus noster solus affert: $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה} \text{ב} \text{נ} \text{ו} \text{ת} \text{י} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$. $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה} \text{ב} \text{נ} \text{ו} \text{ת} \text{י} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$. Middeld., qui ad Sym. $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$ non agnoscit, tentat: 'Α. πλὴν μὴ εἰς τὸ ἐκπορθῆσθαι ἀποστέλλη. Σ. ἀλλὰ μὴ ἐν ἰσχύϊ ἐκτείνηται ἡ χεῖρ. Θ. πλὴν μὴ εἰκῆ ἐκτείνῃ χεῖρα. Nos paullo emaculatiores exhibemus. ³⁰ Chrys. apud Nicet., et Regii. Montef. edidit, ἦλθε δὲ μοι κακά, invito Niceta.

³¹ Sic Syro-hex. Gravius asterisco notat. ³² Olymp., Orat., Reg. unus. Syro-hex. $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$. ³³ Montef. edidit: $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$ (v. 29). Ο'. σιρήνων. Σ. ἀθυμῶν. Idem notat: "Reg. unus. Videtur autem esse vox corrupta. Forte αἰθυῶν, mergorum vel fulicarum." Schleusner. (qui ἀθυμῶν, invito codice, scribit) in *Nov. Thea.* s. v. ἄθυμος, ad $\text{ב} \text{נ} \text{ו} \text{ת} \text{י} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$ (v. 31) referendum esse putat. Semelero videbatur esse ipsum novero Hebr. $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$ Graece scriptum. Miror neminem conjecisse, Symmachum hac voce Hebraicum $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$ (Comp. ἀνευ θυμοῦ, Pesch. $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$) exprimere voluisse. ³⁴ Syro-hex. in textu pro στρουθῶν affert: $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה} \text{ב} \text{נ} \text{ו} \text{ת} \text{י} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$. Cf. Hex. nostra ad Jerem. l. 39. Hieron.: *filiarum struthionum.* ³⁵ Olymp. et "omnes." Cf. Hex. ad Thren. iv. 3. ³⁶ Pro ἐσκότωται in Codd. III, 23 est μεμλάνωται, et sic, ni fallor, Syro-hex., qui $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$ vertit. Vid. Epist. Jerem. 21 in Syro-hex.

³⁷ Olymp. et "omnes." ³⁸ Sic Syro-hex., sed cuneolo post καύματος posito. Vocab. *συνεφρύγη* ($\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$). Vid. Psal. ci. 4. Ezech. xxiv. 10) ante ἀπὸ κ. add. 17 codd., post ἀπὸ κ. Codd. III, 23, 249. Montef. ex "uno" edidit: "ἄλλως τὰ δὲ ὀστᾶ μου κατεφρύγη ἀπὸ κ." ³⁹ Syro-hex. $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$. (non, ut Middeld., $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$). Scilicet in quibusdam exempl. τῶν Ο' legebatur εἰς πάθος, ut nunc in Codd. 55. 68, 160, 252, et, praemisso Δισ. γρ., in marg. Cod. 250.

CAP. XXXI. ¹ Sic Syro-hex. et sub aster. Cod. 248. Gravius juxta Hieron. cuneolum ponit post ἀνομίαν (v. 3). ² Cod. 252 affert: 'Α. καὶ τί συνήσω ἐπὶ παρθένον. Montef. autem ex trihus codd. et Niceta: Σ. καὶ οὐδὲν ἐνενόησα (ἐνόησα Nobil., Drus.) περὶ παρθένου. Paullo aliter Syrus: $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה} \text{ב} \text{נ} \text{ו} \text{ת} \text{י} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$. Middeld., qui in *Curtis Hexapl.* p. 82 Aquilae καὶ τί κατανοήσω rectissime tribuerat, postea ad normam codicis Holmesiani correxit: 'Α. καὶ τί συνήσω. Sed verbum κατανοεῖν pro Hebr. $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$ posuit Aquila Job. xxiii. 15. xxxvii. 14. xxxviii. 18; idemque per $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$ vertit Syro-hex. Job. xxx. 20. Psal. xciii. 9. cxli. 5, non ita, opinor, συνάσαι. Nunc de Symmacho dicendum. Quid, quaeso, significat $\text{ל} \text{ח} \text{ע} \text{נ} \text{ה}$? Middeld. silentio praeteriit, Syriaca vertens: Σ. καὶ οὐδὲν ἐνενόησα περὶ παρθένου. Primum indubitanter

5. **וְשֵׁעַ**. *Cum vanitate.* Ο'. μετὰ γελοιαστῶν. Σ. Θ. μετὰ ματαιότητος.³
6. **בְּמִאֲזֵנַי צָדֵק**. *Appendat me in bilanci-bus justitiae.* Ο'. ἵσταμαι γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ. 'Α. σταθμίσει με ἐν ζυγῷ δικαίῳ.⁴
7. **תִּפְּחָה**. *Si deflexerit.* Ο'. εἰ ἐξέκλινεν. [Σ. ἀντὶ τοῦ, καὶ γνοίη.]⁵
8. **יִשְׂרָשׁוּ יְצֵאֵי**. *Et germina mea eradicentur.* Ο'. ἀρριζος δὲ γενοίμην ἐπὶ γῆς. Σ. καὶ τὰ ἔκγονά μου ἐκριζωθείη.⁶
9. **רִבְחֵי**. *Insidiatus sum.* Ο'. ἐγκάθετος ἐγενο-μην. 'Α. Σ. ἐνήδρευσα.⁷
10. **תִּמְלֵךְ**. *Molat.* Ο'. ἀρέσαι. 'Ο 'Εβραῖος ἀλέσαι.⁸
13. **סָמְנָה**. *Sprevi.* Ο'. ἐφάυλισα. 'Α. ἀπέρι-ψα. (Σ.) ὑπερεφρόνησα.⁹
- בְּרִבְבֵי עִמָּדִי**. *Quum illi mecum contenderent.* Ο'. κρινομένων αὐτῶν πρὸς μέ. 'Α. ἐν τῷ δικάζεσθαι αὐτοὺς μετ' ἐμοῦ.¹⁰
14. **וְיָרִיבֵי קָדְוָי שִׁבְנֵי**. *Et quum visitaret, quid ei responderem?* Ο'. εἰάν δὲ καὶ ἐπι-σκοπήν, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι; Σ. εἰάν ἐπιζητή, τί ἀποκρινοῦμαι αὐτῷ;¹¹
15. **וַיִּבְנוּנוּ בְּרַחֲמֵי**. *Et formavit nos in utero unius.* Ο'. γεγόναμεν δὲ ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ.
- Σ. ἐν ὁμοίῳ τρόπῳ.¹²
16. **וַיִּעֲנֵי**. *Et oculos.* Ο'. τὸν ὀφθαλμὸν. ['Αλ-λος τοῖς δάκρυσιν.]¹³
17. **וְלֹא-חָנַף יְתוֹם מִמֶּנָּה**. *Et non comederit pupillus ex eo.* Ο'. καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέ-δωκα ✕ ἐξ αὐτοῦ.¹⁴
18. **כִּי מִנְעִירֵי-נַחֲנָה**. *Vacabat.* ✕ Θ. ὅτι ἐκ νεότητός μου—ὠδήγησα.¹⁵
19. **וְיֵין לֹא-בִיּוֹן**. *Et quod non esset operi-mentum inopi.* Ο'. καὶ οὐκ ἠμφίασα αὐτόν. ✕ μὴ ἔχοντα περιβόλαιον.¹⁶
20. **וְלֹא-בְרַחֲמֵי הִלָּצִי**. *Si non bene precati mihi sint lumbi ejus.* Ο'. ἀδύνατοι δὲ εἰ μὴ εὐλόγησάν με. 'Α. καὶ οὐκ εὐλόγησάν με αἱ ὀσφύες αὐτοῦ.¹⁷
- וַיִּתְּחַם**. *Et ex vellere agnorum meorum calefaciebat se.* Ο'. ἀπὸ δὲ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν οἱ ὦμοι αὐτῶν. Θ. καὶ ἀπὸ κουρᾶς ἀμνῶν μου ἐθερμάνθησαν.¹⁸
21. **עַל-יְתוֹס**. *Adversus pupillum.* Ο'. ὀρφανῷ. ✕ 'Α. Θ. ἐπ' ὀρφανῷ.¹⁹ Σ. κατὰ ὀρφανῶν.²⁰
- וַיָּדִי**. *Manum meam.* Ο'. χεῖρα. χεῖρα ✕ οἱ Γ'. καὶ ὁ 'Εβραῖος μου.²¹
22. **מִשְׁכָּמִי**. *Ab humero suo.* Ο'. τῆς κλειδός. Σ. τοῦ ἀκρωμίου. Θ. τοῦ ἀυχένος.²²

❖

corrigo, **לְשׂוֹאֵל**? ["Sic codex."—*Ceriani.*] quod pro *voeiv* ponitur Job. xx. 9. Prov. i. 2, 3. xix. 5; pro *enoiv* Job. i. 5. Jesai. xli. 20. et Sym. Psal. cxl. 4. Deinde verto: Σ. καὶ οὐδ' ἐνεόησα περὶ παρθένου. ³ Reg. unus. Olymp. uni Symmacho tribuit. ⁴ Olymp. et "omnes." ⁵ "Sic Colb. et Reg. unus. Nescio quid sibi velint."—*Montef.* Est merum scholium, et, judice Schleusnero, ad **וְיָרִיבֵי** (v. 6) referendum. ⁶ Olymp. et "omnes." Syro-hex. eandem versionem τοῖς λοιποῖς tribuit: **וְיָרִיבֵי קָדְוָי שִׁבְנֵי**. ⁷ Sic "omnes." Olymp.: Οἱ λοιποὶ ἐνήδρευσα. ⁸ Schol. apud Nohil. ⁹ Olymp., Colb., Orat. et Reg. unus habent: 'Α. ἀπέριψα ἢ ὑπερεφρόνησα. Nohil.: Σ. ἀπέριψα, perperam. Versionem ὑπερεφρόνησα Symmaci esse putat *Montef.* ¹⁰ Cod. 252. ¹¹ Olymp. et "omnes." ¹² Colb. et Reg. unus, teste *Montef.*, qui ad Hebr. **וַיִּבְנוּנוּ** refert. Olymp. vero: ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ γεγόναμεν, τουτέστιν, ἐν ὁμοίῳ τρόπῳ, κατὰ Σύμμαχον. Cod. 255 quasi scholium affert. Hieron.: et *fuimus similiter*

in ventre. ¹³ "Sic unus codex."—*Montef.* Cod. 249 in textu habet: *χῆρας δὲ τὸν ὀφθ. οὐκ ἐξέτηξα τοῖς δάκρυσιν.* ¹⁴ Sic Syro-hex., Hieron. et Cod. 255, omnes sub asterisco. ¹⁵ Colb. affert: *Ὁμοίως ἐκ Θ. αἱ β.* Consentit Syro-hex., et sine uom. interp. Hieron. ¹⁶ Syro-hex. in marg. affert: **וְלֹא-חָנַף יְתוֹם**, cum nota: "Hoc non positum erat in exemplari Origenis." Pro *ἠμφίασα αὐτόν* Cod. 23 habet *ἠμφίασαμην ἔχοντα περιβόλαιον*, mendose pro *ἠμφίασα μὴ ἔχοντα περιβόλαιον*. (Syriacum **וְלֹא-חָנַף** est pro *περιβόλαιον* Job. xxvi. 6. Jud. viii. 26.) Etiam Hieron. habet: *et non operui ✕ non habentem velamen.* ¹⁷ Syro-hex. **וְלֹא-חָנַף יְתוֹם**. ¹⁸ Syro-hex. **וְלֹא-חָנַף יְתוֹם**. ¹⁹ Sic Syro-hex. in textu. Cod. 23: ἐπ' ὀρφανῷ. ²⁰ "Σ. κατὰ ὀρφανῶν." Sic omnes MSS. ut est in Hebraeo. Nicet. et Drus. κατὰ ὀρφανῶν.—*Montef.* Pluralis est in Codd. 248, 259. ²¹ Sic Syro-hex. in textu. Hieron.: *manum ✕ meam.* ²² Olymp. et "omnes."

22. **לְפָנָיו**. *Cadat.* O. ἀποσταλή. 'A. πεσάτω.²³
23. **לֹא אֶחְזַק לִפְנֵי מַלְאָכָיו**. *Et prae majestate ejus non valerem.* O. Vacabat. ✕ Θ. και ἀπὸ τοῦ λήμματος αὐτοῦ οὐχ ὑπόσω.²⁴ Σ. και τὸ βάρος αὐτοῦ...²⁵
24. **וְהָבִי יָדַי בְּסִלְיִי**. *Si posui aurum taurum meum.* O. Vacabat. ✕ Θ. εἰ ἔταξα χρυσίον εἰς χοῦν μοι.²⁶ Σ. εἰ ἠγασάμην χρυσίον ἀφοβίαν μου.²⁷
25. **כְּבִיר**. *Multum.* O. ἀναριθμήτοις. Σ. ἐν δόξοις.²⁸
27. **וַיִּפְתָּר בְּסִתְרֵי לִבִּי**. *Et seductum est in occulto cor meum.* O. Vacabat. ✕ Θ. και εἰ ἠπατήθη λάθρα ἡ καρδία μου.²⁹ 'A. και εἰ ἐβέλχθη ἐν ἀποκρυφῇ καρδία μου.³⁰ Σ. και ἐπλατύνθη κρύφα ἡ καρδία μου.³¹
- וַיִּשְׁקֵץ יָדַי לָפִי**. *Et osculata est manus mea os meum.* O. εἰ δὲ χεῖρά μου ἐπιθεῖς ἐπὶ στόματί μου ἐφίλησα. Σ. και προσεκύνησεν ἡ χεῖρ μου περὶ τὸ στόμα μου.³²
29. **וַיִּשְׂמַח בִּי יְהוָה**. *Et excitavi me, quia invenit eum malum.* O. και εἶπεν ἡ καρδία μου, εὐγε. Σ. και ἐπανεστῆν ὅτε κατέλαβεν αὐτὸν κάκωσις.³³
31. **וְרַחֵם לֹא דִבְרָה**. *Si non dixerunt.* O. εἰ δὲ και πολλάκις εἶπον. 'A. εἰ μὴ εἶπον. "Ἄλλοσ εἰ μὴ πολλάκις εἶπον."³⁴

31. **לְחַיֵּי תְּבָנֵי**. *Viri tabernaculi mei.* O. αἰ θεράπαιναί μου. Σ. Θ. οἱ ἄνδρες τῆς σκηνῆς μου.³⁴
- וְיִשְׂבַּע בְּחֶמְרֵי יָדָיו**. *Quis dabit de carne ejus? non satiabimur.* O. τίς ἂν δῶν ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ πλησθῆναι; Θ. τίς δῶν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, και ἐμπλησθησόμεθα;³⁵
32. **גֵּר**. *Peregrinus.* O. ξένος. 'A. προσήλυτος. Θ. ἐταίρος.³⁶
- לְדַרְכָּיו**. *Ad viam.* O. παντὶ ἐλθόντι. 'A. ὁδοιπόρῳ.³⁷
35. **יִשְׂמַח לִי שָׂמֵחַ**. *Utinam quis me audiat!* O. Vacabat. ✕ Θ. τίς δῶν ἀκούοντά μου;³⁷
- Hebraea incerta sunt. O. Vacabat. ✕ Θ. χεῖρα δὲ κυρίου εἰ μὴ ἐδεδοίκεν.³⁸ Schol. μὴ ἐκτεῖναι αὐτὸν (s. αὐτήν) κατὰ τινοσ.³⁹
39. **בְּלִי כֶסֶף**. *Sine argento.* O. ἀνευ τιμῆς. Οἱ λοιποί ἀνευ ἀργυρίου.⁴⁰
- וַיִּשְׂפַח אֶת רוּחַ יָדָיו**. *Et animam dominorumum ejus efflare feci.* O. εἰ δὲ και ψυχῆν κυρίου τῆς γῆς ἐκλαβὼν ἐλύπησα. 'A. και τὴν ψυχῆν τῶν ἐχόντων αὐτήν contristasset.⁴¹
40. **וַיֵּצֵא מִן הַתְּבָנִים**. *Pro tritico egrediatur spina.* O. ἀντὶ πυροῦ ἄρα ἐξέλθοι μοι κνίδη. Σ. ἀντὶ σίτου βλαστησάτω ἄκανοσ.⁴²

²³ Nobil. ²⁴ Sic sub ✕ Θ. Syro-hex., qui in suo habuit λήματος (למא), ut nunc Cod. 138. Hieron.: ✕ et a pondere ejus non sustinebo. ²⁵ Olymp. et "omnes." Nobil.: Σ. βάρους. ²⁶ Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. Pro εἰς χοῦν μου Montef. ex Nobil. affert: "Ἄλλοσ ἰσχύν μου, quae est lectio Comp., Ald., et quorundam codic. ²⁷ Cod. 252. Montef. ex Nicet. et "omnibus" edidit: Σ. ἀφοβίαν μου; quod tamen ad וְהָבִי יָדַי perperam refert. ²⁸ Colb. ²⁹ Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ³⁰ Cod. 252, ubi ἐν ἀποκρυφῆς (sic) scriptum. ³¹ Idem. Montef. ex Olymp. et "MSS." affert: Σ. ἐπλατύνθη, cum inutili conjectura, ἐπλατύνθη. ³² Sic [Nicet. et] omnes praeter Colb., qui habet προσεκύνησεν et στόματός μου."—Montef. ³³ Olymp. et "omnes." ³⁴ "Has lectiones suis interpretibus nscriptas singulatim afferunt Colb. et Reg. unus. Nicetas autem et Drus. [cum Cod. 259] con-

fertim attulerunt sic: Οἱ λοιποί εἰ μὴ πολλάκις εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς σκ. μου, τίς δῶν τῶν σ. αὐτοῦ, και ἐμπλησθησόμεθα;" —Montef. ³⁵ Cod. 252. ³⁶ Idem. "Pro וְיִשְׂבַּע veteres omnes [LXX, Hieron., Chald., Syrus] legerunt וְיִשְׂבַּע, viatori."—Rosenmueller. ³⁷ Syro-hex. ad codicem correctus: וְיִשְׂבַּע וְיִשְׂבַּע וְיִשְׂבַּע. Ed. Lat. Hieron.: ✕ Quis mihi tribuat auditorem? ³⁸ "Hunc locum asterisco notat Colb. et Ed. Lat. Hieron. [invito Syro-hex.]. Colb. vero hanc notam habet: μὴ ἐκτεῖναι αὐτὸν κατὰ τινοσ. Haec autem quo pertineant ignoro."—Montef. ³⁹ Cod. 139: Σ. μὴ ἐκτ. αὐτὸν κ. τινοσ. Sic, sed sine titulo, Codd. 137, 138, quorum hic αὐτήν habet. Scholium esse videtur, sed incertae significationis. ⁴⁰ Colb., Reg. unus. ⁴¹ Syro-hex. וְיִשְׂפַח אֶת רוּחַ יָדָיו. ⁴² Olymp., Orat., Reg. unus.

40. **חָהָה**. *O. κνίδη. 'A. άκαν. Σ. άκανος. Θ. άκανθα.*⁴³
בְּשָׁפָה. *Napellus. O. βάτος. Σ. άτελεσφόρητα.*⁴⁴

CAP. XXXII.

1. **כִּי הוּא צְדִיק בְּעֵינָיו**. *Quia ipse erat justus in oculis suis. O. ήν γάρ 'Ιώβ δίκαιος έναντίον αὐτῶν. Σ. διὰ τὸ αὐτὸν δίκαιον φαίνεσθαι ἐπ' αὐτῶν.*¹
2. **בֶּן-בְּרַחֲמַיִל**. *O. ὁ τοῦ Βαραχιήλ. Οἱ λοιποὶ υἱὸς τοῦ Βαραχιήλ.*²
רָם. *Ram. O. 'Ράμ. Σ. Συρίας.*³
3. **לֹא-מָצְאוּ מַעֲנָה**. *Non invenissent responsionem. O. οὐκ ήδυνήθησαν άποκριθῆναι αντίθετα 'Ιώβ. Σ. . . έναντίον.*⁴
וַיְרִשְׁעוּ אֶת-אִיּוֹב. *Et condemnassent Jobum. O. και έθεντο αὐτὸν εἶναι άσεβῆ.*⁵
4. **הִקָּה אֶת-אִיּוֹב בְּדַבְרֵי**. *Expectavit Jobum in sermonibus. O. υπέμεινε δοῦναι άπόκρισιν 'Ιώβ. Σ. έπληξε τὸν 'Ιώβ λόγους.*⁶
- 4, 5. **אִפֹּה**—**כִּי וְקָמִים**. *O. Vacabat. ✕ Θ. ὅτι πρεσβύτεροι—όργῆ αὐτοῦ.*⁷

5. **וַיַּחַר אַפּוֹ**. *Et exarsit ira ejus. O. Vacabat. ✕ Θ. και έθυμώθη όργῆ αὐτοῦ.*⁸ Σ. . . θυμὸς αὐτοῦ.⁹
6. **יָדַעַתִּי**. *Scientiam meam. O. τὴν έμαντοῦ επιστήμην. 'A. Θ. γνώσιν . . .*¹⁰
8. **בְּהִנְיֹחַ רִיחֵי רִחְוֵהוּ**. *Profecto spiritus est in homine. O. αλλά πνευμά έστιν έν βροτοῖς. Σ. δυτως δέ πνεῦμα θεοῦ έστιν έν ανθρώποις.*¹¹
תְּבִינֵם. *Intelligentes eos facit. O. έστιν ή διδάσκουσα ✕ 'A. Θ. αὐτούς.*¹²
11. **הִנֵּה הִחַלְתִּי לְדַבְרֵיכֶם**. *En! expectavi verba vestra. O. ένωπίζεσθέ μου τὰ ρήματα. Alia exempl. ιδού ήκουσα τοὺς λόγους υμῶν.*¹³ Θ. *ιδού έξεδεξάμην τοὺς λόγους υμῶν.*¹⁴ (Σ.) *ιδού υπέμεινα τοὺς λόγους υμῶν.*¹⁵
- 11, 12. **וְעַד-תְּבוּנֹתֵיכֶם עַד-תְּחַקְרוּן מְלִין**. *Auscultabam usque ad intelligentias vestras, usque dum scrutati essetis sermones, et usque ad vos considerabam. O. έρω γάρ υμῶν άκούόντων (alia exempl. ήνωτισάμην μέχρι συνέσεως υμῶν¹³), ✕ Θ. άχρις οὐ έτάσσητε λόγους, και μέχρι υμῶν συνήσω.*¹⁶ Σ. *ήκροασάμην έφ' ὅσον έφρονεῖτε, έφ' ὅσον έξετάζετε λόγους, και μέχρι τοῦ έφικέσθαι υμῶν ένενδούν.*¹⁷

⁴³ Cod. 252: 'A. άκαν. Σ. άκανος. Theodotioni άκανθα tribuunt Olymp., Colb., Regius alter. Denique Syro-hex.: 'A. Σ. Θ. άκανθα (مقحا). ⁴⁴ Olymp. "Orat. vero haec habet: έτεροι δέ οὕτως ήρμήνευσαν οὐδὲ έπαχθῆς, φησὶ, ταῖς θεραπειασὶ γέγονα. Quae quo pertineant reperire non potui."—Montef. Pertinent ad v. 31. Vid. Cat. Nicet. p. 478.

CAP. XXXII. ¹ Olymp. et "omnes." Montef. addit: 'Αλλ. έαντῶν. "Αλλ. έναντίον αὐτοῦ. Syro-hex. in textu: έναντίον αὐτοῦ; in marg. autem: έναντίον αὐτῶν. Hieron.: in conspectu suo. ² Colb. ³ Colb., Reg. unus, et Cod. 255. ⁴ Colb., Reg. unus. Num forte scholium ad αντίθετα? ⁵ Syro-hex. in marg.: και έθεντο αὐτὸν εἶναι άσεβῆ (مفسر). Sic Cod. 23. Cod. Alex. a prima m. ευσεβην (sic). ⁶ Sic "MSS." apud Montef. ⁷ Syro-hex. praeponit asteriscos quinque lineis, quarum ultima est, και έθυμώθη όργῆ αὐτοῦ; sed deest cuneolus in fine. ⁸ Sic Colb. et sub aster. Hieron. ⁹ Colb. ¹⁰ Idem. Τοῖς λοιποῖς tribuit Orig. apud Nicet. ¹¹ Nicet. et "omnes." Sic

Codd. 255, 257, 259. ¹² Syro-hex. in textu. ¹³ Olymp.: "Έτερα αντίγραφα μετὰ τὸ, έρω γάρ υμῶν άκούόντων, έχει και τοὺς τοὺς στίχους: ιδού ήκουσα τοὺς λόγους υμῶν, ήνωτισάμην άχρι συνέσεως υμῶν. Sic Codd. III, 23, nisi quod ήνωτισάμην μέχρι σ. υ. in utroque legitur, et ιδού γάρ ήκουσα in Cod. 23. ¹⁴ Colb., Regii duo. Olymp.: Οἱ δέ έτεροι έρμηνευται οὕτως εκδεδώκασιν ιδού—ένενδούν. ¹⁵ Hieron.: ✕ Ecce! patiens fui in verba vestra. Graeca conjectando fecimus, et Symmacho vindicavimus propter sequentia, ✕ et audivi etc. Vid. not. 17. ¹⁶ Haec vulgo τοῖς O' tribuuntur; sed Syro-hex. inde ab άχρις οὐ ad finem v. 12 εἰς υμῶν omnia Theodotioni vindicat. Idem έρω γάρ om. in textu, sed in marg. habet: έρω γάρ. "Scholium (مفسر). In multis exemplaribus (مفسر) ante υμῶν άκούόντων positum est αναγγελῶ (مفسر) γάρ. Non positum erat in Tetraplis (مفسر)." Lectio αναγγελῶ γάρ reperitur in Cod. 55. ¹⁷ Colb., Reg. unus. Olymp. mendose affert: ήκροασάμην έφ' ὅσον έξήτάσσητε λόγους κ. τ. έ. Symmachum vertisse videtur Hieron., omisso in fine

11. קָרְתָּ. *Θ. ἐτάσητε. 'Α. ἐξιχνιάση.¹⁹

11, 12. מַרְיוּ מְרִיָּהּ — קָרְתָּ יְעָ. O. Vacabat.

*Θ. ἄχρισ οὐ ἐτάσητε — ῥήματα αὐτοῦ ἐξ ὑμῶν.¹⁹

13-17. וְעַיִן יְהוָה — יִדְפְּנוּ לְהַ. Deus exagitat eum, non vir. (14) Nec disposuit ad me verba, nec verbis vestris ei respondebo. (15) Consternati sunt, non responderunt ultra, abstulerunt ab eis verba. (16) Et expectavi quia non locuti sunt, quia steterunt, non responderunt ultra. (17) Respondebo etiam ego partem meam, ostendam scientiam meam et ego.

O. κυρίῳ προσθέμενοι. (14) ἀνθρώπων δὲ ἐπετρέψατε λαλήσαι τοιαῦτα ῥήματα. (15) *Θ. ἐπτοήθησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι, ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους. (16) ὑπέμεινα, οὐ γὰρ ἐλάλησα, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν. (17) ἰπολαβὼν δὲ Ἐλιοῦς λέγει πάλιν λαλήσω.²⁰ *Σ. (Σ.) ὁ ἰσχυρὸς ἀπορρίψει αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀνήρ, (14) οὐδὲ ἔταξε πρὸς με λαλίαι, καὶ ἐν ῥήμασιν ὑμῶν οὐκ ἀποκριθήσομαι αὐτῷ. (15) ἐπτοήθησαν, οὐκ ἐπιούνητο ἀπέκρισιν ἔτι ἀπήρθησαν (s. ἐξήρθησαν, s. ἀφρέθησαν) ἀπ' αὐτῶν λαλιαί (16) καὶ ὑπέμεινα (s. ἀρέμεινα) ὅτι οὐκ ἐλάλησα, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἐποιήσαντο ἀπέκρισιν ἔτι (17) ἀποκριθήσομαι καὶ γὰρ τὸ μέρος μου (Σ. τὸ μέρος μου), ἀναγγελῶ τὴν γνώσιν μου καὶ γὰρ.²¹

ἐκνούου: * et audivi vestram prudentiam, usquequo discuteretis sermones, et donec intelligerem vos. ¹⁹ Colb., Reg. unus. Schleusner. in Opusc. Crit. p. 161 legendum censet ἐξιχνιάσητε. ¹⁹ Colb.: * Ἐκ θ. οὐ δ. Montef. vero hos quatuor versiculos a καὶ μέχρι ὑμῶν incipit, et usque ad προσθέμενοι (v. 13) continuat, invito, quem nos secuti sumus, Syro. ²⁰ Haec, ἐπτοήθησαν — οὐκ ἀπεκρίθησαν, quae hodie in LXX leguntur, Theodotio sub asterisco ascribunt Colb. et Syro-hex. In Colb. vero versiculus postremus sic se habet: ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν ὅτι ἀποκριθῶ * Σ. τὸ μέρος μου. Post ἀπεκρίθησαν add. ὅτι ἀποκριθῶ καὶ γὰρ μέρος Ald. et 14 codd. ²¹ Nobile fragmentum interpretis nescio cuius ex margine Syro-hex., ut in apographe Norberg. exstat, versiculis tantum distinctis, exscribam. [Huic fragmento in codice, cum indice ad κυρίῳ προσθέμενοι lectorem referente, praemissa sunt verba, * ولا تخلص، h. e. absona, quod de versione textuali praedicari videtur. In marg. autem inferiori cum eodem indice appositum est scholium: "In Tetraplis quidem legebatur ut in margine (لا تخلص)"; in exemplari vero Eusebii et Pamplili, ut in textu (لا تخلص)."]

data, subjungam tamen. * Τυραννίς occupavit illum, non homo. Neque mihi verba opposuit; verbis vestris non obstatissem illi. Sermone improbo usi sunt. Responsum iterum iis abreptum. Expectavi ita ut nihil dicerem, propterea quod adstant; jam non amplius oppositionem faciunt. Et ego partes meas suscipiam, proferam et ego sententiam meam. Nam verborum plenus jam ea sum prolaturus. Tantum addidit: "De auctore hujus interpretationis nil definiri potest." Mirum profecto Criticum optimum non animadvertisse, Syriaca sua cum Latinis Hieronymi a Montef. allatis ad verbum fere conveuire. Haec autem sunt: * Dominus abjecit eum, et non vir. * Necdum ad me locutus est: * et in sermonibus vestris non respondebo ei. * Obstupuerunt, non responderunt ultra: * defecerunt ab eis sermones. * Quia ergo expectavi, et non sunt loquuti, * et steterunt, et non responderunt ultra: * respondebo et ego partem meam, * et annuntiabo scientiam meam. In versiculo primo Hebr. * Syriace est * سدلس، Graece ὁ ἰσχυρός, quod tralatitium est. Sed offendit verbum * , apprehendit, quod neque Hebraen * , fugavit, neque Hieronymiano abjecit commode aptari potest. Tentabam * , quod Syrus noster pro ἀπέριψε posuit Psal. l. 13. lxx. 9, et saepius, nisi hoc ab * nimis remotum videretur. Ergo in medio relinquo. [Tardius certior factus sum, in codice scriptum exstare * , ἀπορρίψει.] Transeamus ad v. 4, ubi Middeld. jnugens * , cum praecedenti * , de sermone improbo intellexit. Hebraica sunt, * , quae luculenter expressit Hieron.: obstupuerunt, non responderunt ultra; nec deterius Theodotio: ἐπτοήθησαν, οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι. Quid multa? Pro Syriacis * , fidenter curro * , [sic in cod.], ἐπτοήθησαν, οὐκ ἐπιούνητο. Ponitur * pro ἐπτοήθη Job. xi. 16. xxiii. 15. Jesai. xxxi. 4, etc. Quae autem post

- * سدلس / لم / لم / له / له / جذا .
- * لا / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .
- * لم / لم / لم / لم / لم / لم .

Middeldorpheus haec Graece quidem exprimere non ausus est: Latina ejus, male divisa et Syriacis parum accommo-

18. **וְצִקְתִּי**. *Coarctat me.* O'. δλέκει γάρ με. Σ. συγκαίει με.²²
 19. **לֹא יִפְתָּח כַּיְנוּן**. *Tanquam vinum quod non aperitur.* O'. ὡςπερ ἀσκός γλεύκους ζέων δεδεμένος. Σ. ὡς οἶνος νέος ἀδιάπνευστος.²³
 20. **וְאֶפְתָּח וְאֶפְתָּח**. *Aperiam labia mea, et respondebo.* O'. ἀνοίξας τὰ χεῖλη ✕ Θ. ἀποκριθῶ.²⁴

CAP. XXXIII.

2. **בְּחִנִּי**. *In palato meo.* O'. Vacat. ✕ Θ. ἐν τῷ λάρυγγί μου.¹
 3. **יֵשֶׁר**. *Rectitudo.* O'. καθάρᾳ. 'A. Θ. εὐθείᾳ. Σ. ἀπλῆ.²
דַּעַת. *Scientia.* O'. σύνεσις. 'A. Θ. γνώσις.³
 4. **רוּחַ דְּאֵל**. *Spiritus Dei.* O'. πνεῦμα θεῖον. Σ. πνεῦμα θεοῦ.⁴
 6. **הִנֵּה לִי כַפֵּי נֶפֶשׁ**. *Ecce! ego secundum os (modulum) tuum erga Deum.* O'. καὶ ἐγὼ κατὰ σέ. Σ. ἄρα τοιοῦτός εἰμι οἷος σὺ, οὐκ εἰμι θεός.⁵

6. O'. ÷ ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρητίσμεθα⁴. Οὐ κείται ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ.⁹
 7. **תִּבְעַצְתִּי**. *Consternabit te.* O'. σε στροβήσει. 'A. ἐκθαμβήσει.⁷
 8. **בְּאָזְנוֹי בְּחִמְרוֹי**. *Profecto dixisti in aures meas.* O'. Vacabat. ✕ 'A. Θ. πλὴν εἶπας ἐν ὧσί μου.⁸
 9. **לֹא יֵשֶׁר לִי**. *Ei non est iniquitas mihi.* O'. σὺ γὰρ ἠνόμησα. 'A. καὶ οὐκ ἀνομία μοι.⁹
 10. **לִי אֵינִי לְיָבֵיב**. *Pro inimico sibi.* O'. ὡςπερ ὑπεναντίον ✕ Οἱ Γ'. αὐτῷ.¹⁰
 11. **בְּצִפּוֹ**. *In cippo.* O'. ἐν ξύλῳ.¹¹
 13. **כִּי לֹא דִבַּרְתִּי נֶפֶשׁ** (s. רִיבוֹת) **וְיָבֵיב לִי**. *Quorsum adversus eum litigasti (s. lites)? quia de omnibus factis suis non respondebit.* O'. λέγεις δὲ, διὰ τί τῆς δίκης μου οὐκ ἐπακήκοέ μου πᾶν ῥῆμα; 'A. τί οὖν πρὸς αὐτὸν ἐδικάσω; ὅτι πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἀποκρινεῖται. Σ. τί οὖν αὐτῷ διαδικάζῃ; πάντες γὰρ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀναντίρρητοι.¹² Θ. ὅτι (s. τί) πρὸς αὐτὸν κρίσις, ὅτι πᾶσι τοῖς ῥήμασιν (s. λόγοις) αὐτοῦ οὐκ ἀποκρινεῖται.¹³

euneolum leguntur, quaeque divinando vertit Middeld.: *nam verborum plenus jam ei sum prolaturus (!)*, non sunt nisi scholium Syri interpretis: "Ad illud, πλήρης γὰρ εἰμι ῥημάτων (v. 18), *junge haec.*" Restat quaestio, cuiusnam potissimum trium interpretum insigne hoc fragmentum tribuendum sit. Theodotionis esse non potest, quia hic, testibus Colbert. et Syro, post ἐπισηθήσαν pergit: οὐκ ἀπεκρίθησαν ἐνὶ ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους κ.τ.ε. quae hodie in versione LXXviralī leguntur. Versio tam scrupulosa est, ut Aquilae vindicari possit, si excipias locutionem ἀποκρίων ποιέσθαι pro **וְיָבֵיב**, quam vix admiserit istius interpretis usus. Superest igitur Symmachus, cui particulam τὸ μέρος μου diserte tribuit Colbertinus, quemque in vertendis vv. 11, 12 sectatus esse videtur Hieron. ²² Olymp., Colb., Regii duo. ²³ Nicet. et "omnes." ²⁴ Montef. ex Colb. et Reg. edidit: ✕ Θ. καὶ ἀποκριθῶ. Sic sub simplici aster. Syro-hex. et Codd. 249, 253.

CAP. XXXIII. ¹ Sic in textu sine aster. Cod. 23, alii. Syro-hex. **וְיָבֵיב לִי**. ✕ Cf. Job. xxix. 9 in Syro-hex. Hieron.: ✕ *in gutture meo.* ² Colb., Reg. unus. ³ Ibidem. ⁴ Ibidem. ⁵ Sic Reg. unus, et sine nomine Colb. ⁶ Colb. Etiam Syrus obelo jugulat.

⁷ Nobil., Colb., Reg. unus. ⁸ Sic Syro-hex. Colb. soli Theodotioni tribuit. Hieron.: ✕ *Veruntamen dixisti in auribus meis.* ⁹ Syro-hex. **וְיָבֵיב לִי**. ¹⁰ Hieron.: *quasi contrarium ✕ sibi.* Huc pertinet, ni fallor, nota in marg. Syro-hex. in initio v. 11: Οἱ γ', αὐτῶν. ¹¹ Syro-hex. in marg.: "Hoc est, in cippo (צִפּוֹ)." ¹² "Lectiones Aquilae et Symmachi sic omnes habent: αὐτὴν ἀδικάσω, male."—Montef. Ἐκδικάσω est error Nobilii. Aquilae Montef. tribuit πρὸς αὐτοῦς, sed αὐτὸν habent Olymp. et Syro-hex., cujus interpretatio haec est: **וְיָבֵיב לִי**. "Syriacum **וְיָבֵיב** proculdubio vitiosum est, ita ut legendum sit **וְיָבֵיב** [vel **וְיָבֵיב**, si forte Syrus in apographo suo mendosum **δικάσω** s. **ἐδικάσω** invenerit]."—Middeld. Reapae in cod. est **וְיָבֵיב**. Apud Symmachum pro τί interrogantis Syrus ὅτι s. **διότι** legisse videtur: Graecam autem locutionem αὐτῷ διαδικάζῃ ita vertit quasi esset πρὸς αὐτὸν **δικάζῃ**. ¹³ Syro-hex. **וְיָבֵיב לִי**. Hic quoque ὅτι in initio fragmenti pro interrogativo falso scriptum esse videtur.

14. **נִרְבַּחְתָּ לִּי וּבְשָׂתִים לֵאלֹהֵי יְדִבְרֵהְנָא**. *Nam una vice loquitur Deus, et diabus vicibus, nec videt illud (homo). Ο'. ἐν γὰρ τῷ ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ✕ non considerabit illud.*¹⁴ Σ. ὅτι ἅπαξ λαλήσει ὁ θεὸς, ἐκ δευτέρου οὐκ ἀκυρώσει αὐτόν.¹⁵
15. **בְּחֵלֶם חֲוִיוֹן לַיְלָה**. *In sompno visionis noctis. Ο'. ἐνύπνιον ἢ ἐν μελετῇ νυκτερινῇ. Ἄ. ἐν ἐνυπνίῳ δραματισμοῦ νυκτός.*¹⁶
תַּרְדֵּמָה. *Sopor. Ο'. δεινὸς φόβος. Θ. ἔκστασις.*¹⁷
16. **וּבְמַרְרָם חֲתִים**. *Et castigationem eorum ob- signat. Ο'. ἐν εἶδεσι φόβου τοιοῦτοις αὐτοὺς ἐξεφύβησε. Ἄ. καὶ ἐν παιδείᾳ αὐτῶν πλήξει αὐτούς.*¹⁸
19. **בְּמַכְאֵב**. *Per dolorem. Ο'. ἐπὶ μαλακίᾳ. Σ. διὰ πόνου.*¹⁹
וְרֹב עֲצָמוֹ אִתּוֹ. *Ei multitudo ossium ejus robusta. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ πλήθος ὀστέων αὐτοῦ ἐνάρκησε.*²⁰
20. **וּנְפִשׁוֹ מֵאֲכָל תַּחְתָּי**. *Et anima ejus cibum appetentiae. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ βρώσιν ἐπιθυμήσει.*²¹
21. **יִכָּל**. *Consumitur. Ο'. ἕως ἂν σαπῶσιν. Ὁ Ἑβραῖος ἕως ἂν ἐκλείψωσιν.*²²
22. **תַּחְשֵׁל**. *Ad foveam. Ο'. εἰς θάνατον. Οἱ λοιποὶ εἰς διαφθοράν.*²³
23. **מִלְּמַלְאָכֵי מַלְאָכֵי**. *Angelus interpres. Ο'. ἀγγε- λοὶ θανατηφόροι.*²⁴
25. **יָשׁוּב לְיָמֵי עַלְוָתוֹ**. *Revertetur ad dies ad- lescentiae suae. Ο'. ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν ἀνδρωθέντα ἐν ἀνθρώποις. Ἄ. Θ. ἀποστρέψει εἰς ἡμέραν νεότητος αὐτοῦ.*²⁵
26. **וַיַּעֲרַר לֵב-לֵב-לְהִוָּיָהּ**. *Deprecabitur Deum, et gratum habebit eum. Ο'. εὐξάμενος δὲ πρὸς κύριον, καὶ δεκτὰ αὐτῷ ἔσται. Θ. δεηθήσεται τοῦ θεοῦ, καὶ εὐλογήσει αὐτόν.*²⁶
- וַיִּרְאֵהָ בְּתַרְחֵמֵי**. *Et videbit faciem ejus cum jubilo. Ο'. εἰσελεύσεται προσώπῳ ἰλαρῷ (alia exempl. καθαρῷ²⁷) σὺν ἐξηγορίᾳ. Ἄ. . . ἐν ἀλαλαγμῷ. Σ. . . ἐν ὑμολογίᾳ. Θ. . . μετὰ ἐξομολογήσεως.*²⁸
- לְהוֹמִי**. *Homini. Ο'. ἀνθρώποις. Οἱ λοιποὶ ἀνθρώπων.*²⁹
- 28, 29. **עַל-גַּבְרָא** — **נַפְשִׁי וְדַחַף**. *Ο'. Vacabat. ✕ Θ. σῶσον ψυχὴν μου — μετὰ ἀνδρός.*³⁰
29. **עָשָׂה**. *Operabitur. ✕ Θ. ἐργάται. Σ. πράξει.*³¹
- 29, 30. **עַל-גַּבְרָא** : **שְׁלֹשׁ עִשְׂרֵים**. *Bis terve cum viro: ut reducat animam ejus. Ο'. ✕ Θ. ὁδοὺς τρεῖς μετὰ ἀνδρός. καὶ ἐρρύ- σατο τὴν ψυχὴν μου. Σ. δις τρίς πρὸς ἑκα- στον, ὥστε μετακαλέσαι τὴν ψυχὴν μου.*³²

¹⁴ Hieron. ¹⁵ Sic, sed αὐτῷ pro αὐτόν, Montef. ex Colb. et Reg. uno; sed priorem clausulam Colbertinus, posteriorem uterque sine nomine affert. Cod. 139: Σ. ὅτι ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐκ δευτέρου οὐκ ἀκυρώσει αὐτόν. Codd. 137, 138: ὅτι ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐκ δ. οὐκ ἀκ. αὐτῷ (αὐτῶν Cod. 137).

¹⁶ Montef. ex Colb. et Reg. edidit: Σ. ἐν ἐνυπνίῳ ὄραματί μου νυκτός. Legendum esse δραματισμοῦ, ut Aquilae, non Symmacho tribuendum, acnte vidit Schleusner. in *Orusc. Crit.* p. 162, ad Hex. ad Job. iv. 13 provocans. Cod. 138 affert: Ἄ. ὁραματί μου νυκτός. ¹⁷ Colb.

¹⁸ Colb., Reg. unus. Statim ad verba v. 17, ἀποστρέψαι ἀνθρώπων ἀπὸ ἀδικίας, Cod. 139 affert: Ἄ. Σ. ἐπιστρέφων πρὸς (sic) τῆς τιμωρίας; Codd. 137, 138 sine titulo: ἐπιστρέφων πρὸς (πρὸ Cod. 137) τῆς τ. Est merum scholium. Olymp.: ἴσως γὰρ εἰ μὴ ἐπέστρεψε πρὸ τῆς τιμωρίας κ.τ.έ. ¹⁹ Colb.,

Reg. unus. ²⁰ Sic Colb. et Syro-hex. ²¹ Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ²² Colb., Reg. unus. ²³ Colb.

²⁴ Post haec verba Cod. 23 infert: οὐκ ἀποκρίνονται αὐτῷ; Hieron. vero: ✕ non respondebit ei. ²⁵ Colb., Reg. unus. Olymp.: Οἱ λοιποὶ ἐπιστρέφει κ.τ.έ. ²⁶ Olymp.

et "omnes." ²⁷ Sic Comp., Cod. Alex., alii. Olymp. in textu habet καθαρῷ, notans: Οἱ λοιποὶ ἰλαρῷ. E contrariu Syrus in textu affert — ἰλαρῷ, et in marg. καθαρῷ.

²⁸ Sic "omnes MSS." Olymp.: Ἄ. Θ. ἐν ἀλαλαγμῷ. Σ. ἐν ὑμολογίᾳ. Lectio μετὰ ἐξομολογήσεως quasi scholium affertur in Codd. 250, 255. ²⁹ Colb., Reg. unus.

³⁰ Sic Syro-hex. Colb.: ✕ Ἐκ Θ. οἱ δ. Asterisco notant Cod. 248, et Hieron. ³¹ Cod. 255. ³² Olymp., Orat. et Regii duo. Codd. 255, 256, 259: Σ. ὥστε μετακαλέσαι τὴν ψ. μου.

30. מְשִׁיב נַפְשׁוֹ מִן־שֶׁחַת לְאֹרֶךְ בְּאֹרֶךְ הַחַיִּים.
*Ut reducat animam ejus a fovea, ad illust-
 randum eum luce viventium.* O. και ἔρρύ-
 σατο τὴν ψυχὴν μου ἐκ θανάτου, ἵνα ἡ ζωὴ
 μου ἐν φωτὶ αἰνῆ αὐτόν. (Θ.) τοῦ ἐπιστρέψαι
 ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ διαφθορᾶς, τοῦ φωτίσαι αὐτῶ
 ἐν φωτὶ ζώντων.³³
- 31-33. הַחֲרָה—הַחֲרָה. O. Vacabat. * Θ.
 κώφευσον—σοφίαν.³⁴
33. הַחֲרָה וְאֵלֶּפָה חֲכָמָה. *Tace, et docebo te
 sapientiam.* * Θ. κώφευσον, καὶ διδάξω σε
 σοφίαν.³⁵ Σ. σίγα, καὶ διδάξω σε φρόνησιν.³⁶

CAP. XXXIV.

2. מְלִי. *Verba mea.* O. μου. * τὰ ῥήματα μου.¹
- 3, 4. מַדְּפוּב—בְּרִאֵן. O. Vacabat. * Θ.
 ὅτι οὐδ—ὅτι καλόν.²
5. הִסִּיר מִשְׁפָּטִי. *Removit jus meum.* O. ἀπήλ-
 λαξέ μου τὸ κρίμα. 'A. ἀπέστησεν ἀπ' ἐμοῦ
 τὸ κρίμα. Σ. παρέτρεψεν ἀπ' ἐμοῦ τὸ κρίμα.³
6. עַל־מִשְׁפָּטִי מַכְזִּיב. *Super judicium meum men-
 tiar.* O. ἐψεύσατο δὲ τῶ κρίματί μου. 'A.
 Θ. καὶ περὶ τὴν κρίσιν μου ψεύσμα.⁴

- 6, 7. מִיָּשׁ—פְּמִים. O. Vacabat. * Θ. βίαιον
 —ὡσπερ ὕδωρ.⁵
6. בְּלִי־שָׁפַע. *Absque scelere.* * Θ. ἀνευ ἀδι-
 κίας. Σ. ἀναίτιως.⁶
8. O. — οὐχ ἁμαρτῶν οὐδὲ ἀσεβήσας.⁷
 עִם־שִׁי־נִשְׁמָע. *Cum hominibus improbis.* O.
 μετὰ * ἀνδρῶν ἀσεβῶν.⁸
9. לֹא יִשְׁכַּח־בְּרָצוֹן יוֹסֵף־לְבָבֵהוּ עַם־לִלְוִיָּהוּ. *Quia dixit: Non proficit vir, quando sibi
 placet cum Deo.* O. μὴ γὰρ εἶπης, ὅτι οὐκ
 ἔσται ἐπισκοπὴ ἀνδρῶς, καὶ ἐπισκοπὴ αὐτοῦ
 παρὰ κυρίου. Σ. . . οὐχὶ σωθήσεται ἀνὴρ; . .
 Θ. ὅτι εἶπεν, οὐ κινδυνεύσει ἀνὴρ ἐν τῶ εὐδο-
 κιμῆσαι αὐτόν μετὰ θεοῦ.⁹
10. לֹא־יִלְלֶה לְאֵל מִשְׁעַל־יְדֵי מַעַל. *Absit a Deo
 improbitas, et ab Omnipotente iniquitas.* O.
 μὴ μοι εἴη ἐναντι κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ ἐναντι
 παντοκράτορος ταραξαι τὸ δίκαιον. Σ. ἀπειθῆ
 τοῦ θεοῦ ἀνομία, καὶ τοῦ ἰκανοῦ ἀδικία.¹⁰
11. כִּי פִעַל נָתַן יְשִׁלְמֵהוּ וְכִתְּוֹתָהוּ יִשִּׁי יִמְצָאוּ. *Quia opus hominis reddet ei, secundum viam
 viri faciet invenire eum.* O. ἀλλ' ἀποδοῖ
 ἀνθρώπῳ καθὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν, καὶ ἐν
 τριβῶ ἀνδρῶς εὐρήσει αὐτόν. Σ. καὶ κατὰ
 τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἕκαστῳ συμβήσεται, ἐπ' αὐτο-
 φῶρῳ ἐλέγξει αὐτόν.¹¹

³³ Post αἰνῆ αὐτόν Codd. Alex. et 23 haec addunt: ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιούδης λέγει· ἀκούσατέ μου, σοφοὶ, ἐπιστάμενοι ἐνωτίζεσθαι τὸ καλόν· ὅτι εἴρηκεν Ἰὼβ (Ἰὼβ om. Cod. 23)· ἰδοὺ ταῦτα πάντα (πάντα ταῦτα idem) ἐργᾶται ὁ ἰσχυρὸς, ἄδους τρεῖς (tris Codd.) μετὰ ἀνδρός· τοῦ ἐπιστρέψαι ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ διαφθορᾶς, τοῦ φωτίσαι αὐτῶ ἐν φωτὶ ζώντων. Eadem habet Syro-hex. in marg. Versio, cui in Hexaplis nostris locum assignavimus, est fortasse Theodotionis. ³⁴ Colb.: * Ἐκ Θ. οἱ ε'. Hi quinque versiculi asteriscis notantur in Syro-hex., et quatuor posteriores in Hieron. ³⁵ Deest σοφίαν in Ed. Rom., sed legitur in Cod. Alex., aliis, necnon in Syro-hex. ³⁶ Colb., Reg. unus.

CAP. XXXIV. ¹ Sic Syro-hex. et sine aster. Cod. 249. ² Colb.: * Ἐκ Θ. οἱ δ. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ³ Colb., Reg. unus. ⁴ Sic Colb. Olymp. Symmacho et Aquilae tribait. ⁵ Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. Moutef. juxta Colb. priorem tantum versiculum, βίαιον—ἀδικίας Theodotioni vindicat. ⁶ Colb. ⁷ Sic Syro-

hex. Montef. ex Colb. affert: Οὐχ ἁμαρτῶν, οὐ κείται ἐν τῶ Ἐβραϊκῶ. ⁸ Sic Syro-hex. et Hieron. ⁹ Sic "omnes MSS." Olymp. vero monet: ἀναγνωστέον δὲ, τὸ μὲν τοῦ Θ. κατὰ ἀπόφασιν, τὸ δὲ τοῦ Σ. ἐν ἤθει, καὶ κατὰ ἐρώτησιν. ¹⁰ Olymp. et "omnes." ¹¹ Colb., Reg. unus. Montef. edidit ἐπ' αὐτοφῶρῳ, facote vertens, *in via publica* (ἐπ' αὐτῶ τῶ φῶρῳ). Sed miramur neminem perspexisse, haec, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἕκαστῳ συμβήσεται, ad posteriorem, non ad priorem clausulam pertinere; reliqua vero, ἐπ' αὐτοφ. ἐλέγξει αὐτόν, non Symmacho, sed scholiastae deberi. Olympiodorus: Σύμμαχος γὰρ ἐκδοῦς, ἀπειθῆ—ἀδικία (v. 10), τοῦτό φησι· μὴ εἴπωμι τὸν θεὸν ἀκρίτως τι ποιῶν· κατὰ γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἕκαστῳ συμβήσεται, καὶ ἐπ' αὐτοφῶρῳ (sic) ἐλέγξει αὐτόν. E quibus verbis si quis colligat, etiam haec, καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν—συμβήσεται, Symmacho abjudicauda esse, nos quidem non vehemente repugnabimus. Hieron. vertit: *Quia reddit homini * opus suum, et juxta viam suam unusquisque reperiet* :.

16. וְאִם־בִּינָה שְׂמַעְתָּ־נָא. *Et si intelligere (est tibi), audi hoc.* O'. εἰ δὲ (Ed. Rom. ἴδε) μὴ νοουθετῆ, ἀκουε ταῦτα. 'A. Σ. εἰ μὴ συνιεῖς, ἀκουε.¹²
17. הֲאֵלֶּה שׁוֹנֵא מִשְׁפַּט יַחְבֹּשׁ. *Num etiam qui odio habet jus, ligabit?* O'. ἴδε σὺ τὸν μισοῦντα ἄνομα, καὶ τὸν ὀλλύντα τοὺς πονηροὺς. 'A. Σ. ἄρα ὁ μισῶν κρίσιν ἐπιδήσει;¹³
19. שָׂרִים. *Principum.* O'. ἐντίμου. Οἱ λοιποὶ ἀρχόντων.¹⁴
22. אֵין־חַשְׁתָּ וְאֵין צְלִמּוֹת לְהַסְתֵּר שָׁם פְּעֻלֵי אֵין. *Non sunt tenebrae, neque umbra mortis, ut lateant ibi operantes iniquitatem.* O'. οὐδὲ ἔσται (alia exempl. ἔστι) τόπος, *'A. Θ. οὐδὲ ἔστι σκιά θανάτου, τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιούντας τὰ ἄνομα.¹⁵
23. כִּי לֹא עַל־אִישׁ יִשִּׁים עַד. *Quia non super virum imponet amplius.* O'. Vacabat. * Θ. ὅτι οὐκ ἐπ' ἄνδρα θήσει ἔτι.¹⁶ * Σ. οὐ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ κείται ἔτι.¹⁷
- לְהֵלֵךְ אֶל־אֱלֹהִים בְּמִשְׁפַּט. *Ut eat ad Deum in iudicium.* O'. ὁ γὰρ κύριος πάντα ἐφορᾷ. Θ. τοῦ προαχθῆναι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ἐν κρίματι.¹⁸

25. לָכֵן יִפְרֹץ מִעֲבֹדֵיהֶם תְּפִיחַ לִילָה וַיִּדְבְּאוּ. *Propterea quod cognoscit facta eorum, et convertet noctem, et conterentur.* O'. ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ ἔργα, * Θ. καὶ στρέψει νύκτα, καὶ ταπεινωθήσονται.¹⁹
26. בְּמַקְוֵם רְאִים. *In loco videntium.* O'. ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον — ἐχθροὶ αὐτοῦ.²⁰
- 28—33. לְהִבְיֵא — דָּבָר. O'. Vacabat. * Θ. τοῦ ἐπαγαγεῖν — λάλησον.²¹
29. וְהוּא יִשְׁקַט וְכִי יִשְׁע. *Et ipse sedabit, et quis perturbabit?* * Θ. καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξει, καὶ τίς καταδικάσεται; Σ. αὐτοῦ δὲ ἡρεμίαν δίδοντας τίς κατακρινεῖ;²²
- וְעַל־גּוֹי. *Et super gentem.* * Θ. καὶ κατὰ ἔθνος. Σ. περὶ ἔθνος.²³
31. כִּי לֹא־לֵא אֶל־הָמָר נִשְׁאָתִי לֵא אֶל־חֶבֶל. *Quia (par est) ad Deum dici: Pertuli, non grave agam.* * Θ. ὅτι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ὁ λέγων, εἴληφα, οὐκ ἐνεχυράσω. Σ. ὅτι πρὸς θεὸν ῥῆσιν ἀνέλαβον, οὐχ ἔξω ἀκωλύτως.²⁴
32. הִתָּה הֲרִנִּי. *Tu doceto me.* * Θ. σὺ δεῖξόν μοι. Σ. σὺ διασάφησόν μοι.²⁵

¹² Sic "MSS." Olymp. τοῖς λοιποῖς tribuit hoc et sequens fragmentum. Idem cum MSS., ut testatur Montef., haec, εἰ μὴ συνιεῖς—ἐπιδήσει, uno tenore legit, praeteritis verbis, ἐνωτίζου φωνῆν ῥημάτων. ¹³ Olymp. et "MSS." Idem in fine add. εἰς ἴασιν, quod quasi scholium affert Nobil. ¹⁴ Nicet., Colb., Reg. unus. ¹⁵ Colb. et Cod. 255 notant: 'Εξ 'Ακύλα καὶ Θ. τὸ ἡμισιν καὶ ὁ ἐξῆς. Hieron.: *Nequius erit locus, * et non est umbra mortis: ut latitent qui faciunt iniquia.* Syro-hex. in textu: οὐδὲ ἔστι τόπος τοῦ κρυβῆναι κ.τ.ε.; in marg. autem: 'A. Θ. οὐδὲ ἔστι σκιά θανάτου. Obscure Montef.: "Notat autem Colbertinus, in textu hodierni, qualem repraesentat ille, non haberi plenam lectionem, ut ab Aq. et Theod. restituta fuerat. Nam legitur ibi, οὐδὲ ἔστι (vel ἔσται) τόπος, cum certum sit Aquilam et Theod. legisse, οὐδὲ ἔστι σκιά θανάτου." Parsonsus e Codd. 137, 138, 139, 255, 256, scholium affert: οὐκ ἐκ τοῦ καθ' ἐν (ἐνα Cod. 255) ὄψεται τὸ (τὸν Codd. 137, 139) δίκαιον. ¹⁶ Sic Syro-hex. Hieron.: * *quia non in homine positum est ultra; quae Symmachi est versio.* ¹⁷ Colb. Codd. 137, 139, 248, 255: Σ. οὐ γὰρ ἐπ' ἀνθρώπῳ (ἐπάνω Codd. 137, 139, et Olymp.) κείται ἔτι. Syro-hex.

¹⁸ Colb., Reg. unus. ¹⁹ Montef. juxta Colb. et Hieron. vv. 25-34, ab ὁ γνωρίζων ad μου τὸ ῥῆμα, quasi ex Theodotione in versionem LXXviralem inductos, siglo * Θ. notat. Neque aliter Grabius, nisi quod post λάλησον (v. 33) cuneolum ponit. Nos Syrum secuti sumus, qui vv. 26, 27 sine asterisco affert; id quod Graeca cum Hebraeis conferenti magis probabile videbitur. ²⁰ Sic Syro-hex. Vox ἐχθροὶ abest ab Ed. Rom., sed Parsons. e Codd. 249, 252 affert: ἐναντίον ἐχθροὶ αὐτοῦ. ²¹ Sic Syro-hex. ²² Olymp. et "omnes." Syro-hex. * * * * * ²³ Reg. unus. ²⁴ Olymp. et "omnes." Praeterea Montef. ex Regio affert: "Ἄλλως ὅτι μὴ τολμῆ τις εἰπεῖν τῷ ἰσχυροτέρῳ, ὅτι ἀδίκως εἴληφα τὰ ἐμά. Est scholium Olympiodori in Cat. Nicet. p. 508, ubi εἴληφας recte legitur. Scilicet commentator ἐνεχυράσω pro secunda persona aoristi medii cepit, quod Syro quoque nostro accidit, vertenti, * * * * * cum scholio: "Nempe tu (* * * * *)." ²⁵ Olymp. et "omnes." Syro-hex. in scholio inedito haec habet: "Symmachus vero sic vertit: ὅτι πρὸς θεὸν ῥῆσιν ἀνέλαβον (sic), οὐχ ἔξω ἀκωλύτως, σὺ διασά-

plicat sermones. ✕ Θ. ἐν ἀγνωσίᾳ ῥήματα βαρύνει. Σ. ὡς ἀνόητος (s. ἀναίσθητος) λόγους βαρεῖς ἐποίησατο.¹⁶

CAP. XXXVI.

2. פָּתַר. *Expecta.* Ο'. μείνον. Θ. ὑπόμενον.¹
 3. לְמִחְרוֹק. *A longinquo.* Ο'. μακράν. Σ. διὰ μακροῦ.²
 4. כִּי־אֶמְנָם לֹא־שָׁקַר מְלִי. *Quia profecto non falsitas sermones mei.* Ο'. ἐπ' ἀληθείας, καὶ οὐκ ἄδικα ῥήματα. Σ. ὅτι ὄντως ἀψευδεῖς οἱ λόγοι μου. Θ. ὅτι ἀληθῶς οὐκ ἄδικοι οἱ λόγοι μου.³
 תְּמִים דְּעוֹת עִמָּךְ. *Integer scientiis tecum est.* Ο'. ἀδίκως συνιεῖς. Θ. ἀμωμοὶ γνώσεις μετὰ σοῦ.⁴
 5-9. כִּי יִתְגַּבְּרוּ — כִּי יִתְגַּבְּרוּ. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. δυνατὸς ἰσχυῖ — ὅτι ἰσχύουσιν.⁵
 5, 6. כִּבְיֹר פִּחַ לֵב: לֹא יִחַיָּה רֶשַׁע. *Potens robore cordis, non vivificat impium.* ✕ Θ. δυνατὸς ἰσχυῖ καρδίας ἀσεβῆ οὐ μὴ ζωοποιήσῃ. 'Α. πᾶμπολυς ἰσχυῖ καρδίας, οὐ μὴ ζωοποιήσῃ ἀσεβῆ.⁶
 9. וּפְסָעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבְּרוּ. *Et praevaricationes eorum quod invaluerint.* ✕ Θ. καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν ὅτι ἰσχύουσιν. 'Α. . . ὅταν δυναμωθῶσιν. Σ. ὅτι κατεδυνάστευον κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.⁷
 10. וַיִּגַּל אָזְנוֹם לְמַזְכָּר. *Et detegit aurem eorum*

ad correctionem. Ο'. ἀλλὰ τοῦ δικαίου εἰσακούσεται. Οἱ λοιποὶ καὶ ἀποκαλύψει τὸ οὖς αὐτῶν εἰς παιδείας.⁸

- 10, 11. בְּנַעֲמִים — בְּנַעֲמִים. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ εἶπεν — ἐν εὐπρεπείαις.⁹
 10. כִּי־יִשׁוּבוּן. *Quod revertentur.* ✕ Θ. ὅτι ἐπιστραφήσονται. Σ. ἵνα μετανοήσωσιν.¹⁰
 11. (s. יִבְלֹו) יִכְלֹו. *Absolvent (s. inveterabunt).* ✕ Θ. συντελέσουσι. Σ. παλαιώσουσιν.¹¹
 בְּנַעֲמִים. *In jucundis.* ✕ Θ. ἐν εὐπρεπείαις. ✕ Σ. μετ' εὐδοξίας.¹²
 13. אֶרְסָה — לִבִּי לֹב. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ ὑποκριτὰ καρδίᾳ — ἔδησεν αὐτοῦ.¹³
 תְּשִׁימוּ אַיִן. *Apponunt (sibi) iram.* ✕ Θ. τάξουσι θυμόν. Σ. ἐποίησαν ὀργήν.¹⁴
 14. תָּמַת. *Morietur.* Ο'. ἀποθάνοι. Σ. θανατωθήσεται.¹⁵
 וְחַיִּיתָם בְּקִדְשִׁים. *Et vita eorum inter sacerrimos (cinaedos).* Ο'. ÷ ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκόμενη (alia exempl. add. εἴη¹⁶) ὑπὸ ἀγγέλων. Οὐ κεῖται παρ' Ἑβραίοις τὸ ἡμιστίχιον.¹⁷
 16. וְרָשָׁן — הִסִּיתָהּ אֵת. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ προσεπιηπάτησέ σε — πιότητος.¹⁸
 וְרָשָׁן הִסִּיתָהּ. *Et etiam removit te.* ✕ Θ. καὶ προσεπιηπάτησέ σε. 'Ο Ἑβραῖος καὶ προσέτι ἠπάτησέ σε. "Ἄλλος καὶ πρὸς ἐπεὶ ἠπάτησέ σε.¹⁹
 וְנַחַת שְׁלִחְתָּהּ. *Et demissio mensae tuae.* ✕

¹⁶ Olymp. legit ἀνόητος; Colb., Reg. unus, ἀναίσθητος.

CAP. XXXVI. ¹ Colb., Reg. unus. ² Ibidem.

³ Ibidem. ⁴ Ibidem. ⁵ Sic Syro-hex. Montef. juxta Colbertini notam, 'Εκ Θ. αὐτῶν, cuneolum post εἰς θρόνον (v. 7) ponit; Grabijs vero ad normam Ed. Lat. Hieron. singulos versiculos a δυνατὸς ἰσχυῖ ad ἐν εὐπρεπείαις (v. 11) asteriscis notat. Sed diversitas styli Syrum hic optimum ducem esse clare ostendit. ⁶ Syro-hex. ⁷ Colb.,

Reg. unus. Olymp.: Σ. ὅτι κατεδυνάστευον. Reliqua, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, scholium esse videntur. ⁸ Colb., Reg. unus. Eadem leguntur in textu Cod. 147 post εἰσακού-

σεται, cum παιδείαν pro παιδείας. ⁹ Sic Syro-hex. Colb.:

'Ομοίως ἐκ Θ. οἱ δ'. ¹⁰ Colb., Reg. unus. ¹¹ Colb.

¹² Sic cum asterisco Colb. Montef. praeterea affert: "Ἄλλος" ἐν εὐπραγίαις, quae lectio est Aldi et codd. ¹³ Sic

Syro-hex. et sub aster. Cod. 248, et Hieron. De Colbertini Montef. silet. ¹⁴ Colb., Reg. unus. ¹⁵ Colb.

¹⁶ Sic Codd. III, 23. Syro-hex. in marg. + ¹⁷ Colb.

Obelum non agnoscit Syro-hex. ¹⁸ Colb.: 'Εκ Θ. αὐτῶν. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ¹⁹ Nobil.

Syrus noster vertit: ²⁰ ²¹ fallor, καὶ πρὸς ἐπὶ ἠπάτησέ σε.

Θ. καὶ κατέβη τράπεζά σου. Σ. καὶ θέσις τῆς τραπέζης σου.²⁰

19, 20. תַּחֲתַי—וְכָל. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ πάντας—ἀντ' αὐτῶν.²¹

20. מִן הַלַּיְלָה לְעֵלֹת עִמִּים תַּחֲתַי. Ne anheles (cupias) noctem, quum abeunt gentes sub se. ✕ Θ. μὴ ἐξελεύσῃς τὴν νύκτα, τοῦ ἀναβῆναι λαοὺς ἀντ' αὐτῶν. Σ. μὴ προθυμηθῆς νυκτός, ἐπαναβῆναι λαοὺς ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν.²²

21. כִּי עָלֵיתָ בַּחֲרָת מַעֲנִי. Nam hoc elegisti prae afflictione. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. ἐπὶ τούτων γὰρ ἐξείλω ἀπὸ πτωχείας.²³ 'Α. ὅτι ἐπὶ τούτων ἐξελέω ἀπὸ θλίψεως.²⁴ Σ. ἵνα ταύτην προκρίνης πτωχείας.²⁵

23. מִי-יַפְקֹד. Quis injunxit. Ο'. τίς δέ ἐστιν ὁ ἐτάζων. Σ. ὁς ἐξετάσει.²⁶

וּמִי-אָמַר. Et quis dixit. Ο'. ἢ τίς ὁ εἰπών. 'Α. ἢ τίς ἐρεῖ.²⁷

24, 25. קָוִי-בִּוּ—אָשָׁר. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. ὦν—εἶδεν ἐν ἑαυτῷ.²⁸

25. אָנֹשׁ יִבִּישׁ מִרְחֹק. Homo intuebitur e longinquo. Ο'. ὅσοι τιτρωσκόμενοί εἰσι βροτοί. Σ. ἕκαστος ἀποβλέπων μακρόθεν.²⁹

26. וְלֹא-יִלָּחַד—וְלֹא-יִקָּר. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. ἰδοὺ

ὁ ἰσχυρὸς—καὶ ἀπέραντος.³⁰

26. וְלֹא יִלָּחַד. Nec scimus. ✕ Θ. καὶ οὐ γνωσόμεθα. Σ. ὑπὲρ τὴν γνῶσιν ἡμῶν.³¹

וְנָשׁוּ. Annotum ejus. ✕ Θ. ἐτῶν αὐτοῦ. 'Αλλος ὀδῶν αὐτοῦ.³²

27. יִקְרֶה מִטָּר לְיָדָיו. Liquefaciunt pluviam pro varoate ejus. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ ἐπιχυθήσονται ὑετῷ εἰς νεφέλην.³³

28. מִיִּלְיָן יִשְׁרְיָן. Quam stillant nubes. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. ρυήσονται παλαιώματα. Σ. ἄτινα ρυήσονται ἐκ τοῦ αἰθέρος.³⁴

וְיִרְעִפוּ עַלֵּי אַדָּם רַב. Stillant super homines multos. Ο'. ἐσκίασε δὲ νέφη ἐπὶ ἀμυθῆτω βροτῷ (alia exempl. ἐπὶ ἀμυθῆτων βροτῶν³⁵). ✕ Θ. γνωφωθήσονται ἐπ' ἀνθρώπους πολλοί.³⁶

Ο'. — ὠραν ἔθετο—ἡ καρδία ἀπὸ σώματος. Οὗτοι οἱ δ' οὐ κείνται ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ, διὸ καὶ ὠβελίσθησαν.³⁷

29-33. הִנֵּה לֵעֹלָה—הִנֵּה בֵּינֵינוּ. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ ἐὰν συνῆ—καὶ περὶ ἀδικίας.³⁸

29. מִפְּרִשְׁרֵינוּ מַעַפְרֵינוּ. Insuper num intelligat (homo) expansiones nubis? ✕ Θ. καὶ ἐὰν συνῆ ἀπέκτασις (alia exempl. ἀπεκτάσεις, ἐπεκτάσεις, ἀπέκτασιν, ἐπέκτασιν) νεφέλης.

²⁰ Codd. 138, 255. Eadem habent sine auctore Colb., Reg. et Cod. 250. ²¹ Colb.: 'Εκ Θ. οἱ γ'. Sic Syro-hex. Grabinus vero, auctore Hieron., non hos, sed alios tres versiculos, τοῦ ἀναβῆναι—ἀπὸ πτωχείας (v. 21) asterisco notat. ²² Sic Olymp. Montef. ex "omnibus" edidit ἐπὶ τόπους αὐτῶν. ²³ Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ²⁴ Syro-hex. † ܘܡܝܐܡܪ ܘܡܝܐܡܪ ܘܡܝܐܡܪ ܘܡܝܐܡܪ †. Græca sunt Middeldorpii. (Syr. ܘܡܝܐܡܪ ponitur pro θλίψις Job. xv. 24, et Aquilæ tribuitur pro θλίψις Gen. xxii. 7.) ²⁵ Sic Cod. 139, et sine nomine Codd. 137, 138. Neque aliter Syrus: † ܘܡܝܐܡܪ ܘܡܝܐܡܪ ܘܡܝܐܡܪ ܘܡܝܐܡܪ †. ²⁶ "Σ. ἐξετάσει. Colb., Reg. unus."—Montef. Correximus ἐξετάσει. Nisi forte scripserit Sym. ἐπίταξε s. ἐπιτάξει. ²⁷ Colb., Reg. unus. ²⁸ Colb.: 'Εκ Θ. οἱ β'. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ²⁹ Olymp. et "omnes." ³⁰ Colb.: 'Εκ Θ. οἱ β'. Sic Syrus. Hieron. vero affert: ✕ Ecce Deus multus—super homines plurimos: (v. 28). ³¹ Sic Codd. 138, 255, et sine titulo 137, 139, 256. Est,

ni fallor, scholium Olympiodori, qui ait: διὰ τοῦτο ἔφη, ὅτι πολὺν ὁ ἰσχυρὸς, καὶ ὑπὲρ τὴν γν. ἡμῶν. ³² "Sic unus."—Montef. Olymp.: τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων, ἀριθμὸς ὀδῶν, ἔχει. Sic Syro-hex. et quinquæ codd. ³³ In textu Syro-hex. vv. 27, 28 sic leguntur: ἀριθμηταὶ δὲ αὐτῷ σταγόνες ὑετοῦ. ✕ Θ. καὶ ἐπιχυθήσονται ὑετῶν (sic) εἰς νεφέλην. ρυήσονται παλαιώματα (cf. Hex. ad Cap. xxxviii. 37), γνωφωθήσονται ἐπ' ἀνθρώπους πολλοί. — ἐσκίασε δὲ—ἀπὸ σώματος. ³⁴ Olymp., Colb., Reg. unus. ³⁵ Sic Syro-hex., Hieron., Ald., Cod. Alex., alii. ³⁶ Haec, γνωφωθήσονται κ.τ.ε., leguntur in Syro-hex. ut supra, necnon in Cod. 23 ante ἐσκίασε δὲ. Syriaca sunt: † ܘܡܝܐܡܪ ܘܡܝܐܡܪ †. ³⁷ Colb. Syro-hex. ut supra. Ad haec, ὠραν ἔθετο κτήνεσιν, Montef. affert: 'Αλλος μέτρα καὶ θρῶν. Sic sine titulo Codd. 137, 138, et praefixo Σ. Cod. 139. Quasi scholium affert Cod. 255. ³⁸ Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. Montef. ex Colb. affert: 'Εκ Θ. τὸ ἡμιστίχιον καὶ οἱ β'; h. e. ✕ Θ. καὶ ἐὰν συνῆ—ἡδὼ (v. 30).

'A. εὐν συνῆ ἐκπετασμούς πάχους.³⁹ Σ. καὶ ἐννοήση ἐκτείνει νεφέλην.⁴⁰

29. תְּרִיבֵי תִּנְיָהּ. *Strepitus tentorii ejus.* ✕ Θ. ἰσότητα σκηνης αὐτοῦ. Σ. ἐξ ἴσης ὡς σκηνήν.⁴¹

30. וְיִרְוּ אֶת עֲלֵיו פֶּתַח הַיָּם. *En! extendit super ipsam (nubem) lumen suum.* ✕ Θ. ἰδοὺ ἐκτενεῖ ἐπ' αὐτὸν (s. αὐτήν) ἡδῶ (יָרִיב).⁴² 'A. ἐκτείνει (s. ἐκτενί) ἐπ' αὐτὴν φῶς αὐτοῦ.⁴³ Σ. ἐκπετάζει ἐπ' αὐτήν φῶς αὐτοῦ.⁴⁴ 'Ο Ἑβραῖος ἔχει, ὠρώ.⁴⁵

רִשְׁשֵׁי. *Radices.* ✕ Θ. ριζώματα. 'A. Σ. ρίζας.⁴⁶

31. כִּי־בָּ. *Nam per illa.* ✕ Θ. ἐν γὰρ αὐτοῖς. Σ. διὰ γὰρ αὐτῶν.⁴⁷

וַיִּתֵּן־לָהֶם לֶחֶם. *Dat cibum ad copiam.* ✕ Θ. δώσει τροφήν τῷ ἰσχύοντι. 'A... τῷ παμπληθύνοντι.⁴⁸ Σ. παρέξει τροφήν παμπόλην.⁴⁹

32. עַל־כַּפַּיִם. *Ab utraque manu.* ✕ Θ. ἐπὶ χειρῶν. Σ. παλάμαις.⁵⁰

וַיַּצֵּר עָלֶיהָ בְּרִסְמֵיהָ. *Et injungit ei per interveniens quid.* ✕ Θ. καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐτῆς

ἐν ἀπαντῶντι. Σ. καὶ ἐπιτάζει αὐτῷ ὥστε ἀπαντῆσαι.⁵¹

33. וַיְגִיד עָלָיו רָע. *Annuntiat super eo cogitationem suam.* Aliter: *Nuntiat ei tonitru suum.* ✕ Θ. ἀναγγελεῖ περὶ αὐτοῦ φίλον αὐτοῦ κύριος. 'A. ἀναγγελεῖ ὑπὲρ αὐτοῦ ἑταίρω αὐτοῦ.⁵² Σ. ἀπαγγελεῖ περὶ τούτου ἑταίρω αὐτοῦ.⁵³

וְעַל־הַיָּבֵשׁ. *Super pecude, etiam super eo quod ascendit (e terra).* ✕ Θ. κτήσις (s. κτήσεις) καὶ περὶ ἀδικίας. 'A. κτήσεις καίπερ ἐπὶ παρανομίαις.⁵⁴ Σ. ζῆλον περὶ ἀδικίας.⁵⁵

CAP. XXXVII.

1-5. תִּנְיָהּ—תִּנְיָהּ. *O. Vacabat.* ✕ Θ. καὶ ἀπὸ ταύτης—θαυμάσια.¹

1. לִבִּי לִי־רָדַד תִּנְיָהּ. *Profecto ad hoc trepidat cor meum.* ✕ Θ. καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου. 'A. καίπερ ἐν τούτῳ...² Σ. καὶ περὶ τούτων πτήσσει ἡ καρδία μου.³

וַיִּרְדֵּי. *Et subsilit.* *O. καὶ ἀπερρή.* 'A. καὶ ἐλύθη. Θ. καὶ κατερείπει.⁴

³⁹ Cod. 252: 'A. εὐν συνῆ ἐκπετασμούς. Paulo aliter Syro-hex.: 'A. εὐν συνῆς ἐκπετασμούς πάχους (ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ). Idem in textu habet ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ, ἐπέκτασιν s. ἀπέκτασιν. ⁴⁰ Cod. 252. ⁴¹ Idem in continuatione. ⁴² Syro-hex. in marg. affert: HΔΩ. ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ (τὸ τόξον). Pro ἡδῶ, τὸ τόξον habent Codd. III, 23. Middeld. excitat Hesyehii glossam: ἡδῶ, ἴρις, ἡγούν τόξον.

⁴³ Syro-hex. ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ. ⁴⁴ Sic "omnes." Olymp. habet: Σ. ἐκπετάζει ἐπ' αὐτὸν τὰ φῶς αὐτοῦ. ⁴⁵ Schol. apud Nobil. ⁴⁶ Sic Montef. sine auctore. ⁴⁷ Nobil., Colb., Reg. unus. Syrus affert: ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ, h.c. διὰ γὰρ αὐτῶν, non, ut Middeld., ἐν γὰρ χερσὶν αὐτῶν. ⁴⁸ Cod. 252. ⁴⁹ Olymp. et "omnes." ⁵⁰ Colb., Reg. unus. ⁵¹ Olymp. et "omnes." Montef. addit: "Ἄλλος ἀπαιτῆσαι. ⁵² Cod. 252. Syro-hex. ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ.

⁵³ Olymp. et "omnes," quibus addi possunt Codd. 161, 255, 257. In Cod. 259 est ἀναγγελεῖ pro ἀπαγγελεῖ. Minus probabiliter Syrus: Σ. ἀπαγγελεῖ περὶ ἑταίρου αὐτοῦ (ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ). ⁵⁴ Syro-hex. (Aquila) continuat: ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ. Mid-

deld. vertit: κτίσεις σφόδρα ἐπὶ παρανομίαις. Lectio κτίσεις pro κτήσεις est mendum apographi, quo usus est Syrus noster. Deinde Syr. ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ non est σφόδρα, sed καίπερ (e.g. Hebr. v. 8. 2 Pet. i. 12 in Pesch.). Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 1, 11. Eccles. iv. 14. Postremo quod affirmat Middeld., vocab. παρανομίαις neque Aquilae indoli, neque Hebr. ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ convenire, Syr. ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ non sonat παρανομίαις, sed παρανομία (Prov. v. 22. x. 27), quod cum Hebr. ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ commutavit iste interpres Job. vi. 29. xi. 14. ⁵⁵ Olymp. et "omnes." Syro-hex. Symmacho continnat: ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ.

CAP. XXXVII. ¹ "Hi undecim versiculi, utpote ex Theod. desumpta, asteriscis notantur in Colb., itemque in Ed. Lat. Hieron."—Montef. Eisdem Theodotioni continuat Syrus noster, exceptis Græcis, καὶ ἀπερρή ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς (v. 1), quæ extra asteriscos jacent, fortasse recte. Hieronymus nescio annon Symmachii versionem ante oculos habuerit. ² Syro-hex. ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲩⲉⲛⲟⲩⲛ. Middeld. vertit: 'A. σφόδρα ἀπὸ ταύτης. Sed cf. ad Cap. xxxvi. 33. ³ Olymp., Orat. ⁴ Cod. 252, qui κατερείπει habet.

2. **קְלוּ בְרַנְיָ שְׁמַעוּ שְׁמַעוּ.** *Audite audiendo fragorem vocis ejus.* ✕ Θ. ἀκουε ἀκοήν ἐν ὀργῇ θυμοῦ κυρίου. Ἀ. ἤκουσα ἀκοήν ἐν κλονήσει φωνῆς αὐτοῦ.⁵
נִמְנַמְ. *Et murmur.* ✕ Θ. καὶ μελέτη. Ἀ. καὶ φθογγή.⁶ Σ. ἦχος λόγου.⁷
 3. **יְשִׁיבֵהוּ.** *Dirigit illud.* ✕ Θ. ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. Ἀ. ἐφοδεύσεις αὐτοῦ.⁸
עַל-כַּנְפָּיִם. *Super alas.* ✕ Θ. ἐπὶ πτερύγων. Σ. ἄκρων.⁹
 4. **בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ.** *Voce elationis suae.* ✕ Θ. ἐν φωνῇ ὑβρεως αὐτοῦ. Ἀ. ἐν φωνῇ ὑπερφερείας αὐτοῦ.¹⁰ Σ. σὺν κίψφ (σ. ψόφφ) ἐνδοξασμοῦ αὐτοῦ.¹¹
וְלֹא יַעֲקֹבֵם כִּי-שָׁמַע קוֹלוֹ. *Nec remoratur ea, quum auditur vox ejus.* ✕ Θ. καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐτοὺς, ὅτι ἀκούσει φωνὴν αὐτοῦ.¹² Σ. καὶ οὐκ ἂν ἐξιχνιασθήσεται ἀκουσθέντος τοῦ ψόφου αὐτῆς.¹³
 5. **עוֹשֶׂה גְּדֹלוֹת לֹא יִדְעֶה.** *Faciens magna, nec*

- scimus.* Ο'. ἐποίησε γὰρ μεγάλα ἃ οὐκ ᾔδειμεν. Ἄλλος· ποιῶν μεγάλα, καὶ οὐ γνωσόμεθα.¹⁴
 6. **כִּי לֵשׁוֹן לֵשׁוֹן.** *Nam nivi dicit.* Ο'. Ἀ. συντάσσω χιδνι. Οἱ λοιποὶ· χιδνι ἐρεῖ.¹⁵
 6, 7. **וְהָיָה כְּמַטְרַת שָׁלֶג.** Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ χειμῶν ὑετὸς — κατασφραγίζει.¹⁶
 6. **וְהָיָה כְּמַטְרַת שָׁלֶג.** *Et imbri pluviae, et imbri pluviarum roboris ejus.* ✕ Θ. καὶ χειμῶν ὑετὸς, καὶ χειμῶν ὑετῶν δυναστείας αὐτοῦ. Ἀ. καὶ ὄμβροι ὑετοῦ, καὶ ὄμβροι ὑετῶν κράτους αὐτοῦ.¹⁷ Σ. καὶ χειμῶν ὑετοῖς χειμάσει, ὄμβροις ἰσχύος αὐτοῦ.¹⁸
 7. **בְּיַד כָּל-אָדָם.** *In manu omnis hominis.* ✕ Θ. ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου. Ἄλλος· τὰ πάντα τοῦ ἀνθρώπου.¹⁹
 9. **סוּפָה.** *Turbo.* Ο'. ὀδύναι. Ἀ. συσσεισμός. Σ. Θ. καταγίς.²⁰
 9, 10. **וְהָיָה כְּמַטְרַת שָׁלֶג.** Ο'. Vacabat. ✕ Θ. ἀπὸ δὲ ἀκρωτηρίων — πάγος.²¹

⁵ Cod. 252. ⁶ Olymp. et "omnes." Cod. 252 affert: Ἀ. φθογγή. Cod. 139: Ἀ. Σ. φθογγή. Syro-hex. .{. **ⲛⲥⲟⲩⲁ**. (Radix **ⲛⲥⲟⲩ**, Lexicis ignota, ponitur pro ἐφθέγγαστο Amos i. 2.) ⁷ Cod. 252. Similiter Jerem. ix. 10, Hebr. **נִמְנַמְ**, lamentationem, Symmachus περιφράζει per ἦχος πένθους. Sed contra assurgit Syrus, qui affert: **ⲛⲥⲟⲩⲁ ⲛⲥⲟⲩⲁ**. **ⲛⲥⲟⲩⲁ**, h. e. ἦχη λόγου. In Græco cod. ἦχος fortasse corruptum in ἴχνος (**ⲛⲥⲟⲩⲁ**), unde **ⲛⲥⲟⲩⲁ** factum. Hieron.: ✕ et strepitum. ⁸ Cod. 252 affert: Ἀ. ἐφοδεύσει αὐτοῦ (sic). Legendum videtur aut ἐφοδεύσεις αὐτοῦ, aut ἐφοδεύσει αὐτό. Pro **יְשִׁיבֵהוּ**, observator, idem interpres ἐφοδεύων dedit Psal. v. 9. xxvi. 11. Montef. ex Colb. edidit: Ἀ. ἐφεδρεύσεις αὐτοῦ, sessiones ejus, monens in Regio legi, ἐφεδρεύει εἰς αὐτό. Hieron.: *circuit*. ⁹ Colb. Cod. 256 in textu: ἐπὶ πτερύγων ἄκρων. Hieron.: *in finibus*. Ad τὸ φῶς Cod. 248 in marg. affert: ἡ προνια (sic), fortasse pro ἡ απορνια (ἀπόρροια). ¹⁰ Montef. ex Olymp., Orat. et Regio uno affert: Ἀ. ὑπερφερείας αὐτοῦ. Plenius Syro-hex. **ⲛⲥⲟⲩⲁ ⲛⲥⲟⲩⲁ**. **ⲛⲥⲟⲩⲁ** (ubi notandum vocab. compositum **ⲛⲥⲟⲩⲁ** pro ὑπερφερεία, alias **ⲛⲥⲟⲩⲁ**). ¹¹ Syro-hex. **ⲛⲥⲟⲩⲁ ⲛⲥⲟⲩⲁ**. **ⲛⲥⲟⲩⲁ** (Formam rariorem **ⲛⲥⲟⲩⲁ**, ejus loco in apographu Norberg. est **ⲛⲥⲟⲩⲁ**, ὑπερηφανία, divinando vertimus ἐνδοξασμός (**ⲛⲥⲟⲩⲁ** Sym. Psal. xlv. 4), quod cum eodem Hebr. commutavit Sym. Psal. xlvi. 5.) Hie-

ron.: *in sonitu superbiae suae.* ¹² Ad ἀνταλλάξει (**ⲛⲥⲟⲩⲁ**) Syrus in marg. affert: "Alii interpretati sunt **ⲛⲥⲟⲩⲁ** (διαλλάξει?)." ¹³ Sic "omnes." Olymp. ignorat ἂν. Hieron.: ✕ et non poterit investigari cum audita fuerit vox ejus. ¹⁴ Reg. unus. ¹⁵ Colb. et "alius." ¹⁶ Colb.: Ἐκ Θ. οἱ β. Asteriscum post ὑετὸς ponit Montef., invitis Syro-hex. et Hieron. ¹⁷ Syro-hex. **ⲛⲥⲟⲩⲁ ⲛⲥⲟⲩⲁ**. **ⲛⲥⲟⲩⲁ**. ¹⁸ "Sic MSS. Drusius [juxta Olymp.] legit ὄμβρους, male."—Montef. Eadem affert Syrus: **ⲛⲥⲟⲩⲁ ⲛⲥⲟⲩⲁ**. **ⲛⲥⲟⲩⲁ**. ¹⁹ Colb., Reg. unus. ²⁰ "Ἀ. συσσεισμοί. Sic Drusius [Nobil.]. At Colb. et Reg. unus habent συγκλεισμός. Idem vero codices adjiciunt: Σ. Θ. καταγίς."—Montef. Monente Schlennero scripsimus συσσεισμός. Vocabula συγκλεισμός et συσσεισμός permutantur 2 Reg. v. 24, ubi vid. Scharfenberg. Hic quidem συγκλεισμός, si genuinum est, ad **יְשִׁיבֵהוּ**, *stagnare*, pertinere videtur, ad quod vocab. Olympiodorus tam καταγίς quam συγκλεισμός refert. Ejus verba sunt: "Ἦτοι γὰρ τοῦτο λέγει, ὅτι αἱ ἀπὸ τοῦ ψύχους ὀδύναι, ὡς ἐκ θησαυρῶν τινων, ἐξ ἀποκρύφων ἐπέρχονται· ἀπὸ δὲ τῶν περάτων καὶ τῶν ἄκρων, ἡ συγκλεισμός, καὶ ἡ καταγίς, κατὰ τοὺς λοιποὺς, ἔπεισιν." ²¹ Sic sub ✕ Θ. Colb., invito Syro-hex. Hieron. posteriorem tantum versiculum asterisco notat.

9. וּמִמְזוּרִים. *Et e dispergentibus* (ventis borealibus). ✕ Θ. ἀπὸ δὲ ἀκρωτηρίων. 'Α. καὶ ἀπὸ Μαζούρ.²²
10. מִזְנֵשֶׁת־מַלְאֵךְ יְהוָה קָרָה. *A statu Dei dat glaciem.* ✕ Θ. καὶ ἀπὸ πνοῆς ἰσχυροῦ δώσει πάγος. Σ. ἀπὸ ἐμφυσήματος θεοῦ δοθήσεται πάγος.²³
- 11, 12. וְצִוּם—יְצַוֵּנִי. *O. Vacabat.* ✕ Θ. καὶ ἐκλεκτὸν—ἐντείληται αὐτοῖς.²⁴
11. עַל־יָרֵי יְצַוֵּנִי. *Etiā serenitas amovet nubes.* Aliter: *Etiā in pluvia projicit nubem.* ✕ Θ. καὶ ἐκλεκτὸν καταπλάσσει (ἕτερα ἀντίγραφα' καταπλήσσει²⁵) νεφέλη. 'Α. καίπερ ἐκλεκτὸν ἐνυχλήσει (s. παρενοχλήσει) πάχος.²⁶ Σ. ἀλλὰ καὶ καρπῶ ἐπιβρίσει νεφέλη.²⁷
12. הִנֵּה מִתְּבוֹתָי מִתְּפַרְפֵּר. *Et illa (nubes) per circuitus convertit se.* ✕ Θ. καὶ αὐτὸς κυκλώματα διαστρέψει. 'Α. καὶ αὐτὴ μεταστροφῆς περιστρέφεται.²⁸ Σ. αὐτὸς δὲ κυκλῆδὸν ἀναστρέφεται.²⁹
- וְיִפְּלֵן לְפָנָיו בְּתַבְּרֵיהֶן. *Consiliis ejus ut faciant.* ✕ Θ. ἐν θεεβουλαθῶν εἰς ἔργα αὐτῶν. "Ἐτερα ἀντίγραφα' ἐν τοῖς κατωτάτω θεῖς ἔργα αὐτοῦ.³⁰

'Α. ἐν οἰακώσεσιν...³¹ Σ. ἐν τῇ κυβερνήσει αὐτοῦ εἰς τὸ ἐργάζεσθαι αὐτά.³²

13. וְיִמְצְאוּ—וְיִשְׁכְּבוּ. *O. Vacabat.* ✕ Θ. ἐάν τε εἰς παιδείαν—εὐρήσει αὐτήν.³³
- וְיִשְׁכְּבוּ. *Ad virgam.* ✕ Θ. εἰς παιδείαν. Σ. εἰς φυλήν.³⁴
14. וְיִתְבּוֹנֶה. *Intellige.* *O. νοουθετούμενος.* 'Α. κατανόησον. Σ. ἐνθυμήθητι. Θ. σύνες.³⁵
15. הֲיֵהָיָה עִלְיָהּ לְפָנָיו בְּשׂוֹמֵר יְהוָה. *Num scis cum Deus ponit super eis?* *O. οἶδαμεν ὅτι ὁ θεὸς ἔθετο ἔργα αὐτοῦ.* Σ. ἀρα γνώση πότε ἔταξεν ὁ θεὸς περὶ αὐτῶν;³⁶
17. וְיִשְׂרְבְּנָה בְּגָדֶיךָ. *Quod (s. quomodo) vestes tuae calidae fiant.* *O. σου δὲ ἡ στολὴ θερμῆ.* 'Α. οὐ (s. ὅπου) ἰμάτιά σου θερμά.³⁷ Σ. ὅποτε ἰμάτιά σου θερμά.³⁸
- וְיִשְׁקַט מִדְּרוֹם אֶרֶץ מִדְּרֹם. *Quum tranquillam reddidit terram ab austro.* *O. ἡσυχάζεται δὲ ἐπὶ τῆς γῆς* ✕ Θ. ἀπὸ νότου.³⁹ 'Α. ἐν τῷ ἡσυχάσαι γῆν...⁴⁰
- 17, 18. וְיִשְׁקַט עִמּוֹ תִּרְקִיעַ עִמּוֹ. *Ab austro.* *Num diduces cum eo nubes?* *O. ✕ Θ.*

²² Nobil. Syro-hex. affert: *✕ صح حادوسو .ل .*, superscripto MAZOPIM. Cf. ad Cap. xxxviii. 32. ²³ Olymp. et "omnes;" ἄνθρωπος pro πάγος mendose habent Codd. 137, 139. Cod. 138 affert: Σ. ἀπὸ δὲ ἐμφυσήσεως δοθ. πάγος. Synnachum imitatus est Hieron. vertens: ✕ *et a spiritu Dei dabitur glacies.* ²⁴ Sic Syro-hex. Montef. juxta Colb. affert: ✕ Θ. καὶ αὐτὸς—ἐντείληται αὐτοῖς. ²⁵ Olymp. et Reg. unus. Colb.: Δ. καταπλήσσει. Syro-hex. habet *✕*, sequente *✕*, quod Middeld. καταπλήσσει sonare affirmat, sine causa. Syrus Olympiodorum ante oculos habuit, cujus explicatio est: ὥστε τὸ, καταπλάσσει, ἀντὶ τοῦ, ἐπισκιάζει, εἴρηται. ²⁶ Syro-hex. *✕ صح حادوسو .ل .* Middeld. vertit: 'Α. σφόδρα ἐκλεκτὸν καταπλήσει πάχος. De locutione *✕ صح حادوسو* monitum ad Cap. xxxvi. 29. Syr. *✕* in Aphel commutatur cum *✕* *parhēnāchase* Jud. xiv. 17. xvi. 16. Jerem. xlvi. 27. Dan. vi. 18; et nomen *✕* cum *✕* *inōchase* 'Α. Σ. Θ. Jesai. i. 14, ubi in Hebr. est *✕*. ²⁷ Olymp. et Reg. unus. Syrus affert: Σ. ἀλλὰ καρπὸν δώσει νεφέλη, modo sanum sit editum: *✕ صح حادوسو .ل .* An legendum *✕ صح حادوسو .ل .*, inclinabit? ["Codex *✕ صح حادوسو .ل .*, adjecto scholio: *✕ صح حادوسو .ل .*—

Ceriani.] ²⁸ Cod. 252: 'Α. καὶ αὐτὴ μετὰ στροφῆς (sic) περιστρέφεται; ubi manifesto legendum μεταστροφῆς. Consentit Syrus: *✕ صح حادوسو .ل .* ²⁹ Olymp. et "omnes," etiam Cod. 252. Syro-hex. *✕ صح حادوسو .ل .* Hieron.: *et ipsa per circuitum vertitur.* ³⁰ Sic Olymp., Colb. Lectionem ἐν τοῖς κατωτάτω (s. -τοῖς) θεῖς ἔργα αὐτῶν bodie habent Cudd. III, 23, 106, 121. ³¹ Sic Codd. 137, 138, 139, 250, 252. Montef. ex Colb. edidit: 'Α. ἐν οἰακώσει. Etiam Syrus in singulari: *✕ صح حادوسو .ل .* ³² Olymp. et "omnes." Syro-hex.: Σ. ἐν τῇ κυβερνήσει αὐτοῦ (*✕ صح حادوسو .ل .*). Hieron.: *in gubernaculis ad operanda.* ³³ Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ³⁴ Colb., Reg. unus. Hieron.: *sive in tribu.* ³⁵ Olymp. et "tres" codd. ³⁶ Olymp. et "omnes." ³⁷ Sic Syro-hex. *✕ صح حادوسو .ل .* Montef. autem ex Nobil. affert: 'Α. οὐχ ἰμάτιά σου θερμά. ³⁸ Nobil. ³⁹ Syro-hex. in textu: ✕ ἀπὸ νότου. Hieron.: ✕ *ab austro.* Montef. ex Colb. affert: ✕ Θ. ἡσυχάζεται δὲ ἐπὶ (3) τῆς γῆς ἀπὸ νότου. ⁴⁰ Cod. 252.

ἀπὸ νότου⁴¹. στερεώσεις μετ' αὐτοῦ εἰς παλαιώματα... 'Α... αὐτὸς ἐστερέωσε τὸν οὐρανὸν εἰς τροπὰς.⁴¹ Σ. ἐξ ὑψους συνέσῃ αὐτῷ ἐν τῷ στερεώματι εἰς αἰθέρα.⁴²

18. **פִּרְמַס, כְּרִמָּי כְּרִמָּי כְּרִמָּי.** Firmas, ut speculum fissile. O'. Vacabat. ✕ Θ. ἰσχυραὶ ὡς ὄρασις ἐπιχύσεως.⁴³ 'Α. ἐνισχύουσαι ὡς ὄρασις συγχύσεως.⁴⁴ Σ. ἰσχυραὶ ὀφθῆναι ἐπιχύσεσιν.⁴⁵

20. **עֲבֹרֵי מַיִם כִּי יִבְלֵעַ.** Si dixerit vir, sane absorbebitur. O'. ἵνα ἄνθρωπον ἐστηκῶς κατασιωπήσω. 'Αλλος' ἔαν εἶπη, ἀνὴρ καταποθήσεται.⁴⁶

21. **בְּרִיר הוּא בְּשִׁפְתָּי.** Splendens est in nudibus. O'. τηλαυγές ἐστιν ἐν τοῖς παλαιώμασιν. 'Α. τηλαυγής... ἐν ῥοπαῖς.⁴⁷ Σ. συννεφέσει τὸν αἰθέρα.⁴⁸

וְרוּחַ עֲבָרָה וְתַטְהֵרֵם. Et ventus transiit et mundavit eas. O'. ὡςπερ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπὶ νεφῶν. 'Α. καὶ πνεῦμα παρήλαθε καὶ ἐκαθάρισεν αὐτάς.⁴⁹

22. **וְהָב יָוָה.** Aurum (aureus splendor) veniet. O'. νέφη χρυσαυγούντα. 'Α. Θ. χρυσίον ἤξει.⁵⁰

עַל-אֱלֹהֵי נוֹרָא הוּא. Super Deum terribilis est majestas. O'. ἐπὶ τούτοις μεγάλη ἡ δόξα καὶ τιμή. Σ. περὶ δὲ θεοῦ φοβερὸς αἶνος. Θ.

ἐπὶ τῷ θεῷ μεγάλη ἡ δόξα.⁵¹

23. **וְיִשְׁׁוּ-לִי מְצַדִּיקֵי.** Omnipotentem (quod attinet), non invenimus eum. O'. παντοκράτορος, καὶ οὐχ εὐρίσκομεν ἄλλον. Σ. τὸν ἱκανὸν οὐκ ἐξευρίσκομεν.⁵²

וְיִשְׁׁוּ-לִי מְצַדִּיקֵי. Et iudicio et coria justitiae, non affliget. O'. ὁ τὰ δίκαια κρίνων, οὐκ οἶει ἐπακούειν αὐτόν; 'Α. καὶ κρίσιν καὶ πλῆθος δικαιοσύνης οὐ κακουχήσει.⁵³

CAP. XXXVIII.

2. **עֲצָפַי מְחִשְׁבֵּי.** Obscurans consilium. O'. ὁ κρύπτων με βουλήν. Σ. σκοτεινὸς γνώμη.¹

4. **וְיִשְׁׁוּ-לִי מְצַדִּיקֵי.** Ubi eras, quum terram fundarem? O'. ποῦ ἤς ἐν τῷ θεμελιῶν με τὴν γῆν; [Σ.] μὴ συμπάρῃς δημιουργοῦντι τῷ θεῷ τὸν κόσμον;²

5. **וְיִשְׁׁוּ-לִי מְצַדִּיקֵי.** Lineam. O'. σπαρτίον. 'Α. κανόνα. Σ. σχοινίον μέτρον.³

6. **וְיִשְׁׁוּ-לִי מְצַדִּΙΚֵי.** Bases ejus. O'. οἱ κρίκοι. 'Α. Θ. αἱ βάσεις αὐτοῦ. Σ. οἱ καταπήγες.⁴

7. **וְיִשְׁׁוּ-לִי Μῆ.** Simul. O'. Vacat. 'Α. Θ. ἄμα.⁵

כָּל-בְּנֵי אֱלֹהִים. Omnes filii Dei. O'. πάντες ἄγγελοί μου. 'Α. Θ. ἄμα υἱοὶ θεοῦ.⁶

⁴¹ Colb., Reg. unus. Drusius per errorem Symmacho tribuit. Lectionem alioquin suspectam diserte testatur Olympiodorus: ἀπὸ τῶν Ἀκ. ἐκδέδωκεν αὐτὸς—εἰς τροπὰς, ἐνισχύουσαι κ.τ.έ. ὡς εἶναι τὸν νοῦν τοιοῦτον αὐτὸς ἐκ παλαιοῦ τὸ στερέωμα κατειργάσατο ἰσχυρὸν καὶ στερεὸν ἐκ τῆς βευστῆς καὶ κεχυμένης φύσεως τῶν ὑδάτων. ⁴² Cod. 252, ubi mendose scriptum, συνέσει αὐτοῦ. Correximus ope Syri, qui affert: **וְיִשְׁׁוּ-לִי מְצַדִּΙΚֵי.** (Pro **וְיִשְׁׁוּ-לִי** dixit Sym. Psal. lxxii. 23. lxxxviii. 22, 25.) Montef. ex Colb. et Reg. edidit: Σ. εἰς αἰθέρα. ⁴³ Sic Syro-hex. Etiam praecedentem versiculum asterisco notat Hierou. vertens: ✕ Firmatis cum eo caelos, qui aequaliter ad videndum fusi sunt. ⁴⁴ Sic per continuationem Olymp., Colb., Reg. unus, et, ut videtur, Orat. ⁴⁵ Cod. 252, ubi *ἐπι χυσεσιν* scriptum. ⁴⁶ Colb. Eadem infert in textum post *κατασιωπήσω* Cod. 249. ⁴⁷ Montef. ex Reg. uno affert: 'Α. τηλαυγής; quae versio est τῶν O' juxta Codd. 23, 110, 147. Syro-hex. vero: 'Α. ἐν ῥοπαῖς (**וְיִשְׁׁוּ-לִי**).

⁴⁸ Syro-hex. **וְיִשְׁׁוּ-לִי Μῆ.** Minus probabiliter Montef. ex Nobil.: Σ. συννεφέσει τὸν αἶρα. (Forma **וְיִשְׁׁוּ-לִי**, quae in Lexicis non reperitur, redonanda videtur Syro nostro Gen. ix. 14, ἐν τῷ συνεφεῖν με; ubi scripturam codicis, **וְיִשְׁׁוּ-לִי Μῆ.** fideliter, ut solet, expressit Editor.) ⁴⁹ Cod. 252, qui mendosum *καθαρησεν* habet. Syro-hex. **וְיִשְׁׁוּ-לִי Μῆ.** Hieron.: *et spiritus transiens emundabit eas.* ⁵⁰ Colb. ⁵¹ Nicetas et "MSS." ⁵² Nobil. ⁵³ Idem.

CAP. XXXVIII. ¹ " Sic [Nicet. et] omnes praeter Reg. unum, qui habet: Σ. *σκ. ἐν καρδίᾳ.*"—Montef. ² Sic Orat. et Reg. unus. Scholiastam magis quam interpretem sapit. ³ Olymp. et "omnes." Paulo ante Hierou.: ✕ *si nosti*, invito Syro. ⁴ Sic "omnes MSS." Olymp.: Oὐ δὲ ἄλλοι, αἱ βάσεις, αἱ καταπήγες. ⁵ Syro-hex. **וְיִשְׁׁוּ-Λῆ.** ⁶ Sic "omnes MSS." Olymp.: Oὐ δὲ ἄλλοι, ἄμα υἱοὶ θεοῦ.

8. בִּגְדָיו. *In prorumpendo suo.* O'. ὅτε ἐμαίμασεν. Τινὰ τῶν ἀντιγράφων ὅτε ἐμαίωτο.⁷ 'Α. ἐν τῇ παλαίειν.⁸
9. בְּשׁוּמֵי עֲנַן לְבָשׁוֹ. *In ponendo me nubem vestimentum ejus.* O'. ἐθέμην δὲ αὐτῇ νέφος ἀμφίασιν. Σ. ὡς νεφέλη περιείδησα αὐτήν.⁹
- וַעֲרַפֵּל חַתְּלוֹתַי. *Et caliginem fasciam ejus.* O'. ὀμίχλη δὲ αὐτὴν ἐσπαργάνωσα. 'Α. Θ. καὶ γνόφον πλάησω (σ. πλάην) πύτου. Σ. . . ἔλημα αὐτῷ.¹⁰
11. וְכֵן יִשַׁתּוּ בְּנֵי אֵין גִּלְגַּל. *Et hic ponat (terminum) contra elationem fluctuum tuorum.* O'. ἀλλ' ἐν σεαυτῇ συντριβήσεται σου τὰ κύματα. Σ. ἕως ὧδε τετάχθω τὸ ἔπαρμα τῶν κυμάτων σου.¹¹
12. וַיַּעַן הַשְּׁחָר מְקוּמוֹ. *Num scire fecisti aurorae locum suum?* O'. ἕωςφόρος δὲ εἶδε τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. 'Α. Θ. ἐγνώρισας τῷ δρβρφ τόπον αὐτοῦ.¹²
13. בְּכִנְסוֹת הָאָרֶץ. *Alas (extrema) terrae.* O'. πτερύγων γῆς. Σ. ἄκρων γῆς.¹³
15. וַיִּמְנַע. *Et prohibebitur.* O'. ἀφεΐλες δέ. Σ. περιαιρεθήσεται.¹⁴
- וַתִּשְׁבֶּר. *Confringetur.* O'. συνέτριψας. 'Α. Σ. συντρίψεις.¹⁵

16. וְנִבְרְיָי. *Usque ad fontes maris.* O'. ἐπὶ πηγὴν θαλάσσης. Σ. ἕως συνοχῆς πηγῆς.¹⁶
- וַיַּבְרַקְרַק תְּהוֹמוֹ. *Et in pervestigatione abyssi.* O'. ἐν δὲ ἶχνεσιν ἀβύσσου. 'Α. ἐν ἐξιχνιασμῷ ἀβύσσου.¹⁷
18. הֲתֵבַנְנָה. *Num intellexisti.* O'. νενοθέτησαι δέ. 'Α. μὴ κατενόησας. Σ. μὴ ἐνενοήσας. Θ. μὴ συνῆκας.¹⁸
19. יֶשְׁבֵן. *Habitat.* O'. αὐλίζεται. 'Α. Θ. σκηνοῖ. Σ. ἡρεμεί.¹⁹
20. נַחְיָוּ בֵיתוֹ. *Semitas domus ejus.* O'. τρίβους αὐτῶν. Σ. ἀτραπούς οἰκήσεως.²⁰
22. טַרָּד. *Grandinis.* O'. χαλάξης. Σ. κρυστάλλου.²¹
24. לֹז. *Lux.* O'. πάχνη. 'Α. Θ. φῶς.²²
- וּקְרָדִים. *Eurus.* O'. νότος. Σ. ἀνεμος.²³
25. מִי־פָלַג אֶת־הַיָּם לְהַשְׁלִיךְ אֶת־הַמַּיִם אֶל־הַיָּבֵשׁ. *Quis divisit inundationi aquaeductum?* O'. τίς δὲ ἠτοίμασεν ὑετῶ λάβρφ ρύσιν; 'Α. τίς διεΐλεν . . . 'Α. Θ. τίς διέστειλε τῷ κατακλυσμῷ ὑδραγωγόν;²⁴
- וַיִּזְרֵק לֵוִי אֶת־הָאֵשׁ. *Et viam fulgetro vocum.* O'. ὄδον δὲ κυδοιμῶν. 'Α. καὶ ὄδον εἰς κτύπον φωνῶν. Σ. . . εἰς ψόφον βροντῆς.²⁵

⁷ Olymp. Lectio ἐμαίωτο est in Codd. III, 23, 249. Syro-hex.: ἐμαίωθη (אֵמַיִוְתָה). ⁸ Nobil. ⁹ Sic Olymp. Colb. autem: Σ. ὡς νεφέλην π. αὐτῷ. Nobil. affert: 'Α. περιείδησα; et sic ex "uno" edidit Montef. Sed vix credible est Aquilam Hebraea sic vertisse. ¹⁰ Syro-hex.

וְכֵן יִשַׁתּוּ בְּנֵי אֵין גִּלְגַּל. (In fragmento Symmachi pro מִגְדָּל Middeld. dedit κεφαλίδα, provocans ad Zach. v. i. Psal. xxxix. 8, quae loca ambigua sunt. Et contrario מִגְדָּל est ἔλημα in Hex. ad Psal. xxxix. 8. Jerem. xxxvi. 2, 14. Idem monet, pro חַתְּלוֹת, fascia, Aq. Theod. legisse חַתְּלוֹת, cui cognata forma חַלְלוֹת, illusiones, reperitur Job. xvii. 2.) ¹¹ Olymp. et "omnes." Sic sine nom. Cod. 257. ¹² Sic Colb. Olymp. τοῖς λοιποῖς tribuit. ¹³ Cod. 257. ¹⁴ Reg. unus. ¹⁵ Reg. unus Symmacho, Colb. Aquilae tribuit. Ad haec, βραχίονα δὲ ὑπερηφάνων, Parsons. e Cod. 138 affert: 'Α. τὸν ἀδίκως ἐκτεινόμενον, quod merum scholium esse quisvis videt. ¹⁶ Colb., Reg. unus. ¹⁷ Idem. Parsons. e Codd. 137, 138, 139, 255 affert: 'Α. ἕως φόρου ῥημάτων, quae

ad priorem versiculum potius pertinere videntur; neque sic tamen expediri possunt. ¹⁸ Colb., Reg. unus. Nobil. affert: 'Α. μὴ συνῆκας. Cod. 139: Σ. συνῆκας. ¹⁹ "Α. σκηνοῖ. Θ. ἡρεμεί. Sic omnes MSS. Drusius [post Nicet.]: Οἱ ἄλλοι: σκηνοῖ, ἡρεμεί."—Montef. Parsons. affert: "Α. Θ. σκηνοῖ. 138, 250, 255. Σ. ἡρεμεί. 137, 138, 139, 255." Symmacho peculiare est ἡρεμείν pro ἡρεμεί. Cf. Hex. ad Job. xxxix. 28. Psal. xxxvi. 28. Ixviii. 37. ²⁰ Nicet. et "omnes." etiam Cod. 259. ²¹ Nobil. ²² Sic "MSS." Nobil. soli Aquilae tribuit. ²³ Reg. unus. ²⁴ "Α. τίς διεΐλεν. Sic Drusius [Nobil.] qui postea habet: Οἱ ἄλλοι: τίς δὲ ἐστειλεν etc. Colb. et Reg. unus: 'Α. Θ. τίς δὲ ἐστειλεν etc."—Montef. Nicetas habet: Οἱ ἄλλοι: τίς δὲ κατέστειλε κ.τ.ε. Nos Schleusneri emendationem διεστειλε pro δὲ ἐστειλε recepimus. ²⁵ 'Α. εἰς κτ. φωνῶν. Σ. εἰς ψ. βροντῆς. Sic ex [Nobil. et] "omnihus" Montef. Cod. 250 in marg.: εἰς κτύπον φωνῶν, ψόφου βροντῶν. Syro-hex. וַיִּזְרֵק לֵוִי אֶת־הָאֵשׁ לְהַשְׁלִיךְ אֶת־הַמַּיִם אֶל־הַיָּבֵשׁ. . . .

- 26, 27. נָשָׂא נָשָׂא — יִרְמָהּ. O'. Vacabat. * Θ. του νετίσαι — έξοδον χλόης.²⁶
- 27. יִרְמָהּ. Ad germinare faciendum. * Θ. του έκβλαστήσαι. "Άλλος έκβλαστήσει."²⁷
- נָשָׂא. Egressum. * Θ. έξοδον. Σ. ανάφυσιν.²⁸
- 28. בַּחַרְמָהּ שֵׁי. Num est pluviae pater? O'. τίς έστιν νετου πατήρ; 'Α. μήτι έστιν νετῶ πατήρ; Σ. άρά έστιν νετῶ πατήρ;²⁹
- 29. קָרָה. Glacies. O'. κρύσταλλος. 'Α. Θ. πάγος.³⁰
- 30. וַפְּנֵי תְהוֹם יִתְלַבְּדוּ. Et facies abyssi inter se cohaerēt. O'. πρόσωπον άσεβούς τίς έπηξεί; 'Ο 'Εβραίος πρόσωπον δέ άβύσσου πήγνυται.³¹
- 31. הֲתִקְשֶׁר מַעֲדָנוֹת בִּימָה. Num ligabis vincula (s. delicias) Pleiadum? O'. συνήκας δέ δεσμὸν Πλειάδος; Σ. ή συνάψεις μόρια Πλειάδος;³²
- 32. תִּנְחָה — הֲתִצִּי. O'. Vacabat. * Θ. διανοίξεις — άξεις αύτά;³³
- הֲתִצִּי מִזְרֹת בָּעָוָה. Num exire facies signa caelestia suo quodque tempore? * Θ. διανοίξεις Μαζουρῶθ έν καιρῶ αύτου; Σ. ή αναφύσεις τὰ σκορπισθέντα κατά καιρὸν αύτου έκαστον;³⁴

- 32. תִּנְחָה — הֲתִצִּי. Et Arcturum cum filiis ejus deduces eos. * Θ. και έσπερον έπί κόμης αύτου άξεις αύτά. 'Α. και έσπερον έπί οικοδομῆς αύτου καθοδηγήσεις αύτους.³⁵
- 33. תִּקְה. Statuta. O'. τροπάς. 'Α. άκριβείας. Σ. διατάξεις. Θ. συντάγματα.³⁶
- 34. מִיִּם — תַּעֲרֹשֵׁי. Et copia aquarum. O'. και τρόμφ ύδατος λάβρον. 'Α. Σ. Θ. και όρμη ύδάτων.³⁷
- 35. בְּרָקִים. Fulgura. O'. κεραυνούς. Οί λοιποί άστραπάς.³⁸
- הֲנִנּוּ. Ecce nos. O'. τί έστι; 'Α. ιδου ήμείς.³⁹ Σ. πάρεσμεν.⁴⁰
- 36. הֲוִי מִיִּם לְשִׂכְנֵי בִינָה. Aut quis dedit cordi (s. τῶ φαινομένῳ) intelligentiam? O'. ή ποιητικῆν έπιστήμην. Σ. ή τίς έδωκε μεμωραμένῳ έννοιαν;⁴¹
- 37. מִיִּסְפֵּר שְׁמַיִם וַיִּבְלִי שְׁמַיִם. Quis enumerabit nubes cum sapientia? et utres caeli quis inclinabit? O'. τίς δέ ό άριθμῶν νέφη σοφία, ούρανὸν δέ είς γῆν έκλινε; 'Α. τίς έξηγήσεται (s. διηγήσεται) ροπάς σοφία; και άπορρέοντα ούρανού τίς κομήσει;⁴² Σ. τίς άριθμήσει

²⁶ "Hi quatuor versiculi asteriscis notantur in Colb. [Cod. 248] et Ed. Lat. Hieron."—Montef. Sub * Θ affert Syro-hex. ²⁷ Colb., Reg. uous. ²⁸ Montef. ex iisdem edidit: "Άλλος ανάφυσιν. Symmacho lectionem tribuunt Codd. 139, 255. Cf. ad v. 32, et ad Cap. xiv. 14. ²⁹ Montef. edidit: 'Α. μήτις έστιν υ. π. Σ. άρο έστιν υ. π., notans: "Lectionem Aquilae habet Drusius; Symmachi vero MSS." Drus. post Nobil. habet: 'Α. μήτις ένεστιν (non έστιν) υ. π. Parsons. ex Cod. 255 affert: 'Α. Θ. μήτις άρα. Nos Syrum secuti sumus, qui affert: * Θ. * * * Pro * * * interrog. μήτις habet Aq. Job. xxiii. 6. Jesai. vii. 13. ³⁰ Colb., Reg. unus. ³¹ "Nonnulli libri habent, τίς έπηξεν. [Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. * * * Hieron.: quis tabefecit.] Schol. 'Ο 'Εβραίος πρόσωπον δέ άβύσσου πήγνυται; unde aliqua Ed. [Comp.] habet: πρόσωπον δέ άβύσσου τίς έπηξεν. Sed magis Hebraeo responderet, si τίς έπηξεν legeretur."—Nobil. Ex sola Nobilii conjectura, ut videtur, Montef. edidit: "Άλλος πρόσωπον δέ άβύσσου τίς έπηξεν; ³² Aquilae hoc fragmentum tribuit Nobil., Symmachn Olymp., Syro-hex. et

Colb., qui legit ei pro η. Syro-hex. * * * Aquilae * * * est "Αρκτουρος Amos v. 8. ³³ Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ³⁴ Nobil. et "omnes." Syrus affert: * * * h.e., si quid video, 'Α. ή άδικείτε τὰ σκορπισθέντα κ.τ.έ. Pro * * * libenter legerim * * * αναφύσετε, et Symmacho auctori tribuerim. Idem in marg. notat: " * * * (subscripto MAZOPΘ) quidam dicunt esse caniculum Orionis (* * *); alii dicunt esse signum zodiaci (* * *)." ³⁵ Syro-hex. * * * Montef. ex Colb. affert: 'Α. καθοδηγήσεις. Hieron.: * * * et vespertum super aedificationem ejus induces. ³⁶ Colb., Reg. unus. ³⁷ Sic Cod. 137. Montef. ex Colb. et Reg. edidit: 'Α. Θ. και ό. υ. ³⁸ Colb., Reg. unus. ³⁹ Iidem. Nobil. affert: 'Α. ιδου έσμεν. ⁴⁰ Colb., Reg. unus. ⁴¹ Olymp. et "omnes." ⁴² Syro-hex. * * * (Aquilae solenne est άπορρέων pro Hebr. * * *, stultus, quod Syrus noster per * * * vertit Jerem. xvii. 11. Syr. * * * est

τὸν αἰθέρα σοφία; ἢ ὄργανα οὐρανοῦ τίς συνθήσει;⁴³ Θ. τίς ἀριθμήσει παλαιώματα σοφία; καὶ ὄργανα οὐρανοῦ τίς κοιμήσει;⁴⁴

38. יִקְרַח לְמִצָּחַ וְיִרְבֵּי בְּקֶרֶךְ. *Colligescendo pulverem in massam fusilem, et ut glebae agglutinentur.* Ο'. κέχυται δὲ ὡσπερ γῆ κονία, κεκόλληκα δὲ αὐτὸν ὡσπερ λίθου κύβον. 'Α. ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι γῆν καταχύσει, καὶ χερμάδες (s. χερμάδια) κολληθήσονται.⁴⁵ Σ. ὅταν κέχυται εἰς κόνιν γῆς ἐπίχυσις, ἵνα βῶλοι γένωνται ἐν συγκολληθείσονται.⁴⁷

39. פְּרָדָם. *Praedam.* Ο'. βοράν. Σ. Θ. θήραν.⁴⁸

40. יָרִידוֹתַי. *Quum subsidunt.* Ο'. δεδοίκασι γάρ. 'Αλλος' ὅτι φαλεύουσι.⁴⁹

יִבְרָח. *In umbraculo.* Ο'. ἐν ὑλαίς. Schol. ἐν κοίταις.⁵⁰

CAP. XXXIX.

1. אֲנִי יָדָעְתִּי אֶת-עֲלֵי-לַע. *An nosti*

tempus parturitionis rupicaprarum? Ο'. Vacabat. Θ. ✕ εἰ ἔγνωσ καιρὸν τοκετοῦ τραγελάφου πέτρας.¹ [Θ.] . . . νεβρῶν ἐν πέτρα.²

2. הַמְלֵחָה יִמְלֵחַ וְיִמְלֵחַ. *Numerasne menses quas implent?* Ο'. ἠρίθμησας δὲ μῆνας αὐτῶν πλήρεις τοκετοῦ αὐτῶν. Σ. ἠρίθμησας δὲ σελήνας πληρῶσαι αὐτάς.³

3. הַמְלֵחָה יִלְדֵיהֶן יִבְרָח. *Incurvant se, patos suos findere (prorumpere) faciunt.* Ο'. ἐξέθρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδιά ἔξω φόβου. Σ. Θ. ἐνδύσουσι τὰ παιδιά αὐτῶν, διασώσεις αὐτά.⁴

3, 4. לֹמוֹתַי וְשִׁבְרֵי-לֵבִי—וְהִבְלִיתִן. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. ὠδίνας δὲ—καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψουσιν αὐτοῖς.⁵

3. הַמְלֵחָה יִבְרָח. *Dolores suos emittunt.* ✕ Θ. ὠδίνας δὲ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς. Σ. ἃ ὠδίνησαν ἀπολείπουσιν.⁶

fluxio aquae, fluentum, flumen, auctore Bernsteinio in Lex. ad Chrestom. Syr. p. 537, qui nostrum locum non neglexit.
⁴³ Syro-hex. **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ**. Montef. ex Colb. et Reg. uno edidit: Σ. ἢ ὄργανα οὐρανοῦ τίς συνθήσει; Sic Codd. 138, 255, et cum titulo Σ. Θ. Codd. 137, 139. Hieron.: ✕ *et organa caeli in terram declinavit.* ⁴⁴ Syro-hex. **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ**. Nobil. affert: Σ. (corrige Θ.) καὶ ὄργανα οὐρανοῦ τίς κοιμήσει (sic); ⁴⁵ Syro-hex. in continuatione: **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ**. Middeld. tentat: ὅταν ἐκχύεται γῆ καταχύσει, καὶ . . . καταλαμβάνονται; (quasi scriptum esset **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ**, cujus tamen formae exemplum non habeo.) Pro **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ** legendum videtur **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ**. Tum Syriaca ad verbum sonant: καὶ θυγατέρες χειρὸς καλληθήσονται; quae quomodo cum Hebraeis concilianda sint, non video.—Haec prius scripseram quam mihi in manus venerint literae A. Ceriani, quas nunc cum lectore communicabo. "Codex: **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ**. Locutio **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ**. Nostro est ἐγχειρίδιον Jerem. l. 42. Epist. Jerem. 15; sed ipse nosseis quam lata sit significatio hujus Syri idiomatis." Hujus scholii ope, incidi in vocabulum Aquilae, Homericarum formarum imitatori, bene

notum, *χερμάς* s. *χερμάδιον*, ita dictum secundum Grammaticos, *quia manus tenentis implet.* Sic Zonaras: *χερμάδιον, ὁ χειροπλήθης λίθος, παρὰ τὸ τὴν χεῖρα πληροῦν.* Conjecturam meam certo certiore facit ipsius Aquilae usus, qui ad Deut. xxi. 21 pro Hebr. **וְיָרִידוֹתַי**, Ο'. *λιθοβολήσουσι*, teste Holmesii Cod. 108, *χερμαδιούσιν* interpretatus est. ⁴⁶ Syro-hex. Symmacho continuat: **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ**. Hic venit in auxilium Cod. 252: 'Α. *γῆν ἐπίχυσις ἵνα βῶλοι γένωνται συγκολληθεῖσαι*; quae manifesto non Aquilae, sed Symmacho vindicanda sunt. ⁴⁷ Syro-hex. in continuatione: **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ**. ⁴⁸ Colb., Reg. unus. ⁴⁹ Ibidem. ⁵⁰ Schol. apud Nobil. Sic Codd. 161, 248 in marg. CAP. XXXIX. ¹ Sic sub Θ. ✕ Syro-hex. (ubi in edito ante **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ** supplendum ex cod. **ܘܥܒܝܘܩܘܠܐ**), et sub ✕ Hieron. ² "Colb. et Reg. unus, qui hoc scholium adjiciunt: *ܘܥܝܘܩܘܠܐ ܘܟܘܠܘܩܘܠܐ (ἀγαγῶν).*"—Montef. ³ Nobil. ⁴ Codd. 137, 138, 255: Σ. *ἐνδύσουσι* κ.τ.έ. Cod. 139: Σ. *ἐνδύσουσι* τὰ π. αὐτῶν. 'Α. *διασώσης αὐτά.* Colb., Reg. unus: Θ. *ἐνδύσουσι* κ.τ.έ. Cod. 259, Reg. alter: Θ. *ἐὰν δώσουσι* κ.τ.έ. Orat.: Θ. *ἐὰν δώσωσι* κ.τ.έ. Postremo Nicetas ex Chrysost.: *Σαφίστερον ὁ Θ. ἠρμήνευσεν, εἰπὼν' ἐὰν δώσουσι τὰ παιδιά αὐτῶν, διασώσεις αὐτά;* ⁵ Colb.: 'Εκ Θ. οἱ δ'. Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron. ⁶ Sic Olymp., Cod. 138, et

4. **חֲלֵמוֹ בְּנֵיהֶ֑ם.** *Robusti facti sunt filii earum.*
 ✕ Θ. ἀπορρήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν. Σ. ἀποβάλλονται τὰ τέκνα αὐτῶν.⁷
יָרְבוּ בַּבֶּרֶ֑ךְ. *Adolescunt in agro.* ✕ Θ. πληθυνθήσονται ἐν γεννήματι. Σ. πληθύνειν ἐν ἀγριότητι.⁸
וְצִנְאוּ וְלֹא־שָׁבוּ לָמוֹ. *Egrediuntur, nec redeunt ad eas.* ✕ Θ. ἐξελεύσονται, καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψουσιν αὐτοῖς. Σ. ἐξελθόντα οὐχ ὑποστρέψει πρὸς αὐτάς.⁹
 6. **עֲרֵבָה.** *Desertum.* Ο'. ἔρημον. 'Α. ὁμαλὴν. Σ. ἀοίκητον. Θ. ἀραβία.¹⁰
בֵּיתוֹ. *Domum ejus.* Ο'. δίαίταν αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. οἶκον. .¹¹
וּמִשְׁכְּנֹתָיו מִלְחָה. *Et habitacula ejus salsugineta.* Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἀλμυρίδα.¹² Σ. γῆν αὐτοῦ. .¹³
 7. **נוֹגֵשׁ.** *Exactoris.* Ο'. φορολόγου. 'Α. εἰσπρακτοῦ.¹⁴
 8. **יָתוֹר—יְדוֹשׁ.** Ο'. Vacabat. ✕ Θ. κατασκέψεται—ζῆτεί.¹⁵
 9. **בִּיבָלִים.** *Bubalus (s. oryx).* Ο'. μονόκερος. 'Α. βινόκερος.¹⁶
 10. **וְעַמְקֵי אַחֲרָהֶ֑ם.** *Num occabit valles*

- post te.* Ο'. ἢ ἐλκύσει σου αὐλακας ἐν πεδίῳ. Σ. ἢ ὁμαλίσει κοιλάδας ἀκολουθῶν σοι.¹⁷
 11. **וְעָרַתְךָ.** *Et dereelinques.* Ο'. ἐπαφήσεις δέ. Θ. μὴ ἐγκαταλείψεις.¹⁸
 12. **בִּיבְיָמֶיךָ.** *Num credes ei.* Ο'. πιστεύσεις δέ. Πάντες ✕ αὐτῷ.¹⁹
וְיָשִׁיב. *Reddet.* Ο'. ἀποδώσει. Σ. ἀποκαταστήσει.²⁰
וְהִסְתִּי. *Comportabit.* Ο'. εἰσώσει. Σ. συλλέξει. Θ. συνάξει.²¹
 13. **וְהִנְיָהּ—וְהִנְיָהּ.** *Ala struthionum exsultat.* Ο'. πτέρυξ τερπομένων νεέλασσα. 'Α. πτερύγιον αἰνούντων συναπλέκεται.²² Σ. πτέρον ἀγλαίσμου περιφύεται.²³
 13-18. **וְהִנְיָהּ—וְהִנְיָהּ.** Ο'. Vacabat. ✕ Θ. ἐὰν συλλάβῃ—καὶ τοῦ ἐπιβάτου αὐτοῦ.²⁴
 13. **וְהִנְיָהּ—וְהִנְיָהּ.** *An ala ciconiae et pluma.* ✕ Θ. ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα καὶ νέσσα. 'Α. ἀλὶς ἐρωδίου καὶ ἰέρακος.²⁵ Σ. εἰ ἐναγκαλίζεται ὁ κύκνος πτίλους αὐτοῦ.²⁶
 15. **וְהִנְיָהּ—וְהִנְיָהּ.** *Et obliviscitur quod pes ea comprimet.* ✕ Θ. καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς σκορπιεῖ. 'Α. καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς λικμήσει αὐτά. Σ. καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς λικμήσει αὐτό.²⁷

(cum καταλείπουσι pro ἀπολείπουσι) Codd. 137, 139. Montef. ex Regiis duobus edidit: 'Α. Σ. ὠδίησαν, ἀπολείπουσι. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 163: "Verba, ὠδίνας δὲ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς, videntur esse Theodotionis, qui ea posuerat pro verbis τῶν Ο', ὠδίνας δὲ αὐτῶν ἔλυσας, a librariis alienum in locum (v. 2 nempe) collocatis." In v. 2 pro ἔλυσας Cod. 157 habet ἐξαποστελεῖς. ⁷ Sic Montef. ex Colb. et Reg. uno, sed minus probabiliter ad Hebraea **וְעָרַתְךָ** (v. 3) refert. Cod. 255: Σ. ἀποβάλλονται. Codd. 137, 138, 139: Σ. ἀποβάλλονται. ⁸ Colb., Reg. unus. Pro ἀγριότητι, quae vox nulla est, corteximus ἀγριότητι. ⁹ Colb., Reg. unus. ¹⁰ Nobil. Codd. 250, 255: Σ. ἀοίκητον. ¹¹ Codd. 250, 255: 'Α. Θ. οἶκον. Colb.: 'Α. Σ. Θ. οἶκον ἀοίκητον. ¹² Sic Colb., Syro-hex. et sub aster. Hieron. ¹³ Reg. unus. ¹⁴ Sic Drusius. Nobil. affert: 'Α. ἐκπράκτου. Vid. Hex. ad Exod. v. 13. Ad vocab. ἀκούων Parsons. e Cod. 139 affert: Σ. ἀπολαβεῖν ἀφθόνως τῶν ἐπὶ γῆς; et sic sine auctore Codd. 137, 138. Est scholium manifestum. ¹⁵ Sic Syro-hex. et sub aster. Hieron., invito Montef. ¹⁶ Nicet., Reg. unus.

Cod. 256: ἀρνοκερος (sic). ¹⁷ Colb., Reg. unus. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Syro-hex. in marg. Apud Hieron. pro his, et credes ei ✕ quia etc., corrigendum: et credes ✕ ei: quia etc. ²⁰ Colb. ²¹ Idem. ²² Nobil., Orat., Reg. unus, qui omnes συναπλέκει habent. Syro-hex. ./. **וְהִנְיָהּ—וְהִנְיָהּ**. Syrus videtur Graecum συναπλέκεται vertisse, favente forma Hebraea. Versio totius v. Hieronymiana est: ✕ *Penna struthionum mixta est alis herodionis et accipitria.* ²³ Nicet., Orat., Reg. unus. Paullo aliter Cod. 252: Σ. πτερύγιον ὠροῖσμου περιφύεται. ²⁴ Sic Syro-hex. Montef. juxta Colb. Theodotionis supplementum ab ὅτι ἀφήσει (v. 14) incipit; Hieron. vero a πτέρυξ (v. 13). ²⁵ Sic Codd. 248 (qui habet ἐρωδίου), 252. Syro-hex. **וְהִנְיָהּ—וְהִנְיָהּ**. ./. Supplementum alis ex Hieron. modo allato. Montef. ex Reg. uno affert: 'Α. ἐρωδίου. Polychron.: ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀσίδα πτηνὸν μέγιστον, πλὴν εἰθες, ἢν Ἀκύλας ἐρωδίων καὶ ἰέρακα ἐκδέδωκεν. ²⁶ Nobil. ²⁷ Syro-hex. **וְהִנְיָהּ—וְהִנְיָהּ**. ./. **וְהִנְיָהּ—וְהִנְיָהּ**. Eadem Symmacho tribuit, nisi **וְהִנְיָהּ—וְהִנְיָהּ**.

16. **הַקְּשִׁי בְּנֵיהָ.** *Duriter tractat pullos suos.*
 ✕ Θ. ἀπεσκήρυνε τὰ τέκνα ἑαυτῆς. [Ἄλλος καταπονήσει τῇ νεοττοτροφίᾳ.]²⁸
17. **הָשָׁתָה.** *Oblivisci fecit eam.* ✕ Θ. κατεσιώπησεν αὐτῇ. Σ. παρείλεν.²⁹
וְלֹא-תָלַק לָהּ בְּבִינָה. *Et non impertitus est ei intelligentiam.* ✕ Θ. καὶ οὐκ ἐμέρισεν αὐτῇ ἐν τῇ συνέσει. Σ. καὶ οὐκ ἐνειμεν αὐτῇ σύνεσιν.³⁰
18. **בְּמַרְוֵם תְּמַרְוִיהָ.** *Quo tempore in altum sese extollit.* ✕ Θ. κατὰ καιρὸν ἐν ὑψει ὑψώσεται. Σ. πετομένη.³¹
19. **רָעַמָּה.** *Tonitru.* Ο. φόβον. Σ. κλαγγήν. Ο. χρεμετισμόν.³²
20. **אִיִּמָּה.** *Terror.* Ο. τόλμη. Σ. Θ. φόβος.³³
21. **בְּעֵמָל.** *In valle.* Ο. ἐν πεδίῳ. Ἄ. Θ. ἐν κοιλάδι.³⁴
לְקָרְאָתָא-נַפְשָׁהּ. *In occursum armorum.* Ο. συναντῶν βασιλεῖ (alia exempl. βέλει³⁵). Ἄ. Θ. εἰς ἀπάντησιν ὄπλου. Σ. εἰς ἀπάντησιν καταφράκτων.³⁶
22. **מִפְּנֵי-רֶבֶר.** *A conspectu gladii.* Ο. ἀπὸ σιδήρου. Σ. Θ. . . μαχαίρας.³⁷
23. **לְהַב.** *Flamma.* Ο. Vacat. Θ. φλόξ.³⁸

- 23, 24. **וְכִידוֹן : בְּרַעַשׁ.** *(Flamma) hastae et lanceae. Cum strepitu.* Ο. τόξον καὶ μάχαιρα καὶ ὄργη. ✕ Θ. λόγχης καὶ ἀσπίδος σεισμῶ.³⁹
24. **וְרָגַע וְיָנַמְ-וְרָגַע.** *Cum motione et concussionē sorbet terram.* Ο. καὶ ὄργη ἀφανιεῖ τὴν γῆν. Σ. ἐν σάλφ καὶ ὄργῃ ὡς καταπίων . . .⁴⁰
וְלֹא יֶאֱמִין בְּרִקְוֵה שׁוֹפָר. *Neque credit quod sonus tubae sit.* Ο. καὶ οὐ μὴ πιστεύσει ἕως ἂν σημάνη σάλπιγγ. Σ. καὶ οὐ δηλωθήσεται ὑπὸ ἤχους σάλπιγγος.⁴¹
25. **וּמִרְחֹק יִרְחַק מִלְחָמָה.** *Et eminens odoratur pugnam.* Ο. πόρρωθεν δὲ ὀσφραίνεται πολέμου. Σ. καὶ πόρρωθεν ἀλαλάξει πολεμικόν.⁴²
26. **לְתִימָן.** *Versus austrum.* Ο. ἀκίνητος ✕ καθορῶν τὰ πρὸς νότον.⁴³
28. **וְיָשָׁב יְהוָה לְפָנֵי הַפֶּטְרָה.** *Petram inhabitat et pernoctat.* Ο. καθεστῆς αὐλίξεται. Ἄ. Θ. ἐν πέτρᾳ . . .⁴⁴ Σ. ἐν πέτρᾳ ἡρεμῶν αὐλισθήσεται.⁴⁵
וְעַל-רֶגֶל-שׁוֹפָר וְעַל-רֶגֶל-אֶרְצָה. *Super dentem turpis et arcis (s. arcem).* Ο. Vacabat. ✕ Θ. ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας καὶ ἀποκρύφου.⁴⁶ Ἄ. . . καὶ ὄχυρώματος.⁴⁷

²⁸ Sic Montef. Nobilius quasi scholium recte affert. Pertinet autem ad verba ὥστε μὴ ἑαυτῆν. Olymp.: ἀποσκήρυνασα τὴν περὶ τὰ τέκνα φυσικὴν στοργήν, ἵνα μὴ ἑαυτῆν καταπονήσῃ νεοττοτροφούσα. ²⁹ "Omnes." Nescio an Olympiodoro debeat: ἐπειδὴ, φησὶν, ἐσιώπησεν, ἀντὶ τοῦ, ἀνέσχε καὶ παρείλεν ἀπ' αὐτῆς ὁ θεὸς σοφίαν. ³⁰ Olymp. et "omnes." ³¹ Colb., Reg. unus. Est scholium, ut videtur. ³² Colb., Reg. unus. Cod. 250 in marg.: χρεμετισμόν. κλαγγήν. Olymp. Symmacho tribuit κραγγήν. ³³ Culb., Reg. unus. Montef. minus probabiliter ad τίη refert. ³⁴ Culb., Reg. unus. Syro-hex.: Ἄ. Σ. Θ. ἐν κοιλάδι (ܟܘܝܠܐܕܝ). ³⁵ Sic Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. + ܟܘܝܠܐܕܝ. Olymp. legit βέλει, notans: καθ' ἕτερα δὲ τῶν ἀντιγράφων, συναντῶν βασιλεῖ. ³⁶ Colb., Reg. unus, quorum posterior Aquilae tribuit συνάντησιν. Olymp.: ἡ κατὰ τοὺς λοιποὺς, εἰς ἀπ. ὄπλου, καὶ εἰς ἀπ. καταφράκτων. ³⁷ Colb., Reg. Nescio quid sibi velint Codd. 161, 248, qui afferunt: Σ. ἡμίονου. ³⁸ Syro-hex. + ܟܘܝܠܐܕܝ. ³⁹ Syrus affert: + ܟܘܝܠܐܕܝ ܟܘܝܠܐܕܝ ܟܘܝܠܐܕܝ ✕ .l. Deinde

notat: "Non positum erat apud Origenem." Pro ܟܘܝܠܐܕܝ Kreyszigius ingeniose conjecit ܟܘܝܠܐܕܝ, et sic reapse codex. Eodem pertinere videtur Cod. 249, qui post μάχαιραν addit: λόγχη (sic) καὶ ἀσπίδος σεισμῶς. Propter rationes autem grammaticas ordinem verborum mutavit Syrus. Totum v. sic vertit Hieron.: *Super ipsum autem gaudet arcus et gladius, ✕ lanceae hastaeque tremore.* ⁴⁰ Olymp. et "omnes." ⁴¹ Colb., Reg. unus. Kreyszig. tentat δειλωθήσεται. ⁴² "Reg. unus, qui habet ἀλαλάξω, male."—Montef. Chrysost. apud Nicet.: ἀκούει, φησὶ, σάλπιγγος, καὶ οἶδε τοῦ πολέμου τὸ σῆμα, καὶ πόρρωθεν ἀλαλάξει πολεμικόν. ⁴³ Hieron.: *immobilis ✕ et respiciens ad austrum.* Copulam expunxit Vallarsius, invito Syro-hex., qui sine aster. habet: ἀκ. καὶ καθορῶν (s. καὶ ὄρων) κ.τ.ε. ⁴⁴ Syro-hex. a Norbergio omissus: .l. ./. + ܟܘܝܠܐܕܝ. ⁴⁵ Colb., Reg. unus. ⁴⁶ Sic Syro-hex., qui καὶ ἀποκρύφου (ܟܘܝܠܐܕܝ) legit. Hieron.: ✕ *in summitate petrae et in caverna.* ⁴⁷ Nobil., Colb., Reg. unus.

29. לְמַחֲזֹק עֵינָיו יִבִּיטוּ. O. Vacabat. ✕ Θ. πύρρωθεν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ σκοπεύουσι.⁴⁹

30. סֹרְבֵת בַּדָּמַיִם. Sorbent sanguinem. O. φύρονται ἐν αἵματι. 'A. ἐστομισμένοι...⁴⁹ Σ. καταρροφῶσιν αἷμα.⁵⁰

וְכַבְּשָׁה תְּלֵילִים שָׁם הָיוּ. Et ubi confossi, ibi illa (aquila). O. οὐ δ' ἂν ὄσι τεθνεώτες παραχρῆμα εὐρίσκονται. Σ. ὅπου δὲ σάρκες τετρωμένων πάρεισι.⁵¹

31, 32 (Hebr. xl. 1, 2). יִשׁוּר — יַעֲנֶה. O. Vacabat. Θ. ✕ καὶ ἀπεκρίθη — ἐκκλίνει;⁵²

32 (xl. 2). הַרְבַּ עַם-שָׂדֵי יִשׁוּר מוֹכִיחַ אֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ. Num contendens cum Omnipotente castigatorem (ejus erit)? arguens Deum respondeat ad illud. O. Θ. ✕ μὴ κρίσιν μετὰ ἱκανοῦ ἐκκλίνει⁴; ἐλέγχων δὲ θεὸν ἀποκριθήσεται αὐτήν. Σ. ἄρα ὁ δικαζόμενος πρὸς τὸν ἱκανὸν περιγενήσεται; διελεγχόμενος θεῷ ἀντιφθέγγεται τι;⁵³

34 (xl. 4). O. ÷ τί ἔτι — ἀκούων τοιαῦτα;⁵⁴ הֵן קָלְתִּי. Ecce! vilis sum. O. οὐθὲν ὄν. 'A. ἰδοὺ ἠλαφρύνθη. Σ. ἰδοὺ κούφως ἐποίησα.⁵⁵

35 (xl. 5). אֶחָת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אָעֲנָה וּשְׁתֵּים וָלֶקְחָה אֶחָת וְלֹא אָעֲנָה. Semel locutus sum, sed non respondebo; et bis, sed non addam. O. ἄπαξ λελά-

λῆκα, ἐπὶ δὲ δευτέρῳ οὐ προσθήσω. Σ. ὁ μὴ ἀναφθεγγαίμην. [δ' ἐτόλμησα ὑπὸ ἀκακίας, μεταμανθάνω ὑπὸ παιδείας.]⁵⁶

CAP. XL.

3 (Hebr. 8). הֲנִחַתְּ תִפְרִי מִשְׁפָּטִי כִּי יִשְׁעֶיךָ לְמַעַן יִפְתָּר. Num etiam solves iudicium meum? damnabis me ut justificeris? O. μὴ ἀποποιῶ μου τὸ κρίμα. οἶει δὲ με ἄλλως σοι κεχρηματικῆναι, ἢ ἵνα ἀναφανῆς δίκαιος; Σ. μήτι καὶ παρακλώσεις κρίσιν μου; ἄδικον ποιήσεις με ἵνα δικαιωθῆς;¹

4 (9). הֲלֹא לִּי כִּי. Tanquam Dei tibi. O. κατὰ τοῦ κυρίου. Σ. ὡς θεοῦ ὑπάρχης.²

5 (10). וְהִוָּה דְּקָרָר. Et majestatem et decorem. O. δόξαν δὲ καὶ τιμὴν. Θ. εὐπρέπειαν καὶ ὕψος (s. δόξαν).³

7 (12). הֲנִחַתְּ כָּל-בְּרִיאֶת. Intuere omnem elatum. O. ὑπερήφανον. 'A. Θ. ἰδοὺ πάντα...⁴

וְהִוָּה לִּי חֲסֵד. Et conterere impias in loco suo. O. σῆψον δὲ ἀσεβεῖς παραχρῆμα. 'A. καὶ ἐπίρριψον...⁵ Σ. καταθλῶν ἀσεβεῖς ἤττησον αὐτούς.⁶

⁴⁹ Sic Syrus, et sub aster. Hieron. ⁴⁹ Nobil. ⁵⁰ Colb., Reg. unus. ⁵¹ Ibidem. Sic Cod. 255, et praefixo Σ. Θ. Cod. 256. ⁵² Sic sub Θ ✕ Syro-hex. solus. ⁵³ Olymp. et "omnes." Syrus bifariam affert: $\text{וְיִפְתָּר} / \text{וְיִפְתָּר} \text{ וְיִפְתָּר} \text{ וְיִפְתָּר} \text{ וְיִפְתָּר}$. ⁵⁴ Sic Grab. juxta Hieron. Colb. + τί ἔτι ἐγὼ ἀποκρίνομαι (sic)⁴ οὐ κείται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ. Syro-hex. — τί ἔτι — πρὸς ταῦτα⁴; ⁵⁵ Nobil., qui ἠλαφρύνθην scribit. ⁵⁶ Montef. ex Colb. et Reg. uno edidit: Σ. μὴ ἀνεφθεγγαίμην ἢ ἐτόλμησα κ.τ.ε. notans: "Sed haec interpretatio non consouat cum Hebraeo hodierno." Parsonsius affert: "Σ. ὁ μὴ ἀνεφθεγγαίμην ἢ ἐτόλ. ὑπὸ ἀκακίας, λαβεῖν μεταμανθάνω ὑπὸ π. Cod. 139. Sic, sine λαβεῖν, Codd. 137, 138. Σ. ὁ μὴ ἀνεφθεγγαίμην [ἀναφθεγγαίμην?]. ἢ ἐτόλ. ὑπὸ ἀκ. λαβεῖν μεταμανθάνω μετὰ παιδῶν. Cod. 256. Cod. 255 legit cum Montef." Verba quae inclusimos scholium esse videntur.

παρακλώσεις pro -σῆς rescripsimus. ² Montef. pro Hebraeis $\text{וְיִפְתָּר} \text{ וְיִפְתָּר} \text{ וְיִפְתָּר}$ ex Colb., Reg. affert: Σ. ἀκρώσεις... ὡς θεοῦ ὑπάρχης. Vocab. ἀκρώσεις ad v. 3 pertiuiere videtur: pro ὑπάρχης autem fortasse legeudum ὑπάρχει σοι. Syrus noster in textu pro κατὰ τοῦ κυρίου habet ὡς θεοῦ ($\text{וְיִפְתָּר} \text{ וְיִפְתָּר}$), apposito in marg. $\text{וְיִפְתָּר} \text{ וְיִפְתָּר}$, κατὰ κύριον, ut Codd. III, 23. ³ Colb., Reg. unus. Pro ὕψος, δόξαν habet Cod. 137. ⁴ Syro-hex. $\text{וְיִפְתָּר} \text{ וְיִפְתָּר} \text{ וְיִפְתָּר}$. Montef. ex Reg. affert: "Ἄλλ. ἀρχέκαον. "Forte scholion." ⁵ Montef. ad Hebr. $\text{וְיִפְתָּר} \text{ וְיִפְתָּר}$, deprime eum, affert: 'A. καὶ ἀπέρριψον (ἄλλ. ἐπίστρεψον), notans: "'A. ἀπέρριψον. Colb. et Reg. unus. Apud Drusium legitur ἐπίστρεψον." Nobil., quem imitatus est Drusius, ad σῆψον δὲ affert: 'A. ἐπίστρεψον, et sic, teste Parsonsio, Cod. 248. Sed idem Parsons. ad κρύψον δὲ (v. 8) exscripsit: 'A. καὶ ἐπίρριψον. Cod. 138. Σ. καὶ ἐπίρριψον. Codd. 137, 139; ubi in Hebr. est וְיִפְתָּר , absconde eos. In re incerta mediam lectionem, καὶ ἐπίρριψον, probavimus, et Hebraeo וְיִפְתָּר propter copulam aptavimus. ⁶ Cod. 252.

CAP. XL. ¹ Ex Nobil. et Drusio edidit Montef., sed καὶ post μήτι perperam omisit. Parsons. e Cod. 252 affert: Σ. μήτι καίπερ ἀκρώσεις κρίσιν μου. 'A. ἄδικον κ.τ.ε. Unde

- 8 (13). **שָׁמַיִם בְּעָפָר יִחַד**. *Absconde eos in pulvere simul.* O'. κρύψον δὲ εἰς γῆν ὀμοθυμαδόν. Σ. κατάχωσον αὐτοὺς εἰς κόνιν.⁷
- 10 (15). **בְּהֵמוֹת**. *Behemoth.* O'. θηρία. 'A. Θ. κτήνη.⁸
- יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתִי**. *Quem feci.* O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. & ἐποίησα.⁹
- 11 (16). **בְּמַתְנֵי**. *In lumbis ejus.* O'. ἐπ' ὀσφύϊ. 'A. ἐπὶ νάτου. Σ. Θ. ἐπὶ λαγόνος.¹⁰ ✕ Πάντες αὐτοῦ.¹¹
- וְהָיָה**. *Et robor ejus.* O'. ἡ δὲ δύναμις ✕ Οἱ Γ'. αὐτοῦ.¹²
- 12 (17). **כְּמַרְאֵה**. *Sicut cedrus.* O'. ὡς κυάμισσον. Οἱ λοιποὶ ὡς κέδρος.¹³
- 13 (18). **כְּמַטְלֵ בַתַּל**. *Sicut vectes ferreae.* O'. σιδηρὸς χυτός. Σ. ὡς συμβλήματα σιδηρᾶ.¹⁴
- 14 (19). **רֵאשִׁית דְּרֵיבֵי אֵל**. *Principium viarum Dei.* O'. ἀρχὴ πλάσματος κυρίου. Οἱ ἄλλοι κεφάλαιον ὁδῶν ἰσχυροῦ.¹⁵
- הֵעָשָׂה יָגַשׁ חַרְבּוֹ**. *Factor ejus applicavit ei harpen (dentes falcatos) ejus.* O'. πεπονημένον ἐγκαταπαίξεται ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Σ. ποιηθὲν προσαχθῆναι τῇ μαχαίρᾳ αὐτοῦ.¹⁶
- 16 (21). **בְּצֶה**. *Coeni.* O'. βούτομον. Οἱ λοιποὶ κάθυρον.¹⁷

- 17 (22). **יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**. *Tegunt eum umbrae (umbrosae arbores).* O'. σκιάζονται δὲ ἐν αὐτῷ δένδρα μεγάλα. 'A. σκεπάσουσιν αὐτὸν σκια αὐτοῦ. Σ. σκιὰ σκιάζονται. Θ. σκια ὑμβραrum αὐτοῦ.¹⁸
- יִשְׂרָאֵל**. *Umbra sua.* O'. σὺν βαδάμνοις. Σ. σὺν ταῖς παραφύσιν.¹⁹
- עֲרֵבֵי נַחַל**. *Salices torrentis.* O'. καὶ κλώνες ἀγροῦ (s. ἄγνου²⁰). 'A. ἰτέαι χειμάρρου.²¹
- 18 (23). **לֹא יִפְחָד**. *Non trepidabit.* O'. οὐ μὴ αἰσθηθῆ. Σ. οὐ καταπλαγήσεται.²²
- 18, 19 (23, 24). **וְהָיָה** — **וְהָיָה**. O'. Vacabat. ✕ Θ. πέποιθεν — **רִיבָא**.²³
- 18 (23). **וְהָיָה**. *Quia.* ✕ Θ. ὅτι. 'A. ὅταν.²⁴
- 19 (24). **וְהָיָה**. *Cariet eum.* ✕ Θ. δέξεται. 'A. λήψεται.²⁵
- בְּמַתְנֵי דְרֵיבֵי אֵל**. *In laqueis perforabit quis nasum?* ✕ Θ. ἐνσκολιεύμενος τρήσει **רִיבָא**; Σ. ἐν περόνῃ τρυπηθήσεται τὴν **רִיבָא**;.²⁶
- 20 (25). **לֵאמֹר לְהַחֲזִיק בְּחַרְבּוֹ**. *Num trahes Leviathan hamo?* O'. ἀξίεις δὲ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῃ; 'A. ἐλκύσεις Λευιαθὰν ἐν ἀγκίστρῃ; Σ. ἐλκύσει Λευιαθὰν δράκοντα ἐν ἀγκίστρῃ; Θ. ἐλκύσει δράκοντα ἐν ἀγκίστρῃ;²⁷
- וְהָיָה** **וְהָיָה**. *Et fune demerges lin-*

⁷ Sic Colb., Reg. unus. Nobil. et Drusius: Σ. καταχώνουσιν αὐτοὺς εἰς κόνιν, mendose. ⁸ Cod. 257. ⁹ Syro-hex. in marg. **יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**. Cod. 249 in textu: θηρία & ἐποίησα παρὰ σοί. Hieron.: bestia quaein feci apud te. ¹⁰ "Sic ex MSS."—Montef. Olymp.: ὁ δὲ τόπος ἐστὶν ἡ ὀσφύς, ἢ κατὰ τὸν 'A. ὁ νάτος, ἢ ὡς ὁ Σ. ἐπέδωκεν, ἢ λαγών. Minus probabiliter ad ἡ ἰσχὺς Parsons. e Cod. 161 affert: 'A. ὁ νάτος. Σ. ἡ λαγών. ¹¹ Syro-hex. in marg. **יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**. Hieron.: in lumbis ✕ ejus. ¹² Syro-hex. in marg. **יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**. In Cod. Vat. deest αὐτοῦ, invita Ed. Rom. Hieron.: et potentia ✕ ejus. ¹³ Nobil., Colb. ¹⁴ Sic "omnes MSS." Olymp.: ὡς σ. σιδηρῶν. Paullo ante ad χαλκείας (**יִשְׂרָאֵל**) Syro-hex. in marg. habet πέτρινας (**יִשְׂרָאֵל**). ¹⁵ Sic Olymp., Reg. alter. Colb., Reg. unus habent: 'A. κεφάλαιον (κεφαλὴ Colb.). Θ. Σ. ὁδῶν ἰσχυροῦ. ¹⁶ Olymp. et "omnes." ¹⁷ "Colb., qui hanc vocem ad κάθυρον versionis τῶν O' refert."—Montef. ¹⁸ Syro-hex. **יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**. **יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**.

יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל. ¹⁹ Olymp., Colb. Syrus noster: Σ. σὺν ταῖς π. αὐτῶν (**יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**). ²⁰ Lectio ἄγνου, viticis, est in Comp., Ald., Cod. Alex., aliis. Syrus noster habet **יִשְׂרָאֵל**, apposito in marg. ΑΓΓΟΥ. Middeld. in *Curis Hex.* ad loc.: "**יִשְׂרָאֵל** in Lexico redditur variatio, mutatio [cf. Hex. nostra ad Ezech. xlv. 11]; sed perspicuum idem esse quod **יִשְׂרָאֵל**, germen, surculus." Conferenda sunt vocabula Chald. **יִשְׂרָאֵל**, juncus, et **יִשְׂרָאֵל**, salix. ²¹ Olymp. et "omnes." ²² Nobil., Colb., Reg. unus. ²³ Sic Syro-hex., silente Montef. Cod. 248 affert: ✕ ἐὰν γένηται — **רִיבָא**; et sic edidit Græbius. ²⁴ Colb. ²⁵ Colb., Reg. unus. ²⁶ Olymp. et "omnes." ²⁷ Syro-hex. **יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**. **יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**. **יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**. Montef. affert: 'A. Σ. ἐλκύσεις δὲ Λευιαθὰν. Idem in notis: "Colb. habet: 'A. Σ. Λευιαθὰν. Regius unus, ut nos posuimus. Drusius [juxta Nobil.] id uni Symmacho tribuit. [Olymp.], Orat., et Reg. alter: Οἱ λοιποὶ Λευιαθὰν."

guam ejus; Ο'. περιθήσεις δὲ φορβαίαν περὶ
ρίνα αὐτοῦ; 'Α. καὶ σχοινίοις συνδήσεις τὴν γλῶσσαν
αὐτοῦ;²⁸

21 (26). **יִפְסַח בְּיָמָיו אֶת־הַיָּמִים**. Num pones junctum
in parte ejus? Ο'. Vacabat. ✕ Θ. ἢ δῆσεις
κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι αὐτοῦ;²⁹

וּבְחַבְלֵי תְקָבָה תַּחְתִּי. Et annulo perforatis max-
illam ejus? Ο'. ψελλίῳ δὲ τρυπήσεις τὸ
χείλος αὐτοῦ; Θ. καὶ χαλινῶ τρήσεις σια-
γόνα αὐτοῦ;³⁰

22 (27). **הֲיִרְבֶּה לְךָ אֲנִי מִלְּפָנֶיךָ**
וְהֲיִרְבֶּה לְךָ אֲנִי מִלְּפָנֶיךָ. An multiplicabit ad te preces? num
loquetur tibi mollia? Ο'. λαλήσει δέ σοι
δεήσει, ικετηρία μαλακῶς; 'Ο' Εβραῖος ἄρα
πληθυνεὶ πρὸς σὲ δεήσεις (s. ικετηρίας); ἄρα
λαλήσει πρὸς σὲ μαλακά;³¹

תָּכֵחַ. Mollia. Ο'. μαλακῶς. 'Α. Θ. ἀπαλά.
Σ. πολλά.³²

23 (28). **הֲיִכָּרֵת**. Numquid feriet (pactum). Ο'.
θήσεται δέ. Θ. μὴ διαθήσεται.³³

24 (29). **קָרְפָּתְךָ**. An iudes. Ο'. παίξῃ δέ. Σ.
μὴ ἐμπαίξεις.³⁴

25 (30). **וְיִכְרוּ עָלָיו תַּבְרִים**. Epulabuntur super eo
(s. insidias ei struent) socii? Ο'. ἐνσιτοῦνται
δὲ ἐν αὐτῷ ἔθνη; (. .) διαγωγίζονται αὐτὸν
κοινωνοί;³⁵

וַיִּפְצְחוּ בֵּין כְּנַעֲנִים. Divident eum inter Ca-
naanaeos (negotiatores)? Ο'. μεριτεύονται δὲ
αὐτὸν Φοινίκων ἔθνη; 'Α. ἡμισεύουσιν αὐτὸν

μεταξὺ Χανααίων; Σ. διαμερισθήσονται (s.
διαμερισθήσεται) μεταξὺ μεταβδλων; Θ. ἀγο-
ράσουσιν αὐτόν. . .³⁶

26 (31). **וְרוּעַ תִּירָשָׁבַב נִלְמַחְךָ**. Num implebis mis-
silibus pellem ejus? Ο'. πᾶν δὲ πλωτὸν συν-
ελθὸν οὐ μὴ ἐνέγκωσι βύρσαν μίαν οὐρᾶς
αὐτοῦ. 'Α. μήτι πληρώσεις ἐν ἀναφορεῦσιν
δέρμα αὐτοῦ; Σ. μὴ πληρώσεις ἐν σκηναῖς
δέρμα αὐτοῦ;³⁷

וְיִגַּד לְבַבְךָ. Et in harpagine piscium. Ο'.
καὶ ἐν πλοίοις ἀλιέων. Σ. καὶ ἐν ἰχθυοφό-
ροις.³⁸

27 (32). **הֲשִׁיתֶה-לְךָ מִמְּלִיכָה**. Memento praelii,
ne addas. Ο'. μνησθεῖς πόλεμον τὸν γινό-
μενον ἐν σώματι αὐτοῦ, καὶ μηκέτι γινέσθω.
'Α. μνήσθητι πολέμου, μὴ προσθήῃς.³⁹

CAP. XLI.

1. **הִנֵּה אֶת־הַיָּמִין**. Ecce! spes ejus mendax est.
Ο'. Versio absona. 'Α. ἰδοὺ ἢ προσδοκία
αὐτοῦ διαψεύσεται.¹ Θ. ἰδοὺ ἢ ἀρχὴ αὐτοῦ
διεψεύσατο.²

וְלֹא יִרְאֶה אֶת־הַיָּמִין. Nonne vel ad conspectum
ejus prosternetur? Ο'. Versio absona. Σ.
ἀλλὰ καὶ ὁ θεὸς τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καταβαλεῖ.³

2. **וְעַרְבֵי בֵּי יָמֵינוּ**. Non est quisquam ita
saevus, ut excitet eum. Ο'. οὐ δέδοικας ὅτι

²⁸ "Hunc versiculum Latine tantum [sine auctore] affert Drusius: A. et funibus colligabis linguam ejus."—Montef. Graeca, ut videtur, sunt ipsius Montef. ²⁹ Sic sub ✕ Θ. Syro-hex. Hieron.: ✕ Sigillabis (si ligabis) etc. ³⁰ Olymp. et "omnes." ³¹ Schol. apud Nobil. ³² Montef. ex Colb. affert: 'Α. Θ. ἀπαλά. Reg. unus habet ἀπά. Syro-hex. + **הַיָּמִין** + **הַיָּמִין**. Post μαλακῶς add. πολλά Codd. 23, 254. ³³ Colb., Reg. unus. ³⁴ Idem. ³⁵ Sic Cod. 252. Aut legendum διαγωγίζονται, aut διαγωγίζεσθαι est Aquilae figmentum, a διαγωγή, oblectamentum. Utrumlibet eligas, αὐτῶ pro αὐτὸν corrigendum videtur. ³⁶ Nobil. "'Α. ἕως ἡμισεύουσιν κ.τ.έ. Sic Orat. et Reg. unus cum Drusio, qui nou

habet ἕως. Secunda versio διαμερισθήσονται κ.τ.έ. etiam Aquilae ascribitur a Drusio, sed est Symmachi."—Montef. Etiam Nicetas et Nobil. damnant ἕως. Symmachi versionem confirmat Syrus, qui cum Bosio διαμερισθήσεται habet: + **وَصَلَفِي حَسْبُ** + **وَصَلَفِي حَسْبُ**. ³⁷ Sic Cod. 252, qui tamen Aquilae μήτι πληρώσεις, et Symmacheo μὴ πληρώσεις tribuit. Drusius post Nobil. affert: Σ. μὴ πληρώσεις σκηναῖς τὸ δέρμα αὐτοῦ; quem expilans Montef. σώμα pro δέρμα perperam scripsit. ³⁸ Nobil. ³⁹ Idem. CAP. XLI. ¹ Cod. 252. ² "Omnes." Cod. 252: Σ. ἰδοὺ ἢ ἀρχὴ αὐτοῦ. Olymp.: ἀντὶ γὰρ τοῦ, μηκέτι γινέσθω. ὁ Θ. ἢ ἀρχὴ αὐτοῦ διεψεύσατο, ἐξέδωκεν' ὁ δὲ Σ. ἀντὶ τοῦ, αἰχ ἑωράκας αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ὁ θεὸς κ.τ.έ. ³ Olymp. et "omnes."

ἡτοίμασται μοι. 'A. Θ. οὐδὲ μὴ ἀσπλαγχνήσω, ὅταν ἐξεγείρω αὐτόν.⁴

4. עָרְכוּ—שְׁחַרְחִי-לָא. O'. Vacabat. ✕ Θ. οὐ σιωπήσομαι—τὸν ἴσον αὐτῷ.⁵

יָדָיו. Membra ejus. ✕ Θ. δι' αὐτόν. 'A. περὶ αὐτοῦ.⁶

וְדָבַר גְּבוּרָתוֹ יְחִין עָרְכוּ. Et sermonem roborem, et gratiam structurae ejus. ✕ Θ. καὶ λόγον (s. λόγος, s. λόγῳ) δυνάμεως ἐλεήσει τὸν ἴσον αὐτῷ. 'A... καὶ θαρσέσεται τάξει αὐτοῦ.⁷ Σ. Verbum autem etiam valde potens non opponet se mihi.⁸

5. מִי יָבוֹא בְּכַפְלֵי רִסְנוֹ מִי יָבוֹא. In duplicaturam freni ejus quis ingrediatur? O'. εἰς δὲ πτόξιν θώρακος αὐτοῦ τίς ἀν εἰσέλθοι; Σ. εἰς ὑποδίπλωσιν φολίδος αὐτοῦ τίς ὑποδύσει;⁹

6. דְּלִתֵּי. Valvas. O'. πύλας. Οἱ λοιποὶ θύρας.¹⁰ סְבִיבוֹת שְׁנָיו. Circuitus dentium ejus. O'. κύκλῳ ὀδόντων αὐτοῦ. Θ. περὶ τοὺς ὀδόντας (αὐτοῦ).¹¹

7. גַּנְיָהּ מִסִּיָּהּ מִגְּנֵי. Elatio ejus sunt torora acutorum. O'. τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀσπίδες χάλκεαι. 'A. σῶμα αὐτοῦ ὑπερεκχύσεις θυρεῶν. Σ. ὑπερφρονεῖ προερχόμενος ἐν θυρεοῖς.¹²

סָגוֹר חֹתָם צָר. Clausum est sigillo arcto. O'. σύνδεσμος δὲ αὐτοῦ ὡς περ σμυρίτης λίθος. ('A.) ἀποκλείστου σφραγίς στενή.¹³

8. אֵלֶּיךָ יָבִיאוּ אֲנִי-לִי יָבִיאוּ יָבִיאוּ. Aliterum alteri juncta sunt, et ventus non veniet inter ea. O'. ✕ Θ. εἰς τοῦ ἐνδὸς κολλῶνται,¹⁴ πνεῦμα ('A. ἀναπνοή¹⁵) δὲ οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν. 'A. Σ. εἰς τῷ ἐνὶ προσεγγίσουσι, καὶ διάστημα οὐκ ἔσται...¹⁶

9. וְיִתְקַדְּדוּ—וְיִשָּׂא. O'. Vacabat. ✕ Θ. ἀνήρ—ἀποσπασθῶσιν.¹⁷

וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי. Vir fratri suo adhaerebunt. ✕ Θ. ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ προσκολληθήσεται. 'A. ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ προσκολληθήσεται.¹⁸

10. וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי. Sternutationum ejus unaquaeque splendescere facit ignem. O'. ἐν πταρμῷ αὐτοῦ ἐπιφάσκειται φέγγος. 'A. πταρμὸς αὐτοῦ φέγγος πυρός.¹⁹

וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי. Tanquam palpebrae autotae. O'. εἶδος ἑωσφύρου. Οἱ λοιποὶ ὡς εἶδος ἑωσφύρου.²⁰

11. וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי. Scintillae ignis. O'. ἐσχάραι πυρός. Οἱ λοιποὶ δαλοὶ πυρός.²¹

13. וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי. Halitus ejus carbones succendit. O'. ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἀνθρακες. Σ. Θ. . . (ἀνθρακας) φλέξει.²²

14. וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי. Sollicitudo. O'. ἀπώλεια. 'A. ἐκλίμα.²³

15. וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי וְיִתְקַדְּדוּ יְדֵי. Compactum est super

⁴ Colb., Reg. unus. Olymp. (in Cat. Nicet. p. 584, ubi ἀσπλαγχνήσω) τοῖς λοιποῖς tribuit.

⁵ Colb.: 'Εκ Θ. οἱ β', consentiente Hieron. Syro-hex.: ✕ Θ. οὐ σιωπήσομαι δι' αὐτόν.

⁶ Reg. unus. ⁷ Reg. unus Aquilae tribuit, Colbertinus Symmacho.

⁸ Syro-hex. ⁹ Middel. vertit: Σ. λόγον δὲ καὶ αὐτὸν πολλῆς ἰσχύος οὐκ ἀντιστήσεις μοι. Tentabam: Σ. λόγος δὲ καὶ ὁ ὑπερίσχυρος οὐκ ἀντικείσεται μοι, neque ἀδιάπτωτος ad Hebraea pertinere, sed potius explicatoris esse suspicor.

¹⁰ Olymp. et "omnea." ¹¹ Colb. Ad προσώπου Syrus noster in marg. affert: στόματος.

¹² Sic Olymp. et Codd. 137, 138, 139. Colb.: Οἱ λοιποὶ περὶ τοὺς ὀδόντας.

¹³ Olymp., Colb., Reg. unus. "Sym-

machi lectionem pleniorē edimus."—Montef. Nimirum post θυρεοῖς addidit τὰ ἔγκατα αὐτοῦ, ex male intellecto Olympiodori loco.

¹⁴ Sic Schol. apud Nobil. a Montefalconio praetermissum. Est genuinum, ni fallor, Aquilae fragmentum. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 20. Job. xxviii. 15.

¹⁵ Versiculum Theodotoni vindicant Colb., Syro-hex. Grabius ex Hieron. edidit: ✕ εἰς ἐκ τοῦ ἐνδὸς—οὐ μὴ ἀποσπασθῶσιν.

¹⁶ Colb., qui habet ἀναπνοῆς. ¹⁷ Cod. 252. Aquilae nomen delendum videtur.

¹⁸ Sic Syro-hex. Posteriores tantum versiculum asterisco notat Colb.

¹⁹ Nobil. ²⁰ Idem. ²¹ Colb. ²² Idem. Nobil. uni Aquilae ascribit. Fortasse versio erat, ὡς δαλοὶ

(ἑωσφύρου) πυρός. Vulg. sicut tectae ignis.

²³ Syro-hex. Post ἀνθρακας add. φλέξει Cod. 23. Hieron.: anima ejus carbones accendit. ²⁴ Nobil.

eum ut non dimoveatur. O'. Vacabat. ✕ Θ. καταχέει ἐπ' αὐτὸν, οὐ σαλευθήσεται.²⁴ Σ. περικεχυμένοι αὐτῷ ἀκλινεῖς.²⁵

17. מַשִּׁיחֵהוּ יַגְרוּרֵי אֵילָיו. *Ab elatione ejus formidant fortes.* O'. στραφέντος δὲ αὐτοῦ φόβος θηρίοις. 'A. . . ὑποσταλήσονται ἰσχυροί.²⁶ Σ. ὑπὸ τῆς κινήσεως αὐτοῦ εὐλαβηθήσονται ἰσχυροί.²⁷

18. מַשִּׁיגְהוּ קָרַב בְּלִי תַקֵּוּם חַנִּית מִפֶּסַע וְשִׁרְיָה. *Aggredientis eum gladio, non consistet (gladius), lancea profectionis (s. lancea, sagitta) et lorica.* O'. εἰς συναντήσωσιν αὐτῷ λόγχαι, οὐδὲν μὴ ποιήσωσι δόρυ καὶ θώρακα.²⁸ Σ. καταλαβούσα αὐτὸν μάχαιρα οὐχ ὑποστήσεται, ✕ οὐδὲ λόγχης ἄρσις καὶ θώρακος.²⁹

19. לְתַבֵּן. *Pro palea.* O'. ἄχυρα. 'A. Θ. εἰς ἄχυρα. Σ. ὡς ἄχυρα.³⁰

20. לֹא-יִבְרִיחֵנוּ בֶן-קֶשֶׁת. *Non fugabit eum filius arcus.* O'. οὐ μὴ τρώσῃ αὐτὸν τόξον χάλκεον. Σ. οὐ φυγαδεύσει αὐτὸν ἀνήρ τοξότης.³¹

אֲבִנֵי-קִלְעֵהוּ. *Lapides fundae.* O'. πετροβόλον. Oὐ λοιποὶ λίθους σφενδόνης.³²

21. כַּקֶּשֶׂה נִשְׁבָּחוּ תוֹתָבוּ. *Tanquam stipula repu-*

tatae sunt fustes. O'. Vacabat. ✕ 'A. Θ. ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν σφύραι.³³ Σ. ὡς καλάμη ἐλογίσθη αὐτῷ σφύρα.³⁴

21. לְרֵעֵי בִידוֹן. *Vibrationem jaculi.* O'. σεισμοῦ πυρφόρου. 'A. . . ἀσπίδος. Σ. σειομένου θυρεοῦ.³⁵

22. שִׁרְיָהוּ קֶרֶן. *Acumina testae.* O'. ὀβελίσκοι ὀξεῖς. 'A. ὀξυντήρες ὀστράκων. Σ. Θ. σιδήρια τέκτονος.³⁶

23. יִרְתִּי. *Fervefacit.* O'. ἀναζει. 'A. καγχλάσει.³⁷

כַּמִּזְרָקָה. *Sicut vas unguentarium.* O'. ὡσπερ ἐξάλειπτρον. 'A. . . μυρεψητήριον. Σ. ὡς ἀναβρασσομένην ἄρτυσιν.³⁸

24. יִשְׁבַּח הוֹסֵף לְשִׁיבָה. O'. Vacabat. ✕ Θ. ἐλογίσατο ἄβυσσον ὡς περίπατον.³⁹

25. אֵין-עַל-עַפְרָה מְשָׁלָה. *Non est super terram comparatio (s. dominatio) ejus.* O'. οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον αὐτῷ. Σ. οὐκ ἔστιν ἐπὶ χόδς ἐξουσία αὐτοῦ.⁴⁰

הָיָה לְבַלְיָהוּ. *Qui factus est defectu terroris (h. e. ut neminem timeret).* O'. [✕ Θ.] πεπονημένον ἐγκαταπαίξεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μου.⁴¹

²⁴ Sic Syro-hex., et sub aster. Cod. 248. ²⁵ Olymp. et "omnes." Hieron.: ✕ *circumfusae ei et immobiles.*
²⁶ Nobil. ²⁷ Olymp. (qui habet ἀπὸ τῆς κ.) et "omnes."
²⁸ Post *δὸρυ* add. *ἐπημέμον* Comp., Ald. et codd. plerique. Syro-hex. **לְתַבֵּן אֲבִנֵי קִלְעֵהוּ**. ²⁹ Olymp. et "omnes." Cod. 255 habet: Σ. οὐδὲ λόγχης ἄρσις καὶ θώρακος. "Illud autem, οὐδὲ λόγχης κ.τ.έ. nomine Symmachi asterisco notatur in Colb., et in versionem LXX hexapla rem inductum fuerat."—Montef. Hieron.: *Si occurrerint ei lanceae, nihil facient ei ✕ hastae elevatio et thoracia.* ³⁰ Colb. ³¹ Colb., Orat., Reg. unus. ³² Olymp. (non πέτρον σφενδόνης, ut Nobil. et Drusins), Colb., Orat., Reg. unus. Pro πετροβόλον Syrus noster vertit **كَلْب حَرْب**, cum scholio: "Hoc est, σφενδόνη (كَلْب)." ³³ "Hic versiculus, qui in LXX legitur, ex 'A. Θ. cum asterisco notatur in Colbertino."—Montef. Neque Syro-hex., neque Hieron. asteriscum agnoscit. Ed. Rom. legit σφύρα (sic): sed Colb. et Syro-hex. cum Comp., Ald. et codd. σφύραι tuentur. ³⁴ Syro-hex. **לְרֵעֵי בִידוֹן כַּקֶּשֶׂה נִשְׁבָּחוּ תוֹתָבוּ**. (Juxta Syri interpretis usum **כַּקֶּשֶׂה** sonaret ἐλογίσθη, et **כַּקֶּשֶׂה**

λελόγηται s. ἤγηται, quod posterius vocab. pro passivo perperam cepit idem vv. 20, 21, 23. Sed non crediderim Symmachum soloeccum ἤγηται αὐτῷ scripsisse; altera autem versio ἐλογίσθη αὐτῷ σφύρα in Codd. III, 23 reperitur.) ³⁵ Nobil. et "omnes." Cf. Hex. nostra ad Jerem. vi. 23. Olymp. affert: "Ἐτερος· σειομένου θυρεοῦ." ³⁶ Olymp. affert: 'A. ὀξ. ὀστράκων. Θ. σιδήρια τέκτονος. Montef. edidit: 'A. ὀξ. ὀστράκων. Σ. σιδήρια τέκτονος. Θ. σιδήριον τέκτονος, uotans: "Lectiones Aquilae et Theod. habent quidam cum Drusio [immo Drusius Olympiodorum ad verbum exscripsit]: Symmachi Orat. et Reg. unus." ³⁷ Sic Nobil. et "tres MSS." Olymp.: 'A. καγχλάσει. Pro ἀναζει, ἀνακαχλάσει habet Cod. 256. ³⁸ Olymp. et "omnes." Pro ἐξάλειπτρον Syro-hex. posuit **كَلْب**, cum scholio: "Vas quoddam ex quo aliquis ungat." ³⁹ Sic Colb., et sine nom. interp. Syro-hex. et Hieron. ⁴⁰ Nicet., Colb., Orat., Reg. unus. ⁴¹ "Hic versiculus Θ. cum asterisco notatur a Colbertino."—Montef. Num consentit Syrus, neque Hieronymus; nec Theodotionem interpretem sapit. Cf. Cap. xl. 14 in Graeco.

26. **הַרְיָהּ כָּל-גֹּבַהּ לִי כִּי**. *Omne altum videt.* *Ο.* πάν ὑψηλὸν ὄρα. *Θ.* πάντα ὑπερήφανον ἐμβλέψεται.⁴²

לְעַלְיוֹתָיו. *Super omnes.* *Ο.* πάντων. *'Α. Θ.* ἐπὶ (πάντων).⁴³

כָּל-בְּנֵי-יְהוָה *Omnes filios elationis.* *Ο.* πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασι. *Σ.* παντὸς βρομώδους.⁴⁴ *Θ.* . . υἱῶν βαναυσίας.⁴⁵

CAP. XLII.

2. **וְלֹא-יִבְצֵר מִפִּי מִזְמָה**. *Et non prohibebitur a te cogitatio.* *Ο.* ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. *Οἱ ἄλλοι* καὶ οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπὸ σοῦ ἐνθύμημα.¹

3. **בְּלִי-דַעַתְּ לֹא-יָדַעְתִּי וְלֹא-יָבִין אֲנִי**. *Abique scientia; propterea indicavi nec intelligebam.* *Ο.* φειδόμενος δὲ ῥημάτων, καὶ σὲ οἶεται κρύπτειν; τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ οὐκ ἤδην. *Σ.* . . ἔγνω, διὰ τοῦτο ἐλάλησα ἀνοήτως.²

5. **שָׁמַעְתִּי עֵינִי רָאִיתִי**. *Audivi te, nunc autem oculus meus vidit te.* *Ο.* ἤκουόν σου τὸ πρότερον, νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς μου ἑώρακέ σε. *Οἱ λοιποὶ* ἤκουόν σε, νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς μου ἑώρακέ σε.³

6. **עַל-כֵּן אָסַרְתָּ**. *Propterea aversor (verba mea priora).* *Ο.* διὸ ἐφαύλισα ἑμαυτὸν. *Σ.* διὰ τοῦτο κατέγνω ἑμαυτοῦ.⁴

וְעַתָּה אֲפֹתֵן. *Et poenitentiam ago*

super pulvere et cinere (sedens). *Ο.* ἤγημαι δὲ ἑμαυτὸν γῆν καὶ σποδὸν. *'Α.* καὶ παρεκλήθην ἐπὶ χοῖ καὶ σποδῶ.⁵

7. **רָחַף רַעְוִי בְּפִי וּבְשֵׁנַי בְּרֵעֵי**. *Exarsit ira mea in te et in duos socios tuos.* *Ο.* ἤμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι σου. *Σ.* ἀργίσθη ὁ θυμὸς μου σοὶ καὶ τοῖς δυσὶν ἐταίροις σου.⁶ *Θ.* ἐθυμώθη ἡ ὀργή μου ἐν σοὶ καὶ ἐν τοῖς δυσὶ φίλοις σου.⁷

כִּי לֹא-רִצַּחְתֶּם אֵלַי נִזְוָה. *Quoniam non locuti estis ad me rectum.* *Ο.* οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἐνώπιόν μου ἀληθῆς οὐδέν. *Σ.* . . ὀρθῶς.⁸ *Θ.* οὐ γὰρ ἐλαλήσατε εὐθύτητα.⁹

8. **קְחוּ לָכֵן**. *Sumite vobis.* *Ο.* λάβετε. *Σ. Θ.* ✕ *ἑαυτοῖς.*¹⁰

וְעָלַתְּ. *Et offeretis holocaustum.* *Ο.* καὶ ποιήσει κάρπωσιν. *'Α.* (καὶ) ἀναβιβάσετε ὀλοκαντώματα.¹¹ *'Α. Θ.* . . ὀλοκαύτωσιν. *Σ.* . . ἀναφορὰν.¹²

עֲלֵי. *Pro vobis.* *Ο.* περὶ ὑμῶν. *'Αλλος* ὑπὲρ ὑμῶν.¹³

כִּי יַעֲשֶׂה פָנָיו. *Nam faciem ejus suscipiam.* *Ο.* ✕ *ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι.*¹⁴ *Οἱ ἄλλοι* παραδέξομαι.¹⁵

אֵלַי נִזְוָה. *Ad me rectum.* *Ο.* ἀληθῆς. *'Α. Θ.* πρὸς μέ. *Σ.* ἐπ' ἐμοῦ.¹⁶

כַּכְּסֵּי. *Sicut servus meus Jobus.* *Ο.* κατὰ τοῦ θεράποντός μου 'Ιώβ. *Θ.* καθὼς ὁ δοῦλός μου 'Ιώβ.¹⁷

⁴² Olymp. et "omnes." ⁴³ Syro-hex. Sic Cod. 249 in textu τῶν *Ο.* ⁴⁴ Olymp. et Reg. unus. Alii habent *δρομώδους*, teste Montef. ⁴⁵ Olymp. et "omnes." Montef. vertit: *filiorum illiberalium*. Sed *βαναυσία* est *molities, socordia*, teste Olympiodoro: *τουτέστιν, τῶν τὸν ἄγρον καὶ διαρρέοντα καὶ ἠδονικὸν μετρίωντων βίον*. Cf. nos ad S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 167 E.

CAP. XLII. ¹ Olymp. et "omnes." ² Nobil. "Sine dubio legendum, οὐκ ἔγνω."—Montef. Aliter ἀνοήτως ad *עַל-כֵּן* referri potest, quemadmodum eadem Hebraica translulit Sym. Job. xxxv. 16. Sed tunc legendum: ἀνοήτως; διὰ τ. ἐλάλησα ἃ οὐκ ἔγνω. ³ Olymp., Reg. unus. ⁴ Reg. unus. ⁵ Nobil. ⁶ Idem. ⁷ Olymp. et Codd. 255, 259. Symmacho ascribit (cum ἐπὶ pro ἐν in 2do loco) Cod. 138.

⁸ Olymp., Colb., Reg. unus. ⁹ Nobil. ¹⁰ Syro-hex.

✕ *لِخَالِكِكُمْ* ✕ *لِ* . . . Hieron.: ✕ *vobis*. ¹¹ Nobil.

¹² Olymp., Colb., Orat., Reg. unus. ¹³ "Colb. habet:

Δ. ὑπὲρ ὑμῶν, i.e. *Tetrapla*, ut saepe dictum."—Montef. Est alia lectio, quae nunc legitur in Cod. 70, 252. Cf. ad Cap. ii. 9. ¹⁴ Sic sub asterisco Syro-hex. ¹⁵ Nicet.

Montef. ex Colb. et "aliis" affert: *Οἱ ἄλλοι: πρόσωπον αὐτοῦ παραδέξομαι* εἰ μὴ γὰρ δι' αὐτὸν, ἀπόλεσα ἂν ὑμᾶς.

¹⁶ Syro-hex. post ἀληθῆς in marg. addit: ✕ *لِ* . . .

✕ *لِ* . . . Montef. e Colb. affert: *Σ. ἀληθῆς ἐπ' ἐμοῦ*.

(Sic Syrus noster Cap. xxxviii. 12, *فَعَصِي* pro ἐπὶ σοῦ dedit.) Cod. 249 in textu affert: *πρὸς μέ ἀληθῆς*. Hieron.:

✕ *ad me: verum*. ¹⁷ Colb., Reg. unus. Nobil. affert:

Schol. ὡς ὁ δοῦλός μου 'Ιώβ.

9. הַשְׁחִיטָה. Suchita. Ο. δ Σαυχίτης. Σ. δ Σωί. Θ. δ Σωίτης.¹⁸

הַנְּעֻמָּתִי. Naamathita. Ο. δ Μιναίος. Σ. Ναμαθίτης. Θ. Νωμαθίτης.¹⁹

וַיִּשָׁבֵט יְהוָה יְהוֹבָב וַיִּשְׁבַּח אֵיבֹב. Et suscepit Jova faciem Jobi. Ο. καὶ ἔλυσε τὴν ἀμαρτίαν αὐτοῖς διὰ Ἰώβ. Σ. καὶ προσήκατο ὁ θεὸς τὸ πρόσωπον Ἰώβ.²⁰

10. וַיְהִי כִּי שָׁב יְהוֹבָב מִבְּהַתְּפִלָּלוֹ בְּעַד יְהוָה. Et Jova reduxit captivitatem Jobi, postquam orasset pro socio suo. Ο. ὁ δὲ κύριος ἤνευξε τὸν Ἰώβ· εὐξαμένου δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν φίλων αὐτοῦ. Σ. καὶ ὁ κύριος ἐπέστρεψε τὴν ἀποστροφὴν τοῦ Ἰώβ, ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν περὶ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ. Θ. κύριος ἐπεστράφη πρὸς μετάνοιαν τὴν διὰ τοῦ Ἰώβ, ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν περὶ τῶν ἐταίρων αὐτοῦ.²¹

11. לִפְנֵימָם. Antea. Ο. ἐκ πρώτου. Ἄ. εἰς πρόσωπον.²² Σ. πρὶν. Θ. ἔμπροσθεν.²³

וַיֵּשְׁבוּ עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ. Et comederunt cum eo panem in domo ejus. Ο. φαγόντες δὲ καὶ πίνοντες παρ' αὐτῷ. ✕ ἄριστον ἓνα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.²⁴

וַיִּנְחֲמוּ. Et consolati sunt. Ο. καὶ ἐθαύμασαν.

Σ. καὶ παρεμυθήσαντο.²⁵

11. עַל כָּל-הָרָעָה. Super omne malum. Ο. ἐπὶ πάσιν. Σ. περὶ πάσης τῆς κακίας.²⁶

וְהָיָה כִּי יִשְׁבֹּת יְהוָה אֶת-יְהוֹבָב וְיִשְׁבַּח אֵיבֹב. Unusquisque nummum unum, et unusquisque in aurem auream unam. Ο. ἕκαστος ἀμνάδα μίαν, καὶ τετράδραχμον χρυσοῦ καὶ ἀσήμου (alia exempl. καὶ τετρ. χρυσοῦν ἀσημον). Ἄ. Θ. . . ἐνώτιον χρυσοῦν ἐν.²⁷ Σ. ὃς μὲν νόμισμα ἐν, ὃς δὲ ἐπίρρινον ἐν χρυσοῦν.²⁸

12. מִרְאֵשִׁיתוֹ. Prae principio ejus. Ο. ἢ τὰ ἔμπροσθεν.²⁹ Σ. Θ. ὑπὲρ τὰ ἔμπροσθεν.³⁰

14. יְמִימָה. Jemimam. Ο. Ἡμέραν. Ἄ. Σ. Ἰεμιμά.³¹

קֵזִיָּה. Keziam. Ο. Κασίαν. Σ. Κισίαν, s. Κεσίαν.³²

קֶרֶן-הַרְּפֻק. Keren-harrik. Ο. Ἀμαλθαίας κέρας. Ἄ. Σ. Καρναφούκ.³³

16. Ο. — τὰ δὲ πάντα ἔτη ἔζησεν, διακόσια τεσσαράκοντα (alia exempl. add. ὀκτώ). Οὐ κείται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.³⁴

וַיִּרְחַק—וַיִּרְחַק. Ο. Vacabat. ✕ Θ. καὶ εἶδεν — γεγενῆν.³⁵

¹⁸ Colb., Reg. unus. Codd. 250, 255: Θ. δ Σωίτης. Cod. 138: Σ. δ Σωίτης. ¹⁹ Colb., Reg. unus. ²⁰ Nobil. et "omnes." ²¹ Syrus affert: **ܘܥܒܘܬܐ ܕܝܘܒܐ ܕܝܘܒܐ ܕܝܘܒܐ**. (L) **ܘܥܒܘܬܐ ܕܝܘܒܐ ܕܝܘܒܐ ܕܝܘܒܐ**. In Syriacis post Middeld. converteodis, praeter alias correctiones necessarias pro εὐξαμένου αὐτοῦ bis dedi ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν, propter Hexapla Montefalconii, qui ex Colb. et Regio affert: Σ. (Σ. Θ. Colb.) ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτόν; etsi hoc fortasse Syriace magis sonaret: **ܘܥܒܘܬܐ ܕܝܘܒܐ**. ²² Cod. 248. ²³ Reg. unus. ²⁴ Syro-hex. in marg. **ܘܥܒܘܬܐ ܕܝܘܒܐ**. Middeld. falso vertit: ✕ ἄριστον ἕκαστος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ; notans: "Idem in uno cod. adjicitur." Nimirum post παρ' αὐτῷ Cod. 249 addit: ἄριστον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. ²⁵ Reg. unus, qui alii interpreti tribuit. Est proculdubio Symmachi. Cf. Hex. ad Job. ii. 11. Jesai. lii. 9. lxvi. 12. ²⁶ Olymp. et "omnes." ²⁷ Olymp. ²⁸ Codd. 248, 255, 259. Pro ἐπίρρινον Cod. 248 mendosum πυρρινον legit. Montef. ex Olymp. affert: Σ. ἐπίρρινον. Cf.

Hex. ad Ezech. xvi. 12. ²⁹ Pro ἢ Syro-hex. in textu dedit **ܘܥܒܘܬܐ**; in marg. autem: "ἢ, hoc est, ὑπὲρ." ³⁰ Colb. ³¹ Sic Nobil. Colbert. vero: Ἄ. ἰεμιμά. Σ. ἰμημά. Reg. unus: Ἄ. ἰσημημά. Σ. ἰμημά. Syro-hex., qui in propriis nominibus Peschitam imitari solet, in textu habet **ܘܥܒܘܬܐ**; in marg. autem: Ἄ. ἡμέραν (**ܘܥܘܪܐ**). ³² Codd. 248, 252: Σ. Κισίαν. Nobil. affert: Schol. Κεσίαν; ubi Schol. scribae error est pro Σ. Syrus noster in textu **ܘܥܒܘܬܐ** (sic) Pesch. **ܘܥܒܘܬܐ** habet. ³³ "Ἄ. Σ. Καρναφούκ." Sic Drusius. Colb. autem Καρναφούθ; Reg. unus Καρναφούθ."—Montef. Immo Drusius exscripsit Nobil., qui affert: Schol. Καρναφούκ. Codd. 137, 139 exhibent: Ἄ. Σ. καρναφούθ. Cod. 138: Ἄ. Σ. καρναφ: φούθ (sic). Cod. 252: Ἄ. καρναφουα. Syro-hex. in textu habet Καρναφούκ (**ܘܥܒܘܬܐ**), et in marg.: Σ. ναφούκ (**ܘܥܒܘܬܐ**). ³⁴ Sic Colb., ut videtur. Reg. unus: Οὐ κείται παρὰ τοῖς λοιποῖς. Montef. edidit: Ο. τὰ δὲ πάντα ἔτη ἠ ζήσεν ψμ'. Οὐ κείται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, οὐδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς. ³⁵ "Hi duo versiculi asteriscis notantur in Colb. et in Ed. Lat. Hieron."—Montef. Syrus noster habet: ✕ καὶ εἶδεν—ἡμερῶν 4.

17. זבֿֿֿ . *Satur.* *Ο.* πλήρης. *Άλλος* ἐμπε-
πλησμένος.³⁶ | λουθοῦντες* ὁ δὲ Θεοδοτίων συμπεραίνει
τοῖς *Ο.*³⁷
18. *Ο.* — γέγραπται δὲ κ.τ.έ. Ἰστέον δὲ ὅτι | 18. Ἐλιφάξ τῶν Ἡσαῦ υἱῶν. Ὁ δὲ Θεοδοτίων,
μεχρὶ τοῦ, πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν,
Ἄκυλας καὶ Σύμμαχος ἐλθόντες, συνεπέ-
ραναν τὸ βιβλίον, ὡς δὴ τῷ Ἑβραϊκῷ ἀκο-
Βαλδάδ. Πάλιν ὁ Θ. υἱὸς Ἀμμῶν τοῦ Χω-
βόρ.³⁹

³⁶ Nobil. affert: Schol. ἐμπεπλησμένος. ³⁷ Sic
Olymp. et Orat. Quae sequuntur usque ad finem libri
obelis notantur in Ed. Lat. Hieron. Sic quoque Syrus
noster, nisi quod haec, καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς—ἤρξε χώρας,

sine obelis affert, casu, ut videtur.

³⁸ Sic Nicet.
Post Ἐλιφάξ add. υἱὸς Σωφάν (Σωφάρ Cod. 23) Codd. III, 23.
³⁹ Sic Nicet. Idem additamentum exstat in Codd. III, 23,
ubi scriptum υἱὸς Ἀμμῶν (Ἀμμῶν Cod. 23) τοῦ Χωβόρ.

ADDENDA.

Cap. xxii. 20. κατάλειμμα] Sic Montef., sed reponendum
τὸ κατάλειμμα, ut in LXX. Syro-hex. in plurali, למזלם *,
teste A. C.

Cap. xxiv. 14-18. Syro-hex. affert: * Θ. καὶ νεκρὸς
ἔσται ὡς κλέπτῃς †. καὶ ὀφθαλμοῖς μοιχοῦ ἐφύλαξε σκότος,

* λέγων—ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος †.

Cap. xxviii. 16. Pro ἐν ὄνυχι Syro-hex. habet באוצרו ,
et iu marg. ONYXION.

Cap. xxix. 13. Syro-hex. praemittit * Ἄ. Θ, non * Θ.
teste A. C.

IN LIBRUM PSALMORUM

MONITUM.

“IN eruendis et emendandis Psalterii lectionibus hi libri tum manuscripti tum editi a nobis adhibiti sunt.

“Codex Reg. num. 1807, egregiae notae, X saeculi, cui prorsus similis in Vaticano exstat eadem manu scriptus; ita ut non modo paginae, sed etiam lineae singulae eadem voce desinant. [Vaticanus ille est, ut videtur, Parsonsii Cod. 264.]

“Codex Reg., num. 1876, X saeculi.

“Codex Reg., num. 1877, XI saeculi.

“Codex Reg., X saeculi, num. 1878, elegantissime descriptus cum depictis imaginibus.

“Codex Colbertinus, num. 646, recens.

“Codex alter Colbertinus, *στυχηρὸς*, sive distinctis versiculis exaratus, num. 5995, scriptus anno 1070.

“Codex Vaticanus, num. 754, X saeculi, unde sexdecim dumtaxat Psalmorum lectiones nancisci potuimus. [Ceterorum Psalmorum lectiones ex eodem codice exscripsit J. G. C. Adler, in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. XIV, pp. 183–204. Codex est nitide exaratus: in mediis paginis est textus LXXviralis, literis cursivis scriptus, cui utrinque appositae sunt caractere unciali reliquorum interpretum versiones.]

“Codex Coislinianus, IX vel X saeculi.

“Codex alter Coislinianus, vetustus. [Hic est, ut conjicere licet, ‘Coislin. bombycinus, XIII vel XIV saeculi,’ quem Montef. alicubi memorat.]

“Codex tertius Coislinianus, X saeculi.

“Eusebius in Psalmos [i—cxviii] a nobis editus [in *Collectione Nova Patrum* etc., Tom. I, Parisiis], anno 1706.

“Hilarius in Psalmos unam tantum lectionem suppeditavit [ad Psal. lxxv. 15].

“Chrysostomus in Psalmos [iii—xii, xli, xliii—xliv, cviii—cxvii, cxix—cl] editus a Savilio [Tom. I, pp. 521–910] et Frontone Ducaeo [Tom. III, pp. 8–554; postea ab ipso Montefalconio, Tom. V, pp. 1–503]; manuscriptis etiam ad lectiones asserendas usi sumus.

“Hieronymus, maxime Epistola [CVI juxta Vallarsii numerationem] ad Sunniam et

Fretelam; itemque Breviarium ejusdem nomine editum [Opp. Tom. VII, pp. 821-1270, juxta edit. J. P. Migne].

“Theodoretus in Psalmos editus a Sirmondo [Parisiis, 1642; recentius vero a J. L. Schulzio, Halae, 1769 (Opp. Tom. I, pp. 601-1586)].

“Catena a Daniele Barbaro edita Latine in L Psalmos [Venet., 1569].

“Catena [s. Expositio PP. GG.] a Corderio edita in totum Psalterium [Antverp., 1643-1646].

“Agellius in Psalmos. [Romae, 1606. Opus eruditissimum, sive interpretationem et rem criticam spectes, sive excerpta amplissima e commentariis PP. GG. tunc temporis ineditis; quae partim ex Bibliotheca Vaticana, partim ex MSto Cardinalis Sirleti libro hausisse profitetur. Etiam in fragmentis Aquilae etc. describendis, non omnem eum a Nobilio pendere, insigne documentum est lectio *διεδηματίσαντο*, quam ad Psal. xxi. 13 ex Aquila profert; quaeque apud Nobilium et Eusebium a Montefalconio editum in *διεδειγματίσαντο* depravata est.]”—MONTEF.

SS. Patrum operibus a Montefalconio adhibitis annumeranda sunt Origenis Selecta in Psalmos (Opp. Tom. II, pp. 513-849); Eusebii Demonstratio Evangelica, ad Psalmos xxi, xl, liv, xc; et Epiphanius adv. Haereses, semel ad Psal. exix. 3 advocatus.

Hieronymi versio juxta LXX interpretum editionem, quae *Gallicani Psalterii* nomine gaudet, a Montefalconio ne memorata quidem, (nam versio tam ab eo quam a nobis sub Hieronymi nomine passim laudata est ea quae in Divina Bibliotheca, quae dicitur, includitur, juxta Hebraicam veritatem elaborata) asteriscis et obelis munita est; illis quidem rarissimis, quippe quibus in hoc libro nullus fere locus esset; horum vero amplissima segete, cujus spicilegium tantum exhibet interpres Syro-hexaplaris. Nos autem, asteriscis diligenter notatis, obelos, quasi ad propositum nostrum minus pertinentes, et, ut nostra quidem opinio fert, maximam partem ab ipso Hieronymo, non ab Origene profectos, fere negleximus.

Nobilius in Notis ad hunc librum solito amplioribus praeter Chrysostomum et Theodoretum, scholia et interpretationum varietates in libris manuscriptis repertas affert, quae cum lectionibus Vaticani 754 supra memorati artissimam cognationem habere videntur.

E subsidiis quae antecessori nostro defuerunt, primum locum teneant lectiones a Parsonsio in Appendice ad hunc librum repositae, de quibus ipse ait: “Horum quidem [fragmentorum et scholiorum] messis forsitan exilior est quam pro mole collationum aliquis auguraretur; at satis tamen ampla pro numero codicum quibus suppeditantur; quoniam ex iis omnibus quos manu tractando nuper occupabar, vix duobus vel tribus plures eo nomine commendati venerunt, quod istiusmodi reliquiis, aut aliis quibuscumque notis criticis marginalibus fuerint instructi. Codices in quibus servantur lectiones Origenianae, sunt Vaticani 40 [Parsons. 273, olim Christinae Reginae Suecorum, charta bombycina, saeculi XIV, continens Psalmos cum Catena Patrum], 2057 [Parsons. 268, membranaceus, circa saec. XII, continens Psalmos cum Patrum expositionibus, itemque Cantica Vet. et Nov. Test.], et prae-

cipue 398 [Parsons. 264, membranaceus, continens Psalmos cum Catena Patrum, sed deficiens a Psal. liv. 15 usque ad Psal. lviii. 9]. Quodcumque igitur, vel ut antea ineditum, vel ob alias causas, notatu dignum esse videbatur, ex horum unoquoque excerptum pro more descripsi." Ceterum nescio quo casu, a Psal. xxiv usque ad Psal. xxxiv lectiones Cod. 264 tam numero quam pondere eas quae ad ceteros Psalmos universos ex eodem codice excerptae sunt, fere aequiparant.

Inter codices Psalmorum, qui versiones veterum interpretum in margine habent, Parsonsius non recensuit Cod. 13 (vel potius XIII), Bodleianum, signatum NEB. 2, 120, ex quo nonnullas lectiones in opere Montefalconiano non inclusas jampridem excerpserat P. J. Brunsius in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. XIII, pp. 177-182; ubi idem V. D. e schedis Usserianis in eadem bibliotheca asservatis paucula eodem spectantia delibavit.

Specimen lectionum e duabus Catenis nuperrime in Bibliothecam Parisiensem ab oriente invectis in usum nostri operis humanissime excerpserat EMMANUEL MILLER; unde unam Symmachii antea incognitam ad Psal. lxxxviii. 18 lucrati sumus.

Commentarii Eusebiani partem deperditam (Psal. cxix—cl) aliquatenus recuperare conatus est A. Maius in *Patrum Nova Bibliotheca*, Tom. IV, pp. 65-107, ubi excerpta quaedam hujus operis, non quidem contemnenda, sed quae ad Hexapla augenda nihil aut parum novae materiae suppeditant, e tribus Catenis ineditis concinnavit. Percucurrimus quoque S. Cyrilli Alexandrini Explanationem in Psalmos (*P.N.B.*, Tom. III, pp. 144-434), Theodori Mopsuestensis Commentarium in Psalmos (*P.N.B.*, Tom. VII, P. I, pp. 391-393), et Didymi Alexandri Commentarium in Psalmos (*P.N.B.*, Tom. VII, pp. 131-311); pari eventu.

Euthymii Zigabeni Commentarios in Psalmos e Graeco in Latinum convertit, et Veronae anno 1560 edidit P. Saulus, Episcopus Brugnatensis, cujus operis Montefalconius quoque hic illic mentionem facit. Graeci operis lectiones nonnullas a Matthaëio exscriptas, praesertim quae aliquid novi ex Aquila, reliquisque interpretibus suppeditare videbantur, Parsonsius in Appendice ad Psalmos condidit.

Versio Psalmorum Syro-hexaplaris prodiit Mediolani anno 1820, sub titulo: *Psalmi secundum Editionem LXX interpretum, quos ex Codice Syro-estranghelo Bibliothecae Ambrosianae Syriace imprimendos curavit, Latine vertit, notisque criticis illustravit Caietanus Bugatus, S. Th. I. V. et Collegii Ambrosiani Doctor.* Opus ab ipso conditore ad umbilicum perductum, quin prelo jam commissum, cum tamen non nisi post illius obitum lucem viderit, praefatione destitutum est, ita ut edendi conditiones a Versione Danielis ab eodem auctore anno 1788 edita petendae sint. Hae autem sunt: primum, ut textum Syriacum accuratissime ad codicem exprimat, retentis etiam, quae paucissima sunt, archetypi sui erratis; deinde, ut puncta tam *diacritica* quam ea quae ad membrorum interpunctionem inserviunt, exhibeat; denique, ut scholia omnia, in primis Aquilae, Symmachii et Theodotionis lectiones (quae quidem in Daniele rarius, in Psalmis vero frequentissime apparent) in ima paginarum ora subjungat. Has conditiones (si excipias scholia philologica non integra, sed cum delectu edita, et Patrum

PSALMI.

PSALMUS I.

1. בְּהֵלֵךְ לֹא יִשְׁרָף אֲנִי וְיִשְׁרָף אֲנִי. *Beatitudines viri, qui non ambulat.* Ο'. μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη. Ε'. Σ'. τέλειος ὁ νεώτερος ὃς οὐκ ἀπήλθεν.¹ Ἄλλος ἀμειπτος ὁ ἀνὴρ ὃς οὐ περιεπάτησεν (ἐν συνεδρίῳ παρανόμων).²

בְּעֵצָה יִשְׁעִים. *In consilio impiorum.* Ο'. ἐν βουλῇ ἀσεβῶν. Ἀ. ἐν συνελεύσει ἀσεβῶν.³ Ε'. Σ'. ἐν βουλῇ ἀλλοτρίων.⁴

וְיִשָּׁב לֹא יִצֵּי. *Et in sede irrisorum non sedet.* Ο'. καὶ ἐπὶ καθέδρα λοιμῶν (Α. Σ. Θ. χλευαστῶν⁵) οὐκ ἐκάθισεν. Ἀ. καὶ ἐν καθέδρα χλευαστῶν... Σ. καὶ ἐν καθέδρα ἐπιθετῶν οὐ κεκοινώνηκε.⁶ Ε'. Σ'. καὶ ἐπὶ καθέδρα παρανόμων οὐχ εὐρέθη.⁷

2. כִּי אֵם בְּתוֹרַת יְהוָה יִהְיֶה חֶפְצוֹ וְבַתּוֹרַת יְהוָה יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה. *At vero in legem Jovae est propositio ejus, et de lege ejus meditatur dies*

noctesque. Ο'. ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἀ. Σ. Ε'. Σ'. ἀλλ' ἐν νόμῳ κυρίου βουλήματα αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φθέγγεται ἡμέρευσι καὶ νύκτα.⁸

3. וְהָיָה כְּעֵץ מְצֻלָּה. *Et erit sicut arbor plantata.* Ο'. καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον. Ἀ. καὶ ἔσται ὡς ξύλον μεταπεφυτευμένον.⁹

עַל-פְּלִיגְרִים. *Super rivos aquarum.* Ο'. παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων. Ἀ. ἐπὶ διαρίσεισ ἰδαίων.¹⁰ Σ. εἰς τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων.¹¹

וְיִתֵּן פְּרִי יוֹמָם. *Quae fructus suos reddit.* Ο'. ὁ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει. Ἀ. Σ. ὁ καρπὸν αὐτοῦ δόψῃ.¹²

וְהָיָה לֹא-יִבֹּשׁ. *Et folium ejus non marcescit.* Ο'. καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρησεται. Ἀ. καὶ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀποπεσεῖται.¹³

PSALM. I. ¹ Sic Vat. apud Montef. Nobilius Θ. Ε'. Σ'. praemittit. Parsons. affert: Ε'. Σ'. κατῆλθε. ² Schol. apud Nobil. Vat. sine nomine affert: ἀμειπτος ὁ ἀνθρωπος ὃς οὐκ ἐπεριεπάτησεν ἐν συνεδρίῳ παρανόμων. ³ "Unus" apud Montef. ⁴ Nobil. etiam Theodotioni tribuit, invito Euthymio, qui ait: "Vel aliter, consilium impiorum pro concilio et conventu intelligendum, quemadmodum Aq. et Theod. interpretati sunt." De Vat. suo silet Montef. ⁵ Syro-hex. + ܠܥܘܨܬܐܝܢ. ܠܥܘܨܬܐܝܢ. Cf. Hex. ad Prov. xiii. i. xxii. io. ⁶ Nobil., Vat. Hieron. in Divina Bibliotheca: in cathedra derisorum. ⁷ Nobil., Vat. ⁸ "Cod. Vat. sic habet: Ἀ. Σ. Ε'. Σ'. ἐν νόμῳ κυρίου φθέγγεται ἡμέρευσι καὶ νύκτα: ubi quae media intersunt, ob similitudinem praetermissis videtur."—Montef. V. D. non dixit unde media illa acces-

serint, neque nos dicere habemus. In vocem autem rarissimam ἡμέρευσι tot interpretes incidisse non credibile est. Syro-hex. tantummodo affert: Ἀ. φθέγγεται (ܠܥܘܨܬܐܝܢ). ⁹ "Sic unus Reg. ex Origene."—Montef. Hieron.: transplantatum. Syro-hex. in textu ܠܥܘܨܬܐܝܢ habet; in marg. autem: ܠܥܘܨܬܐܝܢ. Cf. ad Psal. xci. 14. ¹⁰ Syro-hex. in continuatione: + ܠܥܘܨܬܐܝܢ. Cf. ad Psal. xlv. 5. Origen. Selecta in Psalmos (Opp. T. II, p. 531): Πόθεν γὰρ τὸ ξύλον, περὶ οὗ ὁ λόγος, μεταπεφύτευται ἐπὶ ταῖς τῶν ὑδάτων διαρίσεισ; Montef. ex Vat. affert: Ἀ. ἐπὶ διεξόδους ὑδάτων, ὁ καρπὸν αὐτοῦ δόψῃ. Σ. εἰς τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὁ κ. αὐτοῦ δόψῃ. ¹¹ Vat. ¹² Idem. ¹³ Vat., et sine nomine Colb. unus.

4. **וְעַל־הַיָּמִין לֹא־יִשְׁפָּזֵר.** *Non sic impii. O' οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, ÷ οὐχ οὕτως. Tò δεύτερον, οὐχ οὕτως, παρ' οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ ἔξαπλῳ.¹⁴*

כַּמֶּנֶם. *Sicut gluma. O' ὡς ὁ χνούς. *Ἄλλος ὡς κοριορτός.¹⁵*

5. **בְּתַבְעֵי.** *In coetu. O' ἐν βουλή. 'A. ἐν συναγωγῇ. Σ. ἐν συνελεύσει. Θ. ἐν συλλογῳ.¹⁶*

PSALM. II.

1. **לָמָּה רָעוּ גוֹיִם.** *Quare tumultuantur gentes. O' ἵνατί ἐφρούραξαι ἔθνη. 'A. ἵνατί ἐθορύβησαν (s. ἐθορυβήθησαν) ἔθνη.¹ Σ. εἰς τί ἔθνη κυκᾶ.²*

וְהָיוּ כְּחֵלֶב. *Et nationes moliantur vana? O' καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; 'A. καὶ φύλα φθέγγεται κενῶς.³*

2. **וַיִּתְקַבְּצוּ מַלְכֵי־הָאָרֶץ.** *Consurgunt reges terrae. O' παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς. Σ. συνίστανται βασιλεῖς τῆς γῆς.⁴*

וַיִּתְקַבְּצוּ נְסִיכֵי־הָאָרֶץ. *Et principes consultant*

pariter. O' καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. 'A. καὶ filii mysterii ἐπαρρησιάζοντο ἄμα.⁵ Σ. καὶ ὑπαρχοὶ συσκέπτονται ὁμοθυμαδόν.⁶

2. **וְיַחַד כְּעַלְוֵת.** *Et contra unctum ejus (regem). O' καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. 'A. καὶ κατὰ τοῦ ἡλειμμένου (αὐτοῦ).⁷*

וְיַחַד כְּעַלְוֵת. *O' ÷ διάψαλμα.⁸ Tò διάψαλμα παρὰ τοῖς O' κεῖται, οὐκέτι δὲ παρὰ Θεοδοτίωνι καὶ Συμμάχῳ.⁹*

3. **וְיַחַד כְּעַלְוֵת.** *Dirumpamus. O' διαρρήξωμεν. Σ. διακόψωμεν.¹⁰*

וְיַחַד כְּעַלְוֵת. *Funes eorum. O' τὸν ζυγὸν αὐτῶν. 'A. Σ. laqueos eorum.¹¹*

4. **וְיַחַד כְּעַלְוֵת.** *Qui sedet. O' ὁ κατοικῶν. 'A. Θ. ὁ καθήμενος.¹²*

וְיַחַד כְּעַלְוֵת. *Subsannabit eos. O' ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς. 'A. μυχθίσει αὐτούς. Σ. καταγελάσει αὐτούς.¹³ Aliter: Σ. καταλάσει αὐτῶν.¹⁴*

5. **וְיַחַד כְּעַלְוֵת.** *Loquetur. O' λαλήσει. 'A. ἐπιφθέγγεται.¹⁵*

¹⁴ Nobil. et Regii duo. Origen. l. c. p. 532: Οὕτε τὸ Ἑβραϊκὸν ἀνεπίσλωσε τὴν λέξιν, οὕτε τῶν ἐρμηνευτῶν οὐδεὶς. Syro-hex. obelum non habet. ¹⁵ Vat. sine nomine. Parsons. e Cod. 179 affert: Schol. κοριορτός. ¹⁶ Nobil. Syro-hex. + **כַּמֶּנֶם**. Montef. ex Euseb., Theodoret., et "duobus MSS." edidit: 'A. Θ. ἐν συναγωγῇ. Σ. ἐν συνελεύσει. Praeterea Montef. ex "altero MS." affert: Σ. ἐν ἰμίλφ; pecnon ex Collb. στιχηρῶς scripto lectionem anonymam, ἐν ὁδῷ; quae nihili esse videntur.

PSALM. II. ¹ Nobil., Theodoret. et Vat., qui omnes ἐθορυβήθησαν habent. Origen. l. c. p. 539: 'A. ἐθορυβήθησαν. Σ. κυκᾶ. Alteram formam tuentur Cod. 264 in marg.: ἵνατί ἐθορύβησαν ἔθνη, καὶ φυλαί (sic); et Origen. secundum Reg. unum. Etiam Syro-hex. affert: 'A. ἐθορύβησαν (**עָרָב**, non **עָרָב**). ² Nobil., Theodoret., Vat. Praeterea Nobil. affert: Schol. ἰπερηφανεύσαντο. ³ Nobil., Vat. Hieron.: *tribus*. Syrus vero affert: 'A. Σ. καὶ φύλα φθ. κενῶς (**לְעַלְוֵת כְּעַלְוֵת**), contra Origenis effatum: Τοῦτο δὲ παρατηρητέον, ὅτι οἱ μὲν O' καὶ ὁ Θεοδ. πάντα εἰς τὸν παρεληλυθότα χρόνον, 'A. δὲ ἅ μὲν εἰς τὸν παρεληλυθότα, ἃ δὲ εἰς τὸν μέλλοντα, Συμ. δὲ πάντα εἰς τὸν ἐμσητηκότα ἔτασαν. ⁴ Nobil., Vat. ⁵ Syro-hex. **וְיַחַד כְּעַלְוֵת**.

+ **וְיַחַד כְּעַלְוֵת**. (Syr. **וְיַחַד כְּעַלְוֵת** fortasse sonat μύσται; certe **וְיַחַד כְּעַלְוֵת** est μύσται Sap. Salom. viii. 4. Hebr. **וְיַחַד כְּעַלְוֵת** Aquilae est ἐπαρρησιάζοντο Psal. xxx. 14.) ⁶ Nobil., Vat. ⁷ Syro-hex. + **וְיַחַד כְּעַלְוֵת**. Cf. Hex. ad I Reg. ii. 25. Dan. ix. 26. ⁸ Διάψαλμα est in Codd. III, 21, et sub obelo in Psalt. Gall. ⁹ Euseb. in Psalmos, p. 13. Idem ad vv. 3, 4 notat: πρὸς τοὺς πρώτους στίχους τοὺς πρὸ τοῦ διαψάλματος ἡγοῦμεθα τοὺς ἀποδιδόσθαι, h. e. *τεροντισμῶν, ἀπόδοσιν, continere*. Montef. vero perperam vertens, *alijctos esse*, praesentem notam hexaplarem post v. 4 rejecit. ¹⁰ Vat. ¹¹ Syro-hex. **וְיַחַד כְּעַלְוֵת**. Fortasse βρόχος αὐτῶν. Vid. Hex. ad Psal. cxxviii. 4. Jesai. v. 18. Ezech. iii. 25. (βρόχος Syro nostro est **בְּרֹחַ** Prov. vii. 25; **בְּרֹחַ** Psal. cxxviii. 4. Prov. vi. 5; et **בְּרֹחַ** Prov. xxii. 25.) ¹² Syro-hex. + **וְיַחַד כְּעַלְוֵת**. ¹³ Vat. Scripturam codicis μυχθίσει correxit Montef. Nomen μυχθισμός pro **וְיַחַד כְּעַלְוֵת** posuit Aq. Psal. cxxii. 4. Hos. vii. 16. ¹⁴ Syro-hex. **וְיַחַד כְּעַלְוֵת**. Cf. ad Psal. lxxix. 7. Idem interp. λαλιά (**וְיַחַד כְּעַלְוֵת**) pro **וְיַחַד כְּעַלְוֵת** adhibuit Ezech. xxii. 32. Fieri tamen potest, hanc Symmachi versionem ad v. 5, **וְיַחַד כְּעַלְוֵת**, O' λαλήσει πρὸς αὐτούς, pertinere. ¹⁵ Vat.

5. יִבְהִלֵּמוּ. *Terrebit eos.* Ο'. ταραξεί. 'Α. κατασπυδάσει.¹⁰

6. וְיָנִי נִסְכָּתִי מִלְּנִי. *Ego autem unxi regem meum.* Ο'. ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ. 'Α. Ε'. καὶ ἐγὼ ἐδιασάμην βασιλέα μου.¹⁷ Σ. κἀγὼ ἔχρισα τὸν βασιλέα μου.¹⁸ Σ'. κἀγὼ διέσωσα τὸν β. μου.¹⁹

7. קָהֳלֵךְ הִשְׁבַּחְתִּי. *Narrabo de decreto.* Ο'. διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα κυρίου. 'Α. ἀναγγέλλων ἰσχυροῦ ἀκριβασμόν.²⁰ Θ. . . ἰσχυροῦ πρόσταγμα. Σ'. καταγγέλλων εἰς θεὸν διαθήκην.²¹

יְהוָה הִמְרֵנוּ הַיּוֹם וְיִדְבָרְךָ. *Jona dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Ο'. κύριος εἶπε πρὸς με, υἱός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 'Α. κύριος εἶπε πρὸς με, τέκνον μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον ἔτεκόν σε.²²

9. תִּרְעַת. *Conteres eos.* Ο'. ποιμανεῖς αὐτούς. Σ. συντρίψεις (σ. συνθλάσεις) αὐτούς.²³

תִּנְפְּצֵם. *Diffringes eos.* Ο'. συντρίψεις αὐτούς. 'Α. προσρήξεις αὐτούς.²⁴

10. וְעַתָּה מְלָכִים הַשְׁכִּילוּ. *Et nunc, reges, intelligite.* Ο'. καὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε. 'Α.

καὶ νῦν, βασιλεῖς, ἐπιστημώθητε.²⁵

11. וְיִשְׁקֹבֵץ בְּרִיךְ הַבְּרִיךְ. *Osculamini filium, ne forte irascatur.* Ο'. δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῆ. 'Α. καταφιλήσατε ἐκλεκτῶς, μήποτε ὀργισθῆ.²⁶ Σ. προσκυνήσατε καθαρῶς, μήποτε ὀργισθῆ.²⁷ 'Αλλος' ἐπιλάβεσθε ἐπιστήμης.²⁸

וְיָרַח. *Viam.* Ο'. ἐξ ὁδοῦ ÷ δικαίας. Οὔτε ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ πρόσκειται, οὔτε ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐρμηνείαις τὸ δικαίας.²⁹

PSALM. III.

1. מְזִמֹּר. *Canticum.* Ο'. ψαλμός. Σ. φδῆ.¹

2. רַבִּים קָמוּ עָלַי. *Multi sunt insurgentes adversum me.* Ο'. πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ. 'Α. πολλοὶ ἐπανίσταντο ἐπ' ἐμέ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²

3. בַּיהוָה. *In Deo.* Ο'. ἐν τῷ θεῷ. 'Α. ἐν τῷ θεῷ. Σ. διὰ τοῦ θεοῦ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³

הִלָּח. *Selah.* Ο'. διάψαλμα. 'Εβρ. σέλ. 'Α. ἀεί. Σ. Θ. διάψαλμα. Ε'. διαπαντός. Σ'. εἰς τέλος.⁴

4. מִגֵּן בַּעֲדַי. *Clypeus es circa fac.* Ο'. ἀντιλήπτωρ μου εἶ. 'Α. θυρεὺς περὶ ἐμέ.⁵

¹⁰ Nobil., Vat. Consentit Syro-hex. * 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁. ¹⁷ Nobil., Vat. "Colh. vero codex unus, καὶ ἐγὼ διέσωσάμην."—*Muntz.* Unice verum est *ἐδιασάμην*, et sic Syro-hex. * 𐤁𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁. cum scholio: "Intexui (𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁), quemadmodum qui orditur telam (𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁)." Hieron.: *orditus sum.* Cf. ad Psal. cxxxviii. 13. et, si tanti est, nos in *Olio Norrie*, p. 22. ¹⁸ Nobil., Vat. Syro-hex. * 𐤁𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁. ¹⁹ Nobil., Vat. Parsons. e Cod. 264 exscripsit: 'Α. καὶ ἐγὼ ἐδιασάμην (ἢ Σ'. κἀγὼ διέσωσα τὸν) βασιλέα μου. ²⁰ Sic scholium apud Nobil., et sine nomine Vat. Syro-hex. affert: 'Α. ἀκριβασμόν (𐤁𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁). ²¹ Nobil., Vat. Cod. 264: ἢ Σ'. καταγγέλλων εἰς θεὸν διαθήκην ἰσχυροῦ πρόσταγμα. ²² Regii duo. Eusebius Aquilae *ἔτεκον vindicat.* ²³ Syro-hex. * 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁. ²⁴ Nobil., Vat. Syro-hex. .}. * 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁. ²⁵ Nobil., Origen., Reg. unus, et sine nomine Vat. Syro-hex. * 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁. Cf. ad Psal. xxxi. 8. cxviii. 99. ²⁶ Nobil., Vat. Syro-hex. * 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁. Pro 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁 Bar Hebr. habet 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁,

ἐκλεκτόν. ²⁷ Nobil., Vat. Syro-hex. * 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁. Hieron.: *adorate pure.* ²⁸ Sic sine titulo Colh. duo. Scholium esse videtur. Plesychius: *Δράξασθε παιδείας' ἐπιλάβεσθε παιδείας καὶ ἐπιστήμης.* Parsons. tamen ex Bar Hebr. citat: *Αἱ. [LXX.] ἀρροχενδῖτε ἐραδιθουσι (disciplinam), ne quando irascatur Dominus.* ²⁹ Origen. Opp. T. II, p. 546. Obelus non est in Syro-hex. PSALM. III. ¹ Syro-hex. in textu 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁. Idem in marg.: *Canticum* (𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁). Σ. φδῆ (𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁). Nobil. affert: Schol. [Σ. ?] φδῆ, καὶ δι' ὅλης τῆς βίβλου ὁμοίως. Huc pertinet Origen. *Selecta in Psalmos* (Opp. T. II, p. 523): *Κατὰ τὸν 'Α. δι' ἀπάντης τῆς βίβλου, ἐν ὅσοις ἐπιγέγραπται κατὰ τοὺς Ο' ψαλμοὺς, ἐν τούτοις μελωδία ἐκδίδονται κατὰ δὲ τὸν Σ., φδῆ ἢ ἄσμα.* ² Vat. ³ Idem. ⁴ Nobil., Vat.: Θ. καὶ Σ. διάψαλμα: ἢ δὲ πεμπτή ἐκδοσις, διαπαντός: καὶ δι' ὅλης δὲ τῆς βίβλου ἐπὶ τοῦ διαψάλματος ὁμοίως ἐκδεδώκασι. Ceterorum versiones ex Origene l. c. p. 515 collegisse videtur Montef. Cf. Hex. ad Psal. lxxiv. 4. lxxv. 4, 10. Habue. iii. 3. Hieron. passim: *Semper.* ⁵ Syro-hex. * 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁 𐤒𐤓𐤁𐤀𐤃𐤁.

5. **קָרָא**. *Clamabo.* Ο. ἐκέκραξα. 'Α. καλέσω. Σ. ἐβόησα. Θ. κεκράξομαι.⁹
וַיַּעֲנֵנִי. *Et exaudivit me.* Ο. καὶ ἐπήκουσέ μου. 'Α. Ε'. Σ. καὶ ἐπακούσεται μου.⁷
מִן הַר קְדֻשָׁתוֹ. *De monte sanctitatis suae.* *Selah.* Ο. Σ. ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ. διάψαλμα. 'Α. ἐξ ὄρους ἡγιασμένου αὐτοῦ. ἀεί.⁸
 6. **וַיִּסְתַּחֲזַק**. *Sustentat me.* Ο. ἀντιλήψεται (alia exempl. ἀντελάβετο⁹) μου. 'Α. στηρίσει με.¹⁰
 7. **מִן מְרִבְּוֹת עֵץ**. *A myriadibus populi.* Ο. ἀπὸ μυριάδων λαοῦ. Θ. ἀπὸ πλήθους personarum, s. praefectorum.¹¹
 8. **וַיִּבֶן לִי יְהוָה מַזְלֵת**. *Quia percussisti omnes inimicos meos in mazilla.* Ο. ὅτι σὺ ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως. 'Α. ὅτι ἐπάταξας συμπάντων ἐχθρῶν μου σιαγόνα. Σ. ὅτι ἐπάταξας πάντας τοὺς ἐχθρούς μου κατὰ σιαγόνα.¹²
וַיִּשְׁפֹּט. *Impiorum.* Ο. ἀμαρτωλῶν. 'Α. ἀσεβῶν.¹³
 9. **לֶחֶם**. Ο. Vacat. ✕ διάψαλμα.¹⁴

PSALM. IV.

1. **לְמַנְצֵחַ בְּנֵינֹת מְזֻמֹּר לְדָוִד**. *Praeceptoris in Neginoth (instrumento pulsatili) canticum Davidi.* Ο. εἰς τὸ τέλος ἐν ψαλμοῖς ᾠδῇ τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποῦφ ἐν ψαλμοῖς μελωδῆμα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος διὰ ψαλτηρίων ᾠδῇ τῷ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νίκος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.¹
 2. **וַיַּעֲנֵנִי**. *Exaudi me.* Ο. εἰσήκουσέ μου. Οἱ πάντες ἐπάκουσόν μου.²
וְיִנְיָ. *Propitius sis mihi.* Ο. οἰκτείρησόν με. 'Α. Θ. δῶρησαί μοι.³
 3. **בְּנֵי אֲנָשִׁים**. *Filii viri.* Ο. υἱοὶ ἀνθρώπων. Σ. Θ. υἱοὶ ἀνδρός.⁴
עַד מָה לְגִלְגָּלִי. *Usquequo gloria mea in ignominiam erit?* Ο. ἕως πότε βαρυκάρδιοι; ἰνατί. 'Α. ἕως πότε οἱ ἔνδοξοί μου εἰς ἐτροπήν;⁵ Σ. ἕως πότε ἡ δόξα μου...⁶
 4. **וַיִּדְעוּ בְּרֵיהֶם לְהַקְדִּישׁ לַיהוָה**. *Sed scitote quod segregavit (insignem fecit) Jona prium*

⁹ Vat. Syrus affert: 'Α. καλέσω (קָרָא). ⁷ Vat. ⁸ Vat. Nobil. affert: 'Α. ἡγιασμένου. Σ. ἁγίου ἑαυτοῦ. Syro-hex. in textu habet διάψαλμα (לֶחֶם); in marg. autem: **לֶחֶם מַלְאִיָּה**. "Hebr. *Salaisia Sion*. Hebraeus, ni fallor, hic loci est Rabbuulus Hellenista nescio quis, qui vocem Hebr. *Selah* accipiendam esse voluit de *ejulatu* (Graece *salais*) *montis Sion*, ex quo Dominus exaudivit clamorem prophetae David... Vocem מַלְאִיָּה, Lexicographis prorsus ignotam, nos Graecae originis esse autnmamus, uempe a verbo *σαλαΐζειν*, *lamentari, plangere*, et *salais* [potius, *σαλαϊσμός*], *ejulatus, ploratus*, deductam: de quibus vide Hesych., Suid. et Etym. M., itemque Salmasium in notis ad Lampridium, *Historiae August. Scriptores*, p. 181.—Bugat. ¹⁰ Sic Cod. 210. Nobil. appellat Justinum M., Paraphrasin Chald., Psalterium Aethiop. et Arab. ¹¹ Syro-hex. **מִן מְרִבְּוֹת**. ¹² Bar Hebraeus a Brunzio exscriptus in Eichhorn. *Repertorio*, T. XIII, p. 184: **מִן מְרִבְּוֹת**. (In codice quodam Musei Brit. olim legebatur **מִן מְרִבְּוֹת**, sed nunc a seriore manu **מִן מְרִבְּוֹת**.) Lectionem incertam facit Syro-hex., qui affert: **מִן מְרִבְּוֹת**, consentiente etiam Cod. B. Bugat. vertit, *adstantium*, s. *permanentium*, sed **מִן מְרִבְּוֹת** Noster commutare solet cum *ἐπιστάτης, προστάτης, προεστηκώς, δεσπότης*, et sim. Syr. **מִן מְרִבְּוֹת**, *substantia, persona*,

ponitur pro *ὑπόστασις* Jerem. xxiii. 22. Ezech. xix. 5. xxvi. 11. Neutra lectio contextui Hebraeo ita accommodata est, ut altera alteri praeferatur. ¹³ "Lectiones Aquilae et Symmachi habet unus Regius."—Montef. Syrus affert: **וְיִנְיָ**. Euseb.: Οὕτως τὸ Ἑβραϊκὸν οὐκ ἔχει, *ματαίως, ἀλλὰ, σιαγόνα* οἱ δὲ Ο', *ματαίως, ἐξέδωκαν*, ἢ κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἀντίγραφα *ἐτέρως ἐσχηκότες, καθὶ φασὶ τινες τῶν Ἑβραίων, ἢ τῆς λέξεως τὸ εὐτελὲς ἀποφεύγοντες.* ¹⁴ Syro-hex. **לֶחֶם**. ¹⁵ Hieron. in Psalt. Gall., et sine aster. Cod. 23.
 PSALM. IV. ¹ Sic Nobil., Vat. (qui τοῦ Δ. ad omnes legit), et "alii codd." Euseb.: τοὺς δὲ τοιοῦτους ὕμνους ἢ ψαλμοὺς, εἰς τὸ νίκος, Θ. ἐπέγραψεν, Σ. δὲ, ἐπινίκιος. Paulo aliter Theodoret.: ἀπὸ τοῦ, εἰς τὸ τέλος, ὁ μὲν 'Α. καὶ ὁ Θ. τῷ νικοποῦφ, ἠρμηνεύσαν ὁ δὲ Σ., ἐπινίκιος; consentiente Athanasio in *Collect. Nov. PP. GG.*, T. II, p. 76. His accedit Syro-hex. **וְיִנְיָ**. Cf. ad Titulos Psalmorum xvii—xxi. ² Nobil., Vat. Unus apud Montef.: 'Α. καὶ οἱ λοιποὶ ἐπάκουσόν μου. Bar Hebr. **וְיִנְיָ**. ³ Syro-hex. **וְיִנְיָ**. Cf. ad Psal. xxxvi. 26. l. 3. ⁴ Vat. **בְּנֵי אֲנָשִׁים**. ⁵ Syro-hex. **עַד מָה לְגִלְגָּלִי**. Ex Euseb. et Colb. Montef. affert: 'Α. ἕως πότε οἱ ἔνδοξοί μου. "Schol. ἔνδοξοί μου, οἱ πάντες."—Nobil. ⁶ Euseb.

suum. O. ✕ και * γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος τὸν ὄσιον αὐτοῦ. "Ἄλλος· ἀλλὰ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος τὸν ὄσιον αὐτοῦ.⁷

5. סַבְבִּישׁוּ מִלֵּעַ בְּלִבְבֵיכֶם וְרַמֵּי יְהוָה לִבְנֵי אֲרִי וְרַמֵּי חַיָּוִי לְרַמֵּי חַיָּוִי. Contremiscite, et ne peccetis; dicite in corde vestro super cubili vestro, et tacete. Selah. O. ὀργίσεσθε, καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε. διάψαλμα. 'Α. κλονεῖσθε, καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· λέγετε ἐν καρδίαις ὑμῶν ἐπὶ κοιτῶν ὑμῶν, καὶ σιωπήσατε. ἀεί. Σ. ὀργίσθητε, ἀλλὰ μὴ ἀμάρτητε· διαλέχθητε ἐν καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν ἡσυχάσατε. διάψαλμα.⁸ Θ. . . σιωπάτε. διάψαλμα.⁹

6. בְּטֹב. Confidete. O. ἐλπύσατε. "Ἄλλος· πεποιθήσατε.¹⁰

7. הִנֵּה. Attolle. O. ἐσημειώθη. 'Α. Θ. ἔπαρον. Σ. ἐπίσημον ποίησον.¹¹

8. רַבּוּ יְרִירֹתֵיכֶם וְרַבּוּ יַמְצֵי מִמֶּנּוּ. A quo tempore frumentum et mustum eorum multiplicata sunt. O. ἀπὸ καρποῦ σίτου καὶ οἴνου + καὶ ἐλαίου * αὐτῶν ἐπληθύνθησαν. 'Α. Σ. Θ. ἀπὸ καιροῦ χεύματος . . .¹² Θ. In tempore uniuscuiusque

eorum frumenti et vini multiplicatorum.¹³

9. יְבִישׁוּנִי בְּבִטְחוֹן בְּבִטְחוֹן. Solus in fiducia habitare facis me. O. κατὰ μόνας ἐπ' ἐλπίδι κατόκισάς με. 'Α. κατ' ἰδίαν εἰς πεποιθήσιν καθίσσεις με.¹⁴ Σ. . . ἐν πεποιθήσει κατοικεῖς με.¹⁵

PSALM. V.

1. הִנֵּה יְרִירֹתֵיכֶם וְרַבּוּ יַמְצֵי מִמֶּנּוּ. Praecentori ad Nehiloth (tibias) canticum Davidi. O. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς κληρονομουσίης ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῶ ἀπὸ κληροδοσιῶν ψαλμὸς τοῦ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τοῦ Δαυὶδ ἐπινίκιος ὑπὲρ κληρουχιῶν.¹

2. דְּבָרַי. Verba mea. O. τὰ ῥήματά μου. 'Α. τοὺς λόγους μου. Σ. Θ. τὰ ῥήματά μου.²

3. שְׁעָרַי. Clamoris mei. O. τῆς δεήσεώς μου. 'Α. τῆς βοῆς μου.³

הִלַּחֲתֵנּוּ. Precabor. O. προσεύξομαι. Οἱ λοιποὶ εὐξομαι.⁴

4. מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי. Mane dirigam ad te (verba mea), et expectabo (auxilium). O. τὸ πρῶτ' παραστήσομαί σοι, καὶ ἐπόψομαι (alia exempl. ἐπόψει με⁵). 'Α. Σ. τὸ πρῶτ' τάξω σοι καὶ

⁷ "Eterος ἐρμηνευτῆς apud Chrysost. Montef. ex uno cod. affert: "Ἄλλος· ἀλλὰ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε. Apud LXX καὶ deest in Codd. 210, 288, et Theodoro; et asterisco notatur in Psalt. Gall. ⁸ "Has Aquilae et Symmachi lectiones mutuamur ex duobus Codd. Regiis."—Montef. Nobil. affert: 'Α. κλονεῖσθε. [Sic Euseb., et Origen. Opp. T. II, p. 561.] Σ. ὀργίσθητε, ἀλλὰ μὴ. Et mox: 'Α. ἡσυχάσατε. Syrus noster, sensum magis quam voces attendens, affert: 'Α. Σ. Θ. λαλεῖτε ἐν καρδίαις ὑμῶν ἐπὶ κοιτῶν ὑμῶν, καὶ σιωπήσατε (לַלְלוּ בְּלִבְבֵיכֶם עַל מַיְמוֹתֵיכֶם וְשִׁוּטוּ). ⁹ Sic Montef. sine auctore. ¹⁰ Nobil. ex Chrysost.: ἕτερος φησι, πεποιθῆτε (Montef. πεποιθῆτε, mendose). ¹¹ Nobil., qui ἔπαρον soli Aquilae tribuit. Sed Syro-hex. + מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי. ¹² Syro-hex. + מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי. Vertit Bugatus: a tempore decursum. Cf. nos ad Hos. ii. 22, in Otio Norv. p. 68. Ceterum in hac versione trium interpp., vocabulum χεῦμα ad Aquilam solum pertinere manifestum est. Tres interpp. καιροῦ pro καρποῦ vertisse testatur Vat., notans:

Οἱ Γ' ὁμοίως, h.e. τοῖς Ο', qui, teste Origene (Opp. T. II, p. 574) ἀπὸ καιροῦ posuerunt. Syro-hex. tamen in textu habet, ἀπὸ καρποῦ. ¹³ Syro-hex. + מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי. Graeca fortasse erant: Θ. ἐν καιρῷ ἐκάστου αὐτῶν σίτου καὶ οἴνου πληθυνόντων. ¹⁴ Nobil., Vat. Hieron.: specialiter securum habitare fecisti me. Aliam lectionem habuisse videtur Syro-hex. + מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי, h.e. 'Α. non adhaerentem κατοικεῖς με. ¹⁵ Syro-hex. + מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי. PSALM. V. ¹ Syro-hex. + מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי. ² Syro-hex. + מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי. ³ Syro-hex. + מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי. (Pro κληρουχία Noster interpretatus est מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם in Hex. ad Psal. lxxvii. 62. Jerem. iii. 19.) Montef. ex Vat. affert: 'Α. τῷ νικοποιῶ. Σ. ἐπινίκιος. Deinde post Drusium falso citat: 'Α. Σ. Ο'. Θ. ὑπὲρ τῆς κληρονομουσίης ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. ⁴ Vat. ⁵ Syro-hex. + מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי. ⁶ Vat. Nobil. affert: Οἱ λ. εὐξομαι. ⁷ Ita testatur Chrys., consentientibus Theodoret., Cod. Alex., aliis. Syro-hex. + מְצַוֵּנִי אֱלֹהֵי יְרִירֹתֵיכֶם בְּקִרְבִּי.

σκοπέω (s. ἀποσκοπέω).⁶ Θ. (τὸ πρῶτ) ἐτοίμασθή-
σομαι...⁷

5. לֹא יֵרֶד עִימִי. Non habitabit tecum malus. Ο'.
οὐδὲ παροικήσει σοι πονηρευόμενος. 'Α. οὐ
προσηλυτεύσει σοι πονηρός.⁸

6. לֹא יִשְׁבּוּ. Non stabunt. Ο'. οὐδὲ διαμενοῦσι.
'Α. Σ. οὐδὲ στήσονται.⁹

יָנָף. Nequitiam. Ο'. ἀνομίαν. 'Α. ἀνοφέ-
λειαν.¹⁰

7. וּמְרִמָּה. Et fraudis. Ο'. καὶ δόλιον. 'Α. et
fraudentiae.¹¹

יִתְעַב. Abominatur. Ο'. βδελύσσεται. 'Αλλος
ἀποστρέφεται.¹²

8. אֶל־הַיְהוָה לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה בְּיַד־הַיְהוָה. Proster-
nam me in templo sanctitatis tuae in timore
tuo. Ο'. προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίον σου ἐν
φόβῳ σου. 'Α. προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγια-
σμένον σου ἐν φόβῳ σου. Σ. προσκυνήσω τῷ
ναῶ τῷ ἁγίῳ σου ἐν φόβῳ σου.¹³

9. לְמַעַן שׂוֹרְרֵי. Propter inimicos meos. Ο'. ἕνεκα
τῶν ἐχθρῶν μου. 'Α. διὰ τοὺς ἐφοδεύοντάς

μοι. Σ. διὰ τοὺς ἀποθλίβοντάς με.¹⁴

9. הַיְשֵׁר לְפָנַי דְרָבָה. Dirige in conspectu meo
viam tuam. Ο'. κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν
ὁδόν μου (alia exempl. ἐνώπιόν μου τὴν ὁδόν
σου¹⁵). 'Α. κατεύθυνον εἰς πρόσωπόν μου ὁδόν
σου. Σ. ὁμάλισον ἔμπροσθέν μου τὴν ὁδόν
σου.¹⁶

10. נְכוֹנָה. Sincerum. Ο'. ἀλήθεια. 'Α. ἐτοιμασία.¹⁷
קָרְבָם הַיָּהוּ. Intimum eorum scelera. Ο'. ἡ
καρδία αὐτῶν ματαία. 'Α. ἔντερον αὐτῶν ἐπί-
βουλον.¹⁸ Aliter: 'Α. Θ. ἐν τοῖς ἐντέροις (s. ἐγκά-
τοις) αὐτοῦ ἐπιβουλή. Σ. τὰ ἔντερα αὐτῶν perturbatores.¹⁹

יְהִי לָהֶם לְשׂוֹן לִפְתָּי. Linguam eorum levem fa-
ciunt. Ο'. ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν.
'Α. (τὴν γλῶσσαν αὐτῶν) ῥιμήσουσιν.²⁰

11. אֶל־הוֹיִם אֶל־יְהוָה. Reos perage eos, Deus.
Ο'. κρίνον αὐτοὺς, ὁ θεός. 'Α. Σ. κατὰκρινον
αὐτοὺς, θεός.²¹

בָּרוּרֵי. Rebelles sunt in te. Ο'. παρεπί-
κρανάν σε. 'Α. προσήρισαν ἐν σοί.²²

⁶ Syro-hex. * חַסְדֵיךָ חַסְדֵיךָ חַסְדֵיךָ. Montef. ex Chrysost. affert: "Ἄλλος· καὶ σκοπήσω; ex Vat. autem: "Ἄλλος· καὶ ἀποσκοπέω. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlviii. 19. ⁷ Syro-hex. * אֶל־הַיְהוָה. Codex, ut videtur, notam hanc ad Hebr. אֶל־הַיְהוָה refert, minus probabiliter. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xl. 18. ⁸ Nobil., Vat. Syro-hex. affert: * אֶל־הַיְהוָה. (Alias אֶל־הַיְהוָה pro παροικήσει, et אֶל־הַיְהוָה s. אֶל־הַיְהוָה pro προσηλυτεύσει ponere solet Syrus. Cf. Hex. nostra ad Psal. xiv. 1. Jerem. xlii. 15. xlv. 14.) ⁹ Syro-hex. * אֶל־הַיְהוָה. Aliter Montef.: 'Α. Σ. Ο'. Θ. οὐδὲ διαμενοῦσι, auctore Vat., qui sic habet: Οἱ Ο'. οἱ Γ'. οὐδὲ διαμενοῦσι. ¹⁰ Syro-hex. * אֶל־הַיְהוָה. Cf. Hex. nostra ad Jerem. iv. 14. ¹¹ Syro-hex. * אֶל־הַיְהוָה. (Syr. אֶל־הַיְהוָה ponitur pro ἠπάτησε Jesai. xxxvi. 14. xxxvii. 10; semel pro ἐμυκτήρισε Prov. xv. 5. Nomen אֶל־הַיְהוָה legitur in Hex. ad Prov. xiii. 1, ubi vide. Pro Hebr. אֶל־הַיְהוָה Aquilae usitatum est ἐπίθεσις s. ἐπιθεσία, quod Syro nostro אֶל־הַיְהוָה sonat.) ¹² Vat. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem. Sic Nobil., sed apud Aq. pronomeu male abest. Syro-hex. affert: * אֶל־הַיְהוָה. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 11. ¹⁵ Ita testantur Theodoret. et Bar Hebraeus; et sic quinque codd. apud Parsons. ¹⁶ Nobil. et "tres

MSS." apud Montef. qui edidit: Ο'. Θ. κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου; nescio an ex iisdem libris, certe repugnante Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret.: "Pro quo habetur in Graeco, κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου; quod nec LXX habent, nec Aquila, nec Symmachus, nec Theodotio; sed sola κοινή editio." Theodoret. affert: Σ. ὁμάλισον. Syro-hex. * אֶל־הַיְהוָה. ¹⁷ Syro-hex. * אֶל־הַיְהוָה. Cf. ad Psal. l. 12. ¹⁸ "Sic unus cod." —Montef. ¹⁹ Syro-hex. affert: אֶל־הַיְהוָה. Graeca non satis expedita sunt. Pro Hebr. אֶל־הַיְהוָה Aquilae solenne est ἐπιβουλή, Syriace אֶל־הַיְהוָה (cf. Hex. ad 4 Reg. xvii. 4. Psal. liv. 12), vel אֶל־הַיְהוָה (cf. ad Psal. li. 4, 9. xc. 3); Symmacho autem ἐπήρεια, אֶל־הַיְהוָה (cf. ad Psal. xciii. 20. xcvi. 8). Vox אֶל־הַיְהוָה, Bugato detrimentum, a rad. אֶל־הַיְהוָה, nocivus, non legitur in Syro-hex., sed aequae ac אֶל־הַיְהוָה sonare potest, ἐπιβουλή, ut אֶל־הַיְהוָה s. אֶל־הַיְהוָה ponitur pro ἐπιβουλος 1 Reg. xxix. 4, teste Masio. Pro אֶל־הַיְהוָה Bugatus insidiosa dedit. ²⁰ Syro-hex. * אֶל־הַיְהוָה. Bugatus vertit, inungent, s. emollient. Hieron.: levificant. Cf. nos ad Jerem. x. 5, in *Ohio Norvic.* p. 40. ²¹ Syro-hex. * אֶל־הַיְהוָה. ²² Vat.

- 12. יִרְנְנוּ. *Jubilabunt.* Ο. ἀγαλλιάσονται. 'Α. αἰνίσουσι.²³
 וְיִשְׁמְרוּ. *Et proteges eos.* Ο. καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς. 'Α. Σ. καὶ ἐπισκιάσει αὐτούς.²⁴
 יִשְׂבְּחוּ. *Exsultabunt.* Ο. καυχήσονται. 'Α. γαυριάσουσιν.²⁵
- 13. כְּצַדִּיקָא רַחֵם עָלַי. *Tanquam scuto benevolentia circumdabis eum.* Ο. ὡς ὄπλῳ εὐδοκίας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς. 'Α. Σ. ἐν θυρεῷ εὐδοκίας στεφανώσεις αὐτόν.²⁶

PSALM. VI.

- 1. בְּנִינְיֹתַי בְּנִינְיֹתַי. *Praeceptorum in Neginoth.* Ο. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις. 'Α. τῷ νικοποιῷ ἐν ψαλμοῖς. Σ. ἐπινίκιος διὰ ψαλτηρίων. Θ. εἰς τὸ νίκος ἐν ὕμνοις.¹
 עַל־שִׁמְעוֹנִי. *Super octavam (vocem imam et gravissimam).* Ο. ὑπὲρ τῆς ὀγδόης. 'Α. ἐπὶ τῆς ὀγδόης. Σ. περὶ τῆς ὀγδόης.²
 לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. μελῳδία τῷ Δαυίδ. Σ. φῶδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.³
- 2. יְהִיָּה לִּי אֵיִלִּים. *Jova, ne in ira tua arguas me.* Ο. κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με. 'Α. κύριε, μὴ ἐν θυμῷ σου ἐλέγξης με.

- Σ. κύριε, μὴ τῇ ὀργῇ σου ἐλέγξης με.⁴
- 2. לֹא־תִבְרַחַן. *Neque in excaescentia tua castiges me.* Ο. μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσης με. 'Α. καὶ μὴ ἐν χόλῳ σου παιδεύσης με. Θ. μήτε τῷ θυμῷ σου παιδεύσης με.⁵
- 3. הַרְחֵם. *Miserere mei.* Ο. ἐλέησόν με. 'Α. δώρησαί μοι.⁶
 לֹא־יִבְרַחַן. *Quoniam trepidanti.* Ο. ὅτι ἐταράχθη. 'Α. ὅτι κατεσπουδίσθη.⁷
- 6. זָכְרוּ. *Memoria tui.* Ο. ὁ μνημονεύων σου. 'Α. μνήμη σου. Σ. ἀνάμνησίς σου.⁸
 לִישָׁנָי. *In orco.* Ο. Θ. ἐν δὲ τῷ ἄδῃ.⁹
- 7. הִשָּׁו. *Natare facio.* Ο. λούσω. 'Α. πλυνῶ.¹⁰
 הִשָּׁו. *Dissolvo.* Ο. βρέξω. 'Α. τήξω. Θ. σήψω.¹¹
- 8. נִפְשָׁי. *Collapsus est (marcuit) prae indignatione.* Ο. ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ. 'Α. πύχμωθη ἀπὸ παροργισμοῦ.¹² Σ. ἐφλέγμαινεν ἀπὸ πικρασμοῦ.¹³
 יִצְרָה. *Insenuit in omnibus adversariis meis.* Ο. ἐπαλαιώθην ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. 'Α. μετήρθην ἐν πᾶσιν ἐνδεσμοῦσί με. Σ. ἐτριβανώθην διὰ τοὺς θλίβοντάς με.¹⁴
- 9. רָעָה. *Nequitiam.* Ο. τὴν ἀνομίαν. 'Α. ἀνοφελές.¹⁵
- 11. יִתְרַבְּחוּ. *Conturbabuntur valde.* Ο. τα-

²³ Syro-hex. + *بعضي*. ²⁴ Idem: *هو*. ²⁵ Syro-hex. *هو*. ²⁶ Nobil., Vat. *هو*.
 + *بعضي*. Nobil. affert: 'Α. στεφανώσεις αὐτόν; et sic Vat. et Reg. unus. Deinde Reg. unus: Σ. συμμοχία καλλίστη ἐτείχισας ἡμᾶς; quod, Montefalconio ipso iudice, merum scholium est e Chrysostomo desumptum.
 PSALM. VI. ¹ Sic Montef. Syro-hex. *لحم اصلا*.
² Syro-hex. Aquilae continuat: *لحم اصلا*; Symmacho autem: *لحم اصلا*. Montef. affert: 'Α. Ο. ὑπὲρ τῆς ὀγδόης, non memorato anctore. ³ Sic Montef. Syro-hex. Aquilae continuat: *لحم اصلا*. Idem Symmacho tribuit: φῶδὴ τοῦ (sic) Δ. ⁴ Vat. ⁵ Vat. Pro

δχλφ, ut Montef. edidit, nos, praeunte Fischero in *Clavi Verss. GG.* p. 69, correximus χόλφ, quod pro eodem Hebr. posuit Aq. Psal. lviii. 14. Jesai. li. 22. lix. 18. Ezech. iii. 14. ⁶ Vat. affert: "Αλλ. δώρησαί μοι. " Videtur omnino Aquilae esse; nam sic vertit ille Psal. ix. 14, et alibi.—*Montef.* ⁷ Syro-hex. + *بعضي*. Cf. ad v. 11. ⁸ Nobil., Vat. Syro-hex. affert: *بعضي*. ⁹ Vat. *هو*. ¹⁰ Syro-hex. + *هو*. ¹¹ Syro-hex. *هو*. ¹² Syro-hex. *هو*. ¹³ Syro-hex. *هو*. Montef. ex Nobil. et Vat. edidit: 'Α. πύχμωθη (sic). Cf. ad Psal. xxx. 10. ¹⁴ Nobil., Vat. Syrus affert: *هو*. ¹⁵ Nobil., Vat. Syro-hex. + *هو*. unde fortasse ἐφλέγμαινεν rescribendum. ¹⁶ Nobil., Vat. Syro-hex. + *هو*. ¹⁷ Nobil.

ραχθείσαν ✕ 'Α. Σ. Θ. σφόδρα.¹⁶ 'Α. κατα-
σπουδασθείσαν σφόδρα.¹⁷

11. רָגַע. Subito. Ο'. δια τάχους. 'Α. άθρόως. Σ.
έξάιφνης.¹⁸

PSALM. VII.

1. שָׁמַע יְהוָה לְדָוִד בְּיָמָיו
עַל-דְּבָרֵי-כּוֹשׁ. Siggaiion (carmen dithyrambicum)
Davidi, quod cecinit Jonae super verba Chus
Benjaminitae. Ο'. ψαλμός τῷ Δαυίδ, ὃν ἤσε
τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων Χουσι υἱοῦ Ἰεμενεί.
'Α. άγνόημα τῷ Δαυιδ, δε ἤσε τῷ κυρίῳ περὶ τῶν λόγων
Χουσι υἱοῦ Ἰεμενεί. Σ. Θ. ὑπὲρ άγνοίας τοῦ Δαυιδ, δε
ἤσε τῷ κυρίῳ περὶ τῶν λόγων Χουσι υἱοῦ Ἰεμενεί.¹

3. פָּרַק. Dilacerans. Ο'. μὴ ὄντος λυτρομένου.
Σ. dilacerans.²

4. בְּכַפַּי. In manibus meis. Ο'. ἐν χερσί μου. 'Α.
ἐν ταρσοῖς μου.³

5. וְיִתְּצֵה צוּרִי רִיָּקָם. Et spoliavi (s. liberavi)
adversantem mihi immerito. Ο'. ἀποπέσοιμι

ἀρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός. 'Α. καὶ ἐρρυ-
σάμην τοὺς ἐνδεσμοῦντάς με ματαίως. Σ. εἰ ἀνήρ-
πασα τοὺς θλίβοντάς με ματαίως.⁴ Θ. ὁμοίως
τοῖς Ο'.⁵

6. הָלַץ. Selah. Ο'. διάψαλμα. 'Εβρ. σέλ. 'Α.
δεί.⁶

7. עָפַרְתָּ מֵעֵבֶר מִן-הַיָּמִין מֵעֵבֶר מִן-הַיָּמִין
מֵעֵבֶר מִן-הַיָּמִין. Effer te propter indig-
nationes adversariotum meorum. Ο'. ὑψώ-
θητι ἐν τοῖς πέρασι τῶν ἐχθρῶν μου. 'Εβρ.
βεγαβρώθ. 'Α. ὑψώθητι ἐν ἀνυπερθεσίαις
ἐνδεσμοῦντων με. Σ. . . ἐν χόλφ τῶν θλιβόν-
των με. Θ. . . ἐν θυμῷ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου.⁷

8. שִׁפְטֵם. Judicium. Ο'. ἐν προστάγματι. Σ.
ἐν κρίματι.⁸

8. מִן-הַיָּמִין. Populorum. Ο'. λαῶν. 'Α. Σ. φυλῶν.⁹
9. חָסְדְּךָ. Circumdet te. Ο'. κυκλώσει σε. Σ.
κυκλωσάτω σε.¹⁰

10. וְעַל-יְהוָה יִתְּצֵה. Et super eam in altum
tevertare. Ο'. καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπί-
στρεψον. 'Εβρ. οὐαλέα . . . 'Α. καὶ ἐπὶ ταύτη
εἰς ὕψος ὑπόστρεψον. Θ. καὶ ἐπάνω αὐτῆς εἰς
τὸ ὕψος ὑπόστρεψον.¹¹ Σ. καὶ ἐπάνω αὐτῆς . . .¹²

¹⁶ "Vat. habet: 'Ομοίως καὶ οἱ Γ'."—Montef. Deest σφό-
δρα in Comp., Ald. et codd. plurimis. Hieron. in Epist. ad
Sun. et Fret. 5: "Dicitis in Graeco vehementer non haberi.
Scio; sed hoc in editione vulgata. Ceterum in Hebraeo
habet MOD, id est, vehementer; et omnes σφόδρα similiter
transtulerunt." ¹⁷ Nobil., Vat. Syro-hex. affert: 'Α.
καὶ κατασπουδασθείσαν (כּוֹשׁ וְיִתְּצֵה). ¹⁸ Vat. Nobil.
affert: 'Α. έξάιφνης. Schol. άθρόως. Syro-hex. כּוֹשׁ.
+ וְיִתְּצֵה. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 20.

PSALM. VII. ¹ Syro-hex.: כּוֹשׁ וְיִתְּצֵה. Idem
Symmacho et Theodot. vindicat: כּוֹשׁ וְיִתְּצֵה; cetera ut Aquilae. Hunc manifestum testem secuti sumus,
posthabito Montefalconio, qui sine idoneis auctoribus edi-
dit: 'Α. ψαλμός ὑπὲρ άγνοίας τῷ Δ. (hucusque άλλος apud
Chrysost.) ὃν ἤσε τῷ κ. ὑπὲρ τ. λ. Αἰθίοπος υἱοῦ Ἰ. Σ. άγνόημα
τῷ Δ. (sic άλλος apud Chrysost.) ὃν ἤσε τῷ κ. ὑπὲρ τ. λ. Χουσι
υἱοῦ Ἰ. Nobil. et Cod. 264 afferunt: Schol. Αἰθίοπος. De-
nique valeat quantum valeat Pseudo-Hieron. in Breviario:
A. Pro ignoratione David, qui cecinit Domino pro verbis
Aethiopsis. S. Pro ignoratione David, quod cecinit Do-
mino pro verbis Chusi filii Jemini. Cf. Hex. ad Habac.

iii. i. ² Syro-hex. + هفب. Graece fortasse διασπῶν
(Jud. xiv. 6 in Syro-hex.) s. διασπαράττων. ³ Syro-hex.
+ هفب. ⁴ Syro-hex. هفب. ⁵ Syro-hex. هفب. ⁶ Vat. ⁷ Nobil. et MSS. Drus. [Nobil.] et
Vat. habent, 'Α. ἐν ἀνυπερθεσίαις, quam lectionem firmat Hebr.
textus. Duo legunt, ἐν ἀνυπερθεσία."—Montef. Nobil.
ex Chrysost. affert: 'Εβρ. βεβαράθ (s. βεβρώθ). "Αλλος
φησίν' ἐν θυμῷ κ.τ.έ. "Ετερος' ἐν ἀνυπερθεσίαις κ.τ.έ. "Ετερος'
ἐν χόλφ κ.τ.έ. Theodoret.: Σ. ἐν χόλφ. Θ. ἐν θυμῷ. 'Α. ἐν
ἀνυπερθεσία. Tandem Syro-hex. هفب. ⁸ Syro-hex. + هفب. ⁹ Syro-hex. + هفب. ¹⁰ Sic "unus" apud Montef. Chrysost. άλλφ
tribuit. ¹¹ Chrysost. sine nominibus interpretum, quae
Colbertino uni debentur. Montef. ad Aquilam edidit eis
τὸ ὕψος, et ad Theod. ἐπάνω ταύτης, invito Chrys. ¹² Syro-
hex. + هفب.

9. יְהוָה יִדְוֶן עַמּוּם. *Justa judicabit populos.* Ο'. κύριος κρινεῖ λαούς. "Άλλος" κύριος δικάσει...¹³
- יְצַדֵּק. *Secundum justitiam meam.* Ο'. Σ. Θ. κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου. 'Α. κατὰ τὸ δίκαιόν μου.¹⁴
- וּבְתַמּוֹ יֵלֵךְ. *Et secundum integritatem meam super me.* Ο'. καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμοί. 'Α. Σ. καὶ κατὰ τὴν ἀπλότητά μου τὴν ἐπ' ἐμοί.¹⁵
10. יִגְמְרֵנָּה רַע הַשְּׂעִים. *Desinat tandem malum impiorum.* Ο'. συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἀμαρτωλῶν. 'Α. ἀπαρτισθήσεται (s. ἀπαρτισθήτω)...¹⁶ Σ. ἀπαρτισθήτω κάκωσις κατὰ τῶν ἀσεβῶν.¹⁷
- וּבְתַכּוּנָה יִצְדִּיק. *Et stabilias justum.* Ο'. καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον. 'Α. Σ. καὶ ἐδράσεις δίκαιον.¹⁸ Θ. καὶ κατευθύνει δίκαιος.¹⁹
- וּבַחֲנֹן לְבָבוֹת וּבְחַלְוֹת רֵנֶס. *Et explorans corda et renes.* Ο'. ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς. Θ. ἐταστής καρδιῶν καὶ νεφρῶν.²⁰ "Άλλος" καὶ δοκιμάζων.²¹
- 10, 11. מִגְּנֵי מְדִיקִים יִצְדִּיק. *Deus justus. Cly-*

- peus meus.* Ο'. ὁ θεός. δικαία ἡ βοήθειά μου. 'Α... θυρεός μου.²² Θ. ὁ θεός δίκαιος ὁ ὑπεραπιστάς μου.²³ Σ'. ὁ θεός δίκαιος...²⁴
12. עַל־יְמֵי בְּקָלִי יִרְגֵז. *Irascens in omni die.* Ο'. μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἐκάστην ἡμέραν. 'Εβρ. ζωνῆ (fort. ζώωμ).²⁵ 'Α. ἐμβριμώμενος κατὰ πᾶσαν ἡμέραν. "Άλλος" ἀπειλούμενος...²⁶
13. וְיִשְׁבֹּר יְרֵכֵי הַיָּמִין אֵלֶיךָ. *Nisi se convertat, gladium suum acuet.* Ο'. ἐὰν μὴ ἐπιστραφήτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλβώσει. 'Α. τῷ μὴ μετανοῶντι τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἀκονήσει.²⁷ Σ... τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἀκονήσει.²⁸
- יָרָךְ. *Tetendit.* Ο'. ἐνέτεινε. "Άλλος" ἔκτενει s. ἐντενεῖ.²⁹
14. לְדַלְקִים. *Ardentes.* Ο'. τοῖς καιομένοις. 'Α. τοῖς ἐμπυριζομένοις.³⁰ Σ. εἰς τὸ καίειν.³¹
15. יָפַר. *Peperit.* Ο'. ὠδίνησεν. 'Εβρ. λεβάλ.³²
- וְהָיָה לָהּ עֵמֶל עַל־הַיָּמִין. *Et concepit laborem, et peperit mendacium.* Ο'. συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν. 'Α... καὶ ἔτεκε ψεῦδος. Σ. καὶ κήσας...³³

¹³ Chrysost. ¹⁴ Sic "tres codd." et Chrysost., qui ἀλλοφ. tribuit. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 6: "Secundum justitiam meam. Pro quo habetur in Graeco, κατὰ τὴν δ. σου. Male, in Hebraeo enim SEDECI habet... Sed et omnes interpp. justitiam meam voce simili translulerunt." ¹⁵ Syro-hex. יֵלֵךְ בְּתַמּוֹ. Nobil. affert: Σ. ἀπλότητά μου τὴν (τὴν casu om. Montef.) ἐπ' ἐμοί. Montef. nescio quo auctore Aquilae tribuit: καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμέ. ¹⁶ Syro-hex. יִגְמְרֵנָּה רַע הַשְּׂעִים. Nobil. affert: Σ. ἀπλότητά μου τὴν (τὴν casu om. Montef.) ἐπ' ἐμοί. Montef. nescio quo auctore Aquilae tribuit: καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμέ. ¹⁷ Sic Montef. ex "MSS." Apud Nobil. praepositio aberat, invito Syro, qui affert: יִגְמְרֵנָּה רַע הַשְּׂעִים. ¹⁸ Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. edidit: 'Α. καὶ ἐδράσεις δ. Σ. καὶ κατευθυνεῖς δ. Rectius, ut videtur, Syro-hex. יִצְדִּיק. ¹⁹ Nobil., qui minus hene habet: 'Α. Σ. Θ. καὶ κατευθύνει δίκαιος ὡσαύτως δὲ καὶ Ὁριγένης ἐν τῇ ἐξηγήσει. ²⁰ Colb. unus. Chrysost.: "Άλλος" ὁ ἐταστής κ. τ. ε. ²¹ "Coislin. bombycinus, XIII vel XIV saeculi. Est, ut videtur, lectio Aquilae, qui יִצְדִּיק ita solet vertere."—Montef. Chrysost.: ὅπερ ὁ ἄλλος εἶπε' δοκιμάζων. Syrus noster in marg. sine nomine affert: καὶ δοκιμάζων (יִצְדִּיק). ²² Syro-hex.

יִצְדִּיק. ²³ Chrysost.: "Άλλος" ἐταστής κ. καὶ v. ὁ θεός δίκαιος ὁ ὑ. μου. Montef. ex Colb. affert: Θ. ὁ θεός κριτής (!) δίκαιος ὁ ὑ. μου; quae tamen ad v. 12, ὁ θεός κριτής δίκαιος καὶ ἰσχυρός, male refert. ²⁴ Colb. Sic ἕτερος apud Chrysost. ²⁵ "Coislin. bomb.: 'Εβρ. ζωνῆ. Lege ζώωμ."—Montef. Chrysost.: 'Ο δὲ Ἑβραῖος, ζώνη. ²⁶ Chrysost.: "Άλλος φησὶν" ἐμβρ. κατὰ πᾶσαν ἡμέραν... καὶ ἄλλος ἀπειλούμενος. Montef. post Drusium ἀπειλούμενος Aquilae tribuit, maxime propter Ezech. xxi. 31, ubi pro יָרָךְ Hexapla dant: 'Α. ἀπειλήν μου. Σ. ἐμβριμῶσίν μου. E contrario Syro-hex. diserte testatur: 'Α. ἐμβριμώμενος (יִצְדִּיק). Vid. Dau. xi. 30 in Syro-hex., et Joan. xi. 33 in versione utraque). ²⁷ Syro-hex. יִצְדִּיק. Hieron.: Non convertenti etc. Fortasse est Symmachi. ²⁸ Vat. Chrysost.: "ἕτερος δὲ φησὶ τὴν μ. αὐτοῦ ἀκονήσει. "Aliud schol.: Σ. ἀκονήσει."—Nobil. ²⁹ Chrysost. ³⁰ Syro-hex. in textu habet יִצְדִּיק; in marg. autem: יִצְדִּיק. ³¹ Nobil. Syro-hex. יִצְדִּיק. ³² Chrysost., Culb. unus. ³³ Chrysost. affert: "Άλλος" καὶ κήσας. Et mox: "Άλλος" ψεῦδος. Montef. ex tribus MSS., ut ait, Symmacho vindicat: καὶ κήσας καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν; quae lectio vix vera esse potest.

16. **בְּשֹׁתֵי יַעַל**. *In foveam quam fecit.* O'. εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο. 'A. ἐν διαφθορᾷ ἣν εἰργάσατο. Σ. εἰς διαφθορὰν ἣν εἰργάσατο.³⁴

PSALM. VIII.

1. **לְמַנְצֵחַ עַל־הַגִּתִּית**. *Praecentori super Gittith* (instrumentum pulsatile). O'. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν. 'Eβρ. λαμανασσῆ ἀλ ἀγεθ-θίθ.¹ 'A. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ τῆς γεθθίτιδος. Σ. ἐπινίκιος ὑπὲρ τῶν ληνῶν. Θ. εἰς τὸ νίκος ὑπὲρ τῆς γεθθίτιδος.²

מְזִמֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi.* O'. Θ. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'A. μελόδημα τῷ Δαυίδ. Σ. φῶδὴ τῷ Δαυίδ.³

2. **מַה־נִּדְרֵי שְׁמֶךָ**. *Quam magnificentum est nomen tuum.* O'. ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου. 'A. ἄλλος· τί μέγα τὸ ὄνομά σου.⁴

אָשֶׁר תָּנָה הַתְּהִלָּה. *Quam gloriam tuam pone.* O'. ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου. 'A. . . τὸ ὑπερμέγεθός σου.⁵ Σ. ὃς ἔταξας τὸν ἔπαινον σου.⁶

3. **מִפִּי עוֹלָלִים**. *Ex ore parvulorum.* O'. ἐκ στόματος νηπίων. 'A. ἐκ στόματος βρεφῶν.⁷

עָנִי וְיִסְדָּתִי. *Fundasti fortitudinem.* O'. κατηρτίσω αἶνον. 'A. ἐθεμελίωσας κράτος.⁸ Σ. συνεστήσω κράτος.⁹ S'. συνεστήσω ἰσχύν.¹⁰

לְמַעַן צַוְרִיךָ. *Propter adversarios tuos.* O'. ἔνεκα τῶν ἐχθρῶν σου. 'A. Θ. διὰ τοὺς ἐνδεσμοῦντάς σε.¹¹

לְהַשְׁבִּית אֹיִב וּמְתַנְקֶם. *Ut cessare facias inimicum et se ulciscerem.* O'. τοῦ καταλύσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν. 'A. τοῦ λατῶσαι. . .¹² Σ. ὥστε παῦσαι ἐχθρὸν καὶ τιμωροῦντα ἑαυτῷ.¹³

4. **כִּי־רָאִיתָ שָׁמַיָּהּ**. *Ubi contemplier caelos tuos.* O'. ὅτι δῶμαι τοὺς οὐρανούς. Θ. σου.¹⁴ S'. ὁρῶ γὰρ τοὺς οὐρανοὺς (σου).¹⁵

בְּוִנְיָתָהּ. *Formasti.* O'. ἐθεμελίωσας. 'A. Θ. ἠτοίμασας.¹⁶ S'. ἠόρασας.¹⁷

5. **מַה־אִישׁ כִּי־תִזְכְּרֵנִי**. *Quid est homo, quod recorderis ejus?* O'. τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι μνησκη αὐτοῦ; E'. τί ὁ κατ' ἄνδρα, ὅτι μνημονεύεις αὐτοῦ;¹⁸

³⁴ "Duo MSS." Nobil. affert: 'A. ἐν διαφθορᾷ. Chrysost.: "ἄλλος· εἰς δ. ἣν εἰργάσατο. Syro-hex. . . ."

PSALM. VIII. ¹ Chrysost. Colb. unus: 'O' 'Eβρ. λαμανασσῆ. ² "Ex Chrysost. et duobus Regiis."—Montef. Chrysost. Aquilae tribuit, ὑπὲρ τῆς γεθθίτιδος; Syro-hex. **לְמַנְצֵחַ עַל־הַגִּתִּית**; et Bar Hebr. **לְמַנְצֵחַ עַל־הַגִּתִּית**. Vid. Schroeter. ad *Greg. Bar Hebr. Scholia in Psal. VIII, XL, XLI, L*, p. 23. Cf. ad Psal. lxxx. i. lxxxiii. i. Syro-hex. Symmacho vindicat **לְמַנְצֵחַ**, h. e. ἐπινίκιος, sive nt Chrysost. et Theodoret. habent, ἐπινίκιον. Theodoretus: 'A. Σ. τῷ νικοποιῷ. ³ Sic Montef. Cf. ad Psal. vi. i. Syro-hex.: 'A. μελόδημα τοῦ Δ. ⁴ Chrysost. ⁵ Montef. ex Vat. edidit: 'A. τὸ ὑπερμέγεθός σου, quod non Graecum est.

⁶ Chrysost. et Colb. unus. Syro-hex.: Σ. ὅτι ἔταξας κ. τ. ε. (**וְאֵשֶׁר תָּנָה הַתְּהִלָּה**). Bar Hebr. affert: **וְאֵשֶׁר תָּנָה הַתְּהִלָּה**, sed ad v. 3, **וְאֵשֶׁר תָּנָה הַתְּהִלָּה**, male refert, quod etiam Schroeterum fefellit. ⁷ Chrysost. affert: "ἄλλος· ἐκ στόματος βρεφῶν ἐθεμελίωσας κράτος. ⁸ Sic ἄλλος apud Chrysost. Reg. unus: 'A. ἐθεμελίωσας ἰσχύν, refragantibus Syro-hex. et Bar Hebr., qui habent: . . ."

מִפִּי עוֹלָלִים. ⁹ Sic idem Reg. Lectio non satis certa esse videtur. ¹⁰ Nobil. Chrysost. ἀλλοφ. tribuit.

¹¹ Sic "duo MSS." Chrysost. ἐτέρωφ. tribuit; Syro-hex. soli Aquilae, notans: **וְיִסְדָּתִי**. ¹² Syro-hex. Aquilae continuat: **וְיִסְדָּתִי**. Montef. ex marg. Chrysost. Ed. Savil. falso edidit: 'A. τοῦ παῦσαι; quod Chrysost. τῷ ἐτέρωφ, h. e. εἰ qui interpretatus est, ὥστε παῦσαι κ. τ. ε., tribuit.

¹³ Colb. Sic ἄλλος apud Chrysost., ubi Savil. in marg. C. appinxit. Cf. ad Psal. xliii. 17. Nobil. vero non Symmacho, sed Vitae ed. tribuit. Syro-hex. affert: **וְיִסְדָּתִי**. cum scholio: **וְיִסְדָּתִי**. Syriaca sonare videntur: Σ. καὶ τιμωροῦντα εἰς ἑαυτὸν (s. ἑαυτῷ)· τοῦτέστιν, ὅτι αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ τιμωρεῖ. (Ad **וְיִסְדָּתִי** cf. Hex. ad Eccles. ii. 15, necnon Ceriani ad Thren. iii. 12.) Praeterea Montef. ex Corderio affert: "ἄλλος· ὥστε καταλύσαι ἐχθρὸν καὶ τιμωροῦντα αὐτόν. Scilicet Corderius Chrysostomum male exscripsit. ¹⁴ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 7. ¹⁵ Nobil. Aquilae tribuit Colb. ¹⁶ Colb. Nobil. Aquilae tribuit. ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Sic "unus codex." Chrysost. ex alio exscripsit.

- 5. וְיִשְׁכְּנֵנִי. *Visites eum.* Ο'. ἐπισκέπη αὐτόν. "Ἄλλος· ἐπισκέψη αὐτόν.¹⁹
- 6. מִצַּחַת מַיִם מִצַּחַת יְהוָה. *Et defecere fecisti eum paululum a Deo.* Ο'. ἠλάττωσας αὐτόν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους. 'Εβρ. οὐθασρηοῦ μὰτ μελωείμ.²⁰ Οἱ Γ'. καὶ ἠλαττώσεις αὐτόν βραχύ (s. δλίγον) παρὰ θεόν.²¹
- 7. וְיִשְׁכְּנֵנִי. *Et gloria et decore coronatus eum.* Ο'. δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν. 'Α. (καὶ) δόξη καὶ ἀξιώματι στέφεις αὐτόν.²²
- 8. וְיִשְׁכְּנֵנִי. *Dominari facies eum in operibus manuum tuarum.* Ο'. καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. 'Α. ἐξουσιάζεις αὐτόν ἐν ἔργῳ (fort. ἔργοις) χειρῶν σου.²³ Θ. ἐξουσιάζειν ἐποίησας αὐτόν τῶν ἔργων τῶν χειρῶν σου.²⁴
- 9. וְיִשְׁכְּנֵנִי. *Bestias campi.* Ο'. τὰ κτήνη τοῦ πεδίου. 'Α. Σ. (τὰ κτήνη) τὰ ἄγρια.²⁵
- 10. וְיִשְׁכְּנֵנִי. *Quam magnificentum.* Ο'. ὡς θαυμαστόν. 'Α. τί ὑπερμέγεθες.²⁶

PSALM. IX (Hebr. ix, x).

1. לְבַן מְמוֹרָא (Masora, על-מוֹרָא) לְבַן מְמוֹרָא

וְיִשְׁכְּנֵנִי. *Praeceptorum Almuti-labben canticum Davidi.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Εβρ. ἀλμὺθ βέν.¹ 'Α. τῷ νικοποιῷ νεανιότητος τοῦ υἱοῦ μελωδία τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον περὶ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ ἄσμα τοῦ Δαυίδ. Θ. Ε'. τῷ νικοποιῷ ὑπὲρ ἀκμῆς τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Σ'. εἰς τὸ τέλος νεανιότητος τοῦ υἱοῦ . . .²

2. מִרְבֵּי מַעֲשֵׂיךָ. *Mirabilia tua.* Ο'. τὰ θαυμάσιά σου. Σ. τὰ τεράστια σου.³

3. וְיִשְׁכְּנֵנִי. *Et exultabo.* Ο'. καὶ ἀγαλλιᾶσομαι. 'Α. Σ. καὶ γαυριάσω.⁴

וְיִשְׁכְּנֵנִי. *Canam nomen tuum, Altissime.* Ο'. ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου, ὕψιστε. Σ. ἄσω τῷ ὀνόματί σου, ὕψιστε.⁵

4. וְיִשְׁכְּנֵנִי. *Cum reversi fuerint inimici mei retrorsum, impingent et peribunt a facie tua.* Ο'. ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι ('Α. προσκόψουσι⁶) καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προσώπου σου. Σ. ἀναστραφέντων (s. ἀνατραπέντων) τῶν ἐχθρῶν μου [εἰς τὰ] ὀπίσω, καὶ προσκοψάντων καὶ ἀπολομένων ἐκ προσώπου σου.⁷

5. וְיִשְׁכְּנֵנִי. *Et causam meam.* Ο'. καὶ τὴν δίκην μου. "Ἄλλος· ὑπερεδίκασάς μου.⁸

¹⁹ Chrysost. ²⁰ Idem. ²¹ Syro-hex. ²² Colb. et sine nom. Cod. 273. Syro-hex. ²³ Syro-hex. Aquilae continuat: ²⁴ Colb. Sic ἄλλος apud Chrysost. ²⁵ Syro-hex. ²⁶ Bugat. vertit, *agri*, quod Syriace sonaret *ἄγρια*. Chrysost. affert: "Ἄλλος· τὰ ἄγρια. ²⁷ Syro-hex. Cf. ad Psal. xv. 3. lxxv. 5. xcii. 4.

νεανιότητος (cf. ad Psal. cix. 3) pro νεανιότητος collidit. Uterque perὶ θανάτου sine artic. legit, invito Theodoretō. Chrysost. affert: "Ἄλλος· ἐπινίκιον ὑπὲρ τοῦ θανάτου κ.τ.έ. "Ἄλλος· νεανιότητος τοῦ υἱοῦ. Origen. (Opp. T. II, p. 518) Aquilae ὑπὲρ τῆς νεότητος, et Symmacho ὑπὲρ τοῦ θανάτου vindicat. Denique Syro-hex.: 'Α. τῷ ν. νεανιότητος (ἡ) τοῦ υἱοῦ μ. τοῦ Δ. Σ. ἄσμα (ἡ) τοῦ Δ. ἐπινίκιον (ἡ) περὶ (ἡ) τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ. Ad Θ. Ε'. Regius unus ὑπὲρ αἰχμῆς habet. ³ Syro-hex. ⁴ Nobil. "Ἄλλος apud Chrysost.: καὶ γαυριάσω s. γαυριάσομαι. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἄσω (ἡ), quod ad *ἡ* pertinere videtur. ⁵ Theodoret., Reg. unus. Chrysost.: "Ἄλλος· ἄσω τὸ ὄνομά σου. ⁶ Syro-hex. ⁷ Chrysost., Theodoret. et Reg. unus. Chrysost. et Theodoret. ἀναστραφέντων legunt. Mox εἰς τὰ om. Chrysost. et duo codd. Theodoretī. Copula ante προσκοψάντων (προκοψάντων Nobil., Montef.) abest a Chrysost. et Nobil. ⁸ Chrysost. Perperam Montef.

PSALM. IX. ¹ Vat. ² "Haec varias tituli interpretationes afferunt quatuor MSS. cum tantillo discrimine." Sic Montef., qui tamen Nobilium ad literam exscripsit, nisi quod ad Sym. ἐπινίκιον pro ἐπινίκιος, et ad Vitam ed.

6. **פָּדַתְּ.** *Perdidisti.* Ο. ἀπόλετο. Σ. ἀπόλεσας.⁹
7. **הַיָּיִב הַמִּו תְּרַבּוֹת לַנְּצָחַת הָעָרִים נִשְׁתַּתָּ.** *Quod ad inimicum attinet, consummatae sunt vastitates in perpetuum, et civitates destruxisti.* Ο. τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι (Ἑβρ. ἀρβώθ) εἰς τέλος, καὶ πόλεις καθεῖλες. Ἀ. τοῦ ἐχθροῦ *consummatae sunt* ἔρημα εἰς νίκος, καὶ πόλεις ἐξέλιπας. Σ. Σ. *Consumpta sunt* ἐρείπια... καὶ πόλεις ἐξερρίζωνται.¹⁰
- הִנָּהּ.** *Ipsis.* Ο. μετ' ἤχου. Ἑβρ. ξμ.¹¹ Ἀ. Σ. σὺν αὐτοῖς.¹²
8. **יָשָׁב.** *Sedebit.* Ο. μένει. Ἑβρ. ιησήβ.¹³ Ἀ. καθεδεῖται.¹⁴
- כִּוְנֵן לְמִשְׁפָּחָתִי מִשְׁפָּחָתִי.** *Paravit ad iudicium solitum suum.* Ο. ἠτοίμασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ. Ἀ. ἤδρασεν εἰς κρίσιν τὸν θρόνον αὐτοῦ.¹⁵ Σ. ἤδρασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ.¹⁶
10. **מִשְׁגַּב לְעֵתוֹת מִשְׁגַּב לְעֵתוֹת.** *Locus editus tenui, locus editus in temporibus.* Ο. καταφυγή τῷ πένητι, βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις. Ἀ. ὑπερέπαρσις

τῷ ἐπιτρίπτῳ, ὑπερέπαρσις εἰς καιροῦς. Σ. ὀχύρωμα τῷ τεθλασμένῳ, (ὀχύρωμα) ἐπικαίρως.¹⁷

11. **וַיִּבְטְחוּ.** *Et fiduciam ponent.* Ο. καὶ ἐλπισάτωσαν. Ἀ. Σ. καὶ πεποιθήσουσιν.¹⁸
- כִּי לֹא יַעֲזֹבֶנְךָ.** *Quoniam non dereliquisti.* Ο. ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες. Ἄλλος' οὐ γὰρ ἐγκατέλιπες.¹⁹
12. **יָשָׁב.** *Habitanti.* Ο. τῷ κατοικοῦντι. Ἄλλος' τῷ καθημένῳ.²⁰
- בְּעַמִּים עֲלִילֹתָיִךְ.** *In populis facinosa ejus.* Ο. ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ. Ἀ. . . ἐναλλαγὰς αὐτοῦ. Σ. . . μηχανὰς αὐτοῦ.²¹ Ἄλλος' ἐν τοῖς λαοῖς τὰ μηχανήματα αὐτοῦ.²²
14. **יְהוָה רַחֵם יְהוָה יְהוָה יְהוָה.** *Miserere mei, Jona, vide afflictionem meam.* Ο. ἐλέησόν με, κύριε, ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου. Ἀ. ἐδωρήσατό μοι κύριος, εἶδε κακουχίαν μου.²³
15. **הַלְלוּ יְהוָה.** *Laudem tuam.* Ο. τὰς αἰνέσεις σου. Σ. τὰς ὑμνήσεις σου. Θ. τοὺς ἐπαίνους σου.²⁴

ex Regio uno Aquilae tribuit. Fortasse rescribendum *ὑπερέδικησας*, et Symmacho vindicanda haec versio. Cf. ad Psal. xlii. i. lxvii. 16. cxviii. 154. ⁹ Codex unus apud Montef., qui hanc lectionem ad **וַיִּבְטְחוּ** (v. 7) refert, invito Chrysost., qui ἄλλῃ tribuit. In fine hujus v. Syro-hex. in textu habet: καὶ εἰς τὸν αἰῶνα — τῶν αἰώνων.

¹⁰ Syro-hex. **וַיִּבְטְחוּ יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.** Bugatus vertit, *consumpsit solitudines*. Sed **יְהוָה**, ni fallor, est verbum singulare cum plurali nominis subjecti conjunctum, et hic intransitive ponitur, ut in Hex. ad Psal. xxx. 11 pro *ἐτελέσθη*, et in Syro-hex. Jesai. xxxii. 10 pro *ἀνήλωται*. Ad *ἐρείπια* cf. ad Psal. ci. 7.) Montef. affert: Ἑβρ. ἀρβώθ. Ἀ. ἔρημα. Σ. ἐρείπια. Idem notat: "Ἀρβώθ [Chrysost. et] Colbertinus, qui postremam lectionem, in Vat. et Drusio Σ. signatam, Theodotioni tribuit." Ad **וַיִּבְטְחוּ** Montef. e Coislin. affert: Ο. εἰς τὸν αἰῶνα (sic). Ἄλλος' διηρκῶς; quae fortasse ad **וַיִּבְטְחוּ** (v. 8) pertinet. ¹¹ Chrysost. Sic σὲλ pro **וַיִּבְטְחוּ**. Montef. ex correctione Drnsii edidit *ἔρημα*. ¹² Syro-hex. Sic ἄλλος apud Chrysost. ¹³ Chrysost. ¹⁴ Colb. Syro-hex. **וַיִּבְטְחוּ**. ¹⁵ Colb. et

Reg. unus. Chrysost. affert: Ἄλλος' ἤδρασεν εἰς κρίσιν.

¹⁶ Montef. ex Regio uno edidit: Σ. ἤδρασε κρίσει. Correctimus ex Syro nostro, qui affert: **וַיִּבְטְחוּ יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.**

¹⁷ Chrysost.: Ἄλλος' τῷ ἐπιτρίπτῳ. Ἄλλος' τῷ τεθλασμένῳ. Unus Reg. has lectiones Aquilae et Symmacho tribuit.

Deinde Ἀ. εἰς καιρόν. Σ. ἐπικαίρως, ex uno Reg. et Theodoretto edidit Montef. Plenius Syrus voster: Σ. ὀχύρωμα (ἄλλος) τῷ τεθλασμένῳ. (Pro **וַיִּבְטְחוּ** corrigo **וַיִּבְטְחוּ**.)

Vid. 4 Reg. xviii. 21. Jesai. xxxvi. 6 in Syro-hex. "Cod. A. reapse **וַיִּבְטְחוּ**, licet sic scribatur, ut facile sit confundere cum **וַיִּבְטְחוּ**. Cod. B. aperte **וַיִּבְטְחוּ**."—*Ceriani*.)

Ἀ. ὑπερέπαρσις (**וַיִּבְטְחוּ יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה**). Vid. ad Psal. xlvi. 4)

τῷ ἐπιτρίπτῳ (**וַיִּבְטְחוּ**), ὑπερέπαρσις εἰς καιροῦς (**וַיִּבְטְחוּ**).

¹⁸ Theodoret. Sic ἄλλος apud Chrysost. ¹⁹ Chrysost.

"Sic unus."—*Montef.* ²⁰ Chrysost. Aquilae vindicat Montef. ²¹ Theodoret. et "quidam MSS." Syro-hex.

affert: Ἀ. Σ. τὰς ἐναλλαγὰς (**וַיִּבְטְחוּ**).

²² Chrysost. ²³ Reg. unus, et Theod. Mops. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. I, p. 391. Syro-hex. affert: Ἀ. κακουχίαν μου (**וַיִּבְטְחוּ**).

Cf. ad Psal. cxviii. 1). ²⁴ Colb. unus. Chrysost. sine nominibus interpretum affert.

- 16. **יַבְבֵּי**. *Demersae sunt.* Ο'. ἐνεπάγησαν. "Αλλος· ἐβαπτίσθησαν.³⁵
וּבְרֵיתִי. *In reti isto.* Ο'. ἐν παγίδι ταύτη.
'Α. Σ. ἐν τῇ σαγήνῃ ταύτῃ.³⁶
- 17. **יָדוּעַ מַשְׁפָּטֵי הַיְהוָה נִדְרָה**. *Notus est Jona, iudicium fecit.* Ο'. γινώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν. "Αλλος· ἐγνώσθη (κύριος) κρίμα ποιήσας.³⁷
מַנְיָוּ. *Manuum suarum.* Ο'. τῶν χειρῶν αὐτοῦ.
'Α. ταρσῶν αὐτοῦ.³⁸
וַשָּׂרַף שִׁקְרוֹ. *Offendit improbus.* Ο'. συνελήφθη ὁ ἄμαρτωλός. 'Α. σκολωθήσεται (σκανδαλισθήσεται) ὁ ἀσεβής.³⁹
הִלְלוּ הַיְהוָה. *Higgaion Selah* (signum musicum). Ο'. φῶδὴ διαψάλματος. 'Εβρ. ἔγγαων σέλ.⁴⁰ 'Α. φῶδὴ ἀεί. Σ. μέλος διαψάλματος. Θ. φθογγὴ ἀεί. "Αλλος· μελόδημα ἀεί.⁴¹ Ε'. μελετῶν εἰς τοὺς αἰῶνας. Σ'. μελετῶν διαπαντός.⁴²
- 18. **וַיָּשׁוּבוּ**. *Revertentur.* Ο'. ἀποστραφήτωσαν.
'Α. ἀναστρέψουσιν.⁴³
- 19. **כִּי לֹא בְּיָמֵינוּ יִשְׁכַּח הַיְהוָה**. *Quia non in aeternum oblivioni tradetur.* Ο'. ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται. "Αλλος· σὺ γὰρ εἰς τέλος [ἢ προσδοκία τῶν πράων] ἐπιλησθήσεται.⁴⁴
עֲיִנֵינוּ. *Expectatio inorum.* Ο'. ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων. "Αλλος· ἡ προσδοκία τῶν πράων.⁴⁵
- 20. **לֹא יַעֲזָב**. *Ne praevaleat.* Ο'. μὴ κραταιούσθω.

- "Αλλος· μὴ θρασυνέσθω.⁴⁶
- 20. **פְּנֵי־לְבָבִי**. *Coram facie tua.* Ο'. ἐνώπιόν σου.
"Αλλος· κατὰ πρόσωπόν σου.⁴⁷
- 21. **הָיָה (מִדָּוָד) הַיְהוָה הַיְהוָה הַיְהוָה**. *Constituere, Jona, doctorem (alia exempl. timorem) iis.* Ο'. κατάστησον, κύριε, νομοθέτην ἐπ' αὐτούς. 'Α. θοῦ, κύριε, φόβημα αὐτοῖς. Σ. τάξον, κύριε, νόμον αὐτοῖς. Θ. κατάστησον, κύριε, φόβον αὐτοῖς. Ε'. φόβημα.⁴⁸
- 22 (Hebr. x. 1). **בְּיָמֵינוּ תִּתְעַלֵּב**. *Ad tempora in angustia.* Ο'. ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψει. 'Α. εἰς καιρὸν θλίψεως. Σ. ἐν καιροῖς θλίψεως.⁴⁹
- 23 (x. 2). **וַיִּשְׂרֹף**. *Incenditur.* Ο'. ἐμπυρίζεται. 'Α. ἐκκαίεται. Σ. φλέγεται.⁵⁰
וַיִּשְׁבְּחוּ. *Comprehendentur.* Ο'. συλλαμβάνονται. 'Α. Σ. Θ. συλληφθήτωσαν, σ. συλληφθήσονται.⁵¹
- 24, 25 (x. 3, 4). **וַיִּשְׁבַּח הַיְהוָה הַיְהוָה הַיְהוָה הַיְהוָה הַיְהוָה הַיְהוָה**. *Quoniam gloriatur improbus de desiderio animae suae, et taraci benedicit, et contemnit Jonam. Impius secundum fastum spiritus sui non requirit (Deum).* Ο'. ὅτι ἐπαινείται ὁ ἄμαρτωλός ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν ἐνευλογεῖται. παρῶνυε τὸν κύριον ὁ ἄμαρτωλός, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ ἐκζητήσει. 'Α. ὅτι ὑμνησεν ἀσεβής ἐπὶ πόθῳ ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πλεονέκτης εὐλογήσας διέστυρε κύριον. ἀσεβής κατὰ μετεω-

³⁵ Chrysost. " Videtur esse Symmachi, qui vocem יַבְבֵּי, ἐβαπτίσθην vertit Psal. lxxviii. 3."—Montef. ³⁶ Syro-hex. + יָרָא חֲסִידֵי לֵ. Cf. ad v. 30. ³⁷ Chrysost. ³⁸ Sic ἄλλος apud Chrysost. Est proculdubio Aquilae. Vid. ad Psal. vii. 4. lxxvii. 72. cxviii. 108. ³⁹ Syro-hex. + יָרָא חֲסִידֵי לֵ. ⁴⁰ Chrysost., Colb. ⁴¹ " Aquilae et Symmachi lectiones habent Vat., Colb. et Drusius [Nobil.]. Theodotionis vero Colb., ut et sequentem μελόδημα."—Montef. Chrysost.: "Αλλος· φθογγὴ ἀεί· ἄλλος· μελόδημα ἀεί. Syro-hex. Aquilae tribuit: יָרָא חֲסִידֵי לֵ, quod non sonat φῶδὴ ἀεί, sed potius φθογγὴ ἀεί, coll. Hex. ad Psal. xviii. 15. Hierou. vertit: *Sonitu semper.* ⁴² Syro-hex. + יָרָא חֲסִידֵי לֵ. ⁴³ Colb., et sine nomine Chrysost.

⁴⁴ Chrysost. ⁴⁵ Idem. ⁴⁶ Chrysost., Euthym. Zigab. Montef. ex Corderio Aquilae vindicat, frustra. ⁴⁷ Chrysost. ⁴⁸ " Trium lectiones exhibent Vat., Colb. unus, atque Drusius [Nobil.]. Sed Colb. eam quae Theodotionis est Aquilae ascribit."—Montef. Chrysost.: "Ἐτερος· κατάστησον, κύριε, φόβημα αὐτοῖς. Syro-hex.: 'Α. Ε'. φόβημα (לֵ). Σ. νόμον. Nobil. insuper affert: "Αλλος· ἐπιλαμβάναι; quod nescio quo pertineat. In fine v. διαψάλμα deest in Comp., Ald., et libris plurimis, invito Syro-hex. Psalt. Gall.: * *Diapsalma.* ⁴⁹ Vat. Nobil.: 'Α. εἰς καιρὸν. Σ. ἐν καιροῖς θλ. ⁵⁰ Sic Nobil., Vat. Montef. edidit: 'Α. καίεται. al. ἐκκαίεται (sic). Scilicet hoc est scriptura Vaticani; illud error Drusii. ⁵¹ Syro-hex. + יָרָא חֲסִידֵי לֵ. Chrysost.: "Αλλος· συλληφθήτωσαν.

ρισμὸν θυμοῦ αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκζητήσῃ. Σ. ὅτι αἰνέσας ὁ παράνομος κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πλεονέκτης εὐλογήσας παράξυνε τὸν κύριον. (ὁ παράνομος) ὅταν ὑψωθῇ ὁ θυμὸς αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητεῖ.⁴²

25 (x. 4). וַיַּחְשַׁבְתִּי לֹא יִשְׁתַּחֲוֶה יְיָ. Non est Deus omnes cogitationes ejus. Ο. οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ. 'Α. Σ. οὐκ ἔστι θεὸς ἐν πάσαις ἐννοίαις αὐτοῦ. 'Ἄλλος' δι' ὄλων τῶν ἐνθυμημάτων αὐτοῦ.⁴³

26 (x. 5). יְהִי קִרְיָ. Firmatae sunt. Ο. βεβηλοῦνται. 'Α. Ε'. ὠδινῆσουιν.⁴⁴

הַיְשָׁשׁוּת מִרוּחַ. Sublimia (remota) sunt iudicia tua. Ο. ἀνταναιρεῖται τὰ κρίματά σου. 'Α. Ε'. ὑψωμα, v. ὑψος...⁴⁵ 'Ἄλλος' ἦρται ἡ κρίσις σου.⁴⁶ 'Ἄλλος' ἀφανίζεται...⁴⁷

כָּל צָוֶרְיָו יִפְתָּו. Omnes hostes ejus (quod attinet) stat in eos. Ο. πάντων τῶν

ἐχθρῶν αὐτοῦ κατακυριεύσει. 'Α. πάντας τοὺς ἐνδουλοῦντας αὐτὸν ἐξεφάνη ἐν αὐτοῖς.⁴⁸ Σ. πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐκφυσᾷ.⁴⁹

27 (x. 6). וְיִשַׁר לִי דַרְכֵי יְיָ. Dixit in corde suo: Non movebor in generationem et generationem, qui non in malo ego. Ο. εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ μὴ σαλευθῶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν ἀνευ κακοῦ. Σ. λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ περιτραπήσομαι εἰς γενεάν καὶ γενεάν, οὐ γὰρ ἔσομαι ἐν κώσει.⁵⁰

28 (x. 7). מַלְאכֵי הָרָעָה. Exsecratione os suum implet. Ο. οὐ ἀράς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει. 'Ἄλλος' οὐτινος κατάρας πλήρες τὸ στόμα.⁵¹

וְהִתְקַדְּמוּ. Et fraudibus et oppressione. Ο. καὶ πικρίας καὶ δόλου. 'Α. καὶ ἐνεδρῶν καὶ περισπασμοῦ. Σ. καὶ ἐπιθέσεων καὶ ζημίας.⁵²

וְיִשָּׁו. Nequitia. Ο. πόνος. 'Α. ἀνωφελές.⁵³

⁴² "Hunc locum, ante lacerum et interpretum nominibus carentem apud Drusium [Nobil.], ex Regio uno, Colbert. uno. et Vat. restituimus. Chrysostomus vero primam lectionem Symmachu, secundam Aquilae tribuit."—Montef. Fallitur. Chrysostomus habet: "Ἄλλος δὲ φησὶν ὅτι αἰνέσας—οὐκ ἐκζητεῖ. 'Ἄλλος' ὅτι ὑμνησεν (om. ἀσεβῆς)—οὐ μὴ ἐκζητήσῃ. Savil., ut solet, in marg. prioris loci a' appinxit, posterioris autem c'. Ex Syro nostro mox appellando constat posteriorem lectionem Aquilae esse, lectionem integram dico, non ut Montefalconio placuit, qui secundam partem ejus, κατὰ μεταωρισμὸν κ.τ.έ. Symmacho, Symmachii autem secundam partem, ὅταν ὑψωθῇ κ.τ.έ. Aquilae tribuit. Syro-hex. non nisi Aquilae versionem exhibet: 'Α. ὅτι ὑμνησεν (חַד) ἀσεβῆς ἐν πόθῳ (חַד) ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πλεονέκτης (חַד) εὐλογήσας διέσυρε (סִי) κύριον. ἀσεβῆς ἐν μεταωρισμῷ (חַד) ψυχῆς (חַד), fort. חַד, sed desideratur חַד αὐτοῦ. Nunc de singulis videamus. Apud Aquilam ἀσεβῆς post ὑμνησεν, a Chrysost. et Nobil. male omissum, supplevit Montef., concineute Syro. Max διέσυρε τὸν κύριον Nobil. et Montef., invito Chrysost. Apud Sym. παράνομος sine artic. exhibent Nobil., Montef., repugnante eodem. Mox τῆς ψυχῆς αὐτοῦ iidem male omittunt. Deinde ὁ παράνομος, quod in omnibus deest, ex Hebr. assumptum. Paene oblitus sum monere, Eusebium ad h. l. unicum vocab. διέσυρε ex lectione Aquilae exscripsisse. ⁴³ Montef. ex Chrysost. edidit: "Ἄλλος" οὐκ ἔστι θεὸς ἐν (ἐν tacite assumpsit

Montef.) πάσαις ἐν. αὐτοῦ. 'Ἄλλος' δι' ὄλων κ.τ.έ. Syro-hex. affert: + חַד? חַד? חַד? חַד? חַד? Sed verisimile est, Syrum utramque versionem iisdem verbis conclusisse, et Symmachum vertisse δι' ὄλων τῶν ἐνθυμημάτων αὐτοῦ. Nam ἐνθυμῆσθαι et derivata ejus frequentat iste interpres. ⁴⁴ Syro-hex. + סַחַד? סַחַד? Bugatus vertit, destruentur. Sed cf. ad Psal. lxxvi. 17. ⁴⁵ Syro-hex. + חַד? חַד? ⁴⁶ Chrysost. Huc pertinere videtur Syro-hex. + חַד? חַד? ⁴⁷ Collb. στιχηρῶς scriptus. ⁴⁸ Syro-hex. חַד? חַד? חַד? חַד? Bugatus vertit: omnes alligantes se despiciet, qui sensus in Syr. חַד? non videtur inesse. Nos ἐξεφάνη posuimus, maxime propter locum Psal. xxvi. 12, ubi vid. Hex. ⁴⁹ Reg. unus, et Theod. Mops. apud Maί. ibid. Chrysost.: "Ἄλλος" πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐκφυσᾷ, λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ κ.τ.έ. ⁵⁰ Colb. et Reg. unus apud Montef., qui οὐτε ἔσομαι edidit. Theodoret. et Theod. Mops. habent: οὐ περιτραπήσομαι εἰς γ. καὶ γ., οὐτε ἔσομαι ἐν κ. Alteram scripturam, οὐ γὰρ ἔσομαι, tuentur Chrysost. et Syro-hex., qui affert: חַד? חַד? חַד? חַד? חַד? Cf. ad Psal. xlv. 7. ⁵¹ Colb. στιχηρῶς scriptus. ⁵² Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἐπιθέσεων (סַחַד). Cf. ad Psal. liv. 12). 'Α. καὶ ἐνεδρῶν (חַד) καὶ περισπασμοῦ (חַד). Vid. Eccles. i. 13 in Syro-hex.). ⁵³ Sic ἄλλος apud Chrysost. Cf. ad Psal. v. 6. vi. 9.

29 (x. 8). יִשָּׁב בְּמַמְרֵי בְּמַסְתְּרֵי יְהוָה. Sedet in insidiis villarum in latibulis, ut interficiat innocentem. Ο΄. ἐγκάθηται ἐνέδρα μετὰ πλουσίων ἐν ἀποκρύφοις, τοῦ ἀποκτεῖναι ἀθῶον. ᾿Α... ἐνέδρα αὐλῶν...⁵⁴ Σ. ἐγκάθηται ἐνεδρεύων παρὰ τὰς αὐλὰς ἐν ἀποκρύφοις, ἀποκτεῖναι ἀνάιτιον.⁵⁵ ᾿Αλλος ἐγκρύπτεται μετὰ δόλου.⁵⁶

יְפָנּוּ יְעִינֵי לְהִלָּכָה. Oculi ejus adversus miserios insidiantur. Ο΄. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέπουσιν. ᾿Α. (οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ) τὴν εὐπορίαν σου κρύψουσιν (s. συγκρύψουσιν).⁵⁷ Σ... εἰς τοὺς ἀσθενεῖς σου...⁵⁸

30 (x. 9). בְּרִצְפָּה. In lustro. Ο΄. ἐν τῇ μάνδρα αὐτοῦ. ᾿Αλλος ἐν τῷ περιφράγματι αὐτοῦ.⁵⁹

יִתְּנֵנִי בְּרֶשֶׁתְּךָ. In trahendo eum in rete suo. Ο΄. ἐν τῷ ἐλκύσαι αὐτὸν ἐν τῇ παγίδι αὐτοῦ. Σ. ἐλκύσας αὐτὸν ἐν τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ.⁶⁰ ᾿Αλλος ἐν ἐλκυσμῷ αὐτοῦ.⁶¹

31 (x. 10). וְיִפֹּל בְּעֵצֵי הַיַּגְמֹן. Et contusus corruet, et incident in ungulas (s. catulos, s. fortes) ejus miseri. Ο΄. ταπεινώσει αὐτὸν, κύψει καὶ πεσεῖται, ἐν τῷ αὐτὸν κατακυριεύσαι τῶν πενήτων. ᾿Α. Et frictum κάμψει αὐτὸν, καὶ πεσεῖται...⁶² Σ. ὁ δὲ θλασθεὶς καμψθήσεται, ἐπιπεσόντος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ τοῖς ἀσθενέσιν.⁶³

32 (x. 11). לֵא. Deus. Ο΄. ὁ θεός. ᾿Α. Ε΄. ἰσχυρός.⁶⁴

לְכָזֶה. Proteus. Ο΄. εἰς τέλος. ᾿Α. εἰς νῆκος.⁶⁵

33 (x. 12). לֵא יְהוָה יִקְרָק. Surge, Jova Deus. Ο΄. ἀνάστηθι, κύριε ὁ θεός. ᾿Α. Σ. ἀνάστηθι, κύριε ἰσχυρός μου.⁶⁶

יְרִי נְשָׁךְ. Lava manum tuam. Ο΄. ὑψώθητω ἡ χεὶρ σου. ᾿Αλλος ἐπαρον τὴν χεῖρά σου.⁶⁷

34 (x. 13). שֵׁרָר בְּלִבּוֹ לֵא. Dicit in corde suo, non requies. Ο΄. εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ ζητήσῃ. ᾿Αλλος λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητήσῃ.⁶⁸

35 (x. 14). וַיִּבְטַח וַיִּשְׂמַח בְּכֹחַ הַיָּדָיִם. Vidisti, nam tu molestiam et iram respicis. Ο΄. βλέπεις, ὅτι σὺ πόνον καὶ θυμὸν κατανοεῖς. ᾿Α. εἶδες, ὅτι σὺ πόνον καὶ παροργισμὸν ἐπιβλέπεις. Σ. ὄρας, ὅτι σὺ μόχθον καὶ παροργισμὸν ἐποπτεύεις.⁶⁹ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.⁷⁰

וְיִתֵּן בְּיָדְךָ. Ad tradendum in manum tuam. Ο΄. τοῦ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖράς σου. ᾿Α. τοῦ δοῦναι ἐν χεῖρί σου.⁷¹ Σ. ἵνα δοθῶσιν (s. τεθῶσιν) εἰς χεῖράς σου.⁷²

וְיַעַבְדְּךָ. Super te relinquit hoc miser. Ο΄. σοὶ ἐγκαταλείπεται ὁ πτωχός. ᾿Α. ἐπὶ σὲ καταλείπει...⁷³ Σ. σοὶ ἐγκατα-

⁵⁴ Vat. "Aquila et Sym. transtulerunt, αὐλὰς."—Agellius. ⁵⁵ Nobil., Reg. unus et Vat. Montef. edidit περὶ τὰς αὐλὰς, et sic Nobil., favente Reg., qui legit περὶ τὰς πύλας. Sed Chrysost. testatur: ᾿Αλλος ἐνεδρεύων παρὰ τὰς αὐλὰς, accedente Vat. et Syro-hex., qui affert: Σ. παρὰ τὰς αὐλὰς (לְאֵל לְיָ). ⁵⁶ Coislin. unus. Fortasse scholium est. ⁵⁷ Syro-hex. + יְעִינֵי לְהִלָּכָה. Cf. Hex. ad Job. v. 5. Psal. xlvii. 14. ⁵⁸ Vat. ⁵⁹ Chrysost. ⁶⁰ Syro-hex. + יִתְּנֵנִי בְּרֶשֶׁתְּךָ. Chrysost. affert: ᾿Αλλος ἐν τῇ σαγήνῃ. ⁶¹ Chrysost. ⁶² Syro-hex. + וְיִפֹּל בְּעֵצֵי הַיַּגְמֹן. Bugatus vertit: et frictum incurvabit eum, et cadet. ⁶³ Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. juxta marginem Savilii hanc versionem Aquilae tribuit, a ejus stylo prorsus abhorret. Rectius Syro-hex. Symmacho continuat, vertens: עַבְדְּךָ

וְיַעַבְדְּךָ. Ergo Syrus in suo habuit, μετὰ τῶν ἰσχυροτέρων αὐτοῦ. ⁶⁴ Syro-hex. + לֵא. ⁶⁵ Syro-hex. + לְכָזֶה. ⁶⁶ Vat. ⁶⁷ Chrysost. ⁶⁸ Coislin. bombycinus. ⁶⁹ "Lectiories Aquilae et Symmachi ex Vat., Regio uno, Theodoro, Corderio et Drusio. Vat. ad Aquilam habet ἴδε."—Montef. Chrysost. ad Aquilam ἐπιβλέψεις habet, invitis Theodoro et Nobil. Ad Syra. Montef. πόνον pro μόχθον edidit, repugnantibus iisdem. ⁷⁰ Vat. ⁷¹ Chrysost. affert: ᾿Αλλος εἶδες, ὅτι σὺ πόνον καὶ παροργισμὸν ἐπιβλέψεις, τοῦ δοῦναι ἐν χεῖρί σου. Lectiorem nostram Montef. silentio praeteriit. ⁷² Nobil., Vat., quorum hic τεθῶσιν habet. Chrysost. ᾿Αλλος ἵνα δοθῶσιν εἰς χ. σου. ⁷³ Vat.

λείπει ὁ ἀσθενής σου.⁷⁴ Θ. ἐπὶ σὲ καταλείπεται...⁷⁵

35 (x. 14). **יְתוֹם הָיִיתָ עוֹרָר**. *Pupillum tu fuisti adjuvans.* Ο'. ὀρφανῶ σὺ ἦσθα βοηθός. "Ἄλλος" σὺ ἐγένου. "Ἄλλος" σὺ ἔσθ.⁷⁶ 'Α. Θ. Ε'. Σ'. βοηθῶν.⁷⁷

36 (x. 15). **תְּדַרְרֵנִי שִׁירֵי מַצְרַיִם**. *Si quaeritas impietatem ejus, non invenies.* Ο'. ζητηθήσεται ἡ ἀμαρτία αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῆ. 'Α. Σ. ἐκζητηθήσεται ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὐρεθῆ αὐτός.⁷⁸ Θ. ἐκζητηθήτω ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὐρεθῆ.⁷⁹

38 (x. 17). **תְּקִיץ לִבִּי תִקְיֹץ**. *Confirmabis cor eorum, attentam reddes aurem tuam.* Ο'. τὴν ἐτοιμασίαν τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου. 'Α. ἐτοιμάσεις καρδίας αὐτῶν προσέχειν οὖς σου. Σ. τὴν πρόθεσιν τῆς καρδίας αὐτῶν ἠκροάσατο τὸ οὖς σου.⁸⁰

39 (x. 18). **יְתוֹם יִתְּשֶׁל**. *Ad judicandum pupillum et tenuem.* Ο'. κρίναι ὀρφανῶ καὶ ταπεινῶ. 'Α. κρίναι ὀρφανῶ καὶ τεθλασμένῶ.⁸¹

PSALM. X (Hebr. xi).

1. **לְמַנְצֵל דָּוִד**. *Praeceptorum Davidi.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῶ τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος τοῦ Δαυίδ. Θ. τῷ νικοποιῶ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.¹

נָסוּ אֶל הַרְרֵי. *Confuge ad montes vestros, passer.* Ο'. μεταναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθιον. 'Α. ἀναστατοῦ εἰς τὸ ὄρος ὡς πετεινὸν (α. ὄρνεον). Ε'. μετακινου...²

2. **עָלְתָּ לְרֵגְלֵי**. *Apertaverunt sagittam suam super nervum.* Ο'. ἠτοίμασαν βέλη εἰς φάρετραν. 'Α. Σ. ἤδρασαν βέλος αὐτῶν ἐπὶ τὴν νευράν.³ "Ἄλλος" εἰς βελοθήκην.⁴

לִירֵחַ לְיָשָׁרֵי לֵב. *Ut jaculentur in caligine in rectos corde.* Ο'. Θ. τοῦ κατατοξεύσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθείς τῇ καρδίᾳ. Σ... ὡς ἐν ζόφῳ... Σ'. εἰς τὸ ἐπιδειξαι τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς.⁵

3. **יָסֵדוּ יְהוֹסֵף**. *Quoniam fundamenta destruentur.* Ο'. ὅτι ἂν κατηρτίσω καθεῖλον. 'Α. ὅτι οἱ θεμέλιοι καθαιρεθήσονται. Σ. ὅτι οἱ

⁷⁴ Syro-hex. **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ ⲙⲉⲛⲟⲩ**. (Idem Graeca τῶν Ο' vertit: **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ ⲙⲉⲛⲟⲩ**.) Vat. affert: Σ. σοὶ ἐγκαταλείπει. ⁷⁵ Vat. ⁷⁶ Chrysost. ⁷⁷ Vat. Parsons. e Cod. 273 affert: "Ἐτερος" σὺ μόνος ὀρφανῶν καὶ πτωχῶν προστάτης. Scholium est ex Chrysost. (Opp. T. V, p. 111 E) assumptum. ⁷⁸ Theodoret., Nobil. et "tres MSS.," qui omnes Symmacho uni tribuunt. Syro-hex. vero: **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ ⲙⲉⲛⲟⲩ**. Ex his corrigendus Bar Hebraeus apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 185, exscribente Brunusio: **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ ⲙⲉⲛⲟⲩ**; ubi vocab. **ⲉⲃⲉⲗⲓ**, Hebr. **יָשָׁר**, ad posteriorem versus clausulam secundum distinctionem Masoreticam, non ad priorem Aquilam traxisse notat Brunsius. ⁷⁹ Vat. Sic, addito in fine **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ**, ἄλλος apud Chrysost. In textu autem LXXviralī post **εὐρεθῆ** Syro-hex. et Codd. III, 55 addunt **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ**. ⁸⁰ Duae versiones **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ** et **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ** tribuit Chrysost. Priorem Symmacho, posteriorem Aquilae ex Colbertino vindicat Montef., repugnante utriusque interpretis stylo. Quin et Theodoretus diserte testatur: τὴν δὲ ἐτοιμασίαν, τὴν πρόθεσιν ὁ Σύμμαχος εἴρηκεν. Apud Aq.

fortasse reponendum, προσέχεις οὖς σου, ea constructione qua quis dicatur προσέχειν τὸν οὖν. ⁸¹ Colb., et, tacito interprete, Chrysost.

PSALM. X. ¹ "Ex Colb. et Eusebio in Psalmos."—*Montef.* Pro τῷ Δ. Syro-hex. Aquilae vindicat τοῦ Δ. Cf. ad Psal. xv. i. xvi. i. Chrysost. et Euseb. 'Α. τῷ νικοποιῶ, tantum afferunt. ² Chrysost.: "Ἄλλος" ἀναστατοῦ εἰς τὰ ὄρη ὡς στρουθιον. "Ἄλλος" μετακινου. His lectionibus Montef. tacito auctore titulos 'Α. et Ε'. praemisit. Ad Aquilam emaculandum adhibuimus Syro-hex., qui affert: **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ ⲙⲉⲛⲟⲩ**. (Syr. **ⲙⲉⲛⲟⲩ** tam pro μεταναστεύου quam pro ἀναστατοῦ adhibet Noster.) ³ Nobil., Vat. Syro-hex. affert: **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ ⲙⲉⲛⲟⲩ**. Aut **ⲉⲃⲉⲗⲓ** legit, aut **ⲉⲃⲉⲗⲓ** quasi nomen multitudinis vertit. ⁴ Colb. στιχηρῶς scriptus. Est scholium, ut videtur, vocis φάρετραν. ⁵ Nobil., Vat. Chrysost.: "Ἄλλος" ὡς ἐν ζόφῳ. Syro-hex. **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ**. Montef. subjungit: "Ἄλλος" ἀσελήνην νυκτι; quod merum scholium est vocis σκοτομήνη. Sic Syrus noster tam hic quam ad Aq. Psal. xc. 6 σκοτομήνη vertit, **ⲉⲃⲉⲗⲓ ⲙⲉⲛⲟⲩ**.

θεσμοὶ κατελύθησαν. *S'*. ὅτι αἱ διαδοχαὶ...
 "Ἄλλος" ὅτι αἱ διδασκαλῖαι συντριβήσονται.⁶

3. **לַעֲשֵׂה יְדֵי קִיָּץ**. *Justus quid fecit?* *O'*. ὁ δὲ
 δίκαιος τί ἐποίησε; *'A.* δίκαιος τί κατειργά-
 σατο; *Σ.* δίκαιος τί ἔδρασεν;⁷

4. **יִחַי**. *Respiciant.* *O'*. ÷ εἰς τὸν πέννητα ἄπο-
 βλέπουσι. *'A.* ὀραματίζονται. *Θ.* ἐπιβλέ-
 πουσι.⁸ *T*ὸ, εἰς τὸν πέννητα, ἐν σελίδι τῶν *O'*
 ἔκειτο μόνον ἀμφιβόλως.⁹

יִבְחֵנוּ יְבָרְכֵנוּ. *Patresbrae ejus explorant.* *O'*.
 τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξετάζει. *'A.* τὰ βλέφαρα
 αὐτοῦ δοκιμάζει.¹⁰

5. **וְיִשָּׁר יְבָרְךָ יְהוָה**. *Jova justum explorat*
et impium. *O'*. κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον
 καὶ τὸν ἀσεβῆ. *'A.* κύριος δίκαιον δοκιμάζει,
 καὶ ἀσεβῆ.¹¹ "Ἄλλος" κύριος δίκαιος ἐξετα-
 στής...¹²

וְיִשָּׁר יְבָרְךָ יְהוָה. *Et eum qui violen-*
tiam amat, odit anima ejus. *O'*. ὁ δὲ ἀγαπῶν
 ἀδικίαν μισεῖ τὴν ἐαυτοῦ ψυχὴν. *'A.* καὶ
 ἀγαπῶντα ἄδικα ἐμίσησεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.¹³

6. **יִמְטַר עַל-יְשָׁרִים פְּרוֹחַ**. *Pluet super impios*
laqueos. *O'*. ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοῦς παγί-
 δας. *Σ.* ὕσει ἐπὶ παρανόμους ἀνθρώπων.¹⁴

7. **יִשָּׁר יְהוָה יִחַי**. *Rectum videt facies ejus.* *O'*.
 εὐθύτητα εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. "Ἄλλος"
 εὐθύτητας ὄψεται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.¹⁵

PSALM. XI (Hebr. xii).

1. **לְעַשְׂרֵת יְמֵי מִזְמֹר דָּוִד**. *Praecen-*
tori super octavam canticum Davidi. *O. Θ.*
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης (*Ἐβρ.* ἀσμενίθ¹)
 ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. *'A.* τῷ νικοποιῶ ὑπὲρ τῆς
 ὀγδόης μελωδῆμα τῷ Δαυίδ. *Σ.* ἐπινίκιος
 ᾠδὴ τῷ Δαυίδ...²

2. **יִשָּׁר יְהוָה יִחַי**. *Pius.* *O'*. ὅσιος. *'A.* ἀγνός.³
וְיִשָּׁר יְבָרְכֵנוּ יְבָרְכֵנוּ. *Quoniam desierunt*
fideles a filiis hominum. *O'*. ὅτι ὀλιγώθησαν
 αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. *'A.*
 ὅτι ἐπεράνθησαν πιστοὶ ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.
Σ. ὅτι ἐξέλειπον αἱ πίστεις ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν
 ἀνθρώπων.⁴

3. **וְיִשָּׁר יְבָרְכֵנוּ יְבָרְכֵנוּ**. *Labia blandi-*
tiarum cum corde et corde (duplici corde)
loquuntur. *O'*. χεῖλη δόλια ἐν καρδίᾳ καὶ ἐν
 καρδίᾳ ἐλάλησαν. *Σ.* χεῖλη λεία ἐν καρδίᾳ
 ἄλλη καὶ ἄλλη λαλεῖ.⁵

⁶ "Hae lectiones sinceræ affert Vat. Drusius et alii mutilas habent."—*Montef.* Aquilae, Symmachi et Vitae od. lectiones affert Nobil. Chrysost.: "Ἄλλος" ὅτι οἱ θεσμοὶ κ.τ.έ. "Ἄλλος" ὅτι αἱ διδασκ. κ.τ.έ. Versionem, ὅτι οἱ θεσμοὶ κατελύθησαν (אֵלֶּלְךָ מִשְׁפָּטֶיךָ) Syro-hex. non Symmacho, sed Vtae ed. tribuit. In Vita versione pro διαδοχαὶ Schleusner. conjecit διδασκαί. Hieron. Symmachum secutus est, vertens: quia leges dissipatae sunt. ⁷ Nobil., Vat. ⁸ Nobil. ⁹ Scholium apud Nobil. et Vat. Pro εἰς τὸν πέννητα (Psalt. Gall. + in pauperem) Theodoret. et Cod. 184 legunt τὴν οἰκουμένην, Syro-hex. εἰς τὴν οἰκουμένην. ¹⁰ "Sic MSS."—*Montef.* Sic ἄλλος apud Chrysost. ¹¹ Colb. Sic ἄλλος apud Chrysost. ¹² Chrysost. ¹³ "Agellinus Vaticanis MSS. usus notat hanc interpretationem sequi post praecedentem κύριος δίκαιος δοκιμάζει κ.τ.έ. [Sic apud Chrysost.] Itaque haec postrema pars perinde atque superior Aquilae est."—*Montef.* ¹⁴ Sic ἄλλος apud Chrysost., ubi *Montef.*: "Cujus sit haec interpretatio ignoratur." Nos Symmacho auctori vindic-

cavimus, qui solus trium interpretum, quantum sciamus, παράνομος pro ἄλλος adhibet. Vid. Hex. nostra ad Psal. xxvii. 3. xxxi. 10. e. 8. cxxiv. 3. Prov. x. 2. Ezech. xxxiii. 11. Mox ad Hebr. בְּיָדֶיךָ יְהוָה, *O'*. πνεῦμα καταγίδος, *Montef.* ex Vat. affert: ("Ἄλλος") πνεῦμα καταγίδος. *O'*. καταγίδα; veremur ut satis certe. ¹⁵ Chrysost., qui notat: τὸ πρόσωπον αὐτῶν, ταυτέστι, τῶν δικαίων, ἢ αὐτοῦ, τοῦ θεοῦ. Coislin. bombycinus, τὰ πρόσωπα αὐτοῦ.
 PSALM. XI. ¹ Chrysost., Colb. Coislin. ἀσμενίθ. ² Vat. Syro-hex. affert: *'A.* τῷ νικοποιῶ ὑπὲρ τῆς ὀγδόης (עֲשֵׂרֵת יְמֵי מִזְמֹר) μελωδῆμα (שִׁשְׁעֵן) τοῦ Δαυίδ. ³ Nobil. et sine nom. Vat. ⁴ Sic Regii duo, Vat., Colb. *Montef.* ad Aquilam edidit οἱ πιστοὶ, invito Chrysost., necnon ad Sym. ἐξέλειπον αἱ π. ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀνθρώπων. Syro-hex. affert: **וְיִשָּׁר יְבָרְכֵנוּ יְבָרְכֵנוּ**. ⁵ *Montef.* ex Nobil. et Vat. edidit: *Σ.* χεῖλη δόλια ἐν κ. ἄλλη καὶ ἄλλη λ. Chrysost.: "Ἄλλος" ἐν κ. ἄλλη καὶ ἄλλη λ. "In Breviario Hieronymi sic legitur: *S. labia lubrica, in corde aliud est, et aliud loquitur.*"—*Montef.* Proculdubio Symmachus scripsit

5. נַגְבִיר. *Robusti erimus.* Ο'. μεγαλυνούμεν. "Αλλος' δυναστεύσομεν.⁸

לְנָתַן לָנוּ מִי אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ. *Labia nostra nobiscum sunt; quis nobis dominus?* Ο'. τὰ χεῖλη ἡμῶν παρ' ἡμῶν (alia exempl. παρ' ἡμῖν) ἐστι, τίς ἡμῶν κύριός ἐστι; 'Α. χεῖλη πάρεστιν ἡμῖν, τίς δεσπότης ἡμῶν;⁷ "Αλλος' σὺν ἡμῖν πάρεστι.⁸ "Αλλος' τίς κυριεύσει ἡμῶν;⁹

6. מִיָּבֹוֹתַי אֲנִי מִיָּבֹוֹתַי אֲנִי מִיָּבֹוֹתַי אֲנִי. *Propter vastitatem afflictorum et propter gemitum inorum.* Ο'. ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων. 'Α. ἀπὸ προνομῆς πενήτων, ἀπὸ οἰμωγῆς πτωχῶν. Σ. διὰ κακοπάθειαν πτωχῶν, διὰ οἰμωγὴν πενήτων.¹⁰

יְהוָה יִשְׁפָּט בְּשֵׁשׁ תְּשִׁיבָה. *Posam in salute, in quem sufflat (invehitur).* Ο'. θήσομαι ἐν σωτηρίῳ, παρρησιάσομαι ἐν αὐτῷ. Σ. τάξω σωτήριον ἐμφανές.¹¹ "Αλλος' ἐν σωτηρίῳ σου.¹²

7. פָּרֹאֲלֵי לֵיל. *In officina in terram.* Ο'. δοκίμιον τῇ γῆ. 'Εβρ. βααλίλ λάαρς.¹³ 'Α. χωροῦν τῇ γῆ.¹⁴

רָקַמְ. *Fusum.* Ο'. κεκαθαρισμένον. 'Α. διυλισμένον.¹⁵

מִשִּׁבְעָשָׁ. *Septuplum.* Ο'. ἑπταπλασίως. 'Α. ἑπτάκις.¹⁶

8. שָׁמְרָם. *Servabis eos (s. ea).* Ο'. φυλάξεις ἡμᾶς. 'Α. Θ. φυλάξεις αὐτά.¹⁷ "Αλλος' φυλάξεις αὐτούς.¹⁸

8. לְעוֹלָם וָעוֹלָם. *A generatione hac in saeculum.* Ο'. ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. "Αλλος' ἅμα τῇ γενεᾷ τῇ αἰωνίῳ.¹⁹

9. כְּסִבְיָתָם. *Circumquaque impii ambulant.* Ο'. κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσιν. "Αλλος' περιπατήσουσιν. "Αλλος' κυκλῶ ἀσεβῶν ἐμπεριπατοῦσιν.²⁰

וְהָיָה לָנוּ חֵן. *Quum exaltantur, vilitas (s. terror) est filiis hominum.* Ο'. κατὰ τὸ ὕψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. 'Εβρ. χάρμ ζολλῶ (fort. ζολλῶθ) λεβνή ἀδάμ.²¹ 'Α. κατὰ τὸ ὕψος εὐωνισμένοι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Σ. ὅταν ὑψωθῶσιν οἱ εὐτελεῖς τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.²² Σ'. ἐξουθένησας.²³

PSALM. XII (Hebr. xiii).

1. דָּוִד. *Praeentori canticum Davidi.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῷ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος φῶδὴ τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς νίκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.¹

2. חַסְדֵּי. *Usquequo, Iona, oblivisceris mei protusus?* Ο'. ἕως πότε, κύριε, ἐπιλήση μου εἰς τέλος; 'Α. ἕως πότε, κύριε, ἐπιλήση μου τέλεον; Σ. ἕως πότε, κύριε, ἐκλανθάνη μου εἰς τέλος;²

χειλὴ λέια. Cf. Hex. ad Jos. xi. 17. Prov. v. 3. xxvi. 28. Jesai. xxx. 10. ⁸ Chrysost. ⁷ Nobil. ⁹ Chrysost. ⁹ Idem. ¹⁰ Nobil., Vat. Syrus noster tantum affert: 'Α. ἀπὸ προνομῆς (לְנָתַן לָנוּ).

¹¹ Nobil., Theodoret., et sioe nom. Chrysost. Apud Chrysost. et Theodoret. memoratur alia lectio ἐμφανές. Cf. ad Psal. ix. 26. Syrus noster affert: $\text{לְנָתַן לָנוּ מִי אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ}$.

¹³ Nobil. ¹⁵ Chrysost., qui βααλίλιν habet. In Colb. est βααλίάρ. Hebraea enarrat Chrysost.: τουτέστι, τὸ χωνευόμενον, τὸ βέον ἐν τῇ γῆ; unde Montef. post Drusium extudit potam hexaplaem: שָׁמְרָם. Ο'. πεπρωμένον. "Αλλος' χωνευόμενον. ¹⁴ Nobil., Vat. Sic ἄλλος apud Chrysost. Hieron.: *separatum a terra.* ¹⁶ Nobil., Vat. Hieron.: *colatum.* ¹⁸ Syro-hex. $\text{לְנָתַן לָנוּ מִי אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ}$. ¹⁷ Vat.

¹⁸ Chrysost.: "Αλλος' φυλάξεις αὐτούς. "Αλλος' φυλάξεις αὐτά.

¹⁹ Chrysost. Parsons. e Cod. 273 affert: "Αλλος' φυλάξεις αὐτούς καὶ φυλάξεις αὐτά ἅμα τῇ γενεᾷ τῇ αἰωνίῳ. ²⁰ Chrysost. Vat. affert: Οἱ λοιποὶ περιπατήσουσι. ²¹ Chrysost.

²² Sic sine nominibus Chrysost. Versionum auctores ex Vat. profert Montef. Quod ad Symmachum attinet, consentit Syro-hex., qui affert: $\text{לְנָתַן לָנוּ מִי אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ}$. ²³ Nobil.

PSALM. XII. ¹ Reg. unna. Syro-hex. affert: $\text{לְנָתַן לָנוּ מִי אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ}$. Chrysost.: "Αλλος' ἐπινίκιος φῶδὴ τοῦ Δ. "Αλλος' εἰς νίκος. ² Sic Montef. ex eodem Regio. Scrupulum injicit Chrysost., qui affert: "Αλλος' ἐκλανθάνη μου τέλεον: necnon Parsons., qui ex Cod. 273 exscripsit: "Αλλος' ἐκλανθάνη μου τέλεον. "Αλλος' εἰς νίκος (ὀποστρέφει). Pro לְנָתַן et לְנָתַן Aquilae proprium est *de* νίκος. Vid. Hex. ad Psal. ix. 32. xliii. 24. Jerem. xv. 18.

- 2. עַד־הִנֵּנִי תִסְתַּוֵּר אֶת־פְּנֵיַי מִמֶּנִּי. *Usquequo abscondis faciem tuam a me?* Ὁ. ἕως πότε ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ; Ἀ. Σ. Θ. ἕως πότε κρύψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;³
- 3. יָצוּת יִצְוֶנָה. *Popam consilia.* Ὁ. θήσομαι βουλὰς. Ἄλλος τὰξω γνώμας.⁴
יָגוֹן בְּלִבִּי יוֹמָם. *Dolorem in corde meo interdiu.* Ὁ. ὀδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ὁ.⁵ Σ. μέριμναν ἐν τῇ διανοίᾳ μου καθ' ἡμέραν.⁶
- 4. הַמְּוֶה הַמְּוֶה עֵינַי פְּנֵי־אִישׁ מוֹתָם. *Illumina oculos meos, ne dormiam somnium mortis.* Ὁ. φωτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον. Ἀ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ὁ.⁷
- 5. Ὁ. ÷ καὶ ψαλῶ τῷ ὄνματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.⁴ Οὐκ ἔκειτο παρ' οὐδενὶ ἐν τῷ τετρασελίδφ, οὔτε ἐν τῷ Εὐσειβίου τοῦ Παμφίλου, οὔτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ.⁸

PSALM. XIII (Hebr. xiv).

- 1. לְמַנְצֵל דָּוִד. *Praecentori Davidi.* Ὁ. εἰς τὸ

τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ τοῦ Δαυίδ.¹

- 1. דִּבַּר נִבְרָה. *Dixit insipiens.* Ὁ. εἶπεν ἀφρων. Ἀ. εἶπεν ἀπορρέων.² Σ. ἵπελαβεν (σ. ἐνόμισεν)...³
הִלְחִיזוּ עֵינָיו. *Abominabile fecerunt facinus.* Ὁ. καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν. Ἀ. ἐβδελύξαντο ἐναλλαγὴν (σ. ἐναλλαγμα).⁴
- 2. הִרְקִיט. *Prospectavit.* Ὁ. διέκυψεν. Ἀ. intuitus est.⁵
- 3. הֲיָרַח כָּל־הָאָרֶץ. *Numquid omnis deflexit una?* Ὁ. πάντες ἐξέκλιναν ἄμα. Ἀ. ἕκαστος ἀπίστη ἄμα.⁶
Ὁ. ÷ τάφος ἀνεωγμένος — τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.⁷
- 4. הֲיָדְעוּ כָּל־הָעַמִּים. *Nonne sciunt omnes operantes iniquitatem?* Ὁ. οὐχὶ γνώσσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν; Ἀ. μὴ οὐκ ἐπέγνωσαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι ἀνοφέλες; Σ. μὴ οὐ γνώσσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν;⁸
אָרְזוּ לֶחֶם. *Comederunt panem.* Ὁ. βρώσει ἄρτον. (Ἀ.) ἔφαγον ἄρτον. Σ. Ἐ'. ὡσεὶ ἄρτον.⁹

³ Vat., Reg. Chrysost. affert: Ἄλλος κρύπτεις. Nobil.: Ἀ. Σ. Θ. κρύψεις. ⁴ Chrysost. Symmachi esse videtur. ⁵ Nobil. ⁶ Nobil., Reg. unus. Sic ἄλλος apud Chrysost. Denique Syrus: + *هو حاسد حاسدا*. ⁷ Vat. ⁸ Scholium apud Nobil. et Vat. Hesychius monet, hunc versiculum lemnisco notandum esse, quod fecit Psalterii Gallicani conditor, invito Syro-hex.

PSALM. XIII. ¹ Syro-hex. + *لحم وصيد*. Montef. Hebraea sic dedit: *לְמַנְצֵל דָּוִד מִמֶּנִּי*; Graeca autem trium interpretum eadem ac in titulo Psalmi praecedentis. ² Reg. unus ad 1 Reg. xxv. 25 hanc notam habet: Ἰστίον ὅτι ἐν τῷ 17^ο ψαλμῷ καὶ τῷ 28^ο εἰς τὸ, εἶπεν ἀφρων, νάβαλ κείται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, παρὰ δὲ Ἀκύλαν, ἀπορρέων. ³ Syro-hex. + *هو*. Fortasse ἵπελαβεν praeferendum est propter similem locum Eccles. x. 3, ubi pro *וה* Sym. ἵπολαμβάνειν posuit. Cf. ad Psal. lxxiii. 8. ⁴ Syro-hex. + *هو حاسد حاسدا*. Cf. Hex. ad Psal. ix. 12. Jesai. lxxvi. 4. ⁵ Syro-hex. + *هو*. Fortasse ἀπίστωσε. Vid. ad Psal. xxxiii. 6. ⁶ Syro-hex. + *هو*. ⁷ Vaticanus [h.e. Vat. 754, που πολυθρύλητος

ille Vat. 1209, qui error est Brunsi in Kennicotti *Dissert. Gen.* p. 204: "Commata sublestae fidei Psal. xiv adsunt tantum in margine Codicis Vatic., teste Montfauc. in Hexaplis"] in haec verba, quae sunt ad marginem, et non in textu conscripta, haec notat: Οὐδαμῶς κείται τῶν ψαλμῶν πόθεν δὲ ὁ ἀπόστολος εἴληφεν αὐτοῖς ζητητίον."—Montef. Sub obelis leguntur iu Psalt. Gall.; Syro-hex. vero, quod mireris, sine nota distinctiouis affert. Hieron. in Praefatione libri XVI Commentariorum in Jesaiam (Opp. T. IV, p. 668): "Denique omnes Graeciae tractatores, qui nobis eruditionis suae in Psalmos commentarios reliquerunt, hos versiculos veru annotaut atque praetereunt, liquido confidentes in Hebraico non haberi, sed in editione vulgata, quae Graece κοινή dicitur, et in toto orbe diversa est." Fusius hanc quaestionem tractavit Jo. Theoph. Plüschke in libello cui titulus: *De Psalterii Syriaci Mediol. peculiari indole* etc. pp. 29-39. ⁸ Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil.: Ἀ. μὴ οὐκ ἐπέγνωσαν. Σ. μὴ γνώσσονται. Parsons. c. Cod. 273: Ἄλλος μὴ οὐ (sic) ἐγνωσαν, μὴ οὐ γνώσσονται. ⁹ Nobil. affert: Σ. ὡσεὶ ἄρτον. E contrario Syro-hex.:

- 5. Ο'. ÷ οὐ οὐκ ἦν φόβος⁴. Οὐκ εἴρηται τοῖς ἄλλοις τρισί.¹⁰
- 6. תְּבִישׁוּ. *Pudescitis*. Ο'. κατασχύνετε. *Alia exempl. κατασχύνετε*. 'Α. κατασχύνετε.¹¹

PSALM. XIV (Hebr. xv).

- 1. מְזִמֹר לְדָוִד. *Canticum Davidi*. Ο'. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Σ. φῶς τοῦ Δαυίδ.¹
יָגִיר בְּמִתְנַחֲלָה. *Commorabitur in tabernaculo tuo*. Ο'. παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου. 'Α. προσηλυτεύσει ἐν σκέπη σου.²
מִי. *Quis*. Ο'. καὶ τίς. *Alia exempl. ἢ τίς*.³
- 4. נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמַר. *Jurat ad malefaciendum (in damnum suum), nec mutat*. Ο'. ὁ ὀμνῶν τῷ πησίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀθετῶν. 'Α. Θ. . . τοῦ κακῶσαι . . .⁴ Σ. ὁ ὀμόσας ἑταῖρος εἶναι, καὶ μὴ ἀλλαγείς.⁵
- 5. לֹא יִמּוּט. *Non movebitur*. Ο'. οὐ σαλευθήσεται. 'Α. Σ. οὐ σφαλῆ.⁶

PSALM. XV (Hebr. xvi).

- 1. מִכְתָּב לְדָוִד. *Scriptum (carmen) Davidi*. Ο'.

στηλογραφία τῷ Δαυίδ. 'Α. τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀπλοῦ τοῦ Δαυίδ. Σ. (τοῦ) ταπεινόφρονος καὶ τοῦ ἀμώμου Δαυίδ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Ε'. Σ'. μαχθὰμ τοῦ Δαυίδ.¹

- 1. שָׁמְרֵנִי יְיָ כִּי יִסְתִּירֵנִי בְּיָמֵי צָרָה. *Custodi me, Deus, quoniam fiduciam reposui in te*. Ο'. φύλαξόν με, κύριε, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα. 'Α. Θ. φύλαξόν με, ἰσχυρέ . . . Σ. φύλαξόν με, ὁ θεὸς, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ.²
- 2. טוֹבֵי בֵּלְעִי לֹא יִשְׁעוּ. *Bonum meum non est super te*. Ο'. ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρεῖαν ἔχεις. 'Α. ἀγαθοσύνη μου οὐ μὴ ἐπὶ σέ.³ Σ. ἀγαθὸν μοι οὐκ ἔστιν ἀνευ σου.⁴
- 3. לְקַדְוֹשֵׁי אֲרָצוֹת אֲרָצוֹת הַקְּדוֹשִׁים. *Sanctis, qui in terra sunt*. Ο'. τοῖς ἀγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ. Σ. εἰς τοὺς ἀγίους τοὺς ἐν τῇ γῇ, εἰς αὐτούς.⁵
- 4. וְכָל הַנְּבִלִים יִשְׁעוּ בְּעֵינָי. *Et nobilibus, omnes deliciae meae in iis*. Ο'. ἐθανμάστωσε, πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς. 'Α. (καὶ) ὑπερμεγέθει μοι πᾶν θέλημα ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ εἰς τοὺς μεγάλους, πᾶν τὸ θέλημά μου ἐν αὐτοῖς. Θ. καὶ θαυμαστόν μοι, πάντα τὰ θελήματά μου ἐν αὐτοῖς.⁶
- 4. יִרְבּוּ עַבְדֵי אֱלֹהִים וְיִמְרְאוּ. *Multiplicabuntur*

Α. Ε'. ὡσεὶ ἄρτον (אֶרְבֶּבֶת). Σ. ἔφαγον ἄρτον (אֶרְבֶּבֶת). Posterior versio Aquilae videtur. ¹⁰ Vat. Obelo notat Psalt. Gall., invito Syro-hex. ¹¹ Syro-hex. in textu habet κατασχύνετε (אֶרְבֶּבֶת) cum paucis libris; in marg. autem: 'Α. κατασχύνετε (אֶרְבֶּבֶת).
PSALM. XIV. ¹ Syro-hex. אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת. Idem in textu: εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δ. ² Syro-hex. אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת, apposito scholio: אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת. Cf. ad Psal. v. 5. ³ Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. in marg. אֶרְבֶּבֶת. ⁴ Nobil.: 'Α. Θ. τοῦ κακῶσαι. "Vaticanus 'Α. Θ. τοῦ κακῶσαι, et consequenter, 'Α. Σ. οὐ σφαλῆ. Illud autem, οὐ σφαλῆ, haec Hebraica verba proculdubio respiciunt, אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת, quae supra a Sym. sic vertuntur, καὶ μὴ ἀλλαγείς; ita ut duae Symmachi versiones eodem loco afferantur; nisi fortasse 'Α. Σ. pro 'Α. Θ. positum sit."—Montef. Proiode edidit: 'Α. Θ. ὀμόσας τοῦ κακῶσαι, καὶ οὐ σφαλῆ, vertens: qui jurat ut se affligat, et non fallit. Sed talis sensus omnino requirit, καὶ οὐ σφάλων (s. σφάλας). Praeterea forma σφαλῆ nulla est, et σφαλῆ, quae vera scriptura est, passivo sensu gaudet.

Mirum profecto neque Montefalconium neque successores ejus verum vidisse, nempe notam hanc, 'Α. Σ. οὐ σφαλῆ, ad v. 5 pertinere. ⁶ Nobil., Vat. Agellius: ὁ ὄμ. τοῦ ἐρ. εἶναι. Syro-hex. affert: (τῷ ἑταίρῳ) אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת. ⁶ Vat., ut supra. Legendum videtur, οὐ μὴ σφαλῆ. Cf. Hex. ad Prov. x. 30.
PSALM. XV. ¹ "Has omnes lectiones mutuamur ex Vaticano Codice."—Montef. Syrus tantum affert: 'Α. Σ. τοῦ ταπεινόφρονος (אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת). Euseb. ad h.l. notat, pro τῷ Δ. reliquos interpretes τοῦ Δ. vertisse. Hieronymus Aquilam sequitur: *Humilis et simplicis David*. ² Sic duo Regii. Nobil. affert: 'Α. Θ. ἰσχυρέ. Vat. vero: Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'. ³ Nobil. et, ut videtur, Vat. ⁴ Nobil. Vat., Euseb., Theodoret. Consentit Syro-hex. אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת. ⁵ Syro-hex. אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת. ⁶ Nobil., Vat. Ad Theodot. πάντα abest a textu Montefalconii, invito Nobil. Psalt. Gall.: mirificavit * omnes: voluntates meas in eis. Syro-hex. Symmacho continuat: אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת אֶרְבֶּבֶת.

idola (s. dolores) eorum, qui aliorum festinant.
 Ο. ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν, μετὰ ταῦτα ἐτάχυναν. Ἄ. πληθυνθήσονται διαπονήματα αὐτῶν, οἱ ἄλλοι (s. ἄλλον) ἐκάκωσαν.⁷
 Σ. πολλαὶ αἱ κακοπάθειαι αὐτῶν ἀκολουθοῦσαι ταχέως. Θ. ἐπληθύνθησαν τὰ εἶδωλα αὐτῶν, εἰς τὰ ὀπίσω ἐτάχυναν.⁸ Ε'. . . τὰ εἶδωλα αὐτῶν ἄλλοι ἐξελέξαντο.⁹

4. **לֹא לִיבָבו לִיבָמִינָה דַּמְּיָנָה**. *Non libabo libamina eorum de sanguine.* Ο. οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἵματος. Ἄ. οὐ μὴ σπείσω σπονδὰς αὐτῶν ἐξ αἱμάτων.¹⁰ Σ. οὐ σπείσω τὰς σπονδὰς αὐτῶν . . .¹¹

6. **לִיבָבִי לִיבָבִי**. *Funes ceciderunt mihi.* Ο. σχοινία ἐπέπεσάν μοι. Ἄ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Σ. . . ἐνέπεσάν (μοι).¹²

בְּבִמְיָנַי. *In amoenis (locis).* Ο. ἐν τοῖς κρατίστοις. Ἄ. ἐν τοῖς εὐπρεπέσι. Σ. ἐν τοῖς καλλίστοις.¹³

9. **בְּבוֹדִי**. *Gloria mea.* Ο. ἡ γλῶσσά μου. Πάντες δόξα μου.¹⁴

11. **שָׂבַע שְׂמֵחָה**. *Saturatio gaudiorum.* Ο. πληρώσεις με εὐφροσύνης. Ἄ. Σ. πλησμονὴ εὐφροσυνῶν. Θ. ἐπτά εὐφροσύνας.¹⁵

פָּנֶיךָ. *Coram facie tua.* Ο. μετὰ τοῦ προσώπου σου. Σ. παρὰ τῷ προσώπῳ σου.¹⁶

בְּיְמִינִי. *Jucunda sunt in dextera*

tua in perpetuum. Ο. τερπνότητες (alia exempl. τερπνότης) ἐν τῇ δεξιᾷ σου εἰς τέλος. (Ἄ.) εὐπρεπὴ ἐν δεξιᾷ σου ἴκος.¹⁷

PSALM. XVI (Hebr. xvii).

1. **וְהָיָה לְבָרְכָה**. *Oratio Davidi.* Ο. προσευχὴ τοῦ Δαβὶδ (alia exempl. τῷ Δ.). Ἄ. Σ. . τοῦ Δαβὶδ. Ε'. Σ'. ὁμοίως τοῖς Ο' (τῷ Δ.).¹

רְצֵף קִיָּה. *Audi, Jona, justitiam.* Ο. εἰσάκουσον, κύριε, τῆς δικαιοσύνης μου. Ἄ. εἰσάκουσον, κύριε, δίκαιον. Σ. Θ. . . κύριε δικαιοσύνης.²

וְהָיָה קוֹלִי. *Attende clamorem meum.* Ο. πρόσχες τῇ δεήσει μου. Ἄ. πρόσχες τῇ ἀνέσει μου.³

לֹא בְּמַרְמָה. *Non in labiis doli.* Ο. οὐκ ἐν χεῖλεσι δολίους. Σ. οὐ διὰ χειλέων δολίων.⁴

2. **מִפְּנֵי**. *A facie tua iudicium meum exeat.* Ο. ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου ἐξέλθοι. Σ. ἀπὸ τοῦ προσώπου σου κρίτις μου ἐξελεύσεται.⁵

וְהָיָה עֵינֶיךָ. *Oculi tui respiciant rectitudines.* Ο. οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας. Ὅμοίως οἱ Γ'.⁶

⁷ Montef. ex Nobil. et Vat. affert: Ἄ. πληθυνθήσονται διαπονήματα αὐτῶν. Syro-hex. **לִיבָבו לִיבָמִינָה דַּמְּיָנָה**. Cf. ad Psal. cxiii. 12. Reliqua Aquilae Syro soli debentur, qui pergit: **לִיבָבו לִיבָמִינָה דַּמְּיָנָה** (corr. a pr. m. **לִיבָבו לִיבָמִינָה**). (Pro **לִיבָבו** Aquilae legisse videtur **לִיבָבו**, *afflicerunt*.) ⁸ Nobil., Vat. "Hoc item modo legit Agellius, eodem forte Vaticano cod. usus. At duo MSS. Regii antiquissimi, itemque Daniel Barbarus ex Theodoro Antiocheno, tertiam lectionem, quae ab aliis Theodotioni tribuitur, Symmacho ascribunt; et quidem recte: is enim **לִיבָבו** vertit τὰ εἶδωλα αὐτῶν Jessai. xvi. 1."—Montef. E contrario idem Sym. **לִיבָבו** vertit κακοπάθεια Geu. iii. 17. v. 29; necnou **לִיבָבו**, ἄρον κακοπαθουμένων Psal. cxxvi. 2. Certo certiore rem facit Syrus noster, qui affert: **לִיבָבו**. ⁹ Syro-hex. **לִיבָבו**. ¹⁰ Nobil., Euseb., Reg. unus. ¹¹ Syro-hex. Symmacho continuat: **לִיבָבו**.

לִיבָבו. ¹² Vat. ¹³ Regii duo. Syrus affert: Ἄ. ἐν τοῖς εὐπρεπέσι (**לִיבָבו**). ¹⁴ Vat. Cod. 273: Ἐν ἄλλοις ἡ δόξα μου. Syrus affert: **לִיבָבו**. ¹⁵ "Sic Vaticanus, melius quam Drusius [Nobil.] qui primam versionem Aquilae et Theodotioni tribuit, secundam Symmacho."—Montef. ¹⁶ Nobil., Vat. ¹⁷ Syro-hex. in textu pro *τερπνότης* habet **לִיבָבו**, *splendor, gloria*; in marg. autem sine auctore: **לִיבָבו**; quae Aquilam interpretem sapiunt. Cf. ad Psal. cxxxiv. 3. cxl. 6.
 PSALM. XVI. ¹ Vat. Etiam Syro-hex. τοῖς Ο' tribuit τῷ Δαβὶδ. ² Reg. unus. Schol. apud Nobil.: Οἱ ἄλλοι τὸ, μου, οὐ προσέθηκαν ἄλλ' ὁ μὲν Σ. καὶ Θ. κύριον δικαιοσύνης τὸν θεὸν ὀνομάσασιν ὁ δὲ Ἄ. εἰσάκουσον δίκαιον, ἀντὶ τοῦ δικαίου. Eadem habet Theodoret. ³ Vat. Nobil. affert: Ἄ. αἰμέσει μου. ⁴ Theodoret. et "codd. duo." ⁵ Vat. Nobil.: Σ. ἐξελεύσεται. ⁶ Vat.

- 3, 4. תִּלְבַּחְלִי : בְּלִי-יַעֲבֹר-בִּי בְּלִי-מַצְרֵה-בְּלִי
 דָּמָה. Non invenies (malum); cogitatio mea
 non transiit os meum: propter opera hominum.
 Ο. και οὐχ εὐρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία ὅπως ἂν
 μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώ-
 πων. Ἄ. Σ. και οὐχ εὐρες τὰς συνέσεις μου, ὅτι (οὐ)
 διήλθε τὸ στόμα μου κατὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων.⁷
4. פָּרַץ תִּקְחֵנִי שְׂמֵרְתִי וְיָנִי. Ego odseruani vias
 violenti. Ο. ἐγὼ ἐφύλαξα ὁδοὺς σκληρὰς. Σ.
 ἐγὼ ἐφυλαξάμην ὁδοὺς παραβάτου.⁸
5. תְּמַח. Sustentando. Ο. κατάρτισαι. Ἄ. ἀντι-
 λαβέσθαι. Σ. συγκράτησον. Θ. τελείωσον.⁹
7. הִלְפֵה. Insignes fac. Ο. θαυμάστωσον. Σ.
 παραδόξασον.¹⁰
8. רָעָה-בֵּן רִשְׁמֵי. Sicut pupillam filiam oculi.
 Ο. ὡς κέρην ὀφθαλμοῦ. Ἄ. ὡς κέρην θυγατέρα
 ὀφθαλμοῦ. (Ἄλλος) ὡς κέρην ὀφθαλμοῦ quae est.¹¹
 Ἄ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο.¹²
9. וְיָנִי וְיָ. Qui violententer egerunt mecum. Ο.
 τῶν τολαιπωρησάντων με. Ἄ. τῶν προκομισάν-
 των με.¹³
- עֲלִי בְּנַפְשִׁי וְיָנִי. Hostes mei contra ani-
 mam circumdant me. Ο. οἱ ἐχθροὶ μου τὴν
 ψυχὴν μου περιέσχον. Σ. οἱ ἐχθροὶ μου περι-
 ψυχῆς ἐκύκλωσάν με.¹⁴
10. קָרַץ בְּמִן הַקֶּלֶב. Adipem suum (cor pingue)
 clauserunt. Ο. τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν.

- Σ. τῷ στόματι αὐτῶν ἀπεφράγησαν.¹⁵
10. תִּנְחַן בְּרַבִּי יָמִי. Ore suo loquuntur superbe.
 Ο. τὸ στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν.
 Σ. τῷ στόματι αὐτῶν ἐλάλησαν ὑπερηφάνως.¹⁶
11. תִּנְחַן לְיָנוּפִי עֲקִינֵי עֵינָי וְנִנְחַן עַל-
 עֵינָי. Gressus nostros (quod attinet) nunc
 circumdant nos; oculos suos ponunt ad decli-
 nandum in terra. Ο. ἐκβαλόντες με ἰνὴν
 περιεκύκλωσάν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο
 ἐκκλίνειν ἐν τῇ γῆ. Ἄ. . . τοῦ ἐκκλίνειν ἐν τῇ
 γῆ.¹⁷ Σ. μακαρίζοντές με παραχρῆμα περι-
 κύκλουν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔταξαν ἑτε-
 ροκλινεῖν ἐν τῇ γῆ.¹⁸
12. וְיָנִי. Similitudo ejus. Ο. ὑπέλαβόν με.
 Ἄ. ὁμοίως αὐτῶν.¹⁹
- וְיָנִי. Sicut leo juvenis. Ο. ὡσεὶ σκύμνος.
 Ἄλλος σκύλαξ.²⁰
13. וְיָנִי וְיָ. Praeueni faciem ejus,
 prosterne eum. Ο. πρόφθασον αὐτοὺς, και
 ὑποσκέλισον αὐτούς. Ἄ. πρόφθασον τὸ πρό-
 σωπον αὐτοῦ, κάμψον αὐτόν. Σ. πρόφθασον
 τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, και ἔκλασον αὐτόν.²¹ Θ.
 ὁμοίως τοῖς Ο.²²
- 13, 14. הַדִּי-יָמִי : הַרְבֵּה. Gladio tuo: ad
 hominidus manus tuae. Ο. ῥομφαίαν σου ἀπὸ
 ἐχθρῶν τῆς χειρὸς σου. Ἄ. ῥομφαία (s. μάχαιρα)
 σου, ἀπὸ τεθνηκότων χειρὸς σου.²³ Σ. εἰς μάχαιράν
 σου . . .²⁴

⁷ Syro-hex. $\text{וְיָנִי בְּלִי-יַעֲבֹר-בִּי בְּלִי-מַצְרֵה-בְּלִי}$.
 + $\text{וְיָנִי בְּלִי-יַעֲבֹר-בִּי בְּלִי-מַצְרֵה-בְּלִי}$. Particula negans
 in secundo loco excoisidisse videtur. ⁸ Sic Colb., Euseb.
 Nobil. et Regii duo: Σ. ὁδοὺς ἐφυλαξάμην παραβάτου. Syro-
 hex. affert: Σ. παραβάτου ($\text{וְיָנִי בְּלִי-יַעֲבֹר-בִּי}$). ⁹ "Trium
 lectiones exhibet Vaticanus."—Montef. Aquilae et Syro.
 versiones affert Nobil. ¹⁰ "Sic MSS."—Montef.
¹¹ Syro-hex. $\text{וְיָנִי בְּלִי-יַעֲבֹר-בִּי בְּלִי-מַצְרֵה-בְּלִי}$.
 + $\text{וְיָנִי בְּלִי-יַעֲבֹר-בִּי בְּלִי-מַצְרֵה-בְּלִי}$. ¹² Vat. ¹³ Syro-hex. וְיָנִי .
 + וְיָנִי . Cf. ad Psal. cxxxvi. 8. ¹⁴ Sic
 Corder. in *Catena PP. GG.*, T. I, p. 289, ubi περὶ εὐχῆς
 mendose scriptum. Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 177.
¹⁵ Nobil. et "tres MSS." Syro-hex. $\text{וְיָנִי בְּלִי-יַעֲבֹר-בִּי}$.
 + וְיָנִי . Corderius mendoso dedit ἀπεφράγησαν.
 Mendosius scriba Cod. 268: τῷ στόματι αὐτῶν ἀπεφράγησαν.
¹⁶ Corder. l. c. ¹⁷ Nobil., Vat. ¹⁸ "Lectionem Sym-
 machi plenam efferunt quatuor MSS., sed pro ἔταξαν unus

habet ἔθεντο, alter ἔταξαν, male."—Montef. Montef. edi-
 dit περιεκύκλωσάν με, invitis Nobil., Corder., Euseb., et
 Syro nostro, qui affert: $\text{וְיָנִי בְּלִי-יַעֲבֹר-בִּי}$.
 + וְיָנִי . Pro ἔταξαν stant Corder. et Theo-
 doret.; Eusebii autem verba, και τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲ αὐτῶν,
 φησὶν, ἔθεντο κατ' ἐμοῦ τοῦ παρακλίνειν με, non sunt Symmachi,
 sed ipsius auctoris in versionem τῶν Ο' commentantis.
¹⁹ Syro-hex. + וְיָנִי . ²⁰ Coislin. unus.
²¹ Nobil., Vat. ²² Vat. ²³ Syro-hex. וְיָנִי .
 + וְיָנִι . Montef. affert: Ἄ. Ο. ῥομφαία. Σ.
 εἰς μάχαιράν σου; ex Theodoreto, ut ait, sed Theodoretus
 Aquilam non memorat. Aliter Theod. Mops. apud Mai.
P. N. B., T. VII, P. I, p. 393. Τις, ῥομφαία σου, ἀναγινώ-
 σκουσι, ἐπὶ τῆς δοτικῆς πτώσεως λέγοντες· ἴστω δὲ οὐχ οὕτως,
 ἀλλὰ, ῥομφαίας σου· οὕτως γὰρ Ἄκ. εἶπε, μάχαιρας σου.
²⁴ Theodoret. Cod. 268: Συμ. εἰς μάχαιράν σου, κύριε, ἀπο-
 λύνων ἀπὸ τῆς γῆς. In marg. Cod. 292 scriptum est: ῥύσαι

14. **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** *Jova, ab hominibus de mundo, quorum portio in vita.*
 O'. κύριε, ἀπολύων (alia exempl. ἀπὸ ὀλίγων²⁵) ἀπὸ γῆς, διαμέρισον αὐτοὺς ἐν ζωῇ αὐτῶν. 'A. κύριε, ἀπὸ τεθνηκότων ἐκ καταδύσεως μέρος αὐτῶν ἐν ζωῇ.²⁶ Σ. κύριε, ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἀπὸ ἐνδεδικότων ἢ μερὶς αἰτῶν ἐν ζωῇ.²⁷

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. וְיִבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל. *Et thesauro tuo adimplet ventrem eorum. Saturantur filii, et reponunt residuum suum parvulis suis.* O'. καὶ τῶν κεκρυμμένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστήρ αὐτῶν. ἐχορτάσθησαν υἱῶν (alia exempl. υἰῶν), καὶ ἀφήκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν. 'A. καὶ τῶν κεκρυμμένων σου πληρώσεις γαστέρας αὐτῶν ἐμπλησθήσονται [δὲ] υἰῶν, καὶ ἀφήσουσιν αὐτὰ περιουσίαν τοῖς βρέφεσιν αὐτῶν. Σ. καὶ τῶν ἀποθέτων σου πληρώσεις τὰς γαστέρας αὐτῶν. χορτασθήσονται υἱοί, καὶ ἀφήσουσι τὰ λείψανα αὐτῶν τοῖς νηπίοις αὐτῶν.²⁸

15. **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** *In evigilando imagine tua.* O'. ἐν τῷ ὀφθῆναι τὴν δόξαν σου. 'A. ἐν τῷ ἐξυπνισθῆναι ὁμοιώσεώς σου. Σ. ἐξυπνισθεῖς

τῆς ὁμοιώσεώς σου. Θ. ἐν τῷ ὀφθῆναι γὰρ τὴν δεξιάν σου.²⁹

PSALM. XVII (Hebr. xviii).

1. **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** *Praeceptori servo Jovae Davidi.* O'. εἰς τὸ τέλος τῷ παιδί κυρίου τῷ Δαυίδ. 'A. τῷ νικοποιῷ τῷ δούλῳ κυρίου τῷ Δαυίδ.¹ Σ. ἐπινίκιον τοῦ δούλου κυρίου τοῦ Δαυίδ.²
2. **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** *Diligam te.* O'. ἀγαπήσω σε. 'A. Σ. Θ. ὁμοίως.³
3. **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** *Petra mea.* O'. στερέωμά μου. 'A. Σ. πέτρα μου.⁴
- וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** *Deus meus, rupes mea.* O'. ὁ θεός μου, βοηθός μου. 'A. ἰσχυρός μου, στερεός μου.⁵
- וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** *Clypeus meus.* O'. ὑπερασπιστής μου. 'A. θυρός μου.⁶
4. **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** *Laudandum.* O'. αἰνῶν. 'A. Σ. ὑμνητῶν, s. αἰνετῶν.⁷
5. **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** *Funes mortis.* O'. ὠδίνες θανάτου. 'A. σχοινία θανάτου. Σ. τρώσεις.⁸

με ἀπὸ τοῦ σατάν, καὶ ἡ βομφαία σου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς τῶν χειρῶν σου. ²⁵ Sic Comp., Ald., et codd. Psalt. Gall.: a paucis. Theodoretus in textu τῶν O' legit ἀπὸ ὀλίγων, sed in commentario παραπέμπων θανάτῳ, h.e. ἀπολύων, habet. Psalterium vetus, teste Nobilio, habet, *perdens*, ἀπολλύων, quod in uno codice Graeco se reperisse testatur Augustinus, quodque in apographo suo invenit Syrus noster, vertens: **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** ²⁶ Sic Nobil., Euseb., et "omnes MSS." Syro-hex.: 'A. κύριε, ἀπὸ τῶν τεθνηκότων (**וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.**) ἐκ καταδύσεως (**וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.**); alioquin *κατάδυσις* Nostro est **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** Vel **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** Vid. ad Psal. xxxviii. 6. xlviii. 2. lxxxviii. 48) μέρος αὐτῶν ἐν ζωῇ. ²⁷ Sic "omnes MSS." et Euseb., qui ἀπὸ νεκρῶν sine artic. legit. Nobil. affert: Σ. κ. ἀπὸ τῶν ν. ἐνδεδικότων ἢ μ. ἐν ζωῇ. ²⁸ "Lecti- ones Aquilae et Symmachi plenas mutuamur ex quatuor MSS. Agellius ad Sym. habet *χορτασθήσονται δὲ υἱοί*, simili- literque Euseb., Theodoret. et Drusius [sed hi omnes testes, *χορτασθήσονται υἱοί*, sine particula]. Sed Reg. unus habet *υἰῶν*, erasis prioribus: nam prima manu videtur habuisse *υἱοί*. Ad finem versiculi notat Vat.: 'A. Σ. Θ. τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις. At duo priores longe diversam interpreta- tionem habent, ut vides."—Montef. In textu τῶν O'

Syro-hex. legit *υἰῶν*, non *υἱῶν*. In lectione Aquilae, quae Montefalconii testimonio tota inniti videtur, pro *αὐτὰ περιουσίαν* Fischerus in *Clavi Versa. GG.*, p. 73, tentabat τὴν περιουσίαν αὐτῶν. E Symmachi versione Euseb. affert, καὶ τῶν ἀποθέτων, et *χορτασθήσονται*—*νηπίοις αὐτῶν*; Syro- hex. autem: Σ. *χορτασθήσονται υἱοί, καὶ ἀφήσουσιν* (**וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.**). ²⁹ Nobil., Vat. Syro-hex. affert: **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** h.e. *χορτασθῆσομαι ἐν τῷ ἐξυπνισθῆμαι κ.τ.έ.*
 PSALM. XVII. ¹ Sic ex "duobus MSS." Montef., qui *νικοποιῷ* sine articulo affert. Paulo aliter Syrus: 'A. τῷ νικοποιῷ τοῦ δούλου κυρίου Δαυίδ (**וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.**).
² Euseb. ³ Vat., teste Adlero apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIV, p. 184. ⁴ "Cod. unus, Reg. et Euseb."—*Montef.* Syro-hex. **וַיִּבְרָא אֱלֹהֽים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** ⁵ Syro-hex. **וַיִּבְרָא אֱלֹהֽים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** Cf. ad Psal. xxvi. 5. xxvii. 1. (Syr. **וַיִּבְרָא אֱלֹהֽים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** pro *στερεός* adhibet Noster Psal. xxxiv. 10, et ad Aq. Jerem. xlix. 19. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xviii. 14.) ⁶ Syro-hex. **וַיִּבְרָא אֱלֹהֽים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** ⁷ Syro-hex. **וַיִּבְרָא אֱלֹהֽים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** Cf. 2 Reg. xxii. 4 in LXX. ⁸ Syro-hex. **וַיִּבְרָא אֱלֹהֽים אֱנוֹשׁ וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל.** Ad Sym. cf. ad Psal. lxxvi. 11.

5. בְּלִיעַל. *Nequitiae. O. ανομίας. 'A. ἀποστασίας.*⁹
 יְבַעְתוּנִי. *Conturbaverunt me. O. ἐξετάραξαν με. 'A. obstupescere fecerunt me. Σ. ἐπτόσαν με.*¹⁰
6. מִוַּקְשֵׁי. *Laquei. O. παγίδες. 'A. σκῶλα.*¹¹
7. מִחֵיכְלוֹ. *Ex palatio suo. O. ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ. 'Αγίου αὐτοῦ, παρ' οὐδενὶ κείται ἐν τῷ ἔξαπλῷ.*¹²
8. וְתַנְעָנְעָהּ וְתַרְעָהּ שָׂהָרָהּ. *Et conquassata est et contremuit terra. O. καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἐντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ. 'A. καὶ ἐκινήθη καὶ ἐσειίσθη ἡ γῆ.*¹³
 וַיִּרְגְּזוּ. *Contremuerunt. O. ἐταράχθησαν. 'A. ἐκλονήθησαν. Σ. ἐσαλεύθησαν.*¹⁴
 וַיִּתְנַעְנְעוּ. *Et concussa sunt. O. καὶ ἐσαλεύθησαν. Σ. (καὶ) περιετράπησαν.*¹⁵
9. וַיִּשְׂפוּ מִפִּי תִּנְיָאֵל. *Et ignis ex ore ejus consumit. O. καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατεφλόγισεν (alia exempl. καταφλεγῆσεται¹⁶). 'A. καὶ πῦρ ἀπὸ στόματος αὐτοῦ φάγεται. Σ. καὶ πῦρ ἐκ στόματος αὐτοῦ ἀναλίσκον.¹⁷ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁸*
10. שָׁמַיִם. *Caelum. O. οὐρανόν. 'A. Σ. οὐρανοὺς.*¹⁹
 וַיֵּרֶד וַעֲרַפֵּל. *Et descendit, et caligo. O. καὶ κατέβη, καὶ γνόφος. Σ. καὶ κατέβη δι' ὀμίχλης.*²⁰
11. עַל-כְּרֻבִים וַיִּפְּצֵם. *Super cherub, et volavit. O. ἐπὶ χερουβὶμ, καὶ ἐπετάσθη. Σ. ἐπὶ χερουβ πετομένου.²¹*
 וַיִּפְּצֵם. *Et volavit. O. καὶ ἐπετάσθη. S. ἐβαστάχθη.*²²
12. וַיִּפְּצֵם מִיְּבִימֵי. *Caliginem aquarum, nubes nubium. O. σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων. 'A. σκοτασμός ὑδάτων ἐν παχύτητι ῥοπιῶν. Σ. γνόφωσις ὑδάτων ἐν παχύτητι ἀέρος.*²³
13. כְּגִבְעוֹתַי וַיִּפְּצֵם עֲבָרָהּ. *A splendore qui coram ea est nubes ejus transierunt. O. ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διήλθον. Σ. Prae splendore qui est coram eo, per levitatem (s. velocitatem) nubium suarum transit.*²⁴
 וַיִּפְּצֵם בְּרָד וַיִּתְנַעְנְעוּ. *Grando et prunae ignis. O. χάλαζα καὶ ἀνθρακες πυρός. 'O 'Εβραῖος, 'A. Σ. Θ. Ε'. S'. ὁμοίως.*²⁵
14. וַיִּפְּצֵם לְפָנָיו וַיִּתְנַעְנְעוּ. *Et Altissimus vocem suam edit, grandinem et prunas ignis. O. καὶ ὁ ὑψιστος ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ, ✕ Θ. χάλαζα καὶ ἀνθρακες πυρός. Σ. καὶ ὁ ὑψιστος ἔδωκεν ἦχον ἑαυτοῦ μετὰ χαλάξης καὶ ἀνθράκων πυρός.²⁷*
15. וַיִּפְּצֵם רַב וַיִּתְנַעְנְעוּ. *Et fulgura multa, et conturbavit eos. O. καὶ ἀστραπὰς ἐπλήθυνε, καὶ συνετάραξε αὐτούς. 'A. καὶ πλῆθος ἀστραπῶν, καὶ ἐφαγεδαίνωσεν αὐτούς.²⁸*

* Syro-hex. .{. .{. Cf. ul Psal. xl. 9.
⁹ Syro-hex. .{. .{. Aquilae fortasse vindicandum ἐθάμβησαν, s. ἐξεθάμβησαν, s. ἐξέστησαν με. ¹¹ Syro-hex. .{. .{. Cf. Hex. ad Prov. xii. 13.
¹² "Haec nota habetur in duobus MSS. Regiis."—Montef. Rectius in Psalt. Gall. notatur: *de templo + sancto : suo.*
¹³ Euseb. Parsons. vero ex Euthymio Zigab. affert: ὁ Ἀκύλας εἶπεν' ἐκινήθη καὶ ἐσαλεύθη. ¹⁴ Syro-hex. .{. .{. + .{. .{. Cf. Hex. nostra ad Jesai. v. 25. xiv. 9. ¹⁵ Euseb. ¹⁶ Sic Syro-hex. cum Euseb., Theodoret., et codd. ¹⁷ Nobil., Vat. Syro-hex. .{. .{. + .{. .{. + .{. .{. ¹⁸ Vat. ¹⁹ Idem. ²⁰ Syro-hex. .{. .{. + .{. .{. ²¹ Syro-hex. .{. .{. + .{. .{. Bugatus vertit: *super cherubim volans;* sed Vat., ab Adlero collatus, opportune affert: Σ. πετομένου. Verum vidit D. Abr. Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc.

p. 43. ²² Syro-hex. + .{. .{. ²³ Graeca con-
 jectando eruimus ex Syriacis: .{. .{. + .{. .{. + .{. .{. + .{. .{. ²⁴ Syro-hex. .{. .{. + .{. .{. + .{. .{. + .{. .{. Latina sunt
 Bugati; Graeca non tam difficilia quam incerta sunt.
²⁵ Montef. ex Regio uno affert: 'O 'Εβραῖος, 'A. Σ. Θ. Ε'. S'. χάλαζα κ.τ.ε. In Syro-hex. sub asterisco legitur hic
 versiculus, per errorem, ut videtur, pro v. 14, ubi tam
 apud Syrum quam apud LXX abest. ²⁶ Psalt. Gall.:
 ✕ *grando et carbones ignis.* Hieron. in Epist. ad Sun. et
 Fret. 9: "Et quaeritis cur Graecus istum versiculum
 secundo non habeat, interpositis duobus versibus. Sed
 sciendum, quia de Hebraico et de Theodotionis editione in
 LXX interpretibus sub asterisco additum sit." ²⁷ Regii
 duo. ²⁸ Syro-hex. + .{. .{. + .{. .{. + .{. .{. Syriacum .{. .{., Lexicis fere ignotum, vertit Bugatus,

- 16. מִיָּקִי מֵיָּקִי. *Avei aquae.* Ο. αἰ πηγαὶ τῶν ὑδάτων. 'Α. ἐκχύσει ὑδάτων.²⁹
 מִנְּשָׁמָה. *Prae flatu.* Ο. ἀπὸ ἐμπνεύσεως. Σ. ἀπὸ ἐμφυσήματος.³⁰
- 17. מִיָּקִי מִמְּרוֹם חַלְשִׁי. *Misit (manum suam) de excelso, et accepit me.* Ο. ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους, καὶ ἔλαβέ με. Θ. . . ἐκ τοῦ οὐρανοῦ σωτηρίαν μου.³¹
 יִמְשֵׁנִי. *Extraxit me.* Ο. προσελάβετό με. 'Α. operuit (s. circumdedit) me. Σ. exsuxit me.³²
- 19. בְּיֹם-יָדַי. *In die calamitatis meae.* Ο. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς μου. Σ. ἐν ἡμέρᾳ ταλαιπωρίας μου.³³
- 20. לְמַרְחָב. *In spatiosum.* Ο. εἰς πλατυσμόν. Σ. εἰς εὐρυχωρίαν.³⁴
 בִּי יִפְקֹץ. *Quoniam complacuit in me.* Ο. ὅτι ἠθέλησέ με. 'Α. ὅτι ἐβουλήθη ἐν ἐμοί.³⁵
- 23. מִנְּיָדָיו מִנְּיָדָיו. *Statula ejus non moveo a me.* Ο. τὰ δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστη-

- σαν (alia exempl. ἀπέστησα³⁶) ἀπ' ἐμοῦ. 'Α. ἀκριβασμούς αὐτοῦ οὐ μετέστησα ἀπ' ἐμοῦ.³⁷
- 25. לִי הִתְיַבֵּי-יָדַי. *Et rependit Jova mihi.* Ο. καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος. 'Α. καὶ ἀποστρέψει (s. ἐπιστρέψει) μοι . . .³⁸
 לְעֵינַי לְעֵינַי. *In conspectu oculorum ejus.* Ο. ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Σ. τὴν ἀντικρὺ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.³⁹
- 26. כִּי-בִנְיָמִן בְּרַחֲמֶיךָ. *Cum benigno benignum te praestas.* 'Α. Ο. Θ. Ε'. μετὰ ὀσίον δσιωθήσῃ.⁴⁰ Σ. πρὸς δσιον ὀσίως πράξεις.⁴¹
 כִּי-בִנְיָמִן בְּרַחֲמֶיךָ. *Cum viro integro integre agis.* Ο. καὶ μετὰ ἀνδρὸς ἀθάφου ἀθφῶς ἔσῃ. Σ. καὶ μετὰ τοῦ κεχαριτωμένου χαριτωθήσῃ.⁴²
- 28. עֲנֵ-עֵץ. *Populum afflictum.* 'Α. λαὸν πένητα. Σ. λαὸν πρᾶον.⁴³
- 30. הַיָּדָא הַיָּדָא בְּיָדֶיךָ. *Nam per te incursavi in turmas.* Ο. ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατηρίου. 'Α. ὅτι ἐν σοὶ δραμοῦμαι εὐζωνος. Σ. ὅτι εἰς χεῖράς σου δραμοῦμαι ἀπὸ λόχου.⁴⁴ Ε'. . . fortis.⁴⁵

fulgure confecit, ekerainowen, quod Nostro est פפפ *Jesai. xxx. 30. Omnino conferendus est Jerem. li. 34, ubi pro Hebr. מִיָּקִי Syrus Aquilae tribuit* כחכ, *h.e. vertente Norbergio, erosit me; quo sensu de tinea dixit Ephr. Opp. T. II, p. 319, l. 28, et p. 391, l. 25, indicante Bernstein. in Lex. ad Chrestom. Syr. p. 79. Equidem nullus dubito quin utrobique Aquila dederit* *ἐφαγεδαίνωσε, consumpsit, ut pro eodem Hebr. interpretatus est Deut. vii. 23. 1 Reg. vii. 10. Posterior locus est: καὶ ἐβρόντησε κύριος ἐν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, מִיָּקִי; ubi in Hexaplis est: Ο. συμχύθησαν. "Ἄλλ. ἐφαγεδαίνωσαν. "Ἄλλ. ἐξέστησαν. Secundum Cod. 108 ἐξέστησαν ad Theodotionem pertinet; altera lectio sic emeodanda videtur: 'Α. ἐφαγεδαίνωσαν (αὐτοῖς).²⁹ Syro-hex. + עקל עקל. Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 12. Hieron.: effusiones aquarum.³⁰ Syro-hex. + עפפפ. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 10.³¹ "Unus codex."—Montef. Glossam sapit, qualem Theodoret. affert: ἀντὶ τοῦ πέπεικεν ἅπαντας ὡς οὐρανῶθεν μοι τὴν ἐπικουρίαν παρέσχε.³² Syro-hex. + עפפפ + עפפפ. Graeca valde incerta sunt. Varie sonat עפפפ, e.g. εἰλησε, περιεἰλησε, ἐνετίλιξε, ἐκίκλωσε, περιεκίκλωσε, et sim., quae ab Hebr. עֲפָפָה, *tracit*, aliena videntur: Symmachi autem עפפפ, *suavit*,*

semel, ni fallor, in hac versione obviam fit. Etiam Bar Hebr. affert: עפפפ, sed, teste Bernsteio ad *Chrestom. Syr.* p. 163, ita ut ad עֲפָפָה, non ad עֲפָפָה, minus apte referatur.³³ Nobil., Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus.³⁴ Euseb.³⁵ Euseb. et "codex unus."³⁶ Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. + עפפפ.³⁷ Syro-hex. + עפפפ.³⁸ Syro-hex. + עפפפ. Cf. ad Psal. lxxviii. 5.³⁹ Euseb. et Agellius.⁴⁰ Regii duo.⁴¹ Nobil. et iidem Regii. Eandem lectionem minus probabiliter Aquilae tribuit Syro-hex. + עפפפ.⁴² Regii duo. Nobil. quasi scholium affert.⁴³ Euseb. et "duo MSS." Syro-hex. affert: 'Α. πρᾶον (עפפפ).⁴⁴ Syro-hex. + עפפפ. (Syriacum עפפפ usitatius pro Graeco ἐνέδρα s. ἐνεδρον ponitur; quoties vero Symmacho pro Hebr. עֲפָפָה tribuitur, per λόχος vertendum esse contra Middeld. ad 4 Reg. vi. 23. xxiv. 2 vehementer contendo, maxime propter locum Job. xix. 12, ubi Syrus affert: Σ. ὀμοθυμοδὸν ἐπῆλθον עפפפ αὐτοῦ; Hexapla autem diserte testantur: Σ. λόχοι αὐτοῦ.)⁴⁵ Syro-hex. juxta Cod. A. affert: עפפפ, Graece ὀχύρωμο. Sed Codd. B. et C. non עפפפ, sed עפפפ legunt, quod verius videtur.

30. **יִשְׂרָאֵל־גִּבּוֹרֵי**. *Transilii murum.* Ο'. ὑπερβήσομαι τείχος. Σ. ἐπιβήσομαι τείχους.⁴⁶
31. **הַמְרֵת־יְהוָה יִצְרָפָה**. *Sermo Jouae igni probatus est.* Ο'. τὰ λόγια κυρίου πεπυρωμένα. Σ. βῆσις τοῦ κυρίου δόκιμος.⁴⁷
33. **חַיִל**. *Robore.* Ο'. δύναμιν. 'Α. εὐπορίαν.⁴⁸
תְּמִימָה. *Perfectam.* Ο'. ἄμωμον. 'Α. τέλειον.⁴⁹
34. **מִשְׁנֵה רַגְלֵי כְּאֵלֵינוּ**. *Posens pedes meos tanquam cervarum.* Ο'. ὁ καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφου. 'Α. Σ. ἐξισῶν (s. συνισῶν) τοὺς πόδας μου *cum* (pedibus) *cervatum.*⁵⁰ [Οἱ λοιποὶ ὡσεὶ ἐλάφου.]⁵¹
וַעַל בְּמוֹתַי יַעֲמִידֵנִי. *Et super excelsa mea stare me facit.* Ο'. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἰστών με. 'Α. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψώματά μου στήσεις με.⁵² Σ. καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλά μου...⁵³
35. **וַיִּנְחַתָּה קֶשֶׁת**. *Et depressit (tetendit) arcum.* Ο'. καὶ ἔθου τόξον. Σ. καὶ ἐδράζει ὡς τόξον.⁵⁴
36. **מִגֵּן יְשׁוּעָה**. *Clypeum salutis tuoe.* Ο'. ὑπερασπισμὸν σωτηρίας μου.⁵⁵ Οἱ πάντες ὑπερα-

- σπισμὸν σωτηρίας σου.⁵⁶ Σ'. ὑπερασπιστήρα τοῦ σωτήρός σου.⁵⁷
36. **וַיַּעַזְבֵנִי חַיְבֵנִי**. *Et benignitas tua multiplicavit me.* Ο'. καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με εἰς τέλος. 'Α. Ε'. καὶ πραότης σου ἐπλήθυνέ με.⁵⁸ Σ. καὶ τὸ ὑπακούειν σοι αὐξήσει με.⁵⁹ Θ. καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει.⁶⁰
37. **וַיִּבְרַח**. *Dilatasti.* Ο'. ἐπλάτυνας. Σ. εὐρυχώρησας.⁶¹
וְלֹא קָרַעוּ מַעַץ לֵי. *Et non vacillarunt tali mei.* Ο'. καὶ οὐκ ἠσθένησαν τὰ ἴχνη μου. Σ. ἵνα μὴ σφαλῶσιν οἱ ἀστράγαλοι μου.⁶²
40. **וַתִּכְרַעְוּ קַמִּי**. *Prostravisti eos qui adversus me insurrexerant.* Ο'. συνεπόδισας πάντας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμέ. 'Α. κάμψεις ἐπανεστηκότα μου.⁶³ Σ. σκάσεις ἐποίησας...⁶⁴
41. **וַיִּתְּנֵנִי בְּיַד עֲרָף**. *Et hostes meos dedisti mihi quoad cervicem.* Ο'. καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶτον. 'Α. Σ. καὶ τῶν ἐχθρῶν μου ἔδωκάς μοι ἀχένο.⁶⁵ 'Αλλος ὑποχειρίου.⁶⁶

⁴⁶ Syro-hex. + **יִשְׂרָאֵל־גִּבּוֹרֵי**. Cf. Hex. ad Soph. i. 9. Bar Hebr. affert: + **יִשְׂרָאֵל־גִּבּוֹרֵי**.
⁴⁷ Nobil.
⁴⁸ Syro-hex. + **יִשְׂרָאֵל־גִּבּוֹרֵי**. Cf. ad Psal. ix. 29.
⁴⁹ Euseb. ⁵⁰ Syro-hex. **יִשְׂרָאֵל־גִּבּוֹרֵי**.
⁵¹ Nescio an extrema verterit Aquila, τοῖς ἐλαφίναις, a nominativo ἐλαφίνης, *hinnyibus* (vid. Hex. ad 1 Reg. xxiv. 3): Syrus autem τοῖς ἐλαφίνου, *cervinibus*, in apographo invenerit. Hieron. vertit: *coaequant pedes meos cervis*.
⁵² Sic Montef. ex Epist. ad Sun. et Fret., ubi tamen Hieron. tantummodo affirmat, *omnes interpretes pluralem numerum transtulisse*.
⁵³ Nobil., Vat. ⁵⁴ Vat.
⁵⁵ Syro-hex. + **מִגֵּן יְשׁוּעָה**. Syrus alter vertit: **מִגֵּן יְשׁוּעָה**, *et firmavit sicut arcum*.
⁵⁶ Sic Ed. Rom. et Syro-hex. In plurimis libris μου abest; in uno aut altero σου pro μου legitur. Adlerus ex Vat. affert: ὑπερασπισμὸν σωτηρίας σου, et in marg.: 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς ο'.
⁵⁷ "Sic duo MSS."—Montef. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 9: "In Graeco vos legisse dixistis, τῆς σωτηρίας μου. Sed in Hebraeo JESACHLA, salutis tuae, significat, non meae; quod et omnes interpretes transtulerunt."
⁵⁸ Sic Vat., teste Adlero. Nobil. affert: Σ. ὑπερασπιστήρα τὸν σωτήρά μου. Montef. vero e "duobus MSS.:" Σ. ὑπερασπιστήρα σωτηρίας σου.
⁵⁹ Sic Montef. ex Agellio, consentiente Didymo Alex. apud Mai. P. N. B.,

T. VII, P. II, p. 187. Euseb. Aquilae tribuit: καὶ πραότης σου ἐπλήθυνέ με, invito Syro-hex., qui affert: .**א**.
וַיַּעַזְבֵנִי חַיְבֵנִי. Hujus auctoritate Quintam ed. cum Aquila consociavimus.
⁵⁸ Syro-hex. **וַיַּעַזְבֵנִי חַיְבֵנִי**. Cf. 2 Reg. xxii. 36 in LXX. Montef. ex Euseb. [et Did. Alex. l. c.] edidit: Σ. καὶ τὸ ὑπακούειν με αὐξήσει με.
⁶⁰ In versione τῶν ο' hodie legitur, καὶ ἡ π. σου ἀνώρθωσέ με εἰς τέλος, καὶ ἡ π. σου αὐτή με διδάξει; et sic Syro-hex. sine nota. Nobil. vero scholium affert: τὸ, καὶ ἡ π. σου αὐτή με διδάξει, Θεοδοριανός ἐστιν, ἀπὸ τοῦ, καὶ ἡ π. σου ἀνώρθωσέν με εἰς τέλος, εἰρημένου τοῖς ο'. Psalt. Gall.: + *in finem, et disciplina tua ipsa docebit*.
⁶¹ Theodoret.
⁶² Syro-hex. et Bar Hebraeus: **וְלֹא קָרַעוּ מַעַץ לֵי**. (Pro **וְלֹא קָרַעוּ** Brunsius ad Bar Hebraeum *ἐκτραπῶσιν* dedit, ad locum Hebr. xii. 15 in Pesch. provocans. Haud ineptum foret *περιτραπῶσιν*, vocab. valde Symmachianum, et ab eo pro eodem Hebraeo positum Psal. xxv. 1. Sed in duobus locis, ubi Syrus noster **וְלֹא קָרַעוּ** exhibet, 2 Reg. xxii. 46, teste Masio in Syr. Pecnl., et 1 Esdr. iv. 27, in Graeco est *σφαλῶσιν* et *ἐσφαλῶσιν*.)
⁶³ Nobil.
⁶⁴ Syro-hex. **וַתִּכְרַעְוּ קַמִּי**. Cf. ad Psal. xxxvii. 18.
⁶⁵ Syro-hex. **וַיִּתְּנֵנִי בְּיַד עֲרָף**.
⁶⁶ Coislin. duo. Nisi forte scholium sit.

41. סִלְרֵם אֶפְעִי. *Silere eos feci.* Ο'. ἐξωλόθρευσας.
'Α. Σ. ἀφώνους ἐποίησα.⁶⁷

42. וְשִׁיעִי. *Vociferati sunt.* Ο'. ἐέκραξαν. 'Α. Σ.
ἐπεκαλοῦντο.⁶⁸

43. כַּשֵּׁיט הַיַּצוֹת אֶרֶיקֶם. *Sicut lutum platearum effudi eos.* Ο'. ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐτούς. 'Α. . . ἐξωτέρων (s. ἐξωτάτων) ἐκκένωσά αὐτούς.⁶⁹

44. תִּפְלֵטֵנִי מִרִּיבֵי. *Eripis me a contentionibus.* Ο'. ῥύσαι (alia exempl. ῥύση) με ἐξ ἀντιλογιῶν. 'Α. διασώσεις με ἀπὸ δικασιῶν. Σ. ῥύση με ἀπὸ ἀντιλογιῶν.⁷⁰ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁷¹

יַעֲבֹדוּנִי. *Servierunt mihi.* Ο'. ἐδούλευσέ μοι.
'Α. Σ. ἐδούλευσάν μοι.⁷²

45. לִי יִשְׁמְעוּ. *Obediverunt mihi.* 'Α. Σ. Ο'. ὑπήκουσέ μοι. Θ. Ε'. Σ'. ὑπήκουσάν μου.⁷³

בְּנֵי נֶגֶר. *Filii regionis peregrinae.* Ο'. υἱοὶ ἀλλόθριοι. 'Α. υἱοὶ τοῦ ξένου μου.⁷⁴

46. יִבְלֹוּ יְהִירְגוּ מִמְּסַגְרֹתָיָם. *Conciderunt, et trepidaverunt e claustris suis.* Ο'. ἐπαλαιώθησαν, καὶ ἐχώλανεσαν ἀπὸ τῶν τριβῶν αὐτῶν. 'Α. ἐκπεσοῦνται (s. ἀπαρρῆθονται), καὶ ὑποσταλήσονται ἐκ τῶν συγκλεισμάτων αὐτῶν.⁷⁵ Σ. ἀτιμωθήσονται (s. ἀτιμασθήσονται), καὶ ἐντραπήσονται . . .⁷⁶ S'.

πεσοῦνται, καὶ ἐκμαγήσονται ἀπὸ ἐδράσματος αὐτῶν.⁷⁷
47. וְרַבְרַב צִוְרֵי. *Et benedicta sit turpes mea.* Ο', καὶ πάντες· καὶ εὐλογητὸς ὁ θεὸς μου.⁷⁸

48. לִי הָיָה הַנִּקְמָה. *Deus, qui dat vindictas mihi.* Ο'. ὁ θεὸς ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί. Σ. ὁ θεὸς ὁ παρασχὼν τιμωρίας ἐμοί.⁷⁹
וַיִּתְּן תַּחְתָּי. *Et subegit gentes sub me.* Ο'. καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ' ἐμέ. Σ. καὶ ὑποτάσσων λαοὺς ὑπ' ἐμέ.⁸⁰

49. מֵאֵיבֵי מִיָּמַי. *Qui me eripit ex hostibus meis.* Ο'. ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν ὀργίλων. Πάντες· ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου.⁸¹

PSALM. XVIII (Hebr. xix).

1. לְדָוִד מִזְמוֹר מְנַחֵם. *Praeentori canticum Davidi.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῷ μελώδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ῥῆθὸς τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νίκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.¹

2. וְעֵצָה מֵעֵצָה. *Et opus manuum ejus.* Ο'. ποιήσιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ. 'Α. καὶ ποίημα χειρῶν αὐτοῦ. Σ. καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Θ. ποιήσιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ.²

⁶⁷ Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἀφώνους ἐποίησας (لا ملا حجب). mendose, ut videtur, pro حجب. Adlerus e Vat. exscripuit: Σ. ἀφώνους. Cf. ad Psal. c. 5. ⁶⁸ Syro-hex. + + + . ⁶⁹ Idem: + + + . Ad Graecum ἐξωτάτων cf. Hex. nostra ad Jesai. li. 20. Ezech. xxvi. 11. ⁷⁰ Nobil., Vat. et "quidam MSS." Syro-hex. affert: + + + . ⁷¹ Vat. Coislin. unus habet: Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', ῥύση με ἐξ ἀντιλογιῶν. ⁷² Cod. Bodl. signatus N.E.B. 2. 120 (Parsons. 13). Vid. Eichhoru. Repertor. T. XIII, p. 179. ⁷³ Coislin. Syro-hex. in textu: ὑπήκουσάν μου (s. μοι). ⁷⁴ Syro-hex. . ⁷⁵ Syro-hex. + + + . ⁷⁶ Syro-hex. + + + . Ad + + + . In Psal. xxxii. 8. Hieron.: defluent, et contrahentur in angustiis suis. ⁷⁷ Nobil., Reg. unus, et Theodoret. Scriptura ἀτιμασθήσονται est in S. Cyril. Alex. Explan. in Psalmos apud Mai. P. N. B., T. III, p. 204. Alius Reg. et Nobil.: Σ. ἠτιμώθησαν. ⁷⁸ Syro-hex. .

+ + + . (Syriacum + + + in Pael sonat, absteret, abolevit, a fundamento diruit, et cum Graeco ἐκμάσσειν commutatur Epist. Jerem. vv. 13, 24 in Syro-hex.) ⁷⁸ "Duo MSS." ⁷⁹ Euseb. ⁸⁰ Idem. ⁸¹ "Duo MSS." Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 9: "In Hebraeo nihil aliud habet nisi hoc: Liberator meus ab inimicis meis. Septuaginta autem, iracundis, addiderunt." Immo LXX arcte jungentes וְעֵצָה מֵעֵצָה, verterunt ἐξ ἐχθρῶν ὀργίλων: deinde pro וְעֵצָה מֵעֵצָה, etiam ab insurgentibus, posuerunt tantum, ἀπὸ τῶν ἐπανισταμένων. In Psal. Gall. legitur: + iracundis; * et; ab insurgentibus; nec dubitari potest, interpretes praeter LXX copulam expressisse.
PSALM. XVIII. ¹ "Tituli interpretationes eruuntur ex Cod. Colb., itemque ex Eusebio et Theodoro."—Montef. Euseb. affert: 'Α. τῷ ν. μελώδημα. Σ. ἐπ. ῥῆθὸς τοῦ Δ. Theodoret. nihil habet. Syrus affert: 'Α. Σ. τῷ νικοποιῷ psalmus (نكوي) τοῦ Δαυίδ. ² Vat.

3. **עָבַר**. *Evulgavit.* *O.* ἐρεύγεται. *'A.* Σ. ἀναβλύζει.³
תָּנַח. *Indicat.* *O.* ἀναγγέλλει. *Σ.* ostendit.⁴
4. **לֹא קוּלָּהּ עֲמֻשָּׁה לִבִּי בְּרִיבֵי הַיָּם וְהַיָּם לֹא שָׁמְעוּ**. *Non est sermo, et non sunt verba, non auditur vox eorum.* *O.* οὐκ εἰσι λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν. *'A.* οὐκ ἔστι λόγος, καὶ οὐκ ἔστι ῥήματα, οὐ μὴ ἀκουσθῆ φωνὴ αὐτοῦ.⁵ *Σ.* οὐ ῥήσεσιν, οὐδὲ λόγοις, ὧν οὐκ ἀκούονται αἱ φωναί.⁶ *Θ.* ὁμοίως τοῖς *O.*⁷
5. **בְּכָל מְצָרֵי אֶרֶץ חַיִּים**. *In omnem terram eavit chorda (sonus) eorum.* *O.* εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν. *'A.* . . ὁ κανὼν αὐτῶν.⁸ *Σ.* ἀλλ' εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ ἦχος αὐτῶν.⁹
וּבְרֵאשִׁית. *Et in finem.* *O.* καὶ εἰς τὰ πέρατα. *'A.* καὶ εἰς τέλος.¹⁰
וְהָיָה לְהַיָּהוּבֵי שָׁמַיָּה. *Soli posuit tabernaculum in illis.* *O.* ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκηνώμα αὐτοῦ. *'A.* τῷ ἡλίῳ ἔθετο σκηνώμα ἐν αὐτοῖς.¹¹ *Σ.* τῷ ἡλίῳ ἔταξε σκηνὴν ἐν αὐτοῖς.¹² *Θ.* *E.* τῷ ἡλίῳ ἔθετο σκηνώμα ἐν αὐτοῖς.¹³ *'O* Σύρος' ἐν αὐτοῖς ἔθετο τοῦ ἡλίου τὸ σκηνώμα.¹⁴

6. **וַיִּרְצֵהוּ שִׁשְׁתֵּי יָמִים מִן הַיָּם**. *Ille autem, sicut sponsus qui procedit e thalamo suo, gaudet, herois instar, currere viam.* *O.* καὶ αὐτὸς ὡς νύμφιος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν ÷ αὐτοῦ.¹⁵ *Σ.* αὐτῷ δὲ ὡς νυμφίῳ ἐκπορευομένῳ ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιωμένῳ (s. ὡς ἀγαλλιῶνται) ὡς ἰσχυρὸς δραμεῖν ὁδόν.¹⁶ *Οἱ πάντες* δραμεῖν ὁδόν.¹⁷
7. **מֵעֵצֶם לְעֵצֶם יִתְפַּקְתוּ יְהוּדָה מִמִּשְׁפַּחַת קִיָּץ**. *Ab extremo caelorum egressio ejus, et circuitus ejus ad extremum illorum.* *O.* ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ. *'A.* ἀπὸ τέλους τῶν οὐρανῶν ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ νίκος αὐτοῦ ἐπὶ τέλει αὐτῶν.¹⁸ *Σ.* . . ἡ προέλευσις αὐτοῦ, καὶ ἡ κύκλωσις αὐτοῦ . . .¹⁹
8. **וְהָיָה**. *Perfecta.* *O.* ἀμωμος. *'A.* τέλειος. *"*Ἄλλος ἀμemptos. *"*Ἄλλος καθαρὸς.²⁰
וְהָיָה. *Simplicem.* *O.* νήπια. *'A.* θελγόμενον. *Σ.* νήπια. *Θ.* ὁμοίως τοῖς *O.*²¹
9. **וְהָיָה**. *Praecepta.* *O.* τὰ δικαιώματα. *"*Ἄλλος ἀκριβάσματα. *"*Ἄλλος προστάγματα.²²

³ Syro-hex. + **עָבַר**. *Idem* Syr. aliquando pro ἐρεύγεται ponitur; hic autem in textu **עָבַר** legitur.
⁴ Syro-hex. + **תָּנַח**. Montef. affert: *Σ.* *O.* ἡμέρα τῆς ἡμέρας ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νύξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνώσιν. Aliter: *Σ.* ἀναγγελεῖ. "Sic unus Regius." Etiam Theodoret. Symmacho tribuit: καὶ νύξ νυκτὶ ἀναγγέλλει (s. ἀναγγελεῖ) γνώσιν. Syr. **תָּנַח** pro Graeco ἀναγγέλλει adhibet Noster Prov. xii. 17. Dan. v. 8; nusquam, quod sciam, pro ἀναγγέλλει (s. ἀναγγελεῖ).
⁵ Sic Vat., teste Adlero, nisi quod ῥῆμα pro ῥήματα habet. Montef. ex nno Regio edidit: *'A.* οὐτε γὰρ λόγους, οὐτε ῥήματα, κ.τ.έ.
⁶ Sic Theodoret. in textu, necnon ex duobus Regiis Montef., omisso articulo ante φωναί. Cod. 264 habet: *Σ.* οὐ ῥῆσιν, οὐδὲ λόγους, ὧν οὐκ ἀκούονται αἱ φ., et sic Theodoretici codex unus.
⁷ Vat.
⁸ Theodoret. Syro-hex. + **וּבְרֵאשִׁית**.
⁹ Theodoret. Syro-hex. + **וּבְרֵאשִׁית**.
¹⁰ Syro-hex. + **וּבְרֵאשִׁית**.
¹¹ Nobil., Vat., Euseb.
¹² Euseb. et Cod. 264, qui notat: συνωδία δὲ καὶ Θεοδ. ἐρμήνευσσε, καὶ ἡ *E* ἔκδοσις. Syro-hex. + **וּבְרֵאשִׁית**.
¹³ Euseb. Theodotioni vindicat: τῷ ἡλίῳ κ.τ.έ., addens:

ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πέμπτη ἔκδοσις ἐξέδωκεν. Vat. autem affert: *Θ.* τῷ δ (h.e. ἡλίῳ) ἔταξε σκηνὴν αὐτοῖς.
¹⁴ Drusius ex Quaestionibus quae Justinii M. nomine circumferuntur, Quaest. 63.
¹⁵ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 10: "Et dicitis quod in Graeco, *suam*, non habent: sed hoc nos sub veru additum reperimus, et in Hebraeo non esse manifestum est." Pronomen ignorant Syro-hex. et Psalt. Gall.
¹⁶ Syro-hex. **וַיִּרְצֵהוּ שִׁשְׁתֵּי יָמִים מִן הַיָּם**.
¹⁷ "Duo codd."
¹⁸ Syro-hex. **וְהָיָה**.
¹⁹ Syro-hex. **וְהָיָה**.
²⁰ Cf. ad Psal. lxiv. 9.
²¹ Sic Montef., notans: "*'A.* τέλειος. Unus codex et Eusebius (1)." Syrus affert: *'A.* τέλειος (**וְהָיָה**).
²² Sic Vat., teste Adlero. Parsons. ex marg. Cod. 264 affert: *θελγόμενον νήπια* (sic). Syro-hex.: *'A.* θελγόμενον (**וְהָיָה**). Cf. nos ad Hos. vii. 11, in *Otio Norvic.* p. 69).
²³ "Coislin, unus. Videtur autem prima versio esse Aquilae, secunda Symmachi."—Montef. Etiam Cod. 190 in marg. sine titulo: ἀκριβάσματα, προστάγματα.

- 9. **קָרָא**. *Pura*. Ο'. τηλαυγής. 'Α. ἐλεκτή. Σ. καθαρά.²³
- 10. **הַיְהוּדָה**. *Munda*. Ο'. ἀγνός. "Άλλος" δσιος.²⁴
- 12. **הָרָרָה**. *Edoctus est illis*. Ο'. φυλάσσει αὐτά. 'Α. διακρίνει ἐν αὐτοῖς.²⁵
עָרְבָה. *Merces*. Ο'. ἀνταπόδοσις. Σ. *proventus*.²⁶
- 13. **הַיְהוּדָה**. *Errones*. Ο'. παραπτώματα. 'Α. ἀγνοίας.²⁷ Σ. ἀγνοήματα.²⁸
- 14. **הַיְהוּדָה**. *Etiam a protervis abstrahere servum tuum*. Ο'. καὶ ἀπὸ ἀλλοτριῶν φεῖσαι τοῦ δούλου σου. 'Α. καί γε ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησον τὸν δούλον σου.²⁹
הַיְהוּדָה. *A delicto magno*. Ο'. ἀπὸ ἀμαρτίας μεγάλης. 'Α. ἀπὸ ἀθεότητος (s. ἀθείας) πολλῆς.³⁰
- 15. **הַיְהוּדָה**. *Et meditatio*. Ο'. καὶ ἡ μελέτη. 'Α. καὶ φθογγή.³¹
הַיְהוּדָה. *Jona, rupes mea, et vindex meus*. Ο'. κύριε, βοθηέ μου, καὶ λυτρωτά μου. 'Α. κύριε, στερεέ μου, καὶ ἀγχιστεύων μου.³²

PSALM. XIX (Hebr. xx).

- 1. **הַיְהוּדָה**. *Praecentori canticum Davidi*. Ο'. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α.

- τῷ νικοποιῷ μελῳδῆμα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ῥόδη τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νίκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.¹
- 2. **הַיְהוּדָה**. *Exaltet te*. Ο'. ὑπερασπίσαι σου. "Άλλος" προσταθείη σοι (fort. σου). "Άλλος" σκεπάσαι σε. "Άλλος" φυλάξει σε.²
- 4. **הַיְהוּדָה**. *Omnium oblationum tuarum*. Ο'. πάσης θυσίας σου. 'Α. Σ. πάντων τῶν δόρων σου.³
הַיְהוּדָה. *Et holocaustum tuum pingue habeat* (s. in cinerem redigat). Ο'. καὶ τὸ ὄλοκαύτωμά σου πιανάτω. Σ. καὶ τὴν ἀναφοράν σου πίονα ποιήσῃ.⁴ "Άλλοι" φαιδρυνάτω, στεασάτω.⁵
- הַיְהוּדָה. *Selah*. 'Ο 'Εβρ. σέλ. 'Α. ἀεί. Σ. Ο'. Θ. διάψαλμα. Ε'. διαπαντός. Σ'. εἰς τέλος.⁶
- 6. **הַיְהוּדָה**. *Jubilabimus*. Ο'. ἀγαλλιασόμεθα. 'Α. αἰέσομεν.⁷
הַיְהוּדָה. *Vexilla erigemus*. Ο'. μεγαλυνθησόμεθα. 'Α. erimus proripui.⁸ Σ. τάγματα τάγματα διαστελούμεν.⁹
- 7. **הַיְהוּדָה**. *Potentia salutis dexterarum suarum*. Ο'. ἐν δυναστείαις ἢ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ. 'Α. Σ. ἐν ἰσχύϊ (s. δυνάμει) τῆς σωτηρίας τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.¹⁰

²³ Syro-hex. **קָרָא**. ²⁴ Coislín. **הַיְהוּדָה**.
²⁵ Syro-hex. **הָרָרָה**. ²⁶ Syro-hex. **עָרְבָה**.
²⁷ Nobil. Syriacum sonat πρόσδοσις Prov. xxviii. 6.
²⁸ Coislín. unus. **הַיְהוּדָה**.
²⁹ Euseb., Colb., Reg. unus. Syro-hex.: 'Α. ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησόν με τὸν δ. σου (**הַיְהוּדָה**).
³⁰ Syro-hex. et Bar Hebr. **הַיְהוּדָה**. Cum vero idem interpres alias pro **הַיְהוּדָה** ἀθεσία (**הַיְהוּדָה**) posuerit (e.g. Psal. xxiv. 7. xxxi. 1. Prov. xix. 11), crediderim hoc loco Syrum in apographo suo falsam scripturam ἀθείαν pro ἀθεσίαν invenisse. Eadem confusio est 1 Macc. xv. 16, ἐποίησεν ἀθεσίαν (Cod. Alex. ἀθείαν) μεγάλην.
³¹ Syro-hex. **הַיְהוּדָה**. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 2. Jesai. lix. 11.
³² Syro-hex. et Bar Hebraeus: **הַיְהוּדָה**. Cf. ad Psal. xvii. 3.

¹ "Coislín. Hae vero trium lectiones videntur esse 'Α. Σ. Θ. [seu potius glossae τοῦ ὑπερασπίσαι. Hesych.: ὑπερασπίω· προϊσταμαι]. Coislín. alius πιαλόγησται: est forte scholion [ad πιανάτω, v. 4? Sed vocabulum Graecitas ignorat]."—Montef. ² Syro-hex. **הַיְהוּדָה**.
³ Syro-hex. **הַיְהוּדָה**.
⁴ "Sic unus codex. Alter [cum Cod. 264 et Theodoreto] legit πλείονα, minus recte."—Montef. ⁵ Sic Montef. Nobilio scholium est, quod verius videtur. ⁶ Montef. Syrus affert: **הַיְהוּדָה**.
⁷ Syro-hex. **הַיְהוּדָה**. ⁸ Syro-hex. **הַיְהוּדָה**. Sic Noster vertere solet Graecum παρεσόμεθα, quod ab hoc loco alienum esse videtur. ⁹ Syro-hex. **הַיְהוּדָה**. Bugat. vertit: *acies ordinatas (**הַיְהוּדָה**) segregabimus*. Cf. Hex. ad Cant. vi. 3. ¹⁰ Syro-hex. **הַיְהוּדָה**. Montef. ex Coislín. uno edidit: Σ. ἐν δυναστείᾳ τῆς σωτηρίας ἢ δεξιᾶ. Idem ex "uuo cod.," seu potius ex Agellio male intellecto, exscripsit: Σ. παραδόξως. Cf. ad Psal. lxxxix. 10.

- 8. **זָכֹר**. *Commemorabimus.* Ὁ μεγαλυνθσόμεθα (alia exempl. ἐπικαλεσόμεθα¹¹). Ἄ. Σ. Θ. μνησθσόμεθα.¹²
- 9. **וַנְּתַעֲדָד**. *Et erectos nos sustinetis.* Ὁ καὶ ἀνωρθώθημεν. Σ. καὶ ὑπομένουμεν.¹³
- 10. **יְעַנְנוּ יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמַּלְאָכָה יְעַנְנוּ**. *Jova, serva (nos), rex exaudiet nos.* Ὁ κύριε, σώσον τὸν βασιλέα, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν. Ἄ. Σ. κύριος σώσει ἡμᾶς, καὶ ὁ βασιλεὺς ἀποκριθῆσεται ἡμῖν.¹⁴

PSALM. XX (Hebr. xxi).¹

- 3. **וְאֵרָשָׁת שִׁפְתָיו בְּלִמְנַעַת סֵלָה**. *Et petitionem labiorum ejus non denegasti.* Selah. Ὁ καὶ τὴν δέησιν (alia exempl. θέλησιν²) τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν. Διάψαλμα. Ἄ. καὶ τῷ κόπῳ τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐ μίμψῃ (s. μίμψῃ). ἀεί.³
- 5. **עוֹלָם וָעַד**. *Saeculum et in perpetuum.* Ὁ εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ἄ. Θ. Ε'. εἰς αἰῶνα καὶ ἔτι. Σ. καὶ εἰς ἀπέραντον.⁴ Σ'. ὁμοίως τοῖς Ὁ.⁵
- 7. **תְּתַחֲלוּ בְשִׂמְחָה אֶת-פְּנֵיהֶּ**. *Exhilarasti eum laetitia vultus tui.* Ὁ εὐφρανεῖς αὐτόν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου. Σ. χαροποιήσεις αὐτόν ἐν εὐφροσύνῃ παρὰ τοῦ προσώπου σου.⁶

- 8. **בְּלִיְמוֹתָי**. *Non commovebitur.* Ὁ οὐ μὴ σαλευθῆ. Ἄ. (οὐ μὴ) σφαλῆ.⁷
- 9. **וְהִנֵּה תִמְצָח טַחֲתָיִם כָּל-הָאֹיְבֹתָי יְהוָה מִצְמָחָה**. *Inveniet manus tua omnes hostes tuos; dextera tua inveniet eos qui oderunt te.* Ὁ εὐρεθεῖη ἡ χεῖρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου, ἡ δεξιὰ σου εὖροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε. Σ. καταλήψεται ἡ χεῖρ σου πάντας τοὺς ἐχθροὺς σου, ἡ δεξιὰ σου εὐρήσει τοὺς μισοῦντάς σε.⁸
- 10. **יַבְלֵעַם**. *Absorbebit eos.* Ὁ συνταράξει αὐτούς. Ἄ. Σ. καταποντεῖ αὐτούς.⁹
- 12. **בִּיָּדָי עָלְיָהּ רָעָה**. *Quia tenderunt contra te malum.* Ὁ, ὅτι ἔκκλιναν εἰς σὲ κακά. Σ. ὅτι συνέφραξαν κατὰ σοῦ εἰς κακόν.¹⁰ Ε'. ἀνθ' ὧν ἔκκλιναν...¹¹
- 13. **כִּי תִשְׂתַּחֲוּ בְּלִיְוָתָיִם**. *Cogitaverunt machinationem quam non possunt (perficere).* Ὁ διελογίσαντο βουλήν, ἣν οὐ μὴ δύνωνται στῆσαι. Ἄ... *superbiam*...¹² Σ. ἐλογίσαντο ἐννοίας ἀδυνάτους.¹³
- 13. **כִּי תִשְׂתַּחֲוּ בְּלִיְוָתָיִם**. *Quoniam pones eos in humerum: in nervis tuis aptabis (sagittas tuas) contra facies eorum.* Ὁ, ὅτι θῆσεις αὐτοὺς νῶτον, ἐν τοῖς περιλοιποῖς σου ἐτοιμάσεις τὸ πρόσωπον αὐτῶν. Ἄ.

¹¹ Sic Comp., Ald., cum libris plurimis, Theodoreto et Syro-hex. Montef. ex Daniele Barbaro affert: Θ. ἐπικαλεσόμεθα. ¹² Syro-hex. *...*. ¹³ Syro-hex. *...*. ¹⁴ Bar Hebraeus: *...*. Syro-hex. tantuminodo affert: *...*. PSALM. XX. ¹ In fronte Psalmi Montef. notam hexaplerem, quae ad Psal. xix. 1 legitur, ad verbum revocat. Syrus affert: Ἄ. τῷ νικοποιῷ μελέδημα (ⲛⲉⲕⲟⲓⲟⲩⲙⲉⲗⲉⲗⲏⲙⲁ) τῷ Δαβὶδ. ² Nobil. Recepta lectio est in Codd. Vat., Alex., aliis. Pro altera stant Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et Psalt. Gall. ³ Syro-hex. *...*. In priore clausula ad verba ἰδουαα αὐτῷ Syro-hex. in marg. affert: οὐχ ὑστέρησας αὐτῷ (ⲛⲉⲃⲓⲗⲁⲗⲁ), quae varians est pro οὐκ ὑστέρησας αὐτόν. Sic unus Mosq. apud Parsons. in Append. ⁴ Nobil., Vat. ⁵ Vat. ⁶ Sic Euseb. et Cod. 268. Montef. ex "MSS." edidit, μετὰ τοῦ προσώπου σου. Theodoret. affert: Σ. παρὰ

τῷ προσώπῳ σου. Tandem Parsons. ex Euthymio citat: ὁ Συρ. ἀπὸ τοῦ προσώπου σου. ⁷ Syro-hex. *...*. Cf. ad Psal. xlv. 3, 7. ⁸ "Sic Theodoretus, duo MSS., et Drusius [Nobil.]. Unus codex habet πάντας τοὺς μισοῦντάς σε."—Montef. Apud Theodoret. πάντας edidit Schulz., notans abesse vocabulum a Cod. Aug. Cod. 268 mancam lectionem habet: Σ. καταλήψεται ἡ χ. σου πάντας τοὺς μισοῦντάς σε. ⁹ Syro-hex. *...*. Cf. Hex. ad Job. ii. 3. ¹⁰ Euseb. et "omnes MSS." Nobil. quasi scholium affert. Parsons. ex cod. quodam (268?) exscripsit: Σ. ὅτι συνέφραξαν κατὰ σοῦ κακά. Montef. movet, Agellium ad Psal. liv. 3 Symmacho tribuere, συνέφρασαντο κατὰ σοῦ εἰς κακόν, quod Fischer quoque in mentem venit. ¹¹ Montef., ex MSS., ut videtur. ¹² Syro-hex. *...*. Græce ὑπερηφανίαν, quod alibi respondet Hebraeis ⲛⲓⲁⲩ, ⲛⲓⲛⲓ, et similibus; nusquam, ni fallor, τῷ ἁⲩⲓⲛⲓ. Cf. ad Psal. cxxxviii. 20. ¹³ Theodoret. et "omnes MSS."

δι θήσεις αὐτοὺς ὤμον, ἐν τοῖς κάλοις σου ἐδράσεις ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν.¹⁴ Σ. δι τάξεις αὐτοὺς ἀποστρόφους, τοῖς περιλειπομένοις σου ἐδράσεις κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.¹⁵

PSALM. XXI (Hebr. xxii).

1. תַּחֲלֵּ אֶרְוֹמָהּ רְחֹשֶׁה לְלִינֵי-לַע פְּרִנְיָהּ. Praecentori super cervam aurorae canticum Davidi. Ο. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἐωθινῆς ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποιῶ ὑπὲρ τῆς ἐλάφου τῆς ὄρθρινῆς μελωδῆμα τῷ Δαυίδ.¹ Σ. ἐπινίκιος ὑπὲρ τῆς βοθηείας τῆς ὄρθρινῆς φῶδι τοῦ Δαυίδ.²
2. אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי. Deus meus, Deus meus. Ο. ὁ θεὸς ὁ θεός μου. Ἀ. ἰσχυρέ μου, ἰσχυρέ μου.³ Σ. Θ. ὁ θεός μου, ὁ θεός μου.⁴
- יַחַד עִוְבַתִּי לְמַה. Quare deseruisti me? Ο. ἄ πρόσχες μοι⁵, ἵνατί ἐγκατέλιπές με; Ἀ. ἵνατί ἐγκατέλιπές με;⁶ Πρόσχες μοι, οὐ πρόσκειται

- ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἀλλ' ἐν μόνοις τοῖς Ο'.⁸
2. לִטְוֵי מִיְיָ מִיְיָ רִיחֵי. Longinquus es a salute mea, et a verbis rugitus mei. Ο. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παραπτωμάτων μου. Ἀ. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου ῥήματα βρυχήματός μου.⁷ Σ. ἀφεστήκασιν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν ὀδυρμῶν μου.⁸ Θ. Ε'. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῆς βοήσεώς μου.⁹ Σ. μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν δεήσεών μου.¹⁰
 3. הַיְיָ אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי וְיִשְׁמָע וְיִשְׁמָע לְהַיְיָ. Deus meus, clamor interdiu, sed non respondes. Ο. ὁ θεός μου, κεκράξομαι ἡμέρας πρὸς σέ, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ. Σ. ὁ θεός μου, βοήσω ἡμέρας, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ.¹¹
 - לַיְיָ לַיְיָ לַיְיָ לַיְיָ לַיְיָ. Et noctu, neque silentium est mihi. Ο. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ εἰς ἀνοιαν ἐμοί. Σ. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ ἔστι σιγή μοι.¹² Οἱ λοιποὶ καὶ νυκτὸς, καὶ οὐ σιγή.¹³

¹⁴ "Aquilae plenam lectionem exhibet Coislin. una."—Montef. Nobil.: Ἀ. ἐν τοῖς κάλοις—αὐτῶν. Syrus affert: Ἀ. ἐν τοῖς κάλοις (sic) σου ἐδράσεις ἐπ' ἐμὲ πρόσωπον αὐτῶν (ܥܕܪܥܝܘܬܐܝܗܘܢ ܥܠ ܥܡܝܢܐ ܕܥܝܢܝܢܐ); ubi pro ܥܕܪܥܝܘܬܐܝܗܘܢ rescribendum videtur ܥܕܪܥܝܘܬܐܝܗܘܢ. ¹⁵ Nobil., Vat. Theodoret. et Colbert. στιχηρῶς scriptus θήσεις pro τάξεις exhibent. Syro-hex. affert: Σ. ἀποστρόφους (ܥܕܪܥܝܘܬܐܝܗܘܢ).
 PSALM. XXI. ¹ "Tituli Isotiones ex MSS. eruimus."—Montef. Paulo aliter Syrus noster: Ἀ. τῷ νικοποιῶ ἐπὶ τοῦ ἐλάφου τοῦ ὄρθριου (ܥܕܪܥܝܘܬܐܝܗܘܢ ܥܠ ܕܘܠܘܕ ܕܥܝܢܝܢܐ) μελωδῆμα τοῦ Δ. (Pro ܕܘܠܘܕ, cervinus, Bar Hebraeus a Tullbergio editus affert ܕܘܠܘܕ, cervinus. Vid. Gesen. in Theol. Ling. Hebr. p. 46.)
² Montef. edidit: Σ. ἐπ. ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἐωθινῆς, credo, ex male intellecto Eusebii loco, Dem. Evang. p. 492: Καὶ πρῶτον γε διαλάβωμεν τὴν φάσκουσαν προγραφὴν, εἰς τὸ τέλος, (ἢ κατὰ τὸν Ἀκύλαν, τῷ νικοποιῶ, ἢ κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἐπινίκιος) ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως; ubi lunulae in editis absunt. Idem notat, Agellium habere: Σ. ὑπὲρ τῆς βοθηείας τῆς ὄρθρινῆς. Ab utroque discedunt, sed hinc propius accedunt Syrus noster et Bar Hebraeus, qui Symmacho continuant: ܥܕܪܥܝܘܬܐܝܗܘܢ ܥܠ ܕܘܠܘܕ ܕܥܝܢܝܢܐ, h. e. ὑπὲρ τῆς βοῆς τῆς ὄρθρινῆς (s. ἐωθινῆς); ubi βοῆς pro βοθηείας error est, ut videtur, ex compendio scripturae ortus. Nam Homericum βοητός nollem cum Tullbergio Symmacho attribuer.

⁸ Sic "MSS.," et Euseb. Dem. Evang. p. 494, qui addit: τὸ δ' ἀκριβές ἐστίν, ἰσχύς μου, ἰσχύς μου. ⁹ Drus. et Montef. ⁶ Euseb. ibid. Obolum, quod mireris, non agnoscit Syro-hex. ⁷ "Hanc notam [omisso articulo τοῖς] eruiimus ex duobus MSS."—Montef. Similia habet Euseb. ad Psalmos, p. 79. ¹⁰ Sic Euseb. Dem. Evang. p. 496. Pro ῥήματα βρ. μου Montef. edidit, οἱ λόγοι τοῦ βρ. μου. Syro-hex. tantummodo affert: Ἀ. βρυχήματός μου (ܩܘܒܐܘܬܐܝܗܘܢ). Theodoret.: Ἰστέον δὲ, ὡς τῶν παραπτωμάτων οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἐρμηνευτῶν ἐρμηνόμενους ἀλλ' ὁ μὲν Ἀ. βρυχήματός μου, ὁ δὲ Σ. ὀδυρμῶν μου, ὁ δὲ Θ. βοήσεώς μου. Hieron.: longe a salute mea verba rugitus mei. ¹¹ Euseb. ibid. Montef. post ἀφεστήκασιν infert μακρὰν. Vat. affert: Ἀ. (sic) ἀφεστήκασιν τῆς σωτηρίας μου. Syro-hex. ܩܘܒܐܘܬܐܝܗܘܢ ܥܠ ܕܘܠܘܕ ܕܥܝܢܝܢܐ. ¹² Sic Montef. Theodoret.: Θ. βοήσεώς μου. Nobil.: Ε'. τῆς βοήσεώς μου. ¹³ Sic Montef. Nobil., Vat.: Κ'. τῆς δεήσεώς μου. Euseb. ibid. affert: μακρὰν—τῶν δ. μου, sed Quintas, non Sextus lectionem tribuit. ¹⁴ Euseb. ibid. Montef. Ἀ. Σ. praemittit, notans: "Sic in ead. Dem. Evang. Eusebii." ¹⁵ Euseb. in continuatione. Pronomen accessit ex Syro-hex. ܥܕܪܥܝܘܬܐܝܗܘܢ ܥܠ ܕܘܠܘܕ ܕܥܝܢܝܢܐ. Montef. edidit: Ἀ. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐκ ἔστι σιγή. Σ. Θ. καὶ νυκτὸς, καὶ οὐ σιγή μοι. ¹⁶ Theodoret.

- Ε'... σιωπή. S'... σιγή μοι.¹⁴ "Άλλος οὐκ εἰς ἀφροσύνην."¹⁵
4. וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב. *Et tu sanctus es, qui habitas.* Ο' σὺ δὲ ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς. Σ. σὺ δὲ ἐν ἁγίοις κατοικεῖς.¹⁶
- וְהַלְלוּ. *Laudes.* Ο' δ'ἔπαινος. Οἱ λοιποὶ ὕμνος.¹⁷
8. וְיִלְעָגוּ לִי. *Subsannant me.* Ο' ἐξεμκτήρισάν με. Σ. ἐπεφθέγγαντό μοι.¹⁸
10. כִּי אַתָּה גָּחִי. *Nam tu es qui extraxisti me.* Ο' ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκσπάσας με. 'Α. ὅτι σὺ παλαίω ὑπὲρ ἐμοῦ (s. ὑπερπαλαίω μου).¹⁹
11. מִבֶּטֶן. *De ventre.* Ο' ἐκ κοιλίας. Σ. ἐξ ἐστέρον.²⁰

13. וְיָרִים. *Juveneci.* Ο' μόσχοι. 'Α. δάμαλοι.²¹
- וְיָרִים בָּשָׂן כְּתֹרֵי. *Fortes (tauri) Basan circumdederunt me.* Ο' ταῦροι πίονες περιέσχον με. 'Α. δυνάσται Βασάν διεδηματίσαντό με. Σ. ταῦροι σιτιστοὶ περιέστησάν μοι.²²
14. וְיָרִים תַּרְיָה. *(Tanquam) leo dilanians et rugiens.* Ο' ὡς λέων ὁ ἀρπάζων καὶ ὠρύμενος. 'Α. ὡς λέων ἀλίσκων καὶ βρυχώμενος. Σ. ὡς λέων θηρεύων βρυχώμενος.²³
15. וְנִשְׁפָּתִי. *Effusus sum.* Ο' ἐξεχύθη. *Alia exempl. ἐξεχύθη.*²⁴
- וְיִפְרְדוּ. *Et disjuncterunt se.* Ο' καὶ διε-

¹⁴ Nobil., Vat. ¹⁵ "Duo Coislin." Scholium esse videtur. ¹⁶ Syro-hex. + *בְּחַבְּלֵי חַבְּלֵי חַבְּלֵי*. Montef. post Nobil. affert: Σ. ἐν ἁγίοις. ¹⁷ Theodoret. ¹⁸ Syro-hex. + *חַבְּלֵי חַבְּלֵי חַבְּלֵי*. Cf. ad Psal. lviii. 9. ¹⁹ Syro-hex. + *חַבְּלֵי חַבְּלֵי חַבְּלֵי*. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 8. ²⁰ Syro-hex. + *מִבֶּטֶן*. ²¹ Vid. not. seq. ²² Montefalconius hic magnam copiam, seu potius colluviem, interpretationum praebet: 'Α. δαμάλαιοι ταῦροι πίονες περιέσχον με. Αι. ταῦροι λιπαροὶ περιέσχον με. Αι. δυνάσται Βασάν διεδηματίσαντό με. Σ. ταῦροι σιτιστοὶ περιέσχον με. Θ. δυνάσται Βασάν διεδηματίσαντό με. Idem uocat: "Haece varias Aquilae lectiones exhibent MSS. nostri. Prima, ut jacet, non videtur Aquilae esse posse; non enim unam vocem וְיָרִים tribus ipse vocibus, δαμάλαιοι ταῦροι πίονες, transtulerit. Secunda lectio sincerior videtur; tertia in duobus exemplaribus Aquilae tribuitur, in aliis Theodotioni. Lectionem Symmachi sic habent duo MSS." De codicibus nihil habeo dicere, nisi quod Adlerus e Vaticano exscripsit: 'Α. λιπαροὶ πλούσιοι. Nobil. affert: 'Α. λιπαροί. Σ. σιτιστή (sic). "Άλλος δυνάσται Βασάν διεδηματίσαντό με. Euseb. ad loc. haec habet: 'Αντὶ τοῦ, περιεκύλωσάν με μόσχοι πολλοί, ὁ Ἀκύλας (Montef. corrigὶ Σύμμοχος) δαμάλαιοι ταῦροι πίονες οἱ σιτιστοὶ περιέσχον με, φησὶν, καὶ περιεστοιχίσαντό μοι' κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν, δυνάσται Βασάν διεδηματίσαντό με, εἴρηται. Locus, ut videtur, corruptus est, sic fortasse restituendus: 'Αντὶ τοῦ, περιεκύλωσάν με μόσχοι πολλοί, ὁ Ἀκύλας, δαμάλαιοι. Ταῦροι πίονες, ἢ σιτιστοὶ, περιέσχον με, φησὶν, καὶ περιεστοιχίσαντό μοι' κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν, δυνάσται Βασάν διεδηματίσαντό με, εἴρηται. Vocabulum δαμάλαιοι (fort. δάμαλοι) pro Hebr. וְיָרִים Aquilam posuisse testatur Eusebius: deinde ad alteram clausulam transit. Pro διεδηματίσαντο, *traduxerunt*, quod non est hujus loci, Fischer. in *Clavi Verus. GG. V. T.* p. 69 reponendum censuit *disjuncterunt* (ut ante eum Drusius *εδιαδηματίσαντο* conjecerat; Drusio autem ipso anterior Agellius

disjuncterunt e libris, ut videtur, non ex ingenio ediderat): quam vocem a διάδημα (דִּיהָ), quemadmodum δραματίζομαι ab δραμα, ἀγροματίζω ab ἀγρόημα (vid. ad Psal. cxviii. 10) effinxisse videtur Aquila, "contentiosus interpretas," ut Hieronymus ait, "qui non solum verba, sed etymologias quoque verborum transferre conatus est." Hanc lectionem mirifice confirmat ipsius Eusebii contextus, qui sic habet: τοῦ λόγου ἀνιτιτομένου τὴν τοῦ Παλάτου στρατιωτικὴν τάξιν, ἣν Βασάν ὠνόμασεν, οἱ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν πλέξαντες, ἀντὶ ΔΙΑΔΗΜΑΤΟΣ ἐπέθηκαν αὐτῶ. Postremo Syrum nostrum appellemus, qui affert: + *חַבְּלֵי חַבְּלֵי חַבְּלֵי*. Aquilae Syriaca sic sonant: *δυνασται Βασάν terreferunt me*; h.e. ni fallor, *diedehmatísan-to*, quod pro *diedehmatísan-to* in suo arlograpbo Syrus invenisse videtur. Idem Symmacho minus plene tribuit: *ταῦροι* (vid. LXX ad Jesai. xxx. 24, et Sym. ad Psal. lxxviii. 32, in Syro-hex.)... *περιέστησάν μοι*. Hunc autem interpretem *ταῦροι σιτιστοὶ* vertisse, praeter testes supra allatos, arguit locus Amos iv. 1, ubi pro Hebr. וְיָרִים חֶסְדִּים praebent: Σ. αἱ βόες εἰστροφῆς; Syrus autem: *חַבְּלֵי חַבְּלֵי חַבְּלֵי*; quod vel αἱ β. αἱ εἰστροφῆς, vel αἱ β. αἱ σιτισται (s. σιτισται) sonare possit. Cf. Hex. ad Psal. cxliiii. 14. Prov. xv. 17. Etiam Pseudo-Hieron. in Breviario: "Pro *pinguibus* Sym. *altiles* interpretatus est." Haec de primariis hujus versiculi versionibus suffieiant; ceteras Montefalconii quisquillas praeterire fas sit. ²³ "Hae Aquilae et Symmachi lectiones habent Colbert. et Eusebius."—Montef. Ad Sym. Montef. edidit: *ὡς ὁ λέων κ.τ.ε.*, invito Eusebio. ²⁴ Montef. ex Cod. Reg. antiquissimo edidit: *ἐξεχύθη* [?] μετὰ τοῦ ἢ κεῖται ἐν τῷ ἐξοκλῶ παρὰ πάντων οὕτω δὲ καὶ Ἀπολωνάριος καὶ Εὐσέβιος γράφει. Idem scholium Nobil. sic affert: τὸ δὲ ἐξεχύθη μετὰ τοῦ ἢ κεῖται [h.e. ἐξεχύθη] κ.τ.ε. Lectio *ἐξεχύθη* est in Comp., Ald., et libris plurimis, invito Syro-hex.

- σκορπίσθη. 'A. et divisa sunt.²⁵ Σ. (καὶ) διέστη.²⁶ Θ. ὁμοίως τοῖς ὄ.²⁷
- 16. מְדַבֵּק. Adhaeret. Ὁ. κεκόλληται. 'A. κεκολλημένος.²⁸
- 17. כִּי סָבְבוּנִי כְּלָבִים. Quoniam circumerunt me canes. Ὁ. ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί. 'A. Σ. ὅτι ἐκύκλωσάν με θηραταί. Θ. . . κύνες.²⁹
עַד מְרָעִים הִקְיִפּוּנִי. Coetus maleficorum circumdederunt me. Ὁ. συναγωγή πονηρευομένων περιέσχον με. 'A. . . ἐκύκλωσάν με.³⁰ Σ. συναγωγή κακούργων ἐκύκλωσάν με.³¹
כַּמַּרְי יְדֵי וְרַגְלָי. Sicut leo (alia exempl. כַּמַּרְי, foderunt) manus meas. et pedes meos. Ὁ. ἄρυσαν χεῖράς μου καὶ πόδας. 'A. ἐπέδησαν (s. συνεπέδησαν) χεῖράς μου καὶ πόδας μου. Σ. ὡς (ἠτοῦντες) δῆσαι χεῖράς μου καὶ πόδας μου.³² Aliter: 'A. ἤσχυναν . . .³³
- 18. כָּל-עֲצָמוֹתַי הֵמָּה יָבִישׁוּ וְיִרְאֲבוּ. Numerabo omnia ossa mea; illi intuentur et vident me. Ὁ. ἐξηρίθμωσαν πάντα τὰ ὀστέα μου, αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖδόν με. 'A. ψηφίσω . . .³⁴ Σ. ἀριθμοῦντας ἐμοῦ τὰ ὀστέα μου, αὐτοὶ κατενόουν καὶ ἐπέβλεπον εἰς ἐμέ.³⁵
- 19. יִפְּלוּ גִוְרֵל. Sortiti sunt. Ὁ. ἔβαλον κλῆρον. Σ. ἐλάγχων.³⁶

- 20. נְשִׁיחַ. Propera. Ὁ. πρόσχες. 'A. Σ. Ε'. σπεύσον.³⁷
- 21. יְחִידָתִי. Unicam meam. Ὁ. τὴν μονογενῆ μου. 'A. μοναχὴν (μου). Σ. τὴν μονότητά μου.³⁸
- 22. עֲנִי. Exaudi me. Ὁ. τὴν ταπείνωσίν μου. 'A. εἰσήκουσάς με. Σ. τὴν κάκωσίν μου.³⁹
- 25. אֵל לֹא אָבִי. Non abominatus est. Ὁ. οὐδὲ προσώχθισε. 'Αλλος' οὐκ ἀπεβδελύξατο.⁴⁰
עֲנִי נַוְנָה. Afflictionem (s. clamorem) afflicti. Ὁ. τῆ δεήσει τοῦ πτωχοῦ. 'A. τὴν πραότητα τοῦ πένητος.⁴¹
מִפְּנֵי. Ab eo. Ὁ. ἀπ' ἐμοῦ. 'A. Ε'. ἀπ' αὐτοῦ.⁴²
- 26. בְּרַב הִקְהָל. In concione magna. Ὁ. ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ. 'A. Σ. . . πολλῇ.⁴³
- 27. עֲנִי. Pauperes. Ὁ. πένητες. 'Αλλος' οἱ πτωχοί.⁴⁴
וְשָׂבוּ. Saturabuntur. Ὁ. ἐμπλησθήσονται. Σ. κορεσθήσονται.⁴⁵
עַד. In perpetuum. Ὁ. εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Σ. διηνεκώς, s. αἰί, s. εἰς αἰί.⁴⁶
- 28. כָּל-בְּרִיתֵי הַגּוֹיִם. Omnes familiae gentium. Ὁ. πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἔθνῶν. 'A. Σ. πᾶσαι αἱ συγγένειαι τῶν ἔθνῶν.⁴⁷

²⁶ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ, h.e. καὶ ἐμαρίσθη, s. διμαρίσθη, s. διηρέθη; non διεσκορπίσθη (ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ), quod Vat. Aquilae tribuit. ²⁸ Vat. ²⁷ Idem. ²⁸ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ²⁹ "Sic Martianneus, qui ad Θ. habet κύνες. Drusius vero, 'A. Θ. κυνηγέται."—Montef. Vercor ne utriusque lectiones pendeant a Pseudo-Hieron., qui ait: "Pro canibus in Hebraeo habet CHELABIM, quod Aq. et Theod. venatores interpretati sunt." ³⁰ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ³¹ Idem: ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ³² Syro-hex. Aquilae continuat: ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ; Symmacho autem: ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. Hujus versionem affert etiam Bar Hebraeus, unde ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ pro ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ correximus. Hierou. juxta codd. antiquiores: vincerunt manus meas etc. ³³ Sic solus, ut videtur, Nobil. VV. DD. foedarunt, sanguine cruentarunt, intelligunt, et Syriacum ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ, pudescit, appellant. Si vera est lectio, ad duplicem Aquilae ἔκδοσιν confugiendum erit. Paene oblitus sum monere, Syro-hex. in textu τῶν Ὁ juxta

Syrum seniore vertisse ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ, quod commutatur cum Graecis ἔτρωσαν, ἔτρωσαν, ἔτρωσαν, διέρρηξαν; nunquam, ni fallor, cum ἄρυσαν. ³⁴ Syro-hex. Aquilae continuat: ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ³⁵ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. Eadem habet Bar Hebraeus. ³⁶ Idem: ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ³⁷ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. Nobil. affert: 'A. μοναχὴν. Σ. μονότητα. Vaticanus: 'A. μοναμίχην. (De hac confusione cf. nos ad S. Chrysost. iu S. Pauli Epistolae, T. VII, p. 410.) Syro-hex.: Σ. τὴν μονότητά μου (ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ). Cf. ad Psal. xxxiv. 17. ³⁸ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ³⁹ Colb. ⁴⁰ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ⁴¹ Idem: ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ⁴² Idem: ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ⁴³ Idem: ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. Ad versionem τῶν Ὁ, ὁ ἔπαυός μου, Parsons. ex Cod. 273 affert: "Αλλος' ἐπαινεθήσεται ἡ ψυχὴ μου; quod non intelligo. ⁴⁴ Syro-hex. in marg. sine titulo: ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ⁴⁵ Euseb. ⁴⁶ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗⲓⲟ. ⁴⁷ Euseb., Colb. Nobil. affert: 'A. Σ. αἱ συγγένειαι.

30. **כָּל־יִשְׁוֹרֵי־אָרֶץ**. *Omnes opulenti terrae.* Ο'. πάντες οἱ πόντες τῆς γῆς. 'Α. Σ. πάντες οἱ λιπαροὶ τῆς γῆς.⁴⁹

כֹּסֶם עֹרֵף עָלֵיהֶם יִרְדּוּ. *Cosam eo incurvabunt se omnes descendentes ad pulverem.* Ο'. ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν γῆν. 'Α. εἰς πρόσωπον αὐτοῦ κάμψουσι πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς χοῦν. Σ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὀκλάσουσι πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς κόνιν.⁴⁹

וְנַפְשִׁי לֹא יִשְׁפָּת. *Et animam suam vivam non conservabit.* Ο'. καὶ ἡ ψυχὴ μου αὐτῷ (ἴ) ζῆ. 'Α. . . αὐτῷ ζῆ. Σ. οὐ ἡ ψυχὴ ζήσει. Θ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ζῆ. Ε'. Σ'. Ζ'. ἡ ψυχὴ μου.⁵⁰

31. **וְרַגְלֵי עַבְדֶּיךָ**. *Posteritas serviet ei.* Ο'. καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ. Σ. σπέρμα δὲ λατρεύσει αὐτῷ.⁵¹

וְיִסְפָּר לְדָוִד. *Annumerabitur Domino.* Ο'. ἀναγγελήσεται τῷ κυρίῳ. Σ. ἀναγραφθήσεται ἐν βιβλίῳ τῷ κυρίῳ.⁵²

31, 32. **יְבִיֵאֵל יְבִיֵאֵל**. *Generationsi. Venient et annuntiabunt.* Ο'. γενεὰ ἡ ἐρχομένη

καὶ ἀναγγελοῦσι. 'Α. εἰς γενεὰν ελεύσονται καὶ ἀναγγελοῦσι.⁵³

32. **כִּי עָשָׂה**. *Quia peregit.* Ο'. ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος. 'Α. Θ. ὅτι ἐποίησε.⁵⁴ Σ. ἣν ἐποίησε.⁵⁵

PSALM. XXII (Hebr. xxiii).

1. **מִזְמוֹר לְדָוִד**. *Canticum Davidi.* Ο'. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. μελόδημα τῷ Δαυίδ. Σ. ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.¹

2. **בְּרִבְעֵינִי נִשְׁבָּה**. *In pascuis graminis facit me accubare.* Ο'. εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν. 'Α. ἐν ὠραιότητι πῶας κατέκλιέ (σ. ἀνέκλιέ) με.²

וְיָדָה לִּי. *Ducit me.* Ο'. ἐξέθρεψέ με. 'Α. διαβαστάξεις με.³ Σ. ἐτημέλησέ με.⁴

3. **וְשָׁבַת נַפְשִׁי**. *Animam meam reducit.* Ο'. τὴν ψυχὴν μου ἐπέστρεψε. Σ. ἀνεκτέσαστό με.⁵

בְּמַעְיָדַי. *In orbitis.* Ο'. ἐπὶ τρίβους. Σ. δι' ἀτραπῶν.⁶

4. **בְּיַמְיָם**. *Per vallem umbrae mortis.* Ο'. ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου. Σ. διὰ φάραγγος σκεομένης θανάτου.⁷

⁴⁹ Colb. Euseb. affert: Σ. οἱ λιπαροὶ τῆς γῆς. Nobil.: 'Α. Σ. λιπαροί. ⁴⁰ "Aquilae et Symmachi lectiones sic pleuas habent Colb. et Eusebius."—Montef. Ad Symmachum Euseb. ἅπαντες pro πάντες legit. Quod ad singulas voces attinet, Nobil. affert: Θ. κάμψουσι. Σ. ὀκλάσουσι; et mox: Θ. χοῦν. Σ. κόνι (sic). Vaticanus autem: Θ. κάμψουσι. Θ. χοῦν. Tandem Syrus noster: 'Α. εἰς χοῦν (כֹּסֶם). Σ. εἰς κόνιν (כֹּסֶם). ⁵⁰ Nobil., Colb. Symmachi lectionem affert etiam Euseb. ⁵¹ Ibidem. Adlerus ex Vat. exscripsit: Θ. καὶ τὸ σπέρμα μου. 'Α. σπέρμα δουλεύσει. Σ. ut supra. ⁵² Nobil., Euseb. ⁵³ Syro-hex. + וְיִבְיֵאֵל יְבִיֵאֵל. ⁵⁴ Nobil., Vat. ⁵⁵ Vat. Cod. 264: 'Α. Σ. τί ἐποίησεν. ἣν ἐποίησεν.

Pro **כֹּסֶם**? Lexica praestant: *aversus est, subtraxit* (oculos), *conpñit, neglexit, non curavit*. Graece *ἀποστρέφειν, παραδείν, ὑπεριδείν*, et sim. sonat verbum; nomen autem **כֹּסֶם**, ἀμέλεια (Sym. ad Psal. lxxxix. 8. Ezech. xxxix. 26), et adverbium **כֹּסֶם**, ἀμελῶς (Jerem. xlviii. 10). Collatis quidem locis Psal. xxx. 4 (ubi in Hexaplis est: **כֹּסֶם**). Ο'. διαθρέψεις με. 'Α. διαβαστάξεις με. Σ. τημελήσεις με) et Jesai. xl. 11 (ubi pro **כֹּסֶם**, Ο'. παρακαλέσει, Cod. 88 affert: Σ. τημελήσει. Θ. πρῶτος ἔξει (fort. ἄξει)), crediderimus in nostro quoque loco Symmachum eodem modo vertisse; Syrum autem interpretem vocabulum paulo reconditius τημελεῖν cum usitatore, sed contrariae notionis, ἀμελεῖν, imprudenter miscuisse. Nam sensum *parcendi* s. *curandi* in Syriaco **כֹּסֶם** inesse, quod nos in *Otio Norvic.* p. 13 astruere conati sumus, veremur ut probari possit. ⁵ Nobil. ⁶ Idem. ⁷ Syro-hex. + **כֹּסֶם**. Bugatus apte confert Hex. ad Job. x. 21. Bar Hebr. affert: **כֹּסֶם**. + **כֹּסֶם**; quae minus recte verterat Brunsius, *in valle fossas*; alius autem V.D., *ἐν φάραγγι σκερῶ*.

PSALM. XXII. ¹ Montef. Syro-hex. affert: 'Α. μελόδημα τοῦ Δ. ² Syro-hex. + **כֹּסֶם** | **כֹּסֶם** | **כֹּסֶם**. Montef. ex Nobilio minus probabiliter affert: 'Α. Σ. ἐν ὠραιότητι πῶας κατεσκήνωσέ με. ³ Syro-hex. + **כֹּסֶם**. Cf. ad Psal. xxx. 4. ⁴ Montef. edidit: Σ. ἀνεκτέσαστό με; quod ad v. 3 recte refert Nobil. Syrus affert: **כֹּסֶם** + **כֹּסֶם**, quod Bugatus vertit, *subtraxit me*, sine sensu.

10. **עֲבָדָה**. *Exercituum*. Ο' τῶν δυνάμεων. 'Α. στρατιῶν.¹³
הָלָה. Ο' ✕ διάψαλμα.¹⁴

PSALM. XXIV (Hebr. xxv).

1. **דָּוִד**. *Davidi*. Ο' ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. 'Α. Σ. Ε'. Σ'. τοῦ Δαβίδ.¹

נִשְׁנֵה נַפְשִׁי. *Animam meam levo*. Ο' ἤρα τὴν ψυχὴν μου. 'Α. παραπίπτω ψυχὴν μου. Σ. προσπίπτω τὴν ψυχὴν μου.³

2. **הַלֵּלֵךְ בְּבִטְחוֹתַי**. *Deus meus, in te speravi, ne erubescam*. Ο' ὁ θεὸς μου, ἐπὶ σοὶ πέποιθα, μὴ καταισχυρθείην. 'Α. θεέ μου, ἐν σοὶ ἐπεποίθειν, μὴ αἰσχυρθείην.³

וַיִּשְׂמְחוּ. *Exsultent*. Ο' καταγελασάτωσαν. 'Α. γαυριασθῶσιν. Σ. ἐπιχαρείησαν.⁴

3. **כִּי יִבְשׁוּ לֹא יִקְרָהוּ**. *Etiā omnes qui exspectant te, non erubescant*. Ο' καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε οὐ μὴ καταισχυρθῶσιν. 'Α. Ε'. καί γε πάντες οἱ ὑπομένοντές (β. προσδοκῶντές) σε οὐ καταισχυρθήσονται. Σ. ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἀποδεχόμενοι (fort. προσδεχόμενοι) σε οὐ (μὴ) καταισχυρθῶσιν.⁵

יִבְשׁוּ הַבֹּגְדִים. *Erubescant qui perfide (a Deo) defecerunt sine causa*. Ο' αἰσχυρθήτωσαν (alia exempl. add. ÷ πάντες) οἱ ἀνομούντες διακενής. 'Α. αἰσχυρθείησαν οἱ ἀθετοῦντες... Σ. καταισχυρθείησαν οἱ ἀθετοῦντες

εἰκῆ. Σ'. ... οἱ ἀποστατοῦντες...⁶

4. **לְפָנַי הִרְחִיבֵנִי**. *Semitas tuas doceas me*. Ο' καὶ τὰς τρίβους σου διδάξόν με. Σ. καὶ τὰς πορείας σου διδάξόν με.⁷ Σ'. τὰς μεθόδους σου...⁸

5. **בְּמִתְחִילָתָהּ**. *In veritate tua*. Ο' ἐπὶ τὴν ἀληθειάν σου. 'Α. ἐν ἀληθείᾳ σου. Σ. ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.⁹

כִּי יִבְשׁוּ. *Te exspecto quotidie*. Ο' καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. σὲ ἀναμένω ὅλην τὴν ἡμέραν.¹⁰

7. **וּפְשָׁעֵי**. *Et delictorum meorum*. Ο' καὶ ἀγνοίας μου. 'Α. καὶ ἀθεσιῶν μου. Σ. καὶ παραπτώματων μου.¹¹ Σ'. καὶ ἀσεβείας μου.¹²

הִתְחַלֵּץ. *Secundum benignitatem tuam memento mei tu*. Ο' κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου (alia exempl. addunt σύ). Σ. κατὰ τὴν ἐλεημοσύνην σου μνημόνευσόν μου σύ.¹³

לְמַעַן. *Propter bonitatem tuam*. Ο' ἐνεκεν τῆς χρηστότητός σου. 'Α. Σ. διὰ τὴν ἀγαθοσύνην σου.¹⁴

8. **טוֹב וְיָשָׁר**. *Bonus et rectus*. Ο' χρηστὸς καὶ εὐθής. 'Α. Ε'. ἀγαθὸς... Σ. ἀγαθὸς καὶ ἀπλοῦς.¹⁵

עַל-כֵּן יוֹרְהוּ. *Propterea instituet peccatores in via*. Ο' διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἀμαρτάνοντας ἐν ὁδῷ. 'Α. διὰ τοῦτο φωτίσει ἀμαρτωλοὺς ἐν ὁδῷ. Σ. διὰ τοῦτο ὑποδείξει ἀμαρτάνουσιν ὁδόν.¹⁶

¹³ Syro-hex. *||**عبداه**||. Hieron. l. e.: "Dominus sabaoth, quod interpretatur Aquila, Dominus militiarum."

¹⁴ Psalt. Gall.

PSALM. XXIV. ¹ Sic Cod. 264, ubi Psalmus inscribitur, διδασκαλία ἐξομολογήσεως. Ex Eusebianis, παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐφημερισταῖς τοῦ Δαβὶδ προγράφεται, male intellectis, Montef. τοῖς λοιποῖς tribuit ψαλμὸς τοῦ Δ. ² Cod. 264. Sic diserte testatur Parsonsus, sed nescio quid erroris hic irrepsisse suspicor. ³ Cod. 264. ⁴ Idem. ⁵ Idem.

Montef. vero ex uno cod. affert: 'Α. οἱ προσδοκῶντές σε οὐ μὴ καταισχυρθῶσι. ⁶ Cod. 264. Ad Symmachum *eikē* pro *ekē* emendavimus. Montef. ex Eusebio (οἱ λοιποὶ καὶ ἡ

Ε' ἔκδοσις, ἀποστατοῦντες, ἡμηνεύκασιν) et Colb. edidit: 'Α. Σ. Θ. Ε'. αἰσχυρθήτωσαν οἱ ἀποστατοῦντες; sed Agellius testatur tam ἀθετοῦντες quam ἀποστατοῦντες pro Hebraeo dici. In contextu τῶν Ο' Hieron. affirmat vocab. πάντες sub veru olim exstitisse, quod hodie non legitur nisi in Cod. Alex. et uno alio. ⁷ Euseb., Colb. ⁸ Cod. 264. ⁹ Idem. ¹⁰ Colb. ¹¹ Nobil. et "alterum exemplar." ¹² Cod. 264. ¹³ Idem, sed pro μνημόνευσον mendose μη μνημονευσον (sic). ¹⁴ Cod. 264. ¹⁵ Syro-hex.: 'Α. Σ. Ε'. ἀγαθός. Symmachi lectionem pleniorē affert Cod. 264. ¹⁶ Colb. et Reg. unus. Nobil. affert: 'Α. φωτίσει ἀμαρτωλοῖς; idem et Theodoret.: Σ. ὑποδείξει ἀμαρτάνουσιν ὁδόν.

9. **דַּרְכּוֹ**. *Viam suam*. Ο. ὁδὸς αὐτοῦ. 'Α. Σ. ὁδὸν ἑαυτοῦ.¹⁷
10. **לְנַצְרֵי**. *Iis qui seruant*. Ο. τοῖς ἐκζητοῦσι. 'Α. Σ. (τοῖς) διατηρήσουσι. Ε'. Σ'. (τοῖς) φυλάσσουσι.¹⁸
- בְּרִיתוֹ**. *Foedus ejus*. Ο. τὴν διαθήκην αὐτοῦ. 'Α. Σ. τὴν συνθήκην αὐτοῦ.¹⁹
11. **לְמַעַן שְׁמִי**. *Propter nomen tuum*. Ο. ἕνεκα τοῦ ὀνόματός σου. 'Α. διὰ ὄνομά σου. Σ. διὰ τὸ ὄνομά σου.²⁰
- וְסָלַחְתָּ לְעוֹנֵי**. *Et condones peccatum meum*. Ο. καὶ ἱλάσθη τῇ ἁμαρτίᾳ μου. 'Α. καὶ ἱλάσθητι τὴν ἁνομίαν μου.²¹
12. **יִרְבֵּנִי בְּדַרְכֵי יְבוּרָה**. *Instituet eum in via quam eligat*. Ο. νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἧ ἡρετίσατο. 'Α. φωτίσει αὐτὸν ἐν ὁδῷ ἧ ἐκλέγεται. Σ. ᾧ ὑποδείξει ὁδὸν ἣν ἐπιλέγεται.²²
14. **סוּד יִהְיֶה לִירְאָיו**. *Familiaritas cum Jova est timentibus eum*. Ο. κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν. 'Α. ἀπόρρητον κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Σ. ὁμιλία κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Θ. Ε'. μυστήριον κυρίου τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Σ'. κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν.²³
- וּבְרִיתוֹ לְהַדְרִיכֵנִי**. *Et foedus suum ad notum*

faciendum iis. Ο. καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ τοῦ δηλωῶσαι αὐτοῖς. 'Α. καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ γνωρίσει αὐτοῖς.²⁴ Σ. Θ. καὶ τὴν συνθήκην αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.²⁵

16. **יָחִיד**. *Solitarius*. Ο. μονογενής. 'Α. μοναχός. Σ. μόνος.²⁶
- אֲנִי**. *Ego sum*. Ο. εἰμὶ ἐγώ. 'Α. Θ. ἐγώ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁷
17. **יִבְרָחֵנִי**. *Dilata, et*. (In Masora est **יִבְרָחֵנִי**, *dilatatae sunt*.) Ο. ἐπληθύνθησαν. Σ. πλατείαι. 'Α. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'. Σ'. Θ. ἐπληθύνθησαν.²⁸
- מִצַּרְמָצַר**. *Ex angustiis meis*. Ο. ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου. 'Α. ἐκ τῶν συνοχῶν μου.²⁹
20. **בְּיַדְּיָי**. *Nam speravi in te*. Ο. ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ. Σ. ὅτι πέποιθά σοι.³⁰
21. **תְּשַׁבְּרֵנִי וְתַצְדִּיקֵנִי**. *Integritas et rectitudo servabunt me*. Ο. ἀκακοὶ καὶ εὐθεῖς ἐκολλῶντό μοι. 'Α. ἀπλοῦς καὶ εὐθὺς διατηρήσουσί με. Σ. τελειότης καὶ ἀπλότης φυλάξει με.³¹

PSALM. XXV (Hebr. xxvi).

1. **שִׁפְטֵנִי**. *Judica me*. Ο. κρίνόν με. 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹

¹⁷ Colb., Enseb. ¹⁸ Cod. 264. ¹⁹ Syro-hex. **לְ**. + **מַעַן**. Cod. 264 affert: 'Α. συνθήκην. ²⁰ Cod. 264. ²¹ Idem. Syntaxis postulat τῇ ἁνομίᾳ μου. Nisi forte scripserit Aquila, καὶ ἱλάσαι τὴν ἁνομίαν μου. Sic Jesai. lv. 7 pro **לְמַעַן** **לְרַבֵּנִי** Codd. 86, 88 habent: 'Α. πληθυνεὶ τοῦ ἱλάσασθαι. ²² Nobil. Syro-hex. tantummodo affert: 'Α. φωτίσει αὐτόν (**לְ** **אֲנִי**). ²³ "Ita nomina interpretum distinguuntur in Colbert. Ad VI tam editionem Corderius legit κραταίωμα κυρίου: ad Sym. vero Colbert. στιχηρῶς scriptus, Reg. unus, et Theodoret. [qui affert: Σ. Θ. μυστήριον κυρίου] μυστήριον κυρίου. Sed alii ὁμιλία κυρίου... quae lectio confirmatur etiam ex aliis locis: e.g. Job. xv. 8. Psal. liv. 15."—Montef. Eusebii affert: 'Α. ἀπόρρητον κυρίου. Σ. ὁμιλία κυρίου. Θ. Ε'. μυστήριον κυρίου. Vaticanus ad Aq. legit κύριος, ad Sym. vero ὁμιλία; cetera horum interpretum, ut Montef. Denique Syrus noster: 'Α. ἀπόρρητον (**לְ** **אֲנִי**). Σ. ὁμιλία (**לְ** **אֲנִי**). Ε'. μυστήριον (**לְ** **אֲנִי**). ²⁴ Nobil., Vat. Pro γνωρίσει Montef. legendum censet γνωρίσαι. ²⁵ Theodoret., Coislin. unus. "Coislin.

alius ad vocem αὐτοῖς habet: 'Α. Σ. Ε'. αὐτοῖς. Θ. Β. αὐτῶν. Quid autem sibi velit illud B. ignoramus."—Montef. Syrus noster affert: 'Α. Σ. καὶ τὴν διαθήκην αὐτοῦ; minus probabiliter. Cf. ad v. 10. ²⁶ Nobil. Syro-hex. affert: Σ. ὅτι μόνος (+ **מִצַּרְמָצַר** **אֲנִי**). ²⁷ Nobil., Vat. ²⁸ Sic Vat., teste Adlero. "A. et V ut VI et VII [Nobil. VII pro LXX non raro ponit]. Θ. ἐπληθύνθησαν. Σ. πλατεῖαι. Cum autem ἐπληθύνθησαν Theodotiois interpretatio sit, dubium esse potest, idne a LXX sit editum, an aliquid aliud, ut ἐπλατύνθησαν."—Nobil. Psalt. Rom. et Augustinus: *dilatatae sunt; ἐπλατύνθησαν* in char. min. edidit Grabius. Idem tamen in Prolegom. Cap. IV, § 7: "Nolui juxta conjecturam Nobilli ἐπλατύνθησαν exprimere, quia LXX pro יִבְרָחֵנִי forte רַבּוּ רַבּוּ legerunt." ²⁹ Nobil., Colb. Colb. alter et Coislin. unus συνοχῶν pro συνοχῶν habent. ³⁰ Cod. 264. ³¹ Syro-hex. + **מִצַּרְמָצַר** **אֲנִי** **לְ** **אֲנִי**. PSALM. XXV. ¹ Coislin. et Colb. unus. "In aliis libris est, κρίνόν μοι. Schol.: 'Εν τῷ ἔξαπλῷ παρὰ τοῖς Ο' καὶ τοῖς

1. **יְהִי כְּעֵינִי**. *In integritate mea.* Ο'. ἐν ἀκακίᾳ μου. Ἀ. ἐν ἀπλότῃτι μου. Σ. ἐν ἀμωμότῃτι μου.² Ε'. ἐν τῇ τελειότητι μου.³
- יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *Et in Jova fiduciam posui.* Ο'. καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων. Ἀ. ἐν ΠΙΠΙ πέποιθα. Σ. καὶ τῷ ΠΙΠΙ πέποιθα.⁴
- יִצְמַח לִי**. *Non vacillabo.* Ο'. οὐ μὴ σαλευθῶ. Alia exempl. οὐ μὴ ἀσθενήσω.⁵ Ἀ. οὐκ ἀτονήσω. Σ. οὐ περιτραπήσομαι. Σ'. οὐ μὴ σαλευθῶ.⁶
3. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *Et ambulavi in veritate tua.* Ο'. καὶ εὐηρέστησα ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. Σ. (καὶ) ἀνεστράφη ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.⁷
4. **יְהִי כְּעֵינִי**. *Et cum hominibus tectis (astutis).* Ο'. καὶ μετὰ παρανομούντων. Ἀ. *et cum negligentibus, s. dissimulantibus.*⁸
6. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *In innocentia.* Ο'. ἐν ἀθώοις. Ἀ. ἐν ἀθόφῃτι.⁹ Σ. ἐν καθαρότητι.¹⁰
7. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *Ad audire faciendum voce laudis.* Ο'. τοῦ ἀκοῦσαι φωνὴν αἰνέσεως. Σ. ἀκουστήν ποιούντος ἐμοῦ τὴν μετὰ φωνῆς ἐξομολόγησιν.¹¹
- יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *Mirabilia tua.* Ο'. τὰ θαυμάσιά σου. Σ. τὰ τεράστια σου.¹²

8. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *Domicilium.* Ο'. εὐπρέπειαν. Σ. τὸ ἀνάκτορον.¹³
9. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *Ne colligas.* Ο'. μὴ συναπολέσης. Ἀ. μὴ συλλέξης.¹⁴
- יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *Cum viris sanguinum.* Ο'. μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων. Σ. μετὰ ἀνδρῶν μαιφόνων.¹⁵
10. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *Scelus.* Ο'. ἀνομία. Ἀ. ἔνοια.¹⁶
11. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *Et miserere mei.* Ο'. καὶ ἐλέησόν με. Ἀ. καὶ δώρησαι μοι.¹⁷
12. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *In rectitudine (s. in plano).* Ο'. ἐν εὐθύτητι. Σ. ἐν ὀμαλῷ.¹⁸

PSALM. XXVI (Hebr. xxvii).

1. **יְהִי כְּעֵינִי**. *Davidi.* Ο'. τοῦ Δαυὶδ ÷ πρὸ τοῦ χρισθῆναι. Ταύτην ἐν τῷ ἔξαπλῷ τὴν ἐπιγραφήν οὐχ εὔρον, ἀλλ' ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις.¹
- יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *Lux mea et salus mea.* Ο'. φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου. Ἀ. Σ. φῶς μου καὶ σωτήριόν μου.²
- יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. *A quo meluam?* Ο'. τίνα φοβηθήσομαι; Ἀ. ἀπὸ τίνος φοβηθῶ;³

λοιποῖς πᾶσιν ἐρμηνευταῖς, κρίνον με, κείται. Ἐνταῦθα οὖν, κρίνον μοι, κύριε, ἀπὸ τοῦ, δίκασον ἐμοὶ καὶ τοῖς Βαβυλωνίοις ὅτι ἐγὼ μὲν πάση ἀκακίᾳ κέχημαι εἰς αὐτοὺς, αὐτοὶ δὲ εἰς ἐμὲ πάση πυρρίᾳ.—*Nobil.* ² *Nobil.*, Coisl. unus. Syro-hex.: Ἀ. ὅτι ἐγὼ ἐν ἀπλότῃτι μου. ³ Cod. 264 affert: Θ. ἐν ἀπλότῃτι μου. Ε'. ἐν τῇ τελ. μου. ⁴ Cod. 264. Ad ΠΙΠΙ in Graecis codd. pro ΠΠΠ posito (quod rediit in Hex. ad Psal. xxvi. 4, 8. xxvii. 1. lxxi. 18) digna est quae legatur Ceriani nota ad Gen. iv. 15 (*Monum. S. et P.*, T. II, p. 106). Cf. Hex. ad Jesai. i. 2. ⁵ Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. ⁶ *Nobil.* Cod. 264 affert: Ἀ. οὐ κατανόησω (sic). Σ. οὐ περιτραπήσομαι. ⁷ Syro-hex. et Bar Hebr. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. Oscitanter vertit Bugatus: *convertert in veritate tua.* Cf. Sym. ad Gen. v. 24 juxta Cod. Musq. et Syro-hex. ⁸ Syro-hex. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. Latina sunt Bugati, praeeunte Castelln, cui **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**, *dissimulans, incuriosus*, sonat. Nescimus an scripserit Aquila, καὶ μετὰ τῶν παρορώντων, s. ὑπερορώντων. ⁹ *Nobil.* ¹⁰ Syro-hex. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**.

יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי. ¹¹ Syro-hex. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. ¹² Syro-hex. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. Eadem exscripsit Bar Hebraeus, rectius, ut videtur, Symmacho tribuens. ¹³ Syro-hex. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. Cf. ad Psal. ix. 2. ¹⁴ *Nobil.*, Theodoret. Montef. ex Regio nno, Coisl. et Theodoretto, hanc notam ad v. 6. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**, Ο'. τὸ θυσιαστήριόν σου, falso refert; cum Theodoretus diserte testetur: *ἀπὸ τῆς εὐπρεπείας ὁ Σύμμαχος ἀνάκτορον ἔθηκεν.* Errorem detexit Schleusner. in *Orusco. Crit.* p. 183, sed ante eum Bahrdtius. ¹⁵ Syro-hex. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. ¹⁶ *Nobil.*, Theodoret. Syro-hex. affert: Σ. μαιφόνων (**יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**). ¹⁷ Syro-hex. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. Cf. Hex. ad Prov. xxi. 27. Jerem. xiii. 27. (Pro Graeco ἔνοια Syrus noster nunc **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**, nunc (Prov. v. 2. xvi. 22) **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי** udlibere solet.) ¹⁸ Syro-hex. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**. Cf. ad Psal. iv. 2. ¹⁹ *Nobil.* et sine nom. Cod. 264. Syro-hex. **יִתְקַבֵּץ הַיְיָ בְּיָדַי**.

PSALM. XXVI. ¹ Theodoret. Verba πρὸ τοῦ χρισθῆναι desunt in quinque libris, invito Syro-hex. ² Cod. 264.

³ Idem.

1. מַנְיָמִי. *Munimentum*. Ο' ὑπερασπιστής. 'Α. Ε'. κραταίωμα. Σ. σθένος.⁴
 מִיָּמִי מִיָּמִי. *A quo ranebo?* Ο' ἀπὸ τίνος δειλιάσω; 'Α. (ἀπὸ τίνος) πτοηθήσομαι; Σ. τίνα πτήξω;⁵
2. בָּרַב עָלַי מַרְעִים לְאַחַל אֶת-בְּשָׂרִי. *In appropinquando contra me malefactores ad devorandum carnem meam*. Ο' ἐν τῷ ἐγγίσειν ἐπ' ἐμέ κακοῦντας τοῦ φαγεῖν τὰς σάρκας μου. Σ. ἐν τῷ ἐγγίσειν ἐπ' ἐμέ κακούργους εἰς τὸ καταφαγεῖν τὰς σάρκας μου.⁶ 'Α. Ε'... πονηρομένους...⁷ 'Α... τὸ κρέας μου.⁸
 אֶיְבֹי. *Inimici mei*. Ο' οἱ ἐχθροί μου. Σ. ἐναντίοι μου.⁹
 כָּשְׁלוּ וַנִּפְּלוּ. *Corruerunt et ceciderunt*. Ο' ἠσθένησαν καὶ ἔπεσαν. 'Α. ἔσκανδαλώθησαν καὶ ἔπεσον. Σ. σφαλέντες ἔπεσον. Σ'. ἔρρευσαν καὶ πεπτώκεσαν.¹⁰
3. מִצְּבָה. *Exercitus*. Ο' παρεμβολή. [Σ. πόλεμος ἐμπαράσκευος. 'Αλλος' στρατόπεδον, παράταξις.]¹¹
 בּוֹאֵת אֵנִי בִּישׁוֹ. *In hoc ego confido*. Ο' ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω. Σ. ἐν τούτῳ ἀφοβός εἰμι.¹²
4. שְׁבִיטִי. *Habiture me*. Ο' τοῦ κατοικεῖν με. 'Α. τὸ καθῆσθαι με.¹³
 לְחַוֹּת בְּנֶעְמֵי-יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ. *Ad conspiciendum pulchritudinem Jovae, et ad visitandum regiam ejus*. Ο' τοῦ θεωρεῖν με τὴν τερπνὴ-

τητα κυρίου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι τὸν ναὸν αὐτοῦ. 'Α. τοῦ δραματίζεσθαι ἐν εὐπρεπείᾳ κυρίου...¹⁴ Σ. ὥστε ὄραν τὸ κάλλος ΠΙΠΙ, καὶ τοῦ ἐπισκοπεῖν ἐν ναφ̄ αὐτοῦ.¹⁵

5. כִּי יִצְפְּנִי בְּרֵצוֹ בְּיוֹם רַע יִסְתַּרְנִי. *Nam abscondit me in tugurio suo in die malo, latitare me facit*. Ο' ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου, ἐσκέπασέ με. 'Α. ὅτι συγκρύψει ἐν συσκιασμῷ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἀποκρύψει με. Σ. ἔκρυψαν γάρ με ἐν σκηνῇ, ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως ἐσκέπασάς με. Ε'. ὅτι σκεπάσει με ἐν σκέπῃ αὐτοῦ, ἐν ἡμέρᾳ... κρύψει με. Σ'... ἐν ἡμέρᾳ πολέμου σκεπάσει με.¹⁶
6. בְּסֵתֶר אֶהְיֶה בְּצִוֵּר יְרוּמֹמְיָי. *In latibulo tentorii sui, in petra exaltat me*. Ο' ἐν ἀποκρύφῳ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ, ἐν πέτρᾳ ὑψώσε με. 'Α. ἐν ἀποκρύφῳ σκέπης αὐτοῦ ἐν στερεῷ ὑψώσει με.¹⁷
7. וְהִנֵּה יָרִים רֹאשִׁי עַל אֵיבֵי סְבִיבוֹתַי. *Et nunc elevabit caput meum super hostes meos circa me*. Ο' καὶ νῦν ἰδοὺ ὑψώσε τὴν κεφαλὴν μου ἐπ' ἐχθρούς μου ἐκύκλωσα. 'Α. (καὶ νῦν) ὑψωθήσεται ἡ κεφαλὴ μου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου τοὺς κύκλω (s. περικύκλω) μου.¹⁸ Σ. καὶ νῦν ἐπῆραν τὴν κεφαλὴν μου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου τοὺς κύκλω μου. Ε'. καὶ νῦν ὑψωθήτω ἡ κεφαλὴ μου ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς μου...¹⁹
8. וְלִהְיוֹתִי בְּאֹזֵבַי. *Et sacrificabo in tentorio ejus*.

⁴ Cod. 264. Ad Aquilam cf. Scharfenberg. in *Animadv.* ad Jud. vi. 26. ⁵ Cod. 264. ⁶ Euseb., *Colb.* ⁷ Cod. 264. ⁸ Idem. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. ¹¹ "Has lectiones exhibet Coislín. unus."—Montef. "Ex hoc loco, quo παράταξις incerto cuidam tribuitur, petita est glossa Snidae: Παράταξις· πόλεμος ἐμπαράσκευος. Sic Kreyssig. *Symb.* I, p. 11."—Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. ἐμπαράσκευος. Nobis quidem magis credibile est, has omnes lectiones a glossatorum prava sedulitate profectas esse. ¹² Sic recte Syro-hex. ⲉⲛ ⲧⲟⲩⲧⲟ ⲁⲫⲟⲃⲟⲥ ⲉⲓⲙⲓ. Cod. 264 mendose habet: Σ. οὐ φοβήσεται μοι ἐν τούτῳ. ¹³ Cod. 264. ¹⁴ Syro-hex. et Bar Hebr. ⲉⲛ ⲉⲩⲡⲣⲉⲓⲁ. Cod. 264 affert: 'Α. τοῦ

δραματίζεσθαι ἐν εὐπρεπείᾳ. ¹⁵ Sic Cod. 264. Montef. ex Nobilio edidit: Σ. τὸ κάλλος. Syro-hex. affert: ⲉⲛ ⲉⲩⲡⲣⲉⲓⲁ ⲉⲛ ⲉⲩⲡⲣⲉⲓⲁ. ¹⁶ Lectiones quatuor interpretum juxta Cod. 264 ad litteram exseripsimus. Ad Aquilam post συγκρύψει supplendum videtur με, et ἡμέρᾳ καὶ ἀπ. με legeudum ἐν ἡμέρᾳ κακοῦ ἀπ. με. ¹⁷ Cod. 264. ¹⁸ Sic Montef. ex Regio uno. Theodorēt. affert: 'Α. ὑψωθήσεται ἡ κ. μου. Nobilius: Οἱ λοιποὶ τοὺς κύκλω μου. Syro-hex.: 'Α. Σ. τοὺς κύκλω μου (ⲉⲩⲡⲣⲉⲓⲁ? ⲉⲩⲡⲣⲉⲓⲁ). Distinctius Cod. 264: 'Α. περικύκλω μου. ¹⁹ Lectiones Symmachi et Vtae ed. mutuamur ex Cod. 264. Montef. affert: Οἱ λοιποὶ: ὑψώσει τὴν κ. μου ἐπ' ἐχθρούς μου τοὺς κ. μου.

Ο'. καὶ ἔθυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ. Ἀ. καὶ θυσιάσω ἐν σκέπη αὐτοῦ. Σ. θυσιάσω ἐν τῇ σκέπη αὐτοῦ.²⁰

6. זָבַח. *Sacrificia.* Ο'. θυσίαν. Ἀ. Σ. θυσίας.²¹

הַצִּלְצִל. *Clangoris (tubae).* Ο'. ἀλαλαγμοῦ. Alia exempl. αἰνέσεως; alia, αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ.²² Σ. μετὰ σημασίας.²³

הַצִּלְצִל וְהַפְּסִל. *Canam et psallam.* Ο'. ᾄσομαι καὶ ψαλῶ. Ἀ. Σ. ᾄσω καὶ μελωδήσω.²⁴

7. קָוַי וְקָוַי. *(Quum) voce mea clamaverō.* Ο'. τῆς φωνῆς μου ἧς ἐκέκραξα. Ἀ. τῆς φωνῆς μου λαλοῦντος. Σ. τὴν φωνὴν μου βοῶντος. Ε'. τῆς φωνῆς μου κεκράξομαι.²⁵

וְעָנֵנִי וְעָנֵנִי. *Et miserere mei, et responde mihi.* Ο'. ἐλέησόν με, καὶ εἰσάκουσόν μου. Ε'. Σ'. δῶρησαί μοι, καὶ εἰσάκουσόν μου.²⁶

לֵבִי דִבֶּר לִי. *Tibi dicit cor meum, quaerite faciem meam.* Ο'. σοὶ εἶπεν ἡ καρδιά μου, ἐξεζήτησα τὸ πρόσωπόν σου. Ἀ. . . ἐζήτησαν πρόσωπά μου.²⁷ Σ. σοὶ προσελάλει ἡ καρδιά μου, σὲ ἐζητεῖ τὸ πρόσωπόν μου.²⁸ Ε'. Σ'. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁹

פָּנֶיךָ יְיָ. *Faciem tuam, Jova,*

quaero. Ο'. τὸ πρόσωπόν σου, κύριε, ζητήσω. Ἀ. πρόσωπόν σου, κύριε, ζητήσω.³⁰ Σ. τὸ πρόσωπόν σου, κύριε, ἐξεζήτουν.³¹ Σ'. καὶ τὴν δόξαν σου, ΠΙΠΙ, ζητήσω.³²

9. נִסְתַּלֵּן. *Ne abscondas.* Ο'. μὴ ἀποστρέψης. Ἀ. Σ. μὴ ἀποκρύψης.³³

הִתְעַבְּרָה בְּאַף וְעַל. *Ne declinare facias in ira seruitum tuum.* Ο'. μὴ ἐκκλίνης ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου. Ἀ. μὴ κλίνης ἐν θυμῷ δούλόν σου.³⁴

וְעָזַרְתִּי הַיְיָ. *Auxilium meum fuisti.* Ο'. βοήθός μου γενοῦ. Ἀ. βοήθειά μου ἐγένου.³⁵

וְלֹא תִשָּׁלַח. *Ne deseras me.* Ο'. μὴ ἐγκαταλίπης (alia exempl. ἀποσκορακίσσης³⁶) με. Ἀ. μὴ εἴσσης με.³⁷ Σ. Ε'. μὴ ἀπορρίψης με.³⁸

10. יָצִי. *Recipit me.* Ο'. προσελάβετό με. Ἀ. Σ'. συνέλεξέ με. Ἄλλος· περιέλαβέ με.³⁹

11. הָרַחֵם יְיָ. *Doce me, Jova, viam tuam.* Ο'. νομοθέτησόν με, κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου. Ἀ. φώτισόν με, κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου.⁴⁰ Σ. ὑπόδειξόν μοι, κύριε, τὴν ὁδόν σου.⁴¹ Θ. φώτισόν με . . .⁴²

לְמַעַן שְׁרִי. *Propter oppressores meos.* Ο'. ἔνεκα τῶν ἐχθρῶν μου. Ἀ. διὰ τοὺς ἐφοδεύ-

²⁰ Sic Cod. 264. Montef. ex Regio uno affert: Ἀ. καὶ θύσω. Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: καὶ θύσω (s. θυσιάσω) ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ (וְעַל הַצִּלְצִל).
²¹ Syro-hex. in continuatione: + זָבַח. ²² Lectio αἰνέσεως est in Codd. 184, 210. Sic Syro-hex. אֲבִיבִים. Alteram, αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ, tuentur Comp., Ald., et libri plurimi. ²³ Cod. 264. Syro-hex. חַם. + חָרָה. Bar Hebraeus notat, Aquilam et Symmachum θυσίας tantummodo posuisse, non addito αἰνέσεως, quia Iudaicam mentem habebant. ²⁴ Cod. 264. ²⁵ Idem.

²⁶ Idem. In codice pro μοι est μου. ²⁷ Nihil. Syro-hex. . . חָרָה חָרָה חָרָה. ²⁸ Sic Nihil. et Euseb., consentiente Syro-hex. חָרָה חָרָה חָרָה. Cod. 264 minus probabiliter παρελάλει et ἐζήτησε habet. ²⁹ "Codex unus." Nihil.: "V et VI editio, Theodotio ut VII [h.e. LXX. Cf. ad Psal. xxiv. 17]." ³⁰ Syro-hex. Aquilae continuat: + חָרָה חָרָה חָרָה. ³¹ Cod. 264. Syro-hex.: Σ. τὸ πρ. σου, κύριε, ἐζήτουν s. ἐξεζήτουν (זָבַח חָרָה).

³² Cod. 264. ³³ Idem. Syro-hex. + אֲבִיבִים. ³⁴ Cod. 264. Syro-hex. אֲבִיבִים (ἐν ὀργῇ) אֲבִיבִים. ³⁵ Cod. 264. ³⁶ Sic Comp., Ald. et codd.

Idem in suo habuisse videtur Syro-hex., vertens: אֲבִיבִים, ne repellas me. ³⁷ Regii duo, Colb., Euseb. ³⁸ Idem et Nihil. habent: Σ. μὴ ἀπορρίψης με. Cod. 264 vero: Σ. Ε'. μὴ ἀπορρ. με. Sic Syro-hex. + אֲבִיבִים. Theodoretus: τὸ, μὴ ἀποσκορακίσσης με, μὴ ἀπορρίψης με, εἶπον οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί. ³⁹ Syro-hex. et Bar Hebr. afferunt: Ἀ. συνέλεξέ με (לָקַח). Cod. 264: Σ'. συνέλεξέ με . . . περιέλαβέ με. ⁴⁰ Syro-hex. + חָרָה חָרָה חָרָה. Euseb. affert: Ἀ. φώτισόν; Nihil., Theodoret. et "quidam MSS.": Ἀ. Θ. φώτισόν με. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 184: "Aquilae versio φώτισόν με . . . sine dubio mendosa est. Certe apud Euthym. laudator versio Aquilae, doce me." Graeca Euthymii sunt: ἀντι τοῦ νομοθέτησον, συνέτισον εἶπεν ὁ Ἀκύλιος. Sed cf. ad Psal. xxiv. 12. ⁴¹ Theodoret. et "MSS." Syro-hex. + חָרָה חָרָה חָרָה. ⁴² Nihil., Theodoret.

ουτάς με. Σ. διὰ τοὺς ἀποτευχίζοντάς με.⁴³
 Ε'. Σ'. ἐνεκεν τῶν παραπικραϊνόντων με.⁴⁴

12. אֶל-תְּהַנְנִי בְּנַפְשׁ צָרִי. *Ne des me in animam (libidinem) adversariorum meorum.* Ο'. μὴ παραδῶς με εἰς ψυχὰς θλιβόντων με. Σ. μὴ ἐκδῶς με τῇ ψυχῇ τῶν ἐναντίων μου.⁴⁵

קְמוּרֵי בִי. *Surrexerunt in me.* Ο'. ἐπανεστήσαν μοι. 'Α. ἀνέστησαν ἐν ἐμοί. Σ. ἀντέστησαν μοι.⁴⁶

12, 13. לֹא-לֵאנִי עֵדִי שֶׁקֶר וַיַּפֵּחַ חֶמְסִי: לֹא-לֵאנִי. *Testes falsitatis, et efflans injuriam. Nisi.* Ο'. μάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐψεύσατο ἡ ἀδικία ἐαυτῇ. 'Α. μάρτυρες ψεύδους, καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδικία...⁴⁷ Σ. ψευδομάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐκφέροντες φυσήματα ἄδικα...⁴⁸ Σ'. . . ἐξεφάνη ἀδικία...⁴⁹

13. הִתְהַוֵּיתִי לְרֵאוֹת בְּטוֹב-יְהוָה. *Credidi videre bonitatem Jovae.* Ο'. πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ κυρίου. 'Α. ἐπίστευσα τοῦ ἰδεῖν ἐν ἀγαθῷ κυρίου. Σ. ἐπίστευον ἰδεῖν τὴν ἀγαθοσύνην κυρίου.⁵⁰

14. הִזְקֵן יְהוָה וְיִצְחַק לִבִּי. *Esto fortis, et roboretur cor tuum.* Ο'. ἀνδρίξου, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου. 'Α. ἐνισχύου, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία σου. Σ. κρατύνου, καὶ στερεούσθω ἡ καρδία σου.⁵¹

וַיִּתְקַן. *Et exspecta.* Ο'. καὶ ὑπόμεινον. Σ. καὶ ἀνάμεινε.⁵²

PSALM. XXVII (Hebr. xxviii).

1. אֶל-יְהוָה יָדָהּ יְהוָה לְיָהּ. *Ad te, Jova, clamo.* Ο'. πρὸς σέ, κύριε, ἐκέκραξα (alia exempl. κεκράξομαι). 'Α. ἐπὶ (σέ) ΠΙΠΙ καλέσω. Σ. ἐπὶ σέ ΠΙΠΙ ἐβόησα.³

צִרְיָ. *Petra mea.* Ο'. ὁ θεὸς μου. 'Α. Ε'. στερεέ μου. Σ. ὁ φύλαξ μου.³

אֶל-תְּחַרְשֵׁנִי מִמְּנִי. *Ne obmutescas a me.* Ο'. μὴ παρασιωπήσης ἐπ' ἐμοί (alia exempl. ἀπ' ἐμοῦ). 'Α. μὴ κωφεύσης ἐξ ἐμοῦ.⁴ Σ. μὴ σιγήσης ἐξ ἐμοῦ.⁵

פֶּה-תְּחַתְּתֵנִי וְנִמְשַׁלְתִּי עַם-יִרְדֵּי בֹר. *Ne forte taceas a me, et assimiler descenditibus in foveam.* Ο'. μήποτε παρασιωπήσης ἐπ' ἐμοί (alia exempl. ἀπ' ἐμοῦ), καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. 'Α. μήποτε σιγήσης ἐξ ἐμοῦ, καὶ παραβληθήσομαι μετὰ καταβαίνόντων εἰς λάκκον.⁶ Σ. μὴ ἠσυχάσαντός σου ἀποθὲν μου, ὁμοιωθῶ τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.⁷ "Ἄλλος" εἰς βόθρον.⁸

2. קוֹל תְּחַנְּנֵנִי. *Audi vocem supplicationis meae.* Ο'. εἰσάκουσον τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου. 'Α. ἀκουσον φωνῆς δεήσεώς μου. Σ. εἰσάκουσον τὴν φωνὴν τῆς ἰκεσίας μου.⁹

בְּשִׁירֵי אֶלֶף. *In vociferando me ad te.* Ο'. ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ. 'Α. ἐν τῷ ἀναβοῆσαί με πρὸς σέ. Σ. λιτανεύοντός σε. Ε'. Σ'. ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ.¹⁰

⁴³ Cod. 264. Cf. ad Psal. v. 9. liii. 7. lviii. 11. Dissentit Syrus noster, qui affert: 'Α. διὰ τοὺς ἀποτευχίζοντας με (+ $\text{וְיִפְתַּח מִי מִן הַיָּדָיִם}$). Σ. propter includentes me (+ $\text{וְיִפְתַּח מִי מִן הַיָּדָיִם}$). Non negamus Syr. $\text{וְיִפְתַּח מִי מִן הַיָּדָיִם}$ pro τοὺς ἀποτευχίζοντας poni posse, coll. Hex. ad Psal. xci. 12; sed tum pro $\text{וְיִפְתַּח מִי מִן הַיָּדָיִם}$ aliud vocab. requiritur. ⁴⁴ Cod. 264, ubi mendose scriptum παραπικραϊνόντων. ⁴⁵ Sic Cod. 264, qui Aquilae, Vtae et VItae versionem τῶν Ὁ tribuit. ⁴⁶ Cod. 264. Montef. ex Theodoro affert: 'Α. ἀντέστησαν μοι. ⁴⁷ Theodoret.: 'Ο δὲ 'Ακ. τοῦτο σαφέστερον εἶρηκεν' ἀντέστησαν μοι μάρτυρες ψευδεῖς (ψεύδους Codd. 1, 2) καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδ. Montef. ex Colb. στιχηρῶς scripto edidit: 'Α. μάρτυρες ψεύδους. Nobil. minus probabiliter affert: Σ. μ. ψευδεῖς, καὶ ἐξεφάνη ἡ ἀδ. Cf. ad Psal. ix. 26.

⁴⁸ Syro-hex. affert: Σ. ψευδομάρτυρες ἄ. καὶ ἐκφέροντες φ. ($\text{וְיִפְתַּח מִי מִן הַיָּדָיִם. וְיִפְתַּח מִי מִן הַיָּדָיִם}$). In fine ἄδικα supplevimus ex Cod. 264, qui mendose habet: Σ. ἄδικοι, καὶ ἐκφέροντες φ. ἄδικα. ⁴⁹ Cod. 264. ⁵⁰ Colb., Euseb. ⁵¹ Cod. 264. ⁵² Idem. PSALM. XXVII. ¹ Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. $\text{וְיִפְתַּח מִי מִן הַיָּדָיִם}$. ² Cod. 264. ³ Idem. ⁴ Idem. Syro-hex. $\text{וְיִפְתַּח מִי מִן הַיָּדָיִם}$. Nobil.: 'Α. μὴ κωφεύσης. ⁵ Euseb., Nobil. et Cod. 264. ⁶ Cod. 264, qui mendose habet παρακληθήσομαι. Cf. ad Psal. cxlii. 7. ⁷ Nobil., Colb. Cod. 264 habet: Σ. μὴ ἠσυχάσαντός σου ἐξ ἐμοῦ, ὁμοιωθῶ κ.τ.έ. ⁸ Coisl. unus. Sic Cod. 190 in marg. ⁹ Cod. 264. ¹⁰ Idem, qui Symmacho tribuit, λιτανευοντες (sic) σε.

2. **בְּנִשְׂאֵי יָדַי אֶל-הַבַּיִת קָדְשְׁךָ.** *In elevando manus meas ad adytum sanctitatis tuae.* Ο'. ἐν τῷ αἶρειν με χεῖράς μου εἰς ναὸν ('Α. Σ. χρηματιστήριον. Θ. δαβεῖρ¹¹) ἁγίον σου. 'Α. ἐν τῷ αἶρειν χεῖράς μου πρὸς χρηματιστήριον ἡγιασμένον.¹²

3. **אֶל-הַמְּשַׁנְיִים עִם-רָשָׁעִים וְעִם-פְּעֻלֵי אֵוֶן.** *Ne trahas me cum impiis et cum patrantibus pravitate.* Ο'. μὴ συνελκύσης μετὰ ἁμαρτωλῶν τὴν ψυχὴν μου, καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν μὴ συναπολέσης με. 'Α. μὴ ἐλκύσης (με) μετὰ ἀσεβῶν, καὶ μετὰ κατεργαζομένων ἀνωφελές. Σ. . . μετὰ παρανόμων, καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν. Ε'. Σ'. . . μετὰ ἀσεβῶν, καὶ μετὰ ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν.¹³

דַּבְּרֵי שָׁלוֹם. *Loquentibus pacem.* Ο'. τῶν λαλούντων εἰρήνην. Σ. τῶν λαλούντων εἰρηνικά.¹⁴

עִם-רֵעֵיהֶם וְרָעָה בְּלִבָּם. *Cum proximis suis, sed malum in corde eorum.* Ο'. μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν, κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. 'Α. μετὰ τῶν ἐταίρων αὐτῶν, καὶ κακίαν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν. Σ. παρὰ τοῖς ἐταίροις αὐτῶν, ἀδικίαν δὲ ἐχόντων αὐτῶν . . .¹⁵

4. **בְּפַעֲלָךְ.** *Juxta factum eorum.* Ο'. κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Σ. κατὰ τὰς πράξεις αὐτῶν.¹⁶

בְּמַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם. *Juxta opus manuum eorum.* Ο'. κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν. 'Α. κατὰ ποιήματα χειρῶν . . .¹⁷

הָשִׁב גְּמוּלָה לְהֵם. *Redde retributionem eorum ipsis.* Ο'. ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς. 'Α. ἐπίστρεψον ἀμοιβὴν αὐτῶν αὐτοῖς.¹⁸ Σ. ἀνταπόδος αὐτοῖς πρὸς δ' ἐποίησαν αὐτοῖς.¹⁹

5. **כִּי לֹא יִבְיִנוּ אֶל-מַעֲשֵׂי יְהוָה.** *Num non attendunt ad opera Jovae.* Ο'. ὅτι οὐ συνήκαν εἰς τὰ ἔργα κυρίου. 'Α. ὅτι οὐ συνίεσαν πρὸς κατεργασίαν . . . Σ. οὐ γὰρ συνήκαν τὰς πράξεις . . .²⁰

וְאֶל-מַעֲשֵׂי. *Et ad urus.* Ο'. καὶ εἰς τὰ ἔργα. 'Α. καὶ πρὸς ποιήσιν. Σ. οὐδὲ τὰ ἔργα. Ε'. καὶ εἰς τὰ ποιήματα.²¹

6. **כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי.** *Num exaudivit vocem supplicationum mearum.* Ο'. ὅτι εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου. Θ. ἐπακούσας τῆς φωνῆς τῆς ἰκεσίας μου.²²

7. **עֲזָי וְקַמְּנֵי.** *Fortitudo mea et clypeus meus.* Ο'. βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου. 'Α. κράτος μου (καὶ) θυρέός μου. Σ. ἰσχύς μου ὑπὲρ κεφαλῆς μου.²³

בּוֹ בָטַח. *In eum confidit.* Ο'. ἐπ' αὐτῷ ἠλπισεν. 'Α. ἐν αὐτῷ πέποιθεν. Σ. αὐτῷ ἐπεποιθήσεν.²⁴

וַיַּעֲלֵי לִבִּי. *Et exsultat cor meum.* Ο'. καὶ ἀνέθαλεν ἡ σὰρξ μου. 'Α. καὶ ἠγαυριάσατο ἡ καρδιά μου.²⁵ Σ. καὶ ἠλαρύνθη ἡ καρδιά μου.²⁶ Θ. καὶ ἀνέθαλεν ἡ καρδιά μου.²⁷ Ε'. ἐκρατύνη ἡ καρδιά μου.²⁸

וְהִתְהַלַּחְתִּי בְּקַמְּנֵי. *Ei e cantico meo celebrabo eum.* Ο'. καὶ ἐκ θελήματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ. 'Α. καὶ ἀπὸ ᾄσματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ.²⁹ Σ. καὶ ἐν ᾠδαῖς μου ὑμνήσω αὐτόν.³⁰

9. **וְנִשְׂאֵנִי.** *Et extolle eos.* Ο'. καὶ ἔπαρον αὐτούς. 'Α. καὶ ἔπαρον αὐτούς. Σ. καὶ ὑψωσον αὐτούς.³¹

¹¹ Nobil. Syro-hex. et Bar Hebraeus: **לחם**. ¹² Cod. 264. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem, ubi καὶ τὰ pro κατὰ mendose scriptum. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Colb. στιχρῶς scriptus. ²⁰ Cod. 264. ²¹ Idem. ²² Idem. ²³ Idem. ²⁴ Idem. Codex habet ἐπεπειθήσεν (sic). Cf. ad Psal. xxxii. 21. ²⁵ Euseb., Colb. Montef. post Nobil. ἠγαυριάσατο scripsit, utrumque bene. ²⁶ Nobil.,

Colb., Vat. Euseb. affert: Σ. ἀνθήσαι (ἀνθήσει Corder.) ἡ κ. μου. Sed pro ἠλαρύνθη stat Syrus noster: **וַיַּעֲלֵי לִבִּי**. ²⁷ Euseb. Cod. 264 affert: Θ. ἡ καρδιά μου. ²⁸ Euseb. ²⁹ Idem. Cod. 264 affert: 'Α, Ε'. καὶ ἀπὸ τοῦ ᾄσμ. μου ἐξομ. σοι, Nobil.: 'Α. καὶ ἀπὸ ᾄσμ. μου. ³⁰ Euseb., Cod. 264. Syro-hex. Symmacho continuat: **וְהִתְהַלַּחְתִּי בְּקַמְּנֵי**. ³¹ Colb. duo. Syro-hex. affert: **וְנִשְׂאֵנִי**.

PSALM. XXVIII (Hebr. xxix).

- 1. מְנוּחָה לְדָוִד. *Canticum Davidi.* Ο΄ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. μελωδία τοῦ Δαυίδ. Σ. ᾠδή.¹ Ο΄. ἐξοδίου (alia exempl. ἐξόδου) σκηνῆς. Οὐδὲ ταύτην εὐρον ἐν τῷ ἐξαπλῶ τὴν ἐπιγραφὴν, ἀλλ’ ἐν τισιν ἀντιγράφοις.²
- הָבִי לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים. *Tribuite Jovae, filii Deorum.* (In quibusdam libris est אֲרִיִּים, *arietum*, s. *fortium*.) Ο΄. — ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ, υἱοὶ θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς κριῶν.³ Ε΄... υἱοὺς ἰσχυρῶν. Σ΄... υἱοὺς † κρατειλων (sic).⁴
- וְעָז. *Et fortitudinem.* Ο΄. καὶ τιμὴν. Ἀ. καὶ κράτος. Σ. καὶ δύναμιν.⁵ Ε΄. Σ΄. καὶ ἰσχύν.⁶
- 2. בְּבֹד שְׁמוֹ. *Gloriam nominis ejus.* Ο΄. δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ. Οἱ λοιποὶ εὐπρέπειαν ὀνόματος.⁷
- בְּהַרְרֵת קְדֻשָׁתָּהּ. *In decore sanctitatis.* Ο΄. ἐν αὐλῇ ἀγία αὐτοῦ. Ἀ. ἐν διαπρεπείᾳ ἡγιασμένη.⁸ Σ. ἐν εὐπρεπείᾳ ἀγία.⁹ Ε΄. ἐν εὐπρεπείᾳ ἀγίου. Σ΄. ἐν ὑπερῆρμένη ἀγιότητι.¹⁰
- 3. אֱלֹהֵי הַכְבוֹד. *Deus gloriae.* Ο΄. ὁ θεὸς τῆς δόξης. Ἀ. Ε΄. ὁ ἰσχυρὸς...¹¹
- 4. בְּהָדָר. *In decore.* Ο΄. ἐν μεγαλοπρεπείᾳ. Ἀ.

- ἐν διαπρεπείᾳ. Σ. ἐν εὐπρεπείᾳ.¹²
- 5. שָׁבַר. *Frangit.* Ο΄. συντρίβοντος. Σ. συγκατεάξοντος.¹³
- 6. וַיִּרְקַח עֵץ לְבָנָן. *Et subsilire faciet eas sicut vitulum, Libanum.* Ο΄. καὶ λεπτυνεὶ αὐτὰς ὡς τὸν μόσχον, τὸν Λίβανον. Ἀ. καὶ σκιρτώσει αὐτὰς...¹⁴ Σ. καὶ ὀρχεῖσθαι ποιήσει αὐτὰς ὡσεὶ μόσχον λιβάνου.¹⁵ Ε΄. καὶ σκιρτοποιήσει αὐτὰς ὡσεὶ μόσχον...¹⁶
- וַיִּשְׂרֶיף. *Et Sirionem.* Ο΄. καὶ ὁ ἡγαπημένος. Ἀ. Ε΄. Σ΄. καὶ Σεριῶν. Σ. καὶ τὸν Σαριῶν.¹⁷
- 7. הֵצִיחַ. *Diffundit.* Ο΄. διακόπτοντος. Ἀ. Ε΄. excidentis.¹⁸ Σ. καταδιαιρῶντος.¹⁹
- 8. יָרֵחַ. *Trepidare facit.* Ο΄. συσσειόντος. Ἀ. ὠδίνοντος. Σ. ἐκτοκίζοντος.²⁰
- וְיָרֵחַ. *Trepidare facit.* Ο΄. συσσεισει. Ἀ. ὠδινήσει. Σ. ἐκτοκίσει.²¹
- 9. וַיִּלְדֶּה הַיְהוּדָה. *Parturire facit cervas.* Ο΄. καταρτιζομένου ἐλάφους. Ἀ. ὠδίνοντος ἐλάφους. Σ. πληθύνοντος πεδία. Ε΄. μαιουμένου ἐλάφους.²² Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.²³
- וַיְהַדְדֵהוּ. *Denudat.* Ο΄. ἀποκαλύψει. Ἀ. ἀνασύρει. Σ. γυμνῶντος.²⁴
- וַיֹּאמֶר כָּל־אֶחָד. *Unusquisque dicens.* Ο΄. πᾶς τις λέγει. Ἀ. πᾶς αὐτός... Σ. πᾶσα ῥῆσις.²⁵

PSALM. XXVIII. ¹ Cod. 264 affert: Ἀ. μελωδία. Σ. ᾠδή. Syro-hex. + $\text{ܡܘܨܝܩܐ} \text{ܕܕܘܘܕ}$. ² Theodoret., qui ἐξόδου legit, et sic fortasse Syrus noster, qui in textu habet, $\text{ܡܘܨܝܩܐ} \text{ܕܕܘܘܕ}$; in margine autem: "Hoc est, super die octava festi tentoriorum." ³ Eusebius: Καὶ ταῦτά φημι κατὰ τὴν Ἑβραίων ἀνάμνησιν, καθ' ἣν οὐκ ἐκφέρεται τὸ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ, υἱοὶ θεοῦ διὸ καὶ ὠβελίσται παρὰ τοῖς Ο΄, ὡς μὴ κείμενον μῆτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, μῆτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς. ⁴ Cod. 264. ⁵ Nobil. ⁶ Cod. 264. ⁷ Schol. apud Nobil. Vat. affert: Οἱ λοιποὶ ὀνόματος. ⁸ Euseb. et "duo MSS." ⁹ Sic Cod. 264. Vat. sine titulo: εὐπρεπείᾳ. Montef. ex Euseb. et "duobus MSS." edidit: Σ. ἐν διαπρεπείᾳ ἀγία, et ita quoque habet Agellius, invito Syro-hex., qui affert: $\text{ܡܘܨܝܩܐ} \text{ܕܕܘܘܕ}$. ¹⁰ Cod. 264. ¹¹ Idem. ¹² Idem. ¹³ Idem. Cf. Hex. nostra ad Ezech. vi. 9. ¹⁴ Nobil. et "MSS." Syro-hex. + $\text{ܡܘܨܝܩܐ} \text{ܕܕܘܘܕ}$. ¹⁵ Syro-hex. $\text{ܡܘܨܝܩܐ} \text{ܕܕܘܘܕ}$. ¹⁶ Montef. post Nobilium affert: Σ. καὶ ὀρχεῖσθαι

ἔποίησεν αὐτὰς. ¹⁷ Cod. 264, qui Symmacho ascribit, καὶ τῶν Σαριῶν. Montef. ex Eusebio affert: Οἱ λοιποὶ Σαριῶν. ¹⁸ Syro-hex. + $\text{ܡܘܨܝܩܐ} \text{ܕܕܘܘܕ}$. ¹⁹ Nobil. ²⁰ Nobil. Theodoret., et "unus codex." Consentit Syro-hex. + $\text{ܡܘܨܝܩܐ} \text{ܕܕܘܘܕ}$. ²¹ Nobil., et "unus." ²² "Ex Drusio [Nobil.], et uno codice."—Montef. Ad Vtam Montef. μαιουμένου edidit, invitis antecessoribus ejus. Ad Symmachum Vat. habet παιδία ἢ ἢ ἢ πεδία, concinente Syro nostro, qui affert: $\text{ܡܘܨܝܩܐ} \text{ܕܕܘܘܕ}$. ²³ Nobil., h.e. τυποῦντος (s. ἐκτυποῦντος) παιδία. "Equidem ambigendum non puto, quin pro πεδία Syrus legerit παιδία. An vero pro πληθύνοντος legerit πλάσσοντος, fingentis, s. formantis, aliis discutiendum relinquo."—Bugat. Pro πεδία stat locus Psal. xli. 2, ubi pro Hebr. ܕܘܘܕ , cervus, Vta aut Vta ed. vertit πεδίων. Quod ad alterum vocab. attinet, rejecto πλάσσοντος, quod Syrus noster constanter per $\text{ܡܘܨܝܩܐ} \text{ܕܕܘܘܕ}$ vertit, non habeo conjecturam probabilem, qua Syriacu cum Graecis componi possint. ²⁴ Nobil., Vat. ²⁵ Cod. 264, ubi Σ. γυμνῶντας (sic). ²⁶ Cod. 264.

10. **יָשַׁב לְמַבּוּל יְהוָה**. *Jona ad diluuium sedit.*
 Ο. κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικιεῖ. Ἀ.
 κύριος εἰς κατακλυσμὸν ἐκάθισεν.²⁶ Σ. κύριος
 περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκάθισεν.²⁷ Σ'. εἰς τὸν
 κατακλυσμὸν ἐπανέλθῃ.²⁸

יָשַׁב. *Sedet.* Ο. καθιέται. Ἀ. καθεδείται.
 Σ. καθίσει.²⁹

11. **בְּשָׁלוֹם**. *In pace.* Ο. ἐν εἰρήνῃ. Σ. διὰ
 εἰρήνης.³⁰

PSALM. XXIX (Hebr. xxx).

1. **תְּהִלַּת הַבַּיִת הַזֶּה שִׁיר-מִזְמוֹר דָּוִד**. *Canticum car-*
men dedicationis domus Davidi. Ο. εἰς τὸ
 τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου,
 τοῦ Δαυὶδ. Ἀ. μελωδία ᾠδῆς... Σ. ᾠδὴ
 ᾠδῆς ὑπὲρ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου, τοῦ Δαυὶδ.¹

2. **יָדַיְתָנִי**. *Nam hausisti me ex puteo (libe-*
rasti me). Ο. ὅτι ὑπέλαβές με. Ἀ. (ὅτι)
 ἀνεβίβασάς με.² Σ. ὅτι ἀνιμήσω με. Ε'. ὅτι
 ἐξείλω με. Σ'. ὅτι ἀντελάβου με.³

4. **חַיִּיתִנִּי מִיַּד-בּוֹר**. *Vivificasti me, ne descen-*
derem in foveam. Ο. ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν κατα-

βαιόντων (juxta lectionem textualem **יָדַיְתָנִי**)
 εἰς λάκκον. Ἀ. ἐζώσασάς με ἀπὸ τοῦ κατα-
 βῆναί με εἰς λάκκον. Σ. ἀνεζώσασάς με τοῦ
 μὴ κατενεχθῆναί με εἰς λάκκον.⁴ Θ. ὁμοίως
 τοῖς Ο'.⁵

5. **וְשָׁרָה**. *Canite.* Ο. ψάλατε. Ἀ. μελωδήσατε.
 (Σ.) ᾄδετε.⁶

וְשָׁרָה וְזָכַר יְהוָה. *Et celebrate memoriam*
sancitatis ejus. Ο. καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ
 μνήμῃ τῆς ἀγιωσύνης αὐτοῦ. Ἀ... τῷ μνημο-
 σύμφ...⁷ Σ. καὶ ἐπαινέετε ἀναμνησκοντες
 τὸν ἀγιασμόν αὐτοῦ.⁸

6. **וְנָתַן רִגְזָה**. *Nam momentum in ira ejus.*
 Ο. ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ. Ἀ. ὅτι
 ἀθροισμὸς ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.⁹ Σ. ὅτι ἐπ' ὀλι-
 γοστον ἡ ὀργὴ αὐτοῦ.¹⁰ Ε'. ὅτι συντέλεια ἐν
 τῷ θυμῷ αὐτοῦ.¹¹

וְיָנִיחַ בְּרַחֲמָיו. *Vita in benevolentia ejus.* Ο. καὶ
 ζωὴ ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ. Ἀ... ἐν εὐδοκίᾳ
 αὐτοῦ.¹² Σ. ζωὴ ἐν τῇ διαλλαγῇ αὐτοῦ.¹³

וְיָנִיחַ בְּרַחֲמָיו. *Sed mane oratio.* Ο. καὶ εἰς τὸ
 πρῶτ' ἀγαλλίασις. Σ. εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ἀρετα-
 λογία.¹⁴

²⁶ Nobil. Syro-hex. **יָשַׁב לְמַבּוּל יְהוָה**. Pro **יָשַׁב**
 Cod. B. **יָשַׁב**. Cod. C. **יָשַׁב** legit. ²⁷ Vat. Syro-hex. **יָשַׁב**.
 + (Codd. B. et C. **יָשַׁב**) **יָשַׁב**. Montef. ex
 Nobilio ἐπι pro peri habet. ²⁸ Cod. 264. ²⁹ Idem.

³⁰ Syro-hex. **בְּשָׁלוֹם**. Cod. 264 affert: Σ. διὰ
 εἰρήνης καὶ μετ' εἰρήνης.

PSALM. XXIX. ¹ Syro-hex. **תְּהִלַּת הַבַּיִת הַזֶּה**.
 + **שִׁיר-מִזְמוֹר דָּוִד**. Cod. 264 affert: Ἀ. μελω-
 δία ᾠδῆς. Σ. ᾠδὴ ᾠδῆς. Σ. ὑπὲρ ἐγκαινισμοῦ. κατ' ἐν-
 χαριστίαν ὡς ἐξομολογήσει. ² Nobil., Vat. Montef.
 iusuper affert: Ἀ. ἀνέσωσάς με, ex Regino uno [et Origen.
 Opp. T. II, p. 640]; et Ἀ. ἀνεβίβασάς με, ex Corderio.
 Posterius nihili esse videtur. ³ Cod. 264, qui ad Sym-
 machum mendose legit: ὅτι ἀνιμήσω με. Indubitanter
 correximus, ἀνιμήσω, *hausisti ex puteo*, per metaph. pro
liberasti. Sic S. Chrysost. Opp. T. IX, p. 613 D: *κάν ἐν*
κακίᾳ διατρίβων τύχῃ, οὐ περιωφθήσεται, ἀλλὰ ταχέως αὐτὸν ἀνι-
μήσεται ὁ πάντα εἰδὼς θεός. Etiam Origenes l. e. in loco
 nostro exponendo ait: *εὐχαριστεῖ τοῖσιν τῷ θεῷ, ὅτι μὴ συνε-*
χάρησε τοῖς ἐχθροῖς ἐφησθῆναι αὐτοῦ τοῖς κακοῖς, ἀνιμήσασα δὲ

αὐτὸν ἀναλαβὼν τοῦ πτώματος. ⁴ Cod. 264, ubi mendose
 scriptum *κατενεχθῆναι*. Cf. ad v. 10. Montef. post Nobil.
 tantummodo affert: Σ. ἀνεζώσασάς με. ⁵ Nobil., Vat.

⁶ Cod. 264 affert: Ἀ. μελωδήσατε, ᾄδετε (sic). ⁷ Nobil.

⁸ Syro-hex. **וְשָׁרָה**. Cod. 264 affert: Σ. ἐπαινέετε. Nobil. autem: Σ. ἀνα-
 μνησκοντες τὸν ἀγιασμόν. ⁹ Sic MSS. Drusius [Nobil.],
 Ἀ. ὁ ἀθροισμὸς, tantum.—Montef. Cf. ad Psal. vi. 11.

¹⁰ Cod. 264 habet: Σ. ὅτι ἀπολιγοστον (sic) ὀργὴ αὐτοῦ.
 Emendavimus ἐπ' ὀλιγοστον, favente Syro-hex. **וְנָתַן**.
 + **רִגְזָה**. ¹¹ Nobil. ¹² Cod. 264.

¹³ Syro-hex. in continuatione: + **וְיָנִיחַ בְּרַחֲמָיו**. Nobil.
 affert: Σ. ἐν τῇ διαλλαγῇ. ¹⁴ Cod. 264. Pro **וְיָנִיחַ** Sym.
 usitate adhibet *εὐφημία*, a quo vocabulo ἀρεταλογία sensu
 non distare videtur. Sic in loco Sirac. xxxvi. 14 a nobis
 edito: *πλήσον Σιών ἀρεταλογίας σου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης σου τὸν*
λαόν σου. Vocem ἀρεταλογία aliter cepit Syro-hex., qui
 affert: Σ. εἰς δὲ τὸν ὄρθρον **וְיָנִיחַ**, *acceptio*
eloquiū.

7. בְּשָׁלוֹי. In tranquillitate mea. O'. ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου. Σ. ἐν τῇ ἡρεμίᾳ μου.¹⁵

בְּלִ-מְנוּחַי. Non nutabo. O'. οὐ μὴ σαλευθῶ. 'A. (οὐ μὴ) σφαλῶ. Σ. (οὐ) περιτραπήσομαι.¹⁶

8. הַיְהִי בְּרִצּוֹנֵךְ הַעֲמִדָה לִּי הַרְרֵי עֵן. Jova, in benevolentia tua constituetas monti meo robur. O'. κύριε, ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου δύναμιν. 'A. κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ἔστησας τῷ ὄρει μου δύναμιν.¹⁷ Σ. κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ἔστησας τῷ προπάτορί μου κράτος.¹⁸ S'. . . ἔστησας τῷ ὄρει μου δύναμιν.¹⁸

הִסְתַּרְתָּ פְּנֶיךָ. Abscondisti faciem tuam. O'. ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου. 'A. ἀπέκρυψας τὸ πρόσωπόν σου.²⁰

8, 9. הֵייתִי נִבְהָל׃ אֲלֵךְ יְהוָה אֲנֹכְךָ וְאֶל-יְהוָה הֵייתִי. Perturbatus fui. Ad te, Jova, clamabo, et ad Jovam misericordiam implorabo. O'. καὶ ἐγενήθην τεταραγμένος. πρὸς σέ, κύριε, κεκράζομαι, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι. Σ. ἐν τοῖς κακοῖς γενόμενος ἔλεγον· πρὸς σέ, κύριε, βοήσω, καὶ σέ τὸν δεσπότην μου ἱκετεύσω.²¹

10. מַדֵּבַר עֲצָב בְּדַמִּי בְּרַחֵם אֶל-שִׁחַת הַיָּהוּב עָפָר. הֵיגִיד אֲמִתָּה. Quid lucrum in sanguine meo,

in descendendo me ad foveam? num celebrabit te ruinis? praedicabit veritatem tuam? O'. τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβῆναι με εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεται σοι χούς, ἢ ἀναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου; Σ. τί κέρδος ἐν τῷ αἵματί μου, κατενεχθέντος μου εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεται σοι κόνις, ἢ ἀπαγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου;²²

11. יַעֲזִיבֵנִי הָיְהוּב וְעִשְׂתָּ. Exaudi, Jova, et miserere mei. O'. ἤκουσε κύριος, καὶ ἤλῃσέ με. 'A. ἄκουσαι . . . καὶ δάρησαι . . . Θ. ἄκουσον . . . καὶ ἐλέησον . . .²³

הָיָה. Esto. O'. ἐγενήθη. 'A. E'. S'. γενοῦ. Σ. ἐγένου.²⁴

12. לִמְחֹלָה. In choream. O'. εἰς χαράν. 'A. Σ. E'. S'. εἰς χορόν. Θ. (eis) αὐλόν.²⁵

אָפְרַתְךָ אֲפֵרַתִּי. Aperuisti (solvist) saccum meum. O'. διέρρηξας τὸν σάκκον μου. 'A. περιέλυσας . . . Σ. ἀπέλυσας . . .²⁶

13. לִמְעַן יִזְמְרַתְּ כְבוֹד וְלֹא יִסְתַּח. Ut canat tibi gloria (cor meum), nec sileat. O'. ὅπως ἀνψάλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ. 'A. ὅπως μελωδήσῃ σοι δόξα, καὶ μὴ σιωπήσῃ.²⁷ Σ. ἵνα ᾄδῃ σε δόξα, καὶ μὴ ἀποσιωπήσῃ.²⁸ Θ. ἵνα ᾄδῃ σοι δόξα, καὶ μὴ ἀποσιωπήσῃ.²⁹

¹⁵ Nobil. Syro-hex. **ܐܘܨܠܘܝܐ**. ¹⁶ Cod. 264. Syro-hex. Symmacho continuat: **ܐܘܨܠܘܝܐ ܕܘܝܐ ܕܠܘܚܐ**, quae verba non differunt ab iis quae in textu τῶν O' sonant, οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα. Cf. ad Psal. ix. 27. ¹⁷ Syro-hex. **ܐܘܨܠܘܝܐ ܕܘܝܐ ܕܠܘܚܐ ܕܘܝܐ ܕܠܘܚܐ ܕܘܝܐ ܕܠܘܚܐ**. Nobil. affert: 'A. E'. τῷ ὄρει. Vat.: 'A. E'. τῷ ὠραίει (sic). Σ. τῷ προπάτορι. Origen. Opp. T. II, p. 642: 'A. ἐν τῷ ὄρει μου, quod edidit Montef. Tandem Cod. 264: 'A. ἔστησας τῷ ὄρει μου κράτος (sic). ¹⁸ "Symmachi lectio ex Drusio [Nobil.] eruitur, et ex MSS., quorum unus habet ἔστησα." —Montef., qui τὸ κράτος edidit, repugnantibus Nobil. et Theodoret. Syro-hex. affert: Σ. ἔστησας τῷ προπ. ἡμῶν κράτος (**ܐܘܨܠܘܝܐ ܕܘܝܐ ܕܠܘܚܐ ܕܘܝܐ ܕܠܘܚܐ**). ¹⁹ Cod. 264. ²⁰ Nobil. ²¹ Euseb., Cull. ²² Idem. ²³ Cod. 264. ²⁴ Idem. ²⁵ Idem. Syro-hex. et Bar Hebraeus: **ܐܘܨܠܘܝܐ ܕܘܝܐ ܕܠܘܚܐ**. (Cf. ad Psal. xxxviii. 12. Alius pro χορός Noster adhibet **ܐܘܨܠܘܝܐ** et **ܐܘܨܠܘܝܐ**). ²⁶ Cod. 264. Has lectiones ad Hebr. **הֵיגִיד אֲמִתָּה**, et **עִנַּיִסְתִּי מֵעֵי**, O'. καὶ περιέλωσάς με, perperam refert Parsonsus. Cf. Hex. ad Jesai.

lii. 2, ubi haec, 'A. περιλυσαι. Σ. ἀπολυσαι, non ad **ܐܘܨܠܘܝܐ**, qui error est Montefalconii, sed ad **ܐܘܨܠܘܝܐ**, juxta Curterium et Drusium pertinent. ²⁷ Cod. 264 habet: 'A. ὅπως μελωδήσω σοι δόξαν, καὶ οὐ σιωπήσει. Correximus ad instar Syri nostri, qui affert: **ܐܘܨܠܘܝܐ ܕܘܝܐ ܕܠܘܚܐ ܕܘܝܐ ܕܠܘܚܐ**. (Distinctio inter **ܐܘܨܝܐ**, **caecinitis**, et **ܐܘܨܐ**, **psallit**, hic quidem negligitur: nam in textu est **ܐܘܨܐ** pro ψάλῃ; in marg. autem **ܐܘܨܐ** pro μελωδήσῃ. Similem confusionem notavit Bugatns ad Psal. xii. 6.) ²⁸ Nobil. Theodoret. (qui ἀποσιωπήσῃ habet), et "MSS." ²⁹ Cull. στιχηρῶς scriptus. Aliter Cod. 264, qui affert: Θ. E'. S'. καὶ οὐ μὴ σιωπήσει. S'. (sic) καὶ οὐ παύσεται. Praeterea Montef. affert: "Ἄλλος" οὐ μὴ μεταμληθῶ. "Ἄλλος" οὐ μὴ μεταγῶ; notans: "Binas postremas lectiones sine interpretum nomine affert Agellius." Verba Agellii sunt: "Quidam alius interpres vertit, καὶ οὐ μὴ μεταμληθῶ . . . Et quidam antiquus Graecus interpres, qui inter Eusebii commentaria mixtus est, in eandem sententiam exponit, οὐ μὴ μεταγῶ." Utramque lectionem explicatoris potius

PSALM. XXX (Hebr. סחכי).

1. **לְמַנְצֵי מִצְרַיִם מִצְרַיִם**. *Praecentori canticum Davidi.* Ο. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἀ. Ε'. Σ'. τῷ νικοποιῶ...¹ Σ. ἐπινίκιον ἄσμα τοῦ Δαυίδ.²
 Ο. ἐκοτάσεως. Οὔτε ἐν τῇ Ἑβραίων γραφῇ, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς ἢ προγραφῇ περιέχει, ἐκοτάσεως.³ Τὸ, ἐκοτάσεως, μὴ κείμενον παρὰ τοῖς ἄλλοις, προσέθηκέ τις, ὡς ἔοικεν, διὰ τὸ λέγεσθαι, ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκοτάσει μου.⁴
2. **בְּצִדְקָתְךָ**. *In justitia tua.* Ο. ἐν τῇ δικαιοσύνη σου. Σ. ἐν τῇ ἐλεημοσύνῃ σου.⁵
עֲרִיפֵנִי. *Eripe me.* Ο. ῥύσαι με, καὶ ἐξελοῦ με. Ἀ. Σ. διάσωσόν με.⁶
3. **הַצִּילֵנִי מִיָּדְךָ**. *Festinanter libera me.* Ο. τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι με. Ἀ. ταχέως ῥύσαι με. Σ. Ε'. ταχὺ ἐξελοῦ με.⁷
הָיֵה לִּי לְצִוּר. *Esto mihi in petram propugnaculi.* Ο. γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν. Σ. ἔσο μοι εἰς ἀκρότομον ἰσχυράν.⁸ Θ. γενοῦ μοι εἰς φύλακα κραταίωμα.⁹ Ε'. γενοῦ (s. ἔσο) μοι κατοικητήριον ἰσχυρόν.¹⁰
4. **צִוְרִי**. *Petra mea.* Ο. κραταίωμά μου. Ἀ. Σ. πέτρα μου.¹¹ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹²
הָיֵה לִּי אֶרֶץ. *Et arx mea tu es.* Ο. καὶ καταφυγή μου εἶ σύ. Ἀ. καὶ ὀχύρωμά μου σύ.¹³

4. **וְיָצִילֵנִי**. *Et ducis me.* Ο. καὶ διαθρέψεις με. Ἀ. (καὶ) διαβαστάξεις με.¹⁴ Σ. καὶ τημελήσεις με.¹⁵
5. **לִּי מִיָּדְךָ**. *E tēti quod absconderunt mihi.* Ο. ἐκ παγίδος ταύτης ἧς ἔκρυψάν μοι. Ἀ. ἀπὸ δικτύου, τοῦτο ἔκρυψαν ἐν ἐμοί.¹⁶
יָצִיבְךָ. *Quia tu es munimentum meum.* Ο. ὅτι σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου, κύριε. Σ. ὅτι σὺ τὸ ἀήτητόν μου.¹⁷
 Ο. κύριε. Τὸ, κύριε, οὔτε παρὰ τοῖς Ο', οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔκειτο.¹⁸
6. **אֱלֹהֵי הַאֱמֶת**. *Deus veritatis.* Ο. ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. Σ. ἰσχυρὸν ἀληθινὸν θεὸν.¹⁹
8. **בְּרִצְוֹן**. *Laetabor de benignitate tua.* Ο. εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἔλεει σου. Σ. ἰλαρεύσομαι ἐν τῇ χάριτί σου.²⁰
וְיָצִיבְךָ. *Quod respexeris miseriā meam.* Ο. ὅτι ἐπέιδες τὴν ταπεινώσιν μου. Ἀ. ὅς εἶδες τὴν κακουχίαν μου. Σ. ὅτι εἶδες τὴν κάκωσιν μου. Ε'. ὅτι εἶδες τὴν πτωχείαν μου.²¹
וְיָצִיבְךָ. *Agnovisti in angustiis animam meam.* Ο. ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχὴν μου. Ἀ. ἔγνωσ ἐν θλίψει ψυχὴν μου. Σ. Ε'. ἔγνωσ τὰς θλίψεις τῆς ψυχῆς μου. Θ. Σ'. ἔγνωσας ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχὴν μου.²²
9. **וְלֹא**. *Et non conclusisti (tradidisti) me.* Ο. καὶ οὐ συνέκλεισάς με. Σ. καὶ οὐκ ἐφέκλινάς με.²³

quam interpretis esse crediderim. Sic Syrus noster in marg.: "καὶ οὐ μὴ καταργῶ; h.e. non pœniteat me (|| loll?)."

PSALM. XXX. ¹ Cod. 264. ² Syro-hex. juxta Codd. B. et C. + **וְיָצִיבְךָ** || **וְיָצִיבְךָ** || **וְיָצִיבְךָ**. Vat. affert: Ἀ. τῷ νικοποιῶ. Σ. ἐπινίκιος. ³ Euseb. ⁴ Schol. apud Nobil. ⁵ Euseb. et "codex unus." ⁶ Cod. 264. ⁷ Idem, qui duplicem lectionem affert: Ἀ. ταχέως ἐξελοῦ με. ⁸ Sic Cod. 264. "Syrus noster: ἔσο μοι εἰς ὄρος (|| **וְיָצִיבְךָ**) ἰσχυρόν. Nisi legendum **וְיָצִיבְךָ**, quod pro ἀκρότομον posuit Noster Aq. Sym. Hos. ix. 13. Sym. Psal. lxx. 3."—Haec olim scripsi in *Olio Norvic.* p. 14; nunc video Bar Hebraicum in Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 191, **וְיָצִיבְךָ** legisse. Sic quoque Syro-hex. juxta Cod. C. ⁹ Cod.

264. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxx. 29. ¹⁰ Syro-hex. + **וְיָצִיבְךָ** || **וְיָצִיבְךָ** || **וְיָצִיבְךָ**. ¹¹ Nobil., Vat., Theodoret. ¹² Vat. ¹³ Cod. 264, qui affert: Ἀ. καὶ ὄχ. μου σύ, καὶ καταφυγή (sic). ¹⁴ Colb. unus. Syro-hex. sine nom. affert: + **וְיָצִיבְךָ** || **וְיָצִיבְךָ**. Sed Codd. B. et C. praemittunt ./. ¹⁵ Nobil., Theodoret., et "omnes." Cf. ad Psal. xxii. 2. ¹⁶ Cod. 264. ¹⁷ Syro-hex. **וְיָצִיבְךָ** || **וְיָצִיבְךָ** || **וְיָצִיבְךָ**. Cf. ad Psal. lxxvii. 36. lxxxviii. 8, 14, 18. Syriacum **וְיָצִיבְךָ** sine negatione ponitur pro ἡττημα Jesai. xxxi. 8. ¹⁸ Vat. ¹⁹ Cod. 264. ²⁰ Idem. Syro-hex. affert: **וְיָצִיבְךָ** || **וְיָצִיבְךָ** || **וְיָצִיבְךָ**. ²¹ Cod. 264. Apud Aquilam εἶδες pro εἶδε correximus. ²² Cod. 264. ²³ Idem.

- 10. **לִי צָרָה**. *Miserere mei, Jona, nam angustia est mihi.* Ο'. ἐλέησόν με, κύριε, ὅτι θλίβομαι. 'Α. δώρησαί μοι, κύριε, ὅτι στενὸν μοι.²⁴
עֵינַי סַעֲבָבָה. *Contabuit aegritudine oculus meus.* Ο'. ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμός μου. 'Α. ηὐχμώθη ἐν παροργισμῷ ὁ ὀφθαλμός μου.²⁵ Σ. ἐθολώθη διὰ παροργισμὸν ὁ ὀφθαλμός μου.²⁶
- 11. **כִּי כָל בְּיָגוֹן**. *Nam consumpta est maerote vita mea.* Ο'. ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνη ἡ ζωὴ μου. 'Α. ὅτι ἐτελέσθησαν ἐν μερίμνη ζωὴ μου.²⁷ Σ. ἀνηλώθη γὰρ ἐν ὀδύνη ἡ ζωὴ μου.²⁸
כִּי כָל בְּעֵינַי. *Corruit in calamitate mea fortitudo mea.* Ο'. ἡσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχὺς μου. 'Α. ἐσκανδαλώθη ἐν ἀνομίᾳ μου...²⁹ Σ. ... διὰ τὴν κάκωσίν μου ἡ ἰσχὺς μου.³⁰ Θ. ἡσθένησεν ἐν ἀνομίᾳ μου...³¹
עֲצָמַי. *Et ossa mea contabuerunt.* Ο'. καὶ τὰ ὀστά μου ἐταράχθησαν. 'Α. καὶ τὰ ὀστά μου ηὐχμώθη. Σ. καὶ τὰ ὀστά μου εὐρωτίασαν.³²
- 12. **מִכָּל-צוּרֵי**. *Prae omnibus hostibus meis.* Ο'. παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου. 'Α. ἀπὸ πάντων θλιβόντων με.³³ Σ. παρὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν μου.³⁴ Ε'. παρὰ πάντας τοὺς θλίβοντάς με.³⁵
רַגְלָי. *Foris.* Ο'. ἔξω. Σ. ἐν ἀμφόδω.³⁶

- 12. **יָדוּ מִמֶּנִּי**. *Aufugiunt me.* Ο'. ἔφυγον ἀπ' ἐμοῦ. 'Α. μετηναστεύοντο ἐξ ἐμοῦ. Σ. ἀπεχώρουν ἀπ' ἐμοῦ.³⁷
- 14. **כִּי מִבְּיָב**. *Nam audivi infamiam multorum; formido circumquaque.* Ο'. ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν παροικούντων ('Α. συστροφῆς³⁸) κυκλόθεν. Σ. ἤκουον γὰρ διαβολὴν πολλῶν, *congregationem in circuitu.*³⁹
עָלַי. *In consultando eos una contra me.* Ο'. ἐν τῷ συναχθῆναι αὐτοὺς ἅμα ἐπ' ἐμέ. 'Α. (ἐν τῷ) παρρησιάσασθαι... Σ. ὅποτε συσκέπτονται ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατ' ἐμέ. "Ἄλλος" (ἐν τῷ) ἐπιβουλεύεσθαι.⁴⁰
מַחֲמֵי. *Machinati sunt.* Ο'. ἐβουλεύσαντο. 'Α. ἐνεοθήθησαν. Σ. ἐνεθυμούντο. Ε'. ἐκακογνωμόνουν.⁴¹
- 16. **בְּיַדְּךָ**. *In manu tua sunt tempora mea.* Ο'. ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κληροί μου. 'Α. Σ. ἐν ταῖς χερσί σου οἱ καιροί μου.⁴² Θ. Σ. Ε'... καιροί μου.⁴³
- 17. **בְּרַחֲמֶיךָ**. *In misericordia tua.* Ο'. ἐν τῷ ἐλέει σου. Σ. τὴν χάριν σου.⁴⁴
- 18. **יִבְשׁוּ**. *Etubescant.* Ο'. αἰσχυνθείησαν. Σ. καταισχυνθήτωσαν.⁴⁵
לְיַמֵּי הַיְמֵי. *Conticescant ad infernum.* Ο'.

²⁴ Syro-hex. **לִי צָרָה**. *Nobil. affert: 'Α. ὅτι στενὸν μοι.* Euseb. et "MSS.:" 'Α. ὅτι στενὸν ἐμοί. Cf. ad Psal. lxxviii. 18. ²⁵ Euseb., Nobil., Colb. Montef. post Euseb. *αὐχμώθη* hic et v. 11 scripsit: *ηὐχμώθη* bis habet Nobil. ex correctione manu facta. Cf. ad Psal. vi. 8. ²⁶ Idem et Theodoret. Syrus affert: **עֵינַי סַעֲבָבָה**. *Sic Syro-hex. **עֵינַי סַעֲבָבָה**.* ²⁷ Cod. 264. *Sic Syro-hex. **עֵינַי סַעֲבָבָה**.* ²⁸ Cod. 264. Montef. ex Nobil. affert: Σ. ἀνηλώθη. ²⁹ Cod. 264. ³⁰ Euseb., Nobil. et "duo MSS." ³¹ Cod. 264. ³² Euseb., Nobil. et "duo MSS." Syro-hex. affert: 'Α. *ηὐχμώθη* (**עֵינַי**, quod ponitur pro *ἐπελίωθη* Thren. v. 10). Σ. *εὐρωτίασαν* (**עֲצָמַי**. Vid. Middeld. ad Joel. i. 17; cuius exemplis adde **עֲצָמַי**, *εὐρώς*, Sym. Psal. xxxviii. 12. Hos. v. 12). ³³ Cod. 264. Montef. ex Nobil. affert: 'Α. *παρὰ πάντων*. ³⁴ Syro-hex. **מִכָּל-צוּרֵי**.

מִכָּל-צוּרֵי. Huc pertinere videtur locus Athanasii Alex. T. I, p. 1049, a Schleusnero excitatus: *οὕτω γὰρ λίγει καὶ 'Ακύλας' παρὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν μου ἐγενήθη ὄνειδος.* ³⁵ Cod. 264. ³⁶ Idem. ³⁷ Idem. ³⁸ Nobil. ³⁹ Syro-hex. **עֵינַי סַעֲבָבָה**. *Græca ex parte affert Cod. 264: Σ. ἀκουσον (sic) γὰρ διαβολὴν πολλῶν; cetera fortasse sic legendis: συστροφὴν (cf. ad Psal. liv. 16) περικύκλω.* ⁴⁰ Cod. 264 affert: 'Α. *παρρησιάσασθαι*. Σ. (fort. δ') *ἐπιβουλεύεσθαι*. Idem tamen subjungit: Σ. *ὅποτε ασκεπτομενοι (sic) ἐπιταυτὸ κατ' ἐμέ*. Collatis Hex. ad Psal. ii. 2, Symmachu vindicavimus: *ὅποτε συσκέπτονται*. ⁴¹ Cod. 264. ⁴² Syro-hex. **בְּיַדְּךָ**. *Sic Syro-hex. **בְּיַדְּךָ**.* Montef. ex "duobus MSS." affert: 'Ο *Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποὶ ἐν τῇ χειρὶ σου οἱ καιροί μου*. Theodoret. autem: *Οἱ λοιποὶ ἐν ταῖς χ. σου οἱ καιροί μου*. ⁴³ Cod. 264. ⁴⁴ Idem. ⁴⁵ Idem.

καὶ καταχθείησαν εἰς ἄδου. 'Α. Σ. σιωπησά-
τωσαν εἰς ἄδου.⁴⁶

19. קַתָּע. *Proturvilitatem.* Ο'. ἀνομίαν. 'Α. μί-
ταρσι.⁴⁷

20. הַרְאֵיהֶן לִירְאֵיהֶן אֲשֶׁר צִפְנָתָּ לִּי רַב טוֹבָה. *Quam
magnum est bonum tuum, quod abscondisti
timentibus te.* Ο'. ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς
χρηστότητός σου, κύριε, ἧς ἔκρυψας τοῖς φο-
βουμένοις σε. 'Α. Σ. τί πολὺ τὸ ἀγαθὸν σου,
ὃ ἔκρυψας ἀπόθετον τοῖς φοβουμένοις σε.⁴⁸
Θ. Σ'. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁴⁹

מְרַאֲתֵי לְחַוִּים בְּנֵי אָדָם. *Parasti
eis qui in te fiduciam ponunt coram hominibus.*
Ο'. ἐξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ σὲ ἐναντίον
τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. Σ. εἰργάσω τοῖς
προσδοκῶσίν (σε) ἀντικρύς...⁵⁰

21. מְרַכְסֵי אִישׁ. *A conjugationibus virorum.* Ο'.
ἀπὸ παραχῆς ἀνθρώπων. Σ. ἀπὸ παραδειγμα-
τισμοῦ ἀνθρώπων.⁵¹

בְּרִצָּה. *In lugurio.* Ο'. ἐν σκηνῇ. Σ. ἐν σκέπη.⁵²

מִרִּב. *A contentione.* Ο'. ἀπὸ ἀντιλογίας.
'Α. ἀπὸ δικασίας.⁵³

22. בְּרוּךְ יְהוָה כִּי הַפְלִיא חַסְדּוֹ לִי בְעִיר מְצוּר.
*Benedictus Jova, nam mirabilem fecit gratiam
suam mihi in urbe munitionis.* Ο'. εὐλογητὸς
κύριος, ὅτι ἐθανμάστωσε τὸ ἔλεος (Θ. τὸ χά-
ρισμα. Ε'. ὄσιον⁵⁴) αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς
('Α. armata⁵⁵). Σ. εὐλογητὸς κύριος ὁ παρα-
δοξάσας τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐμοὶ ὡς ἐν πόλει περι-
πεφραγμένῃ.⁵⁶

23. וַיֹּאמְרֵי בְּקִפְּי. *Ego autem dixi in tre-
pidando me.* Ο'. Θ. ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκ-
στάσει μου. 'Α. καὶ ἐγὼ εἶπον ἐν θαμβήσει
μου. Σ. ἐγὼ δὲ εἶπον ἐν τῇ ἐκπλήξει μου.⁵⁷

וַיִּנְדָּרְתִּי מִנְּגַד עֵינַי. *Excisus sum a conspectu
oculorum tuorum.* Ο'. ἀπέριμμαι ἀπὸ προσώ-
που τῶν ὀφθαλμῶν σου. Σ. ἐξεκίπην ἐξ ἐμ-
προσθεν τῶν ὀφθαλμῶν σου. Ε'. ἐκβέβλημαι
ἀπέναντι τοῦ ὀφθαλμοῦ σου.⁵⁸

בְּשֹׁעֵי אֵלַי. *In vociferando me ad te.* Ο'.
ἐν τῷ κεκραγένοι με πρὸς σέ. 'Α. ἐν ἀνα-
βοήσει μου... Σ. ἐπικαλουμένον σε.⁵⁹

24. הַיְהִי נֶצֶר יְהוָה. *Fidelitates custodiens est
Jova.* Ο'. ὅτι ἀληθείας ἐκζητεῖ κύριος.
'Α. πιστοὺς διατηρεῖ κύριος. Σ. πίστεις φυ-
λάσσει κύριος.⁶⁰

25. וַיִּחַזְקוּ וַיִּנְחָמוּ. *Confortamini, et roboret sese.*
Ο'. ἀνδρίξεσθε, καὶ κραταιούσθω. 'Α. ἐνισχύ-
εσθε, καὶ καρτερούσθω. Σ. κρατύνεσθε, καὶ
στερεούσθω.⁶¹

כָּל-הַמְחַלְתֵּי לִי יְהוָה. *Omnes qui exspectatis
auxilium Jovae.* Ο'. πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ
κύριον. 'Α. πάντες οἱ περιμένοντες τὸν κύριον.⁶²
Σ. Ε'... προσδοκῶντες...⁶³

PSALM. XXXI (Hebr. xxxii).

1. לְדָוִד מְשֻׁבֵּיל. *Davidi (carmen) didacticum.* Ο'.
συνέσεως τῷ Δαυίδ. 'Α. τοῦ Δαυίδ ἐπιστή-
μονος.¹

⁴⁶ Sic Nobil. Euseb. affert; 'Α. Σ. σιωπάτωσαν εἰς ἄδην. Vat.: 'Α. Σ. σιωπήτωσαν. Cod. 264: 'Α. Σ'. σιωπηθήτωσαν εἰς ἄδην.

⁴⁷ Syro-hex. + לַע. Cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 18.

⁴⁸ Sic Vat., Theodoret. "Duo MSS." et Nobil. Symmacho soli tribuunt. Certe illud ἀπόθετον Symmacho, non Aquilae, debetur. Cf. ad Psal. xvi. 14.

⁴⁹ Nobil., Vat. ⁵⁰ Cod. 264. ⁵¹ Idem. ⁵² Nobil. Syrus affert: + חַסְדּוֹ. Cf. Job. xxiv. 8 in Syro-hex.

⁵³ Cod. 264. ⁵⁴ Idem. ⁵⁵ Syro-hex. + מְרַכְסֵי. ⁵⁶ "Sic quatuor MSS., Theodoret. et Drusius [Nobilus]."

—Montef. Eusebius ὁ παραδείξας pro ὁ παραδοξάσας affert, quod scribae imputandum est; nam in commentando alterum exprimit. Pro ἐμοὶ Agellius ἐν

ἐμοὶ habet. ⁵⁷ "Sic MSS. Drusius [Nobil.] vero Aquilae et Symmachi lectionem habet; alii etiam Theodotionis."—Montef. ⁵⁸ Cod. 264. ⁵⁹ Idem.

⁶⁰ Idem. Ad Sym. πίστεις pro πίστεις correximus. Cf. ad Psal. xi. 2. Syrus vero, concinentibus tribus ejus codd.

+ לַע. quod Aquilae versionem referre videtur. In textu τῶν Ο' Syro-hexaplari, metobelus post κύριος male rejicitur, notante Bugato. ⁶¹ Cod.

264. ⁶² Syro-hex. + חַסְדּוֹ. ⁶³ Cod. 264. affert: 'Α. οἱ περιμένοντες. ⁶⁴ Cod.

264.

PSALM. XXXI. ¹ Syro-hex. et Bar Hebr. + מְשֻׁבֵּיל. Cf. ad Psal. xlv. 1.

1. **עֲשֵׂה נְשִׂיִּים וְנִשְׂרִיִּים.** *Beatitudines absoluti a crimine.* Ο'. μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι. 'Α. μακάριος ὁ ἠρμένος ἀθεσίας. Σ. μακάριος οὐ ἀφῆρέθη ἡ ἀθεσία. Ε'. μακάριος οὐ ἀφῆρέθησαν αἱ ἀσεβείαι. Σ'. μακάριος οὐ ἐπέληθη ἡ ἀμαρτία.²

הִנְחֵף רִיבִי. *Operiti quoad peccata.* Ο'. καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἀμαρτίαι. *Αλλος καὶ ὁ ἐπεσκεπασμένος ὀφλ(ήματα).³

2. **יָץ.** *Iniquitatem.* Ο'. ἀμαρτίαν. 'Α. Σ. Θ. Ε'. ἀνομίαν.⁴

וְיֵין בְּרוּחוֹ רָמָה. *Et non est in ejus spiritu dolus.* Ο'. οὐδέ ἐστιν ἐν τῷ στόματι (Ο'. 'Α. Θ. Ε'. Σ'. πνεύματι⁵) αὐτοῦ δόλος ('Α. κατεπίθεσις⁶). Σ. καὶ οὐκ ἔχει ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλον.⁷

3. **כִּי הִקְרַחְתִּי בְּלִבִּי עֲצָמֵי עַצְמֵי בְּלִבִּי וְהִקְרַחְתִּי בְּלִבִּי.** *Cum conticui, marcuerunt ossa mea rugitu meo toto die.* Ο'. ὅτι ἐσίγησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστά μου ἀπὸ τοῦ κράζειν με ὅλην τὴν ἡμέραν. 'Α. ὅτι ἐκώφευσα, κατετρίβη τὰ ὀστά μου ἐν βρυχηματί μου...⁸ Σ. ὅτι ἀπεσιώπησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστά μου ἀπὸ τοῦ ὀδύρεσθαι πᾶσαν ἡμέραν.⁹ Θ. ὅτι ἐκοπίασα.¹⁰ Θ. ἐπλανήθη...¹¹

4. **קָץ בְּתַרְבוּנֵי קָץ.** *Versus est succus*

meus in siccitates aestatis. Ο'. ἐστράφην εἰς τάλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐμπαγγῆναι ἀκανθαν. 'Α. ἐστράφη εἰς προνομήν μου ἐν ἐρημώσει θερεία.¹² Σ. μετεστράφη μοι εἰς διαφθορὰν ὡς καύσος θερινόν.¹³ Θ. ἐστράφη [εἰς τάλαιπωρίαν] εἰς τὰ ὀπίσω ἢ ὀπώρα ἐν ἐρημίᾳ μου.¹⁴ Ε'. ἐστράφη εἰς τάλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐρημωθῆναι ὀπώραν.¹⁵ Σ'. ἐστράφη ἡ ἀμαρτία ὡς θήλασμά μου, ὡς καύσωνες καύματος πολλοῦ.¹⁶

5. **דִּיכִי לִיהִי עֲשֵׂה לִי דְתִּין הַתִּיבִּי.** *Dixi, confitebor delicta mea Jovae.* Ο'. εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου ('Α. ἀθεσίαν μου¹⁷) τῷ κυρίῳ. Σ. *Dixi, confitebor injustitiam meam Domino.*¹⁸

וְתִתֵּן יָץ תְּנִיבִי תְּנִיבִי. *Et tu abstulisti iniquitatem peccati mei.* Ο'. καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσεβείαν τῆς καρδίας μου. 'Α. καὶ σὺ ἤρας ἀνομίαν ἀμαρτίας μου.¹⁹ Σ. ἵνα σὺ ἀφέλῃς τὴν ἀνομιον ἀμαρτίαν μου.²⁰ Θ. καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀνομίαν τῆς ἀμαρτίας μου.²¹

6. **קָץ נִצַּח תַּעֲלֶה לְהִלָּחֵד בְּלִבִּי וְתִתֵּן יָץ תְּנִיבִי תְּנִיבִי.** *Propter hoc suppliciter orabit omnis pius ad te in tempore inveniendi; tantum (quod attinet) ad inundationem aquarum magnarum, ad eum non*

² Cod. 264. Ad Vitam ed. pro ἐπλήσθη rescripsimus ἐπελήσθη, cum respectu ad Hebr. נִשְׂרִי, oblitus est. ³ Cod. 264, sine nom. interpretis, fortasse Aquilae. ⁴ Syro-hex. لا يصبه ولا يصبه. ⁵ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 19: "Pro quo in Graeco vos legisse dicitis, ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, quod solus Symmachus posuit. Alioquin et LXX interpretes, et Theodotion, et Quinta et Sexta editio, et Aquila, et ipsum Hebraicum, ἐν spiritu ejus, habet, quod Hebraice dicitur BRUCHO. Sin autem esset, ἐν ore ejus, scriberetur, RAFFIO." Syro-hex. لا يصبه. ⁶ Cod. 264. Cf. ad Psal. cxix. 3. ⁷ Cod. 264. ⁸ Euseb., Nobil. et "MSS." Syro-hex. vero affert: لا يصبه ولا يصبه. ⁹ Euseb., Nobil. et "MSS." Colb. unus, et Euseb. in uno loco habent ἀπεσιώγησα pro ἀπεσιώπησα; sed cf. ad Psal. xxix. 13. liii. 7. Deinde Montef. edidit ἀπὸ τοῦ ὀδύρεσθαι με, invitis Nobil. et Euseb. in uno loco. Syro-hex. affert: Σ. ἀπὸ τοῦ ὀδύρεσθαι (اصح ولا يصب), cum scholio: اصح ولا يصب.

† لا يصبه. ¹⁰ Colb., Euseb. ¹¹ Cod. 264. (In loco Dan. vii. 25, ubi Ed. Rom. τοὺς ἁγίους ἐψίστου παλαιώσει (כִּבְיָ), in Comp. et aliis planctus legitur.) ¹² Sic Montef. ex Drusio et "MSS." Nobil. ἐστράφην scribit. ¹³ Nobil. et "MSS." Syro-hex. لا يصبه ولا يصبه. ¹⁴ Cod. 264, ubi delendum videtur εἰς τάλαιπωρίαν. Montef. affert: Ο'. Θ. ἐστράφην—ἀκανθαν. ¹⁵ Nobil. et "MSS." Syrus noster affert: لا يصبه ولا يصبه. Itaque ὀπώραν non vertit. ¹⁶ Cod. 264, qui in fine habet πολλῶν. Mutavimus ex Syro-hex. لا يصبه ولا يصبه. ¹⁷ Cod. 264 mendose legit: 'Α. θυσίαν μου, quod Parsonsus ad יָץ refert. Cf. ad v. 1. ¹⁸ Agellius. ¹⁹ Nobil. et "MSS." ²⁰ Nobil. et Cod. 264. Montef. ex Euseb. edidit, τὴν ἀσεβείαν τῆς ἀμαρτίας μου. Vat. habet, τὴν ἀνομίαν τῆς ἀμ. μου, quod et Montefalconio in mentem venit. ²¹ Cod. 264. Nobil. affert: Θ. καὶ σὺ ἀφῆκας ἀμαρτίαν τῆς ἀσεβείας μου.

pertingent. Ο. ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται πρὸς σὲ πᾶς ὅσιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ (Ε'. εὐρισκομένῳ. Σ'. εὐρέσεως αὐτοῦ²²): πλὴν ἐν κατακλισμῷ ὑδάτων πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιούσι. 'Α. ... εἰς καιρὸν εὐρέσεως αὐτοῦ, ἐκτὸς τοῦ κλύσαι ὑδατα πολλὰ πρὸς αὐτὸν οὐ κατανήσουσιν.²³ Σ. περὶ τούτου προσεύξεται πᾶς ὅσιός σοι καιρὸν εὐρῶν, ὥστε ἐπικλύζοντα ὑδατα πολλὰ πρὸς αὐτὸν μὴ ἐγγίσει.²⁴

7. תַּחַרְנִי מִצָּר לִי מִצָּר תַּחַרְנִי. *Tu latibulum mihi es, ab angustiis defendis me.* Ο. σύ μου εἶ καταφυγή ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχούσης με. 'Α. ... ἀποκρυφή μοι, ἀπὸ θλίβοντος διατηρήσεις με. Ε'. ... ἀπὸ θλίβοντος φυλάξεις με.²⁵

רַחֲמֵי פְּלִטָּתִי תִסְבְּבֵנִי. *(Cautionibus liberationis circumdas me.* Ο. τὸ ἀγαλλιάμά μου, λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλωσάντων με. 'Α. αἰνεσίς μου, διασώζων περικυκλώσεις με.²⁶

8. אֶרְדִּימְךָ וְיָדִיעַ לְךָ דְּרֹתַי וְיָדִיעַ לְךָ דְּרֹתַי. *Erudiam te, et monstrabo tibi viam qua ambules.* Ο. συνετιῶ σε, καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ ἢ πορεύσῃ. 'Α. ἐπιστημῶσω σε, καὶ φωτίσω σε ἐν ὁδῷ ταύτῃ ἢ πορεύσῃ.²⁷ Σ. συνετίσω σε, καὶ ὑποδείξω σοι ὁδὸν ἣν ὁδεύσεις.²⁸

עֵינַי עִלְיָךְ יִצְוּנִי. *Consilium dabo (et dirigam) in te oculum meum.* Ο. ἐπιστηριῶ ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου. 'Α. βουλευσομαι ἐπὶ σὲ...²⁹ Σ. βουλευσομαι περὶ σοῦ τῷ ὀφθαλμῷ μου.³⁰

9. הֲבֵן הֵינִי. *(Quibus) non est intellectus.* Ο. οἷς οὐκ ἔστι σύνεσις. Σ. ἀνόητοι.³¹

הַיָּמִין קָרַב לִּי לְבָלֵם יְדַי וְרִגְלֵי-אֲחֻזֵּי. *Cujus operatus (s. maxilla) freno et caristrum compressendus est, ne accedat ad te.* Ο. ἐν χαλιῶν καὶ κημῶν τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἀγξαι τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ. 'Α. Σ. δι' ἐμβολῆς κημοῦ καὶ χαλινοῦ κατακόσμησιν αὐτοῦ περιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίση πρὸς σέ.³² Σ. ... περιθέσεως, ἵνα μὴ ἐγγίση πρὸς σέ.³³ Ε'. καὶ οὐκ ἐγγιεί. ³⁴

10. אֲרֻרִים יִבְיֹחֻם יָרִיבֵי. *Multi dolores impio.* Ο. πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἀμαρτωλοῦ. 'Α. (πολλὰ τὰ) ἀλγήματα τοῦ ἀσεβοῦς. Σ. (πολλὰ) καταπονήσεις τοῖς παρανόμοις.³⁵

11. הִגְדִּילִי. *Et exsultate.* Ο. καὶ ἀγαλλιᾶσθε. Ε'. καὶ ἀλαλάξατε.³⁶

וְהִגְדִּילִי. *Et jubilate.* Ο. καὶ καυχᾶσθε. 'Α. καὶ αἰνοποιήσατε. Σ. καὶ εὐφημεῖτε.³⁷

PSALM. XXXII (Hebr. xxxiii).

1. Ο. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις καὶ παρὰ τοῖς τρισίν. Ε'. Σ'. τῷ Δαυίδ.¹

וְהִגְדִּילִי. *Jubilate.* Ο. ἀγαλλιᾶσθε. 'Α. αἰνεῖτε. Σ. εὐφημεῖτε.²

²² Cod. 264. ²³ Idem. ²⁴ Euseb., Theodoret., Nobil. (qui ὑπὲρ τούτων habet). In duobus posterioribus soi aliest. Syro-hex. a καιρὸν εὐρῶν incipiens, affert: **וְהִגְדִּילִי**. Quae sic conjectando verterim: 'Α. Σ. δι' ἐμβολῆς κημοῦ καὶ χαλινοῦ ἐπιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίση πρὸς σέ. Sed haec manca esse videntur, cum nihil iis insit quod τῷ ἴ'γ' respondeat. Hic in auxilium venit Cod. 264, qui affert: 'Α. κατὰ κόσμησιν (fort. κατακόσμησιν) αὐτοῦ περιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίση πρὸς σέ. ³³ Cod. 264. Haec quoque hiules videntur. ³⁴ Idem. ³⁵ Idem. In cod. est καταπονήσεις (sic). ³⁶ Idem. ³⁷ Nobil. et "MSS." Syro-hex. affert: 'Α. *et laudate* (**וְהִגְדִּילִי**). Cf. ad Psal. xxxii. i. PSALM. XXXII. ¹ Nobil., Vat. Similia habet Euseb. ² Nobil. Regius unus et Theodoret.: πανταχοῦ τὸ ἀγαλλιᾶσθε, ὁ μὲν Ἀκύλας, αἰνεῖτε, ὁ δὲ Σύμμαχος, εὐφημεῖτε, ἡρμήνευσεν.

³¹ Cod. 264. ³² Syro-hex. **וְהִגְדִּילִי**. Quae sic conjectando verterim: 'Α. Σ. δι' ἐμβολῆς κημοῦ καὶ χαλινοῦ ἐπιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίση πρὸς σέ. Sed haec manca esse videntur, cum nihil iis insit quod τῷ ἴ'γ' respondeat. Hic in auxilium venit Cod. 264, qui affert: 'Α. κατὰ κόσμησιν (fort. κατακόσμησιν) αὐτοῦ περιστρέψαι, οὐ μὴ ἐγγίση πρὸς σέ. ³³ Cod. 264. Haec quoque hiules videntur. ³⁴ Idem. ³⁵ Idem. In cod. est καταπονήσεις (sic). ³⁶ Idem. ³⁷ Nobil. et "MSS." Syro-hex. affert: 'Α. *et laudate* (**וְהִגְדִּילִי**). Cf. ad Psal. xxxii. i. PSALM. XXXII. ¹ Nobil., Vat. Similia habet Euseb. ² Nobil. Regius unus et Theodoret.: πανταχοῦ τὸ ἀγαλλιᾶσθε, ὁ μὲν Ἀκύλας, αἰνεῖτε, ὁ δὲ Σύμμαχος, εὐφημεῖτε, ἡρμήνευσεν.

1. הַלְהֵךְ נַחֲשֵׁי לִי. *Rectos decet laudatio.*
 O'. τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴνεσις. 'A. τοῖς εὐθέ-
 σιν ὠραιοῦνται ἕμνησις.³
2. לֹא יִמְרֹדוּ עֲשׂוֹר בְּנַבְלָהּ. *In psalio decachordo*
psallite ei. O'. ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψά-
 λατε αὐτῷ. 'A. ἐν κίβλα δεκάδος ψάλατε (αὐτῷ).⁴
3. הַיְטִיבוּ גַן. *Benefacite pulvere.* O'. καλῶς ψά-
 λατε. 'A. ἀγαθύνετε ψάλατε.⁵ Σ. ἐπιμελῶς
 ψάλατε.⁶
- בְּתַרְוָה. *Cum clangore.* O'. ἐν ἀλαλαγμῷ.
 'A. Σ. μετὰ σημασίας.⁷
4. כָּל-מַעֲשָׂהוּ. *Omne opus ejus.* O'. πάντα τὰ
 ἔργα αὐτοῦ. 'A. πᾶν ποίημα (αὐτοῦ).⁸
5. צְדָקָה. *Justitiam.* O'. ἐλεημοσύνην. 'A. Ε'.
 δικαιοσύνην.⁹
- חֶסֶד. *Gratia.* O'. τοῦ ἐλέους. Ε'. τῆς χά-
 ριτος.¹⁰
6. נַעֲשׂוּ. *Facti sunt.* O'. ἐστερεώθησαν. 'A.
 ἐποιήθησαν. Σ. ἐγένοντο.¹¹
- בְּרוּחַ. *Spiritu.* O'. τῷ πνεύματι. Σ. τῇ πνοῇ.¹²
- כָּל-צְבָאוֹת. *Omnia exercitus eorum.* O'. πᾶσα
 ἡ δύναμις αὐτῶν. 'A. πᾶσα στρατιὰ αὐτῶν.¹³
 Σ. (πᾶσα) ἡ διακόσμησις αὐτῶν.¹⁴ Θ. ὁμοίως
 τοῖς O'.¹⁵ S'. πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ.¹⁶
7. הֵיךְ מֵי הַיָּם יַגְדֵּל מַיִם. *Colligit quasi cumulum aquas*

8. יִירָא לֹא-לֵךְ הַיָּם מִיָּדָיו. *Timeat Jovam omnis*
terra. O'. φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ.
 'A. φοβηθήσονται τὸν κύριον (σ. ἀπὸ τοῦ κυρίου) πᾶσα
 ἡ γῆ.¹⁷
9. וַיִּגְדֵּל מַיִם. *Eum teverteantur.* O'. ἀπ' αὐτοῦ
 δὲ σαλευθήτωσαν. 'A. ἀπ' αὐτοῦ δὲ ὑποσταλή-
 σονται.¹⁸ Σ. . . εὐλαβεῖσθωσαν.¹⁹
10. יִרְטֵל. *Irritum facit.* O'. διασκεδάξει. 'A.
 ἠκύρωσε.²⁰
- וְהֵיךְ. *Ad nihilum redigit.* O'. ἀθετεῖ δέ.
 'A. μετήγαγε. Σ. ἀνατρέπει δέ. Ε'. ἀκυ-
 ροῖ δέ.²¹
- וְהֵיךְ. *Ad nihilum redigit.* O'. ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων. S'. . . λο-
 γισμοὺς ἀρχόντων.²²
11. יִבְטֵחַ. *Stabil.* O'. μένει. 'A. Ε'. στήσεται.
 Σ. διαμενεῖ.²³
13. הֲרָא יִהְיֶה יְבִישׁ הַיָּם וְיִשְׁפַּךְ. *De caelo intuetur*
Jova, et aspicit. O'. ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ

³ Euseb. Montef. post Nobil. ἡ ἕμνησις edidit. ⁴ Syro-
 hex. et Bar Hebr. ⲛⲓⲛⲁⲗⲁ ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ.
⁵ Cod. 264. ⁶ "Unus codex." ⁷ Idem cod. et Nobil.:
 Σ. μετὰ σημασίας. Syrus autem: 'A. μετὰ σημασίας (ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ
 ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ). Cf. ad Psal. xxvi. 6. xlvii. 6). ⁸ Cod. 264.
⁹ Idem. ¹⁰ Idem. ¹¹ Nobil. ¹² Cod. 264.
¹³ Nobil., Vat. Cod. 264 affert: 'A. πᾶσα ἡ σ. α. ¹⁴ No-
 bil., Vat., Cod. 264. Syro-hex. ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ.
¹⁵ Nobil., Vat. ¹⁶ Cod. 264, qui praeterea affert: Ε'. πᾶσα
 ἡ δύναμις αὐτῶν, ἢ τοῦ ἢ διακόσμησις. ¹⁷ Vat. affert: Σ. συνή-
 γαγε. 'A. ἀπέθετο. Hoc rectius videtur quam quod legitur
 in Cordlerii *Cat. PP. GG.*, T. I, p. 567: 'O δὲ Ἀκύλος τὸ
 συνάγων καὶ τιθεῖς, συνήγαγε καὶ ἀπέθετο εἶπεν, ἐπὶ παρακειμένου
 χρόνου. Deinde Cod. 264, et Syro-hex.: 'A. ὡς χύμα (ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ
 ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ). ¹⁸ Nobil., Vat. Syrus affert: ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ.
¹⁹ Cod. 264. ²⁰ Syro-hex. ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ.
²¹ Cod. 264. ²² Syro-hex. ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ.
²³ 'A. ὑποσταλήσονται. Sic Theo-

doret. et "duo MSS." Syrus Aquilae continuat: ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ
 ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ. (Syr. ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ), subtraxit se metu,
 apte respondet Graeco ὑποστέλλεσθαι, quod non fugit Bern-
 steinium in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 452. Perperam
 Montef. ὑποσταλήσονται, coercebuntur, vertit.) ²² Nobil.,
 Euseb., Theodoret. ²³ Cod. 264: Σ. αὐτοῦ προστάξαντος
 ἔστηκεν. 'A. καὶ ἔστησαν. Vat. mendose affert: Σ. αὐτοῦ
 προστάξαντος. 'A. ἐνετείχετο (sic). ²⁴ Cod. 264. Cf.
 Hex. ad Job. v. 12. ²⁵ Cod. 264. Ad Aquilam cf. ad
 Psal. xc. 10, ubi pro Hebr. ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ, obtinget, a radice ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ,
 idem interpres posuit μεταχθήσεται. Syrus hic affert: ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ
 ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ; quod Symmachi magis quam Aquilae
 versioem exprimere videtur, siquidem ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ cum ἀνατρί-
 πειν commutatur Prov. x. 3. xxi. 14. Nisi forte cogi-
 tandum sit de duabus Aquilae versionibus, μετήγαγε et
 ἠκύρωσε, quorum posterius pro Hebr. ⲛⲁⲓⲛⲁⲗⲁ edidit Aq. Num.
 xxx. 9. ²⁶ Cod. 264. ²⁷ Idem.

κύριος, εἶδε. Σ. ἐξ οὐρανοῦ ἐποπτεύων κύριος ὄρα.²⁸

14. מְמֹכֶנֶת־בֵּיתוֹ. *De sede habitationis suae.* Ο'. ἐξ ἐτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ. 'Α. ἀπὸ ἐδράσματος καθέδρας αὐτοῦ. Σ. ἀπὸ ἐδραίας (s. ἐδρας) κατοικίας αὐτοῦ.²⁹

וְרָאָה לְכָל־יְשִׁבֵי לָאָרֶץ. *Prospectit ad omnes inculas terrae.* Ο'. ἐπέβλεψεν ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν. 'Α. ἐπέκυψε παρὰ πάντας καθημένους τὴν γῆν.³⁰

15. הַיָּצִיר יָצַר לְבָבָם. *Qui format pariter cor eorum.* Ο'. ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν. 'Α. ὁ πλάσων ἅμα καρδίας αὐτῶν.³¹ Σ. ὁ πλάσων κατὰ μόνας ἐκάστην καρδίαν αὐτῶν.³²

16. רַב־כֹּחַ. *In multitudine roboris.* Ο'. διὰ πολλὴν δύναμιν. 'Α. ἐν πλήθει εὐπορίας.³³

וְלֹא־יִצָּל בְּרַב־כֹּחַ. *Fortis non eripitur multitudine potentiae.* Ο'. καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. 'Α. καὶ δυνατὸς (s. δυνάστης) οὐ ῥυσθήσεται...³⁴ Σ. οὐδὲ ἀνδρείος διαφεύζεται διὰ πλήθος (fort. πλήθους) ἰσχύος αὐτοῦ.³⁵

17. שֶׁקֶר. *Falsitas.* Ο'. ψευδής. Σ. ἀπιστος.³⁶

וְרַב־כֹּחַ לֹא יַמְלִיךְ. *Et multitudine roboris sui non liberabit.* Ο'. ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται. Σ. διὰ γὰρ πλήθους ἰσχύος αὐτοῦ οὐ διασώσει.³⁷ Σ'. ἐν πλήθει εὐπορίας αὐτοῦ οὐ περισώσει.³⁸

18. לְמַחְלֵים לְרַב־רָוָה. *Ad expectantes gratiam*

ejus. Ο'. τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Σ'. τοὺς πεποιθότας τῇ χάριτι αὐτοῦ.³⁹

19. וְעָבַר עָלֵיהֶם. *Et ad sustentandum eos in fame.* Ο'. καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ. 'Α. καὶ τοῦ ζῶσαι αὐτούς... Σ. καὶ διασῶσαι αὐτοὺς καὶ διατρέφειν ἐν λιμῷ. Ε'. καὶ διασῶσαι αὐτούς...⁴⁰

20. יָצְרָה. *Expectavit.* Ο'. ὑπομένει. 'Α. Σ'. παρεδόκησε. Σ. ἀναμένει.⁴¹

21. בָּטַח. *Fiduciam posuimus.* Ο'. ἠλπίσαμεν. 'Α. ἐπεποιθήσαμεν. Σ. ἐπεποιθήσαμεν.⁴²

22. כַּדְּמַלְכֵי הַיָּם. *Quemadmodum speramus in te.* Ο'. καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ. 'Α. καθὰ περιεμείναμέν σε. Σ. ὃν τρόπον προσεδοκήσαμεν σε.⁴³

PSALM. XXXIII (Hebr. xxxiv).

1. וַיִּשְׁאַל דָּוִד לְאִבִּימֶלֶךְ וַיִּתְּנוּ לְדָוִד. *Davidi, quando commutavit saporum (rationem) suum coram Abimelech, et expulit eum, et abiit (David).* Ο'. τῷ Δαυὶδ, ὅπote ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον 'Αβιμέλεχ, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ ἀπήλθεν. 'Α. Ε'. τοῦ Δαυὶδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ γεῦμα αὐτοῦ εἰς πρόσωπον 'Αβιμέλεχ, καὶ ἐξέβαλεν αὐτὸν, καὶ ἀπήλθεν.¹ Σ. τοῦ Δαυὶδ, ὅπote μετεμόρφωσε τὸν τρόπον τὸν ἑαυτοῦ ἔμπροσθεν 'Αβιμέλεχ, καὶ ἐκβάλων αὐτὸν ἀπὸ ἀλλήλων.²

²⁸ Cod. 264. ²⁹ Euseb., Nobil., qui Symmacho ἀπὸ ἐδρας κατοικίας αὐτοῦ tribuunt. "Alii habent ἐδραίας, quam lecti-onem praeponendam putamus."—Montef. ³⁰ Cod. 264. Mendum codicis ἐπέκυψε correxit Parsonsus. ³¹ Syro-hex. + ܘܟܠܗܘܢ ܕܩܪܒܝܢܘܢ ܕܥܘܠܡܝܢ. ³² Euseb. et "codex unus." E contrario Nobil., Vat. habent: 'Α. Ε'. ἅμα. Σ. ὁμοῦ; Cod. autem 264: Ε'. ὁ πλάσας ὁμοῦ. ³³ Cod. 264. ³⁴ Syro-hex. affert: + ܘܟܠܗܘܢ ܕܩܪܒܝܢܘܢ ܕܥܘܠܡܝܢ. ³⁵ Regius unus. Nobil. affert: Σ. διὰ γὰρ πλήθος; quod ad v. 17 pertinet. ³⁶ Cod. 264. ³⁷ Idem. Vat. affert: Σ. διὰ γὰρ πλήθους.

³⁸ Cod. 264. ³⁹ Idem. ⁴⁰ Idem. ⁴¹ Sic Cod. 264. Pro παρεδόκησε, quod vix reperitur, scribendum videtur aut προσεδόκησε, aut ἐκαπαδόκησε (Aq. Psal. cxxix. 5). ⁴² Cod. 264. ⁴³ Idem. In codice est περιεμείναμέν σοι. PSALM. XXXIII. ¹ Euseb., Nobil. Syro-hex. affert: 'Α. τὸ γεῦμα αὐτοῦ (ܘܟܠܗܘܢ). ² Euseb. affert: Σ. τοῦ Δαυὶδ—'Αβιμέλεχ. Syro-hex. ܘܟܠܗܘܢ ܕܩܪܒܝܢܘܢ ܕܥܘܠܡܝܢ. Minus probabiliter Nobil.: Σ. μεμόρφωσε τὸν τρόπον αὐτοῦ.

- 3. תתהלל. *Gloriabitur.* Ο'. ἐπαινεθήσεται. 'Α. καυχήσεται.³
- 4. יחדו. *Simul.* Ο'. ἐπὶ τὸ αὐτό. 'Α. ὁμοθυμαδόν.⁴
- 5. ומכל-מגורותי הצילני. *Et ex omnibus pavonibus meis eripuit me.* Ο'. καὶ ἐκ πασῶν τῶν παροικιῶν (alia exempl. θλίψεών⁵) μου ἐρρύσατό με. 'Α. (καὶ) ἀπὸ πασῶν συστροφῶν (μου) ἀνερρύσατό με.⁶ Σ. καὶ ἐκ πασῶν τῶν περιστάσεων μου ἐξείλετό με.⁷ Ε'. . . τῶν παροικιῶν μου . . .⁸
- 6. ונתירו עליו ונתירו. *Respicunt ad eum et exultatantur.* Ο'. προσέλθατε πρὸς αὐτὸν, καὶ φωτίσθητε. 'Α. ἀποβλέψατε πρὸς αὐτὸν, καὶ φωτίσθητε.⁹
- 10. מחסור. *Inopia.* Ο'. ὑστέρημα. Σ. ἔνδεια.¹⁰
- 11. נפירים רשו. *Leunculi egent.* Ο'. πλούσιοι ἐπτώχευσαν. 'Α. Ε'. σκύμμοι ἠπορήθησαν.¹¹
- 15. ורדפהו. *Et persequere illam.* Ο'. καὶ δίωξον αὐτήν. Σ. καὶ σπεύσον ἐπ' αὐτήν.¹²
- 23. בו. *In eum.* Ο'. ἐπ' αὐτόν. 'Α. ἐν αὐτῷ. Σ. Θ. ἐπ' αὐτῷ.¹³

PSALM. XXXIV (Hebr. xxxv).

1. דָּוִד. *Davidi.* Ο'. τῷ Δαυίδ. 'Α. Σ. τοῦ Δαυίδ.¹

- 1. לִיטִיגָה, יוֹבָה, כִּי לִיטִיגָטוֹרִיבּוּס מֵיִשׁ. *Litiga, Jova, cum litigatoribus meis.* Ο'. δίκασον, κύριε, τοὺς ἀδικούντάς με. 'Α. δίκασαι, κύριε, τοῖς δικαζομένοις μοι.²
- 2. שָׂצָה. *Scutum.* Ο'. θυρεοῦ. Σ. κονταρίου.³
- 3. וְהִרְקֵה חֲנִית וְסָגַר לְקִרְאָתָהּ רִדְפֵי. *Et exsere lanceam, et occlude (viam) in occursum persecutorum meorum.* Ο'. ἔκχεον ῥομφαίαν, καὶ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με. 'Α. Σ. Θ. Ε'. καὶ γύμνωσον λόγχην, καὶ περιφραξον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με.⁴
- 5. הִדְחָה. *Impellens.* Ο'. ἐκθλίβων. 'Α. προωθῶν.⁵
- 7. כִּי-בְמִנְיָהּ לִי שָׁחַת רֶשֶׁתָּהּ. *Quoniam immerito absconderunt mihi foveam retis sui.* Ο'. ὅτι δωρεὰν ἐκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν. Σ. ὅτι ἀναιτίως κατέκρυψάν μοι διαφθορὰν δικτύων αὐτῶν.⁶
- 8. הִנֵּפְשׁוּ הַנְּפִשׁוֹת. *Immerito foderunt (foveam) animae meae.* Ο'. μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχὴν μου. 'Α. ἀναιτίως διέρρηξαν τὴν ψυχὴν μου. Σ. ἀναιτίως ὑπώρυξαν τὴν ψυχὴν μου.⁷ Aliter: 'Α. δωρεὰν ὤρυξαν τὴν ψυχὴν μου.⁸
- 8. לֹא יָדַע. *Non cognoscat.* Ο'. ἢν οὐ γινώσκουσι. 'Α. οὐ γινώσκοντι. Σ. ὃ μὴ οἶδεν.⁹ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁰
- 9. בָּרָחָה יָפֵל-הָרָחָה. *Cum pernicie incidat in illud.* Ο'. καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσοῦνται ἐν αὐτῇ. 'Α. ἐν συντριμμῷ πεσείται (s. πεσείτω) ἐν αὐτῷ.¹¹

³ Corder. in *Catena PP. GG.*, T. I, p. 592. ⁴ Nobil.
⁵ Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܠܝܬܝܓܐ.
⁶ "Unus codex." ? "Alter codex, et Drusius [Nobil.]"
 —Montef. Syrus, ni fallor, affert: Σ. τῶν περισπασμῶν (ܠܝܬܝܓܐ) μου. Vid. Eccles. ii. 26. v. 13 in Syro-hex.
⁷ Syro-hex. ܠܝܬܝܓܐ ܠܝܬܝܓܐ. ⁸ Syro-hex. ܠܝܬܝܓܐ.
⁹ Syro-hex. ܠܝܬܝܓܐ ܠܝܬܝܓܐ. ¹⁰ Nobil. affert: 'Α. ἀποβλέψατε.
¹¹ Syro-hex. ܠܝܬܝܓܐ ܠܝܬܝܓܐ. ¹² Idem: ܠܝܬܝܓܐ.
¹³ Nobil., Vat.

PSALM. XXXIV. ¹ Sic "MSS." Nobil.: 'Α. τοῦ Δαυίδ.
² Syro-hex. ܠܝܬܝܓܐ ܠܝܬܝܓܐ. ³ Syro-hex. ܠܝܬܝܓܐ.
⁴ Cod. 190 in marg. Hujus vocabuli meminit Eustath. p. 1641, 8, quasi ὑποκοριστικῶς effectum a κοντάς, εἶδος δάρατος, quod ipsam pro Hebr. ܠܝܬܝܓܐ posuerunt LXX Ezech. xxxix. 9. Nisi forte pro Σ. κονταρίου rescribendum σκουταρίου, quod

glossema est in marg. Cod. 281. Hesych. ἀσπίς, ὄπλον πολεμικόν, τὸ σκουτάριον. ⁴ Sic Nobil., Vat., Reg. unus. Syro-hex. affert: ܠܝܬܝܓܐ ܠܝܬܝܓܐ. ⁵ Syro-hex. ܠܝܬܝܓܐ ܠܝܬܝܓܐ. ⁶ Sic Euseb. Nobil. affert: Σ. ἀναιτίως ὤρυξαν μοι δ. δ. αὐτῶν. ⁷ "Sic Euseb. Drusius [Nobil.] vero Symmachi solum lectionem affert. Duo MSS. [necnon aliud scholium apud Nobil.] ad Sym. habent: ἀναιτίως διέρρηξαν κ.τ.ε. Nempe Symmachum pro Aquila posuerunt."—Montef. Cod. 268, et sine nooi. Cod. 264: Σ. ἀναιτίως ὑπώρυξαν. Aquilae versio est valde suspecta; nam nec Eusebius istius iuterp. meminit, et Syro-hex., si quid video, affert: 'Α. δωρεὰν ὤρυξαν (s. ὑπώρυξαν; non διώρυξαν, quod Syro nostro est ܠܝܬܝܓܐ) τὴν ψυχὴν μου (+ ܠܝܬܝܓܐ ܠܝܬܝܓܐ). ⁸ Syro-hex. ⁹ Nobil. Vat. affert: 'Α. οὐ γινώσκοντι. ¹⁰ Vat. ¹¹ Syro-hex. ܠܝܬܝܓܐ ܠܝܬܝܓܐ.

12. תַּתְּתֵּן טוֹבָהּ. *Pro beneficio.* Ο'. ἀντὶ καλῶν.
'Α. ἀγαθοσύνης. Σ. ἀγαθοῦ. Θ. ἀγα-
θῶν.¹²

שָׂכַל לְנַפְשִׁי. *Orbitatem animae meae.* Ο'.
καὶ ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου. 'Α. ἀτέκνωσιν
τῇ ψυχῇ μου.¹³ Σ. ἀντεστραμμένα κατὰ τῆς
ψυχῆς μου.¹⁴

13. וְאֲנִי בַּחֲלוּתִים לְבוּשָׁי שָׂק. *Et ego, cum illi
male habebant, vestis mea saccus.* Ο'. ἐγὼ δὲ
ἐν τῷ αὐτοῦ παρενοχλεῖν μοι ἐνεδύμην σάκκον.
'Α. καὶ ἐγὼ ἐν ἀρρωστίᾳ αὐτῶν, ἔνδυσις μου
σάκκος. Σ. ἐμοῦ δὲ ἐν ταῖς ἀρρωστίαις αὐτῶν
τὸ ἔνδυμα σάκκος.¹⁵ Θ. Ε'. ἐγὼ δὲ ἐν τῷ
παρενοχλεῖσθαι αὐτοῦ.¹⁶

וְשׁוּבָה. *Revertebatur.* Ο'. ἀποστραφήσεται.
Σ. ὑπέστρεψεν.¹⁷

14. בְּרַעַב נֶחְמָה לִּי הִתְלַחֲנִי. *Ac si proximus, ac
si frater mihi fuisset, incessi.* Ο'. ὡς πλη-
σίον, ὡς ἀδελφὸν ἡμέτερον οὕτως εὐηρέστουν.
Σ. ὡς πρὸς ἑταῖρον, ὡς πρὸς ἀδελφὸν ἀνε-
στράφην.¹⁸

וְיָגֵן כְּרִי שְׁחִיתִי. *Ut qui luget matrem
pullatus incurvabar.* Ο'. ὡς πενθῶν καὶ σκυ-
θροπάζων οὕτως ἐταπεινούμην. 'Α. ὡς πένθος

μητρός...¹⁹ Σ. ὡς πενθῶν ὁμομήτριον σκυθρο-
πῶς ἐκύφην.²⁰

15. וְיָגֵן עָלַי וְיָחִיזוּ יְרֵכָי. *Sed in claudicatione
mea laetati sunt et convenerunt.* Ο'. καὶ κατ'
ἐμοῦ εὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν. 'Α. καὶ
ἐν σκασμῷ μου ἠψφράνθησαν καὶ συνελέγησαν.
Σ. σκάζοντος δέ μου ἠψφραίνοντο καὶ ἠθροί-
ζοντο. Ε'. καὶ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ μου ἠψφράν-
θησαν...²¹

וְיָחִיזוּ עָלַי נְכִים לְשׁוֹנֵי לִשְׁנֵי. *Convenerunt
adversus me perculientes (lingua), et non cog-
novi.* Ο'. συνήχθησαν ἐπ' ἐμέ μάστιγες, καὶ
οὐκ ἔγνων. Σ. συνήγοντο κατ' ἐμοῦ πλήκται,
καὶ οὐκ ἤδειν.²²

וְיָחִיזוּ עָלַי רֵעֵי. *Proscindunt (dictis), et non
silent.* Ο'. διεσχίσθησαν, καὶ οὐ κατενύγησαν.
'Α. ἔρρηξαν, καὶ οὐκ ἐσιώπησαν.²³ Σ. ἀπορ-
ρήξαντες οὐκ ἠρέμουν.²⁴

16. בְּחִנְפֵי לַעֲגִי מְעֻגֵי הָרַק עָלַי שְׂנִימִים. *Cum pro-
fanis sannionibus placentiae (parasitis) freudent
contra me dentibus suis.* Ο'. ἐπέiraσάν με,
ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμὸν, ἔβρυξαν ἐπ'
ἐμέ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. Σ. ἐν ὑποκρίσει
φθέγμασι πεπλασμένοις ἔπριον κατ' ἐμοῦ ὀδόν-
τας αὐτῶν.²⁵

¹² Nobil., Vat. Sed in hoc scriptum: 'Α. ἀγαθοσύνην.

¹³ Nobil. et "duo MSS." ¹⁴ "Σ. ανεστραμμένα, et in

alio cod. ανεστραμμένα κατὰ τῆς ψ. μου. Eusebius autem ανεστραμμένα."—Nobil. Montef. ex Euseb. et Colb. edidit ανεστραμμένα. Vat. habet ανανεστραμμένα. Syro-hex., ut

videtur: Σ. ανεστραμμένα (חַחֲסֵה, retributiones) κατὰ τῆς ψ. μου. ¹⁵ Euseb. et "MSS." Aquilae lectionem affert etiam Nobil. Syro-hex. utriusque interp. versiones con-

juuxit: חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה. Hinc ad Sym. copulam, quae in Hexaplis aberat, assumimus. ¹⁶ Euseb., Nobil. ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Idem.

Cod. 264 in marg. sine nom.: ὡς πρὸς ἑταῖρον, ὡς πρὸς ἀδελ-
φὸν ανεστρεφόμεν. Pro ανεστράφην stat Syrus noster, qui affert: 'Α. Σ. ὡς πρὸς ἑτερον (חַחֲסֵה), ὡς πρὸς ἀδελφὸν ανε-

στράφην (חַחֲסֵה). ¹⁹ Syro-hex. חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה. ²⁰ Sic sine nom. interp. Nobil., Montef. Cod. 264 haec

eum prioribus, ὡς πρὸς ἑταῖρον κ.τ.έ. conjungit. Vat. autem ea diserte Symmacho tribuit, ut et Syro-hex., qui affert:

חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה. (σκυθροπῶς) חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה.

חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה. h.e. vertente Bugata, ἀπορρῆσαντες οὐκ ἠρέμουν. Nobis quidem Syriaca sonare

videntur, ἀπὸ ῥέδων οὐκ ἠρέμουν. ²⁵ Euseb., Colb. Pro φθέγμασι Nobilius ῥήμασι habet, quod deterius est. Cf. Hex. ad Hos. vii. 16. Idem memorat variantem inu-

חַחֲסֵה. ²¹ Euseb., Nobil., Colb. Posterior σκασμῷ pro σκασμῷ perperam scribit. Syro-hex. Symmacho con-

tinuat: חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה, h.e. καὶ ἐν σκασμῷ μου ἠψφραίνοντο. (In fine Cod. C. addit חַחֲסֵה.) ²² Theodoret.,

Reg. unus. Nobil. et Syro-hex.: Σ. πλήκται (חַחֲסֵה). Bar Hebraeus: 'Α. Σ. πλήκται, καὶ οὐκ ἤδειν. ²³ Nobil. et

"MSS." Syro-hex. חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה. ²⁴ Sic Nobil., et sine nom. Cod. 264. Euseb. et Colb. habent

ἀπορρῆσαντες, Vat. autem ἀπορρῆσαντες. Denique Syro-hex. חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה, h.e. vertente Bugata,

ἀπορρῆσαντες οὐκ ἠρέμουν. Nobis quidem Syriaca sonare videntur, ἀπὸ ῥέδων οὐκ ἠρέμουν. ²⁵ Euseb., Colb.

Pro φθέγμασι Nobilius ῥήμασι habet, quod deterius est. Cf. Hex. ad Hos. vii. 16. Idem memorat variantem inu-

חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה. Ad חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה, ὑποκρίσις, cf. Hex. nostra ad Jerem. xxiii. 15. Obscurum, nec Lexi-

cographis notum, חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה (in Cod. C. חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה חַחֲסֵה scriptum) Bugatus dubitanter vertit, familiaribus, a verbo

- 17. **הֲרָאָה בְּפָנָי דַּתְּךָ**. *Domine, quousque aspicias?*
 O' κύριε, πότε ἐπόψῃ; Οἱ λοιποὶ κύριε,
 πρόσθ' ὄψῃ;²⁶
יְחִידָתִי. *Solitariam meam (animam meam).*
 O' τὴν μονογενῆ μου. 'Α. τὴν μοναχὴν μου.
 Σ. τὴν μονότητά μου.²⁷
- 18. **הַלְלוּ אֱלֹהִים בְּעָרְוִי עָרְוִי**. *In populo numeroso lau-*
dabo te. O' ἐν λαῶ βαρεῖ αἰνέσω σε. 'Α. ἐν
 λαῶ ὀστεῖνῶ αἰνέσω σε.²⁸ Σ. ἐν λαῶ παμ-
 πληθεῖ αἰνέσω σε.²⁹
- 19. **מִנְּוֹנִים**. *Qui me oderunt immerito.* O' οἱ
 μισοῦντές με δωρεάν. 'Α. ἐχθραῖνοντές με
 ἀναιτίως.³⁰
יְקַרְצְרוּ. *(Ne) nictent oculis.* O' καὶ δια-
 νεύοντες ὀφθαλμοῖς. 'Α. κνίζοντες ὀφθαλμῶ.³¹ Σ.
*Non respicient in me.*³²
- 20. **כִּי לֹא לְשָׁלוֹם יְדַבְּרוּ וְעַל רַגְעֵי אַרְצָךְ דְּבָרֵי**
מַרְמוֹת יִחְשְׁבוּ. *Etenim non pacem loquuntur,*
et contra quietos terrae verba fraudum cogi-

- tant.* O' ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ
 ἐπ' ὄργῃ δόλους διελογίζοντο (alia exempl. καὶ
 ἐπ' ὄργῃ γῆς ἐλάλουν, δόλους δὲ διελογί-
 ζοντο³³). 'Α. . . καὶ ἐπὶ ἀθρόα γῆς ῥήματα
 ἐπιθεσιῶν λογίζονται.³⁴ Σ. οὐ γὰρ εἰς εἰρήνην
 λαλοῦσιν, ἀλλὰ περὶ συναρπαγῆς ἐν τῇ γῇ
 λόγους δολίους λογίζονται.³⁵ Ε'. ὅτι οὐκ εἰρή-
 νην λαλοῦσι, καὶ ἐπὶ συντελεία γῆς ῥήματα
 δόλια λογίζονται.³⁶
- 21. **עֲיַן עֲיַן**. *Eja, eja.* O' εὐγε, εὐγε. 'Α.
 ἀὰ, ἀά.³⁷
- 22. **לֹא יִשְׁתָּוֶה**. *Ne sileas.* O' μὴ παρασιωπήσης.
 'Α. μὴ κωφεύσης.³⁸ Σ. μὴ ἡσυχάσης.³⁹
- 23. **אַרְגַּלְךָ לֹא יִשְׁנָה**. *Expergiscere et evigila.* O'
 ἐξεγέρθητι, κύριε, καὶ πρόσχες. 'Α. ἐξεγέρθητι
 καὶ ἀνάστηθι.⁴⁰
לִרְגְלִי. *Ad litem meam.* O' εἰς τὴν δίκην
 μου. Σ. εἰς τὴν δικαιοσίαν μου.⁴¹
- 24. **שִׁפְטֵנוּ**. *Judica me.* O' κρίνον με. 'Α. δί-
 κασόν μοι.⁴²

ܚܒܠ, s. ܘܚܒܠ, domesticum fecit, suum fecit, sibi vindicavit (Gr. οικειοῦσθαι), ex quo fit verbale ܘܚܒܠܐ, domesticus. Sed difficile est intelligere, si πεπλασμένοις ante oculos habuerit Syrus, cur non proprio vocab. ܘܚܒܠܐ verterit. Ceterum Symmachum hic imitatus est Hieron. vertens: *in simulatione verborum fictorum*.²⁶ Euseb. Syro-hex. + ܘܚܒܠܐ + ܘܚܒܠܐ. ²⁷ Euseb., Theodoret., Vat. (Vat. scribit: 'Α. μονομάχην μου. Cf. ad Psal. xxi. 21.) Syro-hex. + ܘܚܒܠܐ + ܘܚܒܠܐ. ²⁸ "Euseb. et MSS."—Montef. Euseb. affert: 'Α. ὀστεῖνῶ, τοῦτίστῶ, ἰσχυρῶ; et sic Nobil. et Codd. 264, 268. Syro-hex. + ܘܚܒܠܐ. ²⁹ "Duo codd." et Theodoret. Nobil.: Σ. παμπληθεῖ. ³⁰ Reg. unus. Euseb.: 'Α. ἀναιτίως. ³¹ "Syrus noster, vertente Bugato, affert: 'Α. maestri oculo (+ ܘܚܒܠܐ). Parsonsii Cod. 268 haec habet: 'Ακύλ. καὶ ρεύματι διέστειραν ὀφθαλμῶν τὰ τοῦτου παιδείματα; quae non tam pro ipsis istius interpretis verbis, quam pro explicatione eorum habenda esse quivis videt. Etiam hoc posito, haereo in vocabulo ܘܚܒܠܐ, quod cum ܘܚܒܠܐ, diasύροντες (cf. ad Jerem. l. 45) permutandum esse suspicor."—Haec olim scripsi in *Otio Norvic.* p. 14. Serius me docuit Vir harum literarum peritissimus, R. L. Bensly, Syriacum ܘܚܒܠܐ non vertendum esse *maesti*, sed *vexantes*; Aquilam vero in locis Prov. vi. 13. xvi. 30 pro ܘܚܒܠܐ, κνίζων posuisse.

Suidas: κνίζων, αιτιατικῆ, λυπῶν ἢ τέμων. Priori sensu cepit interpretes Syrus. ³² Syro-hex. + ܘܚܒܠܐ ܘܚܒܠܐ. ³³ Sic Cod. 184, quocum ad literam conspirat Syro-hex. Schol. apud Nobil. et Cod. 264: Τὸ, γῆς ἐλάλουν, ἰσθόρηται παρὰ τοῖς Ο', ἐν δὲ τοῖς ἀπλοῖς ἀντιγράφοις οὐ κείται. In Psalt. Gall. habetur: *Et in iracundia * terrae loquentes: dolos cogitabant*; unde sua fluxit Grabiua: καὶ ἐπ' ὄργῃν * γῆς λαλοῦντες * δόλους διελογίζοντο; quae in nullo Graeco libro leguntur. ³⁴ Nobil., et "unus codex," qui λογίζονται scribunt. Mutavimus e Syro nostro, qui eadem Graeca in suo habuit, sed aliter cepit, vertens: ܘܚܒܠܐ ܘܚܒܠܐ. ³⁵ Nobil., et idem codex. Cod. 264 sine uom. interp. corrupte legit: οὐ γὰρ εἰς ῥήματα λαλοῦσιν, ἀλλὰ πρὸς συναρπαγμα ἐν γῇ κ.τ.έ. Accurate Syro-hex. ܘܚܒܠܐ ܘܚܒܠܐ. ³⁶ Nobil., et "unus codex." ³⁷ Syro-hex. + ܘܚܒܠܐ ܘܚܒܠܐ. Cf. ad Psal. xxxix. 16. ³⁸ Syro-hex. + ܘܚܒܠܐ ܘܚܒܠܐ. Cf. ad Psal. xxvii. 1. ³⁹ Nobil. ⁴⁰ Syro-hex. + ܘܚܒܠܐ ܘܚܒܠܐ. ⁴¹ Nobil. Pro δικαιοσίαν, quod hic nou quadrat, legendum videtur δικασίαν, s. διαδικασίαν. Scilicet huc pertinere videtur lectio Cod. 264: Σ. διὰ δικασίαν (δικαδικασίαν), quam ad Hebr. ܩܪܝܢܘܢ (v. 24) affert Parsonsius. Cf. ad Psal. liv. 10. ⁴² Cod. 264: 'Α. δικασόν μου (sic).

25. **בָּלַעְתִּי אֶמְצָה**. *Absorpsimus eum.* Ὁ κατεπίομεν αὐτόν. Ἄ. κατεποντίσαμεν αὐτόν.⁴³
28. **כָּל-הַיּוֹם**. *Omni die.* Ὁ. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. πᾶσαν ἡμέραν.⁴⁴
- הַלְלֵהּ**. *Laudem tuam.* Ὁ. τὸν ἐπαινόν σου. Ἄ. ὑμνήσει σε.⁴⁵

PSALM. XXXV (Hebr. xxxv).

1. **לְמַנְצֵי**. *Praeceptorum.* Ὁ. εἰς τὸ τέλος. Ἄ. τῷ νικοποιοῦ.¹ Οὔτε ψαλμὸς, οὔτε φῶθ, οὔτε τι τοιοῦτον ἐπιγράφεται.²
2. **לִבִּי אֵין-שָׁנָה לְבָרָה עֵינָי**. *Dictum (afflatus) sceleris est impio in interiore cordis sui (alia exempl. לבו); non est ravor Dei in conspectu oculorum ejus.* Ὁ. φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἀμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ· οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Σ. φησὶ περὶ ἀσυνθεσίας τοῦ ἀσεβοῦς ἐνδοθεν ἢ καρδία μου οὐ πρόκειται φόβος θεοῦ ἀντικρὺς τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.³
3. **בְּיַחַד אֵין עֵינָי**. *Nam blanditur sibi in oculis suis, ad inveniendum culpam suam ad odiendum.* Ὁ. ὅτι ἐδόλωσεν ἐνώπιον αὐτοῦ, τοῦ εὐρεῖν τὴν ἀνο-

μίαν αὐτοῦ, καὶ μισῆσαι. Ὁ Ἑβραῖος· ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δεδόλωκεν, τοῦ εὐρεῖν κ.τ.έ.⁴ Σ. ὅτι ἐξολισθαίνειν τὰ περὶ αὐτοῦ δοκεῖ, τοῦ εὐρεθῆναι τὴν ἀδικίαν αὐτοῦ εἰς τὸ μισηθῆναι αὐτήν.⁵

4. **לִי לֹא יָדָעָה**. *Desiit intelligere ad bene agendum.* Ὁ. οὐκ ἐβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθύναι. Ἄ. ἐπαύσατο...⁶ Σ. ἀπέιχετο τοῦ ἐννοεῖν εὐπραγῆσαι.⁷
5. **שִׁיבָה**. *Sistit se.* Ὁ. παρέστη. Σ. perstitit.⁸
- רַע לֹא יָרָע**. *Malum non aversatur.* Ὁ. τῇ δὲ κακίᾳ οὐ προσώχθισε. Ἄ. κακὸν οὐκ ἀπορρίψει. Σ. κακὸν οὐκ ἀποδοκιμάσει. Θ. κακὸν οὐκ ἀπόσατο.⁹
6. **עַד-הַיּוֹם**. *Fides tua usque ad pubes (pertingit).* Ὁ. ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν. Ἄ... ἕως τῶν ῥοσῶν.¹⁰ Σ. ἡ βεβαιότης σου μέχρι τῶν αἰθέρων.¹¹
7. **כַּמֶּטֶן**. *Justitia tua est quasi montes Dei.* Ὁ. ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ. Ἄ. δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη ἰσχυροῦ.¹²
- שִׁפְטֵי**. *Judicia tua.* Ὁ. τὰ κρίματά σου. Ἄλλος· τὰ ἀκριβάσματα. Ἄλλος· τὰ προστάγματα.¹³
8. **כַּמֶּטֶן**. *Quam pretiosa est gratia tua!* Ὁ. ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου. Ἄ. Σ. Ε'. τί τίμιον τὸ ἔλεός σου.¹⁴

⁴³ Syro-hex. + **לְמַנְצֵי**. ⁴⁴ Theodoret. ⁴⁵ Nobil. Montef. ad **לְמַנְצֵי**, Ὁ. μελέτησει, perperam refert.

PSALM. XXXV. ¹ Syro-hex. ² Euseb. ³ Euseb., Nobil. Apud Euseb. Montef. edidit ὁ φόβος θεοῦ. Syro-hex. affert: **לְמַנְצֵי**; quasi legisset, ἐνδοθεν καρδίας αὐτοῦ οὐ πρόκειται φόβος θεοῦ. ⁴ Euseb.: Διὸ κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν ἀνίγνωσκον, ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶρηται δεδολωκέναι, τοῦ εὐρεῖν κ.τ.έ. ⁵ Euseb., Nobil., Colb. Pro eis τὸ μισηθῆναι Nobil. habet τοῦ μισηθῆναι.

⁶ Syro-hex. **לִי לֹא יָדָעָה**. ⁷ Colb. στιχηρῶς scriptus. ⁸ Syro-hex. **שִׁיבָה**. ⁹ "Has omnes lectiones afferunt quidam MSS. et Drusius [Nobil.]. Regius autem unus [cum Theodoret.] habet ἀποδοκιμάσει."—Montef. Nobil. affert: Ἄ. οὐκ ἀπέριψε. Σ. κακὸν οὐκ ἀποδοκιμάσει. Θ. οὐκ ἀπόσατο. Syro-hex. **לִי לֹא יָדָעָה**.

¹⁰ Syro-hex. **עַד-הַיּוֹם**. ¹¹ "A. δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη ἰσχυροῦ. Legitur etiam ἰσχυροῦ."—Nobil. "ἰσχυροῦ. Sic aliquot MSS. Sed duo Colbert., unusque Reg. ἰσχυρά; et sic etiam legit Dao. Barbarus [et Euseb.]."—Montef. ¹² "Coislin. [et Cod. 190] ad vocem κρίματα in marg. ponit: ἀκριβάσματα, προστάγματα."—Montef. Cf. ad Psal. cxviii. 23. ¹³ Nobil. affert: Σ. τί τίμιον. Syro-hex. **כַּמֶּטֶן**. ¹⁴ Nobil. affert: Σ. τί τίμιον. Syro-hex. **כַּמֶּטֶן**.

כַּמֶּטֶן. Hujus auctoritate ἀπορρίψει pro ἀπέριψε Aquilae vindicavimus. ¹⁰ Syro-hex. et Bar Hebr. (qui **כַּמֶּטֶן** habet): **כַּמֶּטֶן**. "Syrus interpres vocem ῥοσῶς modo reddidit **כַּמֶּטֶן**, uti in hoc [solo] loco, modo **כַּמֶּטֶן**, uti Psal. xvii. 12. Jerem. li. 9 etc."—Bugat. Cf. nos in *Otlio Norwic.* p. 26. ¹¹ Euseb., Colb., Reg. unus.

Nobil. affert: Σ. ἡ β. σου ἕως αἰθέρων (non, ut Montef. ait, ἕως τῶν αἰθέρων), et sic Codd. Vat. et 264. Syro-hex. **כַּמֶּטֶן**. ¹² "A. δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη ἰσχυροῦ. Legitur etiam ἰσχυροῦ."—Nobil. "ἰσχυροῦ. Sic aliquot MSS. Sed duo Colbert., unusque Reg. ἰσχυρά; et sic etiam legit Dao. Barbarus [et Euseb.]."—Montef. ¹³ "Coislin. [et Cod. 190] ad vocem κρίματα in marg. ponit: ἀκριβάσματα, προστάγματα."—Montef. Cf. ad Psal. cxviii. 23.

¹⁴ Nobil. affert: Σ. τί τίμιον. Syro-hex. **כַּמֶּטֶן**.

כַּמֶּטֶן. Hujus auctoritate ἀπορρίψει pro ἀπέριψε Aquilae vindicavimus. ¹⁰ Syro-hex. et Bar Hebr. (qui **כַּמֶּטֶן** habet): **כַּמֶּטֶן**. "Syrus interpres vocem ῥοσῶς modo reddidit **כַּמֶּטֶן**, uti in hoc [solo] loco, modo **כַּמֶּטֶן**, uti Psal. xvii. 12. Jerem. li. 9 etc."—Bugat. Cf. nos in *Otlio Norwic.* p. 26. ¹¹ Euseb., Colb., Reg. unus. Nobil. affert: Σ. ἡ β. σου ἕως αἰθέρων (non, ut Montef. ait, ἕως τῶν αἰθέρων), et sic Codd. Vat. et 264. Syro-hex. **כַּמֶּטֶן**. ¹² "A. δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη ἰσχυροῦ. Legitur etiam ἰσχυροῦ."—Nobil. "ἰσχυροῦ. Sic aliquot MSS. Sed duo Colbert., unusque Reg. ἰσχυρά; et sic etiam legit Dao. Barbarus [et Euseb.]."—Montef. ¹³ "Coislin. [et Cod. 190] ad vocem κρίματα in marg. ponit: ἀκριβάσματα, προστάγματα."—Montef. Cf. ad Psal. cxviii. 23. ¹⁴ Nobil. affert: Σ. τί τίμιον. Syro-hex. **כַּמֶּטֶן**.

- 8. וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כַּנְּפֵי הַיַּחֲסִין. *Et filii hominum in umbra alarum tuarum confident.* Ο'. οι δε υιοι των ανθρωπων εν σκεπη των πτερυγων σου ελπιουσι. Σ. υιοι δε των ανθρωπων υπο σκιαν των πτερυγων σου αμεριμνουσι.¹⁵
- 9. וְנַחַל עֲדָנָה. *Et torrentem volupstatum tuarum.* Ο'. και τον χειμαρρον της τρυφης σου. Σ. και το ρειθρον της παγκαρπιας σου.¹⁶
וְתִשְׁקוּ. *Potare facies eos.* Ο'. ποτιεις αυτοις. 'Α. Σ. Θ. Ε'. Σ'. αυτοις, ομοιως.¹⁷
- 11. וְיִשְׂרָאֵל. *Protrahere.* Ο'. παρατεινον. 'Α. εκυσον.¹⁸
וְיִצְדַקְתָּ לְיִשְׂרָאֵל. *Et justitiam tuam rectis corde.* Ο'. και την δικαιοσυνην σου τοις ευθεσι τη καρδια. Σ. και την ελεημοσυνην σου τοις απλοις την καρδιαν.¹⁹
- 13. וְשָׁם נָפְלוּ וְלֹא יָקָמוּ וְלֹא יִתְּלוּ קוֹם. *Illic ceciderunt patrantes iniquitatem; impulsi suat, et nequeunt surgere.* Ο'. εκει επεσον παντες οι εργαζομενοι την ανομιαν εξωσθησαν, και ου μη δυνωνται στηναι. 'Α. . . (οι εργαζομενοι) ανωφελις. . .²⁰ Σ. οπου πιπτουσιν οι εργαζομενοι την αδικιαν ωθουνται, και ου δυνησονται στηναι.²¹

PSALM. XXXVI (Hebr. xxxvii).

1. וְיָדָה. Ο'. τω Δαυιδ. 'Αλλοι του Δαυιδ.¹

¹⁵ "Sic quidam MSS."—Montef. Euseb. et Nobil. habent: Σ. υπο σκιαν κ.τ.ε. ¹⁶ Syro-hex. ܘܢܚܠ ܥܕܢܗ. Idem in textu habet, και τους χειμαρρους (ܘܚܝܡܐܪܪܘܢ ܒܝܠܐ); in marg. autem, τον χειμαρρον (ܒܝܠܐ). ¹⁷ Schol. apud Nobil. ¹⁸ Syro-hex. ܘܝܫܪܐܝܠ. ¹⁹ Euseb., Nobil. ²⁰ Syro-hex. ܘܫܡܘܢ ܘܠܐ ܝܩܘܡܘܘ ܘܠܐ ܝܬܠܘܘ ܩܘܡ. ²¹ Theodoret. et "duo MSS.," qui omnes oi εργαζ. την ανομιαν habent. Euseb. affert: Σ. οπου—την αδικιαν.

PSALM. XXXVI. ¹ "Sic unus."—Montef. Vat. vero affert: τω Δαυιδ' ομοιως οι Γ', η Ε', και η Σ'. ² Euseb. Nobil. et Syro-hex.: 'Α. μη διαμαχου (ܘܠܐ ܠܘܠܐ ܠܘܠܐ). ³ Euseb. Nobil. affert: Ε'. Σ'. Σ. μη φ. κ. Theodoret.: Σ. μη φ. ⁴ Theodoret., Nobil. ⁵ Euseb. ⁶ Sic Nobil. Montef. ex MSS., ut ait, affert: Σ. οτι ωσει χλωρα, quod ad Hebraea ܘܫܡܘܢ ܘܠܐ ܝܩܘܡܘܘ ܘܠܐ ܝܬܠܘܘ ܩܘܡ aptat. ⁷ Aquilae lectionem afferunt Euseb., Nobil. Syro-hex. ܘܫܡܘܢ ܘܠܐ ܝܩܘܡܘܘ ܘܠܐ ܝܬܠܘܘ ܩܘܡ. ⁸ Euseb., Nobil. ⁹ Syro-hex. ܘܫܡܘܢ ܘܠܐ ܝܩܘܡܘܘ ܘܠܐ ܝܬܠܘܘ ܩܘܡ. ¹⁰ Nobil. Syrus affert: ܘܫܡܘܢ ܘܠܐ ܝܩܘܡܘܘ ܘܠܐ ܝܬܠܘܘ ܩܘܡ. ¹¹ "Sic [Eu-

- 1. וְלֹא תִתְחַדַּח בְּמַרְעֵי. *Ne exardescas ob malignos.* Ο'. μη παραζηλου εν πονηρευομενοις. 'Α. μη διαμαχου εν πονηρευομενοις.² Σ. μη φιλονεικει κακούργοις.³ Θ. μη παρερεθίζου. . .⁴ Ε'. μη ερεθίζου εν πονηρευομενοις.⁵
- 2. כַּיָּוֵר. *Sicut viros.* Ο'. ωσει λαχανα. Σ. (ωσει) χλωρα.⁶
- 3. וְרַעְיָהּ מִמּוֹנָה. *Et pasce (sectare) veritatem.* Ο'. και ποιμανθηση επι τω πλουτω αυτης. 'Α. Σ'. και νεμου πιστιν.⁷ Σ. και ποιμαινου διηνεκωσ.⁸ Ε'. και ποιει (s. ποιησον) πιστιν.⁹
- 5. גֹּל. *Devolve.* Ο'. αποκαλυψον. 'Α. κυλιε. Σ. επικυλισον.¹⁰
- 7. וְלֹא יִתְחַדַּח הַיָּוֵד לִי. *Sile Jonae, et exspecta eum.* Ο'. υποαγγηθι τω κυριω, και ικετευσον αυτον. 'Α. σιγησον τω κυριω, και αποκαραδδκει αυτον. Σ. ησυχαζε τω κυριω, και ικετευε αυτω.¹¹
וְלֹא תִתְחַדַּח. *Ne exardescas.* Ο'. μη παραζηλου. Σ. μη φιλονεικει.¹²
וְיִזְמַח הַשֵּׁן מִפִּי הַיָּוֵד. *In virum facientem fraudes.* Ο'. εν ανθρωπω ποιουντι παρανομιας. Σ. . . α ενθυμειται.¹³
- 10. וְעַתָּה בִּינְנָה לְמַקְוֵמוֹ. *Et attendes locum ejus.* Ο'. και ζητησεις τον τόπον αυτοου. 'Α. . .

seb., Nobil. et] omnes praeter unum, qui ex versione Symmachi ad Aquilam posuit, και ικετευε αυτον. Ad Sym. vero Euseb. legit αυτω, Drusius [Nobil.] αυτον."—Montef. Syrus tantum affert: ܘܫܡܘܢ ܘܠܐ ܝܩܘܡܘܘ ܘܠܐ ܝܬܠܘܘ ܩܘܡ. ¹² Syro-hex. ܘܫܡܘܢ ܘܠܐ ܝܩܘܡܘܘ ܘܠܐ ܝܬܠܘܘ ܩܘܡ. ¹³ Ad verba εν ανθρωπω κ.τ.ε. Syrus noster ascripsit: ܘܫܡܘܢ ܘܠܐ ܝܩܘܡܘܘ ܘܠܐ ܝܬܠܘܘ ܩܘܡ. Bugati versio est, *uis qui pascuntur*; quae non uno nomine contra linguam peccat. Nimirum ܘܫܡܘܢ in conjugatione Ethpeel *pascuis est*, ܘܫܡܘܢ vero in Ethpaal, *cogitavit, meditatatus est, sonat*, et cum Graecis vocabulis, λογίζεσθαι, βουλευέσθαι, φρονεῖν (Zach. ix. 2), ενθυμείσθαι (Jesai. x. 7) permutatur. Praeterea in loco Psal. xxx. 14 pro ܘܫܡܘܢ Parsons. e Cod. 264 affert: Ο'. εβουλεύσαντο. 'Α. ενενοήθησαν. Σ. ενθυμούντο. His perpensis, Syri notulam, quam uon ad totam clausulam, sed ad unum vocab. ܘܫܡܘܢ pertiuere manifestum est, sic vertendam censeo: Σ. α ενθυμειται. Etiam Hieron. vertit: *adversus virum qui facit quae cogitat.*

larabo (vultum). Ο. άνες μοι ίνα αναψύξω. 'Α. έκκλινον άπ' έμου, και άναπαύσω.⁴³ Σ. άπόσχου μου ίνα μειδιάσω.⁴³

14. בְּתַרְסָם יִלְבַּח וְיִנְנִי. Antequam abeam, et non ego. Ο. πρό τοῦ με ἀπελθεῖν, και οὐκέτι μη ὑπάρξω. Σ. πριν ἀπελθεῖν με, και μη ὑπάρχειν.⁴⁴

PSALM. XXXIX (Hebr. xl).

1. לְמַנְצֵרִי לְדָוִד מְזִמּוֹר. Praecentori Davidi canticum. Ο. εις τὸ τέλος τῷ Δαυίδ ψαλμός. 'Α. τῷ νικοποιῶ... Σ. ἐπινίκιος φῶδῃ τοῦ Δαυίδ.¹

2. קָרָה קִיִּיתִי יְהוָה וַיִּשְׁמַע אֱלֹהֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁמַע שְׁוֹעֵתִי. Expectando expectavi Iovam, et inclinavit (aurem) ad me, et audivit vociferationem meam. Ο. ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον, και προσέσχε μοι, και εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου. 'Α. Σ. . . και ἔκλινε πρὸς μέ...² (Σ.) ἀναμένων ἀνέμεινα τὸν κύριον, και προσκλιθεῖς εἰσήκουσέ μου.³ Ε'. . . τῆς δεήσεώς μου.⁴

3. מְבוֹרָה. E fovea. Ο. ἐκ λάκκου. "Αλλος' ἐκ βόθρου.⁵

3. יִנְשֹׁף. Strepitus (s. perniciosi). Ο. τάλαιπωρίας. 'Α. ἤχου.⁶

יָרַח יְרֵחֵי כִנּוּן. Stabilivit gressus meos. Ο. και κατεύθυνε τὰ διαβήματά μου. 'Α. Σ. και ἤδρασε τὰ ὑπορθοῦντά με.⁷

5. וְלֹא-פָנָה לִּי-לֵב יִשְׁוֵי כֹזֵב. Et non respicit ad fastuosos et declinantes ad mendacium. Ο. και οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς ματαιότητας και μανίας ψευδεῖς. 'Α. και οὐκ ἔκλινε (s. ἐκλίθη) πρὸς ὀρήματα και προσκλίσεις ψεύδους.⁸ Σ. και οὐκ ἐξέκλινε πρὸς ἀλαζόνας και νεύοντας ψεύδος.⁹

6. רַבֹּתַי תִּפְשַׁע תִּפְשַׁע תִּפְשַׁע תִּפְשַׁע תִּפְשַׁע תִּפְשַׁע רַבֹּתַי תִּפְשַׁע תִּפְשַׁע תִּפְשַׁע תִּפְשַׁע תִּפְשַׁע. Multa fecisti tu, Jova Deus meus, mirabilia tua, et cogitationes tuas erga nos non est ordinare ad te. Ο. πολλὰ ἐποίησας σὺ, κύριε ὁ θεός μου, τὰ θαυμάσιά σου, και τοῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τίς ὁμοιωθήσεται σοι. Σ. πάμπολλα ἐποίησας σὺ, κύριε ὁ θεός μου, τὰ τεράστια σου, και τοὺς διαλογισμούς σου τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν οὐκ ἔστιν ἐκθέσθαι ἐπὶ σοῦ.¹⁰

אֲנִי וְכִנּוּן אֲנִי וְכִנּוּן אֲנִי וְכִנּוּן אֲנִי וְכִנּוּן אֲנִי וְכִנּוּן. Annuntiabo et loquar, numerosiora fuerunt quam ut parrentur. Ο. ἀπήγγειλα και ἐλάλησα, ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμόν. Σ. εἰάν ἀπαγγέλλων καταγγέλλω, πλείω ἐστὶ τοῦ διηγηθῆναι.¹¹

⁴³ Syro-hex. . . .⁴⁴ Nobil. Colb. σιχηρῶς scriptus: ἀπόσχου μοι. "Marg. Cod. 264: ἀπόσχου με ίνα μη διάσω. ἄφες συγχώρησον ἀνάπαυσω; duplici sc. lectione."—Parsons. Immo corrigendum ex Nobilio: ἄφες, συγχώρησον, ἀνάπαυσον; quae sunt glossae τοῦ άνε.⁴⁵ Nobil.

PSALM. XXXIX. ¹ Syro-hex. . . .² Syro-hex. . . .³ "Sic Colbert. σιχηρῶς scriptus, sine interpretis nomine: videtur autem esse Symmachi."—Montef. Cf. ad Psal. xxiv. 5. xxvi. 14. Pro προσκλιθεῖς, quod edidit Montef., Schleusnerus perspexit legendum esse προσκλιθεῖς. Hieron.: et inclinatus est ad me.⁴ Vat. ⁵ Coislin. Sic Cod. 190 in marg. ⁶ Syro-hex. . . . Cf. ad Psal. lxiv. 8. ⁷ Syro-hex. . . . Idem ad . . . notat: . . . Cf. ad Psal. xxxvi. 31. ⁸ Syro-hex. . . .

. . . . (Syr. . . ., Castello aberratio a recta via, ponitur pro πρόσκλισις 1 Tim. v. 21 in Philox. In loco S. Basilii apud Bar Hebr. Prooem. in Psalmos, pro Graecis, διὰ τὸ πρὸς ἠδουὴν ἐπιρρηπές, Syrus interpres dedit, . . . Graeca πρόσκλισις et ἐπιρρηπέεια tanquam synonyma jungit S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 105 A.) ⁹ Syro-hex. . . . (Pro νεύοντας fortasse scripsit Symmachus αἰνιτομένους, quod vocab. eidem interpreti vindicaturi sumus Ezech. xvii. 2. Nomen . . . in Syro-hex. tam νεῦμα quam αἰνιγμα sonat.) ¹⁰ Sic Euseb. Nobil. et Vat. habent: Σ. τοὺς διαλογισμούς σου (σου οπι. Vat.) τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν οὐκ ἔστιν ἐκθέσθαι σοι. Sed Eusebium firmat Syro-hex., qui affert: . . . ¹¹ Euseb. et "duo MSS." Paulo aliter Nobil.: Σ. εἰάν ἀπαγγέλλω και εἰάν λέγω, κ.τ.έ. Vat.: Σ. εἰάν ἀπαγγέλλω και ἄ λέγω, κ.τ.έ. Cod. 264 in marg. sine titulo: εἰάν ἀπαγγέλλω και λέγω, κ.τ.έ. Hic

7. **אָזְנוֹיִם כָּרִיתָ לִּי**. *Aures fodisti (aperuisti) mihi.* *Ὁ. σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι. Ἄ. ὄτια δὲ ἔσκαψάς μοι. Σ. ὄτια δὲ κατεσκευάσάς μοι. Ὁ. Θ. Ε'. Σ'. ὄτια δὲ κατηρτίσω μοι.¹²*
8. **וַיֹּאמְרוּ מִתְּתִי**. *Tunc dixerunt.* *Ὁ. τότε εἶπον. Σ. ὅτε εἶπον.¹³*
- בְּמַגְלַת סֵפֶר**. *In volumine libri.* *Ὁ. ἐν κεφαλίδι βιβλίου. Ἄ. ἐν εἰδήματι βιβλίου. Σ. ἐν τῷ τεύχει τοῦ ὀρισμοῦ σου.¹⁴ Ε'. ἐν τόμῳ βιβλίου.¹⁵*
9. **וְיָצְאָה פִּי וְיִתְּנָה בְּתוֹךְ מַעַי**. *Volui, et lex tua in medio viscerum meorum.* *Ὁ. ἠβουλήθην, καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς καρδίας (alia exempl. κοιλίας¹⁶) μου. Ἄ. Θ. . . καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου. Σ. προεθυμήθην τὸν νόμον σου ἔνδοθεν τῶν ἐγκάτων μου.¹⁷*
11. **בְּרַחֲמֶיךָ**. *Benignitatem tuam.* *Ὁ. τὸ ἐλεός σου. Σ. τὴν χάριν σου.¹⁸*
- לְקָהֵל רַב**. *In coetu frequenti.* *Ὁ. ἀπὸ συνα-*

- γωγῆς πολλῆς. Ἄ. Θ. ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ. Σ. ἐν πληθύνει. . .¹⁹*
12. **בְּרַחֲמֶיךָ**. *Benignitas tua.* *Ὁ. τὸ ἐλεός σου. Σ. ἡ χάρις σου.²⁰*
- וְיִצְרְפוּ**. *Custodiunt me.* *Ὁ. ἀντελάβοντό μου. Σ. περιφρασσέτω με.²¹ Θ. ὁμοίως τοῖς Ὁ.²²*
13. **וְלֹא יֵרְוֶה לִּי לֵבִי**. *Et non possum videre.* *Ὁ. καὶ οὐκ ἠδυνάσθην τοῦ βλέπειν. Θ. ὥστε μὴ δύνασθαι βλέπειν.²³*
14. **וְיִצְרְפוּ**. *Velis.* *Ὁ. εὐδόκησον. Ἄλλος θέλησον.²⁴*
- וְיִצְרְפוּ**. *Ad auxilium meum propera.* *Ὁ. εἰς τὸ βοηθήσαι μοι πρόσχες. Ἄ. εἰς τὸ βοηθήσαι μοι σπεύσον.²⁵*
15. **וְיִצְרְפוּ**. *Pudefiant et erubescant.* *Ὁ. καταισχυθείησαν καὶ ἐντραπέησαν. Σ. ἐντραπέησαν καὶ ἀσχημονήσαιεν.²⁶*
- וְיִצְרְפוּ**. *Auferre eam.* *Ὁ. τοῦ ἐξῆραι αὐτήν. Ἄ. τοῦ σισσῦραι αὐτήν.²⁷*

quoque lectionem Eusebianam in suo habuisse videtur Syrus noster, vertens: **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.** ¹² Sic Montef. ex Coislin. "In commentariis Graecis legitur: ὄτια δὲ μοι κατηρτίσω. Scholion: ὄτια δὲ ἔσκαψάς μοι. ὄτια δὲ κατεσκευάσάς μοι."—*Nobil.* Syro-hex. in textu: **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.** Idem in marg. affert: **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.**, notans: "Omnes interpretes (**א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.**) aures dixerunt, et in Hebraeo **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.**" ¹³ *Nobil.*, Coislin. ¹⁴ Sic Montef., notans: "Hic variant MSS. et Editi. Nam tres MSS. illud ἐν εἰδήματι κ.τ.έ. Aquilae pariter et Symmacho tribuunt. [Etiam Theodoret. ad loc., et Didymus Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. VII, P. II, p. 220: τὴν κεφαλίδα, εἰδημα εἰρήκασιν Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος.] . . Eusebius (?) autem utrique, Aquilae nempe et Symmacho, suam peculiarem versinnem ascribit, qualem nos edimus; quem sequuntur aliquot MSS. etiam ex iis qui priorem lectionem attulerant." *Nobil.* affert: Ἄ. ἐν εἰδήματι. Σ. ἐν τῷ τεύχει κ.τ.έ., cni adstipulantur Syro-hex. et Bar Hebraeus: **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.** Ad Symmachum cf. Hex. nostra ad Ezech. ii. 9. ¹⁵ Syro-hex. et Bar Hebr. afferunt: **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.** Syriacum **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.**, *quinternio chartarum, quinque foliis constans* (cf. Ceriani in *Monum. S. et P.*, T. II, p. 115) nescio an recte τόμος (**א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.**, Jesai. viii. 1, et Sym. ad

Jerem. xxxvi. 2) verterim. Certe *Nobil.* hic affert: "Ἄλλος ἐν τόμῳ." ¹⁶ Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.** Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 23: "In medio cordis mei. Pro quo in Graeco reperisse vos dicitis, *in medio ventris mei*, quod et in Hebraeo sic scriptum est, **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת.** Sed propter euphoniā apud Latinos, *in corde*, translatum est; et tamen nou debemus subtrahere quod verum est." ¹⁷ "Lectionem Aquilae habet unus codex; Symmachi Eusebius."—*Montef.* Ad Sym. Syrus affert: Σ. προεθυμήθην (**א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. Σ. τῶν ἐγκάτων μου.** ¹⁸ *Nobil.* ¹⁹ *Nobil.*, Theodoret. et "MSS.," quorum duo habent ἐν πλήθει. ²⁰ Syro-hex. **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. ס. ע. פ. צ. ק. ר. ש. ת. י. כ. ל. מ. נ. Σ. περιφρασσέντων με** (**א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. Σ. περιφρασσέντων με**). ²² *Vat.* ²³ *Idem.* ²⁴ *Colb.* στιχρῶς scriptus. *Vat.* in marg. habet: *θέλησον, ἐπιθύμησον.* ²⁵ "Unns codex." Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 23: "In adiutorium meum respice. Pro quo in Graeco reperisse vos dicitis, *σπεύσον*, id est, *festina*. Sed apud LXX πρόσχες, id est, *respice*, scriptum est." Lectionem *σπεύσον* videre est in Cod. Alex. et aliis, necnon in versione Syro-hex. ²⁶ *Euseb.* ad loc.: Ἐντραπέονται δὲ καὶ ἀσχημονήσουσιν οὕτως γὰρ ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος· οἱ ζητούντες τὴν ψυχὴν τοῦ δικαίου, ἐπειδὴν κ.τ.έ. Dan. Barbarus ex Symmacho affert, *pudefiant*. ²⁷ Syro-hex. **א. מ. ח. ו. י. כ. ל. מ. נ. Σ. σισσῦραι αὐτήν.** Cf. Hex. ad 1 Reg. xii. 25.

15. רָעָתִי. *Malum meum.* Ο. μοι κακά. 'Α. κακίαν μου. Σ. κάκωσίν μου.²⁹
16. וְשָׁמַר עַל-עַקְבֵי בִשְׂתֵּם. *Obstupescant propter pudorem suum.* Ο. κομισάσθωσαν παραχρήμα αίσχύνην αὐτῶν. 'Α. ἀφανισθείησαν ἐπὶ πτέρων αίσχύνης αὐτῶν.²⁹
- חַמָּה לִּי הָאֵמְרִים. *Qui dicunt mihi: Eja, eja.* Ο. οἱ λέγοντές μοι, εὐγε, εὐγε. 'Α. . . ἀά, ἀά. Σ. οἱ λέγοντες περὶ ἐμοῦ, εὐγε, εὐγε.³⁰

PSALM. XL (Hebr. xli).

1. לְמַנְצֵר מִזְמוֹר לְדָוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῷ μελῳδῆμα τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιος ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νίκος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.¹
2. מְשִׁילֵי לֵבָבִי. *Beatitudines attendentis ad tenuem.* Ο. μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχὸν ÷ καὶ πένητα. Τδ, πένητα, οὔτε ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς ἐμφέρεται.²
- בְּיוֹם רָעָה. *In die malo.* Ο. ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως.³
3. יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וְיַחְיֶהוּ. *Jova custodiet eum, et vivificabit eum.* Ο. κύριος φυλάξει αὐτὸν, καὶ ζήσῃ αὐτόν. 'Α. Θ. κύριος φυλάξει αὐτόν, καὶ ζωώσει αὐτόν. Σ. κύριος φυλάξει

- αὐτόν, καὶ περισώσει αὐτόν.⁴
3. בְּרַגְלֵי בְּשָׂרִי. *Beatus erit in terra.* Ο. καὶ μακαρίσαι αὐτόν ἐν τῇ γῆ. Σ. μακαριστὸς ἔσται ἐν τῇ γῆ.⁵
- וְלֹא יִתְּנֵהוּ בְּיַד הַלְּוָדִים. *Et non trades eum animae (libidini) inimicorum ejus.* Ο. καὶ μὴ παραδοῖ αὐτόν εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ. 'Α. . . ἐν ψυχῇ ἐχθροῦ (αὐτοῦ). Σ. καὶ οὐκ ἐκδώσει αὐτόν εἰς ψυχὰς ἐχθρῶν (αὐτοῦ). Θ. . . εἰς ψυχὴν . . .⁶
4. יְהוָה יִסְעֵדֵנִי. *Jova suffulciet eum.* Ο. κύριος βοηθήσῃ αὐτῷ. 'Α. Θ. κύριος βοηθήσῃ αὐτῷ.⁷
5. אֲנִי מִמְרֵתִי יְהוָה חָנְנִי רַפְּאֵה נַפְשִׁי כִּי-רַחַתִּי לִּי. *Ego dixi, Jova, miserere mei; sana animam meam, quia peccavi in te.* Ο. ἐγὼ εἶπα, κύριε, ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχὴν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι. Σ. ἐμοῦ λέγοντος, κύριε, οἴκτειρόν με, ἴασαι τὴν ψυχὴν μου, καὶ εἰ ἥμαρτόν σοι.⁸
6. אֵינִי יֹאמְרוּ רַע לִּי מִתֵּי יָמוֹת וְהָבַד שְׁמוֹ. *Inimici mei dicebant malum de me: Quando morietur, et peribit nomen ejus?* Ο. οἱ ἐχθροί μου εἶπαν κακά μοι πότε ἀποθανεῖται, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ; Σ. οἱ ἐχθροί μου ἔλεγον περὶ ἐμοῦ κακά πότε ἀποθάνη, καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;⁹
7. וְאִם-בָּרַח לְרִמְיָהוּ שׁוּן יִדְבַּר לְבֹי יִקְבֹּץ אָזְנוֹ לִי. *Et si venerit ad visendum (me), vanum loquetur cor ejus: colliget ini-*

²⁹ Nobil. ³⁰ Syro-hex. *לְמַנְצֵר מִזְמוֹר לְדָוִד ./. וְשָׁמַר עַל-עַקְבֵי.* ³⁰ Euseb.: 'Ανθ' ἂν ὁ 'Ακύλας ἠρμήνευσεν, ἀά, ἀά, αὐτῇ συγχερησάμενος οὕτως ἐχούση τῇ 'Εβραϊκῇ φωνῇ . . . κατὰ δὲ τοὺς Ο, καὶ τὸν Σύμμαχον φήσαντα' οἱ λέγοντες περὶ ἐμοῦ, εὐγε, εὐγε. Nobil. minus bene affert: Σ. ἀά, ἀά. Cf. ad Psal. xxxiv. 21.

PSALM. XL. ¹ Sic Montef. Syro-hex. affert: 'Α. τῷ ν. μ. τοῦ Δ. (נוֹמֵר). ² Euseb. Obelo jugulat Psalt. Gall., invito Syro-hex. Montef. ex Corderio affert: Σ. μακάριος ὁ ἐνοῶν ἃ προσῆκε περὶ τῶν πνήτων. Quae scholiastae deberi quivis videt. ³ Euseb., Theodoret. et Reg. unus. ⁴ "Hae lectiones prodeunt ex Euthymio, Eusebio et Dan. Barbaro."—Montef. Integram Symmachi lectionem habet Euseb. Nobil. affert: 'Α. καὶ ζωώ-

σαι. Σ. καὶ περισώσει αὐτόν. Euthymius: 'Ακύλας δὲ καὶ Θεοδ. οὐ τὸ εὐκτικὸν εἶδος, ἀλλὰ τὸ τοῦ μέλλοντος ἐπὶ τῶν ῥηθέντων ἐκδεδωκασιν' οἷον διαφυλάξει, καὶ ζήσῃ, καὶ τὰ τοιαῦτα. ⁵ Euseb. et "MSS." Nobil. affert: Σ. μακαριστὸς ἔσται. ⁶ Symmachi lectionem affert Euseb. Nobil.: 'Α. ἐν ψυχῇ ἐχθροῦ. Θ. εἰς ψυχὴν. Σ. ψυχῆς. Cod. 264: 'Α. ἐν ψυχῇ. Θ. εἰς ψυχῆς. Σ. ἐν ψυχῆς. Postremo Syro-hex.: 'Α. Σ. Θ. ἐν ψυχῇ, 8. εἰς ψυχὴν (לְבָבִי). ⁷ "Sic MSS. et Drusus."—Montef. ⁸ Ex Euseb. Dem. Evang. p. 446, ubi Gaisfordius edidit οἴκτειρόσου, male. Cf. ad v. 11. Nobil. affert: Σ. ἐμοῦ λέγοντος. Theodoret.: ἐπιστημῆνασθαι δὲ προσῆκε, ὡς ὁ Σ. οὐκ εἶπεν, ὅτι ἥμαρτόν σοι, ἀλλὰ, καὶ εἰ ἥμαρτόν σοι. ⁹ Euseb. ibid. Nobil. et Vat. habent: Σ. ἔλεγον κακά περὶ ἐμοῦ.

quitatem sibi, egredietur foras, loquetur. O'. και ει εισεπορευετο του ιδειν, ματην ελαλει η καρδια αυτου· συνηγαγεν ανομιαν εαυτω, εξεπορευετο εξω, και ελαλει. 'A. (και) εαν ελθη του ιδειν, εικη λαλησει...¹⁰ Σ. και εισερχομενος επισκοπησαι, ματαια ελαλει η καρδια αυτου, ηθροισεν αδικιαν εαυτω· εξερχομενος δε εξω κατελαλει.¹¹ Θ. ομοιως τοις O'.¹²

8. **הַיָּדְוָה יָבֹא עָלַי וְיִשְׁחָדֵנִי יְהוָה יִבְרָח**. *Inter se contra me mussitabant omnes odio habentes me, contra me cogitabant malum mihi.* O'. επι το αυτο κατ' εμου εψιθυριζον παντες οι εχθροι μου, κατ' εμου ελογιζοντο κακα μοι. Σ. ομοθυμαδον εψιθυριζον κατ' εμου παντες οι μισουντες με, περι εμου ενουουντες κακα μοι.¹³

9. **דְּבַר בְּלִיעַל יִצְגַּב בּוֹ**. *Verbum nequam infusum est ei.* O'. λογον παρανομον κατεθεντο κατ' εμου. 'A. E'. λoγoς απoστασias εκκεχυμενος εις αυτων.¹⁴ Σ. λoγoς παρανομος εκκεχυτο ενδoν αυτων.¹⁵

וְהוֹיֵרָא לְהַיָּדְוָה לְהַיָּדְוָה. *Et qui decumbit, non addet surgere.* O'. μη ο κοιμωμενος ουχι προσθησει του αναστηναι; 'A. και δε αν κοιμηθη, ου προσθησει του αναστηναι.¹⁶ Σ. και πεσων ουκετι αναστησεται.¹⁷

10. **בּוֹ יִבְרָח הַיָּדְוָה וְיִשְׁחָדֵנִי יְהוָה יִבְרָח**. *Etiam vir raris meae, cui fidebam.* O'. και γαρ ο ανθρωπος της ειρηνης μου, εφ' ον ηλπισα. 'A. Θ. καιγε ανηρ ειρηνης μου, φ' επεποιθησα.¹⁸ Σ. αλλα και ανθρωπος δε ειρηνευε μοι, φ' επεποιθειν.¹⁹

וְיִבְרָח הַיָּדְוָה וְיִשְׁחָדֵנִי יְהוָה יִבְרָח. *Comedens panem meum magnificavit contra me calcaneum.* O'. ο εσθιων αρτους μου εμεγαλυνεν επ' εμε πτερνισμον. 'A. Θ. . . κατεμεγαλυνθη μου πτερνα.²⁰ Σ. συνεσθιων μοι αρτον εμδν, κατεμεγαλυνθη μου ακολουθων.²¹

11. **וְיִבְרָח הַיָּדְוָה וְיִשְׁחָדֵנִי יְהוָה יִבְרָח**. *Tu autem, Jona, miserere mei, et erige me, ut rependam iis.* O'. συ δε, κυριε, ελεησον με, και αναστησον με, και ανταποδωσω αυτοις. Σ. συ δε, κυριε, οικτειρον με, και ανεγειρον με, ινα ανταποδωσω αυτοις.²²

12. **וְיִבְרָח הַיָּדְוָה וְיִשְׁחָדֵנִי יְהוָה יִבְרָח**. *In hoc agnovi quod faveas mihi, quia non jubilat inimicus meus de me.* O'. εν τούτω εγνων οτι θεβληκας με, οτι ου μη επιχαρη ο εχθρος μου επ' εμε ('A. επ' εμοι. Θ. ομοιως τοις O'²³). Σ. δια τουτο γνωσομαι οτι θελησεις με, εαν μη καταλαξη ο εχθρος μου επ' εμε.²⁴

¹⁰ Nobil., Vat. Montef., auctore Martiano, edidit tantum: 'A. και εαν ελθη του ιδειν. ¹¹ Euseb. Dem. Evang. pp. 466, 469. In priore loco Euseb. επισκεψασθαι pro επισκοπησαι citat, et sic edidit Montef. Nobil., Vat. afferunt: Σ. και εισερχομενος επισκοπησαι, ματαια λαλει. Cod. 264: Σ. του κατασκοπησαι (sic). Deinde Euseb. utrobique habet, ηθροισεν αδ. εαυτω; quem negligenter exscripsit Montef., ηθροισεν (sic) αδ. εαυτω. Restat Syrus, qui ad και ελαλει affert: Σ. και κατελαλει (סו ודעו). Cf. Bugat. ad Psal. xliii. 17. ¹² Vat. Montef. affert: Θ. E'. S'. και ει (εισεπορευετο κ.τ.ε.) Vocula ei deest in Comp., Ald., Syro-hex., et libris plurimis. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 24: "Et dicitis quod si in Graeco non sit positum: cum manifestissime et in Hebraeo, et in cunctis interpretibus scriptum sit, et LXX transtulerint, και ει εισεπορευετο του ιδειν." ¹³ Euseb. ibid. ¹⁴ Syro-hex. וְיִצְגַּב בּוֹ דְּבַר בְּלִיעַל. ¹⁵ Euseb. Dem. Evang. p. 466. ¹⁶ Sic Euseb. Deo. Evang. p. 469, a Montef. praetermissus. Paulo aliter Nobil., Vat., et Cod. 264: 'A. δε κοιμηθη κ.τ.ε.

Syrus Aquilae et Vtae continuat: **וְיִבְרָח הַיָּדְוָה וְיִשְׁחָדֵנִי יְהוָה יִבְרָח**; quod Graece sonare potest, και ως κοιμηθη κ.τ.ε. ¹⁷ Euseb. Dem. Evang. p. 466. Pro ουκετι αναστησεται iidem tres ουκ επαναστησεται. Sed cum Eusebio facit Syrus noster: **וְיִבְרָח הַיָּדְוָה וְיִשְׁחָדֵנִי יְהוָה יִבְרָח**. ¹⁸ Theodoret. Euseb. in Comment. ad loc. tantummodo affert: 'A. επεποιθησα. ¹⁹ Euseb. in Comment., necnon in Dem. Evang. p. 466; et Theodoret. Syrus affert: Σ. επεποιθειν (דלל). ²⁰ Sic Montef., quoniam auctore incertum. Euseb. in Comment.: 'Αντι δε του, πτερνισμον, παρα τοις O' ειρημενον, η 'Εβραϊκη απιγνωσις, πτερναν, περιχει. Ουτως ουν δουλευσας τω 'Εβραϊκω ο 'Ακ. εζειδωκεν. ²¹ Sic Euseb. in Comment. Idem in Dem. Evang. p. 466 ακολουθων scripsit. Nobil. affert: Σ. κατεμεγαλυνθη μου ακολουθων. Integram lectionem, ut nos edidimus, exscripsit Syrus noster: **וְיִבְרָח הַיָּדְוָה וְיִשְׁחָדֵנִי יְהוָה יִבְרָח**. ²² Euseb. Dem. Evang. p. 466. ²³ Vat. ²⁴ Euseb. ibid., ubi tamen με et επ' εμε absunt, et καταλαξη sine suspitione editum. Audiamus Schleusnerum in

13. **וְיָנִי בְּתַמִּי תִּמְכַּתְּ בִּי וְתַצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם.**

Et me (quod attinet) in integritate mea sustentabis me, et collocabis me coram te in aeternum. Ο. ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν (Ἄ. διὰ τὴν ἀπλότητα²⁵) ἀντελάβου, καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀπλότητα ἀντέσχου, καὶ παραστήσεις με ἔμπροσθέν σου δι' αἰῶνος.²⁶

יְמִינִי יְמִינִי. Amen et amen. Ο. γένοιτο, γένοιτο. Ἄ. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως. Σ. ἀμήν, ἀμήν.²⁷

PSALM. XLI (Hebr. xlii).

1. **תְּבַרְכֵנִי לְבָבֶיךָ לְבָבֶיךָ לְבָבֶיךָ.** Praeceptorum (carmen) didacticum filiis Core. Ο. εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς Κορέ. Ἄ. τῷ νικοποῖφ

ἐπιστήμονος τῶν υἱῶν Κορέ. Σ. . . τῶν υἱῶν Κορέ.¹

2. **וְיָנִי לְעֵרְוָה לְעֵרְוָה.** Tanquam cervina rudit (desiderat) super alveos aquarum. Ο. ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἢ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. Ἄ. ὡς αὐτὸν πεπρασιασμένος ἐπὶ ἐκχύσεις ὑδάτων.² Σ. ὡς σπεύδει ἔλαφος ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων.³ Ε'. ὃν τρήπον πεδίων πρασιασθῆ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.⁴

וְיָנִי לְעֵרְוָה לְעֵרְוָה. Sic anima mea rudit tibi, Deus. Ο. οὕτως ἐπιποθεῖ (Σ. ἰμείρεται⁵) ἢ ψυχὴ μου πρὸς σέ, ὁ θεός. Ἄ. οὕτως καὶ ψυχὴ μου πεπρασιασται πρὸς σέ, θεέ.⁶

3. **וְיָנִי לְעֵרְוָה לְעֵרְוָה.** Ad Deum, Deum vivum. Ο. πρὸς τὸν θεὸν ✕ τὸν ἰσχυρὸν ✕ τὸν ζῶντα.⁷

4. **וְיָנִי לְעֵרְוָה לְעֵרְוָה.** Panis die ac nocte. Ο. ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός. Σ. ὡς ἄρτος συντάξεώς μου δι' ἡμέρας καὶ νυκτός.⁸

Nov. Thes. v. v. καταλαλέω: "Qui jubilat et triumphat de alicujus infortunio, is καταλαλέει[?]. Semlerus legit καταλαλάσει [!] non male." Pro καταλαλέω, quod sensus omnino postulat, testatur Syrus noster, vertens: **וְיָנִי לְעֵרְוָה לְעֵרְוָה**. Cf. Hex. nostra ad Hos. v. 8. Nobil. affert: Σ. γνώσομαι. Σ. εἰ μὴ. ²⁵ Euseb. ad loc. ²⁶ Idem Dem. Evang. p. 466. Nubil. affert: Σ. παραστήσεις με. Syro-hex. **וְיָנִי לְעֵרְוָה לְעֵרְוָה**. Cf. Sic Euseb. ad loc. et Nobil., sed ommissa copula uterque. E contrario Vat. affert: Σ. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως. Syro-hex.: Ἄ. Ε'. ἀμήν, ἀμήν. Σ. πεπιστωμένως (וְיָנִי לְעֵרְוָה) καὶ πεπ. Sed cf. Hex. ad Num. v. 22. Deut. xxvii. 15. Psal. lxxi. 19. Jerem. xi. 5.

PSALM. XLI. ¹ Euseb. affert: Ἄ. Σ. τῶν υἱῶν Κορέ. Syro-hex. **וְיָנִי לְעֵרְוָה לְעֵרְוָה**. Praeterea Montef. ex Psal. iv. (immo xlv.) huc trahit: Σ. ἐπὶ κήρυξιν συνέσεως τ. υ. Κορέ. Θ. εἰς τὸ νίκος τοῖς ἡγαπημένοις τοῖς υἱοῖς Κορέ. Saltem debuerat pro τοῖς ἡγαπημένοις, συνέσεως reponere. Vid. ad Psal. xlv. i. ² Montef. ex Nobil. affert: Ἄ. ὡς αὐτὸν πεπρασιασται. Plenius Syro-hex.: Ἄ. ὡς αὐτὸν πεπρασιασμένος (וְיָנִי לְעֵרְוָה) ἐπὶ ἐκχύσεις (וְיָנִי לְעֵרְוָה). Vid. ad Psal. xvii. 16) ὑδάτων. A nomine הַרְגֵּץ, areola in horto, πρασιά (Aq. ad Cant. Cant. v. 13. vi. 2) Aquila more suo extudit verba πρασιάζομαι, πρασιόμοι, unde πεπρασιασται h. l., et ἐπρασιώθη Joel. i. 20, quae Schleusnerus ad univ. formam πρασιάζομαι imperite refert. Syrus noster pro πρασιά (Anglice, bed) **וְיָנִי לְעֵרְוָה**

adhibet Cant. Cant. v. 13, ut hic pro πεπρασιασμένος, **وְيُنِي لِعِرْوَاهُ**. Montef. notat: "Hieronymus Aquilam de more secutus, αὐτὸν vertit, areola praeparata." Immo Hieronymi versio est: sicut areola praeparata ad irrigationes aquarum; ut praeparata ad πεπρασιασμένος referatur. ³ Nubil. affert: Σ. ὡς σπεύδει ἔλαφος. Plenius, sed sine nom. interp., Syro-hex. **וְיָנִי לְעֵרְוָה**. Cf. ad Psal. i. 3. Non audiendus est Euthym. ad loc.: τὸ δὲ ἐπιποθεῖ σημαίνει τὸ σπεύδει καὶ ἐπείγεται, κατὰ τὸν Ἀκύλαν. ⁴ Syro-hex. affert: **וְיָנִי לְעֵרְוָה**. Hexapla autem inde a Nobilio Vitae, non Vtae, editioni tribuunt: ὃν τρήπον πεδίων πρασιασθῆ. Etiam Vat. habet: ἢ Ε'. ὁμοίως. ⁵ Eusebius ait: Ὁμολογουν τε διεψέω οὐ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς σαρκὶ τὰς τοῦτο φῖλας ἡδονάς· ἀλλ' αὐτὴ ἡ ψυχὴ ποθὶν καὶ ἰμείρεσθαι, κατὰ τὸν Σύμμαχον, τῆς πρὸς τὸν θεὸν πορείας. E quibus minus intellectis Montef. notam hexaplarem eondidit: Ο. πρὸς σέ, ὁ θεός. Σ. τῆς πρὸς τὸν θεὸν πορείας. Verum vidit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 194. Cf. Hex. ad Psal. lxxii. i. ⁶ Syro-hex. Aquilae continuat: **וְיָנִי לְעֵרְוָה**. Hieron.: sic anima mea praeparata ad te, Deus. ⁷ Sic sine aster. Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall.: ad Deum ✕ fortem: vivum. ⁸ Mantef. post Nubil. pro ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτός affert: Σ. ὡς ἄρτος συντάξεώς μου. Sed versio Symmachi est unius vocabuli **וְיָנִי**, ut nos docuit Syro-hex. vertens: **וְיָנִי**.

5. וְשָׁפַךְ עָלַי נַפְשִׁי וְנָרְחַק אֶלְהֵי. *Horum rec- cordor, et effundo in me animam meam.* Ο'. ταῦτα ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα ἐπ' ἐμέ τὴν ψυχὴν μου. Σ. ταῦτα ἀναπολῶν διέχεα ἐπ' ἐμαυτὸν (τὴν ψυχὴν μου).⁹

וְהִלַּכְתִּי עִם רַבְיּוֹתַי וְהִלַּכְתִּי עִם רַבְיּוֹתַי. *Nam transibam cum multitudine, incedebam iis ad aedem Dei.* Ο'. ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκη- νῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ. 'Α. ὅτι ἐλεύσομαι ἐν συσκήῳ, προβιβάζων αὐτοὺς ἕως οἴκου τοῦ θεοῦ.¹⁰ Σ. ὅτι ἐξελεύσομαι εἰς τὴν σκηνὴν, διαβασταχθήσομαι ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ.¹¹

וְהִלַּכְתִּי עִם רַבְיּוֹתַי וְהִלַּכְתִּי עִם רַבְיּוֹתַי. *Cum voce jubi- lationis et gratiarum actionis, turbae festum agentis.* Ο'. ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξο- μολογήσεως, ἤχου ἑορτάζοντων. 'Α. ἐν φωνῇ αἰνέσεως καὶ εὐχαριστίας ὄχλου ἑορτάζοντος.¹² Σ. μετὰ φωνῆς εὐφημίας καὶ ἐξομολογήσεως πλήθους πανηγυριζόντων.¹³

6. יְהִי נַפְשִׁי וְהִלַּכְתִּי עִם רַבְיּוֹתַי. *Our depressa es, anima mea, et strepis apud me?* Ο'. ἵνατί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχὴ μου; καὶ ἵνατί συντα- ράσσεις με; 'Α. τί κατακύπτεις, ψυχὴ μου, καὶ ὀχλάζεις ἐπ' ἐμέ;¹⁴ Σ. τί κατακάμπτη, ἡ ψυχὴ

μου; καὶ τί θορυβῆ κατ' ἐμοῦ;¹⁵ 6. וְהִלַּכְתִּי עִם רַבְיּוֹתַי וְהִלַּכְתִּי עִם רַבְיּוֹתַי. *Spera in Deum, quia adhuc celebrabo eum, salutes faciei meae.* Ο'. ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ✕ ἔτι ✕¹⁶ ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου. 'Α. ἀνάμεινον τὸν θεόν, ὅτι (ἔτι) ὁμολογήσομαι αὐτῷ ταῖς σωτηρίαις τοῦ προσώπου αὐτοῦ.¹⁷ Σ. ἀνάμεινον τὸν θεόν, ὅτι διηνεκῶς ἐξομολογήσομαι αὐτῷ τὰς σωτηρίας τοῦ προσώ- που αὐτοῦ.¹⁸

וְהִלַּכְתִּי עִם רַבְיּוֹתַי (Masora, וְהִלַּכְתִּי : וְהִלַּכְתִּי). *Faciei meae, et Deus meus.* Ο'. τοῦ προσώπου μου, ὁ θεός μου. 'Α. (τοῦ) προσώπου αὐτοῦ, θεός μου. Σ. Θ. (τοῦ) προσώπου αὐτοῦ, ὁ θεός μου. Ε'. τοῦ προσώπου μου, καὶ ὁ θεός μου. Σ'. προσώπου αὐτοῦ, καὶ θεός μου.¹⁹

7. וְהִלַּכְתִּי עִם רַבְיּוֹתַי וְהִלַּכְתִּי עִם רַבְיּוֹתַי. *In me anima meu dejecta est, propterea quod tui recordor de terra Jordanis et de Hermon de monte pusillo.* Ο'. πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχὴ μου ἐταράχθη, διὰ τοῦτο μνησθήσομαι σου ἐκ γῆς Ἰορδάνου, καὶ Ἑρμωνιείμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ. 'Α... κατακύ- ψει...²⁰ Σ. ἐπ' ἐμέ ἡ ψυχὴ μου κατατή- κεται, ὅταν ἀναμιμνήσκωμαι σου ἀπὸ γῆς Ἰορ-

δάνου, καὶ Ἑρμωνιείμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ. 'Α... κατακύ- ψει...²⁰ Σ. ἐπ' ἐμέ ἡ ψυχὴ μου κατατή- κεται, ὅταν ἀναμιμνήσκωμαι σου ἀπὸ γῆς Ἰορ-

⁹ "Sic MSS. et Drusius."—Montef. Nobil. affert: Σ. ἀναπολῶν. ¹⁰ Sic Theodoret. juxta Cod. 3; nam textus ejus offert: 'Α. ἐξελεύσομαι ἐν σ. παραβιβάζων κ.τ.έ. Etiam Nobil.: 'Α. ἐν συσκήῳ παραβιβάζων κ.τ.έ. Syro-hex. ... Scilicet hic interpres Symmacho trihuit, quae Aquilae propria sunt, et vice versa. Gesen. in *Theo. Ling. Hebr.* p. 322: "Sunt qui legunt ... in Piel, ducebant eos, nec spernenda haec scriptura, quanquam facilior. Ita Aq. προβιβάζων." Hieron. *taceho* (דָּחֵק). ¹¹ Euseb. Nobil. affert: Σ. διαβασταχθήσομαι (*gestabor per multitudinem*) ἕως τοῦ οἴκου. Mendose Cod. 264: Σ. διαβάς σταθή- σομαι ἕως τ. ο. τ. θ. Syro-hex. (ἐλεύσομαι) ... ¹² Euseb., Theodoret., Nobil. Syrus affert: 'Α. μετὰ φωνῆς εὐφημίας (חֲמֵלָה); quod Symmachi est. Cf. ad Psal. cxxv. 2, 5. ¹³ Euseb., Nobil. Syro-hex. ... ¹⁴ Syro-

hex. ... Nobil. affert: 'Α. τί κατακύπτεις; Ad ὀχλάζεις cf. Hex. ad Psal. lviii. 7, 15. Jerem. iv. 19. (Syr. ... usitate com- mutatur cum Graecis ὀχλῶν, ἐνοχλείν, παρενοχλείν; sed in loco Prov. vii. 11 pro ὀχλάζουσα Noster ... dedit.) ¹⁵ Euseb. Nobil. affert: Σ. τί κατατήκη; Cf. ad vv. 7, 12. Sed pro κατακάμπτη stat Syro-hex. ... ¹⁶ Sic Psalt. Gall., invitis libris Graecis. ¹⁷ Syro-hex. Aquilae continuat: ... Nobil. affert: 'Α. ἀνάμεινον τ. θ. ὅτι διηνεκῶς ὁμολ. αὐτῷ. Sed vix credibile est, tam Aquilam quam Symmachum ... pro τὴν vertisse. Reliqua, ταῖς (non, ut Montef., ταῖς δὲ) σωτηρίας τ. π. α., Eusebio debentur. ¹⁸ Euseb. Syro-hex. Sym- macho continuat: ... ¹⁹ Vat. ²⁰ Syro-hex.

δάνου, καὶ ἀπὸ Ἑρμωιείμ, ὄρους μικροτάτου.²³
 Ε΄. . . ταπεινῶνται. . .²³

8. **קִרְרָה לְקוֹל מְצוּרֵי קַרְרָה הִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.** *Fluctus ad fluctum vocat ad vocem cataractarum tuarum.*

Ο΄. ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρρακτῶν σου. Σ. ἄβυσσος ἄβυσσῶ ἀπήντα ἀπὸ ἤχου τῶν κρουνῶν σου.²³

כָּל-מְשַׁבְּרֵי וְגַלְיָהוּ עָלַי עָבְרוּ. *Omnes fractiones (fluctus) tuae et undae tuae super me transierunt.* Ο΄. πάντες οἱ μετεωρισμοὶ σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμέ διήλθον. Ἄ. πάντες οἱ συντριμμοὶ σου. . .²⁴ Σ. πᾶσαι αἱ καταγίδες σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπάνω μου παρήλθον.²⁵

9. **יּוֹמָם יַצְדֵּק יְהוָה הַיָּמָּה קְרָבָה.** *Interdium mandabit Jona benignitatem suam.* Ο΄. ἡμέρας ἐντελείται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Σ. καθ' ἡμέραν ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ.²⁶

וּבַלַּיְלָהּ שִׁירָה עִמָּי. *Et noctu canticum ejus tecum erit.* Ο΄. καὶ νυκτὸς δηλώσει παρ' ἐμοί. Ἄ. καὶ ἐν νυκτὶ ᾄσμα αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ.²⁷ Σ. καὶ κατὰ νύκτα φῶδὴ παρ' αὐτοῦ.²⁸

10. **סֵלָעַי.** *Petrae meae.* Ο΄. ἀντιλήπτωρ μου εἶ. Ἄ. Σ. πέτρα μου.²⁹

לְמַדְּרֵי אֱלֹהִים בְּחַלְבֵּי אַיִב. *Quare atratus*

*eo in oppensione inimici? Ο΄. ἵνατί σκυθραπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου; Σ. ἵνατί σκυθραπὸς περιπατῶ θλίβοντος ἐχθροῦ;*³⁰

11. **בְּרָצָה בְּצַעֲזָה מוֹתִי.** *Cum contritione in ossibus meis.* Ο΄. ἐν τῷ καταθλάσθαι τὰ ὀστά μου. Ἄ. ἐν τῷ φονεῦσαι με ἐν ὀστέοις μου.³¹ Σ. ὡς σφαγὴν διὰ τῶν ὀστέων μου.³² Θ. ἐν τῷ συνθλάσθαι τὰ ὀστά μου.³³

הִרְשִׁיבוּנִי צוֹרֵרֵי. *Probro affecerunt me inimici mei.* Ο΄. ὠνείδισάν με οἱ θλίβοντές με (alia exempl. οἱ ἐχθροὶ μου³⁴). Ἄ. . . οἱ ἐνδουμουίντες με.³⁵ Σ. ὠνείδίζον (με) οἱ ἐναντίοι μου.³⁶

12. **מַה-תִּשְׁתַּחֲוֶה וְיִחַי נַפְשִׁי וְיִמְחַדְּדֵנִי יְהוָה.** Ο΄ ut v. 6. Ἄ. τί κατακύπτεις. . . . Σ. τί κατατήκη, ἢ ψυχὴ μου; καὶ τί θυρυβῆ κατ' ἐμοῦ;³⁷

בִּי-יָעוּזוּ אֲוִרָנִי. Ο΄. ὅτι ✕: ἔτι ✕³⁸ ἐξομολογήσομαι αὐτῷ.

יְשׁוּעָה פָּנָי. Ο΄. Θ. ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου μου.³⁹ Alia exempl. σωτήριον τοῦ προσώπου μου.⁴⁰

וְהִלֵּיתִי. Ο΄. ✕: καὶ ✕ ὁ θεός μου.⁴¹

PSALM. XLII (Hebr. xliii).

1. Ο΄. ÷ ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ✕. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.¹

²³ Euseb., Theodoret. Syrus affert: **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.** **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.** ²² Syro-hex. **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.**

²⁴ Euseb., Theodoret., Nobil. Pro ἀπήντα Euseb. ἀπατῆ habet, iuvito Syro-hex. **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.** ²⁴ Syro-hex. **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.**

²⁵ Euseb., Theodoret. Nobil. affert: Ἄ. οἱ συντριμμοὶ σου. Syro-hex. (ἐπ' ἐμέ) **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.** ²⁶ Euseb., Theodoret. Nobil.: Σ. αἱ καταγίδες σου. Syro-hex. **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.** ²⁷ Euseb. ²⁸ Nobil., Vat.

Apud LXX pro δηλώσει, φῶδὴ αὐτοῦ (s. αὐτῷ) est in Comp., Ald., Cod. Alex., alii; Syro-hex. **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.**

²⁹ Euseb., Nobil. Syrus affert: Σ. πέτρα μου (וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ).

³⁰ Euseb. ³¹ Nobil. Syro-hex. vero: Ἄ. ἐν τῷ φονεῦσαι με (וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ) κ.τ.ε. (Sic Codd. A. et B. Cod. C. habet, **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ**, quum connumerer, quod scribae imputandum videtur.) Hieron. vertit: cum me interficerent. ³² Sic Nobil. Euseb.: Σ. ὡς σφαγὴν τῶν ὀστέων μου. ³³ Vat. ³⁴ Sic Comp., Ald., Cod. Alex.,

alii. Syro-hex. **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.** Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 25: "Qui tribulant me. Pro quo vos invenisse dixistis, οἱ ἐχθροὶ μου, id est, inimici mei; cum et apud LXX scriptum sit, οἱ θλίβοντές με, et apud Hebraeos SORORAI."

³⁵ Syro-hex. **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.** Cf. ad Psal. vi. 8. Montef. Aquilae continuat: ὠνείδίζον με οἱ ἐχθροὶ μου; de noctore nihil certi afferens. ³⁶ Euseb.

³⁷ Nobil. affert: Ἄ. τί κατακύπτεις; Σ. τί κατατήκη; Plinius Syro-hex. **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.**

³⁸ Sic Syro-hex. et Psalt. Gall., invitis libris Graecis. "Dicitis, adhuc, in Graeco non inveniri. Quod sub asterisco additum est."—Hieron. ibid. Montef. Aquilae vindicat, ὅτι ἔτι ἐξομολ. αὐτῷ, sed vereor ne sine idoneo auctore. ³⁹ Coislin. ⁴⁰ Sic Comp., Ald.,

Theodoret., Cod. Alex., alii. Eandem lectionem Aquilae tribuit Montef. ⁴¹ Syro-hex. **וְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ-לְהִוֵּהוּ.** Rectius, ut videtur, Psalt. Gall. ✕ et: Deus meus.

PSALM. XLII. ¹ Vat. Obelo notat Psalt. Gall.

'Ανεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις ὁ ψαλμὸς, διὸ οὐδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς ἐπιγραφὴν ἔχει.²

1. **יִשְׁפֹּטֵנִי**. *Judica me.* Ὁ. κρίνον με. Σ. κρίνον μοι.³

וְרִיבָה רִיבִי. *Et litiga litem meam.* Ὁ. καὶ δίκασον τὴν δίκην μου. Σ. καὶ ὑπερδίκησον τῆς δίκης μου.⁴

מֵאִישׁ מְרִמָּה וְעוֹלָה תַּפְלֵמֶנִי. *A viro fraudis et iniquitatis libera me.* Ὁ. ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥύσαι με. Ἄ. ἀπὸ ἀνδρὸς ἐπιθέσεως καὶ παρανομίας διασώσεις με.⁵

2. **מִנְעוּנִי**. *Munimenti mei.* Ὁ. κραταίωμα μου. Σ. σωτηρία μου. Ἄλλος ἰσχύς μου.⁶

בְּחַבְלֵי אֹיֵב. *In oppressione inimici.* Ὁ. ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου. Ἄ. ἐν προσθλίψει ἐχθροῦ. Θ. ἐν τῷ ἐκθλίβειν ἐχθρόν.⁷

3. **שְׁלַח-אֹרְחַךְ וְאֶמְתָּךְ הַמָּה יְנַחֲנֵנִי וְיִאֲוִנֵנִי אֱלֹהִים**. *Mitte lucem tuam et veritatem tuam; illae ducant me, adducant me ad montem sanctum tuum et ad tabernacula tua.* Ὁ. ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου· αὐτά με ὠδήγησαν, καὶ ἡγαγόν με εἰς ὄρος ἁγίον σου καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου. Ἄ. Σ. Θ. Ε'. ἀπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, ἅτινα ὠδηγήσει με, καὶ ἄξει με εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιον σου καὶ εἰς τὰς σκηνώσεις σου.⁸

4. **וְאֲבֹנֶה אֶל-מִזְבֵּחַ אֱלֹהִים אֶל-לֵאלֹהֵי שָׁמַח בְּגִילִי**. *Et introibo ad altare Dei, ad Deum laetitiae exsultationis meae; et celebrabo te cum cithara.* Ὁ. καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἐφραίνοντα τὴν νεότητά μου· ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρα. Σ. ἵνα ἔλθω πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸν θεὸν τὴν εὐφροσύνην τῆς εὐθυμίας (ἢ εὐθηνίας) μου, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι μετὰ ψαλτηρίου.⁹

אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי. *Deus, Deus meus.* Ὁ. ὁ θεὸς ὁ θεός μου. Ἄ. θεέ [μου] θεέ μου. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ὁ. Ε'. ὁ θεός μου ὁ θεός μου.¹⁰

5. **מַה-תְּשַׁחֲחֵנִי וְיִמָּה-תְּהַמְיֵנִי עַלֵּי**. *Ut Psal. xli. 6. Σ. τί καταρρέεις, ψυχὴ μου; καὶ τί θορυβεῖς ἐπ' ἐμέ; Ἐ. (τί) ταπεινῶσαι...¹¹*

וְהִחִילִי לְאֱלֹהִים בְּרֵעַ אֲדֹנָי יְשׁוּעָה פְּנֵי אֱלֹהֵי. *Ἄ. ἀνάμεινον τὸν θεόν...¹² Σ. ἀνάμεινον τὸν θεὸν, εἰσαεὶ γὰρ ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, τῇ σωτηρίᾳ τοῦ προσώπου μου, καὶ τῷ θεῷ μου.¹³*

PSALM. XLIII (Hebr. xl'v).

1. **לְמַנְצֵחַ לְבְנֵי-קֶרַח מְשִׁבִּיל**. *Praeceptori filiis Core (carmen) didacticum.* Ὁ. εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ εἰς σύνεσιν [ψαλμὸς].¹ Ἄ.

² Euseb., qui insuper notat: ἀλλὰ καὶ ὅτι μέρος ἔοικεν εἶναι τοῦ πρὸ αὐτοῦ, δεδήλωται ἕκ τε τῶν ὁμοίων ἐν ἀμφοτέροις λόγοις, καὶ ἐκ τῆς ἐμφεροῦς διανοίας. ³ Idem. ⁴ Idem. Nobil. affert: Σ. καὶ ὑπερδίκησον. Agellius et Vat. ὑπερδίκησον, male. Cf. ad Psal. cxviii. 154. ⁵ Syro-hex. **ص .** **لَا تَجْعَلْنِي كَمَا تَجْعَلُ الْبَاطِلِينَ**. Nobil. affert: Ἄ. ἀπὸ — παρανομίας. ⁶ Coisliu. *Alius* fortasse est Aquila. Cf. Hex. ad Jud. vi. 26. ⁷ Vat. Cod. 264 affert: Ἄ. ἐν τῷ προσθλίψειν ἐχθρόν. Symmachi versionem e Psal. xli. 10 repetit Montef. ⁸ "Sic unus ex Colbertinis, qui tres tantum priores interpp. commemorat. Theodoretus vero ait οἱ λοιποὶ [immo οἱ ἄλλοι]. Agellius demum hanc versionem Vtae etiam editioni tribuit."—*Montef.* Vat. affert: Σ. ἄνω ὠδηγήσει με καὶ ἄξει με. Ἄ. Ε'.

εἰσαξούσ με (sic). ⁹ Theodoret., Reg. unus, et Coll. στιχηρῶς scriptus. Syrus affert: **وَأَتَّبِعُكَ بِأَلْحَانٍ**; h.e. τὴν εὐφροσύνην τῆς εὐθηνίας μου. ¹⁰ Vat. ¹¹ Euseb. Paulo aliter Syro-hex.: Σ. τί κατέρρευσας (وَأَتَّبِعُكَ) ψυχὴ μου; καὶ τί ἐθορύβησας (وَأَتَّبِعُكَ) ἐπ' ἐμέ; Nobil. affert: Σ. καταρρέεις. ¹² Nobil. ¹³ Syro-hex. **وَأَتَّبِعُكَ بِأَلْحَانٍ**. ¹⁴ Euseb. Syro-hex. affert: Σ. τῆς σωτηρίας (وَأَتَّبِعُكَ) τοῦ προσώπου μου, καὶ ὁ θεός μου (وَأَتَّبِعُكَ). Cod. C. habet **وَأَتَّبِعُكَ**. In textu LXXviriāli Syro-hex. affert: ὅτι * ἐτι ¹⁴ ἐξομολογήσομαι; Psalt. Gall. vero: quoniam * adhuc: confitebor; et mox: * et: Deus meus.

PSALM. XLIII. ¹ Vox ψαλμὸς est in Ed. Rom. et Syro-hex., sed abest a Comp., Ald., et libris plurimis. Euseb.:

τῷ νικοποιῶ τῶν υἰῶν Κορὲ ἐπιστήμης. Σ.
ἐπινίκιος τῶν υἰῶν Κορὲ σύνεσις.²

2. קָרַבְי בְּיָמַי. *In diebus antiquitatis.* Ο'. ἐν ἡμέ-
ραις ἀρχαίαις. Ἀ. ἐν ἡμέραις ταῖς ἀρχῆθεν.
Ἔλλος ἐν ἡμέραις ταῖς πρῖν.³

3. מַלְכֵי עָרְבָה. *Male fecisti populum.* Ο'. ἐκά-
κωσας λαούς. Ἀ. ἐκάκωσας φύλα.⁴

סָתְרָתְּוּ. *Et emisisti eos.* Ο'. καὶ ἐξέβαλες
αὐτούς. Ἀ. καὶ ἐξαπίστειλας αὐτούς. Σ. καὶ
ἐξήλασας αὐτούς.⁵

4. בְּחַרְבִּי. *Gladio tuo.* Ο'. ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐ-
τῶν. Ἔλλος ἐν τῇ μαχαίρᾳ αὐτῶν.⁶

וְיָרֵךְ. *Et lux.* Ο'. καὶ ὁ φωτισμός. Ἔλλος
καὶ τὸ φῶς.⁷

5. אֲנִי הֵרַקְנִי מִלְכֵי מַדְבָּרָה. *Tu ipse rex tuus es,*
Deus. Ο'. σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς μου καὶ ὁ
θεὸς μου. Ἀ. σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς μου, θεέ μου.⁸
Σ. σὺ εἶ βασιλεὺς μου, ὁ θεός.⁹ Θ. ὁμοίως
τοῖς Ο'.¹⁰

בְּרָצַף יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב. *Praecipe salutes Jacobi.*
Ο'. ὁ ἐντελλόμενος τὰς σωτηρίας Ἰακώβ. Σ.
ἐντελεῖται περὶ τῆς σωτηρίας Ἰακώβ.¹¹

6. צַרֵּינוּ. *Adversarios nostros.* Ο'. τοὺς ἐχθροὺς

ἡμῶν. Ἔλλος τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.¹²

6. סַבְּבֵנוּ. *Conculcabimus.* Ο'. ἐξουδενώσομεν. Ἀ.
Σ. συμπατήσομεν.¹³ Ἔλλος κατακρατήσο-
μεν.¹⁴

7. בְּיָמַי. *Fiduciam pono.* Ο'. ἐλπῶ. Ἔλλος
πέποιθα.¹⁵

8. אֲנִי שִׁמְרְתִי אֹתְכֶם. *Quoniam servasti nos.* Ο'. ἔσω-
σας γὰρ ἡμᾶς. Ἔλλος ὅτι ἔσωσας ἡμᾶς.¹⁶

9. אֲנִי הַלְלוֹתִי יְהוָה יְמֵי יְמֵי. *Deum laudabimus*
quotidie. Ο'. ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅλην
τὴν ἡμέραν. Ἀ. ἐν τῷ θεῷ καυχησόμεθα . .
Σ. τὸν θεὸν ὑμνοῦμεν κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.¹⁷

עַלְעֵל. *In aeternum.* Ο'. εἰς τὸν αἰῶνα. Θ.
δι' αἰῶνος.¹⁸

הֲלֵךְ. *Selah.* Ο'. διάψαλμα. Ἀ. cantilena.¹⁹

10. אֲנִי רֵפְדִי אֶתְכֶם. *Adeo repudiasti.* Ο'. νυνὶ δὲ ἀπόσω.
(Ἀ.) καίπερ ἀπόσω. (Σ.) ἀλλὰ πρὸς τούτοις
ἀπεβάλου. Ἔλλος καίγε ἀπόσω.²⁰

אֲנִי יֵצֵאתִי בְּעַזְרֵתְּךָ. *Et non egredieris in*
exercitibus nostris. Ο'. καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ἐν
ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν. Σ. καὶ οὐ προέρχῃ ἐν
τοῖς στρατεύμασιν ἡμῶν.²¹

11. מִלְּפִי מִשְׁפַּחֵינוּ וּמִצִּיבָתֵינוּ. *Et non*

ἄλλ' οὐδὲ οἱ προκείμενοι λόγοι ψαλμὸν κατὰ τὴν προγραφὴν περιέ-
χουσιν, οὐδὲ φθῆν, οὐδὲ ὕμνον, οὐδὲ τι τῶν τοιούτων. ² Vat.

Syro-hex. affert: Σ. ἐπινίκιος τοῖς υἰοῖς Κορὲ σύνεσεως. Cf.
ad Psal. xli. 1. ³ Chrysost.: Ἔλλος ἐρμηνευτῆς φησὶν ἐν
ἡμ. ταῖς πρῖν. Ἔλλος ταῖς ἀρχῆθεν. Proculdubio hic est

Aquila. Cf. ad Psal. lxxvii. 34. lxxvii. 2. cxviii. 152.

⁴ Ἔλλος ἐκάκωσας φύλα. Sic Reg. unus.—Montef.
Syro-hex. * אַחַד .'. ⁵ Nobil. et Regii duo.

⁶ Chrysost. ⁷ Idem. ⁸ Vat. ⁹ S. Cyril. Alex.
apud Mai. P. N. B., T. III, p. 312. Vat. affert: Σ. σὺ ἐν
εἶ βασιλεῦ (sic) μου ὁ θεός. Euseb.: Σ. σὺ ὁ β. μου, ὁ θ.

¹⁰ Vat. ¹¹ Euseb., Theodoret., Cyril. Alex., Nobil.

¹² Chrysost. Cf. ad Psal. vii. 5, 7. ¹³ Nobil. Syro-
hex. * אַחַד .'. ¹⁴ Chrysost.: Ἔτερος ἐρμηνευτῆς

ἔλεγε, κατακρατήσομεν τὴν κατὰ κράτος νίκην, τὴν χωρὶς ἀγωνίας
παράταξιν . . δεικνύς. Sic edebatur ante Montef., qui ex
ingenio, ut videtur, καταπατήσομεν rescripsit. ¹⁵ Chry-
stost.

¹⁶ Idem. ¹⁷ Euseb.: Ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα
ὁ τ. ἡμέραν ἢ κατὰ τὸν ἄκ., ἐν τῷ θεῷ καυχησόμεθα ἢ κατὰ τὸν

Σ., τὸν θεὸν ὑμνοῦμεν ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι κ. τ. ε. ;
quae imperite tractat Montef. Etiam Schleusner. in *Opusc.*
Crit. p. 196, Aquilae pariter ac Symmacho tribuit verba
ὅλην τὴν ἡμέραν. Theodoretus vero Symmacho diserte vin-
dicat κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, et Chrysost. affert: Ἔλλος τὸν θεὸν
ὑμνοῦμεν κατὰ π. ἡ. Ceterum non magni faciendum scho-
lium Euthymii Zigab., quod mutilum edidit Parsoneus:
τὸ, ἐπαινεθησόμεθα, καυχησόμεθα, εἶπεν ὁ Σύμ. . . τὸ δὲ, ὅλην
τὴν ἡμέραν, κατὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ὁ ἄκ. ἐκδίδωσι πανταχοῦ ὁ
δὲ Σύμ., καθ' ὅλην τὴν ζωὴν. Cf. ad Psal. lv. 3, 6. lxx. 8, 15.
lxxii. 14. ¹⁸ Vat. ¹⁹ Syro-hex. * אַחַד .'. Cf.
ad Psal. xxxviii. 12. (In Cod. C. pro אַחַד habetur
אֶחָד.) Chrysost. affert: Ἔλλος δέ. ²⁰ Sic sine
nomi-nibus Chrysost. Ad Aq. cf. nos ad Job. xxxvi. 33.
Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 15. lxxxviii. 39. cii. 12.
²¹ Sic ἄλλος apud Chrysost. Nobil. affert: Σ. καὶ οὐ προσ-
έρχῃ (sic) ἐν τ. σ. ἡμῶν. Euseb.: Σ. τοῖς στρατ. ἡμῶν.
Etiam Syrus noster: * אַחַד .'. Minus
probabiliter Euthym.: Σ. καὶ οὐ συνεξέρχῃ τ. σ. ἡ.

Reverti nos fecisti retrorsum propter hostem, et qui odio nos habent diriperunt sibi. Ο. ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω παρὰ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς. Σ. ἔταξας ἡμᾶς ἐσχάτους παντὸς ἐναντίου, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διαρπάζουσιν ἑαυτοῖς.²²

12. תַּתַּנְנוּ כְּצֹאן מִכְּלֵי רִבְיֹוֹת וַיִּרְתְּנוּ. *Dedisti nos ut gregem comedendam, et in gentibus dispersisti nos.* Ο. ἔδωκας ἡμᾶς ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσι διέσπειρας ἡμᾶς. Σ. ἔδωκας ἡμᾶς ὡς βοσκήματα βρώσεως, καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἐλίκμησας ἡμᾶς.²³

13. וְיָמַעְרֹבֶמָה בְּלֵאָהֶם לְרִבְיֹוֹת וְיִמְחַרְיֹוֹת. *Vendidisti populum tuum sine oribus, et non multiplicasti pretia eorum.* Ο. ἀπέδου τὸν λαόν σου ἄνευ τιμῆς, καὶ οὐκ ἦν πλήθος ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν (alia exempl. ἀλλάγμασιν²⁴) αὐτῶν. Σ. ἀπέδου τὸν λαόν σου οὐχ ὑπάρξεως, καὶ οὐ πολλὴν ἐποίησας τὴν τιμὴν αὐτῶν.²⁵ Θ. . . . καὶ οὐκ ἦν πλεόνασμα ἐν τῷ ἀλαλάγματι ἡμῶν.²⁶ "Ἄλλος πέπρακας.²⁷ "Ἄλλος ἐν οὐχ ὑπάρξει.²⁸ "Ἐτερος ἐν τῇ τιμῇ αὐτῶν.²⁹

14. לַעֲגֹתֵינוּ לְסִבְיֹוֹתֵינוּ. *Irrisionem et ludibrium iis qui circa nos sunt.* Ο. μυκτηρισμὸν καὶ καταγέλωτα (alia exempl. χλευασμὸν³⁰) τοῖς κύκλω ἡμῶν. Σ. προπηλακισμὸν μετὰ χλευασμοῦ τοῖς κύκλω ἡμῶν.³¹ Θ. Ε'. χλευασμὸν. Σ'. καταγέλωτα.³² "Ἄλλος λέγει πομπὴν τοῖς κύκλω ἡμῶν.³³

15. תַּשְׁמְנוּ מִשְׁפָּטֵינוּ בְּגוֹיִם וְשִׁנְיֹוֹתֵינוּ בְּלִשְׁוֹנוֹתֵינוּ. *Fecisti nos proverbium in gentibus, agitationem capitis in populis.* Ο. ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν τοῖς λαοῖς. Σ. ἐποίησας ἡμᾶς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφαλῆς ἐν ταῖς φυλαῖς.³⁴ "Ἄλλος εἰς διήγησιν.³⁵

מִנְדָּה. *Agitationem.* Ο. κίνησιν. 'Εβρ. μα-
νοῦδ. "Ἄλλος μετακίνημα.³⁶

16. וְיָבִיבֵנִי וְיָבִיבֵנִי וְיָבִיבֵנִי וְיָבִיבֵנִי. *Quotidie verecundia mea coram me est, et pudor faciei meae operuit me.* Ο. ὄλην τὴν ἡμέραν ἢ ἐντροπή μου ("Ἄλλος ἢ ἀσχημοσύνη μου³⁷) κατεναντίον μου ἐστὶ, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με. Σ. δι' ὄλης ἡμέρας ἢ ἀσχημῶνσίς μου ἀντικρὺς μου, καὶ ὁ καταισχυμῶς τοῦ προσώπου μου καλύπτει με.³⁸

17. מִקוֹל מִתְנַחֵם וְיָבִיבֵנִי וְיָבִיבֵנִי. *A voce exprobrantis et contumelia afficientis, a facie hostis et ulciscentis se.* Ο. ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ παραλαλούντος ('Α. Σ. βλασφημοῦντος³⁹), ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκοντος. Σ. ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ βλασφημοῦντος, ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ τιμωροῦντος ἑαυτῷ.⁴⁰

18. וְיָבִיבֵנִי וְיָבִיבֵנִי. *Et non mendaciter egimus in pacto tuo.* Ο. καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν διαθήκῃ σου. 'Α. καὶ οὐκ ἔψευδάμεθα. . . .⁴¹ Σ. οὐδὲ παρελογισάμεθα τὴν συνθήκην σου.⁴²

²² Euseb., Nobil. ²³ Idem. ²⁴ Sic Comp., et Montef. in textu, in vitis libris tantum non omnibus. Syro-hex. حَسَدًا. "Aliquot libri habent ἀλλάγμασιν: sic Apolinarius legit, et S. Ambrosius, cui Arab. Psalterium consentit."—Nobil. ²⁵ Euseb., Theodoret., Vat. Syrus affert: Σ. οὐχ ὑπάρξεως (حَلَا عَصَا). Cave veritas ἐν οὐχ ὑπάρξει; siquidem Syr. حَسَدًا regulariter construitur cum ح pretii) καὶ οὐ πολλὴν ἐποίησας τὴν τιμὴν αὐτοῦ (حَسَدًا حَسَدًا). ²⁶ Nobil., Vat. Pro ἀλαλάγματι Agellius affert ἀλλάγματι. Cod. 264 sine nom.: καὶ οὐκ ἦν πλεονασμὸς ἐν τοῖς ἀλαλάγμασιν αὐτῶν. ²⁷ Colb. Cod. 281 in marg.: πέπρακας. Cod. 190 in marg.: πέπρακας, ἐπόλησας. ²⁸ Chrysost.: "Ἄλλος (Aquila, ut videtur) φησὶν ἐν οὐχ ὑπάρξει. "Ἄλλος οὐχ

ὑπάρξεως. ²⁹ Chrysost. ³⁰ Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. حَسَدًا, quod pro χλευασμὸς ponitur Peal. lxxviii. 4. ³¹ Euseb., Nobil. ³² Nobil. affert: VI ed. ut VII (i.e. LXX), καταγέλωτα. Montef. post Drusium edidit: Σ. Ζ'. καταγέλωτα. ³³ Chrysost. ³⁴ Euseb., Nobil. ³⁵ Sic Montef. Cod. 281 in marg.: εἰς διήγησιν, εἰς παράδειγμα. Videtur esse scholium. ³⁶ Chrysost. ³⁷ Idem. ³⁸ Euseb., Nobil. ³⁹ Euthymius: τὸ καταλαλούντος (sic) δὲ, βλασφημοῦντος, εἶπεν ὁ Ἀκύλας. Syro-hex. حَسَدًا حَسَدًا. Idem in textu καταλαλούντος (حَسَدًا) habet, quae lectio est Comp., Cod. Alex., aliorum. ⁴⁰ Euseb., Nobil. ⁴¹ Syro-hex. حَسَدًا حَسَدًا. ⁴² Euseb., Nobil. Sic ἄλλος apud Chrysost.

19. לֹא־נָסָה אָחוֹר לְבַנּוּ. *Non recessit retro cor nostrum.* Ο'. και οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν. Σ. οὐδὲ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν.⁴³ "Ἄλλος· οὐκ ἀπεχώρησε. "Ἄλλος· [καὶ] οὐκ ἀπεστράφη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν.⁴⁴

וְהַיָּמִים מִיָּמֵינוּ אֵין יָרָדוּ. *Nec declinavit gressus poster a semita tua.* Ο'. και ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου. 'Εβρ. οὐαθὲτ ἄσουρευοῦ μενὶ δραχ.⁴⁵ Σ. οὐδὲ μετεκλίθη τὰ ὑπορθοῦντα ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.⁴⁶ Aliter: Σ. και ἐξέκλιναν τὰ διαβήματα (s. βήματα) ἡμῶν ἀπὸ τῶν τρίβων σου.⁴⁷ Ε'. και οὐκ ἐξέκλιναν τὰ διαβήματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.⁴⁸

20. כִּי רִבִּיתָנוּ בְּמִקְוֵי תַנּוּיִם. *Quoniam contrivisti nos in loco draconum.* Ο'. ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως. 'Α. ὅτι συνέτριψας ἡμᾶς ἐν τόπῳ σειρήνων. Σ. ὅτι συνέθλασας ἡμᾶς ἐν τόπῳ ἀοικήτῳ.⁴⁹

וְעָלִינוּ בְּצַלְמוֹת. *Et operuisti nos umbra mortis.* Ο'. και ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιά θανάτου. 'Α. και ἐπεκάλυψας ἡμᾶς ἐν σκιά θανάτου.⁵⁰ Σ. Ε'. και ἐπεπώμασας ἡμῖν σκιὰν θανάτου.⁵¹

22. יִרְפָּא. *Explorabit.* Ο'. ἐκζητήσει. 'Α. ἐξιχνιάσει. Σ. ἐξερευνήσει.⁵² Θ. ἐκζητήσει.⁵³

22. תַּעֲלֶמֶת לֵב. *Recondita cordis.* Ο'. τὰ κρύφια τῆς καρδίας. 'Α. τὰς παραβάσεις τῆς καρδίας.⁵⁴

23. הִרְגֵנוּ. *Occidimur.* Ο'. θανατούμεθα. Οἱ λοιποὶ τεθνήκαμεν.⁵⁵

וְיִדְעוּ. *Quotidie.* Ο'. ὅλην τὴν ἡμέραν. 'Α. Θ. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο', πᾶσαν ἡμέραν.⁵⁶

24. לָמָּה תִּישָׁן מִדְּנִי. *Quare obdormis, Domine?* Ο'. ἰνατί ὑπνοῖς, κύριε; Σ. ἰνατί ὡς ὑπνῶν εἶ, δέσποτα.⁵⁷

וְאַל תִּנְחַח לְנַפְשֵׁנוּ. *Expergiscere, ne tergicias (nos) perpetuo.* Ο'. ἀνάστηθι, — και μὴ ἀπόσῃ εἰς τέλος.⁵⁸ Σ. ἐξύπνισον, και μὴ ἀποβάλλῃ εἰς τέλος.⁵⁹ 'Α. Ε'. ἐξεγέρθητι.⁶⁰ "Ἄλλος· ἐξυπνίσθητι.⁶¹ 'Α. εἰς ἕκος.⁶²

25. לָמָּה פָּנֶיךָ תִּסְתֵּר. *Quare faciem tuam abscondis?* Ο'. ἰνατί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις ('Α. κρύπτεις⁶³); Σ. ἰνατί τὸ πρόσωπόν σου κρύπτεις;⁶⁴

וְנִשְׁכַּח חַבְלֵינוּ. *Oblivisceris afflictionis nostrae et oppressionis nostrae.* Ο'. ἐπιλανθάνῃ τῆς πτωχείας ἡμῶν και τῆς θλίψεως ἡμῶν. Σ. ἐπιλανθάνῃ τῆς κακώσεως (s. κακουχίας) ἡμῶν και θλίψεως.⁶⁵ "Ἄλλος· τῆς κακίας ἡμῶν.⁶⁶

⁴³ Euseb. ⁴⁴ Chrysost., qui posteriori interp. contiunt, και οὐκ ἔκλινε βήματι ἡμῶν. ⁴⁵ Chrysost.

⁴⁶ Theodoret. assert: Σ. οὐ μετεκλίθη κ.τ.έ. Euseb.: Σ. οὐδὲ μετεκλίθη (sic) τὰ ἱπ. ἡμᾶς. Chrysost.: "Ἄλλος· οὐδὲ μετεκλίθη κ.τ.έ. Cf. ad Psal. xxxvi. 31. Solus Cod. 264 Aquilae tribuit: οὐδὲ μετεκλίθη (sic) τὰ ἱπ. ἡμᾶς. ⁴⁷ Syro-hex.

+ *ܡܘܨܝܚܐ ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ*. Symmachi nomen cum alio, fortasse Vtae ed., commutandum videtur.

⁴⁸ Coislín. unus. Alius Regius, και οὐκ ἐξέκλινας, habet.

⁴⁹ Sic Syro-hex. *ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ*. Montef., Aquilae vindicant: ὅτι συνέθλασας ἡμᾶς ἐν τ. ἀ.; quae illius interpretis esse jure negat Schleusuer. in *Nov. Thes.* s. v. ἀοικήτος. Chrysost. assert: "Ἄλλος· ἀοικήτῳ. "Ἄλλος· ἐν τόπῳ σειρήνων. (Ad κακώσεως in LXX Paroisi. assert: "Syr. Bar Hebr. colaphizationis [h. e. *ܥܩܪܐ*].") In Syro-hex. habetur *ܥܩܪܐ*, διαπονημάτων (cf. ad Psal.

xv. 4). Cum Graeco κάκωσις Noster *ܕܥܩܪܐ* et *ܥܩܪܐ* commutare solet, monente Fingst. ad loc.) ⁵⁰ Nobil.

Vat. assert: 'Α. και ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς ἐν σ. θ. ⁵¹ Euseb.

Aquilae [Symmacho] continuat: και ἐπεπώμασας ἡμῖν σ. θ. Chrysost. assert: "Ἄλλος· ἐπώμασας (sic) ἡμᾶς. Nobil., Vat. et Cod. 264: Ε'. και ἐπεπώμασας ἡμῖν. Denique Syrus poster: + *ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ*. Cf. Sym. ad Psal. lxxviii. 16. cxxxix. 10. ⁵² Nobil. ⁵³ Vat.

⁵⁴ Syro-hex. + *ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ*. ⁵⁵ Cod. 264: Οἱ λοιποὶ τεθνήκασαν (sic). ⁵⁶ Vat. ⁵⁷ Nobil., et sine nom. Chrysost. Eusebius ὡς ὁ ὑπνῶν legit. ⁵⁸ Sic

Psalt. Gall. Minus bene Syro-hex. in utroque cod.: — και μὴ ἀπόσῃ εἰς τέλος 4. ⁵⁹ Euseb. ⁶⁰ Vat.

⁶¹ Chrysost. assert: "Ἄλλος· ἐξυπνίσθητι. "Ἄλλος· ἐξύπνισον.

⁶² Syro-hex. + *ܕܥܩܪܐ ܕܥܩܪܐ*. ⁶³ Syro-hex. *ܕܥܩܪܐ*.

+ *ܕܥܩܪܐ*. ⁶⁴ Euseb. ⁶⁵ Euseb., qui κακώσεως habet.

Nobil., Vat.: Σ. κακουχίας. ⁶⁶ Chrysost.

26. נַפְשִׁי לְעָפָר נִשְׁפָּנוּ. *Nam depressa est anima nostra.* Ο'. *στι έταπεινώθη (Σ. κατεκάμφθη) εις χούην ή ψυχή ήμῶν.* 'Α. *στι κατέκυψεν έως της γῆς ή ψυχή ήμῶν.*⁶⁷

27. קוּמָה עֲזֹרָתָה לָנוּ וּפְדוּנוּ. *Surge in auxilium nobis, et redime nos.* Ο'. *άνάστα, κύριε, βοήθησον ήμῖν, και λύτρωσαι ήμᾶς.* 'Αλλος' *στηθι άντιλαμβάνόμενος ήμῶν, και ρύσαι ήμᾶς.*⁶⁸

לְמַעַן תִּדְבָּר. *Propter bonitatem tuam.* Ο'. *ένεκεν του όνόματός σου.* 'Α. Σ. *διά τῶ έλεός σου.*⁶⁹

PSALM. XLIV (Hebr. xlv).

1. לְמַנְצִי עַל-שִׁשְׁנַיִם לְבָנֵי-קַרְנָה מִשְׁפִּילֵי שִׁיר. *Praecentori super Sosannim filiis Core (carmen) didacticum, carmen deliciarum.* Ο'. *εις τῶ τέλος υπέρ των άλλιωθησομένων τοῖς υἱοῖς Κορέ εις σύνεσιν, φῶδῆ υπέρ του άγαπητου.* 'Εβρ. *άλ σωσανείμ . . . ἰδιθῶθ.*¹ 'Α. *τῶ νικοποιῶ ἐπὶ τοῖς κρίνοις των υἱῶν Κορέ ἐπιστήμονος, ἄσμα προσφιλίας.*² Σ. *ἐπινίκιον*

*υπερ των ανθων των υἱων Κορέ, συνέσεως ἄσμα εις τον αγαπητόν.*³ Θ. *εις τῶ νίκος υπέρ των κρίνων . . . τοῖς ἡγαπημένοις.*⁴

2. שִׁבְבֵי דַבָּר לִבִּי שִׁתְּרָה. *Ebullit cor meum verbum bonum.* Ο'. *έξηρεύξατο ή καρδία μου λόγον αγαθόν.* Σ. *έκινήθη ή καρδία μου λόγω αγαθῶ.*⁵ 'Αλλος' *έξείρπυσεν . . .*⁶

מַשְׁפָּטֵי מַעֲשֵׂי מַעֲשֵׂי. *Dico ego opera mea.* Ο'. *λέγω έγῶ τᾶ έργα μου.* 'Α. Σ. *έξαγγελῶ τᾶ δικαιώματά μου.* Θ. . . *τᾶ ποιήματά μου.*⁷

לְשׁוֹן מִדְּבַר מַשְׁפָּטֵי מַעֲשֵׂי. *Lingua mea stylus scribae expediti.* Ο'. *ή γλώσσά μου κάλαμος γραμματέως όξυγράφου.* 'Α. *ή γλώσσά μου σχοῖνος γραμματέως ταχινού.*⁸ Σ. *ή γλώσσά μου ὡς γραφεῖον γραφέως ταχινού.*⁹

3. חָרַף מְבַנֵּי מְבַנֵּי. *Pulcher fuisti prae filiis hominum.* Ο'. *ώραιοσ κάλλει παρᾶ τοὺς υἱοὺς των ανθρώπων.* 'Α. *κάλλει έκαλλιῶθης (ε. έκαλλωπίσθης) από υἱῶν ανθρώπων.* Σ. *κάλλει καλός εἶ παρᾶ τοὺς υἱοὺς των ανθρώπων.*¹⁰ 'Ε'. *κάλλει ωραιῶθης παρᾶ τοὺς υἱοὺς των ανθρώπων.*¹¹

⁶⁷ Syro-hex. + *سيفي حيا لاجل نعم.* Nobil. affert: 'Α. *κατέκυψεν.* Σ. *κατεκάμφθη.* ⁶⁸ Chrysost. ⁶⁹ Nobil. Syrus affert: + *سيفي حيا لاجل نعم.*

PSALM. XLIV. ¹ Chrysost. Savilius *άλ σωσανει* edit. Pro *ἰδιθῶθ* Montef. *ἰδιθῶθ* scripsit; Hieron. *IDIDOTH.* ² Nobil. Chrysost. affert: "Αλλος' τῶ ν.—Κορέ; et mox: "Αλλος' *ἐπ. ἄσμα πρὸς φιλίας* (sic). Euseb.: 'Α. *ἐπὶ τοῖς κρίνοις.* Tandem Syro-hex.: 'Α. *τῶ νικ. ἐπὶ τοῖς κρίνοις* (*سيفي حيا لاجل نعم*) τῶν υἱῶν Κ. *ἐπιστήμονος* (*سيفي حيا لاجل نعم*) ἄσμα πρὸς φιλίας (*سيفي حيا لاجل نعم*). Scripsimus cum Nobil. et Montef. una voce *προσφιλίας*, etsi puriorem Graecitatem aut *προσφιλείας* aut *πρὸς φιλίας* postulare non nescimus. ³ Sic Nobil., et sine nom. Chrysost. Euseb.: Σ. *υπερ των ανθων.* Hieron. in Epist. LXV ad Principiam: "Symmachus more suo manifestius, *triumphum pro floribus*, interpretatus est." Syro-hex.: Σ. *ἐπινίκιον υπέρ των α. (سيفي حيا لاجل نعم) των ν. κ., συνέσεως ἄσμα εις τον α. (سيفي حيا لاجل نعم).* ⁴ Montef. affert: Θ. *εις τῶ νίκος φῶδῆ τοῖς ἡγαπημένοις, τοῖς υἱοῖς Κορέ, συνέσεως ἄσμα εις τον αγαπητόν;* vereor ne ingenio nimis indulgens. Nam primum Theodoret. affirmat: *τοὺς δὲ άλλιωθησομένους ὁ μὲν Σ. ἄνθη κέκληκεν* 'Α. *δὲ καὶ ὁ Θ. κρίνα.* Deinde τοῖς ἡγαπημένοις non cum *سيفي حيا لاجل نعم*, sed cum *سيفي حيا لاجل نعم* commutandum esse disertè testatur Chrysost., qui ait:

"Αλλος' τοῖς ἡγαπημένοις' ὁ δὲ 'Εβραῖος 'ἰδιθῶθ' φησιν. Verum est, Montefalconium ad tituli lectiones praeter Euseb., Drus., et Hieron., etiam ad "MSS." provocare; sed, more suo, quinam sint endices, aut quid singuli afferant, ne verbo quidem monuit. ⁵ Euseb., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. + *سيفي حيا لاجل نعم.* ⁶ Chrysost. ⁷ Euseb.: *Τούτω γὰρ, φησὶ, τᾶ έργα μου διεγγήσομαι* ἢ κατὰ τὸν 'Α. καὶ τὸν Σ., τᾶ δικαιώματά μου *έξαγγελῶ.* Etiam Cod. 264 affert: 'Α. Σ. *δικαιώματά μου.* Θ. *ποιήματά μου.* In contrariam partem Vat. noster: 'Α. Σ. *τᾶ ποιήματά μου;* cui aliquatenus accedit Agellius: "*Opera autem carmen hoc vocat, itaque clarius Sym. vertit, τᾶ ποιήματά μου, poemata mea;* sed idem pro verbo, *dico*, posuit *έξαγγελῶ.*" Chrysost. affert: "Αλλος' τᾶ ποιήματά μου. ⁸ Euseb. Nobil. affert: 'Α. *σχοῖνος.* Syro-hex. *سيفي حيا لاجل نعم.* ⁹ Euseb., et sine nom. Chrysost. Apud Euseb. autem ὡς male abest. Syro-hex. *سيفي حيا لاجل نعم.* ¹⁰ Euseb., qui ad Aquilam *έκαλλιῶθης* habet. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlv. 20. Nobil. affert: 'Α. *κάλλει έκαλλωπίσθης από ν. d.* [sic sine nom. Chrysost.]. Σ. *κάλλει καλός εἶ.* Etiam Vat.: 'Α. *κάλλει έκαλλωπίσθης.* Cf. Hex. ad Cant. iv. 10. ¹¹ Colbert. uuus.

3. **הַחַסְדִּים בְּפִי כַח הַחַסְדִּים**. Diffusa est gratia in labiis tuis. Ο. ἐξεχύθη χάρις ἐν χεῖλεσί σου. Ἄλλος ἀνεχύθη χάρις τοῖς χεῖλεσί σου.¹²

עַל-כֵּן. Propterea. Ο. διὰ τοῦτο. Ἄλλος ἐπὶ τούτῳ.¹³

4. **הַגִּבּוֹר הַרְבֵּה עַל-יְהוָה גְּבוּרָה**. Accinge te gladio tuo super femur, heros. Ο. περίζωσαι τὴν βομφαλαν σου ἐπὶ τὸν μηρὸν σου, δυνατέ. Σ. περίθου ὡς μάχαιράν σου ἐπὶ τοῦ μηροῦ σου ἐν ἀνδρείᾳ.¹⁴ Ἄλλος ζῶσαι μάχαιράν σου ἐπὶ μηρὸν...¹⁵

הַהִדְרָה הַהִדְרָה. Splendore tuo et majestate tua. Ο. τῇ ὠραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου. Ἄ. ἐπιδοξότητί σου καὶ διαπρεπείᾳ σου.¹⁶ Σ. τὸν ἔπαιδόν σου καὶ τὸ ἀξίωμά σου.¹⁷ Ἄλλος ἡ δόξα σου καὶ ἡ εὐπρέπείᾳ σου.¹⁸

5. **הַיְהוָה צַלַח רַבב**. Et in majestate tua felix esto, vehitor. Ο. καὶ ἔντεινον, καὶ κατευοδοῦ, καὶ βασιλευε. Σ. καὶ ἐν τῷ ἀξιώματί σου πρόκοπτε καὶ ἀκολούθει.¹⁹

רַבב עַל-דְּבַר אֱמֶת וְעַנְיָה צְדָקָה. Vehitor propter veritatem et mansuetudinem justitiae. Ο. βασιλευε ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραΰτητος καὶ δικαιοσύνης. Ἄ. ἐπίβηθι ἐπὶ λόγου ἀληθείας καὶ πραΰτητος δικαίας.²⁰

5. **וְתוֹרָה נוֹרָאִית יְמַנְנֵהּ**. Et docebit te terribilia dextera tua. Ο. καὶ ὀδηγήσει σε θαυμαστῶς ἡ δεξιὰ σου. Ἄ. καὶ φωτίσει σε (s. σοι) ἐπιφοβα ἡ δεξιὰ σου.²¹ Σ. καὶ ὑποδείξει σοι φοβερὰ ἡ δεξιὰ σου.²²

6. **הַצֵּהָ הַצֵּהָ הַצֵּהָ**. Sagittae tuae acutae. Ο. τὰ βέλη σου ἠκονημένα, δυνατέ.²³

בְּלֵב הַמְּלִכָה. In cor hostium regis. Ο. ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως. Ἄλλος κατὰ καρδίας οἱ ἐχθροὶ τοῦ βασιλέως.²⁴ Σ. κατὰ καρδίας τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.²⁵

7. **כִּסְאֵךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעַד**. Solum tuum, Deus, est saeculi et aeternitatis. Ο. ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς, εἰς αἰῶνα αἰῶνος. Ἄ. ὁ θρόνος σου, θεὸς, εἰς αἰῶνα καὶ ἔτι.²⁶ Σ. ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς, αἰώνιος καὶ ἔτι.²⁷ Θ. ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.²⁸

שֵׁשֶׁת מִיָּשָׁר שֵׁשֶׁת מַלְכוּתָהּ. Sceptrum rectitudinis est sceptrum regni tui. Ο. ράβδος εὐθύτητος ἡ ράβδος τῆς βασιλείας σου. Ἄ. σκῆπτρον εὐθύτητος σκῆπτρον τῆς βασιλείας σου.²⁹

9. **הַחֶבֶת צִדְקָה וְתַשְׁנָה רָשָׁע עַל-כֵּן מָשַׁח אֱלֹהִים**. Dilexisti justitiam, et odisti impietatem: propterea unxit te

¹² Chrysost. ¹³ Idem. ¹⁴ Syro-hex. **ܘܗܘܐ ܗܘܢܐ ܕܘܚܝܢܐ ܕܘܚܝܢܐ**. Chrysost. affert: "Ἄλλος" περίθου ὡς μ. σ. ἐπὶ τοῦ μηροῦ (non, ut Montef. edidit, περίθου τὴν μ. σ. ἐπὶ μηροῦ, omissa particula ὡς, cujus ore παχύτερα ὀνόματα mitigare solet hic interpretes). ¹⁵ Chrysost. ¹⁶ Chrysost. affert: "Ἄλλος" ἐπιδοξότητι (non, ut Nobil., Drus., Montef. perperam exscripserunt, ἐπὶ δοξότητι) κ.τ.έ. Tam ἐπιδοξότης quam διαπρέπεια Aquilam interpretem arguunt. Cf. Hex. ad Psal. ciii. i. Ezech. vii. 7. ¹⁷ Sic sine nomine Chrysost. Syrus Symmacho continuat: **ܘܗܘܐ ܕܘܚܝܢܐ ܕܘܚܝܢܐ**. Cf. ad Psal. xc. 6. ¹⁸ Coislin. bombycinus. ¹⁹ Syro-hex. **ܘܗܘܐ ܕܘܚܝܢܐ ܕܘܚܝܢܐ**. Chrysost. affert: "Ἄλλος" πρόκοπτε. Ad καὶ ἔντεινον Cod. A. affert: **ܘܗܘܐ ܕܘܚܝܢܐ**, quod in Cod. C. rectius abest. ²⁰ Syro-hex. **ܘܗܘܐ ܕܘܚܝܢܐ ܕܘܚܝܢܐ**. ²¹ Syro-hex. Aquilae continuat: **ܘܗܘܐ ܕܘܚܝܢܐ ܕܘܚܝܢܐ**. Chrysost. affert: "Ἄλλος" καὶ φωτίσει σε ἐπὶ φοβερὰ ἡ δεξιὰ σου.

Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v., ἐπιφοβερὰ (ἐπιφόβηρα), vocabulum non Graecum, corrigat. Ad ἐπιφοβα, quod nos edidimus, cf. Hex. ad 2 Reg. vii. 24. Jesai. lxiv. 3. ²² Chrysost. sine nom. Syro-hex. **ܘܗܘܐ ܕܘܚܝܢܐ ܕܘܚܝܢܐ**. ²³ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 27: "Pro quo in Graeco legisse vos dicitis: *acutae, potentissime*. Sed hoc male, et de superiori versiculo additum est." ²⁴ Chrysost. Montef. ex Nobil. et Coislin. affert: Ἄ. Σ. κατὰ καρδίας κ.τ.έ. ²⁵ Syro-hex.: **ܘܗܘܐ ܕܘܚܝܢܐ ܕܘܚܝܢܐ**. ²⁶ Euseb. Hieron. in Epist. LXV ad Principiam: "Unde et Aquila ELOIM verbum Hebraicum, nou nominativo casu, sed vocativo interpretatur, dicens θεε." ²⁷ Nobil. et "MSS." Sic ἄλλος apud Chrysost. Theodoret.: Σ. ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς, αἰώνιος. ²⁸ Montef. ex Martiano. ²⁹ Montef. ex Drusio, qui Eusebium auctorem nominat. Locus est Dem. Evang. p. 181. Syro-hex. affert: Ἄ. Σ. σκῆπτρον (ܘܗܘܐ ܕܘܚܝܢܐ).

Deus, Deus tuus, oleo laetitiae prae sodalibus tuis. O. ἡγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεός, ὁ θεός σου (Ἑβρ. Ἐλωείμ Ἐλωάχ³⁰) ἔλαιον ἀγαλλιάσεως (Ἑβρ. σασών³¹) παρὰ τοὺς μετόχους σου. Ἄ. ἡγάπησας δίκαιον, καὶ ἐμίσησας ἀσέβημα ἐπὶ τούτῳ ἤλειψέ σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον χαρᾶς ἀπὸ ἐταίρων σου. Σ. . . ἔλαιον ἀγαλλισμοῦ παρὰ τοὺς ἐταίρους σου.³²

9. מִיְּמֵי הַיָּמִים לְבָבִי וְלִבְיָדַי מִיְּמֵי הַיָּמִים. *Myrrha et cyraloë et casia omnia vestimenta tua. O. σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου. Ἄ. σμύρνα καὶ ἀλὼθ κασία πάντα τὰ ἱμάτιά σου.³³ Σ. . . εἰς τὸν ἱματισμόν σου.³⁴*

יָדַי מִיְּמֵי הַיָּמִים. *Ex palatiis dentis (eburneis). O. ἀπὸ βάρων ἐλεφαντίνων. Ἄ. ἀπὸ ναῶν ὀδόντος.³⁵ Σ. ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων.³⁶*

מִיְּמֵי הַיָּמִים. *Fides (concentus musici. Vid. Psal. cl. 4. "Aliorum interpretationes, quibus*

est vel Armenia, vel magis quam ego, vix memoratu dignae sunt."—Gesen.) *laetificant te. O. ἐξ ὧν ἠύφρανάν σε. Ἄ. ἐξ ἐμοῦ ἠύφρανάν σε.³⁷ Σ. ὅθεν εὐφρανάν σε.³⁸*

10. בְּיָמֵי הַיָּמִים. *In pretiosis tuis. O. ἐν τῇ τιμῇ σου. Σ. ἐν τῷ τιμᾶν σε.³⁹ Ἄλλος ἐν τοῖς ἐνδόξοις σου.⁴⁰*

יָדַי מִיְּמֵי הַיָּמִים לְבָבִי וְלִבְיָדַי. *Adstat regina ad dexteram tuam (ornata) auro Ophir. O. παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ ÷ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη.⁴¹ Ἄ. ἐστηλώθη σύγκοιτος [ἐκ δεξιῶν σου] ἐν βάμματι Ὠφείρ.⁴² Σ. παρέστη ἡ παλλακὴ ἐκ δεξιῶν σου ἐν χρυσῷ πρωτείῳ.⁴³ Θ. παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν διαδήματι χρυσῷ ἐκ Σουφείρ.⁴⁴ Ε'. παλλακὴ.⁴⁵ Σ'. βασίλισσα.⁴⁶ Ε'. Σ'. ἐν χρυσῷ Ὠφείρ.⁴⁷*

12. וְיִתְחַבֵּץ. *Et concupiscet. O. ὅτι ἐπεθύμησεν. Ἄλλος ἵνα ἐπιθυμήσῃ.⁴⁸*

³⁰ Chrysost., Euseb. ³¹ Chrysost. ³² "Lectiones Aquilae et Symmachi partim ex Eusebio in Psalmos, partim ex MSS. mutuamur."—Montef. Euseb. ad loc. affert: Ἄ. ἐμίσησας (sic) δικαιοσύνην (sic), καὶ ἐμίσησας ἀσέβημα; et πολ: Ἄ. ἔλαιον (s. ἔλαιον) χαρᾶς. Σ. ἔλαιον (s. ἔλαιον) ἀγαλλισμοῦ; et p. p.: ἀλλ' ὁ αὐτὸς Ἄκ., ὁ νῦν θεὸς εἰρηκῶς, προῖων ἐξῆς δευτέρου εἰρημένου τοῦ Ἐλωείμ, ἐν τῷ, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεός, οὐκέτι θεὸς ἠρμήνευσεν, ἀλλὰ θεός, εἰπὼν ἐπὶ τούτῳ ἤλειψέ σε ὁ θεός, ὁ θεός σου. Etiam Hieron. in Epist. supradicta ait: "Quod satis miror, cur Aq. non, ut cooperat in primo versiculo, vocativo casu interpretatus sit, sed nominativo, bis nominans Deum, qui supradictum unxerit Deum." Idem tamen Ensebius in Dem. Evang. p. 181, Ariauians, ut cum Theologis loquar, diserte tradit. Aquilam juxta Hebraeam veritatem vertisse: ἡγάπησας δίκαιον, καὶ ἐμίσησας ἀσέβημα ἐπὶ τούτῳ ἤλειψέ σε, ΘΕΕ, ὁ θεός σου ἔλαιον χαρᾶς ἀπὸ ἐταίρων σου. (Sic enim ex nno cod., suadente, immo iubente loci contextu, restituit Gaisfordius.) Ad Sym. Theodoretus affert: Σ. παρὰ τοὺς ἐταίρους σου; Syro-hex. autem: *עַל שֵׁנֵי יְדָי*. ³³ Syro-hex. *עַל שֵׁנֵי יְדָי עַל שֵׁנֵי יְדָי*. Chrysost. affert: Ἄλλος πάντα τὰ ἱμάτιά σου. ³⁴ Syro-hex. *עַל שֵׁנֵי יְדָי*. Chrysost.: Ἄλλος εἰς τὸν ἱματισμόν σου. ³⁵ Euseb. et "tres MSS." Syrus Aquilae continuat: *עַל שֵׁנֵי יְדָי*. ³⁶ Theodoret.: Ἄ. Σ. ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων.

Syro-hex. Symmacho continuat: *עַל שֵׁנֵי יְדָי*. Chrysost.: Ἄλλος [Σ.] φησὶν ἀπὸ ναῶν ἐλεφαντίνων, ὅθεν εὐφρανάν σε. ³⁷ Syrus Aquilae continuat: *עַל שֵׁנֵי יְדָי*. ³⁸ Chrysost. ³⁹ Sic Montef. Sine nom. affert Chrysost. ⁴⁰ Chrysost. ⁴¹ Euseb. ad loc.: Τὸ δὲ περιβεβλημένη καὶ πεποικιλμένη, ὅτε ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἀναγνώσει, ὅτε παρὰ τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς φέρεται διὸ ὠβλίωται. Psalt. Gall. + *circumdata varietate*: ⁴² Sic Montef. Chrysost. affert: Ἄλλος ἐστηλώθη. Hieron. ibid., et Vat.: Ἄ. σύγκοιτος, pro quo Agellius legit σύγκοιτος. Nobil.: Ἄ. ἐν βάμματι Ὠφείρ; quod Hieronymo est, *in tinctura Ophir*. Denique lectionem integram sic vertit Syrus: *עַל שֵׁנֵי יְדָי עַל שֵׁנֵי יְדָי*. Quo auctore Aquilae restituendum videtur ἐν τῇ δεξιᾷ σου, s. εἰς τὴν δεξιάν σου. ⁴³ Sic Montef. Hieron. et Vat. afferunt: Σ. παλλακὴ. Nobil.: Σ. ἐν χρυσῷ πρωτείῳ; Hieron. *in auro primo*. Cf. Hex. ad Job. xxii. 24. xxviii. 16. Tandem Syro-hex. *עַל שֵׁנֵי יְדָי עַל שֵׁנֵי יְדָי*. ⁴⁴ Montef. Hieron. ibid.: "LXX, Theod. et Sexta reginam interpretati sunt." Nobil. affert: Θ. ἐν διαδ. χρ. ἐκ Σουφείρ; et sic ἄλλος apud Chrysost. ⁴⁵ Hieron., Vat., Syro-hex. ⁴⁶ Hieron., Vat. ⁴⁷ Hieron.: "Aquila, Quinta et Sexta editio, *in tinctura*, vel *in auro Ophir*," unde Muntef. perperam edidit: Ε'. Σ'. ἐν βάμματι Ὠφείρ. Syrus autem, ut jam vidimus, Quintae tribuit, ἐν χρυσῷ πρωτείῳ. ⁴⁸ Chrysost.

12. **יְהוָה אֱלֹהֵינוּ**. *Ipsa enim est Dominus tuus.* Ο. *ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ κύριός σου.* Σ. *αὐτὸς γὰρ κύριός σου.*⁴⁹

לֹא יִתְחַשְׁבֵּן. *Tu vero adora eum.* Ο. *καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ (θυγατέρες Τύρου).* 'Α. *Θ. καὶ προσκύνησον αὐτῷ.* Σ. *καὶ προσκύνει αὐτῷ.*⁵⁰

13. **וּבְתֹצֵר בְּמִנְצָר**. *Et filiam Tyri (quod attinet) cum munere.* Ο. *θυγατέρες Τύρου ἐν δώροις.*⁵¹ 'Α. *(καὶ) θυγάτηρ ἰσχυροῦ ἐν δώροις.* Aliter: 'Α. *καὶ θυγάτηρ Σόρ.*⁵² Σ. *ἡ δὲ θυγάτηρ ἡ κραταῖα δῶρα οἴσει.*⁵³ Θ. *Ε'. θυγάτηρ Τύρου (s. Σόρ).* Σ'. *θυγάτηρ Σόρ.*⁵⁴ ['Ἄλλος· θυγάτηρ κρατίστη.]⁵⁵

יִתְחַשְׁבֵּן. *Deprecantur.* Ο. *λιτανεύσουσιν.* Θ. *τιμήσουσι.*⁵⁶

14, 15. **מִמְצַבֵּי אָזְנוֹ לְרִקְמוֹתָיִם**. *Ex ocellatis auri vestimentum ejus. Vestibus auripictis.* Ο. *ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένα, πεποικιλμένα.* Σ. *διὰ συσφιγκτῆρων χρυσῶν ἡμφιεσμένα ποικίλα.*⁵⁷ ('Α.) *ἔνδυσσις αὐτῆς εἰς ποικιλτά.*⁵⁸

15. **רַעֲיוֹתֶיהָ**. *Sociae ejus.* Ο. *αἱ πλησίον αὐ-*

τῆς. Ε'. *αἱ φίλαι.*⁵⁹

15. **תִּיבְּבוּ**. *Adducentur.* Ο. *ἀπενεχθήσονται.* "Ἄλλος· ἀκολουθήσουσιν. "Ἄλλος· ἀπενεχθήσονται.⁶⁰

16. **תִּיבְּבוּ**. *Introducentur.* Ο. *ἀχθήσονται.* 'Α. Σ. *εἰσελεύσονται.*⁶¹

17. **תְּחַתְּבֵנִי יְהוָה יְהוָה**. *Pro patribus tuis erunt filii tui.* Ο. *ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγεννήθησάν σοι υἱοί.* 'Α. *ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἔσσονται σοι υἱοί.* Σ. *ἀντὶ πατέρων ἐγένοντο υἱοί σου.*⁶²

18. **וְיִזְכְּרוּ לְךָ בְּכָל יְמֵי חַיֵּינוּ**. *Commemorabo nomen tuum in omni generatione et generatione; propterea populi laudabunt te in saeculum et perpetuum.* Ο. *μνησθήσονται (alia exempl. μνησθήσομαι) τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ· διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονται σοι εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.* 'Α. Σ. Θ. *ἀναμνήσω τὸ ὄνομά σου καθ' ἐκάστην γενεάν· διὰ τοῦτο λαοὶ ὑμνήσουσί σε εἰς αἰῶνα διηνεκῶς.*⁶³ "Ἄλλος· ἐπὶ τούτῳ λαοὶ ἐξομολογήσονται σοι.⁶⁴

⁴⁹ Theodoret., et sine nom. Chrysost. ⁵⁰ Theodoret., qui ad Sym. αὐτὸν in textu habet. Chrysost. affert: "Ἄλλος· καὶ προσκύνει αὐτῷ; Nobil.: Σ. καὶ προσκύνησον αὐτῷ; Vat., Coll.: Σ. προσκύνει. Denique Syro-hex.: Σ. καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ (כֹּהן אֱלֹהֵינוּ). ⁵¹ Syro-hex. in textu: καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ * θυγατέρες Τύρου ἐν δώροις 4. Alia exempl. Graeca habent: καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ. καὶ θυγάτηρ Τύρου ἐν δ. ⁵² Syro-hex. * כֹּהן אֱלֹהֵינוּ * אֱלֹהֵינוּ. Aliter Nobil., Vat.: 'Α. Θ. Σ'. καὶ θυγάτηρ Σόρ. Ab utroque discedit Hieron. ibid.: "Aquila enim, et LXX, et Theod., et Quinta editio *Tyrum* interpretati sunt; Sexta verbum Hebraicum posuit sor." ⁵³ Nobil., Vat., et sine nom. Chrysost. Articulum ante *κραταῖα* ex Vat. et Syro-hex. assumpsimus. Hieron.: "Sym. *κραταῖα*, id est, *fortissimam*." Syro-hex. כֹּהן אֱלֹהֵינוּ * אֱלֹהֵינוּ * אֱלֹהֵינוּ. ⁵⁴ Vid. not. 51. ⁵⁵ Montef., qui ad Martianaem lectorem remittit. Scilicet ante Martianaem apud Hieron. pro *κραταῖα* edebatur *κρατίστη*. ⁵⁶ Montef. ad Hebr. תִּתְחַשְׁבֵּן affert: Θ. *τιμήσουσι*, ad Eusebium auctorem falso provocans. Rectius Drusius ad יִתְחַשְׁבֵּן notat: "Th.

laudabunt. Euthym." Graeca Euthymii sunt: ἡ τιμήσουσιν, ὡς Θ. εἶπεν. Sed videtur scholium esse Chrysostomi, qui commentatur: *τί ἐστι, λιτανεύουσι; τιμήσουσι, δοξάσουσιν οἱ μεγάλοι καὶ ὑψηλοὶ νῦν.* ⁵⁷ Syro-hex. . .

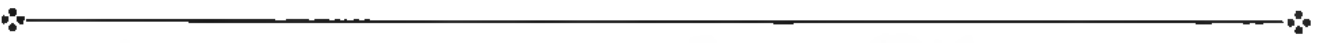
* אֱלֹהֵינוּ * אֱלֹהֵינוּ * אֱלֹהֵינוּ. Chrysost. affert: "Ἄλλος· διὰ συσφιγκτῆρων κ.τ.ε." Bar Hebr. eadem Syriaca affert, sed minus probabiliter Aquilae tribuit. (Pro יִתְחַשְׁבֵּן Cod. C. יִתְחַשְׁבֵּן exhibet. Vid. Bugat. in Annot. ad loc.) ⁵⁸ Scholium apud Nobil. et Cod. 264 in marg. Est Aquilae, ni fallor, qui יִתְחַשְׁבֵּן per ἔνδυσσις interpretatus est Psal. xxxiv. 13. lxxviii. 12. ⁵⁹ Nobil. ⁶⁰ Chrysost.

⁶¹ Syro-hex. * אֱלֹהֵינוּ * אֱלֹהֵינוּ. ⁶² Euseb. Chrysost. affert: "Ἄλλος· ἔσσονται σοι υἱοί σου. Syro-hex.: Σ. ἔσσονται υἱοί σου (אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ). ⁶³ "Sic MSS. et Drusius [Nobil., qui ἀναμνήσω dedit]. Unus autem codex ad Symmachi versionem κατὰ πᾶσαν ponit pro καθ' ἐκάστην."—Montef. Chrysost. ἀλλὰ tribuit, omisso εἰς αἰῶνα. Vat. affert: 'Α. Σ. ἀναμνήσω. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Hieron. ibid.: "Quod nos interpretati sumus, *confitebuntur tibi*, Sym. transtulit, *laudabunt te.*" ⁶⁴ Chrysost.

PSALM. XLV (Hebr. xlv).

- 1. שׁוֹר לְבָנֵי קֹרֵי לְעַלְמֵי עוֹלָם. Praecentoti filiis Core super Alamoth canticum. Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορὲ ὑπὲρ τῶν κρυφίων ψαλμὸς. Ἀ. τῷ νικοποιῶ τῶν υἱῶν Κορὲ ἐπὶ νεανιοτήτων μελωδία. Σ. ἐπινίκιον τῶν υἱῶν Κορὲ ὑπὲρ τῶν αἰωνίων φδῆ.¹
- 2. בְּצָרָה נִמְצָה נַפְשִׁי. In angustiis repertus est valde. Ο΄. ἐν θλίψεσι ταῖς εὐρούσαις ἡμᾶς σφόδρα. Ἀ. Σ. . . εὐρέθη σφόδρα. Ἄλλος ἐν θλίψεσιν εὐρισκόμενος.²
- 3. בְּהִמְרֵי אֶרֶץ. In mutando terram. Ο΄. ἐν τῷ ταρασσέσθαι τὴν γῆν. Ἀ. Σ. ἐν τῷ ἀλλάσσεσθαι τὴν γῆν.³
וּבְמִוְשָׁה הַרְיָה. Et in movendo se montes. Ο΄. καὶ μετατίθεσθαι ὄρη. Ἀ. καὶ ἐν τῷ σφάλλεσθαι τὰ ὄρη. Σ. καὶ ἐν τῷ κλίνεσθαι τὰ ὄρη. Ε΄. . . σαλεύεσθαι.⁴
- 4. יִתְהַמְּרוּ יַמֵּי יַרְעֵשׁ-הַרִים בְּנִאוֹתָי. (Etiamsi) fremant, exaestuent aquae ejus, contremiscant montes prae elatione ejus. Ο΄. ἤχησαν καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν, ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι (Ἀ. Ε΄. Σ΄. ὑπερηφανία⁵) αὐτοῦ. Σ. ἠχούντων καὶ θολου-

- μένων τῶν ὑδάτων αὐτῶν, καὶ σειομένων ὀρέων ἐν τῷ ἐνδοξασμῷ αὐτοῦ.⁶
- 4. לְהַלֵּל. Selah. Ο΄. διάψαλμα. Ἀ. Ε΄. cantilena.⁷
- 5. נְהַרְיֵנוּ יְרֵי יְהוָה וְיִזְרְאוּנוּ. Fluvium (quod attinet) rivi ejus laetificant civitatem Dei. Ο΄. τοῦ ποταμοῦ τὰ ὀρμήματα (Ἐβρ. φαλαγαῦ⁸) εὐφραίνουνσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ. Ἀ. Σ. τοῦ ποταμοῦ αἱ διαιρέσεις εὐφραίνουνσι τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ.⁹
וְיִזְרְאוּנוּ יְהוָה. Sanctum habitaculorum Altissimi. Ο΄. ἡγίασε τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ ὁ ἔψιστος. Σ. τὸ ἅγιον τῆς κατασκηνώσεως τοῦ ἔψιστου.¹⁰
- 6. בְּרָקַב תִּנְזַל. In inclinando (appropinquando) mane. Ο΄. τῷ προσώπῳ. Alia exempl. τὸ πρὸς πρῶτῃ πρῶτ.¹¹ Ἀ. τῷ νεῦσαι πρῶτῃαν.¹² Σ. confirmando περὶ τὸν ὄρθρον.¹³ Θ. τῷ πρῶτῃ πρῶτ.¹⁴
- 7. הָמוּ גוֹיִם. Fremuerunt gentes. Ο΄. ἐταράχθησαν ἔθνη. Ἀ. Σ. συνήχθησαν ἔθνη.¹⁵
וְיִזְרְאוּנוּ. Mota sunt regna. Ο΄. ἐκλιναν βασιλείαι. Ἀ. ἐσφάλθησαν βασιλείαι. Σ. περιετράπησαν βασιλείαι.¹⁶

PSALM. XLV. ¹ Colb. unus. [Pro ὑπὲρ τῶν υ. ex Chrysost. ἐπὶ υ. rescriptus.] Nobil. affert: Ἀ. νεανιοτήτων. Σ. τῶν αἰωνίων. Chrysost.: Ἄλλος τῷ νικ. τῶν υ. Κορὲ. Ἄλλος ἐπὶ νεοτήτων (υπὸ νεανιοτήτων) ἄσμα. Tandem Syro-hex.: Ἀ. τῷ νικ. τῶν υ. Κορὲ. Σ. ἐπινίκιον (s. ἐπινίκιος) τῶν υ. κ. ὑπὲρ τῶν αἰωνίων φδῆ (لَعَلَّ يَسْمَعُونَ).
² Syro-hex. + ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ. Syrus, ut videtur, mendosam lectionem εὐρέθη σφόδρα secutus est. Chrysost. affert: Ἄλλος ἐν θλ. εὐρισκόμενος. Nobil.: "Scholion. Οἱ λοιποὶ εὐρέθη εὐρισκόμενος" (h. e. εὐρέθη vel εὐρισκόμενος).
³ Syro-hex. + ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ. Nobil. affert: Ἀ. σφάλλεσθαι. Ε΄. σαλεύεσθαι. Vat. et Cod. 264 addunt: Σ. κλίνεσθαι. Syro-hex. in continuatione: καὶ ἐν τῷ σφάλλεσθαι (ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ). Cf. ad v. 7) τὰ ὄρη. ⁴ Nobil.
⁵ Sic Euseb., nisi quod pro ἐνδοξασμῷ, παραδοξασμῷ habet, calami lapsu; nam statim subjungit: ἐνδοξασμὸς δὲ ἦν τοῦ σωτήρος κ. τ. ε. Chrysost. (quem secuti sunt Nobil., Montef.) omittit αὐτῶν post ὑδάτων. Syrus αὐτῶν utrobique legit, vertens: ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ.

+ ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ. Syro-hex. + ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ. Cf. ad Psal. xxxviii. 12.
⁶ Chrysost. ⁷ Euseb. et Colb. duo. Theodoret. et Colb. stichographos scriptus etiam Theodotioni tribuunt. Chrysost. affert: Ἄλλος διαιρέσεις. Nobil.: Ε΄. διαιρέσεις. Syro-hex.: Ἀ. Σ. διαιρέσεις (ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ). ¹⁰ Euseb., Nobil., et sine nom. Chrysost. Colb. unus habet τῆς σκηνώσεως. ¹¹ Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ. ¹² Nobil., et sine nom. Chrysost. Syro-hex.: Ἀ. τῷ πρῶτῃ (s. πρῶτῃαν) (ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ). ¹³ Syro-hex. + ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ. (Num forte τῷ ἀνακτῆσθαι? Pro ἀνακτῆσθαι? Noster ܘܢܘܨܘܢܐ posuit ad Sym. Threu. i. 16.) Chrysost. affert: Ἄλλος περὶ τὸν ὄρθρον. ¹⁴ Vat. ¹⁵ Syro-hex. ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ. Chrysost.: Ἄλλος συνήχθησαν ἔθνη. Nobil. affert: "Schol. Ἄλλος συνήχθησαν ἔθνη; et in alio libro, Ἄλλος συνήχθη ἔθνη." ¹⁶ Nobil.: Ἀ. ἐσφάλθησαν. Σ. περιετράπησαν. Euseb.: Σ. περιετράπησαν βασιλείαι. Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat: + ܘܢܘܨܘܢܐ ܢܦܫܝܐ ܢܘܨܘܢܐ.

7. **נְתַן בְּקוֹלָא דְּמִוּתָא**. *Edidit vocem suam, liquefacta est terra.* O'. έδωκε φωνήν αὐτοῦ, έσαλεύθη ἡ γῆ. 'A. . . *eversa est terra.*¹⁷ (Σ.) διδόντος φωνήν αὐτοῦ διελύθη (ἡ γῆ). Θ. *ὁμοίως τοῖς* O'.¹⁸

9. **פַּעֲוֵי יְהוָה**. *Facinora Iovae.* O'. τὰ έργα τοῦ κυρίου. 'A. *κατεργάσματα κυρίου.* Σ. (δ) *διεπράξατο κύριος.*¹⁹

קְוַיָּא דְּפִשְׁתֵּי. *Quas posuerit desolationes in terra.* O'. δ έθετο τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς. 'A. *δσους έθηκεν άφανισμούς . . .*²⁰ Aliiter: 'A. *δσας έθηκεν demonstrationes ἐπὶ τῆς γῆς.*²¹ Σ. *δς έποίησεν abolitiones ἐπὶ τῆς γῆς.*²²

10. **חַיְבֵי**. *Cessare faciens.* O'. *άνταυραίων.* 'A. *καταπαύων.*²³ 'Αλλος' *άφανίζων.*²⁴

קְוַיָּא. *Et praescidit.* O'. *καὶ συγκλάσει* (alia exempl. *συνθλάσει*). 'Αλλος' *συνέκλασε.*²⁵

שִׁבְעָה יְהוָה. *Currus comburit igne.* O'. *καὶ θυρεοῦς κατακαύσει ἐν πυρί.* 'A. Σ. *άμάξας έμπρήσει ἐν πυρί.*²⁶ 'Αλλος' *άρματα κατακαύσει ἐν πυρί.*²⁷

11. **דְּעִי**. *Desistite et agnoscite.* O'. *σχο-*

λάσατε καὶ γνώτε. 'Εβρ. *ούαρφού ούαδού.*²⁸ 'A. *ιάθητε καὶ γνώτε.*²⁹ Σ. *έάσατε ίνα γνώτε.*³⁰
12. **לְזָרָה**. O'. *Vacat.* ✕ *διάψαλμα.*³¹

PSALM. XLVI (Hebr. xlvii).

1. **מִזְמוֹר לְבְנֵי־בְנֵי־קוֹרֵי**. *Praecentori filiis Core canticum.* O'. *εις τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορε ψαλμός.* 'A. *τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορε μελώδημα.* Σ. . . *φῆς τῶν υἱῶν Κορε ᾄσμα.*¹

2. **רַגְלֵי**. *Plaudite manu.* O'. *κροτήσατε χείρας.* 'Αλλος' *χειρί.*²

וְהִלְלוּ. *Acclamate Deo voce jubili.* O'. *άλαλάξατε τῷ θεῷ ἐν φωνῇ άγαλλιάσεως.* Σ. *σημάνατε (τῷ θεῷ) ἐν φωνῇ εύφημίας.*³ 'Αλλος' *εύφημήσατε . . .*⁴

4. **עַמִּים**. *Populos.* O'. *λαούς.* Σ. *βασιλείς.*⁵

עַמִּים. *Nationes.* O'. *έθνη.* 'A. *φύλα.*⁶

5. **נַחְלָתֵנוּ**. *Hereditatem nostram.* O'. *τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.* 'A. *τὴν κληρονομίαν ἡμῶν.* Σ. *τὴν κληρουχίαν ἡμῶν.*⁷

¹⁷ Syro-hex. **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ**. Syriacum vocab. commutatur cum Graecis *καθηρέθη, άντράπη, κατηράθη*, et sim. Hieron. juxta Aquilam vertit: *prostrata est terra.*
¹⁸ Vat. ¹⁹ Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 200: "Male omissa est a Montefalconio sequens nota hexaplaris, quam e *Catena PP. GG.*, T. I, p. 872, *άντι δὲ τοῦ τέρατα, 'Ακύλας κατεργάσματα, δ Σύμμαχος, δ διεπράξατο*, ita restituo: **פַּעֲוֵי יְהוָה** O'. δ έθετο τέρατα. 'A. . . *κατεργάσματα.* Σ. δ *διεπράξατο.*" Fallitur. Nam Cod. 264 diserte affert: 'A. *κατεργάσματα κυρίου.* Σ. *διεπράξατο κύριος.* Praeterea Aquila pro **פַּעֲוֵי יְהוָה** *κατεργάσματα* interpretatus est Prov. viii. 22.

²⁰ Vat. Cf. Hex. ad Jerem. ii. 15. iv. 7. ²¹ Syro-hex. **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ**. Syriacum **ܠܗܘܘܬܐ**, Bugato ostentium (?), ponitur pro *ένδειξίς* Rom. iii. 25 in Philox., et pro *άνάδειξίς* apud Lagarde *Reliq. Juris Eccles.* p. 5, 15; quae vocabula Hebraeum **פִּשְׁפִּישׁ**, *res stupendas*, languide reddunt. ²² Syro-hex. **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ** (Cod. C. **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ**). Ad **ܠܗܘܘܬܐ** (*κατάργησις* ?) Ponitur pro *άθέτησις* Heb. vii. 18 in Philox.) cf. Hex. nostra ad Thren. i. 7. ²³ Syro-hex. **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ**. ²⁴ Colb. *στιχρῶς* scriptus. ²⁵ Chry-

sost. ²⁶ Syro-hex. (Cod. C. **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ**). ²⁷ Coislin. *bombycinus.* ²⁸ Chrysost. **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ**. Syro-hex. **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ**. Chrysost. affert: 'Αλλος' *ιάθητε καὶ γνώτε.* ³⁰ Sic *άλλος* apud Chrysost. Syrus affert: **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ**; pro *έάσατε*, ut videtur, mendosam scripturam *ᾄσατε* vertens. Montef. addit: 'Αλλος' *ιάσθητε*; quae est var. lect. pro *ιάθητε* in exemplaribus Chrysostomi. ³¹ Paalt. Gall. Sic sine aster. Codd. 27, 262.

PSALM. XLVI. ¹ Syrus affert: **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ**. Euseb. ad loc.: *Δοκεῖ μοι τὰ τῆς προγραφῆς έσφαλμένως έχειν' οὐ γάρ ὑπὲρ τῶν υἱῶν Κορε, αλλά τοῖς υἱοῖς Κορε, ἢ τῶν υἱῶν Κορε έχρῆν έπιγεγραφεῖν κατὰ τὰς έμπροσθεν έπιγραφάς. Οἱ γάρ λοιποὶ έρμηνευταὶ καὶ τὸ 'Εβραϊκὸν ὁμοίως έχουσι τοῖς έμπροσθεν . . . Ψαλμὸς δὲ άπλῶς είρηται, ἢ μελώδημα, ἢ ᾄσμα κατὰ τοὺς λοιπούς.* ² Chrysost. ³ Chrysost.: 'Ετερός φησι' *σημάνατε ἐν φωνῇ εύφημίας.* Est proculdubio Symmachi. ⁴ Nobil. et Reg. unus. ⁵ Theodoret. Versio suspecta. ⁶ Syro-hex. **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ**. Syrus ad **ܠܗܘܘܬܐ ܕܥܘܒܪܐܘܬܐ** refert; sed cf. ad Paal. xliii. 3. ⁷ "MSS. et Euseb."—*Montef.* Euseb.: *Οἱ λοιποὶ, τὴν κληρονομίαν ἡμῶν, ἢ τὴν κληρουχίαν ἡμῶν, έκδεδώκασι.*

5. הָלַץ הַבְּהֵמָה יְבָרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. *Decus Jacobi, quem diligit. Selah.* Ο. τὴν καλλονὴν Ἰακώβ, ἣν ἠγάπησεν. διάψαλμα. Ἀ. τὸ ὑπερφερές Ἰακώβ, ὃ ἠγάπησεν αὐ. Σ. τὸν ἐνδοξασμὸν Ἰακώβ... Ε'. τὸ καύχημα Ἰακώβ...⁸

6. הַיְיָ הַיְיָ. *Cum jubilo.* Ο. ἐν ἀλαλαγμῷ. Ἀ. διὰ σημασίας.⁹

7. הַיְיָ הַיְיָ. *Canite.* Ο. ψάλατε. Σ. ἄσατε.¹⁰

8. הַיְיָ הַיְיָ. *Canite (carmen) didacticum.* Ο. ψάλατε συνετώσ. Ἀ. Σ'. ψάλατε ἐπιστημόνως.¹¹

9. הַיְיָ הַיְיָ. *Super gentes.* Ο. ἐπὶ τὰ ἔθνη. Ἀλλος ἐπάνω τῶν ἐθνῶν.¹²

10. הַיְיָ הַיְיָ. *Principes populorum adiungunt se populo Dei Abrahami.* Ο. ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ. Ἐβρ. ἔμ' Ἐλωὶ Ἀβραάμ.¹³ Ἀ. ἐκουσιαζόμενοι...¹⁴ Σ. ἄρχοντες λαῶν ἠθροίσθησαν, λαὸς τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ. Θ. ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν, λαὸς τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ.¹⁵

הַיְיָ הַיְיָ. *Nam Dei sunt clypei terrae, plurimum exaltatus est.* Ο. ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν. Ἀ. ὅτι τοῦ θεοῦ θυρεοὶ γῆς σφόδρα

ἀνεβιβάσθησαν. Σ. Θ. ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ ὑπερασπισμοὶ τῆς γῆς. Ε'. ὑπερασπισμοὶ τῆς γῆς.¹⁶

PSALM. XLVII (Hebr. xlviii).

1. הַיְיָ הַיְיָ. *Canticum psalmi filiis Coræ.* Ο. ψαλμὸς φίδης (alia exempl. φιδὴ ψαλμοῦ) τοῖς υἱοῖς Κορέ — δευτέρα σαββάτου 4.¹ Σ. ἄσμα ψαλμῶν τῶν υἱῶν Κορέ.²

2. הַיְיָ הַיְיָ. *Luudatus.* Ο. αἰνετός. Οἱ λοιποὶ ὑμνητός.³

3. הַיְיָ הַיְיָ. *Pulcher elatione, gaudium totius terrae.* Ο. εὐρίζων (alia exempl. εὐρίζω⁴) ἀγαλλιάματι πάσης τῆς γῆς. Ἀ. καλῷ βλαστήματι, χάρματι πάσης τῆς γῆς.⁵ Σ. ἀπ' ἀρχῆς ἀφωρισμένῳ ἀγλαίσματι πάσης τῆς γῆς.⁶ Θ. εὐρίζω. Ε'. εὐκλάδω.⁷

הַיְיָ הַיְיָ. *Mons Sionis, latera septentrionis.* Ο. ὄρη Σιών τὰ πλευρὰ (Ἀ. Σ. Ε'. οἱ μῆροὶ⁸) τοῦ βορρᾶ. Ἐβρ. ἄρ σιών λερχθὴ σαφούν.⁹

4. הַיְיָ הַיְיָ. *Deus in palatiis ejus notus est pro refugio.* Ο. ὁ θεὸς

⁸ Syro-hex. *הַיְיָ הַיְיָ*. Euseb. affert: Ἀ. τὸ ὑπερφερές Ἰ. Σ. τὸν ἐνδοξασμὸν Ἰ. Ε'. τὸ καύχημα Ἰ. "Theodoret.: Ἀ. τὸ ὑπερήφανον Ἰακώβ."—Montef. Sed idem Theodoret. paulo post τὸ ὑπερφερές bis habet. Parsons. ad τὴν καλλονὴν ex Cod. 264 affert: Ἀ. καὶ ἡ Ἑ'. ἡμῶν τὰς αἰνεσεις (?). ⁹ Syro-hex. *הַיְיָ הַיְיָ*. Cf. ad Psal. xxxii. 3. ¹⁰ Syro-hex. *הַיְיָ הַיְיָ*. ¹¹ Syro-hex. *הַיְיָ הַיְיָ*. Cod. 264 affert: Ἀ. Σ'. ἐπιστημόνως. Vat.: Ἀ. Σ. ἐπιστημόνως. ¹² Chrysost. et Cod. 273. Cod. 264: Σ. ἐπὶ τῶν ἐθνῶν ἐκάθησεν. Vat.: Ἀ. Θ. ἐκλάθησεν (sic). ¹³ Chrysost. ¹⁴ Syro-hex. *הַיְיָ הַיְיָ*. Cf. Hex. ad Cant. Cant. vi. 11. vii. 1. ¹⁵ Euseb. Idem subjungit: Διὰ τί δὲ οἱ Ο', μετὰ τοῦ θεοῦ Ἀβραάμ, εἰρήκασιν; Ἐπειδὴ ἡ Ἑβραϊκὴ φωνὴ τοῖς αὐτοῖς στοιχείοις γράφει τὸ, μετὰ, καὶ τὸ, λαός· εἰρηται γὰρ, ἄμ Ἐλωίμ. ¹⁶ "Has interpretationes exhibent dno MSS."—Montef. Theodoret. affert: Ἀ. θυρεοὶ. Σ. Θ. ὑπερασπισμοὶ. Nobil., Vat.: Ἀ. θυρεοὶ. Ε'. ὑπερασπισμοὶ (οἱ περασμοὶ mendose Vat.). Denique Syrus noster: *הַיְיָ הַיְיָ*. Idem affert: Σ. ὑπερασπισμοὶ (*הַיְיָ*. Cf. ad Psal. lxxxiii. 12).

PSALM. XLVII. ¹ Sic cum obelo Syro-hex. et Psalt. Gall., qui φιδὴ ψαλμοῦ legunt. ² Syro-hex. *הַיְיָ הַיְיָ*. Euseb. ³ Sic Comp., Ald., cum libris plurimis, invito Syro-hex., qui *הַיְיָ הַיְיָ*, *dilatans*, habet. Chrysost.: εὖ ῥιζῶν, τουτέστι, καλῶς ῥιζῶν, καλῶς πηγῆς κ. τ. ε. Psalt. Gall. *fundatur*. ⁴ Nobil., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. *הַיְיָ הַיְיָ*. Aquilam imitatus est Hieron.: *specioso germiui, gaudio* etc. ⁵ Nobil., et sine nom. Chrysost., qui in marg. ἀπαρχὴ habet. Syro-hex. (ἐπ' ἀρχῆς) *הַיְיָ הַיְיָ*. (Ad *הַיְיָ הַיְיָ* (sic in Cod. A.; in Cod. C. *הַיְיָ הַיְיָ*) ἀφωρισμένως, quo sensu usui magis consentaneum foret *הַיְיָ הַיְיָ*, cf. Hex. nostra ad Thren. iv. 9. Alio loco, quem mihi indicavit Ceriani, Hos. iv. 14 in marg., in Cod. Ambrosiano est *הַיְיָ הַיְיָ*, nou, ut Norberg. edidit, *הַיְיָ הַיְיָ*; sed Cod. Mns. Brit., Add. 14,668, cum edito facit.) ⁶ Nobil., Vat. ⁷ Syro-hex. *הַיְיָ הַיְיָ*. Nobil. affert: Ε'. οἱ μῆροὶ. Chrysost. cum Coislin. bombycino: "Ἄλλος ὄρη Σιών οἱ μῆροὶ τοῦ β. Integram Symmachi lectionem affert Cod. Bodd. N.E.B. 2. 120: Σ. ὄρη Σιών οἱ μῆροὶ τοῦ β., μητρόπολις τοῦ βασ. τοῦ μ. ⁸ Chrysost.

έν ταῖς βάρεισιν αὐτῆς γινώσκεται, όταν ἀντι-
λαμβάνηται αὐτῆς. Ἄ... εἰς ὑπερέπασιν.¹⁰
Σ. ὁ θεὸς έν τοῖς βασιλείοις αὐτῆς γνωσθή-
σεται εἰς ὀχύρωμα.¹¹ Ἄλλος ὁ θεὸς έν ταῖς
βάρεισιν αὐτῆς ἐγνώσθη εἰς τὸ ἐξελεῖσθαι αὐ-
τήν.¹²

5. הַיְהִי עִבְרָא רְגִוּוּ נְהַלְכֵי בְּיַד אֶחָד. *Nam ecce!*
reges convenerunt, transierunt una. Ο΄. ὅτι
ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς συνήχθησαν, ἤλθοσαν (alia
exempl. διήλθοσαν¹³) ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ἰδοὺ
γὰρ οἱ βασιλεῖς συνετάξαντο, ἤλθον ὁμοῦ.¹⁴
Ἄ. Σ. . . συνετάξαντο, διήλθον ὁμοῦ.¹⁵

6. וַיִּבְּבוּ נְהָלֵי נְהַלְכֵי בְּיַד אֶחָד. *Illi vide-*
runt, tunc obstupuerunt, conturbati sunt, tre-
pide fugerunt. Ο΄. αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύ-
μασαν, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν. Ἄ...
ἐθαμβήθησαν.¹⁶ Σ. αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύ-
μασαν, ἐταράχθησαν, ἐξεπλάγησαν.¹⁷

7. וַיִּלְבַּד חִיל עָלַי כַּאֲשֶׁר בְּיַד אֶחָד. *Tremor ap-*
prehendit eos ibi, dolor tanquam parturientis.
Ο΄. τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν ἐκεῖ ὠδίνες ὡς
τικτούσης. Σ. φρίκη κατέσχευ αὐτοὺς, ὠδίνες
ὡς τικτούσης.¹⁸

8. וַיִּשָׁרַף הַיַּם הַיָּבֵשׁ מִצֶּדֶד הַיָּם הַיָּבֵשׁ. *Vento ori-*
entali conteres naves Tharsis. Ο΄. έν πνεύ-
ματι βιαίῳ συντρίψεις (Ἐβρ. θεσσαβέρ¹⁹)

πλοῖα Θαρσεῖς. Ἄ. έν πνεύματι καύσωνος
συντρίβεις νῆας Θαρσεῖς. Σ. δι' ἀνέμου βιαίου
κατεάξεις ναὺς Θαρσεῖς.²⁰

10. הַיְהִי חֶסֶד לְבָרְכֵי וְיִמְיָךְ. *Assimilavimus (recordati-*
simus), Deus, bonitatem tuam. Ο΄. ὑπελάβο-
μεν, ὁ θεὸς, τὸ ἐλεός σου. Ἐβρ. δεμμηνοῦ.²¹
Ἄ. ὠμοῦσαμεν...²² Σ. εἰκάσαμεν, ὁ θεὸς, τὸ
ἐλεός σου.²³

הַיְהִי חֶסֶד לְבָרְכֵי. *In medio templi tui.* Ο΄. έν
μέσῳ τοῦ λαοῦ σου. Ἐβρ. ἤχαλάχ.²⁴ Ἄ. Σ.
Θ. Ε'. Σ'. έν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου.²⁵

11. וְעַל-לְבָבֶיךָ. *Super fines.* Ο΄. ἐπὶ τὰ πέρατα.
Ἄλλος ἐπὶ τὰ τέλη.²⁶

12. הַיְהִי תִירוֹן בְּנִגְנֵי תַרְשִׁישׁ וְהַיְהִי חֶסֶד לְבָרְכֵי. *Laeta-*
tur mons Sionis, exultant filiae Judae. Ο΄. εὐ-
φρανθήτω τὸ ὄρος Σιών, ἀγαλλιάσθωσαν αἱ
θυγατέρες τῆς Ἰουδαίας. Σ. Θ. εὐφραίνεται
τὸ ὄρος Σιών, καὶ ἀγαλλιώσιν αἱ θυγατέρες
τῆς Ἰουδαίας.²⁷

וְעַל-לְבָבֶיךָ. *Propter judicia tua.* Ο΄.
ἐνεκα τῶν κριμάτων σου, ÷ κύριε. Ἄλλος
διὰ κρίσεις σου.²⁸

13. וְעַל-לְבָבֶיךָ. *Et circummite eam.* Ο΄. καὶ περι-
λάβετε αὐτήν. Σ. καὶ περιτειχίσατε αὐτήν.²⁹
Ἄλλος καὶ περιέλθετε.³⁰

¹⁰ Nobil., Vat. Cf. ad Psal. ix. 10. ¹¹ Chrysost.:
"Ἄλλος" (Nobil.: ἡ Ε') ὁ θεὸς—ὀχύρωμα. Euseb. affert:
Σ. ὁ θ. έν τοῖς β. αὐτῆς γνωσθήσεται. Syrus noster: Σ. έν
τοῖς β. αὐτῆς (כְּעַלְמָא). Idem rursus: .ו. + חַפְצָא,
quod Graece εἰς ἀκρότητα, s. ὑπεραριστισμόν, non εἰς
ὀχύρωμα, sonat. Cf. ad Psal. ix. 10. Cod. 273 affert: "Ἄλλος
φησί· μητρόπολις (cf. ad v. 3)· καὶ ἄλλος· έν τοῖς βασιλείοις.
¹² Chrysost. ¹³ Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-
hex. חַפְצָא. ¹⁴ Euseb. Chrysost. affert: "Ἄλλος· ἰδοὺ
οἱ β. συνετάξαντο. ¹⁵ Syro-hex. חַפְצָא. ¹⁶ Nobil. affert: Ο΄. ἐθαύμασαν
[immo, ἐσαλεύθησαν]. Ἄ. ἐθαμβήθησαν. Σ. ἐξεπλάγησαν.
Etiam Montef. ad 177 male refert. Cf. Hex. ad 1 Reg.
xxiii. 26. Psal. cxv. 2. ¹⁷ Euseb. ¹⁸ Idem.
¹⁹ Chrysost. ²⁰ Euseb. Chrysost. affert: "Ἄλλος· δι'
ἀνέμου βιαίου. Ἄλλος· καύσωνος. Et paulo post: "Ἄλλος·
κατεάξεις. Syro-hex. חַפְצָא. + חַפְצָא. Ἄ. Σ. + חַפְצָא. Minus recte Bar Hebr. apud Parsou-

sium: Ἄ. Σ. ועל לבבך. ²¹ Chrysost. ²² Syro-hex.
+ חַפְצָא. ²³ Coislin. unus antiquissimus. Sic
ἄλλος apud Chrysost. Mendose Cod. 264: Σ. ἠκούσαμεν.
²⁴ Chrysost. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 28: "Pro
eo quod nos de Hebraico et de LXX interpretibus ver-
timus, *templi tui*, in Graeco vos legisse dicitis, *porculi tui*,
quod superfluum est. In Hebraico scriptum est ECHA-
LACH, id est, τοῦ ναοῦ σου, et non AMMACH, quod *porculum*
tuum significat." Etiam in Syro-hex. est τοῦ λαοῦ σου.
²⁵ Nobil., Vat. ²⁶ Coislin. idem. ²⁷ Nobil. affert:
Schol. Ο΄. Σ. Θ. εὐφραίνεται κ. τ. ε. ²⁸ Chrysost. Obelus
est in Psalt. Gall. ²⁹ Euseb., Reg. unus, et S. Cyril.
Alex. apud Mai. P. N. B., T. III, p. 340. Paene suspicor
Symmachum scripsisse *περιτοχιῶσατε*; certe Syro-hex. af-
fert: Ἄ. Σ. et *circumite eam* (Cod. A. ועל לבבך; Cod. C.
ועל לבבך. Syr. חַפְצָא commutatur cum Graecis *περιελθεῖν*,
περιοδεῦσαι, *κυκλῶσαι*, *περικυκλῶσαι*, et sim.). ³⁰ Chry-
sost.

13. ספרו מגדליו. *Numerate turres ejus.* O'. διηγῆσασθε ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς. 'A. ψηφίσατε πύργους αὐτῆς. Σ. ἀριθμήσατε τοὺς πύργους αὐτῆς.³¹ * Ἄλλος· ἐπαινέσατε...³²

14. שיתו לבכם לחיליה. *Ponite cor vestrum ad antemurale ejus.* O'. θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς. 'A... εἰς εὐπορίαν αὐτῆς.³³ Σ. τάξτε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸν περίβολον αὐτῆς.³⁴

פּאָגו אַרמנותיה. *Dissecate (perambulate) palatia ejus.* O'. καὶ καταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς. Σ. διαμετρήσατε τὰ βασιλεια αὐτῆς.³⁵

לדור אחריו. *Generacioni posteræ.* O'. εἰς γενεὰν ἐτέραν. Σ. γενεᾷ μεταγενεστέρα.³⁶

15. הוא ינהיגנו על-מות. *Ipsè ducet nos usque ad mortem.* O'. αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας (על-מות). 'A. αὐτὸς ὀδηγήσει ἡμᾶς, et super mortem renovabit. Aliter: 'A... ἀθανασία.³⁷ Σ. . . εἰς τὸ διηνεκές.³⁸

Core canticum. O'. εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. 'A. τῷ νικοποιῷ τῶν υἱῶν Κορὲ μελῳδῆμα. Σ. ἐπινίκιος τῶν υἱῶν Κορὲ ῥῶδη. Θ. εἰς τὸ νίκος...¹

2. תנועתו. *Audite hoc.* O'. ἀκούσατε ταῦτα. * Ἄλλος· ἀκούσατε τοῦτο.³

לך שבי. *Qui habitatis mundum.* O'. οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην ('Εβρ. ἄλδ). 'A. Σ. οἱ κατοικοῦντες τὴν κατάδυσιν.³ * Ἄλλος· τὴν ἐγκατάδυσιν. * Ἄλλος· τὴν κατάδυστον.⁴

3. וְיִשְׁנִי-בְנֵי-גַם רָגַם בְּנֵי-גַם. *Etiam filii hominis, etiam filii viri, simul.* O'. οἱ τε γηγενεῖς καὶ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ἡ τε ἀνθρωπότης, προσέτι δὲ καὶ οἱ υἱοὶ ἐκάστου ἀνδρός, ὁμοῦ.⁵

4. תבונותי לבי תבונתי. *Et meditatio cordis mei (proferet) intelligentias.* O'. καὶ ἡ μελέτη ('Εβρ. οὐαγίθ⁶) τῆς καρδίας μου σύνεσιν ('A. φρόνησιν. Σ. Θ. σύνεσιν⁷). * Ἄλλος· καὶ μυνρίσει ἡ καρδία μου σύνεσιν.⁸

5. אֲנִי אֶשְׁבֵּץ אָזְנוֹ. *Inclinabo ad parabolam aurem meam.* O'. κλινῶ εἰς παραβολὴν ('Εβρ.

PSALM. XLVIII (Hebr. xlix).

1. לְמַנְצֵחַ לְבְנֵי-קַרְחַ מְזִמּוֹר. *Praecentori filiis*

³¹ Euseb. Syro-hex. utramque interpretationem conjunxit: 'A. Σ. *numerate* (ספרו) *turres ejus.* ³² Chrysost. ³³ Nobil. affert: 'A. εἰς εὐπορίαν. Syro-hex. . . . ³⁴ Euseb. Nobil. affert: Σ. εἰς τὸν περίβολον. Syro-hex. . . . ³⁵ Euseb., Nobil. Agellius tentat *διαμερίσατε*, invito Syro-hex., qui Symmacho continuat: *συνεσε* . . . ³⁶ Nobil., et sine nom. Chrysost. (non, ut Montef., ἐν γ. μ.). Syrus affert: Σ. *novissimae* (שנית). Huc pertinere videtur Parsonsii nota ad ἐν τοῖς πύργοις (v. 13): "Sym. *ultima*. Syr. Bar Hebr." ³⁷ Syro-hex. . . . Mira interpretatio, seu potius enarratio, quaeque a stylo istius interp. plane abhorret. Rem per se satis obscuram perplexiorem facit altera interpretatio, quam primus, ut videtur, protulit Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 250, et post eum Lightfoot. in *Hor. Hebr. et Talmud. ad Act. Apost.* etc. p. 280. Exstat in Talm. Hieros. Moed katon fol. 83, 2: תרגום עקילם אתנסיא עלם שאן בו מות, h. e. "Aquila interpretatus est (nempe vocem Hebraeam תבונתי, Psal. xlviii. 15) ἀθανασία, hoc est, *mundus in quo non est mors.*" Quod si sumamus Aquilam dedisse, αὐτὸς ὀδηγήσει

ἡμᾶς εἰς ἀθανασίαν (s. ἐπιφωρηματικῶς, ἀθανασία!), tunc tenendum, Syrum nostrum aut per periphrasin, eamque satis incommodam, contra morem suum vertisse, aut diversam Aquilae interpretationem, καὶ ἐπὶ θάνατον ἀναεώσει (s. ἀνακαίσει) aute oculos habuisse. Unum addam; in duobus aliis locis (Psal. ix. 1. xlv. 1) ubi in Hebraeo est תבונתי, Aquila *seniότης* interpretatus est. ³⁸ Nobil. Cf. ad Psal. xxxvi. 27. PSALM. XLVIII. ¹ "Ex duobus Regiis."—Montef. Vat. habet: Θ. Σ. τῶν υἱῶν. Aquilae versionem affert Syro-hex. ² Chrysost. ³ Euseb. Syrus affert: . . . Cf. ad Psal. xvi. 14. ⁴ Chrysost., qui et Hebraeam vocem Graecis literis affert. ⁵ Euseb., Theodoret., quorum ille καὶ προσέτι καὶ υἱοὶ, hic autem καὶ προσέτι υἱοὶ legit. Nobiscum faciunt Chrysost. et Syrus noster, qui minus probabiliter tam Aquilae quam Symmacho continuat: . . . ⁶ Chrysost. ⁷ Vat. Montef. e Coislin. edidit: 'A. O'. E'. S'. *συνέσεις*. Σ. Θ. *σύνεσιν*. ⁸ Chrysost. Edita S. Patris exemplaria inter *μυνρίσεις* et *μηνρίσεις* fluctuant, sed *μυνρίσεις* ipse enarrat, *ἄσεται* ψαλμόν τινα ἐρεῖ πνευματικόν.

λαμασάλ⁹) τὸ οὖς μου. Ἄλλος κλινῶ παραβολῇ τὸ οὖς μου.¹⁰

5. קִינָרָה. Cum cithara. Ο'. ἐν ψαλτηρίῳ. Ἄλλος ἐν κιθάρα. Ἄλλος διὰ ψαλτηρίου.¹¹

יִצְיָהּ. Aenigma meum. Ο'. τὸ πρόβλημά μου. Ἐβρ. ἰδαθεί.¹² Ἄ. αἰνιγμά μου.¹³

6. קָרַע לִי. Quare timeam. Ο'. ἵνατί φοβοῦμαι. Ἄ. εἰς τί φοβηθήσομαι.¹⁴

עַל יְמֵי רָע. In diebus mali. Ο'. ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως.¹⁵ Ἄλλος ἐν ἡμέραις πονηροῦ. Ἄλλος κακοῦ. Ὁ δὲ Σύρος ῥα.¹⁶

יְעַבְרֵי עֲקֵבֵי יִסְבִּי. Iniquitas insidiantium mihi circumdat me. Ο'. ἡ ἀνομία τῆς πτέρυγος μου κυκλώσει με. Ἐβρ. ἀὼν ἀκουββαεὶ ἰσουββονεὶ.¹⁷ Σ. ἡ ἀνομία τῶν ἰχνέων μου . . .¹⁸

7. יִתְהַלְּלוּ. Gloriantur. Ο'. καυχώμενοι. Ἄλλος ἀλαζονεύμενοι.¹⁹

8. אֶתְּרֵם יִפְדֶּה אֶתְּרֵם לֹא יִפְדֶּה. Fratrem non redimendo redimit vir. Ο'. ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος; Σ. ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, ἵνα (s. ὅπως) λυτρώσεται ἀνὴρ.²⁰

9. יִקָּרֵר פְּדִיּוֹן. Et pretiosum est redemptionis pretium. Ο'. καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως. [Ἄλλος καὶ ἀντιλυτρον.]²¹

9, 10. וְיָחִיּוּ וְיִחְיוּ לְעוֹלָם. Et cessabit in saeculum, et vivet adhuc in perpetuum.

Ο'. καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς τέλος. Ἄ. καὶ ἐπαύσατο εἰς αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς νίκος.²² Σ. ἀλλὰ παυσάμενος τῷ αἰῶνι τούτῳ, ζῶν εἰς αἰῶνα διατελέσει.²³ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁴ Ἐ. καὶ ἐκοπίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ζήσεται εἰς νίκος.²⁵

10, 11. לֹא יִרְיָהּ הַחַיִּים. Non videbit foveam (sepulcrum). Nam videt sapientes morientes. Ο'. ὅτι οὐκ ὄψεται καταφθοράν. ὅταν ἴδῃ σοφοὺς ἀποθνήσκοντας. Σ. οὐκ ὄψεται τὴν διαφθοράν. ὅταν βλέπῃ σοφοὺς ἀποθνήσκοντας.²⁶

11. יַחַד בְּרֵעֵי יִבְרֵי. Simul stultus et brutus pereunt. Ο'. ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται. Σ. ὁμοῦ ἀνθήτος καὶ ἀμαθῆς ἀπολοῦνται.²⁷

וְיִחַלְּוּ. Opes suas. Ο'. τὸν πλοῦτον αὐτῶν. Θ. (τὴν) ἰσχὺν (αὐτῶν).²⁸

12. מְשֻׁבְּבֵי מְשֻׁבְּבֵי מְשֻׁבְּבֵי. (s. קְבָרֵם) דְּדֹרֵם. Intimum (s. sepulcrum) eorum domus eorum in saeculum, habitationes eorum in generationem et generationem. Ο'. — καὶ οἱ τάφοι αὐτῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα, σκηνώματα αὐτῶν εἰς γενεάν καὶ γενεάν. Ἄ. τὸ ἐντὸς αὐτῶν οἰκίαι (s. οἰκίας) αὐτῶν εἰς αἰῶνα, . . . εἰς γενεάν καὶ γενεάν.²⁹ Σ. τὰ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν εἰς αἰῶνα, τὰς κατασκηνώσεις αὐτῶν εἰς γενεάν . . .³⁰

⁹ Chrysost. ¹⁰ Idem. ¹¹ Coislin. ¹² Chrysost. ¹³ Syro-hex. + קִינָרָה. Cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 2. Chrysost.: Ἄλλος αἰνιγμά μου. ¹⁴ Vat., qui φοβηθήσομαι habet. ¹⁵ Agellius. Vat.: Σ. κακώσεως. Syro-hex. affert: Σ. ἐν ἡμέραις πονηροῦ (קִינָרָה). Fortasse Aquilae est versio. ¹⁶ Chrysost. ¹⁷ Idem. ¹⁸ "Sic duo Regii ex Origene [Opp. T. II, p. 719].—Montef. Nobil. affert: Σ. τῶν ἰχνέων μου. Syro-hex. + יְעַבְרֵי עֲקֵבֵי יִסְבִּי. ¹⁹ Chrysost. ²⁰ Syro-hex. יִפְדֶּה אֶתְּרֵם לֹא יִפְדֶּה. ²¹ "Coislin. unus, qui addit ἀνακλητικόν."—Montef. Lectio suspecta. Cod. 281 ad voc. ἐξίλασμα (v. 8) in marg. affert, ἀντιλυτρον. ²² Nobil., Cyril. Alex. (Mai. P. N. B., T. III, p. 343), et sine nom. Chrysost. Origen. l. c.: Ἄ. καὶ ἀνεπαύσατο εἰς τὸν αἰῶνα, κ.τ.έ. ²³ Cyril. Alex. Sic Montef., sed cum Nobilio solo deī pro εἰς αἰῶνα edidit. Pro ἀλλὰ παυσάμενος Chrysost.

et Origen. l. c. ἀνεπαυσάμενος habent. Paulo aliter Euseb.: Σ. ἀλλὰ π. τῷ αἰῶνι, ζῶν εἰς αἰῶνα διατελέσει (ὁ τοιοῦτος); cui aliquatenus accedit Syro-hex. וְיִחַלְּוּ מְשֻׁבְּבֵי מְשֻׁבְּבֵי מְשֻׁבְּבֵי, h. e. ἀλλὰ π. ζῶν (s. τοῦ ζῆν) τῷ αἰῶνι, οὗτος εἰς αἰῶνα διατελέσει. Sed legendum videtur, וְיִחַלְּוּ, τῷ αἰῶνι τούτῳ. ²⁴ Vat. ²⁵ Cyril. Alex. ²⁶ Idem. ²⁷ "Theodoret. et codex unus."—Montef. Mendose Cod. 264: Σ. ὁ μὲν ἀφρότος κ.τ.έ. ²⁸ Vat. ²⁹ Syro-hex. מְשֻׁבְּבֵי מְשֻׁבְּבֵי מְשֻׁבְּבֵי. Post εἰς αἰῶνα excidisse videtur σκηνώσεις (s. σκηνώματα) αὐτῶν. Hieron.: Interiora sua domos suas in saeculo, etc. ³⁰ Syro-hex. וְיִחַלְּוּ מְשֻׁבְּבֵי מְשֻׁבְּבֵי מְשֻׁבְּבֵי. Chrysost. affert: Ἄλλος φησὶ τὰ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αὐτῶν εἰς αἰῶνα. Ἄλλος τὰς κατασκηνώσεις αὐτῶν εἰς γενεάν, ὀνομάσαντες κ.τ.έ.; quorum utrumque ad Sym. pertinere videtur.

12. תִּמְוֵי עַלֵי סְתִימוֹתַי בְּרִגְוֵי. *Vocaverunt nominibus suis super terras.* Ο'. ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν αὐτῶν ('Εβρ. ἀλθαδαμῶθ³¹). 'Α. ἐκάλεσαν ἐν ὀνόμασι αὐτῶν ἐπὶ χθόνας.³² Σ. ὀνομάσαντες ἐπ' ὀνομασίαν αὐτῶν τὰς γαίας.³³ Θ. ἐπεκάλεσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ γαιῶν αὐτῶν.³⁴

13. בְּלַיִלֵי. *Non pernoctabit.* Ο'. οὐ συνήκε. Σ. οὐκ ἀλισθήσεται.³⁵

14. וְהָיָה רֶגְלֵיכֶם כְּרֶגְלֵי אֵלֶיךָ. *Haec via eorum spes eis.* Ο'. αὐτῆ ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς. 'Α. τοῦτο ὁδὸς ἀνοησίας αὐτοῖς.³⁶ Σ. αὐτῆ ἡ ὁδὸς αὐτῶν ἀνοίας αὐτοῖς.³⁷

וְהָיָה רֶגְלֵיכֶם כְּרֶגְלֵי אֵלֶיךָ. *Et posteriorum os eorum appropiabit.* Selah. Ο'. καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εὐλογήσουσιν. διάψαλμα. 'Α. . . δραμῶνται αἰί.³⁸ Σ. οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς λόγον αὐτῶν εὐδοκήσουσιν. . .³⁹ 'Αλλος θελήσουσιν.⁴⁰

15. כַּכְּבָשִׁים בְּאֵרֶץ מֵוֶת. *Sicut oves in inferno positi sunt.* Ο'. ὡς πρόβατα ἐν ἄδῃ ἔθεντο. Σ. ὡς βοσκήματα ἄδου ἔταξαν ἑαυτοῦς.⁴¹ 'Α. ὁμοίως τοῖς Ο' (ἔθεντο).⁴²

וְהָיָה מוֹתָם כְּמוֹתֵי. *Mors pascet (s. depascet) eos.* Ο'. θάνατος ποιμανεῖ αὐτούς. Σ. θάνατος νεμήσει αὐτούς.⁴³

וְהָיָה בָּם. *Et dominabuntur in eos.* Ο'. καὶ

κατακυριεύσουσιν αὐτῶν. 'Α. (καὶ) ἐπικρατήσουσιν (αὐτῶν). Σ. (καὶ) ὑποτάξουσιν αὐτούς.⁴⁴ Θ. καταχθήσονται.⁴⁵

15. וְהָיָה רֶגְלֵיכֶם כְּרֶגְלֵי אֵלֶיךָ. *Et figurarum consumetur in orco ab habitaculo quod sibi.* Ο'. καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ἄδῃ ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν. 'Α. καὶ χαρακτήρ αὐτῶν κατατρίψαι ἄδην ἐκ κατοικητηρίου αὐτῶν. Σ. τὸ δὲ κρατερὸν αὐτῶν παλαιώσει ἄδης ἀπὸ τῆς οἰκήσεως τῆς ἐντίμου αὐτῶν.⁴⁶

18. וְהָיָה רֶגְלֵיכֶם כְּרֶגְלֵי אֵלֶיךָ. *Non descendet post eum gloria ejus.* Ο'. οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ. 'Α. οὐδὲ συγκαταβήσεται ὀπίσω αὐτοῦ δόξα αὐτοῦ. Σ. οὐδὲ συγκαταβήσεται ἀκολουθούσα αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ.⁴⁷ 'Α. Θ. Ε'. Σ. ἀκολουθούσα.⁴⁸

19. וְהָיָה רֶגְלֵיכֶם כְּרֶגְלֵי אֵלֶיךָ. *Nam (quavis) animae suae in vita sua benedixerit, et laudaverint te (alii) quando tibi benefeceris.* Ο'. ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται, ἐξομολογήσεται σοι ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ. 'Α. Ε'. ὅτι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογήσει. . .⁴⁹ Σ. ἀλλὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ζῆν αὐτὸν εὐλογήσει, λέγων ἐν ἑαυτῷ, ἐπαινέσουσί σε ἐὰν καλῶς ποιήσης σεαυτῷ.⁵⁰

³¹ Chrysost. ³² Nobil. affert: 'Α. ἐκάλεσαν ἐν ὀνόματι κ.τ.έ. Correximus ὀνόμασι ex Syro-hex., qui Aquilae continuat: καλοῦσιν (s. καλέσουσιν, כָּלְעוּ) ἐν ὀνόμασι αὐτῶν ἐπὶ χθόνας (כְּחֹנִים). ³³ Sic Montef. ex Agellio. Cf. ad Psal. lxxvii. 5. Chrysost. in continuatione: ὀνομάσαντες ἐπ' ὀνόμασι αὐτῶν τὰς γ. ³⁴ Nobil. ³⁵ Syro-hex. כִּי לַיִלֵי . ³⁶ Coislin. unus. ³⁷ Reg. unus. Nobil. affert: Σ. ἀνοία; unde fortasse corrigendum ἀνοια αὐτοῖς. ³⁸ Syro-hex. כִּי לַיִלֵי . Hieron.: et post eos iuxta os eorum current. SEMPER. ³⁹ Reg. in continuatione. Syrus legisse videtur: Σ. οἱ δὲ μετ' αὐτούς κατὰ λ. α. εὐδ. (כִּי לַיִלֵי). ⁴⁰ Montef. ex Regio, ut videtur. ⁴¹ Euseb., Theodoret., quorum hic πρόβατα pro βοσκήματα affert. Syro-hex. כִּי לַיִלֵי . Idem in textu pro πρόβατα כִּי לַיִלֵי habet. ⁴² Vat. affert: Θ. καταχθήσονται.

Σ. ἔταξαν ἑαυτοῦς. 'Α. ὁμοίως τοῖς Ο'. Sed Theodotionis lectio ad Hebr. כִּי לַיִלֵי pertinet. ⁴³ Theodoret. ⁴⁴ Euseb., qui Aquilae tribuit ἐνὶ κρατήσουσιν. "Suspicio illud ἐνὶ invectum esse pro καὶ vel ἐτι."—Montef. Correximus ἐπικρατήσουσιν. Cf. Hex. ad Gen. i. 26. Psal. lxxvii. 28. Deinde apud Euseb. edebatur: Σ. ὑποτάξουσιν αὐτοῖς. Syro-hex. affert: כִּי לַיִלֵי . ⁴⁵ Nobil. ⁴⁶ Euseb., qui ad Sym. in fine αὐτοῦ habet. Nobil. affert: 'Α. χαρακτήρ κ.τ.έ. Σ. τὸ κρατερόν αὐτῶν παλαιώσει ἄδης. Euseb. et "tres MSS." κρατερὸν tuentur. Syro-hex. כִּי לַיִלֵי . ⁴⁷ Regii duo. ⁴⁸ Vat. ⁴⁹ Syro-hex. כִּי לַיִלֵי . ⁵⁰ Regii duo. Altera lectio Hebraeo propior. ⁵⁰ Regii duo, quorum unus ἐπαινέσει habet. Theodoret. affert:

20. וְנִבְרָא יְרֵדָה נִבְרָא. Venies (tamen) ad generationem patrum ejus. Ο'. εισελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ. Σ. ἐλεύσῃ ἕως γενεᾶς πατέρων. 'Α. Σ. Θ. ἐλεύσῃ.⁵¹ Σ'. ἤξει.⁵²

וְנִבְרָא. Usque in perpetuum. Ο'. ἕως αἰῶνος. 'Ἄλλος' ἕως τέλους.⁵³

וְנִבְרָא. Non videbunt. Ε'. οὐκ ὄψεται. 'Α. Θ. Σ'. Ο'. οὐκ ὄψονται. Σ. οὐ βλέποντες.⁵⁴

PSALM. XLIX (Hebr. I).

1. מְזֻמֹּר מִזְמוֹר. Canticum tῶ Asaph. Ο'. ψαλμὸς τῶ Ἀσάφ. Σ. ᾠσμα τοῦ Ἀσάφ.¹ 'Α. Σ. Θ. Ε'. Σ'. ὁμοίως Ἀσάφ.²

וַיִּקְרָא יְהוָה וַיִּקְרָא. Deus Deorum, Jona locutus est, et convocavit terram. Ο'. θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν. 'Α. Σ. Θ. ἰσχυρὸς θεὸς (κύριος) λαλήσας ἐκάλεσε τὴν γῆν.³

וְנִבְרָא. Usque ad ingressum (occasum) ejus. Ο'. μέχρι δυσμῶν. 'Α. μέχρι (σ. ἕως) εισόδου αὐτοῦ.⁴

2. מִצִּיּוֹן מְלֵלָה יְסִי-לְלֵלָה. De Sione, perfectione pulchritudinis, Deus splenduit. Ο'. ἐκ Σιών ἢ εὐπρέπεια τῆς ὠραιότητος αὐτοῦ. ὁ θεὸς ἐμφανῶς (ἤξει). 'Α. ἐκ Σιών τετελεσμέ-

νης κάλλει ὁ θεὸς ἐπέφανη.⁵

3. וְנִבְרָא. Et non silebit. Ο'. καὶ οὐ παρασιωπήσεται. 'Α. καὶ οὐ κωφεύσει.⁶

וְנִבְרָא. Cogam eo. Ο'. ἐναντίον αὐτοῦ. 'Α. ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Σ. εἰς πρόσωπον αὐτοῦ.⁷

וְנִבְרָא. Procellosum erit valde. Ο'. καταίγῃς σφοδρά. 'Α. ἐλαιλαπίσθη σφόδρα. Θ. Ζ' (?). καταίγισθη σφόδρα.⁸ Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁹

4. וְנִבְרָא. Convocabit caelum desuper, et terram ad judicandum populum suum. Ο'. προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω, καὶ τὴν γῆν διακρίναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. 'Α. καλέσει πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄνωθεν, καὶ πρὸς τὴν γῆν κρίναι. Σ. συγκαλέσει τὸν οὐρανὸν ἄνωθεν. . .¹⁰

5. וְנִבְרָא. Colligite mihi rios meos. Ο'. συναγάγετε αὐτῷ τοὺς ὄσιους αὐτοῦ. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ συναγάγετέ μοι τοὺς ὄσιους μου.¹¹ 'Α. συλλέξατέ μοι τοὺς ὄσιους μου.¹² Σ. συναθροίσατέ μοι. . . Θ. συναγάγετέ μοι. . .¹³ 'Ἄλλος' τοὺς ἀγνοὺς αὐτοῦ.¹⁴

וְנִבְרָא. Pungentes foedus meum. Ο'. τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθήκην αὐτοῦ (Οἱ λοιποὶ τὴν διαθήκην μου¹⁵). 'Α. κόπτοντας συνθήκην μου.¹⁶

6. וְנִבְרָא. Selah. Ο'. διάψαλμα. 'Α. cantilena.¹⁷

7. וְנִבְרָא. Et testificabor in te. Ο'. καὶ διαμαρτύρομαί σοι. Σ. (καὶ) μαρτύρομαί σοι.¹⁸

ἐπαινίσει (duo codd. ἐπαινέσουσι) σε ἕν κ. π. αὐτοῖς (unus εἰναυτῷ). Nobiscum facit Syro-hex. . .
 51 Regii iidem. 52 Cod. 264. Vat. affert: Σ. ἐλεύσῃ. Σ'. ἤξει. 53 Coisl. unus. 54 Nobil., Vat. Apud LXX hodie legitur οὐκ ὄψεται.

PSALM. XLIX. 1 Syro-hex. (Cod. C.) . . .
 2 Vat. 3 "Eusebius, Drusius [Nobil.] et MSS. Theodoretus vero: Οἱ τρεῖς ἰσχυρὸς θεός." — Montef. Apud Euseb. et Nobil. κύριος abest. Syro-hex. affert: 'Α. ἰσχυρὸς θεός. 4 Syro-hex. . .
 5 Cf. ad Psal. cxii. 3. 6 Coisl. bombycinus. Hieron.: De Sion perfecta decore Deus apparuit. 6 Syro-hex. . . Cf. ad Psal. xvii. 1. 7 Cod. 264.

8 "Drusius et MSS." — Montef. Nobil. affert: Aq. ἐλαιλαπίσθη. Th. et VII (LXX?), καταίγισθη. Syro-hex. . .

9 Vat. 10 Syro-hex. . .
 11 Euseb., Nobil. 12 Syro-hex. . . (fort. . .)
 13 Cod. 264 affert: 'Α. συλλέξατέ μοι. 14 Coisl. unus. Sic vocem וְנִבְרָא vertit Aq. Psal. xi. 2." — Montef. Repugnat Syrus, ut supra. 15 Reg. unus.

16 Syrus Aquilae continuat: . . . Cf. Hex. nostra ad Jesai. lv. 3. Jerem. xi. 10. xxxi. 31. 17 Syro-hex. . . Cf. ad Psal. xxxviii. 12. 18 Coisl. unus.

- 8. **וְעוֹלֹתַי לְנַפְתִּי תָמִיד.** *Et holocausta tua quae sunt coram me jugiter.* **ו'** τὰ δὲ ὀλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. **Σ.** οὐδὲ αἱ ἀναφοραὶ πρόκεινται μοι ἐνδεδεχεῖς.¹⁹
- 9. **עֲתוּדֵי.** *Hircos.* **ו'** χιμάρους. *Alia exempl. τράγους.*²⁰ **'Α. Σ. Ε'** κερεινούς.²¹
- 10. **כָּל-חַיִּתוֹ-יַעַר בְּהֵמֹת בְּהַרְרֵי-הָאָרֶץ.** *Mihi enim est omnis bestia silvae, jumenta in montibus mille.* **ו'** ὅτι ἐμά ἐστι πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ (alia exempl. τοῦ ἀγροῦ²²), κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ βόες. **'Α.** ὅτι ἐμοὶ πάντων τῶν δρυμοῦ, κτήνη ἐν ὄρεσι χιλίων.²³
- 11. **וְחַיִּי שָׂדֵי עִמָּדִי.** *Et fera agri mecum.* **ו'** καὶ ὠραιότης ἀγροῦ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. **'Α.** καὶ παντοδαπὰ (fort. παντοδαπία) χώρας μετ' ἐμοῦ. **Σ.** (καὶ) πληθός... **Ε'** καὶ ὄναγρος ἀγριος μετ' ἐμοῦ ἐστίν.²⁴
- 13. **אֲבִירִים.** *Taurorum.* **ו'** ταύρων. **'Α.** δυναστῶν.²⁵
- 14. **וְנָחַלְתִּים לְאֱלֹהִים תּוֹדָה.** *Sacrifica Deo gratiarum actionem.* **ו'** θύσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως. **'Α.** θύσον τῷ θεῷ εὐχαριστίαν.²⁶
- 16. **קְנִי.** *Statuta mea.* **ו'** τὰ δικαιώματά μου. **'Αλλος** τὰ προσταγμάτά μου.²⁷

- 17. **וְתַשְׁלָהּ.** *Et abjecisti.* **ו'** καὶ ἐξέβαλες. **'Α. Σ.** καὶ ἔρριψας.²⁸
- 19. **וְשָׁלַחְתָּ בְרַעְיָהּ.** *Misisti in malum.* **ו'** ἐπλέονασε κακίαν. **'Α.** ἀπίστευλας (s. ἐξαπίστευλας) ἐν κακίᾳ.²⁹
- 20. **תַּתְּנֶה דְפִי.** *Dedisti perniciem (s. infamiam).* **ו'** ἐτίθεις σκάνδαλον. **'Α. Ε'** ἐδίδως ψόγον.³⁰
- 21. **דְּמִיתִי הָיִיתָ כְּמֹתִי.** *Existimasti me esse tui similem.* **ו'** ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι ἔσομαι σοὶ ὁμοιος. **'Α.** ὑπέλαβες ἐσόμενος ἔσομαι ὁμοιος σοί. **Θ.** ὁμοίως τοῖς **ו'**.³¹ **Σ.** ἐνόμισας ἔσεσθαί με ὡς σέ.³² [**'Αλλος** ἀνομε.]³³
- וְיָעִינֶנּוּ.** *Et ordinabo (scelera tua) ante oculos tuos.* **ו'** καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου. **'Α.** et demittam te in oculos tuos.³⁴ **Θ.** καὶ στοιβάσω...³⁵
- 22. **בִּינְרֵנֵהּ.** *Intelligite, quaeso.* **ו'** σύνετε δῆ. **'Αλλος** νοήσατε δῆ.³⁶
- וְאַחַרְיָהּ.** *Ne discernam.* **ו'** μήποτε ἀρπάσῃ. **'Α. Σ.** μήποτε θηρεύσω (s. ἀγρεύσω).³⁷
- 23. **וְזָבַח תּוֹדָה יְכַבְּדֵנִי.** *Sacrificans laudem honorabit me.* **ו'** θυσία αἰνέσεως δοξάσει με. **'Α. Σ.** θυσιάζων ὑπὲρ αἰνέσεως δοξάσει με.³⁸

¹⁹ Syro-hex. **וְעוֹלֹתַי לְנַפְתִּי תָמִיד.** (Ad πρόκεινται cf. ad Psal. xxxv. 2. Ad ἐνδεδεχεῖς cf. ad Psal. l. 5.) ²⁰ "Sic MSS. [et Schol. apud Nobil.] Ed. autem Rom. χιμάρους."—Montef. Lectionem τράγους non affert Parsonsus, nisi ex Chrysost. Opp. T. VI, p. 9 B; sed ita legisse videtur Syrus noster, vertens, **וְעוֹלֹתַי לְנַפְתִּי תָמִיד.** ²¹ Nobil. affert: **'Α. Σ. Ε'** κερεινούς. Cod. 264: **'Α. Σ. Ε'** κριούς. Cf. nos ad Psal. lxxv. 15. Jerem. l. 8. ²² Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii, invito Syro-hex. Cod. 264 affert: **וְנָחַלְתִּים לְאֱלֹהִים תּוֹדָה.** Rectius Vat.: **וְנָחַלְתִּים לְאֱלֹהִים תּוֹדָה.** ²³ Syro-hex. **וְנָחַלְתִּים לְאֱלֹהִים תּוֹדָה.** Bugatus vertit, *in montibus mille*; sed nobiscum facit Hieron., qui Hebraea vertit, *in montibus millium*. ²⁴ Agellius ad loc.: "Non longe diversus est ab hac interpretatione (ὠραιότης ἀγροῦ) Aquila, cum dixerit, *παντοδαπὰ χώρας, varium agri proventum*, quem B. Hieron. imitatus edidit, *et universitas agri mecum est*; neque item Sym., qui vertit *πληθός, copiam agri*; itaque eleganter Apollinarius, *ἀναφορῶν ἄλβον ἀρούρης*." Pro παντοδαπὰ repouendum videtur παντοδαπία, quod cum eodem Hebraeo permutavit Aq. Jesai. lxxvi. 11; vel παντοδαπὸν, quod eidem tri-

buitur in Hex. ad Psal. lxxix. 14. Conjecturam nostram confirmat Syrus, cujus nota est: **וְנָחַלְתִּים לְאֱלֹהִים תּוֹדָה.** Ad Vtam ed. Bar Hebr. habet **וְנָחַלְתִּים לְאֱלֹהִים תּוֹדָה.** quod eodem redit. ²⁵ Syro-hex. **וְנָחַלְתִּים לְאֱלֹהִים תּוֹדָה.** Cf. ad Psal. xxi. 13. ²⁶ Agell. affert: **'Α. εὐχαριστίαν.** Coisl. b. mycicus: **'Α. θύσον τ. θ. εὐχαριστίας.** ²⁷ Montef. ²⁸ Syro-hex. **וְתַשְׁלָהּ.** ²⁹ Syro-hex. **וְשָׁלַחְתָּ בְרַעְיָהּ.** ³⁰ Syro-hex. **וְשָׁלַחְתָּ בְרַעְיָהּ.** ³¹ Vat. Nobil. notat: "Th. ut VII (h.e. LXX). **'Α. ὑπέλαβες ἐσόμενος κ.τ.ε.**" Unde perperam Montef.: **'Α. Θ. Ζ'. ὑπέλαβες ἐσόμενος κ.τ.ε.** Cf. ad Psal. l. 1. ³² Nobil., Colb. unus. Syro-hex. **וְיָעִינֶנּוּ.** ³³ Sic Montef., tacito auctore. ³⁴ Syro-hex. **וְיָעִינֶנּוּ.** Bugatus vertit: *et ordinabo te in oculos tuos*; invita, ni fallor, lingua. Syr. **וְיָעִינֶנּוּ.** κατάξω, καταβιάσω, καθελῶ, et sim., qua ratione cum Hebraeo conciliandum sit, nou coostat. ³⁵ Nobil. ³⁶ Coisl. unus. ³⁷ Syro-hex. **וְאַחַרְיָהּ.** (Cod. C. **וְאַחַרְיָהּ.**) ³⁸ Theodoret. et Reg. unus: **Σ. θυσιάζων—σωτήρων θεοῦ.** Syro-hex. affert: **וְאַחַרְיָהּ.**

23. וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים בְּיַשְׁעֵי בְּיַשְׁעֵי אֱלֹהִים. *Et qui ponit* (curat) *viā, ostendam ei salutem Dei.* Ο'. καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ἧ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριον θεοῦ. Σ. καὶ τῷ εὐτάκτως ὀδεύοντι δείξω σωτήριον θεοῦ.³⁹

PSALM. L (Hebr. li).

1. לְמַנְצֵחַ מְזִמּוֹר לְדָוִד. *Præcentori canticum Davidi.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῷ μελῳδῆμα τοῦ Δαυίδ.¹

2. בַּת־שֶׁבַע. *Bathseba.* Ο'. Βηρσαβεέ. 'Α. Θ. Βεθσαβέθ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²

3. הַגְּבִי אֱלֹהִים בְּרַחֲמֶיךָ. *Miserere mei, Deus, secundum bonitatem tuam.* Ο'. ἐλέησόν με, ὁ θεὸς, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. 'Α. δώρησαι μοι, θεέ, κατὰ ἔλεόν σου. Σ. οἴκτειρόν με, ὁ θεός, κατὰ τὸ ἔλεός σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³

4. הַרְבֵּה פְּבִסְנִי. *Multiplicando (multum) lava me.* Ο'. ἐπιπλεῖον πλῦνόν με. Σ. πολλάκις πλῦνόν με.⁴

5. תָּמִיד. *Semper.* Ο'. διαπαντός. Σ. ἐνδελεχῶς.⁵

6. לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ. *Ut justus sis in loquendo te.* Ο'. ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου. Σ. ἕνεκεν τοῦ δικαιωθῆναι σε ἐν τοῖς λόγοις σου.⁶

תִּזְכֶּה בְּשִׁפְטֶיךָ. *Purus sis in judicando te.* Ο'. καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. 'Α. ὑπερκριθῆς. Σ. νικᾶν κρίνοντα.⁸ Θ. νικήσῃς.⁹

*Αλλος νικήσῃς.¹⁰

7. מִן־בְּרִייתִי נִשְׁבַּחְתִּי וּבְרִייתִי הוֹלֵלְתִי בְּיַשְׁעֵי אֱלֹהִים. *En! in iniquitate genitus sum, et in peccato concepit me mater mea.* Ο'. ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἀμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου. Σ. (ἰδοὺ) εἰς ἀδικίαν ὠδινήθην, καὶ ἐν ἀμαρτίαις ἐκύησέ με ἡ μήτηρ μου.¹¹

*Αλλος ἐγέννησεν.¹²

8. חָפְצֶךָ. *Desideras.* Ο'. ἠγάπησας. 'Α. ἐβουλήθης. Σ. θέλεις.¹³ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁴

בְּחֶסֶד. *In occulto.* Ο'. τὰ κρύφια. *Αλλος τὰ ἀγνωστα.¹⁵

יְיָ יִצְחֵק. *Scite facies me.* Ο'. ἐδήλωσάς μοι. *Αλλος ἐφανέρωσάς μοι.¹⁶

10. תִּשְׁמְעֵנִי שִׁשְׁוֹן וְתִשְׁמְעֵנִי שִׁשְׁוֹן. *Audire facies me gaudium et laetitiam; exultabunt ossa quae confregisti.* Ο'. ἀκουτιεῖς με ἀγαλλιάσιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὀστά τεταπεινωμένα. Σ. ἀκουστὴν ποίησόν μοι εὐθυμίαν καὶ εὐφροσύνην, ἱλαρυνθήτω ὀστά ἃ συνέθλασας.¹⁷

11. הִסְתַּר. *Absconde.* Ο'. ἀπόστρεψον. Σ. κρύψον.¹⁸

12. בָּרָא. *Crea.* Ο'. κτίσον. 'Α. ἀνάκτισον.¹⁹

וְרוּחַ נְכוֹן. *Et spiritum firmum.* Ο'. καὶ πνεῦμα εὐθές ('Α. Ε'. ἔτοιμον, ἢ ἠτοιμασμένον. Σ. ἐδραῖον²⁰). *Αλλος καὶ πνεῦμα ἀληθές.²¹

³⁹ Theodoret., Reg. unus. Syrus minus probabiliter Aquilae tribuit, vertens: *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים בְּיַשְׁעֵי אֱלֹהִים*.
* *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*.

PSALM. L. ¹ Syro-hex. ² Vat. Nobil.: "Symmachus ut VII (LXX). Aquila, Theodotio, Βεθσαβέθ." Nobilium non ceperunt Drus., Muntef., qui notant: 'Α. Σ. Θ. Ζ'. Βηρσαβέθ (Montef. ex ingenio Βηρσαβέε). ³ Nobil., Vat. Syro-hex. affert: * *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*. ⁴ Syro-hex. * *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*. ⁶ "Ita MSS."—Montef. ⁸ Syro-hex. * *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*. (Praetulimus ἕνεκεν τοῦ δ. σε, non ὅτι δικαιώθησθαι, vel ἵνα δικαιωθῆς, propter alteram clausulam, νικᾶν κρίνοντα. Sic Dan. ii. 30 juxta LXX, pro Graecis, ἕνεκεν τοῦ δηλωθῆναι τῷ βασιλεῖ, Noster dedit, *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*.) ⁷ Nobil. Versio suspecta. Drusius: 'Α. ὑπερκριθῆς; quod

merum mendum esse videtur. ⁸ Nobil. Syro-hex. Symmacho continuit: * *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*. ⁹ Nobil. ¹⁰ Coislin. unus. ¹¹ Euseb. et Colb. unus. Theodoret. affert: Σ. ἐκύησε. Syro-hex. * *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*. (ἐν ἀμαρτίᾳ) * *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*. Minus probabiliter Euthym.: τὸ γὰρ ἐκίσσησεν, ἐγέννησεν εἶπεν ὁ Σύμμαχος. ¹² Colb. στιχηρῶς scriptus, et Coislin. unus. ¹³ Nobil., Vat. ¹⁴ Vat. ¹⁵ Coislin. unus. Fortasse est scholium. ¹⁶ Idem Coislin. ¹⁷ "Primam versus partem ex Colb. uno mutuumur; alteram vero ex altero στιχηρῶς scripto."—Montef. Correximus συνέθλασας pro συνέθλασεν ex Hebr. et Syro-hex., qui affert: * *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*. ¹⁸ Syro-hex. * *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*. Cf. ad Psal. xii. 2. ¹⁹ Coislin. unus. ²⁰ Syro-hex. et Bar Hebr. * *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*. ²¹ Alter Coislin. * *וְשָׂם הָרַחֵם אֱלֹהִים*. Cf. ad Psal. lvi. 8.

- 13. אֲלֵהֶנָּה מִמֶּנִּי. *Ne auferas a me.* Ο. μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ. Ἀ. μὴ λάβῃς ἐξ ἐμοῦ. Σ. μὴ ἄρῃς ἀπ' ἐμοῦ. Θ. μὴ ἀφέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.²²
- 14. רוּחַ נְדִיבָה. *Et spiritus spontaneus.* Ο. καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ. Ἀ. (καὶ πνεῦμα) εὐδόκητον.²³
- 16. תִּרְנֶנָּה לְשׁוֹנֵי צְדָקָתָהּ. *Celebrabit lingua mea justitiam tuam.* Ο. ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου. Σ. διαλαλήσει ἡ γλῶσσά μου τὴν ἐλεημοσύνην σου.²⁴
- 19. רוּחַ נִשְׁפָּרָה. *Spiritus confRACTUS.* Ο. πνεῦμα συντετριμμένον. Σ. (πνεῦμα) συντεθλασμένον.²⁵
 לִבִּי נִשְׁבָּר וְנִדְבָה. *Cor confRACTUM et contritum.* Ο. καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην. Σ. (καρδίαν) κατεαγυίαν καὶ συντεθλασμένην.²⁶
 לֹא תִבָּה. *Non aspernaberis.* Ο. οὐκ ἐξουδενώσει. Ἀ. Σ. Ε'. οὐκ ἐξουδενώσει.²⁷
- 20. הַיִּטִּיבָה בְּרַצוֹנָהּ אֶת-צִיּוֹן. *Benigne fac ex benevolentia tua Sioni.* Ο. ἀγάθυνον, κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών. Ἀ. ἀγάθυνον εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών. Σ. εὐεργέτησον...²⁸
 Ἄλλος ἐν τῇ θελήσει σου.²⁹

21. וְנָתַתְּ עֹלָה וְנִחַיִּיתָ צְדָקָתִי. *Tunc delectaberis sacrificiis justitiae, holocausto et integro.* Ο. τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὀλοκαυτώματα. Ἀ. . . ὀλοκαύτωμα καὶ ὀλοτελής.³⁰ Σ. τότε προσδέξῃ θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὀλοκαυτώματα.³¹

PSALM. LI (Hebr. lii).

- 1. לְדָוִד מִשְׁבִּיל מַצְנֵנִי. *Praeceptorum (carmen) didacticum Davidi.* Ο. εἰς τὸ τέλος συνέσεως τῷ Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικητοῦ ἐπιστήμονος Δαυίδ.¹
- 2. אֲחִימֶלֶךְ. *Ahimelech.* Ο. Ἀβιμέλεχ. Ἀ. Ἀειμέλεχ. Σ. Θ. Ἀχιμέλεχ.²
- 3. בֹּנִיטָה. *Bonitas.* Ο. ἀνομίαν. Ἀ. Ε'. ὄνειδος.³
 בְּלִי יוֹם. *Omni die.* Ο. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. καθ' ἐκάστην ἡμέραν.⁴
- 4. הִתְחַשְׁבָּה לִי. *Injurias meditatur.* Ο. ἀδικίαν ἐλογίσατο. Ἀ. ἐπιβουλὰς λογίζεται.⁶ Θ. . . ἐφθέγγατο.⁹
- 5. שֶׁקֶר. *Mendacium.* Ο. ἀδικίαν. Ἀ. ψεῦδος.⁷
- 6. כָּל-דְּבָרֵי-בָלֵעַ. *Diligis omnia verba de-*

²² Aquilae lectionem habet Colb. unus: ceteras invenimus in schedis Usserianis apud Eichhorn. *Repertor.* T. XIII, p. 181. ²³ Syro-hex. *ܐܘܩܝܠܐ*. (Pro *ܐܘܩܝܠܐ* Aquila *ἑκουσιαζόμενος* (*ܝܚܘܨܐ*) adhibet Psal. xlv. 10. Cant. Cant. vi. 11.) ²⁴ "Sic omnes MSS., Theodoret. et Drusius."—*Montef.* Etiam Syro-hex. affert: *ܐܘܩܝܠܐ ܕܘܨܝܘܢܐ*. ²⁵ *Montef.* ex Euseb. affert: Σ. συντετριμμένον πνεῦμα; et ex Coisl. uno: Ἄλλος συντεθλασμένον. Eusebius ait: καὶ ἀντὶ τοῦ συντετριμμένου πνεύματος, κατὰ Σύμμαχον, ἔλεγον καὶ πνεῦμα εὐθές κ.τ.έ. Ubi συντετριμμένον, ni fallor, est calami lapsus pro συντεθλασμένον. Vid. not. seq. ²⁶ "Euseb. et tres MSS.: Σ. κατεαγυία γέγονεν ἡ καρδία μου."—*Montef.* Nobil. tantummodo affert: Σ. κατεαγυίαν; quod et in tribus istis codd. exstitisse suspicor. Eusebii enarratio est: Ἐπειδὴ κατεαγυία γέγονεν ἡ κ. μου, κατὰ Σύμμαχον, εἰκότως εὐξάμην, καρδίαν καθαρὰν (κτίσιν) ἐν ἐμοί, ὁ θεός, ἀντὶ τῆς κατεαγυίας καὶ ἀντὶ τοῦ συντετριμμένου, cetera ut supra. Deinde Syro-hex. affert: *ܐܘܩܝܠܐ*. *Montef.* ex Coisl. edidit: Ἄλλος συντεθλασμένην. ²⁷ Syro-hex. *ܐܘܩܝܠܐ*. ²⁸ Nobil. ²⁹ Coisl. unus. ³⁰ Syro-hex. *ܐܘܩܝܠܐ*. Idem

interpres pro *ܐܘܩܝܠܐ* adhibet *δολοτελής* Deut. xiii. 16. Etiam Lev. vi. 23, ubi Hesych. ait Aquilam vertisse *integrum*, credibile est Graece exstitisse non *ὀλοκληρον*, quae Montefalconii est conjectura, sed *δολοτελής*. ³¹ "Ex Colbert. uno et ex Dan. Barbaro. Coisl. unus: τότε θελήσεις ὀλοκληρα καθαγιαζόμενα πυρί; quae videntur scholion esse."—*Montef.* Euseb. affert: Σ. προσδέξῃ. *PSALM. LI.* ¹ Syro-hex. *ܐܘܩܝܠܐ ܕܘܨܝܘܢܐ*. ² Nobil. Syro-hex. in marg. affert Ἀχιμέλεχ (*ܐܘܩܝܠܐ*). ³ Syro-hex. *ܐܘܩܝܠܐ*. ⁴ Theodoret, Nobil. "Euthymius Aquilae tribuit."—*Drusius.* Immo Euthym. ait: "Quod vero ait, *tota die*, Sym. dixit, *per singulos dies*." Neque aliter in Graeco. ⁵ Syro-hex. *ܐܘܩܝܠܐ ܕܘܨܝܘܢܐ*. Cf. ad Psal. li. 9. xc. 3. ⁶ *Montef.* post Drusium edidit: Θ. ἐλάλησε; Drusius autem ita vertit Latine Euthymii: "Pro cogitavit, Theodotio reddidit, locuta est." In Graeco est ἐφθέγγατο, quod et ipsum suspectum. Theodoret. enarrat: Ψευδέσει, φησι, λόγοις μολύνεις τὴν γλῶτταν τὸ γὰρ ἐλογίσατο, ἀντὶ τοῦ, ἐφθέγγατο, τέθεικεν. ⁷ Syro-hex. *ܐܘܩܝܠܐ*.

vorationis (exitii). Ο. ἡγάπησας πάντα τὰ
ρήματα καταποντισμοῦ. Σ. ἡγάπησας πάντας
λόγους εἰς τὸ καταπιεῖν.⁸

7. **לְעוֹלָם**. *In perpetuum*. Ο. εἰς τέλος. Ἀ. εἰς
νίκος.⁹

יִתְרַחַב וְיִשְׁרָף מִתְּוֹךְ מַרְאֵהוּ וְיִשְׁרָף מִתְּוֹךְ מַרְאֵהוּ.

*Terrebit te, et evellet te e tentorio, et eradicabit
te e terra viventium. Selah.* Ο. ἐκτίλει σε
καὶ μεταναστεύσαι σε ἀπὸ σκηνώματος, καὶ τὸ
ρίζωμά σου ἐκ γῆς ζώντων. διάψαλμα. Ἀ.
πτόήσει σε, καὶ ἐκτιλεῖ σε ἀπὸ σκέπης, καὶ ἐκριζώσει σε ἐκ
γῆς ζώντων, ἀέι.¹⁰ Σ. καθελεί σε, καὶ ἀποξύσει
σε ἀπὸ τῆς σκηνῆς σου, καὶ ἐκριζώσει σε ἐκ
γῆς ζώντων εἰς ἀέι.¹¹

8. **וְעַלְיוֹ יִשְׁתַּחֲוּוּ**. *Et de illo irridebunt*. Ο. καὶ
ἐπ' αὐτὸν γελάσονται. Ἀ. καὶ ἐπ' αὐτὸν γελά-
σουσιν. Σ. καὶ ταῦτα γελάσουσιν. Ε'. καὶ
ἐπ' αὐτὸν ἐπιγελάσουσιν.¹²

9. **וְיִשָּׁא לֹא יִשְׁבֹּר**. *En! vir qui non prosuit*.
Ο. ἰδοὺ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἔθετο. Ἀ. ἰδοὺ ὁ
ἀνὴρ οὐκ ἔθετο. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹³

וַיִּצָּח. *Roboravit se*. Ο. καὶ ἐνεδυναμώθη. Ἀ.
ἐκραταιώθη. Σ. ἐνισχυρίσατο.¹⁴ Θ. ὁμοίως
τοῖς Ο'.¹⁵

בַּחַיָּבָה. *In injuria sua*. Ο. ἐπὶ τῇ ματαιότητι
αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἐν τῇ ἐπιβουλῇ αὐτοῦ.¹⁶

10. **וְאֵנִי כְּזֵיתֵי רֵעֵנִי בְּבֵיתֵי אֱלֹהִים**. *At ego sicut
olea virens in domo Dei*. Ο. ἐγὼ δὲ ὡσεὶ
ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ. Σ.
ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία εὐθαλῆς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
θεοῦ.¹⁷

11. **וְשֵׁם כִּי-יִשְׁבֹּר נִגְדָה בְּיָמֵי**. *Nomen tuum, quia
bonum est coram patris tuis*. Ο. τὸ ὄνομά σου,
ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν ὀσίων σου. Σ. ὅτι
ἀγαθὸν τὸ ὄνομά σου ἀντικρὺς τῶν ὀσίων σου.¹⁸
Ἀλλος τῶν ἀγνῶν σου.¹⁹

PSALM. LII (Hebr. liii).

1. **לְמַנְצֵחַ עַל-מִתְּחַלְתֵּי מִשְׁכָּנֵי לְדָוִד**. *Praecentori
super citharam (carmen) didacticum Davidi*.
Ο. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Μαελέθ συνέσεως τῷ
Δαυίδ. Ἀ. τῷ νικοποῦ ἐπὶ χορεία ἐπιστή-
μονος Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ χοροῦ περὶ
συνέσεως τοῦ Δαυίδ. Θ. εἰς τὸ νίκος ὑπὲρ
τῆς χορείας συνέσεως τοῦ Δαυίδ. Ε'. ὑπὲρ
τῆς χορείας.¹

2. **וַיִּתְּבוּ וַיִּתְּבוּ עֵינָיו**. *Carruperunt, et ab-
minabilem fecerunt iniquitatem*. Ο. διέφθει-
ραν, καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις. Σ. διε-
φθάρησαν, καὶ βδελυρίαν ἐπετήδευσαν μετὰ
ἀδικίας.² Ε'. Σ'. ὁμοίως τοῖς Ο' (διέφθειραν).³

4. **וְכָל-אֶחָד מֵהֶם**. *Unusquisque eorum de-
flexit, una corrupti sunt*. Ο. πάντες ἐξέκλιναν,
ἅμα ἡχρειώθησαν. Ἀ. πᾶς αὐτὸς ἀπεστράφη, ἅμα
συμπλάκησαν (s. περιεπλάκησαν).⁴

5. **וְכָל-אֶחָד מֵהֶם**. *Comedentes populum meum, sicut comedunt
panem, Deum non invocant*. Ο. οἱ κατεσθί-
οντες τὸν λαόν μου βρώσει ἄρτου, τὸν θεὸν
οὐκ ἐπεκαλέσαντο. Ἀ. Θ. κατεσθίοντες (s. ἐσθί-
οντες) τὸν λαόν μου ἔφωγον ἄρτον, τὸν θεὸν οὐκ ἐπικαλού-
μενοι.⁵

⁸ Colb. unus. Syrus noster affert: Σ. εἰς τὸ καταπιεῖν
(ܟܘܨܘܬܐ ܕܥܘܠܡܐ).

⁹ Syro-hex. + ܟܘܨܘܬܐ ܕܥܘܠܡܐ.

¹⁰ Syro-hex. ܟܘܨܘܬܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ.
+ ܟܘܨܘܬܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ.

¹¹ Montef. ex Chrysostomo, ut

ait, loco non memorato.

¹² Cod. 264.

¹³ Vat.

¹⁴ Nobil.

¹⁵ Vat.

¹⁶ Syro-hex. ܟܘܨܘܬܐ ܕܥܘܠܡܐ.

¹⁷ Euseb.

¹⁸ Idem.

¹⁹ Coisliu, unus.

PSALM. LII. ¹ Sic Montef., ex Eusebio, ut ait. Ad
Aquilam Δαυίδ pro τοῦ Δ. juxta Syro-hex., et ad Theod.
τοῦ Δ. pro τῷ Δ. rescripsimus. Euseb. affert: ὁ μὲν Ἀ. ἐπὶ

χορεία ἠρμήνευσεν· ὁ δὲ Σ. διὰ χοροῦ· ὁ δὲ Θ. ὑπὲρ τῆς χορείας,
καὶ ἡ Ε' ἔκδοσις ὡσαύτως. Et mox: διὰ παρά τοῖς λοιποῖς ἐρμη-
νευταῖς, τοῦ Δ. ἐπιγράφεται. Theodoret.: Σ. διὰ χοροῦ. Syro-
hex. + ܟܘܨܘܬܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ.
+ ܟܘܨܘܬܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ.
² Euseb. Vat. affert: Σ. διεφθάρησαν. ³ Nobil., Vat.
⁴ Syro-hex. + ܟܘܨܘܬܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ.
⁵ Syro-
hex. ܟܘܨܘܬܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ.
+ ܟܘܨܘܬܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ.

6. פחדו פחד לא־היה פחד. *Illic timuerunt timore, ubi non fuit timor.* Ο'. ἐκεῖ ἐφοβήθησαν ('Α. ἐπτοήθησαν. Σ. φοβηθήσονται⁶) φόβον, οὐ οὐκ ἦν φόβος. Θ. ἐθαμβήθησαν θάμβω, οὐ οὐκ ἦν θάμβος.⁷

כִּי־לֵאֱלֹהִים פָּנָה עֵצְמוֹת תַּנְּךָ הַבִּישְׁתָּהּ כִּי־ אֱלֹהִים מָסַךְ. *Quoniam Deus dispersit ossa obsidentium te; pudore affecisti, quia Deus sprexit eos.* Ο'. ὅτι ὁ θεὸς διεσκόρπισεν ὄστα ἀνθρωπαρέσκων κατησχύνθησαν, ὅτι ὁ θεὸς ἐξουδένωσεν αὐτούς. 'Α. ὅτι ὁ θεὸς ἐσκόρπισεν ὄστα παρεμβεβληκῶτων σου ἥσχυνας, ὅτι ὁ θεὸς ἀπέρριψεν αὐτούς. Σ. ὁ γὰρ θεὸς διασκορπίζει ὄστα τῶν παρεμβαλλόντων περὶ σέ καταισχυνήθη, ὅτι ὁ θεὸς ἀπεδοκίμασεν αὐτούς.⁸

PSALM. LIII (Hebr. liv).

1. לְמַנְצֵחַ בְּנִגְיֹנוֹת מְשָׁבִיל לְדָוִד. *Praecentori in Neginoth (carmen) didacticum Davidi.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῶ ἐν ψαλμοῖς ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων περὶ συνέσεως τοῦ Δαυίδ.¹

3. תְּרִינֵנִי. *Judica me.* Ο'. κρινόν με. 'Α. Ε'.

κρινεῖς με. Σ. δικάσεις (μοι). Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²

5. וְעָרִיצִים. *Et prae potentes.* Ο'. καὶ κραταιοί. Σ. καὶ ἀκαταμάχητοι.³

6. בְּבִמְנֵי. *In sustentantibus.* Ο'. ἀντιλήπτωρ. Σ. ὑπέρισμα.⁴

7. יָשִׁיב הָרַע לְשַׂרְרֵי בְּאֵמֶתֶךָ הַצְּמִיתָם. *Rependet malum oppressoribus meis, in veritate tua exscinde eos.* Ο'. ἀποστρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἐξολόθρευσον αὐτούς. Σ. ἀνταποδώσει κακὰ τοῖς ἀποτειχίζουσί με ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἀποσιώπησον αὐτούς.⁵

8. בְּנִדְבָה אֶזְבְּחֶךָ לְךָ. *Prompta voluntate sacrificabo tibi.* Ο'. ἐκουσίως θύσω σοι. 'Α. ἐν ἐκουσιασμῷ θυσιάσω σοι.⁶

PSALM. LIV (Hebr. lv).

1. לְמַנְצֵחַ בְּנִגְיֹנוֹת מְשָׁבִיל לְדָוִד. *Praecentori in Neginoth (carmen) didacticum Davidi.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποιῶ ἐν ψαλμοῖς ἐπιστήμονος τοῦ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων [περὶ] συνέσεως τοῦ Δαυίδ.¹

3. אֶרִיד בְּשִׁיחִי. *Vagor in querela mea.* Ο'. ἐλυ-

⁶ Nobil. ⁷ Idem. Drusius casu omisit θάμβω, Montefalconium in errorem inducens. ⁸ Euseb. "Theodoretus vero: 'Α. Σ. ὁ γὰρ θεὸς διεσκόρπισεν ὄστα παρεμβαλλόντων περὶ σέ. Ambas scilicet simul posuit, quia parum erat inter utramque discriminis."—Montef. Etiam Cod. 268: 'Α. καὶ Σ. παρεμβαλλόντων περὶ σέ. Syro-hex. affert: * *הַיְמָה לְפָנַי*, i. e. παρεμβεβληκῶτων (ut *הַיְמָה*, παρεμβεβληκῶτα, Gen. xxxii. 1) *adversum te*; unde in Graecis fortasse legendum, παρεμβεβληκῶτων κατὰ σοῦ, aut saltem παρεμβεβληκῶτων σοι.

PSALM. LIII. ¹ Euseb. Syro-hex. affert: *הַיְמָה לְפָנַי*. (Cod. B. *הַיְמָה לְפָנַי*) "Quid autem Syrus legerit pro *περὶ*, quod verterit *הַיְמָה*, dicens, vel dicit, incompertum mihi est; nisi forte error sit librarii, qui scripserit *הַיְמָה* pro *הַיְמָה*, quod habetur in titulo Psalmi superioris ejusdem Symmachi."—Bugat.

Vocab. *הַיְמָה*, quod testantur etiam Codd. B. et C., jungendum videtur cum nomine interpretis, *Symmachus dicit*, quod in Commentariis Bar Hebraei non raro est videre. Praepositio *περὶ* abest in Syro-hex. etiam Psal. liv. 1, ubi vide. ² Sic Nobil. Vat. affert: 'Α. Ε'. κρινεῖς με. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Euseb.: Οἱ λοιποὶ δικάσεις μοι. Montef. ex "dnotis MSS." edidit: 'Α. Σ. δικάσεις μοι. Ε'. κρινεῖς μοι. Idem ex Coisl. affert: 'Α. Σ. μοι. Ε'. κρινεῖς με. ³ Syro-hex. * *הַיְמָה לְפָנַי*. Cf. Hex. nostra ad Cant. Cant. viii. 6. Ezech. xxviii. 7. xxx. 11. ⁴ Euseb. ⁵ Idem. Syrus affert: Σ. τοῖς ἀποτειχίζουσί με (*הַיְמָה לְפָנַי*); et Σ. ἀποσιώπησον αὐτούς (*הַיְמָה לְפָנַי*). ⁶ Euseb.

PSALM. LIV. ¹ Sic Montef. Euseb. affert: 'Α. ἐν ψαλμοῖς. Σ. διὰ ψαλτηρίων. Syro-hex. ut Montef., nisi quod ad Sym. *περὶ* non agnoscit. Cf. ad Psal. liii. 1.

πήθην ἐν τῇ ἀδολεσχία μου. 'A. . . ἐν ὀμίλια μου. Σ. κατηνέχθην προσλαλῶν ἐμαυτῷ.² *Ἄλλος ἐν τῇ μερίμῃ μου.³

3, 4. **שָׂרִי טֹרְפָה מִפְּנֵי אֹיִב מַחֲרִיבָהּ**: **עִלֵּי וְהִיָּדְתָהּ**. *Ei perstreper, oð vocem inimicì, oð pressuram improbi. O. και ἐταράχθην. ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, και ἀπὸ θλίψεως ἀμαρτωλοῦ. 'A. και ἤχησα ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, ἀπὸ προσώπου ἀνάγκης ἀσεβοῦς.⁴ Σ. και συνεχύθην ὑπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, ὑπὸ ἐνοχλήσεως ἀσεβοῦς.⁵*

4. **דְּמַתְּמוּנֵי הֶסֶד וְהִנֵּי עָלַי בְּרֵימוּנָי**. *Nam declinare faciunt super me iniquitatem, et in ira odio me persequuntur. O. ὅτι ἐξέκλιναν ἐπ' ἐμέ ἀνομίαν ('A. ἀνωφελές. Θ. ὁμοίως τοῖς O⁶), και ἐν ὄργῃ ἐνεκόντουν μοι. Σ. ὅτι ἐπέριψαν κατ' ἐμοῦ [εἰς] ἀσέβειαν, και μετ' ὄργῆς ἠναντιώθησάν μοι.⁷*

5. **לְבַי יְחִיל בְּקִרְבִּי**. *Cor meum contremiscit in medio meì. O. ἡ καρδιά μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί. 'A. ἡ καρδιά μου ὠδίνησεν ἐν ἐγκάτῳ μου. Σ. ἡ καρδιά μου διεστρωφάτο ἐνδον μου.⁸*

וְהָיִימוּת מוֹת נִפְלָו עָלַי. *Et formidines mortis ceciderunt super me. O. και δειλία θανάτου*

ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ. Σ. και μέρημα φοβερά (s. ἐπίφοβοι) θανάτου ἐπέπιπτον ἐπ' ἐμέ.⁹

6. **תְּרַמֵּם**. *Tremor. O. σκότος. 'A. εἰλίνδησις. Σ. φρίκη.¹⁰*

7, 8. **מִיֵּשֶׁתֵּי אֵבֶר כַּיְוֵנָה וּפְנֵי אֵבֶר כַּיְוֵנָה** : **הַיָּה אַרְחִיק נֹדָד לִּי בַּמִּדְבָּר**. *Et dixi: Quis dabit mihi pennas instar columbae? avolare et conquiescerem. En! elongarem fugere, commorarer in deserto. O. και εἶπα: τίς δώσει μοι πτέρυγας ('A. μετάφρενα¹¹) ὡσεὶ περιστερᾶς; και πετασθήσομαι και καταπαύσω. ἰδοὺ ἐμάκρυνα φνυγαδεῶν, και ηὐλίσθην ἐν τῇ ἐρήμῳ. Σ. και εἶπον: τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, πετασθῆναι και ἐδρασθῆναι; πόρρω ἂν ἐποίησα τὴν ἀναχώρησίν μου, ηὐλιζόμεν ἂν ἐν τῇ ἐρήμῳ.¹²*

9. **מְסַעַר סָעַר מַרְחֵל לִּי מִפְּנֵי הַשִּׁיתָה**. *Accelerarem evasionem mihi a vento currente (rapido), a turbine. O. προσεδεχόμεν τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας και καταιγίδος. 'A. Θ. σπεύσω διασωτμὸν ἐμοὶ ἀπὸ πνεύματος λαιλαπόδους, ἀπὸ λαίλαπος. Σ. ἐξαίφνης ἐποίησα ἂν τὴν ἔκφυξίν μου ἀπὸ πνεύματος ἐπαίροντος λαίλαπος.¹³*

² Nobil. Symmachi lectionem etiam Theodoret. affert. Syro-hex. tam Aquilae quam Symmacho tribuit, κατηνέχθην προσλαλῶν ἐμαυτῷ (𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤕 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝).

³ Coislin. unus. ⁴ Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝. * 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝. Sed ut prior pars lectionis solius Symmachi est, sic posteriorem hanc ad Aquilam solum pertinere manifestum est. ⁶ Theodoret., Nobil. et Reg. unus, qui postremus habet ἀπὸ ἐνοχλήσεως, ut edidit Montef. ⁸ Nobil.

⁷ Theodoret., Nobil. Deest eis in uno cod. Theodoret. Euseb. affert: Σ. ὅτι ἐπέγραψαν κατ' ἐμοῦ ἀσέβειαν κ. τ. ε. Syro-hex. in marg. sine nom.: ἠναντιώθησάν μοι (𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝). Ad ἐνεκόντουν Nobil. affert: Schol. ἐμνηστικῶν, ἐμνησίον; quorum prius est in marg. Cod. 281. ⁹ Euseb. Ad Aquilam Montef. ἐν ἐγκάτοις μου edidit, invito Euseb. Syro-hex.: Σ. διεστρωφάτο ἐνδον μου (𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝).

¹⁰ Syro-hex. Symmacho continuat: * 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝.

¹¹ Euseb. Athanasius in *Catena PP. GG.*, Tom. II, p. 51

Aquilae tribuit *δείσησις* (*δύσησις*), probante Schleusner. in *Orusc. Crit.* p. 206.

¹² Syro-hex. 𐤏𐤛𐤀𐤝. (Cod. C. 𐤏𐤛𐤀𐤝). Syr. 𐤏𐤛𐤀𐤝 pro μετάφρενα ponitur Psal. lxxvii. 14. xc. 4. Pro 𐤏𐤛𐤀𐤝 autem Aquila τὰ μετάφρενα interpretatus est Ezech. xvii. 3. ¹³ Euseb. ad loc. Idem ad Psal. lv. 1 (Comment. p. 240) Symmacho tribuit, και πετασθήσομαι ἢ και ἐδρασθήσομαι. Priorem lectionem tnetur Syro-hex.: 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝 𐤏𐤛𐤀𐤝. (Graecum ἠδρασθη alias Syriace sonat 𐤏𐤛𐤀𐤝); hic autem liberius, sed ad rem aptius, vertit Syrus noster per 𐤏𐤛𐤀𐤝, quod de avibus insidentibus ponitur Epist. Jerem. 70, ἐφ' ἧς πᾶν ὄρνιον ἐπικάθηται (𐤏𐤛𐤀𐤝); necnon 2 Reg. xxi. 10, και οὐκ ἔδωκε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καταπαύσαι (𐤏𐤛𐤀𐤝, teste Masio in *Syr. Pecul.* p. 49) ἐπ' αὐτούς.)

¹³ 'A. Θ. σπεύσω κ.τ.ε. Sic unus Regius, optime. Theodoretus [?] hanc interpretationem Symmacho etiam tribuit, cui tamen tota competere nequit, ut arguitur ex serie. In hoc tamen consentit Sym. cum aliis, quod 𐤏𐤛𐤀𐤝 verterit ἀπὸ πνεύματος; in ceteris autem in sensu tantum convenit

16. **וְיָשִׁיבֵנִי (ק) מִיָּדָי יְשׁוּבָה**. *Vastationes super eos (irruant). Aliter: Mors decipiat (subito opprimat) eos. O. ἐλθέτω θάνατος ἐπ' αὐτούς. 'Α. ἐπάξει θάνατον ἐπ' αὐτούς.²⁶ Σ. αἰφνιδίως θάνατος ἐπέλθοι αὐτοῖς.²⁷*
וְיָשִׁיבֵנִי מִיָּדָי יְשׁוּבָה. *Quia mala in habitaculo eorum. O. ὅτι πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν. 'Α. ὅτι πονηρία ἐν συστροφῇ αὐτῶν.²⁸ Σ. ὅτι πονηρία ἐν συστροφῇ αὐτῶν.²⁹*
17. **וְיָשִׁיבֵנִי מִיָּדָי יְשׁוּבָה**. *Ego ad Deum clamabo, et Jona servabit me. O. ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν ἐκέκραξα, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσέ μου. 'Α. ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν καλέσω, καὶ κύριος σώσει με. Θ. ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν κεκράζομαι, καὶ κύριος σώσει με.³⁰ 'Α.Θ.Σ.Ε'. σώσει με. O. S'. ἔσωσέν με.³¹*
19. **וְיָשִׁיבֵנִי מִיָּדָי יְשׁוּבָה**. *A bello quod mihi. O. ἀπὸ τῶν ἐγγιζόντων μοι. Σ. (ἀπὸ) τῶν ἐγγύθεν (μου).³²*
וְיָשִׁיבֵנִי מִיָּדָי יְשׁוּבָה. *Quoniam in multis erant tecum. O. ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί. Σ. πολλοστοὶ γὰρ ἐγένοντο πρὸς ἐμέ.³³*
20. **וְיָשִׁיבֵנִי מִיָּדָי יְשׁוּבָה**. *Quippe qui sedet ab antiquo. Selah. O. ὁ ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων. διάψαλμα. Σ. καθήμενος ἐπ' ἀρχῆς, αἰ.³⁴*
וְיָשִׁיבֵנִי מִיָּדָי יְשׁוּבָה. *Quibus non sunt mutationes, nec timent Deum. O. οὐ γὰρ ἐστὶν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα, καὶ οὐκ*

ἐφοβήθησαν τὸν θεόν. 'Α. οἷς οὐκ εἰσὶν ἀλλαγαι αὐτοῖς...³⁶ Σ. οὐ γὰρ ἀλλάσσονται, οὐδὲ φοβοῦνται τὸν θεόν.³⁶ Θ. ὁμοίως τοῖς O'.³⁷ ['Ἄλλος· ὅτι ὁ δόλος ἀντάλλαγμα αὐτοῖς.]³⁸

21. **וְיָשִׁיבֵנִי מִיָּדָי יְשׁוּבָה**. *Misit manus suas in pacificos suos, profanavit foedus suum. O. ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδιδόναι ἐβεβήλωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ. 'Α. ἀπέστειλε χεῖρα αὐτοῦ ἐν εἰρηνικοῖς αὐτοῦ...³⁹ Σ. ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τοὺς εἰρηνεύοντας πρὸς αὐτόν· παρέβησαν συνθήκην.⁴⁰*

22. **וְיָשִׁיבֵנִי מִיָּדָי יְשׁוּבָה**. *Leviora sunt butyro ora ejus, et bellum cor ejus: mollia sunt verba prae oleo, et ipsa evaginati (gladii). O. διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἤγγισεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἠπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτοῦ ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοὶ εἰσι βολίδες ('Α. λόγχοι⁴¹). Σ. λειότερα βουτύρου τὰ στόματα αὐτῶν, πολεμεῖ δὲ ἡ καρδία ἐκάστου αὐτῶν ἀπαλώτεροι οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐλαίου, ὄντες ἀνατμητικοί.⁴²*

23. **וְיָשִׁיבֵנִי מִיָּדָי יְשׁוּבָה**. *Conjice super Jona quod dedit tibi (sortem tuam). O. ἐπίρριψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνά σου. Σ. ἀves ἐπὶ κύριον τὸ θγαπήσαι σε.⁴³ 'Α. Σ. Ε'. S'... ἀγαπήσει σε.⁴⁴*

²⁶ Euseb. et Colb. unus. ²⁷ "Sequentem Symmachi lectionem duo Colbertini Aquilae perperam ascribunt."—Montef. ²⁸ Euseb. et Colb. unus. ²⁹ Colb. duo. Syro-hex. affert: Σ. ἐν συστροφαῖς αὐτῶν (حسبهم). Cf. ad Psal. xxx. 14. ³⁰ Euseb. ³¹ Vat. Syrus affert: 'Α. Σ. Θ. ἔσωσέ με (حسب). ³² Syro-hex. ³³ Euseb. Theodoret. et Nobil.: Σ. πολ. γὰρ ἐγένοντο πρὸς μέ. Syro-hex. ³⁴ Syro-hex. ³⁵ Euseb. Theodoret. et Nobil.: Σ. πολ. γὰρ ἐγένοντο πρὸς μέ. Syro-hex. ³⁶ Syro-hex. ³⁷ Euseb. Theodoret. et Nobil.: Σ. οὐ γὰρ ἀλλάσσονται. Syro-hex. ³⁸ Montef. addit: καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν. ³⁹ Theodoret. Nobil. affert: Σ. οὐ γὰρ ἀλλάσσονται. Syro-hex. ⁴⁰ Vat. ⁴¹ Montef., ex "MSS.," ut videtur. Nescio

an legendum, ὅτι οὐδ' ὄλω ἀντάλλαγμα αὐτοῖς. ⁴² Euseb., Nobil. ⁴³ Euseb. Theodoret. et Cod. 264: Οἱ τρεῖς ἐξέτεινε—πρὸς αὐτόν. Syro-hex. affert: Σ. εἰς ταὺς εἰρηνεύοντας πρὸς αὐτόν (حسبهم). Nobil.: Σ. παρέβησαν συνθήκην. ⁴⁴ Theodoret. Hieron. lanceae. ⁴⁵ Euseb., eujus Cod. Colb. ἀποτμητικοὶ habet. Theodoret. affert: Σ. λειότερα—ἐκάστου αὐτῶν. Syrus noster accurata vertit: ⁴⁶ Syro-hex. ⁴⁷ Euseb. Theodoret. et Nobil.: Σ. λειότερα β. τὰ στ. αὐτῶν, καὶ ἡ καρδία αὐτῶν πολεμεῖ. Idem affert: Schol. καὶ συνεκλείσθησαν αἱ καρδίαι αὐτῶν. ⁴⁸ Syro-hex. ⁴⁹ Euseb. Theodoret. et Nobil.: Σ. ἀγαπήσει σε. ⁵⁰ Colbert. unus. Pertinet ad ⁵¹ Hieron. ⁵² Hieron. ⁵³ Hieron. ⁵⁴ Hieron. ⁵⁵ Hieron. ⁵⁶ Hieron. ⁵⁷ Hieron. ⁵⁸ Hieron. ⁵⁹ Hieron. ⁶⁰ Hieron. ⁶¹ Hieron. ⁶² Hieron. ⁶³ Hieron. ⁶⁴ Hieron. ⁶⁵ Hieron. ⁶⁶ Hieron. ⁶⁷ Hieron. ⁶⁸ Hieron. ⁶⁹ Hieron. ⁷⁰ Hieron. ⁷¹ Hieron. ⁷² Hieron. ⁷³ Hieron. ⁷⁴ Hieron. ⁷⁵ Hieron. ⁷⁶ Hieron. ⁷⁷ Hieron. ⁷⁸ Hieron. ⁷⁹ Hieron. ⁸⁰ Hieron. ⁸¹ Hieron. ⁸² Hieron. ⁸³ Hieron. ⁸⁴ Hieron. ⁸⁵ Hieron. ⁸⁶ Hieron. ⁸⁷ Hieron. ⁸⁸ Hieron. ⁸⁹ Hieron. ⁹⁰ Hieron. ⁹¹ Hieron. ⁹² Hieron. ⁹³ Hieron. ⁹⁴ Hieron. ⁹⁵ Hieron. ⁹⁶ Hieron. ⁹⁷ Hieron. ⁹⁸ Hieron. ⁹⁹ Hieron. ¹⁰⁰ Hieron.

23. קִידָה לְ שׁוֹן מְלַח לְ יַמִּי-אֵל. *Non dabit in aeternum vacillare iusto.* Ο'. σὺ δώσεις εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ. Σ. οὐκ ἐκδώσει εἰς αἰῶνα κλεισθῆναι (fort. κλιθῆναι) δίκαιον.⁴⁶ [Ἄλλος εἰς μετακίνησιν εἰς τε παραχῆν.]⁴⁷

24. תְּהַשֵּׁ רֵאשִׁי לְ עַד יוֹתוֹת הַיָּמִין הַתְּהַשֵּׁ. *Tu vero, Deus, descendere facies vos in rupeum sepulcra.* Ο'. σὺ δὲ, ὁ θεὸς, καταξείεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς. Σ. σὺ δὲ, ὁ θεὸς, κατενέγκεις αὐτοὺς εἰς λάκκον διαφθορᾶς.⁴⁷

וְיִמֵּיהֶם יִצְחָקוּ אֵלֵינוּ וְיִמֵּיהֶם יִצְחָקוּ. *Viri sanguinum et fraudis non dimidiabunt dies suos.* Ο'. ἄνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν. Ἄ. ἄνδρες αἱμάτων καὶ ἐπιθέσεως οὐχ ἡμισεύσουσιν ἡμέρας αὐτῶν. Σ. μιαιφονοὶ καὶ δόλιοι οὐχ ἡμισεύσουσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν.⁴⁸

PSALM. LV (Hebr. lvi).

1. מִנְצִיחַ עַל-יְמֵי תַּחֲנוּן לְ דָוִד מִכַּתָּב. *Praecentori super columbam obmutescens remotorum (locorum), Davidi scriptum (carmen), quando tenebant eum Philistaei in Gath.* Ο'. εἰς τὸ

τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἀγίων μεμακρυσμένου, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ὅποτε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ. Ἄ. τῷ νικοποιῶ ὑπὲρ περιστερᾶς ἀλάλου μακρυσμῶν τοῦ Δαυὶδ ταπεινοῦ τελείου, ἐν τῷ κρατῆσαι αὐτὸν Φυλιστιαίους ἐν Γέθ.¹ Σ. ἐπινίκιον ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς, ὑπὸ τοῦ φύλου αὐτοῦ ἀπωσμένου τοῦ Δαυὶδ τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμόμου, ὅτε κατέσχον αὐτὸν οἱ Φυλιστιαῖοι ἐν Γέθ.² Θ. εἰς τὸ νίκος ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς³ Ε'. τῷ νικοποιῶ ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς τῆς μογγιλάλου κεκρυσμένων τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν, ὅποτε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Γέθ.⁴

3. יִי-הֵי לִי כְּרִיזָה יְשֵׁנָה. *Absorbuerunt me inimici mei quotidie.* Ο'. κατεπάτησάν με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ἐπέτριβον οἱ θλίβοντές με κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.⁵

3, 4. יוֹם יְרִיבִים לִי מְרִיבִים. *Quia multi sunt bellantes mihi, Excelsae. Die.* Ο'. ἀπὸ ὕψους ἡμέρας, ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με. Ἄ. ἐκ ἐπιπέδου ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους. ἡμέρας. Ἄ. ὅτι πολλοὶ πολεμοῦσίν με, ὕψιστε. Σ. ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ὑψηλότεροι (s. ὑψηλότεροι).⁶

⁴⁶ Euseb. Pro κλεισθῆναι, quod ab Hebraeo nimis recedit, Semlerus conjecit κλιθῆναι, coll. Psal. xlv. 7 juxta LXX. Majoris momenti est testimonium ipsius Sym. ad Psal. xlv. 3. Jesai. liv. 10. ⁴⁷ Euseb. Syro-hex.: Σ. εἰς λάκκον (לַאֲכָס). ⁴⁸ Euseb., qui οὐχ ἡμισεύσωσιν bis habet. Montef. ad Aquilam negligenter edidit, οὐ μὴ ἡμισεύσωσιν τὰς ἡμέρας αὐτῶν. Syro-hex. affert: Σ. μιαιφονοὶ (מִיַּיִפּוֹנוֹן).

PSALM. LV. ¹ Euseb., Nobil., quorum hic κρατῆσαι αὐτοῦ, uterque autem Φυλιστιαίους habet. Cum Graecis omni ex parte consentit Syrus noster: .ל. לַחֲזֹק וְחַלְשָׁה. .ל. לַחֲזֹק וְחַלְשָׁה. .ל. לַחֲזֹק וְחַלְשָׁה. Hieron. vertit: *Victori pro columba muta, eo quod procul abierit David humilia et simplex*, etc. ² Euseb., Nobil. Montef. juxta Euseb. edidit, ὑπὲρ τοῦ φύλου ἀπωσμένου τοῦ Δ., verrens, *pro tribu repulsa ipsius David*. Pro his Syrus affert: .ל. לַחֲזֹק וְחַלְשָׁה (Cod. C. חַלְשָׁה וְחַלְשָׁה), quibus

a tribu sua repulsi esset David; Graece, ὑπὸ τοῦ φύλου αὐτοῦ ἀπωσμένου τοῦ Δ., quae Eusebianis emendatiora videntur. Ab utroque recedit Nobil.: ὁ δὲ Συρ. ἐπινίκιος (sic) ὑπὲρ τῆς π. ὑπὲρ τοῦ ἀλλοφύλου ἀπωσαμένου τοῦ Δ., probante Schleusnero in *Orusc. Crit.* p. 209, qui notat: "Montef. edidit φύλου, quae est lectio aperte vitiosa. Davides l. l. ἀλλόφυλος appellatur, quia tunc temporis inter externos, Philistaeos nempe, versabatur. . . . An autem חַלְשָׁה hanc significationem habere possit, aliis dijudicandum relinquo." Non sollicitandum φύλου, quod, teste Syro nostro, Symmachus pro חַלְשָׁה dixit Psal. lvii. 2. Quod ad nostrum locum attinet, integra Syri versio haec est: .ל. לַחֲזֹק וְחַלְשָׁה. .ל. לַחֲזֹק וְחַלְשָׁה. .ל. לַחֲזֹק וְחַלְשָׁה. ³ Euseb.: ὁ δὲ Θ. ἀντὶ τοῦ, ὑπὲρ τοῦ λαοῦ—μεμακρυσμένου, ὑπὲρ τῆς περιστερᾶς ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἐξέδωκεν. Montef. male edidit ἐπὶ τῆς π. ⁴ Euseb. Nobil. affert: Ε'. τῷ ν. ὑπὲρ τῆς π. τῆς μογγιλάλου κεκρυσμένῳ τῷ Δ. εἰς στ. ⁵ Euseb. et Colb. unus. Theodoret., Nobil.: Σ. πᾶσαν ἡμέραν. ⁶ Nobil. Syro-hex.

4. **חַוְּבָה אֲנִי מִיָּדְיָהּ יוֹם מִיָּדְיָהּ יוֹם**. *Die quo timebo, ego in te fiduciam ponam.* Ο'. φοβηθήσονται (alia exempl. ημέρας οὐ φοβηθήσομαι), ἐγὼ δὲ ἐλπῶ ἐπὶ σοί. 'Α. *ἡμέρας φοβηθήσομαι ἐγὼ, πρὸς σὲ πεποιθήσω.* Σ. [ἐν] ἢ ἂν ἡμέρα φοβηθῶ, σοὶ πέποιθα.⁸ Θ. *ἡμέρας φοβηθήσομαι, ἐγὼ δὲ ἐπὶ σὲ ἐλπῶ.*⁹

5. **בְּאֱלֹהִים אֶהְלֵל דְּבָרֶיךָ**. *In Deo laudabo verbum ejus.* Ο'. ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου. 'Α. ἐν τῷ θεῷ ὑμνήσω ῥῆμα αὐτοῦ. Σ. *διὰ τοῦ θεοῦ ὑμνήσω τὸν λόγον αὐτοῦ.* Ε'. ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τὸν λόγον αὐτοῦ.¹⁰

6. **כָּל-יְהִיּוֹם דְּבָרֵי יַעֲצָבוּ**. *Quotidie res meas affligunt.* Ο'. ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου ἐβδελύσσοντο. Σ. *διὰ πάσης ἡμέρας λόγους περὶ ἐμοῦ ἐφρόντιζον.*¹¹

עָלַי כָּל-מַחְשְׁבֹתָם לְרָע. *Contra me omnia eorum consilia in malum.* Ο'. κατ' ἐμοῦ πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν. Σ. *κατ' ἐμοῦ πᾶς διαλογισμὸς αὐτῶν εἰς κακόν.*¹²

7. **וְגִבּוֹרֵי יַעֲצָבוּ יְצִיאוּנוּ הַמָּדָה עַקְבֵּי יִשְׁכְּרוּרֵי כְּאִשְׁרֵי קִיּוֹרֵי בְּשָׁפֵי**. *Commorantur, delitescunt, ipsi calcaneos meos observant, quandoquidem exspectant animam*

meam. Ο'. παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν αὐτοὶ, τὴν πτέρναν μου φυλάξουσι, καθάπερ ὑπέμεινα τῇ ψυχῇ (alia exempl. ὑπέμειναν τὴν ψυχὴν) μου. Σ. *συνήγοντο λάθρα, καὶ τὰ ἔχνη μου παρετήρουν, προσδοκῶντες τὴν ψυχὴν μου.*¹³

8. **יְגַלְגַּל לְפָנֶיךָ יְהוָה יְהוָה לְמַעַן יִשְׁמַח**. *Propter nequitiam liberatio illis; in ira gentes deturba, Deus.* Ο'. ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις (alia exempl. ὤσεις)¹⁴ αὐτοῦ· ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάξεις, ὁ θεός. 'Α. *ἐπὶ ἀνωφελὲς διέσωσεν αὐτοῦ· ἐν ὀργῇ λαοὺς καταβίβασον,* (θεέ.)¹⁵ Σ. *διὰ τὴν ἀδικίαν· ῥύσαι ἀπ' αὐτῶν, ἐν ὀργῇ λαοὺς κατάγαγε, ὁ θεός.*¹⁶ Θ. *ὁμοίως τοῖς Ο' (ὤσεις αὐτοῦ).*¹⁷ Ε'. ὑπὲρ τοῦ μὴ εἶναι διασεσωσμένον αὐτοῖς...¹⁸

9. **רַב־מִנְיָן הָיוּ הַמְּעַתָּה שִׁמְךָ בְּנֵי-הַיָּם**. *Vagationes meas numerasti tu, pone lacrymas meas in utre tuo; nonne in libro tuo?* Ο'. τὴν ζωὴν μου ἐξηγγεῖλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου. Σ. *τὰ ἔνδον μου ἐξηριθμησας σὺ, ἔθου τὰ δάκρυά μου ἔνδον σου μὴ οὐχὶ ὅταν ἐξαριθμῆς,* (τότε κ.τ.έ.)¹⁹

† **חַוְּבָה** in Cod. A. habetur **חַוְּבָה** (sic), favente Cod. B. In tertio autem cod. est **חַוְּבָה**, sine puncto diacritico.)
 7 Nobil., Vat., Reg. unus, et Colb. unus. 8 Euseb., Theodoret., Nobil., Vat., Reg., Colb. Apud Theodoret., Nobil., Vat. ἐν abest. Cf. ad v. 10. Colb. habet, ἐν σοὶ πέποιθα. Syro-hex. **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה**.
 9 Nobil., Vat. Lectio a Montef. prae-terita. 10 Euseb. et unus Regius. Ad Aquilam cor-
 reximus ῥῆμα pro ῥήματα, et ad Vtam αὐτοῦ pro μου, utrumque juxta Syro-hex., qui affert: **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה**.
 11 "Euseb. [Nobil.], et Colbert. unus, qui sic habet: οὐτῶ δὲ πάσης κ.τ.έ."—Montef. Syru-hex affert: **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה**. Schleus-
 ner. ex *Catena PP. GG.*, T. II, p. 84 affert: Θ. *ἐζήτησαν, τουτέστι, παρετήρουν, τοὺς λόγους μου;* quae versio parum fida esse videtur. 12 Euseb., Colb. 13 Euseb., Theodoret., Nobil. et Regii duo, quorum unus *παρετηροῦντο*. Syrus affert: **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה**.
 14 Sic Ald.

cum libris plurimis et Theodoro. Syro-hex. **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה**.
 15 "Aquilae lectionem mutilam affert Euseb., itemque Coislin. unus."—Montef. Euseb. affert: 'Α. *καταβίβασον*. Coislin. et sine nom. Nobil.: 'Α. *ἐπὶ ἀνωφελὲς δ. αὐτοῦ*. Difficile est dicere quid in suo habuerit Syrus, ostans: 'Α. *ἐπὶ ἀνωφελὲς διέσωσεν αὐτοῦ* (**חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה**). Certe pro **חַוְּבָה** Aquilae proprium est *διέσωσεν*. 16 Euseb. et Regii duo. Nobil. affert: Σ. *διὰ τὴν ἀδικίαν ῥύση ἀπ' αὐτῶν*. Syro-hex. Symmacho continuat: (**חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה**) **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה** **חַוְּבָה**. Hieron. in Ep. ad Son. et Fret. 32: "Et apud Latinos pro eo quod est, *dejicies*, id est, *κατάξεις*, male error obtinuit *κατεάξεις*, id est, *confringes*; nam et in Hebraeo MORED habet, id est, *καταβίβασον*, quod nos possumus dicere, *derpone*; et Symmachus interpretatus est, *κατασεισαι*." Sed pro *κατασεισαι* unus liber apud Vallarsium *κατάγαγε* habet. 17 Coislin. idem. Praeterea Montef. ex Martiaueo edidit: Θ. *καταβαλέεις*. 18 Nobil. Huic proxime accedit Hieron.: *quī nullus est saluus in eis*. 19 Euseb., Reg. unus. In medio membro edebatur *ἐνώπιόν σου* pro *ἐνδον σου*, quod ex

3. גַּמְרֵי עָלַי. *Qui perficiet pro me* (causam meam aget). *Ο.* τὸν εὐεργετήσαντά με. *'Α.* τὸν ἀπηρτισμένον (s. συντετελεσμένον) ἐπ' ἐμῆ.⁵ *Σ.* τὸν ἐπιτιμήσαντα ὑπὲρ ἐμοῦ.⁶
Ο. διάψαλμα. *'Α. Ε'.* cantilena.⁷
4. הָלַץ. *Ο.* Vacat. *'Α. Ε'.* cantilena.⁸
5. שֵׁשֶׁת הַנְּבִשָׁאִים אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים (שֵׁשֶׁת). (*Anima mea*) *in medio leonum: cubo* (inter) *homines flammam spirantes.* *Ο.* (καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχὴν μου) ἐκ μέσου σκύμων ἐκοιμήθην τεταραγμένους. *'Α.* ἐν μέσῳ λεαιῶν κοιμηθήσομαι λάβρων.⁹ *Σ.* ἐν μέσῳ λέοντων εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην μεταξύ φλεγόντων.⁹ *Θ.* (s. *Ε'.*) ... ἐκοιμήθην μετὰ ἀναλίσκόντων.¹⁰
לַנֶּיֶץ. *Lancea.* *Ο.* ὄπλον. *'Α.* δόρυ. *Σ.* δόρατα. *Θ.* τόξον. *Ε' Σ.* ὁμοίως τοῖς *Ο'.*¹¹
7. הִקְשָׁה. *Foveam.* *Ο.* βόθρον. Ἄλλως λάκκον.¹²
 הָלַץ בְּתוֹכָהּ. *In medium ejus. Selah.* *Ο.* εἰς αὐτόν. διάψαλμα. *'Α.* ἐν μέσῳ αὐτοῦ, αἰ.¹³
8. נָכוֹן לִבִּי. *Firmum est cor meum.* *Ο.* ἐτοιμὴ ἡ καρδία μου. *Σ.* ἐδραία ἡ καρδία μου.¹⁴

9. נָבִל וְכִנּוֹר. *Nablium et cithara.* *Ο.* ψαλτήριον καὶ κιθάρα. *'Α. Σ.* νάβλα καὶ κιθάρα.¹⁵
11. וְעַד עֵשׂוֹר. *Et usque ad pubes.* *Ο.* καὶ ἕως τῶν νεφελῶν. *Σ.* καὶ ἕως (s. μέχρι) τοῦ αἰθέρος.¹⁶

PSALM. LVII (Hebr. lviii).

1. מְחַנְּטֵי דָוִד הַנְּחַנְּטֵי לֵבִי וְעַד עֵשׂוֹר. *Praecentori, Ne perdas, Davidi scriptum* (carmen). *Ο.* εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρης, τῷ Δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν. *'Α.* τῷ μικροῦ, μὴ διαφθείρης, (τοῦ Δαυὶδ) ταπεινοῦ τελείου.¹
2. אִם בְּרַחֲמֵיךָ אֵלֶיךָ אֲנִי אֶשְׁקֹט. *An revera silentium justitiae* (justitiam quae tam diu siluit) *proloquimini?* *Ο.* εἰ ἀληθῶς ἔρα δικαιοσύνην λαλεῖτε; *'Α.* οὐκ ἀληθῶς ἀλαλία δικαιοσύνην ἐλάλησαν;² *Σ.* ἔρα ἀληθῶς, φύλον, δίκαια λαλεῖτε;³
3. מִן הַיָּמִים הַיְּמִינִים אֵלֶיךָ אֲנִי אֶשְׁקֹט. *Violentiam manuum vestrarum appenditis.* *Ο.* ἀδικίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν (*'Α.* διασταθμίσετε. *Θ. Ε'.* διασταθμίζουσιν⁴). *Σ.* ἀδικίαν ἐν χερσὶν ὑμῶν ἐρευνάτε.⁵

⁵ Syro-hex. + *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*. Cf. ad Psal. vii. 10. Eadem fere Hebraica, *וְעַד עֵשׂוֹר*, rectius vertit idem interp. ad Psal. cxxxvii. 8, *ἐπιτελέσει ὑπὲρ ἐμοῦ*, ut iu nostro quoque loco Bugatus dedit, *perficientem super me*, repugnante participii passivi usu. Quod vero testatur Heideheim (*Deutsche Vierteljahrschrift* etc. T. I, p. 275) in specimine lectionum Cod. Mus. Brit., nobis B., describendo, iu isto cod. pro *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים* haberi *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*, egregie fallitur; nam legit omnino ut Cod. A. Etiam ceteras lectiones ab eodem V. D. ex dicto cod. excerptas, aut oscitanter descriptas, aut, quod verius videtur, operarum incuriae imputandas esse, pro certo affirmare possumus. ⁶ Syro-hex. + *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*. Pro *וְעַד עֵשׂוֹר* Sym. videtur legisse *וְעַד עֵשׂוֹר*. ⁷ Syro-hex. *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. ⁸ Euseb. Theodoret. affert: *'Α.* μετὰ λάβρων (Cod. 2, ut Nobil., λαύρων). ⁹ Euseb. affert: *Σ.* ἐν μέσῳ λέοντων εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην. Sic Colb. unus, sed εὐθαρσῆς ὦν pro εὐθαρσῶν. Nobil., Vat.: *Σ.* εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην μεταξύ φλεγόντων. Theodoret.: *Σ.* μετὰ φλεγόντων. Tandem Syro-hex.: *Σ.* ἐκοιμήθην μεταξύ φλεγόντων (*אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*). Haec inter se conciliari

possunt, si sumatur Symmachum, verbosioyem interpretem, εὐθαρσῶν ἐκοιμήθην pro uno vocab. *וְעַד עֵשׂוֹר* posuisse, et ante *וְעַד עֵשׂוֹר*, quod etiam interpretes hodierni fecerunt, ellipsin τοῦ μετὰ s. μεταξύ statuisse. Montefalconius Symmachi lectionem ex conjectura sic restituit: *Σ.* μεταξύ λέοντων ἐκοιμήθην φλεγόντων. ¹⁰ Theodoret., qui Theodotioni tribuit. Syrus affert: + *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*. ¹¹ Nobil., Vat. Montef. ex Agellio, ut falso affirmat, edidit: *'Α.* δόρυ. *Σ.* δόρατα. *Ο.* *Θ. Ε' Σ.* ὄπλον. Aliter Syrus noster: *Σ.* τόξον (*אֲשֶׁר*). ¹² "Unus codex." ¹³ Syro-hex. *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*. ¹⁴ Theodoret. Syro-hex.: *Σ.* ἐδραία (*אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*). ¹⁵ Syro-hex. *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*. ¹⁶ Syro-hex. et Bar Hebr. + *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*.
 PSALM. LVII. ¹ Syro-hex. *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*. ² Idem: *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*. ³ Idem: *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*. ⁴ "Sic unus Reg. ex Origene."—Montef. Pro διασταθμίζουσα, quod edidit Montef., Schleusner. iu *Opusc. Crit.* p. 211, ex Origen. Opp. T. II, p. 734, διασταθμίζουσι legendum monuit. ⁵ Syro-hex. + *אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנְּבִשָׁאִים*.

4. דְּבַרֵי כָזָב. *Qui loquuntur mendacium.* Ο'. ἐλάλησαν ψευδῆ. Σ. οἱ λαλοῦντες ψευδῆ.⁶

5. כְּמַרְפֵּתַן חֲרָשׁ יִאֲשֹׁם אֲזָנֹו. *Instar aspidis surdae, quae obturat aurem suam.* Ο'. ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς, καὶ βυσούσης τὰ ὦτα αὐτῆς. Σ. ὡς ἀσπίδι κωφῇ, βυσούση ὠτίον αὐτῆς.⁷

6. אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע לְקוֹל מְלַחְשֵׁים. *Quae non audit vocem incantantium.* Ο'. ἦτις οὐκ εἰσακούσεται φωνὴν ἐπαδόντων ('Α. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Σ. ψιθυρίζοντων⁸). Σ. ἵνα μὴ ἀκούσῃ φωνὴν ψιθυρίζοντων.⁹ *Ἄλλος· ἐπαοιδῶν. *Ἄλλος· φαρμακῶν.¹⁰

חֹבֵרֵי חֲבֵרִים מְכַזְּבִים. *Fascinatoris fascinationum periti.* Ο'. φαρμάκου τε (alia exempl. φαρμακοῦται¹¹) φαρμακευόμενον παρὰ σοφοῦ. 'Α. ἐπαείδειν ἐπαοιδῆν σεσοφισμένου.¹² Σ. ἐπαστοῦ ἐπφδὰς σεσοφισμένου.¹³ Θ. φαρμάκου φαρμακευόμενον παρὰ σοφοῦ. Ε'. φαρμακεύουσα φαρμακοῦς... Σ'. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁴

7. נִתְּנָה יְהוָה. *Committitur, Jona.* Ο'. συνέθλασεν ὁ κύριος. 'Α. ἐκρίζωσον, κύριε.¹⁵

8. וְיִמְאֲסוּ כְּמַרְמֹס יִתְהַלְכֵנוּ לָמוֹ. *Liquescunt sicut aquae quae decurrunt sibi ipsis.* Ο'. ἐξουδενωθήσονται ὡς ὕδωρ διαπορευόμενον. Σ. διαλυθήτωσαν ὡς ὕδωρ παρερχόμενον ἑαυτῶ.¹⁶

יִדְרֹךְ חֲצֵצוֹ כְּמוֹ יִתְמַלְלֵנוּ. *Intendat sagittas suas*

quasi praecisae (sine cuspede) sint. Ο'. ἐντενεὶ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὐ ἀσθενήσουσιν. Σ. ὁ τείνων τὸ τόξον αὐτοῦ θορυβηθήτω ὡς τὰ θρυπτόμενα.¹⁷

9. כְּמוֹ שֶׁבֶלֶגַל תִּמְסָה תְּהֵי נֶפֶשׁ לַחַיִּים בְּלִבְיָהוּ. *Sicut limax liquefactione abit, abortivum mulieris, non videt solem.* Ο'. ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακείς ἀνταναιρεθήσονται, ἔπεσε πῦρ, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον. 'Α. ὁμοίως γῆς ἐντέρῳ τακὲν πορεύεται, ἔκτρωμα γυναικὸς οὐ μὴ ὀραματισθῶσιν ἥλιον.¹⁸ Σ. ὡσπερὶ χόριον διαλυθὲν διαφωνεῖ, ἡ ἔκτρωμα γυναικὸς, ἵνα μὴ ἴδωσιν ἥλιον.¹⁹ Θ. ὡσεὶ κηρὸς τακείς ἀνταναιρεθήσεται, ὡς ἔκτρωμα γυναικὸς οὐκ εἶδεν ἥλιον.²⁰

10. בְּשֶׁרֶם יִבְיִנוּ סִיחֵיתִיכֶם כְּמֹ-חֵי כְּמַרְקָרִין. *Priusquam persentiscant ollae vestrae rhamnium, sic vinum, sic ardorem (ardentem) turbine rapiet eum.* Ο'. πρὸ τοῦ συνιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ράμμον, ὡσεὶ ζῶντας, ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται ('Α. λαϊλαπίσει. Θ. καταπίεται²¹) ὑμᾶς. Σ. πρὶν ἢ αὐξήθωσιν αἱ ἀκανθαὶ ὑμῶν, ὥστε γενέσθαι ράμμος, ἔτι ζῶντα ὡς ὀλόξηρον λαῖλαψ ἀρεῖ.²²

11. יִשְׂמַח צַדִּיק בְּיַחְזִיקוֹ נֶקֶם פְּעַמֵּי יַרְחֵי בְדָם. *Laetabitur justus, cum viderit ultionem; gressus suos lavabit in sanguine im-*

⁶ Nobil. Syrus affert: *... .* (ψεύδος) *... .* ⁷ Euseb. ⁸ Nobil. Syrus vero: 'Α. Σ. ψιθυρίζοντων (*... .*) ⁹ Euseb. ¹⁰ Coislin. unus. ¹¹ Sic a 2da manu Cod. Vat., alii. Syro-hex. *... .* ¹² Nobil. ¹³ Idem. Euseb. affert: Σ. ἐκαστον (sic) ἐπφδαῖς σεσοφισμένου. Theodoret.: Σ. ἐπαστοῦται (sic) ἐπφδαῖς σεσοφισμένου. Duo Colbert. habent ἐπαστοῦ τε ἐπφδαῖς σεσ. Vat. ἐπαστοῦται (sic) ἐπφδαῖς σεσ. Postremo Syro-hex. *... .* ¹⁴ h. e. ut videtur, ἐπαστοῦ ἐπφδαῖς σεσοφισμένας, juxta Hieronymi versionem, nec incantatoris incantationes callidas. (Justiu. M. in Apol. II. 6 jungit, ἐποριστῶν καὶ ἐπαστῶν καὶ φαρμακευτῶν.) ¹⁵ Nobil., Vat. ¹⁶ Syro-hex. et Bar Hebr. *... .* ¹⁷ Euseb. "Regius unus habet διαλυθήσονται."—Montef. Syro-hex. *... .*

¹⁷ Euseb. Syro-hex. *... .* ¹⁸ Nobil. ¹⁹ Idem. Mendose Euseb.: ὡς περιχωρίον διαλυθὲν διαφανεῖ ἔκτρωμα κ.τ.έ. Syro-hex. *... .* h. e. ὡσπερὶ χωρίον διαλυθὲν, διαφανεῖ ἔκτρωμα κ.τ.έ. ²⁰ Nobil. Montef. edidit: ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακείς κ.τ.έ. ²¹ Nobil. Pro λαϊλαπίσει, quod edebatur, correximus λαϊλαπίσει. Cf. Hex. ad Psal. xlix. 4. Jesaii. liv. 11. ²² Euseb., Theodoret., Nobil. Euseb. affert: πρὶν ἢ αὐξήσωσιν κ.τ.έ. Theodoret.: ὥστε γ. ράμμον (huc Nobil.) ἔτι ζῶντας (sic Reg. unus) κ.τ.έ. Vat.: πρὶν αὐξήσωσιν κ.τ.έ. Idem Regius: πρὶν ἢ αὐξήσωσιν. Alius Reg. ἀρεῖ pro ἀρεῖ habet. Syro-hex. Symmacho continuat: *... .* (In fine pro λαῖλαψ ἀρεῖ Syrus legisse videtur εἶλαπτε.)

riogum. Ο. εὐφρανθήσεται δίκαιος, ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν [ἀσεβῶν], τὰς χεῖρας (Οἱ λοιποὶ τοὺς πόδας²³) αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Σ. χαρήσεται δίκαιος ἰδὼν ἐκδίκησιν, τοὺς πόδας αὐτοῦ νίψεται αἵματι ἀσεβοῦς.²⁴

12. **וְיָרֵב אֱלֹהִים יְשׁוּבָה לְצַדִּיק וְיִשְׁפֹּט אֱלֹהִים.**

Utiq̄ue fructus est iusto; utiq̄ue est Deus iudex in terra. Ο. εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ, ἄρα ἐστὶν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῆ. Ἄ. πλὴν καρπὸς τῷ δικαίῳ...²⁵ Σ. ἀληθῶς ἔστι καρπὸς τῷ δικαίῳ, ἀληθῶς εἰσι θεοὶ κρίνοντες ἐν τῇ γῆ.²⁶ Θ. πλὴν ἔστι καρπὸς τῷ δικαίῳ...²⁷

PSALM. LVIII (Hebr. lix).

1. **לֹא תִפְּסֶדֶק לְדָוִד מִן הַשָּׁמַיִם לְמַנְצֵי.**

Praeceptorum, Ne perdas, Davidi scriptum (carmen). Ο. εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ Δαυίδ εἰς στηλογραφίαν. Ἄ. τῷ νικητοῦ, μὴ διαφθείρῃς, τοῦ Δαυὶδ ταπεινοῦ τελείου.¹

4, 5. **לֹא יִשְׁפֹּט אֱלֹהִים לְחַטָּאתִי וְיִרְצֶנּוּ בְּלִי עֲוֹן יִרְצֶנּוּ.**

Non ob delictum meum, neque peccatum meum, Iova: absque culpa mea currunt

et praeparant (mala). Ο. οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου, κύριε ἀνευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατεύθυνα. Σ. ἐμοῦ τοῦ ἀναϊτίου καὶ ἀναμαρτήτου, κύριε, μὴ οὐσης ἁμαρτίας ἐπιτρέχουσί μοι ἵνα πατάξωσί με.²

5. **לִקְרָאתִי.**

In occursum meum. Ο. εἰς συνάντησίν μου. Σ. ἐξ ἐναντίας ὑπὲρ ἐμοῦ.³

7. **וְיָשׁוּבוּ לְעֶרְבָה יְחַמְּדוּ כַּלְבִּי וְיִסְבְּבוּ עִיר.**

Revertentur ad vesperam, fremunt sicut canis, et circumdibunt civitatem. Ο. ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. Ἄ... καὶ ὀχλασάτωσαν ὡς κύων...⁴ Σ. ἀνακάμψουσιν ἑσπέρας, καὶ συνηχῆσουσιν ὡς κύων κυκλοῦντες πόλιν.⁵ Θ. ... καὶ ἠχῆσουσιν ὡς κύων... Ἐ'... καὶ ἠχῆσουσιν ὡς κύων...⁶

8. **יִבְיְעוּ בְּפִיָּהּ בְּרַבּוֹתַי וְיִשְׁפְּטוּ בְּלִפְתָּיהֶם.**

Ecce! eructant ore suo, gladii sunt in labiis eorum; nam quis est audiens? Ο. ἰδοὺ ἀποφθέγγονται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν, ὅτι τίς ἤκουσε; Σ. αὐτοὶ μὲν ἀποβλύξουσιν τοῖς στόμασιν αὐτῶν, ὡς μαχαίρας τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν, ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος [ἐβδῶν].⁷

²³ Euseb. Pro ἀσεβῶν, quod abest a Comp., Ald., Psalt. Gall., Codd. 13, 21, etc., in Syro-hex. est ἀσεβοῦς sine obelo.

²⁴ Euseb. Syro-hex. **وَأَسْبَغَ يَدَيْهِ**. ²⁵ Vat.

²⁶ Syro-hex. **וְיִשְׁפֹּט אֱלֹהִים לְחַטָּאתִי**. (Pro **וְיִשְׁפֹּט אֱלֹהִים** Cod. C. male affert **וְיִשְׁפֹּט אֱלֹהִים**.) ²⁷ Vat.

PSALM. LVIII. ¹ Syro-hex. **لَا تَفْسُدْ دَاوُدَ مِنْ السَّمَاوَاتِ لِلْمُنْقِذِينَ**. ² Euseb. affert:

Σ. μὴ οὐσης ἁμαρτίας ἐπιτρέχουσιν ἵνα ἐλκύσωσί με. Theodoret. et Cod. 268: Σ. μὴ οὐσης ἁμαρτίας οὕτω τρέχουσιν ἵνα πατάξωσιν. Nobilius: Σ. μὴ οὐσης ἀνομίας ἐπιτρέχουσιν ἵνα πατάξωσί με. Syrus noster haec habet: **لَا يَسْفُدُونَ دَاوُدَ مِنَ السَّمَاوَاتِ لِلْمُنْقِذِينَ**. Bugatus vertit: S. *quum non sit peccatum meum, quod sit absque altari et absque expiatione, Domine: incurrunit adversum me ut interficiant me.* Notandus est error optimi Doctoris, qui discrimen inter **دَاوُدَ**, altare, βῆμος, et **دَاوُدَ**, causa, airia, non satis attendens, absque altari et absque expiatione, pro his, absque causa et absque peccato, interpretatus est. Meis

quidem auribus Syriaca sic sonant: Σ. μὴ οὐσης ἁμαρτίας ἐμοῦ τοῦ ἀναϊτίου (cf. Hex. ad Job. xxxiv. 6, ubi **וְיִשְׁפֹּטוּ** Symmacho est ἀναϊτίος) καὶ ἀναμαρτήτου, κύριε, ἐπιτρέχουσί μοι ἵνα πατάξωσί (cf. Exod. ii. 12. Jud. xv. 15. 4 Reg. iii. 23. Jerem. xxxiii. 5 in Syro-hex.) με. Etiam Nobil. scholium affert, a Montefalconio silentio praeteritum: ἀναϊτίου καὶ ἀναμαρτήτου. Haec si recte habent, Syrus verba, μὴ οὐσης ἁμαρτίας, perspicuitatis causa transposuisse censendus est.

³ Nobil., Reg. unus. ⁴ Euseb. Cf. ad v. 15. ⁵ Nobil., Vat., quorum hic ἀνακάμπτουσιν legit. Euseb. affert: Σ. καὶ συνηχῆσουσιν ὡς κύων. Syro-hex. **وَيُحْمَدُونَ كَالْكَلْبِ** (ἠχῆσουσιν) **وَيُحْمَدُونَ**. ⁶ Euseb. ⁷ "Ex duobus MSS., Agellio, Drusio, et Eusebio."—Montef. Nobil. affert: Σ. αὐτοὶ μὲν—ἀκούοντος. Sic Vat., Agell., sed τοῖς δὲ χ. pro τοῖς χ. Praeterea Agell. ὡς μαχαίρας habet. Euseb.: Σ. ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος ἐβδῶν. Theodoret.: Σ. ὡς μηδενὸς ἀκούοντος. Syro-hex.: Σ. ὡς οὐδενὸς ἀκούοντος (**وَمَا يَسْمَعُونَ**). Tandem Euthym. Zigab.: ἀπὸ γὰρ, τίς, οὐδεὶς ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος.

9. וְיַחַד יִהְיֶה קִרְוָתָם לְכָל-גּוֹיִם. *Et tu, Jona, deridebis eos, subsannabis omnes gentes.* Ο. και σὺ, κύριε, ἐγελάσῃ αὐτοὺς, ἐξουδενώσεις πάντα τὰ ἔθνη. Σ. σὺ δὲ, κύριε, καταγελάσεις αὐτῶν, ἐπιφθέγγῃ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.⁸

11. אֱלֹהֵי חַסְדֵי יְקֻמֵּנִי. *Deum meum (quod attinet), benignitas ejus praeveniet me.* Ο. ὁ θεός μου, τὸ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με. *Ἄλλος ὁ ἔφορός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ σκεπάσει με.⁹

יֵרָאֵנִי בְּשׁוֹרְרֵי. *Videre me faciet (interitum) oppressorum meorum.* Ο. δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου. Σ. ἐπιδεῖν ποιήσει με τοῖς ἀποτειχίζουσί με.¹⁰

12. אֵין-שִׁיחָבֵי עַמִּי. *Ne obliviscantur populares mei.* Ο. μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ νόμου σου ('Α. Θ. λαοῦ μου). Σ. μήποτε ἐπιλάθωνται ὁ λαός μου.¹¹

יִהְיֶה בְּחֵילָהּ יְהוָה יִמְצְאוּ מַגְגְּנֵי אֹדֵנִי. *Commoue eos in fortitudine tua, et deturba eos, clypeus noster, Domine.* Ο. διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάγαγε αὐτοὺς, ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε. Σ. ἀναστάτωσαν αὐτοὺς τῇ δυνάμει σου, καὶ κάθελε αὐτοὺς, ὑπερασπιστὰ ἡμῶν κύριε.¹²

13. וְדַבְרֵי-פִי יָמוּסוּ. *Peccatum oris eorum, verbum labiorum eorum.* Ο. ἀμαρτίαν στόματος αὐτῶν, λόγον χειλέων αὐτῶν. Σ. τῇ ἀμαρτία τοῦ στόματος αὐτῶν, τῷ λόγῳ τῶν χειλέων αὐτῶν.¹³

וְיִסְתְּרוּ בְּפִי וְיִמְצְאוּ בְּגִוְיָתָם. *Et cariantur in fastu suo, et propter maledictiones et propter mendacia quae enarrant.* Ο. καὶ συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν, καὶ ἐξ ἀρᾶς καὶ ψεύδους διαγγελήσονται. Σ. συλληφθήτωσαν μετὰ τῆς ὑπερηφανίας αὐτῶν, ἀρὰν καὶ ψεῦδος λαλοῦντες.¹⁴

14. בִּלְהַבֵּן בְּהַרְגֵּם. *Consume in furore, consume, ut non sial.* Ο. συντέλειαι, ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξουσι. 'Α. τέλεσον ἐν χόλῳ, τέλεσον, καὶ οὐχ ὑπάρξουσιν.¹⁵ Σ. συντέλεσον ἐν θυμῷ, ἀνάλωσον, ἵνα μὴ ᾧσιν.¹⁶

וְיָבִיחוּ אֶת-חֵלְבֵי אֲרָצָה. *Usque ad fines terrae. Selah.* Ο. Θ. τῶν περάτων τῆς γῆς. διάψαλμα. 'Α. εἰς πέρατα τῆς γῆς αἰί. Σ. εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς.¹⁷

15. וְיָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יְהוָה כְּנִלְבֵּב יִסְוְבוּ עֵיר. *Et revertentur ad vesperam, fremunt sicut canis, et circuibunt civitatem.* Ο. ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ κυκλώσουσι πόλιν. 'Α... ὀχλάσουσιν ὡς κύων...¹⁸

⁸ Euseb., qui pro ἐπιφθέγγῃ, ἐπιφράζει habet. Mendum, quod suspicabatur Montef. in vocab. ἐπιφράσεις (sic), ex *Catena P.P. GG.*, T. II, p. 160 correxit Bahrdtius, rescribendo ἐπιφθέγγῃ. Consentit Syrus noster: ܡܘܠܘܫܘܢܐ. ܡܘܠܘܫܘܢܐ. Cf. Hex. ad Hos. vii. 16, ubi pro ὁ ἐφθέγγαντο Syrus habet ܡܘܠܘܫܘܢܐ. ⁹ Sic unus Regius, qui interpretem tacet. Videtur esse Vtae, vel VIItae, vel VIImae, quae liberiori interpretandi genere concinnatae sunt.—Montef. ¹⁰ Euseb., Reg. unus. Syro-hex. ܡܘܠܘܫܘܢܐ ܡܘܠܘܫܘܢܐ. ¹¹ Montef. e duobus MSS. edidit: 'Α. Θ. μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ λαοῦ σου. Σ. μήποτε ἐπιλάθωνται ὁ λαός μου τοῦ νόμου σου. Nobil. affert: 'Α. Θ. λαοῦ μου. Σ. ἐπιλάθωνται ὁ λ. σου τοῦ π. σου. Cod. 264: 'Α. Θ. ἀντιλαμβανόμενος (?) λαοῦ μου. Σ. ἐπιλάθωνται (sic) ὁ λαός μου. Syro-hex. in textu habet, μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ ὀνόματός σου; in marg. autem: 'Ο 'Εβρ. Ε'. *ubi quae populum meum (ܡܘܠܘܫܘܢܐ ܡܘܠܘܫܘܢܐ) ܡܘܠܘܫܘܢܐ ܡܘܠܘܫܘܢܐ. Σ. μήποτε ἐπιλάθωνται (ܡܘܠܘܫܘܢܐ) ὁ λαός μου.* Hieron. in Epist. ad Sun. et

Fret. 33: "*Ne occidas eos, ne quavislo obliviscantur populi tui.* Pro quo in Græco scriptum est, *legis tuas;* sed in LXX et in Hebraeo non habet, *populi tui,* sed, *populi mei,* et a nobis ita versum est." ¹² Theodoret., Nobil. Colb. unus pro κάθελε habet *κατάγαγε,* male. Euseb. affert: Σ. ἀναστάτωσαν αὐτοὺς τῇ δ. σου. Syro-hex.: Σ. ἀναστάτωσαν (ܡܘܠܘܫܘܢܐ) αὐτοὺς, καὶ κάθελε (ܡܘܠܘܫܘܢܐ) αὐτοὺς τῇ δυνάμει σου. ¹³ Theodoret. Euseb. affert: Σ. ἀμαρτία τ. σ. αὐτῶν, καὶ τῷ λόγῳ κ.τ.έ. Syro-hex. ܡܘܠܘܫܘܢܐ ܡܘܠܘܫܘܢܐ. ¹⁴ Euseb., Theodoret., Nobil. et Cod. 268; e quibus Theodoret. et Cod. 268 legunt et distinguunt: *λαλοῦντας συντέλεσον* ἐν θυμῷ κ.τ.έ. Syrus affert: Σ. ἀρὰν καὶ ψεῦδος λαλοῦντες (ܡܘܠܘܫܘܢܐ ܡܘܠܘܫܘܢܐ). ¹⁵ Euseb., a Montef. praetermissus. ¹⁶ Euseb., Theodoret., Nobil. et Cod. 268. Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܘܠܘܫܘܢܐ ܡܘܠܘܫܘܢܐ. ¹⁷ Nobil., Vat. ¹⁸ Euseb. Montef. uescio unde, edidit: 'Α. ἀνακαμπτέωσαν ἑσπέρας, ὀχλάσουσιν ὡς κύων, περιερχόμενοι

Σ. ἀνακαμπτέτωσαν ἐσπέρας, θορυβείτωσαν ὡς κύνες, περιερχόμενοι πόλιν.¹⁹ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁰

- 16. **וַיִּגְעוּ וַיִּלְיִנוּ אֲלֵינוּ לֹא-סָבַלְנוּ לִבְנֵי-יִשָׁי.** *Ipsi vagabuntur ad edendum, si non saturati fuerint, et (famelici) pernoctaverint (s. et murmurabunt). Ο'. αὐτοὶ διασκορπίσθονται τοῦ φαγεῖν, ἐὰν δὲ μὴ χορτασθῶσι, καὶ γογγύσουσιν. 'Α. αὐτοὶ σαλευθήσονται τοῦ φαγεῖν, ἐὰν μὴ ἐμπλησθῶσι, καὶ γογγύσωσι.²¹ Σ. βεμβόμενοι, ἵνα μὴ ἀχόρταστοι ἀλισθῶσιν.²²*
- 17. **וַיִּבְרַח לְבַרְכָּהּ בְּיַמֵּינוּ.** *Et praedicabo in mane benignitatem tuam. Ο'. καὶ ἀγαλλιάσομαι τὸ πρωτὶ τὸ ἔλεός σου. Σ. καὶ ὑμνήσω κατ' ἄρθρον τὸ ἔλεός σου.²³*

PSALM. LIX (Hebr. lx).

- 1. **לְמַלְאָכֵינוּ עַל-שָׁשֶׁת יָמֵינוּ מִן-הַיָּם.** *Praeceptorum super Susan testimonii, scriptum (carmen) Davidi ad docendum. Ο'. εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις ἔτι εἰς στηλογραφίαν τῷ Δαυὶδ εἰς διδασχὴν. 'Α. τῷ νικητικῷ ἐπὶ κρίνων μαρτυρίας ταπεινοῦ τελείου τοῦ Δαυὶδ...¹ Σ. ἐπινίκιον ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων μαρτυρία τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀμώμου τοῦ Δαυὶδ εἰς διδασχὴν.²*

בְּהִצְוֹתוֹ אֶת-אֲרָם וְאֶת-אֲרָם צוּבָה וַיִּשָּׁב וַיִּבֹּא בְּנֵי-מִלְחָמָה שָׁנִים וַיִּבֹּא בְּנֵי-מִלְחָמָה וַיִּבֹּא בְּנֵי-מִלְחָמָה. *Quum bellum gereret cum Mesopotamia et cum Syria Soba; et reversus est Joab, et percussit Idumaeos in valle salis duodecim millia. Ο'. ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν Μεσοποταμίαν Συρίας, καὶ τὴν Συρίαν Σοβάλ. καὶ ἐπέστρεψεν Ἰωάβ, καὶ ἐπάταξε τὴν φάραγγα (alia exempl. τὸν Ἐδῶμ ἐν τῇ φάραγγι) τῶν ἄλῶν, δώδεκα χιλιάδας. Σ. ὁπότε ἐμπρήσας τὴν Συρίαν τῆς Μεσοποταμίας, καὶ τὴν Συρίαν Σωβάλ, [καὶ] ἀνέστρεψεν, καὶ ἐπάταξε τὸν Ἐδῶμ ἐν τῇ φάραγγι τοῦ ἄλδος, δώδεκα χιλιάδας.³*

- 3. **וַיִּתְּנֵנוּ לְיְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ לְיְהוָה.** *Deus, rejecisti nos, dirupisti nos. Ο'. ὁ θεός, ἀπόσω ἡμᾶς, καὶ καθεῖλες ἡμᾶς. Σ. ὁ θεός, ἀπεβάλου ἡμᾶς, καὶ διέκοψας ἡμᾶς.⁴*
- 4. **וַיִּרְעַב וַיִּרְעַב וַיִּרְעַב וַיִּרְעַב.** *Iratus es, reficies nos. Ο'. ἀργίσθης, καὶ φκτείρησας ἡμᾶς. 'Α. θυμωθείς μετέστρεψας ἡμᾶς.⁵ Σ. ἀργίσθης, καὶ περιήγαγες ἡμᾶς.⁶ Ε'.... καὶ περιεκύκλωσας ἡμᾶς.⁷*
- 4. **וַיִּתְּנֵנוּ לְיְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ לְיְהוָה.** *Concussisti. Ο'. συνέσεισας. Σ. discepsisti.⁸*
- וַיִּתְּנֵנוּ לְיְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ לְיְהוָה.** *Nam vacillat. Ο'. ὅτι ἐσαλεύθη, 'Α. ὅτι ἤρθη (s. ἐπήρθη).⁹*

πόλιν (βεμβόμενοι). Quae ex Symmacho interpolata esse quivis videt. ¹⁹ Euseb. (qui pro ἐσπέρας, εἰς ἡμέραν habet), Theodoret., Nobil., Vat. Montef. nullo, ut videtur, auctore εἰς ἐσπέραν edidit. Syrus affert: **وَجَعَلَ نَفْسَهُ**. **وَجَعَلَ نَفْسَهُ**. **وَجَعَلَ نَفْسَهُ**. ²⁰ Nobil., Vat. ²¹ Cod. 264. Nobil., Vat. tantum afferunt: 'Α. ἐὰν μὴ ἐμπλησθῶσι. ²² Euseb., Theodoret., Nobil. Syro-hex. **وَجَعَلَ نَفْسَهُ**. **وَجَعَلَ نَفْسَهُ**. **وَجَعَلَ نَفْسَهُ**. Mendose Cod. 268: Σ. ἵνα μὴ ἀχόρταστοι εὐρεθῶσιν. ²³ Euseb. Syro-hex.: Σ. ὑμνήσω κατ' ἄρθρον (وَجَعَلَ نَفْسَهُ).

PSALM. LIX. ¹ Montef. ex Euseb. et ex uno Regio edidit: 'Α. τῷ νικ. τοῖς ἀλλοτριωθησομένοις ἐπὶ κρίνων ταπεινοῦ κ.τ.έ., omisso μαρτυρίας, quod Euseb. disertè agnoscit, et assumpto, nescio quo auctore, τοῖς ἀλλοτριωθησομένοις, quod ex versione LXXviralī τοῖς ἀλλοιωθησομένοις huc migrasse

videtur. Cf. ad Psal. lxxix. 1. ² Euseb., qui εἰς διδοχὴν perperam scribit. Hic quoque Montef. past Nobil. et Drusium μαρτυρία omisit. ³ Euseb. Pro ἐμπρήσας Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 215 ἐνέπρησας corrigit, incuria, opinor, pro ἐνέπρησε. Cum vero Joabi nomen, casu an ex proposito, tacerit Sym., potius delendum videtur καὶ ante ἀνέστρεψεν, ut Davidi ipsi Idumaeorum clades vindicetur, juxta narrationem sacram, 2 Reg. viii. 13. ⁴ Euseb., et Origen. Opp. T. II, p. 737. "Sic Colbert. unus; alter vero Colbert. ἔκοψας."—Montef. ⁵ Euseb., Origen., Nobil. et duo Regii. ⁶ Euseb., Nobil. ⁷ Euseb. affert: Ε'. καὶ περιεκύκλωσαν (sic) ἡμᾶς; sed paulo post, καὶ περιήγαγες ἡμᾶς. Correximus περιεκύκλωσας. ⁸ Syro-hex. **وَجَعَلَ نَفْسَهُ**. Vox Syriaca commutatur cum ἔρηξε, ἔσχισε, et sim. Vid. Job. xxxi. 37. Jesai. xxxvi. 22. Ezech. xxxviii. 20 in Syro-hex. ⁹ Syro-hex. **وَجَعَلَ نَفْسَهُ**.

5. הַשְׁקִינֵנוּ יַיִן תַּרְעֵלָה. *Potare fecisti nos vinum titubationis.* Ο'. ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως. 'Α. ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον καρώσεως.¹⁰ Σ. . . οἶνον σάλου.¹¹

6. נָתַתָּה לִירֵאָיִךְ נֶכֶד לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קֶשֶׁט. *Destisti timentibus te vexillum ad elevandum se (s. ad conjiciendum se in fugam) propter veritatem.* Ο'. ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου. 'Α. ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σύσσημον, τοῦ σημειοῦσθαι ἀπὸ προσώπου βεβαιότητος. Σ. ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείον, εἰς τὸ ἐκφυγεῖν ἀπὸ προσώπου τοξεύματος.¹²

8. אֱלֹהִים דָּבַר בְּקִרְבּוֹ. *Deus locutus est in sanctitate sua.* Ο'. ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ. 'Α. ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἡγιασμένῳ αὐτοῦ.¹³

אֶעֱלֶינָהּ וְאֶחְלֶקֶהּ שִׁכְמָה. *Exsultabo, dividam Sichem.* Ο'. ἀγαλλιᾶσομαι, καὶ διαμεριῶ Σίκιμα. 'Α. γαυριάσομαι . . . Σ. γαυριάσω, καὶ διανεμήσω Σίκιμα.¹⁴

וְעַמְקֵי סִבְוֹת אֶמְדִּיד. *Et vallem Succoth dime- liar.* Ο'. καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω. 'Α. (καὶ) κοιλάδα συσκιασμῶν καταμετρήσω.¹⁵

9. כֹּעַר רֹאשִׁי. *Robur capitis mei.* Ο'. κραταί-

ωσις τῆς κεφαλῆς μου. Σ. ἰσχύς τῆς ἀρχῆς μου.¹⁶

9. יְהוָה מִחֻקֵּי יִשְׂרָאֵל. *Judas est legislator meus.* Ο'. 'Ιούδας βασιλεὺς μου. 'Α. 'Ιούδας ἀκριβαστής μου.¹⁷ Σ. 'Ιούδας προτάσσαν ὁ ἐμός.¹⁸ Θ. 'Ιούδας ἀκριβαζόμενος μου.¹⁹

10. מוֹאָב כִּי יָרַח מֵי. *Moab olla lotionis meae.* Ο'. Μωάβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. 'Α. Μωάβ λέβης λουτροῦ μου.²⁰ Σ. Μωάβ λέβης ἀμεριμνίας μου.²¹ 'Ο Σύρος· κάδος τῆς πλύσεώς μου.²² Aliter: 'Ο Σύρος· λεκάνη τῆς καταπατήσεώς μου.²³

עַל אֶדְוִם אֶלְיָהּ. *Super Edom projeciam calceum meum.* Ο'. ἐπὶ τὴν 'Ιδουμαίαν ἔκτενω τὸ ὑπόδημά μου. Σ. ἐπὶ τὴν 'Ιδουμαίαν ἐπιβήσομαι τῷ ὑποδήματί μου.²⁴

עַל פִּלְשְׁתִּים תִּשְׁמַע הַתְּרוּעָה. *De me, O Philistaea, clamorem ede.* Ο'. ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν. 'Α. ἐπ' ἐμὲ Φυλιστιαία ἡταιρήσατο. Θ. ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ἐφιλίασαν.²⁵

11. עִיר מְצוּר. *In urbem munitam.* Ο'. εἰς πόλιν περιοχῆς. 'Α. . . πολιορκίας.²⁶ Σ. εἰς πόλιν πεφραγμένην (s. περιπεφραγμένην).²⁷

12. הֲלֵאֵלֹהִים תַּחַן תַּחַן לֹא נִתְּנָנוּ וְלֹא נִתְּנָנוּ אֶלֵּי הֵאֵלִים. *Nonne tu, Deus, rejecisti nos? et non egredieris, Deus, cum exercitibus nos-*

¹⁰ Theodoret. et unus Regius. Apud S. Athanas. Opp. T. I, p. 1101 pro οἶνον legitur οἶνον. Euseb. affert: 'Α. οἶνον καρώσεως. Nobil.: 'Α. καρώσεως. Syro-hex. . . .
¹¹ Euseb. Nobil. et Syro-hex.: Σ. σάλου (سالى).
¹² Euseb. Syro-hex. affert: 'Α. βεβαιότητος (بصايتة). Σ. τοξεύματος (توسيم).
¹³ Euseb. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Idem. Syrus affert: 'Α. συσκιασμῶν (سكياتم).
¹⁶ Euseb., Colb. unus. Syro-hex. . . . Parsons. e Cod. 268 affert: Σύμ. ὁ πρόμαχος μου, ex interpretatione, ut videtur. Sic Theodoret.: ἀντὶ δὲ τῆς κεφαλῆς μου, ὁ Σύμ. ἀρχῆς μου τέθεικε· ἀντὶ τοῦ, πρόμαχον αὐτὸν ὡς πάλαι καταστήσω.
¹⁷ Euseb., Nobil., Vat. ¹⁸ Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Σ. ἀκριβῆς (أكراب) μου. Est Theodotionis, ut videtur. ¹⁹ Nobil., Vat. Nobil. subjungit: "Ceteri, ut LXX." Rectius Vat.: (Θ.) τὰ ἐξῆς ὁμοίως τοῖς Ο'.

²⁰ Euseb., Theodoret. (qui τοῦ λουτροῦ habet), Nobil. Syro-hex.: 'Α. Ε'. λουτροῦ (لوترو) μου. ²¹ Euseb., Nobil. Syro-hex.: Σ. ἀμεριμνία μου (امريمنيا). Cf. ad Psal. cvii. 10. ²² Theodoret. Nobil. affert: 'Ο Σύρος· κάδος πλύσεως (sic) μου. ²³ Sic Montef., ex Agellio, ut videtur, qui Theodoretum auctorem falso appellat. Nobil. tantum affert: Aliud schol. ὁ Σύρος· λεκάνη. ²⁴ Euseb. Syro-hex. sine titulo: . . . Hieron.: super Idumaeam incedam calceamento meo. ²⁵ Euseb., et "duo codd." Syrus affert: . . . (Cod. B. . .). Hieron.: mihi Palaestina foederata est. ²⁶ Syro-hex. . . . Cf. Jerem. xix. 9 in Syro-hex. ²⁷ Euseb. et Theodoret.: Σ. πεφραγμένην. Nobil.: Σ. πόλιν περιπεφραγμένην. Syro-hex. . . .

tris? Οὐ. οὐχὶ σὺ, ὁ θεὸς, ὁ ἀποσάμενος ἡμᾶς; καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ, ὁ θεὸς, ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν; Σ. εἰ μὴ σὺ, ὁ θεὸς, ὁ ἀποβαλλόμενος ἡμᾶς, καὶ μὴ προσελθὼν ἐν ταῖς στρατεύσεσιν ἡμῶν;²⁸

13. **דַּבְּרָה לִּנְוִי עֵזְרָת מִצָּר שְׂוִיָּה וְתַעֲזֵב נַפְשִׁי**. Da nobis auxilium ex angustiis, nam vana est salus hominis. Οὐ. δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως ('Α. ἀπὸ θλίβουτος²⁹), καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου. Σ. δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, ματαία γὰρ σωτηρία ἀνθρώπου.³⁰

14. **בַּוּס**. Conculcabit. Οὐ. ἐξουδενώσει. 'Α. Σ. συμπατήσει.³¹

PSALM. LX (Hebr. lxi).

1. **לְמַנְעַץ עַל-בְּנֵינָתָא לְדָוִד**. Praecentori super Neginah Davidi. Οὐ. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ Δαυίδ. Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίων τοῦ Δαυίδ.¹

3. **מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אָקָרָה**. A fine terrae ad te clamabo. Οὐ. ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα. 'Α. ἀπὸ τελευταίου τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐπικαλέσομαι. Σ. ἀπὸ περάτων τῆς γῆς σὲ ἐπικαλοῦμαι. Ε'. ἀπὸ περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ κεκράξομαι.²

בְּעַטְמִי לִבִּי. Dum languescit cor meum. Οὐ. ἐν τῷ ἀκηδιαῖσαι τὴν καρδίαν μου. Σ. ἐν τῷ ἀδημονεῖν τὴν καρδίαν μου.³

3, 4. **בְּצִוְרֵי-יְרוּסָם מִמֶּנִּי תִנְחַנְנִי; כִּי-יֵהְיֶינָה מְחַסְּתָא לִּי מִגְּדֵל-עֵץ מִפְּנֵי אוֹיֵב**. In rupem quae elevatur prae me, duces me; quia fuisti refugium mihi,

turris fortitudinis a facie inimici. Οὐ. ἐν πέτρῃ ὑψώσάς με, ὠδήγησάς με, ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ. 'Α. ἐν στερεῷ ὑψώθητι παρ' ἐμὲ, καθοδηγήσεις με . . . πύργος κράτους . . . Σ. ὅταν στερεὸς καταπαίρεται μου, ὀδηγήσεις με· ἐγένου γὰρ ἀφοβία μου, πύργος ὑψηλός (s. ὄχυρός) ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.⁴

5. **אָגִיגָה בְּחַלְוֵיךָ עוֹלָמִים**. Commorabor in tentorio tuo perpetuo. Οὐ. παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί σου ('Α. ἐν σκέπη σου⁵) εἰς τοὺς αἰῶνας. Σ. παροικήσω ἐν τῇ σκηνῇ σου δι' αἰῶνος.⁶

אֶפְרָח בְּסִתְרֵי כַנְפֶיךָ. Confugiam in latibulo alarum tuarum. Οὐ. σκεπασθήσομαι ἐν σκέπη τῶν πτερύγων σου. 'Α. ἐλπίσω ἐν ἀποκρύφῳ πτερύγων σου.⁷ Σ. εὐθαρσῆσω ἐν τῇ σκέπη τῶν πτερύγων σου.⁸

6. **כִּי-תִשְׂמָחַת אֱלֹהִים שְׂמֵחָתָא לְנֹרָיָךְ**. Nam tu, Deus, exaudisti vota mea. Οὐ. ὅτι σὺ, ὁ θεὸς, εἰσήκουσας τῶν προσευχῶν μου. 'Α. ὅτι σὺ, ὦ θεέ, ἤκουσας τῶν εἰχῶν μου. Σ. σὺ γὰρ, ὦ θεὸς, εἰσήκουσας τῶν προσευχῶν μου.⁹

7, 8. **יָמִים עַל-יַמֵּי-מַלְכֵךְ תּוֹסֵף הַשָּׁנֹתַי כְּמֹדֶר**; **יָדָר; יָשָׁב עוֹלָם לְפָנַי אֱלֹהִים**. Dies diebus regis adjicies; anni ejus erunt secundum generationem et generationem: sedebit perpetuo coram Deo. Οὐ. ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας βασιλέως προσθήσεις, τὰ ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς· διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Σ. ἡμέρας ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως προσθήσεις, ἔτη αὐτοῦ ἐφ' ὅσον γενεὰ καὶ γενεὰ· οἰκήσει αἰωνίως ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ.¹⁰

²⁸ Euseb. Syrus affert: Σ. καὶ μὴ προσελθὼν (לֹא מִבֹּאֵה). ²⁹ Syro-hex. + **בְּגִטָּה**. Bugatus vertit, de angustia; sed cf. ad Psal. xxxi. 7.

³⁰ Theodorēt., et "MSS." Nobil. affert: Σ. ματαία γάρ. Aliter Eutlym.: Σ. σὺ δὸς ἡμῖν β., ματαία γάρ ἢ παρὰ ἀνθρώπου σ.

³¹ Syro-hex. + **בְּמַסְפֵּי**. Cf. ad Psal. xliii. 6.

PSALM. LX. ¹ Syro-hex. + **בְּמַסְפֵּי**.

² Euseb. ³ Euseb., Reg. unus. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἐν τῷ ἀδημονεῖν τὴν κ. μου (בְּעַטְמִי לִבִּי). ⁴ Euseb., qui Symmachi versionem bis adducit, prima vice ὑψηλός,

altera vero ὄχυρός legendo. Syro-hex. tam Aquilae quam Symmacho continuat: ὅταν στερεὸς καταπαίρεται (s. καταπαρηται) μου, ὀδηγήσεις με· ἐγένου γὰρ ἀφοβία μου. Syriace: **אֶפְרָח בְּסִתְרֵי כַנְפֶיךָ עוֹלָמִים**. ⁵ Syro-hex. + **בְּחַלְוֵיךָ**. ⁶ Heraclēota in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 197. ⁷ Cod. 264.

⁸ Heraclēota in continuatione. Cod. 264 affert: Σ. εὐθαρσῆσω τῇ σκέπη τῶν πτ. σου. ⁹ Euseb. ¹⁰ Euseb., Reg. unus. Syro-hex. affert: Σ. ἐφ' ὅσον γενεὰ καὶ γενεὰ οἰκήσει (בְּיָמֵי מַלְכֵךְ תּוֹסֵף הַשָּׁנֹתַי).

8. **יְנַצְּרֵהוּ מִן יַד יְנָצְרָהוּ.** *Gratiam et veritatem fac eum tueantur.* Ο'. έλεος και αλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει αὐτῶν; 'Α. έλεος και αλήθεια διατηρήσουσιν αὐτόν.¹¹ Σ. έλεος και αλήθεια περιφράζει αὐτόν.¹² Ε'. Σ'. έλεος και αλήθεια ἀπὸ σοῦ φυλάξουσιν αὐτόν.¹³

9. **יִשְׁלַח לִּי יְיָ יוֹם יוֹם.** *Ut reddam vota mea per singulos dies.* Ο'. τοῦ ἀποδοῦναι με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. Σ. ἀποδιδούς τὰς εὐχάς μου καθ' ἐκάστην ἡμέραν.¹⁴

PSALM. LXI (Hebr. lxii).

1. **לְמַצְּנֵי עַל-יְדֵיהֶם מִזְמֹר לְדָוִד.** *Praecentori super Idithun canticum Davidi.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Ἰδιθούμ ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Α. τῷ νικοποῦῳ περὶ τοῦ Ἰδιθούμ μελωδία τοῦ Δαυίδ.¹ Σ. ἐπινίκιος διὰ Ἰδιθούμ, φῶδῃ εἰς Δαυίδ.²

2. **יְהִי לִּי שִׁתִּיתִּי דְּיָמֵיךָ יְיָ אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי.** *Profecto ad Deum (dirigitur) silentium (expectatio) animae meae.* Ο'. οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχὴ μου; Σ. πλὴν πρὸς τὸν θεὸν ἡρεμεί ἡ ψυχὴ μου.³

3. **צִרְיָהּ צִרְיָהּ.** *Profecto ipse petra mea.* Ο'.

καὶ γὰρ αὐτὸς θεὸς μου. Σ. μόνος γὰρ αὐτὸς κραταίωμα (μου).⁴

3. **רַבָּה מְוִתְנֵנִי לֵל.** *Non movebor multum.* Ο'. Ε'. οὐ μὴ σαλευθῶ ἐπὶ πλείον. 'Α. (οὐ) σφαλῆσομαι πολλήν.⁵

4. **עַד-עַד וְתַתְּנוּ לִי וִירְוִי.** *Quousque irruitis in virum?* Ο'. ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἀνθρώπον; 'Α. ἕως τίνος ἐπιβουλεύετε...⁶ Σ. ἕως τίνος ματαιοπονήσετε ἐπ' (s. κατ') ἀνδρός;⁷

כִּקְרִיר נִשְׁוִי גֵרֵר הַהַר הַהַר. *Quasi paries inclinans et murus subversus.* Ο'. ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ. Σ. ὡς τοίχος ἐσφαλμένος, καὶ ὡς φραγμὸς ὠσθείς.⁸

5. **וְיִצְוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ.** *Utique ex dignitate ejus deliberant depellere eum, diligunt mendacium.* Ο'. πλὴν ("Ἄλλος" ὁμως⁹) τὴν τιμὴν μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι, ἔδραμον ἐν δίψει. Σ. πλὴν (s. ὁμως) ἀπάραντες ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι συνευδόκησιν ἐν ψεύσματι.¹⁰ "Ἄλλος" πλὴν (s. ὁμως) ἀπὸ ἐπάρσεως (s. ἐπάρματος) μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι...¹¹

כִּזְבִּי. *Mendacium.* Ο'. ἐν δίψει.¹² 'Α. ἐν διαψεύσματι. Σ. ἐν ψεύσματι. Ε'. ἐν ψεύδει. 'Ἐτέρα ἔκδοσις ἐν δόλῳ.¹³

6. **דְּמִי.** *Sile.* Ο'. ὑποτάγηθι. 'Α. σίγησον.¹⁴

¹¹ Euseb. Syro-hex. **יְנַצְּרֵהוּ מִן יַד יְנָצְרָהוּ.** Symmacho, non Aquilae, tribuunt S. Athanas. (Opp. T. I, p. 1254), et Cod. 268. ¹² Euseb., Reg. unus, et Cod. 264; itemque Colb. unus, qui habet περιφράξουσιν. ¹³ Euseb. ¹⁴ Euseb., Reg. unns. Montef. edidit, καθ' ἡμέραν.

PSALM. LXI. ¹ "Duo MSS. et Eusebius."—Montef. Euseb. affert: 'Α. περὶ τοῦ Ἰδιθούμ. Syro-hex. **לְמַצְּנֵי עַל-יְדֵיהֶם מִזְמֹר לְדָוִד.** Montef. bis edidit Ἰδιθούμ, invito Euseb. ² Euseb., Theodoret., Nobil. (qui Ἰδιθούμ habet), Vat. ³ Syro-hex. **יְהִי לִּי שִׁתִּיתִּי דְּיָמֵיךָ יְיָ אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי.** ⁴ Syro-hex. **יְהִי לִּי שִׁתִּיתִּי דְּיָמֵיךָ יְיָ אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי.** Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlviii. i. ⁵ Euseb. ⁶ Idem. Hieron. **עַד-עַד וְתַתְּנוּ לִי וִירְוִי.** ⁷ Syro-hex. **עַד-עַד וְתַתְּנוּ לִי וִירְוִי.** Euseb. affert: Σ. ἕως τίνος ματαιοπονήσετε; ⁸ Syro-hex. **כִּקְרִיר נִשְׁוִי גֵרֵר הַהַר הַהַר.**

כִּקְרִיר נִשְׁוִי גֵרֵר הַהַר הַהַר. Sic oscitantius edidit Bugatus, vertens: *Sicut paries effossus* etc. Sed pro **כִּקְרִיר**, quae, ni fallor, vox nulla est, tres codd. **כִּקְרִיר** habent (Pesch. **כִּקְרִיר**), a **כִּקְרִיר**, declinavit, quod cum Graeco σφάλλειν commutavit Noster Job. xviii. 7. ² Coislin. unus. ¹⁰ Syro-hex. **וְיִצְוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ.** Bugat. vertit: *Verumtamen quum sublevarent, cogitaverunt repellere benevolentiam, quia (vel ut) simul in mendacio.* Sed arcte jungendum **וְיִצְוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ**, Graece fortasse συνευδόκησιν, ut apud Sym. ad Psal. lxi. 2 **συσκεψίς** sonat **וְיִצְוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ.** ¹¹ Syro-hex. sine nom. interp.: **וְיִצְוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ יְרֵצוּ.** ¹² Euseb. notat: Σφάλμα τι γραφικὸν γεγονέναι ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα συνίβη χρόνις, ὥστε ἀπὸ τοῦ, ἐν ψεύδει, ἐν δίψει γεγραφήναι. Solus Syro-hex. ἐν ψεύδει (**כִּזְבִּי**) legit. ¹³ Euseb. ¹⁴ Syro-hex. **דְּמִי.** Cf. ad Psal. xxxvi. 7.

7. וְשֹׁמֵר לֹא. *Non movebor.* Οὐ μὴ μεταναστεύσω. Ἀ. Σ. οὐ σφαλῆσομαι.¹⁵

8. וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Super Deo salus mea et gloria mea; petra fortitudinis meae, spes mea in Deo.* Οὐ. ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου ὁ θεὸς τῆς βοήθειας μου, καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ. Ἀ. ἐπὶ θεῷ σωτήριόν μου καὶ δόξα μου στερεὸς κράτους μου, ἐλπίς μου ἐν θεῷ.¹⁶

9. וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Confidete in eo in omni tempore, populus.* Οὐ. ἐλπίζατε ἐπ' αὐτόν, πᾶσα συναγωγή λαοῦ. Ἀ. Σ. ἀμεριμνεῖτε ἐν αὐτῷ ἐν παντὶ καιρῷ, λαός.¹⁷

וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Refugium nobis.* Οὐ. βοηθὸς ἡμῶν. Σ. ἀφοβία ἡμῶν.¹⁸

10. וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Utique vanitas sunt filii hominis (ignobiles), mendacium filii viri (nobiles), ita ut in bilance ascendant.* Οὐ. πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων (Ἀ. τοῦ ἀνθρώπου¹⁹), ψευδεῖς οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι. Σ. (πλὴν) ἀτμός . . . ψευδεῖς υἱοὶ ἀνδρῶν διὰ ζυγῶν deficientium.²⁰ Θ. πλὴν ἀτμῖς υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς υἱοὶ ἀνδρῶν ὡς ῥοπή ζυγοῦ.²¹

וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Ipsi prae vanitate pariter.* Οὐ. αὐτοὶ ἐκ ματαιότητος ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. αὐτοὶ ματαιοῦνται ὁμοῦ.²²

11. וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Ne confidatis in oppressione.* Οὐ. μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν. Σ. μὴ πεποιῖσθε ἐπὶ πλεονεξία ἀδικῶ.²³

11. וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Et in rapina spem vanam ne collocetis.* Οὐ. καὶ ἐπὶ ἀρπάγματα μὴ ἐπιποθεῖτε. Ἀ. καὶ ἐν βία μὴ ματαιοῦσθε.²⁴ Σ. καὶ ἐπὶ ἀρπαγμα μὴ γίνεσθε ἀτμῖς.²⁵ Θ. καὶ ἐπὶ ἀρπάγματι μὴ ματαιοῦσθε.²⁶

וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Divitiae si creverint, ne arponatis cor.* Οὐ. πλοῦτος ἐὰν βέη, μὴ προστίθεσθε καρδίαν. Σ. πλοῦτος ἐὰν καρποφορῇ, μὴ τάσσετε τὴν καρδίαν.²⁷

12. וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Semel locutus est Deus, bis hoc audivi, quod fortitudo est Deo.* Οὐ. ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεὸς, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι τὸ κράτος τοῦ θεοῦ. Ἀ. (ἐν) ἐλάλησεν ὁ θεὸς, καὶ δεύτερον ἐπήκουσα, ὅτι ἡ ἰσχύς τοῦ θεοῦ.²⁸ Σ. ἐν ἐλάλησεν ὁ θεὸς, καὶ δεύτερον ἤκουσα . . .²⁹

13. וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Et tibi, Domine, benignitas, quia tu reddis unicuique secundum opus suum.* Οὐ. καὶ σοῦ, κύριε, τὸ ἔλεος, ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἀ. καὶ σοὶ δέσποτα, τὸ ἔλεος· σὺ δὲ ἀπόδος κατὰ ἀνδρα ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.³⁰ Σ. καὶ σοῦ, δέσποτα, ελεῖν . . .³¹

PSALM. LXII (Hebr. lxiij).

1. וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְעַלְיוֹתָיו. *Canticum Davidi, dum esset in deserto Judae.* Οὐ. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτόν ἐν τῇ ἐρήμῳ

¹⁵ Euseb. Syro-hex. + 𐤒 𐤓 𐤕. ¹⁶ Euseb. ¹⁷ Euseb., qui soli Aquilae tribuit. Syro-hex. vero: 𐤒 𐤓 𐤕. ¹⁸ Syro-hex. + 𐤒 𐤓 𐤕. Cf. ad Psal. lx. 4. ¹⁹ Syro-hex. + 𐤒 𐤓 𐤕. ²⁰ Euseb. affert: Σ. ἀτμός. Syro-hex.: Σ. ψευδεῖς κ.τ.έ. (𐤒 𐤓 𐤕 𐤒 𐤓 𐤕). ²¹ Theodoret., qui ψευδεῖς legit, non ψεύδος, ut edidit Montef. Nobil. affert: Θ. πλὴν ἀτμῖς. Θ. ῥοπή ζυγοῦ. ²² Hanc interpretationem, πλὴν ἀτμῖς κ.τ.έ. non sine scrupulo Symmacho [et Theodotioni] tribuimus: nam Theodoretus et tres MSS. eam Theodotioni [soli] ascribunt, ac Euse-

bis ex Symmacho unam vocem ἀτμός affert.—Montef. ²³ Theodoret., Nobil. Syrus Symmacho continuat: 𐤒 𐤓 𐤕 + 𐤒 𐤓 𐤕. ²⁴ Syro-hex. 𐤒 𐤓 𐤕. ²⁵ Nobil., Vat. ²⁶ Ibidem. Pro ἀτμῖς Vat. mendose scribit ἀτμοί. Syrus Symmacho continuat: καὶ περὶ ἀρπάματος κ.τ.έ. (𐤒 𐤓 𐤕 𐤒 𐤓 𐤕). ²⁷ Nobil., Vat. ²⁸ Euseb. Syro-hex. affert: Σ. ἐὰν καρποφορῇ (𐤒 𐤓 𐤕 𐤒 𐤓 𐤕). ²⁹ Euseb. ³⁰ Colb. unus. ³¹ Euseb. Syro-hex. 𐤒 𐤓 𐤕 + 𐤒 𐤓 𐤕.

της Ἰουδαίας (alia exempl. Ἰουδαίας). Σ. φῶδ' τοῦ Δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἰούδα.¹ Ἄ. Σ. Ἰούδα. Θ. Ἰδουμαίας.²

2. אֱלֹהֵי מִי. Deus, Deus meus. Ὁ. ὁ θεός, ὁ θεός μου. Ἄ. Σ. θεὸς ἰσχυρὸς μου.³

לָהּ צִמְצָמָה. Satiavit te. Ὁ, καὶ οἱ λοιποὶ ἐδίψησέ σοι. Alia exempl. ἐδίψησέ σε.⁴

בְּשָׂרִי לָהּ בְּמַתָּה. Desiderio confecta est in te caro mea. Ὁ. ποσαπλῶς σοι ἡ σὰρξ μου. Ἄ. ἐπετάθη σοι ἡ σὰρξ μου.⁵ Σ. ἰμείρεται σου ἡ σὰρξ μου.⁶ Θ. ποσαχῶς (σοι) ἡ σὰρξ μου.⁷ Ε'. πολλαχῶς.⁸

בְּאֶרֶץ יַבֵּשׁ וְעַיִן וְעַיִן בְּלִי מַיִם. In terra sicca et languescente absque aqua. Ὁ. ἐν γῆ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ. Σ. ὡς ἐν γῆ διψάδι καὶ ἐκλύσει, μὴ ὑπάρχοντος ὕδατος.¹⁰

3. כִּן בִּקְרַשׁ הַחַיְתָּה לְרִאיוֹת עֲנֵה. Sic in sanctuario spectavi te, ad videndum potentiam tuam. Ὁ. οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὠφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου. Σ. οὕτως ἐν τῷ ἁγιάσμοι τὸ ὄραμα (σ. ἡ ὄρασις), τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου.¹¹

6. תִּשְׂבֵּעַ. Satiabitur. Ὁ. ἐμπλησθεῖη. Σ. ἐμπίπλαται.¹²

וְהִלְלֵהּ שִׁפְתַי רִנְנוֹת הַלְּלוֹתַי. Et labiis jubilorum laudabit os meum. Ὁ. καὶ χεῖλη ἀγαλλιᾶσεως αἰνέσει τὸ ὄνομά σου (alia exempl. τὸ στόμα

μου¹³). Σ. καὶ διὰ χειλῶν εὐφήμων ὑμνήσει σε τὸ στόμα μου.¹⁴

7. וְיִצְיָעֵנִי הַיְרֵוֹנֵי-חַסֵּךְ. Dum recordor tui super stratum meum. Ὁ. εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου. Σ. ἀναμνησκόμενός σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου.¹⁶

בְּהַגְהָהּ תִּירְמָשֶׁנָּה. In vigiliis meditor de te. Ὁ. ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ. Ἄ. ἐν φυλακαῖς φθέγγομαι ἐν σοί.¹⁸ Σ. καθ' ἐκάστην φυλακὴν ἐμελέτων σε.¹⁷

8. וּבְצִלְ כַּנְּפֵי הַיְרֵוֹנֵי-חַסֵּךְ. Et in umbra alarum tuarum jubilabo. Ὁ. καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἀγαλλιᾶσομαι. Σ. καὶ σκεπόμενος ἐν ταῖς πτέρυξίν σου ἀνευφήμουν.¹⁹

10. לְשׁוֹן יְבִקָּהּ אֶת-נְשָׁמַתִּי. Ad perniciem quaerunt animam meam. Ὁ. εἰς μάτην ἐζήτησαν τὴν ψυχὴν μου. Σ. ἀρᾶσαι (σ. διαρᾶσαι) ἠθέλησαν.¹⁹

12. יִתְהַלַּל לְכָל-הַשָּׁבָע בּוֹ. Laudabitur omnis qui jurat per eum. Ὁ. ἐπαινεθήσεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ. Ἄ. καυχήσεται (πᾶς) ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ.²⁰

קִשְׁרָה. Mendacium. Ὁ. ἀδिका. Ἄ. Σ. ψευδῆ.²¹

PSALM. LXIII (Hebr. lxiv).

1. לְדָוִד מִזְמוֹר מְחַצְצֵלַת. Praecentori canticum

PSALM. LXIII. ¹ Syro-hex. ... ² Vat. ³ Syro-hex. ... ⁴ Sic Comp., Ald., et codd. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 37: "Satiavit tibi anima mea. Pro quo in Graeco sit: Satiavit [in] te anima mea. Sed in Hebraeo non habet אֶתְּךָ, quod significat, te; sed לָהּ, quod ostenditur, tibi: quod et omnes interpretes transtulerunt." Vat. affert: Θ. ἐδίψησεν μ[ε] Ἄ. ὁμαίως τοῖς Ὁ. ⁵ Euseb. Theodoret., Nobil.: Ἄ. ἐπετάθη. ⁶ Vat. Montef. ex Eusebio edidit: Σ. ἰμείρεται σε ἡ σ. μ. Theodoret., Nobil.: Σ. ἰμείρεται. Syro-hex. ... ⁷ Vat. affert: Θ. πῶς ἀπλῶς (ποσαπλῶς) ἡ σ. μ. Theodoret., Nobil. et Cod. 268: Θ. ποσαχῶς. Cod. 264: Θ. πολλαχῶς. Diserte Euthym.: τὸ ποσαπλῶς, ποσαχῶς ἐξέδωκεν ὁ Θ. ⁸ Syro-hex. ... ⁹ Sic cum aster. Psalt. Gall. ¹⁰ Euseb. Pro eo quod ede-

batur διψάδει, διψάδι vel διψάδει rescribendum esse monuit Schleusner. in Nov. Thes. s. v. Syro-hex. Symmacho continuit: ... ¹¹ Syro-hex. ... ¹² Syro-hex. ... ¹³ Sic Comp., Ald., cum libris plurimis. Syro-hex. ... ¹⁴ Euseb., ubi se abest. Syro-hex. ... ¹⁵ Euseb., Reg. unus. Theodoret., Nobil., et "duo MSS." habent ἀναμνησκομαι, invito Syro-hex., qui affert: ... ¹⁶ Euseb. ¹⁷ Euseb., Theodoret. Colb. nuus, ἐμελέτων εἰς σέ. Syro-hex. affert: Ἄ. Σ. καθ' ἐκάστην φ. ἐμελέτων σε (ἡ σ. μ. ... ¹⁸ Euseb., Theodoret., Nobil., quorum duo posteriores εὐφήμουν legunt. ¹⁹ Syro-hex. ... ²⁰ Euseb. ²¹ Syro-hex. ...

Davidi. O' eis to τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
'A. τῷ ἱκοποῖ μολόδημα τοῦ Δαυίδ.¹

2. אָדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי בְּשֹׁרֵי קִרְיָתָיִם אֵינָנוּ אֲדֹנָיִם

יְיָ. Audi, Deus, vocem meam in loquela mea, a terrore hostis servas vitam meam. O' εισάκουσον, ὁ θεὸς, τῆς προσευχῆς (alia exempl. φωνῆς²) μου ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελού τὴν ψυχὴν μου ('A. διατηρήσεις τὴν ψυχὴν μου). Σ. εισάκουσον, ὁ θεὸς, τῆς φωνῆς μου προσλαλοῦντος, ἀπὸ ἐκπλήξεως ἐχθροῦ περιφράξεις τὴν ζωὴν μου.³

3. אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי בְּשֹׁרֵי קִרְיָתָיִם אֵינָנוּ אֲדֹנָיִם

Ocultes me a secreto malignorum, a turba operantium iniquitatem. O' ἐσκέπασάς (alia exempl. σκέπασόν⁴) με ἀπὸ συστροφῆς ('A. ἀπορρήτου. Σ. σκέψεως⁵) πονηρευομένων, ἀπὸ πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν. Σ. κρύψεις με ἀπὸ συσκέψεως κακούργων, ἀπὸ κυκλήσεως ἐργαζομένων ἀδικίαν.⁶

4. כְּחֶרֶב. Sicut gladium. O' ὡς βόμφαιαν. Οἱ λοιποὶ ὡς μάχαιραν.⁷

מִרְכָּבָה יִשְׁלֹחַ חֵץ כְּחֶרֶב. Tendunt sagittam suam, verbum amarum. O' ἐνέτειναν τόξον πρᾶγμα πικρόν. 'A. . . βῆμα πικρόν.⁸ Σ. ἐπλήρωσαν τὸ τόξον αὐτῶν λόγῳ πικρῷ.⁹ Θ. . . λόγον πικρόν.¹⁰

5. אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי בְּשֹׁרֵי קִרְיָתָיִם אֵינָנוּ אֲדֹנָיִם

Σ. κρυφῆ.¹¹

אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי בְּשֹׁרֵי קִרְיָתָיִם אֵינָנוּ אֲדֹנָיִם

Integrum. O' ζυμων. 'A. ἀπλοῦν.¹²

אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי בְּשֹׁרֵי קִרְיָתָיִם אֵינָנוּ אֲדֹנָיִם

Subito. O' ἐξάπινα. 'A. παραχρῆμα.¹³

6. אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי בְּשֹׁרֵי קִרְיָתָיִם אֵינָנוּ אֲדֹנָיִם

Obfirmant sibi verbum malum, consultant ad occultandum laqueos. O' ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρὸν, διηγῆσαντο τοῦ κρύψαι παγίδας. Σ. ἐκράτυναν (ἑαυτοῖς) λόγον πονηρὸν, εἰσηγήσαντο κρύψαι παγίδας.¹⁴

7. אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי בְּשֹׁרֵי קִרְיָתָיִם אֵינָנוּ אֲדֹנָיִם

ExcoGITANT pravitates; consummavimus (inquiunt) inventum excoGITatum, et intimum viti, et cor profundum. O' ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον ἐξερευῶντες ἐξερευήσει προσελεύσεται ἄνθρωπος, καὶ καρδία βαθεῖα. 'A. . . σκαλεύσει σκαλευόμενοι, (καὶ) ἔγκατον ἀνδρὸς καὶ καρδία βαθεῖα.¹⁵ Σ. ἐξηρεύνησαν ἐξευρήματα σύμπαντες ἐξερευήσει ἐξερευήσει μὲν ἐξ ἐγκάτων αὐτοῦ ἕκαστος καὶ καρδίας βαθείας.¹⁶ Θ. . . ἐξερευῶντες ἐξερευήσει. ¹⁷ διάνοια ἀνδρὸς καὶ καρδία βαθεῖα.¹⁸

8. אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי בְּשֹׁרֵי קִרְיָתָיִם אֵינָנוּ אֲדֹנָיִם

Sed jaculabitur in eos Deus; sagitta subitanea erunt plagae eorum. O' καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεὸς βέλος νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.

PSALM. LXIII. ¹ Syro-hex. ² Sic Comp., Ald., Syro-hex., et codd. Vat. in textu habet φωνῆς μου, cum nota: Οἱ Ο'. προσευχῆς μου. ³ Symmachi lectionem affert Euseb. notans: Οὐ γὰρ ὡς περὶ παρρησιῶν, ἀλλ' ὡς περὶ μελλόντων τὰ ὅλα εἴρηται καὶ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς ὁμοίως. Syro-hex. affert: 'A. Σ. διατηρήσεις τὴν ψυχὴν μου (אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי בְּשֹׁרֵי קִרְיָתָיִם אֵינָנוּ אֲדֹנָיִם). ⁴ Sic Comp., Ald., et codd. Syro-hex. ⁵ Origen. Opp. T. II, p. 744. ⁶ Euseb., qui συσκέψεων habet. Lectinnem συσκέψεως, non σκέψεως, diserte testatur Syrus: ⁷ Euseb. ⁸ Theodoret., Nobil. ⁹ Euseb., Nobil. (qui τόξον sine artic. habet). Theodoret.: Σ. ἐπλήρωσαν τόξον ἑαυτῶν λόγον πικρόν (Codd. 1 et 2, λόγον πικρῶν). Syrus affert: Σ. λόγῳ πικρῷ (אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ מִפְּנֵי בְּשֹׁרֵי קִרְיָתָיִם אֵינָנוּ אֲדֹנָיִם). ¹⁰ Theodoret., Nobil. ¹¹ Idem, et "cod. unus." ¹² Origen. l. c., Euseb. ¹³ Syro-hex.

¹⁴ Theodoret. et "MSS." Nobil., Euthym.: Σ. εἰσηγήσαντο. ¹⁵ Nobil. affert: 'A. σκαλεύσει σκαλευόμενοι; et mox: 'A. ἔγκ. ἀνδρὸς καὶ κ. β. Montef. post Drusium σκαλευόμενος edidit; et mox, tacito auctore, καρδίαν βαθείαν. Vat. vero: 'A. σκαλεύσει ἐσκαλευμένη (sic). ¹⁶ Graeca ad literam fecimus Syriaca: ¹⁷ Montef. membratim attulit: Σ. ἐξερευήσαν ἀνομίας σύμπαντες, ex Eusebio. Deinde: Σ. ἐξερευῶν (ex emendatione Drusii pro ἐξερευῶντες) ἐξερευήσει, quam versionem non Symmacho, sed Theodotioni vindicat Nobil. Postremo: Σ. ἐξ ἐγκάτων ἕκαστος καὶ καρδίας βαθείας, ex Nobilio, apud quem copula male abest. Vat. mendose affert: Σ. σύμπαντος ἐξερευησάμενος. ¹⁸ Nobil., Vat. Montef. ex Colb. edidit: Θ. καὶ διάνοιαν ἀνδρὸς καὶ καρδίαν βαθείαν (κατατοξῆσει ὁ θεός).

'Α. καὶ βόιζῃσει αὐτοὺς ὁ θεὸς, βέλη παρα-
χρήματα ἐγενήθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν.¹⁹ Σ.
ἀκοντίσει οὖν αὐτοὺς ὁ θεός· βέλος αἰφνίδιον
ἔσονται αἱ πληγαὶ αὐτῶν.²⁰ Θ. κατατοξεύσει
αὐτοὺς ὁ θεός...²¹

9. וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם. Et impingere facient
in semetipsos linguam suam. Ο'. καὶ ἐξουθέ-
νησαν αὐτὸν (alia exempl. καὶ ἐξησθένησαν
ἐπ' αὐτοὺς²²) αἱ γλώσσαι αὐτῶν. 'Α. καὶ
ἐσκανδάλισαν αὐτὴν ἐπ' αὐτοὺς αἱ γλώσσαι
αὐτῶν.²³ Σ. καὶ πταίσουσι καθ' ἑαυτῶν ταῖς
γλώσσαις αὐτῶν.²⁴ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', καὶ
ἐξησθένησαν αὐτόν.²⁵

9, 10. וְיַגִּידוּ כָּל-רֵאֵהָ בָּם : וְיִירָאוּ כָּל-אֲדָמָה
וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם. In fugam se conjicient
omnes qui viderint eos; et timebunt omnes
homines, et annuntiabunt opus Dei. Ο'. ἐταρά-
χθησαν πάντες οἱ θεωροῦντες αὐτούς· καὶ ἐφο-
βήθη πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα
τοῦ θεοῦ. Σ. τακίῃσονται (s. κατατακίῃσονται) πάντες
οἱ ὄρῳντες αὐτούς· καὶ ὄρῳντες πάντες ἄνθρωποι ἀναγγε-
λοῦσι τὰς πράξεις τοῦ θεοῦ.²⁶

PSALM. LXIV (Hebr. lxxv).

1. לְמַנְצֵחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר. Praecentori canti-
cum Davidi carmen. Ο'. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς

τῷ Δαυὶδ ✕ φῶδῃ. Σ. ἐπὶ κικὼν ἄσμα σαπίσι τοῦ
δαυὶδ.¹ 'Εν ἐνίοις δὲ ἀντιγράφοις πρόσκειται
φῶδῃ 'Ιερεμίου καὶ 'Ιεζεκιήλ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς
παροικίας, ὅτε ἐμελλον ἐκπορεύεσθαι. Ταῦτα
οὔτε τὸ 'Εβραϊκὸν ἔχει, οὔτε οἱ ἄλλοι ἐρμη-
νευταί, οὔτε οἱ Ο' ἐν τῷ ἔξαπλῷ.²

2. תִּיבִי הַלְלוּ אֱלֹהֵי צִיּוֹן. Tibi (debetur)
expectatio, laus, Deus, in Sione. Ο'. σοὶ πρέπει
ἔμνος, ὁ θεός, ἐν Σιών. 'Α. σοὶ σιωπῶσα αἰμαίσι,
θεὸς, ἐν Σιών.³

3. מִי יִשְׁמַע תְּפִלָּתִי עַד-בֹּשֶׁת. Qui audis
orationem, ad te omnis caro veniet. Ο'. εἰσά-
κουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ
ἦξει. 'Α. Ε'. ὁ εἰσακούων προσευχῆς ἕως πάσης σαρκὸς
ἦξει.⁴

4. דְּבַרֵּי עֲוֹנוֹתַי בְּרָבוּ מִנִּי. Verba iniquitatum prae-
valuerunt mihi. Ο'. λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνά-
μωσαν ἡμᾶς. 'Α. λόγοι ἀνομιῶν ἐδυναμώθησαν
παρ' ἐμέ. Σ. λόγοι ἀνομιῶν κατεδυνάστευσάν
μου. Ε'. ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ.⁵ Σ'.
ὁμοίως τοῖς Ο'.⁶

5. יָשׁוּב. Habitabit. Ο'. κατασκηνώσει. 'Α. σκη-
νώσει. Σ. κατασκηνώσει γάρ. Θ. κατοικήσει.⁷
קִרְבֵּי הַיְקִיָּלָה. Templi tui sancti. Ο'. ἅγιος ὁ
ναὸς σου. 'Α. ναὸ ἁγίου σου.⁸

7. מִכֵּן הָרִים בְּרוֹרֵם. Stabiliens montes robore suo.
Ο'. ἐτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχυί σου. Σ. ὅς
ἠδρασας ὄρη τῇ δυνάμει ἑαυτοῦ.⁹

¹⁹ Nobil. ²⁰ Idem. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἀκοντίσει
οὖν αὐτοὺς ὁ θεός· βέλος· αἰφνίδιοι κ.τ.έ. (וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם). ²¹ Nobil.
²² Sic Comp., Ald., Syro-hex., Psalt. Gall., cum libris plu-
rimis. ²³ Nobil., Vat. ²⁴ Nobil., Vat., quorum
uterque πταίονσι habet; hic autem καθ' ἑαυτούς. Syrus Aquilae et Symmacho continuat: וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם. ²⁵ Vat. ²⁶ Syro-hex.
וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם. ¹ Syro-hex. וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם. ² Syro-hex. וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם. ³ Nobil., Vat. ⁴ Syro-hex. וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם. ⁵ Nobil., Vat. ⁶ Syro-hex. וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם. ⁷ Nobil., Vat. ⁸ Syro-hex. וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם. ⁹ Nobil., Vat.

vertit: Tibi laus silet etc. Hieron.: Tibi silet (s. silens)
laus etc. ¹ Syro-hex. וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם. ² Sic Montef., notans:
"Lectioem Aquilae habent MSS. et Drusius; Symmachi
Eusehii, Theodoret. et Drusius. Sed ipsi legunt ἀνόμων.
Coislin. autem unus ἀνομιῶν, recte." Drusius post Nobil.
affert: 'Α. ἐδυναμώθησαν παρ' ἐμέ. Σ. κατεδυνάστευσάν μου (με
Vat.). Ε'. ἐκρατ. ὑπὲρ ἐμέ. Eadem habet Vat. Theo-
doret.: Σ. λόγοι ἀνόμων κατεδυνάστευσάν με. Euseb. tantum-
modo affert: Σ. κατεδυνάστευσαν. ³ Vat. ⁴ Idem.
⁵ Syro-hex. וְיִגִּידוּ עַל אֲלֹהֵיהֶם וְיִכְרְשׁוּהוּ עַל יְמֵימוֹ לְשׁוֹנָיִם. ⁶ Nobil., Vat.
"Sic Regius unus ex Didymo, Agellius et Drusius [No-
bil.]. Theodoret. vero habet ἐδράζων; cujus lectionem
confirmare videtur Euthym., qui sic vertit: Quod vero ait,
praeparans, Sym. dixit stabiliens. Subintelligitur autem

8. יָנַשׁוּ יַמֵּי יָנַשׁוּ פְּרָשָׁם לְמַחֲמֵי יָנַשׁוּ יַמֵּי יָנַשׁוּ

Comprescens strepitum patium, strepitum fluctuum eorum, et turbam gentium. O. ó συνταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης, ἤχους κυμάτων αὐτῆς, ταραχθήσονται τὰ ἔθνη. 'A. καταστέλων ἤχον θαλάσσης, θόρυβον κυμάτων αὐτῆς, καὶ ὄχλον φυλῶν.¹⁰ Σ. . . καὶ πλῆθος φυλῶν.¹¹ Θ. καταπραῦνων . . .¹² Ε'. δ καταπραῦνων . . .¹³

9. מִצְוָי בִּקְרַ וְעַרְבַ תְּרַנֵּן

Ortus mane et vespere jubulare facis. O. ἐξόδους πρωίας καὶ ἐσπέρας τέρψεις. 'A. . . αἰνοποιήσεις.¹⁴ Σ. τὰς προελεύσεις τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς ἐσπέρας ὑμνολογοῦσας ποιήσεις.¹⁵

10. וְרַבְרַבְתָּ אֶתְּ הָאָרֶץ

Visitas terram, et irrigas eam. O. ἐπεσκέψω τὴν γῆν, καὶ ἐμέθυσας αὐτήν. Σ. ἐπίσκεψαι τὴν γῆν, καὶ ποτιεῖς αὐτήν.¹⁶

וְרַבְרַבְתָּ אֶתְּ הָאָרֶץ. Copiose ditas eam. O. ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν. Σ. πολυκαρπία πλουτίσεις αὐτήν.¹⁷

וְרַבְרַבְתָּ אֶתְּ הָאָרֶץ. Rivus Dei plenus est aquae. O. ó ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων. 'A. διαιρέσεις θεοῦ πλήρεις ὑδάτων.¹⁸ Σ. ὀχετοῖς θεοῦ μεστοῖς ὑδάτων.¹⁹

10. תִּבְנֶן דְּגַגְתֵּן כְּרָנֵן תְּבִינָהּ

Paras frumentum eorum, quia sic fundasti eam. O. ἠτοίμασας τὴν τροφήν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἐτοιμασία. Σ. τελεσφορήσεις τὴν πανσπερμίαν αὐτῆς, ὅτι οὕτως ἤδρασας αὐτήν.²⁰

11. תְּבִינָהּ הַחֲמֵלָה

Sulcos ejus irriga. O. τοὺς ἀλλاکας αὐτῆς μέθυσον. Σ. τοὺς βουνοὺς αὐτῆς μεθύσεις.²¹ Ε'. τοὺς λόφους αὐτῆς μεθύσεις.²²

11, 12. וְנַחַת גַּתְּוֵי הַחֲמֵלָה

Deprimendo sulcos ejus, guttis liquefacis eam. O. πλῆθυνον τὰ γεννήματα αὐτῆς, ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται. Σ. ὑπὸ τῶν ρείθρων αὐτῆς, ταῖς ψεκάσιν χαννώσεις αὐτήν.²³ 'Ο Σύρος τοῖς δρόσοις.²⁴

11, 12. וְנַחַת גַּתְּוֵי הַחֲמֵלָה

Germini ejus benedicis: coronas annum bonitate tua, et orbitae (viae) tuae stillant pinguedinem. O. ἀνατέλλουσα. εὐλογῆσεις τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πίδητος ('A. πιάτος²⁵). Σ. τὸ βλάστημα αὐτῆς εὐλογῆσεις: στεφανώσεις τὸν ἐνιαυτὸν τοῖς ἀγαθοῖς σου, et ex densitate nubium tuarum ὀμβλωθήσονται λίπος.²⁶

substantivum verbum, est."—Montef. Graeca Euthymii sunt: τὸ δὲ, ἐτοιμάζων, ἐδράζων ἐξέθωκεν ὁ Σύμμαχος' συνακουῖται δὲ τὸ, ἐστίν. Sed Euseb. quoque affert: Σ. ἤδρασας ὄρη; et loca Theodoretī et Euthymii nihil definiunt. ¹⁰ Euseb. Syro-hex. affert: 'A. καταστέλων ἤχον θαλάσσιων (אֶתְּ הָאָרֶץ; הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ). ¹¹ Syro-hex. אֶתְּ הָאָרֶץ. אֶתְּ הָאָרֶץ. ¹² Euseb., Nobil. et Cod. 268. Inepte Cod. 264: Θ. κινῶν. ¹³ Euseb. ¹⁴ "Sic Euseb. qui, ut videtur, putavit esse nomen plurale; sed, ni fallor, est verbum, laudatibus."—Montef. Etiam Syrus affert: 'A. laudifactiones (אֶתְּ הָאָרֶץ). Singularis est idem, in textu legens: ἔξοδοι πρωίας καὶ ἐσπέρας τέρψεις (אֶתְּ הָאָרֶץ). ¹⁵ Sic ex Coll. stichographis scripto et Agellio edidit Montef. Consentit Syro-hex. אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ. Euseb. affert: Σ. τὰς πρ. τοῦ δ. καὶ τῆς ε. τὰς ὑμολογίας. Theodoret., Reg. unus, alii, quos memorat Schleusner. in Opusc. Crit. p. 221: τὰς πρ. τοῦ δ. καὶ τῆς ε. (τῇ ἐσπέραν Theodoret.) ὑμνολογοῦσι. ¹⁶ Theodoret. ¹⁷ Euseb., Theodoret., Nobil. Syro-hex. bauc

versionem Aquilae tribuit: אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ. ¹⁸ Coll. stichographis scriptus. ¹⁹ Idem, et Theodoret. Syro-hex. אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ. ²⁰ Sic Theodoret., Nobil. (sed hic πανσπερμίαν sine artic. legit), quibuscum facit Syro-hex., Symmacho continuans: אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ. Pro πανσπερμίαν Euseb. et idem Coll. σπερματίαν legunt. ²¹ Syro-hex. אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ. (Syr. אֶתְּ הָאָרֶץ ponitur pro βουνοι Luc. iii. 5. xxiii. 30 in Pesch., et semel (Ep. Jerem. 63 in marg.) a Syro nostro pro usitatore אֶתְּ הָאָרֶץ. Praeterea ἐπιβουῶν pro אֶתְּ הָאָרֶץ interpretatus est Sym. Hos. xii. 11, ubi vide.) ²² Coll. ²³ Syrus in continuatione: אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ. Euseb. affert: Σ. τὰς ψεκάσιν [αὐτῆς] χαννώσεις αὐτήν (καὶ τὸ βλάστημα αὐτῆς). ²⁴ "Reg. unus ex Theodoro."—Montef. ²⁵ Syro-hex. אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ. (Cod. A ad ἀνατέλλουσα (v. 11) ascribit, in vitis Codd. B. et C.) ²⁶ Syro-hex. אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ; אֶתְּ הָאָרֶץ. (Pro vocab. com-

- 13. יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר. *Stillant pascuæ deserti.* Ο'. πιανθήσεται τὰ ὄρη τῆς ἐρήμου. 'Α. γνοφωθήσονται τὰ ὄραϊα τῆς ἐρήμου. Σ. ὀμιχλωθήσονται αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου.²⁷
- 14. לְבָשׁוּ כָרִים וְעֲמִקִּים וְעֲרֵבֵי בָר יִתְרוֹעְעוּ וְהַיְשִׁירֵי יִתְרוֹעְעוּ. *Vestita sunt pascuæ gregibus, et valles opertae sunt frumento, conclamant et cantant.* Ο'. ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ κοιλάδες πληθυνούσι σίτον (Σ. τὴν τροφήν. Θ. σίτον²⁸), κεκραύξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν. 'Α. ἐνδύεται ἄμους (s. ἄρνas) ποιμνία, καὶ κοιλάδες δευτερογονήσουσ ἐκλεκτῶν, ἐταιρισθήσονται καὶ συμφωνήσουσιν.²⁹

PSALM. LXV (Hebr. lxvi).

- 1. לְמַנְצֵרִי שִׁיר מְזֻמָּר. *Praeceptorum carmen captivi.* Ο'. εἰς τὸ τέλος φῶδῃ ψαλμοῦ ἄναστασεως⁴. Οὐδὲ ταύτην τὴν προσθήκην τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, οὐδὲ οἱ ἄλλοι ἐρμηνευταί, οὐδὲ οἱ Ο' ἐν τῷ ἔξαπλῷ.¹ 'Α. τῷ νικοποῦ ἄσμα μελωδήματος.² יְרוּיָהּ. *Acclamate.* Ο'. ἀλαλάξατε. "Ἄλλος σημάνατε. "Ἄλλος κροτήσατε.³
- 2. וְשִׁירֵי כְבוֹד יִתְרוֹעְעוּ. *Ponite gloriam laudem ejus.* Ο'. δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ. 'Α. θέτε

- δόξαν ὑμνήσει αὐτοῦ. Σ. τάξατε εἰς τιμὴν τὸν ὕμνον αὐτοῦ.⁴ Θ. Σ'. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁵
- 3. הָיָה יִכְחֹשׁ. *Mentientur (simulabunt) tibi.* Ο'. ψεύσονται σε. 'Α. ἠρνήσαντό (σε).⁶
- 4. כָּל־הָאֲרָץ תִּשְׁתַּחֲוֶה לְךָ וְהַיְשִׁירֵי יִתְרוֹעְעוּ לְךָ וְהַיְשִׁירֵי יִתְרוֹעְעוּ לְךָ. *Omnis terra prosternet se tibi, et canet tibi, canet nomen tuum.* Ο'. πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι, καὶ ψαλάτωσάν σοι, ψαλάτωσαν τῷ ὀνόματί σου. Σ. πάντες οἱ ἐπὶ γῆς προσκυνήσουσί σοι, μελωδοῦντές σοι ἄσουσι τὸ ὄνομά σου.⁷ 'Α. Σ. Θ. Ε'. Σ'. σοί.⁸
- 5. לָבוּ וְרִאוּ מַעֲשֵׂי לִבְיָהוּ וְהָיָה לָבוּ וְרִאוּ מַעֲשֵׂי לִבְיָהוּ. *Venite et videte opera Dei, formidabilis actione super filios hominis.* Ο'. δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Σ. ἔλθετε καὶ ἴδετε πράξεις τοῦ θεοῦ, φοβερὰ μηχανήματα, ὑπὲρ υἱῶν ἀνθρώπων.⁹ Θ. . . φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.¹⁰
- 6. הִפְתָּ יָם לְיַבֵּשׁ וְנָהַר לְעֵבֶר וְיַבֵּשׁ בְּרָגְלָיִךָ. *Convertit mare in aridam; per fluvium transierunt pede.* Ο'. ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηρὰν, ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί. Σ. μετέβαλε τὴν θάλασσαν εἰς ξηρὰν, ποταμὸν διέβησαν ποδί.¹¹

posito, **חַיִּים** **לְחַיִּים**, fortasse Graece dicas πυκνοσίφεια, quae tamen notio ab Hebraeo aliena esse videtur. Deinde **לְחַיִּים**, cujus loco Lexica dant **לְחַיִּים**, derivatur ab **חַיִּים**, ὀμιχλη, Job. xxxviii. 9. Amos iv. 13. Joel. ii. 2.)²⁷ Montef. post Nobil. affert: Σ. γνοφωθήσεται (-σονται Nobil.) κ.τ.έ. "Ἄλλος ("Aliud scholium."—Nobil.) ὀμιχλωθήσονται κ.τ.έ. Sed Agellius habet: 'Α. γνοφωθήσονται. Σ. ὀμιχλωθήσονται; et Heracleota in *Catena P.P.G.G.*, T. II, p. 264: 'Α. γνοφωθήσονται. Σ. ὀμιχλωθήσονται αἱ ν. τῆς ἐρήμου. Etiam Syro-hex. affert: 'Α. γνοφωθήσονται (**ܓܢܘܦܘܬܗܝܫܘܢܝܐ**).²⁸ Nobil. affert: 'Α. ἐκλεκτῶν. Θ. σίτον. Σ. τροφήν (τὴν τροφήν Euseb.).²⁹ Syro-hex. (Cod. B. **ܠܚܒܝܢ**) **ܠܚܒܝܢ** (Cod. C. **ܠܚܒܝܢ**)³⁰ **ܠܚܒܝܢ** (Cod. C. **ܠܚܒܝܢ**)³¹ **ܠܚܒܝܢ** (Pro **ܠܚܒܝܢ** **ܠܚܒܝܢ**, Bugato *regenerabunt*, tentavimus δευτερογονήσουσιν, a δευτερόγονος, quod cum Hebr. **חַיִּים** commutavit Sym. Gen. xxx. 42. Ad ἐταιρισθήσονται cf. ad Psal. cvii. 10, ubi pro Hebr. **עֲרֵבֵי**, *acclamatō*, Aquila dedit *συμπαιρισθήσομαι*, quod Syro nostro est **ܥܪܒܝܐ** (**ܥܪܒܝܐ**.) Aquilam hic

imitatus est Hieron.: *Vestientur agnis greges, et valles plenae erunt frumento, coequabuntur, et canent.*
 PSALM. LXV. ¹ Theodoret. ² Syro-hex. **ܠܚܒܝܢ**.
 ♦ (Cod. C. **ܠܚܒܝܢ**) **ܠܚܒܝܢ** **ܠܚܒܝܢ**.³ Coislin. unus. Cf. ad Psal. xcvi. 4. xcix. 1. Prior interpres, ni fallor, est Symmachus. Vid. ad Psal. lxxx. 2. ⁴ Euseb., Vat. Ad Aquilam Euseb. *δότε* affert, invito Vat. ⁵ Vat. ⁶ Montef. ex Corderio. ⁷ "Sic MSS., quorum unus habet τῷ ὀνόματί σου. Ita quoque [sc. ut MSS.] Theodoret. et Coislin. unus, qui non habet [habent] σοι post μελωδοῦντες."—Montef. Euseb. et Euthym. afferunt: Σ. πάντες οἱ ἐπὶ γῆς. Nobil.: Σ. πάντες οἱ ἐν τῇ γῆ πρ. σοι, μελ. σοι ἄσουσι τὸ ὄν. σου. ⁸ Vat. ⁹ Euseb. Theodoret. et Nobil. habent: Σ. φοβερὰ μ. ὑπὲρ υἱῶν ἀνθρώπων. Minus probabiliter Heracleota in *Catena P.P.G.G.*, T. II, p. 285: Σ. φοβερὰ μηχανώματος ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀ.; necnon Eutlymius: ἐν μηχαναῖς ἐξέδωκεν ὁ Σύμμαχος.
¹⁰ Theodoret., cujus codices pro ὑπὲρ, παρὰ et ἐπὶ exhibent.
¹¹ Euseb., S. Athanas. (Opp. T. I, p. 1111), Theodoret. (qui

7. מְשִׁלַּת בְּבִינְרֵתָהּ עָלַי. *Dominans fortitudine sua in aeternum.* Ο'. τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστεία αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. Ἀ. τῷ ἐξουσιάζοντι ἐν τῇ δυναστεία αὐτοῦ δι' αἰῶνος.¹³

עֵינָיו בְּגֵיטֵי תְצַפִּינָהּ הַסְּרִירִים לְיָרוּמוֹ לְמוֹ. *Oculi ejus gentes observant, contumaces ne efferantur sibi.* Ο'. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν οἱ παραπικραίνοντες (Ἀ. ἀφιστάμενοι. Θ. ἐκκλίνοντες¹³) μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. Σ. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τὰ ἔθνη ἐπισκοπεύουσιν οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούτωσαν ἑαυτούς.¹⁴

8. הִשְׁמַעְתָּ קוֹלְךָ לְתוֹתִי. *Et auditam facite vocem laudis ejus.* Ο'. καὶ ἀκουτίνατε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ. Σ. (καὶ) ἀκουστήν ποιεῖτε τὴν φωνὴν τοῦ ὕμνου αὐτοῦ.¹⁵

9. הִשְׁמַעְתָּ לְמוֹתֵינוּ לְמַדְבָּרֵינוּ. *Qui posuit animam nostram in vita, et non dedit in vacillationem pedes nostros.* Ο'. τοῦ θεμένου τὴν ψυχὴν μου εἰς ζωὴν, καὶ μὴ δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου. Σ. τάξαντος τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰς ζωὴν, καὶ μὴ δόντος σφαλῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν.¹⁶ Οἱ λοιποὶ πάντες τὴν

ψυχὴν ἡμῶν . . . τοὺς πόδας ἡμῶν.¹⁷ Ἀλλος εἰς μετακίνησιν τοὺς πόδας ἡμῶν.¹⁸

11. הָבִינֵנוּ בְּרֶטְסֵךְ. *Inducisti nos in rete.* Ο'. εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. Ἀ. εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐν ὄχυρώματι. Σ. εἰσήγαγες ἡμᾶς ἐντὸς πολιορκίας. Ἐ. εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς περιοχὴν.¹⁹

הָבִינֵנוּ בְּמִתְנִיבֵי מוֹרְקָה. *Posuisti pressionem (onus grave) in lumbis nostris.* Ο'. ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν. Ἀ. ἔθηκας τρισμὸν ἐν τῷ νῶτῳ ἡμῶν. Σ. ἔθηκας κύκλωσιν τῇ ὀσφύϊ ἡμῶν.²⁰

12. הֲרִיבֵנוּ. *In abundantiam.* Ο'. εἰς ἀναψυχὴν. Σ. εἰς εὐρυχωρίαν.²¹ Ἀλλος εἰς ἀνάπαυσιν. Ἀλλος εἰς παραμυθίαν.²²

14. הִשְׁפַּחְתָּ אֶפְרָשִׁי. *Quae aperuerunt (prolocuta sunt) labia mea.* Ο'. ἄς διέστειλε τὰ χεῖλη μου. Σ. ἄς ἤνοιξε τὰ χεῖλη μου.²³

15. הִלְבַּחְתָּ עִמִּי עֲוֹנוֹתַי. *Sacrificabo boues cum hircis.* Selah. Ο'. ποιήσω σοι βόας μετὰ χιμάρων. διάψαλμα. Ἀ. Σ. ποιήσω βόας (ε. μόσχους) μετὰ ἐρίφων ἀεὶ.²⁴ Οἱ λοιποὶ τράγων καιρίων.²⁵

θάλασσαν sine artic. habet). Euthym.: 'Ο μέντοι Σύμ. ἐτήρησε τὸν χρόνον' ἐξέδωκε γὰρ, ὁ μεταβαλὼν τ. θ., καὶ πάλιν, ποταμὸν διέβησαν. ¹³ Euseb. ¹⁴ Theodoret., Nobil.

¹⁴ Euseb., Origen. Theodoret. affert: Σ. οἱ ἀπειθεῖς μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. ¹⁵ Euseb. affert: Σ. ἐξάκουστον ποιεῖτε κ.τ.έ. Nobil.: Σ. ἀκουστήν ποιεῖτε. Theodoret.: Σ. ἀκουσιστὴν (ἀκουστήν Cod. 1) ποιήσατε. Codd. 264, 268: Σ. ἀκουστήν ποιήσατε. Tandem Syro-hex. **ܘܥܘܠܘܢ**.

♦ **ܘܥܘܠܘܢ** (Codd. B. et C. **ܘܥܘܠܘܢ**). Cf. ad Psal. l. 10. ¹⁶ Euseb. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Colb. στιχηρῶς scriptus.

¹⁹ Euseb. Syro-hex. affert: **ܘܥܘܠܘܢ**. Hieron. vertit: *Inducisti nos in obsidionem.* ²⁰ Euseb. Symmachi versionem confirmat Syro-hex. **ܘܥܘܠܘܢ**. Aquilam secutus est Hieron., vertens: *posuisti stridorem in dorso nostro.* ²¹ Euseb. Syro-hex. **ܘܥܘܠܘܢ**.

♦ **ܘܥܘܠܘܢ**. ²² Coislin. unus. ²³ Colb. στιχηρῶς scriptus.

♦ **ܘܥܘܠܘܢ**. ²⁴ Syro-hex. **ܘܥܘܠܘܢ**. ²⁵ "Hilarius in Psalmos, p. 185: *Confirmat autem spiritualis intelligentiae sensum aliorum con-*

*sonans sibi et concors translatio, qui pro χιμάρους (sic), τράγων καιρίους transtulerunt. Τράγοι καιριοὶ autem significuntur, qui ex ipso tempore editi sunt: χιμάρροι autem, quos hiems genuit. Mirum sane videatur, si omnes reliqui interpretes τράγοι καιριοὶ verterint. Quid enim affinitatis habeat vox illa καιριοὶ cum Hebraica **ܘܥܘܠܘܢ**? [Immo vox Hebr. est **ܘܥܘܠܘܢ**, cui affinis est **ܘܥܘܠܘܢ** (s. **ܘܥܘܠܘܢ**), *promptus, rapatus, futurus*, qui sensus a Graeco καιριοὶ non longe diversus est. Certe pro **ܘܥܘܠܘܢ**, *future*, Aq. καιρίως posuit Dent. xxxii. 35.] Eusebius vero legit καὶ ἔρημοι, quae versio corrupta haud dubie est. Aquila, Sym. et Quinta Psal. xlix. 9 *hircum* [**ܘܥܘܠܘܢ**] *κερείων* vocant, unde fortassis suspicio oriatur, καιριοὶ et καὶ ἔρημοι substitutos fuisse pro *κερείων*; immo vix aliam lectionem admittam."—Montef. Verba Eusebii sunt: Χιμαροι δὲ οἱ ἀρτιγενεῖς, καὶ τῷ καιρῷ τοῦ χιμάρου γεγεννημένοι εἶεν ἂν' διὰ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρημνευτὰς, καὶ ἔρημοι, ὡς τὸν τοῦ διωγμοῦ καιρὸν ἐκφυγόντες, ἀνομάσθησαν: ubi pro vitiosa lectione καὶ ἔρημοι, non *κερείων*, sed καιριοὶ, vel, si mavis, καιριμοὶ (cf. Hex. ad Levit. xvi. 21, ubi pro Hebr. **ܘܥܘܠܘܢ**, Ο'. ἀνθρώπου ἐτόιμου, in marg. Codd.*

- 17. אֲלֵיוּ שִׁירֵי־הַתְּהִלָּה וְהוֹמָם תַּחַת לְשׁוֹנִי. *Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltatus fuit sub lingua mea.* Ο'. πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ἔψωσα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου. Σ. αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐπεκαλεσάμην, καὶ ὑψώθη παραχρῆμα ἡ γλῶσσά μου.²⁶
- 18. אֲדִיקָאֵן עֵלַי בְּלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֱלֹהִים. *Iniquitatem si intuitus sum (cum delectatione) in corde meo, non exaudiet Dominus.* Ο'. ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακουσάτω κύριος. 'Α. ἀνωφελὲς ἰδῶν (fort. εἰ εἶδον) ἐν καρδίᾳ μου, οὐκ εἰσακούσεται κύριος.²⁷ Σ. ἀδικίαν εἰ προεἶδον ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακούσῃ κύριος.²⁸
- 19. אֲנִי שָׁמַע אֱלֹהִים. *Sed profecto exaudiet Deus.* Ο'. διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός. 'Α. ἄρα εἰσήκουσε θεός. Θ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁸

PSALM. LXVI (Hebr. lxvii).

- 1. שִׁיר מְזֻמָּר בְּנִינְתָא בְּנִינְתָא. *Praecentori in Neginoth canticum carminis.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ (alia exempl. ψαλμὸς ᾠδῆς¹). Σ. ἐπινίκιον διὰ ψαλτηρίου καπιτικὸν ᾠματος.²
- 2. יִאָר פָּנָיו אֲתָנִי. *Illustrat faciem suam nobis-*

- cum.* Ο'. ἐπιφάναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς. Alia exempl. add. καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς.³ Τὸ ἐπιλεγόμενον ἐξῆς, καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς, μὴ κείμενον μῆτε ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ, μῆτε ἐν τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς, ἀναγκαίως ὠβέλισταται.⁴
- 5. יִרְנְנוּ. *Et jubilabunt.* Ο'. καὶ ἀγαλλιάσθωσαν. 'Α. καὶ αἰνέσουσι. Σ. καὶ εὐφημέτωσαν.⁵
- 7. יְבוֹלֵהָ תְּתֵן אֶרֶץ. *Terra dedit proventum suum.* Ο'. γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. Σ. γῆ δώσει τὴν φορὰν αὐτῆς.⁶
- 8. אֲפֵסֶן. *Fines.* Ο'. τὰ πέρατα. "Ἄλλος" τὰ τέλη.⁷

PSALM. LXVII (Hebr. lxviii).

- 1. שִׁיר מְזֻמָּר לְדָוִד בְּמִנְצֵל. *Praecentori Davidi canticum carminis.* Ο'. εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ ψαλμὸς ᾠδῆς. 'Α. τῷ ἡκοποιῷ τοῦ Δαυὶδ μελόδημα ᾠματος.¹
- 3. אִמְרֵי. *Impii.* Ο'. οἱ ἁμαρτωλοί. Οἱ ἄλλοι πάντες ἐρμηνευταί, καὶ ὁ 'Εβραῖος, καὶ ὁ Σύρος ἀσεβεῖς.²
- 5. סִלְוָה לְרֵיב בְּעֵרְבוֹת. *Complanate (viam) ei qui vehitur per deserta.* Ο'. ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν. 'Α. ἀποσκολοπίσατε...³ Σ. καταστρώσατε [ὁδὸν] τῷ ἐποχουμένῳ ἐν τῇ ἀοικήτῳ.⁴

Coisl. et Lips. est *καρῖμου, πλαηγεύοντος*) sensum postulare quivis videt. Praeterea in loco Deut. xxxii. 14, ubi Montef. ex Coisl. *κερεῖνων* edidit, in cod. est 'Α. *ριμων*, quae scriptura si una syllaba augenda est, facilius foret *καρῖμων* quam *κερεῖνων* reponere. His perpensis, erunt fortasse qui a Schleusneri sententia, etiam in Hex. ad Psal. xlix. 9 pro *κερεῖνους* (sic apud Nobil.), vocabulo vix aliunde noto, rescribendum esse *καρῖους* [s. *καρῖους*], non abhorrebunt. In alteram tamen partem restat locus difficilis Jerem. I. 8, posthac, Deo favente, a nobis expendendus. ²⁶ Euseb., Theodoret., Nobil. et "tres MSS." Syro-hex. *כְּחַסְדֵּי הַחַסְדִּים כְּחַסְדֵּי הַחַסְדִּים*. ²⁷ Colb. unus. Pro *ἰδῶν* Schleusner. legendum censuit *εἰ ἰδῶν*. ²⁸ Colb. *στιχηρῶς* scriptus, Theodoret., et S. Cyril. Alex. apud Mai. *P.N.B.*, T. III, p. 379 (ubi *ὑπακούσῃ* editum). (Theodoret. in textu ἐν τῇ κ. μου legit; sed τῇ abest a Cod. 1. Deinde μὴ *εἰσακούσῃ* μου

Cod. 2; μὴ *εἰσακουσάτω* μου Cod. 1.) Syro-hex. affert: 2. *εἰ προεἶδον* (*כְּחַסְדֵּי הַחַסְדִּים*). ³⁰ Vat., qui, teste Adlero, habet: 'Α. ἄρα εἰσήκουσεν θεός φωνῆ.
 PSALM. LXVI. ¹ Syro-hex. in textu: *כְּחַסְדֵּי הַחַסְדִּים*. ² Syro-hex. *כְּחַסְדֵּי הַחַסְדִּים* (Cod. B. *כְּחַסְדֵּי הַחַסְדִּים*). *כְּחַסְדֵּי הַחַסְדִּים*. Ad *כְּחַסְדֵּי הַחַסְדִּים* (quod commutatur cum *ψαλμὸς* Zach. vi. 14) cf. ad Psal. lxxxii. i. xcvii. 5. ³ Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Psal. Gall. + *et misereatur nostri*. Sic sine obelo Syro-hex. ⁴ Euseb. ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Coisl. unus. Cf. ad Psal. xcvii. 3.
 PSALM. LXVII. ¹ Syro-hex. *כְּחַסְדֵּי הַחַסְדִּים*. ² Theodoret. Syro-hex. in textu: *οὕτως ἀπόδουτο — θεοῦ*; male pro *οὕτως ἀπόδουτο κ.τ.ε.*, ut in Psal. Gall. ³ Euseb., Nobil. Cf. Hex. nostra ad Jesai. lvii. 14. ⁴ "Sic ex MSS., Theodoro, Eusebio et Drusio [Nobil.], qui postremus omittit *ὁδόν*."

- 16. הַר אֱלֹהִים הַר רִבְשָׁן הַר גִּבְבוֹרִים הַר רִבְשָׁן.
*Mons Dei, mons Basan, mons gibborum (cacu-
 minibus abundans), mons Basan. O'. δρος
 του θεου δρος πιον, δρος τετυρωμενον, δρος πιον.
 Σ. δρος θεου δρος ευτροφιας, δρος υψηλοτατον,
 δρος ευτροφιας.³⁸*
- 17. לָמָּה תִּרְצֶדֶן הַרִים בְּבִנְיָם הַהָר הַחַד מִן אֱלֹהִים.
 לָמָּה תִּרְצֶדֶן הַרִים בְּבִנְיָם הַהָר הַחַד מִן אֱלֹהִים.
*Quare invidiose observatis, montes gibborum, montem
 quem desideravit Deus ut habitaret in eo;
 etiam Jova habitabit in aeternum. O'. ινατι
 υπολαμβανετε, δρη τετυρωμενα, το δρος δ ευδο-
 κησεν ο θεος κατοικειν εν αυτω; και γαρ ο
 κυριος κατασκηνωσει εις τελος ('A. E'. εις
 νικος³⁹). 'A. εις τι εριζετε, δρη ωφρωμενα;
 το δρος δ επεθυμησεν ο θεος του καθισαι
 αυτω...⁴⁰ Σ. εις τι περισπουδαζετε τα δρη
 τα υψηλα; το δρος υπερ εποθησεν ο θεος εις
 το κατοικειν εν αυτω, και κυριος κατασκηνωσει
 εις τελος.⁴¹ Θ. ινατι δικαζεσθε (s. εριζετε)...
 περι τουτου του δρους...⁴²*
- 18. רַגְבַּי אֱלֹהִים רַבְתִּים אֶלְפֵי שָׁנָאן.
*Currus Dei sunt duae myriades, millia iterationis. O'. το
 αρμα του θεου μυριοπλασιον, χιλιαδες ευθη-
 νουντων. 'A... vociferantium.⁴³ Σ. δχησις
 του θεου μυριαδων, χιλιαδες ηχουντων.⁴⁴*
- 19. אָקַחְתָּ. *Accepisti. O'. ελαβες. S'. ηγρασας.⁴⁵*

- 19. וְהָיָה סוֹרְרִים לְשָׁנָה. *Et contumaces quoque ad
 habitandum. O'. και γαρ απειθουντες του
 κατασκηνωσαι. 'A. καιπερ απειθεις του
 κατασκηνωσαι.⁴⁶ Σ. ετι και εν απειθουσι
 κατασκηνωσαι.⁴⁷*
- 20. יַעֲמֹד-לָנוּ הָאֵל וְיִשְׁעָנוּגְנוּ לָנוּ.
*(Si quis) opus imponit nobis, Deus salus nostra. Selah. O'.
 και κατευοδωσε ημιν ο θεος των σωτηριων
 ημων. διαψαλμα. 'A. βαστασει ημας ισχυρος της
 σωτηριας ημων, αει.⁴⁸ Σ. βαστασει ημας θεος ο της
 σωτηριας ημων...⁴⁹*
- 21. הָאֵל לָנוּ הָאֵל לְמִשְׁעוֹת וְיִהְיֶה אֱדֹנָי לָמוֹת.
*Deus nobis est Deus ad salutes, et
 Jovae Domino sunt mortis exitus (liberationes).
 O'. ο θεος ημων ο θεος του σωζειν, και του
 κυριου X κυριου & αι διεξοδοι του θανατου.
 Σ. ο θεος ημων θεος εις σωτηριαν, και του
 κυριου του δεσποτου αι εις θανατον εξοδοι.⁵⁰*
- 22. קָדְקֵד שֶׁעַר מִתְּהִלָּה בְּשִׁמְיָיו.
*Verticem pilorum ambulantis in delictis suis. O'. κορυφην
 τριχος διαπορευομενων εν πλημμελειαις αυτων.
 Σ. κορυφην εντριχον αναστρεφομενην ενταις
 πλημμελειαις αυτης.⁵¹*
- 23. מִיָּם מִבְּשִׁיב מַיִם אֶשְׁיֵב מִבְּשִׁיב מַיִם אֶשְׁיֵב.
*Dixit Dominus: Ex Basan reducam, reducam
 ex profundis maris. O'. ειπε κυριος: εκ Βασαν
 επιστρεψω, επιστρεψω εν βυθοις θαλασσης.*

³⁸ Euseb. Syrus affert: Σ. ευτροφιας κ.τ.ε. (לֹחֶמֶת וְשִׁבְעָה לֹחֶמֶת וְשִׁבְעָה לֹחֶמֶת וְשִׁבְעָה לֹחֶמֶת).
³⁹ Syro-hex. + אֶלְפֵי שָׁנָאן. ⁴⁰ Montef. edidit
 ωφρωμενα et mox καθησαι αυτω pro του καθισαι αυτω, notans:
 "Lectioem Aquilae sic exhibent Drusius et Reg. unus
 [et Vat.]. Duo alii habent καθησαι επ' αυτω." Drusius post
 Nobil. tantummodo habet: 'A. εις τι εριζετε, δρη ωφρωμενα;
 Theodoret. affert: 'A. εις τι εριζετε, δρη ωφρωμενα; το δρος δ
 επ' ο θ. του καθισαι επ' αυτω. Lectioem του καθισαι αυτω
 assumsimus ex Catena in Bibliothecam Parisiensem nuper
 inventa, quae στηριζετε pro εις τι εριζετε mendose legit.
 Syro-hex. + אֶלְפֵי שָׁנָאן (אֶלְפֵי שָׁנָאן).
⁴¹ Euseb., ubi περισπουδαζεται scriptum. Nobil., Vat.: Σ.
 εις τι περισπουδαζετε; ⁴² Moutef. edidit: Θ. ινατι εριζετε
 περι τ. τ. δρους, ad Theodoret. ad Ezech. xxxiv. 13 pro-
 vocans. At Theodoret. l. c. diserte legit δικαζεσθε. Vat.
 tamen affert: Θ. ινατι εριζετε; ⁴³ Syro-hex. ./.
 + אֶלְפֵי שָׁנָאן. Graece verterim ηχουντων, nisi hoc ad Sym-
 machum per aliam formam, אֶלְפֵי שָׁנָאן, expressisset Noster.
⁴⁴ Euseb. Syrus affert: Σ. μυριαδων χιλιαδες ηχουντων
 (אֶלְפֵי שָׁנָאן אֶלְפֵי שָׁנָאן). ⁴⁵ Syro-hex. + אָקַחְתָּ. ο.
⁴⁶ Theodoret., Reg. unus, et Nobil. ⁴⁷ Euseb.
⁴⁸ Syro-hex. אֵל וְיִשְׁעָנוּגְנוּ לָנוּ אֵל וְיִשְׁעָנוּגְנוּ לָנוּ.
 + אֵל וְיִשְׁעָנוּגְנוּ לָנוּ. ⁴⁹ Syro-hex. אֵל וְיִשְׁעָנוּגְנוּ לָנוּ.
 + אֵל וְיִשְׁעָנוּגְנוּ לָנוּ. Euseb. vero: Σ. του σωτηρος ημων.
 Hieron.: portabit nos Deus salutis nostrae. ⁵⁰ Euseb.
 In textu LXXvirali alterum κυριον est in Comp., Ald., et
 codd., invito Syro nostro. Psalt. Gall.: et Domini X
 Domini: exitus mortis. ⁵¹ Euseb., Nobil. "Duo
 MSS. διαπορευομενην pro αναστρεφομενην."—Montef. Syrus
 affert: Σ. εντριχον (אֶלְפֵי שָׁנָאן).

Σ. εἶπε κύριος ἀπὸ Βαοὰν ἐπιστρέψαι ποιήσω, ἀναστρέψαι ποιήσω ἀπὸ βυθῶν θαλάσσης.⁵²

24. מִצֵּן הַמַּחֲזֵקִים רַגְלֵהֶם לְשׁוֹן כְּלָבֵיהֶם מִמְּנִיחָה. Ut agiles pedem tuum in sanguine; lingua canum tuorum ex hostibus ex υπογομοque eorum (bibet). Ο. ὅπως ἂν βαφῆ ὁ πούς σου ἐν αἵματι, ἢ γλώσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχθρῶν παρ' αὐτοῦ. Σ. ὅπως συγκατεάξῃ ὁ πούς σου μετὰ αἵματος, καὶ λάψῃ ἢ γλώσσα τῶν κυνῶν σου ἀπὸ ἐκάστου τῶν ἐχθρῶν σου.⁵³

25. וַיֵּדוּ אִתְּךָ הַלְיָנוֹת הַלְיָנוֹת הַלְיָנוֹת הַלְיָנוֹת. Viderunt incessus tuos, Deus, incessus Dei mei regis mei in sanctuario. Ο. ἐθεωρήθησαν αἱ πορείαι σου, ὁ θεὸς, αἱ πορείαι τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ. Οἱ λοιποὶ ἐθεώρησαν τὰς πορείας σου, ὁ θεὸς, (τὰς) πορείας τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως μου...⁵⁴ Σ. ἐθεώρουν τὰς ὁδοὺς σου, ὁ θεὸς, τὰς

ὁδοὺς τοῦ θεοῦ μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἁγίου.⁵⁵

26. קָרְמוּ שָׂרֵי צְהַר־נַגְנִים. Praecesserunt captives, post eos fiducines. Ο. προέφθασαν ἄρχοντες ἐχόμενοι ψαλλόντων. Σ. προέφθασαν οἱ φίδοι ὀπίσω ψάλλοντες.⁵⁶ Ἄλλος ἀκόλουθα ταῖς μελωδοῖς.⁵⁷

28. שָׁם בְּבִנְיָמִן יַעֲרִיר יְדִי. Ibi est Benjamin pusillus dominans in eos. Ο. ἐκεῖ Βενιαμὴν νεώτερος ἐν ἐκστάσει. Ἄ. ἐκεῖ Βενιαμὴν βραχὺς ἐπικρατῶν αὐτῶν.⁵⁸ Σ. ὅπου Βενιαμὴν ὁ μικρότατος...⁵⁹ Θ. ... παιδευτῆς αὐτῶν.⁶⁰ Ε'. παιδεύων ἢ διδάσκων.⁶¹

וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים. Principes Judae et caetera eorum. Ο. ἄρχοντες Ἰουδα ἡγεμόνες αὐτῶν. Σ. ... προμαχοῦντες αὐτῶν.⁶² Ε'. καὶ ἄρχοντες Ἰουδα κρατοῦντες τὰ διαδήματα τῆς βασιλείας.⁶³

29. וְצַדִּיק עָשָׂה עֲזָרָה לַיהוָה וְיָצַח. Praecipit Deus tuus, robur tuum; confirmu,

⁵² " Sic [εἶπε κ. ἀπὸ Β. ἐπιστρέψω, καὶ ἀναστρέψαι κ.τ.έ.] Euseb. et quidam MSS., quorum unus habet, ἀπὸ Β. ἐπιστρέψαι ποιήσω, ἀναστρέψαι ποιήσω."—Montef. Theodoret. hiulce: Σ. εἶπε κύριος ἀπὸ Β. ἐπιστρέψω, ἀπὸ βυθῶν θαλάσσης; sed Codd. 1 et 2 pro ἐπιστρέψω habent ἐπιστρέψαι ποιήσω, ommissa, ut videtur, propter homoeoteleuton altera clausula, ἀναστρέψαι ποιήσω. Ceterum Euseb., qui hic εἶπε κύριος Symmacho tribuit, paulo ante dixerat: Οὕτως οὖν καὶ ἐνταῦθα ἤδη τρίτον [vv. 20, 21, 23] ὁ μέχρις ἄδου καταβῆς, καὶ διεξόδους θανάτου πεποιημένος κύριος, διὰ τῶν παρ' Ἑβραίοις κοινῶς γραφομένων στοιχείων [יָצַח] ἀνόμαστα: διότι ὁ Σύμμαχος δεσπότην ἠρμήνευσεν αὐτόν. Hoc parum caute dictum ne quis ad alios locos trahat (quod Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 250 accidit), tenendum est non nisi in v. 21, ubi conjunctim ponitur יָצַח הַיָּהוָה, Symmachum Hebr. יָצַח per δεσπότην extulisse, probari posse. Certe in vv. 12, 23 hujus Psalmi, ipso Eusebio teste, κύριος, non δεσπότης, interpretatus est. ⁵³ Euseb., Theodoret., Nobil. Duo posteriores ὅπως ἂν συγκ. habent; Vat. et Coisl. unus, ὅπως κατᾶξῃ; alius apud Montef., ἕως ἂν συγκ. Syro-hex. juxta Codd. B. et C.: .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים (Cod. A. ?) .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים. ⁵⁴ " Sic unus. [Symmacho aliam versionem vindicat Syro-hex.] Vide et Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. [41]."—Montef. Hieron. ait: " Viderunt ingressus tui, Deus; pro quo in Graeco scriptum sit: Visi sunt ingressus tui, Deus. In Hebraeo ita habet, RAU ALICHOETHACH; quod

Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt: Viderunt itinera tua, Deus... licet et in LXX et in Ἑβραϊοῖς ita repererim, ἐθεώρησαν αἱ πορείαι σου, ὁ θεός; et pro eo quod est ἐθεώρησαν, h. e. viderunt, in multis codd. habet ἐθεωρήθησαν; quod et obtinuit consuetudo." Ex hodie existentibus libris Graecis ne unus quidem ἐθεώρησαν habet, uti nec versio Syro-hex. ⁵⁵ Syro-hex. .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים (Cod. C. .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים) Montef. ex Coisl. affert: Ἄλλος αἱ ὁδοί. ⁵⁶ Syro-hex. .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים (Graeco οἱ φίδοι, 4 Reg. xi. 14) .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים. ⁵⁷ Montef. affert: Ἄ. ὀπίσω ψαλλόντων. Σ. ἀκόλουθα ταῖς μελωδοῖς; notans: "Ἄ. ὀπίσω ψαλλόντων. Sic Regius unus ex Theodoro, qui haec Symmacho tribuit." Ergo Aquilae nomen praemisit Montef. propter Nobil., qui affert: Σ. ἀκόλουθα ταῖς μελωδοῖς. Pro Σ., aut ε. aut Schol. rescribendum videtur. ⁵⁸ Euseb. (qui ὁ βραχὺς habet), Theodoret. Syro-hex. .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים. Nobil. falso affert: Ἄ. νεώτερος κρατῶν αὐτῶν. ⁵⁹ Euseb. Montef. pro ὅπου edidit ἐκεῖ. ⁶⁰ Euseb., Theodoret., Nobil. ⁶¹ Euseb. ⁶² Syro-hex. .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים. Cf. ad Psal. lxxiii. 22. (In loco Sap. Salom. xviii. 21 pro προεμάχησε in Pesch. est .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים) Bugat. male vertit, primi proeliantes in eos .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים. ⁶³ Syro-hex. .וְשָׂרֵי יְהוּדָה וְהַתְּמָרִים. Conferri potest Hieronymi versio, in purpuru sua.

Deus, id quod fecisti nobis. O. εντειλαι, ο θεος, τη δυνάμει σου δυνάμωσον, ο θεος, τουτο ο κατηρτίσω εν ημίν. Σ. πρόσταξον, ο θεος, περι ισχύος σου ενίσχυσον, ο θεος, τουτο ο έποίησας ημίν.⁶⁴

30. מהינהלך על ירושלים לה יובילו מלכים שי. De templo tuo quod est in Jerusalem: tibi afferent reges munera. O. από του ναου σου επί Ιερουσαλημ σοι οΐσουσι βασιλείς δώρα. Σ. δια τον ναόν σου τον επάνω της Ιερουσαλημ σοι προσάσουσι βασιλείς φέρον.⁶⁵

31. גער תהי קנה עדת אבירים בעגלי עמים. הטרף ברצף כסף. Increpa bestiam arundinis (crocodilum), coctum taurorum cum vitulis populorum, prosternentem se cum frustis argenti. O. επιτίμησον τοις θηρίοις του καλάμου η συναγωγή των ταύρων εν ταίς δαμάλεσι των λαών, του μη αποκλεισθήναι τους δεδοκιμασμένους τω άργυρίω. Σ. επιτίμησον τω θηρίω εν rospileribus ζυγού, συνόδω παμμεγεθών μετά συστροφών λαών, τοις διαλακτίζουσι τους ευδοκήτους, ως δοκιμήν άργυρίου.⁶⁶ 'A... εν τροχάις άργυρίου.⁶⁷

32. יאתרו השמנים מני מצרים. Venient magnates ex Aegypto. O. ηξουσι πρέσβεις εξ Αιγύπτου. 'A. οΐσουσιν έσπευσμένως εξ Αιγύπτου. Σ. έλθέτωσαν εκφανέντες οι εξ Αιγύπτου.⁶⁸

32. בוש תריץ ידיו לאלהים. Aethiopia festinare faciet manus suas ad Deum. O. Αιθιοπία προφθάσει χείρα αυτής τω θεω. 'A. Αιθιοψ δρομάσει χείρα αυτού τω θεω. Σ. Αιθιοπία σπευσάτω διδούσα χείρα τω θεω.⁶⁹

34. לרנב בשמי שמי רקק. Ei qui vehitur in caelis caelorum aeternis. O. τω επιβεβηκότι επί τον ουρανόν του ουρανού κατά ανατολάς. 'A. τω επιβεβηκότι εν ουρανω ουρανού αρχηθεν. Σ. τω εποχουμένω επί τον ουρανόν του ουρανού εκ πρώτης.⁷⁰

35. בשמים. In caelo. O. εν ταίς νεφέλαις. Σ. εν τω αθέρι.⁷¹

36. נורא אלהים ממדתך. Formidabilis es, Deus, e sanctuario tuo. O. θαυμαστός ο θεός εν τοις όσίοις αυτού. Σ. φοβερè θεè εν αγίασματί σου.⁷²

ותצמיח. Et vires. O. και κραταίωσιν. Σ. και τó άήτητον.⁷³

PSALM. LXVIII (Hebr. lxix).

1. למנהל עששנים לך. Praecentori super Sosannim Davidi. O. εις τó τέλος υπέρ των άλλωιωθησομένων τω Δαυίδ. 'A. τω νεκροίω επί κρίνων του Δαυίδ. Σ... υπέρ των άνθων.¹

⁶⁴ Theodoret., Nobil., et duo Regii. Cod. z68 mutilo affert: Σ. πρόσταξον, ο θεος, τουτο ο έποίησας ημίν. ⁶⁵ Syro-hex.

ה. חסדך וחסדך וחסדך וחסדך. Nobil. et "tres MSS." habent: Σ. δια — Ιερουσαλημ. ⁶⁶ Syro-hex. affert: האב.

חטמה (Codd. B. et C. חסדה). חסדה חסדה חסדה חסדה. Idem subjungit: חסדה חסדה חסדה חסדה. In primo versiculo, quem solus affert Syrus, haec, חסדה חסדה, in ponderibus ζυγού (cf. Jesai. xlvi. 6 in Hebr., LXX, et Syro-hex.) nescio an uno vocabulo εν ζυγοστάθμους vertenda sint. Quae sequuntur, συνόδω — άργυρίου, in Hexaplis editis cum varietate quadam leguntur. Scilicet Nobil. affert τους ευδοκίμους pro τους ευδοκήτους (quod tamen in alio codice legi testatur), et ως άδοκιμον άργύριον (cum Heraclæota et Theodoro in Catena PP. GG., T. II, pp. 333, 368) pro ως

δοκιμήν άργυρίου. Montef. ex uno Regio et Euseb. edidit: τοις διαλ. τουτους αυτοις ευδοκήτους εντας, ως δοκιμήν άργυρίου. Semel quidem τουτους αυτοις εδδ. εντας habet Euseb., sed alio loco tantummodo τους ευδοκήτους. Syrus, ut vidimus, τους ευδοκήτους ως δοκιμήν άργυρίου confirmat. ⁶⁷ Syro-hex., ut supra. Hieron. vertit: calcitrantium contra rotas argenteas.

⁶⁸ Euseb., qui ad Symmachum εκφανέντες legit. Correximus ex Syro-hex. חסדה חסדה חסדה חסדה. Aquilam imitatus est Hieron.: Offerrant velociter ex Aegypto. ⁶⁹ Euseb. Syro-hex. Symmacho continuat: (χείρας) חסדה חסדה חסדה חסדה. ⁷⁰ Euseb. Syrus affert: 'A. αρχηθεν (חסדה חסדה). ⁷¹ Syro-hex. חסדה חסדה. ⁷² Colb.

στυχηρως scriptus. ⁷³ Syro-hex. חסדה חסדה חסדה חסדה. Cf. ad Psal. xxx. 5.

PSALM. LXVIII. ¹ Syro-hex. חסדה חסדה חסדה חסדה. Euseb. affert: 'A. επί

2. שָׁפְדוּ מִיַּם עַד-נַפְתָּי. *Nam venerunt aquae usque ad animam.* Ο'. ὅτι εἰσῆλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου. Σ. ὅτι ἐπήλθεν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου.²

3. מִבְּעַמְתִּי בֵּין מַצֹּלֶה וְאֵין מַעֲמַד בְּמַעְמָקַי. *Demersus sum in coeno profundī, et non est statio; veni in profunda aquarum, et flumen obruit me.* Ο'. ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταίγῃς κατεπόντισέ με. Σ. ἐβαπτίσθην εἰς ἀπεράντους καταδύσεις, καὶ οὐκ ἔστι στάσις· εἰσῆλθον εἰς τὰ βάθη τῶν ὑδάτων, καὶ ρεῖθρον ἐπέκλυσέ με.³ 'Α. . . καὶ ροῦς ἐπέκλυσέ με.⁴

4. נִתְרַ גְּרוֹנִי. *Arefactum est guttur meum.* Ο'. ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου. 'Α. ἐξηράθη φάρυγξ μου.⁵

יָבִוּ עֵינַי מִחַל לַיהוָה. *Tabescunt oculi mei, dum exspecto Deum meum.* Ο'. ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ τὸν θεόν μου. 'Α. ἐτελέσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου περιμένοντες τὸν θεόν (μου).⁶ Σ. . . προσδοκῶντες τὸν θεόν μου.⁷

5. שָׂנְאוּ אֹנֵפִי. *Qui oderunt me immerito.* Ο'. οἱ μισοῦντές με δωρεάν. Σ. οἱ μισοῦντές με ἀναίτιως.⁸

וְהָיָה לִּי חֵן לְנֶגְלֹתַי וְהָיָה לִּי חֵן. *Quae non parueram, tunc reddebam.* Ο'. ἂ οὐχ ἤρπασα, τότε ἀπετίγγυον. 'Α. ἂ (σ. ὄσα) οὐκ ἐβιασάμην, τότε ἐπέστρεφον.⁹

6. אֵלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לְאֵנְוִלְתִּי. *Deus, tu nosti stultitiam meam.* Ο'. ὁ θεός, σὺ ἔγνωσ τὴν ἀφροσύνην μου. Σ. ὁ θεός, σὺ οἶδας τὴν ἀπειρίαν μου.¹⁰

7. מִלֵּי-יָבוֹשׁוּ בִּי קִוְיָה. *Ne pudefiant per me qui sperant in te.* Ο'. μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε. Σ. μὴ καταίσχυνθείησαν ἐπ' ἐμοὶ οἱ προσδοκῶντές σε.¹¹

יְהוָה יְהִי צְבָאָה. *Domine Jova exercituum.* Ο'. κύριε (alia exempl. κύριε, κύριε) τῶν δυνάμεων. 'Α. κύριος ὁ θεός στρατιῶν. Σ. κύριε θεὸς τῶν δυνάμεων. Θ. κύριε ὁ θεός τῶν δυνάμεων.¹²

אֵל-יִפְלְמוּ בִּי מִבְּקִשָּׁי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Ne pudote afficiantur per me qui quaerunt te, Deus Israelis.* Ο'. μὴ ἐντραπείησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ζητοῦντές σε, ὁ θεός τοῦ 'Ισραήλ. Σ. μὴ ἀσχημονήσαιεν ἐπ' ἐμὲ οἱ ἐκζητοῦντές σε, θεὸς τοῦ 'Ισραήλ.¹³

8. נִסְתַּח כְּלָמָה פָּנַי. *Operuit ignominia faciem meam.* Ο'. ἐκάλυψεν ἐντροπή τὸ πρόσωπόν μου. Σ. ἐκάλυψεν ἀσχημόνησις τὸ πρόσωπόν μου.¹⁴

10. אֲנַחְלֵתִנִּי. *Consumpsit me.* Ο'. κατέφαγέ με. Σ. κατηγάλωσέ με.¹⁵

11. וְהָבֵנָה בְּשׁוֹם נַפְשִׁי וַתְּהִי לְתַרְפִּי לִּי. *Et fleui, in jejunio erat anima mea; et factum est in opprobria mihi.* Ο'. καὶ συνέκαμψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχὴν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὄνειδισμοὺς ἐμοί. 'Α. καὶ ἐκλαυσα ἐν νηστείᾳ

κρίων. Σ. ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων. ² Euseb. Montef. edidit ἕως τῆς ψ. μ. ³ Euseb., et Regii duo. Theodoret. affert: Σ. ἐβαπτίσθην—στάσις. Syro-hex. *حصب لا عمام*. *habitali* (Cod. C. primo *حصب* vel *حصب*; deinde a r^{ma} manu *حصب*), Bugatus legendum vidit *حصب*, ἐβαπτίσθην.) Idem affert: *حصب*. ⁴ Euseb. ⁵ Syro-hex. *حصب*. ⁶ Euseb. ⁷ Syro-hex. *حصب*. ⁸ Euseb. ⁹ Montef. Pro *ἀναίτιως* Montef. *ἀναξίως* oscitanter edidit. ¹⁰ Montef. dedit: ἂ οὐκ ἐβ. τότε ἀπέστρεφον, notaus: "Sic Euseb.,

Drus., et Colb. unus." Immo Euseb. ἐπέστρεφον, non ἀπέστρεφον legit; Drusius autem, praeunte Nobil., ὄσα οὐκ ἐβ. τότε ἐπέστρεφον. Cf. ad Psal. xxvii. 4. Syro-hex. affert: *حصب لا نحمدك حصب!* ¹⁰ Euseb. Nobil. affert: Σ. ἀπειρίαν. ¹¹ Euseb. Montef. ἐπ' ἐμὲ edidit. ¹² Nobil. Symmachi lectionem affert Euseb. ¹³ Euseb. ¹⁴ Idem, qui τὸ πρόσωπον αὐτοῦ perperam legit. "Unus codex habet ἀσχημοσύνη."—Montef. Sic Nobil., necnon Heracluta in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 391. ¹⁵ Theodoret., Origen. Opp. T. II, p. 756.

ψυχὴν μου, καὶ ἐγενήθη εἰς ὄνειδισμοὺς ἐμοί.
Σ. καὶ κλαίουσι μετὰ νηστείας τὴν ψυχὴν μου
ἐγένετο εἰς ὄνειδος ἐμοί.¹⁶

12. **לַמְּשָׁלִים לְדָם לְהָיִי שַׁק־לְבִישִׁי לְבָשָׁתִי.** *Et feci vestimentum meum saccum, et factus sum eis in proverbium.* Ο'. καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν. 'Α. καὶ ἔδωκα ἔνδυσίν μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν. Σ. καὶ τάσσω τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολήν.¹⁷

13. **יִשְׁחָוּ בִי יֹשְׁבֵי שַׁעַר וְנִגְיֹנֹת שִׁוְתֵי שַׁעַר.** *Confabulantur de me qui sedent ad portam, et cantilena (factus sum) potantium temetum.* Ο'. κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλῃ, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες τὸν οἶνον. 'Α. ὠμίλουν ἐν ἐμοί καθήμενοι πύλῃ, καὶ ψαλμοὶ πινόντων μέθυσμα. Σ. διηγοῦντό με καθήμενοι ἐν πύλῃ, καὶ ἔψαλλόν με οἱ πίνοντες μέθυσμα.¹⁸

14. **וְנִגְיִי תַפְלִיתִי-לָךְ יְהוָה עַת רְצוֹן אֱלֹהִים.** *Ego autem, oratio mea est ad te, Iova; sit tempus benevolentiae, Deus.* Ο'. ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς σέ, κύριε, καιρὸς εὐδοκίας, ὁ θεός. 'Α. καὶ ἐγὼ προσευχὴ μου σοί, κύριε. . .¹⁹ Σ. ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ σοί, κύριε, καιρὸς διαλλαγῆς, ὁ θεός.²⁰ Θ. ἐμοῦ δὲ ἡ προσευχὴ πρὸς σέ, κύριε. . .²¹

15. **וְעָבַרְתִּי לְמַיִם.** *Negue demersus sim.* Ο'. ἵνα μὴ ἐμπαγῶ. Σ. *ut non submergar.*²²

16. **וְלֹא-עָלְתִי עַל-רִגְלֵי מַיִם.** *Negue claudat super me puteus os suum.* Ο'. μηδὲ συσχετῶ ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ. 'Α. μηδὲ στεφωσάτω. . .²³ Σ. μηδὲ ἐπιπωμάσαι μοι φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.²⁴

18. **כִּי-צָרָה לִי מְהֵרָה עֲנֵנִי.** *Quia angustiae sunt mihi, cito exaudi me.* Ο'. ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. 'Α. ὅτι στενόν μοι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.²⁵

20. **צֹרְרֵי.** *Inimici mei.* Ο'. οἱ θλίβοντές με. 'Α. ἐνδεσμοῦντές με.²⁶

21. **וְהָרַף שְׁבָרָה לְבִי וְהָנִוּוּנִי.** *Opprobrium fregit cor meum, et male affectus sum.* Ο'. ὄνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχὴ μου, καὶ ταλαιπωρίαν. 'Α. ὄνειδισμὸς συνέτριψε τὴν καρδίαν μου, καὶ ἀπεγνώσθην. Σ. ὄνειδισμὸς κατέαξε τὴν καρδίαν μου, καὶ ἠνιώμην.²⁷

וְלֹא-מָצָאתִי לְנוֹד וְלֹא-מָצָאתִי לְמִנְחָמִים וְלֹא-מָצָאתִי לְנֹדֵי. *Et expectavi ad commiserandum, et non erat; et consolantes, et non inveni.* Ο'. καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπήρξε, καὶ παρακαλοῦντα, καὶ οὐχ εὔρον. 'Α. . . εἰς σαλεύοντα, καὶ οὐκ ἔστιν. . .²⁸ Σ. καὶ ἀνέμενον συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑπήρξε, καὶ παρηγοροῦντα, καὶ οὐχ ἠῦρισκον.²⁹

22. **וְהָיָה בְּבִרְוֵיתִי רֶחֶק וְלֶחֶם מַיִם וְשִׁקְוֵי חֶמֶץ.** *Et dederunt in cibum meum herbam amaram, et in siti mea potum dederunt mihi acetum.* Ο'. καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. Σ. καὶ

¹⁶ Euseb. Syrus affert: **וְלֹא-עָלְתִי עַל-רִגְלֵי מַיִם.**

¹⁷ Euseb., qui ad Aquilam ἔδωκεν, manifesto errore, legit.

¹⁸ Euseb. Syrus affert: **וְנִגְיִי תַפְלִיתִי-לָךְ יְהוָה עַת רְצוֹן אֱלֹהִים.**

¹⁹ Nobil., qui προσευχῇ scribit. Montef. edidit ἡ προσευχῇ.

²⁰ Theodoret., Nobil. Euseb. affert: Σ. καιρὸς διαλλαγῆς.

²¹ Nobil. ²² Syro-hex. **וְעָבַרְתִּי לְמַיִם.**

Fortasse, ἵνα μὴ καταδύσωμαι. Nomen **וְעָבַרְתִּי** Graece sonat κατάδυσις in Hex. ad Psal. xxxviii. 6. lxviii. 3.

²³ Syro-hex. ad μηδὲ κατασιέτω affert: **וְעָבַרְתִּי לְמַיִם.**

²⁴ Haec lectio non ad verba, neque absorbent, referenda est, sed ad sequentia, neque

claudat [sic Codd. B. et C.], docente Hieronymo, qui ita vertit ex Aquila postremum hoc hemistichium: *neque coronet* [quasi legisset **וְעָבַרְתִּי**] *super me puteus os suum.*

—Bugat. ²⁴ Euseb. ²⁵ Idem. Cf. Hex. ad i Reg. xxviii. 15. Psal. xxx. 10. Syrus affert: 'Α. Σ. ὅτι στενά μοι (**וְעָבַרְתִּי לְמַיִם**).

²⁶ Syro-hex. **וְעָבַרְתִּי לְמַיִם.**

Cf. ad Psal. vi. 8. ²⁷ Euseb. Utramque versionem coalescere fecit Syro-hex. **וְעָבַרְתִּי לְמַיִם.**

(Pro **וְעָבַרְתִּי** Bugat. conj. **וְעָבַרְתִּי**, et sic Cod. C.) ²⁸ Syro-hex. **וְעָבַרְתִּי לְמַיִם.**

²⁹ Euseb. Montef. ἀνέμενον mendose exscripsit.

ἐνέβαλον εἰς τὴν τροφήν μου χολήν, καὶ ἐν τῇ δίψει μου ἐπότισάν με ὄξος.³⁰

23. שָׂרֵי לֶמֶן לְשִׁיבֵי לְפָנַי וְלִשְׁבֵי לְפָנַי יְהִי. *Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et securis in tendiculam.* Ο'. γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν, καὶ εἰς σκάνδαλον. 'Α... εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταποδόσεις, εἰς σκῶλον.³¹ Σ. γένοιτο ἡ τράπεζα αὐτῶν ἔμπροσθεν αὐτῶν εἰς παγίδα, καὶ εἰς τιμωρίαν, ὥστε συλληφθῆναι.³² Θ. εἰς παγίδα, καὶ εἰς ἀνταποδόσεις, καὶ εἰς σκάνδαλον.³³

24. תַּמְדֵּי הַמִּיד הַמְתַּיְתִי. *Et lumbos eorum perpetuo fac vacillare.* Ο'. καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον. 'Α. καὶ τοὺς νῶτους αὐτῶν ἐνδελεχῶς ἀτόνωσον. Σ. καὶ τὰς ὀσφύς αὐτῶν διαπαντὸς ἐξάρθρωσον.³⁴

26. וַאֲשֶׁר. *Vastata.* Ο'. ἠρημωμένη. 'Α. ἠφανισμένη. Σ. ἀοίκητος.³⁵

יִשָּׁב לְיְהוָה בְּתֵנִיָּהֶם. *In tentoriis eorum non sit habitans.* Ο'. καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν. Σ. ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.³⁶

27. וְיַסְפִּירוּ אֵלֶיךָ מְכַאֵב וּבְאֵן. *Et de dolore vulneratorum tuorum narrant.* Ο'. καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν. 'Α...
❖

τετραυματισμένων σου διηγήσονται. Σ. (καὶ) περὶ καταπονήσεως τραυματιῶν σου ἐξηγούντο.³⁷

31. בְּתִתָּהּ. *In gratiarum actione.* Ο'. ἐν αἰνέσει. 'Α. ἐν εὐχαριστίᾳ.³⁸

32. וְיִשָּׁב לְיוֹנָה פְּרָא מִשֵּׁר בְּקוֹרְנֵי חֲזָקִים. *Et placebit Jonae prae bove juveni cornua et ungulas habente.* Ο'. καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μύσχον νέον κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὄπλας. Σ. καὶ ἀρέσει τῷ κυρίῳ μᾶλλον ἢ βοῦς ταῦρος, διχλῶν, κεράστης.³⁹

33. וְיִחַי לְבַבְכֶם. *Et vivet cor vestrum.* Ο'. καὶ ζήσεσθε. *Alia exempl. καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν.*⁴⁰

34. וְלֹא יִדְרֶיךָ אֶת-חַיִּיךָ. *Et captivos tuos non despicit.* Ο'. καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν. 'Α. καὶ δεσμίους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν.⁴¹ Σ. καὶ τοὺς δεσμώτας τοὺς ἑαυτοῦ οὐκ ἐξευτελίσει.⁴²

35. וְיָמִים וְכָל-חַיִּים בָּרָא. *Maria et omne quod reptat in eis.* Ο'. θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἔρποντα ἐν αὐτοῖς. 'Α... καὶ πᾶν κινούμενον ἐν αὐτοῖς.⁴³ Σ. θάλασσα καὶ πᾶν ἔρπετον ἐν αὐτοῖς.⁴⁴ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁴⁵

37. וְיִשְׁבְּבוּ-בָהּ. *Habitabunt in ea.* Ο'. κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ. Σ. ἠρεμήσουσιν ἐν αὐτῇ.⁴⁶
❖

³⁰ Euseb. Pro ἐνέβαλλον, ἐνέβαλον rescripsimus. ³¹ Vat. Montef. ex Nobilio edidit: 'Α. εἰς σκῶλον. ³² Sic Regii duo ex Theodoro, [Vat.] et Theodoretus. Colb. vero στιχηρῶς scriptus pro συλληφθῆναι habet συληθῆναι. — Montef. Euseb. affert: Σ. καὶ εἰς τιμωρίαν. Nobil.: Σ. εἰς παγίδα — συλληφθῆναι. Aliam lectionem, sed minus probabilem, indicat Syro-hex.: Σ. καὶ εἰς τιμωρίαν ὥστε συναφθῆναι (וְיִשָּׁב לְיְהוָה בְּתֵנִיָּהֶם; וְיִשָּׁב לְיְהוָה בְּתֵנִיָּהֶם). ³³ Vat. ³⁴ Euseb. Symmachi versionem affert Syro-hex. .ו. (Codd. B. et C. וְיִסְפִּירוּ אֵלֶיךָ מְכַאֵב וּבְאֵן). Cf. Ceriani ad Exod. xii. 11. ³⁵ Euseb. ³⁶ Idem. ³⁷ Syrus affert: 'Α. περὶ καταπονήσεως τραυματιῶν (cf. Psal. lxxvii. 5. Soph. ii. 12 in Syro-hex.) σου ἐξηγούντο (וְיִסְפִּירוּ אֵלֶיךָ מְכַאֵב וּבְאֵן). Σ. τετραυματισμένων σου διηγήσονται (וְיִסְפִּירוּ אֵלֶיךָ מְכַאֵב וּבְאֵן). Nomina interpretum invertimus propter Eusebium, qui habet: 'Α. διηγήσονται. Σ. ἐξηγούντο. Ad καταπονήσεως cf. Sym. ad Psal. xxxi. 10. (Syr. וְיִסְפִּירוּ אֵלֶיךָ

διαπόνημα Aq. ad Psal. xv. 4. cxiii. 12; et וְיִסְפִּירוּ אֵלֶיךָ cum ἐξοπότησε Sym. ad Psal. lxxvii. 10.) ³⁸ Euseb. ³⁹ Idem. Haec, μᾶλλον ἢ κ.τ.ε., confirmat Syro-hex. .ו. וְיִשָּׁב לְיוֹנָה פְּרָא מִשֵּׁר בְּקוֹרְנֵי חֲזָקִים. ⁴⁰ Sic Comp., Ald., cum libris plurimis et Syro-hex. In aliis est, καὶ ζ. ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Montef. affert: Οἱ λοιποὶ καὶ ζήσεται ἡ καρδία ὑμῶν, incertum quo auctore. ⁴¹ Syro-hex. .ו. וְלֹא יִדְרֶיךָ אֶת-חַיִּיךָ. ⁴² Euseb. ⁴³ Vat. Cf. Hex. ad Geo. i. 30. ⁴⁴ Vat. et Cod. 264, rectius quam Montef., qui ex Agellio edidit: 'Α. Σ. θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἔρπετὰ ἐν αὐτοῖς. Sed Agellius tantummodo ait: "Et omnia reptilia in eis, maribus nempe, quae in Hebraico plurium numero sunt h. l. posita. Sed Aq. et Sym. quia singulari numero dixerunt θάλασσαν, et postea subjunxerunt ἐν αὐτοῖς, non modo maris, verum etiam terrae intellexerunt reptilia." ⁴⁵ Vat. ⁴⁶ Syro-hex. .ו. וְיִשְׁבְּבוּ-בָהּ. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 19.

PSALM. LXIX (Hebr. lxx).

1. לְמַנְצֵיחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר. Praeceptorum Davidi ad revocandam memoriam. O'. eīs tō τέλος τῷ Δαυὶδ εἰς ἀνάμνησιν, ÷ εἰς τὸ σῶσαί με κύριον. Τοῦτο ἐν ἐνίοις μὲν ἀντιγράφοις εἶρον, ἐν ἐνίοις δὲ οὐ· πλὴν οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐρίσκεται.¹ A. τῷ νεκροῦ τοῦ Δαυὶδ τοῦ ἀναμνήσκου.²
2. אֱלֹהִים הַצִּילֵנִי הָיָה לְעֹזִרְתִּי חַשְׁתָּ. Deus, ad liberandum me, Jona, ad auxilium meum festina. O'. ὁ θεὸς, εἰς τὴν βοήθειάν μου ÷ πρόσχεσ. Alia exempl. add. κύριε, εἰς τὸ βοηθῆσαι μοι σπεύσον.³
3. מִבְּקִשֵׁי נַפְשִׁי. Quaerentes animam meam. O'. οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν μου. A. οἱ ζητοῦντες ψυχὴν μου. Σ. Θ. οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν μου.⁴
- יָפְגּוּ אַחֲרָי וְיִבְלְמוּ. Cedant retro, et pudore afficiantur. O'. ἀποστραφείησαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ κατασχυνθείησαν. Σ. ἀποστραφήτωσαν, ἵνα ἀκολουθήσῃ ἡ αἰσχύνῃ αὐτῶν.⁵
4. הָאָהָהָ. Eja, eja. O'. εὐγε, εὐγε. A. ἀά, ἀά.⁶
6. אֱלֹהִים חַשְׁתָּ לִּי. Deus, succurre mihi cito. O'. ὁ θεὸς, βοήθησόν μοι. Σ. Deus, subito effundere pro me.⁷
- אַל-תְּאַחַר. Ne cuncteris. O'. μὴ χρονίσῃς. Σ. μὴ βραδύνησ.⁸

PSALM. LXX (Hebr. lxxi).

1. O'. ÷ τῷ Δαυὶδ (alia exempl. add. ψαλμὸς¹) υἱῶν Ἰωνάδὰβ, καὶ τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων (alia exempl. add. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις²).
3. לְצֹר מְעֹנֵן לְבוֹא תְּמִיד צִיָּיָהּ לְהוֹשִׁיעֵנִי. In petram domicilii ad veniendum (confugiendum) semper; mandasti servare me. O'. εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν, καὶ εἰς τόπον ὄχυρον τοῦ σῶσαί με. Σ. εἰς ἀκρότομον ἰσχυρὰν, ὥστε προσφυγῶν ἐνδελεχῶς· ἐνετείλω τοῦ σωθῆναι με.³
- אֶתְּהָ אֶתְּהָ וּמְצִיָּהּ. Quoniam rupes mea et arx mea es tu. O'. ὅτι στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ. A. ὅτι πέτρα μου καὶ ὄχυρώμα μου (σύ). Σ. ὅτι πέτρα μου καὶ καταφυγή μου σύ εἶ.⁴
4. וְצֹרֵהָ. Et violenter agentis. O'. καὶ ἀδικούντος. Σ. et nocentis.⁵
5. תְּקִיָּה. Spes mea. O'. ἡ ὑπομονή μου. Σ. ἡ προσδοκία μου.⁶
6. עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְעַי אִמִּי אֶתְּהָ גִזְוִי בָהּ. Tibi innixus sum ab utero, e visceribus matris meae tu eductor (s. benefactor) meus; in te laus mea semper. O'. ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἐκ κοιλίας μητρὸς μου σύ μου εἶ σκεπαστής· ἐν σοὶ ἡ ὑμνησίς μου διαπαντός. Σ. σοὶ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἀπὸ τῶν ἐνδοσθίων τῆς μητρὸς μου

PSALM. LXIX. ¹ Nobil. ex Theodoro. Psalt. Gall.: * (sic) eo quod saluum me fecit Dominus: Sine obelo affert Syro-hex. ² Syro-hex. ³ Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. fere omnes. Psalt. Gall.: + intende: Domine, ad adjuvandum me festina. ⁴ Sic Vat., qui addit: O'. οἱ ζητοῦντές μου τὴν ψυχὴν. ⁵ Syro-hex. ⁶ Cf. Sym. ad Job. xxiii. 8. Ezech. xxix. 6. ⁷ Syro-hex. ⁸ Syro-hex. ⁹ Cf. ad Psal. xxxiii. 16. ¹⁰ Syro-hex. ¹¹ Latina sunt Bugati. Forma ¹² quantum sciamus, non fertur in Lexicis. ¹³ Syro-hex.

PSALM. LXX. ¹ Sic Comp., Ald., Theodoret., cum libris plurimis. Syro-hex.: eīs τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δ. Psalt. Gall.: + Psalmus David, filiorum Jonadab, et priorum captivorum: ² Sic Comp., Ald., Theodoret., alii, invito Syro-hex. ³ Syro-hex. ⁴ Cf. ad Psal. xxx. 3, ubi in Hebraeo est ⁵ in petram propriam, quod hic quoque in quibusdam exemplaribus reperitur. ⁶ Euseb. ⁷ Syro-hex. ⁸ Graeca vox incerta est. Cf. nos in Otio Norvic. p. 46. ⁹ "Ex duobus MSS. Regiis."—Montef. Idem ex iisdem affert: "Ἄλλος ὁ ὑπερασπιστής; quod ab hoc loco alienum esse videtur.

σὺ ἐπειδές με· εἰς σὲ ἡ ἀναμονή μου ἐνδε-
λεχώς.⁷

7. כְּמוֹפֶת הַיָּיְתִי לְרַבִּים וְהָיָה מִקְרִיעוֹ. Quasi
prodigium fui multis; tu vero refugium meum
robustum. Ο'. ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολ-
λοῖς, καὶ σὺ βοηθὸς κραταίος. Σ. ὡσεὶ τέρας
ἐγενόμην τοῖς πολλοῖς, σὺ δὲ πεποιθήσις μου
ἰσχυρά.⁸

8, 9. וְיִמְלֵא פִי תְהִלָּתְךָ כָּל-הַיּוֹם תְּפִאֲרָתְךָ: אֵל-
תִּשְׁלִיכֵנִי לְעַתְּזָה. Impleatur os meum
laude tua, quotidie splendore tuo. Ne projicias
me in tempore senectutis. Ο'. πληρωθήτω τὸ
στόμα μου αἰνέσεως, ÷ ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν
σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου.
μὴ ἀπορρίψης με εἰς καιρὸν γήρους. Σ. πλη-
σθεὶ τὸ στόμα μου αἴνου σου κατὰ πᾶσαν
ἡμέραν· ἐν τῇ εὐπρεπείᾳ σου μὴ ἀποβάλῃς με
καιρῶ γήρας.⁹

9. אֵל-תִּעֲזָבֵנִי. Ne derelinquas me. Ο'. μὴ ἐγκα-
ταλίπῃς με. Σ. μὴ καλύψῃς (s. κατακαλύψῃς, s.
συγκαλύψῃς) με.¹⁰

10. לִי. De me. Ο'. ἐμοί. Σ. περὶ ἐμοῦ.¹¹
וְשָׂמְרוּ נַפְשִׁי. Et insidiantes animae meae. Ο'.
καὶ οἱ φυλάσσουντες τὴν ψυχὴν μου. 'Α. (καὶ)
οἱ παρατηροῦντες...¹² Σ. καὶ οἱ ἐπιτηροῦντες τὴν
ψυχὴν μου.¹³

13. וַיִּבְשׂוּ וַיִּכְלְוּ שׂוֹנְיֵי נַפְשִׁי. Pudore afficiantur,
consumantur adversarii animae meae. Ο'.
αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδια-
βάλλοντες τὴν ψυχὴν μου. Σ. καταισχυν-
θήτωσαν, ἀναλωθήτωσαν οἱ ἀντικείμενοι τῇ

ψυχῇ μου.¹⁴

14. וְהוֹדוּסָתִי עַל-כָּל-תְהִלָּתְךָ. Et augebo omnem
laudem tuam. Ο'. καὶ προσθήσω ἐπὶ πᾶσαν
τὴν αἰνεσίαν σου. 'Α. καὶ προσθήσω ἐπὶ πάσας
ὑμνήσεις σου. Σ. καὶ προσθήσω τοῖς ὕμνοις
σου.¹⁵

15. וְסַפֵּר. Narrabit. Ο'. ἐξαγγελεῖ. Σ. διηγή-
σεται.¹⁶

וְהַשְׁתַּחֲוִיתִי יְהוָה. Quotidie salutem tuam.
Ο'. ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. Σ.
κατὰ πᾶσαν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου.¹⁷

וְכִי לֹא יִדְעוּ סְפִרוֹתַי. Quia non novi numera-
tiones. Ο'. ὅτι οὐκ ἔγνων πραγματείας (alia
exempl. γραμματείας¹⁸). Σ. οὐ γὰρ οἶδα ἐξα-
ριθμησαί.¹⁹

16. וְנִבְרַח בְּבָרוֹת אֲדֹנָי. Introibo in (recensebo)
facinosa Domini. Ο'. εἰσελεύσομαι ἐν δυνα-
στείᾳ κυρίου. Σ. ἐλεύσομαι ἐν δυναστείᾳ
κυρίου.²⁰

וְיָהִי אֲזַכִּיר צְדָקָתְךָ לְבָבָהּ. (Domini) Jovae;
commemorabo justitiam tuam solius. Ο'. κύριε,
μνησθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου μόνου. 'Α. Σ.
κύριε, ἀναμνήσω τὰ δικαιώματά σου μόνου.²¹

17. אֱלֹהִים לְמַדְתֵּנִי. Deus, docuisti me. Ο'. ἐδί-
δαξάς με, ὁ θεός. Alia exempl. ὁ θεός μου, ἃ
ἐδίδαξάς με.²² 'Α. θεέ, ἐδίδαξάς με. Σ. Θ.
ὁμοίως τοῖς Ο'.²³

וְאֲנִי. Annunciabo. Ο'. ἀπαγγελάω. Σ. Θ.
ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁴

19. אֱלֹהִים עַד-מָרוֹם אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת. Deus,

⁷ Euseb. ⁸ Idem. ⁹ Idem. Theodoret. affert: Σ. καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Euthym.: καὶ οὐχ ἅπαξ ὑμνήσω, ἀλλὰ διαπαντός τὴν μ. σου· οὕτω γὰρ τὸ, ὅλην τ. ἡ., ἡρμήνευσεν ὁ Σ. Sed cf. ad Psal. xliii. 9. ¹⁰ Syro-hex. لا اضعف. ¹¹ Syro-hex. + اضعف. ¹² Syro-hex. لا اضعف. ¹³ Euseb. ¹⁴ Theodoret., Nobil., qui καὶ ἀναλωθήτωσαν habent, et sic edidit Montef. In duobus Theodoreti codd. καὶ abest. Euseb. affert: Σ. οἱ ἀντικείμενοι τ. ψ. μ. Syro-hex. لا اضعف. ¹⁵ Euseb. + اضعف (Cod. C. اضعف).

¹⁶ "MSS." ¹⁷ Euseb. ¹⁸ Sic Comp., Ald., Theodoret. et codd. Syro-hex. γραμματεῖαν (𐤀𐤋𐤁𐤁𐤀). Psalt. Gall. litteraturam. ¹⁹ Theodoret., Nobil. Syro-hex. لا اضعف. ²⁰ Theo-doret. Montef. edidit, ἐν δυνάμει κυρίου, ex MSS., ut videtur. Syrus Symmacho continuat: ἐλεύσομαι (𐤀𐤋𐤁𐤁𐤀). ²¹ Syro-hex. + اضعف. ²² Sic Comp., Ald., Syro-hex., et codd. In Theodoro et abest. ²³ Nobil. ²⁴ Vat.

usque in excelsum, quae fecisti magna. O'.
ὁ θεός, ἕως ὑψίστων, ἃ ἐποίησας μεγαλεῖα.
'A. Σ. Σ'. ὁ θεός, ἕως ὑψους, ἃ ἐποίησας με-
γαλεῖα.²⁶

19. כִּי־כַמֶּנְךָ־יְיָ־דְמוּיִי. Deus, quis sicut tu? O'.
ὁ θεός, τίς ὁμοίος σοι; "Αλλος ὁ θεός, τίς
ὡς σύ;²⁶

20. וְרָעוּת־רַבּוֹת־רַבּוֹת־יָצַרְתָּ־לִי־יְיָ־הוֹשִׁיָּהּ. Qui ostendi-
disti mihi angustias magnas et malas. O'.
ὄσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς.
'A. ὄσας ἔδειξας ἡμῖν θλίψεις πολλὰς καὶ
κακάς.²⁷ Σ. ὄς δείξας μοι θλίψεις πολλὰς καὶ
κακώσεις.²⁸ Θ. ὁμοίως τοῖς O'.²⁹

21. תִּרְבֵּה־גְדֻלְתִּי. Augebis magnitudinem meam.
O'. ἐπλέονασας τὴν δικαιοσύνην σου. Alia
exempl. ἐπλέονασας ἐπ' ἐμέ τὴν μεγαλωσύνην
σου.³⁰ 'A. πληθυνεῖς μεγαλειότητά μου.³¹ Σ.
αὐξήσεις τὴν μεγαλειότητά μου.³² (Θ.) πλη-
θυνεῖς τὴν μεγαλωσύνην μου.³³

וְתִסֵּב־תַּנְחַמְנִי. Et circuidis (versa vice) conso-
laberis me. O'. καὶ ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς
με. Σ. καὶ περικυκλώσεις με παραμυθία.³⁴
Aliter: Σ. καὶ περικυκλώσας παραμυθήσῃ με.³⁵

22. אֲתִמְנֶה־בְּלִבִּי־אֶת־הַמָּוֶה־אֲמַלֵּךְ־בְּלִבִּי־נַבְלָה־לְיָיָהּ. Etiam

ego celebrabo te instrumentis nablii, verita-
tem tuam, Deus meus. O'. καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξο-
μολογήσομαί σοι ἐν σκεύει ψαλμοῦ, τὴν
ἀλήθειάν σου, ὁ θεός. Σ. κἀγὼ οὖν ἐξομο-
λογήσομαί σοι ἐν ὄργανοις ψαλμοῦ ἢ ἀλήθειά σου,
ὁ θεός.³⁶

22. לְיָיָהּ־בְּנֵי־קִיָּוֶה־אֲשִׁיחֶנּוּ־לְךָ־יְיָ־יִשְׂרָאֵל. Psallam tibi
cithara, sancte Israelis. O'. ψαλῶ σοι ἐν
κιθάρα, ὁ ἅγιος τοῦ Ἰσραήλ. 'A. μελωδήσω
σοι ἐν κιθάρα, ἅγιε Ἰσραήλ.³⁷

23. תִּבְרַח־פִּי־וְשִׁי־וְנִפְתְּחֵה־לִּי־פִי־וְנִבְרַח־לִּי־פִי. Jubilabunt labia mea, cum cantavero tibi, et
anima mea quam redemisti. O'. ἀγαλλιιά-
σονται τὰ χεῖλη μου ὅταν ψάλω σοι, καὶ ἡ
ψυχὴ μου ἦν ἐλυτρώσω. Σ. εὐφήμησει τὰ
χεῖλη μου ὅταν μελωδήσω σοι, καὶ ἡ ψυχὴ μου
ἦν ἐλυτρώσω.³⁸

24. כִּי־בִשְׁוֵי־בִּי־פְרִי־מִבְּקָשֵׁי־רַעֲוִי. Quia pudore
affecti sunt, quia erubuerunt qui quaerunt malum
meum. O'. ὅταν αἰσχυνθῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ
ζητούντες τὰ κακά μοι. 'A. ὅτι κατησχύν-
θησαν... οἱ ζητούντες κακίαν μου. Σ. ὅτι
κατησχύνθησαν, ὅτι κατωρύγησαν οἱ ζητούντες
τὴν κάκωσίν μου.³⁹

²⁶ Theodoret. Aquilae et Sym. tribuit; Colb. autem unus VI tam ed. adjicit. Euthym. notat: Τινεὶ δὲ μετὰ τὸ, καὶ τὴν δικ. σου, στιζόντες τελείαν, τὰ, ἕως τῶν ὑψ., τοῦ (τῷ), ἃ ἐποίησας μ., συνάπτουσι, Ἄκιλα πειθόμενοι.

²⁷ Colb. στιχηρῶς scriptus affert: 'A. Σ. O'. Θ. E'. S'. ὁ θεός, τίς ὁμοίος σοι; ὁ θεός, τίς ὡς σύ; indicans, ut Montef. putat, omnes interp. alterutram versionem habere.

²⁸ Vat., juxta lectionem textualem וְרַעֲוִי. ²⁹ Vat., Cod. 264, quorum hic ὄσον pro ὄς habet. Nobil. affert: Σ. καὶ κακώσεις.

³⁰ Vat. ³¹ Sic Comp., Ald., Theodoret., cum libris plurimis et Syro-hex. ³² Agellius. Nobil. affert: 'A. Θ. πληθυνεῖς.

³³ Nobil., Reg. unus. ³⁴ Sic sine nom. interp. Vat. Agellius tam Theodotioni quam LXX vindicat, μεγαλωσύνην σου.

³⁵ Nobil. et idem Reg., qui παρακυκλώσεις habet. ³⁶ Syro-hex. וְאֲשִׁיחֶנּוּ לְיָיָהּ. Syrus hanc lectionem ad v. 20, וְאֲשִׁיחֶנּוּ לְיָיָהּ, refert, minus probabiliter. Cf. ad Psal. xvi. 11.

³⁷ Syro-hex. וְאֲשִׁיחֶנּוּ לְיָיָהּ. Reg. unus ex Theodoro: Σ. κἀγὼ οὖν ἐξομολογήσομαί σοι.

³⁸ Euseb. ³⁹ Idem. ⁴⁰ Lectiones Aquilae et Sym. sic exhibet Euseb.: 'A. ὅτι κατησχύνθησαν οἱ ζ. κακίαν μου. Σ. ὅτι κατησχύνθησαν καὶ ὅτι ἀπωρύγησαν οἱ ζ. τὴν κάκωσίν μου.

Duas versiones in uoam contraxit Syro-hex. וְאֲשִׁיחֶנּוּ לְיָיָהּ. (Ad κατωρύγησαν vid. Jerem. xiii. 7. Ezech. xxxix. 11. Amos ix. 2, et Sym. ad Job. iii. 16 in Syro-hex. In exemplari Eusebiano vocab. ἀπωρύγησαν, quod vulgo vertunt εἰδοσὶ sunt, mihi quidem valde suspectum est. Si Graecum est ἀπορύπτειν, nihil aliud significare potest nisi canales (ἀπόρτυγας) ducere, quod hic prorsus absonum est. Praeter hunc locum Montef. ad Jerem. xvi. 6 e Cod. Jes. exseripsit, οὐκ ἀπορρυγίσονται, et si diserte testatur Parsonsus, in dicto libro legi, οὐ καταρρυγίσονται. Denique in loco Jerem. l. 12, ubi Hebr. וְאֲשִׁיחֶנּוּ, O'. ἐνετραπή, incertus interpres, a Theodoro expressus, κατωρύγη legit.)

PSALM. LXXI (Hebr. lxxii).

- 1. **הַלְבַּשׁ לִּי**. *Salomoni. O' eis Salomōn. Oi λοιποὶ τοῦ Σολομῶντος.*¹
- 4. **עָרַב עוֹרֵי**. *Et conteret oppressorem. O' καὶ ταπεινώσει συκοφάντην. Σ. καὶ συνθλάσει συκοφάντην.*²
- 5. **יִרְאוּ יְלֵפְנֵי וְלִפְנֵי שֶׁמֶשׁ עַד חַמְצָתָא**. *Venerabuntur te cum sole et coram luna. O' καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ, καὶ πρὸ τῆς σελήνης. 'A... σὺν ἡλίῳ, καὶ εἰς πρόσωπον τῆς σελήνης.*³ Σ. φοβηθήσονται σε ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος, καὶ ἔμπροσθεν τῆς σελήνης.⁴ Ε'... ὁ λαὸς τοῦ ἡλίου...⁵
- 6. **יֵרֵד כְּמַטְרַ עַל-גַּב**. *Descendet quasi pluvia super detonsum (pratium). O' καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον. 'A. [καὶ] καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ κουράν. Σ. καταβήσεται ὡς δρόσος ἐπὶ πόκον. Oi λοιποὶ ἐρμηνευταὶ ὁμοίως.*⁶
כְּרִיבִים וְרִיחַ אֲרָץ. *Sicut guttae, irrigationes terrae. O' καὶ ὡσεὶ σταγόνες στάζουσαι (alia exempl. καὶ ὡσεὶ σταγὼν ἢ στάζουσα?) ἐπὶ τὴν γῆν. Oi λοιποὶ ψεκάδες.*⁷
- 7. **יִפְרֹחַ צִדְקוֹ וְרַב יְשׁוּעָתוֹ**. *Florebit in diebus ejus justus, et multitudo pacis. O' ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη, καὶ πλῆθος εἰρήνης. 'A. βλαστήσει ἐν ἡμέραις αὐτοῦ δίκαιος, καὶ πλῆθος εἰρήνης. Σ. ἀνθήσει ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δίκαιος...⁸*

- 7. **עַד בְּלֵי יָרֵחַ**. *Usquedum non sit luna. O' ἕως οὗ ἀνταναιρεθῆ ἢ σελήνη. 'A. ἕως οὗ μὴ ᾗ σελήνη.*¹⁰ Σ. ἕως παλαιώσεως τῆς σελήνης.¹¹
- 8. **מִנְחָה**. *A fluvio. O' ἀπὸ ποταμοῦ. Alia exempl. ἀπὸ ποταμῶν. 'A. Oī O'. ἀπὸ ποταμοῦ.*¹²
- 9. **לִפְנֵי יְרַעוּ צִי**. *Coram eo incurvabunt se deserticolae. O' ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται Αἰθίοπες. 'A. εἰς πρόσωπον αὐτοῦ κάμψουσιν Αἰθίοπες. Σ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὀκλάσουσιν Αἰθίοπες.*¹³
- 10. **מִלְכֵי שַׁבָּא וְשַׁבָּא**. *Reges Sabaeorum et Aethiopyum. O' βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβὰ. 'A. Σ. βασιλεῖς Σαβὰ καὶ Σαβὰ.*¹⁴
וְיָקִיבוּ דְבָרָא. *Dona afferent. O' δῶρα προσάξουσι. Σ. φέρον προσιόσουσιν.*¹⁵
- 12. **מִן מַשְׁוֵה בְּרִיחַ**. *Quia servabit pauperem clamantem. O' ὅτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ δύναστος. Σ. ὅτι ἐξελεῖται πένητα οἰμώζοντα.*¹⁶
- 14. **מִן מַשְׁוֵה בְּרִיחַ**. *Ex oppressione et violentia redimet animam eorum. O' ἐκ τῶκου καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς ψυχὰς αὐτῶν. 'A. ἐξ ὀφλήματος καὶ ἀδικίας ἀγχιστεύσει τὴν ψυχὴν αὐτῶν.*¹⁷
וְיִקָּר מִן עֵינָיו. *Et pretiosus erit sanguis eorum in oculis ejus. O' καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ. 'A. καὶ τιμηθήσεται (s. τιμιωθήσεται) τὸ αἷμα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς*

PSALM. LXXI. ¹ Euseb. ² Syro-hex. **وَنَدَى**. **وَنَدَى**. ³ Syro-hex. affert: 'A. σὺν ἡλίῳ (**חַמְצָתָא**). Euseb. autem: 'A. καὶ εἰς πρ. τῆς σ. ⁴ Nobil. Montef. addit *διαμενεῖ*, ad Euseb. provocans, qui affert: Σ. καὶ ἔμπροσθεν τῆς σ. *διαμενεῖ*. Sed *διαμενεῖ* ad commentatorem, non ad interpretem pertinet. Syro-hex. sine nom. interpretis: **וְיָקִיבוּ דְבָרָא** (**וְיָקִיבוּ**, h. e. φοβηθήσονται σε ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος. ⁵ Syro-hex. **וְיָקִיבוּ**. ⁶ Euseb. ⁷ Sic Comp., Ald., et codd. Syro-hex. in textu: **וְיָקִיבוּ דְבָרָא**. Idem in marg.: *σταγόνες στάζουσαι*. ⁸ Euseb. ⁹ Idem. Syrus affert: **וְיָקִיבוּ דְבָרָא** (*βλαστήσει*) **וְיָקִיבוּ**. ¹⁰ Apud Euseb. legitur: *ἕως οὗ ἢ (sic) σελήνη*; unde Montef. soloece edidit: *ἕως οὗ (sic) ἢ σελήνη*, provocans ad

Hieronymi versionem, *donec non sit luna*. Etiam Syrus affert: **וְיָקִיבוּ דְבָרָא**. Tandem in schedis Usserianis apud Eichhorn. *Repertor. T. XIII, p. 181* reperimus: 'A. *ἕως οὗ μὴ ᾗ σ.* ¹¹ Euseb. Sic Syro-hex. **וְיָקִיבוּ דְבָרָא**. Bar Hebr. affert: Σ. *παλαιωθήσεται ἢ παλαιωθῆ* (**וְיָקִיבוּ**), quocum conspirat Cod. Bodl. NEB. 2. 120, qui affert: Σ. *ἕως παλαιωθήσεται ἢ σ.* ¹² Nobil. ¹³ Euseb. Syro-hex. affert: Σ. *ὀκλάσουσιν* (**וְיָקִיבוּ**). ¹⁴ Euseb. ¹⁵ Syro-hex. **וְיָקִיבוּ דְבָרָא**. Cf. ad Psal. lxxvii. 30. ¹⁶ Euseb. Syrus ad *πτωχὸν* affert: Σ. *οἰμώζοντα* (**וְיָקִיבוּ**). ¹⁷ Syro-hex. **וְיָקִיבוּ דְבָרָא**. Cf. nos in *Otiō Norvic.* p. 47.

αὐτοῦ.¹⁸ Σ. καὶ τίμιον ἔσται τὸ αἷμα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ.¹⁹ Θ. καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.²⁰

15. אָמֵן. O. τῆς Ἀραβίας. Σ. τοῦ ἀπὸ Σαβᾶ. Οἱ λοιποὶ Σαβᾶ.²¹

16. הִרְבָּה שָׂמְרָה בְּרֵיחַ תְּבַרְכֵנִי. Erit abundantia (s. manirulus) frumenti in terra in cacumine montium. O. ἔσται στήριγμα ἐν τῇ γῆ ἐπ' ἄκρων τῶν ὄρεων. Σ. ἔσται ἶχνος τροφῆς ἐν τῇ γῆ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων.²²

יִרְעֵף כְּלִבְנוֹן פְּרִי. Perstrepet sicut Libanus fructus ejus. O. ὑπεραρθῆσεται ὑπὲρ τὸν Λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ. Σ. διαπρέψει ὡς Λίβανος καρπὸς αὐτοῦ.²³

17. כּוֹנֵן יְהוָה. Erit nomen ejus. O. ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ÷ εὐλογημένον. A. Σ. ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ. O. Θ. ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ.²⁴ Τὸ εὐλογημένον, παρ' οὐδενὶ κεῖται, οὔτε ἐν τῷ ἔξαπλῶ, οὔτε παρ' Ἑβραίοις.²⁵

יְנֻן שֶׁמֶשׁ בְּפָנָיו. In conspectu solis sobolescet nomen ejus. O. πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. A. Σ. εἰς πρόσωπον ἡλίου γεννηθήσεται ὄνομα αὐτοῦ.²⁶

18. בְּרַב יְשׁוּעָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה יְיָ. Benedictus Jova Deus, Deus Israelis. O. εὐλογητὸς κύριος

ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ. Ἑβρ. βαροῦχ ΠΙΠΠ ἔλωεῖμ ἔλωεῖ Ἰσραὴλ. A. Σ. O. Θ. E. S. εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς (ὁ θεὸς) Ἰσραὴλ.²⁷

19. אָמֵן אָמֵן. Amen et amen. O. γένοιτο, γένοιτο. A. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως. Σ. ἀμήν καὶ ἀμήν.²⁸

20. שָׂרְיָהּ תִּתְּנֵנִי לְיָ. Consummatae sunt orationes Davidis filii Isai. O. ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι Δαυὶδ τοῦ υἱοῦ Ἰεσσαί. A. ἐτετέλεσθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί.²⁹ Σ. ἐπετετέλεσθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί. Θ. ἀνεκεφαλαιώθησαν προσευχαὶ Δαυὶδ υἱοῦ Ἰεσσαί.³⁰

PSALM. LXXII (Hebr. lxxiii).

1. מְזִמֶּה אֲשַׁר. Canticum τῷ Asaph. O. ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. A. μιλῶδημα τοῦ Ἀσάφ.¹

בָּרוּךְ הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְבָרֵךְ. Profecto bonus est Israeli Deus, mundia corde. O. ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς εὐθέσι καρδίᾳ. Σ. πλὴν ὄντως ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς καθαροῖς τὴν καρδίαν.²

2. שְׂרֵי אֲשַׁר כְּגֵי. Propetmodum effusi (larsi) s. ni gressus mei. O. παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη

¹⁸ Euseb. Nobil., Vat. afferunt: A. καὶ τιμωθήσεται κ. τ. ε., quod ab Aquilae indole non alienum videtur. Syro-hex. eidem continuat: + ... ¹⁹ Euseb. Vat. affert: Σ. καὶ τιμωθήσεται κ. τ. ε. Cod. 264: Σ. καὶ τιμωθήσεται τὸ αἷμα ἐνώπιον αὐτοῦ. ²⁰ Vat. et Cod. 264, quorum hic τὸ ὄνομα αὐτοῦ legit. ²¹ Euseb. affert: Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ A. Σ. Θ. Σαβᾶ. Theodoret.: Ἀπὸ τῆς Ἀραβίας Σαββὰ θεοείκασιν οἱ λοιποὶ ἐρμηνευταί. Montef. edidit: Τὸ Ἑβρ. καὶ A. Σ. Θ. δοθήσεται αὐτῷ ἀπὸ (sic) τοῦ χρυσοῦ τῆς Σαβᾶ, ex Drusio et Euseb., ut ait; sed Drusius tantummodo habet: A. Σ. Θ. δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρ. τῆς Σαβᾶ; quae lectio est τῶν O, substituendo Σαβᾶ pro Ἀραβίας. Syro-hex. affert: + ... ²² Syro-hex. ... ²³ Sic unus codex.—Montef. ²⁴ Coislin. unus. ²⁵ Theodoret., Nobil. ²⁶ Syro-hex. ... ²⁷ Colb. ... στιχηρῶς scriptus, ubi ὁ θεὸς excidisse videtur. Hieron. in

Epist. ad Sun. et Fret. 43: "Dicitis in Graeco bis Deus non haberi; cum in Hebraeo sit, et apud LXX." ²⁸ Syro-hex. ... Euseb., Theodoret.: A. πεπιστωμένως, πεπιστωμένως. Nobil.: A. πεπιστευμένως, πεπιστευμένως. Deinde Euseb.: Σ. ἀμήν καὶ ἀμήν. Cf. ad Psal. xl. 13. ²⁹ Catena ab Usserio descripta apud Eichhorn. Repertor. T. XIII, p. 182. Syro-hex. ... Bar Hebr. pro ... habet ... quod eodem redit. Etiam Origen. O. T. II, p. 521 affert: A. ἐτετέλεσθησαν προσευχαὶ Δ. ³⁰ Euseb. Origen. l. c. affert: Σ. ἐπετετέλεσθησαν πρ. Δ. E. ἀνεκεφαλαιώθησαν πρ. Δ. Catena Usserii ad Symmachi lectionem notat: ὅπερ οἱ ἄπειροι ἔξωθεν παραγεγράφθαι νομίζουσι: τὸ δὲ Ἑβραϊκὸν καὶ αἱ λοιπαὶ ἐρμηνεῖαι σαφῶς δηλοῦσιν ὅτι μέρος ἐστὶ τοῦ ψαλμοῦ. PSALM. LXXII. ¹ Syro-hex. ... ² Euseb. Syrus affert: + ...

τὰ διαβήματά μου. Σ. παρ' οὐδὲν ἐλύθη τὰ ὑπορθοῦντά με.³

4. **אֵין אִין הַרְבֵּוֹת לְמוֹתָם.** *Nam non sunt vincula (dolores) in morte eorum.* Ο'. ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν. Ἀ. (ὅτι) οὐκ εἰσὶ δυσπάθειαι τῷ θανάτῳ αὐτῶν.⁴ Σ. ὅτι οὐκ ἐνεθυμοῦντο περὶ θανάτου αὐτῶν.⁵

וְרַגְלֵיהֶם רַחֵק. *Et pingue est corpus eorum.* Ο'. καὶ στερεώμα ἐν τῇ μαστιγι αὐτῶν. Σ. στερεὰ γὰρ ἦν τὰ πρόπυλα αὐτῶν.⁶

5. **בְּעַמְלֵי אֱנוּשׁוֹת וְעַל אֲנִימוֹתָם לֹא יִנְגַעוּ.** *In aetumna hominis non sunt illi, et cum hominibus non percutiuntur.* Ο'. ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσὶ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγωθήσονται. Ἀ. ἐν πόνῳ ἀνθρώπων...⁷ Σ. ἐν ταλαιπωρίᾳ ἀνδρῶς οὐκ ἐγένοντο, οὐδὲ μετὰ ἀνθρώπων ἐπλήσσοντο.⁸ Θ. ἐν μέσῳ ἀνθρώπων...⁹

6. **לִכְן יַעֲנִימוּהוּ גִבּוֹרֵי יָדָיו וְעַל-הַשֵּׁפֶת הַמִּתְקָה לָמוֹ.** *Ideo cingit eos torquis instar superbia, tegit (quasi) veste violentia eos.* Ο'. διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερηφανία, περιεβάλλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν αὐτῶν. Σ. διὰ τοῦτο ἐν θησαυροῖς αὐτῶν ὑπερηφανίαν ἠμφιάσαντο, ἀποθήκας ἐξ

ἀδικίας ἔχοντες.¹⁰

7. **וַיֵּצֵא אֶת-עֵינָיו מִן-הַבֶּטֶן.** *Prodit ex adipe oculus eorum.* Aliter: *Prodit e corde scelus eorum (εὐνομία).* Ο'. ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία αὐτῶν. Ἀ. ἐξῆλθον ἀπὸ στέατος ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.¹¹ Σ. προέπιπτον ἀπὸ λιπαρότητος οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. Aliter: Σ. ἐξήεσαν ἀπὸ λίπους οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν.¹²

וַיַּעֲבְרוּ מִשְׁכֵּיחוֹת לִבָּבָם. *Transgrediuntur cogitationes cordis.* Ο'. διῆλθον εἰς διάθεσιν καρδίας. Ἀ. παρήλθον σκοπιὰς καρδίας.¹³ Σ. παρέβαινον τὰ φαινόμενα τῇ καρδίᾳ.¹⁴

8. **וַיִּמְרוּ וַיְדַבְּרוּ בְּרַע וַיִּדְבְּרוּ בְּרֵעֵיהֶם מִמְרוֹם יְדִבְרוּ.** *Subsannant, et loquuntur in malitia oppressionem, ex alto loquuntur.* Ο'. διανοήθησαν, καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν. Ἀ. . . συκοφαντίαν ἐξ ὕψους λαλοῦντες.¹⁵ Σ. καταμακώμενοι ἐλάλουν ἐν πολλῇ συκοφαντίᾳ, τοῦ ὕψους κατελάουν.¹⁶

9. **וַיִּשְׁתַּחֲוֶימוּ בְּשָׁמַיִם וַיִּשְׁתַּחֲוֶימוּ בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם.** *Ponunt in caelo os suum, et lingua eorum ambulat per terram.* Ο'. ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς. Σ. ἔτασσαν εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα

³ Theodoret., Nobil. "Reg. unus ex Anonymo ad Sym. legit, παρ' ὀλίγον."—Montef. Alterum tuetur Syrus: **חַסְדֵּי הַיָּדָיו לֹא יִנְגַעוּ.** Cf. ad Psal. xxxvi. 31.

⁴ Theodoret., Nobil. In *Catena PP. GG.*, T. II, pp. 490, 499 Aquilae tribuitur, ὅτι οὐκ ἔστι δυσπάθεια.

⁵ Euseb., Theodoret., quorum hic αὐτῶν, ab Eusebio non lectum, supplet. Consentit Syro-hex. **וְעַל אֲנִימוֹתָם לֹא יִנְגַעוּ.**

⁶ Euseb., Nobil. "Colbert. et Reg. unus, στήαρ γὰρ ἦν τὰ πρ. αὐτῶν, minus recte."—Montef. Etiam Syrus στερεὰ agnoscit, Symmacho continuans: **וְרַגְלֵיהֶם רַחֵק.** Symmachum imitatus est Hieron.: *Quod non recogitaverint de morte sua, et firma sunt vestibula eorum.*

⁷ Vat. ⁸ Euseb. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ἐν ταλαιπωρίᾳ κ.τ.έ. **וְעַל אֲנִימוֹתָם לֹא יִנְגַעוּ.**

⁹ Nobil., Vat. ¹⁰ Euseb. affert: Σ. ὑπερηφανίαν κ.τ.έ. Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat: **וְעַל אֲנִימוֹתָם לֹא יִנְגַעוּ.**

¹¹ Euseb., Colb. unus. ¹² Euseb. et

"MSS.": Σ. προέπιπτον κ.τ.έ. Nobil. vero: Σ. προέπιπτον ἀπὸ λ. ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Prorsus aliter Origen. Opp. T. II, p. 763: ἐξήεσαν ἀπὸ λίπους αἱ ὀφθαλμοὶ, κατὰ Σύμμαχον (ubi ἐξήεσαν est mendum scribae usitatissimum pro ἐξήεσαν, non pro ἐξήεσαν, qui error est Schleusneri in *Origen. Crit.* p. 232). Syrus noster, qui Symmachi versionem vv. 7, 8 uno tenore exscripsit, affert: **וַיִּשְׁתַּחֲוֶימוּ בְּשָׁמַיִם.** ubi **וַיִּשְׁתַּחֲוֶימוּ** Graecum λιπαρότης, non λίπος (**וַיִּשְׁתַּחֲוֶימוּ**? Cf. Sym. ad Psal. lxiv. 12), et **וַיִּשְׁתַּחֲוֶימוּ**, *evadebant* (ἐκδύει Prov. xi. 8; ἀπίδρα Jud. ix. 21) *προέπιπτον* potius quam ἐξήεσαν, referro videtur. Nihil moramur Euthymii dictum: ἐξελεύσεται, ἀντὶ τοῦ ἐξῆλθεν οὕτω γὰρ ὁ Σύμ. εἶπεν. ¹³ Sic Moutef., qui Eusebium auctorem falso appellat. ¹⁴ Euseb., Nobil. Syro-hex. **וַיַּעֲבְרוּ מִשְׁכֵּיחוֹת לִבָּבָם.** ¹⁵ Syro-hex. **וַיַּעֲבְרוּ מִשְׁכֵּיחוֹת לִבָּבָם.** ¹⁶ Euseb. Syro-hex. **וַיַּעֲבְרוּ מִשְׁכֵּיחוֹת לִבָּבָם.** Syrus ἐξ ὕψους, s. ἐκ τοῦ ὕψους legisse videtur, quod paene necessarium est.

αὐτῶν, ἢ δὲ γλῶσσα αὐτῶν περιεπάτει ἐν τῇ γῆ.¹⁷ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁸

10. וַיִּמְי מַלְאֵי יַמּוֹתָי לְמַי. *Et aquae plenitudinis sorbentur ab iis.* Ο'. καὶ ἡμέραι πλήρεις εὐρεθήσονται ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ διαδοχὴ πλήρης εὐρεθήσεται ἐν αὐτοῖς.¹⁹

11. וַיִּדְעוּ אֵיךָ יְהוָה יְדַעְתָּ. *Et dicunt: Quomodo sciret Deus?* Ο'. καὶ εἶπαν πῶς ἔγνω ὁ θεός; 'Α. καὶ εἶπαν πῶς ἔγνω ἰσχυρός;²⁰ Σ. οἱ δὲ ἔλεγον πῶς ἔγνω ὁ θεός;²¹ Θ. καὶ ἐροῦσι πῶς ἔγνω ἰσχυρός;²²

וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. *Et esset scientia in Allisimo?* Ο'. καὶ εἰ ἔστι γνώσις ἐν τῷ ὑψίστῳ; Σ. (καὶ) εἰ ἔστιν ἐπίγνωσις τῷ ὑψίστῳ;²³

13. אֲדַרְיִק וּפְיִתִי לְבָבִי. *Profecto frustra mundavi cor meum.* Ο'. ἢ καὶ εἶπα ἄρα ματαιῶς ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου. 'Α. πλὴν κενῶς ἐκαθάρισα τὴν καρδίαν μου.²⁴ Σ. ἴσως οὖν κἀγὼ μάτην ἐκάθαρα τὴν ψυχὴν μου.²⁵ Θ. πλὴν εἰς κενὸν ἐδικαίωσα τὴν ψυχὴν μου.²⁶

וַיִּטְהַר בְּיָדַי. *Et lavi in innocentia manus meas.* Ο'. καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου. Σ. καὶ ἐνιπτύμην ἐν ἀναμαρτησίᾳ τὰς χεῖράς μου.²⁷

14. וַיִּהְיֶה נְגַעַ בְּלִבִּי וְתוֹכְחָתִי לְפָקָרִים. *Et*

tamen sum percussus omni die, et castigatio mea singulis matutinis erat. Ο'. καὶ ἐγεγόνμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ὁ ἐλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας. Σ. καὶ διετέλεσα μυκτηριζόμενος καθ' ἐκάστην ἡμέραν, καὶ ἐλεγχόμενος καθ' ἕκαστον ἄρθρον.²⁸

15. הֲבִינִי דָרַךְ דָּרַךְ כְּמוֹ הַיָּם הַיָּבֵשׁ. *Si dicerem: Loquar ita, en! generationem filiorum tuorum perfide desererem.* Ο'. εἰ ἔλεγον, διηγῆσομαι οὕτως, ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἠσυνθέτηκα (alia exempl. ἠσυνθέτηκας²⁹). 'Α. (fort. Σ.) Θ. εἰ ἔλεγον, διηγῆσομαι ταῦτα, ἰδοὺ τὴν γενεάν τῶν υἱῶν σου ἐγκατέλιπον.³⁰

16. וַיִּבְיַעַתּוּ לְעֵינָי וְלִבִּי. *Et meditabar ut hoc intelligerem, labor erat in oculis meis.* Ο'. καὶ ὑπέλαβον τοῦ γινῶναι τοῦτο, κόπος ἔστιν ἐναντίον μου. 'Α. (fort. Σ.) Θ. καὶ εἰ ἐλογιζόμεν ἐπιγινῶναι, τοῦτο μόχθος ἐφαίνετό μοι. Σ. (fort. 'Α.) καὶ ἐλογιζόμεν γινῶναι τοῦτο...³¹

17. וְעַד אֲנִי אֲבִינָה לְמִקְדָּשׁוֹ. *Donec ingressus sum sanctuaria Dei, animum adverti ad exitum eorum.* Ο'. ἕως εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ, συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα. Σ. ἕως εἰσέλθω εἰς τὰ ἁγιάσματα τοῦ θεοῦ, συνετισθῶ τὰ ἔσχατα αὐτῶν.³²

¹⁷ Euseb., qui περιπατήματα pro περιεπάτει legit. Quod nos edidimus, habent Agell., Vat. Etiam Syrus affert: 'Α. Σ. περιεπάτει (וַיִּפְסַח) ἐν τῇ γῆ. ¹⁸ Vat.

¹⁹ Syro-hex. וַיִּדְעוּ אֵיךָ יְהוָה יְדַעְתָּ. Ad vocab. וַיִּשְׂפָּרְטוּ idem notat: וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ²⁰ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ²¹ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ²² Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ²³ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ²⁴ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ²⁵ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ²⁶ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ²⁷ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

"Quemadmodum quum quis accipit hereditatem vel dominationem ab antecessoribus suis." Quae explanatio ad Graecum διαδοχὴ optime quadrat. Porro in versione Philox. Act. vii. 45 pro διαδοχόμενοι interpres dedit מִמְּחֵה מִמְּחֵה. ²⁸ Vat., Cod. 264. ²⁹ Theodoret. Vat. pro ἔγνω, οἶδεν affert. ³⁰ Vat., Cod. 264. ³¹ Theodoret., cuius codex unus ἐν τῷ ὑψίστῳ legit. ³² Vat. et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil.: 'Α. ἐκαθάρισα. ³³ Euseb. Nobil. affert: Σ. ἴσως οὖν. Θ. πλὴν. Vat.: Σ. ἴσως οὖν ἐγὼ μ. ἐκ. τὴν καρδίαν μου. Catena P.P.GG., T. II, p. 503: Σ. ἴσως οὖν μ. ἐκάθαρα τὴν κ. μου. Tandem Syro-hex. .ω.

+ פִּקָּרִים. ²⁸ Vat. ²⁹ Euseb. ³⁰ Idem. Syrus affert: וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ³¹ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

+ (ὅλην τὴν ἡμ.). Idem sine nom. interp. + וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ³² Sic Ald., Theodoret., et codd. Alii vitiose ἠσυνθέτηκας, vel ἠσυντίθηκας, ut Syro-hex., qui in textu habet וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו, et in marg. ΣΥΝΤΕΘΗΚΑΣ. ³³ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

³⁴ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ³⁵ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

³⁶ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ³⁷ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

³⁸ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ³⁹ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

⁴⁰ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ⁴¹ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

⁴² Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ⁴³ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

⁴⁴ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ⁴⁵ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

⁴⁶ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ⁴⁷ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

⁴⁸ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ⁴⁹ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

⁵⁰ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ⁵¹ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

⁵² Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו. ⁵³ Syro-hex. וַיִּשְׂפָּרְטוּ בְעֵינָיו.

18, 19, 20. מִלְּמָוֶת לָמוּ הַפְּלִתָּם אֵי לִמְשֻׁוֹתָי : אֵיךְ הָיָה לְשִׁמָּה כָּרַגַע סָפֹר תָּמוּ לִמְדַבְּרוֹתָי : מִן־בַּצֻּלוֹתָי : *Profecto in lubricis (locis) ponis eos, praecipitos eos in ruinas. Quomodo facti sunt in desolationem subito! defecerunt, consumiti sunt subita pernicie! Sicut somnium post evigilandum.* Ο΄. πλην διὰ τὰς δολιότητες ἔθου αὐτοῖς, κατέβαλες³³ αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι. πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν ἐξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώλοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγειρομένου. Σ. ὄντως ἐν ὀλίσθῳ ἔταξας αὐτοὺς, κατέβαλες αὐτοὺς εἰς ἀφανισμοὺς. . . ἐξαίφνης ἐξέλιπον, ἀνηλώθησαν ὡς οὐχ ὑπάρχαντες. ὡς δνειρον ἐξυπνίσαντι.³⁴

21. נָבֵן וְלִיָּוִתִי אֲפֹסִי וְנִבְּוִן לְבָבִי יִתְקַמֵּן לְבָבִי : *Nam exacerbatum est cor meum, et in tenibus meis confossus sum.* Ο΄. δι. ἡφράνθη (alia exempl. ἐξεκαύθη³⁵) ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου ἠλλοιωθήσαν. Α. δι. ἐτυροῦτο καρδία μου, καὶ νεφροί μου παρωξύνοντο.³⁶ Σ. συνεστέλλετο δὲ ἡ καρδία μου, καὶ ἐντὸς τῶν νεφρῶν μου διελεγμένη ἀντιλέγων.³⁷

22, 23. : וְאֲנִי־בַעַר תְּלִי אֲדָעָה מִדְּבַר־תְּמִיד עֲמָךְ : *Et ego bardus, et non intel-*

ligebam; (instar) bestiarum fui tecum. Ego tamen semper tecum. Ο΄. κάγω ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνω κτηνώδης ἐγενόμην παρὰ σοί. κάγω διαπαντὸς μετὰ σοῦ. Α. κάγω ἀσύνετος, καὶ οὐ γνώσομαι. . .³⁸ Σ. ἤμην δὲ ἀνεπιστήμων, καὶ μὴ εἰδῶς κτηνώδης διετέλεσα παρὰ σοί. καὶ συνήμην σοι διαπαντὸς.³⁹

24. יְצַצְבֵּנִי אַתְּ וְכָבוֹד וְגִלְיוֹן תַּתֵּנִי וְתֵצְבֵנִי : *Consilio tuo duces me, et postea cum gloria suscipies me.* Ο΄. ἐν τῇ βουλῇ σου ὠδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης προσελάβου με. Σ. τῇ συμβουλίᾳ σου ὠδήγησάς με, καὶ ὕστερον τιμὴ διεδέξατό με.⁴⁰

25. מִי־לִי בְּשָׁמַיִם וְיֵהְיֶה לִּי אֵין עַל־יָדֶיךָ : *Quis mihi est in caelo? et sicut te non delector (ulla re) in terra.* Ο΄. τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ παρὰ σοῦ τί ἠθέλησα ἐπὶ τῆς γῆς; Α. τίς μοι ἐν τῷ οὐρανῷ; καὶ μετὰ σοῦ οὐκ ἐβουλήθην ἐν τῇ γῆ.⁴¹ Σ. τίς μοι ἐστὶν ἐν τῷ οὐρανῷ; καὶ μετὰ σοῦ οὐκ ἠθέλησα ἐν τῇ γῆ.⁴²

28. מִלְּמִצְוֹתֶיךָ אֵין עָמַרְתִּי : *Omnia opera tua.* Ο΄. πάσας τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς Σιών 4.⁴³ Α. πάσας τὰς ἀγγελίας σου.⁴⁴

³³ Schol. apud Nobil. et Vat.: 'Εν τῷ τετρασελίδῳ, κατέβαλες, εἶχεν ἀντὶ τοῦ, κατέβαλες' ἀλλὰ μήποτε σφάλμα ἐστίν' οἱ γάρ λοιποὶ, κατέβαλες, λέγουσιν. In versione Syro-hex. *ܢܘܥܒܘܢܝܗܘܢ*, *sustulisti*, corrigendum videtur *ܢܘܥܒܘܢܝܗܘܢ*, *dejecisti*, κατέβαλες. ³⁴ Euseb., et Reg. unus apud Montef., qui ὄνειρος edidit. Idem V. D. non animadvertit, in versione Symmachi excidisse vocabula, πῶς ἐγένοντο εἰς ἀφανισμόν, vel similia, propter homoeoteleuton, ut videtur. Syrus tantummodo affert : Σ. εἰς ἀφανισμοὺς (*ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*). ³⁵ Sic Comp., Ald., et codd. Syro-hex. *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*. ³⁶ Syro-hex. *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*. Ad pusterius vocah. varietas notatur : *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*, h. e. Α. πῦρ κοπιζόμενον; quae diversam scripturam *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* repraesentat. Etiam Hieron. vertit : *et lumbi mei velut ignis fumigans.* ³⁷ Euseb. Syro-hex. affert : *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*. Ubi pro *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*, infirmabatur, fortasse reponendum *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*, *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*, *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*, *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*, contrahebatur (περιεστέλλετο Ezech. xxix. 5). Cf. Hex.

ad Psal. ciii. 22. ³⁸ Colb. στιχηρῶς scriptus. Cf. Hex. ad Prov. xxx. 2. Parsonsii Cod. 13 in marg. habet : καὶ ἐγὼ ἀσύνετος, καὶ οὐ γνώμαι (sic). ³⁹ Euseb., qui κτηνώδης legit. Theodoret., Nobil.: Σ. ἤμην δὲ ἀνεπιστήμων, καὶ μὴ εἰδῶς. Syro-hex. Symmacho continuat : *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ* (dietelesa Jerem. xx. 18). ⁴⁰ Euseb. Copula accessit ex Syro-hex. *ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*. ⁴¹ Nobil. ⁴² Reg. unus. Syro-hex. affert : Σ. καὶ μετὰ σοῦ κ. τ. εἰ. (*ܠܘܬܐܘܬܘܣܝܗܘܢ*). ⁴³ Euseb.: Μὴ κείμενον δὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, μηδὲ παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς, τὸ, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θ. Σιών, παρὰ μόνους δὲ τοῖς Ὁ φερόμενον, ὠβέλισται διὰ τὸ καὶ περιττὸν εἶναι. ⁴⁴ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 45 : " *Ut annuntiet omnes praedicationes tuas.* Pro quo vos in Graeco legisse dixistis, τὰς αἰνέσεις σου, id est, laudes tuas. Et sciendum quod in Hebraeo MALOCHOCHEAH (MALOCHOTHACH) scriptum habet, quod Aq. ἀγγελίας σου, id est, nuntios tuos; LXX, τὰς ἐπαγγελίας σου, id est, praedicationes tuas, vel pronuntia-

secures. Et nunc sculpturas ejus pariter ascia et malleis contundunt. Ο. ὡς ἐν δρυμῶ ξύλων ἀξίναϊς ἐξέκοψαν τὰς θύρας αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν. Σ. ἐν ἀρμένοις ξυλίνοις ἀξίναϊς. νῦν δὲ καὶ τὰς πύλας αὐτῆς ὁμοῦ ἐν μοχλοῖς καὶ δικράνοις κατέρριψαν.¹⁸

7. **הַשְׁרִיפוּ בְּאֵשׁ קֹדֶשׁ**. Miserunt in ignem sanctuarium tuum. Ο. ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου. Ἀ. ἐξαπέστειλαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριον (s. ἁγίασμά) σου.¹⁹

8. **דִּבְרוּ בְּלִבְךָ יְהוָה**. Dixerunt in corde suo: Saeviamus in eos pariter. Ο. εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ἡ συγγένεια αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ὑπέλαβον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὁμοῦ.²⁰

וְשָׂפוּ בְּאֵשׁ קֹדֶשׁ. Combusserunt omnia loca sacra Dei in terra. Ο. δεῦτε, καταπαύσωμεν (πάσας) τὰς ἑορτὰς κυρίου ἀπὸ τῆς γῆς. Ἀ. ἐνέπρησαν πάσας τὰς συναγωγὰς ἰσχυροῦ ἐπὶ τῆς γῆς.²¹ Σ. ἐνεπύρισαν (s. ἐνέπρησαν) πάσας τὰς συναγὰς τοῦ θεοῦ ἐν τῇ γῆ (s. εἰς τὴν γῆν).²² Θ. ἐνεπύρισαν (s. ἐμπυρίσωμεν) πάντα καιροὺς ἰσχυροῦ ἐν τῇ γῆ.²³ Ε'. κατέκαυσαν. Σ. κατακαύσωμεν.²⁴

9. **אֵימָתוֹתֵינוּ**. Signa nostra. Ο. τὰ σημεῖα ἡμῶν

(alia exempl. αὐτῶν²⁵). Ο. Ἀ. Σ. Θ. τὰ σημεῖα ἡμῶν.²⁶

9. **אֵין יָדוּעַ אֵין יָדוּעַ אֵין יָדוּעַ**. Nec est apud nos qui sciat quousque. Ο. καὶ ἡμᾶς οὐ γνώσεται ἔτι. Σ. οὐδὲ ἐν ἡμῖν γνώσκων ἕως τίνος;²⁷

10. **וְנִצְחָה**. Spernet. Ο. παροξυνεῖ. Σ. προπηλακίσει.²⁸

וְנִצְחָה. In perpetuum. Ο. εἰς τέλος. Ἀ. Σ. εἰς νίκος.²⁹

11. **מִבְּרֵחַ הַיָּם**. E medio sinus tui consume. Ο. ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος. Σ. Ε'. ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου συντέλεισον αὐτούς.³⁰

13. **אֵין בְּעֵינֶיךָ הַיָּם**. Tu fidisti fortitudine tua mare. Ο. σὺ ἐκραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν. Σ. σὺ διεσκέδασας τῇ ἰσχύϊ σου τὴν θάλασσαν. Θ. σὺ διέστησας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν.³¹

וְהָרַגְתָּ אֶת-רִאשֵׁי הַיָּם. Fregisti capita monstrorum marinorum in aquis. Ο. σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Ἀ. συνέτριψας κεφαλὰς κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων.³²

14. **וְהָרַגְתָּ אֶת-רִאשֵׁי הַיָּם**. Tu confregisti capita Leviathan. Ο. σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς

¹⁸ Euseb. Montef. ex eodem edidit, ἀξίναϊς τῶνδε, καὶ τὰς πύλας αὐτῶν (oscitantur pro αὐτῆς). "Loco τῆν δὲ [immo τῶνδε] conjicio legendum esse νῦν δὲ."—Schleusner. Accedit Syro-hex., qui Symmacho continuat: **בְּאֵשׁ קֹדֶשׁ** + **וְשָׂפוּ**; deinde affert: **וְשָׂפוּ בְּאֵשׁ קֹדֶשׁ** (νῦν δὲ) **וְשָׂפוּ** **וְשָׂפוּ** **וְשָׂפוּ** (s. **וְשָׂפוּ**). Nobil., Vat.: Σ. ἐν ἀρμένοις (sic) ξυλίνοις. ¹⁹ Syro-hex. **וְשָׂפוּ** **וְשָׂפוּ**. ²⁰ Idem: **וְשָׂפוּ** **וְשָׂפוּ**. ²¹ Nobil. Eadem habet Vat., excepto ἀπὸ pro ἐπὶ. Mendose Cod. 264: Ἀ. ἐνέπρησαν (sic) πάσας ἰσχυρὰς ἀπὸ τῆς γῆς. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 46: "In Hebræo scriptum est. SAPHIU CHOL MOEDAU EL BAARES, quod Aq. et Sym. verterunt, ἐνεπύρισαν [Erasmus et Victor. ἐνέπρησαν] πάσας τὰς συναγωγὰς [iidem ἑορτὰς] τοῦ θεοῦ, id est, incendiderunt omnes solemnitates Dei in terra." ²² Syro-hex. Symmacho continuat: **וְשָׂפוּ** (s. **וְשָׂפוּ**) **וְשָׂפוּ** **וְשָׂפוּ** **וְשָׂפוּ**. Cf. ad Psal. lxxiv. 3. Vat. et Cod. 264: Σ. (Ε'. pro Σ. Cod. 264) ἐνέπρησαν πάσας τὰς συναγωγὰς τοῦ θεοῦ εἰς

γῆν. ²³ Nobil., Vat. Hieron. ibid.: "Theodotion quoque ἐμπυρίσωμεν [alii ἐνεπύρισαμεν, unus ἐνεπύρισαν] vertit, id est, succendamus." ²⁴ Hieron., Nobil., Vat. ²⁵ Sic Ald., Syro-hex., et codd. ²⁶ Nobil. Coislin. uous Vtam ed. addit. ²⁷ Syro-hex. **וְנִצְחָה** **וְנִצְחָה** **וְנִצְחָה** **וְנִצְחָה** (ἕως τίνος) **וְנִצְחָה**. ²⁸ Nobil. Reg. unus προπηλακίσει. ²⁹ Syro-hex. **וְנִצְחָה** **וְנִצְחָה** **וְנִצְחָה** **וְנִצְחָה**. Cf. ad Psal. lviii. 14. ³⁰ Euseb. Syro-hex. affert: Σ. σὺ διεσκέδασας (s. **וְשָׂפוּ**). ³¹ Montef. ex "Euseb. et MSS." affert: Ἀ. συνέτριψας τὰς κ. τῶν δρακόντων ἐπὶ τῶν ὑδ. Σ. συνέτριψας τὰς κ. τῶν κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδ. Eusebius in Comment. ad loc. prorsus silet. Nobil. affert: Σ. κητῶν. Vat.: Σ. σὺ συνέτριψας κεφαλὰς κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδ. Sed praeter absentium articulorum κητος pro **וְשָׂפוּ** Aquilini magis quam Sym. interpretem refert. Vid. Hex. ad Jesai. xxvii. i. li. 9. Quin et Syrus affert: Ἀ. κητῶν ἐπὶ τῶν ὑδάτων (s. **וְשָׂפוּ** **וְשָׂפוּ**).

τοῦ δράκοντος. 'Α. σὺ συνέθλασας κεφαλὰς Λευιαθάν.³³

14. **סִיִּי לְעֵלְיָ.** *Populo deserticolis.* Ο'. λαοῖς τοῖς Αἰθίοψιν. 'Α. λαφ̄ τοῖς ἐξελευσομένοις. Θ. (λαφ̄) τῷ ἐσχάτῳ. Ε'. (λαφ̄) τῷ ἐξεληλυθότι.³⁴

15. **מַעַן תְּחַלּ.** *Fontem et torrentem.* Ο'. πηγὰς καὶ χειμάρρους. 'Α. Σ. Θ. πηγὴν καὶ χεῖμαρρον.³⁵ Ο'. Ε'. πηγὴν...³⁶

יְתֵן הַיָּרֵחַ אֵינָהּ. *Tu exsiccasti fluvios perennitatis.* Ο'. ✕ σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς Ἡθάμ. 'Α... ποταμοὺς στερεοὺς.³⁷ Σ. σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς ἀρχαίους.³⁸

16. **שָׁמַר מְאֹד מְאֹד אֶת הַיָּרֵחַ וְאֶת הַשֶּׁלֶחֶן.** *Tu parasti lumen et solem.* Ο'. σὺ κατηρτίσω ἥλιον καὶ σελήνην (alia exempl. φαῦσιν καὶ ἥλιον³⁹). 'Α. σὺ ἠτοίμασας φωστῆρα καὶ ἥλιον. Σ. σὺ διέταξας φωστῆρα καὶ ἥλιον. Θ. σὺ ἠτοίμασας φῶς καὶ ἥλιον. Ε'. σὺ κατηρτίσω φῶτα καὶ ἥλιον. Σ'. σὺ κατηρτίσω σελήνην καὶ ἥλιον.⁴⁰

17. **תְּצַבֵּהָ.** *Constituisti.* Ο'. ἐποίησας. 'Α. Θ. ἐστήλωσας. Σ. ἔστησας.⁴¹

יָרֵחַ וְיָרֵחַ. *Aestatem et hiemem.* Ο'. θέρος

καὶ ἔαρ. 'Α. Σ. θέρος καὶ ψυχος. Ε'. τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα.⁴²

18. **תִּזְכְּרֵנִי.** *Memento hujus.* Ο'. μνήσθητι ταύτης [τῆς κτίσεώς σου]. Σ... ταῦτα. Ε'. μνήσθητι τούτων (s. ταῦτα).⁴³

19. **רָחֵם אֶת-פְּשֵׁי.** *Animam turturis tui.* Ο'. ψυχὴν ἐξομολογουμένην σοι. Σ. (ψυχὴν) ἣν ἐδίδαξας τὸν νόμον.⁴⁴

אֲלֵךְ בְּלֵבִי וְלֹא-יָדָעוּ. *Vitae miserorum tuorum ne obliviscaris.* Ο'. τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάβῃ. Σ. τῆς ζωῆς ἣν ἐκάκωσας μὴ ἐπιλάβῃ.⁴⁵

20. **מָלְאָה חֹשֶׁךְ אֶת-עֵינָי וְאֶת-אָזְנוֹתַי.** *Nam plena sunt tenebrosa terrae habitaculis violentiae.* Ο'. ὅτι ἐπληρώθησαν οἱ ἐσκοτωμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν. 'Α. ὅτι ἐπλήσθησαν ἐσκοτισμένα γῆς ὠραιότητων ἀδικίας. Σ. ὅτι ἐπλήσθησαν τοῦ σκοτασμοῦ τῆς γῆς αἱ δάιαται (s. κατοικήσεις) ἐν αἷς ἀδικεί.⁴⁶

22. **קוּמָה וְלִיטָה אֶת-הַיָּמִין וְלִיטָה אֶת-הַיְּשָׁרִים.** *Surge, Deus, litiga litem tuam; memento probri tui ab insipiente quotidie.* Ο'. ἀνάστα, ὁ θεὸς, δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι τῶν ὀνειδισμῶν σου τῶν ὑπὸ

³³ Sic Symmacho (Aquila) continuat Vat. Nobil. affert: Schol. Λευιαθάν. Syro-hex. autem: + **לְעֵלְיָ וְאֶת-הַדְּרָקוֹן.**

³⁴ Syro-hex. + **לְעֵלְיָ וְאֶת-הַדְּרָקוֹן.** Euseb. affert: 'Α. τοῖς ἐξελευσομένοις. Θ. τῷ ἐσχάτῳ. Ε'. τῷ ἐξεληλυθότι.

³⁵ Drusius. Euthym.: Πληθυντικῶς δὲ ἀμφω, κατὰ συνήθειαν τῆς Ἑβραϊδος διαλέκτου ὁ γὰρ Σ. καὶ Ἄ, ἐνικῶς ἐξίδωκαν.

³⁶ Nobil., Vat.: Οἱ Ο'. ἢ Ε'. πηγὴν. Syro-hex. in textu habet πηγὴν καὶ χειμάρρους; in marg. autem: πηγὰς.

³⁷ Euseb. Nobil. affert: 'Α. στερεοὺς (sic). Syro-hex. + **לְעֵלְיָ.**

³⁸ Theodoret. Euseb., Nobil.: Σ. ἀρχαίους. Syro-hex. + **לְעֵלְיָ.** Theodotionis versio videtur esse ea quae hodie in Ed. Rom. legitur, sed, teste Maio,

a Vaticano archetypo abest; quamque asterisco notant Psalt. Gall., et Syro-hex. juxta Cod. B. ³⁹ Sic Comp., Ald., Theodoret. et codd. Syro-hex. **לְעֵלְיָ וְאֶת-הַשֶּׁלֶחֶן.** Psalt. Gall.: *aurorum et solem.*

⁴⁰ Sic Vat., plenius quam Hexapla edita. Nobil. affert: Σ'. σελήνην καὶ ἥλιον. 'Α. φωστῆρα καὶ ἥλιον. Θ. φῶς καὶ ἥλιον. Euseb.: 'Α. σὺ ἠτοίμασας κ.τ.έ. Syro-hex.: 'Α. σὺ διέταξας (**לְעֵלְיָ**) φωστῆ-

ρας (Ἰεσοῦ) καὶ ἥλιον; quae Symmachi est versio. Montef. Vtae ed. tribuit lectionem quam VItae esse affirmat Nobil., Vat. ⁴¹ Theodoret., Nobil. ⁴² Syro-hex. + **לְעֵלְיָ.**

לְעֵלְיָ וְאֶת-הַדְּרָקוֹן. Euseb.: ἀντὶ δὲ τοῦ, ταύτης, ταῦτα ὁ Σ. ἠρμήνευσεν. Syro-hex. Vtae ed. continuat: + **לְעֵלְיָ.**

⁴⁴ Syro-hex. + **לְעֵלְיָ.** Hieron. vertit: *animam eruditam lege tua.* ⁴⁵ Syro-hex. **לְעֵלְיָ.**

⁴⁶ Syro-hex. affert: **לְעֵלְיָ.** (ἀνομιῶν) **לְעֵלְיָ.** (σκοτασμοῦ. Cf. ad Psal. lxxxvii. 19) **לְעֵלְיָ.**

Montef. post Nobil. tantummodo affert: Σ. ὅτι ἐπλήσθησαν ἐσκοτισμένα γῆς (non τῆς γῆς, ut Montef.) ὠραιότητων ἀδικίας. Ex hac versione, quae ad Aquilam proculdubio pertinet, ἀδικίας pro ἀνομιῶν, quae Syri lectio est, assumimus. (Pro **יָמִין**, in plur. **יָמִין**, Aq. interpretatus est ὠραιότης Job. v. 24. Psal. xxii. 2. lxxvii. 3. Prov. xxiv. 15; Sym. vero aut *δαίαιτα*, ut in duobus posterioribus lucis, aut *κατοικήσεις*, ut Jerem. x. 25. l. 19.)

ἄφρονος δλην τὴν ἡμέραν. Σ. στῆθι, ὁ θεός, προμάχησον τῆς μάχης σου, καὶ μνημόνευσον τοῦ ὄνειδους σου παρὰ ἄφρονος τοῦ διὰ πάσης ἡμέρας.⁴⁷

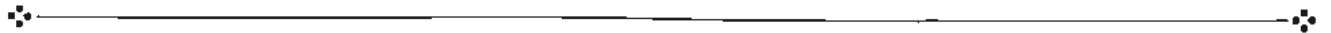
23. אֲל־תִשְׁכַּח קוֹל צְרִיָּהּ וְיִשָּׁן קוֹל מְיָדָי. Ne obliviscaris vocis hostium tuorum; strepitus insurgentium contra te ascendit jugiter. Ο'. μὴ ἐπιλάβῃ τῆς φωνῆς τῶν Ικετῶν σου ('Α. τῶν ἐνδεσμούντων σε.⁴⁸ Σ'. τῶν ἐχθρῶν σου⁴⁹). ἢ ὑπερηφανία τῶν μισούντων σε ἀναβαλίη ('Α. ἀνέβη. Θ. ἀναβήτω⁵⁰) διαπαντὸς πρὸς σέ. Σ. μὴ ἐπιλάβῃ τῆς φωνῆς τῶν πολεμίων σου, ἤχου τῶν ἀνθεστηκότων σοι μέχρι σου ἀναβαίνοντος ἀδιαλείπτως.⁵¹

PSALM. LXXIV (Hebr. lxxv).

- 1. לִמְנַצֵּחַ אֲל־תִּשְׁתַּח מְזִמֹּר לְאֶסָּף שִׁיר. Praecentori, Ne perdas, canticum τῷ Asaph carmen. Ο'. εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ Ἀσάφ. Σ. ἐπινίκιος περὶ ἀφθαρσίας ψαλμὸς τοῦ Ἀσάφ.¹
- 2. וְקָרִיב שְׂמֵךְ סִפְרוֹ נִפְלְאוֹתָיִךְ. Et propinquum

est nomen tuum; enarrant (homines) mirifica tua. Ο'. καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου διηγῆσομαι [πάντα] τὰ θαυμάσιά σου.² Σ. ὅτι ἐγγὺς τὸ ὄνομά σου τοῦ ἐξηγεῖσθαι αὐτὸ ἔγκα (s. περι) τῶν τεραστίων σου.³

- 3. כִּי קָבַץ מוֹעֵד. Cum accipero tempus constitutum. Ο'. ὅταν λάβω καιρὸν. 'Α. ὅταν λάβω συνταγὴν. Σ. ὅταν λάβω τὴν συναγωγὴν.⁴ וְיָנִי מִיִּשְׁרָיִם שְׁפֹטָה. Ego recta judicabo. Ο'. ἐγὼ εὐθύτητας κρινῶ. Σ. ἐγὼ τοὺς εὐθείς κρινῶ.⁵
- 4. נִמְגַיִם-וְנָל־שִׁבְיָהּ. Diffluent (metu) terra et omnes incolae ejus. Ο'. ἐτάκη ἡ γῆ, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. Σ. συσταθήσεται ἡ γῆ σὺν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν.⁶ וְנִבְנִי עַמְּךָ הַלְּפָנַי. Ego ad libellam disposui columnas ejus. Selah. Ο'. ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς. διάψαλμα ('Εβρ. ἀμουδά σέλ). 'Α. ἐγὼ ἐσταθμισάμην τοὺς στύλους αὐτῆς ἀεί. Σ. ἐγὼ ἤδρασα τοὺς στύλους αὐτῆς. διάψαλμα. Θ. . . διάψαλμα. Ε'. ἐγὼ εἰμι δεσ ἠτοίμασα τοὺς στύλους αὐτῆς ἀεί. Σ'. ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς διαπαντός.⁷
- 5. וְיִהְיֶה לְהוֹלִילֵי אֲל־תִּהְיֶה וְלִישָׁעֵי אֲל־.

⁴⁷ Euseb. Syrus affert: Σ. προμάχησον τῆς μάχης σου (ܡܫܘܒܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ). ⁴⁸ Syro-hex. ܡܘܪܐܝܢܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ. Cf. Hex. ad Psal. vi. 8. vii. 5. etc. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 46: "Inimicorum tuorum; pro quo in Graeco τῶν Ικετῶν σου, id est, deprecationem te, scriptum dicitis. In Hebraeo autem SORABACH legitur, quod Aquila, hostium tuorum, Symmachus, bellantium contra te, LXX et Sexta ed., inimicorum tuorum, interpretati sunt." Hieronymi, ut videtur, solius auctoritate, Montef. post Martianaum lectionem recepit: 'Α. μὴ ἐπιλάβῃ τῆς φωνῆς τῶν ἐχθρῶν σου. ⁴⁹ Hieron. ⁵⁰ Agellius. ⁵¹ Euseb. Pro ἤχου ex marg. Eusebii ἤχου recepinus. Deinde ante nos edebatur, μέχρῃς οὐ ἀναβαίνοντος, nulla syntaxi, pro quo μέχρῃς οὐ ἀναβαίνωνται imperite coniecit Montef. Syro-hex. affert: Σ. τῶν πολεμίων σου (ܡܫܘܒܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ).

PSALM. LXXIV. ¹ Euseb., Theodoret. "Theodoret., Agellius et Reg. unus, τῷ Ἀσάφ."—Montef. Syrus affert: ܡܫܘܒܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ. ² Vox πάντα abest a Syro-hex., Psalt. Gall., et Codd. 210, 282. ³ Syro-hex. ܡܘܪܐܝܢܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ.

⁴ Syro-hex. ܡܘܪܐܝܢܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ, subjungens: ܡܘܪܐܝܢܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ. Euseb. affert: 'Α. ὅταν λάβω συνταγὰς. Σ. ὅταν λάβω τὴν συναγωγὴν. Nobil., et Graecus anonymus ab Agellio laudatus: 'Α. συνταγὰς. Σ. συνταγὴν. Denique Theodoret. et Cod. 268: 'Α. Σ. ὅταν λάβω συναγωγὴν. Similis est confusio in Hex. ad Psal. lxxiii. 3, 8. ⁵ Syro-hex. Symmacho continuat: ܡܘܪܐܝܢܐ ܡܢ ܡܘܪܐܝܢܐ. Bugatus vertit, ego recta judicabo, contra linguam. ⁶ Euseb., et Reg. unus ex Theodoro. Schleusner. in Nov. Thes. s. v.: "Montef. male reddidit, constabiiietur terra; potius, concitabitur, una insurget . . . Aliquando opinabar, συσταθήσεται legendum esse." Si sincerum est συσταθήσεται, metu se contrahet. Cf. ad Psal. lxxii. 21. ⁷ Symmachi versio Eusebio debetur; ceteras exhibet Origen. Opp. T. II, p. 515. Ad vocab. διάψαλμα Syro-hex. affert: 'Α. cantilena (ܡܫܘܒܐ). Σ. διαπαντός (ܡܫܘܒܐ).

תְּרִימוּ קַרְנֵי. Dixi insolentibus: Ne glorie-
mini; et impiis: Ne exaltetis cornu. Ο. εἶπα
τοῖς παρανομοῦσι μὴ παρανομεῖν καὶ τοῖς
ἀμαρτάνουσι, μὴ ὑψοῦτε κέρας. Σ. εἶπα τοῖς
στασιάξουσι, μὴ στασιάζετε· καὶ τοῖς παρανό-
μοις, μὴ ἐπαίρετε κέρας.⁹

6. קַרְנֵי-לְתְּרִימוּ לְמִרוֹם קַרְנֵיכֶם תִּדְבְּרוּ בְּצַוָּאר בְּרָפָה.
Ne exaltetis in excelsum cornu vestrum, (ne)
loquamini cum collo (erecto) protervum. Ο.
μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, μὴ λα-
λεῖτε κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν. ᾿Α. Ε΄. . . .
λαλοῦντες ἐν τραχήλῳ παλαμφ. Σ. μὴ ἐπαίρετε
εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, λαλοῦντες τραχήλῳ
ἀνομίαν.¹⁰

7. כִּי לֹא מִמִּזְמַרְבָּ וְלֹא מִמִּזְמוֹדְבַר הָרִים.
Quia non ab oriente, neque ab occidente, neque
a deserto montium. Ο. ὅτι οὔτε ἀπὸ ἐξόδων
(Ε΄. ἀπ’ ἐξόδου¹¹), οὔτε ἀπὸ δυσμῶν, οὔτε ἀπὸ
ἐρήμων ὀρέων. Σ. οὐ γὰρ ἀπὸ ἀνατολῆς, οὐδὲ
ἀπὸ δύσεως, οὐδὲ ἀπὸ ἐρήμου ὀρέων.¹²

8. כִּי-יְהוָה הוּא שֹׁפֵט וְהוּא יַשְׁפִּיל וְהוּא יִרְם.
Quia Deus est iudex; hunc deprimit, et illum elevat.
Ο. ὅτι ὁ θεὸς κριτῆς ἐστὶ τοῦτον ταπεινοῖ, καὶ
τοῦτον ὑψοῖ. Σ. ἀλλ’ ὁ θεὸς κριτῆς τοῦτον
μὲν ταπεινοῖ, τοῦτον δὲ ὑψοῖ.¹³

9. כִּי כוֹס בְּיַד-יְהוָה וַיְנִיחַ חֲמַר מְלֵא מִסֶּדֶ וַיַּיָּגֵר.
Nam calix est in manu Jovae, et vinum rubet;
plenus est mistione, et effundit ex hoc: pro-
fecto faeces ejus exsurgunt et bibent omnes impii
terrae. Ο. ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου, οἴνου
ἀκράτου (᾿Α. αὐστηροῦ¹⁴) πλήρες κεράσματος
καὶ ἐκλινεν ἐκ τούτου ÷ εἰς τοῦτο, πλὴν ὁ
τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκένωθη· πίνονται πάντες
οἱ ἀμαρτωλοὶ τῆς γῆς. Σ. ποτήριον γὰρ ἐν
χειρὶ κυρίου, καὶ οἶνος ἀκρατος πληρῶν ἐκχυ-
θεὶς, ὥστε ἔλκειν ἀπ’ αὐτοῦ· πλὴν τὰς τρυγίας
αὐτοῦ ἐκστραγγιοῦσι πίνοντες οἱ φαῦλοι τῆς
γῆς.¹⁵ Ε΄. πλήρης εὐρυχωρίας.¹⁶

10. תְּרַגְּלֵנוּ. Annunciabo. Ο. ἀγαλλιᾶσομαι. Ε΄.
ἀπαγγελῶ.¹⁷

11. עֲנִיפֵי. Succidam. Ο. Θ. συγκλάσω. ᾿Α.
περικλύσω. Σ. μετακλάσω.¹⁸

קַרְנוֹת צְדִיקִים. Cornua justi. Ο. τὰ κέρατα
τοῦ δικαίου. ᾿Α. Σ. κέρατα δικαίου. Θ. κέρας
δικαίων.¹⁹

PSALM. LXXV (Hebr. lxxvi).

1. לְמַנְצֵחַ בְּנֵי-נֶגִינֹת מוֹמֵר לְהַקְדִּישׁ שִׁיר.
Praeentori in Neginoth canticum τῷ Asaph carmen. Ο.
εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ ᾿Ασαφ, ᾠδὴ
÷ πρὸς τὸν ᾿Ασσύριον. ᾿Α. τῷ νικοποῖ ἐν ψαλμοῖς
μελωδία τοῦ ᾿Ασαφ ᾠδῆς.¹ Τὸ, πρὸς τὸν ᾿Ασσύ-
ριον, οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ, οὔτε παρὰ
τοῖς Ο, οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς, οὔτε ἐν τῷ

⁹ Euseb. ⁹ Syro-hex. ۱۰۰. ۱۰۰. ۱۰۰. Hieron.: loquentes in cervicibus veteri. Vat. affert: Ε. μηδέ λάβητε (sic). ¹⁰ Euseb. ¹¹ Codex unus apud Montef., qui praeterea ex Colb. στιχηρῶς scripto affert: Ε. ἀνατολῶν ἔρημο, ὄρη τε νότια καὶ βόρεια τμήματα; notans: "Haec lectio nescio quid peregrini habet; eam tamen repraesentare visum est." Est revera Theodoretī enarratio mire depravata, quae in editis sic habet: ᾿Εξόδους τὰς ἀνατολικὰς εἶρηκεν· οὕτω δὲ καὶ ἡ πέμπτη ἔκδοσις· ἔρημα δὲ ὄρη, τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια τμήματα· ταῦτα γὰρ δι’ ἄκραν ψυχρότητα καὶ θερμότητα, ἀοίκητα μεμένηκε παντελῶς. ¹² Euseb. Syrus affert: Σ. ἀρα οὐ γὰρ ἀπὸ ἀνατολῆς (۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰). ¹³ Euseb. Syro-hex.: Σ. ἀλλ’ ὁ θεός. ¹⁴ Syro-hex. ۱۰۰. ۱۰۰. Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 14. ¹⁵ Euseb. Nobil. affert: Σ. ὥστε ἔλκειν ἀπ’ αὐτοῦ. Idem

Σ. πλὴν τὰς τρυγίας—τῆς γῆς. Paulo aliter Syro-hex. ۱۰۰. ۱۰۰. ۱۰۰. Hieron.: loquentes in cervicibus veteri. Vat. affert: Ε. μηδέ λάβητε (sic). ¹⁰ Euseb. ¹¹ Codex unus apud Montef., qui praeterea ex Colb. στιχηρῶς scripto affert: Ε. ἀνατολῶν ἔρημο, ὄρη τε νότια καὶ βόρεια τμήματα; notans: "Haec lectio nescio quid peregrini habet; eam tamen repraesentare visum est." Est revera Theodoretī enarratio mire depravata, quae in editis sic habet: ᾿Εξόδους τὰς ἀνατολικὰς εἶρηκεν· οὕτω δὲ καὶ ἡ πέμπτη ἔκδοσις· ἔρημα δὲ ὄρη, τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια τμήματα· ταῦτα γὰρ δι’ ἄκραν ψυχρότητα καὶ θερμότητα, ἀοίκητα μεμένηκε παντελῶς. ¹² Euseb. Syrus affert: Σ. ἀρα οὐ γὰρ ἀπὸ ἀνατολῆς (۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰). ¹³ Euseb. Syro-hex.: Σ. ἀλλ’ ὁ θεός. ¹⁴ Syro-hex. ۱۰۰. ۱۰۰. Cf. Hex. ad Deut. xxxii. 14. ¹⁵ Euseb. Nobil. affert: Σ. ὥστε ἔλκειν ἀπ’ αὐτοῦ. Idem

PSALM. LXXV. ¹ Syro-hex. ۱۰۰. ۱۰۰. Cf. ad Psal. iv. 1.

βιβλίῳ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου, ὅτε ἐν τῷ ὀκτασελίδῳ.²

3. **בְּשָׁלֵם.** *In Salem.* Ο'. ἐν εἰρήνῃ. 'Η 'Εβραϊκῇ λέξις καὶ οἱ λοιποὶ ἐν Σαλήμ.³

4. **שָׁרַף שֶׁפָּרַשׁ שָׁבַר שֶׁפָּרַשׁ.** *Ibi confregit fulmina (sagittas) arcus.* Ο'. ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη τῶν τόξων. Σ. ἐκί συντρίφει τοὺς αἰωνοὺς, τὰ τοξεύματα.⁴

לְמַגְן וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ. *Scutum et gladium et bellum. Selah.* Ο'. Θ. ὄπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον. διάψαλμα ('Εβρ. οὐμαλαμὰ σέλ). 'Α. θυρεὸν καὶ μάχαιραν καὶ πόλεμον, ἀεί. Σ. ἀσπίδα καὶ μάχαιραν καὶ πόλεμον. διάψαλμα. Ε'. ὄπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον, ἀεί. Σ'. ὄπλον καὶ ῥομφαίαν (s. μάχαιραν) καὶ πόλεμον, εἰς τέλος.⁵

5. **הַרְבֵּי מַגְרֵי מְהִירֵי הַרְבֵּי מַגְרֵי הָרָא.** *Illustris tu es, magnificus prae montibus praedae (latronum).* Ο'. φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων. 'Α. φωτισμὸς σὺ ὑπερμεγέθης ἀπὸ ὀρέων ἀλώσεως.⁶ Σ. ἐπιφανὴς εἶ, ὑπερμεγέθης ἀπὸ ὀρέων θήρας.⁷ Θ. φοβερὸς εἶ, θαυμαστὸς ἀπὸ ὀρέων καρπίμων.⁸

6. **לֵב הַבְּיָרִי לֵב הַבְּיָרִי.** *Spoliati sunt fortes corde.* Ο'. ἐταράχθησαν πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ. Σ. ἐσκυλεύθησαν οἱ ὑπερήφανοι τὴν καρδίαν.⁹

6. **כָּל-יָדֵי הַיָּחִיזְכִּי לְיָמֵי-כָח.** *Omnes viri strenui manus suas.* Ο'. πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πλοῦτου ('Α. Σ. οἱ ἰσχυροὶ¹⁰) ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Σ. πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ἰσχυροὶ τὰς χεῖρας αὐτῶν.¹¹

7. **מִנְעָרָעָה יָבִיחַ יְקָבִיב יְקָבִיב יְקָבִיב יְקָבִיב.** *Ab increpatione tua, Deus Jacob, sopitus (attonitus) fuit et curtus et equius.* Ο'. ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου, ὁ θεὸς 'Ιακώβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκότες τοὺς ἵππους. 'Α. ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου, θεὸς 'Ιακώβ, κατεφέρετο καὶ ἄρμα καὶ ἵππος.¹² Σ. ἀπὸ ἐμβριμῆσεώς σου, θεὸς 'Ιακώβ, ἐκαρώθη καὶ ἄρμα καὶ ἵππος.¹³

8. **הַיָּחִיזְכִּי מִיָּמֵי-כָח מִיָּמֵי-כָח מִיָּמֵי-כָח.** *Tu terribilis es, tu, et quis stabit coram te ex tempore irae tuae?* Ο'. σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεται σοι ἀπὸ τῆς ὀργῆς σου (alia exempl. σοι; ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου¹⁴); Σ. σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ὑποστήσεται τὸ πρόσωπόν σου ὅτε ἐθυμώθης;¹⁵

9. **יָדִי הַעֲמִשָּׂה.** *Fecisti ut audiretur iudicium.* Ο'. ἤκούτισας κρίσιν. Σ. ἀκουσθὴν ποιήσεις τὴν κρίσιν.¹⁶

10. **כָּל-עֲרֵב עֲרֵב עֲרֵב.** *Omnes mansuetos terrae. Selah.* Ο'. πάντας τοὺς πραεῖς τῇ καρδίᾳ. διάψαλμα. 'Εβρ. ἀνίη ἄρσ σέλ. 'Α. πάντας

² Schol. apud Nobil. Theodoret.: τὴν δὲ 'Ασσυρίου προσθήκην οὐχ εἶρον ἐν τῷ ἐξαπλῷ, ἀλλ' ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις. ³ Euseb. ⁴ Syro-hex. **לְמַגְן וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ.** Cf. ad Psal. lxxvii. 48. Idem ad ὄπλον κ.τ.ε. notat: Σ. τὰ τοξεύματα, τὴν ἀσπίδα, καὶ τὸν τόξον (**לְמַגְן וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ**). ⁵ Origen. Opp. T. II, p. 515, quem compilavit Hieron. in Epist. XXVIII ad Marcellam. Aliam Symmachi lectionem affert Syrus modo laudatus, qui pro ἀεί Aquilae vindicat **לְמַגְן וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ**. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. ⁶ Nobil., Vat. ⁷ Theodoret. Pro ἐπιφανὴς εἶ codex unus ἐπιφανήσεις habet, quod et Syrus legisse videtur, vertens: **לְמַגְן וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ**. (Vox ὑπερμεγέθης hic Syriace effertur, **לְמַגְן וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ**, elatior in magnitudine; sed in Hex. ad Psal. viii. 10. xcii. 4. **וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ**, s. **וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ**.) Parum probabiliter Nobil., Vat.: Σ. φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀ. θ. ⁸ Nobil., Vat. ⁹ Syro-hex. Symmacho

continuat: **לְמַגְן וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ וְלִפְּרָשׁ**. Euseb. affert: Σ. ὑπερήφανοι τὴν κ. ¹⁰ Syro-hex. **כָּל-יָדֵי הַיָּחִיזְכִּי**. ¹¹ Theodoret., Nobil., et S. Athanas. Opp. T. I, p. 1137, indicante Schleusnero. ¹² Montef. edidit: 'Α. ἀπὸ ἐμβριμῆσεως (om. σου) κ.τ.ε. notans: "Sic MSS. Duo tamen ad Aquilam habent, ἀπὸ ἐπιτιμήσεως κ.τ.ε." Sic etiam Vat., et *Catena PP. GG.*, T. II, p. 565. Cf. Hex. ad Deut. xxviii. 20. Nobil. affert: 'Α. κατεφέρετο. ¹³ Nobil., Vat., sed hic pro θεὸς, ὁ θεός legit. Euseb. Symmacho vindicat ἀπὸ ἐμβριμῆσεως, et ἐκαρώθησαν (s. ἐκαρώθη). Syro-hex. **כָּל-יָדֵי הַיָּחִיזְכִּי מִיָּמֵי-כָח** (vid. Jerem. li. 39 in Syro-hex.) καὶ ἄρμα καὶ ἵππος (non ἵππος. Vid. Schaaf. *Lex. Syr.* p. 551). ¹⁴ Sic Comp., Ald., et codd. Singularis est Syro-hex. legendo, σοι πρὸ προσώπου σου; ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου. ¹⁵ Syro-hex. **כָּל-יָדֵי הַיָּחִיזְכִּי מִיָּמֵי-כָח**. ¹⁶ Vat. Nobil. affert: Σ. ἀκουσθὴν ποιήσεις.

διελάλουν ἐν ἑμαυτῷ, καὶ ἐλείποθύμουν διη-
κεῶς.⁹

5. יְנִי תִּירְמָשׁ תִּירְמָשׁ. Tenes custodias oculorum
meorum (palpebras meas). Ὁ. προκατελά-
βοντο φυλακὰς [πάντες] οἱ ἐχθροί μου (alia
exempl. οἱ ὀφθαλμοί μου¹⁰). Ἄ. κατέσχευε
φυλακὰς ὀφθαλμῶν μου.¹¹ Σ. ἐκάλυον τὰς
ἀναβλέψεις τῶν ὀφθαλμῶν μου.¹² Θ. ἐκρά-
τησας φυλακὰς ὀφθαλμῶν μου.¹³

רַבְרַבָּה לִּי לִי תִּירְמָשׁ. Turbatus sum, et non
loquor. Ὁ. ἐταράχθην, καὶ οὐκ ἐλάλησα. Σ.
διηπόρουν, καὶ οὐκ ἐλάλον.¹⁴

6, 7. הַיּוֹמִים : יְמֵי יוֹשֵׁב עִיר יְמֵי יוֹשֵׁב עִיר.
Reputo dies priusci temporis, annos saeculorum ;
recordor. Ὁ. διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας,
καὶ ἔτη αἰώνια ἐμνήσθην. Σ. ἀνελογιζόμην
τὰς ἡμέρας τὰς πρώτας, τὰ ἔτη τὰ ἀπ' αἰῶνος
ἀνεμιμνησκόμην.¹⁵

7. הַיּוֹמִים : יְמֵי יוֹשֵׁב עִיר יְמֵי יוֹשֵׁב עִיר.
Psalmi mei
in nocte, cum corde meo meditator. Ὁ. καὶ
ἐμελέτησα, νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδο-
λέσχουν. Σ. [ἀλλὰ] ψαλμούς μου νυκτὸς πρὸς

τὴν καρδίαν μου διελάλουν.¹⁶

7. יְנִי תִּירְמָשׁ. Et scrutatur spiritus meus. Ὁ.
καὶ ἔσκαλλον (alia exempl. ἔσκαλλεν¹⁷) τὸ
πνεῦμά μου. Ἄ. καὶ σκαλεύσει τὸ πνεῦμά
μου.¹⁸ Σ. καὶ ἀνηρέυνων τὸ πνεῦμά μου.¹⁹
Θ. (καὶ) ἔσκαλλον τὸ πνεῦμά μου.²⁰

9. דִּפְתָּה. Num desuit. Ὁ. ἡ. ἀποκόψει. Σ. ἀρα. ³¹
רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Defecit verbum ad gene-
rationem et generationem. Ὁ. ἀπὸ γενεᾶς καὶ
γενεᾶς. Alia exempl. συνετέλεσε ῥῆμα ἀπὸ
γενεᾶς καὶ γενεᾶς.²² Σ. συνετέλεσε ῥῆσιν
περὶ γενεᾶς ἐκάστης.²³

10. חָשַׁח. Num obliviscetur. Ὁ. ἡ (alia ex-
empl. μὴ) ἐπιλήσεται. Ὁ. Ἄ. μὴ ἐπιλήσεται.
Οἱ λοιποὶ εἰ ἐπιλήσεται.²⁴

11. יָדִי עַל יְמִינֵי יוֹשֵׁב עִיר יְמֵי יוֹשֵׁב עִיר.
Et dixi: Hoc aegrum me facit; sed mutatio est
in dextera Altissimi. Ὁ. καὶ εἶπα· νῦν ἠρξά-
μην, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου.
Ἄ. καὶ εἶπα· ἀρρωστία μου αὕτη, ἀλλοίωσις
δεξιᾶς ὑψίστου.²⁵ Σ. ἵνα εἶπω, τρώσις μου ἐστίν,
ἐπὶ δευτέρωσι δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου.²⁶ Θ. καὶ

⁹ Σ. διελάλουν—ἐλείποθύμουν. "Sic Euseb. et Reg. unus [necnon Syro-hex.]. Drusius legit, διελάλουν ἑμαυτῷ, atque ita etiam Coisl. unus."—Montef. Nubil.: Σ. διελάλουν ἑμαυτῷ, καὶ ἐλείποθύμουν (sic). Syro-hex. Symmacho continuat: **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ** + **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ**. ¹⁰ Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. ¹¹ Nubil., Vat. Syro-hex. (לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ) לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ. ¹² Nubil. Euseb. vero: Σ. ἐκάλυον τὰς ἀ. οἱ ὀφθαλμοί μου; invito Syro-hex., qui affert: **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ** (Cod. B. **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ**) **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ**. Symmachum imitatus est Hieron.: *Prohibebam suspectum oculorum meorum*. ¹³ Nubil., Vat. Montef. falso edidit, τὰς φ. τῶν ὀ. μ. ¹⁴ Syro-hex. Symmacho continuat: **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ** **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ**. Montef. ex Eusebio edidit: Σ. διηπόρουν, καὶ οὐκ ἐλάλησα. ¹⁵ Euseb. Syrus affert: **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ** **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ**. ¹⁶ Euseb. Particulam adversativam non agnoscit Syrus noster, continuando: **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ** **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ**. ¹⁷ Sic Comp., Ald., Theodoret., Euthym., et codd. Vat., a Maio descriptus, ἔσκαλλον (sic) a 1ma manu, ἔσκαλλεν a 2da habet. In Syro-hex. est **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ**, *gravatus est*, fortasse pro *ἠσχαλε*, quae lectio

est paucorum codd. ¹⁸ Nubil., Vat. Montef. male edidit: Ἄ. καὶ ἐσκαλέυσε τὸ πν. μ., juxta Theodoretum, qui notat: τὸ δὲ ἔσκαλλεν, ὃ μὲν Θ. ἐξηρέυνησεν, ὃ δὲ Ἄ. ἐσκαλέυσειν εἶρηκε. ¹⁹ Nubil., Vat. Apud Euseb. corrupte legitur: καὶ ἀνήρ συνῶν τὸ πν. μ. Syro-hex. in continuatione: **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ** + (ἀρα) **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ**. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 49: "Pro eo quod nos diximus, *scopebam*, LXX posuerunt, *ἔσκαλλον*; quod Sym. transtulit, *ἀνηρέυνων*, id est, *perscrutabam*, sive *quaerebam*; et Quinta similiter... Et sciendum quod ἔσκαλλον nou semel, sed frequenter significat." ²⁰ Nubil., Vat. Montef. ex Theodoro edidit: Θ. καὶ ἐξηρέυνησε τὸ πν. μ. Euthym. vero: ἔσκαλλεν, ἀνώρυττεν, ἀνηρέυνε· οὕτω γὰρ ἐξέδωκεν ὁ Θ. ²¹ Syro-hex. ²² Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. ²³ Nubil., Theodoret. et Reg. unus. ²⁴ Coisl. ²⁵ Euseb., qui jungit αὕτη ἀλλοίωσις. Nubil. affert: Ἄ. ἀρρωστία μου αὕτη. Syro-hex. + **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ** **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ**. ²⁶ Montef. ex Eusebio dedit: Σ. καὶ εἶπα (καὶ εἶπα de suo assumit Montef.) τρώσις μου ἐστίν, ἐπιδευτέρωσις δεξιᾶς τοῦ ὑ. Nubil. affert: Σ. ἐπιδευτέρωσις. Syro-hex. **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ** **לִּי יְנִי תִּירְמָשׁ**. Cum vocab. ἐπιδευτέρωσις non alibi repertum sit, praelu-

είπα· ὠδίνες εἰσιν, ἀλλοίωσις δεξιᾶς ὑψίστου.²⁷
 Ε'. καὶ εἶπα· ὠδίνες μου εἰσιν, ἀλλοίωσις δεξιᾶς
 τοῦ ὑψίστου.²⁸

12. אָרְבֵּי מַעֲשֵׂי יְהוָה מִיָּמֵינוּ וְעַד יְהוָה מִיָּמֵינוּ.
*Recordor operum Jah, immo recordor a prisco
 tempore mirabilia tuorum.* Ο'. ἐμνήσθην τῶν
 ἔργων κυρίου, ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
 τῶν θαυμασίων σου. Σ. ἀνεμιμνησκόμενη τὰς
 περιουσίας κυρίου, ἀναπολῶν τὰ ἀρχαῖα τερά-
 στιά σου.²⁹

13. הִתְחַשְׁבֵּתִי בְּכָל-פְּעֻלֹתַי הַרְעִי לִי לְכָל-מַעֲשֵׂי יְהוָה.
*Et cogito de omnibus operibus tuis, et de facinori-
 bus tuis meditor.* Ο'. καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι
 τοῖς ἔργοις σου, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασί σου
 ἀδολεσχῆσω. Σ. καὶ διεμελέτων πάσας τὰς
 πράξεις σου, καὶ τὰ μηχανήματά σου διηγού-
 μην.³⁰

14. הָיָה יְהוָה בְּקִדְּוָתוֹ.
*Deus, in sanctitate est
 via tua.* Ο'. ὁ θεὸς, ἐν τῷ ἀγίῳ ἢ ὁδός σου.
 'Α. (θεέ,) ἐν ἡγιασμένῳ... Σ. ὁ θεὸς, ἐν
 ἡγιασμῷ ἢ ὁδός σου.³¹

15. הָיָה יְהוָה בְּעַמְּוִי.
*Notam fecisti in populis
 fortitudinem tuam.* Ο'. ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς
 τὴν δύναμίν σου. Σ. γνωστὴν ἐποίησας ἐν
 τοῖς ἔθνεσι τὴν ἰσχύν σου.³²

17. יִתְיַלְוּ.
Tremuerunt. Ο'. καὶ ἐφοβήθησαν.
 'Α. Ε'. καὶ ὠδίνησαν.³³

תְּהַמְּוִי אַבְּסוּסֵי. *Etiam trepidaverunt abyssi.*
 Ο'. καὶ ἐταράχθησαν ἄβυσσοι. 'Α. καὶ γὰρ

ἐκλονήθησαν ἄβυσσοι.³⁴

18. תְּהַמְּוִי אַבְּסוּסֵי. *Effuderunt aquas nubes.*
 Ο'. πλῆθος ἤχους ὑδάτων. 'Α. ἐρράντισαν ὑδάτα
 πάχη.³⁵

וְקוֹלֵי יְהוָה בְּתוֹרֵי יְהוָה. *Vocem dederunt aethera.*
 Ο'. φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι. Σ. ἤχον ἔδω-
 κεν αἰθήρ.³⁶

19. הָיָה יְהוָה בְּקוֹלֵי יְהוָה. *Vox tonitruui tui (audita
 est) in turbine.* Ο'. φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν
 τῷ τροχῷ. 'Α. Θ. φωνὴ βροντῆς σου ἐν τῷ
 τροχῷ. Σ. ἤχος βροντῆς σου ἐν τοῖς τρο-
 χοῖς.³⁷

וְיִתְרַמֵּי. *Et contremuit.* Ο'. καὶ ἔντρομος
 ἐγενήθη. Πάντες· καὶ ἐσειέσθη.³⁸

PSALM. LXXVII (Hebr. lxxviii).

1. הָיָה יְהוָה בְּקוֹלֵי יְהוָה. *(Carmen) didacticum τῷ Asaph.*
 Ο'. συνέσεως τῷ 'Ασάφ. 'Α. ἐπιστημοσύνης τοῦ
 'Ασάφ.¹

וְאִשְׁרָעָה. *Ausculata.* Ο'. προσέχετε. 'Α. Σ.
 ἐνωτίζου.²

2. הָיָה יְהוָה בְּקוֹלֵי יְהוָה. *In carmine.* Ο'. ἐν παραβολαῖς. Ο'.
 'Α. ἐν παραβολῇ. Σ. διὰ παροιμίας.³

וְעַד יְהוָה מִיָּמֵינוּ. *Evulgabo aenigmata
 a prisco tempore.* Ο'. φθέγγομαι προβλήματα
 ἀπ' ἀρχῆς. 'Α. ὀμβρήσω αἰνίγματα ἐξ ἀρχῆ-
 θεν. Σ. ἀναβλύσω προβλήματα ἀρχαῖα.⁴

limus cum Syro legere ἐπὶ δευτέρωσιν, quo infinitivum
 תְּהַמְּוִי apte exprimitur. ²⁷ Reg. unus. Nobil. affert:

Θ. ὠδίνες εἰσιν. ²⁸ Euseb. ³⁰ Euseb. et Regii duo,

quorum unus mendose ἀναπλῶν habet. Pro περιουσίας (cf.
 ad Psal. lxxvii. 7) Nobil. προνοίας affert. Hieron. vertit:
*Recordabor cogitationum Domini, reminiscens antiqua
 mirabilia tua.* ³⁰ Euseb., Nobil. Syro-hex. affert: Σ.

καὶ τὰ μ. σου διηγούμην (אָרְבֵּי מַעֲשֵׂי יְהוָה מִיָּמֵינוּ).

³² Theodoret. Nobil. affert: Σ. ἐν ἡγιασμένῳ. Aliter Eu-

thym.: ὁ δὲ Σὺμ. ἀπὸ τοῦ, ἐν τῷ ἀγίῳ, ἐν ἀγιάτῃ ἐξέδωκε.

²² Euseb., Colb. ³³ Syro-hex. אָרְבֵּי מַעֲשֵׂי יְהוָה. Cf.

ad Psal. xcvi. 9. ³⁴ Syro-hex. אָרְבֵּי מַעֲשֵׂי יְהוָה.

אָרְבֵּי. Cf. Hex. nostra ad Jesai. v. 25. xiv. 16.

³⁵ Syro-hex. Aquilae contiinat: אָרְבֵּי מַעֲשֵׂי יְהוָה,
 cum nota marginali: אָרְבֵּי מַעֲשֵׂי יְהוָה, in tempestate vehementi.

Ad πάχη cf. Hex. ad Job. xxxvi. 29. xxxvii. 11. (Pro
 ἐρράντισε Noster ponere solet אָרְבֵּי, uti et interpres Phi-
 lox.; semel vero, 4 Reg. ix. 33, pro ἐρράντισθη in Syro-hex.
 est אָרְבֵּי.) ³⁶ Theodoret., Nobil., Colb. unus, et Cod.

248. Cod. 268 affert: Σ. φωνὴν ἔδωκεν αἰθήρ. ³⁷ Euseb.,

qui Symmaeob tribuit, ἤχος β. σ. ἐν τῷ τροχῷ. Nobil.

affert: Σ. ἐν τοῖς τροχοῖς; et sic Catena PP. GG., T. II,

p. 586. ³⁸ Euseb.

PSALM. LXXVII. ¹ Syro-hex. Cf. ad Psal. lxxiii. 1.

² Syro-hex. אָרְבֵּי מַעֲשֵׂי יְהוָה. ³ Vat. Montef. ex uno

cod. affert: Ο'. Θ. ἐν παραβολῇ. ⁴ Euseb. "Aquilae

4. לְדֹר אַחֲרָיו. *Generacioni posterae.* O'. eis γενεάν ἐτέραν. "Ἄλλος ἀκολουθοῦσαν.⁵
5. וַיִּקַּם עֲדוּת בְּיַעֲקֹב. *Et constituit praeceptum in Jacobo.* O'. καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν Ἰακώβ. Σ. καὶ ἔστησε διαμαρτυρίαν τῷ Ἰακώβ.⁶
6. דֹּר אַחֲרָיו. *Generatio postera.* O'. γενεὰ ἐτέρα. Σ. (γενεὰ) ἐσχάτη.⁷
- וַיְסַפְּרוּ. *Et narrabunt.* O'. καὶ ἀπαγγελοῦσι. 'A. Σ. καὶ διηγήσονται.⁸
7. מַעֲלָלָיו. *Operum.* O'. τῶν ἔργων. Σ. τῶν περινοιῶν.⁹
8. דֹּר סוֹרֵר וּמָרָה. *Generatio contumax et rebellis.* O'. γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα. Σ. γενεὰ ἀπειθῆς καὶ προσερίζουσα.¹⁰
- דֹּר לֹא-הֵכִין לְבָו וְלֹא-נִמְנְמְנָה אֶת-אֵל רִחוּ. *Generatio quae non direxit cor suum, nec fidus erat Deo spiritus ejus.* O'. γενεὰ ἦτις οὐ κατέβηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐπιστάθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς. Σ. γενεὰ ἀπροαίρετος τῇ καρδίᾳ, καὶ ἀβέβαιος πρὸς τὸν θεὸν τῷ πνεύματι τῷ ἑαυτῆς.¹¹
13. וַיַּצַּב. *Et consistere fecit.* O'. ἔστησεν. 'A. Σ. στήσας (s. στηλάσας).¹²
- כְּמִזְרֵג. *Tanquam cumulum.* O'. ὡσεὶ ἀσκόν.

- E'. sicut molem quadratam.¹³
15. וַיִּבְקַע צְרִים בַּמִּדְבָּר. *Fidit petras in deserto.* O'. διέρρηξε πέτραν ἐν ἐρήμῳ. 'A. ἔσχισε πέτρας ἐν ἐρήμῳ.¹⁴
17. לְמַרְוֵת עֲלִיּוֹן בְּצִיָּה. *Ad resistendum Altissimo in deserto.* O'. παρεπίκραναν τὸν ὑψίστον ἐν ἀνύδρῳ. 'A. τοῦ προσερίσαι ὑψίστῳ ἐν ἀβάτῳ. Σ. φιλονεικεῖν τῷ ὑψίστῳ ἐν δίψῃ.¹⁵
20. שָׂר. *Carnem.* O'. τράπεζαν. 'A. Σ. κρέα.¹⁶
21. וַיִּתְעַבֵּר. *Et iratus est.* O'. καὶ ἀνεβάλετο. 'A. καὶ ἀνυπερθέτησεν. Σ. καὶ ἐχολώθη.¹⁷
24. וַיִּתֵּן שָׁמַיִם נֹתֵן לְמוֹ. *Et frumentum caeli dedit iis.* O'. καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς. Σ. καὶ πυρὸν οὐράνιον παρέσχεν αὐτοῖς.¹⁸
25. לֶחֶם אֲבִירִים אָכַל אִישׁ. *Cibum principum comedit unusquisque.* O'. ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος. 'A. ἄρτον δυναστῶν ἔφαγεν ἄνθρ. Σ. ἄρτον μεγάλων ἔφαγεν ἄνθρωπος. Θ. E'. ἄρτον δυναστῶν...¹⁹
26. וַיֵּשַׁע קָרִים בְּשָׁמַיִם וַיַּבְהִיג בְּעֵזוֹ תִּימָן. *Proficisci iussit eorum in caelis, et adduxit in fortitudine sua austrum.* O'. ἀπήγε νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ (alia exempl. δυναμί) αὐτοῦ λίβα. ('A.) ὄρμησε καύσωνα...²⁰

pariter ac Symmacho ἀνομβρήσω tribuitur in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 632... In eadem *Catena* praepositio ἐξ ante ἀρχῆθεν, et, ut equidem opinor, recte, prorsus omittitur.—*Schleusner*. Fallitur. Nimirum apud istum interpretem τῷ Ἰακώβ constanter respondet ἀρχῆθεν; hic autem, ubi in Hebraeo est קָרִים, pro sua ἀκριβολογίᾳ et Homericarum formarum affectatione ἐξ ἀρχῆθεν posuit. ⁵ Syro-hex. in marg. sine nom. + *נִפְסָה*. ⁶ Euseb. Pro ἔστησε Nobil. et *Catena PP. GG.*, T. II, p. 619 ἀνέστησε habent. Ambigue Syro-hex. + *וַיִּסְתָּא*. Praeterea Schlenner. ex Corderio l. c. affert: 'A. μαρτύριον ἀνέστησασο τῷ Ἰακώβ; quae lectio vix genuina videtur. ⁷ Syro-hex. + *וַיִּסְתָּא*. ⁸ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Aquila et Sym. *narrabunt*, transtulerunt." ⁹ Syro-hex. + *וַיִּסְתָּא*. Cf. ad Psal. lxxvi. 12. ¹⁰ Colb. στιχηρῶς scriptus. ¹¹ Euseb. ¹² Syro-hex. + *וַיִּסְתָּא*. ¹³ Sic Bugat. Syro-hex. + *וַיִּסְתָּא*.

+ *וַיִּסְתָּא*. Vocab. Syriacum non recurrit nisi 4 Reg. xiii. 17, ubi pro σκόπελον, *petra excelsa, cyprius sepulcralis*, ponitur. Hic fortasse est σωρός. Cf. ad Psal. xxiii. 7. ¹⁴ Euseb., qui πέτρος legit. Alterum Corderio debetur. ¹⁵ Nobil. Euseb. affert: Σ. φ. τῷ ὑψίστῳ ἐν δίψῃ ἐν ἀβάτῳ; quem tacite imitatus est Montef. ¹⁶ Regii duo. ¹⁷ Euseb. Nobil., Euthym.: Σ. ἐχολώθη. Syro-hex. + *וַיִּתְעַבֵּר*. Pro καὶ ἀνεβάλετο idem in textu habet, + *וַיִּתְעַבֵּר*, et distulit; in marg. autem: + *וַיִּתְעַבֵּר*, et amictus est, notans: "Distulit, hoc est, de adiutorio eorum; amictus est, hoc est, acciuit seipsum adversus eos." Priorem sensum Graecus quidam apud Agellium sic explanat: ἀντι τοῦ, ὑπερέθετο μικρὸν, καὶ οἰονεὶ ἀνέκοψε τὴν εὐεργετικὴν χεῖρα. Aquilam secutus est Hieron.: et non distulit. ¹⁸ Euseb. ¹⁹ Idem. Syrus affert: 'A. δυναστῶν (*וַיִּתְעַבֵּר*). ²⁰ Nobil. affert: Schullium, ὄρμησε καύσωνα. Montef. ex Coisalin.: "Ἄλλος ὄρμησε καύσωνα. Aquilae interpretis esse probabile

Σ. ὅς ἦρεν εὔρον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ νότον.²¹

27. הַבָּרָבָה הָיָה עָלֵינוּ כְּעָרְבָא. *Et sicut arenam marium volatile alatum.* Ο΄. Σ. καὶ ὡσεὶ ἄμμον θαλασσοῶν πετεινὰ πτερωτά.²²

28. הָיָה לָנוּ כְּעָרְבָא בְּרֵיבֵי מַחֲנֵהוּ. *Et cadere fecit in medio castrorum ejus, circa habitacula ejus.* Ο΄. καὶ ἐπέπεσον εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνομάτων αὐτῶν. Σ. καὶ ἐπέβαλεν ἔνδον εἰς τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνῶν (αὐτῶν).²³

29. הָיָה לָנוּ כְּעָרְבָא בְּרֵיבֵי מַחֲנֵהוּ. *Et comederunt, et saturati sunt valde, et desiderium eorum attulit eis.* Ο΄. καὶ ἐφάγασαν, καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς. Σ. καὶ φαγόντες ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς.²⁴

30. הָיָה לָנוּ כְּעָרְבָא בְּרֵיבֵי מַחֲנֵהוּ. *Non recesserant a desiderio suo, adhuc esca eorum erat in ore eorum.* Ο΄. οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ἔτι τῆς βρώσεως αὐτῶν οὐσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Σ. οὐκ ἀπέστησαν τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ἔτι τῆς βρώσεως αὐτῶν οὐσης ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν.²⁵

31. הָיָה לָנוּ כְּעָרְבָא בְּרֵיבֵי מַחֲנֵהוּ. *Et ira Dei ascendit*

in eos. Ο΄. καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐτούς. Σ. ὀργὴ οὖν θεοῦ ἐπήλθεν αὐτοῖς.²⁶

31. הָיָה לָנוּ כְּעָרְבָא בְּרֵיבֵי מַחֲנֵהוּ. *Et occidit pinguedines (nitidos et robustos) eorum.* Ο΄. καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πίοσιν (alia exempl. πλείουσιν²⁷) αὐτῶν. 'Α. . . ἐν λιπαροῖς αὐτῶν.²⁸ Σ. καὶ ἀπέκτεινε τοὺς λιπαρωτέρους αὐτῶν.²⁹ Ο΄. Θ. Ε΄. . . ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν.³⁰ Σ΄. . . τὸ πλῆθος αὐτῶν.³¹

32. הָיָה לָנוּ כְּעָרְבָא בְּרֵיבֵי מַחֲנֵהוּ. *Et delectos Israelis prostravit.* Ο΄. καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Ἰσραὴλ συνεπόδισεν. Σ. καὶ τοὺς νεανίσκους τοῦ Ἰσραὴλ ὄκλασεν.³²

33. הָיָה לָנוּ כְּעָרְבָא בְּרֵיבֵי מַחֲנֵהוּ. *Et consumpsit in vanitate dies eorum, et annos eorum in terrore.* Ο΄. καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς. 'Α. καὶ συνετέλεσεν ὡς ἀτμὸν τὰς ἡμέρας αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν κατέσπευσεν.³³

35. הָיָה לָנוּ כְּעָרְבָא בְּרֵיבֵי מַחֲנֵהוּ. *Et Deus allissimus redemptor eorum.* Ο΄. καὶ ὁ θεὸς ὁ ὑψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι. 'Α. . . ἀγχιωτεὺς αὐτῶν.³⁴ Σ. . . ὁ ὑψιστος ὑπερεμάχησεν αὐτῶν.³⁵

36. הָיָה לָנוּ כְּעָרְבָא בְּרֵיבֵי מַחֲנֵהוּ. *Et lactaverunt eum ore eorum.* Ο΄. καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Σ. καὶ ὡς παραλογιζόμενοι αὐτὸν ὑπελάμβανον (s. φοντο) ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.³⁶

facit Syro-hex., qui affert: 'Α. καύσωνα (כָּוֶנָה). Cf. Hex. ad Job. xv. 2. Psal. xlvii. 8. Etiam ὄρμησε usu transitivo, et, ut ita dicam, Pieltico, eundem interpretem sapit.

²¹ Euseb. Syro-hex. ad Hebr. אֶרֶץ affert: *כָּוֶנָה. h. e. Σ. (ventum) *australem* (νότιον), quod ad אֶרֶץ potius pertinere videtur. ²² Euseb. ²³ Idem. ²⁴ Idem.

²⁵ Idem. ²⁶ Idem. ²⁷ Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd.; etiam Vat., teste Maio. ²⁸ Nobil.

²⁹ Euseb. Nobil.: Σ. τοὺς λιπαρωτέρους αὐτῶν. Syro-hex. male affert: 'Α. τοὺς λιπαρωτέρους (כָּוֶנָה). Nec magis Euthymio credendum: τὸ δὲ, ἐν τοῖς πλείουσιν, ὁ μὲν Σ., ἐν τοῖς πίοσιν, ἐξέδωκεν ὁ δὲ 'Α., ἐν τοῖς λιπαροῖς.

³⁰ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Et occidit pingues eorum. Sic habet et in Hebraeo, hoc est, HAMASMEHEM, quod Aquila interpretatus est, ἐν λιπαροῖς αὐτῶν;

Syro-hex., τοὺς λιπαρωτέρους αὐτῶν; LXX, et Theod., et Quinta, ἐν τοῖς πίοσιν αὐτῶν. Quod quidam non intelligentes, pro πίοσιν putaverunt scriptum πλείουσιν." ³¹ Cod. 264.

³² Euseb. ³³ Idem. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. καὶ συνετέλεσαν ὡς ἀ. τ. ἡ. αὐτῶν (כָּוֶנָה). ³⁴ Syro-hex. ad אֶרֶץ affert: Σ. ὁ ἀγχιωτεὺς (כָּוֶנָה). Cf. Ruth iv. 3, 6 in Syro-hex.) αὐτῶν. Lectio Aquilae, non Symmacho, tribuenda videtur pro Hebraeo אֶרֶץ.

³⁵ Reg. unus, et Nobil., qui ὑψιστος sine artie. habet.

³⁶ Syro-hex. כָּוֶנָה. Versu liberior quam vel Symmacho moris est, nisi sumatur, hunc interpretem a notione Dei ἀνθρωποπαθοῦς, v. e., qui fraude circumveniri posset, quam longissime abhorrere. Vid. D. Abr. Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc. p. 45.

μυιαν φαγεῖν αὐτοῦς, καὶ βάτραχον διαφθεῖραι αὐτούς.⁴⁷

46. וַיִּתֵּן לָהֶם יְבוּלָם וְיַגְוִיָּם לְאֶרְצָהּ. *Et dedit brucho proventum eorum, et laborem (fruges) eorum locustae.* Ο'. καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ ('Α. τῷ βρούχῳ⁴⁷) τὸν καρπὸν αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι. Σ. τοῦ δόντος τῷ μυζήτῃ τὰ γεννήματα αὐτῶν, καὶ τοὺς κόπους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι.⁴⁸

47. וַיִּהְיֶה בַּבְּרֶךְ גַּבְבָּתָא וְשִׁמְרֵי בַּתְנָמֵל. *Occidit grandine vites eorum, et sycomoros eorum pruina (s. formicis).* Ο'. ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἀμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς συκαμίνας αὐτῶν ἐν τῇ πάχυνῃ. 'Α. . . τὰς συκομόρους αὐτῶν ἐν κρύει. Σ. τοῦ ἀποκτείναντος ἐν χαλάζῃ τὴν ἀμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς συκομόρους αὐτῶν ἐν σκώληκι.⁴⁹

48. וַיִּסְגֵּר לְבָרַד בְּעֵירָם וּמִקְנֵיהֶם לְרֶשֶׁפִים. *Et tradidit grandini jumenta eorum, et pecus eorum fulguribus.* Ο'. καὶ παρέδωκεν ἐν χαλάζῃ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ἵπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρὶ ('Α. τοῖς πετεινοῖς⁵¹). Σ. τοῦ ἐκδόντος λοιμῶ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὰ κτήματα αὐτῶν οἰωνοῖς.⁵²

49. מִשְׁלַחַת מַלְאָכֵי רָעִים. *Legationem angelorum malorum.* Ο'. ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν. Σ. ἐπαποστολὴν ἀγγέλων κακούντων.⁵³

50. וַיִּפְלֵם נְתִיב לְאַפּוֹ. *Complanavit semitam irae*

suae. Ο'. ὠδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ. 'Α. ὠδοποίησεν ἀτραπὸν τῷ θυμῷ αὐτοῦ.⁵⁴ Σ. διέστρωσεν ἀτραπὸν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ.⁵⁵

50. וַיִּתֵּן לָהֶם לַחַיִּים וְחַיִּים. *Et vitam eorum pesti tradidit.* Ο'. καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν εἰς θάνατον συνέκλεισε. Σ. ἀλλὰ τὴν ζωὴν αὐτῶν λοιμῶ ἐξέδωκεν.⁵⁶

51. וַיִּשְׁלַח אֲוִנִים בְּאֶרְצוֹת חָמ. *Primitias virium in tabernaculis Cham.* Ο'. ἀπαρχὴν πόνων αὐτῶν ἐν τοῖς σκηνώμασι Χάμ. 'Α. κεφάλαιον λυπῶν ἐν ταῖς σκέπαις Χάμ.⁵⁷ Σ. πρωτεύειον δυνάμεως αὐτῶν ἐν ταῖς σκηνώσεσι Χάμ.⁵⁸

52. וַיְנַחֵם. *Et duxit eos.* Ο'. ἤγαγεν αὐτούς. 'Α. καὶ ἤλασεν αὐτούς.⁵⁹

53. וַיִּנְחֵם לֵבָבָם וְלֵבָבָם. *Et duxit eos secure, et non timuerunt.* Ο'. καὶ ὠδήγησεν αὐτούς ἐν ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν. 'Α. καὶ καθωδήγησεν αὐτούς εἰς πεποιθήσιν, καὶ οὐκ ἐπτοήθησαν. Σ. ὠδήγησεν αὐτούς ἀφόβους καὶ ἀπτοήτους.⁶⁰

54. וַיִּקְנֵחַ יְמִינוֹ. *Ad montem hunc quem acquisiuit dextera ejus.* Ο'. ὄρος τοῦτο δ' ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. Σ. ὄρος δ' ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ.⁶¹

56. וַיִּמְרוּ. *Et restiterunt.* Ο'. καὶ παρεπίκραναν. 'Α. καὶ προσήρισαν.⁶²

57. וַיִּבְגְּדוּ. *Et perfide egerunt.* Ο'. καὶ ἠσυνθέ-

⁴⁷ Euseb.

⁴⁸ Idem. Syro-hex. + ܠܘܠܐ ܕܥܝܪܐ.

⁴⁹ Euseb. Syro-hex. + ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ. Idem scholium affert: "ܠܥܝܪܐ scarabaeo (ܠܥܝܪܐ) parvo similis est, et exsugit [unde nomen μυζήτης, a μυζάω, sugo] spicam, et non producit fructum."

⁵⁰ Euseb. affert: Σ. τοῦ— ἐν σκώληκι; et mox: Σ. τῷ σκώληκι. 'Α. ἐν κρύει. Nobil.: Σ. τῷ σκώληκι (hoc male pro τῇ ἀκρίδι v. 46). 'Α. ἐν κρύει. Theodoret. testatur: τὰς μέντοι συκαμίνας οἱ ἄλλοι ἐρμηνεύονται συκομόρους ἠρμήνευσαν. Syro-hex. affert: ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ. + ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ. ⁵¹ Syro-hex. ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ.

⁵² Euseb., Theodoret., Nobil., et Codd. 264, 268. "Duo MSS. Regii [et Cod. 268] habent λιμῶ." —Montef. Pro κτήματα Cod. 264 σκηνώματα legit. Syro-hex. ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ. ⁵³ Euseb. Theodoret.,

Nobil.: Σ. ἀγγέλων κακούντων. Syro-hex.: Σ. κακούντων (ܠܥܝܪܐ).

⁵⁴ Sic Montef., non memorato auctore.

⁵⁵ Euseb. ⁵⁶ Syro-hex. ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ. + ܠܥܝܪܐ. ⁵⁷ Euseb.: 'Α. ἐν ταῖς σκέπαις Χάμ. Versionem supplet Syro-hex. + ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ. Cf. Hex. ad Gen. xlix. 3.

⁵⁸ Euseb., qui habet δυνάμεων. Syro-hex. affert: ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ.

⁵⁹ Syro-hex. ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ. ⁶⁰ Euseb. ⁶¹ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Pro quo apud LXX legitur, ὄρος τοῦτο ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ, et non, ut vos putatis, δ' ἐκτήσατο, hoc est, quem acquisiuit dextera ejus. Melius ergo secundum Hebraicam proprietatem interpretatus est Sym., montem quem acquisiuit dextera ejus."

⁶² Syro-hex. ܠܥܝܪܐ ܕܥܝܪܐ. Cf. ad Psal. civ. 28.

τησαν (alia exempl. ήθέτησαν⁶³). Οί πάντες
καί ήσυνθέτησαν.⁶⁴

57. **הַמִּצֵּד הַמִּצֵּד**. *Ut arcus deceptionis.* Ο. εἰς
τόξον στρεβλόν. 'Α. ὡς τόξον ἐπιθέσεως. Σ.
ὡς τόξον ἀσθενείας.⁶⁵

58. **בְּבִמְוֵתָי**. *In sacellis suis.* Ο. ἐπὶ τοῖς βου-
νοῖς αὐτῶν. 'Α. ἐν τοῖς ὑψηλοῖς αὐτῶν.⁶⁶

59. **וַיִּצְרַח**. *Et iratus est.* Ο. καὶ ὑπερεῖδε.
'Α. καὶ ἀνυπερβέτησεν.⁶⁷ Σ. καὶ ἐχολώθη.⁶⁸

לְהַרְשֵׁתָא מְאֹד מְאֹד. *Et reproboavit valde*
Israelem. Ο. καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν
'Ισραήλ. Σ. καὶ ἀπεδοκίμασε σφόδρα τὸν
'Ισραήλ.⁶⁹

60. **וַיִּשְׁבֹּחַ מִשְׁכַּן שִׁילֹה**. *Et repudiavit tabernaculum*
Silo. Ο. καὶ ἀπόσωτο τὴν σκηνὴν Σηλώμ.
Σ. καὶ ἀπέριψε τὴν σκηνῶσιν τὴν Σηλώμ.⁷⁰

וַיִּתְּן מִשְׁכַּן אֱנוֹשׁ. *Tentorium quod collocavit*
inter homines. Ο. Θ. σκηνῶμα ÷ αὐτοῦ ἃ οὐ
κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις.⁷¹ Σ. καὶ τὴν
σκηνῶσιν τὴν ἰδρυθεῖσαν ἐν ἀνθρώποις.⁷²

61. **וַיִּצְוֶה**. *Robur ejus.* Ο. τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. 'Α.
τὸ κράτος αὐτῶν.⁷³

וַיִּתְּנוּ. *Splendorem ejus.* Ο. τὴν καλλο-
νὴν αὐτῶν. 'Α. Ε'. τὸ καύχημα (s. τὴν καύχησιν)
αὐτῶν.⁷⁴

62. **וַיִּתֵּן לְרֶגֶל חַבְדִּים**. *Et tradidit gladio populum*
suum. Ο. καὶ συνέκλεισεν εἰς ῥομφαίαν τὸν
λαὸν αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐξέδωκεν εἰς μάχαιραν
τὸν λαὸν αὐτοῦ.⁷⁵

וַיִּתֵּן הֵרֶדִיתָא. *Et in hereditatem suam*
iratus est. Ο. καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ
ὑπερεῖδε. Σ. καὶ κατὰ τῆς κληροχίας αὐτοῦ ἐχολώθη.⁷⁶

63. **לֹא הָיוּ לָהּ**. *Non celebratae sunt (epithalamii).*
Aliter: Non lamentatae sunt. Ο. οὐκ ἐπέν-
θησαν (alia exempl. ἐπενθήθησαν⁷⁷). 'Α. οὐχ
ὕμνήθησαν. Σ. Θ. Ε'. οὐκ ἐπηνέθησαν. Σ.
ὁμοίως τοῖς Ο'.⁷⁸

64. **וַיִּתְּנוּ**. *Et viduae eji non*
fleuerunt. Ο. καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυσθή-
σονται. Σ. καὶ αἱ χηρευθεῖσαι αὐτῶν οὐκ
ἐκλαυσαν.⁷⁹

65. **וַיִּשְׂתַּחֲוֶה**. *Tanquam heros victus a*
vino. Ο. 'Α. ὡς δυνατὸς κεκραιπαληκῶς (alia
exempl. καὶ κεκραιπαληκῶς⁸⁰) ἐξ οἴνου. Σ. ὡς
δυνατὸς διαλαλῶν ἐξ οἴνου.⁸¹

66. **וַיִּצְרַח**. *Et percussit hostes suos re-*
trorsum. Ο. καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ
εἰς τὰ ὀπίσω. 'Α. καὶ ἐπληξε θλίβοντας αὐτὸν
ὀπίσω. Σ. καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐναντίους αὐτῶν
ὀπίσω. Θ. καὶ ἐπάταξε τοὺς θλίβοντας αὐτὸν
ὀπίσω.⁸²

⁶³ Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Syro-hex. **וַיִּתְּנוּ**. ⁶⁴ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Et non servaverunt pactum. Scio quod pactum non habeat in Hebraeo; sed quando omnes voce simili translulerunt, ήσυνθέτησαν, et apud Graecos συνθήκη pactum dicitur, ex uno verbo significatur, non servaverunt pactum; licet LXX ήθέτησαν posuerint." ⁶⁵ Syro-hex. **וַיִּצְרַח**. ⁶⁶ "In libro, De locis Hebraicis, Bama Aquila semper ὑψηλός reddit."—*Drusius.* ⁶⁷ Euseb. ⁶⁸ Coll. στιχηρῶς scriptus. Syro-hex. **וַיִּצְרַח**. Cf. ad v. 21. ⁶⁹ Euseb. Syro-hex. Symmacho continuat: **וַיִּשְׁבֹּחַ**. ⁷⁰ Euseb. ⁷¹ Reg. unus. ⁷² Euseb. ⁷³ Idem. ⁷⁴ Syro-hex. **וַיִּתְּנוּ**. ⁷⁵ Euseb. ⁷⁶ Syro-hex. **וַיִּתְּנוּ**. ⁷⁷ Sic Montef. ex Eusebio male intellecto Symmacho tribuit versionem quae est τῶν Ο'. ⁷⁸ Sic

Comp., Ald., Theodoret., et codd. Syro-hex. **וַיִּתְּנוּ**. ⁷⁹ Nobil. (qui ὑμνήθησαν habet), Vat. Euseb. affert: 'Α. οὐχ ὑπεμνήθησαν (sic). Σ. οὐκ ἐπηνέθησαν. Idem vero enarrat: Οὐκέτι γὰρ μετὰ ὕμων καὶ ἐπαινων συνήθως ταῖς γαμουμέναις παρεδίδοντο ἀνδράσι, κατὰ τὴν τῶν λοιπῶν ἐρμηνείαν, κ.τ.έ. Denique Syro-hex. **וַיִּתְּנוּ**. ⁸⁰ Euseb., Reg. unus. Syro-hex. affert: Σ. οὐ κλαύσονται (**וַיִּתְּנוּ**). ⁸¹ Sic Comp., Ald., Theodoret., et codd. Syro-hex. **וַיִּשְׂתַּחֲוֶה**, cum nota marginali, **ΚΑΙ ΚΕΚΡΕΠΑΛΗΚΩΣ** (sic). ⁸² Mire Parsonsus: "Syr. Bar Hebr. *tanquam potens caupo* (!)." ⁸³ Euseb. Syro-hex. **וַיִּצְרַח**. (Notandus est hic usus verbi **וַיִּצְרַח** de *intempestiva loquacitate*, unde nomen **וַיִּצְרַח**, *λίσχη*, Prov. xxiii. 29; ἀδολεσχία, Hex. ad Job. vii. 13. Locus noster Lexicographos fugit, praeter Bernsteinium, qui *desipuit*, ad Graecum *διαλαλῶν* non satis accommodate vertit.) ⁸⁴ Cod. 264.

69. וַיִּבְנֵה כַּמִּצְדָּה כַּמִּצְדָּה כַּמִּצְדָּה. *Et aedificavit sicut excelsa (caeli) sanctuarium suum.* Ο'. καὶ ἠκοδόμησεν ὡς μονοκερώτων τὸ ἅγιασμα αὐτοῦ. 'Α. καὶ ἠκοδόμησεν ὁμοίως ὑψηλοῖς ἅγιασμα αὐτοῦ. Σ. καὶ ἠκοδόμησεν ὡς τὰ ὑψηλά τὸ ἅγιασμα αὐτοῦ.⁸³ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁸⁴

וְיָסֵד עַל-הַיָּם. *Instar terrae, quam fundavit in aeternum.* Ο'. ἐν τῇ γῆ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ὡς τὴν γῆν ἣν ἐθεμελίωσεν εἰς τὸν αἰῶνα.⁸⁵

70. וַיִּקַּח מִמֶּנִּי מִמִּצְדָּה. *Et arcessivit eum de caulis ovium.* Ο'. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων. 'Α. καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἐξ ἀγγελῶν ποιμνίου. Σ. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὸν ἐκ τῶν ἐπαύλεων (s. μανθρῶν) τῶν βοσκημάτων.⁸⁶

71. וַיִּבְרֵךְ עַל-הַיָּדָיִם. *A tergo lactantium adduxit eum.* Ο'. ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν. 'Α. ἀπὸ ὀπισθεν τῶν ἐν γαστρὶ ἐχόντων ἔλαβεν αὐτόν.⁸⁷ Σ. ἀκολουθοῦντα ἐγκύμοσιν ἤγαγεν αὐτόν.⁸⁸

72. וַיִּבְרֵךְ עַל-הַיָּדָיִם. *Secundum integritatem cordis sui, et in intelligentiis manuum suarum adduxit eos.* Ο'. ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει (alia exempl. ἐν ταῖς συνέσει)⁸⁹ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὠδήγησεν

αὐτούς. 'Α. κατὰ τὴν ἀπλότητα τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν φρονήσεσι ταρσῶν αὐτοῦ καθωδήγησεν αὐτούς.⁹⁰ Σ. κατὰ τὴν ἀπλότητα τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ φρονήσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὠδήγησεν αὐτούς.⁹¹ Θ. . . καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν (αὐτοῦ) ὠδήγησεν αὐτούς.⁹²

PSALM. LXXVIII (Hebr. LXXIX).

1. וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. *Canticum τῷ Asaph.* Ο'. ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Σ. ᾠδὴ τοῦ Ἀσάφ.¹

וַיִּשְׁמַע יְהוָה. *Deus, ingressi sunt.* Ο'. Θ. ὁ θεὸς, ἤλθοσαν. 'Α. Σ. Σ'. ὁ θεὸς, ἤλθον.²

וַיִּשְׁמַע יְהוָה. *In tadera.* Ο'. εἰς ὀπωροφυλάκιον. 'Α. εἰς λιθολογίαν (s. λιθόριον). Σ. εἰς δρυμούς.³

2. וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. *Cadavera.* Ο'. τὰ θνησιμαῖα. Σ. τοὺς πεπτακότας.⁴

וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. *Piorum tuorum.* Ο'. τῶν ὁσίων σου. 'Αλλος' τῶν ἀγνῶν σου.⁵

4. וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. *Subsannatio.* Ο'. μυκτηρισμός. Σ. ψιθυρισμός.⁶

5. וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. *Perpetuo.* Ο'. εἰς τέλος. 'Α. εἰς νίκος.⁷

7. וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. *Habitationem ejus.* Ο'. τὸν τόπον

⁸³ Euseb. Nobil. affert: 'Α. ὑψηλῶς. Σ. ὡς τὰ ὑψηλά. Cod. 264: 'Α. ὑψηλῶς. Syro-hex.: 'Α. Σ. ὡς τὰ ὑψηλά (מִצְדָּה). ⁸⁴ Nobil. ⁸⁵ Euseb., Theodoret., Nobil., Reg. unus. ⁸⁶ Syro-hex. + וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. ⁸⁷ Montef. edidit: 'Α. ἀπὸ ὀπισθεν λοχευομένων ἤγαγεν αὐτόν. Σ. ἀκολουθοῦντα κ.τ.έ., notans: "Sic MSS. Regii et Drusius." Sed Drusius post Nobil. affert: Σ. ἀκολουθοῦντα κ.τ.έ. 'Α. τῶν ἐν γαστρὶ ἐχόντων. Etiam Vat.: Σ. τῶν ἐγκυμόνων. 'Α. τῶν ἐν γ. ἐχόντων. ⁸⁸ Theodoret., Nobil. Syro-hex. + וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. ⁸⁹ Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., et codd. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 50: "Non habet, ἐν τῇ συνέσει, ut scribitis, numero singulari, sed ἐν ταῖς συνέσει, quod intelligentias sonat, sicut habetur in Hebraeo ΒΑΤΗΑΒΥΝΟΘΗ." ⁹⁰ Euseb. Nobil. affert: 'Α. καὶ ἐν φρονήσει. Coisl. unus: 'Α. Σ. ἐν τῇ φρονήσει. Coisl. alius: 'Α. Σ'. Σ. ἐν τῇ φρονήσει. ⁹¹ Montef. ex Eusebio edidit: Σ. κατὰ τὴν ἀπ. τῆς κ. αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν

καθαριότητα τῶν χ. αὐτοῦ ὠδ. αὐτοῦ. Sed locutio, κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χ. αὐτοῦ, ex alio loco, Psal. xvii. 21, adscita esse videtur. Corteximus ex Coisl. modo laudatis. ⁹² Nobil. Minus probabiliter Heracl. in *Catena PP. GG.*, T. II, p. 630: 'Απὸ τοῦ, ἐν συνέσει, 'Ακ., εὐφρόνησει (ἐν φρονήσει) Σίμ., ἐν ταῖς συνέσει' Θεοδ., ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας αὐτοῦ.

PSALM. LXXVIII. ¹ Syro-hex. + וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. ² "Coisl. duo, quorum unus 'Α. Σ. tantum habet."—Montef. ³ Euseb. Hieron. vero in Epist. ad Sun. et Fret. 51: "Ceterum in Hebraeo LIIN scriptum habet, quod Aquila vertit λιθόριον [in MSS. etiam λιθόριον], id est, acervum et cumulum lapidum, quibus vineae et agri purgari solent." Syro-hex. habet: 'Α. in acervum (לִּי). Σ. εἰς δρυμούς (לִּי). Cf. Hex. nostra ad Jerem. xxvi. 18. Mich. i. 6. iii. 12. ⁴ Syro-hex. + וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. ⁵ "Codex unus." Cf. ad Psal. xi. 2. ⁶ Syro-hex. + וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה. ⁷ Idem: + וְיִזְכֹּר אֲשֶׁר-עָשָׂה.

αὐτοῦ. 'Α. (τὸ) ὠραῖον αὐτοῦ. Σ. (τὴν) καλ-
λονήν αὐτοῦ. Θ. (τὴν) εὐπρέπειαν αὐτοῦ.⁸

8. מִדָּרַךְ יְקֻדְמוֹנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דָלֵנוּ מְאֹד. *Cito*
praeveniant nos misericordiae tuae, nam at-
tenuati sumus valde. Ο'. ταχὺ προκαταλα-
βέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοὶ σου, ὅτι ἐπτωχεύ-
σαμεν σφόδρα. Σ. τάχυνον, προκαταλαβέτω
ἡμᾶς τὰ ἐλέη σου, ὅτι ἠτονήσαμεν σφόδρα.⁹

9. עַל-דְּבַר כְּבוֹד. *Propter gloriam.* Ο'. ἔνεκα τῆς
δόξης. 'Α. Ε'. διὰ τὸν λόγον (τῆς δόξης).¹⁰

10. לְמַה יֹּאמְרוּ הַגּוֹיִם. *Quare dicunt gentes?*
Ο'. μήποτε εἰπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι. Οἱ ἄλλοι
εἰς τί λέγει τὰ ἔθνη;¹¹

PSALM. LXXIX (Hebr. lxxx).

1. לְמַנְצֵי אֶל-שֹׁשַׁנִּים עָדוּת לְהַסְתִּיר מִזְמוֹר. *Prae-*
centori super Sosannim testimonii τῷ Asaph
canticum. Ο'. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιω-
θησομένων μαρτύριον τῷ Ἀσάφ, ψαλμὸς [ὑπὲρ
τοῦ Ἀσσυρίου]. 'Α. τῷ μικροκῶ ὑπὲρ τῶν κρί-
νων μαρτυρίας τοῦ Ἀσάφ μελῳδία.¹ Σ. . . ὑπὲρ
τῶν ἀνθῶν μαρτυρία. .²

2. הַשְׁמִיעֵה. *Ausculta.* Ο'. πρόσχες. 'Α. Σ.
ἐνωπίζου.³

הַגִּיד כְּצֹאן יֹשֶׁף. *Qui ducis tanquam gregem Jose-*
phum. Ο'. ὁ ὀδηγῶν ὡσεὶ πρόβατα τὸν Ἰωσήφ.
'Α. . . ὡς ποιμνιον Ἰωσήφ. Σ. . . ὡς ποιμνία
τὸν Ἰωσήφ.⁴ Θ. ὁ καθοδηγῶν ὡσεὶ πρόβατον
τὸν Ἰωσήφ.⁵

2, 3. יֵשֵׁב הַכְּרֻבִים הוֹפִיעָה : לְמִנֵּי אַפְרַיִם וּבִנְיָמִן. *Qui insides cherubim, splende.* *Coram*
Ephraim et Benjamin et Manasse. Ο'. ὁ καθή-
μενος ἐπὶ τῶν χερουβιμ ἐμφάνηθι, ἐναντίον
'Εφραὶμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ. 'Α. κα-
θθήμενε τοῖς χερουβιμ, ἐπιφάνηθι εἰς πρόσωπον
'Εφραὶμ καὶ Βενιαμὶν καὶ Μανασσῆ.⁶

5. הַשְׁשֵׁף. *Fumabis (irasceris).* Ο'. ὀργίξῃ. 'Α. Σ.
καπίσεις.⁷

הַפֹּפֹּל. *Populi tui.* Ο'. τοῦ δούλου σου. 'Α. Σ. Θ.
τοῦ λαοῦ σου.⁸

6. הַהֲנִלְתֵם לָם דְּמָעָה וְתִשְׁקֶמוּ בְּדָמָתָם שִׁשׁ. *Cibus eos pane lacrymarum, et rigas eos lacry-*
mis modiatim (largissime). Ο'. ψωμίεις ἡμᾶς
ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς ἐν δάκρυτιν
ἐν μέτρῳ ('Α. τρισσός, ἢ τρισσόν⁹). Σ. ἐψώμισας
ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ἐπότισας ἡμᾶς μετὰ
δακρύων μέτρῳ.¹⁰

7. מְדוֹן. *Contentionem.* Ο'. εἰς ἀντιλογίαν. Σ.
διὰ μάχης.¹¹

וְיִלְעָגוּ לָנוּ יְלֵעָגוּ לָנוּ. *Et hostes nostri subsannant*
sibi. Ο'. καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν
ἡμᾶς. Σ. καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς καταλαλοῦσιν ἀκω-
λύτως.¹²

10. לְפָנֶיהָ. *Purgasti (terram) coram ea.* Ο'.
ὀδοποίησας ἐμπροσθεν αὐτῆς. Σ. ἀπεσκευάσας
ἐμπροσθεν αὐτῆς.¹³

וַתִּשְׂרֹף שָׂרָף. *Et egit radices suas.* Ο'.
καὶ κατεφύτευσας τὰς ρίζας αὐτῆς. Σ. καὶ
ἐρριζοβόλησας τὰς ρίζας αὐτῆς.¹⁴

⁸ Theodoret., Nobil., Regii duo. Syro-hex. **ⲉⲟⲩⲁⲗⲁⲗⲁ**.
⁹ Euseb. Syrus affert: Σ. ὅτι ἠτονή-
σαμεν (**ⲉⲡⲧⲱⲭⲉⲛ**).¹⁰ Syro-hex. **ⲉⲡⲧⲱⲭⲉⲛ**.
¹¹ Nobil., Reg. unus. Theodoret.: Οἱ δὲ
ἄλλοι ἐρμηνεύονται ὡς γεγεννημένοι τοῦτο εἰρήκασιν· εἰς τί λέγει τὰ
ἔθνη; Syrus affert: 'Α. Σ. Ε'. εἰς τί ἐρεῖ (**ⲉⲡⲧⲱⲭⲉⲛ**).
PSALM. LXXIX. ¹ Syro-hex. **ⲉⲡⲧⲱⲭⲉⲛ**.
² Euseb. affert: 'Α. ὑπὲρ
τῶν κρίνων (non ἐπὶ κρίνων, ut Montef. edidit) μαρτυρία. Cf. ad
Psal. lix. 1. In textu τῶν Ο' haec, ὑπὲρ τοῦ Ἀσσυρίου, desunt in
Syro-hex. et Psalt. Gall. ³ Euseb. ⁴ Syro-hex. **ⲉⲡⲧⲱⲭⲉⲛ**.

⁵ Euseb. Nobil., Vat.: Θ. ὡσεὶ
πρόβατον Ἰωσήφ. ⁶ Euseb. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. εἰς
πρόσωπον (**ⲉⲡⲧⲱⲭⲉⲛ**). ⁷ Syro-hex. **ⲉⲡⲧⲱⲭⲉⲛ**.
⁸ Euseb. ⁹ Syro-hex. **ⲉⲡⲧⲱⲭⲉⲛ**. Cf. Hex. ad
Exod. xiv. 7 in Syro-hex. ¹⁰ Euseb. Theodoret.:
Οἱ ἄλλοι ἐψώμισας κ.τ.έ., quod ad verba praeterita ἐψώμισας
et ἐπότισας pertinere videtur. Etiam Euthym.: 'Ακύλας δὲ
καὶ Σ. ἐψώμισας καὶ ἐπότισας εἶπον. ¹¹ Nobil. "Sic
Reg. unus ex Theodoreto, Theodoretus editus, et Drusius."
—Montef. Theodoretus editus nil habet. ¹² Syro-hex.
ⲉⲡⲧⲱⲭⲉⲛ. ¹³ Euseb. ¹⁴ Idem.

11. לְרַמֵּי הַיַּדִּים וְעֵצֵי הַיַּדִּים. *Et rami ejus (facti sunt instar) cedrorum Dei.* Ο. καὶ αἱ ἀναδενδράδες αὐτῆς τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ. Ἀ. καὶ παραφυάδες αὐτῆς κέδροι ἰσχυροῦ. Σ. οἱ δὲ ἐλάδοι αὐτῆς ὡς οἱ κέδροι τοῦ θεοῦ.¹⁵

12. קִצְרֵי קַלְשָׁתָּהּ. *Emisit palmites suos.* Ο. ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς. Ἀ. ἀποστέλει θερισμὸν αὐτῆς. Σ. Σ'. ἐξέτεινε τὰς χαιτάς αὐτῆς. Θ. Ε'. ἐξαπέστειλε τὰ κλήματα αὐτῆς.¹⁶

14. אֲתֹסִיט עַם פֹּרְקוֹס דֵּי שִׁדְיָא דִּי חַיִּי מִיַּעַר הַיַּדִּים וְפֶרָא אַגְרִי דֵּפֶרַוּוּיט עִימָא. Ο. ἐλυμήνατο αὐτὴν σὺς (alia exempl. ὕς) ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονίδς ἄγριος κατενεμήσατο αὐτήν. Σ. κατενεμήσατο αὐτὴν ὕς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονίδς ἄγριος κατεβοσκήσατο αὐτήν.¹⁷ Ἄλλοσ' κατεβοσκήθη αὐτῆς χοῖρος.¹⁸

שִׁדְיָא דִּי חַיִּי. *Et fera agri.* Ο. καὶ μονίδς ἄγριος. Ἀ. καὶ παντοδαπὸν χώρας. Aliter: Ἀ. καὶ ζῶα χώρας.¹⁹ Σ. (καὶ) ζῶα ἐρημίας.²⁰ Ε'. (καὶ) βναγρος.²¹

17. חֲסִיסָא. *Succisa.* Ο. καὶ ἀνεσκαμμένη. Ἀ. succisa. Σ. τετημημένη.²²

19. רִפְּוִיטֵנוּ וְבִשְׁמֵנוּ רִפְּוִיטֵנוּ. *Refocilles nos, et nomen tuum invocabimus.* Ο. ζώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικαλεσόμεθα. Σ. ζώσεις ἡμᾶς, καὶ τῷ ὀνόματί σου κληθησόμεθα.²³

PSALM. LXXX (Hebr. lxxxix).

1. הַרְנֵנִי עַל גִּתִּיתִּי אֲשֶׁר לְעַמְּנָלִי. *Praecentori super Gittith τῷ Asaph.* Ο. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ Ἀσάφ. Ἀ. τῷ νικοποιῷ ἐπὶ τοῦ ληοῦ τοῦ Ἀσάφ.¹

2. הַרְנֵנוּ. *Jubilate.* Ο. ἀγαλλιᾶσθε. Ἀ. αἶνοποιεῖτε. Σ. εὐφημεῖτε.²

וְהִרְעוּ. *Vociferamini.* Ο. ἀλαλάξατε. Σ. σημάνατε.³

3. הַרְנֵנוּ עִם נְעִים בְּנֹרָא דִּי תַרְנִיחָא וְדִי תַרְנִיחָא. *Proferite cantum, et date tympanum, citharam suavem cum nablio.* Ο. λάβετε ψαλμὸν, καὶ δότε τύμπανον, ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. Ἀ. ἄρατε μελωδίαν, καὶ δότε τύμπανον, κιθάραν εὐπρεπῆ μετὰ νάβλης. Σ. ἀναλάβετε φῶδην, καὶ διάδοτε τύμπανον, λύραν ἠδεῖαν μετὰ νάβλης.⁴

4. הַרְנֵנוּ בְּיוֹם הַכֶּבֶד בְּיוֹם הַשְׂפָרָה. *Clangite in novilunio buccina, in plenilunio die festi nostri.* Ο. σαλπύσατε ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. Ἀ. Σ. ἠχήσατε ἐν πάσῃ νεομηνίᾳ κερατῆ, ἐν πανσελήνῳ ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν.⁵

5. קִי בִּי. *Quia statutum.* Ο. ὅτι πρόσταγμα. Ἀ. ὅτι ἀκρίβασμα.⁶

Haec lectio ad hunc diem in contextu Eusebiano delituit. Locus est: Ἀντὶ δὲ τοῦ, ἰδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς, ὁ Σὺμμαχος, ἀπεσκεύασας ἔμπροσθεν αὐτῆς, ἠρμήνευσεν· εἴτ' ἐπήγαγεν· καὶ ἐρίζοβόλησας τὰς ρίζας αὐτῆς. ¹⁵ Syro-hex. *...* ¹⁶ Nobil., Vat. Euseb.: Ὁ δὲ Σ. ἀντὶ τοῦ, τὰ κλήματα, τὰς χαιτάς αὐτῆς, φησὶν, ἐξέτεινεν ἕως θαλάσσης. Hieron.: *expandit cotas suas.* ¹⁷ Euseb. Ad vocab. μονίδς Syro-hex. scholium affert: "Μονίδς (monid) est fera ferocissima; sola enim incedit: exinde vocata est monid, quod interpretatur solitaria." Theodoretus: Μονίδς δὲ ἄγριος καλεῖ τὸν καθ' ἑαυτὸν διαίοντα σὺν, ὅς τῶν ἄλλων ἐστὶν ἄγριώτερος, ἅτε δὴ καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς κοινωνίαν ἀποστρεφόμενος. ¹⁸ Colb. ¹⁹ Euseb.: Ἀντὶ δὲ τοῦ, καὶ μονίδς ἄγριος, ὁ Ἀκύλας, καὶ παντοδαπὸν χώραν, ἠρμήνευστο. Leviter discrepat Hieron. ad Jesai. lxxvi. 10: "In Psal. lxxix, ubi in nostris et Graecis codicibus legitur μονίδς ἄγριος, in Hebraico scriptum est ZIZ SADAI, quod Aquila transtulit,

παντοδαπὸν χώρας, hoc est, omnimodum regionis." Cf. ad Psal. xlix. 11. Alteram lectionem affert Syrus noster: *...* Hieron. vertit: *et omnes bestiae agri.* ²⁰ Nobil. affert: *σὺς ἐκ δρυμοῦ* Σ. ζῶα ἐρημίας. Hanc lectionem ad *...* potius quam ad *...* pertinere probabiliter opinatur Montef. ²¹ Syro-hex. sine nom. interp. affert: *...* Cf. ad Psal. xlix. 11. ²² Syro-hex. *...* Euseb. ²³ Euseb. PSALM. LXXX. ¹ Syro-hex. *...* Theodoret., Nobil. ² Syro-hex. *...* Cf. Hex. nostra ad Joel ii. 1. ³ Euseb. Ad Symmachum pro *...* aoristum *...* assumimus ex Syro-hex., qui affert: *...* ⁴ Syro-hex. *...* ⁵ Syro-hex. *...* ⁶ Idem: *...*

6. עֲדוּת בְּחֹסֶה שָׂמוּ. Praeceptum in Josepho
posuit illud. O'. μαρτύριον ἐν τῷ Ἰωσήφ
ἔθετο αὐτόν. Σ. μαρτυρίαν διὰ τοῦ Ἰωσήφ
ἔταξεν αὐτό.⁷

בְּצֵאתוֹ עַל-אֶרֶץ מִצְרַיִם. Quum exiret (Deus)
contra terram Aegypti. O'. ἐν τῷ ἐξελθεῖν
αὐτόν ἐκ γῆς Αἰγύπτου. 'Α. Σ. ἡῖκα ἐξῆλθεν εἰς
γῆν Αἰγύπτου.⁸

7. הִסְרִיתִי מִסְבְּלִי שְׁכָמוֹ נִפְּיֹו מִדֹּד תַעֲבֹרָנָה. *Removi ab opere humerum ejus, manus ejus a
corbe (bajulatorio) discesserunt. O'. ἀπέστη-
σαν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ, αἱ χεῖρες
αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν. 'Α. ἀπέστησα
ἀπὸ βαστάγματος ὤμων αὐτοῦ...⁹ Σ. παρεῖλον ἀπὸ
βασταγμοῦ τὸν ὤμον αὐτοῦ, αἱ χεῖρες αὐτοῦ
κοφίνου ἀπηλλάγησαν.¹⁰*

8. אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם. Exaudivi te in latibulo
tonitru. O'. ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ κα-
ταιγίδος. 'Α. ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ
βροντῆς.¹¹ Σ. ἐπήκουσά σου διὰ κρυφαίας
βροντῆς.¹²

עַל-מִי מְרִיבָה. Ad aquas contentionis. O'. ἐπὶ
ὕδατος ἀντιλογίας. Σ. ἐπὶ ὕδατος τῆς Μερρᾶς.
Aliter: Σ. τῆς μάχης.¹³

10. אֵל אֲלֵךְ בְּךָ אֵל אֲלֵךְ. Non erit in te Deus
alienus. O'. οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος.
'Α. οὐκ ἔσται ἐν σοὶ λαχυρὸς ἀλλότριος. Σ.
μὴ ἔστω ἐν σοὶ θεὸς ξένος.¹⁴

וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכַר. Et non adorabis

Deum peregrinum. O'. οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ
ἀλλοτρίῳ. Σ. μηδὲ προσκυνήσης θεῷ ψευδεῖ.¹⁵

12. לֹא יִשְׁמָע לִי קוֹלִי לְהִשְׁמָע לִי קוֹלִי לְהִשְׁמָע לִי קוֹלִי. *Et non audivit populus meus vocem meam, et
Israel non obtemperavit mihi. O'. καὶ οὐκ
ἤκουσεν ὁ λαὸς μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ
οὐ προσέσχε μοι. Σ. οὐχ ὑπήκουσε δὲ ὁ λαὸς
μου τῆς φωνῆς μου, καὶ Ἰσραὴλ οὐκ ἐπέισθη
μοι.¹⁶*

13. וְלֹא יִשְׁמָע לִי קוֹלִי לְהִשְׁמָע לִי קוֹלִי. *Et dimisi eum in pernicacia cordis sui, ut se-
querentur consilia sua. O'. καὶ ἐξαπέστειλα
αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν
αὐτῶν, πορεύσονται ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐ-
τῶν. 'Α. καὶ ἐξαπέστειλα αὐτὸν ἐν σκολιό-
τητι καρδίας αὐτοῦ, πορεύσονται ἐν βουλεύ-
μασιν αὐτῶν.¹⁷ Σ. ἀφήκα οὖν αὐτοὺς τῇ
ἀρεσκείᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν, ὀδεύειν ταῖς βου-
λαῖς αὐτῶν.¹⁸*

14. וְלֹא יִשְׁמָע לִי קוֹלִי. Utinam. O'. εἰ. 'Α. Σ. ὕφελον (s. εἴθε).¹⁹

15. וְלֹא יִשְׁמָע לִי קוֹלִי לְהִשְׁמָע לִי קוֹלִי. *Brevi inimicos eorum depressissem, et adversus
hostes eorum vertissem manum meam. O'. ἐν
τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα,
καὶ ἐπὶ τοὺς θλιβόντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν
τὴν χεῖρά μου ('Α. χεῖράς μου. Σ. Θ. ὁμοίως
τοῖς O'²⁰). Σ. ἐν ὀλιγίστῳ ἂν ἐχθροὺς αὐτῶν
ἤττησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐναντίους αὐτῶν ἀνέ-
στρεψα ἂν τὴν χεῖρά μου.²¹*

⁷ Euseb. ⁸ Syro-hex. אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם. ⁹ Idem: אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם. ¹⁰ Euseb. Syro-hex. affert: Σ. κοφίνου ἀπηλλάγησαν (אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם). ¹¹ Euseb., qui notat: καὶ ἡ Ε' ἰκδοσὶς ὁμοίως. ¹² Theodoret. affert: Σ. ἐπ. σε διὰ κρ. βροντῆς' καὶ οἱ ἄλλοι δὲ τὴν βρόντησιν ὁμοίως τεθείκασιν. In Catena Parisiensi invenimus: Σ. ἐπ. σου διὰ κρυφίας βρ. Syrus affert: 'Α. Σ. διὰ βροντῆς κρυφαίας (s. ἀποκρύφου) (אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם). ¹³ "Sic Colbert. στιχηρῶς scriptus. Cur autem Symmachus מְרִיבָה expresserit Μερρᾶς, non difficile est augurari: nempe illam aquam halmuit pro ea quae מְרִיבָה vocatur Exod. xv. 23."—Montef. Lectio τῆς Μερρᾶς valde suspecta

est, praesertim cum Syrus noster afferat: אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם. Idem ad Ezech. xlviii. 28 Symmachu tribuit אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם, ἀντιλογίας. ¹⁴ Euseb. Dissentire videtur Syro-hex., qui habet: 'Α. ξένος (אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם). ¹⁵ Colb. στιχηρῶς scriptus: Σ. μηδὲ πρ. θεῷ ἀλλοτρίῳ. Correximus ex Syro-hex., qui affert: Σ. ψευδεῖ (אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם). ¹⁶ Euseb. Syro-hex. affert: אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם. ¹⁷ Nobil. Theodoret. affert: 'Α. καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐν σκ. κ. αὐτῶν, κ. τ. ε. Codd. 264, 268: 'Α. ἐξαπέστειλα αὐτὸν (αὐτοὺς Cod. 268) ἐν σκ. καρδίας. ¹⁸ Euseb., Theodoret., Nobil. Syrus affert: Σ. ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ (אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם). ¹⁹ Syro-hex. אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם. Cf. Hex. ad Job. xvi. 4. ²⁰ Vat. ²¹ Euseb. Syro-hex. אֶעֱנֶה בְּסֹתֵר רַעַם.

16. מִשְׁנֵאֵי יְהוָה יִכְתְּשׁוּ-לוֹ. *Osiores Iovae simulassent ei.* Ο'. οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ. Ἀ. μισοποιοῦντες κύριον ἀρνήσονται αὐτόν.²² Σ. μισοποιοὶ κυρίου οἱ ψευσάμενοι αὐτῷ.²³

וְיִהְיֶה עִתָּם לְעוֹלָם. *Et fuisset tempus (felicitas) eorum in aeternum.* Ο'. καὶ ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ἀλλ' ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.²⁴

PSALM. LXXXI (Hebr. lxxxii).

1. אֱלֹהִים נִצָּב בְּעֵדֶת-אֱלֹ בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפָּט. *Deus surrexit in concilio Dei, in medio deorum (regum) judicat.* Ο'. ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοῦ διακρινεῖ. Ἀ. θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ ἰσχυρῶν, ἐν ἐγκάτῳ κύριος κρινεῖ. Σ. ὁ θεὸς κατέστη ἐν συνόδῳ θεοῦ, ἐν μέσοις θεοῦ (fort. θεοῖς) κρίνων.¹
3. דָּל וְיִתּוֹב. *Pauperem et pupillum.* Ο'. ὀρφανὸν καὶ πτωχόν. Ἀ. ἀραιῶ καὶ ὀρφανῷ. Σ. ἀτόνῳ καὶ ὀρφανῷ. Θ. πτωχὸν καὶ ὀρφανόν.²
5. יְמוֹטוֹ כָּל-מוֹסְדֵי אָרֶץ. *Vacillant omnia fundamenta terrae.* Ο'. σαλευθήσονται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Σ. περιτραπήσεται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς.³
7. אֵיךְ כָּאִדָּם הַמּוֹתֵן וְכַאֲחֶד הַשָּׂרִים תִּפְלוּ. *Profecto sicut homo (vulgaris) moriemini, et sicut unus principum cadetis.* Ο'. ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, καὶ ὡς εἰς τῶν ἀρχόντων πίπτετε. Σ. οὕτως δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθαλείσθε, καὶ ὡς εἰς τῶν ἀρχόντων πεσεῖσθε.⁴

8. קוּמָה אֱלֹהִים שִׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי-אֲתָה תִּנְחַל בְּכָל-הַגּוֹיִם. *Surge, Deus, judica terram, quoniam tu possessionem habes in omnibus gentibus.* Ο'. ἀνάστα, ὁ θεὸς, κρίνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Σ. στήθι, ὁ θεὸς, κρίνων τὴν γῆν· σὺ γὰρ κληροχῆσεις πάντα τὰ ἔθνη.⁵

PSALM. LXXXII (Hebr. lxxxiii).

1. שִׁיר מְזֻמֹּר לְאַסָּף. *Carmen canticum τῷ Asaph.* Ο'. φῶδὴ ψαλμοῦ τῷ Ἀσάφ. Σ. ἕσμα canticum τοῦ Ἀσάφ.¹
2. וְאַל-תִּשְׁקָט. *Neque quiescas.* Ο'. μὴδὲ καταπραΰνης. Ἀ. (καὶ) μὴ καθησυχάσης.² Σ. (καὶ) μὴ ἡρεμήσης.³
3. כִּי-יִהְיֶה מוֹיְבִיָּהּ וְיִמְשְׁנֵינָהּ יְהִימוּן יְהִימוּן וְנָשְׂאוּ רִאשָׁתָּהּ. *Quia ecce! inimici tui tumultuantur, et osiores tui extollunt caput.* Ο'. ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροὶ σου ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἤραν κεφαλὴν. Ἀ. ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροὶ σου ὤκλασαν, καὶ μισοποιοῦντές σε ἤραν κεφαλὴν. Σ. ἰδοὺ γὰρ οἱ ἐχθροὶ σου συνηχούσιν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἐπαίρουσι κεφαλὴν.⁴
4. עַל-עַמֶּה יַעֲרִימוּ כִּדּוֹ וְיִתְעַצְצוּ עַל-צַדִּיקוֹ. *Contra populum tuum callidum faciunt consilium, et consultant contra absconditos tuos.* Ο'. ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργέσαντο γνώμην, καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἀγίων σου. Σ. κατὰ τοῦ λαοῦ σου πανούργως ὀμιλοῦσι, καὶ συμβουλεύονται κατὰ τοῦ ἀποκρύφου σου. Ἀ. . . κατὰ τοῦ συγκεκρυμμένου σου.⁵

† לֹוֹ. Scilicet vitiosam scripturam ἤγησα pro ἤτησα interpretatus est. ²² Nobil., et sine pronom. Theodoret.

²³ Euseb., Theodoret. ²⁴ Theodoret.

PSALM. LXXXI. ¹ Euseb. Syro-hex. affert: Ἀ. ἰσχυροῦ (לְיִשְׁכָּרִי). Nobil.: Ἀ. ἐν ἐγκάτῳ. ² Nobil., qui ad Sym. cum Cod. 264 mendose legit ἀτόνῳ. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἀτόνῳ (לְאֶתוֹן). Cf. ad Psal. lxxviii. 8).

³ Montef. ex Corderio. Cf. ad Psal. ix. 27. xxix. 7. Absurde Euthym.: τοῦτο ὁ Σ. οὕτως ἐξέδωκεν ταραξὴν τὴν γῆν

διὰ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ.

⁴ Theodoret. affert: Σ. ὑμεῖς δὲ ὡς κ.τ.έ. Nobil.: Σ. ὡς ἄνθρωποι κ.τ.έ. Correximus e Catena Paris. modo laudata. ⁵ Montef. ex Corderio.

PSALM. LXXXII. ¹ Syro-hex. אֵיךְ אֵיךְ אֵיךְ אֵיךְ. ² Euseb. ³ Theodoret., Nobil. Euseb. mendose affert: μὴ ἐρημήσης.

⁴ Euseb. Nobil. affert: Σ. συνηχούσιν ἀντὶ τοῦ, συμφωνούσιν. ⁵ Nobil. Theodoret. affert: Σ. κατὰ τοῦ ἀποκρύφου σου. Ἀ. κατὰ τοῦ συγκεκρυμμένου σου. Οὕτω καὶ ὁ Θεοδοσίαν. Syro-hex. אֵיךְ אֵיךְ אֵיךְ אֵיךְ.

5. **לְכֹוּ וְנִכְחַדְדִם מִגֹּיִו**. *Dicunt: Venite et deleamus eos, ne sint gens.* Ο΄. εἶπαν δεύτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους. Σ. λέγουσι συνέλθετε, ἀφανεῖς ποιήσωμεν, μὴ ὦσιν ἔθνος.⁶

7. **וְהַגְרִים**. *Et Agareni.* Ο΄. καὶ οἱ Ἀγαρηνοί. Σ. καὶ οἱ ἐξ Ἁγαρ.⁷

8. **פְּלִשְׁתִּים**. *Philistaea.* Ο΄. καὶ ἀλλόφυλοι. Ἀ. Σ. Φυλιστιαία.⁸

9. **גַּם-אַשּׁוּר**. *Etiam Assyria.* Ο΄. καὶ γὰρ καὶ Ἀσσοῦρ. Ἀ. Θ. καίγε Ἀσσοῦρ. Σ. ἔτι καὶ Ἀσσοῦρ.⁹

גַּלְתָּה עִמָּם. *Adjunxit se illis.* Ο΄. συμπαραγέ- νετο μετ' αὐτῶν. Ἀ. συνκτέβιτο (8. συνέκειτο) αὐτοῖς.¹⁰

הָיו זְרוּעַ לְבְנֵי-לוֹט. *Fuerunt auxilio filiis Lot.* Ο΄. ἐγενήθησαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς Λώτ. Ἀ. ἐγένοντο βραχίον τοῖς υἱοῖς Λώτ.¹¹ Σ. ἐγένοντο σύμμαχοι τοῖς υἱοῖς Λώτ.¹²

11. **נִשְׁמְדוּ בְעֵין-דָּאָר הָיו דִּמְן לְאַדְמָה**. *Deleti sunt in En-Dor, fuerunt stercus terrae.* Ο΄. ἐξολοθρεύθησαν ἐν Ἀενδώρ, ἐγενήθησαν ὡσεὶ κόπρος τῇ γῆ. Ἀ. ἐξετρίβησαν ἐν Ἀενδώρ, ἐγενήθησαν κόπριον τῆς χθονός.¹³

13. **תַּח נִאוֹת**. *Domicilia.* Ο΄. τὸ θυσιαστήριον. *Alia exempl.* τὸ ἀγιαστήριον.¹⁴ Σ. (τὴν) δία- ταν.¹⁵

16. **וּבְסִפְתָּה תְּבַהֵלֵם**. *Et turbine tuo perterrefacies eos.* Ο΄. καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ταραξέεις αὐτούς. Σ. καὶ ἐν τῇ λαίλαπί σου ἐπέιξεις αὐτούς.¹⁶

17. **פְּנֵיהֶם**. *Facies eorum.* Ο΄. τὰ πρόσωπα αὐ- τῶν. Ἀ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Θ. πρόσωπα.¹⁷

18. **וַיִּחְפְּרוּ**. *Erubescant.* Ο΄. ἐντραπήτωσαν. Σ. κατοργήσονται.¹⁸

19. **כִּי-אֵתָהּ שָׁמָּה יְהוָה**. *Quod nomen tuum ipsius, Jona.* Ο΄. ὅτι ὄνομά σοι κύριος. Ἀ. Σ. Θ. (ὅτι) σοὶ ὄνομα, κύριε.¹⁹

PSALM. LXXXIII (Hebr. lxxxiv).

1. **לְמַנְצֵחַ עַל-הַגִּלְיָת לְבְנֵי-קַרְחַ מְזִמּוֹר**. *Prae- centori super Gittih filiis Core canticum.* Ο΄. εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. Ἀ. τῷ μικροῦ ἐπὶ τοῦ ληνοῦ τῶν υἱῶν Κορὲ μελωδία.¹

4. **גַּם-יִצְפּוֹר מְצָאָה בַּיַּת וְדָרוֹר קָן לָהּ אֲשֶׁר-שָׂתָה**. *Etiam passer invenit domum, et hirundo nidum sibi, ubi ponat pullos suos.* Ο΄. καὶ γὰρ στρουθίον εὔρεν ἐ- αὐτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγῶν νοσσιὰν ἐαυτῇ, οὐ θήσει τὰ νοσσία ἐαυτῆς. Ἀ. καίγε ὄρνεον εὔρεν οἶκον, καὶ στρουθὸς νοσσιὰν αὐτῷ, οὐ ἔθετο νεοσσοὺς αὐτῆς.²

תַּח-מִבְּחֹתֶיךָ. *Allaria tua.* Ο΄. τὰ θυσια- στήριά σου. Ἀ. σὺν τοῖς θυσιαστηρίοις σου.³

6. **בְּךָ הָיו אֲדָם עוֹלָם**. *Beatus homo cuius robur in te.* Ο΄. μακάριος ἀνὴρ οὗ ἐστὶν ἡ ἀντίληψις αὐτοῦ παρὰ σοῦ. Σ. μακάριος ἄνθρω- πος ὁ ἰσχύων ἐν σοί.⁴

† **חַסְדְּךָ כְּחַסְדֵי הַשָּׁמַיִם**. *Idem subjungit: Ἀ. κατὰ τῶν συγκε- κρυμμένων σου (חַסְדֵי הַשָּׁמַיִם), Hebraeo propius.* ⁶ Colb. στιχηρῶς scriptus. ⁷ Syro-hex. **חַסְדֵי הַשָּׁמַיִם**. ⁸ Euseb., qui Φυλιστιαία scrihit. Syrus affert: Ἀ. Φυλιστιαῖοι (פְּלִשְׁתִּים). ⁹ Nobil. ¹⁰ Syro-hex. **חַסְדֵי הַשָּׁמַיִם**. ¹¹ Euseb. Montef. mendose edidit βράχιον. ¹² Euseb. Colb. στιχηρῶς scriptus pro σύμμαχοι praefert συμμετοχοι. ¹³ Nobil. ¹⁴ Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. **חַסְדֵי הַשָּׁמַיִם**. ¹⁵ Theodoret., Nobil. Cf. ad Psal. lxxiii. 20.

¹⁶ Syro-hex. **חַסְדֵי הַשָּׁמַיִם**. ¹⁷ Nobil., Vat. ¹⁸ Syro-hex. **חַסְדֵי הַשָּׁמַיִם**. Cf. ad Psal. lxx. 24. ¹⁹ Nobil. affert: Schol. Οἱ Ο΄, οἱ Γ΄. σοὶ ὄνομα, κύριε. In textu LXXvirali pro κύριος in quibusdam libris est κύριε. **PSALM. LXXXIII.** ¹ Syro-hex. **חַסְדֵי הַשָּׁמַיִם**. ² Regio duo, Nobil. Hic autem οἶκον casu omisit. Theodoret. affert: Ἀ. καίγε ὄρνεον εὔρεν ἐαυτῷ οἶκον, καὶ στρουθίον νοσσιὰν αὐτῷ. ³ Syro-hex. **חַסְדֵי הַשָּׁמַיִם**. ⁴ Idem: **חַסְדֵי הַשָּׁמַיִם**.

6. מִסְלֹת בְּלִבָּב. *Viae (ad sanctuarium) in corde eorum.* Ο'. ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Σ. τῆς τρίβου σου οὐσης αὐτοῖς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν.⁶

7. עֲבְרִי בְּמַקְדָּתַי מִן הַיַּרְדֵּן. *Transeuntes per vallem fletus, fontem ponunt eam.* Ο'. διέθετο εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν τόπον ὃν ἔθετο.⁹ 'Α. παρερχόμενοι ἐν κοιλάδι τοῦ κλαυθμοῦ πηγὴν θήσονται αὐτήν.⁷ Σ. ἢ παροδεύων κοιλάδα ἔκλαιεν, πηγὴ τάζεται.⁸

8. מוֹרָה יַעֲרֹךְ לִי. *Etiā beneficis teget (eam) pluvia prima.* Ο'. καὶ γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν ('Α. πρώϊμος. Σ. ὁ ὑποδείκτης. Ε'. ὁ φωτίζων. Σ'. ὁ διδάσκων⁹). Σ. ἀλλὰ καὶ εὐλογίας περιβαλεῖ ὁ ὑποδείκτης.¹⁰

9. יֵלְכוּ מִחַיִל לְחַיִל. *Eunt a robore ad robur.* Ο'. πορεύονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν. Σ. ὀδεύουσιν ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν.¹¹

10. יָרָה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן. *Sistit se (unusquisque) Deū in Sione.* Ο'. ὀφθήσεται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν Σιών. 'Α. ὀφθήσεται ἰσχυρὸς θεὸς ἐν Σιών.¹² Σ. . . πρὸς τὸν θεὸν ἐν Σιών.¹³

11. סֵלָה. *Selah.* Ο'. διάψαλμα. 'Α. cantilena.¹⁴

12. מִן הַיַּרְדֵּן יֵצֵא מַלְאָכִי. *Clypeus noster, vide, Deus, et intueri faciem uncti tui.* Ο'. ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, ἴδε, ὁ θεός, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. 'Α. θυρεὲ ἡμῶν, ἴδε, θεέ, καὶ ἐπίστρεψον πρόσωπον ἡλειμμένου σου. Σ. ὑπερασπιστὰ ἡμῶν, ἴδε, ὁ θεός, καὶ πρόσβλεψον τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου.¹⁵

13. כִּי יִשְׁפָּךְ שֶׁמֶשׁ וְיִמְרַן יְהוָה. *Quia sol et clypeus est Jova Deus.* Ο'. ὅτι ἔλεον καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος, ὁ θεός. 'Α. ὅτι ἥλιος καὶ θυρεὸς κύριος ὁ θεός.¹⁶ Σ. ἥλιον γὰρ καὶ ὑπερασπισμὸν κύριος ὁ θεός.¹⁷ Θ. ὅτι ἔλεον καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος ὁ θεός.¹⁸ Ε'. ὅτι ἥλιος καὶ σκεπαστῆς κύριος ὁ θεός.¹⁹

14. אֲבָלֵינוּ בְּתַמְתֵּם. *Ambulantibus in integritate.* Ο'. τοῖς πορευομένοις ἐν ἀκακίᾳ ('Α. Σ. Ε'. ἐν τελειότητι²⁰). Σ. τοῖς ὀδεύουσιν ἐν τελειότητι.²¹

15. תְּהִי הָיָה. *Ο'. κύριε τῶν δυνάμεων.* 'Α. κύριε στρατιῶν.²²

PSALM. LXXXIV (Hebr. lxxxv).

1. לְמַנְצְרֵי בְּנֵי לֵוִי. *Praeceptorum filiis Ore canticum.* Ο'. εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς Κορὲ ψαλμός. Σ. ἐπιυῖκος τῶν υἱῶν Κορὲ ᾠδή.¹

2. סֵלָה. *Selah.* Ο'. διάψαλμα. 'Α. cantilena.²

3. אֲבָלֵינוּ בְּתַמְתֵּם. *Abstulisti omnem indignationem tuam.* Ο'. κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργὴν σου. 'Α. συνέλεξας πᾶσαν ἀνπερθεσίαν σου.³

4. אֲבָלֵינוּ בְּתַמְתֵּם. *Et irritam fac.* Ο'. καὶ ἀπόστρεψον. Σ. καὶ διάλυσον.⁴

⁶ Syro-hex. . . .

⁷ Sic Syro-hex., Theodoret., et Schol. apud Nobil. Vulgo interpungunt: ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο. εἰς τὴν κοιλάδα κ.τ.έ.

⁸ Euseb. Syro-hex. . . .

⁹ Euseb. affert: Σ. παροδεύων κ.τ.έ. Nos Kreyssigii conjecturam, παροδεύων, recepimus, consentiente Syro nostro, qui Symmacho continuat: . . .

Syriaca ad verbum sonant, κοιλὰς ἐν ἣ παροδεύων ἔκλαιεν, πηγὴ τάζεται; vel etiam, ἢ παροδεύων κοιλάδα ἔκλαιεν, π. τ.

¹⁰ Euseb. Hieron. doctor. ¹¹ Syro-hex. Symmacho continuat: . . .

¹² Euseb. ¹³ Idem. ¹⁴ Syro-hex. . . .

¹⁵ Idem: . . . Cf. ad Psal. xxxviii. 12. ¹⁶ Euseb. ¹⁷ Nobil. affert: 'Α. ἥλιος

κ.τ.έ. Euseb.: 'Α. ὅτι ἔλεος καὶ θυρεὸς κ.τ.έ. Syro-hex. . . .

¹⁸ Nobil. Syro-hex.: Σ. ἥλιον γὰρ καὶ ὑπερασπισμὸν (. . .)

Euseb. tantummodo affert: Σ. ὅτι ἥλιον. ¹⁹ Nobil., Vat. ²⁰ Euseb. ²¹ Syro-hex. . . .

²² Euseb. ²³ Montef. post Drusium contra Aquilae usum nominativum pro vocativo edidit. Cf. Hex. ad Psal. xxiii. 10. Jerai. i. 9.

PSALM. LXXXIV. ¹ Syro-hex. . . .

² Idem: . . . ³ Idem: . . .

Sic in Cod. A., qui hic unicus est; sed pro . . . , proculdubio legendum . . . , monente etiam Bugato, quem excerpimus in *Otio Norvic.* p. 56. Cf. ad Psal. vii. 7. ⁴ Syro-hex. . . .

9. **וְהָיָה לְהָרְבִיבָר מִהַמְּשָׁן.** *Audiam quid loquatur Deus Jona.* Ο'. ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοί κ' κύριος ὁ θεός. 'Α. ἀκούσομαι τί λαλήσει ὁ ἰσχυρὸς κύριος. Σ. ἀκούσω τί λαλήσει ὁ θεὸς κύριος. Θ. ἀκούσομαι τί λαλήσει ὁ θεὸς κύριος.⁵
- וְעָלְתִּי לְבָרְכֶךָ.** *Et ad pios suos.* Ο'. καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ. "Ἄλλος" καὶ ἐπὶ τοὺς ἀγνούς αὐτοῦ.⁶
- וְלֹא יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה.** *Et ne revertantur ad stultitiam.* Ο'. καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐτὸν καρδίαν. 'Α. Σ. ἵνα μὴ ἀποστραφῶσω (s. ἐπιστρέψωσω) εἰς ἀφροσύνην.⁷
13. **וְהוּבֵן.** *Bonum.* Ο'. χρηστότητα. Σ. τὸν ἀγαθόν.⁸
14. **וַיָּבִי יְהוָה לְדָרְךָ וַיִּתֶּן לְפָנָיו יְהוָה יִתְּן לְדָרְךָ.** *Justitia ante eum ibit, et ponet in via gressus ejus.* Ο'. δικαιοσύνη ἐναντίον αὐτοῦ προπορεύεται, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ. Σ. δικαιοσύνη ἐκάστου προελεύσεται αὐτὸν, καὶ θήσει εἰς ὁδὸν τοὺς πόδας αὐτοῦ.⁹ Aliter: Σ. ... τὰς καταβάσεις αὐτοῦ.¹⁰

PSALM. LXXXV (Hebr. LXXXVI).

1. **וְהָיָה לְהָרְבִיבָר.** *Oratio Davidi.* Ο'. προσευχή τῷ

- Δαυίδ. 'Α. Σ. προσευχή τοῦ Δαυίδ.¹
2. **וְעָלְתִּי לְבָרְכֶךָ.** *Pius ego sum.* Ο'. δσιός εἰμι. "Ἄλλος" ἀγνός ἐγώ.²
3. **וְהָיָה לְהָרְבִיבָר מִהַמְּשָׁן.** *Nam ad te clamato quotidie.* Ο'. ὅτι πρὸς σέ κεκράξομαι ὄλην τὴν ἡμέραν. Σ. ὅτι πρὸς σέ βοῶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν.³
5. **וְהוּבֵן.** *Bonus et condonans.* Ο'. χρηστός καὶ ἐπιεικής. 'Α. Θ. ἀγαθός καὶ ἰαστής. Σ. ... καὶ ἀφίων.⁴
7. **וְעָלְתִּי לְבָרְכֶךָ.** *Invocabo te, quia exaudies me.* Ο'. ἐέκραξα πρὸς σέ, ὅτι εἰσήκουσάς μου. 'Α. ἐπικαλέσομαί σε, ὅτι εἰσακούσεις μου.⁵ Σ. ἐπικαλέσομαί σε, ὅτι εἰσακούση μου.⁶
11. **וְהָיָה לְהָרְבִיבָר מִהַמְּשָׁן.** *Doce me, Jona, viam tuam, ambulabo in veritate tua.* Ο'. ὀδήγησόν με, κύριε, ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου. 'Α. φώτισόν με, κύριε, τῇ ὁδῷ σου, περιπατήσω ἐν ἀληθείᾳ σου. Σ. ὑπόδειξόν μοι, κύριε, τὴν ὁδὸν σου, ἵνα ὀδεύσω τῇ ἀληθείᾳ σου.⁷
- וְהָיָה לְהָרְבִיבָר מִהַמְּשָׁן.** *Unum fac cor meum, ut revereatur nomen tuum.* Ο'. εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου, τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου.⁸ 'Α. μονάχωσον τὴν καρδίαν μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. Σ. ἔνωσον τὴν καρδίαν μου εἰς φόβον τοῦ ὀνόματός σου.⁹

⁵ Nobil., Vat. Ad Theodotionem Montef. perperam edidit κύριος ὁ θεός. ⁶ Coislin. unus. Cf. ad Psal. xxxvi. 28. ⁷ Syro-hex. **וְהָיָה לְהָרְבִיבָר מִהַמְּשָׁן.** ⁸ Euthym. Zigan. ad loc.: "Ὅρα πῶς ὁ Δαυίδ προαγορεύει ὅτι ὁ μὲν πατὴρ δώσει τοῖς ἀνθρώποις τὴν νῆδον αὐτοῦ, ὅς ἐστι χρηστότης: οὐδεὶς γὰρ ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός: καὶ γὰρ ὁ Σὺμ. τὸν ἀγαθὸν εἶπεν. ⁹ Euseb. ¹⁰ Syro-hex. **וְהָיָה לְהָרְבִיבָר.** Nisi forte vertendum καθόδους αὐτοῦ, quod vocab. Aquilae, non Symmacho, solenne est pro Hebr. **וְהָיָה לְהָרְבִיבָר.** PSALM. LXXXV. ¹ Euseb., Reg. unus. ² Coislin. (1) "Est forte Aquilae, ut supra Psal. xi. 2."—Montef. ³ "Σ. ὅτι πρὸς σέ βοήσω κ.τ.έ. Sic Eusebius. Reg. autem unus ex Hesychio sic habet: ὅτι πρὸς σέ βοῶ κ.τ.έ."—Montef. Euseb. non βοήσω, sed βοῶν habet. Deinde Theodoret., Nobil.: Σ. καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Syro-hex. **וְהָיָה**

וְהָיָה. Contra horum consensum non est audiendus Euthym., qui ait: τὸ, ὄλην τ. ἡ., ἀεὶ ὁ Σὺμ. ἐρμηνεύων λέγει. ⁴ Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἀγαθός (ἰατρός) καὶ ἰαστής (s. ἰλεως, ἰαστής). Pro Σ. correximus Θ. juxta Eusebium, qui habet: 'Α. Θ. καὶ ἰαστής. Σ. καὶ ἀφίων. Consentiant Theodoret., Nobil., quorum ille: 'Α. Θ. καὶ ἰαστής; hic autem: 'Α. Θ. ἰαστής. Σ. ἀφίεις. Aliter Euthym.: τὸ ἐπιεικής, ἰλεως ἐξέδωκεν ὁ 'Ακ., ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Σὺμ. ⁵ Euseb., Reg. unus. ⁶ Nobil. ⁷ Euseb. Ad Aquilam Montef. ἐν τῇ ὁδῷ σου, et ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου falso exscripsit. ⁸ Syro-hex. in textu habet, εὐφρανθήτω ἡ κ. μου; in marg. autem sine auctore, ἐνωθήτω (s. ἐνωθήσεται) ἡ κ. μου (**וְהָיָה**). ⁹ Euseb. Nobil. affert: 'Α. μοναχῶς (sic). Σ. ἔνωσον. Hieron.: *unicum fac.*

14. וְדִים. *Superbi.* Ο. παράνομοι. Οἱ λοιποὶ πάντες ὑπερήφανοι.¹⁰

וְעַד עֲרִיצִים בְּקֶשֶׁת נַפְשִׁי. *Et coetus violentorum quaerunt animam meam.* Ο. καὶ συναγωγή κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχὴν μου. Ἀ. καὶ συναγωγή κατισχυρευομένων... Σ. καὶ συναγωγή ἀνυποστάτων ἐζήτησε τὴν ψυχὴν μου.¹¹

16. תְּהַרְבֵּה עִנְיָה לְעַבְדְּךָ. *Da robur tuum servo tuo.* Ο. δὸς τὸ κράτος σου τῷ παιδί σου. Σ. δὸς ἰσχὺν παρὰ σοῦ τῷ δούλῳ σου.¹²

PSALM. LXXXVI (Hebr. LXXXVII).

1. לְבְנֵי-קֹרַח מְזִמּוֹר שִׁיר. *Filiis Core canticum carminis.* Ο. τοῖς υἱοῖς Κορέ ψαλμὸς ῥόδῃς. Ἀ. Σ. τῶν υἱῶν Κορέ...¹ Σ. τῶν υἱῶν Κορέ ψαλμὸς ῥήματος.²

יְסוּדוֹתַי בְּהַרְרֵי-קָדְשׁ. *Fundamentum ejus est in montibus sanctitatis.* Ο. οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις. Ἀ. θεμελίωσις αὐτοῦ ἐν ὄρεσιν ἡγιασμένου.³

2. מִכֹּל מִשְׁכְּנֹתַי. *Prae omnibus tabernaculis.* Ο. ὑπὲρ πάντα τὰ σκηνώματα. Ἀ. ἀπὸ πασῶν σκηνῶν (s. σκηνώσεων).⁴

3. קָדְשׁ. *De te.* Ο. περὶ σοῦ. Ἀ. ἐν σοί.⁵

4. אֲנַחֲרֵהּ רַחַב וּבָבֶלֶת לְדַעֵי. *Annumerabo Rahab (Aegyptum) et Babylonem cultoribus meis.* Ο. μνησθήσομαι Ῥαὰβ καὶ Βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί με. Ἀ. ἀναμνήσω ὀρμήματος καὶ Βαβυλῶνος τοὺς γινώσκοντάς με. Σ. ἀναμνήσω ὑπερηφανίαν καὶ Βαβυλῶνα τοῖς εἰδοσὶ με.⁶

הַהָרִים הָאֵלֶּים הָיָה שָׂשׂוֹן עַם-יִשְׂרָאֵל. *Ecce! Philistaea et Tyrus cum Aethiopia; iste natus est ibi.* Ο. καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ Τύρος ἄ καὶ ἄ λαὸς Αἰθιοπῶν, οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐκεῖ. Ἀ. ἰδοὺ Φυλιστιαία καὶ Τύρος μετὰ Αἰθιοπίας, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ. Σ. ἰδοὺ Φυλιστιαῖοι καὶ Τύρος μετὰ Αἰθιοπίας, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.⁷

5. הָאֵלֶּים יִשְׂרָאֵל יִמְרַן שִׁירָא שִׁירָא יִלְדֵי-הָהָרִים יִכְוֹנֶנָּה. *Et Sioni dicetur: Vir et vir (quilibet) natus est in ea, et ipse stabiliet eam Altissimus.* Ο. μήτηρ Σιών (alia exempl. μὴ τῇ Σιών⁸) ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγεννήθη (ἐγεννήθη) ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτήν ὁ ὑψιστος. Ἀ. καὶ τῇ Σιών λεχθήσεται, ἄνθρω καὶ ἄνθρω ἐτεχθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐδράσει αὐτήν.⁹ Σ. περὶ τε Σιών λεχθήσεται καθ' ἕκαστον, ἄνθρωπος οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ, αὐτὸς δὲ ἠδρασεν αὐτήν ὁ ὑψιστος.¹⁰

¹⁰ Euseb. Syro-hex. affert: Ἀ. Σ. ὑπερήφανοι (ضخما).
¹¹ Euseb. Syrus affert: Σ. ἀνυποστάτων (لا وجود لهم) = ἀνυπομονήτων Exod. xviii. 18 in Syro-hex.).
¹² Euseb., Nobil.

PSALM. LXXXVI. ¹ Euseb., Nobil. ² Syro-hex. * |... (Cod. B. .).
³ MSS. et Drusius [Nobil.].—Montef. Minus probabiliter *Catena PP. GG.*, T. II, p. 769: Ἀ. ἐν ὄρεσιν ἡγιασμένοισι. Ab utroque discedit Syro-hex.: Ἀ. θ. αὐτοῦ ἐν ὄρει αὐτοῦ ἡγιασμένου (على جبل مقدس). ⁴ Syro-hex. * |...
⁵ Idem: * |...
⁶ Colb. στιχηρῶς scriptus. Euseb. affert: Ἀ. ἀναμνήσω ὄρ. καὶ Β. Σ. ἀναμνήσω ὑπ. καὶ Β. Syro-hex. * |...
Symmachum imitatus est Hierou.: *Commemorabo superbiae et Babylonis scientibus me.* ⁷ Euseb. Syrus affert: * |...
(Φυλιστιαῖοι) * |...

* |... Euthym.: τὰ δὲ ἐγεννήθησαν, ἐτάχθησαν (ἐτέχθησαν) ἐξέδωκεν ὁ Ἀκ., ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Σύμ. ⁸ In omnibus libris Graecis est μήτηρ Σιών, sed Cuisliu. apud Montef., Nobil., Vat. hanc notam habent: Μήτηρ Σιών τὸ ῥ κατὰ προσθήκην ἔκειτο εἰς τὴν τῶν Ο' ἐν τῷ τετρασελίδῳ ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ, μὴ τῇ (Nobil. μήτηρ) Σιών, ἡγουν δίχα τοῦ ῥῶ. Syro-hex. in textu habet μήτηρ Σιών; sed in marg.: * |...
* |... h.e. Οἱ Ο' μὴ τῇ Σιών; Etiam Psalt. Gall.: *Numquid Sion.* ⁹ Euseb. Nobil., Vat.: Ἀ. καὶ τῇ Σιών.
¹⁰ Sic Euseb. in Comment. p. 541, omisso tantum δὲ post αὐτός. Idem p. 538 minus probabiliter affert: Σ. περὶ δὲ Σ. λ. καθ' ἕκαστον ἄνθρωπον, αὐτὸς ἐτέχθη ἐκεῖ, αὐτὸς δὲ ἠδρασεν αὐτήν. Longius a via aberravit Nobil.: Σ. περὶ δὲ Σ. λ. ἄνθρω καὶ ἄνθρω ἐτέχθη (etiam Vat.: Σ. λ. ἄνθρω καὶ ἄνθρω ἐτέχθη) ἐκεῖ, αὐτὸς δὲ ἠδρασεν αὐτήν ὁ ὕ. Tandem Syro-hex. * |...
* |... h.e. λεχθήσεται καθ' ἕκαστον, ἄνθρωπος οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.

Θ. καὶ τῇ Σιών ῥηθήσεται, ἀνὴρ καὶ ἀνὴρ ἐγενήθη (Θ. Ε'. Σ'. ἐγενήθη) ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς [ἐθεμελίωσεν αὐτὴν, καὶ] ἠτοίμασεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.¹¹

6. יְהוָה יִסְפֹּר בְּכֹתוֹב עַמִּים יְהוָה יִלְדֵּן עַשְׂרֵי יְהוָה. *Jova numerabit conscribendo populos: Iste natus est ibi. Seluh.* Ο'. κύριος διηγῆσεται ἐν γραφῇ λαῶν καὶ ἀρχόντων τούτων τῶν γεγεννημένων ἐν αὐτῇ. διάψαλμα. 'Α. κύριος διηγῆσεται ἐν τῷ γράφειν λαοὺς, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ ἀεί.¹² Σ. κύριος ἀριθμήσει γράφων λαοὺς, οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ.¹³ Θ. κύριος διηγῆσεται ἐν γραφῇ λαῶν, οὗτος ἐγενήθη ἐν αὐτῇ (β. ἐκεῖ).¹⁴ Ε'. . . ἐν ἀπογραφῇ λαῶν, οὗτος γεννηθήσεται ἐκεῖ.¹⁵

7. וְיִשְׂרָאֵל כָּל-מְעִינֵי בְּךָ. *Et cantores pariter atque tibicines: omnes fontes mei sunt in te.* Ο'. ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί. 'Α. καὶ ἄδοντες ὡς χοροὶ, πᾶσαι πηγαὶ μου ἐν σοί.¹⁶ Σ. καὶ αἰνέσουσιν ὡς ἐν αὐλοῖς πᾶσαι αἱ πηγαὶ ἐν σοί.¹⁷

PSALM. LXXXVII (Hebr. lxxxviii).

1. שִׁיר מְזֻמָּר לְבָנֵי-קָרַח לְמִנְצַח עַל-מִתְחַלְתָּ. *Carmen cantici filii Core, praecentori super cilharam ad respondendum, (carmen) didacticum τῷ Heman*

Esrachitae. Ο'. ῥῆθ' ψαλμοῦ τοῖς υἱοῖς Κορέ, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ Μαελέθ τοῦ ἀποκριθῆναι, συνέσεως Αἰμάν τῷ Ἰσραηλίτῃ. 'Α. ἄσμα μελωδῆματος τῶν υἱῶν Κορέ, τῷ νεκοποιῷ τῷ ἐπὶ χορείᾳ τοῦ ἐξήρχου, ἐπιστημοσύνης τῷ Αἰμάν τῷ Ἰσραηλίτῃ. Σ. . . διὰ χοροῦ . . .¹

4. הָיָה לִי חַיָּה לְהַיָּהוּ. *Et vita mea ad infernum pervenit.* Ο'. καὶ ἡ ζωὴ μου τῷ ἄδῃ ἤγγισε. 'Α. καὶ ἡ ζωὴ μου εἰς ἄδην κατήντηκεν. Σ. καὶ ἡ ζωὴ μου ἄδῃ ἤψατο.²

5. עָרַמְתִּי עַם-יְרֵדֵי בּוֹר. *Annumeratus sum descendentes in fossam.* Ο'. προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαιόντων εἰς λάκκον. Σ. ἐλογίσθην μετὰ τῶν καταγομένων εἰς λάκκον.³

וְיָחַד. *Sine robore.* Ο'. ἀβοήθητος. Σ. οὐκ ισχύων.⁴

6. בְּמַתִּים שָׁפָן. *Inter mortuos prostratus (s. liber).* Ο'. ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος. 'Α. ἐν τεθνηκόσιν ἐλεύθερος. Σ. ἐντὸς νεκρῶν ἀφεθείς ἐλεύθερος.⁵

כְּמוֹ קָרַח לְאִזְכָּרְתָּ עוֹד. *Sicut interfecti qui cubant in sepulcro, quorum non meministi amplius, hinc e manu tua exclusi sunt.* Ο'. ὡσεὶ τραυματῖαι [ἐρριμμένοι.] καθεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρὸς σου ἀπέωσθησαν. 'Α. ὁμοίως ἀνηρημένοις . . . ὧν οὐκ ἐμνήσθης αὐτῶν ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρὸς σου ἀπετμήθησαν.⁶ Σ. ὡς αἱ τετραμένοι

¹¹ Euseb., cujus in textum verba a nobis inclusa e versione LXXviri ali irrepisse videntur. Syrus affert: **ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ**. Nobil.: Schol. Θ. Ε'. Σ'. ἐγενήθη. ¹² Euseb. Voent. ἀεί accessit ex Nobil., Vat., qui habent: 'Α. οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ ἀεί. Syrus affert: 'Α. Σ. κύριος διηγῆσεται ἐν τῷ γράφειν λαοὺς (**ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ**), οὗτος ἐτέχθη ἐκεῖ. Idem ad διάψαλμα in marg. notat: **ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ**. ¹³ Euseb., Theodorct., Nobil. ¹⁴ Euseb., qui nunc ἐν αὐτῇ, nunc ἐκεῖ habet. ¹⁵ Euseb. Nobil. ad Psal. lxxxvii. 1 affert: Scholion. 'Ο μὲν πρὸ τούτου ψαλμὸς τὴν γένεσιν αἰνῆται τοῦ Χριστοῦ, ἧς τὸν καιρὸν ἡ Ε' δεδήλωκεν ἐκδοσίς, ἐν ἀπογραφῇ τεχθήσεσθαι λέγουσα. ¹⁶ Euseb. Pronomen accessit ex Syro-hex., qui affert: **ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ**. ¹⁷ Euseb.

PSALM. LXXXVII. ¹ Syro-hex. **ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ**. **ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ**. Euseb. affert: 'Α. ἐπὶ χορείας. Σ. διὰ χοροῦ. Theodorct.: 'Α. ἐπὶ χορείᾳ. Σ. διὰ χοροῦ. Cf. ad Psal. lii. 1. (In textu Psalt. Gall. affert: **ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ**.) ² Euseb. ³ Idem. "In illud εἰς λάκκον Coislín. unus in marg. notat, εἰς βάθρον; et infra ad illud ἐν λάκκῳ, notat idem, ἐν βάθρῳ."—Montef. Cf. ad Psal. xxvii. 1. ⁴ Syro-hex. **ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ**. ⁵ Euseb., qui ἀφεῖς habet. Syro-hex. **ⲛⲓⲛⲓⲁⲛⲓ**. ⁶ Euseb., qui affert: 'Α. ὁμοίως κ.τ.έ. Correxist Schleusner, e *Cutena PP. GG.*, T. II, p. 782. Etiam Nobil. habet: 'Α. ὁμοίως ἀνηρημένοις. Montef. in exscribendo Eusebio negligenter dedit ἀπέωσθησαν

οὐ κείμενοι ἐν τάφῳ, ὧν οὐ μνημονεύεις οὐκέτι, οὐτινες ὑπὸ τῆς χειρὸς σου ἐξεκόπησαν.⁷

7. שַׁתְּנִי. *Posuisti me.* Ο'. ἔθεντό με. 'Α. ἔθου με. Σ. ἔταξάς με.⁸

בְּמַצְלֵיטִים בְּמַצְלֵיטִים. *In locis tenebricosis et profundis.* Ο'. ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου. 'Α. ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν βυθοῖς. Σ. ἐν σκοτεινοῖς ἐσκεπασμένον. Ε'. ἐν σκοτεινοῖς, ἐν καταδύτοις.⁹

8. עָלַי סִמְכָה חַמְתָּהּ וְכָל־מְשַׁבְּרֵיהָ עֲנִיָּתֵךְ סֵלָה. *Super me incubuit ira tua, et omnibus fluctibus tuis opprimis me. Selah.* Ο'. ἐπ' ἐμέ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου, καὶ πάντας τοὺς μετεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. διάψαλμα. 'Α. . . . καὶ πᾶσι συντριμμῶσι σου ἑκακούχησας αἶ.¹⁰ Σ. ἐμοὶ ἐπέβρισεν ὁ θυμός σου, καὶ ταῖς καταγιγῆσι σου ἐκάκωσάς με. .¹¹

9. הֲרִיקְתָּ מִיָּדַי מִמְּנִי שַׁתְּנִי תוֹעֵבוֹת לִמּוֹ כָּל־אֵינָא וְלֵא אֵינָא. *Auonisti notas meos a me, posuisti me abominationem iis; clausus sum, et non evadam.* Ο'. ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ ('Α. ἐξ ἐμοῦ. Σ. Θ. ἀπ' ἐμοῦ¹²), ἔθεντό με βδέλυγμα ἑαυτοῖς· παρεδόθην, καὶ

οὐκ ἐξεπορευόμην. Σ. μακρὰν ἐποίησας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ ἕταξάς με βδελυκτὸν αὐτοῖς, φρουρούμενον καὶ μὴ προερχόμενον.¹³

10. עֵינַי דָּבַחַה מִנְיִ עֵנִי קָרָאתִיהּ יְהוָה בְּכָל־יוֹם. *Oculus meus contabescit prae afflictione; invoco te, Iova, quotidie; expando ad te volas meas.* Ο'. οἱ ὀφθαλμοί μου ἡσθένησαν ἀπὸ πτωχείας· καὶ ἐέκραξα πρὸς σέ, κύριε, ὅλην τὴν ἡμέραν διεπέτασα πρὸς σέ τὰς χεῖράς μου. 'Α. ὀφθαλμός μου contabuit ἀπὸ κακουχίας. . .¹⁴ Σ. ὁ ὀφθαλμός μου ἐξέρρευσε ἀπὸ τῆς κακώσεως· ἐπεκαλεσάμην σε καθ' ἑκάστην ἡμέραν διεπέτασα πρὸς σέ τὰς χεῖράς μου.¹⁵

11. הֲלִמְתִּים תַּעֲשֶׂה־פְּלֵא. *Num mortuis facies mirabilia?* Ο'. μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμάσια; Σ. ἀρα νεκροῖς ποιήσεις τεράστια;¹⁶ וְהֵאֵסְרֵם יַקְוֵמוּ יוֹדֵהּ. *Num manes resurgent et celebrabunt te?* Ο'. ἢ λατροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογήσονται σοι; Σ. θεομάχοι ἀνιστάμενοι ἐξομολογήσονται σοι;¹⁷

12. יִסְרַף. *Num narrabitur.* Ο'. μὴ διηγῆσεται. Σ. ἡ διηγῆσεται.¹⁸

pro ἀπετημήθησαν, omisso quoque αὐτῶν. Syro-hex. affert: + (ἀπετημήθησαν) ܩܠܡܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ. (In textu LXXvirali duplex versio ἔρριμμένοι abest a Comp., Ald., Syro-hex., Cod. Alex., aliis.) Sic Theodoret., Nobil., quorum prior αὐ μνημονεύση οὐκέτι habet. Euseb. affert: Σ. ὡσεὶ τετραμένονοι. . . ὧν οὐ μνημονεύσεις ἔτι κ.τ.ε. Parum accurate Euthym.: ὁ δὲ Σ. ἐξέδακεν ὡσεὶ τριμμητισμένοι (sic) κείμενοι ἐν τάφοις. ⁸ Euseb. Syro-hex.: 'Α. Σ. ἔθου με (ܩܠܡܢܐ). Idem in textu ἕθετο, in marg. ἔθεντο affert. ⁹ Euseb. Syro-hex. affert: Σ. ἐσκεπασμένον (ܩܠܡܢܐ). ¹⁰ Syro-hex. ܩܠܡܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ. ¹¹ Euseb., Theodoret., Nobil. Pro ἐπέβρισεν Theodoret. ἐπέσφρησεν, Euthym. ἐπεβάρησεν, Reg. unus ἐπιβράμυσεν legit; frustra. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 11. Colb. στιχηρῶς scriptus affert: Σ. ὄντως ἐμοὶ ἐπέβρισεν. ¹² Vat., cum scholio: ἐπ' ἐμοῦ ἕκετο ἐν τῷ τετρασελίδῳ παρὰ τοῖς Ο', μήποτε σφάλμα ἦν· ἐν τῷ ὀκτασελίδῳ, ἀπ' ἐμοῦ. Eadem affert Nobil., perperam distinguendo, μήποτε σφ. ἦν ἐν τῷ ὀκτ. ¹³ Euseb. Syro-hex. affert: Σ. ἕταξας κ.τ.ε. (ܩܠܡܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ). ¹⁴ Syro-hex. ܩܠܡܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ.

+ ܩܠܡܢܐ, h.e. Bugato vertente, *oculus meus infirmatus est* etc. Idem ad Psal. cv. 15 Syriacum ܩܠܡܢܐ, ab Aquila pro Hebr. ܩܠܡܢܐ, *macies, positum, infirmitatem* Latine reddidit. Lexica, quae nobis ad manum sunt, tantummodo dant ܩܠܡܢܐ, *infirmi, imbecilles*, ex Bar Bahlul. Verbum ܩܠܡܢܐ cum Graeco σικκώθησθαι, *corruius, abreptus est*, permutat Jerem. xlv. 15. l. 45. Vid. nos in *Otio Norvic.* p. 51. ¹⁵ Euseb. Priom. ὁ ὀφθ. μου — κακώσεως, confirmant Theodoret., Nobil. Parsons. ο Codd. 264, 268 excerpserunt: Σ. ὁ ὀφθ. μου ἐξέρρευσησεν (ἐξένευσεν Cod. 268) ἐπὶ (ἀπὸ idem) τῆς κακώσεως. Syro-hex. affert: ܩܠܡܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ (ἐξέρρευσεν). ¹⁶ Euseb., Reg. unus. Syrus affert: Σ. τεράστιον (ܩܠܡܢܐ). ¹⁷ Idem Symmacho continuit: ܩܠܡܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ. Quatuor verba priora Bugatus vertit: *gigantes pugnabunt cum Deo*. Sed videntur esse mera periphrasis vocabuli θεομάχοι, quod hic interpret cum Hebr. ܩܠܡܢܐ commutare solet. Si quis tamen h. l. *γίγαντες θεομάχοι* praetulerit, non refragabimur. Cf. Hex. ad Job. xxvi. 5. ¹⁸ Euseb., Reg. unus.

13. הַיְיָדָע. *Num cognoscetur.* *Ο.* μὴ γνωσθήσεται. *Σ.* ἢ γνωσθήσεται.¹⁹
14. וְאֲנִי אֱלֹהֵי יְהוָה שָׁוַעְתִּי וּבִבְקָר תִּפְלִתִי. *Ego autem ad te, Jova, clamavi, et mane precatio mea praeveniet te.* *Ο.* κάγω πρὸς σέ, κύριε, ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωὶ ἢ προσευχή μου προφθάσει σε. *Σ.* ἐμοῦ δὲ πρὸς σέ, κύριε, ἢ οἰμωγή, καὶ κατ' ὄρθρον ἢ προσευχή μου προφθάνει σε.²⁰
15. לָמָּה יְהוָה תִּזְנַח נַפְשִׁי. *Quare, Jova, rejicis animam meam?* *Ο.* Θ. ἰνατί, κύριε, ἀπωθεῖς τὴν προσευχήν μου; *'Α.* εἰς τί, κύριε, ἀπόση ψυχὴν μου; *Σ.* ἰνατί, κύριε, ἀποβάλλη τὴν ψυχὴν μου;²¹
16. עָנִי אֲנִי וְגַעַע מִנְעַר נַשְׂאֹתַי אֲמָתַי. *Miser ego sum, et moriens a juventute, pertuli terrores tuos.* *Ο.* πτωχὸς εἰμι ἐγὼ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψωθεῖς δὲ ἐταπεινώθην. *Σ.* πτωχὸς ὢν καὶ ἐκλείπων ἀπὸ νεότητος, ἀνέλαβον τὸν φόβον σου.²²
- 16, 17. עָלַי עָבְרוּ הַרְוֵנָה בְּעוֹתֶיהָ. *Consilii inops sum. Super me transierunt irae tuae, terrores tui exciderunt me.* *Ο.* καὶ ἐξηγορήθην. ἐπ' ἐμέ διηλθον αἱ ὄργαι σου, καὶ οἱ φοβερισμοί σου ἐξετάραξάν με. *'Α.* . . ἐπ' ἐμέ παρήλθον αἱ ὄργαι σου . . . *Σ.* πρὸς τούτοις δι' ἐμοῦ παρώδυσαν αἱ ὄργαι σου, αἱ ἐκπλήξεις σου κατεσιώπησάν με.²³
18. סְבִיבֵנִי כַּמַּיִם כְּלֵי־הַיּוֹם הַקִּיפוּ עָלַי יָחַד. *Circumdant me sicut aqua tota die, cingunt me simul.* *Ο.* ἐκύκλωσάν με ὡς ὕδωρ, ὅλην τὴν

ἡμέραν περιέσχον με ἄμα. *Σ.* περιηλθόν με ὡς ὕδατα, πᾶσαν τὴν ἡμέραν περιεκύκλωσάν με . . .²⁴

19. הַתְּקֵהָ לִּי מִמֵּנִי אֶהֱב וְרַע מִדְּעֵי מִצֵּי הַשֶּׁחַר. *Amovisti a me amicum et socium, poli mei sunt tenebrae.* *Ο.* ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον (alia exempl. add. καὶ πλησίον²⁵), καὶ τοὺς γνωστούς μου ἀπὸ τλαιπωρίας. *Σ.* μακρὰν ἐποίησας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ ἑταῖρον, καὶ τοὺς γνωστούς μου σκοτασμόν.²⁶

PSALM. LXXXVIII (Hebr. lxxxix).

1. לֵאשֶׁר־הָיִיתִן אֶתְּחִי. *Toph Ethan Esrachitae.* *Ο.* Αἰθὰμ τῷ Ἰσραηλίτῃ. *'Αλλος.* Αἰθὰμ τῷ Ζαραίτῃ.¹ *'Αλλος.* Αἰθὰν τῷ Ἐζραίτῃ.²
2. בְּנֵשִׂיבֵי עוֹלָם יְהוָה יִקְרֵי יְהוָה. *Beneficia Jovae perpetuo canam.* *Ο.* τὰ ἐλέη σου, κύριε, εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι. *'Α.* ἔλεος κυρίου αἰῶνα ᾄσομαι. *Σ.* τὰ ἐλέη κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσω. *Θ.* ὁμοίως τοῖς *Ο.*³
3. בְּרִמְמֹתַי עוֹלָם. *Nam dixi: In perpetuum.* *Ο.* ὅτι εἶπας, εἰς τὸν αἰῶνα. *'Α. Ε'.* ὅτι εἶπα . . . *Σ. Θ.* ὅτι εἶπον . . .⁴
- בְּהַקְרִיבֵנִי אֶמְוִינְתָּהּ בָּהֶם. *Caelos (quod attinet) confirmabis veritatem tuam in illis.* *Ο.* ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου. *Σ.* ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐδρασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου.⁵
4. לְבַחְיָי. *Electo meo.* *Ο.* τοῖς ἐκλεκτοῖς μου. *Οἱ λοιποὶ πάντες* τῷ ἐπιλέκτῳ μου.⁶

¹⁹ Euseb., Reg. unus. ²⁰ Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. affert: *Σ.* ἐμοῦ δὲ—οἰμωγή. ²¹ Nobil. ²² Euseb. Post ἐκλείπων interpungit Syro-hex. *וְאֲנִי אֱלֹהֵי יְהוָה שָׁוַעְתִּי וּבִבְקָר תִּפְלִתִי. עָנִי אֲנִי וְגַעַע מִנְעַר נַשְׂאֹתַי אֲמָתַי.* ²³ Euseb. Syrus affert: *Σ.* κατεσιώπησάν με (*חַמְסָה*). ²⁴ Euseb. ²⁵ "Alii libri [Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Psalt. Gall., Cod. Alex., alii] habent φίλον καὶ πλησίον. Schol. τὸ πλησίον οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ παρὰ τοῖς *Ο.* οὔτε παρὰ *Θ.*"—Nobil. Ex hoc scholio, quod etiam Vat. habet, Drusius notam hexaplarem fecit: *'Α. Σ.* φίλον

καὶ πλησίον. Montef. vero exhibet: *'Α.* φίλον καὶ πλησίον. ²⁶ Colb. στιχηρῶς scriptus. Syrus affert: *Σ.* καὶ ἑταῖρον, κ. τ. ε. (*וְרַע מִדְּעֵי מִצֵּי הַשֶּׁחַר. אֶהֱב וְרַע מִדְּעֵי מִצֵּי הַשֶּׁחַר*).

PSALM. LXXXVIII. ¹ Scholium apud Nobil. ² Euseb. ³ Nobil., Vat. ⁴ Euseb., Reg. unus. Syro-hex. *וְרַע מִדְּעֵי מִצֵּי הַשֶּׁחַר. אֶהֱב וְרַע מִדְּעֵי מִצֵּי הַשֶּׁחַר.* ⁵ Euseb. Theodoret., Euthym.: *Σ.* ἐδρασθήσεται. In fine lectionis LXXviralis Psalt. Gall. affert: + (corrigite *) *in eis.* ⁶ Euseb. Syro-hex. *וְרַע מִדְּעֵי מִצֵּי הַשֶּׁחַר.*

5. עד-עולם אֶנְיִן זְרַעָהּ וּבְנֵיֶיהָ לְדֹר־דֹּרוֹר כְּסֶמֶךָ.

Usque in aeternum confirmabo semen tuum, et aedificabo in generationem et generationem thronum tuum. Ο'. ἕως τοῦ αἰῶνος ἐτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸν θρόνον σου. Σ. ἕως τοῦ αἰῶνος ἐτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς ἑκάστην γενεὰν τὸν θρόνον σου.⁷

6. אֵתְּמִן בְּרִיתְךָ בְּקֶדֶשׁ לְקִדְשֵׁי־יְהוָה.

Etiam fidem tuam in coetu sanctorum. Ο'. καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων. 'Α. Σ. καίγε τὴν πίστιν σου...⁸ Θ. καίγε τὴν πίστιν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων.⁹

7. כִּי מִי בְשָׁמַיִם יַעֲרֶה לִיהוָה יְדֹמָה לִיהוָה בְּבָנָיִם אֱלֹהִים.

Nam quis in caelo comparabit se Jonae? similis est Jonae in filiis deorum? Ο'. ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ; καὶ τίς ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ; Σ. τίς γὰρ ἐν αἰθέρι ἀντιπαράθῃσει τῷ κυρίῳ; ἐξισάσει τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεῶν;¹⁰

8. אֱלֹהִים יַעֲרֶה בְּסוֹד־קִדְשֵׁי־רַבָּהּ וְנוֹרָא עַל־כָּל־רִבְיִיבֵי.

Deus terribilis in consessu sanctorum magno, et venerandus super omnes qui sunt circa eum. Ο'. ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ¹¹ ἁγίων, μέγας καὶ φοβερός ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλω αὐτοῦ. 'Α. ἰσχυρὸς κατισχυρευόμενος ἐν ἀπορρήτῳ ἁγίων, πλήθος [πλήθος] καὶ ἐπίφοβος ἐπὶ πάντας κύκλω αὐτοῦ. Σ. θεὸς ἀήτητε ἐν ὁμιλίᾳ ἁγίων πολλῇ, καὶ ἐπίφοβος ἐν πᾶσι τοῖς περὶ σεαυτὸν.¹²

10. אֵתְּמִן מוֹשֵׁל בְּנִמְנוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גְלוֹי אֲתָהּ.

Tu dominaris superbiae maris; ubi attollunt se fluctus ejus, tu eos comprescis. Ο'. σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραύνεις. Σ. σὺ ἐξουσιάζεις τῆς ὑπερηφανίας τῆς θαλάσσης, ἐν τῇ ἐπάρσει τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταστέλλεις αὐτήν.¹³

13. אֵתְּמִן בְּרִיתְךָ בְּקֶדֶשׁ לְקִדְשֵׁי־יְהוָה.

Septentrionem et austrum, tu creasti illos. Ο'. τὸν βορρᾶν καὶ θάλασσαν σὺ ἔκτισας. 'Α. βορρᾶν καὶ δεξιὰν σὺ ἔκτισας αὐτά.¹⁴ Σ. εἰς βορρᾶν καὶ δεξιὰν σὺ ἔκτισας.¹⁵ Θ. Ε'. βορρᾶν καὶ νότον σὺ ἔκτισας.¹⁶

14. תְּבוֹר וְהַרְמוֹן בְּשֵׁם־יְהוָה יִרְנְנוּ.

Tabor et Hermon de nomine tuo jubilabunt. Ο'. Θαβῶρ καὶ Ἐρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται. 'Α. Θαβῶρ καὶ Ἐρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου αἰνέσουσι. Σ. Θαβῶρ καὶ τὸ Ἐρμὼν τὸ δνομά σου εὐφημήσουσι.¹⁷

14. אֵתְּמִן עֵצ־בְּרַחַתְךָ לְיָדְךָ.

Tibi est brachium cum robore. Ο'. σὸς ὁ βραχίον μετὰ δυναστείας. 'Α... μετὰ δυνάμεως.¹⁸ Σ. σὸς ὁ βραχίον μετὰ δυναστείας.¹⁹

15. תְּעוֹתָהּ יְמִינְךָ חֲזָקָה יְמִינְךָ חֲזָקָה יְמִינְךָ חֲזָקָה.

Robusta est manus tua, alta est dextera tua. Ο'. κραταιωθήτω ἡ χεὶρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιὰ σου. Σ. ἀήτητος ἡ χεὶρ σου, ὑψηλὴ ἡ δεξιὰ σου.²⁰

15. אֵתְּמִן בְּסֶמֶךְ מְנוֹן מְשַׁפְּטֵי־דָדְךָ.

Justitia et jus sunt basis throni tui. Ο'. δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἐτοιμασία τοῦ θρόνου σου. 'Α. δικαιοσύνη καὶ κρίμα τὸ ἔδρασμα τοῦ θρόνου σου. Σ. δικαιοσύνη καὶ κρίμα βᾶσις τοῦ θρόνου σου.²¹

⁷ Euseb. ⁸ Syro-hex. * אֵתְּמִן בְּרִיתְךָ בְּקֶדֶשׁ לְקִדְשֵׁי־יְהוָה.

¹¹ Theodoret. ¹⁰ Theodoret., Colb., quorum hic θεοῦ habet. Apud Euseb. et Nobil. mutila est lectio: Σ. τίς γὰρ ἐν α. ἀντ. τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ (θεῶν Nobil). Tandem Syrus affert: Σ. θεῶν (אֱלֹהִים). (In textu LXXvirali καὶ τίς deest in Comp., Ald., Theodoret., Psalt. Gall., Cod. Alex., aliis. Syro-hex. in textu habet καὶ τίς; in marg. ἢ τίς.)

¹¹ Syro-hex. in textu juxta Cod. A. (invito Cod. B.) ἐν βουλαῖς (בְּבוֹלָאִים). Idem in marg.: in coetu (בְּחַבְלָאִים).

¹² Euseb. Syro-hex. affert: אֵתְּמִן מוֹשֵׁל בְּנִמְנוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גְלוֹי אֲתָהּ; quasi in suo habuisset: Σ. θεὸς ἀήτητε (s. θεὸς ἀήτητος) ἐν ὁμιλίᾳ ἁγίων, πολὺς. Nisi

legendum cum Cod. B. אֵתְּמִן מוֹשֵׁל בְּנִמְנוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גְלוֹי אֲתָהּ.

¹³ Syro-hex. אֵתְּמִן בְּרִיתְךָ בְּקֶדֶשׁ לְקִדְשֵׁי־יְהוָה.

¹⁴ Euseb. In fine autem assumimus ex Cotena PP. GG., T. II, p. 827, et Syro-hex., qui affert: אֵתְּמִן בְּרִיתְךָ בְּקֶדֶשׁ לְקִדְשֵׁי־יְהוָה. ¹⁵ Euseb. ¹⁶ Euseb., Theodoret. Nobil. affert: 'Α. βορρᾶν καὶ δεξιὰν. Σ. εἰς β. καὶ εἰς δ. Θ. τὸν β. καὶ νότον. ¹⁷ Euseb. Theodoret. affert: 'Α. αἰνέσουσι. Σ. εὐφημήσουσι. Syro-hex. אֵתְּמִן בְּרִיתְךָ בְּקֶדֶשׁ לְקִדְשֵׁי־יְהוָה.

¹⁸ Theodoret. ¹⁹ Euseb. ²⁰ Euseb., Theodoret., Nobil., Reg. unus. Syrus affert: Σ. ἰνvincibilitas (אֵתְּמִן בְּרִיתְךָ בְּקֶדֶשׁ לְקִדְשֵׁי־יְהוָה). Cf. ad Psal. xxx. 5. ²¹ Euseb.

16. יָדְעֵי תְרוּעָה. *Qui nouerunt clangorem.* Ο΄. ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν. Σ. ὁ γινώσκων σημασίαν.²²

17. כִּלְיֵי־יוֹם. *Quotidie.* Ο΄. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. πᾶσαν ἡμέραν.²³

18. הִתְקַדְּשׁוּ יְמֵי־הַיְהוָה. *Quia gloria roboris eorum tu es.* Ο΄. ὅτι τὸ καύχημα τῆς δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ. Σ. ὅτι ἀγλαΐσμα ἀήττητον αὐτῶν εἶ σὺ.²⁴

20. בְּחֹזֶן. *In visione.* Ο΄. ἐν ὁράσει. Ἀ. Σ. δι' ὁράσεως.²⁵

הִרְחִיבְהֵם. *Pio tuo.* Ο΄. τοῖς υἱοῖς σου. Πάντες τοῖς ὁσίοις σου. Σ'. τοῖς προφήταις σου.²⁶

שִׁוִּיתִי עֵזֶר עַל־בְּרִיחַ הַיְהוָה בְּחֹזֶן מַעַץ. *Posui auxilium super herosa, exaltavi electum e populo.* Ο΄. ἐθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυνατὸν, ὑψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. Σ. ἐπέθηκα ἀντίληψιν ἀνδρείῳ, ὑψωσα ἐπίλεκτον ἀπὸ τοῦ λαοῦ μου.²⁷

22-25. : אֲשֶׁר יָדִי תִבְּרֶן עִמּוֹ הִתְקַדְּשׁוּ יְמֵי־הַיְהוָה : לֹא יַעֲנֶנּוּ : וְכַתּוּבִי מִפְּנֵי עֲרִיוֹ וּמִשְׁנֵאֵי אֲבוֹתָי : וְאֶמְצֵא עִמּוֹ חֲסִדֵי עַמּוֹ. *Cum quo manus mea firma erit, etiam brachium meum roborabit eum. Non exactorem agel inimicus in eum, et filius iniqui-*

tatis non affliget eum. Sed profigabo a facie ejus hostes ejus, et osores ejus percutiam. Et veritas mea et favor meus erit cum eo. Ο΄. ἡ γὰρ χεὶρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου κατισχύσει αὐτόν. οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ, καὶ υἱὸς ἀνομίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι (Ο΄. Σ. οὐ κακώσει. Θ. οὐ κακουχήσει²⁸) αὐτόν. καὶ συγκόψω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, καὶ τοὺς μισούντας αὐτὸν τροπώσομαι. καὶ ἡ ἀλήθειά μου καὶ τὸ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ. Σ. ἡ δεξιὰ μου βεβαίως συνέσται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων μου στερεώσει αὐτόν. οὐκ ἐξαπατήσει αὐτὸν ἐχθρὸς, οὐδὲ υἱὸς ἀδικίας κακώσει αὐτόν. ἀλλὰ καὶ συγκόψω ἀπὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τοὺς μισούντας αὐτόν, καὶ τοὺς κακοποιούντας αὐτόν πατάξω. ἡ δὲ βεβαίωσις καὶ ἡ χάρις μου συνέσται αὐτῷ.²⁹

28. עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אֲרָצוֹת. *Supremum regibus terrae.* Ο΄. ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς. Ἀ. ὑψιστον τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.³⁰ Σ. ἀνώτατον τῶν βασιλέων τῆς γῆς.³¹

30. יְעֲרֶה לֵב־יְהוָה וְנִסְאָה בְּיָמַי שָׁמַיִם. *Et nuanam in perpetuum semen ejus, et thronum ejus sicut dies caelorum.* Ο΄. καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα ÷ τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ.

Aliter Euthym: ὁ μὲν Ἀ. ἐξέθακε δ. καὶ κρίσις βάσις τοῦ θ. σου, ὁ δὲ Σ., ἔδρασμα. Sed cum Eusebio consentit Syro-hex.: Ἀ. ἔδρασμα (ⲛⲟⲗⲁⲛⲁⲛⲁ). Σ. βάσις (ⲃⲁⲥⲓⲥ). Cf. ad Psal. xxxii. 14. xcvi. 2. ²² Euseb. Syrus affert: Σ. σημασίαν (ⲛⲉⲙⲁⲥⲓⲁⲛ). ²³ Euseb. ²⁴ Catena Parisiensis, ubi ἀήττητον τὸν αὐτῶν scriptum. Cf. Hex. ad Prov. xix. 11. ²⁵ Syro-hex. ⲛⲉⲙⲁⲥⲓⲁⲛ. Theodoret. affert: Σ. τότε ἐλάλησας δι' ὁράσεως τοῖς υἱοῖς σου. ²⁶ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 57: "Sanctis tuis. Pro quo in Graeco, *filii tuis*, iuvenisse vos dicitis. Sed sciendum quod in Hebraeo LAASIDACH habet, quod omnes τοῖς ὁσίοις σου, id est, *sanctis tuis*, transtulerunt; et sola Sexta editio, *prophetis tuis*, interpretata est, sensum magis quam verbum exprimens. Et in Κοινη tantum pro *sanctis*, *filios* reperi." Ubi Vallarsius: "Hexapla et veteres [Hieronymi] edd. ἅγιοις pro ὁσίοις habent, quod verius videtur." Immo ἅγιος pro Hebr. יְהוָה ne unus quidem interpres Graecus

dixit, sed omnes constanter ὁσιος. Error veterum edd. fraudi fuit Montefalconio, qui "ex MSS. et Hieron." notam hexaplaem sic constituit: Ἀ. Ο΄. τότε ἐλάλησας ἐν ἡράσει τοῖς ἁγίοις σου (Ο΄. υἱοῖς σου). Σ. τότε ἐλάλησας δι' ὁράσεως τοῖς ἁγίοις σου. Σ'. τοῖς προφήταις σου. In apparatus Parsoniano nullus codex τοῖς ἁγίοις σου, unus (Cod. 175) τοῖς ὁσίοις σου, alius (Cod. 264) in marg. affert: γρ. τοῖς ὁσίοις σου. Ἀ. Σ. Ε'. οὕτως καὶ (καὶ compendiose scriptum vix differt a siglo S') τοῖς προφήταις σου. ²⁷ Euseb. Pro ἀνδρῶν, ut in Euseb. legitur, Schleusner. in *Orusc. Crit.* p. 242 certissime correxit ἀνδρείῳ. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 16. Jesai. iii. 2. Ezech. xxxii. 12. Amos ii. 16. (In textu LXXvirali Syro-hex. habet ⲛⲉⲙⲁⲥⲓⲁⲛ, h. e. ἐπὶ δυνατοῦ, ut videtur. invitis libris Graecis: idem in marg. ⲛⲉⲙⲁⲥⲓⲁⲛ.) ²⁸ Nobil., Vat. ²⁹ Euseb. ³⁰ Theodoret., Nobil. Apud Theodoret. παρὰ αὐτῶν β. ex uno cod. perperam assumpsit Schulzsius. ³¹ Euseb., Theodoret., Nobil.

- Σ. καὶ ποιήσω διηκεῖς τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐφ' ὅσον αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ.³²
32. **יְהִי־הִיא**. *Statuta mea*. Ο'. τὰ δικαιώματά μου. Ἄλλος· ἀκριβάσματα. Ἄλλος· προστάγματα.³³
33. **וּבְגַנְיָה**. *Et plagis*. Ο'. καὶ ἐν μάστιγι. Ἄ. Σ. καὶ ἐν ἀφαίς.³⁴
34. **וְלֹא־אֶשְׁקַר בְּאֵמוּנָתִי**. *Nec mentiar in fide mea*. Ο'. οὐδὲ μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου. Ἄ. (καὶ) οὐ ψεύσομαι... Σ. (καὶ) οὐ παραβήσομαι...³⁵
36. **בְּקִדְוֵי**. *Per sanctitatem meam*. Ο'. ἐν τῷ ἀγίῳ μου. Ε'. κατὰ τοῦ ἀγιασμοῦ μου.³⁶
38. **כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם**. *Sicut luna stabilis erit in perpetuum*. Ο'. καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρησμένη εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ὡς ἡ μῆνη ἐδραία αἰωνίως μενεῖ.³⁷
- וְעֵד**. *Et testis*. Ο'. καὶ ὁ μάρτυς. Σ. (καὶ) ὁ διαμαρτυρούμενος.³⁸
39. **וְהִתְקַדְּשָׁתָּ וְנִחַתְּ וְנִחַתְּ**. *Tu vero rejecisti et spernisti*. Ο'. σὺ δὲ ἀπόσω καὶ ἐξουδένωσας. Σ. σὺ δὲ αὐτὸς ἀπεβάλου καὶ ἀπεδοκίμασας.³⁹
- וְעַתָּה עִמָּךְ מְשִׁיבֵי**. *Iratus es uncto tuo*. Ο'. ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου. Ἄ. ἀνυπερθέτησας μετὰ ἠλειμμένου σου.⁴⁰ Σ. ἐχολώθησ πρὸς τὸν χριστόν σου.⁴¹
40. **וְעָבַדְתָּ בְּרִי־הַבְּרִיָּה**. *Detestatus es pactum servi tui*. Ο'. κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου. Σ. εἰς καταρὰν ἔδωκας τὴν συνθήκην τοῦ δούλου σου.⁴²
41. **וְהָרַסְתָּ**. *Ruinas*. Ο'. δειλίαν. Σ. ἥττημα.⁴³
43. **וְיָצַדְתָּ**. *Hostium ejus*. Ο'. τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. Ἄ. θλιβόντων αὐτόν. Σ. τῶν θλιβόντων αὐτόν. Ἡ Σ' μόνη· τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.⁴⁴
45. **וְרָמַדְתָּ מִפְּשָׁה**. *Cessare fecisti splendorem ejus*. Ο'. κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτόν. Ἄ. dimisisti καθαρισμὸν αὐτοῦ.⁴⁵ Σ. ἀπέπαυσας τὴν καθαρότητα αὐτοῦ.⁴⁶
46. **וְיָמִי עָלוּמִי**. *Dies juventutis ejus*. Ο'. τὰς ἡμέρας τοῦ θρόνου (alia exempl. χρόνου⁴⁷) αὐτοῦ. Ἄ. ἡμέρας νεότητων αὐτοῦ.⁴⁸ Σ. νεότητος αὐτοῦ.⁴⁹ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁵⁰
- וְעָשִׂיתָ עֲלָיו**. *Operuisti eum*. Ο'. κατέχεας αὐτοῦ. Σ. περιέβαλες αὐτόν.⁵¹
47. **וְעָלְתָּ לְנֶצְחַתְּ**. *Quousque, Jona, abscondes te penitus?* Ο'. ἕως πότε, κύριε, ἀποστρέφη εἰς τέλος; Ἄ. ἕως πότε, κύριε, ἀποκρυβήσῃ εἰς νίκος;⁵² Σ. ἕως τίνος, κύριε, ἀποκρυβήσῃ εἰς τέλος;⁵³
- וְתִבְעַר כְּמִדְּאֵשׁ הַמַּתְתָּ**. *Erardescet sicut ignis ira tua?* Ο'. ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ὀργή σου; Σ. φλεγθήσεται ὡς πῦρ ὁ θυμὸς σου;⁵⁴
48. **וְזָכַרְתָּ מִן־מַה־לְּךָ**. *Memento, quod ad me*

³² Euseb., Regii duo. Syro-hex. affert: Σ. ἐφ' ὅσον αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ (לְמַעַן יִכּוֹן עוֹלָם). ³³ Coislin. unus. Cf. ad Psal. xxxv. 7. ³⁴ Syro-hex. .וּבְגַנְיָה. ³⁵ Theodoret., Nobil. Montef. edidit: Ἄ. οὐ ψεύσομαι τὰς ἐπαγγελίας, notans: "Unus codex. Sed haec interpretatio non videtur Aquilae esse; immo potius scholion aliquid incerti." Scholium plenius affert Cod. 264: Ἄ. οὐ ψεύσομαι τὰς ἐπαγγελίας μου, οὐ παραβήσομαι τὰς συνθήκας, ἀλλὰ δείξω τῶν ὑποσχίσεων τὴν ἀλήθειαν. ³⁶ "Reg. unus ex Apolinario."—Montef. ³⁷ Euseb. ³⁸ Theodoret., Nobil. et "duo codd.," quorum unus διαμαρτυρούμενος habet. ³⁹ Theodoret., Nobil. Syro-hex. .וְהִתְקַדְּשָׁתָּ וְנִחַתְּ וְנִחַתְּ. ⁴⁰ Euseb., ubi mendose legitur ὑπερθέτησας. Cf. ad Psal. lxxvii. 21, 59. ⁴¹ Euseb.,

Theodoret., Nobil. Syrus Symmacho continuat: לְנֶצְחַתְּ + .וְעָלְתָּ לְנֶצְחַתְּ. ⁴² Theodoret., Nobil. Montef. διαθήκην pro συνθήκην negligenter exscripsit. Cod. 268: Σ. τὴν συνθήκην. ⁴³ Syro-hex. + .וְהָרַסְתָּ. Vox Syriaca commutatur cum ἥττημα Jesai. xxxi. 8. Cf. ad v. 14. ⁴⁴ Vat. Idem notat: Ἐν τῷ τετρασελίδῳ οὕτως (sc. τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ) ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ, θλιβόντων αὐτόν. ⁴⁵ Syro-hex. + .וְרָמַדְתָּ מִפְּשָׁה. ⁴⁶ Theodoret., Nobil., Reg. unus. "Duo Regii habent κατέλυσας."—Montef. ⁴⁷ Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Psalt. Gall., Cod. Alex., alii. ⁴⁸ Nobil., Vat. ⁴⁹ Nobil. Syro-hex. + .וְיָצַדְתָּ. ⁵⁰ Vat. ⁵¹ Syro-hex. .וְעָשִׂיתָ עֲלָיו. ⁵² Euseb. ⁵³ Euseb., Theodoret., Nobil. ⁵⁴ Theodoret., Nobil.

attinet, quae (quam fluxa) sit vita. O'. μνήσθητι τίς ἡ ὑπόστασις μου. 'A. μνήσθητι μου ἐκ καταδύσεως.⁶⁵ Σ. μνήσθητι τί εἰμι ζῶν πρὸς ἡμέραν (s. ἐφήμερος) εἰμί.⁶⁶

48. כָּל־בְּנֵי־אָדָם. Omnes filios hominum. O'. ✕ πάντας ἄ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.⁶⁷

49. סֵלָה. Selah. O'. διάψαλμα. 'A. cantilena.⁶⁸

50. אַיִה. Ubi. O'. 'A. Σ. ποῦ ἔστι. Θ. ποῦ εἶσθι.⁶⁹

51. פֹּרְטוּ בְּרֵיבֵי עֵמִים. Porto in sinu meo omnes multos populos. O'. οὐ ὑπέσχον ἐν τῷ κόλπῳ μου πολλῶν ἔθνῶν. 'A. αἰροντός μου ἐν κόλπῳ πάσας ἀδικίας λαῶν.⁶⁰ Σ. ἐβάστασα ἐν τῷ κόλπῳ μου παμπολλῶν ἔθνῶν.⁶¹

52. חֲטָאֵי קִיבֵּיבֵי עֲקֵבוֹתַי קִיבֵּיבֵי עֲקֵבוֹתַי. (Convicia) quibus conviciati sunt vestigia uncti tui. O'. οὐ ᾠνεΐδισαν τὸ ἀντάλλαγμα ('A. Θ. Ε'. τὰ ἴχνη) τοῦ χριστοῦ σου. Σ. οὐ ᾠνεΐδισαν τὰ ἴχνη τοῦ χριστοῦ σου.⁶² Aliter: Σ. Θ. ὃν ᾠνεΐδισαν...⁶³

53. אָמֵן וְאָמֵן. Amen et amen. O'. γένοιτο, γέ-

νοιτο. 'A. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως.⁶⁴ Σ. ἀμήν καὶ ἀμήν.⁶⁵

PSALM. LXXXIX (Hebr. xc).

1. הָיָה הָיָה. Tu factus es. O'. ✕ σὺ ἄ ἐγενήθης.¹

וְהָיָה דָר וְדָר. In generatione et generatione. O'. ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Σ. ἐν ἐκάστη γενεᾷ.²

2. בְּרֵיבֵי הַרְרֵי יִלְדוּ יִלְדוּ הָרִים יִלְדוּ הָרִים. Priusquam montes nati sint, et creaveris terram et orbem. O'. πρὸ τοῦ ὄρη γενεθῆναι (alia exempl. ἐδρασθῆναι³), καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην. 'A. Σ. πρὶν ὄρη τεχθῆναι, καὶ ὠδινηθῆναι γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην.⁴

לַיהוָה. Tu es Deus. O'. σὺ εἶ. μὴ (ἀποστρέψης). Οἱ πάντες σὺ εἶ, ὁ θεός.⁵

3. מְדַבֵּר עַד שֹׁמֵר שְׂבִיבָה. Redigis hominem in pulverem. O'. (μὴ) ἀποστρέψης ἄνθρωπον εἰς ταπεινώσιν. Σ. ἀναπέμψεις ἄνθρωπον ἕκαστον εἰς κατάκρισιν contritionis.⁶

⁶⁵ Syro-hex. *כָּל־בְּנֵי־אָדָם. Cf. ad Psal. xvi. 14. (Syr. כָּל־בְּנֵי־אָדָם, *fiusura*, ponitur pro *κατάδυσις* 3 Reg. xv. [13], teste Masio in *Syrosum Pecul.* s. v.) Hieron.: *memento mei de profundo.* ⁶⁶ Syro-hex. *כָּל־בְּנֵי־אָדָם. ⁶⁷ Sic cum aster. Psalt. Gall. Deest πάντας in Psalt. Rom. et quinque codd. Solus Syro-hex. habet, *τοὺς υἱοὺς πάντων τῶν ἀνθρώπων.* ⁶⁸ Syro-hex. *סֵלָה. Cf. ad Psal. xxxviii. 12. ⁶⁹ Coislin. unus. ⁶⁰ Euseb. Hieron.: *omnes iniquitates populorum.* ⁶¹ Theodoret., Nobil. Minus probabiliter Euseb.: Σ. ἐβάστασα ἐν τῷ κ. μου πάντων τῶν ἔθνῶν. Euthym. notat: τὸ ὑπέσχον ὁ μὲν 'A. ἦρα, ὁ δὲ Σ. ἐβάστασα, ἐξέδωκεν. Tandem Syro-hex. *כָּל־בְּנֵי־אָדָם. h.e. Σ. ὅτι ἦρα ἐν τῷ κόλπῳ μου πάσας ἀδικίας λαῶν [τούτων]. Est, ut videtur, Aquilae versio, cui pronomem אִנִּי e versu sequenti male adhaeret. ⁶² Montef. edidit: 'A. Σ. Θ. οὐ ᾠνεΐδισαν κ.ρ.ε., notans: "Hanc lectionem Eusebius nni Symmacho tribuit; Theodoretus [omisso οὐ] Aquilae et Theodotioni; unus Regius Symmacho et Theodotioni."—Montef. Nobil. affert: Σ. τὰ ἴχνη. Syro-hex.: Σ. Ε'. τὰ ἴχνη (כָּל־בְּנֵי־אָדָם) τοῦ χριστοῦ σου. ⁶³ Cod. 268. Aquila fortasse his interpretatus est, οἱ ᾠνεΐδισαν. ⁶⁴ Sic Euseb., omissa

copula. Theodoret. affert: 'A. πεπιστωμένως καὶ πεπιστωμένως. Cf. ad Psal. xl. 13. ⁶⁵ Euseb. Copulam omisit Montef. Syro-hex. *כָּל־בְּנֵי־אָדָם. PSALM. LXXXIX. ¹ Sic Psalt. Gall. Pronomen abest a libris omnibus et Syro-hex. ² Euseb., Nobil. et "MSS." Euthym. notat: ἀντὶ τοῦ, ἐν πάσῃ γ., οὕτως γὰρ καὶ ὁ Σ. ἐξέδωκεν. ³ Sic Origen. et Cyril. Alex. apud Parsonsium. Hieron. in Epist. CXL ad Cyprian. 6: "LXX: *Antequam montes firmarentur.*" Etiam Syro-hex. *כָּל־בְּנֵי־אָדָם (Cod. B. emendatus כָּל־בְּנֵי־אָדָם). ⁴ Euseb. "Hieron. vero ad Cyprianum et Codex Graecus Colbert. haec omnibus aliis interpretibus tribuere videntur."—Montef. Hieronymi verba sunt: "Illud autem quod et Hebraicum habet, et omnes alii interpretes: *Antequam montes nascerentur, et parturiretur terra.*" ⁵ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 58: "Tu es Deus. Et dicitis quod in Graeco non sit Deus. Quod apud eos esse manifestum est. Nam et Hebraicum habet, et omnes alii interpretes, et LXX similiter transtulerunt: ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ, ὁ θεός." ⁶ Syro-hex. *כָּל־בְּנֵי־אָדָם. Bugatus vertit: *reicies hominem unumquemque ad condemnationem contritionis.*

3. וְהִתְאַמֵּר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם. *Et dicis: Revertimini, filii hominum.* Ο'. καὶ εἶπας, ἐπιστρέψατε, υἱοὶ ἀνθρώπων. 'Α. καὶ ἐρεῖς, ἐπιστράφητε, υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.⁷
4. וְלַיְלָה בְלִילָה. *Et vigilia in nocte.* Ο'. καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί. Σ. καὶ ὡς φυλακὴ νυκτερινή.⁸
5. וְרִמְתֶּם שְׁנָה יְהוּ. *Inundas (abripis) eos, somnus sunt.* Ο'. τὰ ἐξουθενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται. Σ. ὡς καταιγὶς ἐξετίναξας αὐτοὺς, κοιμώμενοι ἔσονται.⁹
5. 6. בְּבֹקֶר בְּהִצִּיר יִחְלֶה: בְּבֹקֶר יִצְרֶה וְיִחְלֶה לְעֶרֶב. *Mane instar graminis transit (s. viret); mane floret et transit (s. viret), vespere.* Ο'. τὸ πρῶτ' ὡσεὶ χλόη παρέλθου τὸ πρῶτ' ἀνθήσαι καὶ παρέλθου, τὸ ἑσπέρας. Σ. ὡσπερ πρῶτ' χύρτος ἀνατέλλει, πρῶτ' βλαστήσας καὶ παρελεύσεται ἑσπέρας.¹⁰
6. וְיִמּוּלֵל יוֹבֵשׁ. *Succidunt eum, et arescit.* Ο'. ἀποπέσοι, σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη. Σ. διαθρυβήσεται ξηρανθείς.¹¹
7. כִּי־כָלִינוּ בְּאַפָּךָ. *Quia consumpti sumus in ira tua.* Ο'. ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου. Σ. ὅτι ἀνηλώθημεν ἐν τῇ ὀργῇ σου.¹²
- וְנִבְהָלָנוּ. *Conturbati sumus.* Ο'. ἐταράχθημεν.

'Α. Σ. ἐσπεύσαμεν.¹³

8. שָׁת עֲוֹנוֹתֵינוּ לְנֶגְדְךָ. *Posuisti iniquitates nostras coram te.* Ο'. ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐνώπιόν σου. Σ. προέθηκας τὰς ἀδικίας ἡμῶν ἀντικρὺς σου.¹⁴
- וְעַל־מַאֲוֵר לְמַאֲוֵר פָּנֶיךָ. *Occulta (peccata) nostra in lumine vultus tui.* Ο'. ὁ αἶων ('Α. παροράσεις. Ε'. κόττα¹⁵) ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου. Σ. τὰς ἀμελείας ἡμῶν φαίνεσθαι τῷ προσώπῳ σου.¹⁶
9. כָּל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְעֵבְרֶתְךָ כְּלֵינוּ. *Omnes enim dies nostri inclinant in ira tua; consumpsimus.* Ο'. ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελίπομεν. Σ. πᾶσαι γὰρ αἱ ἡμέραι ἡμῶν διέδρασαν, ἐν τῷ χόλῳ σου ἀνηλώθημεν.¹⁷
10. בָּהֶם שְׁבַע־עִים שְׁנָה וְהֵם בְּנֵי־חַיִּים. *In iis sunt septuaginta anni; si autem robore (valemus).* Ο'. ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη· ἂν δὲ ἐν δυναστείαις. Σ. ὀλόκληροι ἑβδομήκοντα ἔτη· εἰ δι' παραδόξως (s. ἐν παραδόξῳ).¹⁸
- כִּי־גָזַרְתָּ הֵיטָב וְנֶעְפָּה. *Nam transit cito, et avolamus.* Ο'. ὅτι ἐπῆλθε πρᾶτῆς ἐφ' ἡμᾶς, καὶ παιδευθησόμεθα. 'Α. ὅτι διεπέλασεν ἀνῆρ, καὶ

⁷ Theodoret. ⁸ Regius unus. Deterius Syro-hex.: 'Α. καὶ ὡς φ. νυκτερινή (+) חַסְדָּא לַיְלָה.

⁹ Syro-hex. + (שׁוּבוּ) שׁוּבוּ. Minus recte, si quid video, vertit Bugatus: sicut procella excutit dormientes. ¹⁰ Syro-hex. (חַסְדָּא) חַסְדָּא. ¹¹ Idem: (חַסְדָּא) חַסְדָּא. Cf. ad Psal. cxvii. 10. (Syriacum (חַסְדָּא) commutatur cum Græco διεθρύβη Nah. i. 6.) ¹² Euseb. ¹³ Sic Montef. ex "MSS.," ut ait, nisi forte auctorem habuerit, quem non nominat, Hieronymum in Epist. ad Cyprian. 10: "Pro eo quod nos diximus, turbati sumus, Sym. et Aq. transtulerunt, acceleravimus." Certe Syrus noster affert: 'Α. Σ. κατεσπουδάσθημεν (חַסְדָּא). Cf. ad Psal. vi. 3, 11), non ἐσπεύσαμεν (חַסְדָּא).

¹⁴ Sic Nobil., Codd. 264, 268. Montef. ex Euseb. et Theodoro edidit: Σ. προέθηκας τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀ. σ. ¹⁵ Hieron. ibid. 11: "Ubi nos juxta Hebraicum et Sym. posuimus, negligentias nostras, pro

quo LXX saeculum nostrum transtulerunt, in Hebraico scriptum est ALOMENU, quod Quinta ed. interpretatur, adolescentiam, Aquila παροράσεις." ¹⁶ Euseb., Theodoret., Nobil. Accurate Syro-hex. (חַסְדָּא) חַסְדָּא. ¹⁷ Euseb. (חַסְדָּא) חַסְדָּא. ¹⁸ Hieron. ibid. 13: "Pro eo quod nos posuimus, in ipsis, et in Hebraeo habetur BAEM, Symmachus significantius transtulit, ὀλόκληροι... Sin autem nullum, et, ut interpretatus est Sym., contra opinionem, octoginta sunt anni." Unde Montef. post Martianaum effecit: Σ. ὀλόκληροι ὁ ἔτη ἂν δὲ παρὰ προσδοκίαν. Sed hic opportune adest Syrus noster, qui affert: (חַסְדָּא) חַסְדָּא. Postremum vocab. verti potest ἐν παραδόξῳ (cf. Luc. v. 26 in Pesch.), et diserte testatur Agellius: "Sym. dixit παραδόξως, si praeter opinionem crescant." Idem ad Psal. xix. 7 ait: "Hanc loquendi formam Psal. lxxxix. 10, si autem in potentatibus, Sym. transtulit παραδόξως."

ἐπετάσθη.¹⁹ Σ. τμηθέντες γὰρ ἄφνω ἐκπε-
ταννύμεθα.²⁰ Θ. ὅτι ἐπῆλθε πρᾶύτης, καὶ
παιδευθησόμεθα.²¹ Ε'. ὅτι ἐπῆλθε σπουδῆ, καὶ ἀνη-
λώθημεν (s. ἐξελίκομεν).²²

11. **מִי־יָדַע עֵץ הַחַיִּים וְכִי־יָדַע עֲבָרְתָּךְ.** *Quis
novit potentiam irae tuae? et secundum timo-
rem tuum indignationem tuam? O. τίς γινώ-
σκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου, καὶ ἀπὸ τοῦ
φόβου τοῦ θυμοῦ σου (ἐξαριθμήσασθαι); Σ.
τίς οἶδε τὴν ἰσχὺν τοῦ θυμοῦ σου, καὶ κατὰ
τὸν φόβον σου τὴν ὀργὴν σου;*²³

12. **לְמַנּוֹת יְמֵינוּ בְּן הַדָּעַ וְתַבִּיא לֵב הַכֹּמֵץ.**
*Numerare dies nostros sic ostende nobis, ut
inferamus cor sapiens. O. ἐξαριθμήσασθαι.
τὴν δεξιάν σου οὕτως γνώρισον, καὶ τοὺς πε-
παιδευμένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ. 'Α. ἀριθμῆσαι
ἡμέρας ἡμῶν οὕτως σήμερον (s. γνώρισον), καὶ οἴσομεν καρ-
δίαν σοφίας.²⁴ 'Α. Σ. Ε'. dies nostros sic ostende,
ut veniamus corde sapienti.²⁵*

13. **שִׁבְחָה יְהוָה עַד־עַבְדֶּיךָ.** *Con-
verte te, Jova, usquequo? et misereat te ser-
vorum tuorum. O. ἐπίστρεψον, κύριε, ἕως
πότε; καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς δούλοις σου.
Σ. ἐπιστράφηθι, κύριε, ἕως πότε; παρακλήθητι
ὑπὲρ τῶν δούλων σου.²⁶*

14. **שִׁבְחָה יְהוָה בְּבֵקֶר וּבְנִשְׁמָתָהּ וּבְנִשְׁמָתָהּ וּבְנִשְׁמָתָהּ.**

יְמֵינוּ. *Satia nos mane favore tuo, et jubila-
dimus et laetabimur omnibus diebus nostris.
O. ἐνεπλήσθημεν τὸ πρῶτ' τοῦ ἐλέους σου, καὶ
ἠγαλλιασάμεθα καὶ εὐφρανθήμεν. ἐν πάσαις
ταῖς ἡμέραις ἡμῶν (εὐφρανθήμεν). 'Α. καὶ
οἱ ἄλλοι· ἐμπλησον ἡμᾶς ἐν πρῶτᾳ ἐλέους σου,
καὶ αἰνέσομεν καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐν πάσαις
ἡμέραις ἡμῶν.²⁷ Σ. χόρτασον ἡμᾶς ὀρθρινοῦ
ἐλέους σου, ἵνα ὑμνήσωμεν καὶ εὐφρανώμεθα
ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.²⁸*

15. **וְנִחַמְנוּ כִּי־מָצָאנוּ מַצָּח וְנִחַמְנוּ כִּי־מָצָאנוּ מַצָּח.**
*Laetifica nos secundum dies quibus afflixisti
nos, appos in quibus vidimus malum. O. εὐ-
φρανθήμεν (alia exempl. εὐφρανθήμεν²⁹) ἀνθ'
ῶν ἡμερῶν ἐταπείνωσας ἡμᾶς, ἐτῶν ὧν εἶδο-
μεν κακά. Σ. εὐφρανον ἡμᾶς πάσας ἡμέ-
ρας ἃς ἐκάκωσας ἡμᾶς, ἔτη ἐν οἷς εἶδομεν
κακά.³⁰*

16. **וְהָיוּ כְּעֹבְדֵי הָאֱלֹהִים וְהָיוּ כְּעֹבְדֵי הָאֱלֹהִים.**
*Conspicuum fiat servis tuis opus tuum, et splen-
dor tuus filiis eorum. O. καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς
δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου, καὶ δδήγη-
σον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν. Σ. φανήτω παρὰ τοῖς
δούλοις σου τὰ ἔργα σου, καὶ τὸ ἀξιοπρεπές
σου ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῶν.³¹*

17. **וְהָיוּ כְּעֹבְדֵי הָאֱלֹהִים וְהָיוּ כְּעֹבְדֵי הָאֱלֹהִים.**

¹⁹ Nobil., Vat. (Rarius vocab. διεπέλασεν, q. d. trans-
propinquavit, non opus est cum διεπέλασεν commutare.)
Aliter Hieron. ibid. 14: "Satisque miramur quid volue-
rint verbum Hebraicum AIS LXX, Theod., et Sexta ed.
transferre mansuetudinem; cum Aq., Sym., et Quinta ed.
festinationem, et repente, celeriterque transtulerint." Ubi
festinatio (σπουδῆ) fortasse ad posteriorem et accuratiorem
Aquilae recensionem referenda est. In priore enim שִׁבְחָה,
non שִׁבְחָה, interpretatus est. ²⁰ Euseb., Nobil., Vat.
Hieron. ibid.: Σ. succidimus (fort. succidimur) enim re-
pente, et avolamus. Syro-hex. **וְנִחַמְנוּ כִּי־מָצָאנוּ מַצָּח.**
+ **וְנִחַמְנוּ כִּי־מָצָאנוּ מַצָּח.** Ubi notandum est, tam Syrum quam
Latinum interpretem ἐκπεταννύμεθα eodem sensu quo ἐκπε-
τάμεθα cepisse. ²¹ Nobil., Vat. ²² Syro-hex. **וְנִחַמְנוּ**
+ **וְנִחַמְנוּ כִּי־מָצָאנוּ מַצָּח.** Graeca nostra non
sunt certa, sed Syriaca nullo modo conciliari possunt cum
Hieronimo, qui affert: Ε'. quoniam transitivum celeriter, et
dissolvimus. ²³ Theodoret., Nobil. et "MSS." ²⁴ Syro-

hex. **וְנִחַמְנוּ כִּי־מָצָאנוּ מַצָּח.** ²⁵ Hieron. ibid. 16. ²⁶ Euseb.
²⁷ Theodoret. notat: 'Ο χρόνος ἐνήλλακται παρὰ τοῖς Ο'. ὁ γὰρ
'Ακύλας καὶ οἱ ἄλλοι οὕτως εἰρήκασιν (Nobil. οἱ γὰρ λοιποὶ εἰρή-
κασιν)· ἐμπλησον κ.τ.έ. Nobil. legit ἐν τῇ πρῶτᾳ, et mox ἐν
πάσαις ταῖς ἡμέραις. Syro-hex. affert: 'Α. καὶ αἰνέσομεν
(**וְנִחַמְנוּ**). ²⁸ Euseb., apud quem ἵνα ὑμνήσωμεν sine
sensu editum. Semlerus ὑμνήσωμεν reponere jussit, invita
lingua. Cf. ad Psal. lviii. 17. ²⁹ Sic Syro-hex., Cod.
Alex., alii. In Ed. Rom. legitur εὐφρανθήμεν, sed calamo
confossum; nec agnoscit Cod. Vat. a Maio descriptus.
³⁰ Euseb. Syro-hex. **וְנִחַמְנוּ כִּי־מָצָאנוּ מַצָּח.**
+ **וְנִחַמְנוּ כִּי־מָצָאנוּ מַצָּח.** Quasi
in Graeco legisset: Σ. εὐφρανον ἡμᾶς, ὁ θεός, ὅσας (s. πόσας)
ἡμέρας ἐκάκωσας κ.τ.έ. ³¹ Euseb. Post τὸ ἀξιοπρεπές
supplevimus σου, et in fine αὐτῶν pro ἡμῶν corteximus,
auctore Syro-hex., qui affert: **וְנִחַמְנוּ כִּי־מָצָאנוּ**
+ **וְנִחַמְנוּ כִּי־מָצָאנוּ מַצָּח.**

6. מְקַטְבֵי יְשׁוּד צְהָרִים. *A lue quae vastat meridiem.* Ο΄ ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινού. Ἄ. ἀπὸ δηγμοῦ δαιμονίζοντος μεσημβρίας.¹³ Σ. οὐ συγκύρημα δαιμονιώδες μεσημβρίας.¹⁴

7. כְּצִדְךָ. *A latere tuo.* Ο΄ ἐκ τοῦ κλίτους σου. Ἄ. Σ. ἐκ τοῦ πλαγίου σου.¹⁵

9. כִּי־תִהְיֶה־הַתְּהוֹמָה־מְעוֹנָה. *Quoniam tu, Jona, refugium meum es, Altissimum posuisti habitaculum tuum.* Ο΄ ὅτι σὺ, κύριε, ἡ ἐλπίς μου, τὸν ὑψιστον (Ἐβρ. ἐλιῶν¹⁶) ἔθου καταφυγὴν σου. Ἄ. ὅτι σὺ, κύριε, ἐλπίς μου, ὑψιστον ἔθικας οἰκητήριόν σου.¹⁷ Σ. σὺ γὰρ, κύριε, ἀφοβία μου, ὑψίστην ἔθου τὴν οἰκησίαν σου.¹⁸ Ἐ΄. ὅτι σὺ, κύριε, ἐλπίς μου, τὸν ὑψιστον ἔθου καταφυγὴν σου.¹⁹

10. לֹא־תִקְרַב בְּאֶזְרֵךְ לֹא־תִקְרַב בְּאֶזְרֵךְ. *Non obtinget tibi malum, et plaga non appropinquabit tabernaculo tuo.* Ο΄ οὐ προσελεύσεται πρὸς σέ κακὰ, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεί τῷ σκηνώματί σου. Ἄ. οὐ μεταχθήσεται πρὸς σέ κακία, καὶ ἀφή οὐκ ἐγγιεί ἐν σκέπη σου.²⁰ Σ. οὐ κατισχύσει σου κακόν, οὐδὲ ἀφή ἐγγίσει τῇ σκηνῇ σου.²¹

11. כִּי מִלְאֲכָוִי יִצְוָה לְךָ לְשִׂמְרָה בְּכָל־דְּרָבְךָ. *Quoniam mihi adhaesit.* Ο΄ ὅτι ἐπ' ἐμέ ἤλπισε. Σ. ὅτι πρὸς με ὤρμησε.²⁸

Quia angelis tuis mandabit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. Ο΄ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. Ἄ. ὅτι ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται τοῦ φυλάξαι σε ἐν πάσαις ὁδοῖς σου.²² Σ. ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, φυλάσσειν σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου.²³

12. עַל־כַּפַּיִם יִשְׁאוּנְהוּ פְּנֵי־הַגְּבֹהַּ בְּיַדְךָ רִגְלֶךָ. *Super manibus portabunt te, ne offendat in lapidem pes tuus.* Ο΄ ἐπὶ χειρῶν ἀρουσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. Ἄ. ἐπὶ ταρσῶν ἀρουσί (σε), μήποτε προσκόψῃ ἐν λίθῳ ὁ πούς σου. Σ. ἐπὶ χειρῶν βαστάσουσί σε, ἵνα μὴ προσπαίσῃ (fort. προσπαίσης) ἐν λίθῳ ποδί σου.²⁴

13. עַל־שִׁחַל וְפַרְוָה יִתְנַחֵם וְתַנְיִן וְדִרְקוֹן יִשְׁפֹּתוּ. *Super leone et aspidem incedes, conculcabis leonem juvenem et draconem.* Ο΄ ἐπ' ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. Σ. ἐπὶ suffodientem arenam καὶ ἀσπίδα πατήσεις, ἔρψει ἐπὶ λέοντα ὀλοθρεύοντα καὶ δράκοντα.²⁵

14. כִּי בִי יִשְׁקָ. *Quoniam mihi adhaesit.* Ο΄ ὅτι ἐπ' ἐμέ ἤλπισε. Σ. ὅτι πρὸς με ὤρμησε.²⁸

Psalm. x. 2) περιπατούντος. Syr. **سجد** ponitur pro **δλοθρευτής** I Cor. x. 10 in utraque versione; pro διαφθείρων, ut videtur, in Hex. ad Jerem. vi. 28; etiam pro λοιμός, corruptor, Hos. vii. 5. Hic quidem crediderim Aquilam vertisse ἀπὸ λοιμοῦ, a peste, quod Syrus de homine pestilenti cepisse videtur. ¹³ Nobil. Hieron.: a morsu insipientis meridiem. Cf. Hex. nostra ad Hos. xiii. 14. ¹⁴ Sic Vat., teste Adlero, qui particulam οὐ delendam censet; et Nobil., qui sine negatione affert; male uterque. Magis culpandus est Montef., qui ex Corderio edidit: Σ. ἀπὸ συγκυρήματος δαιμονιώδους μεσημβρίας. ¹⁵ Euseb. Theodoret., Nobil.: Ἄ. Σ. ἐκ πλαγίου σου. Syro-hex. **من جحر**. Cf. Gen. vi. 17 in Syro-hex. ¹⁶ Euseb. ¹⁷ Euseb., qui in Comment. p. 597 habet ἔθικα κατοικητήριόν (s. οἰκητήριόν) σου; sed in Dem. Evang. p. 436, ἔθικας οἰκητήριόν σου. ¹⁸ Euseb. in Comment.: Σ. σὺ γὰρ, θεὸς (bis κύριε), ἀφοβία μου, ὑψ. ἔθου τὴν κατοικησίαν (bis οἰκησίαν) σου. Idem in Dem. Evang. l. c.: Σ. σὺ γὰρ,

κύριε, ἀφοβία μου, ὑψ. ἔθου τὴν οἰκησίαν σου. Syrus affert: **سجد** **سجد** **سجد** **سجد** **سجد** (κύριε) **سجد** **سجد** **سجد** **سجد** **سجد**. ¹⁹ Euseb. ²⁰ Idem, qui in Dem. Evang. l. c. pro κακία, κακὰ male affert. Syro-hex. **لا**. ²¹ Euseb. utrobique. ²² Idem. Pro τοῦ φυλάξαι σε in Comment. legitur σε φυλάξαι. Deinde in Dem. Evang. ταῖς ὁδοῖς cum articulo scriptum. ²³ Idem. In Comment. αὐτοῦ abest; in altero opere pro φυλάσσειν citatur τοῦ διαφυλάξαι. ²⁴ Euseb. in Comment. p. 597, qui locus Montefalcooium fugit. Pro προσπαίση legendum videtur προσπαίσης, aut certe προσπαίσης. ²⁵ Syro-hex. **سجد** **سجد** **سجد** **سجد** **سجد**. Ad λέων ὀλοθρεύων, hic et Psal. ciii. 21, cf. Jerem. ii. 30 in LXX et Syro-hex. Serpens qui arenam suffodit (cf. Deut. xxxii. 24 in Pesch.) est fortasse ψαμμοδύτης, s. ἀμμοδύτης. ²⁶ Syro-hex. **سجد** **سجد** **سجد** **سجد** **سجد**.

PSALM. XCI (Hebr. xcii).

1. מְזֹמֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. *Canticum carminis in die sabbatati.* Ο'. ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. Σ. ᾠσμα ψαλμοῦ εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου.¹
4. עַל-יְשׁוּר וְעַל-נַבְלָה עָלִי הַגִּיּוֹן בְּכִנּוֹר. *Super decachordo et super nablio, super Higgsion cum cithara* (s. ad strepitum citharae). Ο'. ἐν δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ μετ' ᾠδῆς ἐν κιθάρα. Σ. διὰ δεκαχόρδου καὶ ναύλας, διὰ μελωδίας ἐν κιθάρα.²
6. מְחֻשְׁבֹּתָי עֲמֻקּוֹת מְאֹד. *Valde profunda sunt consilia tua.* Ο'. σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου. 'Α. Θ. . . ἐβαθύνθησαν . . . Σ. σφόδρα βαθεῖς οἱ διαλογισμοί σου.³
7. אִישׁ-בֵּיעַר. *Vir stupidus.* Ο'. ἀνὴρ ἄφρων. Σ. ἀνὴρ ἀνόητος.⁴
8. בְּפִרְחֵי רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב. *Cum germinant impij instar herbae.* Ο'. ἐν τῷ ἀνατεῖλαι τοὺς ἀμαρτωλοὺς ὡσεὶ χόρτον. Σ. ἐν τῷ βλαστήσαι ἀσεβεῖς ὅμοια χόρτῳ.⁵
- וְיִצְיָצוּ כָל-פְּעָלֵי אָוֶן. *Et florent omnes facientes iniquitatem.* Ο'. καὶ διέκυσαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. 'Α. Σ. καὶ ἤνθησαν . . .⁶

Σ. καὶ ἐν τῷ ἀνθῆσαι πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀδικίαν.⁷

11. בָּלְתִי בַשֶּׁמֶן רַעֲנָן. *Perfusus sum oleo recente.* Ο'. καὶ τὸ γῆράς μου ἐν ἐλέῳ (alia exempl. ἐλαίῳ⁸) πίοι. Σ. ἡ παλαιώσις μου ὡς ἐλαία εὐθαλής.⁹
12. וְיַשְׁרִי עֵינַי וְיִשְׁרֵי. *Et intuebitur* (cum voluptate) *oculus meus insidiatores meos.* Ο'. καὶ ἐπέιδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου. Τὸ 'Εβρ. Σ. Θ. καὶ ἐπόψεται ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἀποτειχίζουσί με.¹⁰
14. שָׂתוּלִים. *Plantati.* Ο'. πεφυτευμένοι. Οἱ ἕτεροι μεταφυτευθέντες.¹¹
15. עֵד יִנּוּבוֹן בְּשִׁבְרָה דְשֵׁנִים וְרַעֲנָנִים יְהוּי. *Adhuc pullulabunt in senectute, pingues et virides erunt.* Ο'. τότε πληθυνθήσονται ἐν γῆρει πίοι, καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται. 'Α. ἔτι γεννηματίζοντες ἐν πολὺ πίοι . . .¹² Σ. ἔτι καρποφορήσουσι γηρῶντες, πίοι καὶ εὐθαλεῖς ἔσονται.¹³ Θ. ἔτι καρποφορήσουσι γηρῶντες πίοι . . .¹⁴ Ε'. ἔτι γεννηματίσουσι . . . Σ'. ἔτι πληθυνθήσονται . . .¹⁵
16. לְהַגִּיד כִּי-יֵשׁוּר יְהוָה צוּרִי וְלֹא-עָלְתָה בּוֹ. *Ad indicandum quod justus est Jova petra mea, et non est iniquitas in eo.* Ο'. τοῦ ἀναγγεῖλαι ὅτι εὐθὴς κύριος ὁ θεός μου, καὶ οὐκ ἔστιν

PSALM. XCI. ¹ Syro-hex. $\text{ܟܘܨܘܠܐ ܟܘܨܘܠܐ ܟܘܨܘܠܐ}$. ܟܘܨܘܠܐ .
² Cod. 264. ³ Theodoret., Nobil. ⁴ Cod. 264.
⁵ Cod. Bodl. N E B. 2. 120, & Brunsius exscriptus, in margine, & biblioepiga misere truncato, affert: Συμ στω
 στησ σεβο μαα ται σει τεσ τερ
 μεν φει Brunsius notat: "Lacunas, posito quod in apographo meo nonnullae literae male delineatae sint, sic expleo: Συμμάχων' ἐν τῷ βλαστήσαι ἀσεβεῖς ὁμοίως τῷ χόρτῳ, καὶ ἤνθησαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι ἀνομιάν." Codicem nos denuo inspiciendum curavimus; quo facto, apparet Brunsius apographum accuratissime descriptum esse, nisi quod syllaba secunda in σεβο, et siglum και post τω, pro certo explicari non possunt. In priore clausula Brunsius fere secuti sumus; in posteriore, reprobata ejus lectione, aliam substituere non ausi sumus; praesertim cum Symmachi versionem satis probabilem suppeditet Syrus noster. ⁶ Theodoret., Reg. unus, et Cod. 264.

Nobil. affert: 'Α. ἤνθησαν. ⁷ Syro-hex. ܟܘܨܘܠܐ .
 $\text{ܟܘܨܘܠܐ ܟܘܨܘܠܐ ܟܘܨܘܠܐ}$. ⁸ Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. ⁹ Theodoret., Nobil. Montef. male praemittit καί. Syro-hex. ܟܘܨܘܠܐ .
 $\text{ܟܘܨܘܠܐ ܟܘܨܘܠܐ ܟܘܨܘܠܐ}$. ¹⁰ Colb. στιχηρῶς scriptus. Theodoret. affert: Τὸ, ἐπέιδε, καὶ ὁ Σ. καὶ ὁ Θ. καὶ αὐτὸς ὁ 'Εβραῖος ἐπόψεται εἴρηκεν. Syro-hex.: Σ. καὶ ἐπόψεται (ܟܘܨܘܠܐ); et Σ. ἐν τοῖς ἀποτειχίζουσί με (ܟܘܨܘܠܐ ܟܘܨܘܠܐ). Cf. ad Psal. xxvi. 11. liii. 7. lviii. 11. ¹¹ Nobil. Syro-hex.: 'Α. Ε'. μεταφυτευμένοι (ܟܘܨܘܠܐ). Hieron. transplantati. Cf. ad Psal. i. 3. ¹² Nobil., Vat. Pro πίοις Montef. falso edidit πίοι. ¹³ Theodoret., qui pergit ἀπαγγέλλοντες κ.τ.έ. E contrario Nobil., Vat. et Cod. 264 habent: Σ. ἔτι πληθυνθήσονται ἐν γῆρει πίοις. Litem quodammodo dirimit Syro-hex., qui affert: 'Α. Σ. ἔτι καρποφορήσουσι (ܟܘܨܘܠܐ ܟܘܨܘܠܐ). Cf. ad Psal. lxi. 11. ¹⁴ Nobil., Vat. ¹⁵ Idem.

ἀδικία ἐν αὐτῷ. Σ. ἀπαγγέλλοντες διὲ ὀρθὸς κύριος ὁ περιφράσσω με, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.¹⁶

valde. Ο'. τὰ μαρτύριά σου ἐπιστάθησαν σφόδρα. Σ. αἱ μαρτυρίαι σου praestanties sunt σφόδρα.⁸

PSALM. XCII (Hebr. xciii).

PSALM. XCIII (Hebr. xciv).

- 1. Ο'. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. Τδ, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις, οὐκ ἔστιν ἐν τῷ ἐξαπλῷ, οὐδὲ παρ' Εὐσεβίῳ.¹
- 2. נָכוֹן כְּסֵפֶה מִמֶּנּוּ מְעוֹלָם אֶתָּה. Firmum est solium tuum inde a longo tempore, ab aeterno es tu. Ο'. ἔτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ. Σ. ἐδραῖος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπ' αἰῶνος σὺ εἶ.²
- 3. קוֹלָם. Vocem suam. Ο'. φωνὰς αὐτῶν. Οἱ Ο'. Ἄ. φωνήν. Θ. Οἱ λοιποὶ φωνάς.³
יִשְׂאוּ נְהֻרֹת דְּקָנִים. Tollunt flumina collisionem (fragorem) suam. Ο'. ✕ ἀρούσιον οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν ⁴. Ἄ. ἐπήρθη ποταμῶν βάθη αὐτῶν.⁵
- 4. מַגְנִיפִים מְשַׁבְּרֵי-יָם. Magnifici sunt fluctus maris. Ο'. θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης. Ἄ. ὑπερμεγέθεις συντριμμοὶ θαλάσσης.⁶
מַגְנִיפִים בְּמָרוֹם יְהוָה. Magnificus est in excelso Jova. Ο'. θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος. Ἄ. ὑπερμεγέθης ἐν ὕψει κύριος.⁷
- 5. עֵדוּתְךָ נֶאֱמָנוּ מֵאֵד. Testimonia tua fida sunt

- 1. Ο'. ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ τετράδι σαββάτου. Ἄνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ', καὶ Ε', καὶ Σ'.¹
הוֹפִיעַ. Cum splendore appareas. Ο'. ἐπαρρησίασατο. Ἄ. καὶ οἱ ἄλλοι ἐπιφάνηθι.²
- 4. יִתְאַמְרוּ. Efferunt se. Ο'. ✕ λαλήσουσι.³
- 6. וְיִרְצְחוּ יְרֵמִים וְיִהַגּוּ יְהָרְגוּ וְיִגְרִי יְהָרְגוּ וְיִגְרִי יְהָרְגוּ. Viduam et peregrinum interficiunt, et pupillos occidunt. Ο'. χήραν καὶ ὄρφανὸν ἀπέκτειναν, καὶ προσήλυτον ἐφόνευσαν. Θ. χήραν καὶ ὄρφανὸς ἐφόνευσαν, καὶ προσήλυτον ἐκάκωσαν.⁴
- 8. בְּיַנּוּ בְעֵרִים. Intelligite, bruti. Ο'. σύνετε δὴ, ἄφρονες. Ο'. Θ. σύνετε δὴ, ἀνοήτοι.⁵
תְּשִׁיבוּ. Prudenter agebis. Ο'. φρονήσατε. Ἄ. ἐπιστημωθήσεσθε.⁶
- 9. יִבִּיט. Intuebitur. Ο'. κατανοεῖ. Σ. ὄψεται.⁷
- 13. חֲוֵה. Fovea. Ο'. βόθρος. Ἄ. Σ. διαφθορά.⁸
- 15. בְּרַעְיָצְקָ יָשׁוּב מִשִּׁפְטֵי וְאֶתְרִיּוֹ כִּלְ-יִשְׁרָיִל לֵב. Quia ad justitiam convertet se iudicium, et post illud omnes recti corde. Ο'. ἔως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψῃ εἰς κρίσιν, καὶ ἐχόμενοι αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. Ἄ. Θ. . . καὶ ὀπίσω

¹⁶ Theodoret. Syrus affert: *וְהוֹפִיעַ מִן-הַשָּׁמַיִם וְהוֹפִיעַ מִן-הַשָּׁמַיִם*.
 PSALM. XCII. ¹ Theodoret. ² Colb. σιχηρῶς scriptus. Syro-hex. affert: Σ. ἐδραῖος (*עֲדָרָה*). Cf. ad Psal. lvi. 8.
³ Nobil., Vat. ⁴ Sic sine aster. Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall.: ✕ *elevaverunt flumina fluctus suos* :. Syro-hex. in textu affert: *וְיִרְצְחוּ יְרֵמִים וְיִהַגּוּ יְהָרְגוּ וְיִגְרִי יְהָרְגוּ*, h. e. ✕ *ἀρούσιον οἱ ποταμοὶ attritiones αὐτῶν* ⁴; cum scholio: "Attritiones dicuntur ab eo quod atterunt aquae (*מִשִּׁפְטֵי מַגְנִיפִים*)." (Masius in *Syrorum Pecul.* affert: "עֲדָרָה, excavare, atterere, ut gutta perpetus lapidem.") ⁵ Nobil. Syro-hex. affert: Σ. ἐπήρθη κ.τ.έ. (*וְהוֹפִיעַ מִן-הַשָּׁמַיִם וְהוֹפִיעַ מִן-הַשָּׁמַיִם*). ⁶ Syro-hex. *וְהוֹפִיעַ מִן-הַשָּׁמַיִם וְהוֹפִיעַ מִן-הַשָּׁמַיִם*. ⁷ Theodoret. ⁸ Syro-hex. *וְהוֹפִיעַ מִן-הַשָּׁמַיִם וְהוֹפִיעַ מִן-הַשָּׁמַיִם*.

וְהוֹפִיעַ. Montef. ex uno cod. affert: Σ. αἱ μαρτυρίαι σου.
 PSALM. XCIII. ¹ Schol. apud Nobil. In textu LXXvivali post σαββάτου add. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις Theodoret., Syro-hex., cum libris paucis. ² Theodoret. Montef. ex duobus codd. affert: Ἄ. Σ. Θ. Ε'. Σ'. ἐπιφάνηθι. Syro-hex. *וְהוֹפִיעַ*, cum scholio: "ἐπιφάνηθι, nempe tu." ³ Sic cum aster. Psalt. Gall. ⁴ Nobil. ⁵ "Coislin, qui indicare videtur LXX ex Theodotianis editione sic emendatos fuisse in Hexaplia."—Montef. ⁶ "Ἄλλος ἐπιστημωθήσεσθε. Idem Coislin. Videtur esse Aquilae, qui *וְהוֹפִיעַ*, ἐπιστημῶν [Psal. xxxi. 8, sed ἐπιστημοῦσθαι, ut h. l., Psal. ii. 10. cxviii. 99] vertere solet."—Montef. ⁷ Syro-hex. *וְהוֹפִיעַ*. ⁸ Idem: *וְהוֹפִיעַ*.

αὐτῆς πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.⁹ Σ. ὅτι ἔως τοῦ δικαίου ἐπιστρέψει, καὶ κρίσις ὀπίσω αὐτοῦ...¹⁰

16. מִי־יִרְאֶה לִי עִם־מְרֻעִים מִי־יִתְצַב לִי עִם־פְּעֻלֵי אֲנִי. *Quis auxiliabitur mihi (pugnanti) cum improbis? quis adstabit mihi cum facientibus iniquitatem? O. τίς ἀναστήσεται μοι ἐπὶ πονηρευομένους; ἢ τίς συμπαραστήσεται μοι ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν; 'Α.Θ. τίς ἀναστήσεται μοι...¹¹ Σ. τίς ἀναστήσεται ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς κακούργους; τίς ἐνοστήσεται ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς ἐργάτας ἀδικίας.¹²*
18. יִסְעֲדֵנִי. *Fulcit me. O. ἐβοήθει μοι. Σ. dimisit me.¹³*
19. בָּרַב שְׂרָעֵפֵי בָּקִרְבֵי תְּנַחֲוּמֵיהֶּם יִשְׁפְּעוּ עָוֶן נַפְשִׁי. *In multitudine cogitationum mearum in animo meo, consolationes tuae demulcent animum meum. O. κύριε, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ παρακλήσεις σου ἠγάπησαν (alia exempl. εὐφράναν¹⁴) τὴν ψυχὴν μου. Σ. ἐν τῷ πλῆθει τῶν διαλογισμῶν (s. ἐκθυμήσεων) τῶν ἐντός μου, αἱ παρακλήσεις σου ἔτερον τὴν ψυχὴν μου.¹⁵*
20. הֵיחָבְרָה בְּסֵם הַיָּוָה יֵצֵר עִמָּל עַל־רֵחַק. *Num consociabitur tibi solium perditionum, machinans aerumnas contra legem? O. μὴ συμ-*

προσέσται σοι θρόνος ἀνομίας, ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ προστάγματι; 'Α. μὴ μεθέξει σου θρόνος ἐπιβουλή, ὁ πλάσσων κόπον ἐπὶ ἀκριβασμόν;¹⁶ Σ. μὴ συναφθήσεται σοι θρόνος ἐπηρείας, ὁ πλάσσων ταλαιπωρίαν κατὰ προστάγματος;¹⁷ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁸ Ε'. μὴ συνισωθήσεται σοι...¹⁹

21. יִתְגַּבְּלוּ עָלַי וְיִשְׂעוּ נְקִי יְרֻשֵׁי. *Conglobantur (s. irruunt) adversus animam justi, et sanguinem innocentem damnant. O. θηρεύουσιν ἐπὶ ψυχὴν δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῶον καταδικάζονται. Σ. οἱ ἐκθρεύνοντες ἐπὶ ψυχὴν δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῶον κατακρίνοντες.²⁰*
22. לְצוּר מְחֹסֵי. *Pro petra refugii mei. O. εἰς βοθητὸν ἐλπίδος μου. Σ. ὡς πέτρα εἰς ἀφοβίαν μου.²¹*
23. אֲנִי־תָאֲוִנוּ. *Iniquitatem eorum. O. τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. Ε'. Σ'. τὰς ὀδύνας αὐτῶν.²²*
- וְיִבְרַעַתְּם יִצְמִיתֶם. *Et in malitia eorum excindet eos. O. καὶ (alia exempl. add. κατὰ²³) τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀφανιεῖ αὐτούς. Τὸ 'Εβρ. καὶ οἱ πάντες ἐν τῇ πονηρίᾳ αὐτῶν...²⁴*
- יִצְמִיתֶם (in posteriore loco). O. Vacat. ✕ ἀφανιεῖ αὐτούς.²⁵

⁹ Theodoret., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. affert: 'Α. Θ. καὶ ὀπίσω μου. *Catena PP. GG.*, T. II, p. 929: 'Α. Θ. καὶ ὀπίσω αὐτοῦ. Non magis facienda est lectio Cod. 264: 'Α. καὶ Θ. οἱ ἐγγίζοντες αὐτὸν (sic) οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτὸν πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ κ. ¹⁰ Syro-hex. *חַבְּרָה עִמָּל עַל־רֵחַק*. ¹¹ Nobil. ¹² "Regii duo [et Nobil.], quorum unus habet ἀντιστήσεται; et Theodoretus, qui pro ἐργάτας habet ἐργαζομένους, ut et Coislin. unus."—*Montef.* Syrus affert: Σ. ὑπὲρ ἐμοῦ (*סָעֵדֵנִי*). ¹³ Syro-hex. *יִסְעֲדֵנִי*. ¹⁴ Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall. *laetificaverunt*. Syro-hex. *חֲנַחְוּ* (*εὐφράνουν*). ¹⁵ Syro-hex. *חֲנַחְוּוּ*. ¹⁶ Syro-hex. *חֲנַחְוּוּ*. Ad ἔτερον cf. Sym. ad Psal. cxviii. 143. ¹⁷ Nobil., Vat. "Duo Regii, Drusius ac Theodoretus, qui ad Sym. legit προστάγματα."—*Montef.* Immo Theodoret. non modo legit κατὰ προστάγματος, sed enarrat, οἱ ἐναντίαν τοῖς ὑπὸ σοῦ προστεταγμένοις τὴν ψυχὴν ἐκφέροντες, κ.τ.έ. ¹⁸ Theodoret., Nobil., Vat. *Catena Paris.* altera legit, πλάσσων (sine

artic.) τ. κατὰ πρόσταγμα. Syro-hex. Symmacho continuat: *חַבְּרָה עִמָּל עַל־רֵחַק*. Unde apparet eum mendosam scripturam *סוּסוּפְּתֵהֶּם* in suo invenisse. Cf. ad Psal. cxviii. 63. Cod. 268 affert: Σ. μὴ *סוּסוּפְּתֵהֶּם* σοι. Cod. 264: Σ. μὴ *סוּסוּפְּתֵהֶּם* σοι. ¹⁹ Nobil., Vat. ²⁰ Cod. 264. ²¹ Syro-hex. in continuatione: *חַבְּרָה עִמָּל עַל־רֵחַק*. ²² *Montef.* ex Corderio. ²³ Sic Comp., Ald., Syro-hex., Cod. Alex., alii. ²⁴ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 60: "In Graeco dicitis non esse praepositionem *in*; sed legi, *malitiam eorum disperdet*. Sciendum autem, quod in Hebraeo et in cunctis interpretibus positum sit: *in malitiam eorum disperdet eos*. Si autem voluerimus legere, *malitiam eorum disperdet*, id quod in LXX sequitur in fine versiculi, *eos*, et superfluum erit, et vitiosum." ²⁵ Psalt. Gall.: ✕ *disperdet illos* :.

PSALM. XCIV (Hebr. xciv).

2. **לֹא יִשְׁמַע בְּרִינָתִי.** *In canticis vociferatus ei.* Ο΄. καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. Σ. μετ' ᾠδῶν σημάνωμεν αὐτῷ.¹ "Ἄλλος" σημάνωμεν. "Ἄλλος" κροτήσωμεν.²
3. **וְהָיָה לְכָל-אֱלֹהִים.** *Et rex magnus super omnes deos.* Ο΄. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς. διτι οὐκ ἀπόσεται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.³ Ο΄. (Ἄ.) Θ. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς.⁴ Σ. καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπάνω πάντων τῶν θεῶν.⁵
4. **וְיָדוּ בְּיַד מַחְשֵׁי.** *Cujus in manu sunt abscondita terrae.* Ο΄. ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς. (Ἄ.) οὐ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐξιχνιασμοὶ γῆς. Σ. οὐ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ κατώτατα γῆς.⁶
5. **וְהָיָה לְכָל-אֱלֹהִים.** *Ejus sunt.* Ο΄. Θ. αὐτοῦ ἐστιν. Ε΄. Σ. αὐτοῦ εἰσιν.⁷
10. **וְאַרְבָּעִים וְשֵׁשׁ עָשָׂר.** *Quadraginta annis fastidio habui.* Ο΄. τεσσαράκοντα ἔτη προσώχθισα. Ἄ. Σ. τεσσαράκοντα ἔτη δυσηρεστήθην.⁸
11. **וְיָקִימַנִי.** *In requiem meam.* Ο΄. εἰς τὴν κατάπανσίν μου. Οἱ ἄλλοι ἀνάπανσιν.⁹

PSALM. XCV (Hebr. xcvi).

1. Ο΄. ÷ ὅτε ὁ οἶκος φκοδόμηται (alia exempl. φκοδομείτο) μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν⁴, ᾠδὴ τῷ Δαυίδ. Ἄνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ΄, καὶ Ε΄, καὶ Σ΄.¹
4. **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** *Super omnes deos.* Ο΄. ἐπὶ (alia exempl. ὑπὲρ²) πάντας τοὺς θεούς. Ο΄. Οἱ Γ΄. Ε΄. Σ΄. ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς.³
5. **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** *Res nihili (idola).* Ο΄. δαιμόνια. Ἄ. ἐπίπλαστοι. Σ. ἀνύπαρκτοι.⁴
6. **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** *Splendor et majestas sunt coram eo, robur et decus.* Ο΄. ἐξομολόγησις καὶ ὠραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀγιοσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια. Σ. δόξα καὶ ἀξίωμα ἔμπροσθεν αὐτοῦ, δύναμις καὶ ἐπρέπεια.⁵
7. **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** *Gentes populorum.* Ο΄. αἱ πατριά τῶν ἐθνῶν. Οἱ λοιποὶ καὶ τὸ Ἑβρ. αἱ συγγένειαι τῶν λαῶν.⁶
8. **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** *Gloriam nominis ejus.* Ο΄. δόξαν ὄνματι αὐτοῦ. Οἱ λοιποὶ δόξαν ὄνματος αὐτοῦ.⁷
9. **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** *In ornamento sanctitatis.* Ο΄. ἐν αὐλῇ ἀγία αὐτοῦ. Σ. ἐν τῷ ἀξιώματι τοῦ ἁγίου.⁸
- וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** *Contremiscite a facie ejus, omnis terra.* Ο΄. σαλευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. Ἄ. Σ. ὠδινήσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, πᾶσα ἡ γῆ.⁹

PSALM. XCIV. ¹ Syro-hex. **חַמְסֵי מַחְשֵׁי.** Vox **חַמְסֵי**, in tuba, definitioni tantum inservit. Cf. ad Psal. lxxx. 2. xcvi. 4. ² Coisl. unus. Cf. ad Psal. xcvi. 4. xcix. 1. ³ Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. tantum habet: καὶ β. μ. ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς. ⁴ Nobil. ⁵ Idem. Euseb. affert: Σ. ἐπάνω πάντων τῶν θεῶν. ⁶ Nobil. Hieron.: in *cujus manu fundamenta terrae.* ⁷ Vat. ⁸ Nobil. Theodoret. affert: Ἄ. Σ. *δυσηρεστήθην.* "Aliqui verterunt ἐβδελύξασθην."—Agell. Est enarratio Theodoret. ⁹ Theodoret., Nobil.

PSALM. XCV. ¹ Schol. apud Nobil. Obelus est in Psalt. Gall. (Scripturam φκοδομείτο tuentur Syro-hex., Cod. Alex., alii; sicque, teste Agellio, Vat. codex veteri

scriptura, quamvis recentiore manu sit factum φκοδόμηται. Contrarie Maius edidit *αικοδομείται*, notans: "Secunda manus **το** pro **τα**." ² Sic Comp., Ald., et codd. ³ Cod. Bodl. N E B. 2. 120. ⁴ Nobil. Syro-hex. **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** Ad Aq. cf. Hex. ad Jesai. xxxi. 7. ⁵ Syro-hex. **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** Ad **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** cf. ad Psal. xlv. 4, 5. ⁶ Euseb. in Comment. p. 107. Montef. ex Colb. edidit: *ai σ. τῶν ἐθνῶν.* ⁷ *Catena P. P. GG.*, T. II, pp. 958, 966, monente Schleusner. in *Orusc. Crit.* p. 246. ⁸ Syro-hex. **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** ⁹ Theodoret. et dno Regii. Nobil. affert: Ἄ. *ὠδινήσατε.* Syro-hex. **וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים.** Idem notat: "**וְעַל-כָּל-אֱלֹהִים** (dicitur) a doloribus partus."

10. **וְיָמֵינוּ בְּלֹא-תַבָּיִל יִתְחַזַּק מִן-הַיָּם וְיִתְחַזַּק.** *Jona regnat, etiam firmus stat orbis, non vacillabit.* Ο΄. ὁ κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἣτις οὐ σαλευθήσεται. Σ. κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ ἤδρασε τὴν οἰκουμένην ἀπερίτρεπτον.¹⁰
11. **יִרְיֶי וְיִתְחַזַּק יָם וְיִתְחַזַּק.** *Fremat mare et plenitudo ejus.* Ο΄. σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Ἀ. βροντήσῃ ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.¹¹ Σ. Θ. ἠχήσῃ ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς.¹²
12. **וְיִתְחַזַּק אֲדָמָה וְיִתְחַזַּק יָם וְיִתְחַזַּק.** *Exsultet ager, et omne quod in eo est.* Ο΄. χαρήσεται τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. Σ. γαυριάσει ἀγρός, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.¹³
- וְיִתְחַזַּק יָם וְיִתְחַזַּק.** *Tunc jubilabunt omnes arbores silvae.* Ο΄. τότε ἀγαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ. Ἀ. τότε αἰνέσουσι πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ.¹⁴

PSALM. XCVI (Hebr. xcvi).

1. Ο΄. ÷ τῷ Δαυὶδ, ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται ἄ. Οὔτε ψαλμὸς, οὔτε ῥοδὴ ἐπιγέγραπται παρ' Ἑβραίοις.¹
2. **יָמֵינוּ.** *Basis.* Ο΄. κατώρθωσις. Ἀ. ἔδρασμα.²
4. **וְיִתְחַזַּק יָם וְיִתְחַזַּק.** *Et contremuit terra.* Ο΄. καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ. Ἀ. καὶ ὠδύνησεν ἡ γῆ. Σ. καὶ ἐτρώθη ἡ γῆ.³
7. **יָם וְיִתְחַזַּק.** *In rebus nihili (idolis).* Ο΄. ἐν τοῖς εἰδώλοις ÷ αὐτῶν. Σ. (ἐν) ἀλάτοις.⁴

10. **וְיִתְחַזַּק.** *Malum.* Ο΄. πονηρόν. Ἀ. Θ. Ε΄. Σ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. κακόν.⁵
- וְיִתְחַזַּק.** *Piorum suorum.* Ο΄. τῶν ὁσίων αὐτοῦ. Ἀλλος τῶν ἀγνῶν αὐτοῦ.⁶
- וְיִתְחַזַּק.** *De manu impiatorum.* Ο΄. ἐκ χειρὸς ἀμαρτωλῶν. Ἀ. ἐκ χειρὸς ἀσεβῶν. Σ. ἐκ χειρὸς παρανόμων. Θ. ἐκ χειρὸς ἀμαρτωλοῦ.⁷
11. **וְיִתְחַזַּק.** *Sparsa (parata) est.* Ο΄. ἀνέτειλε. Ἀ. Σ. ἔσπαρται.⁸
- וְיִתְחַזַּק.** *Laetitia.* Ο΄. εὐφροσύνη. Ἀ. Θ. Ε΄. Σ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄. Σ. χαρά.⁹
12. **וְיִתְחַזַּק.** *Et celebrate memoriam sanctitatis ejus.* Ο΄. καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐξομολογεῖσθε μνημονεύοντες τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.¹⁰

PSALM. XCVII (Hebr. xcvi).

1. **וְיִתְחַזַּק.** *Canticum.* Ο΄. ψαλμὸς ÷ τῷ Δαυὶδ. Σ. ροδὴ.¹
- וְיִתְחַזַּק.** *Canticum novum.* Ο΄. ᾄσμα καινόν. Ἀλλος ᾄσμα νέον.²
- וְיִתְחַזַּק.** *Mirabilia.* Ο΄. θαυμαστά. Σ. τεράστια.³
- וְיִתְחַזַּק.** *Sibi opem tulit.* Ο΄. ἔσωσεν αὐτῷ (alia exempl. αὐτόν⁴). Θ. ἔσωσεν αὐτῷ.⁵
2. **וְיִתְחַזַּק.** *In oculis.* Ο΄. ἐναντίον. Ἀ. ἐν ὀφθαλμοῖς.⁶

¹⁰ Theodoret., Nobil. Particula γὰρ accessit e Syro-hex., qui affert: **וְיִתְחַזַּק יָם וְיִתְחַזַּק.** ¹¹ "MSS." Euseb. affert: Ἀ. βροντήσῃ. Σ. ἠχήσῃ. ¹² Theodoret., Nobil. (qui ἤχησεν, invitis omnibus, habet). Cod. 268 affert: Θ. καὶ Σ. ἠχήσῃ ἡ θ. συμπληρώματα (sic) αὐτῆς. Syro-hex.: Σ. ἠχήσῃ (וְיִתְחַזַּק). Montef., & Drusio deceptus, edidit: Σ. (sic) ἤχησεν ἡ θ. σὺν τῷ πλ. αὐτῆς. ¹³ Theodoret. Nobil. affert: Σ. γαυριάσει ἀγρός. Syro-hex. **וְיִתְחַזַּק יָם וְיִתְחַזַּק.** ¹⁴ Theodoret. Nobil.: Ἀ. αἰνέσουσι.

PSALM. XCVI. ¹ Euseb. Obelus est in Psalt. Gall.

² Syro-hex. **וְיִתְחַזַּק.** Cf. ad Psal. lxxxviii. 15. ³ Syro-hex. **וְיִתְחַזַּק יָם וְיִתְחַזַּק.** Ad Sym. cf. ad Psal. lxxvi. 16. ⁴ Syro-hex. **וְיִתְחַזַּק.** ⁵ Nobil. ⁶ Coislin. unus. Cf. ad Psal. xi. 2. ⁷ Nobil. ⁸ Syro-hex. **וְיִתְחַזַּק.** ⁹ Vat. ¹⁰ Agellius. PSALM. XCVII. ¹ Syro-hex. **וְיִתְחַזַּק.** ² Coislin. unus. ³ "Reg. unus ex Hesychio."—Montef. ⁴ Sic Comp., Ald. et codd. Syro-hex. **וְיִתְחַזַּק.** ⁵ Coislin. unus. ⁶ Syro-hex. **וְיִתְחַזַּק.**

- 3. וְדָבַר. *Fines.* Ο' τὰ πέρατα. "Άλλος" τὰ τέλη.⁷
- 4. וְקָרְעוּ. *Vociferamini.* Ο' ἀλαλάξατε. Σ. σημάνατε. "Άλλος" κροτήσατε.⁸
וְתִצְעַצְעוּ. *Etumprite.* Ο' ἄσατε. 'Α. Διαρύνθητε.⁹
וְנָנְנוּ. *Jubilate.* Ο' ἀγαλλιᾶσθε. 'Α. αἰνεῖτε. Σ. εὐφημεῖτε.¹⁰
- 5. וְקָרְעוּ וְקָרְעוּ בְּנִינֵי. *Cithara et voce cantus.* Ο' ἐν κιθάρα καὶ φωνῇ ψαλμοῦ. 'Α. Σ. διὰ κιθάρης καὶ φωνῆς cantici.¹¹
- 7. וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ. *Fremat mare et plenitudo ejus, orbis et qui habitant in eo.* Ο' σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πληρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν. Σ. ἡχείτω ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.¹²
- 8, 9. וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ. *Jubilent coram Jona, quia venit.* Ο' ἀγαλλιᾶσονται, ὅτι ἦκει. *Alia exempl. ἀγαλλιᾶσονται ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἦκει.*¹³ Σ. εὐφημήσουσι ἔμπροσθεν κυρίου...¹⁴

PSALM. XCVIII (Hebr. xcix).

- 1. Ο' ÷ ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ. "Ανεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις.¹
וְרָעַדוּ. *Contremiscant.* Ο' ὀργιζέσθωσαν. 'Α. κλονισέσθωσαν. Σ. φοβείσθωσαν.²
- 3. וְרָעַדוּ. *Celebrent.* Ο' ἐξομολογησάσθωσαν. 'Α.

- Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', ἐξομολογήσασθωσαν. Σ. ὁμολογήτωσαν.³
- 4. וְהָיָה וְהָיָה מִלְּךְ יְהוָה. *Et gloriam regis (celebrent) qui jus diligit.* Ο' καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ. 'Α. καὶ κράτος βασιλέως κρίσιν ἠγάπησεν. Σ. ἰσχὺν (ὁ) βασιλεὺς τοῦ κρίματος ἀγαπᾷ.⁴
- 6. וְנָנְנוּ. *Exaudivit eos.* Ο' εἰσήκουεν (alia exempl. add. αὐτῶν⁵). Σ. Θ. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'. 'Α. ἐπακούσεται αὐτῶν. Σ'. ἐπήκουσεν...⁶
- 8. וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ. *Et ulciscens facinoratum.* Ο' καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ ÷ πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. Σ. καὶ ἐκδικος ἐπὶ ταῖς ἐπηρεῖσιν αὐτῶν.⁷

PSALM. XCIX (Hebr. c).

- 1. וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ. *Canticum in gratiarum actionem.* Ο' ψαλμὸς εἰς ἐξομολόγησιν. 'Α. μελόδημα εἰς εὐχαριστίαν.¹
וְקָרְעוּ. *Vociferamini.* Ο' ἀλαλάξατε. Σ. σημάνατε. "Άλλος" κροτήσατε.²
- 2. וְרָעַדוּ. *Cum júbilo.* Ο' ἐν ἀγαλλιᾷσει. 'Α. ἐν αἰνέσει. Σ. μετ' εὐφημίας.³
- 3. וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ. *Ipse fecit nos, et nan (et ipsius sumus) nos; populus ejus, et grex pascuae ejus.* Ο' αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς, λαὸς αὐτοῦ, καὶ πρόβατα τῆς νομῆς αὐτοῦ.

⁷ Coislin. unus. Cf. ad Psal. lxxvi. 8. ⁸ Syro-hex. + *וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ*. Montef. ex Coislin. affert: "Άλλος" σημάνατε. "Άλλος" κροτήσατε. Cf. ad Psal. xciv. 2. ⁹ Syro-hex. + *וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ*. Symmachi, non Aquilae, esse videtur, coll. Hex. ad Jesai. xlix. 13. lii. 9. lv. 12. ¹⁰ "Sic unus codex."—Montef. Cf. ad Psal. xxxii. 1. ¹¹ Syro-hex. + *וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ*. Fortasse Aquilae μελοδίας, Symmacho φῶνις tribuendum. Cf. ad Psal. lxxvi. 1. lxxv. 3. ¹² Theodoret. Nobil. affert: Σ. ἡχείτω — αὐτῆς. Colb. στιχηρῶς scriptus habet ἡχρησάτω. ¹³ Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. Pro ὅτι ἦκει, Montef. ex Drusio affert: Οἱ λοιποὶ ὅτι ἔρχεται.

¹⁴ Syro-hex. + *וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ*. Cf. ad Psal. xxxii. 1. PSALM. XCVIII. ¹ Euseb. ² Syro-hex. + *וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ*. Ad Aquilam cf. ad Psal. lxxvi. 17. ³ Vat. ⁴ Nobil. Syro-hex. affert: 'Α. κράτος (κράτος). ⁵ Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. ⁶ Nobil. ⁷ Theodoret., Reg. unus. Nobil. quasi scholium affert. Syro-hex.: Σ. ἐπὶ ταῖς ἐπηρεῖσιν αὐτῶν (*וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ*). PSALM. XCIX. ¹ Syro-hex. + *וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ*. ² Idem: + *וְרָעַדוּ וְרָעַדוּ*. Coislin. affert: "Άλλος" κροτήσατε. "Άλλος" σημάνατε. Cf. ad Psal. xcvi. 4. ³ Theodoret., Nobil. et Regii duo.

'Α... και αὐτῶ ἡμεῖς ἐσμεν...⁴ Σ. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας, λαὸς αὐτοῦ...⁵

4. **יִתְּנֵנָּהּ**. *Fides ejus*. *Ο'* ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ. *Σ.* ἡ πίστις αὐτοῦ.⁶

PSALM. C (Hebr. ci).

1. **רִמְזָהּ תִּתְּלֵהּ**. *Davidi canticum*. *Ο'* ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. "Ἐνία τῶν ἀντίγραφων ἔχει, τετραδί σαββάτου· πλὴν οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐρμηνευταῖς, οὔτε παρὰ τοῖς *Ο'* εὔρηται.¹

1, 2. **עֲמִידָה יְקָרָהּ הִלְבִּינָהּ : יִתְּנֵנָּהּ**. *Psallam*. *Attendam ad viam integram*. *Ο'* ψαλῶ και συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμφ. *Σ.* μελωδήσω, ἐνοήσω ὁδὸν ἀμωμον.² "Ἄλλος ἀμέμπτω.³

4. **שָׁרַע לְבָבִי**. *Cor peruersum*. *Ο'* καρδία σκαμβή. ["Ἄλλος καρδία στρεβλή. "Ἄλλος καρδία διστραμμένη.]⁴

5. **תִּמְצַחֵנּוּ**. *Ad silentium redigam* (excindam).

Ο' ἐξεδίωκον. *Σ.* κατεσιώπων (s. ἀπεσιώπων).⁵

5. **לְבַיְתִי נֶלְיָהּ יִתְּנֵנָּהּ**. *Elatum oculis et latum (tumidum) corde, eum non possum (ferre)*. *Ο'* ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ και ἀπλήστῳ καρδίᾳ, τοῦτῳ οὐ συνήσθιον. *Σ.* ὑψηλὸν ὀφθαλμοὺς και... καρδίᾳ, τοῦτον οὐκ ἠνειχόμεν.⁶

8. **רָחַץ יְגִשְׁתִּי לְבָבִי תִמְצַחֵנּוּ**. *Singulis matutinis excindam omnes imprios terrae*. *Ο'* εἰς τὰς πρωῖας ἀπέκτενον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς. *Σ.* πρωῖ (s. πρωῖας) ἀφώνους ἐποιοῦν πάντας τοὺς παρανόμους...⁷

PSALM. CI (Hebr. cii).

1. **יְהוָה יִשְׁמָעֵנִי**. *Precatio afflicti, quando languescit, et coram Jona effundit querelam suam*. *Ο'* προσευχή τῷ πτωχῷ, δταν ἀκηδιάσῃ, και ἐναντίον κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. *Σ.* προσευχή τῷ πτωχῷ, ἐν τῷ ἀθυμεῖν αὐτὸν, και ἔμπροσθεν κυρίου ἐκχέειν τὴν λογοποιίαν αὐτοῦ.¹

⁴ Syro-hex. * **שָׁרַע לְבָבִי**. ⁵ Theodoret., Nobil.: Σ. αὐτὸς — οὐκ ὄντας. Syro-hex. affert: Σ. οὐκ ὄντας λαὸς αὐτοῦ (**וְלֹא אֵלֶּיךָ חָסַד**). Montef. ex Eusebio edidit: Σ. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας· ἡμεῖς δὲ λαὸς νομῆς αὐτοῦ, και πρόβαρα χειρὸς αὐτοῦ; notans: "Sed haec interpretatio non mendii suspicione vacat. Coislin. unus habet: 'Ἐν ἄλλῳ' και πρόβαρα χειρὸς αὐτοῦ." In textu τῶν *Ο'* pro λαὸς αὐτοῦ alia exemplaria (Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii) habent, ἡμεῖς δὲ λαὸς αὐτοῦ. Haec autem, ἡμεῖς δὲ λαὸς νομῆς αὐτοῦ, και π. χειρὸς αὐτοῦ, non esse Symmachi, sed ex Psal. xciv. 7 perperam huc traducta manifestum est. Cum genuinis Symmachi, αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς οὐκ ὄντας, conferri potest Jarchii enarratio: *Ipsa Deus nos fecit, dum adhuc non eramus*. ⁶ Syro-hex. * **וְלֹא אֵלֶּיךָ חָסַד**.

cationis recensendum puto vocal. **וְלֹא אֵלֶּיךָ חָסַד**, quod semel occurrit in hoc Psalterio, cum in Codice nostro, tum apud Abulpharagium, teste Brunzio, quodque a Graeco *στάσις* (Syr. **سَدِيس**), *seditio*, derivatum conjicio, et *seditiosum* verto, donec alii meliora protulerint.—*Bugat*. In *Olio Norwio*. p. 20 tentabam **וְלֹא אֵלֶּיךָ חָסַד**, *στασιώδη*. ⁷ Syro-hex. **וְלֹא אֵלֶּיךָ חָסַד**. Montef. affert: Σ. ἀφώνους ἐποιοῦν, notans: "Ita Reg. uous ex Pseychio. Forte ἀφανεῖς ἐποιοῦν." Conjecturam inutilem refellit tam primaria vocis Hebr. notio, quam versio Syri nostri hic et Psal. xvii. 41.

PSALM. C. ¹ Schol. apud Nobil. Similia habet Theodoretus. ² Theodoret., Nobil. et "duo MSS." ³ Montef., fortasse ex Coislin. Cf. ad Psal. cxviii. 1. ⁴ Montef. ex Coislin. uno. Non sunt aliorum interpretum, sed mera interpretamenta vocis rarioris σκαμβή. Vat. affert: σκαμβή· στρεβλή, διστραμμένη. ⁵ Syro-hex. * **וְלֹא אֵלֶּיךָ חָסַד**. Cf. ad Psal. liii. 7. lxxvii. 17. ⁶ Idem: **וְלֹא אֵלֶּיךָ חָסַד**. ⁷ Syro-hex. * **וְלֹא אֵלֶּיךָ חָסַד**. "Inter exteras voces incertae signifi-

PSALM. CI. ¹ Syro-hex. **וְלֹא אֵלֶּיךָ חָסַד**. Montef. ex Chrysostomo affert: Σ. ἀθυμεῖ, notans: "Aliter ἀθυμῆ [ἀθυμῆ?]. Sic lectionem Symmachi exhibet Eusebius." Idem ex Eusebio edidit: Σ. τὴν λογοποιίαν αὐτοῦ. De Chrysostomo nihil habeo compertum; Eusebii autem commentatio haec est: Πᾶς τοιγαροῦν τῷ θεῷ ἀνακείμενος, πτωχεῖων ἐν τοῖς τοῦ βίου πράγμασι, παρὰ δὲ θεῷ πλουτῶν, ἀκηδιᾷ λυπούμενος, ἢ ἀθυμῆ, κατὰ τὴν τοῦ Συμμάχου ἐρμηνείαν, κατέχεται, ἐπὶ τῇ τῶν πολλῶν κακίᾳ και ἀπωλείᾳ. Ubi ἀθυμῆ perperam pro verbo cepisse videtur Montef. Symmachum vero ad h. l. ἀθυμεῖν posnisse, diserte testatur Agellius, notans: "Graecus auctor, δταν ἀκηδιάσῃ, *quum anxius fuerit*, sic exponit, *δταν εἰς ἀπό-*

- 2. וְשִׁעָרַי. *Et clamor meus.* Ο. καὶ ἡ κραυγὴ μου. Σ. καὶ ἡ οἰμωγὴ μου.²
- 4. וְעֲצָמוֹתַי כְּמוֹקֵד נִחְרָו. *Et ossa mea tanquam cremia (sarmenta) arefacta sunt.* Ο. καὶ τὰ ὀσῆ μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν. 'Α. καὶ τὰ ὀσῆ μου ὡς καῦσις ἐψαθυρώθη.³ Σ. καὶ τὰ ὀσῆ μου ὡς ἀπόκαυμα αὐα γέγονεν. Θ. . . ὡς φρύγιον . . .⁴
- 7. לִקְצֵאת מִדְּבַר. *Pelecano deserti.* Ο. πελεκᾶνι ἐρημικῶ. Σ. νυκτικόρακι ἐν τῇ ἐρήμῳ.⁵
הָיִיתִי כְּנוֹס הַרְבוֹת. *Factus sum sicut onocrotalus ruinarum.* Ο. ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ ('Α. Θ. Ε'. νυκτικόραξ. Σ'. γλαῦξ⁶) ἐν οἰκοπέδῳ. Σ. (ἐγενήθην) ὡς ἔποψ ἐν ἐρειπίοις.⁷
- 9. מְדוּלְלֵי בִי נִשְׁבְּעוּ. *Insanientes in me per me jurabant.* Ο. καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ' ἐμοῦ ὄμνον. Σ. καὶ οἱ καταστασιάζοντές μου ἐμέ ὄρκον ἐποιοῦν.⁸
- 14. כִּי-בָא מוֹעֵד. *Quoniam venit tempus constitutum.* Ο. ὅτι ἦκει καιρός. 'Α. Σ. ὅτι ἦκει (σ. παρεγένετο) ἐπαγγελία.⁹
- 15. כִּי-רָצוּ. *Nam amant.* Ο. ὅτι εὐδόκησαν. Σ.

- ὅτι εὐδοκίας ἐποίησαν.¹⁰
- 15. וְעַפְרָתָהּ. *Et pulverem ejus.* Οἱ πάντες καὶ τὸν χοῦν αὐτῆς.¹¹
- 18. וְעַרְעָר. *Inopis.* Ο. τῶν ταπεινῶν. 'Α. Σ. τοῦ ἐκκεκαυμένου.¹²
- 19. לְדֹר אַחֲרָיו. *Generacioni posterae.* Ο. εἰς γενεὰν ἐτέραν ('Α. ἰσχάτην. Σ. ἀκολουθοῦσαν¹³).
- 21. בְּנֵי תְמוּתָהּ. *Filios mortis.* Ο. τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων ('Α. θανατώσεως¹⁴).
- 22. לְסַפֵּר. *Ad enarrandum.* Ο. τοῦ ἀναγγεῖλαι. 'Α. τοῦ διηγείσθαι. Σ. τοῦ διηγῆσασθαι.¹⁵
- 24. עָנָה בְּדַרְבָּי. *Depressit in via vires meas.* Ο. ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ. Σ. ἐκάκωσεν ἐν ὁδῷ τὴν ἰσχύν μου.¹⁶
קָצַר יָמִי. *Decurtavit dies meos.* Ο. τὴν ὀλιγότητα τῶν ἡμερῶν μου (ἀνάγγεῖλόν μοι). Σ. ἐκολόθωσε τὰς ἡμέρας μου.¹⁷
- 25. אֵלֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתַי בְּחַצֵי יָמִי. *Dico: Deus meus, ne tollas me in dimidio dierum meorum.* Ο. ἀνάγγεῖλόν μοι, μὴ ἀναγάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου. Σ. ἐρῶ, ὁ θεὸς μου, μὴ ἀρπάξῃς (σ. ἀναρπάξῃς) με ἐν τῇ ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου.¹⁸

γνωσιν ἔλθη ἐαυτοῦ, quum de se desperavit; quod a Symmacho accepit, qui vertit ἀθυμείν." Ceterum ut hic **גַּלְגַּל** sonat ἀθυμεί, sic **לְעַלְעַל** commutatur cum ἀθυμία in lectione ejusdem interp. ad Ezech. vii. 25. ² Theodoret., Euthym., Nohil. Syro-hex. **לְעַלְעַל** **לְעַלְעַל**. ³ Theodoret., Nohil., Vat. et Cod. 264. Pro ἐψαθυρώθη Schleusner. ex *Catena PP. GG.*, T. III, p. 7 ἐπυρώθη affert, sed recte pro interpretamento habet. Suidas: **ψαθυρός**, ξηρός. Καὶ τὰ ὀσῆ μου ὡσεὶ καῦσις ἐψαθυρώθη. Sygus non male vertit: 'Α. ὡς καῦσις (**קָצַר**) *contrita, confrieta sunt* (**קָצַר**) = διεθρύβησαν, Sym. ad Psal. lxxxix. 6). Nam ψαθυρός primaria notione est *friabilis*. Cf. Hex. ad Jos. ix. 5. ⁴ Nohil., Vat. Non audiendus est Euthym.: *ἀπὸ τοῦ φρυγίου δαλὸν ὁ Σύμ. ἐξέδωκεν.* Theodoretus quidem in enarratione hujus loci ait: καὶ φησιν . . . ἐξ ἀθυμίας δαλὸν ξηρὸν γενεῆσθαι τὸ σῶμα; sed Symmachum non nominat. ⁵ Syro-hex. **לְעַלְעַל** **לְעַלְעַל**. Syg. **לְעַלְעַל** pro νυκτικόραξ ponitur in versione Syro-hex. i Reg. xxvi. 20, teste Masio in *Syrorum Pecul.* s. v. ⁶ Hierou. in Epist. ad Sun. et Fret. 63: "In Hebraeo pro nyticorace verbum nos [immo cos] scriptum est, quod Aquila, et LXX, et

Theodotion, et Quinta editio *nycticoracem* interpretati sunt; Symmachus *uripram*, Sexta editio *noctuam*, quod et nos magis sequimur." ⁷ Syro-hex. affert: **לְעַלְעַל**. **לְעַלְעַל** (ἐποψ Zach. v. 9 in Syro-hex.) **לְעַלְעַל**. Theodoret.: τὰ γὰρ οἰκόπεδα ἐρείπια ὁ Σ. εἶρηκεν. Cf. ad Psal. ix. 7. cviii. 10. Montef. edidit: Σ. ἐγενήθην ὡς ἔποψ ἐν ἐρειπίῳ. ⁸ Syro-hex. **לְעַלְעַל** **לְעַלְעַל** **לְעַלְעַל** **לְעַלְעַל** **לְעַלְעַל** **לְעַלְעַל** (ὄρκον, non ὄρκους. Vid. Jud. xxi. 5 in Syro-hex.) **לְעַלְעַל** **לְעַלְעַל**. Nohil. affert: Schol. καὶ οἱ καταστασιάζοντες κ.τ.έ. Cf. ad Psal. lxxiv. 5. ⁹ Syro-hex. **לְעַלְעַל**. **לְעַלְעַל**. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xlvi. 17 (= *Otium Norvic.* p. 52). ¹⁰ Idem: **לְעַלְעַל**. **לְעַלְעַל**. ¹¹ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 63: "Pro terra in Hebraeo **אֶפְרַיִם** positum est, quod omnes χοῦν transtulerunt." ¹² Syro-hex. **לְעַלְעַל**. **לְעַלְעַל**. Cf. Hex. nostra ad Jerem. li. 58. (Ad vocab. Syriacum cf. Lagarde *Reliq. Jur. Eccl.* p. 12, 18; Cureton *De Mart. Palaest.* p. 200, 9.) ¹³ Idem: **לְעַלְעַל**. **לְעַלְעַל**. ¹⁴ Idem: **לְעַלְעַל**. **לְעַלְעַל**. ¹⁵ Cod. 264. ¹⁶ Nohil. Syro-hex. **לְעַלְעַל** **לְעַלְעַל**. ¹⁷ Idem in continuatione: **לְעַלְעַל**. ¹⁸ Idem in continua-

- 26. **וְיָדֵי וּמַעֲשֵׂה יְדָיִךָ וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Olim terram fundasti, et opus manuum tuarum sunt caeli.* Ο'. κατ' ἀρχὰς τὴν γῆν ÷ σὺ, κύριε, ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου ÷ εἰσιν οἱ οὐρανοί. Σ. ἐν προσώποις τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργον τῶν χειρῶν σου οἱ οὐρανοί.¹⁹
- 27. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Ipsi interibunt, tu autem perstas.* Ο'. αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις ('Α. στήση. Σ. Θ. διαμενεῖς²⁰). Σ. τὰ ἐν αὐτοῖς ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμενεῖς.²¹
- וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Et ii omnes sicut vestis veterascent, sicut vestimentum mutabis eos, et mutabuntur.* Ο'. καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτοὺς, καὶ ἀλλαγῆσονται. Σ. καὶ πάντα ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡς ἔνδυμα ἀλλάξεις αὐτὰ, καὶ ἀλλαγῆσονται.²²
- 28. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Et anni tui finem non habebunt.* Ο'. καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. Σ. καὶ ἔτη σου οὐ τελειώσουσιν.²³
- 29. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Habitabunt (secure).* Ο'. κατασκευώσουσι. Σ. ἰλαρυνθήσονται.²⁴
- וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Coram te permanebit.* Ο'. εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται. 'Α. εἰς πρόσωπόν σου ἐτοιμασθήσεται.²⁵ Σ. . . διαμενεῖ.²⁶

PSALM. CII (Hebr. ciii).

1. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Davidi.* Ο'. τῷ Δαβίδ. 'Α. τοῦ Δαβίδ.¹

- 1. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Interiora mea.* Ο'. τὰ ἐντός μου. Σ. τὰ ἔγκατά μου.²
- 2. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Omnia beneficia ejus.* Ο'. πάσας τὰς αἰνέσεις (alia exempl. ἀνταποδόσεις³) αὐτοῦ. Σ. πάσας τὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ.⁴
- 3. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Qui condonat.* Ο'. τὸν εὐλατεῦντα. 'Α. τὸν ἱλασκόμενον. Σ. τὸν ἀφίεντα. Θ. τὸν ἱλατεῦντα.⁵
- 4. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Qui redimit.* Ο'. τὸν λυτρούμενον. 'Α. τὸν ἀγχιστεύοντα.⁶
- וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Misericordia.* Ο'. οἰκτιρμοῖς. 'Α. Σ. οἰκτιρμοῖς. Ο'. Θ. οἰκτιρμῶ.⁷
- 5. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Qui satiat.* Ο'. τὸν ἐμπιπλῶντα. 'Α. ἄλλος κυρεννύντα.⁸
- וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Aetatem tuam (s. os tuum, s. animum tuum).* Ο'. τὴν ἐπιθυμίαν σου. 'Α. Ε'. τὸν κόσμον σου.⁹ Σ. τὴν ἐπιμονὴν σου.¹⁰
- 6. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Oppressis.* Ο'. τοῖς ἀδικουμένοις. 'Α. Σ. τοῖς συκοφαντουμένοις.¹¹
- 7. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Facinora sua.* Ο'. τὰ θελήματα αὐτοῦ. 'Α. ἐνλλαγὰς αὐτοῦ.¹² Σ. τὰς βουλὰς (s. ἐνθυμήσεις) αὐτοῦ.¹³
- 14. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Recordatus.* Ο'. μνήσθητι. Alia exempl. ἐμνήσθη.¹⁴ Ο'. Θ. μνήσθητι. Σ. μνημονεύων.¹⁵
- 16. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** *Quia ventus pertransiit eum, et non est.* Ο'. ὅτι πνεῦμα διήλθεν ('Α. παρήλθεν¹⁶) ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ

tione: **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ¹⁹ Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ²⁰ Vat. ²¹ Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** Bugatus minus recte vertit: *qui in semetipsis peribunt*, etc. ²² Idem: **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** Theodoret. affert: Σ. καὶ πάντες (Cod. Aug. πάντα) ὡσεὶ (Cod. vis ὡς) ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον (Cod. ἔνδυμα) ἀλλάξεις αὐτοὺς (Cod. αὐτὰ), καὶ ἀλλαγῆσονται. ²³ Vat. ²⁴ Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ²⁵ Idem: **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ²⁶ Theodoret., Nobil.

PSALM. CII. ¹ Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ² Idem: **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** Hieron. *viscera mea.* ³ Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ⁴ Theodoret., Euthym., Nobil., Reg. unus. Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.**

וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה. ⁵ Vat. ⁶ Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ⁷ Nobil., Vat. ⁸ Colb. στιχηρῶς scriptus. ⁹ Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** Graeca potius vertenda erant **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה**; Hieron. *ornamentum tuum.* ¹⁰ Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** Bugatus vertit, *expectationem tuam.* Dubitanter admisimus τὴν ἐπιμονὴν σου, *perseverantiam tuam*, ut **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה** ad **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה**, referatur. Syro nostro ἐπιμονος est **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה** apud Sym. ad Deut. xxviii. 59, teste Masio in *Syrorum Pecul.* ¹¹ Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ¹² Idem: **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ¹³ Idem: **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** Cf. ad Psal. ix. 12. ¹⁴ Idem: **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ¹⁵ Sic Comp., Ald., Theodoret., Psalt. Gall., Cod. Alex., alii. Ambigue Syro-hex. **וְיָרְדָה וְיִצְרָה יְרֵכָה.** ¹⁶ Nobil. ¹⁶ Montef. ex Regio uno affert: 'Α. τότε οὐχ ἰσάρξει, quae lectio valde suspecta est. Equidem credi-

ὑπάρξει. Σ. ὅτι πνεῦμα διέρχεται αὐτὸν, εἶτα οὐχ ὑπάρχει.¹⁷

17. וְיָצַדְתָּ. *Et justitia ejus.* Ο'. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ. [Σ. ἀνταπόδοσις.]¹⁸

PSALM. CIII (Hebr. civ).

1. Ο'. ÷ τῷ Δαυίδ. Ἀ. τοῦ Δαυίδ.¹

וְיָצַדְתָּ לַיהוָה יְהוָה. *Jona Deus meus, magnus factus es valde.* Ο'. κύριε ὁ θεός μου, ἔμεγαλύνθησθαι σφόδρα. Σ. κύριε ὁ θεός μου, μέγας εἶ σφόδρα.²

וְיָצַדְתָּ לַיהוָה יְהוָה. *Splendorem et majestatem induisti.* Ο'. ἐξομολόγησιν καὶ εὐπρέπειαν (alia exempl. μεγαλοπρέπειαν³) ἐνεδύσω. Ἀ. ἐπιδοξότητα καὶ διαπρέπειαν. Σ. ἕμνον καὶ εὐδοξίαν ἠμφιάσω. Θ. . . μεγαλοπρέπειαν. . .⁴

2. וְיָצַדְתָּ. *Aulaeum.* Ο'. δέριον. Ἀλλος δέριον.⁵

4. וְיָצַדְתָּ. *Ignem flammantem.* Ο'. πῦρ φλέγον. Ἀ. πῦρ λάβρον. Σ. πυρίνην φλόγα.⁶ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁷

5. וְיָצַדְתָּ. *Super bases ejus.* Ο'. ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς. Ἀ. Σ. Σ'. ἐπὶ τῆς ἕδρας αὐτῆς.⁸

6. וְיָצַדְתָּ. *Abyssos tanquam vestimento operuisti eam.* Ο'. ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβάλαιον αὐτοῦ. Ἀ. Θ. ἄβυσσον ὡσεὶ

ἔνδυμα περιέβαλες αὐτήν.⁹

11. וְיָצַדְתָּ. *Frangunt (sedant) onagri sitim suam.* Ο'. προσδέξονται θναγροὶ εἰς δίψαν αὐτῶν. Σ. ἀνακτήσεται θναγρος δίψαν αὐτοῦ.¹⁰

12. וְיָצַדְתָּ. *E medio frondium edunt vocem.* Ο'. ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν. Ἀ. ἀπὸ μεταξὺ τῶν κλάδων δώσουσι φωνήν.¹¹

14. וְיָצַדְתָּ. *Germinare faciens gramen pecori, et olus in usum hominis, ad educendum panem de terra.* Ο'. ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς. Σ. ἐκβλαστῶν χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὸ ἐκφῦσαι τροφήν ἀπὸ γῆς.¹²

15. וְיָצַדְתָּ. *Et vinum quod laetificat cor hominis, ad splendere faciendum faciem ejus magis quam oleum, et panem qui cor hominis fulcit.* Ο'. καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου, τοῦ ἰλαρῦναι πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει. Σ. καὶ οἶνον εὐφραίνειν καρδίαν ἀνθρώπου, στιλβεῖν πρόσωπον τῷ ἐλαίῳ, κ' ἄρτον καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζειν.¹³

derim Montefalconium in Regio suo invenisse, sed non intellexisse, scholium quod ex Graeco anouymo protulit Agellius: Ἐν αὐτῷ, τίς; δηλωστέ τῷ σώματι· τούτῳ γὰρ καὶ τὸν χόρτον ἀπέεικον. Ὅταν ταῖνον τὸ ἐν αὐτῷ πνεῦμα διέλθῃ, ταυτέστι, παρέλθῃ καὶ ἀποπῆ, οὕτω γὰρ ὁ Ἀκύλας ἐκδέδωκεν, τότε οὐχ ὑπάρξει. ¹⁷ Theodoret., Colb. unus. ¹⁸ Montef. ex Eusebio [Euthymio?]. Drusius ex Euthymio affert: "Justitiam dixit pro retributione bonorum operum [Graece, ἀμοιβή τῶν κατορθωμάτων]; ad hunc enim sensum Sym. translit."

PSALM. CIII. ¹ Syro-hex. וְיָצַדְתָּ. Idem in textu habet: τῷ Δαυίδ ἐπὶ τῆς κοσμοποιίας (וְיָצַדְתָּ לַיהוָה יְהוָה), ὅτι ταῦτα ἡμῖν ἐποίησα (וְיָצַדְתָּ לַיהוָה יְהוָה). ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίους. Huic proxime accedit lectio Cod.

156: ἐπὶ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ὅτι ταῦτα ἡμῖν ἐποίησεν τῷ Δαυίδ.

² Theodoret., Reg. unus. Nobil.: Σ. μέγας εἶ.

³ Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii, invito Syro-hex.

⁴ Nobil. Symmachi lectionem agnoscit Theodoret.

⁵ Colb. στιχηρῶς scriptus. ⁶ Nobil., Vat.

⁷ Vat. ⁸ Theodoret., Colb. στιχηρῶς scriptus. ⁹ Theodoret. Reg. unus apud Montef. αὐτὸν habet. Syro-hex. affert: Ἀ. ὡσεὶ ἐνδυμα περιέβαλες αὐτήν (וְיָצַדְתָּ לַיהוָה יְהוָה).

¹⁰ Theodoret., Nobil. ¹¹ Syro-hex. וְיָצַדְתָּ. ¹² Theodoret., Reg. unus. Montef. edidit ἐκβλαστάνων, fortasse ex Agellio. ¹³ "Unus Reg. et Theodoret., qui postremus legit πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ. Regius vero postea habet ἄρτος."—Montef.

16. הָיָה יְצִי. *Arbores Jovae.* Ο. τὰ ξύλα τοῦ πεδίου. 'Ο Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποὶ ξύλα τοῦ κυρίου.¹⁴
17. הָיָה יְצִי. *Ubi aves nidificant; ciconiam (quod attinet) cupressi sunt domus ejus.* Ο. ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι, τοῦ ἐρωδιοῦ ἢ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν. 'Α. ἐκεῖ ὄρνεα νοσσεύουσιν, ἐρωδιῶ ἐλάται οἶκος αὐτῶ.¹⁵ Σ. ὅπου στρουθία ἐννοσσεύσει, τῷ ἰκτῖνι βόρατον οἰκησιν.¹⁶ Ε'. ἐρωδιῶ ἢ ἀρκευθος οἶκος αὐτοῦ.¹⁷ Σ'... τῷ ἰκτῖνι αἱ κυπάρισσοι *ad nidificandum.*¹⁸
18. מִיָּבֵשׁ. *Muribus montanis.* Ο. τοῖς χοιρογρυλλίοις. *Alia exempl. τοῖς λαγωοῖς.*¹⁹ 'Α. χοιρογρυλλίοις. Σ. Ε'. τοῖς λαγωοῖς. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', λαγωοῖς.²⁰
19. יָדַע מְבֹאָה. *Novit occasum suum.* Ο. ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ. 'Α. Σ. ἐγνώρισε τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ.²¹
20. שָׁרְפוּ. *Prorepit.* Ο. διελεύσονται. 'Α. κωπηθήσονται.²²
21. הָיָה יְצִי. *Leones juvenes turgent ad praedam.* Ο. σκύμνοι ὠρούμενοι ἀρπάσαι. Σ. λέοντες ἀλοθρεύοντες βρυχώμενοι περὶ θήρας.²³
22. יָרָח. *Oritur sol, evanescunt.* Ο. ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, καὶ συναχθήσονται (Σ. ὑποχωρήσουσι²⁴). Σ. ἐν ἀνατολαῖς ἡλίου συσταλήσονται.²⁵
24. הָיָה יְצִי. *Possessionibus tuis.* Ο. τῆς κτίσεώς σου. Οἱ ἄλλοι τῆς κτήσεώς σου.²⁶
25. מְבֹאָה. *Magnum et spatiosum duabus manibus (in utramque partem).* Ο. ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος ✕ χερσίν. 'Α. (ἡ μεγάλη) καὶ πλατεῖα χερσίν. Οἱ λοιποὶ ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν.²⁷
26. הָיָה יְצִי. *Eunt.* Ο. διαπορεύονται. 'Α. περιπατεῖ.²⁸

¹⁴ Euseb., Theodoret. Nihil. affert: V et VI edit. et Σ. τοῦ κυρίου. Θ. 'Α. τοῦ πεδίου κυρίου. "Nescio quid sibi velit Coislin., qui ad vocem τοῦ πεδίου notat in margine: Ο. 'Α. Σ. Θ. Ε'. Σ. τοῦ ἰσχυροῦ."—Montef. Proculdubio legendum τοῦ κυρίου. ¹⁵ Euseb., Theodoret., et, omisso ἐκεῖ, Nihil. Syrus affert: 'Α. ἐρωδιῶ ἐλάται οἶκος αὐτοῦ (הָיָה יְצִי). Idem notat: "Ελάται arbores sunt excelsae." ¹⁶ Theodoret., Nihil. (qui βόρατ exhibet). Cf. Hex. ad Cant. Cant. i. 17. Jesai. lx. 13. Montef. pro ὅπου edidit ἐκεῖ, nescio an ex duobus quos appellat Regiis. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 65: "Pro herodio, quod in Hebraeo dicitur ASIDA, Symmachus ἱερῶα [al. ἰκτῖνον] id est, *milvum* interpretatus est... Unde et Sexta editio manifestius interpretata est: *milvum cupressi ad nidificandum*. Pro *abietibus* autem et *cupressis* in Hebraeo ponitur BARUSIM, quod magis *abietes* quam *cupressos* significat." ¹⁷ Syro-hex. הָיָה יְצִי. Ad הָיָה cf. ad Psal. cxix. 4. Montef. affert: "Ἄλλος ἢ ἀρκευθος." ¹⁸ Hieron. ut supra. Montef. affert: "Ἄλλος αἱ κυπάρισσοι." ¹⁹ Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. τοῖς χ. καὶ τοῖς λ. (חַרְשֵׁי הַרְשֵׁי), ut apud S. Chrysost. Opp. T. IX, p. 727 D ante nos edebatur. ²⁰ Vat. Hieron. vero ibid.: "Petra refugium herinaceis. Pro quo in Hebraeo positum est SPHANIM, et omnes χοιρογρυλλίοις voce simili

transulerunt, exceptis LXX, qui *leporos* interpretati sunt." ²¹ Syro-hex. + אֲדַע מְבֹאָה. Hieron. *monentur*. et Bar Hebr. + אֲדַע מְבֹאָה. Hieron. *monentur*. ²² Syro-hex. הָיָה יְצִי. Cf. ad Psal. xc. 13. ²³ Nihil. ²⁴ Syro-hex. + אֲדַע מְבֹאָה. Ad vocab. אֲדַע, quod Bugatus *congregabuntur*, nos *syntalēsantur*, de feris metu se ad lustra sua subtrahentibus, vertimus, cf. quae ad Psal. lxxii. 21 disputavimus. Nam illud pro *υποχωρήσουσι* Syrum posuisse non facile crediderimus. ²⁵ "Apud Theodoret. in textu legitur *κτίσεως*, in explanatione autem, οἱ δὲ ἄλλοι ἐρμηνεύται *κτίσεως τεθείκασιν*; et videtur altero loco legendum *κτίσεως*, altero *κτήσεως*."—Nobil. ²⁶ Hieron. ibid.: "Dicitis in Graeco *manibus* non haberi, et ego novi; sed ex Hebraico et Theodotionis editione in LXX sub asterisco additum est. Denique et in Hebraeo ita scriptum, ZE HAIAM GADOL VARAB IDAIM, quod Aquila sic interpretatus est, *αὐτὴ καὶ πλατεῖα χερσίν*; et omnes interpp. *αὐτὴ ἢ θάλασσα ἢ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος χερσίν*." Sic edidit Vallarsius, notans vocem *αὐτὴν* pro amplo et spatiose loco apud Graecos bonae notae scriptores usurpatam inveniri. Quod nobis quidem non satisfacit; immo potius crediderimus *αὐτὴ* ex *μεγάλη*, quod pro *λίτῃ* non potuit non ponere hic interpres, ortum esse. ²⁷ Nobil., Vat.

- 26. לַיְיָתָן. *Leviathan*. Ο΄ δράκων. ᾿Α. Λευιαν.²⁰
 וְיִשְׂרָאֵל. *Iudere in eo (mari)*. Ο΄. ἐμπαί-
 ζειν αὐτῷ (᾿Α. Σ. αὐτῷ²⁰).
- 28. וְיִשְׂרָאֵל. *Aperis manum tuam,*
saturantur bono. Ο΄. ἀνοίξαντος δέ σου τὴν
 χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλησθήσονται χρηστότη-
 τος. ᾿Α. ἀνοίξεις χεῖρά σου, ἐμπλησθήσονται
 ἀγαθοῦ. Σ. ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρά σου, χορ-
 τασθήσονται ἀγαθῶν. Θ. ἀνοίξαντός σου τὴν
 χεῖρα, πλησθήσονται ἀγαθοσύνης. ᾿Η Σ΄ μόνη
 καὶ οἱ Ο΄. τὰ σύμπαντα.³¹
- 34. יְיָ. *Carmen meum*. Ο΄. ἡ διαλογή μου.
 ᾿Α. ὁμιλία μου. Σ. ἡ διάλεξις μου.³²

PSALM. CIV (Hebr. cv).

- 1. וְיִשְׂרָאֵל. *Invocate nomen ejus*. Ο΄. καὶ
 ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Σ. κηρύσσετε...¹
 ᾿Ετερος ἑρμηνευτῆς καὶ ἐπικαλεῖσθε ἐν ὄν-
 ματι αὐτοῦ.²
- 3. וְיִשְׂרָאֵל. *Gloriamini*. Ο΄. ἐπαινείσθε. ᾿Α. καυ-
 χᾶσθε.³
- 5. וְיִשְׂרָאֵל. *Judicia*. Ο΄. τὰ κρίματα. ᾿Αλλος
 ἀκριβάσματα. ᾿Αλλος προστάγματα.⁴
- 6. וְיִשְׂרָאֵל. *Servi ejus*. Ο΄. δοῦλοι αὐτοῦ. ᾿Α. Σ.
 δοῦλου αὐτοῦ.⁵
- 8. וְיִשְׂרָאֵל. *Ad mille generationes*. Ο΄. εἰς

- χιλίας γενεάς. ᾿Α. εἰς χιλιάδα γενεῶν.⁶
- 16. וְיִשְׂרָאֵל. *Omnem baculum (fulturam)*
rapis. Ο΄. πᾶν στήριγμα ἄρτου. ᾿Α. Σ. πᾶσαν
 βακτηρίαν ἄρτου.⁷
- 18. וְיִשְׂרָאֵל. *In ferrum ingressa est*
anima ejus. Ο΄. σίδηρον διήλθεν ἡ ψυχὴ
 αὐτοῦ. Σ. εἰς σίδηρον ἤλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.⁸
- 20. וְיִשְׂרָאֵל. *Dominator populorum*. Ο΄. ἄρ-
 χων λαῶν (alia exempl. λαῶν⁹). ᾿Α. Σ. ὁμοίως
 τοῖς Ο΄. Θ. λαῶν.¹⁰
- 22. וְיִשְׂרָאֵל. *Ad vincendum principes*
ejus pro anima (libidine) sua. Ο΄. τοῦ παι-
 δεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν. ᾿Α.
 τοῦ δῆσαι ἄρχοντας αὐτοῦ κατὰ ψυχὴν αὐτοῦ.¹¹
- 27. וְיִשְׂרָאֵל. *Fecerunt inter eos*. Ο΄. ἔθετο ἐν
 αὐτοῖς. ᾿Α. Σ. ἐποίησαν ἐν αὐτοῖς.¹²
- 28. וְיִשְׂרָאֵל. *Et non restiterunt verbis*
ejus. Ο΄. καὶ (alia exempl. ὅτι) παρεπύκρναν
 τοὺς λόγους αὐτοῦ.¹³ ᾿Α. καὶ οὐ προσήρισαν
 τοῖς λόγοις αὐτοῦ.¹⁴ Σ. καὶ οὐκ ἠπειθήσαν...
 Θ. Ἐ΄. καὶ οὐ παρεπύκρναν... Σ΄. ὁμοίως
 τοῖς Ο΄.¹⁵
- 29. וְיִשְׂרָאֵל. *Et occidit*. Ο΄. καὶ ἀπέκτεινε. ᾿Α.
 Σ. καὶ ἐθανάτωσε. Θ. Σ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.¹⁶
- 31. וְיִשְׂרָאֵל. *Musca canina*. Ο΄. κυνόμυια. ᾿Α. πάμ-
 μικτος.¹⁷
- 34. וְיִשְׂרָאֵל. *Et locusta, et non erat*

²⁰ Syro-hex. + *לויאן*. ³⁰ Agellius. ³¹ Nobil.,
 Vat. Montef. perperam exscripsit: Σ. Θ. ἀνοίξαντός σου τὴν
 χ. πλησθήσονται ἀγαθοσύνης. ³² Sic Theodoret., non, ut
 Montef. negligenter exscripsit: ᾿Α. ὁμιλία μου. Σ. διαλογή
 μου. Syrus affert: + *לויאן* .ו. + *לויאן* .ו. Cf. ad Psal.
 cxli. 3. (Syr. *לויאן* ponitur pro μελέτη Psal. xviii. 13.
 xxxviii. 4; pro ἀδελφία Psal. liv. 2; nusquam alias, quod
 sciamus, pro διάλεξις.)
 PSALM. CIV. ¹ Euseb., Theodoret., Nobil. ² Euseb.
³ Euseb., Theodoret., Nobil. Syro-hex. + *לויאן* .ו. ⁴
⁵ Coislín. unus. Cf. ad Psal. xxxv. 7. ⁶ Syro-hex. *לויאן* .ו.
⁷ Idem: *לויאן* .ו. ⁸ Idem: *לויאן* .ו. ⁹ Idem: *לויאן* .ו.
¹⁰ Idem: *לויאן* .ו. ¹¹ Idem: *לויאן* .ו. Idem *לויאן*
 explicat *לויאן*, quod pro βακτηρία ponitur 4 Reg. iv. 29.

Montef. ex uno affert: ᾿Αλλος βακτηρίαν. ⁸ "Reg. unus,
 Theodoretus, et Drusius [Nobil.]"—Montef. In textu
 Theodoreti legitur διήλθεν. ⁹ Sic Comp., Ald., Theo-
 doret., Syro-hex., alii. ¹⁰ Nobil. ¹¹ Syro-hex. *לויאן* .ו.
¹² Idem: *לויאן* .ו. ¹³ Syro-hex. in textu, καὶ οὐ
 παρεπύκρναν. Idem in marg. sine titulo: καὶ οὐ παρεπύκρ-
 ναν (וְיִשְׂרָאֵל לויאן) τοὺς λ. αὐτοῦ. ¹⁴ Syro-hex. *לויאן* .ו.
¹⁵ Coislín. habent: ᾿Α. καὶ οὐ προσήρισαν. ¹⁶ Nobil.,
 Coislín. ¹⁷ Hieron. in Epist. ad Sun. et
 Fret. 86. Syro-hex. *לויאן* .ו. Cf. ad Psal.
 lxxvii. 45, ubi *לויאן* .ו. πᾶν μικτὸν, deteriore scriptu-
 ram πάνμικτον sistit.

numerus. Ο' και βρουχος ου ουκ ην αριθμος.
Σ. και κἀμψη ης ουκ ην αριθμος.¹⁸

35. פִּרְיֵי אֲדָמָתָם. *Et comedit fructum terrae eorum.* Ο' και κατέφαγε (alia exempl. add. πάντα¹⁹) τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν. 'Α. και ἔφαγον καρπούς χθονὸς αὐτῶν. Σ. και ἔξέφαγον πᾶν γέννημα τῆς χώρας αὐτῶν. Θ. και κατέφαγον τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν.²⁰
36. אֲנִיִּים לְכָל־אֲנִיִּים. *Primitias omnis roboris eorum.* Ο' ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν. Σ. πρωτεῖον πάσης δυνάμεως αὐτῶν.²¹
40. וָיָבֵא. *Et adduxit.* Ο' και ἤλθεν. 'Α. (και) ἤγαγεν. Σ. (και) ἤνεγκεν.²²
45. קָיָה. *Statuta ejus.* Ο' τὰ δικαιώματα αὐτοῦ. 'Αλλος τὰ προστάγματα αὐτοῦ.²³

PSALM. CV (Hebr. cvi).

1. בְּיָשׁוּב. *Quia bonus.* Ο' ὅτι χρηστός. Οἱ πάντες· ὅτι ἀγαθός.¹
3. עָשָׂה צְדָקָה. *Qui facit justitiam.* Ο' και ποιῶντες δικαιοσύνην. 'Αλλος ποιῶντες ἐλεημοσύνην.²
4. זְכַרְנִי. *Memento mei.* Ο' μνήσθητι ἡμῶν. 'Α. Σ. Θ. Ε'. Σ'. ὁμοίως τοῖς Ο'.³
- בְּיִשׁוּעָתָה. *Cum auxilio tuo.* Ο' ἐν τῷ σωτηρίῳ σου. Σ. Θ. ἐν τῇ σωτηρίᾳ σου.⁴

7. בְּרַחֲמֶיךָ. *Beneficiorum tuorum.* Ο' τοῦ ἐλέους σου. 'Α. χάριτός σου.⁵
- וַיִּמְרוּ עַל־בְּיַם־הַיָּם. *Et contumaces fuerunt ad mare, in mari algoso.* Ο' και παρεπικραναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ. 'Α. (και) προσήρισαν ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. Σ. και παρώργισαν ἐν τῇ θαλάσῃ τῇ ἐρυθρᾷ. Ε'. και παρεπικραναν ἐπὶ θαλάσσης, θαλάσῃ ἐρυθρᾷ.⁶
11. וַיִּכְסֹּוּ. *Et operuerunt.* Ο' ἐκάλυψεν. 'Αλλος ἐσκέπασεν. 'Αλλος κατεπόντισεν.⁷
14. בְּיַשְׁוּבוֹ. *In deserto.* Ο' ἐν ἀνύδρῳ. Σ. ἐν τῇ ἀοικίῳ.⁸
15. מַצִּיחַ. *Maciem.* Ο' πλησμονήν. 'Α. ἐν ἰρημνότητι.⁹ Σ. ἀτροφίαν.¹⁰
16. וַיִּקְנְאוּ. *Et inviderunt.* Ο' και παρώργισαν. 'Α. Σ. Ε'. και παρεζήλωσαν.¹¹
19. לְמִסְכָּה. *Simulacro fuso.* Ο' τῷ γλυπτῷ. 'Α. Σ. τῷ χωνευτῷ.¹²
23. בְּרִפְצָה. *In ruptura (muri).* Ο' ἐν τῇ θραύσει. 'Α. Σ. ἐν τῇ διακοπῇ.¹³
29. בְּעִשְׂוֵי־לֵבָבָם. *In facinoribus suis.* Ο' ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. 'Α. Σ. ἐν ταῖς καταφρονησίαις αὐτῶν.¹⁴
30. וַיִּפְסֹּל. *Et iudicium exercuit.* Ο' και ἐξίλασατο. 'Α. και διέστειλεν.¹⁵ 'Αλλος και ἐξενμερίσατο.¹⁶

¹⁸ Syro-hex. + *וְכָל־אֲנִיִּים* *et omnes*. Cf. ad Psal. lxxvii. 51. ¹⁹ Sic Comp., Ald., Theodoret., Syro-hex., Cod. Alex., alii. Psalt. Gall. habet: * *et comedit*: + *omnem*: *fructum terrae eorum*. ²⁰ Nobil. ²¹ Syro-hex. *אֲנִיִּים*. ²² Reg. unus. ²³ Cnisl. unus. Cf. ad v. 5.

PSALM. CV. ¹ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 67: "In Hebraeo ita scriptum est, CHI ΤΟΝ, quod omnes voce simili transtulerunt, *quia bonus*. Ex quo perspicuum est, quod *χρηστός*, *bonus* [non *ευαίς*] intelligitur." Unde Montef. perverse edidit: Οἱ πάντες· ὅτι χρηστός. Cf. ad Psal. cxviii. 68. ² "Reg. unus ex Chrysostomo."—Montef. Cf. ad Psal. xxx. 2. ³ Nobil. ⁴ Vat. ⁵ Syro-hex. *וְכָל־אֲנִיִּים*. ⁶ Cod. 264, quem ad litteram exscripsimus, nisi quod ad Aquilam *προσήρισαν* habet.

Syro-hex. Aquilae continuat: + *וְכָל־אֲנִיִּים*. Cf. ad Psal. civ. 28. Montef. ex Coisl. affert: "Αλλος και προσήρισαν. 'Αλλος και ἐπιλοικήσαν [cf. ad Psal. lxxvii. 17]; itemque vv. 33, 43. In Psalt. Gall. legitur: *Et irritaverunt ascendentes in mare: mare rubrum*. ⁷ Coisl. idem. ⁸ Syro-hex. + *וְכָל־אֲנִיִּים*. Cf. ad Psal. lxxvii. 8. ⁹ Syro-hex. + *וְכָל־אֲנִיִּים*. Cf. nos ad Psal. lxxxvii. 10. ¹⁰ Idem: + *וְכָל־אֲנִיִּים*. ¹¹ Idem: + *וְכָל־אֲנִיִּים*. ¹² Idem: + *וְכָל־אֲנִיִּים*. ¹³ Idem: + *וְכָל־אֲנִיִּים*. ¹⁴ Idem: + *וְכָל־אֲנִיִּים*. Pro *וְכָל־אֲנִיִּים*, *opus*, interpretes vertisse videntur *εργον*, *praevaricatio*. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xiv. 13. ¹⁵ Syro-hex. + *וְכָל־אֲנִיִּים*, cum scholio: "Hoc est, *divisus est, habitavit* (*וְכָל־אֲנִיִּים*)." Idem scholium repetitur ad v. 33, ubi pro Graeco, και διέστειλεν, in Syro-hex. est *וְכָל־אֲנִיִּים*. ¹⁶ Montef.

- 30. **הַמַּגָּפָה**. *Plaga*. Ο΄ ἡ θραύσις. Σ. ἡ πληγή.¹⁷
- 33. **וַיִּבְטֵחַ בְּשִׁפְתָיו**. *Et temere locutus est labiis suis*. Ο΄ καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ. ᾿Α. (καὶ) διέκρινεν ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ.¹⁸ Σ. . . διαστολὴν ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ.¹⁹ Θ. Ε΄. Σ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.²⁰
- 38. **וַתִּחַתֵּן הָאֲרֶזֶת**. *Et polluta est terra sanguine*. Ο΄ καὶ ἐφρονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασιν. ᾿Α. καὶ incidit in furorem ἡ γῆ ἐν αἵμασιν.²¹

PSALM. CVI (Hebr. cvii).

- 2. **גָּאֲלוּ יְהוָה**. *Redempti a Jova*. Ο΄ οἱ λευκωμένοι ὑπὸ κυρίου. ᾿Α. οἱ ἀγχιουθενίτες τῷ κυρίῳ.¹
- 4. **בְּיַמֵּי**. *In deserto*. Ο΄ ἐν ἀνύδρῳ. ᾿Α. Σ. ἐν ἀβάτῳ.²
- 8. **וַיִּבְנֶי לְבָנֵי אָדָם**. *Et mirabilia ejus in filios hominum*. Ο΄ καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Σ. καὶ τὰ τεράστια αὐτοῦ τὰ εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.³
- 9. **נִשְׁפָּתָא אַוִּידָמָא**. *Animam avidam*. Ο΄ ψυχὴν κενήν. Σ. (ψυχὴν) διψῶσαν.⁴
- 10. **וַיִּצְלֵמוֹת**. *Et umbra mortis*. Ο΄ καὶ σκιᾶ θανάτου. ᾿Α. Σ. Θ. Σ΄. καὶ σκιᾶς . . . Ε΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄.⁵
- 11. **וַיִּסְרֹבּוּ**. *Spreverunt*. Ο΄ παρώξυναν. ᾿Α. δι-σπραῖν.⁶

- 12. **וַיִּשְׁלַח**. *Corruerunt*. Ο΄ ἠσθένησαν. ᾿Α. ἐσκανδαλώθησαν.⁷
- 15. **וַיִּבְנֶי לְבָנֵי אָדָם**. *Et mirabilia ejus in filios hominum*. Ο΄ καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Σ. καὶ τὰ τεράστια αὐτοῦ τὰ εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.⁸
- 17. **וַיִּשְׁלַח**. *Stulti propter viam improbitatis eorum, et propter pravitates eorum afflicti sunt*. Ο΄ ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας αὐτῶν διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησαν. ᾿Α. Ε΄. ἀφροσες ἐξ ὁδοῦ ἀθεσίας αὐτῶν, καὶ ἐξ ἀνομίας αὐτῶν ἐκουχλήθησαν.⁹
- 22. **וַיִּזְבְּחוּ**. *Et sacrificent sacrificia gratiarum actionis*. Ο΄ καὶ θυσάτωσαν αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως. ᾿Α. καὶ θυσάτωσαν θυσίαν εὐχαριστίας.¹⁰
- 23. **וַיִּשְׁלַח**. *In mare*. ᾿Α. Θ. Ε΄. Σ΄. ὁμοίως τοῖς Ο΄, εἰς θάλασσαν.¹¹
- 29. **וַיִּשְׁבֹּת**. *Subsistere fecit procellam in silentium*. Ο΄ καὶ ἐπέταξε τῇ καταγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὐραν. ᾿Ο΄ Ἐβραῖος ἔστησε τὴν καταγίδα αὐτοῦ . . .¹² ᾿Α. ἀναστήσει λαίλαπα εἰς αὐραν. Σ. στήσαντος αὐτοῦ τὴν καταγίδα εἰς γαλήνην. Θ. καὶ ἔστησε τὴν καταγίδα αὐτῶν εἰς αὐραν.¹³
- 32. **וַיִּשְׁבֹּת**. *Et extollant eum in coetu populi*. Ο΄ ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ. Σ. ὑψωσάτωσαν αὐτὸν διὰ λόγων . . .¹⁴

ex Corderio edidit: ᾿Α. ἐξενμνίσαστο. Sed eandem lectionem Colb. σιχηρῶς scriptus sine nomine affert. ¹⁷ Theodoret., Nobil., Regii duo. ¹⁸ Reg. unus. Nobil., Vat.: ᾿Α. διέκρινεν. ¹⁹ Montef. ex eodem Regio edidit: Σ. διαστολὴν κ.τ.έ. "Scripserat sine dubio διέστειλεν, ut LXX habent, aut ἔδωκε [potius ἐποίησε] διαστολὴν."—Schleusner. ²⁰ Vat. ²¹ Syro-hex. **וַיִּחַתֵּן הָאֲרֶזֶת**. Cf. Hex. ad Mic. iv. 11, ubi pro Hebr. **וַיִּחַתֵּן** Syrus noster Aquilae tribuit **וַיִּחַתֵּן**. Iunni videtur Graeca vox *θυμπετείν*, vel simile monstrum.

PSALM. CVI. ¹ Syro-hex. **וַיִּשְׁבֹּת**. ² Idem: **וַיִּשְׁבֹּת**. ³ Theodoret., Reg. unus. Nobil. affert: Σ. καὶ τὰ τεράστια.

⁴ Syro-hex. **וַיִּשְׁבֹּת**. ⁵ Vat. ⁶ Syro-hex. **וַיִּשְׁבֹּת**. ⁷ Idem: **וַיִּשְׁבֹּת**. Cf. Hex. ad Psal. ix. 24. Prov. i. 30. ⁸ Idem: **וַיִּשְׁבֹּת**. Cf. ad Psal. xxvi. 2. ⁹ Idem: **וַיִּשְׁבֹּת**. Symmachi, non Aquilae, est lectio. Cf. ad v. 8. ¹⁰ Syro-hex. **וַיִּשְׁבֹּת**. ¹¹ Idem: **וַיִּשְׁבֹּת**. ¹² Didymus Alex. apud Montef., et Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 281. Theodoret. affert: ᾿Α. θυσίαν εὐχαριστίας. Nobil.: ᾿Α. εὐχαριστίας. ¹³ Vat. ¹⁴ Syro-hex. **וַיִּשְׁבֹּת**. Nobil. affert: Σ. εἰς γαλήνην (**וַיִּשְׁבֹּת**). ¹⁵ Syro-hex. **וַיִּשְׁבֹּת**.

34. **לְמַלְאֲכָהּ**. *In terram balsam.* Ο. *eis ἄλμην.*
'A. Σ. *eis ἄλμυρίδα.*¹⁵
36. **וַיִּבְנוּ**. *Et fundaverunt.* Ο. *καὶ συνεστήσαντο.* Σ. *καὶ φικοδόμησαν.*¹⁶
וְיָרְעוּ. *Urbem.* Ο. *πόλεις.* 'A. Σ. Ο. *πόλιν.*¹⁷
38. **וְיִמְעַץ**. *Non timet.* Ο. *οὐκ ἐσμικρυνε.*
*Alia exempl. οὐκ ἐσμικρύνθη.*¹⁸ 'A. *οὐκ ὀλιγώσει.* Σ. *οὐκ ὀλίγα ἐποίησεν.* Θ. *ὁμοίως τοῖς Ο'.*¹⁹
39. **וְיִמְעַץ** **וְיִמְעַץ** **וְיִמְעַץ** **וְיִמְעַץ**. *Et minuti sunt et depressi propter vexationem malam et maerorem.* Ο. *καὶ ὀλιγώθησαν καὶ ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κακῶν καὶ ὀδύνης.* Σ. *(καὶ) ὀλιγώθησαν καὶ κατεφθάρησαν ἀπὸ συνοχῆς κακῆς καὶ ταλαιπωρίας.*²⁰
40. **וְיִמְעַץ** **וְיִמְעַץ** **וְיִמְעַץ**. *Et oberrare fecit eos in vastitate ubi non est via.* Ο. *καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὀδῶ.* 'A. Σ. *καὶ πλανήσει αὐτοὺς . . .*²¹ Σ. *καὶ πλανήσει αὐτοὺς ἐν ματαιότητι δι' ἀνοδίας.*²²
41. **וְיִמְעַץ** **וְיִמְעַץ** **וְיִמְעַץ**. *Et tutum praestitit miserum ab afflictione.* Ο. *καὶ ἐβοήθησε πένητι ἐκ πτωχείας.* 'A. *καὶ ὑπερεπαρεῖ πτωχὸν ἐκ*

*πενίας.*²³ Σ. *καὶ ὀχυρώσει πένητα ἀπὸ κακώσεως.*²⁴

41. **וַיַּעַשׂ** **וַיַּעַשׂ** **וַיַּעַשׂ**. *Et fecit sicut gregem familias.* Ο. *καὶ ἔθετο ὡς πρόβατα πατριάς.* 'A. *καὶ θήσει ὡς ποίμνιον συγγενείας.*²⁵ Σ. *καὶ τάξει ὡς ποίμνην συγγενείας.*²⁶

PSALM. CVII (Hebr. cviii).

1. **שִׁיר** **מְזִמֹּר** **לְדָוִד**. *Carmen cantici Davidi.* Ο. *ῥοδὴ ψαλμοῦ τῷ Δαυίδ.* 'A. Σ. Θ. *ῥοδὴ ψαλμοῦ (Ἄ. μελοδήματος) τῷ Δαυίδ.*¹
9. **קִרְיָתִי**. *Legislator meus.* Ο. *βασιλεύς μου.* 'A. *definitor meus.*²
10. **מִוֶּאֱבָר** **סִיר** **לְמִוֶּאֱבָר**. *Moab olla lotionis meae.* Ο. *Μωάβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου.* 'A. Ε'. *Μωάβ λέβης τοῦ λουτροῦ μου.* Σ. *ἔσται ὁ Μωάβ λέβης ἀμεριμνίας μου.*³ Θ. *ὁμοίως τοῖς Ο'.*⁴
- עֲלֵי** **פְּלִשְׁתִּים** **וְעֲלֵי** **פְּלִשְׁתִּים**. *Super Philistaeam iudicabo.* Ο. *ἐμοὶ ἀλλοφύλοι ὑπετάγησαν.*⁵ 'A. *ἐπὶ Φυλιστιαίους συνεταίρισθῶμαι.* Ε'. *ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐντιμωθήσομαι.*⁶

¹⁵ Syro-hex. **לְמַלְאֲכָהּ**. Vid. Job. xxxix. 6 in Syro-hex. ¹⁶ Idem: **וַיִּבְנוּ**. ¹⁷ Nobil. Lectio-nem *πόλιν* quasi ex LXX affert Origen. Opp. T. IV, p. 400.

¹⁸ Sic Cod. 142. Syro-hex. **וְיִמְעַץ**. Psalt. Rom.: *non sunt minorata.* ¹⁹ Nobil. ²⁰ Idem. ²¹ Idem.

²² Montef. ex duobus Regiis [et Theodoret] affert: Σ. *καὶ πλανήσει αὐτοὺς ἐν ματαιότητι διανοίας.* In voce *διανοίας* mendum latet, quod tam ipsum Theodoretum quam editores ejus fugisse videtur. Collato tamen loco Job. xii. 24, ubi pro **וְיִמְעַץ** Hexapla Symmachn tribuunt δι' ἀνοδίας, etiam h. l. reponendum esse ἐν ματαιότητι δι' ἀνοδίας quivis videt. Neque aliter in suo apographo invenit Syrus, qui affert: **וְיִמְעַץ**. ²³ Theodoret., Nobil. Montef. ex "MSS." minus probabiliter affert: 'A. *καὶ ὑπερεπαρεῖ κ.τ.ε.* Cf. Hex. ad Psal. ix. 10. cxxxviii. 6. ²⁴ Euseb., Nobil. ²⁵ Euseb., Theodoret. ²⁶ Euseb. Nobil. affert: Σ. *καὶ τάξει ὡς ποίμνην τὰς συγγενείας.*

PSALM. CVII. ¹ Syro-hex. **וְעֲלֵי** **פְּלִשְׁתִּים**. ² Idem: **וְעֲלֵי** **פְּלִשְׁתִּים**. In loco parallelo Psal. lix. 9, necnon Jud. v. 14, pro eodem Hebraeo

Aquila ἀκριβοστάτης adhibet, quod cum Syr. **וְעֲלֵי** **פְּלִשְׁתִּים**, *definitor*, (δριστής?) vereor ut commutari possit. ³ Euseb.

Nobil. affert: 'A. *λουτροῦ μου.* Σ. *ἀμεριμνίας μου.* Syro-hex.: 'A. O. (sic) *τοῦ λουτροῦ μου* (**וְעֲלֵי** **פְּלִשְׁתִּים**). Σ. *ἀμεριμνία μου* (**וְעֲלֵי** **פְּלִשְׁתִּים**). Cf. ad Psal. lix. 10. ⁴ Nobil.

⁵ Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 69: "*Mihi alienigenae amici facti sunt.* Pro quo in Graeco invenisse vos dicitis, *υπετάγησαν*, hoc est, *subditi sunt.* Sed hoc in quinquagesimo nono scriptum est; in praesenti autem ita apud omnes invenimus translators, *ἐμοὶ ἀλλοφύλοι ἐφίλιασαν* [Nobil. notat: "S. vero Hieron. in Epist. ad Sun. legit, *ἐφιλώθησαν.* Atque in libro quodam manuscripto ad *υπετάγησαν* adjunctum est *ἐφίλιασαν.*" In quatuor edd. Erasmi habetur *ἐφιλώθησαν*; in tribus Mariani *ἐφιλώθησαν.* Tandem Martianeus *ἐφίλιασαν* edidit. In MS. Bodl. Canon. Pat. Lat. lxxxviii, scriba indoctus exaravit, *ἐμοὶ ἀλλοφύλοις φαιασαν*], id est, *amici facti sunt*; quod Hebraice dicitur **וְעֲלֵי** **פְּלִשְׁתִּים**." Cf. ad Psal. lix. 10.

⁶ Euseb., Colb. unus. Syrus vero affert: 'A. *συνεταιρισθήσαν* (**וְעֲלֵי** **פְּלִשְׁתִּים**). Pro **וְעֲלֵי** **פְּלִשְׁתִּים** legendum videtur

22. **לָלַל**. *Vulneratum est.* Ο'. τετάρακται. 'Α. τέτρωται (s. ἐκκεκέντηται).¹⁴
24. **וּבְשָׂרִי כָפַחַת מִשָּׁמֶן**. *Et caro mea deficit a pinguedine.* Ο'. καὶ ἡ σὰρξ μου ἠλλοιώθη δι' ἔλαιον. Σ. καὶ ἡ σὰρξ μου ἠλλοιώθη ἀπὸ (s. ὑπὸ) ἀνηλειψίας.¹⁵
31. **מִשָּׂפָתַי נִשְׁפָּטוּ**. *A dampnantibus animam ejus.* Ο'. ἐκ τῶν καταδιωκόντων ('Α. ἀπὸ κρινόντων. Σ. ἀπὸ τῶν κρινόντων. Θ. ἐκ διωκόντων. Ε'. ἐκ τῶν δικαζομένων. Σ'. ἐκ τῶν διωκόντων¹⁶) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. 'Α. Σ. ἀπὸ τῶν κρινόντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.¹⁷

PSALM. CIX (Hebr. cx).

1. **לְדָוִד**. *Domino meo.* Ο'. τῷ κυρίῳ μου. Σ. τῷ δεσπότῃ μου.¹
- שֵׁב לְיְמִינִי**. *Sede ad dextram meam.* Ο'. κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Σ. προσδόκησον τὴν δεξιάν μου.²
2. **יְהוָה בְּקֶרֶב אֲבִיבֵי**. *Dominare in medio inimicorum tuorum.* Ο'. κατακυριεύει ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου. 'Α. ἐπικράτει ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου. Σ. σὺ δὲ παιδεύει ἔνδον τοὺς ἐχθρούς σου. Ε'. κατακυριεύσον... Σ'. κατακυριεύσεις...³

- Θ. κατακυριεύσεις ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.⁴
3. **יָרַח בְּיוֹם בְּרִיחַ הַיָּמָע**. *Porubus tuus erit promptitudines (promptissimus) in die militiae tuae.* Ο'. μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου. 'Α. μετὰ σοῦ ἔκουσιασμοὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐπορίας σου.⁵ Σ. ὁ λαὸς σου ἡγεμονικοὶ ἐν ἡμέρᾳ τῆς ἰσχύος σου.⁶ Ε'. μετὰ σοῦ ἔκουσιασμοὶ ἐν ἡμέρᾳ δυνάμεώς σου.⁷
- שִׁקְרָהּ (s. בְּהַרְרֵיהֶּ) בְּהַרְרֵיהֶּ**. *In ornamentis (s. montibus) sanctitatis.* Ο'. ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. 'Α. ἐν διαπρεπέλαις ἡγιασμέναις.⁸ Σ. ἐν ὄρεσιν ἁγίοις.⁹ Θ. ἐν εὐπρεπέλᾳ ἁγίου.¹⁰ Ε'. ἐν δόξῃ ἁγίων.¹¹

- יָצָא מִלֶּבֶן הַבֶּטֶן מִלֶּבֶן הַבֶּטֶן**. *Ex utero aurorae tibi (procedit) ros juventutis tuae.* Ο'. ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε. 'Εβρ. *μηρὲμ μεσσαὰρ λακτὰλ ἱελεδεχέθ (ἱελεδεθέχ).*¹² 'Α. ἀπὸ μήτρας ἐξωρθρισμένης σοι δρόσος παιδιότητός σου.¹³ Σ. . . ὡς κατ' ὄρθρον σοι δρόσος ἡ νεότης σου.¹⁴ Θ. ἐκ μήτρας ἀπὸ πρῶτ' (σοι δρόσος) νεότητός σου.¹⁵ Ε'. ἐκ μήτρας ἀπὸ ὄρθρου σοι δρόσος ἡ νεότης σου.¹⁶ Σ'. ἐκ γαστρὸς ζητήσουσί σε, δρόσος νεανικότητός σου.¹⁷
4. **יְהוָה יָרַח וְלֹא יִהְיֶה עַבְדָּו**. *Juravit Jova, et non*

¹⁴ Syro-hex. + **יָרַח**. ¹⁵ Theodoret. (qui ἀνηλειψίας minus legitimam scripturam habet), Nobil. Hic autem ὑπὸ habet, quemadmodum Theodoret. juxta Cod. 1. Syro-hex. + **וּבְשָׂרִי כָפַחַת מִשָּׁמֶן**. ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Syro-hex. + **וּבְשָׂרִי כָפַחַת מִשָּׁמֶן**.

PSALM. CIX. ¹ Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 250: "Nota hac, quae est ex Eusebii Comment. p. 357 desumpta, augenda sunt Hexapla." Locus Eusebii ambiguus est, et Symmachi lectio incerta. Cf. ad Psal. lxxvii. 23. ² Syro-hex. + **שֵׁב לְיְמִינִי**. Cf. Hex. nostra ad Jerem. iii. 2. Hos. iii. 3. ³ Nobil., Vat. Syrus affert: 'Α. Σ. σὺ δὲ—ἐχθρούς σου (**וְלֹא יִהְיֶה עַבְדָּו**). ⁴ Vat. ⁵ Cod. 264, qui εὐπορίας habet. ⁶ Idem. Consentit Syro-hex. **וּבְשָׂרִי כָפַחַת מִשָּׁמֶן**. ⁷ Cod. 264. ⁸ Reg. unus, et Cod. 264, qui ἡγιασμένος habet. ⁹ Reg. idem, qui, teste Montefalconio, duplicem Symmachi versionem

habet, ἐν ὄρεσιν ἁγίοις, et ἐν δόξῃ ἁγίων. Sed Cod. 264 affert: Σ. ἐνόρες (sic) ἁγίοις. Ε'. ἐν δόξῃ ἁγίων. Denique Syro-hex. Symmacho continuat: **וְלֹא יִהְיֶה עַבְדָּו**. ¹⁰ Montef. ex Regio suo affert: Θ. Ε'. ἐν εὐπρεπέλᾳ ἁγίου. Chrysost.: "Ἐτερος: ἐν ἁγίου εὐπρεπέλᾳ." ¹¹ Cod. 264. Sic ἄλλος apud Chrysost. ¹² Epiphano. adv. Haeres. Lib. II (Opp. T. II, p. 611). ¹³ Epiphano., Euseb., Nobil., qui posterior legit ἐξωρθρισμένον. Agellius autem ex Eusebio nondum edito ἐξ ὄρθρου ἐξωρθρισμένον exscripsit. ¹⁴ Euseb., Nobil. Epiphano. vero: Σ. ὡς κατ' ὄρθρον δρόσου ἡ ν. σ. Syro-hex. Symmacho continuat: **וְלֹא יִהְיֶה עַבְדָּו**. ¹⁵ Epiphano. ¹⁶ Epiphano., Euseb., Nobil. (qui ἐπὶ ὄρθρου habet), Agell. (qui Septimae ascribit) ex Eusebio. Pro ἡ νεότης σου Euseb. editus habet νεότητός σου; Epiphanius, ἐν νεότητί σου. ¹⁷ Epiphano., ex quo Montef. male exscripsit νεανικότητος. Cf. ad Psal. ix. 1.

penitebit eum. Ο. ὄμοσε κύριος, καὶ οὐ μετα-
μεληθήσεται. Σ. διωμόσατο κύριος, καὶ οὐ
μεταμέλει.¹⁸

4. עַל־דְּבָרָתָי. Secundum rationem. Ο. κατὰ τὴν
τάξιν. 'Α. Σ. κατὰ λόγον.¹⁹

6. מְלֵאֵת גְּוִיִּים. Implebit (gentes) cadaveribus. Ο.
πληρώσει πτώματα. 'Α. Σ. . . ὡς φάραγγες.²⁰

PSALM. CX (Hebr. cxi).

1. הַלְלֵה. Laudate Jah. Ο. ἀλληλούϊα. Aliud
exempl. ἀλληλούϊα ÷ τῆς ἐπιστροφῆς 'Αγγαίου
καὶ Ζαχαρίου 4.¹

דִּבְסָ. In consessu. Ο. ἐν βουλῇ. 'Α. in sup-
plicatione.² Σ. ἐν ὁμιλίᾳ.³

2. לְכָל־הַדְּרֹשִׁים. Quaesita ab omnibus
diligentibus ea (s. secundum omnia desideria
eorum). Ο. ἐξεζητημένα ("Ἄλλος" ἐξηκριβω-
μένα, s. ἠκριβωμένα⁴) εἰς πάντα τὰ θελήματα
αὐτοῦ. 'Α. [et] scrutata ab omnibus qui com-
placuerunt sibi in iis.⁵ Σ. scrutata ἐν πάσῃ τῇ
χρείᾳ αὐτῶν.⁶

3. הִדְרֵה. Splendor et majestas est opus

ejus. Ο. ἐξομολόγησις καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ
ἔργον αὐτοῦ. Σ. ἔπαινος καὶ ἀξίωμα ἢ ἐργασία
αὐτοῦ.⁷

5. אִכְלֵת לֶחֶם. Cibum dedit timentibus eum.
Ο. τροφήν ('Α. Θ. θήραν⁸) ἔδωκε τοῖς φοβου-
μένοις αὐτόν. Σ. θήραν ἔδωκε τοῖς φοβουμέ-
νοις αὐτόν.⁹

יָדוּר. Memor erit in aeternum
foederis ejus. Ο. μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα
διαθήκης αὐτοῦ. Σ. μνημονεύων αἰωνίου συν-
θήκης αὐτοῦ.¹⁰

PSALM. CXI (Hebr. cxii).

1. הַלְלֵה. Ο. ἀλληλούϊα. Alia exempl. ἀλ-
ληλούϊα ÷ τῆς ἐπιστροφῆς 'Αγγαίου καὶ Ζα-
χαρίου 4.¹

דְּבָרָתָי. Praeceptis ejus delectatur
valde. Ο. ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει
σφόδρα. Σ. ὡς τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ θέλει σφόδρα.²

3. יָדוּר. Opes. Ο. δόξα. 'Α. Σ. ὑπαρξίς.³

יָדוּר. Justitia ejus. Ο. ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ.
"Ἐτερος" ἢ ἐλεημοσύνη αὐτοῦ.⁴

¹⁸ "Sic MSS. duo."—Montef. Aut scribendum, καὶ οὐ
μεταμελεῖ, quam formam Sym. admisisse videtur ad Hos.
xiv. 1; aut, quod magis placet, utroque loco supplendum
αὐτῷ. ¹⁹ Syro-hex. + { } ./. ²⁰ Idem:
+ { } ./. Hieron. vertit: implevit valles.
"Quidam auctor Graecus pro τῶνας videtur valles legisse,
puto quia sic aliquis interpres verterat, πληρώσει φάραγ-
γας."—Agell.

PSALM. CX. ¹ Sic Syro-hex. solus. Cf. ad Psal. cxi. 1.
² Syro-hex. + { } ./. (Fortasse ἐν ἱερείᾳ. Syr.
{ } ponitur pro ἱκέτης Psal. lxxiii. 23. Mal. iii. 14.
Pro ἱεσία (Prov. xviii. 23) et ἱετηρία (Job. xl. 22) aliam
formam { } adhibet Noster.) ³ Syro-hex. ./.
+ { } ./. Cf. ad Psal. liv. 15. lxxviii. 8. Brunsius ex
Bar Hebr. falsam scripturam { }, in numero, affert.
⁴ Chrysost.: "Ἄλλος" ἐξηκριβωμένα; et paulo post: Τί δέ
ἐστιν, ἐξεζητημένα κ.τ.έ.; "ἠκριβωμένα, φησὶ, καθότι καὶ ἕτερος
ἐρμηνευτὴς εἶπε, παρεσκευασμένα, ἀπηρτισμένα, κ.τ.έ. Ex quibus

male intellectis Montef. post Nobil. et Agell. affert: "Ἄλλος"
ἐξηκριβωμένα. "Ἄλλος" παρεσκευασμένα. ⁶ Bar Hebraeus
apud Parsons in Append. Brunsius ex eodem affert: ./.
{ }, parum probabiliter vertens, καὶ ἠκριβωμένα.
⁷ Syro-hex. + { } ./. ⁸ Sic
ἕτερος apud Chrysost. Non dubitanter Symmacho tribui-
mus, coll. Hex. ad Psal. xliv. 4. ⁹ Sic Montef. ex
Drusio et "MSS." ¹⁰ Theodoret. Nobil. affert: Σ.
θήραν. Syro-hex. et Bar Hebr.: 'Α. Σ. θήραν ({ }).
¹¹ Theodoret., et Colb. σαχηρῶς scriptus. Nobil. αἰώνιον
mendose legit.

PSALM. CXI. ¹ Sic Syro-hex., Psalt. Gall. et Rom., et
codd., quorum nonnulli ἐπιγραφῆς pro ἐπιστροφῆς habent.
² Syro-hex. + { } ./. ³ Idem:
+ { } ./. ⁴ Chrysost. Opp. T. V, p. 280 D:
"Ἐτερός φησιν" ἢ ἐλεημοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
"Ἦτοι τὴν ἀρετὴν τὴν καθόλου φησὶν ἐνταῦθα . . . ἢ, ὡς ἕτερος
ἐρμηνευτὴς εἶφη, τὴν φιλανθρωπίαν, τὸν ἔλεον λέγει. Haec non

5. **טוב-מיש הונן ומלכה יכליל דבריו במשפט.**

Felix est vir qui miseretur et mutuum dat, tuetur causas suas in iudicio. Ο. χρηστός ἀνὴρ ὁ οἰκτεῖρων καὶ κυχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει. Σ. ἀγαθὸς ἄνθρωπος χαριστικὸς καὶ κυχρῶν, οἰκονομῶν τὰ πράγματα αὐτοῦ μετὰ κρίσεως.⁵

7. **משמועה רעה לא יירא.** *Nuntium tristem non timebit.* Ο. ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται. Ἄ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁶ Ἄλλος ἀγγελίαν κακὴν οὐ φοβηθήσεται.⁷

נכון לבו בטף ביהיה. *Firmum est cor ejus, confidens Jonae.* Ο. ἐτοιμία ἢ καρδιά αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον. Σ. ἐδραία ἢ καρδιά αὐτοῦ, ἀμέριμνος ἐν κυρίῳ.⁸

PSALM. CXII (Hebr. cxiii).

1. **הללו עבדי יהוה הללו את-שם יהוה.** *Laudate, servi Jonae, laudate nomen Jonae.* Ο. αἰνεῖτε, παῖδες (Ἑβρ. ἀβδῆ. Ἄ. Σ. Θ. δούλοι. Ὁ Σύρος ὁμοίως¹), κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου. Ἄ. Σ. ὑμνεῖτε, δούλοι, κύριον, ὑμνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου.²

3. **עד-מבוא ע.** *Usque ad occasum ejus.* Ο. μέχρι δυσμῶν. Ἄ. Σ. καὶ μέχρι (s. ἕως) εἰσόδου αὐτοῦ.³

PSALM. CXIII (Hebr. cxiv, cxv).

1. **לע עמ.** *Ex populo barbare loquenti.* Ο. ἐκ λαοῦ βαρβάρου. Ἄ. ἀπὸ λαοῦ ἑτερογλώσσου. Σ. ἐκ λαοῦ ἀλλοφώνου.¹

2. **יהיה יהיה יהיה.** *Factus est Juda sanctitas ejus.* Ο. ἐγενήθη Ἰουδαία ἀγίασμα αὐτοῦ. Σ. ἐγενήθη Ἰουδαία εἰς ἀγίασμα αὐτοῦ.²

5. **היה.** *Quid tibi est.* Ο. τί σοι ἐστί.³

7. **מלפני הוהי ארץ.** *A facie Domini contremisce, terra.* Ο. ἀπὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη (Ἄ. Σ. ὠδύνησεν) ἡ γῆ. Ἄ. ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου ὠδύνησεν ἡ γῆ.⁴

8. **היה יהיה יהיה.** *Qui convertit turpem in stagnum aquarum.* Ο. τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας ὑδάτων. Σ. τοῦ μεταβαλόντος τὴν πέτραν εἰς ἕλος ὑδάτων.⁵

9 (Hebr. cxv. 1). **Θ.** ὁμοίως τοῖς Ο'. Παρὰ δὲ τοῖς λοιποῖς μόνους διήρηται ὁ ψαλμὸς, καὶ ἐπεεγράφητο ριθ'.⁶

יהיה. *Propter gratiam tuam.* Ο. ἐπὶ τῷ ἔλεει σου. Ἄλλος διὰ τὸ ἔλεός σου.⁷

12 (cxv. 4). **יהיה.** *Simulacra idolorum eorum.* Ο. τὰ εἰδωλα τῶν ἐθνῶν. Ἄ. διαπονήματα αὐτῶν.⁸

intellexit Montef., qui post Nobilium et Drusium affert: Ἄλλος ἑλεμιστὴν αὐτοῦ. Ἄλλος φιλανθρωπία αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Psal. cv. 3. ⁵ Reg. unus. Theodoret.: Σ. ἀγαθὸς χαριστικὸς κ.τ.έ., omisso ἄνθρωπος. Nobil.: Σ. ἀγαθὸς ἀνὴρ χαριστικὸς κ.τ.έ. Chrysost. affert: Ἐτερος οἰκονομῶν κ.τ.έ. Etiam Cod. 264: Σ. μετὰ κρίσεως. Non audiendus igitur Euthym. ad loc.: Ἡ εὐ διαθήσει τὰ κατ' αὐτὸν πράγματα μετὰ διακρίσεως· οὕτω γὰρ ὁ Σύμ. ἐξέδωκεν. ⁶ "Unus."

⁷ Chrysost. ⁸ Euseb., Nobil. Theodoret.: Σ. ἐδραία. PSALM. CXII. ¹ Theodoret. ² Euseb. ³ Syro-hex. **עד-מבוא ע.** Cf. ad Psal. xlix. 1.

PSALM. CXIII. ¹ Euseb. Syrus affert: Ἄ. Σ. ἑτερογλώσσου (יהיה). Pro ἀλλοφώνου minus probabiliter ἀλλοφύλου Symmacho tribuunt Agell., et Catena Parisiensis altera. ² Syro-hex. **יהיה.**

³ Asteriscus est in Psalt. Gall., qui affert: *Quid est x tibi*:. Mox pro καὶ σὺ (s. σοὶ) Syrus

in marg. affert: ἡ σοὶ. ⁴ Montef. affert: Ἄ. ὠδύνησάτω, notans: "Euseb. et codex unus habent ὠδύνησάτω. Drusius [Nobil.] ὠδύνησάτω. Alius mendose ὠδύνησάτω." Parsons: "Ἄ. ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ [leg. τοῦ κυρίου, s. κυρίου] ὠδύνησεν ἡ γῆ. Sic Cod. 264. Cod. 268 cum Hexaplis ὠδύνησάτω." Soloeecum ὠδύνησάτω nihil moramur. Eusebii locus est: Νῦν δὲ τὰ πᾶν στοιχεῖον τῆς γῆς κινεῖσθω καὶ σαλευέσθω, μᾶλλον δὲ, κατὰ τὸν Ἀκύλαν, ὠδύνησάτω. Unde utrum commentator iste ad Aquilam ὠδύνησάτω an ὠδύνησεν legerit, pro certo affirmari non potest. Nos quidem ὠδύνησεν praetulimus propter Syro-hex., qui affert: **יהיה.** ⁵ Syro-hex. **יהיה.** ⁶ Vat. Pro scriptura codicis dicitur, διήρηται correximus. ⁷ Chrysost. ⁸ Montef., qui Theodoretum testem falso appellat. Auctor est Drusius, qui ad Hieron. in Epist. XXXIV ad

22 (cxv. 14). **עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם.** *Super vos, super vos.* O'. **ἐφ' ὑμᾶς, ✕ ἐφ' ὑμᾶς.**⁹

24 (cxv. 16). **הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה.** *Caeli caelorum sunt Iovae.* O'. **ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυρίῳ.** Σ. **ὁ οὐρανὸς τοῦ κυρίου.**¹⁰

PSALM. CXIV (Hebr. cxvi 1-9).

4. **נַפְשִׁי מִלְּמַתְּ מַלְּמַתְּ יְהוָה יְהוָה.** *Obsecro, Jova, eripe animam meam.* O'. **ὦ, κύριε, ῥύσαι τὴν ψυχὴν μου.** 'A. **ὦ δὴ, κύριε, περίσωσον τὴν ψυχὴν μου.** Σ. **ἀξιῶ, κύριε, ἐξελού τὴν ψυχὴν μου.**¹

6. **יְהוָה יְהוָה לִי יְהוָה יְהוָה.** *Languidus eram, et me salvavit.* O'. **ἐταπεινώθην, καὶ ἔσωσέ με.** Σ. **ἠτόνησα, καὶ ἔσωσέ με.**²

9. **יְהוָה לִפְנֵי יְהוָה.** *Ambulabo coram Jova.* O'. **εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου.** 'A. Σ. **ἐμπεριπατήσω** (s. περιπατήσω) **πρὸ προσώπου κυρίου.** "Αλλος" **ἐμπροσθεν κυρίου.**³

PSALM. CXV (Hebr. cxvi. 10-19).¹

1 (cxvi. 10). **יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.** *Credidi, etiamsi*

*dicerem. O'. ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα. 'A. E'. ἐπίστευσα ὅτι λαλήσω.*²

1 (cxvi. 10). **יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.** *Ego afflictus sum valde. O'. ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφόδρα. Σ. ἐγὼ μέντοι ἐκακώθην σφόδρα.*³

2 (cxvi. 11). **יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.** *Ego dixi in trepidando me: Omnis homo mentitur. O'. ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρωπος ψεύσται. 'A. ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ θαμβεῖσθαί με, πᾶς ἄνθρωπος διάψευσμα.*⁴ Σ. **καὶ εἶπον ἀθμονῶν, πᾶς ἄνθρωπος διαψεύδεται.**⁵ Θ. **πᾶς ἄνθρωπος ἐκλείπει.**⁶ E'. **ἐκλείπει.**⁷

4 (cxvi. 13). **יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.** *Calicem salutis. O'. ποτήριον σωτηρίου. Σ. ὑπὲρ σωτηρίας.*⁸

5 (cxvi. 14). **יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.** *O'. ✕ τὰς εὐχάς μου—παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.*⁹

6 (cxvi. 15). **יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.** *Pretiosa. O'. τίμιος. "Ἐτερος ἐντιμος.*¹⁰

יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה. *Piis ejus. O'. τῶν ὁσίων αὐτοῦ. "Ἄλλος τῶν ἀγνῶν αὐτοῦ.*¹¹

7 (cxvi. 16). **יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה.** *Quia ego. O'. ✕ ὅτι ἐγώ.*¹²

Marcellam provocat: "Nam et in eo loco, ubi legimus, *Idola gentium etc.*, in Hebraeo habetur ASABEEM, quod Aquila interpretatur, *elaborationes esutum.*" Consentit Syro-hex., qui affert: **ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ.** Cf. ad Psal. xv. 4. cxvi. 2. ⁹ Sic cum aster. Psalt. Gall. Alterutrum **ἐφ' ὑμᾶς** deest in sex libris. ¹⁰ Syro-hex. **ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ.**

PSALM. CXIV. ¹ Chrysost: "Ἐτερος ἑρμηνευτής· ἀξιῶ δὴ (δὴ om. Nobil.) κύριε, κ. τ. ε. "Ἄλλος· ὦ δὴ, κύριε, κ. τ. ε. Hieron. in Epist. XX ad Damasum: "Symmachus igitur, qui in Psalmo cxvii cum omnium interpretatione consenserat... in Psalmo cxiv, ubi dicitur: *O Domine, libera animam meam*, interpretatus est: *Obsecro, Domine, libera animam meam.* Ubi autem LXX δ, et ille, *obsecro*, translulerunt, Aquila et ceteris editionibus δ δὴ interpretantibus, in Hebraeo scribitur, ANNA." Syrus affert: Σ. **ἀξιῶ, κύριε** (ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ). ² Theodoret. Syro-hex.: Σ. **ἠτόνησα** (ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ). Cf. ad Psal. lxxviii. 8. ³ Syro-hex **ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ** (ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ). Chrysost. affert: "Ἐτερος" **ἐμπροσθεν κυρίου.** "Ἄλλος" **ἐμπεριπατήσω.**

PSALM. CXV. ¹ Theodoret.: "Ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποὶ

ἑρμηνευταί, καὶ μέντοι καὶ ὁ Σύρος, τοῦτον τοῖς προτεταγμένοις συνάπτουσιν· καὶ γὰρ τῆς αὐτῆς ἔχεται διανοίας· καὶ τὸν ἔνατον διχῆ διελόντες, τῇ τῶνδε τῶν ψαλμῶν συναφῇ τὸν ἴσον ψαλμῶν φυλάττουσιν ἀριθμῶν. "In Breviario autem, quod Hieronymi nomine circumfertur, aliud habetur: *Hunc Psalmium Vita et Vita editio cum superioribus copulant; Symmachus vero et LXX interpretes dividunt.*"—Montef. ² Syro-hex. **ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ** (ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ). ³ Sic *ētepos* apud Chrysost. Euseb. et Reg. unus: Σ. **ἐκακώθην σφόδρα.** Nobil.: Σ. **ἐκακώθην.** ⁴ Theodoret. Montef. post Nobil. om. **με.** Syro-hex. bifariam affert: **ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ** (ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ). ⁵ Nobil. Sic *ētepos* apud Chrysost. Syro-hex.: Σ. **ἀθμονῶν** (ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ). ⁶ Nobil. ⁷ Syro-hex **ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ**. Montef. ad integram notam hexaplarem monet: "Has lectiones afferunt Reg. unus, et Theodoret., et Coislin. unus." ⁸ Syro-hex. ad haec, **ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ**, notat: **ⲁⲥⲁⲃⲉⲉⲙ**. ⁹ Sic sub aster. Psalt. Gall. Integer versus deest in Psalt. Rom., et Codd. III, 55, aliis; et posterior pars, *ἐναντίον—αὐτοῦ*, etiam in Syro-hex. ¹⁰ Chrysost. ¹¹ Coislin. unus. Cf. ad Psal. xi. 2. ¹² Psalt. Gall. Vocula **ὅτι** deest

PSALM. CXVII (Hebr. cxviii).

5. עָנַנִי בְּמִרְחֹב יָהּ. *Exaudivit me in amplo spatio Jah.* Ο. καὶ ἐπήκουσέ μου εἰς πλατυσμόν. Σ. καὶ ἐπήκουσέ μου εἰς εὐρυχωρίαν.¹
10. כִּי נִמְלְאוּ. *Quia excidam eos.* Ο. ✕: ὅτι ἠμυνάμην αὐτούς.² 'Α. ὅτι ἠμυνάμην αὐτούς.³ Σ. . διέθρυψα αὐτούς.⁴
11. סָבְרוּ סָבְרוּ. *Circumdederunt me, etiam circumdederunt me.* Ο. κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν με. Σ. ἐκύκλωσάν με, καὶ πάλιν περιεκύκλωσάν με.⁵
12. כְּעֵץ שֶׁנֶּאֱכָר. *Extincti sunt sicut ignis spinarum.* Ο. καὶ ἐξεκαύθησαν ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις. 'Α. Σ. καὶ ἀπεσβέσθησαν ὡς πῦρ ἀκανθῶν.⁶
14. עֵץ הַמָּרָה. *Robur meum et carmen est Jah.* Ο. ἰσχύς μου καὶ ἕμνησίς μου ὁ κύριος. Σ. κραταιώμά μου καὶ αἰνεσίς (s. εὐφημία) μου ὁ κύριος.⁷
15. יְמִין יְהוָה עָשָׂה חֵיל. *Dextera Jovae facit fortitudinem.* Ο. ✕: δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν.⁸
16. רִמְמָה. *Exaltata.* Ο. ὑψώσέ με. 'Αλλος ἰψίστη.⁹
22. לְרִאשׁוֹ. *In caput anguli.* Ο. εἰς κεφα-

λήν γωνίας. Σ. ἀκρογωνιαῖος.¹⁰

23. הָיָה הַיּוֹנָה הַזֶּה מִיּוֹנָה. *A Jona factum est hoc, ipsum est mirabile in oculis nostris.* Ο. παρὰ κυρίου ἐγένετο ✕ αὕτη.¹¹ καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. 'Α. . αὕτη ἐστὶ θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Σ. παρὰ κυρίου ἐγένετο τοῦτο, αὐτὸ παράδοξον ἐφάνη ἡμῖν.¹²
25. הָיָה הַיּוֹנָה הַזֶּה מִיּוֹנָה. *Obsecro, Jona, salva nunc; obsecro, Jona, prospera nunc.* Ο. ὦ, κύριε, σῶσον δὴ ὦ, κύριε, εὐδώσον δὴ. 'Εβρ. ἀννὰ ἀδωνάτ ὠσιννά ἀννὰ ἀδωνάτ ἀσλιαννά.¹³ 'Α. Σ. Θ. Ε'. ὦ δὴ, κύριε, σῶσον δὴ ὦ δὴ, κύριε, εὐδώσον δὴ. Σ'. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁴
26. בְּרִיךְ הוּא הַיּוֹנָה. *Benedictus qui venit in nomine Jovae.* Ο. 'Α. Σ. Θ. Ε'. Σ'. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.¹⁵ 'Εβρ. βαρούχ ἀββὰ βσαιμ ἀδωνάτ.¹⁶
27. הָיָה הַיּוֹנָה הַזֶּה מִיּוֹנָה. *Ligate festum (victimam) funibus usque ad cornua altaris.* Ο. συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. 'Εβρ. ἀσρού ἀγ βααβεθθίμ. . .¹⁷ 'Α. δήσατε ἑορτὴν ἐν πιμελέσιν. . .¹⁸ Σ. συνδήσατε ἐν

in libris omnibus. Idem ad v. 8 sub asterisco affert clausulam, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου ἐπικαλέσομαι, quae in omnibus testibus legitur, excepto Psalt. Rom.

PSALM. CXVII. ¹ "Sic Reg. unus ex anonymo [fortasse ex Didymo. Vid. Mai. P.N.B., T. VII, P. II, p. 290]." —Montef. Cf. ad Psal. xvii. 20. In fine versiculi Psalt. Gall. addit: ✕ *Dominus*; in vitis libris Graecis. ² Psalt. Gall. Hierou. in Epist. ad Sun. et Fret. 74: "Dicitis, quia, in Graecis eodd. non inveniri; sed in Latinis sub asterisco legeudum est." ³ Catena Paris. ⁴ Nobil., Reg. unus. ⁵ Nobil. ex Theodoro. ⁶ Nobil. Syro-hex. affert: 'Α. καὶ ἐσβέσθησαν, s. ἀπεσβέσθησαν (حجج). ⁷ Syro-hex. ✕ *יְמִין יְהוָה עָשָׂה חֵיל*. ⁸ Sic sub aster. Psalt. Gall. ⁹ Syro-hex. sine titulo: ✕ *רִמְמָה*. ¹⁰ Theodoret., Nobil. Syro-hex. ✕ *לְרִאשׁוֹ*. ¹¹ Sic sub aster. Psalt. Gall. ¹² Nobil. affert: 'Α. παρὰ κυρίου — ἐφάνη ἡμῖν. Σ. αὕτη ἐστὶ — ἡμῶν. Nos nomina interpretum invertimus, suadente, seu potius jubente utri-

usque scriptoris indole. Nunc autem videmus, Didymum Alex. apud Mai. P. N. B., T. VII, P. II, p. 293 afferre: Σ. παρὰ κυρίου κ.τ.ε., umisso tamen in fine ἐφάνη. Ad ἐφάνη ἡμῖν cf. Hex. ad Psal. lxxii. 16. ¹³ Sic Montef. ex Origene in Matth. (Opp. T. III, p. 747).

¹⁴ Hieron. in Epist. XX ad Damasum: "In Hebraeo legitur, ANNA ADONAI OSIANNA, ANNA ADONAI ASLIANNA. . . Quod Aquila, Symmachus, Theodotiu et Quinta editio, ne quid in Latino mutare videamur, ita exprimunt: ὦ δὴ, κύριε κ.τ.ε. Sola Sexta editio cum iuterpretibus LXX ita congruit, ut ubi ceteri posuerunt ὦ δὴ, illi scripserint ὦ." ¹⁵ Hieron. ibid.

¹⁶ Origen. ibid. Hieron.: "BARUCH ARBA BASEM ADONAI." ¹⁷ Sic Montef. ex Corderio. Chrysost. affert: ἱσρού ἀγ βαὰδ ὀθθίμ. ¹⁸ Euseb., Nobil., Vat., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. affert: *יְמִין יְהוָה עָשָׂה חֵיל*.

✕ *יְמִין יְהוָה עָשָׂה חֵיל*, h. e. *ligate festum in funibus*; cum nota: "Funes appellat intestina pinguedine (חֵיל) vincta, et non habentis fimum."

πανηγύρει πυκάσματα ἕως τῶν κεράτων τοῦ
θυσιασθηρίου.¹⁹ Θ. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁰

28. Ο'. ÷ ἐξομολογήσομαι σοι, ὅτι ἐπήκουσάς μου,
καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν. Οὔτοι οἱ β'
στίχοι οὐκ ἔκειντο ἐν τῷ τετρασελίδῳ παρ'
οὔδενι, οὔτε παρὰ τοῖς Ο', οὔτε εἰς τὸ Εὐσε-
βίου.²¹

PSALM. CXVIII (Hebr. cxix).

- 1. **יְמִינִי**. *Integri*. Ο'. ἄμωμοι. Ἄλλος ἄμμε-
πτοι.¹
- 2. **נֹצְרֵי עֲדוּתָיו**. *Qui observant praecepta ejus*. Ο'.
οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ. Ἄ. Σ. Ε'.
οἱ διατηροῦντες διαμαρτυρίας αὐτοῦ.²
- יְחַשְׁדָּו**. *Quaerunt eum*. Ο'. ἐκζητήσουσιν αὐ-
τόν. Ἄ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Σ. ἐκζητοῦντες.³
- 5. **יִנְגְדוּ דַרְכֵי יְהוָה**. *Utinam dirigantur viae meae*.
Ο'. ὄφελον κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου. Σ.
ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μου καθυβίνθησαν αἱ ὁδοί μου.⁴
- 7. **יְהִי**. *Gratias agam tibi*. Ο'. ἐξομολογήσομαι
σοι. Σ. εὐχαριστήσω σοι.⁵
- 8. **קִיְנָה**. *Statuta tua*. Ο'. τὰ δικαιώματά
σου. Ἄ. τὰ προστάγματά σου.⁶

- 9. **יִתְקַיְמֶה עַל-פְּנֵי מַצַּח**. *Quomodo puram
conservabit adolescens viam suam?* Ο'. ἐν τίνι
κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; Σ. ἐν
τίνι λαμπρυνεῖ νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;⁷
- 10. **יִגְשַׁח-לִּי**. *Ne aberrare facias me*. Ο'. μὴ
ἀπόσῃ με. Ἄ. μὴ ἀγνοηματίσῃς με.⁸
- 15. **יִתְקַיְמֶה עַל-פְּנֵי מַצַּח**. *In man-
datis tuis meditabor, et respiciam vias tuas*.
Ο'. ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχῆσω, καὶ κατα-
νοήσω τὰς ὁδοὺς σου. Σ. ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου διη-
γούμην, καὶ ἐξηγούμην τὰς ὁδοὺς σου.⁹
- 17. **יִתְקַיְמֶה עַל-פְּנֵי מַצַּח**. *Benefacias servo tuo*. Ο'.
ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου. Σ. εὐεργετήσόν με τὸν
δοῦλόν σου.¹⁰
- 18. **יִתְקַיְמֶה עַל-פְּנֵי מַצַּח**. *Mirabilia ex lege tua*. Ο'.
τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. Σ. τεράστια
ἐκ τοῦ νόμου σου.¹¹ Ἄ. Θ. Ε'. Σ'. θαυμάσια...¹²
- 19. **יָגֵר**. *Peregrinus*. Ο'. πάροικος. Ἄ. προσήλυτος.¹³
- 20. **יִתְקַיְמֶה עַל-פְּנֵי מַצַּח**. *Comminuta est anima
mea desiderio*. Ο'. ἐπεπόθησεν ἡ ψυχὴ μου
τοῦ ἐπιθυμῆσαι. Σ. τελεία ἦν ἡ ψυχὴ μου θέ-
λουσα.¹⁴ Ἄ. ὁμοίως τοῖς Ο', ἐπεπόθησεν. Θ.
Ε'. Σ'. ἐπεποιήσεν.¹⁵
- 21. **יִגְשַׁח**. *Qui aberrant*. Ο'. οἱ ἐκκλίνοντες.
Σ. οἱ βεμβόμενοι.¹⁶

¹⁹ Euseb., et sine nom. Chrysost. Montef. insuper
affert: "Ἄλλος θύσατε θυσίαν. Ἄλλος στεφανώματα καὶ κλά-
δους ἀνάψατε τῷ ναφ; ex male intellecta Chrysostomi enar-
ratione: Τί δέ ἐστὶ, συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσι;
κατὰ μὲν τὸν ἕνα ἐρμηνευτὴν (Aquilam), θύσατε θυσίας λιπαράς
κατὰ δὲ τὸν ἕτερον (Symmachum), στεφανώματα καὶ κλάδους
ἀνάψατε τῷ ναφ. Ubi itidem Montef.: "Hae interpreta-
tiones Quintae fortassis et Sextae editionum sunt [!]." Veram loci Chrysostomici rationem jampridem perspexerat
Drusius, et ante eum Agellius. ²⁰ Vat. ²¹ Nobil.,
Vat., et, omisso παρ' οὔδενι, Cod. 264.

PSALM. CXVIII. ¹ Cuislin. unus. Cf. ad Psal. e. 2.
² Syro-hex. + אֵלֶיךָ חֲשָׁדוֹתָי. Ad Syr. אֵלֶיךָ חֲשָׁדוֹתָי cf. ad Psal. lxxvii. 5. ³ Vat.
⁴ Syro-hex. + אֵלֶיךָ חֲשָׁדוֹתָי. ⁵ Idem: + אֵלֶיךָ חֲשָׁדוֹתָי. ⁶ Idem: + אֵלֶיךָ חֲשָׁדוֹתָי. Cf. ad v. 54. ⁷ Nobil., Coislin. unus.
Reg. unus διὰ τίνας pro ἐν τίνι habet. ⁸ Syro-hex. in

marg. sine nom.: Ne facias me ignatum (لا اَجِبُك [لا] لا اَجِبُك); quibus, deficientibus Hexaplis, ueque auctorem, neque Graeca pro certo aliquis aptare potuisset. Sed felicitate evenit, quod Parsonsus ex Cod. 268 exscripserit: Ἄ. μὴ ἀγνοηματίσῃς (sic) με. Corrigendum ἀγνοηματίσῃς, et vocabulum ἀγνοηματίσω (quod non magis prodigiosum quam ὀραματίσω, διαδηματίσω, ἐπιστημονίω, reliqua ejusdem farraginis, quae istius interpretis κακοῦργία debentur) Lexicis addendum. ⁹ Syro-hex. + אֵלֶיךָ חֲשָׁדוֹתָי. Cf. ad vv. 23, 27. (Pro בְּיָדָיו Symmachus interpretatus est ἐποπτεύειν Psal. ix. 35. xxxii. 13, quod cum Syriaco حَفِيف, ἐξηγείσθαι, φράξιν, ἐρμηνεύειν, et sim., conciliari nequit.) ¹⁰ Idem: + אֵלֶיךָ חֲשָׁדוֹתָי. ¹¹ Idem: + אֵלֶיךָ חֲשָׁדוֹתָי. Nobil. affert: Σ. τεράστια. Vat.: Σ. τερά-
τιστα (sic). ¹² Vat. ¹³ Syro-hex. + אֵלֶיךָ חֲשָׁדוֹתָי. ¹⁴ Idem: + אֵלֶיךָ חֲשָׁדוֹתָי. Nobil., Vat.: Σ. τελεία ἦν. ¹⁵ Nobil., Vat. ¹⁶ Syro-

22. **נִצְרָתִי**. *Observavi*. Ο'. ἐξεζήτησα. 'Α. Σ. διετήρησα.¹⁷
23. **עֲבַדְתָּ יְיָ בְּקִרְבָּי**. *Servus tuus meditabitur in statutis tuis*. Ο'. ὁ δὲ δούλος σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώμασί σου. 'Α. δούλος σου ὁμιλήσει ἐν ἀκριβασμοῖς σου. Σ. ὁ δούλος σου διηγούμενος τὰ προστάγματά σου. Ε'. ὁ δούλος σου ἀδολεσχήσει ἐν τοῖς ἀκριβάσμασί σου.¹⁸
24. **עֲבָרָתִי**. *Oblectatio mea*. Ο'. μελέτη μου ἐστὶ. Σ. τέρψις μου.¹⁹
- עֲצָתִי**. *Viri consilii mei*. Ο'. καὶ αἱ συμβουλῖαι μου τὰ δικαιώματά σου. 'Α. ἄνδρες βουλῆς μου. Σ. ὡς ἄνδρες ὁμογενόμενός μοι. Ε'. ἄνδρες τῆς βουλῆς μου.²⁰
25. **קִינִי**. *Refocilla me*. Ο'. ζήσόν με. 'Α. σῶσόν με.²¹
26. **סִפְרָתִי**. *Vias meas narraui*. Ο'. τὰς ὁδοὺς μου ἐξήγγειλα. Σ. τὰ διαβήματά μου ἐξηρίθμουν.²²
27. **בְּנִפְלְאוֹתַי**. *Et meditor in mirabilibus tuis*. Ο'. καὶ ἀδολεσχῶ ἐν τοῖς θαυμασίοις σου. Σ. ἵνα διηγῶμαι τὰ παράδοξά σου.²³ "Ἄλλος· καὶ μεριμνήσω..."²⁴
28. **דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתְּוֹגָה**. *Stillat anima mea prae maerore*. Ο'. ἐνύσταξεν ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ ἀκη-

δίας. 'Α... a sollicitudine.²⁵ Σ. κατέσταξεν ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ μελέτης.²⁶ Ε'. Σ'. ἔσταξεν ἡ ψυχὴ μου...²⁷

29. **קָרַחַתְּ קִרְבִּי**. *Viam mendacii amove a me*. Ο'. ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ. 'Α. ὁδὸν ψεύδους ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ. Σ. ὁδὸν ψευδῆ περίελε ἀπ' ἐμοῦ.²⁸
- וְתָרַחַתְּ**. *Et legem tuam gratificare mihi*. Ο'. καὶ τῷ νόμῳ σου ἐλέησόν με. 'Α. Σ. τὸν δὲ νόμον σου δώρησαί μοι.²⁹
30. **אֱמִינָה**. *Fidei*. Ο'. ἀληθείας. 'Α. Σ. Ε'. πίστεως.³⁰
- וְיָוִי**. *Proporo (mihi)*. Ο'. οὐκ ἐπελαθόμην. Σ. προέταξα.³¹
32. **בִּי תִרְחִיב**. *Quum dilataveris*. Ο'. ὅταν ἐπλάτυνας. Σ. ὅτι ἐυρυχώρησας.³²
33. **דָּרַחַתְּ**. *Docere me*. Ο'. νομοθέτησόν με. 'Α. Θ. φώτισόν (με). Σ. ὑπόδειξόν (μοι).³³
35. **בִּי בִּוְרָחַתְּ**. *Nam ea delector*. Ο'. ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. 'Α. ὅτι ἐν αὐτῇ ἐβουλήθην. Θ. Σ'. ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. Ε'. ὅτι ἐν αὐτῇ... Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³⁴
39. **וְיָוִי**. *Quod metui*. Ο'. ὃν ὑπάπτειυσα. 'Α. Θ. ὃν ὑπεστάλην. Σ. ὃν ἐύλαβουμαι.³⁵
40. **הִנֵּה אֲבַחֵהְךָ**. *Ecce! desidero*. Ο'. ἰδοὺ ἐπεθύμησα. Σ. ἰδοὺ ἠπερεπεθύμησα.³⁶

hex. + **חֲסִידִי**. Cf. ad Psal. lviii. 16. cxviii. 118. ¹⁷ Syro-hex. + **נִצְרָתִי**. ¹⁸ "Haec prodeunt ex Coisliniano IX vel X saeculi. Notandum autem est, ubi vox רח vel etiam מרח occurrit, in altero Coisliniano notari in margine, ἀκριβασμα, πρόσταγμα; si in plurali, ἀκριβάσματα, προστάγματα."—Montef. Montef. edidit: 'Α. ὁ δὲ δούλος σου κ.τ.λ., invita Catena Parisiensi. ¹⁹ Syro-hex. **עֲבָרָתִי**. (Syr. **عَبْرَاتِي**) ponitur pro τέρψις 3 Reg. viii. 28, teste Masio in *Syrorum Peculio*; pro *Διαρτήης* Prov. xviii. 22; pro *χαρμονή* Job. iii. 7. xx. 5. Cf. ad vv. 70, 92, 143.) ²⁰ Aquilae lectionem exhibet Catena Paris.; ceteras Coislin. supra dictus. Syro-hex. Symmacho continuat: **אֲבַחֵהְךָ**. ²¹ Idem: + **עֲבָרָתִי**. Cf. Hex. ad Ezech. iii. 18. Nisi forte in utroque loco Symmacho tribuenda sit lectio. Cf. ad vv. 88, 149. ²² Syro-hex. + **דָּלְפָה**. ²³ Idem: **חֲסִידִי**.

+ **חֲסִידִי**. ²⁴ Coll. stichographis scriptus. ²⁵ Syro-hex. + **חֲסִידִי**. ²⁶ Idem: **חֲסִידִי**. ²⁷ Reg. unus ex Origene affert: **κατέσταξεν ἡ ψυχὴ μου**, quod ab Heracleota in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 416 Aquilae quoque tribuitur. ²⁸ Idem Reg. ex Origene. ²⁹ Euseb. ³⁰ Syro-hex. **אֱמִינָה**. Cf. ad Psal. iv. 2. ³¹ Idem: + **אֱמִינָה**. ³² Idem: **אֱמִינָה**. Cf. ad Psal. xvii. 37. ³³ Theodoret., Euthym., Nobil. et "codex unus." ³⁴ Nobil., Vat. Montef. minus accurate exscripsit: Θ. Ε'. Σ'. *ὅτι ἐν αὐτῇ ἠθέλησα*. ³⁵ Theodoret., Nobil. et Reg. unus. *Catena PP. GG.*, T. III, p. 403 affert: **ὃν ὑπέλαβουμαι**. Syro-hex.: 'Α. Ε'. (sic) *ὃν ὑπεστάλην* (**חֲסִידִי**). Vid. Act. Apost. xx. 20, 27 in Philox. ³⁶ Syro-hex. + **חֲסִידִי**. Cf. ad v. 174.

- 41. **שְׁמַרְתָּ**. *Secundum verbum tuum.* O'. κατὰ τὸν λόγον σου. 'A. Θ. κατὰ τὸ λόγιόν σου. Σ. ὁμοίως τοῖς O'.³⁷
- 49. **זָכַרְתָּ לְעַבְדְּךָ אֱשֶׁר יָחַלְתָּנִי**. *Memento promissi erga servum tuum, propterea quod spem mihi fecisti.* O'. μνήσθητι τῶν λόγων σου τῷ δούλῳ σου, ὃν ἐπήλπισάς με. 'A. μνήσθητι βήματος τῶν δούλων σου, ἐφ' ὃν περιέμεινάς με. Σ. μνημόνευσον λόγων ἐμῶν τοῦ δούλου σου, ἀφ' οὗ ἐπήλπισάς με. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.³⁸
- 51. **הִלְצֵנִי**. *Irrident mihi.* O'. παρηγόμουν. 'A. *effuliebant.*³⁹
- 53. **וְלִעֲפָה**. *Aestus (ira) vehemens.* O'. ἀθυμία. 'A. λαίλαψ. Σ. φρίκη (s. τρόμος).⁴⁰
- 54. **זְמֵרוֹת הַיַּרְדֵּי קִקְיָה בְּבֵית מְגֻרֵי**. *Cantus sunt mihi statuta tua in loco peregrinationum mearum.* O'. ψαλτὰ ἡσάν μοι τὰ δικαιώματά σου ἐν τόπῳ παροικίας μου. 'A. Σ. Θ. ἄσματα ἦν μοι τὰ προστάγματά σου ἐν τόπῳ τῆς παροικίας μου.⁴¹
- 56. **הִיָּתְהִלִּי**. *Hoc fuit mihi.* O'. αἵτη ἐγενήθη μοι. Σ. τοῦτο περιεγένετό μοι.⁴²
כִּי פָקְדֵיךָ. *Quia praecepta tua.* O'. ὅτι τὰ

- δικαιώματά σου. 'A. E'. ὅτι τὰ προστάγματά σου. Σ. ὅτι τὰς παραινήσεις σου.⁴³
- 57. **דְּבָרֶיךָ**. *Verba tua.* O'. τὸν νόμον σου. 'A. βήματά σου. Σ. τοὺς λόγους σου.⁴⁴
- 59. **וַיָּרֶנִּי**. *Vias meas.* O'. τὰς ὁδοὺς σου. 'O' 'Εβραῖος καὶ οἱ ἄλλοι τὰς ὁδοὺς μου.⁴⁵
וַיִּשְׁיֵבָה. *Et converti.* O'. καὶ ἐπέστρεψα. Σ. καὶ ἐπέστρεφον. 'A. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.⁴⁶
- 60. **הִתְמַהֵרְתִּי וְלֹא נָשַׁחְתִּי**. *Festinavi, et non cunctatus sum.* O'. ἡτοιμάσθην, καὶ οὐκ ἐταράχθην. 'A. ἴσπευσα, καὶ οὐχ ὑπερεβήμην (s. ἀνεβαλόμην).⁴⁷ Σ. ἴσπευσα, καὶ οὐκ ἐβράδυνα.⁴⁸
- 63. **תָּבֵר אֲנִי לְכָל-אִשְׁרֵי יְרֵאָה**. *Socius ego sum omnium qui timent te.* O'. μέτοχος ('Ο Σύρος φίλος. 'A. Θ. ὁμοίως τοῖς O') ἐγώ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε. Σ. συνημμένος ἐγενόμην τοῖς φοβουμένοις σε.⁴⁹
- 65. **טוֹב עָשִׂיתָ עִם-עַבְדֶּךָ**. *Bonum fecisti servo tuo.* O'. χρηστότητα ('A. ἀγαθοσύνην⁵⁰) ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου. Σ. εὐηργέτησας τὸν δούλόν σου.⁵¹
- 66. **טוֹב טַעַם**. *Bonum saporem (judicium).* O'. χρηστότητα καὶ παιδείαν. 'A. E'. ἀγαθὸν γεῦμα.⁵²
- 67. **יְרַם אַעֲנֶה אֲנִי שִׁבְגָה וְעַתָּה אֲמַרְתָּה שְׁמֵרָתִי**.

³⁷ Nobil. ³⁸ "Hae lectiones prodeunt ex Corderio [T. III, p. 416]."—Montef. Lectiones mutilas exhibet Montef., quas ex eodem Corderio supplevit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 251. ³⁹ Syro-hex. **ܘܢܘܠܥܝܢܝܢ**. (Syriacum commutatur cum βαρτολογεῖν Matth. vi. 7 in Peach., et cum κεκοιλογεῖν Jesai. viii. 19 in Syro-hex.). ⁴⁰ Idem: **ܘܠܥܦܐ**. ⁴¹ "Sic Colbert. unus, et [οἱ λαοὶ apud] Theodoret. Suspicio autem in eorum [immo Aquilae tantum] interpretatione legendum esse ἐν οἴκῳ, non ἐν τόπῳ."—Montef. Syro-hex. affert: 'A. ἄσματα — σου (**ܘܠܥܦܐ ܘܠܥܦܐ**). ⁴² Syro-hex. **ܘܠܥܦܐ ܘܠܥܦܐ**, h. e. ver-tente Bugato, haec justa fuit mihi, vel haec purificavit, justificavit me. Immo Symmachus, ni fallor, interpretatus est: τοῦτο περιεγένετό (s. περιγιγόνε) μοι, hoc mihi superfuat, locutione optime Graeca. Sic Eccles. ii. 22 Hebraea, **כִּי פָקְדֵיךָ**, idem iuterpres vertit, ὅτι γὰρ περιγιγόνεν ἀνθρώπῳ. Syrus autem noster in alio Symmachi frag-mento Job. xxxix. 32 Graecum περιγιγόνεται per **ܘܠܥܦܐ**,

vicit, expressit. Diversi generis est Pael, **ܘܠܥܦܐ**, justificavit, unde **ܘܠܥܦܐ** derivari nequit. ⁴³ Coislin. 48. Cf. ad v. 100. ⁴⁴ "Ex Coisliu. 48. Suspectum."—Montef., qui hanc lec-tionem ad **ܘܠܥܦܐ** v. 55 perperam refert. ⁴⁵ Theodoret. : 'O' 'Εβραῖος, τὰς ὁδοὺς μου, ἔχει, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἠρμή-νευσαν ἐρμηνευταί, καὶ οἱ O' ἐν τῷ ἐξαπλῳ. Sic Syro-hex. in textu. Montef. ex Coislin. affert: 'A. Θ. O'. τὰς ὁδοὺς σου. Σ. E'. S'. τὰς ὁδοὺς μου. ⁴⁶ Vat. Nobil. affert: Σ. ἐπέ-στρεφον. ⁴⁷ Syro-hex. **ܘܠܥܦܐ ܘܠܥܦܐ**. (Aquilae vocab. solenne est ἀνπερθεσία, non-cunctatio, Syriace **ܘܠܥܦܐ ܘܠܥܦܐ**. Cf. ad Psal. vii. 7.) ⁴⁸ Idem: **ܘܠܥܦܐ ܘܠܥܦܐ**. ⁴⁹ "Has lectiones mutuumur ex duobus Regiis, et ex Theodoreto."—Montef. Theodoret. affert: Σ. συνημμένος. 'O' Σύρος φίλος. Sic No-bil., addens: 'A. Θ. ὁμοίως τοῖς O'. Syro-hex. **ܘܠܥܦܐ ܘܠܥܦܐ**. ⁵⁰ Idem: 'A. Σ. ἀγαθοσύνην (**ܘܠܥܦܐ**). Pro 'A. Σ. fortasse legendum 'A. E'. ⁵¹ Eu-seb., Euthym., Nobil. ⁵² Syro-hex. **ܘܠܥܦܐ ܘܠܥܦܐ**. Cf. ad Psal. xxxiii. 1.

Antequam afflictus essem, ego errabam; nunc autem verbum tuum servavi. Ο. πρὸ τοῦ με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα· διὰ τοῦτο τὸ λόγιόν σου ἐφύλαξα. Ἄ. πρὸ τοῦ με ἀποκριθῆναι, ἐγὼ ἠγνόουν· καὶ νῦν λόγιόν σου ἐφύλαξα. Σ. πρότερον ὑπήκουον, ἔτι ἀγνοῶν· νῦν δὲ τοὺς λόγους σου ἐφύλαξα.⁵³

68. **בָּרוּךְ אַתָּה.** Bonus es tu. Ο. χρηστός εἶ σύ. Οἱ λοιποὶ ἀγαθὸς εἶ σύ.⁵⁴

69. **וְיָדוּ עָלַי שְׂקָר וּפְתוּרִים.** Assunt (conciunt) contra me mendacium superbi. Ο. ἐπληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία ὑπερηφάνων. Σ. ἀφήπτόν μου ψεῦσμα ὑπερήφανοι.⁵⁵

70. **שָׁשׂוּ כַּחֲלֵב לָבַס.** Pingue est instar adipis cor eorum. Ο. ἐτυρώθη ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν. Ἄ. ἐλιπάνθη ὡς στέαρ ἡ καρδία αὐτῶν. Σ. ἐμυαλώθη ὡς στέαρ ἡ καρδία αὐτῶν.⁵⁶

וְיָשַׁעְתָּ תִּירְתָּ אֲנִי. Ego lege tua oblectavi me. Ο. ἐγὼ δὲ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα. Ἄ. Σ. ἐμοὶ δὲ ὁ νόμος σου τέρψις ἦν.⁵⁷

71. **בֹּנִים לִי כִּי־עָשִׂיתִי לְמַעַן אֲלֹמַד חֻקֶּיךָ.** Bonum est mihi quod afflictus sum, ut discam statuta tua. Ο. ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπεινώσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου. Σ. συνήνεγκέ μοι ὅτι ἐκακώθην ὑπὲρ τοῦ μαθεῖν τὰ προστάγματα σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁵⁸

73. **יְדֵיךָ עָשׂוּנִי וַיְכַחְנֹנֵנִי.** Manus tuae fecerunt me, et creaverunt me. Ο. αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἐπλασάν με. Ἄ. αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἤδρασάν με. Σ. αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με, καὶ ἀπήρτισάν με.⁵⁹

75. **וַיִּחַדְתָּ עִנְיֹתַי.** Et cum fide afflixisti me. Ο. καὶ ἀληθεία ἐταπεινώσάς με. Ἄ. καὶ πίστει ἐκακούχησάς με. Σ. . . ἐκάκωσάς με.⁶⁰

78. **חִשְׁבֹתִי.** Meditor. Ο. ἀδολεσχῆσω. Σ. ὁμιλήσω.⁶¹

79. **וַיָּשׁוּבוּ לִי יִרְאָהֵם.** Convertantur ad me qui timent te. Ο. ἐπιστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε. Σ. Θ. ἀναστρεψάτωσάν με οἱ φοβούμενοί σε.⁶²

81. **בְּלֶחֶם.** Consumpta est (desiderio). Ο. ἐκλείπει. Ἄ. consumebatur. Σ. consummata erat.⁶³

82. **בָּלֵךְ.** Consumpti sunt. Ο. ἐξέλιπον. Ἄ. consumebantur. Σ. ἀνηλώθησαν.⁶⁴

83. **בְּקִישׁוֹר.** In fumo. Ο. ἐν πάχνῃ. Ἄ. ἐν ἀτμῇ. Σ. in frigore vehementi. Ε'. ἐν καπνῷ.⁶⁵

85. **פְּדוּרֵי יַדַי שִׁחָתוּ לִּי כַּתוּרֵתֶיךָ.** Foderunt mihi superbi foveas, quae non sunt juxta legem tuam. Ο. διηγῆσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ νόμος σου.

⁵³ Syro-hex. **אֲנִי יָדָעְתִּי אֶת־חֻקֶּיךָ.** Hieron.: *Antequam audiret, ego ignoravi*; etc. ⁵⁴ Euseb., Colb. unus. ⁵⁵ Syro-hex. **וְיָשַׁעְתָּ תִּירְתָּ אֲנִי.** Bugatus vertit: *Compingebant in me mendacium superbi, dnce Castello, qui τῷ compingendi sensum sine exemplo tribuit.* A Syro nostro iu Peal commutatur cum Graeco ἀπεισεσθαι, et construitur cum **ו**; Aphel vero conjugationis nullam mentionem faciunt Lexicographi, neque nobis exemplum ad manum est, praeter Prov. iii. 3. vi. 21 in Syro-hex.: **אָפַשְׂתָּ** (אָפַשְׂתָּ) **דֵּם אִתָּאֵם** ἐπὶ σφ' τραχίληφ. Si recte vertimus, ἀφήπτόν μου ψεῦσμα, Symmachum imitatus esse videtur Hieronymus, cujus versio est: *Applicabant mihi mendacium superbi.* Ceterum cum nostro Inco omnino conferendus est Job. xiii. 4, ibique Hex. ⁵⁶ Euseb., Reg. unus, et Culb. unus. Syro-hex. vero: Ἄ. ἐλιπάνθη (**עָפַשְׂתָּ**). Ε'. ἐλιπάνθη ὡς στέαρ (**עָפַשְׂתָּ אֶת־הַשְּׁמֶן**). Praeterea Nobil. et Cod. 264 ad ἐτυ-

ρώθη scholium afferunt: ἐσκληρύνθη, ἀπελειώθη; unde Montef. lectiones finxit: Ἄλλος· ἐσκληρύνθη. Ἄλλος· ἀπελειώθη. ⁵⁷ Syro-hex. **וַיָּשׁוּבוּ לִי יִרְאָהֵם.** Cf. ad v. 24. ⁵⁸ Nobil. Syro-hex. Aquilae et Symmacho contiuaat: **וַיָּשׁוּבוּ לִי יִרְאָהֵם.** ⁵⁹ Sic Montef. ex Regio uno, nisi quod ad Symmachum συναπήρτισαν edidit. Nobil. affert: Σ. ἀπήρτισαν. Syro-hex.: Ἄ. καὶ ἤδρασάν με (**וַיְכַחְנֹנֵנִי**). Σ. καὶ ἀπήρτισάν με (**וַיְכַחְנֹנֵנִי**). Hieron. vertit: *et firmaverunt me.* ⁶⁰ Coislin. 48. ⁶¹ Syro-hex. **וַיִּחַדְתָּ עִנְיֹתַי.** ⁶² Sic Reg. unus, et Theodoret. = Montef. Theodoret. uni Symmacho tribuit. ⁶³ Syro-hex. **בְּלֶחֶם.** ⁶⁴ Idem: **בָּלֵךְ.** Cf. Hex. ad Psal. xxx. 11. Thren. ii. 11. ⁶⁵ Idem: **בְּקִישׁוֹר.** (Syr. **בְּקִישׁוֹר** ponitur pro πάχνῃ Dan. vii. 30, et Sym. ad Exod. xvi. 14.) Montef. ex Corderio affert tantummodo: Ἄλλος· ἐν καπνῷ.

- 'Α. ἔσκαλλόν μοι ὑπερήφανοι βρόχους . . . Σ. ὑπάρυξάν μοι ὑπερήφανοι ὑπὸ γεία, ἃ οὐ κατὰ τὸν νόμον σου. Ε'. ὄρυξάν μοι ὑπερήφανοι βοθύνους . . .⁶⁶
86. **הַיְמוּנָה**. *Fides*. Ο'. ἀλήθεια. Σ. διαμίνοντα.⁶⁷
88. **רִינִי**. *Refocilla me*. Ο'. ζήσόν με. Σ. σῶσόν με.⁶⁸
90. **הַיְמוּנָה**. *Fides tua*. Ο'. ἡ ἀλήθειά σου. 'Α. Σ. ἡ πίστις σου.⁶⁹
91. **עֲבֹדֵי**. *Servi tui*. Ο'. δοῦλα σά (alia exempl. σου⁷⁰). 'Α. δοῦλα σά. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁷¹
92. **עֲבֹדֵי**. *Oblectatio mea*. Ο'. μελέτη μου ἔστι. 'Α. Σ. τέρψις μου ἔστι.⁷²
93. **פְּקֻדֵי פְּרָצִים**. *Non obliviscatur praeceptorum tuorum*. Ο'. οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων σου. 'Α. οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν προσταγμάτων σου. Σ. οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν ἐντολῶν σου.⁷³
95. **יָרְקוּ**. *Insidiati sunt*. Ο'. ὑπέμειναν. Σ. Θ. προσεδόκησαν.⁷⁴
96. **כָּל-הַתְּהִלָּה רְאִיתִי קֶדְמָה מְצִוְתָהּ מְצִוְתָהּ מְצִוְתָהּ**. *Omnis perfectionis vidi finem; latum est mandatum tuum valde*. Ο'. πάσης συντελείας εἶδον πέρας· πλατεία ἡ ἐντολή σου σφόδρα. 'Α. τῇ πάσῃ τελέσει εἶδον πέρας . . .⁷⁵ Σ. πάσης κατασκευῆς εἶδον πέρας· εὐρύχωρος ἡ ἐντολή σου σφόδρα.⁷⁶
98. **כִּי לְעוֹלָם הָיָה לִי**. *Nam in aeternum ipsum est mihi*. Ο'. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐμή ἔστιν.
- 'Α. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα αὐτῇ μοι. Σ. διὸ εἰς τὸν αἰῶνα αὐτῇ μοι. Θ. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνά μοι.⁷⁷
99. **מִכָּל-מַלְאָכֵי הַשָּׁמַיִם**. *Prae omnibus docentibus me prudens factus sum*. Ο'. ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με συνῆκα. 'Α. ἀπὸ πάντων τῶν διδασκόντων ἐπεστημώθη.⁷⁸
100. **מִזְקְנֵי אֲבֹתַי כִּי פָקְדוֹתַי נִצְרָתִי**. *Prae senibus sapio, quia praecepta tua seruo*. Ο'. ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. 'Α. ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων κατανοήσω, ὅτι προστάγματά σου διετήρησα.⁷⁹ Σ. γερόντων συνετώτερος ἐγενόμην, ὅτι τὰς παραίνεσεις σου διετήρησα.⁸⁰ Θ. ὑπὲρ πρεσβυτέρους συνῆκα, ὅτι τὰ προστάγματά σου ἐφύλαξα.⁸¹ Ε'. ἀπὸ πρεσβυτέρων κατανοήσω, ὅτι προστάγματά σου ἐφύλαξα.⁸²
101. **כָּל-רַגְלִי**. *Retineo pedes meos*. Ο'. ἐκόλυσσα (alia exempl. ἐκόλυσας⁸³) τοὺς πόδας μου. 'Α. εἶρξα πόδας μου. Θ. Ε'. Σ'. ἐκόλυσσα . . . Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁸⁴
103. **כֶּחָמֶךָ**. *Prae melle*. Ο'. ὑπὲρ μέλι. Σ. ὡς μέλι.⁸⁵
105. **דְּבָרְךָ**. *Verbum tuum*. Ο'. ὁ νόμος (alia exempl. λόγος⁸⁶) σου. 'Α. ῥήμά σου. Σ. νόμος σου. Θ. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁸⁷
106. **נִשְׁבַּעְתִּי**. *Juravi*. Ο'. ὄμοσα. 'Α. Σ. ὄμοσα. Θ. ὁμώμεκα.⁸⁸
109. **נַפְשִׁי בְּיַד תְּמִיד**. *Anima mea in manu mea est perpetuo*. Ο'. ἡ ψυχὴ μου ἐν ταῖς χερσὶ

⁶⁶ Nobil. Codd. 264, 268: Σ. ὑπάρυξάν μοι ὑπερήφανοι ὑπόγειαν (ἀδολεσχίαν Cod. 264). Symmachi lectionem pleniorē affert Syro-hex. **הַיְמוּנָה חֲסֵמָה** (foveas). Ad Vtam ed. Cod. 268 habet βοθύνους, sed Cod. 264 βόθρους. ⁶⁷ Syro-hex. **הַיְמוּנָה**. ⁶⁸ Idem: **רִינִי**. Cf. ad v. 25. ⁶⁹ Idem: **הַיְמוּנָה**. ⁷⁰ Sic Codd. 55, 156, 183. ⁷¹ Nobil. ⁷² Syro-hex. **רִינִי**. Cf. ad v. 70. ⁷³ Coislin. 48. ⁷⁴ "Theodoret. [Nobil.], et duo Regii. Corderius etiam Aquilae ascribit."—Montef. Paulo ante ad v. 94, σὺ εἶμι ἐγὼ, Parsons. e Cod. 268 affert: Σ. σὺς ἐλπίδος (fort. σὺς

ἐλπίδας) προσδοκῶν εὐρεθῶ; quae scholium esse videntur. ⁷⁵ Vat. Nobil. affert: 'Α. τῇ πάσῃ τελέσει. Montef. tacite edidit: 'Α. τῇ πάσῃ συντελέσει. ⁷⁶ Theodoret., Vat., Regii duo. Nobil. affert: Σ. πάσης κατασκευῆς. Syro-hex. **כָּל-הַתְּהִלָּה רְאִיתִי קֶדְמָה מְצִוְתָהּ מְצִוְתָהּ מְצִוְתָהּ**. ⁷⁷ Nobil. ⁷⁸ Syro-hex. **מִכָּל-מַלְאָכֵי הַשָּׁמַיִם**. Cf. ad Psal. ii. 10. ⁷⁹ Coislin. 48. ⁸⁰ Reg. unus. ⁸¹ Coislin. 48, ut videtur. Montef. Θ. Ε'. ἄλλ. (sic) praemittit. ⁸² Sic sub titulo Θ. Ε'. Reg. unus, ut videtur. ⁸³ Sic Cod. 55. Vet. Lat. *prohibuisti*. ⁸⁴ Nobil., Vat. ⁸⁵ Syro-hex. **כֶּחָמֶךָ**. ⁸⁶ Sic Syro-hex., Psalt. Gall. et Rom. ⁸⁷ Vat. ⁸⁸ Idem.

σου (alia exempl. μου⁸⁰) διαπαντός. 'Α. ψυχή μου ἐν ταρσῶ μου ἐνδελεχῶς. Σ. ἡ ψυχή μου μετὰ χειράς μου διαπαντός.⁸⁰ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', ἐν ταῖς χερσί μου. Ε'... ἐν χειρί μου.⁸¹

109. וְלֹא שָׁחַחְתָּ לִּי אֶת־חֻקֵּי־תּוֹרָתְךָ. *Et legis tuae non oblitus sum.* Ο'. καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην. 'Α. καὶ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.⁸²

110. וְלֹא אֶבְרֹחַ. *Non aberrato.* Ο'. οὐκ ἐπλανήθην. 'Α. οὐκ ἐρρεμβόμην.⁸³

112. לְעוֹלָם וָעֶד. *In aeternum usque ad finem.* Ο'. εἰς τὸν αἰῶνα δι' ἀτάμειψιν. Σ. εἰς μισθοποδοσίαν αἰώνιον.⁸⁴

113. דּוּבִיטָתוֹ. *Dubitatores.* Ο'. παρανόμους. 'Α. διαφόμους.⁸⁵ Σ. παραβάτας.⁸⁶

116. כַּאֲמַרְתָּ. *Secundum verbum tuum.* Ο'. κατὰ τὸ λόγιόν σου. 'Α. τῷ ῥήματί σου. Σ. Θ. (κατὰ) τὸν λόγον σου.⁸⁷

118. סְלִיתָ כָּל־שׂוֹגֵי־מַחֲקֵי־יְיָ שֶׁקָּרַרְתָּ תַרְמִיתָם. *Contemnis omnes aberrantes a statutis tuis,*

quia vanus est dolus eorum. Ο'. ἐξουδένωσας πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι ἀδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. 'Α. ἀπεσκολόπισας πάντας τοὺς ἀποστρεφόμενους ἀπὸ ἀκριβασμῶν σου, ὅτι ψευδεῖς συνεπιθέσεις αὐτῶν. Σ. ἀπήλεγξας (fort. ἀπέλεγξας) πάντας τοὺς ῥεμβομένους ἀπὸ τῶν προσταγμάτων σου, ματαία γὰρ πάσα ἡ δολιότης αὐτῶν. Θ. Ε'. ἐξουδένωσας πάντας τοὺς πλανωμένους ἀπὸ τῶν ἀκριβασμάτων σου, ὅτι ἀδικον τὸ ἐπιθύμημα αὐτῶν.⁸⁸

119. כִּי־לֹא־יִרְאֶה־לִּי־חַיִּים (s. חַיִּים) חַיִּים וְיִרְאֶה־לִּי־חַיִּים. (Quasi) scorias amoves (s. reputas) omnes impurobus terrae. Ο'. παραβαίνοντας ἐλογισάμην πάντας τοὺς ἀμαρτωλοὺς τῆς γῆς. 'Α. στέμφυλα διελογίσω πάντας ἀσεβεῖς τῆς γῆς. Σ. σκωρίαν ἐλογίσω πάντας παρανόμους (τῆς γῆς). Θ. Ε'. εἰς οὐδὲν διέκοψας (πάντας) τοὺς ἀσεβεῖς τῆς γῆς.⁸⁹

120. בָּשָׂרִי מִפְּחַד־בְּיָדֶיךָ. *Horret prae timore tuo caro mea.* Ο'. καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς σάρκας μου. 'Α. ἠλώθη ἀπὸ πτοήσεώς

⁸⁰ Sic Codd. III, 140, 156, et Syro-hex. Hieron. in Epist. ad Sun. et Fret. 75: "In Graeco legisse vos dicitis, Anima mea in manibus tuis semper. Sed sciendum, et apud Hebraeos, et apud LXX, et omnes alios interpretes scriptum esse, in manibus meis... quod Hebraice dicitur BACHAFFI." ⁸¹ "Drusius [Nobil.]. Vocem ἐνδελεχῶς ad Aquilam, et διαπαντός ad Symmachum adjicit Coislin. 48."—Montef. Praeterea ex Origene Opp. T. II, p. 809 correximus ad Aquilam ψυχή μου pro ἡ ψ. μ., et ad Symmachum μετὰ χεῖρας pro μετὰ χεῖρα, praeeunte Schleusnero in Opusc. Crit. p. 252. ⁸² Nobil. Syro-hex.: 'Α. Σ. Ε'. ἐν χειρί μου. Origen. l. c. affert: Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.

⁸³ Origen. ibid. ⁸⁴ Syro-hex. + לְעוֹלָם וָעֶד. Cf. ad Psal. xxxvii. 11. ⁸⁵ Idem: + דּוּבִיטָתוֹ. Bugatus vertit: in retributionem mercedis aeternam, quasi scriptum esset לְעוֹלָם וָעֶד, quod verum puto. Pro μισθοποδοσία Hebr. ii. 2 etc. interpres Philox. posuit לְעוֹלָם וָעֶד. Montef. quidem ex uno cod. affert: Σ. δι' ἀταμίωσιν, quod siue titulo legitur in marg. Cod. 268, et merum scholium esse videtur. ⁸⁶ Syro-hex. + סְלִיתָ כָּל־שׂוֹגֵי־מַחֲקֵי־יְיָ. Bugatus vertit, immutantes (μεταβάλλοντες), sed tunc, ni fallor, scribendum erat, puncto

superimposito, **לְעוֹלָם וָעֶד**.

+ לְעוֹלָם וָעֶד.

⁸⁷ Nobil.

⁸⁸ Idem: +.

⁸⁹ Idem, qui ἀπεσκολόπισας perperam scribit. Cf. ad Psal. lxxvii. 5. "Haec omnes lectiones mutuamur ex Drusio et ex Regio uno, qui postremus extremam partem versionis Aquilae Quinae tribuit, sic: Ε'. ὅτι ψευδεῖς συνεπιθέσεις αὐτῶν."—Montef. Pro ἀπὸ ἀκριβασμῶν, ut ante nos edebatur, Aquilae suum tribuimus, ἀπὸ ἀκριβασμῶν σου. Pro ἀπήλεγξας Agellius putat Symmachum scripsisse ἀπέλεγξας, elegisti tanquam lapides e via, et abjecisti. Favet huic conjecturae Syrus noster, qui hoc vocabulum ex Symmachi versione excerpserit, vertens, **לְעוֹלָם וָעֶד**, elegisti. Scilicet Graecum ἀπολέγειν interdum eligendi notione gaudet, uti hic cepisse videtur Syrus: usitatius autem rejiciendi et repudiandi, quo sensu a Symmacho positum est. Idem affert: Σ. ματαία — αὐτῶν (σοικωρία καὶ ἀμαρτία). ⁹⁰ Nobil., qui σκωρίαν scribit, notans in alio cod. legi σκωρίαν, παλιπυρ σκωρίαν. "Drusius, Regii duo, et Theodoretus."—Montef. Theodoret. affert tantum: Σ. σκωρίαν. Θ. εἰς οὐδὲν. Syro-hex. + (סְלִיתָ) סְלִיתָ כָּל־שׂוֹגֵי־מַחֲקֵי־יְיָ. Hieron. vertit: Quasi scoriam computasti etc.

σου ἢ σὰρξ μου.¹⁰⁶ Aliter: 'A. ἔφριξεν...¹⁰¹
Σ. ὀρθοτριχεῖ ὑπὸ φόβου σου ἢ σὰρξ μου.¹⁰²
Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁰³

121. **עָשִׂיתִי דִּיּוּקַּי**. *Feci iudicium.* Ο'. ἐποίησα κρίμα. 'A. Ε'. Σ'. ἐποίησα κρίσιν. Σ. ἐποίησα τὰ κρίματά σου.¹⁰⁴

בְּלֹא-חַוְלָה יָצִיטֵנִי. *Ne committas me opprimentibus me.* Ο'. μὴ παραδῶς με τοῖς ἀδικουσί με. 'A. μὴ ἀφῆς με τοῖς συκοφαντοῦσί με.¹⁰⁵

122. **עֲבֹד עַבְדְּךָ לְטוֹב**. *Sponde pro servo tuo in bonum.* Ο'. ἐνδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀγαθόν. 'A. Θ. ἐγγύησαι... Σ. ἀνάδεξαι με εἰς ἀγαθὸν τὸν δοῦλόν σου.¹⁰⁶

123. **כָּלֵי**. *Consumpti sunt.* Ο'. ἐξέλιπον. Σ. consumpti sunt.¹⁰⁷

126. **עַתָּה לְעֹשֵׂיתִי יוֹמָהּ**. *Tempus est agendi Jovae.* Ο'. καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ κυρίῳ. Σ. καιρὸς πράξαι τῷ κυρίῳ.¹⁰⁸ *Ἄλλος καιρὸς κατορθώσεως, κύριε.¹⁰⁹

הִפְרוּ תוֹרָתְךָ. *Fregerunt legem tuam.* Ο'. διασκεδάσαν τὸν νόμον σου. 'A. ἠκύρωσαν τὸν νόμον σου. Σ. ὅταν διασκεδανύουσι τὸν νόμον σου. Ε'. Σ'. διασκεδάσαν...¹¹⁰

127. **וַיִּפְּזֵנִי**. *Et prae auro purgato.* Ο'. καὶ τοπά-

ζιον. Σ. καὶ χρυσίαν πρωτεύον.¹¹¹

129. **נִצְרָנָהּ**. *Observat ea.* Ο'. ἐξηρεύνησεν αὐτά. Σ. συκεφώνησεν ἐπ' αὐτοῖς.¹¹²

130. **פְּתַח**. *Declaratio.* Ο'. ἡ δῆλωσις. Σ. ἡ πύλη (s. θύρα).¹¹³

136. **יָרְדוּ עֵינַי מִיַּד מַיִם**. *Rivos aquarum (demitendo) defluunt oculi mei.* Ο'. διεξόδους ὑδάτων κατέβησαν (Ε'. ἔρρευσαν, s. ἐρρύησαν¹¹⁴) οἱ ὀφθαλμοί μου. Σ. διαιρέσεις ὑδάτων κατέδυναν οἱ ὀφθαλμοί μου.¹¹⁵

לֹא שָׁמַרְתִּי תוֹרָתְךָ. *Propter eos qui non servant legem tuam.* Ο'. ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου. Σ. περὶ τῶν μὴ φυλασσόντων τὸν νόμον σου.¹¹⁶

139. **יָצַק זֶלֶם**. *Conficit me zelus meus.* Ο'. ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός σου. 'A. ἐξώλεσέ με ὁ ζῆλός σου (fort. μου). Σ. ἀπεσιώπησέ με ἡ ζήλωσίς μου.¹¹⁷

141. **עֵרֵךְ נַפְשִׁי**. *Parvus ego sum et contemptus.* Ο'. νεώτερος ἐγώ εἰμι καὶ ἐξουδενωμένος. Σ. μικρὸς ἐγώ εἰμι καὶ εὐκαταφρόνητος.¹¹⁸

143. **צָרָה וְצָרָה**. *Tribulatio et angustiae invenerunt me; mandata tua sunt delectatio mea.* Ο'. θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὔροσάν με ἐντολαί σου μελίτη μου. 'A. θλιμμός καὶ συνοχή εἶδρόν με· αἱ

¹⁰⁰ Nobil., Vat. ¹⁰¹ Syro-hex. + לֵב ./, quod ad repetitionem Aquilae editionem pertinere videtur. ¹⁰² Nobil. Vat. habet: Σ. ὀρθοτριχεῖ ὑπὸ φόβου ἢ σ. μ., invito Syro nostro, qui affert: + **עָשִׂיתִי דִּיּוּקַּי**. Cf. nos in *Otia Norwic.* p. 63. ¹⁰³ Nobil., Vat. Montef. post Drusium perperam edidit: Θ. καθήλωσαν ἐκ τοῦ φ. σου ἢ σὰρξ μου. ¹⁰⁴ Nobil. ¹⁰⁵ Euseb. et duo Regii. In *Calena PP. GG.*, T. III, p. 478 Symmacho quoque tribuitur. ¹⁰⁶ Theodoret. et Reg. unus. Nobil. affert: 'A. Θ. ἐγγύησαι. Σ. ἀνάδεξαι. Syro-hex. + **עֲבֹד עַבְדְּךָ**. ¹⁰⁷ Idem: **כָּלֵי**. Cf. ad v. 81. ¹⁰⁸ Sic Montef., notaos: "Male Drusius [Nobil.] κράξαι." Syro-hex. affert: **עַתָּה לְעֹשֵׂיתִי יוֹמָהּ**, ubi Bugatus: "Sym.: *Tempus est quaerendi Dominum. Quaerendi*, inquam, seu *clamandi ad Dominum*, Gr. κράξαι, uti edidit Drusius, non *πράξαι*, uti placuit Montefalconio." At **עַתָּה** cum sensu *clamandi* Nostrum possuisse

propterea incredibile est. Si *κράξαι* in archetypo invenerit, pro **עַתָּה** omnino rescribendum **עַתָּה**. Emendatam lectionem *πράξαι* agnoscit Origen. Opp. T. II, p. 811. ¹⁰⁹ Montef. e Corderio. ¹¹⁰ Nobil. affert: Σ. ὅταν διασκεδανύουσι τ. ν. σ. 'A. ἠκύρωσαν τὰ δὲ ἄλλα ὁμοίως τοῖς Ο'. Ε'. καὶ Σ'. διασκεδάσαν. Origen. l. c. Symmacho tribuit, *ὅτι σκεδανύουσι τ. ν. σ.*, invito Syro nostro, qui eidem contiuuat: + **עַתָּה לְעֹשֵׂיתִי יוֹמָהּ**. Praeterea Montef. affert: "Ἄλλος ὅτι διασκορπίσαν, tacito auctore. ¹¹¹ Syro-hex. + **עַתָּה לְעֹשֵׂיתִי יוֹמָהּ**. Cf. Hex. nostra ad Thren. iv. 2. ¹¹² Idem: + **נִצְרָנָהּ**. ¹¹³ Idem: + **פְּתַח**. ¹¹⁴ Idem: + **יָרְדוּ עֵינַי**. ¹¹⁵ Origen. Opp. T. II, p. 812. ¹¹⁶ Reg. unus, et Origen. l. c. ¹¹⁷ Nobil. Syro-hex. affert: 'A. (corrige Σ.) ἀπεσιώπησέ με (**עַתָּה**). Cf. ad Psal. liii. 7. cxlii. 12. ¹¹⁸ Syro-hex. + **עֵרֵךְ נַפְשִׁי**. Cf. Jerem. xlix. 15 in Syro-hex.

- 170. **וְתַפִּילִי**. *Supplicatio mea*. Ο'. τὸ ἀξιωμα μου. 'Α. δέησις μου. Σ. ἱκεσία μου.¹⁴⁰
- 171. **וַיְבַעְזוּ**. *Ebulliunt*. Ο'. ἐξερεύξαιντο. Σ. ἐξερεύγονται (s. ἐξερεύζονται).¹⁴¹
- 173. **וַיִּלְחַצְנִי**. *Elegi*. Ο'. ἡρετισάμην. 'Α. Θ. ἐξελεξάμην. Σ. εἰλόμην.¹⁴²
- 174. **וַיִּתְחַנַּן**. *Desidero*. Ο'. ἐπεπόθησα. 'Α. ἐξειχόμην. Σ. ὑπερεπεθύμησα.¹⁴³ Θ. Ε'. Σ'. ἐπεπόθησα.¹⁴⁴
- 176. **וַיִּפְּדֵנִי**. *Oberro sicut ovis perdita*. Ο'. ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός. 'Α. ἐρρεμβόμην *sicut pecus expulsum*.¹⁴⁵

PSALM. CXIX (Hebr. cxx).

- 1. **שִׁיר הַמַּעֲלֵוֹת**. *Carmen ascensionum (s. graduum)*. Ο'. φῶδῃ τῶν ἀναβαθμῶν. 'Α. Σ. εἰς τὰς ἀναβάσεις.¹ Θ. ἄσμα τῶν ἀναβάσεων.²

- 2. **וְשִׁפְתַי כַּמְצַלֵּי**. *A labio mendaci*. Ο'. ἀπὸ χειλέων ἀδίκων. 'Α. Σ. ἀπὸ χείλους ψευδοῦς.³
- 3. **וְיָשָׁן לְשׁוֹן לִי** וְיַמְחִיֵּשׁ לִי לְשׁוֹן לִי. *Quid dat tibi, et quid auget tibi lingua dolosa?* Ο'. τί δοθείη σοι, καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν δολίαν; 'Α. τί δῶף σοι, καὶ τί προσθείη σοι γλῶσσα κατεπιθέσεως;⁴ Σ. τί παρέξει σοι, ἢ τί προσθήσει σοι γλῶσσα δολία;⁵
- 4. **וְיָשָׁן לְשׁוֹן לִי** וְיַמְחִיֵּשׁ לִי לְשׁוֹן לִי. *Sagittae herois acutae cum carbonibus genistarum*. Ο'. τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα σὺν τοῖς ἀνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς. 'Α. . . . σὺν ἀνθρακιάις ἀρκευθίαις.⁶ Σ. (τὰ) βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονηται μετὰ ἀνθράκων ἐστοιβασμένων.⁷
- 5. **וְיָשָׁן לְשׁוֹן לִי** וְיַמְחִיֵּשׁ לִי לְשׁוֹן לִי. *Vae mihi! quod commoror apud Mesech*. Ο'. οἶμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη. 'Α. ὦ ἐμοὶ ὅτι προσηλύτεσσα

¹⁴⁰ Origen. (Opp. T. II, p. 817), Euthym. Cf. ad Psal. xxvii. 2. Colb. unus affert: 'Ἄλλος' δέησις. ¹⁴¹ Syro-hex. + **וַיְבַעְזוּ**. ¹⁴² Theodoret., Nobil., Regii duo. ¹⁴³ Nobil., Vat. Cf. ad v. 40. Syro-hex. in textu habet, **וַיִּלְחַצְנִי** (**וַיִּלְחַצְנִי**), *dilexit anima mea*; in marg. autem: Σ. ἐπεπόθησα (**וַיִּלְחַצְנִי**), quod pro varia lectione, potius quam pro Symmachi versione habendum esse videtur. ¹⁴⁴ Sic Montef. Nobil. affert: Θ. Ε'. Σ'. ἐπεποίησα (sic). Vat.: Ε'. Θ'. ἐπεποίησα (sic). Σ'. ἐπεπόθησα (sic). ¹⁴⁵ Syro-hex. et Bar Hebr. **וַיִּפְּדֵנִי** **וַיִּפְּדֵנִי**. Ad ἐρρεμβόμην cf. ad v. 110. Reliqua fortasse sonant, ὡς βόσκημα ἐκδιωκόμενον (s. ἐξελαινώμενον); sed formae **וַיִּפְּדֵנִי** exempla desidero.

PSALM. CXIX. ¹ Theodoret., Nobil. Syro-hex. vero: 'Α. Σ. ἄσμα τῶν ἀναβάσεων (**וַיִּפְּדֵנִי**). ² Theodoret., Nobil. Montef. addit: "Ἄλλος' φῶδῃ τῆς ἀναβάσεως, notans: "Has lectiones mutuamur ex duobus Regiis et Theodoro." ³ Syro-hex. + **וְשִׁפְתַי** **וְשִׁפְתַי**. Chrysost.: "Ἐτερος' ἀπὸ χείλους ψευδοῦς." ⁴ Sic ὁ ἕτερος apud Chrysost., cujus in editis exemplaribus κατ' ἐπιθέσεως scriptum, in vitis tam Chrysostomi codd. quam Nobilio ad h. l. Etiam Syrus affert: 'Α. γλῶσσα κατ' ἐπιθέσεως (**וְשִׁפְתַי**). Ad κατεπιθέσεως cf. Hex. ad Psal. cxxi. 2. ⁵ Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex. affert: Σ. τί παρέξει σοι, καὶ τί προσθήσει σοι; ⁶ Sic ἕτερος apud Chrysost.

Nobil. Aquilae tribuit, consentiente Syro-hex. **וְשִׁפְתַי**. Cf. ad Psal. ciii. 17. (Vox **וְשִׁפְתַי** a Lexicographis praetermissa, ponitur pro ἐσχάρα Job. xli. 10 in Syro-hex. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxiv. 9.) ⁷ Chrysost., qui ἕτερος tribuit. Nobil. ex eodem affert: "Ἐτερος' βέλη τοῦ δυνατοῦ κ.τ.έ. Hunc secutus est Montef., qui, auctore Martianeo, Σ. Θ. praemittit. Tandem Syrus noster: + **וְשִׁפְתַי** **וְשִׁפְתַי**. Bugatus vertit, *cum carbonibus stipatis, vel aggestis*, credo, non tam ex vi Syriaci vocalium, quod ei pariter ac Lexicographis ignotum fuisse videtur, quam secundum lectionem in Hexaplis Graecis eidem ioterpreti attributam. Perquam commode igitur Ceriani noster per literas monet: "Forma **וְשִׁפְתַי** sana est, et refert etiam Bar Hebraeus ad h. l. scribens **וְשִׁפְתַי**, quin tamen explicet; sed in Commentario suo ad Ruth [iii. 2] haec habet: **וְשִׁפְתַי** **וְשִׁפְתַי**; quae ut vocem firmant, sic sensum declarant." Quod ad synonymum **וְשִׁפְתַי**, *congestis, coaceruavit*, attinet, Syrus noster ad locum Jos. ii. 6, καὶ ἐκρυψεν αὐτοὺς ἐν τῇ λινοκαλάμῃ τῇ ἐστοιβασμένη αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δάματος, habet **וְשִׁפְתַי** **וְשִׁפְתַי**, teste Masio in *Syrorum Peculio*, qui tamen Graece vertit, τὰ ἠτοιμασμένα αὐτῇ, deceptus, ut videtur, a Complutensi, qui τῇ ἐτοιμασμένη legit. (Locus Josuae sic legitur in Cod. Mus. Brit. MSS. Addit. 12, 133: **וְשִׁפְתַי** **וְשִׁפְתַי** **וְשִׁפְתַי** **וְשִׁפְתַי**.)

ἐν μακρυσμῶ.⁸ Σ. οἶμοι ὅτι παροικῶν παρείλ-
κυσα.⁹

6. **וְשִׁיבָה נַפְשִׁי עַד נִשְׁכַּח רַבְּתָא**. *Satis diu habitavit sibi anima mea cum iis qui ode-
runt pacem. Ο'. πολλά παρόκησεν ἡ ψυχὴ μου μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην (ἤμην εἰρηνικός). Σ. ἐπὶ πολὺ ἐγένετο γειννώσα ἡ ψυχὴ μου τοῖς μισοῦσιν εἰρήνην.¹⁰*

7. **וְנִי שָׁלוֹם וְנִי אֲדַבֵּר הַמָּחָה לְמַלְחָמָה**. *Ego pax (vir pacis) sum; sed quaecumque dixero, illi ad bellum (vertunt). Ο'. ἤμην εἰρηνικός ὅταν ἐλάουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν με δωρεάν. 'Α. . . ὅταν ἐλάουν αὐτοῖς εἰς πόλεμον.¹¹ Σ. ἐγὼ μὲν εἰρηνικός, ἤνικα ἄν ἐλάουν, αὐτοὶ δὲ παλεμκῶς.¹² Ο. ὅταν ἐλάουν αὐτοῖς, ἐπολεμοῦσαν με.¹³*

PSALM. CXX (Hebr. cxxi).

1. **שִׁיר לְמַעְלֹת**. *Carmen ascensionum. Ο'. ῶδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. Σ. ᾠσμα τῶν ἀναβάσεων.¹ 'Αλλος ᾠσμα εἰς τὰς ἀναβάσεις.²*

וְנִי שָׁלוֹם וְנִי אֲדַבֵּר הַמָּחָה לְמַלְחָמָה. *Tollo oculos meos ad montes, unde venit auxilium meum. Ο'. ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἤξει ἡ βοήθειά μου. 'Αλλος αἶρω*

ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη· πόθεν ἤξει ἡ βοή-
θειά μου;³

3. **לֹא יָתַן לְמוֹט רַגְלִי**. *Non dabit in vacillationem pedem tuum. Ο'. μὴ δῶης εἰς σάλον τὸν πόδα σου. 'Α. μὴ δῶης εἰς σφαλμὸν πόδα σου. Σ. μὴ δῶης περιτραπήναι . . . Θ. μὴ δῶης εἰς σάλον . . .⁴*

5. **עַל יַד יְמִינִי**. *Ad manum dexteram tuam. Ο'. ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου. 'Ετερος· παρὰ τὴν χεῖρα τὴν δεξιάν σου.⁵*

6. **יַכְנִי**. *Percutiet te. Ο'. συγκαύσει σε. 'Α. Σ. πλήξει (α. πατάξει) σε.⁶*

8. **וְיִשְׁמַר יְהוָה יְבוֹאָה**. *Iova custodiet egressum tuum et ingressum tuum. Ο'. κύριος φυλάξει τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἐξοδόν σου. 'Α. κύριος φυλάξει ἐξοδόν σου καὶ εἴσοδόν σου. Σ. κύριος φυλάξει τὴν προέλευσίν σου καὶ τὴν εἴσοδόν σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁷*

PSALM. CXXI (Hebr. cxxii).

1. **שִׁיר לְמַעְלֹת**. *Carmen ascensionum Davidi. Ο'. ῶδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (τοῦ Δαυὶδ¹). 'Α. Σ. ᾠσμα τῶν ἀναβάσεων τοῦ Δαυὶδ.²*

וְנִי שָׁלוֹם וְנִי אֲדַבֵּר הַמָּחָה לְמַלְחָמָה. *Laetor*

⁸ 'Αλλος apud Chrysost. Aquilae lectionem esse perspexit Drusius. Cf. ad Psal. v. 5. xiv. i. lv. i. ⁹ Chrysost. ἐτέρω, Drusius probabiliter Symmacho tribuit. (Pro ὡ ἐμοὶ (cf. Hex. nostra ad Jesai. xxiv. 16) et οἶμοι Savilius bis ᾠμοι edidit.) ¹⁰ Syro-hex. **וְנִי שָׁלוֹם וְנִי אֲדַבֵּר הַמָּחָה לְמַלְחָמָה**. Ad **וְנִי שָׁלוֹם**, γειννώσα, cf. Hex. ad Job. xxvi. 5. ¹¹ Nobil. ¹² Syro-hex. Symmacho continuat: **וְנִי שָׁלוֹם וְנִי אֲדַבֵּר הַמָּחָה לְמַלְחָמָה**. Nobil. mendose affert: Σ. ὅτε (ὅτε ex ingenio supplevit Montef.) ἐλάουν αὐτοῖς πολεμικῶς. ¹³ Nobil. Ex ἐπολεμοῦσαν Montef. male fecit ἐπολέμησαν. Praeter has lectiones aliam incerti interp. affert Chrysost.: καὶ ὅτε ἐλάουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν.

PSALM. CXX. ¹ Syro-hex. **וְנִי שָׁלוֹם וְנִי אֲדַבֵּר הַמָּחָה לְמַלְחָמָה**. ² Chrysost. ³ Idem. ⁴ Nobil., qui ad Aquilam πόδας σου habet. Syro-hex. affert: Σ. περιτραπήναι (**וְנִי שָׁלוֹם**). Cf. ad Psal. lxxv. 9. ⁵ Chrysost. Montef. ex Corderio,

ut videtur, affert: "Αλλος· παρὰ τὴν χ. τὴν δ. σου παραστή-
σεταί σοι. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 254: "In ver-
sione incerti interp. in Hexaplis Montef. post παραστήσεταί
σοι addenda sunt, vel ex *Colena P.P. GG.*, T. III, p. 530
verba, *συμμαχία βοηθείας*; vel *σύμμαχος βοηθός* e Commen-
tario Didymi ibid. p. 533." Haec omnia e Chrysostomi
enarratione derivata esse videntur, qui post lectionem,
παρὰ τὴν χ. τὴν δ. σου, pergīt: *παραστάτης, φησὶν, ἔσται σου,*
σύμμαχος, βοηθός. Eandem, ni fallor, originem habet Mon-
tefalconii nota hexaplaris: "ἡ χ. σου. Σ. βοηθός
σου. Reg. unus ex Chrysostomo." ⁶ Syro-hex. **וְנִי שָׁלוֹם**.
⁷ Vat. Montef. ex Drusio [Chrysost.] et
duobus Regiis affert tantummodo: "Αλλος· τὴν προσέλευσίν
(sic) σου. Cf. ad Psal. xviii. 7. lxxiv. 9.

PSALM. CXXI. ¹ Sic Syro-hex. solus. ² Idem: **וְנִי שָׁלוֹם**.
וְנִי שָׁלוֹם.

quam dicunt mihi: Domum Jonae capius. O. εύφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι εἰς οἶκον κυρίου πορευσόμεθα. "Ἐτερος" εύφράνθην εἰπόντων μοι: εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἤλθομεν.³

2. עֲמַדוֹתַי הָיוּ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם. Stantes erant pedes nostri in portis tuis, Jerusalem. O. ἐστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου ('A. Σ. ἐν ταῖς πύλαις σου⁴), 'Ιερουσαλήμ. "Ἐτερος" ἔστησαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, 'Ιερουσαλήμ.⁵

3. יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָהּ בְּעֵיר. Jerusalem, quae restituta es ut civitas. O. 'Ιερουσαλήμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις. 'A. Σ. 'Ιερουσαλήμ τὴν οἰκοδομουμένην ὡς πόλιν.⁶

יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָהּ בְּעֵיר. Quae juncta sibi est invicem. O. ἦς ἡ μετοχὴ αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. συναφειαν ἔχουσαν ὁμοῦ.⁷

4. עָשׂוּ עָלַי שְׁבָטִים. Quorsum ascendunt tribus. O. ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαί. 'A. ἐκεῖ [γὰρ] ἀνέβησαν σκῆπτρα.⁸

עָשׂוּ עָלַי שְׁבָטִים. Ex praecepto Israeli (dato). O. μαρτύριον τῷ 'Ισραήλ. Σ. ἐκκλησία τῷ 'Ισραήλ.⁹

5. לְבַיִת דָּוִד. Domus Davidis. O. ἐπὶ οἶκον Δαυίδ. "Ἐτερος" τοῦ οἴκου Δαυίδ.¹⁰

6. שְׁאַלְנוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם. Salutem appreciamini tñ Jerusalem. O. ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην

τὴν 'Ιερουσαλήμ. Σ. ἀσπάσασθε τὴν 'Ιερουσαλήμ.¹¹

6. יְשִׁיבֵנו אֱהָבֵינוּ. Salvi sint qui diligunt te. O. καὶ εὐθηνία τοῖς ἀγαπῶσί σε. ('A.) εὐπαθήσασαιαν ἀγαπῶντές σε.¹² Σ. ἠρεμήσουσιν οἱ ἀγαπῶντές σε.¹³

7. הִי-שָׁלוֹם בְּחֵילֵי. Sit salus in antemurali tuo. O. γενέσθω δὴ εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου. 'A. . . ἐν προτειχίσματι σου.¹⁴ Σ. εἴη εἰρήνη ἐν τῷ περιβόλῳ σου.¹⁵ "Ἄλλος" γένοιτο, ἢ γενήσεται.¹⁶

הִי-שָׁלוֹם בְּחֵילֵי. Tranquillitas in palatiis tuis. O. καὶ εὐθηνία ἐν ταῖς πυργοβάρεσί σου. Σ. ἡσυχία ἐν τοῖς βασιλείοις σου.¹⁷ "Ἄλλος" εὐπάθεια. "Ἄλλος" ἠρεμία.¹⁸

8. אֶגֱדָה לְךָ אֵת שְׁלוֹמִי. Age! apprecabor salutem tibi. O. ἐλάλουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ. Σ. λαλήσω δὴ εἰρήνην ἐν σοί.¹⁹

9. אֶשְׁאַל. Quaeram. O. ἐξεζήτησα. Σ. ἐκρητήσω.²⁰

PSALM. CXXII (Hebr. cxxiii).

1. שִׁיר הַמַּעֲלֹת. Carmen ascensionum. O. φῶδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. 'A. Σ. ᾠσμα τῶν ἀναβάσεων.¹

2. עַד שִׁיחַנֵּנוּ. Donec misereatur nostri. O. ἕως

³ Chrysost. ⁴ Syro-hex. + ܫܘܒܘܢܝܢܐ. Deinde Grabius juxta Psalt. Gall. pingit * 'Ιερουσαλήμ. ⁵ Chrysost. priori interpreti continuat. ⁶ Syro-hex. ܫܘܒܘܢܝܢܐ. Chrysost. affert: "Ἐτερος" τὴν οἰκοδ. ὡς πόλιν. Theodoret., Nobil.: Σ. 'Ιερουσαλήμ τὴν οἰκοδ. ὡς πόλιν. ⁷ Theodoret., Nobil. Syro-hex. + ܫܘܒܘܢܝܢܐ. Parsons, ex Euthymio affert: Schol. καθ' ἕτερον ἐρμηνευτήν ἦς ἡ συναφεια ὁμοῦ. ⁸ "Unus codex." Chrysost.: "Ἐτερος" ἐκεῖ ἀνέβησαν σκῆπτρα. ⁹ Syro-hex. + ܫܘܒܘܢܝܢܐ. ¹⁰ Chrysost. a Montefalconio praetermissus. ¹¹ Theodoret. Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex. ܫܘܒܘܢܝܢܐ. ¹² Sic ἕτερος apud Chrysost. juxta ed. Savil. Montef. ad Chrysost. εὐπαθήσασαιαν edidit; in Hexaplis vero εὐπαθήσασαιαν, male praemisso καί. Cf. Hex. ad Job. iii. 26.

¹³ Theodoret. Chrysost. affert: "Ἐτερος" ἠρεμήσουσιν. Syro-hex. Symmacho continuat: + ܫܘܒܘܢܝܢܐ. ¹⁴ Vat. Syro-hex. + ܫܘܒܘܢܝܢܐ. Montef. ex Chrysost. affert: "Ἄλλος" ἐν τῷ προτ. σου. ¹⁵ Theodoret. Vat.: Σ. ἐν τῷ π. σου. Syro-hex. + ܫܘܒܘܢܝܢܐ. Chrysost.: "Ἄλλος" ἐν τῷ π. σου. ¹⁶ Euthym. ¹⁷ Theodoret. Chrysost. affert: "Ἐτερος" ἐν τοῖς β. σου. Syro-hex. ܫܘܒܘܢܝܢܐ. ¹⁸ Chrysost. Suspectae fidei est Montefalconii lectio: "Ἄλλος" ἐν ταῖς βασιλείαις σου; necnon Euthymii testimonium: "Ἐτερος δὲ φησιν" καὶ πλουτος ἐν ταῖς βασιλείαις σου ἄλλος δὲ ἐν τοῖς περιβάλοις σου. ¹⁹ Syro-hex. + ܫܘܒܘܢܝܢܐ. Chrysost. affert: "Ἄλλος" λαλήσω εἰρήνην ἐν σοί. ²⁰ Syro-hex. + ܫܘܒܘܢܝܢܐ. PSALM. CXXII. ¹ Syro-hex. + ܫܘܒܘܢܝܢܐ.

οὐ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς. Ἄ. Σ. ἕως οὐ δωρήσῃται ἡμῖν.³

3. כִּרְבַּר שָׂבַע בָּרֶב. *Quia multum saturati sumus contemptu.* Ὁ. ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως. Σ. ὅτι πολὺν ἐχορτάσθημεν ἐξευτελισμόν.³

4. רַבַּת שְׂבַע-הַלֶּבַע וְנִשְׂבַּע הַלֵּב עַל-נַפְשִׁי מִלְּמַטְוֵי אֲנִי. *Multum saturata est sibi anima nostra subsannatione fastuosorum, contemptu superbiorum.* Ὁ. ἐπὶ πλείον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν, τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνούσι, καὶ ἡ ἐξουδένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις. Ἄ. πολλὰ ἐνεπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν τοῦ μυχθισμοῦ τῶν εὐθηνούντων, τοῦ ἐξουδενισμοῦ τῶν ὑπερηφάνων (s. ὑπερφερῶν).⁴ Σ. πολλῶν ἐχορτάσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἐπιλαλούντων τῶν εὐθηνούντων, ἐξευτελιζόντων τῶν ὑπερηφάνων.⁵

PSALM. CXXIII (Hebr. cxxiv).

1. לִיְיָ הִתְקַיְּם הַר צִיּוֹן. *Nisi Jova fuisset pro nobis.* Ὁ. εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν. Ἄ.

εἰ μὴ κύριος ὃς ἐγένετο ἡμῖν. Σ. Ὁ. ὁμοίως τοῖς Ὁ.¹

4. וַיִּזְנוּ הַמַּיִם עַל-נַפְשֵׁנוּ וַיִּזְנוּ עָלֵינוּ. *Tunc aquae obruissent nos, torrens superasset animam nostram.* Ὁ. ἀρα τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς, χεῖμαρρον διήλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. Ἄ. . . χεῖμαρρος διήλθεν ἐπὶ ψυχῆς ἡμῶν.² Ἔτερος τότε ἂν τὰ ὕδατα παρέκλυσεν ἡμᾶς, ὡς φάραγξ παρελθόντα κατὰ τῆς ψυχῆς ἡμῶν.³ Σ. . . ὡς χεῖμαρροι παρελθόντα κατὰ τῆς ψυχῆς ἡμῶν.⁴

5. וַיִּזְנוּ הַמַּיִם עַל-נַפְשֵׁנוּ וַיִּזְנוּ עָלֵינוּ. *Tunc superassent animam nostram aquae caestuantes.* Ὁ. ἀρα διήλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνιπόστατον. Ἔτερος τότε παρήλθον ὑπὲρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὡς τὰ ὕδατα οἱ ὑπερήφανοι.⁵

PSALM. CXXIV (Hebr. cxxy).

1, 2. כָּה־צִיּוֹן לֹא-יָזָע וְלֹא-יָשָׁב; יְרוּשָׁלַם. *Sicut mons Sionis, qui non vacillat, sed in aeternum perstat. Jerusalem.* Ὁ. ὡς ὄρος Σιών,

³ Syro-hex. + **حجج** **حجج** **حجج**. ³ Origen. Opp. T. II, p. 822, ex schedis Grabii.

⁴ Reg. unus, et Origen. ut ante, quorum uterque τοῦ μυχθισμοῦ τῶν ὄνειδίζόντων habet. Chrysost. affert: "Ἄλλος τοῦ μυχθισμοῦ (μοχθισμοῦ Sav.) τῶν ὑπερφερῶν. Ἄλλος ἐξουδενώσεως αἰτῶν εὐθηνούντων. Sed Montef. ad loc. notat: "Duo MSS.: Ἄλλος δὲ τοῦ μυχθισμοῦ τῶν ὄνειδίζόντων, τοῦ ἐξουδενισμοῦ τῶν ὑπερηφάνων." Summae suspitioni obnoxia est lectio ὄνειδίζόντων, quam nullus unquam interpret Graecus eum Hebr. **זָעַב** commutavit. Commode igitur in auxilium venit Syrus noster, qui affert: Ἄ. τοῦ μυχθισμοῦ (cf. ad Psal. ii. 4) τῶν εὐθηνούντων, τοῦ ἐξουδενισμοῦ τῶν ὑπερηφάνων (**זָעַב** **זָעַב** **זָעַב**). Nobil. tantummodo habet: Ἄ. πολλὰ ἐνεπλήσθη.

⁶ Origen., Theodoret., Nobil. Sic ἕτερος apud Chrysost. Horum testium primus et tertius καὶ ἐξευτελιζόντων legit, repugnante Syro nostro, qui affert: **זָעַב** **זָעַב** **זָעַב** **זָעַב**.

PSALM. CXXIII. ¹ Sic Vat., accuratius quam Nobil., qui affert: Σ. εἰ μὴ κύριος ὃς ἐγένετο ἡμῖν (ἐν ἡμῖν mendose Montef.). ² Syro-hex. + **حجج** **حجج** **حجج**. Hieron. in Comment. in Ezech. xlvii. 5: "Et quomodo

scriptum est . . . *Torrentem pertransiit anima nostra?* Sed facile solvitur, si sciamus pro hoc scriptum esse in Hebraeo: *Torrens pertransiit animam meam.*" ³ Chrysost. Symmachi manum prodere videtur mitigatio per particulam **זָעַב**. ⁴ Syro-hex. **حجج** **حجج** **حجج**. (Antecedens τοῦ **حجج**, quod transiit, est, ni fallor, **حجج**, quod interdum cum verbo singulari construitur. Vid. Hoffmanni *Gram. Syr.* p. 351. Minus recte vertit Bugatus: *quasi torrentes pertransientes (حجج) animam nostram.*) ⁶ Chrysost. Syro-hex. Symmacho continuat: **حجج** **حجج** **حجج**; Graece, ὅτε παρήλθον τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὡς τὰ ὕδατα οἱ ὑπερήφανοι (s. τὰ ὑπερήφανα, ut vertit Bugat.). Montef. affert: Ἄ. τότε παρήλθον ὑπὲρ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὡς τὰ ὕδατα οἱ ὑπερήφανοι; tantum notans: "Has lectiones sic exhibet Martianaeus." Pro τὰ ὑπερήφανα stat Pseudo-Hieron. in Breviario: "Verbum ἀνιπόστατον apud Graecos ambiguum est, et potest sonare, quod (non) subsistat, et quod intolerabile sit . . . Pro quo et Aq. et Sym. et Theod. et omnes interpretes pari voce consentiunt, *superbas aquas, et arrogantes, pro ἀνιπόστατον transferentes.*"

οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ὁ κατοικῶν Ἱερουσαλήμ. Σ. ὡς τὸ ὄρος Σιών ἀπερίτρεπτον, εἰς τὸν αἰῶνα οἰκούμενον περὶ Ἱερουσαλήμ.¹

2. וְיִזְמַן לְכִיבֵי יְהוָה. *Et Jova circum populum suum.* Ο'. καὶ ὁ κύριος κύκλω τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἄλλος· κύριος δὲ περὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.²

3. עַל־הַרְשָׁתָּהּ שִׁבְּתָהּ יְהוָה לֹא יָנִיחַ. *Nam non desidebit sceptrum improbitatis.* Ο'. ὅτι οὐκ ἀφήσει [κύριος] τὴν ράβδον τῶν ἀμαρτωλῶν. Σ. ὅτι οὐκ ἀκαπύσεται (s. ἐπαναπαύσεται) ἡ ράβδος τοῦ παρανόμου.³

לֹא יִמְצֵן לְיָדֵיהֶם בְּעֲוֹנוֹתֵיהֶם יְדֵיהֶם. *Ne extendant justi ad iniquitatem manus suas.* Ο'. ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δίκαιοι ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν. Ἄλλος· διὰ τοῦτο οὐκ ἐκτείνουσιν οἱ δίκαιοι εἰς ἀνομίαν χεῖρας αὐτῶν.⁴

4. הַשִּׁיבָהּ. *Benefac.* Ο'. ἀγαθύνον. Ἄλλος· ἀγαθοποίησον.⁵

5. עֲקֵלְקֵלְתָּהּ. *Ad vias tortuosas suas.* Ο'. εἰς τὰς στραγγαλιάς. Ἄ. διαπλοκάς. Σ. εἰς τὰς σκολιότητας αὐτῶν. Θ. διεστραμμένα.⁶

PSALM. CXXV (Hebr. cxxxv).

1. בְּשׁוֹב יְהוָה יִהְיֶה תְּשׁוּבַת צִיּוֹן הֵינּוּ כְּחֹלְמִים. *Cum reduceret Jova captivitatem Sionis, fuimus sicut somniantes.* Ο'. ἐν τῷ ἐπιστρέψαι

κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών, ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι (Ἐβρ. χαωλεμίμ. Οἱ ἄλλοι ὡσεὶ ἐνπνιαζόμενοι¹). Ἄλλος· ὅταν ἐπιστρέψῃ κύριος τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών, ἐσόμεθα παρακεκλημένοι.²

2. רִישׁוֹ. *Risu.* Ο'. χαρᾶς. Ἄ. Σ. γέλωτος.³

הִזְבִּיחַ. *Jubilatione.* Ο'. ἀγαλλιάσεως. Ἄ. Ε'. αἰνέσεως. Σ. εὐφημίας.⁴

הִלְךָ עִם־תְּשׁוּבָתָהּ יְהוָה יְהִי לְהִלְכֵךְ. *Praeclare egit Jova cum illis.* Ο'. ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ' αὐτῶν (Ἄ. Ο'. Θ. μετὰ τούτων⁵). Σ. μεγάλα ἐποίησε κύριος εἰς αὐτούς. Ἄ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁶

4. כַּמַּיִם בְּנַחַל. *Sicut torrentes in austru.* Ο'. ὡς χειμάρρους ἐν τῷ νότῳ. Ἄ. ὡς καταρροίας... Σ. ὡς ὄχετους ἐν τῷ νότῳ. Ε'. ὡς ἀφέσεις...⁷

5. הַיְרֵעִים בְּדִמְעָתָם בְּרִנָּה יִקְצְרוּ. *Qui serunt in lacrymis, in júbilo metent.* Ο'. οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι. Σ. ὅπου (s. οὐ) οἱ σπείροντες μετὰ δακρύων, μετ' εὐφημίας θεριοῦσι.⁸

6. הָלַךְ יְהוָה וּבְכֹחַ נְשָׂא חֲמַלְתָּהּ. *Eundo it et flendo, portans tractionem (sparsionem) seminis; veniendo veniet cum júbilo, portans manipulos suos.* Ο'. πορευόμενοι ἐπορεύοντο καὶ ἔκλαιον, βάλλοντες (alia exempl. αἴροντες⁹) τὰ σπέρματα αὐτῶν· ἐρχόμενοι δὲ ἤξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει,

PSALM. CXXIV. ¹ Chrysost. affert: "Ἄλλοι ἀπερίτρεπτον κ.τ.έ. Pleniorē lectionem sub nomine Symmachi ex Agellio assumpsit Montef. Cf. ad Psal. xcvi. 10. cxx. 3. ² Chrysost. ³ Syro-hex. ⁴ Chrysost., Reg. unus. ⁵ Idem. ⁶ Theodoret., Pseudo-Hieron in Breviario, Nobil. Syro-hex. affert: ⁷ Cod. 281 in marg. scholium affert: εἰς τὰς πλοκάς δυσάλτους (δυσλύτους).

PSALM. CXXV. ¹ Chrysost. Cod. 268 corrupte: "Ἄλλοι ἐρηπνυτάι· ὡσπερ οἱ πριαζόμενοι (sic). Syro-hex.: Ἄ. Σ. Ε'. ὡσεὶ ἐνπνιαζόμενοι (s. ἐνπνιαζόμενοι). ² Chrysost. "Suspicio hic παρακεκλημένοι ex LXX mendose desumptum esse pro ἐνπνιαζόμενοι. Nam Pseudo-Hieron. ait: Pro

consolati, omnes pariter editiones, somniantes, transtulerunt."—Montef. Eleganter Euseb. apud Mai. P. N. B., T. IV, p. 71: Συμφώνως οἱ πάντες φασίν· ἐγενήθημεν ὡς ἐνπνιαζόμενοι, ἀλλ' (fort. ἕναρ ἀλλ') οὐκ ἔστι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν φανταζόμενοι. ³ Syro-hex. ⁴ Theodoret., Nobil.: Ἄ. αἰνέσεως. Σ. εὐφημίας. Syro-hex. ⁵ "Sic unus codex."—Montef. ⁶ Vat., Agell. Montef. ex Agellio falso affert: Σ. μ. ἐποίησεν ὁ κύριος ἐπ' αὐτούς. ⁷ Nobil. affert: Ἄ. καταρροίας. Σ. ὄχετους. Ε'. ἀφέσεις. Chrysost.: "Ἄλλος· ὡς καταρροίας. Ἄλλος· ὡς ὄχετους. Ἄλλος· ὡς ἀφέσεις. Syro-hex. ⁸ Idem: ⁹ Sic Codd. III, 55, et Syro-hex.

αἶροντες τὰ δράγματα αὐτῶν. Σ. δε πορευόμενος ἐπορεύετο κλαίων, φέρων ἐκλυσιμὸν σπέρματος, ἐρχόμενος ἤξει ἐν αἰνέσει (s. ᾠδῇ), αἶρων τὰ δράγματα αὐτοῦ.¹⁰ Ε΄. πορευόμενος πορεύεται καὶ κλαίων, βαστάζων ἐπαγγελίαν σπέρματος. . .¹¹

PSALM. CXXVI (Hebr. cxxxvii).

1. **שִׁיר הַמַּעְלֹת לְשִׁלֹּמֹה.** *Carmen ascensionum Salomoni.* Ο΄. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (alia exempl. add. τοῦ Σολομών¹). Ἀ. Σ. ἄσμα τῶν ἀναβάσεων Salomonis.²
2. **שׁוּן לָכֶם מִשְׁכִּימֵי קוּם מִחֶרְרֵי שָׁבַת.** *Vanum vobis est, bene mane surgentibus, tarde sedentibus.* Ο΄. εἰς μάτην ὑμῖν ἐστι τὸ ὀρθρίζειν ἐγειρεσθε μετὰ τὸ καθῆσθαι. Ἀ. εἰκὴ ὑμῖν ὀρθρίζουσιν ἀνίστασθαι, βραδύνουσι καθῆσθαι.³ Σ. μάταιον ὑμῖν ἐξ ὀρθρου ἀνίστασθαι μετὰ τὸ

οἰκῆσαι.⁴ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.⁵ Ε΄. εἰκὴ ὑμῖν ἐστι τοῖς ὀρθρίζουσιν (s. οἱ ὀρθρίζοντες) ἀνίστασθαι, βραδύνουσι (s. βραδύνοντες) καθῆσθαι.⁶

2. **לָחֶם הַעֲצֻבֵי רָנֶם.** *Panem laborum.* Ο΄. ἄρτον ὀδύνης (Ἐβρ. ἀσεβείν⁷). Ἀ. ἄρτον διαπονημάτων. Σ. ἄρτον κακοπαθούμενον. Θ. Ε΄. ἄρτον εἰδώλων. Σ΄. ἄρτον πλάνης.⁸
- יְהִי כֵן יְהוָה.** *Ita dat.* Ο΄. ὅταν δῶ. Ἀ. Σ. Ε΄. οὕτως δώσει.⁹
3. **שֶׁכֶר פְּרִי הַבֶּטֶן.** *Praemium est fructus uteri.* Ο΄. ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός. Ἐτερος· μισθὸς ὁ καρπὸς τῆς γαστρός.¹⁰
4. **כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים.** *Ita sunt filii juventutis.* Ο΄. οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτετιναγμένων. Ἀ. οὕτως υἱοὶ ἐφηβείων,¹¹ Σ. οὕτως οἱ υἱοὶ τῆς νεότητος.¹² Θ. (ὡς βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ) οὕτως υἱοὶ νεότητος.¹³ Σ΄. . . υἱοὶ μου ἠκουημένοι.¹⁴ Ἐτερος

¹⁰ Syro-hex. Symmacho continuat: **וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ** .
וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ .
וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ .
¹¹ Idem: **וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ** .
וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ .

PSALM. CXXVI. ¹ Sic Syro-hex. cum Theodoro et paucis libris.

² Syro-hex. **וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ** .

³ Nobil., Vat. Chrysost. affert: "Etepos βραδύνουσι καθῆσθαι. Syro-hex. **וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ** .

⁴ Nobil., et Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 73.

Nobil. in fine habet *eis τὸ οἰκῆσαι*; Euseb. autem, *eis τὸ οἰκῆσαι ἢ eis τὸ ὑμῆσαι (ὑψησαι ?)*. Correximus e Syro-hex., qui affert: **וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ** .

⁵ Vat. ⁶ Syro-hex. **וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ** .

וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ . Postrema verti possunt, *χρονίζουσι*

τοῦ καθῆσθαι, quam lectionem anonymo interpreti tribuit Chrysost.

⁷ Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 73: Τὸ Ἑβραϊκὸν τὸ ἀσεβείν (sic) ἔχει, ὅπερ καὶ ἐν ἑτέροις εἰδώλων ἐρμηνεύεται.

⁸ Hieron. in Epist. XXXIV ad Marcellam: "Unde ad Hebraicum recurrens, inveni pro *pane doloris*

scriptum, **LEEM AASABIM**, quod Aq. interpretatus est, ἄρτον τῶν διαπονημάτων, id est, *panem elaborationum*; Sym. ἄρτον κακοπαθούμενον, quod exponitur, *panem acriminosum*;

Quinta ed. et Theod., qui in ceteris cum LXX translatoribus facit, *panem idolorum*; Sexta, πλάνης, id est, *erroris*." Nobil., Vat. afferunt: Θ. Σ. εἰδώλων. Σ΄. πλάνης;

ubi pro Σ. corrigendum Ε΄. Syro-hex.: Σ. κακοπαθούμενον (כֶּחָסֶד).

Σ΄. πλάνης (כֶּחָסֶד). Ε΄. εἰδώλων (כֶּחָסֶד).

Cf. nos ad Psal. xv. 4, ubi *κακοπαθούμενον* oscitante scripsimus. ⁹ Syro-hex. **וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ** .
¹⁰ Chrysost.

¹¹ Montef. edidit: Ἀ. ὡπερ υἱοὶ ἐφηβίων. Graeca sunt sui ipsius, ut videtur, pro Latinis Hieronymi, qui l. c. ait: "Ubi nos habemus, *sicut filii excussorum*, ibi legitur, *CHEN BNE ANNAUBIM*, quod Aquila interpretatus est, *sicut filii pubertatum*, Sym. et Theod., *sicut filii juventutis*, Sexta, ἠκόνεος νοῦ, quod nos dicere possumus, *excuti sensus*." Ubi manifestum est, particulam *sicut* non ὡπερ, sed οὕτως sonare. Pro ἐφηβίων vero, aut ἐφηβείων, aut saltem ἐφηβίων scribendum esse, quivis videt. ¹² Montef. de suo, ut videtur: Σ. ὡπερ υἱοὶ νεότητος. Nobil., Vat. afferunt: Σ. τῆς νεότητος. Syro-hex. **וְיָשִׁיב יְהוָה אֶת אֲנָחְנוֹתֵינוּ** . In *Catena* autem *PP. GG.*, T. III, p. 578 tam Symmacho quam Theodotioni tribuitur *νεαιότητος*. ¹³ Theodoret., qui addit: *κατὰ ταύτην δὲ καὶ ὁ Ἄκ. καὶ ὁ Σύμ. ἠρμῆνευσαν*.

¹⁴ Versio Sextae ad hunc diem ex incerta lectione Hieronymi tota peudebat. Montef. affert: Σ΄. ἀκόνεος νοῦ (al. ἠκουηθέντος νοῦ); utrumque barbare. Posteriorem scripturam ex Drusio mutuatus est, qui veteres Hieronymi editiones exscripsit. Tandem Martianaes, ex MS. Regio, ut ait, ἀκόνεος νοῦ edidit. Codices, ut videtur, inter *ακόνεος*, *εκόνεος*, *εκουεος*, *εκουηος*, *εκουηος* fluctuant, unde Veronenses editores ἠκόνεος νοῦ, ex adjectivo ἠκόνης (!) ejusdem formae ac *νεηκόνης* (= *νεωστὶ ἠκουημένος*), *νονο κοματι*, ut eorum verbis utamur, *επιρρικατὶ σικτι*. At *νεηκόνης* non ex *νέος* et *ἠκόνης*, sed ex *νέος* et *ἀκόνη* formari, nemo ignorat. Praeterea codices, qui in priore vocabulo tantum fluctuant, in posteriore νοῦ (quod ad Hieronymi *sensus* reddendum extusum esse non

υιοι των πεδητων.¹⁵

5. **בְּשֵׁרֵי הַנְּבֵר הַנְּבֵר מְלֵךְ יִשְׂרָאֵל יִשְׁפָּטֵנוּ**. *Beatus vir, qui impleverit pharetram suam iis.* Ο΄ μακάριος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν. ᾿Α. Σ. μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐπλήρωσε τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν. Θ. μακάριος ἀνὴρ ὃς πληρώσει τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν.¹⁶

בְּשַׁעַר. *In portis.* Ο΄ ἐν πύλαις. Σ΄ ἐν κρίσει.¹⁷

PSALM. CXXVII (Hebr. cxxviii).

1. **יִשְׂרָאֵל כָּל-יִרְאָה**. *Beatus omnis qui timet.* Ο΄ μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι. ᾿Α. Σ. μακάριος πᾶς ὁ φοβούμενος.¹

יְהִי. *Qui ambulat.* Ο΄ οἱ πορευόμενοι. ᾿Α. ὀδύων.²

2. **יִגְדַע פְּפִיךָ כִּי תֹכְלֵם אֶשְׂרָרֶיךָ וְטוֹב לָךְ**. *Laborem volarum tuarum quia comedes, beatus tu, et bonum erit tibi.* Ο΄ τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι, μακάριος εἶ, καὶ καλῶς σοι ἔσται. ᾿Α. κόπον ταρσῶν σου ὅτι φάγεσαι, μακάριος εἶ, καὶ ἀγαθὸν σοι.³ Σ. κόπον χει-

ρῶν σου ἐσθίων, μακάριος ἔση, καὶ καλῶς σοι ἔσται.⁴ Θ. κόπον χειρῶν σου ὅτι φάγεσαι, μακάριος εἶ...⁵

3. **פְּרִיָּה**. *Fructifera.* Ο΄ εὐθηνούσα. Σ. εὐκαρπος.⁶ **בְּיַרְכְּתֵי בֵּיתְךָ**. *In penetralibus domus tuae.* Ο΄ ἐν ταῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου. Σ. ἐν ταῖς ταμίαις τοῦ οἴκου σου.⁷ ᾿Α. ἐν τοῖς μηροῖς... ᾿Αλλος ἐν τοῖς ἐσωτάτοις...⁸

5. **וְרָאִיתְּ בְּשֵׁרֵי יְרוּשָׁלַיִם**. *Et videas in prosperitate Jerusalem.* Ο΄ καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ. ᾿Αλλος καὶ ὄρα ἐν ἀγαθοῖς Ἱερουσαλήμ.⁹

6. **וְרָאִיתְּ בְּנֵי בְּנֵי שָׁלוֹם עַל-יִשְׂרָאֵל**. *Et videas filios filiorum tuorum, et salutem super Israel.* Ο΄ καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου εἰρήνην ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ. ᾿Αλλος καὶ ἴδε τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν σου, εἰρήνην ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ.¹⁰

PSALM. CXXVIII (Hebr. cxxix).

1. **רַבְּתִים**. *Multum.* Ο΄ πλεονάκεις. Σ. παμπληθεῖς.¹

2. **בְּנֵי אֲנִיכָיו לֹא**. *Sed non praevaluerunt mihi.* Ο΄ καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. ᾿Ετερος

immerito suspiceris) omnes consentire, non facile crediderimus. Certe in unico quem nobis inspicere contigerit libro (Bodl., Canon. Pat. Lat. cxx), uno vocabulo exaratum est, *εκωννωσωνῶ* (sic). Dum igitur hae lites componentur, nihil commodius videbatur, quam Syri nostri vestigiis insistere, qui peropportune affert: **قَالَ يَد**. ο. **حَتْمًا**, h. e. ἵ. *υιοι μου ἠκασημένοι*; quod, *filii mei exacuti sensus*, vertere nil vetat. ¹⁵ Chrysost. Schleusner. infeliciter tentat, υιοι των παιδειτων. ¹⁰ Montef. ex Regio uuo. Nobil. affert: ᾿Α. Σ. ἀνὴρ. Chrysost.: ᾿Ετερος μακάριος ὃς πληρώσει τὴν φ. αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν. Hieron. l. c.: "In sequenti versu, exceptis LXX, qui aliter transtulerunt, et in Hebraeo, et in cunctis editionibus ita reperi: *Beatus vir, qui replevit pharetram suam ex iis.*" Denique Syro-hex. ᾿Α. Σ. Ε΄. τὴν φαρέτραν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν (**مِنْهُم**). ¹⁷ Syro-hex. **حَمَلًا**. ο.

PSALM. CXXVII. ¹ Syro-hex. **حَمَلًا**. ο. **حَمَلًا**. ο. ² Idem: **حَمَلًا**. ο. ³ Sic Montef. ex Regio uno, ut videtur. Nobil.: ᾿Α. κόπον ταρσῶν σου. Σ. κόπον χειρῶν σου. Syro-hex. affert: ᾿Α. κόπον χειρῶν σου εἰ φάγεσαι (**حَمَلًا**), quae versio ad Theo-

dotioucm pertinere videtur. Psalt. Gall.: *Labores manuum tuarum* & *quia: manducabis*. ⁴ Sic Montef., qui ὁ ἐσθίων perperam dedit. Theodoret. affert: Σ. κόπον χειρῶν σου ἐσθίων. Syro-hex.: Σ. Ε΄. χειρῶν σου. Hieron. in Epist. XXXIV ad Marcellam: "Symmachus, Quintaque ed. transtulerunt, *manuum tuarum*." Euthym.: *Τινες μὲν οὖν καρποὺς τὰς χεῖρας ἐνόησαν... ἐρμηνεύοντες ὅτι τοὺς πόνους τῶν χειρῶν σου θρέψη, κερδαεῖς, μηδενὸς κωλύοντος*: οὕτω γὰρ ᾿Ακ. καὶ Σύμ. ἐξεδεδώκεισαν. Deuique Parsons. e Cod. 268 exscripsit: Σ. κόπον χ. σου ἐσθίοντας εἶναι, δηλονότι καὶ οἱ ὀ καρποὺς κ.τ.έ. (Corrige ex Theodoro: ἐσθίων ὡς εἶναι δηλον, ὅτι καὶ οἱ ὀ καρποὺς κ.τ.έ.) ⁵ Montef. Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 74: Οἱ λοιποὶ: κόπον χειρῶν. ⁶ Syro-hex. **حَمَلًا**. ο. Idem interpres **حَمَلًا**, ἄμπελος πολυφόρος vertit Jesai. xxxii. 12. ⁷ Syro-hex. Symmacho contiuaat: **حَمَلًا**. ο. ⁸ Idem: ᾿Α. ἐν τοῖς μηροῖς (**حَمَلًا**). Chrysost. affert: ᾿Αλλος ἐν τοῖς μηροῖς. ᾿Αλλος ἐν τοῖς ἐσωτάτοις. ⁹ Chrysost. Syro-hex. in textu: καὶ ἴδοις ἐν ἀγαθοῖς Ἱερ. ¹⁰ Chrysost.

PSALM. CXXVIII. ¹ Syro-hex. **حَمَلًا**. ο.

ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθησάν μοι. Ἔτερος· ἀλλ' οὐχ ὑπερίσχυσάν μου.³ Ἄλλος· καί γε.³

3. עַל-גַּבִּי קִרְחֵנוּ יְשִׁי. *In dorso meo anaverunt atatotes.* Ο'. ἐπὶ τοῦ νότου μου ἐτέκταινον ('Α. Θ. ἠροτρίασαν⁴) οἱ ἀμαρτωλοί. 'Α. ἐπὶ τὸν ἀγένας (μου) ἠροτρίασαν ἀροτριῶντες.⁵ Σ. συνεχεῖς τεκταίνοντες ἐπὶ τοὺς τεκταίνοντας.⁶

(s. לְמַעַנְתָּם לְמַעַנְתָּם לְמַעַנְתָּם). *Longos fecerunt sulcos suos (s. sulcum suum).* Ο'. ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. 'Α. ἐμήκρυναν πλέθρον αὐτῶν.⁷ Σ. παρέτειναν κακοῦντες.⁸ Ε'. . . τοὺς αἰλάκας αὐτῶν.⁹

4. קָצַרְתָּ עֲבֹת רֶשָׁעִים. *Concidit funes impiorum.* Ο'. συνέκοψε ἀγένας ἀμαρτωλῶν. 'Α. κατέκοψε βρόχους ἀσεβῶν. Σ. κατέκοψε βρόχους παρανόμων.¹⁰ Θ. κλοιούς.¹¹ Ε'. κλοιούς ἀνόμων.¹²

5. וְרָחֹק יָסֻגוּ. *Et recedant retrorsum.* Ο'. καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω. Ἄλλος· ἀνατραπήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω.¹³

6. וְשֶׁקֶרְתָּ יִבֵּשׁ. *Quod priusquam evellat (aliquis), arescit.* Ο'. δὲ πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι

(alia exempl. ἐξανθῆσαι¹⁴) ἐξηράνθη. 'Α. δ' ἀρχῆθεν ἀνέθαλεν ἐξηράνθη.¹⁵ Σ. δὲ πρὸ τοῦ ἐκκαυλῆσαι ἐξηράνθη.¹⁶ Θ. Ε'. ἐκσπασθῆναι. Σ'. ἐκστερεῶσαι.¹⁷

7. וְשֶׁבַע. *Volam suam.* Ο'. τὴν χεῖρα αὐτοῦ. Ἄλλος· τὴν δράκα αὐτοῦ.¹⁸

וְיָצַק. *Sinum suum.* Ο'. τὸν κόλπον αὐτοῦ. 'Α. Ε'. *complexionem brachii sui.*¹⁹

PSALM. CXXIX (Hebr. cxkx).

1. הִיָּה יְהוָה רַקִּי מִמְּמַמְּ. *De locis profundis invoco te, Jova.* Ο'. ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι, κύριε. 'Α. ἐκ βαθέων ἐπεκαλεσάμην σε, κύριε. Σ. ἐκ βαθυτάτων ἐκάλεσά σε, κύριε. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', ἐκέκραξά σε, κύριε. Ε'. Σ'. ἐκέκραξά σε, κύριε.¹

4, 5. הִיָּה יְהוָה קִיָּיִ : יִרְאָה לְמַעַן. *Ut timearis. Exspecto Jovam.* Ο'. ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὑπέμεινά σε, κύριε. 'Α. ἔνεκεν φόβου ὑπέμεινα κύριον.² (Σ.) ἔνεκεν νόμου διέμεινα κύριον. (Θ.) ἔνεκεν τοῦ νόμου σου . . .³ Ε'.

³ Chrysost.

³ *Catena PP. GG.*, T. III, p. 591.

⁴ Theodoret.

⁵ Syro-hex. *فاحم ح فاحم ح فاحم ح*.

⁶ Idem: *فاحم ح فاحم ح فاحم ح*. Ad *فاحم ح*, Bugato conjuncti, cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xix. 24.

⁷ Syro-hex. Aquilae continuat: *فاحم ح فاحم ح*. Pro *فاحم ح*, magnificaverunt, olim in *Ohio Norvic*, p. 22 correximus *فاحم ح*, prolongaverunt, juxta lectionem Theodoretii: 'Α. ἐμήκρυναν. "Codex *فاحم ح*, licet corrigendum certo sit *فاحم ح*."—*Ceriani*.

⁸ Syro-hex. Symmachu continuat: *فاحم ح فاحم ح*. Theodoret.: Σ. παρέτειναν (sic) κακοῦντες.

⁹ Syro-hex. *فاحم ح*.

¹⁰ Sic Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 75. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. βρόχους παρανόμων (*فاحم ح فاحم ح*). Theodoret.: 'Α. Σ. βρόχους. "Unus Reg. habet βρόχον."—*Montef.*

¹¹ Theodoret.

¹² Euseb. ibid. Nobil., Syro-hex.: Ε'. κλοιούς (*فاحم ح*, collaria).

¹³ Chrysost. Cod. 268 affert: Ἄλλος· ἀνατροπήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω οἱ τὴν Σιών πολεμοῦντες.

Ubi haec, οἱ τὴν Σ. πολεμοῦντες, ad enarrationem Theodoretii pertinent.

¹⁴ Sic Codd. 111, 190, 271, in marg. omnes. Syro-hex. in textu: *فاحم ح*. Theodoret. apud Nobil.:

"Ἐμα τῶν ἀντιγράφων οὐκ ἐξανθῆσαι ἔχει, ἀλλὰ ἐκσπασθῆναι.

¹⁵ Nobil. Syro-hex. affert: 'Α. δ' (s. δε) ἀρχῆθεν ἀνέθαλεν

ἐξηράνθη (*فاحم ح فاحم ح فاحم ح*). ¹⁶ Idem:

فاحم ح فاحم ح فاحم ح, cum scholio: "فاحم ح, *facial eandem (فاحم ح)*." Hinc Lexica Syriaca augeri possunt.

Nobil. affert: Σ. ἐκκαυλῆσαι.

¹⁷ Nobil.

¹⁸ Chrysost.

¹⁹ Syro-hex. *فاحم ح*. Fortasse τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ.

Cf. Hex. ad *Jesai*, xlix. 22.

PSALM. CXXIX. ¹ Nobil.

² Sic ἄλλος apud Chrysost.

Theodoret.: ἀπὸ τοῦ ὀνόματος, ὁ μὲν 'Α. καὶ ὁ Θ. φόβον ἠρμήνευσαν, ὁ δὲ Σ. νόμον.

Aliter Hieron. in Epist. ad Sun.

et Fret. 78: "Dicitis vos in Graeco invenisse, propter nomen tuum; et nos confitemur plura exemplaria [hodierna ad unum omnia euno Syro-hex.] sic reperiri.

Sed quia veritati studemus, quid in Hebraeo sit, simpliciter debemus dicere. Pro nomine, sive lege, apud eos legitur

THIRA, quod Aquila interpretatus est φόβον, timorem; Sym. et Theod. νόμον, id est, legem, putantes THORA,

propter literarum similitudinem *Jod* et *Vau*, quae tantum magnitudine distinguuntur.

Quinta editio, *terrorem*, interpretata est; Sexta, *verbum*."

³ Praeter Theodoret.

et Hieron. Chrysostomus affert: Ἄλλος· ἔνεκεν τοῦ νόμου σου; et post intervallum: Ἄλλος· ἔνεκεν νόμου ὑπέμεινα (s.

διέμεινα) κύριον; quarum lectionum illam Theodotioni, hanc Symmacho ex conjectura vindicavimus. Syro-hex. affert:

ὅπως ἐπίφοβος ἔση. προσεδόκησα τὸν κύριον.⁴
(S.) ἔνεκεν τοῦ γνωσθῆναι τὸν λόγον σου...⁵

5. וְהוֹחֵלְתִי וְלִדְבָרוֹ וְלִפְשִׁי וְלִקְוֹתָי. *Expectat anima mea, et verbum ejus praestolor.* O'. ὑπέμεινεν ἡ ψυχὴ μου εἰς τὸν λόγον σου. ἤλπισεν. 'A. ὑπέμεινεν ἡ ψυχὴ μου, καὶ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ἔκαρადόκησα.⁶ (E.) προσεδόκησεν ἡ ψυχὴ μου τῷ ῥήματι αὐτοῦ...⁷

6. וְנַפְשִׁי לֹא דָנְנִי מִשְׁמָרִים לְבֹקֶר שְׁמָרִים לְבֹקֶר. *Anima mea Dominum (expectat) plus quam vigiles (expectant) tempus matutinum, vigilantes usque ad tempus matutinum.* O'. (ἤλπισεν) ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τὸν κύριον, ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός. 'A. ψυχὴ μου εἰς κύριον ἀπὸ φυλασσόντων τὴν πρωΐαν...⁸ Σ... ἀπὸ φυλακῆς πρωΐνης ἕως φυλακῆς πρωΐνης.⁹

7. הִיְיָ-עָפ. *Apud Jonam.* O'. παρὰ τῷ κυρίῳ. *Alia exempl. παρὰ τοῦ κυρίου.¹⁰*

PSALM. CXXX (Hebr. cxxxi).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד. *Carmen ascensionum Davidi.* O'. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν (τοῦ Δαβὶδ¹). 'A. Σ. ᾠσμα τῶν ἀναβάσεων τοῦ Δαβὶδ.²

וְלֹא-רָמָה. *Neque efferunt se.* O'. οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν. 'A. ἄλλος οὐδὲ ὑψώθησαν.³

בְּגִדֵי לָבוֹאִים. *In magnis.* O'. ἐν μεγάλοις. 'A. Θ.

ἐν μεγαλωσύναις.⁴ Σ. ἐν μεγαλειότησιν.⁵

1. וְיִמְנֶנִי מִתְּרָאִים מִפְּרָעִים. *Ei in mirabilibus prae me.* O'. οὐδὲ ἐν θαυμασίῳ ὑπὲρ ἐμέ. Σ. Θ. οὐδὲ ἐν ὑπερβάλλουσιν ὑπὲρ ἐμέ.⁶

2. וְנִפְשִׁי כְּנֶמֶס עָלַי כְּנֶמֶס עָלַי. *Sed composui et compescui animam meam, sicut oblactatus apud matrem suam; sicut ablactatus est in me anima mea.* O'. εἰ μὴ ἔταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ ὑψωσα τὴν ψυχὴν μου, ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταποδώσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν μου. 'A. εἰ μὴ προσέθηκα καὶ κατεσιώπησα ψυχὴν μου, ὡς ἀπογεγαλακτισμένος ἐπὶ μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀπογεγαλακτισμένου ψυχὴ μου ἐπ' ἐμέ.⁷ Σ. εἰ μὴ ἐξίσωσα καὶ ὠμοίωσα τὴν ψυχὴν μου ἀπογαλακτισθέντι πρὸς μητέρα αὐτοῦ, οὕτως ἀνταποδοθεῖ τῇ ψυχῇ μου.⁸

PSALM. CXXXI (Hebr. cxxxii).

1. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. *Carmen ascensionum.* O'. ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. 'A. Σ. ᾠσμα τῶν ἀναβάσεων.¹

וְגִזְוֹתָי. *Molestiae ejus.* O'. τῆς πραύτητος ('A. κακουχίας. Σ. κακώσεως. E'. ταπεινώσεως²) αὐτοῦ.

2. לְיָדֵי הַיָּמִין. *Potenti.* O'. τῷ θεῷ. 'A. τῷ δυνάστη. Σ. τῷ ὀραίῳ.³

+ וְנִפְשִׁי כְּנֶמֶס עָלַי כְּנֶמֶס עָלַי. ⁴ Sic ἄλλος apud Chrysost. Nobil. affert: E'. ὅπως ἐπίφοβος ἔση. Cf. Hieron., ut supra. Montef. sine auctore affert: E'. ἐπὶ φόβου. ⁵ Ἄλλος apud Chrysost. Videtur esse Sextus interpres. ⁶ Nobil., et sine nom. Chrysost. ⁷ Ἄλλος apud Chrysost. Quintae editionis continuatio esse videtur. ⁸ Nobil. ⁹ Syro-hex. וְנִפְשִׁי כְּנֶמֶס עָלַי כְּנֶמֶס עָלַי. ¹⁰ Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: παρὰ τῷ κυρίῳ.

PSALM. CXXX. ¹ Sic Syro-hex., et snb obelo Psalt. Gall., in vitis libris Graecis. ² Syro-hex. ³ Chrysost. ⁴ Theodoret. Aquilae, Nobil. Theodotioni lectionem ascribit. ⁵ Theodoret., Nobil. ⁶ Theodoret., qui Symnaebo tantum tribuit. Chrysost.: "Ἄλλος ἐν μεγαλειότησιν, οὐδὲ ὑπερβάλλουσιν ὑπὲρ ἐμέ. Nobil. Theodotioni continuat: οὐδὲ ὑπερβ. ὑπὲρ ἐμέ. ⁷ Syro-hex. ./. .

וְנִפְשִׁי כְּנֶמֶס עָלַי כְּנֶמֶס עָלַי כְּנֶמֶס עָלַי. (Pro 'נִפְשִׁי nescio an Aquila legerit 'נִפְשִׁי.) ⁸ Theodoret., Nobil., et Colb. στιχηρῶς scriptus. Nobil. male ἤξισωσα pro ἐξίσωσα legit, ut apud Theodoret. quoque olim edebatur. In *Catena PP. GG.*, T. III, p. 604 legitur: Σ. εἰ μὴ ἐξίσωσα καὶ ἔξωμοίωσα — πρὸς μητρός αὐτοῦ, κ.τ.έ. Tandem Syro-hex. וְנִפְשִׁי כְּנֶמֶס עָלַי כְּנֶמֶס עָלַי (ἐξίσωσα) כְּנֶמֶס עָלַי. ⁹ (πρὸς μητέρα) כְּנֶמֶס עָלַי. Praeter has lectiones Montef. affert: "Ἄλλος ἀνταποδοθῆ ἡ ψυχὴ μου, ex Colb. στιχηρῶς scripto, ut videtur.

PSALM. CXXXI. ¹ Syro-hex. in textu: τῷ Δαβὶδ συνεψ (וְנִפְשִׁי); in marg. autem: 'O 'Εβραῖος ᾠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. 'A. Σ. ᾠσμα τῶν ἀναβάσεων. ² Nobil. Syro-hex. affert: 'A. τῆς κακουχίας αὐτοῦ (וְגִזְוֹתָי). ³ Idem: + וְנִפְשִׁי כְּנֶמֶס עָלַי כְּנֶמֶס עָלַי.

4. **חַמְצוֹתַי בְּעֵינַי**. *Palpebris meis dormitationem.*
 Ο. και τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμὸν, ÷ και ἀνάπαισιν τοῖς κροτάφοις μου. Οὗτος δὲ στίχος οὐκ ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ. Παρὰ τῷ Θεοδοτίωνι μόνῳ ἀντὶ τοῦ, τοῖς βλεφάροις μου, ἔκειτο, τοῖς κροτάφοις μου νυσταγμὸν ἐν δὲ τῷ ὀκτασελίδῳ παρὰ μόνους τοῖς Ο' ἔκειτο ὀβελισμένον.⁴
6. **בְּשָׂדֵי**. *In agris.* Ο. ἐν τοῖς πεδίοις. 'Α. Σ. ἐν χώρα. Ε'. ἐν ἀγρῷ.⁵
7. **יִמְשְׁכְּנוּתַי**. *In habitacula ejus.* Ο. εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ. Σ. εἰς τὴν σκηνωσιν αὐτοῦ.⁶
- לְהֵדֵם רַגְלֵי**. *Ad scabellum pedum ejus.* Ο. εἰς τὸν τόπον οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. 'Α. Σ. τῷ ὑποπόδιῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ.⁷
8. **רֹחַ**. *Roboris tui.* Ο. τοῦ ἀγιάσματός σου. 'Α. Σ. τοῦ κράτους σου.⁸ "Ἐτερος" τῆς ἰσχύος σου. "Ἄλλος" τοῦ κράτους σου.⁹
9. **יִלְבְּשׁוּ**. *Induant.* Ο. ἐνδύονται. "Ἐτερος" ἀμφιεσθήτωσαν. "Ἄλλος" ἐνδυσάσθωσαν.¹⁰
10. **פְּנֵי מַשְׁחָתֵי**. *Ne repellas faciem uncli tui.* Ο. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. 'Α. μὴ ἐπιστρέψῃς πρόσωπον χριστοῦ σου. Σ. μὴ ἀποστραφῆς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. Θ. μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον χριστοῦ σου.¹¹
15. **בְּרָצָה בְּרָצָה**. *Cibum ejus benedicendo*

benedicam. Ο. τὴν θήραν (alia exempl. χήραν¹²) αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω. 'Α. ἐπιστισμὸν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω.¹³ Σ. τὴν σίτησιν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω.¹⁴ Θ. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁵

16. **יִרְנְנוּ**. *Jubilando jubilabunt.* Ο. ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται. 'Α. αἰνέσει αἰνέσουσιν. Σ. εὐφημοῦντες εὐφημήσουσι.¹⁶
18. **דִּיאְדְּמָא**. *Diadema ejus.* Ο. τὸ ἀγιάσμα μου. 'Α. ἀφόρισμα αὐτοῦ.¹⁷ Σ. ὁ ἀγιασμὸς αὐτοῦ.¹⁸ "Ἄλλος" τὸ ἀφορισμένον αὐτοῦ.¹⁹

PSALM. CXXXII (Hebr. cxxxiii).

1. **לְדָוִד**. Ο. ✕ τῷ Δαυίδ.¹
- עֵינַי וְיָמֵי וְיָמֵי וְיָמֵי**. *Ecce! quam bonum et quam jucundum.* Ο. ἰδοὺ δὴ τί καλὸν, ἢ τί τερπνόν. "Ἄλλος" ἰδοὺ τί ἀγαθόν, καὶ τί καλόν.²
2. **יָמֵי וְיָמֵי וְיָמֵי וְיָמֵי**. *Sicut oleum eximium super caput, descendens super barbam, barbam Aaronis, quod (n. qmæ³) descendit super oram vestium ejus.* Ο. ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πάγωνα, τὸν πάγωνα τὸν Ἀαρὼν, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὄαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ. 'Α. ὡς ἔλαιον ἀγαθὸν ἐπὶ τῆς κεφα-

⁴ Nobil., Vat. Syro-hex. sine obelo affert: ἢ ἀνάπαισιν κ.τ.ε. ⁵ Nobil. E contrario Syrus affert: 'Α. ἐν ἀγρῷ (حسلا). ⁶ Syro-hex. ✕ **לְהֵדֵם**. ⁷ Idem: ✕ **לְהֵדֵם**. Cf. Psal. xviii. 5 in Syro-hex. ⁸ Idem: ✕ **רֹחַ**. ⁹ Chrysost. ¹⁰ Idem. ¹¹ Nobil., Vat. Ad Aquilam Nobil. habet τὸ πρ. τοῦ χρ. σου, ut recens manus correxit in Vat. Ad Theodotionem Nobil. affert τοῦ χρ. σου, et sic ex corr. Vat. ¹² Lectio χήραν (Psalt. Gall. et Rom. *viduam*) hodie legitur in Cod. Alex., et paucis aliis, invito Syro-hex. Hieron. in Quaest. Hebr. in Genes. (Opp. T. III, p. 369): "Verbum SEDA, quod hic (Gen. xlv. 21) omnes ore consono ἐπιστισμὸν, id est, cibaria, vel *sitarcia* interpretati sunt, in Psalterio quoque habetur. Ubi enim nostri legunt, *Viduum ejus benedicens benedicam*... in Hebraeo habet SEDA, id est, *cibaria ejus*." ¹³ Nobil. Chrysost.: "Ἐτερος" τὸν ἐπιστι-

τισμὸν. ¹⁴ Theodoret., Nobil. ¹⁵ Nobil. ¹⁶ Idem. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. αἰνέσει αἰνέσουσιν (ܐܝܢܝܘܢܝܘܢܝܘܢܝܘܢܝܘܢܝܘܢ). ¹⁷ Syro-hex. ✕ **דִּיאְדְּמָא**. Chrysost.: "Ἄλλος" ἀφόρισμα αὐτοῦ. ¹⁸ Nobil. Syro-hex. ✕ **דִּיאְדְּמָא**. ¹⁹ Chrysost. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 255: "Si fides habenda est anonymo commentatori in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 616, Hebraicum **דִּיאְדְּמָא** ab incerto interp. per τὸ κέρας αὐτοῦ translatum est." Commentator est Chrysost., qui ait: τὸ ἀγιάσμα ἕτερος τὸ κέρας εἶπεν; ubi legendum videtur *ἕτερος, ἀλίτερ*. Cf. v. 17.

PSALM. CXXXII. ¹ Psalt. Gall. ✕ *David*: Sic sine aster. Cod. Alex. et Syro-hex. ² Chrysost. Interpres est Aquila, ut videtur. ³ Sic Rosenmueller., alii, invito Syro-hex., qui scholium habet: "De unguento dicit, et non de harba."

λῆς, καταβαῖνον ἐπὶ τὸν πώγωνα, τὸν πώγωνα Ἀαρὼν, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ στόμα ἐνδυμάτων αὐτοῦ.⁴ Σ. ὡς τὸ μύρον τὸ κάλλιστον ἐπὶ κεφαλῆν, καταρρέον ἐπὶ πώγωνα τὸν Ἀαρὼν, τὸ καταρρεῦσαν ἐπὶ τὴν ὄαν τῶν περιμέτρων ἐνδυμάτων αὐτοῦ.⁵ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.⁶

PSALM. CXXXIII (Hebr. cxxxiii).

2. אֲדָרָק. *Ad saccharium.* Ο΄. εἰς τὰ ἅγια. Σ. ἅγιος. Ἄλλος ἡγιασμένως. Ἄλλος ἡγιασμένα.¹

PSALM. CXXXIV (Hebr. cxxxiv).

3. כִּי־טוֹב. *Quia bonus est.* Ο΄. ὅτι ἀγαθός. Ἄλλος ὅτι χρηστός.¹

כִּי נָעִים. *Quia jucundum est.* Ο΄. ὅτι καλόν. Ἀ. ὅτι εὐπρεπές. Θ. ὅτι ἡδύ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.²

4. יִשְׂרָאֵל לְעֵצְמִי. *Israel in peculium suum.* Ο΄. Ἰσραὴλ εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτοῦ. Σ. καὶ τὸν Ἰσραὴλ εἰς ἐξαίρετον ἑαυτοῦ.³

5. כִּי אֲנִי יוֹנָה בְּבֶרֶךְ יְהוָה. *Quia ego novi quod magnus est Jona.* Ο΄. ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα ὅτι μέγας ὁ κύριος. Ἄλλος οἶδα γὰρ ὅτι μέγας ὁ κύριος.⁴

7. מִי אֲשֶׁר יֹאמַר אֲנִי אֲשַׁר. *Qui ascendere*

facit nubes ab extremitate terrae. Ο΄. ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς. Ἄλλος ἀναβιβάζων. Ἄλλος ἀνασπᾶ ἀπ' ἄκρων. Ἄλλος ἐκ τελέσματος.⁵

7. מְעִי. *Educens.* Ο΄. ὁ ἐξάγων. Ἀ. Ε΄. Σ΄. ἐξάγων. Σ. προφέρων. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.⁶

יִתְּרוֹתָיו. *El thesauris suis.* Ο΄. ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. Οἱ Γ΄. Ε΄. Σ΄. αὐτῶν.⁷

12. יִשְׂרָאֵל. *Israel.* Ο΄. Ἰσραὴλ. Ο΄. Οἱ Γ΄. τῷ Ἰσραὴλ.⁸

13. זְכוֹר. *Memoria tua.* Ο΄. καὶ τὸ μνημόσυνόν σου. Ἄλλος ἡ ἀνάμνησίς σου.⁹

18. כִּי־עָשׂוּ יְדֵי יְהוָה כְּמַעֲשֵׂי. *Similes iis sunt qui faciunt ea.* Ο΄. ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιτο οἱ ποιῶντες αὐτά. Σ. ὡς αὐτὰ γένοιτο οἱ ποιῶντες αὐτά, (καὶ πᾶς ὁ πεποιθὼς αὐτοῖς).¹⁰

כִּי־בָטַחְתָּ בְּיְהוָה. *Omnis qui confidit eis.* Ο΄. καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. Ἀ. πᾶς ὃς πέποιθεν ἐπ' αὐτοῖς. Σ. πᾶς ὁ πεποιθὼς αὐτοῖς. Θ. καὶ πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτά. Ε΄. πᾶς ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτοῖς. Σ΄. πᾶς ὁ ἐλπίζων ἐπ' αὐτά.¹¹

PSALM. CXXXV (Hebr. cxxxvi).

6. יִפְרֹשׁוּ־עַל־הַיָּם רְגֵלֵי יְהוָה. *Expandenti terram super aquas.* Ο΄. τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἄλλος τῷ πιλήσαντι τὴν γῆν παρ' ὑδασι.¹

¹ Nobil., Vat. Theodoret. affert: Ἀ. στόμα ἐνδυμάτων. Syro-hex.: Ἀ. Σ. ὡς ἔλαιον ἀγαθόν (כִּי מֵסֵךְ אֲדָרָק). Idem: Ἀ. ἐπὶ στόμα ἐνδυμάτων αὐτοῦ (כִּי מֵסֵךְ אֲדָרָק). ² Nobil., Vat. In fine Vat. habet, τῶν περιμέτρων αὐτοῦ ἐνδ. αὐτοῦ; Nobil. vero, τῶν περιμέτρων αὐτοῦ, notans: Alius, ἐνδυμάτων αὐτοῦ. Verba ἐνδυμάτων αὐτοῦ ne pro mera glossa habeamus, vetat Syrus noster, qui affert: Σ. τῶν περιμέτρων ἐνδυμάτων αὐτοῦ (כִּי מֵסֵךְ אֲדָרָק). ³ Nobil.

PSALM. CXXXIII. ¹ Syro-hex. כִּי מֵסֵךְ אֲדָרָק. Chrysost. affert: Ἐτερος ἅγιος. Ἄλλος ἡγιασμένως. Montef. addit: Ἄλλ. ἡγιασμένα, ex Regio, ut videtur.

PSALM. CXXXIV. ¹ Chrysost. ² Nobil., Vat. Chrysost.: Ἄλλος ὅτι εὐπρεπές. Ἄλλος ὅτι ἡδύ. Montef. Aquilae

tantum lectionem habet. Minus probabiliter Syro-hex.: Σ. ὅτι εὐπρεπές (כִּי מֵסֵךְ אֲדָרָק). Cf. ad Psal. xv. 6, 11.

³ Theodoret. ⁴ Reg. unus. ⁵ Chrysost. Pro ἀνασπᾶ scribi potest ἀνασπῶν ex *Catena PP. GG.*, T. III, p. 635. Praeterea Montef. ex MSS., ut videtur, affert: Ἄλλ. τελέσματος; quam lectionem a praecedenti, Ἄλλος ἐκ τελέσματος, fluxisse recte upinatur Kreyszigius. ⁶ Sic Nobil., quem male exscripsit Montef.: Ἀ. Ο΄. Θ. Ε΄. Σ΄. ὁ ἐξάγων. ⁷ Nobil. ⁸ Nobil., Vat. ⁹ Chrysost. Est fortasse Symmachi. Cf. ad Psal. vi. 6. ¹⁰ Euseb. apud Mai. *P. N. B.*, T. IV, p. 81. ¹¹ Nobil.

PSALM. CXXXV. ¹ Chrysost. "Reg. autem unus ex Chrysost. habet τῷ πιλήσαντι. Coislin. 48 hanc lectionem Symmacho tribuit."—*Montef.* Cod. 268 et duo Chry-

7. **לְיָמֵינוּ**. *Lumina magna*. *Ο. φῶτα μεγάλα. Θ. τὰ ἄστρα.* 'Α. Σ. ὁμοίως τοῖς *Ο.*²
8. **בְּיָמֵינוּ**. *Ad dominium in die*. *Ο. εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας. Σ. ἐπικρατεῖν τῆς ἡμέρας.*³
12. **יָמֵינוּ**. *Extenso*. *Ο. ὑψηλῶ.* 'Α. Σ. ἐκτεταμένῳ.⁴
13. **בְּיָמֵינוּ**. *In segmenta*. *Ο. εἰς διαιρέσεις.* 'Α. εἰς ἀποτμήματα. Σ. εἰς τομάς.⁵ "Ἄλλος" εἰς τμήματα.⁶
14. **בְּיָמֵינוּ**. *In medio ejus*. *Ο. διὰ μέσου αὐτῆς.* 'Ο "Ἐβραῖος" ἐν μέσῳ αὐτῆς.⁷
25. **יָמֵינוּ**. *Qui dat panem*. *Ο. ὁ διδοὺς τροφήν.* "Ἄλλος" δὲ δίδωσιν ἄρτον. "Ἄλλος" διδοὺς ἄρτον.⁸
27. **יָמֵינוּ**. *Confitemini Domino dominorum; quoniam in aeternum misericordia ejus* :.⁹

PSALM. CXXXVI (Hebr. cxxxvii).

1. **יָמֵינוּ**. *τῷ Δαυὶδ Ἱερεμίου* 4.¹
2. **יָמֵינוּ**. *Super salices*. *Ο. ἐπὶ ταῖς ἰτέαις.* 'Α. ἐπὶ τῶν ὀμαλῶν.²
- יָמֵינוּ**. *Suspendimus citharas nostras.*

Ο. ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν. 'Α. ἐκρεμάσαμεν κιθάρας ἡμῶν. Σ. ἐκρεμάσαμεν τὰς λύρας ἡμῶν.³

3. **יָמֵינוּ**. *Et vexatores nostri laetitiam*. *Ο. καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον.* Σ. καὶ οἱ καταλαζονεῦόμενοι ἡμῶν εὐφροσύνην.⁴
6. **יָמֵינוּ**. *Si non exexero Jerusalem supra summum gaudium meum*. *Ο. εἰ μὴ προανατάξωμαι τὴν Ἱερουσαλὴμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου.* 'Α. . . ἐπὶ κεφαλὴν εὐφροσύνης μου. Σ. . . ἐν ἀρχῇ εὐφροσύνης (μου). Θ. Ε'. Σ'. ὁμοίως τοῖς *Ο.*⁵ Aliter: 'Α. εἰ μὴ ἀναγάγω Ἱερουσαλὴμ ἐν ἀρχῇ εὐφροσύνης μου.⁶
7. **יָמֵינוּ**. *In dampnum filiorum Edom*. *Ο. τῶν υἱῶν Ἐδῶμ.* "Ἐτερος" τοῖς υἱοῖς Ἐδῶμ.⁷
- יָמֵינוּ**. *Usque ad fundamentum in ea*. *Ο. ἕως τῶν θεμελίων αὐτῆς.* Aliud exempl. ἕως οὗ ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ.⁸ Σ. ἕως τοῦ θεμελίου αὐτῆς.⁹
8. **יָמֵינוּ**. *Vastata*. *Ο. ἡ ταλαίπωρος.* 'Α. ἡ προνομομεμένη. Σ. ἡ ληστρίς. Θ. ἡ διαρπασθησομένη.¹⁰
- יָמֵינוּ**. *Quod intulisti nobis*. *Ο. ὁ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.* "Ἄλλος" δὲ προεποίησας ἡμῖν.¹¹

sostomi codd. habent τῷ πεδήσαντι. ² Nobil. ³ Sic ἕτερος apud Chrysost. Syro-hex.: Σ. ἐπικρατεῖν (כחשם). ⁴ Syro-hex. + אלהינו. Cf. Hex. ad Deut. iv. 34. ⁵ Nobil. ⁶ Chrysost. Videtur esse mera varietas lectionis Aquilae. ⁷ Syro-hex. + אלהינו. ⁸ Chrysost. Montef. ex duobus Regiis priorem lectionem Aquilae, posteriorem Symmacho tribuit. Syro-hex. affert: 'Α. ἄρτον (ארו). ⁹ Sic Psalt. Gall., invitis libris Graecis. Psalt. Rom. affert: *Confitemini Domino dominorum, quoniam bonus; quoniam etc.* Syro-hex. sine obelo: *Confitemini Domino, quoniam bonus; quoniam etc.*

PSALM. CXXXVI. ¹ Obelus est in Psalt. Gall. Syro-hex.: *τῷ Δαυὶδ ἀλληλούϊα διὰ Ἱερεμίου, ἀνεπίγραφος παρ' Ἐβραίοις.* Nobil. scholium affert: *Εἰς τὸ Εὐσεβίου, τῷ Δαυὶδ, μόνον ἐπεγράφτο· καὶ ἔξω, ἀνεπίγραφος παρὰ τοῖς Γ'. ἐν τῷ ὀκτασελίδῳ ὁμοίως, τῷ Δαυὶδ, ἐπεγράφτο παρὰ μόνους τοῖς Ο'. Theodoret.: Οὗτος ὁ ψαλμὸς ἀνεπίγραφος παρ' Ἐβραίοις· θρασὺ δὲ τινες πρᾶγμα τετολημῆκότες ἐπέγραψαν, τῷ Δαυὶδ διὰ*

Ἱερεμίου. ² Syro-hex. + אלהינו. ³ Reg. unus. Chrysost. κιθάρας et λύρας sine nominibus affert. Syro-hex.: 'Α. κιθάρας (קיתרות) ἡμῶν. ⁴ Syro-hex. אלהינו. ⁵ Chrysost. affert: "Ἄλλος" οἱ καταλαζονεῦόμενοι ἡμῶν. ⁶ Nobil. ⁷ Syro-hex. + אלהינו. ⁸ Haec est lectio singularis Codicis Alex., quae Aquilam magnopere sapit. ⁹ Syro-hex. אלהינו. ¹⁰ Nobil. Aquilae lectionem Theodoret. affert; Aquilae et Theodotionis sine nominibus Chrysost. Syro-hex. + אלהינו. ¹¹ Chrysost. "Ἄλλ. ὅπερ ἐποίησας ἡμῖν. Sic unus Regius ex Chrysost. Drusius, ὁ [δ Nobil.] προεποίησας ἡμῖν. Forte mendum."—Montef. Immo mendum est in Regio. Cf. Herod. I, 41: ὀφείλεις γὰρ, ἐμὺ προσηκούσαντος χρηστὰ ἐς σέ, χρηστοῖσι με ἀμείβεσθαι.

9. **וְעָנָה**. *Et diffringet.* Ο΄. και ἑδαφιεῖ. Σ. *et mactabit.*¹³

PSALM. CXXXVII (Hebr. cxxxviii).

1. **דָּוִד**. *Davidi.* Ο΄. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, Ἀγγαίου και Ζαχαρίου. Θ. τῷ Δαυίδ. Παρὰ Ἀ. και Σ΄ ἀνεπίγραφος.¹

בְּנֵי אַנְגְּלִים. *In conspectu Dei* (s. *angelorum*) *canam tibi.* Ο΄. και ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι. Ἀ. Ε΄. ἐναντι θεῶν μελοδῆσω σοι.² Σ. ἐναντίον θεῶν ᾄσω σοι.³ Ἄλλος· παρρησία, ὁ θεὸς, ᾄσω σε.⁴

2. **עַל אֱמֻנָתְךָ**. *Propter gratiam tuam et propter veritatem tuam.* Ο΄. ἐπὶ τῷ ἐλέει σου και τῇ ἀληθείᾳ σου. Σ. περὶ τοῦ ἐλέους σου και τῆς ἀληθείας σου.⁵

בְּיַגְדֵי הַמָּוֶה. *Quoniam magnum fecisti super omnem fatam tuam verbum tuum.* Ο΄. ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἁγίόν σου. Σ. ἐμεγάλυνας γὰρ ὑπὲρ πάντα τὰ ὀνόματά σου τὴν ῥῆσίν σου.⁶ Ἀ. Ε΄. . . τὸ ὄνομά σου τὸ λόγιόν σου.⁷

3. **בְּיוֹם הַיְחַיֵּי**. *Die quo invocavi (te), tunc exaudisti me.* Ο΄. ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. Σ. ἐν ἧ ἂν

ἡμέρᾳ ἐπεκαλεσάμην σε, ἐπήκουσάς μου.⁸ Θ. . . εἰσάκουσόν μου.⁹

3. **בְּיָמַי בְּנֵי יָדְךָ**. *Alacrem fecisti me in anima mea robore.* Ο΄. πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου. Ἀ. πλατυνείς . . .¹⁰ Σ. συνέστης (s. συνέστησας) τῇ ψυχῇ μου δυνάμει (s. δυνάμεις).¹¹

5. **בְּדַרְכֵי יוֹזָבֵד**. *Et cantent in viis Iosae.* Ο΄. και ᾄσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου. Ἄλλος· και ᾄδέτωσαν τὰς ὁδοὺς κυρίου.¹²

6. **וְיָדַע מִמְּרוֹמֵי**. *Et fastuosum e longinquo agnoscit.* Ο΄. και τὰ ὑψηλὰ ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει. Ἀ. και ἐπηρμένον μακρόθεν γινώσκει.¹³ Σ. και τοῖς ὑψηλοῖς. . .¹⁴ Ἄλλος· και μετέωρον.¹⁵

7. **בְּיַמִּי בְּיָמֵי הַמָּוֶה**. *Si ambulavero in medio angustiarum, tefocillabis me; adversus iram inimicorum meorum extendes manum tuam, et servabit me dextera tua.* Ο΄. ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως, ζήσεις με ἐπ' ὄργην ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, και ἔσωσέ με ἡ δεξιὰ σου. Σ. ἐὰν πορευθῶ διὰ μέσου θλίψεως, περισώσεις με κατὰ τῆς ἀναπνοῆς τῶν ἐχθρῶν μου ἐκτενεῖς χεῖρά σου, και σώσει με ἡ δεξιὰ σου.¹⁶

¹³ Syro-hex. . . . Lectio non sollicitanda videtur, etsi multo aptius foret . . . Cf. Hex. nostra ad Psal. ii. 9. Jerem. xlviii. 12. li. 20.

PSALM. CXXXVII. ¹ Nobil. ² Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. ex uno Regio Aquilae vindicat. Syro-hex. . . . ³ Montef. ex eodem Regio. Nobil. affert: Schol. Ἐτερος· ἐναντίον θ. ᾄσω σοι.

⁴ Chrysost. juxta ed. Bened. Savil. θεῖ pro ὁ θεὸς legit. Praeterea Montef. ex Nobil. affert: Ἄλλος· παρρησία σου, quae falsa est lectio pro παρρησία ᾄσω σε; et, Ἄλλος· ἐναντι ἱερέων, juxta scholium Chrysostomi a Nobilio excerptum: κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν ἔκδοσιν (sc. ἐναντι θεῶν) θεοῖς τοὺς ἱερέας καλεῖ. ⁵ Cod. 268, et Euseb. apud Mai. P.N.B., T. IV, p. 84. ⁶ Sic ἕτερος apud Chrysost. Est Symmachii, teste Syro-hex., qui affert: Σ. ὑπὲρ πάντα (. . .). ⁷ Syro-hex. . . . Chrysost. affert: Ἄλλος· τὸ λόγιόν σου. ⁸ Sic

ἄλλος apud Chrysost. Vat. affert: Σ. ἐπήκουσάς μου. ⁹ Vat. ¹⁰ Syro-hex. . . . Hieron. dilatatibis.

¹¹ Theodoret. affert: Σ. συνέστης τῆς ψυχῆς μου δυνάμει· πολλῆς με, φησίν, ἐπικουρίας και προνοίας ἡξίωσας. Chrysost.: Ἄλλος· συνέστης (Nobil. συνέστησας) τῇ ψυχῇ μου δυνάμεις. Montef. ex Regio uno edidit: Σ. συνέστησας τῇ ψυχῇ μου δυνάμεις μου, monens Regium alterum ex Chrysost. habere, συνέστη τὴν ψυχῆν μου δυνάμεις. Cod. 268 habet: Σ. σύνες τῇ ψυχῇ μου δυνάμεις; cui non absimilis est lectio Cod. Aug. Theodoret. a Schulzio commendata: σύνες τῇ τῆς ψυχῆς μου δυνάμεις. ¹² Chrysost. (Ad oi βασιλεῖς, v. 4, Parsons. ex Bar Hebraeo affert: Aq. Divi; quae lectio ad v. 1 pertinere videtur.) ¹³ Sic ἄλλος apud Chrysost. Montef. Aquilae tribuit. ¹⁴ Syro-hex. . . . ¹⁵ Chrysost.

¹⁶ Nobil., qui ἐχθρῶν μου sine artic. habet; et Euseb. apud Mai. P.N.B., T. IV, p. 85, qui διὰ μέσης θλίψεως legit. Chrysost. affert: Ἐτερος· κατὰ τῆς ἀναπνοῆς

8. **יְגַדְּרֵנִי יְיָ**. *Jova perficiet pro me.* Ο'. κύριε, ἀνταποδώσεις ὑπὲρ ἐμοῦ. 'Α. Σ. κύριος ἐπιτελέσει ὑπὲρ ἐμοῦ. "Ἄλλος" συντελέσει.¹⁷

הַלֵּתֶנָּה. *Ne deseras.* Ο'. μὴ παρίδης. Σ. μὴ ἀφῆς. Ε'. μὴ ἀνῆς. 'Α. Σ'. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁸

PSALM. CXXXVIII (Hebr. cxxxix).

1. **לְמַחְצֵרֵי דָוִד**. *Praecentori Davidi canticum.* Ο'. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. 'Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις πρόσκειται Ζαχαρίου εἰς τὴν διασποράν. Τοῦτο οὔτε παρὰ τῷ 'Εβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς Ο', οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις εὖρον ἐρμηνευταῖς.¹ Σ. ἐπινίκιος τοῦ Δαυὶδ canticum.²

2. **לְרַעִי**. *Cogitationem meam.* Ο'. τοὺς διαλογισμούς μου. Σ. τὴν γνώμην (σ. βουλὴν) μου.³

3. **וַיְרַבְּעֵי וַיְרַבְּעֵי**. *Semitam meam et cubationem meam eventilasti (explorasti).* Ο'. τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου ἐξιχνύσας. Σ. τὴν πορείαν μου καὶ τὴν κοίμησίν μου ἐξιχνύσας.⁴ Aliter: Σ. τὴν ὁδόν μου...⁵ Θ. τὴν τρίβον μου καὶ τὴν ὁδόν μου ἐξιχνύσας.⁶

וַיְרַבְּעֵי. *Vias meas.* Ο'. 'Α. Σ. Ε'. Σ'. ὁδοὺς μου. Θ. τρίβους μου.⁷

4. **לִמְנָה**. *Verbum.* Ο'. λόγος ἀδικος. Alia exempl. δόλος.⁸ 'Α. λαλιά. Σ. ἑτερολογία. Θ. δόλος. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁹ Σ'. δόλος.¹⁰

5. **וַיִּקְרַבְּרֵנִי**. *A tergo et ante.* Ο'. τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. 'Α. Σ. τὰ ὀπισθεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν.¹¹

וַיִּקְרַבְּרֵנִי. *Obsides me.* Ο'. ἐπλασάς με. Σ. ἐτίπωσάς (σ. ἐξετίπωσάς) με.¹²

6. **מִיִּמֵּי תַעֲרֵי הַיָּדָע**. *Mirabilis est scientia prae me.* Ο'. ἐθαυμαστώθη ἡ γνώσις σου ἐξ ἐμοῦ. Σ. ὑπερβάλλει με ἡ γνώσις σου.¹³ "Ἐτερος" τὸ γνῶναί σε ἐμεγαλύνθη ὑπὲρ ἐμοῦ.¹⁴

וַיִּשְׁבְּרֵנִי. *Sublatis est.* Ο'. ἐκραταιώθη. 'Α. ὑπερεπήρηθη.¹⁵

לֹא יִצְלַח לִי. *Non praeualeo ei.* Ο'. οὐ μὴ δύναμαι πρὸς αὐτήν. 'Α. οὐ δυνήσομαι αὐτήν. Σ. πρὸς ἣν οὐ δύναμαι. Θ. Ε'. Σ'. . . πρὸς αὐτήν.¹⁶

8. **וַיִּצְרֵנִי**. *Si stravero.* Ο'. ἐὰν καταβῶ. 'Α. Σ. 'Εβρ. Ε'. ἐὰν στρώσω.¹⁷

9. **וַיִּשְׁפֹּרְנֵי נַפְשִׁי**. *Si impulerunt pennas aurorae.* Ο'. ἐὰν ἀναλάβω τὰς πτέρυγὰς μου κατ' ὄρθρον (alia exempl. κατ' ὄρθρον¹⁸). 'Α. ἐὰν λάβω πτέρυγας ὄρθρου.¹⁹

וַיִּשְׁבְּרֵנִי. *Habitavero.* Ο'. καὶ κατασκηνώσω.

τῶν ἐχθρῶν μου ἐκτενεῖς; et mox: "Ἄλλος" καὶ σώσει με ἡ δ. σου. Cod. 268: "Ἄλλος" ἐκτενεῖς. ¹⁷ Syro-hex. . .

+ . . . Nobil. Symmacho continuat: κύριος ἐπιτελέσει ὑπὲρ ἐμοῦ. Chrysost. affert: "Ἐτερος" ἐπιτελέσει. "Ἄλλος" συντελέσει. Cf. ad Psal. lvi. 3. ¹⁸ Vat.

PSALM. CXXXVIII. ¹ Theodoret. Haec, Ζαχαρίου ἐν τῇ διασπορᾷ (sic), habentur in Cod. Alex., aliis, invito Syro-hex. ² Syro-hex. + . . .

³ Idem: + . . . ⁴ Idem: + . . .

+ . . . (Ad πορείαν cf. Sym. ad Psal. xxiv. 4. Syriacum pro Graeco ἐκοιμήθη satis notum est; sed nomen exemplis caret.) ⁶ Nobil. Vat. affert: Σ. καὶ τὴν ὁδόν μου. Ad Theodotionis lectionem pertinere videtur. ⁷ Theodoret. ⁸ Nobil. Syro-hex. in textu habet τρίβους. ⁹ Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Syro-hex., cum libris plurimis.

¹⁰ Nobil., Vat. Chrysost. affert: "Ἄλλος" ἑτερολογία. Syro-hex. + . . . ¹¹ Hieron. in Epist. ad

Sun. et Fret. 82: "Quia non est sermo in lingua mea. Pro quo in Graeco legisse vos dicitis, Quia non est dolus in lingua mea; quod solum Sexta editio interpretata est. Ceterum et apud LXX, et apud omnes interpretes, et ipsum Hebraicum, vel λαλιά, vel λόγον, id est, eloquium, et verbum, scriptum habet." Quo auctore Montef. Theodotioni λόγος, non δόλος, vindicavit. ¹¹ Syro-hex. . .

+ . . . ¹² Idem: + . . .

¹³ Nobil., Reg. unus. Chrysost. affert: "Ἄλλος" ὑπερβάλλει με. Syro-hex.: Σ. ὑπερβάλλει με ἡ γνώσις (. . .)

¹⁴ Euthym. ¹⁵ Sic ἕτερος apud Chrysost. Est proculdubio Aquilae. Cf. ad Psal. ix. 10. evi. 41. ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Syro-hex. . .

+ . . . ¹⁸ Sic Comp., Ald., Theodoret., Cod. Alex., alii. Syro-hex. . . ¹⁹ Syro-hex. . .

+ . . .

'Α. σκηνώσω. Σ. καταμείνω. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁰

10. יְמִינִי וְיָמִינוּ תְּנַחֵנִי יְדָהּ עַם-שָׁמַיִם. *Etiā ibi manus tua ducit me, etprehendit me dextera tua. Ο'. καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χεὶρ σου ὀδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιὰ σου. Σ. ἔτι ἐκεῖ ἡ χεὶρ σου ὀδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιὰ σου.*²¹

11. יְשֹׁפְנֵי אֲשַׁחֲדֶהָ אֲדַמְרֶהָ. *Quod si dixerō: Certe tenebrae conterent (s. obscurabunt) me. Ο'. καὶ εἶπα ἄρα σκότος καταπατήσει με. Σ. ἂν δὲ εἶπω ἴσως σκότος ἐπισκεπάσει με.*²² *Ἄλλος σκότος καλύψει με.²³

וְלִיְלָחָה אִיר בְּעֵדָנִי. *Etiā nox est lux circa me. Ο'. καὶ νύξ φωτισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου. 'Α. καὶ νύξ φῶς περὶ ἐμέ.*²⁴ Σ. ἀλλὰ καὶ νύξ φωτεινὴ περὶ ἐμέ.²⁵

12. יְמִינִי וְיָמִינוּ תְּנַחֵנִי יְדָהּ עַם-שָׁמַיִם. *Etiā tenebrae non obscurae sunt a te, sed nox sicut dies lucet. Ο'. ὅτι σκότος οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ νύξ ὡς ἡμέρα φωτισθήσεται. Σ. οὔτε σκότος σκοτεινὸν ἔσται ὑπὲρ σέ, ἀλλὰ καὶ νύξ ὡς ἡμέρα φανεί.*²⁶

*Ἐτερος παρὰ σοί.²⁷

12. תְּנַחֵנִי יְדָהּ עַם-שָׁמַיִם. *Tenebrae et lux similes sunt. Ο'. ὡς τὸ σκότος αὐτῆς, οὕτως καὶ τὸ φῶς αὐτῆς. Σ. ὅμοιον τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς αὐτῆς.*²⁸

13. תְּנַחֵנִי בְּבֶטֶן מֵימִן. *Texuisti me in utero matris meae. Ο'. ἀντελάβου μου ἐκ γαστρὸς μητρός μου. 'Α. ἰδιάσω με ἐν γαστρὶ μητρός μου.*²⁹ Σ. ἀπήρτισάς με ἐν γαστρὶ μητρός μου.³⁰ Ε'. ἐχώνευσάς με ἐκ γαστρὸς μητρός μου.³¹

14. מִלְאִים נִסְתָּוּ. *Mirabilia. Ο'. θαυμάσια. Σ. παράδοξα. 'Α. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.*³²

15. לֹא-נִכְחַר עָצְמוֹ מִמֶּה אֲשֶׁר-פָּשַׁתִּי בְּסֶתֶר אֶרֶץ. *Non absconditum fuit corpus meum a te, quando factus sum in occulto, et variegatus sum in inferioribus terrae. Ο'. οὐκ ἐκρύβη τὸ ὄστούν μου ἀπὸ σοῦ, δ' ἐποίησας ἐν κρυφῇ, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτω τῆς γῆς. 'Α. οὐκ ἐπεκαλύφθη ὄστᾶ μου ἀπὸ σοῦ, οἷς ἐποιήθην ἐν ἀποκρύφω, ἐποικιλθην ὡς ἐν κατωτάτῳ τῆς γῆς.*³³ Σ. οὐκ ἔλαθέ σε ἡ κραταίωσίς μου, ἣν ἐποιήθην ἐν τῷ κρυπτῷ, ἐποικιλθην ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.³⁴ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³⁵ *Ἄλλος οὐκ

²⁰ Nobil., qui καταμενῶ habet. Chrysost.: *Ἄλλος καταμείνω. ²¹ Duo Regii. Chrysost.: *Ἄλλος ἔτι ἐκεῖ. ²² Nobil., Theodoret. (qui περισκεπάσει in textu habet), et sine nom. Chrysost. Particulam δὲ e Syro-hex. assumpsimus, qui affert: *... חַשְׁמַל מְצִיטָה*. Prorsus aliter Cod. 268: Σ. ἂν εἶπω σκότος εἰκότως ἐπισκιάσει με. (In textu LXXvirali Syro-hex. habet σκότος καταπατήσω (כַּסְתָּוּ), altera lectione חַשְׁמַל in marginem ablegata.) ²³ Chrysost. ²⁴ Nobil. ²⁵ Theodoret., Nobil. Chrysost. affert: *Ἐτερος νύξ φωτεινὴ περὶ ἐμέ. Syro-hex. Symmacho continuat: *... חַשְׁמַל מְצִיטָה*. Denique Pseudo-Hieron. in Breviario: Sym. et nox lux circum me sedet. (Dele sedet, natum e proximis, Sed et sequentes etc.) ²⁶ Theodoret., Nobil., quorum hic σκότος per incuriam omittit; ille autem in textu φανεί, ut edidit Montef., legit. Chrysost. affert: *Ἐτερος ἀλλὰ καὶ νύξ ὡς ἡμέρα φανεί. Syro-hex. Symmacho continuat: *... חַשְׁמַל מְצִיטָה*. (phanai) ²⁷ Chrysost. ²⁸ Sic ἔτερος apud Chrysost., a Montefalconio praetermissus. Syro-hex. Symmacho continuat: *... חַשְׁמַל מְצִיטָה*, omisso αὐτῆς.

²⁹ Syro-hex. *... חַשְׁמַל מְצִיטָה*. Cf. ad Psal. ii. 6. Hieron.: *oscuoque es me* etc. ³⁰ Syro-hex. *... חַשְׁמַל מְצִיטָה*. Cf. ad Psal. cxviii. 73. ³¹ Pseudo-Hieron. in Breviario: "Quinta editio ita transtulit: *conflasti me de ventre matris meae.*" Syro-hex. affert: Ε'. ἐχώνευσάς με (חַשְׁמַל). ³² Nobil. ³³ Theodoret. Pro ὡς ἐν κατωτάτῳ Montef. edidit ἐν τοῖς κατωτάτοις, notans: "Ita MSS. et Drusius, qui Graeca Symmacho, eorundemque versionem Latinam Aquilae tribuit, lapsu, ut videtur, graphico." Scilicet Drusius affert: "Sym. ἐποικιλθην ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς. Aq. effectus fui sicut in infima parte terrae." Ubi Latina versio est Theodoretici, cujus Graeca tunc temporis non ferebatur. Nec tamen dissimulandum est, lectionem ἐν τοῖς κατωτάτοις Aquilam, alteram vero Symmachum magis sapere. Chrysost. affert: *Ἐτερος οὐκ ἐπεκαλύφθη τὰ ὄστᾶ μου ἀπὸ σοῦ, οἷς ἐποιήθην ἐν ἀποκρύφω. ³⁴ Nobil. Sic ἔτερος apud Chrysost. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. οὐκ ἔλαθέ σε ἡ κραταίωσίς μου, ἣν ἐποιήθην (כַּסְתָּוּ חַשְׁמַל מְצִיטָה); item: 'Α. Σ. ἐποικιλθην ἐν τοῖς κ. τῆς γῆς (כַּסְתָּוּ חַשְׁמַל מְצִיטָה). ³⁵ Nobil.

- 19. וְנִשְׁבַּח דְּמֵי סוּרוּ מִנִּי. *Et viri sanguinum, recedite a me.* Ο. ἄνδρες αἱμάτων, ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ. Σ. ἄνδρες μαιφόνου, ἀπονεύσατε ἀπ' ἐμοῦ.⁶⁴
- 20. הַיְשִׁיב לִּי אֱוִיָּה וְלִי אֱוִיָּה לְמַעַן יִמְרָה יְשִׁיבֵנִי. *Qui dicunt te (nomen tuum) ad scelus; efferunt (nomen tuum) ad mendacium hostes tui.* Ο. ὅτι ἐρεῖς (s. ἔρεις) εἰς διαλογισμὸν (alia exempl. ὅτι ἐριστά ἐστε εἰς διαλογισμοὺς⁶⁵), λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου. Ἄ. ὅτι ἀντιλέξουσί σοι εἰς ἀπένοιαν, ἦραν εἰς εἰκὴ ἀντιζηλοὶ σου.⁶⁶ Σ. οὔτινες ἀντελάλησάν σοι διαλογισμῶ, ἐπήρθησαν ματαιῶς οἱ ἐναντίοι σου.⁶⁷ Θ. ὅτι ἐρίσουσί σοι εἰς διαλογισμὸν...⁶⁸ Ε'. ὅτι παρεπύκρναν σε ἐν κακοβουλία...⁶⁹
- 21. וְשָׂרִיבֵנִי. *Fastidio afficior.* Ο. ἐξετηκόμην. Ἄ. εὐπούμην. Σ. vexabar.⁶⁰
- 23. וְשִׁיבֵנִי. *Cogitationes meas.* Ο. τὰς τρίβους μου. Σ. τὰς ὁρμάς (s. τὰ ὁρμήματά) μου.⁶¹

PSALM. CXXXIX (Hebr. cxl).

1. הָיָה לְךָ מִזְמֹר לְמַעַן דָּוִד. *Praecentori canticum Davidi.* Ο. εἰς τὸ τέλος τῷ Δαυὶδ ψαλμός.

- Ἄ. τῷ νεκοποιῷ μελῳδῆμα τοῦ Δαυὶδ.¹
- 3. כָּל-יְמֵי. *Omnī die.* Ο. ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. κατὰ πᾶσαν ἡμέραν.²
- 4. וְנִשְׁבַּח דְּמֵי. *Venenum aspidis.* Ο. ἰὸς ἀσπίδων. Ἄ. ἰὸς βασιλίσκου.³
- 8. כֹּחַ. *Robur.* Ο. δύναμις. Ἄλλος κράτος.⁴
- וְשִׁיבֵנִי. *In die telorum (pugnae).* Ο. ἐν ἡμέρα πολέμου. Σ. (in die) aggressionis.⁵
- 9. וְשִׁיבֵנִי מִיָּדֶיךָ יְיָ. *Ne concedas, Jova, desideria impiorum.* Ο. μὴ παραδῶς με, κύριε, ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἀμαρτωλῶ. Ἄ... ἐπιποθήματα ἀσεβοῦς.⁶ Σ. μὴ δῶς, κύριε, τὰς ἐπιθυμίας τοῦ παρανόμου.⁷
- וְנִשְׁבַּח דְּמֵי מִזְמֹרֵי. *Propositum ejus ne evanire facias, (ne) efferentur.* Ο. διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπης με, μήποτε ὑψωθῶσιν. Σ. ἐβουλεύσαντο, μὴ ἀποβαίνης, ἵνα μὴ ἐπαρθῶσι.⁸ Ἄλλος μὴ ἀποβαίη, μήποτε ὑψωθῶσι.⁹
- 10. וְנִשְׁבַּח דְּמֵי מִזְמֹרֵי. *(Quod attinet ad) agmen circumdantium me, culanitus labiorum suorum operiat eos.* Ο. ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν, κόπος τῶν χειλέων

⁶⁴ Nobil. ⁶⁵ Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., cum libris plurimis. Syro-hex. *... .* ⁶⁶ Nobil., Vat., Reg. unus. Alter Reg. pro ἦραν εἰς εἰκὴ Aquilae tribuit ἐπήρθησαν ματαιῶς, quod ad Symmachi lectionem pertinet. (Vox ἀπένοια (q. d. ἀπ-έννοια, תִּפְלֵה, a תִּפְלֵ and תִּפְלֵ, ἔνοια, Aq. ad Prov. xxi. 27), nullo modo sollicitanda est. Immo fortasse restituenda haec vox eidem interpreti ad Psal. xx. 12, ubi pro תִּפְלֵ Syrus noster *superbiam* (תִּפְלֵ) Aquilae tribuit, fortean pro Graeco ἀπένοια, quod in locum rarioris ἀπένοια irreperat.) ⁶⁷ Nobil., Vat. Pro οἱ ἐναντίοι σου alter Reg. οἱ ἐχθροὶ σου habet, invito Syro-hex., qui affert: *... .* ⁶⁸ Chrysost.: Ἄλλος οὔτινες ἀντελάλησάν σοι διαλογισμὸν (sic). ⁶⁹ Nobil. Paulo aliter Vat., teste Adlero, et Agellius: Θ. ὅτι ἐρίσει εἰς διαλογισμὸν, λήψεται καὶ τὰ ἐξῆς ὁμοίως τοῖς Ο'. ⁶⁰ Nobil., Vat., et sine nom. Chrysost. Alter Regius hanc versionem Symmacho tribuit, ex confusione siglorum E et C. Euthym.: Ὅτι ἐριστά ἐστε εἰς διαλογισμοὺς ὅτι μάχημοὶ ἐστε καὶ φιλόνοιοι ἐν

διαλογισμοῖς, ἐν κακοβουλίας, ὡς ἕτερος ἐξέδωκε. ⁶⁰ Syro-hex. + *... .* Cf. ad Psal. cxviii. 158. ⁶¹ Idem: + *... .* ¹ Syro-hex. ² Theodoret. ³ Syro-hex. + *... .* ⁴ Chrysost. ⁵ Syro-hex. + *... .* Cf. Hex. nostra ad Thren. v. 10. (Verbum *...* commutatur cum Graecis ἐπέρχεσθαι, ἐφοδεύειν, ἐπιβαίνειν, ἐπιχειρεῖν etc. Nomen *...* ponitur pro ἐπιχείρησις iu unarg. Philox. ad Act. xii. 2.) ⁶ Nobil. Montef. affert: Ἄ. μὴ δὸς (sic), κύριε, τὰ ἐπιπ. ἀσεβοῦς, ex Regius duobus, ut ait. ⁷ Theodoret., qui addit: ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Θ. καὶ ὁ Ἀκύλας. Syro-hex. *... .* ⁸ Reg. usus. Vid. not. seq. ⁹ Sic Nobil. ex Chrysostomo, ubi hodie in libris impressis legitur aut ἀποβαίην, aut ἀποβαίης. Montef. vero in Hexaplis tam apud Symmachum, quam apud incertum interpretem μὴ ἀποβαίνης edidit. Nobis quidem μὴ ἀποβαίνης vix Graecum esse videtur; et apud utrumque interpretem μὴ ἀποβαίη (nempe τὸ βούλευμα αὐτῶν) legendum.

αὐτῶν καλύψει αὐτούς. Ἄ. κεφαλὴν καταστρεφόντων με...¹⁰ Σ. ὁ πικρασμὸς τῶν κυκλούντων με, ὁ μόχθος τῶν χειλέων αὐτῶν πωμασάτω αὐτούς.¹¹ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹²

11. **יְהוָה בְּלִי יְהוָה בְּלִי**. *Evete ipsos faciat in gurgites aquarum, ut non resurgant.* Ο'. καὶ καταβαλεῖς αὐτούς ἐν ταλαιπωρίαις, οὐ μὴ ὑποστῶσιν. Ἄ. πτωματίσει αὐτούς ἐν πτώματι, οὐ μὴ ἀναστῶσιν.¹³ Σ. καταβληθήτωσαν εἰς βοθύνους, ὧν μήποτε ἀναστῶσιν.¹⁴ Θ. Ε'. Σ'. καταβαλεῖς αὐτούς...¹⁵ Ἄλλος πεσοῦνται εἰς βοθύνους, μήποτε ἀναστῶσιν.¹⁶ Ἄλλος... ἐσπευσμένως, καὶ οὐ μὴ ἀνασταῖεν.¹⁷
12. **יְהוָה בְּלִי**. *Non permanebit.* Ο'. οὐ κατευθυνθήσεται. Ἄλλος οὐχ ἐδραστήσεται.¹⁸
- יְהוָה בְּלִי**. *Virum violentum malum persequetur eum.* Ο'. ἄνδρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει. [Σ. παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσιν.]¹⁹
- יְהוָה בְּלִי**. *Usque ad ruinam.* Ο'. εἰς καταφθοράν. Σ. εἰς ἀπωσμούς.²⁰
13. **יָדָע**. *Scio.* Ο'. ἔγνων. Ἄλλος οἶδα.²¹
- יָצַח**. *Afflicti.* Ο'. τοῦ πτωχοῦ. Alia exempl. τῶν πτωχῶν.²²
14. **יָשָׁבוּ**. *Habitabunt.* Ο'. κατοικήσουσιν. Ἄ. [καὶ] καθεδούσιν. Σ. καὶ διαμενοῦσιν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²³

14. **יְהוָה בְּלִי**. *In conspectu tuo.* Ο'. σὺν τῷ προσώπῳ σου. Σ. παρὰ τῷ προσώπῳ σου.²⁴

PSALM. CXL (Hebr. cxli).

1. **יְהוָה בְּלִי**. *Canticum Davidi.* Ο'. ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. Ἄ. μελόδημα τοῦ Δαυίδ.¹
2. **יְהוָה בְּלִי**. *Disponatur precatio mea (sicut) suffimentum coram te.* Ο'. κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου. Ἄλλος ταχθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἔμπροσθέν σου. Ἄλλος ἐτοιμασθήτω.²
- יְהוָה בְּלִי**. *Sacrificium vespertinum.* Ο'. θυσία ἑσπερινή. (Ἄ.) δῶρον ἑσπέρας. Σ. προσφορά ἑσπερινή.³
3. **יְהוָה בְּלִי**. *Custodi valvam labiorum meorum.* Ο'. καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χεῖλη μου. Ο'. Ἄ. Θ... ἐπὶ τὰ χεῖλη μου.⁴ Σ. καὶ φραγμὸν (s. περιβόλον) ταπεινώσεως ἐπὶ τοῖς χεῖλεσί μου.⁵
4. **יְהוָה בְּלִי**. *Ne flectas cor meum ad rem malam, ad perpetrandum facinora in impietate.* Ο'. μὴ ἐκκλίνης τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις. Σ. μὴ παρατρέψης τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηροῦς, ἐννοεῖν ἐννοίας παρανόμου.⁶

¹⁰ Nobil., Vat. ¹¹ Theodoret. Sic ἄλλος apud Chrysost. Mendose Nobil.: Σ. ὁ πικρασμὸς (sic Vat.)... ἀλωσάτωσαν αὐτούς. ¹² Nobil., Vat. ¹³ Agellius. Nobil. vero: Ἄ. πτωματίσει αὐτούς. Reliqua Syro nostro debentur, qui affert: + **יְהוָה בְּלִי**. ¹⁴ Nobil. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Chrysost. Nobil. πεσοῦντων pro πεσοῦνται exscripsit. Lectionem Chrysostomi non admisit Montef., sed ejus loco habet: Θ. καταβαλεῖς αὐτούς εἰς βοθύνους οὐ μήποτε ἀναστῶσιν. ¹⁷ Chrysost. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Sic Montef. post Nobilem, qui s. pro Ἄλλος per errorem praemisisse videtur. Sed ne incerti quidem interpretis est lectio, ut vel ex Chrysostomi verbis patebit; qui post allatam Psalmi sententiam, ἄνδρα ἄδικον κ.τ.έ., pergit: Οὕτω καὶ ἄλλος σοφὸς λέγει: παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσιν. Locus est Prov. v. 22, quod omnes editores fugit. ²⁰ Syro-

hex. + **יְהוָה בְּלִי**. ²¹ Chrysost. ²² Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret. et codd. Syro-hex. in marg. + **יְהוָה בְּלִי**. ²³ Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Σ. καὶ διαμενοῦσιν (**יְהוָה בְּלִי**). ²⁴ Nobil., Origen. (Opp. T. II, p. 838), et sine nom. Chrysost. Aliter Syro-hex.: Σ. καὶ διαμενοῦσιν εὐθεῖς πρὸ προσώπου σου (**יְהוָה בְּלִי**).

PSALM. CXL. ¹ Syro-hex. Idem in textu affert: πρόσχες τῇ φωνῇ + τῆς δεξιᾶς μου ⁴. ² Chrysost. Prior interpretatio Symmachi esse videtur. ³ Chrysost.: Ἄλλος δ. ἑσπέρας. Ἐτερος πρ. ἑσπερινή. Prior est Aquilae, ut videtur; altera Symmachi, teste Syro-hex., qui affert: + **יְהוָה בְּלִי**. ⁴ Nobil. ⁵ Syro-hex. + **יְהוָה בְּלִי**. Nobil. affert: Σ. ἐπὶ τοῖς χεῖλεσί μου. ⁶ Reg. unus, et sine nom. Chrysost. Theodoret. affert: Σ. ἐννοίας παρανόμου. Euseb. apud Mai.

4. וְעִבְרִיתָם אִשְׁתֵּי-חַטָּיִם. Cum hominibus operantibus iniquitatem. Ο'. σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν. Σ. σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις ἀδικίαν.⁷

וְנִלְחָלְתָם בְּמַנְעִימָם. Et ne (sinas ut) comedam cypediās eorum. Ο'. καὶ οὐ μὴ συνδοιάσω μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν. Σ. μηδὲ συμφάγοιμι τὰ ἡδέα αὐτῶν.⁸ Ἄλλος· μὴ συναλισθῶ ἐν ταῖς τερπνότησιν αὐτῶν.⁹

5. יְהַלְמֵנִי צַדִּיק קָרַךְ יְיָ וְיִכְיֶנִי. Percutiat me justus, beneficium erit, et castiget me. Ο'. παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει, καὶ ἐλεγξει με. Ἄ. καταλασάτω με δίκαιος ἐλέους, καὶ ἐλεγξάτω.¹⁰ Σ. erigat me.¹¹

כִּי-עוֹד וְתִפְלְתִי בְּרַעוּתָהֶם. Quoniam adhuc et precatio mea erit adversus mala eorum. Ο'. ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν. Ἄ. ὅτι ἔτι καὶ προσευχή μου ἐν κακίαις αὐτῶν.¹² Σ. ἔτι γὰρ καὶ ἡ προσευχή μου ἐντὸς τῶν κακιῶν αὐτῶν.¹³ Θ. . . ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν.¹⁴ Ἄλλος· ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσ-

ευχή μου ἐν ταῖς πονηρίαις αὐτῶν.¹⁵

6. הָיִטְוָה עַל-בְּרֵי-בְּרֵי-בְּרֵי-בְּרֵי. Dejecti sunt per latera petrae iudices eorum. Ο'. κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κραταιοὶ (alia exempl. κριται¹⁶) αὐτῶν. Ἄ. ὑπεσπάσθησαν ἐν χειρὶ πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν.¹⁷ Σ. ἐκτιλήσονται ἐν χερσὶ πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν.¹⁸

וְיִשְׁמְעוּ אָזְנוֹתַי וְיִשְׁמְעוּ. Et audient verba mea, quod jucunda sint. Ο'. ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου ὅτι ἡδύνθησαν. Ἄ. . . ὅτι εὐπρεπίσθησαν.¹⁹ Σ. ἀκούσονται ῥήσεις μου ἡδίστας.²⁰ Ἄλλος· ὅτι ἐδορυφορήθησαν. Ἄλλος· ὅτι εὐπροσώπισθησαν.²¹ Θ. ὅτι ἡδυνάσθησαν.²²

7. כְּמֹו פֶלֶחַ וְכַמֹּו נְפִיץ בְּאֶרֶץ נְפוֹרָה וְנִפְרָה. Sicut sulcans et findens in terra, dispersa sunt ossa nostra in ore sepulcri. Ο'. ὡσεὶ πάχος γῆς διερράγη ἐπὶ τῆς γῆς, διεσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν παρὰ τὸν ἄδην. Ἄ. ὁμοίως ἀποκλῶντι καὶ διασχίζοντι ἐν τῇ γῇ, ἐσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν εἰς στόμα ἄδου.²³ Σ. ὥσπερ γεωργὸς ὅταν ῥήσση τὴν γῆν, οὕτως ἐσκορπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν εἰς στόμα ἄδου.²⁴ Ἐ. ὡς καλ-

P. N. B., T. IV, p. 88 : Σ. ἐνοεῖν ἐνοίας παρανόμους. Syro-hex. + (παρανόμους) ܡܫܘܠܢܘܢ ܥܘܨܘܪܝܢ ܥܘܨܘܪܝܢ ܥܘܨܘܪܝܢ. † Euseb. ibid. † Euseb. ibid., et sine nom. Chrysost. Syro-hex. + ܥܘܨܘܪܝܢ ܥܘܨܘܪܝܢ ܥܘܨܘܪܝܢ. Nobil. affert: Σ. μὴ συμφάγοιμι κ.τ.έ. Vat.: Σ. συμφάγοιμι κ.τ.έ. † Nobil. ex Chrysostomo. In editis Chrysostomi hodie legitur μὴ συναλισθῶ, probante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 258, ubi ad *Catenam PP. GG.*, T. III, p. 730 provocat. † Ἄλλος· καταλασάτω κ.τ.έ. † Sic unus Reg. optime, secundum Hebraicam vocem. Drusius vero [ex Chrysost.], *κατελεσάτω κ.τ.έ.*—Montef. Syro-hex. affert: + ܡܫܘܠܢܘܢ. Ergo in suo invenit *κατελασάτω*, quod cum sensu *abigendi* (ut ܡܫܘܠܢܘܢ, ἀπελάσσω, Ezech. xxxiv. 12 in marg. Syro-hex.) non *contundendi*, cepisse videtur. Cf. Hex. nostra ad *Jesai. xxviii. 1.* † Syro-hex. + ܡܫܘܠܢܘܢ. Nesciu an de Hebraeo וְיִחַלְמֵנִי, *convalescere faciat me, ἀναστησάτω με*, interpretes cogitaverit. † Nobil., Vat. Syro-hex. affert: Ἄ. Σ. ἐν κακίαις αὐτῶν (ܥܘܨܘܪܝܢ). † Nobil., Vat., Euseb. apud Mai. l. c., et sine nom. Chrysost. Theodoret.: Σ. ἔτι δὲ καὶ κ.τ.έ., consentiente Didymo Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 306, qui *κακῶν* pro *κακιῶν* habet. † Nobil., Vat. † Chrysost. † Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Syro-hex., et codd.

17 Reg. unus. Nobil. affert: Ἄλλος· ὑπεσπάσθησαν. Cf. Hex. ad Deut. xv. 1. † Vat., Euseb., Didym. Alex., et sine nom. Chrysost. Montef. post Nobil. ἐν χειρὶ edidit, repugnante Syro-hex., qui affert: ܡܫܘܠܢܘܢ ܥܘܨܘܪܝܢ. † Nobil. affert: Ἄ. ὅτι εὐπρεπίσθησαν. Drusii conjecturam *εὐπρεπίσθησαν*, a Montef. praetermissam, haud cunctanter recepimus, coll. Hex. ad Prov. ii. 10. Hieron.: *quoniam decora sunt.* † Nobil., Euseb., Didym. Alex., Euthym. Syro-hex. Symmacho continuat: + ܡܫܘܠܢܘܢ ܥܘܨܘܪܝܢ, h. e. ἀκούσαντες ῥήσεις μου ἡδίστας. † Chrysost. Nobil. in alio libro invenit: Σ. ὅτι εὐπροσώπισθησαν. Schol. ὅτι ἐδορυφορήθησαν. † Nobil. affert: “Schol. Οἱ Ο'. Θ. ἡδυνήθησαν. Nonnulli libri habent, ἡδυνήθησαν [sic a prima in. Cod. Vat.], et editiones Latinae [Psalt. Gall. et Rom.], *potuerunt.* Vetus quidem Psalterium et S. Augustinus, *praevolverunt.*” † Sic Nobil., nisi quod cum Chrysost. εἰς τὸν ἄδην habet. Montef. ex Regio uno εἰς στόμα ἄδου correxit. Duo Regii et Chrysost.: ὁμοίως εἰ ἀποκλῶντι κ.τ.έ. † Nobil., et sine nom. Chrysost., quos accurate expressit Syro-hex. ܡܫܘܠܢܘܢ ܥܘܨܘܪܝܢ ܥܘܨܘܪܝܢ ܥܘܨܘܪܝܢ. Reg. unus habet εἰς ἄδου; Euseb. et Didym. Alex.: ὡς ἐσκ. ἡμῶν τὰ ὀ. παρὰ τὸν ἄδην.

λιεργῶν καὶ σκάπτων ἐν τῇ γῆ, διεσκορπίσθη
τὰ ὄσῳ ἡμῶν παρὰ τὸν ἄδην.²⁶

8. אֶל-תֵּעָר. *Ne effundas.* Ο'. μὴ ἀντανέλης. 'Α.
μὴ ἐκκενώσης. Σ. Θ. μὴ ἀποκενώσης.²⁶

10. יִפְּלוּ בַמַּכְרִיוֹת רֵשָׁעִים. *Cadant in retia ejus
imprii.* Ο'. πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρω αὐτοῦ
ἀμαρτωλοί. Σ. ἐμπέσειεν εἰς τὰ δίκτυα ἐαν-
τῶν οἱ παράνομοι.²⁷

יַחַד אֲנִי עַד-אֲעֹבֹר. *Simul, ego donec tran-
siero.* Ο'. καταμόνας εἰμι ἐγὼ ἕως οὗ ἂν
παρέλθω. 'Α. ἅμα ἐγὼ εἰμι ἕως οὗ παρέλθω.²⁸
Σ. (οἱ ἀσεβεῖς) ὁμοῦ, ἐγὼ δὲ παρελεύσομαι.²⁸ Θ. Ε'.
ἐπὶ τὸ αὐτό...³⁰

PSALM. CXLII (Hebr. cxlii).

1. לְדָוִד מִשְׁבִּיל לְדָוִד. (Carmen) didacticum Davidi.
Ο'. συνέσεως τῷ Δαυίδ. 'Α. ἐπιστήμονος τοῦ
Δαυίδ.¹

3. יַחֲוֶה. *Querelam meam.* Ο'. τὴν δέησίν μου.
Σ. τὴν διὰλεξίν μου.²

4. רָחַמִי עָלַי הַשָּׁמַיְמָה. *Quum languescit apud me
spiritus meus.* Ο'. ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ
πνευμά μου. 'Α. ἐν τῷ περιελείσθαι...³ Σ. ὅταν

θορυβῆται (s. ἐν τῷ θορυβεῖσθαι)...⁴ Ε'. ἐν τῷ ἀκη-
δαῖται ἐπ' ἐμέ τὸ πνευμά μου.⁵

4. תִּתִּיבְתִי תַעֲרֶנּוּ תְּהִיָּה. *Tu vero nosti semitam
meam.* Ο'. καὶ σὺ ἔγνωσ τὰς τρίβους μου.
'Α. ὅτι σὺ ἔγνωσ τὰς τρίβους μου. Σ. σὺ γὰρ
οἶδας τὴν τρίβον μου.⁶

5. מִיֹּדֵי מִיֹּדֵי. *Et non est mihi qui me curet.*
Ο'. καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με. Σ. καὶ οὐδεὶς
ἦν ἐμοὶ βοηθός.⁷

7. הִשְׁקֵה לִּי מַיִם חַיִּים. *Attende ad
vagitum meum, quia languidus sum valde.* Ο'.
πρόσχεσ πρὸς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐταπεινώθην
σφόδρα. Σ. ἀκρόασαι τὰς λαλιάς μου, ὅτι
ἠτόνησα σφόδρα.⁸

8. הַרְצֵה מִמִּצְרַיִם אֶת-רוּחִי. *Educ de claustro ani-
mæ meæ.* Ο'. ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν
ψυχὴν μου. 'Α. ἐξάγαγε ἐξ ἀποκλεισμοῦ τὴν
ψυχὴν μου.⁹ Σ. ἕξω ποίησον ἀπὸ συγκλεισμοῦ
τὴν ψυχὴν μου.¹⁰

אֱמַן-תִּשְׁמַע. *Nomen tuum.* Ad me confluent justî, quum
benefeceris mihi. Ο'. τῷ ὄνοματί σου, κύριε
ἐμὲ ὑπομένουσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀνταποδῶς μοι.
'Α... ἐμὲ περιμενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀμείψῃ
με.¹¹ Σ. τὸ ὄνομά σου στεφανώσονται δίκαιοι,

²⁶ Nobil., et sine nom. Chrysost. Unus Regius habet πάντα τὰ ὄσῳ ἡμῶν. ²⁸ Nobil.: 'Α. μὴ ἐκκενώσης. Θ. μὴ ἀποκενώσης. Euseb. affert: Σ. μὴ ἀποκενώσης. Chrysost.: "Ἄλλοι μὴ ἐκκενώσης. Syro-hex.: 'Α. Σ. ne evacues (اضع). ²⁷ Nobil. Montef. ἀμαρτωλοὶ pro παράνομοι edidit, ex Regio, ut videtur. Sed cf. ad Psal. x 6. Syro-hex. affert: Σ. οἱ ἀσεβεῖς (اصحاب). ²⁸ Chrysost. affert: "Ἐτερος ἅμα κ. τ. ε. Reg. unus: 'Α. ἅμα. ³⁰ Syro-hex. + (موسى) موسى لى حى. Montef. ex eodem Regio: Σ. ὁμοίως vel ὁμοῦ. ³⁰ Idem Regius. Chrysost.: "Ἄλλοι ἐπὶ τὸ αὐτό.

+ لى حى حى. ⁵ Theodoret., Nobil. Ad ἐταπεινώθην Syro-hex. in marg. habet: + لى حى, h. e. quia defertui, refrigeratus, restinctus sum; fortasse ἐξελύθη. Cf. ad Psal. cxlii. 6. ⁹ Theodoret., Didym. Alex., Reg. unus. Nobil. affert: 'Α. ἐξ ἀποκλεισμοῦ. ¹⁰ Didym. Alex., Nobil. ¹¹ Montef. affert: 'Α. ἐμὲ παραδοκῆσουσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀνταποδῶς μοι, ex ingenio, ut videtur; nam ipse ait: "Lectionem Aquilæ affert ex Euthymio Drusius, sed Latine tantum." Drusius notat: "Aquila, ut est apud Euthymium; me exspectabunt justî, donec remuneratus fueris me. Sed ambigo. Nam sic Græci [LXX] reddunt: ἐμὲ ὑπομένουσι κ. τ. ε." Euthymii Græca sunt: "Ὁ δὲ Ἀκύλας ἐμὲ περιμενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀμείψομαι (fort. ἀμείψῃ με). Ἀναμενοῦσί με, φησὶ, προσδοκῶντες ἀπαλλαγῆναι μὲν (Parsons. με) τῶν δεινῶν καὶ τοῦτο ποιήσουσιν, ἕως οὗ ἀμείψῃ με χάριν τῆς τοιαύτης κακοπαθείας. Huc pertinet locus Chrysostomi, a Montefalconio prætermissus: "Ὁ μὲν ἕτερός (Symmachus) φησὶν ὅταν εὐεργετήσης με οἱ δὲ ἄλλοι ἀνταποδῶς καὶ ἀμείψῃ με.

PSALM. CXLII. ¹ Syro-hex. + (موسى) موسى لى حى. Cf. ad Psal. xlii. 1. liii. 1. ² Idem: + لى حى. Cf. ad Psal. ciii. 34. ³ Idem: + لى حى. Cf. ad Psal. lxxvi. 4. ⁴ Idem: + لى حى. ⁵ Idem: + لى حى. Cf. Psal. cxlii. 4 in Syro-hex. ⁶ "Regius unus."—Montef. Lectio Aquilæ suspitione non vacat. Chrysost. affert: "Ἐτερος σὺ γὰρ οἶδας. ⁷ Syro-hex. لى حى لى حى.

δταν εϋεργετήσης με.¹² *Αλλος* δτι εϋεργε-
τησάς με.¹³

PSALM. CXLII (Hebr. cxliii).

1. **דָּוִד׃** **וְיִזְכֹּר׃** *Canticum Davidi.* Ο΄ ψαλμὸς
τῷ Δαυίδ, ÷ δτε αὐτὸν ὁ υἱὸς κατεδίωκεν 4.
Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις εὔρον, ὅτε αὐτὸν ἐδίωκεν
Ἄβεσαλὼμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ οὔτε δὲ παρὰ τῷ
Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐρμηνευταῖς
ταύτην εὔρηκα τὴν προσθήκην.¹

יְהוָה׃ *In fide tua.* Ο΄ ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
Ἄ. ἐν τῇ βεβαιότητί σου. Σ. ἐν τῇ πίστει
σου.²

4. **וְיִזְכֹּר׃** *Et languescit apud me*
spiritus meus. Ο΄ καὶ ἠκηδίασεν ἐπ’ ἐμέ τὸ
πνευμά μου. Ἄ. καὶ περιειλεῖτο ἐπ’ ἐμέ ἡ
ψυχὴ μου.³

5. **יְהוָה׃** *Meditor omnia opera tua.*
Ο΄ καὶ ἐμελέτησα ἐν πάσι τοῖς ἔργοις σου.
Ἄ. καὶ ἐμελέτησα πάσας τὰς πράξεις σου.⁴

יְהוָה׃ *De opere manuum tua-*
rum commentor. Ο΄ ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν
σου ἐμελέτων. Σ. τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου
διελάλουν.⁵

6. **כַּיְהוּדָה׃** *Sicut terra siliens ad te.*
Ο΄ ὡς γῆ ἀνυδρὸς σοι. Ἄ. ὡς γῆ διψῶσα
πρὸς σέ.⁶ Σ. ὡς γῆ ἐκλυομένη.⁷

7. **וְיִזְכֹּר׃** *Ne abscondas faciem*
tuam a me. Ο΄ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν
σου ἀπ’ ἐμοῦ. *Αλλος* μὴ κρύψῃς τὸ πρόσω-
πόν σου ἀπ’ ἐμοῦ.⁸

וְיִזְכֹּר׃ *Ne assimiler descen-*
dentibus in foveam. Ο΄ καὶ ὁμοιωθῆσομαι τοῖς
καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. Ἄ. καὶ παραβλη-
θῆσομαι μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.⁹

8. **וְיִזְכֹּר׃** *Mane.* Ο΄ τὸ πρωῒ. *Αλλος* ἐξ ὄρ-
θρου.¹⁰

10. **וְיִזְכֹּר׃** *In terram planam.* Ο΄ ἐν τῇ
(s. γῆ) εὐθείᾳ. Σ. διὰ γῆς ὁμαλῆς.¹¹

11. **וְיִזְכֹּר׃** *In iustitia tua.* Ο΄ ἐν τῇ δικαιο-
σύνη σου. Σ. ἐν τῇ ἐλεημοσύνη σου.¹²

12. **וְיִזְכֹּר׃** *Excindes.* Ο΄ ἐξολοθρεύσεις. Ἄ.
ἐξολέσεις. Σ. σιωπήσεις (s. ἀποσιωπήσεις).¹³

PSALM. CXLIII (Hebr. cxliiv).

1. **דָּוִד׃** *Davidi.* Ο΄ Τῷ Δαυίδ ÷ πρὸς τὸν
Γολιάδ 4. Ἐν ἐνίοις τῶν ἀντιγράφων τῇ ἐπι-

¹² Theodoret., Nobil. Chrysost.: *Ἐτερος* στεφανώσονται κ. τ. ε. Vat. affert: Σ. στεφανωθήσονται δίκαιοι, ὅτι εϋεργετήσάς με; δταν εϋεργετήσεις με; ubi duae lectiones coaluerunt.
¹³ Nobil.

PSALM. CXLII. ¹ Theodoret. In textu LXXvirali κατεδίωκει soloece habet Ed. Rom., καταδιώκει Cod. Vat. a Maio descriptus, κατεδίωξεν Cod. Alex. Psalt. Gall. affert: + quando persequeretur eum filius ejus: Syro-hex. sine obelo: + **וְיִזְכֹּר׃** ² Sic Montef. ex Regio uno. Chrysost. affert: *Ἐτερος* ἐν τῇ π. σου. *Αλλος* ἐν τῇ β. σου. Posterior est Symmachii ad Psal. xxv. 6. ³ Sic *ἔτερος* apud Chrysost. Montef. ex Regio Symmacho tribuit, repugnante Syro-hex., qui affert: + **וְיִזְכֹּר׃** Cf. ad Psal. cxli. 4. Sed suspecta est lectio ἡ ψυχὴ μου. ⁴ Reg. unus, et sine nom. Chrysost. Nostro quidem iudicio lectio Symmachum magis sapit. ⁵ *Regius unus, qui habet ἐμελέτων pro διελάλουν. Drusius, qui nomen interpretis tacet, habet διελάλουν.*—Montef. Fallitur; Drusius enim post Nobil.

tantum affert: *Αλλος* τὰ ἔργα τῶν χ. σου. Etiam Chrysost. ἐμελέτων habet. Non tamen mutavimus propter Psal. lxxvi. 4, ubi vide. ⁶ Sic sine nom. Chrysost. Montef. ex Regio edidit: Σ. ἡ ψ. μου ὡς γῆ διψῶσα πρὸς σέ. At Syro-hex. + **וְיִזְכֹּר׃** Idem: **וְיִזְכֹּר׃** (Bngatus vertit: *sicut terra ardens*, qui sensus valde incertus est. Pro **וְיִזְכֹּר׃** Sym. interpretatus est ἐκλυόμενος (Syro-hex. **וְיִזְכֹּר׃**) Prov. xxv. 25; et ἐκλυσις (**וְיִזְכֹּר׃**) Psal. lxii. 2. Quod vero ad vocem Syriacam attinet, pro Graecis, καὶ ἐκλύουσί σε, Jerem. xii. 5, Noster **וְיִזְכֹּר׃** dedit.) ⁸ Chrysost. ⁹ *Unus codex.* Cf. ad Psal. xxvii. 1. ¹⁰ Chrysost. ¹¹ Sic ἄλλος apud Chrysost. *Hanc interpretationem Symmacho tribuit Reg. unus, sed est Aquilae.*—Montef. Non crediderim. Cf. Hex. ad Deut. iii. 10. Psal. xxv. 12. Aquilae ἡ ὁμαλὴ est **וְיִזְכֹּר׃**, non **וְיִזְכֹּר׃**. ¹² Reg. unus, et sine nom. Chrysost. ¹³ Reg. unus. Syrus affert: Σ. ἀποσιωπήσεις (**וְיִזְכֹּר׃**). Cf. ad Psal. liii. 7. cxviii. 139.

γραφῆ προσκείμενον εὔρον, πρὸς τὸν Γολιάθ· οὕτε δὲ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὕτε παρὰ τοῖς ἀλλοῖς ἐρμηνευταῖς, οὕτε μὴν παρὰ τοῖς Ὁ εὔρον ἐν τῷ ἔξαπλῷ.¹

2. **תְּחַמֵּי עַמִּי תְּהַרְדֵּהוּ.** *Qui conculcat populos sub me.* Ὁ. ὁ ὑποτάσσω τὸν λαόν μου ὑπ' ἐμέ. Ἄ. ὁ στρώσας τοὺς λαοὺς ὑπ' ἐμέ.²

3. **מָה אָדָם וְתַעֲרָהוּ.** *Quid est homo, quod animum advertit ad eum?* Ὁ. τί ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθησιν αὐτῷ; Ἄ. τί ἄνθρωπος, καὶ γνώσῃ αὐτόν;³ Σ. τίς ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι γνωρίζῃ αὐτῷ; *Aliter:* Σ. ὅτι γνωρίζεις αὐτόν.⁴

4. **אָדָם לְהַבֵּל דְּמָהוּ.** *Homo halitui (s. vanitati) similis est.* Ὁ. ἄνθρωπος ματαιότητι ὁμοιώθη. Θ. ἄνθρωπος ἀτμίδι ὁμοιώθη. Σ. ἀτμῶ.⁵

5. **הַטְּשִׁמְיָהוּ וְתַרְדֵּהוּ בְּהַרִים וְיַעֲשֶׂנוּ.** *Inclina caelos tuos, et descende; tange montes, et fumigabunt.* Ὁ. κλίνον οὐρανοὺς σου, καὶ κατάβηθι ἄψαι τῶν ὀρέων, καὶ καπνισθῆσονται. Ἄλλος κλιναντός σου οὐρανοὺς, καὶ καταβάντος, καὶ ἀψαμένου τῶν ὀρέων, ἐκαπνίσθησαν.⁶

7. **בְּנֵי-יֶגֶר.** *Filiorum regionis peregrinae.* Ὁ. υἱῶν ἀλλοτριῶν. Ἄ. . . ἀπηλλοτριωμένων.⁷

12. **אֲשֶׁר בְּנֵינוּ.** *Ut sint filii nostri.* Ὁ. ὧν οἱ υἱοί. Ἄ. Σ. Ἐ. ἵνα ὦσιν οἱ υἱοὶ ἡμῶν.⁸

מְנַחֵלֵינוּ. *Educati.* Ὁ. ἰδρυμένα (alia exempl.

ἠδρυμένα⁹). Ἄ. μεμεγαλυμένα. Σ. ἠύξημένα.¹⁰ Θ. ὁμοίως τοῖς Ὁ.¹¹

12. **בְּנוֹתֵינוּ כְּמִצְבֵּי עֹלָם.** *Filiae nostrae sicut columnae angulares (pulcre) excisae.* Ὁ. αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι, περικεκοσμημέναι. Ἄ. . . ὡς ἐπιγώνια διεσκεδασμένα.¹² Σ. αἱ θυγατέρες ἡμῶν ὡς γωνία κεκοσμημένα.¹³ Θ. ὁμοίως τοῖς Ὁ.¹⁴

13. **מְזִינֵינוּ מִלְּאֵי מִן מַרְקָם.** *Promptuaria nostra plena, surredilantia a specie ad speciem (cujusvis speciei).* Ὁ. τὰ ταμεία αὐτῶν πλήρη, ἐξερευγόμενα ἐκ τούτου εἰς τούτο. Ἄ. αἱ ἀποθήκαι ἡμῶν (πλήρεις) ὑπερεκχεόμεναι ἐκ τούτου εἰς τούτο.¹⁵ Σ. τὰ ταμεία ἡμῶν. . .¹⁶

צֹאנֵינוּ מֵאַלְפִים מְרַבֵּוֹת בְּחֻצוֹתֵינוּ. *Oves nostrae millia parientes, (immo) in myriadas auctae in vicis nostris.* Ὁ. τὰ πρόβατα αὐτῶν πολυτόκα, πληθύνοντα ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν. Ἄ. Σ. τὰ ποιμνία ἡμῶν γινόμενα ἐν χιλιάσι καὶ μυριάσι ἐν τοῖς ἀμφόδοις ἡμῶν.¹⁷

14. **אֲשֶׁר בְּמִסְבֵּי.** *Boves nostrae gravidae.* Ὁ. αἱ βόες αὐτῶν παχείς. Ἄ. Σ. (οἱ βόες) ἡμῶν σιτευτοί (s. σιτιστοί).¹⁸

אֵין פְּרָז וְאֵין יוֹצֵא וְאֵין צִחָה בְּרַחֲבֵינוּ. *Nulla clades, et nulla emigratio, et nullus clamor in plateis nostris.* Ὁ. οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγμοῦ, οὐδὲ διέξοδος, οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν (alia exempl. πλατείαις¹⁹) αὐτῶν.

PSALM. CXLIII. ¹ Theodoret. ² Syro-hex. **וְעָשָׂה חֶסֶד לְאֵלֵינוּ.** ³ Sic ἄλλος apud Chrysost. Est proculdubio Aquilae, sed minus bene Muntef. e duobus Regiis edidit: Ἄ. τί ἐστὶν ἄνθρωπος κ.τ.έ. ⁴ Montef. ex iisdem Regiis edidit: Σ. τίς ἐστὶν ἄνθρωπος, ὅτι γνωρίζεις αὐτόν; Nobil. affert: Σ. γνωρίζεις αὐτόν. Chrysost.: "Ἐτερος ὅτι γνωρίζεις αὐτόν." ⁵ Rectius, si quid video, legitur apud Heracliotam in *Catena PP. GG.*, T. III, p. 767: ὅτι γνωρίζῃ αὐτῷ. — *Schleusner.* Praeterea Theodoretus diserte testatur: ἀντὶ τοῦ ἐγνώσθησιν, γνωρίζῃ ὁ Σὺμμαχος ἠρμηνεύσεν. ⁶ Theodoret. Chrysost. affert: "Ἐτερος ἀτμῶ. Syro-hex.: Ἄ. Σ. ἀτμῶ (חַלְמָה). ⁷ Chrysost. et Reg. tuus, qui habet ἐκαπνίσθη. ⁸ Syro-hex. **וְיַעֲשֶׂנוּ בְּנֵינוּ.** Cf. Hex. ad Mal. ii. 11. ⁹ Syro-hex. **וְיַעֲשֶׂנוּ בְּנֵינוּ.** ¹⁰ Sic Codd. Vat. (teste Maio), Alex., alii,

invito Syro-hex., qui **וְיַעֲשֶׂנוּ** vertit. ¹¹ Nobil., Vat. ¹² Vat. ¹³ Nobil., Vat. Scriptura ἐπιγώνια est mendum Drusii, quem secuti sunt Montef., Bahrdt. Syro-hex. affert: Ἄ. ὡς ἐπὶ γωνίαν (בְּנוֹתֵינוּ כְּמִצְבֵּי עֹלָם). Pro διεσκεδασμένα Schleusnerus reponendum censet διεσκεδασμένα, confusionis satis frequenti. ¹⁴ Syro-hex. **וְיַעֲשֶׂנוּ בְּנֵינוּ.** Cf. Hex. nostra ad Zach. ix. 15. Nobil., Vat.: Σ. κεκοσμημένα. ¹⁵ Vat. ¹⁶ Syro-hex. **וְיַעֲשֶׂנוּ בְּנֵינוּ.** ¹⁷ Idem: **וְיַעֲשֶׂנוּ בְּנֵינוּ.** ¹⁸ Idem: **וְיַעֲשֶׂנוּ בְּנֵינוּ.** ¹⁹ Idem: **וְיַעֲשֶׂנוּ בְּנֵינוּ.** Sic Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Psalt. Gall. et Rom., et codd., invito Syro-hex. Chrysost. affert: Ἄλλος ἐν ταῖς ἐπ. αὐτῶν. Euthym.: καθ' ἕτερον ἐρμηνεύσθη, ἐν ταῖς ἐπ. αὐτῶν.

Σ. οὐκ ἔστι διακοπή, οὔτε ἐκφορὰ, οὔτε κωκυτὸς ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν.²⁰

15. **לְבַרְכָּתְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ.** *Beatitudines populi, cuius talia sunt.* Ὁ. ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά ἐστι. Ἄ. Σ. μακάριος ὁ λαὸς ᾧ ἐστι τοιαῦτα.²¹

PSALM. CXLIV (Hebr. cxlv).

1. **הַיְיָ הֵלְלָהּ.** *Hymnus Davidi.* Ὁ. αἴνεσις τοῦ Δαυίδ. *Alia exempl. αἰνέσεως τῷ Δαυίδ.*¹ Ἄ. ὕμνησις τοῦ Δαυίδ. Σ. ὕμνος τοῦ Δαυίδ. Θ. αἰνέσεως τῷ Δαυίδ.²

וְעַד עוֹלָמֵי עוֹלָמֵי. *In aeternum et perpetuo.* Ὁ. εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἄ. Ἄλλος εἰς αἰῶνα διηνεκῶς.³ Ἄ. εἰς ἔτι. Σ. διηνεκῶς.⁴

3. **קָרָן.** *Investigatio.* Ὁ. πέρας. Σ. ἐξιχνιασμός.⁶ Ἄ. Ἄλλος ἐξεύρεσις.⁶

4. **דֹר ודֹר.** *Generatio generationi.* Ὁ. γενεὰ καὶ γενεά. Σ. γενεὰ πρὸς γενεάν.⁷

5. **הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ הֵלְלָהּ בְּרִי הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ הַיְיָ.** *Majestatem gloriae splendoris tui, et verba mirabilium tuorum meditabor.* Ὁ. καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἀγιοσύνης σου λαλήσουσι, καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται. Ἄ. Ἄλλος ὠραιότητα τοῦ ἐπαίνου σου, καὶ τοὺς

λόγους τῶν παραδόξων σου διηγήσονται.⁸ Ἄ. Ἄλλος τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τοῦ ἐπαίνου σου...⁹

6. **הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ הֵלְלָהּ.** *Et magna facinosa tua narrabo.* Ὁ. καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται. Ἄ. καὶ μεγαλωσύνας σου διηγήσομαι αὐτάς. Θ. καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσομαι αὐτήν. Σ. . . καταλέξω αὐτήν. Ἐ. . . διηγησόμεθα. Ἐ. . . ἀριθμήσομεν.¹⁰

7. **בְרַחֲמֶיךָ.** *Bonitatis tuae.* Ὁ. τῆς χρηστότητός σου. Ἄ. Ἄλλος ἀγαθωσύνης σου.¹¹

וְיִרְנְנוּ הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ. *Et justitiam tuam celebrabunt.* Ὁ. καὶ τῇ δικαιοσύνῃ σου ἀγαλλιάσονται. Σ. καὶ τὰς ἐλεημοσύνας σου εὐφημήσουσιν.¹²

9. **לְכָל.** *Universis.* Ὁ. τοῖς ὑπομένουσι. Οἱ λοιποὶ τοῖς σύμπασι.¹³

13. Ὁ. = πιστὸς κύριος ἐν (alia exempl. add. πᾶσι) τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.⁴ Ἄ. Ὁ βέλιστα δὲ τὸ, πιστὸς κύριος, δι' ὄλου τοῦ στίχου, μήτε παρ' Ἑβραίοις φερομένου, μήτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐρμηνευταῖς.¹⁴

14. **סִינִי.** *Incurvatos.* Ὁ. τοὺς κατερραγμένους. Σ. incurvatos.¹⁵

16. **כֹּל חַיִּים.** *Omne quod vivit beneficio.* Ὁ. πᾶν ζῶον εὐδοκίας. Σ. πάντα ζῶοντα βοητήταις.¹⁶

²⁰ Nobil. Theodoret. affert: Σ. οὔτε διακοπή, κ.τ.έ. Cod. 268: Σ. οὔτε διακοπή, κ.τ.έ. οὕτω δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἐρμηνευταὶ εἶπον. Tandem Syro-hex. (διακοπή) **לֹא יִפְרָץ** . . . **לֹא יִפְרָץ** (ἀλολυγμός?) **לֹא יִפְרָץ** . (ἰξοδος?) **לֹא יִפְרָץ** . **לֹא יִפְרָץ**. ²¹ Idem in continuatione: **לֹא יִפְרָץ** **לֹא יִפְרָץ** **לֹא יִפְרָץ** .

PSALM. CXLIV. ¹ Sic Ald., Cod. Alex., alii, et Syro-hex. ² Vat. Nobil. affert taotum: Ἄ. ὕμνησις τοῦ Δ. Syro-hex.: Ἄ. ὕμνησεως (ἡμνήσεως) τοῦ Δ. Agellius vero: Σ. ὕμνος τῷ Δ. ³ Chrysost. Cf. ad Psal. xlv. 18. ⁴ Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 96. ⁵ Syro-hex. **לֹא יִפְרָץ** . ⁶ Chrysost., Reg. unus. ⁷ Syro-hex. **לֹא יִפְרָץ** **לֹא יִפְרָץ** . ⁸ Chrysost. Pro τοῦ ἐπαίνου, τῶν ἐπαίνων affert Heraeleta in *Catena P.P.GG.*, T. III, p. 783. ⁹ Schol. apud Nobil. Sic Cod. 268, qui addit: καὶ τοὺς λόγους τῶν παραδόξων σου διηγήσονται. ¹⁰ Nobil.

¹¹ Chrysost. Est Aquilae, ut videtur. Montef. post Nobil. articulum praemittit, invito Chrysost. ¹² Sic sine oom. Chrysost. Montef. recte Symmacho tribuit. ¹³ Sic in textu τῶν Ὁ Comp., Ald., Chrysost., Theodoret., Syro-hex., Psalt. Gall. et Rom., et codd. "τοῖς ὑπομένουσι. Sic quique est in Psalterio Aethiopico: ceteri vero libri habent τοῖς σύμπασι; ceterae item translationes."—Nobil. ¹⁴ Scholium apud Nobil. Obelus est in Psalt. Gall., non in Syro-hex. ¹⁵ Syro-hex. **לֹא יִפְרָץ** . Graece posuissim τοὺς κατακεκυφέντας, nisi hoc potius sonaret, **לֹא יִפְרָץ** . Desideratur participium praeteriti, fortasse τοὺς κατακεκυφέντας, ἢ συγκεκυφέντας. ¹⁶ Syro-hex. **לֹא יִפְרָץ** . Ad vocab. **לֹא יִפְרָץ** , Graece fortasse ἀρεσκείας, scholium subjungitur: τουτέστι, τῆς πρὸς τὸν θεόν (ἡμνήσεως τῆς πρὸς τὸν θεόν).

18. וְכָל־יְקַרְאֵהוּ לְלַלְלֵהוּ. *Omnibus qui invocant eum.*
 O'. ✕ πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν. ¹⁷

PSALM. CXLV (Hebr. cxlvi).

1. הַלְלוּ־הַ. *Laudate Jah.* O'. Ἀλληλουῖα. ÷ Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. Ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις πρόσκειται, Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου τοῦτο δὲ οὔτε παρὰ τῷ Ἑβραίῳ, οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐρμηνευταῖς, οὔτε παρὰ τοῖς O' εὐρον ἐν τῷ ἔξαπλῷ.¹
3. הַיְהוָה לֹא־יָצַד־נִי. *In quo non est auxiliium.* O'. οὐκ ἔστι σωτηρία. Ἄλλος τῷ οὐκ ἔχοντι σῶσαι.² Ἄλλος οὐκ ἔχοντι σωτηρίαν.³
4. שָׁב־נִי. *Redit.* O'. καὶ ἐπιστρέψει. Ἄ. Θ. ἀποστρέψει.⁴
- וְיָבֹדוּ. *Pereunt.* O'. ἀπολούνται. Ἄ. Σ. Ε'. S'. O'. ἀπώλοντο.⁵
- וְיַגְדִּילֵהוּ. *Cogitationes ejus.* O'. οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν. Ἄλλος αἱ προθέσεις αὐτοῦ.⁶
7. חֶלֶק. *Panem.* O'. τροφήν. Ἄ. ἄφρον.⁷
8. פָּתַח־עֵינָי. *Aperit (caecos).* O'. σοφοῦ. Ἄ. ἀνοίγει. E'. φωτίζει.⁸
9. יְעִיֵץ. *Confirmat.* O'. ἀναλήψεται. Ἄ. ἀνακτάται.⁹

PSALM. CXLVI (Hebr. cxlvii. 1-11).

1. הַלְלוּ־הַ יְהוָה בְּיָמֵינוּ. *Laudate Jah, quoniam bonum est psallere.* O'. Ἀλληλουῖα. ÷ Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. αἰνεῖτε τὸν κύριον, ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός. Ἄ. . . ἀγαθὸν ἐγκώμιον.¹ Σ. ἀλληλουῖα, ὅτι ἀγαθὸς ψαλμός. Θ. αἰνεῖτε τὸν ἸΑ'. . .² Ἄλλος ἀλληλουῖα, ὅτι καλὸν ῥῆθ (τῷ θεῷ).³
- הֵלֵלֵךְ הַיְהוָה יְשׁוּבֵנוּ. *Quia jucundum est; decens est hymnus.* O'. (τῷ θεῷ ἡμῶν) ἡδυνθείη ✕ πρέπει αἰνεῖσαι.⁴
2. בִּנְיָה. *Aedificans.* O'. οἰκοδομῶν. Σ. οἰκοδομήσει.⁵
- וְיִקְרֵי. *Expulso.* O'. τὰς διασποράς. Ἄ. Σ. τοὺς ἐξωσμένους.⁶
3. שִׁבְרֵינוּ. *Contritos.* O'. τοὺς συντετριμμένους. Σ. τοὺς κεκλασμένους.⁷
- וְעָבַר עָלֵינוּ. *Et fasciis obligans dolores eorum.* O'. καὶ δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν. Ἄ. καὶ μοτῶν ἰδύνας αὐτῶν.⁸ Σ. καὶ ἐπιδεσμῶν τὰ κατάγματα αὐτῶν.⁹ Ἄλλος τὰ καταγμένα αὐτῶν.¹⁰
4. יְקַרְאֵהוּ לְשֵׁם־כָּל־יְקַרְאֵהוּ. *Omnibus eis nomina vocat.* O'. καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν. Ἄλλος τοῖς πᾶσιν ὀνόματα καλῶν. Ἐτερος (Σ.) πάντας αὐτοὺς ὀνομαστὶ καλέσει (s. καλῶν).¹¹

¹⁷ Sic cum asterisco Psalt. Gall. Clausula deest in Psalt. Rom. et paucis testibus.

PSALM. CXLV. ¹ Theodoret. ² Chrysost. ³ "Reg. unus ex Chrysostomo (?)."—Montef. ⁴ Nobil. Montef. edidit: Ἄ. Θ. ἀποστρέψει, qui error est Drusii. ⁵ Schol. apud Nobil. ⁶ Chrysost. ⁷ Syro-hex. ✕ חַסְמָא ./. ⁸ Idem: ✕ חַסְמָא ./. ✕ חַסְמָא ./. Chrysost. affert: "Ἄλλος φωτίζει." ⁹ Syro-hex. ✕ חַסְמָא ./. "Puto hic Aquilam pro Symmacho positum fuisse."—Bugat. Cf. ad Psal. cxlvi. 6. Cod. B. ab Ambrosiano non discedit.

PSALM. CXLVI. ¹ Euseb. apud Mai. P. N. B., T. IV, p. 101. Syro-hex. affert: ✕ חַסְמָא ./. Cf. Hex. nostra ad Jesai. li. 3. ² Theodoret. Aliter Euthym., et Euseb. ibid.: Σ. ἀλληλουῖα, ὅτι ἀγαθὸν ῥῆθ. Praeterea Euseb. affert: E'. αἰνεῖτε τὸν ἰά. ³ Chrysost. ⁴ Syro-hex. in marg.

✕ חַסְמָא ./. Psalt. Gall.: Deo nostro sit jucunda ✕ decoraque: laudatio. ⁵ Nobil., Reg. unus. ⁶ Syro-hex.

✕ חַסְמָא ./. Nobil. affert: Σ. τοὺς ἐξωσμένους. Chrysost.: Ἐτερος δὲ ἐρμηνευτῆς, ἀντὶ τοῦ, οἰκοδομῶν, οἰκοδομήσει, τὰς δὲ διασποράς, τοὺς ἐξωσμένους, εἶπε.

⁷ Nobil. ⁸ Syro-hex. ✕ חַסְמָא ./. Cf. Hex. ad Joh. v. 18. Jesai. xxx. 26. lxi. 1.

⁹ Euseb. ibid.: Σ. ὁ ἰώμενος τοὺς ἐκλασμένους (sic) τὴν καρδίαν, καὶ ἐπιδεσμῶν κατάγματα αὐτῶν. Montef. ex Regio uno affert: "Ἄλλος τὰ κατάγματα αὐτῶν. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxi. 6. ¹⁰ Chrysost.

¹¹ "Sic Drusius [ex Chrysost.] et Reg. unus, qui in postrema etiam lectione habet καλῶν."—Montef. Posterior lectio est Symmachi, teste Syro nostro, qui affert: Σ. καὶ πάντας αὐτοὺς ὀνόματι (s. ὀνομαστὶ) καλεῖ (s. καλέσει) (✕ חַסְמָא ./).

6. **מְצִיב.** *Confirmans.* *Ο. ἀναλαμβάνων.* *Σ. ἀνακτώμενος.*¹²
7. **וְיָרֵךְ בְּבָרָה לְלִבְיָהוּ וְיָרֵךְ בְּבָרָה לְלִבְיָהוּ.** *Canite Jonae in gratiarum actione, psallite Deo nostro in cithara.* *Ο. ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει, ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρα.* *'Α. καταλέξατε τῷ κυρίῳ ἐν εὐχαριστίᾳ, μελωδήσατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρα.*¹³ *Σ. καταλέξατε τῷ κυρίῳ ἐξομολόγησιν, μελωδήσατε τῷ θεῷ ἡμῶν διὰ λύρας.*¹⁴
8. **יָרֵךְ.** *Gramen.* *Ο. χόρτον.* *'Α. βοτάνην.*¹⁵
*Ο. ÷ καὶ χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων.*¹⁶
10. **יִשְׂמְחֶנּוּ.** *Delectatur.* *Ο. θελήσει.* *'Α. βούλεται.*
Σ. εὐδοκείται. *Θ. Ε'. Σ'. θελήσει.*¹⁷
11. **יִרְדּוּ לְיִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל.** *Iis qui expectant misericordiam ejus.* *Ο. καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.* *"Ἄλλος" τοῖς ἀναμένουσι τὸ ἔλεος αὐτοῦ.*¹⁸

PSALM. CXLVII (Hebr. cxlvii. 12-20).

- 1 (12). **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** *Lauda Deum tuum.* *Ο. αἶνει τὸν θεόν σου.* *'Α. ὕμνει θεόν σου.* *Σ. αἶνει τὸν θεόν σου.* *Θ. ὕμνει τὸν θεόν σου.*¹
- 2 (13). **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** *Regula.* *Ο. Σ. τοὺς μοχλοὺς.*
*'Α. Θ. . .*²

- 2 (13). **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** *In medio tui.* *Ο. ἐν σοί.* *Σ. ἐντός σου.*³
- 5 (16). **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** *Pruinam quasi cinerem.* *Ο. ὀμιχλὴν ὡσεὶ σποδόν.* *'Εβρ. χεφὸρ χαίφην.*⁴
*'Α. πάχην. . .*⁵ *Σ. δρόσον πεπηγμένον. . .*⁶
- 6 (17). **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** *Coram frigore ejus quis consistet?* *Ο. κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται;* *'Α. εἰς πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς στήσεται;* *Σ. κατὰ πρόσωπον καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται;*⁷
- 8 (19). **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** *Verbum ejus.* *Ο. τὸν λόγον αὐτοῦ.* *'Α. ῥῆμα αὐτοῦ.* *Θ. Σ'. τὸν λόγον αὐτοῦ.* *Ε'. λόγον αὐτοῦ.*⁸
- יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** *Statuta ejus.* *Ο. δικαιώματα.* *'Α. ἀκριβασμούς.* *Σ. προστάγματα.*⁹
- 9 (20). **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** *Non fecit sic.* *Ο. οὐκ ἐποίησεν οὕτως.* *"Ἄλλος" ὁμοία.*¹⁰

PSALM. CXLVIII.

2. **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** *Omnes exercitus ejus.* *Ο. πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ.* *'Α. Σ. πᾶσαι αἱ στρατιαὶ αὐτοῦ.*¹
3. **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** *Laudate eum, omnes stellae lucidae.* *Ο. αἰνεῖτε αὐτὸν, πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς.* *Σ. ὕμνεῖτε αὐτὸν πάντες ἀστέρες φωτός.*²

¹² Theodoret., Nobil. Syrus affert: **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** Cf. ad Psal. cxlv. 9. Chrysost.: *τί ἐστιν, ἀναλαμβάνων; Ἀνακτώμενος, φέρων, διαβαστάζων.* ¹³ Euseb. apud Mai. *P.N.B.*, T. IV, p. 102. Montef. e duobus Regiis affert: *'Α. καταλάξατε. . . ψάλατε τῷ θ. ἡμῶν ἐν κ.* Ad καταλέξατε cf. Hex. ad Num. xxi. 17. Jerem. xxv. 30. li. 14. ¹⁴ Euseb. ibid., et Regii duo. Chrysost. affert: *"Ἄλλος" διὰ λύρας.* Syro-hex.: *Σ. μελωδήσατε κ.τ.έ. (يَسْبِغُونَ لِقَوْمِهِمْ).* Praeterea Montef. ex iisdem Regiis affert: *"Ἄλλος" προκατάρξασθε, quae non nisi interpretatio τοῦ ἐξάρξατε videtur.* ¹⁵ Syro-hex. **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** ¹⁶ Psalt. Gall. Obelum non agnoscit Syro-hex. ¹⁷ Nobil. Ad Symmachum cf. ad Psal. xxxvi. 23. ¹⁸ Chrysost. PSALM. CXLVII. ¹ Nobil. ² Ex Vat. exscripsit Adlerus: *Παροὶ τοῖς Ο' καὶ Σ. τοὺς μοχλοὺς ἔκειτο ἐν τῷ τετρασελίδῳ παρὰ δὲ 'Α. καὶ Θ. τοὺς μοχλοὺς (sic).* ³ Syro-hex. **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** ⁴ Chrysost. juxta ed. Bened. (Savil. *χεφὸρ χαίφην.* Morell. *καφφίρ χαίφην*). Montef. ex duo-

bus Regiis affert: *τὸ 'Εβρ. χεφίρ.* ⁵ Syro-hex. **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** ⁶ Regii duo, et sine nom. Chrysost. Syro-hex. **יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ.** ⁷ "Lectiones Aquilae et Symmachi exhibent duo Regii."—Montef. Chrysost.: *"Ἐτερος δὲ φησὶ κατὰ πρ. καύματος αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται; Nobil. quasi ex Chrysost. affert: "Ἐτερος" εἰς πρ. ψύχους τίς στήσεται;* ⁸ Nobil., qui insuper notat: *"In aliquibus libris est, τὸ λόγιον αὐτοῦ."* Hoc de v. 8 verum est; non ita de v. 7, ad quem lectiones Aquilae et ceterorum vulgo referunt. ⁹ Reg. unus. Chrysost.: *"Ἐτερος" ἀκριβασμούς. "Ἄλλος" προστάγματα.* ¹⁰ Chrysost. PSALM. CXLVIII. ¹ Sic *ἕτερος* apud Chrysost. Symmacho tribuunt Nobil. et duu Regii. Syrus affert: *'Α. στρατιαὶ αὐτοῦ (אלהינו).* ² Theodoret. Montef. negligenter exscripsit: *αἰνεῖτε αὐτὸν π. οἱ ἀστέρες φ.* Chrysost.: *"Ἐτερος" ἀστέρες φωτός.* Syro-hex.: *'Α. Σ. ἀστέρες φωτός (יְהַלֵּל אֱלֹהֵינוּ).*

5. **וְרָנְנוּ**. *Jubilabunt.* **וְ** *Ο.* **וְ** *καὶ ἀγαλλιάσονται.* **וְ** *'Α.* **וְ** *καὶ αἰνέσουσιν.*²
6. **וַיַּעַמְדוּ לְעַד לְעוֹלָם**. *Et stare fecit ea perpetuo in aeternum.* **וְ** *Ο.* **וְ** *ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.* **וְ** *Σ.* **וְ** *ἔστησεν αὐτὰ διαμένειν αἰωνίως.*⁴
8. **וְרַחַב סְעָרָה**. *Ventus procellae.* **וְ** *Ο.* **וְ** *πνεῦμα καταϊγίδος.* **וְ** *'Α.* **וְ** *(πνεῦμα) λαῖλαψ.*⁵ **וְ** *'Αλλος.* **וְ** *ἄνεμος τυφῶνος.*⁶
10. **וְכָל־בְּהֵמָה רֶמֶשׂ**. *Ferae et omne pecus, reptilia.* **וְ** *Ο.* **וְ** *τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη, ἔρπετά.* **וְ** *'Α.* **וְ** *ζῶον καὶ πᾶν κτῆνος κισσύμενον.*⁷
11. **וְכָל־לְחֵמִים**. *Et omnes porculi.* **וְ** *Ο.* **וְ** *καὶ πάντες λαοί.* **וְ** *'Α.* **וְ** *καὶ πάντα φύλα.*⁸
12. **בְּחוּרִים**. *Juvenes.* **וְ** *Ο.* **וְ** *νεανίσκοι.* **וְ** *'Αλλος.* **וְ** *ἐκλεκτοί.*⁹
- וְעִם־נְעָרִים**. *Cum pueris.* **וְ** *Ο.* **וְ** *μετὰ νεωτέρων.* **וְ** *'Αλλος.* **וְ** *μετὰ νέων.*¹⁰ **וְ** *'Αλλος.* **וְ** *μετὰ παίδων.*¹¹
13. **כִּי־נִשְׁבַּח**. *Quia excelsum est.* **וְ** *Ο.* **וְ** *ὅτι ὑψώθη.* **וְ** *'Αλλος.* **וְ** *ὅτι ὑπερέχον.*¹²
- וְהוֹדָה**. *Splendor ejus.* **וְ** *Ο.* **וְ** *ἡ ἔξομολόγησις αὐτοῦ.* **וְ** *'Αλλος.* **וְ** *καὶ ὁ ὕμνος αὐτοῦ.*¹³
14. **הִלְלָהּ**. *Laus.* **וְ** *Ο.* **וְ** *ὕμνος.* **וְ** *'Α.* **וְ** *ἔπαινος.*¹⁴

PSALM. CXLIX.

3. **וְכַנְוֹר**. *Et cithara.* **וְ** *Ο.* **וְ** *καὶ ψαλτηρίφ.* **וְ** *'Α.* **וְ** *καὶ κιθάρα.*¹

5. **וְרָנְנוּ**. *Jubilabunt.* **וְ** *Ο.* **וְ** *καὶ ἀγαλλιάσονται.* **וְ** *'Α.* **וְ** *καὶ αἰνέσουσιν.*²
6. **וְרֵמָה**. *Elationes.* **וְ** *Ο.* **וְ** *αἱ ὑψώσεις.* **וְ** *Σ.* **וְ** *αἱ ὑμολογίαι.*³
- וְרַחַב סְעָרָה**. *Et gladius duas acies habens in manu eorum.* **וְ** *Ο.* **וְ** *καὶ βομφαίαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.* **וְ** *'Α.* **וְ** *καὶ μάχαιρα στομάτων ἐν χερσὶν αὐτῶν.*⁴
9. **מִשְׁפָּט**. *Judicium praescriptum.* **וְ** *Ο.* **וְ** *κρίμα ἔγγραπτον.* **וְ** *'Α.* **וְ** *κρίμα γεγραμμένον.* **וְ** *Σ.* **וְ** *κρίσιν γεγραμμένην.* **וְ** *(Θ.) ὁμοίως τοῖς Ο.*⁵

PSALM. CL.

1. **בְּקִדְשׁוֹ**. *In sanctuario ejus.* **וְ** *Ο.* **וְ** *ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ.* **וְ** *'Α.* **וְ** *ἐν ἡγιασμένφ αὐτοῦ.* **וְ** *Σ.* **וְ** *ἐν τῷ ἀγίφ αὐτοῦ.*¹
- וְהִלְלוּהוּ בְרִקְיעַ הַשָּׁמַיִם**. *Laudate eum in firmamento roboris ejus.* **וְ** *Ο.* **וְ** *αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ.* **וְ** *'Α.* **וְ** *ἐν στερεώματι κράτους αὐτοῦ.*² **וְ** *Σ.* **וְ** *ὕμνετε αὐτὸν ἐν τῷ στερεώματι τῷ ἀκαθαιρέφ αὐτοῦ.*³
2. **בְּבִרְוָתָיו**. *In facinoribus ejus.* **וְ** *Ο.* **וְ** *ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ.* **וְ** *'Εβρ.* **וְ** *βεγεβουροθαῦ.*⁴ **וְ** *'Αλλος.* **וְ** *διὰ τῶν δυναστειῶν αὐτοῦ.*⁵
3. **בְּתַקְעַ שׁוֹפָר**. *In clangore buccinae.* **וְ** *Ο.* **וְ** *ἐν ἤχφ*

¹ Psalt. Gall. ² Sic sine nom. Chrysost. Symmacho indubitanter vindicavimus. ³ Syro-hex. **וְ** *וְ*. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xli. 16. Ezech. i. 4. ⁴ Chrysost. editus. Nihil, quasi ex eodem affert: "Ἐτερος ἄνεμος. ἄλλος τυφῶνας. Pro Hebr. **וְ** *וְ*, vapor, **וְ** *Ο.* **וְ** *κρύσταλλος, Montef. affert: "ἄλλος τυφῶνας, notans: "Unus Reg. ex Chrysostomo." ⁵ Syro-hex. **וְ** *וְ*. Cf. Hex. ad Gen. i. 28. ⁶ Idem: **וְ** *וְ*. ⁷ **וְ** *וְ*. Chrysost. affert: "ἄλλος πάντα φύλα. Cf. ad Psal. xliii. 3. ⁸ Chrysost. Est Aquilae, ut videtur. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xviii. 21. ⁹ Chrysost. ¹⁰ Reg. unus. ¹¹ Chrysost. ¹² Idem. ¹³ Syro-hex. **וְ** *וְ*. Chrysost.: "ἄλλος ἔπαινος.*

PSALM. CXLIX. ¹ Syro-hex. **וְ** *וְ*. ² Idem: **וְ** *וְ*. ³ Chrysost.: "Ἐτερος τὰς ὑψώσεις ὑμολογίας εἶπεν. Symmacho proprium est vocabulum. Cf. ad Psal. lxiv. 9. ⁴ Montef. ex Corderio. Euseb. apud

Mai. P. N. B., T. IV, p. 104: Παραδόξως δὲ Ἀκύλας τὴν ἀποδοθεῖσαν διάνοιαν παρέστησε, δουλεύσας τῇ τῶν Ἑβραίων φωνῇ, εἰπὼν μάχαιρα στομάτων ἐν χερσὶν αὐτῶν. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xli. 15. ⁵ Nihil, qui in fine habet: "Ut LXX." Ubi Theodotionis nomen excidisse videtur.

PSALM. CL. ¹ Nihil., Reg. unus. Chrysost. [et Cod. 268]: "ἄλλος ἐν τῷ ἀγίφ αὐτοῦ. ἄλλος ἐν τῷ ἡγιασμένφ αὐτοῦ. ² Nihil., Regii duo, et sine nom. Chrysost. ³ Colb. στιχηρῶς scriptos. Theodoret. affert: **וְ** *αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι κ.τ.έ.* Regii duo ex enarratione Chrysostomi habent: **וְ** *οἱ ὄντες ἐν τῷ στ. τοῦ οὐρανοῦ ἄγγελοι, ὑμνεῖτε αὐτὸν κ.τ.έ.* Minus probabiliter Chrysost.: "Ἐτερος δὲ ἀντὶ τοῦ, ἐν στερεώματι, τῷ ἀκαθαιρέφ εἶπε. Tandem Syro-hex.: **וְ** *τῷ ἀκαθαιρέφ (וְ* *וְ* *) αὐτοῦ; cum scholio philologico: **וְ** *וְ*, quod everti non potest. ⁴ Chrysost., ad quem Montef.: "Sic legendum, non *δτεβουροθαῦ*, ut habet Morell." ⁵ Chrysost.*

- σάλπιγγος. 'Α. ἐν ἀλλαγμῶ κερατίνης.⁶ Σ. δι' ἤχου κερατίνης.⁷
3. **וְנָבִל וְנָבִל**. *In pablio et cithara.* Ο'. ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρα. 'Α. ἐν ναύλῳ καὶ λύρα.⁸ Σ. διὰ ναύλας (s. ἰβλας) καὶ λύρας.⁹
4. **בְּצִנֹּרִים וּבְמַנְצִים**. *In chordis et organo.* Ο'. ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ. 'Α. ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνοις.¹⁰

Σ. διὰ χορδῶν καὶ κιθάρas.¹¹ 'Α. Θ. Ε'. Σ'. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹²

5. **בְּצִנֹּרִים וּבְמַנְצִים**. *In cymbalis clangoris.* Ο'. ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ. Σ. ἐν κυμβάλοις σημασίας.¹³
6. **כִּי־פָנִים** לֵב. *Opinis anima.* Ο'. πᾶσα πνοή. 'Αλλος: πᾶσα ἀναπνοή.¹⁴

⁶ Syro-hex.: 'Α. Σ. ἐν ἀλλαγμῶ κερατίνης (**כֶּסֶף** **כֶּסֶף**). ⁷ Nobil., Regii duo, et sine nmm. Chrysost. ⁸ Nobil. "Legendum ἰβλαφ. Duo Regii habent ἐν αὐλῇ, ἄλιος Reg. ἐν αὐλῇ (l. ἐν ναύλῳ)."—Montef. ⁹ Sic sine nom. Chrysost. Syro-hex. affert: **כֶּסֶף כֶּסֶף** **כֶּסֶף**. Cf. ad Psal. lxxx. 3. xcī. 4. cxlvi. 7. ¹⁰ Regii duo.

¹¹ Sic ἄλλος apud Chrysost. Est proculdubio Symmachii. ¹² Vat. ¹³ Nobil.: Σ. σημασίας. Chrysost.: "Ἄλλος ἐν κυμβ. σημασίας. Fortasse Symmachus scripsit: διὰ κυμβάλων σημασίας. Montef. ex duobus Regiis affert: Σ. ἐν σημασίας. ¹⁴ Chrysost.

ADDENDA.

MONITUM in Psalmos, p. 85. Praeter versionem Euthyoniū Zigabeni Latinam, usi sumus ipso opere Graeco, κ Bongiovanni in Tomo IV Operum Theophylacti (Venet. 1754-1763) typis (quod nos aequae ac Parsonsium et alios VV. DD. fugerat) evulgato.

Psal. i. 1. Origen. Opp. T. I, p. 25: *Γε δὲ τὸν ἄνδρα, ὡς φανερόν ἐκ τοῦ, ἐσθὲ ἄις, ὅπερ ἐστὶ, μακάριος ἀνὴρ. Immo, μακάριος ὁ ἀνὴρ, testante Eusebio in Eclog. Prophet. p. 68: Τὸ δὲ ἐπιτεδευμένον τῆς ἐκδοχῆς παρίστησιν ἢ κατὰ τὸ 'Εβραϊκὸν ἐντευξίς ἐπιτετηρημένως οὕτως ἔχουσα, μακάριος ὁ ἀνὴρ, μετὰ τῆς ἀρθρου προσθήκης.

Psal. v. 10, not. 19. Exemplis adde **כֶּסֶף**, ἐπιβουλεύειν, Prov. xvii. 26 in Syro-hex., ubi mendose editum **כֶּסֶף**.

Psal. ix. 1. Aquilae et Symmachi lectiones testatur Euseb. in Eclog. Prophet. p. 75, qui et lectionem Hebraicam pleniorē affert: λαμνασσή ἄλμαῖθ βέν μασμωρά Δαυίδ.

Psal. xv. 6. Cod. Nanius XXIII affert: 'Α. σχοινία ἐπέπεσόν μοι ἐν τοῖς εὐπρεπέσιν. Σ. σχοινίσματα ἐπέπεσόν μοι ἐν τοῖς καλλίστοις. Vid. Graeci Codd. MSS. apud Nanius Patricios Venetos, Bonon. 1784.

Psal. xxi. 17, not. 33. Aquilae lectionem a nobis leviter suspectam testatur etiam Euseb. in Eclog. Prophet. p. 86:

Οὔτοι δὲ καὶ ἄρυσαν οὐ μόνον τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς πόδας· ἢ κατὰ τὸν 'Ακύλαν, ἤσχυναν, φήσαντα, ἤσχυναν χεῖρας μου καὶ πόδας μου.

Psal. xxi. 19. Nota hexaplaris nostra ex eodem Eusebio ibid. p. 87 sic refingenda est: **יְשַׁבְּרֵנִי לְיָהּ** **יְשַׁבְּרֵנִי** **יְשַׁבְּרֵנִי** **יְשַׁבְּרֵנִי** **יְשַׁבְּרֵנִי**. *Distribuerunt vestimenta mea inter se, et de veste mea sortiti sunt.* Ο'. διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον. 'Α. μερίσουσιν ἱματίων μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ ἔνδυσίν μου βαλοῦσι κλῆρον. Σ. διενέμουσι τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ περὶ ἐσθῆτός μου ἐλάγχανον.

Psal. xxxiv. 26. **יִשְׂרָאֵל** **יִשְׂרָאֵל**. *Qui lactantur de melle meo.* Ο'. οἱ ἐπιχαιροντες τοῖς κυκίς μου. Σ. οἱ εὐφρανόμενοι τῇ κακώσει μου. Sic Cod. Boll. N E B. 2. 120.

Psal. xlv. 3. Lectio ἐπὶ τούτῳ Aquilae est. Cf. Hex. ad Job. vi. 3. xxiii. 15. Cant. Cant. i. 3.

Psal. lxxxvii. 19. Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. σκοτασμός: "Hieronymus e Symmacho vertit: *Notos meos abstulisti.*" Verisimilius est Hieronymum Aquilam imitatum esse, qui pro Hebr. **יָשַׁח** (sic) ὑπεξαιρείσθαι ponit Job. xxi. 30.

Psal. cxv. 4. **כֶּסֶף** **כֶּסֶף** **כֶּסֶף**. 'Εβρ. *χὼς ἰσονὼθ ἔσπῃ*. Sic Origen. Opp. T. I, p. 25.

P R O V E R B I A .

IN LIBRUM PROVERBIORUM

MONITUM.

“**MULTO** majorem in Proverbia lectionum silvam, a Petro Morino collectam, edidit Flaminius Nobilius, quam in ceteros Scripturae Sacrae libros, quia videlicet praestantiores codices in hanc Scripturae partem, quam in ceteras, Romae suppetebant. Iis vero lectionibus augendis et emendandis sequentes codices et libri nobis usui fuere.

“Codex Regius, num. 1890, XI saeculi.

“Codex Regius, num. 2435, XII circiter saeculi.

“Codex Regius, num. 2436, bombycinus, X vel XI saeculi. Est Procopii sophistae Christiani opus.

“Hieronymi locus Comment. in Epist. ad Ephesios [Tom. IV], p. 381 [allatus ad Cap. xi. 16].

“Codex Regius, num. 2940, bombycinus, recens. Ejusdem Procopii.

“Codex Regius, num. 199°, X circiter saeculi. Est similiter Procopii.”—**MONTEF.**

Regiorum suorum in amplificando aut emendando apparatu hexaplari vix ullum usum fecit Montefalconius; sed tantummodo ad primam cujusque capituli lectionem hujusmodi notulam appinxit: “Haec, aliaeque omnes hujus capituli lectiones, ex Ed. Romana [Nobilio] et ex Drusio prodeunt.”

Parsonsius in Appendice ad hunc librum sic praefatus est: “Continet aliorum interpretum reliquias, ex codicum marginibus compilatas, necnon scholia identidem adjecta. Harum lectionum fontes praecipui sunt Codex Dresdensis iii, Vaticanus 346, et Mediceus xxvii, plut. viii, in catalogo nostro 161, 248, et 252; quarum vero cum ampla messis apud Montefalconium exstitit, non mirum est si pauca hic inveniuntur, quae, vel ob novitatem, vel ob alias causas, denuo edenda putabam.” Praeter codices memoratos, quorum notitiam

dedimus in *Monito ad Jobum*, p. 2, non praetereundus est insignis codex hexaplaris, a *Parsonio* in *Praefatione ad Jobum* sub numero 23 (vel potius XXIII, nam ex uncialibus est) descriptus, qui, quamvis lectionibus *Aquilae* et ceterorum destitutus sit, ad textum *Syro-hexaplarem* confirmandum et illustrandum maximum momentum habet. Ejus autem descriptio est:—

23. Codex Bibliothecae S. Marci Ducalis Venetae, signatus numero 1, antiquissimus, literis uncialibus descriptus. Continet *Jobum* a Cap. xxx. 9 ad finem, *Proverbia*, *Ecclesiastam*, *Cant. Cant.*, *Sapientiam Salomonis* et *Siracidae*, *Hoseam* cum reliquis *Prophetis minoribus*, et *Jesaiam*, cum asteriscis, qui, quoties recurrunt, in annotatione nostra memorantur.

Quod igitur ad testes Graecos attinet, post *Nobilii* segetem solito uberiores, tenuissimum spicilegium nobis relictum fuisset, nisi peropportunam opem tulisset versionis *Syro-hexaplaris* conditor, qui, more suo, plurima *Aquilae*, *Symmachi*, *Theodotionis*, et *Quintae* editionis fragmenta margini suo allevit; quorum alia lectiones prius cognitae confirmant aut emaculant; alia vero *Hexaplorum* studiosis prorsus nova et inedita se offerent, nisi quis ea in *Middel-dorpii* textu et commentariis, debita accuratone neque descripta neque Graecitate donata, indaganda suscipiat. Nos autem in hoc libro, ut in antecedentibus, *Ceriani* nostri studio et sudori debemus, quod quantum ad lectiones marginales, et, ubi occasio erat, ad ipsum *Syri* interpretis contextum attinet, veram codicis scripturam etiam ad minutissimum apicem exhibere potuerimus. Praeterea cum satis constet *Proverbiorum* versionem *LXXviralem* tam transpositionibus distractam, quam interpolationibus e duplici interpretatione ortis infectam esse, operae pretium videbatur, in hac parte nostri operis non modo asteriscos, quos semper diligenter notavimus, verum etiam obelos, qui verba a reliquis interpretibus non allata expungunt, ad unum omnes prout in codice exarati sunt repraesentare. Atque hoc quidem ante nos praestandum suscepit *Middeldorpius*; sed praeterea quod hic illic invitus peccaverit, illud in universum male ei successit, quod pro duabus obeli formis (⚭) et (∞), unam tantum (↯), quae in codice non est obelus, sed merus index ad lectionem marginalem ablegans, pingendam curaverit. Hujus autem discriminis observationem ad controversiam de usu et valore signorum *Origenianorum* dirimendam in primis pertinere quivis videt.

PROVERBIA.

CAPUT I.

<p>1. מִשְׁפָּלִי. <i>Proverbia</i>. Ο'. παροιμίαι. 'Α. παραβολαί.¹</p> <p>2. לְהַבִּין מִמְּרֵי בִינָה. <i>Ad intelligendum verba intelligentiae</i>. Ο'. νοῆσαι τε λόγους φρονήσεως. (Οἱ λοιποὶ συνέσεως²). Σ. ἐννοεῖν ῥήσεις συνετάς.³</p> <p>3. לְקַחַת מוֹסֵר הַשֵּׁפֶל. <i>Ad accipiendum institutionem prudentiae</i>. Ο'. δέξασθαι τε στροφὰς λόγων, νοῆσαι τε. 'Α. τοῦ λαβεῖν παιδείαν ἐπιστήμης. Σ. . . παιδείαν φρονήσεως.⁴</p> <p>דִּקְדָּה. <i>Justitiam</i>. Ο'. δικαιοσύνην — ἀληθῆ.⁴
Κατὰ δὴ τὸ 'Εβραϊκὸν καὶ τοὺς λοιποὺς οὐ κείται τὸ ἀληθῆ.⁵</p> <p>וּמִשְׁפָּט וּמִשְׁפָּטִים. <i>Et iudicium et rectitudines</i>. Ο'. καὶ κρίμα κατευθύνειν. Οἱ λοιποὶ κρίσιν καὶ εὐθύτητα.⁶</p>	4. מְסִילִים. <i>Stolidis</i>. Ο'. ἀκάκοις. 'Α. θελγομένοις. Σ. νηπίοις. Θ. ἠπατημένοις.⁷ מוֹצֵא. <i>Consilium</i>. Ο'. ἔννοιαν. Σ. αἴσθησιν. Θ. συλλογισμόν.⁸ 5. תְּהַלְלָה. <i>Consilia callida</i>. Ο'. κυβερνήσιν. 'Α. Σ. Θ. gubernationes.⁹ 6. מְלִיצָה. <i>Dictum argutum</i>. Ο'. σκοτεινὸν λόγον. 'Α. Θ. ἐρμηνείαν. Σ. πρόβλημα.¹⁰ 7. הָיָה יְהוָה. <i>Timor Domae</i>. Ο'. φόβος κυρίου. 'Αλλος θεοῦ.¹¹ 8. מְלִיצָה. <i>Stulli</i>. Ο'. ἀσεβεῖς. 'Α. Σ. Θ. ἀφρονες.¹² 9. וְלֹא תִשְׂתַּחֲוֶה לָהֶם. <i>Ne rejicias</i>. Ο'. μὴ ἀπόσῃ. Σ. (μὴ) ἀπωθοῦ.¹³ 10. כִּי לֹא יִתֵּן חַן הֵם לְרֵאשִׁיתָא. <i>Nam corolla (s. ac-</i>

CAP. I. ¹ Nobil. ² Reg. unus ex Procopio: τούτο καὶ οἱ λοιποὶ ἐρμηνευταὶ σαφηνίζουσιν ἐκδεωκότες οὐ φρονήσεως, ἀλλὰ συνέσεως λόγους. ³ Nobil. ⁴ Idem. ⁵ Regii duo. Obelus est in Syro-hex. ⁶ "Sic Reg. unus ex Origene. Illi autem reliqui legisse videntur מִשְׁפָּטִים, vel ob vocis affinitatem ita verterunt, ut saepe contingit."—Montef. Immo מִשְׁפָּטִים et מִשְׁפָּטִים idem sunt vocabulum. ⁷ Nobil. Syro-hex. in textu pro ἀκάκοις (ܡܫܝܠܝܡ) legit νηπίοις (ܡܫܝܠܝܡ). ⁸ Nobil. ⁹ Syro-hex. ܡܫܝܠܝܡ. ¹⁰ "Α. Σ. Θ. consilium, Gr. ut videtur, ἐννόημα. [Cf. ad Cap. xii. 5.] Sed ܡܫܝܠܝܡ [sic in apographo Norbergiano] mutare debebam in ܡܫܝܠܝܡ."—Middeldorpf. Nullo modo sollicitandum erat ܡܫܝܠܝܡ, gubernatio, & ܡܫܝܠܝܡ, πηδάλιον, Act. Apost. xxvii. 40.

Cf. Lagarde *Anmerkungen zur Griech. Uebers. der Proverbiën*, p. 76. Praeterea Syrus noster scholium philologicum habet: ܡܫܝܠܝܡ ܡܫܝܠܝܡ ܡܫܝܠܝܡ ܡܫܝܠܝܡ. (Locutionem ܡܫܝܠܝܡ ܡܫܝܠܝܡ ܡܫܝܠܝܡ ܡܫܝܠܝܡ notent ii qui ad Hom. Od. X, 32, et Pind. Nem. VI, 94 πόδα νηὸς de gubernaculo intelligunt. Schul. Pind. l. c.: Πούς μὲν μεῶς τὸ πηδάλιον· τὸ δὲ κῦμα τὸ παρὰ τῷ πηδάλιῳ εὐλισσόμενον δοκεῖ (fort. δονεῖ) καὶ ταράσσει τὸν ἐκάστου θημίον.) Graecum vocabulum διακώσεις posuisseni, quod pro eodem Hebraeo interpretatus est Aq. Job. xxxvii. 12, nisi huc per ܡܫܝܠܝܡ loco dicto vertisset Noster. ¹⁰ Regii tres et Nobil., qui uni Aquilae ascribit ἐρμηνείαν. ¹¹ Nobil., qui quasi scholium affert. ¹² Nobil. Syro-hex. ܡܫܝܠܝܡ. ¹³ Codd. 161, 248.

- cessio) gratiae sunt capiti tuo. Ο'. στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σὴ κορυφῇ. 'Α. ὅτι προσθήκη χάριτός εἰσι τῇ κεφαλῇ σου.¹⁴
9. טַוִּקְיָא. Torques. Ο'. κλοιὸν χρύσειον. 'Α. περιτραχήλια.¹⁵ "Ἄλλος· περίθεμα.¹⁶
11. לְרַגְלֵי בְּרִיָּה. Insidiemur sanguini. Ο'. κοινώνησον αἵματος. 'Α. Σ. Θ. ἐνεδρεύσωμεν εἰς αἷμα.¹⁷
- לְרַגְלֵי. Innocenti. Ο'. ἄνδρα δίκαιον. 'Α. ἄθῳον.¹⁸
13. הֹן. Oves. Ο'. κτήσιν. 'Α. Θ. ὑπαρξίν. Σ. πλούτον.¹⁹
- יָקָר. Pretiosas. Ο'. πολυτελή. 'Α. Θ. τιμίαν. Σ. τίμιον.²⁰
- לְשָׁלֶשׁ. Spoliis. Ο'. σκύλων. 'Α. λαφύρων.²¹
14. בְּתוֹכֵנוּ בְּתֵלֵי הַבְּרִיָּה. Sortem tuam jacias in medio nostrum. Ο'. τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν. "Ἄλλος· κληρός σου πεσέτω ἐν μέσφ ἡμῶν.²²
- וְכַסְּנוּ יְהוָה יְהוָה דִּם בְּיָס. Marturium unum sit otinibus nobis. Ο'. κοινὸν δὲ βαλάντιον κτησώμεθα πάντες, καὶ μαρσίπιον ἐν γεννηθῶ ἡμῖν.²³
15. בְּרִיָּה לְלֵלֵי בְּרִיָּה. Fili mi, ne ambules in

via. Ο'. μὴ πορευθῆς ἐν ὁδῷ. "Ἄλλος· υἱέ, μὴ πορευθῆς ἐν ὁδῷ.²⁴

15. נְנִי. Prohibe. Ο'. ἐκκλινον δέ. 'Α. Θ. κώλυσον. Σ. ἀπόστρεψον.²⁵
16. וְרַגְלֵי רַחֲמֵי יְהוָה יִרְצוּ לְרַגְלֵי רַחֲמֵי יְהוָה. Nam pedes eorum ad malum currunt, et festinant ut effundant sanguinem. Ο'. Vacat. Alia exempl. οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς κακίαν τρέχουσι, καὶ ταχίνοι εἰσι τοῦ ἐκχέαι αἷμα. Τοῦτο ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσιν οὐ κεῖται ἔστι δὲ ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἐξ οὗ παρέθετο τὴν λέξιν ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ.²⁶
19. בְּבֵרֵי לֵבָבֵי. Omnis inhiantis iucum. Ο'. πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα. 'Α. Σ. Θ. παντὸς πλεονεκτούντος πλεονεξίαν.²⁷
- יְהוָה יִרְצוּ שְׂפָתַי. Animam dominorum illius aufert. Ο'. τὴν ἐαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται. Σ. τὴν ψυχὴν αὐτῶν παρ' αὐτῶν λήψεται.²⁸
20. יְרִיבָה. In platea. Ο'. ἐν ἐξόδοις. (Σ.) ἐν ἀμφόδοις.²⁹
- יְהוָה יִרְצוּ. Edit vocem suam. Ο'. παρρησίαν ἀγει. 'Α. Σ. Θ. δώσει φωνὴν αὐτῆς.³⁰

¹⁴ Nobil. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Nobil. et Cod. 248: Schol. περίθεμα. Cf. Hex. ad Jud. viii. 26. ¹⁷ Nobil.

¹⁸ Idem. ¹⁹ Idem. ²⁰ "Ed. Rom. [Nobil.]: 'Α. Σ. Θ. τιμίαν. Ceterum non dubito quin Sym. τίμιον ediderit, cum prius ἦν πλούτον exposuerit."—*Drusius*. ²¹ Nobil.

²² Nobil. tanquam scholia affert: κληρός σου πεσέτω, et μέσφ ἡμῶν, quod posterius ad verba γεννηθῶ ἡμῖν male refert. Est haud dubie alicujus interpretis, fortasse Aquilae. Parsons. e Cod. 248 affert: Schol. κληρός σου πεσέτω. Pro ἐν ἡμῖν in textu habent ἐν μέσφ ἡμῶν Codd. 23, 252; et sic fortasse Syrus noster, qui ܡܝܝܘܢ vertit. Vid. Job. viii. 17 in Syro hex.

²³ Versio duplex, cujus posteriorem partem ab ipsis Alexandrinis profectam esse putat Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 262, quia ܡܝܝܘܢ fere semper μαρσίπιον vertere solent; priorem vero alius interp., fortasse Symmachi, esse. Quod ad usum Alexandrinorum attinet, interpres hujus libri neque μαρσίπιον, neque ab Atticistis unice probatum βαλάντιον, nisi hoc unico loco usurpavit: priorem vero versionem stylum ejus magis redulere recte

sensit Jaegerus. Accedit, quod posterior versio desit in Cod. 23; et Syrus noster pinxerit: ~~καὶ μαρσίπιον~~ ἐν γεννηθῶ ἡμῖν; ubi cuneolus post ἡμῖν retrahendus videtur.

²⁴ Schol. apud Nobil. Syro-hex. praemittit υἱέ μου, accedentibus Cod. 23, aliis. ²⁵ Nobil. ²⁶ "Hanc

lectionem, et subjunctam notari ex Procopio in Codd. Regiis reperimus."—*Montef.* Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Eandem lectionem in textu sine asterisco habet Syro-hex., sed om. εἰσι cum Codd. III, 23, aliis. ²⁷ Nobil.

Sic in textu Cod. 248. ²⁸ Nobil., Cod. 161 (qui παρ' αὐτῆς habet). Siglum 'Α. Σ. Θ. praemittit Cod. 268.

²⁹ "Procopius sic habet: εἰς δὲ τῶν ἐρμηνευτῶν, ἐν ἀμφόδοις. Sic in Regiis supra dictis."—*Montef.* "Videtur Symmachus esse. Cf. Hex. ad 1 Reg. i. 20. Amos v. 6."—*Schleusner*. Adde Hex. nostra ad Paal. xxx. 12. Jessai. li. 20. Jerem. xi. 6, 13. li. 4. Ezech. xxvi. 11.

³⁰ Nobil., Cod. 248. Bahrdtius oscitanter αὐτοῖς pro αὐτῆς dedit, quod Parsonsio fraudi fuit.

22. עֲדֹמָתִי פְתִים תִּהְיֶה פְתִי. *Quousque, stolidi, diligetis stoliditatem?* Ὅ. ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι ἔχονται τῆς δικαιοσύνης, οὐκ αἰσχυνθήσονται. Ἄ. ἕως πότε, νήπιοι, ἀγαπάτε νηπιότητα;³¹
- וְגִבְרֵי יִשְׁנֹנָרְדֵי תִּשְׂנֹנָרְדֵי. *Et stulti odio habebunt scientiam.* Ὅ. ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν αἴσθησιν. Ἄ. καὶ ἀσύνετοι... γνῶσιν.³² Σ. καὶ ἀνόητοι μισήσουσι γνῶσιν.³³
23. תִּשְׁבוּ לְתוֹכְחָתִי. *Convertimini ad reprehensionem meam.* Ὅ. καὶ υπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχους. Σ. ἐπιστράφητε ἐπὶ τὸν ἐλεγχόν μου.³⁴
- וְהִי עָלַי רִיחֵי. *Effundam in vos spiritum meum.* Ὅ. προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν. Ἄ. Θ. ἀναβλύσω ὑμῖν πνεῦμά μου.³⁵
24. יָדִי. *Manum meam.* Ὅ. λόγους. Ἄ. Σ. Θ. χεῖρά μου.³⁶
25. וְתִפְרַעְוּ. *Et spreveritis.* Ὅ. ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ("Ἄλλος" ἐποίησατε³⁷). Σ. Θ. καὶ διεσκεδάσατε.³⁸
- וְלֹא חָתַמְתֶּם. *Noluistis.* Ὅ. ἠπειθήσατε. Alia exempl. οὐ προσείχετε.³⁹
26. בְּיָדְכֶם. *In exitio vestro.* Ὅ. τῇ ὑμετέρᾳ ἀπολείᾳ. Ἄ. ἐπιβλυσμῶ. Σ. συνταγῆ.⁴⁰
- וְעָלַי. *Subsannabo.* Ὅ. καταχαροῦμαι δέ. Ἄ. Σ. Θ. μυκτηριῶ.⁴¹
27. כַּטּוּרְבָן. *Sicut turbo.* Ὅ. ὁμοίως καταγιῶδι. Ἄ... συσσεισμῶ.⁴²

27. הַצָּרִי. *Et angustiae.* Ὅ. καὶ πολιορκία. Ἄ. ἐπίχυσις. Θ. κατάσπευσις.⁴³
28. וְיִקְרְאוּנִי. *Tunc invocabunt me.* Ὅ. ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με. Ἄλλος τότε ἐπικυλέσονται με.⁴⁴
29. וְיִשְׂנֹנָרְדֵי תִּקְרָה. *Eo quod oderunt.* Ὅ. ἐμίσησαν γάρ. Σ. Θ. ἀνθ' ὧν ἐμίσησαν.⁴⁵
- וְהִי תִּירָרְיָה. *Et timorem Jonae.* Ὅ. τὸν δὲ λόγον τοῦ κυρίου. Alia exempl. τὸν δὲ φόβον κυρίου.⁴⁶ Ἄλλος τὴν δὲ θεοσέβειαν.⁴⁷
30. וְלֹא חָתַמְתֶּם. *Noluerunt.* Ὅ. οὐδὲ ἤθελον. Ἄ. Σ. Θ. οὐκ ἐξεδέξαντο.⁴⁸
- וְעָלַי. *Spreverunt.* Ὅ. ἐμυκτηρίζον δέ. Ἄ. διέσυραν. Σ. Θ. παρώξυναν.⁴⁹
31. וְעַל יְעַצְוֵיהֶם. *Et consiliis suis.* Ὅ. καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας. Ἄ. βουλευμάτων. Σ. Θ. διαβουλιῶν.⁵⁰
32. וְיִשְׁנֹנָרְדֵי תִּשְׂנֹנָרְדֵי. *Nam defectio stolidorum interficiet eos.* Ὅ. ἀνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται.⁵¹ Σ. ὅτι ἀποστροφή νηπίων ἀνελεῖ αὐτούς.⁵²
- וְעָלַי. *Et securitas stultorum perdet eos.* Ὅ. καὶ ἐξετασμός ἀσεβεῖς ὀλεῖ. Ἄ. Σ. καὶ εὐθηνία ἀφρόνων ἀπολεῖ αὐτούς.⁵³
33. וְעָלַי. *Habitabit tuto.* Ὅ. κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. Ἄλλος ἀναπαύσεται ἐν εἰρήνῃ πεποιθώς.⁵⁴

Cap. I. 4. — νέφ. 7. — ἀρχὴ σοφίας — εὐσέβεια δὲ εἰς θεόν. 12. — δὲ. ibid. — ἐκ γῆς.

³¹ Nobil. ³² "Unus codex." ³³ Nobil. ³⁴ Idem. ³⁵ Idem. ³⁶ Idem. ³⁷ Idem, qui tauquam scholium affert. ³⁸ Idem. ³⁹ Idem. Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ⁴⁰ Nobil. Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xxx. 12. Jerem. xlvi. 21. Symmachi συνταγῆ, si sana est lectio, Schleusner. in *Nou. Thes.* s. v. de constitutione Dei, vel *interitu a Deo decreto* intelligit. ⁴¹ Nobil. ⁴² Idem. ⁴³ Idem. ⁴⁴ Eidem est scholium. ⁴⁵ Idem. ⁴⁶ Sic Comp., Ald., Cod. 23, alii, cum Syro-hex. ⁴⁷ Schol. apud Nobil. ⁴⁸ Nobil. ⁴⁹ Idem, qui Aquilae διέσυρον

tribuit. Syro-hex. affert: Ἄ. διέσυραν (דִּיִּי). Cf. Hex. ad Psal. ix. 24. cvi. 11. ⁵⁰ Nobil. ⁵¹ Syro-hex. in marg. habet: ἀνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν κ.τ.έ.; in textu autem: ⁵² Nobil. ⁵³ Idem. Correximus ἀπολεῖ pro ἀνελεῖ, qui manifestus error est typothetae Romani, ad superiorem lineam oculum defectentis. ⁵⁴ Schol. apud Nobil. Idem est in marg. Cod. 248. Citat Clem. Alex. p. 449: ἀναπαύσεται ἐπ' εἰρήνης (ἐπ' εἰρήνῃ p. 632) πεποιθώς. Cf. ad Cap. iii. 23.

13. — δὲ ἄ. 17. — δίκτυα πτερωτοῖς ἄ. 18. ὡς ἡ
δὲ καταστροφή — κακή ἄ.⁶⁵

CAP. II.

2. לְהִשְׁמַע לְהַקְשִׁיב לְהִקְשִׁיב. *Ut attendere facias ad sapientiam (aurem tuam).* Ο'. ὑπακούσεται σοφίας. 'Α. Σ. Θ. τοῦ προσέχειν τῇ σοφίᾳ.¹

הִטָּת. *Inclines.* Ο'. καὶ παραβαλεῖς. 'Α. ἀνακλινεῖς.²

3. לְבִינָה. *Intelligentiae.* Ο'. τὴν σοφίαν. ('Α.)
σύνεσιν. (Σ.) φρόνησιν.³

הִתְבֹּנְנָה תִּתֵּן קוֹלְךָ. *Et prudentiae dederis vocem tuam.* Ο'. καὶ τῇ συνέσει δῶς (Σ. ὑψώσεις⁴) φωνήν σου, ✕ τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσης μεγάλη τῇ φωνῇ ἄ.⁵

4. וְכַמְטָמְנִים. *Et sicut thesauros (subterraneos).*
Ο'. καὶ ὡς θησαυρούς. Σ. Θ. τὰ ἀπόκρυφα.⁶

6. מִפִּי. *Ex ore suo.* Ο'. καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. Ε'. ἀπὸ στόματος (αὐτοῦ).⁷

8. דָּרָךְ. *Viam.* Ο'. ὁδούς. *Alia exempl. ὁδόν.*⁸

9. מְעֵגָל. *Orbitam (viam).* Ο'. ἄξονας. 'Α. καμπτούς. Σ. ἐπικυλισμούς.⁹

10. בְּלִבְךָ. *In cor tuum.* Ο'. εἰς σὴν διάνοιαν. 'Α. Σ. Θ. καρδίαν.¹⁰

יְנַעַם. *Jucunda fuerit.* Ο'. καλὴ εἶναι δόξη. 'Α. εὐπρεπήσει.¹¹

11. הַבִּינָה. *Prudentia.* Ο'. ἔννοια δὲ ὁσία. 'Α.

Σ. Θ. φρόνησις.¹²

12. תִּפְשָׁתָהּ. *Perversitates.* Ο'. μηδὲν πιστόν. 'Αλλος' διεστραμμένα.¹³

15. שִׁשְׁבָּע. *Tortuosae.* Ο'. σκολιαί. Σ. σκαμβαί. Θ. στρεβλαί.¹⁴

וְנִלְחָוּ בְּמַעְגְלֵיהֶם. *Et perversi in orbitis suis.* Ο'. καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν. 'Α. καὶ θρυλοῦσιν ἐν καμπαῖς αὐτῶν. Θ. καὶ μκκτηρίζουσιν ἐν τοῖς ἐπικυλισμοῖς αὐτῶν.¹⁵

16. מִשְׁפָּחָהּ הַיָּמִינִי הַיָּמִינִי מִשְׁפָּחָהּ הַיָּמִינִי. *A muliere aliena, ab extranea quae leves facit sermones suos.* Ο'. ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης. Σ. ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας, ἀπὸ ξένης ἧς οἱ λόγοι ὀλισθηροί.¹⁶

17. חֵלֶם. *Amicum.* Ο'. διδασκαλίαν. 'Α. ἡγεμόνα. Σ. μάθησιν. Θ. ἡγούμενον.¹⁷

וְתַתְּ בְּרִיתֵי הַיָּמִינִי. *Pacti Dei sui.* Ο'. διαθήκην θείαν. 'Α. Σ. Θ. ... θεοῦ.¹⁸

18. כִּי שָׁתָה לְמוֹת בֵּיתָהּ. *Nam inclinata est ad mortem domus ejus.* Ο'. ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς. Σ. ὤρισεν... 'Αλλος' ἔκυψε γὰρ εἰς θάνατον οἶκος αὐτῆς.¹⁹

וְאֵלֵי מָנֶסֶם. *Et ad manes.* Ο'. καὶ παρὰ τῷ ἄδῃ μετὰ τῶν γηγενῶν. 'Α. Σ. (μετὰ) ῥαφαὶν. Θ. Ε'. (μετὰ) τῶν γιγάντων.²⁰

וְנִלְחָוּ. *Orbitae ejus.* Ο'. τοὺς ἄξονας αὐτῆς. 'Α. καμπάς. Σ. ὁδούς. Θ. κυλισμούς.²¹ 'Αλλος' αἱ τροχιαὶ αὐτῆς.²²

⁶⁵ Syro-hex.

CAP. II. ¹ Nobil. ² Idem. ³ Nobil. affert:

Scholion. *σύνεσιν, φρόνησιν.* Cf. ad Cap. iv. 1. ⁴ Codd.

161, 248. ⁵ Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Ald., Cod.

Alex., alii. Jaegero iudice, est genuina interpr. LXXviralis

versio, qui locutionem *δίδου φωνήν* bis (Cap. i. 20. viii. 1)

quasi consulto declinavit. ⁶ Nobil. ⁷ Syro-hex. *...*

... Nobil. affert: 'Α. Σ. Θ. *στόματος.*

⁸ "In alijs libris est *ἁδόν* [sic Comp., Ald., Cod. Alex.,

alii], et scholion *ἁδούς.*"—*Nobil.* ⁹ Nobil. Hebr. *לְנַעַם*

Aquilae est *καμπή* Cap. ii. 18. iv. 11, 26. v. 6. ¹⁰ Nobil.

¹¹ Sic post Drusium Montef. Nobil. scribit: 'Α. *εὐπρεπήσει.*

Legi possit etiam *εὐπρεπήσει*, coll. Hex. ad Psal.

cxl. 6. ¹² Nobil. ¹³ Syro-hex. in marg. habet *μηδὲν*

πιστόν; in textu autem *...*, *διεστραμμένα*, quae

lectio est Cod. 23. ¹⁴ Nobil. ¹⁵ Idem. Aquilam

fortasse respexit Hieron. vertens: *et infames gressus eorum.*

Nam *θρύλημα* est *malus rumor* Job. xvii. 6. ¹⁶ Nobil.

¹⁷ Idem. Lectio Symmachi est in textu Cod. 23, et for-

tasse in Syro-hex., qui *...* habet. ¹⁸ Nobil.

¹⁹ Idem. Hic quoque lectionem Symmachi in textu ha-

bent Syro-hex., et Cod. 23. ²⁰ Syro-hex. *...*

... Cf. ad Cap. ix. 18. ²¹ Nobil.

²² Idem quasi scholium affert. Syro-hex. in textu habet

..., *αἱ τροχιαὶ αὐτῆς*, quae est lectio Codd. 23, 109,

252; in marg. autem: *...*, *καὶ τοὺς ἄξονας αὐτῆς.*

- 19. **יָשׁוּבוּן**. *Revertentur*. Ο΄ ἀναστρέψουσιν. 'Α. Σ. Θ. ἐπιστρέψουσιν.²³
- 20. **צְדִיקִים יִצְדִיקוּן**. *Semitas justorum*. Ο΄ τρίβους δικαιοσύνης. "Άλλος" ὁδοὺς δικαίων.²⁴
- 21. **בְּיַשְׁתְּרֵם יִשְׁבְּנוּ אֲנִי וְיִשְׁתְּרוּן**. *Quia prohi habitabunt terram, et integri reliqui erunt in ea*. Ο΄. — χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ ²⁵ ὅτι εὐθεὶς κατασκηνώσουσι (Σ. κατακληρονομήσουσι²⁰) γῆν, καὶ ὅσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ.
- 22. **יִשְׁעֵי**. *Imprii vero*. Ο΄ ὁδοὶ ἀσεβῶν. 'Α. Σ. Θ. ἀσεβεῖς.²⁷

Cap. II. 2. — παραβαλεῖς δὲ αὐτήν — τῷ υἱῷ σου ⁴. 19. τρίβους ζωῆς (sic). — οὐ γὰρ — ζωῆς ⁴.²⁰

CAP. III.

- 1. **לֹא שָׁכַח**. *Ne obliviscaris*. Ο΄ μὴ ἐπιλανθάνου. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, μὴ ἐπιλανθάνου.¹
- 3. **וְאֵת וְאֵת**. *Gratia et veritas*. Ο΄ ἐλεημοσύνη καὶ πίστις. Οἱ λοιποὶ ἔλεος καὶ ἀλήθεια.²
- קָשְׁרָם**. *Alliga eas*. Ο΄ ἀφάψαι δὲ αὐτάς. 'Α. Σ. Θ. σύνδησον.³
- כָּתֹב עַל-לִיחַ לְבָבְךָ**. *Inscribe eas in tabulam*

- cordis tui*. Ο΄. Vacat. ✕ Θ. γράψον αὐτάς ἐπὶ πλακῶς καρδίας σου ⁴. Σ. . . ἐπὶ τοῦ στήθους.⁵
- 4. **לְבָבְךָ**. *Prosperum successum*. Ο΄. προνοῦ. 'Α. Σ. Θ. περινοῆσαι.⁶
- בְּעֵינֶיךָ**. *In oculis*. Ο΄. ἐνώπιον. 'Α. Σ. Θ. ἐν ὀφθαλμοῖς.⁷
- 5. **לִבְךָ יִשְׁתְּרֵם**. *Confide Jovae*. Ο΄. ἴσθι πεποιθῶς . . . ἐπὶ θεῷ. Σ. ἔλπισον κυρίῳ.⁸
- לֹא יִשְׁתְּרֵם**. *Ne innitaris*. Ο΄. μὴ ἐπαίρου. Σ. μὴ ἴσθι πεποιθῶς. Θ. μὴ ἐπερείδου.⁹
- 6. **יָדְעֵם**. *Cura eum*. Ο΄. γνώριζε αὐτήν. Οἱ λοιποὶ γνώριζε αὐτόν.¹⁰
- יִשְׁרֵם**. *Diriget*. Ο΄. ὀρθοτομή. Σ. εὐθεὶς ποιήσῃ.¹¹ Ο΄. — ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ προσκῶψῃ ⁴.¹²
- 7. **כִּנְפֵךָ**. *Sapientia*. Ο΄. φρόνιμος. 'Α. Σ. Θ. σοφός.¹³
- 8. **יִשְׁרֵם**. *Irrigatio (recreatio)*. Ο΄. ἐπιμέλεια. 'Α. Σ. Θ. ποτισμός. Σ. πίπτῃς. Θ. καταβροχή.¹⁴
- 9. **כָּל-פְּרֻת-אֲדָמָתְךָ**. *Omnis proventus tui*. Ο΄. ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης. 'Α. Σ. Θ. παντὸς γεννήματός σου.¹⁵
- 10. **אֲמָרְךָ**. *Horrea tua*. Ο΄. τὰ ταμιεῖά σου. 'Α. αἱ ἀποθήκαι. Σ. θησαυροί.¹⁶
- עֲבֹר**. *Abundantia*. Ο΄. πλησμονῆς σίτῳ (alia exempl. σίτου¹⁷).

²³ Nobil. ²⁴ Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu: **לֹא-שָׁכַח**. ²⁵ Hacc, χρηστοὶ — ὑπολειφθ. ἐν αὐτῇ, desunt in Ed. Rom. et Cod. Vat.; sed leguntur in Comp., Ald., Codd. III, 23, aliis; et sub obelo in Syro-hex. Schol. apud Nobil. et Cod. 248: Οὗτοι οἱ δύο στίχοι οὕτε ἐν ταῖς λοιπαῖς κείνται, οὕτε ἐν πᾶσι τοῖς τῆς κοινῆς ἀντιγράφου.
²⁶ Nobil. ²⁷ Idem, qui ad αἱ δὲ παράνομοι, Hebr. **יִשְׁעֵי**, perperam refert. ²⁸ Syro-hex.
 CAP. III. ¹ Syro-hex. **לֹא-שָׁכַח**. ² Idem: **וְאֵת-וְאֵת**. Nobil. affert: 'Α. ἔλεος καὶ ἀλήθεια. ³ Nobil. ⁴ Syro-hex. in textu: **קָשְׁרָם**. Sic sine aster. Comp. (qui τῆς κ. σου habet), Ald., Codd. 68, 161. Montef. affert: "Άλλος" ἐπὶ τὸ πλάτος. Cod. Alex.: γράψον δὲ αὐτάς ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς κ. σ. ⁵ No-

bil. Cf. Hex. ad Prov. vii. 3. Jerem. xvii. 1. ⁶ Nobil. affert: 'Α. Σ. Θ. περινοῆσαι (sic). Montef. περινοῆσαι pingit, quasi a περινοῆσθαι, quod vix in usu est. ⁷ Nobil. ⁸ Idem. ⁹ Idem. ¹⁰ Syro-hex. **יָדְעֵם**. ¹¹ Nobil. ¹² Syro-hex. in textu: **יִשְׁרֵם**. Graeca habentur post τὰς ὁδοὺς σου in sex libris, qui μὴ προσκῶπτει, s. οὐ μὴ προσκῶπτη legunt. Eadem est varietas ad v. 23. ¹³ Nobil. Syro-hex. in textu habet σοφός. ¹⁴ Nobil. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Syro-hex. in textu πλησμονῆς tantum habet; in marg. autem: "Ἐν τισιν ἀντιγράφου (σῆ) κείται πλησμονῆς σίτου" οὐ κείται δὲ οὕτε ἐἰς τὸ Ἑβραϊκόν, οὕτε παρὰ τοῖς Ο΄ τὸ σίτου. (Graeca exstant in Origenis Schol. in Proverbia apud Tischendorf. *Notiz. Cod. Sin.* p. 80.)

10. רָצַץ. *Rumpent se.* Ο. ἐκβλύζωσιν. Ἄλλος ὑπερεκβλύζωσιν.¹⁸
11. דָּחַקְתָּ לֹא. *Ne rejicias.* Ο. μὴ ὀλιγώρει. Σ. μὴ ἀποδοκιμάσης. (Θ.) μὴ ἀπωθήσης.¹⁹
 רָצַץ לֹא. *Et ne taedio afficiaris.* Ο. μηδὲ ἐκλύου. Ἄ. μὴ γογγύσης.²⁰ Σ. μὴ ἐγκακήσης.²¹
12. יָדָה. *Castigat.* Ο. ἐλέγχει. *Alia exempl. παιδεύει.*²²
 כַּדָּר. *Et sicut pater.* Ο. μαστιγοῖ δέ. Οἱ λοιποὶ ἐλέγχει.²³
13. שָׁאַ. (Qui) *impetrat.* Ο. ὅς εἶδε. Ἄλλος ἔσχεν.²⁴
15. Ο. τοῖς ἐγγίζουσιν αὐτῇ. *Alia exempl. τοῖς ἐφαπτομένοις αὐτῇ.*²⁵
17. כָּל־מִטְבֵּי־הָאָרֶץ. *Omnes semitae ejus.* Ο. πᾶσαι αἱ τρίβου αὐτῆς. Ἄλλος πάντες οἱ ἄξονες αὐτῆς.²⁶
19. הָיָה. *Jova.* Ο. ὁ θεός. Ἄλλος ὁ κύριος.²⁷
20. יָדָה. *Scientia ejus.* Ο. ἐν αἰσθήσει. Ἄλλος ἐν γνώσει.²⁸
 רָצַץ. *Roem.* Ο. δρόσους. Ἄλλος δρόσφ.²⁹
22. וְיָדָה חַיִּים חַיִּים. *Et erit vita animae tuae.* Ο. ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχὴ σου. Ἄλλος ἵνα ᾧσι ζωὴ τῇ ψυχῇ σου.³⁰

23. בָּטָח. *Secure.* Ο. πεποιθὼς ἐν εἰρήνῃ. *Alia exempl. πεποιθὼς.*³¹
25. אִתְּךָ תִּפְחַח נִרְיָה לֹא. *Ne timeas terriculum repentinum.* Ο. καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν. Οἱ λοιποὶ ἐὰν πτοηθῆς, οὐ φοβηθήσῃ.³²
26. שָׁמַר. *Et custodiet.* Ο. καὶ ἐρείσει. Ἄλλος καὶ τηρήσει.³³
 מָצָה. *A captura.* Ο. ἵνα μὴ σαλευθῆς. Ἄλλος ἵνα μὴ ἀγρευθῆς.³⁴
28. שֵׁן יָדָה יָדָה יָדָה יָדָה יָדָה. *Ne dicas socio tuo: Vade et revertere, et cras dabo; quum sit penes te.* Ο. μὴ εἶπῃς ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, αἰριον δώσω, δυνατοῦ σου ὄντος εἶ ποιεῖν. Ἄλλος μὴ εἶπῃς παρτίου καὶ ἐπάνηκε, καὶ αἰριον δώσω, ὅτε δύνασαι εἶ ποιεῖν.³⁵
30. בִּיָּדָה לֹא. *Ne contendas.* Ο. μὴ φιλεχθρήσης. Ἄ. μὴ δικάζου.³⁶
31. רָצַץ לֹא. *Neque eligas.* Ο. μηδὲ ζηλώσης. Ἄλλος μηδὲ ζήλου.³⁷

Cap. III. 7. — παντός δ. 15. — οὐκ ἀντιτάσσεται — τοῖς ἐφαπτομένοις (marg. ἐγγίζουσιν) αὐτῇ δ.
 16. — ἐκ τοῦ στόματος — ἐπὶ γλώσσης αὐτῆς (sic) φορεῖ δ. 22. — ἔσται δὲ — ὀστέοις δ.³⁸

¹⁸ Nobil., qui tanquam scholium affert. ¹⁹ Nobil. affert: Ἄ. μὴ ἀποδοκιμάσῃ. Σ. μὴ ἀπωθήσῃ; utrumque soloece. Praeterea pro Hebr. דָּחַק Aquilae soleune est ἀπορρίπτειν, Symmacho ἀποδοκιμάζειν, Theodotioni ἀπωθεῖσθαι. Cum igitur Syrus praebet: Σ. μὴ ἀποδοκιμάσης (דָּחַק), hoc indubitanter Symmacho vindicavimus. De Theodotione non ita certa res est; nam et Parsons. affert: Σ. μὴ ἀπωθήσῃ Cod. 161. Σ. μὴ ἀποθῆς (sic) Cod. 248; quorum neutrum Graecum est. Tandem revocavimus formam ἀπωθήσῃς, rariorem quidem, sed non plane rejectitiam, quam Theodotioni interpreti assignavimus. ²⁰ Syro-hex. אִתְּךָ לֹא. ²¹ Idem: אִתְּךָ לֹא. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 143. Nobil. affert: Θ. μηδὲ ἐγκακήσης; sed ἐγκακεῖν pro Hebr. יָדָה ter reperitur in Hexaplis (Gen. xxvii. 46. Num. xxi. 5. Jesai. vii. 16), et ubique Symmachi est. ²² Nobil. Syro-hex. in textu παιδεύει (יָדָה), in marg. ἐλέγχει (דָּחַק) affert. ²³ Syro-hex. כַּדָּר לֹא. ²⁴ Nobilio scholium est. Syro-hex. in textu

habet שָׁשָׁן (מָצָה). ²⁵ Sic Cod. 23, et Syro-hex. in textu (יָדָה יָדָה). Idem in marg. יָדָה יָדָה. ²⁶ Sic Cod. 23 in textu. Nobil. affert: Schol. οἱ ἄξονες. ²⁷ Sic Syro-hex. in textu; idem in marg. ὁ θεός. Lectio ὁ κύριος est in marg. Cod. 161. ²⁸ Schol. apud Nobil. ²⁹ Idem. Quatuor codd. habent δρόσφ; tres alii cum Syro-hex. δρόσων. ³⁰ Sic Syro-hex. in textu. Cod. 23: ἵνα ἡ ζωὴ ἡ ψυχὴ σου (sic). ³¹ Sic Syro-hex., et Cnd. 23. ³² Nobil. affert: Schol. Οἱ λοιποὶ ἐὰν κ. τ. ε.; sed vix potest esse interpretatio. ³³ Schol. apud Nobil. Est lectio Codd. 23, 297, et Syro-hex. ³⁴ Schol. apud Nobil. Sic in textu Syro-hex., et Cod. 23. ³⁵ Syro-hex. in marg. sine nom.: אִתְּךָ יָדָה יָדָה יָדָה. Quae sensum declarandi causa adjecta esse opinatur Middeld. (In textu pro δυνατοῦ σου ὄντος Syrus habet אִתְּךָ יָדָה יָדָה, non, ut Middeld. edidit, אִתְּךָ יָדָה.) ³⁶ Nobil. ³⁷ Schol. apud Nobil. Sic in textu Codd. 23, 252. ³⁸ Syro-hex.

CAP. IV.

1. בִּינָה. *Intelligentiam.* Ο'. έννοιαν. 'Α. σύνεσιν. Σ. φρόνησιν.¹
3. יָחִיד. *Unicus.* Ο'. αγαπώμενος. 'Α. Σ. Θ. μονογενής.²
4. וַיְרִנֵי. *Et docebat me.* Ο'. και έδίδασκόν με. 'Α. (και) έφώτισζόν με.³
 יִתְמַדְדְּבִרֵי לִבִּי. *Teneat verba mea cor tuum.* Ο'. έρειδέτω ό ήμέτερος λόγος είς σήν καρδίαν. Σ. κατεχέτω λόγους μου (καρδία σου).⁴
 וַיִּחַי מִצְוֹתַי הַחַי. *Observa praecepta mea, et vive.* Ο'. φύλασσε έντολάς. 'Α. Σ. Θ. και ζήθι.⁵
5. קָנָה חֲכָמָה קָנָה בִּינָה אֶל־תִּשְׁכַּח. *Acquire sapientiam, acquire intelligentiam, ne obliviscaris.* Ο'. ✕ κτήσαι σοφίαν, κτήσαι σύνεσιν ✕, μη έπιλάθη.⁶
 וְאַל־תִּתַּט מִמְּאֹרֵי־פִי. *Neque declines a verbis oris mei.* Ο'. μηδέ παρίδης ('Α. Σ. Θ. εκκλίνης⁷) ρήσιν έμοϋ στόματος. ✕ μηδέ εκκλίνης από ρημάτων στόματος μου ✕.⁸
6. וַיִּתְשַׁמְרָה. *Et custodiet te.* Ο'. και άνθέξεται σου. 'Α. Σ. Θ. και φυλάξει σε.⁹
7. וַיִּשְׁמַרְתָּ חֲכָמָה קָנָה וּבְכָל־קַנְיָנֶיךָ קָנָה בִּינָה. *Principium sapientiae (est hoc): acquire sapientiam, et in omni acquisitione tua*

- acquire intelligentiam.* Ο'. Vacat. Πάντες ✕ άρχή σοφίας, κτήσαι σοφίαν, και έν πάση κτήσει σου κτήσαι σύνεσιν ✕.¹⁰
8. הִלֵּלְסָ. *Effer eam.* Ο'. περιχαράκωσον αύτήν. 'Α. ανάλαβε αύτήν. Σ. βάσταξε αύτήν.¹¹
 9. תְּרַמְּסָה. *Decoris.* Ο'. τρυφής. 'Α. αύχήσεως. Σ. δόξης. Θ. ώραιότητος.¹²
 11. הִרְתִּיתָ. *Docui te.* Ο'. διδάσκω σε. 'Α. ώδήγησά σε.¹³
 וַיִּשְׁבְּעוּ־לִי־יְרֵכָי. *In orbitis recti.* Ο'. τροχιαίς όρθαίς. 'Α. έν καμπαίς εύθύτητος. Σ. έν τρίβω εύθεία.¹⁴
 12. לֹא־יִצָּר. *Non coarctabitur.* Ο'. ού συγκλεισθήσεται. 'Α. (ού) στενωθήσεται.¹⁵ Σ. μη θλιβήσεται.¹⁶
 לֹא־תִכְשַׁע. *Non offendes.* Ο'. ού κοπιάσεις. 'Α. (ού) σκανδαλισθήση.¹⁷
 14. וְאַל־תִּשְׂתַּחֲבֹּר בְּדַרְכֵי־רָעָה. *Et ne incedas in via malorum.* Ο'. μηδέ ζηλώσης όδους παρανόμων. 'Α. Θ. (μηδέ) μακαρίσης όδους πονηρών.¹⁸
 15. וְעָבַר. *Et praeteri.* Ο'. και παράλλαξον. 'Α. Σ. Θ. (και) πάρελθε.¹⁹
 16. וַיִּנְגְּזוּ־הָאֵינָה. *Et captus est somnus eorum.* Ο'. άφήρηται ό ύπνος αύτών (alia exempl. ό ύπνος άπ' αύτών). Οί λοιποί ό ύπνος αύτών.²⁰

CAP. IV. ¹ Nobil. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Idem. Syro-hex. in textu: ✕ φύλασσε έντολάς μου, και ζήθι (sine cuneolo). Post έντολάς add. μου και ζήθι (sic) Cod. 23; μου και ζήση (έξήση Cod. 297) Codd. 295, 297. Post είς σήν καρδίαν add. και ζήθι Cod. 254. ⁶ Sic Syro-hex., nisi quod cuneolum post μη έπιλάθη habet. Sed verba μη έπιλάθη in hodiernis τών Ο' exemplaribus leguntur. Cum Syro-hex., absentibus, ut passim fit, signis Origenianis, consentiunt Codd. 23, 295, 297. Post μη έπιλάθη add. κτήσαι σοφίαν, κτ. σύνεσιν, μη έπιλάθη Comp., Codd. 68, 106, 252, 254. Eadem post ρήσιν έμοϋ στόματος infert Cod. Alex., et sub aster. Codd. 161, 248. Hiernn. in Epist. LII ad Nepotianum: *Posside sapientiam, posside intelligentiam; ne obliviscaris, et ne declinaveris a verbis oris mei.* ⁷ Nobil. Syrus ad εκκλίνης in marg. ascribit:

Πάντες. ⁸ Sic Cod. 101, et sine aster. Cod. 248. Syrus habet: — μηδέ παρίδης ρ. έμοϋ στόματος ✕, ✕ μηδέ εκκλίνης από ρ. στ. μου ✕. ⁹ Nobil. ¹⁰ Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: Πάντες. Eadem habent Codd. 161 (sed post περιλάβη v. 8), 248, et sine aster. Codd. III, 23, alii. ¹¹ Nobil. ¹² Idem. Pro αύχήσεως Montef. in Lexico Graeco καυχίσεως reponendum censet, coll. Hex. ad Prov. xix. 11. Sed in loco Jesai. lii. 1 pro Hebr. תְּרַמְּסָה נְיָנָה Codd. 86, 88 afferunt: 'Α. τὰ λείπια της αύήσεως (αύήσεως Cod. 88) σου; mendose uterque pro αύήσεως. ¹³ Nobil. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Codd. 161, 248. Nobil. affert: Schul. στενωθήσεται. ¹⁶ Nobil. Codd. 161, 248: Σ. τριβήσεται, minus probabiliter. ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Idem. Theodotionis nomen incaute omisit Montef. ¹⁹ Nobil. ²⁰ Syrus uoster in textu: άφήρηται γάρ (sic Cod. 109) ό

17. **חֶלֶךְ**. *Panem*. Ο. σίτα. 'Α. ἄρτον.²¹
וַיִּין תַּמְסִים יִשְׁתּוּ. *Et vinum iniquitatum bibunt*. Ο. οἴνω δὲ παρανόμφ μεθύσκονται. 'Α. Σ. καὶ οἶνον ἀδικιῶν πίνονται.²²
18. **כְּאוֹר הַגּוֹלֶה נֹאֵר**. *Quasi lux splendoris, magis magisque lucens*. Ο. ὁμοίως φωτὶ λάμπουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουν. Θ. ὡς φῶς φέγγους, πορευόμενον καὶ φωτίζον.²³
עַד-נֶכְוֹן הַיּוֹם. *Usque ad stabile diei* (tempus meridianum, σταθερὰ μεσημβρία). Ο. ἕως κατορθώση ἡ ἡμέρα. 'Α. (ἕως) ἐτοιμῆς ἡμέρας. Σ. (ἕως) ἐδραίας ἡμέρας. Θ. ἕως ἐτοιμασίας ἡμέρας.²⁴ Ε'. ἐτοιμασίας.²⁵
19. **יִכְפְּלוּ יַבְּמָה**. *Ia quid offendant*. Ο. πῶς προσκόπτουσιν. Σ. ἐν τίνι ἀσθενήσουσιν.²⁶
20. **הִט**. *Inclina*. Ο. παράβαλλε. 'Α. Σ. Θ. κλίνον.²⁷
21. **לֹא-יִלְוִיּוּ מְעֵינֶיךָ**. *Ne recedant ab oculis tuis*. Ο. ὅπως μὴ ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαὶ σου.²⁸ Σ. μὴ παραρρησάτωσαν ἐξ ὀφθαλμῶν σου. Θ. μὴ χλευασθήτωσαν ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου.²⁹
23. **מְכַל-מְשַׁמֵּר**. *Prae omni custodia*. Ο. πάση φυλακῇ. 'Α. Θ. ἀπὸ παντὸς φυλάγματος.³⁰
תֵּיִתּוֹת חַיִּים. *Exitus (fontes) vitae*. Ο. ἕξοδοι ζωῆς. Σ. προελεύσεις (ζωῆς).³¹
24. **הִסֵּר**. *Remove*. Ο. περίελε. 'Α. ἀπόστησον.³²
עַקְשׁוֹת פִּה. *Perversitatem oris*. Ο. σκολιδὸν στόμα. 'Α. Θ. στρεβλότητα στόματος.³³

24. **הִרְחַק מִמֶּנִּי**. *Remove a te*. Ο. μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἀπωσαι. 'Α. Σ. Θ. μακρυνον (ἀπὸ σοῦ).³⁴
25. **לִנְכַח יְבִישׁוּ**. *Recta ante se spectent*. Ο. ὀρθὰ βλέπέτωσαν. 'Α. Θ. εὐθυνέτωσαν κατεναντίον. Σ. εἰς τὸ εὐθύ...³⁵
26. **לְרַגְלֶךָ מְעַגְל רַגְלֶךָ**. *Complana orbitam pedis tui*. Ο. ὀρθὰς τροχιάς ποίει σοῖς ποσί. 'Α. ὁδοποιεῖ καμπὴν ποδῶν σου. Σ. διατήρησον... τοῖς ποσί σου.³⁶
יִכְוֶן. *Stabiles sint*. Ο. κατεύθυνε. 'Α. Σ. Θ. ἐτοίμαζε.³⁷
27. **עַרְבָּ**. *A malo*. Ο. ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς. Οἱ λοιποὶ ἀπὸ κακῶν.³⁸

Cap. IV. 10. — ἵνα σοι — βίου. 21. αἱ πηγαὶ ὡς τῆς ζωῆς σου, φύλασσε. 27. σὸν πόδα ἀπὸ κακῶν (sic). — ὁδοὺς γὰρ — προάξει.

CAP. V.

1. **הִטְבִּיחְתִּי הִטְבִּיחְתִּי**. *Prudentiae meae inclina aurem tuam*. Ο. ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς. Θ. τῇ φρονήσει μου κλίνον τὸ οὖς σου.¹
2. **הַיָּדָה**. *Et scientiam*. Ο. αἴσθησις δέ. 'Α. Σ. Θ. (καὶ) γνώσιν.²
3. **הַיָּתֵי**. *Alienae*. Ο. γυναικὸς πόρνῆς. 'Α. Σ. Θ. ἀλλοτρίας.³
קֶלֶקֶט מִשֶּׁן. *Et levius est oleo palatum ejus*. Ο. ἢ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα. Σ. Θ. καὶ λείος ὑπὲρ ἔλαιον φάρυγγ αὐτῆς.⁴

ἕπνος ἀπ' αὐτῶν (sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii); in marg. autem: Οἱ λοιποὶ: ὁ ἕπνος αὐτῶν. ²¹ Nobil. ²² Idem. ²³ Idem. ²⁴ Idem. Syro-hex. affert: 'Α. ἐτοιμῆς (פְּעֻלָּה). Σ. ἐδραίας ἡμέρας (יְמֵי עֵדְרָא). Θ. Ε'. ἐτοιμασίας (יְמֵי עֵדְרָא). ²⁵ Syro-hex. ²⁶ Nobil. Syro-hex. in textu, πῶς προσκόπτουσιν (פְּעֻלָּה), et in marg. ἐν τίνι προσκόπτουσιν, quae lectio est Codd. 23, 106, 252. ²⁷ Nobil. ²⁸ Syro-hex. αἱ πηγαὶ ὡς τῆς ζωῆς σου. Est lectio Codd. 23, 252, 254, 297. ²⁹ Nobil. ³⁰ Idem. ³¹ Nobil. affert: Σ. προελεύσεις. Cod. 252 in marg.: προελεύσεις (sic). Cf. Hex. ad Exod. xxi. 8. Psal. lxi. 9. cxx. 8. ³² Nobil. ³³ Idem. ³⁴ Idem.

³⁵ Idem. ³⁶ Idem. Ad Symmachum supplendum videtur τριβον. Vid. ad v. 11. ³⁷ Nobil. ³⁸ Syro-hex. in textu, ἀπὸ κακῶν (פְּעֻלָּה); in marg. autem: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, ἀπὸ κακῶν. ³⁹ Syro-hex.

CAP. V. ¹ Nobil. Syro-hex. in textu habet: ὡς ἐμοῖς δὲ λ. (8. τοῖς δὲ ἐμοῖς λ.) παράβαλλε σὸν οὖς, τῇ φρ. μου κλίνον τὸ οὖς σου. Pro ἐμοῖς δὲ λ. π. σ. οὖς Codd. 23, 252 habent: τῇ δὲ φρ. μ. κλίνον τὸ οὖς σου. ² Nobil. ³ Idem. ⁴ Idem. Ad ἢ πρὸς καιρὸν Syro-hex. in marg. scholium affert: ἢ εἰς χάριν ἐπαινοῦσα (פְּעֻלָּה מְעַגְלָה מִשֶּׁן). Similem explanationem dedit Clem. Alex. Paed. III, 11: ἢ πρὸς χάριν λαλοῦσα λιπαίνει σὸν φάρυγγα; ex quo loco male

4. מַרְהָ כְּלֶעֱנָה. *Amarum sicut absinthium.* O'.
πικρότερον χολῆς. 'A. . . ὡς ἀψίνθιον.⁵
5. מוֹת. *Ad mortem.* O'. μετὰ θανάτου. ["Αλλος μετ' ὀδύνης."⁶
6. מַעְגְּלֵתַיָּהּ. *Orbitae ejus.* O'. αἱ τροχιαὶ ('A. καμπαί. Σ. ἐπικυλισμοί⁷) αὐτῆς.
7. אַל-תִּסְוּרוּ. *Ne recedatis.* O'. μὴ ἀκύρους ποιήσης. 'A. μὴ ἀπόστητε.⁸
9. הַיְהוּרִים לְאַחֵרִים הַיְהוּרִים. *Ne des aliis vigorem tuum.* O'. ἵνα μὴ πρόη ἄλλοις ζωὴν σου. Σ. μήποτε δῶ ἑτέρω τὴν δόξαν σου.⁹
- יְשֻׁנֶיךָ. *Et annos tuos.* O'. καὶ σὸν βίον. 'A. Σ. Θ. (καὶ) τὰ ἔτη σου.¹⁰
10. נִכְרִי. *Alieni.* O'. ἀλλοτριῶν. Θ. ξένου.¹¹
11. וְנִחְמָה. *Et gemas.* O'. καὶ μεταμεληθήσῃ. 'A. Σ. Θ. (καὶ) στενάξεις.¹²
- תִּבְלֹתַי. *Postquam contabuerint.* O'. ἤνικα ἂν κατατριβῶσι. Σ. ἐν τῷ ἐκλείπειν.¹³
12. נָפַח. *Sprevit.* O'. ἐξέκλινεν. Θ. παρώξυνεν.¹⁴
13. אֵלַי. *Neque.* O'. οὐκ. Οἱ λοιποὶ οὐδέ.¹⁵
- מִוְרֵי. *Instituentium me.* O'. παιδεύοντός με. 'A. Σ. Θ. φωτιζόντων (με).¹⁶
- יְלִמְדוּנִי. *Et docentibus me.* O'. καὶ διδάσκοντός με. Alia exempl. καὶ διδάσκοντί με.¹⁷
- Οἱ λοιποὶ καὶ τοῖς διδασκουσί με.¹⁸
- יִפְתָּח. *Inclinavi.* O'. παρέβαλλον. 'A.
- Σ. Θ. ἐκλίνα.¹⁹
14. טַרְחֵי אֲבִיבִי. *Parum abfuit quin fuerim.* O'. παρ' ὀλίγον ἐγενόμην. 'A. ὡς ὀλίγον ἐγενόμην. Schol. ἐν βραχυτάτῳ.²⁰
15. מְבוֹרָה. *E cisterna tua.* O'. ἀπὸ σῶν ἀγγείων. 'A. Σ. Θ. ἐκ λάκκου σου.²¹
16. הַפְּרָחַי הַיְהוּרִים מְעִיֵּנִי. *Redundent fontes tui foras.* O'. μὴ (alia exempl. om. μὴ²²) ὑπερεκχείσθω — σοι ὕδατα (alia exempl. add. ἕξω²³) ἐκ τῆς σῆς πηγῆς. 'A. [μὴ] διασκορπιζέσθωσαν αἱ πηγαὶ σου ἕξω.²⁴
18. בְּרוּךְ. *Benedicta.* O'. σοι ἰδία. 'A. Σ. Θ. εὐλογημένη.²⁵
19. יְהִי בִי. *Deliciarum.* O'. φιλίας. Σ. ἀγάπης.²⁶
- יְהִי לִי. *Et ibez femina gratiae.* O'. καὶ πῶλος σῶν χαρίτων. Σ. Θ. καὶ ἔλαφος χάριτος.²⁷
- יְהִי לִי. *Mammae ejus inebrient te.* O' ἡ δὲ ἰδία (alia exempl. φιλία²⁸) — ἠγείσθω σου καὶ ὀ συνέστω σοι. 'A. τιτθοὶ αὐτῆς μεθυσκώσάν (σε).²⁹ Σ. μαστοὶ δὲ αὐτῆς . . .³⁰
21. נֶחֱמָה. *Coram.* O'. ἐνώπιον. Σ. Θ. κατέναντι.³¹
- מַעְגְּלֵתַי. *Orbitas ejus.* O'. τὰς τροχιάς ('A. καμπὰς. Σ. ἐπικυλισμοὺς³²) αὐτοῦ.
22. עֲוֹנוֹתַי. *Iniquitates ejus.* O'. παρανομίαι. 'A. Σ. Θ. ἀνομίαι.³³

intellecto χάριν pro καίρῳ temere in textum intulit Græbius. ⁵ Nobil. ⁶ Sic Montef. Nobil. quasi scholium affert; et sic Cod. 248. "Hoc, cum aliis non paucis codicum scholiis, in Hexaplis τῷ ἄλλῳ ascribitur."—Parsons. ⁷ Nobil. ⁸ Idem. ⁹ Nobil. et Cod. 248. Drusius tacite edidit δῶς pro δῶ, quem imitatus est Montef. ¹⁰ Nobil. Syro-hex. in textu habet, καὶ τὰ ἔτη σου; in marg. autem: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, καὶ τὰ ἔτη σου. ¹¹ Syro-hex. + *יְהוּרִים*. ¹² Nobil. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem. Cf. ad Cap. i. 30. ¹⁵ Syro-hex. *יְהוּרִים*. ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Sic Cod. 23, alii. Syro-hex. *יְהוּרִים*. ¹⁸ Syro-hex. *יְהוּרִים*. ¹⁹ Nobil. ²⁰ Nobil., Cod. 248. Parsons. e Codd. 161, 252 affert: 'A. ὡς ὀλίγον ἐγενόμην. ἐν (ὡς ἐν Cod. 252) βραχυτάτῳ. ²¹ Nobil.

Mox ad ἀπὸ σῶν φρεάτων idem affert: Schol. ἰδίαν. ²² Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, alii, invito Syro-hex. Origen. Opp. T. II, p. 311: "Et non supereffusulantur tibi aquae extra tuum fontem. Quamvis in aliis exemplaribus legerimus: et effundantur tibi etc." ²³ Sic Syro-hex., Cod. 23, alii, ex Aquila, ut videtur. ²⁴ Nobil. Particulam negantem a librariis e textu LXXvirai additam esse recte opinatur Drusius. ²⁵ Nobil. ²⁶ Syro-hex. + *יְהוּרִים*. ²⁷ Nobil. ²⁸ Sic Cod. 23. Nobil. affert: Schol. φιλία. Syro-hex. in textu: ἡ δὲ φιλία (יְהוּרִים) — ἠγείσθω σου καὶ ὀ συνέστω σοι; in marg. autem: ἡ δὲ ἰδία σου (יְהוּרִים). ²⁹ Nobil. ³⁰ Syro-hex. + *יְהוּרִים*. ³¹ Nobil. ³² Idem. ³³ Idem.

22. **וְיָמָּה יִתְמָה יִתְמָה יִתְמָה**. *Et funibus peccati sui tenebitur.* Ὁ. σειράις δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἀμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. Ἄ. καὶ ἐν σχοινίοις ἀμαρτίας αὐτοῦ... Σ... συλληφθήσεται.³⁴
23. **בְּאֵין מוֹסֵר**. *In defectu castigationis.* Ὁ. μετὰ ἀπαιδευτῶν. Σ. διὰ ἀπαιδευσίαν.³⁵ Θ. ἐν τῷ μὴ εἶναι παιδείαν.³⁶
- וְכָרַב אֲנִילֹתָי וְנִשְׁבָּה**. *Et in multitudine stultitiae suae errabit.* Ὁ. ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βίωσις ἐξερρίφη, καὶ ἀπώλετο δι' ἀφροσύνην. Σ... ἀφροσύνης αὐτοῦ πλανηθήσεται.³⁷

Cap. V. 2. ω ἀγαθήν 4. 3. \neq μὴ — γυναικί 4. 16. εἰς δὲ \neq σὰς 4 πλατείας. 19. \neq ὀμιλείτω σοι 4.³⁸

CAP. VI.

1. **לְרַעַי לְרַעַי**. *Pro amico tuo.* Ὁ. σὸν φίλον. Ἄ. ἑταῖρον. Σ. Θ. πλησίον.¹
- תִּקְעֵהָ לְיַד נְפִישׁ**. *Si comploseris pro peregrino manus tuas.* Ὁ. παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ. Ἄλλος· ἐνέπηξας εἰς ἄλυσιν χεῖρά σου.²
- וְנִשְׁבָּה בְּמַרְרֵי פִי וְנִלְכַּדְתָּ בְּמַרְרֵי פִי**. *Illaqueatus es verbis oris tui, captus es verbis oris tui.* Ὁ. παγίς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χεῖλη, καὶ ἀλίσκεται χεῖλεσιν (alia exempl.

- ρήμασιν³) ἰδίου στόματος. Σ. ἐπαγιδεύθης ἐν ῥήμασι στόματός σου, καὶ ἑάλως ἐν ῥήμασιν...⁴
3. **וָאֵל**. *Vade.* Ὁ. ἴσθι. Ἄ. Σ. Θ. πορεύου.⁵
- וּרְגַז**. *Urge.* Ὁ. παρόξυνε. Σ. Θ. παρόρμησον.⁶
- וְרַעַי**. *Amicum tuum.* Ὁ. τὸν φίλον σου. Ἄλλος· πολίτην.⁷
4. **וְנִשְׁבָּה**. *Et dormitationem.* Ὁ. μηδὲ ἐπινυστάξῃς. Ἄ. Σ. Θ. νυσταγμόν.⁸ Schol. καὶ ἐξεγέρθητι.⁹
5. **וּמִיָּד יָד**. *E manu aucupis.* Ὁ. ἐκ παγίδος. Σ. ἐκ χειρὸς ἰξευτοῦ.¹⁰
6. **וָאֵל**. *Vade.* Ὁ. ἴθι. Ἄ. Σ. Θ. πορεύου. Ἐ. ὁμοίως τοῖς Ὁ.¹¹
- וְכָרַב**. *Et sarp.* Ὁ. καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος. Ὁι λοιποὶ· καὶ σοφίσθητι.¹²
7. **וְיָד**. *Inspector.* Ὁ. τὸν ἀναγκάζοντα. Ἄ. Θ. ἐκβιαστήν. Σ. γραμματέα.¹³
- וְיָד**. *Dominator.* Ὁ. μηδὲ ὑπὸ δεσπότην (aliud exempl. ἐπιστάτην¹⁴) ὄν.
8. **וְנִשְׁבָּה בְּמַרְרֵי פִי וְנִלְכַּדְתָּ בְּמַרְרֵי פִי**. *Colligit in messe cibum suum.* Ὁ. πολλήν τε ἐν τῷ ἀμνητῷ ποιεῖται τὴν παράθεσιν. Ἄ. συστρέφει ἐν θερισμῷ βρώματα αὐτοῦ.¹⁵ Σ. συνάγει ἐν ἀμνητῷ τὰ δέοντα αὐτοῦ.¹⁶
- Ὁ. \neq ἡ πορεύθητι — προήχθη 4.¹⁷

³⁴ Nobil. ³⁵ Idem. ³⁶ Nobil. ad verba, καὶ ἀπώλετο δι' ἀφροσύνην, affert: Σ. Θ. ἐν τῷ μὴ εἶδέναι παιδείαν, quae Montefalconio merum scholium continere, Drusio autem ad priorem clausulam referenda esse videntur. Hoc verius, ut tamen soli Theodotioni tribuatur lectio. Praeterea pro εἶδέναι, εἶναι correximus, quae vulgaris est confusio. ³⁷ Nobil. ³⁸ Syro-hex.

CAP. VI. ¹ Nobil. ² Nobil. quasi scholium affert; sed proculdubio est alius interpretis, fortasse Symmachi. Hebr. **וְנִשְׁבָּה**, ἐνέπηξε interpretati sunt LXX Jud. iii. 21. ³ Sic Comp., Codd. 147, 252, 297, et Syro-hex., qui in marg. notat: Ὁι λοιποὶ· χεῖλεσιν. ⁴ Nobil. ⁵ Idem. ⁶ Idem. Syrus vern: Ἄ. Θ. *incita* (**נִשְׁבָּה**). ⁷ Schol. apud Nobil. ⁸ Nobil., qui ad **וְנִשְׁבָּה**, ὑπνους, minus probabiliter refert. Syro-hex. in textu habet **וְנִשְׁבָּה**, νυσταγμούς; nisi forte ἐπινυστάξῃς, quae est Schleusneri conjectura, in suo invenierit. ⁹ Nobil. ¹⁰ Idem. ¹¹ Syro-hex. Nobil. affert: Ἄ. Θ. πορεύου. ¹² Syro-hex. **וְנִשְׁבָּה**.

וְנִשְׁבָּה. ¹³ Nobil. ¹⁴ Syro-hex. in textu ἐπιστάτην (**וְנִשְׁבָּה**), in marg. δεσπότην (**וְנִשְׁבָּה**) habet. ¹⁵ Scholium apud Nobil. Aquilae nomen praemittunt Codd. 161, 248. ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Sic sub obelo Syro-hex. (Pro ἐργασίαν σεμνήν (Ambros. venerabilem, Hieron. castum) Syrus affert **וְנִשְׁבָּה** (non, ut Middeld. ait, omissio ὡς), h. e. ἐργασίαν amabilem (ποθεινήν Prov. vi. 8, αἰρετήν Prov. xvi. 16, ἐρωμένην 1 Esdr. iv. 24, ἐπιπόθητον Philip. iv. 1 in utraque versione); non σεμνήν (**וְנִשְׁבָּה**, Prov. viii. 6. xv. 26). Deinde pro ποιεῖται Syro-hex. et Codd. 23, 252 habent ἐμπορεύεται (**וְנִשְׁבָּה**). Mox ad προσφέρονται, vescuntur (cf. nos ad S. Chrysost. in Matth. T. III, p. 120) Lagarde apposite indicavit locum Athenaei II, 26: Καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δὲ τροφή ἦν ἄριστος μετὰ μελίτος, ὡς φησιν Ἀριστοτέλης, τοὺς προσφερομένους αὐτὰ αἰεὶ ἐπ' ἀρίστη λέγων ἀνόσους διατελεῖν. Locis SS. Patrum a Schleusnero aliisque appellatis tandem addo S. Chrysost. Opp. T. XI, p. 498 A: Οὐχ ὄρατε τὴν μέλισσαν, ὅτι ἐναποβήσκει τῷ κέντρῳ;

9. **וְיָמֵי עַד**. *Usquequo*. Ο΄. ἕως τίνος. Οἱ λοιποὶ ἕως πότε.¹⁸
בַּצְבָּתָה. *Cubabis*. Ο΄. κατάκεισαι. ᾿Α. Σ. Θ. κοιμηθήσῃ.¹⁹
וְיָרִיב. *Surges*. Ο΄. ἐγερθήσῃ. ᾿Α. Σ. Θ. ἀναστήσῃ.²⁰
 10. **בְּרִבְוָה**. *Complicationis*. Ο΄. ἐναγκαλίξῃ. ᾿Α. περιλαμβάνεις.²¹
 11. **וְנָבִי**. *Et veaiet*. Ο΄. εἴτ' ἐμπαράγινεται σοι. ᾿Α. καὶ ἐλεύσεται. Σ. Θ. καὶ ἤξει.²²
כְּמַשְׂנֵי. *Quasi vir clypei* (armatus). Ο΄. ὡς ἀγαθὸς δρομεύς. ᾿Α. Ε΄. ὡς ἀνὴρ ἀσπίδος. Σ. (ὡς) ἀνὴρ καθοπλισμένος. Θ. ὡς ἀνὴρ δορυφόρος.²⁴
 12. **פֶּשַׁע הַשִּׁפְתַּי**. *Perversitate oris*. Ο΄. ὁδοὺς οὐκ ἀγαθὰς. Σ. στρεβλεύμασι στόματος.²⁵
 13. **וְרִיב**. *Nictans*. Ο΄. ἐννεύει. ᾿Α. Θ. κνίζει.²⁶
לִלְוִי. *Loquens*. Ο΄. σημαίνει. ᾿Α. τρίβων. Σ. προστρίβων.²⁷
וַיְדַבֵּר בְּמַחְוֵהוּ. *Docens digitis suis*. Ο΄. διδάσκει δὲ ἐννεύμασι δακτύλων. Σ. δακτυλοδεικτῶν.²⁸ ᾿Αλλος συμβιβάζει δὲ τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ.²⁹
 14. **בְּלִבָּב**. *Perversitates sunt in corde ejus*. Ο΄. διεστραμμένη καρδιά. ᾿Αλλος

- στρεβλότητες...³⁰
 14. **וְיָמֵי עַד**. *Lites*. Ο΄. ταραχάς. ᾿Αλλος ἀντιδικίας.³¹
 15. **וְיָרִיב**. *Subito*. Ο΄. ἐξαπίνης. ᾿Α. παραχρῆμα. Σ. ἄφνω.³²
 16. **וְיָרִיב**. Ο΄. ὁ θεός. *Alia exempli ὁ κύριος*.³³
וְשִׁבְעַת (קַ) תַּבְעִי (ת) תִּבְעִי (ת) עַבְשִׁי. *Et septem sunt abominationes (abominatio) onimae ejus*. Ο΄. συντρίβεται δὲ δι' ἀκαθαρσίαν ψυχῆς. ᾿Α. Θ. Ε΄. καὶ ἐπτά βδελύγματα ψυχῆς αὐτοῦ.³⁴ Σ. καὶ ἐπτάς βδελύγμα (s. προσόχθισμα) αὐτοῦ.³⁵
 17. **וְיָרִיב**. *Oculi elati*. Ο΄. ὀφθαλμοὶ ὑβριστοῦ (᾿Α. Σ. ὑψηλός). Σ. ὀφθαλμοὶ ὑψηλοὶ (s. μετέωροι). Θ. Ε΄. μετέωροι (s. ὑψηλοὶ).³⁶
וְיָרִיב. *Sanguinem innocentem*. Ο΄. αἷμα δικαίου (᾿Α. ἀθῶνον. Σ. ἀναίτιον).³⁷
 18. **וְיָרִיב**. *Festinantes currendo ad malum*. Ο΄. ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν. ᾿Α. Σ. Θ. ταχύνοντες δραμεῖν εἰς κακίαν.³⁸
 19. **וְיָרִיב**. *Efflat*. Ο΄. ἐκκαλεῖ. Σ. Θ. ἐκφαίνει.³⁹
וְיָרִיב. *Lites*. Ο΄. κρίσεις. ᾿Αλλος ἀντιδικίας.⁴⁰
 21. **וְיָרִיב**. *Alliga ea*. Ο΄. ἀφασαὶ δὲ αὐτοῦ. ᾿Α. Θ. σύνδησον.⁴¹
וְיָרִיב. *Cordi tuo*. Ο΄. ἐπὶ σῆ ψυχῆ. ᾿Αλλος καρδία.⁴²

... καίτοιγε ἴπαινε αὐτὸ (τὸ ζῶον) ἢ γραφὴ λέγουσα ᾿Ως ἐργάτις ἐστίν' ἢς τὴν ἐργασίαν βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται πρὸς ὑγίειαν προσφέρονται.)¹⁸ Syro-hex. in textu: ἕως πότε (ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ); in marg. autem: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως. Nobil. affert: Schol. πότε.¹⁹ Nobil.²⁰ Idem.²¹ Idem.²² Sic Syro-hex., qui εἴτα παραγίνεται eum Cod. 23, alii, habet.²³ Nobil.²⁴ Syro-hex. ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ. Minus probabiliter post Nobilium Montef. edidit: Σ. ὡς ἀνὴρ ἀσπίδος. Θ. ὡς ἀνὴρ δορυφόρος.²⁵ Nobil. Pro οὐκ ἀγαθὰς, σκολιὰς habent Cod. 23, et Codd. 161, 252 in marg.²⁶ Nobil.²⁷ Idem. Hieron. *terit.* Cousonat Chald. ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ, *fictiuit*.²⁸ Nobil.²⁹ Nobil. quasi scholium affert, sed videtur esse alius iaterpretis, fortasse Theodotionis.³⁰ Schol. apud Nobil. (In textu LXXvirali scribendum διεστραμμένη καρδία, ut a nobis olim editum est. Hieron.: *Prauo*

corde machinatur malum.)³¹ Nobil. Est alius interpretis, et, ut videtur, Aquilae. Cf. ad Cap. xvi. 28.³² Nobil.³³ "In aliis libris [Comp., Ald., Cod. Alex., alii, et Syro-hex.] est ὁ κύριος, et Schol. ὁ θεός."—*Nobil.*
³⁴ Syro-hex. ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ. Eadem affert Nobil. sub titulo ᾿Α. Σ. Θ.³⁵ Syro-hex. ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ. Lectio anonyma, καὶ ἔβδομον βδελυκτὸν αὐτοῦ, affertur a Tischendorfio in *Notiz. Cod. Sin.* p. 86.³⁶ Syro-hex. affert: ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ. Eidem interpreti Jesai. v. 15 οἱ ὀφθ. οἱ μετέωροι sunt ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ. Nobil. affert: ᾿Α. Σ. ὑψηλός.
³⁷ Nobil.³⁸ Idem. (Post κακοποιεῖν Ald., Codd. 23, 68, alii, add. ἐξολοθρευθήσονται. Syro-hex. ܘܗܘܝܘܠܘܟܘܢ.)
³⁹ Nobil.⁴⁰ Schol. apud Nobil. Cf. ad v. 14.
⁴¹ Nobil.⁴² Schol. apud Nobil. Est lectio Codd. 23, 252, et Syro-hex., qui alteram in marg. affert.

21. **וְנָעַץ**. *Alliga ea.* Ο. καὶ ἐγκλοίωσαι. Σ. σφίγγον.⁴³
22. **וְתָרַח אֶתְּךָ**. *Deducet te.* Ο. ἐπάγου αὐτήν, καὶ μετὰ σοῦ ἔστω. ᾿Α. Σ. Θ. ὀδηγείτω σε.⁴⁴
וְתִצְרַח. *Et cum exprobratus fueris.* Ο. ἵνα ἐγειρομένῳ. ᾿Αλλος ὡς δ' ἂν διεγερθῆς.⁴⁵
23. **וְהָיָה חֹרֶן**. *Et lex est lux.* Ο. νόμον καὶ φῶς. ᾿Α. Σ. Θ. καὶ νόμος φῶς.⁴⁶
וְחִוְרָה מוֹרָר. *Redargutiones disciplinae.* Ο. καὶ ἔλεγχος καὶ παιδεία. ᾿Α. Σ. Θ. ἔλεχοι παιδείας.⁴⁷
24. **וְרַע מִנְּשֵׂא**. *A muliere mali (mala).* Ο. ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου. ᾿Α. . . ἑταίρου σου. Θ. . . πόρνῃς.⁴⁸ ᾿Αλλος τοῦ φίλου σου.⁴⁹
וְרַע מִנְּשֵׂא. *A blanditie linguae peregrinae.* Ο. καὶ ἀπὸ διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας. Σ. Θ. ἀπὸ λειογλώσσου ξένης.⁵⁰
25. **וְרַע מִנְּשֵׂא**. *Ne concupiscas pulcritudinem ejus in corde tuo.* Ο. μὴ σε νικήση κάλλους ἐπιθυμία. ᾿Α. Σ. Θ. μὴ ἐπιθυμήσης κάλλους αὐτῆς ἐν καρδίᾳ σου.⁵¹
וְרַע מִנְּשֵׂא. *Neque cariat te.* Ο. μηδὲ ἀγρευθῆς. ᾿Αλλος μηδὲ ἔλη σε.⁵²
27. **וְרַע מִנְּשֵׂא**. *Num auferat quis.* Ο. ἀποδήσει τις. ᾿Α. Σ. Θ. μὴ ὑποθύψει ἀνήρ.⁵³
28. **וְרַע מִנְּשֵׂא**. *Super prunas.* Ο. ἐπ' ἀνθράκων

πυρός. Οἱ λοιποὶ ὠσαύτως.⁵⁴

29. **וְרַע מִנְּשֵׂא**. *Qui venit.* Ο. ὁ εἰσελθὼν (aliud exempl. ὁ εἰσερχόμενος). Θ. Ε'. ὁ εἰσελθὼν.⁵⁵
וְרַע מִנְּשֵׂא. *Ad uxorem socii sui.* Ο. πρὸς γυναῖκα ὑπανδρον. ᾿Α. Θ. . . ἑταίρου αὐτοῦ. Σ. Ε'. . . τοῦ πλησίον αὐτοῦ.⁵⁶
30. **וְרַע מִנְּשֵׂא**. *Non despicunt furem.* Ο. οὐ θαυμαστὸν ἐὰν ἀλφ' τις κλέπτων. ᾿Α. οὐκ ἐξουδενώσουσι τὸν κλέπτην. Σ. οὐκ ἐξευτελίσουσιν . . .⁵⁷
וְרַע מִנְּשֵׂא. *Animam suam, cum esurierit.* Ο. τὴν ψυχὴν πεινῶν. Alia exempl. ψυχὴν πεινώσαν.⁵⁸ ᾿Αλλος ψυχὴν αὐτοῦ, ὅταν πεινώσῃ.⁵⁹
32. **וְרַע מִנְּשֵׂא**. *Qui adulterium facit cum muliere est carens corde.* Ο. ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν. ᾿Α. . . γυναῖκα στερεΐται καρδίας.⁶⁰
33. **וְרַע מִנְּשֵׂא**. *Verbera et dedecus inveniet.* Ο. ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει. Σ. μάλιστα καὶ ὕβριν εὐρήσει.⁶¹
34. **וְרַע מִנְּשֵׂא**. *In die vindictae.* Ο. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως (᾿Α. Σ. Θ. Ε'. ἐκδικήσεως⁶²).
35. **וְרַע מִנְּשֵׂא**. *Non respiciet ullum pretium redemptionis.* Ο. οὐκ ἀνταλλάξεται οὐδενὸς λύτρου τὴν ἔχθραν. Θ. οὐ λήψεται πρόσωπον πάσης λυτρώσεως.⁶³

⁴³ Nobil. ⁴⁴ Idem. ⁴⁵ Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu habet, ἵνα ὡς ἂν ἐγερθῆς, s. ἵνα ὡς ἐγερθῆς (וְנָעַץ אֶתְּךָ וְנָעַץ אֶתְּךָ). Posterior lectio est Cod. 252. ⁴⁶ Nobil. ⁴⁷ Idem. ⁴⁸ Idem. ⁴⁹ Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu, habet, ἀπὸ γυναικὸς τοῦ φίλου σου; in marg. autem: γυναικὸς ὑπάνδρου (וְרַע מִנְּשֵׂא אֶתְּךָ). Cf. ad v. 29. ⁵⁰ Nobil. ⁵¹ Idem. ⁵² Schol. apud Nobil. Syro-hex. pingit: οὐ μηδὲ ἀγρευθῆς σοὶς ὀφθαλμοῖς, quae desunt in Codd. 23, 252. ⁵³ Nobil. Pro vitiosa scriptura ὑποθύψει, ὑποθύψει primus edidit Drache. ⁵⁴ Syro-hex. + וְרַע מִנְּשֵׂא אֶתְּךָ. ⁵⁵ Syro-hex. in textu habet, ὁ εἰσερχόμενος (וְרַע מִנְּשֵׂא אֶתְּךָ); in marg. autem: Θ. Ε'. ὁ εἰσελθὼν (וְרַע מִנְּשֵׂא אֶתְּךָ). ⁵⁶ Nobil, qui de Vta ed.

tacet. Syrus in textu habet, πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ; in marg. autem: γυναῖκα ὑπανδρον (וְרַע מִנְּשֵׂא אֶתְּךָ). Idem affert: ᾿Α. Θ. ἑταίρου αὐτοῦ (וְרַע מִנְּשֵׂא אֶתְּךָ). Σ. Ε'. ὡς οἱ Ο'. (Secundum usum Syri nostri וְרַע מִנְּשֵׂא est φίλος, et וְרַע מִנְּשֵׂא, ἑταίρος; sed praeter hunc locum וְרַע מִנְּשֵׂא pro ἑταίρος ponitur Cap. xxii. 24; et וְרַע מִנְּשֵׂא pro ἑταίρα Cap. xix. 13.) ⁵⁷ Nobil. ⁵⁸ Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. In aliis libris est τὴν ψ. πεινώσαν; in aliis, τὴν ψ. αὐτοῦ πεινώσαν. Syro-hex. וְרַע מִנְּשֵׂא. ⁵⁹ Schol. apud Nobil. ⁶⁰ Nobil. ⁶¹ Idem. ⁶² Syro-hex. .ו. .ל. .ו. .ל. + וְרַע מִנְּשֵׂא. Nobil. affert: ᾿Α. Θ. ἐκδικήσεως. ⁶³ Nobil. Pro τὴν ἔχθραν Syro-hex. in textu habet וְרַע מִנְּשֵׂא, τὴν δόξαν; in marg. autem: τὴν ἔχθραν.

35. **כִּי תַרְבֶּה תְּרֹבָהּ**. *Etiamsi multiplicaveris dona.*
 O'. πολλῶν δάραν. 'A. . . δωροκοπία.⁶⁴

Cap. VI. 3. **דַּבְּרִי עַד יִנְעֻגְשׁוּ**. II. **דֵּי דֵּי דֵּי** δὲ ἔνδεια
 ὡς περ ἀνήρ (marg. δρομεύς) κακὸς ἀπαντομολήσει. 4.
 33. **עַד עַד** εἰς τὸν αἰῶνα. 4.⁶⁵

CAP. VII.

1. **וְרַצְוֵי**. *Et praecepta mea.* O'. τὰς δὲ ἐμὰς
 ἐντολάς (aliud exempl. γνώμας). Πάντες τὰς
 ἐντολάς.¹

2. **וַחַיֵּי**. *Et vive.* O'. καὶ βιώσεις. 'A. Σ. Θ.
 καὶ ζήθι.²

כַּמְרִי. *Tanquam purillam.* O'. ὡς περ κόρας.
 Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως.³

3. **וְרַצְוֵי**. *Alliga ea.* O'. περίθου δὲ αὐτοῦ. 'A.
 σύνδησον. Σ. Θ. ἀφαψαι.⁴

וְרַצְוֵי. *Inscribe ea.* O'. ἐπίγραψον. Ἄλλος
 ἀπόγραψαι.⁵

וְרַצְוֵי. *In tabulam.* O'. ἐπὶ τὸ πλάτος. 'A.
 Σ. Θ. ἐπὶ πλακός.⁶ E'. ἐπὶ τοῦ στήθους.⁷

וְרַצְוֵי. *Cordia tui.* O'. τῆς καρδίας σου. Σ. τοῦ
 στήθους.⁸

4. **וְרַצְוֵי**. *Soror mea es tu.* O'. σὴν ἀδελ-
 φὴν εἶναι. 'A. Σ. Θ. ἀδελφή μου εἶ σύ.⁹

וְרַצְוֵי. *Et familiarem tuam intel-*
ligentiam voca. O'. τὴν δὲ φρόνησιν γνῶριμον

περιποίησαι σεαυτῷ. 'A. Θ. καὶ γνωστὴν τὴν
 σύνεσιν καλέσεις.¹⁰

5. **וְרַצְוֵי**. *Quae verba sua blanda facit.*
 O'. εἰάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλληται.
 Θ. ἧς ῥήματα αὐτῆς ὀλισθηρά.¹¹

8. **וְרַצְוֵי**. *Transseuntem per plateam.* O'.
 παραπορευόμενον ✕ 'A. Θ. ἐν ἀγορᾷ. 4.¹²

וְרַצְוֵי. *Iuxta angulum ejus.* O'. παρὰ γω-
 νίαν. Alia exempl. ἐν γωνία.¹³

10. **וְרַצְוֵי**. *Habitu meretricis.* O'. εἶδος
 ἔχουσα πορνικόν. 'A. θέσιν πόρνῆς. Σ. τάξιν
 πόρνῆς.¹⁴

11. **וְרַצְוֵי**. *Strepera est ea et re-*
fractaria. O'. ἀνεπτρωμένη δὲ ἐστὶ καὶ ἄσω-
 τος. 'A. ὀχλάζουσα ἐστὶ καὶ ἀφισταμένη. Σ.
 φλύαρός ἐστὶ καὶ ἀφεστηκυῖα.¹⁵

13. **וְרַצְוֵΙ**. *Obfirmavit faciem*
suam, et dixit ei. O'. ἀναιδεῖ δὲ προσώπῳ
 προσεῖπεν αὐτῷ. Σ. ἐτόλμησε πρόσωπον αὐ-
 τῆς, καὶ εἶπε. Θ. ἠναιδεύσατο ἐν προσώπῳ
 αὐτῆς. . .¹⁶

15. **וְרַצְוֵΙ**. *In occursum tui.* O'. εἰς συνάντησίν
 σοι. 'A. Θ. εἰς ἀπάντησίν σου.¹⁷

16. **וְרַצְוֵΙ**. *Stragulis stravi.* O'. κει-
 ρίαις τέτακα. 'A. Θ. περιστρώμασι περιέ-
 στρωσα.¹⁸

וְרַצְוֵΙ. *Striatus filo Aegypti.*
 O'. ἀμφιτάπυς ('A. O. pictis¹⁹) δὲ ἔστρωκα

⁶⁴ Nobil. Cf. Hex. ad Deut. x. 17. ⁶⁵ Syro-hex.
 CAP. VII. ¹ Solus Syro-hex. in textu habet, τὰς ἐμὰς
 γνώμας (כַּחַתְּיָא). Vid. Prov. ii. 16. Psal. lxxxii. 3
 in Syro-hex.). Idem in marg. + כַּחַתְּיָא. ² Nobil.
³ Syro-hex. + כַּחַתְּיָא. ⁴ Nobil.
⁵ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg.
⁶ Syro-hex. in textu habet, ἐπὶ πλακός; in marg. autem:
 'A. Σ. Θ. ὡσαύτως, ἐπὶ πλακός. ⁷ Syro-hex. + כַּחַתְּיָא.
 Idem affert anonymam lectionem, ἐπὶ τὸ πλάτος (כַּחַתְּיָא).
⁸ Nobil. Cf. ad Cap. iii. 3. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem.
¹¹ Nobil., Cod. 248. ¹² Syro-hex. in textu: .ל. .ל. ✕
 כַּחַתְּיָא. Sic sine aster. Codd. 103, 253. ¹³ Nobil.
 Sic Comp., Ald., Cod. 68, alii. Nobil. addit: Schol. παρὰ

γωνίαν. ¹⁴ Nobil. ¹⁵ Syro-hex. + כַּחַתְּיָא.
 + כַּחַתְּיָא. Nobil. affert: 'A. σχολάζουσα. 'A. ἀφισταμένη. Σ. ἀφεστη-
 κυῖα. (Pro σχολάζουσα, ὀχλάζουσα certissime correxit Dru-
 sius ad Jerem. iv. 19, et sic lectio anonyma apud Tischen-
 dorf. in *Notit. Cod. Sin.* p. 87. Cf. nos in Hex. ad
 Psal. xli. 6, ubi de Syriaco quoque vocab. monuimus.
 Symmaci כַּחַתְּיָא Middeld. dubitanter vertit, *delirans*,
 a כַּחַתְּיָא, *evagatus est mente, effutivit.* Interpres vero
 Philox. ad 1 Tim. v. 13 pro φλύαρος כַּחַתְּיָא dedit.
 Hieron. vertit: *garrula et vaga.*) ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Syro-
 hex. + כַּחַתְּיָא. Cod. 161 in marg.: εἰς ἀπ. σου.
¹⁸ Nobil. ¹⁹ Syro-hex. ad כַּחַתְּיָא (in marg.

τοῖς ἀπ' Αἰγύπτου. Θ. διαγεγραμμένοι (fort. διαγεγραμμένοις) ζωγραφίαν Αἰγύπτου.²⁰

17. אֲפֵרַי. *Asperit.* Ο'. διέρραγκα. Θ. ἐκαλλώπισα.²¹

18. יִרְיָהּ יִרְיָהּ. *Inebriemur blanditiis amatoriiis.* Ο'. ἀπολαύσωμεν φιλίας. 'Α. Σ. Θ. μεθυσθώμεν τιθῶν.²²

יִרְיָהּ יִרְיָהּ. *Fruamur amoribus.* Ο'. δεῦρο καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι. 'Α. Θ. συμπεριπλακῶμεν ἐν ἀγάπαις.²³

20. הַפְּסִילִי. *Fasciculum argenti.* Ο'. ἔνδεσμον (alia exempl. βαλάντιον) ✕ 'Α. Θ. ἀργυρίου 4. 'Α. Θ. ἔνδεσμον.²⁴

הַפְּסִילִי. *Die plenilunii.* Ο'. δι' ἡμερῶν πολλῶν. 'Α. εἰς ἡμέραν πανσελήνου. 'Αλλος ἐν ἡμέρα εὐσήμου.²⁵

21. פִּלְעֵי. *Pellexit eum.* Ο'. ἀπεπλάνησε δὲ αὐτόν. 'Α. ἤγχεν. Σ. ἐξέκλινε.²⁶

פִּלְעֵי. *Multitudine sermonis sui.* Ο'. πολλῇ ὁμιλίᾳ. Θ. ἐν πλήθει δομάτων.²⁷

פִּלְעֵי. *Seduxit eum.* Ο'. ἐξώκειλεν. 'Α. Σ. Θ. ἔξωσεν.²⁸

22. אֲפֵרַי. *Subito.* Ο'. κεφρωθείς. 'Α. παραχρήμα. Σ. Ε'. ἐξάφνης.²⁹

אֲפֵרַי. *Et sicut compes (maleficus compeditus) ad castigationem stulti.*

Ο'. καὶ ὡσπερ κύων ἐπὶ δεσμούς· ἢ ὡς ἔλαφος. Σ. (καὶ ὡς) σκιρτῶν ἐπὶ δεσμῶν ἀφρων.³⁰

23. דְּבַרְךָ עַד פְּרִי עֵץ. *Donec findat sagitta jecur ejus.* Ο'. τοξεύματι πεπληγῶς εἰς τὸ ἦπαρ. Θ. ἕως διαπαρῆ βέλος ἦπατι αὐτοῦ.³¹

דְּבַרְךָ עַד פְּרִי עֵץ. *Et nescit.* Ο'. οὐκ εἰδώς. 'Α. Θ. καὶ οὐκ ἔγνω. Σ. Ε'. ὡς οἱ Ο'.³²

25. בְּנֵי בְּתוּלָהּ. *Ne oberretes in semitis ejus.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ μὴ πλανηθῆς ἐν ἀτραποῖς αὐτῆς 4.³³

26. רַבִּים הֵם. *Et numerosi sunt omnes occisi ejus.* Ο'. καὶ ἀναρίθμητοί εἰσιν οὗς πεφόνευκεν. Σ. Θ. ἰσχυροὶ πάντες...³⁴

Cap. VII. 2. — νίε, τίμα—ἄλλον 4. 19. — ἐν οἴκῳ μου (sic) 4.³⁵

CAP. VIII.

1. הֲלֹא קָרָא תְּבִינָהּ וְתִבְנֶהּ וְתִקְרָא תְּקִיפָהּ. *Nonne sapientia clamat, et prudentia edit vocem suam?* Ο'. σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησις σοι ὑπακούσῃ. Θ. ἰδοὺ ἡ σοφία κεκράξεται, καὶ ἡ σύνεσις δώσει φωνὴν αὐτῆς.¹ Οἱ λοιποὶ δώσει φωνὴν αὐτῆς.²

3. מִבּוֹא הַמַּחְסֵי. *Ad introitum ostiorum.* Ο'. ἐν δὲ εἰσόδοις. Θ. εἰσοδὸν θυρῶν.³

ΑΜΦΙΓΑΠΟΙΣ) affert: + حَصْرًا .l. .l. Middeld. minus probabiliter vertit: 'Α. Θ. ζωγράφους, provocans ad Ezech. xxiii. 14, ubi pro ἐξωγραφημένοι Noster interpretatus est *עֲשֵׂה*. Equidem conferre malim *חֲסֵרָה*, *avis micta*, Jerem. xii. 9 in Pesch., ubi *חֲסֵרָה* (non *חֲסֵרָה*), Bernsteinio auctore, est participium pass. formae Pael, Graece fortasse διαγεγραμμένη.²⁰ Nobil., qui διαγεγραμμαι scribit. Montef. post Drusium tacite διαγεγραμμένοι edidit.

²¹ Nobil. ²² Idem. ²³ Idem. Post μακρὰν (v. 19) Cod. 260 infert: συμπλακῶμεν ἐν ἀγάπῃσεσιν.

²⁴ Nobil. ad ἔνδεσμον affert: Schol. βαλάντιον. Idem est in marg. Cod. 161. Hodie legitur in textu LXXviri ἔνδεσμον ἀργυρίου; sed Syro-hex. habet, βαλάντιον (صه) ✕ 'Α. Θ. ἀργυρίου 4; et in marg.: 'Α. Θ. ἔνδεσμον (ספ).

²⁵ Nobil. Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 4. ²⁶ Idem.

²⁷ Idem. ²⁸ Idem. ²⁹ Idem. Consentit Syrus

noster, cui debetur lectio Vtae ed.: حَصْرًا + حَصْرًا. ³⁰ Nobil. ³¹ Idem, qui διαπαρῆ habet.

Montef. διαπαρῆ tacite edidit. Sed ne sic quidem lectio sana esse videtur.

³² Syro-hex. in textu καὶ οὐκ οἶδεν (ولا) habet; in marg. autem: حَصْرًا + حَصْرًا. ³³ Syro-hex. in textu: لا ✕ لا.

³⁴ Syro-hex. in textu: لا ✕ لا. "In ceteris libris sequitur, καὶ μὴ πλανηθῆς ἐν ἀτραποῖς αὐτῆς."—Nobil. Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. Lectionem satis insignem silentio praeterierunt Drusius, et qui in hac parte operis totus ab eo pendet, Montef. ³⁵ Nobil. Montef. per incuriam edidit: Σ. Θ. ἀπρ. εἰσιν. Ο'. ἰσχυροὶ πάντες.

³⁵ Syro-hex.

CAP. VIII. ¹ Nobil. ² Syro-hex., qui in textu pro ὑπακούσῃ habet *אָפֵל*, ὑπακολουθήσῃ, ut Cod. 161 in marg. ³ Nobil.

5. **הַבִּינֵי לֵב**. *Facite percipere cor.* Ο'. ἐνθεσθε καρδίαν. Σ. νοήσατε τῇ καρδίᾳ.⁴
6. **נְבִילִים**. *Nobilia.* Ο'. σεμνά. Σ. Θ. ἡγεμονικά.⁵
- פֶּתַח**. *Apertio.* Ο'. ἀνοίσω. 'Α. Σ. Θ. Ε'. ἀνοιγμα.⁶
7. **הַבִּי**. *Palatum meum.* Ο'. ὁ φάρυγξ μου. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Ο'?
8. **שֶׁקַעַת וְתִפְתָּל**. *Contortum et perversum.* Ο'. σκολιὸν οὐδὲ στραγαλιῶδες. 'Α. . . διεστραμμένον. Θ. περιπεπλεγμένον καὶ διεστραμμένον.⁸
9. **כֻּלָּם נִכְחָסִים לְמַבְיָן**. *Omnes illi (sermone) recti sunt intelligenti.* Ο'. πάντα ἐνώπια τοῖς συνιούσι. Alia exempl. πάντα εὐθεία ἐστὶ τοῖς νοούσιν.⁹ 'Α. Θ. . . φανερὰ (s. ἐμφανῆ) τῷ συνῶντι.¹⁰ Σ. ἐλεγξώμεθα (s. ἐκλεξώμεθα).¹¹
10. **מוֹסְרִי**. *Disciplinam meam.* Ο'. παιδείαν ✕ 'Α. Σ. μου.¹²
- וְעַתָּה מִתְרַוֵּן נִבְרָה**. *Et scientiam prae nuro praestantissimo.* Ο'. καὶ γνώσιν ὑπὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον. "Ἄλλος ἀνθαιρείσθε δὲ αἰσθησιν χρυσίου καθαροῦ.¹³
11. **מִפְּנִינִים**. *Prae margaritis.* Ο'. λίθων πολυτελῶν. Σ. τῶν ἐσωτάτων.¹⁴
12. **שֶׁכַּנְתִּי**. *Habito.* Ο'. κατεσκήνωσα. Σ. κατόκησα.¹⁵
12. **קִפְצָה**. *Sollertiam.* Ο'. βουλήν. Σ. πανουργίαν.¹⁶
- נִצְוֶה מִזְמוֹתַי וְנִצְוֶה**. *Et scientiam cogitationum invenio.* Ο'. καὶ γνώσιν καὶ ἔννοιαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. Θ. . . διαβουλιῶν εὐρήσω.¹⁷
13. **עָר**. *Malum.* Ο'. ἀδικίαν. Alia exempl. κακίαν.¹⁸ 'Α. Σ. Θ. τὸ κακόν (s. πονηρόν).¹⁹ Ε'. ὡς οἱ Ο'.²⁰
- וְרַגְלֵי תִפְתָּל וְשֶׁנֶּאֱתָה**. *Et os perversitatum odi.* Ο'. μεμίσηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν. Σ. Θ. καὶ στόμα στρεβλὸν ἐμίσησα.²¹ "Ἄλλος καὶ στόμα ἀπιστον ἐμίσησα ἐγώ.²²
14. **תְּשִׁיבָה**. *Consilium.* Ο'. ἀσφάλεια. 'Α. εὐνομία.²³
- גְּבוּרָה**. *Fortitudo.* Ο'. ἰσχύς. Σ. κράτος.²⁴
15. **יִחַדְקוּן צָדִיק**. *Decernunt justitiam.* Ο'. γράφουσι δικαιοσύνην. 'Α. Σ. Θ. ἀκριβάσονται δίκαιον.²⁵
16. **שָׂרִים יִשְׂרוּ**. *Principes principatum tenent.* Ο'. μεγιστᾶνες μεγαλύνονται. 'Α. Σ. ἄρχοντες ἀρξουσιν.²⁶
- בְּיָבִים**. *Nobiles.* Ο'. τύραννοι. 'Α. Θ. ἐκουσιαζόμενοι.²⁷
17. **יִמְצְאוּנִי**. *Invenient me.* Ο'. εὐρήσουσιν. Alia exempl. εὐρήσουσι χάριν.²⁸
18. **אִתִּי**. *Mecum sunt.* Ο'. ἐμοὶ ὑπάρχει. 'Α. σὺν ἐμοί. Σ. παρ' ἐμοῦ. Θ. μετ' ἐμοῦ.²⁹

⁴ Nobil., Cod. 248. Cod. 252: Σ. ἐννοήθητε τῇ κ. ⁵ Nobil. ⁶ Syro-hex. in textu habet ἀνοίξω (לְפֶתַח), quae lectio est Cod. 23; in marg. autem: .ל. .א. .ס. ⁷ Syro-hex. Praeterea ad פֶּתַח appingitur ΑΝΥΓΜΑ, quod ad פֶּתַח potius pertinere quisvis videt. "Omnia usque deque versa in Middeldorpf."—*Ceriani.* ⁸ Syro-hex. ⁹ Nobil. Montef. & Drusio deceptus, edidit: 'Α. περιπεπλεγμένον. ¹⁰ Sic Cod. 23 (qui εὐθεία habet), et Syro-hex. ¹¹ Syro-hex. .ל. .א. .ס. ¹² Syro-hex. וְעַתָּה מִתְרַוֵּן נִבְרָה. Vix fieri potest, ut מִתְרַוֵּן pro εὐσκόπη positum sit. Vid. not. seq. ¹³ Nobil. ad ἐνώπια affert: "Θ. εὐθεία. Schol. εὐσκόπη, s. εὐσκόπη. Σ. ἐκλεξώμεθα, s. ἐλεγξώμεθα." Schleusnerus opinatur, Symmachum מִתְרַוֵּן a radice רָוַן, arguit, deduxisse; sed tum rescribendum foret ἐλέγξωμεν. ¹⁴ Syro-hex. in textu, et sine aster.

Cod. 23. ¹⁵ Sic Cod. 253 in textu post receptam lectionem, καὶ γνώσιν ὑπὲρ χρ. δ. Comp., Ald., Codd. 68, 161 (hic sub asterisco) habent: ἀνθαιρείσθε (ἀνθαιρείσθε Comp.) δὲ αἰσθήσεις χρ. κ. Alii aliter. Videtur esse genuina interpretis LXXviralis manus. ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Cod. 252. ¹⁸ Nobil. ¹⁹ Idem. ²⁰ Sic Cod. 23, et Cod. 161 in marg. Syro-hex. חֶסֶד. Nobil. affert: Schol. κακίαν. ²¹ Syro-hex. .ל. .א. .ס. ²² Idem. ²³ Nobil. ²⁴ Sic in textu post πονηρῶν Codd. 23, 106, 252. Cf. ad Cap. ii. 12. ²⁵ Nobil. ²⁶ Idem. ²⁷ Idem. ²⁸ εὐρήσουσιν. "Sic quoque est in uno alio libro: in ceteris [Comp., Ald., Cod. Alex., aliis] εὐρήσουσι χάριν."—*Nobil.* In Syro-hex. et Cod. 23 est εὐρήσουσί με. ²⁹ Nobil.

χώρας (Οἱ λοιποὶ γῆν⁴¹) καὶ δαικῆτους. 'Α. Σ. πρὶν ἢ ἐποίησε γῆν καὶ ἐξέδους.⁴²

27. בְּהַכִּינֹו. *Quum fundaret.* Ο'. ἡνίκα ἠτοίμαζε. Σ. (ἡνίκα) ἤδραζε. Ε'. ὡς οἱ Ο'.⁴³

תְּהוֹם עַל-פְּנֵי תְּהוֹם. *Quum describeret circumlimum super faciem abyssi.* Ο'. καὶ ὅτε ἀφώριξε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων. 'Α. Θ. ἐν τῷ ἀκριβάζειν γῦρον ἐπὶ πρόσωπον ἀβύσσου.⁴⁴ Σ. Ε': ἡνίκα...⁴⁵

28. נִשְׁפָּח. *Nubes.* Ο'. νέφη. 'Α. βροάς. Σ. αἰθέρα.⁴⁶

תְּהוֹם. *Abyssi.* Ο'. τῆς ὑπ' οὐρανόν. 'Α. Σ. ἀβύσσου.⁴⁷

29. לֹא יַעֲבִירוּ-פִּיּוֹ לִים וְיָמִים לִים קִקְוֹ וְיָמִים לֹא יַעֲבִירוּ-פִּיּוֹ. *Quum poneret mari terminum suum, ut aquae non transgredierentur jussum ejus.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. ἐν τῷ τιθέναι αὐτὸν τῇ θαλάσῃ ἀκριβασμὸν αὐτοῦ, καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσεται στόμα αὐτοῦ. Σ. . . τὸν λόγον αὐτοῦ.⁴⁸

30. אֲרִיזָה. *Orifex.* Ο'. ἀρμόζουσα. 'Α. τιθηνουμένη. Σ. Θ. ἐστηρικμένη.⁴⁹

מְשַׁקֵּת. *Ludens.* Ο'. εὐφραυνόμενη. 'Α. Σ. Θ. παίζουσα.⁵¹

לְפָנָיו. *Coram eo.* Ο'. ἐν προσώπῳ αὐτοῦ. Σ. Θ. ἐνώπιον αὐτοῦ. Ε'. ὡς οἱ Ο'.⁵²

31. וְשִׂשְׁיָהּ. *Et deliciae meae.* Ο'. καὶ ἐνευφραίνετο. Ε'. καὶ ἐν τῇ διαρότῃ αὐτοῦ.⁵³

32, 33. וְנִשְׂרִי דְרַבִּי יִשְׁמְרוּ: שְׁמֵעוּ מִוֶּסֶר חַכְמָו.

וְנִשְׂרִי דְרַבִּי יִשְׁמְרוּ. *Et felices sunt qui vias meas custodiunt. Audite disciplinam, et sapite, et ne rejiciatis eam.* Ο'. Vacat. ✕ καὶ μακάριοι οἱ ὁδοὺς μου φυλάξουσιν (s. οἱ ὁδοὺς μου φυλάσσοντες). ἀκούσατε παιδείαν (s. σοφίαν), καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε.⁵⁴

34. מִזְוֵת מִזְוֵת. *Postes ostiorum meorum.* Ο'. σταθμούς ἐμῶν εισόδων. Θ. φλιὰς θυρῶν μου.⁵⁵

35. בִּי מָצָא נַפְשִׁי. *Nam qui invenit me, invenit vitam.* Ο'. αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι ζωῆς. 'Α. Σ. Θ. ὁ γὰρ εὗρών με, εὕρησει ζωὴν.⁵⁶

וְיִתְּנֵהּ רַצוֹן מִיְיָ. *Et impetrat favorem a Jova.* Ο'. καὶ ἐτοιμάζεται θέλησις παρὰ κυρίου. Σ. καὶ ἀρύεται εὐδοκίαν παρὰ κυρίου.⁵⁷

36. נִשְׁפָּח. *Injuriam facit animae suae.* Ο'. ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ψυχάς. 'Α. Σ. ἀδικεῖ ψυχὴν αὐτοῦ.⁵⁸

Cap. VIII. 21. — ἀγαθῶν. ἐὰν — ἀριθμησάι.

34. — καὶ ἄνθρωπος — φυλάξει.⁵⁹

CAP. IX.

1. הִצַּתָּהּ. *Excidit.* Ο'. καὶ ὑπήρσει. 'Α. Σ. ἐλατόμησε.¹

2. יָרַח. *Instruxit.* Ο'. ἠτοιμάσατο. 'Α. παρέταξεν. Σ. προσέθηκεν. Θ. ἐστοίβασεν.²

3. נְעִרְתִּיהָ. *Ancillas suas.* Ο'. τοὺς ἑαυτῆς δοῦ-

⁴¹ Syro-hex. ⁴² Nobil. ⁴³ Syro-hex. ⁴⁴ Nobil. ⁴⁵ Syro-hex. ⁴⁶ Nobil. ⁴⁷ Syro-hex. ⁴⁸ Syro-hex. ⁴⁹ Nobil. ⁵⁰ Syro-hex. ⁵¹ Nobil. ⁵² Syro-hex. ⁵³ Idem. ⁵⁴ Syro-hex. ⁵⁵ Nobil. ⁵⁶ Syro-hex. ⁵⁷ Idem. ⁵⁸ Idem. ⁵⁹ Syro-hex.

⁶⁰ Nobil. Syrus affert: ⁶¹ Nobil. ⁶² Syro-hex. ⁶³ Idem. ⁶⁴ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 23, 252, alii. ⁶⁵ Nobil. ⁶⁶ Idem. ⁶⁷ Idem. ⁶⁸ Syro-hex.

CAP. IX. ¹ Nobil. Syro-hex. ad ἐκδομήσεν affert: 'Α. Σ. ἐλατόμησε (² Nobil. ³ Nobil.

λους. 'Α. παιδίσκας. Σ. κοράσια. Θ. νεάνιδας.³

3. קָרָהּ מְרֹמֵי עַל-גִּבֵּי מְרֹמֵי. *Super dorsa excelsorum (locorum) urbis.* Ο'. μετά ύψηλου κηρύγματος — ἐπὶ κρατήρα, λέγουσα ♣. 'Α. ἐπὶ ύψεων . . . Σ. Θ. . . πδλεως.⁴

4. סְתִיד. *Stolidus.* Ο'. ἀφρων. Σ. νήπιος.⁵
 לֵי. *Ei.* Ο'. Vacat. ✕ αἰτοῖς ♣.⁶

6. עֲזַבְתֶּם אֶת-הַיָּשָׁר וְעָזַבְתֶּם אֶת-הַיָּשָׁר. *Relinquitte stoliditatem, et vivete.* Ο'. ἀπολείπετε ἀφροσύνην, ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε. 'Α. Σ. Θ. καταλίπετε ἀφροσύνην, καὶ ζήσεσθε.⁷

הִנְיָהּ בְּדַרְךְ בִּינָה. *Et incedite in via intelligentiae.* Ο'. καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν. 'Α. Σ. καὶ κατευθύνθητε ἐν ὁδῷ συνέσεως.⁸

7. יִרְסֵם. *Irrisorem.* Ο'. κακούς. Σ. Ε'. λοιμόν. Θ. χλευαστήν.⁹

וְמוֹכִיחַ לְשָׂרָהּ מוֹמוֹ. *Et qui arguit impium, macula ejus (maculam sibi parat).* Ο'. ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μωμῆσεται ἑαυτόν. ὡς οἱ γὰρ ἔλεγχοι τῷ ἀσεβεὶ μώλωπες αὐτῷ ♣.¹⁰

8. וְיִאֱמָרְךָ. *Et amabit te.* Ο'. καὶ ἀγαπήσει σε, ὡς ἀφρονα, καὶ προσθήσει τοῦ μισῆσαι σε ♣.¹¹

12. הִצִּילֵךְ. *Si vero irriseris.* Ο'. ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῆς. Σ. κὰν λοιμὸς γένη.¹²

וְאַתָּה יָחִיד. *Tu solus feres.* Ο'. μόνος [ἀν] ἀντλήσεις — κακά ♣. Σ. Θ. μόνος βαστάξεις.¹³

Ο'. — ὅς ἐρείδεται — ἀκαρπῖαν ♣. 'Ὡς οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ λοιποί.¹⁴

13. הָפֵךְ — תִּפְסֵךְ. Ο'. γυνή — αἰσχύνην. 'Ὡς οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ λοιποί.¹⁵

16. מִי-פְתִי. *Quisquis stolidus est.* Ο'. ὅς ἐστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος. Σ. Ε'. τίς νήπιος.¹⁶

18. מַנֵּס. *Manes.* Ο'. γηγενεῖς. 'Α. Ε'. ραφαεῖν. Σ. θεομάχοι. Θ. γίγαντες.¹⁷

וְהַיָּשָׁר לִינְשָׁהּ קִרְיָהּ. *In profundis orci sunt conivnae ejus.* Ο'. καὶ ἐπὶ πέταυρον ἄδου συνατῆ. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι τοῦ ἄδου οἱ κλητοὶ αὐτῆς.¹⁸

Ο'. οὕτως γὰρ διαβήση ὕδωρ ἀλλότριον. Alia exempl. add. καὶ ὑπερβήση ποταμὸν ἀλλότριον.¹⁹

Cap. IX. 2. — εἰς κρατήρα ♣. 10. — τὸ δὲ (sic) γνῶναι — ἀγαθῆς ♣. 12. — καὶ τοῖς πλησίον ♣. 18. — ἀλλὰ ἀποπήδησον, μηδὲ (sic) χρονίσῃς ἐν τῷ τόπῳ αὐτῆς (sic), μηδὲ ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα (sic) πρὸς αὐτήν· οὕτω γὰρ διαβήση ὕδωρ ἀλλότριον, καὶ ὑπερβήση ποταμὸν ἀλλότριον. ἀπὸ δὲ — ἔτη ♣.²⁰

³ Nobil. ⁴ Idem. Obelus est in Syro-hex. ⁵ Idem.

⁶ Syro-hex. iu textu. ⁷ Cod. 248. Nobil. affert: 'Α.

Σ. Θ. καταλίπετε. Pro ἵνα — βασιλεύσητε Syro-hex. habet, καὶ ζήσατε (זָכַרְתֶּם), pergens: — καὶ ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιώσητε (בִּיּוֹשְׁתֶּם, BIVOSHTE), καὶ κατορθώσατε ἐν γν. σύνεσιν ♣.

Haec autem, ἵνα βιώσητε, post φρόνησιν inferunt Comp., Ald., Codd. III, 23, alii. ⁸ Nobil. Post σύνεσιν duplex versio, καὶ ὁρθῆ ὁδῷ φρονήσατε παιδείαν, legitur in Cod. 248, et in marg. Cod. 161.

⁹ Syro-hex. ♣. ¹⁰ Sic sub

♣ Syro-hex. "In plerisque libris [Ald., Codd. 23, 68, aliis] haec sequuntur: οἱ γὰρ κ. τ. ε. Scholion: Οὗτος ὁ στίχος οὐ κείται οὔτε ἐν τοῖς λοιποῖς, οὔτε παρὰ τοῖς Ο'."—Nobil.

¹¹ Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 254. Cod. Alex., alii: καὶ ἀγαπήσει σε, ἀσοφον, καὶ μισήσει σε. ¹² Nobil. ¹³ Idem.

Post — κακά ♣ (sic) Syro-hex. in marg. affert: υἱὸς πεπαυδενμένος σοφὸς ἔσται, τῷ δὲ (καὶ τῷ Syro-hex.) ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. Eadem habent Cod. 23, alii, ex Cap. x. 4, ubi itidem Hebraea vacant, huc relata. ¹⁴ Syro-hex. in

marg. ♣. Idem in textu ποιμανεῖ pro ποιμαίνει habet, et sub asteriscis, non sub obelis, verba quae iu Hebraeo desiderantur, repraesentat. Aliae difficultates, e quibus Middeldorpius expedire se non posse fatetur, revera nullae sunt. Nam siglum (iu cod.) tam in textu quam in margine, non Tres interpretes significat, sed, uti nos certiores fecit Ceriani noster, ex usu codicis est merus index, ut (sic) in initio v. seq., ubi nota marginalis prorsus eadem est. ¹⁵ Syro-hex.

¹⁶ Idem: ♣. ¹⁷ Nobil., qui 'Α.

pro 'Α. Ε'. affert. Syro-hex. ♣. ♣. ♣. Cf. Hex. ad Job. xxvi. 5. Psal. lxxxvii. 11. ¹⁸ Nobil. Syrus affert: Οἱ λοιποὶ καὶ ἐπὶ τοῖς βαθέσι (לְעִמְקֵי הַבְּאֵרִים).

Regius unus apud Montef. ex Procopio: τὸ δὲ, ἐπὶ πέταυρον ἄδου, οἱ λοιποὶ, ἐν βαθέσιν, ἔπτον. ¹⁹ "In nonnullis libris [Cod. Alex., aliis, et Syro-hex.] haec sequuntur, quae in uno libro sunt sub asterisco."—Nobil. ²⁰ Syro-hex.

CAP. X.

- 1. **שְׁלֵמָה שְׁלֵמָה**. *Proverbia Salomonis*. O'. Vacat. Aliud exempl. αίνιγματ¹ Σαλομώνος.¹
- 2. **רָשָׁע**. *Impietatis*. O'. ἀνόμους. 'A. ἀσεβείς. Σ. παρανόμων. Θ. Ε'. ἀσεβείας.²
- 3. **לֹא יִרְעֵיב**. *Non sinit esurire*. O'. οὐ λιμοκτονήσει. Σ. Θ. οὐ λιμαγχονήσει.³
נַפְשׁ צְדִיק. *Animam justī*. O'. ψυχὴν δικαίαν. Οἱ λοιποὶ δικαίου.⁴
- 4. **⊗ υἱὸς πεπαιδευμένος** — **χρησεται** 4. 'Oς ὁ 'Εβραῖος καὶ ὡς οἱ λοιποί.⁵
- 5. **אִגַּר בְּצִקְרָה בֶן מַשְׁכִּיל**. *Qui colligit in aestate filius prudens est*. O'. διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων. 'Oς ὁ 'Εβραῖος καὶ οἱ λοιποί.⁶ Σ. συνάξας ἐν ἀμητῶ υἱὸς φρόνιμος.⁷
בֶּן מְבוּשׁ. *Filius pudificiens*. O'. υἱὸς παράνομος. 'A. (υἱὸς) αἰσχύνης.⁸
- 6. **חֲמָה**. *Violentia*. O'. πένθος ἄωρον. 'A. Σ. ἀδικίαν. Θ. ἀρπαγὴν.⁹
- 7. **צְדִיק**. *Justi*. O'. δικαίων. Οἱ λοιποὶ δικαίου.¹⁰
לְבָרְכָה. *Benedictioni*. O'. μετ' ἐγκωμίων. 'A. εἰς εὐλογίαν.¹¹
- יִרְקַב**. *Putrescet*. O'. σβέννυται. 'A. Σ. σαπήσεται.¹²
- 8. **יָלֵכֵה**. *Praecep̄t ruit*. O'. ὑποσκελισθήσεται. 'A. δαρήσεται. Σ. βασανισθήσεται. Θ. φυρήσεται.¹³
- 9. **בְּתוֹם**. *In integritate*. O'. ἀπλῶς. 'A. Σ. (ἐν) ἀπλότητι.¹⁴

- 9. **תִּטּוֹ**. *Tuto*. O'. πεποιθώς. 'A. ἀμερίμως (ε. ἀμέριμος). Ε'. ὡσαύτως, πεποιθώς.¹⁵
- וְרָמַע**. *Qui autem pervertit*. O'. ὁ δὲ διαστρέφων. Σ. (ὁ δὲ) στρεβλῶν.¹⁶
- 11. **פִּי צְדִיק**. *Os justī*. O'. ἐν χειρὶ δικαίου. 'A. Σ. στόμα (δικαίου).¹⁷
- 12. **מִדְּנִים**. *Rixas*. O'. νεῖκος. Σ. Θ. μάχας.¹⁸
וְעַל כָּל-פְּשָׁעֵי הַחַטָּה. *Sed super omnia delicta operit amor*. O'. πάντας δὲ τοὺς μὴ φιλονεικούντας (alia exempl. ἀδικούντας¹⁹) καλύπτει φιλία ('A. Σ. ἀγάπη²⁰). 'A. Θ. καὶ ἐπὶ πάσας ἀθεσίας (Σ. ἀδικίαν. Ε'. ἀδικίας) καλύψει ἀγάπη.²¹
- 13. **בְּשֵׁפְתַי נִבּוֹן תְּמַצְחָה הַכְּמָה**. *In labiis intelligentis invenitur sapientia*. O'. ὅς ἐκ χειλέων προφέρει σοφίαν. 'A. Σ. Θ. ἐν χεῖλεσι σοφοῦ εὑρεθήσεται σοφία.²²
וְהַשְׁבַּח לְגִי הַסֶּרֶלֶב. *Sed virga erit dorso insipientis*. O'. ῥάβδος τύπτει ἄνδρα ἀκάρδιον. Θ. καὶ ῥάβδος ἐν νότῳ ὑστερουμένῳ καρδίας.²³
- 14. **יִצְפְּנוּ דַעֲתָם הַכְּמִים**. *Sapientes abscondunt scientiam*. O'. σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν. 'A. ... συγκρύψουσι γνῶσιν.²⁴
הֵוִיל. *Stulti*. O'. προπετοῦς. 'A. Θ. Ε'. ἄφρονος. Σ. ἀσεβοῦς.²⁵
- 15. **קָרִית יוֹצֵר**. *Urbis roboris sui*. O'. πόλις ὀχυρὰ **⊗ Πάντες** αὐτῶ 4.²⁶ Θ. (πόλις) κράτους αὐτοῦ.²⁷
תַּחֲמָה. *Ravor*. O'. συντριβὴ δέ. Σ. δειλία.²⁸
יָלֵי. *Puuperum*. O'. ἀσεβῶν. Alia exempl. ἀσθενῶν.²⁹ 'A. Θ. ἀραιῶν. Σ. Ε'. πτωχῶν.³⁰

CAP. X. ¹ Syro-hex. io textu: + **ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ ⲛⲓⲛⲁⲓ**.
² Idem: .ⲉ.ⲓ. + **ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ ⲛⲓⲛⲁⲓ**.
³ Nobil. ⁴ Syro-hex. ⁵ Sic sub asterisco (non, ut Middeld. edidit, sub ⲓ ⲛ; nam ⲓ, cum una lineula perpendiculari super ⲓⲛ, est index ad marginem lectorem ablegans) Syro-hex., qui in marg. notat: + **ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ ⲛⲓⲛⲁⲓ**.
⁶ Syro-hex. (In textu Middeld. dedit **ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ ⲛⲓⲛⲁⲓ**; sed ⲓ, cum quatuor lineolis super **ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ**, indici tantum inservit.)
⁷ Nobil. ⁸ Idem. ⁹ Idem. ¹⁰ Syro-hex. ¹¹ Nobil. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Syro-hex. ⲛⲓⲛⲁⲓ.
¹⁶ Nobil. ¹⁷ Idem.

¹⁸ Idem. "Unus Reg. ex Procopio habet: ἀντὶ τοῦ νεῖκος οἱ λοιποὶ, ἀντιδικίας. Qui ἀντιδικίας vertit est fortasse Aquila, ut infra Cap. xix. 13."—Montef. ¹⁹ Schol. apud Nobil. Syro-hex. in marg. + **ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ ⲛⲓⲛⲁⲓ**. Est lectio Cod. 23. ²⁰ Nobil. ²¹ Syro-hex. ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ.
²² Nobil. ²³ Idem. ²⁴ Idem. ²⁵ Syro-hex. ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ.
²⁶ Syro-hex. in textu: + **ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ ⲛⲓⲛⲁⲓ**.
²⁷ Nobil. ²⁸ Nobil. affert: Schol. δειλία ἀσεβῶν. Est Symmachi, ut videtur. Cf. ad v. 29. ²⁹ Sic Cod. 23. Syro-hex. **ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ ⲛⲓⲛⲁⲓ**.
³⁰ Syro-hex. + **ⲉⲙⲓⲛⲁⲓ ⲛⲓⲛⲁⲓ**.

16. תְּבוּנָה. *Quaestus*. Ο'. καρποί. 'Α. Σ. Θ. γενήματα. Ε'. γνήματα.³¹
17. מוֹרָר מוֹרָר שׁוֹמֵר לְחֵיִים כִּיָּן. *Semita ad vitam est qui custodit disciplinam*. Ο'. ὁδοὺς δικαίας ζωῆς φυλάσσει παιδεία. Σ. τρίβος εἰς ζωὴν φυλασσόντων παιδείαν.³² Θ. τρίβοι εἰς ζωὴν τοῖς φυλάσσουσι παιδείαν.³³ "Αλλος ὁδὸς ζωῆς φυλάσσει ἀκάκους.³⁴
- יָעוּב תּוֹכַחַת מִתְּעָה. *Qui autem deserit reprehensionem errat*. Ο'. παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται. 'Α. Σ. Θ. ὁ δὲ ἐγκαταλιμπάνων ἐλέγχους...³⁵ Θ. καὶ ὁ ἀφίεις ἐλέγχους πλανᾶται.³⁶
18. שִׁפְתֵי-שָׁקָר. *Labia mendacii*. Ο'. χεῖλη δίκαια. 'Α. Θ. (χεῖλη) ψεύδους. Σ. (χεῖλη) ἀδिका.³⁷
- יָבֵה. *Infamiam*. Ο'. λοιδορίας. 'Α. Θ. ψόγον. Σ. Ε'. ἔχθραν.³⁸
19. שָׂשָׁ. *Delictum*. Ο'. ἁμαρτίαν. Σ. παράπτωμα.³⁹
20. נְבָחָר. *Praestantissimum*. Ο'. πεπυρωμένος. 'Α. Σ. ἐκλεκτός.⁴⁰
- שָׂמַעַ. *Pertraucum*. Ο'. ἐκλείψει. 'Α. ὡς ὀλίγον. Σ. εὐτελής. Θ. ὡς μικρόν.⁴¹
21. יָרְעוּ רַבִּים. *Pascunt (erudiant) multos*. Ο'. ἐπίσταται ὑψηλά. 'Α. ποιμαίνουνσι πολλούς.⁴²
- יָמוּתוּ בְּחֵסֶר-לֵב יָמוּתוּ. *Per insipientiam moriuntur*. Ο'. ἐν ἐνδεία τελευτῶσιν. 'Α. ἐν ἐνδεία καρδίας ἀποθανοῦνται.⁴³
22. תְּשִׁיר תְּשִׁיר. *Illa ditat*. Ο'. ἐπὶ κεφαλὴν
- δικαίου αὐτὴ πλουτίζει.⁴⁴ 'Α. Σ. Θ. αὐτὴ πλουτίζει.⁴⁵
22. עָצַב עָצַב הָרַף וְלֵף. *Nec addit molestiam cum ea*. Ο'. καὶ οὐ μὴ προστεθῆ αὐτῇ λύπη ἐν καρδίᾳ. Θ. καὶ οὐ προσθήσει κόπον (σ. πόνον) μετ' αὐτῆς.⁴⁶
23. מִמָּה יִתְעַב לְכֹסֶף רִגְפָה. *Quasi jocus est stulto patrare scelus*. Ο'. ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά ('Α. Θ. Ε'. ἀνομίαν. Σ. κηλίδα⁴⁷). 'Α. ὡς γέλωσ τῷ ἀνοήτῳ ποιῆσαι ἀνομίαν.⁴⁸
25. עֲשָׂרָה. *Impius*. Ο'. ἀσεβής. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Ο'.⁴⁹
- וְיָסֵד יְסִיד יְסִיד. *Et justus est fundamentum sempiternum*. Ο'. δίκαιος δὲ ἐκκλινῶσ σώζεται εἰς τὸν αἰῶνα. 'Α. Σ. Θ. ὁ δὲ δίκαιος θεμέλιος αἰώνιος.⁵⁰
28. יִצְדִיקוּ תְּלִיחָה. *Spes justorum*. Ο'. ἐγγρο-νίζει δικαίους. 'Α. παραδοκία... Σ. ὑπομονή... Θ. προσδοκία δικαίων.⁵¹
29. יְהִי יְהִי רַחֵם הַלֵּב יְעֹזֵר. *Munimentum est integro via Jovae*. Ο'. ὀχύρωμα ὀσίου φόβος (Οἱ λοιποὶ ὁδὸς⁵²) κυρίου. 'Α. δικαίωμα (fort. κραταίωμα) τῷ ἀπλῷ ὁδὸς κυρίου.⁵³ Σ. Θ. κραταίωμα τῷ τελείῳ (ὁδὸς κυρίου).⁵⁴ "Αλλος τῷ ἀκάκῳ.⁵⁵
- תְּהִי רַחֵם. *Ravor*. Ο'. συντριβή. Σ. δειλία.⁵⁶
30. וְיָבֹזֵב. *Non vacillabit*. Ο'. οὐκ ἐνδώσει. 'Α. οὐ μὴ σφαλῆ. Σ. Θ. οὐ σαλευθήσεται.⁵⁷
31. יְדִיקוּ. *Justi*. Ο'. δικαίου. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, δικαίου.⁵⁸

Ad לֵף in codice apposita est Graeca vox ΑΡΕΩΝ (sic). Cf. Hex. nostra ad Psal. lxxxi. 3. Jerem. xxxix. 10.
³¹ Nobil. affert: 'Α. Σ. Θ. γενήματα (sic). Syro-hex. וְיָבֹזֵב .
 וְיָבֹזֵב .
³² Nobil. ³³ Syro-hex. וְיָבֹזֵב .
³⁴ Schol. apud Nobil. Est lectio Syri nostri, et Cod. 161 in marg. וְיָבֹזֵב .
³⁵ Nobil. ³⁶ Syro-hex. Theodotioni continuat: וְיָבֹזֵב .
³⁷ Nobil. ³⁸ Nobil. affert: 'Α. Θ. ψόγον. Plenius Syro-hex. וְיָבֹזֵב .
 וְיָבֹזֵב .
³⁹ Nobil. ⁴⁰ Idem. ⁴¹ Idem.
⁴² Idem. ⁴³ Idem. ⁴⁴ Verba, ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, quae a v. 6 petita sunt, absunt a Cod. 23 et Syro-hex. In Cod.

Alex. αὐτὴ πλουτίζει non habetur. ⁴⁵ Syro-hex. in textu: וְיָבֹזֵב (αὐτῇ) וְיָבֹזֵב ; in marg. autem: וְיָבֹזֵב .
⁴⁶ Syro-hex. וְיָבֹזֵב . ⁴⁷ Idem: וְיָבֹזֵב . In textu pro κακά Cod. 23 et Syro-hex. ἀσεβήματα (וְיָבֹזֵב) habent.
⁴⁸ Nobil. ⁴⁹ Syro-hex. ⁵⁰ Nobil. ⁵¹ Idem.
⁵² Pro φόβος solus Syro-hex. in textu offert ὁδὸς (וְיָבֹזֵב), cui nota: Οἱ λοιποὶ ὡσαύτως. ⁵³ Cod. 248. Nobil. affert: 'Α. τῷ ἀπλῷ. ⁵⁴ Nobil. ⁵⁵ "Alius interpres."—Nobil. ⁵⁶ Nobil. ⁵⁷ Idem. ⁵⁸ Syro-hex. in marg. affert: δικαίων. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, δικαίου.

31. תַּהֲפֹּזֵת. *Perversitatum.* O'. ἀδίκου. 'A. Θ. *perversi.* Σ. Ε'. στρεβλῶν.⁵⁹
32. יִדְעוּ. *Norunt.* O'. ἀποστάζει. *Alia exempl. ἐπίσταται.*⁶⁰ 'A. Θ. Ε'. γνώσσονται.⁶¹
- תַּהֲפֹּזֵת. *Perversitates.* O'. ἀποστρέφεται. *Alia exempl. καταστρέφεται.*⁶² 'A. Θ. στρεβλά.⁶³
- Cap. X. 8. — σκολιάζων ᄂ. 26. — βλαβερόν ᄂ. 32. — ἀνδρῶν ᄂ.⁶⁴

CAP. XI.

1. מֶרְכָּהּ מִמֶּנִּי. *Bilances fraudis.* O'. ζυγοὶ δόλιοι. 'A. Σ. ζυγία ἐπιθέσεως.¹
- מֵלֶשׁ. *Integrum.* O'. δίκαιον. 'A. τέλειον. Σ. πλήρες.²
2. מִקְּרֹב עֵינָיו. *Sed cum modestis sapientia.* O'. στόμα δὲ — ταπεινῶν ᄂ μελετᾷ σοφίαν. Σ. παρὰ δὲ τοῖς ἐπιμελέσι σοφία.³ Θ. καὶ μετὰ ἐπιεικῶν σοφία.⁴
3. יִשְׂרָיִם בְּגֵדֵי אֱלֵהֶם. *Integritas rectorum ducit eos; sed pravitas perfidorum perdit eos.* O'. ἀποθανῶν δίκαιος ἔλιπε μετάμελον, — πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια ᄂ.⁵ ✕ Θ. τελειότης εὐθέων ὁδηγήσει αὐτούς, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθετούντων προνομεύσει αὐτούς ᄂ.⁶
4. אֲלֵי־עֵינַי הִן בִּיִּם עֲבָרָה וְצַדִּיקָה תִּצַּל מִמּוֹת.

- Non prosunt opes in die irae; sed justitia liberat a morte.* O'. Vacat. ✕ οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ θυμοῦ, δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἀπὸ θανάτου.⁷
5. וּבְרָשָׁתוֹ יִפֹּל. *Sed per improbitatem suam cadit improbus.* O'. ἀσεβεία δὲ περιπίπτει ἀδικία. 'A. Σ. Θ. καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται ὁ ἀσεβής.⁸
6. רֹאשֵׁי. *Rectorum.* O'. ἀνδρῶν ὀρθῶν. 'A. Σ. Θ. εὐθέων.⁹
- וּבְגֵדֵי בְּגָדֵי תַּהֲרֹגוּ. *Sed in nequitia perfidorum capiuntur (ipsi).* O'. τῇ δὲ ἀπωλείᾳ (*alia exempl. ἀβουλία; alia, ἀσεβεία*¹⁰) αὐτῶν ἀλίσκονται παράνομοι. 'A. Σ. Θ. ἐν δὲ τῇ ἀδικίᾳ οἱ ἀδικοῦντες συλληφθήσονται.¹¹
7. תְּלִיָּה. *Spes.* O'. καύχημα. Θ. προσδοκία.¹²
8. מִצַּרְתָּ לְפָנָי. *Ex angustia liberatur.* O'. ἐκ θήρας ἐκδύνει. Σ. ἐκ θλίψεως ἐρρύσθη.¹³
- וְרָשָׁע. *Improbus.* O'. ὁ ἀσεβής. Καὶ οἱ λοιποὶ ὁ ἀσεβής.¹⁴
9. וְהוּא יִפְּדֵנִי. *Ore impius perdit amicum suum.* O'. ἐν στόματι ἀσεβῶν παγίς πολιταις. 'A. Σ. Θ. ἐν στόματι ὑποκριτῆς διαφθίρει τὸν πλησίον αὐτοῦ.¹⁵
- וְיָדֵיקִים תִּצַּל. *Scientia autem justii liberantur.* O'. αἰσθησις δὲ δικαίων εὐδοσ. 'A. καὶ ἐν γνώσει δίκαιοι ῥύσθήσονται.¹⁶

⁵⁹ Syro-hex. (qui in textu habet ἀδίκων): + אֲדִיקָה .ל .י. + אֲדִיקָה .א .ס. (Ad אֲדִיקָה cf. Bickell in *Glossario ad S. Ephraemi Carm. Nisib.* p. 42.) ⁶⁰ Sic Codd. 23, 252. Syro-hex. נִדְעָה. Nobil. quasi scholium affert. ⁶¹ Syro-hex. + יָדְעוּ .א .ל .י. Nobil.: 'A. Θ. γνώσσονται. ⁶² Sic Codd. 103, 106, alii. Nobilio est scholium. Syro-hex. in marg. + אֲדִיקָה. ⁶³ Syro-hex. + אֲדִיקָה .ל .י. ⁶⁴ Syro-hex.

CAP. XI. ¹ Nobil. ² Idem. ³ Idem. Obelus est in Syro-hex. ⁴ Nobil., Cod. 248, et (cum Σ. pru. Θ.) Cod. 161. Syrus affert: + אֲדִיקָה .א .ס. ⁵ Obelus est in Syro-hex., qui hunc et sequentes versiculos sic disponit: ✕ Θ. τελειότης—προνομεύσει αὐτούς ᄂ. οὐκ ὠφελήσει—ἀπὸ θανάτου. ἀποθανῶν—ἀπώλεια ᄂ. ⁶ Syro-hex.

in textu. Sic sub simpliei aster. Codd. 23, 248, 252, et sine aster. Cod. Alex., alii. Pro εὐθέων, quod ediderunt Nobil. et Montef., Codd. 106, 157, 297 εὐθέων habent. Cf. ad v. 11. ⁷ Sic sub aster. iidem tres codd. Syrus sine aster. affert, et καὶ δικ. pro δικ. δέ. ⁸ Nobil. Syro-hex. affert: Θ. καὶ ἐν ἀσεβείᾳ αὐτοῦ πεσεῖται; et ad ἀδικία (in lectione, ἀσεβείᾳ δὲ π. ἀδικία): Οἱ λοιποὶ ὁ ἀσεβής. ⁹ Nobil., ubi εὐθέων scriptum. ¹⁰ In aliis libris [Comp., Ald., Cod. Alex., alii] est ἀβουλία. Procopius legit ἀσεβεία, et Schol. ἀσεβεία αὐτῶν.—Nobil. Syro-hex. in textu habet ἀβουλία (אֲבִוּלָה); in marg. autem, ἀσεβεία (אֲסֵבֵיָה). ¹¹ Nobil. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Syro-hex. ¹⁵ Nobil., qui ὑποκριτῶν habet. Drusii emendatio est ὑποκριτῆς. ¹⁶ Nobil.

10. תַּעֲלֵץ קְרִיָּה. *Exsultat civitas. O. κατώρθωσε πόλις. S. ἀγαλλιάσονται πόλεις. Θ. εὐφρανθήσονται.*¹⁷
 וּבְאֵבֶד רֶשַׁעִים רָחַב. *Et in perditione improborum est jubilum. O. Vacat. X. Θ. καὶ ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα.*¹⁸
11. בְּבִרְכַּת יְשָׁרִים תְּרוּם קִרְתָּ. *Per benedictionem rectorum exaltatur civitas. O. Vacat. X. Θ. ἐν εὐλογία εὐθέων ὑψωθήσεται πόλις.*¹⁹
 תִּהְרָם. *Diruitur. O. κατεσκάφη. 'A. S. Θ. καθαιρεθήσεται.*²⁰
12. בָּז. *Qui despicit. O. μυκτηρίζει. 'A. S. Θ. ἐξουδενεῖ.*²¹
13. הוֹלֵךְ רָכִיל. *Obtreclator. O. ἀνὴρ δίγλωσσος. 'A. . . διάβολος. S. . . δόλιος.*²²
 אֲרָקָן. *Arcanum. O. βουλὰς. 'A. ἀπόρητον. S. μυστήριον.*²³
 וְנֶאֱמָן רֵחַ. *Qui autem fidelis animi est. O. πιστὸς δὲ πνοῆ. 'A. S. . . πνεύματι.*²⁴
 מְכַסֵּה רָבִי. *Celat rem. O. κρύπτει πράγματα. S. σκέπει λόγους.*²⁵
14. בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפְלֵ-עַם. *In defectu gubernationum corruiit populus. O. οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὡσπερ φύλλα. Θ. ἐν ἀνοησίᾳ πεσεῖται λαός.*²⁶
 בְּרַב יוֹעֵץ. *In multitudine consiliariorum. O. ἐν πολλῇ βουλή. S. Θ. (ἐν) πολυβούλῳ.*²⁷
15. וְשׂוֹנֵא תוֹקְעִים בּוֹשֵׁם. *Qui autem odit spon-*
- dentis, securus (vivit). O. μισεῖ δὲ ἤχον ἀσφαλείας. S. ὁ δὲ μισῶν ἐμπαγὰς πέποιθεν. Θ. καὶ μισῶν παγιευθῆναι πεποιθήσει.*²⁸
16. אִשָּׁה יָקָן הַתְּהַלָּה בְּבֹד. *Mulier gratiae (gratiosa) assequitur gloriam. O. γυνὴ εὐχάριστος ('A. S. Θ. χάριτος²⁹) ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν. S. (γυνὴ) ἀγαθὴ ἀνθέξεται δόξης.*³⁰
 וְעַרְיָצִים יִתְמַכְרֵעַרְשָׁ. *Et potentes assequuntur divitias. O. οἱ δὲ ἀνδρείοι ἐρείδονται πλοῦτῳ. Θ. διακόπτοντες ἐπιλήψονται πλοῦτον.*³¹
17. גַּמַּל נִשְׁפָּח. *Benefacit sibi ipsi. O. τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ. 'A. Θ. ἀμείβεται . . . S. εὐεργετῇ ψυχὴν αὐτοῦ.*³²
- וְעָרַב אֶת-בְּשָׂרוֹ. *Qui autem affligit carnem suam. O. ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα. S. ταράσσει δὲ οἴκους ἑαυτοῦ.*³³
19. וְיִמְרָהּ רָעָה לְמוֹתוֹ. *Et qui sectatur malitiam, ad mortem suam (tendit). O. διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον. 'A. S. Θ. καὶ καταδιώκων κακίαν εἰς θάνατον αὐτοῦ.*³⁴
20. עֵשֶׂת-לֵב. *Perversi corde. O. διστραμμένοι ὁδοί. 'A. S. Θ. στρεβλοκάρδιοι.*³⁵
 וְרֵצוֹנוֹ. *Sed deliciae ejus. O. προσδεκτοὶ δὲ αὐτῷ. 'A. Θ. εὐδοκία . . . S. θέλημα δὲ αὐτοῦ.*³⁶
21. לֹא-יִנְקָה רָע. *Non impunus erit malus. O. οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται (alia exempl. add. κακῶν³⁷). 'A. ὡς οἱ O, κακῶν.*³⁸

¹⁷ Nobil. ¹⁸ Sic sub aster. Cod. 23, et alius liber apud Nobil. Theodotionis nomen e Syro-hex. accessit, qui in textu affert: X. Θ. ἐν ἀγαθαῖς—ὑψωθήσεται πόλις. ¹⁹ Idem. ²⁰ Nobil. Syro-hex. in textu κατασκαφήσεται; in marg.: Οἱ λοιποὶ καθαιρεθήσεται (כַּתְּוֹרָה). ²¹ Nobil. ²² Idem. Ad Aquilam cf. Hex. nostra ad Jerem. vi. 28. ²³ Nobil. ²⁴ Idem. ²⁵ Nobil. affert: S. σκεπῇ λόγους. Montef. probabiliter conjecit σκέπει. Cf. ad Cap. xii. 16. ²⁶ Nobil. ²⁷ Idem. ²⁸ Idem. Pro Hebraeo עַרְיָצִים, infigentes, Sym. vocabulum formae insolentis posuit ἐμπαγὰς, quod ab ἐμπήξεις, inflexiones, sensu non distare videtur. Vulgo vertunt laqueos (πάγας). ²⁹ Hieron. in Comment. ad Ephes. (Opp. T. VII, p. 641): "Unde et in Proverbiis puto ita scriptum: γυνὴ εὐχάριστος ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, mulier

grata suscitatur viro gloriam, pro eo quod est gratiosa. Videremur vim facere Scripturae, et gratias agentem mulierem pro gratiosa audacter accipere, nisi et ceterae editiones nostrae opinioni congruerent. Aquila enim et Theod. et Sym. ita posuerunt, γυνὴ χάριτος, id est, mulier gratiosa, et non εὐχάριστος, quod ad actionem pertinet gratiarum." ³⁰ Nobil. Propius ab Hieron. abest Syrus noster, qui Symmacho tribuit לְעֵשֶׂת לֵב, quod non cum Middeld. εὐχάριστος (לְעֵשֶׂת לֵב), sed εὐχαρῖς sonare putarim. ³¹ Nobil. ³² Idem. ³³ Idem. Pro οἴκους Schleusner. tentat οικείους, non male. ³⁴ Nobil. ³⁵ Idem. ³⁶ Idem. ³⁷ Sic Comp., Ald., Codd. 23, 68, alii, et Syro-hex. ³⁸ S, ro-hex.

21. שְׂרַע צְדִיקִים נִמְלֵץ. *Sed posteritas justorum servabitur.* Ο΄. ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν. ᾿Α. καὶ σπέρμα δικαίων περισωθήσεται.³⁹
22. נֶזֶם אֹרֶז. *Anulus aureus.* Ο΄. ὡς περ ἐνώτιον ✕ χρυσοῦν.⁴⁰
 מְשִׁיחַת יָפָה וְרַחַת עֵינַי. *Mulier pulcra, a qua recessit vapor.* Ο΄. οὕτως γυναικὶ κακόφρονι κάλλος. Σ. Θ. γυνὴ καλὴ καὶ κακόφρων.⁴¹
23. עֲבָרָה. *Ira.* Ο΄. ἀπολείται. ᾿Αλλος ἀπόλλυται. ᾿Αλλος ἀπέρχεται.⁴²
24. מְשִׁיחַת מְשִׁיחַת. *Est qui largitur dat.* Ο΄. εἰσὶν οἱ τὰ ἴδια σπείροντες. ᾿Α. Σ. ἴστι σκορπίζων.⁴³
 ᾿Α. Σ. Θ. . . σκορπίζοντες.⁴⁴
 וְיִשְׁחַת. *Et qui parcat (pecuniae).* Ο΄. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ συνάγοντες.⁴⁵ ᾿Α. Σ. ὁ δὲ φειδόμενος.⁴⁶
 מְשִׁיחַת מְשִׁיחַת. *Plus justo, tantummodo ad egestatem.* Ο΄. ἐλαττονούνται. Θ. ἀπὸ εὐθύτητος εἰς ὑστέρημα.⁴⁷
25. תְּשִׁיב. *Pinguetiet.* Ο΄. πᾶσα ἀπλῆ. ᾿Α. Σ. Θ. πιαυθήσεται.⁴⁸
 וְיִמְרָר יִמְרָר. *Et qui rigat, etiam ipse rigabitur.* Ο΄. ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων. Σ. ὁ δὲ μέθυσος καίγει αὐτὸς πρωΐνός.⁴⁹
26. מִנְעַ בֶּרֶךְ יִקְבָּח וְלֹא יִשְׁחַח. *Qui prohibet frumentum, maledicit ei populus.* Ο΄. ὡς ὁ συνέχων (alia exempl. συνάγων⁵⁰) σῖτον, ὑπολείπειτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι.⁵¹ ᾿Α. . . καταράσσονται

- αὐτὸν φυλαί.⁵¹ Σ. ὁ καλύων (σῖτον) λαοκατάρματος. Θ. ὁ καλύων (σῖτον) δημοκατάρματος.⁵²
26. מְשִׁיחַת. *Vendentis.* Ο΄. τοῦ μεταδιδόντος. ᾿Α. Θ. πιπράσκοντος. Σ. παλοῦντος.⁵³
27. מְשִׁיחַת מְשִׁיחַת. *Qui sectatur bonum, quaerit gratiam.* Ο΄. τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ χάριν ἀγαθὴν. ᾿Α. ὀρθρισμὸς ἀγαθοῦ ζητεῖ εὐδοκίαν.⁵⁴ ᾿Αλλος ζητεῖ δεκτόν.⁵⁵
28. מְשִׁיחַת. *Divitiis suis.* Ο΄. ἐπὶ πλούτῳ ✕ Πάντες αὐτοῦ.⁵⁶
 וְיִשְׁחַת מְשִׁיחַת. *Sed tanquam folium virens justi florebit.* Ο΄. ὁ δὲ ἀντιλαμβανόμενος δικαίων οὗτος ἀνατελεῖ. Σ. ὡς θαλλὸς δίκαιοι βλαστήσουσιν.⁵⁷
29. עֲבָרָה. *Qui conturbat domum suam.* Ο΄. ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ. ᾿Α. Σ. Θ. ταρασσών οἶκον (αὐτοῦ).⁵⁸
30. פְּרִי צְדִיק עֵץ חַיִּים. *Fructus justi est arbor vitae.* Ο΄. ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον ζωῆς. ᾿Α. Σ. Θ. καρποὶ δικαίου ξύλον ζωῆς.⁵⁹

Cap. XI. 16. — πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται.⁶⁰

CAP. XII.

1. תְּהִב אֵיבָה. *Diligit scientiam.* Ο΄. ἀγαπᾷ

³⁹ Nobil. ⁴⁰ Syro-hex., superscripto in rasura a prima m. **סאבא**, h. e. Πάντες. "In ceteris libris [Comp., Ald., Codd. 23, 68, aliis] est ἐνώτιον χρυσοῦν."—Nobil. ⁴¹ Nobil. ⁴² Montef. Nobil. affert: Schol. ἀπόλλυται, ἀπέρχεται. Syro-hex. in marg. **סאבא** (ἀπέρχεται). ⁴³ Syro-hex. **סאבא** **סאבא** **סאבא** **סאבא**. ⁴⁴ Nobil. ⁴⁵ "In plerisque libris est, οἱ συνάγοντες τὰ ἀλλότρια."—Nobil. Syro-hex. in textu: οἱ συνάγοντες ὡς τὰ ἀλλότρια.⁴⁶ Nobil. ⁴⁷ Idem. ⁴⁸ Idem. ⁴⁹ Idem. ⁵⁰ Sic Codd. 103, 253, 254. Syro-hex. **סאבא**. Hanc clausulam obelo ioflexo transfixit Syrus noster, pergens: **סאבא** **סאבא** **סאבא** **סאבא**, h. e. Middeldorpfio interprete, ὁ συνέχων σῖτον οὐκ ἔστιν ἐξ ὄχλου. Absurde! Pro **סאבא** certissima correctio est **סאבא**, maledictus [et sic

reapse codex], unde evadit sententia, ὁ συνέχων σῖτον δημοκατάρματος. Hujusmodi additamentum exstat in Codd. 23, 161, 252, (in posteriore sub ✕), ὁ τιμιουλκῶν σῖτον δημοκατάρματος; quin et Theodotionis versio laudatur, ὁ καλύων σῖτον δημοκατάρματος; neque tamen καλύων neque τιμιουλκῶν Syrus habuisse videtur, sed συνέχων. ⁵¹ Syro-hex. **סאבא** **סאבא** **סאבא**. Nobil. affert: ᾿Α. καταράσσονται αὐτόν. ⁵² Nobil. affert: Σ. Θ. ὁ καλύων. Σ. λαοκατάρματος. Θ. δημοκατάρματος. Syro-hex., ni fallor: Σ. λαοκατάρματος (**סאבא** **סאבא** **סאבא**). ⁵³ Nobil. ⁵⁴ Idem. ⁵⁵ Syro-hex. in marg. sine nom. **סאבא** **סאבא** **סאבא** **סאבא**. ⁵⁶ Syro-hex. Pronomen ἑαυτοῦ (s. αὐτοῦ) est in Comp., Cod. 23, aliis. ⁵⁷ Nobil. ⁵⁸ Idem. ⁵⁹ Idem. ⁶⁰ Syro-hex.

- αἰσθησιν ('Α. Σ. Θ. γνώσιν¹). "Αλλος ἀγαπηθήσεται.²
2. טוֹב יִפְקֶה רְצוֹן מִיְהוָה. *Bonus impetrat favorem a Jova.* Ο'. κρείσσων δ' εὐρὸν χάριν παρὰ κυρίῳ. 'Α. ἀγαθὸς ὑπερεκχέει εὐδοκίαν παρὰ κυρίου.³
- מַחְמֹזִת. *Machinationum.* Ο'. παράνομος. "Αλλος φρόνιμος.⁴
3. לֹא יִצְוֶנֶן אָדָם בְּרָשָׁע. *Non consistet homo per impietatem.* Ο'. οὐ κατορθώσει ἄνθρωπος ἐξ ἀνόμου. 'Α. Σ. (οὐχ) ἐτοιμασθήσεται ἄνθρωπος ἐν ἀσεβείᾳ.⁵
- וְשָׂרֵשׁ צְדִיקִים בְּלִיּוּמוֹת. *Radix autem justorum non movebitur.* Ο'. αἱ δὲ ρίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. Σ. . . οὐ σαλευθήσεται.⁶
4. אִשָּׁת חַיִל עֲמָרְתָּ בְּעֵלָהּ. *Mulier strenua est corona mariti sui.* Ο'. γυνή ἀνδρεία (Σ. εὐπορίας. Θ. ἰσχύος⁷) στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. Σ. Ε'. γυνή . . . τῷ ἀνδρὶ στέφανος.⁸
5. תַּחְבְּלוֹת רָשָׁעִים. *Consilia impiorum.* Ο'. κυβερνώσι δὲ ἀσεβεῖς. Θ. καὶ ἐννοήματα ἀσεβῶν.⁹
6. אֲרַב־דָּם. *Insidiari sanguini.* Ο'. δόλιοι ✕ Σ. εἰς αἷμα¹⁰ 'Α. Θ. ἐνεδρεύουσιν εἰς αἷμα.¹¹
- וְיֹשְׂרִים. *Rectorum.* Ο'. ὀρθῶν. 'Α. Σ. Θ. εὐθέων.¹²
8. לְפִי שִׁכְלוֹ יִהְיֶה לֵל-אִישׁ. *Pro ratione intelligentiae suae laudabitur vir.* Ο'. στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός. Σ. κατὰ τὴν φρό-

νησιν αὐτοῦ ἐπαινεθήσεται ἀνὴρ.¹³

8. יְהִי לְבָת. *Erit contemptui.* Ο'. μυκτηρίζεται. 'Α. ἔσται εἰς ἐξουδένωσιν. Σ. (ἔσται) εἰς καταφρόνησιν.¹⁴
9. לֹא יִקָּלָה תְּעַבְדָּ לּוֹ. *Vilis, sed cui est servus.* Ο'. ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ. Σ. ἄτιμος καὶ δουλεύων ἑαυτῷ.¹⁵
- מִמַּתְכַּבֵּד. *Quam qui se ipsum honorat.* Ο'. ἡ τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθείς. Σ. ἡ δοξαζόμενος.¹⁶
10. יוֹדֵעַ. *Novit.* Ο'. οἰκτεῖρει. 'Α. Σ. Θ. γινώσκει.¹⁷
- וְרִחְמִי. *Sed viscera.* Ο'. τὰ δὲ σπλάγχνα. 'Α. καὶ οἱ οἰκτιρμοί.¹⁸
11. וְיִמְדֶה רִיקִים. *Qui autem sectatur levitia.* Ο'. οἱ δὲ διώκοντες μάταια. 'Α. Θ. . . κενά. Σ. ὁ δὲ ἐπισπεύδων εἰς ἀπραγίαν.¹⁹
12. צְדִיקִים. *Justorum.* Ο'. τῶν εὐσεβῶν. Οἱ λοιποὶ τῶν δικαίων.²⁰
13. בְּפִשְׁטֵי שְׂפָתַיִם מוֹקֵשׁ רָע. *In improbitate labiorum est laqueus malus.* Ο'. δι' ἀμαρτίαν χειλέων ἐμπίπτει εἰς παγίδας. 'Α. δι' ἀθεσίαν χειλέων σκῶλον κακόν.²¹
- וְיֵצֵא מִצְרָה צְדִיק. *Egreditur autem ex angustia justus.* Ο'. ἐκφεύγει (alia exempl. ἐξολισθάνει²²) δὲ ἐξ αὐτῶν δίκαιος. 'Α. Ε'. καὶ ἐξελεύσεται ἐκ θλίψεως δίκαιος. Σ. καὶ ἐκφεύεται . . .²³
14. וְגַמְוִיל יְדֵי-אָדָם. *Et actio manuum hominis.* Ο'. ἀνταπόδομα δὲ χειλέων (alia exempl. χει-

CAP. XII. ¹ Nobil. ² Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. ³ Nobil. ⁴ Cod. 161 in marg. ⁵ Nobil. ⁶ Codd. 161, 248. Cod. 161 in marg. habet: αἱ δὲ ρίζαι τῶν ἀσεβῶν (εὐσεβῶν) ἐν ὀχυρώμασι; quae a v. 12 huc translata sunt. Nobil. tamen ad δικαίων notat: Schol. εὐσεβῶν; necnon ad ἐν ξύλῳ (v. 4): Schol. ἐν ὀχυρώμασι. Easdem lectiones quasi ex alio interp. affert Montef. ⁷ Nobil. Lectio εὐπορίας Aquilam magis quam Symmachum refert. ⁸ Syro-hex. + حلا | حلا | حلا. Ubi in fine lineae excidit, ut videtur, vocabulum quod τῷ ἄνδρὶ respondeat. ⁹ Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. ¹⁰ Syro-hex. in textu. "Plerique libri [Comp., Codd. 23,

68, alii] habent δόλιοι εἰς αἷμα."—Nobil. ¹¹ Nobil. ¹² Idem. Edebatur εὐθείων. Syro-hex. in textu habet εὐθείων (عدهيون), cum nota: Καὶ οἱ λοιποὶ εὐθείων. ¹³ Nobil. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem. Syrus in textu ποιμαίνει (يحمي) habet; in marg. autem, οἰκτεῖρει (يحنن), cum nota hexaplari: Πάντες γινώσκει. ¹⁸ Nobil. ¹⁹ Idem. ²⁰ Syro-hex. "Schol. τῶν δικαίων, quod est in nonnullis libris."—Nobil. ²¹ Syro-hex. + حلا | حلا | حلا. ²² Sic Codd. 23, 68, 252. Ald. ἐξολισθάνει. Syro-hex. + حلا | حلا | حلا. ²³ Syro-hex. + حلا | حلا | حلا.

- ρων²⁴) αὐτοῦ. 'Α. Σ. καὶ ἀμοιβὴ χειρῶν αὐτοῦ.²⁵
14. רָשׁוּב. *Redibit.* Ὁ δοθήσεται. Alia exempl. ἀνταποδοθήσεται. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως, ἀνταποδοθήσεται.²⁶
15. לְעֵצָה לְעֵצָה. *Sed qui obtemperat consilio.* Ὁ εἰσακούει δὲ συμβουλίας. Σ. ὁ δὲ ἀκούων βουλήσ.²⁷
16. יָדַע בְּעָסוֹ. *Cognoscitur iracundia ejus.* Ὁ ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ. Σ. δηλώσει θυμὸν αὐτοῦ.²⁸ Θ. γνωρίσει...²⁹
- וְכָסָה קְלוֹן. *Sed qui tegit ignominiam.* Ὁ κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν. Σ. ὁ δὲ σκέπων ἀτιμίαν αὐτοῦ. Θ. καὶ καλύπτων ὕβριν.³⁰
17. יִפְיָה מְוֹנֵה יָגִיד צָדֵק. *Qui proloquitur veritatem indicat justitiam.* Ὁ ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος. Σ. ἐκφαίνων πίστιν ἀπαγγέλλει δικαιοσύνην.³¹
- וְיַעַד שְׂקָרִים מְרָמָה. *Sed testis mendaciorum dolum (indicat).* Ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος. 'Α. . . ἐπιθεσις. Σ. μάρτυς ψευδῆς δόλος.³²
18. שֵׁשׁ בְּוִטְהָ בְּמִדְקָרוֹת הַרֶבֶב. *Est qui effudit quasi confosiones gladii.* Ὁ εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώσκουσι μάχαιραι. Σ. . . ὥσπερ κέντημα . . . Θ. ἔστι πεποιθὼς ἐν κεντήματι μαχαίρας.³³
19. תָּבוֹן לְעַד. *Consistet in perpetuum.* Ὁ κατορθοῖ μαρτυρίαν. 'Α. Σ. Θ. ἐτοιμασθήσεται εἰς ἔτι.³⁴
- וְעַרְאֲרָגִיעָה. *Sed dum innuo (ad unum momen-*

- tum). Ὁ μάρτυς δὲ ταχύς. Schol. θυμώδης.³⁵
20. מַחֲרֵשׁ הַחַי. *Machinantium malum.* Ὁ τεκταινομένου κακά. 'Α. Σ. Θ. τεκταινόντων . . .³⁶
- וְהִלְיָהוּ עֵצָה לְעֵצָה. *Sed suadentibus pacem laetitia (evenit).* Ὁ οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται (Σ. εὐφραίνονται³⁷). 'Α. Θ. (τοῖς) συμβουλευέουσιν . . .³⁸ 'Αλλος' τοῖς δὲ συμβουλευέουσιν εἰρήνην εὐφροσύνη.³⁹
22. נֶמְוֶה. *Veritatem.* Ὁ πίστει. 'Α. Θ. Ε'. πίστω.⁴⁰
- וְרֵצוֹן. *Delectatio ejus.* Ὁ δεκτὸς παρ' αὐτῶ. 'Α. Σ. Θ. εὐδοκία (αὐτοῦ).⁴¹
23. עָרֹם. *Callidus.* Ὁ συνετός. 'Αλλος' πανούργος.⁴²
- וְכָסָה דַעַת. *Tegit scientiam.* Ὁ θρόνος ἀισθήσεως. Σ. καλύψει γνώσιν.⁴³
- וְיִקְרָא מְוֹנֵה. *Praedicat stultitiam.* Ὁ συναντήσεται ἀραῖς. 'Α. Θ. καλέσει ἀφροσύνην.⁴⁴
24. יָדֵי הַמְשִׁילִים יִדְחֲרוּצִים. *Manus sedulorum imperabit.* Ὁ χεῖρ ἐκλεκτῶν κρατήσεται εὐχερῶς. 'Α. (χεῖρ) συντεμνόντων . . . Σ. (χεῖρ) πλουσίων ἐξουσιάσει. Θ. (χεῖρ) ἀνδρείων κυριεύσει.⁴⁵
- וְלִמָּה. *Ad tributum (operam servam).* Ὁ ἐν προνομή. 'Α. Σ. εἰς φόρον.⁴⁶
25. דַּבְּרֵי הַלֵּב בְּלִב־שֵׁן יִשְׁתַּחֲוֶה. *Sollicitudo in corde viri deprimit illud.* Ὁ φοβερός λόγος καρδίαν ταράσσει ἀνδρὸς δικαίου (alia exempl. καρδίαν ἀνδρὸς ταράσσει⁴⁷). Θ. μέριμνα ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς κατίσχει αὐτόν.⁴⁸

²⁴ Sic Codd. 23, 157, et Syro-hex. ²⁵ Nobil. Montef. pro 'Α. Σ. incaute elidit 'Α. Σ. Θ. ²⁶ Syro-hex. in textu (ut Codd. 23, 106) ἀνταποδοθήσεται (וְעָשָׂה). Idem in marg.: Οἱ λοιποὶ ὁμοίως. ²⁷ Nobil. ²⁸ Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert. ²⁹ Nobil. ³⁰ Idem. ³¹ Idem. ³² Idem. ³³ Idem. ³⁴ Idem. ³⁵ Idem. Montef. alii interp. tribut. ³⁶ Nobil. ³⁷ Idem. ³⁸ Nobil. affert: 'Α. Θ. συμβουλευέουσιν (sic). Pertinet fortasse ad versionem anonymam statim exhibendam. ³⁹ Syro-hex. sine auctore affert: לְעֵצָה לְעֵצָה לְעֵצָה. Est Aquilae aut Theodotionis, ut videtur.

(Pro βουλόμενοι Cod. 23 habet βουλευόμενοι, quod Syriace sonaret مَحْمُولٌ, non مَحْمُولٌ.) ⁴⁰ Syro-hex. ./. ⁴¹ Nobil. ⁴² Schol. apud Nobil., et Cod. 248 in marg. Sic Syro-hex. in textu (וְעָשָׂה). ⁴³ Nobil. ⁴⁴ Idem. ⁴⁵ Idem. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Sic Codd. 23, 252, et Syro-hex., qui in marg. notat: Πάντες ὁμοίως. Hoc significat, ut videtur, omnes interpretes vocab. δικαίου abesse jubere. ⁴⁸ Nobil. Pro κατίσχει, quod ante nos edebatur, scripsimus κατίσχει, quod saltem Graecum est, etsi poeticum. Schleusnerus in *Nov. Thes.* s. v. praefert κατίσχει αὐτόν, quod aliquando *depr-*

26. יִתֵּר מִרְעוּהוּ צַדִּיק. *Ducit socium suum justus.*

Aliter: *Praestantior est socio suo justus.* Ο'. ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται.⁴⁰ 'Α. περισσεύων τὸν πλησίον αὐτοῦ δίκαιος.⁵⁰

Ο'. — ἀμαρτάνοντας δὲ καταδιώξεται κακὰ.⁵¹ Τοῦτον τὸν στίχον ὅλως οὐ μέμνηται Ὁριγένης, εὐρέθη δὲ ἐν τισιν ἀντιγράφοις· οὔτε γὰρ παρὰ τοῖς Ο', οὔτε παρὰ τοῖς λοιποῖς κείται.⁵²

Cap. XII. 11. — ὅς ἐστιν ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβῇ (H. 11. 11) — ἀτιμίαν. 13. — ὁ βλέπων — ψυχὰς.⁵³

CAP. XIII.

1. בֶּן כְּזָב. *Filius sapiens.* Ο'. υἱὸς πανούργου ('Α. Σ. Θ. σοφός¹).

יָרִי. *Irrisor autem.* Ο'. υἱὸς δέ. 'Α. Θ. καὶ ἐπιθέτης.²

2. מַחֲרָה. *Injuriam.* Ο'. ὀλοῦνται ἄωροι. Θ. ἀρπαγῆσονται.³

3. מַחֲרָה לִי. *Ruina erit ei.* Ο'. πτοήσει ἑαυτόν. Θ. αἰσχύνη αὐτοῦ.⁴

4. לֹא יָשַׁב אֶת-נַפְשׁוֹ וְיָמֵן מִתְּהַנְּחָה. *Cupit, et non (satiatur) anima ejus, piger.* Ο'. ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργός. Σ. ἐπιθυμῆι, καὶ οὐ θέλει ὀκνηρός.⁵

יָשַׁב. *Pinguescit.* Ο'. ἐν ἐπιμελείᾳ. Σ. πιανθήσονται.⁶

5. דְּבַר-שָׁקֶר. *Verbum mendax.* Ο'. λόγον ἀδικον. 'Α. Σ. Θ. (λόγον) ψευδή.⁷

וְיִחַרְרֵי. *Et turpiter agit.* Ο'. καὶ οὐχ ἔξει παρρησίαν. "Ἄλλος καὶ ἀτιμασθήσεται.⁸

6. תִּצְדַּק תְּצַר תִּסְתַּחֲרֵם. *Justitia tuetur integritatem viae.* Ο'. Vacat. ✕ δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους ὁδῶ (s. ἐν ὁδῶ).⁹

תִּשְׁחָתוּם הַחַטָּאִים. *Sed improbitas deficit peccatum (peccatores).* Ο'. Vacat. ✕ τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φαυλοὺς ποιεῖ ἀμαρτία. Σ. ἀδικία δὲ ἐπισπάσεται ἀμαρτίαν.¹⁰

7. מְרַחֵם. *Pauperem se simulans.* Ο'. καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτούς. Σ. πτωχευόμενοι. Θ. πτωχοφανής.¹¹

8. כֶּפֶר. *Pretium redemptionis.* Ο'. λύτρον. 'Α. Σ. Θ. ἐξέλασμα.¹²

לֹא-שָׁמַע גְּעֵרָה. *Non audit increpationem.* Ο'. οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν ('Α. Σ. Θ. ἐπιτίμησιν¹³).

9. רַק-בְּדָן יִתֵּן מַצָּה. *Tantum per fastum gignit quis risam.* Ο'. κακὸς μεθ' ὑβρεως πράσσει κακά. 'Α. Σ. Θ. ἐν ὑπερηφανίᾳ δώσει μάχην.¹⁴

וְהָתֵנוּעִים קִנְיָה. *Sed cum iis qui consilium admittunt est sapientia.* Ο'. οἱ δὲ ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί. Θ. καὶ ἐν συμβουλευομένοις σοφία.¹⁵

10. הֵן מִדְּבַל יִמְעַט. *Opes ex vanitate minuuntur.*

mere sonare sibi suasit. Nobis quidem non displiceret κατισχνεί, *epaciab*, vel etiam κατισχνεί (ut *ισχναίω* et *ισχναίω*, *ισχναλέος* et *ισχναλέος*), modo de usu harum formarum satis constaret.

⁴⁰ Post *ἔσται* (quae vox abest a Syro-hex. et Cod. 23) add. *αὶ δὲ γνώμαι τῶν ἀσεβῶν ἀπεισκευεῖς* Ald., Codd. III, 68, alii, et sub asterisco Cod. 252, invito Syro-hex. ⁵⁰ Nobil. ⁵¹ Syro-hex. sub asterisco affert, per errorem, ut videtur, pro obelo. ⁵² Schol. apud Nobil., et Cod. 248 in marg. In Origen. Opp. T. III, p. 9 idem scholium ad verba *ἑαυτοῦ φίλος ἔσται* adjungitur. ⁵³ Syro-hex.

Cap. XIII. ¹ Nobil. ² Syro-hex. ✕ *מִתְּהַנְּחָה לֹא יָשַׁב*. (Middeld. vertit, *καὶ χλευαστής*, quod alias Syro nostro est *מִתְּהַנְּחָה* (e. g. Hex. ad Psal. i. 1. Prov. ix. 7). Pro *יָשַׁב*

semel reperitur *ἐπιθέτης* in Hex. ad Psal. i. 1, quae lectio Syriace non exstat; sed *מִתְּהַנְּחָה* pro *ἐπιθέτης* frequentat Noster.) ³ Codd. 161, 248. Nobil. quasi scholium affert.

⁴ Nobil. ⁵ Idem. ⁶ Nobil., Cod. 248. ⁷ Syro-hex. ✕ *דְּבַר-שָׁקֶר*. ⁸ Schol. apud Nobil.

⁹ "In plerisque libris post *παρρησίαν* haec sequuntur: *δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους* [alia exempl. add. *ὁδῶ*, s. *ἐν ὁδῶ*], *τοὺς δὲ* — *ἀμαρτία*, quae in uno libro [Codd. 161, 248] sub asterisco habentur."—Nobil. Syrus affert: *δικαιοσύνη φυλάξει ἀκάκους ✕ ὁδῶ* (s. *ἐν ὁδῶ*)⁴, *τοὺς δὲ* — *ἀμαρτία*.

¹⁰ Nobil. ¹¹ Idem. ¹² Idem. ¹³ Idem. Ad οὐχ ὑφίσταται idem (et Cod. 161 in marg.) affert: Schol. οὐ φέρει, quod Montef. alii interpreti tribuit. ¹⁴ Nobil. ¹⁵ Idem.

Aliter: *Opes halitu citius evanescent.* Ο΄ ὑπαρξίς ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας ἐλάσσωσιν γίνεται. 'Α. ὑπαρξίς ἀπὸ ματαιότητος ὀλιγοθήσεται. Σ. Ε΄. ὑπαρξίς ὑπερσπουδαζομένη ἐλάσσων γίνεται. Θ. πλοῦτος ἀπὸ ἀτμοῦ (s. ἀτμίδος) ἐλαττωθήσεται.¹⁶

12. **לִבְךָ מִתְּהַלְלָהּ מִתְּהַלְלָהּ.** *Spes dilata aegrum facit cor.* Ο΄ κρείσσων ἐναρχόμενος βοηθῶν καρδίᾳ. 'Α. ἐλπίς ἐκτεταμένη ἀρρωστία καρδίας.¹⁷

בְּתוֹכָהּ תִּשְׁתַּחֲוֶה. *Desiderium eveniens.* Ο΄ ἐπιθυμία ἀγαθή. 'Α. πόθος ἐρχόμενος. Σ. Θ. Ε΄. ὡς οἱ Ο΄.¹⁸

13. **כִּי לִדְבַר יִתְבַּל לוֹ.** *Qui spernit verbum (admonitionem) perdetur sibi.* Ο΄ ὃς καταφρονεῖ πράγματος καταφρονηθήσεται (alia exempl. καταφθαρήσεται)¹⁹ ὑπ' αὐτοῦ. Σ. ὁ καταφρονῶν λόγον διαφθείρει (s. διαφθερεῖ) ἐαντόν.²⁰

יִשָּׁלֵךְ. *Rependetur.* Ο΄ ὀγιάίνει. 'Α. Σ. Ε΄. εἰρηνεύει.²¹

14. **לִסְרוֹר מִמִּקְשֵׁי מוֹת.** *Ad effugiendum laqueos mortis.* Ο΄ ὃ δὲ ἀνους ὑπὸ παγίδος θανέεται. Σ. Θ. τοῦ ἐκκλίνειν ἀπὸ σκανδάλων θανάτου.²²

16. **יִפְרֹשׁ.** *Expandit.* Ο΄ ἐξεπέτασεν. 'Α. Σ. ἀναπτύξει.²³

16. **תְּהִלָּתָהּ.** *Stultitiam.* Ο΄ κακίαν. 'Α. Σ. Θ. ἀφροσύνην.²⁴

17. **עֲשֵׂה נְדָבָה מִלְּפָנָיו.** *Nuntius improbus.* Ο΄ βασιλεὺς θρασύς. 'Α. Σ. Θ. ἄγγελος ἀσεβής.²⁵

מִפְּנֵי מַרְגָּלֵי הַיָּדָיו. *Sed legatus fidelis est recreatio.* Ο΄ ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. 'Α. καὶ ὄμηρος πίστεως ἴασις.²⁶ Σ. ἀπόστολος δὲ πιστὸς ἴασις.²⁷ Θ. καὶ φύλαξ πιστὸς ἴασις.²⁸ Ε΄. ὄμηρος δὲ πίστεως ἴασις.²⁹ 'Αλλος ἄγγελος δὲ πίστεως ἰώμενος.³⁰

18. **רֵישׁ יִקְלֹן פֹּרַע מוֹסֵר.** *Paupertas et ignominia erunt ei qui respuit disciplinam.* Ο΄ πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία. Σ. πενία καὶ ἀτιμία διαλύει παιδείαν.³¹

יִכְבֵּד. *Honorabitur.* Ο΄ δοξασθήσεται. 'Αλλοι εὐφρανθήσεται, σοφισθήσεται.³²

19. **יִתְעַבְּבָהּ סוֹר מֵרַע.** *Sed abominatio stultorum est recedere a malo.* Ο΄ ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως. 'Α. βδέλυγμα δὲ ἀνοήτων ἀποστήναι ἀπὸ κακοῦ.³³ Ε΄. βδέλυγμα δὲ ἀσυνέτῳ ἀποστήναι ἀπὸ κακοῦ. 'Α. Θ. ὁμοίως, βδέλυγμα.³⁴

20. **יִנְתְּנוּם.** *Sapientibus.* Ο΄ σοφοῖς. Πάντες ὡσαύτως, σοφοῖς.³⁵

¹⁶ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ** (=*ἐπισπουδαζομένη* in textu) **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**. Nobil. tantummodo affert: 'Α. ἀπὸ ματαιότητος; reliqua Graeca satis explorata sunt, si excipias rarius vocabulum ὑπερσπουδαζομένη, cujus loco Middeld. dedit μάλλον (**מָלְלוֹן**) ἐπισπουδαζομένη. ¹⁷ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**. Middeld. ex apographo suo male edidit **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**, vertens, *ἐκτενοῦσα* (sic). In textu Syrus legisse videtur: κρείσσων ἐναρχόμενος (Cod. Vat. ἐν ἀρχομένους) βοηθεῖν καρδίᾳ (**וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**). ¹⁸ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**. Cf. Hex. ad Psal. ix. 24. Idem ad ἀγαθή in marg. habet ἐρχομένη (**וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**). ¹⁹ Nobil. affert: Schol. καταφθαρήσεται. Est lectio Cod. 23, et Syro-hex., qui **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ** habet. ²⁰ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**. ²¹ Idem: **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**. Nobil. affert: 'Α. Σ. εἰρηνεύει.

²² Nobil. Montef. post Drusium falso edidit σκανδάλου. Syro-hex. ad θανέεται in marg. affert πεσείται (**וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**), quae lectio est Cod. 147. ²³ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**. Parsons. e Cod. 252 affert: 'Α. Σ. ἀνεπτυξεν. Cf. 4 Reg. xix. 15. Ezech. xli. 21 in Syro-hex. ²⁴ Nobil. ²⁵ Idem. ²⁶ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְרֹשׁ**. Nobil. affert: 'Α. Σ. ὄμηρος πίστεως ἴασις. ²⁷ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִפְρֹשׁ** + **וְהָיָה כִּι יִפְρֹשׁ**. Ad ἀπόστολος cf. Hex. ad Jesai. xviii. 2. ²⁸ Nobil. Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִפְρֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְρֹשׁ**. ²⁹ Syro-hex. ³⁰ Sic Montef. Nobil. affert: Schol. πίστεως ἰώμενος. Sic Syrus nuster in textu, **וְהָיָה כִּי יִפְρֹשׁ**; in marg. autem: σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. ³¹ Nobil. ³² Cod. 161 in marg. Prior lectio est in textu Cod. 252. ³³ Nobil. ³⁴ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִפְρֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְρֹשׁ** + **וְהָיָה כִּי יִפְρֹשׁ**. Idem in textu affert: βδέλυγμα δὲ ἀσεβῶν. ³⁵ Syro-hex.

20. סַפִּיָּהּ. *Sapiens erit.* Ο' σοφὸς ἔσθ' (alia exempl. ἔσται). "Ἄλλος" σοφισθήσεται.³⁶
 הַעֲרֵךְ. *Qui delectatur.* Ο' ὁ δὲ συμπορευόμενος. "Ἄλλος" ὁ δὲ συρρεμβόμενος.³⁷
 יִרְעַץ. *Depravabitur.* Ο' γνωσθήσεται. 'Α. Θ. κακωθήσεται. Σ. κακουργηθήσεται.³⁸
22. יִנְחִיל. *Hereditare facit.* Ο' κληρονομήσει. "Ἄλλος" κληροδοτήσει.³⁹
 יִסְתַּפֵּץ. *Recondita est.* Ο' θησαυρίζεται. Σ. πεφύλακται.⁴⁰
 חַטָּאת. *Peccatoria.* Ο' ἀσεβῶν. 'Α. τοῦ ἀμαρτάνουτος. Σ. Θ. Ε'. ἀμαρτωλοῦ.⁴¹
23. נִיר רַב־כֶּלֶב נִיר רַב־כֶּלֶב. *Multitudo cibi est novale pauperum.* Ο' δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ ἔτη πολλά.⁴² Θ. μέγας ἰσθίει νέωμα ἐνδεῶν. Ε'. πτωχῶν.⁴³
24. מוֹסֵר יִרְחֹץ. *Studiosè quaerit ipsam castigationem.* Ο' ἐπιμελῶς παιδεύει. "Ἄλλος" ὀρθρίζει αὐτῷ παιδείαν.⁴⁴
 יִשְׂבֵּץ עַל שֶׁבֶץ. *Ad satietatem animae suae.* Ο' ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. "Ἄλλος" ἐμπιπλησι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ.⁴⁵
 יִרְבֵּץ. *Venter autem.* Ο' ψυχὰι δέ. "Ἄλλος" κοιλίαι.⁴⁶ 'Α. Σ. Θ. Ε'. κοιλία.⁴⁷

Cap. XIII. 2. φάγεται ὡς υἱὸς ἀγαθός. 9. — ψυχὰι — ἐλεούσι. 12. — τοῦ ἐπαγγελλομένου — ἄγοντος. ὡς δίκαιος οἰκτερεῖ καὶ κίχρᾱ δένδρον (σιν. γάρ). 13. — υἱῷ δολίφ

— ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. 15. ὡς τὸ δὲ ἐπιγνώσθαι (אֲרִי־וֹדֵעַ) — ἀγαθὸς. 22. ὡς ἀνήρ.⁴⁸

CAP. XIV.

2. יִרְשֵׁב. *In officio suo.* Ο' ὀρθῶς. 'Α. Σ. Θ. ἐν εὐθύτητι (αὐτοῦ).¹
3. יִרְחֹץ יִרְחֹץ. *Virga superbiae.* Ο' βακτηρία ὑβρεως. Θ. ραβδίον ὑπερηφανίας.²
 יִרְחֹץ יִרְחֹץ. *Custodit eos.* Ο' φυλάσσει αὐτούς. "Ἄλλος" ἰάται (αὐτούς).³
4. וְיִרְחֹץ יִרְחֹץ יִרְחֹץ יִרְחֹץ. *Ubi non sunt boves, praesepere est vacuum; sed copia proventuum est in robore bovis.* Ο' οὐ μὴ εἰσὶ βόες, φάτναι καθαραί· οὐδὲ πολλὰ γεννήματα, φανερά βοδὸς ἰσχύς. 'Α. ἐν τῷ μὴ εἶναι βόας φατνιάζεται [γέννημα] ἐκλεκτόν... Σ. ἐν τῷ μὴ εἶναι βόας φάτνης γέννημα, καὶ πλῆθος γεννημάτων ἐν ἰσχυί μύσχου. Θ. ἐν ἰσχυί βοῶν φατνευθήσεται γέννημα, καὶ πλῆθος γεννημάτων ἐν δυνάμει ταύρου.⁴
5. יִרְחֹץ. *Efflat autem.* Ο' ἐκκαίει δέ. 'Α. Σ. Θ. ἐκφαίμει.⁵
6. יִרְחֹץ יִרְחֹץ יִרְחֹץ. *Quaerit irrisor sapientiam, et non est.* Ο' ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς, καὶ οὐχ εὐρήσεις. 'Α. ἐζήτησε χλευαστῆς σοφίαν, καὶ οὐκ ἔστιν. Σ. ἐζήτησε λοιμὸς σοφίαν, καὶ οὐκ ἔστιν.⁶
 יִרְחֹץ. *Sed scientia.* Ο' αἴσθησις δέ. 'Α. Σ. Θ. γνῶσις.⁷

³⁶ Schol. apud Nobil. Sic Comp., Codd. 68, 161. Lectio σοφὸς ἔσται est in Ald., Cod. Alex., aliis, et Syro-hex.
³⁷ "In nonnullis libris [Comp., Cod. Alex., aliis] est συρρεμβόμενος, et Schol. συμπλανόμενος."—Nobil.
³⁸ Nobil.
³⁹ Sic Syro-hex. in textu, et Cod. 161 in marg. Nobilio est scholium.
⁴⁰ Nobil.
⁴¹ Syro-hex. in textu habet τῶν ἀμαρτανόντων (אֲרִי־וֹדֵעַ); in marg. autem: אֲרִי־וֹדֵעַ. ⁴² Pro δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ Syrus noster habet: (in marg. יִרְחֹץ) יִרְחֹץ יִרְחֹץ יִרְחֹץ, h. e. ἀδρὸι ἀπολαύσουσιν ἐν πλούτῳ (ut Cod. 161 in marg.), s. ἀδρὸι ἀπολαύσουσι πλούτου. (Cf. Prov. vii. 18 in Syro-hex.)
⁴³ Syro-hex. אֲרִי־וֹדֵעַ. Graeca sunt Middel-

dorffii, et certissima. In sequenti versiculo Syro-hex. in textu habet εἶνοι δέ (אֲרִי־וֹדֵעַ), ut Cod. 161 in marg.; in marg. autem, ἄδικοι δέ.
⁴⁴ Schol. apud Nobil.

⁴⁵ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg.
⁴⁶ Schol. apud Nobil. Sic Cod. 161 in marg., et Syro-hex. in textu (in marg. ψυχὰι).
⁴⁷ Syro-hex. אֲרִי־וֹדֵעַ. ⁴⁸ Syro-hex.

CAP. XIV. ¹ Nobil. ² Idem. ³ Schol. apud Nobil., et Codd. 161, 252 in marg.
⁴ Nobil., qui γέννημα ubique scribit, ut in textu LXXvirali Codd. Vat., Alex. In lectione Aquilae γέννημα e reliquis interpp. irrepsisse probabiliter colligit Schleusnerus.
⁵ Nobil. ⁶ Idem. ⁷ Idem.

6. לְנָבוֹן. *Intelligenti.* Ο. παρὰ φρονίμοις. Πάντες παρὰ συνετοίς.⁸
 לָקֶל. *Levis est.* Ο. εύχερης. Θ. κούφη.⁹
7. וּבְלִי-דַעַת. *Et in quo non novisti.* Ο. ὄπλα δὲ αἰσθήσεως. 'Α. Θ. καὶ οὐ μὴ γνῶς.¹⁰
8. מְרֵמֶה. *Dolus.* Ο. ἐν πλάνῃ. 'Α. Θ. ἐπίθεις. Σ. δόλος.¹¹
9. וְלִי יִלְיִן. *Stultorum (quisque) irridet culram.* Ο. οἰκία παρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρισμόν. 'Α. Θ. ἀφρονος χλευάζει πλημμέλεια. Σ. ἀφρονες ἐκχλευάζουσι πλημμέλειαν.¹²
 וּבֵין יְשָׁרִים רָצוֹן. *Sed inter rectos est benevolentia.* Ο. οἰκία δὲ δικαίων δεκταί. Σ. καὶ ἀναμέσον εὐθέων εὐδοκία.¹³
10. לֵב יֹדַע מֵרַת נַפְשׁוֹ. *Cor novit amaritudinem animae suae.* Ο. καρδία [ἀνδρὸς] αἰσθητικῆ, λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ.¹⁴ 'Α. Θ. καρδία γινώσκει πικρίαν ψυχῆς αὐτοῦ.¹⁵
 וּבְשִׂמְחָתוֹ לֹא יִתְעַרְבֵּן. *Et in laetitia ejus non immiscebit se alienus.* Ο. ὅταν δὲ εὐφραίνεται, οὐκ ἐπιμίγνυται ἕβρει. Σ. καὶ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῆς οὐ συμμιγῆσεται ἄλλοτρίοις.¹⁶
12. וְיָצֵאתָ. *Sed exitus ejus.* Ο. τὰ δὲ τελευταία αὐτῆς. 'Α. Θ. ἔσχατα αὐτῆς.¹⁷
 וְרֵכֶז מוֹת. *Viae mortis.* Ο. ἔρχεται εἰς πυθμένα ἄδου. 'Α. Σ. Θ. ὁδόν. .¹⁸
13. וְיִנְאֲבֵל לֵב. *Etiā in risu dolet cor.* Ο. ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμίγνυται λύπη.¹⁹ 'Α. Θ. καίγε ἐν γέλωτι ὀδυνηθήσεται καρδία.²⁰ Σ. ἀλλὰ καίγε ἐν γέλωτι πονέσει καρδία.²¹
13. וְיָצֵאתָ. *Et exitus ejus, laetitiae, est maestitia.* Ο. τελευταία δὲ χαρὰ (alia exempl. χαρᾶς) εἰς πένθος ἔρχεται. Θ. καὶ τὸ ἔσχατον αὐτοῦ χαρμωὴ ἀνόητος.²² 'Αλλος τὰ δὲ ἔσχατα αὐτῆς εὐφροσύνη κακῆ.²³
14. לֵב לֹא. *Aversus corde.* Ο. θρασκευάρδιος. Σ. βαρυμωροκάρδιος(?).²⁴
15. וְיָצֵאתָ. *Stolidus.* Ο. ἀκακος. 'Α. θελγόμενος. Σ. νήπιος.²⁵
 וְיָצֵאתָ. *Attendit ad gressum suum.* Ο. ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. 'Α. συνήσει τὸ βῆμα αὐτοῦ.²⁶
16. וְיָצֵאתָ. *Superbit et securus est.* Ο. ἐαυτῷ πεποιθὸς μίγνυται ἀνόμω. Θ. ἀναβαλλεται καὶ πέποιθε.²⁷ Ε'. διαβαίνει καὶ ἐλπίζει.²⁸
17. וְיָצֵאתָ. *Brevis narium (praeeeps ad iram).* Ο. ὀξύθυμος. 'Α. Σ. ἀφρων.²⁹
 וְיָצֵאתָ. *At vir machinationum odio habetur.* Ο. ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει. Σ. (ἀνὴρ δὲ) συμβουλευτικός... Θ. (ἀνὴρ δὲ) διαβουλιῶν μισσηθήσεται.³⁰
18. וְיָצֵאתָ. *Nanciscuntur.* Ο. μεριούνται. 'Α. Σ. Θ. ἐκκληρονόμησαν.³¹
 וְיָצֵאתָ. *Stultitiam.* Ο. κακίαν. 'Αλλος ἀφροσύνην.³²
 וְיָצֵאתָ. *Coronantur scientia.* Ο. κρατήσουσιν αἰσθήσεως. 'Α. ἀναμενοῦσι γνῶσιν. Θ. στεφθήσονται γνῶσιν.³³
20. וְיָצֵאתָ. *Etiā amico suo.* Ο. φίλοι. 'Α. Θ. καίγε ἐταίρω αὐτοῦ.³⁴

⁸ Syro-hex. + ܠܗܘܢܗܘܒܘܢ . ⁹ Nobil.
¹⁰ Idem. ¹¹ Idem. Symmachi versionem non affert Montef. ¹² Nobil. ¹³ Idem, qui εὐθέων habet.
¹⁴ Vox ἀνδρὸς abest a Cod. 23. Syrus legisse videtur: καρδίας αἰσθητικῆς (ܠܗܘܢܗܘܒܘܢ) κ.τ.έ. ¹⁵ Nobil. affert: 'Α. Θ. γινώσκει κ.τ.έ. Syro-hex.: 'Α. Θ. καρδία γινώσκει (ܠܗܘܢܗܘܒܘܢ). ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Idem.
¹⁹ Particulam negantem non agnoscit Syro-hex. ²⁰ Syro-hex. + ܠܗܘܢܗܘܒܘܢ . ²¹ Nobil.
²² Syro-hex. + ܠܗܘܢܗܘܒܘܢ . In textu χαρᾶς habent Comp., Ald., Codd. III, 23, alii, et Syro-hex. ²³ Schol. apud Nobil. ²⁴ Codd. 161, 248.

Pro θρασκευάρδιος, βαρυκάρδιος habent Cod. 297, et Cod. 252 in marg. ²⁵ Nobil. ²⁶ Montef. ex Reg. uno siue suspitione exscripsit: 'Α. συνήσει τὸ βοήθημα αὐτοῦ. "Inepte legit ܠܗܘܢܗܘܒܘܢ ."—Schleusner. Correxī βῆμα in *Obitio Norwic.* p. 33. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxvii. 6. ²⁷ Syro-hex. + ܠܗܘܢܗܘܒܘܢ . (Syr. ܠܗܘܢܗܘܒܘܢ commutatur cum ἀνεβάλετο Psal. lxxvii. 21, ubi idem est Hebr.) ²⁸ Syro-hex. + ܠܗܘܢܗܘܒܘܢ . ²⁹ Nobil. "Locus suspectus."—Drus. ³⁰ Nobil. ³¹ Idem. ³² Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. ³³ Nobil. ³⁴ Syro-hex. + ܠܗܘܢܗܘܒܘܢ .

22. **וְהָיָה יָתוּרָה**. *Nonne errant.* Ο'. πλανώμενοι. 'Α. μήτι οὐ πλανηθήσονται. Θ. ἰδοὺ πλανηθήσονται.³⁵
23. **בְּכָל-עֵצָה יִהְיֶה מִתָּר**. *In omni labore est quaestus.* Ο'. ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνεστι περισσόν. 'Α. . . πόνος ἐστὶ περισσόν.³⁶
24. **עֲטֹרֹת חֲכָמִים שָׂרָפָה**. *Corona sapientum sunt divitiae eorum.* Ο'. στέφανος σοφῶν πανούργος. 'Α. Θ. (στέφανος σοφῶν) πλούτος αὐτῶν.³⁷
- אִוְלָתָא דְּכִסְיִים אִוְלָתָא**. *Stultitia stultorum est stultitia.* Ο'. ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακὴ. Σ. ἡ δὲ ἀμαθία ἀνόητων ἀφροσύνη.³⁸
25. **מִרְמָה**. *Dolus.* Ο'. ✕ μάρτυς & δόλιος.³⁹
27. **יִרְאָה יְהוָה**. *Timor Domini.* Ο'. πρόσταγμα κυρίου. Πάντες φόβος.⁴⁰
- מִמְרֹקְשֵׁי**. *A laqueis.* Ο'. ἐκ παγίδος. Σ. Θ. Ε'. ἐκ σκανδάλων.⁴¹
28. **בְּרַב-עַם**. *In multitudine populi.* Ο'. ἐν πολλῷ ἔθνει. 'Α. Σ. Θ. ἐν πλήθει λαοῦ.⁴²
- בְּרַב-עַם**. *Sed in defectu.* Ο'. ἐν δὲ ἐκλείψει. Σ. (ἐν δὲ) σπάνει.⁴³
29. **וְקָצַר רוּחַ**. *Sed brevis spiritu (impatiens).* Ο'. ὁ δὲ ὀλιγόψυχος. 'Αλλος μικρόψυχος.⁴⁴
30. **קִנְיָה**. *Invidia.* Ο'. καρδία αισθητική. 'Α. Σ. Θ. ζήλος.⁴⁵
31. **הָרַח**. *Probrio afficit.* Ο'. παροξύνει. 'Α. Σ. ὠνειδίσει. Θ. ἐβλασφήμησε.⁴⁶
- וּמְבָדֵדוֹ הֵגֵן אֲבִיו**. *Sed honorat eum qui miseretur pauperis.* Ο'. ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν

ἐλεεῖ πτωχόν. Σ. δοξάζει δὲ αὐτὸν ὁ ἐλεῶν πένητα.⁴⁷

32. **הִטְרִיף**. *Detruditur.* Ο'. ἀπωσθήσεται. 'Αλλος ἀπολείται. 'Αλλος ἐξωσθήσεται.⁴⁸
- יְהוָה בְּמוֹתוֹ יִתְקַדֵּשׁ**. *Confidit autem (Deo) in morte sua justus.* Ο'. ὁ δὲ πεποιθὸς τῇ ἑαυτοῦ ὁσιότητι δίκαιος. 'Α. Σ. Θ. πέποιθεν ἐν τῷ θανάτῳ ἑαυτοῦ δίκαιος.⁴⁹ 'Αλλος ὁ δὲ πεποιθὸς ἐπὶ κύριον τῇ ὁσιότητι αὐτοῦ δίκαιος.⁵⁰
33. **בְּלֵב נְבוֹן תִּגְדַּל חֲכָמָה**. *In corde intelligentis residet sapientia.* Ο'. ἐν καρδίᾳ ἀγαθῆ ἀνδρὸς σοφία. 'Α. Θ. (ἐν καρδίᾳ) συνετοῦ ἀναπαύσεται (σοφία).⁵¹
- עֵתִידָהּ**. *Nota fit.* Ο'. οὐ διαγιγνώσκεται. 'Α. Θ. οὐ γινώσκεται.⁵²
34. **לְמַעַן יִשְׁמַח אֱלֹהִים**. *Sed probrium nationum est peccatum.* Ο'. ἐλασσοנוῦσι δὲ φυλὰς ἀμαρτίαι. Σ. θνείδος δὲ λαοῖς ἀμαρτίαι.⁵³
35. **רֵצוֹן**. *Delectatio.* Ο'. δεκτός. 'Α. Σ. Θ. εὐδοκία.⁵⁴
- וְעַתָּה יִתְקַדֵּשׁ מְבִישׁוֹ**. *Sed ira ejus erit in turpiter agentem.* Ο'. τῇ δὲ ἑαυτοῦ εὐστροφία ἀφαιρείται ἀτιμίαν. Θ. καὶ θυμὸς αὐτοῦ κατασχύνων.⁵⁵
- Cap. XIV. 14. αὐτοῦ = κατορθώσει & ἀνὴρ ἀγαθός. 22. = οὐκ ἐπίστανται — ἀγαθοῖς &.⁵⁶

CAP. XV.

1. **מֵעֲנֵה**. *Responsio lenis.* Ο'. ἀπόκρισις δὲ

³⁵ Cod. 161. Theodotionis lectionem affert Nobil.
³⁶ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה יָתוּרָה**. Pro **וְהָיָה יָתוּרָה** libenter legerimus **וְהָיָה יָתוּרָה**.
³⁷ "In plerisque libris est, στέφανος σοφῶν πλούτος αὐτῶν. Schol. 'Α. Θ. πλούτος αὐτῶν."—Nobil. Syro-hex. in textu habet πλούτος αὐτῶν; in marg. autem: Πάντες ὁμοίως.
³⁸ Nobil. ³⁹ Sic Syro-hex. In libris Graecis non legitur μάρτυς.
⁴⁰ "In aliquibus libris est φόβος."—Nobil. Sic Syro-hex. in textu, cum nota: Πάντες ὁμοίως.
⁴¹ Syro-hex. **וּמְבָדֵדוֹ הֵגֵן אֲבִיו**. Nobil. affert: Σ. Θ. σκανδάλων.
⁴² Nobil. ⁴³ Idem. ⁴⁴ Schol. apud Nobil. ⁴⁵ Nobil. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Idem. ⁴⁸ Sic Montef. Nobil. affert:

Schol. ἀπολείται. ἐξωσθήσεται. Syro-hex.: Πάντες ἀπωσθήσεται (**וְהָיָה יָתוּרָה**). Lectio ἀπολείται est in Cod. 23, aliis.
⁴⁹ Nobil. ⁵⁰ Syro-hex. in marg. (non praemisso **וְהָיָה יָתוּרָה** ut Middeld. edidit) **וְהָיָה יָתוּרָה**.
"Ex ratione qua codex scribit scholia, et ratione indicis, est lectio varians, puto, non scholium; vel etiam lectio anonyma."—Cervigni. Post πεποιθὸς add. ἐπὶ κύριον Ald., Cod. 23, alii.
⁵¹ Nobil. Syro-hex. in textu: ἐν κ. ἀγαθῆ ἀναπαύσεται (**וְהָיָה יָתוּרָה**) σοφία; in marg. autem: Πάντες ὁμοίως.
⁵² Nobil. ⁵³ Idem. ⁵⁴ Idem. ⁵⁵ Idem. ⁵⁶ Syro-hex.

ὑποπίπτουσα. Σ. (ἀπόκρισις) ἀπαλή. Θ. ἀποκρινόμενοι τρυφερῶς.¹

1. דְּבַר-עֲצָב. Sed verbum doloris. Ο'. λόγος δὲ λυπηρὸς ('Α. σκληρὸς. Σ. θρασύς. Θ. πονικὸς²).

2. עֲבִי. Ebullit. Ο'. ἀναγγέλλει. 'Α. Σ. ἀναβλύει.³

4. מְרֵפֶת לִשָּׁה. Mansuetudo linguae. Ο'. ἴασις γλώσσης. 'Α. προσηγῆς γλώσσα.⁴

5. שְׁנִי. Spernit. Ο'. μκκτηρίζει. ('Α.) διασύρει.⁵

תּוֹכַחַת. Correctionem. Ο'. ἐντολὰς. 'Α. ἐλέγχους.⁶

6. Ο'. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὀλβρρίζοι ἐκ γῆς ἀπολοῦνται. *Ἄλλος λογισμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκριζωθήσονται.⁷

7. יָרִי יִרְי. Dispergunt scientiam. Ο'. δίδεται αἰσθήσει. Σ. φυλάσσουνσι γνῶσιν.⁸

לֹא-כֵן. Non ita. Ο'. οὐκ ἀσφαλεῖς. *Ἄλλος οὐχ οὕτως.⁹

8. מְרִשָּׁי. Rectorum. Ο'. κατευθυνόντων. 'Α. Σ. Θ. εὐθείων.¹⁰

רִצּוֹנִי. Deliciae ejus. Ο'. δεκταὶ παρ' αὐτῶ. *Ἄλλος στήσονται.¹¹

10. מוֹסֵר רַע לְעֹבֵר מַחֵן. Castigatio mala erit relinquenti semitam. Ο'. παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων. *Ἄλλος (παιδεία) πονηρὸν τῶ καταλιπόντι ὁδόν.¹²

11. לִינֹף. Orcus. Ο'. ἄδης. Πάντες ὁμοίως.¹³

הִיָּה יְנַד. Coram Jona. Ο'. φανερά παρὰ τῶ κυρίῳ. Σ. ἐνώπιον (κυρίου). Θ. ἐναντίον (κυρίου).¹⁴

כִּי הֵן. Quanto magis. Ο'. πῶς οὐχὶ καί. Πάντες ὁμοίως.¹⁵

12. זֵל. Irrisor. Ο'. ἀπαίδευτος. Σ. λοιμός.¹⁶

13. הַנְּנִיחַ רִיחַ. Spiritus est afflictus. Ο'. ✕ πνεῦμα 4 σκυθρωπάζει.¹⁷

14. תִּלְתָּל עַד יָרִי. Delectatur stultitia. Ο'. γνωσεται κακά. Σ. ποιμαίνει ἀνομίαν.¹⁸

15. כָּל-יְמֵי עַד יְמֵי מִשְׁפָּחַת לֵב וְיָוִב-לֵב. Omnes dies miseri sunt mali; sed bonus (hilaris) corde est convivium perpetuum. Ο'. πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται κακά: οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἠσυχάζουσι διαπαντός. Σ. πᾶσαι αἱ ἡμέραι τοῦ πτωχοῦ πονηραί: ὁ δὲ εὐθυμῶν ὡς ἐν πότῳ διαπαντός.¹⁹

16. מִיָּרִי. Cum timore. Ο'. μετὰ φόβου. Πάντες ἐν φόβῳ.²⁰

בִּוְרֵי מִשְׁפָּחַת רַב רַב מִשְׁפָּחַת. Quam thesaurus magnus et perturbatio in eo. Ο'. ἡ θησαυροὶ μεγάλοι μετὰ ἀφοβίας (alia exempl. ἀσεβείας²¹). Θ. ὑπὲρ θησαυρὸν μέγαν καὶ ἀχορτασίαν (s. ἀπληστίαν).²²

17. יָרִי יִרְי. Portio oleris. Ο'. ξενισμὸς μετὰ λαχάνων. Alia exempl. ξενισμὸς λαχάνων.²³ Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁴

CAP. XV. ¹ Nobil. Pro ὑποπίπτουσα Syrus interpretatus est **ܡܝܬܝܫ**, mitis, lenis, notans: Πάντες ὁμοίως. ² Nobil. ³ Idem. Syro-hex. affert: **ܘܥܒܝܘܬܐ**. Cf. ad v. 28. ⁴ Nobil. ⁵ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. Est Aquilae, ut videtur, coll. Hex. ad Psal. ix. 24. cvi. 11. Prov. i. 30. Jesai. lii. 5. ⁶ Nobil. Syro-hex. in textu habet ἐλέγχους (**ܘܥܠܘܬܐ**), notans: Πάντες ὁμοίως. ⁷ Schol. apud Nobil., et Cod. 23 in textu. Vet. Lat. apud Parsons.: Cogitationes impiorum et adicaduntur. Syro-hex. in textu: — ἐν πλ. δικαιοσύνη ἰσχύς πολλή λογισμοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκριζωθήσονται. ⁸ Idem in marg. habet: οἱ δὲ ἀσεβεῖς — ἀπολοῦνται. ⁹ Nobil. ¹⁰ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. ¹¹ Nobil., qui εὐθείων scribit. ¹² Schol. apud Nobil., et Cod. 161

in marg. ¹³ Schol. apud Nobil. ¹⁴ Syro-hex. ¹⁵ Nobil. ¹⁶ Syro-hex. ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Sic Syro-hex., Cod. 23, et sine aster. Codd. 103, 252, 253. ¹⁹ Nobil. (Ad αἰσθησὺν Syro-hex. in marg. affert, ἀγαθά (**ܘܥܘܬܐ**); et ad γνῶσεται, ζητήσεται (**ܘܥܘܬܐ**). Lectio ζητεί est in Cod. 23, aliis.) ²⁰ Nobil. ²¹ Syro-hex. ²² Sic Codd. 23, 252, et Syro-hex. ²³ Syro-hex. **ܘܥܘܬܐ** **ܘܥܘܬܐ** **ܘܥܘܬܐ**. (Pro Hebr. **ܘܥܘܬܐ** Amos iii. 9 Symmacho vindicat Syrus noster **ܘܥܘܬܐ**, h. e. φηγεδαίνας, s. ἀχορτασίας, judice Middeld. Illud Aquilae est Dent. xxviii. 10. Ezech. vii. 7; hoc Symmachi Dent. xxviii. 10. Syr. **ܘܥܘܬܐ** usitatius sonat **ܘܥܘܬܐ**, sed hoc cum **ܘܥܘܬܐ**, non cum **ܘܥܘܬܐ** commutari solet.) ²⁴ Nobil. Est lectio Cod. Alex., aliorum. ²⁵ Syro-hex.

17. **וְשִׁבְתָּהּ אִבִּי.** *Et amor ibi.* Ο'. πρὸς φιλίαν καὶ χάριν. Οἱ λοιποὶ (καὶ) ἀγάπη (ἐκεῖ).²⁵
מִשּׁוֹר אֲבוֹת. *Quam vos saginatus.* Ο'. ἡ παράθεσις μύσχαν. *Alia exempl.* ἡ μύσχος ἀπὸ φάτνης.²⁶ 'Α. Θ. ὑπὲρ βοῦν σιτευτόν. Ε'. ἡ βοῦς σιτευτός.²⁷
18. **וְהִיָּתָה.** *Concitat.* Ο'. παρασκευάζει. 'Α. ἐρεθίζει. Σ. ἀγγρίζει.²⁸
19. **וְהָיָה כְּדֶגְלֵי הַיַּגְרִי.** *Via rigri est instar serpis spinae.* Ο'. ὁδοὶ ἀεργῶν ('Α. Θ. ὀκνηρῶν²⁹) ἐστρωμέναι ἀκάνθαις. Σ. ὁδοὶ ὀκνηροῦ ὥσπερ φραγμὸς ἐξ ἀκάνθης.³⁰
וְהָיָה רֶקְטוֹר. *Rectorum.* Ο'. ἀνδρείων. 'Α. Σ. Θ. εὐθέων.³¹
20. **וְהָיָה בִּוְהָ.** *Despicit.* Ο'. μυκτηρίζει. Σ. ἐκφυλάξει.³²
21. **וְהָיָה לְבָבָא לְחֶסֶד לֵב.** *Stultitia est voluptas carenti corde.* Ο'. ἀνοήτου τρίβου ἐνδεεῖς φρενῶν. Σ. ἀφροσύνη χαρὰ τῷ ἐνδεεῖ καρδίας.³³
22. **וְהָיָה כְּבָאֵן בְּאֵין.** *Irrita sunt consilia sine deliberatione.* Ο'. ὑπερτίθενται λογισμοὶ οἱ μὴ τιμῶντες συνέδρια. Θ. διασκεδάζονται λογισμοὶ μὴ ὄντος συμβουλίου.³⁴
וְהָיָה יִתְעָצִים תְּקוּמָה. *Sed in multitudine consiliatorum persistit.* Ο'. ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων μένει βουλή. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐν πλήθει συμβουλευόντων στήσεται.³⁵
26. **וְהָיָה מוֹדָה.** *Munda.* Ο'. ἀγνῶν. Σ. ἀγναί. Θ. καθαρά.³⁶
27. **וְהָיָה בֵּיתָא.** *Conturbat domum suam.* Ο'. ἐξόλυσιν ἑαυτόν. 'Αλλος' ταρασσεί οἶκον αὐτοῦ.³⁷
וְהָיָה בְּבָצָה. *Qui sectatur lucrum iniquum.* Ο'. ὁ δωρολήπτης. Σ. ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν.³⁸
וְהָיָה חַיִּים. *Vivet.* Ο'. σώζεται. *Alia exempl.* ζήσεται.³⁹ 'Α. Θ. Ε'. ὁμοίως (ζήσεται).⁴⁰
28. **וְהָיָה עֲבִילִים.** *Ebullit.* Ο'. ἀποκρίνεται. 'Α. Σ. Θ. ἀναβλύζει.⁴¹
29. **וְהָיָה שָׁמַע.** *Audit.* Ο'. ἐπακούει. ✕ κρείσσων ὀλίγη λήψις — τὰ διαβήματα αὐτοῦ.⁴²
30. **וְהָיָה לְאֵין עֵינָיִם.** *Lumen oculorum.* Ο'. θεωρῶν ὀφθαλμὸς — καλὰ. 'Α. φωστήρ ὀφθαλμῶν. Σ. φωτισμὸς (ὀφθαλμῶν).⁴³ 'Ὡς ὁ 'Εβραῖος καὶ οἱ λοιποί.⁴⁴
וְהָיָה לְאֵין עֵינָיִם. *Pinguefacit.* Ο'. πιαίνει. 'Αλλος' λιπαίνει.⁴⁵
31. **וְהָיָה כְּאֵין עֵינָיִם.** *Auris audiens correptionem vitae in medio sapientum commorabitur.* Ο'. Vacat. ✕ οὖς ἀκοῦον ἐλέγχους ζωῆς, ἐν μέσῳ σοφῶν ἀυλισθήσεται.⁴⁶ 'Α. Σ. Θ. Ε'. ὁμοίως.⁴⁷
32. **וְהָיָה לְבָבָא.** *Acquirat cor (intellectum).* Ο'. ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ. 'Αλλος' κτᾶται φρόνησιν.⁴⁸ Πάντες' καρδίας.⁴⁹
33. **וְהָיָה כְּבָאֵין עֵינָיִם.** *Et ante honorem est modestia.* Ο'. ✕ καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῇ.⁵⁰ Σ. Θ. καὶ ἔμπροσθεν δόξης πραύτης.⁵¹ 'Αλλος' προπορεύεται δὲ ταπεινοῖς δόξα.⁵²

²⁵ Reg. unns. ²⁶ Sic Codd. 23 (ubi ἡ μύσχαν), 252, 295. Syro-hex. **וְהָיָה כְּבָאֵין עֵינָיִם.** ²⁷ Syro-hex. **וְהָיָה כְּבָאֵין עֵינָיִם.** Nobil. affert: Θ. ὑπὲρ βοῦν σιτευτόν. ²⁸ Nobil., qui ἀγγρίζει scribit. ²⁹ Idem. ³⁰ Idem. ³¹ Idem. ³² Idem. ³³ Cod. 248. Pro καρδίας legebatur φρενῶν, auctore Nobilio. ³⁴ Nobil. ³⁵ Idem. ³⁶ Idem. ³⁷ Schol. apud Nobil. Videtur esse Symmachi, coll. Hex. ad Cap. xi. 17. ³⁸ Nobil. ³⁹ Sic Syro-hex., Cod. 23, alii. ⁴⁰ Syro-hex. ⁴¹ Idem: **וְהָיָה עֲבִילִים.** Cf. ad v. 2. ⁴² Idem, qui ad κρείσσων in marg. notat: 'Ὡς ὁ 'Εβραῖος καὶ οἱ λοιποί. ⁴³ Nobil. ⁴⁴ Syro-hex., qui in textu καλὰ nbelo jugulat. ⁴⁵ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. Cod. 23 in textu: *λειπειν* (sic). Ambigue Syro-

hex. **וְהָיָה עֲבִילִים.** ⁴⁶ Nobil. e nonnullis libris [et Ald.] affert: ὁ εἰσακούων κ.τ.ε., quem secure imitatus est Montef. Pro ὁ εἰσακούων Cod. 253 recte habet οὖς ἀκοῦον (Syro-hex. **וְהָיָה עֲבִילִים.**); mendose autem Codd. 23, 103 οὖς ἀκοῦων. Asteriscum e Syro-hex. assumimus. ⁴⁷ Syro-hex. ⁴⁸ Syro-hex. in textu: **וְהָיָה לְבָבָא.** Cod. 297 ante ἀγαπᾷ infert κτᾶται φρόνησιν; cuius loco Cod. 161 in marg. male scribit *καταφρονησιν*. ⁴⁹ Syro-hex. ⁵⁰ Sic Syro-hex. sub asterisco, cuius vis usque ad finem Cap. xvi. i extenditur. Pro αὐτῇ, ut in Ed. Rom. legitur, αὐτῷ est in Syro-hex., Cod. Alex., aliis. ⁵¹ Nobil. Syro-hex. **וְהָיָה ΚΑΤΑΦΡΟΝΗΣΙΝ.** (καὶ προάγει δόξαν) **וְהָיָה ΚΑΤΑΦΡΟΝΗΣΙΝ.** ⁵² Sic in textu post αὐτῇ (s. αὐτῷ) Cod. Alex., alii, et sub aster. Codd. 161, 248.

Cap. XV. 1. — ὀργή — φρονίμους 4. 18. — μακρόθυμος ἀνὴρ — μᾶλλον 4. 27. σώζεται. — ἐλεημοσύνη (sic) — ἀπὸ κακοῦ 4. 28. κακά. — δεκταὶ — γίνονται 4.⁵³

CAP. XVI.

1. לִשְׂוֹן לְמַעַן הָיָה וּמִיָּהָר לֵב וּמִצֶּרֶר לֵב. *Homini sunt dispositiones cordis; sed a Jova responsio linguae.* O'. Vacat. ✕ Θ. τῷ ἀνθρώπῳ πρόθεσις καρδίας, καὶ παρὰ κυρίου ἀπόκρισις γλώσσης 4.¹ ὡς ὄσφω μέγας εἶ, ταπεινοῦ σεαυτὸν, καὶ ἔναντι κυρίου εὐρήσεις χάριν 4.²

2. כָּל-דְּרָכֵי-אִישׁ יֵדוּ בְּעֵינָיו. *Omnes vias viri purae sunt in oculis suis.* O'. πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερά παρὰ τῷ θεῷ. "Ἄλλος" πᾶσαι ὁδοὶ ἀνδρός...³ 'A... διαυγείς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.⁴

וְהָיָה רַחֲוֹת יְהוָה. *Sed qui examinat spiritus est Jova.* O'. Vacat. ✕ Θ. καὶ ἐδράζων πνεύματα κύριος.⁵

3. גַּל אֶל-יְהוָה מַעֲשֵׂיךָ וַיִּבְנוּ מִתְּשֻׁבָתֶיךָ. *Devolve in Jovam opera tua, et consistent consilia tua.* O'. Vacat. ✕ Θ. κύλισον ἐπὶ κύριον τὰ ἔργα σου, καὶ ἐδραστήσονται λογισμοί σου.⁶

4. כָּל פֶּעַל יְהוָה לְמַעַנְהוּ וְגַם-רִשְׁעָ לְיוֹם רָעָה. *Omnia fecit Jova in finem suum, et etiam improbum ad diem mali.* O'. — παντὰ τὰ ἔργα τοῦ κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσεται δὲ ὁ

ἀσεβῆς εἰς ἡμέραν κακῆν 4. ✕ Θ. πάντα εἰργάσατο ὁ κύριος δι' ἑαυτὸν 4, οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται.⁷

8. אֲשֶׁר־אֵין בְּלִבִּי. *Absque jure.* O'. μετὰ ἀδικίας. Σ. (μετὰ) ἀσεβείας.⁸

10. אִסְרָה. *Oraculum.* O'. μαντεῖον. 'Ως δ' Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποί.⁹

עַל-שִׁפְטָי. *Super labiis.* O'. ἐπὶ χεῖλεσι. ['A. ἐν χειρὶ.]¹⁰

לֹא יִמְעַל. *Non praevaricabitur.* O'. οὐ μὴ πλανηθῆ. 'A. Θ. (οὐ) παραβήσεται. Σ. οὐκ ἀδικήσει.¹¹

11. סֵפֶר וּמִאֲזֵנַי מִשְׁפָּט. *Libra et balances juris.* O'. ῥοπή ζυγοῦ δικαιοσύνης. 'A. σταθμὸς καὶ ζύγια δίκαια.¹²

כָּל-אֲבָנֵי-כֶסֶף. *Omnes lapides (pondera) cruminae.* O'. στάθμια δίκαια. Θ. πάντα στάθμια μαρσίππου.¹³

12. תוֹעֵבַת מְלָכִים. *Abominatio regum.* O'. βδέλυγμα βασιλεῖ (alia exempl. βασιλεῦσιν¹⁴). 'A. Θ. . βασιλέων. Σ. Ε'. . βασιλέως.¹⁵

כִּי בַצְדִקָה יִבֶּן. *Quia per justitiam consistit.* O'. μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἐτοιμάζεται (Σ. Θ. ἐδραστήσεται¹⁶). Σ. ἐν γὰρ δικαιοσύνη ἐδραστήσεται.¹⁷

13. רִצּוֹן מְלָכִים. *Deliciae regum.* O'. δεκτὰ βασιλεῖ. 'A. Θ. εὐδοκία (βασιλέων). Σ. θέλημα (βασιλέων).¹⁸

⁵³ Syro-hex.

CAP. XVI. ¹ Sic Syro-hex. et codd., quorum pars parā κυρίῳ habent. Cod. 23 προσθέσεις (sic) et ἀποκρίσεις dat. Hexapla proprusus silent. ² Syro-hex. et codd., qui omnes praeter Syrum et Cod. 23 τοσοῦτῳ, s. τοσοῦτον, post εἶ habent. Pro κυρίου Syrus solus habet θεοῦ; ceteri inter κυρίον et κυρίου τοῦ θεοῦ dividuntur. Cf. Sirac. iii. 18: ὄσφω μέγας εἶ, τοσοῦτῳ ταπεινοῦ σεαυτὸν, καὶ ἔναντι κυρίου εὐρήσεις χάριν. ³ Schol. apud Nobil. Fortasse est versionis Aquilae pars prior. ⁴ Nobil. ⁵ Sic sine titulo Cod. 23, alii. Syro-hex. • סֵפֶר וּמִאֲזֵנַי מִשְׁפָּט • לֹא יִמְעַל •

⁶ Sic Syro-hex., et sine titulo Cod. 23, alii. Pro ἐπὶ κύριον Syrus לֵב לֵב habet. ⁷ Syro-hex., et sine aster.

codd. Tandem ad LXX pertinet versiculus, οἱ δὲ ἀσεβεῖς — ὀλοῦνται, qui quasi posterior pars v. 2 vulgo legitur.

⁸ Nobil. Montef. hanc lectionem ad Cap. xv. 29, אֲשֶׁר־אֵין בְּלִבִּי, O'. ἀπὸ ἀσεβῶν, perperam refert. ⁹ Syro-hex., de trajectione versuum in LXX monens. (Siglum (ⲉⲙ) v. 10 praepositum, quod Middeldorpium tantopere exercuit, est merus index. Cf. ad Cap. ix. 12.) Ad μαντεῖον Cod. 252 affert: Σ. πάντες. "Forsan μάντις."—Parsons. ¹⁰ Codd. 161, 248. Lectio falsa, nisi forte ad 77 (v. 5) pertineat. ¹¹ Nobil. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Sic Syro-hex., Codd. 23, 149, 260. ¹⁵ Syro-hex. ¹⁶ Idem: •. ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Idem.

15. **בְּאֵרֶךְ יָמַי וְלִי חַיֵּי בָּאֵרֶךְ יָמַי**. *In luce (serenitate) vultus regis est vita.* Ο'. ἐν φωτὶ ζωῆς υἱὸς βασιλέως. 'Α. Σ. Θ. Ε'. ἐν φωτὶ προσώπου βασιλέως ζωή.¹⁹ "Άλλος υἱὸς βασιλέως ζωή.²⁰ **וְיָרַח**. *Et gratia ejus.* Ο'. οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ. 'Α. καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ. Σ. καὶ ἡ εὐμένεια αὐτοῦ.²¹
17. **שָׂמַר נֶפֶשׁוֹ וְנָצַח דַּרְכּוֹ**. *Custodit animam suam qui diligenter observat viam suam.* Ο'. ὃς φυλάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδοὺς, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν. Θ. τηρεῖ ψυχὴν αὐτοῦ φυλάσσων ὁδοὺς αὐτοῦ.²²
18. **לִפְנֵי שֹׁבֵר בָּרָא יָנָא**. *Ante ruinam est superbia.* Ο'. πρὸ συντριβῆς ἡγείται ὕβρις. 'Α. εἰς πρόσωπον συντριβῆς ὑπερφέρεια.²³ 'Α. Σ. Θ. elatio.²⁴
19. **עִם תְּהָא**. *Cum superbia.* Ο'. μετὰ ὑβριστῶν. "Άλλος μετὰ ὑπερηφάνων.²⁵
21. **לֵב יָקָר לֵב יִקְרָא**. *Sapiens corde appellatur intelligens.* Ο'. — τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς (alia exempl. φρονίμους²⁶) φαύλους καλοῦσιν. 'Α. Θ. Ε'. τῷ σοφῷ τῇ καρδίᾳ κληθήσεται συνετός.²⁷
- וְיִמְתַּק שְׂפָתַי יִסְתַּחֲבֵן**. *Et suavitas labiorum auget doctrinam.* Ο'. οἱ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται. 'Α. Θ. καὶ γλυκαίνων χεῖλεσιν αὐτοῦ προσθήσει λῆψιν.²⁸
22. **שֵׁן**. *Intellectus.* Ο'. ἔννοια. 'Α. ἐπιστήμη. Σ. φρόνησις.²⁹
22. **מִדְרַס**. *Institutio.* Ο'. παιδεία. Σ. ἔννοια.³⁰
23. **לֵב כֹּחֵף**. *Cor sapiens.* Ο'. καρδία σοφοῦ. Οἱ λοιποὶ σοφοῦ.³¹
- לֵב**. *Doctrinam.* Ο'. ἐπιγνωμοσύνην. 'Α. λῆψιν. Σ. Θ. ἐπιδοχὴν.³²
24. **מְדַבֵּר מְדַבֵּר וְשֹׁפֵר רֵגְלוֹ**. *Dulcis animae et recreatio ossi.* Ο'. γλύκασμα δὲ αὐτοῦ ἴασις ψυχῆς. Σ. Θ. γλυκύτης ψυχῆς καὶ ἴαμα ὀστέων.³³
26. **לֹא עָמְלָה לָּהּ**. *Anima laborantis laborat sibi.* Ο'. ἀνὴρ ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ. 'Α. ψυχὴ πονοῦντος ἐπόνεσεν ἑαυτῷ. Σ. ψυχὴ κοπιᾶσαντος ἐκοπίασεν ἑαυτῷ. Θ. ὁ ἐν πόνοις πονῶν ἀμέτρως ἐπισπάται θάνατον.³⁴
27. **שֵׂן בְּלֵעַ**. *Vir nequam.* Ο'. ἀνὴρ ἄφρων. 'Εβρ. βελίαλ. 'Α. (ἀνὴρ) ἀποστασίας. Σ. (ἀνὴρ) ἀνυπόστατος.³⁵
- שֵׂן צֹרֵחַ**. *Velut ignis urens.* Ο'. θησανρίζει πῦρ. Θ. ὡς πῦρ καῖον.³⁶
28. **וְיִתְּצֵן**. *Excitat contentionem.* Ο'. διαπέμπεται κακά. Σ. . . μάχας.³⁷ "Άλλος ἀποστέλλει ἀντιδικίαν.³⁸
- וְיִנְרַן מִרְרָא**. *Et susurro separat amicum.* Ο'. καὶ λαμπτήρα δόλου πυρσεύσει κακοῖς, καὶ διαχωρίζει φίλους. 'Α. (καὶ) τονθρυστής. . . Σ. ὁ δὲ ὑποκρινόμενος διαστέλλει ἡγούμενον. Θ. (καὶ) γόγγυσος. . .³⁹

¹⁹ Nobil. affert: 'Α. Σ. Θ. προσώπου βασ. ζωή. Syro-hex. **ⲉⲛ ⲛⲓⲟⲩ ⲛⲓⲟⲩ ⲛⲓⲟⲩ**. ²⁰ Schol. apud Nobil. Sic Cod. 23, et Cod. 161 in marg., ejus scriba totum v. 15 sic παραφράζει: 'Επὶ προσώπου υἱὸς βασιλέως εὐχερῆς ἡ ζωή· οἱ δὲ τιμώμενοι ὑπ' αὐτοῦ πᾶσιν ἐπέραστοι καὶ ἀξιάγαστοι. ²¹ Nubil. Syro-hex. **ⲉⲛ ⲛⲓⲟⲩ ⲛⲓⲟⲩ**. Symmachi lectionem non edidit Middeld. ²² Nobil. ²³ Idem. ²⁴ Syro-hex. **ⲉⲛ ⲛⲓⲟⲩ ⲛⲓⲟⲩ**. Aquila proculdubio ὑπερφέρεια, vocabulum ei proprium, posuit; Symmachum autem et Theod. ὑπερηφάνια vel ἔπαρμα praetulisse credibile est. ²⁵ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. ²⁶ Sic Syro-hex. in textu, Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. ²⁷ Syro-hex. **ⲉⲛ ⲛⲓⲟⲩ ⲛⲓⲟⲩ**. ²⁸ Idem: **ⲉⲛ ⲛⲓⲟⲩ ⲛⲓⲟⲩ**.

²⁹ Nobil. ³⁰ Idem. ³¹ Syro-hex. ³² Nobil. Cf. Hex. nostra ad Jesai. xxix. 24. ³³ Nobil. ³⁴ Idem. Theodotionis versionem, omisso ἐν πόνοις, Symmacho potius vindicandam esse judicavit Kreyszigius apud Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 314; Theodotioni autem, quae hic Symmacho tribuitur. Nobis quidem lectio, ὁ ἐν πόνοις πονῶν κ.τ.έ. scholiastae potius quam interpretis esse videtur. ³⁵ Nobil. Parsons. ex Cod. 248 affert: 'Α. ἀποστασίας. Σ. ἀνυπόστατος; quae tamen ad ἀνὴρ παράνομος (v. 29) perperam refert. Pro ἀνυπόστατος Bielius tentat ἀνυπότακτος, provocans ad Hex. ad 1 Reg. ii. 12. ³⁶ Nobil. ³⁷ Idem. ³⁸ Schol. apud Nobil. et Cod. 248 (ubi ἀδικίαν male scriptum). "Videtur omnino Aquilae esse. Cf. Hex. ad Prov. xix. 13 [xxviii. 25]."—Montef. ³⁹ Nobil., qui Symmacho tribuit διαγγέλλει ἡγούμενον. Drusius διαχωρίζει

- ἐπὶ συνιόντι... Θ. ἤξει ἐπιτίμησις εἰς τὸν συνετὸν ὑπὲρ τὸ πλῆξαι ἄφρονα. ¹⁵
11. מַרִי. *Contumax.* Ο'. ἀντιλογίας. Σ. ἐρεθισμούς. Θ. παραπικρασμόν. ¹⁶
- יָרִי. *Durus.* Ο'. ἀνελεήμονα. Σ. ἀσπλαγχνον. ¹⁷ "Αλλος ὤμον. ¹⁸
12. וְיִשְׁׁבֵר בְּיָדָיו וְיִשְׁׁבֵר בְּיָדָיו וְיִשְׁׁבֵר בְּיָדָיו. *Occurrat ursa orbata (catulis) viro, potius quam stultus in stultitia sua.* Ο'. ἐμπεσεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλογιῶνται κακά. Θ. συναντῆσαι ἀρκτῶ ἠτεκνωμένα ἀνδρα, καὶ μὴ ἀσυνέτῳ ἐν ἀφροσύνῃ αὐτοῦ. ¹⁹
13. רָעָה. (in priore loco). *Malum.* Ο'. κακά. Ε'. ὁμοίως. ²⁰
14. פִּוְטֵר מֵיִם רַחֲשֵׁי קָדוֹן. *Ac si quis dimittat aquam est initium contentionis.* Ο'. ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ δικαιοσύνης. Θ. ἀπολύων ὕδωρ ἀρχὴ μάχης. ²¹
15. תוֹעֵבַת יְהוָה גַּם־שִׁיחָהּ. *Abominatio Jonae est uterque eorum.* Ο'. ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ θεῷ. Alia exempl. βδελυκτοὶ παρὰ κυρίῳ καὶ ἀμφότεροι. ²²
16. לְמַהֲרָה מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל. *Cur tandem est pretium in manu stulti?* Ο'. ἵνατί ὑπήρξε χρήματα ἄφρονι; 'Α. Σ. ἵνατί τοῦτο ἀντάλλαγμα ἐν χειρὶ ἀνοήτου; ²³
- Ο'. ἐμπεσεῖται. "Αλλος ἐμπεδηθήσεται. ²⁴
17. בְּכָל־עֵת. *Omni tempore.* Ο'. εἰς πάντα καιρόν. "Αλλος χρόνον. ²⁵
18. תִּקְעַע כַּף. *Complodit manum (suam).* Ο'. ἐπι-

- κροτεῖ καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ. Θ. ἐπικροτήσῃ χεῖρα. ²⁶
19. מוֹבִיָּה פִתְחוּ מִבְּקָשׁוֹ. *Qui altiore facit portam suam, quaerit ruinam.* Ο'. Vacat. ✕ Σ. Θ. ὑψῶν θύραν αὐτοῦ ζητεῖ συντριβήν. ²⁷
20. עֲקָשׁ לֵב. *Perversus corde.* Ο'. ὁ δὲ σκληροκάρδιος. Σ. Θ. στρεβλοκάρδιος. ²⁸
- מְהֵפֵחַ. *Versutus.* Ο'. ἀνὴρ εὐμετάβολος. 'Α. Σ. Θ. στρεφόμενος. ²⁹
21. נָבֵל. *Stulti.* Ο'. ἐφ' υἱῷ ἀπαιδεύτῳ. 'Α. ἀπορρέοντι. Σ. μωρῷ. Θ. ἀναισθητῷ. ³⁰
22. יִטֵּב גַּחַי. *Felicem dat sanationeoi.* Ο'. εἰεκτεῖν ποιεῖ. Σ. ἀγαθύνει ἡλικίαν. ³¹
- וְרוּחַ נִכְחָה. *Sed spiritus afflictus.* Ο'. ἀνδρὸς δὲ λυπηροῦ. 'Α. καὶ πνεῦμα πεπληγμένον. Σ. . . τεταπεινωμένον. Θ. . . κατανευγμένον. ³²
- גַּרְגָּ. *Os.* Ο'. τὰ ὄστα. Οἱ λοιποὶ τὸ ὄσταον. ³³
23. מִשְׁׁשׁוֹ מִן־הַיָּד הַיְהוָה יִקַּח רֶשֶׁת מִקֶּרֶן מִקֶּרֶן. *Munus e sinu (alterius) impius accipit, ad flectendum vias iudicii.* Ο'. λαμβάνοντος δῶρα ἀδίκως ἐν κόλπῳ οὐ κατευοδῶνται ὁδοὶ, ἀσεβῆς δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. Σ. δῶρον ἐν κόλπῳ ἀσεβῆς λαμβάνει, ὥστε ἐκκλίνει ὁδοὺς κρίσεως. ³⁴
24. מִן־חֵן מִבֵּין חָכְמָה. *In conspectu intelligentis est sapientia.* Ο'. πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ. Σ. κατὰ πρόσωπον συνετοῦ σοφία. ³⁵
25. וְיִמְרַר. *Et maeror.* Ο'. καὶ ὀδύνη. 'Α. Σ. πικραίνων. Θ. πικρασμός. ³⁶
26. נְדִיבִים. *Nobiles.* Ο'. δυνάστεις. Σ. ἐκουσιαζόμενον. ³⁷

¹⁵ Nobil. Ad Theodotionem Montef. scripsit τὸν ἄφρονα, invito archetypo. ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Schol. apud Nobil. ¹⁹ Nobil. ²⁰ Syro-hex. ²¹ Nobil. Sic Syro-hex. ✕ ²² Sic Cod. 23, et siue copula Cod. 106. Syro-hex. in textu: ✕ ²³ Nobil. ²⁴ Schol. apud Nobil. ²⁵ Idem. ²⁶ Nabil. ²⁷ "Sym. et Theod. haec addunt ex Hebraico.—Nobil. Sic sub aster. Cod. 23, et sine aster. alii. Syro-hex. in textu: ✕ Θ. Ε'. ὑψῶν θ. αὐτοῦ ζ. συντριβήν, ὁ δὲ σκλ. οὐ συναυτῆ ἀγαθοῖς ✕. ²⁸ Cod. 248. Nobil. ad ἀνὴρ εὐμετάβολος

minus probabiliter refert. ²⁹ Cod. 161. Cod. 248: 'Α. στρεφόμενος. ³⁰ Nobil. ³¹ Idem. ³² Idem. ³³ Syro-hex. ³⁴ Syro-hex. in textu: λαμβάνων (مَنْعَة) δῶρα ἐν κόλπῳ ἀσεβῆς (سَوْءِ لَمَنْعَة), τοῦ ἐκκλίνειν (لَمَنْعَة) ὁδοὺς δικαιοσύνης. Idem in marg. مَعْدَا حَمْلًا. Montef. juxta scholium Nóbilii affert tantummodo: Ο'. ἀδίκως. "Αλλος ἀσεβῆς. ³⁵ Nobil. Sic Codd. 161, 248, qui scholium addunt: τὸν μετέωρον καὶ ὑψηλὸν συναυτῆ. ³⁶ Nobil. ³⁷ Idem.

26. עַל-יֵשֶׁר. *Propter rectitudinem.* Ο'. δικαίους. 'Α. ἐπὶ εὐθύτητι.³⁸

27. חֹשֶׁהַ חִיבוֹת יוֹדֵעַ דַּעְתָּהּ. *Qui cohibet verba sua est sciens scientiam.* Ο'. ὃς φείδεται ῥῆμα προέσθαι σκληρὸν, ἐπιγνώμων. 'Α. . . ἐπιστήμων. Σ. ὁ κρύπτων ῥήσεις (s. ῥήματα) αὐτοῦ γινώσκει γνώσιν.³⁹

28. גַּם אֲוִיל מְתַרֵּשׁ הֶקֶחַ יֹחֵשֵׁב. *Etiam stultus, cum tacet, sapiens reputatur.* Ο'. ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφίαν σοφία λογισθήσεται. 'Α. Σ. καίγε ἄφρων κωφεύων σοφὸς λογισθήσεται.⁴⁰ Θ. Ε'. ἄφρων κωφεύων, σοφία λογισθήσεται αὐτῷ.⁴¹

אֲנִי שֹׁפֵטִי בָבוֹן. *Qui obturat labia sua, intelligens est.* Ο'. ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι. 'Α. Θ. βύων . . .⁴² Ε'. φιμῶν χεῖλη αὐτοῦ συνετός.⁴³

Cap. XVII. 4. ψευδέσιν. τοῦ πιστοῦ ὄλος ὁ κόσμος (לְכֹל legendum pro לְכָל) τῶν χρημάτων, — τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός ἔ. 16. — ὃς ὑψηλὸν — κακά ἔ. 17. — τούτου — γεννῶνται ἔ. 21. * υἱὸς δὲ — αὐτοῦ ἔ.⁴⁴

CAP. XVIII.

1. אֲדַלְתָּ לְךָ. *Ad desiderium.* Ο'. προφάσεις. 'Α. Σ. εἰς ἐπιθυμίαν.¹

2. לֹא יִחְפֶּז בְּתִבּוֹנָה כְּסִיל. *Non delectatur stolidus intelligentia.* Ο'. οὐ χρείαν ἔχει σοφίας ἐνδεῆς φρενῶν. 'Α. οὐ βουλήσεται ἀνόητος ἐν φρονήσει.²

3. בָּבֹא נֶפֶשׁ בְּרָעָה. *Cum venit impius, venit etiam contemptus.* Ο'. ὅταν ἔλθῃ ἀσεβῆς εἰς βάθος κακῶν, καταφρονεῖ. 'Α. Σ. Θ. ἐν τῷ ἐλθεῖν ἀσεβῆ, ἦλθε καὶ ἐξουδένωσις.³

4. דְּבַר פִּי. *Verba oris.* Ο'. λόγος ἐν καρδίᾳ. 'Αλλος' λόγος (ἐν) στόματι.⁴

נַחַל נִבֵּעַ מִקֶּרֶן הַחַיָּה. *Rivus scaturiens est fons sapientiae.* Ο'. ποταμὸς δὲ ἀναπηδύει καὶ (alia exempl. ἀναπηδῶν⁵) πηγὴ ζωῆς ('Α. φλῆψ σοφίας. Σ. Θ. πηγὴ σοφίας⁶). 'Α. Σ. . . ἀναβλύζων . . . Θ. Ε'. χεῖμαρρος ἀναμβρῶν πηγὴ σοφίας.⁷

5. שָׂא פָנָי. *Excipere personam (temere favere).* Ο'. θαυμάσαι πρόσωπον. 'Α. Σ. Ο. λαβεῖν (πρόσωπον).⁸

6. בְּרִיב. *In litem.* Ο'. εἰς κακά. 'Α. ἐν δικασίᾳ. Σ. εἰς μάχην.⁹

7. מַחֲרָה. *Ruina.* Ο'. συντριβή. 'Α. Σ. Θ. πτήξις.¹⁰

שֶׁמֶט. *Laqueus.* Ο'. παγίς. 'Α. Σ. Θ. σκῶλον.¹¹

8. דְּבַר יִרְדֵּי קַרְרֵי-בֶטֶן. *Verba susurronis sunt sicut buccellae quae avidè deglutiuntur; illa autem descendant in penetralia ventris.* Ο'. ὀκηροὺς καταβάλλει φόβος, ψυχὰι δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. Σ. λόγοι γογγυστοῦ ὡς ἀκέραιοι, αὐτὰ δὲ φθάνουσι εἰς τῆς κοιλίας.¹²

9. מִתְרַפֵּה. *Qui remissum se praebelet.* Ο'. ὁ μὴ ἰώμενος αὐτόν (s. ἑαυτόν). 'Α. νωχελουόμενος. Σ. στραγγευόμενος. Θ. ἀνειμένος.¹³

³⁸ Nobil. ³⁹ "Α. ἐπιστήμων. Alius interpres: γινώσκει γνώσιν."—Nobil. Parsons. e Codd. 161, 248 affert: 'Α. ἐπιστήμων γινώσκει γνώσιν. Tandem Syro-hex. סִי אִ. . . + אֲנִי שֹׁפֵטִי בָבוֹן. ⁴⁰ Nobil. ⁴¹ Syro-hex. אֲנִי שֹׁפֵטִי בָבוֹן. ⁴² Nobil. ⁴³ Nobil. alii interpreti tribuit. Syrus vero: + אֲנִי שֹׁפֵטִי בָבוֹן. ⁴⁴ Syro-hex.

אֲנִי שֹׁפֵטִי בָבוֹן. ⁵ Sic Ald., Cod. 23, alii. Syro-hex. אֲנִי שֹׁפֵטִי בָבוֹן. ⁶ Nobil. ⁷ Nobil. affert: 'Α. Σ. ἀναβλύζων. Θ. ἀναμβρῶν. Syro-hex. אֲנִי שֹׁפֵטִי בָבוֹן. ⁸ Nobil. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. ¹¹ Idem. ¹² Syro-hex. אֲנִי שֹׁפֵטִי בָבוֹן. ¹³ Nobil. Cf. ad Cap. xxiv. 10.

Cap. XVIII. ¹ Nobil. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Nobil. affert: Schol. λόγος στόματι. Syro-hex. in textu:

10. מְגִדֵּל-עוֹ. *Turris roboris.* Ο'. ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος. 'Α. Θ. πύργος κράτους.¹⁴ 'Αλλος· ἐκ μεγέθους ἔργων.¹⁵
 שֵׁם. *Nomen.* Ο'. ✕ φανερόν ἄ ὄνομα.¹⁶
 בְּרִירָץ צְדִיק וְנִשְׁבָּב. *In eam confugit justus, et in alto (tutus) est.* Ο'. αὐτῷ δὲ προσδραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται. 'Α. Σ. Θ. ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ἀρθήσεται.¹⁷
11. הוֹן עֲשִׂיר קְרִית עוֹ. *Opes divitis sunt urbs roboris sui.* Ο'. ὑπαρξίς πλουσίου ἀνδρὸς πόλις ὄχυρά. 'Α. Θ. ὑπαρξίς πλουσίου πόλις μακρά.¹⁸ Σ. . . ἰσχύος αὐτοῦ.¹⁹
12. וְלִפְנֵי כְבוֹד עֲנָה. *Et ante honorem est modestia.* Ο'. καὶ πρὸ δόξης ταπεινοῦται. Σ. Θ. καὶ ἔμπροσθεν δόξης πραότης.²⁰
14. רוּחַ אִישׁ יִכְלֵל מַחֲלָהוּ. *Spiritus viri sustinet morbum ejus.* Ο'. θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει θεράπων ✕ φρόνιμος ἄ. 'Α. Θ. πνεῦμα ἀνδρὸς διοικήσει ἀρρωστίαν αὐτοῦ.²¹
 וְרוּחַ נִכְמָה מִי יִשְׁאַף. *Sed spiritum afflictum quis feret eum?* Ο'. ὀλιγόψυχον δὲ ἀνδρα τίς ὑποίσει; Θ. καὶ πνεῦμα πεπληγμένον τίς βαστάσει αὐτό;²²
15. יִקְנֶה דַעַת. *Aequirit scientiam.* Ο'. κτᾶται αἴσθησιν. Σ. κτήσεται γνώσιν.²³
 דַעַת (in fine). Ο'. ἔννοιαν. 'Α. Σ. Θ. γνώσιν.²⁴
17. בְּרִיבוֹ. *In lite sua.* Ο'. ἐν πρωτολογία. Σ. ἐν κρίσει αὐτοῦ.²⁵
18. יִשְׁבִּית הַגּוֹרֵל. *Cessare facit sors.* Ο'. παύει σιγηρός (alia exempl. κλήρος²⁶).
18. וּבֵין עֲצוּמִים. *Et inter fortes.* Ο'. ἐν δὲ δυναστείαις (alia exempl. δυνάσταις²⁷).
 יִפְרִי. *Dirimit (litem).* Ο'. ὀρίζει. 'Α. διαλείψει. Σ. Θ. διαστελεῖ.²⁸
19. חָפְזֵי מְקִרְיֹת-עוֹ וּמְדוֹנִים כְּבָרִת אֲרָמוֹן. *Fratres qui defecerunt unus ab altero, prae urbe munita (obfirmantur); et contentiones (inter fratres) sunt veluti vectis arcis.* Ο'. ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὄχυρά καὶ ὑψηλή, ἰσχύει δὲ ὡσερ τεθεμελιωμένον (alia exempl. μεμοχλευμένον²⁹) βασιλείων. 'Α. ἀδελφὸς ἀθετούμενος ἀπὸ πόλεως κράτους, καὶ δικασίᾳ ὡς μοχλὸς βάρους.³⁰
20. הַבּוֹיָאָת שֶׁתְּפִי יִשְׁבַּע. *Proventu labiorum suorum satiabitur.* Ο'. ἀπὸ δὲ καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. Σ. τὰ γενήματα τῶν χειλέων αὐτοῦ [ἐμπλησθήσεται].³¹
21. וְהַיְהוּבֵיהֶּ. *Et amantes eam.* Ο'. οἱ δὲ κρατούντες αὐτῆς. 'Α. Σ. ἀγαπῶντες.³²
22. אִשָּׁה. *Mulierem.* Ο'. γυναῖκα ἀγαθὴν. 'Αλλος· χρηστήν.³³
 טוֹב. *Bonum.* Ο'. χάριτας. 'Αλλος· ἀγαθόν.³⁴
- רְצוֹן. *Gratium.* Ο'. ἰλαρότητα. 'Α. Σ. Θ. εὐδοκίαν.³⁵
23. הַתְּחַנּוּנִים יְדַבֵּר רֶשֶׁת וְעֲשִׂיר יַעֲנֶה עוֹת. *Supplicationes loquitur pauper; dives autem respondet dura.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. ἱκεσίας λαλήσει ἄπορος, καὶ πλούσιος ἀποκριθήσεται θρασέα.³⁶

¹⁴ Nobil. ¹⁵ *Alius interpret* apud Nobil. ¹⁶ Syro-hex. *מִגְדֵּל* ✕. Pro ὄνομα in Cod. 23, aliis, est φανερόν τὸ ὄνομα. ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Syro-hex. *מַכְרָת*.

מַכְרָת vitiose scriptum esse videtur; ad Hebr. *מַכְרָת* omnino pertinere nequit.—*Middlel.* Codex tamen tuetur *מַכְרָת*.

¹⁹ Nobil. ²⁰ Idem. ²¹ Idem. In textu asteriscui exhibet Syro-hex.

²² Nobil. Pro βαστάσει Montef. per iacuriam scripsit ὑποίσει. Etiam Cod. 248 affert: Θ. βαστάσει αὐτό. ²³ Nobil. Cod. 248: Σ. γνώσεται γνώσιν; et sic siue auctore Cod. 161 in marg.

²⁴ Nobil.

²⁵ Idem.

מַכְרָת.

²⁶ Nobil.

²⁷ Nobil.

²⁸ Nobil.

²⁹ Schol. apud Nobil.

³⁰ Nobil.

³¹ Idem, qui

γενήματα scribit.

Pro ἐμπλησθήσεται Symmacho vindicandum videtur χορτασθήσεται. Cf. Hex. ad Psal. exxii. 3.

³² Nobil.

³³ Schol. apud Nobil.

Syro-hex. in priorē loco, γυναῖκα — χρηστήν ἄ; in posteriorē autem in textu γυναῖκα χρηστήν, in marg. ἀγαθὴν affert.

³⁴ Schol. apud Nobil.

³⁵ Nobil.

³⁶ Sic sub simplici aster. Cod. 23

(qui λαλεῖ pro λαλήσει habet), et sine aster. Codd. 103, 106,

24. **וְיָשָׁר רַעִים לְהִתְרַעֵץ וְיָשָׁר אֶהָב דְּבַר מַחָּץ.**
Vir (multorum) amicorum ad pereundum (ruit);
sed amicus firmitus adhaeret quam frater. O'.
*Vacat. * ἀνὴρ ἑταιριῶν τοῦ ἑταιρεύσασθαι,*
καὶ ἔστι φίλος κολλώμενος ὑπὲρ ἀδελφόν.²⁷

Cap. XVIII. 2. — μάλλον — ἀφροσύνη 4. 22.
 — ὅς ἐκβάλλει — ἀσεβής 4.²³

CAP. XIX.

1. **טוֹב רַשׁ הוֹלֵךְ בְּתַמּוֹ מִעֲקָשׁ שֶׁפִּתּוּי תְּהוּמָה.**
Melior est pauper qui vivit in integritate sua, quam perversus labiis, idemque stultus.
O'. Vacat. * κρείσσω ἀπορος πορευόμενος ἐν ἀπλότῃ αὐτοῦ ὑπὲρ στρεβλόχειλον ἀφρονα.¹

2. **עַם בְּלִבְיָהוּ עָזְרָה לְיָשָׁר וְיָשָׁר לְיָשָׁר בְּרִנְיָהוּ.**
Etiam ut non sit scientia animae, non bonum; et qui festinat pedibus labitur. O'.
*Vacat. * καίγε ἐν οὐ γνώσει ψυχῆς οὐκ ἀγαθόν, καὶ ἐπείγων τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ἀμαρτάνει 4.²*

3. **הִסְתָּה. O'.** λυμáίνεται. 'A. Σ. διασκεδάσει. Θ. σκελίσει.³

וְעַל-יְהוָה יוֹעֵץ לְבוֹ. *Et contra Jovam saevit cor ejus. O'.* τὸν δὲ θεὸν αἰτιάται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Σ. καὶ κατὰ κυρίου ὀργισθήσεται ἡ καρδία αὐτοῦ.⁴

4. **יָפַץ. Separatur. O'.** λείπεται. Σ. χωρίζεται. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁵

5. **לֹא יִצְקָה. Non erit impunis. O'.** οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται. 'A. Σ. Θ. οὐκ ἀθωωθήσεται.⁶

לֹא יִפְלֹט. Non evadet. O'. οὐ διαφεύξεται. 'A. Σ. οὐ περισωθήσεται.⁷

6. **וְכָל-הָרַע לְאִישׁ מִתֵּן. Et quivis est amicus viro docti (liberali). O'.** πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται δνείδος ἀνδρί (alia exempl. γίνεται ἐν δόσει ἀνδρός⁸). Σ. καὶ πᾶς φίλος ἀνδρὸς δομάτων.⁹

7. **מֵרַעֵהוּ רַחֲקוּ מִמּוֹנוֹ. Socii ejus longe recedunt ab eo. O'.** φιλίας μακρὰν ἔσται. "Αλλος * ἀπὸ γνώσεως πόρρω (s. μακρὰν) ἔσται.¹⁰

מִדְבָרֵי-לֵאלֹהִים הֵמָּה. Sectatur verba quae non sunt. O'. ὅς δὲ ἐρεθίζει (alia exempl. περικεντεῖ¹¹) λόγους οὐ σωθήσεται. Σ. ὁ ἐπισπεύδων ῥήσεσιν ἀνύπαρκτος (fort. ἀνυπάρκτοις).¹² * Θ. καταδιώκων ῥήσεις οὐκ αὐτῷ.¹³

8. **לֵב. Cor (intelligentiam). O'.** φρόνησιν. "Αλλος καρδία.¹⁴

9. **וַיִּפֶץ פְּזוּבִים יֹאבֵד. Et qui efflat mendacia peribit. O'.** ὅς δ' ἀν' ἐκκαύσῃ κακίαν, ἀπολείται (Πάντες ὁμοίως¹⁵) ὑπ' αὐτῆς. Alia exempl. praemittunt: ὡς ἐκκαίει δὲ κακίαν πολιταῖς 4.¹⁶

10. **לֹא יִתְקַן. Non convenit. O'.** οὐ συμφέρει. Σ. οὐ πρόκειται.¹⁷

253. Syro-hex. in textu: * Θ. ἰκεσίη λαλήσει (ܘܠܠܗܘܝܢ ܠܘܠܗܘܝܢ) κ.τ.έ. ²⁷ Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 103 (qui habet ἑταιρεύσασθαι), 253. Syro-hex. in continuatione: * ܘܠܠܗܘܝܢ ܠܘܠܗܘܝܢ ܘܠܠܗܘܝܢ ܘܠܠܗܘܝܢ; quae cum lectione codicum hexaplerum aptavit Middeld. Sed, ut Syr. ܘܠܠܗܘܝܢ pro τοῦ ἑταιρεύσασθαι bene habeat, non videmus quomodo ܘܠܠܗܘܝܢ cum Graecis ἀνὴρ ἑταιριῶν conciliari possit. ²⁸ Syro-hex.

CAP. XIX. ¹ Sic in continuatione Codd. 23, 103, 253, et Syro-hex. ² Idem. Syro-hex. aut legit aut correxit, καίγε τὸ ἐν οὐ γνώσει (ܘܠܠܗܘܝܢ ܘܠܠܗܘܝܢ). Idem vel ἀμαρτάνει (ܘܠܠܗܘܝܢ) in 10arg. notat: * ܘܠܠܗܘܝܢ, h. e. τίθησθαι (περιπέπεται). ³ Nobil. Montef. post Drusium σκελίσει edidit. ⁴ Nobil. ⁵ Nobil. affert: Σ. χωρίζεται, et sic in textu Codd. 295, 297. Syro-hex. in textu habet

χωρισθήσεται (ܘܠܠܗܘܝܢ), ut Codd. 23, 106; in marg. autem: Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'. ⁶ Nobil. ⁷ Idem. ⁸ Sic Syro-hex. et Cod. 23. ⁹ Nobil. Syro-hex. affert: Σ. καὶ πᾶς φίλος ἀνδρὸς. Codd. 161, 248: Σ. καὶ πᾶς φίλος ἀνδρὸς δόμα (sic) πρὸς τιμωρίαν ἐκδίδεται δόμα. ¹⁰ Syro-hex. in marg. sive nom. * ܘܠܠܗܘܝܢ ܘܠܠܗܘܝܢ. ¹¹ "In nonnullis libris est περικεντεῖ."—Nobil. Sic Cod. 23, et Cod. 161 in marg.; etiam Syro-hex. in textu (ܘܠܠܗܘܝܢ), sed in marg.: ὅς ἐρεθίζει (ܘܠܠܗܘܝܢ) λόγους. ¹² Cod. 252. ¹³ Syro-hex. in textu post σωθήσεται addit: * ܘܠܠܗܘܝܢ ܘܠܠܗܘܝܢ. Sic sine titulo sex codd., quorum duo (Codd. 23, 149) αὐτῶν pro αὐτῷ habent. ¹⁴ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in textu. ¹⁵ Syro-hex., qui cum Cod. 23 ὑπ' αὐτῆς delet. ¹⁶ Sic Syro-hex., Codd. 23, 106. ¹⁷ Nobil.

10. **כַּשֶׁרִים לְמִשְׁכָּב מִשְׁכָּבֵי מִשְׁכָּבֵי**. Quanto minus servo dominari in principes. Ο'. καὶ ἐὰν οἰκέτης ἀρξῆται μεθ' ὑβρεως δυναστεύειν. Θ. οὐδὲ δούλω ἐξουσιάζειν ἀρχόντων.¹⁸ Οἱ λοιποὶ δεσπότην, δυνάστου.¹⁹
11. **יָפֵה אִרְיָהּ אִרְיָהּ אִרְיָהּ אִרְיָהּ**. Intelligentia hominis differt iram ejus. Ο'. ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ. 'Α. Θ. φρόνησις ἀνθρώπου μακροθυμία αὐτοῦ.²⁰
- עֲבַר עַל-פְּשָׁעָא**. Et gloria ejus est praeterire delictum. Ο'. τὸ δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. 'Α. καὶ αὐχῆσις αὐτοῦ παρέρχεσθαι ἐπὶ ἀθεσίᾳ.²¹ Σ. καὶ ἀγλαΐσμα αὐτοῦ ὑπερβαίνειν ἀδίκημα.²² Schol. δικαίου καύχημα τιμωρήσασθαι παρανόμους.²³
12. **הַקָּנֵי**. Fremitas. Ο'. βρυγμῶ. "Ἄλλος στεναγμῶ.²⁴
- רְצוֹנוֹ**. Favor ejus. Ο'. τὸ ἰλαρὸν αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. εὐδοκία.²⁵
13. **הָהָה**. Calamitates. Ο'. αἰσχύνη. 'Α. Θ. ἐπιβουλή. Σ. ὀδύνη.²⁶
- הַשָּׂא מִדִּינֵי מִדִּינֵי מִדִּינֵי מִדִּינֵי**. Et stillicidium trudens (continuum) sunt rixae mulieris. Ο'. οὐχ ἄγναι εὐχαι ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας. 'Α. καὶ σταγετὸς σύντομος ἀντιδικίαι γυναικός.²⁷ Σ. καὶ σταγόνες κατασπεύδουσαι μάχαι γυναικός.²⁸
14. **תְּשִׁיב מִשְׁכָּבָהּ**. Mulier intelligens. Ο'. — ἀρμόζεται ἄ γυνή ἀνδρ. 'Α. Θ. (γυνή) ἐπιστήμων. Σ. (γυνή) συνετή.²⁹
15. **הַקָּנֵי תְּשִׁיב תְּשִׁיב**. Pigritya injicit soporem.

- Ο'. δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον. 'Α. . . καταφοράν. Σ. Θ. ὀκνηρία ἐπιβάλλει ἔκστασιν.³⁰
16. **יָמוּת**. Morietur. Ο'. ἀπολείται. Alia exempl. θανέεται.³¹
17. **לֹא יִשְׁלַח לְוִי**. Et retributionem ejus retribuet ei. Ο'. κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ. Σ. Θ. κατὰ τὸ ἀνταπόδομα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.³²
18. **שָׁמַר נַפְשָׁא לְנַפְשָׁא**. Et ad necandum eum ne attollas animum tuum (ne appetas). Ο'. εἰς δὲ ὑβριν μὴ ἐπαίρου τῇ ψυχῇ σου. 'Α. καὶ πρὸς τὸ θανατῶσαι αὐτὸν μὴ ἀρῆς ψυχὴν σου.³³
19. **הַקָּנֵי**. Qui magnae iracundiae est. Ο'. κακόφρων ἀνὴρ. Θ. μεγαλόθυμος.³⁴
- הַקָּנֵי יִשְׁלַח לְוִי**. Nam si (proenae) subtraxeris, etiam amplius addes. Ο'. ἐὰν δὲ λοιμύηται, καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει. 'Α. Θ. ὅτι ἐὰν ἀφέλῃς ("Ἄλλος ῥύση), καὶ ἔτι προσθήσει.³⁵
20. **שָׁמַר מִצְוָה**. Audi consilium, et accipe disciplinam. Ο'. ἀκουε, υἱέ, παιδείαν πατρός σου. Σ. ἀκούων βουλῆς ἐπιδέξεται παιδείαν.³⁶
- בְּהַקָּנֵי**. In postero tempore tua. Ο'. ἐπ' ἐσχάτων σου. Alia exempl. ἐπὶ γήρωσ σου.³⁷
23. **עַל-יָמֵי**. Et satur commorabitur, non afficietur malo. Ο'. ὁ δὲ ἀφοβὸς αὐλισθήσεται ἐν τόποις οὐ οὐκ ἐπισκοπεῖται

¹⁸ Cod. 248. Montef. post Nobil. ἄρχοντι edidit. Syro-hex. **לְמִשְׁכָּב מִשְׁכָּבֵי מִשְׁכָּבֵי**.

¹⁹ Nobil. Syro-hex. in textu habet: καὶ ἐὰν οἰκέτης ἀρξῆ μεθ' ὑβρεως δεσπότην αὐτοῦ. Sic, sed om. αὐτοῦ, Cod. 23, alii. ²⁰ Nobil. ²¹ Nobil., qui καύχησις (sic) scribit.

Montef.: καὶ καύχησις. Cf. ad Cap. iv. 9. Cod. 252 in marg. sine auctore: καύχησις — ἐπὶ ἀθεσίᾳ. "Cod. 248 legit cum Hexaplis." — Parsons. Tandem Syro-hex. **לְמִשְׁכָּב מִשְׁכָּבֵי** (παρέρχεται) **לְמִשְׁכָּב מִשְׁכָּבֵי**.

²² Nobil. Cf. Hex. ad Psal. lxxxviii. 18. Cod. 252 in marg. continuat: καὶ ἀγλαΐσις αὐτοῦ κ. τ. ε. ²³ Nobil.

²⁴ Schol. apud Nobil. Syro-hex. in textu, **הַקָּנֵי**.

²⁵ Nobil. ²⁶ Idem. ²⁷ Idem. Pro σύντομος

N. Fullero in *Miscell. SS.*, III, 9 Aquila scripsisse videtur σύντομος. ²⁸ Nobil. ²⁹ Idem. Obelus est in Syro-hex.

³⁰ Nobil. ³¹ Sic Syro-hex. Cod. 23, et Cod. 161 in marg. Cod. 252 in marg.: ἀποθανέεται. ³² Nobil.

³³ Idem. ³⁴ Idem. ³⁵ Idem affert: 'Α. Θ. ὅτι ἐὰν ἀφέλῃς ῥύση καὶ ἔτι πρ., notans: "Illud autem ῥύση altera est interpretatio."

³⁶ Idem. ³⁷ Sic Cod. 23, alii.

Syro-hex. in textu, **עַל-יָמֵי**; in marg. autem: **עַל-יָמֵי**.

γνώσις. *Άλλος [πλανώμενος] και ἐμπλησθεὶς ἀλλισθήσεται ἀνευ ἐπισκοπῆς πονηρᾶς.³⁸

24. מַנְיָוּ בְּרַתָּו. *Manum ejus in ratina.* Ο'. εἰς τὸν κόλπον ('Α. μασχάλην. Σ. μάλην³⁹) αὐτοῦ χεῖρας.

מַנְיָוּ בְּרַתָּו. *Retrahit eam.* Ο'. προσενείκη (σ. προσενέγκη⁴⁰). *Alia exempl. προσαγάγη.*⁴¹

25. סְתִידִים. *Stolidus.* Ο'. ἄφρων. 'Α. θελγόμενος.⁴²
תְּעָרָה. *Scientiam.* Ο'. αἴσθησιν. 'Α. Σ. Θ. γνώσιν.⁴³

26. יַרְרִיב. *Expellit.* Ο'. ἀπωθούμενος. 'Α. ἀποδιδράσκων.⁴⁴

27. בְּנִי לֹדֶלֶת. *Desine, mi fili.* Ο'. υἱὸς ἀπολειπόμενος. Οἱ λοιποὶ σχόλασον, υἱέ μου.⁴⁵

28. לְעֵלֵךְ תֵּעַר. *Testis nequam.* Ο'. ὁ ἐγγυόμενος παῖδα ἄφρονα. 'Α. Θ. μάρτυς παράνομος.⁴⁶

מְשַׁחֵם יָדָיו. *Deridet jus.* Ο'. καθυβρίσει δικαίωμα (alia exempl. νόμον⁴⁷). 'Α. Θ. χλευάσει κρίσιν.⁴⁸

יִבְלֵט. *Deglutit.* Ο'. καταπίεται. 'Α. Θ. καταποντιεῖ.⁴⁹

יָנִין. *Iniquitatem.* Ο'. κρίσεις. Σ. ἀνομίαν.⁵⁰

29. מְרִיסִים. *Irrisoribus.* Ο'. ἀκολάστοις. 'Α. χλευασταῖς. Σ. λοιμοῖς.⁵¹

וּמַחֲלָפוֹת לְגַבֵּי נְסִילִים. *Et percussiones dorso stultorum.* Ο'. καὶ τιμωρίαι ὁμοίως ἀφροσιν.

Σ. σφυροκοπίαί... Θ. (καὶ) συγκλάσεις νώτων ἀνοήτων.⁵²

Cap. XIX. 7. — ἀνὴρ δὲ — σωθήσεται 4. 14. — παισί 4. 21. ἡ δὲ βουλή τοῦ θεοῦ (sic) κρατήσεται (sic) 5 εἰς τὸν αἰῶνα 4.⁵³

CAP. XX.

1. מְרִיסִים. *Irrisor est vinum.* Ο'. ἀκόλαστον οἶνος. 'Α. Θ. χλευαστῆς (οἶνος). Σ. λοιμὸς (οἶνος).¹ *Άλλος ἀπαιδευσία οἶνος.²

מְרִיסִים לֹבֵן בִּוּוּ מְרִיסִים. *Et quisque titubans ex eo non sapit.* Ο'. πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμπλέκεται. *Alia exempl. πᾶς δὲ ὁ λυμαινόμενος οὐκ ἔσται σοφός.*³ Θ. καὶ πᾶς ὁ πλανώμενος ἐν αὐτῷ οὐ σοφισθήσεται.⁴

2. מְרִיסִים. *Rugitus.* Ο'. θυμοῦ. *Άλλος βρυγμῶ.⁵
מְרִיסִים. *Qui irascitur in eum.* Ο'. ὁ δὲ παροξύνων αὐτόν (alia exempl. add. καὶ ἐπιμιγνύμενος⁶). 'Α. Σ. Θ. ὑπερβαίνων.⁷

3. מְרִיסִים. *Abstinentia a rixa.* Ο'. ἀποστρέφεται λοιδορίας. 'Α. καθίσαι ἀπὸ αντιδικασίας. Σ. ἀποχωρῆσαι ἀπὸ ἀηδίας.⁸

מְרִיסִים. *Exacerbatur.* Ο'. συμπλέκεται. 'Α. ἐξυβρισθήσεται. Σ. ἀποκαλυφθήσεται.⁹

4. מְרִיסִים. *Propter hiemem piger non arat; rogabit in*

³⁸ Schol. apud Nobil. "Est Aquilae aut Theodotionis, ut quidem videtur."—Montef. Inclusimus πλανώμενος, quae alia lectio est. Syro-hex. in textu: ὁ δὲ πλανώμενος (marg. ὁ δὲ ἄφοβος) ἀλλισθήσεται ἐν τόποις οἷς οὐκ ἐπισκοπεῖ ὁ αἰῶνος (עַל הַיָּדָיִם? אֵל הַיָּדָיִם? אֵל הַיָּדָיִם). Vet. Lat. ex MS. Sangerm.: *Nam qui sine timore est habitat in locis quas non visitat aeternus.*
³⁹ Nobil. Syro-hex. in textu: * χεῖρας αὐτοῦ 4 εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ. ⁴⁰ Sic Cod. Vat., teste Maio. ⁴¹ Nobil. Sic Comp., Ald., Cod. Alex., alii. ⁴² Nobil. ⁴³ Idem. ⁴⁴ Idem. ⁴⁵ Idem. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Sic Syro-hex. in marg., Cod. 23, et Cod. 161 in marg. ⁴⁸ Nobil. ⁴⁹ Idem affert: Ο'. καταπίεται κρίσεις. 'Α. Θ. νόμον καταπίεται. καταποντιεῖ (sic). "Vox νόμον haud dubie corrupta est pro ἀνόμων [Hebr. מְרִיסִים]. Reliqua vero sic intelligenda, ut

Aq. καταπίεται, Theod. autem καταποντιεῖ verterit."—Montef. Lectio νόμον ad Hebr. מְרִיסִים pertinere videtur. ⁵⁰ Nobil. ⁵¹ Idem. ⁵² Idem. ⁵³ Syro-hex.
CAP. XX. ¹ Nobil. ² Schol. apud Nobil. ³ Nobil. Sic Comp., Ald., Codd. 68, 161, 248, 253. Syro-hex. et Cod. 23: πᾶς δὲ ὁ συμμιγνύμενος (מְרִיסִים) τοιούτοις (τοιούτοις Cod. 23) οὐκ ἔσται (ἔστι Cod. 23) σοφός. Denique Codd. III, 252 (sub aster.), 254, 296: πᾶς δὲ ὁ συμμιγνύμενος (συμμενόμενος Codd. III, 296; συμμιγν. τοιούτοις Cod. 254) οὐκ ἔσται σοφός. ⁴ Syro-hex. אֵל הַיָּדָיִם? אֵל הַיָּדָיִם? אֵל הַיָּדָיִם. ⁵ Schol. apud Nobil. Sic Cod. 254, et Cod. 161 in marg. "Videtur esse Aquilae, qui ita vertit Psal. xxxvii. 9."—Montef. ⁶ Nobil. Sic Comp., Ald., Codd. 68, 161, 248. Ambrosius: *Sed qui stimulat illum et admiscetur.* ⁷ Nobil. ⁸ Idem. ⁹ Idem.

messe, at non erit. Ο'. ονειδιζόμενος δκηηρὸς (aliud exempl. ἄφρων¹⁰) οὐκ αἰσχύνεται, ὡσαύτως καὶ ὁ δανειζόμενος σίτον ἐν ἀμητῶ. Σ. διὰ ψῦχος δκηηρὸς οὐκ ἀροτριάσει, καὶ αἰτήσῃ ἐν ἀμητῶ, καὶ οὐχ εὐρήσει.¹¹

6. מִי יִנְוֵנִי. Quis inueniat? Ο'. ἔργον εὐρεῖν. Ἀ. Σ. Θ. τίς εὐρήσει;¹²

8. מְזַרְקֵה. Dispergit. Ο'. οὐκ ἐναντιοῦται. Θ. λικμᾶ.¹³

9. מִי־יֹאמַר זִנְיָתִי לְבִי שֶׁהִרְתִּי מִחַטָּאתַי. Quis dicet: Purgavi cor meum, mundus sum a peccato meo? Ο'. τίς καυχῆσεται ἀγνήν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παρρησιάζεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἀμαρτιῶν; Σ. τίς ἐρεῖ, ἐλάμπρυνα τὴν καρδίαν μου, κεκαθάρισμαι ἀπὸ ἀμαρτίας μου;¹⁴

10. תֹּרְעָבָה. Abominatio. Ο'. ἀκάθαρτα. Πάντες βδελύγματα.¹⁵

11. גַּם בְּמַעֲלָלָיו. Etiam in operibus suis. Ο'. καὶ ὁ ποιῶν αὐτά. ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ οἱ ποιῶντες αὐτὰ ἐν αὐτοῖς συμποδισθήσονται. καίγε ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ.¹⁶

יִתְנַפְרֵנָּה. Agnoscendum se praebet puer. Ο'. συμποδισθήσεται νεανίσκος. Σ. ἐπιγνωρισθήσεται νέος.¹⁷

11. אֲנִי־וְעַל־פְּעֻלָּתִי אֲנִי־וְעַל־פְּעֻלָּתִי. An purum et an rectum sit opus ejus. Ο'. μετὰ ὀσίου, καὶ εὐθεῖα ἢ ὁδὸς αὐτοῦ. Θ. εἰ λαμπρὰ καὶ εὐθὺς ἐργασία αὐτοῦ.¹⁸

13. שִׁנְהֵי־תִרְדָּמָה. (Ne ames) somnum, ne rauperis. Ο'. καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῆς. Σ. ὕπνον, ἵνα μὴ ἀπορηθῆς.¹⁹

14-19. לֹא־תִקְרַבְתָּ לָהֶם—רַע רַע. Ο'. Vacat. ✕ Θ. πονηρὸν, πονηρὸν, ἐρεῖ ὁ κτώμενος, καὶ πορευθεὶς τότε καυχῆσεται. (15) ἔστι χρυσὸς καὶ πλῆθος ἐσωτάτων, καὶ σκευὸς τίμιον χεῖλη γνώσεως. (16) λάβει τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, ὅτι ἐνεγύησατο ἀλλότριον, καὶ περὶ ξένης ἐνεχύρασον αὐτόν. (17) ἠδύνθη ἀνθρώπῳ ἄρτος ψεύδους, καὶ μετὰ τοῦτο πληρωθήσεται τὸ στόμα αὐτοῦ ψηφίδος. (18) λογισμοὶ ἐν βουλῇ ἐτοιμασθήσονται, καὶ ἐν κυβερνήσει ποιεῖ πόλεμον. (19) ἀποκαλύπτων μυστήριον πορεύεται δόλω, καὶ ἀπατῶντι χεῖλη αὐτοῦ μὴ συναναμίσγου.²⁰

20. אֵין־יִשְׁחַךְ. In pupilla tenebrarum (in mediis tenebris). Ο'. αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος. Σ. ἐν σκοτομήνῃ.²¹

21. מְבַרְכֵת בְּרֵאשִׁיתָהּ. Opes festinanter comparatae in principio. Ο'. μερὶς ἐπισπουδαζομένη ἐν πρώτοις. Σ. Θ. κληρονομία σπουδαζομένη γνωσθήσεται στερρῶς.²²

¹⁰ Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem: δκηηρὸς.

¹¹ Nobil. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem. Sic codex quidam (fort. 161) apud Parsons. cum scholio: ταῦτα οὐχ ὡς ἀδυνάτου ὄντος, ἀλλὰ σπανίου τοῦ τοιοῦτου εὐρίσκεσθαι. Post v. 9 in Syro-hex. sequuntur vv. 20, 21, 22, ut in exemplaribus Graecis, sed praemisso signo ✕ —, cum nota marginali: Ὡς ὁ Ἑβραῖος καὶ οἱ λοιποὶ; quae nota repetitur ad initium v. 10. ¹⁵ Syro-hex. + לֹא־תִקְרַבְתָּ לָהֶם.

¹⁶ Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 23. ¹⁷ Nobil. In textu LXXviralī Maius affert: συμποδισθήσεται. νεανίσκος μετὰ ὀσίου κ.τ.έ. Syro-hex.: συμποδισθήσεται σο νεανίσκος. νεανίσκος μετὰ ὀσίου κ.τ.έ. Cod. 23: συμποδισθήσεται ἀνὴρ. νεανίσκος μετὰ ὀσίου κ.τ.έ. ¹⁸ Nobil. Ad μετὰ ὀσίου Syro-hex. in marg. notat: Σ. Θ. Ε'. ὁμοίως. ¹⁹ Nobil.

²⁰ Haec, quae silentio praeterierunt Hexaplorum conditores, leguntur in Codd. 23, 149, 253, 260, et sub ✕ Θ. in Syro-hex. (Ad v. 15 pro ἐσωτάτων in Syro-hex. est אֲנִי־וְעַל־

פְּעֻלָּתִי; sed pro אֲנִי־וְעַל־פְּעֻלָּתִי legendum videtur aut אֲנִי־וְעַל־פְּעֻלָּתִי coll. Job. xxviii. 18 in Syro-hex., aut אֲנִי־וְעַל־פְּעֻלָּתִי, ut pro plurali habet Assemani in *Bibl. Orient.* p. 361, monente Ceriani. Ad v. 16 Middeld. dedit ἐνεχύρασον, ut Cod. 23; sed Syrus juxta Hebraeam veritatem et Codd. 253, 260 imperativum فَعْضَلْ venditat. Ad v. 17 Codd. 149, 253, 260 pro μετὰ τοῦτο πληρωθήσεται vitiosum μεταπληρωθήσεται habent, invitis Syro-hex. et Cod. 23. Ad v. 18 Cod. 23 minns probabiliter affert λογισμὸς et ἐτοιμασθήσεται; sed κυβερνήσει pro κυβερνήσει juxta Hebr. תִּבְרַחְתָּ ex hoc cod. assumpsimus. In textu Syro-hex. Middeld. edidit לֹא־תִקְרַבְתָּ. "Uno puncto addito," inquit Lagarde ad h. l., "fit pluralis." Codex reapse לֹא־תִקְרַבְתָּ.

²¹ Nobil. ²² Codd. 161, 248, qui sterre scribunt. Nobil. tantum affert: Σ. Θ. κληρονομία σπουδαζομένη. Fortasse haec, γνωσθήσεται στερρῶς, aliunde inuenta sunt.

- 23. תועבב. Abominatio. O'. βδέλυγμα. 'Ως δ' 'Εβραϊός καὶ οἱ λοιποί.²³
 - 24. גבר. Viri. O'. ἀνδρῖ. Πάντες ἀνδρός.²⁴
 - 25. שׁוֹמֵר לֵב יִלַּע דָּמָא מִקָּדְשׁ. Laqueus hominis est, si temere proloquitur sacrum (votum). O'. παγίς ἀνδρῖ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἀγιάσαι. 'Α. σκῶλον ἀνθρώπου καταπίεται ἡγιασμένος.²⁵
 - 27. דָּמָא נְשִׁמַּת נְהִיָּה נֵר. Lucerna Jonae est spiritus hominis. O'. φῶς ('Α. Σ. Θ. λύχνος. 'Αλλος λαμπτήρ²⁶) κυρίου πνοή ἀνθρώπων. Θ. λύχνος κυρίου πνοή ἀνδρός.²⁷
 - 28. שׁוֹמְרֵי מַלְכֵּי. Custodiunt regem. O'. φυλακὴ βασιλεί. 'Α. Σ. διατηρήσουσι (βασιλεία).²⁸
 - 29. חֲכָמַי. Robur eorum. O'. σοφία. 'Α. Σ. Θ. ἰσχὺς αὐτῶν.²⁹
 יָהָר. Ornatus. O'. δόξα. Θ. εὐπρέπεια.³⁰
 שׁוֹיבָה. Canities. O'. πολιά. 'Α. Σ. Θ. πολιά.³¹
 - 30. תְּבֵרֹת פְּצַעַת תַּמְרִיק בְּרַע. Vibices vulneris sunt abstersio (emendatio) in malo homine. O'. ὑπόπια καὶ συντρίμματα συναντῶ κακοῖς. 'Α. Θ. μώλωπες τραυμάτων...³² Σ. τραῦμα μώλωπος ἀποσμήξει κακίαν.³³
- Cap. XX. 10. — καὶ μέτρα δισσοῦ 4.³⁴

CAP. XXI.

1. פְּלִגְרֵי מַיִם לְבַמְלֶךְ בֵּירֵי הַיָּה. (Sicut) rivi

- aquarum est cor regis in manu Jonae. O'. ὡςπερ ὄρμη ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεοῦ. 'Α. Σ. Θ. διαρίσεις ὕδατων καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ κυρίου.¹ Ε'. ὕδραργοί...²
- 1. וְעַל כָּל־יְפֵהוּ יִשְׁנֶה. Ad omne quod vult inclinatur illud. O'. οὐ εἴαν θέλων νεύσαι, ἐκεῖ ἐκλινεν αὐτήν. Ε'. ἐφ' ὃ εἴαν θέλη κλίνει αὐτήν.³
- 2. תִּבְנֶה. Examinat. O'. κατευθύνει. Σ. Θ. ἐτοιμάζει.⁴
- 3. נִבְחָר. Eligendum est. O'. ἀρεστά. 'Α. Θ. ἐκλεκτόν.⁵
- 4. נֵר רֶשָׁעִים. Lucerna impiorum. O'. λαμπτήρ δὲ ἀσεβῶν. Πάντες λύχνος ἀσεβῶν.⁶
- 5. מְחַשְׁבוֹת קִרְיָה לְמִוְתָרָהּ וְכָל־צַדִּיקִים לְחַיָּה. Consilia seduli nonnisi ad quaesitum (tendunt); omnis vero festinus nonnisi ad egestatem. O'. Vacat. ✕ Θ. λογισμοὶ συντέμνοντος πλὴν εἰς περισσείαν, καὶ πᾶς ἐπισπουδάζων πλὴν εἰς ὑστέρημα 4.⁷
- 6. פְּעֵל אֲצִוִּית בְּלִשׁוֹן שִׁקָּר הַבֵּל נִדָּה מִבְּקִשֵּׁי מוֹתָ (s. מוֹקֵשֵׁי). Opus (congerendorum) thesaurorum cum lingua fallaci est halitus evanescens quaerentium mortem (s. laqueorum mortis). O'. ὃ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσση ψεύδει, μάταια διώκει (alia exempl. add. καὶ ἔρχεται⁸) ἐπὶ παγίδας θανάτου. Σ... ζητῶν

²³ Syro-hex. (Signum (in cod. ¹¹¹) est index lectionis. Cf. ad Cap. ix. 12.) ²⁴ Sic in marg. Syrus, qui in textu legit ἀνθρώπου. ²⁵ Nobil. ²⁶ Nobil., qui ceteris λαμπτήρ tribuit. Syro-hex. ad φῶς in marg. notat: λύχνος. Deinde ad πνοή Nobil. affert: Schol. πνεῦμα. ²⁷ Syro-hex. ²⁸ Nobil. ²⁹ Idem. ³⁰ Idem. ³¹ Idem. Syrus, qui in textu ³² Idem. ³³ Idem. Syrus, qui in textu ³⁴ Idem. Syrus, qui in textu ³⁵ Idem. Syrus, qui in textu

ψυχῆς ἀποσμήχοντας, vertit: ³⁶ Idem. Syrus, qui in textu ³⁷ Idem. Syrus, qui in textu ³⁸ Idem. Syrus, qui in textu ³⁹ Idem. Syrus, qui in textu ⁴⁰ Idem. Syrus, qui in textu

- θάνατον. Θ. ὁ ἐργαζόμενος θησαυροὺς ἐν γλώσση ψεύδει ἀτμὸς φερόμενος...⁹
7. **וַיִּגְרָם יְגוֹרֵי שָׂרֵי צָרָה**. *Injuria impiorum abripit eos.* Ο'. ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται. 'Α. προνομή ἀσεβῶν κατασπάσει αὐτούς.¹⁰
9. **גַּבְרֵי תַעֲתִי**. Ο'. ὑπαίθρου. 'Α. Σ. Θ. δώματος.¹¹
- מִבְּיַת חָבֵר וּבֵית מְדוּנִים רִיחָרָה**. *Prae muliere rixarum et domo societatis.* Ο'. ἡ ἐν κεκονιαμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ. Σ. Θ. ἡ μετὰ γυναικὸς μαχίμης καὶ οἴκου ἐταιρικοῦ.¹²
10. **שָׂרֵי צָרָה יִשְׁתְּ לֹא יִמְצֵא חַסְדִּים**. *Animus impij desiderat malum; non invenit gratiam in oculis ejus amicus ejus.* Ο'. ψυχὴ ἀσεβοῦς οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων. Σ. ψυχὴ ἀνόμου ἐπίβησε πονηρόν· οὐκ ἐλεήσει ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ τὸν πλησίον αὐτοῦ.¹³
11. **חָכְמָה בְּיָמֵי שָׂוִי**. *Sapiens fit stolidus.* Ο'. πανουργότερος γίνεται ὁ ἀκακός. Σ. σοφισθήσεται ὁ νήπιος.¹⁴
12. **שָׂרֵי צָרָה יִפְּסֵל אֶת הַלֵּב**. *Dejicit (Jona) impius in malum.* Ο'. καὶ φαυλίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς. Σ. ὑποσκελίζει ἀσεβεῖς εἰς κακόν.¹⁵
14. **יִכְפֹּת אֵת הַלֵּב**. *Subigit iram.* Ο'. ἀνατρέπει ὄργας. Σ. σβέσει ὄργην.¹⁶
15. **וְיִפְּסֵל אֶת הַלֵּב**. *Sed consternatio erit operantibus iniquitatem.* Ο'. ὄσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακούργοις. Σ. Θ. καὶ δειλία τοῖς ἐργαζομένοις ἀνομίαν.¹⁷
16. **מַנְיָוּ**. *Manium.* Ο'. γιγάντων. 'Α. ραφαεῖν. Σ. θεομάχων.¹⁸
17. **אִישׁ מְחֹרָר**. *Vir egenus.* Ο'. ἀνὴρ ἐνδεής. Σ. ἐνδεήσεται ἀγαθῶν.¹⁹
- אִישׁ יִשְׁתְּ לֹא יִמְצֵא חַסְדִּים**. *Qui diligit vinum et oleum non dives fiet.* Ο'. φιλῶν οἶνον καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον. 'Α. Σ. Θ. ἀγαπῶν οἶνον καὶ ἔλαιον οὐ πλουτήσει.²⁰
18. **כֶּפֶר**. *Pretium redemptionis.* Ο'. περικάθαρμα. 'Α. Σ. Θ. ἐξίλασμα.²¹
- אִישׁ יִשְׁתְּ לֹא יִמְצֵא חַסְדִּים**. *Impius.* Ο'. ἀνομος. 'Α. Σ. Θ. ἀσεβής. 'Αλλος· ἀδικός.²²
- וְיִפְּסֵל אֶת הַלֵּב**. *Et loco rectorum erit praevanicular.* Ο'. Vacat. 'Αλλος· καὶ ἀντιεὐθέων ἀσύνητος.²³ Σ. Ε'. ἀδικός.²⁴
19. **מַחֲרָה וְרִיחָרָה**. *Rixarum et iracundiae.* Ο'. μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὄργιλου (Σ. θυμώδους²⁵). Aliud exempl. θυμώδους καὶ μαχίμου.²⁶ Σ. μαχίμης καὶ ὄργιλου.²⁷
20. **וְיִפְּסֵל אֶת הַלֵּב**. *At stultus homo devorat illud.* Ο'. ἀφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται (alia

Codd. III, 23, alii, et Syro-hex. ⁹ Nobil. ¹⁰ Idem. Pro κατασπάσει, ἐπισπάσει per incuriam edidit Montef. ¹¹ Nobil. ¹² Idem. Syro-hex. affert: **חַסְדִּים**. Idem in textu cum Codd. 23, 252 ἀηθίας (ἁλιθίας) pro ἀδικίας legit. ¹³ Nobil. Syro-hex. in textu affert: ψυχὴ ἀσεβοῦς * Σ. ἐπιθυμήσει (ἐπιθυμῶν) πονηρόν· οὐκ ἐλεηθήσεται δὲ ὑπ' οὐδενὸς τῶν παρόντων ἀνθρώπων; fere ut sine nota hexaplatari Codd. 23, 106. ¹⁴ Nobil. Codex quidam apud Parsons. minus probabiliter Aquilae tribuit. ¹⁵ Nobil. Idem ad καρδίας affert: Schol. ψυχῆς; quae lectio est Codd. 23, 106, 260, et Syro-hex. ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Idem. Syro-hex. affert: **מַנְיָוּ**. Cf. ad Cap. ix. 18. Nescio unde ediderit Montef.: Σ. παρὰ θεομάχων. ¹⁹ Nobil. ²⁰ Syro-hex. affert: **וְיִפְּסֵל אֶת הַלֵּב**. Nobil. affert: 'Α. Σ. Θ. οὐ πλουτήσει. ²¹ Nobil. (Syro-hex. in textu habet **ἐξίλασμα** (ἀλλαγμα, ἀντάλλαγμα, semel ἐξίλασμα Psal.

xlvi. 7); in marg. autem: 'Α. Σ. Θ. λύτρον (ἐξίλασμα). Nec tamen Syri nostri usus tam certus est, ut non **ἐξίλασμα** in hoc loco pro ἐξίλασμα stare possit, et **περικάθαρμα** (ut **περικάθαρμα** pro cognato περίψημα Tobit v. 19); praesertim cum ad **περικάθαρμα** in marg. pingatur Graeca vox ΠΕΡΙΚΑΘΑΡΜΑ, cui supponitur Syriaca **ܡܢܝܘܘܬܐ**, stultitia, nescio an errore proclivi pro **ܡܢܝܘܘܬܐ**, contemptibilitas. Cf. Interpp. ad 1 Cor. iv. 13.) ²² Nobil. Syro-hex. in textu pro ἀνομος habet παράνομος, ut Cod. 23, alii. ²³ Sic in textu Cod. 23, alii, quorum duo ἀσύνητος, omnes εὐθείων habent. Etiam Syro-hex. in textu siue aster. **ܡܢܝܘܘܬܐ**, καὶ ἀντιεὐθέων perfidus, h. e. ut videtur, ἀσύνητος, quod tamen usitatius **ܡܢܝܘܘܬܐ** sonat. ²⁴ Syro-hex. **ܡܢܝܘܘܬܐ**. ²⁵ Nobil. ²⁶ Syro-hex. in textu. Idem in marg. affert: μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὄργιλου. ²⁷ Syro-hex. **ܡܢܝܘܘܬܐ**. Hanc autem lectionem in textu exhibent Codd. 23, 149, 252, 260.

exempl. καταποντιούσιν³⁵ αὐτόν. 'Α. Θ. ἄφρων δὲ ἀνὴρ καταποντιεῖ αὐτόν.³⁶

21. **רַדְּהָ צְדָקָה**. *Qui sectatur justitiam.* Ο'. ὁδὸς δικαιοσύνης. 'Α. Σ. Θ. διώκων δικαιοσύνην.³⁷

יִמְצֵא. *Inveniet.* Ο'. εὐρήσει. "Αλλος θησαυρίζει.³¹

22. **עִיר גְּבֻרִים עָלָה חָכָם**. *Urbem fortium scandit sapiens.* Ο'. πόλεις ὄχυρὰς (alia exempl. πύλεως ὄχυρὰς³²) ἐπέβη σοφός. 'Α. Σ. Θ. πόλιν δυνατῶν ἀνέβη σοφός.³³ Πάντες δυνατῶν.³⁴

24. **תְּהִי יְהִיר**. *Superbus et inflatus.* Ο'. θραυὸς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζών. 'Α. Σ. ὑπερήφανος ἀλαζών.³⁵

עֲשֵׂה בְּעֶבְרַת תָּה. *Qui agit cum redundantia superbiae.* Ο'. ὃς δὲ μνησικακεῖ παράνομος. Σ. πρᾶσσω ἐν ὀργῇ ὑπερήφανος.³⁶

25. **תִּמְוֶתְנוּ עַצְל תְּמִוֶתְנוּ**. *Desiderium pigri accidit eum.* Ο'. ἐπιθυμία ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσιν ("Αλλος καταβάλλουσιν³⁷). Σ. Θ. ἐπιθυμία ὀκνηροῦ θανατώσει αὐτόν.³⁸

27. **הֵא פִּיבֹזְמָה יְבִיאָנִי**. *Quanto magis si cum consilio pravo offerat illud.* Ο'. καὶ γὰρ παράνομως προσφέρουσιν αὐτάς. 'Α. καίπερ ὅτι ἐννοία οἴσει αὐτόν.³⁹

28. **לְנֶצַח תִּדְבֵר**. *In perpetuum loquetur.* Ο'. φυλασσόμενος λαλήσει. 'Α. Σ. Θ. εἰς νίκος πορεύσεται.⁴⁰

29. **הָעוּ אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו**. *Obfirmat vir impius vultum suum.* Ο'. ἀσεβῆς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ. Θ. ἐκραταίωσεν ἀνὴρ ἀσεβῆς πρόσωπον αὐτοῦ.⁴¹

29. **יָבִין (יְבִין ק)**. *Dirigit (s. intelligit).* Ο'. συνιεῖ. 'Α. Σ. ἐτοιμάσει.⁴²

30. **לְנֶגְדַּי יְהִיהָ**. *Contra Jovam.* Ο'. πρὸς τὸν ἀσεβῆ. 'Α. Σ. Θ. κατέναντι κυρίου.⁴³

Cap. XXI. 14. — ἐγείρει ἰσχυρὸν 4.⁴⁴

CAP. XXII.

1. **נִבְחָר**. *Eligendum est.* Ο'. αἰρετώτερον. 'Α. Θ. ἐκλεκτόν.¹

2. **וְרָשָׁ**. *Et pauper.* Ο'. καὶ πτωχός. Alia exempl. καὶ πένης.²

נִפְגְּשׁוּ. *Occurrunt sibi invicem.* Ο'. συνήντησαν (alia exempl. ἀπήντησαν³) ἀλλήλοις. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως.⁴

3. **רָאָה רָעָה וַיִּסְתָּר**. *Videt malum, et abscondit se.* Ο'. ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται. 'Α. Θ. εἶδε κακίαν, καὶ ἐνεκρύβη.⁵

4. **עֲקֵב עֲנָה יִרְאֵת יְהוָה**. *Merces modestiae et timoris Jovae.* Ο'. γενεὰ σοφίας φόβος κυρίου. Σ. ὕστερον πρᾶντητος φόβος κυρίου.⁶

5. **יָרַח**. *Longe recedit.* Ο'. ἀφέξεται. 'Α. Σ. Θ. μακρυνθήσεται.⁷

6. **תְּהִי לְנֶעַר עַל-פִּי דְרָכֹו גַם כִּי-יִזְקֶן לְאִי-סוּר**. *Imbue puerum secundum viam ejus; etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Ο'. Vacet. ✕ Θ. ἐγκαινισμὸς νέου κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καίγε δταν γηράσῃ, οὐκ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ 4.⁸

7. **וְעַבַד לַיהוָה לְאִישׁ מִלְחָה**. *Et servus est qui*

³⁵ Schol. apud Nobil., et sic in textu Syro-hex. ³⁶ Syro-hex. + **עַל מַלְאָכָא**. ³⁷ Nobil. ³⁸ Schol. apud Nobil. ³⁹ Sic Ald., Cod. 23, alii, et Syro-hex. ⁴⁰ Nobil. ⁴¹ Syro-hex. + **עַל מַלְאָכָא**. Mox *et* ἀσεβείς abest a Syro-hex., et Cod. 23. ⁴² Syro-hex. (qui in textu om. καὶ αὐθάδης): + **עַל מַלְאָכָא**. ⁴³ Nobil. Cod. 252 in marg. affert: πρᾶσσω ἐν γῆ (sic) ὑπερήφανος. ⁴⁴ Alius interpretres apud Nobil. Sic Cod. 161 in marg. ⁴⁵ Nobil. ⁴⁶ Idem. Pro ἐννοια, quod edebatur, scripsimus ἐννοία. ⁴⁷ Nobil. ⁴⁸ Idem.

⁴² Idem. ⁴³ Idem. Sic in textu Cod. 23, alii. Syro-hex. affert: + **עַל מַלְאָכָא**. ⁴⁴ Syro-hex. CAP. XXII. ¹ Nobil. ² Sic Codd. 109, 253, 297. Syro-hex. in marg. + **עַל מַלְאָכָא**. ³ Sic Codd. 23, 252, et Cod. 161 in marg. Syro-hex. **עַל מַלְאָכָא**. ⁴ Syro-hex. ⁵ Nobil. ⁶ Idem. ⁷ Idem. ⁸ Sic sine aster. Codd. 23, 149, 253, 260. Syro-hex. in textu: **עַל מַלְאָכָא**.

mutuum accipit viro qui mutuum dat. Ο'. και οϊκέται ιδίοις δεσπόταις δανειούσιν. Σ. Θ. και δούλος δανειζόμενος άνδρι δανείζοντι.⁹

8. וְזָרַע עֲוֹלָה יִקְצֹר יָקָר. Qui serit improbitatem metet aerumnam. Ο'. ό σπειρών φαύλα θερίσει κακά. 'Α. . . άνωφελές. Σ. ό σπειρών άνομίαν θερίσει άδικίαν. Θ. ό σπειρών άδικίαν θερίσει άνομίαν.¹⁰

הַשָּׁבַע עֲבָרָתוֹ יִכָּלֵף. Et vitia irae ejus parata est (imminet ei). Ο'. πληγήν δέ έργων αύτου συντελέσει. Σ. και ράβδος μησικακούντος έαυτφ έκλείψει.¹¹

9. הוּא יְבָרַךְ. Is benedicetur. Ο'. εύλογεί ό θεός. Alia exempl. άγαπφ ό θεός.¹²

10. יִלְלֵ. Irrisorem. Ο'. λοιμόν. 'Α. Σ. Θ. χλευαστήν.¹³

מְדוּן. Contentio. Ο'. νεϊκος. Σ. Θ. μάχη.¹⁴

11. טָהוֹר לֵב. Munditiam cordis. Ο'. όσίας καρδίας. 'Α. Θ. καθαράς. Σ. άγνάς.¹⁵

כִּן שִׁפְטוֹ רֵעֵהוּ מֵלֵף. (Propter) gratiam labiorum ejus amicus ejus est rex. Ο'. χείλεσι ποιμαίνει βασιλεύς. * Άλλος χάρης χειλέων, έταίρος αύτου βασιλεύς.¹⁶

12. יָדָע. Scientiam. Ο'. αίσθησιν. 'Α. Σ. Θ. γνώσιν.¹⁷

13. אֶרְצָא. Occidar. Ο'. φονευταί. 'Α. Σ. Θ. φονευθήσομαι.¹⁸

14. פִּי יָרִית. Os alienarum mulierum. Ο'. στόμα

παρανόμου ('Α. Θ. άλλοστρίας¹⁹).

14. וְעָ. In eo. Ο'. είς αύτόν. 'Α. Σ. Θ. εκεί.²⁰ Ο'. είσιν όδοι κακαί—σκολιάς και κακής. Alia exempl. ε̄ είσιν όδοι όρθαι πορεύεσθαι άνδρι, ό δέ άσεβής όδους θανάτου και άπωλείας φιλεῑ 4. — είσιν όδοι κακαί—σκολιάς και κακής 4.²¹

15. אֶפְשָׁה בְּלֵב. Affixa est cordi. Ο'. έξήπται καρδίας. Σ. ένδέδεται . . . 'Α. Σ. Θ. . έν καρδιά.²²

16. לֹא יִרְבֶּה לֵב. Ad multiplicandum sibi (ut rem suam augeat). Ο'. πολλά ποιεί τά έαυτοϋ (alia exempl. add. κακά²³). Σ. του πληθύναι έαυτφ.²⁴

וְנָתַן יְדוּתוֹ לְאֶבְיָרִים. Dabit diviti tantummodo ad egestatem. Ο'. δίδωσι δέ πλουσίφ έπ' έλάσσονι. Σ. δώσει πλουσίφ διόλου ύστέρημα.²⁵ Θ. Ε'. δίδωσι (s. δώσει) πλουσίφ πλην είς ύστέρημα.²⁶

18. מְבֹרָךְ. Parata erunt. Ο'. εύφρανοϋσί (alia exempl. εύθυνοϋσί²⁷) σε. 'Α. Σ. Θ. έτοιμασθήσονται.²⁸

19. הִתְנַחֵם הִנֵּה הִתְנַחֵם. Ostendi tibi hodie, etiam tibi. Ο'. και γνωρίση σοι την όδόν σου (alia exempl. την όδόν αύτου; alia, τας όδους αύτου²⁹). 'Α. Σ. γνωστην έποίησά σοι ζώην . . .³⁰

20, 21. וְעָ וְיָדָע: וְעָ וְיָדָע. In consiliis et scientia, ut ostenderem tibi veritatem. Ο'. είς βουλήν και γνώσιν επί τó

⁹ Nobil. ¹⁰ Idem. ¹¹ Syro-hex. ¹² Syro-hex. ¹³ Syro-hex. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. Est certe alius interpretis, fortasse Aquilae. ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Syro-hex. ²⁰ Nobil. ²¹ Sic

Syro-hex., et sine notis Origenianis Codd. 23, 254. In fine Syrus nun agnoscit και κακής. ²² Nobil. ²³ "In plerisque libris [Comp., Ald., Codd. III, 23, aliis] est τó έαυτοϋ κακά."—Nobil. Sic Syro-hex. ²⁴ Syro-hex. ²⁵ Nobil. Syro-hex. ²⁶ Nobil. ²⁷ Sic Syro-hex., et Cod. 23. ²⁸ Nobil. ²⁹ "In nonnullis libris [et Syro-hex.] est την όδόν αύτου. Procopius vero legit τας όδους αύτου."—Nobil. ³⁰ Nobil.

πλάτος τῆς καρδίας σου.³¹ διδάσκω οὖν σε ἀληθῆ λόγον. 'Α. Θ. εἰς βουλὰς καὶ εἰς γνώσιν, τοῦ γνωρίσαι σοι ἀλήθειαν.³²

21. תְּמִינָה וְיִמְרֵי וְשֹׁפָר. *Veritatem verborum veritatis.* Ο'. ἀληθῆ λόγον, καὶ γνώσιν ἀγαθὴν ὑπακούειν. 'Α. . . λόγους ἀληθείας.³³

תְּהִי לְשֹׂאֵי. *Iis qui miserunt te.* Ο'. τοῖς προβαλλομένοις σοι. 'Α. Θ. τῷ ἀποστελλαντί (σε).³⁴

22. לֹדֶן לְגַגְגָּה לֵלֵן. *Ne diripias tenuem.* Ο'. μὴ ἀποβιάζου πένητα. Σ. μὴ ἀρπάξης πτωχόν.³⁵

23. שָׂנֵן עֲקִיעַרְבָּתָה עֲבָרָה רִיבֵךְ יִרִיב הִתְהַיָּבָה. *Quia Jona aget causam eorum, et spoliabit spoliantes eos anima.* Ο'. ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν κρίσιν, καὶ ῥύση σὴν ψυχὴν. 'Α. ὅτι κύριος δικάσει (σ. δικάσεται) τὴν δίκην αὐτοῦ, καὶ καθηλώσει τοὺς καθηλώσαντας αὐτόν.³⁶ Σ. . . καὶ κολάσεται τοὺς κολαζομένους ψυχὴν αὐτοῦ.³⁷

24. עֲרִיבֵךְ לֵלֵן. *Ne contrahas amicitiam.* Ο'. μὴ ἴσθι ἐταῖρος. Σ. μὴ φιλιότητος.³⁸

נִבְרַח לֵלֵן. *Ne verseris.* Ο'. μὴ συναυλίζου. 'Αλλος' μὴ εἰσέλθης.³⁹

25. שֶׁקֶט. *Laqueum.* Ο'. βρόχους. 'Α. σκῶλον. Σ. σκάνδαλον.⁴⁰

29. עִוְשָׁה. *Ignobilibus.* Ο'. ἀνδράσι νωθροῖς. Θ. σκοτεινοῖς.⁴¹

Cap. XXII. 9. — τὴν μέντοι ψυχὴν τῶν κεκτημένων ἀφαιρεῖται. 17. ὡς καὶ ἄκουε ἐμῶν λόγων (sic) 4.⁴²

CAP. XXIII.

2. תְּבַלֵּב שֶׁבִין שְׂמֵרָה. *Et pone cultrum ad guttur*

tuum. Ο'. καὶ ἐπίβαλλε τὴν χεῖρά σου. 'Α. καὶ θήσεις μάχαιραν ἐν καταπόσει σου. Θ. (καὶ) θήσεις μάχαιραν τῷ λάρυγγί σου.¹

3. עֵינַי בְּנֵי אֶרֶץ. *Nam est panis fraudum.* Ο'. ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς. 'Α. Θ. καὶ αὐτὸς ἄρτος ψευσμάτων.²

4. לֹדֶן לְגַגְגָּה לֵלֵן. *Ne labores ut dives fias, ab intelligentia tua desiste.* Ο'. μὴ παρεκτείνου πένης ὧν πλουσίω, τῇ δὲ σῆ ἐννοίᾳ ἀπόσχου. 'Α. μὴ κοπία τοῦ πλουτηῆσαι, ἀπὸ τῆς συνέσεώς σου παῦσαι.³ Θ. . . ἀπὸ τῆς συνέσεώς σου παῦσαι.⁴

5. עֲוֵיבֵךְ עֲוֵיבֵךְ. *Volabit in caelum.* Ο'. καὶ ὑποστρέψει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προεστηκότος αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. καὶ πετασθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν.⁵

6. עֵינַי בְּעֵינַי. *Ejus qui mali oculi est (invidi).* Ο'. ἀνδρὶ βασκάνω. 'Αλλος' πονηροφθάλμω.⁶

עֲוֵיבֵךְ עֲוֵיבֵךְ. *Obpedias ejus.* Ο'. τῶν βρωμάτων αὐτοῦ. 'Α. Σ. ἐδεσμάτων.⁷

7. שֶׁבִין עֵינַי בְּעֵינַי. *Nam sicut aestimat (cogitat) in animo suo.* Ο'. ὅν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρίχα. Σ. . . εἰκάζων ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.⁸

10. אֶרֶץ לֵלֵן. *Ne transferas.* Ο'. μὴ μεταθῆς. Σ. μὴ μετακινήσης.⁹

11. יָדֵי הַיָּדָה עֲוֵיבֵךְ. *Nam vindex eorum est fortis, ille aget.* Ο'. ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοῦς κύριος κραταῖός ἐστι, καὶ κρινεῖ. 'Α. Σ. Θ. ἀγχιστεὺς αὐτῶν ἰσχύων, αὐτὸς δικάσεται.¹⁰

12. עֵינַי. *Scientiae.* Ο'. αἰσθήσεως. 'Α. Σ. Θ. γνώσεως.¹¹

³¹ Haec, ἐπὶ τὸ πλάτος τ. κ. σου, om. Codd. 23, 106, et Syro-hex. in textu. ³² Syro-hex. *לֵלֵן וְיִמְרֵי וְשֹׁפָר*. ³³ Idem: *לֵלֵן*. ³⁴ Idem in textu om. καὶ γνώσιν ἀ. ὑπακούειν. ³⁵ Nobil. ³⁶ Idem. ³⁷ Idem. Copula ante καθηλώσει assumpta ex Cod. 252, qui δικάσεται habet. Hieron. vertit: *et configet eos qui confixerunt animam ejus.* ³⁸ Nobil., Cod. 248. Sic, sed E. pro Σ, Cod. 252. ³⁹ Nobil. ⁴⁰ Cod. 161 in marg. ⁴¹ Nobil. ⁴² Idem. ⁴³ Syro-hex.

CAP. XXIII. ¹ Nobil. ² Idem. ³ Nobil., Codd. 248, 252. In fine παῦσαι, quod aberat, assumptum ex Cod. 252. ⁴ Nobil. ⁵ Nobil., Cod. 248. Cod. 252 mendose affert: Σ. Θ. καὶ σκεπασθήσεται εἰς τ. οὐρ. ⁶ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. ⁷ Nobil., Cod. 252. ⁸ Nobil. ⁹ Sic Cod. 161. Nobil., Cod. 248: (μὴ) μετακινήσης. "Scripsi μετακινήσης, sensu ita postulante, cum in Ed. Rom. reperissem μετακινήσης."—*Drusivus*. Cf. Deut. xix. 14 in LXX. Montef. incredibili uegligentia μὴ μετακινήσης edidit. ¹⁰ Nobil. ¹¹ Idem.

35. **הִכּוּתִי בְּלִי־לִיִּי**. *Percutiunt me, nec doleo.*
 O'. ἐρείς δὲ, τύπτουσί με, καὶ οὐκ ἐπόνεσα. Σ.
 E'. ἐπληξάν με, ἀλλ' οὐκ ἐπόνεσα.³²
יִמְנוּתִי. *Contundunt me.* O'. ἐνέπαιξάν μοι.
 Θ. ἀνεκρότησάν με.³³
עֲרַגְתִּי. *Expergiascar.* O'. ὀρθρος ἔσται. 'A.
 Σ. Θ. ἐξυπνισθήσομαι.³⁴

Cap. XXIII. 31. — ἀλλὰ ὀμιλεῖτε ἀνθρώποις (om. δικαίοις), καὶ ὀμιλεῖτε ἐν περιπάτοις 4.³⁵

CAP. XXIV.

4. **וְדַעַתָּה**. *Et scientia.* O'. μετὰ αἰσθήσεως. 'A.
 Σ. (καὶ) ἐν γνώσει.¹
 5. **מְצַחֵת אֶת־עַצְמוֹ**. *Corroborat vim (suam).* O'. γεωργίου
 μέγαν. Σ. ὡς περ κράτος ἰσχύος.² "Ἄλλος
 ὑπὲρ κραταιὸν ἰσχύϊ."³
 6. **וְיִשׁוּבָה בְּרַב יוֹעֵץ**. *Et salus est in multitudine
 consiliatorum.* O'. βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας
 βουλευτικῆς. Σ. Θ. καὶ σωτηρία ἐν πολυ-
 βούλῳ.⁴
 7. **רָחֵמֹת לֵאמֹיִל לְאֹיִל הַחֲכָמֹת בְּשַׁעַר לֹא יִפְתָּח־פִּתְחוֹ**.
*Ardua est stulto sapientia, in porta non aperit
 os suum.* O'. σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ ἐν
 πύλαις σοφῶν· σοφοὶ οὐκ ἐκκλίνουσιν ἐκ στό-
 ματος κυρίου. E'. *Oblectatio ἄφρονι σοφία, ἐν
 πύλῃ οὐκ ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ.*⁵
 9. **וְעֵצָה אֶת־חָכְמָה**. *Consilium stultitiae est pec-
 catum.* O'. ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἀμαρ-
 τίας. 'A. Θ. ἔννοια ἀφροσύνης ἀμαρτία.⁶

9. **וְהָיָה לְאָדָם לְבִשְׂתוֹ**. *Sed abominatio homini est
 irrisor.* O'. ἀκαθαρσία δὲ ἀνδρὶ λοιμῶ. Σ.
 καὶ βδέλυγμα ἀνθρώποις λοιμός.⁷
 10. **וְהָיָה בְּיוֹם צָרָה**. *Si animum abjeceris in
 die angustiae.* O'. ἐμμολυνθήσεται ἐν ἡμέρῃ
 κακῇ. 'A. νοχελευόμενος... Σ. στραγγεύ-
 εσθαι ἐν ὄρῃ θλίψεως. Θ. ἐξελύθη...⁸
 11. **וְהָיָה לְחַיִּים לְפָנָיו**. *Liberare eos qui ducun-
 tur ad mortem.* O'. ῥύσαι ἀγομένους εἰς θά-
 νατον. Σ. σώσον εἰλημμένους εἰς θάνατον.⁹
 12. **וְהָיָה לְאִישׁ אֶת־עַצְמוֹ**. *Non novimus hunc.* O'. οὐκ
 οἶδα τοῦτον. Alia exempl. οὐκ οἶδα τοῦτον,
 ὡς καὶ αὐτός με οὐ γινώσκει 4.¹⁰
וְהָיָה לְאִישׁ לְבִיבוֹתָיו. *Nonne qui epa-
 minat corda ipse intelliget?* O'. γίνωσκε ὅτι
 κύριος καρδίας πάντων γινώσκει. 'A. μήτι
 οὐχὶ ὁ σταθμίζων καρδίας αὐτὸς συνήσει;¹¹
וְהָיָה לְאִישׁ אֶת־עַצְמוֹ. *Qui custodit animam tuam.* O'. ὁ
 πλάσας πνοήν πᾶσιν. 'A. Θ. διατηρῶν ψυχὴν
 σου.¹²
 15. **וְהָיָה לְאִישׁ אֶת־עַצְמוֹ**. *Ne insidieris,
 improbe, habitationi justi.* O'. μὴ προσαγάγῃς
 ἀσεβῆ νομῆ δικαίων. 'A. Θ. ... εἰς ὠραιότητα
 δικαίου. Σ. μὴ ἐνεδρεύσης ἀσέβειαν εἰς δίκαι-
 ον δικαίου.¹³
 17. **וְהָיָה לְאִישׁ אֶת־עַצְמוֹ**. *Cum ceciderit inimicus tuus.*
 O'. ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου. Σ. E'. ὁμοίως.¹⁴
וְהָיָה לְאִישׁ אֶת־עַצְמוֹ. *Ne exsultet cor tuum.* O'.
 μὴ ἐπαῖρου. 'A. Σ. Θ. (μὴ) ἀγαλλιάσθω ἡ
 καρδία σου.¹⁵

³² Syro-hex. **וְהָיָה לְאִישׁ אֶת־עַצְמוֹ**.
³³ Nobil. ³⁴ Idem. Montef. post Drusium ἐξυπνισθή-
 σομαι edidit. ³⁵ Syro-hex.
 CAP. XXIV. ¹ "Schol. ἐν γνώσει."—Nobil. Cod. 248
 affert: Σ. ἐν γνώσει. Praeterea ex Cod. 252 Parsons. ex-
 scripsit: 'A. ἐν γνώσει, quod ad **וְהָיָה לְאִישׁ אֶת־עַצְמוֹ** (v. 3) perperam
 refert; ad **וְהָיָה לְאִישׁ אֶת־עַצְמוֹ** vero: Σ. ἐν σωφροσύνῃ, quod nescio an ad
וְהָיָה לְאִישׁ אֶת־עַצְמוֹ (v. 5) pertineat. ² Nobil., Cod. 248. ³ Cod. 252
 affert: Σ. ὑπὲρ κραταιὸν ἰσχύϊ (sic). ⁴ Nubil. ⁵ Syro-
 hex. **וְהָיָה לְאִישׁ אֶת־עַצְמוֹ**.
⁶ Nobil. ⁷ Idem. ⁸ Idem. Cf. ad
 Cap. xviii. 9. (Ad Symmachum Nobil. στραγγεύεσθαι habet,

quae scriptura non plane rejectitia est; quin recepit eam
 Rürdam ad Jud. xix. 8. Cf. nos in *Collatione ad V. T.*
juata LXX Interpp., p. 163.) ⁹ Nobil. ¹⁰ Sic
 Syro-hex., et sine obelo Codd. 23, 106 (qui οὗτος habet).
¹¹ Nobil., Codd. 161 (qui *μαστιζών* pro *σταθμίζων* mendose
 habet), 248. "Reg. unus ex Procopio hanc lectionem
 affert: *μήτι ὁ σταθμίζων καρδίας οὐ γινώσκει.*"—Montef. Paulo
 aliter Didym. Alex. apud Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II,
 p. 57: 'A. Θ. μήτι ὁ στ. καρδίας αὐτὸς οὐ συνήσει; Σ. (immo
 Schol.) ὅτι οὐδὲ δημοσία ἐπιτίμησις σωφρονίζει τὸν ἄφρονα.
¹² Nobil. ¹³ Idem. ¹⁴ Syro-hex. ¹⁵ Nobil.

18. **פְּרִי־רָחֵם יִהְיֶה וְרַע בְּעֵינָיו**. *Ne videat Jona, et displiceat ei.* Ο΄. ὅτι ὄψεται κύριος, καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ. Σ. μήποτε ἴδῃ κύριος, καὶ μὴ ἀρέσῃ ἐνώπιον αὐτοῦ.¹⁶
- יָשׁוּב מֵעֲלֵיו אִפְסוֹ**. *Et convertat ab eo iram suam (in te).* Ο΄. καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Σ. . . ἀπάνωθεν αὐτοῦ ὄργην αὐτοῦ.¹⁷
19. **אַל־תִּתְחַר בַּמַּרְעִים**. *Ne exardescas propter maleficos.* Ο΄. μὴ χαίρει ἐπὶ κακοποιοῖς. 'Α. Θ. μὴ διαμάχου ἐν πονηρευομένοις.¹⁸
- אַל־תִּקְנֵן**. *Ne inideas.* Ο΄. μὴδὲ ζήλου. Σ. μὴ παρερεθίζου.¹⁹
20. **לְנֹר**. *Lucerna.* Ο΄. λαμπτήρ. 'Α. Σ. Θ. λύχνος.²⁰
21. **וְנִי יִתְּנֵה יְהוָה**. *Jonam, mi fili.* Ο΄. τὸν θεόν, υἱέ. Aliud exempl. τὸν κύριον, υἱέ ✕ μου.²¹
- אַל־תִּתְעַרְב**. *Ne societatem ineas.* Ο΄. (μὴ) ἀπειθήσης. *Ἄλλος* (μὴ) ἐπιμίγνυσο.²²
22. **שְׁנֵיהֶם**. *Utriusque eorum.* Ο΄. ἀμφοτέρων. Πάντες ὁμοίως.²³
- Ο΄. ✕ λόγον φυλασσόμενος — ἐξ ἀνθρώπων.²⁴
23. **גַּם־אֵלֶּה**. *Etiam haec.* Ο΄. ταῦτα δέ. 'Ὡς ὁ 'Εβραῖος καὶ οἱ λοιποί.²⁵
- לְחַכְמִים הִכָּרְפָּנִים**. *Sapientibus; intueri per-*

- sonam.* Ο΄. τοῖς σοφοῖς ἐπιγινώσκειν, — αἰδέϊσθαι ἄ πρόσωπον. *Ἄλλος* αἰσχύνεσθαι.²⁶
- 'Α. Σ. Θ. ἐπιγινώσκειν.²⁷
26. **שֵׁשׁ־תַּשָּׁב דְּבָרִים נִכְחִים**. *Labia osculatur qui respondet verba recta.* Ο΄. χεῖλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους ἀγαθούς. Θ. χεῖλεσι καταφιληθήσεται ἀποκρινόμενος ὀρθὰ ῥήματα.²⁸
27. **וְרַעֲהָ בַּשָּׂדֶה**. *Et para illud in agro tibi.* Ο΄. καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρὸν. Σ. Ε΄. καὶ φρόντισον ἐν ἀγρῷ σου.²⁹
28. **אַל־תְּהִי**. *Ne sis.* Ο΄. μὴ ἴσθι. 'Α. Σ. Θ. μὴ γίνου.³⁰
- וְהִתְפַּתִּי**. *Et num decipies.* Ο΄. μὴδὲ πλατύνου. *Ἄλλος* ἀπατῶν.³¹
32. **לָקַחְתִּי מוֹסָר**. *Accepi institutionem.* Ο΄. τοῦ ἐκλέξασθαι (alia exempl. καὶ ἐξελεξάμην³²) παιδείαν. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἔλαβον.³³
33. **מְעַט מְעַט תִּנְוֹמָתִי מְעַט מְעַט תִּשְׁנֶנּוּ**. *Paulum somporum, paulum dormitiationum, paulum complicationis manuum ad cubandum.* Ο΄. ὀλίγον νυστάζω (alia exempl. νυστάζεις³⁴), ὀλίγον δὲ καθυπνῶ (s. καθυπνοῖς, v. καθεύδεις³⁵), ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζομαι (s. ἐναγκαλίζη³⁶) χερσὶ στήθη. 'Α. ὀλίγον ὑπνοῖς, ὀλίγον δὲ νυσταγμοῖς, ὀλίγον περιλήψανται (s. ἐναγκαλί-

¹⁶ Syro-hex. + **וְרַע בְּעֵינָיו**. *Nobil. affert: Schol. ἵνα μὴ ἴδῃ; et sic Syro-hex. in textu, et Cod. 161 in marg. Montef. oscitanter edidit: Σ. ἵνα μὴ ἴδῃ κύριος.* ¹⁷ *Nobil.* ¹⁸ *Idem.* ¹⁹ *Idem.* ²⁰ *Idem.* ²¹ *Sic Syro-hex. in textu. Idem in marg.: τὸν θεόν. Pronomen est in Codd. 23, 253.* ²² *Schol. apud Nobil. Sic in textu Cod. 23, et Syro-hex. (אֵלֶּה).* ²³ *Syro-hex.* ²⁴ *Schol. apud Nobil.: 'Ἐντεῦθεν ἐξήλλακται ἡ θέσις τῶν μεταξύ, καὶ μετὰ τὰ πρὸς τῷ τέλει πρὸ τοῦ, γυναῖκα ἀνδρείαν (Cap. xxxi. 10), ταῦτα ἐφέρετο. In Syro-hex. haec, λόγον φυλασσόμενος — ἐξ ἀνθρώπων, quae vulgo notantur Cap. xxix. 27. xxx. 1-14, hoc loco sub obelo et asterisco leguntur, praeposito indice **וְרַע**, cui in margine respondet nota hexaplaris: 'Ὡς ὁ 'Εβραῖος καὶ ὡς οἱ λοιποί. Cf. ad Cap. ix. 12. xx. 23. Mox ad ἐξ ἀνθρώπων (Cap. xxx. 14) Nobil. et Syro-hex. scholium habent: 'Ἐως ὅδε τὰ ἐξηλλαγμένα, καὶ*

*(καὶ om. Syro-hex.) ἐντεῦθεν δὲ τοῖς προάγουσιν ἠκολούθει (Syro-hex. **וְרַע**, ἀκολουθεῖν). ²⁵ Syro-hex., praeposito indice / cum una lineola. ²⁶ "Alius interp. αἰσχύνεσθαι."—*Nobil.* Montef. perperam exscripsit αἰσχύνεσθαι. Syro-hex. in textu habet **וְרַע**, pro αἰσχύνεσθαι an αλδεῖσθαι incertum. ²⁷ *Nobil.* ²⁸ *Idem.* ²⁹ *Syro-hex. + **וְרַע** בַּשָּׂדֶה. Nobil. affert: Σ. καὶ φρ. ἐν ἀγρῷ. ³⁰ Nobil., Cod. 248. ³¹ Schol. apud Nobil. Parsons. e Cod. 161 affert: 'Α. Σ. Θ. μὴ γίνου ἀπατῶν. ³² Schol. apud Nobil. Sic in textu Cod. 23, Syro-hex., et in marg. Cod. 161. ³³ Syro-hex. **וְרַע**. ³⁴ Schol. apud Nobil. Sic Codd. 23, 253, 296, et Syro-hex. ³⁵ *Nobil. affert: Schol. καθυπνοῖς. Altera lectio καθεύδεις est in Codd. 23, 296. Syro-hex. **וְרַע**. ³⁶ Sic Codd. 23, 253. Syro-hex.: ἐναγκαλίσθη (אֵלֶּה).***

σονται) χερσὶ τοῦ κοιμηθῆναι.³⁷ 'Α. Σ. Θ. τοῦ κοιμηθῆναι.³⁸

34. מַתְהַלֵּךְ. Grassator. Ο'. προπορευομένη. Alia exempl. προσπορευομένη.³⁹ Θ. ὀδοπόρος.⁴⁰

מִן שֵׁשׁ מִגֵּן. Quasi vir clypei (armatus). Ο'. ὡσπερ ἀγαθὸς δρομεύς. Πάντες ἀνὴρ.⁴¹ 'Α. Σ. ἀσπίδος.⁴²

Cap. XXIV. 27. — καὶ πορεύου κατόπισθέν μου 4.⁴³

CAP. XXV.

1. גַּם-אֵלֶּיךָ מְשָׁלִי שְׁלֵמָה אֲשֶׁר הָעֵתִיקוּ אֲנָשֵׁי הַחֲזָקָה. Etiam haec sunt proverbialia Salomonis, quae transcripserunt viri Hezechiae. Ο'. αὐται αἱ παιδεῖαι ('Α. Θ. παραβολαί. Σ. Ε'. παροιμίαι¹) Σαλωμώντος αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράψαντο (Σ. Θ. ἐπαλαίωσαν²) οἱ φίλοι 'Εζεκιίου. 'Α. καίγε αὐται παραβολαί (Σαλωμώντος), ἃς μετῆραν ἄνδρες 'Εζεκιίου. Σ. καὶ ἔτι αὐται παραβολαί...³

מֶלֶךְ-יְהוּדָה. Regis Judae. Ο'. τοῦ βασιλέως τῆς 'Ιουδαίας. Οἱ λοιποὶ τοῦ βασιλέως 'Ιούδα.⁴

2. חֲקֹר דָּבָר. Investigare rem. Ο'. τιμῶν πράγματα (alia exempl. πρόσταγμα, s. προστάγματα⁵). 'Α. Σ. ἐξιχνιάσει βῆμα.⁶ Σ. Θ. βῆμα.⁷

3. לְעֹמְקָהּ. Quoad profunditatem. Ο'. βαθεία. 'Α. εἰς βάθος.⁸

אֵין חֲקֹר. Impervestigabile est. Ο'. ἀνεξέλεγε-

κτος. 'Α. ἀνεξέταστος. Σ. ἀνεξερεύνητος.⁹

4. הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶד. Separa scotias ab argenio. Ο'. τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον. Σ. κάθαιρε γίγαρτα ἐξ ἀργυρίου.¹⁰

5. הָגוּ. Tolle. Ο'. κτείνε. 'Α. Θ. ἀπέλασον.¹¹ וְיִכְוֶן. Et confirmabitur. Ο'. καὶ κατορθώσει. 'Α. Σ. καὶ ἐδρασθήσεται. Θ. (καὶ) ἐτοιμασθήσεται.¹²

6. אַל-תַּעֲמֹד. Ne stes. Ο'. μηδὲ... ὑφίστασο. 'Α. Σ. Θ. (μὴ) ἐπιστήσῃς.¹³

7. מִתְשַׁפְּלֵי. Quam ut deprimant te. Ο'. ἢ ταπεινώσαι σε. 'Α. τοῦ ταπεινωθῆναι. Σ. ἢ ἴνα καταβῆς. Θ. ὑπὲρ τοῦ ταπεινωθῆναι. Ε'. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁴

7, 8. אֲשֶׁר רָאוּ עֵינַיִךָ : אַל-תַּעֲזַב לְרֵב מְדַר. (Coram principe) quem viderunt oculi tui. Ne prodeas ad litigandum cito. Ο'. ἂ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου λέγε. μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως. Σ. ἂ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, μὴ ἐξενέγκῃς εἰς πλῆθος ταχύ.¹⁵ 'Α. Θ. ... μὴ ἐξέλθῃς εἰς δικασίαν ταχέως.¹⁶

9. רִיבֵךָ רִיב אֶת-רֵעֶךָ. Litem tuam age cum amico tuo. Ο'. Vacat. 'Α. Σ. Θ. δικασίαν σου δίκαζε ἐν ἐταίρῳ σου.¹⁷

10. לֹא תִשׁוּב לְךָ תִּבְתָּהּ. Et infamia tua non recedat. Ο'. ἢ δὲ μάχη σου καὶ ἡ ἔχθρα οὐκ ἀπέσται. Θ. καὶ ὁ ψόγος σου οὐκ ἀποστραφήσεται.¹⁸

11. בְּמַשְׁכֵּי־וַיֹּת כֶּסֶף. Figuris argenteis (ornata).

³⁷ Syro-hex. מַלְכֵי יְהוּדָה מַלְכֵי יְהוּדָה. Cf. Hex. ad Cap. vi. 10. ³⁸ Nobil. ³⁹ Sic Cod. 23. Syro-hex. מַתְהַלֵּךְ. ⁴⁰ Syro-hex. (qui ad מַתְהַלֵּךְ minus probabiliter lectionem refert) מַתְהַלֵּךְ. ⁴¹ Idem: מִן שֵׁשׁ מִגֵּן. ⁴² Idem: מִן שֵׁשׁ מִגֵּן. ⁴³ Syro-hex. Est duplex interpretatio Hebraei אֲשֶׁר הָעֵתִיקוּ (אֲשֶׁר הָעֵתִיקוּ), momente Jaegero. Post v. 34 in Syro-hex. sequitur Cap. xxx. 15-33. xxxi. 1-9, ut in LXX, sub ✕ —.

Hebraei attinet.) ⁴ Syro-hex., cui 'Ioudaia est יְהוּדָה, et 'Iouda יְהוּדָה. Idem scholium affert: מַלְכֵי יְהוּדָה מַלְכֵי יְהוּדָה, h. e. ἕως ὁδοῦ εἶτα τὸ τέλος (Nobil. addit παροιμίας). ⁵ Lectio πρόσταγμα est in Ald., Syro-hex. in marg., aliis. Alteram tuentur Cod. Alex., et a 2da m. Vat., necnon Procop. apud Nobil. ⁶ Nobil., qui βῆματα habet. ⁷ Syro-hex. מַתְהַלֵּךְ. ⁸ Nobil. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. Parsons. e Codd. 161, 248 affert: Σ. κάθαιρε γὰρ τὰ (sic) ἐξ ἀργυρίου. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxii. 18 (= Otium Norovic. p. 61). ¹¹ Nobil. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Syro-hex. מִתְשַׁפְּלֵי. ¹⁵ Nobil. ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Nobil. ¹⁹ Nobil. ²⁰ Syro-hex. מַתְהַלֵּךְ. ²¹ Nobil.

CAP. XXV. ¹ Syro-hex. מַתְהַלֵּךְ. Ad מַתְהַלֵּךְ appicta est Graeca vox ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ. ² Codd. 161, 248: Σ. Θ. ἐπαλαίωσα (sic). ³ Nobil. (In textu ad αὐται αἱ παιδεῖαι sub indice ׀ Syrus notat: 'אֵר ׀ 'Ebraios kai oi λοιποὶ; scilicet quod ad ordinem textus

Aliter: *In calathis argenteis.* Ο'. ἐν ὀρμίσκῳ σαρδίου. Σ. Θ. ἐν περιβλέπτοις ἀργυρίου.¹⁹

11. דְּבַר דְּבַר עַל־אֶפְסוֹי. *Verbum dictum in temporibus suis (s. super totis suis).* Ο'. οὕτως εἰπεῖν λόγον. 'Α. Θ. λαλῶν ῥῆμα ἐπὶ ἀρμόζουσιν αὐτῷ. Σ. λαλῶν λόγον ἐν καιρῷ αὐτοῦ.²⁰
12. נָנוּם זָהָב וְחִלְיִי־כֶתֶם. *Inauris aurea et monile obryzi.* Ο'. εἰς ἐνώτιον χρυσοῦν καὶ σάρδιον πολυτελὲς δέδεται. *Ἄλλος ἐνώτιον χρύσειον καὶ πίνωσις χρυσοῦ.²¹
13. כְּצִנְת־שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר. *Sicut frigus nivis in die messis.* Ο'. ὡσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμνητῷ κατὰ καῦμα ὠφελεί. 'Α. ὡς ψυχὸς χιόνος ἐν ἡμέρᾳ ἀμνητοῦ.²²
- צִיר נֹאמָן לְשִׁלְחָיו. *Nuntius fidelis mittentibus eum.* Ο'. οὕτως ἄγγελος πιστὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν. Πάντες ὁμοίως ἄμνητος πιστὸς τῷ ἀποστείλαντι αὐτόν.²³
14. בְּמַתַּת שֶׁקֶר. *De dono mendacii.* Ο'. ἐπὶ δόσει

ψευδεί. Σ. . . ἀδίκῳ.²⁴

15. לִשְׂוֹן רֶכֶף. *Lingua mollis.* Ο'. γλωσσα δὲ μαλακή. 'Α. (γλωσσα) ἀπαλή.²⁵
16. מֵל מְצָאתִי. *Mel invenisti.* Ο'. μέλι εὐράν. Alia exempl. add. *υἱέ μου.*²⁶
17. הִקֵּר רַגְלֵיךָ מִבַּיִת רַעַף. *Rarum fac pedem tuum (eumque cohibe) a domo amici tui.* Ο'. σπάνιον εἰσαγε σὸν πόδα πρὸς σεαυτοῦ φίλον. Σ. ὑπόστειλον [φίμωσον] πόδα σου ἀπὸ οἴκου ἐταίρου σου.²⁷
- פֶּן־יִשְׂבַּעֲךָ. *Ne fastidiat te.* Ο'. μήποτε πλησθεις σου. 'Α. Θ. . . ἐμπλησθῆ σου.²⁸
18. מַפְיֵץ וְחֶרֶב וְיָרֵחַ וְשֵׁנָן. *Malleus et gladius et sagitta acuta.* Ο'. ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκιδωτόν (alia exempl. ἀκηλίδωτον²⁹). Θ. ἀκοντισμὸς καὶ μάχαιρα καὶ βέλος ἡκονημένον.³⁰ Οἱ λοιποὶ ἡκονημένον.³¹
19. שֵׁן. *Dens.* Ο'. ὀδός. Alia exempl. ὀδούς.³² Πάντες ὡς δ' Ἑβραῖος, ὀδούς.³³

¹⁹ Nobil. Syro-hex. affert: 'Α. Ε'. ἐν περιβλέπτοις ἀργυρίου (ܘܫܘܪܝܢܐ ܕܥܘܪܝܢܐ). Cf. Hex. nostra ad Thren. iv. 7, ubi in cod. est ܘܫܘܪܝܢܐ. ²⁰ Nobil. Syro-hex. in textu pro his, οὕτως εἰπεῖν λόγον, habet: * ὁ λαλῶν ῥήματα ἐπὶ ἀρμόζουσιν αὐτῷ (ܘܫܘܪܝܢܐ ܥܠ ܥܘܪܝܢܐ ܕܥܘܪܝܢܐ). Sic, sed λαλῶν ῥῆμα pro ὁ λαλῶν ῥήματα, sine aster. Cod. 23. ²¹ Schol. apud Nobil. Vox πίνωσις incertae explicationis est. Bochart. in *Hieroz.* II, 45, p. 489, de *pinnæ vellere* intelligit, quasi interpretis pro ἔπ scriptum invenisset הלך, idque cum voce Talmudica similis soni הלך commutasset; hoc autem nomine Hebraeos τὸ πίνωσις ἔριον designare affirmat, h. e. *pinnæ*, conchæ margaritiferae generis, *lanam*, quam aurei coloris esse testatur S. Basil. in Hexaëm. VII (Opp. T. I, p. 68 E): Πόθεν τὸ χρυσοῦν ἔριον αἱ πίνωσις τρέφουσιν, ὅπερ οὐδεὶς τῶν ἀποστόλων μέχρι νῦν ἐμίμησται; Bocharti vestigiis aliquatenus insistit Letronne in *Diario Journal des Savans*, m. Augusti 1833, p. 512, qui in papyro temp. Euergetæ II, inter res pretiosas a servo fugitivo ablatas, legisse sibi visus est literarum ductus ΠΙΝΑC I, h. e. *pinnas decem*, quas nou de ipsis conchis, sed de *margaritis pinnivitis* exponit, in auxilium vocans interpretem nostrum anonymum, apud quem πίνωσις χρυσοῦν nihil nisi *annulum aureum in quo margarita includitur* designare contendit. Sed hæc omnia vereor ne procul absint a vero. Nam ut

concedamus πίνωσις de ipsa gemma interdum poni, et scripturam πίνωσις habere quo se tueatur (e.g. *Etyim. M.* p. 672, 43: Πινωσίτης ὁ τὴν πίνωσις τηρῶν, ἔχουν ΤΟΝ ΛΙΘΟΝ), ipsa vocis nostræ forma derivationem ejus quasi digito indicat, nempe a πίνωσις, πίνωσις, πίνωσις. Πίνωσις autem cum derivativis constat non semper de *sordibus* dici, sed modo de prunorum et uvarum recenter carptarum *florido colore*, modo de *robigine* illa antiquitatis, quæ veterum artificum opera non tam deturpare quam commendare putabatur. Tum vero πίνωσις χρυσοῦν ad literam sonaret *robiginatio* (venia sit voci) *aurea*; quomodo quisquis ἔπ verterit (quem quidni credamus Aquilam esse, more suo non tam ad loci sensum, quam ad singularum vocum proprietatem attendentem), eum cognatam vocem πίνωσις, *aurigo* (Ezech. xxiv. 6) respexisse credibile est. ²² Syro-hex. . .

+ ܘܫܘܪܝܢܐ ܕܥܘܪܝܢܐ ܕܥܘܪܝܢܐ. ²³ Idem: ܘܫܘܪܝܢܐ ܕܥܘܪܝܢܐ ܕܥܘܪܝܢܐ. ²⁴ Nobil. ²⁵ Nobil. affert: 'Α. ἀπαλή, sive ἀπαλή. ²⁶ Syro-hex. in marg. + ܘܫܘܪܝܢܐ ܕܥܘܪܝܢܐ. Post εὐράν add. υἱέ Codd. 23, 254. ²⁷ Nobil. Vocab. φίμωσον nescio an alii interpreti tribuendum. ²⁸ Syro-hex. + ܘܫܘܪܝܢܐ ܕܥܘܪܝܢܐ. ²⁹ Sic Cod. Alex., alii. Syro-hex. ܘܫܘܪܝܢܐ ܕܥܘܪܝܢܐ. ³⁰ Cod. 252. ³¹ Nobil. Syro-hex. + ܘܫܘܪܝܢܐ ܕܥܘܪܝܢܐ. (In codice male exaratum est ܘܫܘܪܝܢܐ.) ³² Sic Syro-hex., Cod. Alex., et Cod. 161 in marg. ³³ Syro-hex.

- 20. מַעֲדֵה בְּנֵי יוֹם קָרָה. *Ut is qui detrahit vestem in die frigoris.* O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. περιαιρῶν ἱμάτιον ἐν ἡμέρᾳ ψύχους 4.³⁴
 עָרַח עַל-נַפְשׁוֹ וְשָׁרַח בְּשָׂרִים עַל לִבְרָע. *Et acetum super nitrum, ita est is qui canit cantica cordi tristi.* O'. ὡς περ ὄξος ἔλκει ἀσύμφορον, οὕτως προσπεσὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ. Σ. ὡς περ ὄξος ἐπὶ νίτρω, καὶ ἄδων ἐν ἄσμασιν ἐπὶ καρδίαν λυπηράν.³⁵
- 22. גַּחְלִים אֶתְהָ. *Pruvas tu.* O'. ἀνθρακας — πυρός 4. Πάντες ✕ σύ.³⁶
 וַיִּהְיֶה יְשׁוּלֵם לְךָ. *Et Jova rependet tibi.* O'. ὁ δὲ κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά. 'A. Θ. E'. κύριος ἀνταποδώσει σοι.³⁷
- 23. הַחַיִּל גִּנְיָ. *Gignit pluviam.* O'. ἐξεγείρει νέφη. 'A. ὠδίνει ἔμβρον. Σ. διαλύει βροχήν.³⁸
- 24. וּבֵית חֵבֵר. *Et domus societatis.* O'. ἐν οἰκίᾳ κοινῇ. Σ. (et domus) conjuncta per amicitiam.³⁹
- 25. מִים קְרִים עַל-נַפְשׁוֹ וְעֵפֶה וְשָׂמָה עַל-מִן. *Ut aqua frigida animae languescenti, ita est nuntium bonum e terra longinqua.* O'. ὡς περ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ προσηνὲς, οὕτως ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν. Σ. E'. ὕδωρ ψυχρὸν ἐπὶ ψυχῆς ἐκλυομένης, καὶ ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν (s. μακρᾶς). E'. πόρρωθεν (s. μακρόθεν).⁴⁰

- 26. לְפָנַי. *Coram.* O'. ἐνώπιον. Alia exempl. ἔναντι. 'A. Θ. E'. ἐνώπιον.⁴¹
- 27. וְהִקְרַת בְּבֹדִים בְּבֹדִים. *Et investigatio eorum quorum est (quibus inest) gravitas, est gravitas.* Aliter (legendo מְבֹדִים כְּבֹד): *Et investigatio (studium nimium) honoris (non) est honor.* O'. τιμᾶν δὲ χρῆ λόγους ἐνδόξους. Σ. ἐξερευνᾶν δὲ τιμὴν ἑαυτῷ δόξαν. Θ. καὶ ἐξερευνῶντι δεδοξασμένα δόξαν.⁴²

Cap. XXV. 10. χάρις καὶ φιλία ἐλευθεροῖ, — ταύτας 4 τήρησον σεαυτῷ.⁴³

CAP. XXVI.

- 1. בְּקַצִּיר... פְּרִי. *In aestate... in messe.* O'. ἐν ἀμνητῷ... ἐν θέρει. 'A. Σ. Θ. E'. ἐν θέρει... ἐν ἀμνητῷ.¹
 לֹא יִשְׂחָק. *Non decet.* O'. οὐκ ἔστιν. Σ. Θ. οὐκ ἔπρεψεν.²
- 2. קְלָלָה לְתוֹרֵם. *Maledictio sine causa.* O'. ἀρά ματαία. 'A. Σ. Θ. κατὰρα δωρεάν.³
- 3. שֹׁט. *Flagellum.* O'. ὡς περ μάστιξ. Aliud exempl. μάστιξ. 'A. Σ. E'. ὁμοίως.⁴
 מַתְגָּ. *Frenum.* O'. κέντρον. 'A. Θ. κημός. Σ. φιμός.⁵
 וְהַשְׁבֵּת לַגֹּדֶל נְסִילִים. *Et virga dorso stultorum.* O'. οὕτως ῥάβδος ἔθνει παρανόμῳ. Σ. ῥάβδος δὲ ἔθνει ἀσυνέτῳ. Θ. ...σώματι ἀνοήτου. E'. καὶ ῥάβδος ἔθνει ἀσυνέτῳ.⁶

³⁴ Syro-hex. in textu: *ⲗⲁⲛⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ* .i. .i. ✕ *ⲙⲁⲗⲁ*. Graeca afferunt Codd. 23 (sub aster.), 149, 253, 260. Alii tres, οὕτως ὁ περιελὼν ἱμάτιον κ.τ.έ., nnde Syro nostro ὁ περιελὼν falso tribuit Middeld. ³⁶ Nobil. ³⁵ Syro-hex. in marg. Idem obelo confodit πυρός, silente Middeldorpfio. ³⁷ Idem (qui in textu om. ἀγαθά): .i. *ⲗⲁⲛⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ* .i. .i. ³⁸ Nobil. ³⁹ Syro-hex. *ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ*. Cf. nos in *Otío Norvic.* p. 27, ubi Graece vertimus, συνημμένους φιλία. Hodie vero, collatis Hex. ad locum parallelum Cap. xxi. 9, propendemus in seotentiam, Syriaca, *ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ*, meram circumscriptiōnem Graecae vocis ἑταιρικὸς continere. ⁴⁰ Syro-hex. in textu habet: ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ (προσηνὲς om. etiam Cod. 23), ἀγγ. δὲ ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν (*ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ*). Idem in marg. *ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ* .i. .i. *ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ* .i. .i. *ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ* .i. .i. *ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ* .i. .i. *ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ* .i. .i.

"Syr. *ⲙⲁⲗⲁ* correctione eget. Incidi in *ⲙⲁⲗⲁ*, ἐκλυομένης."—Middeld. Pro *ⲙⲁⲗⲁ* scribendum erat *ⲙⲁⲗⲁ*, moente Bernsteinio (*Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. IV, p. 218), et sic reapse codex, sed sine puncto diacritico. In Thren. ii. 12, 19 pro ἐκλυόμενοι Middeld. bis edidit *ⲙⲁⲗⲁ*, sed codex *ⲙⲁⲗⲁ* habet. Cf. Hex. ad Psal. cxlii. 6. ⁴¹ Lectio ἔναντι est in Cod. 23, et Syro-hex. (*ⲙⲁⲗⲁ*). Hic autem in marg. *ⲙⲁⲗⲁ .i. .i.* *ⲙⲁⲗⲁ*. ⁴² Nobil. ⁴³ Syro-hex. CAP. XXVI. ¹ Syro-hex. pro ἐν θέρει affert: 'A. Σ. Θ. E'. ἐν ἀμνητῷ (*ⲙⲁⲗⲁ*); unde apparet eosdem interpretes pro ἐν ἀμνητῷ, ἐν θέρει legisse. ² Nobil. ³ Idem. ⁴ Syro-hex., qui in textu μάστιξ (*ⲙⲁⲗⲁ*), absente ὡς περ, habet. ⁵ Nobil. ⁶ Syro-hex. in textu, ῥάβδος δὲ ἔθνει ἀφρονι (*ⲙⲁⲗⲁ*); in marg. autem: *ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ* .i. .i. *ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ ⲙⲁⲗⲁ* .i. .i. Theodotionis lectionem

4. גַּם-תָּהָּ. *Etiam tu.* O'. Vacat. 'A. Θ. E'.
καὶ σύ.⁷
5. כְּאִתְּוֹ. *Secundum stultitiam ejus.* O'. κατὰ
τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ. Πάντες ὁμοίως (πρὸς
τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ).⁸
6. מִקְצֵה רַגְלָיִם. *Qui abscidit pedes.* O'. ἐκ τῶν
ὀδῶν ἑαυτοῦ. Alia exempl. ἐκ τῶν ἑαυτοῦ πο-
δῶν. Σ. E'. ὁμοίως τοῖς O' (ποδῶν).⁹
7. דָּלְיוֹ שְׁקִים מִפְּסָח וּמִשָּׁל בְּפִי כְסִילִים. *De-
pendent (quasi inutile pondus) crura a claudo;
ita est proverbium in ore stultorum. Aliter:
Auferte crura . . . et proverbium . . .* O'. ἀφελου
πορείαν σκελῶν, καὶ παρανομίαν (alia exempl.
παροιμίαν¹⁰) ἐκ στόματος ἀφρόνων. Σ. ἐξέλι-
πον κνήμαι ἀπὸ χλωῦ, καὶ παραβολὴ ἐν στό-
ματι . . .¹¹ Πάντες· παραβολὴ ἢ παροιμία.¹²
9. חֹתַּ עֵלָה. *Spirina quae sublata est.* O'. ἀκανθαι
φύονται. 'A. Θ. ἀκανθα ἀνέβη.¹³
10. תְּשֹׁכֵר כְּסִיל תְּשֹׁכֵר עֲבָרִים. *Qui autem conducit
stultum, et qui conducit praetereuntes (paria
faciunt).* O'. (πάσα) σὰρξ ἀφρόνων· συντρί-
βεται γὰρ ἡ ἔκστασις αὐτῶν. Σ. καὶ ὁ φράσ-
σων ἀφρονα, ἐμφράσσει ὄργας αὐτοῦ. Θ. καὶ
φιμῶν ἀφρονα, φιμοὶ χόλους.¹⁴
11. כְּסִיל שׁוֹנָה בְּאִתְּוֹ. *Stultus qui iterat (per-
git) in stultitia sua.* O'. οὕτως ἀφρων τῇ
ἑαυτοῦ κακία — ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ
ἀμαρτίαν. 'A. Θ. ἀνόητος δευτερῶν ἐπὶ

ἀφροσύνη αὐτοῦ.¹⁵

14. עַל-צִיְרָה. *Super cardinem suum.* O'. ἐπὶ τοῦ
στρόφιγγος. 'A. ἐπὶ στροφία αὐτῆς.¹⁶
15. בְּצִלְתָּהּ. *In palina.* O'. ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ.
'A. Σ. Θ. ἐν τῇ μάλῃ.¹⁷
- הִלְתָּהּ. *Piget eum.* O'. οὐ δυνήσεται. 'A. Θ.
ἐμόχθησεν. Σ. ἀπενάρκησεν.¹⁸
- לִפְּיֹ. *Ad os suum.* O'. ἐπὶ στόμα. Alia
exempl. εἰς τὸ στόμα. 'A. Θ. E'. εἰς τὸ στόμα
αὐτοῦ.¹⁹
16. מִשְׁבַּעַת מִשְׁבִּי טַעַם. *Quam septem respon-
dentes rationem (prudenter).* O'. τοῦ ἐν πλη-
σμονῇ ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν. Σ. ὑπὲρ ἑπτὰ
ἀποκρινομένους γνώμη.²⁰ Θ. ὑπὲρ ἑπτὰ ἀποκρι-
νομένους γεῦμα.²¹
17. מִחֻיִּק בְּאִזְנֵי-כֶּלֶב עֵבֶר מִתְעַבֵּר עַל-רִיב לֹא-
לוֹ. *Sicut prehensens aures canis, ita est
praeteriens qui ira exardet de re non sua.*
O'. ὡσπερ ὁ κρατῶν κέρκου (Σ. ὠτίου. Θ.
ὠτων²²) κυνὸς, οὕτως ὁ προεστῶς ἀλλοτρίας
κρίσεως. E'. παραπορεύεται καὶ ἐπιλαμβάνεται ὠτίου
κυνὸς ὁ παραβαίνων κρίσει τὴν οὐχ ἑαυτοῦ.²³
18. כִּמְתַלְתֵּלָהּ. *Sicut insanus.* O'. ὡσπερ οἱ λώ-
μενοι. 'A. κακοηθιζόμενος. Σ. πειρώμενοι.²⁴
19. אִישׁ רִפְּהָ. *Vir qui decipit.* O'. πάντες οἱ
ἐνεδρεύοντες. Σ. ἀνὴρ δολιῶν.²⁵
O'. ὅταν δὲ ὀραθῶσι (alia exempl. φωραθῶσι²⁶).

affert Nobil. ⁷ Syro-hex. ⁸ Idem, qui in textu
לַעֲבָרִים, pro ratione (κατὰ, Gen. xlvii. 12; ἀνάλογον, Sym.
Eccles. vii. 15), non, ut Middeld. edidit, לַעֲבָרִים habet. Cre-
diderim tamen eum πρὸς, non κατὰ, vertisse, cum haec sit
lectio Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, aliorum; qui omnes
in v. 4 vicissim κατὰ pro πρὸς legunt, ut Syrus noster ܣܘܪܝܝܬܝܢ.
⁹ "Procopius legit ποδῶν."—Nobil. Sic Codd. 106, 252,
253, 261, et Syro-hex., qui in marg. affert: Σ. E'. ὁμοίως
τοῖς O'. ¹⁰ Sic Cod. 253, et Syro-hex. (فلا).
¹¹ Nobil. ¹² Syro-hex. ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ. Vid. Hex. ad Cap. xxv. 1. ¹³ Idem: ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ.
¹⁴ Nobil. "Non difficile est ad divinandum,
Symmachum legisse: כְּסִיל כְּסִיל עֲבָרִים. Sic enim כְּסִיל
legitur Psal. lxxiii (lxxii). 12, ubi tamen additum est ܘܡܝܫܠ."—

Dathius. Hieron. vertit: *et qui imponit silentium stulto,
iras mitigat.* ¹⁵ Nobil. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem.
¹⁸ Idem. ¹⁹ Syro-hex. in textu, ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ; in
marg. autem: ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ. ²⁰ Nobil.
²¹ Syro-hex. ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ, ap-
pictis Graecis, ΑΠΟΚΡΙΝΟΜΕΝΟΥ (sic) ΓΕΥΜΑ. ²² No-
bil. ²³ Syro-hex. ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ. ²⁴ Nobil. affert: 'A. κα-
κοηθιζόμενος (sic). Σ. πειρώμενοι, notans: "Nonnulli libri
habent πειρώμενοι." Sic Ald., Cod. 23, alii. Syro-hex.
ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ. Idem affert: 'A. κακοηθιζόμενος (ܘܡܝܫܠ
ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ). ²⁵ Nobil. ²⁶ Procop.
apud Nobil. Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex.
ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ ܘܡܝܫܠ.

- τίς δὲ ὑποστήσεται κατὰ πρόσωπον . . .⁵ Ἄλλος ζῆλος τῶν ἀμφοτέρων χαλεπώτερος.⁶
5. **מִתְחַבֵּי מֵאֵהָבָה**. *Quam amor absconditus. O'.* κρυπτομένης φιλίας. Σ. ἡ φιλία κεκρυμμένη.⁷
6. **חִרְתָּרְנָה**. *Sed crebra (Hieron. fraudulentia).* O'. ἐκούσια. Ἄ. ἱκετικά. Σ. Θ. τεταραγμένα.⁸
7. **רַעְבָּה רַעְבָּה**. *Sed animam famelicam (quod atinet).* O'. ψυχῇ δὲ ἐνδεεί. Οἱ λοιποὶ πεινώση.⁹
8. **דָּוָה**. *Qui vagatur. O'.* όταν ἀποξενωθῇ. Σ. μετακινούμενος.¹⁰
9. **שָׂמֵחַ בְּרֵיחַ מֵעֵצֵי מֵצֵת**. *Et suavitas amici ejus prae ligno odoris. O'.* καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων ψυχῇ. Ἄ. καὶ γλυκαίνει ἐταῖρον αὐτοῦ βουλῇ ψυχῆς.¹¹
10. **בְּיוֹם אִיָּהָה**. *In die calamitatis tuae. O'.* ἀτυχῶν. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κακώσεώς σου. Θ. . . ἐπαγωγῆς (σου).¹²
- שָׁכֵן**. *Vicinus. O'.* φίλος. Οἱ λοιποὶ γείτων.¹³
11. **וְיָשִׁיבָה לִּי רֵפְאִי דְבָרִי**. *Et respondebo ei qui me probris afficit. O'.* καὶ ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους. Σ. καὶ ἀποκριθῆσομαι τῷ ὀνειδίσαντί με ῥῆμα.¹⁴
13. **כִּי־עָרַב וְזָר**. *Cum sproponderit quis pro alieno. O'.* παρηλθε γὰρ ὑβριστής. Ἄ. Σ. καὶ οἱ λοιποὶ ὅτι ἐνεγυήσατο ἀλλότριον.¹⁵
- וְגַבְעַד נִכְרְתָה תְּבִלְתָּהּ**. *Et (cum quis spropon-*

- derit) pro muliere extranea, rignus exige ab eo. O'.* ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμάνεται. Ἄ. Θ. καὶ περὶ ξένης ἐνεχυράσατε αὐτόν.¹⁶
15. **מִדְּוָנִים מִדְּוָנִים**. *Mulier rixarum. O'.* γυνὴ λοιδόρος. Σ. (γυνὴ) μαχίμη.¹⁷
16. **צַדִּיקִים יִמְיִנוּ וְיִמְיִנוּ יִשְׁמְרוּ אֶת־יְמֵינוּ**. *Abscondentium (coh. bentium) eam (unusquisque) abscondit ventum, et unguentum dexterarum ejus clamat (odore se prodit). O'.* βορέας σκληρὸς ἀνεμος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος καλεῖται. Ἄ. Σ. καὶ οἱ λοιποὶ κεκρυμμένος βορέας ἀνεμος, καὶ ἔλαιον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.¹⁸
18. **נֹצֵר**. *Qui custodit. O'.* ὃς φυτεύει. Ἄ. Σ. διατηρῶν. Θ. φυλάττων.¹⁹
21. **כּוּר**. *Fornax. O'.* πύρρωσις. Ἄλλος χωνευτήριον.²⁰
22. **אִם־תִּכְרַס בְּתֵיבָה שְׂטוּתִים**. *Si contuderis stultum in mortario in medio contusorum granorum pistillo. O'.* ἐὰν μαστιγοῖς ἄφρονα ἐν μέσῳ συνεδρίου ἀτιμάζων. Ἄ. Θ. ἐὰν κόπτης τὸν ἄφρονα ἐν δλμῶ ἐν μέσῳ ἐμπτισσομένων ἐν ὑπέρφ.²¹
23. **פְּנֵי**. *Aspectum. O'.* ψυχάς. Ἄ. Σ. Θ. πρόσωπα.²²
- חִשְׁבֵּה**. *Adverte. O'.* καὶ ἐπιστήσεις. Ἄ. Θ. θοῦ. Σ. τάξον.²³
27. **בֵּיתְךָ אֶת־לֶחֶם**. *Ad cibum domus tuae. O'.* καὶ εἰς τὴν ζωὴν σῶν θεραπόντων. Ἄ. εἰς ἄρτον οἴκου σου. Σ. Θ. εἰς τὰ δέοντα τοῦ οἴκου σου.²⁴

⁵ Nobil. ⁶ Est scholium, ut videtur, et sic Nobil. ⁷ Nobil. ⁸ Idem. ⁹ Idem. Syro-hex. in textu habet ψυχῇ δὲ ἐν ἐνδείᾳ, cum Ald., Cod. 23, aliis; in margine autem: Πάντες πεινώση (μῆρα). ¹⁰ Nobil. ¹¹ Idem. ¹² Idem. Praeterea Martianeus ex Hieron. exhibet: Ἄ. (μὴ εἰσελθῆς) ὁ ἄγρικός; quae lectio Montefalconio merito suspecta fuit. ¹³ Nobil. ¹⁴ Idem. Mendose Cod. 161: Σ. καὶ ἀποθήσομαι τῷ ὀνειδίσαντι μέρμυρα. ¹⁵ Nobil. Syro-hex. + **כִּי־עָרַב וְזָר** **וְגַבְעַד נִכְרְתָה תְּבִלְתָּהּ**. Ceterum ἐνεγυήσατο pro ἐνεγγυήσατο rescripsimus juxta monitum Lobeckii ad Phryg. p. 155. Cf. Hex. ad Gen. xlv. 32. Prov. xx. 16. ¹⁶ "Aq. et Theod. addunt ex Hebraico: καὶ περὶ ξένης κ.τ.ε."—Nobil. Sinceram lectionem corruptit

Montef. legens ἐνεχυράσατο. ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Nobil., qui ελεον pro ἔλαιον scribit. Syro-hex. ad priorem versiculum affert: + **כִּי־עָרַב וְזָר** **וְגַבְעַד נִכְרְתָה תְּבִלְתָּהּ**. In fine versus Syrus addit: + **כִּי־עָרַב וְזָר** **וְגַבְעַד נִכְרְתָה תְּבִלְתָּהּ**. Middeld. notat: "εὖ ἀνεμος βορέας ἐξεγείρει (nam pro **כִּי־עָרַב** legendum **כִּי־עָרַב**) νέφη"; quae e Cap. xxv. 23 huc translata sunt." Scilicet non animadvertit V. D., in Codd. 23, 254 post καλεῖται legi: βορέας ἀνεμος ἐκκαθαίρει νέφη; unde evadit longe facilior correctio, **כִּי־עָרַב**. [Sic codex.] ¹⁹ Nobil. ²⁰ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. ²¹ Nobil., qui δλμῶ pingit. Ad פְּנֵי cf. Hex. ad 2 Reg. xvii. 19. ²² Nobil. ²³ Idem. ²⁴ Idem. Montef.

27. **הַיְיָ לְנַעֲרֹתַי**. *Et ad victum puellis tuis.*
 O'. Vacat. ✕ και ζωνη τοῖς κορασίοις σου.²⁶
 Σ. . . τῶν κορασιῶν σου.²⁸
 Cap. XXVII. 8. — δουλοῦται. 11. ἵνα εὐφραίνηται μου (sic) ἡ καρδία, και ἀπόστρεψον ἐπονειδίστους λόγους ἡ ἀπ' ἐμοῦ. 14. μεγάλη τῇ φωνῇ τὸ πρωτὶ ἡ πρὸς χάριν (حده) και καταρωμένον. 20. — βδέλυγμα κυρίῳ στηρίζων (جنا) ὀφθαλμῶν — γλώσση. 21. — καρδία — γνώσιν.²⁷

CAP. XXVIII.

2. **רַבִּים שָׂרֵיָהּ**. *Multi sunt principes ejus.* O'. κρίσεις ἐγείρονται. 'Α. Θ. πολλοὶ ἀρχοντες αὐτῶν.¹
 3. **בְּבֶרֶשׁ יְעֹשֶׂה וְעַל תְּנִיעַת יָדָיו**. *Vir pauper et opprimens tenues.* O'. ἀνδρείος ('Α. Θ. Ε'. ἀνὴρ) ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχοῦς. 'Α. Θ. ἀνὴρ ἀπορος και συκοφαντῶν πτωχοῦς.²
מִטֶּר סֹחֵף וְיָמִין לָהּ. *Est pluvia radens, et deficit ranis.* O'. ὡπερ ὑετὸς λάβρος και ἀνωφελής. 'Α. Σ. Θ. . . ἀνεσχηκῶς και οὐκ ἔστιν ἄρτος.³
 5. **יְבִינֵי כָל**. *Intelligunt omnia.* O'. συνήσουσιν ἐν παντί. Οἱ λοιποὶ πάντα.⁴
 6. **הוֹלִיךָ בְּתַמּוֹ**. *Qui vivit in integritate sua.* O'. πορευόμενος ἐν ἀληθείᾳ. 'Α. Σ. Θ. περιπατῶν ἐν ἀπλότητι αὐτοῦ.⁵
 7. **נֹצֵר**. *Qui observat.* O'. φυλάσσει. Σ. ὁ φυλάσσει.⁶

7. **וְרָעָה זֹלָלִים**. *Sed qui delectatur prodigiis.* O'. δὲ δὲ ποιμαίνει ἀσωτίαν. 'Α. Θ. και νέμων συμβολοκόπους.⁷
 9. **לֶגֶם**. *Legem.* O'. νόμον. Σ. νόμον.⁸
גַּם-תְּפִלָּתוֹ תִּוְעֵבָה. *Etiam precatio ejus est abominatio.* O'. και αὐτὸς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδέλυκται. 'Α. Σ. Θ. καίγε προσευχὴ αὐτοῦ βδέλυγμα.⁹
 10. **וְיִתְּנוּ יְהוָה שֹׁבֵי**. *Sed integri possidebunt bonum.* O'. οἱ δὲ ἀνομοὶ διελεύσονται ἀγαθὰ, και οὐκ εἰσελεύσονται εἰς αὐτά. 'Α. Θ. (και) οἱ ἄμωμοι κληροδοτηθήσονται ἀγαθόν.¹⁰ Σ. και οἱ τέλειοι κληρονομήσουσιν ἀγαθόν.¹¹ * Ἄλλοσ οἱ δὲ ἄμωμοι διελοῦνται ἀγαθὰ.¹²
 11. **בְּעֵינָיו**. *In oculis suis.* O'. παρ' ἑαυτοῦ. * Ἄλλοσ ἐν ὀφθαλμοῖς ἑαυτοῦ.¹³
וְיַחֲקֵר. *Perspicit eum.* O'. καταγνώσεται αὐτοῦ. 'Α. Θ. ἐξιχνιάσει (αὐτόν).¹⁴
 13. **וְיִמְוָה**. *Qui vero confitetur.* O'. ὁ δὲ ἐξηγούμενος. 'Α. Θ. ὁμολογῶν. Σ. ἐξαγορεύων.¹⁵
וְיִתְּן. *Misericordiam consequetur.* O'. ἀγαπηθήσεται. Σ. εὐδοθήσεται.¹⁶
 14. **וְיִמְשֵׁךְ לִבּוֹ**. *Sed qui obfirmat cor suum.* O'. ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδίαν. Θ. και ὁ σκληρύνων τὴν καρδίαν αὐτοῦ.¹⁷
 16. **וְיִבְנֶה הַסֶּרֶן**. *Princeps qui caret intelligentia.* O'. βασιλεὺς ἐνδεὴς προσδῶν. Σ. ἡγούμενος [ἢ δυνάστης] ἐνδεὴς συνέσεων.¹⁸

ex Nobilio male intellecto edidit : Σ. εἰς τὰ δέοντα τῶν κορασιῶν σου. Θ. εἰς τὰ δέοντα τοῦ οἴκου σου. ²⁶ Syro-hex., et sine aster. Codd. 149, 253. ²⁸ Nobil. ²⁷ Syro-hex.
 CAP. XXVIII. ¹ Nobil. ² Idem. Pro ἀνδρείος Syro-hex. in textu affert ἀνὴρ; in marg. autem: 'Α. Θ. Ε'. ὁμοίως. ³ Nobil. In principio supplendum videtur ὑετὸν. Cf. Amos iv. 7 in LXX. ⁴ Nobil. ⁵ Idem. ⁶ Syro-hex. + **וְיִתְּן** **וְיִתְּן**. ⁷ Nobil. affert: 'Α. και νέμει σ. Syro-hex. vero: + **וְיִתְּן** **וְיִתְּן**. (In loco Deut. xxi. 20 συμβολοκόπων Nostro est **וְיִתְּן** **וְיִתְּן**, teste Masio.) ⁸ Syro-hex. + **וְיִתְּן** **וְיִתְּן**, omnino ut in textu. ⁹ Nobil. ¹⁰ Syro-hex. + **וְיִתְּן** **וְיִתְּן**. ¹¹ Nobil. affert: 'Α. Θ. κληροδοθήσονται, διελοῦνται; unde Montef. effecit: 'Α. κληροδοθήσονται. Θ. διε-

λοῦνται, invito Syro nostro. (Pro κληροδοθήσονται, quae vox nulla est, scribendum videtur κληροδοτηθήσονται, tam hic quam ad Jesai. lvii. 13, ubi pro Hebr. **וְיִתְּן** Cod. 88 affert: 'Α. κληροδοθήσονται. Σ. Θ. κληρονομήσει. Nisi forte futurum med. κληροδοτήσονται in usu fuisse sumamus. Cf. Hex. nostra ad Jerem. xii. 13.) ¹² Syro-hex. **וְיִתְּן** **וְיִתְּן**. ¹³ Syro-hex. in textu: οἱ δὲ ἄμωμοι διελοῦνται (**וְיִתְּן**) ἀγαθὰ: ἡ οἱ δὲ ἀνομοὶ — εἰς αὐτά. Sic sine obelo Cod. 23 cum quinque aliis, quorum tres ἄμωμοι habent. ¹⁴ Syro-hex. in textu habet **וְיִתְּן** **וְיִתְּן**, invitis libris Graecis. ¹⁵ Nobil. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Syro-hex. + **וְיִתְּן** **וְיִתְּν**. ¹⁹ Nobil. Cod. 161 affert: Σ. ἡγούμενος ἢ δυνάστης ἐνδεὴς συνέσεων (sic) και πολύστρεβλον βιώσεται βίαν. " Et sic fere

28. וַיִּבְחָדְדוּ. Cum vero pereunt. O'. εν δε τη εκεινων (Θ. αυτων) απωλεια. Σ. Ε'. ομοιως τοις O'.⁴⁶

Cap. XXVIII. 17. ✕ (fort. →) παιδευε— παρα νόμφ 4.⁴⁷

CAP. XXIX.

1. יִשָּׁבֵר וְאֵין מְרַפָּא. Perdetur, et non erit sanatio. O'. φλεγομένου αυτου ουκ εστιν ιασις. 'Α. Θ. συντριβήσεται, και ουκ εστιν ιασις ✕ αυτου 4.¹

2. בְּרִבּוֹת צְדִיקִים. Cum magni fiunt justi. O'. εγκωμιαζομένων δικαίων. 'Α. εν τω πληθύναι δικαίους.²

3. רָעָה וּזְנוּת. Qui delectatur scortis. O'. δε δε ποιμαίνει πόρνas. 'Α. νέμων πόρνas.³

4. וְאִישׁ תְּרוּמוֹת. Sed vir munerum (munera amans). O'. ανηρ δε παράνομος. 'Α. Θ. ... αφαιρεμάτων.⁴

5. גָּבַר מִחֻלְתֵּי. Vir qui levem facit (linguam suam). O'. δε παρασκευάζεται. 'Α. και οι λοιποι ανηρ λειαίνων.⁵

עַל-פְּעַמָּיו. Contra pedes ejus. O'. τοις εαυτου ποσίν. Σ. προς τα διαβήματα αυτου. Ε'. επί τα διαβήματα αυτου.⁶

6. בַּפְּשַׁע אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ. In defectione viri mali est laqueus. O'. αμαρτάνοντι ανδρι μεγάλη παγίς. 'Α. εν αμαρτία ανδρὸς παρανόμου πρόσκρουσις. Σ. εν αδικία ανδρὸς πονηρὸν (fort. πονηροῦ) σκάνδαλον.⁷

8. אֲנָשֵׁי לִצְוֹן. Viri irrisionis. O'. ανδρες ανομοι. Alia exempl. ανδρες λοιμοί.⁸

יִפְחִי. Sufflant (incendunt). O'. εξέκαυσαν. Σ. έθνμίασαν.⁹

10. אֲנָשֵׁי דָמִים יִשְׁנֹארוּתָם. Viri sanguinum odetunt integrum. O'. ανδρες αιμάτων μέτοχοι μισούσιν οσιον. 'Α. Θ. Ε'. ανδρες αιμάτων μισήσουσιν απλοῦν.¹⁰

יִבְקְשׁוּ. Quaerunt. O'. εκζητήσουσι. Σ. επιζητήσουσι.¹¹

11. בָּאֲחֹר יִשְׁבָּחֶנָּה. Retrorsum compescit eum (spiritum). O'. ταμιεύεται κατά μέρος. Σ. επ' έσχάτων καταπραῦνει αυτον.¹²

12. כָּל-מִשְׂרָתָיו רָשָׁעִים. Omnes ministri ejus sunt improbi. O'. πάντες οι υπ' αυτον (alia exempl. οι υπηρέται αυτου¹³) παράνομοι. Πάντες (πάντες) οι λειτουργοι αυτου άσεβείς.¹⁴

13. רָשׁ וְאִישׁ תְּכַבִּים נַפְשֵׁוֹ. Pauper et vir oppressionum sibi invicem occurrunt. O'. δανειστοῦ και χρεωφειλέτου άλλήλοις συνελθόντων. "Άλλος" έλθόντων επί το αυτό.¹⁵ Σ. Ε'. παωχὸς και ανηρ οφειλέτης (s. χρεωφειλέτης) συνήντησαν.¹⁶

מֵאִיר עֵינַי שִׁנְיָהֶם יְהִי. Illustrat (exhilarat) oculos amborum illorum Jona. O'. επισκοπήν άμφοτέρων ποιείται ο κύριος. 'Α. Σ. Θ. φωτίζων όφθαλμοῦς άμφοτέρων ο κύριος.¹⁷

14. לְעַד. In perpetuum. O'. εις μαρτύριον. 'Α. εις έτι. Σ. εις άεί. "Άλλος" εις αιώνα.¹⁸

יִבּוֹן. Firmabitur. O'. κατασταθήσεται. 'Α. Θ. Ε'. έτοιμασθήσεται. Σ. έδρασθήσεται.¹⁹

hex. in textu ad ... appingit CTENAZOYCIN. ⁴⁶ Syro-hex. ⁴⁷ Idem. CAP. XXIX. ¹ Syro-hex. ... ² Nobil. affert: 'Α. Σ. Θ. συντριβήσεται. ³ Nobil. ⁴ Idem. ⁵ Nobil., Cod. 248. ⁶ Sic e Cod. 252 exscripsit Parsons., sed ad ανηρ παράνομος (v. 4) perperam retulit. Syro-hex.: Οι λοιποι ανηρ λειαίνων ... Cf. Hex. nostra ad Jesai. xli. 7. ⁸ Syro-hex. ... ⁷ Nobil. ⁸ "In nonnullis libris [Comp., Codd. III, 23, aliis, et Syro-hex.] est λοιμοί, et Schol. ανομοι."—Nobil. ⁹ Nobil. ¹⁰ Syro-hex. ...

¹¹ Nobil. ¹² Idem. ¹³ Syro-hex. ... Cod. 23: οι υπηρέται οι υπ' αυτον. Nobil. affert: Schol. υπηρέται. ¹⁴ Syro-hex. in marg. affert: ... sine puncto post ... sed super hanc lectionem habetur scholium: ... (έμμηρευται) ... Nobil. affert: 'Α. Σ. Θ. λειτουργοι αυτου. ¹⁵ Schol. apud Nobil. Ambigue Syro-hex. ... ¹⁶ Syro-hex. ... ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Syro-hex. ... Cf. ad Cap. xxv. 5.

15. **לְפָנָיו יָנַח**. *Sed puer dimissus (sibi relictus).* Ο. παῖς δὲ πλανώμενος. Ἄ. . . ἐξαποστελλόμενος. Σ. νέος δὲ ἀφειμένος.²⁰
יָמָהּ. *Matrem suam.* Ο. γονεῖς αὐτοῦ. Ἄ. ἄλλος μητέρα αὐτοῦ.²¹
17. **מִמְדַּבְּרֵי**. *Delicias.* Ο. κόσμον. Σ. Θ. τρυφάς.²²
18. **עַל יִפְרַע הוֹן בְּאֵין חוֹן**. *Ubi non est visio (revelatio divina), dissolutus fit populus.* Ο. οὐ μὴ ὑπάρξῃ ἐξηγητῆς ἔθνει παρανόμῳ. Ἄ. οὐκ ὄντος δραματισμοῦ ἀποσκεδασθήσεται λαός.²³
21. **חֵן מִן הַחַן**. *Erit conditio filii (s. gemitus).* Ο. ὀδυνηθήσεται ἐφ' ἑαυτῷ. Σ. ἔσται γογγυσμός.²⁴
22. **יָגִיד מִדֹּן**. *Excitat litem.* Ο. ἐγείρει (alia exempl. ὀρύσσει²⁵) νεῖκος. Σ. ἐρεθίζει μάχην.²⁶ (Ἄ.) ἐρεθίσει ἀντιδικίαν.²⁷
וְבַעַל הַחַמָּה רַב־פֶּשַׁע. *Et dominus irae (homo praeservidus) multus est sceleris.* Ο. ἀνὴρ δὲ ὀργίλος ἐξόρυξεν ἀμαρτίαν. Alia exempl. praemittunt: ὁ ἀνὴρ δὲ ἐπεικῆς ἐκόλμησεν ἀμαρτίαν.²⁸ Θ. καὶ ὀξύθυμος πολὺς ἐν ἀθείᾳ.²⁹
23. **אֵין חַן לְדַם הָאָדָם**. *Fastus hominis deprimet eum.* Ο. ὕβρις ἀνδρα ταπεινοῖ. Οἱ λοιποὶ ὑπερηφανία ἀνδρὸς (s. ἀνθρώπου) ταπεινώσει αὐτόν.³⁰
וְלִפְנֵי יִתְבַּחֵר הַחַן. *Sed demissus spiritu assequetur honorem.* Ο. τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξῃ κύριος. Alia exempl. τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐγείρει δόξα.³¹ Σ. Θ. ὁ ταπεινὸς τῷ πνεύματι. . .³² Ἄλλος καὶ ταπεινόφρων

ἀντιλήψεται δόξης.³³

24. **עִם־בַּיָּד**. *Cum fure.* Ο. κλέπτη. Ἄ. μετὰ κλέπτου.³⁴
25. **חֵן חֵן**. *Timor hominum.* Ο. φοβηθέντες καὶ αἰσχυνθέντες ἀνθρώπους. Ἄ. θάμβος ἀνθρώπου.³⁵

Cap. XXIX. 25. φοβηθέντες ἀνθρώπου ✕ (fort. —) καὶ αἰσχυνθέντες ✕ ὑπεσκελίσθησαν — εὐφρανθήσεται. — ἀσέβεια — σωθήσεται ✕.³⁶

CAP. XXX.

- 1-14. Ο. — ✕ τάδε λέγει — ἐξ ἀνθρώπων ✕.¹
1. **הַבָּרָה**. *(Dictum) illius viri.* Ο. (τάδε λέγει) ὁ ἀνὴρ. Πάντες ὁμοίως.²
לִיחִיִּל וּלְאִיחִיל. *Ithieli et Ucalo.* Ο. τοῖς πιστεύουσι θεῷ, καὶ παύομαι. Ἄ. τῷ Ἐθιήλ, καὶ τέλεσον. Θ. τῷ Ἐθιήλ, καὶ δυνήσομαι.³
2. **בָּרַד עָלַי**. *Sane bardus ego sum prae viro.* Ο. ἀφρονέστατος γάρ εἰμι ἀπάντων ἀνθρώπων. Ἄ. ἀσύνητος ἐγὼ εἰμι παρὰ ἀνδρα.⁴
4. **יָרַד**. *Et descendit.* Ο. καὶ κατέβη. Ἄ. Σ. (καὶ) κατήνεγκεν.⁵
מִי בָרַח הַרוּחַ. *Quis collegit ventum in rugnis suis?* Ο. τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; Ἄ. τίς συνέλεξε πνεῦμα ἐν θενάροις; Σ. τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν τοῖς δραξίν;⁶
צָרַר. *Colligavit.* Ο. συνέστρεψεν. Θ. ἐνέδησεν.⁷

²⁰ Nobil. Syro-hex. affert: . . . + **וְיָנַח**.
²¹ Schol. apud Nobil. Sic Syro-hex. in textu.
²² Nobil. ²³ Nobil., Cod. 248. Cod. 252: Ἄ. Ε. οὐκ ὄντος κ. τ. ε. ²⁴ Nobil. ²⁵ Idem. Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. ὀρύσει (**וְיָנַח**).
²⁶ Nobil. ²⁷ Syro-hex. in marg. sine nom.: **וְיָנַח**.
²⁸ Quae verba scholium sapiunt.—*Middeld.* Immo alius interpretis sunt, et quidem Aquilae, ut videtur. Cf. ad Cap. xvi. 28. xxviii. 25. ²⁹ Syro-hex. in textu: **וְיָנַח**.
³⁰ Cod. 23 praemittit: ἐπεικῆς ἐκόλμησεν ἀμαρτίας. ³¹ Syro-

hex. + **וְיָנַח**.
³² Nobil. Syro-hex. affert: **וְיָנַח**.
³³ Sic Cod. 23, et Syro-hex. ³⁴ Syro-hex. + **וְיָנַח**.
³⁵ Scholium apud Nobil. ³⁶ Nobil. ³⁷ Syro-hex. + **וְיָנַח**.
 Cf. Hex. nostra ad Jerem. xxx. 5. ³⁸ Syro-hex.
 CAP. XXX. ¹ Syro-hex. Cf. ad Cap. xxiv. 22. ² Syro-hex. ³ Nobil. ⁴ Idem. Cf. Hex. ad Psal. lxxii. 22.
⁵ Nobil. ⁶ Idem. (Vox θεναρ, volis manus, nota vel ex Homero II. V, 339; sed θεναρὸν nescio an alibi legatur.)
⁷ Nobil.

4. **מִי הִקְיָם כָּל-סְפֵרֵי-אֶרֶץ.** *Quis constituit omnes fines terrae?* Ο'. τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἄκρων τῆς γῆς; 'Α. καὶ οἱ λοιποὶ τίς ἔστησε πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς;⁹
מָה שְׁמוֹ וְיִמְהוּם-שֵׁם בְּנֵי. *Quodnam est nomen ejus, et quodnam nomen filii ejus?* Ο'. τί δνομα αὐτῷ, ἢ τί δνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ; 'Α. Θ. τί δνομα αὐτῷ, καὶ τί δνομα τῷ υἱῷ αὐτοῦ;⁹ 'Α. Σ. Θ. καὶ οἱ λοιποὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.¹⁰
כִּי יִנְסִי. *Si nosti.* Ο'. Vacat. Alia exempl. ἵνα γνῶς.¹¹ *Ἄλλος· ὅτι γνώσῃ.¹²
5. **מִגֵּן הַיָּם.** *Olypeus est.* Ο'. ὑπερασπίζει. *Ἄλλος· ὑπερασπιεῖ.¹³
לְחֵסֵי בֹ. *Confidentibus ei.* Ο'. τῶν εὐλαβουμένων. *Ἄλλος· φοβουμένων.¹⁴
7. **לֹא תִמְנַע מִפְּנֵי בְּרִיתִי אֶת-מִוְנָתִי.** *Ne deneges ea mihi antequam moriar.* Ο'. μὴ ἀφέλῃς μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. Σ. καὶ οἱ λοιποὶ μὴ κωλύσῃς ἀπ' ἐμοῦ πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με.¹⁵
8. **וַאֲשֶׁר.** *Vanitatem.* Ο'. μάταιον λόγον. 'Α. εἰ-καύσηται.¹⁶
הִרְיִפְנִי לֶחֶם קֵץ. *Comedere fac me panem demensi mei.* Ο'. σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη. 'Α. . . ἄρτον ἀκριβασμῶν μου. Σ. διάταξόν μοι δίαιταν ἱκανήν.¹⁷
9. **מִי יְהִי וְאָמַרְתִּי מִי יְהִי.** *Et abnegem (Deum), et dicam: Quis est Jova?* Ο'. ψευδῆς γένωμαι, καὶ εἶπω, τίς με ὄρα; 'Α. Σ. καὶ ἀρνήσωμαι, καὶ εἶπω, τίς ἐστι κύριος;¹⁸

9. **וְאִם-רָעִי.** *Et ne pauper fiam.* Ο'. ἢ πενηθείς. Alia exempl. ἢ πενόμενος; alia, ἢ πένης γενηθείς.¹⁹
יְלֵנֵי. *Dei mei.* Ο'. τοῦ θεοῦ. Πάντες τοῦ θεοῦ μου.²⁰
10. **לֹא תִלְוֵנִי.** *Noli calumniari.* Ο'. μὴ παραδῶς. Σ. μὴ διαβάλῃς. Θ. μὴ καταλαλήσῃς.²¹
תִּשְׂמַח. *Et roenas des.* Ο'. καὶ ἀφανισθῆς. 'Α. Σ. Θ. καὶ πλημμελήσῃς.²²
12. **לֹא יִתְקַדְּשׁוּ בִּי הַיָּדָיִם.** *Sed a sordibus suis non lota est.* Ο'. τὴν δὲ ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν. Θ. καὶ ἀπὸ ρύπου οὐκ ἀπελούσατο.²³
14. **מִכְלֵי חַרְבֵּי.** *Cultri.* Ο'. τομίδας. 'Α. Σ. Θ. κατεσθίουσας.²⁴
עֲנִיִּים. *Miseros.* Ο'. τοὺς ταπεινοὺς. Alia exempl. τοὺς ἀσθενεῖς.²⁵
15-XXXI. 9. Ο'. — ✕ τῇ βδέλλῃ — πένητα καὶ ἀσθενῆ 4. 'Ὡς ὁ 'Εβραῖος καὶ οἱ λοιποί.²⁶
15. **שְׁתֵּי בָנוֹת הַבַּיִת.** *Duae filiae (clamantes): Da! da!* Ο'. τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώμεναι. Σ. δύο θυγατέρες, φέρε, φέρε.²⁷
שְׁלֹשָׁתָן הֵן הַנְּבִלִים. *Tria sunt quae non satiantur.* Ο'. καὶ αἱ τρεῖς αὐταὶ οὐκ ἐνεπίμπλασαν αὐτήν. 'Α. Σ. Θ. τρία δέ ἐστιν ἃ οὐ πλησθήσεται.²⁸
לֹא יִרְאוּ מִן-הַיָּדָיִם. *Non dicunt: Satis!* Ο'. οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, ἱκανόν. 'Α. Σ. Θ. οὐκ εἶπαν, ἀρκεῖ.²⁹

⁹ Nobil. ¹⁰ Euseb. in Comment. in Psalmos, p. 403. ¹¹ Nobil. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. Θ. Ε'. τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ¹² "In plerisque libris post τοῖς τέκνοις αὐτοῦ sequitur ἵνα γνῶς."—Nobil. Sic Comp., Cod. Ephraem., alii, et Syro-hex. ¹³ Schol. apud Nobil. Cod. 161 in marg.: ὅτι γνώσει. ¹⁴ Schol. apud Nobil. ¹⁵ Idem. Sic Codd. 23, 296, et Syro-hex. ¹⁶ Nobil. Cod. 161 affert: Σ. μὴ κωλύσῃς ἀπ' ἐμοῦ. Cod. 248: Σ. καὶ οἱ λοιποὶ μὴ κ. ἀπ' ἐμοῦ. Syro-hex. in textu, μὴ ἀφέλῃς ἀπ' ἐμοῦ (om. χάριν), et sic Cod. 23. Idem in marg.: Πάντες· μὴ κωλύσῃς (לֹא יִלְוֵנִי). ¹⁷ Nobil. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Idem. Prior lectio est in Codd. 23, 106; posterior in Ald., aliis. ²⁰ Syro-hex. in textu, τοῦ θεοῦ μου; in marg.

autem: Πάντες ὁμοίως. ²¹ Nobil. ²² Idem. ²³ Codex (161 an 248?) apud Parsons. Nobil. quasi scholium affert. Montefalconio videbatur Aquilae esse, coll. Hex. ad Exod. xxxii. 25. Cf. etiam Hex. nostra ad Jesai. xxviii. 8. xxx. 22. ²⁴ Nobil. ²⁵ Idem. Sic Comp., Ald., Cod. Ephraem., alii, et Syro-hex. ²⁶ Sic Syro-hex., interpositis, ut in textu LXXvirali Graeco, Cap. xxiv. 23-34. Idem ad τῇ βδέλλῃ indicem 3 cum quatuor lineolis appingit; in marg. autem sub eodem indice: 'Ὡς ὁ 'Εβρ. καὶ οἱ λοιποί. ²⁷ Nobil. ²⁸ Idem. Syro-hex. in textu affert: καὶ αἱ τρεῖς αὐταὶ ἐνεπίμπλασαν αὐτήν. εἰ τρία δέ ἐστιν ἃ οὐ πλησθήσεται 4. ²⁹ Nobil.

16. וְעֵצֵר רֵחַם. *Et conclusio uteri.* O'. και ἔρωσ γυναικός. 'A. και ἐποχή μήτρας. Σ. και συνοχή μήτρας.³⁰

וְאֵשׁ לֹא־שָׂבְעָה מִיָּם וְאֶרֶץ לֹא־מָמְרָה הִיא. *Terra quae non satiatur aqua, et ignis qui non dicit: Satis!* O'. και γῆ οὐκ ἐμπιπλαμένη ὕδατος, και ὕδωρ και πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν, ἀρκεί. Θ. γῆ οὐκ ἐνεπλήσθη ὕδατος, και πῦρ οὐκ εἶπεν, ἀρκεί.³¹

17. נַחֲלִי. *Torrentis.* O'. ἐκ τῶν φαραγγῶν. 'A. Θ. χειμάρρου.³²

18. נִסְפְּלוּ מִמֶּנִּי. *Ardua (intellectu) sunt prae me.* O'. ἀδύνατά μοι νοῆσαι. 'A. ἐθανμαστώθησαν...³³ Σ. ἀδυνατοῦντα...³⁴

19. בְּשָׁמַיִם. *In caelis.* O'. πετομένον. 'Αλλος ἐν οὐρανῷ.³⁵

וְדֶרֶךְ נָחָשׁ. *Via serpentis.* O'. ὁδοὺς ὄφεως. 'A. Σ. Θ. ὁδόν...³⁶

וְדֶרֶךְ גִּבּוֹר בְּעֵלְמָה. *Via viri in virgine.* O'. ὁδοὺς ἀνδρὸς ἐν νεότητι. 'A. Θ. ὁδόν... Σ... ἐν νεανίῃ.³⁷

20. אָכַלָּהּ וּמָחַתָּה פִּיהָ. *Comedit, et tergite os suum.* O'. ἢ ὅταν πράξῃ, ἀπονιψαμένη. 'A. Σ. Θ. και οἱ λοιποί: ὡσεὶ φαγούσης και ἀπονιψαμένης στόμα αὐτῆς.³⁸

21. וְתַחַת אַרְבַּע. *Immo sub quatuor.* O'. τὸ δὲ τέταρτον. Σ. τὰ δὲ τέσσαρα.³⁹

22. תַּחַת שְׁנוֹנָהּ כִּי תִבְעַל. *Sub exosa (muliere) quando fit uzor.* O'. και μισητῆ γυνὴ ἐὰν

τύχη ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. Σ. και γυνὴ μισουμένη ὅταν συνοικήσῃ.⁴⁰

23. כִּי־תִירֶשׁ גְּבֻרָתָהּ. *Quando expulerit dominam suam.* O'. ἐὰν ἐκβάλῃ ('A. Σ. Θ. κληρονομῆσῃ⁴¹) τὴν ἑαυτῆς κυρίαν.

24. מִחֲכָמִים מְחַכְמֵי. *Sapientia sapientiam edocta.* O'. σοφώτερα τῶν σοφῶν. Θ. σοφία σεσοφισμένα.⁴²

25. וַיִּשְׂימוּ. *Et tamen collocant.* O'. οἱ ἐποίησαντο. Σ. ἔταξαν.⁴³

26. חָצַץ כָּלֹו. *Divisi (agmine partito) omnes ii.* O'. ἀφ' ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως. Σ. ὡς ψηφίς πᾶσα.⁴⁴

27. תִּתְפַּשׂ. *Prehendit.* O'. ἐρειδόμενος. Θ. ἐλλαμβανόμενος.⁴⁵

וּבְהִיכָלֵי. *In palatiis.* O'. ἐν ὀχυρώμασι. 'A. Σ. Θ. (ἐν) ναοῖς.⁴⁶

28. מַמְבֵּי לָכַת. *Quae pulcre incedunt.* O'. δ καλῶς διαβαίνει. 'A. Θ. ἀγαθύνοντα πορείαν.⁴⁷

29. וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־כָל. *Nec avertit se a facie cuiuscunque.* O'. ὅς οὐκ ἀποστρέφεται, οὐδὲ καταπτῆσσει κτήνος. 'A. Σ. Θ. . . ἀπὸ προσώπου παντός.⁴⁸

30. וְחִיר מִתְנִיִם אֶרְתִּישׁ וּמֶלֶךְ אֶלְקָרִים עֵמוּ. *Succinctus lumbis (bellator equus (Bochart.); gallus (Hieron.); canis leporarius, λαγωοκύων (Kimchi, Gr. Venet.)) aut hircus, et rex quacum est populus (populo suo stipatus).* O'. και

³⁰ Nobil. ³¹ Syro-hex. in textu post ὕδατος legit: και πῦρ δ οὐκ εἶπεν, ἀρκεί. Idem in marg. affert: **ל. א. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ. כא. כב. כג. כד. כה. כו. כז. כח. כט. ל.** Middeld. vertit: Θ. γῆ οὐκ ἐμπιπλαται [immo ἐνεπλήσθη] ὕδατος, και πῦρ οὐκ εἶπεν, ἀρκεί [δ οὐκ ἔλεγον οὐδὲ λέξουσιν]. Idem notat: "Ultima haec verba Theodotionis esse nequeunt: a glossatore quodam originem duxisse videntur, ideoque cancellis circumscribenda duxi." Si Graece vertenda essent haec verba, praetulerim: ὁ οὐκ εἶπεν, οὐκ ἐρούσιν. Scholium videtur esse causam indicans, eurnam verba praeterita οὐκ ἐνεπλήσθη et οὐκ εἶπεν pro futuris posuerit ὁ παρομιμαστής. Ad haec, οὐ μὴ εἴπωσιν, Nobil. affert: Schol. οὐκ εἶπεν. ³² Nobil. ³³ Idem.

³⁴ Codd. 161, 248. Nobil. alii interpreti tribuit. ³⁵ Schol. apud Nobil. ³⁶ Nobil. ³⁷ Idem. ³⁸ Cod. 252. Eadem habent, absente στόμα αὐτῆς, Nobil., Cod. 248. Syro-hex. in textu affert: **א. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ. כא. כב. כג. כד. כה. כו. כז. כח. כט. ל.** hoc est, ni fallor, ἡς φαγούσης και ἀπονιψαμένης. Idem in marg. tutidem verbis Syriacis, sed addito in fine **א. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ. כא. כב. כג. כד. כה. כו. כז. כח. כט. ל.** 'A. Θ. ἡς φαγούσης και ἀπονιψαμένης στόμα αὐτῆς. ³⁹ Nobil. ⁴⁰ Idem. ⁴¹ Codd. 161, 248, 252. ⁴² Nobil. ⁴³ Idem. Ad vocab. χοιρογρύλλισι Montef. affert: "Ἄλλ. εἶδος ἰχθύος, ἧτοι οἱ λαγωοί, ἢ οἱ καλούμενοι οἰστροι. Est scholium apud Nobil. ⁴⁴ Nobil. Cf. ad Cap. xx. 17, ubi in Hebraeo est **גַּלְעָא**, *glasca*. ⁴⁵ Nobil. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Idem. ⁴⁸ Idem.

7. **תַּעֲמֹל**. *Et aerumnas suas*. Ο'. καὶ τῶν πόνων. Σ. (καὶ τῶν) κόπων αὐτῶν.¹¹
8. **מִלֵּל**. *Muto*. Ο'. λόγῳ θεοῦ. 'Α. Σ. Θ. ἀλάφ.¹²
תְּלִיחַ בְּבִנְיָן לְבִי. *Ad (agendum) causam omnium filiorum derelictionis (orphanorum)*. Ο'. καὶ κρίνε πάντας ὑγιῶς. Σ. εἰς κρίσιν πάντων υἱῶν ἀποικομένων.¹³
9. **עָנִי**. *Miserum*. Ο'. πένητα. "Αλλος πτωχόν.¹⁴
10. Ο'. γυναῖκα κ.τ.έ. 'Ὡς ὁ 'Εβραῖος καὶ οἱ λοιποί.¹⁵
11. **לִשְׁלַל**. *Et licet*. Ο'. ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων. "Αλλος λαφύρων.¹⁶
12. **לֹא יָמִי חַיִּיתָ**. *Omnnes dies vitae ejus*. Ο'. πάντα τὸν βίον (alia exempl. χρόνον). 'Α. Σ. Θ. πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτῆς.¹⁷
13. **תִּשְׁרַף**. *Tractat*. Ο'. μηρνομένη. Alia exempl. εὐραμένη.¹⁸ 'Α. Σ. Θ. ἐζήτησεν.¹⁹
עִם מְבַרְבְּרִים. *Cum oblectatione*. Ο'. εὐχρηστον. 'Α. Θ. ἐν βουλῇ. Σ. ἐν θελήματι.²⁰
14. **הָיָה**. *Est*. Ο'. ἐγένετο. 'Α. Ε'. ὁμοίως.²¹
תָּבִיא רֶחֶל. *Adducit panem suum*. Ο'. συνάγει δὲ αὐτὴ τὸν βίον. Alia exempl. συνάγει [δὲ] αὐτῆς τὸν πλοῦτον.²²
15. **בְּעַד לֵילֵהָ**. *Dum adhuc nox est*. Ο'. ἐκ νυκτῶν. 'Α. Σ. Θ. ἔτι οὐσης νυκτός.²³
חָק. *Pensum*. Ο'. ἔργα. Θ. σύνταξιν. Σ. πρόσταγμα.²⁴
17. **מִתְנַחֵם**. *Lumbos suos*. Ο'. τὴν ὀσφὺν αὐτῆς. 'Α. Θ. τὸν νῶτον.²⁵
תְּמַחֵם. *Et roborat*. Ο'. ἤρεισε. 'Α. Θ. (καὶ) ἐκαρτέρωσε. Σ. (καὶ) ἐκραταίωσε.²⁶
18. **רַחֵם**. *Quaestus suus*. Ο'. τὸ ἐργάζεσθαι. 'Α. Σ. Θ. ἐμπορία (αὐτῆς).²⁷
לֹא יִכְבֵּד. *Non exstinguitur*. Ο'. καὶ οὐκ ἀποσβέννεται. Οἱ λοιποὶ οὐκ ἀποσβεσθήσεται (β. οὐ σβεσθήσεται).²⁸
19. **תְּמַחֵם... תְּדַחֵם**. *Monus suas... et volas suas*. Ο'. τοὺς πῆχεις αὐτῆς... τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς. Alia exempl. τὰς χεῖρας αὐτῆς... τοὺς δὲ πῆχεις αὐτῆς.²⁹ Πάντες ὁμοίως.³⁰
בְּכִישׁוֹ. *Ad verticillum fusi* (Gr. Venet. εἰς σφόνδυλον). Ο'. ἐπὶ τὰ συμφέροντα. 'Α. Σ. Θ. ἀνδρεία.³¹
- תִּמְכֹּן**. *Prehendunt*. Ο'. ἐρείδει. "Αλλος ἐκράτησε.³²
20. **תְּדַחֵם**. *Et manus suas*. Ο'. καρπὸν δέ. Πάντες τὸν καρπὸν τῆς χειρός.³³
- 21, 22. **כִּי לֹא-בִיתָהּ לְבָשׁ שָׁנִים: מִרְבֵּי יַמִּים שָׁרָהּ לְבִישׁוֹתָהּ**. *Quia omnis domus ejus vestita est coccineis* (Hieron. duplicibus, h. e. יַמִּים). *Stragulas facit sibi, byssus et purpura sunt vestimentum ejus*. Ο'. πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῆς ἐνδεδυμένοι εἰσὶ (alia exempl. ἐνδιδύσκονται³⁴). δισσὰς χλαίνας ('Α. Θ. περιστρώματα. Σ. ἀμφιτάπους³⁵) ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἐαυτῇ ἐνδύ-

¹¹ Nobil. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Schol. apud Nobil. ¹⁵ Sic Syro-hex. cum indice **ע**, superimpositis quinque lineolis, ut non cum Middeldorpio de Quinto interprete cogitandum sit. Abbiuc autem Syrus cuique versui praeponit alphabeti litteram minio pictam, ut in Threnis a Ceriani editis. ¹⁶ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. "Videtur esse Aquilae, qui sic solet vertere."—Montef. ¹⁷ Nobil. Syro-hex. **לֹא יָמִי חַיִּיתָ**. (In textu lectio **חַיִּיתָ**, quae Nobilio est scholium, est in Codd. 106, 252, et Syro-hex.) ¹⁸ Alius interp. apud Nobil. Sic Cod. 23, et Syro-hex. **חַיִּיתָ**. ¹⁹ Nobil. Syro-hex. **חַיִּיתָ**. ²⁰ Nobil. ²¹ Syro-hex. **הָיָה**. ²² Nobil. ²³ "Nonnulli libri [Cod.

Alex.] habent, **חַיִּיתָ** δὲ αὐτῆς τὸν πλοῦτον; et Schol. **בִּיּוֹן**."—Nobil. In Comp., Codd. 23 (qui **בִּיּוֹן** habet?), 68, 106, alii, et Syro-hex. legitur, (**מִקְרָבֵן**) **חַיִּיתָ** τὸν πλοῦτον. ²⁵ Nobil. ²⁶ Idem, qui haec ad Hebr. **תְּמַחֵם**, Ο'. **בְּרִיּוֹמָה**, perperam refert. ²⁷ Idem. ²⁸ Idem. ²⁹ Idem. ³⁰ Syro-hex. **תְּמַחֵם... תְּדַחֵם**. ³¹ Sic Codd. III, 23, 106, alii, et Syro-hex. ³² Syro-hex. ³³ Nobil., qui **ἀνδρεία** habet. ³⁴ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. ³⁵ Syro-hex. in textu habet **חַיִּיתָ**; in marg. autem: **חַיִּיתָ**. ³⁶ Schol. apud Nobil. Sic in textu Codd. Vat., Alex., alii. ³⁷ Nobil.

ματα. 'Α. Θ. (ὅτι πᾶς) ὁ οἶκος αὐτῆς ἐνδεδυται δισπὰ περιστρώματα. ἐποίησεν αὐτῇ βύσσον, καὶ πορφύρα ἔνδυμα αὐτῆς.³⁶

23. נָתַן. Notus est. Ο'. περίβλεπτος δὲ γίνεται. Σ. γνωστός.³⁷

יְרַחֵם אֱלֹהִים עִם הַזְּקֵנִים. Cum senioribus tetrae. Ο'. μετὰ τῶν γερόντων κατοίκων τῆς γῆς. Alia exempl. μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς.³⁸

24. נָתַן הַמֶּלֶךְ אֶת הַחֲבִיטִים לַמְּכַרְתִּים. Venditque, et cingulum tradit mercatori. Ο'. καὶ ἀπέδοτο περιζώματα ('Α. Θ. ζώνην³⁹) τοῖς Χανααίοις. Alia exempl. καὶ ἀπέδοτο ὡς τοῖς Φοίνιξιν, περιζώματα δὲ τοῖς Χανααίοις.⁴⁰

25. רָחַץ. Et ridet. Ο'. καὶ εὐφράνθη. 'Α. Σ. Θ. (καὶ) γελάσεται.⁴¹

26. בָּרַח. Cum sapientia. Ο'. προσεχόντως καὶ ἐννόμως. * Άλλος ἐν σοφίᾳ.⁴²

הִנְיָוֶה עַל-לִשָּׁתָּהּ רַחֲמֵי-חַיִּים. Et institutio benevolentiae est in lingua ejus. Ο'. καὶ τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Σ. καὶ νόμος ἐπίχαρις τῇ γλώσσῃ αὐτῆς. Θ. (καὶ νόμος) χάριτος ἐπὶ γλώσσῃ αὐτῆς.⁴³

27. תָּצַד בְּדַרְכֵי אֱלֹהִים. Accurate observat vias. Ο'.

στεγναὶ διατριβαί. Σ. σκοπεύει πορείας.⁴⁴

27. נָתַן אֱלֹהִים אֶת-הַחֶמֶץ לַחֶמֶץ. Et panem pigrificavit. Ο'. σίτα δὲ ὀκνηρά. * Άλλος ἄρτον ὀκνηρίας.⁴⁶

28. הִלְלֵהוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם. Surgent filii ejus, et beatam praedicabunt eam; maritus ejus, et laudabit eam. Ο'. (ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς) ἀνέστησε τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐπλούτησαν ('Α. Σ. Θ. ἐμακάρισαν αὐτήν⁴⁶), καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἤνεσεν αὐτήν. Σ. ἀναστάντες οἱ υἱοὶ αὐτῆς...⁴⁷ Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο'. (ἀνέστη τὰ τέκνα αὐτῆς).⁴⁸ Ε'. ἀνέστη τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ ἐμακάρισεν αὐτήν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἤνεσεν αὐτήν.⁴⁹

29. עָמַד. Egerunt strenue. Aliter: Conparaverunt sibi opes. Ο'. ἐκτήσαντο πλοῦτον, πολλαὶ ἐποίησαν δύναμιν. Alia exempl. ἐποίησαν δύναμιν, ὡς πολλαὶ δὲ ἐκτήσαντο πλοῦτον.⁵⁰ * Άλλος δυνατά.⁵¹

30. הִלְלֵהוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Mulier timens Jovam, haec laudabitur. Ο'. γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται, φόβον δὲ κυρίου αὐτῆ ἀνείτω. 'Α. (γυνὴ) φοβουμένη κύριον, αἴτη ὑμνηθήσεται.⁵²

31. יָבִיא פְּרִי-יָדָיו. De fructu manuum suarum. Ο'.

³⁶ Syro-hex. in textu: ... ἐνδεδυμένοι εἰσὶ δισπὰς (marg. δισπὰς) στολάς. χλαϊνίδια (כַּחֲלִיטִים) ἐποίησε κ. τ. ε. Idem in marg. אֶת-הַחֲבִיטִים אֶת-הַחֲבִיטִים אֶת-הַחֲבִיטִים. Middeld. notat: "'Α. Θ. ὁ οἶκος αὐτῆς ἐνδεδυμένος στρωμνὰς δισπὰς... ἐποίησεν ἑαυτῇ βύσσον, καὶ πορφύρα ἔνδυμα ἑαυτῆς. Ita Syriaca per se spectata vertenda sunt. Sed apparet in hac interpretatione desiderari Hebr. מִרְחָם, quod Aq. et Theod. περιστρώματα interpretatos esse Montef. docet. Hinc textus Syr. mancus esse videtur, ita ut vox una exciderit, quod punctis indicavi. Quae si recte conjeci, textus Graecus post δισπὰς ita est constituendus: περιστρώματα ἐποίησεν ἑαυτῇ, βύσσος καὶ πορφύρα ἔνδυμα αὐτῆς." Pro στρωμνὰς δισπὰς in Syriaco est אֶת-הַחֲבִיטִים אֶת-הַחֲבִיטִים, quod pro uno vocab. מִרְחָם (s. מִרְחָם) Syrum interpretem posuisse existimat V.D.; quo concessio, necessario desideratur vocabulum quod Hebraico מִרְחָם respondeat. Veruntamen Syr. אֶת-הַחֲבִיטִים non solum pro στρωμνῇ, sed etiam pro ἐπίστρωμα (Symm. ad Ezech. xiii. 18) et h. l. pro περίστρωμα, quod etiam Nobilius Aquilae et Theodotioni vindicat, interpres noster

adhibet. Itaque אֶת-הַחֲבִיטִים אֶת-הַחֲבִיטִים est περιστρώματα δισπὰς, quod idioma est Syrorum pro δισπὰς περιστρώματα. ³⁷ Nobil. ³⁸ Sic Codd. III, 106, et Syro-hex. Nobil. affert: Schol. πρεσβυτέρων. ³⁹ Cod. 161. Est scholium apud Nobil. et Cod. 248. ⁴⁰ Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. 23, 106, alii. ⁴¹ Nobil. ⁴² Schol. apud Nobil. (In textu LXXvirali καὶ ἐννόμως deest in Codd. 68, 161, 248, et Syro-hex., qui אֶת-הַחֲבִיטִים (non, ut Middeld. edidit, אֶת-הַחֲבִיטִים) tantum habet.) ⁴³ Nobil. ⁴⁴ Idem. Syro-hex. in textu lectionem Aldinam στεγναὶ (כַּחֲלִיטִים) habet; in marg. autem στεγναὶ (כַּחֲלִיטִים). ⁴⁵ Schol. apud Nobil. ⁴⁶ Nobil. ⁴⁷ Syro-hex. אֶת-הַחֲבִיטִים אֶת-הַחֲבִיטִים אֶת-הַחֲבִיטִים. ⁴⁸ Syro-hex. In textu τῶν Ο' pro his, τὸ στόμα δὲ ἀνοίγει — τὰ τέκνα αὐτῆς, Syro-hex. et Cod. 23 habent tantummodo, ἀνέστη τὰ τέκνα αὐτῆς. ⁴⁹ Syro-hex. אֶת-הַחֲבִיטִים אֶת-הַחֲבִיטִים אֶת-הַחֲבִיטִים. ⁵⁰ Syro-hex. Sic sine obelo, et om. δὲ, Codd. 23, 68, alii. ⁵¹ Alius interpres apud Nobil. Sic, pro δύναμιν, Ald., Cod. Alex., alii. ⁵² Nobil.

ἀπὸ καρπῶν χειλέων ('Α. Σ. Θ. χειρῶν⁵³)
αὐτῆς.

31. הַיְיָ לְהַלְלֵהּ בְּמַעֲשֵׂיהָ. *Et laudent eam in
portis (in foro) opera ejus. Ὁ. καὶ αἰνεῖσθω*

ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. 'Α. καὶ ὑμνήσουσιν
αὐτὴν ἐν πύλαις ποιήματα αὐτῆς. Σ. αἰνεῖτω
τὰ ἔργα αὐτῆς . . .⁵⁴

Cap. XXXI. 30. — γυναικὸς 4.⁵⁵

⁵³ Nobil. Syro-hex. in textu habet, ἀπὸ καρπῶν χειρῶν
αὐτῆς; in marg. autem: Οἱ λαοὶ οὐμοίως. ⁵⁴ Nobil. In
fine libri Codd. 23, 106, 253, 254 addunt: ὅτι ὁδοὶ ἀνδρῶς

πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύονται, καὶ κατορθώσουσιν αὐτῇ τὸν
αἰῶνα τῶν αἰώνων. Sic sub obelo inflexo Syro-hex.
⁵⁵ Syro-hex.

ADDENDA.

Cap. xv. 18. Lexica V. T. praebent: 'Αγρίζω, *irrito*, *con-*
cilio; nullo alio exemplo. Sed vera scriptura est ἀγγρίζω,
vocabulum bene Graecum, ad stylum fortasse familiarem
pertinens, a Passovio et imitatoribus ejus penitus omissum.
Glossae dant: 'Αγγρίζω, *irrito*; ἀγγρισμός, *irritatio*; ἀγγρι-
στής, *irritator*. Etym. M.: 'Αγγρίζω, ἐρεθίζω, ὑφαιρέσθαι (?).
Idem: 'Αγγρίας, τοὺς ἐρεθισμοὺς; οἱ δὲ τὰς ἀνίας; οἱ δὲ συνή-
θως ἀπὸ τοῦ ἀγγρίζεσθαι.

Cap. xviii. 21. In Vajikra rabba Sect. 33 init. legitur:
סוּת חַיִּים בִּיד לְשׁן תְּרוּמָה עֵקֶל מִצַּמְרָא מְכִירִין
h. e. "Mors
et vita sunt in manu linguae, interpretatus est Aquila

μύστρο μάχαραι;" *cochlearia* scilicet, quia cochleari sumi-
mus cibum, quo vita nostra conservatur; *cultri*, quia
culter, sive gladius, est instrumentum occidendi. Vid.
Wolf. in *Biblioth. Hebr.* T. III, p. 893; Buxtorf. in *Lex.*
Chald. et Talmud. p. 1241. Argute inventum! sed Aquila
Hebraea ita vertisse quis sanus crediderit?

Cap. xxv. 11. In Beres. rabba Sect. 93 legitur, Aquilam
proselytum Hebraea פְּסָקִים בְּמַטְכֵי תְּפִלִּינָהוּ transtulisse
פְּסָקִים בְּמַטְכֵי תְּפִלִּינָהוּ; h. e. *Poma aurea in scutellis*
(*discaepius*) *argenteis*. Vid. Wolf. *ibid.*; Buxtorf. *ibid.*
p. 560.

E C C L E S I A S T E S .

IN LIBRUM ECCLESIASTAE

MONITUM.

“**COLLIGENDIS** restaurandisque Ecclesiastae lectionibus, hi maxime libri cum manuscripti-
tum editi subsidio fuere.

“ Codex Regius, num. 1890, XI saeculi.

“ Codex Regius, num. 199², membranaceus, X saeculi. Est Olympiodori.

“ Codex Regius, num. 2435.

“ Codex Regius, num. 2436, bombycinus, XI saeculi, qui est Procopii.

“ Codex item alius Olympiodori.

“ Hieronymi Commentarius in Ecclesiasten [Opp. Tom. III, pp. 381-498. Auctor in Praefatione ad Commentarium ait: *Hoc breviter admonens, quod nullius auctoritatem secutus sum; sed de Hebraeo transferens, magis me LXX interpretum consuetudini coaptavi: in his dumtaxat, quae non multum ab Hebraicis discrepabant. Interdum Aquilae quoque, et Symmachi, et Theodotionis recordatus sum, ut nec novitate nimia lectoris studium detererem, nec rursus contra conscientiam meam, fonte veritatis omisso, opinionum rivulos consecrarem.*]”—**MONTEF.**

Codices, e quibus Parsonsus ad librum Ecclesiastae lectiones nonnullas adhuc ineditas exscripsit, sunt iidem tres, quorum in Monito ad Proverbia mentionem fecimus.

Versio demum Syro-hexaplaris, a Middeldorpio ad apographum Norbergianum elaborata, deinde in nostri operis gratiam ad ipsum archetypum summa accurate exacta, lectionum, quibus nobis apparatus hujus libelli hexaplarem ampliare contigit, praecipuam partem suppeditavit.

ECCLESIASTES.

CAPUT I.

1. חֲקִיָּק. *Concionatoris.* Ο'. ἐκκλησιαστοῦ. 'Α. κωλέθ.¹
2. הַבַּל הַבְּלִים. *Vanitas vanitatum.* Ο'. ματαιότης ματαιότητων. Οἱ λοιποὶ ἀτμός ἀτμίδων (s. ἀτμών).²
- הַבַּל הַכֹּל הַבְּלִים הַכֹּל. *Vanitas vanitatum, omnia sunt vanitas.* Ο'. ματαιότης ματαιότητων, τὰ πάντα ματαιότης. 'Α. Θ. ἀτμός ἀτμίδων (s. ἀτμός ἀτμών), τὰ πάντα ἀτμός (s. ἀτμός).³
3. מַה יִּתְרוֹן לְאָדָם. *Quid lucri est homini?* Ο'. τίς περισσεία τῷ ἀνθρώπῳ; 'Α. Σ. τί πλέον ἀνθρώπῳ;⁴
- עָמְלוֹ שְׂעֵמָל. *Labore suo quo laborat.* Ο'. μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ. 'Α. κόπῳ ᾧ ἐκοπίασεν.⁵
4. וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֲמָדָה. *Terra autem in per-*

- petuum stat.* Ο'. καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἔστηκε. Σ. γῆ αἰώνιος ἔστηκε.⁶
5. וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֲמָדָה. *Et oritur.* Ο'. καὶ ἀνατέλλει. 'Α. καὶ ἀνέτειλε. Σ. καὶ ἀνατέλλει.⁷
- וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֲמָדָה. *Anhelat (festinat).* Ο'. ἔλκει. 'Α. εἰσπνεῖ. Σ. Θ. ἐπαναστρέφει.⁸
6. וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֲמָדָה. *It ad austrum, et circuit ad septentrionem; circuit, circuit, it ventus, et ad circuitus suos redit ventus.* Ο'. πορεύεται πρὸς νότον, καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν κυκλοῖ κυκλῶν ('Α. κυκλῶν κύκλον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'), πορεύεται τὸ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦμα. Σ. *Vadit (καταντᾷ) ad meridiem, et circumit ad boream; perambulans vadit ventus, et per quae circumierat, revertitur ventus.*¹⁰

CAP. I. ¹ Codd. 161, 248. Knobel. in *Comment. ad Eccles.* p. 3 nescio quo errore חֲקִיָּק ab Aquila συναθροιστῆν reddi affirmat. ² Hieron.: "In Hebraeo pro *vanitate vanitatum* ABAL ABALIM scriptum est, quod, exceptis LXX interpretibus, omnes similiter transtulerunt, ἀτμός ἀτμίδων, sive ἀτμών." Nobil. affert: Scholion. Οἱ λοιποὶ ἀτμός ἀτμών. Montef. distinxit: 'Α. ἀτμός ἀτμίδων. Σ. ἀτμός ἀτμών; quod probari nequit. Taudem Syro-hex. ad ματαιότης notat: 'Α. Σ. Θ. ἀτμός, s. ἀτμός (חֲקִיָּק); et ad ματαιότητων: Σ. ἀτμός, s. ἀτμίδος (חֲקִיָּק). ³ Syro-hex. חֲקִיָּק חֲקִיָּק חֲקִיָּק חֲקִיָּק. ⁴ Nobil. ⁵ Idem. ⁶ "Unus codex."—Montef. Nobil. affert: Σ. αἰῶμος. ⁷ Syro-hex. in textu legit, καὶ ἀνέτειλε (חֲקִיָּק);

in marg. autem: חֲקִיָּק חֲקִיָּק. ⁸ Hieron.: "Pro eo autem, quod Vulgatam ed. sequentes posuimus, *ad locum suum ducit*, in Hebraeo habet SOEPH, quod Aq. interpretatur εἰσπνεῖ, id est, *aspirat*; Sym. vero et Theod., *recurrat*." Nobil. affert: 'Α. εἰσπνεῖ, non ex Hieronymo edito; nam ante Martianaem contra auctoritatem omnium MSS. legebatur *προσέπνευσε*. Symmachi lectio Graeca ἐπαναστρέφει veremur ne conjecturalis sit; certe auctorem ejus nescimus. ⁹ Syro-hex. חֲקִיָּק חֲקִיָּק חֲקִיָּק חֲקִיָּק. ¹⁰ Codd. 161, 248 habent: 'Α. κύκλου κύκλον, quibus dueibus Middeld. Syriaca vertit, κυκλοῖ κύκλον, quasi abesset חֲקִיָּק. ¹⁰ Hieron. Nobil. affert: Σ. καταντᾷ.

Ο. ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. 'Α. Θ. ἀτμός καὶ νομή ανέμου. Σ. ἀτμός καὶ βόσκησις ανέμου.²⁹

15. לְהִמְנוֹתָ לֹא-יִוָּכַל וְיִסְרֹף. *Et defectus non potest numerari.* Ο. καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται ἀριθμηθῆναι. Σ. (καὶ) ὑστέρημα μὴ δυνάμενον ἀναπληρῶσαι ἀριθμόν.³⁰ Θ. καὶ τὰ ὑστεροῦντα οὐ δύνανται numerari calculo.³¹

16. לֹא-לִבִּי עָסִיפְתִּי. *Locutus sum ego cum corde meo, dicendo.* Ο. ἐλάλησα ἐγὼ ἐν (τῇ) καρδίᾳ μου ('Α. Σ. μετὰ τῆς διανοίας μου³²) τῷ λέγειν. 'Α. ἐλάλησα ἐγὼ μετὰ τῆς καρδίας μου, λέγων.³³

וְאִמְרַתִּי כַּמְרִימָה. *Et amplam mihi comparavi sapientiam.* Ο. καὶ προσέθηκα σοφίαν. Σ. καὶ ὑπερέβαλον σοφία.³⁴

עַל-כָּל-יֹשֵׁב-הָאָרֶץ. *Super omnem qui fuit.* Ο. ἐπὶ πᾶσιν οἱ ἐγένοντο. 'Αλλος' ἐπὶ παντὶ τῷ γενομένῳ.³⁵

17. וְאִפְרִיחֵנִי לְדַעַת הַנְּחִמָה וְדַעַת הַיָּדָעַת. *Et applicui cor meum ad sciendum sapientiam et scientiam.* Ο. ✕ καὶ ἔδωκα καρδίαν μου τοῦ γινῶναι σοφίαν καὶ γινῶσιν.³⁶

וְהִלְלִיהָ. *Insaniam.* Ο. παραβολάς. 'Α. πλάνας. Θ. παραφοράς (σ. περιφοράς).³⁷

17. וְאִפְרִיחֵנִי לְדַעַת הַנְּחִמָה וְדַעַת הַיָּדָעַת. *Quod etiam hoc est captatio venti.* Ο. ὅτι καίγε τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος. (Σ.) ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι νομή ανέμου.³⁸

18. רַב-צַעַר. *Multum aegritudinis.* Ο. πλῆθος γνώσεως. 'Α. Θ. (πλῆθος) θυμοῦ. Σ. (πολλή) ὀργή.³⁹

מְכַאֵב. *Dolorem.* Ο. ἀλγημα. 'Α. βάσανον.⁴⁰

CAP. II.

1. הִבֵּל. *Vanitas.* Ο. ματαιότης. 'Α. ἀτμός.¹

2. הִיָּוִי מְהִיָּמָה רִיבֹשׁ. *Risui dixi: Insanus es.* Ο. τῷ γέλωτι εἶπα περιφοράν. 'Α. . . πλάνησις. Σ. τὸν γέλωτα εἶπον θόρυβον. Θ. . . περιφοράν.²

וְעַתָּה הֵי-מָה. *Quid hoc facis?* Ο. τί τοῦτο ποιεῖς; Σ. τί αὐτὴ ποιεῖ; Θ. . . ποιεῖ.³

3. וְאִפְרִיחֵנִי בֵּין-תַּבְּשָׂרִי. *Indagavi in corde meo, ut protraherem (curarem) vino carnem meam.* Ο. καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρδία μου ἐλκύσει ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου. 'Α. Σ. καὶ ἐνοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου.⁴ 'Α.

²⁹ Nobil. affert: 'Α. ἀτμός καὶ νομή ανέμου. Syro-hex.: 'Α. Σ. Θ. νομή ανέμου (ܠܘܡܗ ܕܐܢܝܢ). His accessit Hieron.: "Rooth Aq. et Theod. νομήν, Sym. βόσκησιν transtulerunt. LXX autem interpretes non Hebraicum sermonem expressere, sed Syrum, dicentes προαίρεσιν." Interpres Graeco-Venetus non male ἔφεσις ανέμου vertit.

³⁰ Nobil. Syro-hex. affert: Σ. μὴ δυνάμενον κ. τ. ε. (ܠܐ ܕܢܝܚܐ ܠܐܝܚܐ). ³¹ Syro-hex. ܠܐ ܕܢܝܚܐ ܠܐܝܚܐ. Graeca expleri possunt, ἀριθμηθῆναι ψήφῳ, vel uno vocabulo ψηφισθῆναι.

³² Nobil. Syro-hex. ܠܐ ܕܢܝܚܐ ܠܐܝܚܐ. ³³ Syro-hex. ܠܐ ܕܢܝܚܐ ܠܐܝܚܐ.

³⁴ Nobil., qui ὑπερέβαλλον scribit. ³⁵ Syro-hex. in marg. ܠܐ ܕܢܝܚܐ ܠܐܝܚܐ.

³⁶ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. II, III, 23, 252, 254. In Ed. Rom. haec leguntur post ἐν Ἱερουσαλήμ (v. 16), invito Cod. Vat.

³⁷ Nobil., qui παραφοράς habet. Syro-hex. affert: ܠܐ ܕܢܝܚܐ. (Syr. ܠܐ ܕܢܝܚܐ ponitur pro περιφορά Cap. ii. 2, 12. vii. 26. Cf. ad Cap. ii. 2. ³⁸ Nobil.

affert: Schol. ὅτι πρὸς, [ἰσοσυμφ. Cf. ad Cap. vii. 23. ix. 1] τοῦτό ἐστι ν. ἀ. Montef. a Drusio deceptus edidit: "ἄλλος ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος. ³⁹ Syro-hex.

ܠܐ ܕܢܝܚܐ ܠܐܝܚܐ. ⁴⁰ Nobil. Syro-hex. in marg. sine nom. ܠܐ ܕܢܝܚܐ.

CAP. II. ¹ Nobil. Syro-hex. ܠܐ ܕܢܝܚܐ. ² Aquilae et Sym. lectiones testatur Nobil. Syro-hex. affert: ܠܐ ܕܢܝܚܐ.

ܠܐ ܕܢܝܚܐ ܠܐܝܚܐ; et ad περιφοράν: ܠܐ ܕܢܝܚܐ. ³ Hieron.: "Ubi nos amentiam legimus, in Hebraeo habet MOLAL, quod Aq. πλάνησιν, id est, errorem,

Sym. θόρυβον, hoc est, tumultum, interpretati sunt. LXX vero, et Theod., sicut in pluribus locis, ita et in hoc quoque concordant, et transtulerunt περιφοράν."

⁴ Montef. ex Nobil. edidit: Σ. τί αὐτὴ ποιεῖς; Syro-hex. in textu habet ποιεῖς (ܠܐ ܕܢܝܚܐ); in marg. autem: Σ. Θ. ποιεῖ (ܠܐ ܕܢܝܚܐ).

⁴ Nobil., Cod. 248. Cod. 252: Σ. διανοήθην ἐν τῇ κ. μ.

ἄλευσαι . . .⁵ Θ. καὶ διανοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἐλκῦσαι ὡς οἶνον τὴν σάρκα μου.⁶

3. **וְלִבִּי נָהַג בְּחָכְמָה.** *Et cor meum agebat cum sapientia.* Ο'. καὶ καρδία μου ὠδήγησεν ἐν σοφίᾳ. Σ. ἵνα τὴν καρδίαν μου μεταγάγω εἰς σοφίαν.⁷

טוב. *Bonum.* Ο'. τὸ ἀγαθόν. Σ. τὸ σύμφορον.⁸

לְבָנֵי הָאָדָם. *Filiis hominum.* Ο'. τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. *Alia exempl.* τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου.⁹ 'Α. Σ. τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Θ. τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου.¹⁰

4. **מַעֲשֵׂי הַגְּדֹלֹתַי מְעִי.** *Magnifica feci opera mea.* Ο'. ἐμεγάλυνα ποιήματά μου. Σ. μεγάλα ἐποίησά μοι ἔργα.¹¹

5. **כָּל-פְּרִי.** *Omnis fructus.* Ο'. πᾶν καρπού. 'Α. (πᾶν) κάρπιμον.¹²

6. **בְּרִכּוֹת.** *Piscinas.* Ο'. κολυμβήθρας. 'Α. λίμνας. Σ. δεξαμενάς.¹³

7. **בְּקֶרְ הַצֶּאֱן.** *Armenti et pecoris minoris.* Ο'. βουκόλλου καὶ ποιμνίου. Σ. καὶ βουκόλια . . . Θ. βουκόλλου καὶ ποιμνίου.¹⁴

8. **לִּי כִנְסִיתִי.** *Collegi mihi.* Ο'. συνήγαγον μοι. Σ. ἤθροισα ἐμαυτῶ.¹⁵

סְגֻלָּת. *Peculium.* Ο'. περιουσιασμούς. 'Α. οὐσίας. Σ. πεκούλια.¹⁶

8. **תִּיבְּעָת.** *Delicias.* Ο'. ἐντροφήματα. 'Α. τρυφάς. Σ. σπατάλας.¹⁷

תִּיבְּעָת וְתִיבְּעָת. *Uxorem et uxores (pellices).* *Alii aliter.* Ο'. οἰνοχδον καὶ οἰνοχδᾶς. 'Α. κυλίκιον καὶ κυλίκια. Σ. *mensurarum (s. mensurum) species et appositiones.*¹⁸ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁹

9. **גָּדֹלֹתִי.** *Magnus factus sum.* Ο'. ἐμεγαλύνθην. Σ. μεγέθει ὑπερέβαλον.²⁰

לְפָנַי. *Ante me.* Ο'. ἀπὸ ἔμπροσθέν μου. *Alia exempl.* ἔμπροσθέν μου.²¹ Σ. ἀπὸ ἔμπροσθεν ἐμοῦ.²²

10. **לִּי.** *Desideraverunt.* Ο'. ἤτησαν. Σ. ἐπιθύμησαν.²³

לְכָל-עֲמָלִי. *Ex omni labore meo.* Ο'. ἐν παντὶ μόχθῳ μου. Σ. ἐκ πάσης φιλοπονίας μου.²⁴

11. **תִּיבְּעָתִי לְעֵצָה וְבַעֲבָדִים.** *Et in laborem quem laboravi facere.* Ο'. καὶ ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν. 'Α. ὁμοίως τοῖς Ο' (τοῦ ποιεῖν).²⁵ Σ. καὶ τὸν πόνον ὃν ἐπόνθησα διαπρασσόμενος.²⁶

הַבָּל וְהָרֵעָה. *Vanitas et captatio venti.* Ο'. ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος. 'Α. Θ. ἀτμός καὶ νομὴ ἀνέμου.²⁷

12. **תִּוְלָה.** *Insaniam.* Ο'. παραφοράν. 'Α. Θ. πλάνας. Σ. πλάνην.²⁸

תִּוְכָלֶת. *Et stultitiam.* Ο'. καὶ ἀφροσύνην. 'Α. καὶ ἀφροσύνας.²⁹

⁵ Syro-hex. + **לְעָלְמָא**. ⁶ Idem: **סַדְדָא**. Cod. 161 affert: Θ. ἐλκῦσαι ὡς γὰρ οἶνος μεθύσκει τὴν καρδίαν, οὕτω καὶ σὰρξ τὴν ψυχὴν. ⁷ Nobil. ⁸ Idem. ⁹ Syro-hex. in marg. Sic Codd. III, 23, alii. ¹⁰ Syro-hex. ¹¹ Schol. apud Nobil. Syro-hex. affert: **חַכְמָה**. ¹² Cud. 252. ¹³ Nobil. ¹⁴ Syro-hex. + **סְגֻלָּת**. ¹⁵ Nobil. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Nobil. affert: 'Α. κυλίκιον καὶ κῶλια. Syro-hex. + **סַדְדָא**. Hieron.: "Nam de vini fisoribus, et vini fusticibus . . . aliud multo, quam in promptu est, Aquila interpretatur. Non enim homines, viros videlicet et feminas, sed vasculorum species nominavit, κυλίκιον et κυλίκια vocans, quod Hebraice dicitur SADDA et SADDOTII. Denique Symmachus, licet verbum uon potuerit exprimere de verbo, ab hac opinione non

longe est, dicens: *mensurarum species et appositiones.* Sive igitur urceos, sive scyphos, sive crateras, qui in ministeriis ordinantur, auro gemmisque distinctos, Salomonem habuisse credendum est; et quod ex uno κυλίκιῳ, id est, cratera, aliis κυλίκιαις, minoribus scilicet vasculis, hauriretur." Montef. ex conjectura Martianaei edendum curavit: Σ. [μέτρων σχήματα καὶ ἐπιθήματα]. Pro *mensurarum* Vallarsius, ad fidem Vaticani MS. et alterius Palatini prima manu, *mensurum* edidit. ¹⁹ Syro-hex. ²⁰ Nobil. ²¹ Sic Comp., Ald., Cod. III, 23, alii, et Syro-hex. ²² Nobil. ²³ Idem. Sic in textu Cod. 253. ²⁴ Nobil. Syro-hex. in marg. sine nom.: φιλοπονία μου (**לְכָל-עֲמָלִי**). ²⁵ Syro-hex. ²⁶ Nobil. ²⁷ Syro-hex. **לְכָל-עֲמָלִי**. ²⁸ Syro-hex. + **לְכָל-עֲמָלִי**. Nobil. affert: 'Α. ἀτμός καὶ ν. ἀ. ²⁹ Syro-hex. + **לְכָל-עֲמָלִי**. Nobil. vero: 'Α. Σ. πλάνην. ³⁰ Syro-hex. + **לְכָל-עֲמָלִי**.

- 12. **הַמֶּלֶךְ הַחַיִּי שֶׁיָּבוֹא אַחֲרָיָהּ קִדְמָה.** *Quid enim (faciet) homo, qui venturus est post (me) regem?* O'. *ὅτι τίς ἄνθρωπος ὃς ἐπελεύσεται ὀπίσω τῆς βουλῆς;* 'A. . . *ὃς εἰσελεύσεται ὀπίσω τοῦ βασιλέως;*³⁰ Σ. *τί δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἵνα παρακολουθήσῃ βουλή;*³¹ Θ. . . *ὃς ἐλεύσεται ὀπίσω τοῦ βασιλέως;*³²
וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא. *Id quod jam fecerunt.* O'. *τὰ ὅσα ἐποίησεν αὐτήν.* Θ. *σὺν τὰ ὅσα ἐποίησαν αὐτήν.*³³
- 13. **מִן־הַסְּבִלִית.** *Prae stultitia.* O'. *ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην (Σ. ἀμαθίαν³⁴).* 'A. Θ. *ὁμοίως τοῖς O'.*³⁵
- 14. **הוֹלֵךְ.** *Ambulat.* O'. *πορεύεται.* Θ. *πορεύεται.*³⁶
שֶׁמֶלֶךְ יִקְרָה יִקְרָה אֶת־כָּל־לֵב. *Quod sors una accidet omnibus illis.* O'. *ὅτι συνάντημα ἐν συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς.* Σ. *ἀπάντημα τὸ αὐτὸ ὁμοίως ἐν ἀπαντήσεται πᾶσιν αὐτοῖς.*³⁷
- 15. **וְלָמָּה הִנְמַתִּי.** *Cur ergo sapiens factus sum?* O'. *καὶ ἵνατί ἐσοφισάμην;* Σ. *καὶ εἰς τί μοι ἡ σοφία μου;*³⁸ Θ. *καὶ εἰς τί.* 'A. *ὁμοίως τοῖς O'.*³⁹
- 16. **זְכָרוֹ.** *Memoria.* O'. *ἡ μνήμη.* Σ. *μημόσυνον*

- (*β. μνία*). 'A. Θ. *ὁμοίως τοῖς O'.*⁴⁰
- 17. **וְשָׂנְאֵתִי.** *Itaque odio habui.* O'. *καὶ ἐμίσησα ὡς ἐγὼ.*⁴¹
כִּי רַע עָלַי הַמְעַשָּׂה שְׂנֵאָה. *Quia displicebat mihi opus quod fit.* O'. *ὅτι πονηρὸν ἐπ' ἐμέ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον.* Σ. *κακὸν γάρ μοι ἐφάνη τὸ ἔργον τὸ γινόμενον.*⁴²
- 18. **עָמַלְנִי.** *Quem ego laboro.* O'. *ὃν ἐγὼ κοπιῶ (alia exempl. μοχθῶ⁴³).* 'A. Θ. *ὃν κοπιῶ.* Σ. *ὁμοίως τοῖς O'.*⁴⁴
וְיִהְיֶה אַחֲרָי. *Qui erit post me.* O'. *τῷ γινόμενῳ (alia exempl. γενησομένῳ⁴⁵) μετ' ἐμέ.* Θ. *τῷ γινόμενῳ μετ' ἐμέ.*⁴⁶
- 19. **וַיִּשְׁלַט.** *Et dominabitur.* O'. *καὶ εἰ ἐξουσιάζεται.* 'A. (καὶ) *κυριεύσει.*⁴⁷ Θ. *ὁμοίως τοῖς O'.*⁴⁸
וְעָמַלְתִּי. *In quo laboravi.* O'. *ὃ ἐμόχθησα.* Σ. *εἰς ὃν ἐμόχθησα.*⁴⁹
וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא. *Et in quo sapiens fui.* O'. *καὶ ὃ ἐσοφισάμην.* 'A. Θ. *ὁμοίως.*⁵⁰
- 20. **וַיִּסְבֹּתִי.** *Et converti me.* O'. *καὶ ἐπέστρεψα.* Σ. (καὶ) *περιήχθην.*⁵¹
לִי־אֵין. *Ad desperare faciendum.* O'. *τοῦ ἀποτάξασθαι.* 'Αλλος. *τοῦ ἀποκαμεῖν.*⁵²

³⁰ Syro-hex. **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא.** ³¹ Montef. post Nobilium Aquilae tribuit lectionem, *τί δὲ ὁ ἄνθρωπος κ.τ.λ.*, quam nos rectius, ni fallimur, Symmacho vindicavimus. Praeterea Nobil. notat: "S. Hieronymus: *qui possit ire post regem;*" unde Montef. oscitanter effecit: Σ. *qui possit ire post regem.* ³² Syro-hex. **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא.** "Dubium est, utrum Syr. habuerit in textu *βασιλέως* (**בַּסִּלְיָא**) au *βουλῆς* (**בְּבִלְיָא**); nam abest punctum diacriticum."—Middeld. Codex habet **בַּסִּלְיָא**, apposita Graeca voce *BACIAEYC* (sic). ³³ Syro-hex. Theodotioni continuat: **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא.** Prior pars lectionis, *σὺν τὰ ὅσα*, est in Comp., Codd. 68, 161, 248, 252; posterior in Comp., Codd. III, 248. Ceterum hic quoque Montef. ex male intellecta Nobilii nota quasi ex Hieron. affert: Σ. *ante factorem suum.* ³⁴ Nobil. ³⁵ Syro-hex. ³⁶ Idem in marg. **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא.**; in textu autem: *πορεύεται* (**וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא**). ³⁷ Cnd. 252. ³⁸ Nobil. ³⁹ Syro-hex., qui Theodotioni tribuit: **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא.** Minus recte Middeld.: Θ. *καὶ ὡς τί.* Cf. Hex. ad Psal. viii. 3. (In fine v. 15 Syro-hex. solus addit: *ὡς καὶ ἰδοὺ*

καίγε τοῦτο ματαιότης **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא**.) ⁴⁰ Syro-hex., qui affert: **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא.** ⁴¹ Syro-hex. Pronomen est in Codd. 106, 261. ⁴² Nobil. ⁴³ Sic Comp., Cod. Alex., alii. Syro-hex. **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא.** ⁴⁴ Syro-hex. **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא.** ⁴⁵ Sic Comp., Codd. Alex., Ephraem., 23, alii. ⁴⁶ Syro-hex. in textu: **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא**; in marg. autem: **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא.** ⁴⁷ Nobil. Syro-hex. in textu habet **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא**, καὶ ἐξουσιάζεται, s. ἐξουσιάζεται; in marg. autem: 'A. *καὶ ἔσται κύριος* (**וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא**). ⁴⁸ Syro-hex. ⁴⁹ Nobil. affert: Σ. *εἰς ὃν.* Cod. 161 in marg. sine nom.: *εἰς ὃν ἐμόχθησα* ⁵⁰ Syro-hex. ⁵¹ Nobil. ⁵² Sic Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. (Syro-hex. in textu pro *ἀποτάξασθαι τὴν καρδίαν* (s. τῇ καρδίᾳ) μου habet, **וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא**. "**וְהָיוּ עֲשָׂוֵי דְבָרָא דְּבָרָא** mendosum puto."—Middeld. Sic tamen codex. Tentabam **וְהָיוּ Εἰς ὃν**, τοῦ ἀποκαμεῖν τὴν καρδίαν μου, a radice **וְהָיוּ**, *taeduit* (transposito Olaf, ut **וְהָיוּ** pro **וְהָיוּ** Hebr. xii. 3); sed vereor ne forma Ethpe. vel Ethpa. hujus verbi auctoritate destituta sit.)

- 21. וּבְכַשְׁרוֹן. *Et in successu prospero.* Ο'. και εν ανδρεία (Σ. γοργύτητι⁶³).
- וְשֵׁל עָמַל-בּוֹ. *Qui non laboravit in eo.* Ο'. φ οὐκ ἐμόχθησεν εν αὐτῷ. 'Α. δε οὐ μοχθεῖ εν αὐτῇ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁶⁴
- וַיַּתְּנֵנִי. *Dabit eum.* Ο'. δώσει αὐτῷ. Πάντες δώσει αὐτόν.⁶⁵
- רָעָה. *Malum.* Ο'. πονηρία. Σ. κάκωσις.⁶⁶
- 22. כִּי מַה־הָיָה. *Quid enim superest.* Ο'. ὅτι γίνεται. Σ. ὅτι γὰρ περιέγονεν.⁶⁷
- 23. מְכַאֲבִים וְכָעָם. *Dolores, et aegritudo.* Ο'. ἀλγημάτων και θυμοῦ. ('Α.) βάσανος, και θυμός.⁶⁸
- 24. אִין-טוֹב בְּאָדָם שֶׁיֵּאֱכַל וְשֶׁיִּשְׂתֶּה. *Non est bonum in homine, quod comedat et bibat.* Ο'. οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, δ (alia exempl. πλὴν δ⁶⁹) φάγεται και δ πίεται. Σ. φαγεῖν (s. τοῦ φαγεῖν). Θ. δ ἐσθίει.⁶⁹
- וְיִרְאָה אֶת-נַפְשָׁהּ. *Et frui faciat animam suam.* Ο'. και δ (alia exempl. om. δ⁶¹) δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. 'Α. και δ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.⁶²
- בְּעַמְלֹו. *In labore suo.* Ο'. ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. Σ. ἀπὸ κόπου αὐτοῦ.⁶³
- 25. יָרָחָה. *Festinet (genio indulgeat?).* Ο'. πίεται. Alia exempl. φέισεται.⁶⁴ 'Α. Σ. ὡσαύτως, φέισεται. Θ. πιαται.⁶⁵
- 26. טוֹב לְפָנָיו. *Qui bonus est coram eo.* Ο'. τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Σ. (τῷ) ἀρέσαντι αὐτῷ.⁶⁶

- 26. עֲנָן. *Negotium.* Ο'. περισπασμόν. Σ. ἀσχολίαν.⁶⁷
- לְהַכְנִיחַ וְלִבְנוֹת. *Ad colligendum et coacervandum.* Ο'. τοῦ προσθεῖναι και τοῦ συναγαγεῖν. 'Α. τοῦ συλλέγειν και τοῦ συναγαγεῖν. Σ. ἀθροῖσαι και ἀποθέσθαι.⁶⁸
- לְתַתּוֹב לְפָנָיו הַלְלוּהָ. *Ut tradat ei qui bonus est coram Deo.* Ο'. τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. Σ. ἵνα δοθῇ ἐκείνῳ φ ἀρέσει τῷ θεῷ.⁶⁹

CAP. III.

- 1. לְבַל זְמַן. *Cuique rei est tempus certum.* Ο'. τοῖς πᾶσιν δ χρόνος. Σ. παντὸς ὥρα.¹
- לְכָל-עֲפָה. *Cuique negotio.* Ο'. τῷ παντὶ πράγματι. Σ. πάσης χρείας.²
- 2. לְעֵקֹר. *Evellendi.* Ο'. τοῦ ἐκτίλαι. Σ. ἐκρίζωσαι.³
- 5. לְהַשְׁלִיחַ. *Abjiciendi.* Ο'. τοῦ βαλεῖν. 'Αλλος· ρίψαι.⁴
- 8. לְאַהֵב. *Amandi.* Ο'. τοῦ φιλεῖν. 'Α. ἀγαπᾶν.⁵
- 10. לְאָדָם. *Hominum.* Ο'. τῶν ἀνθρώπων. Alia exempl. τοῦ ἀνθρώπου.⁶ 'Α. Θ. τῶν ἀνθρώπων. Σ. ὡς οἱ Ο'.⁷
- 11. יָפֵה בְּעֵתוֹ. *Pulcrum in tempore suo.* Ο'. καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ. Σ. καλὸν ἕκαστον ἐν καιρῷ ἰδίῳ.⁸

⁶³ Schol. apud Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. "Est haud dubie Symmachi, ut Cap. iv. 4."—Montef.
⁶⁴ Syro-hex. + ܘܢܐܘܠܘܢ ܘܢܐܘܠܘܢ. ⁶⁵ Idem: ܘܢܐܘܠܘܢ. Sic Codd. III, Ephraem., alii. ⁶⁶ Reg. unus. ⁶⁷ Nobil. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 56. ⁶⁸ Sic sine nom. interp. Nobil. Cf. ad Cap. i. 18. Idem ad θυμοῦ affert: Schol. μόχθου. ⁶⁹ Sic Codd. 23, 106, 254. In Comp., Ald., Codd. 147, 154, aliis est εἰ μὴ δ. Hieron.: nisi quod comedat. Syro-hex. in marg. ܘܢܐܘܠܘܢ ܘܢܐܘܠܘܢ. (ἐν ἀνθρώπῳ Cod. 23) ܘܢܐܘܠܘܢ ܘܢܐܘܠܘܢ. ⁶⁰ Syro-hex. + ܘܢܐܘܠܘܢ ܘܢܐܘܠܘܢ. ⁶¹ Sic Ald., Codd. 23, 147, alii, et Syro-hex. ⁶² Syro-hex. + ܘܢܐܘܠܘܢ ܘܢܐܘܠܘܢ. ⁶³ Nobil.

⁶⁴ Syro-hex. in textu ܘܢܐܘܠܘܢ. Hieron. parcat. ⁶⁵ Syro-hex. + ܘܢܐܘܠܘܢ ܘܢܐܘܠܘܢ. Nobil. affert: 'Α. φέισεται. Σ. ἀναλώσει; quorum posterius ad Hebr. ܘܢܐܘܠܘܢ pertinere videtur. ⁶⁶ Nobil. ⁶⁷ Idem. Syro-hex. in marg. sine nom. affert: + ܘܢܐܘܠܘܢ, quod pro Graeco διατριβῆ ponitur Prov. xii. 11. ⁶⁸ Nobil. Syro-hex. affert: + ܘܢܐܘܠܘܢ ܘܢܐܘܠܘܢ. ⁶⁹ Nobil.
 CAP. III. ¹ Nobil. ² Idem. Pro πράγματι in marg. Cod. 252 est βοσκήματα. ³ Nobil. ⁴ Schol. apud Nobil., et Cod. 161 in marg. ⁵ Nobil. ⁶ Sic Codd. III, 106, alii, et Syro-hex. ⁷ Syro-hex. + ܘܢܐܘܠܘܢ ܘܢܐܘܠܘܢ. ⁸ Nobil. Syro-hex. in textu habet, καλὸν ἐν καιρῷ αὐτοῦ; in marg. autem: καλὰ

11. **וְגַם אֶת-הָעוֹלָם**. *Etiam mundum*. Ο'. καίγε σύμπαντα τὸν αἰῶνα. *Alia exempl. καίγε σὺν τὸν αἰῶνα.*⁹
מִבְּלִי אִשֶׁר לֹא-יִמָּצֵא הָאָדָם. *Ita ut non inveniat homo*. Ο'. ὅπως μὴ εὕρη ὁ ἄνθρωπος. 'A. ὡς οὐχ εὕρησει ἄνθρωπος.¹⁰
14. **יְהִי**. *Erit*. Ο'. ἔσται. Σ. διαμενεῖ.¹¹
וּמִפְנֵי... עָלָיו. *Super illud... et ab illo*. Ο'. ἐπ' αὐτῷ... καὶ ἀπ' αὐτοῦ. *Alia exempl. ἐπ' αὐτῶν... καὶ ἀπ' αὐτῶν.*¹² 'A. Θ. ἐπ' αὐτοῦ... καὶ ἀπ' αὐτοῦ.¹³
15. **וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת-יָרְדָה**. *Et Deus requirit quod propulsum est (quod abiit)*. Ο'. καὶ ὁ θεὸς ζητήσῃ τὸν διωκόμενον. 'A. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁴ Σ. ὁ δὲ θεὸς ἐπιζητήσῃ (s. ἐκζητήσῃ) ὑπὲρ τῶν ἐκδιωκόμενων.¹⁵
16. **מְקוֹם הַצְדָקָה**. *Locum justitiae*. Ο'. τόπον τοῦ δικαίου ('A. δικαιοσύνης¹⁶).
17. **לְכָל-חַפְצָה**. *Cuique negotio*. Ο'. τῷ παντὶ πράγματι. Σ. πάσης χρείας.¹⁷
18. **וְלִרְאוֹת אֱלֹהִים וְלִרְאוֹת**. *Ut exploret eos Deus, et videat*. Ο'. ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ τοῦ δεῖξαι. 'Αλλος τοῦ ἐλέγξει αὐτοὺς ὁ θεὸς, καὶ τοῦ δεῖξαι αὐτοῖς.¹⁸
19. **מִקְרָה**. *Sors*. Ο'. συνάντημα. Σ. σύμβημα.¹⁹
וְיָחַד אֶחָד לְכֹל. *Et spiritus unus omnibus*.

Ο'. καὶ πνεῦμα ἐν τοῖς πᾶσιν. Σ. καὶ ἀναπνοή ὁμοία πᾶσιν.²⁰

19. **וּמִוֹתֵר הָאָדָם מִן-הַבְּהֵמָה**. *Et praestantia hominis prae bestia nulla est*. Ο'. καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτήνος; οὐδέν. Σ. καὶ τί πλέον ἄνθρωπος κτήνους;²¹ Θ. καὶ τίς περισσεία τῷ ἀνθρώπῳ...²²
20. **כֹּל לְמִקְוֵה אֶחָד**. *Omnia eunt ad locum unum*. Ο'. τὰ πάντα (alia exempl. add. πορεύεται²³) εἰς τόπον ('A. πρὸς τόπον. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'²⁴) ἓνα.
מִן-הַפֶּחַר. *Ex pulvere*. Ο'. ἀπὸ τοῦ χοῦς. Σ. (ἀπὸ) τῆς γῆς.²⁵
22. **כִּי מִי יביאנו לראות**. *Nam quis adducat eum, ut videat id quod futurum est post eum?* Ο'. ὅτι τίς ἄξει (Θ. ἔξει²⁶) αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἂν γένηται μετ' αὐτόν; Σ. τί γὰρ αὐτὸν ἄξει θεάσασθαι τὰ ἐσόμενα μετὰ ταῦτα.²⁷

CAP. IV.

1. **כָּל-חַפְצָה לְרַגְלֵי**. *Omnnes oppressiones*. Ο'. συμπάσας τὰς συκοφαντίας. Σ. (πάντας) τοὺς συκοφαντούμενους.¹
דַּמְעָה. *Lacrymas*. Ο'. δάκρυνον. Σ. δάκρυα.²
וְנֹחֵם. *Qui consoletur*. Ο'. παρακαλῶν. Σ. παρηγορῶν. 'Αλλος παραμυθούμενος.³

ἐν καιρῷ αὐτῶν, cum notula: Πάντες ὡσαύτως. "Ex ratione indicis putarem secundam notam indicare omnes legisse ut in textu, non ut iu marg."—*Ceriani*.⁹ Sic Comp., Codd. III, 147, 154, alii. Syro-hex. **כָּל חַפְצָה**, et in marg. CYN TON AIWNA. Montef. edidit: 'A. καίγε σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν. τὸ σὺν ἰδίωμά ἐστιν 'Εβραϊκόν, παρερριμμένως κείμενον ἐν τῇ 'Εβραϊκῇ φωνῇ.¹⁰ Nobil. Sic Syro-hex. in marg. sine nom. interpretis: **כָּל חַפְצָה לְרַגְלֵי**.¹¹ Nobil. ¹² Sic Comp., Ald., Codd. III, 23 (qui ἐπ' αὐτοῖς habet), 106, 147, alii, et Syro-hex. ¹³ Syro-hex. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Nobil. Syro-hex. **כָּל חַפְצָה לְרַגְלֵי**. Ubi Syr. **כָּל חַפְצָה**, vindicabit, non tam ἐπιζητήσῃ, quam ἐκζητήσῃ sonare videtur. Cf. Gen. ix. 5. Ezech. xxxiii. 6, 8 in Syro-hex. ¹⁶ Nobil., qui lectionem ad **כָּל חַפְצָה** minus probabiliter refert. ¹⁷ Idem,

qui Aquilae tribuit. Sed cf. ad v. 1. ¹⁸ Schol. apud Nobil. et Cod. 248. "In Cod. 252 e regione horum in marg. scriptum est: αὐ κείτω παρ' 'Εβραίοις—τοῦ ἐλέγξει αὐτοὺς ὁ θεός. Σ. καὶ τοῦ δεῖξαι αὐτοῖς."—*Parsons*. ¹⁹ Nobil., Codd. 161, 248. Syro-hex. **כָּל חַפְצָה**. Mendose Cod. 252: Σ. σύμβολα. ²⁰ Nobil. Syro-hex. **כָּל חַפְצָה**. ²¹ Nobil. ²² Idem. Sic Codd. 23, 253 in textu. ²³ Sic Comp., Codd. III, 106, alii, et Syro-hex., qui in marg. notat: 'A. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. ²⁴ Syro-hex. ²⁵ Nobil. ²⁶ Syro-hex.: Θ. ἔξει αὐτόν (**כָּל חַפְצָה**). ²⁷ Nobil. Hierou.: "Pro eo quod nos posuimus, *Ut videat id quod futurum est post ipsum*, apertius interpretatus est Symmachus, dicens: *Ut videat ea quae futura sunt post haec.*"

CAP. IV. ¹ Nobil. ² Idem. ³ Idem: Σ. παρηγορῶν, παραμυθούμενος.

2. **תְּשִׁיחַ אֲנִי**. *Et felices praedico.* Ο'. και ἐπιφ-
νεσα ἐγώ. Σ. και ἐμακάρισα . . .⁴
אֲשֶׁר הָמָּה. *Qui.* Ο'. ὅσοι αὐτοί. Σ. ὅτι (αὐτοί).
Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁵
3. **הָיָה**. *Fuit.* Ο'. ἐγένετο. Σ. ἐγεννήθη.⁶
אֲשֶׁר לֹא-רָחַץ אֶת-הַמַּעֲשֶׂה הָרַע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה.
Qui non vidit opus malum quod fit. Ο'. ὅς
οὐκ εἶδε σὺν πᾶν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ
πεποιημένον. Σ. ὅς οὐχ ὄρα τὰ κακὰ ἔργα τὰ
γινόμενα. Ἄ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁷
4. **וְהָאֵת כָּל-כְּשָׁרוֹן**. *Et omnem successum prosperum.*
Ο'. και σύμπασαν ἀνδρείαν. Σ. (και) σύμ-
πασαν γοργότητα.⁸ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁹
5. **הַכְּסִיל חֲבַק אֶת-יָדָיו**. *Stultus complicat manus
suas.* Ο'. ὁ ἄφρων περιέβαλε (alia exempl. περι-
ελάβε¹⁰) τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ἄ. Θ. ἄφρων . . .¹¹
Σ. ὁ ἀνόητος περιπλέκεται ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.¹²
6. **נָחָה**. *In quiete.* Ο'. ἀναπαύσεως. Σ. μετὰ
ἀναπαύσεως.¹³
מִמְלֵא חַפְזִים עָמַל וְרַעוּת רַחַח. *Quam pleni-
tudo utriusque pugni cum labore et captatione
venti.* Ο'. ὑπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν μά-
χθου και προαιρέσεως πνεύματος. Σ. . . πλη-
ρώματα ἀμφοτέρων χειρῶν (κόπου) και κακώ-
σεως πνεύματος.¹⁴
7. **וְאֵת אֲנִי וְאֶרְחָה**. *Et rursus vidi.* Ο'. και
ἐπέστρεψα ἐγώ, και εἶδον. Σ. και πάλιν ἀνα-
στρέψας κατέμαθον.¹⁵

8. **וְאֵין שְׁנִי**. *Nec est secundus.* Ο'. και οὐκ ἔστι
δεύτερος. Σ. οὐ μὴ ἔσται δεύτερος.¹⁶ Ἄ. Θ.
ὁμοίως τοῖς Ο'.¹⁷
פָּרָה. *Finitis.* Ο'. περασμός. Ἄ. τέλος.¹⁸
מִטּוֹבָה. *A bono.* Ο'. ἀπὸ ἀγαθωσύνης. Σ.
ἀγαθοῦ.¹⁹
נִגְזַן. *Negotium.* Ο'. περισπασμός. Σ. ἀσχολία.²⁰
9. **וְיָבִים הַשְּׁנִים מִן-הָאֶחָד אֲשֶׁר יֵשׁ-לְהֵם שְׁנָר**
טוֹב. *Praestant duo uni, quia est iis merces
bona.* Ο'. ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα, οἷς
ἔστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθός. Σ. εἰσὶν ἀμεί-
νους δύο ἑνός· ἔχουσι γὰρ κέρδος ἀγαθόν.²¹
Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²²
10. **יָפְלוּ**. *Cadant.* Ο'. πέσωσιν. Ἄ. Σ. Ο. ὁμοίως.
πέσωσιν.²³
וְהָאֶחָד. *Socium suum.* Ο'. τὸν μέτοχον
(Ἄ. φίλον. Σ. ἐταῖρον²⁴) αὐτοῦ.
וְאֵין שְׁנִי. *Et non est secundus.* Ο'. και μὴ ἦ
δεύτερος. Ἄ. Ἄλλος· και οὐκ ἔστι . . .²⁵
11. **וְלֶאֱחָד**. *Sed uni.* Ο'. και ὁ εἷς. Ἄ. Θ. και
τῷ ἐνι.²⁶
12. **וְאִם-יִתְקַפוּ הָאֶחָד**. *Et si invadat eum unus.*
Ο'. και ἐὰν ἐπικραταιωθῇ ὁ εἷς. Σ. . . ὑπερι-
σχύση τις ἑνός.²⁷
הַמְשִׁלָּה. *Triplex.* Ο'. τὸ ἐντρίτον. Σ. τετρι-
πλωμένον [ἢ τριπλοῦν].²⁸
לֹא בְמַהֲרָה. *Non celeriter.* Ο'. οὐ ταχέως.
Σ. οὐκ εὐχερώς. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁹

⁴ Nobil. ⁵ Syro-hex. ⁶ Nobil. ⁷ Syro-hex.
וְאֵין שְׁנִי. Ἄ. Ἄλλος· και οὐκ ἔστι . . .
+ חֲבַק אֶת-יָדָיו. Nobil. affert: Σ. τὰ κακὰ ἔργα τὰ γινόμε-
+ חֲבַק אֶת-יָדָיו. Nobil. Syro-hex. + חֲבַק אֶת-יָדָיו. Nobil.
⁹ Syro-hex. ¹⁰ Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 106,
alii. Syro-hex. + חֲבַק אֶת-יָדָיו (= περιέλαβε Psal. xlvii. 13. Prov.
iv. 8. Eccles. iii. 5). ¹¹ Syro-hex. + חֲבַק אֶת-יָדָיו.
¹² Nobil. affert: Σ. περιπλέκεται τ. χ. αὐτοῦ. Syro-hex.: Σ.
ὁ ἀνόητος περιπλέκεται (וְאֵין שְׁנִי). ¹³ Nobil.
Syro-hex. in textu: * Σ. μετὰ ἀναπαύσεως. Sic sine aster.
Codd. 248, 293. ¹⁴ Nobil. affert: Σ. πληρώματα ἀ. χειρῶν.
και κακώσεως πνεύματος. Cf. ad Cap. vi. 9. ¹⁵ Nobil.
Syrn-hex. + חֲבַק אֶת-יָדָיו. ¹⁶ Nobil.
affert: Σ. οὐ μὴ ἔσται δ. Montef. male exscripsit: Σ. και οὐ

μὴ ἔσται δ. Pro οὐ corteximus οὐ propter Syro-hex., qui
habet: Σ. cui non est secundus (וְאֵין שְׁנִי).
¹⁷ Syro-hex. ¹⁸ Nobil. Syro-hex. + חֲבַק אֶת-יָדָיו.
¹⁹ Nobil. Syro-hex. + חֲבַק אֶת-יָדָיו. ²⁰ Nobil. ²¹ Idem.
Syro-hex.: Σ. ἔχουσι γὰρ κ. ἀ. (וְאֵין שְׁנִי). Sic sioe nom. Cod. 252 in marg.
²² Syro-hex. ²³ Idem. Pro πέσωσιν, πέση est in Ald., Codd. 106, 147
alii. ²⁴ Nobil. ²⁵ Nobil. affert: Schol. οὐκ ἔστιν
Syro-hex. in marg. sine nom. + חֲבַק אֶת-יָדָיו. ²⁶ Syro-hex.
+ חֲבַק אֶת-יָדָיו. Idem in marg. sine nom. affert: חֲבַק
+ חֲבַק אֶת-יָדָיו, h. e. και τῷ ἐνι πῶς θερμανθῆ (s. θερμανθί-
σεται): Cod. 23 in textu habet: και τῷ ἐνι πῶς θερμη:
²⁷ Nobil. ²⁸ Idem. ²⁹ Syro-hex. + חֲבַק אֶת-יָדָיו.
+ חֲבַק אֶת-יָדָיו. Cf. Prov. xii. 24 in Syro-hex.

17. לַעֲשׂוֹת רָע. *Facere malum.* O'. του ποιησαι κακόν. Σ. ὁμοίως τοῖς O'.⁴⁶

CAP. V.

1. מִלִּלְתַּבְּהָל עַל-פִּי. *Ne festines ore tuo.* O'. μὴ σπεύδῃ ἐπὶ στόματί σου. Σ. μὴ προπετής γίνου τῷ στόματί σου.¹

מִהוֹצִיָּה. *Proferre.* O'. του ἐξενέγκαι. 'A. Σ. Θ. ὁμοίως.²

עַל-כֵּן. *Propterea.* O'. διὰ τοῦτο. 'Αλλος ἐπὶ τούτῳ.³

2. כִּי בָרַב הַחֲלוֹם בָּרַב עֲנָן. *Nam venit somnium in multitudine negotii.* O'. ὅτι παραγίνεται ἐνύπνιον ἐν πλήθει πειρασμοῦ. Σ. ἀποβήσεται ὄνειρος διὰ πλήθος ἀνομίας.⁴

3. כִּי אֵין חֶפֶץ בְּבַסְיָלוֹים. *Quia non delectatur (Deus) stultis.* O'. ὅτι οὐκ ἔστι θέλημα ἐν ἀφροσι. Σ. οὐ γάρ ἐστι χρεία ἀφρόνων.⁵

מִן כֹּל אֲשֶׁר תֵּדָר. *Quodcumque voveris.* O'. σὺ οὖν ὅσα ἐὰν εἴξῃ. 'A. σὺ ὅσα εἴξῃ. Σ. ἐὰν εἴξῃ. Θ. ὅσα εἴξῃ.⁶

4. מִיָּבֵט. *Melius est.* O'. ἀγαθόν. Σ. βέλτιον.⁷

5. לְחַטֵּיָא. *Peccati ream facere.* O'. του ἐξαμαρτησαι (s. ἐξαμαρτεῖν). Σ. ὥστε ἐξαμαρτεῖν.⁸

הַמְלִיָּה. *Sacerdote.* O'. του θεοῦ. 'A. Σ. Θ. του ἀγγέλου.⁹

כִּי שֹׁגְגָה הִיא. *Quod error sit.* O'. ὅτι ἀγνοιά

ἔστιν. 'A. ὅτι ἀκούσιον.¹⁰

5. וְהִבִּילָהּ. *Et perdat.* O'. καὶ διαφθείρη. 'A. (καὶ) διαλύση.¹¹

6. כִּי בָרַב חֲלֵמוֹת תְּהִיבִים תְּבָרִים הַרְבֵּה. *Nam in multitudine somniorum sunt et vanitates et verborum multiplicatio.* O'. ὅτι ἐν πλήθει ἐνύπνιων καὶ ματαιοτήτων καὶ λόγων πολλῶν. Σ. διὰ γὰρ πλήθους ὄνειρων ματαιότητες καὶ λόγοι πολλοί.¹²

כִּי תִיָּהוּ דֵעִים יְהוָה. *Nam Deum time.* O'. ὅτι σὺ τὸν θεὸν φοβοῦ. Σ. ἀλλὰ τὸν θεόν.¹³

7. וְהִנְיָה. *Et rapinam.* O'. καὶ ἀρπαγήν. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.¹⁴

בְּמִדְיָה. *In regione.* O'. ἐν χώρα. Alia exempl. ἐν πόλει.¹⁵

וְהִנְיָהוּ עֲלֵיהֶם. *Et altiores sunt super illos.* O'. καὶ ὑψηλοὶ ἐπ' αὐτοῖς. 'A. Θ. ... μστ' αὐτούς.¹⁶ Σ. καὶ ὑψηλότεροι ἐπάνω αὐτῶν.¹⁷

8. בְּכָל הָאָרֶץ הָיָה מְלֶכֶת לְשָׂדֵה נַעֲבָד. *Omnino est, rex qui agro (agriculturae) addictus est.* O'. ἐπὶ παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασμένου. Σ. ἐπὶ παντί αὐτός ἐστι βασιλεὺς τῇ χώρᾳ εἰργασμένη.¹⁸ Θ. ἐν παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασμένου.¹⁹

9. וְיִזְכַּרְנוּ לְבַעֲלָהּ כִּי אֶסְרָתָהּ עֵינָיו. *Quid ergo commodi (redundat) in possessorem ejus, praeter aspectum oculorum ejus?* O'. καὶ τί ἀνδρεία τῷ παρ' αὐτῆς; ὅτι ἀρχὴ τοῦ ὄραν

⁴⁶ Syro-hex. CAP. V. ¹ Nobil. Syro-hex. لا هعفا لساا ح. + فصح. (Idem Syr. προπετής sonat Act. Apost. xix. 36. 2 Tim. iii. 4 in Philox.) ² Syro-hex. ³ "Quidam libri [Comp., Ald., Codd. III, 155, 157, alii] habent ἐπι τούτῳ, et Schol. διὰ τοῦτο [ut Cod. 161]."—Nobil. ⁴ Nobil. ⁵ Sic Cod. 252. Pro γάρ ἐστι Nobil. et Cod. 248 πάρεστι habent, invito Syro nostro, qui affert: لا لا. + ح. + ح. + ح. + ح. ⁶ Syro-hex. in textu habet, σὺ ὅσα ἐὰν εἴξῃ (سأخذ ما أريد); in marg. autem: لا لا. + ح. + ح. + ح. + ح. ⁷ Nobil. ⁸ Nobil. et Cod. 248: Σ. ὥστε. Cod. 161: Σ. ὡς τε. Syro-hex. لا لا. + ح. + ح. ⁹ Syro-hex. لا لا. + ح. + ح.

¹⁰ Hieron.: "Aquila interpretans verbum Hebraicum σαααα, pro ignorantia, ἀκούσιον transtulit, id est, non spontaneum." Syro-hex. لا ح. ¹¹ Nobil. ¹² Idem. Syro-hex. affert: Σ. διὰ πλήθος ὁ. ματαιότης κ.τ.ε. (سواء من كثرة). ¹³ Syro-hex. لا لا. ¹⁴ Syro-hex. Idem in textu καὶ δικαιοσύνην legit, ut Cod. 23. ¹⁵ Sic Cod. 253. Syro-hex. in marg.: ἢ ἐν πόλει. ¹⁶ Syro-hex. لا لا. ¹⁷ Codd. 161, 252. Pro ὑψηλότεροι, ὑψηλότερος habent Nobil. et Cod. 248, invito Syro-hex., qui affert: لا لا. + ح. + ح. ¹⁸ Nobil. ¹⁹ Syro-hex. in textu: ἐν παντί αὐτός ἐστι β. τῇ χώρᾳ εἰργασμένη (سواء في كل الارض); in marg. autem: لا لا. + ح. + ح.

ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Σ. τί γὰρ ἀνδραγάθημα τῷ ἔχοντι αὐτήν, εἰ μὴ μόνον θεωρία ὀφθαλμῶν αὐτοῦ;²⁰ Θ. . . εἰ μὴ τοῦ ὄραν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.²¹

11. **לָעֵבֶר**. *Laborantis*. Ο'. τοῦ δούλου. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²²

לֹא לְשָׂבִיחַ מְנוּחָה מְנוּחָה לְשָׂבִיחַ. *Sed satietas divitis non concedit quietem ei ad dormiendum*. Ο'. καὶ τῷ ἐμπλησθέντι τοῦ πλουτηῆσαι οὐκ ἔστιν ἀφιῶν αὐτὸν τοῦ ὑπνῶσαι. Σ. ἡ δὲ πλησμονὴ τοῦ πλουσίου οὐκ ἐξ̄ καθεῦδειν.²³

12. **רָעָה הָלֵךְ**. *Malum aegrum*. Ο'. ἀρρωστία. Σ. νόσος κακῆ.²⁴

לְרַעָה. *Ad dampnum ejus*. Ο'. εἰς κακίαν αὐτῷ. 'Α. εἰς πονηρὸν αὐτῷ.²⁵ Σ. κακία αὐτοῦ. Θ. εἰς κάκωσιν αὐτοῦ.²⁶

13. **רַע בְּעֵינַי**. *Per negotium malum*. Ο'. ἐν περισπασμῷ πονηρῷ. 'Α. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁷ Σ. ἐπὶ ἀσχολίαν κακῆν.²⁸

14. **שִׂלַּח**. *Quod ire faciat (abducat)*. Ο'. ἵνα πορευθῆ. Σ. δ̄ συναπελεύσεται.²⁹

15. **לֹא שִׁיעַמַּל לְוַדְיָתוֹן**. *Ecquid ergo emolumentum ei est quod laboraverit?* Ο'. καὶ τίς ἢ περισσεία αὐτοῦ ἢ μοχθεῖ; Σ. τί οὖν περισσὸν αὐτῷ μοχθήσαντι;³⁰

17. **הִנֵּה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֲנִי**. *Ecce! quod vidi ego*. Ο'. ἰδὸν (alia exempl. add. δ³¹) εἶδον ἐγώ. Σ. ἐμοὶ οὖν ἐφάνη.³²

מִסְפָּר. *Número*. Ο'. ἀριθμὸν. Σ. ψήφω.³³

18. **וְגַם**. *Etiam*. Ο'. καίγε. 'Α. ἀλλὰ καί.³⁴

וְלִקְחָתָהּ תְּחִלָּה. *Et ad reportandum partem suam*. Ο'. καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ. Σ. καὶ ἀπολαῦσαι τῆς μερίδος αὐτῶν.³⁵

19. **כִּי לֹא רַב**. *Quia non multum*. Ο'. ὅτι οὐ πολλά. 'Α. Θ. ὁμοίως.³⁶

CAP. VI.

1. **עַל-הָאָדָם**. *Super homine*. Ο'. ὑπὸ τὸν ἀνθρώπον. Σ. παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.¹

2. **וְאֵינְנוּ קִיְסָר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל מַלְאָכָה וְאֵינְנוּ מְמַנְּו**. *Nec est ille indigens pro anima sua ulla re quam desiderat, sed non potestatem dedit ei Deus fruendi illis*. Ο'. καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμήσει, καὶ οὐκ ἐξουσιάζει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ. Σ. καὶ οὐκ ἀναλίσκει εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμῆση, καὶ οὐ δίδωσιν αὐτῷ ἐξουσίαν ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ.²

וְאֵינְנוּ. *Fruitur illis*. Ο'. φάγεται αὐτόν. 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως.³

3. **לֹא-שָׂבַע**. *Non saturata fuerit*. Ο'. οὐ πλησθήσεται. Θ. οὐ χορτασθήσεται.⁴

5. **וְלֹא יָדַע נַחַת לְיוֹזֵם**. *Nec novit; quies est huic prae illo*. Ο'. καὶ οὐκ ἔγνω ἀναπαύσεισ ('Α. Σ. Θ. ἀνάπαυσιν⁵) τοῦτω ὑπὲρ τοῦτον. Σ. καὶ οὐκ ἐπειράθη διαφορᾶς ἑτέρου πράγματος πρὸς ἕτερον.⁶

²⁰ "Sic duo Regii ex Olympiodoro."—*Montef.* In textu pro τῷ παρ' αὐτῆς Cod. 253 habet τῷ ἔχοντι αὐτήν. Nobil. et Syro-hex.: Σ. εἰ μὴ μόνον—αὐτοῦ, et sic in textu Cod. 252. Praeterea Syro-hex. ex Olympiodoro affert: **וְהַמְּשַׁבְּחִים לְעֵבֶר לְעֵבֶר**.²¹ Syro-hex. **וְהַמְּשַׁבְּחִים לְעֵבֶר**.²² Idem. In textu τοῦ δουλείουτος habent Codd. 23, 253. ²³ Nobil. ²⁴ Idem. ²⁵ Idem. Syro-hex. **וְהַמְּשַׁבְּחִים לְעֵבֶר**.²⁶ Syro-hex. **וְהַמְּשַׁבְּחִים לְעֵבֶר**.²⁷ Idem. ²⁸ Nobil. Syro-hex. minus probabiliter affert: Σ. εἰς ἀσχολίαν αὐτοῦ (חֲסִידָה). Cf. ad Cap. i. 13. ²⁹ No-

bil. ³⁰ Idem. ³¹ Sic Comp., Codd. III, 23, 106, alii. Singularis est lectio Syri nostri, **וְהַמְּשַׁבְּחִים לְעֵבֶר**, h. e. ἰδὸν εἶδον ἐγώ, non ut Middeld. vertit, εἶδος εἶδον ἐγώ. ³² Nobil. ³³ Idem. ³⁴ Idem. ³⁵ Idem.

³⁶ Syro-hex. CAP. VI. ¹ Nobil. ² Syro-hex. **וְהַמְּשַׁבְּחִים לְעֵבֶר**. Nobil. affert tantummodo: Σ. δίδωσιν. Sed Cod. 253 post τῇ ψυχῇ αὐτοῦ in textum infert: καὶ οὐκ ἀναλίσκει εἰς ἑαυτὸν, quae Syriacis nostris respondere nemo non videt. Cf. ad v. 5. ³ Syro-hex. ⁴ Nobil. ⁵ Syro-hex. **וְהַמְּשַׁבְּחִים לְעֵבֶר**. ⁶ Idem: **וְהַמְּשַׁבְּחִים לְעֵבֶר**.

7. לֹא תִמְלֵא. Non expletur. O. οὐ πληρωθήσεται. Θ. οὐ χορτασθήσεται.⁷

8. כִּי מִהֵיוֹתָר. Quid enim est emolumentum. O. ὅτι *A. Θ. τίς * περισσεΐα.⁸ Σ. τί οὖν περισσόν.⁹

מִדֵּלֶּנִי. Quid pauperi. O. διότι (alia exempl. διὰ τί¹⁰) ὁ πένης. *A. Θ. ὁμοίως τοῖς O.¹¹ Σ. τί δὲ τῷ πτωχῷ.¹²

9. טוֹב מִרְאֵה עֵינַיִם מִדֶּלֶד נַפְשׁ. Melior est aspectus oculorum quam divagatio animae. O. ἀγαθὸν ὄραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυχῆ. Σ. βέλτιον προβλέπειν ἢ ὀδεύειν αὐταρσκέια.¹³ Θ. ὁμοίως τοῖς O.¹⁴

וְרַעוּת רוח. Et captatio ventii. O. καὶ προαίρεσις πνεύματος. *A. Θ. καὶ νομῆ ἀνέμου. Σ. καὶ κάκωσις πνεύματος.¹⁵

10. עִם שְׂדֵה־תִּקְיָה מִמֶּנּוּ. Cum eo qui fortior est quam ille. O. μετὰ τοῦ ἰσχυροτέρου (alia exempl. ἰσχυροῦ¹⁶) ὑπὲρ αὐτόν.

CAP. VII.

1 (Hebr. vi. 11, 12). מִהֵיוֹתָר לְאָדָם: כִּי מִרְיֹדֵעַ. מִדֵּלֶּטוֹב לְאָדָם בְּחַיִּים מִסֶּפֶר יְמֵי־חַיָּי הַבָּלֹו. וַיַּעֲשֶׂם כַּעֲלֹ אֲשֶׁר מִרְיֹדֵעַ לְאָדָם מִדֵּהֵיחָה

אֲחֲרָיו תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ. Quid emolumentum est homini? Nam quis scit, quid bonum sit homini in vita, numero dierum vitae vanae ejus, et quos transigit sicut umbram? quia quis indicabit homini, quid futurum sit post eum sub sole? O. τί περισσόν (alia exempl. τίς περισσεΐα) τῷ ἀνθρώπῳ; ὅτι τίς οἶδεν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ, ἀριθμὸν ζωῆς ἡμερῶν ματαιότητος αὐτοῦ; καὶ ἐποίησεν αὐτὰ ἐν σκιά: ὅτι τίς ἀναγγελεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον; Σ. τί περισσόν τῷ ἀνθρώπῳ; τίς γὰρ οἶδεν ὃ συμφέρει τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ ἀριθμῷ ἡμερῶν ζωῆς ματαιότητος αὐτοῦ, ἵνα ποιήσῃ αὐτὸν (σκέπη); ὅτι οὐδὲ εἰς ἐρεῖ τῷ ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον.¹

2 (vii. 1). טוֹב שֵׁם מִשְׁמֵן טוֹב. Melius est nomen (bonum) oleo bono. O. ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν. Σ. βέλτιον ὄνομα ἀγαθὸν ὑπὲρ μύρον εὐώδες.²

הַיְלִידוֹ. (Die) quo quis natus est. O. γεννήσεως *A. αὐτοῦ.³

3 (2). כָּל־הָאָדָם. Omnis hominis. O. παντὸς ἀνθρώπου. *A. . . ἀνθρώπων. Θ. ὁμοίως τοῖς O.⁴

יִתֵּן אֶל־לִבּוֹ. Immittet in cor suum. O. δώσει [ἀγαθόν] εἰς καρδίαν αὐτοῦ.⁵ Σ. προσέξει τῇ διανοίᾳ.⁶

Graeca nostra in textu post ἀναύσεις addit Cod. 254. Codd. 23, 253 post ὑπὲρ τοῦτον inferunt: οὐδὲ ἐπειράθη κ.τ.ε. Ad ἐπειράθη cf. Sym. ad Cap. viii. 5. Hieron.: neque cognovit distantiam boni et mali. ⁷ Codd. 248, 252, quorum hic scholium addit: οἷος εἰς τόπον ἕνα πορευόμενοι. ⁸ Syro-hex. in textu: *A. *A. Sic sine aster. Comp., Codd. III, 106, 161, alii. ⁹ Nobil. ¹⁰ Sic Cod. 157, et Syro-hex. ¹¹ Syro-hex. ¹² Idem: *A. *A. Sic sine aster. Comp., Codd. III, 106, 161, alii. ¹³ Nobil., ubi αὐταρσκέια scriptum. Hieron.: "Dilucide hoc interpretatus est Sym., dicens: Melius est providere quam ambulare ut libet." Syro-hex. vertit: *A. *A. ¹⁴ Syro-hex. ¹⁵ Hieron.: "Rursum et hic praesumptionem spiritus Aq. et Theod., passionem venti, interpretati sunt; Sym. vero, afflictionem spiritus." Cf. ad Cap. iv. 6. ¹⁶ "In quibusdam libris [Comp., Codd. III, 23, 106, aliis, et Syro-hex.] est ἰσχυροῦ, et Schol. ἰσχυροτέρου [ut Cod. 161].—Nobil.

CAP. VII. ¹ Syro-hex. *A. *A. Nobil. tantummodo affert: Σ. τίς γὰρ οἶδεν ὃ συμφέρει; cetera conjectando Graeca fecimus, post *A. *A. supplendo *A. σκέπη (cf. Hex. ad Cant. Cant. ii. 3), quod propter sequens *A. excidisse videtur. (In textu LXXvirali lectio τίς περισσεΐα est in Codd. 106, 253, 261, et Syro-hex.) ² Nobil. affert: Σ. ὑπὲρ μύρον εὐώδες. Hieron.: "Quod perspicue interpretatus est Sym., dicens: Melius est nomen bonum, quam unguentum bene olens. Tandem Syro-hex. *A. *A. ³ Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. III, 23, 106, alii. ⁴ Syro-hex. ⁵ Deest ἀγαθόν in Syro-hex. Hieron.: dabit ad cor suum. ⁶ Nobil., Codd. 248, 252. Syro-hex. *A. *A. Hieron.: "Apertius interpretatus est Sym., dicens: Et qui vivit respiciet ad mentem." ("Lectio Ed. Romanae Symmacho adjudicatur

3 (2). כְּרַבְרַע פְּנִים יִיטֵב לֵב. *Nam per tristitiam faciei hilare fit cor.* Ο'. *ὅτι ἐν κακίᾳ* ('Α. Θ. *κακώσει*⁷) *προσώπου ἀγαθυνθήσεται* ✕ 'Α. Θ. *καρδία* 4.⁸ Σ. *Per tristitiam vultus melior fiet animus.*⁹

5 (4). לֵב. *Sed cor.* Ο'. *καὶ καρδία.* ✕ Οἱ Γ. *καὶ* 4 *καρδία* δέ.¹⁰

7 (6). כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר בֵּן שֶׁחַק הַקֶּסֶל. *Nam sicut sonitus spinarum sub olla, sic est risus stulti.* Ο'. ✕ *ὅτι* 4¹¹ *ὡς φωνὴ ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, οὕτως* ✕ Σ. *καὶ* 4¹² *γέλως τῶν ἀφρόνων* (Σ. *ἀπαιδευτῶν*¹³). Σ. *διὰ γὰρ φωνῶν ἀπαιδευτῶν ἐν δεσμοτηρίῳ γίνεται* *ris.*¹⁴

8 (7). הוֹלֵל. *Stultum reddit.* Ο'. *περιφέρει.* 'Α. *πλάνησει.* Σ. *θορυβήσει.*¹⁵

וַיֵּאבֵד אֶת-לֵב מַתְנָה. *Et perdit cor (intellectum) donum.* Ο'. *καὶ ἀπόλλυσι τὴν καρδίαν εὐγενείας* (alia exempl. *εὐτονίας*¹⁶) *αὐτοῦ.* 'Α. Θ. . . *εὐτονίας αὐτοῦ.* Σ. . . *μίθθανα, τουτίστῃ, δῶρον.*¹⁷

9 (8). טוֹב אִתְּחִילָהּ דְּבַר מְרֻאָשׁוּתָהּ. *Melior est finis rei quam initium ejus.* Ο'. *ἀγαθὴ* (Σ. *βέλτιον.* 'Α. Θ. *ὁμοίως τοῖς Ο'*¹⁸) *ἐσχάτη λόγων*

ὑπὲρ ἀρχὴν αὐτοῦ. Σ. *βέλτιον τέλος λόγου τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ.*¹⁹

9 (8). מִנְבֵּה רוּחַ. *Quam elatus spiritu.* Ο'. *ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύματι.* Σ. . . *ὑψηλοκαρδίων.*²⁰

10 (9). בְּרוּחְךָ לִבְעוֹס. *Spiritu tuo ad irascendum.* Ο'. *ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι.* Σ. *διὰ λόγων σου παροργίσει.*²¹

כַּעַז. *Ira.* Ο'. *θυμός.* Σ. *ὀργή.*²²

11 (10). הַיְהִי קִץ. *Quid est.* Ο'. *τί ἐγένετο.* 'Α. *διὰ τί.*²³

כִּי לֹא מִחֲכָמָה. *Neque enim cum sapientia.* Ο'. *ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ.* Σ. *οὐ γὰρ φρονίμως.*²⁴

13 (12). כִּי בְצַל הַחֲכָמָה בְּצַל הַקֶּסֶל. *Nam in tutela sapientiae (sumus) in tutela argenti.* Ο'. *ὅτι ἐν σκιά αὐτῆς ἡ σοφία, ὡς σκιά ἀργυρίου.* Σ. *ὅτι ὡς σκέπει σοφία, ὁμοίως σκέπει τὸ ἀργύριον.*²⁵

וַיִּתְרוֹן דַּעַת תְּחִלָּתָהּ בְּעַלְתָּיהּ. *Et praestantia scientiae est, (quod) sapientia bene valere facit possessores suos.* Ο'. *καὶ περισσεία γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσῃ τὸν παρ' αὐτῆς.* (Σ.) *ἡ σοφία διασώσῃ τοὺς ἔχοντας αὐτήν.*²⁶

in Hexaplis."—Parsons. Fallitur. Error est Bahrdtii, cui nimium fidere solet Parsonsius.)⁷ Nobil. affert:

'Α. *κακώσει.* Syro-hex.: Θ. *κάκωσις* (כַּכְוָסִיס).⁸ Sic Syro-hex. Deest *καρδία* in Cod. Vat., teste Maio, sed casu, ut videtur.⁹ Hieron.¹⁰ Syro-hex. Lectio *καρδία* δὲ est in Cod. 23; *καὶ καρδία* δὲ in Cod. 252.¹¹ Syro-hex., et siue aster. Comp., Codd. III, 23, 106, alii.

¹² Syro-hex., qui ad *οὕτως* in marg. notat: 'Α. Θ. *ὁμοίως τοῖς Ο'*.¹³ Syro-hex. ✕ לַיִסְרִי לַיִסְרִי. ¹⁴ Nobil. affert:

Schol. *διὰ γὰρ φωνῶν ἀπ.* (non *τῶν ἀπ.* ut Montef. post Drusium edidit) κ. τ. ε. Contenderimus scholium esse hujus aut praecedentis versus, nisi diserte affirmarit Hieron.: "Symmachus pro eo quod nos posuimus, *Quia sicut vox spinarum sub olla, sic risus stulti, . . . ait: Per vocem enim imperitorum vinculis quispiam colligatur.*" Etiam sic vix credible est, Symmachum Hebraea tam clara adeo perverse interpretatum esse, praesertim cum juxta Syrum nostrum idem interpres posteriorem clausulam sic verterit: *οὕτως καὶ γέλως τῶν ἀπαιδευτῶν.* In contrariam partem

Schleusnerus monet, vocem יִסְרִי in lingua Chald. et Syr. de *vinculis* et *carcere* adhiberi.¹⁵ Nobil. Paulo aliter

Syro-hex.: 'Α. Σ. *πλάνησει* (כַּכְוָסִיס). Θ. *θορυβήσει* (כַּכְוָסִיס).¹⁶ Sic Codd. III, 161, 248, alii. Syro-hex. לַיִסְרִי לַיִסְרִי.

¹⁷ Hieron.: "Pro eo quod LXX et Aq. et Theod. interpretati sunt, *perdit cor εὐτονίας αὐτοῦ*, id est, *fortitudinis, sive vigoris ejus*, Sym. ait, *et perdit cor MATTHANA, id est, donum*, tam verbum Hebraicum quam interpretationem ejus copulans."¹⁸ Syro-hex. Idem

mox ad *ἀγαθόν* notat: 'Α. Θ. *ὁμοίως.*¹⁹ Nobil.

²⁰ Idem. ²¹ Idem, qui addit: Schol. *ἐπὶ στόματι σου.*

²² Idem. ²³ Idem. ²⁴ Idem. ²⁵ Sic Syro-hex. ✕ לַיִסְרִי לַיִסְרִי לַיִסְרִי לַיִסְרִי.

Paulo aliter Nobil. et Cod. 252 in marg.: Σ. *ὅτι σκέπει σοφία ὡς σκέπει τὸ ἀργύριον.* Cum Syro tamen facit Hierou.: "Sym. more suo manifestius interpretatus est, dicens: *Quomodo protegit sapientia, similiter protegit pecunia.*"²⁶ Quasi scholium affert Nobil. Cf. ad Cap. v. 10. Pro יִתְרוֹן Sym. interpretatus est *δίαισις*

14 (13). רָאָה אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל.
 לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה. *Respice opus Dei;*
nam quis potest rectum facere quod ille in-
curranit? O'. Ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅτι
τίς δυνήσεται κοσμήσαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ
αὐτόν; Σ. Disce (fort. κατάρμαθε) opera Dei,
quia nemo poterit corrigere, quod ille imminuit
(fort. ἐκόλασεν).²⁷

15 (14). בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה בְּטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רָאָה.
In die bono esto in bono (animo), sed in die
mallo respice (hoc). O'. ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης
ζήθι (Σ. ἔσο. 'A. Θ. ὁμοίως τοῖς O'²⁸) ἐν
ἀγαθῷ, καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ κακίας. Σ. In die
bono esto in bono; diem vero malum intueri.²⁹

גַּם אֶת־זֶה לְעַמְתּוֹהָ עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־
 דְּבַרְתָּ שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה.
Etiam hunc juxta illum facit Deus, ideo ut ne
inveniat homo post se quidquam. O'. [ἴδε]
καίγε σὺν τούτῳ συμφώνως τούτο (alia exempli.
καίγε τούτο σύμφωνον τούτῳ³⁰) ἐποίησεν ὁ
θεὸς περὶ λαλιᾶς, ἵνα μὴ εὕρῃ ἄνθρωπος ὀπίσω
αὐτοῦ οὐδέν. Σ. καὶ γὰρ τούτο ἀνάλογον τού-
του ἐποίησεν ὁ θεὸς, τοῦ μὴ εὐρεῖν ἄνθρωπον
κατ' αὐτοῦ μέμψιν.³¹

16 (15). הַבְּלִי. *Vanitatis meae. O'. ματαιότητός*
μου. 'A. ἀτμοῦ μου.³²
 בְּצַדִּיק. *Per justitiam suam. O'. ἐν δικαίῳ*
αὐτοῦ. 'A. ἐν δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. Σ. τῆ δικαιο-

σύνη αὐτοῦ.³³

16 (15). וְיֵשׁ רָשָׁע מֵאַרְבָּע בְּרַעְיוֹ. *Et est improbus*
qui diu vivit in malitia sua. O'. καὶ ἔστιν ἀσε-
βῆς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ. 'A. . . μακρόνων ἐν
πονηρίᾳ αὐτοῦ.³⁴ Σ. καὶ ἔστιν ἄδικος μακρόβιος
διὰ τὴν κακίαν (s. πονηρίαν) αὐτοῦ.³⁵

17 (16). הַרְבֵּה. *Multum. O'. πολὺ. Σ. πλέον.³⁶*
 לְמָה תִּשְׁמַח. *Quare te ipsum perderes? O'.*
μήποτε ἐκπλαγῆς. Σ. ἵνα μὴ ἀδημονῆς πε-
ρισσῶς.³⁷

18 (17). עַתָּה בְּלֵיל. *Non tuo tempore. O'. ἐν οὐ*
καιρῷ σου. 'A. πρὸ τοῦ καιροῦ σου.³⁸

19 (18). אַל־תַּנֵּה. *Ne remittas. O'. μὴ μιάνης.*
'A. Σ. μὴ ἀφῆς. Θ. μὴ ἀνῆς.³⁹

גַּם כִּי־יִרְאֶה אֱלֹהִים יִצָּא אֶת־כַּף־
 לֵבָא. *Nam qui timet*
Deum evadet ex his omnibus. O'. ὅτι φοβου-
μένοις (alia exempli. ὅτι φοβούμενος, s. ὅτι ὁ
φ.⁴⁰) τὸν θεὸν ἐξελεύσεται τὰ πάντα. Σ. ὁ
γὰρ φοβούμενος τὸν θεὸν διεξελεύσεται τὰ
πάντα.⁴¹ 'A. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς O' (ὅτι ὁ φο-
βούμενος κ. τ. ἐ.)⁴²

20 (19). תַּעֲזֶה לְחָכְמָה. *Roborat sapientem. O'. βοη-*
θήσει τῷ σοφῷ. 'A. ἐνισχύσει τὸν σοφόν.⁴³

22 (21). גַּם לְכָל־דְּבָרֵי אֲשֶׁר יִדְבְּרוּ אֶל־תִּתֵּן.
 לְפָה. *Etiam ad omnia verba quae dicuntur*
ne applices cor tuum. O'. καίγε εἰς πάντας
λόγους οὓς λαλήσουσιν [ἀσεβεῖς]⁴⁴ μὴ θῆς

Psal. xxxii. 19. Jerem. xlix. 11. ²⁷ Hieron. Pro ὃν ἂν ὁ θ. διαστρέψῃ Cod. 252 in marg. affert: ὃν (fort. ὁ) ἐκόλασεν. ²⁸ Syro-hex. Nobil. affert: Σ. ἔσο. ²⁹ Hieron. ³⁰ Sic Comp., Codd. III (qui τούτο bis habet), 147, 157, alii. Deest ἴδε in Codd. 23, 106, 261. Syro-hex.: καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακίας ἴδε. καίγε τούτο σύμφωνον τούτῳ τούτο (Codd. 23, 253: κ. τούτο τούτῳ σ. τούτο) ἐποίησε κ. τ. ἐ. ³¹ Nobil. Hieron. Symmacho continuat: Siquidem hoc simile huic fecit Deus, ut non inveniret homo quod contra eum quaereret. Tertius testis adest Syro-hex. ³² Cod. 252. ³³ Cod. 252. ³⁴ Syro-hex. ³⁵ Nobil. affert: Σ. τῆ

δ. αὐτοῦ. ³⁶ Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. Syro-hex. ³⁷ Syro-hex. ³⁸ Syro-hex. ³⁹ Nobil. affert: Σ. τῆ δικαιοσύνη αὐτοῦ. ⁴⁰ Nobil. affert: Alius interpres μακρόβιος. ⁴¹ Nobil. ⁴² Nobil. ⁴³ Sic sine nom. Cod. 252 in marg. Syro-hex. ⁴⁴ Nobil. affert: Schol. μὴ ἀνῆς. Cod. 253 in textu habet, μὴ ἀφῆς; et Cod. 161 in marg. μὴ ἀνῆς. Hieron.: ne dimittas. ⁴⁵ Sic Codd. III, 23, 147, alii, et Syro-hex. Hieron.: quoniam qui timet Deum egredietur ad omnia. ⁴⁶ Nobil. Cod. 252 in marg.: ὁ γὰρ φ. τ. θ. διελεύσεται τὰ π. ⁴⁷ Syro-hex. ⁴⁸ Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. ⁴⁹ Deest ἀσεβεῖς in Comp., Codd. III, 23, aliis, et Syro-hex.

καρδίας σου. Σ. ἀλλὰ μηδὲ πᾶσι τοῖς λαλο-
μένοις παράσχης τῇ καρδίᾳ σου.⁴⁵

22 (21). מְקַלְלֵךְ. *Maledicentem tibi.* Ο'. καταρω-
μένου σου. Σ. λοιδοροῦντός (σε).⁴⁶

23 (22). כִּי גַם יַעֲרֹב לְעֵינַיִךְ וְלְעֵינַיִךְ רַבּוֹת יַעֲרֹב לְעֵינַיִךְ. *Nam etiam vicibus nullis novit cor tuum.* Ο'. ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεται σε, καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίαν σου.⁴⁷ (Σ.) ὅτι πρὸς πλεονάκις καιροῦ πονηρεύσεται καρδία σου.⁴⁸

וְשָׁרְךָ גַם יִשְׂאָרְךָ לְלֵבְךָ לְאֲחֵרִים. *Quod tu quoque maledixeris aliis.* Ο'. ὅτι ὡς καί γε σὺ κατηγοράσω ἐτέρους. Σ. . καὶ σὺ ἐλοιδορήσας ἄλλους.⁴⁹

24 (23). כָּל־זֶה נִסְיָתִי בְּהִנְחָמָה. *Omne hoc tentavi per sapientiam.* Ο'. πάντα ταῦτα ἐπέπρασα ἐν σοφίᾳ. Σ. . τούτων ἐπειράθην ἐν σοφίᾳ.⁵⁰

דִּיצִי אֲמַרְתִּי אֲמַרְתִּי. *Dixi: Sapiens ero.* Ο'. εἶπα, σοφισθήσομαι. Σ. ὑπέλαβον σοφὸς γενέσθαι.⁵¹

25 (24). מִי יִמְצֵאנוּ. *Quis inveniet illud?* Ο'. τίς εὑρήσει αὐτό (alia exempl. αὐτήν⁵²); 'Α. Θ. (τίς) εὑρήσει αὐτό;⁵³ Σ. οὐδεὶς . . .⁵⁴

26 (25). וְתִּשְׁבֹּר אֲנִי וְלִבִּי לְדַעַת וְלִתְוֹר וּבְקָשׁ. *Converti me ego et cor meum, ad sciendum et ad explorandum et ad quaerendum.* Ο'. ἐκύκλωσα ('Α. περιώδευσα⁵⁵) ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου, τοῦ γνῶναι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι (Σ. καὶ διαθρῆσαι⁵⁶) καὶ τοῦ ζητῆσαι. Σ. Per-

*transivi universa sensu meo, scire et discere et investigare.*⁵⁷

26 (25). וְשִׁבְרָתִי. *Et rationem.* Ο'. καὶ ψῆφον. 'Α. Σ. καὶ λογισμόν.⁵⁸

וְהוֹלָהוּ. *Insaniam.* Ο'. καὶ περιφοράν. 'Α. πλάνος.⁵⁹ Σ. ἔννοιαν θορυβώδη.⁶⁰

27 (26). וְנִמְצְאוּ. *Et invenio.* Ο'. καὶ εὐρίσκω ἐγὼ αὐτήν, καὶ ἐρῶ. Alia exempl. καὶ εὐρίσκω — αὐτήν 4.⁶¹

וְאִמָּר. *Amaram.* Ο'. πικρότερον. 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως.⁶²

וְרֵטִים. *Retia.* Ο'. θήρευμα. 'Α. παγίδες (s. παγιδεύματα).⁶³ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁶⁴

וְרֵטִים יְדֵי. *Vincula sunt manus ejus.* Ο'. δεσμὸς εἰς χεῖρας αὐτῆς. 'Α. Vinculae sunt manus ejus.⁶⁵ Σ. . . αἱ χεῖρες (αὐτῆς).⁶⁶

וְלֵבִי לְפָנֵי יְהוָה. *Qui Deo placet.* Ο'. ἀγαθὸς πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. Σ. ἀρεστὸς τῷ θεῷ.⁶⁷

וְלֵבִי יִלְכַּד בָּהּ. *Sed qui peccat capitur ea.* Ο'. καὶ ἀμαρτάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ. Σ. ὁ δὲ ἀμαρτωλὸς ἀλώσεται . . .⁶⁸

28, 29 (27, 28). וְשִׁבְרָתִי לְמַצְאָה וְלִמְצָאָה. *Unum ad alterum (ponendo) ad inveniendum rationem.* Quod adhuc quaerit anima mea, neque inveni. Ο'. μία τῇ μιᾷ τοῦ εὑρεῖν λογισμόν (Πάντες λογισμόν⁶⁹). ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχὴ μου, καὶ

⁴⁵ Nobil. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ "Hic duae versiones simul junctae repraesentantur: prima, quae est τῶν Ο', ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεται σε [σὲ om. Syro-hex.] καρδίαν σου; altera vero, ὅτι καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίαν σου. Hanc vero postremam Aquilae esse putamus; nam ea quae ex Ed. Rom. profertur, suspecta prorsus est, nec Aquilam sapit. Haec contra secundum Aquilae morem concinnata est, siquidem ille מְקַלְלֵךְ perpetuo vertit κάθοδος; et alioquin multa ex Aquila in textum Ecclesiastis τῶν Ο' injecta sunt."—Montef. Post πλειστάκις, καιροῦ inserunt Codd. 23, 253, 254. ⁴⁸ Nobil. affert: 'Α. ὅτι πρὸς κ.τ.έ. Videtur potius Symmachi esse, qui πρὸς, insuper, cum מְקַלְלֵךְ commutare solet. Cf. ad Cap. i. 17. ⁴⁹ Nobil. ⁵⁰ Idem, qui ἐπειράσθην scribit. Cf. ad Cap. viii. 5. ⁵¹ Idem.

⁵² Sic Ald., Codd. 147, 157, alii. Syro-hex. ⁵³ Syro-hex. ⁵⁴ Nobil. ⁵⁵ Idem. ⁵⁶ Idem. ⁵⁷ Hieron. Pro discere Palat. alter cum Vaticano legunt *disserere*. Ad Graecum διαθρῆσαι aptius haberet *dispicere*. ⁵⁸ Syro-hex. ⁵⁹ Nobil. affert: 'Α. λογισμόν. Cf. ad v. 28. ⁶⁰ Syro-hex. ⁶¹ Syro-hex. ⁶² Nobil., Cod. 248. ⁶³ Syro-hex. ⁶⁴ Idem: (Super ⁶⁵ minio pictum ⁶⁶, quod in fine v. 26 exhibet Middeld.) Haec, καὶ ἐρῶ, desunt in Comp., Ald., Codd. III, 106, 147, aliis. ⁶⁷ Syro-hex. ⁶⁸ Idem: ⁶⁹ Cod. 252 in marg. sine nom.: παγιδεύματα. ⁷⁰ Syro-hex. ⁷¹ Hieron. ⁷² Nobil. ⁷³ Idem. ⁷⁴ Idem. ⁷⁵ Hieron.: "Essebon quippe, quod omnes

οὐχ εὔρον. Σ. ἐν πρὸς ἐν εὔρεϊν λογισμὸν ἐπιζητεῖ ἡ ψυχὴ μου, καὶ οὐχ εὔρον.⁷⁰

30 (29). לְבַד רְאָה. *Tantummodo vide.* Ο'. πλήν ἴδε. 'Α. μόνον ἴδε.⁷¹

בְּקִשׁוֹ קְבוּלֹת רַבִּים. *Quaesiverunt rationes multas.* Ο'. ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλοὺς. Σ. περιειργάσαντο πολυπραγμοσύνην.⁷²

(viii. 1). מִי כְּדָהָב. *Quis est sicut sariens?* Ο'. τίς οἶδε σοφούς; 'Α. τίς ᾧδε σοφός; Σ. τίς οὕτως σοφός;⁷³

שְׂפָר דְּבָר. *Explicationem rei.* Ο'. λύσιν βήματος. 'Αλλος· ἐπίλυσιν βημάτων.⁷⁴

CAP. VIII.

2, 3. אֵל-תִּפְהָלָה : אֲלֵהִים : אֲלֵהִים. *Et propter jusjurandum Dei. Ne attonitus sis.* Ο'. καὶ περὶ λόγου ὄρκου θεοῦ μὴ σπουδάσης. Σ. καὶ παραβῆναι ὄρκον θεοῦ μὴ σπεύσης.¹

4. בְּאִשְׁרֵי דְּבַר מַלְכָּא שְׁלֵמָה. *Propterea quod verbum regis est potens.* Ο'. καθὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων. Σ. διὰ τὸ λόγον βασιλέως ἐξουσιαστικὸν εἶναι.²

דְּבַר. *Verbum.* Ο'. Vacat. Alia exempl. λαλεῖ.³ 'Α. ἐλάλησε. Σ. λόγον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο' (λαλεῖ).⁴

5. שֶׁמֶר מִצְוָה לֹא יִדַע דְּבַר רַע. *Qui servat preceptum, non experietur rem malam.* Ο'. ὁ φυλάσσων ἐντολὴν οὐ γνώσεται ῥῆμα πονηρὸν. Σ. ὁ φυλάσσων ἐντολὴν οὐ πειραθήσεται πράγματος πονηροῦ.⁵

6. טַעַם וְרַע יוֹם. *Tempus et ratio.* Ο'. καιρὸς καὶ κρίσις. Σ. καιρὸς καὶ τρόπος. 'Α. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁶

יְרַע רַבָּה עָלָיו. *Nam malum hominis multum est super eum.* Ο'. Θ. ὅτι γνώσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν.⁷ Σ. ἡ γὰρ κάκωσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ κατ' αὐτοῦ.⁸

7. דְּעֵי אֵינְנִי יָדַע. *Quia nescit.* Ο'. ὅτι οὐκ ἔστι γινώσκων. Σ. ὅτι οὐκ ἐπίσταται.⁹

לֹא יָגִיד מִי יִהְיֶה בְּאִשְׁרֵי יָמָיו. *Nam quomodo futurum sit, quis indicabit ei?* Ο'. ὅτι καθὼς ἔσται, τίς ἀναγγελεῖ αὐτῷ; Σ. τίς γὰρ τὰ ἐσόμενα ἀναγγελεῖ αὐτῷ;¹⁰

8. בְּרוּחַ. *In spiritum.* Ο'. ἐν πνεύματι. 'Α. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹¹

וְאֵין מִשְׁלַח בְּמַלְחָמָה. *Nec est dimissio in bello.* Ο'. καὶ οὐκ ἔστιν ἀποστολὴ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου. Σ. οὐδὲ ἔστι παρατάξασθαι εἰς πόλεμον.¹²

וְיִרְעָבֻהָ. *Possessores ejus.* Ο'. τὸν παρ' αὐτῆς. Σ. ἔχοντα αὐτήν.¹³

voce consona λογισμὸν transtulerunt, secundum Hebraei sermonis ambignitatem, et numerum possumus, et sumptam, et rationem, et cogitationem dicere." ⁷⁰ Syro-hex. *וְאֵין מִשְׁלַח בְּמַלְחָמָה*. Nobil. affert: 'Α. (uon Σ.) ἐν πρὸς ἐν—καὶ οὐχ εὔρον. Cod. 248: 'Α. ἐν πρὸς ἐν εὔρεϊν λογισμὸν. Cod. 252: Σ. ἔμπροσθεν (sic) εὔρεϊν λογισμὸν. Denique Hieron.: "Aperitius interpretatus est Symmachus, unam ad unam [Martianaeus, unum ad unum, sed invitias, ut videtur, libris] invenire rationem." Ceterum vix crediderimus Aquilam ἐν πρὸς ἐν neutro genere posuisse, nedum Hebraea *וְאֵין מִשְׁלַח* in vertendo praeteriisse. ⁷¹ Nobil. ⁷² Idem.

⁷³ Cod. 252. Ad Sym. οὕτως pro οὕτως correximus. Nobil. autem minus probabiliter affert: 'Α. τίς οἶδε σοφός; ⁷⁴ Sic in textu Codd. 23, 253. Fortasse est Symmachi.

CAP. VIII. ¹ Nobil. ² Idem, qui τὸν λόγον pro τὸ λόγον, s. τὸ τὸν λόγον mendose affert. ³ Sic Codd. 253,

254, et Syro-hex. Codd. III, 106, 161, alii, λαλεῖ post ἐξουσιάζων inferunt. Syro-hex. in marg. notat: 'Αριγένης τοῦ, λαλεῖ, οὐκ ἐμνήσθη ἐν τοῖς εἰς τὸν 'Εκκλησιαστήν (*וְאֵין מִשְׁלַח בְּמַלְחָמָה*). ⁴ Syro-hex. *וְאֵין מִשְׁלַח בְּמַלְחָמָה*. ⁵ Nobil., Codd. 248, 252 affert: Σ. οὐ πειραθήσεται πρ. π. Hieron.: "Pro verbo quoque Sym. rem interpretatus est, dicens: *Qui custodit mandatum, non experietur rem malam.*" ⁶ Syro-hex. *וְאֵין מִשְׁלַח בְּמַלְחָמָה*. Minus probabiliter Nobil.: Σ. (ὅτι παντὶ πράγματι ἔστι) καιρὸς κρίσις καὶ τρόπος. ⁷ Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretes et Theod. dixerunt: *Quia scientia hominis multa super eum, in Hebraeo malitiam habet, non scientiam.*" ⁸ Nobil., Cod. 248. Cod. 252 sine nom.: ἡ γὰρ γνώσις τοῦ ἀνθρώπου κατ' αὐτοῦ. ⁹ Nobil. ¹⁰ Idem. Syro-hex. *וְאֵין מִשְׁלַח בְּמַלְחָמָה*. ¹¹ Syro-hex. *וְאֵין מִשְׁלַח בְּמַלְחָמָה*. ¹² Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. ¹³ Idem.

9. עַת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ. *Tempus est quo dominatur homo homini in malum ei.* Ο'. τὰ δσα ἐξουσίασατο ὁ ἄνθρωπος ἐν ἄνθρωπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν. 'Α. καιρὸς ὡς ἐκυρίευσεν ὁ ἄνθρωπος... Σ. ἔστιν ὅτε ἐξουσίασεν ἄνθρωπος ἄνθρώπου εἰς κακὸν ἑαυτοῦ.¹⁴ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο' (ὁ ἄνθρωπος — αὐτόν).¹⁵

10. וּבָאוּ וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְיוּ יִשְׁתַּבְּחוּ וַיִּשְׁתַּבְּחוּ. *Et venerunt, et e loco sancto abierunt, et oblivioni traduntur (s. laudantur) in urbe.* Ο'. (εἰς τάφους) εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐπηνέθησαν ἐν τῇ πόλει. 'Α. καὶ ἦλθον ἐκ τόπου ἁγίου...¹⁶ 'Α. Θ. ... καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐκαυχῶσαντο ἐν τῇ πόλει.¹⁷ Σ. καὶ ὅποτε περιῆσαν, ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἀνέστρεφον, ἐπαινούμενοι ἐν τῇ πόλει.¹⁸ אֲשֶׁר כָּן-עָשׂוּ. *Qui recte fecerunt.* Ο'. ὅτι οὕτως ἐποίησαν. Σ. ὡς δίκαια πράξαντες.¹⁹

11. אֲשֶׁר אֵין נַעֲשֶׂה פְתָגָם. *Quia non efficitur decretum.* Ο'. ὅτι οὐκ ἔστι γινομένη ἀντίρρησις. Σ. διὰ γὰρ τὸ μὴ γίνεσθαι τὴν ἀπόφασιν.²⁰ מְלֵא לֵב בְּנֵי-הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע. *Impletur (audacia) cor filiorum hominum in impiis ad faciendum malum.* Ο'. ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν. 'Α. ἐτόλμησαν (οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου)...²¹ Σ. ἀφόβῳ καρδίᾳ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων κακουροῦσιν.²²

12. אֲשֶׁר חֲטָא עֲשָׂה רַע מֵאַתָּה וּמֵאַרְיָךְ לוֹ. *Quamvis peccator faciat malum centies, et producat sibi (dies).* Ο'. ὅς ἤμαρτεν ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῶν. Σ. ἁμαρτῶν γὰρ ὁ κακούργος ἀπέθανεν ('Α. Σ. Θ. ἀπέθανεν²³), μακροθυμίας γενομένης αὐτῷ.²⁴

כִּי גַם-יִידַע אֲנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה-שׁוֹב לְיָרְאִי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירָאוּ מִלְּפָנָיו. *Tamen scio ego, quod bene erit timentibus Deum, qui timent e conspectu ejus.* Ο'. ὅτι καὶ γινώσκω ἐγώ, ὅτι ἔστιν ἀγαθὸν τοῖς φοβουμένοις τὸν θεόν. ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Σ. *Porto ego scio, quia erit bene timentibus Deum, qui timuerunt a facie ejus.*²⁵

13. וְטוֹב לֹא-יִהְיֶה לְרַשָּׁע וְלֹא-יִאָרֶךְ יָמִים כְּצֶלֶל אֲשֶׁר אֵין-נֹנֵן יִרָא מִלְּפָנֵי אֱלֹהִים. *Bene autem non erit improbo, nec producet dies sicut umbra, qui non timet e conspectu Dei.* Ο'. καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ, καὶ οὐ μακρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιᾷ, ὅς οὐκ ἔστι φοβούμενος ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ. Σ. *Bonum vero non erit iniquo, neque longo supererit tempore, quia non timuit a facie Dei.*²⁶

14. וְשֵׁהֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל-הָאָרֶץ. *Est vanitas, quae fit super terram.* Ο'. ἔστι ματαιότης (Σ. ἀπορον²⁷) ἢ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς. Σ. *Est difficile cognitu quod fit super terram.*²⁸

¹⁴ Nobil. ¹⁵ Syro-hex. ¹⁶ Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. ¹⁷ Syro-hex. ¹⁸ Symmachi lectionem partim ex Nobilio, qui affert: Σ. καὶ ὅποτε περιῆσαν ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἀνέστρεφον, partim ex Syro-hex. concinnavimus. Hic autem totum locum sic exhibet: ¹⁹ Nobil. ²⁰ Nobil. ²¹ Nobil. ²² Nobil. ²³ Hieron.: "Verbum Hebraicum MAATH, quod LXX ex tunc, translulerunt, et nos centies posuimus, Aq. et Sym. et Theod. mortuus est, interpretati sunt." ²⁴ Nobil. Hieron.: "Sym. transtulit: Peccans enim malus mortuus est, longanimitate concessa ei." Syro-hex. ²⁵ Hieron. ²⁶ Idem. ²⁷ Nobil. ²⁸ Hieron.

† ¹⁴ Nobil. ¹⁵ Syro-hex. ¹⁶ Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. ¹⁷ Syro-hex. ¹⁸ Symmachi lectionem partim ex Nobilio, qui affert: Σ. καὶ ὅποτε περιῆσαν ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἀνέστρεφον, partim ex Syro-hex. concinnavimus. Hic autem totum locum sic exhibet: ¹⁹ Nobil. ²⁰ Nobil. ²¹ Nobil. ²² Nobil. ²³ Hieron.: "Verbum Hebraicum MAATH, quod LXX ex tunc, translulerunt, et nos centies posuimus, Aq. et Sym. et Theod. mortuus est, interpretati sunt." ²⁴ Nobil. Hieron.: "Sym. transtulit: Peccans enim malus mortuus est, longanimitate concessa ei." Syro-hex. ²⁵ Hieron. ²⁶ Idem. ²⁷ Nobil. ²⁸ Hieron.

14. **אֲשֶׁר מְבִיעַ אֱלֹהִים כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים.** *Quibus advenit secundum opus improborum.* **וְ** *O'.* **דְּ** *φθάνει ἐπ' αὐτοὺς ('A. eis αὐτοῦς³⁰) ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν. Σ. οἷς συμβαίνει κατὰ τὰ ἔργα τῶν παρανόμων.³⁰*

וַיֵּשׁ רְשָׁעִים שְׂמִינִיעַ אֱלֹהִים כְּמַעֲשֵׂה הַצְּדִיקִים. *Et sunt improbi, quibus advenit secundum opus justorum.* **וְ** *O'.* **כַּיְ** *εἰσὶν ἀσεβεῖς ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. Σ. καὶ εἰσὶ παράνομοι, οἷς συμβαίνει ὡς πράξασι κατὰ τὰ ἔργα τῶν δικαίων.³¹ Θ. ὁμοίως τοῖς O'.³²*

הָבֵל. *Vanitas.* **וְ** *O'.* **מַטַּיִתָּה.** *Σ. ἀπορον.³³*

15. **וְהוּא יִלְוֶנּוּ.** *Nam hoc adhaerebit ei.* **וְ** *O'.* **כַּיְ** *αὐτὸ συμπροσέεται αὐτῷ. 'A. . . συνεισίσχεται αὐτῷ.³⁴ Σ. ὃ μόνον συμπροσέεται αὐτῷ.³⁵ Θ. . . συμπορεύεται αὐτῷ.³⁶*

16. **כִּנְאֲשֶׁר נָתַתִּי.** *Postquam applicuisssem.* **וְ** *O'.* **עַ** *ἐν οἷς ἔδωκα. Σ. διδ' ἔταξα.³⁷*

הַעֲנִין. *Negotium.* **וְ** *O'.* **פֶּרִיסְפַּאסְמֶבֶן.** *Σ. ἀσχολίαν.³⁸*

17. **וַיִּרְאִיתִי אֶת-כָּל-מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם לַמְצֹא אֶת-הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה.** *Et vidi omne opus Dei, quod non possit homo invenire opus quod peragitur.* **וְ** *O'.* **כַּיְ** *εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ δύνησεται ἄνθρωπος τοῦ εὐρεῖν σὺν τῷ ποίημα τὸ πεποιημένον. Σ. καὶ κατέμαθον ὅτι πάντων τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ οὐ δύναται ὁ ἄνθρωπος ἐξευρεῖν οὐδὲ ἐν ἔργον πρασσόμενον.³⁹*

קִינֵתִים. *Quinetiam.* **וְ** *O'.* **כַּיְ** *καίγε. Θ. ὁμοίως.⁴⁰*

17. (Hebr. ix. 1). **כִּי אֶת-כָּל-הָאֱלֹהִים נָתַתִּי אֶל-לִבִּי.** *Quibus advenit secundum opus improborum.* **וְ** *O'.* **כַּיְ** *εἰσὶν ἀσεβεῖς ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν. Σ. οἷς συμβαίνει κατὰ τὰ ἔργα τῶν παρανόμων.³⁰*

CAP. IX.

1. **אֲשֶׁר הַצְּדִיקִים וְהַחֲכָמִים וְעַבְדֵיהֶם בְּיַד הָאֱלֹהִים.** *Quod justi et sapientes et opera eorum in manu Dei sunt.* **וְ** *O'.* **כַּיְ** *ὡς οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν χειρὶ τοῦ θεοῦ. Σ. Quia et justi et sapientes ('A. Σ. ὅτι οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ¹) et opera eorum in manu ('A. Σ. ὁμοίως, ἐν χειρὶ²) Dei sunt.³*

1, 2. **בְּסִמְכָהּ בְּסִמְכָהּ אֵין יוֹדַע הָאָדָם הַכֹּל.** *Tam amorem quam odium ignorat homo; omnia sunt ante faciem eorum.* **וְ** *O'.* **כַּיְ** *καίγε ἀγάπην καίγε μῖσος οὐκ ἔστιν εἰδὼς *'A. ὁ ἄνθρωπος⁴⁻⁵ τὰ πάντα πρὸ προσώπου αὐτῶν, ματαιότης. Σ. πρὸς τε δὲ οὐ φιλίαν οὐδὲ ἔχθραν ἐπίσταται ὁ ἄνθρωπος, τὰ πάντα ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀδηλα.⁵*

2. **הַכֹּל כִּנְאֲשֶׁר לְכֹל מְקַרְהוּ לְצַדִּיק וְלַרְשָׁע.** *Omnia sicut omnibus (eveniunt); eventus unus est justo et improbo.* **וְ** *O'.* **כַּיְ** *ματαιότης ἐν τοῖς πᾶσι συνάντημα ἐν τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀσεβεῖ.*

³⁰ Syro-hex. in textu, πρὸς αὐτοὺς; in marg. autem: **וְ** *καίγε.* ³¹ Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg. Ex hoc autem cod. παρανόμων pro ἀσεβῶν assumpsimus, consentiente Syro-hex., qui affert: **וְ** *καίγε.* ³² Nobil., Cod. 252. Syro-hex. in continuatione: **וְ** *καίγε.* ³³ Nobil. ³⁴ Syro-hex. ³⁵ Nobil. ³⁶ Syro-hex. ³⁷ Nobil. ³⁸ Nobil., Codd. 161, 248, 252 (qui μόνον habet). Drusii errorem, οὐ μόνον pro ὃ μόνον, fideliter expressit Montef. Syro-hex. affert: **וְ** *καίγε.* ³⁹ Syro-hex. **וְ** *καίγε.* ⁴⁰ Nobil. ⁴¹ Idem. ⁴² Idem.

⁴⁰ Syro-hex. ⁴¹ Hieron. CAP. IX. ¹ Syro-hex., qui in textu habet, ὅτι ὡς οἱ δ. καὶ οἱ σ. ² Syro-hex. Idem in textu, **וְ** *καίγε.* (ἐνώπιον τοῦ θεοῦ Cnd. 253); in marg. autem: ἐν χειρὶ. ³ Hieron. ⁴ Syro-hex. In textu τῶν O' hodierno legitur ὁ ἄνθρωπος; sed Ald. et duo codd. ὁ ἄνθ. (s. ἄνθ.) ante εἰδὼς habent. ⁵ "Haec prodeunt ex Ed. Rom. et ex MSS. duobus Regiis, qui Olympiodorum referunt."—Montef. Nubil. et Codd. 161, 248, 252 afferunt: **וְ** *καίγε.* (πρὸς τε Cod. 161, προσέτι Cod. 252. Cf. Hex. ad Psal. xlvi. 3) **ὅτι**—ὁ ἄνθρωπος. Hieron. Symmacho continuat: *Et insuper neque amicitias neque inimicitias scit homo; sed omnia coram eis incerta.*

Σ. (ἀδελφα), propterea quod omnibus eveniunt similia (Σ. ἀπαντα ὁμοια⁶) justo et injusto.⁷

3. בְּכֹל אֲשֶׁר-נַעֲשֶׂה בְּכֹל. In omnibus quae fiunt. O'. ἐν παντὶ πεποιημένω. Σ. ἐν πάσι τοῖς συμβαίνουσι.⁸

וְגַם לֵב בְּנֵי-הָאָדָם מִלְּאֲרָע וְהוֹלִילוֹת בְּלִבָּם וְבַחֲיִיהֶם. Quinetiam cor filiorum hominum impletur malitia, et insania est in corde eorum in vita eorum. O'. καίγε καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ, καὶ περιφέρεια ('Α. πλάνη. Σ. αὐθάδεια⁹) ἐν καρδία αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν. Σ. Sed et cor filiorum hominum repletur malitia et procacitate juxta cor eorum in vita sua.¹⁰

וְאַחֲרָיו אֶל-הַמֵּתִים. Et post illud ad mortuos (abeunt). O'. καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρούς. Σ. τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῶν εἰς νεκρούς.¹¹

4. בְּ-לִיָּהוּיִים אֵל יִבְחַר אֶל בְּ-לִיָּהוּיִים. Nam quis est qui electus (exemptus a morte) sit? Omnibus viventibus. O'. ὅτι τίς ὁς κοινώνει (juxta lectionem marginalem וְיִבְחַר) πρὸς πάντας τοὺς ζῶντας; Σ. τίς γὰρ εἰς ἀεὶ διατελέσει ζῶν;¹²

בְּ-לִיָּהוּיִים אֵל יִבְחַר אֶל בְּ-לִיָּהוּיִים. Nam cani vivo melius est quam leoni mortuo. O'. ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρόν. Σ. (ὅτι) κυνὶ ζῶντι βέλτιόν ἐστιν ἢ λέοντι τεθνηκότι.¹³

5. שָׂכָר. Merces. O'. μισθός. Σ. ἐπικαρπία.¹⁴

7. הִתְחַשְׁבָּה. Cum laetitia. O'. ἐν εὐφροσύνη. Σ. μετ' εὐφροσύνης.¹⁵

נָבָר. Jam. O'. ἤδη. 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.¹⁶

הִתְחַשְׁבָּה. Delectatur. O'. εὐδόκησεν. Σ. ἐξήτασεν.¹⁷

8. לְבָנִים. Candida. O'. λευκά. 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.¹⁸

וְלֹא יִחְסַר. Ne deficiat. O'. μὴ ὑστερησάτω. Σ. οὐ μὴ διαλιπέτω.¹⁹

9. רְאֵה הַיּוֹם. Vide (fruere) vitam. O'. καὶ ἴδε ζώην. Σ. ἀπόλαυσον ζωῆς.²⁰

כָּל יְמֵי הַבְּלָה. Omnibus diebus vanitatis tuae. O'. Vacat. Alia exempl. πάσας τὰς ἡμέρας ματαιότητός σου.²¹ 'Α. πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἀτμοῦ σου.²²

10. נִמְצְאָה. Invenit. O'. ἀν εὕρη. Σ. ἐφίκεται.²³

11. הַמְרוֹץ. Cursus. O'. ὁ δρόμος. Σ. τὸ φθάσαι δρόμον.²⁴

הַמְלָחָה. Bellum. O'. ὁ πόλεμος. Σ. τὸ κρατῆσαι πολέμου (s. πολέμω).²⁵

לְחֻכְמִים. Sapientibus. O'. τῶ σοφῶ. Alia exempl. τοῖς σοφοῖς.²⁶ 'Α. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.²⁷

לֶחֶם. Panis. O'. ἄρτος. Σ. πορίσαι τροφήν.²⁸

וְגַם לֹא לִיָּדְעִים חָן. Neque etiam scientibus

⁶ Nobil. (a Montef. praetermissus), Codd. 248, 252.

⁷ Hieron. ⁸ Nobil., et sine nom. Cod. 252 in marg.

⁹ Nobil. ¹⁰ Hieron. ¹¹ Syro-hex. אֵל יִבְחַר אֶל .

¹² Hieron. in continuatione: *Novissima autem eorum veniunt ad mortuos.* ¹³ Nobil., Cod. 252, et Cod. 253 in marg.

Syro-hex. אֵל יִבְחַר אֶל .

Hieron. in continuatione: *Quis enim potest in sempiternum perseverare vivens?* ¹⁴ Nobil. ¹⁵ Cod. 252.

¹⁶ Nobil., qui ad verba ἐν καρδία ἀγαθῇ lectionem refert.

¹⁷ Syro-hex. Vox ἤδη abest a Codd. III, 106, 155, aliis.

¹⁸ Nobil. Montef. tentat ἐξήγησεν. ¹⁹ Syro-hex.

²⁰ Nobil. ²¹ Idem. ²² Sic Comp., Ald., Codd. 23,

157, alii, et Syro-hex. ²³ Nobil. ²⁴ Idem. Syro-

hex. affert: Σ. *compos est* (אֵל יִבְחַר).

²⁵ Montef. post

Nobilium Symmachi lectionem ad verba, οὐ τοῖς κούφοις ὁ

δρόμος, refert. Syro-hex. ad haec, τοῖς κούφοις ὁ δρόμος,

notat: אֵל יִבְחַר אֶל . ²⁶ Nobil., Cod. 248.

Montef., ut ante, ad haec, οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος, refert.

Rectius Syro-hex. ad unicam vocem, ὁ πόλεμος, affert:

אֵל יִבְחַר אֶל . ²⁷ Sic Comp., Codd. III,

23, 106, 157, alii, et Syro-hex. ²⁸ Syro-hex. ²⁹ No-

bil. Montef. ad verba, οὐ τῶ σοφῶ ἄρτος, male refert.

Syro-hex. אֵל יִבְחַר אֶל . "Σ. περιποιῆσαι

[soloece pro περιποιήσασθαι] τροφήν. Montef. male πορίσαι

edidit. Cf. Prov. vii. 4. xxii. 9 in Syro-hex."—*Middeld.*

Fallitur. Verbum πορίσαι non legitur in Bibliis Graecis;

sed incidimus in πορίζειν in Synopsi Exodi (S. Chrysost.

Opp. T. VI, p. 327 B), cujus loco Syrus noster אֵל יִבְחַר

dedit. Vid. Ceriani *Monum. S. et P.*, T. II, p. 119.

favor. Ο'. καίγε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις.
Σ. οὐδὲ ταῖς τέχναις εὐμορφία.²⁹

11. יקרה. *Accidit.* Ο'. συναντήσεται. Σ. συγκυρήσει.³⁰

12. יתקו. *Tempus suum.* Ο'. τὸν καιρὸν αὐτοῦ. Σ. τὴν εὐκαιρίαν αὐτοῦ.³¹

רעה (in priore loco). *Malo.* Ο'. κακῶ. 'Α. πονηρῶ.³² Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³³

תחזקנה. *Quae capiuntur.* Ο'. τὰ θηρεύμενα. 'Αλλος' τὰ συλλαμβανόμενα.³⁴

עליהם. *Super eos.* Ο'. ἐπ' αὐτούς. 'Α. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³⁵

13. והייתה היא. *Et magna erat apud me.* Ο'. καὶ μεγάλη ἐστὶ πρὸς μέ. 'Α... παρ' ἐμοί. Σ. καὶ μεγάλη δοκεῖ μοι.³⁶ Aliter: 'Α. Θ. δοκεῖ μοι.³⁷

14. (fort. מצודים). *Munitiones.* Ο'. χάρακας. Σ. ἀποτειχίσμα.³⁸

16. בוזיה. *Contempta.* Ο'. ἐξουδενωμένη. Σ. κατεφρονήθη.³⁹

17. בנחת נשמעים מועקת מושל בנפילים. *Cum quiete audiuntur magis quam clamor imperantis inter stultos.* Ο'. ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται ὑπὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις. Σ. μετὰ προσηνείας. . . μάλλον ἢ κραυγὴ ἐξουσιαζόντος ἐν ἀνοήτοις.⁴⁰

18. מכלי קרב. *Instrumentis belli.* Ο'. σκεύη

πολέμου. 'Α. (σκεύη) πολεμικά.⁴¹

18. טובה הרבה. *Bona multa.* Ο'. ἀγαθωσύνην πολλήν. Σ. ἀγαθὰ πολλά.⁴²

CAP. X.

1. ובוני מות יבאיש יביע שמן רוקח. *Muscae*

mortuae foetere et putrescere faciunt unguentum pigmentarii. Ο'. μυῖαι θανατοῦσαι σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου ἡδύσματος. Σ. μυιῶν θάνατος σήψει ἐλαίον εὐώδες μυρεψοῦ.¹ 'Α. μύρον.²

טמ. *Parva.* Ο'. μεγάλην. Σ. κὰν μικρά. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³

3. וגם-הנהגה לבו חסר. *Quinctiam in via cum stultus incedit, corde suo caret.* Ο'. καίγε ἐν ὁδῷ ὅταν ἀφρων πορεύηται, καρδία αὐτοῦ ὑστερήσει. Σ. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν ὁδῷ ὁ ἀφρων περιπατῶν ἀνόητος.⁴

הוא לכל סכל וְאמר. *Et dicit omnibus quod sit stultus.* Ο'. καὶ ἂ λογίζεται (Σ. ἂ ὑπολαμβάνει⁵) πάντα ἀφροσύνη ἐστίν. Σ. *suspiciatur* (ὑπολαμβάνει) *de omnibus quia stulti sunt.*⁶

4. אל-מקומך יהי עתה לך. *Si spiritus (ira) imperantis exarduerit contra te, locum tuum ne deseris.* Ο'. εὖν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιαζόντος ἀναβῆ ἐπὶ σέ, τόπον σου μὴ ἀφῆς. Σ. (εὖν πνεῦμα) ἀρχοντικὸν ἐπέλθῃ σοι, τοῦ τύπου σου μὴ ἐκστής.⁷

²⁹ Syro-hex. † לטו לטו לטו לטו לטו לטו. † א.

³⁰ Nobil. † Idem. Syro-hex. † לטו לטו לטו. † א.

† א. † Nobil. † Syro-hex. † א. † Sic in

textu τῶν Ο' Cod. 253. Cf. Hex. ad Cant. Cant. ii. 15.

³⁵ Syro-hex. † Nobil. † Syro-hex. † א. † א.

† א. † Nobil. Syro-hex. † א. † Nobil.

⁴⁰ Sic Codd. 161, 248, nullo hiatu. Nobil. quasi scholium

affert; Montef. incerto interpreti tribuit. (In omnibus

προσηνείας scriptum.) Syro-hex. affert: † א. † א.

⁴¹ Nobil. † Idem.

CAP. X. † "Sic Ed. Rom. et Drusius [Nobil.], qui hunc locum quasi scholium afferunt. Sed non dubito esse Symmachi. Vid. supra Cap. vii. 2."—Montef. Sic sine nom. Cod. 253, qui μυρεψοῦ εὐώδες inverse habet. Montefalconii conjecturam confirmat Syro-hex., qui affert: † א.

† א. † א. † א. † א. † א. † א.

¹ "Reg. unus ex Olympiodoro haec notat: ἐλαίον σκευαστόν

τὸ μύρον, ὡς καὶ 'Ακύλας ἐξέθηκεν."—Montef. † Syro-hex.

solus in textu habet μικράν; in marg. autem: † א.

† א. † א. † א. † א. † א. † א.

⁴ Cod. 252. Hieron.: "Denique Sym. ita interpretatus est: Sed et in via stultus

cum ambulat, ipse incipiens suspiciatur de omnibus quia

stulti sunt." † Nobil., Cod. 248, 252. Delendum

videtur pronomen, a textu LXXvirali male repetitum.

Montef. oscitanter dedit: Σ. ἂ ὑπολαμβάνεται. † Hieron.

⁷ Nobil. affert: Σ. ἀρχοντος ἐπέλθῃ σοι—ἀμαρτήματα πολλά.

Cod. 248: Σ. ἀρχοντος ἐπέλθῃ σοι. Codd. 252, et, ut videretur,

161: Σ. ἀρχοντικὸν ἐπέλθῃ σοι, quod sincerius videtur.

Cf. Hex. ad Jesai. xxxii. 8. Hieron. Symmacho tribuit:

Si spiritus principis irruerit tibi, de loco tuo ne recedas.

4. כִּי מַרְפָּא יִנְיַהּ הַשְּׂאִימִים גְּדוֹלִים. *Nam mansuetudo sedat (prohibet) peccata magna.* O'. δτι ἴαμα (Σ. σωφροσύνη. 'A. Θ. ὁμοίως τοῖς O'⁸) καταπαύσει ἀμαρτίας μεγάλας. Σ. δτι σωφροσύνη παύσει ἀμαρτήματα πολλά.⁹
5. וְשֵׁי רָעָה. *Est malum.* O'. ἔστι πονηρία. Σ. ἔστι τι κακόν.¹⁰
 וְשֵׁי מַרְפָּא מִלְּפָנֵי מַלְּפָנֵי הַשְּׂאִימִים. *Sicut error qui procedit a facie dominatoris.* O'. ὡς ἀκούσιον ('A. Θ. ὁμοίως τοῖς O'¹¹) ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου ἐξουσιάζοντος. Σ. ἐν ἀγνοίᾳ ἐξεληθὲν ἐξ ἔμπροσθεν τοῦ ἐξουσιάζοντος.¹²
6. נִתַּן הַסְּכָל בְּמַרְוִמִּים רַבִּים. *Ponitur stultitia in sublimitatibus magnis.* O'. ἐδόθη ὁ ἀφρων ἐν ὑψηλοῖς μεγάλοις. 'A. ἔδωκε τὸν ἀφρονα ἐν ὑψώμασι μεγάλοις.¹³ Σ. κείμενον ἀφρονα ἐν ὑψηλοῖς μεγάλοις.¹⁴
 וְנִשְׁבְּרוּ בַּשְּׂפֵל יִשְׁבּוּ. *Divites vero in humili sedent.* O'. καὶ πλούσιοι ἐν ταπεινῷ καθήσονται. Σ. πλουσίους δὲ ταπεινοὺς καθήμενους.¹⁵
8. וְצִפְּוֹ. *Foveam.* O'. βόθρον. Θ. βόθρονον.¹⁶
9. מִסִּיעַ אֲבָנִים יַעֲצֵב. *Qui excidit lapides dolore afficietur.* O'. ἐξαιρών λίθους διαπονθηθήσεται. 'A. μετατιθῶν λίθους σπασθήσεται. Σ. μετεωρῶν λίθους κακωθήσεται.¹⁷
10. וְיִתְרוֹן הַכְּשִׁיר הַכְּזָה. *Sed emolumentum prosperandi (praebet) sapientia.* O'. καὶ περισσεία τῷ ἀνδρὶ [οὐ] σοφία.¹⁸ Σ. προέχει δὲ ὁ γοργουσαίμενος εἰς σοφίαν.¹⁹
11. וְהִנְּוֹ. *Serpens.* O'. ὄφης. OI Γ'. ὁμοίως.²⁰
 בְּלֹא-וַיְהִי שִׁחַרְזַיִת. *Sine incantatione, tum nullum est emolumentum.* O'. ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, καὶ οὐκ ἔστι περισσεία. Σ. ἀπούσης ἐπιφθῆς, καὶ οὐδὲν ἔστιν ὄφελος. Θ. ἐν οὐκ ἐπαοιδῷ...²¹
13. הוֹלִלְלוּתֵי רָעָה. *Insania mala.* O'. περιφέρεια
 ✕ πονηρά. ²² Σ. θόρυβος...²³
14. וְהִסְכֵּל יִרְבֶּה דְבָרִים. *Et stultus multiplicat verba.* O'. καὶ ὁ ἀφρων πληθύνει λόγους. Σ. καὶ ἀνόητος πολλὰ λαλήσει.²⁴
 מִהֲ-שִׁיחַתָּה וְאִשְׁרַיִתָּה יִהְיֶה. *Id quod futurum est,*

⁸ Syro-hex. + **ⲙⲁⲣⲫⲏⲉ**. Hieron.: "Symmachus verbum Hebraicum **ΜΑΡΦΗ**, quod omnes ἴαμα, hoc est, sanitatem, vel curationem similiter transtulerunt, interpretatus est ad sensum... *prudiciam*." Hoc uno, ut videtur, auctore, Montef. edidit: 'A. δτι ἴαμα παύσεις (sic) ἀμαρτίας μεγάλας. Θ. ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἄ. μ. ⁹ Nobil.

Hieron. in continnatione: *Quia prudicia comprimunt peccata magna.* ¹⁰ Sic sine nom. Cod. 252 in marg. Nobil. affert: Σ. ἔστι κακόν. ¹¹ Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus, *Quasi ignorantia egrediens a facie potentis*, Aq. et Theod. et LXX interpretati sunt: *Quasi non spontaneum*, id est, ὡς ἀκούσιον, a facie principis." ¹² Nobil., et sine nom. Codd. 248, 252, quorum posterior in fine addit ἀρχοντος. ¹³ Nobil., Cod. 252, et sine nom. Cod. 248. ¹⁴ Cod. 252. Hieron.: "Cui subuectens Sym. ait: *Positum stultum in sublimitate magna.*" Montef. Symmacho vindicat: *Positum stultus* etc., notans Hieronymum Symmachi versionem ad seriem suam aptare; quod falsum esse ex cod. Graeco nostro constat. Intellige εἶδον. ¹⁵ Nobil. Hieron. Symmacho continnat: *Divites autem sedere humiles.* ¹⁶ Nobil. ¹⁷ Idem. Codd. 161, 248 afferunt: Σ. μετεωρῶν; sed Cod. 252: Σ. μεταίρων, quae lectio non spernenda. Syro-hex. affert: **ⲙⲁⲣⲫⲏⲉ**.

h. e. vertente Middeldorffio, 'A. μεταρι-

beis λίθους humiliabitur. Sed primum, Syriacum **ⲙⲁⲣⲫⲏⲉ** non valet μεταίρει, sed *portans, sublevans*, Graece ὑπέχων, ὑποφέρων, et hic fortasse μετεωρῶν. Deinde **ⲙⲁⲣⲫⲏⲉ** commutari posse videtur cum κακωθήσεται, ut **ⲙⲁⲣⲫⲏⲉ** cum ἐκάκωσε Exod. i. 11. Psal. xciii. 5 in Syro-hex. Tum vero apud Syrum nostrum pro **ⲙⲁⲣⲫⲏⲉ** reponendum **ⲙⲁⲣⲫⲏⲉ**. Hieron. tam Symmacho quam Aquilae tribuit: *Qui transfert lapides dilacerabitur in eis.* ¹⁸ "In plerisque libris est *περισσεία τοῦ ἀνδρείου σοφία.*"—Nobil. Pro τῷ ἀνδρὶ (Syro-hex. in marg. + **ⲙⲁⲣⲫⲏⲉ**) τοῦ ἀνδρείου (s. ἀνδρίου) est in Codd. III, 23, 155, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *Et reliquum fortitudinis sapientia est.* Deinde οὐ abest ab Ald., Codd. III, 23, 106, aliis, et Syro-hex. ¹⁹ Nobil. Cf. ad Cap. ii. 21. iv. 4. ²⁰ Syro-hex. ²¹ Syro-hex. **ⲙⲁⲣⲫⲏⲉ**; h. e. Θ. ἐν οὐκ ἐπαοιδῷ (cf. Jesai. xlvi. 9. Dan. ii. 2 in Syro-hex.). Σ. ἀκούσης (sic male legit Syrus pro ἀπούσης) ἐπιφθῆς κ. τ. ε. Aliter, sed minus probabiliter Nobil.: 'A. ἀπούσης ἐπιφθῆς. Σ. ἐν οὐκ ἐπαοιδῷ. In textu τῶν O' Codd. 106, 261 post ψιθυρισμῷ add. ἀπούσης ἐπιφθῆς; et Cod. 253 pro *περισσεία*, ὄφελος habet. ²² Syro-hex. solus asterisco notat. ²³ Hieron.: "*Error pessimus*, sive, ut Sym. transtulit, *tumultus.*" Cf. ad Cap. ii. 2. ²⁴ Nobil.

et quid eventurum sit. O'. τί τὸ γενόμενον, καὶ τί τὸ ἐσόμενον. Σ. τὰ προγενόμενα, ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐσόμενα.²⁶

14. **וְאַחֲרָיו**. Post eum. O'. ὅτι ὀπίσω αὐτοῦ. Oί λοιποί τὰ μετ' αὐτόν.²⁶

15. **וְיָגַעְתָּ**. Defatigat eum. O'. κακώσει αὐτούς.²⁷ Σ. debilitabit. 'A. ὁμοίως τοῖς O'.²⁸

וְיָגַעְתָּ לְלֶחֶם יָרֵךְ לֶחֶם יָרֵךְ. Quia non curat ire ad urbem. O'. ὅς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν. Σ. οὐ γὰρ ἐπίσταται ἀπελθεῖν εἰς πόλιν.²⁹

16. **אֶרֶץ**. O terra. O'. πόλις. Σ. γῆ.³⁰

17. **בְּבִרְיָה**. Ad robur. O'. ἐν δυνάμει. Σ. μετὰ ἀνδραγαθίας.³¹

18. **וְיָגַעְתָּ בְּעֵצֵי יַמִּים**. Pigritya corruiit. O'. ἐν ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται. Σ. δι' ὀκνηρίαν κατενεχθήσεται.³²

19. **וְיִשְׂמַח בְּיַיִן וְיִשְׂמַח בְּחַיִּים**. Et vinum exhilarat vitam. O'. καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον τοῦ εὐφρανθῆναι ζώοντας. Alia exempl. καὶ οἶνος εὐφραίνει τοὺς ζῶντας.³³ Θ. καὶ οἶνος τοῦ εὐφρανθῆναι τοὺς ζῶντας.³⁴

וְיִשְׂמַח בְּעֵצֵי יַמִּים. Et pecunia exaudiat

(suppeditat) omnia. O'. καὶ τοῦ ἀργυρίου [ταπεινώσει]³⁵ ἐπακούσεται τὰ πάντα. Σ. ἀργύριον δὲ εὐχρηστήσει εἰς πάντα.³⁶

20. **וְאַחֲרָיו**. Ne maledicas diviti. O'. μὴ καταράσῃ πλούσιον. Σ. μὴ λοιδορήσῃς.³⁷

וְיָגַעְתָּ. Hanc vocem. O'. τὴν φωνὴν σου. Σ. Θ. ὁμοίως.³⁸

וְיָגַעְתָּ. Et dominus alarum. O'. καὶ ὁ [ἔχων] τὰς πτέρυγας.³⁹ 'A. καὶ ὁ κυριεύων πτέρυγον. Σ. καὶ τὸ πτερωτόν. Θ. καὶ ὁ ἔχων πτέρυγας.⁴⁰

CAP. XI.

1. **וְיָגַעְתָּ**. Aquarum. O'. τοῦ ὕδατος. 'A. Σ. ὁμοίως τοῖς O'.¹

2. **וְיָגַעְתָּ**. Septem (hominibus). O'. τοῖς ἑπτά. Σ. πρώτοις.²

3. **וְיָגַעְתָּ**. Effundunt. O'. ἐκχέουσιν. 'A. ἐκκενώσουσιν.³

וְיָגַעְתָּ. Arbor. O'. ξύλον. Σ. δένδρα.⁴

וְיָגַעְתָּ. Ubi ceciderit. O'. οὐ πεσεῖται. Σ. (οὐ) παρατεύξονται.⁵

²⁶ Sic Codd. 161, 248, et sine nom. Cod. 252 (qui prooxy. habet); cum scholio: τὰ πρὸ τοῦ κόσμου καὶ τὰ (τὰ οὐμ. Cod. 161) μετὰ τοῦ κόσμου (sic) οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος. Nobil. quidem affert: Σ. τὰ γενόμενα κ.τ.έ. Sed προγενόμενα diserte agnoscit Syrus, vertens: **וְיָגַעְתָּ בְּעֵצֵי יַמִּים** **וְיָגַעְתָּ** **וְיָגַעְתָּ**. ²⁷ Parsons. in Var. Lect. affert: "κακώσει αὐτούς] σκοτώσει αὐτόν III. κοπώσει αὐτόν 23, 147, 157, 159, Ald., Alex. [Grabe]. κακώσει αὐτόν 155, 261, 296. κοπώσει αὐτόν 161 (marg. κακώσει), 248, 252, 253, Comp." Syro-hex. in textu habet κακώσει αὐτόν (**וְיָגַעְתָּ**), et in marg. αὐτούς. (In edito **וְיָגַעְתָּ** excidit, et lectio marginis non memoratur.) ²⁸ Syro-hex. **וְיָגַעְתָּ**. Vox Syriaca commutatur cum Graecis κακώσει (cf. ad v. 9), σαθρώσει (Jud. x. 8), δαμάσει (Dan. ii. 40). ²⁹ Nobil. Syro-hex.: Σ. οὐ γὰρ ἐπίσταται (**וְיָגַעְתָּ**) κ.τ.έ. ³⁰ Nobil. ³¹ Idem. Nescio quorsum spectet sive scholium, sive alia interpretatio in marg. Syro-hex. **וְיָגַעְתָּ**, h. e. cum venatione. ³² Cod. 252. ³³ Sic Comp., Codd. III, 155, 161, alii. Syro-hex. **וְיָגַעְתָּ**. ³⁴ Syro-hex. **וְיָגַעְתָּ**. ³⁵ Est duplex

versio τοῦ **וְיָגַעְתָּ**, et abest a Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *Et argento obediunt omnia.* ³⁶ Nobil. Cod. 252 in marg. sine nom.: καὶ ἀργ. εὐχρηστήσει εἰς πάντα. Syro-hex. **וְיָגַעְתָּ** **וְיָגַעְתָּ**. ³⁷ Nobil. ³⁸ Syro-hex. ³⁹ Codd. 23, 253 transp. ἔχων post πτέρυγας; in Vaticano autem, teste Maio, plane abest ἔχων. Interpres LXXviralis scripsit, opinamur, καὶ ὁ τὰς πτέρυγας, quod loquendi genus tetigimus ad S. Chrysost. in S. Pauli Epistolas, T. I, p. 553. Illato extrinsecus verbo ἔχων, delendus erat articulus, quod factum est in Comp., Codd. III, 106, 147, aliis. Conjecturae nostrae favet Syro-hex., vertens: **וְיָגַעְתָּ** **וְיָגַעְתָּ**. ⁴⁰ Syro-hex. **וְיָגַעְתָּ** **וְיָגַעְתָּ**. **וְיָגַעְתָּ**. Minus probabiliter Nobil.: 'A. πτερωτά. Cod. 252 in marg. affert: καὶ τὰ πτερωτά ἀπαγγελεῖ. CAP. XI. ¹ Syro-hex. ² Cod. 252. Fortasse est scholium. ³ Nobil. ⁴ Idem. Syro-hex. affert: Σ. δένδρον (**וְיָגַעְתָּ**). ⁵ Nobil. ad ἐκεῖ ἵσταται affert: Σ. παρατεύξονται. Rectius, ut videtur, Cod. 252 ad οὐ πεσεῖται in marg. habet παρατεύξονται, ubi forte interfuertint (sc. τὰ δένδρα).

4. לֹא יִרַע. *Non serit.* Ο'. οὐ σπείρει. *Alia exempl.* οὐ σπερεί.⁶ 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως (οὐ σπερεί).⁷
5. כַּמֶּדְדָהּ יִדְעַ מִדְדָהּ הָרֵחַ. *Quemadmodum nescis quatenam sit via venti.* Ο'. ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. 'Α. ἐν φ' οὐκ εἶ σὺ εἰδώς...⁸ Σ. ἐπεὶ μὴ οἶδας πότε παρέσται ὁ ἄνεμος.⁹
6. בְּבֹקֶר. *Mane.* Ο'. ἐν τῷ πρωί. Σ. πρώϊμον.¹⁰
וְלָעֶרֶב אַל-תִּנְחַן יָדְךָ. *Et vespere ne remittas manum tuam.* Ο'. καὶ ἐν ἑσπέρα μὴ ἀφέτω ἡ χεὶρ σου. Σ. ἀλλὰ καὶ ὄψιμον, [καὶ] μὴ καταλιμπανέτω ἡ χεὶρ σου.¹¹
- יִכָּשֶׁר. *Bene cedet.* Ο'. στοιχήσει. 'Α. εὐθετήσει. Σ. εὐρήσει.¹²
8. כִּי אִם-שָׁנִים הִרְבָּה יִהְיֶה הָאָדָם בְּכִלְמֵי יִשְׁמַח. *Nam si multos annos vixerit homo, in illis omnibus laetetur.* Ο'. ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται. Σ. *Si annis multis vixerit homo, et in omnibus his laetatus fuerit* (καὶ διὰ πάντων εὐφρανθήσεται).¹³
- וַיִּזְכֹּר אֶת-יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי-הִרְבָּה יְהִי. *Sed recurdetur dierum tenebrarum, quod multi erunt.* Ο'. καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκοτούς, ὅτι πολλαὶ ἔσονται. 'Α. (καὶ) μεμνήσθω τῶν ἡμερῶν...¹⁴ Σ. *Recordari debet et dies* (καὶ

ἀναμνησθήτω τῶν ἡμερῶν) *tenebrarum, quia multae erunt.*¹⁵

8. כָּל-כֵּל-בָּרָא הִבָּל. *Omne quod venit est vanitas.* Ο'. πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης. Σ. ἐν αἷς ἀπάσαις ἐλεύσεται τὸ μὴ εἶναι.¹⁶ Θ. πᾶν τὸ ἐρχόμενον ἀτμίς (s. ἀτμός).¹⁷
9. וְיִשְׂרָה. *Et benefaciat tibi.* Ο'. καὶ ἀγαθυνάτω σε. Σ. καὶ ἐν ἀγαθῷ ἔστω.¹⁸
- לִבְךָ. *Cordis tui.* Ο'. καρδίας σου ('Α. Σ. Θ. ὁμοίως¹⁹) ὡς ἄμωμος.^{4.20}
10. אֵגְרִיטוּדִינִם. *Aegritudinem.* Ο'. θυμόν. 'Αλλος παροργισμόν.²¹

CAP. XII.

1. עַד אֲשֶׁר לֹא-יָבִיאוּ יְמֵי הָרָעָה. *Antequam veniant dies mali.* Ο'. ἕως ὅτου μὴ ἔλθωσιν αἱ ἡμέραι τῆς κακίας. Σ. πρὶν ἔλθειν τὰς ἡμέρας τῆς κακώσεώς σου.¹
- אֵין-לִי בְּהֵם חֶפֶץ. *Non est mihi in iis oblectatio.* Ο'. οὐκ ἔστι μοι ἐν αὐτοῖς θέλημα. 'Α. οὐκ ἔστιν (μοι) ἐν αὐτοῖς πρᾶγμα. Σ. οὐ χρήζω αὐτῶν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²
2. עַד אֲשֶׁר לֹא-תִחְשָׁק. *Antequam obscuretur.* Ο'. ἕως οὐ μὴ σκοτισθῇ. 'Α... σκοτάση.³ Σ. πρὶν σκοτάσαι.⁴ Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁵
- וְשָׁבוּ הָעֲבִים אַחַר הַגֶּשֶׁם. *Et redeant nubes post pluviam.* Ο'. καὶ ἐπιστρέψουσι τὰ νέφη

⁶ Sic Comp., Ald., Codd. II, III, 106, 147, alii, et, ut videtur, Syro-hex. ⁷ Syro-hex. ⁸ Nobil. ⁹ Sic Cod. 161, et Syro-hex., qui affert: *וְיָדַע מִדְדָהּ הָרֵחַ*. Pro πότε παρέσται Cod. 252 legit, πότε ἔστιν; et Cod. 248, πότερον ἔσται. Tandem Nobil.: Σ. μὴ οἶδας πότερον παρέσται ὁ ἄνεμος. ¹⁰ Nobil. ¹¹ Idem. Cod. 252 in marg. uno tenore legit: πρώϊμον ἀλλὰ καὶ ὄψιμον μὴ καταλιμπανέτω. ¹² Nobil. Syro-hex. affert: *וְיָדַע מִדְדָהּ הָרֵחַ*. Pro στοιχήσει Codd. 106, 261 εὐθετήσει, Codd. 23, 253 εὐθετεῖ in textu habent. ¹³ Latior sunt Hieronymi, Graeca Nobilii. Syro-hex. affert: *וְיָדַע מִדְדָהּ הָרֵחַ*. ¹⁴ Nobil. ¹⁵ Hieron. Cod. 252 affert: Σ. ἐμνήσθη τῶν ἡμερῶν. Syro-hex.: 'Α. Σ. καὶ ἀναμνησθήτω (ἐμνήσθη) τῶν ἡμερῶν. ¹⁶ Cod. 252. Syro-hex. *וְיָדַע*

וְיָדַע מִדְדָהּ הָרֵחַ. Hieron. Symmacho continuat: *et in quibus omnibus veniet esse desinere.* ¹⁷ Syro-hex. *וְיָדַע מִדְדָהּ הָרֵחַ*. ¹⁸ Nobil. Syro-hex. *וְיָדַע מִדְדָהּ הָרֵחַ*. ¹⁹ Syro-hex. in marg. ²⁰ Sic cum obelo inflexo Syro-hex. Deest καρδίας σου in Codd. II, 68. ²¹ Sic in textu Cod. 253. Videtur esse Aquilae aut Symmachi lectio.

CAP. XII. ¹ Nobil. Syro-hex. *וְיָדַע מִדְדָהּ הָרֵחַ*. ² Idem: *וְיָדַע מִדְדָהּ הָרֵחַ*. ³ Idem: *וְיָדַע מִדְדָהּ הָרֵחַ*. ⁴ Nobil. affert: Σ. πρὶν. Cod. 252: Σ. πρὶν σκοτάσαι. Correximus σκοτάσαι, postulantibus infinitivis ελθεῖν et ἀναστρέψαι. ⁵ Syro-hex.

ὀπίσω τοῦ ὑετοῦ. Σ. καὶ πάλιν ἀναστρέψαι τὰς νεφέλας μετὰ τὸν ὑετόν.⁶

3. **וְהָיָה וְנָשְׂאָה וְנָחַתְהָ.** *Et incurvabuntur viri roboris.* Ο'. καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως. 'Α. καὶ πλασηθήσονται...⁷ Σ. καὶ διαφθαρώσιν οἱ ἄνδρες οἱ ἰσχυροί.⁸

וְיָמְלוּ הַמְּלָחִים. *Et cessabunt molitrices.* Ο'. καὶ ἤργησαν αἱ ἀλήθουσαι. Σ. καὶ ἀργηθῶσιν (s. καταργηθῶσιν) αἱ μύλαι.⁹

וְהָיוּת בְּנֵרְבֹתָיָהּ. *Spectantes per fenestras.* Ο'. αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς. Σ. αἱ ὁράσεις διὰ τῶν ὀπῶν.¹⁰

4. **וְהָיָה קוֹל.** *Cum submissior erit sonus.* Ο'. ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς. Σ. ἀχρειωθείσης τῆς φωνῆς.¹¹

וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר. *Et surget ad vocem passeris.* Ο'. καὶ ἀναστήσεται εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου. Σ. καὶ παύσεται φωνὴ τοῦ στρουθίου.¹²

4. **וְיִשְׁחָוּ כָּל-בְּנוֹת הַשָּׁמַיִם.** *Et deprimentur omnes filiae cantionis.* Ο'. καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ἄσματος. 'Α. καὶ κλιθήσονται πάντα τὰ τῆς φῶδης.¹³

5. **וְיִירָאוּ יְיָ מִכָּל מַגְבָּהּ אֲלֻמִּים.** *Etiam quod altum est timebunt, et terrores in via erunt, et forebit (s. spernetur) amygdala.* Ο'. καὶ εἰς τὸ ὕψος (alia exempl. καίγε ἀπὸ ὕψους¹⁴) ὀψονται, καὶ θάμβοι ('Α. τρόμφ τρομῆσουσιν¹⁵) ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγαλον. Σ. *Super haec etiam de excelso videbunt, et error erit in via, et obdormiet vigilans.*¹⁶

וְהָיָה הַתְּפִירָה הַבְּרִינָה. *Et irrita fiet capparitis (cujus bacca et appetitum cibi provocare, et ad Venerem instigare dicitur).* Ο'. καὶ διασκεδασθῆ ἡ κάππαρις. 'Α. καὶ καρπεύσει ἡ κάππαρις.¹⁷ Σ. καὶ διαλυθῆ ἡ ἐπίπνοια.¹⁸

כִּי הָיָה הָאָדָם אֶל-בֵּית עֲלָמוֹ וְסָבְבוּ בְּשֹׁרֵק

⁶ Cod. 252. ⁷ Hieron.: "Poribunt, sive, ut Aq. transtulit, *orrabunt.*" ⁸ Nobil. Hieron.: "Viri vero fortitudinis, sive fortes, ut interpretatus est Sym." Syrus tamen affert: Σ. καὶ διαφθ. οἱ ἄνδρες τῆς ἰσχύος (כַּחַסְוִי וְנָשְׂאָה). ⁹ Nobil. et Cod. 248 afferunt: Σ. καὶ ἀργηθῶσιν οἱ μύλοι. Cod. 252: Σ. καὶ καταργηθῶσιν αἱ μύλαι. Pro αἱ μύλαι, *dentes molares*, stat Syro-hex., vertens: **וְיָמְלוּ הַמְּלָחִים**. Cf. Job. xxix. 17. Psal. lvii. 7 in Syro-hex. ¹⁰ Nobil. ¹¹ Idem. ¹² Cod. 252. ¹³ Nobil. Codd. 161, 248 minus bene habent: 'Α. καὶ κλεισθήσονται κ. τ. ε. ¹⁴ Sie Comp., Codd. III, 23, 106, alii, et Syro-hex. ¹⁵ Nobil. ¹⁶ Hieron.: "Symmachus nescio quid in hoc loco sentiens, multo aliter interpretatus est. Ait enim: *Super haec etiam de excelso videbunt, et error erit in via, et obdormiet vigilans, et dissolvetur spiritus fortitudo. Ibit enim homo in domum aeternitatis suae, et circumibunt in platea plangentes.* Cujus interpretationem [Apolinarius] Laodicens secutus, nec Judaeis placere potest, nec Christianis: dum et ab Hebraeis procul est, et sequi LXX interpretes dedignatur." (Pro error, veterem lectionem *terror* revocavit Vallarsius, ut ipse fatetur, contra fidem omnium codd., tam suorum, quam Martianaei.) ¹⁷ Cod. 248. ¹⁸ Nobil., Codd. 248, 252. Nunc de Syro nostro videndum, cujus notam, **וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר**, Middeld. vertit: Σ. καὶ διαλυθῆ ἡ ἐπιγονή (*proles*), provocans ad Amos vii. 1,

ubi ἐπιγονή ἀκριδῶν Syrus vertit, **וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר**. Sed formam **וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר** libentius verterim ἢ ἐπιγονος, ac si Syrus pro ΕΠΙΓΟΝΟΣ in suo apographo mendosum ΕΠΙΓΟΝΟΣ invenit. [Reapse in codice ad Syriaca Symmachi appicta sunt Graeca, ΚΑΙ ΔΙΑΛΥΕΤΑΙ ἢ ΕΠΙΓΟΝΟΣ.] Vox ἐπίπνοια in hoc locu Criticos valde exercuit, quorum conjectationes, ne dicam hallucinationes, exscribere supersedeo. Equidem non video cur tantopere offendat ἡ ἐπίπνοια, si sumatur Symmachum non τὸ ἀπαξ λεγόμενον, ἡ ἐπιγονή, sive *concupiscentiam*, sive *capparitis*, sed **וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר**, *miseriam*, hic legisse. Cf. Gesen. in *Theos. Ling. Hebr.* p. 13. Unum addam, hoc vocabulum semel tantum in Bibliis Graecis reperiri, nempe in fragmento ejusdem interp. ad locum illustrem Jessai liii. 3, *ἀνὴρ ἐπίπνοια καὶ γνωστός νόσῳ*. (Aliis fortasse magis arridebit sententia D. Abr. Geigeri, qui in *Diario Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 57 ait: "In Eccles. xii. 5 **וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר** vertit Symmachus, καὶ διαλυθῆ ἡ ἐπιγονή, ut recte interpretatus est Syro-hex. **וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר**... Hanc significationem vocis Hebraeae, *concupiscentiam Veneris*, sive *vini genitalem*, praebet etiam Midrasch. ad loc.: *וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר* שְׁלוֹם בֵּן אִישׁ לְאִשׁוֹ, h. e. *concupiscentia quae pacem inter virum et uxorem ejus injicit.*" Idem V. D. in literis ad me datis hodie commendat ἡ ἐπίπνοια, eodem sensu, qui tamen vereor ut cum usu linguae illo modo conciliari possit. Nam ἐπίπνοια, ut vel accentus docet, *passivam vim* habet, et nihil sonare potest nisi.

הַסְפִּידִים. *Nam abit homo ad domum sempiternam suam, et circumveniunt in platea plangentes.* Ο΄, ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι. Σ. *Ibit enim homo in domum aeternitatis suae, et circumibunt in platea plangentes.*¹⁹

6. תַּבֵּל הַכֶּסֶף. *Antequam auferatur (a. rumpatur) funiculus argenteus.* Ο΄, ἕως ὅτου μὴ ἀνατραπῆ τὸ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου. Σ. καὶ πρὶν ἢ κοπῆναι ἀπὸ σχοινίου τοῦ ἀργυρίου.²⁰

7. וְתִשָּׁבַר הַזָּהָב לְתַבֵּל. *Et conteratur lampas aurea, et confringatur.* Ο΄, καὶ συντριβῆ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσοῦ, καὶ συντριβῆ. ᾿Α. καὶ δράμη λύτρωσις τοῦ χρυσοῦ . . .²¹ Σ. καὶ θλασθῆ τὸ περιφερὲς (τὸ χρυσοῦν), καὶ συνθραυσθῆ.²² Θ. καὶ δράμη ἢ χελώνη ἢ χρυσή . . .²³

8. וְיָשָׁב. *Et redeat.* Ο΄, καὶ ἐπιστρέψῃ. ᾿Α. Σ. Θ. ὁμοίως.²⁴

9. הַבֵּל הַבָּלִים. *Vanitas vanitatum.* Ο΄, ματαιότης ματαιότητων. ᾿Α. ἀτμός ἀτμίδων.²⁵

10. וְיִתֵּר. *Et praeterquam.* Ο΄, καὶ περισσόν. Σ. (καὶ) ὑπερβάλλον.²⁶

11. דָּוָד. *Docuit.* Ο΄, ἐδίδαξε. ᾿Α. Σ. εἰδίδαξε.²⁷

12. עֵץ הָאֵל. *Populum.* Ο΄, σὺν τὸν ἄνθρωπον

(᾿Α. Σ. λαόν²⁸).

13. וְיִשָּׁב. *Et perpendit, et scrutatus est, recte disposuit proverbialia.* Ο΄, καὶ οὗς ἐξιχνιάσεται κόσμιον παραβολῶν. ᾿Α. καὶ ἠνωτίσατο, καὶ ἠρεύνησε, καὶ κατεσκεύασε παροιμίας.²⁹

14. שָׁקַל שְׂקָלָיו. *Quaesivit concionator.* Ο΄, ἐζητήσεν ἐκκλησιαστής. [Σ. κατεσκεύασε παροιμιαστής.]³⁰

15. וְיִשָּׁב. *Verba delectationis.* Ο΄, λόγους θελήματος. ᾿Α. λόγους χρείας. Σ. (λόγους) χρειώδεις.³¹

16. וְיִשָּׁב. *Et scripta sunt recte.* Ο΄, καὶ γεγραμμένον εὐθύτητος. ᾿Α. καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς.³²

17. וְיִשָּׁב. *Sicut stimuli.* Ο΄, ὡς τὰ βούκεντρα. ᾿Α. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.³³

18. וְיִשָּׁב. *Alte infiri.* Ο΄, πεφυτευμένοι. Alia exempl. πεπυρωμένοι.³⁴ ᾿Α. πεφυτευμένοι. Σ. Θ. πεπηγότες.³⁵

19. וְיִשָּׁב. *(Verba) dominorum congregationum.* Ο΄, παρὰ τῶν συνθεμάτων. ᾿Α. παρὰ τῶν συνταγμάτων. Σ. παρὰ τῶν συναχθέντων. ᾿Αλλος· συνανημάτων.³⁶

is qui posterius natus est.) Restat Hieronymus, qui post verba, et obdormiet vigilans, praeterita clausula, καὶ παχυνθῆ ἢ ἀκρις, Symmacho continuat: et dissolvetur spiritus fortitudo; quae neque cum Hebraeis, neque cum Symmachi Graecis convenire videntur. ¹⁹ Hieron. ²⁰ Nobil.

²¹ Cod. 252. Syro-hex. + $\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$ "Syr. לִּבְנֵי אֱלֹהִים , fremitus, ex errore scribae ortum est, et in לִּבְנֵי אֱלֹהִים [sic codex] mutandum. Nam Graecum λύτρωσις LXX Jud. i. 15 pro לִּבְנֵי אֱלֹהִים habent."—Middeld. ²² Nobil.

affert: Σ. καὶ ἐλαβῆ τὸ περιφερὲς [hucusque Cod. 248] καὶ συνθραυσθῆ. Emendatus Cod. 252: Σ. καὶ θλασθῆ τὸ π., accedente etiam Syro-hex. + $\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$

²³ Syro-hex. + $\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$ Vox לִּבְנֵי אֱלֹהִים , hic non quadrare videtur. "Sub lectione Theodotionis sine ullo indice ΧΕΛΩΝΗ, quod referrem ad לִּבְנֵי אֱלֹהִים , sed nescio qua ratione utrumque conciliem."—Ceriani. ²⁴ Syro-hex. ²⁵ Nobil. ²⁶ Idem.

²⁷ Syro-hex. in textu habet $\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$ διδάσκει; in marg.

autem: $\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$ ²⁸ Cod. 252. Codd. 23, 253 in textu: καὶ ἐδίδασκε γνώσιν σὺν τὸν λαόν. ²⁹ Nobil.

affert: ᾿Α. ἠνωτίσατο καὶ ἠρεύνησε. Cod. 252: ᾿Α. καὶ ἠρεύνησεν καὶ κατεσκεύασε παροιμίας. Codd. 106, 261 in textu habent: καὶ ἠνωτίσατο καὶ ἠρεύνησε καὶ κατεσκεύασε παραβολὰς, καὶ οὗς κ. τ. ε. ³⁰ Nobil., Cod. 248. Lectio valde suspecta, immo plane inepta, a praecedenti Aquilae versione perperam repetita. ³¹ Nobil. et Cod. 248 afferunt: ᾿Α. χρείας. Schol. χρειώδεις. Cod. 252 Symmacho tribuit χρειώδεις. Tandem Syro-hex. + $\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$

+ $\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$ ³² Nobil. Sic in textu Codd. 23, 253. Syro-hex. autem: Σ. συνέγραψεν ὀρθῶς ($\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$).

³³ Syro-hex. ³⁴ Sic Ald., Codd. III, 106, 147, alii, invito Syro-hex., qui $\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$ habet. ³⁵ Nobil. affert: ᾿Α. καὶ Θ. πεφυτευμένοι. πεπηγότες. Syrus autem: Σ. πεπηγότες ($\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$).

³⁶ Syro-hex. + $\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$ + $\text{לִּבְנֵי אֱלֹהִים} \text{ } \dot{\text{ל}}.$ Nobil. et Cod. 248 afferunt: Schol. συνταγμάτων, συνανημάτων. Cod. 161: ᾿Α. συνταγμά-

CANTICUM CANTICORUM.

IN CANTICUM CANTICORUM

MONITUM.

“ HIS libris manuscriptis atque editis usi sumus in variis Hexaplorum lectionibus colligendis et emendandis.

“ Codice Regio, num. 1890, X saeculi, membranaceo.

“ Cod. Reg., num. 199°, X saeculi, membranaceo. Est Procopii, fuitque olim Archiepiscopi Rhemensis, Caroli Mauriti Tellerii.

“ Cod. Reg., num. 2435.

“ Cod. Reg., num. 2436, bombycino, XI saeculi.

“ Cod. Reg., num. 2940, bombycino, recente, qui continet Procopium in Cantica. [Procopii opus tandem publici juris fecit A. Maius in *Classicis Auctoribus*, Tom. IX, pp. 257-430, sub titulo: Προκοπίου Χριστιανού σοφιστοῦ εἰς τὰ ἄσματα τῶν ἑσμάτων ἐξηγητικῶν ἐκλογῶν ἐπιτομή ἀπὸ φωνῆς Γρηγορίου Νύσσης καὶ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ὁριγένους τε καὶ Φιλωνος τοῦ Καρπαθίου, Ἀπολιναρίου, Εὐσεβίου Καισαρείας, καὶ ἐτέρων διαφόρων, ἤγουν Διδύμου, τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου, Θεοδωρήτου καὶ Θεοφίλου.]

“ Origene in Cantica, et Ejusdem Philocalia. [Canticum Canticorum explanare bis aggressus est Origenes: primum in *Parvo*, qui dicitur, *tomo*, cujus segmentum etiamnum fertur Philocaliae capite septimo (Opp. Tom. III, p. 11), ubi tamen Hexaplorum nulla mentio; deinde in prolixiore commentario, in decem tomos distributo, in quo, teste Hieronymo, *primum LXX interpretes, deinde Aquilam et Symmachum et Theodotionem, et ad extremum Quintam editionem, magnifice aperteque disseruit*. Hujus quidem operis prologus et tres priores tomi cum particula quarti Latine exstant, Rufino interprete, (Opp. Tom. III, pp. 23-94), sed ita recocti et coarctati, ut lectiones veterum interpretum Graecorum ab Hieronymo commendatas frustra in eis requiras; immo a Rufino consulto omissas esse nullus dubito. Graeci archetypi selectas portiones, quae Aquilae et ceterorum lectiones nonnullas exhibent, in opere supra memorato servavit Procopius; ex quo ea quae ad Origenem pertinent recudenda suscepit J. P. Migne in *Supplemento ad Origenis Exegetica* (Opp. Tom. VII, pp. 253-288), praemonens: ‘Haec scholia, qualia ab illustrissimo Maio

exscripta sunt, ipsi nos protulimus, mendis scilicet non semel insanabilibus deturpata. Scilicet nesciebat V. D., haec ipsa scholia a seipso post Ruaeum jamdudum edita esse in Tomo suo tertio, partim in notis ad Rufini versionem, partim ad calcem ejusdem; *idque multo emendatius quam in exemplari Maiano leguntur**.]

“Hieronymi Editione postrema [Martianaei] in Cantica [Opp. Tom. III, pp. 499–532, juxta edit. Vallarsii].

“Theodoreto in Cantica [Opp. Tom. II, pp. 1–164].

“Lectioibus Romanae Editionis et Drusii.”—MONTF.

Parsonsius in Appendice ad hunc libellum lectiones pauculas adhuc ineditas e Codd. 161, 248, 252 exscripsit. Alias ex codice quodam celeb. Matthaei excerptas edidit Vir doctus anonymus in *Eicbhornii Repertorio etc.*, Tom. XVI, pp. 249–257; quae cum iis quas Flaminius Nobilius jam pridem collegerat, magna ex parte consentiunt.

Subsidiarum agmen claudit Versio Syro-hexaplaris, post Middeldorpfii curas ad ipsum codicem denuo exacta, emendata, et novis lectionibus non parvi momenti amplificata, studio Ceriani nostri, qui partes suas ad ceteros quoque V. T. libros emaculandos et explendos humanissime pollicitus est.

* E. g. ad Cap. iv. 2 Maius dedit: *Διδυμεύουσαι δὲ ἄλλως, διὰ τὸ διπλὸν τῆς νοήσεως τῆς τερητῆς καὶ πνευματικῆς. “Forte τῆς τερητῆς.”—Migne. Immo τῆς τε βῆτῆς, ut jam a Ruaeo elutum.—Ad Cap. ii. 3: Υἱὸς δὲ, ἢ τοὺς ἐταίρους λέγει, οὗς*

παράθει τοῦ νυμφίου ξύλοις ἀκάριτοι παρέικασεν, ἢ τοὺς ἀλλοτρίους αὐτοῦ. Sic Maius. Pro παράθει Ruaei textus offert παρὰ θέας. Sed fortasse verior lectio est παραθέσει, in comparatione.

- 9. לְעֵפֶר הַאֵילִים. *Hinnulo cervorum.* Ο΄ νεβρωφ
 ἐλάφων. 'Α. τῶ πάλω τῶν ἐλάφων.²⁴
 מִן הַחֲרָפִים. *E cancellis.* Ο΄ διὰ τῶν δικτύων.
 'Α. . δικτυωτῶν. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο΄.²⁵
- 10. עָנָה. *Respondit.* Ο΄ ἀποκρίνεται. Σ. φθεγγά-
 λενος.²⁶
 וַיֹּאמֶר לִי. *Et dixit mihi.* Ο΄. καὶ λέγει μοι.
 Σ. εἰπὼν μοι.²⁷
- 11. עָבַר. *Praeteriit.* Ο΄ παρήλθεν. Σ. διεπέ-
 ρασεν.²⁸
- 12. עַת הַזְמִיר הַגִּיעַ. *Tempus putationis (s. can-
 tillationis) advenit.* Ο΄ καιρὸς τῆς τομῆς ('Α.
 κλαδεύσεως) ἔφθακεν. Σ. (καιρὸς) τῆς κλα-
 δεύσεως ἤγγικεν.²⁹
- 13. הַקָּטָה. *Maturavit.* Ο΄ ἐξήνεγκεν. 'Α. προέ-
 βαλεν. Σ. ἐξέβηλεν.³⁰
 וְהַגְפָּנִים סָמְדֵר. *Et vites sunt flores (in flore).*
 Ο΄ αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσιν. Σ. καὶ τῶν ἀμπέ-
 λων ἡ οἰνάνθη.³¹
- 14. בְּמַחְגֵּי הַסֵּלַע. *In refugiis petrarum.* Ο΄ ἐν
 σκέπη τῆς πέτρας. Σ. ἔσω τῆς ἐσοχῆς τῆς πέτρας.³²
 בְּסַתְרֵי. *In latebris.* Ο΄ ἐχόμενα. 'Α. ἐν
 ἀποκρύφοις.³³
 וְקוֹלֵךְ-תְּהִי. *Vocem tuam.* Ο΄ τὴν φωνήν σου.
 'Αλλος' τοὺς λόγους σου.³⁴

- 15. לָקְחוּ-לָנוּ. *Capite nobis.* Ο΄ πιάσατε ἡμῖν.
 Σ. συλλάβετε ἡμῖν.³⁵
 וְלִשְׁעֵי לִשְׁעֵי. *Vulpes, vulpes.* Ο΄ ἀλώπεκας.
 Ο΄, καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ἀλώπεκας, ἀλώπε-
 κας.³⁶
 מִן הַחֲרָפִים קְטַנִּים. *Parvas quae vastant.* Ο΄
 μικροὺς ἀφανίζοντας (Σ. Ε΄. διαφθείροντας³⁷).
 'Α. μικροὺς ἀφανίζοντας. Οἱ λοιποὶ ὡς οἱ Ο΄.³⁸
 וְדָמְדוּ. *In flore sunt.* Ο΄ κυπρίζουσαι. Σ.
 ἐξανθούσι.³⁹
- 16. וַיֵּנִי לוֹ הָרְעָה בְּשֵׂנִי. *Et ego illius, qui
 pascit inter lilia.* Ο΄. κἀγὼ αὐτῶ ὁ ποιμαίνων
 ἐν τοῖς κρίνοις. Σ. κἀγὼ αὐτοῦ, τοῦ ποιμαί-
 νοντος τὰ ἄνθη.⁴⁰ 'Αλλος (Σ΄). ὁ νεμόμενος
 ἐν τοῖς κρίνοις.⁴¹
- 17. עַד שֶׁיִּשְׁפֹּר. *Donec spiret.* Ο΄. ἕως οὗ δια-
 πνεύση. 'Α. ἕως κοπίαση.⁴²
 וְיָנִסוּ הַצִּלְלֹת. *Et fugiant umbrae.* Ο΄. καὶ
 κινήθωσιν αἱ σκιάι. Σ. καὶ κλιθῶσιν αἱ
 σκιάι.⁴³
 עַל-הַרֵי בְּתֹר. *Super montes dissectionis (ab-
 ruptos).* Ο΄. ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων. 'Α. . .
 βαθῆρ. Σ. . . τοῦ βαθῆρ.⁴⁴ Θ. ἐπὶ τὰ ὄρη θυμια-
 μάτων.⁴⁵ Ε΄. . . διχοτομημάτων.⁴⁶ Σ΄. . . μαλα-
 (βά)θρο(υ).⁴⁷

²⁴ Nobil., Mat. Syro-hex. + ܠܥܦܪ ܗܝܠܝܡ. ²⁵ Syro-hex. + ܡܢ ܚܪܦܝܡ. Middeld. falso vertit: 'Α. δικτύων (ܚܪܦܝܡ). Cf. Ezech. xli. 16 in Syro-hex. ²⁶ Nobil., Mat. ²⁷ Syro-hex. + ܘܝܗܝܒܢ ܠܝ. ²⁸ Nobil., Mat. ²⁹ Idem. Theodoret.: 'Α. Σ. κλαδεύσεως. ³⁰ Cod. 252. Nobil. assert: 'Α. προέβαλεν. Mat., Codd. 161, 248: 'Α. προέλαβεν. ³¹ Nobil., Mat. Cf. ad v. 5. ³² Syro-hex. + ܡܢ ܚܪܦܝܡ ܗܝܠܝܡ. (Syr. ܠܦ commutatur cum ἐσοχῆ Job. xxxix. 28, et ܠܦ cum ἐξέχασθαι 3 Reg. vii. [29], teste Masio in *Syrorum Pecul.*) ³³ Regii duo, et Apolin. apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 308. ³⁴ Schol. apud Nobil., et sine titulo Mat. ³⁵ Cod. 252, et sine nom. Nobil., Mat., et Cod. 248. ³⁶ Sic Cod. 253, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. notat: "Secundum Origenem, et LXX, et omnes reliquos similiter bis ἀλώπεκας." ³⁷ Mat. Nobil.: Σ. διαφθείροντας. ³⁸ Syro-hex., qui etiam in textu ἀφανίζοντας (ܘܝܗܝܒܢ) habet. ³⁹ Syro-hex. + ܘܝܗܝܒܢ ܠܝ. Cf. Jesai. xxvii. 6. Nah. i. 4

in Syro-hex. ⁴⁰ Nobil., Mat. (sine τοῦ), et Regius unus. Nilus apud Mai. *ibid.* p. 314: 'Ο δὲ Σύμμαχος πεποιηκός, ὁ ποιμαίνων τὰ ἄνθη, εἰδείξεν κ. τ. ε. Cf. ad Cap. vi. 2. Minus probabiliter Theodoret.: 'Ο δὲ Σ. φησὶν, οἱ ποιμαίνοντες ἄνθη, ὡς εἶναι δηλονότι αὐτοὺς τοὺς ποιμαίνοντας ἄνθη. ⁴¹ Schol. apud Nobil., et sine nom. Mat. Cf. ad Cap. vi. 2. ⁴² Nobil., et sine nom. Cod. 252. Mendose Mat.: 'Α. ἕως κοπίαση. Cf. ad Cap. iv. 6. ⁴³ Nobil., Mat., qui subjungit ἡμέρα. Cod. 252 in marg. κληθῶσιν habet. ⁴⁴ Syro-hex. + ܘܝܗܝܒܢ ܠܝ. Mat. assert: 'Α. ἀββαθάρ. ⁴⁵ Regii duo, et Origen. apud Mai. *ibid.* p. 316. Syro-hex. assert: + ܘܝܗܝܒܢ ܠܝ. ⁴⁶ Syro-hex. + ܘܝܗܝܒܢ ܠܝ. "Fortasse legendum ܘܝܗܝܒܢ, evervionum."—Middeld. "Lectionem codicis falso sollicitat Middeld. Verbum ܘܝܗܝܒܢ est pro διχοτομῶ Exod. xxix. 17 in Syro-hex.; et ܘܝܗܝܒܢ ibidem pro διχοτομήματα, qua voce eandem Hebr. ac in Cant. reddit Anon. [et Aq.] in Hex. ad Jerem. xxxiv. 19."—*Ceriani.* ⁴⁷ Syro-hex. assert: ΜΑΛΑΘΡΩC

CAP. III.

3. **הַפְּנֵי הַמְּרִים הַפְּנֵי.** *Custodes qui circumueunt.*
 O'. οἱ τηροῦντες οἱ κυκλοῦντες. 'A. οἱ φυλάσσοντες... Σ. οἱ φύλακες οἱ περιοδεύοντες.¹
4. **וְלֹא יָרַח אֶת אֵינָיו.** *Nec dimisi eum.* O'. καὶ οὐκ ἀφήκα (alia exempl. ἀφήσω²) αὐτόν. 'A. E'. καὶ οὐκ ἀνήκα (s. είσα) αὐτόν.³ Σ. οὐκ ἀνήσω (αὐτόν).⁴
5. **וְהָיָה לְךָ חֵן כַּצְּבִיבִים.** *Per carneas aut per cervas campri.* O'. ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. Οἱ λοιποὶ κατὰ τῶν δορκάδων καὶ κατὰ τῶν ἐλάφων τοῦ ἀγροῦ.⁵ E'. ἐν δορκάσι καὶ ἐν ἐλάφοις. .⁶
6. **כַּתְּיָמִים וְעֵשֶׂן מִקְרָתָא.** *Sicut columnae fumi suffumigatae.* O'. ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη. 'A. ὡς ὁμοίωσις καπνοῦ ἀπὸ θυμιάματος.⁷ Σ. ὡς ἀναθυμιάσις καπνοῦ. .⁸
- תְּבִיבִים.** *Pulvere.* O'. κονιορτῶν. 'Αλλος χυός.⁹

.. Ubi litora e, ut solet, Sextum interpretem indicat, cujus lectio Syriace non ponitur. Nunc de Graeco videndum. Fertur quidem vox μάλαθρον, *foeniculum*, quam et μάλαθρον interdum scriptam reperias, quae tamen ab hoc loco aliena esse videtur. Sed ex μάλαθρον, una syllaba ejusdem vocalis auctiore, fit μαλάβαθρον, *malobathrum*, sive arbor (Plin. Nat. Hist. XII, 1: *Dat et malobathron Syria, arborem folio convoluta, arido colore, ex quo exprimitur oleum ad unguenta*), sive *calamus* (Arrian. Peripl. Maris Erythr. 16: *ἐξινιάσαντες καλάμους ταῖς λεγομένους ΠΕΤΡΟΥΣ*), sive *folium* tantum (Dioscor. I, 111: *Μαλάβαθρον ἐνιοι ὑπολαμβάνουσιν εἶναι τῆς Ἰνδικῆς νάρδου φύλλον, πλανώμενοι ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ὁσμὴν ἐμπερείας. . . ἔβιον γὰρ ἐστὶ γένος φυόμενον ἐν τοῖς Ἰνδικαῖς τεύχεσι, φύλλον δὲ ἐπισηχόμενον ὕδατι*). De origine nominis ambigitur; sed quicquid de priore vocis parte statuendum sit, tantum non certum est βάθρον esse nomen plantae Indicum, ab Arriano πέτρος, ab hodiernis rerum orientalium descriptoribus *betel, belle, betre*, diversimode scriptum. Haec autem nomina cum Hebraeo תְּבִיבִים fero consona esse, non est quod moneamus. Videant igitur eruditi, num anonymus interpretis noster, modo lectio ejus recte a nobis posita sit, veram vocis Hebraeae significationem unus omnium perspexerit. Certe interpretatio vulgaris, quae Bocharti est, *montes scissionis*, ita dicti propter ῥωχμούς et χάσματα, h. e. *terrae scissiones*, quae fiunt imbrum violentia, nec per se valde probabilis est, nec cum

8. **וְהָיָה לְךָ חֵן כַּצְּבִיבִים.** *Unusquisque (habet) gladium suum.*
 O'. ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ. 'A. ἀνδρὸς μάχαιρα αὐτοῦ.¹⁰
- וְהָיָה לְךָ חֵן כַּצְּבִיבִים.** *Propter terrorem in noctibus.*
 O'. ἀπὸ θάμβους ἐν νυξί. 'A. ἀπὸ πτοήσεως ἐν νυξί.¹¹ Σ. διὰ φόβους νυκτερινούς.¹² E'. ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ.¹³
10. **וְהָיָה לְךָ חֵן כַּצְּבִיבִים.** *Sedile ejus (fecit) porphyram.*
 O'. ἐπίβασις αὐτοῦ πορφυρά. Σ. παραπέτασμα αὐτῷ. . . E'. ἐπιβάσεις αὐτοῦ πορφύρας.¹⁴
- וְהָיָה לְךָ חֵן כַּצְּבִיבִים.** *Medium ejus tessellatum.* O'. ἐντὸς αὐτοῦ λιθόστρωτον. E'. τὸ μέσον αὐτοῦ ἐψηφολόγησεν.¹⁵
11. **וְהָיָה לְךָ חֵן כַּצְּבִיבִים.** *Egredimini et spectate, filiae Sion.* O'. θυγατέρες Σιών, ἐξέλθατε καὶ ἴδετε. Alia exempl. ἐξέλθατε καὶ ἴδετε, ✕ θυγατέρες Σιών.¹⁶
- Cap. III. 1. — ἐκάλεσα αὐτόν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέ μου.¹⁷

loco parallelo Cap. viii. 14, ubi diserte memorantur תְּבִיבִים, *montes aromatum feraces*, debitam cognationem habet. Quod vero ad codicis scripturam attinet, admissa falsa lectione, ἐπὶ τὰ ὄρη μαλάθρον, facile accidere potuit, ut Syrus interpres in casu recto ponendo, ut in vocabulo ei prorsus ignoto, *μαλαθρος* potius quam *μαλαθρον* eligeret, pro quo *μαλαθρος* est calami lapsus omnium notissimus.

CAP. III. ¹ Nobil., Mat. ² Sic Codd. III, 161, alii, et Syro-hex. ³ Syro-hex. + **וְהָיָה לְךָ חֵן כַּצְּבִיבִים.** ⁴ Cod. 252. Apud Nobil. et Cod. 248 scholium est. ⁵ Nobil., Mat. ⁶ Syro-hex. + **וְהָיָה לְךָ חֵן כַּצְּבִיבִים.** ⁷ Theodoret., qui eandem lectionem Symmachu tribuit. ⁸ Syro-hex. + **וְהָיָה לְךָ חֵן כַּצְּבִיבִים.** Nobil., Mat.: Σ. ὡς ἀναθυμιάσις. ⁹ Schol. apud Nobil. et Mat. De forma secundi casus *χυός* vid. Lobeck. ad Phryn. p. 453. (Ad *κονιορτῶν* Middeld. notat: "Syr. **سنتا**. Alibi est **سلا**; fortasse h. l. ita legendum." In codice est **سلا**, et in marg. **ΚΟΝΙΟΡΤΩΝ**.) ¹⁰ Nobil., Mat., Cod. 248. Cod. 252 affert: Σ. ἀνδρὸς μ. αὐτοῦ. ¹¹ Sic Mat. Codd. 248, 252: 'A. ἀπὸ πτ. ἐν νυκτί. Nobil.: 'A. ἀπὸ πτοήσεως. ¹² Nobil., Mat., Cod. 252. Syro-hex. **وَهُوَ فِي لَيْلٍ.** ¹³ Syro-hex. + **وَهُوَ فِي لَيْلٍ.** ¹⁴ Idem: + **وَهُوَ فِي لَيْلٍ.** ¹⁵ Nobil., Mat. Syro-hex. + **وَهُوَ فِي لَيْلٍ.** ¹⁶ Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 106, 155, alii. ¹⁷ Syro-hex.

6. **וְרוּחַ הַצִּיּוֹן**. *Anima mea exiit, dum loqueretur.* Ο΄. ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ. Σ. ψυχή μου ἐξῆρχετο λαλοῦντος αὐτοῦ.¹¹
7. **וְנִצְּצוּ**. *Vulneraverunt me.* Ο΄. ἐτραυματίσάν με. Ἀ. ἐμολώπισάν με.¹²
וְרִיחַ. *Velum meum.* Ο΄. τὸ θέριστρόν μου. Ἀλλος· τὸ κάλυμμά μου.¹³
10. **נָצַד**. *Candidus.* Ο΄. λευκός. Σ. λαμπρός.¹⁴
וְנִצְּצוּ. *Vexillatus (instar vexilli eminentis).* Ο΄. ἐκλελοχισμένος. Ἀ. ἐκλελεγμένος. Σ. ἐπίλεκτος.¹⁵
וְנִצְּצוּ. *E pyriade.* Ο΄. ἀπὸ μυριάδων. Ἀ. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄ (ἀπὸ μυριάδος). Ε΄. ἀπὸ μυριάδων.¹⁶
11. **וְנִצְּצוּ**. *Aurum purgatum.* Ο΄. χρυσίον Κεφάξ. Ἀ. λιθέα τοῦ χρυσίου.¹⁷ Σ. ὡς λίθος τίμιος.¹⁸ Aliter: Σ. χρυσίον.¹⁹ Aliter: Σ. ἐπίσημος λίθος χρυσίου (s. χρυσολίθος).²⁰ Θ. ἐπίσημος ἐν χρυσίῳ.²¹ Ε΄. ἐπίσημος χρυσοῦ.²² Σ. λιθίδια (s. λιθάριμα) καὶ χρυσίον.²³
וְנִצְּצוּ. *Spathae palmarum.* Ο΄. ἐλάται. Ἀλλος· ὡς ἐλάται.²⁴
12. **וְנִצְּצוּ**. *Rivos aquarum.* Ο΄. πληρώματα ὑδάτων. Ἀ. ἐκχύσεις.²⁵
13. **וְנִצְּצוּ**. *Sicut areola.* Ο΄. ὡς φιάλαι. Ἀ. Σ. (ὡς) πρασιαί.²⁶

13. **וְנִצְּצוּ**. *Myrrham destillantem.* Ο΄. σμύρναν πλήρη. Ἀ. ἐκλεκτήν (s. ἐπίλεκτον). Σ. πρωτείαν.²⁷
14. **וְנִצְּצוּ**. *Impleti chrysolitho.* Ο΄. πεπληρωμένοι θαρσίς. Σ. πλήρεις ὑακίνθων.²⁸ Ε΄. Σ. χρυσολίθων.²⁹
15. **וְנִצְּצוּ**. *Marporis.* Ο΄. μαρμάρينوι. Ἀ. Θ. πάρινοι.³⁰
וְנִצְּצוּ. *Praestans sicut cedri.* Ο΄. ἐκλεκτός ὡς κέδροι. Σ. νεανίσκος ὡς κέδρος.³¹
- 17 (Hebr. vi. 1). **וְנִצְּצוּ**. *Abiit.* Ο΄. ἀπῆλθεν. Ἀ. ἐπορεύθη. Σ. ἀνεχώρησεν.³²

Cap. V. 8. — ἐν ταῖς δυνάμεσι — τοῦ ἀγροῦ ὧ. 12. ἐπὶ πληρώματα — ὑδάτων ὧ, λελουσμένοι ἐν γάλακτι, καὶ καθήμενοι ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων (sic).³³

CAP. VI.

- 1 (2). **וְנִצְּצוּ**. *Ad areolas.* Ο΄. εἰς φιάλας. Ἀ. Σ. εἰς πρασιάς.¹
וְנִצְּצוּ. *Ad rascendum.* Ο΄. ποιμαίνειν. Ἀ. Σ. Σ. τοῦ νέμεσθαι.²
- 2 (3). **וְנִצְּצוּ**. *Qui pascit inter lilia.* Ο΄. ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις. Σ. ὁ ποιμαίνων τὰ ἄνθη.³ Σ. τῶ νεμομένῳ ἐν τοῖς κρίνοις.⁴

¹¹ Nobil., Mat. ¹² Nobil. (qui non Graecum ἐμολώπισαν affert), Mat. ¹³ Schol. apud Nobil., Mat. ¹⁴ Nobil., Mat., et sine nom. Cod. 252. ¹⁵ Ibidem. Syro-hex. in textu **וְנִצְּצוּ**, electus. ¹⁶ Syro-hex., qui in textu ἀπὸ μυριάδος habet. ¹⁷ Nobil., Mat. Suidas: λιθείας πολυτέλειαν (Diod. Sic. I, 46) τὰς λιθείας λεγομένας. Syro-hex. affert: **וְנִצְּצוּ**. ¹⁸ Theodoret. ¹⁹ Nobil., Mat. ²⁰ Syro-hex. **וְנִצְּצוּ**. Cf. ad v. 14. ²¹ Nobil., Mat., quorum prior minus probabiliter ἐπίσημοι habet. ²² Theodoret. ²³ Syro-hex. **וְנִצְּצוּ**. ²⁴ Mat. in marg. sine nom. Fortasse est Symmachi, qui particulam mitigativam assumere amat. ²⁵ Nobil., Mat. ²⁶ Syro-hex. **וְנִצְּצוּ**. Nobil., Mat. afferunt: Ἀ. πρασιαί. Cf. ad Cap. vi. 1. ²⁷ Nobil., Mat., quorum hic ἐκλεκτήν, ille

ἐπίλεκτήν (sic) legit. Syro-hex. **וְנִצְּצוּ**. ²⁸ Nobil., Mat. (qui ὑακινθίνων legit). Syro-hex. affert: Σ. πλήρεις (ϰϰϰϰ). Idem in marg. ad torpeutai siue ocm. affert: **וְנִצְּצוּ**, cum scholio: **וְנִצְּצוּ**. ²⁹ Syro-hex. **וְנִצְּצוּ**. Cf. Hex. nostra ad Dan. x. 6. Nobil. affert: Σ. χρυσολίθων. Mat.: Σ. χρυσολίθων. ³⁰ Nobil., Mat. ³¹ Cod. 252. ³² Nobil., Mat. Syro-hex. affert: **וְנִצְּצוּ**. ³³ Syro-hex. In v. 12 obelo jugulandum erat non prius ὑδάτων, sed posterius, quod legitur in Ald., Codd. 23, 147, aliis invito Hebraeo.
CAP. VI. ¹ Nobil., Mat. Syro-hex. **וְנִצְּצוּ**. Cf. Hex. ad Psal. xli. 2. ² Nobil., Mat. ³ Theodoret. ⁴ Nobil., Mat.

3 (4). תִּירְצָה. *Sicut Thirza* (delectatio). *Ο. ὡς εὐδοκία. Ἄ. κατ' εὐδοκίαν.⁵ Σ. (ὡς) εὐδοκήτη.⁶ Θ. (ὡς) εὐδοκῶ.⁷ Ε'. ἕως εὐδοκῶ.⁸*

תִּירְצָה תִּירְצָה. *Terribilis sicut vexillatae* (cohortes). *Ο. θάμβος ὡς τεταγμένοι. Σ. ἐπίφοβος ὡς τάγματα παρεμβολῶν.⁹*

4 (5). מִבְּרִי. *A conspectu meo. Ο. ἀπεναντίον μου. Ἄ. ἀπὸ κατέναντί μου.¹⁰*

וְשִׁבְשִׁב. *Quae discumbunt. Ο. αἰ ἀνεφάνησαν. Alia exempl. αἰ ἀνέβησαν.¹¹*

5 (6). דִּנְתֵּי דִּנְתֵּי דִּנְתֵּי. *Dentes tui sunt sicut grex onium. Ο. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων. Ἄ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν προβάτων. Σ. ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν ἀμνάδων.¹²*

Ο. ὡς σπαρτίον τὸ κόκκινον. Ἄ. . . τῆς κόκκου. Ἄλλος· ὡς νῆμα κόκκινον.¹³

Ο. καὶ ἡ λαλιά σου ὠραία. Σ. (καὶ) διάλεξις σου καλή.¹⁴

6 (7). פֶּנֶת פֶּנֶת. *Pone velum tuum. Ο. ἐκτὸς τῆς σιωπῆσεώς σου. Σ. σκεπόμενοι καλύμματι.¹⁵*

8 (9). יְתִמָּה. *Integra mea. Ο. τελεία μου. Σ. ἡ ἀκεραία μου.¹⁶*

תְּלִילָה. *Et laudaverunt eam. Ο. καὶ αἰνέσουσιν αὐτήν. Ἄ. Σ. καὶ ἐπήνεσαν (αὐτήν).¹⁷*

9 (10). פֶּרְשֵׁי. *Quae prospectat. Ο. ἡ ἐκκύπτουσα. Ἄλλος· (ἡ) ἀναβαίνουσα.¹⁸*

רִיבָה. *Puta. Ο. ἐκλεκτή. Σ. καθαρά.¹⁹*

תִּירְצָה תִּירְצָה. *Terribilis sicut vexillatae* (cohortes). *Ο. θάμβος ὡς τεταγμένοι. Σ. ἐπίφοβος μετὰ στίφους.²⁰ Ε'. ἐπιφανῆς ὡς μεγαλυνόμενοι.²¹ Σ'. καταπληκτικὴ ἐν μεμεγαλυμένοις.²² Ἄλλος· ὡς ἐπιφάνεια.²³*

10 (11). לְהַבִּיבָה בְּיַד הַיָּמִין. *Ad intuentium vitores vallis. Ο. ἰδεῖν ἐν γεννήμασι τοῦ χειμάρρου. Σ. καταμαθεῖν τὰς ὀπάρας τῆς φάρραγγος.²⁴ Ἄλλος· ἰδεῖν τὸν καρπὸν τῶν χειμάρρων.²⁵*

11 (12). וְנִתְמַשְׁ וְשָׁבַל וְנִתְמַשְׁ. *Nescio (quomodo) anima mea reddiderit me. Ο. οὐκ ἔγνω ἡ ψυχὴ μου, ἔθετό με. Ἄ. οὐκ ἔγνω ἡ ψυχὴ μου. . . Σ. οὐκ οἶδα, ἡ ψυχὴ μου ἠπόρησέ με.²⁶*

⁵ Nobil., Mat., Cod. 248. ⁶ Idem. Syro-hex. . . .
 + |כַּסְסָה|. ⁷ Syro-hex. + |כַּסְסָה|. Cod. 252
 affert: Θ. ὡς εὐδοκῶ. ⁸ Nobil., Mat., Cod. 248.
⁹ Nobil., Mat. Montef. παρεμβολῆς negligenter
 exscripsit, notans: "Duo Regii alteram lectionem
 Symmacho trihuunt, nempe: θάμβος ὡς τεταγμένοι
 παρατάξεις." Origen. apud Mai. C. A., T. IX, p. 391:
 "Ὁ δὲ Σύμ., οὐ (corrigere ὡς ex Origen. Opp. T. III, p. 99)
 τεταγμένοι παρατάξεις· θάμβος γὰρ εἰσιν ὡς
 τάγμα (corr. τάγματα) παρεμβολῶν τοὺς πολεμίους
 ἐκπλήττοντα. Sed cum Nobilio amice conspirat
 Syrus noster: + |כַּסְסָה? כַּסְסָה?| |כַּסְסָה?|. Cf. ad v. 9.
¹⁰ Nobil., Mat. ¹¹ "In quibusdam libris [Comp., Ald.,
 Codd. 147, 157, aliis, invito Syro-hex.] est αἰ ἀνέβησαν,
 et Schol. ἀνεφάνησαν."—Nobil. ¹² "Duo Regii."
 Montef. Nobil., Mat.: Σ. τῶν ἀμνάδων. Origen. apud
 Mai. ibid. p. 394: κατὰ δὲ τὸν Ἄκ. καὶ Σ., ὀδόντες σου
 ὡς α. τῶν πρ., ἡ, τῶν ἀμνάδων. ¹³ Nobil. affert: Schol. ὡς
 νῆμα κ. Ἄ. τῆς κ. Cf. ad Cap. iv. 3, ubi
 Hebraea leguntur. Graeca exstant in libris
 omnibus, et in Syro-hex. sine obelo. ¹⁴ Nobil.,
 Mat., Codd. 248, 252. ¹⁵ Nobil., Mat. Cf. ad Cap. iv. 3.

¹⁶ Cod. 252. Syro-hex. + |כַּסְסָה?| |כַּסְסָה?|. Cf. ad
 Cap. v. 2. ¹⁷ Nobil., Mat., qui minus probabiliter
 ad תְּלִילָה, Ο. καὶ μακαριούσου αὐτήν, lectionem
 referunt. ¹⁸ Schol. apud Nobil. ¹⁹ Syro-hex. + |כַּסְסָה?|. . . .
²⁰ Nobil. Mat. affert: Σ. ἐπίφοβος μετὰ στυφῆς (sic)
 ὡς ἐπιφάνεια. Syro-hex.: Σ. ἐπίφοβος (|כַּסְסָה?|).
 "Unns Reg. habet: Σ. ὡς τεταγμένοι παρατάξεις,
 ut supra."—Montef. ²¹ Nobil., Mat., quorum hic
 μεγαλυνόμενη habet, invito Syro-hex., qui affert:
 + |כַּסְסָה?| |כַּסְסָה?|. ²² Nobil., Mat. Syro-hex.
 affert: + |כַּסְסָה?| |כַּסְסָה?|. Ubi pro |כַּסְסָה?|
 νοπή (cf. Mar Jacob. Scholia etc. p. α, 27, qui
 junxit, |כַּסְסָה?| |כַּסְסָה?| (ἐχθροὶ) αἰσθητοὶ καὶ
 νοπή) legendum videtur |כַּסְסָה?|, ab |כַּסְסָה?|,
 stupore fecit. ²³ Nobil. ²⁴ Nobil., Mat. Montef.
 ex Regio uno edidit: Σ. κατέβη (Ο. κατέβην)
 καταμαθεῖν κ. τ. ε., invito Hebraeo. Origen.
 apud Mai. C. A., T. IX, p. 404 enarrat: ἡ κατὰ
 Σύμ., κατέβη μαθεῖν (καταμαθεῖν Opp. T. III,
 p. 100) εἰ ἡ φάρραγγε (φάρραγγε ibid.) τοῦ βίου
 ὀπάρας ἔχει. ²⁵ Nobil., et sine titulo Mat. ²⁶ Nobil.,
 Mat. Theodoret.: Σ. ἡ ψυχὴ μου ἠπόρησέ με.
 Syro-hex. affert: Σ. οὐκ οἶδα, ἡ ψυχὴ μου
 (|כַּסְסָה?| |כַּסְסָה?| |כַּסְסָה?|).

11 (12). יָדַיב. *Reddiderit me* (tanquam) *curtus comitum principis*. Ο΄. ἔθετό με ἄρματα Ἀμιναδάβ. ᾿Α. . . ἄρματα λαοῦ ἔκουσιαζομένου [ἄρχοντος].²⁷ Σ. ἠπόρησέ με ἀπὸ ἄρμάτων λαοῦ ἠγουμένου.²⁸ Ε΄. ἔθου με εἰς ἄρματα λαοῦ ἠγουμένου.²⁹ Θ. . . λαοῦ μου ἔκουσιαζομένου.³⁰

12 (vii. 1). שׁוּבוּי שׁוּבוּי הַשׁוּלְמִית. *Revertere, revertere, Sulammitis*. Ο΄. ἐπίστρεφε, ἐπίστρεφε, ἢ Σουναμίτις. ᾿Α. ἐπίστρεφε, ἐπίστρεφε, εἰρηνεύουσα.³¹ Σ. . . ἢ ἐσकुλευμένη.³² Ε΄. . . εἰρηνεύουσα.³³

נִחַוְהֶפֶּה. *Spectemus te*. Ο΄. ὀψόμεθα ἐν σοί. (᾿Α.) ὀραματισθησόμεθα. ³⁴

CAP. VII.

1 (2). שׁוּבוּי הַשׁוּלְמִית. *Cur spectetis Sulammitidem?* Ο΄. τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σουναμίτιδι; ᾿Α. τί ὀραματισθήσεσθε ἐν εἰρηνεύουσῃ;¹ Σ. . . τὴν ἐσकुλευμένην.²

וְנִחַוְהֶפֶּה. *Tanquam choream duorum* (saltantium) *agminum*. Ο΄. ἢ ἐρχομένη ὡς χοροὶ τῶν παρεμβολῶν. Σ. ἐν τρώσεσι τῶν παρεμβολῶν.³ ᾿Αλλος διερχομένην ὡς χορὸν τῶν παρεμβολῶν.⁴

1 (2). יָדַיב. *Principis*. Ο΄. Ναδάβ. ᾿Α. ἀρχοντος.⁵ *Aliter*: ᾿Α. ἐκουσιαζομένου.⁶ Σ. ἠγεμόνος.⁷

אִמְבִּיטוּ. *Ambitus*. Ο΄. ρυθμοί. ᾿Α. (s. Σ.) σύνδεσμοι.⁸

אֵרָוּ. *Opus manuum artificis*. Ο΄. ἔργον ✕ Πάντες χειρῶν τεχνίτου.⁹

2 (3). אַעֲצוּס. *Acetous*. Ο΄. θημονία. Σ. ὡς σαρός.¹⁰

4 (5). בְּרִיחַ. *Piscinae*. Ο΄. ὡς λίμναι. Σ. (ὡς) κολυμβήθραι.¹¹

בְּבִשְׁבֹן. *In Hesbon*. Ο΄. ἐν Ἐσεβῶν. ᾿Α. ἐπιλογισμῷ.¹²

בַּת־רַבִּים. *Bath-rabbim*. Ο΄. θυγατρὸς πολλῶν. Σ. θυγατέρων πλήθους.¹³

דַּמַּשְׁקִי. *Damasci*. Ο΄. Δαμασκού. ᾿Α. ἀποβλήτων.¹⁴

5 (6). וְיִשְׁתַּחֲוֶה מִדָּמָה מְלֶכֶת מַצְרַיִם וְיִשְׁתַּחֲוֶה מִלְּבָבֶיךָ. *Et coma capitis tui est tanquam purpura: rex captus est in canalibus* (cincinnati). Ο΄. καὶ πλόκιον (᾿Α. Σ. ἐμπλόκιον¹⁵) κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς. ᾿Α. . . ὡς πορφύρα βασιλέως δεδεμένου βερατείμ.¹⁶ Σ. καὶ ἡ διακόσμησίς σου ὡς πορφύρα βασιλέως περιδεδεμένη εἰλήμασι.¹⁷

6 (7). וְיִשְׁתַּחֲוֶה בְּתֵיבֵי הַחֶלֶב. *O amor, in deliciis*. Ο΄.

²⁷ Theodoret. Opp. T. II, p. 134: Διδάσκει δὲ ὡς ἐν τῷ ταῦτα ποιεῖν, καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῖς ἄλλοις προσφέρειν ἀνθρώποις, ἄρμασιν Ἀμιναδάβ περιέπεσαν, ἢ ὡς ὁ Σ. ἠρμήνευσεν, ἄρμασι λαοῦ τοῦ ἠγουμένου, ἢ ὡς ὁ ᾿Α., ἄρμασι λαοῦ ἔκουσ. ἀρχοντος. Ubi casus tertius ἄρμασι ad nexum orationis pertinet, non ad ipsas interpretum lectiones. Montef. tamen dedit: ᾿Α. ἄρμασι κ. τ. ε. ²⁸ Theodoret. Opp. T. II, p. 136. Montef. ex altero Theodoretici loco edidit: Σ. ἄρμασι λαοῦ τοῦ ἠγ. ²⁹ Nobil. (qui ἄρμα legit), Mat. Syro-hex. affert: Σ. [immo Ε΄.] ἔθου με εἰς ἄρματα λ. ἠγ. (חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה). ³⁰ Syro-hex. חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה. ³¹ Theodoret., Reg. unus. Nobil., Mat.: ᾿Α. ἢ εἰρηνεύουσα. Origen. apud Mai. ibid. p. 405: ᾿Ακ. καὶ ἢ Ε΄ ἔκδοσις τὸ Σουλαμίτις (sic) ἐξέδωκαν, εἰρηνεύουσα γάρ. ³² Nubil., Mat., Origen. ³³ Reg. unus ex Procopio. ³⁴ Schol. apud Nobil., Mat. Cf. ad Cap. vii. 1.

CAP. VII. ¹ Nobil., Mat. Syro-hex., qui enlus in textu habet ὀψόμεθα, in marg. affert: ᾿Α. τί ὄψεσθε ἐν τῇ Σουλαμίτιδι

(חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה); ubi aut ᾿Α. delendum, ut sit alia lectio, aut pro eo scribendum Θ. ² Nobil., Mat. ³ Idem in continuatione. ⁴ Idem quasi scholium afferunt. ⁵ Theodoret. Cf. ad Cap. vi. 11. ⁶ Cod. 252. Syro-hex. חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה. Nobil. quasi scholium affert. ⁷ Nobil., Mat., Theodoret. Cod. 252 affert: Σ. ἠγεμόνος Ἐνάδ (sic). Syro-hex. חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה. ⁸ Cod. 252 affert: ᾿Α. σύνδεσμοι. Syro-hex. autem: חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה חַוְהֶפֶּה. Cf. Job. xli. 6 in Syro-hex. ⁹ Sic Syro-hex. in textu. Vox χειρῶν habetur in Comp., Ald., Codd. III, 23, 106, 147, aliis. ¹⁰ Nobil., Mat. ¹¹ Idem. ¹² Theodoret.: ὁ ᾿Ακ. ἀντὶ τοῦ Ἐσεβῶν ἐπιλογισμὸν τέθεικε. ¹³ Nobil., Mat. ¹⁴ Mat., Cold. 161, 248. ¹⁵ Cod. 252. Sic sine nom. Mat., Cod. 161. ¹⁶ Cod. 252, et sine nom. Mat., Cod. 248. Nubil. affert: Schol. δεδεμένη βερατείμ. ¹⁷ Cod. 252. Nobil., Mat. (qui βασιλική pro βασιλέως legit), et Cod. 248 (qui περιδεδεμένου habet) quasi scholium afferunt. Fortasse verba, καὶ ἡ διακόσμησίς σου, ad explicationem

ἀγάπη, ἐν τρυφαίς σου. 'Α. θυγάτηρ τρυφῶν. "Αλλος ἀγαπητὴ ἐν σπατάλαις.¹⁸

7 (8). הַתְּרִיבִי לְפָנָי. Haec statura tua. Ο'. τοῦτο μέγεθός σου. 'Α. αὐτὴ ἀνάστασις σου. Σ. αὐτὴ ἡλικία σου.¹⁹

8 (9). יִשְׁבְּרֵנִי בְּפְרָשָׁיו. Prehendam ramos ejus. Ο'. κρατήσω τῶν ὑψέων αὐτοῦ. 'Α. κρατήσω τῶν ἐλατῶν αὐτοῦ.²⁰ Σ. τῶν βαίων (αὐτοῦ).²¹

9 (10). מִיָּדְיָי לְמִיָּדְיָי הִלְלֵה. Quod desuivi dilecto meo recta (blande). Ο'. πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῶ μου εἰς εὐθύτητα. Σ. ἀρμόζων τῷ ἀγαπητῶ μου εἰς εὐθύτητα.²²

יִשְׁנִי שִׁפְתָּי דוֹבֵב. Perreptans labia dormientium. Ο'. ἱκανούμενος χεῖλεσί μου καὶ ὄδοῦσιν. 'Α. χεῖλεσι καὶ ὄδοῦσι. Σ. προστιθέμενος χεῖλεσι...²³

12 (13). הִתְפַּחְסֵנּוּ. Si pullulaverit. Ο'. εἰ ἤνθησεν. 'Α. Σ'. εἰ ἐβλάστησεν.²⁴

יִפְרֹחֻ. Floruerint. Ο'. ἤνθησαν. 'Α. ἤνοιξαν.²⁵

13 (14). מִיָּשִׁיבֵי עֵשֶׂת מִיָּשִׁיבֵי יָמֵי. Tam recentes quam veteres. Ο'. νέα πρὸς παλαιά, ✕ Σ. ὅσα ἔδωκέ μοι ἡ μήτηρ μου.²⁶

לְהִתְחַפְּצֵנִי. Recondidi tibi. Ο'. ἐτήρησά σοι. 'Α. Σ. ἀπέκρυψά σοι.²⁷

CAP. VIII.

1. לִי יִתֵּן כַּחַד מִי יִתֵּן לִי. Quis dabit te sicut fratrem

mihī? Ο'. τίς δόξῃ σε, ἀδελφιδέ μου; 'Α. τίς δώσει σε ὡς ἀδελφὸν ἐμοί;¹

1. הֲרִשְׁנָה לְפָנָי הַתְּרִיבֵנִי. Ut inveniam te foris, et deosculer te. Ο'. εὐρούσά σε ἔξω φιλήσω σε. Σ. ἵνα εὐρούσά σε ἔξω φιλήσω σε.² Ε'. εὐρήσω σε ἐν ἀγρῷ, φιλήσω σε.³ "Αλλος εὐρήσω σε ἐν ἀγορῇ, φιλήσω σε.⁴

לֹא יִבְזֶהוּ אֶנִּי. Et non despiciant me. Ο'. καίγε οὐκ ἐξουδενώσουσί μοι. Σ. καὶ μηδεὶς ἐξευτελίση με. Ε'. καὶ οὐκέτι μυκτηρισουσί με.⁵

2. יְדַבֵּרְתָּ. Doceris me. Ο'. — καὶ εἰς ταμεῖον τῆς συλλαβούσης με ✕ διδάξεις με.⁶

הֲרִיבֵנִי מִיַּיִן. De vino conditurae. Ο'. ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ. Σ. ἤρτυμένον.⁷

4. Ο'. ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. Alia exempl. ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ.⁸ "Αλλος ἐν ταῖς δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.⁹

5. מִן הַדְּשֵׁרֶת. E deserto. Ο'. λελευκανθισμένη. Οἱ λοιποὶ ἐκ τῆς ἐρήμου.¹⁰

הִתְחַפְּצֵנִי. Inpiza. Ο'. ἐπιστηριζομένη. Σ'. ἐπερειδομένη.¹¹

הִתְרַחֵם עָלַי מִתַּחַת הַמֵּלֶךְ. Sub illa malo incitavi te. Ο'. ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε. 'Α. ὑποκάτω τοῦ μῆλου ἐξήγειρά σε. Σ. ὑπὸ τὴν μηλέαν...¹²

pertinent, ut Symmachi lectio sit: καὶ τὸ ἐμπλόκιον τῆς κεφ. σου ὡς πορφύρα κ.τ.έ. ¹⁸ Nobil., Mat. Lectio anouyma est Symmachi, ut videtur, coll. Hex. ad Eccles. ii. 8. ¹⁹ Nobil., Mat., Cod. 248. Duo posteriores ἀνάπαυσις pro ἀνάστασις legunt. ²⁰ Theodoret. ²¹ Nobil., Mat. ²² Idem. Syro-hex. affert: • יִשְׁבְּרֵנִי בְּפְרָשָׁיו •. ²³ Nobil., Mat. ²⁴ Idem. ²⁵ Idem. ²⁶ Sic Syro-hex. in textu, invitis Hebraeo et Graeco edito. Eadem taruen leguntur in Codd. 23, 253, absente nota hexaplatari. ²⁷ Nobil., Mat.

CAP. VIII. ¹ Nobil., Mat. Syro-hex. • לִי יִתֵּן כַּחַד מִי יִתֵּן לִי •. ² Nobil., qui addit: Alius interp. ἐν ἀγρῷ. Mat. affert: Σ. ἵνα εὐρούσά σε φιλήσω σε ἐν ἀγρῷ. Ah utroque discedit Syro-hex. • לִי יִתֵּן כַּחַד מִי יִתֵּן לִי •. • לִי יִתֵּן כַּחַד מִי יִתֵּן לִי •; h. e. ni fallor: Σ. ὅπου εὐρούσά σε ἐν

ἀγρῷ καταφιλήσω σε. ³ Syro-hex. • לִי יִתֵּן כַּחַד מִי יִתֵּן לִי •. ⁴ Nobil., et sine titulo Mat. ⁵ Syro-hex. • לִי יִתֵּן כַּחַד מִי יִתֵּן לִי •. Ad Symmachum cf. Hex. nostra ad Psal. cxvii. 4. Zech. iv. 10. Minus probabiliter Nobil., Mat.: 'Α. οὐκέτι μυκτηρισουσί (s. μυκτηρισούσι) με. Σ'. καὶ μηδεὶς ἐξευτελίση με. ⁶ Sic Syro-hex. Ed. Rom. tantummodo habet, καὶ εἰς ταμεῖον τῆς συλλαβούσης με; sed Ald., Codd. 23, 147, 157, 159 addunt, διδάξεις με. ⁷ Nobil., Mat. ⁸ Sic Comp., Ald., Codd. II, III, alii tantum non omnes, et sine obelo Syro-hex. ⁹ Schol. apud Nobil., Mat., et Cod. 248. Cf. ad Cap. ii. 7. ¹⁰ Syro-hex. • מִן הַדְּשֵׁרֶת •. "Schol. adjungit ἐκ τῆς ἐρήμου."—Nobil. Sic Mat. in marg. Solus Comp. pro λελευκανθισμένη, ἀπὸ ἐρήμου legit, ex ingenio, ut videtur. ¹¹ Nobil., Mat. ¹² Idem. Ad

5. **הַשָּׂמַיִם הַבְּלָתָהּ**. *Ibi enixa est te.* O'. ἐκεῖ ὠδί-
νησέ σε. 'A. ἐκεῖ διεφθάρη. Σ. ὄπου...¹³
6. **שִׁמְנִי**. *Pone me.* O'. θές με. "Ἄλλος" περι-
θου με.¹⁴
- כִּי-עוֹדָה כְּמוֹת מוֹת**. *Nam fortis est ut mors*
amor. O'. ὅτι κραταιὰ ὡς θάνατος ἀγάπη.
Σ. ὅτι ἀκαταμάχητος ὡς θάνατος ἡ ἀγάπη.¹⁵
- שֵׁנִי רִשְׁפֵיהָ רִשְׁפֵיהָ**. *Flammae ejus sunt flammae*
ignis. O'. περίπτερα αὐτῆς περίπτερα πυρός.
'A. λαμπάδες αὐτῆς λαμπάδες πυρός.¹⁶ Σ.
αἱ ὄρμαι αὐτῆς ὄρμαι πύρινοι.¹⁷ S'. σπίν-
θρακες αὐτῆς σπίνθρακες πυρός.¹⁸
7. **תָּת-לְהָרְהוּ בֵיתוֹ**. *Omnes facultates domus suae.*
O'. πάντα τὸν βίον αὐτοῦ. 'A. σύμπασαν
ἔπαρξιν τοῦ οἴκου αὐτοῦ.¹⁹
- בְּאִהְבָהּ בֹּא יַחֲוֶה לֹו**. *Pro amore, contemnendo*
contemnent eum. O'. ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐξουδενώσει
ἐξουδενώσουσιν αὐτόν. Σ. ὑπὲρ τῆς ἀγάπης,
ἐξευτελιζόμενος ἐξευτελισθήσεται.²⁰
8. **לָךְ הֵינִי וְשֵׁנִי לְכֹן קִטְנֵי**. *Soror nobis*
est parvula, et mammae non sunt ei. O'.
ἀδελφή ἡμῶν μικρὰ, καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει.
E'. ἀδελφή ἡμῶν, εἰ μικρὰ, καὶ μαστοὺς οὐκ
ἔχεις.²¹
9. **שִׁירַת אֶרְצָה**. *Arcem argenteam.* O'. ἐπάλξεις
✕ ἀργυρᾶς 4.²²

9. **נִצְוָה לְחַוֵּץ עָלֶיהָ**. *Coarctabimus eam valvis*
cedrinis. O'. διαγράψωμεν ἐπ' αὐτήν (E'.
ἐπάνω αὐτῆς²³) σανίδα κεδρίνην. Σ. περι-
σφίγξωμεν αὐτήν σανίσι κεδρίναις.²⁴
10. **וְהָיִיתִי בְעֵינֵי**. *Tunc ero*
in oculis ejus tanquam quae invenerit gratiam.
O'. ἐγὼ ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν (s. αὐτοῦ)
ὡς εὐρίσκουσα εἰρήνην. 'A. τότε ἐγενόμην ἐν
ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εὐρίσκουσα εἰρήνην.²⁵
11. **בְּבַלְהָמוֹן**. *In Baal-hamon.* O'. ἐν Βεελα-
μών. 'A. ἐν ἔχοντι πλήθη. Σ. ἐν κατοχῇ
δχλου.²⁶
- וְיִשָּׂא מִלְּהָרְהוּ**. *Ut quisque afferat*
pro fructu ejus mille (siclos) argenti. O'. ἀνὴρ
οἴσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίου. Σ...
ἐνέγκη ὑπὲρ καρποῦ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίου.²⁷
12. **לְפָנַי**. *Vinea mea, quae mihi est,*
coram me est. O'. ἀμπελῶν μου ἐμὸς ἐνώπιόν
μου. Σ. ἀμπελῶν ἐμὸς εἰς πρόσωπόν μου.²⁸
- מִלְּהָרְהוּ**. *Mille tibi, Salomo.* O'. οἱ
χιλίοι ✕ 'A. Σ. σοὶ 4, Σαλωμών.²⁹
- וְיָבִיאוּ**. *Et ducenti.* O'. καὶ οἱ διακόσιοι.
'Ἄλλος' (καὶ) δισχιλίοι.³⁰
13. **בְּגַנִּים**. *O quae habitas in hortis.*
O'. ὁ καθήμενος ἐν κήποις. 'A. (ἡ) καθήμενη
ἐν κήποις. Σ. (ἡ) κατοικοῦσα ἐν κήποις. Θ.
E'. ὁ καθήμενος ἐν κήποις.³¹

Aquilam Mat. mendose legit ἐξήγαιράς με. ¹³ Nobil.,
Mat. Hieron.: *ibi corrupta est.* ¹⁴ Schol. apud No-
bil., Mat. (qui περιέθου με habet), et Cod. 248. ¹⁵ Nobil.,
Mat. Syro-hex. affert: Σ. ἀκαταμάχητος (אֶלְהָרְהוּ).
¹⁶ Syro-hex. ✕ אֶלְהָרְהוּ (αὐτοῦ) אֶלְהָרְהוּ.
Nobil., Mat. (qui αὐτοῦ legit) quasi scholium afferunt.
Hieron. vertit: *Lampades ejus lampades ignis.* ¹⁷ No-
hil., Mat. ¹⁸ Idem. Syro-hex.: S'. καὶ σπίνθρακες αὐτοῦ
(אֶלְהָרְהוּ אֶלְהָרְהוּ) κ.τ.λ. ¹⁹ Nobil., Mat. Syro-
hex. ✕ אֶלְהָרְהוּ אֶלְהָרְהוּ. ²⁰ Nobil.,
Mat. Syro-hex. affert: ✕ אֶלְהָרְהוּ. ²¹ Nobil.,
Mat. ²² Syro-hex. in marg. ✕ אֶלְהָרְהוּ ✕. Vox hodie
legitur in libris omnibus, excepto Syro-hex. ²³ Nobil.,
Cod. 248. Mat.: Σ. ἐπάνω αὐτῆς. Montef. per incuriam
dedit: "Ἄλλος" ἐπάνω αὐτῆς. ²⁴ Nobil. (qui κεδρίνοις),

Mat. (qui περισφίγξωμεν habet). Syro-hex. אֶלְהָרְהוּ.
✕ אֶלְהָרְהוּ. ²⁵ Nobil., Mat. ²⁶ Theodoret.
affert: 'A. ἐν ἔχοντι πλήθει (sic). Σ. ἐν κατοχῇ λαοῦ. Nobil.,
Mat. sine nominibus: ἐν ἔχοντι πλήθος, ἐν κατοχῇ ὄχλου.
Nos Syrum secuti sumus, qui affert: ✕ אֶלְהָרְהוּ.
✕ אֶלְהָרְהוּ (EN KATOKH) אֶלְהָרְהוּ ✕ (ΠΛΗΘΗ) אֶלְהָרְהוּ.
²⁷ Schol. apud Nobil., Mat. Syro-hex. affert: Σ. ἐνέγκη
ὑπὲρ κ. αὐτοῦ (אֶלְהָרְהוּ אֶלְהָרְהוּ). ²⁸ Mat.,
Cod. 248. Nobil. quasi scholium affert. ²⁹ Sic Syro-
hex. in textu. Pronomen est in Codd. 23, 157, 253, non
in editis. ³⁰ Schol. apud Nobil., Mat. ³¹ "Has
lectiones afferunt duo Regii codices."—Montef. Origeo,
apud Mai. *C. A.*, T. IX, p. 429: Καὶ ταῦτα κατὰ τοὺς O' καὶ
Θ. καὶ τὴν E' ἔκδοσιν· ὁ μὲντοι 'A., ὁ καθήμενος (corr. ἡ καθη-
μένη) ἐν κήποις, ἐξέθωκεν· ὁ δὲ Σ., ἡ κατοικοῦσα (ὁ δὲ Σ.,

13. **אֲשֵׁרֵיבִי**. *Attendunt.* Ο΄ προσέχοντες. Σ. | 14. **אֲשֵׁרֵיבִי**. *Aromatum.* Ο΄ [τῶν] ἀρωμάτων.
 ἀκρωμένα.⁸⁸ Σ. ἡδυσμάτων.⁸⁹

καθήμενη Opp. T. III, p. 104) ὡς λέγεσθαι τὰ πρῶτα πρὸς τὴν
 νύμφην καθήμενην παρὰ τοῖς ἰδίους καρποῖς. Minus probabiliter
 Nobil., Mat.: Σ. οἱ καθήμενοι. ⁸⁸ Syro-hex. **אֲשֵׁרֵיבִי**.

* **אֲשֵׁרֵיבִי**. Nobil., Mat. sine nom. afferunt: ἀκρωμένα.
⁸⁹ Schol. apud Nobil., Mat.

J E S A I A S.

IN LIBRUM JESAIÆ

MONITUM.

“ VETERUM interpretum lectiones in Jesaiam bene multas nondum observatas repraesentamus ; prius editas passim restituimus, ope MSS. et Edd. quorum catalogus subjicitur.

“ Codex RR. PP. Jesuitarum [Collegii Ludovici Magni ; olim Renati Marchali, nunc Romae in Vaticano, teste Parsonsio, cujus est Cod. XII], VIII circiter saeculi, cujus specimen dedimus in *Palaeographia Graeca* [p. 224] ; estque egregiae notae, unciali caractere descriptus cum accentibus et spiritibus a prima manu [‘a posteriore, ut videtur, manu.’—*Parsons.*]. Qui complectitur omnes Prophetas, nempe duodecim minores primum, deinde quatuor majores, cum variis lectionibus veterum interpretum in margine, et notis Hexaplorum in textu, praecipue autem in Jesaia, Jeremia, et Ezechiele ; nam in reliquis paucula observantur. Eo olim usus est Joannes Curterius, qui Procopii in Jesaiam Commentarium passim mutilum edidit, et Graecum Jesaiae textum ad hujus MS. fidem publicavit, additis etiam notis marginalibus et variis interpretum lectionibus, ut in eodem codice exprimebantur. Verum in lectione saepe lapsus est, ut monetur in Notis infra. Ejusdem codicis, rogante Eminentissimo Card. d’Estrées, nobis ad dies quatuor dumtaxat copiam fecerunt RR. PP. Jesuitae ; indeque multa ad Jeremiam et Ezechielem excerpimus. Lapsus Curterii non paucos sarcivimus, majorem in eo operam posituri, si per tempus licuisset. [Cf. Montefalconii *Palaeogr. Gr.* p. 225 ; Blanchini *Vindiciae Script. Canon.* p. clviii ; Stroth in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. VIII, p. 189.]

“ Codex Reg., num. 1935, olim 1891, X saeculi, membranaceus, initio mutilus ; incipit enim a Cap. xxvi. 12. Est Catena in Jesaiam.

“ Codex Reg., num. 2437, X saeculi, membranaceus. Est item Catena.

“ Codex Reg., num. 1892, bombycinus, XII saeculi. Est Catena in omnes Prophetas.

“ Codex alius Reg., XIII saeculi, qui incipit a Cap. xxv, desinit in Cap. xli.

“ Lectiones Codicis Barberini [Parsons. Cod. 86] ad Capp. xxvii, xxviii Jesaiæ, a Briano Waltono cusae [in *Bibl. Polygl. Tom. VI*, p. 131].

“ Codex vetustissimus Sangermanensis Commentariorum Hieronymi in Jesaiam. [Montef. ad Cap. i. 22 ait: ‘Codex noster VIII vel IX saeculi, Langobardicis literis scriptus, qui Graeca ut plurimum accurate repraesentat.’]

“ Eusebii Commentarii in Jesaiam [in *Collectione Nova Patrum etc.*, Tom. II, pp. 347–593], et Ejusdem Demonstratio Evangelica [Parisiis, 1628].

“ Basilius in Jesaiam, cujus Commentarius ad Cap. xvi tantum pertingit [Opp. Tom. I, pp. 378–617].

“ Hieronymus in Jesaiam [Opp. Tom. IV, pp. 1–832], et Ejusdem Epistola ad Damasum [XVIII juxta Vallarsium, Opp. Tom. I, pp. 45–64, ubi exponit visionem Cap. vi. 1–8].

“ Theodoretus in Jesaiam [Opp. Tom. II, pp. 165–402].

“ Procopius in Jesaiam, editus a Joanne Curterio [Parisiis, 1580, ex unico exemplari, eoque multis in locis mutilo et corrupto].

“ Augustinus de Doctrina Christiana, Cyrillus Alexandrinus, Philastrius Brixianus, [Epiphanius], in aliquot locis.”—MONTEF.

Parsonsus hunc librum duplici Appendice instruxit. Prior continet lectiones veterum interpretum, maxime e Cod. XII supra memorato, aut ineditas, aut minus emendate editas, pauculas e Cod. 93 (Mus. Brit. i. D. ii), plures et majoris momenti inde a Cap. xxviii e Cod. 86, qui est notissimus Cardinalis Barberini, a Waltono in *Prolegom. ad Bibl. Polygl. IX*, 42 descriptus. Continet Jesaiam, Jereham, Ezechielem, et Prophetas minores, scriptus caractere antiquo, sed ligato, cum lectionibus marginalibus ex Aquila, Symmacho, et Theodotione.—Altera Parsonsii Appendix pro titulo habet: “Collatio Codicis Chisiani III (Holmes. 88) cum Ed. Rom. ad librum Jesaiæ. Notandum est lectiones eas, quibus cum Cod. Chisiano II (Holmes. 87) consentit, necnon quae in Montefalconii Hexaplis inveniuntur, esse omissas.” Codex est membranaceus, transcriptus, ut videtur, anno 880, caracteribus non uncialibus, sed majusculis et minusculis. Continet quatuor Prophetas majores cum Baruch et Habacuc. Margini adscriptas habet versiones Aquilae et ceterorum, quas quidem in priore operis parte (Capp. i—xxvii) rariores exhibet Parsonsus; a Cap. xxviii vero ad finem libri adeo ampla est horum fragmentorum ex uno codice collectio, ut omnes undequaque prius corrasas lectiones tam numero quam pondere facile exsuperet. Tantam autem materiam, ad hunc diem in vasto et paucis parabili thesauro Oxoniensi infructuose reconditam, in lucem protraxisse, et in usus studiosorum hominum quotidianos cogisse, nostri operis non contemnendum meritum erit.

Praeter codices memoratos alii fere undecim sunt, si non hexaplares, certe recensionem a textu LXXvirali genuino recedentem, et partim quidem ad Hebraicum archetypum accommodatam, partim vero perspicuitatis, vel etiam merae concinnitatis causa mutatam, miro consensu prae se ferentes. In catalogo Holmes-Parsonsiano numerantur 22, 36, 48, 51, 62,

90, 93, 144, 147, 233, 308; quibus ad summam aggregant se Chrysostomus, Theodoretus, et lectiones anonymae hic illic in margine versionis Syro-hexaplaris, caractere medio inter Estranghelum et Maroniticum (cf. Ceriani in *Monum. S. et P.*, Tom. I, p. vii) exaratae. Hanc recensioem cum Luciana unam eandemque esse opinatur Ceriani, quam quidem in Prophetis exhibent Codd. 22, 36, ceteri supra memorati; in Pentateucho autem et libris historicis Codd. 19, 82, 93, 108, cum Chrysostomo et Complutensi in quibusdam locis. Ejusdem recensioem sunt fragmenta Jesaiæ Syra hactenus inedita (Cap. xxviii. 3—17. xlii. 17—xlix. 18. lxvi. 11—23), quae exstant in foliis 74—87 Codicis Mus. Brit., “Addit. MSS. 17,106;” quaeque versionis cura Philoxeni episcopi Mabugensis confectae* tribuit Ceriani, qui proximo anno, ut per literas nos certiores fecit, tam ea quam alia paris materiae fragmenta publici juris facturus est.

De Codice Syro-hexaplati Ambrosiano (nobis A.), qui in hoc libro lectionibus marginalibus multo paucioribus quam in ceteris tam editis quam edendis instructus est, hoc tantum monendum: unius folii 188 (Cap. xlix. 1—l. 4) marginem esse truncatum, ut tamen reliquiae ejus hic illic supersint. Quae autem desiderantur optime supplet alter codex (C.), qui est Viri honorabilis Roberti Curzon. Hujus collationem fecit anno proxime praeterito, dum in Anglia commoraretur, Ceriani noster; quem de eo propriis verbis audire disserentem, lectoribus nostris haud ingratum fore pro certo habemus. Sic igitur ille per literas 30 Julii 1867 datas:—

“C. Codex Hon. Roberti Curzon, caractere Estranghelo, membranaceus. Altus est ex *metrica* mensura centim. 27, latus 18. Novem quinternionibus constabat, sed nunc deest primus quinternio, complectens Capitula, et Cap. i. 1—iv. 4 ܠܘܨ inclusive. Est saeculi VIII, atque manu diversa ab ea ceterorum codicum Syro-hexaplarium Bibliothecae Ambrosianae, Musci Britannici, et Bibliothecae Imperialis Parisiensis, licet in litera P scribenda in Graecis vocibus cum Codice 4 Regum Parisiensi conveniat, ut ductum addat P. Codex vix cedit correctione Codici Ambrosiano, sed quod opportunum maxime accidit, ex ejus conditione apparct independentem esse ab immediato archetypo Codicis Ambrosiani. Cum vero vix discrepet ab eo, et solum in rebus secundariis, magni momenti testimonium praebet pro fide qua textus Pauli Telensis conservatus fuerit in utroque libro. Uterque tamen, nisi erro, ex Jacobi Edesseni tractatione de erroneo ܘܘܘ pro Graeco ΠΙΠΙ, hujus correctionem recepit, ut utique mutaret in ܘܘܘ, cui saepe C. addidit Graecum HEHE, quod illi uni proprium... Ceterum gratiae maximae agendae Hon. Roberto Curzon, qui intercedente Doctore Antonio Panizzi, emerito Directori Musei Britannici, mihi liberaliter concessit codicem conferendum cum meo apographo Codicis Ambrosiani; quam collationem ut perficerem officia sua contulerunt etiam Doctores Carolus Rien et Guilelmus Wright, uterque a MSS. Musei Britannici.”

* Hujus versionis mentionem facit Syrus noster in etc., Tom. III, p. 175 sq. parum fideliter descripto, a Middeldorffio vero penitus omissu. Vide nos ad loc. scholio ad Jesai. ix. 7, a Brunsius in Eichhornii *Repertorio*

Gregorii Bar Hebraei Scholia in Jesaiam edidit Otto F. Tullberg, Upsalae, 1842; quae tamen lectiones hexaplares nullas suppeditant.

Quod reliquum est, de opere Montefalconiano a P. L. B. Drach Parisiis 1857–1863 cum accessionibus quibusdam repetito unum hic incidit monendum. Scilicet Vir doctus ad Jesaiam, Jeremiam, ceterosque prophetas, lectiones nonnullas ex annotatione critica Lamberti Bosii ad *V. T. ex Versione LXX Interpretum*, Franq., 1709, excerptas, pro genuinis Aquilae et ceterorum reliquiis sine suspitione venditavit. Et primum quidem eas in notas tantum recondidit; postea vero audacior factus inde a Cap. lvii in textum inferre non dubitavit, ad v. 13 istius cap. monens: “Graeca Symmachi hujus stichi et proxime sequentis, quae ignorabant Drusius et Montef., nobis suppeditavit L. Bos; et hic adjecimus.” Ignorabant sane, et ignorare debebant; nam dictae lectiones non sunt nisi Hieronymi Latinae a viro quodam docto Graecitate donatae; quod cuivis unum tantummodo locum, Cap. xl. 14, adeunti sponte patebit. Falsarius autem iste non Bosius erat, qui linguam magis callebat quam ut ἀνέχων pro ἀνεχόμενος, Cap. i. 14, poneret; sed, ni fallimur, Editor anonymus Bibliorum Graecorum Francofurti anno 1597 excusorum, cujus scholia a se compilata esse Bosius profitetur.

JESAIAS.

CAPUT I.

<p>1. עַל־יְהוּדָה וְיִירוּשָׁלַם. <i>De Juda et Jerusalem.</i>
 O'. κατὰ τῆς Ἰουδαίας καὶ κατὰ Ἱερουσαλήμ.
 Σ. περὶ Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ. Θ. κατὰ τῆς Ἰουδαίας
 καὶ Ἱερουσαλήμ.¹
 בְּיָמַי. <i>In diebus.</i> O'. ἐν βασιλείᾳ. 'A. Σ. Θ.
 ἐν ἡμέραις.²</p> <p>2. יְהוָה. <i>Jova.</i> O'. κύριος. ΠΙΠΙ.³
 גִּבְרֵתַי. <i>Educavi.</i> O'. ἐγέννησα. Σ. Θ. ἐξέθρεψα.⁴</p> | <p>3. עַמִּי. <i>Populus meus.</i> O'. καὶ ὁ λαός με. 'A.
 Θ. (ὁ λαός) μου.⁵</p> <p>4. זָבָד. <i>Onustus.</i> O'. πλήρης. Σ. βεβαρημέ-
 νον.⁶
 זֶרַע מְרָעִים. <i>Genus maleficorum.</i> O'. σπέρμα
 πονηρόν. Oί Γ'. (σπέρμα) πονηρευομένων.⁷
 בְּנֵים מְשֻׁחָתִים. <i>Filii perditæ agentes.</i> O'. υἱοὶ
 ἄνομοι. Oί λοιποὶ υἱοὶ διαφθείροντες.⁸</p> |
|---|--|

CAP. I. ¹ Hieron.: "Pro eo quod nos ex Hebraeo ver-
 titimus, *super Judam et Jerusalem*, LXX et Theod. inter-
 pretati sunt, *contra Judæam et Jerusalem*. Sym. more
 suo manifestius, *de Juda et Jerusalem*, ut nec prospera,
 nec adversa velit titulo demonstrari." Eusebii lectio, Σ.
 ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας κ.τ.έ. a Montef. huc temere relata, per-
 tinet ad Cap. ii. 1. ² Sic tacite Montef. Syro-hex. ܐܢܝܢ.
 ܐܢܝܢ. ³ "Sic ad vocem κύριος annotare ad
 marginem solet MS. RR. PP. Jesuitarum, quando scilicet
 יהוה in Hebraico legitur. Hoc modo nominis τετραγράμμου
 literæ Hebraicæ figurantur."—Montef. Syrus noster
 Græcum ΠΙΠΙ passim in huc libro per ܐܘܘܘ effert, sed in
 aliis extra Jesaiam locis (de quibus vid. Ceriani in *Monum.*
S. et P., T. II, p. 110) per ܐܘܘܘ, semel (Exod. xxix. 11)
 appiæto Græco, interdum præposito ܐ vel ܘ. Error
 duplicis I pro diversis literis Hebraicis inde ortus esse
 videtur, quod in MSS. litera Yod interdum ita producat,
 ut ܐܘܘ Vav fere æqualis sit. Syrus igitur interpres, qui
 ܐܘܘܘ posuerit, Græcam scripturam fideliter imitatus est;
 qui autem in ܐܘܘܘ mutaverit, is literas Hebraicas callebat
 quidem, sed aut veram nominis יהוה scripturam ignorabat
 (quæ Ceriani est sententia), aut errorem archetypi sui
 corrigere noluit.—"Codex C. hic mutilus est, sed ipse
 quoque semper habet ܐܘܘܘ, excepto Cap. iv. 7, ubi
 Cod. A. in marg. primo ܐܘܘܘ, deinde ܐܘܘܘ, Cod. C.

in marg. ܐܘܘܘ; ut appareat alibi correxisse, cum
 seorsim ܐܘܘܘ occurrebat, hic vero, ubi in unam lectionem
 coalescebat cum voce præcedenti, intactum reliquisse.
 Ceterum sæpissime hic codex lectioni ܐܘܘܘ subjiçit
 Græcas literas HEHE (sic) H pro I sumpto, ut factum
 etiam in systemate vocalium Syrarum ex Græco, propter
 obtinentem Græci H pronuntiationem."—Ceriani. Ut
 chartæ parcamus, usum constantem tam Codicis Jes.
 quam interpretis Syro-hex. hic semel monuisse sufficiat.
⁴ Curter. c Cod. Jes. Hieron.: "Filius genui et exaltavi.
 Pro quo Sym. et Theod. ita verterunt: *Filius nutriti et
 exaltavi.*" ⁵ Curter., qui per incuriam ad με in verbis,
 Ἰσραὴλ δὲ με οὐκ ἔγνω, refert. Hinc Montef. perverse
 affert: 'A. Θ. Ἰσραὴλ δὲ μου οὐκ ἔγνω. Hieron.: "*Israel
 non cognovit, populus meus non intellexit.*" Pro quo soli
 LXX traustrulerunt: *Israel autem me non cognovit, et
 populus me non intellexit.*" ⁶ Syro-hex. ܐܘܘܘܘܘܘ.
 "Oί λοιποὶ βεβαρημένοι, supple ἔθνος. Ex Curterio."—
 Montef. Immo Curter. βεβαρημένοι sine titulo affert.
⁷ Hic quoque Curter. e Cnd. Jes. πονηρευομένων sine indice
 affert; sed discrete testatur Montef. ipsum codicem Oί Γ'.
 præfixum habere. Hieron.: "LXX pro *semine nequam,*
semen pessimum; quod ceteri sequentes, Hebraicum ME-
 REIM interpretati sunt, *pessimorum.*" ⁸ Hieron.:
 "Reliqui consona voce dixerunt, *filiï corruptentes,* id

4. **וְיָרְחוּ-תְּהִי נִשְׁכָּה וְהִתְהַלְּכוּ-תְּהִי יָבוּ.** *Dereliquerunt Jonam, spreverunt Sanctum.* Ο'. ἐγκατελίπατε τὸν κύριον, καὶ παρωργίσατε τὸν ἅγιον. Σ. κατέλιπον τὸν κύριον, διέσυρον (fort. διέσυραν) τὸν ἅγιον.⁹

וְיָרְחוּ-תְּהִי נִשְׁכָּה. *Recesserunt retrorsum.* Ο'. Vacat. ✕'A. Σ. Θ. ἀπηλλοτριώθησαν εἰς τὰ ὀπίσω.¹⁰

5. **וְיָרְחוּ-תְּהִי נִשְׁכָּה.** *Defectionem.* Ο'. ἀνομίαν. Θ. ἐκκλισην.¹¹
וְיָרְחוּ-תְּהִי נִשְׁכָּה. *In aegritudine.* Ο'. εἰς πόνον. 'A. (εἰς) ἀρρώστημα. Σ. (εἰς) νόσον.¹²

6. **וְיָרְחוּ-תְּהִי נִשְׁכָּה.** *A planta pedis.* Ο'. ἀπὸ ποδῶν. 'A. ἀπὸ ταρασοῦ ποδός. Σ. Θ. ἀπὸ ἰχνους ποδῶν.¹³

וְיָרְחוּ-תְּהִי נִשְׁכָּה. *Non est in eo sanitas.* Ο'. Vacabat. ✕'A. οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὀλοκληρία.¹⁴ Σ. οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ὑγιές.¹⁵

וְיָרְחוּ-תְּהִי נִשְׁכָּה. *Vulnus et vibex et plaga recens; non sunt expressa, nec obligata, nec emollitum est (vulnus) oleo.* Ο'. οὔτε τραῦμα, οὔτε μώλωψ, οὔτε πληγὴ φλεγμαίνουσα· οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι, οὔτε ἔλαιον, οὔτε κα-

ταδέσμους. 'A. . . μότωσιν . . .¹⁶ Σ. ἀλλὰ τραῦμα καὶ μώλωψ καὶ πληγὴ κρούσματος, οὔτε σφιγγομένη, οὔτε ἐπιδεννομένη, οὔτε ἀπαλυομένη ἐλαίῳ.¹⁷

9. **וְיָרְחוּ-תְּהִי נִשְׁכָּה.** Ο'. σαβαώθ. 'A. στρατιῶν. Σ. Θ. τῶν δυνάμεων.¹⁸

10. **וְיָרְחוּ-תְּהִי נִשְׁכָּה.** *Legem Dei nostri.* Ο'. νόμον θεοῦ. Οἱ Γ'. νόμον θεοῦ ἡμῶν.¹⁹

11. **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.** *Satur sum.* Ο'. πλήρης εἰμί. 'A. Σ. ἐμπέπλησμαι.²⁰

13. **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.** *Convocationem concisionis non possum ferre.* Ο'. καὶ ἡμέραν μεγάλην ('A. κλητὴν) οὐκ ἀνέχομαι. Σ. κλητὴν ἐπίκλησιν οὐκ ἀνέχομαι. Θ. κλητὴν ἐπίκλητον οὐκ ἀνέχομαι.²¹

14. **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.** *In molestiam.* Ο'. εἰς πλησμονήν. 'A. Σ. Θ. εἰς ἐνόχλησιν.²²

וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ. *Taedel me tolerare.* Ο'. οὐκέτι ἀνῆσω τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν. 'A. laboravi sustinens.²³ Σ. ἐκοπώθην Ἰλασκόμενος.²⁴

est, διαφθείροντες, qui naturae bonum suo vitio perdiderunt." ⁹ Theodoret. ¹⁰ Curter. affert: ✕'A.

ἀπηλλοτρ. εἰς τὰ ὀπίσω. S. Basil. et Theodoret. Theodotioni lectionem tribuunt. Denique Syro-hex. **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.** Eadem sub aster. habent Codd. 22, 48, et sine aster. Comp., Ald., Codd. 36, 51, alii.

¹¹ "Ἐκκλισην ex Latino factum; nam Hieron. ait Theodotionem vertisse, *declinationem*."—Montef. Recte. Cf. Hex. ad Jerem. xxviii. 16. ¹² Curter. Huc referenda videtur lectio Syri nostri: **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.**, quae ad vocab. **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.**, φλεγμαίνουσα (v. 6) in codice appicta est.

Verum vidit (ante nos in *Otio Norvic.* p. 31) Bernstein. in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. IV, p. 200. ¹³ Syro-hex. **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.** Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xxvii. 23. Curter. post *ἀπὸ* in marg. affert: Σ. Θ. ἰχνους. Praeterea Parsons. e Cod. 93 exscripsit: Θ. Σ. *ἀπὸ ἰχνους ποδῶν.* ¹⁴ Syro-hex. in marg. **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.** Cf. Hex. ad Psal. xxxvii. 4. Clausula legitur in Ed. Rom., sed deest in Codd. III, 26, 49, aliis, et Syro-hex. Habet in marg. Cod. XII, et in textu sub aster. Cod. 48.

¹⁵ Theodoret., Procop. ¹⁶ Hebraea **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.** Hieron. vertit, *nec curata medicamine*, notans: "Quod Aq. inter-

pretatus est *μότωσιν*, linteola videlicet, quae ad exsiccandam saniem, et purulentias extrahendas injiciuntur vulneribus." Cf. Hex. ad Job. v. 18. Jesai. xxx. 26. lxi. i. ¹⁷ Theodoret. Procop. affert: Σ. ἀλλὰ τρ. καὶ μ. καὶ πληγὴ, τραύματος οὐ σφιγγομένου, οὐδὲ ἐπιδεννομένου, οὐδὲ ἀπαλυομένου ἐλαίῳ. Unde haec, οὔτε ἐπιδεννομένη, quae aberant, in lectione Theodoretii supplivimus. (Formam insolentiosem ἐπιδέννομαι pro ἐπιδέομαι ne scribere imputemus, prohibet Philoxeni Glossa: Ὑποδέννομαι, *calceor.*) ¹⁸ Curter., qui στρατιῶν habet. ¹⁹ Idem. Syro-hex.: 'A. Σ. Θ. νόμον θεοῦ ἡμῶν (sic). ²⁰ Curter. Syro-hex. **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.**

וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ. S. Basil. Opp. T. I, p. 404 A. Ad vocab. *μεγάλην* Curter. affert: 'A. κλητὴν. Θ. ἐπίκλητον; Syro-hex. vero: 'A. κλητὴν (**וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.**). Σ. ἐπίκλησιν (**וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.**).

²² Curter. Syro-hex. affert: **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.** ²³ Hieron. Montef. tentat: 'A. ἐκοπίασα ὑπομένων. "Aquilae Graeca genuina exhibet L. Bos: *κεκοπίακα ἀνέχων.*"—P. L. B. Drach. Vide nos in Munito. Aquila, ni fallor, interpretatus est, ἐκοπίασα φέρειν (s. ὑποφέρειν). Cf. Hex. ad Jerem. xv. 6. xx. 9. ²⁴ Curter. Hieron.: "Sym. ἐκοπώθην Ἰλασκόμενος, quod est, *defeci miserans.*" Syro-hex. **וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.**

וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.

וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.

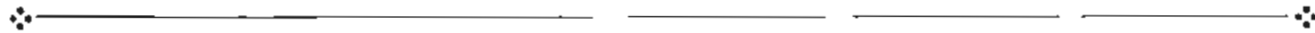
וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.

וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.

וְיָרְחוּ-תְּהִי ΝΗΣ.

- 16. **הָרַע הָרַע**. *Desinite male agere.* Ο'. παύσασθε ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. Σ. παύσασθε πονηρεῦόμενοι.²⁶
- 18. **לְכַוְנָה**. *Agite, quaeso.* Ο'. καὶ δεῦτε ✕ Οἱ Γ'. δὴ 4.²⁶
כְּתוֹרֵי מַחְוֵי כֶּסֶף. *Si fuerint rubra tanquam coccus.* Ο'. ἐὰν δὲ ὄσιν ὡς κόκκινον. Σ. ἐὰν δὲ πυρραὶ ὄσιν ὡς κόκκινον.²⁷
- 21. **יָלַץ**. *Commorabatur.* Ο'. ἐκοιμήθη. Σ. ἠύλιζετο.²⁸ 'Α. Θ. αὐλισθήσεται.²⁹
- 22. **ἄργυρον**. *Argentum tuum.* Ο'. τὸ ἀργύριον ὑμῶν. 'Α. Σ. Θ. τὸ ἀργύριόν σου.³⁰
בַּיַּיִן מְדוּלָּה. *Vinum tuum dilutum est aqua.* Ο'. οἱ κάπηλοί σου μίσγουσι τὸν οἶνον ὕδατι. 'Α. συμπόσιόν σου...³¹ Σ. *Vinum tuum mixtum est aqua.*³²
- 23. **סוֹרְרִים**. *Contumaces.* Ο'. ἀπειθοῦσι. 'Α. ἀφιστάμενοι.³³ Σ. ἀπειθεῖς. Θ. ἐκκλίνοντες.³⁴
כָּלֵו אֹהֲבִים. *Hi omnes amantes.* Ο'. ἀγαπῶντες. 'Α. πᾶς αὐτὸς ἀγαπῶν. Σ. ἅπας ἀγαπᾷ. Θ. πᾶς τις ἀγαπᾷ.³⁵
שְׂלֵמָנִים. *Remuneraciones.* Ο'. ἀνταπόδομα. Σ. ἀμοιβάς.³⁶

- 23. **וַיִּדְוֶה**. *Viduae.* Ο'. χηρῶν. 'Α. Σ. Θ. χήρας.³⁷
- 24. **תְּהִי הַיְהוָה**. Ο'. κύριος σαβαώθ. 'Α. κύριος στρατιῶν. Σ. Θ. κύριος τῶν δυνάμεων.³⁸
יִשְׂרָאֵל בִּירֵי יִשְׂרָאֵל. *Fortis Israelis.* Ο'. οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες 'Ισραήλ. Οἱ λοιποὶ ὁ δυνάστης τοῦ 'Ισραήλ.³⁹
- 25. **בְּבֵר סִנְיָה**. *Et eliquabo tanquam chrysocolle scotias tuas.* Ο'. καὶ πυρώσω (alia exempl. add. σε⁴⁰) εἰς καθαρὸν, τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀπολέσω. 'Α. καὶ πυρώσω ὡς ἐκλεκτὸν στέμφυλά σου.⁴¹ Σ. καὶ πυρώσω εἰς καθαρὸν τὴν σκαρίαν σου. Θ. καὶ πυρώσω εἰς καθαρὸν τὸ γιγαρτῶδες σου.⁴²
בְּדִילֵי. *Stanna tua.* Ο'. ἀνόμους ἀπὸ σοῦ. Οἱ λοιποὶ κασσίτερόν (σου).⁴³
- 26. **הָשִׁיבָה**. *Restituam.* Ο'. ἐπιστήσω. 'Α. ἐπανστήσω. Σ. Θ. ἀποκαταστήσω.⁴⁴
- 27. **וְהָשִׁיבָה**. *Et (cives) ejus ad frugem reversi per justitiam.* Ο'. ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆς, καὶ (alia exempl. add. ✕ ἡ ἀποστροφή αὐτῆς 4⁴⁵) μετὰ ἐλεημοσύνης (Οἱ λοιποὶ δικαιοσύνης⁴⁶).
- 29. **יִבְשׁוּ**. *Pudore afficientur.* Ο'. αἰσχυνθήσονται. Θ. καταισχυνθήσονται. 'Α. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁴⁷

²⁶ Syro-hex. **ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ**. Curter. affert: Σ. πονηρεῦόμενοι. ²⁷ Idem, ubi *pyra* scriptum. ²⁸ Sic Cod. Jes., testibus Montef. et Parsons. Mendose Curter.: Σ. ἠύλιζετο. Praeterea Parsons. e Cod. 24 affert: Σ. ἠύλιζετο. ²⁹ Hieron.: "Verbum Hebraicum *JALIN*, pro quo *LXX* transtulerunt *dormivit*, et *requievit* et *requiescet*. . significat; unde et Aq. et Theod. quasi de futuro dicunt." ³⁰ Syro-hex. **ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ**. ³¹ Hieron. Cf. Hex. ad Deut. xxi. 20. Hos. iv. 18. ³² Hieron. ³³ Idem: "Pro *inobedientibus* Aq. *recedentes*, Sym. *declinantes* interpretatus est." Pro *recedentes* Graece posuimus *ἀφιστάμενος*, coll. Hex. ad Psal. lxxv. 7. lxxvii. 7. ³⁴ Curter. ³⁵ Idem. ³⁶ Montef. ex Hieron., qui ait: "Pro *retributionibus* Symmachus *vicissitudines* vel *ultiones* interpretatus est." ³⁷ Syro-hex. **ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ**. Curter. affert: Σ. Θ. χήρας. Sic in textu Codd. III, XII, 23, 26, alii. ³⁸ Theodoret. ³⁹ Hieron.: "Pro *fortis Israel*, quod omnes similiter transtulerunt, soli *LXX* nescio quid volentes posuerunt: *Vae fortes Israel*." Montef.

indubitanter edidit: Οἱ λοιποὶ ἰσχυροὶ 'Ισραήλ. Sed pro **ⲉⲃⲉ** Aquilam saltem magis surrit *δυνάστης*; et post *σαβαώθ* Codd. 36, 48, alii, cum Theodoretu inferunt: ὁ δυνάστης τοῦ 'Ισραήλ. ⁴⁰ Sic Comp., Codd. III, XII (teste Curterio), 22, 24, 26, 36, alii, et Syro-hex. ⁴¹ Curter. affert: 'Α. καὶ πυρώσω εἰς ἐκλεκτὸν στ. σου, quod ex Syro-hex. **ⲉⲃⲉ**. **ⲉⲃⲉ**, correximus. Ad ἐκλεκτὸν cf. Hex. ad Psal. lxxv. 14. Prny. xiv. 4. Hieron.: "Pro *scotia*, quod interpretatus est Sym., Aq. *στέμφυλα*, id est, *vinacia*, Theod. *γιγαρτῶδες*, id est, *acinum uvae*, interpretatus est." Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 119. Ezech. xxii. 18. Minus probabiliter Euseb. in Comment. ad loc. Aquilae vindicat lectionem quae Theodotionis est, concinente aliquatenus Procopio, cujus verba sunt: 'Ο Σ. μὲν εἶπεν, εἰς καθαρὸν τὴν σκαρίαν σου' ὁ δὲ 'Α., τὸ γιγαρτῶδες σου. ⁴² Curter., Nobil. Syro-hex. affert: Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο' (εἰς καθαρὸν). ⁴³ Procop. ⁴⁴ Syro-hex. **ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ ⲉⲃⲉ**. Curter. affert: Σ. Θ. ἀποκαταστήσω. ⁴⁵ Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 23, 301, iuvito Syro-hex. ⁴⁶ Procop. ⁴⁷ Curter.

29. מֵאֵילִים. *Propter quercus* (s. *terebinthos*). Ο'. ἀπὸ τῶν εἰδώλων (alia exempl. ἐπὶ τοῖς εἰδώλοις⁴⁸) αὐτῶν. Οἱ Γ'. ἀπὸ τῶν εἰδώλων.⁴⁹
- מִהַרְתֵּי בְּהֵרֵי אֲשֶׁר בָּהֶן. *Propter hortos quos dilexistis*. Ο'. ἐπὶ τοῖς κήποις (Οἱ Γ'. ἀπὸ τῶν κήπων⁵⁰) ἃ ἐπεθύμησαν. "Ἄλλος" (ἐπὶ τοῖς) γλυπτοῖς αὐτῶν ἐφ' οἷς αὐτοὶ ἐποίησαν.⁵¹
30. כְּלֵבָי. *Sicut terebinthus*. Ο'. ὡς τερέβινθος. Οἱ λοιποὶ ὡσπερ δρυς.⁵²
31. לְנִרְעָה. *Sicut stupa*. Ο'. ὡς καλάμη στιππύου. Σ. (eis) ἀποτίναγμα.⁵³
- לְנִירְעָה וּבְעֵרָה. *Sicut scintilla; et comburentur*. Ο'. ὡς σπινθήρες, καὶ κατακαυθήσονται. 'Α. Σ. εἰς σπινθήρα, καὶ ἀναφθήσονται.⁵⁴
- שְׁנֵיהֶם. *Ambro eorum*. Ο'. οἱ ἀνομοὶ καὶ οἱ ἀμαρτωλοί. 'Α. δύο αὐτοί. Σ. ἀμφοτέρα. Θ. ἀμφοτέροι.⁵⁵

CAP. II.

1. עַל־יְהוּדָה וְיִירוּשָׁלַם. *De Juda et Jerusalem*. Ο'. περὶ τῆς 'Ιουδαίας καὶ περὶ 'Ιερουσαλήμ. Σ. ὑπὲρ τῆς 'Ιουδαίας καὶ ὑπὲρ 'Ιερουσαλήμ.¹
2. נִכְנָן יְהוָה הַר בֵּית־יְהוָה. *Statutus erit mons*

- domus Jovae*. Ο'. ἐμφανὲς τὸ ὄρος κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ. 'Α. (ἔτοιμον ἔσται) ὄρος οἴκου κυρίου. Σ. Θ. ἔτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου κυρίου.²
3. עַמִּים רַבִּים. *Populi multi*. Ο'. ἔθνη πολλά. 'Α. Σ. Θ. λαοὶ πολλοί.³
- לְהַר. *Ad montem*. Ο'. εἰς τὸ ὄρος. 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως.⁴
4. אֶשׁ-אֵל. *Non tollet*. Ο'. καὶ οὐ λήψεται. Θ. καὶ οὐ μὴ ἄρῃ.⁵
- וְלֹא-יִלְמְדוּ. *Neque discent*. Ο'. καὶ οὐ μὴ μάθωσιν. Σ. οὐδέ.⁶
5. Ο'. καὶ νῦν. *Alia exempl. καὶ νῦν σύ?*
6. רָשָׁתְךָ. *Rejecisti*. Ο'. ἀνήκε. 'Α. εἴασας. Σ. ἀπέρριψας. Θ. ἀνήκας.⁷
- וּבְנֵי־דָרִי נְכָרִים יִשְׁפְּקוּ. *Et cum filiis alienorum manus complodunt*. Ο'. καὶ τέκνα πολλὰ ἀλλόφυλα ἐγενήθη αὐτοῖς. Σ. *Et cum filiis alienis applauserunt*.⁸
9. וְאֵל-נִשְׁתַּחֲוֶה. *Et non ignoscas iis*. Ο'. καὶ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς. 'Α. (καὶ) οὐ μὴ ἀνῆς αὐτοῖς. Σ. καὶ μὴ ἀφῆς αὐτοῖς.¹⁰ Θ. . . αὐτοῖς.¹¹
12. יִדְּבַל. *Et deprimetur*. Ο'. καὶ ταπεινωθήσονται.

⁴⁸ Sic Codd. III, 22, 24, 26, alii, et Syro-hex. Curter. in textu: ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. ⁴⁹ Curter. ⁵⁰ Cod. Jes., teste Montef. Praetermiserrant Curterius. ⁵¹ Curter. in marg. sine titulo. Syro-hex. in marg. char. medio: γλυπτοῖς αὐτῶν ἃ αὐτοὶ ἐποίησαν (אֵלֵי אֲשֶׁר עָשׂוּ גִלְפִּים). In Codd. 22, 36, aliis, duplex est lectio: καὶ αἰσχυρθήσονται ἐπὶ τοῖς γλ. αὐτῶν, ἐφ' οἷς αὐτοὶ ἐποίησαν, καὶ αἰσχυρθήσονται ἐπὶ τοῖς κήποις κ. τ. ε. ⁵² Procop. ⁵³ Hieron.: "Pro favilla, ἀποτίναγμα interpretatus est Sym.; quando stupa pectitur, et quicquid sordium habet, projicitur." Cf. Hex. ad Jud. xvi. 9. ⁵⁴ Curter. e Cod. Jes. affert: 'Α. Σ. εἰς σπινθήρα καὶ ἀνάφθῃσιν, silente Parsonio. Pro ἀνάφθῃσιν, quae vox nulla est, fidenter emendavimus ἀναφθήσονται. ⁵⁵ Curter., qui ΔΥC pro ΔΥO legit.

CAP. II. ¹ Euseb. in Dem. Evang. pp. 66, 68. Hieron. ait Symmachum transtulisse, pro *Juda et Jerusalem*. ² "Sic habet Cod. Jes.: Θ. Σ. ἔτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου θεοῦ. 'Α. ὄρος οἴκου κυρίου. Curter. vero sic legerat: 'Α. Σ.

ἔτοιμον ἔσται τὸ ὄρος τοῦ οἴκου κυρίου."—Montef. "Cod. XII: Θ. Σ. τὸ ὄρος τοῦ οἴκου κυρίου. Procudubio igitur lapsus est, non Curterius, sed ipse Montefalconius, qui Codicem Jes. τοῦ οἴκου θεοῦ legere affirmat."—Parsons. Idem e Cod. 88 affert: 'Α. Σ. ἔτοιμον ἔσται τῷ ἔρει κυρίου. ³ Curter., Codd. XII, 93. Syro-hex. + אֵלֵי אֲשֶׁר עָשׂוּ גִלְפִּים. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ⁴ Curter., Cod. 88. ⁵ Curter. Sic in textu Codd. 24, 49, 239, 306, et Syro-hex. (אֶשׁ אֵל). ⁶ Curter. ⁷ Pronomen est in marg. Cod. Jes., et Syro-hex. Idem in textu habent Codd. 22, 36, alii. ⁸ Procop. ⁹ Hierou.: "Sym.: *Et cum filiis alienis applauserunt* [συνεκρότησαν? Cf. Hex. ad Job. xxvii. 23]. Pro quo scriptum est in Hebraeo, IESPICU, quod Hebraei interpretantur, ἐσφηνώθησαν, et nos vertimus, *adhueserunt*." ¹⁰ Procop. ¹¹ Ad αὐτοῖς (אֵלֵי) Syro-hex. affert: + אֵלֵי אֲשֶׁר עָשׂוּ גִלְפִּים. Lectio αὐτοῖς est in Codd. 26, 36, aliis, et, teste Parsonio, Cod. XII in marg. Curter. ad αὐτοῖς (sic) affert: 'Α. Σ. Θ. αὐτοῖς.

ται. 'Α. Σ. καὶ ταπεινωθήσεται. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.¹²

13. וְעַל כָּל-אֲרְזֵי. *Et super omnes quercus.* Ο'. καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον βαλάνου. 'Α. (καὶ ἐπὶ πάσας) δρύας. Σ. Θ. (καὶ ἐπὶ πάσας) βαλάνους.¹³

14. וְעַל כָּל-הַרְרִים הַרְמִים. *Et super omnes montes excelsos.* Ο'. καὶ ἐπὶ πᾶν ✕ Οἱ Γ'. ὑψηλὸν ἄ ὄρος.¹⁴

16. תַּרְשִׁישׁ. *Tarsis.* Ο'. θαλάσσης. Οἱ λοιποὶ Θαρσίς.¹⁶

17. רִים. *Fastus.* Ο'. ὕβρις. Ἄλλος ὕψος (s. τὸ ὕψος).¹⁶

20. בַּיּוֹם. *In die.* Ο'. τῇ γὰρ ἡμέρᾳ. 'Α. Σ. Θ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ.¹⁷

לְחַפְרֹתֵי. *Talpis.* (Masora legi jubet, לְחַפְרֹתֵי פְרוֹת, *in foramina murium.*) Ο'. τοῖς ματαίοις. 'Α. ὀρυκτοῖς (s. ὀρύκταις). Σ. τοῖς ἀκάρποις. Θ. φαρφαρώθ.¹⁸

22. הֲלֹא לְכֶם מִן-הַדָּם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאַפּוֹ כִּי-הוּא בְּמַה נִּחְשָׁב הוּא. *Desistite vobis ab homine, in cujus naso spiritus est; nam cuius rei aequiparandus est ille?* Ο'. Vacat. ✕ 'Α.

(s. Οἱ λοιποὶ) παύσασθε ὑμῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ἀναπνοὴ ἐν μυκτῆρι αὐτοῦ, ὅτι ἐν τίνι ἐλογίσθη αὐτός ἄ;¹⁹

Cap. II. 10. — καὶ νῦν ἄ. — βταν—τὴν γῆν ἄ.²⁰

CAP. III.

1. וְהָיָה וְהָיָה. *Fulcrum et futuram.* Ο'. ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσιν. 'Α. ἔρεισμα καὶ ἔρεισμός. Σ. στήριγμα καὶ στηριγμός.¹

2. גִּבּוֹרִים. *Heroa.* Ο'. γίγαντα — καὶ ἰσχύοντα ἄ.² 'Α. δυνατὸν. Σ. ἀνδρείον. Θ. δυνάστην.³

חַרְוִיל. *Hariolum.* Ο'. στοχαστήν. Οἱ λοιποὶ μάντιν.⁴

3. וְהָיָה וְהָיָה. *Et callidum artium mechanicarum (s. magicarum).* Ο'. καὶ σοφὸν ἀρχιτέκτονα. 'Α. et sapientissimum artificum (τεχνιτῶν).⁵

וְהָיָה וְהָיָה. *Et peritum incantationis.* Ο'. καὶ συνετὸν ἀκροατήν. 'Α. καὶ συνετὸν ψιθυρισμῶ. Σ. (καὶ συνετὸν) ὀμιλία μυστικῆ. Θ. (καὶ συνετὸν) ἐπωδῆ.⁶

4. וְהָיָה וְהָיָה. *Puerilia (ludibria.)* Ο'. Θ. ἐμπαίχται. 'Α. ἐναλλάκται.⁷

¹² Cod. Jes., teste Montef. Mendose Curter.: 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως τε οἱ Ο'. ταπεινωθήσεται. (Idem pro ὁμοίως τοῖς Ο' semper male scribit ΟΜΩΣ ΤΕ Ο'. Vide Montef. ad Cap. i. 29.)
¹³ Hieron. ¹⁴ Curter. Sic sine nota hexaplari Ed. Rom., sed ὑψηλὸν om. Codd. III, XII, 26, 106, alii, et Syro-hex. In Comp., Codd. 22, 36, aliis legitur: καὶ ἐπὶ πᾶν ὄρος ὑψηλόν. ¹⁵ Hieron.: "Pro *Tarsis*, quod omnes similiter transtulerunt, soli LXX *mare* interpretati sunt." Cf. Hex. ad Dun. x. 6. ¹⁶ Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 24, 26, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ⲉⲗⲁⲣⲱⲥ. ¹⁷ Curter. ¹⁸ Hieron.: "Pro *talpis*, quas nos interpretati sumus, LXX *vana*, Aq. ὀρυκτὰ [ul. ὀρύκτας], Sym. *instructuosa*, Theod. ipsum verbum Hebraicum PHARPHAROTH." (Veteres Hieronymi edd. ὀρυγὰς habent, Martianeus ὀρυκτάς. Montefalconii Sangerm., et Reg. 3756, ὀρυκτά; Sangerm. alius, ὀρυκτα; Colbert. 2628, *oricta*; unus tantum Colbert., *orictas*.)
¹⁹ Curter. Hieron.: "Hoc praeteruisere LXX, et in Graecis exemplaribus ab Origene sub asterisco de editione Aquilae additum est, quod in Hebraeo ita legitur: HEDALU

LACHEM MEN AADAM ASEB NASAMA BAAPHRO CHI HAMA NESAB HU. Ubi nos diximus, *excelsus reputatus est ipse*, Aq. interpretatus est, *in quo reputatus est iste.*" Scholium in marg. Syro-hex.: "Haec verba asterisco signata (ⲉⲗⲁⲣⲱⲥ) posita sunt in Hebraeo et apud reliquos, haud vero etiam apud LXX (ⲉⲗⲁⲣⲱⲥ)." Similiter S. Basil. Opp. T. I, p. 447 D: 'Ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῆς κοινῆς ἐκδόσεως οὐ κεῖται τοῦτο, ἀλλ' ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ κείμενον, ἐκ τῶν λοιπῶν μετακομισθῆ. ²⁰ Syro-hex.
 CAP. III. ¹ Euseb., Procop. ² Obelus est in Syro-hex. ³ Curter., Procop. Syro-hex. affert: ⲉⲗⲁⲣⲱⲥ. ⁴ Hieron.: "Omnes interpretati sunt *divinum*, exceptis LXX, qui pro hoc *conjectorem* transtulerunt." ⁵ Hieron. Cf. Hex. ad Hos. viii. 6. ⁶ Curter., qui *μυστικῆ* pro *μυστικῆ* scribit. Liberius, ut solet, Hieron.: "Pro quo LXX interpretati sunt, *prudentem auditorem*; Theod. *prudentem incantatorem*; Aq. *prudentem eisurratorem*; Sym. *prudentem eloquii mystici.*" ⁷ Idem: "LXX et Theod. *illusores* interpretati sunt; Aq. *ἐναλλάκτας*, qui se muteut, et turpitudinis exerceant vices." Cf. ad Cap. lxvi. 4.

6. הַמְשָׁחָה. *Ruina*. Ο'. τὸ βρῶμα. Σ. Θ. ἀσθένεια.⁸

7. שֶׁחַח. *Medicus*. Ο'. Σ. ἀρχηγός. Θ. ἐπιθεσμέων.⁹

8. שְׁנֵי וּמַעַלְלֵיהֶם. *Lingua eorum et facinora eorum*. Ο'. αἱ γλῶσσαι αὐτῶν μετὰ ἀνομίας. 'Α. ἡ γλῶσσα αὐτῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.¹⁰

תַּרְמֵי לְיִשְׂרָאֵל. *Contra Iovam ad resistendum*. Ο'. τὰ πρὸς κύριον ἀπειθοῦντες. ['Α. κατὰ τοῦ κυρίου γέγονεν . . .] Σ. κατὰ τοῦ κυρίου γέγονεν εἰς τὸ παραπικρᾶναι αὐτόν.¹¹

9. הַגִּידוּ. *Palam fecerunt*. Ο'. ἀνήγγειλαν. 'Α. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. Σ. ἀπήγγειλαν.¹²

הָרַע הָאֵלֶּיךָ וְיִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל. *Vae vitae eorum, quia inferunt sibi ipsis mala*. Ο'. οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, διότι βεβούλευνται βουλήν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν. 'Ο 'Εβραῖος καὶ οἱ λοιποί: *Vae illis, quia sua scelera receperunt*.¹³

12. נְשִׂי. *Mulieres*. Ο'. 'Α. ἀπαιτοῦντες. Σ. γυναῖκες. Θ. δανεισταί.¹⁴

15. הַיְהוָה הַיְהוָה הַיְהוָה הַיְהוָה. Ο'. Vacat. ✕ ('Α.) φησὶ κύριος κύριος τῶν στρατιῶν. Σ. Θ. λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.¹⁵

17. יָצַע. *Nudabit*. Ο'. ἀνακαλύψει. Alia exempl. ἀποκαλύψει.¹⁶

18. רֵשֶׁת. *Reticula*. Ο'. τοὺς κοσύμβους. 'Α. τελαμῶνας.¹⁷

לְחֵן. *Lunulas*. Ο'. τοὺς μηνίσκους. Σ. μανιάκας.¹⁸

19. תְּפִלָּה. *Ipaures*. Ο'. τὸ κάθεμα. 'Α. κροκφάντους. Σ. χαλαστά. Θ. τὰ καθέματα.¹⁹

20. חֲבִיטָה. *Catenulae pedum* (ne passus nimis magni essent). Ο'. τοὺς χλιδῶνας. Θ. τὰ βραχιάρια.²⁰

רֵמָה. *Oingula*. Ο'. τὰ ψέλια. Θ. τὰ ἐγκομβώματα.²¹

⁸ Idem: "Pro ruina Sym. et Theod. *infermitatem* translulerunt." ⁹ Idem. ¹⁰ Euseb. Montef. post Nobilium edidit: 'Α. αἱ γλῶσσαι αὐτῶν κ.τ.έ. Falsus est Procop., qui ait: ἀπὸ τοῦ, αἱ γλ. αὐτῶν, 'Ακύλας φησὶ, τὰ ἐπιτηδεύματα.

¹¹ Sic Montef., notans: "Ex Eusebio et ex MS. Regio uno." Nobil. affert: Σ. κατὰ—αὐτόν. Procop.: Σ. εἰς τὸ παραπικρᾶναι αὐτόν. Eusebii verba sunt: Τότε γὰρ ὡς ἀληθῶς ἡ γλ. αὐτῶν καὶ τὰ ἐπ. αὐτῶν, κατὰ τὸν 'Ακύλαν, κατὰ τοῦ κυρίου γέγονεν, εἰς τὸ παραπικρᾶναι αὐτόν, κατὰ Σύμμαχον. Unde nullo modo colligi potest, haec, κατὰ τοῦ κ. γέγονεν, ad Aquilam pertinere, ne dicam ad Symmachum.

¹² Sic Cod. XII, teste Parsonsio. Ex Curterii nota: 'Α. Σ. Θ. ὁμοῦς τε Ο', ἀπήγγειλαν, Montef. edidit: 'Α. Σ. Θ. ἀπήγγειλαν.

¹³ Hieron.: "Juxta Hebraicum et ceteros interpretes hunc sensum habet: *Vae illis, quia etc.*" ¹⁴ Idem: "Pro mulieribus, quas solus interpretatus est Sym., et Hebraice dicuntur *NASIM*, Aq. et LXX transtulerunt *ἀπαιτούστας*, qui significant *exactores*; Theod. *δανειστάς*, id est, *feneratores*."

¹⁵ Curter. Syro-hex. in textu sine aster. *הַיְהוָה הַיְהוָה הַיְהוָה הַיְהוָה*; in marg. autem, cum indice ad utrumque *הַיְהוָה הַיְהוָה*. ¹⁶ Sic Codd. III, XII, 49, 106, 144. Cod. XII, teste Curterio, in textu habet *ἀποκαλύψει*; in marg. autem: Οἱ Ο'. ἀνακαλύψει. ¹⁷ Curter. Theodoret.: 'Ο 'Ακύλας τελαμῶνας (*fascias*) τοὺς κοσύμβους καλεῖ *αἰνίττεται* δὲ τὰ κρήδεμνα (*velamenta capitis muliebria, quae ad humeros usque demittebantur*). Syro-hex. affert: *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ*.

quam lectionem Middeld. sine nomine interpretis affert, et *pileos*, vertens. (Post τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν Syrus pergit: *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* — *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* + *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ*; *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ*.) "Syr. *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* ad καὶ τὰ ἐμπλόκια αὐτῶν pertinere, docet v. 20. Jam vero *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* in Graecis nihil habet, cui respondeat. Possit cuidam in mentem venire, Syr. *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* pertinere ad καὶ τοὺς κοσύμβους; sed obstat huic sententiae locus, quem verba, καὶ τὸν κόσμον αὐτῶν, καὶ τὰ ἐμπλόκια, in textu Syro-hex. obtinent. Nullo enim in cod. Graeco reperitur verborum ordo hic: *ἱματισμοῦ αὐτῶν, καὶ τοὺς κοσύμβους, καὶ τὸν κόσμον αὐτῶν, καὶ τὰ ἐμπλόκια αὐτῶν, καὶ τοὺς μηνίσκους κ.τ.έ.* Itaque difficultates textus dirimere non habeo."—Middeld. Immo hic ipse est ordo Cod. 88, qui Syri nostri affinis est. Praeterea Syrus interpres ad *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* ipsam Graecam vocem *KOCYMBΟΥC* in marg. appinxit, cum scholio: *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ*. Cf. Michaelis in *Lex. Syr.* p. 696.) ¹⁸ Curter., Theodoret. S. Basil. Opp. T. I, p. 466 E: *Σαφέστερον δὲ τοὺς μηνίσκους ἔτερος ἐξέδωκεν, εἰπὼν, καὶ τοὺς μανιάκας* καὶ ἀπὸ τοῦ καθέματος εἰπὼν, *χαλαστά*. ¹⁹ Procop. ²⁰ Ad τοὺς χλιδῶνας Curter. in marg. affert: Θ. τὸ βραχιάρια, τὰ ἐγκομβώματα. Codd. 239, 306 autē καὶ τοὺς χλιδῶνας in textum inferunt καὶ τὰ βραχιάρια (sic?). Vox *βραχιάριον* (s. *βραχιάλιον*) commutatur cum Hebr. *רֵמָה*, *armilla*, Ο'. *χλιδῶν*, in Hex. ad 2 Reg. i. 10. ²¹ Curter., ut supra.

quam lectionem Middeld. sine nomine interpretis affert, et *pileos*, vertens. (Post τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν Syrus pergit: *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* — *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* + *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ*; *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ*.) "Syr. *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* ad καὶ τὰ ἐμπλόκια αὐτῶν pertinere, docet v. 20. Jam vero *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* in Graecis nihil habet, cui respondeat. Possit cuidam in mentem venire, Syr. *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* pertinere ad καὶ τοὺς κοσύμβους; sed obstat huic sententiae locus, quem verba, καὶ τὸν κόσμον αὐτῶν, καὶ τὰ ἐμπλόκια, in textu Syro-hex. obtinent. Nullo enim in cod. Graeco reperitur verborum ordo hic: *ἱματισμοῦ αὐτῶν, καὶ τοὺς κοσύμβους, καὶ τὸν κόσμον αὐτῶν, καὶ τὰ ἐμπλόκια αὐτῶν, καὶ τοὺς μηνίσκους κ.τ.έ.* Itaque difficultates textus dirimere non habeo."—Middeld. Immo hic ipse est ordo Cod. 88, qui Syri nostri affinis est. Praeterea Syrus interpres ad *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ* ipsam Graecam vocem *KOCYMBΟΥC* in marg. appinxit, cum scholio: *ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ ⲉⲛⲟⲩⲁⲛⲟⲩ*. Cf. Michaelis in *Lex. Syr.* p. 696.) ¹⁸ Curter., Theodoret. S. Basil. Opp. T. I, p. 466 E: *Σαφέστερον δὲ τοὺς μηνίσκους ἔτερος ἐξέδωκεν, εἰπὼν, καὶ τοὺς μανιάκας* καὶ ἀπὸ τοῦ καθέματος εἰπὼν, *χαλαστά*. ¹⁹ Procop. ²⁰ Ad τοὺς χλιδῶνας Curter. in marg. affert: Θ. τὸ βραχιάρια, τὰ ἐγκομβώματα. Codd. 239, 306 autē καὶ τοὺς χλιδῶνας in textum inferunt καὶ τὰ βραχιάρια (sic?). Vox *βραχιάριον* (s. *βραχιάλιον*) commutatur cum Hebr. *רֵמָה*, *armilla*, Ο'. *χλιδῶν*, in Hex. ad 2 Reg. i. 10. ²¹ Curter., ut supra.

6. יוֹם. *Interdium*. O'. Vacat. Alia exempl. *ἡμέρας*.⁵

CAP. V.

1. לְרַמּוֹ לִבְרֵי שִׁירַת דְּוִדִי לְרַמּוֹ. *Cantabo nunc dilecto meo canticum dilecti mei de vinea ejus*. O'. ἄσω δὴ τῷ ἡγαπημένῳ ἄσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου ('A. πατραδέλφου μου¹) τῷ ἀμπελώνι μου ('A. Θ. ἀμπελώνι αὐτοῦ. Σ. εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ²). Σ. ἄσω δὴ τῷ ἡγαπημένῳ μου ἄσμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.³

יִצְיַן בְּרֵךְ בְּקַרְנֵי הַרְיָה. *Vinea erat dilecto meo in cornu (vertice collis) filio pinguitudinis (fertilissimo)*. O'. ἀμπελῶν ἐγενήθη τῷ ἡγαπημένῳ ἐν κέρατι (Οἱ Γ'. ὁμοίως⁴) ἐν τόπῳ πῖονι. Σ. ἀμπελῶν ἐγενήθη τῷ ἡγαπημένῳ μου ἐν κέρατι ἐν μέσῳ ἐλαιῶν.⁵

2. שָׂרֵךְ. *Vite generosiori*. O'. σωρήκ. Σ. ἐκλεκτήν.⁶ 'A. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁷

וַיֵּצֵא בְרֵשֵׁי. *Et produxit uvas labruscas*. O'. καὶ ἐποίησεν ἀκάνθας. 'A. καὶ ἐποίησε σαπρίας. Σ. ἐποίησε δὲ ἀτελή. Θ. ἐποίησε δὲ ἀκάνθας.⁸

3. מִן־מִשְׁפָּחִי. *Judicate, quaeso*. O'. κρίνατε ✕ Οἱ Γ'. δὴ⁹

4. מַדְרִי. *Quare*. O'. διότι. 'A. τί οὖν. Σ. Θ. τί ὅτι.¹⁰

5. מְנַחֵמֵי. *Indicabo utique*. O'. ἀναγγελω ✕ Οἱ Γ'. δὴ¹¹

וְיַעֲשֶׂה לִּי. *Quid ego faciam*. O'. τί ✕ ἐγὼ ποιήσω.¹²

6. תֵּיבִי. *Spinae*. O'. ἀκανθαι. Οἱ πάντες ὁμοίως.¹³

7. תְּבָרָא. O'. σαβαώθ. 'A. Σ. στρατιῶν. Θ. τῶν δυνάμεων.¹⁴

וְיִפְשָׁט. *Effusio (sanguinis)*. O'. ἀνομίαν. 'A. dissipatio.¹⁵

8. מְקוֹם מְדָנָה עַד. *Donec non amplius locus sit*. O'. ἵνα τοῦ πλησίον ἀφέλωνται τι. 'A. ἕως πέρατος τόπου. Σ. ἕως τοῦ μὴ εἶναι τόπον. Θ. ἕως τοῦ μὴ ὑπάρχειν τόπον.¹⁶

וַיִּחְבְּדוּ בְּקֶרֶב בְּקֶרֶב לְבָדְנָם. *Et habitare facti estis vos soli in medio terrae*. O'. μὴ οἰκήσετε μόνοι ἐπὶ τῆς γῆς; Σ. ἄρα κατοικήσετε μόνοι ὑμεῖς ἐν τῇ γῆ;¹⁷

10. בָּטָח. *Batum*. O'. κεράμιον. Οἱ λοιποὶ βάτον.¹⁸

11. מְשִׁיבֵי מִבְּרֵךְ. *Surgentibus multo mane*. O'. οἱ ἐγειρόμενοι τὸ πρωῖ. Θ. ὁμόνος ὁμοίως.¹⁹

⁵ Sic Codd. 22, 36, 48, alii.

CAP. V. ¹ Hieron. Vid. Hex. ad Cant. Caut. i. 13.

² Curter. Syro-hex. in marg. וְיִצְיַן בְּרֵךְ בְּקַרְנֵי הַרְיָה. Middeld. vertit: "Vocabulum Hebraicum... et Aquila τῷ ἀμπελώνι αὐτοῦ interpretati sunt;" quasi excidisset nomen alius interpretis. Sed Cod. C. cum Ambrosiano conspirat, et Syriacum וְיִצְיַן non sonat, interpretati sunt, sed ediderunt, ἐξέδωκαν. Cf. Bugat. ad Dan. p. 167. Equidem verterim: Τὸ ῥητὸν τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ Ἀκύλας κ. τ. εἰ. ³ Theodoret. ⁴ Curter. ⁵ Hieron.: "Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei. Hoc juxta Hebraicum Theod. et Aq. transtulerunt; Sym. autem more suo manifestans: Vinea facta est dilecto meo in cornu in medio olivarium." ⁶ Curter., Nobil. Hieron.: "Vineam Soroc, quam solus Sym. electam interpretatus est." Idem affirmat, Soroc a quibusdam καλλίκαρπον interpretari. ⁷ Curter., Syro-hex. ⁸ Curter. affert: Σ. Θ. ἐποίησε δέ. Hieron. vero: 'A. σαπρίας. Σ. ἀτελή. Ο'. Θ. ἀκάνθας. ⁹ Curter. Sic sine aster. Comp., Codd. 87, 88, alii. Syro-hex. in marg. וְיִצְיַן בְּרֵךְ

¹⁰ Curter. ¹¹ Idem. Sic in textu Cod. 48, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹² Curter. Syro-hex. וְיַעֲשֶׂה. Pronomen est in Ed. Rom., sed abest a Codd. III, XII, 24, 26, aliiis. ¹³ Hieron.: "Omnes voce simili *spinas* interpretati sunt." Hoc significat, opinor, omnes aut *ἀκανθαι*, aut *ἀκανθα*, quod legitur in Comp., Ald., Codd. III, XII, aliiis, posuisse. ¹⁴ Curter., qui *στρατειῶν* habet. Syro-hex. affert: וְיִפְשָׁט. Mox post *olcor* 'Israhel add. *ἐστίν* Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 41, alii, et sub obelo Syro-hex. ¹⁵ Hieron. Drusius tentat *διασκεδασίς*; Bielius *διασκεδασμός*. Non male haberet *διασκορπισμός*. ¹⁶ Curter. Post *ἀφέλωνται τι* Codd. 22, 36, 48, 51 in textum inferunt, *ἕως τοῦ μὴ ὑπ. τόπον*. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *usque ad terminum loci*, LXX transtulerunt, *ut auferatis prociatio*; Sym. et Theod., *donec deficiat*, vel *non sit locus*." ¹⁷ Theodoret. Aut *κατοικήσετε*, aut *κατοικήστε* legendum videtur. ¹⁸ Hieron. ¹⁹ Curter., qui ad τὸ πρωῖ notam refert. Ad *ἐγειρόμενοι* potius pertinere videtur, ejus loco ceteros interpretes *ὀρθρίζοντες* edidisse credibile est.

- 11. **שָׁכַר**. *Temetum. O'. σίκερα. 'A. Σ. μέθυσμα.*²⁰
- 12. **וְיִין מְשַׁתְּתִים וְתִיבָא וְנַבְלִיּוֹן וְתִיבָא וְנַבְלִיּוֹן**. *Et erit cithara et nablum, tympanum et tibia et vinum convivium eorum. O'. μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνουσι. "Ἄλλος" καὶ ἐγένετο κιθάρα καὶ νάβλα καὶ τύμπανον καὶ αὐλὸς καὶ οἶνος πότοι αὐτῶν.*²¹
- 14. **פִּיהַ לִבְלִי-קַה**. *Os suum sine termino. O'. τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ μὴ διαλιπεῖν. Oί Γ'. τὸ στόμα αὐτοῦ . . .*²²
- וְיָרַד**. *Et descendet. O'. καὶ καταβήσονται. 'A. Σ. Θ. καὶ καταβήσεται.*²³
- וְעָלָה**. *Et exsultans in ea. O'. καὶ οἱ λοιμοὶ αὐτῆς, ✕ Σ. Θ. καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος ἐν αὐτῇ*²⁴
- 16. **בַּמִּשְׁפָּט**. *In iudicio. O'. ἐν κρίματι. 'A. O'. ἐν κρίσει. Σ. Θ. ἐν κρίματι.*²⁵
- 17. **וַיִּרְעוּ כְּבָשִׂים בְּדִבְרֵם הַתְּרִבּוֹת מַחִים גְּרִים וְיִאָּכְלוּ**. *Et pascentur agni sicut in pascuo suo, et terras vastatas medullosorum (divitum) peregrini comedent. O'. καὶ βοσκηθήσονται οἱ διηρπασμένοι ὡς ταῦροι, καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειλημένων ἄρνες φάγονται. Σ. καὶ νεμηθήσονται οἱ ἄμνοι . . . αὐτῶν" τὰ δὲ ἔρημα τῶν*

- παρανόμων πάροικοι φάγονται.*²⁶
- 18. **הִי מִשְׁכִּי הַיָּעַר וְהַעֲבִיר וְהַעֲבִיר וְהַעֲבִיר וְהַעֲבִיר**. *Vae trahentibus iniquitatem funiculis nequitiae, et velut funibus plaustrum peccatum. O'. οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἁμαρτίας (Σ. τὰς) ἀνομίας. 'A. Θ. τὴν ἀνομίαν*²⁷) *ὡς σχοινίφ μακρῶ (Οἱ λοιποὶ ματαιότητος*²⁸), *καὶ ὡς ζυγοῦ ἱμάντι δαμάλεως τὰς ἀνομίας. Σ. οὐαὶ οἱ ἔλκοντες τὰς ἀνομίας ὡς σχοινίφ ματαιότητος, καὶ ὡς βρόχφ τῆς ἀμάξης τὴν ἁμαρτίαν.*²⁹
- 19. **וְעָשָׂה**. *Opus ejus. O'. ἂ ποιήσει ὃ ὁ θεός*³⁰
- 20. **וְרַע לְמַלְאָכָיו וְטוֹב לְרַע וְטוֹב לְרַע**. *Vae dicentibus malum bonum, et bonum malum. O'. οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν. 'A. Vae qui dicit (fort. dicunt) malo: Bonus es; et bono: Malus es.*³¹
- 23. **וְיָצָא**. *O'. Vacat. Alia exempl. ἀπ' αὐτοῦ.*³²
- 25. **עָלָה-כֵּן**. *Propterea. O'. καὶ. Σ. Θ. διὰ τοῦτο.*³³
- וַיִּרְנוּ**. *Et contremuerunt. O'. καὶ παραξύνθη. 'A. καὶ ἐκλονήθησαν.*³⁴ *Σ. Θ. καὶ ἐταράχθη.*³⁵
- וַיִּזַּח**. *Ira ejus. O'. ὁ θυμὸς αὐτοῦ. Oί Γ'. ὁμοίως αὐτοῦ.*³⁶
- וַיָּד**. *Manus ejus. O'. ἡ χεὶρ ✕ Oί Γ'. αὐτοῦ*³⁷ *'A. ἡ χεὶρ αὐτοῦ.*³⁸

²⁰ Theodoret. Hieron. affert: 'A. Σ. ebrietatem. Schol. apud Nohil: Τὸ σίκερα οἱ λοιποὶ ἐρμηνεύται μέθυσμα ἀνόμασαν. Verba sunt Eusebii in Comment. ad v. 22. ²¹ Sic sine nom. Curter. Est, ut videtur, Aquilae, vel Aquilae et Symmachi. Cf. Hex. ad Psal. lvi. g. lxxx. 3. ²² Curter. affert: Oί Γ'. τὸ στόμα αὐτοῦ. Oί O'. τὸ στόμα τοῦ. Scilicet αὐτοῦ olim aberat a textu τῶν O', ut nunc abest a Codd. 109, 302. ²³ Syro-hex. ✕ **לֹא יָרַד**. (Post καταβήσονται add. eis αὐτὸν Codd. 22, 36, alii.) ²⁴ Curter. in marg. post αὐτῆς inferri jubet: ✕ Σ. Θ. καὶ ὁ ἀγ. ἐν αὐτῇ. Syro-hex. in marg. ✕ **וְיָרַד** ✕. Duplex lectio est in libris plurimis; Comp. solus pru καὶ οἱ λ. αὐτῆς habet καὶ ὁ ἀγ. ἐν αὐτῇ. Cod. 22 affert: Σ. Θ. λοιμοὶ αὐτῆς καὶ ὁ ἀγαλλιώμενος (sic) ἐν αὐτῇ. Procop. enarrat: *Λοιμοὶ τε, πάντες οἱ διδάσκοντες πονηρὰ λόγους, ἢ τῶ πρός ἁμαρτίαν ἐρεθισμῶν ἀγελιάται δὲ ἐν Ἱερουσαλήμ τῇ γῆνῇ ὁ κατὰ σάρκα ζῶν Ἰουδαίος.* ²⁵ Sic Curter. Hodie apud LXX ἐν κρίματι legitur in libris omnibus, excepto Cod. 88, et fortasse Syro-hex. ²⁶ Procop. "Curter. in marg. scribit, [ἴσ.] κατὰ τάξιν, nec movet

an lectio haec in cod. suo dubie jaceat, an vero ex conjectura restituatur."—Montef. ²⁷ Curter. Lectionem Aquilae et Theodotionis ad **וְהַעֲבִיר** refert Montef., invito Curterio. Etiam Syro-hex. pro **וְהַעֲבִיר** in textu habet *τὴν ἁμαρτίαν*; in marg. autem: 'A. Σ. Θ. τὰς ἀνομίας (**וְהַעֲבִיר**). ²⁸ Hieron.: "Juxta Hebraicum et omnes alios interpretes appellantur, *funiculi vanitatis.*" ²⁹ Procop. Syro-hex. in textu duplicem versionem habet οἱ ἐπισπώμενοι καὶ ἔλκοντες (**וְהַעֲבִיר**). ³⁰ Syro-hex. juxta Cod. A. (In Cod. C. deest *ὃ ὁ θεός*.) Sic sine obelo Codd. 22, 62, alii. Plenior lectio, κύριος ὁ θεός, est in Codd. 36, 51. ³¹ Hieron. ³² Sic Codd. 22, 48, alii. ³³ Curter. affert: Θ. διὰ τοῦτο. Syro-hex.: Σ. διὰ τοῦτο. ³⁴ Curter., Procop. Hieron.: 'A. *commati sunt.* Syro-hex. ✕ **וַיִּרְנוּ**. ³⁵ Procop. affert: Σ. ἐταράχθη. Hieron.: Θ. Σ. *turbati sunt.* ³⁶ Curter. Pronomen abest a Codd. III, XII, aliis. ³⁷ Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. VII, 22, 23, alii. ³⁸ Cod. 88.

- 26. שִׁיבִילִי. *Et sibilabit.* Ο'. καὶ συριεῖ. 'Α. Σ. (καὶ) συρίσει. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³⁹
לִי. *Ei.* Ο'. αὐτούς (s. αὐτοῖς). Οἱ Γ'. αὐτῶ.⁴⁰
- 27. הַיָּעֲרֵב. *Non erit languescens.* Ο'. οὐ πεινάσουσιν. Σ. οὐκ ἐκλυθήσονται.⁴¹
לֹא יַעֲרֵב. *Nee labans.* Ο'. οὐδὲ κοπιάσουσιν. Σ. οὐ προσκόψουσιν.⁴²
נַעֲלִיו. *Calceorum ejus.* Ο'. τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν. 'Α. Σ. ὑποδήματος . . Θ. τοῦ ὑποδήματος αὐτοῦ.⁴³
- 28. תַּרְסָפִי. *Ungulae.* Ο'. οἱ πόδες. Οἱ λοιποὶ αἱ ὄπλαί.⁴⁴
כְּסוּפָא. *Sicut turbo.* Ο'. ὡς καταγίς. 'Α. ὡς συσσεισμός.⁴⁵
- 29. לִי רִגְזָהּ. *Rugitus ei.* Ο'. ὀργιῶσιν. Alia exempl. ὀρμῶσιν.⁴⁶ 'Α. βρύχημα αὐτῶ. Σ. Θ. ὄρυγμα αὐτοῦ.⁴⁷
- 30. יִרְגָזוּ עָלָיו. *Et fremet super eum.* Ο'. καὶ βοήσει δι' αὐτούς. Σ. (καὶ) ἤχῃσει ἐπ' αὐτοῦ. Θ. καὶ βοήσεται ἐπ' αὐτόν.⁴⁸ Aliter: Σ. καὶ καλέσει αὐτούς.⁴⁹

Cap. V. 13. — τὸν κύριον 4. 30. — κυμαινούσης 4.⁵⁰

CAP. VI.

1. וְיָשָׁב רִם עַל-כִּסְאִי יֵשֶׁב אֶת-תְּהַרְהָרִי. *Et*

vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elatum. Ο'. Σ. εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐψημένον.¹

- 1. לְכַתְּמֵי תְּהַרְהָרִי מַלְאָכָא יִשְׁבְּוּ. *Et lacinae ejus implebant templum.* Ο'. καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ. Σ. Θ. καὶ τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἐπλήρουν τὸν ναόν.²
- 2. לֹא יָשָׁב מַעֲדֵי עִירָשָׁי. *Seraphim stabant juxta eum.* Ο'. καὶ σεραφίμ εἰστήκεισαν κύκλω αὐτοῦ ("Ἄλλοι ἐπάνω αὐτοῦ"). Σ. σεραφεῖν ἐστῶτα ἐπάνωθεν (αὐτοῦ).³
- פָּרַשָׁי. *Velabat.* Ο'. κατεκάλυπτον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁴
- פָּנָיו. *Faciem suam.* Ο'. τὸ πρόσωπον. Σ. τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ.⁵
- 5. וְיִי-לִי כִּי-נִרְמִיתִי כִּי-נִרְמִיתִי וְיִי-לִי כִּי-נִרְמִיתִי וְיִי-לִי כִּי-נִרְמִיתִי. *Vae mihi! nam peceo; quia vir immundus labiis ego sum, et in medio populi immundi labiis ego habito.* Ο'. ὦ τάλας ἐγὼ, ὅτι κατανένυγμαἱ (Οἱ λοιποὶ ἐσιώπησα?); ὅτι ἄνθρωπος ὢν, καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων, ἐν μέσφ λαοῦ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχοντος ἐγὼ οἰκῶ. Σ. οἴμοι ὅτι ἐσιώπησα: ἀνὴρ γὰρ ἀκάθαρτος χεῖλεσιν ἐγὼ, καὶ ἐν μέσφ λαοῦ ἀκαθάρτου χεῖλεσιν ἐγὼ οἰκῶ.⁶

6. וְיָעֲרֵב אֵלַי מִן-הַרְרָשִׁים. *Et volavit ad me*

³⁹ Curter., qui οὐρίσει habet. ⁴⁰ Idem. ⁴¹ Syro-hex. * لا ينعرب . Cf. Hex. ad Psal. lxii. 2. Prov. xxx. 25. ⁴² Idem: * لا ينعرب . ⁴³ Curter. ⁴⁴ "Curterius: Οἱ Ο'. αἱ ὄπλαί. Notat scilicet lectionem τῶν Ο' hexaplarem diversam ab ea quae ἐν τῇ κοινῇ legebatur."—Montef. Potius crediderimus pro Ο' legendum esse ֵ (λοιποὶ). Cf. ad Cap. vi. 5. ix. 3. lxii. 1. Syro-hex., qui in textu καὶ οἱ πόδες habet, in marg. affert: Οἱ λοιποὶ καὶ αἱ ὄπλαί (לֵוִי־ו־עֶבֶר). ⁴⁵ Curter. Syro-hex. * כְּסוּפָא . ⁴⁶ Sic Comp., Codd. III, VII, XII, 23, 24, 26, alii. Syro-hex. in utroque cod. رَجَزَ , a radice رَجَزَ , cujus forma Pael رَجَزَ ponitur pro ἀλείται Jesai. xxxv. 6 in Syro-hex. ⁴⁷ Curter. ⁴⁸ Idem. ⁴⁹ Syro-hex. * יִרְגָזוּ עָלָיו . "Σ. καὶ ἤχῃσει αὐτούς. De verbo רָגַז [potius רָגַז] vid. Jesai. xvi. 11. 4 Reg. xxi. 12. Jerem. xix. 3."—Middeld. In priore loco est רָגַז , ἤχῃσει

(ἡ καρδία); in posterioribus رَجَزَ , ἤχῃσει (τὰ ὄρα); quae cum رَجَزَ a رَجَزَ , invitavit (cf. 2 Sam. xiii. 23 in Pesch.), nihil commune habet. Si Symmachi est lectio, pro Σ. apud Curterium legi potest 'Α. ⁵⁰ Syro-hex. CAP. VI. ¹ Procop. ² Curter. affert: Θ. καὶ τὰ πρὸς π. αὐτοῦ ἐπλήρουν τ. ν. Procop.: Σ. καὶ τὰ πρὸς π. αὐτοῦ ἐπλήρουν (sic) τ. ν. Hieron.: Θ. Σ. *Et ea quae sub pedibus ejus erant, implebant templum.* Tandem Syro-hex.: Οἱ λοιποὶ καὶ τὰ πρὸ ποδῶν (لِوִי־ו־עֶבֶר) αὐτοῦ ἐπλήρουν τ. ν. Ad τὰ πρὸς ποδῶν cf. Ruth iii. 4 in LXX. ³ Hierou. ⁴ Procop. ⁵ Syro-hex. ⁶ Procop. ⁷ Syro-hex. * יִי-לִי כִּי-נִרְמִיתִי . "Curterius notat ex Cod. Jes.: Οἱ Ο'. ἐσιώπησα; scilicet in edit. τῶν Ο' hexaplari."—Montef. Cf. ad Cap. v. 28. ⁸ Theodoret. Procop. affert: Σ. οἴμοι ὅτι ἐσιώπησα.

unus de seraphim. Ο. καὶ ἀπεστάλη πρὸς με ἐν τῶν σεραφίμ. Ἀ. Θ. καὶ ἐπετάσθη πρὸς με ἐν τῶν σεραφίμ. Σ. καὶ ἐπετάσθη πρὸς με εἰς τῶν σεραφίμ.⁹

6. וּבְיַדוֹ רָצַף בְּמַלְקָחִים לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ. *Et in manu ejus lapis candens, quem forcipibus sumpserat de altari.* Ο. καὶ ἐν τῇ χειρὶ ⌘ Οἱ Ι'. αὐτοῦ ἔειχεν ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀ. Σ. καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ψῆφος ἐν λαβίσι, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. Θ. καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ψῆφος ἐν λαβίδι, ὃν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου.¹¹

7. וַיַּגַּע עַל-פִּי. *Et tetigit os meum.* Ο. Ἀ. Θ. καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου. Σ. *et detulit ad os meum.*¹²

הִנֵּה נָגַע זֶה עַל-שְׂפָתַי וְסָר עֲוֹנֹתַי וְרָחַק מִפִּי. *Ecce tetigit hoc labia tua, et recedet iniquitas tua, et peccatum tuum exprobiabitur.* Ο. ἰδοὺ ἤψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου, καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ. Ἀ. ἰδοὺ ἤψατο οὗτος τῶν χειλέων σου, καὶ ἀποστήσεται ἡ ἀνομία σου, καὶ ἡ ἁμαρτία σου ἐξέλσθησεται. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως.¹³

8. מִי אֶמְלֶא. *Quem mittam?* Ο. τίνα ἀποστείλω; Ἀ. Σ. Θ. τὸν τίνα (ἀποστείλω);¹⁴

וּמִי יֵלֶךְ לָנוּ. *Et quis ibit nobis?* Ο. καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον; Ἀ. Σ. Θ. καὶ τίς πορεύσεται ἡμῖν;¹⁵

הִנֵּנִי שְׁלֶחַנִי. *Ecce! ego, mitte me.* Ο. ἰδοὺ

ἐγὼ εἰμι ἀπόστειλόν με. Ἀ. Θ. ἰδοὺ πάρεμι, ἀπόστειλόν με. Σ. ἰδοὺ ἀπόστειλόν με.¹⁶

10. הָעַף הַזֶּה אָזְנוֹ וְהָאָזְנוֹת הַכְּבֹד וְעֵינָיו וְעֵינָיו הַשָּׁעָרָה וְרַגְלָיו וְרַגְלָיו בְּעֵינָיו וּבְאָזְנוֹתָיו וְשָׁמְעַתְּ לְבָבוֹ וְכִבְּדוּ יָבִין וְשָׁב וְרָפָה לֵל. *Populi hujus, et aures ejus heheta, et oculos ejus obline; ne videat oculis, et auribus audiat, et corde intelligat, et resipiscat, et (quis) medeatur ei.* Ο. τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσίν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκάμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσίν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. Σ. ὁ λαὸς οὗτος τὰ ὦτα ἐβάρυνε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἔμυσε, μήπως ἴδῃ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ὠσίν ἀκούῃ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ συνῃ, καὶ ἐπιστραφῇ, καὶ ἰαθῇ.¹⁷

12. יָרְחוּ אֲנָשִׁים רְחוֹקִים. *Et procul amoverit Jona homines.* Ο. καὶ μετὰ ταῦτα μακρυνεῖ ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους. Σ. (καὶ) μακρὰν ποιήσει κύριος τοὺς ἀνθρώπους.¹⁸

13. הַיִּתְּחָה לְבָעַר בְּאַלְהָהּ וְכִנְלוֹן וְשָׁרַף בְּשָׂלְתָהּ. *Et erit ad exterminandum, sicut terebinthus et sicul quercus, quarum in cuesione truncus in eis (superstes est).* Ο. καὶ πάλιν ἔσται εἰς προνομῆν, ὡς τερέβινθος (Οἱ ἄλλου ὡς δρῦς¹⁹) καὶ ὡς βάλανος, ὅταν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς θήκης αὐτῆς. Σ. καὶ πάλιν ἔσται εἰς κατα-

⁹ Hieron. in Epist. XVIII ad Damasum, 17: "Aq. et Theod.: *Et volavit ad me unum de seraphim*; Sym.: *Et volavit ad me unus de seraphim*."

¹⁰ Sic Syro-hex. in textu. Pronomen est in Codd. 24, 36, 48, aliis.

¹¹ Hieron. ibid. 18: "Aq. et Theod.: *Et in manu ejus calculus in forcipis, quem acceperat de altari*; Sym.: *Et in manu ejus calculus in forcipibus, quem sumpserat de altari*." Idem vero in Comment. ad Inc.: "Et in manu sua teuet calculum, quem juxta LXX et Theod. forcipis, juxta Aq. et Sym., qui Hebraicum sunt secuti, forcipibus apprehendit." Et hoc verius videtur. (In Gracis Montefalconii ψῆφος pro ἄνθραξ correximus, auctore Hieron., qui ait: "Calculus iste, qui a solis LXX ἄνθραξ, id est, carbunculus, interpretatur.") Ad verba τῶν Ο', ὃν τῇ λα-

βίδι, Curter. notat: Οἱ Γ'. ὁμοίως. ¹² Hieron. in Epist. ad Dam. 18.

¹³ Hieron. ibid. 19: "Aq.: *Ecce tetigit hic labia tua, et recedat iniquitas tua, et peccatum tuum propitiabitur*. Ceteri interpretes in Aquilae verba consentiunt." Graeca nostra sunt.

¹⁴ Syro-hex. in textu habet **אֶמְלֶא**; in marg. autem: **אֶמְלֶא ל. ה. א. א.** Lectio τὸν τίνα ἀποστείλω est in Codd. 48, 62. Silente Curterio, Parsons. e marg. Cod. XII affert: τὸν ἀποστείλω.

¹⁵ Hieron. ibid. 20: "Aq., Theod. et Sym.: *Et audivi vocem Domini dicentis: Quem mittam? et quis ibit nobis?*"

¹⁶ Hieron. ibid. 21: "Aq. et Theod.: *Ecce! adsum, mitte me*; Sym. *Ecce! mitte me*." Graeca sunt Montefalconii.

¹⁷ Theodoret. ¹⁸ Euseb., Procop., Nobil., et Reg. unus apud Montef., qui solus ὁ κύριος legit. ¹⁹ Procop.

βόσκησιν, ὡς δρύς καὶ ὡς βάλανος, ἧτις ἀποβαλοῦσα [τὰ φύλλα] ἴσταται μόνη.²⁰

13. סֶמֶן קֹדֶשׁ שְׂרֵטֵי. *Semen sanctum est truncus ejus.* Ο'. Vacat. 'A. σπέρμα ἅγιον στήλωσις αὐτῆς. Σ. σπέρμα ἅγιον ἢ στάσις αὐτῆς. ✕ Θ. σπέρμα ἅγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς.²¹

CAP. VII.

1. אֲרָם. *Syriae.* Ο'. 'Αράμ. 'A. Σ. Συρίας.¹
2. כַּי־אֲגִיטָנִי מִבְּרוּי־וְעַיִן עַל־וַנְּיָן. *Sicut agitantur arborea silvae a vento.* Ο'. ὅν τρόπον ἐν δρυμῶ ξύλον ὑπὸ πνεύματος σαλευθῆ. 'A. ὡς σαλεύεται ξύλα δρυμοῦ ἐκ προσώπου ἀνέμου.²
3. כַּנְוָן. *Fullonis.* Ο'. τοῦ κναφέως. Οἱ Γ. ὁμοίως.³
4. וּשְׁמֵרֵךְ וְשָׁמְרֵךְ. *Cave tibi et quiesce.* Ο'. φύλαξαι τοῦ ἠσυχάσαι. 'A. φύλαξαι καὶ ἠσύχαζε.⁴ Σ. φύλαξαι καὶ ἠσύχασον.⁵ Θ. πρόσχες καὶ ἠσύχασον.⁶
5. יַעַן כִּי־עָלְתָּ עַל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנִי וְעַל־בְּנוֹתֵינוּ וְעַל־בְּנוֹתֵינוּ לְמַלְכֵינוּ. *Eo quod consilium inierit contra te Syria malum, Ephraim et filius Romeliae, dicentes.* Ο'. ὅτι ἐβουλεύσαντο βουλήν πονηράν ✕ Θ. 'Εφραϊμ καὶ ὁ υἱὸς 'Ρωμελίου⁷ περὶ σοῦ, λέγοντες.

6. וְנִכְרַעְנָם. *Et exrugnemus eam.* Ο'. ἀποστρέψομεν αὐτούς. 'A. (καὶ) ἀποσχίσωμεν αὐτήν.⁸

8. אֲרָם. *Syriae.* Ο'. 'Αράμ. 'A. Σ. Συρίας.⁹

9. שָׁמְרָא. *Samarita.* Ο'. Σομόρων. 'A. Σ. Σαμάρεια.¹⁰

וְאִם־לֹא־בִּי־יִמְנָנִי אֵין־עִמָּי אֵין־עִמָּי. *Si fidem non habebitis, certe stabiles non eritis.* Ο'. ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε. Σ. ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐ διαμενεῖτε. Θ. ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδ' οὐ μὴ πιστευθεῖητε.¹¹

11. הֲבֵרָה לְךָ הַיְהוָה הַיְהוָה מִעֵם תִּימָן הַיְהוָה הַיְהוָה לְמִלְכֵינוּ הַיְהוָה הַיְהוָה (s. הַיְהוָה) הַיְהוָה. *Pete tibi signum a Jova Deo tuo; profundum fac et pete (s. ad ortum), vel altum fac sursum.* Ο'. αἰτησαι σεαυτῶ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου, εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος. 'A. ἐπερώτησον σεαυτῶ σημεῖον παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ἄδην, μετεώρισον εἰς ὕψος.¹² Σ. αἰτησαι σεαυτῶ σημεῖον παρὰ κυρίου (τοῦ) θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ἄδην, καὶ ὕψωσον ἄνω.¹³ Θ. αἰτησαι σεαυτῶ (σημεῖον) παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ σου, βάθυνον εἰς ἄδην, ὕψωσον ἄνω.¹⁴

12. וְלֹא־תִבְחַן לִי יְהוָה. *Et non tentabo Jovam.* Ο'. οὐδὲ μὴ πειράσω ✕ τὸν κύριον. Πάντες ὁμοίως.¹⁵

13. שְׁמַעְתֵּם בֵּיתֵינוּ. *Audite quaeso, domus*

²⁰ Procop. (qui τὰ φύλλα non agnoscit), Theodoret.

²¹ Curter. affert: ✕ Θ. σπέρμα κ. τ. ε. Procop.: Θ. μὲν γὰρ ἔφη, τὸ (sic) σπέρμα ἅγιον τὸ στήλωμα αὐτῆς ὁ δὲ 'A. στήλωσις ἔφησεν ὁ δὲ Σ., ἢ στάσις αὐτῆς. Hieron.: "Quod diximus, *Semen sanctum erit quod steterit in ea*, vel juxta Aquilam, *Semen sanctum erit germen ejus*, in LXX interpretibus non habetur, sed de Hebraico et Theodotionis editione ab Origene additum." Idem testantur S. Basil. et Procop. Theodotionis lectionem in textu habent Comp., Ald., Codd. 22, 23 (sub aster.), 36, 48, alii. Mendose Cod. 88: Θ. σπέρμα ἅγιον τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Syro-hex. in marg. sine nom. affert: * אֲנִי וְעַל־בְּנוֹתֵינוּ וְעַל־בְּנוֹתֵינוּ לְמַלְכֵינוּ; sed pro אֲנִי, φυτόν, s. φύτευμα, Cod. C. habet אֲנִי וְעַל־בְּנוֹתֵינוּ, quod cum Graeco ὑπόστασις commutatur.

CAP. VII. ¹ Curter. Syro-hex. affert: * אֲרָם.

² Sic Parsons. e Cod. XII. Curterio anonyma est lectio.

³ Curter.

⁴ Theodoret.

⁵ Theodoret., Procop.

⁶ Procop. Paulo aliter Theodoret.: Θ. πρόσχε καὶ ἠσύχαζε.

⁷ Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, alii. Syro-hex. in marg. * אֲנִי וְעַל־בְּנוֹתֵינוּ וְעַל־בְּנוֹתֵינוּ לְמַלְכֵינוּ. Sequentia, περὶ (alii κατὰ) σοῦ λέγοντες, desunt in Ed. Rom. et Cod. Vat., sed leguntur in Comp., Ald., Syro-hex., et libris fere omnibus. ⁸ Curter. ⁹ Curter., Syro-hex.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Theodoret. Hieron. affert: "Sym.: *Si non credideritis, non permanebitis.*"

¹² Euseb. Procop. et Nobil. afferunt: 'A. β. εἰς ἄδην, μ. εἰς ὕψος. Ante μετεώρισον, copulam ἢ desiderat Montef., repugnantibus testibus.

¹³ Euseb., qui τοῦ omittit, et in finē cum Nobil. ἢ εἰς ὕψος ἄνω legit. Procop. vero: Σ. β. εἰς ἄδην, καὶ ὕψωσον ἄνω.

¹⁴ Euseb. Procop., Nobil.: Θ. βάθυνον κ. τ. ε.

¹⁵ Hieron.: "Omnes similiter transtulerunt, *non tentabo Dominum.*" Articulus cum asterisco accessit ex marg. Curterii.

Davidis. Ο. 'Α. Σ. Θ. ἀκούσατε δὴ, οἶκος Δαυίδ.¹⁶

13. תְּנֵן לְכֹל מִן־מֵצַחַת הַיָּמִים כִּי תִלְחֹן בְּיָמֵי הַיָּמִים. *Num parum vobis est taedio afficere homines, quod taedio afficietis etiam Deum meum?* Ο. μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις; καὶ πῶς κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; 'Α. μήτι ὀλίγον ἀπὸ ὑμῶν μοχθοῦν ἀνδρας, ὅτι μοχθοῦτε καίγε τὸν [κύριον] θεόν μου;¹⁷ Σ. μὴ οὐκ ἀδταρκες ὑμῖν κοποῦν ἀνθρώπους, ὅτι κοποῦτε ἔτι καὶ τὸν θεόν μου;¹⁸ Θ. μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνδρασιν, ὅτι ἀγῶνα παρέχετε καίγε τῷ θεῷ μου;¹⁹

14. לִבְנֵי יְהוָה יִתֵּן יְהוָה הוֹנֵן הַיָּמִים הָעֹלָמִית לְבָנִים הוֹנֵן הוֹנֵן הוֹנֵן הוֹנֵן. *Propterea dabit Dominus ipse vobis signum: Ecce! virgo gravida erit, et pariet filium; et vocabis (s. vocabit) nomen ejus, Emmanuel.* Ο. διὰ τοῦτο δώσει κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον ἰδοὺ ἡ παρθένος ('Α. Σ. Θ. ἡ νεάνις²⁰) ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις (Οἱ Γ'. καλέσεις, ὁμοίως²¹) τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ. 'Α. διὰ τοῦτο δώσει (κύριος) αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον ἰδοὺ ἡ νεάνις ἐν γαστρὶ συλλαμβάνει, καὶ τίκτει υἱόν, καὶ καλέσεις ὄνομα

αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ. Σ. διὰ τοῦτο δώσει (κύριος) αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον ἰδοὺ ἡ νεάνις συλλαμβάνει, καὶ τίκτει υἱόν, καὶ καλέσεις ὄνομα αὐτοῦ, Ἐμμανουήλ.²²

15. וְיָבוֹא וְיִבְחַר בְּרָעָה דִּמְרֵי הַיָּמִים. *Quando poterit repudiare malum, et eligere bonum.* Ο. πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν ἢ προελέσθαι πονηρὰ, ἐκλέξασθαι (alia exempl. ἐκλέγεται) τὸ ἀγαθόν. 'Α. τοῦ γνῶναι αὐτὸν ἀπορρίψαι ἐν κακῷ, καὶ ἐκλέξασθαι ἐν ἀγαθῷ. Σ. εἰς τὸ γνῶναι αὐτὸν ἀποδοκιμάσαι τὸ κακὸν, καὶ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν.²³

16. כִּי בְּיָמָיו יֵעַר מֵאִשׁוּךְ יָבֹחַר בְּרָעָה דִּמְרֵי הַיָּמִים. *Num priusquam poterit puer repudiare malum, et eligere bonum.* Ο. διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἀπειθεῖ πονηρίᾳ, ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. 'Α... πρὶν γνῶναι τὸ παιδίον ἀπορρίψαι ἐν κακῷ, καὶ ἐκλέξασθαι ἐν ἀγαθῷ. Σ. πρὶν γάρ γνῶναι τὸ παιδίον ἀποδοκιμάσαι τὸ κακὸν, καὶ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν.²⁴

וְעָזַב הָאָרֶץ וְיִבְחַר בְּרָעָה דִּמְרֵי הַיָּמִים. *Derelinquetur terra, cujus duos reges tu fastidis.* Ο. καὶ καταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἣν σὺ φοβῆ, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων. 'Α. ἐγκαταλειφθήσεται ἡ χθὼν, ἣν σὺ σικχαί-

¹⁶ Euseb. ²⁷ Sic Euseb. in Dem. Evang. p. 316. Idem in Comment. ad loc. cum Procop. et Nobil.: 'Α. μήτι ὀλίγον μοχθεῖν (μοχθεῖν Procop.) ἀνδρας (ἀνδρα Procop., Nobil.) ὅτι μοχθεῖτε κ.τ.έ. Curter. et Cod. 88: 'Α. μήτι ὀλίγον ἀπομοχθοῦν ἀνδρας, ὅτι μοχθεῖτε κ.τ.έ. Tandem Syro-hex. ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ (ἀπὸ ὑμῶν) ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ. (Cod. C. add. ܘܠܘܢ) ܘܠܘܢ (ἀνδρα) ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ. ¹⁸ Curter., Nobil., et Euseb. in Comment. In Dem. Evang. ibid. ἔτι καὶ abest, invito Syro-hex., qui affert: ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ. ¹⁹ Euseb. in Comment. (qui ἑμῖν omittit), Nobil. Hieron.: "Pro labore et molestia, quod Aq. et Sym. transtulerunt, LXX et Theod. agonem interpretati sunt." ²⁰ Irenaeus apud Euseb. Hist. Eecles. V, 8: 'Αλλ' οὐχ ὡς ἐνίοι φασι τῶν νῦν τολμῶντων μεθερμηνεύειν τὴν γραφήν, ἰδοὺ ἡ νεάνις ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν, ὡς Θεοδοσίῳ ἠρμήνευσεν ὁ Ἐφέσιος, καὶ Ἀκύλας ὁ Ποντικός. Hieron.: "Virgo Hebraice BETHULA appellatur, quae in praesenti loco non scribitur; sed pro

hoc verbo positum est ALMA, quod praeter LXX omnes adolescentulam transtulerunt. Porro ALMA apud eos verbum ambiguum est; dicitur enim et adolescentula, et abscondita, id est, ἀπέκρυφος... Ergo ALMA non solum puella vel virgo, sed cum ἐπιτάσσει virgo abscondita dicitur et secreta, quae nunquam virorum patuerit aspectibus, sed magna parentum diligentia custodita sit." Cf. Hex. uel Gen. xxiv. 43. ²¹ Curter. Omnes interpretes juxta Hebraeum vertisse καλέσεις, non καλέσοντων, affirmant Euseb. in Comment., Procop., et Hieron. ²² Euseb. in Dem. Evang. ibid. "Phiastrius Brixiensis ait, Aquilam ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ vertisse, potens cum hominibus; vel auctoris, vel libroriorum lapsu."—Montef. ²³ Curter. (In textu LXXvirali pro ἐκλέξεται stant Codd. III, XII (teste Curterio), 22, 24, 36, alii, invito Syro-hex.) ²⁴ Syro-hex. ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ ܘܠܘܢ. Quae eorum lectionibus Aquilae et Symmaechi ad v. 15 amice conspirant.

νεις, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς.

Σ. ἐγκαταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἀφ' ἧς σὺ ἐγκα-
κεῖς, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς.

Θ. ἐγκαταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἣν σὺ βδελύσση,
ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων αὐτῆς.²⁶

17. **הַיְהוּדָה מִעַל מִצְרַיִם יָרָדוּ מֵיְמֵי הַיְהוּדָה.** *Ex quo die
recessit Ephraim a Juda.* Ο'. ἀφ' ἧς ἡμέρας
ἀφείλεν Ἐφραῖμ ἀπὸ Ἰούδα. Ἀ. Σ. ἀπὸ τῆς
ἡμέρας ἧς ἀπέστη Ἐφραῖμ ἀπὸ Ἰούδα.²⁶

18. **יִשְׁלַח.** *Sibilabit.* Ο'. συριεῖ. Ἀ. συρίσει.²⁷
מִצְרַיִם יָרָדוּ מִצְרַיִם יָרָדוּ. *Quae sunt in ex-
tremitate fluviorum Aegypti.* Ο'. δ κυριεύσει
μέρος ποταμοῦ Αἰγύπτου. Σ. Θ. δ ἐστὶν ἐν
μέρει ποταμοῦ Αἰγύπτου.²⁸

לְבַרְזָה. *Asi.* Ο'. τῆ μελίση. Ὁ Ἐβραῖος
καὶ ὁ Σύρος· σφηκί.²⁹

19. **יָבֵיאוּ.** *Et venient.* Ο'. καὶ ἐλεύσονται. Ἀ.
Θ. ὁμοίως. Σ. καὶ ἤξουσιν.³⁰

וְיַחְזֹרוּ. *Et considerebunt.* Ο'. Vacat. Ἄλλος

καὶ ἀναπαύσονται.³¹

19. **וְיָבֵיאוּ בְּכָל הַיַּרְדֵּן.** *Et in omnibus verpetis.* Ο'.
καὶ εἰς τὰ σπήλαια. Ἄλλος· καὶ ἐν παντὶ
ξύλω.³²

20. **וְיָבֵיאוּ בְּעַבְרֵי הַנְּחָלִים.** *Novacula con-
ductionis (conductitia) in regionibus transflu-
vialibus.* Ο'. ἐν τῷ ξυρῷ τῷ μεμισθωμένῳ
(alia exempl. τῷ μεμεθυσμένῳ³³ (הַנְּחָלִים)); alia
aliter³⁴) πέραν τοῦ ποταμοῦ. Ἀ. ὁμοίως τοῖς
Ο' (μεμεθυσμένῳ). Θ. μεμισθωμένῳ.³⁵ Σ.
τοὺς μεμισθωμένους τοὺς ἐν τῷ πέραν τοῦ πο-
ταμοῦ.³⁶

וְיָבֵיאוּ בְּרִגְלֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּרִיָּה. *Rege Assyriae.* Ο'. βασιλέως
Ἀσσυρίων. Ἀ. ἐν βασιλείᾳ Ἀσσυρίων. Θ.
ἐν τῷ βασιλεί τῶν Ἀσσυρίων.³⁷

וְיָבֵיאוּ בְּרִגְלֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּרִיָּה. *Et etiam barbam.* Ο'. ✕ ἐτι
καὶ τὸν πώγωνα.³⁸

22. **וְיָבֵיאוּ בְּרִגְלֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּרִיָּה.** *Comedet butyrum, quia.* Ο'.
Vacat. ✕ Πάντες· φάγεται βούτυρον, ὅτι.³⁹

²⁶ Euseb. in Dem. Evang. p. 318. Curter. affert: Ἀ. σγχανεις (sic). Θ. βδελύση. Syro-hex.: Ἀ. Θ. βδελύση (ܒܕܠܘܫܐ). Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 46. Num. xxi. 5.

²⁷ Theodoret., et "unus codex." ²⁸ Curter. ²⁹ Theo-
doret.: Ἀπὸ τοῦ, αὶ κυριεύσουσι μέρους [quae lectio est in
Comp., Codd. 22, 24, aliis, et Euseb.] ποταμοῦ Αἰγύπτου, αὶ
κυριεύσουσιν ὁ ἐστὶν ἐν μέρει π. Αἴγ., ὁ Θεοδοσίαν εἰρηκεν· οὕτω
δὲ καὶ ὁ Σύμμαχος. Ubi verba male repetita, αὶ κυριεύσουσιν,
exsulare jussimus. Praeterea desideramus ἢ ἐστὶν, sc. μολί, ut in
Cod. 23 pro μολίαι scriptum. ³⁰ "Sic unus."—
Montef. Ex Chrysost., ut videtur, qui ait (Opp. T. VI, p. 86 A): Ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἐβραῖος, ὡς φασιν, οὐ λέγουσι, με-
λίση, ἀλλὰ, σφηκας. ³¹ Curter. ³² Sic Comp., Ald.,
Codd. 22, 24, 36, alii, et Syro-hex. Eadem post πάντες
inferunt Codd. III, XII, alii. ³³ Haec, καὶ ἐν παντὶ ξύλω,
in fine v. 19 inferunt Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23,
24, alii, et Syro-hex. ³⁴ Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26,
alii. ³⁵ E. g.: τῷ μεγάλῳ καὶ μεμεθυσμένῳ Codd. III, 24,
36, alii; τῷ μεγ. τῷ μεμεθυσμένῳ Cod. XII; τῷ μεγ. τῷ
μεμισθωμένῳ Euseb. in Dem. Evang. p. 320. Syro-hex. in
textu habet, τῷ μεμισθωμένῳ (ܡܡܨܘܡܢܐ); in marg.
autem char. med.: (τῷ) μεγάλῳ καὶ μεμεθυσμένῳ (ܡܘܠܘܫܐ ܒܕܠܘܫܐ).

Euseb. in Comment. ad loc.: τῷ ξυρῷ τῷ μεγ. καὶ με-
μεθυσμένῳ. . . παρ' ἑτέρῳ δὲ ἀπὸ τοῦ, μεμεθυσμένῳ ξυρῷ, μεμισθω-
μένῳ εὔρηται. Procop.: Μεμεθυσμένῳ δὲ λέγει ξυρῷ, τῆ μοχαίρα

ἀφειδῶς τε χειροῦση, καὶ πληρομένη τῶν πικτότων τοῦ αἵματος.
Τινὲς δὲ, ὡς τοῦ ῥητοῦ, φασὶ, μεμισθωμένῳ ἔχοτος, δύναμιν τινα
μισθοφορικῆν ἀποδείκνυσι, τὴν μέλλουσαν (τὴν) τῶν Ἀσσυρίων
βασιλείαν ψιλῶν. ³⁶ Curter., qui in textu μεμεθυσμένῳ
habet, in marg. affert: Ἀ. ὁμοίως. Θ. μεμισθωμένῳ. Sed
contra assurgit Syrus noster, qui in marg. notans: Ἀ.
ὁμοίως τοῖς Ο', in textu, ut vidimus, τοῖς Ο' tribuit μεμισθω-
μένῳ. Equidem crediderim similitudinem, quam Aquilae
Syrus vindicat, non in uno vocabulo μεμισθωμένῳ positam
esse, sed in totius clausulae structura, quam ad versionem
τῶν Ο' potius quam Symmachi, quam statim subjungit,
accedere affirmat. Scilicet integra ejus nota est: Ἀ.
ὁμοίως τοῖς Ο'. Σ. τοῖς μεμισθωμένους (τοὺς) ἐν τῷ πέραν τοῦ
ποταμοῦ. ³⁷ Curter. Alterum τοὺς assumpsimus ex
Syro-hex. + ܡܡܨܘܡܢܐ ܡܡܨܘܡܢܐ ܡܡܨܘܡܢܐ ܡܡܨܘܡܢܐ .ܐ.

³⁸ Nobil. Euseb. in Dem. Evang. p. 322 affert: Θ. ἐν τῷ
β. Ἀσσυρίων (sic)· ὁμοίως δὲ καὶ Σύμμαχος. ³⁹ Sic
Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 26, alii, invito Syro-hex.

⁴⁰ Curter. affert: ✕ Π. φάγεται βούτυρον. Codd. 22, 48 in
textu habent ✕ φάγεται β. ὅτι, et sic sine aster. Syro-hex.,
et Euseb. in Dem. Evang. p. 321. Paulo aute, ubi in Ed.
Rom. excusum πειν γάλα, testibus a Parsonsio pro πειν
γάλα allatis addendi sunt Syro-hex., et Cod. Vat. a Maio
descriptus.

23. **כָּל־מָקוֹם יִהְיֶה**. *Erit omnis locus.* O'.
 * Πάντες ἔσται * πᾶς τόπος.⁴⁰

24. **בַּחֲצֵי וּבִצְיֵים**. *Instructi sagittis et arcu.* O'.
 μετὰ βέλους καὶ τοξέυματος. 'A. ἐν βέλεσι
 καὶ ἐν τόξῳ.⁴¹

Cap. VII. 4. — δταν γὰρ — ἰάσομαι *.⁴²

CAP. VIII.

1. **גְּבִינֵי מַגְנָה**. *Tabulam magnam.* O'. τόμον
 — καινοῦ μεγάλου * (alia exempl. τόμον καινὸν
 μέγαν¹). 'A. κεφαλίδα μεγάλην. Σ. τεύχος
 μέγα.² (Θ.) διφθέρωμα (μέγα).³

2. **תַּיִתּוֹת הַכֹּהֲנִים**. *Urtiam sacerdotem.* O'. τὸν
 Οὐρίαν * OI Γ'. τὸν ἱερέα *.⁴

4. **חַיָּוִת**. *Oves.* O'. * τὴν * δύναμιν.⁵
לְפָנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר. *Coram rege Assyriae.* O'.
 ἐναντι βασιλέως Ἀσσυρίων. 'A. εἰς πρόσω-
 πον βασιλέως Ἀσσυρίων.⁶

5. **עַד אֵימָר**. *Iterum, dicens.* O'. ἔτι * Σ. Θ.
 λέγων *.⁷

6. **מִשְׁפָּח**. *Reprobavit.* O'. μὴ βούλεσθαι. Σ. ἀπε-
 δοκίμασεν.⁸
הַשִּׁילָה. *Silua.* O'. τοῦ Σιλωάμ. OI Γ'. ὁμοίως,
 Σιλωά.⁹

6. **רֶזֶן**. *Rezin.* O'. 'Ρασσίν. OI Γ'. 'Ρασίν.¹⁰

7, 8. **יָגִיד** — **הִלְחִי**. O'. — καὶ περιπατήσει —
 συντελέσασθαι τι *.¹¹

8. **רָחַב**. *Latitudinis.* O'. τὸ πλάτος. OI Γ'.
 ὁμοίως.¹²

9. **וְיִרְצוּן מִקִּרְיָתְכֶם** לֵב מִקִּרְיָתְכֶם וְיִרְצוּן
וְיִרְצוּן וְיִרְצוּן וְיִרְצוּן וְיִרְצוּן. *Irascimini,*
populi, et confringimini, et auribus percipite,
omnes longinqui terrae; accingite vos, et con-
fringimini; accingite vos, et confringimini.
 O'. γνῶτε ("Ἄλλος ἀσθενήσατε. "Ἄλλος con-
 fringimini¹³), ἔθνη, καὶ ἠττᾶσθε, ἐπακούσατε
 ἔως ἐσχάτου τῆς γῆς, ἰσχυρότερες ἠττᾶσθε· ἐὰν
 γὰρ πάλιν ἰσχύσητε, πάλιν ἠττηθήσεσθε. OI
 Γ'. συναθροίσθητε, λαοὶ, καὶ ἠττᾶσθε, καὶ ἐνω-
 τίσασθε, πάντα τὰ πόρρωθεν τῆς γῆς· περι-
 ζώνυσθε καὶ ἠττᾶσθε, καὶ πάλιν ζώνυσθε καὶ
 ἠττᾶσθε.¹⁴

10. **עֲצוּ עִתּוּ** וְיִקְרָא לְכֹהֵן דְּבַר דְּרַבְרָא
וְיִקְרָא. *Consulte consilium, et irritum fiet; loqui-*
mini verbum, et non stabit: quia nobiscum Deus.
 O'. καὶ ἦν ἂν βουλευθήσεσθε βουλήν, διασκεδάσει
 — κύριος * καὶ λόγον ὃν ἐὰν λαλήσητε, οὐ μὴ
 ἐμμείη ἐν ὑμῖν· ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ θεός ('A. Θ.
 ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ ἰσχυρός¹⁵). OI Γ'. βουλευ-
 σεσθε βουλήν, καὶ διασκεδασθήσεται· λαλή-

⁴⁰ Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22 (sub aster.), 36, 48, alii. ⁴¹ Curter. Cod. 88 affert: 'A. ἐν βέλει καὶ ἐν τόξῳ. ⁴² Syro-hex.
 CAP. VIII. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 22, 36, alii, necnon Euseb. in Comment., et in Dem. Evang. p. 328, ubi Gaisfordius e Cod. P. καινοῦ μεγάλου temere suffecit. Cf. ibid. pp. 331, 334. Hieron.: "LXX interpretati sunt, *librum novum et magnam.*" (Obelus est in Syro-hex. in utroque codice, cum cuneolo post μέγαν.) ² Curter. ³ Euseb. in Comment.: λαβεῖν ἐναντὶ τόμον καινὸν μέγαν, ἢ τεύχος, ἢ διφθέρωμα, ἢ κεφαλίδα, κατὰ τοὺς λοιπούς. ⁴ Curter. in marg. Syro-hex. in textu: * **חַיָּוִת** * **לְפָנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר**. ⁵ Curter. ⁶ Euseb. in Dem. Evang. p. 331. ⁷ Curter. in marg. affert: * λέγων. Syro-hex. juxta Cod. A. * **עַד אֵימָר**. Sic cum aster. Cod. C. ⁸ Procop. ⁹ Curter. ¹⁰ Idem, qui in textu habet 'Ρασσίν, quae lectio est Cod. Alex. In Vati-

cano est 'Ρασσίν. ¹¹ Hieron.: "Hoc quod in LXX legitur: *Et ambulabit super omnem murum vestrum, et auferet de Judaea hominem, qui possit caput levare, aut forte aliquid facere, in Hebraico non habetur, et in Graecis codicibus veru jugulante confossum est.*" Obelus non est in Syro-hex. Revera Graeca τῶν O' non tam superflua quam absorta sunt. ¹² Curter. ¹³ Hieron.: "Pro *congregamini, (sive infirmamini [cf. Hex. nostra ad Jerem. xi. 16] et confringimini, ut interpretati sunt alii), LXX posuerunt, scilicet . . . propter RES et DALETH similitudinem.*" ¹⁴ Theodoret.: *Σαφέςτερον δὲ οἱ τρεῖς ἠρμήνευσαν τὸ χωρίον τοῦτο· συναθροίσθητε κ. τ. λ.* "Dicendum erit, Theodoretum hic trium simul interpretationem afferre, neglecta quarundam vocum discrepantia, quod saepissime contigisse jam passim vidimus."—Montef. Versio est, ut videtur, Symmachi. Vid. ad v. 10. ¹⁵ Curter. (In textu LXXvirali obelus est in Syro-hex.)

σετε λόγον, καὶ οὐ στήσεται μεθ' ἡμῶν γὰρ ὁ θεός.¹⁶

11. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלֵי בְחוּקַת הַיַּד וַיִּשְׁרַיַי מִלְּבַב בְּרַחֲמֵי הַיָּהּ לְאָמַר. Quia sic dixit Jova ad me, quum inualesceret manus (Dei super me), et hortaretur me, ne ambularem in via populi hujus, dicens. Ο'. οὕτω λέγει κύριος· τῇ ἰσχυρᾷ χειρὶ ἀπειθοῦσι τῇ πορείᾳ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ τούτου, λέγοντες. Σ. εἶπε κύριος πρὸς με ὡς ἐν κράτει τῆς χειρὸς, καὶ ἀπέστησέ με μὴ πορεύεσθαι τῇ ὁδῷ τοῦ λαοῦ τούτου, λέγων.¹⁷

12. אֲלֵ-תַמְרוֹתַי קָשָׁר לְכָל אֲשֶׁר-יֹאמַר הָעַם הַזֶּה קָשָׁר. Ne vocetis conjurationem sicut quod vocat populus iste conjurationem. Ο'. μήποτε εἴπωσι σκληρόν· πᾶν γὰρ ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ λαὸς οὗτος, σκληρόν ἐστι. Σ. οὐκ ἐρείτε, ἀνταρσις, πᾶν ὃ ἐὰν εἴπῃ ὁ λαὸς οὗτος, ἀνταρσις.¹⁸

13. הָיָה-תָּנָּה. Ο'. ✕ 'Α. Θ. τὸν ἄ κύριον.¹⁹
תָּנָּה. Ο'. Vacat. ✕ Σ. Θ. τῶν δυνάμεων ἄ.²⁰

14. וְלֵאבֹן נָבֵן וְלַצֹּר מְשֹׁל לְשָׁנֵי בְתֵי יִשְׂרָאֵל וְלִפְחֵי וְלַמִּזְבֵּי לְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם. Et in lapidem percussione et in petram offensionis duabus domibus Israelis, in rete et in laqueum habitanti Jerusalem. Ο'. καὶ οὐχ ὡς λίθου προσκόμματι συναντήσεσθε, οὐδὲ ὡς πέτρας πτώματι οἱ δὲ οἶκοι 'Ιακώβ ἐν παγίδι, καὶ ἐν κοιλάσματι ('Α. εἰς σκῶλον. Σ. Θ. εἰς σκάνδαλον²¹) ἐγκαθήμενοι ἐν 'Ιερουσαλήμ. 'Α. καὶ εἰς λίθον προσκόμματος, καὶ εἰς στερεὸν σκανδάλου τοῖς δυσὶν οἴκοις 'Ισραήλ...²² Σ. εἰς

λίθον προσκόμματος καὶ εἰς πέτραν πτώματος τοῖς δύο οἴκοις 'Ισραήλ, εἰς παγίδα καὶ εἰς σκάνδαλον τῶν οἰκούντων 'Ιερουσαλήμ.²³ Θ. καὶ εἰς λίθον προσκόμματος καὶ εἰς πέτραν πτώματος τοῖς δυσὶν οἴκοις...²⁴

15. וְנִלְכְּדוּ וְנִקְיְדוּ. Et irretientur, et capientur. Ο'. καὶ ἐγγιούσι, καὶ ἀλώσονται — ἀνθρωποι ἐν ἀσφαλείᾳ ἄ. Σ. καὶ παγιδευθήσονται, καὶ συλληφθήσονται.²⁵

16, 17. צֹר תַעֲבֹדָה תִּתּוֹם תּוֹרָה בְּלִמְדֵי: וְהָיָה תִּתּוֹם תִּתּוֹם תִּתּוֹם תִּתּוֹם תִּתּוֹם. Colliga oraculum, obsigna legem in discipulis meis. Et praestolabor Jovam qui abscondit faciem suam a domo Jacobi, et exspectabo eum. Ο'. τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον τοῦ μὴ μαθεῖν. καὶ ἐρεῖ· μενῶ (Θ. ἱπομενῶ²⁷) τὸν θεὸν τὸν ἀποστρέψαντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου 'Ιακώβ, καὶ πεποιθὸς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ. 'Α. ἐνδησον μαρτύριον, σφράγισον νόμον ἐν διδακτοῖς μου. καὶ προσδέξομαι τὸν θεὸν τὸν ἀποκρύβοντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου 'Ιακώβ, καὶ ὑπομενῶ αὐτόν. Σ. δῆσον μαρτύριον, σφράγισον νόμον ἐν τοῖς διατάγμασί μου. καὶ προσδοκήσω τὸν κύριον τὸν κρύβοντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου 'Ιακώβ, καὶ ἀναμενῶ αὐτόν.²⁸

18. הָיָה אֲנֹכִי תִּתּוֹם תִּתּוֹם תִּתּוֹם תִּתּוֹם תִּתּוֹם. Et ego, et nati

¹⁶ Theodoret. in continuatione. ¹⁷ Procop. ¹⁸ Idem. Apud Montef. οὗτος casu excidit. Hieroo. affert: Σ. ἀνταρσις. ¹⁹ Curter. ²⁰ Idem. Syro-hex. in textu: τὸν κύριον τῶν δυνάμεων. ²¹ Theodoret.: ἐν κοιλάσματι, ἢ σκῶλον κατὰ τὸν 'Ακύλον, ἢ σκανδάλον κατὰ τοὺς ἄλλους. Curter. affert: 'Α. εἰς σκῶλον. ²² Cod. XII a Parsonsio exscriptus. Curter. affert: 'Α. καὶ εἰς στερεὸν — 'Ισραήλ. ²³ Procop. Curter. affert: 'Α. Σ. Θ. τοῖς δυσὶν οἴκοις. ²⁴ Curter. Parsons. ex eodem cod. affert: Θ. καὶ εἰς πέτρας πτώματος. ²⁵ Theodoret. Montef. per incuriam edidit: 'Α. σκανδαλισθήσονται. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 2. xxx. 11.

²⁶ Procop. Idem subjungit: τὸ δὲ, ἀνθρωποι ἐν ἀσφαλείᾳ, περιπτὸν, καὶ ἀβέλιστα. Obelo jugulat Syro-hex. ²⁷ Syro-hex. ✕ .l. ²⁸ Euseb. in Dem. Evang. p. 450. Curter. affert: 'Α. ἐνδησον μ., σφράγισαι ν. ἐν διδακτοῖς μου. Procop.: Τὸν πρῶτον στίχον ὃ Σ. οὕτως ἐξέδωκεν δῆσον μ., σφράγισαι τὸν ν. ἐν τοῖς διδακτοῖς μου' οἷς καὶ τὰ 'Ακύλου συναδεῖ. Theodoret.: Σαφέστερον δὲ οἱ τρεῖς ἡμμημέκασι' δῆσον τὸ μ., σφράγισον ν. ἐν διδακτοῖς μου. Unde suspicetur aliquis, Symmachum διδάγμασι, non διατάγμασι, dedisse.

quos dedit mihi Jova, in signa et in tyros in Israele a Jova exercituum, qui habitat in monte Sionis. Ο΄. ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός· καὶ ἔσται σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ παρὰ κυρίου σαβαὼθ, ὃς κατοικεῖ ἐν τῷ ὄρει Σιών. Οἱ λοιποὶ ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ δέδωκέ μοι ὁ κύριος, εἰς σημεῖα καὶ εἰς τέρατα ἐν Ἰσραὴλ παρὰ κυρίου τῶν δυνάμεων τοῦ κατοικοῦντος ἐν ὄρει Σιών.²⁹

19. **וְיָרַע**. Implorabit. Ο΄. ἐκζητήσουσι. Ἄ. Θ. ἐκζητήσει.³⁰

21. **וַיַּעֲבֹר בָּהּ וַיְדַבֵּר בְּהַרְבֵּי הָאָרֶץ**. Et transibit per eam (terram) duriter tractatus et esuriens; et fiet, cum esurierit, graviter irascetur. Ο΄. καὶ ἤξει ἐφ' ὑμᾶς σκληρὰ λιμὸς, καὶ ἔσται ὡς ἂν πεινάσητε, λυπηθήσεσθε. Σ. καὶ παρελεύσεται ἐξ αὐτοῦ ἑσκανδαλισμένος, καὶ πεινάσει· ἔσται δὲ ὅταν πεινάσῃ καὶ παραξυνθῆ.³¹

וְיִקְרָא בְּמַלְאָכָיו. Et exsecrabitur regem suum. Ο΄. καὶ κακῶς ἐρείτε τὸν ἄρχοντα. Ἄ. Θ. καὶ καταρὰ ἔσται ἐν τῷ βασιλείᾳ αὐτοῦ.³² Σ. καὶ καταράσεται βασιλεία ἐαυτοῦ.³³

וַיְבָרֵךְ. Et deum suum. Ο΄. καὶ τὰ πάτρια (alia exempl. πάταχρα. Ἑβρ. βελοαῦ³⁴). Ἄ. Θ. καὶ ἐν θεοῖς αὐτοῦ.³⁵ Σ. (καὶ) πάτραρχα εἰδωλα.³⁶

Cap. VIII. 2. — πιστοὺς ἀνθρώπους 4. 6. — ἐφ' ὑμῶν 4.³⁷

CAP. IX.

1 (Hebr. viii. 23). **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל וְאֶת־נַפְתָּלִי וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־עַבְרָתָא וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־נַפְתָּלִי**. (In tempore) priore ignominia affecit terram Zabulon et terram Naphthali, et in postero illustrabit viam maris trans Jordanem. Ο΄. τοῦτο πρῶτον πίε· ταχὺ — ποίει 4 χώρα Ζαβουλὼν ἢ γῆ Νεφθαλίμ, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τὴν παραλίαν (Ἄ. Θ. ὁδὸν θαλάσσης¹) καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Σ. καὶ οἱ λοιποὶ ὁ πρῶτος ἐτάχυνε γῆν Ζαβουλὼν καὶ γῆν Νεφθαλεῖμ, καὶ ὁ ἔσχατος ἐβάρυνεν ὁδὸν τὴν κατὰ θάλασσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου.³

וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל. Circulum (regionem) gentium. Ο΄. Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν. Ἄ. θῖνες τῶν ἐθνῶν. Σ. ὄριον τῶν ἐθνῶν.³

3 (ix. 2). **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל**. Multam facis gentem, non (s. ei) magnam facis laetitiam. Ο΄. τὸ πλείστον (Θ. πληθός⁴) τοῦ λαοῦ ὃ κατήγαγε (Οἱ λοιποὶ οὐκ ἐμεγάλυνες⁵) ἐν εὐφροσύνῃ σου. Σ.

²⁹ Procop. assert: Οἱ λοιποὶ ἰδοὺ — ἐν Ἰσραὴλ. Theodoret.: Οἱ Γ΄. ἰδοὺ — Σιών: sed pro his, ἃ δέδωκέ μοι ὁ κ., hic habet, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. Curter. assert: Θ. Ἄ. ἔδωκέ μοι. Σ. Ἄ. (sic) ὁμοίως τοῖς Ο΄. ³⁰ Curter. ³¹ Procop. ³² Curter. Montef. ex eodem falso exscripsit καταράσεται pro καταρὰ ἔσται, repugante, quod ad Theodotionem attinet, Syro-hex., qui assert: **וְיִקְרָא בְּמַלְאָכָיו** **וְיִקְרָא בְּמַלְאָכָיו** **וְיִקְרָא בְּמַלְאָכָיו**. Minus probabiliter Theodoret. (oun Curter., qui error est Montefalcunii): Οἱ Γ΄. καὶ καταρᾶται ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ. ³³ Procop. in continuatione. ³⁴ Theodoret.: Ἔνια δὲ τῶν ἀντιγράφων [Cod. 93] πάταχρα ἔχει· καὶ αὕτη ἢ διάνοια καὶ τῷ Ἑβραίῳ σύμφωνος, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐρμηνευταῖς· τὸ γὰρ παραχρῆ [**וְיִבְרַח**] Σύρων μὲν ἔστιν ὄνομα· σημαίνει δὲ τῇ Ἑλλάδι φωνῇ τὰ εἰδωλα· ταῦτα δὲ ὁ Ἑβραῖος βελοαῦ καλεῖ. ³⁵ Idem: Οἱ Γ΄. καταρᾶται ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ καὶ ἐν θεοῖς αὐτοῦ. Syro-hex. Theodotoni continuat: **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל**. ³⁶ Curter. Ab hac lectione non discedere videtur Syro-hex., qui assert: **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל** **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל** **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל**. vel juxta Cod. C. **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל**.

וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל, si sumatur eum πάτραρχα quasi synonymum cum πάτρια habuisse. Alio quidem loco (Cap. xxxvii. 38) idem verba, τὸν πάτραρχον αὐτοῦ, dilucidius interpretatus est, **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל**. ³⁷ Syro-hex. CAP. IX. ¹ Syro-hex. in textu **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל**; in marg. autem: **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל**. l. "Cod. unus notat Aquilam et Theod. habuisse ὁδὸν θαλάσσης."—Montef. Post Νεφθαλίμ verba ὁδὸν θαλάσσης in textum inferunt Codd. III, XII, 24, 26, alii. ² Procop. p. 153: κατὰ δὲ Σύμμαχον, ᾧ ἠκολούθησαν οἱ λοιποὶ ὁ πρῶτος κ.τ.ε. ³ Idem. Hieron.: "Pro Galilaea gentium Aq. θῖνας gentium, Sym. terminos gentium, interpretati sunt." ⁴ Curter. Syro-hex. l. **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל**. ⁵ Curter. assert: Οἱ Ο΄. [immo Οἱ λοιποὶ (Δ), teste Parsonsis] οὐκ ἐμεγάλυνες. Syro-hex. **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל** **וְיִבְרַח יְהוָה אֶת־צָבָל**. Hieron.: "Pro eu quod LXX dixerunt, deduxisti in laetitia, alii interpretati sunt, magnificasti."

ἐπλήθυννας τὸ ἔθνος, ὃ οὐκ ἐμεγάλυνας· εὐφροσύνη.⁶

3 (2). שְׂמְחִים לְפָנַי כְּשֶׁמֶשׁ בְּקֶצֶר. *Laetantur coram te secundum laetitiam in messe.* Ὁ. καὶ εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου, ὡς οἱ εὐφραίνόμενοι ἐν ἀμήτῳ. Σ. (εὐφροσύνη) εὐφράνθησαν ἐνώπιόν σου, ὡς εὐφροσύνην ἐν θερισμῷ.⁷

4 (3). שֹׁדֵדִים. *Exactoris.* Ὁ. τῶν ἀπαιτούντων. Θ. (τοῦ) ἀπαιτούντος. "Ἐτερος τῶν ἀπειθούντων."⁸

5 (4). כִּי כָל-סֵוֶן סֶאֱבֵן בְּרַעַי מִן-מְלִיחָה מְגֹלְלָהּ. *Quia omnis caliga caligati in strepitu (pugnae), et vestis volutata in sanguine, erit in combustionem, rabulum ignis.* Ὁ. ὅτι πᾶσαν στολήν ἐπισυνηγμένην δόλω, καὶ ἱμάτιον μετὰ καταλλαγῆς ἀποτίσουσι, καὶ θελήσουσιν, εἰ ἐγένοντο πυρίκανστοι. Σ. (ὅτι) πᾶσα βία ἐβιάσθη ἐν σεισμῷ, καὶ περιβόλαιον ἐφύρη ἐν αἵματι, καὶ ἔσται εἰς καῦσιν, καὶ κατάβρωμα πυρός.⁹

6 (5). כִּי-יִלְדָּה יְלֶד-לָנוּ בֶן נִתְּנָנוּ וְהָיָה הַמְּשָׁרָה עַל-שִׁמְכוֹ וְיִקְרָא שְׁמוֹ כְּשֵׁם יְיָ וְיָגִיד לָנוּ עֵצָה. *Quia puer natus est nobis, filius datus est nobis; et erit imperium super humerum ejus; et vocabitur nomen ejus: Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater perpetuus, Princeps pacis.* Ὁ. ὅτι παιδίον ἐγεννηθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς — ἄγγελος ✠, ✠ θαυμαστὸς, σύμβουλος, θεὸς ἰσχυρὸς (Ἐιβρ. ἦλ γιββάρ¹⁰), ἐξουσιαστής, ἀρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ✠.¹¹ ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας, (alia exempl. add. εἰρήνην¹²) καὶ ὑγίειαν αὐτῷ. Ἄ. ὅτι παιδίον ἐγενήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν καὶ ἐγένετο τὸ μέτρον ἐπ' ὄμου αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσεν ὄνομα αὐτοῦ, θαυμαστὸς σύμβουλος, ἰσχυρὸς δυνατὸς, πατὴρ ἔτι, ἀρχων εἰρήνης.¹³ Σ. νεανίας γὰρ ἐγενήθη ἡμῖν, υἱὸς ἐδόθη ἡμῖν καὶ ἔσται ἡ

⁶ Procop. affert: Σ. ἐπλήθυννας — ἐμεγάλυνας. Euseb. in Comment. ad loc.: Σ. εὐφροσύνη εὐφράνθησαν κ. τ. ε. ⁷ Euseb. ibid. ⁸ Idem. Lectio τῶν ἀπειθούντων est in Codd. 36, 51, aliis. (Pro ἀφήρηται (v. 4), et ἐγένοντο (v. 5) Curter. in textu habet ἀφαιρήσεται et ἐγενήθησαν; in marg. autem: Ἄ. ἀφήρηται, et Ἄ. ἐγένοντο; sed delendum videtur Aquilae nomen.) ⁹ Procop. Montef. negligenter exscripsit, καὶ εἰς κατάβρωμα. ¹⁰ Procop. Theodoret.: Ἐἴτα τῶν ὀνομάτων τὸ μείζον, θεὸς ἰσχυρὸς· τοῦτο δὲ κακουργῆσαντες οἱ περὶ τὸν Ἀκύλαιον, ἰσχυρὸς δυνατὸς, ἠρμήνευσαν· κείται δὲ παρὰ τῷ Ἑβραϊῷ, ἠλ γιββάρ.

¹¹ Sic Codd. 22, 48, et sine aster. Comp., Ald., Theodoret., Euseb. in Dem. Evang. p. 336 C, Codd. 23, 36, 51, alii, et, omisso θεός, Codd. III, 26. Euseb. ibid. p. 336 D: κατὰ μὲν τοὺς Ὁ., μεγάλης β. ἄγγελος, καὶ ὡς τινα τῶν ἀντιγράφων ἔχει, θαυμαστὸς — αἰῶνος· κατὰ δὲ τὸ Ἑβραϊκόν, ὡς ὁ μὲν Ἄκ. φησιν, κ. τ. ε. Idem in Comment. ad Psalmos, p. 492, memoriter, ut videtur, affert: μεγάλης β. ἄγγελος, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς, θεὸς δυνατὸς, ἐξουσιαστής, ἀρχων εἰρήνης, πατὴρ αἰῶνιος. Syro-hex. in textu habet: μεγάλης βουλῆς — ἄγγελος ✠· ἄξω γὰρ κ. τ. ε.; in marg. autem: "Ex editione (ܐܘܘܠܘܡܘܘܬܐ, ἔκδοσις) alia, quae versa est Syriace (ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ) cura sancti Philoxeni episcopi Mabugensis: καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς, σύμβουλος (ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ), θεὸς ἰσχυρὸς, ἐξουσιαστής (ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ), ἀρχων εἰρήνης, πατὴρ

τοῦ μ. αἰῶνος· ἄξω γὰρ εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας, εἰρήνην καὶ ἡ αὐτῷ. μεγάλη ἢ ἐξουσία (ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ) αὐτοῦ, καὶ τῇ εἰρήνῃ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄμιον." (Scholium non legitur in Cod. C. In v. 7 neque ἐξουσία (ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ) pro ἀρχῇ, neque τῇ εἰρήνῃ pro τῆς εἰρήνης in libris Graecis reperitur, sed a versione Syra vulgari retenta esse videntur.) De hac insigni interpolatione, quam, etsi in nonnullis libris asteriscos appositos habet, Origene antiquiorem esse ex testimoniis Irenaei et Clementis Alex. probari potest, vid. Grahe *De Vitibus* etc. pp. 29-31; F. A. Stroth in Eichhorn. *Repertorium* etc. T. III, p. 252. Breviorem lectionem, quae est Codicis Vat. et Ed. Rom., in suo habuit Hieron. notans: "Qua nominum majestate perterritos LXX reor non esse ausos de puero dicere, quod aperte Dens appellandus sit, etc.; sed pro his sex nominibus posuisse, quod in Hebraico non habetur, *Magni consilii Angelum, et adducam pacem super principes, et sanitatem ejus.*" ¹² Sic Codd. III, XII, 22, 24, 26, 36, alii. et Syro-hex. in scholio modo allato. ¹³ Curter., Euseb. in Dem. Evang. p. 337 (qui μέτρον sine artic., et ἐκλήθη (ἐκάλεσε Cod. P.) τὸ ὄν. αὐτοῦ legit). Idem in Eclog. Prophet. p. 183 affert: ✠ Ἄ. θαυμαστὸς — εἰρήνης. ✠ Σ. κληθήσεται — εἰρήνης. Syro-hex. ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ (ἐκάλεσεν) ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ ܐܘܠܘܡܘܘܬܐ. Ergo Syrus in suo habuit θαυμαστὸς σύμβουλος,

παιδεία ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ, καὶ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, παραδοξασμὸς, βουλευτικὸς, ἰσχυρὸς, δυνατὸς, πατὴρ αἰῶνος, ἀρχῶν εἰρήνης.¹⁴ Θ. . . θαυμαστῶς βουλευίων, ἰσχυρὸς, δυνάστης, πατὴρ, ἀρχῶν εἰρήνης.¹⁵

7 (6). **הַגְּדִילִים הַגְּדִילִים**. *Ad amplificationem imperii.* Ο'. μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. 'Α. πολλῆς τῷ μέτρῳ.¹⁶ Σ. ἐπληθύνθη παιδεία.¹⁷ Θ. τῷ πληθύνειν τὴν παιδείαν.¹⁸

וְיָרֵחַ אֶתְּלֵילָהּ. *Et ad pacem sine fine.* Ο'. καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄριον. 'Α. καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι τέλος.¹⁹ Σ. καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρασ.²⁰ Θ. οὐ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔσται πέρασ.²¹

עַדְעַד. *Et usque in aeternum.* Ο'. καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. 'Α. καὶ ἕως αἰῶνος.²²

8 (7). **דָּבָר**. *Verbum.* Ο'. θάνατον. 'Α. βῆμα. Οἱ λοιποὶ λόγον.²³

10 (9). **סִימָרִים**. *Sycomori.* Ο'. συκαμίνοισ. Οἱ

λοιποὶ συκομόροισ.²⁴

11 (10). **יְבִיחֵ-תְנִי**. *Et inimicos ejus.* Ο'. καὶ τοὺς ἐχθροὺς ✕ 'Α. Σ. Θ. αὐτοῦ 4.²⁵

12 (11). **פְּלִשְׁתִּים**. *Philistaeos.* Ο'. τοὺς Ἑλληνας. Οἱ λοιποὶ τοὺς Φιλιστιεῖμ.²⁶

13 (12). **תִּקְצֹץ הַיְהִי-תְנִי**. Ο'. καὶ τὸν κύριον ✕ Σ. Θ. τῶν δυνάμεων 4.²⁷

14 (13). **תִּקְצֹץ**. *Et rescindet.* Ο'. καὶ ἀφείλε. 'Α. (καὶ) ὀλοθρεύσει. Σ. (καὶ) ἐξολοθρεύσει. Θ. (καὶ) ἀφελεί.²⁸

15 (14). **סִינְפִּי-מִשְׁנֵי**. *Et (vir) spectatus.* Ο'. καὶ τοὺς τὰ πρόσωπα θαυμάζοντας. Σ. καὶ αἰδέσιμον.²⁹

שֵׁנִי הָיָה. *Ille est caput.* Ο'. αὕτη ἡ ἀρχή. Οἱ λοιποὶ αὐτὸς κεφαλῆ.³⁰

17 (16). **יְתִימִים וְיָתִים**. *Et pupillos ejus, et viduas ejus.* Ο'. καὶ τοὺς ὀρφανοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς χήρας αὐτῶν. Οἱ Γ'. (καὶ τοὺς ὀρφανοὺς) αὐτοῦ, (καὶ τὰς χήρας) αὐτοῦ.³¹

et ἰσχυρὸς δυνατὸς, repugnante Hieron., qui ait: "Non enim, ut plerique putant, bina jungenda sunt nomina, ut legamus, *admirabilis consiliarius*, et rursum, *Deus fortis*." Idem paulo post: "Scire debemus, quod verbum Hebraicum, **מַעֲשֵׂה**, et hic et supra LXX ἀρχήν, id est, *principatum*, interpretati sunt . . . Aq. autem, verbi ambiguitate deceptus, *μέτρον*, id est, *mensuram*, interpretatus est." ¹⁴ Curter. Euseb. ibid. male citat *ἰδὸθη* pro *ἐγενήθη*, et mox ἡ παιδεία αὐτοῦ, invito Syro-hex., qui affert: **וְיָרֵחַ אֶתְּלֵילָהּ**. ¹⁵ Euseb. ibid. Curter., Cod. 88: Θ. θαυμαστὸς β., ἰσχυρὸς, δυνατὸς (sic), πατὴρ, ἀρχῶν εἰρήνης. Procop. tantum affert: Θ. θαυμαστὸς, συμβουλευίων, ἰσχυρὸς. Cum Eusebio facit Syro-hex.: **וְיָרֵחַ אֶתְּלֵילָהּ**. ¹⁶ Curter. ¹⁷ Idem affert: Θ. ἐπληθύνθη (sic) παιδεία. Sed, teste Parsonio, Cod. XII in marg. sine nom. habet: *πληθύνθη* (sic) π. αὐτοῦ. Symmachi autem lectionem esse diserte testatur Syrus noster: **וְיָרֵחַ אֶתְּלֵילָהּ**. ¹⁸ Curter., Euseb. ibid., et Codd. XII, 88.

Montef. edidit τοῦ πληθύνειν, favente Syro-hex., qui Theodotioni continuat: **וְיָרֵחַ אֶתְּלֵילָהּ**. ¹⁹ Euseb. ibid. Aquilae tribuit: καὶ τῆς εἰρ. αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρασ, sed per incuriam, ut videtur, pro τέλος. Nam Curter. affert: 'Α. τέλος. Σ. Θ. πέρασ; et Syro-hex. **וְיָרֵחַ אֶתְּלֵילָהּ**. ²⁰ Euseb. ibid. Cf. Hex. ad Job. xvi. 2. ²¹ Idem, qui in Comment. sine οὐ affert. Aliter, sed falso, Montef. ²² Curter. ²³ Idem: Οἱ Ο'. λόγον. 'Α. βῆμα. Correximus juxta Procopium, qui habet: Οἱ δὲ λοιποὶ, λόγον, ἐξέδωκαν, Aquila non memorato. Etiam Syro-hex. affert: **וְיָרֵחַ אֶתְּלֵילָהּ**. ²⁴ Euseb. in Comment., et Theodoret. ²⁵ Curter. Syro-hex. in textu: ✕ Οἱ Γ'. αὐτοῦ 4. Idem paulo ante prius ἐπὶ αὐτῶν in marg. char. med. affert: ἐπ' αὐτοῦ, quae est lectio Codd. III, 24, 26, 36, aliorum. ²⁶ Theodoret. ²⁷ Syro-hex. in textu. Curter. in marg.: ✕ τῶν δυνάμεων. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. ²⁸ Euseb., Procop. Nobil. affert: Θ. ἀφελεί. 'Α. ὀλοθρεύσει. Syro-hex. **וְיָרֵחַ אֶתְּלֵילָהּ**. ²⁹ Euseb., Procop., Nobil. ³⁰ Curter. affert: Οἱ Δ. αὐτὸς κεφαλῆ. Montef. in *Prælemin.* p. 67: "Hic autem Οἱ Δ non dubito quin significent quatuor Graecos interpretes, qui in Hexaplis erant, nempe 'Α. Σ. Ο'. Θ. Altera vero lectio, αὕτη ἡ ἀρχή, erat τῆς κοινῆς, seu vulgatae editionis." Sed, teste Parsonio, Cod. Jes. legit: Οἱ λοιποὶ αὐτὸς κεφαλῆ; ut pro Δ legendum sit Δ. Syro-hex. affert: **וְיָרֵחַ אֶתְּלֵילָהּ**. ³¹ Curter.

18. הַכְּבוֹד יַעֲרֹ וְכַרְמֵלּוֹ מִנְּשָׂא וְעַד-בֶּשֶׂר יִכְלֶה. Et gloria silvae ejus et hortuli ejus ab anima usque ad carnem consumetur, et erit sicut cum contabescit aeger. O. ἀποσβεσθήσεται τὰ ὄρη, καὶ οἱ βουνοί, καὶ οἱ δρυμοί, καὶ καταφάγεται ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκῶν καὶ ἔσται ὁ φεύγων ὡς ὁ φεύγων ἀπὸ φλογὸς καιομένης. Σ. καὶ ἡ δόξα τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ Καρμήλου αὐτοῦ, ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκὸς ἀναλωθήσεται καὶ ἔσται ὡς τετμημένος φεύγων.¹⁸
19. יְהִי עַץ יַעֲרֹ מִסְפָּר יְהוּי וְנֶעַר יִתְבַּבּ. Et residuum arborum silvae ejus numerus (parvus) erit, et puer conscribet eas. O. καὶ οἱ καταλειφθέντες ἀπ' αὐτῶν ἀριθμὸς ἔσονται, καὶ παιδίον ('Α. παῖς. Σ. παιδίον. Θ. παιδάριον¹⁹) γράψει αὐτούς. Σ. τὰ δὲ ἐπίλοιπα τῶν ξύλων τοῦ δρυμοῦ αὐτοῦ ἀριθμῶ ἔσονται, καὶ παιδίον γράψει αὐτά.²⁰
21. יָשׁוּב. Revertetur. O. καὶ ἔσται. Alia exempl. καὶ ἀναστρέψει.²¹
22. עֲמִץ. Populus tuus. O. ὁ λαός. Θ. ὁ λαός σου.²²
23. הָיָה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. O. κύριος. Alia exempl. ὁ θεός.²³ OI Γ'. ✕ κύριος (κύριος) τῶν δυνάμεων. 'Α. στρατιῶν. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.²⁴
- יִקְרָב כָּל-הָאָרֶץ. In medio universae terrae. O. ἐν τῇ οἰκουμένῃ ὅλη. Σ. Θ. ἐν μέσῳ πάσης τῆς γῆς.²⁵

24. וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. O. κύριος ✕ OI Γ'. κύριος 4 σαβαώθ.²⁶
- וְיָשָׁב מִצֵּרֵיךָ יִשָּׁב וְיִקְרָב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. Virga percutiet te, et baculum suum levabit super te in via Aegypti. O. ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε· πληγὴν γὰρ ἐπάγω ('Α. ἀρεῖ. Σ. Θ. ἐπαρεῖ²⁷) ἐπὶ σέ, τοῦ ἰδεῖν ὁδὸν Αἰγύπτου. Σ. ἐν ῥάβδῳ πλήξει σε, καὶ τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ ἐπαρεῖ ἐπὶ σέ διὰ τὴν ὁδὸν Αἰγύπτου.²⁸
26. הָיָה לְךָ יְהוָה. O. ὁ θεός. Θ. κύριος τῶν δυνάμεων.²⁹
- בְּצֹר עֹרֵב. In petra Oreb. O. ἐν τῷ πετρώσει. 'Α. ἐν πέτρῳ Ὀρηβ. Σ. ἐν σοῦρ Χωρήβ. Θ. ἐν σοῦρ Ὀρηβ.³⁰
27. יִקְרָב עַל-יָךְ. Et excutietur jugum. O. καὶ καταφθαρήσεται ὁ ζυγός. Θ. (καὶ) διαφθαρήσεται κλοιός.³¹
28. בְּמִגְרֹן. Per Migron. O. εἰς Μαγγεδῶ. 'Α. Σ. κατὰ τὸ Ἑβραϊκόν, Μαγρών. Θ. Μαγγεδῶν.³²
29. גִּבְעַת מְלִוֵן לְגֵבָה. Geba est diversorium ubi pernoctant. O. καὶ ἤξει εἰς Ἀγγαί. 'Α. . ἀύλιστήριον . . Σ. . ἀύλισμός . . Θ. . κατάλυμα . .³³
30. קוֹלְךָ יִקְרָב. Acutam fac vocem tuam. O. Vacat. ✕ χρεμέτισον φωνήν σου 4.³⁴
- לַיִשָּׁה לַיִשָּׁה. Laia. O. Λαισά. Alia exempl. ἐν

¹⁸ Procop. Euseb. affert: Σ. Καρμήλου. ¹⁹ Curter., qui in textu habet, παιδίον μικρόν, cum Comp., Ald., Codd. 22, 24, 36, aliis. Syro-hex. affert: 'Α. ὁμοίως τοῖς O'. ²⁰ Procop. Parsons. e Cod. 88 affert: Σ. παιδίον μικρόν γράψει. ²¹ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. + ܡܫܘܒܐ. ²² Curter. Syro-hex. ut ante: + ܥܡܝܥ. ²³ Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. ²⁴ Curter., qui στρατειῶν habet. Cf. ad Cap. iii. 15. Syro-hex. in textu habet, κύριος τῶν δυνάμεων; in marg. autem ad κύριος, ܥܡܝܥ, et (ante κύριος inferendum) ✕ κύριος. ²⁵ "Unus codex." ²⁶ Syro-hex. in marg. + ܠܥܘܒ ܕܥܘܒ. ²⁷ "Curter.: 'Α. ἀρεῖ. O. Σ. ἐπαρεῖ. Scilicet LXX sic habuerunt in edit.

hexaplari."—Montef. Immo pro O. Σ. Cod. XII habet Θ. Σ., teste Parsonsio. ²⁸ Procop., Theodoret., quorum prior om. σε, et posterior πατάξει pro πλήξει, et ἐπάγει pro ἐπαρεῖ legit. ²⁹ Syro-hex. Cod. Jes. in textu habet, κύριος ὁ θεός; et in marg. ✕ Θ. τῶν δυνάμεων. ³⁰ Symmachi lectionem testatur Procop. Hieron.: "Pro petra, quod juxta Hebraicum interpretatus est Δq., Sym. et Theod. ipsum verbum posuerunt Hebraicum, SUB OREB." ³¹ Curter. ³² Idem. "Cod. 88: εἰς Μαγών, ut videtur."—Parsons. ³³ Curter. ³⁴ Idem. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 62, alii. Sic, sed φωνῆ pro φωνήν, Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

Σά.³⁶ Θ. Δείς. 'Α. (fort. Σ.) Δαίς. 'Α. και τὸ 'Εβραϊκὸν ὁμοίως τοῖς Ο'.³⁶

33. פְּרֹדֶם. *Frondem.* Ο'. τοὺς ἐνδόξους. 'Α. κεράμιον. Σ. Θ. ληνόν.³⁷

יְהִיבְּשִׁי יְהִיבְּשִׁי. *Et elati deicientur.* Ο'. και οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται. 'Α. Σ. και οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³⁸

CAP. XI.

1. שֹׁרֶץ. *Surculus.* Ο'. ῥάβδος. 'Α. ῥαβδίον.¹

מִצְנֶה. *E stirpe.* Ο'. ἐκ τῆς ῥίζης. Οἱ λοιποὶ ἀπὸ κορμου.²

גֶּרְמֵן. *Germen.* Ο'. ἄνθος. 'Α. ἀκρέμων. Σ. Θ. βλαστός.³

3. וְיִשְׁפָּטוּ אֶת הַיָּמִינִים וְיִשְׁפָּטוּ אֶת הַיָּמִינִים. *Neque secundum visionem oculorum suorum judicabit, neque secundum auditum aurium suarum jus dicet.* Ο'. οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει. Σ. οὐ τῇ ὁράσει τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ κρινεῖ, οὐδὲ τῇ ἀκοῇ τῶν ὠτων αὐτοῦ ἐλέγξει.⁴

4. וְיָשֵׁב בְּיִשְׁרָאֵל. *Et jus dicet in rectitudine miseris (s. mansuetis) terrae.* Ο'. και ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς. 'Α. και ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοῖς πραέσι τῆς γῆς. Σ. και ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς πτωχοὺς τῆς γῆς.

Θ. και ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς.⁵

5. וְיָשֵׁב בְּיִשְׁרָאֵל. *Et erit justitia cingulum lumborum ejus, et fides cingulum tenue ejus.* Ο'. και ἔσται δικαιοσύνη ἐξωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, και ἀληθεία εἰλημένος τὰς πλευράς. Σ. και ἔσται δικαιοσύνη περίζωμα τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, και ἡ πίστις περίζωμα τῶν λαγόνων αὐτοῦ.⁶

7. וְיָשֵׁב בְּיִשְׁרָאֵל. *Et vacca et ursus pascuntur, simul recubabunt catuli eorum.* Ο'. και βοὺς και ἄρκος ἅμα βοσκηθήσονται, και ἅμα τὰ παιδιά αὐτῶν ἔσονται. 'Α. Θ. και δάμαλις (και ἄρκος) νεμεθήσονται ὁμοῦ, κατακλιθήσονται παιδιά αὐτῶν. Σ. και βοὺς και ἄρκος βοσκηθήσονται ὁμοθυμαδόν, κατακλιθήσονται τὰ παιδιά αὐτῶν.⁷

7. וְיָשֵׁב בְּיִשְׁרָאֵל. *Sicut bos.* Ο'. ὡς βοὺς. 'Α. ὡς βουκόλιον. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁸

10. וְיָשֵׁב בְּיִשְׁרָאֵל. *Quae stabit in vexillum populi.* Ο'. και ὁ ἀνιστάμενος ἀρχεῖν ἔθνῶν. 'Α. ὃς ἀνίσταται εἰς σύσσημον λαῶν. Σ. ὃς ἀνίσταται (εἰς) σύσσημον τῶν ἔθνῶν.⁹

וְיָשֵׁב בְּיִשְׁרָאֵל. *Requies ejus.* Πάντες ἡ ἀνάπανσις αὐτοῦ.¹⁰

וְיָשֵׁב בְּיִשְׁרָאֵל. *Gloria.* Ο'. τιμή. 'Α. Σ. δόξα.¹¹

11. וְיָשֵׁב בְּיִשְׁרָאֵל. *Et erit justitia cingulum lumborum ejus, et fides cingulum tenue ejus.* Ο'. και ἔσται δικαιοσύνη ἐξωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, και ἀληθεία εἰλημένος τὰς πλευράς. Σ. και ἔσται δικαιοσύνη περίζωμα τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, και ἡ πίστις περίζωμα τῶν λαγόνων αὐτοῦ.¹²

³⁶ Sic Codd. II, III, XII (qui in marg. Δαί habet), alii. (Pro ἐπακούσεται in priore loco Syro-hex. in marg. char. med.: ἐπακούσον (אָשָׁע), quae lectio est Codd. 22, 36, 48, aliorum.) ³⁷ Curter. ³⁸ Hieron.: "Verbum Hebraicum PHERA, quod Aquila kerameion (Vat. keramidion) interpretatus est, Theod. Symmachusque verterunt ληνόν. . . LXX autem pro torculari, novum sensum inferentes, gloriosos interpretati sunt." ³⁹ Cod. 88. Mendose Curter.: 'Α. Σ. Θ. και οἱ μ. τ. ὁμοῖοι τε Ο'; quod fraudi fuit Montefalconiu.

CAP. XI. ¹ Procop. ² Euseb., Procop., Hieron. ³ Hieron. ad loc.: "Pro flore, qui Hebraice dicitur NESER, Aq., Sym. et Theod. germen traostulerunt." Idem ad Cap. xiv. 19: "Quaerquam hoc ipsum verbum supra Cap. xi. i. . . LXX florem, Theod. germen, Aq. ἀκρέμονα, id est, virgultum, interpretati sunt." Cf. ad Cap. lx. 21. ⁴ Pro-

cop. ⁵ Curter. Procop. affert: Σ. ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι πτωχοὺς γῆς. (In Codd. 22, 36, 48, aliis, v. 4 sic legitur: ἀλλὰ κρινεῖ ἐν δικαιοσύνῃ ταπεινῶ κρίσει, και ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς ἐνδόξους τῆς γῆς; ubi Cod. 22 X ἐν δικαιοσύνῃ eum aster. habet, teste Grabio *De Vitiis* etc. p. 119.) ⁶ Procop. ⁷ Curter. mendose affert: 'Α. Θ. και δαμαλια (sic) νεμεθ. ὁμοῖοι κατακλιθήσονται π. αὐτῶν. Θ (sic). και βοὺς και ἄρκος βοσκηθήσονται (nou βοσκήσονται, ut Montef.) ὁμοῖοι κατακλιθήσονται τ. π. αὐτῶν. Pro δαμαλια Montef. correxit δάμαλις και ἄρκος, sed ὁμοῖοι intactum reliquit, et κατακλιθήσονται, claudentur, in utroque loco perperam rescripsit. ⁸ Curter. affert: 'Α. Θ. ὡς βουκόλιον ὁμοῖοι τε Ο'. Correximus ex Parsonio, qui e Cod. XII exscripsit: Θ. ὁμοῖοι τοῖς Ο'. ⁹ Procop. Ad Symmachum eis tacite supplevit Montef. ¹⁰ Hieron. ¹¹ Procop.

רַשְׁמֵי רַשְׁפֵּי-רַשְׁנָה יִמְעַ רַשְׁפֵּי-תַנּוּ תִינְרָלָה.
*Et fiet in die illa, iterum extendet Dominus
 secunda vice manus suas ad redimendum
 residuum populi sui, quod superstes erit ab
 Assyria. O'. και ἔσται τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
 προσθήσει ὁ κύριος τοῦ δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐ-
 τοῦ, τοῦ ζηλώσαι τὸ καταλειφθὲν ὑπόλοιπον
 τοῦ λαοῦ, ὃ ἂν καταλειφθῇ ὑπὸ τῶν Ἀσσυ-
 ρίων. Ἀ. και ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
 προσθήσει κύριος δεύτερον τὴν χεῖρα αὐτοῦ
 τοῦ κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ,
 ὃ ὑπολειφθήσεται ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων.¹² Σ...
 προσθήσει κύριος ἐκ δευτέρου τὴν χεῖρα αὐτοῦ
 κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ...¹³
 Θ... τοῦ κτήσασθαι τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ
 αὐτοῦ [ὃ ἂν καταλιπῇ ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων].¹⁴*

- 11. הַיַּם הַיָּבֵשׁ. *Et ab insulis maris. O'. Vacat.*
 Alia exempl. ✕ και ἀπὸ τῶν νήσων τῆς θα-
 λάσσης. ¹⁵
- 14. עֲדוֹם וּמוֹאָב מִיַּד מִשְׁפַּחַת יְדוּמָאִים. *Edom et Moab
 missio (gracia) manus eorum. O'. και Ἰδου-
 μαίαν, και ἐπὶ Μωὰβ πρῶτον τὰς χεῖρας ἐπι-
 βαλοῦσιν. Ἀ. Ἰδουμαία και Μωὰβ ἀποστολῇ
 χειρὸς αὐτῶν. Σ. Ἐδὼμ και Μωὰβ ἕκτασις
 χειρὸς αὐτῶν. Θ. Ἰδουμαία (και Μωὰβ) ἕκτα-
 σις χειρὸς αὐτῶν.¹⁶*
- 15. וְיִשְׁלַח יְהוָה יָדָא לְיִשְׂרָאֵל מִיַּם הַיָּבֵשׁ. *Et de-
 novebit Jona linguam (sinum) maris Aegypti.*

O'. και ἐρημώσει κύριος τὴν θάλασσαν Αἰγύ-
 πτου. Ἀ. Σ. Θ. και ἀναθεματίσει κύριος τὴν
 γλώσσαν θαλάσσης Αἰγύπτου.¹⁷

Cap. XI. 6. ἅμα — βοσκοθήσονται. ¹⁸

CAP. XII.

- 1. הִתִּיבֵנִי. *Celebrabo te. O'. εὐλογῶ σε. Ἀ. Σ. Θ.*
 ἐξομολογήσομαί σοι.¹
- 2. בְּרִצְוֵי יְהוָה. *Salus mea, confidam. O'. σω-
 τήρ μου, πεποιθὼς ἔσομαι. Θ. σωτήρ μου,
 ἐλπιδῶ.²*
- הַיְהוָה יְהוָה. *Jah Jona. O'. ✕ Πάντες ἸΑ*
 κύριος.³

CAP. XIII.

- 2. עַל הַר לָעָל. *Super montem levem (nudum).*
 O'. ἐπ' ὄρους πεδινου. Ἄλλος ἐπ' ὄρους νε-
 φώδους.¹
- הָרָא קוֹל. *Vocem iis. O'. τὴν φωνὴν αὐτοῖς*
 (alia exempl. add. μὴ φοβείσθε). Οἱ Γ'. (τὴν)
 φωνὴν αὐτῶν.²
- וְיַגְדוּ יְהוָה וְיִתְקַדְּשׁוּ יְהוָה. *Agitate manum,
 ut ingrediantur ostia procerum. O'. παρακα-
 λείτε τῇ χειρὶ, ἀνοίξατε, οἱ ἄρχοντες. Ἀ.
 ἐξάρατε χεῖρα, (και) εἰσελθέτωσαν ἀνοίγματα
 ἐκουσιαζομένων.³ Σ. κινήσατε χεῖρα, και ἐξ-
 ελθέτωσαν θύρας...⁴ Θ. ἀφορίσατε χειρὶ...⁵*

¹² Euseb. in Dem. Evang. p. 75. Procop. affert: Ἀ. προσθήσει — τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; et sic Euseb. in Comment., cum ζηλώσαι pro κτήσασθαι. Pro τοῦ κτ. τὸ ὑπ. Nobil. κτήσασθαι ὑπόλειμμα habet. ¹³ Euseb. in Comment., et Nobil. (qui τοῦ ζηλώσαι pro κτήσασθαι legit). Procop. affert: Σ. ἐκ δευτέρου. ¹⁴ Euseb. in Dem. Evang. p. 76: Ἀνθ' οὗ συμφάνως δ' Ἀκ. και Θεοδ., τοῦ κτήσασθαι, φησι, τὸ ὑπόλειμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ὃ ἂν καταλιπῇ (sic) ἀπὸ τῶν Ἀσσυρίων, και ἀπὸ τῶν λοιπῶν πολεμίων ἔθνων. Ubi omnia post τοῦ λ. αὐτοῦ ad Eusebii sericm pertinere crediderim. ¹⁵ Sic Cod. 23 (absente τῶν), et sine aster. Codd. 36, 48 (sub ↯), alii. ¹⁶ Curter., qui ἕκτασις bis legit. Correxist Drusus. ¹⁷ Euseb. in Comment. Hierou.: "Desolabit igitur, sive interficiet, hoc est ἀναθεματίσει, ut Theod., Aq. et Sym. transtulerunt." ¹⁸ Syro-hex.

¹ Curter. ² Idem: ✕ ΠΑ (sic). Cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 5.
 CAP. XIII. ¹ S. Basil. Opp. T. I, p. 575 A: Ἐπειδὴ δὲ καθ' ἑτέραν ἔκδοσιν ἀγαμινώσκομεν, ἐπ' ὄρους νεφώδους, δηλον ὅτι τὸ ὕψος ἑτέρῃ λόγῳ παρίστανται. ² Sic ex Curterio edidit Montef. Scilicet Curter. in textu τὴν φ. αὐτοῖς. μὴ φοβείσθε habet; in marg. autem: Οἱ Γ'. φωνῶν αὐτον (sic). Minus probabiliter Parsons. e textu Cod. XII excerpit τὴν φωνὴν αὐτῶν; e marg. autem: Οἱ Γ'. μὴ φοβείσθε. Verba superflua, μὴ φοβείσθε, tuentur Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex. in marg. ✕ ܕܠܘܟܝܢ ܕܠ. ³ Curter. e Cod. Jes. affert: Ἀ. ἐξάρατε (sic) χεῖρα, και εἰσελθῶσαν (sic) ἄ. ἑ. PARSONS. ex eodem sine nom.: ἐξάρατε χεῖρὶ, εἰσελθέτωσαν ἄ. ἑ. ⁴ Procop., Nobil., quorum prior ἐξελευθῶσαν legit. Drusus mavult εἰσελθέτωσαν. ⁵ Curter., Parsons.

CAP. XII. ¹ Curter. Syro-hex. ✕ ܕܠܘܟܝܢ ܕܠ. ܘܘ. ܕܠ.

3. אֲנִי צִוִּיתִי לְמַקְדָּשָׁי גַם קָרָאתִי גְבוּרֵי לְאִשֵּׁי
עֲלֵיָי גְּמֹאתִי. *Ego mandata dedi sanctificatis
meis, etiam vocavi heroes meos ad iram meam,
exsultantes fastus mei. O'. ἐγὼ συντάσσω,
καὶ ἐγὼ (alia exempl. add. ἄγω αὐτούς ἁγι-
ασμένοι εἰσὶ καὶ ἐγὼ⁸) ἄγω αὐτούς γίγαντες
(A. Σ. δυνατούς⁷) ἔρχονται πληρῶσαι τὸν
θυμὸν μου, χαίροντες ἅμα καὶ ὑβρίζοντες.
'Α. ἐγὼ ἐνετειλάμην τοῖς ἁγιασμένοις μου,
καί γε ἐκάλεσα δυνατούς μου τῷ θυμῷ μου
ἀγαυριωμένους ὑπερφηφείας μου.⁹ Σ. . . ἐν
τῷ δοξασμῷ μου. Aliter: Σ. . . χαίροντας τῇ
ὑβρει μου.⁹ Θ. καί γε ἐκάλεσα τοὺς γίγαντάς
μου. . .¹⁰*
4. מַמְלְכוֹת. *Regnorum. O'. βασιλείων. OI Γ'.
βασιλειῶν.¹¹*
5. יְהוָה וְכֵלָי וְעִמּוֹ. *Jova et instrumenta irae ejus.
O'. κύριος καὶ οἱ ὀπλομάχοι αὐτοῦ. Σ. κύριος
καὶ σκεύη ὀργῆς αὐτοῦ.¹²*
8. וְנִבְהָלוּ צִירִים. *Et terrebuntur, tormenta. O'.*

ταραχθήσονται οἱ πρέσβεις. Θ. ταραχθήσον-
ται, περιοχαί.¹³

8. יְהִי לֵן. *Doloribus torquebuntur. O'. συμφορά-
σουσιν. OI Γ'. ὠδινήσουσιν.¹⁴*

9. וְעִבְרָה וְחִרֹן נָפֶן. *Et iracundia et aestus irae.
O'. θυμοῦ καὶ ὀργῆς. Θ. μῆνιδος καὶ ὀργῆς
καὶ θυμοῦ.¹⁵*

10. נְסִילֵיהֶם. *Oriones eorum. O'. καὶ ὁ Ὀρίων
— καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ οὐρανοῦ. A. Θ.
χισιλείμ. Σ. τὰ ἄστρα αὐτῶν.¹⁶*

וְנֹרָא. *Lucem suam. O'. τὸ φῶς ✕ αὐ-
τῶν.¹⁷*

וְתִשָּׁע שֶׁמֶשׁ הַיּוֹם. *Sol in egrediendo ejus. O'.
τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος. Σ. Θ. (ὁ) ἥλιος ἐν
τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ.¹⁸*

11. וְנִבְהָלוּ. *Superbiam. O'. Θ. ὑβριν.¹⁹*

12. זָבָב. *Obyzum. O'. τὸ χρυσίον τὸ ἄπυρον.
'Α. κίρρον.²⁰*

וְנֹרָא אֶרֶץ. *Aurum Ophir. O'. ὁ λίθος ὁ
ἐν Σουφίρ. A. σπύλωμα Ὠφέιρ.²¹*

⁸ "Haec suppleuntur in marg. Cod. Vat. e 2da manu."—
Mai. Sic Codd. III, XII, 24, 26, 49, et Syro-hex. Post
synτάσσω add. ἁγιασμένοι εἰσὶ Codd. 22, 36, 48, alii. ⁷ Euseb.,
Procop., Theodoret. ⁸ Curter. et Parsons. e Cod. Jes.
Pro ἐγὼ ἐνετειλάμην, quod ex conjectura Montefalconii
recepimus, teste utroque, in codice est (ἐκουσιαζόμενον) σίων
ἐνετειλάμην, et in fine sub alio indice ὑπερφηφείας (sic) μου;
sed καὶ ἐκάλεσα est mendum Curterii. ⁹ Duas lectiones
affert Curterius. Posteriori Theodotioni tribuendam
censet Montef. Parsons. e Cod. XII affert: Σ. ἐν τῷ δο-
ξασμῷ μου; sed e Cod. 88: Σ. χαίροντας (sic) τῇ ὑβρει μου.
"Ἄλλος" τῆς ὑπερφηφείας μου. ¹⁰ Euseb., Nobil. Hieron.
p. 236: "Nomen autem *gigantum*, pro quo in Hebraeo
GEBORIM, id est, *fortium*, positum est, LXX et Theod. in
similitudinem fabularum vertere gentiliū, sicut et Sirenas,
et Titanas, et Arcturum, Hyadas, et Orionem nominant,
quae apud Hebraeos aliis appellantur vocabulis." ¹¹ Cur-
ter. ¹² Curter., et Parsons. e Codd. XII, 88, qui omnes
mendose habent: κύριος κύριος σκεύη ὀργῆς αὐτοῦ. Sed
ὀργῆς pro ὀργῆς Montefalconii negligentiae imputandum.
¹³ Theodoret. ¹⁴ Curter. affert: OI Γ'. ὠδικήσουσιν (sic).
Cod. 88: OI Γ'. ὠδικήσουσιν. Curter. Montef. ¹⁵ Cur-
ter. Syro-hex. in textu: (καὶ praemittunt Codd. 87, 91,
104) μῆνιδος (ἡμῶν) θυμοῦ καὶ ὀργῆς. ¹⁶ Hieron. p. 239:
"Pro eo quod nos interpretati sumus, *splendor eorum*,

haud dubium quin stellarum, Aq. et Theod. ipsum verbum
posuerunt Hebraicum CHISILEEM; pro quo LXX *Orionem*
transtulerunt, addentes de suo, et *omnis ornatus caeli*,
quod obelo [sic in Syro-hex.] praeuotandus est." Idem
p. 172: "Verbum Hebraicum CHISILE LXX Ὀρίωνα trans-
tulerunt; Hebraeus, quo ego praeceptore usus sum, *Arctu-
rum* interpretatus est. Nos generaliter sequentes Sym-
machum *stellam* (al. *stellas*) diximus." Cf. Hex. ad Amos
v. 8. ¹⁷ Curter., Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22,
36, alii, et Syro-hex. ¹⁸ Curter. Syro-hex. *לְנֹרָא ל.*
+ אֶרֶץ *לְנֹרָא*. Citat Chrysost. Opp. T. I, p. 17 E: καὶ
σκοτιθήσεται ὁ ἥλιος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ. ¹⁹ Hieron. p. 241:
"Verbum Hebraicum GAON, quod perspicue *arrogantiam*
et *superbiam* sonat, Theod. et LXX semper *injuriam*
transtulerunt, sensum magis quam verbum exprimentes."
²⁰ Idem ibid.: "Tunc pretiosior erit vir auro, quod He-
braice dicitur PHAZ, et Aq. interpretatus est *κίρρον* [h. e.
coloris rufi in pallidum inclinantis], quod coloris optimi
atque sanguinei est." Cf. Hex. ad Prov. viii. 19. ²¹ Hie-
ron. ibid., ubi σπύλωμα editum. (Ad σπύλωμα, *macula*,
adsciscendum est Syriacum *פֶּלֶס*, *maculavit*, quod cum
Graeco ἐσπύλωσε commutavit uterque interpres Jac. iii. 6.
Jud. 23. Ad Ὠφέιρ cf. Hex. ad Psal. xlv. 10, et uos in
Prolegom. ad V. T. iuxta LXX Interpp. p. xvii.)

13. חָרַף אִימִי. *Caelos contremiscere faciam.*
 O. ὁ γὰρ οὐρανὸς θυμωθήσεται. 'A. οὐρανοὺς κλονήσω. Σ. οὐρανὸν ταράξω. Θ. οὐρανὸν θυμώσω.²²

14. וְיִנְיֹו וְיִנְיֹו וְיִנְיֹו וְיִנְיֹו וְיִנְיֹו וְיִנְיֹו וְיִנְיֹו וְיִנְיֹו וְיִנְיֹו וְיִנְיֹו
 וְיִנְיֹו. *Et non erit qui congreget; unusquisque ad populum suum convertent se, et unusquisque ad terram suam fugient.* O. καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων ὥστε ἄνθρωπον εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστραφῆναι, καὶ ἄνθρωπος εἰς τὴν χώραν ἑαυτοῦ διώξεται. 'A. καὶ οὐκ ἔστιν ἀθροίζων ἄνθρωπρον πρὸς λαὸν αὐτοῦ νεύσουσι, καὶ ἄνθρωπρον πρὸς γῆν αὐτοῦ φεύγονται.²³

15. חֲפִיזֵי. *Confodiuntur.* O. ἡττηθήσεται. OI Γ'. ἐκκεντηθήσεται.²⁴

17. וְכֹסֶפֶת לֹא יִחְשְׁבוּ וְכֶסֶד לֹא יִחְשְׁבוּ
Qui argentum non aestimant, et auro non delectantur. O. οἱ ἀργύριον οὐ λογίζονται, οὐδὲ χρυσοῦν χρεῖαν ἔχουσι. 'A. οἱ ἀργύριον οὐ λογίζονται (fort. λογίσονται), καὶ χρυσοῦν οὐκ εὐδοκῆσουσιν (ἐν αὐτῷ).²⁵

20. וְשֵׁשׁ לֹא יִתְחַבֵּץ. *Neque tentorium figet ibi Arabs.* O. οὐδὲ μὴ διέλθωσιν αὐτὴν Ἄραβες. Σ. οὐδὲ σκηνοποιήσῃ ἐκεῖ Ἄραβ.²⁶

21. זִיזִים. *Zizim* (bestiae deserticolae). O. θηρία. OI λοιποὶ σιείν.²⁷

וְיִמְלֵאוּ בְּתֵבוֹתָם וְיִמְלֵאוּ. *Et implebunt domus eorum ululae (s. ululalibus.* Cf. Gesen. in *Theol. Ling. Hebr.* p. 1164). O. καὶ ἐμπλησθήσονται αἱ οἰκίαι ἤχου ('A. φωνῶν. Σ. ὠχεῖμ. Θ. ἤχων²⁸).

וְיִמְלֵאוּ בְּתֵבוֹתָם וְיִמְלֵאוּ. *Struthiones.* O. σειρήνες. 'A. Σ. στρουθοκάμηλοι. Θ. θυγατέρες στρουθῶν.²⁹

וְיִמְלֵאוּ בְּתֵבוֹתָם וְיִמְלֵאוּ. *Daemones silvestres.* O. Σ. δαιμόνια. 'A. τριχιῶντες. Θ. ὀρθοτριχιῶντες.³⁰

22. חֲכָלִים. *Canes aurei* (Schakals). O. ὄνοκένταυροι. OI λοιποὶ ἰείν.³¹

וְיִמְלֵאוּ בְּתֵבוֹתָם וְיִמְלֵאוּ. *Canes feri.* O. ἐχῖνοι. Πάντες σειρήνες.³²

וְיִמְלֵאוּ בְּתֵבוֹתָם וְיִמְלֵאוּ. *In palatiis deliciarum.* O. ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Ἄλλος ἐν τοῖς ναοῖς τῆς σπατάλης αὐτῆς.³³

²² Curter. (Pro θυμωθήσεται in Codd. 22, 36, aliis, est σαλευθήσεται.) ²³ Curter., Cod. 88. Pro ἀθροίζων Curter. αουρίζων, Cod. 88 λυρίζων mendose scribunt. ²⁴ Curter., Procop. Sic in textu Codd. 22, 48, aliis. Syro-hex. in marg. char. med. + ܟܦܝܙܝ . ²⁵ Curter. ²⁶ Procop. ²⁷ Procop.: διὰ τε τῶν θηρίων τὸ ἄγνωστον, τὴν Ἑβραϊκὴν θέντες λέξιν, σιείν, οἱ λοιποὶ τῶν ἐρμηνευτῶν ἐκδεδώκασιν. Euseb. σιείν habet. Hieron. p. 174: "SIRM, quod soli LXX bestias transtulerunt." Idem p. 245: "Pro quibus Aq. et Sym. et Theod. ipsum verbum Hebraicum posuerunt SIRM." Cf. ad Cap. xxxiv. 14. ²⁸ Hieron. p. 174: "Et replebuntur, inquit, domus, ut nos diximus, draconibus; ut Aq. translulit, τυφλοπιῖδης, ut Sym. OHIK, ipsum verbum Hebraicum exprimens; LXX vero et Theod. clamores, vel sonitus interpretati sunt." Idem p. 245 similia habet, quibus confisus Montef. Aquilae vindicat τυφῶνων, notans: "Curterius φῶνων, perperam." Sed τυφῶνες inter bestias deserticolas improprie recensentur; et praeter Curterium a Parsonsio confirmatum, Cod. 88 affert: 'A. φωνῶν; et Syro-hex.: 'A. clamores, n. strepitus (ܟܦܝܙܝ). Hieronymo igitur, ut videtur, non libris Graecis, error imputandus est. ²⁹ Syro-hex. + ܟܦܝܙܝ ܟܦܝܙܝ . Curter. affert: 'A. Σ. στρουθοκάμηλοι. Procop., Euseb., Theodoret.:

OI λοιποὶ στρουθοκάμηλοι. Cf. ad Cap. xliii. 20. ³⁰ Montef. post Curterium edidit: 'A. τριχιῶνται. Θ. ὀρθοτριχιῶνται. Sed utrumque vocabulum Graecitas ignorat. Proculdubio legendum: 'A. τριχιῶντας. Θ. ὀρθοτριχιῶντας; vel potius τριχιῶντες, ὀρθοτριχιῶντες. Procop.: τούτους δὲ, φασί, τριχιῶντας Ἄκυλας ὠνόμασε. Est qui praeferat τριχιῶνες, a nomine τριχιῶν; sed hoc quoque rejectitium videtur. Nominativus est τριχιῶν a verbo τριχιῶω, quod legitur in Hex. ad Deut. xxxii. 17. Sic Levit. xvii. 7 pro Hebr. ܟܦܝܙܝ in Hexaplis affertur: 'A. Σ. τοῖς τριχιῶσι. Θ. τοῖς σεειρείμ. Infra Cap. xxxiv. 14 Hexapla dant: 'A. Σ. τριχιῶν. Θ. ὀρθοτριχιῶν. In praesenti loco Syrus habet: 'A. τριχιῶντες (ܟܦܝܙܝ). Θ. ὀρθοτριχιῶντες (ܟܦܝܙܝ , *erecti pilum*. Cf. Hex. ad Ezech. xxxii. 10). Tandem Hieron. p. 245: "Pilosos autem, qui dicuntur Hebraice SIRM, Theod. erectis et stantibus pilis interpretatus est; Sym. et LXX daemones transtulerunt." ³¹ Hieron. p. 175: "Pro ululis omnes ipsum verbum Hebraicum IIM, soli LXX onocentauros transtulerunt." Euseb. et Procop. σιείν mendose scribunt. Cf. ad Cap. xxxiv. 14. ³² Curter., Euseb. Syro-hex. ܟܦܝܙܝ + (Cod. C. ܟܦܝܙܝ) ܟܦܝܙܝ . ³³ Codd. 22 (sub ܟܦܝܙܝ , ut videtur), 36, 48, aliis, in textu: ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς ναοῖς τῆς σπατάλης αὐτῆς. Proculdubio ex alio interprete,

22. וְקָרַב לְבוֹא עַתָּה וְיָמָּה לֹא יִשְׁכַּחוּ. *Et prope est ut veniat tempus ejus, et dies ejus non protrahentur.* Ὁ. ταχὺ ἔρχεται καὶ οὐ χρονεῖ, ✕ Θ. καὶ ἡμέραι αὐτῆς οὐ μὴ ἐφελκυσθῶσι 4.³⁴

Cap. XIII. 5. — θεμελίου 4. 14. — οἱ καταλειμμένοι 4. — πλανώμενον 4.³⁵

CAP. XIV.

1. הַגֵּר. *Peregrinus.* Ὁ. ὁ γειώρας. Οἱ λοιποὶ ὁ προσήλυτος.¹

2. בֵּית-יִשְׂרָאֵל יִתְחַלְּקוּ. *Et possidebunt eos domus Israelis.* Ὁ. καὶ κατακληρονομήσουσι, καὶ πληθυνθήσονται. Ἄλλος καὶ καταδιολοῦνται αὐτοὺς οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ.²

4. הַפְּשֵׁל. *Carmen irrisorium.* Ὁ. τὸν θρῆνον. Ἄ. Σ. Θ. τὴν παραβολήν.³

וְאָמַרְתָּ. *Et dices.* Ὁ. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐρεῖς ÷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκέλην 4.⁴

בַּמְּדַבָּר. *Aurum faciens (exigens).*⁵ Ὁ. ὁ ἐπισπουδαστής. Ἄ. λυμὸς.⁶

6. מַכָּה. *Percutiens.* Ὁ. πατάξας. Ὁριγένης ἐπάταξε.⁷

8. בְּרֹשֵׁי. *Cypressi.* Ὁ. τὰ ξύλα — τοῦ Λιβάνου 4. Σ. αἱ πίτνες.⁸

9. רָגְזָה. *Commotus est.* Ὁ. ἐπικράνθη. Ἄ. ἐκλονήθη. Σ. ἐσαλεύθη.⁹

וְקָרַב לְקָרְאָתְךָ. *In occursum adventus tui.* Ὁ. συναντήσας σοι, ✕ ἐρχομένου σου 4.¹⁰

וְעוֹרָר לְךָ רְפָאִים. *Excitat tibi manes.* Ὁ. συνηγέρθησάν σοι πάντες οἱ γίγαντες. Ἄ. Θ. ἐξήγειρέν σοι ραφαεῖμ.¹¹

11. וּמִכְשָׁר. *Et tegumenta tua.* Ὁ. καὶ τὸ κατακάλυμμα ✕ Οἱ πάντες σου 4.¹²

12. הַיְלִיל בֶּן-שַׁחַר. *Lucifer, fili aurorae.* Ὁ. ὁ ἑωσφόρος ὁ πρῶτ' ἀνατέλλων. Ἄ. δολοῦζων υἱὸς ἄρθρου.¹³

15. אֶל-יַרְכְּתֵי-בֹר. *Ad latera foveae.* Ὁ. καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς. Ἄ. Θ. (εἰς) μηρούς λάκκου.¹⁴

16. מְרַגֵּז הָאָרֶץ. *Tremefaciens terram.* Ὁ. ὁ παροξύνων τὴν γῆν. Ἄ. ὁ κλονῶν τὴν γῆν. Σ. ὁ ταράξας (τὴν γῆν). Θ. ὁ παροργίζων (τὴν γῆν).¹⁵

fortasse Symmacho. Cf. Hex. ad Eccles. ii. 8. ¹ Sic Cod. XII, teste Parsonsio, qui asteriscum non praemittit. Curter. affert: ✕ Θ. καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῶν κ.τ.ε. Cod. 88: Θ. ✕ καὶ αἱ ἡμέραι αὐτῶν κ.τ.ε. Tandem Syro-hex. ܐܝܢܐ ܕܝܫܪܐܝܝܠ. Etiam in Comp., Ald., et codd. inter ἡμέραι et αἱ ἡμέραι, αὐτῆς et αὐτῶν variatur. Hieron. p. 244: "Quod sequitur, *et dies ejus non protrahentur*, asteriscis notandum est, quia de Theodotione addita sunt."²

³ Syro-hex.

CAP. XIV. ¹ Euseb., Procop. Curter. affert: Οἱ Ὁ. προσήλυτος. Cf. ad v. 17. ² Haec in textum post πληθυνθήσονται inferunt Codd. 22, 36, alii. ³ Hieron. p. 247.

⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. Obelus (—) est in Codd. 22, 48. ⁵ Gesen. in

Thes. Ling. Hebr. p. 322: "Nonnullae versiones antiquae... legisse videntur מְרַגֵּז, *oppressio*, quod ipsum exstat in edit. Thessalon. 1600; eaque lectio et facilitate sua et parallelismo (cf. Jesai. iii. 5, ubi verba רָגַז et שָׁנַן similiter sibi respondent) ita commendatur, ut nescio an alteri praeferenda sit." ⁶ Hieron. p. 249: "Pro *tributo* Aq. *famem* interpretatus est." ⁷ Curter. ⁸ Euseb. Obelus est

in Syro-hex. ⁹ Curter. Syro-hex. ܐܝܢܐ ܕܝܫܪܐܝܝܠ. ¹⁰ Sic Cod. 22, et sine aster. Codd. 36, 48 (sub obelo), alii. ¹¹ Curter. Parsons. ex eodem cod. sine nom. affert: ἐξήγειρέ σοι ραφαεῖμ; e Cod. 88 autem:

Ἄ. Σ. Θ. ἐξηγερ. εν σοι ρομφαία (sic). Euseb.: οἱ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς ραφαεῖμ. Syro-hex. ܐܝܢܐ ܕܝܫܪܐܝܝܠ.

¹² "Cod. Jes. sic habet ad marg.: Οἱ Π. κατὰ φ σου; id est, *Omnes secundum Origenem habent σου*. Ibi Curterius κατὰ φ habet, et in hac nota passim labitur."—Montef.

Pronomen in nullo cod. deest; sed pro κατακάλυμμα Theodoret. et sex codd. κάλυμμα habent, Cod. Jes. κατάλειμμα, Codd. 93, 106, (quibus accedit Syro-hex. ܐܝܢܐ ܕܝܫܪܐܝܝܠ) κατάλυμα.

¹³ Hieron. p. 251: "Pro *Lucifero*, qui Hebraice dicitur ELIL, Aq. transtulit, *ululantem auroras filium*."¹⁴ Curter. Syro-hex. affert: ܐܝܢܐ ܕܝܫܪܐܝܝܠ.

¹⁵ Ergo Syrus in apographo suo μέρους pro μηρούς reperit. Idem mendum occupavit Comp. et libros plurimos 4 Reg. ix. 23, ubi LXX: μηρούς (Ἠρῆ?) τοῦ Λιβάνου.

¹⁶ Curter. Theodoret. affert: Ἄ. ὁ κλονήσας τ. γ. Σ. ὁ ταράξας τ. γ.

- 17. פְּמִדְפָּר. *Sicut desertum.* O'. ἔρημον. Πάν-
τες' ὡς ἔρημον.¹⁸
וְעָרָיו. *Et urbes ejus.* O'. καὶ τὰς πόλεις
* OI Γ'. αὐτοῦ 4.¹⁷
וְסִיָּוֵי. *Capitulos ejus.* O'. τοὺς ἐν ἐπαγωγῇ.
Oι λοιποὶ δεσμῖους. OI Γ'. * αὐτοῦ 4.¹⁸
בְּיָתָיו. *Domum.* O'. Vacat. * eis τὰς οἰκίας
αὐτῶν (s. ἐαυτῶν) 4.¹⁹
- 18. וְיָשִׁי. *Unusquisque.* O'. ἀνθρωπος. 'A. Θ.
ἀνὴρ. Σ. ἕκαστος.²⁰
- 19. כְּנֶצֶר. *Quasi surculus.* O'. ὡς νεκρός. 'A.
ὡς ἰχώρ. Σ. ὡς ἔκτρομα. Θ. ὡς βλαστός.²¹
וְלִבְנֵי-בֹרֵךְ. *In lapides foveae.* O'. εἰς
ἄβυσσους. Σ. εἰς θημέλια λάκκου.²²
- 19, 20. כְּפֶגֶר מִבְּרִיתָא לְאִתְּחִידָא: כְּפֶגֶר מִבְּרִיתָא.
*Sicut cadaver conculcatum: non conjunctus eris
cum iis in sepultura.* O'. δὲν τρόπον ἰμάτιον
ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται καθαρὸν, οὕτως
οὐδὲ σὺ ἔσῃ καθαρός. 'A. ὡς πτώμα συμπεπατη-
μένον...²³ Σ. *Etiam cum his qui occiduntur
in bello, non mereberis habere consortium sepul-
turae.*²⁴
- 20. וְרַע מְרָעִים. *Genus maleficorum.* O'. σπέρμα
πονηρῶν. Oι λοιποὶ σπέρμα ποιηρανομένων.²⁵
- 21. אֲבֹתָם. *Patrum eorum.* O'. τοῦ πατρὸς αὐ-

- τῶν (alia exempl. σου²⁶). 'A. Σ. (τῶν) πατέ-
ρων αὐτῶν. Θ. (τοῦ) πατρὸς αὐτοῦ.²⁷
- 21. וְיָמְלוּ. *Et impleant faciem
orbis urbidus.* O'. καὶ ἐμπλήσωσι τὴν γῆν
πολέμων (alia exempl. πόλεων²⁸). 'A. καὶ πλη-
ρώσουσι πρόσωπον οἰκουμένης πόλεων. Σ. καὶ
πληρώσουσι τὸ πρόσωπον τῆς οἰκουμένης πό-
λεων. Θ. καὶ πληρώσωσι πρόσωπον τῆς οἰκου-
μένης πόλεων.²⁹
- 22. וְיָמְלוּ. *Et exsiccandam Babylonis
nomen.* O'. καὶ ἀπολω αὐτῶν ('A. Σ. τῆς
Βαβυλῶνος³⁰) ὄνομα.
- 25. וְעָרָיו. *In terra mea.* O'. ἐπὶ τῆς γῆς τῆς
ἐμῆς. 'A. ἐν γῆ μου. Σ. Θ. ἐν τῇ γῆ μου.³¹
וְעַל שְׁכָמוֹ. *Ab humero ejus.* O'. ἀπὸ τῶν
ὤμων (alia exempl. add. αὐτῶν³²).
- 28. וְהָפְלֵה. *Rex.* O'. ὁ βασιλεύς. OI Γ'. ὁμοίως.³³
- 29. וְהָפְלֵה. *Serpentis.* O'. ὄφεως. Alia exempl.
ὄφεων.³⁴ OI Γ'. ὁμοίως (ὄφεως).³⁵
- 31. מִצְפֹּנָה. *Ab aquilone.* O'. ἀπὸ βορρᾶ. OI Γ'.
ὁμοίως.³⁶
בְּמוֹעָדָיו. *In agminibus ejus.* O'. Vacat. Alia
exempl. ἐν τοῖς συντεταγμένοις αὐτοῦ.³⁷
- 32. מְלָאֲכֵי. *Nuntius.* O'. βασιλεῖς. 'A. Θ. βα-

¹⁸ Hieron. p. 254: "Juxta Hebraicum praeter LXX omnes alii transtulerunt, quasi desertum." ¹⁷ Ed. Rom.: καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ. Sed αὐτοῦ deest in Codd. XII (teste Parsonsio), 26, 41, aliis, et Syro-hex., qui in marg. habet: * OI Γ'. αὐτοῦ. ¹⁸ Curter. affert: OI Γ'. * αὐτοῦ. OI O'. δεσμῖους; ubi Montef. suspicatur mendum. Scilicet in codice est OI A', ut exscripsit Parsonsius. Cf. ad Cap. v. 28. Notula autem, OI Γ'. * αὐτοῦ, fortasse ad lectionem praecedentem spectat. Syro-hex. affert: OI λοιποὶ δεσμῖους (الاهمة), sine αὐτοῦ. ¹⁹ Sic Codd. 23, 88, et sine aster. Codd. 36, 48, alii. ²⁰ Curter. Syro-hex. * ٤٠. ²¹ Hieron. p. 255: "Projectus est autem quasi sanies, quae Hebraice dicitur NESER, quam Aq. ἰχώρα interpretatus est, tabem videlicet et paedorem; quem Sym. ἔκτρομα, id est, abortivum, LXX mortuum, Theod. germen." Idem p. 179 pro וְעָרָיו Aquilae tribuit, quasi sanies polluta. ²² Idem p. 256: "Fundamenta autem laci, pro lapidibus laci interpretatus est Sym." ²³ Idem ibid.: "Sicut

cadaver putridum, sive, ut Aq. transtulit, conculcatum." ²⁴ Idem p. 179. Priora, Etiam cum his etc. pro Hebraice וְעָרָיו מְרָעִים, transfossi gladio (v. 19), posita esse videntur. ²⁵ Idem p. 258: "Pro semine pessimo, quod LXX transtulerunt... ceteri semen pessimum interpretati sunt." Cf. ad Cap. i. 4. ²⁶ Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. in textu. ²⁷ Curter. ²⁸ Sic Codd. 23, 109, alii, et Hieron. Syro-hex. in textu habet πολέμων (פלג); sed in marg.: OI Γ'. ὁμοίως, quod manifesto ad alteram lectionem πολέων spectat. ²⁹ Curter. Ad Theodotionem mendosum πληρωσῶσι correximus. ³⁰ Idem. Syro-hex. in marg. * ٤٠. ³¹ Curter. In textu pro ἐπὶ, ἀπὸ bis habent Codd. III, XII, 24, 26, alii, et Syro-hex. in marg. ³² Sic Comp., Codd. 22, 23, 24, alii, et Syro-hex. ³³ Curter. "Hoc comma integrum habet sub * Cod. 22."—Parsons. ³⁴ Sic Comp., Codd. III, XII, 51, alii. ³⁵ Curter. ³⁶ Idem. ³⁷ Sic Codd. 22, 36, 48 (sub obelo), alii.

σιλείς (s. βασιλευσι). Σ. ἄγγελοι (s. ἀγγέλοις).³⁰

Cap. XIV. 4. πῶς — ἀναπέπαιται ◄ (per errorem, ut videtur, pro — ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ◄). 17. — δλην ◄. 20. — χρόνον ◄. 26. — κύριος ◄. 31. — πόλεων ◄.³⁰

CAP. XV.

1. מוֹשָׁב מִשְׁמָר. *Vaticinium in Moab.* Ο'. τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ τῆς Μωαβίτιδος. 'A. ἄρμα Μωάβ. Σ. Θ. λῆμμα Μωάβ.¹
- מוֹשָׁב עַר. *Ar Moab.* Ο'. ἡ Μωαβίτις. 'A. Σ. πόλις (Μωάβ). Θ. Ἄρ (Μωάβ).²
3. וּבְרָחֳבֵיהֶן. *Et in plateis ejus.* Ο'. καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς. 'A. Σ. Θ. καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς.³
4. מְעַלְלָה. *Eleale.* Ο'. Ἐλεαλή. Οἱ Γ'. ὁμοίως.⁴ מְעַלְלִים. *Accincti.* Ο'. ἡ ὄσφύς. 'A. ἔξωμοι. Σ. ἐξωμοί.⁵
5. כִּי מְעַלְלָה הִלְחִיתִי בְּבָנֵי יַעֲקֹב וְהָיָה כִּי יִעָלֶה בֹרַח לְעַלְלָהּ. *Quia civism Lulith cum fletu ascendet; quia per viam Horanaim clamorem interitus suscitabunt.* Ο'. ἐπι δὲ τῆς ἀναβάσεως Λουεὶθ, πρὸς σὲ κλαίοντες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ Ἀρωνιείμ ('A. Ὁρωναιείμ.

Σ. Ὁρωναιείμ⁶): βοᾶ συντριμμα καὶ σεισμός. ('A.) ὅτι ἀναβάσει (s. ἀναβάσεως) τῆς Λουεὶθ ἐν κλαυθμῷ ἀναβήσεται ἐν αὐτῷ: ὅτι ὁδῷ Ὁρωναιείμ κραυγὴν συντριμμὸν (fort. συντριμμῶ) ἐξανεγερούσιν.⁷

6. הָיָה כִּי יִעָלֶה הָעֵשֶׂב. *Quia aruit gramen, consumpta est.* Ο'. καὶ ὁ χόρτος αὐτῆς ἐκλείψει. Alia exempl. καὶ ξηρανθήσεται, καὶ ὁ χόρτος αὐτῆς πᾶς ἐκλείψει.⁸
8. קְרָקַח. *Clamor.* Ο'. ἡ βοή. Οἱ Γ'. ἡ κραυγή.⁹ הִלְחִיתִי (in fine). *Ululatus ejus.* Ο'. Vacat. ✕ ὀλολυγμὸς αὐτῆς ◄.¹⁰
9. דִּמּוֹן. *Dimon.* Ο'. Δειμών. Διμὸν ὁμοίως οἱ Γ', καὶ τὸ Ἑβραϊκόν.¹¹ מְדַמָּה. *Regionis.* Ο'. Ἀδαμά. 'A. Σ. χθονός. Θ. τῆς γῆς.¹²
- Cap. XV. 3. — καὶ κόπτεσθε ◄.¹³

CAP. XVI.

1. הַר בְּתֵי-צִיּוֹן. *Montem filiae Sionis.* Ο'. τὸ ὄρος ✕ θυγατρὸς ◄ Σιών.¹
2. וְהָיָה כִּי יִעָלֶה בֹרַח לְעַלְלָהּ. *Et fiet, sicut avis vaga, nidus excussus, erunt filiae Moab.* Ο'. ἔση γὰρ ὡς

³⁰ Hieron. p. 263: "Pro nuntiiis, id est, angelis, quos solus Sym. transtulit, omnes reges interpretati sunt, verbi ambiguitate decepti." ³⁰ Syro-hex.

CAP. XV. ¹ Drusius. Hieron. p. 265: Σ. Θ. *Assumptio Moab.* Cf. ad Cap. xxx. 6. ² Hieron. ibid.: "Pro ar, quod solus Theod. ita posuit, ut legitur in Hebraeo, Aq. et Sym. urbem interpretati sunt, non considerantes quod inter AIN et RES, elementa Hebraica, JOD litteram non haberet." ³ Curter. In textu LXXvirali hodie legitur, καὶ ἐν ταῖς πλ. αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ῥ. αὐτῆς; sed prior clausula abest a Codd. II (a 1ma manu), 23, 36, 48, aliis, et Syro-hex. ⁴ Curter., qui in textu habet ἐλάησεν cum Codd. III, XII, aliis, in marg. affert: Ἐλεαλή. Οἱ Γ'. ὁμοίως. ⁵ Hieron. p. 186: "Verbum Hebraicum ELUSE, pro quo Aq. ἐξώμοις, id est, expeditis, et exsertis humeris, Sym. accinctos interpretatus est." ⁶ Hieron. De locis Hebraicis (Opp. T. III, p. 162): "Aroniim, juxta Isaiam, viae uomen est, in visione contra Moab; pro quo Aq.

Oronaim posuit, et Sym. Orannim." ⁷ Cod. Jes. sine nomine, exscribentibus Curterio et Parsonsio, quorum posterior ἀναβάσεως habet. Cf. Hex. ad Jerem. xviii. 5. Pro συντριμμὸν Montef. συντριμμῶ conjecit, duce Hieronymo, qui Hebraea vertens, clamorem contritionis interpretatus est. ⁸ Sic Codd. 22, 36, 48, alii. ⁹ Curter. ¹⁰ Idem. Sic sine aster. Comp., Ald. (qui ὀλολυγματος habet), Codd. XII, 22, 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med.: ὀλολυγμὸς αὐτῆς (ⲛⲟⲗⲟⲗⲩⲙⲟⲥ ⲁⲩⲧⲏⲥ). ¹¹ Curter., qui in textu ῥεμμὸν habet. Syro-hex. in textu ⲛⲟⲗⲟⲗⲩⲙⲟⲥ; in marg. autem: ✕ ⲛⲟⲗⲟⲗⲩⲙⲟⲥ. ¹² Euseb. De locis Hebr. affert: Ἀδαμά. 'A. Σ. Θ. χθονός τῆς γῆς. Rectius Hieron. (Opp. T. III, p. 162): "Adama in Isaia, pro quo Aq. et Sym. humum, Theod. terram interpretantur." ¹³ Syro-hex., et sub ↵ Cod. 48.

CAP. XVI. ¹ Deest θυγατρὸς in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. Curter. affert: θυγατρὸς ὁμοίως οἱ Γ'. Asteriscum de nostro appinximus.

πετεινοῦ ἀνιπταμένου νοσοῦς ἀφρημένοις ἔση, θυγάτηρ Μωάβ. 'Α. καὶ ἔσται ὡς πετεινὸν μεταναστεύον, (νοσοσιὰ) ἐξαπεσταλμένη ἔσονται θυγατέρες Μωάβ.²

2, 3. עֲצֵי אֲרָנוֹן קִבְּלוּ: מִעֲבָרָה לְאֲרָנוֹן. Ad transitus Arnon. Afferte consilium. Ο'. ἔπειτα δὲ, 'Αρνῶν, πλείονα βουλεύου. 'Α. διαβάσεις τοῦ 'Αρνῶν, φέρετε βουλὴν. Θ. αἱ διαβάσεις 'Αρνῶν, φέρετε βουλὴν.³

3. וְגַוְוָה לֹא תִגְדֹּל. Vagantem ne prodas. Ο'. ἐξέστησαν, μὴ ἀχθῆς. Σ. ἀνάστατον μὴ ἀποδώξῃς. Θ. μεταναστεύοντα μὴ ἀποκαλύψῃς.⁴

4. לְמוֹתָיִךְ יִסְתַּר לְךָ. Esto latibulum iis. Ο'. ἔσονται σκέπη ὑμῖν. 'Α. γίνου ἀποκρυβὴ αὐτοῖς.⁵

וְלֵךְ לְךָ. Peracta est vastatio. Ο'. Lectio incerta. "Άλλος" συνετελέσθη τάλαιπωρία.⁶

מִן הָאָרֶץ. E terra. Ο'. ἀπὸ τῆς γῆς. Σ. Θ. ἐκ τῆς γῆς. 'Α. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁷

5. וְיִסְתַּבְּרַת בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים. Et stabilietur per gratiam solium. Ο'. καὶ διορθωθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος. 'Α. καὶ ἐτοιμασθήσεται ἐν ἐλέφθ θρόνος. Θ. καὶ ἐτοιμασθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος.⁸

6. וְעָבְרוּ יָמָיו וְנָחְמוּ יָמָיו מֵאֵן מֵאֵן. Superbus est

valde: superbiam ejus, et fastum ejus, et iracundiam ejus. Ο'. ὑβριστῆς σφόδρα τὴν ὑπερηφανίαν ἐξῆρα, ✕ Θ. καὶ ἡ ὑβρις αὐτοῦ καὶ ἡ μῆνις αὐτοῦ.⁹ Σ. ὑπερήφανος σφόδρα κατὰ τὸ ἔπαρμα αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.¹⁰

6. וְיִנְיָו כְּבָרָה. Vanitatem magniloquentiae ejus. Ο'. οὐχ οὕτως ἡ μαντεία σου. Σ. οὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ.¹¹

7. וְגַוְוָה לֹא תִגְדֹּל. Propter fundamenta (ruinas) Kir-hareseth genetis. Ο'. τοῖς κατοικοῦσι δὲ Σέθ (alia exempl. Δεσέθ¹²) μελετήσεις. 'Α. τοῖς πολυχρονίοις μου τοίχῳ ὀστράκου μελετήσατε. Σ. τοῖς εὐφραينوμένοις ἐν τῷ τείχει τῷ ὀστρακίνῳ φθέγγασθε. Θ. τοῖς αὐχμώδεσιν...¹³

וְיִנְיָו כְּבָרָה. Prosus afflicti. Ο'. καὶ οὐκ ἐντραπήσῃ. Alia exempl. ἡχοῦτιν ὀδυνηρὸν μέλος. ἐντραπήσεται (τὰ πεδία).¹⁴

8. וְיִנְיָו כְּבָרָה. Arva. Ο'. τὰ πεδία. 'Α. ἀρουραὶ. Σ. κλήματα. Θ. ἀγροὶ θανάτου.¹⁵

וְיִנְיָו כְּבָרָה. Propagines ejus. Ο'. οἱ ἀπεσταλμένοι ✕ 'Α. Σ. ἀπ' αὐτῆς.¹⁶

וְיִנְיָו כְּבָרָה. Transierunt mare. Ο'. διέβησαν γὰρ

² "Curter. ex Cod. Jes. Sed in edito Curterii vox νοσοσιὰ desideratur."—Montef. ³ Curter., qui ad Aquilam τῶν ἀρνῶν habet. ⁴ Theodoret. Curter., qui in textu μὴ ἀπ' ἀρχῆς cum Codd. III, XII, 24, 26, aliis, legit, in marg. affert: μὴ ἀχθῆς. Θ. μὴ ἀποκαλύψῃς. Σ. μὴ ἀποδώξῃς. Syro-hex. in textu cum Codd. 88, 93, μὴ ἀχθεσθῆς (ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ); in marg. autem: μὴ παραχθῆς (ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ). ⁵ "Sic Curter. sine interpretis nomine. Suspicio esse Aquilae."—Montef. Syro-hex. affert: ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ. ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ. ⁶ Sic in textu post ἡ συμμαχία σου Codd. III, 49, 106. Fortasse est Symmachi. Cf. Hex. ad Jesai. li. 19. Jerem. xx. 8. ⁷ Curter. ⁸ Euseb., Procop., Nobil. ⁹ Curter. in marg. post ἐξῆρα affert: ✕ καὶ ἡ ὑβρις κ.τ.έ. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, 48, alii. Ad ἐξῆρα Syro-hex. in marg. habet: ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ. (Cod. C. l. ✕) ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ. Hieroa.: "LXX: Contumeliosus est valde; superbiam ejus, et injuria ejus, et furor, non sicut divinatio tua." ¹⁰ Curter. ¹¹ Procop. ¹² Sic Codd. 41, 49, alii. Syro-hex. ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ. "Putem legisse

LXX interpretes ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ, et Graece vertisse Δεσέθ. Arabs: Et incolis Hadeseth contritio."—L. Bos. Pro Σέθ, τοίχῳ ὀστράκιον legunt Codd. 22, 36, 48, alii. Hieron.: "Quod autem in LXX positum est, habitatoribus Deseth, in Hebraico non habetur; sed pro hoc legitur ARES, quod testam, sive coctum laterem significat." ¹³ Curter. Cf. Hex. ad Jerem. xviii. 31. (Pro ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ Theodotio videtur legisse ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ. Cf. Hex. ad Psal. vi. 8. xxx. 10.) ¹⁴ Sic Codd. 22 (expuncto ὀδυνηρὸν), 36, 48, alii. Scholium esse videtur ad μελετήσεις (exercitationes?). ¹⁵ Curter. Ad Sym. nou sollicitandum κλήματα, quod Schlensnero mendosum videbatur pro κλήματα. Cf. Deut. xxxii. 32 iu LXX. ¹⁶ Curter. affert: ✕ 'Α. M. (sic) ἀπ' αὐτῆς. "Α. μ. [cf. Hex. ad Jub. xvii. 3] ἀπ' αὐτῆς. XII. Eadem Symmacho quoque adscribit Cod. 22."—Parsons. Pro 'Α. M. Montef. tacite elidit 'Α. Σ. Syro-hex. in marg. ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ. (Cod. C. l. ✕) ⲛⲓⲗⲓⲗⲓⲗⲓ. Lectio, οἱ ἀπ. ἀπ' αὐτῆς, est in Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, aliis.

[πρός]¹⁷ τὴν θάλασσαν (alia exempl. τὴν ξη-
μον¹⁸). Οἱ Γ', καὶ τὸ 'Εβραϊκόν' τὴν θά-
λασσαν.¹⁹

9. **הֶשְׁבֹּן**. *Hesbon*. Ο'. 'Εσεβών. Σ. 'Εσβών.²⁰

הֵלְעָלָהּ. *Et Eleale*. Ο'. καὶ 'Ελεαλή. Οἱ
Γ'. ὁμοίως 'Ελεαλή.²¹

הֵבֵרֵת. *Jubilatio* (vindemiatorum et torcu-
lariorum) incidit. Ο'. καταπατήσω, καὶ πάντα
πεσοῦνται. " Ἄλλος· κατάλεγμα καταπατούν-
των ἔπεσε.²²

10. **מִן הַחֲרֵבִים**. *Ab hortulo*. Ο'. ἐκ τῶν ἀμπελώ-
νων. 'Α. ἀπὸ τοῦ Καρμήλου. Σ. Θ. ἐκ τοῦ
Καρμήλου.²³

וְיִבְרָחֵם. *Et in vineis non jubilabit*.
Ο'. καὶ ἐν τοῖς ἀμπελώσι σου οὐ μὴ εὐφρανθή-
σονται. 'Α. καὶ ἐν ἀμπελώσιν οὐκ αἰνέσει.²⁴

וְיָפֵקוּ. *Jubilationem cessare feci*. Ο'.
πέπαυται γὰρ (alia exempl. add. κέλευσμα).²⁵

11. **וְיִבְרָחֵם**. *Viscera mea propter Moab tanquam cithara
perstrepunt, et intestina mea propter Kir-heres*.
Ο'. ἡ κοιλία μου ἐπὶ Μωάβ ὡς κιθάρα ἠχῆσει,
καὶ τὰ ἐντός μου ὡς τεῖχος ἐνεκαίνισας. Σ. ἡ
κοιλία μου τῷ Μωάβ ὡς ψαλτήριον ἠχῆσει,
καὶ τὰ ἐντός μου τῷ τεῖχει τῷ ὄστρακίνῳ.²⁶
Θ. . . *ad murum dissipatum*.²⁷

12. **עַל הַבְּרֵעַ**. *Super locum editum*. Ο'. ἐπὶ τοῖς
βωμοῖς (aliud exempl. βουνοῖς²⁸).

13, 14. **וְיִבְרָחֵם**. *Et brachium ejus*. Ο'. Vacat. Alia ex-
empl. ἐν τῷ βραχίονι αὐτοῦ.⁴

וְיִבְרָחֵם. *Olim: nunc autem locutus
est Jona, dicens: In tribus annis tanquam
annis mercenarii*. Ο'. ὁπότε ἐλάλησε· καὶ νῦν
λέγω, ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν μισθωτοῦ. 'Α. . .
ἐν τρισὶν ἔτεσιν (ὡς ἔτεσιν) μισθωτοῦ. Σ.
ἔκτοτε καὶ νῦν ἐλάλησε κύριος λέγων· ἐν τρι-
σὶν ἔτεσιν ὡς ἐπὶ μισθωτοῦ. Θ. ἀπὸ τότε καὶ
νῦν ἐλάλησε κύριος λέγων· ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὡς
ἐνιαυτοῖς μισθωτοῦ.²⁹

14. **וְיִבְרָחֵם**. *Et vilis
facta erit gloria Moab cum omni illa multitu-
dine magna*. Ο'. ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωάβ
παντὶ τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ. Οἱ λοιποὶ καὶ
ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα Μωάβ σὺν παντὶ τῷ
πλήθει τῷ πολλῷ.³⁰

CAP. XVII.

1. **וְיִבְרָחֵם**. *Vaticinium in Damascus*. Ο'. τὸ
ῥήμα τὸ κατὰ Δαμασκῶ. Σ. Θ. λῆμμα Δα-
μασκῶ.¹

וְיִבְרָחֵם. *Remota erit, ut non sit urbs*. Ο'.
ἀρθήσεται ἀπὸ πόλεων. Θ. μετασταθήσεται
ἐκ πόλεως.²

2. **וְיִבְרָחֵם**. *Derelictæ sunt urbes*. Ο'. κατα-
λειμμένη εἰς τὸν αἰῶνα. Οἱ Γ'. καταλε-
λειμμένοι πόλεις.³

5. **וְיִבְרָחֵם**. *Et brachium ejus*. Ο'. Vacat. Alia ex-
empl. ἐν τῷ βραχίονι αὐτοῦ.⁴

¹⁷ Præpositio abest a Comp., Ald., Codd. II, III, XII, aliis fere omnibus, et Syro-hex. ¹⁸ Sic Codd. III, XII, 26, alii. ¹⁹ Curter. ²⁰ Idem. ²¹ Curter., qui in

textu habet ἐλάλησεν. Cf. ad Cap. xv. 4. ²² Sic (pro καταπατήσω) Codd. 22, 36, 48, alii (cum varia scriptura, κατάλεγμα, κατάλειμα, κατάλλαγμα, κατάπλεγμα). Est fortasse Symmachi, coll. Hex. ad Jerem. xxv. 30. ²³ Curter.

²⁴ Idem. ²⁵ Sic Codd. 22, 36, 48 (sub →), alii. ²⁶ Theodoret. Ad ἐνεκαίνισας Curter. affert: Σ. τῷ ὄστρακίνῳ; Syro-hex. ²⁷ Hieron. p. 274. Cf. Hex. ad 4 Reg. iii. 25. ²⁸ Syro-hex. in textu ²⁹ Euseb. Ad Aquilam excidisse videtur ὡς ἔτεσιν propter homoeoteleuton.

³⁰ Euseb. Ad Sym. pro ὡς ἐπὶ μ. Drusius tentat ὡς ἐτη μ., sine neces-
sitate. Montef. insuper affert: " Ἄλλως Θ. ὡς ἐπὶ μισθωτῶν
ἐνιαυτοῖς, nescimus quo auctore. (In textu pro καὶ νῦν λέγω,
in Comp., Ald., Codd. 36, 48, aliis, est καὶ νῦν ἐλάλησε κ.
λέγων. Mox pro ἐτῶν Syro-hex. in marg. char. med. ἡμε-
ρῶν, invitis libris Graecis.) ³⁰ Euseb., qui notat: ὁ γὰρ,
καὶ, σύνδεσμος μέσος παρεμβληθεὶς ἐτέραν διάνοιαν παρέστησε.

CAP. XVII. ¹ Hieron. p. 277: Σ. Θ. *Assumptio Da-
masci*. Cf. ad Cap. xx. i. ² Nobil. Euseb.: κατὰ δὲ
τὸν Θεοδοσίωνα, μεταστήσεσθαί φησιν ἐκ πόλεων. ³ Curter.

Euseb.: τὸ, εἰς τὸν αἰῶνα, οὔτε ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ, οὔτε παρὰ τοῖς
λοιποῖς ἑρμηνευταῖς φέρεται. ⁴ Sic post ἐστῆκότα Codd. 22,
36, alii. Eadem post σταχῶν inferunt Codd. III, 49.

Ad Sym. pro ὡς ἐπὶ μ. Drusius tentat ὡς ἐτη μ., sine neces-
sitate. Montef. insuper affert: " Ἄλλως Θ. ὡς ἐπὶ μισθωτῶν
ἐνιαυτοῖς, nescimus quo auctore. (In textu pro καὶ νῦν λέγω,
in Comp., Ald., Codd. 36, 48, aliis, est καὶ νῦν ἐλάλησε κ.
λέγων. Mox pro ἐτῶν Syro-hex. in marg. char. med. ἡμε-
ρῶν, invitis libris Graecis.) ³⁰ Euseb., qui notat: ὁ γὰρ,
καὶ, σύνδεσμος μέσος παρεμβληθεὶς ἐτέραν διάνοιαν παρέστησε.

CAP. XVII. ¹ Hieron. p. 277: Σ. Θ. *Assumptio Da-
masci*. Cf. ad Cap. xx. i. ² Nobil. Euseb.: κατὰ δὲ
τὸν Θεοδοσίωνα, μεταστήσεσθαί φησιν ἐκ πόλεων. ³ Curter.

Euseb.: τὸ, εἰς τὸν αἰῶνα, οὔτε ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ, οὔτε παρὰ τοῖς
λοιποῖς ἑρμηνευταῖς φέρεται. ⁴ Sic post ἐστῆκότα Codd. 22,
36, alii. Eadem post σταχῶν inferunt Codd. III, 49.

9. כַּעֲוֹבַת הַחֹרֶשׁ הַיְחַמֵּיר. *Ut rudera in silvis et cacuminibus.* O'. δν τρόπον κατέλιπον οἱ Ἀμορραῖοι καὶ οἱ Εὐαῖοι. 'A... δστρακον καὶ ἐμίρ. Σ... δρυμὸς καὶ ἀμίρ. Θ... ἀρς καὶ ἐμίρ.⁵
10. נִטְעֵי גַעֲמֵנִים. *Plantationes amoenas.* O'. φύτευμα ἀπιστον. 'A. Θ. φυτείας καλὰς. Σ. φυτείας ἀγαθὰς.⁶
11. (ס. נַחֲלָה). בַּיּוֹם נַחֲלָה. *In die occupationis.* Aliter: *In die aegri (vulneris).* O'. ה' אֵן הַיּוֹם קְלֵרָה. 'A. Σ. ἐν ἡμέρᾳ κληρονομίας.⁷ וְכִנָּה אֲנֹחַ. *Et doloris insanabilis.* O'. καὶ ὡς πατήρ ἀνθρώπου. 'A. Θ. καὶ ἀλγήσει ἀνθρώπος.⁸
13. נִשְׁאֹן מִיָּם רַבִּים. *Sicut strepitus aquarum multarum.* O'. ὡς (alia exempl. add. ἤχος⁹) ὕδατος πολλοῦ. וְגַעַר בּוֹ וְנָס מִמְּוֹתָו. *Sed increpabit eum, et fugiet procul.* O'. καὶ ἀποσκορακίει αὐτὸν, καὶ πόρρω αὐτὸν διώξεται. 'A. καὶ ἐπιτιμήσει ἐν αὐτῷ, καὶ φεύξεται μακράν. Σ. καὶ ἐμβριμήσεται αὐτῷ, καὶ φεύξεται πόρρω.¹⁰
- הַרִּים. *Montium.* O'. λικμώντων. Σ. Θ. ὀρέων.¹¹
14. לַעֲרַב עָרַב. *In tempore vespertino.* O'. πρὸς ἑσπέραν. Σ. Θ. τὸ πρὸς ἑσπέραν.¹²

14. אֵינְנִי. *Non est.* O'. καὶ οὐκ ἔσται ✕ ἔτι 4.¹³

CAP. XVIII.

1. הִיוּ צִרְיָן לְצִלְצֵל בְּנְשֵׁים שָׁר מַעְבֵּר לְנַהַרְרֵי נַוֵּשׁ. *Hecus! terra stridoris alarum, quae est trans flumina Aethiopiae.* O'. οὐαὶ γῆς πλοίων πτέρυγες ('A. σκὰ σκὰ πτερίγων. Θ. πᾶνες¹) ἐπέκεινα ποταμῶν Αἰθιοπίας. Σ. οὐαὶ γῆς ὁ ἤχος πτερωτῶς, ἡ πέραθεν ποταμῶν Αἰθιοπίας.²
2. הַשְׁלַח בְּיָם צִירִים וּבְנַחֲלֵי-גַמְרָא. *Quae mittis per mare legatos, et in vasis (navigiis) pargyri.* O'. ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσῃ δμηρα, καὶ ἐπιστολὰς βιβλίνας. 'A. ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσῃ πρεσβευτὰς, καὶ ἐν σκεύεσι βιβλίου.³ Σ. ἀποστέλλων ἀποστόλους ἐν θαλάσῃ, καὶ διὰ σκευῶν παπυρίνων.⁴ Θ... δμηρα, καὶ ἐν σκεύεσι παπύρου.⁵
- לְכוּ. *Ite.* O'. πορεύσονται γάρ. Οἱ λοιποὶ πορεύεσθε.⁶
- מִן-הַיָּם וְהַיָּם תְּהִלָּתָו. *Ab eo et ultra.* O'. τίς αὐτοῦ ἐπέκεινα; Σ. μεθ' ὃν οὐκ ἔστιν ἐπέκεινα.⁷
- וְהָרִים בְּנֹחַ וְהָרִים. *Cujus flumina diripiunt.* O'. νῦν οἱ ποταμοί. Alia exempl. οὐ διήρπασαν οἱ ποταμοί.⁸

⁵ Hieron. p. 196: "Miror pro *arutris et acervis frugum* voluisse Aquilam interpretari, *testam et Emir*; Symmachum, *silvam et Amir*; LXX, *Amorrhaeos et Euaeos*. Solus Theod. Hebraicum verbum posuit, *Ars et Emir*, quod apud eos emendatius legitur, *horres et Amir*, id est, *vomeris et acervi segetum*." Ad Sym. cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 15. ⁶ Hieron. p. 282: "*Plantationem fidelem*, sive, ut Aq. et Theod. interpretati sunt, *pulcram*; aut, ut Sym., *bonam*." Idem p. 283: "Miretur quispiam, cur pro *plantationibus pulcris et bonis*, quod Aq. et Theod. ac Sym. interpretati sunt, nos *fidelem plantationem* dixerimus. Verbum Hebr. *NEEMANIM*, si per *ALEPH* literam scribatur, *πιστῶς*, id est, *fideles*, sonat; si vero per *AIN*, et dicatur *neamenim*, *pulcram* significat." ⁷ Idem p. 282: "Pro eo quod nos juxta Aq. et Sym. et LXX interpretati sumus, *in die hereditatis*... legi potest in Hebraico, *in die pessima*." ⁸ Idem ibid.: "Pro eo quod Aq. et Theod. interpretati sunt, *et dolebit homo*, nos, docti ab Hebraeis, pro *homine*, qui lingua eorum dicitur *enos*, interpretati sumus *anus*, id

est, *graviter*." ⁹ Sic Codd. 22, 36, alii. ¹⁰ Euseb., Nobil. Procop. affert: 'A. *ἐπιτιμήσει ἐν αὐτῷ*. Σ. *ἐμβριμήσεται*. ¹¹ Curter. ¹² Idem. ¹³ Cod. 88, et sine aster. Codd. 49, 90, 144. Codd. 62, 147: καὶ οὐκ ἔτι ἔσται. CAP. XVIII. ¹ Hieron. p. 285: "Aquila pro *cymbalo*, *umbra alarum* interpretatus est." Idem p. 197: "Verbum Hebraicum *SELSSEL*, quod Sym. *sonitum*, Theod. *naves* interpretati sunt, et nos in *cymbalum* vertimus, Aq. bis *umbra* transtulit." ² Euseb. (qui *πτερυγος* pro *πτερωτός* habet), Procop. Nobil. affert: Σ. *ἤχος πτερωτός*. ³ Euseb., qui *πρεσβύτας* scribit. Curter. affert: 'A. *πρεσβευτὰς καὶ ἐν σκ. β.* Nobil.: Σ. (sic) ὁ ἀποστέλλων ἐν θ. *πρεσβύτας*. Tandem Syro-hex.: 'A. *πρεσβευτὰς* (ܡܠܝܚܐ). 'A. Σ. ἐν σκεύεσι βιβλίου (ܡܠܝܚܐ). ⁴ Euseb. affert: Σ. ἀποστέλλων ἀποστόλους ἐν θ. Curter.: Σ. ἀποστόλους, καὶ διὰ σκ. παπ. ⁵ Curter. ⁶ Procop. Praeterea Montef. affert: Θ. *πορεύονται*, tacito auctore. ⁷ Euseb., Procop., Nobil. ⁸ Sic Codd. 22, 36, 48, alii. Cf. ad v. 7.

3. **וַיִּרְאוּ**. *Videbitis*. O. Vacat. 'A. Σ. Θ. ὄψεσθε.⁹

4. **בְּמִכְנִי**. *In habitatione mea*. O. ἐν τῇ ἐμῇ πόλει. 'A. ἐν στερεώματι μου.¹⁰

5. **וַיִּתְּנוּ**. *Abscindet*. O. καὶ ἀποκόψει. 'Αλλοσ' καὶ ἀποκνίσει.¹¹

7. **וְנִרְאָה**. *Terribili*. O. μεγάλου. Oί λοιποί φοβεροῦ.¹²

גִּבּוֹרֵי קֶרְקֵר וְיִמְבִּיחָהּ. (A) *gente roboris roboris (robustissima) et conculcationis*. O. ἕθνος ἐλπίζον καὶ καταπεπατημένον. 'A. ὑπομένοντος καὶ συμπεπατημένου.¹³

וְיִשְׂרָאֵל בְּנֵי נְהָרִים וְנָחַל. *Cujus terram diripiunt flumina*. O. ὃ ἐστὶν ἐν μέρει ποταμοῦ τῆς χώρας αὐτοῦ. Oί λοιποί οὐ διήρπασαν ποταμοὶ τὴν γῆν.¹⁴

Cap. XVIII. 6. τὰ πετεινὰ — τοῦ οὐρανοῦ ◄.
7. — εἰς (sic) ὄρος Σιών ◄ (immo — εἰς ◄ ὄρος Σιών).¹⁵

CAP. XIX.

1. **וַיִּשְׂפֹּט**. *Vaticinium*. O. ὄρασις. 'A. ἄρμα. Σ. Θ. λῆμμα.¹

הִנֵּה יְהוָה יֹהֵב עַל-עַבְדֵּךְ קַל וְבָא מִצְרַיִם. *Ecce! Jova vectus super nube levi, et ingredietur Aegyptum*. O. ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέ-

λης κούφης, καὶ ἔξει εἰς Αἴγυπτον. 'A. ἰδοὺ κύριος ἐπιβαίνει ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ, καὶ ἔρχεται ἐπ' Αἴγυπτον.²

1. **וְלֵבָב**. *Et cor*. O. καὶ ἡ καρδία. Oί Γ. ὁμοίως.³

וְיִמְסוּ. *Liquefiet*. O. ἠττηθήσεται. Oί λοιποὶ τακῆσεται.⁴

2. **וְיִסְכַּחְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם**. *Et concitabo Aegyptios contra Aegyptios*. O. καὶ ἐπεγεροθήσονται Αἰγύπτιοι ἐπ' Αἰγυπτίους. 'A. καὶ στασιάσω Αἰγυπτίους Αἰγυπτίους. Σ. καὶ συμβαλῶ Αἰγυπτίους Αἰγυπτίους.⁵

וְיִשָּׂא. *Unusquisque*. O. καὶ ἄνθρωπος. Oί Γ. καὶ ἀνῆρ.⁶

3. **וְיִנְבְּקָה רִחַת-מִצְרַיִם בְּקֶרְבוֹ**. *Et evacuabitur spiritus Aegypti in medio ejus*. O. καὶ παραχθήσεται τὸ πνεῦμα τῶν Αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς. 'A. καὶ πλαδαρωθήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν ἐγκάτῳ αὐτῆς. Σ. καὶ ραγήσεται πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ. Θ. καὶ σχισθήσεται τὸ πνεῦμα Αἰγύπτου ἐν αὐτῇ.⁷

וְיִהְיוּ הָרִיִּים וְהַרְיִילוֹס. *Et hariolos*. O. Vacat. 'Αλλος' καὶ τοὺς γνώστας.⁸

4. **וְתִתְּתֵן מִצְרַיִם**. O. τὴν Αἴγυπτον. Oί Γ. ὁμοίως.⁹
וְיִמְשֹׁל עַל-יְמֵי. *Et rex saevus dominabitur*

⁹ Curter. Syro-hex. + **וְיִשְׂפֹט**. Uterque ad ἀρῆ referat, quod ad Hebraeum **וְיִשְׂפֹט** potius pertinere videtur.

¹⁰ Hieron. p. 287: "Quiescit et contemplatur Deus in loco suo, sive juxta Aq. in firmamento."

¹¹ In Codd. 209, 306 duplex est versio, καὶ ἀποκόψη καὶ κατακόψη (s. -ψει), quarum prior alius interpretis esse videtur.

¹² Sic Parsons. e Cod. XII. Syro-hex. + (ΦΟΒΕΡΟΥ) **וְנִרְאָה**. Curter. affert: Oί O. φοβεροῦ. Cf. ad Cap. v. 28. (Syro-hex. in contextu om. καὶ τετιμῆνον; sed in marg. affert: + **וְנִרְאָה**.)

¹³ Curter., Procop. Syro-hex. .
¹⁴ Procop. ¹⁵ Syro-hex.

Cap. XIX. ¹ Hieron. p. 288. ² "Ex Euseb. Dem.

Evang. [p. 296], ubi iu editis legitur ἐπὶ πάχος ἐλαφροῦ; in MSS. vero [et ed. Gaisford.] ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ."

Montef. Curter. affert: 'A. ἰδοὺ κ. ἐ. ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ. Cod. 88 vero: 'A. ἰδοὺ κ. ἐ. ἐπὶ πάχους ἐλαφροῦ. Euseb. ibid.

p. 414: Τοῦ κυρίου παρουσία εἰς Αἴγυπτον οὐκ ἀσώματος ἀποβησομένη, ἀλλὰ διὰ νεφέλης κούφης, ἣ καὶ μᾶλλον διὰ πάχους ἐλα-

φροῦ· οὕτως γὰρ τὸ Ἑβραϊκὸν περιέχει. ³ Curter. ⁴ Procop.

⁵ Euseb. in Comment., et Procop. (qui ad Aquilam semel στασιάσω, semel mendose ἠττήσω legit).

⁶ Curter. Syro-hex. in marg. sine nom. + **וְיִשָּׂא**.

⁷ Euseb., Nobil., quorum hic ad Theod. πνεῦμα sine artic. habet; ille autem ad Aq. παραδοθήσεται mendose legit. Procop. affert: 'A. πλαδαρωθήσεται. Σ. ραγήσεται. Θ. σχισθήσεται.

⁸ Sic in textu Codd. III, 22 (a 2da m.), 36, 41, 49, 106. (Ad **וְיִהְיוּ הָרִיִּים** vulgo aptant τοὺς ἐγγαστριμύθους, quod ad **וְיִהְיוּ הָרִיִּים** potius pertinet. Pro **וְיִהְיוּ הָרִיִּים** in LXX hodie fertur versio duplex, τοὺς θεοὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν.)

⁹ Curter. Nota respicit articulum **תֵּן**, qui abest a Codd. II, III, XII (teste Parsonsio), 22, 23, 26, aliis, necnon apud Euseb. in Dem. Evang. p. 299. Moutef. ad καὶ παραδῶσω indicem trahit, videlicet quia circa vocem **וְיִתְּתֵן** nulla potuit esse interpretationum varietas. Sed vid. ad v. 14.

in eos. Ο. καὶ βασιλεῖς σκληροὶ κυριεύσουσιν αὐτῶν. Ἀ. καὶ βασιλεὺς κεκραταιωμένοι βασιλεύσει ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ βασιλεὺς σκληρὸς ἐξουσίασει αὐτῶν.¹⁰ Θ. καὶ βασιλεὺς ἰσχυρὸς κυριεύσει αὐτῶν.¹¹

4. דִּינִיָּה. *Dominus.* Ο. Vacat. Alia exempl. ὁ δεσπότης.¹²

5. וַיִּזְרַח מִן הַיָּם. *Et auerget aqua de mari (Nilo).* Ο. καὶ πίνονται οἱ Αἰγύπτιοι ὕδωρ τὸ παρὰ θάλασσαν. Ἀ. καὶ ἀναποθήσεται ὕδατα ἀπὸ θαλάσσης. Σ. καὶ ἀφανισθήσεται. . .¹³

7. דִּיפּוּלְסוּם. *Diripsum.* Ο. ἀνεμόφθορον. Alia exempl. ἐν ἀνεμοφθορίᾳ.¹⁴

9. לִינָה פֶּעִתִּינָה. *Lina pectinata.* Ο. τὸ λίνον τὸ σχιστόν (Σ. κτειιστόν¹⁵).

10. וְהָיוּ מְצַנְּפֵי יְהוָה. *Et erunt columnae (nobiles) ejus confractae.* Ο. καὶ ἔσονται οἱ ἐργαζόμενοι (alia exempl. διαλογιζόμενοι; alia, διαζόμενοι¹⁶) αὐτὰ ἐν ὁδῶν. Ἀ. . . ἀποθήκαι αὐτῆς τεταπεινωμένοι. Θ. . . ταπεινὰ αὐτῆς τεταπεινωμένα.¹⁷

13. וַעֲתָוּהָ. *Et errare fecerunt.* Ο. καὶ πλανήσουσιν. Οἱ Γ'. ἐπλάνησαν.¹⁸

14. מְצַנְּפֵי יְהוָה. Ο. ✕ Ἀ. Σ. Θ. τὴν Ἀιγυπτου.¹⁹
וְהָיוּ מְצַנְּפֵי יְהוָה. *In omni opere ejus.* Ο. ἐν πάσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν (Οἱ Γ'. αὐτῆς²⁰).

15. פַּלְמָה וְיִזְבְּךְ. *Palma et junceus.* Ο. [καὶ] ἀρχὴν καὶ τέλος. Ἀ. συγκύπτοντα καὶ στρεβλοῦντα. Σ. ἀρχὴν καὶ τέλος. Θ. κεφθὰ καὶ ἀγγμόν.²¹

17. לְהַתְּרָא. *In terrorem.* Ο. εἰς φόβητρον. Ἀ. εἰς γύρωσιν.²²

וְהָיוּ מְצַנְּפֵי יְהוָה. Ο. κύριος ✕ σαβαώθ.²³
עַלְיָ. *Contra eum.* Ο. ἐπ' αὐτήν. Ἀλλος ✕ ἐπ' αὐτοῦ.²⁴

18. מְצַנְּפֵי יְהוָה. Ο. ἐν τῇ Αἰγύπτῳ. Οἱ Γ'. ἐν γῆ. . .²⁵

וְהָיוּ מְצַנְּפֵי יְהוָה. *Et jurantes.* Ο. καὶ ὀμνούντες. Οἱ Γ'. καὶ ὀμνύουσαι.²⁶

וְהָיוּ מְצַנְּפֵי יְהוָה. Ο. κυρίου ✕ σαβαώθ.²⁷

עִיר הָעֵרְסִי. *Urbs eversionis.* (Sic Masora, sed praestare videtur lectio עִיר הָעֵרְסִי, solis.) Ο. πόλις ἀσεδέκ. Ἀ. Θ. (πόλις) Ἀρέσ. Σ. (πόλις) ἡλίου.²⁸

¹⁰ Euseb. in Comment. (quocum facit Nobil.), necnon in Dem. Evang. p. 299. Ad Aquilam in priore loco legitur βασιλεύσει αὐτῶν, in posteriore ἐξουσίασει ἐν αὐτοῖς. Idem in posteriore loco Symmacho tribuit βασιλεὺς ἰσχυρὸς.
¹¹ Euseb. in Comment., Nobil. ¹² Sic Codd. 22, 48, 51, alii. ¹³ Euseb., Procop., Nobil. ¹⁴ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii, et Cyril. Alex. Opp. T. II, p. 209. Syro-hex. in textu habet ܐܢܝܡܘܢܘܬܐ, appicto Graeco ANEMOΦΘΟΡΟΝ; in marg. autem char. med. ܐܢܝܡܘܢܘܬܐ. ¹⁵ Curter.
¹⁶ Lectio διαλογιζόμενοι, quae in Codd. Alex. et Jes. reperitur, non est, ut videtur, nisi falsa scriptura alterius διαζόμενοι, quam prae se ferunt Codd. 26, 49, 106, 301, cujusque glossa esse videtur ἐργαζόμενοι. Roseomuller. ad loc., de lectione διαζόμενοι ne somnians quidem: "Ego, auctore Koppio, ܐܢܝܡܘܢܘܬܐ, teatiores ejus, Aegypti, legere malle, a ܐܢܝܢܘܬܐ, quod conferendum cum Syriaco ܐܢܝܢܘܬܐ, [edui-sato, Jud. xvi. 13], Chald. [et Hebr.] ܐܢܝܢܘܬܐ, stamen . . . Hunc sensum jam perspexerunt Alexandrini, dum vertunt: καὶ ἔσονται οἱ ἐργαζόμενοι αὐτὰ (sc. λίνον καὶ βύσσον) ἐν ὁδῶν." ¹⁷ Curter. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Idem. ²⁰ Idem.
²¹ Hieron. p. 294: "Pro principio et fine, quod et Sym. et LXX transtulerunt, Theod. more suo ipsa verba Hebraica

posuit, ܠܘܩܡܘܢܐ et ܠܘܕܘܢܘܢܐ, quod Aq. interpretatus est, incurruunt [fort. συγκύπτοντα, s. συγκεκυφῶτα, Syriace ܠܘܩܡܘܢܘܬܐ, Luc. xiii. 11] atque perversum; in incurruo senes intelligi volens, in perverso lascivientes pueros." Idem p. 205: "ΛΟΜΟΝ Aq. transtulit στρεβλοῦντα, id est, qui nihil recte agit, sed omne perversum, ut puerum significaret."
²² Idem p. 206: "Pro festivitate in Hebraico legitur ܠܘܕܘܢܘܢܘܬܐ . . . quod significantius Aq. transtulit γύρωσιν, cum aliquis pavidus et tremens circumfert oculos." ²³ Curter. Deest σαβαώθ in Codd. III, XII, aliis. ²⁴ Cod. 88. Cod. Jes. in textu ἐπ' αὐτοῦ habet. ²⁵ Cod. XII, a Curterio praetermissus. Syro-hex. affert: (Cod. C. ✕ ܠܘܕܘܢܘܢܘܬܐ). ²⁶ Syro-hex. in textu habet, καὶ ὀμνούντες, s. ὀμνύουσαι (ܠܘܕܘܢܘܢܘܬܐ); in marg. autem: Οἱ Γ'. καὶ ὀμνύουσαι (ܠܘܕܘܢܘܢܘܬܐ). Pro ὀμνύουσαι Codd. III, XII, 22, 24, 26, alii, habent ὀμνύουσαι (non ὀμνύουσαι, qui error est Parsonsii). Minus probabiliter Curter. in marg. affert: Οἱ Γ'. ὀμνύουσαι.
²⁷ Curter. Deest σαβαώθ in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. Syro-hex. in marg. ܠܘܕܘܢܘܢܘܬܐ. (In v. 19 post κυρίῳ (Syro-hex. κύριος) Codd. 22, 36 alii add. σαβαώθ.) ²⁸ Curter., Cod. 88. Euseb. affert: Σ. ἡλίου. Syro-hex. ܠܘܕܘܢܘܢܘܬܐ ܠܘܕܘܢܘܢܘܬܐ.

20. מוֹשִׁיעַ. *Servatorem*. Ο. ἄνθρωπον ὃς σώσει αὐτούς. 'Α. Σ. Θ. σωτήρα [ὅπερ ἐρμηνεύεται 'Ιησοῦς].²⁰
21. וְעָבְדוּ זָבַח. *Et offerent sacrificium*. Aliter: *Et colent (Deum) sacrificio*. Ο. καὶ ποιήσουσι θυσίας ('Α. θυσία. Σ. θυσίαν³⁰).
- וּמִנְחָה. *Et fertum (s. ferta)*. Ο. Vacat. ✕ 'Α. καὶ δῶρα³¹
22. נָגַף וְרָפוּא. *Percutiendo et sanando*. Ο. πληγῆ, καὶ ἰάσεται αὐτοὺς ἰάσει. Θ. θραύσει καὶ ἰάσει.³²
24. וְלְאַשּׁוּר. *Et Assyriis*. Ο. καὶ ἐν τοῖς 'Ασσυρίοις. Οἱ λοιποὶ καὶ 'Ασσοῦρ.³³
25. וּמַעַשׂוֹת יְדֵי מַשׁוּר. *Et opus manuum mearum Assyrii*. Ο. καὶ ὁ ἐν 'Ασσυρίοις. Alia exempl. καὶ ἔργον χειρός μου ἐν 'Ασσυρίοις.³⁴
- Cap. XIX. 4. — ἄνθρωπον ἄ. 17. ἦν κύριος σαβαώθ — βεβούλευται ἐπ' αὐτήν ἄ (Cod. C. — βεβούλευται ἄ ἐπ' αὐτήν). 18. ἡ μία — πόλις ἄ.³⁵

CAP. XX.

1. תַּרְתָּן. *Tartan*. Ο. Τανάθαν. Alia exempl. Θαρθάν.¹
- סַרְגֹּן. *Sargon*. Ο. 'Αρνᾶ. 'Α. Θ. Σαραγών. Σ. Σαργών.²
2. נַעֲלָךְ. *Et calceamentum tuum*. Ο. καὶ τὰ σανδάλιά ('Α. Σ. ὑποδήματά³) σου.

2. שָׁעַל. *Et fecit*. Ο. καὶ ποιήσον. 'Α. καὶ ἐποίησεν.⁴
4. וְנִלְוָתָהּ אֶת-תִּנְחָה. *Et deportatos Aethiopiae*. Ο. καὶ Αἰθίοπων. Σ. καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν.⁵
5. וְהָיוּ וְהָיוּ מְבֹשָׁתִים. *Et consternati erunt et erubescunt propter Aethiopiae spei eorum*. Ο. καὶ αἰσχυνθήσονται ἡττηθέντες ἐπὶ τοῖς Αἰθίοψιν, ἐφ' οἷς ἦσαν πεποιθότες. Θ. (καὶ ἡττηθήσονται) καὶ καταισχυνθήσονται ἀπὸ Αἰθιοπίας ἐλπίδος αὐτῶν.⁶
6. בַּיּוֹם הַהוּא. *In die illa*. Ο. Vacabat. ✕ Οἱ Γ'. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἄ.⁷

CAP. XXI.

1. מְדֵבֶרֶת יָם. *Deserti maris*. Ο. τῆς ἐρήμου ✕ Οἱ Γ'. θαλάσσης ἄ.¹
2. וְרָפוּא וְרָפוּא וְרָפוּא בְּגִדְהוֹ. *Raptor rapit, et vastator vastat*. Ο. ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖ, ὁ ἀνομῶν ἀνομεῖ. Σ. ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖται, καὶ ὁ τάλαιπωρίζων τάλαιπωρεῖ.²
- וְיָרֵד עִלְמָא. *Ascende, Elam; obside, Media*. Ο. ἐπ' ἐμοὶ οἱ 'Ελαμίται, καὶ οἱ πρέσβεις τῶν Περσῶν (Οἱ λοιποὶ, καὶ τὸ 'Εβραϊκὸν Μῆδοι³). Σ. ἀνάστηθι, 'Ελάμ πολιορκεῖτε, Μῆδοι.⁴
3. גַּעֲרִיתִי. *Distortus sum*. Ο. ἡδίκησα. Aliud exempl. ἡκηδίασα.⁵

²⁰ Curter., Cod. 88. Etiam Syro-hex. affert: .ל. .ס. .ף. ✕ .ס. .ס. .ס. .ס. .ס. .ס. Euseb. in Dem. Evang. p. 415: Τοῦτον δὴ οὖν αὐτὸν προῖον ἐξῆς ὁ λόγος ἄνθρωπον σωτήρα ἀπεκάλεσε, φήσας· καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς κύριος ἄνθρωπον ὃς σώσει αὐτούς. Πάλιν γοῦν κἀνταῦθα τὸ 'Εβραϊκὸν, καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς κύριος σωτήρα, ὃς σώσει αὐτούς, ἔχει. ³⁰ Curter. Ad Aquilam supplendum, καὶ λατρεύσουσι. ³¹ Curter. Minus bene Cnd. 88: 'Α. καὶ δῶρα. Ad θυσίαν (sic) Syro-hex. in marg. char. med. ✕ .ס. .ס. .ס. (ס), (καὶ) δῶρον, quae lectio est Codd. 24, 36, 48, aliorum. ³² Curter. (In textu ἰάσει in priore loco om. Comp., Ald., Codd. 24, 91, alii; in posteriore Codd. III, XII, 22, 24, 36, alii, et Syro-hex.) ³³ Procop. ³⁴ Sic Codd. 22, 36, 48, alii. ³⁵ Syro-hex.

CAP. XX. ¹ Sic Curter. in marg., et Cod. 88. Syro-hex. in textu habet .ל. .ל. , et in marg. ✕ .ל. .ל. ² Cur-

ter. Cod. 88 affert: 'Α. Θ. Σαραγών.

³ Curter.

⁴ Idem. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 24, alii.

⁵ Syro-hex. ✕ .ס. .ס. .ס. .ס. .ס. .ס. Sic sine nom. Cod. XII in marg.

⁶ "Θ. καὶ καταισχυνθήσονται κ.τ.έ. Sic MS. Jes. Curterius legit, καὶ αἰσχυνθήσονται."—*Montesf.* In textu LXXvirali Cod. 41 affert: καὶ ἡττηθήσονται αἰσχυνθέντες. Cf. ad Cap. viii. 9. xxxi. 4. ⁷ Sic siue aster.

Curter. Syro-hex. ✕ .ס. .ס. .ס. .ס. .ס. .ס. Haec desunt in Comp., Codd. III, XII, 24, 26, 41, aliis, et Syro-hex.; et sub aster. leguntur in Cod. 48.

CAP. XXI. ¹ Syro-hex. in marg. ✕ .ס. .ס. .ס. Curter. in marg.: ✕ θαλάσσης. Procop.: τὸ δὲ 'Εβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ τὸ, θαλάσσης, προσέθηκαν. Theodoret.: ἔρημον θάλασσαν τὴν Βαβυλώνα καλεῖ. ² Theodoret., Nobil. Cf. ad Cap. xxxiii. i. ³ Procop. ⁴ Idem. ⁵ Sic Cod. 93.

Est fortasse alius interpretis.

4. **חַת נְשָׁף**. *Crepusculum*. *Ο*. ἡ ψυχὴ μου. *'A.* *Θ.* σκότος (8. σκοτομήνη⁹).
5. **צָפָה הַצְּפִית**. *Speculantur speculationem*. *Ο*. *Vacat*. ✕ *σκόπευσον τὴν σκοπιάν* 4.⁷
מְשָׁחוּ מִגֵּן. *Ungite clypeos*. *Ο*. ἐτοιμάσατε (alia exempl. ἀνασπάσατε⁹) θυρεούς.
- 6, 7. **וְרָאָה יִרְאָה יִרְאָה**. *Quod viderit, indicet. Et vidit*. *Ο*. καὶ ὃ ἂν ἴδῃς, ἀναγγεῖλον. καὶ εἶδον. *'A.* [καὶ] ὅσα ὄψεται, ἀναγγελεῖ. καὶ ὄψεται. *Σ.* ὃ ἂν ἴδῃ, ἀναγγειλάτω. καὶ εἶδεν. *Θ.* ὃ ἐὰν ἴδῃ, ἀπαγγελεῖ. καὶ ὄψεται.⁹
7. **רָכַב צֶמֶד פָּרָשִׁים**. *Vecturam, par equitum*. *Ο*. ἀναβάτας ἵππεῖς δύο. *Σ.* ἄρμα ζεύγος ἵππων.¹⁰
רַב־קָשָׁב. *Magnam attentionem*. *Ο*. πολλήν ✕ *Σ.* *Θ.* ἀκρόασιν 4.¹¹
8. **אֲרִיָּה**. (Tanquam) *leo*. *Ο*. Οὐρίαν. *'A.* λέοντα. *Σ.* λέαιναν. *Θ.* Ἀριήλ.¹²
9. **נָפְלָה נְפִלָה בָּבֶל**. *Cecidit, cecidit Babylon*. *Ο*. πέπτωκε, πέπτωκε Βαβυλών. *Οἱ Γ'.* ὁμοίως.¹³
10. **לָכֶם**. *Vobis*. *Ο*. ἡμῖν. *Alia exempl.* ὑμῖν.¹⁴
11. **דִּימָה**. *In Dumam*. *Ο*. τῆς Ἰδουμαίας. *'A.* Δοῦμα.¹⁵
אֵלַי קְרָא מִשְׁעִיר. *Ad me clamat quis ex Seir*. *Ο*. πρὸς ἐμέ κάλει παρὰ τοῦ Σηείρ. *Οἱ λοι-*

- ποί* πρὸς ἐμέ κάλει τοὺς φεύγοντας παρὰ τοῦ Σηείρ.¹⁶
11. **שָׁמַר מַה-מְּלִיל מַה-מְּלִיל**. *Custos, quae pars noctis (agitur)? custos, quae pars noctis?* *Ο*. φυλάσσετε ἐπάλξεις. *Alia exempl.* addunt: τί ὀλολύξεις, φυλάσσω; τί ἀπὸ νυκτός;¹⁷
12. **אָמַר שָׁמַר אָתָּא בְּקֹר**. *Dixit custos: Venit mane*. *Ο*. φυλάσσω τὸ πρωῒ. *Alia exempl.* εἶπε φυλάσσω ἦλθε τὸ πρωῒ.¹⁸
וְהָיָה אֲחֵי בְּעֵינֵי בְּעֵינֵי אֲחֵי. *Si quaeritis, quaerite; revertimini, venite*. *Ο*. ἐὰν ζητῆς, ζήτει, καὶ παρ' ἐμοὶ οἶκει. *'A.* *Σ.* ἐὰν ἐπιζητήτε, ἐπιζητεῖτε ἐπιστράφητε, ἦκατε.¹⁹
13. **מִשָּׁנָה בְּעַרַב**. *Vaticinium in Arabiam*. *Ο*. *Vacat*. *'A.* ἄρμα ἐν Ἀραβίᾳ. *Σ.* λῆμμα Ἀραβίας. *Θ.* λῆμμα ἐν τῇ Ἀραβίᾳ.²⁰
דָּדַנִּים. *Dedanim*. *Ο*. Δαιδάν. *'A.* *Σ.* Δωδανίμ. *Θ.* Δαιδάν.²¹
15. **הַרְבֹּות**. *Gladiorum*. *Ο*. πεφονευμένων. *Alia exempl.* φευγόντων.²² *Οἱ Γ'.* μαχαιρῶν.²³
17. **כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל דִּבֶּר**. *Nam Jova Deus Israelis locutus est*. *Ο*. ὅτι κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε. *Οἱ Γ'.* ὁμοίως ὅτι κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐλάλησε.²⁴

⁹ Hieron. p. 303: "Illa enim *Babylon*, pro qua *Aq.* et *Theod.* *tenebras* interpretati sunt." Scilicet *Hebraica חַת נְשָׁף חַת נְשָׁף חַת נְשָׁף, crepusculum desiderii mei*, Hieron. vertit, *Babylon dilecta mea*, propter locum *Jesai. xiii. 2*. ⁷ Curter. Sic in textu sine aster. *Codd. 22, 23, 48, alii.* *Parsons.* e marg. *Cod. XII* affert: *σκόπευσον σκοπιάν*. ⁸ Sic *Comp., Ald., Codd. 24, 41, alii.* ⁹ Curter. (quem oscitanter exscripsit *Montef.*), *Parsons.* ¹⁰ *Procop.* ¹¹ Curter. "Quae vox asterisco notatur, quia olim deerat in *LXX.*"—*Montef.* Deest etiam nunc, nisi in *Codd. 22, 23, 48, 90, 144, 308.* ¹² Curter., *Procop., Euseb.,* qui subjungit: *οὐδεὶς τοῖνυν Οὐρίαν ἀνόμασεν, ἐπεὶ οὐδὲ ἡ Ἑβραϊκῆ φωνὴ ἐμνημόνευσε τοῦ Οὐρία.* ¹³ Curter., qui in textu πέπτωκε bis habet. In aliis libris (*Ald., Codd. III, XII* (teste *Parsonsio*), 22, 24, 26, aliis) semel tantum legitur. ¹⁴ Sic *Comp., et Syrn-hex.,* qui in marg. affert ἡμῖν. ¹⁵ Hieron. p. 307: "Juxta *Aquilam*, qui *Duma*, hoc est, *silentium*, posuit, vel *inutilitatem.*" ¹⁶ *Procop.,*

Euseb. ¹⁷ Sic *Codd. 22, 36, 48, alii.* *Cod. 88 et Syrn-hex.* tantummodo habent: *τί ὀλολύξεις, εἰπὼν* (*חַת נְשָׁף חַת נְשָׁף*) φυλάσσω κ.τ.έ. ¹⁸ Sic *Codd. 22, 36, 48, alii.* ¹⁹ Curter., qui *Aquilae* sni tribuit. *Syro-hex.* affert: *וְהָיָה אֲחֵי בְּעֵינֵי בְּעֵינֵי אֲחֵי*. *Cndices* modo dicti post *ἐὰν ζητῆτε, ζητεῖτε* (sic) duplicem habent versinnem: *ἐπιστρέψατε, ἔλθετε, καὶ παρ' ἐμοὶ οἰκεῖτε.* ²⁰ *Parsons.* e marg. *Cod. XII* exscripsit: *λῆμμα ἐν τῇ Ἀρ.* λῆμμα Ἀραβίας. ἄρμα ἐν Ἀρ., pro iis quae Curter. in marg. affert: *Θ.* λῆμμα ἐν τῇ Ἀρ. *Σ.* λῆμμα Ἀραβίας. *'A.* ἄρμα Ἀραβίας (sic). *Syro-hex.* in textu habet, λῆμμα (*חַמַּל*) ἐν τῇ Ἀρ.; in marg. autem char. med.: ἄρμα (*אֶרַם*) ἐν τῇ Ἀρ. ²¹ Curter., qui addit: *Φ.* (mendose pro *ϕ*), h. e. *Ἐριγένης* Δαιδάν (sic). *Syro-hex.,* qui in textu *דָּדַנִּים* habet, in marg. affert: *וְהָיָה אֲחֵי בְּעֵינֵי בְּעֵינֵי אֲחֵי*. ²² Sic *Codd. III, XII, 22, 26, alii.* ²³ Curter. affert: *Οἱ Ο'. πεφονευμένων.* *Οἱ Γ'. μαχαιρῶν.* *Φ.* (sic) κατὰ τοὺς *Ο'.* ²⁴ Curter., qui in textu legit: *διότι κύριος ἐλάλησεν ὁ θ. Ἰσραὴλ.* Sic *Comp., Ald.,*

Cap. XXI. 9. τὰ ἀγάλματα — αὐτῆς 4.²⁶

CAP. XXII.

1. וַיִּזְוֶן נְבִיא נְשָׂא. *Vaticinium in vallem visionis.*
 O'. τὸ ῥῆμα τῆς φάραγγος Σιών. 'A. . . ὄρα-
 ματισμοῦ.¹ Σ. Θ. λῆμμα φάραγγος ὄρασεως.²
 נִשְׂאָה. *Tandem.* O'. νῦν. 'A. καίπερτοι.³
2. עֲלִיָּה קָרְתָּה. *Civitas superbiens.* O'. Vacat.
 ✕ Θ. ἡ πόλις ἡ γαυριῶσα 4.⁴
 מְתֵי מְלָחָה. *Mortui in bello.* O'. νεκροὶ
 πολέμων (alia exempl. πολέμου). 'A. Θ. πολέ-
 μων. Oί O'. πολέμφ. Σ. ὁμοίως τοῖς O'.⁵
3. נָפְדוּ. *Fugerunt.* O'. πεφεύγασι. Σ. ἀνεστα-
 τώθησαν. Θ. μετεκινήθησαν.⁶
 יחד מִקְּשָׁתִים. *Simul a sagittariis.* O'. Vacat.
 Alia exempl. ἅμα ὑπὸ τόξου.⁷
 יחד נִשְׂאָה. *Vincti sunt simul.* O'. Vacat.
 ✕ Θ. ἐδέθησαν ὁμοθυμαδόν 4.⁸
6. בְּרֶכֶב אָדָם פָּרְשָׁים. *Cum curribus hominum et*
equitibus. O'. καὶ ἀναβάται ἀνθρώποι ἐφ'

ἵππους. 'A. ἐν ἄρματι ἀνθρώπων ἱππέων.⁹
 Θ. σὺν ἀναβάταις ἀνθρώπων ἱππέυσι.¹⁰

7. מְבַרְכֵי מְבָרַחֶיךָ. *Lectissimae valles tuae.* O'. αἱ
 ἐκλεκταὶ φάραγγές σου. 'A. ἐκλογαὶ κοιλάδων
 σου. Σ. Θ. αἱ ἐκλεκταὶ κοιλάδες σου.¹¹
9. וַיַּרְבּוּ עֲרֵבֵי יְהוּדָה וְיִרְעוּ בָרְעֵי יְהוּדָה. *Et tur-*
turas urbis Davidis vidistis quod multae sunt.
 O'. καὶ ἀνακαλύψουσι τὰ κρυπτὰ τῶν οἰκῶν
 τῆς ἀκρας Δαυὶδ, καὶ εἶδονσαν ὅτι πλείους εἰσὶ.
 Σ. καὶ τὰ ῥήγματα οἴκου Δαυὶδ ὄψεσθε ὅτι
 ἐπληθύνθη.¹²
10. סְפַרְתֶּם לְמִשְׁכָּנֵי יְהוּדָה. *Et domos Jeru-*
salem numerastis. O'. καὶ ὅτι καθείλοσαν τοὺς
 οἴκους Ἱερουσαλήμ. Σ. καὶ τοὺς οἴκους Ἱερου-
 σαλήμ ἠριθμήσατε.¹³
11. עָשִׂיתֶם. *Fecistis.* O'. καὶ ἐποίησατε. Σ. Θ.
 καὶ ἐποίησατε.¹⁴
 מְרִיחָה. *A longinquo tempore.* O'. Vacat.
 ✕ Θ. πόρρωθεν 4.¹⁵
14. תִּבְרַח יְהוָה יְהוָה אֱמָר. O'. Vacat. ✕ 'A.
 Θ. εἶπεν κύριος κύριος τῶν δυνάμεων 4.¹⁶

Codd. III, XII, 24, 26, alii, et fortasse Syro-hex., qui in marg. affert: Θ. ὅτι κύριος ὁ θ. Ἰσρ. ἐλάλησεν. ²⁶ Syro-hex.

CAP. XXII. ¹ Parsons. e Cod. XII affert: 'A. ὄραμα τισπιρίον (sic); in qua lectione, u. Curterio non memorata, latere videtur vocab. ὄραματισμοῦ, quod pro וַיִּזְוֶן Aquilae solenne est. Cf. Hex. ad Job. xxxiii. 15. ² Curter. Syro-hex. affert: + יוֹסֵף מְבַרְכֵי מְבָרַחֶיךָ. ³ Hieron. p. 310: "In Hebraeo habet ΑΡΗΡΗΘ, quod nos interpretati sumus, *nunc quomodo*, et Aquila, volens Hebraicum servare idioma, posuit καίπερτοι." ⁴ Curter. e marg. Cod. Jes. affert: ✕ ἡ π. γαυριῶσα (Parsons. ἀγαυριῶσα). Codd. 22, 23, 36, 48, alii, in textum inferunt: ἡ π. ἡ (ἡ om. Cod. 22) γαυριῶσα. Hieron.: *urbis exouillans*. Tandem Syro-hex. + יְהוּדָה מְבַרְכֵי מְבָרַחֶיךָ. ⁵ Sic Cod. XII (qui in textu habet πολέμου), teste Parsonsio. Curter. affert: 'A. Θ. πόλεμος; cetera ut Parsons. Syro-hex. in textu, πολέμφ (פּוֹלֵמִי). Sic Cod. C.; Cod. A., ut Middeld., (חַמְדָּה); in marg. autem: 'A. Θ. πολέμου (פּוֹלֵמִי). Σ. ὁμοίως τοῖς O'. ⁶ Procop. ⁷ Sic Codd. 48, 62, alii. Hieron. p. 311: "Cuncti principes tui fugerunt simul, *duroque ligati sunt*. In hoc loco LXX interpretes secuti sumus, quia non multum ab Hebraico distat in sensu. Ceterum ut verbum ex verbo de Hebraeo transferam, ita

apud eos legitur: *Omnes primates tui migraverunt simul, ab arcu ligati sunt*; quam editionem et alii interpretes secuti sunt." ⁸ Curter. Eadem post πεφεύγασι add. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. (Cod. C. l. ✕) l. + יוֹסֵף מְבַרְכֵי מְבָרַחֶיךָ. ⁹ Curter. ¹⁰ Sic Parsons. e Cod. XII, emendatius quam Curter., qui exscripsit: Θ. *συνεπιβάται ἀνθρώπων ἱππέων*. ¹¹ Curter. ¹² "Sic unus codex sine interpretis nomine."—Montef. Procopius, qui ῥήματα mendose legit, Symmachum auctorem nominat, monente Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 342. ¹³ Procop.: "Ἐπειδὴ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ὕδωρ μὴ νομισάντες ἀρκέσειν αὐτοῖς ὡς δὴ πλείωσιν ὑπάρχουσιν Ἰουδαῖοι, ἐστοχάσαντο διὰ τὰς οἰκίας κατὰ Σύμμαχον ἀριθμήσαντες, τὸ τῆς ἀρχαίας κολυμβήθρας ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν μεταχτεύσαντες, κ.τ.ε. Unde Montef. post Drusium imperite effecit: Σ. καὶ οἰκίας Ἱερ. ἀριθμήσαντες. Quod nos edidimus inseritur in Codd. 22 (sub ✕, teste Grubio), 36, aliis, ante lectionem LXXviralem, καὶ καθείλον (sic) τοὺς οἴκους Ἱερ. ¹⁴ Curter. Deinde Montef. post Drusium Symmacho tribuit ipsius Procopii verba, καὶ τὸ τῆς ἀρχαίας — μεταχτεύσαντες. ¹⁵ Syro-hex. + יוֹסֵף מְבַרְכֵי מְבָרַחֶיךָ. Curter. affert: ✕ πόρρωθε (sic). Cod. 48 in textu: ✕ πόρρωθεν; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. ¹⁶ Curter. Montef. edidit: Σ. Θ., quia Aquila semper στρατιῶν praefert.

15. **כֹּה אָמַר יְהוָה יְהוָה צְבָאוֹת.** Ο΄. τάδε λέγει κύριος σαβαώθ. Alia exempl. καὶ εἶπε κύριος σαβαώθ πρὸς μέ.¹⁷ Θ. . . λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.¹⁸
בָּב. *Ingrederere.* Ο΄. Vacat. ✕ Οἱ Γ΄. εἰσελθε ε.¹⁹
הָיָה לְהִסְכֵּן הַיָּמָּה. *Ad ministerium* (regis) *istum.* Ο΄. εἰς τὸ παστοφόριον. ᾿Α. πρὸς τὸν σκηνοῦντα . . Σ. (πρὸς) τὸν σκηνοποιῦντα . . Θ. *ad Socen istum.*²¹
שִׁבְנָה. *Sebna.* Ο΄. Σομνά. Οἱ Γ΄. ὁμοίως.²²
 17. **גְּבֵר.** *Viri.* Ο΄. ἄνδρα. Πάντες ὁμοίως.²³
 19. **וּמִמְעוֹתַי.** *Et de statione tua.* Ο΄. καὶ ἐκ τῆς στάσεώς ("Ἄλλος τάξεώς²⁴) σου.
יְהִרְסָה. *Deturbabit te.* Ο΄. Vacat. Alia exempl. καθελεῖ σε.²⁵
 21. **וַיִּבְחַשׁ.** *Et balteum tuum.* Ο΄. καὶ τὸν στέφανον ✕ Οἱ Γ΄. σου ε.²⁶
וְאֶקְוֶה. *Adstringam ei.* Ο΄. κατὰ κράτος. Alia exempl. καὶ τὸ κράτος.²⁷ Θ. καὶ κραταιώσω αὐτόν.²⁸
 22. **וַיִּתְּתֵי מִסְתָּהּ בַּיַּת דָּוִד עַל-שִׁכְמוֹ וְסַתַּח וְאִין.**

- כִּנְר וְסִגְר וְאִין וְאִין.** *Et imponent clavem domus Davidis humero ejus; et aperiet, et non erit qui claudat; et claudet, et non erit qui aperiat.* Ο΄. καὶ δώσω τὴν δόξαν Δαυὶδ αὐτῷ, καὶ ἀρξεί, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀντιλέγων.²⁹ ✕ ᾿Α. Θ. καὶ δώσω τὴν κλεῖδα οἴκου Δαβὶδ ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλείων καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων ε.³⁰ Σ. καὶ ἐπιθήσω . . .³¹
 23. **יָחַד.** *Raxillum.* Ο΄. ἄρχοντα. Πάντες πάσσαλον.³²
 24. **הַצִּמְצִימִים וְהַצִּוּעִים.** *Germīna et propagines villosas.* Ο΄. ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου. ᾿Α. σασαῖμ καὶ σεφόθ. Σ. τὰ ἔκγονα καὶ τοὺς συμμετοῖς.³³
כָּל כְּלֵי הַקֶּמֶן מְלֵי הַאֲנָנוֹת. *Omnia vasa parva a vasīs labororum.* Ο΄. Vacat. ✕ Θ. πᾶν τὸ σκεῦος τὸ μικρὸν ἀπὸ σκεύους τῶν ἀγανῶθ ε.³⁴
 25. **יָחַד.** *Raxillus.* Ο΄. ὁ ἄνθρωπος. Πάντες ὁ πάσσαλος.³⁵
וַיִּנְבְּרָה. *Et delebitur.* Ο΄. Vacabat. ✕ Θ. καὶ ἐξολοθρευθήσεται ε.³⁶

¹⁷ Sic Cod. 26, et Syro-hex. in marg. char. medio.
¹⁸ Syro-hex. ¹⁹ Curter. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. affert: **וְעַל-שִׁכְמוֹ וְסַתַּח וְאִין.** ²⁰ Euseb., Procop., Nubil. Quae autem Montef. quasi ex Hieronymo affert: "Aq. *ad degentem in tabernaculo; Sym. tabernaculorum opificem.*" non sunt Hieronymi, sed mera Eusebii Latina. ²¹ Hieron. p. 224: "Pro quo sequens Hebraicam veritatem Theod. ait: *Ingrederere ad Socen istum*, quod interpretari potest, *aequum et rectum*, ut scilicet *κατὰ ἀντίφρασιν, ἐπίγειαι* intelligatur et *πραυῖς.*"
²² Curter., Syro-hex. ²³ Hieron. p. 318: "Sicut transferri solet СЕВЕР, quod omnes *virum* interpretati sunt."
²⁴ Syro-hex. in marg. char. med. **בְּחַשׁ.** ²⁵ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex., ut ante: **וְאֶקְוֶה** (Cod. A. **וְאֶקְוֶה**). ²⁶ Curter. Pronomen est in libris omnibus. ²⁷ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, alii. ²⁸ Curter. ²⁹ Haec est, ut videtur, vera lectio LXXviralis, quam intemeratam servant Codd. XII, 24, 198, 306, et Syro-hex. In editis subjungitur: καὶ δώσω αὐτῷ τὴν κλ. οἴκου Δ. ἐπὶ τῷ ὄμφ αὐτοῦ καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποκλείων καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων. Sic Ed. Rom., sed in archetypo ejus, teste Maio, haec, καὶ δώσω

— ὁ ἀποκλείων, non habentur. Praeterea in Comp., Ald., Codd. 41, 87, aliis, prior clausula, καὶ δώσω τὴν δόξαν — ὁ ἀντιλέγων, posteriori postponitur. Postremo in Codd. 22, 48, 51, aliis, v. 22 sic legitur: καὶ δώσω τὴν δόξαν — ὁ ἀντιλέγων ✕ (sic Cod. 22) καὶ ἀνοίξει, καὶ οὐδεὶς κλείσει καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων. ³⁰ Curter. Syro-hex. tantum affert: ᾿Α. Σ. Θ. καὶ κλείσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνοίγων (**וְאֶקְוֶה וְאֶקְוֶה**). ³¹ Curter. In ceteris, ut videtur, cum Aq. et Theod. consentit Sym. ³² Hieron. Vid. ad v. 25. ³³ Hieron. p. 319: "*Vasorum diversa genera*, pro quibus Aq. interpretatus est *sasaim et sephoth*, quod Sym. vertit, *nepotes atque commixtos.*" ³⁴ Curter. Sic in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 24, alii. Syro-hex. mendose affert: Θ. πᾶν τὸ σ. τὸ μ. ἀπὸ σκευῶν τῶν ἀγανῶθ (**כָּל כְּלֵי הַקֶּמֶן מְלֵי הַאֲנָנוֹת**). Hieron. ibid.: "*A vasīs craterarum*, pro quibus Theod. *aganoth* posuit."
³⁵ Hieron. p. 320: "Pro *raxillo*, qui Hebraice dicitur *JATHED* et ab omnibus similiter effertur, soli LXX supra *principem*, hic *hominem* interpretati sunt." ³⁶ Curter. Haec, καὶ ἐξολοθρευθήσεται, leguntur in Ed. Rom., sed absunt a Codd. III, XII (teste Curterio), 24, 26, aliis. In Comp. est καὶ ἀπολύσεται (soloece pro ἀπολείται? Hieron.

25. כִּי יִהְיֶה דְבַר. *Quia Jona locutus est.* Ο. ὅτι κύριος ἐλάλησεν. Θ. ὅτι κυρίου στόμα ἐλάλησεν.³⁷

Cap. XXII. 13. — λέγοντες 4. 16. — ἐστίν 4. 17. — σαβαώθ 4.³⁸

CAP. XXIII.

1. מַשְׂאֵ צַר. *Vaticinium in Tyrum.* Ο. τὸ ῥήμα Τύρου. Ἄ. τὸ ἄρμα .. Σ. Θ. τὸ λῆμμα ..¹

תְּרַשְׁוּ. *Tarsis.* Ο. Καρχηδόνας. Οἱ Γ. Θαρσεῖς.²

כִּתְיִם. *Chittim.* Ο. Κιτιαίων. Οἱ λοιποὶ Χετιεῖμ.³

2. דְּמִו יִשְׁבִּי אֵי. *Obstupescite, incolae orae maris.* Ο. ὅμοιοι γεγόνασιν οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ. Ἄ. σιωπήσατε, κατοικοῦντες τὴν νήσον. Σ. σιγήσατε, κατοικοῦντες τὴν νήσον.⁴

6. תְּרַשְׁוּ. *In Tarsis.* Ο. εἰς Καρχηδόνα. Οἱ Γ. (εἰς) Θαρσεῖς.⁵

7. קְדַמְתָּהּ יְבִלְתָּ רַגְלֶיהָ מִרְחוֹק לְגֵיד. *Origo*

ejus; ducent eam pedes ejus e longinquo ad commorandum. Ο. πρὶν ἢ παραδοθῆναι αὐτὴν, ✕ Θ. ἀπάξουσιν αὐτὴν οἱ πόδες αὐτῆς πύρρωθεν εἰς παροικίαν 4.⁶

8. מְבַעְנֵי. *Mercatores ejus.* Ο. Vacat. Ἄ. μετὰ-βολοι (αὐτῆς). ✕ Θ. Χαναάν 4.⁷

10. תִּין מִיַּם אִין. *Non est cingulum amplius.* Ο. οὐκέτι ἔρχεται. Σ. non poteris ultra resistere.⁸

11. הֲרָגִי. *Commovit.* Ο. ἡ παροξύνουσα. Σ. συνετάραξε.⁹

12. בַּת הַלְּבָנָה. *Virgo filia.* Ο. τὴν ✕ Ἄ. Σ. Θ. παρθένον 4 θυγατέρα.¹⁰

צִדֹן. *Sidonis.* Ο. Σιδῶνος. Alia exempl. Σιών.¹¹ Οἱ Γ. Σιδῶνος.¹²

13. וַיִּקְרַע לְצַיִים הַקִּימוּ בַחֲזוֹן עֲרִירָה אֶרְמֹנֹתֶיהָ. *Fundavit eam deserticulis, erexerunt speculas ejus, funditus everterunt arces ejus.* Ο. Vacat. ✕ Θ. ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς σηεῖμ, ἔστησαν ἐπάλξεις αὐτοῦ, ἐξήγειραν βάρεις αὐτῆς 4.¹³

peribit). Syrus in marg. affert: 4. 1. ✕. (Sic Cod. C. Edebatur e Cod. A. 4. 1. ✕. Cf. nos in *Otho Norvic.* p. 33.)³⁷ Sic in textu sine nom. Cod. 23. Syro-hex. in marg. affert: 4. 1. ✕. Syro-hex.

CAP. XXIII. ¹ Curter. Syro-hex.: Ἄ. ἄρμα (sic: 4. 1. ✕). Σ. λῆμμα (4. 1. ✕). Cod. 88 affert: Ἄ. τὸ ἄρμα Τύρου, quod in textu habent Comp., Ald., Codd. III, XII (teste Curterio), 24, 26, alii. ² Curter. Hieron. p. 320: "Pro Carthagine in Hebraeo scribitur THARSIS, quod omnes similiter transtulerunt." ³ Procop. (Pro ἡκαί Middelk. edidit 4. 1. ✕, pro quo in cod. utroque est 4. 1. ✕, participium Peil fem. verbi 4. 1. ✕. Scilicet Syrus noster formam paulo insolentiorē ἡκαί non ad ἄγω, sed ad ἡκαί incaute retulisse videtur.) ⁴ Procop. ⁵ Curter.

⁶ Idem. Sic sine aster. Codd. 23, 109, 302. Pro παροικίαν Montef. edidit ἀποικίαν, quae lectio est Nobil. et Codd. 22, 36, aliorum. Syro-hex. in marg. 4. 1. ✕. 4. 1. ✕. (παροικίαν) 4. 1. ✕. ⁷ Curter. affert: ✕ Χαναάν. Syro-hex. in marg. 4. 1. ✕. Hieron. p. 323: "Verbum Chanaan de Theodotionis editione additum est, pro quo Aquila negotiatores transtulit." Montef. affert: Ἄ. Ο. ἔμποροι. Θ. Χαναάν. Sed vox ἔμποροι apud LXX respondet Hebraico 4. 1. ✕; et Aquilam non ἔμποροι, sed μετὰβολοι interpretatum esse, ex collatione Hexaplorum

nostrorum ad Zach. xiv. 21 conjicere licet. Adde quod Codd. 22, 36, 48, alii, in textu supplent οἱ μετὰβολοι αὐτῆς, transpositis quoque juxta Hebraeam veritatem ἔδοξοι et ἄρχοντες. ⁸ Hieron. p. 230: "Quodque infert, non est cingulum ultra tibi, quem sensum habeat, apertius Sym. docet, non poteris ultra resistere; id est, non habebis vires, nec accinctos ad pugnandum lumbos tuos." ⁹ Idem p. 324: "Quae prius in mari provocabat reges, sive juxta Sym. conturbabat." ¹⁰ Curter., qui παρθένον ante τὴν θ. inserere jubet, quem secutus est Grabijs. Nobiscum faciunt Codd. 22, 36, 48, alii, uno excepto, qui τὴν π. τὴν θ. habet. Syro-hex. 4. 1. ✕. ¹¹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, alii. ¹² Curter.

¹³ Idem, qui pergit: τούτων τῶν ἡστερισμένων Ὄρ. ὡς τῶν ὀ μέρηται ἐν τῷ κ' τόμῳ τῶν εἰς Ἡσαίαν. Hieron. p. 325: "Quodque sequitur de Theodotionis editione sub asteriscis additum est: Fundavit eam [eis om. cum Codd. 23, 109, aliis] Sidon, statuerunt prognunacula ejus, suscitaverunt turrim ejus." Syro-hex. in marg. habet: ✕ Θ. ἐθεμελίωσεν αὐτὴν (Cod. A. 4. 1. ✕; ubi amanuesis, quia index in textu est super 4. 1. ✕, ἔστησαν, pro 4. 1. ✕ oscitanter 4. 1. ✕, fundamenta ejus, exarasse videtur. Simili lapsu scriba alterius cod. 4. 1. ✕, ἐθεμελίωσαν αὐτὴν, dedit. Obiter notaunda est in hoc verbo triplex furma,

14. תַּרְשִׁישׁ. *Tarsis*. Ο'. Καρχηδόνος. Οί λοιποί Θαρσείς.¹⁴
15. מַלְכָּא אֶחָדָא. *Regis unius*. Ο'. βασιλέως. Οί Γ'. ενός.¹⁵
- לְצִיר. *Tyro*. Ο'. Τύρος. Οί Γ'. Τύρω.¹⁶
17. עַל-פְּנֵי הַדְּמָה. *Super faciem humi*. Ο'. Vacabat. ✕ Θ. ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς 4.¹⁷
18. וְהָיָה קָדְשׁ לַיהוָה וְהָיָה סַחָרָהּ וְהָיָה נַחְשֵׁתָא. *Et erit quæstus ejus et merces ejus res sacra Jovæ*. Ο'. καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἐμπορία καὶ ὁ μισθὸς ἅγιον κυρίῳ. 'Α. καὶ ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς καὶ μίσθωμα ἡγιασμένον τῷ κυρίῳ.¹⁸
- וְלֹא יִחְסַן וְלֹא יִצְטָר. *Non recondetur, et non coacervabitur*. Ο'. οὐκ αὐτοῖς συναχθήσεται. *Alia exempl. add. οὐδὲ ἀποτεθήσεται εἰς ἐνθήκην*.¹⁹
- וְיָשְׁבוּ לְפָנַי יְהוָה יְהוָה סַחָרָהּ לְאַחַל. *Sed habitantibus coram Jova erit quæstus ejus, ad comedendum ad satietatem, et in vestimentum splendidum*. Ο'. ἀλλὰ τοῖς κατοικοῦσιν ἔναντι κυρίου πᾶσα ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἐμπλησθῆναι, καὶ εἰς συμβολὴν μνημόσυμον ἔναντι κυρίου. 'Α. . τοῖς καθημένοις εἰς τὸ πρόσωπον κυρίου ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς, τοῦ φαγεῖν εἰς πλησμονὴν (καὶ) εἰς ἔσθησιν μετάρσεως. Σ. τοῖς γὰρ κατοικοῦσιν ἐνώπιον κυρίου ἔσται ἡ ἐμπορία αὐτῆς, φαγεῖν εἰς πλησμονὴν, καὶ περι-

βαλέσθαι εἰς τὸ παλαιῶσαι. Θ. . . καὶ περιβαλέσθαι εἰς παλαίωσιν.²⁰

CAP. XXIV.

1. פְּנֵיהָ. *Faciem ejus*. Ο'. τὸ πρόσωπον αὐτῆς. 'Αλλος' τὰ ὄρια αὐτῆς.¹
- וְיִפְּסָהּ. *Et disperget*. Ο'. καὶ διασπερεί. 'Α. Θ. καὶ διασκορπίσει.²
2. וְכַבֵּד כְּאֶדְנָיו. *Ut servus, sic dominus ejus*. Ο'. καὶ ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος. 'Α. ὡς ὁ δούλος, ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.³
- וְכַבֵּד כְּאֶדְנָיו. *Ut fenerator, sic is cui fenori dat*. Ο'. καὶ ὁ ὀφείλων ὡς ὁ ὀφείλει. Σ. ὡς ὁ ἀπαιτῶν, οὕτως ὁ ἀπαιτούμενος.⁴
3. וְהָיָה דְבַר הַזֶּה. *Verbum hoc*. Ο'. ταῦτα. Θ. τὸ βῆμα τοῦτο.⁵
4. נְבִלָה (bis). *Marcet*. Ο'. Vacat. ✕ Σ. Θ. κατερρίφη 4.⁶
5. וְהָיָה אֶרֶץ מְלִיטָה. *Et terra polluta est sub incolis suis*. Ο'. ἡ δὲ (γῆ) ἠνόμεσε διὰ τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν. Σ. ἡ γῆ ἐφονοκτονήθη ὑπὸ τῶν κατοικούντων αὐτήν.⁷
- וְעָבְרוּ. *Transgressi sunt*. Ο'. παρήλθοσαν. *Alia exempl. παρέβησαν*.⁸
- וְיָפְרוּ. *Ruperunt*. Ο'. Vacat. Οί Ο'. ✕ διεσκέδασαν 4. 'Α. ἠκύρωσαν. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁹

אֶרֶץ מְלִיטָה, אֶרֶץ מְלִיטָה, et אֶרֶץ מְלִיטָה) εἰς στείμ (Cod. A. אֶרֶץ מְלִיטָה, appposito Graeco, CHMA. Cod. C. אֶרֶץ מְלִיטָה); deinde in textu quasi ex versione LXXvirali, ἔσθησαν ἐπάλξεις αὐτῆς (sic); postremo in marg. sine nom. et char. medio: ✕ ἐξήγειραν βάρεις αὐτῆς. ¹⁴ Hieron. in Comment. ad Ezech. xxvii. 12. ¹⁵ Curter. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁶ Curter. Sic in textu Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. ¹⁷ Curter., Syro-hex. in marg. Deest in Comp., Codd. III, 24, 26, 49, aliis, et Syro-hex. ¹⁸ Princop. ¹⁹ Sic Codd. 22 (sub ✕, teste Grabio), 36, 48 (sub ✕), alii. Vox ἐνθήκη est Symmachii ad Gen. xli. 36. ²⁰ Procop. Ad Symmachum Montef. negligenter exscripsit, ἐνώπιον κυρίῳ ἔσται ἐμπόριον αὐτῆς.

(In textu Syro-hex. pro אֶרֶץ מְלִיטָה (in Graeco εἰς συμβολὴν) reponendum ex utroque cod. אֶרֶץ מְלִיטָה.)

CAP. XXIV. ¹ Curter. E contrario Parsons. offert: "τὰ ὄρια αὐτῆς (marg. ut in Ed.) XII." ² Nobil. Eusel.: 'Α. Θ. καὶ διασκορπίσει. ³ Curter. ⁴ Idem. Paulo aliter Syro-hex.: Σ. ὁ ἀπαιτῶν ὡς ὁ ἀπαιτούμενος (אֶרֶץ מְלִיטָה / אֶרֶץ מְלִיטָה). ⁵ Curter., Syro-hex. ⁶ Curter. (bis). Ad priorem locum Syro-hex. in marg. (sub ✕ in Cod. C.) אֶרֶץ מְלִיטָה. Codd. 22, 36, alii, bis in textu, καὶ κατερρίφη. ⁷ Procop. ⁸ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 41, alii. Curter. in textu παρέβησαν, in marg. παρήλθον (ut Codd. 22, 36, alii) habet. ⁹ Curter. Vox διεσκέδασαν sine aster. legitur in Codd. 22, 36, 48, aliis, et Syro-hex.

6. על־כַּן קָרוּ. *Idcirco estusti sunt.* Ο. διὰ τοῦτο πτωχοὶ ἔσονται. Σ. διὰ τοῦτο ἐκτροχωθήσονται.¹⁰

וְרַעֲיָו מְרַעֲיָו. *Et relictī sunt homines pauci.* Ο. καὶ καταλειφθήσονται ἄνθρωποι ὀλίγοι. Ἀ. καὶ ὑπολειφθήσεται ἄνθρωπος ἐλάχιστος. Σ. . . ἄνθρωπος ὀλίγος. Θ. . . ἄνθρωποι ὀλίγοι.¹¹

7. בְּלִירֹשָׁה. *Luget mustum.* Ο. πενθήσει οἶνος. Ἀ. ἐπένθησεν ὄπωρισμός.¹²

8. קָדַל שְׁאוֹן עֲלִיּוֹתָיו. *Cessavit strepitus superbientium.* Ο. Vacat in Ed. Rom. Alia exempl. πέπνυται αὐθάδεια καὶ πλοῦτος ἀσεβῶν.¹³

11. עָרַבָה כָּל־שִׂמְחָהּ גְּלָהּ מִשׁוֹשׁ הָרָצַץ. *Occidit omnis laetitia, migravit gaudium terrae.* Ο. πέπνυται πᾶσα εὐφροσύνη τῆς γῆς, ἀπῆλθε πᾶσα εὐφροσύνη τῆς γῆς.¹⁴ Aliter: Ο. πέπνυται πᾶσα εὐφροσύνη, ✕ Θ. ἀπεσχίσθη χαρὰ τῆς γῆς.¹⁵

13. כְּעֵלְלֵת אֶסְ-כֶּלֶךָ בְּצִיר. *Sicut racemationes, cum peracta fuerit vindemia.* Ο. καὶ ἐὰν παύσηται ὁ τρυγητός. Σ. ὡς ἐπιφυλλίδες, ἐὰν συντελεσθῇ τρυγητός.¹⁶

14. הִקְבִּיאוּ קוֹלָם. *Hi elevabunt vocem suam.*

Ο. οἱ τοὶ βοῆ φωνήσουσιν (s. φωνῆ βοήσονται). Σ. οἱ τοὶ ἐπαροῦσι φωνὴν αὐτῶν.¹⁷

14. יִרְנְנוּ בְּיִנְיֹן הַיְיָ. *Jubilabunt; propter majestatem Jovae.* Ο. εὐφρανθήσονται ἅμα τῇ δόξῃ κυρίου. Ἀλλος ὑμνοῦντες τὸν ἐνδοξασμὸν τοῦ κυρίου.¹⁸

עָרַצוּ מַיִם. *Laetum clamorem tollent a mari.* Ο. παραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης. Θ. ἤχησαν ὕδατα θαλάσσης.¹⁹

16. מִכְּנֵה הָרָצַץ. *Ab ora tertiae.* Ο. ἀπὸ τῶν πτερύγων τῆς γῆς. Ἀλλος ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς.²⁰

זְמֵרָה. *Cantica.* Ο. τέρατα. Ἀ. μελωδίας. Σ. Θ. ψαλμούς.²¹

וַיֹּמַר. *Et dixi.* Ο. καὶ ἐροῦσι. Ἀ. Θ. καὶ ἐρεῖ.²² Σ. καὶ εἶπεν.²³

יְרִי־לִי דִרְי־לִי. *Pernicies mihi! perniciēs mihi!* Ο. Vacat. ✕ Σ. Θ. τὸ μυστήριόν μου ἐμοί, τὸ μυστήριόν μου ἐμοί.²⁴

וְיָוִי לִי בְּגָדִים בָּגָד. *Vae mihi! raptores rapiunt.* Ο. οὐαὶ τοῖς ἀθετοῦσιν. Ἀ. ὦ ἐμοὶ ἀθετοῦντες ἠθέτησαν.²⁵ Σ. οἴμοι ἀθετοῦντες ἠθέτησαν.²⁶

וּבְגָדִים בָּגָד. *Et rapinam rapiunt rap-*

¹⁰ Procop. ¹¹ Curter. ¹² Procop. affert: Ἀ. ἐπένθησεν ὁ παρωρισμός; in marg. autem: γρ. παρωρισμός, vocabula non aliunde nota. Pro ὁ παρωρισμός fidenter reposuimus ὄπωρισμός, quod cum eodem Hebraeo commutavit Aq. ad Deut. vii. 13. Jesai. lxii. 8. lxx. 8. Hos. ii. 22. Emendationem nostram certo certiore facit ipsius Procopii enarratio: σημαίνων διὰ τοῦ παραδείγματος τῆς ὈΙΩΠΑΣ τὸ πρόσκαιρον τοῦ τῶν σωμάτων ἀραισμοῦ. ¹³ Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XII, ceteri tantum non omnes. Syro-hex. *ⲛⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲛⲟⲩⲛ*. (Syr. *ⲛⲉⲛⲟⲩⲛ* commutatur cum αὐθάδης in Lagarde *Reliq. Jur. Eccl.* p. 10, 20.) Clausulae omissio est merus lapsus editoris Romani, ex repetitione vocis πέπνυται natus. ¹⁴ Sic ex duplici versione Ed. Rom., invito Cod. Vat., qui non habet nisi πεπ. πᾶσα εὐφροσύνη. Posterior clausula abest a Codd. III, 41, 49, 106, 198, 301, et Syro-hex. Pro ea aliam, ἀπεσχίσθη χαρὰ τῆς γῆς, habent Codd. 22, 23, 36, 48, alii. ¹⁵ Curter. affert: ✕ Θ. ἀπεσχίσθη χαρὰ. ¹⁶ Procop. ¹⁷ Idem. (Lectio φωνῆ βοήσονται est in Comp.,

Ald., Codd. III, XII, 24, 26, aliis, et Syro-hex.) ¹⁸ Syro-hex. in marg. char. med. + *ⲛⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲛⲟⲩⲛ*. Post εὐφρανθήσονται add. ὑμνοῦντες τὸν ἐνδ. τοῦ κυρίου Codd. 22, 36, 48, alii, ex Symmacho, ut conjicere licet. ¹⁹ Euseb., Procop. ²⁰ Sic in textu Codd. 87, 91. Syro-hex. in marg. char. med. + (μέλος) *ⲛⲉⲛⲟⲩⲛ ⲛⲉⲛⲟⲩⲛ*. ²¹ Euseb., Procop. ²² Curter. ²³ Procop. ²⁴ Sic sine nom. Curter. Procop. Symmacho soli tribuit. Syro-hex. in marg.: ✕ Σ. Θ. τὸ μυστήριόν μου ἐμοί (semel). Hieron.: "Hoc quod dicitur, *mysterium meum mihi*, in LXX non habetur, sed de Theodotionis translatione in Graeco additum est." Codd. 22, 36, 48, alii, post τὸ μ. μου ἐμοί, sive semel, sive bis positum, addunt καὶ τοῖς ἐμοῖς; et sic Chrysost. Opp. T. X, p. 52 A; Theodoret. (qui τὰ μυστήρια habet) Opp. T. I, pp. 761, 1049, 1062. ²⁵ Euseb., Procop., Nobil. Pro ὦ οἴμοι, s. ὦ ἐμοῖ, eruendavimus ὦ ἐμοί, coll. Hex. ad Psal. cxix. 5. ²⁶ Nobil. Minus probabiliter Procop.: Σ. οὐαὶ μοι ἀθετοῦντες ἠθέτηται.

זְמִיר עֲרִיצִים. *Sicut aestus in loco arido, strepitum alienorum deprimes; (sicut) aestus per umbram nubis cantus triumphalis violentorum.* Ο. διψῶντες ἐν Σιών, ἀπὸ ἀνθρώπων ἀσεβῶν, οἷς ἡμᾶς παρέδωκας.⁵ ✕ Θ. . . sonum ἀλλογενῶν καταισχυνεῖς, καύσωνα ἐν σκέπη νέφους, κληματίδα ἰσχυρῶν.⁴

5. יַעֲנֶה. *Deprimetur.* Ο. Vacat. ✕ Θ. ταπεινώσεις 4.⁵

6. מְשִׁתָּה שְׂמֵרִים מְשִׁתָּה שְׂמֵרִים. *Epulum pinguium, epulum faecum.* Ο. πίνονται (Οἱ λοιποὶ πότον⁶) εὐφροσύνην, πίνονται οἶνον. ✕ (Θ.) πότον λιπασμάτων, πότον τρυγιῶν.⁷

6, 7. וּבִלְע. *Faecum defaecatarum: et e medio tollet.* Ο. Versio absona. ✕ Θ. τρυγιῶν διυλισμένων· καὶ καταπίεται.⁸

7. וּבִלְע בְּהַר הַזֶּה פְּנֵי-הַלְלוֹשׁ הַלּוֹשׁ עַל-כָּל-הַעַמִּים וְהַמְסַכָּה הַנְּסֹכָה עַל-כָּל-הַגּוֹיִם. *Et e medio tollet in monte hoc faciem velaminis obvelantis omnes populos, et legumentum obductum super omnes gentes.* Ο. κρίσσονται μύρον (alia exempl. add. καὶ παράδοσει παραδοθήσονται⁹) ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, παράδος ταῦτα πάντα τοῖς ἔθνεσιν. Σ. (καὶ) καταποντιεῖ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ

πρόσωπον τοῦ ἐξουσιαστοῦ τοῦ ἐξουσιάζοντος πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ ἡ κρίσις ἡ κεκριμένη κατὰ πάντων τῶν ἐθνῶν (καταποθῆναι ποιήσει κ.τ.έ.).¹⁰ 'Α. (καὶ καταποντίζει ἐν τῷ ὄρει τούτῳ) τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας, τῆς σκοτίας ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς. . . Θ. καὶ καταπίεται (ἐν τῷ ὄρει τούτῳ) τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας ἐπὶ πάντας τοὺς λαούς. . .¹¹

8. בְּלַע הַמּוֹת לְנֶצַח וְהָרַח אֶת-יְסוֹר מֵעַל לְכָל-מַעַל לְכָל-פְּנִים וְהָרַח אֶת-יְסוֹר מֵעַל לְכָל-פְּנִים וְהָרַח אֶת-יְסוֹר מֵעַל לְכָל-פְּנִים. *E medio tollet mortem in perpetuum; et absterget Dominus Jova lacrymas ab omnibus faciebus; et opprobrium populi sui remouebit ab omni terra: quia Jova locutus est.* Ο. κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας, καὶ πάλιν ἀφείλε κύριος ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου, τὸ δνειδος τοῦ λαοῦ ἀφείλεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς· τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησε. 'Α. καταποντίζει τὸν θάνατον εἰς νίκος. . .¹² Σ. καταποθῆναι ποιήσει τὸν θάνατον εἰς τέλος· καὶ ἐξαλείψει κύριος ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου πᾶν δάκρυον, καὶ τὸ δνειδος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ περιελεί ἀπὸ πάσης τῆς γῆς· ὅτι κύριος ἐλάλησεν.¹³ Θ. κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. . .¹⁴

⁵ Initium hujus v. juxta versionem LXXviralem, ὡς ἀνθρώποι διψῶντες, non posuimus, quia ad extrema v. 4, כְּזִמְרִים, potius pertinere videtur. Hic omnino audiendus est Hieron.: "Juxta LXX interpretes, non dico sensum, sed verborum ordinem et consequentiam, in hoc loco reperire non potui." ⁴ Post παρέδωκας Curter. in marg. affert: ✕ ** γενῶν καταισχυνεῖς κ.τ.έ. Primum vocabulum ἀλλογενῶν fuisse perspexit Drusius, confirmatus a Syro-hex., qui insuper praemittit vocem, quae Hebraeo יִמְשֵׁב respondeat, Graece fortasse φθόγγον. Syriaca sunt: .ל. חַיִּים וְהַמְסַכָּה הַנְּסֹכָה עַל-כָּל-הַגּוֹיִם וְהַמְסַכָּה הַנְּסֹכָה עַל-כָּל-הַגּוֹיִם. Codd. 22, 23, 36, alii, in textum post παρέδωκας inferunt: καύσωνα (s. καύσων) — ταπεινώσεις (s. ταπεινώσει). ⁶ Curter. in marg.: ✕ ταπεινώσεις. Syro-hex., ut supra, אֶחָד. Secunda persona est in Codd. 22, 93; ceteri omnes ταπεινώσει legunt. Montef. perperam edidit: יַעֲנֶה. ✕ ταπεινώσεις. ⁷ Euseb., Procop. ⁸ Haec, πότον — τρυγιῶν, in textum post ἐπὶ τὸ ὄρος τούτο inferunt Codd. 22 (sub ✕), 36, 48 (sub →), alii. Montef. ex male intellectis Curterii et

Drusii notis falsas lectiones venditat: 'Α. πότον λιπασμάτων, (πότον) διυλισμένων. Σ. πότον τρυγιῶν, (πότον) διυλισμένων. ⁹ Syro-hex. + ܘܢܘܨܘܢܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ. Minus probabiliter Curter. affert: ✕ Σ. (sic) τρυγιῶν — καταπίεται. ¹⁰ Curter. Syro-hex in marg. char. med. ܘܢܘܨܘܢܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ. ¹¹ Procop. Hieron.: "Pro quo Symmachus transtulit, faciem dominatoris qui dominatur super omnes populos." ¹² Procop.: ἀπὶ δὲ τοῦ προσώπου τοῦ ἐξουσιαστοῦ, τὸ πρόσωπον τῆς σκοτίας Σύμμαχος (immo Ἀκύλας) τε καὶ Θεοδοσίων ἐξέδωκαν. Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, faciem vinculi colligati super omnes populos, Aq. interpretatus est, faciem tenebrarum, (tenebrarum) super omnes populos." Repetitionem vocis tenebrarum postulat tam Hebraea veritas quam ipsius Hieronymi verba quae sequuntur: "Cumque Aq. bis tenebras dixerit, Theod. semel tenebras nominavit, cetera similiter." Quod reliquum est, Aquilae καὶ καταποντίζει tribuimus propter v. 8. ¹³ Curter. ¹⁴ Procop. in continuatione, in fine notans: οἷς Ἄκ. καὶ Θεοδ. συμφώνως ἐξέδωκαν. ¹⁵ Curter. Aliter Syro-hex.: Θ. κατέπιεν ὁ θ. εἰς νίκος (ܘܢܘܨܘܢܐ

9. וְיִשְׁעָנוּ נָה יְהוָה קָרְיָנוּ לוֹ. *Et servabit nos; hic est Jona, confisi sumus in eo.* O'. Vacabat.

✠ Σ. Θ. καὶ σώσει ἡμᾶς οὗτος κύριος, ὑπεμείναμεν αὐτῷ.¹⁵

וְנִשְׂמְחָה בְּיִשׁוּעָתוֹ. *Et laetabimur in salute ejus.* O'. ✠ A. Θ. καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν.¹⁶

10. וְנִדְּשׂוּ מוֹאָב תַּחְתּוֹי פְּהַלְשׁוּ מִתְּבַן בְּמִי. *Et conculcabitur Moab in loco suo, sicut conculcatur stramen in aqua fime(i) (s. in fimeo).* O'. καὶ καταπατηθήσεται ἡ Μωαβίτις ✠ ἐν τῷ τόπῳ αὐτῆς¹⁷, ὃν τρόπον πατοῦσιν ἄλωνα ἐν ἀμάξαις (alia exempl. ἐν ἀμητῷ¹⁸). Σ. καὶ ἀλοήσομεν τὴν Μωαβ ὑποκάτω αὐτῆς, ὡς ἀλοητὸν ἀχύρου, ὡς πηλόν.¹⁹

11. וְפָרַשׂ יָדָיו בְּקִרְבּוֹ פְּאֶשֶׁר יִפְרַשׂ הַשָּׁחַ לְשָׁחוֹת. *Et expandet manus suas in medio ejus, quemadmodum expandit natans ad natandum.* O'. καὶ ἀνήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὃν τρόπον καὶ αὐτὸς ἐταπεινώσει τοῦ ἀπολέσαι. "Ἄλλος" (καὶ) ἐξαπλώσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καθὼς ἀναπλώσαι ὁ λουόμενος εἰς τὸ κολυμβῆσαι.²⁰

12. וְיִמְצֵר מִשָּׁבֵב חֻמְתֶּיהָ הַשֵּׁחַ. *Et munitionem altam murarum tuorum deprimet.* O'. καὶ τὸ ὕψος τῆς καταφυγῆς τοῦ τοίχου ταπεινώσει.

Σ. καὶ τὸ ὄχυρωμα τοῦ ὕψους τῶν τειχῶν σου κύψει.²¹

12. לְאָרְץ עַד עָפָר. *In terram usque ad pulverem.* O'. ἕως τοῦ ἐδάφους. Alia exempl. add. ἕως κόψεως.²²

CAP. XXVI.

1. בְּיוֹם הַהוּא יִשְׂרָהֵל הַשִּׁיר הַזֶּה בְּאָרְץ יְהוּדָה עִיר. *In die illa cantabitur canticum hoc in terra Judae: Urbs valida nobis est, salutem ponet (Deus) muros et antemurale.* O'. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾄσονται τὸ ᾄσμα τοῦτο ἐπὶ γῆς τῆς Ἰουδαίας ἰδοὺ πόλις ἰσχυρὰ, καὶ σωτήριον — ἡμῶν¹ θήσει τὸ τεῖχος καὶ περίτειχος. 'Α. τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾄσθήσεται τὸ ᾄσμα τοῦτο ἐν γῆ Ἰούδα πόλις κράτους ἡμῖν, σωτήριον...² Σ... πόλις ἰσχυρὰν ἔχομεν... καὶ στερέωμα.³

2. פְּתַחוּ שַׁעְרֵיכוֹם יְהוָה גֹּיִם צְדִיקִים שָׁמַר אֱמֻנָם. *Aperite portas, ut ingrediatur gens justa, servans fidelitates.* O'. ἀνοίξατε πύλας, εἰσελθέτω λαὸς φυλάσσω δικαιοσύνην, καὶ φυλάσσω ἀληθειαν. 'Εβρ. φθῶν σααρείμ, οὐϊαβῶ γωϊ σαδικ, σωμηρ ἔμμουνείμ.⁴ 'Α. ἀνοίξατε πύλας, (καὶ) εἰσελθέτω ἔθνος δίκαιον, φύλαττον πίστιν.⁵

3. יָצַר סְמוֹתָיו תִּצַּר שְׁלֹם שְׁלֹם כִּי בָּהֶן בָּטְחוּ.

15 Curter. Haec, καὶ σώσει — αὐτῷ, desunt in Comp., Codd. III, 26, 49, aliis. Syro-hex. in textu habet, καὶ σώσει ἡμᾶς; in marg. autem: **וְיִשְׁעָנוּ**.
16 Haec absunt a Cod. Jes., qui in marg. habet: ✠ καὶ εὐφρ. ἐπὶ τῇ σ. ἡμῶν. In Comp., Codd. 87, 91, aliis, locus sic legitur: ἐπὶ τῇ σ. ἡμῶν καὶ εὐφρανθησόμεθα. Syro-hex. in textu habet, ἐπὶ τῇ σ. ἡμῶν; in marg. autem: **וְנִשְׂמְחָה**.
17 Sic Codd. 22 (sub ✠, teste Grabio), 36, 48 (sub —), aliis.
18 Sic Cod. 88. Syro-hex. **וְנִדְּשׂוּ**.
19 Nobil. Procop. affert: Σ. ἀλοήσομεν.
20 Curter. sine nom. Montef. tacite edidit: Σ. καὶ ἐξαπλώσει... καθὼς ἀναπλώσει (sic) κ.τ.ε. Codd. 22, 36, aliis, post τὰς χεῖρας αὐτοῦ in textu LXXviralis addunt: ὡς ἀπλοὶ ὁ λουόμενος εἰς τὸ κολυμβῆσαι.
21 Procop.
22 Sic Codd. 22, 36, aliis. Ex alio interp., ut videtur, non Theodotione, qui χῶμα pro **עָפָר** ponere solet.

Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii. Idem in marg. ὄχυρὰ (**וְיִשְׁעָנוּ**) pro ἰσχυρὰ, cum Comp., Codd. III, XII, 41, 49, aliis.
2 Curter. sine nom. affert: τῇ ἡμ. ἐκείνῃ ἀσπίσεται (sic) τὸ ᾄσμα τ. ἐν γῆ Ἰούδα πόλις κράτους αὐτοῦ. Emendatius Euseb., Nobil.: κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν (Euseb. Σύμμαχος) πόλις κράτους ἡμῖν σωτήριον.
3 Euseb., Nobil. (qui Eusebium Emisenum auctorem nominat): κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχος, ἐροῦσιν οἱ ᾄδοντες (sic Nobil.; Euseb. ἐροῦσι δὲ ᾄδοντες) τὸ ᾄσμα πόλις ἰσχυρὰν ἔχομεν. Perperam vero tam Nobil. quam Montef. Eusebii verba, ἐροῦσιν οἱ ᾄδοντες τὸ ᾄσμα, Symmacho vindicant. Deinde Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, antemurale, Sym. firmamentum interpretatus est."
4 Epiphani. adv. Haeres. Lib. III (Opp. T. I, p. 919). Sphalmata manifesta, οὐϊαβῶτων pro οὐϊαβῶ γωϊ, et ἔμμουνείω pro ἔμμουνείμ (Hieron. EMMUNIM) post Dion. Petavium correxit Montef.
5 Epiphani.

(Hominem) animi suffulti (immoti) servabis in multa pace, quia in te confidit. Ο'. αντιλαμβανόμενος ἀληθείας, καὶ φυλάσσων εἰρήνην ✕ 'Α. Θ. εἰρήνην 4,⁶ ὅτι ἐπὶ σοὶ ἐλπίδι (ἤλπισαν). 'Εβρ. *lesrōd smōwχ, thesār salām salām, χιβὰχ βατόου*.⁷ 'Α. πλάσμα ἐστηριγμένον, φύλαξις εἰρήνης (εἰρήνης), ὅτι ἐπ' αὐτῷ πεποιθασί.⁸ Σ. πλάσμα ἐπηρεισμένον...⁹

4. **בְּיָהוּוָה יִתְקַיֵּם בְּיָהוּוָה יִתְקַיֵּם**. *Confidite in Iova in aeternum, nam in Jah Iova est rupes (refugium) saeculorum.* Ο'. ἤλπισαν, κύριε, ἕως τοῦ αἰῶνος, ὁ θεὸς ὁ μέγας, ὁ αἰώνιος. 'Εβρ. *betōd βεδωνάτ ἀδδῶδ, χιβαιὰ ἀδωνάτ σῶρ ὠλεμείμ*.¹⁰ 'Α. πεποιθήατε ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἕως αἰῶνος, ὅτι ἐν τῷ κυρίῳ κύριος ὁ στερεώσας τοὺς αἰῶνας.¹¹
5. **קִרְיָהּ**. *Civitatem.* Ο'. πόλεις. 'Α. πολίχνην.¹²
עַד עָפָר. *Usque ad pulverem.* Ο'. ἕως ἐδάφους. (Θ.) ἕως χόματος.¹³
6. **פְּעָמַי יָלֵי**. *Gressus egenorum.* Ο'. καὶ ταπεινῶν. Θ. βήματα πενήτων.¹⁴
7. **יִשְׂרָיִם יִשְׂרָיִם**. *Rectitudines; recte.* Ο'. εὐθεία ἐγένετο ✕ εὐθεία 4.¹⁵
- 8, 9. **הִנֵּנִי נִשְׁפָּטָה נַפְשִׁי אֵינִי**. *Desiderium animi.* *Ipsae ego desideravi te.* Ο'. ✕ ἐπιθυμία ψυ-

χῆς 4, ἢ ἐπιθυμεί ἡ ψυχὴ ἡμῶν.¹⁶

10. **יְיָ יְיָ**. *Gratia fiat impio.* Ο'. πέπανται γὰρ ὁ ἀσεβῆς. 'Α. Θ. ἠλεήθη ἀσεβῆς. Σ. ἐδωρήθη ἀσεβῆς.¹⁷
- לֹא יָדָע בְּלִי**. *Non discit justitiam.* Ο'. [πᾶς δς] οὐ μὴ μάθη δικαιοσύνην.¹⁸ 'Α. οὐ μὴ μάθη (s. οὐ μὴν ἔμαθε) . . Σ. Θ. οὐκ ἔμαθε . .¹⁹
11. **יִבְשׁוּ**. *Et pudefient.* Ο'. αἰσχυνθήσονται. 'Α. αἰσχυνθείσαν. Σ. Θ. αἰσχυνθήτωσαν.²⁰
12. **תַּשְׁבֵּת שָׁלוֹם לָנוּ**. *Constitues pacem nobis.* Ο'. εἰρήνην δὸς ἡμῖν. "Ἄλλος" θήσεις εἰρήνην ἡμῖν.²¹
- כִּי גַם-כָּל-מַעֲשֵׂיֵנוּ עָלֵינוּ**. *Omnia enim opera nostra fecisti nobis.* Ο'. πάντα γὰρ ✕ τὰ ἔργα ἡμῶν 4 ἀπέδωκας ἡμῖν.²²
14. **מֵתִים בְּלִי-יְהוָה יִרְפְּאוּ בְּלִי-יְהוָה יִרְפְּאוּ**. *Mortui non vivunt, manes non resurgunt; propterea punivisti et delevisisti eos, et perdidisti omnem memoriam eorum.* Ο'. οἱ δὲ νεκροὶ ζῶν οὐ μὴ ἴδωσιν, οὐδὲ ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσουσι· διὰ τοῦτο ἐπήγαγες καὶ ἀπόλεσας, καὶ ἦρας πᾶν ἄρσεν αὐτῶν. 'Α. ἀποθνήσκοντες οὐ μὴ ζήσωσιν, ῥαφαῖν οὐ μὴ ἀναστῶσιν . . . πᾶν τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.²³ Σ. οἱ νεκροὶ οὐ μὴ ζωοποιήσωσιν, οἱ

⁶ Curter. Pro duplici **יְיָ יְיָ**, εἰρήνην τελείαν venditant Codd. 22, 36, alii. ⁷ Eriphan. ⁸ Idem. "Pro φύλαξις εἰρήνης forte scribendum φυλάξις εἰρήνην."—*Dion. Pelav.* ⁹ Hieron.: "Hebraice, JESER SAMUCH, quod Aq. et Sym. similiter transtulerunt, πλάσμα ἐπηρεισμένον, hoc est, error noster ablatu est, sive, cogitatio nostra firmata est, quae prius inter te et idola fluctuabat . . . Pro quo nos, ut sensus manifestior fieret, transtulimus, *vetus error abiit.*" Montef. edidit: Σ. τὸ πλ. ἡμῶν ἐπηρεισμένον, ἦτοι ἐπηρεισμένον, ex duplici, ut videtur, Hieronymi explanatione. ¹⁰ Eriphan., qui *betōd βεδωνάτ ἀδδῶδ*, et in fine *σῶδωλεμείμ* mendose affert. ¹¹ Idem. ¹² Hieron.: "Nec vocatur civitas, quae Hebraice dicitur *IR*, sed *CAHIA*, quam Aq. *πολίχνην* interpretatus est, quam nos vel *civitatulam*, vel *viculum*, vel *oppidulum* possumus dicere." ¹³ Sic sine nom. Curter. Cf. Hex. ad Job. xix. 25. Jesai. xxxiv. 7. ¹⁴ Syro-hex. **פְּעָמַי יָלֵי**. Curter. affert: Θ. *πενήτων*. Post *καὶ ταπεινῶν* Comp., Ald.,

Codd. 24, 87, alii, *βήματα* inferunt; Codd. 22, 36, alii, *ἔρηνη*; Codd. 109, 302, 305 *βοηθήματα* (sic; cf. nos ad Prov. xiv. 15) *πενήτων*. ¹⁵ Ad ἐγένετο Syro-hex. in marg. notat: **יִשְׂרָיִם יִשְׂרָיִם** ✕. Codd. 109, 302, 305 habent: εὐθεία εὐθεία ἐγένετο. Codd. 22, 36, alii: εὐθεία, *τρίβος εὐσεβῶν εὐθεία, εὐθεία ἐγένετο*; ubi haec, *τρίβος εὐσ. εὐθεία*, sunt duplex lectio pro *δὸς εὐσ. εὐθεία*. ¹⁶ Sic sine aster. Codd. 23, 109, 302, 305. Syro-hex. in marg. affert: **יְיָ יְיָ** ✕. ¹⁷ Nobil. et, ut videtur, Reg. apud Montef. Hieron.: "*Miseremur impio*, quod, exceptis LXX, omnes similiter transtulerunt." ¹⁸ Verba *πᾶς δς* desunt in Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, necnon in Syro-hex. ¹⁹ Curter. affert: Θ. Σ. *οὐκ ἔμαθε*. 'Α. *οὐ μὴ μάθη. οὐ μὴν ἔμαθε* (sic). Montef. post Drusium soloecce edidit: 'Α. *οὐ μὴ ἔμαθε*. ²⁰ Curter. Lectio *αἰσχυνθήτωσαν* est in Codd. 22, 23, 62, aliis. ²¹ Curter. in marg. sine nom. ²² Idem. Sic in textu sine aster. Cod. 23, invito Syro-hex. Post *ἡμῖν* add. *τὰ ἔργα ἡμῶν* Codd. 62, 147. ²³ Cur-

γίγαντες οὐ μὴ ἀναστήσωσι· διὰ τοῦτο ἐπεσκέψω καὶ συνέτριψας αὐτοὺς, καὶ ἐξωλόθρευσα πάσαν τὴν μνήμην αὐτῶν.²⁴ Θ. οἱ νεκροὶ οὐ μὴ ζωοποιήσωσιν . . . πᾶν τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.²⁵

15. **וְיִסְפַּף לְגוֹי נִכְבְּדָהּ.** *Addidisti populo, illustrem te praesentisti.* Ο'. πρόσθετες κατὰ τοῖς ἐνδύξοις. Οἱ λοιποὶ προσέθηκας τῷ ἔθνει ἐν ᾧ ἐδοξάσθη.²⁶

וְרָחַקְתָּ לְבָבַי מִכָּל-קְצוֹתֵיהֶם. *Elongasti omnes terminos terrae.* Ο'. ✕ Θ. ἐμάκρυνας πάντα τὰ πέρατα ἄ τῆς γῆς.²⁷

17. **מִפְנֵי יְהוָה.** *Coram te, Jova.* Ο'. ἄ τῷ ἀγαπητῷ σου ἄ, διὰ τὸν φόβον σου, κύριε. Οἱ λοιποὶ ἀπὸ προσώπου σου, κύριε.²⁸

18. **בְּלֹא-נַעֲשִׂים.** *Non fecimus.* Ο'. ἐποίησαμεν. Alia exempl. δ' ἐποίησας.²⁹

וְבַל-יִשְׁבּוּ יְשִׁבֵי רֵבֶל. *Et non ceciderunt (partu in lucem editi sunt) habitatores orbis.* Ο'. [οὐ πεσοῦμεθα], ἀλλὰ πεισοῦνται [πάντες] οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς.³⁰

19. **וַיְחַיּוּ מֵיָמָיו.** *Vivent mortui tui.* Ο'. ἀναστήσοντο οἱ νεκροὶ ✕ σου ἄ. Ἀ. ζήσουνται οἱ τεθνεώτες σου. Σ. Θ. ζήσουνται οἱ νεκροὶ σου.³¹

וְעָרְבָהּ. *Expergiscimini.* Ο'. καὶ ἐγερθήσουνται. Οἱ λοιποὶ ἐξυπνισθήσουνται.³²

וְיִרְנְנוּ. *Et jubilate.* Ο'. καὶ εὐφρανθήσουνται. Ἀ. καὶ αἰνέσουσιν. Σ. καὶ ἀγαλλιάσουνται. Θ. καὶ ἀλαλάξουσιν.³³

וְיָשְׁבוּ בְּפֹחַד. *Habitantes in pulvere.* Ο'. οἱ ἐν τῇ γῆ. Ἀλλοσ' οἱ ἡσυχάζοντες . . .³⁴

וְיָמַנְוּ. *Manes.* Ο'. τῶν ἀσεβῶν. Ἀ. φαεῖμ. Σ. γίγαντας (s. γιγάντων).³⁵

21. **יְהוָה.** Ο'. ✕ κύριος ἄ.³⁶

מִמְקוֹמֵךָ. *De loco tuo.* Ο'. ἀπὸ τοῦ ἁγίου. Οἱ Γ'. ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ.³⁷

לְעַלְמֵי-בְּשָׁרָהּ. *Ad puniendum iniquitatem habitatoris terrae in eo.* Ο'. ἐπάγει τὴν ὀργὴν ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐπὶ τῆς

ter. affert: Ἀ. ἀποθήσκοντες — ῥαφαίν. Θ. οὐ μὴ ἀναστῶσιν οἱ νεκροὶ κ.τ.λ., ubi Θ. post ἀναστῶσιν legendum. Deinde Euseb., Theodoret., Nobil.: Ἀ. Θ. πᾶν τὸ μν. αὐτῶν. ²⁴ Hieron.: "Symmachus more suo manifestus: *Mortui non vivificabunt, gigantes non suscitabunt: propterea visitasti et contrivisti eos, et disperdidisti omnem memoriam eorum.*" Graeca nostra sunt, exceptis extremis, quae testantur Euseb., Theodoret., Curter., Nobil. Syro-hex. **וְיִסְפַּף לְגוֹי נִכְבְּדָהּ.** ²⁵ Curter., ut supra: Θ. οὐ μὴ ἀναστῶσιν οἱ νεκροὶ, οὐ μὴ ζωοποιήσωσι. Οἱ Δ. ὁμοσ τε Ο'. Parsons. vero ex eodem cod. descripsit: Θ. οἱ νεκροὶ οὐ μὴ ζωοποιήσωσιν. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς Ο'. ²⁶ "Drusius [Nobil.] et MSS. nostri."—Montef. Nobil. ex Eusebio [Emiseno?] affert: τὰ μὲν κατὰ οὐτὸ παρα τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς, οὐτὸ ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ ἀναγνώσει εὐρομεν' κατὰ δὲ τοὺς ἐρμηνευτὰς, προσέθηκας — ἐδοξάσθη, εἴρηται. ²⁷ Curter. in marg.: ✕ ἐμάκρυνας πάντα τὰ πέρατα. Syro-hex. **וְרָחַקְתָּ לְבָבַי מִכָּל-קְצוֹתֵיהֶם.** Post τῆς γῆς add. ἐμάκρυνας — τῆς γῆς Codd. 23, 109, 302, 305, quos secutus est Hieron. ²⁸ Hieron.: "Hoc quod LXX addiderunt, sic facti sumus dilecto tuo, pro quo ceteri transtulerunt, sic facti sumus a facie tua, Domine, obelo praenotandum est." ²⁹ Sic Comp., Ald., Codd. 48, 51, alii. Syro-hex. in textu habet ἐποίησαμεν; in marg. autem: δ' ἐποίησας, cum scholio: "Non

positum erat apud Origenem." ³⁰ Haec, οὐ πεσοῦμεθα, desunt in Codd. II, III, 23, 198, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: **וְיִשְׁבּוּ יְשִׁבֵי רֵבֶל.** Deinde πάντες ubest a Comp., Codd. III, XII, 22, 24, 26, aliis. ³¹ Euseb., Procop., Nobil., et "omnes MSS." In textu ✕ σου assumptum ex Curterio. ³² Euseb.: ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐγερθήσουνται, οἱ λοιποὶ (excidit vox) ἠρμήνευσαν, ὡς κοιμηθέντων αὐτῶν, οὐχὶ δὲ τεθνεώτων . . . διὸ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς ἐξυπνισθήσεσθαι (Nobil. ἐξυπνισθήσουνται) οἱ ἐν τοῖς μνημείοις . . . εἴρηται. ³³ Euseb. et Procop.: ἀγαλλιάσουνται, ἢ αἰνέσουσι κατὰ τὸν Ἀ., ἢ ἀλαλάξουσι κατὰ τὸν Θ. Montef. ex Reg. uno, Euseb. et Procopio, ut ait, perperam edidit: Ἀ. καὶ αἰνέσουσιν οἱ ἐν τοῖς μνημείοις. Σ. καὶ ἀγαλλ. οἱ ἐν τοῖς μνημείοις. Θ. καὶ ἀλαλ. οἱ ἐν τοῖς μνημείοις. Ceterum tam in hac quam in praecedenti lectione tribus interpretibus formas imperativas tribuere nil vetat. ³⁴ Codd. 62, 93 in textu: οἱ ἡσυχάζοντες ἐν τῇ γῆ; et sic Constit. Apost. V, 7. Symmachi fortasse est lectio. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 19. ³⁵ Cf. ad v. 14. Hieron.: "Pro BAPHIAIM soli LXX imperios transtulerunt." ³⁶ Sic sub aster. Cod. 23. Deest vox in Syro-hex. juxta Codd. A., B., tam in textu quam in scholio apposito. ³⁷ "Ἀ. Σ. Ο'. Θ. ✕ ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Ex Curterio et MSS."—Montef. Curter. tantummodo affert: Οἱ Γ' ὁμοίως, ἀπὸ. Post ἁγίου add. τόπου Codd. 22, 51, alii.

αὐτήν· ἐμελέτησεν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ τῷ σκληρῷ ἐν ἡμέρᾳ καύσωνος.¹³

9. עֲרִיבֵי. *Expiabitur*. Ὁ ἀφαιρεθήσεται. Ἄ. Σ. Θ. ἐξίλασθήσεται.¹³

כָּל-פְּרִי הַרְרֵי הַקָּרָה יִתָּקֵן. *Omnis fructus remouendi peccatum ejus*. Ὁ ἡ εὐλογία αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωμαι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ. Ἄ. Σ. Θ. πᾶς ὁ καρπὸς, τοῦ περιαιρεθῆναι τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ.¹⁴

כִּנְפֵצִים. *Disjectos*. Ὁ κατακεκομμένους. Ἄ. προσετραπημένους. Σ. λελεπτοκοπημένους. Θ. ἐκτετιναγμένους.¹⁵

אֲשֵׁרִים. *Astartes simulacra*. Ὁ δένδρα. Ἄ. Σ. Θ. ἄλση.¹⁶

סֻלִּים. *Solis simulacra*. Ὁ εἰδωλα. Ἄ. Σ. Θ. τεμένη.¹⁷

10. כִּי עִיר בְּצִוְרָה בְּרֵד נְהַל מְשֻׁבָּה וְנִעְבַּב כְּפַדְרָה. שָׁם יִרְעָה עֶגְלָה וְשָׁם יִרְבֵּץ וְכִלָּה סִפְעֵיהָ. *Civitas enim munita solitaria erit, domicilium dimissum et derelictum instar deserti; ibi pasceatur vitulus, ibique recubabit, et consumet tamos ejus*. Ὁ τὸ κατοικούμενον ποίμνιον ἀνειμένον ἔσται, ὡς ποίμνιον καταλελειμμένον καὶ ἔσται πολὺν χρόνον εἰς βόσκημα, καὶ ἐκεῖ ἀναπαύσονται [ποίμνια]. Σ. πόλις γὰρ ὠχυρωμένη μόνη καλῆ ἀφείται, καὶ ἐγκαταλείπεται ὡς ἔρημος· ἐκεῖ νεμεθήσεται μὸσχος, καὶ ἐκεῖ κοιτασθήσεται, καὶ ἀναλώσει τοὺς κλάδους αὐτῆς.¹⁸

11. בִּיבֹשׁ קִצְיֹרֵה תִשְׁבְּרֵנָה. *Arefactae frondes ejus confringentur*. Ὁ καὶ μετὰ χρόνον οὐκ ἔσται

ἐν αὐτῇ πᾶν χλωρὸν διὰ τὸ ξηρανθῆναι. Σ. ἐν τῷ ξηρανθῆναι τὸν θερισμὸν αὐτῆς συντριβήσονται.¹⁹

11. הַתָּוִן תִּירֵן מְאִירָה תִּינֵן שִׁשָּׁן. *Mulieres venientes accendent eas*. Ὁ γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θέας δεῦτε. Ἄ. γυναῖκες ἐρχόμεναι φωτίζουσιν αὐτήν. Σ. γυναῖκες ἐρχόμεναι καὶ δηλοῦσαι αὐτήν.²⁰ Θ. (γυναῖκες ἐρχόμεναι) δηλοῦσαι αὐτῇ.²¹

12. שִׁבְרֵי. *Fuste excutiet*. Ὁ συμφράξει. *Alia exempli. syrphaei*.²² Ἄ. Σ. Θ. βαβδύσει.²³

מִצְרַיִם יִתָּקֵן עַד-הַנְּהַר הַנֶּהָרֵם. *A fluento fluminis (Euphratis) usque ad torrentem Aegypti*. Ὁ ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ ἕως Ῥινοκορούρων (Οἱ λοιποὶ ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου²⁴). Σ. ἀπὸ τοῦ βέιβρου ποταμοῦ ἕως τοῦ χειμάρρου Αἰγύπτου.²⁵

13. שִׁפְפָה. *Tuba*. Ὁ τῇ σάλπιγγι. Ἄ. Σ. Θ. ἐν κερατίνῃ.²⁶

CAP. XXVIII.

1. וְהָיָה כִּי יִהְיֶה יְהוָה. *Vae coronae superbiae*. Ὁ οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὕβρεως. Οἱ λοιποὶ οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὑπερηφανίας.¹

שִׁכְרָה. *Ebriorum*. Ὁ οἱ μισθωτοί. Ἄ. Σ. Θ. (οἱ) μεθύοντες.²

פְּרִי. *Flori*. Ὁ τὸ ἄνθος. Ἄλλος τὸ ὄραϊον.³

וְהָיָה כִּי יִהְיֶה יְהוָה. *Splendoris gloriae ejus*. Ὁ ἐκ τῆς δόξης. Ἄλλος ✕ δύναμις δόξης αὐτοῦ.⁴

עַל-רֹאשׁוֹ. *Super caput*. Ὁ ἐπὶ τῆς κορυφῆς. Ἄλλος κεφαλῆς.⁵

¹³ Cod. Barber. ¹⁵ Idem. ¹⁴ Idem. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Procop. In textu ποίμνια abest u. Comp., Codd. II, III, XII, 22 (a 1ma manu), 23, 26, aliis. ¹⁹ Idem in continuatione, subjungens: οἷς καὶ τὰ τῶν λοιπῶν ἐρμηνευτῶν συμφωνεῖ. ²⁰ Euseb., Procop., Nobil., et "duo MSS." apud Montef., qui ad Aquilam φωτίζουσι male edidit. ²¹ Cod. Barber. affert: Ἄ. φωτίζουσιν αὐτήν. Θ. δηλοῦσαι αὐτῇ. ²² Sic Cod. 23, et "AA. LL." apud Nobil. ²³ Curter., Cod. Barber. Cf. ad Cap. xxviii. 27. Procop. vero: συμφράξει, ὅπερ πατάξει

ἠρμήνευσαν οἱ λοιποί. ²⁴ Euseb. affert: Οἱ λοιποὶ ἔσω (mendose pro ἕως) τοῦ χ. Αἴγ. Cod. Barber.: Ἄ. Σ. Θ. τοῦ χ. Αἴγ. ²⁵ Procop., qui subjungit: ὅπερ ἰσοδυναμοῦσι καὶ οἱ λοιποί. ²⁶ Cod. Barber. CAP. XXVIII. ¹ Euseb., Regii duo. ² Cod. Barber. Hieron.: "Ceteri, ebrios; soli LXX mercenarios transulerunt." ³ Cod. Barber., et Cod. 309 in marg. ⁴ Curter., et Parsons. ex marg. Cud. XII. Montef. ex Curterio affert: ✕ αὐτοῦ. ⁵ Cod. Barber.

1. גַּיִן שְׁמֵנִים. *Vallis pinguitudinum.* Ο' τοῦ θρους τοῦ παχείου. Ἀ. φάραγος λιπαρῶν. Σ. φάραγος πιότητων. Θ. φάραγος πίωνων.⁶
- הַלְוִי יֵין. *Percussotum vino.* Ο' οἱ μεθύοντες ἀνευ οἴνου. Ἀ. οἱ καταλασμένοι οἴνω. Σ. οἱ πεπλανημένοι ὑπὸ οἴνου. Θ. οἱ κατανευυμένοι οἴνω.⁷
2. לְאֲדָנִי. Ο' κυρίου. Ἀλλος' παρὰ κυρίου.⁸
- כְּזֶרַם בָּרָד. *Sicut imber grandinis.* Ο' ὡς χαλάζα καταφερομένη. Ἀλλος' ὡς ἐντίναγμα χαλάζης.⁹
- שַׁעַר קַטְבָּ. *Procella ezitiosa.* Ο' οὐκ ἔχουσα σκέπην, βίβη καταφερομένη. Ἀλλος' καταίγῃς κυκλώσα.¹⁰
3. הַתְּרַמְכְּנָה. *Conculcabuntur.* Ο' καταπατηθήσεται. Ἀ. Θ. ὁμοίως.¹¹
- גְּאוֹת. *Superbiae.* Ο' τῆς ὑβρεως. Ἀ. Σ. τῆς ὑπερηφανίας.¹²
- שְׂכֹרֵי. *Ebriorum.* Ο' οἱ μισθωτοί. Θ. (οἱ) μεθύοντες.¹³
4. כְּבַבְרָה. *Sicut ficus praecox.* Ο' ὡς πρόδρομος σύκου. Ἀ. ὡς πρωτογέννημα. Θ. ὥσπερ πρῶίμος.¹⁴
- קִיץ קֶצֶף. *Ante messem.* Ο' Vacat. Σ. πρὸ τοῦ θέρου.¹⁵

5. וְלִצְפִירֵי תִמְנָת. *Ei in diadema splendoris.* Ο' ὁ πλεκεῖς τῆς δόξης. Ἀ. Θ. καὶ εἰς πλέγμα τῆς δόξης. Σ. καὶ εἰς κίδαριν δοξάσματος.¹⁶
6. מְשַׁפֵּט לְרוּחַ דִּיכָר. *Ei in spiritum iudicii.* Ο' καταλειφθήσονται ἐπὶ πνεύματι κρίσεως. Οἱ Γ' καὶ εἰς πνεῦμα κρίσεως.¹⁷
- לְיֹשֵׁב עַל-הַמִּשְׁפָּט. *Sedenti ad iudicium.* Ο' ἐπὶ κρίσιν. Ἀ. Σ. Θ. ✕ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς κρίσεως.¹⁸
- וְלַבְבוֹתָי מְחַמְּתָהּ. *Ei in fortitudinem iis qui reducunt bellum in portam.* Ο' καὶ ἰσχύον κωλόντων (alia exempl. κωλύων) ἀνελεῖν. Σ. (καὶ) εἰς δύναμιν ἀποστρέφουσι ἀπὸ πολέμου... Θ. καὶ εἰς κράτος ἀποστρέφουσι πόλεμον ἀπὸ πύλης.¹⁹
7. וּבְשֹׁכֶר. *Ei per temetum.* Ο' διὰ τὸ σίκερα. Οἱ λοιποὶ μέθυσμα.²⁰
- וְשֹׁכֶר (in secundo loco). *Titubant.* Ο' ἐξέστησαν. Ἀ. ἠγνόησαν. Σ. ἐταράχθησαν.²¹
- מִן-הַשֹּׁכֶר. *Prae temeto.* Ο' ἀπὸ τῆς μέθης. Ἀ. (ἀπὸ) τοῦ μεθύσματος.²²
- בְּרֵאָה פְּלִילִיתָהּ. *In visione, vacillant in (sella) iudiciali.* Ο' τουτέστι φάσμα. Σ. ἐν ὁράσει διέλυσαν κρίσιν. Θ. ἐν τῇ μέθῃ ἠσωτεύθησαν ὑπερόγκως.²³

⁶ Euseb., Nobil., Reg. unus, et Cod. Barber., qui solus ad Aquilam λιπαρῶν habet; in ceteris est ῥυπαριῶν. Montef. per incuriam λιπαριῶν edidit. ⁷ Cod. Barber. Non opus est cum Clerico Aquilae formam Atticam καταληλαμένοι vindicare, multo minus κεκλασμένοι. Cf. Hex. ad Psal. cxl. 5. ⁸ Cod. 88. In Codd. 36, 48, aliis, duplex exstat lectio, παρὰ κυρίου ὁ θυμὸς κυρίου. ⁹ Cod. Barber. (non ἐκτίναγμα, ut male exscripsit Montef.). Aquilae esse videtur, coll. Hex. ad Cap. xxxii. 2. ¹⁰ Idem. ¹¹ Curter. ¹² Syro-hex. + |לעממא? ס. ל. Cod. Jes. in marg.: ὑπερηφανίας. ¹³ Cod. Barber. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Idem, qui ad Hebr. כְּבַבְרָה uale refert. ¹⁶ Sic Montef., non memorato auctore. Cod. Barber. affert: Ἀ. ὡς πλέγμα. Σ. καὶ εἰς κ. δ. ¹⁷ Curter. ¹⁸ Cod. Barber.: Ἀ. Σ. Θ. καὶ εἰς πν. κρ. τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς κρ. Curter. in marg. affert: ✕ τῷ καθημένῳ. ¹⁹ Cod. 88. Montef. e Cod. Barber. edidit: Σ. ὡς (eis Cod.) δύναμιν ἀποστρέψουσαν

(-ψουσαν Cod.) ἀπὸ π. Θ. καὶ ὡς (eis Cod.) κράτος ἀποστρέψουσι (-φουσι Cod.) π. ἀπὸ πύλης. (In textu κωλύων est in Codd. II, III, 41, 49, aliis, et Syro-hex. Hieron.: *et fortitudinem vetans interficere.*) ²⁰ Euseb. Cod. Barber. uni Aquilae tribuit. Hieron.: "Aquila ebrietatem transtulit." Cf. ad Cap. v. 11. ²¹ Cod. Barber. ²² Idem. Post μέθης Syro-hex. add. τοῦ σίκερα, ut Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. Hieron.: *propter ebrietatem sicerae.* ²³ Cod. Barber. "Hic Theodotio vel ex 777 vocem 777 derivavit, vel omnino metaphoricè interpretatus est."—Montef. Schleusnero quidem lectio ἐν τῇ μέθῃ ad 777, et ἠσωτεύθησαν ad 777 vel 777 pertinere videtur, ὑπερόγκως exornaudi causa assumpto. Sed ὑπερόγκως commutatur cum derivativis a 777 Deut. xxx. 11. Thren. i. 10. Dan. xi. 36; et in nostro Inco ὑπερόγκως cum 777 diserte nectit Hieron., Hebraea vertens: "(Nesciunt) videntem, ignoraverunt iudicium, sive MIRABILITER."

8. מִקְרָב בְּלִי מְחַצֵּה קִיָּה מְלִיחָה תִּזְנֶה לְבָבִי.

Quia omnes mensae repletae sunt vomitu sordidum (sordido), ut non sit locus. O'. Versio prorsus absona: ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλήν, αὕτη γὰρ ἡ βουλή ἔνεκα πλεονεξίας. 'A. Σ. Θ. ὅτι πᾶσαι αἱ τράπεζαι ἐπληρώθησαν ἐμετοῦ, ὥστε μὴ ὑπάρχειν τόπον.²⁴

מְחַצֵּה קִיָּה. 'A. ἐμετοῦ μίπου. Σ. ἐμετοῦ. Θ. ἐμετοῦ δεισαλίας.²⁵

9. פִּצְיָהּ. Scientiam. O'. κακά. Οἱ λοιποὶ ἐπιστήμην.²⁶

11. עַפְרָה לְמַדְבָּר יְדַבֵּר רִתְרָהּ וְשִׁבְלֶיהָ וְשִׁבְלֵיהָ בְּלִי מְחַצֵּה קִיָּה. Nam per (populos) barbari sermone et per linguam alienam loquetur ad populum hunc. O'. διὰ φανλισμὸν χειλέων, διὰ γλώσσης ἐτέρας, ὅτι λαλήσουσι τῷ λαῷ τούτῳ. Aquilae

versio sensu non differt ab ea quam protulit Apostolus, 1 Cor. xiv. 21: ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χεῖλεσιν ἐτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ.²⁷ Σ. . . (διὰ) γλώσσης ἀλλοίας . . .²⁸

12. נְצִיחָה תְּנִיחָה. Et haec est requies. O'. καὶ τοῦτο τὸ σύντριμμα. 'A. καὶ αὕτη ἡ ἀνάψυξις. Σ. καὶ αὕτη ἡ ἡρεμία. Θ. καὶ οὗτος ὁ ἀγνισμός.²⁹

13. צִוְּיָהּ צִוְּיָהּ צִוְּיָהּ צִוְּיָהּ. Mandatum ad mandatum, mandatum ad mandatum. O'. θλίψις ἐπὶ θλίψιν. 'Εβρ. σαυλασαῦ σαυλασαῦ.³⁰ Σ. ἐντολὴ οὐκ ἐντολὴ . . . Θ. δεισαλία εἰς δεισαλίαν . . .³¹

קְרָוּ קְרָוּ קְרָוּ קְרָוּ. Regula ad regulam, regula ad regulam. O'. ✕ προσδέχου, προσδέχου ✕

²⁴ Cod. Barber. ²⁵ Hieron.: "Miror autem quid voluerit Theodotio, ut pro verbo Hebraico quod dicitur CISOA, pro quo Aq. interpretatus est, vomitum sordidum [cf. ad Cap. xxx. 22], et Sym. tantum vomitum, ille diceret ἐμετὸν δυσαλίας, id est, vomitum dysalīae, quod verbum ubi apud Graecos lectum sit, invenire non potui, nisi forte novae rei novum finxerit nomen. Siquidem et apud Hebraeos compositum est, quia vomitus dicitur CI, et SOA, sordes. Quicquid igitur nauseam facit et vomitum, δυσαλία appellari potest." Scripsimus δεισαλίας, Bosio obsequentes, quem vide ad v. 13. ²⁶ Hieron.: "Quod autem verbum Hebraicum DEA, quod omnes verterunt, scientiam, soli LXX παλιῖν interpretati sunt, error perspicuus est." ²⁷ Origen. in Philocalia p. 35: "Ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ Ἡσαΐου προφητεία νόμος παρὰ τῷ ἀποστόλῳ λέγεται, φάσκοντι· Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται· ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χεῖλεσιν ἐτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσεται μου, λέγει κύριος. Εὐρον γὰρ τὰ ἰσοδυναμοῦντα τῇ λέξει ταύτῃ ἐν τῇ τοῦ Ἀκύλου ἑρμηνείᾳ κείμενα. Hieron.: "Legimus in Apostolo: In aliis linguis, et in labiis aliis loquar populo huic, et nec sic exaudient me, dicit Dominus. Quod mihi videtur juxta Hebraicum de praesenti sumptum capitulo." Idem in sequentibus, de Aquila prorsus silens, tantummodo ait, Symmachum, Theodotionem et LXX de huc loco diversa sensisse. ²⁸ Cod. 88. In sine hujus v. Syro-bex. in textum infert, ἐν γλώσση ἐτέρῃ, fortasse ex alio interprete. ²⁹ Cod. Barber., ubi ἡρεμία et ἀγνός exaratum. Ad ἡρεμία cf. Sym. ad Cap. xxxiv. 14. Pro ἀγνός Semlerus correxit ἀγνισμός, quod cum Hebr. נְצִיחָה commutatur Jerem. vi. 16 in LXX. (Pro σύντριμμα Codd. 22, 36, alii, σύνταγμα venditant.) ³⁰ Epi-

phan. adv. Haeres. Lib. III (Opp. T. I, pp. 78, 79): "Ἄλλοι δὲ τὸν Καυλακαὺχ ὡσαύτως δοξάζουσιν, ἀρχοντά τινα τοῦτον οὕτω καλοῦντες, φαντασιάζειν φιλοτιμούμενοι τοὺς ἀπίρους διὰ τῆς τῶν ὀνομάτων ἐκπλήξεως, καὶ ἐπιπλάστου τῆς τοῦ ὀνόματος βαρβαρονιμίας. . . Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ Καυλακαὺχ τίς τῶν γνωσκόντων οὐ καταγέλασει; . . . Καυλακαὺχ γὰρ ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ γέγραπται, λέξις τις οὖσα ἐν τῇ δωδεκάτῃ ὥρασει, ἔνθα λέγει· θλίψιν ἐπὶ θλίψει, ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρὸν προσδέχου. Ὡς καὶ αὐτὰ τὰ Ἑβραϊκὰ μῆματα τελειότατα ἐνταῦθα παραθήσομαι αὐταῖς λέξεσιν, ὡς ἔστι γεγραμμένον. Τὸ γὰρ σαυλασαῦ σαυλασαῦ ἑρμηνεύεται, θλίψις ἐπὶ θλίψιν, καυλακαὺχ (sic) καυλακαὺχ, ἐλπίς ἐπ' ἐλπίδι, ζηρησάμ ζηρησάμ, ἔτι μικρὸν ἔτι μικρὸν προσδέχου. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus: Mandata, mandata; mandata, mandata; exspecta, te exspecta; exspecta, te exspecta; modicum ibi, modicum ibi, in Hebraeo sic scriptum est: SAU LABAU, SAU LASAU; CAU LACAU, CAU LACAU; ZER SAM, ZER SAM. ³¹ "Symmachus et Theodotionis lectiones habet idem Barberinus, ubi [pro δυσαλία] legitur δεισαλία, mendose."—Montef. Sed audimus Bosium in Proleg. Cap. III, quem expilavit Vallarsius ad Hieron. in Comment. ad loc.: "Theodotio vertit, δεισαλία εἰς δεισαλίαν. Sic enim legendum est, uti etiam exhibuimus. Apud Hesychium est: Δισαλα, ἀκαθαρσία; sed reete monuit Martinius, legendum esse δισαλία. Est a δέισα, quod Suidae est ἡ κόπρος, cui item δεισαλέα sunt κοπρώδη. In versione Theodotionis corrupte olim legebatur δυσαλία, quod crucem fixit Hieronymo. . . Sed deceptus fuit doctissimus Pater prava lectione, legens δισαλία pro δισαλία." Scriptura deterior δισαλία redibit ad Cap. xxx. 22.

ἐλπίς ἐπὶ ἐλπίδι.³³ Ἑβρ. καυλακαῦ, καυλακαῦ.³³ Θ. ἐμετὸς εἰς ἐμετόν . . .³⁴

13. **וְשֵׁר יַעֲרֵי וְשֵׁר יַעֲרֵי.** *Paululum hic, paululum illuc.* Ὁ. ἔτι μικρόν, ἔτι μικρόν. Ἑβρ. ζιηρ-σὰμ ζιηρσὰμ.³⁵

14. **וְאֲנָשִׁים לְצַו.** *Homines irrisiohis.* Ὁ. ἄνδρες τεθλιμμένοι. Ἄ. χλευασμοῦ. Σ. Θ. χλευασταί.³⁶

15. **בְּרִית.** *Foedus.* Ὁ. διαθήκην. Σ. συνθήκην.³⁷
וְהָיָה. *Pactum.* Ὁ. συνθήκας. Ἄλλος καταφυγή.³⁸

וְשֵׁר שֵׁר. *Flagellum inundans.* Ὁ. καταίγεις φερομένη. Ἄ. Σ. μάστιξ κλύζουσα. Θ. κατακλυσμὸς φερόμενος.³⁹

וְכָז. *Mendacium.* Ὁ. Ἄ. Σ. Θ. ψεύδος.⁴⁰

16. **וְיָסַד.** *Fundans.* Ὁ. ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια. Ἄ. Σ. Θ. θεμελιῶν.⁴¹

וְאֶבֶן בְּיָד. *Lapidem probationis.* Ὁ. λίθον πολυτελή. Ἄ. Σ. Θ. λίθον δόκιμον.⁴²

וּמִסָּד מִסָּד. *Fundationis fundatae.* Ὁ. εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς ✕ τεθεμελιωμένον.⁴³

וְהָיָה לֹא תִפְחָד. *(Cui) qui confisus fuerit, non trepide fugiet.* Ὁ. καὶ ὁ πιστεύων (alia exempl. add. ἐπ' αὐτῷ⁴⁴) οὐ μὴ καταισχυνηθῆ. Οἱ λοιποὶ ὁ πιστεύων οὐ σπεύσει.⁴⁵

17. **וְלִי.** *In regulam.* Ὁ. εἰς ἐλπίδα. Ἄ. Θ. εἰς μέτρον.⁴⁶ Σ. εἰς σπάρτον.⁴⁷

וְלִי מִשְׁפָּט. *Et justitiam in perpendicu-*

lum. Ὁ. ἡ δὲ ἐλεημοσύνη μου εἰς σταθμούς. Ἄ. Σ. Θ. καὶ δικαιοσύνη εἰς στάθμιον (Σ. εἰς διάβητον. Θ. εἰς σήκωμα).⁴⁸

17. **וְשֵׁר יַעֲרֵי וְשֵׁר יַעֲרֵי.** *Et auferet grando perfugium mendacii, et latibulum aquae inundabunt.* Ὁ. καὶ οἱ πεποισθότες μάτην ψεύδει· ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ὑμᾶς καταίγεις. Θ. καὶ ταραξεί χαλαζα ἐλπίδα ψεύδους, καὶ σκέπη (fort. σκέπην) ὕδατος κατακλύσαι (fort. κατακλύσει).⁴⁹

18. **וְכָז יִכָּזֵב.** *Et abolebitur foedus vestrum.* Ὁ. μὴ καὶ ἀφέλῃ ὑμῶν τὴν διαθήκην. Σ. καὶ ἐξαλειφθήσεται ἡ συνθήκη ὑμῶν.⁵⁰

וְשֵׁר. *Flagellum.* Ὁ. καταίγεις. Ἄ. μάστιγες.⁵¹

19. **וְיָסַד בְּבֹקֶר.** *Quia singulis matutinis.* Ὁ. ✕ Σ. ὅτι κατὰ ἄ πρωῆ πρωῆ.⁵²

וְלַיְלָה. *Et in nocte.* Ὁ. καὶ ἐν νυκτί. Ἄ. Θ. ὁμοίως. Σ. (καὶ) νυκτός.⁵³

וְרָקִיעַ. *Tantum terrori est.* Ὁ. ἐλπίς πονηρά. Ἄ. ἐκτὸς βρασμός. Σ. μόνον σεισμός. Θ. πλὴν κίνημα.⁵⁴

19, 20. **וְהָיָה כְּמִשְׁפָּט:** *Intelligere doctrinam.* *Quia brevius est stratum quam ut quis se extendat, et tegumentum angustius quam ut quis se involvat.* Ὁ. μάθετε ἀκούειν στενοχωρούμενοι. οὐ δυνάμεθα μάχεσθαι (Ἄλλος ἀνελεσθαι⁵⁵), αὐτοὶ δὲ ἀσθενούμεν τοῦ ὑμᾶς

³³ Sic Codd. XII, 23, et sine aster. Codd. 36, 109, 302, 305. Syro-hex. in marg. char. med. ✕ **וְשֵׁר יַעֲרֵי** ✕. Fortasse est Symmachi, qui pro וְשֵׁר יַעֲרֵי, Job. xxx. 26, προσεδεχόμεν habet. ³⁴ Epiphani., Hieron. ³⁵ Cod. Barber. Cum Theodotione facit Peschita, pro וְשֵׁר, stercus (וְשֵׁר), et pro וְשֵׁר, vomitus (וְשֵׁר) vertens. ³⁶ Epiphani. ³⁷ Cod. Barber. ³⁸ Idem. Sic in textu Cod. 24. ³⁹ Cod. Barber. ⁴⁰ Idem. Hieron.: "Verbum Hebraicum sot Aq. et Sym. *flagellum*, LXX *tempestatem* interpretati sunt." ⁴¹ Hieron.: "CHARAB omnes *mendacium* transtulerunt." ⁴² Cod. Barber., ubi *θεμελιῶν* pictum. ⁴³ Idem. ⁴⁴ Cod. XII io marg., teste Parsonsio. Codd. 22, 48, alii: *θεμελιῶν* εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς. ⁴⁵ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 24, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ✕ **וְשֵׁר**. ⁴⁶ Euseb., Curter. ⁴⁷ Cod.

Barber. Cod. 88 affert: Ἄ. Θ. εἰς μέτρα. Cf. ad Cap. xxxiv. 11, 17. ⁴⁸ Cod. 88. Ad σπάρτον, notum vel ex adagio, πρὸς τὴν σπάρτον τὸν λίθον ἄγειν, Parsons. frustra tentat σπαρτίον. ⁴⁹ Cod. Barber. ⁵⁰ "Idem, qui male habet ὕδατος pro ψεύδους."—Montef. Pro κατακλύσαι (non καταλύσαι, ut male exscripsit Montef.) idem probabiliter corrigit κατακλύσει. Cf. ad v. 15. ⁵¹ Cod. Barber. ⁵² Idem. ⁵³ Curter., et sub simplici aster. Cod. 88. Syro-hex. in marg.: (Cod. C. ✕) Ἄ. Σ. ὅτι. In textu praemittunt ὅτι Codd. 22, 23, 36, alii. ⁵⁴ Curter. ⁵⁵ Cod. Barber. ⁵⁶ Cod. 88. Hieron.: "Porro quod in LXX legitur: *Discite audire qui tribulati estis: non possumus rignare, ipsi autem infirmi sumus, ut congregemur* [τοῦ ἡμᾶς σ., ut Comp., Codd. II, III, 24, 49, alii], quem sensum habeat, et quomodo cum superioribus copuletur, penitus ignoro."

συναχθῆναι. Σ. σύνεσις ἀκοῆς· ἐκολοβώθη γὰρ ἡ στρωμνὴ ὥστε μὴ ἀναπεσεῖν, καὶ ἡ σκηνὴ (στενὴ) ἐγένετο εἰς τὸ μὴ εἰσελθεῖν.⁶⁶ Θ. συνῆκεν ἀκοή· ὅτι ἐκολοβώθη τὸ ὑπόστρωμα τοῦ διαλυθῆναι, καὶ ἡ διάσις στενὴ τοῦ μὴ συναχθῆναι (s. συναφθῆναι).⁶⁷

21. הָיָה יָרֵק עֵצֵי פְּרָזִים יִצְוֶה. *Nam sicut in monte Perazim (dispersionum) surget Jova.* Ο'. ὥσπερ ὄρος ἀσεβῶν ἀναστήσεται κύριος. 'Α. ὡς ὄρει διακοπῶν... Σ. Θ. (ὥσπερ) ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπῶν ἀναστήσεται κύριος.⁶⁸

וְלִעֲבֹד עֲבָדָה נִכְרָה יִתְּבַר. *Et ad operandum opus suum, inauditum est opus ejus.* Ο'. ὁ δὲ θυμὸς αὐτοῦ ἀλλοτριῶς χρήσεται, καὶ ἡ σαπρία (alia exempl. πικρία⁶⁹) αὐτοῦ ἀλλοτρία. 'Α. καὶ τοῦ δουλεῦσαι δουλείαν αὐτοῦ, ξένη ἢ δουλεία αὐτοῦ. Σ. Θ. καὶ ἐργάσασθαι τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ἀμαρτία (fort. ἀλλοτρία) ἢ ἐργασία αὐτοῦ.⁶⁹

22. אַל תִּלְחָדוּ. *Nolite irrisores agere.* Ο'. μὴ εὐφρανθείητε. 'Α. (μὴ) χλευάζετε.⁶²

מִוֶּרְיֵי. *Vincula vestra.* Ο'. ὕμῶν οἱ δεσμοί. 'Α. Θ. πέδαι...⁶²

כִּי־נִלְחָדוּ. *Excidium enim et (poenam) decretam.* Ο'. διότι συντετελεσμένα καὶ συντετμημένα πράγματα. 'Α. συντέλειαν γὰρ

καὶ συντομήν.⁶³

22. תִּינָחַץ הַיָּרֵק וְיִדְוֶה תִּבְרָה. Ο'. παρὰ κυρίου ✕ Οἱ Γ'. κυρίου ✕ σαβαώθ.⁶⁴

24. הֲיִהְיֶה וְיִהְיֶה יוֹם הַיָּרֵק. *Num tota die arat arator.* Ο'. μὴ ὅλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν (alia exempl. μέλλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν⁶⁵); 'Α. Σ. Θ. μὴ ὅλην τὴν ἡμέραν ἀροτριάσει ὁ ἀροτριῶν;⁶⁶

וְיִתְּבַר יְיָ וְיִפְתָּח פִּיהוּ. *Ad serendum? aperit et occat humum suam.* Ο'. ἢ σπέρων προετοιμάσει πρὶν ἐργάσασθαι τὴν γῆν; Σ. εἰς τὸ σπεῖραι ὑποσχίσει καὶ βωλοκοπήσει;⁶⁷

25. תִּפְּרֹץ פִּיגֵלָה. *Tunc spargit nigellam.* Ο'. τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον. 'Α. καὶ διασκορπίζει μελάνθιον.⁶⁸

וְנִסְמָן וְנִסְמָן. *Designatum (in loco designato), et spellam.* Ο'. ✕ καὶ κέγχρον ✕, καὶ ξέαν. 'Α. Θ. ὁμοίως.⁶⁹

26. וְיִתְּבַר יְיָ וְיִפְתָּח פִּיהוּ. *Et instituit eum ad rectam rationem, Deus ejus.* Ο'. καὶ παιδευθήσῃ κρίματι ('Α. τῷ κρίματι. Σ. Θ. εἰς κρίμα⁷⁰) θεοῦ σου. Σ. καὶ παιδεύσει αὐτὸν εἰς κρίμα ὁ θεὸς αὐτοῦ.⁷¹

27. כִּי־יִתְּבַר יְיָ וְיִפְתָּח פִּיהוּ. *Non enim tribulo trituratur nigella.* Ο'. οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαίρεται τὸ μελάνθιον. 'Α. (ὅτι) οὐκ

⁶⁶ Cod. Barber. Montef. pro ὥστε μὴ ἀναπεσεῖν negligenter exscripsit εἰς τὸ μὴ ἀναπεσεῖν, perperam vertens, ut non decidat, pro, ut non accumbat. Deinde post σκηνὴ vox στενὴ casu oxicidisse videtur. ⁶⁷ Cod. Barber., qui συναφθῆναι (sic) habet. Praeterea edebatur κηδίασις, quae vox nulla est. Lexica quidem V. T. afferunt verbum κηδιάω, cuiusdam generis, e Sirac. xxii. 13, καὶ μὴ κηδιάσης ἐν τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ; sed falsa est lectio pro ἀκηδιάσης. Pro κηδίασις levissima mutatione κηδίασις, h. e. καὶ ἡ διάσις, et οσδίοτιο, edidimus, secundum conjecturam nostram in Otio Novis. p. 23 propositam. Cf. ad Cap. xxx. 1. ⁶⁸ Curter., qui pro διακοπῶν in utraque lectione mendose habet διακοπτων. Montef. vero Aquilae διακοπῶν, Symmacho et Theod. διακοπτότων tribuit, etsi fatetur in Cod. Barber. plane legi: 'Α. Σ. Θ. διακοπῶν. Etiam Syro-hex. affert: ✕ ܕܠܚܘܠܝ ܕܝܘܚܘܕܝ ܕܝܘܚܘܕܝ ܕܝܘܚܘܕܝ. Praeterea in textu LXXviri Codd. 22, 36, alii, post ἀσεβῶν inferunt: ὥσπερ

ἐν τῷ ὄρει τῶν διακοπῶν; unde ὥσπερ, quod aberat, assumpsimus. ⁶⁹ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron. amaritudo. ⁶⁹ Cod. Barber. Pro ἀμαρτία Semlerus non male tentat ἀλλοτρία. ⁷⁰ Cod. Barber. ⁷¹ Idem. ⁷² Idem. ⁷³ Curter. Syro-hex. in marg. ✕ ܕܠܚܘܠܝ ✕ ܕܝܘܚܘܕܝ. ⁷⁴ Sic Comp., Akl., Codd. III, XII, 22, 24, 26, alii. Alia lectio est in Codd. 36, 48, alii: μέλλει ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν. Prior videtur esse vera manus LXXviri, in cuius locum irrepsit versio Aquilae et ceterorum, tam in exemplari Vaticano, quam, quod mireris, in Syro-hex. ⁷⁵ Curter. ⁷⁶ Cod. Barber., qui habet ὑποσχίσει et βωλοκοπήσει. ⁷⁷ Curter. In textu μικρὸν abest a Cod. 88, et Syro-hex. ⁷⁸ Curter. Hieron.: et pulvum, et viciam. In textu deest καὶ (καὶ om. Cod. Vat.) κέγχρον in Comp., Codd. III, 26, 41, aliis, necnon in Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: ✕ ܕܠܚܘܠܝ ✕ ܕܝܘܚܘܕܝ. ⁷⁹ Curter. ⁸⁰ Procop.

ἐν συντέμνοντι ἀλοθθήσεται μελάνθιον. Θ. οὐ γὰρ τριβόλφ...⁷²

27. **חֲבִיטִי**. *Excutietur*. Ο'. τινάσσεται (s. ἐκτινάσσεται). "Άλλος ραβδισθήσεται."⁷³

27, 28. **וְיָדָהּ חֲבִיטִי : וְיִבְרַח בְּיָמֶיךָ**. *Et cuminum baculo. Panis (triticum) tritukuratur*. Ο'. τὸ δὲ κύμινον (alia exempl. add. βακτηρία⁷⁴) μετὰ ἄρτου βρωθήσεται. 'Α. Σ. Θ. . . ἐν σκήπτρῳ ἄρτου λεπτοκοπηθήσεται.⁷⁵ Aliter: Σ. κύμινον δὲ ἐν βακτηρία· ἄρτος δὲ λεπτοκοπηθήσεται.⁷⁶

28. **כִּי לֹא יִבְרַח בְּיָמֶיךָ חֲבִיטִי וְיִבְרַח בְּיָמֶיךָ חֲבִיטִי**. *Quia non in perpetuum tritukurando tritukurat eum, nec impellit rotas currus sui, nec equis ejus comminuit eum*. Ο'. οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ἐγώ [εἰμι] ὑμῖν ὀργισθήσομαι, οὐδὲ φωνὴ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς. Σ. Θ. ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος (Σ. εἰς τὸν αἰῶνα) ἀλοῶν ἀλοήσει αὐτὸν, οὐδὲ τάρραξει τροχὸς ἀμάξης αὐτοῦ, οὐδὲ ταῖς ὄπλαῖς αὐτοῦ λεπτυνεῖ αὐτόν.⁷⁷

29. **וְעַתָּה יֵצֵא חֲבִיטִי מִן הַיָּדָה וְיִבְרַח בְּיָמֶיךָ חֲבִיטִי**. *Etiam hoc a Jova exercituum exit; mirabile facit consilium, magnam facit sapientiam*. Ο'. καὶ ταῦτα παρὰ κυρίου σα-

βαῶθ ἐξῆλθε τὰ τέρατα, βουλευσασθε, ὑψώσατε ματαίαν παράκλησιν. 'Α. . . θαυμαστῶσαι βουλήν, μεγαλῦναι εὐνομίαν.⁷⁸ Σ. καίγε τοῦτο παρὰ κυρίου δυνάμεων ἐξῆλθε· παρεδόξασε βουλήν, ἐμεγάλυνε σωτηρίαν.⁷⁹ Θ. . . ἐξῆλθε τὸ θαυμάσιον, ἐμεγάλυνεν ἰσχύν.⁸⁰

CAP. XXIX.

1. **לְאִרְיֵל לְאִרְיֵל**. Ο'. Ἀριήλ, ✕'Α. Σ. Θ. Ἀριήλ. **וְיָדָהּ חֲבִיטִי**. *Civitas ubi tentorium posuit David*. Ο'. πόλις ἦν ἐπολέμησε Δαυίδ. 'Α. πολίχην βιοτεύσεως (s. παρεμβλήσεως) Δαυίδ.² Σ. πόλις παρεμβολῆς Δαυίδ. Θ. πόλις περιχαρᾶσεως Δαυίδ.³
- וְיָדָהּ חֲבִיטִי**. *Addite*. Ο'. συναγάγετε γεννήματα. 'Α. *subtractus est*.⁴
- וְיָדָהּ חֲבִיטִי**. *Festa in orbem eant*. Ο'. φάγεσθε, φάγεσθε γὰρ σὺν Μωάβ. "Άλλος ἑορταὶ συγκρουσθήσονται."⁵
2. **וְיָדָהּ חֲבִיטִי**. *Attamen obsidione premam Ariel, et erit tristitia et maeror; sed erit mihi instar Ariel*. Ο'. ἐκθλίψω γὰρ Ἀριήλ, καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἰσχὺς καὶ ὁ πλοῦτος ἐμὸς.

⁷² Cod. Barber. (non, ut Montef., οὐκ ἐν τῷ συντέμνοντι).

⁷³ Idem. Cf. ad Cap. xxvii. 12. ⁷⁴ Sic Codd. 22 (ubi ἐν β.). 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ⚡: **חֲבִיטִי**.

⁷⁵ Waltouus e Cod. Barber. exscripsit: 'Α. Σ. Θ. βακτηρία ἐν σκ. ἄρτου λεπτῷ κοπηθήσεται. Rectius Parsons. ex eodem cod. affert: 'Α. Σ. Θ. ἐν σκ. ἄρτου λεπτῷ κοπ.

Tandem Montef. ex Procopio restituit λεπτοκοπ. Cf. ad Cap. xxvii. 9.

⁷⁶ Procop., qui subjungit: τὸ ἄρτος ἀντὶ τοῦ σίτος εἰπών.

⁷⁷ Procop. Cod. Barber. et Cod. 88 afferunt: Σ. ἀλλ' οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀλοῶν κ. τ. εἰ. In fine pro λεπτυνεῖ in Cod. Barber. est οὐ λ.

⁷⁸ Cod. Barber. (qui θαυμαστῶσαι habet), et Cod. 88. E priore Montef. oscitanter exscripsit: 'Α. θαυμαστῶσαι βουλήν, μεγαλῦναι σωτηρίαν. Ad εὐνομίαν cf. Hex. ad Prov. viii. 14.

⁷⁹ Procop., qui pro ἐξῆλθε παρεδόξασε mendose affert ἐξῆλθε παλαι, ἐδόξασε. Codd. 86, 88: Σ. παρεδόξασε κ. τ. εἰ.

⁸⁰ Codd. 86, 88, quorum posterior ἐμεγάλυνον habet. Ante ἐμεγάλυνεν excidisse videtur βουλή.

CAP. XXIX. ¹ Syro-hex. in marg. ⚡: **לְאִרְיֵל** ✕'Α. Σ. Θ. Ἀριήλ. Cod. XII, teste Parsonsio: Οἱ Γ'. Ἀριήλ. Cod. 86: Σ.

'Αριήλ, Ἀριήλ πόλις. Minus probabiliter Montef., auctore Hieronymo (Opp. T. III, p. 162), affert: 'Α. Σ. λέων θεοῦ. Euseb. tantum ait: ἐρμηνεύεσθαι δὲ φασὶ τὸ Ἀριήλ, λέων θεοῦ.

² Euseb.: Τὸ δὲ, πόλις ἦν ἐπολέμησε Δ., οὐ φασὶν εἰρησθαι ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸν Ἀκύλαν, πολίχην βιοτεύσεως Δ., ἥτοι παρεμβλήσεως. Sic, sed supposito παρεμβλήσεως pro βιοτεύσεως, Procop., et duo MSS. Regii. Hieron.: "Pro civitate . . . Aq. interpretatus est πολίχην, h. e. oppidulum, s. viculum." Cf. ad Cap. xxvi. 5.

³ Hieron.: "Quodque sequitur, *quam expugnavit David*, pro quo interpretatus est Sym., *castrum David*, et Theod., *circumvallatio David*, in Hebraeo legitur HANA, quod eruditissimus Hebraeorum habitaculum significare voluit."

⁴ Idem: "Additus est annus ad annum, sive subtractus [fort. ὑφ' ἑρῆθ], ut interpretatus est Aquila." Scilicet Aquila vertit **וְיָדָהּ**, *defecerunt*.

⁵ Cod. 88. Eadem post ἐναντὸν inferunt Codd. 22 (sub ✕, teste Græbio), 36, alii. Procop.: Φασὶ δὲ τὸ, φάγεσθε γὰρ σὺν Μ., μὴ κείσθαι κατὰ τὸ Ἑβραϊκόν, μηδὲ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐρμηνευταῖς.

Σ. στενοχωρήσω τὴν Ἀριήλ, καὶ ἔσται κατώδυνος καὶ ὀδυνωμένη, καὶ ἔσται μοι (ὡς Ἀριήλ).⁶

3. עָלַי כְּדֹר תְּחַיֶּינִי. *Et castrametabor velut orbis (circumcirca) adversum te.* Ο'. καὶ κυκλώσω ὡς Δαυὶδ ἐπὶ σέ. Ἀ. Θ. καὶ περιβαλῶ σφαῖραν ἐπὶ σέ.⁷ Σ. . . ὡς κύκλον κατὰ σοῦ.⁸

תְּחַיֶּינִי עָלַי מִצָּב תְּקִימֹתַי עָלַי מִצָּר. *Et propellam contra te stationes (militum), et erigam contra te aggeres.* Ο'. καὶ βαλῶ περὶ σέ χάρακα, καὶ θήσω περὶ σέ πύργους. Σ. καὶ χαρακώσω κατὰ σοῦ στάσις, καὶ ἀναστήσω κατὰ σοῦ πολιορκίαν.⁹

4. שָׁפַשְׁפַּשׁ מִן־הָאָרֶץ וְיַעֲפֹר תָּפַח מִן־הָאָרֶץ וְיַעֲפֹר קִלְדָּה מִן־הָאָרֶץ וְיַעֲפֹר הָאָרֶץ. *Et humilis facta eris, de terra loqueris, et ex pulvere depressum erit eloquium tuum; et erit sicut mortui (evocati) e terra vox tua, et ex pulvere eloquium tuum stridebit.* Ο'. καὶ ταπεινωθήσονται εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου, καὶ εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου δύσονται καὶ ἔσονται (alia exempl. ἔσται) ὡς οἱ φωνούντες ἐκ τῆς γῆς ἢ φωνὴ σου (Ἀ. ὡς μάγου ἀπὸ τῆς γῆς φωνὴ σου¹⁰), καὶ πρὸς τὸ ἔδαφος ἢ φωνὴ σου ἀσθενήσει. Σ. καὶ ταπεινωθήσῃ, ἀπὸ τῆς γῆς λαλήσεις, καὶ ὑπὸ γῆν ἔδαφισθήσεται ἡ λαλιά σου καὶ ἔσται ὡς ἐγγαστριμυθος (fort. ἐγγαστριμύθου) ἀπὸ τῆς γῆς ἢ

φωνὴ σου, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἢ λαλιά σου βόσεται.¹¹

5. עָלַי טֵנְוִיס. Ο'. ἀπὸ τροχοῦ. Ἀ. Σ. Θ. λεπτός.¹²

הִמּוֹן עָרִיצִים. *Turba praepotentium.* Ο'. Vocabat. ✕ Σ. Θ. τὸ πλῆθος τῶν καταδυναστευόντων σε.¹³

סָבְדָה. *Subito.* Ο'. παραχρῆμα. Ἀ. Σ. ἐξαίφνης.¹⁴

7. כְּמִלֵּן הִמּוֹן בְּלַיְלָה וְכִמְלֵן הִמּוֹן בְּיָוֶם. *Sicut somnium visionis noctis erit turba omnium gentium.* Ο'. ὡς ἐνυπνιαζόμενος καθ' ἕπνοους (alia exempl. ἐν ἕπνω¹⁵) ✕ νυκτὸς¹⁶ ὁ πλοῦτος ἀπάντων τῶν ἐθνῶν. Ἀ. ὡς ἐνύπνιον ὀραματισμοῦ νυκτὸς ὄχλος πάντων τῶν ἐθνῶν.¹⁷

אֲרִיאל. Ο'. Ἀριήλ. Alia exempl. Ἰσραήλ; alia, Ἰερουσαλήμ.¹⁸ Οἱ Γ'. Ἀριήλ.¹⁹

וְכָל־צָבָה. *Et omnes qui oppugnaverint eam.* Ο'. καὶ πάντες οἱ στρατευόμενοι ἐπὶ Ἰερουσαλήμ. Σ. καὶ πᾶσαι πολιορκίαι.²⁰

8. שֶׁפֶטֶר וְרִקְוָה וְרִקְוָה. *Sed cum fuerit exspectatus, vacua est anima ejus.* Ο'. καὶ ἐξαναστάτων, μάταιον τὸ ἐνύπνιον. Ἀ. Σ. καὶ ἐξυπνίσθη, καὶ κενὴ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ.²¹

הִנֵּה שֶׁתָּה. *Et ecce! bibit.* Ο'. ὡς ὁ πίνων. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἰδοὺ πίνει.²²

וְנִפְשׁוֹ שׁוֹרְקָה. *Et anima ejus anida est.* Ο'.

⁶ Cod. 88, ubi κατέκδυνος καὶ ὀδυνωμένη mendose scriptum. Procop. affert: Σ. καὶ ἔσται κατώδυνος καὶ ὀδυνωμένη (non, ut Montef. perperam exscripsit, κατόδυνος καὶ ὀδυνωμένη).
⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Cod. 88. Hanc et praecedentem lectionem ad clausulam, καὶ βαλῶ περὶ σέ χάρακα, male refert Parsonsus, notans: "Dissimiliter admodum in Hexaplis."
⁹ Procop. ¹⁰ Cod. 86, qui φωνῆς σου habet. Hieron.: "Pro pylhoma Aquila magum interpretatus est, qui Hebraice dicitur שפז." ¹¹ Procop. Curter. affert: ✕ καὶ ταπεινωθήσῃ, ἐκ γῆς λαλήσεις. Post οἱ λόγοι σου in priore loco add. κάτω, καὶ ταπεινωθήσῃ εἰς τὴν γῆν, λαλήσεις Codd. 22 (qui ταπεινωθήσονται habet), 36, 48, alii. ¹² Cod. 88. (In textu ἀπὸ τοίχου habent Codd. II, 22, 23, 48, alii, et, quod fugit Middeld., Syro-hex.) ¹³ Curter. Haec, quae in textu τῶν Ο' hodie leguntur, desunt in Codd. III, XII, 26,

49, aliis, necnon in Syro-hex., qui in marg. habet: ✕ * * * * .i. omisso σε. (Cod. C. praemittit .i. .), sine asterisco.) ¹⁴ Cod. 88. ¹⁵ Sic Comp., Ald., Codd. XII (qui alteram lectionem in marg. habet), 24, 26, alii. Syro-hex. * * * * . ¹⁶ Curter. affert: ✕ Ἀ. νυκτός. Syro-hex. in marg. char. med. * * * * . Vox deest in Coup., Ald., Codd. III, XII, 24, 26, aliis. ¹⁷ Cod. 88, ubi scriptura ἐχθρῶν pro ἐθνῶν scribae imputanda est. ¹⁸ Prior lectio est in Ald., Codd. III, XII, 24, 26, aliis; posterior in Codd. II, 22, 23, 36, aliis, et Cod. XII in marg. ¹⁹ Curter. Syro-hex., qui in textu Ἀριήλ habet, in marg. char. med. affert: * * * * . Ubi vocab. * * * *, quod in utroque cod. legitur, quid significet, prorsus incertum est. ²⁰ Cod. 88. ²¹ Codd. 86, 88, quorum hic καυὴ habet. ²² Cod. 88.

- ἢ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς κενὸν ἤλπισεν. Θ. καὶ ἢ ψυχὴ αὐτοῦ κατάξηρος.²³
8. תּוּרְבָּא. Turba. Ο'. δ πλοῦτος. 'Α. δ δχλος. Θ. τὸ πλῆθος.²⁴
9. וַעֲשׂוּ וְעִוְרִי. Oblectate vos, et caeci estote. Aliter: *Caecos agite, et excaecamini.* Ο'. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀπατήθητε καὶ ὑπεραπατήθητε.²⁵ ✕ Σ. ἐξαπατήθητε καὶ ἀπατάσθε ✕.²⁶
- וְשִׁכְרוּ וְשִׁכְרוּ וְשִׁכְרוּ. Inebriantur, sed non vino; titubant, sed non temeto. Ο'. καὶ κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σίκερα, οὐδὲ ἀπὸ οἴνου. Alia exempl. καὶ μεθύσθητε οὐκ ἀπὸ οἴνου, καὶ κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σίκερα.²⁷ ✕ Ο. . . κινούμενοι, καὶ οὐ σικέρα ✕.²⁸
10. סוֹרֵסָא. Sororis. Ο'. κατανύξεως. 'Α. καταφοράς. Σ. καρώσεως. Θ. ἐκστάσεως.²⁹
- וַתְּסַחַח. Vates operuit. Ο'. οἱ ὄρωντες τὰ κρυπτά. 'Α. τοὺς ὄρωντας ἐκάλυψεν.³⁰
11. לִבְלֵי סִגִּילָתִי. Libelli sigillati. Ο'. τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου τούτου. Οἱ Γ'. ὁμοίως.³¹
- קִרְאָה לְךָ. Lege, quaeso. Ο'. ἀναγῶθι ✕ Οἱ Γ'. δῆ ✕.³²
13. אֲרֵי. Ore suo. Ο'. Vacabat. ✕ Οἱ Γ'. ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ✕.³³
- כְּבֹדוֹנִי. Honorant me. Ο'. τιμῶσί με. 'Α. Σ. Θ. ἐδόξασάν με.³⁴

13. וְהִיא יְרַחֵם. Estque pietas eorum erga me praeceptum hominum doctrina traditum. Ο'. μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐγένετο τοῦ (fort. τὸ) φοβεῖσθαι αὐτοὺς ἐμὲ ἐντολῇ ἀνθρώπων διδακτῆ.³⁵
14. מִרְיָהּ וְשֵׁם הַמְּרִיבֵהּ מִיָּדֵי הַמְּרִיבֵהּ. Mirifice agere cum hoc populo, mirabiliter valde. Ο'. τοῦ μεταθεῖναι τὸν λαὸν τούτον, καὶ μεταθήσω αὐτοὺς (alia exempl. add. μεταθέσει³⁶). Σ. παραδοξάσαι τὸν λαὸν τούτον παραδοξασμῶ καὶ παραδόξως.³⁷
16. חַסְדְּכֶם. O perversitatem vestram. Ο'. ἡ ἡμεῖς ποιούμεν. Θ. τὰς στροφὰς ὑμῶν.³⁸
17. מְזֶרַח מְזֶרַח. Parum modicum. Ο'. μικρὸν ✕ Θ. βραχύ ✕.³⁹
- לְרִמְלֵה. In hortulum. Ο'. ὡς τὸ δρος τὸ Χέρμελ. 'Α. Σ. εἰς Κάρμηλον.⁴⁰
18. וְעַל עִינֵי הַתְּרַיְחִים וְעַל עִינֵי הַתְּרַיְחִים. Et e caligine et tenebris oculi caecorum videbunt. Ο'. καὶ οἱ ἐν τῷ σκοτει, καὶ οἱ ἐν τῇ ὁμίχλῃ ὀφθαλμοὶ τυφλῶν ὄψονται. 'Α. Σ. Θ. Tenebras et caliginem oculi caecorum videbunt.⁴¹
19. וְעֹשֵׁי. Et augebunt afflicti. Ο'. καὶ ἀγαλλιᾶσονται πτωχοί. 'Α. Σ. Θ. καὶ προσθήσουσι πραεῖς.⁴²
- וְעֹשֵׁי. Egeni. Ο'. οἱ ἀπηλπισμένοι. 'Α. πτωχοί. Θ. ἐνδεδεῖς.⁴³

²³ Cod. 88. Cf. Num. xi. 6 in LXX. ²⁴ Codd. 86, 88. ²⁵ Sic Codd. 22, 36, alii. ²⁶ Curter. Syro-hex. in marg. char. med. + *לְךָ סִגִּילָתִי* ✕. Cf. ad Cap. lxvi. 12. ²⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, qui insuper addunt: οὐδὲ ἀπὸ οἴνου κινούμενοι. ²⁸ Curter. Syro-hex. char. med. + *לְךָ סִגִּילָתִי*. I. Fortasse lectio Theodotionis integra erat: κραιπαλῶντες (s. μεθυσθέντες) καὶ οὐκ οἴνω, κινούμενοι κ. τ. ἐ. ²⁹ Nobil. affert: Θ. ἐκστάσεως (sic). 'Α. καταφοράς. Hieron.: "Pro sororis spiritu, LXX *comprunctionem*, Theod. *mentis excessum*, Aq. *kataphorān*, id est, *gravem somnium*, interpretatus est." Aliter Codd. 86, 88: 'Α. καταφοράς. Θ. καρώσεως. Σ. ἐκστάσεως. Sed *כְּבֹדוֹנִי* cum *ἐκαρώθη* commutavit Sym. Jud. iv. 21. Psal. lxxv. 7; et *כְּבֹדוֹנִי* cum *καρος* Gen. ii. 21. xv. 12. ³⁰ Cod.

88. ³¹ Curter. Pronomen τούτου deest in Codd. II, 22, 36, aliis, et Syro-hex. ³² Curter. Sic sine aster. Syro-hex., Cod. 88. ³³ Curter., et Syro-hex. in marg. In LXX hodie legitur, ὁ λαός οὗτος ἐν τῇ στ. αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν; sed haec, ἐν τῇ στ. αὐτοῦ καὶ ἐν, non leguntur in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. In Syro-hex. et Cod. 301 verba, ἐν τῇ στ. αὐτοῦ, desunt. ³⁴ Cod. 88. ³⁵ Idem. ³⁶ Sic Codd. 22 (in marg. a 1ma m.), 36, 48, alii. ³⁷ Codd. 86, 88, quorum prior *παραδοξασμῶ καὶ παραδόξως*, posterior autem *παραδοξασμοῦ καὶ παραδόξως* habet. ³⁸ Cod. 88, qui ἡμῶν habet. ³⁹ Curter. affert: ✕ Ο'. Θ. βραχύ. ⁴⁰ Cod. 88. ⁴¹ Hieron. Legerunt *πῆψησιν δακρυ.* ⁴² Cod. 88. ⁴³ Idem.

19. בְּקִדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יִגִּילוּ. *In Sancto Israelis exultabunt.* Ο'. ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης. 'Α. Σ. Θ. ἐν ἀγίῳ Ἰσραὴλ ἀγαλλιάσονται.⁴⁴

20. פְּרִיץ. *Praepotens.* Ο'. ἀνομος. 'Α. Σ. Θ. καταδυναστεύων.⁴⁵

וְנִלְכָה לְךָ וְנִכְרַתוּ בְּלִשְׁקָרִי וְנָא. *Et confectus est irrisor, et deleti sunt omnes invigilantes iniquitati.* Ο'. καὶ ἀπόλετο ὑπερήφανος ('Α. Σ. Θ. χλευαστῆς⁴⁶), καὶ ἐξωλοθρεύθησαν ✕ Οἱ Γ'. πάντες⁴⁷ οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακίᾳ. Σ. καὶ ἀνηλώθησαν χλευάζοντες, καὶ ἐξεκόπησαν πάντες οἱ (ἀγρυπνοῦντες) εἰς ἀδικίαν.⁴⁸

21. בְּחַטֵּי־אִי אֲדָם בְּדָבָר. *Reum agentes hominem propter verbum.* Ο'. καὶ οἱ ποιοῦντες ἀμαρτεῖν ἀνθρώπους ἐν λόγῳ. Σ. ἐξαμαρτάνοντες ἀνθρώπους ἐν λόγῳ.⁴⁹

וַיִּפְּחוּ בְּתִהְיוֹ צְדִיקִי. *Et detrudunt mendacii justum.* Ο'. ὅτι ἐπλαγίασαν ἐπ' ἀδίκους δίκαιον. Οἱ Γ'. ὁμοίως, δίκαιον.⁵⁰ Σ. καὶ ἐκκλίνοντες ματαίους τὸ δίκαιον.⁵¹

22. מִיָּדָי אֲבְרָהָם. *Qui redemit Abrahamum.* Ο'. ὃν ἀφώρισεν ἐξ Ἀβραάμ. Σ. ὁ λυτρωσάμενος τὸν Ἀβραάμ.⁵²

וְלֹא עֵתָה פָּנָיו יִחְוָרוּ. *Nec jam facies ejus pallescet.* Ο'. οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον μεταβαλεῖ. Σ. . . διατραπήσεται. Θ. οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐντραπήσεται.⁵³

23. כִּי בִרְאִתוֹ יִלְדוּ מִעֵשָׂה יְדִי בְּקִרְבּוֹ יִקְרִישׁוּ. *Nam cum viderit natos suos,*

opera manuum mearum, in medio sui, sanctificabunt nomen meum; et sanctificabunt Sanctum Jacobi, et Deum Israelis timebunt. Ο'. ἀλλ' ὅταν ἴδωσι τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου, δι' ἐμὲ ('Α. Σ. ἐν μέσῳ αὐτοῦ⁵⁴) ἀγιάσουσι τὸ ὄνομά μου, καὶ ἀγιάσουσι τὸν ἅγιον Ἰακώβ, καὶ τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ φοβηθήσονται ('Α. κατισχύσουσιν. Σ. Θ. κραταιώσουσιν⁵⁵). Σ. ἀλλ' ὅταν ἴδῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἔργα χειρῶν μου, ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ἀγιάζοντα τὸ ὄνομά μου, καὶ ἀγιάσουσι τὸν ἅγιον Ἰακώβ, καὶ τὸν θεὸν Ἰσραὴλ κραταιώσουσι.⁵⁶ Θ. ὅτι ἐν τῷ ἰδεῖν . . .⁵⁷

24. וְיָדְעוּ הַיְיָ הַיְיָ בִּינְיָן רוֹגְגִים. *Et scient errantes spiritu intelligentiam, et mutmurantes discent doctrinam.* Ο'. καὶ γνώσονται οἱ πλανώμενοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, οἱ δὲ γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακοῦειν ('Α. λήψιν. Σ. παιδείαν. Θ. ἐπιδοχήν⁵⁸). Σ. καὶ μαθήσονται (fort. γνώσονται) οἱ πεπλανημένοι τῷ πνεύματι σύνεσιν, καὶ γογγυσταὶ μαθήσονται παιδείαν.⁵⁹

Cap. XXIX. 11, 12. — ἀναγνώνας — εἰς χεῖρας ἀνθρώπου ✕ (per errorem pro: 11. — ἀναγνώνας ✕. 12. — εἰς χεῖρας ἀνθρώπου ✕). 24. — καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ ψελλίζουσαι (Cod. C. τῶν ψελλιζόντων) — εἰρήνην ✕.⁶⁰

CAP. XXX.

1. הִוָּהּ בְּנִים סוֹרְרִים נְהִיָּה. *Vae filiis contumacibus, inquit Jona.* Ο'. οὐαὶ τέκνα ἀποστάται, λέγει κύριος. ('Α.) ὦ υἱοὶ ἀφιστάμενοι, φησὶ κύριος.¹

⁴⁴ Cod. 88, sed mendose scriptum: 'Α. Σ. Θ. ἐναντι τῷ Ἰσρ. ἀγαλλ. Ad ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης Cod. Jes. in marg. affert: ✕ εὐφρανθήσονται. Deinde post εὐφροσύνης idem in marg. addit: ✕ καὶ Ἰσραὴλ; unde Grabius textum sic constituit: καὶ οἱ ἀπηλπ. τῶν ἀνθρ. ✕ καὶ Ἰσραὴλ ✕ ἐμπλησθ. εὐφροσύνης; in vitia libris. ⁴⁵ Cod. 88. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Curter. ⁴⁸ Procop. affert: Σ. καὶ ἀνηλώθησαν — πάντες οἱ εἰς ἀδικίαν ἐξαμαρτάνοντες κ. τ. ε.; ubi excidisse videtur ἀγρυπνοῦντες. ⁴⁹ Procop. ⁵⁰ Curter. ⁵¹ Cod. 88. ⁵² Procop. ⁵³ Theodotionis lectionem affert Curter.

Cod. 88: Σ. διατραπήσεται. Θ. ἐντραπήσεται. ⁵⁴ Cod. 88. ⁵⁵ Idem. ⁵⁶ Procop. Pro ἀγιάζονται (τὸ δν. μου), ut apud Procopium legitur (operarum, ni fallor, culpa; nam in Latino est sanctificantes), Montef. post Drusium tacite edidit ἀγιάσονται, invita lingua. ⁵⁷ Curter. ⁵⁸ Cod. 88, qui Aquilae λήψιν tribuit. Cf. Hex. ad Prov. xvi. 23. ⁵⁹ Procop. ⁶⁰ Syro-hex. Ad v. 24 Hieron. ait: "Quodque sequitur, et linguae balbutientes discent loqui pacem, obelo praenotandum est." CAP. XXX. ¹ Curter. sine nom. affert. Cf. ad Cap. i. 23.

1. לִנְסֹךְ מִסַּכָּה. *Fundere fusionem* (foedus inire).
 O'. καὶ συνθήκας. 'A. Θ. τοῦ διάσασθαι δί-
 ασμα.³
2. וְלִקְחוּת בְּצֵל מִצְרַיִם. *Et ad confugiendum in*
umbra (tutelam) *Aegypti*. O'. καὶ σκεπασθή-
 ναι ὑπὸ Αἰγυπτίων. 'A. Σ. καὶ τοῦ ἐλπίσαι
 ἐν σκιᾷ. . . Θ. καὶ τοῦ ἐλπίσαι ἐν σκέπη. . .³
4. שָׂרָיו. *Principes ejus*. O'. ἀρχηγοὶ ✕ Οἱ Γ'.
 αὐτοῦ 4.⁴
- מַלְאָכָיו. *Nuntii ejus*. O'. ἀγγελοὶ ✕ Οἱ Γ'.
 αὐτοῦ 4.⁵
- 4, 5. פֶּלַי יַבִּיעוּ: הֵנָּה. *Ad Hanes pervenerunt*.
Omnes. O'. μάτην ✕ Οἱ Γ'. πάντες 4 κο-
 πιάσουσι.⁶
6. מִשְׁנֵי בְּהֵמֹת נַבֵּן. *Valicinium in jumenta* (s.
hippopotamos) austri. O'. ἡ δρασις τῶν τετρα-
 πόδων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ. 'A. δράμα κτηνῶν
 λιβός. Σ. λῆμμα κτηνῶν νότου. Θ. . . κτη-
 νῶν νότου.⁷
- בְּצַרְצָרָה וְצָרָה וְצָרָה. *In terra afflictionis et an-*
gustiarum. O'. ἐν τῇ θλίψει καὶ τῇ στενο-

χωρίᾳ. 'A. Σ. Θ. ἐν γῆ θλίψεως καὶ στενο-
 χωρίας.⁸

6. הַיָּרֵךְ הַיָּרֵךְ. *Et draco* (serpens urens, πρηστήρ)
volans. O'. καὶ ἔκγονα ἀσπίδων πετομένων.
 'A. (καὶ) ἐμπρηστής ἐκπετάμενος.⁹ Σ. καὶ
 βασιλίσκος ἐκλύων.¹⁰ Θ. καὶ † ἐκ κρύφων
 πετόμενος.¹¹
- עֲרִימֵי. *Pullorum asinorum*. O'. ὄνων. Πάν-
 τες πώλων.¹²
- חִילֵיהֶם. *Oves suas*. O'. Vacat. ✕ θησαυ-
 ροὺς αὐτῶν 4.¹³
- וְעַל-הַיָּבֵט תִּשְׁבֹּת גַּמְלִים. *Et super gibbum camelorum*.
 O'. καὶ καμήλων. Θ. καὶ ἐπ' ὄμων (καμή-
 λων).¹⁴
- עַל-עֵץ לֹא-יִצְיָלוּ. *Ad populum qui non pro-*
derit eis. O'. πρὸς ἔθνος δ' οὐκ ὠφελήσει
 αὐτούς. Alia exempl. add. εἰς βοήθειαν, ἀλλὰ
 εἰς αἰσχύνην καὶ θνείδος.¹⁵ Θ. ἐπὶ λαὸν μὴ
 ὠφελούντα.¹⁶
7. וְכִצְרַיִם הִבֵּל וְרִיק יַעֲרֶוּ. *Et Aegyptius frustra*
et vane auxiliabitur. O'. Αἰγύπτιοι μάταια

³ Cod. 88. Hieron. Hebraea vertit: *et ordiremini telam*. Cf. Hex. ad Jud. xvi. 13. Psal. ii. 6. Jessai. xxviii. 20.
⁴ Cod. 88. ⁵ Curter., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.
⁶ Idem. ⁷ Curter. ⁸ Cod. 88 affert: 'A. δράμα (fort. ἄρμα, coll. Hex. ad Jessai. xv. 1. Mal. i. 1) κτηνῶν λιβός. Euseb.: Σ. λῆμμα κτηνῶν νότου. Procop.: 'Ἀντὶ τοῦ, ἡ δρασις, λῆμμα Σύμμαχος φησὶν' ἀντὶ δέ, τῶν τετραπόδων κ.τ.έ., κτηνῶν νότου, πάντες ἐξέδωκαν. Montef. "ex Euseb. et Procop." edidit: 'A. ἄρμα κτ. ν. Σ. Θ. λῆμμα κτ. ν. ⁹ Cod. 88.
¹⁰ Idem. In cod. est ἐκρηστής, non male; sed ἐμπρηστής pro ἡρῆ Aquilae tribuitur Deut. viii. 15. Hieron.: "Pro regulo volante, quem LXX geminina aspidum volantium transtulerunt, in Hebraico ἐμπρηστής dicitur et volans (fort. volans), quem nos appellare possumus comburentem, et Hebraice vocatur SABAPH." ¹¹ Idem. Si vera est lectio, interpretes ἡρῆ non ad ἡρῆ, volare, sed ad ἡρῆ, languere, retulisse videtur. ¹² Idem. Pro ἐκ κρυφῶν, quod manifesto vitiosum est, paene affirmarim interpretem dedisse ἐκροφῶν. Nam primum, in loco Jessai. xiv. 29 pro Hebraeis, ἡρῆ ἡρῆ ἡρῆ, Hieron. in versione habet, et semen ejus absorbens volucrem; in commentario autem: "De aspidibus exhibunt serpentes volantes [quae versio est

τῶν ὄ, ὄφεις πετάμεναι], sive, qui absorbent volucrem." Deinde, quicquid de usu biblico statuatur, certum est tam Talmudicum ἡρῆ (vid. Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 2531) quam Syriacum ܐܪܘܘܢ (vid. Hex. ad Job. v. 5) sorbendi vim habere. Quod reliquum est, respecto Hieronymi loco, erit fortasse qui praeferat, καὶ ἐκροφῶν πετόμενον. ¹³ Hieron.: "Ubi nos interpretati sumus, portantes super humeros jumentorum, pro jumentis omnes similiter transtulerunt πώλους, id est, pullos asinorum." ¹⁴ Curter., qui in textum post ἔφερον inferre jubet. Codd. 22, 23 (sub ✕), 36, alii: οἱ ἔφερον ἐπὶ ὄνων θησαυροὺς αὐτῶν. Syro-hex. autem ad Hebr. דְּהִרְיָאִי lectionem refert, post καμήλων in marg. notans: ✕ ܐܪܘܘܢ ܐܪܘܘܢ ✕. ¹⁵ Curter. inter ἐπὶ et ὄνων in marg. iufert: ✕ Θ. ὄμων; quo auctore Grabius edidit, ἐπ' ✕ ὄμων 4 ὄνων, pro Hebraeis עֲרִימֵי עַל-הַיָּבֵט. Sed Syrus noster ad καὶ ἐπὶ καμήλων in marg. affert: Θ. καὶ ἐπ' ὄμων (ܐܪܘܘܢ ܐܪܘܘܢ), quocum conspirant Codd. 23, 109, 302, 305, qui diserte legunt, καὶ ἐπ' ὄμων καμήλων. ¹⁶ Sic Comp., Ald., Codd. III, VIII, XII, 26, 41, alii. Eadem habet Syro-hex. in marg. char. med., e v. 5 male repetita. ¹⁷ Curter.

καὶ κενὰ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς. Θ. καὶ Αἴγυπτος μάταια καὶ κενὰ βοηθήσουσιν.¹⁷

7. **תַּבְּשׁוּ הַהַבְּהָבָה**. *Insolentia, hi (hoc est) desidia.*

Ο'. ὅτι ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν αὕτη. 'Α. ὄρμημα... Σ. *ταραχαί* (s. *ταραχή*) εἰσι κατοικεῖν. Θ. *πλάτος*...¹⁸

8. **לְעַלְלָהּ**. *Super tabulam.* Ο'. ἐπὶ πυξίου. Σ. ἐπὶ πτυχί (s. *πτυχή*).¹⁹

הַקֶּלֶב. *Insculpe illud.* Ο'. *Vacat.* Alia exempl. *ἐγχάραξον αὐτά*.²⁰ 'Α. ✕ ἀκρίβωσον.. Θ. ✕ *διάγραψον*...²¹

לְעֵת הַיָּמִים הַהֵלֶךְ. *In tempus posterum in perpetuum.* Ο'. εἰς ἡμέρας ταῦτα καιρῶ. 'Α. Σ. Θ. εἰς ἡμέραν ἐσχάτην εἰς μαρτύριον.²²

9. **מַרְזָה**. *Contumax.* Ο'. ἀπειθής. 'Α. προσεριστής. Θ. *παραπικραίων*.²³

שֹׁפְטֵי. *Mendaces.* Ο'. ψευδεῖς. 'Α. *ἀρηγῆταί*.²⁴

10. **לְרֹאֲתָם**. *Videntibus.* Ο'. τοῖς προφήταις. 'Α. (τοῖς) ὀρῶσι. Σ. Θ. (τοῖς) βλέπουσι.²⁵

וְלֹא תִּחְזְבוּ לָנוּ נְבִיאִים. *Et vaticibus: Nolite vaticinari nobis ea quae recta sunt.* Ο'. καὶ τοῖς τὰ ὀράματα ὀρῶσι, μὴ λαλεῖτε ἡμῖν (alia exempl. add. ὀρθῶς²⁶). Σ. καὶ τοῖς ὀρῶσι, μὴ ὀρᾶτε ἡμῖν ὀρθῶς.²⁷

וְלֹא תִּחְזְבוּ לָנוּ מְהַלְלֵי. *Loquimini nobis blanditias, vaticinamini illusiones.* Ο'. ἀλλὰ ἡμῖν λαλεῖτε καὶ ἀναγγέλλετε ἡμῖν

ἐτέραν πλάνησιν. 'Α. Θ. λαλήσατε ἡμῖν ὀλισθηρὰ (Θ. ὀλισθήματα), δραματίσθητε παραλογισμούς.²⁸ Σ. λαλήσατε ἡμῖν λεία, ὀρᾶτε ἡμῖν πλάνας.²⁹

11. **וּרְוּ מִצֵּי הַיָּם מִצֵּי הַיָּבֵשׁ הַיָּבֵשׁ מִצֵּי הַיָּבֵשׁ**. *Recedite de via, declinate de semita; amovete e conspectu nostro Sanctum Israelis.* Ο'. καὶ ἀποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν τὸν τρίβον τοῦτον, καὶ ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν τὸ λόγιον τοῦ 'Ισραήλ. Σ. ἀπόστητε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ, ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ τρίβον, παύσατε ἐκ προσώπου ἡμῶν τὸν ἄγιον τοῦ 'Ισραήλ.³⁰

12. **לֵךְ בְּיָמֶיךָ וְשִׁבְתָּ בְּיָמֶיךָ**. Ο'. ✕ διὰ τοῦτο τάδε λέγει ὁ ἅγιος τοῦ 'Ισραήλ 4.³¹

וְנִלְכַּדְתָּ. *In oppensione et perversitate.* Ο'. ἐπὶ ψεύδει, καὶ ὅτι ἐγόγγυσας. Σ. Θ. *Super contradictione et superbia*.³²

13. **כְּקִרְיָה**. *Sicut ruptura.* Ο'. ὡς τεῖχος. 'Α. Σ. Θ. ὡς διακοπή.³³

14. **מִן הַקֵּץ**. *De foco.* Ο'. *Vacat.* Alia exempl. ἀπὸ καύστρας.³⁴

וְלֹא תִּחְזְבוּ לָנוּ מִן הַיָּבֵשׁ. *Et ad hauriendum aquam de cisterna.* Ο'. καὶ ἐν φ' ἀποσυρεῖς (alia exempl. ἀποσυρεῖς³⁵) ὑδωρ μικρόν. 'Α. τοῦ ἀνασύραι ὑδωρ ἀπὸ βοθίνου.³⁶

15. **וְיָ**. Ο'. *Vacat.* ✕ *Ol Γ'*. ὅτι 4.³⁷

¹⁷ Curter. in continuatione. ¹⁸ Hieron.: "*Superbia tantum est; quiesce.* Pro quo nescio quid volentes LXX interpretes transtulerunt. . *quoniam vana est consolatio vestra haec.* Porro Sym. interpretatus est, *ταραχαί* (Vat. *ταραχή*) εἰσι κατοικεῖν, id est, *tumultus sunt ut habitent.* Verbum Hebr. רעבב Aquila ὄρμημα, id est, *impetum et superbiam*, Sym. *turbationem*, LXX *vanitatem*, Theod. *litudinem* interpretati sunt." ¹⁹ Hieron. In Vat. est ἐπὶ πτυχῆς. ²⁰ Sic Codd. 22 (qui *ἐγχάραξον* habet), 36, alii. ²¹ Cod. 88. ²² Idem. ²³ Idem. Parsons. excerpit: "Θ. *παραπικραίων*, ut videtur." Est proculdubio compendium scribendi pro *παραπικραίων*. Cf. Hex. nostra ad Ezech. ii. 5, 7. xii. 2. ²⁴ Cod. 88. ²⁵ Idem. ²⁶ Idem. ²⁷ Sic Codd. 22, 36, 48, alii. ²⁸ Procop. ²⁹ Cod. 88.

Sic Cod. 86, nisi quod Aquilae ὀλισθηρὰ ascribit. ³⁰ Procop. in continuatione. ³¹ Idem. ³² Curter. Haec hodie leguntur in exemplaribus omnibus, exceptis Cod. 147, et Syro-hex., qui posterior ea in marg. char. med. habet. ³³ Hieron. ³⁴ Cod. 88. ³⁵ Sic Codd. 22 (sub ✕, teste Grabio), 36, alii. Cf. Theodoret. Opp. T. II, p. 663. ³⁶ Sic (s. ἀποσυρῆς) Comp., Codd. 104, 106, alii. Syro-hex. **וְלֹא תִּחְזְבוּ**. "Verbum simplex **וְלֹא** desideratur in Lexicis, etsi derivata adsint."—*Middleb.* "In Cod. Vat., de quo Wiseman in *Horis Syr.* p. 265, ad Jesaiam locum in textu est **וְלֹא תִּחְזְבוּ** [= *σύρειν* Jesai. xxviii. 3. xxx. 28; *κατασύρειν* Dan. xi. 10 in Syro-hex.], in marg. **וְלֹא תִּחְזְבוּ**."—*Ceriani.* ³⁷ Curter. Cod. 88 affert: 'Α. ἀνασύραι, ἀντηγήσαι (ἀντηγήσαι). ³⁸ Curter., Syro-hex.

15. בְּשׁוּבָה וְנַחַת תִּשְׁעֶן בְּחֶשֶׁק וּבְנִשְׁחָה תִּהְיֶה. *In conversione et requie salvi eritis, in quiete et fiducia erit fortitudo vestra.* Ο'. όταν ἀποστραφείς στενάξῃς, τότε σωθήσῃ, καὶ γνώσῃ ποῦ ἦσθα· ὅτε ἐπεποιθεῖς — ἐπὶ τοῖς ματαίοις ⁴, ματαία ἢ ἰσχύς ὑμῶν ἐγενήθη. Σ. ἐν μετανοίᾳ καὶ ἀναπαύσει σωθήσεσθε· καὶ ἐν ἡρεμίᾳ καὶ ἐν ἐλπίδι ἔσται ἡ δύναμις ὑμῶν.³⁸
17. מִלֵּי אֶחָד מִפְּנֵי אֶחָד אֶחָד. *Mille unum coram increpatione unius (fugiet).* Ο'. χιλιοὶ διὰ φωνὴν ἑνὸς φεύξονται. Οἱ Γ'. χιλιάς μία ἀπὸ προσώπου ἐπιτιμήσεως ἑνὸς.³⁹
- כַּתָּן עַל-הַגְּבֻעָה. *Sicut pertica in vertice montis, et sicut vexillum in colle.* Ο'. ὡς ἰστὸς ἐπ' ὄρους, καὶ ὡς σημαίαν φέρων ἐπὶ βουνοῦ. 'Α. Θ. . . ὡς σημεῖον ἐπὶ βουνόν.⁴⁰ Σ. ὡς ἰστὸς ἐπάνω ὄρους, καὶ ὡς ἰστίον ἐπὶ βουνοῦ.⁴¹
18. לְחַנְּנֵכֶם. *Ut propitius sit vobis.* Ο'. τοῦ οἰκτειρῆσαι ὑμᾶς. 'Α. δωρήσασθαι ὑμῖν.⁴²
- כָּל-חַוֵּי לוֹ. *Omnes qui expectant eum.* Ο'. οἱ ἐμμένοντες ἐπ' αὐτῷ. Σ. (πάντες) οἱ ὑπομένοντες αὐτόν.⁴³
19. עֵץ בְּצִיּוֹן. *Populus in Sione.* Ο'. λαὸς — ἅγιος ⁴ ἐν Σιών.⁴⁴
- בִּירוּשָׁלַם בְּכֹו לֹא-תִבְכֶה. *In Jerusalem; fendo non flebis.* Ο'. καὶ Ἱερουσαλὴμ κλαυθμῷ

- ✕ οὐκ ⁴ ἐκλαυσεν.⁴⁵ 'Α. Σ. . . οὐ κλαύσεις.⁴⁶ Σ. Ἱερουσαλὴμ, κλαυθμὸν οὐ κλαύσεις. Θ. ἐν Ἱερουσαλὴμ κλαυθμὸν οὐ κλαυθήσεται.⁴⁷
19. חֲנֹן חֲנֹן. *Miserans miserabitur tui.* Ο'. ἐλέησόν με (alia exempl. add. ἐλεῶν⁴⁸) ἐλεήσεις σε.
- אֲזַעֲזֶנְךָ וְיִשְׁמְעֶנְךָ קוֹלִי לְקוֹלִי. *Ad vocem clamoris tui; simulac audierit, respondebit tibi.* Ο'. τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου ἠνίκα εἶδεν, ἐπήκουσέ σου. Σ. πρὸς τὴν φωνὴν τῆς βοῆς σου, καθὼς ἂν ἀκουσθῇ, ἀκούει σου.⁴⁹
20. מֵי חַיִּים. *Aquam vexationis.* Ο'. ὕδωρ στενόν. 'Α. Σ. Θ. ὕδωρ στενοχωρίας.⁵⁰
22. וְשִׁמְאֵתֶם. *Et profanabitis.* Ο'. καὶ μιανείς. Alia exempl. καὶ ἐξαρείς.⁵¹
- כִּמוֹ חַיָּה. *Sicut menstruatium (vestimentum); arage!* Ο'. ὡς ὕδωρ ἀποκαθημένης, καὶ ὡς κόπρον. 'Α. ὁμοίως ταλαιπώρου ῥύπου. Σ. (ὡς) ἀφεδρον. . . Θ. (ὡς) ὀδονηρὰν δεισάλαν.⁵²
23. שֵׁן. *Pinguis.* Ο'. πλησμονή. 'Α. Σ. Θ. πίων.⁵³
- בְּקִנְיָה. *Pecus tuum.* Ο'. σου τὰ κτήνη. 'Α. Σ. Θ. ἡ κτήσῃς σου.⁵⁴
24. בְּלִיל חֲמִיר. *Farraginem salsam.* Ο'. ἀχυρὰ ἀναπεποιημένα. 'Α. Σ. Θ. . ἀλίκμητα.⁵⁵
25. וְעַל כָּל-גְּבֻעָה נִשְׁפָּה פִּלְגִים וּבְלִי-מַיִם. *Et*

³⁸ Procop., qui καὶ ἐν ἡρεμίᾳ casu omisit. Supplevimus e Cod. 88, ubi καὶ ἐν ἡρεμίᾳ communi errore scriptum. Praeterea hic codex μεθήσεσθε pro σωθήσεσθε, et in fine αὐτῶν pro ὑμῶν minus bene exhibet. (In textu obelus est in Syro-hex.) ³⁹ Curter. ⁴⁰ Cod. 88. ⁴¹ Procop., qui ἰστία pro ἰστίον habet. Cod. 88 affert: Σ. ἰστίον. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxvii. 7. ⁴² Cod. 88, ubi ἡμῖν scriptum. ⁴³ Euseb., Procop. Codd. 22, 36, alii: πάντες οἱ ὑπ. αὐτόν. ⁴⁴ Sic Syro-hex. Procop.: τὸ δέ, ἅγιος, οὐ πρόσκειται παρ' Ἑβραίους, οὔτε κατὰ τὰς ἐκδόσεις τῶν ἄλλων. ⁴⁵ Curter. Sic sine aster. Codd. 23, 24, 88, alii, et Syro-hex., qui in marg. notat: "Τὸ, οὐκ, non est in aliis exemplaribus." Procop.: τὸ Ἑβραϊκόν, οὐκ ἐκλαυσεν, ἔχει. ⁴⁶ Curter. ⁴⁷ Euseb. Procop. affert: Σ. οὐ κλαύσεις. Θ. οὐ κλαυθήσεται. Curter. vero: Θ. οὐ κλαύσετε.

Montef. post Nobil. pro κλαυθμὸν bis edidit κλαυθμῷ, invito Euseb. ⁴⁸ Sic Codd. 22, 36, alii, ex alio interprete, ut videtur. ⁴⁹ Procop. In Euseb. et "MSS." non legitur πρὸς, quod in textum τῶν Ο' inferunt Codd. 22, 36, alii. ⁵⁰ Cod. 88. ⁵¹ Sic Comp., Codd. III, XII (qui μιανείς in marg. habet), 26, 41, alii. Syro-hex. ܩܘܠܘܢܐ , quod Middeldorpffio καὶ ἐξαρείς sonat. Sed rectius, ut videtur, Cod. C. ܩܘܠܘܢܐ , καὶ μιανείς. ⁵² Cod. 88, qui ad Theod. scripturam δυσάλλαν tuetur. Cf. ad Cap. xxviii. 13. Pro ܩܘܠܘܢܐ , egredere, LXX ἡξῶ , excrementa, Aq. et Theod. ܩܘܠܘܢܐ , sordes, interpretati sunt. Cf. ad Cap. xxviii. 8. Symmachi ἀφεδρος est purgatio menstrua mulierum, et in LXX ponitur pro ἡξῶ Levit. xii. 2. ⁵³ Cod. 88. ⁵⁴ Idem, ubi mendose scriptum κτίσις. ⁵⁵ Idem. Pro ἀναπεποιημένα Syro-hex. habet ܩܘܠܘܢܐ , mixtum.

super omnem collem editum tibi, ductus aquarum. Ο'. και ἐπὶ παντὸς βουνοῦ μετεώρου ὕδωρ διαπορευόμενον. Σ. και ἐπὶ παντὸς βουνοῦ ἐπηρμένον διαιρέσεις ἀγωγῶν ὑδάτων.⁶⁶

25. בְּיוֹם הַרְגָה רַב בְּנִבְלָה מִגְּדָלִים. In die occisionis magna, cum tuent turres. Ο'. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν ἀπόλωνται πολλοὶ, και ὅταν πέσωσι πύργοι. 'Α. ἐν ἡμέρᾳ ἀποκταμένου πολλοῦ, ἐν τῷ πεσεῖν μεγαλυνομένους.⁶⁷ Σ. ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς πολλῆς, ἐν τῷ πεσεῖν μεγάλους.⁶⁸

26. לֹוֹא לְיָרֵחַ כַּאֲשֶׁר לְיָרֵחַ. Lux lunae sicut lux solis. Ο'. τὸ φῶς τῆς σελήνης ('Α. λευκῆς) ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ('Α. θέρμης).⁶⁹

וְכַאֲשֶׁר תַּעֲבֹד שִׁבְעַת יָמִים. Sicut lux septem dierum. Ο'. Vacat. ✕ ὡς τὸ φῶς τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν.⁶⁰

וְכַאֲשֶׁר תִּלְוֶה. Alligaverit. Ο'. λάσσηται. 'Α. μοτώσει. Σ. Θ. ἐπιδήσει.⁶¹

27. מֵרֵחַ מְרָחֵק. Venit de longinquo. Ο'. ἔρχεται διὰ χρόνου. Οἱ Γ'. ἔρχεται μακρόθεν.⁶²

וְכַאֲשֶׁר תִּבְרַח. Ardens furor ejus. Ο'. καιόμενος θυμὸς. Σ. φλεγόμενος θυμὸς αὐτοῦ.⁶³

וְכַאֲשֶׁר תִּבְרַח מִלְּוָה וְעַתָּה מִלְּוָה וְעַתָּה מִלְּוָה. Et vehementia incendii; labia ejus plena sunt indignationis, et lingua ejus quasi ignis devorans. Ο'. μετὰ δόξης τὸ λόγιον τῶν χειλέων αὐτοῦ, λόγιον ὀργῆς πλήρες, και ἡ ὀργῆ τοῦ θυμοῦ (αὐτοῦ) ὡς πῦρ ἔδεται. Θ. και βαρὺ τὸ λῆμμα αὐτοῦ τὰ χεῖλη αὐτοῦ ἐνεπλήσθη ἐμβριμῆσεως, και ἡ γλῶσσα αὐτοῦ

ὡς πῦρ ἐσθίον.⁶⁴

28. כַּאֲשֶׁר יִרְחַב. Velut torrens. Ο'. ὡς ὕδωρ ἐν φάραγγι. 'Α. Σ. Θ. ὡς χειμάρρους.⁶⁵

וְכַאֲשֶׁר יִפְרֹץ הַיַּד לְהַנְפִּיץ. Dividet, ad huc illuc agitantem gentes. Ο'. και διαιρεθήσεται, τοῦ ταραῖσαι ἔθνη. Σ. φθάνον, ἀφορίσαι ἔθνη.⁶⁶

29. שִׁיר יְהוָה לַלַּיְלָה כַּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל. Canticum erit vobis, sicut nocte in qua celebratur festum. Ο'. μὴ διαπαντὸς δεῖ ὑμᾶς εὐφραίνεσθαι, και εἰσπορεύεσθαι εἰς τὰ ἀγία μου διαπαντὸς, ὡσεὶ ἑορτάζοντας. 'Α. Σ. τὸ ἄσμα ἔσται ὑμῖν ὡς νύξ ἀγιαζομένης ἑορτῆς.⁶⁷ Θ. ἀφείλεν, και ἔσται ὑμῖν ὡς νύξ τοῦ ἀγιασθῆναι ἑορτήν.⁶⁸

וְכַאֲשֶׁר יִרְעַם. Rurem. Ο'. τὸν θεόν. 'Α. στερεόν. Σ. κραταῖον. Θ. φύλακα.⁶⁹

30. וְכַאֲשֶׁר יִלְחָב. Et in flamma ignis. Ο'. και φλογὸς ✕ πυρός.⁷⁰

31. כַּאֲשֶׁר יִרְמַח. Nam per vocem. Ο'. διὰ γὰρ τῆς φωνῆς. 'Α. Θ. ὅτι ἀπὸ φωνῆς. Σ. ἀπὸ γὰρ φωνῆς.⁷¹

וְכַאֲשֶׁר יִתְחַלְחַל. Consternabitur. Ο'. ἠττηθήσονται. Alia exempl. πτοσηθήσονται.⁷²

32. וְכַאֲשֶׁר יִבְרַח. Et cum citharis. Ο'. και κιθάρας. Σ. ψαλτηρίου.⁷³

וְכַאֲשֶׁר יִבְרַח מִלְּוָה. Et cum praelius tumultus. Ο'. Vacat. ✕ Θ. και ἐν πολέμοις ἀφορισμοῦ.⁷⁴

33. כַּאֲשֶׁר יִבְרַח מִלְּוָה. Nam paratum est dudum Tophet (locus sacrificiorum detestabilem). Ο'. σὺ γὰρ πρὸ ἡμερῶν ἀπαιτηθήσῃ (alia exempl. ἀπατηθήσῃ⁷⁵). 'Α. ὅτι

⁶⁶ Procop. ⁶⁷ Idem. ⁶⁸ Euseb., Procop. ⁶⁹ Hieron.: "Miror quomodo io praesenti loco verba Hebraica LABANA et HAMMA, quae Aq. interpretatur *albani* et *calorem*... supra [Cap. xxiv. 23] idem LXX *laterem* et *nivum* transtulerint." ⁷⁰ Curter. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, invito Syro-hex. ⁷¹ Cod. 88. Montef. ex Procopio minus intellecto affert: 'Α. Ο'. ὅταν λάσσηται κύριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ⁷² Curter., Euseb., et "tres MSS." ⁷³ Curter. ⁷⁴ Cod. 88. ⁷⁵ Idem. ⁶⁶ Idem. ⁶⁷ Idem, qui *νύξ* pro *νύξ* habet. ⁶⁸ Idem.

Scilicet pro יְהוָה יִשְׂרָאֵל Theod. interpretatus est יְהוָה יִשְׂרָאֵל. ⁶⁹ Idem. Ad Theodotionem cf. Hex. ad Psal. **xxi.** 3. ⁷⁰ Syro-hex. io marg. char. med. + יָסַר ✕. Ad φλογὸς Curter. in marg. affert *πυρός*. Codd. 109, 302 in textu: και φλ. *πυρός*. ⁷¹ Curter. Cod. 24 in textu: *ἀπὸ γὰρ φ*. ⁷² Sic Codd. 109, 302, fortasse ex alio interprete. ⁷³ Cod. 88. ⁷⁴ Curter. Syro-hex. in marg. **כַּאֲשֶׁר יִבְרַח**. Sic in textu Codd. 22, 23 (uterque sub ✕), 36, alii. ⁷⁵ "Ceteri autem libri partim ἀπατηθήσῃ [sic Comp., Codd. 40, 308. Cf. Jerem. xx. 7, 10] habent, quod

τεταγμένη ἀπὸ χθὲς Θάφθ.⁷⁶ Σ. προητοιμάσται γὰρ ἀπὸ χθὲς ὁ Θαφὲθ αὐτῆς.⁷⁷ (Θ.) ὅτι ἠτοιμάσται πρὸ ἡμερῶν ὁ Θαφὲθ αὐτῆς.⁷⁸

33. הַתְּרַתְּ לְמַלְכָּא הַרְחֵב לְרַגְלֵי הַמֶּלֶךְ הַיָּמִינִי הַיָּמִינִי הַיָּמִינִי.

Idque etiam regi instructum est; longum latumque fecit illud; rogas ejus. Ο'. μὴ καὶ σοὶ ἠτοιμάσθη βασιλεύειν; φάραγγα βαθεῖαν, ξύλα κείμενα. Θ. καίγε αὐτῆ τῷ βασιλεῖ ἠτοιμάσθη ἐβάθυνεν, ἐπλάτυνεν τὴν πυρὰν αὐτῆς.⁷⁹

תְּרַתְּ. *Flatus.* Ο'. ὁ θυμός. 'Α. Σ. Θ. ἡ πνοή.⁸⁰

CAP. XXXI.

1. וְעַל פְּרָשִׁים. *Et in equitibus.* Ο'. καὶ ἐφ' ἵπποις. Σ. Θ. καὶ ἵππευσιν.¹

2. וְעַל אֲיָמֵי. *Operantium iniquitatem.* Ο'. αὐτῶν τὴν ματαίαν. Σ. ἐργαζομένων ἀνομίαν.²

3. וְלֹא-רוּחַ בְּשָׂרָא וְלֹא-רוּחַ. *Et equi eorum caro, et non spiritus.* Ο'. ἵππων σάρκας, καὶ οὐκ ἔστι βοήθεια. 'Α. Σ. Θ. καὶ ὅτι ἵπποι σάρκες, καὶ οὐ πνεῦμα.³

וְכָשַׁל עֹזָר. *Et corruet adjutor.* Ο'. καὶ κοπιήσουσιν οἱ βοηθοῦντες. Σ. Θ. καὶ ἀσθενήσει ὁ βοηθός.⁴

וְנָפַל עֹזָר. *Et cadet adjutus.* Ο'. Vacat. ✕ καὶ πεσεῖται ὁ βοηθούμενος.⁵

4. לְמִלְחָמָא תַּתְּ לְמִלְחָמָא וְעַל מִלְחָמָא. *Multitudo pastorum; a voce eorum non consternatur, et a strepitu eorum non deprimitur.* Ο'. ἕως ἂν ἐμπλησθῆ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἠττήθησαν, καὶ τὸ πλῆθος τοῦ θυμοῦ ἐπτοήθησαν. Σ. πληρώματος ποιμένων ἀπὸ φωνῆς αὐτῶν οὐχ ἠττήθησεται, οὐδὲ ἀπὸ πλῆθους αὐτῶν οὐχ ὑποταγήσεται.⁶ Θ. πλήρη ποιμένων καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς αὐτῶν οὐ μὴ ἠττήθῃ, καὶ ἀπὸ πλῆθους αὐτῶν οὐ μὴ ὑποταγῇ.⁷

נִבְצָל. *Ad militandum.* Ο'. ἐπιστρατεύσαι. Σ. παρατάξασθαι.⁸

5. וְכַדְרֵי אֲרָבִים. *Sicut aves volantes.* Ο'. ὡς ὄρνεα πετόμενα. Σ. ὡς στρουθίων πετομένων.⁹

וְנָגַד. *Protégendo.* Ο'. ὑπερασπιεῖ. In aliis exempl. vacat.¹⁰ 'Α. θυρεῶν. Σ. Θ. ὑπερασπίζων.¹¹

וְרָחַץ. *Parcendo.* Ο'. καὶ περιποιήσεται. Alia exempl. καὶ ὑπερβήσεται.¹² 'Α. Σ. Θ. ὑπερβαίνων.¹³

6. וְיָשָׁרְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיָּדָא דְּרַחֲמֵי הַיָּמִינִי. *Convertimini ad eum, a quo tam profunde defecerunt filii Israelis.* Ο'. ἐπιστράφητε, οἱ τὴν βαθεῖαν βουλὴν βουλευόμενοι καὶ ἀνομον ✕ Οἱ Γ'. υἱοὶ Ἰσραὴλ.¹⁴ Σ. μετανοήσατε, ὡς ἐβάθυνατε παραβῆναι, οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ.¹⁵

confirmatur auctoritate S. Hieronymi [*decipieris*], partim ἀβετηθήσῃ."—*Nobil.* Posteriorem lectionem ignorat Parsons. ⁷⁶ Cod. 88: 'Α. ὅτι γαμμένη (sic) αὐτῷ Χθεοθαφὲθ. Pro αὐτῷ correximus ἀπὸ. ⁷⁷ Parsons. e Cod. 88 sine suspitione exscripsit: Σ. πρ. γὰρ ἀπὸ Χθεοθαφὲθ αὐτῆς.

⁷⁸ Vid. not. seq. ⁷⁹ Cod. 88. Codd. 22 (sub ✕), 36, alii, post βαθεῖαν inferunt: ὅτι ἠτοιμάσται πρὸ ἡμερῶν ὁ Θαφὲθ αὐτῆς καίγε αὐτῆ — τὴν πυρὰν αὐτῆς. ⁸⁰ Cod. 88.

CAP. XXXI. ¹ Cod. 88. ² Idem. ³ Idem, qui σάρκας habet.

⁴ Idem. Cod. 86 mendose affert: Σ. Θ. ἀσθενεῖ ὁ βοηθεῖς (sic). ⁵ Curter., et sine aster. Cod. 23. Syro-hex. in marg. char. med. ⲟⲩ (Cod. C. ⲟⲩ ⲟⲩ) ⲟⲩ ⲟⲩ

ⲟⲩ ⲟⲩ. Codd. 22, 36, alii: καὶ πεσοῦνται οἱ βοηθούμενοι.

⁶ Procop. Cod. 88 affert: 'Α. Σ. [ἕως ἂν] πληρώματος ποιμένων. ⁷ Curter., qui υπεταγη (sic) mendose habet.

⁸ Cod. 88. (In fine hujus v. Syro-hex. ἐπὶ τὰ ὄρη αὐτῆς in marg. habet; in textu autem ἐπὶ τὰ ὄρη αὐτῆς, ut Codd. 88, 106.) ⁹ Cod. 88. ¹⁰ Sic Comp., Codd. III, VIII, XII (in textu), 26, aliis. ¹¹ Curter. Ad Aquilam cf. ad Cap. xxxviii. 6.

¹² Sic Codd. 22 (qui υπεβήσεται habet), 36, alii. ¹³ Hieron.: "Pro transeunte in Hebraico PHASE, in tribus praeter LXX interpretibus υπεβαίνων ponitur."

¹⁴ Curter. In textu τῶν Ο' hodierno υἱοὶ Ἰσραὴλ om. Codd. III, VIII, 24, 26, alii. Cod. 88 post ἐπιστράφητε infert ✕ υἱοὶ Ἰσραὴλ, et sic Syro-hex. in marg. char. med. ¹⁵ Procop. Hieron.: "Convertimini, O filii Israel; sive, ut Sym. transtulit: *Agite poenitentiam, qui profundo consilio atque peccato a Domino recessistis.*"

7. רִפְּסוּם. Rejicient. O' άπαρνήσονται. Alia exempl. άφαιρούνται, s. άφελούνται.¹⁶ 'A. άπορρίψουσι. (Aliter: 'A. άρνήσονται.) Σ. άποβαλούνται.¹⁷

יְהוָה וְלִילֵי כֶסֶף וְלִילֵי כֶסֶף וְלִילֵי כֶסֶף וְלִילֵי כֶסֶף. Rejicient unusquisque idola sua argenti, et idola sua auri. O' άπαρνήσονται οι άνθρωποι τά χειροποίητα ('A. τά επίπλαστα. Σ. τά είδωλα¹⁸) αύτών τά άργυρά, και ✕ τά χειροποίητα ¹⁹ τά χρυσά. Θ. άπόσσονται άνήρ τά είδωλα του άργυρίου αύτου, και τά είδωλα του χρυσοϋ αύτου.²⁰

נִשְׁתָּה. In peccatum. O' Vacat. Alia exempl. άμαρτιαν.²¹ ✕ 'A. άμάρτημα ²²

8. סַמְלָה. In angariam. O' εις ήττημα. 'A. Σ. Θ. εις φόρον.²³

9. וְסֵלֶךְ וְסֵלֶךְ וְסֵלֶךְ וְסֵלֶךְ וְסֵלֶךְ וְסֵלֶךְ וְסֵלֶךְ וְסֵלֶךְ וְסֵלֶךְ וְסֵלֶךְ. Et turpem (arcem) ejus prae timore praeteribit, et consternabuntur a vexillo principis ejus, inquit Jona. O' πέτρα γάρ περιληφθήσονται ως χάρακι, και ήττηθήσονται: ό δε φεύγων άλώσεται. τάδε λέγει κύριος. Σ. πέτρα αύτου ή φοβερά παρελεύσεται, και ήττηθήσονται (φυγή) οι άρχοντες αύτου, φησι κύριος.²⁴

וְשֵׁן וְשֵׁן וְשֵׁן וְשֵׁן וְשֵׁן וְשֵׁן וְשֵׁן וְשֵׁן וְשֵׁן וְשֵׁן. Qui ignis est in Sione, et furnus ei in Jerusalem.

O' μακάριος ός έχει έν Σιών σπέρμα, και οικείους έν 'Ιερουσαλήμ. 'A. Θ. φώς αύτῶ έν Σιών, και κλίβανος αύτῶ έν 'Ιερουσαλήμ. Σ. έχει πύρ έν Σιών, και κλίβανον έν 'Ιερουσαλήμ.²⁵

CAP. XXXII.

1. הִנֵּה יָמֵי צְדָקָה יִהְיֶה. Ecce! secundum justitiam regnabit rex. O' ιδού γάρ βασιλεύς δίκαιος βασιλεύσει. Σ. συμφώνως τοίς άλλοις ιδού εις δικαιοσύνην βασιλεύσει βασιλεύς.¹

וְרִשְׁתֶּם מִשְׁפָּטִים לְמִשְׁרָפֵי. Et ad principes (quod attinet) secundum judicium principatum tenebunt. O' και άρχοντες μετά κρίσεως άρξουσιν. Οι λοιποί και άρχοντες εις κρίμα άρξουσιν.²

2. וְרַחֵם וְרַחֵם וְרַחֵם וְרַחֵם וְרַחֵם וְרַחֵם וְרַחֵם וְרַחֵם וְרַחֵם וְרַחֵם. Et erit sicut latibulum a vento, et receptaculum ab imbre inundante. O' και εσται ό άνθρωπος κρύπτων τούς λόγους αύτου, και κρυβήσεται ως άφ' ύδατος φερομένου. 'A. και εσται άνήρ ως κρύπτων πνεύμα, και άποκρυφή έντινάγματος.³ Σ. και εσται άνήρ ως άποκρυφή άπό πνεύματος και λαίλαπος.⁴

וְצִיֹן. In loco arido. O' έν Σιών. 'A. έν διψαλέφ. Σ. έν άνυδρία.⁵ Θ. έν Σιών.⁶

וְצִיֹן וְצִיֹן וְצִיֹן וְצִיֹן וְצִיֹן וְצִיֹן וְצִיֹן וְצִיֹן וְצִיֹן וְצִיֹן. Sicut umbra petrae maguae.

¹⁶ Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, necnon in marg. Cod. Jes.; posterior in Codd. 41, 51, 109, 302, et Syro-hex. ¹⁷ Curter. affert: 'A. άπορρίψουσι. Σ. άποβαλούνται. (Perperam Montef.: Σ. άποκαλούνται, et in Latinis: s. revocantur.) Pro άπορρίψουσι Kreyszigius probabiliter contexit άπορρίψουσι, coll. Hex. ad Job. xxxi. 13. Psal. xxxv. 5. lli. 6. Deinde Cod. 88, qui in textu άφαιρούνται habet, in marg. affert: 'A. άρνήσονται. Σ. άποβαλούνται. ¹⁸ Cod. 88. Cf. Hex. ad Psal. xcn. 5. ¹⁹ Deest τά χ. in Comp., Codd. III, VIII, XII, 24, 26, aliis. Curter. in marg. affert: ✕ χειροποίητα. ²⁰ Curter. affert: Θ. άπόσσονται (sic; non, ut Montef. exscripsit, άπόσσον) άνήρ τά είδωλα αύτου (leg. του) άργυρίου αύτου κ.τ.έ. Nescio quid sibi velit Cod. 88: Θ. άπόσσονται 'Ασσίριωσ. ²¹ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ✕ יִשְׁתָּה ✕. ²² Curter., et in textu sine aster. Cod. 23. ²³ Cod. 88.

²⁴ Procop. Voculam φυγή, quae apud Procopium casu exciderat, assumpsimus e Codd. 22, 36, aliis, qui in textu pro his, και ήττηθήσονται — κύριος, habent: ό δε φεύγων άλώσεται, και ήττηθ. φυγή οι άρχ. αύτου, λέγει κύριος. ²⁵ Euseb., Procop., Nobil. Idem codd. in continuatione: ό έχων πύρ έν Σ., και κλίβανος αύτῶ έν 'Ι., ό δε φεύγων άλώσεται' τάδε λέγει κύριος. Hieron.: "Pro igne, quem solus interpretatus est Sym., Aq. et Theod. lumen translulerunt." CAP. XXXII. ¹ Procop. ² Euseb., Procop., Nobil. ³ Procop., et "tres MSS." ⁴ Euseb., Procop., et "tres MSS.," quorum unus legit άποκρυβή. ⁵ Cod. 88. ⁶ Hieron.: "Verbum Hebraicum . . . BASAION, quod dicitur in sili, sive in siccitate, et in ignis, LXX et Theod. in Sion interpretati sunt; pro SAION, id est, sili, legentes BION."

- Ο. ὡς ποταμὸς φερόμενος ἔνδοξος. Σ. ὡς σκιά πέτρας ἰσχυρᾶς.⁷
3. וְלֹא יִשְׁפְּטוּ עֵינֵי הָאִם. *Et non illiti (excusati) erunt oculi videntiū.* Ο. καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποιθότες ἐπ' ἀνθρώποις. Σ. καὶ οὐκ ἀμαυρωθήσονται οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ὁρώντων.⁸
4. וְלִבְּנִיבֵי הַמְּהָרִים יִבֵּן לִדְעָתָא. *Et cor temerariorum intelliget ad sciendum.* Ο. καὶ ἡ καρδία τῶν ἀσθενούντων ('Α. Θ. ταχυνόντων. Σ. ἀνοήτων⁹) προσέξει τῷ ἀκούειν (alia exempl. τῷ (s. τοῦ) νοεῖν¹⁰). Σ. καὶ ἡ καρδία τῶν ἀνοήτων προσέξει τοῦ ἀκούειν.¹¹
- וְלִדְבַר הַשָּׁלוֹם. *Loqui perpericua.* Ο. λαλεῖν εἰρήνην. Σ. λαλεῖν τρανά.¹²
5. וְלֹא יִשְׁמַר לִבְנֵי לֵב. *Et fraudulento non dicetur liberalis.* Ο. καὶ οὐκέτι μὴ εἴπωσιν οἱ ὑπηρέται σου, σίγα. 'Α. καὶ τῷ σκευαστῇ οὐ κληθήσεται μεγαστάν.¹³ Σ. οὐδὲ τῷ δολίφ ρηθήσεται σωτήρ.¹⁴ Θ. καὶ τῇ χήρᾳ οὐ ρηθήσεται ἔπαρσις.¹⁵
6. וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Faciet iniquitatem.* Ο. μάταια νοήσει. Σ. Θ. ποιήσει ἀδικίαν.¹⁶
- וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Facere impietatem.* Ο. τοῦ συντελεῖν ἀνομα. 'Α. Σ. Θ. τοῦ ποιῆσαι ὑπόκρισιν.¹⁷
- וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Vacuum facere.* Ο. τοῦ διασπεῖραι. Alia exempl. τοῦ διαστρέψαι.¹⁸
- וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Faciet ut desit.* Ο. κενὰς ποιήσει.

- 'Α. ὑστέρησας. Σ. Θ. ἐλάττωσας.¹⁹
7. וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Consilia capit.* Ο. βουλευσεται. Οἱ Γ. ἐβουλευσατο.²⁰
8. וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Sed nobilis nobilia consilia capit, et ipse in nobilibus persistit.* Ο. οἱ δὲ εὐσεβεῖς συνετὰ ἐβουλευσαντο, καὶ αὐτῇ ἡ βουλή μενεῖ. Σ. ἀρχων δὲ ἀρχοντικὰ βουλευσεται, καὶ αὐτὸς ἐπὶ ἡγεμόνων ἀναστήσεται.²¹
9. וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Secure viventes.* Ο. πλούσιαι. Οἱ λοιποὶ εὐθηνούσαι.²²
- וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Surgite.* Ο. ἀνάστητε. ✕ Οἱ Γ. δὴ 4.²³
- וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Confidentes.* Ο. ἐν ἐλπίδι. Οἱ λοιποὶ πεποιθυῖαι.²⁴
- וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Eloquium meum.* Ο. λόγους μου. 'Α. λόγιόν μου. Σ. τὰς ῥήσεις μου. Θ. τὰ ῥήματά μου.²⁵
10. וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Collectio (pomorum) non veniet.* Ο. πέπαυται, οὐκέτι μὴ ἔλθῃ. 'Α. συλλογὴ οὐ μὴ ἔλθῃ. Σ. ἐκωλύθη ἵνα μὴ ἔλθῃ.²⁶
11. וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. Ο. Vacat. Οἱ Γ. αἱ εὐθηνούσαι.²⁷
- וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Contremiscite, confidentes.* Ο. λυπήθητε, αἱ πεποιθυῖαι. 'Α. κλονηθήσονται πεποιθυῖαι. Σ. παραχθήσεσθε, ἀμέριμνοι. Θ. παραχθήσονται αἱ πεποιθυῖαι.²⁸
- וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים. *Et nudate vos.* Ο. γυμναὶ γένεσθε. Σ. nudamini.²⁹

⁷ Cod. 88. ⁸ Procop. affert: Σ. οὐκ ἀμ. οἱ ὀφθ. αὐτῶν. Emendavimos e Codd. 62, 147, qui post ἀνθρώποις addunt: καὶ οὐκ ἀμ. οἱ ὀφθ. τῶν (τῶν om. Cod. 62) ὁρώντων. ⁹ Cod. 88. ¹⁰ Sic Codd. 22, 36, alii. ¹¹ Procop., qui pro ἀνοήτων lapsu scribæ, ut videtur, ἀκούοντων habet. Cf. ad Cap. xxxv. 4. ¹² Procop. ¹³ Codd. 86, 88, quorum posterior pro μεγαστάν, μαστιγῶν habet. Cf. Lobeck. ad Phryn. p. 197. ¹⁴ Ibidem. ¹⁵ Ibidem. Mendosum χερσι pro χήρα est in Cod. 86, et ρηθήσεται pro ῥηθήσεται in Cod. 88. Pro ῥῆσι Theodotio vertisse videtur ῥῆσι, coll. Hex. ad Psal. lxxviii. 10; sed χήρα pro ῥῆσι expedire nequeo. ¹⁶ Cod. 88. ¹⁷ Idem. ¹⁸ "Syro-hex. $\text{וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים}$, perturbare, in quo fortasse latet lectio Comp., Alex., et duorum codd., διασπεῖραι."—Middeld. Immo Syrus vertit διαστρέψαι, quæ lectio est Codd. 26, 88. Sic Ezech. xiii. 18 pro

τοῦ διαστρέφειν ψυχὰς in Syro-hex. est $\text{וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים}$. ¹⁹ Cod. 88. ²⁰ Curter. ²¹ Procop. affert: Σ. ἀρχων δὲ ἀρχοντικὰ β., καὶ ἡγεμόνων ἀναστήσεται. Cod. 86 vero: Σ. ἀρχων δὲ ἀρχοντι καὶ β., καὶ αὐτοὶ ἐπὶ ἡγεμόνων. Montef. priorem imitatus est; nos lectionem ex utroque conflata recepimus. Etiam Procop. pluralem ἡγεμόνων agnoscere videtur, euarrans: ὁ γὰρ δίκαιος βασιλεὺς ἡγεμόνας ἡμῖν τοῖς ἀποστόλοις δεδώρηται. ²² Procop. ²³ Curter. Sic siue aster. Codd. 24, 88, et Syro-hex. ²⁴ Procop. ²⁵ Curter. ²⁶ Idem. ²⁷ Syro-hex. in marg. $\text{וְיַעֲשֶׂה הַיָּמִים}$. Ante ἔστητε Codd. 22, 23, 36, alii, εὐθηνούσαι (s. εὐθηνούσαι) inferunt. ²⁸ Cod. 88, qui Symmacho tribuit παραχθήσεσθαι ἀμέριμνοι (sic). ²⁹ Hieron.: "Et confundimini, pro quo Sym. interpretatus est, nudamini."

11. **עַל-לְחָיִיךָ וְעַל-לְחָיִיךָ.** *Et accingite vos (sacco) super lumbos.* Ο'. περιζώσασθε τὰς ὀσφύας. 'Α. καὶ ζώσασθε ἐπὶ ὀσφύας.³⁰
12. **עַל-אֲגֵרוֹ.** *Propter agros.* Ο'. ἀπὸ ἀγροῦ. 'Α. ἐπί. Σ. Θ. περί.³¹
עַל-פְּרִי פִּתְּוֹ. *Propter vitem fructiferam.* Ο'. καὶ ἀμπέλου γεννήματος. 'Α. ἐπὶ ἀμπέλῳ αὐξητικῇ. Σ. περί ἀμπέλου πολυφόρου.³²
13. **עַל-אֲדָמַת עַמִּי.** *Super humum populi mei.* Ο'. ἡ γῆ τοῦ λαοῦ μου. Σ. ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ λαοῦ μου.³³
עַל-קִרְיָה עֲלִיָּה. *Civitatis superbientis.* Ο'. πόλις πλουσία. Σ. πόλις γαυριώσα.³⁴
14. **הַמִּוּן.** *Tumultus.* Ο'. πλοῦτον. 'Α. ὄχλος. Σ. Θ. πλήθος.³⁵
עַל-בְּרֵךְ וְעַל-בְּרֵךְ. *Olinus (s. Ophel) et turris speculatoria.* Ο'. οἶκος ἐπιθυμήματος. Σ. σκότος καὶ ἐξερεύνησιν.³⁶
מְרֻעַת עֲדָרֵי. *Pascuum gregum.* Ο'. βοσκήματα ποιμένων. 'Α. νομὴ ἀγελῶν.³⁷
15. **רוּחַ מִמְּרוֹם.** *Spiritus de excelso.* Ο'. πνεῦμα ἀφ' ὑψηλοῦ. Σ. ἀνάψυξις ἐξ ὕψους.³⁸
וְהָיָה מְדָבָר לְכַרְמֵל. *Et erit (mutabitur) desertum in hortulatum.* Ο'. καὶ ἔσται ἔρημος ὁ Χέρμελ. Σ. καὶ ἔσται ἡ ἔρημος εἰς Κάρμηλον.³⁹
16. **וְשָׁכַן.** *Et habitabit.* Ο'. καὶ ἀναπαύσεται. 'Α. Σ. Θ. καὶ κατασκηνώσει.⁴⁰

17. **וְעַד-עֵצֵי טָרְסִישׁ וְעַד-עֵצֵי חֶרְשֵׁת.** *Et opus (fructus) justitiae erit quies et securitas usque in saeculum.* Ο'. καὶ κρατήσῃ ἡ δικαιοσύνη ἀνάπαυσιν, καὶ πεποιθότες ἕως τοῦ αἰῶνος. 'Α. καὶ δουλεία τῆς δικαιοσύνης ἡσυχία καὶ πεποιθήσις ἕως αἰῶνος. Σ. καὶ ἡ λατρεία τῆς δικαιοσύνης ἡσυχία καὶ πεποιθήσις ἕως αἰῶνος. Θ. καὶ ἡ δουλεία τῆς δικαιοσύνης ἡσυχία καὶ ἐλπίς ἕως (αἰῶνος).⁴¹
18. **וּבְמַחְשֵׁי מְנוּחָה.** *Et in habitaculis securis.* Ο'. καὶ ἐνοικήσῃ πεποιθός. 'Αλλος' καὶ ἐν πόλεσιν ἀμεριμνίας.⁴²
19. **וְנִבְרָה בְּרֵדָה הַיַּעַר וְנִבְרָה בְּרֵדָה הַיַּעַר.** *Et grandinabit in descensu (ruina) silvae, et dejectione dejecta erit urbs.* Ο'. ἡ δὲ χάλαζα ἐὰν καταβῆ, οὐκ ἐφ' ὑμᾶς ἤξει· καὶ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τοῖς δρυμοῖς πεποιθότες, ὡς οἱ ἐν τῇ πεδινῇ. 'Α. Σ. καὶ χάλαζα ἐν τῇ καταβάσει τοῦ δρυμοῦ, καὶ ἐν τῇ ταπεινώσει ταπεινωθήσεται ἡ πόλις.⁴³

CAP. XXXIII.

- I. **וְהָיָה שִׁוְיָ וְהָיָה שִׁוְיָ לְאֵל וְהָיָה שִׁוְיָ לְאֵל וְהָיָה שִׁוְיָ לְאֵל.** *Vae vastatori, et tu non es vastatus; et raptori, et non raptionem egerunt in te! Ubi desieris esse vastator, vastaberis; ubi perfecteris rapere, raptionem agent in te.* Ο'. οὐαὶ τοῖς τालαιπωροῦσιν ὑμᾶς, ὑμᾶς δὲ οὐδεὶς ποιεῖ

³⁰ Curter. ³¹ Idem. Prior lectio est in Codd. 22, 41; posterior in Comp., Codd. III, 24, 49, aliis. ³² Procop. ³³ Idem. ³⁴ Idem; sed quonam casu πάλις efferatur incertum. ³⁵ Cod. 88. ³⁶ Cod. 88, qui scripturam Alexandrinam ἐξερεύνησιν habet. Hieron.: "Quod in Hebraico dicitur OPHEL et BEEN, quas Hebraei duas turres in Jerusalem fuisse arbitrantur... quarum prior interpretatur tenebrae, sive nubium, quod unque ad nubes erigeret capot; altera probamentum et firmitas, sive ut Sym. vertit, inquisitio, eo quod in contemplando culmine ejus oculi fallerentur." ³⁷ Cod. 88. Procop. affert: 'Α. ἀγελῶν. ³⁸ Procop. ³⁹ Euseb., Nobil. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔσται ἡ ἔρημος ὡς ὁ Χέρμελ. ⁴⁰ Cod. 88.

⁴¹ Codd. 86, 88, excepta clausula ἕως αἰῶνος. Curter. affert: 'Α. Σ. καὶ πεποιθήσεις ἕως αἰῶνος. Θ. καὶ ἐλπίσεως (ἐλπίς ἕως). Unde Montef. Theodotini imperite tribuit: καὶ ἐλπίσεως ἕως αἰῶνος. ⁴² Codd. 22 (sub ✱), 36, alii, post εἰρήνης addunt: καὶ ἐν π. ἀμεριμνίας. Est, ni fallor, alius interpretis, fortasse Symmachi. Cf. ad v. 11. ⁴³ Cod. 86. Eadem habet Cod. 88, sed male inserto Θ. ante ταπεινωθήσεται ἡ π. Montef. affert: 'Α. ἐν πεδινῇ. Σ. ἐν κοιλάδι, appellans Euseb. De locis Hebraicis: Σεφηλά ἐν 'Ησαΐᾳ. 'Α. πεδινῇ. Σ. κοιλάς. καὶ εἰσέτι νῦν Σεφηλά καλεῖται· αὕτη ἐστὶ πᾶσα ἡ περὶ τὴν Ἐλευθερόπολιν χώρα πρὸς Βαρβᾶν καὶ δυσμάς. Cum vero nomen Σεφηλά (שֶׁפְהֵלָא) apud Jesaiam non legatur, fortasse pro 'Ησαΐα corrigendum 'Ησοῖ.

ταλαιπώρους, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς οὐκ ἀθετεῖ ἀλώσονται οἱ ἀθετοῦντες, καὶ παραδοθήσονται, καὶ ὡς σῆς ἐφ' ἱματίου, οὕτως ἠττηθήσονται. Σ. οὐαὶ ὁ ταλαιπωρίζων, αὐτὸς δὲ μὴ ταλαιπωρηθεῖς, καὶ ὁ ἀθετῶν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἀθετηθεῖς· θταν συντελέσης ταλαιπωρίζων, ταλαιπωρηθήσῃ, καὶ θταν κοπιάσης ἀθετῶν, ἀθετήσουσί σε.¹

1. **תְּיָוֹ**. 'A. προνομεύων. Σ. Θ. ταλαιπωρίζων.²
2. **נָנִי**. *Propitius sis nobis.* Ο'. ἐλέησον ἡμᾶς. 'A. δώρησαι ἡμῖν. Σ. οἰκτείρησον (ἡμᾶς).³
- עַרְבֵי הַיָּדַיִם**. *Esto brachium eorum singulis matutinis.* Ο'. ἐγενήθη τὸ σπέρμα τῶν ἀπειθούντων εἰς ἀπώλειαν. 'A. γίνου βραχίων αὐτῶν ἐκ πρωίας. Θ. ἐγένοντο τὸ σπέρμα αὐτῶν εἰς τὰς πρωίας.⁴
3. **עַמִּים בְּרִיחַ מִן הַיָּם**. *A strepitu multitudinis fugerunt populi.* Ο'. διὰ φωνὴν τοῦ φόβου ('A. ὄχλου. Σ. ἀμών. Θ. πλήθους⁵) ἐξέστησαν λαοί. 'A. Θ. ἀπὸ φωνῆς ὄχλου (Θ. πλήθους) ἀνεχώρησαν λαοί.⁶
- גֵּוֹת צִבְיִן**. *Ab elatione tua dispersae sunt gentes.* Ο'. ἀπὸ τοῦ φόβου σου, καὶ διεσπάρησαν τὰ ἔθνη. Σ. ἀπὸ τοῦ ὑψωθῆναι (σε) διεσπάρησαν (τὰ ἔθνη).⁷
4. **בְּיַם קְצִי**. *Ad instar discursitationis locustarum.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. ὡς ἀπὸ τῶν βοθύων.⁸

6. **תְּיָוֹ תִּמְנֵךְ תַּעֲשֶׂה יְקִיחַ הַיָּדַיִם תִּמְנֵךְ יְרֵצֶה נְיָח הַיָּדַיִם תִּמְנֵךְ**. *Et erit securitas temporum tuorum abundantia salutis, sapientiae et scientiae; timor Iovae ipse erit thesaurus ejus.* Ο'. ἐν νόμῳ παραδοθήσονται, ἐν θησαυροῖς ἡ σωτηρία ὑμῶν, ἐκεῖ (alia exempl. ἤκει) σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια πρὸς τὸν κύριον· οὗτοί εἰσι θησαυροὶ δικαιοσύνης. Σ. ἡ πίστις τοῦ καιροῦ σου, πλοῦτος σωτηρίας, σοφία καὶ γνώσις· φόβος κυρίου αὐτὸς ὁ θησαυρός σου.⁹
7. **הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה**. *Ecce! heroes eorum clamant foris.* Ο'. ἰδοὺ δὴ ἐν τῷ φόβῳ ὑμῶν οὗτοι φοβηθήσονται· — οὐς ἐφοβείσθε βοήσονται ἀφ' ὑμῶν.¹⁰ 'A. ἰδοὺ ὀραθήσομαι αὐτοῖς, βοήσω (fort. ἐβόησαν) ἑκτενῶς. Σ. ἰδοὺ ὀφθήσομαι αὐτοῖς, ἔκραξαν ἑκτενῶς. Θ. ἰδοὺ ὀφθήσομαι αὐτοῖς, ἐβόησαν ἑκτενῶς.¹¹
- בְּיָמֵי מַר יִבְכְּוּ מַלְאָכֵי שָׁמַיִם**. *Nuntii pacis amare fient.* Ο'. ἄγγελοι ἀποσταλήσονται, πικρῶς κλαίοντες, παρακαλοῦντες εἰρήνην (alia exempl. ἀξιοῦντες εἰρήνην, πικρῶς κλαίοντες¹²). 'A. Θ. ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς κλαύσονται.¹³ Σ. ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς ἔκλαυσαν.¹⁴
9. **הִלְלֵם לְבַבָּם**. *Lugel, languet.* Ο'. ἐπένησεν. Alia exempl. ἐπένησεν, ἡσθένησεν.¹⁵
- הִתְקַטְּףָה**. *Emarcuit; factus est.* Ο'. ἔλη ἐγένετο. 'A. † ἐλυδεώθη. . Σ. Θ. ἀχρεῖος. .¹⁶

CAP. XXXIII. ¹ Procopii lectionem ad literam exhibemus, nisi quod κοπιάσης pro manifesto errore κοπιάση emendavimus. Monief. vero, eundem exscribens, non modo ταλαιπωρηθῆς pro ταλαιπωρηθεῖς, sed ἀθετήσεις (sic), cum inutili conjectura ἀθετηθῆς, pro ἀθετηθεῖς edidit. ² Cod. 88. ³ Idem. ⁴ Idem, qui ad Theod. affert: ἐγένοντο ἐγενήθη τὸ σπέρμα κ.τ.έ. ⁵ Cod. 86. Cod. XII affert: Σ. καὶ τὸ 'Εβρ. ὄμ. 'A. ὄχλου. Θ. πλήθους. Hieron.: "A voce enim angeli, quem Sym. ita ut in Hebraeo scriptum est, transulit AMUN, quem Hebraei Gabrielem autumant, et habere etymologiam populi, fugit Assyrius." ⁶ Procop. ⁷ Idem. Codd. 22, 36, alii, post ἐξέστησαν λαοί pergunt: καὶ (✕ Cod. 88) ἀπὸ τῆς ὑψώσεώς σου διεσπάρησαν τὰ ἔθνη. ⁸ Curter., et sine aster. Codd. 23 (22?), 36, 48, alii. Detorius Syro-hex.: ✕ Θ. ὡς ἀπὸ τῶν βουῶν (بوع),

quae lectio est Codd. 62, 147. ⁹ Procop., qui in textu ἤκει habet, ut Codd. II, 23, 109, 302, et Hieron. ¹⁰ Sic sub obelo Syro-hex. Pro βοήσονται, φοβηθήσονται legunt Comp., Codd. III, XII (in textu), 22, 24, 36, alii, invito Syro-hex. ¹¹ Procop., a Montefalconio oscitanter exscriptus. Cod. 88 affert: 'A. Σ. Θ. ὀφθήσομαι αὐτοῖς, ἐβόησαν ἑκτενῶς. Hieron.: "Verbum Hebraicum ARELLAM, pro quo Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt, apparebo eis, extremam syllabam dividentes, et legentes, ARE LAHEM, Hebraei significare angelos arbitrantur." ¹² Sic Codd. 22, 24, 26, alii. ¹³ Curter., Procop., quorum hic Theodotioni, ille Aquilae tribuit. ¹⁴ Procop. Cod. 88 in continuatione: ('A. Σ. Θ.) ἄγγελοι εἰρήνης πικρῶς κλαύσονται. ¹⁵ Sic sine aster. Syro-hex., et Cod. 88. Ad ἐπένησεν Curter. affert: 'Ομοίως οἱ Γ'. ¹⁶ Cod. 88. Pro vitioso

9. **שָׁבַר עָרָה**. *Decutit (folia) Basan.* Ο'. φανερά ἐσται ἡ Γαλιλαία. 'Α. Σ. Θ. ἐξετινάχθη Βασάν.¹⁷
11. **כִּנְחָר שֶׁן לְרֵיב שִׁוְיָ רִיבָה**. *Concupietis foenum, parietis stipulam; spiritus vester.* Ο'. νῦν δψεσθε, νῦν αἰσθηθήσεσθε (alia exempl. αἰσχυνθήσεσθε¹⁸), ματαία ἐσται ἡ ἰσχὺς τοῦ πνεύματος ὑμῶν. 'Α. συλλήψεσθε αἰθάλην... Σ. κηήσεσθε φλόγα... Θ. γαστρὶ λήψεσθε σπουδῆ τέξεσθε καλάμην, τὸ πνεῦμα ὑμῶν.¹⁹
12. **עַמִּי**. *Populi.* Ο'. ἔθνη. Πάντες λαοί.²⁰
14. **עַמִּי**. *Imprios.* Ο'. τοὺς ἀσεβεῖς. 'Α. Σ. Θ. τοὺς ὑποκριτάς.²¹
15. **דַּבֵּר**. *Loquens.* Ο'. λαλῶν. Οἱ Γ'. λαλεῖ.²²
תִּרְשָׁע מִבְּצָע. *Lucrum oppressionum.* Ο'. ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν. 'Α. Σ. Θ. πλεονεξίαν καὶ συκοφαντίαν.²³
- עֲטִי**. *Obturator.* Ο'. βαρύνων. 'Α. Σ. Θ. βύων.²⁴
- עֵינָי**. *Oculus ejus.* Ο'. ὀφθαλμοὺς ✕ αὐτοῦ 4.²⁵
- רָבָה**. *Malum.* Ο'. ἀδικίαν. Σ. κακόν.²⁶
16. **יִשְׂרָאֵל מִבְּצָע תִּרְשָׁע**. *Ipsae excelsa habitabit, arces petrarum erunt refugium ejus.* Ο'. οὔτος οἰκήσει ἐν ὑψηλῇ σπηλαιῶ πέτρας ἰσχυράς. 'Α... ὄχυράματα (πετρῶν)... Σ. Θ. ...περιοχαὶ πετρῶν τὸ ὑψωμα

- αὐτοῦ.²⁷ Σ. αὐτὸς ἐν ὑψηλοῖς κατασκηνώσει, ὡς περιοχαὶ πετρῶν τὸ ὑψος αὐτοῦ.²⁸
17. **בְּיָפֶה**. *In decore ejus.* Ο'. μετὰ δόξης. 'Α. Σ. Θ. ἐν τῷ κάλλει αὐτοῦ.²⁹
18. **יְהִי**. *Ubi est scriba?* Ο'. ποῦ εἰσὶν οἱ γραμματικοί; 'Α. Σ. ... ὁ γραμματεὺς;³⁰
לְקָב. *Ponderans (collector tributorum).* Ο'. οἱ συμβουλευόντες. 'Α. ὁ σταθμίζων. Σ. Θ. ὁ διασταθμίζων.³¹
- עִלְיָה**. *Numerans turres.* Ο'. ὁ ἀριθμῶν τοὺς τρεφομένους (alia exempl. συστρεφομένους³²). 'Α. ὁ ψηφίζων τοὺς μεγαλυνομένους ('Α. Θ. μεμεγαλυμένους).³³ Σ. ὁ ἀριθμῶν τοὺς ἐκτετραμμένους.³⁴
19. **עַל לְבָבֶיךָ**. *Populum animum non videbis, populum profundi labii, ne audias, barbaram loquentem lingua.* Ο'. μικρὸν καὶ μέγαν λαὸν, ᾧ οὐ συνεβουλεύσατο, οὐδὲ ἤδει βαθύφωνον, ὥστε μὴ ἀκοῦσαι λαὸς πεφαιλισμένους. Σ. τὸν λαὸν τὸν ἀναιδῆ, οὐκ ὄψει λαὸν βαρὸν χεῖλεσιν, ὥστε μὴ ἀκούειν διάλεκτον γλώσσης.³⁵ 'Α... ἑτερόγλωσσον.³⁶
20. **יִשְׂרָאֵל מִבְּצָע תִּרְשָׁע**. *Respice Sionem, civitatem solemnitatis nostrae.* Ο'. ἰδοὺ Σιών ἡ πόλις, τὸ σωτήριον ἡμῶν. 'Α. δραματισθήτη Σιών, πόλις ἑορτῶν... Σ. Θ. ἴδε Σιών, πόλις

ἐλυδῶθη olim tentabam ἐλυδῶθη, in pulchritudinem cessit (cf. ad Cap. xxxiv. 7); nunc autem propendeo in sententiam, par lectionum non ad **מִבְּצָע**, sed ad **תִּרְשָׁע** pertinere, et Aquilae restituendum esse **עַל לְבָבֶיךָ**, quod cum eodem Hebraeo ipse commutavit Jerem. xiv. 2. Non tamen dissimulandum est, Procopium lectionem ἀρχαίως ad **עַל לְבָבֶיךָ** diserte retulisse in loco corrupto, qui sic legendus est: ὁ Σαρὼν εἰς ἐλη, φησὶν, ἐγένετο, ἢ ἀρχαίως, τῆς ἐξ ἀκαθῶν ἐμπλησθεῖσα θρασύτητος. ¹⁷ Cod. 88. ¹⁸ Sic Comp., Codd. III, 23, 62, alii. Syro-hex. **עַל לְבָבֶיךָ**. ¹⁹ Cod. 88. Ad Aquilam pro **עַל לְבָבֶיךָ** ex ingenio rescripsimus αἰθάλην. Hieron. Hebraea vertit: *concupietis ardorem.* ²⁰ Procop. ²¹ Cod. 88. ²² Curter. ²³ Codd. 86, 88. ²⁴ Cod. 88. Origen. Opp. T. III, p. 120: *obturator.* ²⁵ Cod. 88. Sic sine aster. Ald., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

²⁶ Cod. 88. ²⁷ Idem. ²⁸ Euseb., Procop., Nobil. ²⁹ Cod. 88. ³⁰ Idem. ³¹ Idem. ³² Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii. Syro-hex. in marg. **עַל לְבָבֶיךָ**. ³³ Prinr lectio est in Cod. 88, posterior in Curter. ³⁴ Procop. Curter. affert: Σ. ἐκτετραμμένους. ³⁵ Procop. Idem enarrat: ἀναιδῆς καλῶν τοὺς ταῖς αὐτῶν διδασκαλίαις ἐκτετραμμένους (ἰορτ. ἐντεθ.), οἱ οὐκ ὄφονται τὸν βαρὸν λαὸν τοῖς χεῖλεσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἀκούσουσιν, ἀσύμμετα ὄντες διαλέκτου γλώττης. Curter. affert: Σ. οὐκ ὄψει λ. β. ἐν χ. Mendose Cod. 88: 'Α (sic). τὸν ἀναιδῆ τῆ ὄψει λαὸν βραχὺν χεῖλεσιν. ³⁶ Cod. 88 affert: 'Α. διάλεκτον γλώσσης. Σ. ἑτερόγλωσσον. Sed ἑτερόγλωσσος cum **עַל לְבָבֶיךָ** commutavit Aquila Jesai. xxviii. 11, et cum cognato **עַל לְבָבֶיךָ** Psal. cxiii. 1.

3. וְנִמְסוּ. *Et liquescent.* Ο'. καὶ βραχθήσεται. 'Α. Θ. (καὶ) τακθήσεται. Σ. (καὶ) ἀπαλυνθήσεται.⁷

4. וְנִמְקוּ כָּל-צְבָאֵי הַשָּׁמַיִם. *Et contabescet omnis exercitus caelorum.* Ο'. Vacabat. ✕ Οἱ Γ'. καὶ τακθήσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν.⁸ 'Α. Σ. Θ. . . αἱ στρατιαὶ τοῦ οὐρανοῦ.⁹

וְנָפְלוּ וְנִבְלָה מִן-עֵץ הַיָּבֵל כָּל-צְבָאֵי הַיָּבֵל. *Et omnis exercitus eorum decidet, ut decidit folium de vite, et ut (folium) decidens de ficu.* Ο'. καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται ὡς φύλλα ἐξ ἀμπέλου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς. 'Α. καὶ πᾶσα στρατιά αὐτῶν ἀπορρεύσει, ὡς ἀπορρεῖ φύλλον ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς ἀπόπτωμα ἀπὸ συκῆς. Σ. καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ πεσεῖται, ὡς πίπτει φύλλον ἀπὸ ἀμπέλου, καὶ ὡς ἀπόπτωμα ἀπὸ συκῆς.¹⁰

5. וְ. Ο'. Vacat. ✕ Οἱ Γ'. ὅτι.¹¹

6. מִדָּם זָרִים וְעַתְוִיִּים. *De sanguine agnorum et hiccorum.* Ο'. ✕ ἀπὸ αἵματος τράγων καὶ ἀμνῶν.¹² ✕ Σ. ἀπὸ αἵματος ἀρνῶν καὶ τράγων.¹³

וְיִלְיִי אֲרִיִּים. *Renum arietum.* Ο'. τράγων καὶ κριῶν. 'Α. Σ. Θ. νεφρῶν κριῶν.¹⁴

7. בִּזְבָּיִם. *Bubali.* Ο'. οἱ ἄβροι. 'Α. ῥιμίμ. Σ. μονοκέρατες.¹⁵

7. וְיִבְרִי-עִם יְרִיִּים. *Et juvenei cum tauris.* Ο'. καὶ οἱ κριοὶ καὶ οἱ ταῦροι. 'Α. καὶ δαμάλεις μετὰ δυναστῶν. Σ. καὶ μόσχοι μετὰ κραταιῶν. Θ. καὶ ταῦροι μετὰ ἰσχυρῶν.¹⁶

וְעָפְרָם. *Pulvis eorum.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. τὸ χῶμα αὐτῶν.¹⁷

וְשָׁן. *Inpinguabitur.* Ο'. ἐμπλησθήσεται. 'Α. πιανθήσεται. Θ. λιπανθήσεται.¹⁸

8. לְרִיב. *Ad causam agendam.* Ο'. κρίσεως. 'Α. τῆς δικασίας. 'Αλλος τῆς ἐκδικήσεως.¹⁹

9. נַחֲלֵיהֶם. *Torrentes ejus.* Ο'. αἱ φάραγγες αὐτῆς. 'Α. χεῖμαρροι.²⁰

10. וְרִבְרִיבָה לְרִיבָה. *A generatione in generationem vasta erit.* Ο'. εἰς γενεὰς αὐτῆς ἐρημωθήσεται. Οἱ Γ'. (ἀπὸ γενεᾶς) εἰς γενεὰν ἐρημωθήσεται.²¹

וְנִשְׁלְטָהּ. *In perpetuitatem perpetuitatum.* Ο'. καὶ εἰς χρόνον πολύν. 'Α. εἰς νίκος νικεῶν. (Θ.) εἰς ἔσχατα ἔσχατων.²²

וְיִן עָבַר בָּהּ. *Non est qui transeat per eam.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. οὐκ ἔστιν ὁ παραπορευόμενος ἐν αὐτῇ.²³

11. וְיִרְשׁוּהָ. *Et possidebunt eam.* Ο'. Vacat. Alia exempl. καὶ κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ.²⁴ 'Α. Σ. Θ. καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν.²⁵

⁷ Cod. 88. ⁸ Curter. Haec, quae hodie in LXX leguntur, desunt in Comp., Codd. III, XII, 24, 26, aliis. Syro-hex. in marg. affert: $\text{וְנִמְסוּ כָּל-צְבָאֵי הַשָּׁמַיִם}$. ✕ $\text{וְנִמְסוּ כָּל-צְבָאֵי הַשָּׁמַיִם}$. Euseb.: μὴ κείμενον δὲ ἐν τῇ τῶν Ο' ἐρμηνείᾳ τὸ, τακθήσονται κ.τ.έ., μετὰ ἀστερίσκων ἐκ τῆς τῶν λοιπῶν ἐρμηνείας προσετέθη. ⁹ Cod. 88. ¹⁰ Euseb., et ex eo Nobil. Cod. 88 affert: 'Α. πᾶσα ἡ (sic) στρατιά αὐτῶν. Σ. Θ. πᾶσα ἡ δύναμις. ¹¹ Curter. Syro-hex. in marg. $\text{וְיִלְיִי אֲרִיִּים}$. Particula est in Comp., Cod. 23. ¹² Sic Syro-hex. in textu. Clausula deest in Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis, qui post ἐπαχύνθη ἀπὸ στέατος tantummodo ἀρνῶν inferunt. Euseb.: τῶν μὲν ἀμνῶν, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνευτὰς, ἀρνῶν, σημαίνοντων κ.τ.έ. ¹³ Curter. ¹⁴ Cod. 88. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Idem, qui δάμαλις, μόσχος et ταῦρος habet. Cf. Hex. ad Psal. cxi. 13. ¹⁷ Syro-hex. in marg. וְעָפְרָם . ✕ וְעָפְרָם . Inter καὶ et ἀπὸ τοῦ στέατος Codd. 22, 36, alii, inferunt ὁ χῶς, Cod. 23 τὸ

χῶμα, Codd. 109, 302, 305 τὸ χῶμα αὐτῶν. Duplicem, vel potius triplicem lectionem venditat Cod. 88: ὁ χῶς , καὶ τὸ χῶμα αὐτῶν λιπανθήσεται, καὶ ἀπὸ τοῦ στ. αὐτῶν ἐμπλησθήσεται. ¹⁸ Cod. 88. ¹⁹ Cod. 88 affert: 'Α. τῆς δικασίας. τῆς ἐκδικήσεως. ²⁰ Cod. 88. ²¹ Curter. affert: Οἱ Γ'. εἰς γ. ἐρημωθήσεται. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀπὸ γ. εἰς γ. ἐρημωθήσεται. ²² " 'Α. Θ. εἰς νίκος ν. καὶ εἰς ἔσχατα ἔ. Sic MS. Jes., quod omnissum fuerat a Curterio. Suspicio autem illud, εἰς ν. ν., esse Aquilae, et εἰς ζ. ε. Theodotionis."—Montef. Verbu, καὶ εἰς χρόνον πολύν (μακρὸν Cod. 88), non leguntur in Codd. III, XII (in textu), 24, 26, 106. ²³ Curter. Syro-hex. in marg. וְיִן עָבַר בָּהּ . ✕ וְיִן עָבַר בָּהּ . Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐκ ἔστιν (s. ἔσται) ὁ παραπ. (s. πορευόμενος) δι' αὐτῆς. ²⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III (qui κατοικήσουσιν habet), XII, 23, 24, 26, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, ulii: καὶ κατοικήσει ἐν αὐτῇ. ²⁵ Cod. 88.

11. תַּקָּוּ. *Pelecanus*. Ο΄ ὄρνεα. 'Α. Σ. Θ. πελε-
κάνοι.²⁸
וְשָׁכְנֵי-בָהּ. *Habitabunt in ea*. Ο΄ κατοική-
σουσιν ἐν αὐτῇ.²⁷ Θ. καὶ κατοικήσουσιν ἐν
αὐτῇ.²⁸
וְנִשְׂתָּה. *Et extendet*. Ο΄ καὶ ἐπιβληθήσεται.
Σ. Θ. (καὶ) ἐκταθήσεται.²⁹
וְקָרְתָהּ וְאַבְנֵי-בָהּ. *Lineam vastitatis et pon-
dera (perpendicularum) vacuitatis*. Ο΄ σπαρτίον
γεωμετρίας ἐρήμου. 'Α. μέτρον κενού καὶ λίθου
οὐδενός. Σ. μέτρον ἀφανισμοῦ καὶ λίθου συγχύ-
σεως. Θ. μέτρον κενώσεως καὶ λίθου οὐδενώ-
σεως.³⁰
12. הָרִיבָה. *Nobiles ejus*. Ο΄ οἱ ἄρχοντες αὐτῆς.
'Α. Σ. Θ. οἱ ἐλεύθεροι.³¹
וְיִקְרְאוּ. *Vocabunt*. Ο΄ Vacat. ✕ 'Α. Θ. καλέ-
σουσι.³²
וְכָל-שָׂרָיָה. *Et omnes principes ejus*. Ο΄ καὶ
✕ Οἱ Γ'. πάντες.³³ οἱ μεγαστᾶνες αὐτῆς.
וְאֵין. *Non amplius*. Ο΄ εἰς ἀπώλειαν. 'Α.
εἰς πέρας. Θ. ὄλγιοι.³⁴
13. סִרְיִים קְמוֹשִׁי וְחִי. *Spinæ, urtica et spina*.
Ο΄ ἀκάνθινα φύλα, ✕ καὶ κνίδαι, καὶ ἄκα-
νοι.³⁵ 'Α. Σ. Θ. ἄκανθαι, καὶ κνίδες, καὶ
ἄκανες.³⁶
בְּמִצְרֵיהֶם. *In munitionibus ejus*. Ο΄ καὶ εἰς τὰ

- ὄχυράματα αὐτῆς. 'Α. ἐν διάρμασιν (αὐτῆς).³⁷
13. וְיִקְרְאוּ. *Canum ferorum*. Ο΄ σειρήνων. Σ.
δρακόντων.³⁸
וְיִבְנוּ. *Struthionibus*. Ο΄ στρουθῶν.
'Α. Σ. στρουθοκαμήλοις.³⁹
14. וְיִקְרְאוּ עַל-רֵעֵיהֶם יְצִיִּים תְּתִיבֵם. *Zizjim*
(occurrent) *canibus aureis, et daemon silvestris*
ad socium suum clamabit. Ο΄ δαιμόνια ὀνο-
κενταύροις, καὶ βοήσονται ἕτερος πρὸς τὸν ἕτε-
ρον. 'Α. Σ. Θ. σιέμ τοῖς λείμ, καὶ τριχιῶν
πρὸς ἑταῖρον αὐτοῦ (Θ. καὶ ὀρθοτριχιῶν ἐπὶ τὸν
πλησίον αὐτοῦ⁴⁰) καλέσει.⁴¹
- וְיִבְנוּ. *Quin ibi quietemaget lamia, et inveniet sibi*
requiem. Ο΄ ἐκεῖ ἀναπαύσονται ὀνοκενταυροί,
εὑρόντες αὐτοῖς ἀνάπαυσιν. 'Α. ἐκεῖ ἀνέψυξεν
λιλίθ, καὶ εὔρεν ἑαυτῇ ἀνάπαυσιν.⁴² Σ. ἐκεῖ
ἠρέμησεν λαμία...⁴³
- 15, 16. וְיִבְנוּ עַל-רֵעֵיהֶם יְצִיִּים תְּתִיבֵם. *Zizjim*
canibus aureis, et daemon silvestris
ad socium suum clamabit. Ο΄ δαιμόνια ὀνο-
κενταύροις, καὶ βοήσονται ἕτερος πρὸς τὸν ἕτε-
ρον. 'Α. Σ. Θ. σιέμ τοῖς λείμ, καὶ τριχιῶν
πρὸς ἑταῖρον αὐτοῦ (Θ. καὶ ὀρθοτριχιῶν ἐπὶ τὸν
πλησίον αὐτοῦ⁴⁰) καλέσει.⁴¹

²⁸ Cod. 88 in continuatione. ²⁷ Haec desunt in
Comp., Ald., Codd. III, XII, 24, 49, aliis. ²⁸ Curter.
Syro-hex. + *חַסְדֵי יְהוָה*. ²⁹ Cod. 88. ³⁰ Idem,
qui ad Aquilam κενού habet. Cf. Hex. ad Gen. i. 2.
³¹ Idem. ³² Curter. Syro-hex. in marg. *וְיִקְרְאוּ*.
+ *יְצִיִּים*. ³³ Post *οἱ γὰρ βασιλεῖς αὐτῆς* (sic) Curter. in
textu edidit: καὶ (✕ πάντες in marg.) οἱ ἄρχοντες (καὶ add.
Parsons.) *μεγαστᾶνες αὐτῆς*. Syro-hex. in textu, καὶ *οἱ μεγ.*
(*מַגִּיסְטֵי*) *αὐτῆς*; in marg. autem: ✕ *Οἱ Γ' καὶ πάντες*.
³⁴ Cod. 88. ³⁵ Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 62, 147.
In aliis ejusdem recensione liris est *κνίδες* pro *κνίδαι*, et
ἄκανοι (s. *ἄγχανοι*) pro *ἄκανοι*. ³⁶ Cod. 88, ubi pro
ἄκανες vitiose scriptum *ἄκανες*. Cf. Hex. ad Job. xxxi. 40.
³⁷ Cod. 88. ³⁸ Idem. ³⁹ Idem affert: 'Α. Σ. στρουθο-
καμήλοι (sic). Cf. ad Cap. xiii. 21. xliii. 20. ⁴⁰ Curter.
Cf. ad Cap. xiii. 21. ⁴¹ Cod. 88 mendose affert: 'Α. Σ.
Θ. σιέμ τοῖς λείμ (sic; sed cf. ad Cap. xiii. 22), καὶ τοῖς

χιῶν (sic) πρὸς ἕτερον αὐτοῦ καλέσει. Correximus cum ex
loco parallelo, tum ex Curterio, qui affert: 'Α. Σ. καὶ τρι-
χιῶν. 'Α. πρὸς ἕτερον (ἑταῖρον) αὐτοῦ. Hieron.: "Et occur-
rent sibi in ea, juxta LXX diversa daemonum phantasmata,
sive, ut omnes alii juxta Hebraicum transtulerunt, *SIIM* et
IIM, *onocentauri*, et *philosi*, et *lamia*, quae gentiliū fabulae
et poetarum figmenta describunt." ⁴² Curter., qui
ἑαυτῇ habet. Syro-hex. *וְיִבְנוּ*. ⁴³ Curter., qui *ἠρέμησεν* scribit.
Syro-hex. + *יְצִיִּים*. Ad *יְצִיִּים* vid. Bern-
stein. in *Lex. ad Chrestom. Syr.* p. 220. Hieron.: "Et
lamiam, quae Hebraice dicitur *LILITH*, et a solo Sym-
macho translata est *lamia*, quam quidam Hebraeorum
ἐριννὸν, id est, *furiam*, *inspiciantur*." ⁴⁴ Sic Codd.
22, 36, alii. Pro *וְיִבְנוּ* LXX verterunt *διεφώνησεν, desi-*
deratus est (cf. Wesseling. ad Diod. Sic. III, 41), 1 Reg.
xxx. 19.

οὐκ ἀπώλετο. 'Α. ἐκεῖ ἰκτίνες ἠθροίσθησαν, γυνή ἑταίραν αὐτῆς ἐκζητήσατε ἀπὸ βιβλίου κυρίου, καὶ ἀνάγνωτε μία ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἐνεποδίσθη. Σ. ἐκεῖ ἰκτίνες ἠθροίσθησαν, ἐκάστη τὴν ἑταίραν αὐτῆς ἐπεζήτησαν ἐκ βιβλίου κυρίου, καὶ καλέσουσι μία αὐτῶν οὐκ ἔλαθεν. Θ. ἐκεῖ ἰκτίνες ἠθροίσθησαν, ἑτέρα τὴν ἑτέραν ἐζητήσατε (fort. ἐκζητήσατε) ἀπὸ βιβλίου κυρίου, καὶ ἀνάγνωτε· μία αὐτῶν οὐκ ἔλαθεν.⁴⁶

17. יִסּוּ לִנְיָ. *Iis linea* Ο'. βόσκεισθαι. 'Α. Σ. Θ. αὐταῖς ἐν μέτρῳ.⁴⁶
 חָבְוּ. *Habitabunt.* Ο'. ἀναπαύσονται. 'Α. Σ. Θ. κατασκηνώσουσιν.⁴⁷

CAP. XXXV.

1. עֲרָבָה. *Desertum.* Ο'. ἔρημος. Σ. ἀβάτος.¹
 חֲבַצְלֵת. *Rosa.* Ο'. κρίνον. Α. καλύκωσις.²
 2. תְּפֹחַ תְּפֹחַ. *Pullulando pullulabit.* Ο'. καὶ ἐξανθήσει, ✕ καὶ ὕλοχαρήσει.³
 וְהָיָה יְהוָה עִתָּהּ. *Etiam cum exultatione et júbilo.* Ο'. τὰ ἔρημα τοῦ Ἰορδάνου. Σ. καίγε ἀγαλλιωμένη καὶ αἰνούσα.⁴
 הַדֶּרֶךְ הַרְמֵל וְהַדֶּרֶךְ הַשָּׂרֹן יִרְאוּ גִבּוֹרֵי יְהוָה. *Decor Carmeli et Saronis; ipsi videbunt gloriam Jovae.* Ο'. καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Καρμήλου, καὶ ὁ λαὸς μου ὄψεται τὴν δόξαν κυρίου. 'Α. διαπρέπεια τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρῶν· αὐ-

τοὶ ὄψονται δόξαν κυρίου. Σ. εὐπρέπεια τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ πεδίου· αὐτοὶ ὄψονται τὴν δόξαν κυρίου. Θ. ὠραιότης τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Σαρῶν· αὐτοὶ (s. οὔτοι) ὄψονται τὴν δόξαν Κυρίου.⁵

3. יַצְמִיחַ. *Roborate.* Ο'. Vacat. 'Α. καρτερώσατε. Σ. κρατύνετε. Θ. κραταιώθητε.⁶
 4. לֵב יִרְחַק מִלֵּב יִרְחַק. *Dicite timidia corde.* Ο'. παρακαλέσατε, οἱ ἀλιγδύψυχοι τῇ διανοίᾳ. 'Α. εἶπατε τοῖς ταπεινοῖς τῇ καρδίᾳ. Σ. εἶπατε τοῖς ἀνοήτοις. Θ. εἶπατε τοῖς ταχυκαρδίοις.⁷
 וְיָבֹא יְקָם. *Ultio veniet.* Ο'. κρίσιν ἀνταποδίδωσι. Θ. ἐκδίκησιν.⁸
 5. תִּפְתָּחוּ. *Aperientur.* Ο'. ἀκούσονται. 'Α. Σ. Θ. ἀνοιχθήσονται.⁹
 6. וְתָן. *Et jubilabit.* Ο'. τρανὴ δὲ ἔσται. 'Α. (καὶ) αἰνέσει.¹⁰
 בְּעֲרָבָה. *In deserto.* Ο'. ἐν γῆ διψώσῃ. 'Α. (ἐν) ὄμαλῃ. Σ. (ἐν) ἀβάτῳ.¹¹
 7. לְאִגַּם. *In lacum.* Ο'. εἰς ἔλη. 'Α. εἰς λίμνην.¹²
 תָּנִים. *Canum ferozum.* Ο'. ὀρνέων. 'Α. Σ. σειρήνων.¹³
 וְיָצִיר לְקַנָּה. *Gramen cum canna.* Ο'. ἐπαύλεις καλάμου. Οἱ Γ'. κάλαμον.¹⁴
 8. וְיִתְעוּ לֵב יִתְעוּ. *Et stulti non errabunt.* Ο'. οἱ δὲ διεσπαρμένοι πορεύσονται ἐπ' αὐτῆς, καὶ

⁴⁶ Cod. 88, a Paronensis sine interpunctione descriptus. Idem ad Aq. εταιραν pro ἑταίραν, et ad Theod. αυτης αυτων (sic) pro αὐτῶν affert. Ad ἐνεποδίσθη (תְּפֹחַ תְּפֹחַ?) Sic ἐμποδοστάτης pro תְּפֹחַ 1 Paral. ii. 7 in LXX) cf. ad Cap. xl. 26.
⁴⁷ Cod. 88. ⁴⁸ Idem.
 CAP. XXXV. ¹ Cod. 88. Cf. ad v. 6. Montef. e Lexicis affert: 'Α. ὄμαλῃ. Σ. πεδινῇ (ul. πεδίας). ² Cod. 88 mendose affert: 'Α. καὶ λύκωσις. Cf. ad Cant. Cant. ii. 1. Hieron.: "Quae nunc florebit in *lilium*, sive, ut significantius expressit Aquila, καλύκωσις, quam nos tumentem rosam, et necdum foliis dilatatis possumus dicere." ³ Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. 88: ✕ καὶ ὑποχαρήσει (sic). Ad καὶ ἐξανθήσει. Nobil. affert: "Severus, καὶ ὕλοχαρήσει;" quam notulam Montef. ad καὶ ἀνθείτω (v. 1) male traxit.
⁴ Cod. 88. ⁵ Euseb. in Dem. Evang. p. 301. Sym-

machi lectionem integram, et Theodotionis partem priorem affert Nobil. Curter. notam habet: Κάμηλος καὶ Σαρῶν τόπος (corrige ex Euseb. l. c. τόποι) τῶν ἀλλοφύλων. ὠραιότης τοῦ Κ. καὶ τοῦ Σ. οὔτοι (sic) ὄψονται τὴν δ. τοῦ (sic) κ. Hieron.: "Loca uberrima atque campestris, quae appellantur *Saron*, pro quibus Sym. interpretatus est *campus*." ⁶ Codd. 86, 88. ⁷ Cod. 88. Minus probabiliter Cod. 86: 'Α. εἶπατε τοῖς ἀνοήτοις τῇ καρδίᾳ. Σ. Θ. εἶπατε τοῖς ταχυκαρδίας (sic). Cf. ad Cap. xxxii. 4. ⁸ Cod. 88. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. ¹¹ Idem, qui ad Aq. ομαλεῖ habet. Cf. ad Cap. xli. 19. li. 3. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Curter., qui in textu legit, ἐπαύλεις καλάμου ποιμνίων. Syro-hex. in textu ἐπαύλεις ποιμνίων, in marg. καλάμου habet. Hieron. τοῖς Ο' tribuit: *et caulae gregum*.

οὐ μὴ πλανηθῶσι. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἀφρονες οὐ πλανηθήσονται.¹⁶

9. תִּיִּי פִּרְיִי. *Et ferocissima bestiarum.* Ο'. οὐδὲ τῶν πονηρῶν θηρίων. 'Α. καὶ ἀφетος ζώων. Σ. κακὸν θηρίον. Θ. καὶ λοιμὸς θηρίων.¹⁶

יִלְיִי. *Redempti.* Ο'. λελυτρωμένοι. 'Α. Σ. ἡγχιστευμένοι. Θ. ἔρρυσμένοι.¹⁷

10. יִשְׁבֹּי. *Revertentur.* Ο'. καὶ ἀποστραφήσονται. 'Α. Σ. Θ. ἐπανακάμψουσιν.¹⁸

יִתְּשֵׁי. *Laetitia.* Ο'. εὐφροσύνη. Aliud exempl. σωτηρία.¹⁹

Cap. XXXV. 10. ω ἐπὶ γὰρ — καταλήψεται αὐτούς 4.²⁰

CAP. XXXVI.

2. כֶּבֶד לְיָדַי. *Cum copia magna.* Ο'. μετὰ δυνάμεως πολλῆς. 'Α. ἐν εὐπορίᾳ βαρείᾳ.¹

יִשְׁבֹּי. *Piscinae superioris in via publica agri fullonis.* Ο'. τῆς κολυμβήθρας τῆς ἀνω ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀγροῦ τοῦ κναφέως. 'Α. Σ. . . ὑψηλῆς ἐν ἀνεσκολοπισμένη χῶρας γναφέως.²

3. יִתְּשֵׁי. *Historiographus.* Ο'. ὁ ὑπομνηματογράφος. 'Αλλος ὁ ἀναμνησκων.³

4. יִתְּשֵׁי לְיָדַי. *Dicite, quaeso, Heze-*

chiae. Ο'. εἶπατε 'Εζεκία. 'Α. Σ. Θ. (εἶπατε) δὴ πρὸς ('Εζεκίαν).⁴

5. מְקַלְמֵי לְבָבֵיךְ וְצַדִּיקֵי שִׁפְטֵיךְ. *Tantummodo sermo labiorum (stolidus) est: Consilium et robur ad bellum (est mihi).* Ο'. μὴ ἐν βουλῇ καὶ λόγοις χειλέων παράταξις γίνεται; 'Α. Σ. Θ. πλὴν (s. πλὴν γε) λόγος χειλέων (βουλή) καὶ δύναμις εἰς πόλεμον.⁵

6. לִי אִישׁ יִנְיָוִי. *Cui si innixus fuerit homo.* Ο'. ὡς ἂν ἐπιστηρισθῇ ✕ ἀνὴρ 4 ἐπ' αὐτήν.⁶

יִתְּשֵׁי. *Et perforabit eam.* Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ τρήσει αὐτήν.⁷

יִתְּשֵׁי לְכָל־הַבֹּטְחִים. *Omnibus qui confidunt.* Ο'. καὶ πάντες οἱ πεποιθότες. 'Α. Σ. Θ. πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν.⁸

7. לִי. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. πρὸς μέ 4.⁹

יִתְּשֵׁי לְיָדַי. *Nonne ipse est cujus abstulit Hezechias sacella et altaria, et dixit Judae et Jerusalem: Ante altare hoc adorabitis?* Ο'. Vacat. 'Α. Σ. Θ. ✕ οὐκ αὐτός ἐστιν οὐ ἀφείλεν 'Εζεκίας τὰ ὑψηλά αὐτοῦ καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶπεν τῷ 'Ιούδα καὶ τῇ 'Ιερουσαλήμ ἔμπροσθεν (s. κατὰ πρόσωπον) τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσκυνήσατε;¹⁰

¹⁶ Codd. 86, 88. ¹⁷ Cod. 88, qui affert: Σ. κακὸν θηρίον. καὶ λοιμὸς θηρίων (sic). Pro פִּרְיִי λοιμὸς adhibet Theod. Ezech. vii. 22, testibus Codd. 86, 88. ¹⁸ Cod. 88, qui ἔρρυσμένοι scribit. Cf. ad Cap. ii. 10. ¹⁹ Cod. 88.

²⁰ Sic Cod. Jes. in textu, teste Curterio, et εὐφροσύνη in marg. Minus probabiliter Parsons. ad εὐφροσύνη αἰώνιος notat: "σωτηρία αἰώνιος (marg. ut in Ed.) XII."

²¹ Syro-hex. Collatis Hebraeis, locus sic fortasse pingendus: ω ἐπὶ γὰρ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν αἰνέσεις καὶ 4 ἀγαλλίαμα κ.τ.έ.

CAP. XXXVI. ¹ Cod. 88. ² Idem, qui ἀνεσκολοπισμένης habet. ³ Sic sine nom. Curter. Syro-hex. in marg. ✕ יִתְּשֵׁי. Sic LXX in loco parallelo 4 Reg. xviii. 18, necnon Aq. ad 2 Reg. viii. 16. ⁴ Syro-hex. ✕ יִתְּשֵׁי לְיָדַי. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. ⁵ Cod. 88 vitiose affert: 'Α. Σ. Θ. πλὴν γελως

χειλεσιν καὶ δ. εἰς π. In loco 4 Reg. xviii. 20 LXX vertunt: πλὴν λόγοι χειλέων β. καὶ δ. εἰς π. ⁶ Sic sine aster. Ed. Rom. Cod. XII, teste Parsonsio: ὡς ἂν ἐπ' αὐτήν ἐπιστηρισθῇ, cum ✕ ἀνὴρ in marg. Syro-hex. in textu: δε ἂν (✕) ἐπ. ἐπ' αὐτήν; in marg. autem char. med. post οἷος infertur: ✕ יִתְּשֵׁי. Deest ἀνὴρ in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. ⁷ Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ✕ יִתְּשֵׁי. Haec, καὶ τρήσει (alia exempl. τρυπήσει) αὐτήν, desunt in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. ⁸ Cod. 88. ⁹ Curter., et sine aster. Syro-hex. Sic in textu Ald., Codd. 22, 36, alii. ¹⁰ Cod. 88. Sic sub simplici aster. Syro-hex. in marg. char. med., cum κατὰ πρόσωπον (✕) pro ἔμπροσθεν, et προσκυνήσατε pro προσκυνήσατε. Eandem lectionem in textum inferunt Codd. XII (teste Curterio), 23, 41, alii, qui omnes

8. הַתְּעַרְבֵנּוּ. *Sponsiane contende, quaeso.* Ο'. μίχθητε ✕ 'Α. Σ. Θ. δὴ 4.¹¹
9. וְכַדְוֵי אֲדָנִי הַקְּטַנִּים. *Et quomodo repelles praefectum provinciae vel unum e servis domini mei minimis?* Ο'. καὶ πῶς δύνασθε ἀποστρέψαι εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν ✕ ἐνδὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν μικρῶν 4;¹² Σ. καὶ ὑποστήσῃ τὸ πρόσωπον ἄρχοντος ἐνδὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν μικρῶν.¹³
10. לְהִשְׁחִיתָהּ. *Ad vastandum eam.* Ο'. πολέμησαι αὐτήν. 'Α. Σ. Θ. διαφθεῖραι (αὐτήν).¹⁴ הַיְהוּה אָמַר אֵלַי עֲלֵה אֶל-הָאָרֶץ הַזֹּאת הַשְׁחִיתָהּ. *Jova dixit ad me: Ascende in terram hanc, et vasta eam.* Ο'. Vacabat. ✕ Οἱ Γ'. κύριος εἶπε πρὸς μέ· ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν 4.¹⁵
11. וְהָאֵמַר... אֶל-רַבְשָׁקָה. Ο'. καὶ εἶπε — πρὸς αὐτόν 4... Οἱ Γ'. ✕ πρὸς 'Ραβσακην 4.¹⁶ דַּבֵּר נָא. *Loquere, quaeso.* Ο'. λάλησον ✕ 'Α. Σ. Θ. δὴ 4.¹⁷ הָעַם אֲשֶׁר עַל-הַחוּמָה. *Populi qui est super murum.* Ο'. τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῷ τείχει. Alia exempl. — τῶν ἀνθρώπων 4 τῶν ἐστηκότων ἐπὶ τῷ τείχει.¹⁸
12. לִלְאֶנְל אֶת-הַרְאֵהוּם וּלְשִׁיתוֹת אֶת-שִׁינֵיהֶם. *Ut comedant stercorem suam, et bibant urinam suam.*

Ο'. ἵνα φάγωσι ✕ 'Α. Σ. Θ. τὴν 4¹⁹ κόπρον, καὶ πῖωσιν οὖρον ✕ 'Α. Σ. Θ. αὐτῶν 4.²⁰ 'Α. Σ. τοῦ φαγεῖν τὰ ἀφοδεύματα αὐτῶν (Marg. עֲוֹתָם), καὶ πιεῖν τὸ ὕδωρ τῶν ποδῶν αὐτῶν (Marg. מִימֵי רַגְלֵיהֶם).²¹

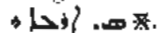
13. שְׁמַעוּ. *Audite.* Ο'. ἀκούσατε ✕ δὴ 4.²²
17. כְּבָרְצָנָה. *Similem terrae vestrae.* Ο'. ὡς ἡ γῆ ὑμῶν. Σ. κατὰ τὴν γῆν (ὑμῶν).²³ אֶת-הָאָרֶץ. *Terram ranum.* Ο'. καὶ ἄρτων. ✕ Σ. γῆν (ἄρτων).²⁴
18. יִשָּׁח. *Seducat.* Ο'. ἀπατάτω. 'Α. Σ. ἀνασείσει.²⁵
21. בְּרַמְצוֹת הַמַּלְכָּה הָיְתָה. *Quia mandatum regis erat.* Ο'. διὰ τὸ προστάξαι τὸν βασιλέα. 'Α. Σ. Θ. ἐντολὴ γὰρ τοῦ βασιλέως ἦν.²⁶ לֹא תַעֲנֶהוּ. *Ne respondeatis ei.* Ο'. μηδένα ἀποκριθῆναι (alia exempl. add. αὐτῶν²⁷).
22. קָרַעְוּ בְּגָדֵיכֶם. *Scissis vestibibus.* Ο'. ἐσχισμένοι τοὺς χιτῶνας. 'Α. Σ. Θ. διερρηχότες τὰ ἱμάτια.²⁸

Cap. XXXVI. 22. — τῆς δυνάμεως 4.²⁹

CAP. XXXVII.

2. אֶת-הַלְּיָקִים. Ο'. ✕ Οἱ Γ'. τὸν 4 'Ἐλιακίμ.¹ אֲשֶׁר עַל-הַבַּיִת. *Qui erat super domum.* Ο'. τὸν οἰκονόμον. 'Α. Θ. τὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου.²

κατὰ πρόσωπον tuentur. Alia lectio est Codd. 22 (sub ✕), 36, aliorum: καὶ μὴν οὗτός ἐστιν δε (s. οὐ) περιείλεν 'Εξ.— τῇ 'Ιερ., κατὰ πρόσωπον τοῦ θ. τ. προσκυνεῖτε (προσκυνήσετε Cod. 22).¹¹ Curter. Syro-hex. in marg. ✕ .¹² Cod. 88 (qui κυρίου sine artic. habet), et sine aster. Codd. 22, 36, alii.¹³ Procop., qui ὑποστήσει habet. Cpd. 88 in textu: καὶ πῶς ὑποστή (sic) εἰς πρόσωπον τῶν τοπαρχῶν ✕ ἐνδὸς κ. τ. ε.¹⁴ Cod. 88.¹⁵ Curter., quem negligenter exscribens Montef. πρὸς τὴν γῆν edidit. Syro-hex. in marg.: ✕ 'Α. Σ. Θ. κύριος εἶπε — αὐτήν. Clausula deest in Codd. III, XII, 26, 86, 88, 106.¹⁶ Syro-hex. ✕ ✕. Sic sine aster. Comp., Ald., et codd., qui ioter πρὸς 'Ραβσ., πρὸς 'Ραψ., et πρὸς τὸν 'Ραψ. fluctuant. In textu obelus est in Syro-hex.¹⁷ Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ✕ . Lectio λάλησον δὴ est in

Comp., Ald., Codd. 24, 87, aliis.¹⁸ Sic Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. XII, 22 (ubi ἐστήκ. sine artic.), 23, 36, alii. Pro τῶν ἐστήκ., τῶν καθημένων est in Codd. III, 24, 26, aliis.¹⁹ Curter.²⁰ Idem. Syro-hex. in marg.: Σ. Θ. (Cod. U. ✕ 'Α. Σ. Θ.) αὐτῶν.²¹ Codd. 86, 88, quorum prior mendose habet ἀφοδεύματα.²² Sic Cod. XII in marg., invito Hebraeo. Syro-hex. in marg.: Οἱ Γ'. δὴ.²³ Cod. 88.²⁴ Syro-hex. in marg. ✕ ✕. Post οἶνοι Cod. XII in marg. infert γῆν.²⁵ Cod. 88. Cf. Hex. ad Job. ii. 3.²⁶ Cod. 88.²⁷ Sic Codd. VIII, 22, 36, alii, et Syro-hex.²⁸ Cod. 88. Sic LXX in loco parallelo, 4 Reg. xviii. 37.²⁹ Syro-hex.

CAP. XXXVII. ¹ Curter. Sic Comp., Codd. 86, 87, alii. ² Cod. 88.

2. זְקֵנִי. *Seniores.* Ο'. πρεσβυτέρους. 'Α. γέρον-
τας.⁹
4. אִשְׁמַע אֶזְנוֹי. *Fortasse audiet.* Ο'. εισακούσαι.
Alia exempl. εἴπως εισακούσεται.⁴
- אֲדַבֵּר. Ο'. Vacat. 'Α. Σ. Θ. ὁ κύριος αὐτοῦ.⁵
- וְהוֹכִיחַ בְּדַבְרֵי. *Et ruperiet eum propter verba.*
Ο'. καὶ ὀνειδίσει λόγους. Σ. . διὰ τῶν λόγων.
Θ. . ἐν λόγοις.⁶
- הַנֶּשְׁתְּרִית הַנֶּחְצָתָה. *Pro parte residua quae
superest.* Ο'. περὶ τῶν καταλελειμμένων τού-
των. Σ. Θ. περὶ τοῦ λείμματος τοῦ εὐρεθέν-
τος.⁷
6. מִיָּמֵי אֲשֶׁר מָלְךְ-שׂוּר מְלִכֵי אַשּׁוּר. *Quibus con-
viciati sunt pueri regis Assyriae me.* Ο'. οὐδ
ὠνειδισάν με οἱ πρέσβεις βασιλέως 'Ασσυρίων.
'Α. Σ. Θ. οὐδ ἐβλασφήμησαν τὰ παιδάκια βα-
σιλέως 'Ασσυρίων (ἐμέ).⁸
7. נָתַתִּי. *Dabo.* Ο'. ἐμβάλλω. 'Α. Σ. Θ. δίδωμι.⁹
- קִינֹהֶם. *Rumorem.* Ο'. ἀγγελίαν. 'Α. Σ. Θ.
ἀκοήν.¹⁰
- וְשָׁב. *Et revertetur.* Ο'. ἀποστραφήσεται. Σ.
(καὶ) ὑποστρέψει.¹¹
8. תִּתֵּן מֶלֶךְ-אֲשׁוּר. Ο'. τὸν βασιλέα ✕ 'Α. Θ.
'Ασσυρίων ἄ.¹²

8. לְבָנָה. Ο'. Λοβνάν. Οἱ Γ'. Λαβανά.¹³
- וַיִּמְצָא מִלְכֵי. *Quod castra moverat de Lachis.*
Ο'. ὅτι ✕ 'Α. Σ. Θ. ἀπῆρεν ἀπὸ Λαχεΐς' καὶ ἄ
(ἐξῆλθε).¹⁴
9. וַיִּשְׁמַע. *Et audivit.* Ο'. Vacat. 'Α. Σ. Θ. καὶ
ἤκουσε.¹⁵
- לְהִלָּחֵץ. *Ut pugnet.* Ο'. πολιορκῆσαι. 'Α. Σ.
Θ. πολεμήσαι.¹⁶
10. הִנֵּה. *Tu.* Ο'. Vacat. ✕ σύ ἄ.¹⁷
11. הִנֵּה הִנֵּה. *Ecce! tu.* Ο'. σύ. ✕ 'Α. Σ.
Θ. ἰδοὺ ἄ σύ.¹⁸
- וְלִכְלֹחַ אֶת-הַיָּמִים. *Omnibus terris ad
delendum eas.* Ο'. πᾶσαν τὴν γῆν ὡς ἀπό-
λεσαν. 'Α. πάσαις ταῖς γαλαῖς τοῦ ἀναθεμα-
τίσαι αὐτάς.¹⁹
- וְהִנֵּה הִנֵּה. *Et tu eripiaris?* Ο'. Vacabat.
✕ 'Α. Σ. Θ. καὶ σὺ ρυσθήσῃ ἄ;²⁰
12. וְבָנֵי עֵדֵן וְשָׂרֵי טַלְסָר. *Et filios Eden, qui
erant in Telassar.* Ο'. αἱ εἰσιν ἐν χώρα Θεε-
μάθ. Σ. Θ. καὶ υἱὸς 'Εδὲμ τοὺς ἐν Θαλασ-
σάρ.²¹
13. וְעַתָּה. *Eua et Iva.* Ο'. 'Αναγουγάνα.
'Α. 'Ανὲ καὶ Γαυά. Σ. ἀνεστάτωσε καὶ ἐτα-
πείνωσε.²²

⁹ Cod. 88. ⁴ Sic Ald., Codd. 22, 36, alii. Cf. 4 Reg. xix. 4 in LXX. Est alius interpretis, ut videtur, fortasse Aquilae. ⁵ Syro-hex. in marg. Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg. sub ✕), 22, 23, 36, alii. ⁶ Cod. 88. ⁷ Item. ⁸ Codd. 86, 88, quorum prior τοῦ βασιλέως habet. ⁹ Cod. 88. ¹⁰ Idem. ¹¹ Idem. ¹² In LXX hodie legitur, τὸν β. 'Ασσυρίων πολιορκούντα; sed Codd. XII, 24, 49, 86, 106, 198, 306 πολιορκούντα τὸν β., omisso 'Ασσυρίων, habent. Syro-hex. in textu, τὸν β. πολιορκούντα; in marg. autem: 'Α. Θ. 'Ασσυρίων. Curter. e Cod. Jes. affert: τὸν (marg. ✕ 'Α. Θ. βασιλέα) 'Ασσυρίων πολιορκούντα, repugnante Parsonio. ¹³ Curter. ¹⁴ Idem. Haec hodie leguntur in LXX, sed desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. Syro-hex. in textu, καὶ ἤκουσεν (v. 9) ὅτι ἐξῆλθε (אֶשְׁרַח, non, ut Middeld., אֶשְׁרַח); in marg. autem: Οἱ Γ'. ✕ ὅτι ἀπῆρεν ἀπὸ Λ. ¹⁵ "Uuus" apud Montef., qui ad מְלִכֵי אֲשׁוּר, Ο'. καὶ ἀκούσας — ἀπέστρεψε ἄ (sic sub obelo Syro-hex.) καὶ ἀπέστειλεν, lectionem refert. ¹⁶ Cod. 88. ¹⁷ Curter. Sic sine aster. Codd. 22, 36,

alii. ¹⁸ Curter. Syro-hex. ✕ ✕ ✕. (Inter ἄ et ἐποίησαν Curter. in marg. infert: ✕ 'Α. σὺν; unde Montef. post Drusium improbabiler edidit: 'Α. Σ. Θ. ἄ συνειποίησαν. Pertinet fortasse ad מְלִכֵי (v. 12).) ¹⁹ Codd. 86, 88, quorum hic γαῖς (sic?) pro γαλαῖς, uterque autem αἰτάς pro αὐτάς habet. ²⁰ Curter. Syro-hex. in marg. .ל. .ה. .ל. ✕ .ל. .ה. .ל. .ה. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. ²¹ Cod. 86. Ad Θεεμάθ (לְטַלְסָר) Syro-hex. in marg. char. med. ✕ .ל. .ה. .ל. .ה. ²² Montef. in Hex. ad 4 Reg. xviii. 34: "Euseb. De locis Hebraicis, ubi sic legitur: 'Αναθουσαῦ, ἐν 'Ησαΐα. 'Α. ἀνεστάτωσεν καὶ ἐταπείνωσεν' καὶ ἐν Βασιλείαις. Ubi legendum: 'Αναγουγάνα [vel 'Αναγουγάνα, ut apud Jesaiam Cod. Vat., teste Maio] ἐν 'Ησαΐα. 'Α. 'Ανὲ καὶ Γαυά. Σ. ἀνεστάτωσεν κ.τ.έ.; ut quadret ad versionem Hieronymi [Opp. T. III, p. 163], quae sic habet: 'Ανευγάνα: et hujus Isaias meminit, quam Aq. transtulit, *Ane et Gava* . . . Sym. vero, *solllicitavit et humiliavit*."

14. וַיִּקְרָאָהוּ וַיַּעַל בֵּית יְהוָה. *Et legit eum, et ascendit in domum Jovae.* O'. Vacabat. ✕ Σ. Θ. καὶ ἀνέγνω αὐτὸ, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου 4.²⁸
- וַיִּקְרָא. O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. Ἐζεκίας 4.²⁴
17. הִטָּה יְהוָה אֹזְנָהּ. *Inclina, Jova, aurem tuam.* O'. Vacabat. ✕ Θ. κλῖνον, κύριε, τὸ οὖς σου 4.²⁵
- פָּקַח יְהוָה עֵינָיו. *Aperi, Jova, oculos tuos.* O'. Vacabat. ✕ ἀνοιξον, κύριε, τοὺς ὀφθαλμούς σου 4.²⁶
- וַשְׁמַע אֵת כָּל־דְּבָרָהּ. *Et audi omnia verba.* O'. ✕ καὶ ἀκουσον σύμπαντας 4 τοὺς λόγους.²⁷
19. אֱתֵ-אֱלֹהֵיהֶם. *Deos eorum.* O'. τὰ εἰδωλα αὐτῶν. 'A. Σ. Θ. τοὺς θεοὺς αὐτῶν.²⁸
- וַיִּאֲבָדוּ. *Et perdididerunt eos.* O'. καὶ ἀπώσαντο (alia exempl. ἀπώλεσαν²⁹) αὐτούς.
22. לְעַנְבָהּ. *Subsannavit.* O'. ἐμυκτήρησε. Σ. ἐχλεύασε.³⁰
- וַאֲחַרְתָּהּ רֹאשׁ הַנִּינְיָהּ. *A tergo tuo caput motitavit.* O'. ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκίνησε. Σ. ὀπισθὲν σου κεφαλὴν ἐκίνησε.³¹
23. אֶת־מִי. *Quem.* O'. τίνα. Alia exempl. τὸν τίνα.³²
- וַהֲדַסְתָּ. *Et conviciatus es.* O'. καὶ παρώξυνας. Oὶ λοιποὶ καὶ ἐβλασφήμησας.³³
24. בְּיַד עַבְדֶּיךָ. *Per servos tuos.* O'. ὅτι δι' ἀγγέλων. 'A. Σ. Θ. . . δούλων σου.³⁴
24. קִוְיָתָהּ. *Proceritatem.* O'. τὸ ὕψος. 'A. τὸ ἀνάστημα. Σ. Θ. τὸ μέγεθος.³⁵
- וַיִּבְחַר בְּרֹשְׁתָיו. *Lectissimas abietes ejus.* O'. καὶ τὸ κάλλος τῆς κυπαρίσσου. 'A. τὰ ἐκλεκτὰ τῶν ἐλατῶν. Σ. τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρκεύθων. Θ. τὴν ἐκλογὴν τῶν βραθέων.³⁶
- וַיִּצְרֵם יַעַר בְּרִמְלֵי. *Extremitatis ejus, silvam hortuli ejus.* O'. μέρους τοῦ δρυμοῦ. 'A. τοῦ τελευταίου αὐτοῦ... Σ. Θ. τοῦ ἄκρου αὐτοῦ, εἰς τὸν δρυμὸν τοῦ Καρμήλου (αὐτοῦ).³⁷
25. אֲנִי קָרַתִּי וְשָׁתִיתִי מִיָּם וְאֶחָרָב בְּכַף־פַּעְמֵי לֶבַח. *Ego fodi, et bibi aquam; et siccabo planta pedum meorum omnes canales Aegypti.* O'. καὶ ἔθηκα γέφυραν, καὶ ἠρήμωσα ὕδατα καὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος. Σ. ἐγὼ ὤρυξα, καὶ ἔπιον ὕδωρ, καὶ ἠρήμωσα ἐν ἰχνει ποδός μου πάντας ποταμοὺς συνεχόμενους.³⁸
26. נְצִי. (Rudera) disjecta. O'. καὶ οἰκοῦντας. 'Αλλ. ὑψηλά.³⁹
27. קְצָרֵי יָדָם. *Breves manu (impotentes).* O'. ἀνήκας χεῖρας. 'A. Σ. κλόβοι χερσίν. Θ. ἀσθενεῖς χερσίν.⁴⁰
- וְשֶׁבַע שָׁבַע. *Herba agri.* O'. Vacat. 'A. χλόη χώρας. Σ. Θ. χόρτος ἀγροῦ.⁴¹
- וַיִּרְק וְשָׁרְתָהּ חֵצֵר גַּגְוֹת וְשִׁדְמָתָהּ לְפָנַי קִמָּה. *Et viros graminis, herba tectorum, et uredo ante culmos.* O'. ὡς χόρτος ξηρὸς ἐπὶ δωμάτων, καὶ ὡς ἀγρωστὶς ✕ ἀφανιζομένη πρὸ τοῦ τελε-

²³ Curter. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. Syro-hex. in marg.: .(ωωωω?) ωωωωωω (Cod. C. ✕) .ωω. + ל.ωω? α.δ.δ.δ.δ.δ.δ. ²⁴ Curter., et Syro-hex. in marg. ²⁵ Sic Syro-hex. in marg., et sub aster. Cod. XII in marg. Clausula deest in Codd. III, XII (teste Parsonsio), 26, 41, aliis. ²⁶ Sic Cod. XII in marg. Haec desunt in Codd. III, XII (teste Parsonsio), 26, 41, aliis, et Syro-hex. ²⁷ Cod. XII in marg., teste Parsonsio: ✕ καὶ ἀκουσον σύμπαντας. Curter. in textu habet, καὶ ἀκουσον πάντας τοὺς λ., et sic Comp., Ald., Codd. 23, 24, alii, et Syro-hex. ²⁸ Cod. 88. ²⁹ Sic Comp., Ald., Codd. III, VIII, XII, 22, 23, 24, alii. ³⁰ Cod. 88.

³¹ Procop. ³² Sic Comp., Codd. 22, 48, 51, alii. Cf. ad Cap. vi. 8. ³³ Procop. ³⁴ Cod. 88. ³⁵ Idem. Cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xix. 23. Ad scripturam ἀνάστημα cf. nos in Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp., p. xxii. ³⁶ Codd. 86, 88. Procop.: τὰς δὲ κυπαρίττους ὁ μὲν Ἄκ. ἐλάτας, ὁ δὲ Σύμ. ἀρκεύθους ἐξέδωκεν; unde Montef. lectiones extudit: Ἄ. ἐλάτας. Σ. ἀρκεύθους. O'. τῆς κυπαρίσσου αὐτοῦ (sic). Ἄλλ. κυπαρίσσους. Cf. ad Cap. xli. 19. ³⁷ Codd. 86, 88. Procop. affert: Σ. εἰς ὕψος τοῦ ἄκρου αὐτοῦ, εἰς τὸν δ. τοῦ Καρ. αὐτοῦ. ³⁸ Procop. ³⁹ Cod. 88. Parsonsii notula satis obscura haec est: "ἔθνη" Ἄλλ. ὑψηλά. O'. οἰκοῦντας." ⁴⁰ Cod. 88. ⁴¹ Curter.

- σφορηθῆναι 4.⁴³ Σ. καὶ χλωρὰ βοτάνη, χλόη
δομάτων, ἥτις ἠφάνισε πρὸ τοῦ τελεσφορη-
θῆναι.⁴³
28. **הַבְּבֹשֶׁת**. *Sessionem tuam*. Ο'. τὴν ἀνάπαυσίν
σου. 'Α. Σ. Θ. καθέδραν (σου).⁴⁴
29. **הַבְּאַוְנָה**. *Et insolentia tua*. Ο'. καὶ ἡ πικρία
σου. 'Α. Θ. καὶ ἡ εὐθηνία σου. Σ. καὶ ἡ
ἀλαζονεία σου.⁴⁵
- בְּאַזְנוֹי**. *In aures meas*. Ο'. πρὸς μέ. Σ. εἰς
τὰ ὠτά μου.⁴⁶
- בְּנֶפֶשׁ קַחֵי קַחֵי**. *Ponam ergo annulum
meum in nares tuas*. Ο'. καὶ ἐμβαλῶ φιμόν
('Α. Θ. ψέλλιον. Σ. κρίκον⁴⁷) εἰς τὴν ρινά
σου. Σ. καὶ δώσω κρίκον εἰς τὸν μυκτῆρά
σου.⁴⁸
30. **פִּרְפֹּר**. *Fruentum ex superioris anni granis
effusis proveniens*. Ο'. ἂ ἔσπαρκας. Οἱ λοι-
ποὶ αὐτόματα.⁴⁹
- דְּרִישׁ**. *Id quod anno tertio sponte provenit*.
Ο'. τὸ κατάλειμμα. 'Α. Θ. αὐτοφυῆ. Σ. ἀπὸ
δένδρων.⁵⁰
31. **בְּיִתְּךָ בְּיִתְּךָ**. *Residuum domus Judae*.
Ο'. ἐν τῇ 'Ιουδαίᾳ. Alia exempl. add. εἰς διά-
φευξίν.⁵¹
32. **בְּיִתְּךָ**. *Qui evaserunt*. Ο'. οἱ σωζόμενοι. Θ.
σωτηρία.⁵²
33. **וְהִיא יָרֵחַ אֶתְּךָ**. *Et non jaciēt ibi sagittam*.
Ο'. οὐδὲ μὴ βάλῃ ἐπ' αὐτὴν βέλος. 'Α. καὶ
οὐ μὴ ροιζήσῃ ἐκεῖ βέλος. Σ. Θ. οὐδ' οὐ μὴ
τοξεύσει ἐκεῖ βέλος.⁵³

33. **וְהִיא יָרֵחַ אֶתְּךָ**. *Et non occurrēt ei clypeus*.
Ο'. οὐδὲ μὴ ἐπιβάλῃ ἐπ' αὐτὴν θυρεόν. 'Α.
Σ. Θ. (οὐδὲ μὴ) προφθάσῃ ἐπ' αὐτὴν θυρεός.⁵⁴
- וְהִיא יָרֵחַ אֶתְּךָ**. *Et non aggeret con-
tra eam aggerem*. Ο'. οὐδὲ μὴ κυκλώσῃ ἐπ'
αὐτὴν χάρακα. 'Α. Σ. Θ. καὶ οὐκ ἐκχεεῖ ἐπ'
αὐτὴν πρόσχωμα.⁵⁵
34. **וְהִיא יָרֵחַ אֶתְּךָ**. *Et in urbem
hanc non ingredietur*. Ο'. Vacabat. ✕ Θ.
καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐ μὴ εἰσέλθῃ 4.⁵⁶
35. **וְהִיא יָרֵחַ אֶתְּךָ**. *Et propter Davidem servum
meum*. Ο'. καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν παῖδά μου.
Οἱ λοιποὶ καὶ διὰ Δαυὶδ τὸν δούλόν μου.⁵⁷
37. **בְּיִתְּךָ**. *Et reversus est*. Ο'. Vacat. ✕ καὶ
ἀπέστρεψε 4.⁵⁸
- וְהִיא יָרֵחַ אֶתְּךָ**. *Et habitavit*. Ο'. καὶ ὤκησεν. 'Α. καὶ
ἐκάθισεν. Σ. καὶ ἔμενεν.⁵⁹
38. **וְהִיא יָרֵחַ אֶתְּךָ**. *Dei sui*. Ο'. τὸν πάτρарχον αὐτοῦ.
Alia exempl. θεοῦ (s. τοῦ θεοῦ) αὐτοῦ.⁶⁰
- וְהִיא יָרֵחַ אֶתְּךָ**. *Percusserunt eum*. Ο'. ἐπάταξαν αὐ-
τόν. 'Α. ἐπληξαν (αὐτόν).⁶¹
- וְהִיא יָרֵחַ אֶתְּךָ**. *In terram Ararat*. Ο'. εἰς 'Αρ-
μενίαν. 'Α. Σ. Θ. εἰς γῆν 'Αραρέθ.⁶²

Cap. XXXVII. 3. — καὶ ὀνειδισμοῦ 4. 18. —
δλην 4. 21. — ἤκουσα 4.⁶³

CAP. XXXVIII.

1. **וְהִיא יָרֵחַ אֶתְּךָ**. *Ad moriendum*. Ο'. ἕως θανάτου. 'Α.
τοῦ ἀποθανεῖν. Σ. Θ. εἰς θάνατον.¹

⁴² Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii.
⁴³ Codd. 86, 88, quorum prior mendose habet, ἠφάνισε
πρὸ τοῦ τελεσφορηθῆναι. (Pro **הַבְּבֹשֶׁת**, *uredo*, Symmachus le-
gisse videtur **הַבְּבֹשֶׁת**, *quas destruxit*. Cf. Hex. ad Jerem.
xiv. 5.) ⁴⁴ Cod. 88. ⁴⁵ Idem. Procop. affert: Σ.
ἡ ἀλαζονεία σου εἰς τὰ ὠτά μου. ⁴⁶ Procop. ⁴⁷ Cod. 88.
⁴⁸ Procop. ⁴⁹ Idem. ⁵⁰ Idem. Hieron.: "Anno
autem secundo, juxta Sym., *romis vescere*." ⁵¹ Sic
Codd. 22, 36, alii. Pro **בְּיִתְּךָ** Symmachus *διάφευξίς* adhi-
bet Jerem. xxv. 35. ⁵² Cod. 88, qui affert: Θ. *σωτηρία*
(sic). ⁵³ Idem. ⁵⁴ Idem. Hieron. Hebraea vertit:
nec occurrabit eam clypeus. ⁵⁵ Cod. 88, ubi *προσχωμα*

(sic). ⁵⁶ Curter. Haec desunt in Codd. III, XII, 24,
26, aliis, necnon in Syro-hex. Notam Curterii ad verba,
οὐ μὴ εἰσέλθῃ — ταύτην (v. 33), incaute refert Montef.
⁵⁷ Procop. ⁵⁸ Cod. XII in marg., teste Parsonsio.
Curter. edidit: *καὶ ἀπῆλθεν ἀποστραφεὶς καὶ ἀπέστρεψε κ. τ. λ.*,
quae lectio est in Comp., Ald., Codd. 22, 23, aliis, et
Syro-hex. ⁵⁹ Cod. 88. ⁶⁰ Sic Comp., Ald. (adscripto
πάτρарχον αὐτοῦ), Codd. 87, 91, alii. Syro-hex.: *θεοῦ αὐτοῦ*
— τὸν πάτρарχον αὐτοῦ 4. ⁶¹ Cod. 88. ⁶² Idem.
⁶³ Syro-hex.

CAP. XXXVIII. ¹ "Euseb. et tres MSS, qui habent:
Οἱ λοιποὶ εἰς θάνατον." — Montef.

1. **צו לבייתה**. *Manda familiae tuae.* O'. τάξει περι τοῦ οἴκου σου. 'A. Θ. ἐντείλει τῷ οἴκῳ σου.³
לֹא תִחְיֶה. *Non vives.* O'. οὐ ζήσῃ. 'A. οὐχ ὑγιαίη.³
3. **תְּהַיָּה תְּהַיָּה**. *Obsecro, Jova.* O'. Vacat. ✕ OI Γ'. ὦ δὴ κύριε 4.⁴
זְכַרְתֵּנִי. *Memento, quaeso.* O'. μνήσθητι ✕ δὴ 4.⁵
בְּלֵב שָׁלֵם. *Corde integro.* O'. ἐν καρδίᾳ ἀληθινῇ (alia exempl. τελεία⁶).
דְּבָרֵינוּ. *Quod bonum est.* O'. τὰ ἀρεστά. 'A. Σ. Θ. τὸ ἀγαθόν.⁷
5. **תַּתְּפִלֶּיךָ**. *Orationem tuam.* O'. τῆς προσευχῆς σου. 'Αλλος τὴν δέησίν σου.⁸
עַל-יְמֵיךָ שֶׁעָשָׂה שְׁנָה. *Super dies tuos quindecim annos.* O'. πρὸς τὸν χρόνον σου δεκαπέντε ἔτη. 'A. ἐπὶ ἡμέρας σου πεντεκαίδεκα ἔτος. Σ. ταῖς ἡμέραις σου πεντεκαίδεκα ἔτη. Θ. ἐπὶ τὰς ἡμέρας σου πεντεκαίδεκα ἔτη.⁹
6. **אֶרְוֶיךָ**. *Eruiam te.* O'. ῥύσομαι σε. 'A. ὁμοίως τοῖς O'. Σ. ἐξελοῦμαι σε.¹⁰ Θ. σώσω σε.¹¹
וְנִגְנֹתִי. *Et protegam.* O'. καὶ ὑπερασπιῶ. 'A. (καὶ) θυρεώσω.¹²
7. **אֲשֶׁר דִּבֶּר**. *Quod locutus est.* O'. Vacat. ✕ δ ἐλάλησεν 4.¹³
8. **הֲנִי מָשִׁיב**. *Ecce! ego redire faciam.* O'. Vacabat. ✕ Θ. ἰδοὺ ἐγὼ στρέψω 4.¹⁴
לְמַעַן לִצְתֹּת. *Umbra graduum* (gnomonis). O'. τὴν σκιὰν τῶν ἀναβαθμῶν. Σ. *umbra linearum*.¹⁵
בְּמַעַן יִחַזַּק. *In gnomone Ahaz.* O'. τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου (alia exempl. add. 'Αχαζ¹⁶) τοῦ πατρὸς σου. Σ. ἐν ὠρολογίῳ 'Αχαζ.¹⁷
וְחָזַר. *Retrorsum.* O'. Vacat. Alia exempl. εἰς τὰ ὀπίσω.¹⁸
וְשָׁב הַשֶּׁמֶשׁ שְׁעָרֵי הַמַּעְלֵה. *Et rediit sol decem gradus in gnomone, quos descenderat.* O'. καὶ ἀνέβη ὁ ἥλιος τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς, οὓς κατέβη ἡ σκιά. 'A. Θ. καὶ ἀπεστράφη ὁ ἥλιος...¹⁹ Σ. καὶ ὑπέστρεψεν ὁ ἥλιος δέκα ὥρας διὰ τῶν βαθμῶν ὧν κατέβη.²⁰
9. **מִכְתָּב**. *Scriptum.* O'. προσευχή. OI λοιποὶ γραφή.²¹
יְהוּדָה. O'. τῆς 'Ιουδαίας. OI Γ'. 'Ιούδα.²²
בְּהִלָּתָהּ. *Cum aegrotaverat.* O'. ἠνίκα ἐμαλακίσθη. 'A. Θ. ἐν τῷ ἀρρωστῆσαι αὐτόν.²³
וַיִּחַי. *Et convaluerat.* O'. καὶ ἀνέστη. 'A. Θ. (καὶ) ἐζήσεν. Σ. καὶ ὑγίανεν.²⁴
מִחֲלֵיהֶּ. *Ex aegritudine sua.* O'. ἐκ τῆς μαλακίας αὐτοῦ. 'A. Σ. Θ. ἀπὸ τῆς ἀρρωστίας (αὐτοῦ).²⁵

² Cod. 88. ³ Idem. ⁴ Curter., et sine aster. Comp., Codd. 91, 97, alii. Cf. Hex. ad Psal. cxvii. 25.
⁵ Curter. Sic sine aster. Syro-hex. ⁶ Sic Codd. 22, 36, alii. ⁷ Cod. 88. ⁸ Idem. ⁹ Idem. ¹⁰ Curter.
¹¹ Syro-hex. * **أفادح** .i. Cod. 88 affert: "ΑΛΛ. σώσω σε, quae lectio est in Codd. III, XII, 24, 26, aliis.
¹² Cod. 88: 'A. θυραϊώσω (sic). Cf. ad Cap. xxxi. 5.
¹³ Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁴ Syro-hex. in marg. Haec hodie leguntur in libris omnibus, excepto Cod. 88. ¹⁵ Hieron.: "Datur autem signum, ut sol decem gradibus revertatur, quos nos juxta Sym. in *lineas* et *horologium* vertimus." ¹⁶ Sic Codd. 22 (ubi 'Αχαζ scriptum), 36, alii. ¹⁷ Cod. 86. "Symmachi

integram lectionem ita affert L. Bos: *στρέψω τὴν σκιὰν τῶν γραμμῶν, ἣ κατέβη ἐν ὠρολογίῳ 'Αχαζ.*"—*Drach.* Vide nos in Monito. ¹⁸ Sic in textu post *ἀποστρέψω* Codd. 22, 48, alii. ¹⁹ Cod. 88, qui *ἀπεστράφη* habet. Rectius in textu Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀπεστράφη ὁ ἥλιος. ²⁰ Codd. 86, 88, quorum uterque mendose habet, διὰ τὸν βαθμῶν ἐν κατέβη. Hieron. Hebraea vertit: *Et reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat.* ²¹ Hieron.: "Miror quomodo soli LXX pro *scriptura*, *orationem* posuerint, cum oratio THEPHELLATH dicatur, et non MACHTHAB, quae in praesenti loco scribitur." ²² Syro-hex. * **יהודה** .i. ²³ Cod. 88. ²⁴ Idem, qui *ὑγίανεν* scribit. ²⁵ Idem. Pro *μαλακίας* Codd. 22, 36, alii, *ἀρρωστίας* habent.

10. יָמִי יָמִי. *In quiete* (s. *excisione*, s. *meridie*) *dierum meorum*. O. ἐν τῷ ὕψει ('A. Σ. Θ. *in infirmitate*, s. *silentio*²⁶) τῶν ἡμερῶν μου. Σ. ἐν τῷ κατασιγηθῆναι τὰς ἡμέρας μου.²⁷ Οἱ ἕτεροι ἐν ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου.²⁸
- אֲלָכָה. *Vadam*. O. Vacat. Alia exempl. πορεύσομαι (ἐν πύλαις ἄβου).²⁹
11. הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה. *Non videbo Jah Jah in terra viventium*. O. οὐκέτι οὐ μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἐπὶ γῆς ✕ 'A. ζώντων.³⁰ 'A. Θ. οὐκ ὄψομαι 'IA 'IA ἐν γῆ ζώντων. Σ. οὐκ ὄψομαι κύριον . . .³¹
- הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה. *Non aspiciam hominem amplius inter habitatores orci*. O. οὐκέτι μὴ ἴδω ἄνθρωπον ✕ Θ. ἔτι μετὰ κατοικούντων.³² ἐξέλιπεν. 'A. Σ. Θ. οὐκ ἐμβλέψω ἄνθρωπον ἔτι μετὰ κατοικούντων . . .³³
- 11, 12. הִנֵּה הִנֵּה. *Orci. Habitatio mea*. O. ἐξέλιπεν ἐκ τῆς συγγενείας μου. 'A. ἐπαύσατο γενεά μου. Θ. ἐξέλιπεν ἡ γενεά μου.³⁴
12. הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה. *Quasi tentorium pastorale; convolvi*. O. ὡς περὶ ὁ σκηνὴν καταλύων πῆξας.

'A. ὡς σκέπη ἑταῖροί μου † συνέπησαν. Σ. ὡς σκηνὴ ποιμένων † συνεπέσθη. Θ. ὡς σκηνὴ οἱ φίλοι μου, ἐστενωθή.³⁶

12. הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה. *Ut texitor, vitam meam, a licio me abscindet*. O. ὡς ἰστὸς τὸ πνεῦμά μου παρ' ἐμοὶ ἐγένετο, ἐρίθου ἐγγιζούσης ἐκτεμεῖν. 'A. ὡς ὑφαίνων ζωὴν μου, ἀπὸ ἀντίου αὐτῆς ἐκτέμνει με. Σ. ὡς ὑφάντης τὴν ζωὴν μου, ἀπὸ καταρτισμοῦ ἐξέτεμέν με. Θ. ὡς ὑφαίνων ἡ ζωὴ μου, ἀπὸ συνεργῶν αὐτῆς ἐξέτεινεν.³⁵

מִיּוֹם עַד-לַלַּיְלָה מִיּוֹם עַד-לַלַּיְלָה. *De mane usque ad vesperam conficis me*. O. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παρεδόσθη. 'A. Σ. Θ. ἀφ' ἡμέρας ἕως νυκτὸς ἐπλήρωσέ με.³⁷

13. הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה. *Composui (animum meum) usque ad mane; sicut leo*. Aliter: *Assimilavi me usque ad mane leoni*. O. . . ἕως πρωῆ ὡς λέοντι. Θ. ἐτέθη ἕως πρωῆ ὡς λέων.³⁸
14. הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה הִנֵּה. *Sicut hirundo garruens*. Aliter: *Sicut hirundo et grus*. O. ὡς χελιδῶν. 'A. ὡς ἵππος ἀγούρ. Σ. ὡς χελιδῶν ἐγκεκλεισμένη. Θ. (ὡς) οἷς ἀγούρ.³⁹

²⁶ Hieron.: "In dimidio dierum meorum, sive, ut Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt, in infirmitate et silentio dierum meorum, pro quo LXX excelsum interpretati sunt, ob literae similitudinem RAME pro DAME legentes." ²⁷ Cod. 88. ²⁸ Reginus unus ex Cyrillo:

Οἱ γε μὴν ἕτεροι τῶν ἐρμηνευτῶν, ἐν ἡμίσει τῶν ἡμερῶν μου, ἐκδεδάκασιν. Quinam sint alii ἕτεροι ambigitur, quandoquidem Aq. Sym. Theod. aliter interpretati sunt, et Vtae, Vitae aut VIImae ed. apud Jesaiam nullum vestigium exstat.

²⁹ Sic in textu Cod. XII, teste Curterio. E contrario Parsons. affert: ἐν πύλαις ἄβου καταβήσομαι (marg. πορεύσομαι) XII.

³⁰ Curter. Syro-hex. in marg. ✕ *שמעו? שמעו? .* Vox legitur in Ed. Rom., sed deest in Codd. III, XII, 24, 26, aliis. Subjungitur in LXX versio duplex, οὐκέτι μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ 'Ισραὴλ ἐπὶ γῆς, quam ignorant Comp., Codd. III, 22, 23, 36, alii, cum Hieron. et Syro-hex. ³¹ Cod. 86.

Pro *là là* in cod. mendose scriptum *ιαμα*. ³² Curter.

Syro-hex. in marg. affert: ✕ *שמעו? שמעו? .* Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. ³³ Codd. 86, 88.

³⁴ Curter., qui Theodotioni ἐξέλειπεν tribuit. Hieron. Hebraea vertit: *Non aspiciam hominem ultra et*

habitatores quietis (הִנֵּה). *Cessavit* (הִנֵּה) *generatio mea*. Idem in Commentario: "Quietis. Quod nos olim propter verbi ambiguitatem sequenti versiculo iunxeramus; sermo enim Hebraicus HOLED, si legatur aut scribatur, EDEL, *requies*; si ELED, *occidentem sonat*." Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 2.

³⁵ Sic Cod. 88 a Parsonsio exscriptus, nisi quod ἑταῖροί μου pro ἕτεροι μοι correximus. Varie tentari possunt *συνέπησαν* et *συνεπέσθη*, quae τῷ ἄπαξ λεγομένῳ *הִנֵּה*, *convolvi*, s. *convolutus est*, respondent. Ad scripturam quidem proxime accedunt *συνέπασαν* et *συνεπαίσθη*, a *συνπαίω*; ad notionem vero radicis Hebraeae *הִנֵּה*, *contractus est*, magis appositae sunt *συνέσπασαν* (s. *συνέσπασα*), et *συνεσπίασθη*, quorum posterius cum Syr. *فج* commutatur Thren. v. 10. Sed ne sic quidem haec Symmachi lectio cum sequenti recte componitur. Theodotionis *ἐστενωθή* non sollicitandum videtur.

³⁶ Cod. 86, qui ad Aquilam ὡς ὑφμενων (pro quo Parsons. minus probabiliter ὡς ὑφασμένων tentat) et *εκτεμημαι* habet. Etiam Theodotionis lectio vix sana esse videtur. ³⁷ Codd. 86, 88. ³⁸ Cod. 88.

³⁹ Hieron.: "Pro pullo hirundinis, sive *hirundine*, ut LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est, *SUS AGOR*, quod

14. **הִשָּׁמַחְנִי**. *Piriebam*. **ו'** φωνήσω. **'Α**. ὀρνίσω. **Σ**. τρίσω. **Θ**. στρουθίσω.⁴⁰

הָיָה עֵינַי לְמַרְוֵם דָּהָה. *Languebant oculi mei sursum, Jona*. **ו'** ἐξέλιπον γάρ μου οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ βλέπειν εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν κύριον. **'Α**. ἠραιώθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου εἰς ὕψος, κύριε.⁴¹

15. **מַה אֶדְבַּר וְאֶמְרָ לִי יְהוָה עַשָּׂה אֲהַיָּה כָּל־נַפְשִׁי**. *Quid dicam? Et dixit mihi, et ipse praestitit. Lente incedam omnes annos meos propter amaritudinem animae meae.* **ו'** Vacat. . . . **Θ**. αὐτῷ, καὶ αὐτὸς ἐποίησε καθοδήγησιν πάντας ἐνιαυτούς μου ἐπὶ πικρίαν ψυχῆς μου 4.⁴²

16. **אֲדַבֵּר עָלֵיהֶם יְהוָה וְלֹא־בָהֶן חַיִּי רִוְחִי**. *Domine, super illis (beneficiis) vivitur, et in singulis istorum est vita spiritus mei.* **ו'** κύριε, περὶ αὐτῆς γὰρ ἀνηγγέλη σοι, καὶ ἐξήγειράς μου τὴν πνοήν. **'Α**. κύριε, ἐπ' αὐτοῖς ζήσονται, καὶ εἰς πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ζωὴ πνεύματός μου.⁴³

וְתַחֲלִימֵנִי וְתַחֲיֵנִי. *Et convalescere et vivere facies me.* **ו'** καὶ παρακληθεῖς ἔζησα. **'Α**. καὶ σωφρονίσεις με, καὶ ζωώσεις με. **Σ**. **Θ**. καὶ ἀνέθαλάς με, καὶ ζωώσεις με.⁴⁴

17. **הֲנֵה לְשָׁלוֹם מָרְלִי מָר**. *Ecce! in salutem (versa est) amaritudo mihi, amaritudo.* **ו'** Vacat. **Θ**. ἰδοὺ εἰς εἰρήνην πικρία μοι...⁴⁵

'Α. **Σ**. **Θ**. ἰδοὺ περὶ τῆς εἰρήνης μου πικρὸν ἐμοί, πικρόν.⁴⁶

17. **בְּלִי מִשְׁחַתְּמוֹתַי תִּקְרָהּ הַתְּהַיָּה**. *Et tu summo amore amplexus es animam meam (et extraxisti eam) ex fovea perditionis.* **ו'** εἶλον γάρ μου τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ ἀπόληται. **Σ**. σὺ δὲ εὐδόκησας τὴν ψυχὴν μου μὴ διαφθεῖραι.⁴⁷

18. **כִּי־לֹא־שָׂחַחְתָּ מִנְּךָ הַתְּהַיָּה**. *Quia non oscus celebrat te, mors laudat te.* **ו'** οὐ γὰρ οἱ ἐν ἄδου αἰνέσουσί σε, οὐδὲ οἱ ἀποθανόντες εὐλογήσουσί σε. **'Αλλος** οὐδὲ γὰρ ὁ ἄδης αἰνέσει σε, οὐδὲ ὁ θάνατος εὐλογήσει σε.⁴⁸

לֹא־יִשְׁבְּרוּ יוֹרְדֵי־בוֹר לְהַמְחִיזֵנִי. *Non expectant descendentes in foveam veritatem tuam.* **ו'** οὐδὲ ἐλπιούσιν οἱ ἐν ἄδου τὴν ἐλεημοσύνην σου. **'Α**. οὐ προσδοκήσουσιν οἱ καταβαίνοντες εἰς λάκκον...⁴⁹ **Σ**... οἱ καταβαίνοντες εἰς λάκκον τὴν ἀλήθειάν σου.⁵⁰

19. **הַיּוֹם הַזֶּה יִבְרַח לְבָבִים יְדֵי אֲבִי**. *Hodie: pater filiis notam faciet veritatem tuam.* **ו'** ἀπὸ γὰρ τῆς σήμερον παιδία ποιήσω, ἃ ἀναγγελοῦσι (alia exempl. τοῦ ἀναγγεῖλαι⁵¹) τὴν δικαιοσύνην σου. **Σ**. σήμερον πατὴρ υἱοῖς γνωρίσει περὶ τῆς ἀληθείας σου.⁵²

20. **הָיָה לְהִשְׁתַּחֲוֶה לִּי**. *Jona ad servandum me (promptus est).* **ו'** θεεὶ τῆς σωτηρίας μου. **Σ**. κύριε, σῶσόν με.⁵³

וְגַבְיֹתַי נִנְּנָה. *Et cantus fidium meos pulsa-*

interpretatus est Aq. *eximus Agor*, Theod. SIS ΛΟΟΒ... Sym. autem ita transtulit, *sicut hirundo inclusa [ἐγκλεισθεῖσα nonnemo] sic cantabo.*" Cod. 88 notulam affert: **'Α**. **Σ**. **Θ**. ἀγοῦ ἐγκεκλεισμένη; quae Hieronymi ope sic legi potest: **'Α**. **Θ**. ἀγοῦ. **Σ**. ἐγκεκλεισμένη. (Ad Sym. conferri potest Targ.: *sicut hirundo captis (וְהִיָּה) et picipiens.*) Cf. Hex. ad Jerem. viii. 7. ⁴⁰ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. x. 14. ⁴¹ Codd. 86, 88: **'Α**. ὠραιώθησαν (sic) οἱ ὀφθ. μου (μου om. Cod. 88) κ.τ.έ. Correxinius ἠραιώθησαν in *Olivo Norvic*. p. 49. Cf. Hex. ad Jerem. xxxix. 10. ⁴² Curter. Cod. 23 affert: καὶ εἶπα αὐτῷ, καὶ αὐτὸς—ψυχῆς μου. Syro-hex. in marg.: * οὕτως (וְכַכֵּן) καὶ αὐτὸς ἐποίησε καθοδήγησιν (וְכַכֵּן) κ.τ.έ. Hieron. tantum affert: et ipse fecit. ⁴³ Codd. 86, 88, quorum prior σου pro μου

habet. ⁴⁴ Idem. Ad Aquilam Cod. 86 σωφρονείς legit, Cod. 88 σωφρονήσεις. Ad Sym. prius με abest a Cod. 88. ⁴⁵ Curter. Syro-hex. in marg. + **וְהִיָּה לְהִשְׁתַּחֲוֶה לִּי**. ⁴⁶ Cod. 88, qui eimi pro ἐμοί habet. Cod. 86 affert: **Θ**. ἰδοὺ περὶ τ. εἰρ. μου π. ἐμοί, π. ⁴⁷ Cod. 88. Cod. 86 affert: **Σ**. οὐδὲ εὐδ. τὴν ψ. μ. μὴ διαφθεῖρας. ⁴⁸ Curter. sino nom. interp. Syro-hex. eandem lectionem in marg. affert, praemittens: "In aliis editionibus (וְהִיָּה)." ⁴⁹ Cod. 88. ⁵⁰ Curter. Sic in textu Codd. 62, 147, 308. Syro-hex. sine nom. + **וְהִיָּה לְהִשְׁתַּחֲוֶה לִּי**. ⁵¹ Syro-hex. in marg. + **וְהִיָּה לְהִשְׁתַּחֲוֶה לִּי**. Cod. XII in marg.: καὶ τοῦ (Curter. τοῦτο) ἀναγγεῖλαι. ⁵² Cod. 88. Minus emendate Cod. 86: **Σ**. σὴμ. παρ' υἱοῖς γνωρισθήσεται περὶ ἀλ. σου. ⁵³ Codd. 86, 88.

bitus. Ο. καὶ οὐ παύσομαι εὐλογῶν σε μετὰ ψαλτηρίου. Σ. καὶ ψαλμοὺς ἡμῶν ψαλοῦμεν.⁶⁴

20. פֵּילַע. *In domo.* Ο. κατέναντι τοῦ οἴκου. Σ. ἐν τῷ οἴκῳ.⁶⁵

21. חַלְשׁוֹ הַלֵּילָהּ. *Super ulcus.* Ο. Vacat. ✕ Ἀ. Σ. Θ. ἐπὶ τὸ ἔλκος.⁶⁶

Cap. XXXVIII. 12. — κατέλιπον — ζωῆς μου.⁶⁷

21. — πρὸς Ἐφεκίαν.⁶⁷

CAP. XXXIX.

1. כִּי חָלָהּ. *Quod aegrotasset.* Ο. ὅτι ἐμαλακίσθη. Ἀ. ὅτι ἠρρώσθησεν. Σ. ὅτι ἠσθένησε.¹

וַיִּרְקַח. *Et convalesceret.* Ο. καὶ ἀνέστη (alia exempl. add. ἐκ τῆς μαλακίας²). Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἐνίσχυσεν.³

2. תַּת־בַּיִתְךָ נָתַתָּה. *Domum aromatatum* (s. *gazophylacium*). Ο. τὸν οἶκον τοῦ νεχωθᾶ. Ἀ. Σ. τὸν οἶκον τῶν ἀρωμάτων.⁴

וְתַת־תְּבַשְׂמֶיךָ. *Et aromata.* Ο. καὶ τῆς στακτῆς. Ἀ. Σ. καὶ τὰ ἡδύσματα.⁵

וְיַחַת הַשָּׁמֶן הַטּוֹב. *Et unguentum optimum.* Ο. καὶ τῶν θυμιαμάτων, καὶ τοῦ μύρου. Ἀ. καὶ σὺν τῷ ἐλαίῳ τῷ ἀγαθῷ.⁶

כַּלְיֵי. *Armorum ejus.* Ο. τῶν σκευῶν τῆς γάζης. Ἀ. Σ. Θ. (τῶν σκευῶν) αὐτοῦ.⁷

לֹא הָיָה דָבָר. *Non erat res.* Ο. καὶ οὐκ ἦν

οὐθέν. Ἀ. οὐκ ἦν ῥῆμα. Σ. οὐκ ἦν ῥητόν.⁸

2. וְיִבְרַח לְכָל בְּרִי. *Et in omni principatu tuo.* Ο. Vacabat. ✕ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ.⁹

4. לֹא הָיָה דָבָר. Ο. καὶ οὐκ ἔστιν. Ἀ. Θ. ῥῆμα. Σ. . . πρᾶγμα.¹⁰

6. וַיָּבֹאוּ. *Veniunt.* Ο. ἔρχονται. Alia exempl. add. λέγει κύριος.¹¹

7. וְיֵצְאוּ מִלְּפָנֶיךָ. *Qui prodibunt ex te.* Ο. Vacat. ✕ Θ. οἵτινες ἐξελεύσονται ἐκ σοῦ.¹² Alia exempl. τῶν ἐξερχομένων ἀπὸ σοῦ.¹³

וְיָבֹאוּ עִבְדֵי. *Et erunt eunuchi.* Ο. καὶ ποιήσουσι σπάδοντας. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἔσονται εὐνοῦχοι.¹⁴

8. וְהָיָה אֱמֶת. *Et veritas.* Ο. καὶ δικαιοσύνη. Ἀ. Σ. Θ. καὶ ἀλήθεια.¹⁵

CAP. XL.

1, 2. וַיִּבְרַח לְכָל בְּרִי : וְיָבֹאוּ עִבְדֵי. *Consolamini populum meum, dicit Deus vester.* Benigne alloquimini Jerusalem. Ο. παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ θεὸς — ἱερεῖς, λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ. Σ. παρηγορεῖτε, παρηγορεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει ὁ θεὸς ὑμῶν παραμυθήσασθε τὴν καρδίαν Ἱερουσαλήμ.¹

⁶⁴ Mendose Cod. 88: Σ. καὶ ψ. ὑμῶν ψαλοῦμαι. ⁶⁶ Idem. ⁶⁵ Curter. affert: ✕ ἐπὶ τὸ ἔλκος, et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron.: "Nam et Aquila, Symmachusque et Theod. ἔλκος interpretati sunt." In fine hujus v. pro καὶ ἰγίης ἔση solus Syro-hex. καὶ ἰγιάσει σε (ܡܘܨܝܐܗܐܘܫܐܘܦܐ) habet, silente Middeldorpfio. ⁶⁷ Syro-hex.

Cap. XXXIX. ¹ Cod. 88. ² Sic Codd. 22, 36, alii. ³ Cod. 88. ⁴ Curter., Procop. Syro-hex. in textu: ܡܘܨܝܐܗܐܘܫܐܘܦܐ. Hieron.: "Ostenditque eis juxta LXX domum nechothā, pro qua Sym. traustulit aromatum suorum."

⁵ Cod. 88. ⁶ Idem. ⁷ Idem. ⁸ Idem. ⁹ Curter., et sine aster. Syro-hex. in marg. Deest clausula in Comp., Codd. II, III, XII, 26, 41, aliis. ¹⁰ Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐκ ἔστιν πρᾶγμα. ¹¹ Sic Comp.,

Codd. III, 26, 36, 49, alii, invito Hebraeo. Cod. 88 affert: ἄλλ. λέγει κύριος. ¹² Curter. (non ελεύσονται, ut Montef.), et sine aster. Codd. 23, 109, 302, 305.

¹³ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex in marg. ܡܘܨܝܐܗܐܘܫܐܘܦܐ ܘܨܝܐܗܐܘܫܐܘܦܐ. ¹⁴ Cod. 88. Cf. 4 Reg. x. 18 in LXX. Historici, non prophetae, locum exscripsit Cosmas Indicopleusta apud Schleusnerum in *Orysc. Crit.* p. 347, cujus "insignis lectionis diversitas" omnino nulla est. ¹⁵ Codd. 86, 88.

Cap. XL. ¹ Procop.: Τὸ δὲ, ἱερεῖς, ὡς μὴ κείμενον παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἀβέλιστα παρὰ τοῖς Ο. [Sic Syro-hex., Hieron., Codd. 24, 48.] Ὁ γὰρ Σύμ. φησὶ παρηγορεῖτε — Ἱερουσαλήμ: ἧ καὶ συνεφώνησαν οἱ λοιποὶ. Hieron., qui ܡܘܨܐܘܫܐܘܫܐܘܦܐ, interpretatus est, notat: "Juxta interpretes ceteros"

2. מִלִּיטְיָא. *Militia* (calamitas) *ejus*. Ο' ἡ ταπεινωσις ('Α. στρατεία. Σ. Θ. δύναμις²) αὐτῆς. כִּי נִרְצָה. *Quod soluta est*. Ο' λέλυται. Σ. *δτι ἐξιλιάσθη*.³
3. קָרָה. *Clamantis*. Ο' βοῶντος. 'Α. καλοῦντος.⁴ פָּנָה. *Purgate*. Ο' ἐτοιμάσατε. 'Α. Θ. ἀποσκευάσατε. Σ. εὐτρεπίσατε.⁵ וַיֵּשְׂרוּ בַעֲרָבָה מִסְלָחַ לְאֵלֵהֵינוּ. *Rectam facite in deserto viam aggestam Deo nostro*. Ο' εὐθείας ποιεῖτε (alia exempl. add. διὰ τῆς ἀβάτου⁶) τὰς τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Σ. ὁμαλίσατε ἐν ἀβάτω ὁδὸν τῷ θεῷ ἡμῶν.⁷
4. נִשְׂפָּתַי. *Efferetur*. Ο' πληρωθήσεται. 'Α. ἐπαρθήσεται. Σ. ὑψωθήτω.⁸ אֲרָבָה. *Loca clinosa*. Ο' — πάντα⁴ τὰ σκολιά. 'Α. τὸ περικαμπές.⁹ לְבַקְעָה. *In vallem*. Ο' εἰς πεδία. Alia exempl. εἰς ὁδοὺς λείας.¹⁰ 'Α. Σ. Θ. εἰς πεδίων, ὁμοίως τοῖς Ο'.¹¹
5. נִגְלָה. *Revelabitur*. Ο' ὀφθήσεται. 'Α. Σ. Θ. ἀποκαλυφθήσεται.¹²
6. וְכָל־דְּרָוֹ. *Et omnis decor ejus*. Ο' καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου. 'Α. Σ. Θ. καὶ πᾶν τὸ ἔλεος αὐτῆς.¹³

- 7, 8. : עַץ הַצִּיָּר הָיָה בְּאֵן הַצִּיָּר נִבְלָה. *Quia spiritus Jovae flavit in eum; profecto gramen est populus*. *Exarescit gramen, emarcescit flos*. Ο' Vacat. ✕ Σ. Θ. *δτι πνεῦμα κυρίου ἐπνευσεν εἰς αὐτό ἀληθῶς χόρτος ὁ λαός. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, ἐξέπεσε τὸ ἄνθος*.¹⁴ 'Α. . . πράσον ὁ λαός. ἐξηράνθη πράσον, ἀπέρρευσε ἄνθος.¹⁵
8. וְדָבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם. *Verbum autem Dei nostri stabit in aeternum*. Ο' τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ἡμῶν στήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.¹⁶
9. עַל הַר־צִבְיָה עָלִי מִבְּשָׁרַי צִוּן הַרְיָמִי בָבֶלָה. *Super montem excelsum ascende tibi, quae laeta annuntias, Sion* (s. Sioni); *attolle potenter vocem tuam, quae laeta annuntias, Jerusalem* (s. τῇ Jerusalem). Ο' ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι, ὃ εὐαγγελιζόμενος (Οἱ λοιποὶ ἢ εὐαγγελιζομένη¹⁷) Σιών ὑψωσον τῇ ἰσχυρῇ τὴν φωνὴν σου, ὃ εὐαγγελιζόμενος (Οἱ λοιποὶ ἢ εὐαγγελιζομένη¹⁷) Ἱερουσαλήμ. 'Α. ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι σεαυτῇ, εὐαγγελιζομένη Σιών καὶ ἔπαρον ἰσχυρῶς τὴν φωνὴν (σου), εὐαγγελιζομένη Ἱερουσαλήμ.¹⁸

jubentur alii, ut populum Dei et Jerusalem pariter consolentur; juxta Hebraicum ipsi praecipitur populo, ut consolentur." ² Cod. 88. ³ Idem. ⁴ Procop. ⁵ Cod. 88, qui εὐτρεπίσατε scribit. ⁶ Sic Codd. XII (in marg.), 62, 144, 147, 308. Curter. in marg. affert: διὰ τῆς σαββάτου (sic). ⁷ Procop. ⁸ Cod. 88, qui Aquilae ἐπαρθήσατε tribuit. ⁹ Cod. 88. Cf. Hex. ad Hos. vi. 8. Syro-hex. in textu: πάντα — τὰ σκολιά⁴, obeluse male posito. ¹⁰ Sic Ald., Codd. III, XII (in textu, πεδία in marg.), 26, 36, alii. Syro-hex. in marg. $\text{לְבַקְעָה} + \text{מִסְלָחַ}$. Cod. 88: "Ἄλλ. εἰς ὁδοὺς λ." ¹¹ Curter. ¹² Cod. 88. ¹³ Idem. ¹⁴ Curter., qui ἐξηράνθη χόρτος sine artic. habet, iuvitis testibus ceteris. Codd. 86, 88 exhibent: 'Α. Σ. Θ. ✕ *δτι πν.* (nm. κυρίου) ἐπνευσεν εἰς (ἐπ' Cod. 88) αὐτόν ἀληθῶς κ.τ.έ. Eadem fere in textu habent Codd. 23, 109, 302, 305; necnon, cum ὁμοίως χόρτος pro χόρτος in priore loco, Codd. 22, 36, alii. Euseb. in Comment. ad Psalmos, p. 275, allata lectione τῶν Ο', pergit: οἱ ὃ προφήτης κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐρμηνεύτας προστίθησι λέγων

ἀληθῶς χ. ὁ λαός ἐξηράνθη ὁ χ., ἐξέπεσε τὸ ἄνθος. Tandem Hieron.: "Hoc quod asteriscis notatur: *Quia spiritus Dei flavit in eo; vere foenum est populus: sicut foenum, cecidit flos*, ex Hebraico et Theodotiois editione additum est. Ex quo manifestum est, vel a LXX praetermissum, vel paulatim scriptorum vitio abolitum; dum et prior et sequens versus finitur in *flore*." Syro-hex., quod mireris, lectionem hiulecam tacite imitatus est. ¹⁵ Procop., ubi πρὸς δν pro πράσον bis editum. Correxerit Drusius, notans: "צִיָּר autem *portum* significare docet locus qui est Num. xi. 5, ubi Graeci πράσον reddunt... Noli dubitare de emendatione mea. Res est, non conjectura. Non Apollo unquam melius divinavit." Minus ingenue Montef. notat: "'Α. πράσον ὁ λαός. Procopius." ¹⁶ Procop. ¹⁷ Hieron.: "Porro Hebraicum et ceteri interpretes ponunt genere feminino, ut dicant, *quae evangelizas Sion*, et, *quae evangelizas Jerusalem*, quod verbum juxta Graecos ambiguum est, ut possimus accipere, vel eam quae nuntiat, vel eam cui nuntiat." ¹⁸ Procop., qui addit: καὶ οἱ λοιποὶ

10. וְרַעְיוֹ. *Et brachium ejus.* Ο'. καὶ ὁ βραχίον
 ✠ Οἱ Ἰ. αὐτοῦ 4.¹⁹

מְשִׁלָּה לִי. *Dominans sibi.* Ο'. μετὰ κυρίας.
 'Α. ἐξουσιάζων αὐτῷ. Σ. ἐξουσιάζει αὐτός.
 Θ. ἐκυρίευσεν αὐτῷ.²⁰

וְעִמָּךְ לְפָנָיו. *Cum eo, et merces ejus
 coram eo.* Ο'. μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔργον ἐναν-
 τίων αὐτοῦ. 'Α. σὺν αὐτῷ, καὶ κατεργασίαν
 αὐτοῦ εἰς πρόσωπον (αὐτοῦ).²¹

11. עֲדָרוּ יִרְעָה. *Gregem suam pascet.* Ο'. ποι-
 मानεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ. Σ. τὴν ἀγέλην αὐτοῦ
 ἔβοσκει.²²

בְּרַעְיוֹ. *In brachio suo.* Ο'. καὶ τῷ βραχίονι
 αὐτοῦ. Θ. ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ.²³

טְלֵאִים. *Agnellos.* Ο'. ἀρνάς. 'Α. ἀρνία.²⁴

וּבְחִיקָיו יִשָּׂא. *Et in sinu suo portabit.* Ο'. καὶ
 ✠ 'Α. Σ. ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βαστάσει 4.²⁵

יִנְהַל. *Ducet.* Ο'. παρακαλέσει. Σ. τημελή-
 σει. Θ. πραέως ἔξει (fort. ἄξει).²⁶

12. מִי-מָדַד בְּשַׁעֲלוֹ מַיִם. *Quis mensuravit in vola
 sua aquas?* Ο'. τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ ✠ Οἱ
 Ἰ. αὐτοῦ 4.²⁷ τὸ ὕδωρ; 'Α. τίς ἐμέτρησε λιχάδι
 αὐτοῦ ὕδατα;²⁸

וְהָאָרְץ עִפְרַיִם וְכָל בְּנֵי חַמָּתַי וְכָל
caelum spithama examinavit, et mensus est tri-

entali pulverem terrae? Ο'. καὶ τὸν οὐρανὸν
 σπιθαμῇ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρακί; 'Α. Σ. Θ.
 (καὶ τὸν οὐρανὸν) ἐν σπιθαμῇ ἠτοίμασε, καὶ
 ἐμέτρησεν ἐν τρίτῳ ('Α. ἐν τρισσῷ. Σ. ἐν
 τρίτῳ²⁹) τὴν γῆν;³⁰

12. לְבַרָּה. *In libra.* Ο'. σταθμῷ. Σ. ἐν ῥοπή.
 Θ. ἐν διαστάσει.³¹

גְּבֻעוֹת. *Colles.* Ο'. τὰς νάπας. 'Α. Σ. Θ.
 βουνούς.³²

13. מִי-חָקַרְתָּ הַיְהוָה. *Quis examinavit spi-*
ritum Jovae? Ο'. τίς ἔγνω νοῦν κυρίου; 'Α.
 (τίς) ἔσταθμήσατο πνεῦμα κυρίου;³³ Σ. τίς
 ἠτοίμασε πνεῦμα κυρίου;³⁴

וְהָאָרְץ עִפְרַיִם וְכָל בְּנֵי חַמָּתַי וְכָל
caelum spithama examinavit, et mensus est tri-

14. מִי-נִחַד בְּשַׁעֲלוֹ מַיִם. *Quis mensuravit in vola
 sua aquas?* Ο'. τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ ✠ Οἱ
 Ἰ. αὐτοῦ 4.²⁷ τὸ ὕδωρ; 'Α. τίς ἐμέτρησε λιχάδι
 αὐτοῦ ὕδατα;²⁸

δὲ συμφώνως ὡς πρὸς ἐμφύχον τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν Σιών ἀποτεινόνται. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: Σ. ἰσχυρός; quam lectionem ad ὁ εὐαγγελιζόμενος perperam refert.
¹⁹ Curter. Pronomen est in Codd. 22, 36, aliis. ²⁰ Cod. 88, qui ad Theod. αὐτὸ scribit. ²¹ Idem. Cf. Hex. ad Psal. xxvii. 5. ²² Euseb., Reg. unus. ²³ Syro-hex. + אֶדְיָהּ. Sic Cod. A., et sine copula Cod. C. Pro אֶדְיָהּ edebatur אֶדְיָהּ. ²⁴ Procop. ²⁵ Curter. Sic in textu Codd. 22 (sub aster.), 36, alii. ²⁶ Cod. 88. ²⁷ Curter. Syro-hex. in marg. + אֶדְיָהּ ✠. Sic sine aster. Codd. 36, 48, alii. ²⁸ Hieron.: "Aq. transtulit: Quis mensus est minimo digito aquas? Hoc enim λιχὰς sonat; ut scilicet non tota manu, sed parvo digito, quem vulgo gustatorem vocant, omnis aquarum vastitas ponderetur." Ad quem locum Vallarsius: "Maluit Montef., quod et vulgati ante Martianaum praeferehaut, λιχάως; sic enim gustator, sive index digitus appellatur. Verum MSS.

omnes, quos et nos et laudati Benedictini consulerunt, pari consensu habent λιχὰς, quae vox minimam manus mensuram notat, pollice atque indice explicatis." ²⁹ Hieron.: "Pro pugillo, quem in comprehensione terrae LXX transtulerunt, in Hebraico scriptum est ΣΑΛΙΣ, quem Sym. τρίτον, Aquila τρισωμον interpretati sunt; et nos, ut manifestius faceremus, in tres digitos vertimus." Vallars. ad loc.: "In Vatic. ΤΡΙΣΩΜΑ; in Sangerm. autem MS. [et Bodl. Laud. 455] ΤΡΙΣΩΜ, teste Montef., qui merito suspicatur vocem τρισωμον cubare in mendo." Ex ΤΡΙΣΩΜ facile emergit ΤΡΙΣΩΝ, quod pro אֶדְיָהּ posuit Aq. Psal. lxxix. 6. ³⁰ Cod. 88, qui pro καὶ ἐμέτρησεν mendose legit κύριος ἐμέτρησεν. ³¹ Idem. ³² Idem. ³³ Idem. Cf. Hex. ad Job. xxviii. 25. ³⁴ Hieron.: "Pro quibus Sym. interpretatus est: Quis paravit spiritum Domini, et vitium etc." Graeca sunt Montefalconii. ³⁵ Hieron. ³⁶ Cod. 88.

τίνος ἐβουλεύσατο, καὶ συνέτισεν αὐτὸν, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν ὁδὸν κρίσεως; ('Α. Σ. Θ.) καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν γνώσιν, καὶ ὁδὸν φρονήσεως ἐγνώρισεν αὐτόν;³⁷

15. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Ecce! insulas quasi pulvisculum tollit. Aliter: Ecce! insulae sunt quasi pulvisculus qui attollitur. Ο'. ὡς σίελος λογισθήσονται. 'Α. . . ὡς λεπτὸν βαλλόμενον. Σ. Θ. . . sicut doc quod decidit.³⁸ Aliter: 'Α. Σ. Θ. ἰδοὺ νῆσοι ὡς λεπτὸν ἀποπίπτουσιν.³⁹*

17. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Reputantur ei. Ο'. ἐλογίσθησαν* ❖ **Οἱ Γ'. αὐτῶ.**⁴⁰

18. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Et quam similitudinem comparabitis ei? Ο'. καὶ τίνι ὁμοιώματι ὁμοιώσατε αὐτόν; 'Α. καὶ τί ὁμοίωμα τάξετε αὐτῶ; Σ. καὶ τί ὁμοίωμα παρασκευάσετε. . Θ. καὶ τί ὁμοίωμα ἐτοιμάσετε. .⁴¹*

19. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Simulacrum sculptile fundit. Ο'. μὴ εἰκόνα ἐποίησε. 'Α. μὴ γλυπτὸν ἐχώνευσε.⁴²*

21. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Ab initio. Ο'. ἐξ ἀρχῆς. Σ. ἀπὸ κεφαλῆς.⁴³*

22. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Qui sedet super orbem. Ο'. ὁ κατέχων τὸν γύρον. 'Α. Σ. Θ. ὁ καθήμενος ἐπὶ τὸν γύρον.⁴⁴*

יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה. *Qui extendit sicut pannum tenuem caelos. Ο'. ὁ στήσας ὡς καμάραν τὸν*

οὐρανόν. 'Α. Σ. Θ. ὁ ἐκτείνας ὡς λεπτὸν οὐρανόν.⁴⁵

22. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Sicut tentorium. Ο'. ὡς σκηνήν. 'Α. ὡς σκέπην.⁴⁶*

23. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Judices terrae quasi inanitatem facit. Ο'. ἀρχειν, τὴν δὲ γῆν ὡς οὐδὲν ἐποίησεν. 'Α. καὶ κριτὰς γῆς εἰς κένωμα (ἐποίησεν).⁴⁷*

24. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Sufflat in eos. Ο'. ἐπνευσεν ἐπ' αὐτούς. 'Α. ἐφύσησεν ἐπ' αὐτούς [ἀνεμος].⁴⁸*

יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה. *Quasi stipulam. Ο'. ὡς φρύγανα. 'Α. Θ. ὡς καλάμην.⁴⁹*

25. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Et par ero. Ο'. καὶ ὑψωθήσομαι. 'Α. (καὶ) ἐξισωθήσομαι. Σ. Θ. καὶ ἰσωθήσομαι.⁵⁰*

26. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Creavit. Ο'. κατέδειξε. 'Α. Σ. Θ. ἔκτισε.⁵¹*

יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה. *Per numerum exercitum eorum. Ο'. κατ' ἀριθμὸν τὸν κόσμον αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. ἐν ψήφῳ τὴν στρατιὰν αὐτῶν.⁵²*

יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה. *Prae magnitudine virium, et (quia est) fortis robore; quisque non desideratur. Ο'. ἀπὸ πολλῆς δόξης, καὶ ἐν κράτει ἰσχύος [αὐτοῦ], οὐδὲν σε ἔλαθε. Σ. Θ. (ἀπὸ) πλήθους δυνάμεως καὶ κράτους ἰσχύος, ἀνὴρ οὐκ ἐνεποδίσθη.⁵³*

27. **יְהוָה יִשְׂרָאֵל כִּדְרֵי יַם יִלְוֶה.** *Curnam*

³⁷ Cod. 86 affert: Σ. μετὰ τίνος ἐβ. καὶ συνήνησεν αὐτόν, καὶ ἰδ. αὐτόν ὁδὸν κρίσεως; 'Α. Σ. Θ. ὁδὸν φρ. ἐγνώρισεν αὐτόν. Cod. 88: Σ. μετὰ τίνος ἐβ. καὶ συνήνησεν αὐτόν ὁδὸν κρίσεως; 'Α. Σ. Θ. καὶ ἰδ. αὐτόν γνώσιν. Pro συνήνησεν indubitanter corteximus συνέτισεν, adstipulante Hieron., qui Symmacho continuat: *Cum quo inivit consilium, deditque ei intelligentiam, et docuit eum viam iudicii, et instruxit eum scientia, et iter prudentiae monstravit ei?* (In loco Dan. κ. 14 pro συνετίσαι Ald. habet συνανησαι.) "Symmachi versionem Graece v. 13 addidimus ex Lamberto Bos, qui etiam exhibet ejusdem versionem v. 14 his verbis: *σὺν τίνι ἐβουλεύσατο, καὶ ἐνοίαν ἔδωκεν αὐτῶ, καὶ ἐδίδαξεν αὐτόν τὴν ὁδὸν κρίσεως;*"—*Drach.* Vide nos in Monito. ³⁸ Hieron.: "Insulae quoque quasi salina reputantur; sive ut Sym. et Theod. ipsum ponentes Hebraicum, sicut doc quod

decidit; pro quo Aq. λεπτὸν βαλλόμενον transtulit. Aiunt autem Hebraei hoc verbo significari tenuissimum pulverem." ³⁹ Cod. 88. ⁴⁰ Curter., Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. ⁴¹ Cod. 88, qui Theodotioni tribuit *ἐτοιμάσατε.* ⁴² Idem. ⁴³ Idem. ⁴⁴ Idem. ⁴⁵ Codd. 86, 88. ⁴⁶ Cod. 88. ⁴⁷ Idem, qui pro κένωμα vitiosum σκίνωμα habet. Cf. Hex. ad Gen. i. 2. Job. xxvi. 7. ⁴⁸ Cod. 88. In textu LXXviri post ἐπ' αὐτούς add. *ἀνεμος* Codd. 22, 36, alii. ⁴⁹ Cod. 88, ubi *καλάμη* scriptum. ⁵⁰ Curter., qui *σωθήσομαι* pro *ισωθήσομαι* edidit. Hieron. *exaequabor.* Syro-hex. et Cod. 88 in textu habent, καὶ *ισωθήσομαι* (*ισωθ-σο*); prior autem in marg. char. med.: *ὑψωθήσομαι.* ⁵¹ Cod. 88. ⁵² Idem. ⁵³ Codd. 86, 88, quorum posterior *πλήθος* habet. Ad *ἐνεποδίσθη* of. ad Cap. xxxiv. 16.

*dicis, Jacobe, et loqueris, Israel? O'. μη γὰρ εἶπης, Ἰακώβ, καὶ τί ἐλάλησας, Ἰσραήλ; Σ. διὰ τί λέγεις, Ἰακώβ, καὶ λαλεῖς, Ἰσραήλ;*⁵⁴

28. *תַּעֲמֹשׁ נִלְ-וֹן תַּעֲדַתְּ נִלְהִי. Annon nosti, annon audivisti? O'. καὶ νῦν οὐκ ἔγνων; εἰ μὴ ἤκουσας; Σ. μὴ οὐκ ἔγνων; ἢ οὐκ ἤκουσας;*⁵⁵

*הַעֲיִי לִי. Non defatigatur. O'. οὐ πεινάσει. Οἱ λοιποὶ οὐκ ἐξελύθη.*⁵⁶

29. *וְרַבָּה יִרְבֶּה וְרַבָּה יִרְבֶּה וְרַבָּה יִרְבֶּה. Et cui nullae sunt vires, robur auget. O'. καὶ τοῖς μὴ ὀδυνωμένοις λύπη. Ἄ. καὶ οἷς οὐκ εἰσὶ λύπαι, ὅστέωσιν πληθύνων. Σ. καὶ τοῖς ἀδυνάτοις κράτος πληθύνων.*⁵⁷

30. *יִפְשַׁל וְיִפְשַׁל. Corruendo corruent. O'. ἀνίσχυες ἔσονται. Ἄ... σκανδαλισθήσονται. Σ. Θ... ἀσθενήσουσι.*⁵⁸

CAP. XLI.

1. *יִשְׁתַּחֲוּוּ לִי הַיְּשׁוּתִים. Tacete mihi, insulae. O'. ἐγκαινίξεσθε πρὸς με, νῆσοι. Ἄ. Θ. κωφεύσατε πρὸς με, νῆσοι. Σ. δουλεύσατε ἐπ' ἐμοῦ, νῆσοι.¹ Aliter: Ἄ. Θ. κωφεύσατε... Σ. σιωπήσατε...²*

*וְהַגִּיתִי. Et nationes. O'. οἱ γὰρ ἄρχοντες. Σ. (καὶ) ἔθνη.*³

*וְהִקְרַבְתִּי לְפָנֶיךָ. Ad iudicium appropinquemus. O'. τότε κρίσιν ἀναγγειλάτωσαν. Ἄ. Σ. Θ. εἰς κρίσιν ἐγγίσωμεν.*⁴

2. *וְהִקְרַבְתִּי לְפָנֶיךָ. Tradidit coram eo gentes? O'. δώσει ἐναντίον ἐθνῶν. Ἄ. Σ. Θ. ἔδωκε κατὰ πρόσωπον (Σ. ἐμπροσθεν) αὐτοῦ ἔθνη.*⁵

*וְהִקְרַבְתִּי. Subigere fecit. O'. ἐκοστήσει. Θ. παιδεύσει.*⁶

*וְהִקְרַבְתִּי. Quasi pulverem. O'. εἰς γῆν. Οἱ Γ. ὡς χούνη.*⁷

*וְהִקְרַבְתִּי. Propulsam (vento). O'. ἐξωσμένα. Θ. ἐξωθούμενα.*⁸

3. *וְהִקְרַבְתִּי. Non incessit. O'. Vacat. ✕ Θ. οὐχ ἤξει.*⁹

4. *וְהִקְרַבְתִּי. Operatus est. O'. ἐνήργησε. Ἄ. Σ. Θ. εἰργάσατο.*¹⁰

*וְהִקְרַבְתִּי. Qui vocat generationes a principio. O'. ὁ καλῶν αὐτὴν ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς. Θ. ὁ καλῶν τὰς γενεὰς ἐξ ἀρχῆς.*¹¹

*וְהִקְרַבְתִּי. Et cum posteris. O'. καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα. Θ. (καὶ) τοῖς ἐσχάτοις.*¹²

5. *וְהִקְרַבְתִּי. Extremitates. O'. τὰ ἄκρα. Ἄ. τὰ τελευταῖα.*¹³

*וְהִקְרַבְתִּי. Contremuerunt. O'. Vacat. ✕ Θ. ἐξέστησαν.*¹⁴

*וְהִקְרַבְתִּי. Appropinquaverunt et venerunt. O'. ἤγγισαν καὶ ἦλθον ἅμα. Ἄ. ἤγγισαν καὶ ἤκασιν.*¹⁵

6. *וְהִקְרַבְתִּי. Unusquisque socium suum adiuvit, et fratri suo dixit. O'. κρίνων ἕκαστος τῷ πλησίον, καὶ τῷ ἀδελφῷ βοηθῆσαι, καὶ εἰεῖ. Ἄ. ἀνὴρ σὺν*

⁵⁴ Procop., qui addit: καὶ οἱ λοιποὶ συμφώνως. Syro-hex. affert: + *וְהִקְרַבְתִּי לְפָנֶיךָ*.⁵⁵ Cod. 88.

⁵⁶ Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ, οὐ κοπιᾷσει, οὐκ ἐξελύθη, φασὶν οἱ λοιποὶ. Lectionem non ad οὐδὲ κοπιᾷσει, sed ad οὐ πεινάσει pertinere jure suspicatus est Drusius. Cf. Hex. ad Jerem. li. 58. ⁵⁷ Cod. 88, qui ad Aq. πληθύνω exhibet. Ad ὁστέωσιν cf. Hex. ad Job. xxi. 23. ⁵⁸ Curter.

CAP. XLI. ¹ Procop. Euseb. enarrat: παρακελεύεται δὴτα ταῖς νήσοις, κατὰ Θεοδοσίωνα, κωφεύειν καὶ σιγᾶν; uode Montef. perperam distinxit: Ἄ. κωφεύσατε... Θ. σιγήσατε... ² Codd. 86, 88. ³ Procop.: ἄνω δὲ τοῦ ὑπομένουσας κύριον τὴν ἰσχὺν ἀλλάξειν εἰπὼν, ἐνταῦθα λέγει, ἄρχοντες, ἦγουν ἔθνη, ἀλλαξάτωσαν ἰσχὺν, κατὰ Σύμμαχον. ⁴ Codd. 86,

88. ⁵ Cod. 88: Ἄ. Σ. Θ. ἔδωκε — ἔθνη. Curter. affert: Θ. κατὰ πρ. αὐτοῦ. Σ. ἐμπροσθεν αὐτοῦ. ⁶ Cod. 88.

⁷ Curter. ⁸ Idem. ⁹ Idem. Sic in textu sine aster. Codd. 23, 36, alii. ¹⁰ Cod. 88. ¹¹ Curter. (Syro-hex. in marg. affert: ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς (וְהִקְרַבְתִּי לְפָנֶיךָ);

in textu autem, וְהִקְרַבְתִּי לְפָנֶיךָ, a principio factorum.) ¹² Cod. 88. ¹³ Idem. ¹⁴ Curter. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 88.

Syro-hex. in marg. + *וְהִקְרַבְתִּי לְפָנֶיךָ*. Hieron. *obstupuerunt*. Pro *ἐξέστησαν* Codd. 109, 302, 305 *ἐξεπλάγησαν* (καὶ ἤγγισαν) habent, quae Aquilae aut Symmachi lectio esse potest. Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 33. ¹⁵ Curter.

15. **לְעַלְּוּ שְׁנֵי פְּיָוִי**. *Duas acies habens.* Ο'. πριστηροειδείς. 'Α. έχοντα στόμα στομάτων.³⁷ Σ. ἐστομωμένον. Θ. ἀμφήκη.³⁸
16. **וְהַרְחִיקָה הַיָּבֵשׁ**. *Ventilabis eos, et ventus tollet eos.* Ο'. καὶ λικμήσεις, καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτούς. 'Α. λικμήσεις αὐτούς, καὶ ἄνεμος ἀρεῖ αὐτούς. Σ. Θ. λικμήσεις αὐτούς, καὶ ἄνεμος λήψεται αὐτούς.³⁹
- וְהָרָפָה**. *Turbo.* Ο'. καταιγίς. 'Α. λαίλαψ.⁴⁰
- וְהִתְהַלַּחְתְּ בְּיַמֵּי הַקֹּדֶשׁ**. *Exsultabis in Jona, in Sancto Israelis.* Ο'. εὐφρανθήσῃ ✕ ἐν κυρίῳ⁴¹ ἐν τοῖς ἁγίοις Ἰσραήλ. 'Α. Σ. ἀγαλλιάσῃ ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Ἰσραήλ.⁴²
- וְהִתְהַלַּחְתְּ**. *Gloriaberis.* Ο'. καὶ ἀγαλλιάσονται. 'Α. Θ. καυχήσῃ. Σ. ἐπαινεθήσῃ.⁴³
17. **וְהָיָה מִיָּמֵינוּ מִבְּרָקֵינוּ מִיָּמֵינוּ**. *Miseri et pauperes quaerunt aquam, et non est.* Ο'. (καὶ ἀγαλλιάσονται) οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς ζητήσουσι γὰρ ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται. Οἱ λοιποὶ οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς ζητήσουσιν (Θ. ζητοῦντες) ὕδωρ, καὶ οὐκ ἔσται (Θ. ἔστιν).⁴⁴

18. **וְהָיָה מִיָּמֵינוּ**. *In stagnum aquarum.* Ο'. εἰς ἔλη ✕ Οἱ Γ'. ὑδάτων⁴⁵
- וְהָיָה מִיָּמֵינוּ**. *Terram aridam in scaturigines aquarum.* Ο'. τὴν διψῶσαν γῆν ἐν ὑδραγωγοῖς. 'Α. (γῆν) ἄβατον εἰς διεξόδους (ὑδάτων). Σ. .. εἰς ἐκβολὰς (ὑδάτων).⁴⁶
19. **וְהָיָה**. *In deserto.* Ο'. Vacat. 'Α. Σ. Θ. ἐν τῇ ἐρήμῳ.⁴⁷
- וְהָיָה**. *Acaciam.* Ο'. καὶ πύξον (?). Σ. ἄκαρον ξύλον. Θ. ἀκανθαν.⁴⁸
- וְהָיָה**. *Oleastrum.* Ο'. Lectio incerta. Σ. καὶ ξύλον ἐλαίου.⁴⁹
- וְהָיָה**. *Ponam in deserto cupressum (Hieron. abietem), ilicem (Hieron. ulmum), et cedrum procerum (Hieron. buzum) simul.* Ο'. θήσω εἰς τὴν ἀνδρον γῆν κέδρον καὶ πύξον, μυρσίνην καὶ κυπάρισσον καὶ λεύκην. 'Α. θήσω ἐν ὄμαλῃ ἐλάτην, θαδαὰρ καὶ θασσούρ ὄμου. Σ. .. ἐν τῇ ἀβάτῳ κυπάρισσον, πελέαν καὶ πύξον ἐπὶ τὸ αὐτό. Θ. θήσω ἐν τῇ ἀραβὰ βραθὸν, θαὰρ καὶ θασσούρ ἄμα.⁵⁰

ὁ ἄγιος τοῦ Ἰσρ. ³⁷ Cod. 88, a Parsonsio exscriptus: 'Α. έχοντας τομας τοματων (sic). Cf. Hex. ad Psal. cxlix. 6. ³⁸ Cod. 88 affert: Σ. Θ. ἐστομωμένον ἀμφήκη (sic). ³⁹ Curter. affert: Θ. Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'. λικμήσεις κ.τ.έ. 'Α. λικμήσεις κ.τ.έ. ⁴⁰ Idem. Syro-hex. ⚬ **للايلا**. ⁴¹ Sic Syro-hex., Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 48, alii. ⁴² Curter. ⁴³ Idem, qui ἐπαινεθήσῃ scribit. ⁴⁴ Procop.: ὠβελίσται δὲ τὴν ἀγαλλιάσονται [invito Syro-hex.]· παρὰ γὰρ τοῖς λοιποῖς ἐλρηται· οἱ πτωχοὶ—ἔσται. Curter. affert: Θ. οἱ πτ. καὶ οἱ ἐνδ. ζητοῦντες ὕ. καὶ οὐκ ἔστιν. ⁴⁵ Curter. Syro-hex. in marg. ⚬ **לעל**. Hodie vox legitur in LXX, sed abest a Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis. ⁴⁶ Cod. 88. ⁴⁷ Idem. ⁴⁸ Idem. Hieron.: "SETTA . . . quam spirapam Theodotio transtulit." Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xvii. 6. ⁴⁹ Idem. ⁵⁰ Curter. e Cod. Jes. exscripsit: 'Α. Σ. ἐν τῇ ἀβάτῳ κυπάρισσον, πελαίαν (sic) καὶ πύξον. 'Α. ἐλάτην; unde Montef. perperam effecit: 'Α. ἐν τῇ ἀβάτῳ ἐλάτην καὶ πελέαν καὶ πύξον. Σ. ἐν τῇ ἀβάτῳ κυπάρισσον, πτ. καὶ πύξον. Rectius Syrus noster Symmacho soli ascribit: ἐν τῇ ἀβάτῳ (**לעל**) κυπάρισσον (**לעל**), πελέαν (**לעל**, ΠΤΕΛΕΑC (sic)) καὶ πύξον (**לעל**). Idem testatur Cod. 86, afferens: Σ. θήσω ἐν

τῇ ἀβάτῳ κυπ., πελαίαν καὶ πύξον ἐπὶ τὸ αὐτό. Pro Hebr. **לעל** Aquila constanter adhibet ἢ ὄμαλῃ; e. g. Psal. cxlvi. 2. Jesai. li. 3. Jerem. xvii. 6. xxxix. 4. lii. 7, praeter loca in Lexicis citata. Porro hujus loci versionem ejus integram nobis servavit idem Cod. 86: 'Α. θήσω ἐν ὄμαλῃ ἐλάτην, θαδαὰρ καὶ θασσούρ ὄμου; quocum conspirat Hieron. ad Jesai. lx. 13: "Aut juxta Aquilam, abietem, thadaar et thassour." Restat Theodotio, de quo Hexapla prorsus silent. Cod. 86 affert: Θ. θήσω ἐν τῇ ἀραβὰ βραθθαὰρ καὶ θασσούρ ἄμα; Syrus autem, vertente Middeld.: ✕ Θ. θήσω εἰς τὴν γῆν (**לעל**) βραθὸν θαὰρ (**לעל**), Codd. A., B.; sed delendum esse alterum ⚬ recte vidit Middeld.) καὶ θασσούρ (in codd. est **לעל**, ex confusione scripturarum ΘAA et ΘAA) ἄμα. Theodotionem Hebr. **לעל** per γῆ reddidisse, etiam absente teste Graeco, non facile crediderim. Hujus vero auctoritate nemo dubitabit in Syriacis **לעל** pro **לעל** corrigere. Vid. Theod. ad Jub. xxxix. 6. Jesai. li. 3. Amos vi. 14. [Reapse **לעל**, non **לעל** habet codex uterque.] Theodotionis lectionem in textum post **λεύκην** inferunt Codd. 22, 23, 36, alii, qui inter **βραθθαὰρ**, **βραθθαὰρ**, **βραδαὰρ**, et **θασσούρ**, **θασσούρ**, **θλασσούρ**, vacillant.

20. בְּרָחָהּ. *Creavit illud.* Ο. κατέδειξεν. 'Α. Σ. Θ. ἔκτισεν αὐτό.⁶¹
21. קָרְבוּ רֵיבֹכָהּ. *Admouete causam vestram.* Ο. ἔγγιζει ἡ κρίσις ὑμῶν. 'Α. Θ. ἔγγισατε τὴν δικασίαν ὑμῶν. Σ. προσαγάγετε τὴν κρίσιν ὑμῶν.⁶²
- הִגִּישׁוּ עֲצוּמוֹתֵיכֶם. *Adducite robora (argumenta gravissima) vestra.* Ο. ἤγγισαν αἱ βουλαὶ ὑμῶν. 'Α. . ὀσπεώσεις (ὑμῶν). Σ. ἔγγισατε τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν. Θ. . τὰ κραταιώματα ὑμῶν.⁶³
22. לָבוּ. Ο. ὑμῖν. Οἱ Γ'. ἡμῖν.⁶⁴
- הֵרָאשְׁנוֹת. *Priora.* Ο. ἢ τὰ πρότερον. Σ. τὰ πρῶτα. Θ. τὰ ἀρχαία.⁶⁵
- לָבוּ. *Cor nostrum.* Ο. τὸν νοῦν. 'Α. Σ. Θ. τὴν καρδίαν ἡμῶν.⁶⁶
25. הִעִירוּנִי. *Excitavi.* Ο. ἐγὼ δὲ ἤγειρα. Σ. suscitabo.⁶⁷
29. הֵן כִּלְמֵם אֵין מִשְׁדָּהֶם רַח וְתַהוּ נִסְכֵיהֶם. *En! omnes illi sunt vanitas, nihili opera eorum, ventus et inane conflatilia eorum.* Ο. εἰσὶ γὰρ οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς ✕ ἄδικοι ✕,⁶⁸ καὶ μάτην οἱ πλανῶντες ὑμᾶς (alia exempl.

καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς⁶⁹). Θ. ἰδοὺ πάντες αὐτοὶ ἄδικοι, οὐδὲν τὰ ἔργα αὐτῶν, ἀνεμος καὶ κενὸν τὸ χώνευμα αὐτῶν.⁶⁰

Cap. XLII. 7. — θήσουσιν αὐτά ✕. 17. — ἐγὼ ✕ ἔπακούσομαι ὁ θεὸς 'Ισραὴλ, — καὶ ✕ οὐκ (Cod. A. 110—). 25. — οὕτω καταπατηθήσεσθε ✕. 26. ἀληθῆ — ἔστιν ✕.⁶¹

CAP. XLII.

1. הֵן עַבְדִּי נִשְׁתָּמַח בְּיָדֵי רֵצֵף הַתָּה. *En! servus meus, sustentabo eum; electus meus, in quo delectatur anima mea.* Ο. — 'Ιακώβ ✕ ὁ παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ — 'Ισραὴλ ✕ ὁ ἐκλεκτός μου, προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχὴ μου.¹ Θ. ἰδοὺ ὁ παῖς μου, ἀντιλήψομαι αὐτοῦ ὁ ἐκλεκτός μου, ὃν ἠδδῆκεσεν ἡ ψυχὴ μου.²
2. וְלֹא תִשָּׁר. *Nec tollet (vocem).* Ο. οὐδὲ ἀησει.³ Σ. οὐδὲ ἐξασπληθησεται.⁴
3. כְּהֵן. *Caligans.* Ο. καπνιζόμενον. 'Α. Σ. Θ. ἀμαυρόν.⁵
4. וְלֹא יִנְהָר וְלֹא יִפְרֹץ מִפְּרֹץ יָרֵחַ עַד יְשִׁים בְּאָרָהּ. *Non hebetabitur, neque viribus frangetur, donec*

⁶¹ Cod. 88. ⁶² Codd. 86, 88. ⁶³ Procop., cujus in marg. ad ὀσπεώσεις notatur: γρ. στερώσεις (sic); unde Montef. edidit: 'Α. (ἔγγισατε) τὰς στερωώσεις ὑμῶν, merito improbante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 350. Cf. ad Cap. xl. 29. Theodoret. affert: φέρετε εἰς μέσον τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν, ἢ κατὰ τὸν Θεοδ., τὰ κρ. ὑμῶν; quo auctore Montef. Symmacho vindicat: φέρετε εἰς μ. τὰ ἰσχυρὰ ὑμῶν, repugnante Procopio. ⁶⁴ Curter. Syro-hex. ἡμῖν in textu, ὑμῖν in marg. habet. ⁶⁵ Curter. ⁶⁶ Cod. 88. ⁶⁷ Hieron.: "Haec quae ego juxta consuetudinem prophetalem fecisse me dico... vel juxta Symmachum, futura polliceor."
⁶⁸ Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁶⁹ Sic Codd. 22, 48, alii. Cod. Jes. in marg., testibus Curterio et Parsonsio: ἄικοι (sic), καὶ ματαιότης οἱ πλάσσοντες ὑμᾶς. "Est, ut videtur, Symmachū, qui ματαιότης pro יִתִּי pouit Psal. cvi. 40."—Montef. Syro-hex. editus: חַסְדֵּם. / . חַסְדֵּם. Middeld. notat: "In חַסְדֵּם interpretem lapsus esse conjicio, confuudentem κακὸν et κεῶν. Id enim [κεῶν] in fragmentis Graccis saepius occurrit pro Hebr. חַסְדֵּם. [Fallitur.] Praeterea scribam errasse puto in exarando nomine Aquilae, a cujus genio et indole interpretatio, quam Syrus illi

assignasse videtur, quam maxime abhorret." Codex uterque non חַסְדֵּם, sed חַסְדֵּם habet. Equidem crediderim pro חַסְדֵּם .? legendum esse חַסְדֵּם 11?, unde evadit lectio anonyma vitiosa: ἄικοι κ. τ. ε. ⁶⁰ Curter. ⁶¹ Syro-hex.

CAP. XLII. ¹ Euseb. in Dem. Evang. p. 452: "Ὅθεν, ὡς μηδὲ ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ τῆς προφητείας κειμένης, παρὰ μὲν τοῖς ὀβελισταῖς τὸ τοῦ 'Ιακώβ καὶ τὸ τοῦ 'Ισραὴλ ὄνομα· καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς δὲ ἔρμηνευταῖς παρασιωπῶνται, ἐπεὶ μηδ' ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ φέρεται. Syro-hex. sine obelis affert, sed scholium in marg. habet: חַסְדֵּם וְלֹא יִפְרֹץ מִפְּרֹץ יָרֵחַ עַד יְשִׁים בְּאָרָהּ. / . חַסְדֵּם; h. e. 'Εν τῷ 'Εβραϊκῷ οὔτε τὸ 'Ιακώβ ὄνομα, οὔτε (τὸ) 'Ισραὴλ φέρεται. (Graeca affert Curter.) ² Curter., qui pro ἀντιλήψομαι αὐτοῦ, ἀντιλήψεται αὐτὸ (in cod. αὐτοῦ) affert. Syro-hex. חַסְדֵּם וְלֹא יִפְרֹץ מִפְּרֹץ יָרֵחַ עַד יְשִׁים בְּאָרָהּ. / . חַסְדֵּם. / . חַסְדֵּם. ³ Syro-hex. in textu, חַסְדֵּם, quod οὐδὲ ἤχησει sonare videtur. Cod. 308: οὐδὲ βοήσει. ⁴ Hieron.: "Vel juxta Symmachum, non decipietur [quasi a חַסְדֵּם, deceptus est]; omnes insidias diaboli intelligens." ⁵ Curter. Syro-hex. חַסְדֵּם. Hieron.: "Lioum fumigans, sive ut ceteri transtulerunt, obscurum atque tenebrosum."

constituerit in terra iudicium. Ο΄ ἀναλάμψει, καὶ οὐ θραυσθήσεται, ὥς ἂν θῆ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν. Ἐ. Θ. οὐκ ἀμαρνώσει, καὶ οὐ δραμεῖται, ὥς ἂν θῆ ἐν τῇ γῆ κρίσιν.⁶

4. וְיִחַלּוּ אֵימֵי יוֹרְתָיו. *Et doctrinam ejus insulae expectabunt.* Ο΄. καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ καὶ τῷ νόμῳ αὐτοῦ νῆσοι ἐλπιούσιν.⁷

5. וְיִצְרָצְרוּ. *Et prorogines ejus.* Ο΄. καὶ τὰ ἐν αὐτῇ. Σ. καὶ τὰ πορευόμενα ἐπ' αὐτῆς.⁸

6. בְּרִית. *In foedus.* Ο΄. εἰς διαθήκην. Οἱ λοιποὶ εἰς συνθήκην.⁹

8. לְהִלְלֵךְ. *Laudem meam.* Ο΄. τὰς ἀρετὰς μου. Ἐ. τὴν ὑμνησίαν μου. Σ. τὸν ἔπαιδόν μου.¹⁰

9. מְנִי נִוּיָּהּ. *Et nova ego appuntio.* Ο΄. καὶ καινὰ ἃ ἐγὼ ἀναγγέλλω. Ἐ. καὶ καινὰς ἐγὼ ἀναγγέλλω. Σ. καὶ καινὰ ἰδοὺ ἀπαγγέλλω. Θ. καινὰ δὲ ἀπαγγέλλω.¹¹

אֲנִי קֵדְמָה שְׁמַעְתֶּם רָצָה. *Antequam germinaverint, audire faciam vos.* Ο΄. καὶ πρὸ τοῦ ἀναγγεῖλαι (alia exempl. ἀνατεῖλαι¹²) ἐδηλώθη ὑμῖν. Ἐ. (πρὸ τοῦ) ἀναφυῆναι... Θ. (πρὸ τοῦ) βλαστῆσαι... Σ. πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι αὐτὰ ἀκουστὰ ποιήσω ὑμῖν.¹⁴

10. שִׁיר. *Canticum.* Ο΄. ὕμνον. Οἱ λοιποὶ ᾄσμα.¹⁵

11. וַתִּרְעוּ. *Tollant (vocem).* Ο΄. εὐφράνθητι. Ἐ. ἀράτωσαν. Σ. Θ. ἐπαράτωσαν.¹⁶

וְעָרֵי. *Et civitates ejus.* Ο΄. καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς. Οἱ λοιποὶ καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς.¹⁷

13. תֵּיכֹסֵף מִלְּחָמָה יוֹרְגֵי בְּנֵי חַיִל. *Jova sicut heros egredietur, sicut vir bellorum.* Ο΄. κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύσεται, καὶ συντρέψει πόλεμον. Σ. κύριος ὡς δυνατὸς ἐξελεύσεται, ὡς ἀνὴρ πολεμιστῆς.¹⁸

וְעָרֵי. *Vociferabitur.* Ο΄. Vacat. Ἄλλος σημανεῖ.¹⁹

14. וְשָׁתִיתִי. *Tacui.* Ο΄. ἐσιώπησα. Ἐ. ἐσιγήσα.²⁰

מֵעוֹלָם. *A longo tempore.* Ο΄. * ἀπ' αἰῶνος *.²¹

וְעָרֵי. *Clamabo.* Ο΄. ἐκαρτέρησα. Alia exempl. ἐκφανῶ.²²

15. וַתְּבוֹא מִן הַרִים כָּל גִּבְעוֹת הַרְעָמִים. *Vastabo montes et colles, et omne gramen eorum exsiccabo.* Ο΄. Vacabat. * Σ. Θ. ἐρημώσω ὄρη καὶ βουνούς, καὶ πάντα χόρτον αὐτῶν ξηρανῶ *.²³

16. וַתַּעֲשֶׂה. *Faciam eis.* Ο΄. ποιήσω * αὐτοῖς *.²⁴

17. וַתְּבִשְׁבוּ אֲפֵסֵי קִוְיָתָם. *Confundentur con-*

⁶ Hieron.: "Pro quo Aq. et Theod. interpretati sunt: *Non obscurabit, et non curret, donec ponat in terra iudiciū.*"⁷ Euseb. in Comment. ad Psalmos, p. 41 (coll. p. 463): τὸ δὲ Ἑβρ. καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐρμηνεύονται, καὶ τῷ νόμῳ αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν, ἐξέδεκαν. Rectius Procop.: τὸ Ἑβρ. δὲ, καὶ οἱ λοιποὶ, ἀντὶ τοῦ, ἔθνη, νῆσοι φασίν· καὶ ἀντὶ τοῦ, ὀνόματι, νόμῳ. Montef. edidit, καὶ ἐν τῷ νόμῳ, repugnante Eusebio. ⁸ Procop. Montef. ex eodem affert: וְיִצְרָצְרוּ. Ο΄. τοῖς πατούσω αὐτῆν. Σ. καὶ τὰ πορ. ἐπ' αὐτῆς. Sed Procopius diserte affirmat: ἀντὶ δὲ τοῦ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ πορ. ἐπ' αὐτῆς, ὁ Σύμ. εἶρηκεν. ⁹ "Theodoret. in Psal. xvii. 3, de hoc loco agens dicit: τὴν γὰρ διαθήκην οἱ ἄλλοι ἐρμηνεύονται συνθήκην εἰρήκασιν."—Montef. ¹⁰ Procop. Ad וְיִלְלֵךְ Hieron. notat, omnes interpretes voce consona translisse alteri. ¹¹ Curter. ¹² Sic Codd. III, XII, 26, invito Syro-hex. Curter, e Cod. Jes. in textu ἀνατεῖλαι, in marg. autem, Οἱ Γ'. (in eod. Οἱ Ὁ.) ἀναγγεῖλαι habet.

¹³ Curter. ¹⁴ Procop., qui ἀναγγεῖλαι habet. Idem enarrat: καὶ πρὶν ἀναγγεῖλαι (τὰ καινὰ) καὶ πρὸς τὸ φανερὸν ἐλθεῖν, ἀκουστὰ ὑμῖν διὰ τῆς παρουσίας προφητείας ἐποίησα. Utrobique ἀνατεῖλαι legendum nullus dubito. ¹⁵ Procop. ¹⁶ Curter., qui ad εὐφρανθήσονται (וְעָרֵי) male refert, monente Montef. ¹⁷ Procop., et sine artic. Euseb. ¹⁸ Procop. ¹⁹ Sic in textu Codd. 22 (qui σημαίνει habet), 48, alii. Videtur esse Symmachii, coll. Hex. ad Psal. xlvi. 2. lxxx. 2. ²⁰ Curter. ²¹ Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex in marg. char. med. * صح حبر *.²² Sic Codd. 22, 36, alii, quasi a forma cognata וְעָרֵי, splenduit. ²³ Curter. Syro-hex. in marg. .ل. هـ (Cod. C. *). * صح حبر *.²⁴ Sic Cod. XII in marg., et in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.

fusionem qui fidunt sculptilibus. O. αίσχυνθητε αίσχυνην, οἱ πεποιθότες ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς. Σ. αίσχυνθήσονται ('Α. αίσχυνθήτωσαν. Θ. καταίσχυνθήτωσαν) αίσχυνην οἱ πεποιθότες τοῖς γλυπτοῖς.²⁵

19. מִי עֵוֵר כִּי עָוַר עָלַי וְעֵוֵר כִּי עָוַר עָלַי וְעֵוֵר כִּי עָוַר עָלַי. *Quis est caecus, nisi servus meus? et surdus sicut nuntius meus quem misi? quis caecus sicut (Deo) pacatus? et caecus sicut servus Jovae? O. καὶ τίς τυφλὸς ἀλλ' ἢ οἱ παῖδές μου, καὶ κωφοὶ ἀλλ' ἢ οἱ κυριεύοντες αὐτῶν; ✕ Θ. τίς τυφλὸς ὡς ὁ ἀπεσχηκὸς ²⁶; καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ. Σ. καὶ τίς τυφλὸς εἰ μὴ ὁ δοῦλός μου, καὶ κωφὸς ὡς ὁ ἀγγελὸς μου; τίς τυφλὸς ὡς ὁ τέλειος, καὶ κωφὸς ὡς ὁ δοῦλος κυρίου;²⁷*

20. רָאִיתָ רַבּוֹת לְאֵתָּהּ תְּשֹׁמֵר וְלֹא עָשִׂיתָ. *Vidisti multa, sed non attendis (ad ea); aperiendo aures, sed non audiet. O. εἶδετε πλεονάκεις, καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε ἠνοιγμένα τὰ ὄψα, καὶ οὐκ ἤκούσατε. Σ. εἶδες πολλὰ, καὶ οὐ φυλάξετε ἀνεφγγμένα τὰ ὄψα αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀκούσεις.²⁸*

21. הָיָה יְהוָה לְמַעַן צַדִּיק וְיִגְדִיל תּוֹרָהּ וְיִתֵּן יְהוָה. *Jova voluit propter justitiam suam; magnificavit legem, et illustrem reddidit. O. κύριος ὁ θεὸς ἐβουλεύσατο ἵνα δικαιωθῆ, καὶ μεγαλύνῃ αἶνεσιν. Σ. κύριος ἠθέλησεν ἵνα δι-*

καίωσῃ αὐτὸν, μεγαλύναι νόμον καὶ θαυμάσαι.²⁹

22. וְיִשְׁמַע יְהוָה וְיִשְׁמַע. *Attendet et audiet. O. εἰσακούσατε. Alia exempl. προσέξει καὶ εἰσακουσεται.³⁰*

25. וְרוּחַ מַלְחָמָה. *Et robur belli. O. καὶ κατίσχυσεν αὐτοὺς πόλεμος. 'Α. καὶ κραταίωσιν πολέμου. Σ. Θ. καὶ κράτος πολέμου.³¹*

וְהִתְהַדְּהָה. *Et succendit eum. O. καὶ οἱ συμφλέγοντες αὐτούς. Θ. καὶ συνεφλόγισεν αὐτούς.³²*

וְהִתְעַרְבָה. *Et combussit eum. O. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀνήφθη ἐν αὐτοῖς.³³*

Cap. XLII. 10. — δοξάζετε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ⁴.

16. ποιήσω — αὐτοῖς ⁴ τὸ σκότος. 21. κύριος — ὁ θεὸς ⁴ ἐβούλετο (sic). 24. τοῖς προνομεύουσιν — αὐτόν ⁴.³⁴

CAP. XLIII.

2. לֹא תִחַד. *Non adureris. O. οὐ μὴ κατακαυθῆς. 'Α. οὐ καύσουσί σε. Σ. οὐ κατακαύσουσί σε).¹ Θ. ὁμοίως τοῖς O'.²*

3. וְסַבַּם. *Et Sabam. O. καὶ Σοήνην. Οἱ λοιποὶ καὶ Σαβά.³*

7. וְלִבְהַדְּתִי בְּגִלְתִּי. *Et in gloriam meam creavi eum. O. ἐν γὰρ τῇ δόξῃ μου κατεσκευάσα αὐτόν. Οἱ λοιποὶ (καὶ) εἰς τὴν δόξαν μου ἔκτισα αὐτόν.⁴*

²⁵ Procop. ²⁶ Syro-hex. in textu: **למחשבים**. ✕ **למחשבים** **למחשבים**. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 36, 48, alii. Cod. XII, edento Curterio, in textu habet, τίς τυφλὸς ὡς ὁ ἀπεσχηκὸς; Parsonsius vero e marg. ejus excerpit: ✕ τίς τυφλὸς ὡς ἀπεσχηκὸς (sic); cui accedit Cod. 90: τίς τ. ὡς ὁ ἀπεσχηκὸς; (Syr. **למחשבים** **למחשבים**, *quis removit se, tam ὁ ἀπεσχηκὸς quam ὁ ἀπεσχηκὸς sonare posse videtur, modo illud ad intransitivum ἀπέχειν, distare, abesse, referas, aliter ac Hieron., qui clausulam vertit: quis caecus nisi qui recepit?*) ²⁷ Procop. In fine κυρίου pro μου est emendatio Schleusneri in *Opusc. Crit.* p. 351. ²⁸ Procop. Pro αὐτοῦ Montef. post Drusium corrigi so. Equidem praetulerim, καὶ οὐ μὴ ἀκούσει (s. ἀκούσῃ). ²⁹ Procop.

³⁰ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. *εἰσακουσεται* tantum habet. ³¹ Curter. ³² Idem. ³³ Haec in fine v. post ψυχὴν inferunt Codd. 36, 48, alii. Cod. 86 in marg.: καὶ ἀνήφθη ἐν αὐτῷ. Additamentum non agnoscunt Syro-hex., Hieron. ³⁴ Syro-hex. In v. 21 obelus est in Cod. C., invito Cod. A. CAP. XLIII. ¹ Curter. Syro-hex. affert: **ל** **ל** **ל**. **ל** **ל** **ל**. Drusius has lectiones ad Hebr. **ל** **ל** **ל** applicat, fortasse recte, sed invitis testibus. ² Syro-hex. Curter. autem paulo ante ad μετὰ σοῦ εἰμι notat: Θ. ὁμοίως τοῖς O'. ³ Procop., Hieron. Syro-hex. in marg. char. med. **ל** **ל**. ⁴ Procop.

9. **יִשְׁמְעֵנוּ**. *Audire facient nos.* *Ο. τίς ἀναγγελεῖ* (alia exempl. ἀκουστά ποιήσει⁶) ὑμῖν; *Σ. Θ. ἀκουτισάτωσαν ἡμᾶς.*⁶
- וַיְצַדְקוּ וַיִּשְׁמְעוּ וַיֹּאמְרוּ אֱמֶת**. *Et justificentur, et audiant, et dicant: Vere.* *Ο. καὶ δικαιοθήτωσαν, ✕ καὶ ἀκουσάτωσαν ✕, καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ.*⁷
11. **אֲנִי אֲנִי**. *Ego sum, ego sum.* *Ο. ἐγώ.* Alia exempl. ἐγώ εἰμι, ἐγώ εἰμι.⁸
12. **אֲנִי הִגַּדְתִּי**. *Ego annuntiavi.* *Ο. ✕ Οἱ Γ. ἐγώ ✕ ἀνήγγειλα.*⁹
- וַיִּשְׁמְעוּ**. *Et audire feci.* *Ο. ὠνειδίσα. Οἱ λοιποὶ καὶ ἠκούτισα.*¹⁰
13. **אֲנִי הוּא**. *Ego ipse sum.* *Ο. Vacat.* Alia exempl. ἐγώ εἰμι.¹¹
14. **בְּרִחְוִים**. *Fugitivos.* *Ο. φεύγοντας. Θ. ισχυρούς.*¹²
- בַּנְּיָוִת**. *In navibus.* *Ο. ἐν πλοίοις. Ἄλλος ἐν ναυσί.*¹³
15. **אֲנִי יְהוָה יְהוָה בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ מִלְּפָנֶיךָ**. *Ego sum Jova Sanctus vester, creator Israelis, rex vester.* *Ο. ἐγώ κύριος ὁ θεὸς ὁ ἅγιος ὑμῶν, ὁ καταδείξας Ἰσραὴλ βασιλέα ὑμῶν. Σ. ἐγώ κύριος ὁ ἅγιος ὑμῶν, κτιστῆς Ἰσραὴλ, βασιλεὺς ὑμῶν.*¹⁴

16. **פֶּה**. *Sic.* *Ο. ✕ Οἱ Γ. ὅτι ✕ οὕτως.*¹⁵
18. **לֹא תִבְנֶנּוּ**. *Ne consideretis.* *Ο. μὴ συλλογίζεσθε. Σ. μὴ ἐννοεῖσθε.*¹⁶
19. **הֲנִי**. *Ο. ✕ Οἱ Γ. ὅτι ✕ ἰδοὺ ἐγώ.*¹⁷
- תִּרְעֵתָהּ**. *Cognoscetis eam.* *Ο. γνῶσεσθε ✕ Σ. αὐτά ✕.*¹⁸
20. **סַבְּוֹת**. *Canes feri.* *Ο. Ἄ. Σ. σειρήνες. Θ. θεννίν.*¹⁹
- וּבְנֵי יַעֲנָה**. *Et struthiones.* *Ο. καὶ θυγατέρες στρουθῶν. Οἱ λοιποὶ καὶ στρουθοκάμηλοι.*²⁰
21. **תְּהִלָּתִי**. *Laudem meam.* *Ο. τὰς ἀρετάς μου. Σ. τὸν ὕμνον μου.*²¹
22. **וְלֹא יִקְרָא יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב**. *Et non me invocasti, Jacobe.* *Ο. οὐ νῦν ἐκάλεσά σε, Ἰακώβ. Ἄ. Θ. καὶ οὐκ ἐμὲ ἐκάλεσας, Ἰακώβ.*²² *Σ. οὐδὲ ἐμὲ ἐκάλεσας, Ἰακώβ.*²³
- בִּי יִגְדַּע**. *Adeo ut laborasses in me (colendo).* *Ο. οὐδὲ κοπιᾶσαι σε ἐποίησα. Σ. ἐκοπιᾶθης δὲ εἰς ἐμέ.*²⁴ *Οἱ ἄλλοι ὅτι ἐκοπιᾶσας ἐν ἐμοί.*²⁵
23. **לֹא יִבִּיחַ אֶת־לִי**. *Non adduxisti mihi.* *Ο. οὐκ ✕ Οἱ Γ. ἤνεγκάς ✕ μοι.*²⁶
- לֹא יִעֲבֹדָהּ**. *Non fatigavi te.* *Ο. Ἄ. οὐκ ἐδούλωσά σε. Σ. Θ. οὐ κατεδουλώσαμην σε.*²⁷

⁶ Sic Codd. 22, 36, alii. ⁷ Curter. Syro-hex. in marg. char. med.: *ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς ἀκουτισάτωσαν ἡμᾶς (عَمِدُوا ح).* ⁸ Syro-hex. in textu: ✕ καὶ ἀκουσάτωσαν ✕, δικαιοθήτωσαν, καὶ εἰπ. ἀληθῆ. In LXX hodie habetur lectio quam posuimus, absente asterisco; sed verba καὶ ἀκουσάτωσαν desunt in Comp., Codd. XII, 97; et post ἀληθῆ leguntur in Codd. III, 26, 41, alii. ⁹ Sic Codd. 22 (ubi semel ἐγώ εἰμι), 36, 48, alii. ¹⁰ Curter., Syro-hex. in marg. Pronomen deest in Codd. III, XII, 23, 26, alii. ¹¹ Euseb., Procop. ¹² Sic Codd. 22, 48, alii. ¹³ Hieron.: "Et detraxi omnes vectes ejus, qui Hebraice appellantur BABIIM, et quos Theod. fortes interpretatus est." Theod. vertisse videtur דַּיָּוִד, pinguis, qui ab eo ισχυροὶ audiunt Dan. i. 15. Cf. ad Cap. xxvii. 1. ¹⁴ Curter. sine nom. affert. Ad ἐν πλοίοις (vel juxta codd. ad καὶ ἐπεγερω) Syro-hex. in marg. duplicem lectionem habet: ἐν πλοίοις ἐν πλοίοις (בַּנְּיָוִת), in vitis libris Græcis. Idem paulo ante ad ἐνεκεν ὑμῶν in marg. affert: καὶ τοῦτο (וְ)

וְ), quod quo pertineat obscurum. ¹⁵ Procop., a Montef. oscitanter exscriptus: ἐγώ κ. ὑμῶν ὁ ἅγιος, καὶ κτιστῆς κ.τ.ε. ¹⁶ Curter. Syro-hex. in textu: .ל. .ע. .ל. ✕. ¹⁷ Sic sine aster. Codd. 109, 302, 305, et Hieron. ¹⁸ Procop. ¹⁹ Curter. Syro-hex. in marg. ✕ .ל. .ע. .ל. ✕. Particula est in Codd. 109, 302, 305. ²⁰ Syro-hex. in marg. ✕ .ל. .ע. ✕. In LXX hodie habetur, γνῶσεσθε αὐτά; sed pronomen deest in Cod. 88, et Syro-hex. ²¹ Hieron.: "Pro draconibus, quos solus Theod., ut in Hebraico scriptum est, appellavit THANNIM, reliqui sirenas interpretati sunt." Curter. affert: Θ. θεννίν. Cf. ad Cap. xiii. 22. ²² Euseb., Theodoret., Procop., Reg. unus. Curter. et Syro-hex.: Ἄ. στρουθοκάμηλοι (סַבְּוֹת). Cf. ad Cap. xiii. 21. ²³ Procop. ²⁴ Curter. ²⁵ Procop. ²⁶ Euseb., Procop., Nobil. (qui ἐκοπιᾶσθης scribit). ²⁷ Procop. ²⁸ Syro-hex. in marg. .ל. ✕ .ל. .ע. .ל. Praeter Syrum nostrum ἤνεγκας deest in Codd. II, III, 26, 49, alii. ²⁹ Curter.

- 24. הוֹנֵעַתָּנִי. *Defatigasti me.* O'. προέστης μου. 'A. Σ. ἐκόπωσάς με. Θ. ἔκκοπόν με ἐποίησας.²⁸
- 25. אֲנִי הוֹנֵעַתָּנִי. *Ego, ego ipse.* O'. ἐγὼ εἰμι, ἐγὼ εἰμι. ✕ Oί Γ'. αὐτός 4.²⁹
לְמַעַן יִחַשְׁבֶּנִי. *Propter me, et peccata tua.* O'. Vacabat. ✕ Θ. ἔνεκεν ἐμοῦ, καὶ τὰς ἁμαρτίας σου 4.³⁰
- 26. נִשְׁפָּטָהּ יוֹד. *Litigemus una.* O'. καὶ κριθώμεν ✕ 'A. Σ. ἅμα 4.³¹
- 27. חָטָאתִי. *Peccavit.* O'. Vacat. ✕ ἥμαρτον 4.³²
וְיִשְׁמְרוּ. *Et interpretes tui.* O'. καὶ οἱ ἄρχοντες ('A. Σ. ἐρμηνεῖς³³) ὑμῶν.
- 28. לְגַדְוִיפִים. *In convicia.* O'. εἰς ὄνειδισμόν. Oί λοιποί· εἰς βλασφημίαν.³⁴

Cap. XLIII. 10. — καὶ ἐγὼ μάρτυς, λέγει κύριος ὁ θεός 4. (Corrige: — καὶ ἐγὼ μάρτυς 4, λέγει κύριος — ὁ θεός 4.)³⁵

CAP. XLIV.

- 2. וְיִשְׂרָאֵל. *Et Jesurun.* O'. καὶ (ὁ) ἠγαπημένος 'Ισραήλ. Oί λοιποί· εὐθύτατος, s. εὐθής.¹

- 3. וְיִ. O'. ὅτι. Alia exempl. ἔτι.² 'A. Σ. ὅτι.³
וּבְרִכָּתָי. *Et benedictionem meam.* O'. καὶ τὰς εὐλογίας μου. 'A. (καὶ) εὐλογίαν μου. Σ. Θ. καὶ τὴν εὐλογίαν μου.⁴
- 5. יִקְרָא. *Invocabit.* O'. βοήσεται. Σ. κληθήσεται.⁵
יָדָי. *Manui suae (s. manus sua).* O'. Vacabat. ✕ 'A. Σ. χειρὶ αὐτοῦ 4.⁶
- 7. וְיַגִּידָהּ. *Et annuntiet illud.* O'. Vacabat. ✕ καὶ ἀναγγειλάτω 4.⁷
מִשֹּׁמְרָי. *Ex quo constitui.* O'. ἀφ' οὗ ἐποίησα (alia exempl. ἔταξα⁸). Σ. ... ἐποίησα.⁹
- 8. לֹא תִרְאִוּ. *Ne paveatis.* O'. μὴ παρακαλύπτεσθε. Θ. μὴ θαμβεῖσθε.¹⁰
וְלֹא תִהְיוּ. *Neve stupeatis.* O'. Vacabat. ✕ Θ. μηδὲ πλανᾶσθε 4.¹¹
- 9. וְיַעֲרִיבֵם הַפִּה בְּלִי יָדָם וְיִבְשׁוּ. *Et testes eorum ipsi non vident nec sciunt, ut confundantur.* O'. ἀλλὰ αἰσχυρθήσονται. ✕ Θ. καὶ μάρτυρες αὐτῶν εἰσιν, οὐκ ὄψονται καὶ οὐ γνώσονται, ἵνα αἰσχυρθῶσι.¹²
- 10. מִי יִצְרָה לָהּ וּמִסָּלָה נִסְּךָ לְבַלְתִּי הוֹעִיל. *Quis finxit Deum, et sculpsit eum, quod nihil*

²⁸ Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Mendose Curter.: 'A. Σ. Θ. ἐκόπωσάς με. Σ. 'A. ἔκκ. ἐποίησάς με. Procop. affert: ἐν γὰρ ταῖς οὐαῖς ἁμαρτίας προέστης μου, ἢ κατὰ τοὺς λοιποὺς, ἐν ἁμαρτίας σου ἐκάλεσάς (sic) με. ²⁹ Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. ✕ 4. ³⁰ Curter. Syro-hex. in marg. char. med. ✕ 4. (Cod. C. ✕). Haec hodie in LXX habentur, nisi in Codd. III, XII, 26, 41, aliis. ³¹ Cod. XII in marg.: ✕ ἅμα. Syro-hex. 4. ✕ 4. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. ³² Cod. XII in marg. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, ulii, et Syro-hex. Hieron. peccaverunt. ³³ Procop. ³⁴ Idem. ³⁵ Syro-hex.

CAP. XLIV. ¹ Hieron.: "Alio nomine Israellem vocat; ISURUN enim verbum Hebraicum ceteri εὐθύτατος, sive εὐθής, id est, *rectissimum* et *rectum* interpretati sunt: soli LXX *dilectissimum*, jungentes de suo, *Israel*." In LXX ὁ ἠγαπημένος abest a Codd. 88, 90, 144. ² Sic Cod. Jes., teste Curterio, et Syro-hex. in marg. char. med. Hieron.

adhuc. ³ Curter. ⁴ Idem. ⁵ Procop. Sic in textu Codd. 239, 306. ⁶ Curter. affert: ✕ 'A. Σ. χειρὶ αὐτοῦ; sed Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: ✕ χειρὶ αὐτοῦ, conciente Syro-hex. ✕ 4. In LXX hodie legitur *χειρὶ αὐτοῦ*, sed in vitis Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex. ⁷ Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Clausula deest in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. ⁸ Sic Codd. XII, 88, et Syro-hex. ⁹ Syro-hex. ✕ 4. Cf. Hex. ad Deut. vii. 15. ¹⁰ Curter. Syro-hex. ✕ 4. Cf. Hex. ad Psal. lii. 6. Pro μὴ παρακαλύπτεσθε Codd. 239, 306 habent: μὴ θαμβεῖσθε, μηδὲ παρακ. (s. κατακ.). ¹¹ Curter. affert: ✕ Θ. μὴ πλανᾶσθε; sed Parsons. e marg. Cod. XII excitat: ✕ μηδὲ πλανᾶσθε. Neque aliter Syro-hex. ✕ 4. (Cod. C. ✕). In textu LXXvirali hodie habetur *μηδὲ πλανᾶσθε*, reymjan-tibus Codd. III, XII, 26, 41, aliis. ¹² Curter. Haec, καὶ μάρτυρες αὐτῶν εἰσιν — πάντες οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ αἰσχυρθήσονται, in textum post ἀφελήσει αὐτοὺς inferunt Comp. (om. εἰσιν), Ald. (om. πάντες), Codd. 22, 23, 36, alii.

23. **הִרְעִנִי**. *Jubilate.* Ο'. σαλπίζατε. Οἱ λοιποὶ ἀλαλάξατε.²⁶

וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר. *Et in Israele gloriosum se exhibet.* Ο'. καὶ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται. Οἱ λοιποὶ καὶ ἐν τῷ Ἰσραὴλ δοξασθήσεται.²⁷

24. **עָשָׂה**. *Qui facit.* Ο'. ὁ συντελών. Οἱ λοιποὶ ὁ ποιήσας.²⁸

28. **הָאָמַר לְכוֹרֶשׁ רֹעִי**. *Qui dicit de Cyro: Pastor meus.* Ο'. ὁ λέγων Κύρῳ φρονεῖν. Σ. ὁ λέγων Κύρῳ, ποιμὴν μου.²⁹

וְהִיכַל תִּבְנֶה. *Et templum fundabitur.* Ο'. καὶ τὸν οἶκον τὸν ἁγίον μου θεμελιώσω. Σ. ὁ δὲ ναὸς θεμελιωθήσεται.³⁰

Cap. XLIV. 11. — καὶ κωφοὶ ἄ. καὶ στυγιάτωσαν — ἄμα ἄ. 14. ὁ ἐφύτευσε — κύριος, καὶ ἄ ὑετός. 23. — τὸν Ἰσραὴλ ἄ.³¹

CAP. XLV.

4. **בְּשֵׁמֶךָ**. *Nomine tuo.* Ο'. τῷ ὀνόματί σου (alia exempl. μου¹). Οἱ Γ'. σου.²

5. **וְלֹאֵלֹהִים אֵין אֵין לְיָ**. *Praeter me non est Deus.* Ο'. πλὴν ἐμοῦ ✕ οὐκ ἔστι ἄ θεός.³

וְאֶרְבָּב. *Accinxi te.* Ο'. Vacabat. ✕ Σ. Θ. ἐνίσχυσά σε ἄ.⁴

6. **וּמִצְפֵּרְבָּבָה**. *Et ab occidente.* Ο'. καὶ οἱ ἀπὸ δυσμῶν ✕ Σ. Θ. αὐτοῦ ἄ.⁵

9. **וְיָרָב־תַּחֲרֹב**. *Vae contendenti cum fictore suo.* Ο'. ποῖον βέλτιον κατεσκεύασα ὡς πηλὸν κεραμέως; Ἄ. ὃ δικάζομενος σὺν πλάσσοντι αὐτόν.⁶ Σ. οὐαὶ ὁ ἀντιλέγων πρὸς τὸν πλάσαντα αὐτόν.⁷ Θ. οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσσοντος αὐτόν.⁸

וְיִתְּנָה יְרֵי יִשְׂרָאֵל. *Testu inter testus testae.* Ο'. μὴ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριάσει τὴν γῆν; Θ. ἀροτριῶν τοὺς ἀροτριώοντας τὴν γῆν.⁹

10. **וְהָאָמַר**. *Vae dicenti.* Ο'. ✕ οὐαὶ ἄ ὁ λέγων.¹⁰

מַה תִּלְדֵּי. *Quid gignis?* Ο'. τί γεννήσεις; Σ. τί ἐγέννησας;¹¹

11. **עַל-עֲלֵי**. *Et de opere.* Ο'. καὶ περὶ τῶν ἔργων. Θ. (καὶ) περὶ τῆς ἐργασίας.¹²

13. **וְכָל-הַדְּרָכָיו יִשְׂרָאֵל הוֹמִיבְנָה עֵירָיו**. *Et omnes vias ejus complanabo; ille aedificabit civitatem meam.* Ο'. καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθείαι οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου. Σ. καὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ εὐθύνῳ, καὶ οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου.¹³

14. **וַיֵּץ מִצְרַיִם**. *Quaestus Aegypti.* Ο'. ἐκοπίασεν Αἴγυπτος. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ κόπος Αἴγυπτου.¹⁴

וְעָבְרוּ וְאֵלַי. *Transibunt, et coram te.* Ο'. Vacabat. ✕ Θ. καὶ διαβήσονται πρὸς σέ ἄ.¹⁵

Codd. 23, 87, alii. Codd. 22, 36, alii, suppleunt, καὶ προσπιπτει αὐτῷ. Syro-hex. in marg. char. med.: ✕ *procidit ei* (**פִּרַד**).²⁶ Procop. Montef. ad **וְיָ** perperam refert, monente Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 352.²⁷ Procop. ²⁸ Idem. ²⁹ Idem. Hiernn.: "Pastor meus es, sive, ut LXX transtulerunt, *ut suspiat*. . . Verbum enim Hebraicum ROI, si per RES litteram legamus, intelligitur *pastor meus*; si per DALETH, *sciens*, vel *intelligens meus*."³⁰ Procop. ³¹ Syro-hex.

CAP. XLV. ¹ Sic Codd. II, III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. ² Curter. ³ Sic Cod. XII in marg., et sine aster. Comp., Codd. 91, 309, et Syro-hex. ⁴ Syro-hex. in marg. ✕ **וְאֶרְבָּב**. Haec, *ἐνίσχυσά σε*, hodie habentur in LXX, sed desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis. ⁵ Curter., qui post *ἡλίον* loco alieno inferri jubet. Syro-hex. post *δυσμῶν* in marg. affert: ✕ **וְאֶרְבָּב**. Sic

sine aster. Codd. 22, 51, alii. ⁶ Curter. affert: Ἄ. μὴ δικάζομενος κ.τ.έ. Correximus ex Parsonsii MSS. ⁷ Procop. ⁸ Curter. Hieron.: "Quid sibi autem velint LXX, qui . . . transtulerunt: *Quid melius feci quam lutum figuli?* scire non valeo; nisi forte Theodotionis sequar editionem, qui pro hoc posuit: *Vae ei qui contendit contra factorem suum.*" Aute μὴ ἐπεὶ ὁ πηλὸς Ald., Codd. 36, 62, alii, inferunt: *οὐαὶ ὁ κρινόμενος μετὰ τοῦ πλάσαντος αὐτόν.* ⁹ Procop. Hiernn. Theodotioni continuat: *arans arantes terram.* ¹⁰ Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Hieron.: *Vae qui dicit.* ¹¹ Procop. ¹² Curter. ¹³ Euseb., Reg. uuus. Nobil. affert: Σ. καὶ πάσας — εὐθύνῳ. ¹⁴ Euseb. in Dem. Evaug. p. 228. ¹⁵ Curter. Syro-hex. in marg. ✕ **וְעָבְרוּ**. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex.

14, 15. כִּנְיָ : וְיִהְיֶה דַם־יָדְךָ לִי כִּי אֵין אֲחֵר
 מִשְׁמֵךְ לִי אֲחֵר. *Sane in te est Deus, et nemo est amplius, non
 est praeterea Deus. Profecto tu es Deus oc-
 cultans se, Deus Israelis, salvator. Ο. ὅτι ἐν
 σοὶ ὁ θεὸς ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν σου·
 σὺ γὰρ εἶ θεός, καὶ οὐκ ἤδειμεν, ὁ θεὸς τοῦ
 Ἰσραὴλ σωτήρ. Ἀ. πλὴν ἐν σοὶ ἰσχυρὸς, καὶ
 οὐκ ἔστιν ἔτι παρὰ σοῦ θεὸς ἄρα ἰσχυρὸς ἀπο-
 κρυπτόμενος, θεὸς Ἰσραὴλ σώζων. Σ. μόνον
 ἐν σοὶ θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι, οὐδ' ὑπάρχει
 θεός· ὄντως σὺ θεός κρυφαῖος, θεός Ἰσραὴλ
 σώζων.¹⁶ Θ. πλὴν ἐν σοὶ ἰσχυρὸς, καὶ οὐκ
 ἔστιν ἔτι πλὴν αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυ-
 φαῖος, θεός (Ἰσραὴλ) σώζων.¹⁷*

16. צִרְיָי יִשְׂרָאֵל. *Artifices idolorum. Ο. ÷ ἐγκαι-
 νίσεσθε πρὸς με, νῆσοι.¹⁸*

18. פִּינִיָא. *Finxit eam. Ο. ✕ ἐπλασεν αὐτήν.¹⁹*

19. בְּרַחֲמֵיךָ יְהוָה. *Frustra quaerite me. Ο. μά-
 ταιον ζητήσατε. Σ. ματαίως ζητήσατέ με.
 Οἱ ἄλλοι κενῶς ζητήσατέ με.²⁰*

20. אֲנִי וְכָל הַגּוֹיִם יִשְׂרָאֵל וְכָל הַגּוֹיִם. *Accedite simul,
 superstites gentium. Ο. βουλευσασθε ἄμα, οἱ
 σωζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. Σ. προσεγγίσατέ
 μοι, οἱ διαπεφευγότες τῶν ἐθνῶν.²¹*

23. בְּיָמַי יִשְׁבְּעוּ. *Per me juravi, exiit. Ο.
 κατ' ἔμαντοῦ ὀμνῶ, εἰ μὴ (alia exempl. εἰ μὴν;
 alia, ἡ μὴν²²) ἐξελεύσεται. Ἀ. Θ. ὁμοίως (εἰ
 μὴν).²³*

24. וְעָז. *Et robur. Ο. καὶ δόξα. Σ. καὶ ἰσχύς.²⁴*

Cap. XLV. 1. — ὁ θεός. 5. — ὁ θεός. 6. — ὁ
 θεός. 7. — ὁ ποιῶν. — ὁ θεός. 11. ὅτι —
 οὕτω λέγει κύριος — ὁ θεός. 13. — βασιλέα.
 14. — σαβαώθ. 21. ἐγὼ κύριος (sic) — ὁ θεός.
 26. — τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ (fort. — τῶν υἱῶν Ἰσ-
 ραὴλ²⁵).

CAP. XLVI.

1. נְבוֹ. *Nebo. Ο. Ναβώ. Alia exempl. Δαγών.¹
 Ἀ. Θ. Ναβώ. Σ. Νεβούς.²*

וְהָיוּ הַמִּצַּבִּימוֹת. *Fuerunt simulacra eorum
 bestiarum (imposita). Ο. ἐγένετο τὰ γλυπτὰ αὐ-
 τῶν εἰς θηρία. Σ. ἐγένετο τὰ εἰδῶλα αὐτῶν
 ζώοις ἔκδοτα.³*

6. דֵּעִים. *Deum. Ο. χειροποίητα. Ἀ. Θ. ἰσχυρόν.
 Σ. θεόν.⁴*

11. וְתִצַּע שִׁיר מִקִּרְיָתֵינוּ. *Vocans ex oriente avem toracem, e terra lon-
 ginq̄ua virum consilii mei. Ο. καλῶν ἀπὸ
 ἀνατολῶν πετεινὸν, καὶ ἀπὸ γῆς πόρρωθεν περι-
 ῶν βεβούλευμαι. Οἱ λοιποὶ καλῶν ἀπὸ ἀνα-
 τολῶν ὄρνιν, ἀπὸ γῆς πόρρωθεν ἄνδρα βουλῆς
 μου.⁵*

וְהָיוּ הַמִּצַּבִּימוֹת. *Et locutus sum. Ο. ✕ Σ. καίγε
 ἐλάλησα.⁶*

וְהָיוּ הַמִּצַּבִּימוֹת. *Et adducam illud. Ο. καὶ ἤγα-
 γον. ✕ Σ. καίγε (ἤγαγον).⁷*

¹⁶ Euseb. in Dem. Evang. p. 226. Procop. affert: Ἀ. ἰσχυρὸς; et paulo post: Ο. οὐκ ἤδειμεν. Ἀ. ἀποκρυπτόμενος. Σ. Θ. κρυφαῖος. ¹⁷ Procop.: Θ. πλὴν ἐν σοὶ — πλὴν αὐτοῦ. Euseb. ibid.: Ὁ δὲ Θ., διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυφαῖος θεὸς σώζων. Idem paulo post: ἀπὸ τοῦ, πλὴν σου, πλὴν αὐτοῦ ὁ Θ. πεποίηκεν. ¹⁸ Hieron.: — Innotamini ad me, inuicem: . Obelus non est in Syro-hex. ¹⁹ Sic Cod. XII in marg. Haec desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, invito Syro-hex. ²⁰ Procop. ²¹ Idem. ²² Prior lectio est in Codd. III, XII (teste Parsonio), 62, 86; posterior in Codd. 26, 36, aliis, et Euseb. in Dem. Evang. p. 58. ²³ Curter. ²⁴ Procop. ²⁵ Syro-hex.

CAP. XLVI. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23,

26, alii; quam lectionem enarrant Euseb., Procop. Syro-hex. in textu habet Ναβώ; in marg. autem char. med. Δαγών. Hieron.: "Sive juxta LXX Dagon, qui tamen in Hebraico non habetur." ² Curter. Syro-hex. affert: Σ. Νεβούρ (نابور). Ἀ. Θ. ὁμοίως, Ναβώ. ³ Procop. ⁴ Curter. ⁵ Procop. ⁶ Curter., Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. 87, 91, alii. ⁷ Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 87, 91, alii. Syro-hex. juxta Cod. A. in marg. affert: ✕ Σ. καίγε, cum notula quae in Cod. C. rectius ad — ἤγαγον αὐτὸν κ.τ.ε. appingitur: "Non positum est in Hebraeo, neque in LXX."

11. **ו'.** — *ἤγαγον αὐτὸν, καὶ εὐώδωσα* (alia exempl. ἐποίησα) τὴν ὁδὸν αὐτοῦ **¶**.⁹
12. **לִבִּי לֹב.** *Contumaces corde.* **ו'.** οἱ ἀπολλωλεκότες τὴν καρδίαν. **Σ.** οἱ σκληροκάρδιοι.⁹
13. **לֹא תִחַק.** *Non procul abest.* **ו'.** Vacat. **⊗** **θ.** οὐ μὴ μακρυνθῆ **¶**.¹⁰
- וְיָשׁוּעָתִי.** *Et salus mea.* **ו'.** καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν παρ' ἐμοῦ. **'Α.** καὶ σωτηρία μου. **Σ.** ἡ σωτηρία μου. **θ.** τὸ σωτήριον. **¶**.¹¹
- וְיִתְּנֵהּ בְּיַדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ.** *Et dabo in Sione salutem, Israelii gloriam meam.* **ו'.** δέδωκα ἐν Σιών σωτηρίαν τῷ Ἰσραὴλ εἰς δόξασμα. **Σ.** δώσω ἐν Σιών σωτήριον, καὶ τῷ Ἰσραὴλ δόξαν.¹²

Cap. XLVI. 1. — κοπιῶντι **¶**. 6. — οἱ συμβαλλόμενοι **¶** (⊗ **ⲉⲃⲉⲗⲁⲧⲉⲓⲥ ⲉἰς τὸν**). 10. — πρὶν γενέσθαι **¶**.¹³

CAP. XLVII.

1. **שִׁבְרֵי אֶרֶץ אֲרָבָה.** *Sede in terra, non est solium.* **ו'.** κάθισον εἰς τὴν γῆν. Alia exempl. εἰσελθε εἰς τὸ σκότος.¹ **⊗** **'Α.** **θ.** κάθισον εἰς τὴν γῆν, οὐκ ἔστι θρόνος **¶**.²

2. **רֶטֶעַךְ לְבִי.** *Retege velum tuum.* **ו'.** ἀποκάλυψαι τὸ κατακάλυμμά σου. **'Α.** σεμμαθέχ. **Σ.** τὸ σιωπηλόν σου. **θ.** σαμβέχ.³ Aliter: **Σ.** κάλυψαι τὰ ὠτά (σου).⁴
3. **וְיִלְיוֹן סִמָּתִי.** *Ultionem sumam, et non parcam homini.* **ו'.** τὸ δίκαιον ἐκ σοῦ λήψομαι, οὐκέτι μὴ παραδῶ ἀνθρώποις. **'Α.** καὶ οὐκ ἀπαντήσω ἀνθρώπῳ.⁵ **Σ.** ἐκδίκησίν σου λήψομαι, καὶ οὐκ ἀντιστήσεται μοι ἀνθρώπος.⁶
4. **וְיִתְּנֵהּ לְךָ יְיָ.** *Redemptor naster Jova.* **ו'.** (Alia exempl. praemittunt εἶπεν, alia λέγει) ὁ βυσάμενός σε κύριος. **'Α.** ἀγχιστεύων ἡμῶν κύριος.⁸
5. **דומם.** *Tacens.* **ו'.** κατανενυγμένη. **Σ.** σιωπῶσα.⁹
- וְיִתְּנֵהּ לְךָ יְיָ.** *Dominam regnorum.* **ו'.** ἰσχύς βασιλείας. **Σ.** δέσποιναν βασιλειῶν.¹⁰
6. **וְיִתְּנֵהּ לְךָ יְיָ.** *Profanavi hereditatem meam.* **ו'.** ἐμίανας (alia exempl. ἐμίανα¹¹) τὴν κληρονομίαν μου. **'Α.** **Σ.** ἐβεβήλωσα... **θ.** ἐβεβήλωσαν τὸν κληρον.¹²
10. **וְיִתְּנֵהּ לְךָ יְיָ.** *Sapientia tua et scientia tua ipsa seduxit te.* **ו'.** γνώθι, ἡ

⁹ Haec, quae e Cap. xlvi. 15 male illata sunt, desunt in Comp., Codd. 36, 48, aliis, et Hieron. Obelo notantur in Syro-hex., qui ἐποίησα habet, ut solus Cod. 88. ⁹ Procop. Ad ἀκούσατέ μου κ. τ. ε. Curter. notat: **θ.** ὁμοίως. ¹⁰ Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, invito Syro-hex. ¹¹ Curter. ¹² Procop. ¹³ Syro-hex., qui ad v. 10 notat: "Hic obelus non positus est apud Hebraeos, neque apud LXX."

CAP. XLVII. ¹ Sic Codd. III, XII, 26, 106, alii. Syro-hex. in textu vacat, sed in marg. char. med. habet: κάθισον εἰς τὸ σκότος. ² Curter. affert: **⊗** κάθισον εἰς τὴν γῆν, κ. τ. ε. Syro-hex. **ⲉⲃⲉⲗⲁⲧⲉⲓⲥ ⲉἰς τὸν** **ⲉⲃⲉⲗⲁⲧⲉⲓⲥ**; h. e. **⊗** **'Α.** κάθισον, εἰσελθε εἰς τὴν γῆν, κ. τ. ε. Lectio Codd. 22, 36, aliorum, sic habet: κάθισον (Cod. 36 add. εἰσελθε) εἰς τ. γ., οὐκ ἔστι θρ., εἰσελθε εἰς τὸ σκ. ³ Hieron.: "In eo ubi nos interpretati sumus, *denuda turpitudinem tuam*, pro quo LXX transtulerunt, *revela operimentum*, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *samthech*; Aq. *semmathech*; Sym. τὸ σιωπηλόν σου, quod nos ex-

mere possumus, *taciturnitatem tuam*. Quod quidem et in Cant. Cant. legimus, ubi sponsae pulcritudo describitur; ad extremum infert, *absque taciturnitate tua*; nolentibus qui interpretati sunt transferre nomen, quod in sancta Scriptura sonaret turpitudinem." Sponte apparet, Symmachum hanc vocem a **ⲉⲃⲉⲗⲁⲧⲉⲓⲥ**, deduxisse, quod Senioribus quoque accidit ad Cant. Cant. iv. 1, 3. vi. 6. ⁴ Procop. "Haec Symmachi versio nec cum Hebraeo, nec cum Hieronymi loco quadrare potest."—*Montef.* Pro τὰ ὠτα Semlerus tentat τὰ νῶτα, Doederleinus τὴν ὄαν, infeliciter uterque. ⁶ Curter. ⁶ Procop., qui ἐν ἐμοὶ pro μοι habet. Curter. affert: **Σ.** καὶ οὐκ ἀντιστήσεται μοι ἀνθρώπος. ⁷ Prior lectio est in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Hieron.; posterior in Syro-hex., et Cod. XII in marg. ⁸ Procop. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. ¹¹ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 41, 91, 104. Syro-hex. in textu ἐμίανα, in marg. ἐμίανας habet. ¹² Curter., qui Theodotioni τὴν κληρον (sic) tribuit.

σύνεσις τούτων ἔσται, καὶ ἡ πορνεία σου σοὶ αἰσχύνη. Σ... καὶ ἡ γνώσις σου αὐτὴ ἐξηπάτησέ σε.¹³

12. אֲחֻלֵי תַעְרוּצֵי. *Fortasse terrorem incuties.* O'. Vacat. ✕ Θ. εἴ πως δυνήσῃ ἰσχυῖσαι.¹⁴
13. יַעֲמֹד־נָנְךָ יוֹשִׁיעַךָ הַבְּרִי שְׁמַיִם. *Stent modo, et salvent te, qui caelum dissecant (astrologi).* O'. στήτωσαν δὲ, καὶ σωσάτωσάν σε οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ. Σ. Θ. στήτωσαν δὲ, καὶ σωσάτωσάν σε οἱ ὀλονοσκόποι τοῦ οὐρανοῦ.¹⁵
15. כְּחַרְרֵי מִנְעוּרַיִךְ אֵינִי לְעֵבְרוֹ תָּעוּ אִין מוֹשִׁיעֶךָ. *Negotiatores tui inde a pueritia tua unusquisque recta ante se erraverunt, non est qui salvet te.* O'. ἐν τῇ μεταβολῇ ἐκ νεότητος, ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν ἐπλανήθη, σοὶ δὲ οὐκ ἔσται σωτηρία. Οἱ λοιποὶ οἱ ἔμποροί σου ἀπὸ νεότητός σου, ἕκαστος εἰς τὸ πέραν ἑαυτοῦ ἐπλανήθησαν, ἐξ ὧν οὐδεὶς εὐρηταί σοι σωτήρ. Σ... διὸ οὐκ ἔστιν ὁ σώζων σε.¹⁶

CAP. XLVIII.

1. וְרַמְיֵי יְהוּדָה. *Et ex aquis Judae.* O'. καὶ ἐξ ✕ Σ. Θ. ὕδατος.¹ Ἰούδα.¹
4. כִּמְדַעְתִּי. *Cum scirem.* O'. γινώσκω. Σ. Θ. διὰ τὸ γνῶναί (με).²
6. הִשְׁמַעְתִּיךָ תְּדַשׁוּת. *Audire feci te nova.* O'.

ἀλλὰ ἀκουστά σοι ἐποίησα τὰ καινά. 'Α. Θ. ἠκούτισά σε καινά.³

7. וְלֹא שָׁמַעְתָּ. *Et non audisti ea.* O'. ✕ Οἱ Γ'. καὶ οὐκ ἤκουσας αὐτά.⁴
12. מְקֻרָאִי. *Vocatus meus.* O'. δὲ ἐγὼ καλῶ. 'Α. κλητέ μου. Σ. ὁ κλητὸς μου.⁵
- אֲנִי הִנְיִהוּ. *Ego ipse sum.* O'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. ἐγὼ εἰμι.⁶
- אֲנִי הָיִיתִי רִשׁוֹן אֲנִי אַחֲרֵי. *Ego primus, etiam ego novissimus.* O'. ἐγὼ εἰμι πρῶτος, καὶ ἐγὼ εἰμι εἰς τὸν αἰῶνα. Οἱ λοιποὶ ἐγὼ πρῶτος, καὶ ἐγὼ ἔσχατος.⁷
13. שְׁמַיִם. *Caelos.* O'. τὸν οὐρανόν. Οἱ ἄλλοι τοὺς οὐρανοὺς.⁸
- אֲנִי אֲקַרְאֶ. *Voco ego.* O'. καλέσω ✕ Οἱ Γ'. ἐγὼ.⁹
14. מִי בִּקְרָא בְּהַגִּיתִי לְהַבְרִי הַזֶּה אֲנִי אֲמַר. *Quis inter eos annuntiavit haec? Jova amat eum, faciet voluntatem ejus.* O'. τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλε ταῦτα; ✕ Οἱ Γ'. κύριος.¹⁰ ἀγαπῶν σε ἐποίησα τὸ θέλημά σου. 'Α. τίς ἐν αὐτοῖς ἀπήγγειλε ταῦτα; κύριος ἠγάπησεν αὐτόν... Σ. τίς αὐτῷ ἀπήγγειλε ταῦτα; δὲ κύριος ἠγάπησεν, ποιήσει τὸ θέλημα αὐτοῦ.¹¹
15. אֲנִי אֲנִי. *Ego, ego.* O'. ἐγὼ ✕ Οἱ Γ'. ἐγὼ.¹²

¹³ Procop. ¹⁴ Curter. Sic sine aster. Ald., Codd. 23, 87, alii; et, praemisso kai, Codd. 36, 48, alii. Syro-hex. affert: ✕ אֲחֻלֵי תַעְרוּצֵי. (sic) ✕.
¹⁵ Hieron.: "Pro eo quoque quod nos juxta Sym. et Theod. interpretati sumus: *Stent et salvent te augures caeli, LXX manifestius transtulerunt: Stent et salvum te faciunt astrologi caeli.*" ¹⁶ Procop. Pro εὐρηται Montef. post Drusium εὐρήθη male exscripsit.

CAP. XLVIII. ¹ Curter. affert: ✕ Θ. ὕδατος. Syro-hex. in marg.: ✕ Σ. Θ. καὶ ἐξ ὕδατος. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron.: "Et de aquis, inquit, *Juda exiatis, σεμνοτερῶς [Martianaeus, quem secuti sunt recentiores, σεμνοτερῶς (sic) edidit, notans: "Hoc modo legi oportet ex MSS. exeroplaribus, non σωματικώτερον cum editis libris... Codices MSS. corrupte (!) legunt CEMNOTIPETIAC (sic)] aquas vocans pro semine.*" ² Curter. ³ Idem. ⁴ Idem. Sic sine aster. Comp., Codd. 22,

23, 36, alii. ⁵ Procop. ⁶ Syro-hex. in marg., indice super πρῶτος posito. ⁷ Procop. ⁸ Idem. ⁹ Curter. Syro-hex. in marg. ✕ אֲנִי אֲנִי. Sic sine aster. Comp., Codd. 87, 91, alii. ¹⁰ Syro-hex. in marg. ✕ אֲנִי אֲנִי. Sic sub aster. Euseb. in Eclog. Prophet. p. 205, et sine aster. Codd. 22, 36, 48, alii. ¹¹ "Sic unus Reg. ex Apolinario, et Procopius."—Montef. Apolinarii lectio exstat in Mai. *P. N. B.*, T. VII, P. II, p. 129. Ad Aquilam pro ἐν ἀνθρώποις, ut in Procopio et Apolinario legitur, Nobil. et Cod. 88 recte exhibent ἐν αἰτοῖς. Ad Sym. Montef. juxta Apolinarium correxit αὐτῷ pro αἰτοῖς, et ἠγάπησεν pro ἀγαπήσει, ut apud Procopium exstat. Hieron.: "Juxta Symmachum, qui interpretatus est: *Quis ei annuntiavit haec? quem Dominus dilexit, qui facit voluntatem ejus in Babylone.*" ¹² Syro-hex. in marg. ✕ אֲנִי אֲנִי.

17. מְלִמְדָה לְהוֹעִיל. *Docens te proficere.* O'. δέδειχά σοι. Alia exempl. add. εἰς ὠφέλειαν.¹³
19. כְּמַעֲוָתָיו. *Ut lapilli ejus.* Aliter: *Ut (propragines) viscerum ejus.* O'. ὡς ὁ χοῦς τῆς γῆς. OI Γ'. ὡς αἱ κέγχροι αὐτῆς.¹⁴
22. אֵין שָׁלוֹם אֶמַר יְהוָה לְרַשָּׁעִים. *Non est pax, dicit Jona, impiis.* O'. οὐκ ἔστι χαίρειν, λέγει κύριος, τοῖς ἀσεβέσιν. OI Γ'. οὐκ ἔστιν εἰρήνη, εἶπε κύριος, τοῖς ἀσεβέσιν.¹⁵

Cap. XLVIII. 17. ἐγὼ — εἰμι — κύριος (sic) ὁ θεὸς σου. 21. — καὶ πίεται — ὁ λαὸς μου (fort. — καὶ πίεται ὁ λαὸς μου —).¹⁶

CAP. XLIX.

1. שָׁמְעוּ אֵינִים אֵלַי יְהוָה קָשִׁיבוּ לְאֲמִים מְרוֹק. *Audite, insulae, me, et attendite, populi remoti.* O'. ἀκούσατέ μου, νῆσοι, καὶ προσέχετε, ἔθνη διὰ χρόνου πολλοῦ (OΙ λοιποὶ ἔθνη μακρόθεν¹). Σ. ἀκούσατέ μου, νῆσοι, καὶ ἀκροάσασθε, ἔθνη, μακρόθεν.²
- מִבְּטֶן קָרְנֵי. *Ab utero vocavit me.* O'. Vacat. Alia exempl. ἐκ γαστρὸς ἐκάλεσέ με.³
2. הִסְתַּרְתִּי. *Abscondidit me.* O'. ἔκρυψέ με. Alia exempl. ἐσκέπασέ με.⁴
5. וְיִשְׂרָאֵל לֹא (לוֹ ק') יִסָּפֵד. *Et Israel non (s. ei)*

congregabitur. O'. καὶ Ἰσραὴλ· συναχθήσομαι. Ἄ. καὶ Ἰσραὴλ αὐτῷ συναχθήσεται. Σ. Θ. καὶ Ἰσραὴλ οὐ συναχθήσεται.⁵

6. לִי עֶבֶד. *Mihi servus.* O'. παιδά μου. OΙ λοιποὶ δούλόν μου.⁶

וְנָתַתִּי לְאִוָּר גּוֹי. *Et dedi te in lucem gentium.* O'. ἰδοὺ δέδωκά σε εἰς διαθήκην γένους εἰς φῶς ἐθνῶν. OΙ λοιποὶ ἰδοὺ τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν.⁷

7. לְבֹדְדֵיהֶם שָׁמַעְתָּ גּוֹי לְעֶבֶד מִשְׁלֵי. *Ad contemptum ab hominibus (s. quoad animum), ad eum qui abominationi est genti, ad servum dominantium.* O'. τὸν φαυλίζοντα (OΙ Γ'. ἐξουθενημένον⁸) τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τὸν βδελυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν δούλων τῶν ἀρχόντων. Θ. *Ei qui despicit animam, qui abominationi est genti, qui servus est principum.*⁹

וְיַחְרֶה. *Ut eligat te.* O'. καὶ ἐξελεξάμην σε. Σ. ὅς ἐξελέξατό σε.¹⁰

8. וְיִצְרֶנִי. *Et formavi te.* O'. ✕ καὶ ἐπλασά σε —.¹¹

לְחַלְּקָהּ חִלְקֵי אֲרָץ מְשֻׁמְמוֹת. *Ad instaurandum terram, ad distribuendum possessiones desolatas.* O'. τοῦ καταστῆσαι τὴν γῆν, καὶ κληρονομησαι κληρονομίας ἐρήμους (OΙ Γ'. ἠφανισμένας¹²). Σ. ἀνεγείραι τὴν γῆν, καὶ κληροδοτῆσαι κληροδοσίας ἠφανισμένας.¹³

¹³ Sic Codd. 22, 36, 48, alii. ¹⁴ Curter. (non, ut Montef., οἱ κέγχροι). Procop.: τὸ δέ, χοῦς τῆς γῆς, κέγχροι γῆς ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ. ¹⁵ Cod. XII, teste Parsonsio. ¹⁶ Syro-hex.

CAP. XLIX. ¹ Procop. ² Idem, qui ἀκροάσθε habet. Euseb. vero: Σ. ἀκούσατέ μου, ν., καὶ ἀκροάσασθε, ἔθνη. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: Θ. ἀκροάσατε (sic?). ³ Sic Procop., Codd. 86, 88. Eadem, subjuncto καὶ, habent Codd. 22, 36, alii. Hieron.: *De ventre vocavit me.* ⁴ Sic Codd. III, XII (in textu), 41, alii, necnon Euseb. in Dem. Evang. p. 52. ⁵ Hieron.: "*Et Israel non congregabitur, id est, non revertetur ad Dominum. Satisque miror quomodo vulgata editio [LXX] fortissimum contra Judaeorum perfidiam testimonium alia interpretatione subverterit, dicens: Congregabor, et glorificabor coram Domino; cum Theod. et Sym. nostrae interpre-*

tationi congruant. De Aquila autem non miror, quod homo eruditissimus linguae Hebraicae, et verbum de verbo exprimens, in hoc loco aut simularit imperitiam, aut Pharissaeorum perversa expositione deceptus sit, qui interpretari voluit, *et Israel ei congregabitur, hoc est, Deo.*" ⁶ Procop. ⁷ Idem. Sic in textu Comp., Codd. III, 26, 49, alii. Textus vulgaris interpolatus est ex v. 8. (In textu τέθεικα pro δέδωκα habent Comp., Codd. III, XII (cum δέδωκα in marg.), 23, 26, 41, alii, et Syro-hex.) ⁸ Theodoret. ⁹ Hieron., qui notat: "Quod manifeste Christi personae convenit... Cui interpretationi Aquila consensit, et ex parte LXX, licet in eo mutaverint sensum, et extenuaverint, quod pro *genti, gentes, et pro servo, servos interpretati sunt.*" ¹⁰ Procop. ¹¹ Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsio. Clausula abest a Codd. III, XII, 26, 49, aliis. ¹² Curter. ¹³ Procop.

9. **הִלְבִּיטוּ**. *Ostendite vos*. *Ο'*. ἀνακαλυφθῆναι. *Alia exempl.* ἀνακαλύφθητε.¹⁴
10. **הִשְׁתַּחֲוּוּ**. *Silient*. *Ο'*. διψήσουσιν. *Alia exempl.* διψάσουσιν. *'Α.* ὁμοίως τοῖς *Ο'*, διψάσουσιν. *Σ. Θ.* διψήσουσιν.¹⁵
12. **סִינִי**. *Sinensium*. *Ο'*. Περσῶν. *Οἱ λοιποὶ* Σινείμ.¹⁶
13. **וַיִּשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ**. *Et exsulta, terra*. *Ο'*. καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ. *'Α.* ἀγαλλιῶ, γῆ. *Σ. Θ.* εὐφραίνου, γῆ.¹⁷
- וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ**. *Etumpant montes in jubili- lum*. *Ο'*. ρηγάτωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην. *'Α.* κελαδήσατε, ὄρη, αἶνεσιν. *Σ.* ἰλαρευθήσεται ὄρη ἐπὶ πᾶσιν.¹⁸
15. **מִרְחֵם**. *Ut non misereatur*. *Ο'*. τοῦ μὴ ἐλεῆσαι. *Σ.* ὥστε μὴ οἰκτειρήσαι. *Θ.* τοῦ μὴ οἰκτεῖραι.¹⁹
16. **הֵן עַל-נַפְשֵׁי חַיִּים**. *Ecce! super volis deli- peavi te*. *Ο'*. ἰδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφηκα. *'Α.* ἰδοὺ ἐπὶ τῶν ταρσῶν ἠκρίβωσά σε. *Σ...* ἐστήριξά σε. *Θ...* διεχάραξά σε.²⁰
18. **עֲדָן**. *Tanquam ornamentum*. *Ο'*. ✕ ὡς κόσμον ✕.²¹
19. **נַיְעַן**. *Quia nunc*. *Ο'*. ✕ ὅτι ✕ νῦν.²²
21. **וְסוּרָה וְסוּרָה**. *Exsul et expulsa*. *Ο'*. Vacat.
- ✕
- ✕ *Θ.* πάροικος καὶ ἐκκεκλεισμένη ✕.²³
22. **בְּקִיפָה**. *In sinu*. *Ο'*. ἐν κόλπῳ. *Οἱ λοιποὶ* ἐν ἀγκάλαις.²⁴
23. **מִיְנִינְיָתָיִם מִיְנִינְיָתָיִם**. *Et feminae principes eorum lactatrices tuas*. *Ο'*. αἱ δὲ ἀρχουσαι αὐτῶν τροφοὶ σου. *Σ.* καὶ ἀρχουσαι αὐτῶν γαλουχήσουσί (σε).²⁵
- וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ**. *Cui qui confidunt non ru- defient*. *Ο'*. καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ ὑπο- μένοντές με. *'Α. Θ.* ὁμοίως τοῖς *Ο'*. *Σ.* καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ προσδοκῶντές με.²⁶
24. **וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ**. *Num tolletur a forti praeda? aut captivi justi evadent?* *Ο'*. μὴ λήψεται τις παρὰ γίγαντος σκῦλα; καὶ ἐὰν αἰχμαλωτεύσῃ τις ἀδίκως (Ἐβραϊκόν δικαίως²⁷), σωθήσεται; *'Α. Θ.* .. καὶ εἰ αἰχμαλωτίζων δίκαιον περισωθήσεται;²⁸ *Σ.* μὴ ληφθήσεται παρὰ δυνατοῦ λήψις; ἢ αἰχμαλωσία δικαίου διασωθήσεται;²⁹
25. **וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ**. *Quia sic*. *Ο'*. ✕ *Οἱ Γ'*. ὅτι ✕ οὕτως.³⁰
- וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ**. *Eti- am captivi fortis tollentur, et praeda praepotentis evadet*. *Ο'*. ἐὰν τις αἰχμαλωτεύσῃ γίγαντα, λήψεται σκῦλα; λαμβάνων δὲ παρὰ ἰσχύοντος σωθήσεται. *Σ.* Sed et captivitas fortis aufe- retur, et rapina horribilis salva erit.³¹

¹⁴ Sic Codd. 22, 36, 41, alii, et Hieron. Syro-hex. in marg. ✕ **הִלְבִּיטוּ**. (Sic Cod. C. In Cod. A. a Cap. xlix. 1 ad Cap. l. 4 membrana abscissa lectiones marginales tantum non perierunt.) ¹⁵ Curter., qui Aquilae tribuit **הִשְׁתַּחֲוּוּ** (sic). Lectio **הִשְׁתַּחֲוּוּ** est in Cod. Vat., teste Maio, fortasse alii. ¹⁶ Hieron.: "In Hebraeo legitur **סִינִי**, quod LXX *Persarum* interpretati sunt. Ceteri ita ut in Hebraeo legitur expresserunt *Sinim*." ¹⁷ Curter. ¹⁸ Procop. Ad Sym. Montef. oscitanter exscripsit *Δαρεύ- σσηται*. ¹⁹ Curter. ²⁰ Procop. ²¹ Sic Cod. XII in marg. Syro-hex. in textu, **עֲדָן**, obelo pro asterisco male picto. Deest *ὡς κόσμον* in Codd. III, 26, 49, aliis. Pro *ὡς κόσμον ἐνδύση* Codd. 22, 36, alii, *ἐνδύση ὡς στολήν* venditant. ²² Sic Cod. XII in marg. Deest *ὅτι* in Comp., Codd. II, III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. ²³ Curter., qui *ἐγκεκλ.* scribit. Pro *ἐκκεκλ.* stant Codd. XII (in marg. sub aster., teste Parsonio), 22, 23, 36, alii.

Scriptura *ἐγκεκλ.* est in Comp., Ald., Codd. 62, 90, aliis. Syro-hex. in marg.: *Θ.* ἐγὼ δὲ πάροικος καὶ ἐκκεκλεισμένη (**וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ אֶת ה' וְיִשְׂבְּחוּ**). ²⁴ Procop. ²⁵ "Reg. unus, Eusebius et Drusius [Nobil.]"—*Montef.* Eusebii locus est: Διὸ τροφή (fort. τροφοὶ) αὐτῆς ὀνομάσθησαν, ἢ κατὰ τὸν Σύμμαχον, γαλοῦχοι, φήσαντα, καὶ ἀρχουσαι αὐτῶν γαλουχή- σουσι (sine σε). Unde suspicetur aliquis, Symmachum dedisse *γαλοῦχοί σου*; sed nihil mutandum. ²⁶ Curter. In textu *οἱ ὑπομ. με* deest in Codd. III, XII (in textu), 26, 49, aliis. Hieron.: *qui expectant me*. ²⁷ Euseb., Procop. ²⁸ Cod. XII, teste Parsonio. Curter. affert: *'Α. Θ.* καὶ ὁ αἰχμ. δ. περισωθήσεται (nou, ut Montef., σωθήσεται). ²⁹ Curter. ³⁰ Idem. Particula deest in Codd. III, XII, 22, 26, 36, aliis, et Hieron. Syro-hex. in marg. **וְיִשְׂבְּחוּ**. ³¹ Hieron. Symmacho **וְיִשְׂבְּחוּ** est *ἀκαταμάχητος* Ezech. xxviii. 7. xxx. 11; *ἀνυπόστατος* Job. xxvii. 13. Psal. lxxv. 14.

26. וַיֵּדְעוּ. Et scient. O'. καὶ αἰσθανθήσεται. Alia exempl. καὶ γνώσεται.³²

Cap. XLIX. 12. ἤξουσιν — ἔρχονται (sic). 18. περιθήσεις αὐτοὺς — ὡς κόσμον (sic) νύμφης (sic). 19. — ἀπὸ σοῦ (sic).³³

CAP. L.

1. אֵי הִיא הַקָּרַר. Ubi est hic libellus? O'. ποῖον τὸ βιβλίον; Alia exempl. ποῖον τοῦτο βιβλίον;¹ Σ. ποῖον τὸ βιβλίον; 'A. Θ. ὁμοίως τοῖς O' (ποῖον τοῦτο βιβλίον).²

אִי מִי מָנְוִשִׁי מִן שָׂרְמַנְרְתִּי אֲתָנְכֵם לֵי. Aut quis creditorum meorum est, cui vos vendidi? O'. ἢ τίνοι ὑπόχρεοι * Θ. τῶν πρασόντων με, φ' (sic) πέπρακα ὑμᾶς * Θ. αὐτῶ *³; 'A. . τίνοι ὑπόχρεοι ὦν... αὐτῶ;⁴

2. מַדְוֵי בָּאֲתִי. Quare veni? O'. τί ὅτι ἦλθον; 'A. Σ. ὁμοίως τοῖς O' (διότι ἦλθον). Θ. τί ὅτι ἦλθον;⁵

הֵן בְּפִגְעַתִּי אֶחְרִיב יָם אֲשִׁים נְהַרֹת מְדַבָּר. Ecce! increpatione mea exsicco mare, reddo flumina desertum. O'. ἰδοὺ τῶ ἐλεγμῶ (alia exempl. τῆ ἀπειλῆ⁶) μου ἐξερημώσω τὴν θάλασσαν, καὶ θήσω ποταμοὺς ἐρήμους. Σ. ἰδοὺ ἐν τῇ ἐπιτιμῆσει μου ἐξήρανα θάλασσαν, ἐποίησα ποταμοὺς ξηρῶν.⁷

4. לְדַעַת לְעוֹת לְעוֹת הַיְעָרָה דְבָר. Ut sciam subvenire fesso verbis. O'. τοῦ γινῶναι (alia exempl. add. ἐν καιρῶ⁸) ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. 'A. τοῦ γινῶναι τοῦ ὑποστηρίσαι... Σ. τοῦ γινῶναι ὁμιλίαν...⁹

יָעִיר בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר. Excitat singulis matutinis. O'. ἔθηκέ μοι (s. με) πρωῒ (alia exempl. πρωῒ πρωῒ¹⁰). Σ. ἔθηκέ μοι πρωῒ † γυρω.¹¹

בְּבֹקֶר יָעִיר לִי אֶזְמַע. Mane excitat michi aurem ut audiam. O'. . . προσέθηκέ μοι ὠτίον ἀκούειν. 'A. ἐν πρωῒ ἐξεγερεῖ μοι ὠτίον τοῦ ἀκούειν.¹²

9. יִעֲזָרֵלִי. Auxiliabitur michi. O'. βοηθήσει μοι. 'A. Σ. Θ. βοηθεῖ μοι.¹³

עַשׂ יֹאכְלֵם. Tinea comedet eos. O'. καὶ (alia exempl. add. ὡς¹⁴) σῆς καταφάγεται ὑμᾶς. 'A. βρωτήρ...¹⁵ Σ. εὐρὸς καταφάγεται... Θ. ὁμοίως τοῖς O'.¹⁶

11. לְמַעַן צָרָה תִּשְׁכַּבְוּ. In dolore cubabitis. O'. ἐν λύπῃ κοιμηθήσεσθε. 'A. εἰς διαπόνησιν...¹⁷ Σ. ἐν ὀδύνη κοιμηθήσεσθε.¹⁸

CAP. LI.

1. אֵי הַצְּבָה. Ex qua excisi estis. O'. ἦν ἐλατομήσατε. Σ. ὅθεν ἐλατομήθητε.¹ Θ. ἐξ ἧς ἐλατομήθητε.²

³² Sic Codd. 22, 48, alii. Hieron.: et sciet. Haec desunt in Ald. et Syro-hex. ³³ Syro-hex.

CAP. L. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. XII (teste Curterio), 36, 41, alii, et Syro-hex. ² Curter. ³ Idem. Sic sine asteriscis Comp. (qui om. φ'), Ald. (cum αὐτὸ pro αὐτῶ), 87 (idem), 91 (idem), alii. Syro-hex. affert: Θ. τῶν πρασόντων (سارموني مني).

Hieron.: aut cui creditori et exactori meo vendidi vos? ⁴ Syro-hex. ائمتي. + لئمتي; et sub alio indice: + ائمتي. Codd. 22, 36, alii: ἢ τίνοι ὑπόχρεοι ὦν πέπρακα ὑμᾶς; ⁵ Curter. Lectio διότι ἦλθον est in Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Hieron.: quia veni. ⁶ Sic Codd. III, XII (in textu), 26, 49, alii. Hieron.: comminatione mea. ⁷ Procop. ⁸ Sic Codd. III, 26, 86, alii. Cod. 88: τοῦ γινῶναι * καιρὸν * ἡνίκα κ.τ.ε. ⁹ Curter. Hieron. Hebraea vertit: ut sciam sustentare etc. ¹⁰ Sic

Comp., Ald., Codd. XII, 22, 51, 67, 82, alii, et Syro-hex. Cod. 88 affert: * ἔθηκέ με πρωῒ νοεῖν πρωῒ. ¹¹ Procop.: 'Ο δὲ Σύμμαχος, ἔθηκέ μοι πρωῒ γυρω (sic), φησὶν ὁ δὲ Ἀκύλας, ἐν πρωῒ ἐξεγερεῖ κ.τ.ε. Ad γυρω in marg. scriptum: γρ. γινῶσιν, probante Schleusnero, qui lectionem ad Hebraea, עשׂ יאכלם, parum probabiliter refert. Pro γυρω repouendum videtur πρωῒ. ¹² Procop. ¹³ Curter. e Cod. Jes., qui in textu habet βοηθεῖ μοι, ut Codd. III, 22, 26, 36, alii; in marg. autem: Οἱ O'. βοηθήσει μοι. Σ. 'A. Θ. βοηθεῖ. ¹⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 36, alii, Syro-hex., Hieron. ¹⁵ Procop. ¹⁶ Curter. Hieron.: "Pro tinea in praesenti loco Sym. rubiginosa, Aq. vermem interpretati sunt." Cf. Hex. nostra ad Hos. v. 12. ¹⁷ Procop. ¹⁸ Euseb. Procop.: Σ. ἐν ὀδύνη.

CAP. LI. ¹ Cod. 88. ² Sic in textu sine nom. Codd. 22, 36, alii. Curter. affert: Θ. ἐξ ἧς ἐλατομήθητε, καὶ

Comp., Ald., Codd. XII, 22, 51, 67, 82, alii, et Syro-hex. Cod. 88 affert: * ἔθηκέ με πρωῒ νοεῖν πρωῒ. ¹¹ Procop.: 'Ο δὲ Σύμμαχος, ἔθηκέ μοι πρωῒ γυρω (sic), φησὶν ὁ δὲ Ἀκύλας, ἐν πρωῒ ἐξεγερεῖ κ.τ.ε. Ad γυρω in marg. scriptum: γρ. γινῶσιν, probante Schleusnero, qui lectionem ad Hebraea, עשׂ יאכלם, parum probabiliter refert. Pro γυρω repouendum videtur πρωῒ. ¹² Procop. ¹³ Curter. e Cod. Jes., qui in textu habet βοηθεῖ μοι, ut Codd. III, 22, 26, 36, alii; in marg. autem: Οἱ O'. βοηθήσει μοι. Σ. 'A. Θ. βοηθεῖ. ¹⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 36, alii, Syro-hex., Hieron. ¹⁵ Procop. ¹⁶ Curter. Hieron.: "Pro tinea in praesenti loco Sym. rubiginosa, Aq. vermem interpretati sunt." Cf. Hex. nostra ad Hos. v. 12. ¹⁷ Procop. ¹⁸ Euseb. Procop.: Σ. ἐν ὀδύνη.

CAP. LI. ¹ Cod. 88. ² Sic in textu sine nom. Codd. 22, 36, alii. Curter. affert: Θ. ἐξ ἧς ἐλατομήθητε, καὶ

1. **וְאֵל מְקַבְּת בּוֹר**. *Et ad cavernam foveae.* O'. και εἰς τὸν βόθυνον τοῦ λάκκου. 'A. (καὶ) πρὸς ἕκκοπὴν. Σ. (καὶ) εἰς τὴν τρυμαλιάν. ³ Θ. και εἰς τὴν ὄπην τοῦ λάκκου.⁴

מֵחַרְתְּךָ. *Ex qua effossi estis.* O'. ὅν ὠρύξατε. Σ. ὅθεν ἐξεκολάφθητε.⁵ Θ. ὅθεν ἐξεκόπητε.⁶

3. **כְּעֵדֶן וְכַדְרֵי יוֹזָא**. *Sicut Eden, et desertum ejus sicut hortum Jonae.* O'. ὡς παράδεισον, καὶ τὰ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ὡς παράδεισον κυρίου. 'A. ὡς τρυφερὰν, καὶ ὀμαλὴν αὐτῆς ὡς κῆπον (κυρίου). Σ. . . καὶ τὴν ἄβατον αὐτῆς ὡς παράδεισον (κυρίου). Θ. ὡς κῆπον τρυφῆς, καὶ τὴν ἀραβὰ αὐτῆς ὡς κῆπον (κυρίου).⁷

קָנְתָּ. *Cantus.* O'. αἰνέσεως. 'A. ἐγκωμίου. Σ. ψαλμοῦ. Θ. ᾠδῆς.⁸

4. **לְפֹפּוּלִי**. *Populus meus.* O'. οἱ βασιλεῖς. 'A. Σ. φύλλον μου. Θ. γένος μου.⁹

5. **וְזַרְעֵי עַמִּים יִשְׁפְּטוּ**. *Et brachia mea populum judicabunt.* O'. καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου ἔβη ἔλπιουσιν. 'A. Σ. καὶ βραχίονί μου ἔβη κρινούσιν. Θ. καὶ τῷ βραχίονί μου λαοὶ κριθήσονται.¹⁰

6. **נִמְלְחוּ**. *Discussentur.* O'. ἐστερεώθη. 'A. ἡλί-

σθησαν. Σ. ἀλίσουσιν.¹¹

6. **תִּבְּלֶה**. *Veterascet.* O'. παλαιωθήσεται. 'A. κατατριβήσεται.¹²

7. **מִפְּתוּחֵיהֶם**. *Et propter convicia eorum.* O'. καὶ τῷ φανλισμῷ αὐτῶν. 'A. Σ. Θ. καὶ ἀπὸ τῶν βλασφημιῶν αὐτῶν.¹³

9. **עַרְרֵי עֲרֵי לְבָשֵׁי עֲרֵי וְרֵגְלֵי עֲרֵי**. *Expergiscere, expergiscere, indue fortitudinem, brachium Jonae!* O'. ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, ÷ 'Ιερουσαλήμ, καὶ ἔνδυσαι τὴν ἰσχὺν τοῦ βραχίονός σου. Οἱ λοιποὶ ἐξεγείρου, ἐξεγείρου, ἔνδυσαι κράτος, βραχιῶν κυρίου.¹⁴

כִּימֵי קֶדֶם יוֹרֵי הַיָּמִים. *Sicut in diebus antiquitatis, generationibus temporum remotissimum.* O'. ὡς ἐν ἀρχῇ ἡμέρας, ὡς γενεὰ αἰῶνος. Σ. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν, εἰς γενεὰς αἰῶνων.¹⁵

9, 10. **הֲלֹא הָיָה מִתְּחִלָּתָּא מַלְאָכָא דְּמַרְתָּא דְּמַרְתָּא דְּמַרְתָּא**. *Nonne tu illud es quod cecidisti monstrum marinum (Aegyptum), quod confodit draconem? Nonne tu illud quod exsiccavit.* O'. οὐ σὺ εἶ ✕ Θ. ἢ λατομήσασα πλάτος, διαλύσασα δράκοντα; οὐ σὺ εἶ ✕ ¹⁶ ἢ ἐρημούσα ("Ἄλλος" ξηρά-

εἰς τὴν ὄπην τοῦ λάκκου ὅθεν ἐξεκόπητε. 'A. Σ. ὁμοίως τὰ τούτων ἐχόμενα. ³ Procop. ⁴ Curter. ⁵ Cod. 88, ubi mendose scriptum ἐξεπολάσθητε. ⁶ Curter. Cod. 88

affert: "Ἄλλος: ἐξ οὗ ὠρύχθητε; quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis. ⁷ Codd. 86, 88, qui ad Aquilam αὐτῇ scribunt.

⁸ Cod. 88. ⁹ Idem affert: 'A. Σ. φύλων μου. Θ. γένος μου. Parsons. corrigit γένους, et ad Hebr. **דִּפְפֹּלִי**, O'. ἔθνων, refert. Nobiscum facere videtur Hieron.: "Pro tribu, quam nos interpretati sumus, Theod. *genus*, Sym. *gentem*, LXX *reges* transtulerunt." Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. ii. 1. xliiii. 3. cxlviii. 11. ¹⁰ Cod. 88. ¹¹ Hieron.: "Et in

Hebraico dicitur: *Caeli sicut fumus liquescent*, sive juxta Aquilam et Sym., *comminuentur*, in nihili et in salis modum conterentur et evanescent; quorum prior dixit ἡλίσθησαν [HAICΘHCAN. Sic expresse Cod. Ambros. a Vallarsio advocatus. Vetus lectio, *μειωθήσεται*, non libris, sed Erasmi ingenio debetur. Montef. vero e Cod. Sangermanensi, qui NNCCNCAN, et duobus Regiis, qui NHCHCAN et NECHCAN habent, Aquilae vindicavit ἡλοήθησαν, *trituriati sunt*, quod cum *salis* nihil commune habet. Quin-

etiam Sangermanensem scripturam ab ἡλίσθησαν vix hilum distare manifestum est], alter ἀλίσουσιν [Erasmus divinando edidit ἀλιώσσονται. Idem Ambrosianus AAAAHCOCY-CIN, Sangerm. et Regii ANCOYCIN; unde Montef. et Vallarsius Symmacho ἀλίσουσιν concorditer tribuerunt: quam tamen formam *salis morem imitari*, ut Montef. autumat, vel *in modum salis evanescere*, ut Vallarsius, sonare posse, equidem non facile crediderim]; quod a comminatione et deliquio salis ἐτυμολογίαν trahere manifestum est. Pro quo miror quid dicere voluerint LXX, *caelum sicut fumus firmatum est*: si enim firmitas pro robore accipitur, quomodo fumo quod firmum est comparatur?" ¹² Cod. 88.

¹³ Idem. ¹⁴ Euseb. a Nobilio excitatus: "Ἡ προσθήκη τοῦ 'Ιερουσαλήμ οὐτε ἐν τῇ 'Εβραϊκῇ ἀναγνώσει, οὐτε ἐν τοῖς λοιποῖς ἐρμηνευταῖς φέρεται, ἀλλὰ πάντες οὕτως ἐξέδωκαν ἐξεγείρου — κυρίου. Hieron.: "Nomen *Jerusalem*, quod hic a LXX additum est, nec in Hebraeo habetur, nec ullus trium interpretum posuit; unde obelo praenotandum est." ¹⁵ Codd. 86, 88, quorum prior habet: κατὰ τ. ἡμέρας ἔμπροσθεν γενεὰς αἰῶνων. ¹⁶ Curter., qui διαρρήξασα πρυ διαλύσασα habet,

νασα¹⁷). 'Α. οὐχὶ σὺ εἶ ὁ λατομήσας ὄρυγμα, ὡς (fort. ὁ) διανομήσας κήτος; . . .¹⁸ Σ. οὐ σὺ εἶ ἡ λατομήσασα ἀλαζονείαν, τραυματίσασα δράκοντα; . . .¹⁹

10. רִדְמִי. Redempti. Ο'. βυομένοις. Alia exempl. ἔρρυσμένοις.²⁰

11. רָבִיבִי. Revertentur. Ο'. ἀποστραφήσονται. 'Α. ἐπιστραφήσονται.²¹

רִשְׁוֹ. Gaudium. Ο'. αἴνεσις. "Άλλος ἀγαλλίασις.²²

רִשְׁוֹ. Laetitiam. Ο'. εὐφροσύνη. 'Α. Θ. χαρά. Σ. ἀγαλλίαμα.²³

רִשְׁוֹ. Fugient. Ο'. ἀπέδρα. 'Α. Σ. φεύζονται.²⁴

12. נָחָה. Ο'. Vacat. ✕ Πάντες' αὐτός.²⁵

רִנְיָהּ. Consolans vos. Ο'. ὁ παρακαλῶν σε. Σ. ὁ παρηγορῶν σε.²⁶

רִנְיָהּ. Quae es tu. Ο'. τίς οὖσα. Alia exempl. τίνα εὐλαβηθείσα.²⁷ 'Α. τίς σὺ. Σ. τίς εἶ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁸

13. מִיָּמִינִי. Qui extendit caelum. Ο'. τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανόν. 'Α. Σ. Θ. τὸν ἐκτείναντα . . .²⁹

מִפְּנֵי. A facie. Ο'. τὸ πρόσωπον. 'Α. Θ. ἀπὸ προσώπου.³⁰

13. תִּיָּקֶה לְיָדָיו. Dirigit (sagittam) ad perdendum. Ο'. ἐβουλεύσατο τοῦ ἀραῖ σε. 'Α. ἐτάχυνεν . . . Σ. Θ. ἠτοιμάσθη τοῦ διαφθεῖραι.³¹

14. לֹא יָבִיב לְתַחַת יְרֵכָהּ. Festinat incurvatus (vincetus) solvi, nec morietur in fovea (s. ad sepulcrum), nec deficiet panis ejus. Ο'. ἐν γὰρ τῷ σώζεσθαι σε οὐ στήσεται, οὐδὲ χροნიεῖ, ✕ Θ. καὶ οὐ θανατώσει εἰς διαφθοράν, καὶ οὐ μὴ ὑστερήσῃ ὁ ἄρτος αὐτοῦ.³² Σ. ταχύ (s. ταχέως) ἄδη ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐ θανείται εἰς διαφθοράν . . .³³

16. וְיָשִׁיב יְדֵי בְּפִי בְּרִי וְיִשְׁמַע יְהוָה מִפִּי וְיִשְׁמַע יְהוָה מִפִּי וְיִשְׁמַע יְהוָה מִפִּי. Et posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meae texi te, ad figendum caelos, et ad fundandum terram, et ad dicendum Sioni: Populus meus es tu. Ο'. θήσω τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου, καὶ ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς χειρὸς μου σκεπάσω σε, ἐν ᾗ ἔστησα τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐθεμελίωσα τὴν γῆν, καὶ ἐρεῖ Σιών (alia exempl. καὶ ἐρῶ τῇ Σιών³⁴). λαὸς μου εἶ σὺ. 'Α. Posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meae protexi te, ut plantes caelos, et fundes terram, καὶ τοῦ εἰπεῖν τῇ Σιών' λαὸς μου (σύ). Σ. Ponam verba mea in ore tuo, et

accidentibus Comp., Codd. 91, 97, 104, 228, 309. In contrariam partem, praeter Codd. 23, 87, 109, 302, 305, Parsonsius e Cod. XII exscripsit: Θ. ✕ ἢ λατ. πλάτος, διαλύσασα ὄρ. οὐ σὺ εἶ. Consentit Syro-hex., qui in marg. affert: כִּי לֹא (καὶ διαλύσασα) לִי יָדוֹ לְהַרְבֵּה אֶת הָאָרֶץ. ✕ חֲבִיבִי לְתַחַת יְרֵכָהּ. Hieron. tanquam e LXX affert: Nonne tu es quae excidisti latitudinem, dissolvisti draconem? ¹⁷ Cod. 88. ¹⁸ Codd. 86, 88, quorum hic ὡς δεινοποιήσαι, ille ὡς διανοποιήσαι habet. Cum neutra vox alibi legatur in Bibliis Graecis, praetulimus διανοποιήσαι, ut תִּיָּקֶה non a תִּקֶה, sed a תִּקֶה, torqueri, circumagi, interpretes derivasse censeatur. Ad ὄρυγμα cf. ad Cap. xxx. 7. ¹⁹ Codd. 86, 88. Ad ἀλαζονείαν cf. Hex. ad Job. ix. 13. xxvi. 12. Praeterea Montef. affert: "Άλλος' οὐ σὺ εἶ ἡ κατακόψασα ἀλαζονείαν, (ἢ) καταστρώσασα δράκοντα, quae lectio est Codd. 36, 62, aliorum, etiam a Nobilio memorata. ²⁰ Sic Codd. 22, 48, alii. Cf. ad Cap. xxxv. 9. ²¹ Cod. 88. ²² Idem. Pro αἴνεσις, lectio duplex, ἀγαλλίασις καὶ αἴνεσις,

est in Codd. XII, 26, 36, alii. ²³ Idem. ²⁴ Idem. ²⁵ Curter., et sine aster. Syro-hex. in marg. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 62, 87, alii. ²⁶ Cod. 88. ²⁷ Sic Codd. III, XII, 26, 49, alii. ²⁸ Curter. in marg. affert: 'Α. τίς σὺ. Σ. τίς εἶ. Ο'. τίς οὖσα. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'. ²⁹ Cod. 88. ³⁰ Idem. ³¹ Idem. ³² Curter. Eadem sine aster. in textu habent Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, e quibus ὑστερήσῃ ὁ ἄρτος pro ὑστερήσει ἄρτος emaculavimus. Syro-hex. in marg. כִּי לֹא יָבִיב לְתַחַת יְרֵכָהּ. ✕ חֲבִיבִי לְתַחַת יְרֵכָהּ. Hieron.: "Illud autem quod supra dicitur: Et non occidet in corruptionem, et non deficiet panis ejus, de Theodotionis editione ex Hebraico additum est." ³³ Hieron.: "Symmachus in eo loco, ubi nos diximus, Cito veniet gradiens ad aperiendum, et non interficiet usque ad internecionem, ita interpretatus est: Cito infernus aperiatur, et non morietur in corruptionem." ³⁴ Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. in marg. clar. med.

in umbra manus meae protegam te, in qua plantavi caelum, et fundavi terram, καὶ εἰς τὸ εἰπεῖν τῇ Σιών λαὸς μου εἴ.³⁵

17. תָּתִיבֵנּוּ חָנֻן אֶת־קַבְצֵת נֹס הַתְּרַעְלָה. תָּתִיבֵנּוּ חָנֻן אֶת־קַבְצֵת נֹס הַתְּרַעְלָה. Poculum irae ejus, calicem poculi titubationis bibisti, exsuscitasti. Οἱ τοῦ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ τὸ ποτήριον γὰρ τῆς πτώσεως, τὸ κόνδν τοῦ θυμοῦ ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας (Οἱ Γ'. ἐξεστράγγισας³⁶). Σ. τὸ ποτήριον τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ, τὸν κρατήρα τοῦ σπαραγμοῦ . . καὶ ἐξεστράγγισε.³⁷

נֹס קַבְצֵת. 'Α. ἔκπωμα . . Σ. κρατήρα ποτήριον. Θ. κόνδν ποτήριον.³⁸

הַתְּרַעְלָה. Οἱ τῆς πτώσεως. 'Α. καρώσεως. Σ. τοῦ σπαραγμοῦ. Θ. (τοῦ) σάλου.³⁹

18. לֹא יֵיךְ מְנַהֵל לָהּ. Non est qui leniter ducat eam. Οἱ καὶ οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν ('Α. διαβαστάζων. Σ. παρηγορῶν⁴⁰) σε. Σ. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ παρηγορῶν αὐτήν.⁴¹

מְנַהֵל. Quiprehendat. Οἱ ὁ ἀντιλαμβάνομενος. 'Α. Σ. Θ. (ὁ) ἐπικρατῶν.⁴²

גַּדְלָהּ. Educavit. Οἱ ὑψώσας. 'Α. ἐμεγάλυνας. Σ. Θ. ἐξέθρεψας.⁴³

19. קָרְבְּתָנִי. Contigerunt tibi. Οἱ ἀντικείμενά σοι. 'Α. Σ. τὰ συναντήσαντά σοι.⁴⁴

הַשָּׂדֶה וְהַשָּׂבֶר. Vastatio et destructio. Οἱ

πῶμα καὶ σύντριμμα. Σ. ἡ τάλαιπωρία καὶ ἡ συντριβή.⁴⁵

20. וְנִבְזוּ בְּנֵי־בְרַחֲמֶיךָ. Filii tui deliquitum passi sunt, occubuerunt. Οἱ οἱ υἱοὶ σου οἱ ἀπορούμενοι ('Α. ἐρριπτάσθησαν⁴⁶) οἱ καθεύδοντες. Σ. οἱ υἱοὶ σου ἐπορεύθησαν ἀγόμενοι.⁴⁷

בְּרֵיחַ חֲמַדֵּיךָ. In competitis omnium placentarum. Οἱ ἐπ' ἄκρου πάσης ἐξόδου. 'Α. ἐν κεφαλῇ πάντων ἐξωτάτων.⁴⁸ Σ. ἐπ' ἀρχῆς πάντων ἀμφόδων.⁴⁹

כִּי־נִבְזָה. Sicut oryx (s. bubalus) irretitus. Οἱ ὡς σευτλίον ἡμίεθρον. 'Α. ὡς ὄρυξ ἡμφιβληστρευμένος. Σ. ὡς ὄρυξ ἐν ἀμφιβλήστρφ. Θ. ὡς ὄρυξ συνειλημμένος.⁵⁰

וְנִבְזָה. Increpatione Dei tui. Οἱ ἐκλεινμένοι διὰ κυρίου τοῦ θεοῦ. Θ. ἐπιτιμήσεως θεοῦ σου.⁵¹

21. שְׁמַעֲנִי. Audi, quaeso, hoc. Οἱ ἀκουε ✕ Σ. Θ. τοῦτο.⁵²

22. וְנִבְזָה. Οἱ ὁ θεὸς ✕ Οἱ Γ'. σου.⁵³

וְנִבְזָה. Causam agit populi sui. Οἱ ὁ κρίνων τὸν λαὸν αὐτοῦ. 'Α. δικάσεται λαφ (s. τὸν λαὸν) αὐτοῦ.⁵⁴ Σ. ὑπερμαχήσει τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.⁵⁵

וְנִבְזָה. Sustuli. Οἱ εἴληφα. 'Α. ἔλαβον. Σ. ἦρα.⁵⁶

³⁵ Hieron.: "In eo quoque loco, ubi nos juxta Hebraicum et Aquilam vertimus: *Posui verba mea . . . et dicas ad Sion: Populus meus es tu*, ille (Sym.) sic translulit: *Ponam verba mea . . . et ut dicam Sion: Populus meus es tu*." Graeca inutilia affert Curter.

³⁶ Hieron.: "Quod tres uno indicavere sermone, *ἐξεστράγγισας*."

³⁷ Procop., ubi post σπαραγμοῦ excidisse videtur ἐπιε. Hieron.: "De κόνδν ejus, quem Sym. craterem interpretatus est."

³⁸ Parsons. e Cod. 88 exscripsit: 'Α. ἐκπωμα (sic). Σ. κρατηραποτηριον. Θ. κωνδοποτηριον. Cf. ad v. 22. Compositum κωνδοποτηριον nescio an retinendum sit. Gesen. in *Theo. Ling. Hebr.* p. 1191: "כִּי־נִבְזָה, calix poculi, q. d. *Becherkelch*, calix potatorius."

³⁹ Cod. 88 affert: Θ. σάλου. Hieron. ad v. 22: "Calicem sorotis et ruinae, sive juxta Sym. et Theod., *lacerationis et commotionis*." Versionem, *sorotis, καρώσεως*, ad Aquilam pertinere, recte vidit Montef. Cf. Hex. ad Psal. lix. 5. ⁴⁰ Cod. 88.

⁴¹ Procop. in continuatione. ⁴² Cod. 88. ⁴³ Idem.

⁴⁴ Idem. ⁴⁵ Idem. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Procop.

⁴⁸ Cod. 88. Cod. 86 affert: 'Α. Σ. ἐν κ. πάντων τῶν ἐξωτάτων ἀμφόδων.

⁴⁹ Procop., apud quem ἀμφιβλήστρφον pro ἀμφόδων mendose editum. Cod. 88 affert: Σ. ἐμφόδων (sic).

⁵⁰ Curter., Procop. Syro-hex. affert: (ORYZE) ܡܪܝܢܐ ܕܘܪܝܢܐ.

† ܡܪܝܢܐ ܕܘܪܝܢܐ. Hieron.: "Pro beta semicocta reliqui interpretes, *oryzem captum et illaqueatum* transtulerunt, qui Hebraice dicitur תרס . . . pro quo LXX Syria lingua opinati sunt תרסות [ܡܪܝܢܐ], quae dicitur beta."

⁵¹ Cod. 88. ⁵² Curter. Syro-hex. in marg. .ܐܢܐ ܘܢܝܐ.

† ܐܢܐ ܘܢܝܐ. Solus Cod. 23 in textu: ἀκουε τοῦτο. ⁵³ Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

⁵⁴ Codd. 86, 88, quorum prior λαφ, posterior τὸν λαὸν habet. ⁵⁵ Procop., Cod. 88. Pro τοῦ λαοῦ Cod. 86 ὑπὲρ τοῦ λαοῦ habet.

⁵⁶ Cod. 88.

22. כַּלִּיעַם פּוֹתֵיץ חֹלֵם הַיָּמִי. Calicem poculi irae meae. Ο'. τὸ κόνδυ τοῦ θυμοῦ μου. 'Α. ἔκπομα ποτήριον χόλου μου. Σ. κρατῆρα ποτήριον...⁸⁷

23. וְשִׁמְתִּיהָ בְּיַד מוֹגִינָהּ. Et rogam eum in manum affligentium te. Ο'. καὶ δώσω ('Α. Σ. Θ. θήσω⁸⁸) αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας — τῶν ἀδικησάντων σε⁸⁹, καὶ τῶν ταπεινωσάντων σε ('Α. τῶν ἐδαφίζόντων σε. Σ. (τῶν) ἀποικισάντων σε⁹⁰). Σ. καὶ θήσω αὐτὸ εἰς χεῖρας τῶν ἀποικισάντων σε.⁹¹

וְאַחַר. Dorsum tuum. Ο'. τὰ μέσα σου. Alia exempl. τὰ μετάφρενά σου.⁹² 'Α. σῶμά σου. Σ. τὸν νῶτόν σου. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο', τὰ μέσα σου.⁹³

וְכַתְּוִי. Et quasi plateam. Ο'. ἔξω. Σ. (καὶ) ὡς πάροδον.⁹⁴

Cap. LI. 4. ἀκούσατέ μου, — ἀκούσατε ἄ, λαός μου. 5. — ὡς φῶς ἄ. II. — καὶ λύπη ἄ.⁹⁵

CAP. LII.

1. בְּגָדֵי תְּפִלִּי. Vestes decoris tui. Ο'. τὴν δόξαν σου. 'Α. τὰ ἱμάτια τῆς αὐχθήσεώς σου.¹ Σ. Θ. τὰ ἱμάτια τῆς δόξης σου.²

וְעָרְלָהּ. Praeputiatu et immundus. Ο'. ἀπερίτμητος καὶ ἀκάθαρτος. 'Α. ἀκρόβυστος καὶ μεμιασμένος.³

2. מַעַרְרֵי מַעַרְרֵי. Excute te de pulvere. Ο'. ἐκτίναξαι τὸν χόον. 'Α. ἐκτινάχθητι ἀπὸ χόος.⁴

וְחָתְוֵהָ. Solve tibi. Ο'. ἐκδουσαι. Alia exempl. ἔκλυσαι, s. ἔκλυσον.⁵ 'Α. περιλυσαι. Σ. ἀπόλυσαι. Θ. διάλυσον.⁶

3. לְחַיְתִּי. Redimetini. Ο'. λυτρωθήσεσθε. 'Α. ἀγχιστευθήσεσθε.⁷

4. כִּי כֹה. Ο'. ✕ Οἱ Γ'. ὅτι ἄ οὕτως.⁸

וְהָיָה לְךָ. Ο'. κύριος ✕ Οἱ Γ'. θεός σου ἄ.⁹

וּבְרִינְתֵי. In principio. Ο'. τὸ πρότερον. Σ. ἐν ἀρχῇ.¹⁰

וְקָשְׁתָּ דַּמְנַתְּ אַשּׁוּרִי. Et Assyria sine causa oppressit eum. Ο'. καὶ εἰς Ἀσσυρίους βία ἤχθησαν. Σ. καὶ Ἀσοῦρ ἕνεκεν οὐδενὸς ἔσυκοφάντησεν αὐτόν.¹¹

5. הֲיֵשׁוּבִי לִּי. Et nunc quid mihi est hic? inquit Iona. Ο'. καὶ νῦν τί ἐστε ᾧδε; τάδε λέγει κύριος. 'Α. καὶ νῦν τί μοι ᾧδε; φησὶ (κύριος). Σ. Θ. καὶ νῦν τί μοι ᾧδε; λέγει κύριος.¹²

וְיִהְיֶינָה. Dominatores ejus ululant (triumphant). Ο'. θαυμάζετε καὶ ὀλολύζετε. 'Α. οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτοῦ παρανομοῦσιν (Aliter: 'Α. flebunt).¹³ Σ. οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτοῦ ὀλολύζουσιν.¹⁴ Θ. οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ὀλολύζουσιν.¹⁵

⁸⁷ Cod. 88 affert: 'Α. ἔκπομα (sic) κ.τ.ε. Σ. κρατῆρα. ποτήριον (sic). Hieron.: "Et condy, pro quo et in hoc loco Sym. craterem interpretatus est." Cf. ad v. 17. ⁸⁸ Cod. 88. Alia lectio, καὶ ἐμβαλῶ αὐτὸ, est in Codd. III, XII, 26, aliis, et Syro-hex. in marg. ⁸⁹ Sic Syro-hex. Clausula, καὶ τῶν ταπεινωσάντων σε, deest in Codd. 87, 97, aliis. Cod. Vat. pingit: + καὶ δώσω — τῶν ἀδ. σε ἄ, teste Maio. ⁹⁰ Cod. 88. ⁹¹ Procop. Vid. Schleusner. in *Orusc. Crit.* p. 355. ⁹² Sic Codd. III, XII, 26, 49, alii, invito Syro-hex. ⁹³ Curter. ⁹⁴ Cod. 88. ⁹⁵ Syro-hex.

⁶ Curter. Montef. ad *וְחָתְוֵהָ* oscitanter refert. Cf. Hex. ad Psal. xxix. 12. ⁷ Cod. 88, ubi mendose scriptum *ἀγχιστευθήσεσθε*. ⁸ Syro-hex. in marg., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 41, alii. ⁹ Curter. Bis *κύριος* habent Comp., Ald., Codd. 23, 109, alii, et Syro-hex. Idem in marg. *ο-ο-ο* bis. ¹⁰ Cod. 88. ¹¹ Codd. 86, 88. ¹² Curter. ¹³ Procop. affert: 'Α. *ἐξουσιάζοντες*. Codd. 86 (qui 'Α. Σ. praemittit), 88: 'Α. οἱ ἐξ. αὐτοῦ παρανομοῦσιν. Hieron., qui Hebraea vertit, *dominatores ejus iniquie agunt*, enarrat: "Ut autem ista paterentur, dominatores eorum ac magistri *iniquie egerunt*; qui juxta Sym. et Theod. *ululabunt*, juxta Aq. *flebunt*, cum tormentis traditi fuerint." (Pro Hebr. *וְיִהְיֶינָה*, *insolens*, LXX *παρανομος* et *παρανομῶν* transtulerunt Psal. v. 6. lxxiv. 5.) ¹⁴ Procop. ¹⁵ Codd. 86, 88. Procop. affert: Θ. *ἄρχοντες*.

CAP. LII. ¹ Codd. 86, 88, quorum hic αὐχθήσεως, ille ἀξήσεως habet, mendose uterque. Cf. Hex. ad Prov. iv. 9. ² Cod. 86. ³ Cod. 88. ⁴ Idem. ⁵ Lectio *ἐκλυσαι* est in Codd. II, 88, 109, 302, 305, et in marg. Cod. XII. Alteram *ἐκλυσον* habent Codd. 22, 36, alii. Hieron. *solve*.

5. **וְהָיָה שְׁמִי מְבִיחַ בְּלִבְיָהוּ.** *Et perpetuo tota die nomen meum spernitur.* Ο'. δι' ὑμᾶς διαπαντός τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται — ἐν τοῖς ἔθνεσιν.¹⁶ 'Α. (καὶ) ἐνδελεχῶς πᾶσαν ὥραν τὸ ὄνομά μου διασύρεται.¹⁷ Σ. διαπαντός ὅλην τὴν ἡμέραν τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται.¹⁸
6. **כִּי יִהְיֶה בַּיּוֹם הַהוּא.** *Propterea in die illa.* Ο'. ❖ Οἱ Γ'. διὰ τοῦτο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.¹⁹
7. **וְהָיוּ רַגְלֵי הַיְהוּדִים עַל-הַהַרִים וְהָיוּ מְבִיחִים מִבְּשָׂרָם מִבְּשָׂרָם מִבְּשָׂרָם מִבְּשָׂרָם מִבְּשָׂרָם.** *Quam pulcri sunt super montes pedes laeta nuntiantis, proclamantis pacem, nuntiantis bonum, proclamantis salutem, dicentis ad Sionem: Regnat Deus tuus! Ο'. ὡς ὦρα (alia exempl. ὠραῖοι²⁰) ἐπὶ τῶν ὄρεων, ὡς πόδες εὐαγγελισμένου ἀκοῆν εἰρήνης, ὡς εὐαγγελισόμενος ἀγαθὰ, ὅτι ἀκουστὴν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου, λέγων· Σιών, βασιλεύσει σου ὁ θεός. 'Α. τί ὠραιώθησαν ἐπὶ τὰ ὄρη πόδες εὐαγγελισμένου, ἀκουτίζοντος εἰρήνην, εὐαγγελισμένου ἀγαθὸν, ἀκουτίζοντος σωτηρίαν, λέγοντος τῇ Σιών· ἐβασίλευσεν ὁ θεός σου.²¹ Σ. τί εὐπρεπεῖς ἐπὶ τῶν ὄρεων πόδες εὐαγγελισμένου, ἀκουστὴν ποιούντος εἰρήνην, εὐαγγελισμένου ἀγαθὰ, ἀκουστὴν ποιούντος σωτηρίαν, λέγοντος τῇ Σιών· ἐβασίλευσεν ὁ θεός σου.²² Θ. ὡς εὐπρεπεῖς . . .²³*

8. **וְהָיוּ כְּהָיוּ לִבְיָהוּ וְהָיוּ כְּהָיוּ לִבְיָהוּ.** *Vox speculatorum tuorum! tollunt vocem simul, jubilant, quia oculo ad oculum vident.* Ο'. ὅτι φωνὴ τῶν φυλασσόντων σε ὑψώθη, καὶ τῇ φωνῇ ἅμα εὐφρανθήσονται, ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ὄψονται. 'Α. (φωνή) σκοπευτῶν σου . . .²⁴ Σ. φωνὴ τῶν σκοπῶν σου, ἐπήραν φωνὴν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰνέσουσιν, ὀφθαλμοφανῶς γὰρ ὄψονται.²⁵ Θ. φωνὴ τῶν σκοπῶν σου ἐπήρε φωνὴν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀγαλλιάσονται, ὅτι ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὄψονται.²⁶
- וְהָיוּ כְּהָיוּ לִבְיָהוּ.** *Cum reduxerit Iova Sionem.* Ο'. ἤνικα ἂν ἐλεήσῃ κύριος τὴν Σιών. 'Α. Σ. Θ. ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον (τὴν Σιών).²⁷
9. **וְהָיוּ כְּהָיוּ לִבְיָהוּ וְהָיוּ כְּהָיוּ לִבְיָהוּ.** *Erumplete, jubilate simul, loca vastata Jerusalem.* Ο'. ῥηξάτω εὐφροσύνην ἅμα τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ. 'Α. κελαδήσατε, αἰνέσατε . . .²⁸ Σ. Ἰλαρόνθητε καὶ ἀγαλλιάσθε ὁμοῦ, τὰ ἔρημα Ἱερουσαλήμ.²⁹
- וְהָיוּ כְּהָיוּ לִבְיָהוּ.** *Consolatus est.* Ο'. ἠλέησε. 'Α. παρεκάλεσεν. Σ. παρεμύθησατο.³⁰
- וְהָיוּ כְּהָיוּ לִבְיָהוּ.** *Populum suum.* Ο'. αὐτήν. Alia exempl. τὸν λαὸν αὐτοῦ.³¹
10. **וְהָיוּ כְּהָיוּ לִבְיָהוּ.** *Nudavit.* Ο'. καὶ ἀποκαλύψει. Σ. Θ. ἀπεκάλυψεν.³²
- וְהָיוּ כְּהָיוּ לִבְיָהוּ.** *Fines.* Ο'. ἄκρα. 'Α. πέρατα.³³

¹⁶ Sic cum obelo Syro-hex. Procop.: κατὰ τοὺς λοιποὺς οὐ πρόκειται τῷ, τὸ δ. μου βλασφημεῖται, τὸ, ἐν τοῖς ἔθνεσιν.
¹⁷ Cod. 88. Pro ὦραν fortasse legendum ἡμέραν. ¹⁸ Procop. Vid. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 356. ¹⁹ Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 23, 91, alii. Montef., qui Curterium non inspexit, ad **וְהָיוּ** in initio v. perperam refert. ²⁰ Sic Codd. 22 (corr. ex ωραι), 36, alii. Syro-hex. in textu: + (sic) ὡς ὠραῖοι (**וְהָיוּ**); non, ut Middeld. vertit, τί ὠραιώθησαν. Cf. Cant. Cant. i. 10 in Syro-hex.) ἐπὶ τῶν ὄρεων πόδες εὐαγγελισμένου ἀκοῆν εἰρήνης. ὡς ὦρα (**וְהָיוּ**, ver, apposito scholio: "Ver hoc loco tempus Nisan vocat") ἐπὶ τῶν ὄρεων, κ. τ. ε. (cum ποιήσει in textu, et ποιήσω in marg.). Idem ad + ὡς ὠραῖοι in marg. notat: "Non positum est in Hebraeo, neque in LXX." ²¹ Euseb. in Dem. Evang. p. 304. Curter. mutilè affert: 'Α. τί ὦρ. ἐπὶ τ. δ. πόδες εὐαγγελισμένου ἀγαθὸν, ἀκουτ. σωτηρίαν. Pro τῇ Σιών Montef. per incuriam exscripsit ἐν Σιών.

²² Euseb. ibid. Procop. affert: Σ. τί εὐπρεπεῖς — σωτηρίαν, sed pro ἀκουστὴν in priore loco ἀκοῆν habet. Mendose Curter.: Σ. τί εὐπρεπίεις. ²³ Curter., Procop. Hieron.: "Ὁρα autem, id est, hora, juxta LXX, et ambiguitatem sermonis Graeci, aut *tempus* significat, aut *pulcritudinem* . . . Sed haec superflua sunt; et *speciosi* magis *pedes* Christi vel Apostolorum accipiendi, quod, praeter LXX, omnes similiter transtulerunt, Paulo [Rom. x. 15] eorum interpretationem probante." ²⁴ Curter. ²⁵ Euseb. ibid., et Procop., qui ἐπήραν (sic), omisso φωνὴν, habet. Curter. affert: Σ. Θ. τῶν σκοπῶν σου. ²⁶ Euseb. in Comment., et Nobil. Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ ὀφθαλμοφανῶς, οἱ λοιποὶ φασιν, ὀφθαλμὸν ἐν ὀφθαλμῷ ὄψονται. ²⁷ Cod. 88. Procop. affert: Σ. ἐν τῷ — Σιών. ²⁸ Cod. 88, qui mendose scribit *αἰνεσατε* (sic). ²⁹ Procop. ³⁰ Cod. 88. ³¹ Sic Codd. 22, 36, alii. ³² Curter. ³³ Cod. 88.

10. **לְהַיְיבֵנוּ**. *O.* τοῦ θεοῦ ἡμῶν. *O*ί *Γ'*. ἡμῶν.³⁴
11. **הִקְרֵנוּ**. *Purgate vos.* *O.* ἀφορίσθητε. *'A.* ἐκλεκτώθητε.³⁵
12. **כִּי לֹא בְּתַפְזוֹן**. *Non enim in trepidatione.* *O.* ὅτι οὐ μετὰ παραχῆς. *'A.* ὅτι οὐκ ἐν θαμβήσει.³⁶ *Σ.* † ἐθαμβεεε. *Θ.* † θορυβεεε.³⁷
- תִּלְכְּנוּ**. *Abibitis.* *O.* πορεύσεσθε. *Σ.* ἀπελεύσεσθε. *'A.* *Θ.* ὁμοίως τοῖς *O.*³⁸
- מִן־הַמַּסָּפָּק**. *Qui agmen vobis claudit.* *O.* ὁ ἐπισυνάγων (*'A.* συλλέγων³⁹) ὑμᾶς.
13. **יִשְׁכַּל עַבְדִּי**. *Prosperere aget servus meus.* *O.* συνήσει ὁ παῖς μου. *'A.* ἐπιστημονισθήσεται δοῦλός μου. *Σ.* . δοῦλός μου.⁴⁰
- וְנִשְׁבְּחָה וְנִבְּחָה**. *Et efferetur, et sublimis erit.* *O.* καὶ δοξασθήσεται, *✕* *O*ί *Γ'*. καὶ μετεωρισθήσεται *Δ*.⁴¹ *'A.* *Σ.* *Θ.* (καὶ) ἐπαρθήσεται, καὶ μετεωρισθήσεται.⁴²
14. **שָׁמְרוּ שְׂמֹמֵי**. *Quemadmodum obstupuerunt.* *O.* ὃν τρόπον ἐκοπήσονται. *Θ.* ὃν τρόπον ἐθαύμασαν.⁴³
- וְתִמְאָה וְתִמְאָה**. *Aspectus ejus, et forma ejus.* *O.* τὸ εἶδος σου, καὶ ἡ δόξα σου. *'A.* ὄρασις αὐτοῦ, καὶ μορφή αὐτοῦ.⁴⁴
- מִבְּנֵי אָדָם**. *Prae filiis hominum.* *O.* ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων. *Σ.* παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.⁴⁵
15. **יִזְיָה**. *Asperget (expiabit).* *Aliter: Exsilire (prae admiratione) faciet.* *O.* θαυμάσονται. *'A.* *Θ.* ῥαντίσει. *Σ.* ἀποβαλεῖ.⁴⁶

15. **יִסְתְּרוּ**. *Occludent.* *O.* συνέξουσιν. *'A.* συντελέσουσιν.⁴⁷
- Cap. LII. i. ἐξεγείρον ÷ *Σ*ιών *Δ*.⁴⁸

CAP. LIII.

1. **עַל־מִי**. *Super quem.* *O.* *✕* *'A.* *Θ.* ἐπὶ *Δ* τίνι.¹
2. **וַיַּעַל כַּיּוֹם לְפָנָיו וַיִּשְׁתַּחֲוֶה**. *Et succrevit sicut surculus coram eo, et sicut radix de terra ariditatis.* *O.* ἀνηγγειλामεν ὡς παιδίον ἐναντίον αὐτοῦ, ὡς ῥίζα ἐν γῆ διψώση. *'A.* καὶ ἀναβήσεται (s. ἀναρρηθήσεται) ὡς τιθηνίζόμενον (s. τιθιζόμενον, s. τιθιζόμενον) εἰς πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἀπὸ γῆς ἀβάτου.² *Σ.* (καὶ) ἀνέβη ὡς κλάδος ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἀπὸ γῆς διψώσης.³ *Θ.* καὶ ἀναβήσεται ὡς θηλάζον ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ὡς ῥίζα ἐν γῆ διψώση.⁴
- לֹא־תִמְאָה וְלֹא־יִתְחַמְּדָה**. *Non erat forma ei, nec decus; et vidimus eum, et non erat aspectus, ut desideraremus eum.* *O.* οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ δόξα (*'A.* διαπρέπεια⁵)· καὶ εἶδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος. *Σ.* οὐκ εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ ἀξίωμα, ἵνα εἰδῶμεν αὐτόν, οὐδὲ θεωρία, ἵνα ἐπιθυμήσωμεν αὐτόν.⁶
3. **נִבְּחָה וְנִתְחַמְּדָה**. *Despectus est, et destitutus ad hominibus.* *O.* ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀτιμον, καὶ ἐκλείπον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. *Σ.* ἐξουδενωμένος καὶ ἐλάχιστος ἀνδρῶν.⁷

³⁴ Syro-hex. in marg. Idem in textu ἡμῶν habet, iuvitis libris Graecis. Pronomen deest in Codd. III, 26, 49, aliis. ³⁵ Cod. 88 affert: *'A.* ἐκλεκτόθητε (sic). Cf. Hex. ad Psal. ii. 11. lxiv. 14. ³⁶ Cod. 88. Pro ἐθαμβήσει scripsimus ἐν θαμβήσει, coll. Hex. ad Exod. xii. 11. Deut. xvi. 3. ³⁷ Idem. Lectiones non expedio. ³⁸ Curter. in marg., qui in textu habet πορεύσεθε. ³⁹ Cod. 88. ⁴⁰ Procop. ⁴¹ Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. ⁴² Cod. 88. ⁴³ Procop. ⁴⁴ Cod. 88. ⁴⁵ Idem. ⁴⁶ Idem. Pro ῥαντίσει in cod. ρατησει scriptum. ⁴⁷ Idem. ⁴⁸ Hieron.: "Rursum et in hoc loco nomen *Sion*, ut superius, a *LXX* additum est, et idcirco jugulatum veru."

CAP. LIII. ¹ Curter. Paulo aliter Syro-hex. in marg.: *✕* *'A.* *Σ.* ἐπὶ. ² Procop., et Euseb. in Dem. Evang. p. 97, qui posterior ἀναρρηθήσεται (= ἀνακηρυχθήσεται, *tenuntia-bitur*, quod non videtur hujus loci), et τιθιζόμενον habet. Curter. affert: *'A.* ὡς τιθιζόμενον. Hieron.: "Pro *sitienti* Aq. interpretatus est *invidia*." ³ Procop. Hieron.: "Pro *virgulto* Sym. *ramum* interpretatus est." ⁴ Euseb. ibid. Procop. affert: *Θ.* ἀναβ. ὡς θηλάζον; Curter.: *Θ.* ὡς θηλάζον. ⁵ Cod. 88. ⁶ Procop., qui αὐτὸ post εἰδῶμεν habet, non male. Pro ἐπιθυμήσωμεν Montef. post *Drusium* ἐπιθυμηθῶμεν negligenter exscripsit. ⁷ Procop. in continuatione.

3. **לְחִי מְכַבֵּוֹת יְדוּעַ יְדוּעַ**. *Vir dolorum, et notus* (familiaris) *morbo*. Ο'. *ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὄν, καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν*. 'Α. (ἄνδρα) ἀλγηδόνων, καὶ γνωστὸν ἀρρωστία.⁸ Σ. ἀνήρ ἐπίπονος, καὶ γνωστὸς νόσφ.⁹ Θ. (ἄνθρω) ἀλγηδόνων, καὶ γνωστὸς μαλακία.¹⁰

וְכַמְסָתָר פְּנִים מִמֶּנּוּ. *Et sicut qui obvelat faciem a nobis*. Aliter: *Et sicut a quo faciem occultant*. Ο'. *ὅτι ἀπέστραπτται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ*. 'Α. *ὡς ἀποκεκρυμμένον πρόσωπον αὐτοῦ*.¹¹

וְנִבְחָה לְנָא וְלֹא נִבְחָה. *Despectus est, et non magni fecimus eum*. Ο'. *ἡτιμάσθη, καὶ οὐκ ἐλογίσθη*. Θ. . . *οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτόν*. Οἱ λοιποὶ ἐξουδενωμένους, διὸ οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτόν.¹²

4. **וְכַמְסָתָר פְּנִים מִמֶּנּוּ** וְכַמְסָתָר פְּנִים מִמֶּנּוּ. *Sane morbos nostros ipse tulit, et dolores nostros portavit; nos autem putavimus eum plaga affectum, percussum a Deo, et afflictum*. Ο'. *οὗτος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτόν εἶναι ἐν πόνῳ* ('Α. ἀφημένον. Σ. ἐν ἀφῆ ὄντα. Θ. μεμαστιγωμένον¹³), καὶ ἐν πληγῇ ✕ 'Α. Σ. Θ. ὑπὸ θεοῦ¹⁴ καὶ ἐν καώσει. Σ. ὄντως τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνέλαβε, καὶ τοὺς πόνους

ὑπέμεινεν ἡμεῖς δὲ ἐλογισάμεθα αὐτόν ἐν ἀφῆ ὄντα, πεπληγῶτα ὑπὸ θεοῦ, καὶ τεταπεινωμένον.¹⁵

5. **וְכַמְסָתָר פְּנִים מִמֶּנּוּ** וְכַמְסָתָר פְּנִים מִמֶּנּוּ. *Ipsa autem vulneratus est propter delicta nostra, contusus*. Ο'. *αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ μεμαλάκισται*. 'Α. *αὐτὸς βεβηλωμένος ἀπὸ ἀθεσιῶν ἡμῶν, συντετριμμένος*.¹⁶

6. **וְנִבְחָה לְנָא**. *Convertimus nos*. Ο'. ἐπλανήθη. 'Α. ἐνεύσαμεν. Σ. ἐτράπημεν. Θ. ἐξεκλίναμεν.¹⁷
וְנִבְחָה לְנָא וְנִבְחָה לְנָא. *Et Jova incidere fecit in eum culpam nostrum omnium*. Ο'. καὶ κύριος παρέδωκεν αὐτόν ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν. Σ. κύριος δὲ κατατηῆσαι ἐποίησεν εἰς αὐτόν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν.¹⁸

7. **וְנִבְחָה לְנָא** וְנִבְחָה לְנָא. *Vexatus est, et ipse submisit se*. Ο'. καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι. Σ. προσηνέχθη, καὶ αὐτὸς ὑπήκουσε.¹⁹

וְנִבְחָה לְנָא. *Ad maclationem*. Ο'. ἐπὶ σφαγῆν. Σ. εἰς θυσίαν.²⁰

8. **וְנִבְחָה לְנָא** וְנִבְחָה לְנָא. *Quia abscissus est a terra viventium, propter delictum populi mei plaga (contigit) ei*. Ο'. *ὅτι αἶρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον*. Σ. ἀπετμήθη γὰρ ἐκ γῆς ζώντων, καὶ διὰ τὴν

⁸ Codd. 86, 88, quorum prior ἀρρωστίαν habet. ⁹ Procop. in continuatione, et sine ἀνὴρ Codd. 86, 88. ¹⁰ Codd. 86, 88.

¹¹ Procop. Drusius corrigit ἀπ' αὐτοῦ.

¹² Procop. Cod. 86 affert: 'Α. ἐξουδενωμένους. ¹³ Hieron.:

"Et nos putavimus eum esse immundum, sive in dolore, ut LXX transtulerunt, pro quo Aq. et Sym. posuerunt leprosum, Theod. flagellatum."

Idem paulo post: "Pro eo quod Sym. transtulit, ἐν ἀφῆ ὄντα, hoc est, in lepra, Aq. posuit ἀφημένον, id est, leprosum; quod multi non intelligentes, putant relictum [ἀφειμένον], et alii legunt καθήμενον, id est, sedentem."

Scilicet ab ἀφή, tactus, plaga, sp. leprae (Lev. xiii. 2) Aquila pro more suo verbum non Graecum ἀφάσμαι commentus est, unde ἀφημένος (Ionum more pro ἠφημένος), plaga affectus; ut non opus sit ad Homericum ἀφήμενος (= ἀποθεν καθήμενος Hesych.) cum nupero Hieronymi Editore confugere, multo minus cum Erasmo ἀφή et ἀφημένον in voces nullas ἀφή et ἀφημένον mutare.

¹⁴ Curter. affert: ✕ 'Α. Θ. ὑπὸ θεοῦ. Syro-hex.

✕ **וְנִבְחָה לְנָא**. Lectio, ἐν πλ. ὑπὸ θεοῦ, est in Comp., Ald., Codd. 23, 62, aliis. ¹⁵ Procop., qui ad ἀφή in marg. scripsit: γρ. ἀφή. ('Αλφός est vitiligo (Lev. xiii. 39), sed ἀφή, ut diximus, vox nulla est.) Idem subjungit: φ̄ συμφώνως ἐξέδωκαν οἱ λοιποί.

¹⁶ Procop. affert: 'Α. αὐτὸς — ἡμῶν. Euseb. ad v. 5 commentatus est: τότε γούν καὶ συνετρίβη, καὶ ἐβεβηλώθη, κατὰ τὸν Ἀκύλαν, καὶ πάντα τὰ χεῖριστα ὑπέμεινε. Unde Montef. pro **וְנִבְחָה** Aquilae συνετρίβη vindicavit, nos vero concinnius συντετριμμένος.

¹⁷ Cod. 88. ¹⁸ Procop. ¹⁹ Euseb., Procop. Hieron.:

"Sive juxta LXX, afflictus non operuit os; aut juxta Sym. et Theod., audiens non operuit os suum;" uude Montef. temere edidit: Σ. Θ. ὑπακούων οὐκ ἤνοιξε τὸ στ. αὐτοῦ.

²⁰ Cod. 88. Montef. ex Drusio edidit: Σ. ὡς πρ. ἐπὶ σφαγῆν προσηνέχθη. Sed Nobil., quem auctorem habuit Drusius, ad haec, ὡς πρ. — ἤχθη, tantummodo affert: Σ. προσηνέχθη, fortasse ex loco Procopii modo laudato.

ἀδικίαν τοῦ λαοῦ μου πληγὴ αὐτοῖς. Θ. ὅτι ἀπετημήθη ἀπὸ γῆς ζώντων, ἀπὸ ἀθεσίας τοῦ λαοῦ μου ἤψατο αὐτῶν.²¹

9. **וַיִּצְוֶה יְהוָה אֶת יְהוֹשֻׁעַ בְּנֵי יִרְמְיָהוּ**. *Et destinavit (destinatum erat) cum impiis.* Ο'. καὶ δώσω (Οἱ Γ'. δώσει²²) τοὺς πονηροὺς. Σ. καὶ δώσει τοὺς ἀσεβεῖς.²³

10. **וַיִּכְרַח יְהוָה אֶת יְהוֹשֻׁעַ**. *Contundere eum, aegrum fecit eum.* Ο'. καθαρῖσαι αὐτὸν τῆς πληγῆς. Σ. † ἐλεῆσαι αὐτὸν ἐν τῷ τραυματισμῷ.²⁴

וְנַפְשׁוֹ. *Anima ejus.* Ο'. ἡ ψυχὴ ὑμῶν. 'Α. Σ. Θ. (ἡ) ψυχὴ αὐτοῦ.²⁵

וְיָדוּ בְּיַד יְהוָה. *Et voluntas Jovae in manu ejus feliciter procedet.* Ο'. καὶ βούλεται κύριος ✕ Οἱ Γ'. ἐν χειρὶ αὐτοῦ²⁶ ἀφελεῖν. Σ. καὶ θέλημα κυρίου ἐν χειρὶ αὐτοῦ εὐδοθήσεται.²⁷

11. **וַיִּבְרָךְ יְהוָה אֶת יְהוֹשֻׁעַ**. *Videbit, et satiabitur; per scientiam suam.* Ο'. δεῖξαι αὐτῷ φῶς, καὶ πλάσαι τῇ συνέσει. 'Α. Σ. Θ. ὀψεται, ἐμπλησθήσεται (Σ. χορτασθήσεται²⁸) ἐν τῇ γνώσει αὐτοῦ.²⁹

וְעַבְדִּי. *Servus meus.* Ο'. εὐ δουλεύοντα. Σ. λατρεύοντα.³⁰

וְהָיוּ חַטֹּאתֵיהֶם. *Et iniquitates eorum ipse portabit.* Ο'. καὶ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει ('Α. βαστάσει. Θ. ὑπήνεγκεν³¹). Σ. καὶ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν αὐτὸς ὑπενέγκει.³²

12. **וְהָיוּ**. *Praedam.* Ο'. σκύλα. 'Α. λάφυρα.³³

12. **וְהָיוּ**. *Eo quod.* Ο'. ἀνθ' ὧν. 'Α. ὅτι.³⁴

וְנִמְנְמוּ. *Et cum delinquentibus numeratus est.* Ο'. καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη ('Α. Σ. ἡριθμήθη³⁵). Θ. καὶ τῶν ἀσεβῶν ἀπέσχετο.³⁶

וְנִשְׁבַּח. *Tulit.* Ο'. ἀνήνεγκε. 'Α. ἤρεν. Σ. Θ. ἀνελάβετο.³⁷

וַיִּגְּדֵם. *Et pro delinquentibus intercessit.* Ο'. καὶ διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν παρεδόθη ('Αλλος' κατέδραμεν³⁸). Σ. (καὶ) τοῖς ἀθετοῦσιν ἀντίεστη.³⁹

CAP. LIV.

1. **וְהָיוּ**. *Jubila, sterilis quae non peperit.* Ο'. εὐφράνθητι, στείρα ἢ οὐ τίκτουσα. Σ. *Laetare, sterilis quae non peperisti.*¹

וְהָיוּ. *Erumpere in jubulum, et hinni (clama).* Ο'. ῥῆξον καὶ βόησον ✕ καὶ τέρπου² 'Α. κελάδει αἶνεσιν, καὶ χρεμέτισον.³ Σ. Δάρυνον ἐν ἀγαλλιάσει, καὶ χρεμέτισον.⁴ Θ. ῥῆξον εὐφροσύνην, καὶ τέρπου.⁵

וְהָיוּ. *Filii solitariae prae filiis maritalatae.* Ο'. τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Σ. Θ. (οἱ υἱοὶ τῆς) ἠφανισμένης ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῆς ὑπάνδρου.⁶

²¹ Procop. Nescio an verius Cod. 88: 'Α. ὅτι ἀπετμ. ἀπὸ γ. ζ., ἀπὸ ἀθεσίας λαοῦ μου ἤψατο αὐτῶν. Σ. Θ. ἀπετμ. ἐκ γ. ζ., διὰ τὴν ἀθεσίαν τ. λ. πληγὴ αὐτοῖς (sic). (In textu LXXvirali pro ἤψατο, ἤκει est in Codd. 62, 90, aliis, et Syro-hex. in marg.)²² Theodoret.²³ Procop.²⁴ Codd. 86, 88. Pro ἐλεῆσαι, quod plane alsonum est, nescio an scripserit Sym. ἀλοῆσαι.²⁵ Cod. 88.²⁶ Curter., Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii.²⁷ Procop.²⁸ Curter.²⁹ Codd. 86, 88. Curter. affert: 'Α. Θ. ἐμπλ. ἐν τῇ γν. αὐτοῦ.³⁰ Cod. 88.³¹ Idem.³² Procop. Ad formam ὑπενέγκω cf. Hex. ad Psal. liv. 24.³³ Cod. 88.³⁴ Idem.³⁵ Idem.³⁶ Idem.³⁷ Idem.³⁸ Idem.³⁹ Idem. Cf. ad Cap. xlvii. 3.

CAP. LIV. ¹ Hieron.: "Sym. hunc locum ita interpretatus est: *Laetare, sterilis quae non peperisti; gaude in exultatione, et hinni, quae non parturisti: plures enim filii dissipatae, magis quam ejus quae erat sub viro.* A quo Theod. et Aq. praeter pauca verba non discrepant."² Curter. (Parsons. e marg. Cod. XII affert: ✕ τέρπου.) Sic sine aster. Codd. 23, 36, 48, alii.³ Curter., qui χρεμέτισον male exaravit.⁴ Procop., qui Aquilae tribuit; Symmacho vero, κελάδει αἶνεσιν, probante Schleusnero in *Opusc. Crit.* p. 358. Sed praeter Latina Hieronymi cf. ad Cap. xlix. 13. lii. 9. lv. 12.⁵ Procop., Curter.⁶ Cod. 88, ubi mendose scriptum ὑπεράνδρου. Procop.: ἀντὶ δὲ τοῦ ἐρήμου, ἠφανισμένης ἔφησε Σύμμαχος.

2. **תְּזָהָה**. *Tentorii tui*. Ο'. τῆς σκηνῆς σου. 'Α. σκέπης (σου).⁷
וַיִּרְיְעוּ מִשְׁכְּנֵי תִּירְיָהּ. *Et aulaea tabernaculorum tuorum extendant*. Ο'. καὶ τῶν αὐλαιῶν σου πῆξον. 'Α. Σ. Θ. καὶ τὰς δέρρεις τῆς σκηνῆς σου ἐκταθήτωσαν.⁸
מִיתְרֶיךָ. *Funiculos tuos*. Ο'. τὰ σχοινίσματα σου. 'Α. Σ. τοὺς κάλους σου. Θ. τὰ περισσά σου.⁹
וְזָקְנֶיךָ. *Firma*. Ο'. κατίσχυσον. Σ. ἀσφάλισαι.¹⁰
 3. **תִּפְרֹץ**. *Diffundes te*. Ο'. ἐκπέτασον. Σ. διακύψεις. Θ. λυθήσῃ.¹¹
וְהָיָה לְךָ. *Desolatus*. Ο'. ἠρημωμένος. 'Α. Σ. ἠφανισμένος.¹²
 4. **לֹא תִזְכְּרֶיהָ**. *Non recordaberis amplius*. Ο'. οὐ μὴ μνησθήσῃ. ❖ **וְיָדָע**. *Et*.¹³
 5. **בַּעֲלֶיךָ**. *Maritus tuus*. Ο'. κύριος. 'Α. ἔχει σε. Σ. κυριεύσει σου.¹⁴
וְהוֹשִׁיעֲךָ. *Et redemptor tuus*. Ο'. καὶ ὁ βυσάμενός σε. 'Α. (καὶ) ἀγγιστεύσων.¹⁵
 6. **כִּי-נִשְׁכָּחָהּ**. *Quia ut mulierem*. Ο'. οὐχ ὡς γυναῖκα. 'Α. ὅτι ὡς (γυναῖκα). Σ. ὡς γὰρ (γυναῖκα).¹⁶
וְנִעֲצַבְתָּ רִחַ. *Et afflictam spiritu*. Ο'. καὶ ὀλιγόψυχον. 'Α. Σ. Θ. (καὶ) κατώδυνον πνεύματι.¹⁷
 7. **וְקָבַצְתָּ**. *Congregabo te*. Ο'. ἐλεήσω σε. 'Α. Σ. ἀθροίσω σε. Θ. συνάξω (σε).¹⁸
 8. **בְּשִׁפְפוֹת**. *In effusione irae*. Ο'. ἐν θυμῷ μικρῷ. Σ. ἐν ἀτόμῳ ὀργῆς. Θ. πρὸς ὀλίγον.¹⁹

9. **כִּי-יָמִי (כִּי-יָמִי)**. *Quia aquae* (s. *Sicut dies*) *Noachi hoc est mihi; sicut juravi ne inundent aquae Noachi amplius terram, sic juravi ne irascar tibi, neve increpem te*. Ο'. ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε τοῦτό μοι ἐστὶ καθότι ὤμοσα αὐτῷ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ τῇ γῆ, μὴ θυμωθήσεσθαι ἐπὶ σοὶ ἔτι, μηδὲ ἐν ἀπειλῇ σου. 'Α. ὡς αἱ ἡμέραι Νῶε αὕτη μοι, φ' ὤμοσα ἀπὸ τοῦ παραγαγεῖν ὕδατα (Νῶε ἔτι) ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα ἀπὸ (τοῦ) παροξυνθῆναι ἐπὶ σοὶ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοί.²⁰ Σ. ὡς αἱ ἡμέραι Νῶε τοῦτό μοι, ὡς ὤμοσα μὴ ἐπελθεῖν ὕδωρ Νῶε ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα μὴ ὀργισθῆναι σοι, μηδὲ ἐπιτιμῆσαι σοι.²¹ Θ. κατὰ τὰς ἡμέρας Νῶε τοῦτό μοι, ὅτι ὤμοσα μὴ ἐπαγαγεῖν ὕδωρ Νῶε (ἔτι) ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα τοῦ μὴ ὀργισθῆναι ἐπὶ σέ, καὶ τοῦ μὴ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοί.²²
 10. **כִּי-הָיוּ הַרְרִים יְמוֹשִׁוּ וְהַרְרֵי תִבְעָנוּ**. *Montes enim recedent, et colles nutabunt; sed gratia mea a te non recedet, et foedus pacis meae non nutabit, dixit qui tui miseretur Jova*. Ο'. τὰ ὄρη μεταστήσεσθαι, οὐδ' οἱ βουνοὶ σου μετακινήθησονται οὕτως οὐδὲ τὸ παρ' ἐμοῦ σοι ἔλεος ἐκλείψει, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης σου (alia exempl. μου) οὐ μὴ μεταστή' εἶπε γὰρ ἰλεῶς σοι, κύριε (Οἱ Γ'. εἶπεν (ὁ) οἰκτείρας σε κύριος²³). 'Α. ὅτι τὰ ὄρη ἀναχωρήσουσιν, καὶ οἱ βουνοὶ σφα-

⁷ Cod. 88. ⁸ Idem, nulla post σου distinctione facta. Codd. 36, 41, alii: καὶ τὰς δέρρεις τῶν αὐλαιῶν σου πῆξον. Sic, nisi τῶν αὐλαίων, Comp., Ald. Hieron.: *et pelles aulaeorum tuorum fige*. ⁹ Cod. 88. ¹⁰ Idem. ¹¹ Idem, qui Theodotioni λυθήσῃ tribuit. ¹² Idem. Procop. affert: Σ. ἠφανισμένος, non, ut Montef. exscripsit, Σ. καὶ πόλει ἢφ. κατοικιοῦσι. ¹³ Syro-hex. in marg. Vocula, quae hodie legitur in LXX, abest a Codd. III, XII, 26, 49, aliis, Hieron., Syro-hex. ¹⁴ Cod. 88. ¹⁵ Idem, ubi ἀγγιστεύσων scriptum. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem, qui scripturam deterioreν κατώδυνον tuetur. ¹⁸ Idem.

¹⁹ Idem. Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *in momento indignationis*. Theodotionis lectio non ad **וְשִׁפְפוֹ**, sed ad **וְזָקְנֶיךָ**, *momentum*, a LXX non verum, pertinere videtur. Cf. Hex. ad Psal. xxix. 6. ²⁰ Codd. 86, 88, qui exhibent lacunas a nobis expletas. ²¹ Procop. Pro ὤμοσα in secundo loco edebatur ὤμοσάμην, contra linguam. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. Θ. κατὰ τὰς ἡμέρας Ν. τοῦτό μοι, καθότι ὤμοσα μὴ ἐπελθεῖν ὕδωρ Ν. ἔτι ἐπὶ τὴν γῆν, οὕτως ὤμοσα μὴ ὀργισθῆναι σοι, μηδὲ ἐπιτιμῆσαι ἐν σοί. ²² Curter. ²³ Idem.

λήσονται· και ἑλεός μου παρὰ σοῦ οὐκ ἀναχωρήσει . . .²⁴ Σ. τὰ γὰρ ὄρη σαλευθήσονται, και οἱ βουνοὶ παραχθήσονται· τὸ δὲ ἑλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀποστραφήσεται, οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης μου ἀνακληθήσεται, εἶπεν ὁ οἰκτεῖρων σε κύριος.²⁵ Θ. τὰ γὰρ ὄρη σαλευθήσονται . . . τὸ δὲ ἑλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐ σαλευθήσεται . . .²⁶

11. תַּרְבֵּיזָה וְלֹא תַעֲבֹד. *Tempestate jactata, solatio destituta.* Ο'. ἀκατάστατος οὐ παρεκλήθησ. 'Α. λαιλαπισμένη . . . Σ. καταγισθησομένη . . . Θ. . . παρηγορημένη.²⁷

עֵצְיִי אֶרְבֵּב מִרַבְּרָבִי מִיְּנֵי הַיָּה. *Ecce! ego ronam in stibio (ceu calce) lapides tuos.* Ο'. ἰδοὺ ἐγὼ ἐτοιμάζω σοὶ ἀνθρακα τὸν λίθον σου. 'Α. ἰδοὺ (ἐγὼ) κατακλίνω ἐν στίμμει τοὺς λίθους σου.²⁸ Σ. ἰδοὺ ἐγὼ συντίθημι στίμμει τοὺς λίθους σου.²⁹ Θ. ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι ἐμβάλλω ἐν στίμμει τοὺς λίθους σου.³⁰

12. דָּבָר. *Rubinum.* Ο'. ἰασπιν. Σ. καρχηδόνιον.³¹

תַּרְבֵּיזָה וְלֹא תַעֲבֹד. *Et portas tuas lapides carbunculī.* Ο'. και τὰς πύλας σου λίθους κρυστάλλου. 'Α. . . λίθους τρυπανισμού. Σ. (και) τὰς πύλας σου λίθους γλυφῆς.³² Θ. . . γλυφῆς.³³

16, 17. וְהָיָה לְךָ לְמִצְיָנָה וְיָשָׁבוּ עָלֶיךָ חַבְרֹנִים וְשָׁרָה

וְהָיָה לְךָ לְמִצְיָנָה : לְבַרְבָּרִי מְרִיבִי בְּרָחֵב יָדָי. *Fabrum qui sufflat ignem prunatum, et producit telum in opus suum; et ego creavi vastatorem ad perdendum. Omne telum quod formatum est. Ο'. οὐχ ὡς χαλκεὺς φυσῶν (X Οἱ Γ' ἐν πυρὶ³⁴) ἀνθρακας, και ἐκφέρων σκεῦος εἰς ἔργον, ἐγὼ δὲ ἔκτισά σε οὐκ εἰς ἀπόλειαν φθεῖραι. πᾶν σκεῦος σκευαστόν ('Α. πλασσόμενον. Σ. πεπλασμένον. Θ. κεραμέως³⁵). 'Α. Σ. Θ. τέκτονα φυσῶντα ἐν πυρὶ ἀνθρακας, και ἐκφέροντα (σκεῦος εἰς) ἔργον (αὐτοῦ)· και ἐγὼ ἔκτισά [σε] διαφθείροντα τοῦ ἐκφθεῖραι (.) πᾶν σκεῦος πλασσόμενον.³⁶*

17. וְכָל-לְשׁוֹנֵי הַיָּה וְכָל-רִגְלֵי הַיָּה. *Et omnem linguam, quae surrexerit contra te in iudicio.* Ο'. και πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται ἐπὶ σὲ (Σ. ἀνθισταμένη σοὶ³⁷) εἰς κρίσιν. Θ. και πᾶσα γλῶσσα ἀναστήσεται μετὰ σοῦ εἰς κρίσιν.³⁸

וְהָיָה רֵעִי. *Reum declarabis.* Ο'. πάντας αὐτοὺς ἠτήσεις. 'Α. καταδικάσεις.³⁹

וְהָיָה יְבֹדֵי יוֹנָה. *Servorum Jonae.* Ο'. τοῖς θεραπεύουσι κύριον. 'Α. Σ. Θ. τοῖς δούλοις (κυρίου).⁴⁰

וְהָיָה מִצְדִּיקָתָם. *Et justitia eorum a me (instituta).* Ο'. και ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι δίκαιοι. 'Α. Σ. Θ. και ἡ δικαιοσύνη αὐτῶν παρ' ἐμοί.⁴¹

²⁴ Codd. 86, 88 in continuatione. ²⁶ Procop. in continuatione. Codd. 86, 88 Symmacho et Theodotioni continent: τὰ γὰρ ὄ. σαλευθήσονται, και οἱ β. κλιθήσονται (cf. Hex. ad Psal. liv. 23)· τὸ δὲ ἑλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἐπι-(fort. οὐ μετα-)κωηθήσεται. ²⁸ Curter. in continuatione. ²⁷ Cod. 88 affert: 'Α. λαιλαπισμένη (sic). Σ. καταγισθησομένη (sic). Θ. παρηγορημένη. Has tres lectiones Parsonsus ad ἑλεός σοι (v. 10) perperam applicat. ²⁹ Procop., qui ter στίμμει scribit. ³⁰ Euseb., Procop., Nobil., quorum prior στίμμει, postremus στίμμιας (sic) habet. ³¹ Euseb.: Θ. ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι ἐμβάλλων στίμμει τοὺς λ. σ. Corteximus ad Procopium, qui affert: Θ. ἐμβάλλω ἐν στίμμει τ. λ. σ. Hieron.: "Ubi nos diximus, sternam per ordinem lapides tuos, in Hebraico scriptum est ΠΑΡΗΡΗΥΗ, quod omnes praeter LXX similiter transtulerunt, sternam in stibio lapides tuos, in similitudinem comptae mulieris, quae oculos pingit

stibio, ut pulcritudinem significet civitatis." ³² Procop. Hieron.: "Et ubi nos jaspidem, sequentes LXX, diximus, in Hebraico scriptum est חַוַּחַחַוּ [cf. Hex. ad Ezech. xxvii. 16], quod solus Sym. χαλκηδόμιον transtulit." ³³ Procop. Falsus est Montef., qui ait: "Procopius ad Sym. habet γλύφους, Hieron. γλυφῆς." ³⁴ Hieron.: "Pro crystallo quoque, in cujus loco apud Hebraeos ECDA legitur, Sym. et Theod. sculpturae, id est, γλυφῆς, Αἱ. τρυπανισμού posuit; quod verbum foratarum caelatarumque gemmarum sensum sonat." ³⁵ Curter., Syro-hex. in marg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. ³⁶ Curter. ³⁷ Cod. 88, ubi φυσῶντα mendose scriptum. Porro quaedam excidisse videntur, quae a nobis restituta sunt. ³⁸ Cod. 88. ³⁹ Curter. Pro eis τὰ σοῦ, quod ante nos edebatur, ex Parsonsii MSS. reserpsimus μετὰ σοῦ. ⁴⁰ Cod. 88. ⁴¹ Idem.

Cap. LIV. 17. — οἱ δὲ ἐνοχοὶ σου ἔσονται ἐν αὐτῇ 4.¹⁰

CAP. LV.

1. הוֹי. *Heus!* O'. Vacat. ✕ Σ. Θ. οὐαί 4.¹
 וְאָכְלוּ. *Et comedite.* O'. καὶ φάγετε. Alia exempl. καὶ πίετε.² 'A. Σ. Θ. καὶ φάγετε.³
 וּלְכוּ שִׁבְרוּ. *Et venite, emite annonam.* O'. Vacat. ✕ Θ. καὶ πορεύεσθε, καὶ ἀγοράσατε 4.⁴
 'A. Σ. Θ. καὶ ἐλθόντες ἀγοράσατε.⁵
 בְּלוֹאֵי כֶסֶף וּבְלוֹאֵי קְחוּרִי. *Sine argento et sine pretio.* O'. ἀνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς. 'A. Σ. Θ. ἀνευ ἀργυρίου καὶ (ἀνευ) ἀλλάγματος.⁶
 וַיִּין וְחָלָב. *Vinum et lac.* O'. οἶνον καὶ στέαρ. 'A. Σ. οἶνον καὶ γάλα.⁷ Aliter: O'. οἶνου. ✕ Οἱ Γ'. οἶνον 4.⁸
 2. לְמַדְּלֵךְ תִּשְׁבַּעַתְּ אֶרְגֶּנְתְּ לְבָלוֹאֵי הַלֶּחֶם וְיִגְיַעְנְךָ בְּלוֹאֵי הַלֶּחֶם. *Quare appenditis argentum pro non pane, et quaestus vestros pro non in satietatem?* O'. ἵνατί τιμᾶσθε ἀργυρίου ✕ Θ. ἐν οὐκ ἀρτοῖς 4.⁹ καὶ τὸν μύχθον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμονήν; 'A. (ἵνατί) σταθμίσετε ἀργύριον . . . καὶ κόπον ὑμῶν . . .¹⁰ Σ. τί ἴστατε ἀργύριον οὐχ ὑπὲρ ἀρτων, καὶ τοὺς κόπους ὑμῶν οὐχ ὑπὲρ πλησμονῆς;¹¹

2. לְמַדְּלֵךְ תִּשְׁבַּעַתְּ אֶרְגֶּנְתְּ. *Audite audiendo me.* O'. ἀκούσατέ μου. Alia exempl. ἀκούσατε ✕ Θ. ἀκοὴν πρὸς μέ 4.¹² Οἱ λοιποὶ ἀκούσατε ἀκούοντες . . .¹³
 בְּרִינְגְדִינָה. *In pinguedine.* O'. ἐν ἀγαθοῖς. 'A. Σ. (ἐν) πιότητι. Θ. (ἐν) ἀπλότητι (fort. ἀπαλότητι).¹⁴
 3. לִי. *Ad me.* O'. ταῖς ὁδοῖς μου. 'A. Σ. Θ. πρὸς μέ.¹⁵
 וְרַגְמַתְּ לְכֶם בְּרִיתִי. *Et pangam vobiscum foedus perpetuum.* O'. καὶ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην αἰώνιον. 'A. καὶ κόψω ὑμῖν συνθήκην αἰώνιον.¹⁶
 בְּרִישׁוֹתַי. *Beneficia.* O'. τὰ δσια. Σ. τὰ ἐλέη.¹⁷
 4. עֵד. *Testem.* O'. μαρτύριον. 'A. Σ. μάρτυρα.¹⁸ Θ. συμβιβάζοντα.¹⁹
 5. הוּ. O'. Vacat. ✕ Οἱ Γ'. ἰδού 4.²⁰
 וְיָגֵד לְךָ אֶת-גֵּוֹתֵי. *Gentem quam nescis.* O'. ἔθνη ἃ οὐκ οἶδασί σε. Σ. Θ. ἔθνος δ οὐ γνώσῃ.²¹
 כִּי יִפְתְּחֶנּוּ. *Quia illustravit te.* O'. ὅτι ἐδόξασέ σε. Σ. ὅτι ἐποίησέ σε καύχημα.²²
 6. קְרַחֲנֵהָ. *Invoke eum.* O'. ἐπικαλέσασθε. Σ. αἰνεῖτε καὶ καλέσατε.²³
 7. שָׁבָה. *Et revertatur.* O'. καὶ ἐπιστραφήτω. Σ. (καὶ) μετανοησάτω.²⁴

¹⁰ Syro-hex. Hieron.: + et obnoxii tui erunt in ea: . Etiam Cod. Vat. obelo jugulat, teste Maio. (Pro ἐν αὐτῇ Codd. 62, 147, 233 ἐν λύπη habent, et sic Syro-hex. in marg. char. med.)

CAP. LV. ¹ Syro-hex. in marg. + ו.ו.ל. . . . Parsons. e Cod. XII exscripsit: Σ. Θ. ✕ οὐαί οἱ δεψῶντες; et sic sine aster. Comp., Codd. 62, 87, alii. ² Sic Codd. III, XII (in textu), 26, 36, 49, alii. Hieron.: "Quod in quibusdam exemplaribus legitur, *emite, et bibite*, ab imperitiis scriptoribus immutatum est." ³ Cod. 88. ⁴ Curter. Syro-hex. in marg. + و.و.ل. . . . Sic sine aster. Comp., Codd. 23, 36, alii. ⁵ Cod. 88 in continuatione. ⁶ Idem, qui mendose habet ἀλλάγματος. Procop.: 'Ακ. δὲ καὶ Σύμ., ἀνευ ἀλλάγματος οἶνον καὶ γάλα, φασίν. ⁷ Procop. Parsons. e Cod. 88 affert: 'A. Σ. γάλα; sed notulam ad ἐν ἀγαθοῖς (v. 3) perperam refert. ⁸ Curter. in textu οἶνον omittit, in marg. notans: ✕ Οἱ Γ'. οἶνον. E contrario Parsons. affirmat, Codd. XII, 49, 106, 198 οἶνον

pro οἶνον legere, quibus annumerandi sunt Codd. II, III (testibus Maiu et Babero), et Syro-hex. ⁹ Curter. Syro-hex. in marg. + و.و.ل. . . . Lectio ἐν οὐκ ἀρτοῖς est in Ald., Codd. 87, 91, aliis; οὐκ ἐν ἀρτοῖς praeferunt Comp., Codd. 22, 36, alii. ¹⁰ Cod. 88 affert: 'A. σταθμίσατε (sic) ἀργύριον καὶ κόπον ὑμῶν. ¹¹ Procop. Pro δίστατε (*separare*, non *appendite*), ut apud Procopium legitur, Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. dubitauerunt corrigere τί ἴστατε, favente Cod. 88, qui affert: Σ. Θ. ἴσταται (sic) — κόπους ὑμῶν. ¹² Curter., Syro-hex. in marg. In textu LXXvirali pronomem abest a Codd. XII, 26, 41, et Syro-hex. Cod. 23: ἀκούσατε ἀκοή (sic) πρὸς μέ. ¹³ Procop. ¹⁴ Cod. 88. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Procop. ¹⁸ Theodoret., Reg. unus. ¹⁹ Cod. 88. Nisi ad ΠΥΠ, O'. προστάσσοντα, potius pertineat. ²⁰ Curter., Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. ²¹ Curter., qui γνώσῃ edidit. ²² Procop. ²³ Idem. Lectio dubiae est fidei. ²⁴ Cod. 88. (Statim

7. וְיָנִיחַ לָנוּ אֱלֹהֵינוּ. *Et ad Deum nostrum.* O'. Vacat.
 ✠ Σ. Θ. καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν 4.²⁵

וְיִרְצֶה לְסִלְחָתָא. *Quia multum condonabit.* O'.
 ὅτι ἐπὶ πολὺ ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. 'A.
 ὅτι πληθυνεῖ τοῦ ἰάσασθαι (fort. ἰάσασθαι).
 Σ. πολὺς γὰρ ἐστὶν ἀφιέναι.²⁶

8. מַחְשְׁבוֹתַי. *Consilia mea.* O'. αἱ βουλαί μου.
 'A. Σ. Θ. οἱ διαλογισμοί μου.²⁷

9. גְּבוּהָ. *Alti sunt.* O'. ἀπέχει. 'A. ἐμετεω-
 ρίσθη. Σ. Θ. ὑψώθη.²⁸

10. וְיָשָׁב לֹא יָשָׁפַח. *Et illuc non redit.* O'. καὶ
 οὐ μὴ ἀποστραφῆ. Σ. . . ὑποστρέψῃ.²⁹

וְהִפְרִיחָהּ. *Et germinare facit eam.* O'. καὶ
 ἐκβλαστήσῃ. 'A. (καὶ) γεννηματίσει αὐτήν.
 Σ. καὶ βλαστήσῃ αὐτήν ποιήσει.³⁰

לֹא יֵלֵךְ. *Comedenti.* O'. εἰς βρῶσιν. 'A. Σ.
 Θ. τῷ ἐσθίοντι.³¹

11. לֹא יָשָׁב אֵלַי רִיקָם. *Non redibit ad me te
 infecta.* O'. οὐ μὴ ἀποστραφῆ ✠ Σ. Θ. πρὸς
 μὲ κενόν 4.³²

וְשָׂעָה. *Faciet.* O'. τελεσθῆ. 'A. Σ. Θ. ποιή-
 σει.³³

וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי. *Et prospere perficiet
 id ad quod misi illud.* O'. καὶ εὐδώσω τὰς
 ὁδοὺς σου, καὶ τὰ ἐντάλματά μου. 'A. (καὶ)
 κατευθύνῃ . . . Σ. Θ. (καὶ) κατορθώσει ὅσα
 ἀπέστειλα αὐτόν.³⁴

12. בְּשָׁלוֹם. *In pace.* O'. ἐν χαρᾷ. 'A. Σ. Θ.
 ἐν εἰρήνῃ.³⁵

12. תּוֹבְלִינִי. *Deducemini.* O'. διδαχθήσεσθε. Alia
 exempl. διαχθήσεσθε.³⁶ Σ. Θ. ὁδηγηθήσεσθε.³⁷

וְיִפְצְחוּ לְפָנֵינוּ. *Erumpent coram vobis.* O'.
 ἐξαλούνται προσδεχόμενοι ὑμᾶς. 'A. κελადή-
 σουσιν . . . Σ. ἰλαρεύσονται ἔμπροσθεν ὑμῶν.³⁸

קָב. *Manu.* O'. τοῖς κλάδοις. 'A. ταρσφ.
 Σ. Θ. χειρῖ.³⁹

13. תְּהִי תַחְתָּי הַרְפָּד וְיִצְעַק הַצְּפָרִיץ.
 וְיִצְעַק הַקִּיטָּה. *Pro verpeto succrescet cypressus,
 et pro urtica succrescet myrtus.* O'. καὶ ἀντὶ
 τῆς στοιβῆς ('A. Θ. κούζης⁴⁰) ἀναβήσεται
 κυπάρισσος ('A. ἐλάτη. Σ. Θ. βραθ⁴¹), ἀντὶ
 δὲ τῆς κούζης ἀναβήσεται μυρσίνη. Σ. ἀντὶ
 στοιβῆς ἀναβήσεται βραθ⁴², ἀντὶ δὲ κνιδὸς ἀνα-
 βήσεται μυρσίνη.⁴²

וְיִצְרָף. *Excindetur.* O'. ἐκλείψει. 'A. Σ.
 Θ. ἐξολοθρευθήσεται.⁴³

Cap. LV. 3. — ἐν ἀγαθοῖς 4.⁴⁴

CAP. LVI.

1. תְּרַחֵם אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Quia propinqua est salus
 mea.* O'. ἤγγικε γὰρ τὸ σωτήριόν μου. Σ.
 ἔγγυς γὰρ ἡ σωτηρία (μου).¹

לֵבִי. *Ut veniat.* O'. παραγίνεσθαι. 'A. Σ.
 Θ. τοῦ ἐλθεῖν.²

וְיָצַדְתִּי. *Et justitia mea.* O'. καὶ τὸ ἔλεός μου.
 Οἱ λοιποί: καὶ ἡ δικαιοσύνη μου.³

2. קָוִי. *Quo adhaeret.* O'. ὁ ἀντεχόμενος. Σ.
 (ὁ) ἀσφαλιζόμενος.⁴

in textu pro ἐπὶ legitur πρὸς in Comp., Codd. 22, 23, 36,
 aliis, et Syro-hex. in marg.)²⁵ Syro-hex. in

marg. sine aster. Sic in textu Comp., Ald., Codd. XII
 (teste Curterio), 22, 23, 48, alii. Parsons. e marg. Cod. XII
 affert: ✠ πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν. ²⁶ Codd. 86, 88. Cf. Hex.

ad Psal. xxiv. 11. Ad 2 Paral. vi. 30 inter Δάση et ἰάση
 fluctuatur libri tam editi quam scripti. ²⁷ Cod. 88.

²⁸ Idem. ²⁹ Idem. Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐ μὴ ἀπο-
 στρέψῃ ἐκεῖ. ³⁰ Cod. 88. ³¹ Idem. ³² Curter., et

sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in
 marg. +]לֹא יָשָׁב אֵלַי רִיקָם. ³³ Cod. 88.

³⁴ Codd. 86, 88. ³⁵ Cod. 88. ³⁶ Sic Codd. 22

(ex corr.), 93, 193, 308, invito Syro-hex. Hieron. *deducemini.*

³⁷ Cod. 88. ³⁸ Idem. Cf. ad Cap. xlix. 13.
 liv. 1. ³⁹ Idem. ⁴⁰ Hieron.: "στοιβή juxta Sym. et

LXX in Hebraeo dicitur ΝΕΣΟΣ, quem Aq. et Theod. κούζην
 interpretati sunt . . . Ubi autem LXX transtulerunt

κούζην [immo κόνυζα], quæ in Hebraico dicitur SARPHOD,
 Sym. vertit, *urticam*." ⁴¹ Cod. 88. Cf. ad Cap. xli. 19.

⁴² Euseb., Procop. Ad κούζης in versione LXX virali Cod.
 88 affert: "ΑΛΛ. κνιδης. ⁴³ Cod. 88. ⁴⁴ Syro-hex.

CAP. LVI. ¹ Cod. 88. ² Idem. Parsons. dedit τοῦ
 ελεειν. ³ Procop. Vid. Schleusner. in *Opusc. Critic.*
 p. 359. ⁴ Cod. 88. Cf. ad v. 6.

2. מְחַלְלֵי. *Ne profanet illud.* Ο'. μὴ βεβηλοῦν. 'Α. ἀπὸ τοῦ βεβηλοῦν αὐτό.⁵

שָׁמַר. *Et custodit.* Ο'. καὶ διατηρῶν. 'Α. Σ. Θ. (καὶ) φυλάσσω.⁶

3. בְּיָדֵי כֶּנֶר. *Alienigena.* Ο'. ὁ ἀλλογενής. 'Α. (υἱὸς) ἀπεξενωμένος. Σ. (υἱὸς) ἀλλότριος.⁷

הִתְלַחֵץ. *Qui adunxit se.* Ο'. ὁ προσκείμενος. Θ. (ὁ) προσκολληθείς.⁸

יְבַדִּילֵנִי הַבַּיִתָּה לְיַדֵּי לֵךְ. *Dicens: Segregando segregabit me.* Ο'. ✕ Θ. λέγων ἀφορισμῶ.⁹ ἀφοριεῖ με ἄρα. 'Α. διαχωρίζων διαχωρίσει με. Σ. χωρισμῶ χωρίσει με. Θ. ἀφορισμῶ ἀφοριεῖ με.¹⁰

4. כִּי־כֹה. Ο'. ✕ Οἱ Γ'. ὅτι ⁴ τάδε.¹¹

5. מוֹנִימֵנִים וּמְבַנִּים שֵׁם יְיָ. *Monumentum et nomen praestantius filiis et filiabus.* Ο'. τόπον ὀνομαστὸν, κρείττω υἱῶν καὶ θυγατέρων. Οἱ λοιποὶ χεῖρα καὶ ὄνομα βέλτιον υἱῶν καὶ θυγατέρων.¹²

יִנְתֶּנְךָ לֵךְ יְיָ וְלֹא־יִקָּחֶנּוּ. *Nomen sempiternum dabo ei, quod non excindetur.* Ο'. ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐκλείψει ('Α. ἐξολοθρευθήσεται. Σ. Θ. ἐξαρθήσεται¹³). Οἱ λοιποὶ ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς ὃ οὐκ ἐξαρθήσεται.¹⁴

6. הַנְּלִיץ. Ο'. τοῖς προσκειμένοις. Σ. τοῖς προσκολλημένοις.¹⁵

וְשָׂרְתָה. *Ad ministrandum ei.* Ο'. δουλεύειν ('Α. Σ. Θ. λειτουργεῖν¹⁶) αὐτῷ.

וְיִמְצִיאוּקִים בְּבְרִיתִי. *Et adhaerentes foederi meo.*

Ο'. καὶ ἀντεχομένους τῆς διαθήκης μου. 'Α. Σ. ἀσφαλιζομένους τὴν διαθήκην μου.¹⁷

7. רָצְוּ. *Ad delectationem erunt.* Ο'. δεκταί. 'Α. εἰς εὐλογίαν.¹⁸

8. יִדְרֹסוּ. *Expulsos.* Ο'. τοὺς διεσπαρμένους. 'Α. Σ. Θ. (τοὺς) ἐξωσμένους.¹⁹

9. יְחַיֶּה לֵךְ... יְחַיֶּה לֵךְ. *Omnes bestiae (bis).* Ο'. πάντα τὰ θηρία (bis). 'Α. πᾶν ζῶον αὐτοῦ... πάντα τὰ ζῶα αὐτοῦ.²⁰

יִדְרֹסוּ. *Agri.* Ο'. τὰ ἀγρια. 'Α. χάρας. Σ. τοῦ ἀγροῦ.²¹

10. יִדְרֹסוּ. *Speculatores ejus sunt caeci.* Ο'. ἴδετε ὅτι ἐκτετύφλωνται. 'Α. σκοπευταὶ αὐτοῦ τυφλοί. Σ. Θ. οἱ σκοποὶ αὐτοῦ τυφλοί.²²

לֹא יָדְעוּ. *Nescierunt; omnes.* Ο'. οὐκ ἔγνωσαν (alia exempl. add. πάντες;²³ alia, φρονῆσαι πάντες;²⁴ alia, φρόνησιν πάντες²⁵). Σ. ἀνόητοι (πάντες).²⁶

וְיִמְצִאוּ. *Muti.* Ο'. ἐνεοί. 'Α. μογιλάλοι. Σ. Θ. ἄλαλοι.²⁷

וְיִמְצִאוּ. *Delirantes, decumbentes, amantes dormire.* Ο'. ἐνυπνιαζόμενοι κοίτην, φιλοῦντες νυστάξει. 'Α. φανταζόμενοι, κοιμώμενοι, ἀγαπῶντες νυστάξει. Σ. ὄραματισταί, κοιμώμενοι, ἀγαπῶντες νυστάζειν.²⁸

11. וְיִמְצִאוּ. *Vehementes appetitu.* Ο'. ἀναιδεῖς τῇ ψυχῇ. Θ. ἱταμοί...²⁹

וְיִמְצִאוּ. *Satietaem.* Ο'. πλησμονήν. 'Α. ἐμπλησθῆναι.³⁰

⁵ Cod. 88. ⁶ Idem. ⁷ Idem, qui Aquilae tribuit αποξενωμενος (sic). Cf. ad Cap. lxi. 10. ⁸ Idem.

⁹ Curter., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. + 𐤀𐤃𐤃𐤁𐤁𐤀 (Cod. C. ✕).

¹⁰ Cod. 88. ¹¹ Curter., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. + 𐤀𐤃𐤃𐤁𐤁𐤀 (Cod. C. ✕).

¹² Procop. (In textu post ὀνομαστὸν Cod. 88 infert: ✕ καὶ ὄνομα ἀγαθόν; et sic sine aster. Codd. 62, 90, alii.)

¹³ Cod. 88, ubi minus probabiliter scriptum ἐπαρθήσεται.

¹⁴ Procop. ¹⁵ Cod. 88. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem. Pro

διαθήκην juxta usum binorum interpretum requiritur συν-

θήκην.

¹⁸ Cod. 88.

¹⁹ Idem.

²⁰ Procop.

²¹ Cod. 88.

²² Procop. Cod. 88 affert: 'Α. Σ. Θ. οἱ σκοποὶ αὐτοῦ τυφλοί.

²³ Sic Comp., Codd. XII (teste Parsonsio), 23, 87, alii. Syro-hex.: οὐ γνώσανται πάντες.

Huc pertinere videtur nota Curterii ex marg. Cod. Jes.: Οἱ Γ'. ὁμοίως. Idem tamen in textu edidit, οὐκ ἔγνωσαν φρονῆσαι πάντες.

²⁴ Sic Codd. III, 26, 106, alii.

²⁵ Sic Codd. 22, 36, alii. ²⁶ Cod. 88. ²⁷ Idem. Pro-

cop. affert: 'Α. μογιλάλοι. Σ. ἄλαλοι. ²⁸ Procop. Mon-

tef. incaute edidit: 'Α. Θ. φανταζόμενοι κ. τ. ε. ²⁹ Cod. 88.

³⁰ Idem.

11. **עֲרֵבִי**. *Pastores*. Ο'. *πονηροί*. 'A. *νομείς*.
Σ. *κακοί*. Θ. *ποιμένες*.³¹

כָּל־עַמֵּי לְדַרְכֵי עֲרֵבִי. *Omnes in viam suam converterunt se*. Ο'. *πάντες ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξηκολούθησαν*. 'A. *πάντες εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν ἐξετραπήσαν*.³²

וְכָל־עַמֵּי לְדַרְכֵי עֲרֵבִי. *Unusquisque ad lucrum suum*. Ο'. *ἐκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ* (alia exempl. add. *πλεονέκτημα*³³). 'A. *ἀνὴρ εἰς πλεονεξίαν αὐτοῦ*. Σ. Θ. *ἐκαστος εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ*.³⁴

מֵעֲרֵבִי. *Ab extremo suo* (universi). Ο'. *Vacat*. 'A. ✕ *ἀπὸ τελευταίου αὐτοῦ*.³⁵ Σ. [Θ.] *ἀπ' ἄκρου ἕως ἐσχάτου*.³⁶ ✕ Θ. *ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ*.³⁷

12. **וְיָבִיאוּ אֵלֶיךָ יַיִן וְכִי־יִשְׂכְּרוּ אֲנִי וְיִשְׂכְּרוּ אֲנִי**
וְיִשְׂכְּרוּ אֲנִי וְיִשְׂכְּרוּ אֲנִי. *Venite, sumam vinum, et ingurgilemus nos temeto; et erit sicut hodie dies crastinus, magnus supra modum valde*. Ο'. *Vacat*. 'A. *ἤκε, καταλήψομαι οἶνον, καὶ οἶνο-*

φλυγήσομεν μέθυσμα· καὶ ἔσται ὡς αὕτη ἡ ἡμέρα αἴριον, μεγάλη περισσῶς σφόδρα.³⁸ Σ. *Venite, sumamus vinum, et impleamur ebrietate; et erit sicut hodie, sic et cras, et nullo amplius*.³⁹ ✕ Θ. *δεῦτε, λάβωμεν οἶνον, καὶ οἶνοφλυγήσομεν μέθη* (s. *μέθην*)· *καὶ ἔσται τοιαύτη ἡμέρα αἴριον, μεγάλη περισσῶς σφόδρα*.⁴⁰

Cap. LVI. 6. — καὶ δούλας 4.⁴¹

CAP. LVII.

1. **וְיָבִיאוּ אֵלֶיךָ יַיִן**. *Et nemo*. Ο'. *καὶ οὐδεὶς* ✕ Οἱ Γ'. *ἀνὴρ*.¹

וְיָבִיאוּ אֵלֶיךָ יַיִן. *Reponit*. Ο'. *ἐκδέχεται*. 'A. Σ. Θ. *τιθεῖς*.²

וְיָבִיאוּ אֵלֶיךָ יַיִן. *Et viri pii auferuntur, nemine intelligente*. Ο'. *καὶ ἄνδρες δίκαιοι ἀφρονταί, καὶ οὐδεὶς κατανοεῖ*. 'A. *καὶ ἄνδρες ἐλέου συλλέγονται ἐν τῷ οὐκ εἶναι συνιέντα*.³ Σ. Θ. *καὶ ἄνδρες τοῦ λαοῦ συνάγονται παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν συνόντα*.⁴

³¹ Cod. 88. Hieron.: "Verbum enim Hebraicum NOIM ... si legatur ROIM, *pastores*; si RAIM, *peccatores* sonat. Hoc diximus, ut variae interpretationis causas monstraremus." ³² Cod. 88. ³³ Sic Comp., Codd. 36, 62, alii. Pro *κατὰ τὸ ἑαυτοῦ* Codd. III, XII (add. *εἶδος*), 49, 86, alii, *κατὰ τὸ αὐτὸ* habent, consentiente Hieron., qui vertit: *unusquisque simul a summitate ejus*. Etiam Syrus noster ad *ἐκαστος* in marg. char. med. affert: **ⲉⲥⲁⲧⲁⲩ**. ³⁴ Curter. Codd. 86, 88: 'A. Σ. Θ. *εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ*. ³⁵ Cod. 88 affert: 'A. ✕ *ἀπὸ τελευταίου αὐτοῦ ἤκε κ.τ.ε.* ³⁶ Idem: Σ. Θ. *ἀπ' ἄκρου ἕως ἐσχάτου. δεῦτε κ.τ.ε.* Cod. 233 in textu habet: ✕ *ἀπ' ἄκρου ἕως ἐσχάτου. δεῦτε* — καὶ ἔσται ὡς αὕτη ἡ ἡμέρα αἴριον, μ. π. σφ.; et sic sine aster. Cod. 147. ³⁷ Curter. affert: ✕ Θ. *ἀπ' ἄκρου αὐτοῦ. δεῦτε κ.τ.ε.*; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. **ⲉⲥⲁⲧⲁⲩ**. ³⁸ Cod. 88, ubi mendose scriptum *οἶνοφλυγήσομαι*. ³⁹ Hieron.: "Quodque sequitur [in versione textus Hebraei]: *Unusquisque ad auaritiam suam, a summo usque ad novissimum*. *Venite, sumamus vinum etc.*, in LXX interpretibus non habetur, sed ex Hebraico additum, stellis illuminantibus prae-notatur." Ubi prior pars versionis manifesta imitatio est illorum, *ἐκαστος εἰς τὴν πλεονεξίαν αὐτοῦ ἀπ' ἄκρου ἕως ἐσχάτου*, quae Symmacho auctori vindicavimus; unde verisimile fit, Hieronymum etiam in

posteriori parte eundem ducem habuisse. ⁴⁰ Curter., apud quem *αἴριον* abest, invitis Parsonsii MSS., et pro *περισσῶς* male exaratum *περὶ σέ ὡς*. Etiam Cod. 88 affert: Σ. Θ. *δεῦτε λάβωμεν* — *αἴριον μεγάλη περὶ σέ ὡς σφόδρα*. Eadem fere leguntur in contextu LXX virali, prout eum plenius exhibent Codd. 22, 23, 36, alii; quorum unus et alter *μέθην* et *περὶ σέ ὡς*, sed major pars *μέθη* et *περισσῶς* exhibent. His accedit Syrus noster, qui Theodotioni continuat: **ⲉⲗⲓⲁⲓⲟⲩⲟⲩ** (*οἶνοφλογίσομεν*) **ⲓⲥⲁⲧⲁⲩ** **ⲟⲩⲛⲟⲩⲟⲩ** **ⲓⲥⲁⲧⲁⲩ** **ⲟⲩⲛⲟⲩⲟⲩ** (*μέθη*) **ⲉⲃⲣⲓⲁⲩ** (*περισσῶς*). (Vitiosam scripturam *οἶνοφλογίσομεν* exhibet Cod. 147.) Denique Hieron., qui in Hebraeis vertendis Symmachum imitatus est, Graeca Theodotionis ad normam sic transtulit: *Unusquisque simul a summitate ejus. Venite, et sumamus vinum, et inebriemur; et sit talis dies crastina, magna amplius nimis*. ⁴¹ Syro-hex. CAP. LVII. ¹ Curter. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. **ⲉⲥⲁⲧⲁⲩ**. ² Cod. 88. ³ Idem. De Cod. 86 notat Parsonsius: "Lectio τοῦ 'A. in eodem cod. [*καὶ ἄνδρες ἐλέου usque ad ὀρθότητι αὐτοῦ*] non omnino dissimilis est [lectioni Cod. 88?], sed valde corrupta." ⁴ Sic summo consensu Codd. 86, 88; sed pro *τοῦ λαοῦ* omnino legendum videtur *ἐλέου*, et pro *συνόντα*, *συνιέντα* vel *συνιόντα*.

1. כִּי־מִפְּנֵי הַרְעָה נִסְתַּחַם הַצַּדִּיק. *Quod a conspectu malī aufertur justus.* Ο'. ἀπὸ γὰρ προσώπου ἀδικίας ἤρται ὁ δίκαιος. 'Α. ὅτι ἀπὸ προσώπου τῆς κακίας συνελέγη ὁ δίκαιος.⁶ Σ. Θ. ἔμπροσθεν γὰρ τῆς κακίας συνάγεται ὁ δίκαιος.⁶
2. יָבוֹא שְׁלֹם וְנַחֵם עַל־מִשְׁבּוֹתָיו הַלֵּךְ נָחַח. *Ingreditur pacem, requiescunt in cubilibus suis, qui ambulat e regione sui* (viam suam rectam). Ο'. ἔσται ἐν εἰρήνῃ ἢ ταφῇ αὐτοῦ, ἤρται ἐκ τοῦ μέσου. 'Α. ἐλθέτω ἐν εἰρήνῃ, ἀναπαυσάσθωσαν ἐπὶ κοιτῶν αὐτῶν, πορευόμενοι (fort. πορευόμενος) ὀρθότητι αὐτοῦ.⁷ Σ. Θ. εἰσελθέτω εἰρήνη, ἀναπαυσάσθωσαν ἐπὶ τὰς κοίτας αὐτῶν ὁ πορευόμενος ἀντικρὺς αὐτοῦ.⁹
3. קָרְבוּ. *Appropinquate.* Ο'. προσαγάγετε. 'Α. Σ. ἐγγίσατε. Θ. προσαγάγητε.⁹
- עֲנֵנוּ בְּנֵי הַרְיֹלָה. *Filii hariolae.* Ο'. υἱοὶ ἄνομοι. Σ. (υἱοὶ) κληδομιζόμενοι.¹⁰ Θ. υἱοὶ ὠνεά.¹¹
- וְהַתְּנֶה. *Et ejus quae scortata est.* Ο'. καὶ πόρνῃς. Σ. καὶ πορνευσάσης.¹²
4. תְּחַיְבוּ. *Diducitis.* Ο'. ἠνολίσατε. 'Α. Σ. Θ. ἐπλατύνατε.¹³
- תִּתְּרוּ. *Essetis.* Ο'. ἐχαλάσατε. 'Α. Σ. ἐμηκύνετε.¹⁴
5. תַּחַת כָּל־עֵץ רֵעַן. *Subter omnem arborem viri-*

dem. Ο'. ὑπὸ δένδρα δασέα. 'Α. Σ. Θ. ὑποκάτω παντὸς ξύλου εὐθαλοῦς.¹⁵

5. תַּחַת קַעֲפֵי הַסֵּלְעִים. *Subter fissuras petrarum.* Ο'. ἀναμέσον * 'Α. ἄκρων & τῶν πετρῶν.¹⁶
6. בְּחִלְקֵי־נַחֲלֵי הַלֵּקָה. *Cum levoribus* (lapidibus glabris) *torrentis est pars tua.* Ο'. * καὶ ταῖς μερίσι φάραγος &¹⁷ ἐκείνη σου ἢ μερίς. Θ. ἐν μερίσι φάραγος ἢ μερίς σου.¹⁸
- הֶעֱלִית מְנַחָה. *Obtulisti fertum.* Ο'. καὶ τούτοις ἀνήνεγκας θυσίας. Σ. ἀνεβίβασας δῶρον [πρόσφορον (fort. προσφορὰν) καταπαύσεως].¹⁹
- הֲאֵלֶּה אֲנִי מְנַחָה. *Num de his me consolabor?* Ο'. ἐπὶ τούτοις οὐκ ὀργισθήσομαι; 'Α. Σ. Θ. μὴ ἐπὶ τούτοις παρακληθήσομαι;²⁰
7. נָשָׂא. *Elatum.* Ο'. μετέωρον. 'Α. Σ. Θ. ἐπηρμένον.²¹
- שָׁמַת מִשְׁכְּבִי. *Posuisti cubile tuum.* Ο'. ἐκέει σου ἢ κοίτη. 'Α. Σ. Θ. ἔθηκας τὴν κοίτην σου.²²
- עָלִית לְיָבֵה לְזִבְחָה. *Ascendisti ad sacrificandum sacrificium.* Ο'. ἀνεβίβασας * θυσιάσαι & θυσίας [σου].²³ 'Α. Σ. Θ. ἀνέβης θυσιάσαι θυσίαν.²⁴
8. וְאַחַר הַדָּלַת הַיַּמּוֹתָהּ. *Et pone januam et postem.* Ο'. καὶ ὀπίσω τῶν σταθμῶν τῆς

⁶ Cod. 88 in continuatione. Ad ἀδικίας Syro-hex. juxta utrumque codicem in marg. affert: 'Α. Σ. πλεονεξία (ⲓⲗⲟⲩⲁⲓ), appposito scholio inedito: πλεονεξία, ἢ ἐν τοῖς καλοῖς (ⲓⲗⲟⲩⲁⲓ). Middeld. patat, lectionem pertinere ad v. 17. ⁶ Codd. 86, 88 in continuatione. ⁷ Cod. 88 in continuatione. ⁸ Codd. 86, 88 in continuatione, quorum posterior συνελεθῆτω, et ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν exhibet. ⁹ Curter. ¹⁰ Cod. 88. Hieron.: "Vos autem accedite huc, filii auguratricis... Pro iniquitate, sive iniquorum, quod LXX transtulerunt, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, ΟΥΝΕΝΑ, quod nos juxta Sym. in auguratricem vertimus." In Hexaplis a se editis notat P. B. Drach ad loc.: "Prave scripserunt editores operum S. Hieronymi, et post eos Montef., 'in auguratricem' pro 'inauguratricem.' Symmachi porro vocem Graecam ἐνωωνίστριας, quam ignorarunt Drusius et Montef., et nos inseruimus textui nostro, supeditavit nobis L. Bos in notis." Fallitur. Nam Hieron.

indubitate scripsit auguratricem, non inauguratricem; et vox ἐνωωνίστρια non modo non est Symmachi, sed ne Graeca quidem. Vide nos in Monito. ¹¹ Hieron. ¹² Cod. 88. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Codd. 86, 88. ¹⁶ Curter., et sine aster. Codd. 23, 36. Syro-hex. in marg. ⲓⲗⲟⲩⲁⲓ. * ¹⁷ Curter., et sine aster. Cod. 23. Codd. 22, 36, alii, post πετρῶν in textum inferunt, ἐν ταῖς μερίσι τῆς φ. ¹⁸ Cod. 88, qui ἐν μερίσι scribit. Syro-hex. in marg.: * Θ. καὶ ἐν μερίσι (ⲓⲗⲟⲩⲁⲓ) φάραγος (Cod. C. ⲓⲗⲟⲩⲁⲓ; Cod. A. ⲓⲗⲟⲩⲁⲓ). ¹⁹ Cod. 88. Verba inclusa ex glossatore profecta esse videntur, originem vocis קַעֲפֵי a radice קַעַץ, quiescere, inseite repetente. Cf. Hex. ad Lev. xiv. 10. ²⁰ Cod. 88, et sine titulo Cod. 86 in marg. ²¹ Cod. 88. ²² Idem. ²³ Curter., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Pronomen deest in Codd. II, III, XII, 23, 26, aliis. ²⁴ Cod. 88.

θύρας σου. 'Α. (καὶ ὀπίσω) τῆς θύρας καὶ τῆς παστιάδος. Σ. . . (καὶ) τῆς φλιάς.²⁵

8. לַמַּעַלְלִיּוֹת גַּלִּית מִמֶּנִּי בִּי. *Nam seorsim a me relexisti te, et ascendisti.* Ο'. φου ὅτι ἐὰν ἀπ' ἐμοῦ ἀποστῆς, πλείον τι ἔξεις; 'Α. Σ. Θ. ὅτι ἀπ' ἐμοῦ ἀποκίσθης, καὶ ἀνέβης.²⁶

הַמְּחַרְרֵי לְבָבְךָ וְהַמְּחַרְרֵי לְבָבְךָ. *Dilatasti cubile tuum, et pacta es tibi (pretium) ab iis.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. ἐπλάτυνας τὴν κοίτην σου, καὶ διέθου σαυτὴν (s. σαυτῆ) παρ' αὐτῶν.²⁷

הַמְּחַרְרֵי לְבָבְךָ וְהַמְּחַרְרֵי לְבָבְךָ. *Dilexisti concubitum eorum in loco quem delegisti.* Ο'. ἠγάπησας τοὺς κοιμωμένους μετὰ σοῦ. Οἱ λοιποὶ ἠγάπησας τὴν κοίτην αὐτῶν . . .²⁸ *Ἄλλος . . . χεῖρα εἶδες.²⁹

9. מִן־בְּשֵׁם־יְהוָה לְמִלְחָמָה. *Et profecta es ad regem cum oleo.* Ο'. Versio prorsus absona. *Ἄλλος καὶ ἔκοσμήθης τῷ βασιλεῖ ἐν ἐλαίῳ.³⁰

הַמְּרַבֵּי עֲדָרֶיךָ וְהַמְּרַבֵּי עֲדָרֶיךָ. *Et multiplicasti pigmenta tua, et misisti nuntias tuos in longinquitum.* Ο'. καὶ πολλοὺς ἐποίησας ('Α. Σ. Θ. καὶ ἐπλήθυνας³¹) τοὺς μακρὰν ἀπὸ σοῦ ('Α. συνθέσεις σου. Σ. τὰ μυρέψιά σου. Θ. μυρεψούς σου³²), καὶ ἀπέστειλας πρέσβεις ὑπὲρ τὰ ὄριά σου ('Α. Σ. Θ. ἕως εἰς μακρὰν³³). Σ. . . καὶ ἐπλήθυνας τὰ μυρέψιά σου,

ἀπέστειλας ὀμηρὰ σου ἕως μακρὰν.³⁴

9. לִיְהוָה עַד־יְהוָה. *Et humiliasti te usque ad orcum.* Ο'. καὶ (alia exempl. add. ἀπέστρεψας (s. ἐπέστρεψας) καὶ³⁵) ἐταπεινώθης ἕως ἄδου. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐταπεινώθης ἕως (ἄδου).³⁶

10. תִּזְכֹּרְתִי יְהוָה. *Vitam (vigorem) manus tuae invenisti.* Ο'. ἐνισχύουσα, ὅτι ἐπραξας ταῦτα. Σ. ζῶν τῆς χειρός σου εὔρες.³⁷

לֹא־דָלִיתָ. *Non doluisti.* Ο'. οὐ κατεδεήθης μου. 'Α. οὐκ ἐλιτάνευσας. Σ. οὐκ ἐτρώθης.³⁸

11. אַחֲזִיק. *Anxie times.* Ο'. εὐλαβηθείσα. 'Α. Θ. μεριμνήσασα. Σ. ὑποπτεύσασα.³⁹

לֹא־תִשְׁמַעְתִּי מִן־הַמַּחֲשֵׁבִים. *Nonne ego taceo etiam a saeculo?* Ο'. καὶ ἐγὼ σε ἰδὼν παρορῶ, ✕ καὶ ἐγὼ εἰμι ὁ ἀπ' αἰῶνος.⁴⁰ 'Α. Σ. . .⁴¹

לֹא־תִירָאֵנִי מִן־הַמַּחֲשֵׁבִים. *Etiam a saeculo, et me non times.* Ο'. καὶ ἐμὲ οὐκ ἐφοβήθης. 'Α. διέμεινες δὲ ἐξ αἰῶνος ἀφοβος καὶ ἀνευλαβής.⁴²

12. תִּזְכֹּרְתִי. *Justitiam tuam.* Ο'. τὴν δικαιοσύνην σου (alia exempl. μου⁴³). Οἱ Γ'. ὁμοίως (σου).⁴⁴

וְהַמְּשַׁבְּרֵי־תִנְיָאֵךְ. *Et opera tua.* Ο'. καὶ τὰ κακά ('Α. ποιήματα. Σ. Θ. ἔργα⁴⁵) σου.

וְהַמְּשַׁבְּרֵי־תִנְיָאֵךְ. *Et non proderunt tibi.* Ο'. ἂ οὐκ ὠφελήσει (alia exempl. ὠφελήσουσί⁴⁶) σε. Οἱ Γ'. ὠφελήσει.⁴⁷

²⁵ Cod. 88. ²⁶ Codd. 86, 88. ²⁷ Curter., qui in fine παρ' αὐτοῦ habet, repugnantibus libris Graecis, et Syrohex. Hic autem in marg. affert: **לְבָבְךָ וְהַמְּחַרְרֵי לְבָבְךָ** (σαυτὴν, s. σαυτῆ) **לְבָבְךָ** (διέθου, s. ἔθου) **לְבָבְךָ** . . .
²⁸ Codd. 22, 23, 36, alii, ἔθου, non διέθου, omnes habent; major autem eorum pars σαυτῆ, non σαυτὴν. Cod. 88 in marg. affert: *Ἄλλ. ἐπλάτυνας τὴν κ. σ., καὶ διέθου σαυτῆ παρ' αὐτῶν. ²⁹ Procop. ³⁰ Cod. 88 in continuatione: ἠγάπησας κοίτην αὐτῶν χεῖρα εἶδες, καὶ ἔκοσμήθης κ. τ. ε.
³¹ Idem, qui pergit: καὶ ἐπλήθυνας τὰς μυρέψιας (sic) σου, quod Symmachi esse videtur. Hieron. Hebraea vertit: et ornasti te regi unguento. ³² Curter. ³³ Idem. ³⁴ Procop. ³⁵ Prior lectio est in Comp., Codd. III, 26, 49, alii; posterior in Ald., Codd. XII, 41. ³⁶ Curter. ³⁷ Cod. 88. ³⁸ Idem. Procnp. affert: 'Α. οὐκ ἐλιτάνευσας. ³⁹ Cod. 88. ⁴⁰ Cod. 88, et sine aster. Cudd. 62, 86 (sine δ), alii. ⁴¹ Hieron.: "Ego

sum qui, juxta Sym. et Aquilam, semper tui peccata tua; et scelera quaecunque faciebas, quasi non viderem, dissimulatione ueglexi." Habes sensum tantummodo, non ipsam duumvirorum lectionem, quae sic constituenda videtur: 'Α. Σ. Nonne ego cum tacens et negligens (δὲ μὴ ἰδέσθαι), Graece fortasse, σιωπῶν καὶ παρορῶν. ⁴² "Ex Procopio [qui ANEY ΛΑΒΗΣ habet]. Melius βλάβης. Haec porto omnia Aquilae non sunt, sed aliis versionibus intermixta videntur."—Montef. Procop. ait: "Ο δὲ Ἀκύλας, ἀντὶ τοῦ, τίνα φοβηθείσα ἐψεύσω με, διέμεινες δὲ, φησὶν, ἀφοβος καὶ ἀνευλαβής (VV. DD. certatim corrigunt ἀνευλαβής): θεικὸς ὡς εἰ καὶ ποτὲ θεοσεβειν εἶδος ἐπαγγελλεσθαι, καὶ τότε τὴν ἐπαγγελίαν ἐψεύσω. Lectionem sinceram esse crediderim, sed Symmachu, non Aquilae, auctori tribuendam. ⁴³ Sic Cudd. III, XII (a 1ma manu), 22, 36, 41, alii, et Syro-hex. ⁴⁴ Curter. ⁴⁵ Cod. 88. ⁴⁶ Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii. ⁴⁷ Curter. ad ὠφελήσουσι affert: Οἱ Γ. Οἱ

- 13. תצילך קבוצתך. *Liberent te catervae tuae* (idololum). Ο'. ἐξελέσθωσάν σε ἐν τῇ θλίψει σου. Ἄ. ῥυσάσθωσάν σε τὰ συναντήματά σου.⁴⁸ Σ. ἐξελέσθωσάν σε αἱ συναγωγαί σου.⁴⁹
הבל. *Halitus*. Ο'. καταιγίς. (Ἄ.) ματαιότης. Σ. ἀτμός.⁵⁰
יִנְחַל־בִּי יִנְחַל־אַרְצִי. *Qui autem confisus fuerit mihi, possidebit terram*. Ο'. οἱ δὲ ἀντεχόμενοι μου κτήσονται (Ἄ. κληροδοτηθήσονται. Σ. Ο. κληρονομήσει⁵¹) γῆν. Ἄ. Σ. Θ. δὲ πεποιθὼς ἐν ἐμοί...⁵² Σ. *Qui autem confidit in me, possidebit terram*.⁵³
וְיִירַשׁ הָר קְדוֹשׁי. *Et hereditabit montem sanctitatis meae*. Ο'. καὶ κληρονομήσουσι τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου. Σ. *Et hereditate consequetur montem sanctum meum*.⁵⁴
- 14. אַגְּרִיתֵנוּ פְּנִירֵנוּ סִלְגֵנוּ סִלְגֵנוּ. *Et dicet: Aggerite, aggerite, purgate viam*. Ο'. καὶ ἐρῶσι καθαρίσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδοὺς. Ἄ... ἀποσκολοπίσατε, ἀποσκευάσατε...⁵⁵ Σ. καὶ ἐρεί· ὁδοποιήσατε, σχολάσατε...⁵⁶ Θ... ἐξάρατε, σκευάσατε...⁵⁷
מכשול. *Offensionem*. Ο'. σκῶλα. Ἄ. σκάνδαλον. Σ. πρόσκομμα.⁵⁸
- 15. פִּי. Ο'. Vacat. ✕ **Οἱ Γ. ὅτι** 4.⁵⁹

- 15. וְיִלְחַחֵם לִבְךָ בְּיָמֶיךָ. *Et refocillare cor contusorum*. Ο'. Vacat. ✕ καὶ ζῶσαι καρδίας τεθλασμένας 4.⁶⁰
- 16. לִיתִיגֹב. *Litigabo*. Ο'. ἐκδικήσω ἡμᾶς 4. Ἄ. Σ. Θ. δικάσομαι.⁶¹
לְנֶצַח. *In perpetuum*. Ο'. διαπαντός. Ἄ. εἰς νῆκος. Σ. εἰς τέλος.⁶²
יִעֲנֶה. *Deficiet*. Ο'. ἐξελεύσεται. Ἄ. περιειληθήσεται. Σ. Θ. περιβαλεῖ.⁶³
וְנִשְׁמֹת. *Et animae*. Ο'. καὶ προῆν ἡμῶν 4. Ἄ. Σ. Θ. (καὶ) ἀναπνοῆν.⁶⁴
- 17. בָּעֵצָה קִצְפֹּתִי. *Avaritiae ejus iratus sum*. Ο'. βραχύ τι ἐλύπησα αὐτόν. Ἄ. Σ. Θ. πλεονεξίας αὐτοῦ ὠργίσθην.⁶⁵
שֹׂבֵב. *Refractarius*. Ο'. στυγνός. Ἄ. Σ. Θ. ἐπιστρέφων.⁶⁶
בְּדַרְךָ לְבוֹ. *In via cordis sui*. Ο'. ἐν ταῖς ὁδοῖς ✕ τῆς καρδίας 4 αὐτοῦ.⁶⁷
- 18. וְיִתְקַוֵּי. *Et ducam eum*. Ο'. καὶ παρεκάλεσα (Ἄ. καθοδήγησα⁶⁸) αὐτόν.
- 18, 19. וְיִלְחַחֵם לִבְךָ בְּיָמֶיךָ: בְּיָמֶיךָ נִיב בֹרֵךְ. *Et lugentibus ejus. Creo proventum labiorum* (gratiarum actiones). Ο'. Vacat. Ἄ. Σ. καὶ τοῖς ποθεινοῖς αὐτοῦ, κτίζων καρπούς...⁶⁹ Θ. καὶ τοῖς παθεινοῖς αὐτοῦ, κτίζων καρπὸν χειλέων.⁷⁰

Ο'. ὠφελήσει. ⁴⁸ Cod. 88. ⁴⁹ Procop. Hieron. : "Sym. transtulit: *Eruant te synuogae tuae*." ⁵⁰ Cod. 88 affert: (Anon.) ματαιότης. Σ. ἀτμός (sic). Cf. Hex. ad Job. vii. 16. ⁵¹ Cod. 88, qui Aquilae tribuit κληροδοθήσονται. Cf. Hex. ad Prov. xxviii. 10. Sed series postulat κληροδοτηθήσεται. ⁵² Cod. 88. ⁵³ Hieron. ⁵⁴ Idem. ⁵⁵ Cod. 88. Cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 5. Jesai. xl. 3. ⁵⁶ Idem. Cf. Hex. ad Mal. iii. 1. Hieron. Symmacho continuat: *Et dicet: Rectam viam facite*; unde nonnemo edidit: Σ. καὶ ἐρεί· εὐθείαν ὁδὸν ποιεῖτε. ⁵⁷ Cod. 88. Cf. ad Cap. lxxii. 10. ⁵⁸ Idem. ⁵⁹ Curter., et Syro-hex. in marg. ⁶⁰ Sic Cod. XII in marg., et in textu sine copula Cod. 88. Syro-hex. in textu: **סִלְגֵנוּ סִלְגֵנוּ פְּנִירֵנוּ אַגְּרִיתֵנוּ**. In aliis libris legitur, καὶ ζ. κ. τεθλασμένων (s. συντεθλασμένων). ⁶¹ Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. et Cod. 88. ⁶² Cod. 88. ⁶³ Hieron.: "Spiritus quoque meus, qui ex me egradietur, sive qui, juxta Hebraicum, Aq., Sym., et Theod., cuncta circumdabit (hoc enim significat περιειληθήσεται et περιβαλεῖ) vegetator est omnium." Ad quem locum Vallarsius: "Falso hactenus

pro duobus hisce verbis, quae vetustior Ambrosianus codex uucialibus literis ita pingit, ΠΕΡΙΕΙΛΗΘΗΣΕΤΑΙ et ΠΕΡΙΒΑΛΕΙ (sic), unum tantummodo, quod Erasmus divinando fecit, obtinuerat, περιελεύσεται, et in nupera quoque Hexaplorum editione istud obtruditur, perinde ac si eodem illo tres usi interpretes sint." Scilicet Montef. post Drusium ediderat: Ἄ. Σ. Θ. περιελεύσεται; pro quo Doederlinius περιειληθήσεται conjectura assecutus erat. Proculdubio Aquilae vindicandum περιειληθήσεται, Theodotioni autem περιβαλεῖ coll. Hex. ad Job. xxiii. 9. Psal. exlii. 4. Utri verorum Symmachus adjungendus sit, pro certo definiti nequit. ⁶⁴ Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. ⁶⁵ Cod. 88. ⁶⁶ Idem. ⁶⁷ Curter., et in textu sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg.: **Οἱ Γ. (Cod. C. ✕) τῆς καρδίας αὐτοῦ**. ⁶⁸ Cod. 88. ⁶⁹ Syro-hex. in marg. **... (Cod. C. ~~...~~)**. Pro poθεινοῖς, quod in suo invenit Syrus, verisimile est Aquilani et Sym. cum Theodotione delisse παθεινοῖς. Cf. Hex. ad Job. xxix. 25. ⁷⁰ Sic sine nom. interp. Codd. 23, 62; quorum ille post παρέκλῃσιν, hic autem post ἀληθινῶν

20. לַיְהוָה יִשְׁעֵיכֶם כַּיַּם נִגְרָשׁ כִּי הִשְׁקֵשׁ לֹא יִוְכַל.

Impii autem sunt instar maris vehementer impulsi, quod quiescere nequit. Ο'. οἱ δὲ ἄδικοι κλυδωνισθήσονται ('Α. Σ. Θ. ὡς θάλασσα ἐμβράσσουσα⁷¹), καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυνήσονται. Σ. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὡς θάλασσα ἐκβρασσομένη, ἡσυχάσαι γὰρ οὐ δυνήσονται.⁷²

וַיִּשְׁקֹף מִיָּמִינוּ רַפְּשׁוֹ וְרַפְּשׁוֹ. *Et ejiciunt aquae ejus lutum et caenum.* Ο'. Vacat. 'Α. καὶ ἐκβράσσει ὕδατα αὐτῆς καταπάτημα καὶ πηλόν.⁷³ Σ. καὶ ἐκβρασθήσονται παρὰ τὰ ὕδατα αὐτῆς [καὶ] καταπάτημα καὶ πηλός.⁷⁴ ✕ Θ. καὶ ἀποβάλλεται τὸ ὕδωρ αὐτῆς καταπάτημα καὶ πηλός.⁷⁵

Cap. LVIII. II. — εἰς τὴν διάνοιάν σου (sic), οὐδέ ✕.
17. — καὶ ✕ ἀπέστρεψα. 19. — οὐσι ✕.⁷⁶

CAP. LVIII.

1. בְּגִרְוֹן. *In gutture* (pleno ore). Ο'. ἐν ἰσχυί. 'Α. Σ. Θ. ἐν βρόγχῳ.¹

כַּשֹּׁפָר. *Sicut tuba.* Ο'. ὡς σάλπιγγι. 'Α. ὡς κερατίνη. Σ. Θ. ὡς κερατίνης.²

עֲוֲשָׁם. *Delictum eorum.* Ο'. τὰ ἁμαρτήματα ('Α. ἀθεσίας. Σ. ἀσεβείας. Θ. ἀδικίας³) αὐτῶν.

2. הִשְׁפַּחַתְיָהּ וְיָדָהּ. *Quae justitiam fecerit.* Ο'.

✕ ὁ ✕ δικαιοσύνην πεποιηκώς.⁴

3. לָמָּה. *Quare.* Ο'. τί ὅτι. 'Α. εἰς τί. Σ. διὰ τί. Θ. ἰνατί.⁵

וַעֲנִינוּ. *Afflicimus.* Ο'. ἐταπεινώσαμεν. 'Α. ἐκακουχήσαμεν.⁶

וְכָל-עֲצָבֵיכֶם תִּנְשֹׁן. *Et omnes labores vestros exigitis.* Aliter: *Et omnes operarios vestros adigitis.* Ο'. καὶ πάντα τοὺς ὑποχειρίους ('Α. διαπονήματα⁷) ὑμῶν ὑπονύσσετε. Σ. Θ. καὶ πάντα τοὺς ὀφειλέτας (s. χρεωφειλέτας) ὑμῶν ἀπαιτεῖτε.⁸

4. הֵן. *Ecce!* Ο'. εἰ. ✕ Οἱ Γ'. ἰδοὺ.⁹

לָרֵב. *Ad litem.* Ο'. εἰς κρίσεις. 'Α. εἰς δικασίας. Σ. εἰς δίκην. Θ. εἰς κρίσιν.¹⁰

וְשָׁרְפָהּ. *Pugno improbitatis.* Ο'. πυγμαῖς ταπεινόν. 'Α. ἐν γρόνθῳ ἀσεβείας.¹¹

וְלֹא-תִצְמוֹ. *Non jejunatis.* Ο'. ἰνατί μοι νηστεύετε. 'Α. Σ. Θ. οὐ νηστεύετε.¹²

5. עָנָה. *Affigere.* Ο'. ταπεινοῦν. 'Α. κακουχεῖν. Σ. κακοῦν.¹³

כַּמְּגֵן. *Sicut juncum.* Ο'. ὡς κρίκον. 'Α. (ὡς) στρεβλόν.¹⁴

וְרִשְׁתִּי. *Caput suum.* Ο'. τὸν τράχηλόν σου. 'Α. Σ. Θ. τὴν κεφαλὴν (αὐτοῦ).¹⁵

וְיָוִם רְצוֹן לַיהוָה. *Jejunium, et diem delectationis Jovae.* Ο'. νηστείαν, ✕ Σ. Θ. καὶ

lectionem infert. Alii post ἀληθινήν add. καὶ τοῖς ποθεινοῖς (s. ποθηνοῖς) αὐτοῦ κ.τ.έ. Singulariter Cod. 88 post παράκλησιν infert: Θ. παθεινοῖς αὐτοῦ σὺν βρώσιν χειλέων ἀληθινήν (sic) ὁ κρείζων (sic) κ. χ.; ubi haec, σὺν βρώσιν χειλέων, ad aliam versionem Hebraeorum וְיָבִיב וְיָשֵׁב pertingere possunt. ⁷¹ Cod. 88, ubi ἐμβράσσουσα exaratum. Fortasse praeferat aliquis ἐκβράσσουσα, licet ἐμβράσσειν hodie legatur in Hex. ad Gen. xl. 6. Post ἄδικοι Codd. 22, 36, alii, ὡς θ. ἀναβρασσομένη inferunt. ⁷² Procop. ⁷³ Idem. Cod. 88 affert: 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐκβράσσει (sic) τὰ ὕδατα αὐτῆς κ. καὶ π. ⁷⁴ Procop. ⁷⁵ Curter., qui ὕδωρ sine artic. affert, iuvitis Codd. 22, 23, 36, aliis, qui in textu habent: ὅτι (καὶ pro ὅτι Cod. 23) ἀποβάλλεται (ἀπεβάλλετο Cod. 22; ἀποβαλεῖται Cod. 62) τὸ ὕ. αὐτῆς κ. καὶ πηλόν (πηλός Cod. 23). Taudem Syro-hex. וְיָבִיב וְיָשֵׁב (sic codd.) וְיָבִיב וְיָשֵׁב.

+ וְיָבִיב וְיָשֵׁב; h. e. καὶ perdet (ἀποβαλεῖ!) τὸ ὕδωρ αὐτῆς κ. καὶ πηλός. ⁷⁶ Syro-hex.
CAP. LVIII. ¹ Cod. 88, ubi mendose scriptum βρόγχῳ.
² Curter. Hieron.: "Juxta Sym. et Aq. guttur suum vertat in buccinam, quae Hebraice dicitur סוֹפְיָהּ, quoniam κερατίνη, id est, corneam, interpretati sunt." ³ Cod. 88.
⁴ Curter. ⁵ Cod. 88. ⁶ Idem. ⁷ Idem. ⁸ Idem affert: Σ. ἰνατεῖτε (sic). Hieron.: "Quodque sequitur juxta LXX, et omnes subjectos vobis compringitis, sive affligitis, melius Theod. et Sym. transtulerunt, quos nos in hoc locu secuti sumus, et omnes debitores vestros repetitis." ⁹ Curter., Syro-hex., et in textu sine aster. Cod. 23. Vocula ei deest in Comp., Codd. XII, 23, 41, aliis, et Syro-hex. ¹⁰ Cod. 88. ¹¹ Idem. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Idem.

ἡμέραν ¹⁶ δεκτὴν ✕ τῷ κυρίῳ ¹⁷ 'A...
εὐδοκίαν (τῷ κυρίῳ).¹⁸

6. מִוְצֵי מִוְצֵי הַיָּדָיִם יִשָּׁרְפוּ יָדָיִם. *Solvere vincula improbitatis, decutere nodos jugi.* Ο'. ἀλλὰ λύε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διάλυε στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων ('A. erroris (σφαλμοῦ). Σ. declinationis (ἐκκλίσεως). Θ. κλοιοῦ¹⁹). (Σ.) διάλυε στραγγαλιὰς ἀσεβείας, διάλυε δεσμούς ἐκκλίσεως. Θ. λύε στραγγαλιὰς ἀσεβείας, διάλυε συνδέσμους κλοιοῦ.²⁰

וְשָׁפַק עֵצִים לְשֵׁי. *Et dimittere vezatos liberos.* Ο'. ἀπόσπελλε τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει. 'A. (καὶ) ἀπόλυε τεθραυσμένους ἐλευθέρους.²¹

וְקָרַע מִוְצֵי יָדָיִם. *Et omne jugum dirumpatis.* Ο'. καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἀδικῶν διάσπα. 'A. σφαλμόν. Σ. (καὶ πᾶσαν) συγγραφὴν ψευδῆ dirumpere. Θ. κλοιὸν διασπάσαι.²²

7. מְרַבְּדִים. *Errabundos.* Ο'. ἀστέγους. 'A. ἀστατούοντας. Σ. ἀναστάτους. Θ. μεταναστάτους.²³

מִבְּשָׂרְךָ. *A carne tua.* Ο'. ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου. 'A. ἀπὸ τῆς σαρκός σου.²⁴

8. כִּי־יָשָׁב. *Sicut mane.* Ο'. πρώϊμον. 'A. ὡς ἄρθρος. Σ. ὡς πρωΐα.²⁵

מִוְצֵי מִוְצֵי הַיָּדָיִם יִשָּׁרְפוּ יָדָיִם. *Et sanatio tua cito germinabit.* Ο'. καὶ τὰ λάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ. 'A. καὶ ἡ οὐλή σου ταχὺ ἀναφύσεται.²⁶

9. וְיָרָדְתָּ מֵעֵצֶיךָ לְשֵׁי מִוְצֵי הַיָּדָיִם יִשָּׁרְפוּ יָדָיִם. *Si removebis de medio tui jugum, protendere digitum, et laqui iniquitatem.* Ο'. ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον, καὶ χειροτονίαν, καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ. 'A. σφαλμόν, ἀποστέλλοντα δάκτυλον, καὶ λαλοῦντα ἀνωφελές.²⁷ Σ. Θ. ἐὰν ἀφέλῃς ἐκ μέσου σου κλοιὸν, ἐκτείνοντα δάκτυλον, καὶ λέγοντα ἄδικον.²⁸

10. מִוְצֵי מִוְצֵי הַיָּדָיִם יִשָּׁרְפוּ יָדָיִם. *Et exproprebis esurienti alimentum tuum.* Ο'. καὶ ὄψ πεινῶντι τὸν ἄρτον — ἐκ ψυχῆς σου. 'A. Σ. Θ. καὶ ὑπερ-εκχεεῖς πεινῶντι ψυχὴν σου.²⁹

וְנָעַמְתָּ. *Afflictam.* Ο'. τεταπεινωμένην. 'A. κεκακουχημένην.³⁰

11. מִוְצֵי מִוְצֵי הַיָּדָיִם יִשָּׁרְפוּ יָדָיִם. *In locis apricis (aridis) animum tuam.* Ο'. καθάπερ ἐπιθυμεί ἡ ψυχὴ σου. 'A. ἐν λαμπηδόνι ψυχὴν σου. Σ. Θ. ἐν λαμπρότητι τὴν ψυχὴν σου.³¹

¹⁶ Curter., et, teste Parsonsis, Codd. XII, 93. Syro-hex. in marg. + ܡܘܨܝܝܢ ܠܝܘܨܝܢ. ¹⁷ Syro-hex. in marg. + ܡܘܨܝܝܢ (Cod. C. ܡܘܨܝܝܢ). Lectio plena, ἡστέϊαν καὶ ἡμέραν δ. τῷ κ., est in Codd. 22, 23, 36, aliis. ¹⁸ Cod. 88.

¹⁹ Hieron., ut infra ad v. 9. ²⁰ Codd. 86, 88, quorum prior pro ἐκκλίσεως, ἐκ ἀσσεβείας (sic) habet. Uterque autem priori lectioni Aquilae nomen praemittit, repugnante Hieron. ²¹ Cod. 88. ²² Sic emaculandus videtur Cod. 88, qui affert: 'A. ὀφθαλμὸν συγγραφῆ ψευδῆ (sic). Σ. Θ. κλοιὸν διασπάσαι. Hieron.: "LXX transtulerunt, et omnem scripturam iniquam conscinde; quod Sym. transtulit, et omnem cautionem falsam dirumpere." Nonnemo tentat: Σ. καὶ πᾶν συνάλλαγμα ψευδὲς διάρρηξον. ²³ Cod. 88, qui Aquilae ἀστατούοντας (sic) tribuit. ²⁴ Cod. 88.

²⁵ Idem. ²⁶ Hieron.: "Pro quo Aquila, verbum de verbo exprimens, posuit: et cicatrix vulneris tui cito obduretur." Ad οὐλή cf. Hex. ad Jerem. viii. 22. Nonnemo Latina vertit: 'A. καὶ ἡ οὐλή τοῦ τραύματός σου ταχὺ ἐπούλωθήσεται; nos Hebraea pressius secuti sumus. ²⁷ Cod. 88. Procop. ait: Τινὲς δὲ τὸ τῆς χειροτονίας ῥῆγόν οὕτως ἐκθέμενοι ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον, ἐκτείνοντα δάκτυλον, καὶ λαλοῦντα

ἀνωφελές, ἐπήγαγον; ubi trium interpretum lectiones confuse jacent. Montef. tamen edidit: 'A. ἐὰν ἀφέλῃς ἀ. σ. σύνδεσμον, ἐκτείνοντα δ. καὶ λ. ἀνωφελές; tautummodo notans, σύνδεσμον huc irrepsisse ex versione Symmachi, legendumque esse ex Hieron. πλάσην [ἴμμο σφαλμόν], vel quid simile. Hieronymi locus est: "Verbum Hebraicum מוֹטָא, quod in Jeremia [xxvii. 2] torques ferrea interpretatur, in praesenti capitulo bis legitur. In eo enim loco ubi supra juxta LXX diximus: *Dissolve obligationes violentarum commutationum*, pro uno verbo מוֹטָא sciamus eos posuisse *violentas cautiones*, pro quibus Aq. errorem, Sym. declinationem, Theod. κλοιὸν, id est, *torquem*, transtulerunt. Rursus in praesenti loco ubi nos vertimus: *Si abstuleris de medio tui catenam*, et pro *catena* LXX σύνδεσμον, id est, *colligationem*, sive *vinculum*, transtulerunt; Aq., sicut supra, errorem interpretatus est; Sym. in Theodotionis scita concedens, *torquem* posuit." Idem paulo post: "Et *χειροτονίαν*, pro qua tres alii interpretes voce consona, *extentum digitum* transtulerunt." ²⁸ Curter. affert: Σ. Θ. ἐὰν — δάκτυλον. Cod. 88: Σ. Θ. κλοιὸν — ἄδικον. ²⁹ Cod. 88. Obelus est in Syro-hex. ³⁰ Idem. ³¹ Idem.

11. **פִּי־חַיִּי**. *Alacria reddet.* O'. *πιανθήσεται.*
'A. *ἐξαλείται.* Σ. *ρύεται* (fort. *ρύσεται*). Θ. *περικαθαριεῖ*.³²
מִיַּם מַצֻּוֹת. *Fons aquarum.* O'. *πηγή* ❖ Oί Γ'. *ὑδατος* 4.³³ 'A. Σ. Θ. *ἐξοδος ὑδατος*.³⁴
לֹא יִכְזָבוּ מִיַּמֵּי. *Cujus non deficient aquae.* O'. *ἦν μὴ ἐξέλιπεν ὕδωρ.* Alia exempl. add. *καὶ τὰ ὄστᾶ σου ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ, καὶ πιανθήσεται, καὶ κληρονομήσουσι γενεὰς γενεῶν*.³⁵
12. **פָּרַח גִּדְרִי לְךָ וְקָרָא וְקָרָא**. *Suscitabis; et vocabitur tibi, Sartor rupturae.* O'. ❖ 'A. Σ. *ἀναστήσεις* 4.³⁶ *καὶ κληθήσῃ οἰκοδόμος φραγμῶν.* 'A. *ἀναστήσεις* *καὶ καλέσει σοι περιφράκτην διακοπῆς*.³⁷ Σ. *ἀνεγείρεις* *καὶ κληθήσῃ τειχίζων διακοπῆν*.³⁸ Θ. *ἀναστήσεις* *καὶ καλέσει σε οἰκοδόμον διακοπῆς*.³⁹
מְשׁוֹבֵב נְתִיבוֹת לְשַׁבָּת. *Restituens vias ad habitandum.* O'. *καὶ τὰς τρίβους σου ἀναμέσον παύσεις.* 'A. *ἐπιστροφῶν ἀτραποὺς τοῦ καθῆσθαι.* Σ. *ἀποκαθιστῶν τρίβους εἰς τὸ οἰκεῖσθαι*.⁴⁰ Θ. *.. τοῦ οἰκεῖσθαι*.⁴¹

13. **וְקָרָא לְךָ נַנְעַ תְּבַבְּתָהּ וְקָרָא**. *Et vocaveris sabbatum delicias, sanctum.* O'. *καὶ καλέσεις τὰ σάββατα τρυφερά, ἅγια.* Θ. *καὶ καλέσεις τὸ σάββατον τρυφήν ἁγίαν*.⁴²
תְּבַבְּתָהּ. *Honorandum.* O'. Vacat. Oί Γ'. *δεδοξασμένα*.⁴³
וְתִבְרַחְתָּ. *Et honoraveris eum.* O'. Vacat. Alia exempl. *καὶ δοξάσεις αὐτά*.⁴⁴
מִשְׁעָרֶיךָ מִצְמַח הַרְרֵיךָ מִשְׁעָרֶיךָ. *Ut non facias vias tuas, ut non invenias voluntatem tuam.* O'. Versio plane absona. Θ. *τοῦ μὴ ποιεῖν τὰς ὁδοὺς σου, μηδὲ εὐρίσκειν τὸ θέλημά σου*.⁴⁵
14. **וְעַתָּה יִנְיָ**. *Tunc oblectabis te.* O'. *καὶ ἔση πεποιθώς.* 'A. Σ. O. *τότε ἐντρυφήσεις*.⁴⁶
וְיִבְרַחְתָּ. *Et in tehi faciam te.* O'. *καὶ ἀναβιάσει σε.* Θ. (καὶ) *ἐπικαθίσω σε*.⁴⁷
עַל-מִוֹתָי. *Super loca edita.* O'. *ἐπὶ τὰ ἀγαθά.* 'A. Σ. Θ. (ἐπὶ) *τὰ ὕψη*.⁴⁸

Cap. LVIII. 3. — λέγοντες 4. 6. — λέγει κύριος 4. 12. — γενεαῖς γενεῶν (sic) 4. 14. — ταῦτα 4.⁴⁹

³² Cod. 88. Pro *ἐξαλείται*, *exsultabunt* (ossa tua), fortasse reponendum *ἐξελείται*. Hieron. Hebraea vertit: *et ossa tua liberabit*.
³³ Curter. ad *πηγή* ἦν in marg. affert: ❖ Oί Γ'. *ὑδατος* ἦς. Syro-hex. in marg. + **וְחַיִּי** ❖.
³⁴ Cod. 88. ³⁵ Sic Ald., Codd. III, 26, 49, alii, cum Cyrillo et Procopio. Hieron.: "Quod in Alexandrinis exemplaribus in principio hujus capituli additum est: *Et adhuc in te erit laus mea semper*; et in fine: *Et ossa tua quasi herba orientur, et pinguescent, et hereditate possidebunt in generationem et generationes*, in Hebraico non habetur, sed ne in LXX quidem emendatis et veris exemplaribus; unde obelo praenutandum est." Interpolatio, *Et adhuc* etc., quantum sciamus, in hodiernis exemplaribus non habetur; alterius versiculus prior, *καὶ τὰ ὄστᾶ σου ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ*, tam in Hebraico quam in Graeco legitur Cap. lxxi. 14.
³⁶ Curter. Syro-hex. + **וְאִמְרָה** ❖. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii.
³⁷ Hieron.: "In Hebraico legitur, *Et vocabitur in te GODER PHERES*, quod Aquila interpretatus est, *περιφράκτης διακοπῆς*, quod nos possumus juxta sensum dicere, *qui se opponit Dei iracundiae saevienti*." Vetus Hieronymi lectio, ab Erasmo usque ad Martianeum propagata, est *πεφράκτισμα χολῆς*; cujus loco Montef. e codd. suis protulit, ΠΕΦΡΑΠΗΧΑΙΑ-

ΚΟΗC, ΠΗΦΡΗΡΙCΓΝΑΚΟΠΗC, et similes sordes, notans: "Ultimam vocem esse *διακοπῆς*, ut habet etiam Sym., non dubitamus... primam vero vocem, ΠΕΦΡΑΠΗC, ne conjectura quidem restituere audeamus, usque adeo vitata est." Tandem Vallarsio ex Ambrosiano cod., in quo literis uncialibus scriptum est ΠΕΡΙΦΡΑΚΤΗΧΑΙΑΚΟΠΗC, verum scripturam, quae nunc primum in Hexaplis locum suum obtinet, eruere contigit. Ne quid vero dubitationis relictum sit, Cod. 88 diserte affert: 'A. *καὶ* (sic) *ἀναστήσεις* ❖ *καὶ καλέσει σοι περιφράκτην*.
³⁸ Cod. 88 affert: Σ. *ἀνεγείρεις* ❖ *καὶ κληθήσῃ τειχίζων* (sic) δ. Procop.: Σ. *κληθήσῃ τειχίζων διακοπῆν*. Hieron.: "Denique Sym. transtulit, *murum opponens caedenti*."
³⁹ Cod. 88 affert: Θ. *ἀναστήσεις* *καὶ* ❖ *καλέσει* κ. τ. ε.
⁴⁰ Idem, qui ad Aq. *ἐπιστροφῶν* (sic) habet. (Proculdubio interpreti nostro obversabatur Homericum (Il. xvii, 486), *θεοὶ ἐπιστροφῶσι πολλῆς*.) Curter. affert: 'A. *τοῦ καθῆσθαι*. Σ. *εἰς τὸ οἰκεῖσθαι*.
⁴¹ Curter. ⁴² Cod. 88, ubi *καλέσει* scriptum. ⁴³ Syro-hex. in marg. + **וְחַיִּי** ❖. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii.
⁴⁴ Sic Codd. 22 (non 23), 36, alii. ⁴⁵ Cod. 88. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Idem, qui *ἐπικαθίσω* habet. ⁴⁸ Idem affert: 'A. Σ. *τὰ ὕψη*. Θ. *ὑψη* (sic).
⁴⁹ Syro-hex.

CAP. LIX.

1. הֵן לֹא־קָצְרָה. *Ecce! non brevis facta est.* Ο'. μὴ οὐκ ἰσχύει. 'Α. Σ. ἰδοὺ οὐκ ἐκολοβώθη. Θ. ἰδοὺ οὐκ ἠσθένησεν.¹
2. עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מִבְּהִילִים. *Pravitates vestrae separaverunt.* Ο'. τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν διιστώσιν. 'Α. αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ἦσαν διαχωρίζουσαι. Θ. . . αὐτὰ διιστώσιν.²
- הִסְתִּירוּ. *Absconderunt.* Ο'. ἀπέστρεψε. Θ. ἀπέκρυψεν.³
3. שָׁקַר. *Mendacia.* Ο'. ἀνομίαν. 'Α. Σ. ψεῦδος.⁴
4. עַל־תְּהוּ. *Inanitati.* Ο'. ἐπὶ ματαίοις. 'Α. κενὰ μάτην.⁵
- וְהוּא. *Vanum.* Ο'. κενά. 'Α. εἰκῆ. Σ. μάταια.⁶
- הָרוּ עֵמָל. *Concipiendo aerumnam.* Ο'. κύνουσι πόνον. Θ. ἐν γαστρὶ ἔλαβον κόπον.⁷
5. בָּקְעוּ. *Fiderunt.* Ο'. ἔρρηξαν. 'Α. ἔσχισαν.⁸
- הָאֵנָל מִבִּיצֵיהֶם יִמוּח. *Qui comederit de ovibus eorum, morietur.* Ο'. καὶ ὁ μέλλον τῶν ὠῶν αὐτῶν φαγεῖν. Οἱ λοιποὶ ὁ ἐσθίων ἐκ τῶν ὠῶν αὐτῶν ἀποθανεῖται.⁹
- וְהוּיָהּ תִבְקַע מִפְּעֵה. *Et contritum (ovum) finditur in viperam.* Ο'. συντρίψας οὐρίον εὔρε, καὶ ἐν αὐτῷ βασιλίσκον. 'Α. καὶ τὸ θαλφθὲν ἐσχίσθη ἔχιδνα. Σ. τὸ δὲ συνεστραμμένον ἀπορραγὲν ἔσται ἀσπίς. Θ. τὸ θαλφθὲν ἐράγη ἀσπίς.¹⁰

6. וְעַל הַמָּס בְּנִפְיָהֶם. *Et opus injuriae est in manibus eorum.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ ἔργον ἀδικίας ἐν χερσὶν αὐτῶν.¹¹
7. לְרַע. *Ad malum.* Ο'. ἐπὶ πονηρίαν. 'Α. Σ. Θ. εἰς κακόν.¹²
- וְיִמְהָרוּ לְשַׁפְּלֵי דָם נָקִי. *Et festinant ut effundant sanguinem innocentem.* Ο'. ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα ✕ Θ. ἀναίτιον.¹³ 'Α. Σ. καὶ ταχύνουσιν ἐκχέαι αἷμα (ἀναίτιον).¹⁴
- וְיִשְׁׁ. *Improbitalis.* Ο'. ἀπὸ φόνων. Alia exempl. ἀφρόνων.¹⁵ 'Α. ἀνωφελοῦς. Σ. ἀνομίας. Θ. ἀδικίας.¹⁶
8. לֹא יָדְעוּ (in priore loco). *Nesciunt.* Ο'. οὐκ οἶδασιν. Alia exempl. οὐκ ἔγνωσαν.¹⁷
- וְשָׁרְעוּ. *Perverterunt sibi.* Ο'. διεστραμμένοι. 'Α. Θ. ἐσκαμβώθησαν. . . Σ. ἐσκολιώθησαν αὐτοῖς.¹⁸
- כֹּל הַלֹּכֵן עַל דַּעַל לֹא יָדַע בְּרַחֲמֵי. *Omnis qui calcet eam ignorat pacem.* Ο'. ὅς διοδοῦσιν, καὶ οὐκ οἶδασιν εἰρήνην. Σ. πᾶς ὁ πατῶν αὐτὴν οὐκ ἔγνω εἰρήνην.¹⁹
9. עַל־כֵּן רַחֲמֵי מִפְּנֵי מַמְנֵוּ וְלֹא תִשְׁיַגְנוּ דְקָרָה. *Propterea longe abest iudicium a nobis, et non assequetur nos justitia: expectamus lucem, et ecce! tenebrae.* Ο'. διὰ τοῦτο ἀπέστη ἡ κρίσις ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς, ἐγένετο αὐτοῖς σκότος. Σ.

CAP. LIX. ¹ Codd. 86, 88. ² Cod. 88, ubi ad Aq. ἡμῶν scriptum. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Idem. Cf. ad v. 13. ⁸ "Cod. 88: 'Α. ἔσχισαν (sic; forsā ἔκυσαν)." — Parsons. Immo ἔσχισαν legendum esse quivis videt. ⁹ Euseb., Procop. ¹⁰ Procop. Hieron.: "Et quod confotum est, erumpet in regulum . . . sive juxta Sym. et Theod., aspidem. Aquila autem viperam posuit, pro qua in Hebraico legitur EPHEE." ¹¹ Curter. Syro-hex. in marg. חַבְּלָה חַבְּלָה . ¹² Codd. 22, 23, 36, alii, in textum inferunt: καὶ ἔργον ἀδικον ἐν χ. αὐτῶν. ¹³ Cod. 88. ¹⁴ Curter. affert: ✕ ἀναίτιον; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. ⲛⲁⲓⲧⲓⲟⲛ . ¹⁵ Cod. 88. Procop.:

ταχινοὶ ἐκχέαι αἷμα ἀναίτιον: οἱ λοιποὶ γὰρ οὕτως ἐξέδωκαν. ¹⁶ Sic Comp., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, necnon Euseb. in Dem. Evang. p. 59. Hieron. *stultorum*. Syro-hex. in marg. char. min. ⲛⲁⲓⲧⲓⲟⲛ . Ceterum nescimus quid statuendum sit de notula Nobilū: "Quidam διαλογισμοὶ ἀποφωλίων." Nam talis lectiuncula a nemine alio, quantum sciamus, memoratur; et vox Homericā, ἀποφώλιος, *vānus, viliis*, Hesychio μάταιος, ἀδόκιμος, εὐτελής, exquisitior videtur quam ut scholiastae tribui possit. ¹⁷ Curter. ¹⁸ Sic Codd. III, XII (in marg., teste Curterio), 26, 88, 106, alii, et Syro-hex. ¹⁹ Codd. 86, 88. ²⁰ Idem.

διὰ τοῦτο μακρὰν ἐγένετο κρίσις ἀφ' ἡμῶν, καὶ οὐ καταλήψεται ἡμᾶς δικαιοσύνη· προσδοκῆσομεν εἰς φῶς, καὶ ἰδοὺ σκότος.²⁰

9. **תִּלְבַּשׁ**. *In caligine*. Ο'. ἐν ἀωρίᾳ. 'Α. ἐν σκοτασμοῖς. Σ. ἐν ζόφῳ. Θ. ἐν σκοτίαις.²¹

הִלְכֵנוּ. *Ambulamus*. Ο'. περιεπάτησαν. Οἱ Γ'. περιπατήσομεν.²²

10. **פָּשַׁעְנוּ**. *Raipatus*. Ο'. ψηλαφήσουσιν. Σ. διαψηλαφήσομεν. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²³

פָּשַׁעְנוּ. Ο'. ψηλαφήσουσι. 'Α. ψηλαφήσομεν.²⁴ Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.²⁵

הִשָּׁנְנוּ בְּצִדְתֵינוּ. *Offendimus in meridie quasi in sperusculo, in arvis pinguibus (s. inter homines pingues)*. Ο'. καὶ πεσοῦνται ἐν μεσημβρία ὡς ἐν μεσονυκτίῳ. Σ. προσκόψομεν ἐν ἀορασίᾳ ὡς ἐν σκότῳ, ἐν ἀφανισμῷ.²⁶

11. **הִנְחֵנוּ**. *Et quasi columbae murmurando murmuramus*. Ο'. καὶ ὡς περιστερὰ ἄμα πορεύονται. 'Α. (καὶ) ὡς περιστερὰ φθογγῇ φθειγόμεθα. Σ. Θ. (καὶ) ὡς περιστερὰ μελέτη μελετήσομεν.²⁷

הִנְחֵנוּ. *Espectamus*. Ο'. ἀνεμείναμεν. 'Α. Θ. ὑπεμείναμεν. Σ. προσδοκῆσομεν.²⁸

12, 13. **הָיָה** **שָׁחַתְנוּ** **שָׁחַתְנוּ** : **נִדְעָנוּ**. *Novimus eas. In delinquendo et abnegando Jovam*. Ο'. ἔγνωμεν. ἤσεβήσαμεν καὶ ἐψευσάμεθα ✕ 'Α. Θ. ἐν ΠΙΠΠ 4.²⁹ 'Α. . . (καὶ) ἀρνήσασθαι ἐν

κυρίῳ. Σ. ἔγνωμεν ἀδικεῖν καὶ ψεύδεσθαι κατὰ κυρίου.³⁰

13. **וְיִשְׁתָּ**. *A (sequendo) post*. Ο'. ὀπισθεν. *Alia exempl. ἀπὸ ὀπισθεν*.³¹ Οἱ Ο'. ὀπισθεν. 'Α. ἀπ' ὀπισθεν. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³²

וְיִשְׁתָּ. *Concipiendo*. Ο'. ἐκύομεν. Θ. ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν.³³

14. **וְיִשְׁתָּ** **וְיִשְׁתָּ** **וְיִשְׁתָּ**. *Et conversum est retro judicium*. Ο'. καὶ ἀπεστῆσαμεν ὀπίσω τὴν κρίσιν (alia exempl. τὴν καρδίαν³⁴).

וְיִשְׁתָּ **וְיִשְׁתָּ** **וְיִשְׁתָּ**. *Quia offendit in platea veritas*. Ο'. ὅτι κατηναλώθη ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἡ ἀλήθεια. 'Α. (ὅτι) ἐσκανδαλώθη ἐν πλάτει ἀλήθεια.³⁵

15. **וְיִשְׁתָּ** **וְיִשְׁתָּ** **וְיִשְׁתָּ**. *Et facta est veritas (res) desiderata, et qui recedit a malo praedae patet*. Ο'. καὶ ἡ ἀλήθεια ἦρται, καὶ μετέστησαν τὴν διάνοιαν τοῦ συνιέναι. 'Α. καὶ ἐγένετο ἡ ἀλήθεια λανθάνουσα, καὶ ἀφιστάμενος ἀπὸ κακοῦ λαφυρούμενος. Σ. καὶ ἐγένετο ἡ ἀλήθεια ἐπιλείπουσα, καὶ ὁ ἐκκλίνων ἀπὸ κακοῦ πολιορκούμενος. Θ. καὶ ἐγένετο ἀλήθεια ὑπερωραμένη, καὶ ὁ ἐκκλίνων ἀπὸ κακοῦ σκυλεύεται.³⁶

16. **וְיִשְׁתָּ** **וְיִשְׁתָּ** **וְיִשְׁתָּ**. *Et opem tulit ei brachium ejus*. Ο'. καὶ ἠμύνατο αὐτοὺς τῷ βραχίονι αὐτοῦ. 'Αλλοι καὶ ἔσωσεν αὐτῷ βραχίων αὐτοῦ.³⁷

וְיִשְׁתָּ **וְיִשְׁתָּ** **וְיִשְׁתָּ**. *Et justitia ejus ipsa*

²⁰ Procop. Ad προσδοκῆσωμεν (sic) in marg. pictum: γρ. προσεδοκῆσαμεν. ²¹ Cod. 88. ²² Curter. ²³ Idem. ²⁴ Syro-hex. + **וְיִשְׁתָּ**. ²⁵ Idem. E contrario Procopius ad v. 9 affirmat: καὶ τοῦτο δὲ τὸ ῥητόν, καὶ τὸ ἐξῆς, ἀπὸ προσώπου τοῦ κατηγορουμένου λαοῦ (h. e. in prima, non in tertia persona) ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. ²⁶ Codd. 86, 88, qui προσκόψομεν habent. ²⁷ Procop. Paulo ante pro **וְיִשְׁתָּ**, Ο'. ὡς ἄρκος, Montef. edidit: "Ἄλλοι ὡς ἄρκος ἀτεκνουμένη, e loco Eusebii male intellecto, qui in Comment. ad loc. scripserat: καὶ ἐν ἄλλοις δὲ εἴρηται, ὡς ἄ τεκνουμένη. Vid. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 360. ²⁸ Cod. 88. ²⁹ Curter. Syro-hex. in marg.: 'Α. Θ. ἐν κυρίῳ. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. ³⁰ Procop. Ad Sym.

Montef. oscitanter exscripsit ἄδικον, et κατὰ κύριον. Cod. 88 affert: Σ. ἀδικεῖν καὶ ψεύδεσθαι. ³¹ Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii. ³² Cod. XII in marg., teste Parsonsio in schedis. Curter. affert: Οἱ Ο'. ὀπισθεν. 'Α. ἀπὸ ὀπισθεν. Σ. Θ. (sic). ³³ Cod. 88. ³⁴ Sic Cod. 88, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med. + **וְיִשְׁתָּ**. ³⁵ Cod. 88 mendose habet: 'Α. ἐσκανδαλώθη (sic) ἐν παντι (sic) ἀλ. Pro **וְיִשְׁתָּ**, platea, Aquila **וְיִשְׁתָּ**, latitudo, expressit. ³⁶ Codd. 86, 88. Ad Theod. Cod. 86 ὑπερωραμένη, Cod. 88 ὑπερωραμένη (sic) exhibet. Symmachi lectionem in contextu post συνιέναι inferunt Codd. 36, 62, alii. ³⁷ Procop.: 'Ἀντὶ δὲ τοῦ, καὶ ἠμύνατο αὐτοὺς τῷ βρ. αὐτοῦ, τινὲς ἐκβήμενοι, καὶ ἔσωσεν αὐτῷ βραχίων αὐτοῦ, ἐπήγαγον.

sustentavit eum. Ο'. καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐστηρίσατο (Οἱ λοιποὶ· ἐπεστηρίσατο³⁸). Θ. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἀντελάβετό μου.³⁹ *Ἄλλοι καὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπεστηρίσατο.⁴⁰

- 17, 18. וַיָּבֵינָה שְׂבָצוֹת בְּבִרְיֵי נַקָּה תְּשַׁבְּחַנּוּ וַיַּעַן וַיִּשְׁפֹּךְ חֲמָתוֹ לְצַדִּיקֵי בְּעַלְמָא לְעַלְמָא לְעַלְמָא לְעַלְמָא : כִּנְזֵיבֵי לְמַלְאָכָא לְמַלְאָכָא לְמַלְאָכָא לְמַלְאָכָא. Et indutus est vestes ultionis pro vestitu, et vestivit se quasi pallio zelo. Prout sint actiones, ita repondet, iram adversariis suis, retributionem inimicis suis; insulis retributionem repondet. Ο'. καὶ περιεβάλετο ἱμάτιον ἐκδικήσεως, καὶ τὸ περιβάλαιον αὐτοῦ (alia exempl. καὶ τὸ περιβάλαιον ζῆλου⁴¹), ὡς ἀνταποδώσω ἀνταπώδοισιν, ὄνειδος τοῖς ὑπεναντίοις (alia exempl. add. αὐτοῦ, ἀμυναν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, ταῖς νήσοις ἀπόδομα ἀποτίσει⁴²) ✕ Σ. Θ. ταῖς νήσοις ἀνταπόδομα ἀνταποδώσει⁴³. Ἀ. καὶ ἐνεδύσατο ἱμάτιον ἐκδικίας ἐνδυσιν, καὶ ἀνεβόλεσατο ὡς ἐνδυμα ζῆλον ὡς ἐπὶ ἀμοιβᾶς, ὡς ἐπὶ ἀποδώσει χάλου τοῖς θλίβουσιν, ἀμοιβὴν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, ταῖς νήσοις ἀμοιβὴν ἀποδώσει.⁴⁴ Σ. καὶ ἐνεδύσατο ἱμάτια ἐκδικήσεως ἐνδυμα, καὶ περιεβάλετο ὡς περιβάλαιον ζῆλον ὡς περὶ ἀνταπώδοισιν, ὡς ἐπὶ τὸ ἀποτίσαι θυμὸν τοῖς θλίβουσιν

αὐτὸν, τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ ἀνταπόδομα, ταῖς νήσοις ἀνταπόδομα ἀποτίσει.⁴⁵ Θ. καὶ ἐνεδύσατο ἐκδικίας ἐνδυμα, περιεβάλετο ὡς ἐπιδύτην ζῆλον ὡς ἐπ' ἀνταποδώσει, καθὼς ἐπαποτίσαι θυμὸν τοῖς ἐναντίοις αὐτοῦ, ἀνταπόδομα τοῖς ἐχθροῖς, ταῖς νήσοις ἀπόδομα ἀποτίσει.⁴⁶

19. בִּיבִינִי כְּנִחָרִי רִצְרוֹצְרוֹ וַיָּבֵינָה אֶתְּרֵי בְּיַד־חַמְסֵי. Nam veniet sicut fluvius coarctatus, quem ventus Jovae propellit. Ο'. ἦξει γὰρ ὡς ποταμὸς βίαιος ἢ ὀργῇ παρὰ κυρίου, ÷ ἦξει μετὰ θυμοῦ.⁴⁷ Ἀ. ὅτι ἐλεύσεται ὡς ποταμὸς στενός, πνεῦμα κυρίου σύσσημον ἐν αὐτῷ.⁴⁸ Σ. ἦξει ὡς ποταμὸς θλίβων, τὸ πνεῦμα κυρίου ἐπέγει.⁴⁹ Θ. ἦξει γὰρ ὡς ποταμὸς πολιορκητῆς, πνεῦμα κυρίου ἐσημειώθη ἐν αὐτῷ.⁵⁰

20. אֵתְּרֵי אֶתְּרֵי בְּיַד־חַמְסֵי. Et veniet Sioni redemptor. Ο'. καὶ ἦξει ἕνεκεν Σιών ὁ ῥυόμενος (Ἀ. ἀγχιστεύων. Σ. Θ. ἀγχιστεύς⁵¹). Ἀ. καὶ ἐλεύσεται τῇ Σιών ἀγχιστεύων. Σ. καὶ ἦξει τῇ Σιών ἀγχιστεύων.⁵²

וַיִּשְׁפֹּךְ חֲמָתוֹ אֶתְּרֵי אֶתְּרֵי בְּיַד־חַמְסֵי. Et recedentibus ab iniquitate in Jacobo, inquit Jova. Ο'. καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ, ✕ Σ. εἶπε κύριος.⁵³ Ἀ. καὶ τοῖς ἀποστρέψασιν ἀθεσίαν ἐν Ἰακώβ... Σ. καὶ τοῖς ἀποστρέ-

³⁸ Procop. ³⁹ Cod. 88. ⁴⁰ Procop.: Καὶ πάλιν, ἀπὸ τοῦ, καὶ τῇ ἕλ. αὐτοῦ (sic) ἐστηρίσατο, καὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἐπεστηρίσατο, τὸ ῥῆτὸν εἰπόντες, ἐπήγαγον. ⁴¹ Sic Codd. 22, 36, alii. Deest αὐτοῦ in Comp., Codd. III, XII, 23, 26, aliis, necnou in Syro-hex. et Hieron. ⁴² Sic Codd. 22, 36, alii. ⁴³ Curter., qui ἀνταπόδομα scribit. Syro-hex. in marg. ✕ וְשָׁרָה לְעַלְמָא לְעַלְמָא לְעַלְמָא לְעַלְמָא ✕. Sic in textu Codd. 22, 23 (sub ✕), 36, alii, qui inter ἀπόδομα et ἀνταπόδομα dividuntur. ⁴⁴ Codd. 86, 88. Pro ἐνδυσιν Cod. 86 ἐνδυειν habet; et pro ἀμοιβᾶς in Cod. 88 ἀμοιβίας, in Cod. 86 ἀμοιδίας scriptum. In fine ἀπολίσειν habet Cod. 86. Uterque autem ἀνεβόλεσατο ab ἀναβολέομαι tuetur, quae vox Lexicis addenda; nisi forte rescribendum ἀνεβόλαισατο, ex ἀναβόλαιον (cf. ad Cap. lxi. 3) ab ipso interprete pro re nata effectum. ⁴⁵ Idem, qui ἀνταπώδοισιν, et (bis) ἀνταπόδομα habent. Pro ὡς περὶ αὐτ. Cod. 88 ὡς περὶ αὐτ. affert. ⁴⁶ Idem, qui ἀνταπόδομα et ἀπόδομα habent. Praetera in Cod. 86 ἐπιδύτην, in Cod. 88 ἐπεδύτην scriptum, pro quibus formam magis Graecam ἐπεδύτην rescripsissemus, nisi

ἐπιδύτης exstittisset apud Theod. ad Ezech. xxvi. 16. Denique inter ἐπ' ἀνταποδώσειν (Cod. 86), et ἀπανταποδώσειν (Cod. 88), ut et inter ἐπαποτίσαι (Cod. 86), et ἀποτίσαι (Cod. 88), eligendum erat. ⁴⁷ Sic cum obelo Hieron., invito Syro-hex. Procop. ait: ὀργῆς δὲ καὶ θυμοῦ οὔτε τὸ Ἑβραϊκόν, οὔτε οἱ λοιποὶ μέμνηται. ⁴⁸ Procop., qui στενός praetermittit, et εαυτῷ pro ἐν αὐτῷ habet. Codd. 86, 88: Ἀ. στενός (στενοὺς Cod. 86) πνεῦμα (om. κυρίου) σύσ. ἐν αὐτῷ. Hieron.: "Sive, ut Aq. transtulit, quasi flumen angustum, spiritus Domini signaculum ejus. Aut Theod., quasi fluvius oppugnans, spiritus Domini signatus est in eo." ⁴⁹ Procop. Minus bene Cod. 86, 88: Σ. θλίβων πνεῦμα ἐπάγει. ⁵⁰ Procop. Codd. 86, 88: πολιορκητῆς, πτ. (om. κυρίου) ἐσημ. ἐν αὐτῷ. ⁵¹ Cod. 88. ⁵² Procop. Hieron.: "Sive juxta Hebraicam proprietatem, qui propinquus est Sion, et de Israel stirpe generatus sit; hoc enim אָגַח, id est, ἀγχιστεύς, sonat." ⁵³ Curter., Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii.

ψασιν ἀσέβειαν ἐν Ἰακώβ, (εἶπε κύριος).⁵⁴
Aliter: Σ. Θ. καὶ τοῖς ἀποστρέφουσιν ἐξ ἀδικίας . . .⁵⁵

21. בְּרִיתִי. Foedus meum. Οἱ ἢ παρ' ἐμοῦ διαθήκη. Οἱ λοιποὶ ἢ συνθήκη μου.⁵⁶

וַיֹּאמֶר יְהוָה וַיֹּרֶעַ וַיִּרְעַב וַיִּצְרַק וַיִּבְרַח וַיִּמְצָא. Et de ore prolis prolis tui, dixit Jona. Οἱ εἶπε γὰρ κύριος. Οἱ Γ'. καὶ ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ σπέρματος τοῦ σπέρματός σου, φησὶ κύριος.⁵⁷

Cap. LIX. 17. — καὶ περιέθετο 4.⁵⁸

CAP. LX.

1. קָמִי אֲרִי בִּרְבִי אֲרִי. Surge, illucesce, quia venit lux tua. Οἱ φωτίζου, φωτίζου, ÷ Ἱερουσαλήμ 4, ἦκει γάρ σου τὸ φῶς. Ἄ. ἀνάστηθι, φωτίζου, ὅτι ἦλθε φῶς σου.¹

וְעָלְתָּ. Super te orta est. Οἱ. Vacabat. * Οἱ Γ'. ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν.²

2. וְ. Οἱ. Vacat. * Οἱ Γ'. ὅτι 4.³

וְעָלְתָּ. Caligo. Οἱ γνόφος. Σ. γνόφος ἄδου.⁴

וְעָלְתָּ. Orietur. Οἱ φανήσεται. Ἄ. Σ. ἀνατελεῖ. Θ. ἀναλάμψει.⁵

3. אֲרִי אֲרִי. Ad splendorem ortus tui. Οἱ τῇ λαμπρότητι * Οἱ Γ'. τῆς ἀνατολῆς 4 σου.⁶

4. כָּל־בָּנֵי־בָבֶל. Omnes isti congregant se. Οἱ. * Οἱ Γ'. πάντα 4 συνηγμένα τὰ τέκνα σου.⁷

וְעָלְתָּ. Super latere (in ulnis) gestabuntur. Οἱ ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται. Ἄ. ἐκ πλαγίου τιθνηθήσονται.⁸

5. וְעָלְתָּ. Et exhilaraberis. Οἱ. Vacat. * Θ. καὶ χαρήσῃ 4.⁹

וְעָלְתָּ. Et dilatabitur. Οἱ καὶ ἐκστήσῃ. Ἄ. Σ. Θ. (καὶ) πλατυνθήσῃ.¹⁰

וְעָלְתָּ. Quia transferentur ad te divitiae maris, opes gentium. Οἱ. ὅτι μεταβαλεῖ εἰς σὲ πλοῦτος θαλάσσης, καὶ ἔθνων καὶ λαῶν. Σ. ὅταν ἐπιστραφῇ ἐπὶ σὲ τὸ πλῆθος τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ δύναμις τῶν ἔθνων.¹¹

6. וְעָלְתָּ. Agmen. Οἱ ἀγέλαι. Ἄ. πλήμμυρα. Σ. χύμα. Θ. συστροφή.¹²

וְעָלְתָּ. Erpha. Οἱ Γαιφά. Alia exempl. Γαιφάρ.¹³ Οἱ Γ'. Γαιφά.¹⁴

7. וְעָלְתָּ. Famulabuntur tibi. Οἱ ἤξουσι. Ἄ. Σ. Θ. λειτουργήσουσί (σοι).¹⁵

וְעָלְתָּ. Ascendent. Οἱ ἀνενεχθήσεται. Θ. offerent se.¹⁶

וְעָלְתָּ. Cum favore. Οἱ δεκτά. Ἄ. εὐδοκία. Σ. Θ. ἐπίδεκτα.¹⁷

⁵⁴ Procop. ⁵⁵ Cod. 88 affert: Σ. Θ. ἀγχιστεύς, καὶ τοῖς ἀποστρέφουσιν ἐξ ἀδ. Fortasse est solius Theodotionis. ⁵⁶ Hieron.: "Hoc foedus meum cum eis, sive pactum, ut omnes alii transtulerunt, aut testamentum, ut posnere LXX." ⁵⁷ Syro-hex. ⁵⁸ Minus plene Codd. 86, 88: Ἄ. Σ. Θ. Οἱ. * (Cod. 88: Ἄ. Σ. Θ. sine aster.) καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τοῦ σπέρματός σου. Codd. 51, 62, 90, 93 in contextu legunt: καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ σπ. τοῦ σπ. σου, εἶπε κύριος. ⁵⁸ Syro-hex.

CAP. LX. ¹ Procop., qui addit: καὶ Σύμμαχος ὁμοίως, καὶ τὸ Ἑβραϊκόν. Mox idem ait: φωτίζου, Ἱερουσαλήμ ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους, ἀνάστηθι, φωτίσθητι. Vocem Ἱερουσαλήμ obelo jugulat Hieron., non ita Syro-hex. ² Syro-hex. in marg. * * * (Cod. C. ³ Verba, ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν, hodie leguntur in libris Graecis omnibus. ⁴ Syro-hex. Curter. in marg. * ὅτι. Sic

sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁴ Cod. 88. ⁵ Idem. Procop.: ἐπὶ δὲ σὲ ἀνατελεῖ κύριος, κατὰ τοὺς λοιπούς. ⁶ Curter., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. * (Cod. A. ⁷ Curter., et sine aster. Cod. 23. Syro-hex.: καὶ ἴδε τὰ τέκνα σου (in marg. * Οἱ Γ'. πάντα) συνηγμένα. Alio ordine Comp., Codd. 62, 90, alii: συνηγ. πάντα τὰ τ. σου. ⁸ Cod. 88. ⁹ Syro-hex. in marg. * * * Curter. affert: * Θ. καὶ χαρήσῃ. Rectius Codd. 22, 23, 36, alii: καὶ χαρήσῃ. ¹⁰ Cod. 88. ¹¹ Procop. ¹² Cod. 88. Lectio χυμα in cod. obscura est. ¹³ Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 41, alii. In Codd. 22, 36, aliis, Γεφάρ scriptum. Etiam Hieron. Gephaz. ¹⁴ Curter. Mox post οἴσουσι Ald., Codd. III, 26, 41, alii inferunt, καὶ λίθον τιμιον. Syro-hex. in marg. char. med. * * * ¹⁵ Cod. 88. ¹⁶ Hieron.: "Veniant et offerantur, sive juxta Theodotionem, offerant se [se deest in uno cod.] sacrificium Domino." ¹⁷ Cod. 88.

7. **הַפְּאֲרָתִי**. *Splendoris mei*. *Ο'* τῆς προσευχῆς μου. *Θ.* (τῆς) δόξης μου.¹⁸
וְאֶרְבֵּן. *Ornabo*. *Ο'* δοξασθήσεται. *Σ.* καύχημα ποιήσω.¹⁹
8. **הִי**. *Hi*. *Ο'* οἶδε. *'Α. Σ.* οἶτοι.²⁰
אֲלֵ-אֲרְבַּתְּךָ. *Ad cancellos tuos*. *Ο'* σὺν νοσοῖς ἐπ' ἐμέ. *'Α.* εἰς καταράκτας αὐτῶν. *Σ. Θ.* εἰς θυρίδας αὐτῶν.²¹
9. **לְשֵׁם יְהוָה יְהוּדָה וְלְקְרוֹשׁ יִשְׂרָאֵל**. *Nomini Jovae Dei tui, et Sancto Israelis*. *Ο'* καὶ διὰ τὸ ὄνομα κυρίου τὸ ἅγιον, καὶ διὰ τὸ τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ (ἐνδοξον εἶναι). *Οἱ Γ'.* τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ σου, καὶ τῷ ἁγίῳ Ἰσραὴλ.²²
10. **בְּנֵי-נֶבֶר**. *Filii regionis peregrinae*. *Ο'* ✕ *Οἱ Γ'* υἱοὶ ἄλλογενεῖς.²³ *'Α.* υἱοὶ ἀπεξενωμένοι. *Σ. Θ.* υἱοὶ ἀλλότριοι.²⁴
בְּרִצּוֹנִי. *In beneplacito meo*. *Ο'* διὰ ἔλεον. *'Α. Θ.* ἐν τῇ εὐδοκίᾳ μου. *Σ.* ἐν τῇ διαλλαγῇ μου.²⁵
רַחֲמֵתִי. *Misertus sum tui*. *Ο'* ἠγάπησά σε. *'Α. Σ. Θ.* ἠκείρησά σε.²⁶
11. **תָּמִיד**. *Perpetuo*. *Ο'* διαπαντός. *'Α.* ἐνδελεχῶς.²⁷
12. **בְּרוֹשׁ תְּדָר וְיִתְאֲשֹׁר יְהוָה**. *Cypressus, ilex, et cedrus procera simul*. *Ο'* ἐν κυπαρίσσοφ καὶ πεύκη καὶ κέδρω ἄμα. *'Α.* ἐλάτη, θαδαὰρ καὶ θαασοῦρ ἄμοῦ.²⁸ *Σ.* βόρατον καὶ πύξος

καὶ πεύκη ἄμοῦ.²⁹ *Θ.* βραθῦ, θαὰρ (s. θαδαὰρ) καὶ θαασοῦρ ἄμα.³⁰

13. **וְיִמְקֹם רַגְלֵי רַגְלֵי**. *Et locum pedum meorum honorabo*. *Ο'* Vacat. ✕ *Οἱ Γ'* καὶ τὸν τόπον τῶν ποδῶν μου δοξάσω.³¹
14. **סִיפֹתַי**. *Submissi*. *Ο'* δεδοικότες. *Σ. Θ.* κύφοντες.³²
וְיִשְׁתַּחֲוּוּ עַל-כָּפְּיָם לְפָנֵי רַגְלֵי. *Et prosternent se ad plantas pedum tuorum omnes contemptores tui*. *Ο'* — καὶ παροξυνάντων σε.³³ ✕ *Οἱ Γ'* καὶ προσκυνήσουσιν ἐπὶ τὰ ἰχνη τῶν ποδῶν σου πάντες οἱ παροξυνάντες σε.³⁴
- עִיר יְהוָה**. *Urbs Jovae*. *Ο'* πόλις. *Alia exempl. add.* κυρίου.³⁵
15. **עוֹבֵר**. *Qui pertransiret*. *Ο'* ὁ βοηθῶν. *'Α. Σ.* παρερχόμενος. *Θ.* παράγων.³⁶
לְדָעוּס. *In decus*. *Ο'* ἀγαλλίαμα. *'Α.* εἰς υπερηφανίαν. *Σ.* εἰς ὑπεροχήν. *Θ.* εἰς ἀγαυρίαμα.³⁷
16. **וְיִשְׁתַּחֲוּוּ מַלְכֵי תִינְקִי**. *Et uber regum suges*. *Ο'* καὶ πλοῦτον βασιλέων φάγεσαι. *'Α. Σ. Θ.* καὶ μασθὸν βασιλέων θηλάσεις.³⁸
וְיִגְאָלֶנִּי. *Et redemptor tuus*. *Ο'* καὶ ἐξαιρούμενός σε. *'Α.* (καὶ) ἀγχιστεύς σου.³⁹
17. **פְּרָעְתְּךָ**. *Praefecturam tuam*. *Ο'* τοῦς ἀρ-

¹⁸ Cod. 88. ¹⁹ Idem. ²⁰ Idem. ²¹ Hieron.: "Juxta Sym. et Theod., *ad fenestras suas*; juxta Aq., *ad cataractas suas*." ²² Curter. ²³ Syro-hex. in marg. ✕ **בְּנֵי-נֶבֶר**, h. e. υἱοὶ (ἀλλογενῶν), quae lectio est Codd. 62, 90, 144. Pro υἱοὶ ἀλλογενεῖς stant Codd. 36, 48, 51, 93. ²⁴ Cod. 88. ²⁵ Idem. ²⁶ Idem, ubi *oiketeirhosa* scriptum. ²⁷ Idem. ²⁸ Cod. 88 corrupte affert: *'Α.* εἰστη λαθαρ καὶ θαασομουν. Aquilae manum restituimus ex loco parallelo Cap. xli. 19, et Hieronymo, qui affert: "*Abietem et bratium et pinum, sive juxta LXX, cyparissum et pinum et cedrum, aut juxta Aq., abietem, thaadaar (sic) et thaassur, vel juxta Theod., bratis (MS. Sangerm. brati), thaadaar et thaassur (sic).*" ²⁹ Cod. 88. Ad βόρατον cf. Hex. ad Psal. ciii. 17. Cant. Cant. i. 17. ³⁰ Cod. 88 mendose affert: *Θ.* βραθυελααρ καὶ θαασσαορμα. Cf. ad

Cap. xli. 19. ³¹ Curter. Sic sine aster. Codd. 22 (qui *doxasui* habet), 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. **וְיִמְקֹם רַגְלֵי רַגְלֵי**. Hieron.: ✕ *et locum pedum meorum glorificabo*. ³² Cod. 88. (In loco Job. xxii. 29 pro **וְיִמְקֹם רַגְלֵי רַגְלֵי**, *demissus oculis*, Theod. vertit *κύφοντα ὀφθαλμοῖς*, quod sine causa sollicitavit Schleusner. in *Nov. Thes. s. v.*) ³³ Sic sub obelo Syro-hex. Hieron.: + *et irritaverunt te*; *et adorabunt* etc. ³⁴ Curter. In fine *σε* assumpsimus ex libris Graecis, Hieron., et Syro-hex., qui in marg. affert: *Σ. Θ.* καὶ προσκυνήσουσιν — οἱ παροξυνάντες (sic) **וְיִשְׁתַּחֲוּוּ** (sic). ³⁵ Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. ³⁶ Cod. 88. ³⁷ Idem, qui Aquilae tribuit, *εἰς υπερηφανεα* (sic). ³⁸ Idem. ³⁹ Idem.

- χοντάς σου. 'Α. ἐπίσκοψίν σου. Σ. Θ. τὴν ἐπισκοπήν σου.⁴⁰
17. אֶשְׂבֵּג. *Exactores tuos.* Ο'. τοὺς ἐπισκόπους σου. 'Α. Θ. πράκτοράς σου. Σ. ἐπιστάτας σου.⁴¹
18. אֶתְיַחַדְתִּי הַצְּרִיחַ תַּרְרִיחַ. *Et vocabis salutem tuos.* Ο'. ἀλλὰ κληθήσεται σωτήριον τὰ τείχη σου. 'Α. Σ. καὶ συναντήσῃ σωτηρία τοῖς τείχεσί σου.⁴²
- אֶתְהַלַּל. *Laudem.* Ο'. γλύμμα. 'Α. ὕμνησις. Σ. αἴνεσις. Θ. καύχημα.⁴³
19. אֶלְּאִי לְהַלִּיחַ לְהַלִּיחַ. *Et ad fulgorem (quod attinet) luna non lucem praebebit tibi.* Ο'. οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σου — τὴν νύκτα. 'Α. καὶ τῷ φέγγει σελήνη οὐ φωτίσει.⁴⁴
- אֶתְהַלַּל. *In splendorem tuum.* Ο'. δόξα σου. 'Α. καύχημά (σου).⁴⁵
20. הַסֵּבֵל. *Non auferetur.* Ο'. οὐκ ἐκλείψει. 'Α. (οὐ) συλλεγήσεται. Σ. Θ. (οὐ) συναχθήσεται.⁴⁶
- וְהִלְשָׁה. *Et completi erunt.* Ο'. καὶ ἀναπληρωθήσονται. 'Α. (καὶ) ἀπαρτισθήσονται.⁴⁷
21. אֶשְׂבֵּג צִיָּר. *Surculus plantationum mearum.* Ο'. φυλάσσω τὸ φύτευμα. 'Α. ἀκρέμων... Σ. Θ. βλαστὸς φυτείας μου.⁴⁸
22. מִיָּנִי. *Minimus.* Ο'. ὁ ἐλάχιστος. 'Α. βραχύς. Σ. νέος.⁴⁹

22. אֶשְׂבֵּג. *Accelerabo istam (rem).* Ο'. συνάξω αὐτούς. 'Α. ἐπισπεύσω αὐτήν.⁵⁰

CAP. LXI.

1. אֲנִי. *Propterea quod.* Ο'. οὐ ἔνεκεν. 'Α. Σ. διότι. Θ. ἀνθ' ὧν.¹
- וְהִי אֶתְהַלַּל. *Uperit Ioua me.* Ο'. ἐχρισέ με ✕ κύριος. 'Α. Θ. ἡλειψέ με (κύριος).²
- אֶשְׂבֵּג. *Afflictis.* Ο'. πτωχοῖς. 'Αλλος ταπεινοῖς.³
- אֶשְׂבֵּג. *Ad obligandum.* Ο'. ἰάσασθαι. 'Α. τοῦ μοτῶσαι. Σ. ἐπιδῆσαι. Θ. καταδῆσαι.⁵
- וְהִי. *Libertatem.* Ο'. ἀφесιν. 'Α. ἀδειαν.⁶
- אֶשְׂבֵּג אֶתְהַלַּל. *Et vinculis apertionem (carceris).* Ο'. καὶ τυφλοῖς ('Α. Σ. Θ. τοῖς δεδεμένοις) ἀνάβλεψιν ('Α. διάβλεψιν. Σ. ἀπόλυσιν. Θ. διάνοξιν).⁷
2. אֶשְׂבֵּג אֶתְהַלַּל. *Annum benevolentiae Iouae.* Ο'. ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν (Οἱ λοιποὶ εὐδοκίας).⁸
- אֶשְׂבֵּג. *Ultionis.* Ο'. ἀνταποδόσεως. Σ. Θ. ἐκδικήσεως.¹⁰
- אֶשְׂבֵּג אֶתְהַלַּל. *Deo nostro.* Ο'. Vacat. ✕ τῷ θεῷ ἡμῶν.¹¹
3. אֶשְׂבֵּג אֶתְהַלַּל. *Dare iis.* Ο'. Vacat. ✕ δοῦναι αὐτοῖς.¹²

⁴⁰ Cod. 88. ⁴¹ Idem. ⁴² Idem. Hieron. Hebraea vertit: *et occupabit salus tuos tuos.* ⁴³ Cod. 88. Procop. affert: 'Α. ὕμνησις. Σ. αἴνεσις. ⁴⁴ Cod. 88. In textu τὴν νύκτα obelo jugulat Syro-hex. ⁴⁵ Cod. 88. ⁴⁶ Idem, qui mendose affert: 'Α. συλλογίσεται. Cf. Hex. ad Psal. xxiv. 15. Syro-hex. juxta Cod. C.: οὐ γὰρ δύσεται ὁ ἥλιός σοι, καὶ ἡ σελήνη σοι οὐκ ἐκλείψει. Idem juxta Cod. A.: οὐ γὰρ ὁ σοι (in marg. ὁ ἥλιος), καὶ ἡ σ. σοι (in marg. οὐκ) ἐκλείψει. ⁴⁷ Cod. 88, qui ἀπαρτισθήσονται habet. Suidas: ἀπαρτῆσαι, τὸ κρεμάσαι· ἀπαρτίσαι δὲ, τὸ τελειῶσαι. ⁴⁸ Cod. 88. Pro ἀκρέμων (cf. ad Cap. xi. 1) Parsons. affert: 'Α. κρεμμύνη (sic), ut videtur. In textu pro τὸ φύτευμα Codd. 62, 90, alii, habent τὸ βλάστημα τῆς φυτείας μου. ⁴⁹ Cod. 88. ⁵⁰ Idem.

Eclog. Prophet. p. 228. Sic sine aster. Codd. 62, 90. ¹ Cod. 88. ² Ad πτωχοῖς (حَتْمًا) Curter., et Syro-hex. in marg. char. med. afferunt: ταπεινοῖς (تواضع). ³ Cod. 88. Hieron.: "Sive juxta Sym. et Theod., *ad alliganda vulnera peccatorum.*" Undo nonnemo lectionem finxit: Σ. Θ. δῆσασθαι τὰ τραύματα ἀμαρτωλῶν. ⁴ Cod. 88. Cf. Hex. ad Jerem. xxxiv. 8. Montef. ex silentio Hieronymi temere colligit, tres interpretes pariter ac LXX vertisse, κρηῦσαι αἰχμαλώτοις ἀφесιν. ⁵ Cod. 88. ⁶ Idem. Hieron.: "*Caecis ut videant, vel clausis apertionem; quod manifestius interpretatus est Sym., vinculis solutionem.*" ⁷ Procop. Pro κυρίου Syro-hex. habet τῷ κυρίῳ, et sic Cod. XII in marg. ⁸ Cod. 88. ⁹ Curter., Cod. 88, Euseb. ibid., et Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 48, alii. ¹⁰ Curter. Pronomen αὐτοῖς (sine

3. **פָּאָר**. *Tiamam*. Ο'. δόξαν. 'Α. Θ. στέφανον.¹³
שֶׁמֶן שֶׁשָּׂן. *Oleum gaudii*. Ο'. ἄλειμμα εὐφρο-
 σύνης. 'Α. ἔλαιον χαράς. Σ. ἔλαιον ἀγαλ-
 λιάσεως.¹⁴
מַעֲטָה תְּהִלָּה תַחַת רִחַן נְהָה. *Vestimentum*
gloriae pro spiritu languente. Ο'. καταστολήν
 δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας. 'Α. ἀναβό-
 λαιον ὑμνήσεως ἀντὶ πνεύματος ἀμαυροῦ. Σ.
 περιβόλαιον ὑμνήσεως ἀντὶ πνεύματος ἀμαυροῦ.
 Θ. περιβόλαιον καυχήματος ἀντὶ πνεύματος
 ἀμαυροῦ.¹⁵
וְקָרָא לְהֵם. *Et vocabitur iis*. Ο'. καὶ κληθή-
 σονται ✠ 'Α. Θ. αὐτοῖς.¹⁶
אֵילֵי הַצֶּדֶק. *Terebinthi justitiae*. Ο'. γενεαὶ
 δικαιοσύνης. 'Α. Σ. Θ. ἰσχυροὶ τοῦ δικαίου.¹⁷
לְהַתְּפָאָר. *Ad illustrandum se*. Ο'. εἰς δόξαν.
 Σ. τοῦ δοξασθῆναι.¹⁸
 4. **עוֹלָם**. *Antiquitatis*. Ο'. αἰώνας. Σ. δι' αἰώ-
 νος.¹⁹
שָׁמֹשׁ רַשָּׁיִים יִקְוֹמוּ. *Ruinas majorum in-*
staurabunt. Ο'. ἐξηρημωμένας πρότερον (Α.
 πρώτων. Σ. Θ. ἀρχαίων²⁰) ἐξαναστήσουσι. Σ.
 ἀφανισμοὺς ἀρχαίων ἀνεγερῶσιν.²¹
וְהָיוּ. *Renovabunt*. Ο'. καινιούσι. Σ. καινο-
 ποιήσουσιν.²²

5. **וּבְנֵי נֶכֶר אֶמְרֵיכֶם**. *Et filii regionis peregrinae*
erunt agricolae vestri. Ο'. καὶ ἀλλόφυλοι ἀρο-
 τήρες. 'Α. Θ. . . γεωργοὶ ὑμῶν. Σ. υἱοὶ δὲ
 ξένων βοηλάται.²³
 6. **מִשְׁרֵי אֱלֹהֵינוּ יֵאָמֵר לָכֶם**. *Ministri Dei nostri,*
dicetur vobis. Ο'. λειτουργοὶ θεοῦ ✠ Οἱ Ὑ.
 ἡμῶν, ρηθήσεται ὑμῖν.²⁴
וְעָלֵי. *Opes*. Ο'. ἰσχύον. 'Α. εὐπορίαν.²⁵
וּבְכִבְבֹּתֵיהֶם תִּתְיַמְרוּ. *Et in gloriam eorum substi-*
tuemini. Aliter: *Et gloria eorum gloriabimini*.
 Ο'. καὶ ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν θαυμασθήσεσθε.
 'Α. καὶ ἐν δόξῃ αὐτῶν πορφυρωθήσεσθε.²⁶ Σ. . .
 στρηνιάσατε. Θ. . . ὑψωθήσεσθε.²⁷
 7. **וְיִרְוּ הַלְקֵם**. *Pro*
rudore vestro duplum erit, et pro ignominia
celebrabunt portionem suam (Jovam). Ο'. Va-
 cat. ✠ Θ. ἀντὶ τῆς αἰσχύνης ὑμῶν διπλῆς
 καὶ ἐντροπῆς ἀγαλλιάσονται μερὶς αὐτῶν.²⁸
וְלֹכְנֵי בְּנֵיהֶם יִרְשׁוּ. *Propterea in terra*
sua duplum possidebunt. Ο'. οὕτως ἐκ δευτέ-
 ρας κληρονομήσουσι τὴν γῆν. 'Α. Σ. Θ. διὰ
 τοῦτο ἐν τῇ γῆ αὐτῶν ἐκ δευτέρου (κληρονομή-
 σουσιν).²⁹
 8. **מִשְׁפָּט**. *Judicium*. Ο'. δικαιοσύνην. 'Α. κρίμα.³⁰
וְרַבִּינָה. *Rapinam*. Ο'. ἀρπάγματα. 'Α. βίαν.³¹

διῶναι) legitur in Ed. Rom., sed abest a Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis. ¹³ Cod. 88. Cf. ad v. 10. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Codd. 86, 88, qui ad Aq. mendose habent πν. ἀμαυροῦ. Cf. ad Cap. xlii. 3. Ad eundem Cod. 88 pro ὑμνήσεως, ὑμνησεν exhibet. ¹⁶ Curter. Syro-hex. in marg. .ל. .ו. + .סאד. ¹⁷ Cod. 88 mendose affert: 'Α. Σ. Θ. αὐτοῖς (αὐτοῖς) ἰσχυροὶ τοῦ λαοῦ (sic). Montef. ex Procopio edidit: Σ. ἰσχυροί. Hieron.: "Vel juxta Hebraicum ELE, per extensam utramque syllabam, fortes." ¹⁸ Cod. 88. ¹⁹ Idem. ²⁰ Cod. XII. ²¹ Codd. 86, 88. ²² Cod. 88. ²³ Idem. ²⁴ Curter. Syro-hex. in textu habet, λειτουργοὶ θεοῦ ρηθήσεται ὑμῖν (ῥηθ. ὑμῖν in marg. habet Cod. C.); in marg. autem, post θεοῦ inferendum: ✠ 'Α. ὑμῶν (sic). Haec, ὑμῶν (sic) ρ. ὑμῖν, leguntur in Comp. (cum ἡμῶν), Ald. (cum ἡμῶν et ἡμῖν), Codd. 22, 23 (sub ✠), 36, aliis. ²⁵ Procop. ²⁶ Hieron.: "Et pro superbia gloriae interpretatus est Aq., καὶ ἐν δόξῃ αὐτῶν πορφύρα ἐνδύσεσθε, id est, purpura vestiemini; ut iusigne regii decoris ostenderet."

Pro πορφύρα ἐνδύσεσθε, quae locutio a stylo istius interpretis plane abhorret, Cod. 88 genuinam Aquilae manum affert: 'Α. πορφυρωθήσεσθε. ²⁷ Cod. 88. ²⁸ Curter., et sub simplici aster. Cod. 23, ex quo διπλῆς pro διπλῆς assumpsimus. Facilius quidem lectio, sed ab Hebraeo longius recedens, est in Codd. 22, 36, aliis, et sub aster. Cod. 88: ἀντὶ τῆς αἰσχύνης ὑμῶν (ἡμῶν Cod. 88) τῆς διπλῆς, καὶ ἀντὶ τῆς ἐντροπῆς ἀγαλλιάσεται ἡ μερὶς αὐτῶν. Hieron.: "Quodque sequitur [in Hebraeo], Pro confusione duplīci, et pro rubore laudabunt partem suam, quod in LXX non habetur, sic mihi explanandum videtur. Pro eo quod duplicem habebatis confusionem, tam super populo Judaeorum, qui a Deo recesserat, quam super nationibus, quae idolis serviebant, videbitis eos conversos ad timorem Dei laudare partem suam; huud dubium quin Dominum." ²⁹ Cod. 88, ubi pro τῇ γῆ mendose scriptum πηγῆ. Codd. 22, 36, alii, in textu: διὰ τοῦτο τὴν γῆν αὐτῶν ἐκ δευτέρου κλ. ³⁰ Cod. 88. ³¹ Idem.

8. מִרְחֵם בְּאֵמֶת. *Mercedem eorum in veritate.*
 O'. τὸν μόνον αὐτῶν δικαίους. 'A. Σ. Θ. τὴν
 ἐργασίαν αὐτῶν ἐν ἀληθείᾳ.³²

בְּרִית. *Foedus.* O'. διαθήκην. 'A. Σ. συνθή-
 κην.³³

רַנְגָּמ. *Rangam.* O'. διαθήσομαι. 'A. κόψω.
 Σ. συντελέσω.³⁴

9. בְּתוֹךְ הָעָמִים. *In medio populorum.* O'. ✕ ἐν
 μέσῳ τῶν λαῶν.³⁵

10. שָׂשׂוֹן יִשְׂרָאֵל בְּיְהוָה. *Gau-
 dendo gaudebo in Jova, exsultabit anima mea
 in Deo meo.* O'. καὶ εὐφροσύνη εὐφρανθή-
 σονται ἐπὶ κύριον, ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου
 ἐπὶ τῷ κυρίῳ. 'A. χαίρων χαρήσομαι ἐν κυ-
 ρίῳ, ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχὴ μου... Σ. Θ.
 ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσομαι ἐν θεῷ, εὐφρανθή-
 σεται ἡ ψυχὴ μου ἐν τῷ θεῷ μου.³⁶

חֲמֵץ. *Tunicam.* O'. χιτῶνα. 'A. ἔνδυμα.
 Σ. περιβόλαιον.³⁷

אִמְצִי. *Amicivit me.* O'. Vacat. Σ. ἡμφί-
 εσέν με.³⁸

כַּתְּנֵי יְהוָה יַבְרִיחַ אֶת הַכֹּהֵן. *Sicut
 sponsus sacerdotem agit tiara, et sicut sponsa
 ornat se mundo suo.* O'. ὡς νυμφίῳ περιέ-
 θηκέ μοι μίτραν, καὶ ὡς νύμφην κατεκόσμησέ
 με κόσμῳ. 'A. ὡς νυμφίον ἱερατευμένον στε-

φάνῳ, καὶ ὡς νύμφην κοσμουμένην σκεύεσιν
 αὐτῆς.³⁹ Σ. ὡς νυμφίον κεκοσμημένον στε-
 φάνῳ, καὶ ὡς νύμφην περικειμένην τὴν σκευὴν
 αὐτῆς.⁴⁰

11. יִמְצֵחַ. *Germinare facit.* O'. Vacat. ✕ Σ.
 ἀνατέλλει.⁴¹ 'Αλλος' ἐκφύει.⁴²

CAP. LXII.

1. דִּקְדִּיקָה. *Justitia ejus.* O'. ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς
 (alia exempl. μου¹). OI Γ'. αὐτῆς.²

וְיִשׁוּעָה. *Et salus ejus.* O'. τὸ δὲ σωτήριόν
 μου. Alia exempl. αὐτῆς.³

2. כָּל-מְלָכִים. *Et omnes reges.* O'. καὶ ✕ 'A.
 Σ. πάντες βασιλεῖς.⁴

שֵׁם. *Nomen novum.* O'. τὸ ὄνομα τὸ και-
 νόν. Σ. ὀνόματι καινῷ.⁵

יְהוָה. *Os Jovae.* O'. ὁ κύριος. 'A. Σ. Θ.
 στόμα κυρίου.⁶

3. כִּי-מִצֵּי. *Corona.* O'. στέφανος. 'A. Σ. κί-
 δαρις.⁷

4. מְחֵשֶׁת. *Desolatio.* O'. ἔρημος. 'A. Σ. Θ. ἡφα-
 νισμένη.⁸

בָּהּ. *In ea.* O'. Vacat. 'A. Σ. Θ. ἐν αὐτῇ.⁹

נִשְׂתָּה. *Nupta.* O'. οἰκουμένη. 'A. ἐσχημένη.
 Σ. Θ. συναφικισμένη.¹⁰

³² Cod. 88. Procop.: ἀπὸ δὲ τοῦ, δικαίους, ἐν ἀληθείᾳ, πάντες ἡρμήνευσαν οἱ λοιποί. ³³ Cod. 88. ³⁴ Idem. Cf. Hex. ad Jerem. xxxi. 31. Ezech. xvii. 13. ³⁵ Curter., et Syro-hex. in marg. Haec hodie habentur in LXX, sed desunt in Codd. III, XII, 26, 239, 306, et Syro-hex. ³⁶ Curter., quem oscitanter descripsit Montef. ³⁷ Cod. 88. ³⁸ Codd. 86, 88. Codd. 36, 48, alii, in textu supplent, περιέβαλέ με. ³⁹ Procop., qui στεφάνῳ casu omisit. Hieron.: "Quasi sponsus decoratus corona atque coronandus, sive, ut Aq. transtulit, ἱερατευμένους στεφάνῳ, quod in lingua nostra dicitur, sacerdoti portans coronam." Theodoret.: τὴν δὲ μίτραν στεφάνῳ οἱ τρεῖς ἑρμηνεύται προσηγόρευσαν. ⁴⁰ Procop. Minus probabiliter Codd. 86, 88 post στεφάνῳ pergunt: καὶ ὡς νύμφην κοσμουμένην τοῖς σκεύεσιν (σκεύους Cod. 86) αὐτῆς; quae Aquilae sunt. Hieron.: "Et ideo sponsae assimilatur ornatui, quae ornatur mundo muliebri, sive, ut

ceteri transtulerunt, vasis vel monilibus suis." ⁴¹ Curter., et in textu siue aster. Codd. 109, 302. Hieron. germinat. Syro-hex. in marg. affert: Σ. ἀνατελεῖ (ⲁⲛⲁⲧⲉⲗⲏ), quod in textu habent Codd. 23, 305. ⁴² Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 36. CAP. LXII. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii, et Syro-hex. in marg. ² Curter. ³ Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex., qui in marg. μου habet. Curter. affert: O'. αὐτῆς. ⁴ Curter. Syro-hex. in marg. ⲁⲛⲁⲧⲉⲗⲏ. Lectio, καὶ πάντες β. (s. oi β.), est in Comp., Codd. 93, 106, 109. ⁵ Cod. 88. ⁶ Idem, "ut videtur." ⁷ Idem. ⁸ Idem. Mox pro σοὶ γὰρ κληθήσεται Syro-hex. in marg. char. med.: σὺ γὰρ κληθήσῃ, invitis libris Graecis. ⁹ Cod. 88. ¹⁰ Hieron.: "Postea vocabitur ΝΥΛΑ, quod Aq. interpretatus est ἐσχημένη; Sym. et Theod. συναφικισμένη, LXX οἰκουμένη, quae

4. **לְבַעַל יְהוָה בְּךָ וְאַרְצָךָ תִּבְעַל.** *Nam delectatur Jova in te, et terra tua nupta erit.* O'. Vacabat. ✕ Σ. Θ. *ὅτι εὐδόκησε κύριος ἐν σοί, καὶ ἡ γῆ σου συνοικισθήσεται* 4.¹¹
5. **בְּחוּר.** *Juvenis.* O'. νεανίσκος. 'A. ἐπιλεκτος.¹²
6. **תָּמִיד.** *Perpetuo.* O'. διὰ τέλους. 'A. ἐνδελεχῶς. Σ. διαπαντός.¹³
- יְהוָה יְהוָה.** O'. κυρίου. ✕ Οἱ Γ'. τὸν κύριον 4.¹⁴
- 6, 7. **לֹא יְדַמּוּ לָנוּ וְלֹא יִתְנֶנּוּ דְמֵי לֹא עַד-יִכּוֹנֵן אֶל-יְשׁוּשִׁים אֶת-יְרוּשָׁלַם תְּהִלָּה בְּאַרְצָהּ.** *Ne sit quies vobis, neque concedatis quietem ei, donec stabiliat et donec ponat Jerusalem laudem in terra.* O'. οὐκ ἔστι γὰρ ὑμῖν ὁμοίος· ἐὰν διορθώσῃ, καὶ ποιήσῃ ✕ τὴν 4.¹⁵ 'Ιερουσαλήμ γαυρίαμα ἐπὶ τῆς γῆς. 'A. . . ἕως ἐδράσῃ καὶ ἕως θῆ τὴν 'Ιερουσαλήμ ὑμνησιν ἐν γῆ.¹⁶ Σ. μὴ ἡσυχάσητε, μηδὲ δῶτε ἡσυχάσαι αὐτῷ, ἕως ἐτοιμάσῃ καὶ ἕως θῆ τὴν 'Ιερουσαλήμ αἰνεσιν ἐν τῇ γῆ.¹⁷ Θ. . . καὶ μὴ δῶτε σιγὴν αὐτῷ, ἕως ἐτοιμάσῃ καὶ ἕως θῆ τὴν 'Ιερουσαλήμ καύχημα ἐν τῇ γῆ.¹⁸
8. **בְּיַמִּינוּ.** *Per dextram suam.* O'. κατὰ τῆς δόξης αὐτοῦ. 'A. ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ. Θ. (κατὰ τῆς) δεξιᾶς (αὐτοῦ).¹⁹
- וּבְרַחֲמֵי.** *Et per brachium robustum suum.*

- O'. κατὰ τῆς ἰσχύος τοῦ βραχίονος αὐτοῦ. Σ. (καὶ) κατὰ τοῦ βραχίονος τοῦ ἁγίου αὐτοῦ.²⁰
8. **תִּירֹשֶׁת.** *Mustum tuum.* O'. τὸν οἶνον σου. 'A. οἶνιαν (σου). Aliter: 'A. ὀπωρισμόν (σου).²¹
9. **בְּחַצְרוֹת.** *In atriiis.* O'. ἐν ταῖς ἐπαύλεσι. Οἱ λοιποὶ ἐν ταῖς ἀύλαις.²²
10. **עֲבְרוּ עֲבְרוּ.** *Transite, transite.* O'. πορεύεσθε. Alia exempl. add. πορεύεσθε; alia, περιέλθετε.²³
- פְּנֵוּ דְרַחֲמֵי.** *Parate viam.* O'. ὁδοποιήσατε. Σ. Θ. ἀποσκευάσατε ✕ τὴν ὁδόν 4.²⁴ Θ. σκευάσατε τὴν ὁδόν.²⁵
- כְּלֹו כְּלֹו.** *Aggerate, aggerate (complanate).* O'. Vacat. Alia exempl. καὶ ὁδοποιήσατε, ὁδοποιήσατε.²⁶
11. **הִנֵּה.** *Ecce!* O'. ἔχων. 'A. [καὶ] ἰδοῦ.²⁷
- יְהוָה.** *Cum eo.* O'. Vacat. ✕ Σ. Θ. μετ' αὐτοῦ 4.²⁸
- לְפָנָיו.** *Coram eo.* O'. πρὸ προσώπου αὐτοῦ. Σ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ.²⁹
12. **הֵם.** *Eos.* O'. αὐτόν. Οἱ λοιποὶ αὐτούς.³⁰
- Cap. LXII. 5. **—** καὶ ἔσται 4. 8. **—** ἔτι 4 πίωνται.³¹

omnia habitata, possessamque significant." ¹¹ Haec hodie leguntur in LXX, sed absunt a Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. Hieron.: "Quod autem sequitur, Quia complacuit Domino in te, et terra tua inhabitabitur, a LXX praetermissum est." Curter. affert: ✕ Σ. Θ. *ὅτι εὐδοκήσει* (sic Ald., Codd. 36, 48, alii) — *συνοικηθήσεται* (sic Ald.). Syro-hex. in marg. (εὐδόκησε) **لَا يَدْرِي؟** **لَا يَدْرِي؟** **لَا يَدْرِي؟** ¹² Cod. 88. ¹³ Idem. ¹⁴ Curter. Sic sine aster. Codd. 23, 88. ¹⁵ Sic Cod. 23. Hieron.: "Mirorque quid voluerint LXX, pro eo quod habetur in Hebraeo, *Ne detis silentium ei, donec stabiliat et ponat Jerusalem laudem in terra*, dicere, cujus sensus in superioribus non cohaeret: *Non est enim vobis similis, si corrigat, et faciat Jerusalem gaudium super terram.*" ¹⁶ Cod. 88, qui *ἐδράσει* habet. ¹⁷ Procop., ubi *λίθω* pro *αὐτῷ* mendose editum, monente Drusio. ¹⁸ Curter. Syro-hex., qui in textu *καύχημα* (**كَاوَحِيْمَا**),

non *γαυρίαμα* (**گَاوَرِيَامَا**) legisse videtur, in marg. affert: Θ. *ἀγαλλίαμα* (**اِغَااللِيَامَا**), quae lectio est in Codd. 88, 109, aliis, necnon in marg. Cod. XII. ¹⁹ Curter. ²⁰ Cod. 88. ²¹ Cod. 88 affert: 'A. *οἰων ὀπωρισμῶν* (sic), ex duplici, ut conicere licet, istius interpretis editione. Cf. Hex. nostra ad Hos. ii. 22 (= *Otium Norvic.* p. 68). ²² Procop. ²³ Prior lectio est in Cod. 88, et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 48, aliis. Curter. ad ✕ *πορεύεσθε* (sic) in marg. notat: ✕ Θ. *ὁδοποιήσατε*; nisi forte ad Hebr. **יָבִו** lectio pertinet. ²⁴ Cod. 86. Cf. ad Cap. xl. 3. ²⁵ Curter. (sub ✕ Θ), Cod. 93. Sic in textu Codd. 22, 23 (in marg. sub ✕), 36, alii. ²⁶ Sic Codd. 22, 51, alii. ²⁷ Ad *ἔχων* Cod. 88 affert: 'A. *καὶ διδούς*; mendose, ut videtur, pro *καὶ ἰδοῦ*. ²⁸ Curter. Syro-hex. in marg. **لَا يَدْرِي؟** Sic in textu Codd. 22, 23 (sub ✕), 36, alii. ²⁹ Cod. 88. ³⁰ Procop. ³¹ Syro-hex.

CAP. LXIII.

1. **מְפָצִים בְּנֵדִים צְמֻחִים**. *Splendidis (rubris) vestibus de Bosra.* O'. ἐρύθημα ἱματίων ἐκ Βοσβρα (alia exempl. Βοσρά¹). Σ. ἐρυθρόμενος (fort. ἐρυθραϊνόμενος) τὸν ἱματισμὸν ἀπὸ Βοσρά.²

תְּהוֹר בְּלְבוּשׁוֹ. *Tumidus (superbus) in vestituro.* O'. ὠραῖος ἐν στολῇ ✕ αὐτοῦ³. 'A. διαπρέπων... Σ. εὔπρεπής... Θ. ἐνδοξος ἐν τῷ ἐνδύματι αὐτοῦ.⁴

יָצַע בְּרֵב פָּדוּ. *Reclinato capite (incedens) in magnitudine roboris ejus.* O'. βία μετὰ ἰσχύος. 'A. καταστρωγγύων...⁵ Σ. βαίνων ἐν πλήθει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ.⁶

אֲנִי מְדַבֵּר בְּצַדִּיקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ. *Ego qui loquor in justitia, potens ad servandum.* O'. ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίου. Σ. ἐγὼ λαλῶ ἐν δικαιοσύνῃ, ὑπερμαχῶν εἰς τὸ σῶσαι.⁷

2. **כְּדֹרֶךְ בִּנְנָה**. *Sicut calcantis in torculari.* O'. ὡς ἀπὸ πατητοῦ (alia exempl. πατήματος⁸)

ληνοῦ. 'A. ὡς πατούντος ἐν ληνῷ.⁹

3. **תְּרָפָה**. *Torcular.* O'. πλήρης. 'A. κεραμύλλιον.¹⁰ Σ. ληνόν. Θ. φουρά.¹¹

וְהָיָה שִׁנְיָתִי כִּי לְבַדִּי לְהִתְרָפָה. *Torcular calcavi solus, et de gentibus non erat quisquam tecum.* O'. πλήρης καταπεπατημένης, καὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔστιν ἀνὴρ μετ' ἐμοῦ.¹² Σ. ληνὸν ἐπάτησα μονώτατος, καὶ ἀπὸ τῶν λαῶν οὐκ ἔστιν οὐδεὶς σὺν ἐμοί.¹³

וְהָיָה. *In ira mea.* O'. ὡς γῆν. 'A. Σ. Θ. ἐν ὄργῃ μου.¹⁴

וַיִּזְרַח עַל-בְּגָדַי דָּמָא. *Et prosiliit succus (sanguis) eorum super vestes meas.* O'. καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν. 'A. καὶ ἐρραντίστη...¹⁵ Σ. καὶ ἐρραντίστη τὸ ἐπινίκιον αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἱμάτιά μου.¹⁶ Θ... τὸ τρίπαιον αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἱμάτιά μου.¹⁷

וְכָל-מְלִבְשֵׁי אִינְיָנִי. *Et omnia vestimenta mea inquinavi.* O'. Vacat. ✕ Σ. Θ. καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου ἐμόλυνα.¹⁸

4. **בְּלִבִּי נֶקְמָה**. *Ullionis in corde meo.* O'. ἀντα-

CAP. LXIII. ¹ Curter. Hieron.: "Tinctis vestibibus de Bosra. Quod multi pro errore lapsi, putant de carne Domini intelligi: id est, BASAR, quod verbum si carnem significaret, scriberetur per mediam literam SIN, nunc autem per SADE scribitur, et interpretatur firma atque piuitia." ² Cod. 88, qui ἀπὸ Bosra (sic) habet. ³ Curter., Codd. 23, 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 48, alii. ⁴ Cod. 88. ⁵ Idem. Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 12. ⁶ Idem. In cod. est βαίνων, quae vox nulla est. Pro בִּנְנָה Sym. legisse videtur בְּנָה, coll. Hex. ad Psal. lxxvii. 8. In textu LXX virali διαβαίνων praemittit Cod. 198. ⁷ Procop., ubi ὑπερμαχῶ editum. Euseb. enarrat: ὑπερμαχῶν γὰρ, κατὰ τὸν σύμμαχον, τῶν ἀδικῶς ἰπὸ τῶν ἀντικειμένων δυνάμεων καταπονόμενων, κ.τ.ε. ⁸ Curter. o Cod. Jes. in textu πατήματος, in marg. autem πατητοῦ exhibet. Parsons. vero de eodem cod. testatur: "ὡς ἀπὸ πατήματος (in marg. add. τοῦ) XII." Tandem Montef. ex Curterio falso affert: O'. ὡς ἀπὸ ✕ πατητοῦ ✕ ληνοῦ. ⁹ Cod. 88. ¹⁰ Idem in continuatione. Scilicet Aq. interpretatus est תְּרָפָה, olla. Nisi fides habenda sit Hieronymo, qui ait: "Verbum PHURA ambiguum est, et tanquam torcular, quam lagunculam plerumque significat." ¹¹ Hieron.: "Pro torculari, quod Hebraice dicitur גִּבְתִּי, Theod. ipsum verbum He-

braicum posuit PHURA. Sed melius in hoc loco Sym., quem et nos secuti sumus." ¹² Hieron.: "LXX pro eo quod nos diximus, torcular calcavi solus, interpretati sunt, plenum conculcatum, quod magis cum superiori capitulo legendum est, quam ut sit sequentis principium." Ergo in suo habuit, ληνοῦ πλήρους καταπεπατημένης, quae lectio est Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, 41, aliorum. Sic S. Cyprian. Epist. LXIII ad Caecilium: Velut a calcatione (πατήματος) torcularis pleni et conculcati. ¹³ Curter. sine nom. interp. Procop. affert: Σ. καὶ ἀπὸ τῶν λαῶν. Haec, ληνὸν ἐπάτησα μονώτατος, post καταπεπατημένης inferunt Codd. 22, 36, alii. ¹⁴ Cod. 88. Codd. 22, 36, alii, in textu: ἐν τῇ ὄργῃ μου. ¹⁵ Cod. 88. ¹⁶ Procop. Cod. 86 affert: Σ. τὸ ἐπινίκιον αὐτῶν. ¹⁷ Cod. 86. Praeterea Cod. 93 affert: Θ. Σ. καὶ ἐρραντίστη τῷ κατανηκίματι αὐτῶν τὰ ἱμάτιά μου, καὶ πάντα τὰ ἐνδύματά μου ἐμόλυνα; quae totidem verbis in textu post εἰς γῆν leguntur in Codd. 22, 36, aliis, quorum nonnulli ἐρραντή pro ἐρραντίστη habent. Etiam Theodoret. (Opp. T. I, p. 1068) citat: καὶ κατήγαγον εἰς γῆν τὸ αἷμα αὐτῶν, καὶ κατερραντίστη τῷ καρπῷ αὐτῶν τὰ ἱμ. μου. ¹⁸ Curter. Sic in textu Codd. 23 (sub ✕), 109, 302, 305. Syro-hex. in marg. ܠܡܘܠܘܢ ܕܡܘܠܘܢ ܕܡܘܠܘܢ .l. ✕ ܕܡܘܠܘܢ ܕܡܘܠܘܢ.

ποδόσεως ἐπήλθεν αὐτοῖς. Ἄ. ἐκδικίας...

Σ. ἐκδικήσεως ἐν τῇ καρδίᾳ μου.¹⁹

4. **יְהוָה יִלְדֵנוּ**. *Redemptionis meae*. Ὁ. λυτρώσεως. Θ. ἀγχιστείας (μου).²⁰

5. **שָׁטְנוּ**. *Obsturpi*. Ὁ. προσεβόησα. Ἄ. ἐξηπορήθην.²¹

סֹמְךָ. *Sustentans*. Ὁ. ἀντελαμβάνετο. Ἄ. Σ. ὑποστηρίζων.²²

הִיא סִמְנְתָנִי. *Ipsa sustentavit me*. Ὁ. ✕ Οἱ Γ'. αὐτὸς ἐπέστη.²³ Ἄ. Σ. αὐτὸς ἐστήρισέν με.²⁴

6. **וַיִּשְׁכְּרוּ בַחֲמָתִי**. *Et inebriavi eos ira mea*. Ὁ. Vacat. ✕ Σ. Θ. καὶ ἐμέθυσα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου.²⁵

נֶחְצָץ. *Succum eorum*. Ὁ. τὸ αἷμα αὐτῶν. Οἱ λοιποί. τὸ νίκος (αὐτῶν).²⁶

7. **יְהוָה יִזְכֹּר תְּהִלֹּת יְהוָה**. *Commemorabo, laudes Jovae*. Ὁ. ἐμνήσθην, τὰς ἀρετὰς κυρίου. Ἄ. Ἄλ-λος ✕ ἀναμνήσω, τὴν αἴνεσιν κυρίου.²⁷

כָּעַל כָּל אֲשֶׁר-מָלְכָנוּ יְהוָה וְרַב־טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל. *Ut pat est propter omnia quae praestitit nobis Jova, et magnitudinem bonitatis erga domum Israelis*. Ὁ. ἐν πᾶσιν οἷς ἡμῖν ἀνταποδίδωσι (Ἄ. ἡμεῖψατο (ἡμᾶς)). Σ. εὐηρ-

γέτησεν ἡμᾶς²⁸). κύριος κριτὴς ἀγαθὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. Σ. περὶ πάντων ὧν εὐηργέτησεν ἡμᾶς (κύριος, καὶ) ἐκ πλήθους ἀγαθοσύνης, *quam super domum Israelis exercuit*.²⁹

8. **וְיָשָׁרְךָ לֹא בָנִים בְּהָמָה יַעֲמִי**. *Profecto populus meus sunt ipsi, filii qui non perfide agent*. Ὁ. οὐχ ὁ λαὸς μου (Ἄ. Σ. Θ. πλὴν λαὸς μου εἰσίν); τέκνα οὐ μὴ ἀθετήσωσι. Σ. πλὴν λαὸς μου εἰσίν, υἱοὶ οὐκ ἀσυνητοῦντες.³⁰

9. **וַיִּשְׁפָּן הַיְשֻׁעַ בְּנֵי יְהוָה וְיָמְלֵאן** (לֵב) לֵב. *Non coarctatus est (s. Ipse in angustiis versatus est³¹), et angelus faciei ejus servavit eos*. Ὁ. οὐ πρέσβυς, οὐδὲ ἄγγελος, ἀλλ' αὐτὸς (alia exempl. add. κύριος, s. ὁ κύριος) ἔσωσεν αὐτούς. Θ. οὐ πολιορκητὴς, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτούς.³²

וַיִּנְשְׂאָן. *Et sustulit eos*. Ὁ. καὶ ὑψωσεν (Ἄ. Σ. Θ. ἐπῆρεν³³) αὐτούς.

10. **קָדְשׁוֹ**. *Sanctitatis ejus*. Ὁ. τὸ ἅγιον αὐτοῦ. Οἱ Γ'. ὁμοίως.³⁴

11. **וַיִּזְכֹּר יְמֵרְעוּלָם מִשְׁפַּח עַמּוֹ**. *Et recordatus est dierum antiquorum Moysis populus ejus*. Ὁ. καὶ ἐμνήσθη ἡμερῶν αἰώνων ✕ Μωσῆ λαοῦ αὐτοῦ.³⁵

¹⁹ Cod. 88. ²⁰ Idem. ²¹ Idem. ²² Idem.

²³ Curter., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ✕ **וְיָשָׁרְךָ**. ²⁴ Cod. 88, ubi ἐστήρισεν scriptum.

²⁵ Curter. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ ἐμ. αὐτοὺς ἐν τῷ θ. μου. Syro-hex. affert: **וְיָשָׁרְךָ** **וְיָשָׁרְךָ**.

²⁶ Procop. Cod. 86 affert: Ἄ. Σ. Θ. τὸ νίκος. Hieron.: "*Deduizitque sanguinem eorum in terram, vel daemonum τροπικῶς, vel certe sanguinem Judaeorum: pro quo ceteri interpretes contentionem [νίκος] transtulerunt.*" Ex quo loco Hieronymi Montef. ad **נֶחְצָץ** (v. 3) falsam lectionem affert: Οἱ λοιποί. ἔρις αὐτῶν.

²⁷ Curter. post τὰς ἀρετὰς κυρίου in marg. supplet: ✕ ἀναμνήσω, κ.τ.έ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ad ἐμνήσθην in marg. affert: ἀναμνήσω; et sub alio indice: ✕ **וְיָשָׁרְךָ** **וְיָשָׁרְךָ**. ²⁸ Cod. 88, qui εὐηργέτησεν habet.

²⁹ Procop.: Ἄντι δὲ τοῦ, ἐν ἅπασιν οἷς ἀνταποδίδωσιν ἡμῖν, ὁ Σὺμ., περὶ π. ὧν εὐηργ. ἡμᾶς, εἶρηκεν· καὶ ἀντι τοῦ, κριτὴς ἀγαθὸς, ἐκ πλ. ἀγαθοσύνης (sic). Hieron. vero: "*Pro eo autem quod nos interpretati sumus: Super*

omnibus quae reddidit nobis Dominus, quod potest et in bonam et malam partem accipi, Sym. manifestius in bouorum posuit retributione, dicens: Pro omnibus in quibus benefecit nobis, et pro multitudine bonitatis, quam super domum Israel exercuit." ³⁰ Procop. Quod in edito legitur, **ΑΣΥΝΗΚΟΥΝΤΕΣ**, operarum incuriae tribuendum videtur; nam in Latinis habetur, *praevaricantes*. Cod. 88 affert: Ἄ. Σ. Θ. πλὴν λαὸς μου εἰ σὺ (sic).

³¹ Hieron.: "*Ubi nos interpretati sumus, In omni tribulatione eorum non est tribulatus, quod Hebraice dicitur lo, et est negantis adverbium pro nos, legi potest et ipse, ut sit sensus: in omni tribulatione eorum ipse est tribulatus, id est, Deus; ut non solum peccata, sed et tribulationes nostras ipse portaret.*" ³² Codd. 86, 88. Ad πολιορκητὴς cf. ad Cap. lix. 19. (In textu κύριος, s. ὁ κύριος, est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis fere omnibus, et Syro-hex.) ³³ Cod. 88. ³⁴ Curter. Pro-

nomen deest in Codd. III, 26, 86, 106, 306. ³⁵ Curter., Cod. 23, et sine aster. Codd. 109, 302, 305. Syro-hex.

11. **הַיָּהוָה מִיָּמֵי מִיָּמָה לְמַעַל.** *Ille qui sursum duxit eos de mari una cum pastore.* Ο. ὁ ἀναβιβάσας ἐκ τῆς θαλάσσης τὸν ποιμένα. Ἀ. ἀναβιβάσας αὐτοὺς (ἐκ τῆς θαλάσσης) σὺν νομεῦσι (Masora, **רַעֲיָא**). Σ. ἀναγαγὼν αὐτοὺς ἐκ τῆς θαλάσσης... Θ. ὁ ἀναβιβάσας ἀπὸ τῆς θαλάσσης...³⁶
12. **מִיָּמֵי מִיָּמָה לְמַעַל.** *Qui scidit aquas ante eos.* Ο. κατίσχυσεν ὕδωρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Ἀ. σχίζων... Θ. ἐκρήσσω ὕδατα...³⁷ Σ. ὁ ρήξας ὕδατα ἔμπροσθεν αὐτῶν.³⁸
- יְלִי.** *Sibi.* Ο. ἐαυτῷ. Σ. αὐτῷ.³⁹
13. **לֹא יִפְשְׁלוּ.** *Non offenderunt.* Ο. οὐκ ἐκοπίασαν. Ἀ. οὐκ ἐσκανδαλίσθησαν. Σ. οὐκ ἠσθένησαν.⁴⁰
14. **תְּקֵנָה.** *Splendoris.* Ο. δόξης. Ἀ. καυχήσεως.⁴¹
15. **הִבֵּט.** *Aspice.* Ο. ἐπίστρεψον. Ἀ. Σ. ἐπίβλεψον. Θ. κάτιδε.⁴²
- מִבֵּיתוֹ.** *E domicilio.* Ο. ἐκ τοῦ οἴκου (Ἀ. Σ. Θ. κατοικητηρίου⁴³).
- מִצֵּרָתוֹ.** *Viscerum tuorum.* Ο. τοῦ ἐλέους σου. Ἀ. Σ. Θ. τῶν σπλάγχχνων σου.⁴⁴
- יִפְתָּהּ לִּי.** *Erga me continent se.* Ο. ὅτι ἀνέσχου ἡμῶν. Ἀ. Σ. Θ. πρὸς μὲ ἐνεκρατεύσατο.⁴⁵
16. **מִיָּמֵי מִיָּמָה לְמַעַל.** *Redemptor noster, a tempore antiquissimo.* Ο. ρῦσαι ἡμᾶς, ἀπ' ἀρχῆς. Ἀ. ἀγγιστεῦσαι (fort. ἀγγίστευσον) ἡμᾶς ἀπ' αἰῶνος.⁴⁶

18. **צָרֵינוּ בְּסֹסֵי מִקְדָּשְׁךָ.** *Hostes nostri calcaverunt sacrarium tuum.* Ο. Vacat. Ἄλλος οἱ ὑπεναντίοι ἡμῶν κατεπάτησαν τὸ ἁγίασμά σου.⁴⁷
19. **הָיִינוּ מִיָּמֵי מִיָּמָה לְמַעַל מִיָּמֵי מִיָּמָה לְמַעַל.** *Facti sumus (tanquam) quibus a tempore antiquissimo non dominatus sis, super quos non invocatum sit nomen tuum.* Ο. ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε οὐκ ἤρξας ἡμῶν, οὐδὲ ἐκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς. Σ. ἐγενήθημεν ὡς ἀπ' αἰῶνος, ὧν οὐκ ἐξουσιάσεις (fort. ἐξουσίας), οὐδὲ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά σου αὐτοῖς.⁴⁸

Cap. LXIII. 15. — ποῦ ἔστι (fort. — ποῦ ἔστι) τὸ πλήθος. 16. — ἐφ' ἡμᾶς ἔστι.⁴⁹

CAP. LXIV.

- 1 (Hebr. lxiii. 19). **וְיִפְתָּהּ לִּי מִיָּמֵי מִיָּמָה לְמַעַל.** *Utinam discinderes caelos, et descenderes! ante faciem tuam montes contremiscerent!* Ο. εἰ ἀνοίξῃς τὸν οὐρανὸν, τρόμος λήψεται ἀπὸ σοῦ ὄρη, καὶ τακήσονται. Ἀ. Σ. Θ. οὐκ ἔρρηξας οὐρανὸν, καὶ κατέβης, ἀπὸ προσώπου σου ὄρη κατέρρευσαν (Θ. ἐσαλεύθησαν¹).² Σ. οὐδὲ ρήξας οὐρανὸς κατέβης, ἀπὸ προσώπου σου ὄρη κατέρρευσεν.³
- 2 (lxiv. 1). **וְיִפְתָּהּ לִּי מִיָּמֵי מִיָּמָה לְמַעַל.** *Sicut ignis accendit sarmenta, aquam ebullire facit ignis.* Ο. ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς τήκεται, καὶ κατακαύσει πῦρ τοὺς ὑπεναντίους. Σ. ὡς ἔκκαυσις πυρὸς, ἐτάκη θάλασσα, ὕδατα ἐπτοήθησαν.⁴ Θ. (ἐσαλεύθησαν)

in marg. affert: * Οἱ Γ'. Μωσῆ καὶ λαοῦ (s. τοῦ λ.) αὐτοῦ; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁶ Codd. 86, 88. Ad Theod. Cod. 86 legit ἀναβιβάσας sine artic. ³⁷ Cod. 88. ³⁸ Procop. Cod. 88 affert: Σ. ρήξας ὕ. ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ³⁹ Procop.: καὶ αὐτὸς ἐδοξάζετο ποιῶν ἐαυτῷ ὄνομα: ὁ δὲ Σὺμ. αὐτῶν (sic) ἔφη, τουτέστι, τὸν ἴδιον δοξάζων λαόν. ⁴⁰ Cod. 88. ⁴¹ Idem. ⁴² Curter., qui Theodotioni tribuit κάτιδε. Lectio ἐπίβλεψον est in Codd. 26, 147, 233. ⁴³ Cod. 88. ⁴⁴ Idem. ⁴⁵ Idem. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26 (cum ὑμῶν pro ἡμῶν), 36, alii, Syro-hex., et Hieron. ⁴⁸ Procop. ⁴⁹ Syro-hex.

CAP. LXIV. ¹ Cod. 88. Cf. Jud. v. 5 in Hebr. et LXX. ² Idem. ³ Procop. ⁴ Idem in continuatione. Pro **וְיִפְתָּהּ** Sym. duas voces **וְיִפְתָּהּ**, seu potius **וְיִפְתָּהּ**, interpretatus est. Hieron.: "Si enim tu descenderes... *tabescerent*, juxta Symmachum, *aquas maris*, et omnem salsuginem earum ignis ille consumeret." Idem mox: "Hebraei hunc locum ita edisserunt: sic comburet ignis iniquos, quomodo aquae fervent ignis ardore; **AMASIM** enim non *consumptionem* et *tabem*, ut ceteri interpretati sunt, sed *iniquos* intelligi volunt."

- ὡς ἔκαυσιν πυρὸς, ἐτάκησαν ὕδατα, ἐξέκαυσας πῦρ.⁵
- 2 (lxiv. 1). נִמְצָא. *Nomen tuum.* Ὁ. τὸ ὄνομά σου (alia exempl. κυρίου⁶). Οἱ Γ'. τὸ ὄνομά σου.⁷
- נִרְבְּזוּ. *Trepidabunt.* Ὁ. παραχθήσονται. Ἀ. κλονηθήσονται.⁸
- 3 (2). נִגְדָה לְנוּ נִגְדָה יְרֵדָה. *Stupenda quae non sperabamus; descendisti.* Ὁ. τὰ ἐνδοξα (cetera absona sunt). Ἀ. τὰ ἐπίφοβα... Σ. Θ. φοβερὰ ἃ οὐ προσεδοκῶμεν κατέβησαν.⁹
- 4 (3). הַיָּמִין לֹא רָאָה. *Oculus non vidit.* Ὁ. οὐδὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἶδον. Ἀλλος (οὐδὲ) ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε.¹⁰
- יִצְעַק עָלָיו מִכָּל צָרָתוֹ. *Qui ageret pro eo qui exspectat eum.* Ὁ. καὶ τὰ ἔργα σου, ἃ ποιήσεις τοῖς ὑπομένουσιν ἔλεον. Alia exempl. καὶ τὰ ἔργα σου ἀληθινὰ, καὶ ποιήσεις τοῖς ὑπομένουσι σε ἔλεον.¹¹
- 4, 5 (3, 4). תִּפְגַּע בְּיָדָיו : לֹא יִצְעַק עָלָיו. *Pro eo qui exspectat eum. Occurris (pacisceris).* Ὁ. τοῖς ὑπομένουσιν ἔλεον. συναντήσεται. Σ. τοῖς προσδοκῶσιν αὐτόν. συνήτησας.¹²
- 5 (4). וְנִשְׁחַטְנוּ עִלְמֵי עֵלְמָהּ. *Et peccavimus; in his (sumus) inde a longo tempore, et salvabitur?* Ὁ. καὶ ἡμεῖς ἡμάρτομεν διὰ τοῦτο ἐπλανήθημεν. Σ. ἁμαρτόντων ἡμῶν ἐν αὐτοῖς εἰς αἰῶνα, καὶ σωθησόμεθα.¹³
- 6 (5). כְּבִגְדֵי עֵרִיסִים. *Quasi vestis menstruorum (menstruis polluta).* Ὁ. ὡς ῥάκος ἀποκαθημένης. Ἀ. ὡς ἱμάτιον μαρτυριῶν. Σ. ὡς ἱμάτιον κησεως. Θ. ὡς ἱμάτιον ἐδδέν (s. ἐδδίμ).¹⁴
- וְנִבְלָה. *Et decidimus.* Ὁ. καὶ ἐξερρήμεν. Σ. (καὶ) ἐξεπέσαμεν.¹⁵
- וְנִבְלָנוּ (in posteriore loco). *Omnes nos.* Ὁ. Vacat. ✕ Ἀ. Θ. πάντες ἡμεῖς ἄ.¹⁶
- 7 (6). נִסְתַּתְרָה. *Quia abscondisti.* Ὁ. ὅτι ἀπέστρεψας. Ἀ. Σ. Θ. ἔκρυψας γάρ.¹⁷
- 8 (7). יְצַרְנוּ יְהוָה. *Et tu formator noster.* Ὁ. Vacat. ✕ Ἀ. Θ. καὶ σὺ πλάστης ἡμῶν ἄ.¹⁸
- 9 (8). לֹא תִקְצַח. *Ne irascaris.* Ὁ. μὴ ὀργίζου ἡμῖν ἄ. Ἀ. (μὴ) παροξύνου.¹⁹
- וְיָדָה עַד מְאֹד. *Jova, usque ad vehementiam.* Ὁ. ✕ Οἱ Γ'. κύριε, ἕως ἄσφοδρα.²⁰
- וְעַד. *In perpetuum.* Ὁ. ἐν καιρῷ. Ἀ. Θ. εἰς ἔτι. Σ. εἰς τὸν αἰῶνα.²¹
- 11 (10). קִדְשֵׁינוּ. *Sanctitatis nostrae.* Ὁ. τὸ ἅγιον ἡμῶν. Σ. τοῦ ἀγιάσματος ἡμῶν.²²
- וְיָדָה עַד מְאֹד. *Res pretiosae nostrae.* Ὁ. ἐνδοξα ἡμῶν. Ἀ. ἐπιθυμήματα (ἡμῶν).²³
- 11, 12 (10, 11). הֲלֵעָלְמָהּ תִּתְחַלֵּף : חֲרָבָהּ. *In desolationem. Num propter haec continebis te?* Ὁ. συνέπεσε. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἀνέσχω. Σ. ἐγένετο εἰς ὄνειδος. μὴ ἐπὶ τούτοις ἐγκρατεύσῃ.²⁴

⁵ Codd. 86 (cum eis καὶσιν pro ἔκαυσιν), 88. ⁶ Sic Ald., Codd. III, XII, 41, 49, alii. ⁷ Curter. ⁸ Cod. 88.

⁹ Idem. Pro σου ex iogenio rescripsimus ἃ οὐ. Etiam κατέβησαν vitiosum videtur pro κατέβησ.

¹⁰ Curter. in marg.: ὀφθαλμὸς οὐκ ἴδε (sic). ¹¹ Sic Cudd. 22, 36, 48, alii. Hieron. in Commentario juxta textum Romanum vertit: et opera tua, quae facies exspectantibus misericordiam; in Epist. autem LVII ad Pammach. 9 haec habet: "Hoc LXX multo aliter transtulerunt: ... et opera tua vana, et facies exspectantibus te misericordiam." Habes ipsissimam nostrorum codicum lectionem, quod fugit VV. DD., qui pro τὰ ἔργα σου ἀληθῆ (sic) certatim reponunt τὰ ἔργα σου ἃ λήθει, et pro duplici versione Hebraeorum הַיָּמִין לֹא רָאָה ἔχουσιν ἔλεον. Cf. Vallars. ad Hieron. l. c., necnon Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 363. ¹² Cod. 88, qui προσδοκῶσιν habet. ¹³ Idem, ubi σωθησόμεθα scriptum.

¹⁴ Idem. Paulo aliter Hieron.: "Pro quo Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, EDDIM, quod Sym. interpretatus est κουσῶν, id est, parientium; Aq. μαρτυριῶν, hoc est, testimoniorum, quando sanguis in primo coitu maritali virgini approbatur." ¹⁵ Cod. 88. ¹⁶ Curter. Sic sub aster. Codd. 23, 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. + .ל. .ל. .ל. .ל. .ל. .ל. .ל. ¹⁷ Cod. 88.

¹⁸ Curter., et sub simplici aster. Cod. 23. Syro-hex. in marg. + .ל. .ל. .ל. .ל. .ל. .ל. .ל. ¹⁹ Cod. 88. Obelus est in Syro-hex.

²⁰ Syro-hex. in marg. + .ל. .ל. .ל. .ל. .ל. .ל. .ל. ²¹ Curter. affert: ✕ Οἱ Γ'. ἕως. Codd. 22, 23, 36, alii: κύριε, ἕως σφ.

²² Cod. 88. Pro εἰς ἔτι, ut in cod. scriptum, correximus εἰς ἔτι. Cf. Hex. ad Psal. cxliv. 1. Prov. xii. 19. xxix. 14.

²³ Cod. 88. Sic in textu Codd. 62, 90, alii. ²⁴ Idem.

²⁵ Idem. In cod. ἐγκρατεύσει scriptum.

12 (11). עָרַמְנִי. Nimum in modum. O'. ✕ O: Γ'. ἕως 4 σφόδρα.²⁶

CAP. LXV.

1. בְּרִשְׁתִּי. Exquiri me passus sum. O'. ἐμφανῆς ἐγενήθην. 'A. Θ. ἐξεζητήθην.¹

הִנְנִי הִנְנִי. Ecce! ego, ecce! ego. O'. ἰδοὺ εἰμι, ✕ Θ. ἰδοὺ εἰμι 4.² 'A. Σ. Θ. ἰδοὺ ἐγώ.³

2. הַחֹלְכִים הַדֶּרֶךְ לֹא-טוֹב. Qui ambulat in via non bona. O'. τοῖς πορευομένοις ὁδῶ οὐ καλῆ. Alia exempl. οὐ οὐκ ἐπορεύθησαν ὁδῶ ἀληθινῆ.⁴ O: Γ'. (τοῖς πορευομένοις) ὁδῶ οὐκ ἀγαθῆ.⁵

מַחְשְׁבֹתֶיהָ. Consilia sua. O'. τῶν ἀμαρτιῶν ('A. Θ. λογισμῶν⁶) αὐτῶν.

4. הַיֹּשְׁבִים בְּקַבְרִים וּבְנִצְוָרִים יְלִינִי. Qui sedent in sepulcris, et in locis occultis pernoctant. O'. ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις κοιμῶνται διὰ ἐνύπνια. 'A. Σ. οἱ καθήμενοι ἐν τάφοις, καὶ ἐν τοῖς διατετηρημένοις ἀλιζόμενοι.⁷

חֲזִירִי. Porci. O'. θειον. Σ. τοῦ χοίρου.⁸

5. קִדְשְׁתִּיךָ. Sanctus sum tibi. O'. καθαρὸς εἰμι. Σ. ἀγιώτερός σου (εἰμί).⁹

6. כִּי אִם-שִׁלַּמְתִּי וְשִׁלַּמְתִּי. Nisi retribuero, et retribuam. O'. ἕως ἂν ἀποδώσω. Alia exempl. ἕως ἂν ἀποδῶ, καὶ ἀνταποδώσω.¹⁰

7. עֲוֹנוֹתֵיכֶם. Iniquitates vestras. O'. τὰς ἀμαρτίας ('A. Σ. Θ. ἀνομιῶν¹¹) αὐτῶν.

וְהָרָו. Simul. O'. Vacat. ✕ Θ. ἐπὶ τὸ αὐτό 4.¹²

קָרְרוּ. Suffixerunt. O'. ἐθυμίασαν. Σ. ἐθυσίασαν.¹³

וְהָשְׁנָה. Primum. O'. Vacat. 'A. Σ. Θ. πρῶτον.¹⁴

8. כֵּן. Sic. O'. ✕ ἔτι 4 οὕτως.¹⁵

וְהַתִּירָה. Mustum. O'. ὁ βῶξ. 'A. ὁ ὄπωρισμός. Σ. ὁ οἶνος.¹⁶

לֹא-אֶפְסֶה לְבַלְתִּי הַשְּׂחִיתָהּ. Ut non perdam totum. O'. τοῦτου ἕνεκεν οὐ μὴ ἀπολέσω πάντα. Σ. ἵνα μὴ διαφθείρω τὸ πᾶν.¹⁷

9. וְהִרְשָׁוָה. Et hereditabunt eam. O'. καὶ κληρονομήσουσιν (✕) 'A. Σ. Θ. αὐτήν.¹⁸

10. וְהַעֲמָה. Et vallia. O'. καὶ φάραγξ. 'A. Σ. Θ. (καὶ) ἡ κοιλὰς.¹⁹

11. לְמִנִּי. Fortunae. O'. τῇ τύχῃ. Alia exempl. τῷ δαίμονι. 'A. Θ. τῷ μινεί. Σ. ἐκτός μου.²⁰ מְרִסָּה. Vinum mixtum. O'. 'A. Σ. Θ. κέρασμα.²¹

13. וְהָיִיתִי לָהֶם. O'. ✕ Σ. Θ. κύριος 4 κύριος.²² וְהָרָעִבוּ. Esurietis. O'. πεινάσετε. 'A. λιμώξεσθε.²³

²⁶ Syro-hex. in marg. ✕ אַחַד. ✕ Curter. affert: ✕ Θ. ἕως. Sic in textu Codd. 22, 23 (sub ✕), 36, alii.

CAP. LXV. ¹ Cod. 88. ² Syro-hex. in marg. אֶל ✕ אֶל. Sic sub simplici aster. Cod. 23, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Curter., in cuius textu desideratur ἰδοὺ εἰμι, in marg. affert: ✕ ἰδοὺ εἰμι. ³ Cod. 88. Montef. affert: "ἄλλοι ἰδοὺ ἐγώ. Sic in textu semel Comp., Codd. 49, 87, alii. ⁴ Sic Comp. (qui ἀγαθῆ pro ἀληθινῆ habet. Hieron.: qui non ambulaverunt in via bona), Ald., Codd. III, XII, 26, 41, alii. Curter. in marg. affert: τοῖς ἐπομένοις ὁδῶ οὐ καλῆ, repugnante Parsonsio, qui testatur Cod. XII in marg. legere ut in Ed. Rom. ⁵ Curter. ⁶ Cod. 88. ⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Cod. 88. ⁹ Idem. ¹⁰ Sic Comp., Codd. 86, 87, 91, alii. Hieron.: donec reddam et retribuam. ¹¹ Cod. 88. ¹² Curter., Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. ¹³ Cod. 88. ¹⁴ Syro-hex. ✕ אֶל. In

textu post τὰ ἔργα αὐτῶν, πρῶτον inferunt Codd. 62, 90, 144, 147, 308. ¹⁵ Curter., et Syro-hex. in marg. Sic sine aster. Codd. 109, 302. ¹⁶ Cod. 88. ¹⁷ Idem.

¹⁸ Parsons. e Cod. 88 affert: οἱ ἐκλεκτοὶ μου] 'A. Σ. Θ. αὐτήν. ¹⁹ Idem ex eodem: 'Αχῶρ] 'A. Σ. Θ. ἡ κοιλὰς. Cf. Hex. ad Jos. vii. 24, 26. ²⁰ Cod. 88. Hieron.: "Quodque LXX transtulerunt daemōni, in Hebraico habet MENNI, quod Sym. interpretatus est, ἀθεῖα μο." (In textu pro eo quod vulgo legitur, καὶ ἐτοιμάζοντες τῷ δαιμονίφ (s. δαίμονι) τράπεζαν, καὶ πληροῦντες τῇ τύχῃ κέρασμα, Codd. 22, 23, 36, alii, inverse legunt τῇ τύχῃ . . . τῷ δαίμονι (s. δαιμονίφ), accedentibus Syro-hex., Hieron., Procop., et Euseb. in Dem. Evang. p. 79.) ²¹ Hieron.: "Et impletis daemōni poculum, aut κέρασμα, quod omnes similiter transtulerunt." Curterium hic falso appellat Montef. ²² Syro-hex. in marg. ✕ אֶל. ✕ ²³ Cod. 88, ubi λιμώξεσθε scriptum. Etiam λιμώξεσθε vitio laborare videtur, siquidem λιμώττεσθαι in medio non fertur.

14. מְשׁוֹב לֵב. *Prae hilaritate cordis.* Ο'. ἐν εὐφροσύνῃ ✕ Οὐ Γ'. καρδίας 4.²⁴
 מִכְּאַב. *Prae dolore.* Ο'. διὰ τὸν πόνον. 'Α. Θ. ἄλγος.²⁵
15. לְשִׁבוּעָה. *In execrationem.* Ο'. εἰς πληθυσμὸν. Οὐ λοιποὶ εἰς ἔρκον.²⁶
 יְהוָה יִהְיֶה לִּי יְהוָה. Ο'. (✕) Σ. Θ. κύριος 4 κύριος.²⁷
 וְלַעֲבָדָיו יִקְרָא שֵׁם אֲהָרָה. *Et servos suos vocabit nomine alio.* Ο'. τοῖς δὲ δουλεύουσί μοι κληθήσεται ὄνομα καινόν. 'Α. καὶ τοῖς δούλοις (αὐτοῦ) καλέσει ὄνομα ἕτερον. Σ. τοῖς δὲ δούλοις αὐτοῦ καλέσει ὄνομα ἕτερον.²⁸
16. וְשָׂרָה בְּאֶרֶץ יְהוּדָה יְבָרַךְ אֶת הַאֲדָמָה. *Ita ut qui benedixerit se in terra, benedicet se per Deum fidei.* Ο'. ὃ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς, εὐλογήσουσι γὰρ τὸν θεὸν τὸν ἀληθινόν. 'Α. ὃ (ὃ) εὐλογημένος ἐν τῇ γῆ εὐλογηθήσεται (ἐν τῷ θεῷ) πεπιστωμένως.²⁹ Σ. ἐν ὃ ὃ εὐλογημένος ἐπὶ τῆς γῆς εὐλογηθήσεται ἐν τῷ θεῷ, ἀμήν.³⁰
17. כִּי־הִנְנִי בּוֹרֵא שָׁמַיִם הַחֲדָשִׁים. *Quia ecce! creo caelos novos.* Ο'. ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καινός. 'Α. Σ. Θ. ἰδοὺ γὰρ ἐγὼ κτίζω οὐρανοὺς καινοὺς.³¹
 וְלֹא תֵּלְיִנָּה עַל־לֵב. *Nec venient in cor.*

Ο'. οὐδ' οὐ μὴ ἐπέλθῃ αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν. 'Α. Σ. Θ. οὐδ' οὐ μὴ ἀναβήσεται ἔτι ἀπὸ καρδίας.³²

18. וְעַד־יְעָרֶינִי עַד־יְעָרֶינִי. *Usque in perpetuum propter ea quae ego creo.* Ο'. εὐρήσουσιν ἐν αὐτῇ ✕ Οὐ Γ'. ὅσα ἐγὼ κτίζω 4.³³ 'Α. Σ. Θ. ἕως αἰῶνος ὅσα ἐγὼ κτίζω.³⁴
 וְתִתְּיָהּ יְרוּשָׁלַּיִם. Ο'. ✕ Οὐ Γ'. τὴν 4 'Ιερουσαλήμ.³⁵
20. עוֹלַם יְמֵינוּ. *Infans dierum.* Ο'. ἄωρος ✕ Θ. ἡμέραις 4.³⁶ 'Α. βρέφος . . Σ. νήπιον .³⁷
 ✕ Θ. παιδίον ἡμερῶν.³⁸
 עֶזְרָא. *Puer.* Ο'. ὁ νέος. Θ. (ὁ) νεώτερος.³⁹
 בְּנֵי־מֵאוֹת (bis). *Filius centum annorum.* Ο'. ✕ 'Α. Θ. υἱὸς 4 ἑκατὸν ἐτών.⁴⁰
 וְיָמֵינוּ יִמְוָה. *Moriatur, et peccator.* Ο'. ὃ δὲ ἀποθνήσκων ἀμαρτωλός. 'Α. Σ. Θ. ἀποθαινεῖται, καὶ ὁ ἀμαρτάνων.⁴¹
22. יְדֵיָם. *Manuum eorum.* Ο'. τῶν πόνων αὐτῶν. 'Α. Σ. Θ. (τῶν) χειρῶν (αὐτῶν).⁴²
23. לְפָתָה. *In exitium repentinum.* Ο'. εἰς κατάραν. 'Α. Σ. Θ. εἰς σπουδὴν.⁴³
 וְהָיָה אֲחֵרֵינוּ. *Et propagines (poster) eorum cum iis.* Ο'. Vacabat. ✕ Σ. Θ. καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν μετ' αὐτῶν 4.⁴⁴

²⁴ Syro-hex. in marg. ⲛⲁⲣⲁⲗⲁⲓ (Cod. C. ✕). Vox *cardias* legitur in Codd. 62, 86, aliis. ²⁵ Cod. 88. ²⁶ Procop. Hieron.: "Pro *saturitate*, quae Hebraice dicitur *SABAA* [שַׁבָּא], ceteri *juramentum* interpretati sunt." ²⁷ Syro-hex. in marg. ⲛⲁⲣⲁⲗⲁⲓ . Sic sine aster. Codd. 109, 302, 305. ²⁸ Procop. ²⁹ Idem, qui *εὐλογηθήσεται* (sic) affert, pro quo non Graecum *εὐλογηθήσεται* edidit Montef. Idem ὃ εὐλ. pro ὃ εὐλ., et *πεπιστωμένως* pro *πεπιστωμένος* tacite correxit. Hieron.: "Pro eo quod LXX transtulerunt *verum*, et in Hebraico dicitur *AMEN*, Aq. vertit *πεπιστωμένως*, id est, *fideliter*." ³⁰ Procop., ubi *εὐλογηθήσεται* iterum scriptum. Montef. oscitantur edidit: Σ. ἐν ὃ εὐλ. ἐν τῇ γῆ *εὐλογηθήσεται* (sic; sed in Latinis, *benedicetur*) κ. τ. ε. Parsons. vero e Cod. 88 ambigue exscripsit: "A. ἐν ὃ εὐλ. *εὐλογημένος ἐπὶ τῆς γῆς* etc. Cf. Hexapla ad loc." ³¹ Cod. 88. ³² Idem. Pro *ἔτι ἀπὸ καρδίας* fortasse legendum *ἐπὶ καρδίαν*. ³³ Syro-hex. in marg. ⲛⲁⲣⲁⲗⲁⲓ . Curter. affert: ✕ Θ.

ὅσα ἐγὼ κτίζω. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. ³⁴ Cod. 88 in marg. affert: 'Α. Σ. Θ. *εὐρήσουσιν ἕως αἰῶνος* ✕ ὅτι (sic) ἐγὼ κτίζω; in textu autem: *εὐρ. ἕως τοῦ αἰ. ὅς ἐγὼ κτίζω ἐν αὐτῇ*. ³⁵ Curter. ³⁶ Idem. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁷ Cod. 88. ³⁸ Syro-hex. ⲛⲁⲣⲁⲗⲁⲓ . ³⁹ Cod. 88. ⁴⁰ Curter., qui in priore loco αὐτὸς pro *υἱὸς* mendose dedit. ⁴¹ Cod. 88. ⁴² Idem. ⁴³ Hieron.: "Neque generabunt in conturbatione, sive in *maledictione*, et, ut in Hebraico expressius ponitur, *eis ἀνπαρξίαν*, quod lingua eorum dicitur *LABALA* (ul. *LABAALA*) hoc est, *ut esse desistant* . . . pro quo Aq., Sym. et Theod. *festinationem* interpretati sunt." Cod. 88 affert: 'Α. Θ. *εἰς σπουδὴν*. Quod vero ad *ἀνπαρξίαν* attinet, vocem istam non cum ⲛⲁⲣⲁⲗⲁⲓ , sed cum ⲛⲁⲣⲁⲗⲁⲓ commutatam vidimus in Hex. ad Job. xviii. 11, 14. ⁴⁴ Haec, quae hodie in LXX habentur, desunt in Codd. 26, 90, 109, aliis, et Syro-hex. Cod. 23: ✕ καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν μετ' αὐτῶν. Syrus in marg. affert: ⲛⲁⲣⲁⲗⲁⲓ .

25. יָרְעוּ. *Nocebunt.* Ο'. ἀδικήσουσιν. 'Α. κακώσουσιν.⁴⁵

Cap. LXV. 2. — καὶ ἀντιλέγοντα 4.⁴⁶ 3. — τοῖς δαιμονίοις ἃ οὐκ ἔστιν 4.⁴⁷ 21. — καὶ αὐτοὶ 4 (fort. καὶ — αὐτοὶ 4). 22. — τῆς ζωῆς 4.⁴⁸

CAP. LXVI.

1. בֵּית אֵינָהּ. *Ubi est domus.* Ο'. ποῖον ✕ Θ. τοῦτον 4 οἶκον.¹

וְאֵינָהּ מָקוֹם. *Et ubi est locus.* Ο'. καὶ ποῖος ✕ Θ. οὗτος 4 τόπος.²

מְנוּחָתִי. *Quietis meae.* Ο'. τῆς καταπαύσεώς ('Α. ἀναπαύσεώς³) μου.

2. נַחֲמָה. *Et facta sunt.* Ο'. καὶ ἔστιν ἐμά. 'Α. Σ. Θ. (καὶ) ἐγένοντο.⁴

אֶל-הוּא. *Ad hunc.* Ο'. ἐπὶ τίνα. 'Α. Σ. Θ. πρὸς δὲ τοῦτον.⁵

עֲנִי. *Miserum.* Ο'. τὸν ταπεινόν. 'Α. πρᾶυν. Σ. πτωχόν. Θ. συντετριμμένον.⁶

וְנִכְרַחְתִּי. *Et percussum (afflictum) spiritu.* Ο'. καὶ ἡσύχιον. 'Α. καὶ πεπληγότα τὸ πνεῦμα. Θ. (καὶ) τυπτόμενον καρδίᾳ.⁷

3. שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר. *Qui mactat taurum.* Ο'. — ὁ δὲ ἄνομος 4 ὁ θύων μοι μόσχον. Οἱ λοιποὶ ὁ δὲ σφάζων μόσχον.⁸

מְכַוְּדֵי אִישׁ זֹבַח הַשָּׁה. *Occidit hominem; qui*

immolat pecudem. Ο'. Vacat. ✕ Σ. Θ. ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα θυσιάζων πρόβατον 4.⁹ Aliter: ✕ Σ. Θ. ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα καὶ ὁ θυσιάζων ἐκ ποιμνίου 4.¹⁰

3. עָרַף בְּלֶב. *Cervices frangit cani.* Ο'. ὡς ὁ ἀποκτένων ('Α. τενοντῶν. Σ. τραχηλοκοπῶν. Θ. κωτοκοπῶν¹¹) κύνα.

מִנְחָה. *Fertum.* Ο'. σερμίδαλιν. 'Α. δῶρον. Σ. προσφορᾶν. Θ. μαναά.¹²

חֵזִיר. *Porci.* Ο'. θειον. Σ. χοίρου.¹³

וְנִבְרַח אֱנוּ. *Benedicit idolo.* Ο'. ὡς βλάσφημος. 'Α. εὐλογῶν ἀνομίαν. Σ. Θ. ὡς εὐλογῶν ἀδικίαν.¹⁴

4. אֲנִי-גַם. *Etiam ego.* Ο'. καὶ ἐγώ. ✕ Οἱ Γ'. καίγε 4 ἐγώ.¹⁵

בְּתַעֲלִילֵיהֶם. *Vexationes eorum.* Ο'. τὰ ἐμπαίγματα αὐτῶν. 'Α. τὰ ἐναλλάγματα (αὐτῶν).¹⁶

וְהִמְנוּחָתָם לְהֵם. *Et pavores eorum immittam iis.* Ο'. καὶ τὰς ἀμαρτίας ἀνταποδώσω αὐτοῖς. 'Α. καὶ συστροφὴν αὐτῶν ἄξω (αὐτοῖς).¹⁷

בְּעֵינַי. *In oculis meis.* Ο'. ἐναντίον ἐμοῦ. 'Α. ἐν ὀφθαλμοῖς μου.¹⁸

5. דִּבְרֵי אֶחָדְכֶם שְׂנֵאתֶם מְדַבְּרִים. *Dixerunt fratres vestri, qui oderunt vos, qui repudiant vos.* Ο'. εἶπατε, ἀδελφοὶ ἡμῶν, τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ βδελυσσομένοις. 'Α. Σ. Θ. εἶπαν οἱ ἀδελ-

45 Cod. 88. 46 Syro-hex. 47 Hieron. 48 Syro-hex. CAP. LXVI. 1 Curter., Syro-hex. in marg., et in textu sine aster. Codd. 23, 62. Deinde post οἶκον Curter. in marg. affert: ✕ EN (sic), mendose, ut videtur, pro EN. In Hebraeo est אֵינָהּ. [In Parsonsi MSS. ad ποῖον οἶκον Collator notat: "In marg. Θ. ποῖον οἶκον EN."] 2 Syro-hex. in marg., et sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 48, 62. 3 Curter. vero post τόπος in marg. affert: ✕ Θ. οὗτος. 4 Cod. 88. 5 Idem. 6 Idem. 7 Idem. 8 Procop.: οὐ κεῖται δὲ κατὰ τοὺς λοιποὺς, ὁ δὲ ἄνομος, ἀλλ', ὁ δὲ σφάζων (sic) μόσχον. Locum a Drusio et Montef. praetermissum indicavit Schleusner. in *Nou. Thes.* n. v. σφάπτω. Obelus est in Syro-hex. et Hieron. 9 Syro-

hex. .אֶחָדְכֶם שְׂנֵאתֶם מְדַבְּרִים (Cod. C. .אֶחָדְכֶם שְׂנֵאתֶם מְדַבְּרִים). Graeca sine aster. afferunt Codd. 22, 36, alii. 10 Curter. Eadem sine aster. habent Comp., Codd. 87, 91, 228, 309. Hieron.: quasi percuciens virum; sacrificans de grege. 11 Cod. 88, qui Theodotioni tribuit κωτοκοπῶν, fortasse pro ὁ κωτοκοπῶν. Cf. Hex. ad Exod. xiii. 13, ubi pro eodem Hebraeo Aquila τενοντῶσεις, Theod. κωτοκοπήσεις vertit. Syro-hex. vero, ut supra, Symmacho et Theod. perperam continuat, ὡς ὁ ἀποκτένων κύνα. 12 Cod. 88. 13 Idem. 14 Idem. 15 Syro-hex. in marg. .אֲנִי-גַם. Lectio καίγε ἐγώ est in Codd. 62, 90. 16 Cod. 88. Cf. ad Cap. iii. 4. 17 Idem, qui συστροφὴν ioendose habet. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 14. xxxiii. 5. 18 Cod. 88.

φοὶ ὑμῶν, οἱ μισοῦντες ὑμᾶς, οἱ ἀποβαλλόμενοι ὑμᾶς.¹⁹ * Ἀλλ. ἐφορίζοντες, χωρίζοντες.²⁰

5. בְּשֵׁן מְנַחֵם יִבְרָךְ יְהוָה יִבְרָךְ בְּשֵׁן מְנַחֵם.

Propter nomen meum: Illustrem se praestet Jova, et aspiciamus laetitiam vestram. Ο'. ἵνα τὸ ὄνομα κυρίου δοξασθῇ, καὶ ὀφθῇ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν. 'Α. Σ. Θ. διὰ τὸ ὄνομά μου δοξασθήτω (κύριος), καὶ ὀψόμεθα ἐν τῇ εὐφροσύνῃ ὑμῶν.²¹

6. גְּמוּלָהּ. *Retributionem.* Ο'. ἀνταπόδοσιν. * Ἀλλος ἀμοιβήν.²²

לְאֵיבֵי. *Inimicis suis.* Ο'. τοῖς ἀντικειμένοις * Οἱ Γ'. αὐτοῦ ἄ. ²³ Θ. τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ.²⁴

7. בְּרָרָם יִלְדָּה יְהוָה יְבוּא תָּבֵל לָהּ.

Priusquam parturiret, peperit; priusquam veniret dolor ei, enixa est masculum. Ο'. πρὶν τὴν ὠδίνουσαν τεκεῖν, πρὶν ἐλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὠδίνων, ἐξέφυγε — καὶ ἔτεκεν ἄρσεν. Σ. πρὶν ἢ ὠδινῆσαι ἔτεκε, πρὶν ἐλθεῖν ὠδὶνα αὐτῆς διέσωσεν ἄρσεν.²⁵

8. נִמְרֵי. *Num parietur.* Ο'. ἢ (Σ. ὁμοίως. 'Α. Θ. εἰ²⁶) καὶ ἐτέχθη.

9. הַיְאֵנִי שְׂבִיר לָא אִלִּיד יִמַר יְהוָה. *Num ego faciam ut (uterum) aperiat (puer), neque parere faciam? dixit Jova.* Ο'. ἐγὼ δὲ ἔδωκα

τὴν προσδοκίαν ταύτην, καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου, εἶπε κύριος. 'Α. μήτι ἐγὼ προσδοκίαν δώσω, καὶ οὐκ ἐκτοκέσω; . . .²⁷ Σ. μήτι ἐγὼ ὁ καθίζων ἐπὶ τὸ τεκεῖν, οὐκ ἐκτοκίσω; εἶπε κύριος.²⁸

9. הַיְאֵנִי שְׂבִיר לָא אִלִּיד יִמַר יְהוָה. *Num ego qui parere facio, etiam claudam (uterum)? dixit Deus tuus.* Ο'. οὐκ ἰδοὺ ἐγὼ γεννώσαν καὶ στεῖραν ἐποίησα; εἶπεν ὁ θεός σου. Σ. ἢ ἐγὼ ὁ συνεκτοκίζων, καὶ συνέξω; εἶπεν ὁ θεός σου.²⁹

10. שְׂבִירֵי יְרוּשָׁלַם יִמַר יְהוָה. *Laetamini cum Jerusalem.* Ο'. εὐφράνθητι * ἄμα ἄ. 'Ιερουσαλήμ.³⁰ 'Α. εὐφράνθητε σὺν 'Ιερουσαλήμ. Σ. εὐφράνθητε . . . Θ. εὐφράνθητι ἄμα 'Ιερουσαλήμ.³¹

הַיְאֵנִי. *Cum ea.* Ο'. Vacabat. * Θ. ἄμα αὐτῇ ἄ.³²

11. מִשֵּׁבִי. *Ex ubere.* Ο'. ἀπὸ μαστοῦ. 'Α. Θ. μαστοῦ. Σ. μαστῶ.³³

תְּנַחֲמֵנִי. *Consolationum ejus.* Ο'. παρακλήσεως αὐτῆς. Σ. τῆς παραμυθίας (αὐτῆς).³⁴

יִמַר יְהוָה. *Hauriatis.* Ο'. ἐκθηλήσαντες. 'Α. ἐκμυζήσητε. Σ. ἀμέλξητε.³⁵

יִמַר יְהוָה. *Ex ubertate.* Ο'. ἀπὸ εἰσόδου. 'Α. ἀπὸ παντοδαπίας. Σ. ἀπὸ λίπους. Θ. ἀπὸ πλήθους.³⁶

¹⁹ Codd. 86, 88, qui ἡμῶν et ἡμᾶς (bis) exhibent, nisi quod Cod. 86 in fine ὑμᾶς habet. In Cod. 88 ἀποβαλλόμενοι scriptum. ²⁰ Cod. 88. Pertinet ad Hebr. מְנַחֵם, et fortasse scholium est. ²¹ Codd. 86, 88 afferunt: 'Α. Σ.

Θ. διὰ τὸ ὄ. μου δοξασθήτω (διὰ τὸ ὄ. μου δοξασθήτω Cod. 88) καὶ ὀψ. τὴν δόξαν καὶ εὐφροσύνην. Correximus ex Procopio, qui affert: Σ. καὶ ὀψόμεθα ἐν τῇ εὐφ. ὑμῶν. ²² Cod. 86 in marg. sine nom. Fortasse est Aquilae, ut ad Cap. lix. 18. ²³ Syro-hex. in marg. * אֲדָרָה? (Cod. C. *). Sic in textu sine aster. Cod. 23. Codd. 22, 36, alii, αὐτῶ pro αὐτοῦ habent. ²⁴ Cnd. 88. ²⁵ Curter. Pro ἔσωσεν assumpsimus διέσωσεν e Cod. 88, qui affert: Σ. διέσωσεν ἄρσεν. In textu obelus est in Syro-hex. ²⁶ Curter. ad εἰ καὶ obscure notat: ΟΜΩΣ ΟΙ Γ'. ΟΙ Ο' Η. ΟΜΩΣ ΤΕ. Α. Θ.; unde Montef. notam hexaplaem eruit: 'Α. Ο'. Θ. ἢ καὶ . . . Σ. εἰ καὶ . . . Sed in Parsonsii MSS. Curterii lectio sic habetur: ΟΙ Γ'. ὁμοίως. ΟΙ Ο. ἢ. Σ. ὁμοίως. 'Α. Θ. εἰ. Notula, ΟΙ Γ'. ὁμοίως, indicare potest, tres interpretes

copulam expressisse; etsi crediderim Aquilam εἰ ἐτέχθη, quae lectio est Cod. Alex., praetulisse. Pro εἰ καὶ ἐτέχθη stant Comp., Codd. XII, 86, 97, alii, et Syro-hex.

²⁷ Codd. 86, 88. ²⁸ Procop., apud quem ἐκτοκίσω editum. Paulo aliter Codd. 86, 88: Σ. μήτι ἐγὼ ὁ κ. ἐπὶ τὸ τ., καὶ οὐκ ἐκτοκέσω (ἐκτοκίσω Cod. 88); ²⁹ Procop.

³⁰ Curter. Syro-hex. in textu, εὐφράνθητε — (sic) ἄμα ἄ. 'Ιερ.; in marg. autem char. med.: εὐφράνθητι. Codd. 22, 23, 48, alii: εὐφράνθητε ἄμα 'Ιερ. ³¹ Curter. ³² Idem. Syro-hex. in marg. * אֲדָרָה? .! *. Haec hodie habentur in LXX, sed desunt in Comp., Codd. III, XII, 26, 41, aliis, et Syro-hex. ³³ Curter. ³⁴ Cod. 88.

Ad αὐτῆς Curter. notat: ΟΙ Γ'. ὁμοίως. ³⁵ Cod. 88. ³⁶ Idem. Praeiverat Hieron.: "Et scientia omnimoda gloriae, quae Hebraice dicitur זִיז; pro quo LXX introitum, Sym. pinguedinem, Theod. multitudinem interpretati sunt." Minus probabiliter Curter.: 'Α. παντοδαπίας. Σ. πλήθους. Cf. Hex. ad Psal. xlix. 11. lxxix. 14.

12. וְנִשְׁבְּתוּ עַל-לְעֵי עֲנַנְיָהּ. *Et sugetis; super latere (in ulnis) gestabimini.* Ο'. τὰ παιδία αὐτῶν ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται. 'Α. Σ. Θ. καὶ θηλάσετε ἐπὶ πλευρῶν βασταχθήσεσθε.³⁷
- וְנִשְׁבְּתוּ. *Blanditiis permulcebimini.* Ο'. παρακληθήσονται. 'Α. ἀγαυριάσετε. Σ. ἀπατηθήσεσθε. Θ. ἐντροφήσεσθε.³⁸
13. וְנִנְחָתָהּ. *Consolatur eum.* Ο'. παρακαλέσει. Σ. παραμυθήσεται.³⁹
14. כַּחֲרִיֶּבֶת נִשְׁבְּתָהּ. *Sicut herba germinabunt.* Ο'. ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ. 'Α. ὡς χλόη βλαστήσουσιν. Σ. ὡς χλόη ἀνθήσει.⁴⁰
15. וְנִבְּ. *In igne.* Ο'. ὡς πῦρ. Οἱ λοιποὶ ἐν πυρί.⁴¹
- וְנִבְ. *Iram suam.* Ο'. ἐκδίκησιν αὐτοῦ. Σ. Θ. τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.⁴²
- וְנִבְ. *Increpationem suam.* Ο'. ἀποσκορακισμὸν αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. ἐπιτίμησιν αὐτοῦ.⁴³
16. וְנִבְ. *Litigabit.* Ο'. κριθήσεται. Σ. διακριθήσεται.⁴⁴
- וְנִבְ. *Interfecti.* Ο'. τραυματῖαι. 'Α. ἀνηρημένοι.⁴⁵
17. וְנִבְ. *Qui lustrantur et purificantur in hortis post unum (sacerdotem, qui caerimonias sacras ceteris praeit) in medio, comedentes carnem suillam, et rem abominan-*

dam, et murem, simul cessabunt, inquit Jona. Ο'. οἱ ἀγνιζόμενοι καὶ καθαριζόμενοι εἰς τοὺς κήπους, καὶ ἐν τοῖς προθύροις ἔσθοντες κρέας ὑειον, καὶ τὰ βδελύγματα, καὶ τὸν μῦν, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀναλωθήσονται, εἶπε κύριος. Σ. Θ. *Qui sanctificamini (Οἱ λοιποὶ οἱ ἀγιαζόμενοι⁴⁶) et lustramini in hortis alter post alterum, inter eos qui comedunt carnem suillam (Σ. ὀπίσω ἀλλήλων, ἐν μέσφ' ἐσθιόντων τὸ κρέας τὸ χοίρειον⁴⁷), et abominationem, et murem, simul deficient, dicit Dominus.⁴⁸*

18. וְנִבְ. *Ego autem opera eorum et cogitationes eorum (puniam): futurum est ut congregentur.* Ο'. κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λογισμὸν αὐτῶν (alia exempl. add. ἐπίσταμαι, καὶ ἐγὼ⁴⁹) ἔρχομαι συναγαγεῖν. Alia exempl. κἀγὼ τὸν λογισμὸν αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ἐπίσταμαι, καὶ ἀναποδώσω αὐτοῖς ἰδοὺ συναγαγεῖν ἔρχομαι.⁵⁰
19. וְנִבְ. *Lydos.* Ο'. Λούδ. Σ. Λύδους.⁵¹
- וְנִבְ. *Tendentes arcum.* Ο'. καὶ Μοσόχ. Πάντες τείνοντας τόξον.⁵²
20. וְנִבְ. *In equis, et in curribus, et in lecticis, et in mulis, et in dromadibus.* Ο'. μεθ' ἵππων καὶ ἀρμάτων ἐν λαμπήναις ἡμίονων μετὰ σκιαδίων. Σ. ἐφ' ἵπποις, καὶ ἐν ἄρμασι, καὶ ἐν λεκτίσι ('Α. σκεπαστοῖς. Θ. λαμπήναις), καὶ ἐν καρούχαις ('Α. Θ. ἡμίονοις), καὶ ἐν φορείοις.⁵³

³⁷ Cod. 86, et anonyme Cod. 88. ³⁸ Cod. 88, ubi ἀγαυριάσητε et ἀπατηθήσεσθε vitiose scriptum. Cf. ad Cap. κxix. 9. ³⁹ Idem. ⁴⁰ Idem. Hieron.: "Et ossa vestra quasi herba germinabunt, sive orientur, aut juxta Sym. florebut." ⁴¹ Procop. ⁴² Cod. 88. In textu αὐτοῦ om. Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 41, alii. ⁴³ Cod. 88. In textu αὐτοῦ om. Comp., Codd. III, XII, 26, 41, alii, et Hieron. ⁴⁴ Cod. 88. ⁴⁵ Idem. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Procop. ⁴⁸ Hieron. ⁴⁹ Sic Comp., Ald., Codd. 87, 91, 97, 309. In aliis libris et Hieron. ἐπίσταμαι καὶ, in aliis ἐπίσταμαι tantum legitur. ⁵⁰ Sic Codd. 22, 36, 48, alii. Syro-hex.: κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λ. αὐτῶν ἐπίσταμαι, καὶ ἀντ. αὐτοῖς ἔρχομαι συναγαγεῖν. ⁵¹ Curter.

⁵² Hieron.: "Pro quo in Hebraico legitur MOSCHE CESETH, quod absque LXX omnes similiter transtulerunt, tendentes arcum; et LXX posuerunt μοσόχ, nomen pro verbo interpretantes." ⁵³ Symmachi lectionem integram affert Procop. Hieron.: "Pro currucis, quas solus interpretatus est Sym. . . Aq., LXX et Theod. mulos transtulerunt. Et ubi posuere LXX, cum umbraculis, quae nos dormitoria interpretari possumus, vel basternas, alii voce consona transtulerunt φορείς, quae nos varii generis interpretamur vehicula. Ubi autem LXX et Theod. dixerunt lampenas, pro quibus Sym. lecticas interpretatus est, Aq. σκεπαστά posuit, quod et ipsum lecticas operatas pellibus significat." Ad καρούχα cf. Alberti Gloss. Graec. in N. F.

20. בְּכֵלֵי טְהוֹרָה. *In vase mundo.* O'. μετὰ ψαλ-
μῶν. Σ. ἐν σκεύει καθαρῶ.⁵⁴
24. בְּפִגְרֵי. *Cadavera.* O'. τὰ κῶλα. Σ. τὰ
ἔσχατα.⁵⁵

24. יִנְרָךְ. *Abominatio.* O'. εἰς δρασιν. "Ἄλλος
εἰς ἱκανὸν ὄραν."⁵⁶

Cap. LXVI. 16. → πᾶσα ἡ γῆ 4.⁵⁷

p. 69. Pro σκεπαστὰ Schleusnerus reponendum censet σκε-
παστὰς, sc. ἀμίξας, appellans Hex. ad Num. vii. 3. ⁵⁴ Pro-
cop. Hieron.: "Sive, ut habetur in Hebræo, et omnes
voce consona transtulerunt, *in vase mundo.*" ⁵⁵ Procop.
⁵⁶ Sic in textu Cod. 62, ubi ὄραν fortasse est compendium

scripturae pro ὄρασεως. Videtur esse alius interpretis,
quem etiam Hieron. imitatus est, Hebraea vertens: *Et
erunt usque ad satietatem visionis omni carni.* ⁵⁷ Syro-
hex.

ADDENDA.

MONITUM in Jesaiam, p. 427. Codicem Jesuitarum, Parsonsii XII, hodie in Bibliotheca Vaticana sub numero 2125 asservari testatur Josephus Cozza in libro cui titulus: *Sacrorum Bibliorum Vetustissima Fragmenta Graeca et Latina, ex palimpsestis codd. Bibliothecae Cryptoferratensis eruta*, Romae, 1867, p. xxxii. In perfectiorem codicis praestantissimi notitiam, post curas Curterii, Montefalconii, et Parsonsii, nobis contigit Editorum Oxoniensium schedas MSS. in Bibliotheca Bodleiana repositas pluribus locis inspicere, opem ferente Viro officiosissimo Philippo E. Pusey ex Aede Christi.

Cap. i. 31, not. 54. Scriptura vitiosa ἀνάφθῆσω etiam in Parsonsii schedis reperitur.

Cap. iii. 3, not. 6. Cod. XII in marg. affert: Σ. ομιλία μυστικῆ. Θ. ἐπωδῆ.

Cap. iii. 20, not. 22. Ad locum Schabb. fol. 8b quaedam lectu digna exscribemus ex libello Rudolphi Angeri, *De Onkelo, Chaldaico, quem ferunt, Pentateuchi paraphraste, et quid ei rationis intercedat cum Akila, Graeco Veteris Test. interprete*, Lips. 1845, Partic. I, p. 16: "Mens Gemarae haec est, פִּתְמוֹת בְּרִיחַ, s. פִּתְמוֹת בְּרִיחַ, esse rem super stomacho, i. e. e regione stomachi collocatam. Jam scripturae priori non video quid respondere existimandum

sit, nisi στομαχάρια; id quod, quum ex Graecorum usu syllabis ᾠριῶν diminutiva exprimentur, ita demum ferri quodammodo potest, ut ex imitatione Latini sermonis, Graecis serioribus satis usitata, dictum putemus ad designanda, quae ad stomachum pertinent. Cf. *sularium* (σουδάριον), *osarium* (ὠράριον) [cf. Caten. in Act. Apost., Oxon. 1838, p. 317: Σουδάρια καὶ σιμκίνθια ἀμφότερα νομίζω λιωειδῆ εἶναι· πλὴν τὰ μὲν σουδάρια ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιβάλλεται, τὰ δὲ σιμκίνθια ἐν ταῖς χερσὶ κατέχουσιν οἱ μὴ δυνάμενοι ὄραρια (Oecumen. ὠράρια) φορέσαι], al. Altera autem forma si placuerit, recte de voce στομαχεία cogitabis." Nobis quidem longe facilius videtur alia hujus aenigmatis solutio, ab eodem V. D. ex abundantia proposita, scilicet interpretem non *stomacharia*, sed *stomachalia* expressisse, eo usu quo pro *brachiali* tam βραχίριον quam βραχιάλιον scriptum invenitur in Hex. ad 2 Reg. i. 10. viii. 7.

Cap. v. 12. Cod. XII juxta schedas Bodleianas discrete legit: Ἄ. καὶ ἐγένετο κιθάρα κ.τ.έ.

Cap. vii. 2. Ad verbum σαλευθῆ in Cod. Cryptoferr. refertur notula uncialibus literis descripta: ἀπὸ τοῦ ἐθουρβήθη κατὰ δὲ τὸν Σύμμαχον, ἐκλονήθη; ubi aliquantulum haeserunt Itali doctissimi, Carolus Vercellone et Josephus Cozza. Proculdubio notula non ad σαλευθῆ, sed ad ἐξέστη

J E R E M I A S.

IN LIBRUM JEREMIAE

MONITUM.

“**I**N Jeremiam prophetam multa decerpimus ex Manuscripto illo antiquissimo RR. PP. Jesuitarum Collegii Ludovici Magni [vid. Monitum in Jesaiam]. Et quidem viginti quinque priorum capitum lectiones ad usum nostrum ex eodem codice prius collegerat Vir doctissimus, mihiq̄ue necessitudine conjunctissimus Michael Lequien ex Ordine Dominicanorum; cetera ego, quam diligentissime pro temporis brevitate potui, perfeci. Drusius, nescio qua conjectura ductus, lacunas bene multas, quae jam ante Origenianum saeculum in editione τῶν Ὁ observantur, quasque Origenes ex aliis editionibus sarciverat, ex editione Complutensi se supplere posse putavit; ratus videlicet illos in Jeremia versus in editione illa hexaplari ex Theodotionis editione desumptos fuisse, et postea in Complutensem manasse, quales efferebantur etiam in Notis Edit. Romanae. Verum codex ille vetustissimus ad Hexaplorum fidem concinnatus, supplementa illa ex Theodotione desumpta, a Complutensibus longe diversa repraesentat: cui haud dubie standum videtur. [Complutensium supplementa tam in Jeremia quam in Proverbiis ab ipsis Editoribus Hispanis suo Marte, maxime ad Hieronymi Latina, fabricata fuisse, cum nemo hodie ignoret, nobis supervacaneum videbatur, tales quisquillas chartis nostris illinere.] Horum magnam suppellectilem hic animadvertas, quae major fortassis accessisset, si majorem quatruiduana huic rei operam navare potuissemus. Praeter hunc codicem subsequentes etiam libros tum manu scriptos, tum editos adhibuimus.

“ Codicem Regium num. 1892, bombycinum, XIII circiter saeculi, qui est Catena in Prophetas omnes, incipiendo a XII minoribus Prophetis.

“ Codicem Colbert., X saeculi, qui continet Commentarios Theodreti.

“ Origenem in Jeremiam [nempe Homilias (Opp. Tom. III, pp. 125–286), ab Hieronymo (Opp. Tom. V, pp. 741–876) Latine versas, et Διεξηγητικὰς Ἐκλογὰς (pp. 287–320). Horum operum prius plane nullas, posterius paucissimas trium interpretum lectiones suppeditat].

“ Hieronymum in Jeremiam ex postrema editione [Martianaei, Parisiis, 1699–1706. Hieronymi Commentarios in Jeremiam, Capp. i—xxxii secundum ordinem Hebraeorum, denuo edidit Vallarsius, Opp. Tom. IV, pp. 833–1092].

“ Theodoretum in Jeremiam [Opp. Tom. II, pp. 403–629].

“Victorem Antiochenum ex MSS. [Semel ad Cap. lii. 18 Colbertinum appellat Montef.; cetera tum Victoris, tum Olympiodori scholia ex Nobilii scriniis compilata sunt].

“Olympiodorum, cujus item loca ex MSS. desumpta fuere.

“Augustini Quaestiones in Genesim semel [ad Cap. xxxix. 9, praeunte Drusio].

“Procopium in Leviticum [ad Cap. xxx. 17].”—MONTEF.

Parsonsii Appendix ad Jeremiam magnam, immo maximam trium interpretum lectionum supellectilem in lucem protulit, pauculas e margine Cod. XII, ceteras fere omnes e Codd. 86, 88 excerptas. Horum librorum notitiam, qualem quidem ab Editoribus Oxoniensibus acceperimus, in Monito ad Jesaiam exscripsimus, plura fortasse et correctiora de iis tradituri, si nobis ad Ezechielem edendum pervenire contigerit.

Versio hujus libri Syro-hexaplaris inde ab anno 1787 Londini Gothorum typis edita est, sub titulo: *Codex Syriaco-hexaplaris Ambrosiano-Mediolanensis, editus et Latine versus a Matth. Norberg.* Editor, praefandi causa, incepti Origeniani historiam paulo altius repetit; deinde in codice describendo, cujus partem canonicam, ut ipse affirmat, indulgentia clarissimi Bibliothecarii Ambrosiani Branca, septem ante annis in privatum commodum descripserat, reliquam praefationis partem insumit. Auctori, ut videtur, in proposito fuit, ceteros libros a se descriptos ordine evulgare; sed quavis de causa ei non ultra unicum volumen, quod Jeremiam et Ezechielem tantum complectitur, procedere concessum est. Anno proximo Norbergiani operis censuram paulo asperiores fecit cel. Bugatus in Monito ad Danielelem, pp. 164–168, quam post tot annos in examen revocare nil refert. Quod majoris momenti est, et lectoris scire plurimum interest, hoc est: errores a Norbergio propter rei difficultatem et temporis brevitatem commissos, deinde partim a Bugato ex ipso apographo, partim a Bernsteinio in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, Tom. III, pp. 404–410 ex ingenio correctos, nunc demum Ceriani nostri nunquam satis praedicanda erga nos benevolentia, e nostro Norbergiani voluminis exemplari penitus exemptos esse. Harum pretiosarum emendationum eas quae ad textum LXXviralem pertineant universas, vel etiam maximam partem, in paginas nostras referre scientes prudentes nolimus; quae vero ad lectiones marginales, in Jeremia et Ezechiele solito numerosiores, spectent, quaeque non solum voces et literas, sed etiam interpunctionem et puncta *diacritica* fideliter repraesentent, nunc primum publici juris fecisse, fortunae nostrae magis quam meritis imputandum esse grate agnoscimus.

Quod superest, Norbergii opus, quantum ad Jeremiae vaticinia attinet, retractavit, et ad editionem Graecam hexaplaem ornandam revocavit G. L. Spohn in libro qui inscribitur: *Jeremias Vates, e versione Judaeorum Alexandrinorum ac reliquorum interpretum Graecorum emendatus, notisque criticis illustratus.* Tom. I, Lips. 1794. Tom. II, Lips. 1824. Vir egregius rem sibi propositam summa fide ac diligentia exsecutus est; sed tam Syriacis quam Graecis literis adeo parum pollebat, ut successoribus suis, praesertim post tot lectiones Graecas a duumviris Oxoniensibus in lucem editas, restitutionis negotium tantum non integrum intactumque tradiderit.

JEREMIAS.

CAPUT I.

1. דְּבַרֵי יִרְמְיָהוּ בְּנֵי־הַלְקִיָּהוּ. *Verba Jeremiae filii Hilkliae.* O'. τὸ ῥῆμα — τοῦ θεοῦ δ' ἐγένετο 4 ἐπὶ Ἱερεμίαν τὸν τοῦ Χελκίου. Τὸ Ἑβραϊκὸν καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκδόσεις· λόγοι Ἱερεμίου υἱοῦ Χελκίου.¹
2. דְּבַרֵי יְהוָה. *Verbum Jovae.* O'. λόγος τοῦ θεοῦ. Alia exempl. λόγος κυρίου.² 'O Ἑβραῖος· κύριος.³
3. עַד־הֵם. *Usque ad absolutionem.* O'. ἕως (alia exempl. add. συντελείας⁴).
- עַד־גְּלוֹת. *Usque ad deportationem.* O'. ἕως τῆς αἰχμαλωσίας. Οἱ λοιποὶ (ἕως) τῆς μετακειρίας.⁵
4. אֵלֵי לְאֹמֵר. O'. πρὸς αὐτόν. Alia exempl. πρὸς με, λέγων.⁶
6. אֵיךְ אָרְכִי יְהוָה. *Ah! Domine Jova.* O'. ὁ
- ὢν δέσποτα κύριε. "Ἄλλος· ὦ κύριε κύριε. 'O Ἑβραῖος· ἃ ἃ ἃ."⁷
8. O'. Vacat. Alia exempl. ὡς μηδὲ πτοηθῆς ἐναντίον αὐτῶν 4.⁸
10. הַיּוֹם הַזֶּה. *Hodie.* O'. σήμερον. 'A. Σ. τῆ ἡμέρα ταύτη.⁹
- וְיִלְחָצְנוּ בְּיָדֵינוּ לְהָרוֹת. *Et ad perdendum, et ad diruendum.* O'. καὶ ἀπολύειν (alia exempl. ἀπολλύειν), ✕ 'A. Θ. καὶ κατασπᾶν 4.¹⁰
11. יִרְמְיָהוּ. O'. Vacat. Alia exempl. Ἱερεμία.¹¹
- מִקְלֵי שֵׁקֶד. *Virgam amygdalae.* O'. βακτηρίαν καρυίνην. 'A. Σ. ῥάβδον ἀγρυπνοῦσαν. Θ. ῥάβδον ἀμυγδαλίην.¹² 'O Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος· ἀμυγδαλίην.¹³
- 11, 13. אֲנִי רֹאֶה (bis). *Ego video.* O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. ἐγὼ ὄρω 4.¹⁴

CAP. I. ¹ Origen. Hom. XIX in Jerem. (Opp. T. III, p. 268). In textu obelus est in Syro-hex., qui in marg. affert: Οἱ λοιποὶ· λόγοι κ. τ. ε. ² Sic Codd. XII, 26, 41, alii, Syro-hex., Origen., Theodoret. ³ Syro-hex. **ה. כ. ה.** ⁴ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁵ Hieron.: "Pro transmigratiōne, quod omnes alii voce consona transtulerunt, LXX posuero captivitatem." Syro-hex. **ה. כ. ה.** ⁶ Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 41, alii, et Syro-hex. ⁷ Syro-hex. in textu: **ה. כ. ה. ה. כ. ה. כ. ה.** in marg. autem: **ה. כ. ה. כ. ה. כ. ה.**, cui lectioni subjicitur: **ה. כ. ה. כ. ה.** (sic). Cf. Hex. ad Jud. vi. 22. ⁸ Haec post ἀπὸ προσώπου αὐτῶν in textum inferunt Codd. 22, 36, alii, Theodoret., et sub obelo Syro-hex. Cf. v. 17 in LXX. ⁹ Syro-hex. **ה. כ. ה. כ. ה.** ¹⁰ Cod. Jes. Syro-hex. in

textu: ✕ καὶ ἀπολλύειν (**ה. כ. ה. כ. ה.**) καὶ κατασπᾶν (**ה. כ. ה. כ. ה.**) 4. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀπολλύειν (s. ἀπολύειν) καὶ καταλύειν. Hieron.: "Hoc quod nos de Hebraico addidimus, *dissipare*, sive *deponas*, in LXX non habetur." ¹¹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ¹² Hieron.: "Pro *baculo nucis*, *virgam vigilantem* Aq. et Sym.; Theod. vero *amygdalinam* transtulerunt." Aliter Syro-hex.: 'A. Θ. ἀμυγδαλίην (**ה. כ. ה. כ. ה.**). Cf. Hex. ad Gen. xliii. 11. Nonnemo ex Hieron. affert: 'A. Σ. ῥάβδον γρηγοροῦσαν; seū vid. ad v. 12. ¹³ Theodoret. Chrysost. in Catena Ghislerii, T. I, p. 84: Τὸ δὲ καρυίνην, ἀμυγδαλίην τῶς ἡρμήνευσαν, ὁ δὲ Ἑβραῖος οὕτως ἔχει· βακτηρίαν ἐγρηγορίαν ἐγὼ ὄρω· ἢ γὰρ ἐγρηγοροῖς καὶ τὸ ἀμύγδαλον διὰ τῶν αὐτῶν ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ προφέρεται ῥημάτων. ¹⁴ Cod. Jes. Syro-hex. et Cod. 88 in

12. **שָׁמַר**. *Invigilabo*. O'. ἐγρήγορα. Σ. ἀγρυπνώ.¹⁵
13. **נִפְּחָה**. *Sufflatam*. O'. ὑποκαίμενον. 'A. Σ. φουσηθέντα (s. ἐμφυσηθέντα).¹⁶
14. **תִּפְתָּח**. *Aperietur* (erumpet). O'. ἐκκαυθήσεται. 'A. Σ. ἀνοιχθήσεται.¹⁷
15. **מִשְׁפָּחֹת**. *Gentes*. O'. Vacat. 'A. Σ. συγγενείας.¹⁸
- מַמְלֹכוֹת צְפוֹנָה**. *Regna septentrionis*. O'. τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἀπὸ βορρᾶ (Cod. Vat. ἀπὸ βορρᾶ τῆς γῆς). *A. Θ. βασιλέων.¹⁹
16. **מִשְׁפָּטַי**. *Judicia mea*. O'. μετὰ κρίσεως. 'A. Σ. τὰ κρίματά μου.²⁰
- לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים**. *Diis aliis*. O'. θεοῖς ἀλλοτρίοις (Σ. ψευδέσι²¹).
17. **אֲלֵיהֶם**. O'. Vacat. Alia exempl. πρὸς αὐτούς.²²
- אֲשֶׁר אֲנֹכִי אֶצְוֶה**. *Quae ego mandavero tibi*. O'. ὅσα ἀν *ἐγὼ * ἐντείλωμαί σοι.²³
- אַל-תִּתַּח מִפְּנֵיהֶם**. *Ne exravescas e conspectu eorum*. O'. μὴ φοβηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. 'A. μὴ πτοηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.²⁴
- פָּן-אֶחָתָה לִּפְנֵיהֶם**. *Ne pavorem tibi injiciam coram iis*. O'. μηδὲ πτοηθῆς (alia exempl.

- μήποτε πτοήσω σε²⁵) ἐναντίον αὐτῶν. 'A. μήποτε πλήξω σε...²⁶ Οἱ λοιποὶ ὁμοίως τοῖς O', μήποτε πτοήσω σε...²⁷
18. **וְאֵנִי הִנֵּה**. *Ego autem, ecce!* O'. *Σ. ἐγὼ δὲ * ἰδοῦ.²⁸
- וְעַמּוּד בַּרְזֶל**. *Et in columnam ferream*. O'. Vacat. *A. Θ. καὶ εἰς στῦλον σιδηροῦν.²⁹
- עַל-כָּל-הָאָרֶץ**. *Contra omnem terram*. O'. Vacat. 'A. ἐπὶ πᾶσων τῆν γῆν.³⁰
- לְכֹהֲנָיָהּ**. *Sacerdotibus ejus*. O'. Vacat. *Θ. καὶ τοῖς ἱερέουσιν αὐτῶν.³¹

Cap. I. 1. δς ÷ κατῶκει * (in cod. * **חַצְוָה** * οἶ * + **יֹסֵף**).³² 17. ὅτι μετὰ σοῦ—κύριος.³³

CAP. II.

- 1, 2. **וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר**: **הָלֹךְ וְקָרָאתָ**. *Et fuit verbum Jovae ad me, dicendo: Ito et clama in auribus Jerusalem, dicens*. O'. καὶ εἶπε. *Θ. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με, λέγων· πορεύθητι καὶ ἀνάγνωθι (Σ. καὶ κήρυξον¹) ἐν τοῖς ὡσὶν Ἱερουσαλήμ, λέγων *.²

textu: *ἐγὼ ὀρώ; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.
¹⁵ Syro-hex. * **חַצְוָה** * .ω. Syriacum **ܚܘܘܗܐ** a Nostro constanter ponitur pro ἀγρυπνέω (e.g. Job. xxi. 32. Psal. cxxvi. 1. Prov. viii. 34), ut **ܚܘܘܗܐ** pro γρηγορεῖν. ¹⁶ Idem: * **ܚܘܘܗܐ** * .ω. ¹⁷ Idem: * **ܚܘܘܗܐ** * .ω. ¹⁸ Idem: * **ܚܘܘܗܐ** * .ω. ¹⁹ Idem: * **ܚܘܘܗܐ** * .ω. (τῆς) εὐγενείας (**ܚܘܘܗܐ** **ܚܘܘܗܐ**), per confusionem tritissimam pro συγγενείας. Cf. ad Cap. ii. 4. ²⁰ Cod. XII. Codd. 22, 36, alii, post τὰς βασιλείας inferunt τῶν βασιλέων. Syro-hex. in textu affert: **ܚܘܘܗܐ** τῆς γῆς (**ܚܘܘܗܐ**); quocum conferendus est Cod. 88: **ܚܘܘܗܐ** τῆς γῆς. ²¹ Syro-hex. * **ܚܘܘܗܐ** * .ω. ²² Idem: * **ܚܘܘܗܐ** * .ω. ²³ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²⁴ Sic Cod. 88, et Syro-hex. In ceteris omnibus pronomen abest. ²⁵ Syro-hex. * **ܚܘܘܗܐ** * .ω. ²⁶ Hieron.: "Nec enim timere te faciam vultum eorum; sive ut LXX et ceteri habent interpretes, ne forte timere te faciam." Nobil.: "In quibusdam libris [h. e. in Complutensi, cujus editor

Latina Hieroonymi Graeca fecit] est: μηδὲ πτοηθῆναι σε ποιήσω, quod secutus fere est S. Hieron." Immo Hieron. secutus est lectionem solius Cod. 88, μήποτε πτοήσωσί (corr. πτοήσω) σε. Sic Syro-hex. in textu (**ܚܘܘܗܐ** **ܚܘܘܗܐ**); in marg. autem: μηδὲ πτοηθῆς (**ܚܘܘܗܐ** **ܚܘܘܗܐ**). ²⁷ Syro-hex. Aquilae continuat: * **ܚܘܘܗܐ** * .ω. ²⁸ Hieron., ut supra. Montef. juxta Nobilium edidit: Οἱ λοιποὶ μήποτε (ex ipsius correctione pro μηδὲ) πτοηθῆναι σε ποιήσω. ²⁹ Sic Cod. Jes., et sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐγὼ ἰδοῦ. In editis deest ἐγὼ δὲ. ³⁰ Cod. Jes., et in textu sub aster. Syro-hex. Cod. 88: * καὶ ὡς στ. σιδηροῦν, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³¹ Syro-hex. ³² Cod. Jes. Montef. sine aster. affert, invitiss Syro-hex. et Cod. 88, qui in textum sine nom. inferunt. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³³ Syro-hex. ³⁴ Hieron.: "Quodque juxta LXX sequitur: quia tecum sum ut liberem te, dicit Dominus, in Hebraico non habetur." Sed nec ipse, nec Syro-hex. obelo jugulat.

CAP. II. ¹ Syro-hex. * **ܚܘܘܗܐ** * .ω. ² Cod. Jes., et

- 2. וְזָכַרְתִּי לְךָ. *Reminiscor tibi* (in invidiam tui).
 O'. ἐμνήσθην ✕ σοι 4.³
 כְּלִלְתֶּיךָ. *Sponsalium tuorum*. O'. τελειώσεώς σου. 'A. Σ. νυμφίων σου.⁴
 בְּמִדְבָּר בְּאַרְצָא לֹא זָרַעְתָּ. *In deserto, in terra non consita*. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῆ μὴ σπειρομένη 4.⁵
- 3. רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ. *Primitiae proventus ejus*. O'. ἀρχὴ γεννημάτων αὐτοῦ. 'A. ἀρχὴ γεννήματος αὐτῆς.⁶
- 4. וְכָל-מִשְׁפָּחוֹת. *Et omnes gentes*. O'. καὶ πᾶσα πατριά. 'A. Σ. (καὶ πᾶσαι) αἱ συγγένειαι.⁷
- 5. עוֹל. *Iniquitatis*. O'. πλημμέλημα. 'A. ἀδικίαν.⁸
- 6. הַמּוֹלִיךְ אֶתְנוּ בְּמִדְבָּר בְּאַרְצָא עֲרָבָא וְשׁוּמָא. *Qui duxit nos in deserto, in terra regionis aridae et voraginis*. O'. ὁ καθοδηγήσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῆ ἀβάτω καὶ ἀπέρφ. 'A. (?) ὁ ἀναγαγὼν ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἐρήμου τῆς ἀραβᾶ τῆς ἀουκίτου.⁹
 וְצַלְמוֹת. *Et umbrae mortis*. O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. καὶ σκιά θανάτου 4.¹⁰

- 6. הָוִי. *Homo*. O'. ἄνθρωπος. Alia exempl. υἷδς ἀνθρώπου.¹¹ 'A. Σ. ἄνθρωπος.¹²
- 7. לְאֶרֶץ-חֲרָדִים. *In terram hortuli* (hortulo similem). O'. εἰς τὸν Κάρμηλον. Οἱ λοιποὶ ἐρμηνευταί εἰς γῆν Καρμήλου.¹³
 פְּרִיָּהּ. *Fructum ejus*. O'. τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. 'A. Σ. τὸν καρπὸν αὐτῆς.¹⁴
- 8. בְּבַעַל. *Per Baal*. O'. τῇ Βάαλ. 'A. Σ. ἐν τῷ Βάαλ.¹⁶
- 9. וְנִסְיָוֶה. O'. Vacat. Alia exempl. λέγει κύριος.¹⁸
- 11. הַמִּיר כְּבוֹד בְּלוֹא יוֹעִיל. *Communitavit gloriam suam pro eo quod non prodest*. O'. ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐξ ἧς οὐκ ὠφελήθησονται. 'A. ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτοῦ εἰς ἀνοφελές.¹⁷
- 12. שִׁמּוּ שְׁמַיִם עַל-זִמְתָּא וְיַעֲרֻוּ קְרָבֵי מַאֲד. *Obstupescite, caeli, ad hoc, et exhorrescite, attoniti estote valde*. O'. ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἐφριξεν ἐπὶ πλείον σφόδρα. 'A. Σ. ἐξαπορήθητε, οὐρανὶ, ἐπὶ τούτῳ, καὶ πύλαι αὐτοῦ, ἐρημούσθε σφόδρα.¹⁸

in textu sub aster. Syro-hex. Pro ἐν τοῖς ὡσι 'Ier., λέγων, Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. habent, ἐν τοῖς ὡσι υἷδς 'Ier., καὶ εἰπέ. Hieron.: "Et factum est verbum Domini ad me, dicens: Vade et clama in auribus Jerusalem, dicens. Hoc in LXX non habetur; sed sub asteriscis de Theodotionis editione additum est, qui verbum Hebraicum **QARATH**, pro quo nos diximus *clama*, sive *praedica*, interpretatus est, *lege*." Editor Complutensis (quod hic semel monuisse sufficiat), deficientibus libris Graecis, Hieronymi Latina Graecitate pro virili sic donavit: καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς με, λέγων· πορεύου καὶ βῶα εἰς τὰ ὄρα 'Ier., λέγων. ³ Sic in textu Cod. 88. Cod. Jes. in marg., teste Parsonio: ✕ σοι. Syro-hex. ✕ **לְךָ**. ⁴ Syro-hex.: 'A. Σ. νυμφίων σου (**לְךָ**). "Error hoc loco latet, aut in voce Syriaca, aut in Graeca, quae male legebatur. Nam notio *sponsorum* uon quadrat."—*Spohn*. Scilicet Syrus mendosum *νυμφίων* pro *νυμφείων* in apographo suo invenit. ⁶ Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 88. Syro-hex.: τῷ ἀγίῳ — 'Israhel, λέγει κύριος 4, ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν γῆ μὴ σπειρομένη (**לְךָ**, non *σπαρέισθ*, ut in Codd. 22, 36, aliis, legitur). Hieron.: "Hoc quoque quod posuimus, *in deserto, in terra quas non seminatur*, in LXX nun habetur." ⁸ Syro-hex. ✕ **לְךָ**. ⁷ Idem: .
⁹ Idem: ✕ **לְךָ**. ¹⁰ Idem: ✕ **לְךָ**.

Non videtur esse Aquilae, qui pro Helu. **קְרָבֵי** constanter fere ponit ἡ ὁμαλή. Cf. nos in *Otio Norwic.* p. 35. Purro locutionem, τῆς ἀραβᾶ τῆς ἀουκίτου, ex duplici versione vocis **קְרָבֵי** conflatum esse quisvis videt. Cf. Hex. ad Jos. iii. 16. ¹⁰ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et Syro-hex.; et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Pro *immagine mortis* de Theodotione additum est, *umbrae mortis*." ¹¹ Sic Comp., Cudd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron.: "Pro *homine* LXX *filium hominis* interpretati sunt." ¹² Syro-hex. ✕ **לְךָ**. ¹³ Idem: ✕ **לְךָ**. ¹⁴ Idem: ✕ **לְךָ**. Cf. Bugat. ad Dan. p. 166. ¹⁵ Idem: ✕ **לְךָ**. ¹⁶ Idem: ✕ **לְךָ**. Codd. 62, 229, Theodoret.: ἐν τῷ Βάαλ. ¹⁸ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ¹⁷ Syro-hex. ✕ **לְךָ**. ¹⁸ Idem: ✕ **לְךָ**. Syriacum **לְךָ** Norbergio est, *plauide*, qui sensus formae Peal a Lexicographis tribuitur. In Ethpaal pro *disparere* ponit Sym. Psal. lxxvi. 5. Dan. ii. 3. Aquila autem Hebr. **קְרָבֵי** cum *ἐξαπορήθη* commutavit Jesai. lxiii. 5, et **קְרָבֵי** cum *ἐξαπορήθη* Job. xxi. 5. Cf. ad Cap. ix. 8. Ceterum juxta Hieronymum, qui affirmat Aquilam et Sym. *caelos*, LXX vero et Theod. *caelum*

- 13. **לְחַצֵּב**. *Ad excidendum.* Ο'. καὶ ἄρυξαν. Σ. ἐλατόμησαν.¹⁹
בְּאֵרוֹת בְּאֵרוֹת. *Puteos, puteos.* Ο'. λάκκους, ✕ λάκκους.²⁰
- 14. **לְבִי**. *In praedam.* Ο'. εἰς προνομήν. 'Α. εἰς διαρπαγήν.²¹
- 15. **יִשְׁאָגוּ**. *Rugiant.* Ο'. ὠρύοντο. 'Α. Σ. ἐβρυχήσαντο.²²
לְשִׁמָּה. *In desolationem.* Ο'. εἰς ἔρημον. 'Α. Σ. εἰς ἀφανισμόν.²³
נִצְתָּו. *Combustae sunt.* Ο'. κατεσκάφησαν. 'Α. ἐξεκαύθησαν (s. κατεκαύθησαν). Σ. ἠρημώθησαν.²⁴
- 16. **יָרְעוּ קְרָקֵךְ**. *Depascunt tibi verticem.* Ο'. ἔγνωσάν σε, καὶ κατέπαιζόν σου. 'Α. confringent σοι κορυφήν. Σ. . . ἐπὶ κορυφῆς.²⁵
- 17. **יְהוָה יְהוָה יְהוָה**. Ο'. λέγει κύριος ὁ θεός σου. 'Α. Σ. κύριον τὸν θεόν σου.²⁶
בְּעַת מוֹלִיכֶךָ בְּרֶגְלֶיךָ. *Quo tempore te ducebat in via.* Ο'. Vacat. ✕ ἐν τῷ καιρῷ ἀγοντός σε ἐν τῇ ὁδῷ.²⁷
- 18. **שִׁיחֹר**. *Sihor (Nili).* Ο'. Γηῶν. Οἱ λοιποὶ Σιών.²⁸
- 19. **רַעְתָּךְ**. *Malitia tua.* Ο'. ἡ ἀποστασία σου.

- Οἱ λοιποὶ ἢ κακία σου.²⁹
- 19. **וְיִשְׁבְּבוּ**. *Et defectiones tuae.* Ο'. καὶ ἡ κακία σου. (Οἱ λοιποὶ) καὶ ἡ ἀποστροφή σου.³⁰
וְרַע וְאִמָּר. *Quod malum et amarum sit.* Ο'. ὅτι ✕ πονηρὸν καὶ πικρὸν.³¹
יְהוָה יְהוָה יְהוָה. Ο'. λέγει κύριος ὁ θεός σου. 'Α. Σ. κύριον τὸν θεόν σου.³²
יְהוָה יְהוָה יְהוָה. *Et (quod) non erat pavor mei apud te.* Ο'. καὶ οὐκ εὐδόκησα ἐπὶ σοί. 'Α. καὶ οὐχ ὁ φόβος μου πρὸς σέ. Σ. καὶ οὐκ ἔστιν ὁ φόβος μου πρὸς σέ (s. παρὰ σοί).³³
יְהוָה יְהוָה יְהוָה. Ο'. λέγει κύριος ὁ θεός σου. 'Α. λέγει κύριος κύριος στρατιῶν.³⁴ Οἱ λοιποὶ τῶν δυνάμεων.³⁵
- 20. **דִּירֻרֵי**. *Diruri (s. diruristi).* Ο'. διέσπασας. Alia exempl. διέρρηξας.³⁶ 'Α. Θ. διάσπασα.³⁷
וְנָתַתְּ פָנֶיךָ. *Tu inclinabas te meretrici.* Ο'. ἐκεῖ διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ μου. 'Α. Θ. συγγνωμένη ἐν στρώματι πόρνης.³⁸
- 21. **וְרַע וְרַע**. *Vitem generosam, totam eam semen verum.* Ο'. ἀμπελον καρποφόρον πᾶσαν ἀληθινήν. 'Α. Σορῆκ, πᾶσαν σπέρμα ἀληθινόν.³⁹

interpretatos esse, praeferat aliquis: 'Α. Σ. ἐξαπορήθητε, οὐρανοὶ, κ. τ. ε. (In textu post ἐφριξεν add. ἡ γῆ Ald., Codd. 33, 36, alii, et Syro-hex. in marg.)¹⁹ Syro-hex. **וְהָיָה**. Cf. Jesai. xxii. 16 in Syro-hex.²⁰ Sic Cod. 88, et Syro-hex.²¹ Syro-hex. **וְהָיָה**. (In textu post *οικογενής* ἐστὶ add. Ἰακώβ Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg., invito Hebraeo.)²² Syro-hex. **וְהָיָה**.²³ Idem: **וְהָיָה**. Montef. ex Cod. Jes. sine nom. affert: *eis ἀφανισμέν.* Sic Comp., Codd. 22, 23, 26, alii.²⁴ Syro-hex. **וְהָיָה**. Cf. ad Cap. xlv. 19. (In fine versus add. *εἶτι* Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg., invito Hebraeo.)²⁵ Idem: **וְהָיָה**.²⁶ Idem: **וְהָיָה**.²⁷ Sic Cod. XII in marg., teste Parsonsis, Cod. 88 (cum *ἀγοντες*), et sine aster. Cod. 106. Falso igitur Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ✕ ἐν τῷ κ. τοῦ ἀπάγοντός σε ἐν τῇ ὁδῷ. Syro-hex. in textu: **וְהָיָה**. Hieron.: "Hoc quod nos diximus, *eo tempore quo ducebat te per viam*, in LXX non habetur." (Pro ἐν τῇ ὁδῷ, ἐν τῇ

ἐρήμῳ venditant Codd. 22, 36, alii.)²⁸ Syro-hex. **וְהָיָה**. Cod. XII in marg.: Σιών. Hieron.: "Pro *Sior* nos *turbidam* interpretati sumus, quod verbum Hebraicum significat; pro quo communis editio [LXX] habet *Geon*." "Origen. in Joan. [Opp. T. IV, p. 147]: τοῦ πικρῷ ὕδαρ Γηῶν . . . ἢ ὡς τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει, τοῦ πικρῷ ὕδαρ Σιών; male pro Σιών."—Montef.²⁹ Syro-hex. **וְהָיָה**.³⁰ Idem: **וְהָיָה**.³¹ Sic Cod. 88, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: *ὅτι πικρὸν καὶ πονηρὸν.*³² Syro-hex. Idem: **וְהָיָה**.³³ Idem Aquilae continnat: **וְהָיָה**.³⁴ Idem.³⁵ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et, ut videtur, Syro-hex. (Cf. Marc. v. 4 in versione utraque).³⁶ Syro-hex. **וְהָיָה**. Cf. Jud. xvi. 9 in Syro-hex. Norberg. perperam vertit, *abscondisti*.³⁷ Idem: **וְהָיָה**.³⁸ Idem: **וְהָיָה**. In textu obelus est in Syro-hex., et (cum σου pro μου) Cod. 88.³⁹ Idem: **וְהָיָה**.

- 21. **לִי כִּנְיָהּ**. *Conversa es mihi.* Ο. ἐστράφησ
 ✕ μοι ⁴⁰
- 22. **נִכְתָּם עֲוֹנֵי**. *Scripta (s. maculata) erit iniquitas tua.* Ο. κεκηλιδώσαι ἐν ταῖς ἀδικίαις σου. Σ. μεμολυσμένη ἢ ἀνομία σου.⁴¹
יְהוָה יִדְבַּר. Ο. λέγει κύριος ✕ κύριος ⁴²
- 23. **בְּגֵי**. *In valle.* Ο. ἐν τῷ πολυανδρίῳ. 'Α. Σ. ἐν τῇ φάραγγι.⁴³ 'Ο 'Εβραῖος' ἐν τῷ Γαί.⁴⁴
בְּרַגְלֵהּ. *Camela juvenca velox es.* Ο. ὄψ' ἐ φωνῆ αὐτῆς. 'Α. Σ. Θ. δρομὰς κούφη.⁴⁵ 'Ο 'Εβραῖος' ὡς πρωτότοκον μοσχάριον σκιρτῶ.⁴⁶
מְשַׁרְתָּ רַגְלֵיהָ. *Nectens (subinde repetens) vias suas.* Ο. ὠλόλυξε τὰς ὁδοὺς αὐτῆς. 'Α. συμπλέκουσα ὁδοὺς αὐτῆς.⁴⁷
- 24. **פָּרָה לְמִדְבָּר**. *Onager assuetus deserta.* Ο. ἐπλάτυνεν ἐφ' ὕδατα ἐρήμου. Σ. ὄναγρος δεδιδασμένους τὴν ἔρημον.⁴⁸ Κατὰ τὸν 'Εβραῖον' ὡς δάμαλις (פָּרָה) δεδιδασμένη ἐν πανερήμῳ.⁴⁹
רָחַץ רֵגְלֵיהָ. *Capit ventum.* Ο. ἐπνευματοφορεῖτο. 'Α. εἴλκεν ἄνεμον. Σ. ἐπισπάσατο ἄνεμον.⁵⁰
בַּמֶּנְסֵה. *In mense ejus.* Ο. Θ. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς. 'Α. ἐν νεομηνίᾳ αὐτῆς. Σ. ἐν

- τῷ μηνι αὐτῆς.⁵¹ 'Ο 'Εβραῖος' ἐν τῷ ἀροτριᾶν (הַשְּׂרָתָה) εὐρήσουσιν αὐτήν.⁵²
- 25. **מְנַעֵי**. *Cohibe.* Ο. ἀπόστρεψον. 'Α. κώλυσον.⁵³
מִיַּדְיָהּ. *A discalceatione.* Ο. ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας. 'Α. Σ. (ἀπὸ) ἀνυποδεσίας.⁵⁴
שָׁוְנוֹ. *Frustra est.* Ο. ἀνδριουῖμαι. ('Α.) ἀπέγνωσ. Σ. debilitatus es.⁵⁵
- 26. **בֵּית יִשְׂרָאֵל**. *Pudefacta est domus Israelis.* Ο. αἰσχυνθήσονται οἱ υἱοὶ 'Ισραήλ. 'Α. ἡσχυνῶ (s. κατήσχυναν) οἶκον 'Ισραήλ.⁵⁶
- 28. Ο. καὶ κατ' ἀριθμὸν — τῇ Βάαλ.⁵⁷
- 29. **תְּרִיבוּ**. *Litem intenditis.* Ο. λαλεῖτε. 'Α. Σ. δικάζεσθε.⁵⁸
- 30. **קַרְבַּנְךָ**. *Gladus vester.* Ο. μάχαιρα. 'Α. Σ. μάχαιρα ὑμῶν.⁵⁹
- 31. **מִשְׁפָּלָה**. *Spissae caliginis.* Ο. κεχερσωμένη. 'Α. ὄψιγνος. Σ. ἕψιμος.⁶⁰
יָדְנָה. *Libere discurremus.* Ο. οὐ κυριευθήσμεθα. 'Α. ἀπίστημεν. Σ. ἀνεχωρήσαμεν.⁶¹
- 32. **בְּתוּלָה**. *Virgo.* Ο. νύμφη. 'Α. Σ. παρθένος.⁶²
בְּרַגְלָהּ. *Sponsa.* Ο. καὶ παρθένος. 'Α. Σ. καὶ νύμφη.⁶³
- 33. **מְדַת־יִשְׁבִּי**. *Quantopere ornas viam*

⁴⁰ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁴¹ Syro-hex. **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. ⁴² Syro-hex., qui male pingit: λέγει ✕ κύριος κύριος ⁴³ Nobil., Colb. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἐν ταῖς φάραγγι (حِثْلًا). ⁴⁴ Theodoret. juxta Cod. Bavar.: 'Ἴδε τὰς ὁδοὺς σου κ. τ. ε. τουτέστιν' ἄρα τὸν τόπον ὅπου ἡμάρτανες. Πολυάνδριον δὲ ὁ 'Εβραῖος οὐκ ἔχει, ἀλλ' ἴδε τὸν τόπον τοῦ Γαί. ⁴⁵ Hieron. Syro-hex. affert: **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. ⁴⁶ Theodoret., ut ante. ⁴⁷ Syro-hex. Aquilae continuat: **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. Montef. affert: 'Α. Σ. ἀσελγῶς ἐλάλησαν, uotans: "Sic [Victor Antioch. apud] Colbert.; sed videtur aut scholion esse, aut ad alium locum pertinere: nisi fortasse Aq. et Sym. aliud legerint." Spuriam lectinam propagavit P. B. Drach, insuper monens: "Perspicuum est eos legisse **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**, *verba ejus*, pro **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**." Utinam antecessores nostri inspexissent Nobilium ad loc., qui affert: "Victor Antioch.: 'Ὀση δὲ φησιν ὁ προφήτης' ὠλόλυξον ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν' ὑπερ' Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, ἀσελγῶς ἐλάλησαν, ἐξέδωκαν." Cf. Hex. ad Hos. vii. 14. ⁴⁸ Syro-hex. **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. ⁴⁹ Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 217. ⁵⁰ Syro-hex. **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. Cf. ad Cap. xiv. 6. Nobil. ex Chrysost.

affert: κατὰ τοὺς λοιστοὺς, εἴλκεσεν ἄνεμον. ⁵¹ Hieron.: " *In menstruis . . . ejus invenient eam*: pro quo Aq. νεομηνίαν, hoc est, kalendas, Sym. mensem, LXX et Theod. humilitatem interpretati sunt." Syro-hex. **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. ⁵² Chrysost. ⁵³ Syro-hex. **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. ⁵⁴ Idem: **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. ⁵⁵ Idem: **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. Nobil. [et Colb. apud Montef.]: "Victor: 'Ακ. ἀπέγνωσ σου, ἦγουν, ἀπλήπια." Etiam Syriaca Norberg. per primam personam effert, repugnantibus punctis diacriticis. Ad lectiouem anonymam, quae videtur Aquilae esse, cf. Hex. ad 1 Reg. xxvii. 1. Jerem. xviii. 12. (Vocis Syriacae **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**, debilitatus est, exempla sunt **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**, *ναρκήσει*, Dan. xi. 6 in Syro-hex., et **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**, *παρειμένος*, Sirac. iv. 29 in Pesch.) ⁵⁶ Syro-hex. **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. ⁵⁷ Hieron.: "Quodque sequitur, *et juxta numerum viarum Jerusalem immolabant Baal*, a LXX additum est." ⁵⁸ Syro-hex. **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. ⁵⁹ Idem. ⁶⁰ Idem: **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. Interpretes respexerunt ad Hebr. **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**, *serotinus*, ἕψιμος, Exod. ix. 32. ⁶¹ Idem: **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. ⁶² Idem: **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**. ⁶³ Idem: **וְהָיָה כְּמַעֲלָה**.

tuam. Ο' τί ἐτι καλὸν ἐπιτηδεύσεις ἐν ταῖς ὁδοῖς σου; 'Α. τί ἀγαθῶν ὁδὸν σου;⁶⁴

33. לְבַקֵּשׁ אֶת־הַבָּהֶרֶת. *Ad captandum amorem.* Ο' τοῦ ζητῆσαι ἀγάπησιν. Σ. πρὸς τὸ ζητῆσαι ἀγαπηθῆναι.⁶⁵

לְכַן נִלְמַדְתָּ לְדַרְכֵי־אֵת־רַעֲוֹתֶיךָ וְלִמְדָהְתָּ לְמַדְרֵי־אֵת־רַעֲוֹתֶיךָ. *Quapropter etiam sceleribus assuevisti vias tuas.* Ο' οὐχ οὕτως ἀλλὰ καὶ σὺ ἐπονηρεύσω τοῦ μιᾶναι τὰς ὁδοὺς σου. 'Α. διὰ τοῦτο καί γε τὰ ποιηρὰ (s. τὰς ποιηρὰς) ἐδίδασκες...⁶⁶

34. גַּם בְּכַנְפַיִם. *Etiam in laciniis tuis.* Ο' καὶ ἐν ταῖς χερσί σου. 'Α. Σ. καὶ ἐν τοῖς περνεγίσι σου.⁶⁷

אֲבִיּוֹנִים. *Pauperum.* Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. πενήτων.⁶⁸

35. כִּי נְקִיָּתִי. *Quia innocens sum.* Ο'. ✕ ὅτι ἀθῶός εἰμι.⁶⁹

Cap. II. 6. — καὶ ἀκάρπῳ. 13. — συνέχειν. 14. μὴ δοῦλός — ἐστίν. 20. ὡ σοι. 31. — τὰδε λέγει κύριος.⁷⁰

CAP. III.

1. לְאָמַר. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. λέγων.¹

הֲנִי לֹא־תְהִי אֶת־הַתְּהִי. *Nonne omnino polluta est?* Ο' οὐ μαινομένη μαινήσεται; 'Α. οὐ φονο-

κτονία φονοκτονήσεται;²

1. אֶת־הָאָרֶץ. *Terra.* Ο'. ἡ γυνή. "Ἄλλος" ἡ γῆ.³

2. שָׁבַלְתָּ. *Vitiata fueris.* Ο'. ἐξεφύρθης. 'Ο Σύρος ὁμοίως.⁴ 'Α. συκοικιάσθης. Σ. ἐπορνεύθης (s. ἐξεπορνεύθης).⁵

יָשַׁבְתָּ לְהִסְתַּר בְּמִדְבָּרַי. *Sedisti (insidiata es) eis, sicut Arabs in deserto.* Ο'. ἐκάθισας αὐτοῖς ὡσεὶ κορώνη ἐρημουμένη (alia exempl. ἐν ἐρήμῳ μόνῃ⁶). 'Α. . . ὡς ἄραψ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Σ. προσδοκῶσα αὐτοὺς ὡς κατάλυμα ἐσπεριόν.⁷

וְהִתְחַנְּפִיתָ. *Et polluisti terram.* Ο' καὶ ἐμίανας τὴν γῆν. 'Α. καὶ ἐφονοκτόνεις τὴν γῆν. Σ. καὶ ἔνοχον ἐποίησας τὴν γῆν.⁸

3. וַיִּמְנְעוּ רֵבָבִים. *Et cohibitaе sunt pluviae.* Ο' καὶ ἔσχες ποιμένας πολλούς. 'Α. καὶ ἐξεδίωξαν imbres vehementes. Σ. καὶ ἐκαλύθησαν (s. ἀνεσχέθησαν) ψακάδες imbris vehementis.⁹

וְהַיָּה הַיּוֹם לֹא־יִשְׁקַטְוּ. *Et pluvia serotina non fuit.* Ο'. εἰς πρόσκομμα σεαυτῆ. 'Α. Σ. καὶ ὄψιμος οὐκ ἐγενήθη.¹⁰

פְּרֹנֶת. *Frons.* Ο'. ὄψις. Οἱ λοιποὶ μέτωπον.¹¹

וְהָיָה אִשָּׁה מְרֵטְרִיסָה. *Mulieris meretricis.* Ο'. ✕ 'Α. Σ. Θ. γυναικὸς πύργης.¹²

⁶⁴ Syro-hex. + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. ⁶⁵ Idem: + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. ⁶⁶ Idem: + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. ⁶⁷ Idem: + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. Cf. Hex. nostra ad Ezech. v. 3. ⁶⁸ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁶⁹ Cod. Jes. Syro-hex. + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. Sic sine aster. Cod. 88. ⁷⁰ Syro-hex. CAP. III. ¹ Cod. Jes. Syro-hex. in textu: + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. Sic sine aster. Codd. 88, 233. Hieron.: "Vulgo dicitur, pro quo LXX tantum dicitur transtulerunt." ² Syro-hex. + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. Cf. LXX ad Psal. cv. 38, et Sym. ad Jesai. xxiv. 5. In priore loco pro ἐφονοκτονήθη Syrus dedit אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. ³ Sic solus Syro-hex., qui in marg. lectionem vulgarem affert. Hieron.: "Et contaminata erit mulier illa, pro quo in Hebraico legimus terram." ⁴ Theodoret.: 'Ἐξεφύρθης, ἀντὶ τοῦ ἐμίανθης' τοῦτο γὰρ καὶ διὰ τοῦ 'Εζεκιήλ φησι πρὸς αὐτήν' καὶ εὐρὸν σε πεφουρμένῃ ἐν τῷ αἵματι σου' οὕτω δὲ καὶ ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν. ⁵ Syro-hex. + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. ⁶ Idem: + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. (Sic Norberg. In codice Symmachi lectio

minus probabiliter ad ἐκάθισας refertur.) Aquilae Syriaca ad literam sonant, ἐγενήθη παλλάκη. Sed longe verisimilius est, Syrum nostrum per hanc locutionem circumscripsisse unam vocem συκοικιάσθης, quam cum Hebr. אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה commutavit Aq. Deut. xxviii. 30, necnon σίγκαιος cum אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה Psal. xlv. 10. ⁷ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex in marg. char. med. + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. ⁸ Syro-hex. + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. Ad Sym. Græcum προσδοκῶσα assumptum ex Codd. 48, 51, aliis, qui pro ἐκάθισας αὐτοὺς habent ἐκάθισας προσδοκῶσα αὐτοὺς. Cf. Hex. nostra ad Psal. cix. 1. Hos. iii. 3. ⁹ Syro-hex. Aquilae continuat: + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה; Symmacho autem: אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. Nobil. ex Victore affert: "Ἄλλος ἀντὶ τοῦ ἐμίανας, ἐφονοκτόνεις, ἐξέδωκεν. Hieron.: Et polluisti (sive interfecisti) terram. Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Mich. iv. 11. ¹⁰ Syro-hex. + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. ¹¹ Idem: + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. ¹² Idem: + אֶת־הָאָרֶץ לְאִשָּׁה. Cod. Jes. Sic sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex.

- 3. הַקְּלָם. *Pudore affici.* O'. πρὸς πάντας. 'A. ἐντραπήνου.¹³
- 4. הַלֹּא מְעַתָּה קָרָאתָ לִּי אָבִי. *Nonne ab hoc tempore vocabis me, Pater meus.* O'. οὐχ ὡς οἰκόν (alia exempl. οἰκεῖδν¹⁴) με ἐκάλεσας καὶ πατέρα. 'A. οὐκ ἀπὸ τοῦ νῦν καλέσεις με, πάτερ μου.¹⁵
נַעֲרִי. *Juventutis meae.* O'. τῆς παρθενίας σου. 'A. Σ. κατήγός μου.¹⁶
- 5. הֲיִנְטוֹר לְעוֹלָם. *Num servabit (iram) in perpetuum?* O'. μὴ διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα; 'A. Σ. ἰνατί μνηεῖς εἰς τὸν αἰῶνα;¹⁷
- 6. הֲלָכָה הִיא. *It ipsa.* O'. ἐπορεύθησαν (alia exempl. ἐπορεύθη) * 'A. ἐαυτῆ *.¹⁸
רַעְיָן. *Virentem.* O'. ἀλωόδους. 'A. εὐθαλοῦς.¹⁹
- 7. בְּגוֹדָה אֶחָדָה יְהוּדָה. *Perfida soror ejus Juda.* O'. ἡ ἀσύμβητος Ἰουδα. Οἱ λοιποὶ ἡ ἀσύμβητος ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς. *.²⁰
- 8. מַשְׁבַּח יִשְׂרָאֵל. *Defectio (defectrix) Israel.* O'. ἡ κατοικία Ἰσραήλ. 'A. Σ. ἡ ἀποστροφὴ Ἰσραήλ.²¹
אָחָתָהּ. O'. Vacat. * ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς *.²²
- 9. אֶת־הָאֲרֶץ אֶת־הַיָּם. *Et polluit terram.* O'. Vacat. * 'A. Θ. καὶ ἐφονοκτόνει τὴν γῆν *.²³
- 10. אָחָתָהּ. O'. Vacat. * 'A. Θ. ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς *.²⁴
אֵלֶּיךָ יְיָ. O'. Vacat. 'A. Σ. Θ. φησὶ κύριος.²⁵
- 11. מַשְׁבַּח יִשְׂרָאֵל. O'. Ἰσραήλ. * ἡ ἀποστροφὴ * Ἰσραήλ.²⁶
- 12. וְקָרָאתָ. *Et proclama.* O'. Θ. καὶ ἀνάγνωθι. 'A. Σ. καὶ κήρυξον.²⁷
לְפָנַי. *Demittam.* O'. στηριῶ. 'A. βαλῶ. Σ. ῥίψω (s. ἐπιρρίψω).²⁸
כִּי־רַחֵם. *Nam misericors.* O'. ὅτι ἐλέημων. 'A. Σ. ὅτι δσως.²⁹
- 14. שׁוֹבְרֵי. *Refractarii.* O'. ἀφεστηκότες. Σ. ῥεμβόμνοι.³⁰
כִּי אֶנְכִּי בָעַלְתִּי בָכֶם. *Quonquam ego rejecerim vos. Aliter: Nam ego dominus sum vobis.* O'. διότι ἐγὼ κατακυριεύσω ὑμῶν. 'A. Σ. ἔσχω ὑμᾶς.³¹
מִמִּשְׁבַּח. *Ex gente.* O'. ἐκ πατριᾶς. 'A. Σ. (ἐκ) συγγενίας.³²
- 15. הַעֵדוּתְךָ יִשְׂרָאֵל. *Scientia et intelligentia.* O'. ποιμαίνοντες μετ' ἐπιστήμης. Οἱ λοιποὶ γνώσει καὶ συνίσει.³³
- 16. יְיָ אֵלֶּיךָ. O'. λέγει (alia exempl. φησὶ) κύριος. Σ. λέγει. *.³⁴
יְיָ. *Jovae.* O'. ἁγίου Ἰσραήλ. * Ἄλλος κυρίου.³⁵
וְלֹא יִזְכָּרוּ. *Et non recordabuntur ejus.* O'. οὐκ (s. οὐδὲ) ὀνομασθήσεται * ἐν αὐτῆ *.³⁶ 'A. Σ. καὶ οὐ μνησθήσονται αὐτῆς.³⁷

¹³ Syro-hex. * *לחצמם* ./. ¹⁴ Sic Codd. 23, 26, 88, 106, invito Syro-hex. ¹⁵ Syro-hex. *לחצמם* ./. * *לחצמם* ./. ¹⁶ Idem: *לחצמם* ./. * *לחצמם* ./. ¹⁷ Idem iisdem continuat: *לחצמם* ./. * *לחצמם* ./. ¹⁸ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Lectio *ἐπορεύθη* est in Comp., Ald., Codd. XII (ex corr.), 22, 23, aliis. Syro-hex. *לחצמם* * *לחצמם* ./. ¹⁹ Syro-hex. *לחצמם* ./. Cf. Hex. ad Joh. xv. 32. Psal. xci. ii. Alias (e. g. Hex. ad Psal. xxxvi. 35) *εὐθαλής* Syriace est *לחצמם*. ²⁰ Syro-hex. *לחצמם* ./. Sic in texto Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. affert: * 'A. Σ. ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς. ²¹ Syro-hex. *לחצמם* ./. ²² Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ²³ Cod. Jes., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: *לחצמם* * *לחצמם* ./. ²⁴ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ²⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 26, 36, alii, et Syro-hex. ²⁶ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ²⁷ Hieron.: "Verbum Hebraicum CARATH, et voca, et clama, et lege significat. Unde Aq. et Sym. *clamata*, LXX et Theod. *lege*, interpretati sunt." Nonnemo edidit: 'A. Σ. *βόησον*, invito Syro, qui affert: *לחצמם* ./. Cf. ad Cap. ii. i. xxxvi. 9. ²⁸ Syro-hex. *לחצמם* ./. ²⁹ Idem: *לחצמם* ./. Falso Norberg. *propitius* (*לחצמם*), Spolm. *λεως* vertit. ³⁰ Idem: *לחצמם* ./. Cf. Rördam ad Jod. ix. 4. Hieron. Hebraea vertit: *subvertentes* (sive *vagi* et *revelentes*); ubi *vagi* ad Sym. pertinet. ³¹ Idem: *לחצמם* ./. Cf. ad Cap. xxxi. 32. ³² Idem: *לחצמם* ./. ³³ Idem: *לחצמם* ./. ³⁴ Cod. Jes., qui *φησὶ* in textu habet. ³⁵ Sic Cod. 88. Syro-hex. in textu habet *לחצמם*; in marg. autem char. med. *לחצמם* ./. ³⁶ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁷ Syro-hex. *לחצמם* ./.

περιτέμεσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν (alia exempl. τὴν ἀκροβυστίαν τῆς καρδίας ὑμῶν⁶). Σ. καθαρῖσθητε τῷ κυρίῳ, καὶ περιέλεσθε τὰς πονηρίας τῶν καρδιῶν ὑμῶν.⁶

- 5. **שׁוֹפָר**. *Tuba*. Ο'. σάλπιγγι. 'Α. Σ. κερατή.⁷
- 6. **שׁוֹנֵי צִיּוֹן**. *Erigite vexillum versus Sionem*. Ο'. ἀναλαβόντες φεύγετε εἰς Σιών. 'Α. ἀρατε σημεῖον ἐν Σιών.⁸
- 7. **עָסָה**. *Profectus est*. Ο'. ἐξῆρε. 'Α. Σ. ἤρε.⁹
- שׁמֹת**. *In vastationem*. Ο'. εἰς ἐρήμωσιν. 'Α. Σ. εἰς ἀφανισμόν.¹⁰
- 8. **הַרְוֵן**. *Ardor irae*. Ο'. ὁ θυμός. Alia exempl. ὁ θυμός ὀργῆς.¹¹
- 9. **לִבְהַמֶּלֶךְ**. *Cor regis*. Ο'. ἡ καρδία (Σ. ἡ διάνοια¹²) τοῦ βασιλέως.
- שׁמֹת**. *Stupebunt*. Ο'. ἐκστήσονται. Σ. ἀπορηθήσονται.¹³
- יִתְמָהוּ**. *Consternabuntur*. Ο'. θαυμάσονται. 'Α. *amentes erunt*.¹⁴
- 10. **וַנִּשְׁפָּט**. *Et pertigit*. Ο'. καὶ ἰδοὺ ἤψατο (alia exempl. καὶ ἀψεται¹⁵). 'Α. Θ. ἤψατο.¹⁶
- 11. **יֹאמַר**. *Dicetur*. Ο'. ἐροῦσιν. Οἱ λοιποὶ ῥηθήσεται.¹⁷
- רוּחַ צַדִּיק**. *Ventus fervidus*. Ο'. πνεῦμα πλανήσεως. 'Α. πνεῦμα λαμπηδόνο.¹⁸ Σ. πνεῦμο καύσωνο.¹⁹
- שׁפִּים בְּמִדְבָּר**. *Clivorum in deserto*. Ο'. ἐν

- τῇ ἐρήμῳ. 'Α. ἀπὸ σκοπιῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ.²⁰
- 11. **וְנָתַתִּי לָהּ בְּתִיבָה בְּתִיבָה**. *Versus filiam populi mei, non ad ventilandum, nec ad purgandum*. Ο'. ὁδὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου, οὐκ εἰς καθαρὸν, οὐδ' εἰς ἅγιον. Σ. οὕτως τὴν ὁδὸν τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου, οὐ τοῦ λικμησαι, οὐδέ τοῦ καθαρῖσαι.²¹
- 12. **מֵאֵי**. *Ab illis*. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. ἀπὸ τούτων.²²
- וְאֵנִי לֹא־שָׁמַעְתִּי**. *Etiam ego loquar*. Ο'. ἐγὼ λαλῶ. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐγὼ λαλήσω.²³
- 14. **וְאֵי**. *Iniquitatis tuae*. Ο'. πόνων σου. 'Α. ἀνοφελείας σου. Σ. ἀδικίας σου.²⁴
- 15. **וְאֵל**. Ο'. ἐκ Δάν ἤξει. 'Αλλος' ἐκ Δάν.²⁵
- וְאֵל**. *Et annuntiantis*. Ο'. καὶ ἀκουσθήσεται. 'Α. καὶ ἀκουστόν ποιούτος.²⁶
- 16. **וְאֵל**. *Ecce! annuntiate adversus Jerusalem*. Ο'. ἰδοὺ ἤκασιν ἀναγγέλατε ἐν Ἱερουσαλήμ. 'Α. ἰδοὺ ἀκούσισατε ἐπὶ Ἱερουσαλήμ [πόλεμον].²⁷
- וְאֵל**. *Custodes (obsessores) veniunt de terra longinqua, et edunt adversus civitates Judae vocem suam*. Ο'. συστροφαὶ ἔρχονται ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ ἔδωκαν ἐπὶ τὰς πόλεις Ἰούδα φωνὴν αὐτῶν. Σ. φύλακες ἔρχονται ἐκ γῆς μακρόθεν, καὶ δάσουσιν ἐπὶ τὰς πόλεις. . .²⁸

⁶ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁷ Hieron.: "Symmachus posuit: *Purificamini Domino, et auferite malitias cordium vestrorum; circumcisionem emundationem, et praesentia vitium intelligens.*" Pro περιτέμεσθε, περιέλεσθε habent Codd. III, 144, ex Symmacho, ut videtur. ⁸ Syro-hex. **וְאֵל**. ⁹ Idem: **וְאֵל**. ¹⁰ Idem: **וְאֵל**. ¹¹ Idem: **וְאֵל**. Cf. Hex. nostra ad Exod. xiv. 15. Jerem. xxxi. 24. Sym. fortasse ἀπῆρεν vertit, ut ad Gen. xi. 2. ¹² Syro-hex. **וְאֵל**. ¹³ Idem: **וְאֵל**. ¹⁴ Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex. ¹⁵ Syro-hex. **וְאֵל**. ¹⁶ Idem: **וְאֵל**. ¹⁷ Idem: **וְאֵל**. ¹⁸ Hieron. ¹⁹ Idem: **וְאֵל**. ²⁰ Idem: **וְאֵל**. ²¹ Idem: **וְאֵל**. ²² Idem: **וְאֵל**. ²³ Idem: **וְאֵל**. ²⁴ Idem: **וְאֵל**. ²⁵ Idem: **וְאֵל**. ²⁶ Idem: **וְאֵל**. ²⁷ Idem: **וְאֵל**. ²⁸ Idem: **וְאֵל**. Cf. Hex. ad

Jesai. lviii. 11. ¹⁹ Idem: **וְאֵל**. (Hieron. Hebraea vertit: *ventus urens* (sive *toris*); versionem Seniorum, ut ei mos est, suae subjungens. Pro *toris* igitur omnino legendum *erroris*.) ²⁰ Idem Aquilae continuat: **וְאֵל**. ²¹ Idem: **וְאֵל**. ²² Idem: **וְאֵל**. ²³ Idem: **וְאֵל**. ²⁴ Idem: **וְאֵל**. ²⁵ Idem: **וְאֵל**. ²⁶ Idem: **וְאֵל**. ²⁷ Idem: **וְאֵל**. ²⁸ Idem: **וְאֵל**. Ultimum vocab. non videtur interpretis esse. ²⁹ Idem: **וְאֵל**. ³⁰ Idem: **וְאֵל**.

- 17. כִּרְאֲתִי מִרְתָּךְ. Quia contra me contumax fui. O'. δτι ἐμοῦ ἠμέλησας. Οἱ λοιποὶ δτι ἐμὲ παρεπίκραναν.²⁹
- 19. הוֹמָה לִּי לְבִי. Tumultuatur mihi cor meum. O'. μαιμάσσει — ἡ ψυχὴ μου, σπαράσσεται ἢ καρδία μου. O'. Θ. μαιμάσσει. 'Α. ὀχλάζει. (Aliter: 'Α. ἠχοῦσιν.) Σ. τεταραγμένοι εἰσίν.³⁰
- סוֹפָר. Tubae. O'. σάλπιγγος. 'Α. Σ. κρα-
τήσης.³¹
- תַּרְעָה. Clangorem. O'. κραυγὴν. 'Α. Σ. ἀλαλαγμόν.³²
- 20. עַל-שָׁבַר שָׁבַר. Cladis super cladem. O'. καὶ ταλαιπωρίας, συντριμμὸν. "Ἄλλος" (συντριμ-
μός) ἐπὶ συντριμμόν.³³
- נִקְרָה. Clamatur. O'. ἐπικαλεῖται. 'Α. Σ. ἐκλήθη (s. ἐπεκλήθη).³⁴
- וַיִּשְׂבְּ אֶת-הַיְתוֹן. Vastata sunt tentoria mea. O'. τεταλαιπώρηκεν ἡ σκηνή. 'Α. ἐταλαιπώρησαν αἱ σκηναί μου.³⁵
- 22. כִּי אֶיִל עָמִי. Nam stultus est populus meus.

- O'. διότι οἱ ἠγούμενοι τοῦ λαοῦ μου. 'Α. Θ. δτι ἐμωράνθη ὁ λαός μου.³⁶
- 22. וְהָיוּ כְּבֹנִים וְכֵן יִשְׂרָאֵל. Et non prudentes ipsi. O'. καὶ οὐ συνετοί * 'Α. εἰσι *.³⁷
- 23. וְהָיוּ וָחֵל. Vastum et vacuum. O'. * κενὴ καὶ οὐθέν.³⁸ 'Α. κένωμα καὶ οὐθέν. Σ. ἀσκευος καὶ συγκεχυμένη.³⁹
- 25. וַיִּדְדוּ. Avolaverunt. O'. ἐπτοεῖτο. 'Α. μετηνα-
στεύθησαν.⁴⁰
- 26. וְעָרָיו. Civitates ejus. O'. αἱ πόλεις * αὐτοῦ *.⁴¹
- וְצִרְתָּיו. Dirutae sunt. O'. ἐμπεπυρισμέναι πυρί. 'Α. καθηρέθησαν (s. κατελύθησαν).⁴²
- 27. וְהָיוּ כְּמִדְבָּר. Vastatio. O'. ἔρημος. 'Α. ἀφανισμός. Σ. ἄκοσμος.⁴³
- 28. עָלַי כִּי-דִבַּרְתָּהּ. Propterea quod locutus sum. O'. διότι ἐλάλησα. 'Α. Θ. διὰ τὸ λαλῆσαι με.⁴⁴
- וְנִשְׂבַּח-לִּי לִבִּי וְנִשְׂבַּח-לִּי לִבִּי. Consilium cepi, et non me penitebit, neque desistam. O'. καὶ οὐ μετανοήσω, ὄρμησα, καὶ οὐκ ἀποστρέψω. 'Α. Σ. παρατέταγμαί, καὶ οὐ παρελήθην, καὶ οὐκ ἀποστρέψω.⁴⁵

²⁹ Syro-hex. + *וְהָיוּ כְּבֹנִים וְכֵן יִשְׂרָאֵל*.
³⁰ Hieron.: "Ubi nos juxta Sym. posuimus, *turbati sunt*, et in Hebraeo scriptum est *νομα*, LXX et Theod. *pnsv-*
runt *μαιμάσσει*, quod verbum usque in praesentiarum quid
 significet ignoro [Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 396:
μαιμάσσει ἢ ψ. μου, τουτέστι, θοριβείται ἐν ἀγῶνι τυγχάνουσα.
 Pro *μαιμάσσει* Syrus noster *فنديت*, *frenidit*, posuit, cuius
 vocis exempla desiderabat Michaelis in *Lez. Syr.* p. 662];
 Aq. autem posuit *ὀχλάζει*, quod et ipsum tumultum sonat.
 Hoc de verbo dictum sit, super quo scio apud plerosque
 magnum esse certamen." Syro-hex. affert: + *فنديت*.
 + *فنديت*; ubi Symmachi lectio ab Hieronymiana
 non discedit; Aquilae autem *فنديت* Graece non *ὀχλάζει*
 (cf. Hex. ad Psal. xli. 6. Prov. vii. 11), sed *ἠχοῦσι* sonare
 videtur. Cf. Hex. ad loca simillima Jesai. xvi. 11 (ubi pro
ἠχήσει in Syro-hex. est *פיל*), Jerem. xxxi. 20. ³¹ Syro-
 hex. + *סופר*. ³² Idem: + *תרעה*. Cf.
 ad Cap. xlix. 2. ³³ "Ἄλλ. ἐπὶ συντριμμόν. Sic in marg.
 Cod. Jes. notatur, estque fortasse varia lectio tantum."—
Montef. "Forte in cod. illo *συντριμμόν* legitur pro *συν-*
τριμμόν; nam literae μ et υ (β) in codd. facile confundun-
 tur."—*Spohn.* Parsons. notat: "Post *συντριμμόν* add. ἐπὶ
συντριμμόν XII in marg." Sic Codd. 88 (sub *), 233.

Syro-hex.: — καὶ ταλαιπωρίας ἢ συντριμμὸν * ἐπὶ συντριμμόν *.
³⁴ Syro-hex. + *נקרה*. ³⁵ Schul. in Cod. Norimb.,
 teste Doederleinio in Eichhorn. *Repertor.* etc. T. I, p. 234.
³⁶ Syro-hex. + *כי אייל עמי*. ³⁷ Cod.
 Jes. Sic in textu Syro-hex. (sub *), et Cod. 88. ³⁸ Syro-
 hex. in textu: *קננה* *. Sic sine aster.
 Cod. 88. ³⁹ Syro-hex. *קננה* *. Cf. Hex. ad Gen. i. 2. Deut.
 xxxii. 10. Montef. uocat: "'Α. Σ. Θ. κενὴ καὶ οὐθέν. Sic
 Cod. Jes. cum asterisco praemisso pro voce *κενή*, quae in
 τοῖς O' desideratur. In Ed. Rom. legitur: 'Α. *κενή*. Σ.
συγκεχυμένη; quam posteriorem Symmachi lectionem ger-
 manam puto: nam multo facilius est, ut litera Σ. cum 'Α. Θ.
 incogitanter irrepserit, quam ut versio *συγκεχυμένη* Sym-
 macho afficta fuerit." ⁴⁰ Syro-hex. + *ידדו*.
 Cf. Hex. ad Psal. xxx. 12. Jesai. xvi. 2. Jerem. ix. 10.
⁴¹ Cod. 88, Syro-hex. ⁴² Syro-hex. + *עירו*.
⁴³ Idem: + *מדבר*. Ad Sym. cf.
 Hex. ad Ezech. xii. 19. ⁴⁴ Idem: *נא*.
 + *נא*. ⁴⁵ Idem: *נא*. Spobnius vertit: 'Α. Σ. *παρατέταγμαί, καὶ οὐκ*
ἀναπέπαυμαί, καὶ οὐκ ἀποστρέψω. Post *ἐλάλησα, παρατέταγμαί*
 add. Codd. 22, 36, alii. Ad *παρελήθην* cf. Jud. ii. 18 in

29. תִּפְּץ אֶרְכָּה. *Et jaculantis arcu.* Ο. καὶ ἐν-
 τεταμένον τόξου. 'A. Σ. (καὶ) βεβλημένου τόξου.⁴⁶
 בָּאוּ בְּעַבִּים. *Ingressiuntur densa* (silvarum).
 Ο. εἰσέδυσαν εἰς τὰ σπήλαια, — καὶ εἰς τὰ
 ἄλση ἐκρύβησαν ⁴⁷
 אָלָו. *Ascendunt.* Ο. ἀνέβησαν. Σ. ἀνέβητε.⁴⁸
30. וַדָּוָה. *Vastationi destinatus.* Ο. Vacat. 'A.
 Σ. ταλαίπωρος.⁴⁹ Aliter: 'A. προνομιευμένη.⁵⁰
 תִּיָּשָׁב. *Ornabis te.* Ο. ἀραισμός σου. 'A.
 Σ. καλλωπισθήσῃ.⁵¹
31. צָרָה. *Angorem.* Ο. τοῦ στεναγμοῦ σου. 'A.
 κίνδυνον καὶ θλίψιν. Σ. θλίψιν.⁵²

Cap. IV. 1. — καὶ ἄπὸ τοῦ προσώπου μου. 2.
 ✕ τῷ θεῷ ἔν Ἱερουσαλήμ. (Rectius: — τῷ θεῷ
 ἐν Ἱερουσαλήμ.) 26. — ἠφανίσθησαν ⁵³

CAP. V.

1. נִרְאוּךְ. *Videte, quaeso.* Ο. ἴδετε ✕ 'A. δὴ ¹
 אִישׁ. *Virum.* Ο. Vacat. Alia exempl. ἄνδρα.²
 נִמְנוּ. *Veritatem.* Ο. πίστιν. Σ. ἀλήθειαν.³
2. וְיָשָׁבַע יְהוָה לִבְנוֹ לְשַׁקֵּר לִבְנוֹ יִמְרוּ הַיְהוּדִים וְיִשְׁבְּעוּ.
Etiamsi, Deus vivat, dicant, nihilominus falso
jurant. Ο. ἤ κύριος, λέγουσι, διὰ τοῦτο οὐκ
 ἐν ψεύδεσιν ὁμνύουσι. Σ. ἐὰν δέ, ἤ κύριος, λέ-

- γωσιν, ἐπὶ ψεύδει ὁμνύουσιν.⁴
3. נִמְנוּ לְאֵלֶיךָ. *Nonne ad veritatem?* Ο. εἰς
 πίστιν. 'A. μὴ οὐχὶ εἰς πίστιν; Σ. μὴ οὐχὶ εἰς
 ἀλήθειαν;⁵
4. נִוְלָוּ. *Stulti facti sunt.* Ο. διότι οὐκ ἐδυσά-
 σθησαν. 'A. Θ. ἐμωράθησαν.⁶
- 4, 5. הִמָּלְחֶינָהּ (bis). Ο. θεοῦ ✕ αὐτῶν ⁷
5. יַחְדָּו יְהִי. *Illi pariter.* Ο. ✕ 'A. Θ. αὐτοὶ ἄ-
 ὁμοθυμαδόν.⁸
6. תִּבְרֹא לְאַיִל. *Lupus vespertinus* (s. *desertorum*).
 Ο. καὶ λύκος ἕως τῶν οἰκιῶν. 'A. (λύκος) ἐσπε-
 ρικοί.⁹
7. עָשָׂה נֶשְׁבַּע. *Et jurare feci.* (Alia exempl. עָשָׂה נֶשְׁבַּע,
 et *satiavi*.) Ο. καὶ ἐχόρτασα. 'Ἄλλος' καὶ
 ὠρkiζον.¹⁰
- וְזֶנֶחַ. *Meretricis.* Ο. πορνῶν. 'A. Σ. πόρνης.¹¹
8. מַשְׁבִּיעֵם. *Mane surgens.* (Alii pingunt מַשְׁבִּיעֵם,
trahentes, agmine incedentes.) Ο. Vacat. 'A.
 Θ. ἔλκοντες. Σ. ἐλκόμενοι.¹²
10. בְּשַׁרְיֹתָיָהּ. *In puros ejus.* Ο. ἐπὶ τοὺς προμα-
 χῶνας αὐτῆς. 'A. ἐπὶ τὰ τεῖχη (αὐτῆς).¹³
- הָסִירוּ נֶשְׂאֵי יָדָיָהּ. *Remove te palmites ejus.*
 Ο. ὑπολίπεσθε τὰ ὑποστηρίγματα αὐτῆς. (Σ.)
 Portate τὰ ἀπόβητα (αὐτῆς).¹⁴

Syro-hex., et Hex. ad Jerem. xk. 16. ⁴⁶ Syro-hex. אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. ⁴⁷ Sic cum obelo Syro-hex. Hieron.: "Quod sequitur, et ingressi sunt saltus, sive speluncas, a LXX additum est." ⁴⁸ Syro-hex. אָלָו. ⁴⁹ Sic Cod. XII, teste Parsonsio. Montef. ex eodem affert: ✕ 'A. Θ. ταλαίπωρος. Syro-hex. in textu: אָלָו ✕ אֶרְכָּה. Codd. 22, 36, alii: καὶ σὲ ἢ ταλαίπωρος. ⁵⁰ Hieron.: "Pro vastata, quod Hebraice dicitur SADUD, quod solus interpretatus est Aquila, alii transtulerunt, miseram atque miserabilem." Cf. Hex. ad Psal. cxxxvi. 8. Duplicem Aquilae versionem confirmit Hex. ad Cap. xlix. 10. ⁵¹ Syro-hex. אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. Cf. Hex. ad Psal. xlv. 3. (In textu post εἰς μάταιον, vel potius εἰς μάτην, Syro-hex. in marg. affert: אֶרְכָּה, h. e. ἐγενήθη, ut Cod. 88; vel ἐγένετο, ut Codd. 22, 36, alii.) ⁵² Syro-hex. אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. Aquilae lectio ad duplicem hujus interp. editionem pertinere videtur. ⁵³ Syro-hex.

CAP. V. ¹ Cod. Jes., et sub ✕ Cod. 88, Syro-hex. ² Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex. ³ Syro-hex. אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. Hieron.: "Fidem, sive, ut Sym. transtulit, veritatem." ⁴ Syro-hex. אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. ⁵ Idem: אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. ⁶ Idem: אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. Cf. ad Cap. iv. 22. ⁷ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 41, alii. ⁸ Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. ⁹ Syro-hex. אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. ¹⁰ Sic in textu Cod. 88. Utramque lectionem, καὶ ὠρkiζον αὐτοὺς, καὶ ἐχόρτασα αὐτοὺς, conjungunt Codd. 22, 36, alii. ¹¹ Syro-hex. אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. ¹² Hieron.: "Pro emissariis, in Hebraico scriptum est MOSECHIM, quod omnes voce consoua ἔλκοντες, id est, trahentes, transtulerunt." Cod. Jes. affert: Σ. ἐλκόμενοι. Syro-hex. et Cod. 88 in textu: ✕ ἐλκόμενοι (אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע). ¹³ Syro-hex. אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. ¹⁴ Idem: אֶרְכָּה וְיָשָׁבַע. Symmachi esse videtur, coll. Hex. ad Cap. xlvi. 32.

10. לֹא לִיהוָה. *Quia non sunt Iovae.* O'. *δτι τοῦ κυρίου.* 'A. *δτι οὐ τοῦ κυρίου.*¹⁶
11. הִנֵּה יְהוָה. O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. φησὶ κύριος 4.¹⁶
12. לֹא יְהוָה. *Non est (Jova).* O'. *οὐκ ἔστι ταῦτα.* 'A. *οὐκ αὐτός.* Σ. *μὴ οὐχὶ αὐτός ἐστιν;*¹⁷
13. כֵּן יֵשְׁפָה. *Ita fiet eis.* O'. Vacat. Alia exempl. *οὕτως ἔσται αὐτοῖς.*¹⁸
14. אֱלֹהִים. O'. ✕ ὁ θεός 4.¹⁹
15. גִּבּוֹרֵי הַיָּם. *Gens robusta est, gens antiquissima est.* O'. Vacat. ✕ Θ. ἔθνος ἀρχαῖον ('A. *στρεόν.* Σ. *ισχυρόν*²⁰) ἔστιν, ἔθνος ἀπ' αἰῶνός ἐστιν 4.²¹
- לֹא יָדָע. *Ignorabis.* O'. *οὐ οὐκ ἀκούσει.* Oί λοιποί: *οὐ οὐ γνώση.*²²
- לְשׁוֹנוֹ. *Linguam ejus.* O'. *τῆς φωνῆς τῆς γλώσσης αὐτοῦ.*²³ 'A. Σ. Θ. *τῆς γλώσσης αὐτοῦ.*²⁴
- 15, 16. אֵין תִּשְׁמַע מִדְּבַר: אֵין תִּבְרָן. *Nec intelliges quid loquatur. Pharetra ejus est quasi sepulcrum patens.* O'.

- Vacat. ✕ οὐδὲ μὴ ἀκούσης ἂ λαλεῖ. ἡ φαρέτρα αὐτοῦ ὡς τάφος ἀνεωγμένος 4.²⁵
17. גִּדְּמֵי וְרִבְרָבֵי. *Gregem tuam et armenta tua.* O'. *τὰ πρόβατα ὑμῶν καὶ τοὺς μόσχους ὑμῶν.* 'A. Σ. *τὸ ποιμνίον σου καὶ τὸ βοσκιδίον σου.*²⁶
- בְּבִטְחֶיךָ. *Tu confidis.* O'. *ὑμεῖς πεποιθήατε.* Alia exempl. *σὺ πέποιθας.*²⁷
19. כְּמִשְׁפָּחָה. *Quemadmodum.* O'. *ἀνθ' ὧν.* 'A. Θ. *ἐν τρόπον.*²⁸
- אֶתְיָתִיתִי. *Dereliquistis me.* O'. Vacat. Alia exempl. *ἐγκατελίπετέ με (καί).*²⁹
- נִגְדְּתֵיכֶם. *Diis peregrinis.* O'. *θεοῖς ἀλλοτρίοις ('Ἄλλος ψευδίστις).*³⁰
20. לֹא יָדָע. O'. Vacat. ✕ Θ. λέγων 4.³¹
21. כְּכֹל וְאֵין לֵב. *Stultus et excors.* O'. *μωρὸς καὶ ἀκάρδιος.* Σ. *ἄφρων καὶ ἀδιανόητος.*³²
- אֵין עֵינַיִם. *Oculi sunt iis.* O'. ✕ Θ. *οἷς ἄδφθαλμοὶ αὐτοῖς.*³³
22. לֹא תִחִילוּ. *Non contremiscetis.* O'. *οὐκ ἐλαβηθήσεσθε. 'Ἄλλος οὐ παραχθήσεσθε.*³⁴
- יְהוָה. O'. κύριος. Θ. κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ.³⁵

¹⁶ Syro-hex. ✕ לֹא לִיהוָה. ¹⁶ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ¹⁷ Syro-hex. אֵין. ✕ אֵין. ¹⁸ Sic Comp., Ald., Codd. II (teste Maio), XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁹ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii. ²⁰ Syro-hex. אֵין. ✕ אֵין. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. lxxiii 15. Jerem. xlix. 19. Symmachi lectionem in suspicionem vocavit Geiger in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 53, propter usum istius interpretis, cui אֵין ἀρχαῖος, non ισχυρός, constanter sonat. Cf. Hex. ad 3 Reg. viii. 2. Psal. lxxiii. 15. Jerem. xlix. 19. Ezech. xl. 15. Mich. vi. 2. ²¹ Cod. XII, teste Parsonsio. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ✕ ἔθνος αρχαῖον (sic) ἐστιν ἔθνος σπουδαῖος ἐστιν. ²² Syro-hex. אֵין. ✕ אֵין. ²³ Sic Ed. Rom. Comp., Codd. III, XII, 23, 49, 90 om. τῆς γλώσσης; Codd. 33, 87, 88, alii, et Syro-hex. om. τῆς φωνῆς. ²⁴ Cod. Jes. Proculdubiu tres interpretes traustulerunt: οὐ οὐ γνώση τὴν γλώσσαν αὐτοῦ. ²⁵ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 198, 233. In Codd. 22, 36, aliis, corrupte legitur: οὐδὲ μὴ ἀκούσης ἀλλ' ἐπὶ φαρέτρα αὐτοῦ κ. τ. ε. Hieron.: "Quodque sequitur,

Pharetra ejus quasi sepulcrum patens, in LXX editione non dicitur." ²⁶ Syro-hex. אֵין. ✕ אֵין. (Ad καὶ ἀλῆθῆσουσι Syro-hex. in marg. char. Estrang. affert: ✕ אֵין; quod quid significet ignoramus. "Quidni in rarissimo verbo sit error amanuensensis pro אֵין a radice אֵין? Michaelis affert אֵין, contrivit, contudit, comminuit, sine exemplis, praeterquam in derivato אֵין ex Act. Apost. xix. 16 pro τετραυματισμένος. Sed Bickell in *Glossario ad S. Ephraemi Carm. Nisib.* affert: אֵין, in Peal, conterere, ex duobus exemplis; in Ethpeel, conterere, ex S. Ephraemi Opp. T. II, p. 440 A. Sensus ergo a loco non abludit.—*Ceriani.*) ²⁷ Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. in textu. ²⁸ Syro-hex. אֵין. ✕ אֵין. ²⁹ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii, et Syro-hex. ³⁰ Syro-hex. in marg. char. med. אֵין. "Symmachi esse videtur."—*Spohe.* Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 10. ³¹ Cod. XII. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ³² Syro-hex. אֵין. ✕ אֵין. Codd. 86, 88: Σ. ἀδιανόητος. ³³ Cod. Jes. Syro-hex. אֵין. ✕ אֵין. ³⁴ Sic sine nom. Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Habac. iii. 10. ³⁵ Cod. 88.

22. קח. *Statutum.* O'. πρόσταγμα. 'A. ἀκριβασμα.³⁰
23. ומורה. *Et contumax.* O'. καὶ ἀπειθής. 'A. Σ. καὶ παραπικραίον.³⁷
24. בַּעֲתָהּ שִׁבְעַת קָזָר יִשְׁמְרֵנוּ. *In tempore suo: septimanas statutorum (definitas) messis servat nobis.* O'. κατὰ καιρὸν πληρώσεως ('A. θ. πλησμονάς. Σ. ἐβδομάδας³⁸) προστάγματος θερισμοῦ, καὶ ἐφύλαξεν ἡμῖν. 'A. Σ. (ἐν καιρῷ αὐτοῦ)· ἐβδομάδας ἀκριβασμοῦ θερισμοῦ φυλάττων ἡμῖν.³⁹
25. מִנְעוּ. *Prohibuerunt.* O'. ἀπέστησαν. 'A. Σ. ἐκώλυσαν.⁴⁰
26. יִשׁוּר כְּשֵׁף יִקְרָשִׁים הַצִּיבּוֹ מִשְׁחִית. *Speculatur sicut incurvant se aucupes, pronunt perniciem (laqueos).* O'. καὶ παγίδας * ὡς δίκτυον ἴξεντοῦ⁴¹ ἔστησαν τοῦ διαφθεῖραι. 'A. Σ. ἰασίρ ὡς δίκτυον ἴξεντοῦ...⁴²
27. עוֹן מָלֵא עוֹן. *Ut cavea plena anibus.* O'. ὡς παγίς ἐφεσταμένη πλήρης πετεινῶν. 'A. ὡς ζωγρεῖον πλήρες πετεινῶν.⁴³ Σ. ὡς ζωγρος...⁴⁴
- מִרְמָה. *Fraudis.* O'. δόλου. 'A. ἐπιθήσεως. Σ. ἐνέδρας.⁴⁵
28. עֲשָׂתוּ עֲשָׂתוּ. *Pingues sunt, nitent.* O'. Vacat.

- * 'A. Σ. Θ. ἐλιπάνθησαν, ἐστεατώθησαν.⁴⁶
28. עֲשָׂתוּ עֲשָׂתוּ. *Etiam transcendunt res mali (hominis).* O'. καὶ παρέβησαν * Σ. Θ. τοὺς λόγους μου εἰς πονηρὸν.⁴⁷
- וְהִצְלִיחַו. *Et tamen prospere agunt.* O'. Vacat. * 'A. Σ. Θ. κατεύθυναν.⁴⁸
- מִבְּיוֹנִים. *Pauperum.* O'. χήρας. 'A. Σ. πειήτων.⁴⁹
29. לֹא תִתְקַם. *Non vindictam explebit.* O'. οὐκ ἐκδικήσει. Σ. οὐ τιμωρήσεται.⁵⁰
30. שִׁמְדָה. *Res stupenda.* O'. ἔκστασις. 'A. ἀφανισμός. Σ. σύγχυσις.⁵¹
31. בְּשִׁקְרָה. *Cum mendacio.* O'. ἄδικα. 'Αλλος ψευδῆ.⁵²
- יָחִי עַל-יְדֵיהֶם. *Incedunt ad latus eorum (iis socios se praebent).* Aliter: *Dominantur ductu eorum.* O'. ἐπεκρότησαν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. 'A. ἐπεκρότουν ἐχόμενοι αὐτῶν. Σ. συνεπίσχυσαν αὐτοῖς. Θ. συνήνουν αὐτοῖς.⁵³
- Cap. V. 7. ἐν τοῖς — οὐκ οὔσι * θεοῖς. 12. τῷ κυρίῳ — αὐτῶν *. 17. — καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν * (Cod. καὶ τοὺς ἐλαιῶνας — ὑμῶν *). 18. — ὁ θεὸς σου *. 24. τὸν διδόντα — ἡμῖν *.⁵⁴

³⁰ Syro-hex. + ܩܚܘܢܐܘܬܐ. ³⁷ Idem: .ܩܚܘܢܐܘܬܐ. + ܩܚܘܢܐܘܬܐ. ³⁸ Codd. 86, 88, ubi ἐβδομάδα scriptum. Aquilae lectio ad secundam ejus editionem pertinere videtur. ³⁹ Syro-hex. ܩܚܘܢܐܘܬܐ (ἐβδομάδος) ܩܚܘܢܐܘܬܐ. Haec, ἐν καιρῷ αὐτοῦ, ante κατὰ καιρὸν inferunt Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Plenitudinem annuae messis, pro quo Aquilae prima editio, et Syru. hebdomadas interpretati sunt. In Hebraeo enim scriptum est SABAOTH, quod pro ambiguitate verbi, et septimanas significat, et plenitudinem." ⁴⁰ Codd. 86, 88. ⁴¹ Sic Codd. XII, 62 (sine aster.), 88. Syro-hex. minus recte pingit: + ܩܚܘܢܐܘܬܐ ܩܚܘܢܐܘܬܐ. ⁴² Hieron.: "Quodque nos diximus, insidiantes quasi aucupes, et in LXX non habetur, Aq. et Sym. transtulerunt, IASIR [rectus] quasi rete aucupis; quod etiam qui bonus inter eos videtur et rectus, iustar aucupis tendat insidias." ⁴³ Codd. 86, 88, quorum hic ζωγρεῖον (sic), ille autem ζωγριον habet. ⁴⁴ Cod. 86. ⁴⁵ Syro-hex. .ܩܚܘܢܐܘܬܐ. + ܩܚܘܢܐܘܬܐ. ⁴⁶ Moutef. e Cod. Jes. affert: * 'A. Σ. Θ.

ἐλιπάνθησαν, ἐστερατώθησαν. Sed pro ἐστερατώθησαν ex Parsonsii schedis rescribendum cum Codd. 22, 36, 88 (sub *), aliis, ἐστεατώθησαν. Syro-hex. in textu: + ܩܚܘܢܐܘܬܐ ܩܚܘܢܐܘܬܐ, h. e. Norbergio vertente, *inpinguati sunt, insolentes facti sunt* (ܩܚܘܢܐܘܬܐ). "Codex ܩܚܘܢܐܘܬܐ, apposito scholio: + ܩܚܘܢܐܘܬܐ (sic) ܩܚܘܢܐܘܬܐ. Ceterum forma textus satis firmatur analogia verborum ܩܚܘܢܐܘܬܐ, ܩܚܘܢܐܘܬܐ, etc., quanquam nec illam marginis ausim damnare per se, licet in hoc casu darem oscitantiae amanuensis."—*Crispiani*. ⁴⁷ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, 88 (cum εἰς πονηρὸν sub *), alii. Syro-hex. pingit: * ἐλιπάνθησαν—εἰς πονηρὸν *, et ad τοὺς λόγους in marg. affert: κρίσιν. Hieron. Hebraea vertit: *et praeterierunt sermones meos messime*. ⁴⁸ Cod. Jea. Post πονηρὸν Cod. 88 et Syro-hex. pergunt: κρίσιν οὐκ ἔκριναν, οὐδὲ κρίσιν ὀρφανοῦ κατεύθυναν. ⁴⁹ Syro-hex. + ܩܚܘܢܐܘܬܐ. ⁵⁰ Codd. 86, 88. ⁵¹ Idem. Syro-hex. + ܩܚܘܢܐܘܬܐ + ܩܚܘܢܐܘܬܐ. ⁵² Syro-hex. in marg. chur. med. + ܩܚܘܢܐܘܬܐ. ⁵³ Codd. 86, 88. ⁵⁴ Syro-hex.

CAP. VI.

- 1. וְעָתָּה. *In tuto collocare (res vestras).* Ο'. ἐνισχύσατε. 'Α. ὀρμήθητε.¹
וְעַל-בֵּית הַנְּהָרִים שָׂאוּ מִשָּׁן. *Et super Bethaccerem levate signum.* Ο'. καὶ ὑπὲρ Βαιθαχαρμὰ ἄρατε σημεῖον. 'Α. καὶ ἐπὶ Βαιθαχαρμὰ ἀναλάβετε σημεῖον (s. πυρσόν). 'Εξ ἄλλης ἐκδόσεως. 'Α. ἐπὶ οἶκον τοῦ ἀμπελώνος.² Σ. καὶ ἐπὶ Βηθχαρὲμ ἐπάρατε σύσσημον. Θ. καὶ ὑπὲρ Βαιθθαχαρὲμ...³
- 2. הַנְּהָרִים הַמְּעֻצָּתִים בְּתַחֲבֵינֵינוּ. *O pulcra et delicata, excindam filiam Sionis.* Ο'. καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸ ὕψος, θύγατερ Σιών. ✠ 'Α. Θ. τὴν ὠραίαν καὶ τὴν τρυφερὰν.⁴ Σ. τῆ ὠραία καὶ τῆ τρυφερὰ ὁμοίωσα τὴν θυγατέρα Σιών.⁵
- 3. וְעֵדְרֵיהֶם. *Et greges eorum.* Ο'. καὶ τὰ ποίμνια αὐτῶν. 'Α. Σ. καὶ αἱ ἀγέλαι αὐτῶν.⁶
- 4. עֶרֶב. *Vesperae.* Ο'. τῆς ἡμέρας. *Alia exempl. τῆς ἑσπέρας.*⁷
- 5. רְמֹנֹתֶיהָ. *Palatia ejus.* Ο'. τὰ θεμέλια ('Α. Σ. τὰς βάρεις⁸) αὐτῆς.
- 6. וַיָּבֹא. Ο'. Vacat. *Alia exempl. τῶν δυνάμεων.*⁹
סֶלְלָה. *Aggerem.* Ο'. δύναμιν. 'Α. Σ. πρόσχωμα.¹⁰
הַיְּעִיר הַפֶּקֶד. *Haec est urbs quae punita*

- est. Ο'. ὡ πόλις ψευδῆς. Alia exempl. ✠ αὐτῆ ἢ πόλις ἢ ψευδῆς.¹¹ 'Α. ἢ πόλις ἄδικος.¹² Σ. (πρόσχωμα) τῆ πόλει τῆς ἐπισκοπῆς.¹³*
- 6. כַּרְבָּבָה רַבָּה כְּרַבָּה. *Quanta quanta est, oppressio est in medio ejus.* Ο'. ὄλη καταδυναστεία ἐν αὐτῆ. 'Α. ὄλη συκοφαντία ἐν μέσῳ αὐτῆς.¹⁴ Σ. ἢ ὄλη πλήρης ἐν μέσῳ αὐτῆς.¹⁵ *Aliter: Σ. .συκοφαντία ἐν μέσῳ αὐτῆς.¹⁶*
- 7. כְּהַרְרָה בְּרֵיחַ מִיַּמֶּיהָ בֹּרַח בְּרֵיחַ. *Sicut promanare facit pulvis aquas suas, ita promanare facit malitiam suam.* Ο'. ὡς ψύχει λάκκος (Πάντες λάκκος¹⁷) ὕδωρ, οὕτω ψύχει κακία αὐτῆς. Σ. ὡς τρεῖς λάκκος ὕδωρ ψυχρὸν ἐν αὐτῷ, οὕτως ἐτήρησε ψυχρότητα ἢ πονηρία (s. τὴν ποιηρίαν) αὐτῆς (ἤκουσαν).¹⁸
עַל-פְּנֵי. *Coram facie mea.* Ο'. ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς ('Α. μου¹⁹).
- וּמַכָּה וְחַלָּה. *Morbus et plaga.* Ο'. πόνῳ καὶ μάστιγι. Σ. νόσῳ καὶ πληγῆ.²⁰
- 9. יַעֲלֶה יַעֲלֶה. *Racemando racemabunt.* Ο'. καλαμάσθε, καλαμάσθε. 'Α. καλάμη καλαμήσονται. Σ. ἐπιφυλλίζοντες ἐπιφυλλίσουσι.²¹
- יָדְךָ יָשָׁבָה. *Reduc manum tuam.* Ο'. ἐπιστρέψατε. *Alia exempl. add. χεῖρα.*²²
- 10. נֶזְזָה אָזְנוֹ. *Praeputiata est auris eorum.* Ο'. ἀπερίτμητα τὰ ὄτα αὐτῶν. 'Α. Σ. ἀκάθαρτον τὸ οὖς αὐτῶν.²³

CAP. VI. ¹ Cod. 88. Μοx ἐν μέσῳ pro ἐκ μέσου habent Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. ² Cod. 86. Syro-hex. affert: 'Α. καὶ ἐπὶ οἶκον τοῦ ἀμπελώνος (כַּרְבָּבָה, non, ut Norberg., כַּרְבָּבָה) ἀναλάβετε πυρσόν (לַיְעִיר). Sic כַּרְבָּבָה, πυρσούσασαν, Job. xx. 10). ³ Cod. 86. ⁴ Cod. Jes. Post μεγάλη ἔσται (sic pro γίνεται) Codd. 22, 36, alii, inferunt τὴν (s. ἐπὶ τὴν) ὠρ. καὶ τὴν τρ. Cod. 88: μ. ἔσται ✠ τῆ ὠραία καὶ τῆ τρ. Syro-hex. in textu: כַּרְבָּבָה כַּרְבָּבָה. ⁵ Syro-hex. כַּרְבָּבָה כַּרְבָּבָה. ⁶ Hieron. Hebraea vertit: *Speciosius et delicatae assimilavi filiam Sion.* ⁷ Syro-hex. כַּרְבָּבָה כַּרְבָּבָה. ⁸ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 33, alii. Codd. 86, 88, et Syro-hex. in textu τῆς ἑσπέρας, in marg. autem τῆς ἡμέρας habent. ⁹ Syro-hex. כַּרְבָּבָה כַּרְבָּבָה. ¹⁰ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22,

23, 26, alii, et Syro-hex., hic et v. 9. ¹⁰ Codd. 86, 88. Syro-hex. in marg. sine nom. + כַּרְבָּבָה, h. e. πρόσχωμα. Cf. 2 Reg. xx. 15 (teste Masio in *Syr. Pecul.*). 4 Reg. xix. 31 in Syro-hex. ¹¹ Sic Cod. 88, Syro-hex. ¹² Cod. 86: 'Α. ἢ πόλις ἄδικος, ὄλη κ. τ. ε. "Habet eadem sub nota δ. Cod. 88."—*Parsons.* ¹³ Codd. 86, 88. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Syro-hex. + כַּרְבָּבָה כַּרְבָּבָה. ¹⁶ Idem: *Lectionem suspectam divinando vertimus.* ¹⁷ Hieron.: "Pro lacu, quem omnes similiter transtulerunt, in Hebraico vox dicitur." ¹⁸ Syro-hex. Symmacho continuet: (כַּרְבָּבָה) כַּרְבָּבָה כַּרְבָּבָה כַּרְבָּבָה. ¹⁹ Syro-hex. Sic Codd. 22, 36, alii, invito Hieron. ²⁰ Codd. 86, 88. ²¹ Idem. ²² Sic Codd. 22, 36, alii. ²³ Cod. 88. Cod. 86: Σ. ἀκάθ.

- 10. וְבִרְצוֹן לֹא יִשְׂמְחוּ. *Non delectantur eo.* O'. οὐ μὴ βουληθῶσιν αὐτό (alia exempl. add. ἀκούσαι²⁴).
- 11. וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה תִמְחַן וְתִמְחַן. *Itaque ira Jouae plenus sum.* O'. καὶ τὸν θυμὸν μου ἐπλήσα. 'A. τοῦ δὲ θυμοῦ κυρίου ἐνεπλήσθην.²⁵ Σ. διὰ τοῦ θυμοῦ κυρίου ἐπλήσθην.²⁶
 תִּמְחַן וְתִמְחַן מְלֵאמֶר הָיָה וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה. *Defatigatus sum continendo; effundam super parvulum in platea, et super consessum juvenum simul.* O'. καὶ ἐπέσχον, καὶ συνετέλεσα αὐτούς· ἐκχεῶ ἐπὶ νήπια ἔξωθεν, καὶ ἐπὶ συναγωγὴν νεανίσκων ('A. Θ. πονηρευομένων²⁷) ἅμα. 'A. ἐκοπίασα ὅτι ἐξέχεα ἐπὶ νήπιον ἔξωθεν, καὶ ἐπὶ σύστρεμμα πονηρευομένων ὁμοθυμαδόν. Σ. ἐκοπίασα ἀνεχόμενος ἐκχείαι ἐπὶ νήπιον ἔξω, καὶ ἐπὶ ἐταιρίαν νεανίσκων ὁμοῦ.²⁸
- 12. וְנִסְפוּ. *Et transferentur.* O'. καὶ μεταστραφήσονται. ✕ 'A. καὶ συλληφθήσονται. ²⁹
 וְנִסְפוּ אֲלֵי. *Ad alios.* O'. εἰς ἑτέρους. Alia exempl. εἰς ἄλλοτρίους.³⁰
- 13. וְכָל בָּרִיךְ יִשְׂמַח בְּצַדִּיק. *Omnes inhiantes lucro (iniquo).*

- O'. πάντες συνετέλεσαντο ἄνομα. 'A. πᾶς αὐτὸς πλεονεκταί. ³¹ Σ. πᾶς φιλοκερδεὶ πλεονεξίαν.³²
- 13. וְכָל בָּרִיךְ יִשְׂמַח בְּצַדִּיק. *Omnes facientes mendacium.* O'. πάντες ἐποίησαν ψευδῆ. Σ. πᾶς ποιεῖ ἐπίθεσιν.³³
- 14. וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה תִמְחַן וְתִמְחַן. (In aliis exempl. תִּמְחַן abest.) *Filiae populi mei.* O'. ✕ Σ. τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου.³⁴
 וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה. *Leviter.* O'. ἐξουθενοῦντες. 'A. ἐπ' ἀτιμία.³⁵ Σ. μετ' εὐκολίας.³⁶
- 15. וְכָל בָּרִיךְ יִשְׂמַח בְּצַדִּיק. *Quia abominationem fecerunt.* O'. ὅτι ἐξελίποσαν ✕ 'A. Σ. Θ. ἐποίησαν. ³⁷
 'A. ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν. Σ. (ὅτι) αἰσχρὸν ἔπραξαν.³⁸
 וְכָל בָּרִיךְ יִשְׂמַח. *Corruent.* O'. ἀπολοῦνται. Alia exempl. ἀσθενήσουσιν.³⁹
- 16. וְנִסְפוּ. *Requiem.* O'. ἀγνισμόν. Alia exempl. ἀγιασμόν.⁴⁰ 'A. ἀνάψυξιν.⁴¹
- 17. וְנִסְפוּ. *Tubae.* O'. τῆς σάλπιγγος. Σ. τῆς κερατῆς.⁴²
- 18. וְכָל בָּרִיךְ יִשְׂמַח בְּצַדִּיק. *Ideo audite, gentes.* O'.

τό οὗς αὐτῶ (sic). ²⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²⁵ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ✕ וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה. ²⁶ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. καὶ τῆς ὀργῆς κυρίου ἐπλήσθη (וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה). *laboravit tolerare* (וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה). Quae si Symmachi sunt, ad aliam editionem pertinere censenda sunt; nam idem Syrus statim affert: Σ. *fatigatus sum tolerans* (וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה). ²⁷ Syro-hex. .l. .l. ✕ וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה, quod Norberg. vertit, *concordantium*. Michaelis in *Lex. Syr.* p. 476 *dolosos* tentat. Sed praeter testes Graecos Syrus noster וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה commutavit cum ἰσομηρέυσαστο Psal. lxxiii. 3. xci. 12, et וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה cum πονηρευόμενος Psal. v. 5. xxv. 5. cxviii. 115. ²⁸ Codd. 86, 88. Ad Aquilam in utroque libro est σύστρεμμα (sic) πονηρευόμενος, quod juxta Syro-hex. correximus. Hic autem praeterea affert: 'A. ἐκοπίασα ἰπομένειν (s. ἰποφέρειν) (וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה). Σ. ἐκοπίασα ἀνεχόμενος. De Symmacho modo dictum: ad Aquilam quoque de repetita editione cogitandum est, qui juxta versionem in textu allatam verbum Hebr. וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה cum particula Syr. וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה miscuisse videtur. ²⁹ "Cod. Jes. Suspicor hanc Aquilae versionem pertinere ad illud praecedentis versus וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה."

Montef. Frustra. Syro-hex. (et sine aster. Codd. 22, 36, alii) in textu habet: καὶ μεταστραφήσονται ✕ καὶ συλληφθήσονται (וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה). ³⁰ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ✕ וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה. ³¹ Syro-hex. .l. .l. ✕ וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה. Minus probabiliter Codd. 86, 88: 'A. πάντες πλεονεκτούσιν. ³² Cod. 86. Alter codex habet: Σ. πᾶς φιλοκερδῆς πλεονεξία. ³³ Syro-hex. .l. .l. ✕ וְיָמָּה מְלֵאמֶρ הָיָה. ³⁴ Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ✕ וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה. ³⁵ Syro-hex. ✕ וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה. Codd. 22, 48, alii, et Theodoret.: ἐπ' ἀτιμία ἐξουθενοῦντές με. Cf. ad Cap. viii. 11. Hiernn. Hebraea vertit: *cum ignominia*. ³⁶ Syro-hex. ✕ וְיָמָּה מְלֵאמֶר הָיָה. Graece verterimus, μετ' εὐκολίας, s. μετ' εὐχερείας, potius quam μετὰ κουφότητος (וְיָמָּה מְלֵאמֶρ הָיָה), quod Spohnio placuit. ³⁷ Cod. Jes. Codd. 86, 88: ✕ Οἱ Γ'. ἐποίησαν. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁸ Codd. 86, 88. ³⁹ Sic Codd. 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Cf. ad Cap. viii. 12. ⁴⁰ Sic Codd. III, 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg., invito Hieron. ⁴¹ Syro-hex. .l. .l. ✕ וְיָמָּה מְלֵאמֶρ הָיָה. Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 12. ⁴² Syro-hex. ✕ וְיָמָּה מְלֵאמֶρ הָיָה.

- διὰ τοῦτο ἤκουσαν τὰ ἔθνη. Ἄ. διὰ τοῦτο ἀκούσατε, ἔθνη.⁴³
18. וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ. *Et cognosce, congregatio, quae in iis (faciam).* Ὁ. καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποίμνια αὐτῶν (alia exempl. ἐν αὐτοῖς⁴⁴). Ἄ. καὶ γνῶτε μαρτυρίαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς.⁴⁵ Σ. καὶ γνωσθήτω συναγωγὴ ἐν αὐτοῖς.⁴⁶
19. מַחְשְׁבֹתָם. *Cogitationum eorum.* Ὁ. ἀποστροφῆς αὐτῶν. Ἄ. λογισμῶν.⁴⁷
20. לָמָּה זֶה. *Cur tandem.* Ὁ. ἵνατί ✕ Ἄ. Σ. Θ. τοῦτο.⁴⁸
- קָנָה הַשּׁוֹב. *Calamum odoratum.* Ὁ. Θ. κινάμων.⁴⁹ Ἄ. Σ. κάλαμον ἀγαθόν.⁵⁰
21. מְכַשְׁלִים. *Offendicula.* Ὁ. ἀσθένειαν. Ἄ. σκάνδαλα.⁵¹
- בָּם. *In eis.* Ὁ. Vacat. Alia exempl. ἐν αὐτῇ.⁵²
22. וְגוֹי גְדוֹלָה. *Et gens magna.* Ὁ. καὶ ἔθνη. Οἱ Γ. (καὶ) ἔθνος ✕ μέγα καὶ βασιλεῖς πολλοί.⁵³
23. יָדוֹן. *Jaculum.* Ὁ. ζιβύνην. Ἄ. Σ. ἀσπίδα.⁵⁴
- רַחֵם. *Cruelis est.* Ὁ. ἱταμός. Ἄ. ἀγριος.⁵⁵
- שִׁנְיָ. *Sicut vir.* Ὁ. ὡς πύρ. Ἄ. Σ. ὡς ἀνῆρ.⁵⁶
26. רַחֵם בְּלֵב. *Luctum unigeniti.* Ὁ. πένθος (alia exempl. ὡς πένθος⁵⁷) ἀγαπητοῦ. Ἄ. Σ. (πένθος) μονογενοῦς.⁵⁸
- עַלֵּינוּ. *Vastator super nos.* Ὁ. ταλαιπωρία ἐφ' ὑμᾶς. Ἄ. ὁ προνομιῶν ἐφ' ὑμᾶς.⁵⁹
27. בְּעַמִּי מְבַצֵּר. *In populo meo munimentum.* Ὁ. ἐν λαοῖς δεδοκιμασμένοις. Alia exempl. ἐν λαφ̄ (μου) συγκεκλεισμένῳ; alia, ἐν λαοῖς (μου) συγκεκλεισμένοις.⁶⁰ Ἄ. (ἐν λαφ̄ μου) † διηρημένῳ. Aliter: Ἄ. . . μυνίτο.⁶¹ Σ. ἐν λαφ̄ μου πολιορκουμένῳ.⁶²
28. סָרִי סוֹרְרִים הַלְּיָי רְבִיל. *Contumaces contumacium (contumacissimi) ambulantes cum obtreclatione.* Ὁ. ἀνήκοι πορευόμενοι σκολιῶς. Ἄ. ἀρχοντες ἀφιστάμενοι, πορευόμενοι διαβόλως.⁶³
- מְשִׁתִּים. *Perditores.* Ὁ. διεφθαρμένοι. Οἱ λοιποί: διαφθείροντες.⁶⁴

⁴³ Cod. 86. ⁴⁴ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ⁴⁵ Cod. 86 in continuatione. Syro-hex. affert: $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. Hieron.: "Aut juxta Symmachum [immo Aquilam]: *Et cognoscite testimonium quod in eis est.*" ⁴⁶ Syro-hex. $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. ⁴⁷ Idem: $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. ⁴⁸ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁴⁹ Hieron.: "Calamum autem, quod Hebraice dicitur קָנָה , pro quo LXX et Theod. σίνναμιον transtulerunt." ⁵⁰ Syro-hex. $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. ⁵¹ Idem: $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. ⁵² Sic Comp., Aid., Codd. III, XII, 22, 23, alii, Syro-hex., et Hieron. ⁵³ Cod. 86. Cf. Cap. I. 41. Montef. e Cod. Jes. edidit: Ὁ. ἔθνος ✕ μέγα. Sed hic codex, teste Parsonsio, in textu ex corr. habet: καὶ ἔθνος; deinde in marg.: μέγα καὶ β. π. Syro-hex. (et sine aster. Codd. 22, 36, alii) in textu: καὶ ἔθνος μέγα ✕ καὶ β. π. 4, asterisco, ut videtur, male posito. ⁵⁴ Syro-hex. $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. Cf. Hex. ad Job. xli. 21. ⁵⁵ Idem: $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. (Pro $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ}$ Norberg. oscitantanter exscripsit $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ}$, vertens, *acerbus*.) ⁵⁶ Cod. 86 affert: Σ. ὡς ἀνῆρ. Syro-hex. $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. ⁵⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. ⁵⁸ Cod. 86. ⁵⁹ Syro-hex. $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. Hieron.: "Illud quoque quod nos interpretati sumus, *quia repente veniet vastator (sive miseria) super nos*, LXX *super vos* posue-

runt." ⁶⁰ Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoret.; posterior in Codd. 86, 88, 98. Syro-hex.: ἐν λαοῖς συγκεκλεισμένοις ($\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ}$). Hieron.: "Datur propheta populo incredulo probator *robustus*, quod Hebraice dicitur מַבְסָר , quod vel *munium* juxta Aq., vel *clausum* atque *circumdatum* juxta Sym. et LXX sonat." ⁶¹ Syro-hex. $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. Difficilis sane lectio, Graece ad literam sonans: Ἄ. (ἐν λαφ̄ μου) διηρημένῳ, κυκλουμένῳ ὑπὸ πολέμου (vel, uno vocabulo, πολιορκουμένῳ, quod Nostro est $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ}$, Jesai. xxvii. 3). Posterior clausula utrum alterius explanatio sit, an ad alium interpretem, cujus nomen perierit, pertineat, in medio relinquimus; priorem, $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ}$, a Norbergio casu omissam, si recte Graecam fecimus, videndum num falsa scriptura sit vocis *διηρημένῳ*, coll. Hex. ad Deut. iii. 5, nbi $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ}$ eidem interpreti *πάλης διηρημένοι, utbes in sublime evectae*, sonant. Hieronymum autem, qui Aquilae *munium* tribuerit, aut *sensum* Graecae vocis expressisse, aut alteram istius interpretis editionem respexisse crediderimus. ⁶² Cod. 86. Hieron., ut videtur, *circumdatum* vertit. Nescimus quid sibi velit lectio Cod. 88: Σ. ἐν λαφ̄ παροργισμένῳ (sic). ⁶³ Syro-hex. $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. Cf. Hex. ad Prov. xi. 13. ⁶⁴ Idem: $\text{וְיָדַעְתָּ עַדָּהּ עַדָּהּ עַדָּהּ}$. Cf.

29. לְשׁוֹן צָרָה צָרָה. *In vanum conflavit conflando.*
 O'. εἰς κενὸν ἀργυροκόπος ἀργυροκοπεῖ. 'A.
 Σ. εἰκῆ ἐπύρωσε πυρωτής.⁶⁵
 נִתְּקוּ. *Separantur.* O'. ἐτάκη. Σ. ἐξηράθησαν.⁶⁶
 Cap. VI. 2. τὸ ἔψος — σου ἄ. 16. — καὶ ἴδετε ἄ.⁶⁷

CAP. VII

1, 2. הַדְּבַר אֲשֶׁר-הָיָה מֵאֵת יְהוָה לְיִרְמְיָהוּ מֵאֵת הַדְּבַר
 לְאָמְרוֹ: עָמַר בְּשַׁעַר בַּיִת יְהוָה וְתַרְמַת שַׁם
 אֶת-הַדְּבַר הַזֶּה וְאָמַרְתָּ שְׁמָעוּ דְּבַר-יְהוָה
 כָּל-יְהוּדָה הַבָּאִים בְּשַׁעְרֵים הָאֵלֶּה לְהַשְׁתַּחֲוֹת
 לַיהוָה. *Verbum quod fuit ad Jeremiam a
 Jova, dicendo: Sta in porta domus Jovae, et
 praedicabis ibi verbum hoc, et dices: Audite
 verbum Jovae, omnis Juda, qui ingredimini per
 portas has ad adorandum Jovam.* O'. ἀκού-
 σατε λόγον κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία. ✕ 'A. Σ.
 Θ. ὁ λόγος ὁ γινόμενος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ
 κυρίου, λέγων· στήθῃ ἐν πύλῃ οἴκου κυρίου, καὶ
 ἀνάγνωθι ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἐρεῖς·
 ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου, πᾶσα Ἰουδαία, οἱ
 εἰσπορευόμενοι διὰ τῶν πυλῶν τούτων προσ-
 κυνεῖν τῷ κυρίῳ ἄ.¹

3. צְבִיאֹת. O'. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνάμεων.²
 הַיִּשְׁבִּי. *Bonas facite.* O'. διορθώσατε. 'A.
 ἀγαθύνατε. Σ. ἀγαθὰ ποιήσατε.³

3. וְאִשְׁכְּנָה אִתְּכֶם. *Et habitare faciam vos.* O'.
 καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς. 'A. καὶ σκηνώσω σὺν ὑμῖν.⁴
 Σ. et confirmabo vos.⁵

4. הַיְכָל יְהוָה (in tertio loco). O'. Vacat. Alia
 exempl. ναὸς κυρίου.⁶

5. אִם-הֵיטִיב תֵּיטִיבוּ. *Si bonas faciendo bonas
 feceritis.* O'. ἐὰν διορθοῦντες διορθώσητε. 'A.
 ἐὰν ἀγαθύνατες ἀγαθύνητε.⁷

אִם-עָשׂו. *Si faciendo.* O'. καὶ ✕ 'A. Σ. Θ.
 ἐὰν ἄ ποιῶντες.⁸

6. תַּעֲשֶׂקוּ. *Oppresseritis.* O'. καταδυναστεύσητε.
 'A. συκοφαντήσητε.⁹

7. בַּמְקוֹם הַזֶּה. *In loco hoc.* O'. ἐν τῷ τόπῳ
 τούτῳ (alia exempl. ὑμῶν¹⁰).

8. הִנֵּה אַתֶּם. *Ecce vos.* O'. εἰ δὲ ὑμεῖς. 'A.
 ἰδοὺ ὑμεῖς. Σ. ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς.¹¹

9. הַגְּנֹב רֵצַח וְנָחַף. *Num furari, occidere, et moe-
 chari.* O'. καὶ φονεύετε, καὶ μοιχᾶσθε, καὶ
 κλέπτετε. 'A. κλέπτης καὶ φονεὴς καὶ μοιχός.¹²

10. בְּבַיִת יְהוָה. *In domo hac.* O'. ἐν τῷ οἴκῳ
 ✕ τούτῳ ἄ.¹³

נִצְּלָנוּ. *Liberati sumus.* O'. ἀπεσχήμεθα. 'A.
 Σ. ἐρρύσθημεν.¹⁴

11. הָיָה הַבַּיִת. *Facta est domus.* O'. ✕ Σ. ἐγέν-
 ητο ἄ ὁ οἶκος.¹⁵

12. בִּי לְכַרְנָא. *Nam ite, quacso.* O'. ὅτι πορεύ-

Hex. ad Jesai. i. 4. ⁶⁵ Syro-hex. + ܠܫׁוֹן צָרָה צָרָה, h. e. πυροὶ πυρωτής. Cod. 88 in marg. sine nom. affert: εἰκῆ ἐπύρωσε πυρετος (sic). Cf. Hex. ad Jesai. xli. 7. ⁶⁶ Syro-hex. + ܢܝܬܩܘ. ⁶⁷ Syro-hex.
 CAP. VII. ¹ Sic Cod. 86, teste Parsonio. Montef. e Cod. Jes. edidit: ✕ Θ. ὁ λόγος κ.τ.έ. Eadem in textu sub aster. habet Syro-hex., subjungens: — ἀκούσατε — Ἰουδαία ἄ; et sic sine aster. et obelo Codd. 22 (cum πᾶσα ἡ Ἰουδαία), 36, 48 (cum π. ἡ Ἰουδαία), alii. Hieron.: "Hoc in editione LXX non habetur, sed de Theod. ex Hebraico additum est." ² Sic Cump., Ald., Codd. XII, 22, 23, alii, et Syro-hex. ³ Codd. 86, 88. ⁴ Syro-hex. ܘܘܫܒܘ. ⁵ Hieron.: "Sive vos ipsos, juxta Sym., firma habitatione fundabo, qui ait: et confirmabo vos in loco isto." Nonnemo tentat σκηρίσω; Spohnius ἰδρυνῶ, for-

tasse cum respectu ad Psal. lxxvii. 60 in Hex. ⁶ Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. ⁷ Syro-hex. ܘܘܫܒܘ. ⁸ Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ܘܘܫܒܘ ✕ (rectius ܘܘܫܒܘ, ut Cod. 88). ⁹ Syro-hex. ܘܘܫܒܘ. Hieron. Hebraea vertit: feceritis calumniam. ¹⁰ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 33, alii, et Syro-hex., qui in marg. affert: ταῦτα. ¹¹ Syro-hex. ܘܘܫܒܘ. Ad Sym. cf. ad Cap. xii. 1. (Particulam ὅμως cum ܘܘܫܒܘ commutavit interpres Philox. ad Joan. xii. 15. Gal. iii. 15.) ¹² Syro-hex. ܘܘܫܒܘ. ¹³ Cod. 88, et Syro-hex. ¹⁴ Syro-hex. ܘܘܫܒܘ. ¹⁵ Cod. 88, et Syro-hex. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

- θητε (alia exempl. ἐπορεύθητε¹⁶). 'Α. θτι πορεύθητε. Σ. πορεύθητε.¹⁷
12. **בְּרִאשִׁיתָא**. *In principio*. Ο'. ἐμπροσθεν. Σ. ἐν ἀρχῇ.¹⁸
13. **יְהוָה אֱלֹהֵינוּ**. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. φησι κύριος ἄ.¹⁹
- הִשָּׁמַע הַדְּבָר**. *Mane surgendo et loquendo*. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. ὀρθρίζων καὶ λαλῶν ἄ.²⁰
16. **לֹא תִקַּח מִן הַבַּיִת בָּעֵדָם רִנָּה וְיִתְפַּלְאוּ**. *Neque tollas pro iis clamorem et deprecationem*. Ο'. καὶ μὴ ἀξιοῦ τοῦ ἐλεηθῆναι αὐτοὺς, καὶ μὴ εὖχου. 'Α. καὶ μὴ λάβῃς περὶ αὐτῶν δέησιν καὶ προσευχήν.²¹
- וְלֹא תִשְׁמַע בִּי**. *Et ne instes mihi*. Ο'. καὶ μὴ προσέλθῃς μοι. Σ. μὴδὲ ἀντιστήσῃς μοι.²²
- אֲנִי שֹׁמֵעַ אֶתְּךָ**. *Non exaudiam te*. Ο'. οὐκ εἰσακούσομαι ✕ σου ἄ.²³
18. **שֹׂא אֵת**. *Ignem*. Ο'. πῦρ. Alia exempl. ✕ τὸ ἄ πῦρ.²⁴
- תִּשְׁמַע**. *Subigunt*. Ο'. τρίβουσιν. Σ. φερῶσιν.²⁵
- בְּרִימֵי**. *Placentas*. Ο'. καυῶνας. Potior scriptura: χαυῶνας.²⁶
18. **לְמַלְכַת הַשָּׁמַיִם**. *Reginae caelorum*. Ο'. τῇ στρατιῇ τοῦ οὐρανοῦ. Οἱ λοιποὶ τῇ βασιλείᾳ τοῦ οὐρανοῦ.²⁷
20. **תִּתְּנֵהָ**. *Effundet se*. Ο'. χεΐται. 'Α. Σ. σάξει.²⁸
- עַל-פְּרִי**. *Super fructus*. Ο'. ἐπὶ τὰ γεννήματα. 'Α. Σ. (ἐπὶ) τὸν καρπὸν.²⁹
21. **יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה**. Ο'. κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ ἄ.³⁰
22. **עַל-דְּבָרֵי עֹלָה**. *De holocaustis*. Ο'. περὶ ✕ 'Α. Σ. λόγον ἄ ὀλοκαυτωμάτων.³¹
24. **וְלֹא שָׁמְעוּ**. *Sed non audierunt*. Ο'. καὶ οὐκ ἤκουσαν (alia exempl. εἰσήκουσαν³²) — μου ἄ.
- וַיִּשְׁבֹּעוּ**. *Inclinaverunt*. Ο'. προσέσχῃ. Οἱ λοιποὶ ἔκλυον.³³
25. **יִשְׁמַע יְהוָה הַשָּׁמַיִם**. *Singulis diebus mane surgendo et mittendo*. Ο'. ἡμέρας καὶ ὄρθρον, καὶ ἀπέστειλα. 'Α. Σ. καθ' ἡμέρας ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων.³⁴
26. **אָזְנוֹתָא**. *Aurem suam*. Ο'. τὸ οὖς αὐτῶν. 'Αλλος τὰ ὄτα αὐτῶν.³⁵
- וְצַוְרֵתָא**. *Cervicem suam*,

¹⁶ Sic Codd. II, 23, 26, alii, et Syro-hex. ¹⁷ Syro-hex. + **וְלֹא**. ¹⁸ Idem: **וְלֹא**. ¹⁹ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ✕ φησι — λαλῶν ἄ. ²⁰ Cod. Jes., et iidem. Hieron.: "Hoc quod posuimus, mane consurgens et loquens, in LXX non habetur." ²¹ Codd. 86, 88, quorum posterior καὶ προσβολὴν habet. Syro-hex. affert: **וְלֹא תִשְׁמַע בִּי**. ²² Syro-hex. + **וְלֹא**. Cf. Hex. ad Jesai. xlvii. 3. liii. 12. Jerem. xv. 11. ²³ Idem. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. ²⁴ Syro-hex. in textu: **וְלֹא**. Sic sine aster. Codd. XII (in marg.), 88. Miuus probabiliter Rördam in *Dissertatione de regulis grammaticis* etc. p. 23 lectionem Syriacam per ✕ σὺν ἄ τὸ πῦρ effert. ²⁵ Syro-hex. + **וְלֹא**. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 625: τὸ δὲ, τρίβουσι στέαρ (sic), φέρουσιν ἔχει ὁ Ἑβραῖος. ²⁶ Sic Comp., Codd. II, III, 22, 23, 26, alii. Cf. ad Cap. xlv. 19. Syro-hex. in marg. ΧΑΥΩΝΑΣ. Chrysost. in continuatione: τὸ δὲ, τοῦ ποιῆσαι χαυῶνας (sic), τουτέστιν, ἄρτους μεγάλους· τὸ γὰρ χαυῶνας ἐστὶ λέξις Ἑβραϊκῆ, σημαίνει δὲ τὸν ἀπὸ μέτρου ἐνὸς τοῦ λεγομένου μοδίου γινόμενον ἄρτον. Hieron.: "Mulieres conspergunt

adipem cum farina, ut faciant CHAUVONIM, quas [LXX chauonias], nos placentas interpretati sumus, sive praeparationes [a Chald. **ܩܘܢܝܢܐ**, praeparavit. Cf. Gesen. in *Theol. Ling. Hebr.* p. 669]." ²⁷ Syro-hex. Codd. 86, 88: Οἱ Ἰ. τῇ βασιλείᾳ. ²⁸ Syro-hex. **וְלֹא**. Cf. Hex. nostra ad Dan. ix. 27. Hieron.: "Pulcreque non ait, effusus est furor mens super locum istum, sed stillavit, ut moderatam poenam significet." ²⁹ Syro-hex. **וְלֹא**. ³⁰ Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Singulariter Cod. 88: ✕ ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων Ἰσραήλ. ³¹ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³² Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: "Ἄλλος καὶ οὐκ εἰσηκούσαθε, per errorem, ut videtur. Deinde Syro-hex. in textu habet: **וְלֹא**; ubi pro ✕ pingendum erat —. ³³ Syro-hex. + **וְלֹא**. Cf. ad Cap. xxv. 4. ³⁴ Codd. 86, 88 afferunt: 'Α. Σ. καθ' ἡμέρας ὀρθρίζων. Syro-hex. autem: 'Α. Σ. ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων (**וְלֹא**). ³⁵ Cod. Jes. apud Montef., qui ad v. 24 lectionem refert. Parsons. vero ad v. 26 affert: "τὰ ὄτα αὐτῶν XII marg."

male fecerunt prae patribus eorum. O'. τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν. 'A. τὸν ἰώτον αὐτῶν, ἐκακοποίησαν...³⁶ Σ. τοὺς αὐχένας αὐτῶν, ἐκακοποίησαν (s. ἐπονηρεύσαντο) ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν.³⁷

27, 28. וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶת דְּבָרֶיךָ וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֶת דְּבָרֶיךָ : יַעֲנִיבָהּ. Et non audient te; et vocabis eos, et non respondebunt tibi: et dices eis. O'. Vacat. ✕ 'A. καὶ οὐ μὴ ἀκούσωσί σου καὶ καλέσεις αὐτοὺς, καὶ οὐ μὴ ἀποκριθῶσί σοι καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς.³⁸

28. וְנִקְרְתָה. Et excisa est. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. καὶ ἐξήρηται.³⁹

29. גָּזַי נִזְרָה תְּהִישְׁלִיכִי. Tonde comam tuam, et abjice eam. O'. κείρε τὴν κεφαλὴν σου ('A. τὸ τρίχωμά σου⁴⁰), καὶ ἀπόρριπτε. Σ. κείρει τὴν τρίχα τὴν ἁγίαν τῆς βασιλευμένης σου, καὶ λίκμησον (s. ῥίπισσον).⁴¹

וְשָׂא עַל-שִׁפְסִיפִים קִינָה. Et tolle super clivos lamentum. O'. καὶ ἀνάλαβε ἐπὶ χειλέων θρήνων. 'A... ἐπὶ πεδινοῖς θρήνων.⁴² Σ. καὶ λάβε ἐπ' εὐθείαν θρήνων.⁴³

וְעָבְרָה. Irae ejus. O'. τὴν ποιούσαν ταῦτα. 'A. τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. Σ. ἡ ὠργίσθη.⁴⁴

30. בְּעֵינַי. In oculis meis. O'. ἐναντίον ἐμοῦ. 'A. Σ. ἐν ὀφθαλμοῖς μου.⁴⁵

31. בְּמִוֶּתֶר תַּרְפֵּה. Excelsa Tophet. O'. τὸν βωμὸν τοῦ Ταφέθ. 'A. Σ. τὰ ὑψηλά τοῦ Ταφέθ.⁴⁶

32. וְהָרְקִי. Caedis. O'. τῶν ἀνηρημένων. 'A. Σ. τῆς σφαγῆς.⁴⁷

34. וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ. Vocem gaudii et vocem laetitiae. O'. φωνὴν εὐφραينوμένων καὶ φωνὴν χαιρόντων. 'A. φωνὴν εὐφροσύνης καὶ φωνὴν χαρᾶς.⁴⁸

Cap. VII. 4. — ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς. 10. — τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν. 11. — ἐκεῖ. 16. — περὶ αὐτῶν.⁴⁹

CAP. VIII.

2. וְהָיָה שִׁמְחָתְךָ. Soli et lunae. O'. πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. 'A. ἐν τῷ ἡλίῳ καὶ ἐν τῇ σελήνῃ.¹

וְהָיָה לְכָל צְבָא. Et omni exercitui. O'. καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν στρατιάν. 'A. (καὶ) πάσῃ τῇ δυνάμει. Σ. (καὶ) πρὸς πᾶσαν τὴν διάταξιν.²

וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ. Et quae quaesiverunt. O'. καὶ ὧν ἀντείχοντο. 'A. καὶ οἷς (fort. οὖς) ἐξεζήτησαν.³

וְהָיָה לְכָל צְבָא. Non colligentur. O'. οὐ κοπήσονται. 'A. οὐ μὴ συναχθῶσι.⁴

וְהָיָה לְכָל צְבָא. In sterquilinum. O'. εἰς παράδειγμα. 'A. Σ. εἰς κόπραν.⁵

3. וְהָיָה מוֹרַת מוֹרַת חַיִּים. Et eligetur mors prae vita. O'. ὅτι εἴλοντο τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωὴν. 'A. Θ. καὶ αἰρεθήσεται θάνατος ὑπὲρ τὴν ζωὴν.⁶

³⁶ Codd. 86, 88. ³⁷ Syro-hex. **וְהָיָה לְכָל צְבָא**. Post τὸν τράχηλον αὐτῶν Codd. 22, 36, alii, in textum inferunt, καὶ ἐκακοποίησαν. ³⁸ Cod. Jes. Eadem habent in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁹ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. **וְנִקְרְתָה** ✕ (sic). ⁴⁰ Codd. 86, 88. ⁴¹ Syro-hex. **וְעָבְרָה** ✕ (= caput sacratum Nasiraei Num. vi. 19) Sym. per circumscriptionem posuit comam sanctam Nasiraeatus, ubi frustra Spohnius de duplici versione cogitabat. (Pro Syriaco **וְעָבְרָה** juxta analogiam linguae βασιλευμένης nescimus an novum vocabulum ausimus.) ⁴² Cod. 88. ⁴³ Syro-hex. Symmacho continuat: **וְעָבְרָה** ✕. Cod. 88 affert:

Σ. ἐπ' εὐθείαν τρίβον (sic). Hieron. Hebraea vertit: *et sume in directum planctum*. Cf. ad Cap. xiv. 6. ⁴⁴ Syro-hex. **וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ** ✕. ⁴⁵ Idem: **וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ** ✕. ⁴⁶ Idem: **וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ** ✕. Codd. 86, 88: Σ. τὰ ὑψηλά. ⁴⁷ Syro-hex. **וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ** ✕. ⁴⁸ Codd. 86, 88. Aliter Syro-hex.: 'A. φωνὴν χαρᾶς (**וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ**) καὶ φωνὴν εὐφραينوμένων (**וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ**). ⁴⁹ Syro-hex. Ad v. 4 Hieron. ait: "Hoc quod LXX in hujus capituli addidere principio: *In verbis mendacii, quae vobis omnino non proderunt*, in Hebraico nou habetur." CAP. VIII. ¹ Syro-hex. **וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ** ✕. ² Codd. 86, 88. ³ Idem. Syro-hex. affert: **וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ** ✕. ⁴ Codd. 86, 88. Syro-hex. **וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ** ✕. ⁵ Syro-hex. **וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ** ✕. Cf. ad Cap. xvi. 4. ⁶ Idem: **וְהָיָה שִׂמְחָתְךָ** ✕.

3. לְכֹל הַשִּׁירִית. *Omnibus superstitibus.* O'. καὶ πᾶσι τοῖς καταλοίποις. 'A. Σ. παντὶ τῷ καταλείμματι.⁷
 מִן הַמְּשֻׁפָּחָה הַרְעָה הַזֹּאת. *De gente mala hac.* O'. ἀπὸ τῆς γενεᾶς * Oī Γ'. τῆς πονηρᾶς ἐκείνης.⁸
 בְּכָל־מְקוֹמֹת הַנְּשֻׁאֲרִים. *In omnibus locis quae residua sunt.* O'. ἐν παντὶ τόπῳ * τοῖς ὑπολειφθεῖσιν *⁹ 'A. Σ. ἐν πᾶσι τόποις...¹⁰
 וְאֲשֶׁר הִתְחַתְּמוּ. *Ubi cumque extrusero eos.* O'. οὐ εἴαν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ. 'A. Σ. οὐ δι-σπειρα αὐτούς.¹¹
- 3, 4. וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם : נָא יִהְיֶה צַבָּאוֹת : וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. O'. Vacat. * 'A. λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς *.¹²
4. וְלֹא יָשׁוּב. *Et non revertetur.* O'. οὐκ ἀναστρέφει (alia exempl. ἐπιστρέφει¹³). 'A. Σ. οὐκ ἀνακάμψει.¹⁴
5. וְיִרְשָׁלַם. O'. Vacat. * καὶ Ἱερουσαλήμ *.¹⁵
 וְצִחָת. *Perpetuam.* O'. ἀναιδῆ. 'A. Σ. φιλό-νειακον.¹⁶
5. הַחַיִּיקִי בְּתִרְמִית. *Firmiter tenent fraudem.* O'. καὶ κατεκρατήθησαν ἐν τῇ προαιρέσει αὐτῶν. 'A. ἐνίσχυσαν ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν.¹⁷ Σ. ἀν-τεποιήσαντο ἐν δόλῳ.¹⁸
6. וְהִשְׁמַעְתִּי אֶת־הַשָּׁמַיִם. *Auscultavi et audiui.* O'. ἐνωτίσασθε δὴ καὶ ἀκούσατε. 'A. Σ. προσέσχον καὶ ἤκουσα.¹⁹
- נָחַ. *Penitentiam egit.* O'. ὁ μετανοῶν. 'A. παρακαλούμενος.²⁰
- וְכָל־אִישׁ בְּמַרְצוֹתָיו. *Unusquisque aversus est in cursibus suis.* O'. διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ. 'O Σύρος' πάντες τῇ γνώμῃ αὐτῶν πορεύονται (σ. πορεύονται).²¹
- וְכַמְּלֵתָהּ שִׁשְׁתָּיִם. *Sicut equus cursu effuso ruens in bello.* O'. ὡς ἵππος κάθιδρος ἐν χρε-μετισμῷ αὐτοῦ. 'A. (ὡς ἵππος) καλπάζων ἐν πολέμῳ. Σ. (ὡς ἵππος) ὄρμων ἐν πολέμῳ.²² 'O Σύρος' ὡς ἵππος ὄρμων εἰς πόλεμον.²³
7. חִצְוִיתָ. *Ciconia.* O'. Θ. ἡ ἀσίδα. 'A. ἐρωδιός. Σ. ἰκτίνος.²⁴

* Montef. e Cod. Jes. affert: * 'A. καὶ ἀιρεθήσεται κ.τ.ε. Eadem sine aster. post ζων inferunt Codd. 22, 36, alii. ⁷ Codd. 86, 88, quorum posterior Aquilae soli tribuit. Uterque autem καὶ (!) παντὶ τῷ καταλίμματι scribit. ⁸ Sic Cod. 86. Syro-hex. * .וְאֵלֵיהֶם * .וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. Cod. XII affert: * 'A. Σ. τῆς πονηρᾶς (non, ut Montef., * 'A. Σ. πονηρᾶς). Cod. 88: ἀπὸ τῆς γ. ἐκείνης * τῆς πονηρᾶς; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁹ Sic Cod. 88. Syro-hex. * .וְאֵלֵיהֶם * .וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. ¹⁰ Syro-hex. ¹¹ Idem: * .וְאֵלֵיהֶם * .וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם. ¹² Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 48, 51, alii. Syro-hex. pingit: * λέγει κ. τῶν δ. * .καὶ ἐρεῖς * πρὸς αὐτούς * . ¹³ Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐπιστρέφει), XII (in textu), 22, 23, 26, alii. ¹⁴ Codd. 86, 88. ¹⁵ Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22 (καὶ ἢ '1.), 36, alii. ¹⁶ Syro-hex. * .וְצִחָת * . Cod. 88 affert: Σ. φιλόνειακον ἀντεποιήσαντο ἐν δόλῳ. Hieron. Hebraea vertit: aversione contentiosa. ¹⁷ Codd. 86, 88. ¹⁸ Cod. 88. ¹⁹ Syro-hex. * .וְהִשְׁמַעְתִּי * . Cod. 88 affert: Σ. προσέσχον ἀντεποιήσαντο ἐν δόλῳ. Hieron. Hebraea vertit: aversione contentiosa. ²⁰ Codd. 86, 88. ²¹ Theodoret., quocum concinit Syrus vulgaris: * .וְכָל־אִישׁ בְּמַרְצוֹתָיו * . ²² Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: * .וְכָל־אִישׁ בְּמַרְצוֹתָיו * ., h. e. effusus (ἐκκεχυμένος) in bello. Lectio librorum Graecorum est

valde notabilis, maxime propter exemplum verbi καλπάζειν, quod nescio an alibi nisi apud Lexicographos repertum sit, etsi compositum παρακαλπάζειν adhuc exstat in loco classico Plutarchi Vit. Alexandri 6: Εὐθὺς προσδραμών τῷ ἵππῳ, καὶ παραλαβὼν τὴν ἡνία, ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἥλιον, μικρὰ δὲ οὕτω παρακαλπάζων καὶ καταψήσας, ὡς ἑώρα πληρούμενον θυμοῦ καὶ πνεύματος κ.τ.ε. A κάλπη, εἶδος ὄρμων, in quo narrat Pausanias El. I equitem equa vehi solitum esse, ad extremum autem curriculum ex equa desilentem, apprehenso ejus freno, quasi cum ea cursu certasse, derivatur καλπάζειν, cui Budaeus quidem transitivum sensum vindicat, equum ad ingressum exultantem urgere, Gallice, galoper un cheval, vocabulo a Graecis translato; alii verius, ut videtur, eandem significationem, sed intransitivam, ei subjiunt. Sic Suidas: καλπάζειν, ἀβρῶς βαδίζειν. Cyril. Lex. MS.: καλπάζειν, ὄξυποδεῖ. Est autem ὄξυποδεῖν, auctore Salmasio, minuto citatoque gradu ire, et quasi pedibus argutari; quae notio cum usu Aquilae in hoc fragmento satis congruit. De Syro interprete nihil definitio: suspicio tamen oritur, eum in vocabulo sibi inexplorato vertendo, ad notiores vocem κάλπη, urna, hyltria, respexisse. ²³ Theodoret. ²⁴ Syro-hex. * .וְכָל־אִישׁ בְּמַרְצוֹתָיו * . Victor Antioch. in Cat. Ghisler. T. I, p. 719: τοιαύτη, φησὶν, ἡ ἀσίδα, ἢ ἡν ὁ 'Aκ. ἐρωδιὸν ἐξέδωκεν, ἄλλοι δὲ, ἰκτίνον. Hieron.:

7. **וְעוֹר הַחֲנִיץ**. *Et hirundo et garritor (s. grus).*

Ο'. καὶ χελιδὼν ÷ ἀγροῦ στρουθία 4.²⁵ 'A. . . καὶ ἀγούρ. Σ. τέττιξ καὶ ἀγούρ.²⁶

וְתֵמְנָן. *Tempus.* Ο'. ✕ τοὺς 4 καιρούς.²⁷

8. **וְלִשְׁקָר עֲשָׂה עֵץ שְׁקָר**. *Profecto.* Ο'. Vacat. ✕ διὰ τοῦτο 4.²⁸

8, 9. **וְהָבִישׁוּ חֲכָמִים**; *הַבְּשׁוּ חֲכָמִים*; *הַבְּשׁוּ חֲכָמִים*.

In mendacium operatur stylus mendax scriptionum. Pudefient sapientes. Ο'. eis μάτην ἐγενήθη σχοίνος ψευδῆς γραμματεῦσιν. ἢ σχύνησαν σοφοί. 'A. eis ἀδικὸν ἐποίησεν γραφεῖον ἀδικία γραμματέων. κατήσχυναν σοφοί.²⁹

9. **הִנֵּה בְדַבָּר**. *Ecce! verbum.* Ο'. ὅτι τὸν νόμον

(alia exempl. λόγον³⁰). 'A. ἰδοὺ τὸ λόγιον. Σ. τὸν γὰρ λόγον.³¹

וְהָיָה לָהֶם חֵן. *Et sapientia cuius rei est iis?*

Ο'. σοφία τίς ἐστὶν ἐν αὐτοῖς; 'A. Σ. σοφία τίνος αὐτοῖς;³²

10. **כִּי מִקָּמֶן וְעַד-גִּדּוּל כְּלֵה בִצְעַת מַנְבִּיּא**

Quia a parvo usque ad magnum unusquisque rapit rapinam; a propheta usque ad sacerdotem unusquisque operatur mendacium. Ο'. Vacat. ✕ Θ. ὅτι ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν καὶ ἕως μεγάλου αὐτῶν πᾶς τις πλεονεκτεῖ πλεονεξίαν ἀπὸ προφήτου ἕως ἱερέως πᾶς τις ποιεῖ ἀδικα.³³

11. **וַיְרַפּוּ אֶת-שִׁבְרֵי בֵת-עַמִּי** עַל-נִקְלָהָ לְאָמֹר

Et sanabant vulnus

filiae populi mei leviter, dicendo: Pax, pax, et non est pax. Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ ἴσαντο τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου ἐπ' ἀτιμίᾳ, λέγοντες· εἰρήνη, εἰρήνη, καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη.³⁴

12. **כִּי תִוְעַבְדָּה עֲשָׂה בַּבַּיִת**

Pudore affecti sunt, quia abominationem fecerunt? quin impudendo non pudore affecti sunt, et erubescere nescierunt: propterea cadent inter cadentes, in tempore visitationis suae corruent, dixit Jova. Ο'. Vacat. ✕ Θ. κατησχύνθησαν, ὅτι βδέλυγμα ἐποίησαν καίγε ἀσχύνη οὐκ ἠσχύνθησαν, καίγε ἐντραπήναι οὐκ ἔγνωσαν· διὰ τοῦτο πεσοῦνται σὺν τοῖς πίπτουσιν, ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀσθενήσουσιν ('A. σκανδαλισθούσονται. Σ. πταίσουσιν³⁵), εἶπεν κύριος 4.³⁶

13. **וְהָיָה לָהֶם חֵן**. *Tollendo tollam eos.* Ο'. καὶ

συνάξουσιν τὰ γεννήματα αὐτῶν. 'A. συτελεία συτελέσω αὐτούς.³⁷

וְהָיָה לָהֶם יַעֲבָרוּ. *Et constituam iis, qui*

eos invadant. Ο'. Vacat. ✕ 'A. Θ. καὶ ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ παρήλθεν αὐτούς 4.³⁸

14. **וְהָיָה שָׁמַיְם** כִּי יִהְיֶה אִלֵּיהֶּם הַדְּמָנוּ

Et quieti simus ibi; nam Jova Deus noster ad silentium nos redegit. Ο'. καὶ ἀπορριφώμεν ἐκεῖ, ὅτι

Pro milvo, quem interpretatus est Sym., LXX et Theod. ipsum verbum Hebraicum posuere, ASIDA; Aquila, herodíum." Cf. Hex. ad Job. xxxix. 13. Psal. ciii. 17. ²⁵ Obelus est in Syro-hex. ²⁶ Hierou.: "Rursum pro hiru-dine, Sym. cicadam transtulit, quae Hebraice dicitur sis. Pro eo autem quod nos posuimus ciconiam, et Aq. et Sym. ita ut in Hebraeo scriptum est, agur transtulerunt, pro quo LXX agri passerres interpretati sunt." Syro-hex. affert: * **וְעוֹר הַחֲנִיץ**. Cf. Hex. ad Jesai. xxxviii. 14. In textu post **וְעוֹר הַחֲנִיץ** add. καὶ τέττιξ Codd. 22, 36, alii. ²⁷ Syro-hex. in textu: * **וְתֵמְנָן**. Articulum agnoscunt Codd. 62, 86 (in marg.), 88, 198. ²⁸ Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 233. ²⁹ Codd. 86, 88: 'A. eis ἀδικὸν ἐποίησεν γραφεῖον (γραφίον Cod. 86) ἢ δια γραμματείων (-τίων Cod. 88) κατήσχυναν (κατίσχυντο Cod. 88) σοφοί. Scribarum errores pro virili cor-

reximus. ³⁰ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ³¹ Codd. 86, 88. ³² Syro-hex. * **וְהָיָה לָהֶם חֵן**. Idem ad τίς in marg. char. med. affert: τίς. ³³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36 (sub ✕), 48 (idem), alii, et Syro-hex. (sub ✕). (Pro αὐτῶν πᾶς Codd. 22, 36, 48, alii, ὁ πᾶς habent. Ibidem mox: ἀπὸ πρ. αὐτῶν (αὐτῶν om. Cod. 36) καὶ ἕως ἰ. ὁ πᾶς ποιεῖ δ.) Cod. 86 affert: * 'A. Σ. Θ. ὅτι ἀπὸ μικροῦ κ. τ. ε. Cf. ad Cap. vi. 13. ³⁴ Ibidem. Cf. ad Cap. vi. 14. ³⁵ Syro-hex. * **וְהָיָה לָהֶם חֵן**. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxiii. 9. Jerem. xx. 11. Perperam vulgo vertunt: S. rei fiet. ³⁶ Cod. Jes., ceteri. (Pro ἐν καιρῷ Codd. 22, 36, 48, alii, et Syro-hex. καὶ ἐν καιρῷ habent.) ³⁷ Syro-hex. * **וְהָיָה לָהֶם חֵן**. ³⁸ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 88, 233. Sic (cum παρήλθον) Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex.

✠ κύριος ⁴³⁹ ὁ θεὸς ἀπέριψεν ἡμᾶς. 'A. Σ. καὶ σιγήσωμεν ἐκεῖ, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κατεσιώπησεν ἡμᾶς.⁴⁰

16. מִדֶּן נִשְׁמַע נְחִיחַת סוּקִיו. E Dan auditur roncchus equorum ejus. O. ἐκ Δάν ἀκουσόμεθα φωνῆν ὀξύτητος ἵππων αὐτοῦ. 'A. (ἐκ Δάν) ἠκούσθη χρεμετισμὸς ἵππων αὐτοῦ.⁴¹ (Σ.) ἐκ Δάν ἀκουσθήσεται φρύαγμα ἵππων αὐτοῦ.⁴²

מִקוֹל מַצְהַלֹּת אַבְיָרִיו. A voce hinnitus fortium ejus. O. ἀπὸ φωνῆς χρεμετισμοῦ ἵππασίας ἵππων αὐτοῦ. 'A. ἀπὸ φωνῆς χρεμετισματοσ δυνάτων αὐτοῦ.⁴³

17. נַחְשִׁים צִפְעָנִים. Serpentes basiliscos. O. ὄφεις θανατοῦντας. 'A. . . βασιλίικους. 'A. (juxta ed. 2dam) . . . σκυπέουτας.⁴⁴ Σ. . . ποιηροῦς.⁴⁵

אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם. Quibus non est. O. οἷς οὐκ ἔστιν ✠ 'A. αὐτοῖς ⁴⁴.

מַאֲסֵי-יְהוָה. O. Vacat. ✠ 'A. Θ. φησὶ κύριος ⁴⁴⁷.

18. מְבַלְיָגִיתִי עָלַי יִגֹּן עָלַי לְבַי דָּיָי. (Ubi est) exhilaratio mea in maerore? intra me cor meum est aegrum. O. ἀνίατα μετ' ὀδύνης

καρδίας ὑμῶν ἀπορουμένης. 'A. τέρψις (s. Δαρρότης) μου ἐπ' ἐμέ, ὀδύνη ἐπ' ἐμέ, καρδία μου ταλαίπωρος.⁴⁶ Σ. ἐμπαίξεις μοι, ὀδύνη ἐπ' ἐμέ, καρδία μου λυπηρά (s. περίλυπος).⁴⁰ Θ. ὅτι οὐκ ἔστιν ὕβρις ἐπ' ἐμέ, . . . καρδία μου ταλαίπωρος.⁵⁰

19. שְׁרָעָה. Clamoris. O. ✠ κραυγῆς ⁴⁵¹
בָּהּ. In ea. O. ἐκεῖ. Oί λοιποῖ ἐν αὐτῇ.⁵²

מִדִּיעָה. Quare. O. διότι. Alia exempl. διὰ τί.⁵³

20. קִצְוִיר. Messis. O. θέρος. 'A. Σ. θερισμός.⁵⁴

צִיָּה. Aestas. O. ἀμητός. 'A. Σ. ἰπῶρα.⁵⁵

21. הִשְׁבַּרְתִּי. Fractus sum. O. Vacat. Alia exempl. συνετρίβην.⁵⁶

קָרַחְתִּי. Pullatus sum. O. ἐσκοτώθην. 'A. ἐσκυθρόπασα.⁵⁷

22. אֲרִיחַ. Fascia (sanando vulneri). O. ἰασις. 'A. Σ. οὐλή.⁵⁸

Cap. VIII. 2. — καὶ πρὸς (sic) τὴν σελήνην — ἀστέρας ⁴. 21. — ὠδίνες ὡς τικτούσης ⁴.⁵⁹

CAP. IX.

1 (Hebr. viii. 23). רִאשִׁי. Caput meum. O. κεφαλῆ μου. 'A. Θ. κεφαλῆν μου.¹

³⁹ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁴⁰ Syro-hex. ⁴¹ Cod. 86. Minus bene Cod. 88: 'A. ἠκουσε χρεμετισμόν κ.τ.έ. ⁴² Syro-hex. ⁴³ Codd. 86, 88 in contiuaatione. Syro-hex., qui in textu ἵππασίας ignorat, in marg. affert: 'A. Σ. δυνάτων αὐτοῦ (אֲדָנָהּ). ⁴⁴ Hieron.: "Serpentes eos appellans pessimos, sive mortiferos, et ut Aq. transtulit, regulos, qui appellantur Hebraice SAPHRONIM: pro quo quid sibi voluerit secunda ejus editio, ut speculatores diceret, nou iutelligo, nisi forto ob verbi similitudinem." Syro-hex. affert: ⁴⁵ Graece fortasse, βασιλισκούς (cf. Psal. xc. 13. Jesai. lix. 5 in Syro-hex.) σκοπέουτας (s. σκοπευτάς, coll. Hex. ad Jesai. lvi. 10), ex duplici, ut videtur, editione. ⁴⁶ Syro-hex. ⁴⁷ Cod. Jes.

Cod. 86 affert: ✠ Oί Γ. φησὶ κύριος. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁴⁸ Syro-hex. ⁴⁹ Idem: ⁵⁰ Idem: ⁵¹ Sic Syro-hex. Vox deest in Cod. 23. ⁵² Syro-hex. ⁵³ Sic Codd. II, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. ⁵⁴ Syro-hex. ⁵⁵ Idem: ⁵⁶ Codd. 86, 88. ⁵⁷ Syro-hex. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 8. (Syr. ⁵⁸ Syro-hex. ⁵⁹ Syro-hex.

- 2 (ix. 1). מְרִיתַנִּי בַמִּדְבָּר מִלֶּן אֶרְהִים. *Quis dabit mihi in deserto diversorium viatorum?*
 O'. τίς δῶψι μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ σταθμὸν ἔσχατον;
 'A. τίς δῶσει με ἐν ἐρήμῳ κατάλυμα ὁδοιπύρων;
 Σ. . . αὐλισμὸν ὁδοιπύρων;²
- 3 (2). שֶׁקֶר וְלֹא לְאֱמוּנָה. *Mendacii, et non pro fide.* O'. ψεύδος, καὶ οὐ πίστις. Σ. ἐν ψεύδει, καὶ οὐκ ἐν ἀληθείᾳ.³
- 4 (3). וְעַל-לְבָבִי. *Et ulli fratri.* O'. καὶ ἐπὶ
 ✕ πᾶσιν ἄδελφοῖς αὐτῶν.⁴
- 5 (4). וְיֶשׁ בְּרַעְיוֹ הַתְּלוּ. *Et unus alterum decipit.* O'. ἕκαστος κατὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ καταπαίξεται. 'A. καὶ ἀνὴρ ἐν τῷ πλησίον αὐτοῦ παραλογίζονται.⁵
- וְלִמְדוֹ לְשׁוֹנָם. *Assuefaciunt linguam suam.* O'.
 μεμάθηκεν ἡ γλῶσσα αὐτῶν. 'A. Θ. εἰδίδεσαν
 τὴν γλῶσσαν αὐτῶν.⁶
- 5, 6 (4, 5). הַעֲוִה נִלְאוּ; שְׁבַתָּה בְּתוֹךְ מְרִמָּה. *Prave agendo delassantur. Habitatio tua est in medio fraudis, per fraudem.*
 O'. ἠδίκησαν, καὶ οὐ διέλιπον τοῦ ἐπιστρέψαι.
 τόκος ἐπὶ τόκῳ, καὶ δόλος ἐπὶ δόλῳ. "Ἄλλοσ-
 τοῦ ἀδικῆσαι εἶδεσαν φιλοπονίαν, καθέδρα σου ἐν μέσῳ
 δόλου ἐν δόλῳ."⁷

- 7 (6). וְצִבְיָנָה. O'. Vacat. Alia exempl. τῶν δυνά-
 μεων.⁸ 'A. τῶν στρατιῶν.⁹
- וְכִי-יִפְעַל. *Nam quomodo faciam.* O'. ὅτι
 ✕ πῶς ἄ ποιήσω.¹⁰
- 8 (7). וְבִקְרָבוֹ יִשִּׁים אֶרְבּוֹ. *Sed in animo suo struit insidias ei.* O'. καὶ ἐν αὐτῷ ἔχει τὴν ἔχθραν.
 'A. Σ. ἐν δὲ αὐτῷ θήσει τὸ ἔνεδρον αὐτοῦ.¹¹
- 10 (9). וְעַל-הַרְיָוִת וְעַל-הַנְּהַי בְּכִי נִשְׂאָה. *Propter montes attollam fletum et lamentationem, et propter pascua.* O'. ἐπὶ τὰ ὄρη λάβετε κοπετὸν (alia exempl. add. καὶ μέλος¹²), καὶ ἐπὶ τὰς τρίβους. 'A. ἐπὶ τῶν ὁρέων ἀναλήψομαι κλαυθμὸν καὶ μέλος, (καὶ) ἐπὶ τὰ ὄραϊα.¹³
- וְכִי נִצְתוּ מִבְּלִי-אִישׁ עֹבֵר. *Quia exusta sunt, ita ut non sit vir transiens.* O'. ὅτι ἐξέλιπον παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους ✕ 'A. Θ. παραπορευομένους ἄ.¹⁴ Σ. ὅτι ἀνεπίβατοι ἐγένοντο . . .¹⁵
- מִקְנֵה. *Pecoris.* O'. ὑπάρξεως. 'A. εἰρήσεως.¹⁶
- וְנָדְדוּ. *Diffugerunt.* O'. ἐξέστησαν. 'A. μετη-
 ναστεύσαντο.¹⁷
- 11 (10). לְבַנְיָמִן. *In acervos.* O'. εἰς μετοικίαν.
 'A. εἰς θίνας. Σ. εἰς βουνούς.¹⁸
- וְעֵזְרָא. *Habitatio canum ferorum.* O'. καὶ

² Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. edidit tantum: 'A. κατάλυμα. Σ. αὐλισμὸν. Syro-hex. affert: **ⲗⲁ ⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**.
³ Syro-hex. **ⲗⲁ ⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**.
⁴ Sic Syro-hex., cum ἑμῶν pro αὐτῶν. Cod. 88: καὶ ἐπὶ ✕ πᾶσι ἄδελφοῖς (om. αὐτῶν).
⁵ Codd. 86, 88, quorum hic παραλογίζονται mendose scribit. Syro-hex. affert: 'A. Θ. παραλογίζεται (**ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**).
⁶ Syro-hex. **ⲗⲁ ⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**.
⁷ Idem in marg. **ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**.
 Lectio quamvis anonyma, et char. med. scripta, videtur esse alius interpretis, et quidem Symmachi, qui voce φιλοπονία usus est in Hex. ad Eccles. ii. 10. Ezech. xxiv. 12; nisi forte pro φιλοπονίαν εἶδεσαν vertendum uno vocabulo ἐφιλοπόνεσαν.
⁸ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 33, 26, alii, et Syro-hex. Item ad v. 15.
⁹ Syro-hex. **ⲗⲁ ⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**.
¹⁰ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.
¹¹ Codd. 86, 88, quorum ille ἐν δὲ αὐτῷ habet. Sensus est utriusque interpretis; verba, ut videtur, Symmachi. Syro-hex. affert: **ⲗⲁ ⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**.
¹² Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹³ Cod. 86, et sic fere Cod. 88.—Parsons. Syro-hex. affert: 'A. Σ. ἀναλήψομαι (**ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**). 'A. κλαυθμὸν (**ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**).
¹⁴ Cod. 86. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex.; et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ 'A. Θ. παραπορευομένου.
¹⁵ Ad ἐξέλιπον notat Spohnius: "Huc apponitur versio Symmachi, **ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ** ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ, ut non comprehensibiles facti sint. Sed haec ad sequentia pertinere videntur, **ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**." Fallitur. Ante **ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ** suppleendum **ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**, quod in textu Syr. legitur, et vertendum, ὅτι ἀνεπίβατοι ἐγένοντο (sc. ai τρίβοι). Cf. ad v. 12.
¹⁶ Syro-hex. **ⲗⲁ ⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**.
¹⁷ Idem. **ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**. Cf. Hex. ad Psal. x. i. xxx. 12. Jerem. iv. 25.
¹⁸ Codd. 86, 88, qui ad Aq. θηνας et θηκας mendose scribunt. Syro-hex. Aquilae tribuit: **ⲗⲁⲛⲁⲗⲁⲙⲁ**, quod alias εἰς βουνούς sonat. Cf. ad Cap. li. 37. Sed Lex. Cyril. MS. affert: θινῶν βουνῶν.

- εἰς κατοικητήριον δρακόντων ('Α. Σ. σειρήνων¹⁹). 'Α. κατοικητήριον σειρήνων.²⁰
- 11 (10). **וְשֵׁי מְבַיֵּי**. *Ut non sit habitator*. Ο'. παρά τὸ μὴ κατοικεῖσθαι. 'Α. ἵνα μὴ ᾖ κατοικῶν.²¹
- 12 (11). **סַרְיֵנְס**. *Sariens*. Ο'. ὁ συνετός. Alia exempl. ὁ σοφός.²²
עָרִיסְטָא. *Erusta est*. Ο'. ἀνήφθη. Σ. ἀνεπίβατος ἐγένετο.²³
- 13 (12). **וְלֹא הִלְכוּ בָּהָר**. *Et non ambulaverunt in ea*. Ο'. Vacat. ✕ καὶ (Θ. οὐδὲ) ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῷ.²⁴ 'Α. καὶ οὐκ ἵπορεύθημεν...²⁵ "Ἄλλος καὶ οὐχ ὄδευσαν ἐν αὐτῷ."²⁶
- 14 (13). **בַּבַּעֲלִים**. *Baalim*. Ο'. τῶν εἰδώλων. 'Α. Σ. τῶν βααλείμ.²⁷
- 15 (14). **מִמְּנוֹחַיִם אֲכָלְתִּי**. *Cibaturus sum eos, hunc porulum*. Ο'. ψωμιῶ αὐτοὺς ✕ 'Α. Σ. Θ. τὸν λαὸν τοῦτον.²⁸
אֲבִינְיָ. *Absinthio*. Ο'. ἀνάγκας. Οἱ Γ'. πικρίας.²⁹
פָּפָוֶרִיס. *Papaveris* (plantae veneniferae). Ο'. χολῆς. 'Α. ἀψινθίου. Σ. Θ. πικρίας.³⁰
- 17 (16). **וְקָרְאוּ וְיִזְכְּרוּ**. *Jona exercituum, animum advertite, et clamate*. Ο'. κύριος καλέσατε. Alia exempl. κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.³¹ σύνετε καὶ καλέσατε.³¹
- 17 (16). **וְיָבֹאוּ**. *Et veniant*. Ο'. καὶ φθεγγάσθωσαν. 'Α. καὶ εἰσελθέτωσαν. Σ. καὶ ἐρχέσθωσαν.³²
- 18 (17). **וְיָבֹאוּ**. *Et properent*. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Θ. καὶ ταχυνάτωσαν.³³
- 19 (18). **וְיָבֹאוּ**. *Vox lamentationis*. Ο'. φωνὴ οἴκτου (alia exempl. οἴκτου³⁴). 'Α. φωνὴ μέλους. Σ. φωνὴ μέλους πενθίμου (s. πενθηροῦ).³⁵
וְיָבֹאוּ. *Vastati sumus*. Ο'. ἐταλαιπωρήσαμεν. ('Α.) ἐπρονομεύθημεν.³⁶
וְיָבֹאוּ. *Quia dejecerunt*. Ο'. καὶ ἀπερρίψαμεν. Alia exempl. καὶ ἀπέριψεν.³⁷
- 20 (19). **וְיָבֹאוּ**. *Lamentationem*. Ο'. οἴκτον. Σ. ἤχον πένθους.³⁸
- 21 (20). **וְיָבֹאוּ**. *Per fenestras nostras*. Ο'. διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν. 'Α. Σ. διὰ τῶν βαρέων ὑμῶν.³⁹
וְיָבֹאוּ. *In palatia nostra*. Ο'. εἰς τὴν γῆν ὑμῶν. 'Α. Σ. εἰς τὰς βάρεις ὑμῶν. Θ. εἰς τὰς οἰκήσεις...⁴⁰

¹⁹ Codd. 86, 88.²⁰ Syro-hex. Aquilae continuat:✕ **וְשֵׁי מְבַיֵּי**.²¹ Idem: ✕ **וְשֵׁי מְבַיֵּי**.²² Sic Comp., Codd. XII, 22, 36, alii. Syro-hex. in textu habet ὁ σοφός, in marg. ὁ συνετός.²³ Codd. 86, 88.Cf. ad v. 10. ²⁴ Codd. XII (in marg. sub ✕), 88: καὶ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῷ (non αὐτῇ, ut e Cod. Jes. falso exscripsit Montef.).Syro-hex. in textu: καὶ ἐπορεύθησαν ✕ ἐν αὐτῷ.²⁵ asterisco male posito; cum scholio char. med.: ἐν τῷ νόμῳ μου. Idem affert: ✕ **וְשֵׁי מְבַיֵּי**.²⁶ Syro-hex. **וְשֵׁי מְבַיֵּי**.✕ (Norberg. **וְשֵׁי מְבַיֵּי**). Sed prima persona a contextu abhorret.²⁷ Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Vox ὄδευεν Symmachum refert.²⁸ Syro-hex. **וְשֵׁי מְבַיֵּי**.Cod. 88 in marg.: τῶν βααλείμ.
²⁹ Cod. Jes. (cum ψωμί(ω)). Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex.³⁰ Codd. 86, 88. ³⁰ Syro-hex. **וְשֵׁי מְבַיֵּי**.✕ **וְשֵׁי מְבַיֵּי**. Aliis locis Aquila ἀψινθιον pro **וְשֵׁי מְבַיֵּי** posuit; e.g. Prov. v. 4. Jerem. xxiii. 15. Thren. iii. 19. Hic autem ne ad **וְשֵׁי מְבַיֵּי** lectiones trahamus, obstat casus secundus, quicum ψωμί(ω) (**וְשֵׁי מְבַיֵּי**) aptari nequit.³¹ Sic Syro-

hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. tantummodo affert: "Ἄλλος κύριος τῶν δυνάμεων.

Parsons. vero e marg. Cod. XII exscripsit: ✕ τῶν δυνάμεων σύνετε. Hieron.: *intelligite et vocate*.³² Codd. 86, 88.Syro-hex. affert: 'Α. καὶ ἐλθέτωσαν (**וְיָבֹאוּ**).³³ Cod.Jes. Syro-hex. in textu: ✕ **וְיָבֹאוּ**. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.³⁴ Sic Comp., Codd. XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex. **וְיָבֹאוּ**.³⁵ Codd. 86, 88, quorum hic πενθίμου, ille πενθηροῦ habet. Syro-hex. affert: **וְיָבֹאוּ**.✕ **וְיָבֹאוּ**. ³⁶ Syro-hex. in marg. char. med. **וְיָבֹאוּ**. Cf. ad Cap. x. 20.³⁷ Syro-hex. in textu **וְיָבֹאוּ**, καὶ ἀπέριψεν (sc. ἡ γῆ); in marg. autem: καὶ ἀπερρίψαμεν.³⁸ Codd. 86, 88.³⁹ Cod. 88.

Cod. 86 affert:

'Α. διὰ τῶν βαρέων. Pro βαρέων nescimus an legendum θυρίδων.

⁴⁰ Cod. 86 affert: Σ. εἰς τὰς βάρεις ὑμῶν εἰς τὰς οἰκήσεις (sic). Syro-hex. vero: 'Α. εἰς τὰς βάρεις (**וְיָבֹאוּ**) ὑμῶν. Ad Amos ii. 5 Hexapla dant: 'Α. βάρεις. Θ. οἰκήσεις.

22 (21). דִּבַּרְתִּי. Dicitis. O. ✕ Θ. θανάτω. 'A. Σ. λάλησον.⁴¹

וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע הַעָם וְהָיָה לָהֶם כִּי יִשְׁמַע הַעָם. O. Vacat. ✕ Θ. τάδε λέγει κύριος.⁴²

וְנָפְלוּ. Etiam cadet. O. και ἔσονται. Οἱ λοιποί· και πεσοῦνται.⁴³

25 (24). עַל-כָּל-מִוְלַבְּעַרְלָהּ. In omnem circumcisum cum praeputio. O. ἐπὶ πάντας περιτετημένους ἀκροβυστίας αὐτῶν. Σ. ἐπὶ πάντας ἐξῆς (s. κατὰ μέρος) τοὺς ὄντας ἐν ἀκροβυστία.⁴⁴

26 (25). וְעַל-יְהוּדָה. O. και ἐπὶ Ἰουδαίαν. Alia exempl. και ἐπὶ Ἰούδαν.⁴⁵

עַרְלִים. Praeputiati. O. ἀπερίτμητα. 'A. ἀκρόβυστα.⁴⁶

עַרְלֵי-לֵב. Praeputiati corde. O. ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν. 'A. ἀκρόβυστοι καρδίᾳ.⁴⁷

Cap. IX. 1. ÷ τὸν λαὸν τοῦτον. 7. ÷ πονηρίας. 14. ÷ τῆς κακῆς. 22. ÷ τῆς γῆς ὑμῶν. 26. ÷ και ἐπὶ υἱοῦς (fort. και ἐπὶ ÷ υἱοῦς). ÷ σαρκί.⁴⁸

CAP. X.

2. לֹא-תִלְחָדוּ. Nolite assuescere. O. μη μανθάνετε. 'Αλλος· μη πορεύεσθε.¹

וְנִחְיָוּ הַגּוֹיִם. Nam consternantur gentes eis. O. ὅτι φοβούνται αὐτὰ τοῖς προσώποις αὐτῶν. 'A. (ὅτι) πτοηθήσονται τὰ ἔθνη ἀπ' αὐτῶν.²

3. מְעַשֵּׂה שְׂרָקָה. Opus manuum fabri. O. ἔργον ✕ 'A. Σ. χειρῶν τέκτονος.³

וְצִמְעָה. Cum ascia. O. και χώνευμα. Οἱ Γ'. ἐν σκεπάρνῳ.⁴

5. כַּתְּמָר מְשָׁקֵה הַפָּה לֵאלֹהֵי דָבָר. Sicut columna operis tornatilis illi sunt, nec loquuntur. O. Vacat. 'A. ὡς φοίνιξ ἐλατά εἰσι, και οὐ μη λαλήσουσιν. Σ. ρινητὰ και τορευτά ἐστιν, και οὐ λαλήσει. Θ. ὡς φοίνιξ πηκτά εἰσι, και οὐ μη λαλήσουσιν.⁵

6. מִיֵּן בְּמִוְלַבְּעַרְלָהּ הָיָה גִּבּוֹר וְגִבּוֹרָהּ. Nemo est sicut tu, Jova; magnus es tu, et magnum nomen tuum in fortitudine. O. Vacat. ✕ Θ. πόθεν ὡςπερ σὺ ('A. ὁμοίός σοι)

⁴¹ Hieron.: "Verbum Hebraicum... si legatur DABAR, sermonem significat; si DEBER, mortem; si DABER, loquere. Unde et LXX et Theod. junxerunt illud praeterito capitulo, ut dicerent: Disperdent parvulos de foris, juvenes de plateis morte. Aq. vero et Sym. transtulerunt, λάλησον, id est, loquere." Cod. 86 affert: Θ. θανάτω· τάδε λέγει κύριος. Syro-hex. in textu: וְהָיָה כִּי יִשְׁמַע הַעָם וְהָיָה לָהֶם כִּי יִשְׁמַע הַעָם. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁴² Cod. Jes. ⁴³ Syro-hex. וְנָפְלוּ. ⁴⁴ Idem: וְעַל-כָּל-מִוְלַבְּעַרְלָהּ. ⁴⁵ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. και ἐπὶ Ἰουδαίαν (Ἰουδαίαν, non, ut Norberg., Ἰουδαίαν). ⁴⁶ Syro-hex. וְעַל-כָּל-מִוְלַבְּעַרְלָהּ. ⁴⁷ Idem: וְעַל-כָּל-מִוְלַבְּעַרְלָהּ. ⁴⁸ Syro-hex.

(לֹא-תִלְחָדוּ); deinde ad לֹא-תִלְחָדוּ, τορευτῶν, notat: Σ. ρινητῶν (לֹא-תִלְחָדוּ), cum scholio a Norbergio praetermisso: חַפְצָה (lima) חַפְצָה. Praeterea ad idem לֹא-תִלְחָדוּ aptantur lectiones quae sequuntur: לֹא-תִלְחָדוּ. ¹ חַפְצָה. ² חַפְצָה. ³ חַפְצָה. ⁴ חַפְצָה. (Syr. חַפְצָה, ρινητῶν, in quo omnes interpretes haeserunt, est adjectivum a radice חַפְצָה limavit. Deinde חַפְצָה Graece sonat ἐλατῶν, hic et v. 9, a radice חַפְצָה (Jesai. xli. 7 in Syro-hex.), unde חַפְצָה, ἔλασμα (Habac. ii. 19), et חַפְצָה, ἀνήλτος (Job. xli. 15). Ad Theod. notandum חַפְצָה, πηκτά, pro quo Spoluius ἐμπεπηγμένα tentabat.) Ceterum collato textu Syro-hex. cum Romano observandum est, post ἐστερέωσαν αὐτὰ Syrum sic pergere: (abest θήσουσιν αὐτὰ, ut in Comp., Codd. III, 22, 23, 26, aliis) και οὐ κινήθησονται. ἀργύριον τορευτῶν εἰσιν (sic), οὐ πορεύονται, ἀργύριον — προσβλητῶν (חַפְצָה, non חַפְצָה. Error Norbergii scrupulum iniecit J. D. Michaeli in Lex. Syr. p. 623. Verum vidit Spohn) ἀπὸ θαρσῆς ἤξει, χρυσίον Μωφάξ (in marg. char. med. חַפְצָה) και χεῖρ — ἐνδύσουσιν αὐτὰ. ἀρμόνια — και ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς (חַפְצָה) חַפְצָה, non, ut Norberg., חַפְצָה) חַפְצָה. ✕ πόθεν ὡςπερ σὺ κ. τ. ε.

κύριε; μέγας εἶ σὺ, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου ἐν
δυνάμει.⁶

7. מִי לֹא יִרְאֶה מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לֹא יֵאָתֶה כִּי
בְּכָל-חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל-מַלְכוּתָם מֵאִין כְּמוֹתָהּ.
Quis non timebit te, rex gentium? nam tibi
convenit: quia in omnibus sapientibus gentium,
et in omnibus regnis eorum nemo est sicut tu.
O. Vacat. ✕ Θ. τίς οὐ μὴ φοβηθήσεται σε,
βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σοι ἀνήκεν ('A. πρέπει)
ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς ('A. συνετοῖς) τῶν
ἐθνῶν, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς βασιλευσιν αὐτῶν
πόθεν ὡσπερ σὺ, κύριε;⁷

8. וּבְנֵי חַת יַבְעֵרוּ וַיִּנְכְּלוּ מוֹסֵר הַבָּלִים עַץ הָאֵל.
Una autem bruti facti sunt et desipiunt; dis-
ciplina vanitatum lignum est. O. Vacat. ✕ Θ.
καὶ εἰσάπαξ ἐκκαήσονται καὶ ἀσθενήσουσι καρ-
δίαι ματαίων· ξύλον ἐστί.⁸ 'A. καὶ ἀπαξ ἀσυνε-
τισθήσονται καὶ ἀνοητισθήσονται παιδεία...⁹
Σ. ὁμοῦ δὲ μοῖροι φανήσονται καὶ ἀσύνετοι.¹⁰

9. כֶּסֶף מְרַקַע מִתְרַשֵּׁישׁ יוֹבֵא וְזָהָב מֵאוֹפוֹ מַעֲשֵׂה
חַרֵּשׁ וַיְדִי צוֹרֶה תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן לְבוֹשֶׁם מַעֲשֵׂה
חַרֵּשׁ. Argentum diductum (malleo)

de Tarsis affertur, et aurum de Uphaz, opus
fabri et manuum aurificis; hyacinthus et pur-
pura sunt indumentum eorum, opus peritorum
omnia ea. O. Vacat. ✕ Θ. ἀργύριον ἐλατὸν
(Θ. productum) ἐκ Θαρσεῖς φερόμενον, καὶ
χρυσίον ἐξ οὐφάζ, ἔργα τέκτονος καὶ χειρῶν
χρυσοχόου, ὑάκινθος καὶ πορφύρα τὸ ἔνδυμα
αὐτῶν, ἔργα σοφῶν (Θ. sapientium) πάντα.¹¹

10. יְהוָה אֱלֹהִים נֶמְתָּ הוּא אֱלֹהִים חַיִּים וְיָמָוֹ
וְלֹא-יִכְלֹו גּוֹיִם מְקַצְפוּ אֶת-רַעְיָהּ וְלֹא-יִכְלֹו
עַל-מַעֲשֵׂהּ. Sed Jova Deus veritas est, ipse Deus
vivens et rex sempiternus; ab ira ejus contrem-
iscit terra, et non sustinent gentes indigna-
tionem ejus. O. Vacat. ✕ Θ. ὁ δὲ κύριος
θεὸς ἀληθινός ἐστιν, θεὸς ζῶν καὶ βασιλεὺς
αἰώνιος· ἀπὸ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ σαλευθήσεται
ἡ γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἔθνη τὴν ὀργὴν
αὐτοῦ.¹² "Ἄλλος· ὁ δὲ κύριος ἀληθινὸς θεὸς
ἐστί, θεὸς ζώντων καὶ βασιλεὺς αἰώνιος· ἀπὸ
παροξυσμοῦ αὐτοῦ σεισθήσεται ἡ γῆ, καὶ οὐχ
ὑποίσουσιν ἔθνη ἐμβρίμησιν αὐτοῦ.¹³

12. מִכֵּין. Qui fundavit. O. ὁ ἀνορθώσας. 'A.
ὁ ἐτοιμάζων. Σ. ὁ ἐδράζων.¹⁴

⁶ Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 88, 243, Syro-hex., qui posterior in marg. affert: 'A. ὁμοῦ σοι (حج). Codd. 22, 36, alii: πόθεν ὁμοῦ σοι, κύριε; μέγας—ἐν δυνάμει. Ad Hebraea vv. 6—10, Non est similis tui, Domine—et non sustinebunt gentes comminationem ejus, Hieron. notat: "Haec in LXX non habentur, sed de Theodotionis editione in plerisque addita sunt." ⁷ Cod. Jes. Sic, exceptis scribendi mendis, sub aster. Codd. 88, 243. Syro-hex. post ἀνήκε (لا) ex altera versione assumpsit προσκυνεῖν. Idem in marg. affert: 'A. πρέπει (لا); et sine titulo: καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις. Deinde Montef. e Cod. Jes. exscripsit: 'A. συνετοῖς. Restat describenda lectio Codd. 22, 36, aliorum, quae sic habet: τίς οὐ φοβηθήσεται σε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σὺ ἐπέστρεψας (alii σοι ἐπέστρεψας, σοὶ ἐπέστρεψας, σὲ ἐπέστρεψε; mendose, ut videtur, omnes pro σοὶ ἐπέστρεψε) προσκυνεῖν· ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, πόθεν ὁμοῦ σοι, κύριε; ⁸ Cod. Jes., et sub aster. Codd. 88, 233. Syro-hex. legit et distinguit: καρδία ματαίων ξύλον ἐστί. ⁹ Syro-hex. ✕ لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو. Idem ad καρδία notat: 'A. παιδεία (لا ماويو). Aquilam imitati sunt Codd. 22, 36, alii, legentes: καὶ εἰσάπαξ ἀσυνε-

τισθήσονται καὶ ἀνοητισθήσονται, καὶ παιδία (sic) ματαιοτήτων ἐν αὐτοῖς. ξύλον ἐστί. Montef. e Cod. Jes. affert: "Ἄλλος· νοηθηθήσονται (sic) καὶ παιδεία ματαιοτήτων ἐν αὐτοῖς; aliter ac Parsonsus in schedis: ἀσυνετοῖς Θ. νοητισθήσονται ἡ παιδεία κ.τ.έ. ¹⁰ Syro-hex. ✕ لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو. ¹¹ Cod. Jes., ex quo Montef. ἐξ 'Οφείρ, Parsonsii vero amanuensis εἰς (ἐκ?) Σουφείρ exscripsit. Correximus e Syro-hex. (qui in textu لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو habet; in marg. autem char. med. ✕ لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو), et Cod. 233, ubi ἐκ Σουφείρ scriptum. In Cod. 88 ἐξ οὐφάζ deest, et χρυσοχόων pro χρυσοχόου legitur. Deinde ἔργον σοφῶν habet Syro-hex., ἔργα σοφισμῶν Cod. 233, invitis Codd. Jes., 88. Non discrepat lectio Codd. 22, 36, aliorum, nisi quod καὶ ἐκ Θαρσεῖς . . ἐκ Σουφείρ . . χρυσοχόων . . ἔργα σοφῶν ἔπαντα αὐτοῖς, habent. ¹² Codd. Jes., 88, 233, et Syro-hex. Solus Cod. 233 τὸν θυμὸν pro τὴν ὀργὴν habet. ¹³ Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. Ad Aquilam pertinere videntur voces παροξυσμός (cf. nos in Otio Norvic. p. 1) et ἐμβρίμησις (cf. ad Cap. xv. 17). ¹⁴ Syro-hex. ✕ لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو. Syr. لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو لا ماويو. Spohius probabiliter vertit ὁ ἐδράζων. Cf. Hex. ad Prov.

- 13. **לְקוֹל תְּהוֹמָהּ מִיָּם**. *Ad vocem editionis ejus corripa est aquarum.* O'. και πληθος υδατος. *Θ. εις φωνην δόντος αυτού * πληθος υδατος.¹⁵ 'A. εις φωνην ἴδωκεν αυτοίς πληθος υδατος.¹⁶ Σ. προς την φωνην όταν διδῶ πληθος υδατος.¹⁷
וְרָחַב (ה) הַיָּם. O'. * τῆς * γῆς.¹⁸
וְרָחַב. *Ventum.* O'. φῶς. Alia exempl. ἀνέμους.¹⁹ OI Γ'. ἀνεμον.²⁰
- 15. **וְהָיָה כְּחַלְמוֹת**. *Illusionum.* O'. ἐμπεπαιγμένα. Alia exempl. ἐμπεπηγμένα.²¹ 'A. μεμωκημένα. Σ. χλευασμου.²² Aliter: 'A. derisionum.²³
- 16. **כִּי יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע נְתַלְתָּ**. *Quia formator universi ipse est, et Israel gens hereditatis ejus.* O'. ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα, αὐτὸς κληρονομία αὐτοῦ. 'A. Θ. ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα αὐτός * ἐστίν, και 'Ισραήλ ράβδος ('A. σκῆπτρον) * κληρονομίας αὐτοῦ.²⁴
יְהוָה צְבָאוֹת. O'. κύριος. Alia exempl. add. τῶν δυνάμεων.²⁵ 'A. κύριος τῶν στρατιῶν.²⁶
- 17. **קַלְפֵּךְ**. *Collige.* O'. συνήγαγεν. 'A. Σ. συνέγαγε.²⁷

- 17. **וְרָחַב**. *De terra.* O'. ἐξωθεν. 'A. Θ. ἐκ γῆς. Σ. ἀπὸ γῆς.²⁸
וְרָחַב. *Sarcinas tuas.* O'. τὴν ὑπόστασίν σου. 'A. τὴν ἐπιτροπὴν σου. Σ. τὴν ἐμπορίαν σου.²⁹
וְרָחַב תְּבַשְׂוֹ. *Quae sedes in obsidione.* O'. κατοικοῦσαν ἐν ἐκλεκτοῖς.³⁰ 'A. ἡ καθίζουσα ἐν περιοχῇ.³¹ Σ. . . ἐν πολιορκίᾳ.³²
- 18. **וְרָחַב קוֹלִי**. *En! ego funda projiciam.* O'. ἰδὸν ἐγὼ σκελίζω ('A. Σ. σφενδονήσω³³).
וְרָחַב עַבְדֵּךְ. *Hac vice.* O'. (τὴν γῆν) ταύτην. 'A. ἐν τῷ ἀπαξ τούτῳ. Σ. ἐν τῇ ἐφόδῳ ταύτῃ.³⁴
וְרָחַב תִּי. *Et angustiam faciam iis.* O'. ἐν θλίψει. Alia exempl. add. και ἐκθλίψω αὐτούς.³⁵
וְרָחַב. *Ut experiantur.* O'. ὅπως εὐρεθῇ ἡ πληγὴ σου. 'A. ὅπως ἐλεγχθῶσιν.³⁶
- 19. **וְרָחַב**. *Hei mihi!* O'. οὐαί. 'A. Σ. οὐαί μοι.³⁷
וְרָחַב. *Certe hic est dolor, et feram eum.* O'. ὄντως τούτο τὸ τραῦμά σου

xvi. 2. Alias ἤδρασε Syro nostro est **חַב**.¹⁵ Cod. Jes. Cod. 86 affert: 'A. Θ. * εις φ. δόντος αυτού. Codd. 22, 36, alii (exceptis Codd. 88, 233, qui δόντος habent) in textu: εις φ. διδόντος αυτού κ.τ.ε. Syro-hex. **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**.¹⁶ Syro-hex. **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**.¹⁷ Cod. 86. ¹⁸ Syro-hex. **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**.¹⁹ Cod. 86. ²⁰ Syro-hex. **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**.²¹ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii, et Syro-hex. Hieron. ventos. ²² Codd. 86, 88. ²³ Sic Cod. 233. Scripturam vitiosam expressit etiam Syro-hex., vertens **חַב**.²⁴ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. li. 18. Ad ἐμπεπαιγμένα Cod. 87 in marg. notat: μεμωκημένα, καταγέλαστα. ²⁵ Syro-hex. **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**.²⁶ Nobil ex Origene (Opp. T. III, p. 289) affert: 'Ak. και Θεοδ. ἐξέδωκαν ὅτι ὁ πλάσας κ.τ.ε. In Codd. Jes., 88, haec, ἐστίν και 'Ισρ. ράβδος, asterisco notantur. Syro-hex. in textu: * ἐστίν, και 'Ισραήλ * **חַב** (in marg. ΣΚΗΠΤΡΟΝ; sed vox Graeca ad Aquilae lectionem potius pertinere videtur) κληρονομίας αὐτοῦ; in marg. autem: **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**. Postremo in textu LXXviri post κληρ. αὐτοῦ Codd. 22, 36, alii, inferunt: και 'Ισρ. ράβδος κληρονομίας αὐτοῦ. ²⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. ²⁸ Syro-hex. in continuatione:

חַב חַב * (διδόντος) **חַב**.²⁹ Syro-hex. **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**.³⁰ Codd. 86, 88. ³¹ Ibidem. Ad Aquilam pro ἐπιτροπὴν, quod in Bibliis Graecis non legitur, fortasse legendum ἐντροπὴν (Hieron. *confusionem tuam*, Syrus vulgaris **חַב**), a significatu verbi **חַב**, *humiliavit, κατήσχυεν*. Cf. Hex. ad 2 Reg. viii. 1. Jessai. xxv. 5. ³² Sic libri omnes et Syro-hex. Hieron. Graeca vertit: *quae habitat in munitione*, unde suum ἐν τειχίσματι assumpsit falsarius Complutensis. ³³ Syro-hex. **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**.³⁴ Codd. 86, 88 afferunt: 'A. ἐν περιοχῇ. ³⁵ Codd. 86, 88. Syro-hex. **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**.³⁶ Hieron.: "Pro quo verbo Hebraico COLEA Aq. et Sym. interpretati sunt, σφενδονήσω." Syro-hex. affert: 'A. σφενδονήσω (**חַב חַב**). Nnn expeditimus lectionem Codd. 86, 88: 'A. σφενδονήσω (sic). Σ. σφενδονήσω. ³⁷ Codd. 86, 88. ³⁸ Sic Comp. (sine ἐν θλίψει), Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Pro Graecis, ἐν θλίψει—ἡ πληγὴ σου, Hieron. interpretatus est: *et tribulabo eos ut inveniatur*. ³⁹ Syro-hex. **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**.⁴⁰ Codd. 22, 36, alii: ὅπως ἐλεγχθῶσιν. εὐρέθη κ.τ.ε. Haec, ἡ πληγὴ σου, desunt in Comp., Codd. 23, 86, et Syro-hex. ⁴¹ Syro-hex. **חַב חַב** * (διδόντος) **חַב**.

(μου), καὶ κατέλαβέ σε (με). 'Α. πλὴν τοῦτο ἀρρώστημά μου, καὶ ὑποίσω αὐτό. Σ. ἀλλὰ τοῦτο ἀρρώστημά μου ἐστίν, καὶ βαστάσω αὐτό.³⁸

20. **תִּשָׁב**. *Vastatum est.* Ο'. ἐταλαιπώρησεν. 'Α. ἐτρονομεύθη.³⁹

וְכָל-מִיתְרֵי נִתְרִי. *Et omnes funiculi mei disrupti sunt.* Ο'. καὶ πᾶσαι αἱ δέρρεις σου (μου) διεσπᾶσθησαν. 'Α. καὶ πάντα τὰ σχοινία μου διεσκορπίσθησαν.⁴⁰ Σ. καὶ πάντες οἱ κάλοι μου.⁴¹

בְּנֵי יִצְחָק וְיִצְחָק. *Filii mei exierunt a me, et non sunt.* Ο'. οἱ υἱοὶ μου καὶ τὰ πρόβατά μου οὐκ εἰσίν. 'Α. οἱ υἱοὶ μου ἐξῆλθόν με, καὶ οὐκ εἰσίν.⁴² Σ. (οἱ υἱοὶ μου) ἐξῆλθον ἀπ' ἐμοῦ...⁴³

וְיִתְרֵי וְיִמְקִים וְיִמְקִים. *Non est qui extendat ultra tentorium meum, et qui erigat aulaea mea.* Ο'. οὐκ ἔστιν ἔτι τόπος τῆς σκηνῆς μου, τόπος τῶν δέρρεων μου. 'Α. οὐκ ἔστιν ὃ ἐκτείνων ἔτι σκίτην μου, καὶ ἀνοστῶν δέρρεις μου.⁴⁴

22. **תַּנִּים**. *Canum ferorum.* Ο'. στρουθῶν. 'Α. Σ. σειρήνων. Θ. δρακόντων.⁴⁵

23. **וְיָצַע-תַּחַת רַגְלֵי הַיָּחַד שֶׁלֵּל**. *Non est (via) viro ambulanti, et dirigere gressum suum.* Ο'. οὐδὲ ἀνὴρ πορεύεται, καὶ κατορθώσει πορείαν αὐτοῦ (alia exempl. καὶ κατευθυνεῖ τὴν

πορείαν αὐτοῦ⁴⁶). Σ. οὐδὲ ἀνὴρ πορεύεται, καὶ κατευθυνεῖ τὰ διαβήματα αὐτοῦ.⁴⁷

25. **וְעָלְתָּ לְעַלְתָּ**. *Et super familias.* Ο'. καὶ ἐπὶ γενεάς (alia exempl. βασιλείας⁴⁸).

וְעָלְתָּ לְעַלְתָּ. *Et devoraverunt eum, et consumpservunt eum.* Ο'. καὶ ἐξανήλωσαν αὐτὸν, ✕ 'Α. Σ. Θ. καὶ συνετέλεσαν αὐτόν.⁴⁹

וְעָלְתָּ לְעַלְתָּ. *Et habitationem ejus vastaverunt.* Ο'. καὶ τὴν νομὴν αὐτοῦ ἠρήμωσαν. 'Α. (καὶ) εὐπρέπειαν αὐτοῦ ἠφάμισαν. Σ. (καὶ) κατοίκησιν αὐτοῦ.⁵⁰

Cap. X. 20. — ὄλετο 4. 22. — καὶ 4 κοίτην.⁵¹

CAP. XI.

2. **וְהָבִיתָ**. *Foederis.* Ο'. Θ. διαθήκης. 'Α. Σ. συνθήκης.¹

4. **כָּל-מִשְׁפָּחָה**. Ο'. πάντα. Alia exempl. κατὰ πάντα; alia, αὐτὰ κατὰ πάντα.²

5. **וְיָצַע**. *Fiat.* Ο'. γένοιτο. 'Ο 'Εβραῖος' ἀμήν. 'Α. πεπιστωμένως.³

6. **וְיָצַע**. *Proclama.* Ο'. ἀνάγνωθι. Σ. κήρυξον.⁴

וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. *Omnia verba.* Ο'. ✕ 'Α. σύμπαντας 4 τοὺς λόγους.⁵

³⁸ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'Α. Θ. καὶ ὑποίσω αὐτό (וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו). ³⁹ Syro-hex. וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. Cf. ad Cap. ix. 19.

⁴⁰ Syro-hex. Aquilae continuat: וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. h. e. καὶ πάντες οἱ σχοῖνοι διεσκορπίσθησαν. Mutavimus e Codd. 86, 88, qui afferunt: 'Α. καὶ πάντα τὰ σχοινία μου. ⁴¹ Codd. 86, 88. ⁴² Syro-hex. in continuatione: וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. Pro-nomen, a Syro male exclusum, assumpsimus e lectione Codd. 86, 88: 'Α. ἐξῆλθόν με. ⁴³ Codd. 86, 88. Post πρόβατά μου Codd. 22, 36, alii, addunt ἐξῆλθον ἀπ' ἐμοῦ καὶ (οὐκ εἰσίν). ⁴⁴ Syro-hex. וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. ⁴⁵ Idem: וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. Hieron.: "Habitu-lum draconum, sive [ut LXX] cubile struthionum, et, ut Sym. interpretatus est, sirenarum, pro quo in Hebraico TELANNIM positum." ⁴⁶ Sic Codd. 88, 233, et, ut videtur, Syro-hex., qui in textu affert: וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. Codd. 22,

36, alii, ex duplici versione: καὶ κατορθώσει τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ κατευθυνεῖ πορείαν αὐτοῦ. ⁴⁷ Syro-hex. וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. Cf. Psal. xxxix. 3 in Syro-hex. ⁴⁸ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii. Syro-hex. in marg. וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. ⁴⁹ Syro-hex. in textu: וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. Cod. Jes. affert: ✕ καὶ συνετέλεσαν αὐτόν. Codd. 86, 88: 'Α. Σ. Θ. Ο'. καὶ συνετέλεσαν αὐτόν. ⁵⁰ Syro-hex. affert: וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. Codd. 86, 88: 'Α. εὐπρέπειαν αὐτοῦ. Σ. κατοίκησιν αὐτοῦ. ⁵¹ Syro-hex.

CAP. XI. ¹ Hieron.: "Notandum est, quod verbum BERITH Aq. et Sym. semper pactum, LXX et Theod. testamentum interpretati sunt." ² Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. 86 (in marg.), 88. ³ Syro-hex. וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. Cf. Hex. ad Psal. xl. 13. ⁴ Idem: וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו. ⁵ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22 (σύμπαν-τας), 36, alii. Syro-hex. וְיָצַע-כָּל-דְּבָרָיו.

6. וּבְחִצּוֹת יְרוּשָׁלַם. *Et in plateis Jerusalem.* O'. καὶ ἐξώθεν Ἱερουσαλήμ. 'A. Θ. καὶ ἐν τοῖς ἐξόδοις Ἱερουσαλήμ.⁶ Σ. καὶ ἐν τοῖς ἀμφοδοῖς Ἱερουσαλήμ.⁷

הַבְּרִית הַזֹּאת. O'. τῆς διαθήκης ταύτης. 'A. Σ. τῆς συνθήκης ταύτης.⁸

7. כִּי הָיָה הָעֵדוּתִי בְּאֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הָעֵלּוּתִי בְּיָמֵי מֶלֶךְ מִצְרַיִם עַד-הַיּוֹם הַזֶּה הַשֶּׁמַּע אֲנִי מְרַמֵּס לְאָמְרֵי שְׂמֵעוּ בְּקוֹלִי אֲנִי מְרַמֵּס לְאָמְרֵי שְׂמֵעוּ בְּקוֹלִי. *Quia contestando contestatus sum patres vestros, die quo ascendere eos feci de terra Aegypti usque ad hunc diem, mane surgendo et contestando, dicens: Audite vocem meam.* O'. Vacat. ✕ Θ. ὅτι ἐπιμαρτυρία ἐπεμαρτυράμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ἀναγαγόντος μου αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὀρθρίζων καὶ ἐπιμαρτυρόμενος, λέγων· ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου.⁹

8. לֹא שָׁמְעוּ וְלֹא-הִפְּנוּ אֶת-אָזְנוֹתָם לִי לִכְנֹס מִן-בְּשָׂרֵיהֶם לִפְנֵי הָרֶעַ וְנִבְּיָא עֲלֵיהֶם אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַבְּרִית-הַזֹּאת אֲשֶׁר-צִוִּיתִי לַעֲשׂוֹת וְלֹא-עָשׂוּ. *Et non audierunt, et non inclinaverunt aurem suam, et ambulaverunt unusquisque in perverbia cordis sui mali; et induxi super eos omnia verba foederis hujus, quod praecepi ut*

facerent, et non fecerunt. O'. Vacat. ✕ Θ. καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐξέκλιναν ('A. καὶ οὐκ ἐκλιναν¹⁰) τὸ οὖς αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν ἀνήρ ἐν τῇ εὐθύτητι ('A. ἐν τῇ σκολίῳτητι. Σ. ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ¹¹) τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ ἐπήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πάντας τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης, ἧς ἐνετειλάμην ποιεῖν αὐτοὺς 4, καὶ οὐκ ἐποίησαν.¹²

9. קְשָׁר. *Conjuratio.* O'. Θ. σύνδεσμος. 'A. ἀθεσία. Σ. συννομοσία.¹³

10. הָלְכוּ. *Ambulaverunt.* O'. πορεύονται. Alia exempl. βαδίζουσιν.¹⁴

הִפְּרוּ. *Violaverunt.* O'. διεσκέδασεν. Σ. διέλυσαν.¹⁵

וְשָׁרְתִי. *Quod pepigi.* O'. ἦν διεθέμην. 'A. ἦν ἔκοψα.¹⁶

11. אֶל-הֵם. *In eos.* O'. ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον. Alia exempl. ἐπ' αὐτούς.¹⁷

וְהָעָקוּ. *Et clamabunt.* O'. καὶ κεκράξονται. 'A. Σ. καὶ βοήσουσιν.¹⁸

12. לֹא-יִשְׁמְעוּ. *Et servando non servabunt.* O'. οἳ μὴ σώσουσιν. ✕ 'A. Θ. καὶ σωτηρία 4 οὐ μὴ σώσουσιν.¹⁹

13. חִצּוֹת. *Platearum.* O'. ἐξόδων. 'A. Σ. ἐξόδων. Θ. ἀμφοδῶν.²⁰

⁶ Syro-hex. + حَقَقُوا. Codd. 86, 88: Θ. καὶ ἐξόδοις Ἱερ. ⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Syro-hex. + .⁹ Idem in textu pingit: ✕ καὶ ποιήσατε αὐτούς 4; quae verba a nullo libro Graeco absunt. ¹⁰ Cod. Jes., teste Montef., qui ἐπιμαρτυρίας exscripsit. (Parsonsii amanuensis affert: ✕ Ὁριγένης. Θ. ὅτι ἐπὶ μαρτυρίας κ. τ. ε.) Eandem lectionem sub aster. habent Codd. 88, 133, quorum uterque ἐπιμαρτυρία, prior autem ἀνάγοντος et ἐπιμαρτυράμενος habet. Syro-hex. affert: ὅτι ἐπιμαρτυρία ✕ ἐπεμαρτυράμην (s. ὅτι διαμαρτυρόμενος ✕ διεμαρτυράμην), cetera, ut Cod. Jes., nisi καὶ λέγων pro λέγων. Paulo diversa est lectio Codd. 22, 36, aliorum: ✕ ὅτι διαμαρτυρόμενος διεμαρτυράμην τοῖς π. ὅ. ἐν ἡ ἡμέρᾳ ἀνήγαγον αὐτούς . . . καὶ ἐπιμαρτυρόμενος, καὶ λέγων κ. τ. ε. ¹¹ Syro-hex. + .¹² Idem: .¹³ Cf. Hex. ad Psal. lxxx. 13. ¹⁴ Cod. Jes., unde ἐξέκλιναντο pro ἐξέκλιναν, et prope finem αὐτοῖς pro αὐτοὺς, perperam exscripsit Montef. Sic sub aster. Codd. 88, 233, et Syro-

hex., necnon sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Quod praecepi ut facerent. Hucusque in LXX non habetur, quodque sequitur, et non fecerunt, ab eis positum est, et cum superioris capituli fine sociatum, in quo scriptum est: Audite verba pacti hujus, et facite illa; et non fecerunt." ¹⁵ Syro-hex. + .¹⁶ Paulo aliter Hieron.: "Pro conjuratione, quam nos juxta Sym. interpretati sumus, Aq. et LXX et Theod. σύνδεσμον transtulerunt, quam nos colligationem possumus dicere." Montef. edidit: 'A. O'. Θ. σύνδεσμος. Σ. (ἀνταρσι), appellans Hex. ad Jesai. viii. 12, qui locus contra consensum Hieronymi et Syri interpretis nihil valet. ¹⁷ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. + .¹⁸ Codd. 86, 88. ¹⁹ Syro-hex. + .²⁰ Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²¹ Syro-hex. + .²² Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: + .²³ Cod. Jes., qui

- 13. מזבחות. *Altaria*. Ο. βωμούς. 'Α. Σ. θυσιαστήρια.²¹
 לְבַשְׂתָּ מְזַבְחוֹת. *Pudori* (idolo), *altaria*. Ο.
 Vacat. ✕ 'Α. Θ. τῆ ἀισχύνη, θυσιαστήρια 4.²²
- 14. וְלֹא תִשָּׂא וְלֹא תִשָּׂא וְלֹא תִשָּׂא. *Et ne efferas pro iis vagitum et precationem*. Ο. καὶ μὴ ἀξίου περι ἀύτων ἐν δεήσει καὶ προσευχῆ. Σ. (καὶ μὴ) ἀκαλάθης σὺ περι αὐτῶν δεήσιν, μηδὲ προσεύχῃ.²³
- 15. מִדָּם לְיָדַי בְּבֵיתִי עֲשׂוֹתָהּ הַמְּזַבְחָה הַרְבִּים. *Et ne effundas pro iis sanguinem in domo mea fecit scelera multa? Numquid carnes sanctae auferent a te malitias tuas, in quibus gloriata es? Interpretes recentiores in diversa abeunt*. Ο. τί ἡ ἡγαπημένη ('Α. Σ. τί τῷ ἡγαπημένῳ μου²⁴) ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐποίησε βδέλυγμα; μὴ εὐχαὶ καὶ κρέα ἅγια ἀφελούσιν ἀπὸ σοῦ τὰς κακίας σου, ἡ τούτοις διαφεύξῃ; 'Α. τί τῷ ἡγαπημένῳ μου ἐν τῷ οἴκῳ μου τοῦ ποιῆσαι διαλογισμοὺς πολλοὺς; καὶ κρέα ἅγια παρήγαγον ἀπὸ σοῦ, ὅτι πονηρά' ὅτι τότε ἀγαλλιάσῃ.²⁵
- 16. רַעַן יָפָה פְּרִי־תֹאֵר. *Virentem pulcram fructu formoso*. Ο. ὠραίαν εὐσκιον τῷ εἶδει. 'Α. εὐθαλῆ εὐκαρπον ὠραίαν εἶδει.²⁶
 לְקוֹל הַמּוֹלָה גְּדוּלָּה. *Ad sonum strepitus magni*. Ο. εἰς φωνὴν περιτομῆς αὐτῆς, (μεγάλη.) Σ. πρὸς φωνὴν πλήθους τοῦ μεγάλου.²⁷
 הִצִּיתָ שָׂם אֵשׁ. *Accendit ignem ad eam*.

- Ο. ἀνήφθη πῦρ ἐπ' αὐτήν, μεγάλη ἡ θλίψις ἐπὶ σέ.²⁸
- 16. וְרָעוּ. *Et franguntur*. Ο. ἡχρειώθησαν. 'Α. Σ. ἡσθέθησαν.²⁹
- 17. וְצָבָחוּ. Ο. Vacat. *Alia exempl. τῶν δυνάμεων*.³⁰
 וְעָשׂוּ אֲשֶׁר. *Quod fecerunt*. Ο. ὅτι ἐποίησαν. 'Α. Σ. οἱ (ἐποίησαν).³¹
- 18. וְהִרְאִיתֵנִי. *Tunc ostendisti mihi*. Ο. τότε εἶδον. 'Α. τότε ἐγνώρισάς μοι. Σ. τότε εἶδειξάς μοι.³²
- 19. וְאֵנִי כְּכֶבֶד אֱלֹהִים יוֹבֵל לְמַזְבְּחָה לְאִדֹּרֵתַי. *Ego autem eram quasi agnus mansuefactus, qui ducitur ad mactandum, nec novi*. Ο. ἐγὼ δὲ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι, οὐκ ἔγνων. 'Α. Σ. ἐγὼ δὲ ἤμην ὡς ἄμνος εἰθισμένος (Σ. τιθασὸς) ἀπαγόμενος εἰς σφαγὴν, καὶ οὐκ ᾔδειν.³³
 וְיָ. *Quia*. Ο. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. ὅτι 4.³⁴
 וְנִכְרַתְנוּ עִם בְּלֶחֶם צַדִּיק. *Perdamus arborem cum cibo* (fructu) *iuo, et exscindamus eam*. Ο. δεῦτε, καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτόν. Σ. διαφθείρωμεν ἐν ξύλῳ τὸν ἄρτον αὐτοῦ, καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτόν.³⁵
- 20. וְיִהְיֶה צְבָחוּ. Ο. κύριε. 'Α. Θ. καὶ κύριος τῶν δυνάμεων. Σ. σὺ δὲ κύριος τῶν δυνάμεων.³⁶
 וְיִבְחַן. *Qui probas*. Ο. δοκιμάζων. Σ. ὁ ἐρευνῶν.³⁷

in textu δρόδων habet. Syro-hex. Symmacho tribuit: **למסא**, fortasse ἀμφόδων. Cf. Hex. ad Prov. i. 20.
²¹ Syro-hex. + **סבסא**. ²² Sic sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ 'Α. Θ. τῆ ἀισχύνη. ✕ 'Α. Σ. Θ. θυσιαστήρια. ²³ Syro-hex. **ל** / **למסא** (ל). ²⁴ Codd. 86 (cum τῶν ἡγαπημένων), 88. ²⁵ Syro-hex. **ל** / **למסא** / **למסא**. ²⁶ Codd. 86, 88 afferunt: 'Α. Σ. παρήγαγον — ἀγαλλιάσῃ. ²⁷ Syro-hex. + **ל** / **למסא** / **למסא**. ²⁸ Syro-

hex. in textu: *μεγάλη ἡ θλ. ἐπὶ σέ*; in marg. autem char. med.: *ἀνήφθη πῦρ ἐπ' αὐτήν*; quae clausula etiam in Arn. Ed. desideratur. ²⁹ Syro-hex. + **ל** / **למסא**. Cf. Hex. ad Jessa. viii. 9. ³⁰ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 33, alii. Syro-hex. *potens* (**למסא**). ³¹ Syro-hex. + **ל** / **למסא**. ³² Codd. 86, 88. ³³ Cod. 86: 'Α. Σ. ἐγὼ δὲ ἤμην ὡς ἄμνος τιθασὸς ἀπαγόμενος κ.τ.έ. Sic cum ἡθισμένος pro τιθασὸς Cod. 88. Syro-hex. affert: 'Α. εἰθισμένος (**למסא**). Σ. ἄμνος τιθασὸς (**למסא**) ἀπαγ. εἰς σφ. ³⁴ Cod. Jes., teste Parsonasio. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁵ Syro-hex. **ל** / **למסא**. ³⁶ Codd. 86, 88. ³⁷ Syro-hex. + **ל** / **למסא**.

20. נִקְמָתְךָ מִקָּהָם. *Ultionem tuam (quam petis) ab iis.* Ο'. τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν (alia exempl. ἐν αὐτοῖς³⁸). 'Α. τὴν κόλασιν ὑπὸ σοῦ ἐξ αὐτῶν.³⁹

וְנִקְמָתִי. *Causam meam.* Ο'. τὸ δικαίωμά μου. 'Α. Σ. τὴν δίκην μου.⁴⁰

21. לֹא תָמוּת בְּיָדוֹ. *Ne morieris manu nostra.* Ο'. εἰ δὲ μὴ, ἀποθάνη ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν. 'Α. καὶ οὐ μὴ ἀποθάνης... Σ... διὰ τῶν χειρῶν ἡμῶν.⁴¹

22. לֵכֵן נָתַן יְהוָה צְבָאוֹת. *Vacat.* ✕ Σ. Θ. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων 4.⁴² 'Α. τῶν στρατιῶν.⁴³

וְיָמוּתוּ. *Morientur.* Ο'. ἀποθανοῦνται. Aliud exempl. ἀπολοῦνται.⁴⁴

CAP. XII.

1. יָדִיק נְתָתָה יְהוָה בִּי אֲרִיב אֲלֶיךָ. *Justus tu es, Jova, quando litem intendero tibi.* Ο'. δίκαιος εἶ, κύριε, ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ. 'Α. δίκαιος σὺ, κύριε, ὅταν δικάσωμαι πρὸς σέ.¹ Σ. δικαιώτερος σὺ, κύριε, ἐὰν διαλέγωμαι πρὸς σέ.²

וְנִתְּנָה מִשְׁפָּטִים דְבָרֵי אֱתָתָה. *Attamen judicia loquar tecum.* Ο'. πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ. Σ. ἀλλ' ὁμῶς κρίματα λαλήσω ἔμπροσθέν σου.³

2. תֵּלְכוּ בְּשֹׁעֲבֵי פְרִי. *Proficiunt, etiam faciunt fructum.* Ο'. ἐτεκνοποίησαντο, καὶ ἐποίησαν καρπὸν. 'Α. ἐπορεύθησαν... Σ. προκόπτουτες ποιῶσι καρπὸν.⁵

3. יָדַעְתָּנִי. *Nosti me.* Ο'. γινώσκεις με. 'Α. Σ. ἔγνος με.⁶

וַיִּבְחַנְתָּנִי וַיִּבְחַנְתָּ. *Vides me, et probasti.* Ο'. ✕ Οἱ Γ'. εἶδες με, καὶ 4 δεδοκίμακας.⁷

וְעִמָּךְ. *Tecum.* Ο'. ἐναντίον σου. 'Α. μετὰ σοῦ. Σ. τὴν μετὰ σοῦ.⁸

וְעִמָּךְ הִקְדַּשְׁתָּה לְטֹבְחָהּ לְצֹאן הָרְקָה. *Avelle (sejunge) eos sicut ovem mactationi, et consecra eos.* Ο'. ἀγνισον αὐτούς. ✕ Θ. ἀθροισον αὐτούς ὡς πρόβατα εἰς σφαγὴν, καὶ 4 ἀγνισον αὐτούς.⁹

וְעִמָּךְ. *Ο'. ἀγνισον αὐτούς.* 'Α. Θ. ἀγίασον (αὐτούς). Σ. ἀφώρισον (αὐτούς).¹⁰ 'Ο Σύρος εὐτρέπισον αὐτούς.¹¹

4. וְעִזֵּינוּ יָצְאוּ. *Exitum nostrum.* Ο'. ὁδοὺς ἡμῶν. 'Α. τὰ ἔσχατα ἡμῶν. Σ. τὴν ἐσχάτην ἡμῶν.¹²

5. בְּיָמֵינוּ וַיִּלְחָצוּ רַגְלֵינוּ וַיִּפְּצוּ. *Quando cum peditibus cucurristi, et defatigarunt te.* Ο'. σοῦ οἱ πόδες τρέχουσι, καὶ ἐκλύουσί σε. 'Α. ὅτι σὺν τοῖς πεζοῖς ἔδραμον (fort. ἔδραμες), καὶ ἐξέλυσάν (Aliter: 'Α. ἐμόχθωσάν) σε.¹³ Σ. εἰ μετὰ πεζῶν δραμῶν ἐκοπώθης.¹⁴ "Ἐτερος" σὺν

³⁸ Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, alii, et Syro-hex. ³⁹ Codd. 86, 88. ⁴⁰ Idem. Syro-hex. ⁴¹ Cod. 86. Cod. 88 affert: 'Α. καὶ οὐ μὴ ἀποθ. διὰ τῶν χ. ἡμῶν. ⁴² Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22 (om. τῶν), 36, alii. Syro-hex. perperam pingit: ✕ διὰ τοῦτο 4 τάδε — λέγει κ. τῶν δ. 4. ⁴³ Syro-hex. ⁴⁴ Sic Cod. Jes. in textu, teste Parsousio; in marg. autem: ἀποθαινοῦνται. Montef. ex eodem edidit: "ἀλλ. ἀπολοῦνται.

CAP. XII. ¹ Syro-hex. ² Idem: ³ Syro-hex. Symmacho continuat: ⁴ Idem: ⁵ Idem: ⁶ Idem: ⁷ Idem: ⁸ Idem: ⁹ Idem: ¹⁰ Idem: ¹¹ Idem: ¹² Idem: ¹³ Idem: ¹⁴ Idem: ¹⁵ Idem: ¹⁶ Idem: ¹⁷ Idem: ¹⁸ Idem: ¹⁹ Idem: ²⁰ Idem: ²¹ Idem: ²² Idem: ²³ Idem: ²⁴ Idem: ²⁵ Idem: ²⁶ Idem: ²⁷ Idem: ²⁸ Idem: ²⁹ Idem: ³⁰ Idem: ³¹ Idem: ³² Idem: ³³ Idem: ³⁴ Idem: ³⁵ Idem: ³⁶ Idem: ³⁷ Idem: ³⁸ Idem: ³⁹ Idem: ⁴⁰ Idem: ⁴¹ Idem: ⁴² Idem: ⁴³ Idem: ⁴⁴ Idem: ⁴⁵ Idem: ⁴⁶ Idem: ⁴⁷ Idem: ⁴⁸ Idem: ⁴⁹ Idem: ⁵⁰ Idem: ⁵¹ Idem: ⁵² Idem: ⁵³ Idem: ⁵⁴ Idem: ⁵⁵ Idem: ⁵⁶ Idem: ⁵⁷ Idem: ⁵⁸ Idem: ⁵⁹ Idem: ⁶⁰ Idem: ⁶¹ Idem: ⁶² Idem: ⁶³ Idem: ⁶⁴ Idem: ⁶⁵ Idem: ⁶⁶ Idem: ⁶⁷ Idem: ⁶⁸ Idem: ⁶⁹ Idem: ⁷⁰ Idem: ⁷¹ Idem: ⁷² Idem: ⁷³ Idem: ⁷⁴ Idem: ⁷⁵ Idem: ⁷⁶ Idem: ⁷⁷ Idem: ⁷⁸ Idem: ⁷⁹ Idem: ⁸⁰ Idem: ⁸¹ Idem: ⁸² Idem: ⁸³ Idem: ⁸⁴ Idem: ⁸⁵ Idem: ⁸⁶ Idem: ⁸⁷ Idem: ⁸⁸ Idem: ⁸⁹ Idem: ⁹⁰ Idem: ⁹¹ Idem: ⁹² Idem: ⁹³ Idem: ⁹⁴ Idem: ⁹⁵ Idem: ⁹⁶ Idem: ⁹⁷ Idem: ⁹⁸ Idem: ⁹⁹ Idem: ¹⁰⁰ Idem: ¹⁰¹ Idem: ¹⁰² Idem: ¹⁰³ Idem: ¹⁰⁴ Idem: ¹⁰⁵ Idem: ¹⁰⁶ Idem: ¹⁰⁷ Idem: ¹⁰⁸ Idem: ¹⁰⁹ Idem: ¹¹⁰ Idem: ¹¹¹ Idem: ¹¹² Idem: ¹¹³ Idem: ¹¹⁴ Idem: ¹¹⁵ Idem: ¹¹⁶ Idem: ¹¹⁷ Idem: ¹¹⁸ Idem: ¹¹⁹ Idem: ¹²⁰ Idem: ¹²¹ Idem: ¹²² Idem: ¹²³ Idem: ¹²⁴ Idem: ¹²⁵ Idem: ¹²⁶ Idem: ¹²⁷ Idem: ¹²⁸ Idem: ¹²⁹ Idem: ¹³⁰ Idem: ¹³¹ Idem: ¹³² Idem: ¹³³ Idem: ¹³⁴ Idem: ¹³⁵ Idem: ¹³⁶ Idem: ¹³⁷ Idem: ¹³⁸ Idem: ¹³⁹ Idem: ¹⁴⁰ Idem: ¹⁴¹ Idem: ¹⁴² Idem: ¹⁴³ Idem: ¹⁴⁴ Idem: ¹⁴⁵ Idem: ¹⁴⁶ Idem: ¹⁴⁷ Idem: ¹⁴⁸ Idem: ¹⁴⁹ Idem: ¹⁵⁰ Idem: ¹⁵¹ Idem: ¹⁵² Idem: ¹⁵³ Idem: ¹⁵⁴ Idem: ¹⁵⁵ Idem: ¹⁵⁶ Idem: ¹⁵⁷ Idem: ¹⁵⁸ Idem: ¹⁵⁹ Idem: ¹⁶⁰ Idem: ¹⁶¹ Idem: ¹⁶² Idem: ¹⁶³ Idem: ¹⁶⁴ Idem: ¹⁶⁵ Idem: ¹⁶⁶ Idem: ¹⁶⁷ Idem: ¹⁶⁸ Idem: ¹⁶⁹ Idem: ¹⁷⁰ Idem: ¹⁷¹ Idem: ¹⁷² Idem: ¹⁷³ Idem: ¹⁷⁴ Idem: ¹⁷⁵ Idem: ¹⁷⁶ Idem: ¹⁷⁷ Idem: ¹⁷⁸ Idem: ¹⁷⁹ Idem: ¹⁸⁰ Idem: ¹⁸¹ Idem: ¹⁸² Idem: ¹⁸³ Idem: ¹⁸⁴ Idem: ¹⁸⁵ Idem: ¹⁸⁶ Idem: ¹⁸⁷ Idem: ¹⁸⁸ Idem: ¹⁸⁹ Idem: ¹⁹⁰ Idem: ¹⁹¹ Idem: ¹⁹² Idem: ¹⁹³ Idem: ¹⁹⁴ Idem: ¹⁹⁵ Idem: ¹⁹⁶ Idem: ¹⁹⁷ Idem: ¹⁹⁸ Idem: ¹⁹⁹ Idem: ²⁰⁰ Idem: ²⁰¹ Idem: ²⁰² Idem: ²⁰³ Idem: ²⁰⁴ Idem: ²⁰⁵ Idem: ²⁰⁶ Idem: ²⁰⁷ Idem: ²⁰⁸ Idem: ²⁰⁹ Idem: ²¹⁰ Idem: ²¹¹ Idem: ²¹² Idem: ²¹³ Idem: ²¹⁴ Idem: ²¹⁵ Idem: ²¹⁶ Idem: ²¹⁷ Idem: ²¹⁸ Idem: ²¹⁹ Idem: ²²⁰ Idem: ²²¹ Idem: ²²² Idem: ²²³ Idem: ²²⁴ Idem: ²²⁵ Idem: ²²⁶ Idem: ²²⁷ Idem: ²²⁸ Idem: ²²⁹ Idem: ²³⁰ Idem: ²³¹ Idem: ²³² Idem: ²³³ Idem: ²³⁴ Idem: ²³⁵ Idem: ²³⁶ Idem: ²³⁷ Idem: ²³⁸ Idem: ²³⁹ Idem: ²⁴⁰ Idem: ²⁴¹ Idem: ²⁴² Idem: ²⁴³ Idem: ²⁴⁴ Idem: ²⁴⁵ Idem: ²⁴⁶ Idem: ²⁴⁷ Idem: ²⁴⁸ Idem: ²⁴⁹ Idem: ²⁵⁰ Idem: ²⁵¹ Idem: ²⁵² Idem: ²⁵³ Idem: ²⁵⁴ Idem: ²⁵⁵ Idem: ²⁵⁶ Idem: ²⁵⁷ Idem: ²⁵⁸ Idem: ²⁵⁹ Idem: ²⁶⁰ Idem: ²⁶¹ Idem: ²⁶² Idem: ²⁶³ Idem: ²⁶⁴ Idem: ²⁶⁵ Idem: ²⁶⁶ Idem: ²⁶⁷ Idem: ²⁶⁸ Idem: ²⁶⁹ Idem: ²⁷⁰ Idem: ²⁷¹ Idem: ²⁷² Idem: ²⁷³ Idem: ²⁷⁴ Idem: ²⁷⁵ Idem: ²⁷⁶ Idem: ²⁷⁷ Idem: ²⁷⁸ Idem: ²⁷⁹ Idem: ²⁸⁰ Idem: ²⁸¹ Idem: ²⁸² Idem: ²⁸³ Idem: ²⁸⁴ Idem: ²⁸⁵ Idem: ²⁸⁶ Idem: ²⁸⁷ Idem: ²⁸⁸ Idem: ²⁸⁹ Idem: ²⁹⁰ Idem: ²⁹¹ Idem: ²⁹² Idem: ²⁹³ Idem: ²⁹⁴ Idem: ²⁹⁵ Idem: ²⁹⁶ Idem: ²⁹⁷ Idem: ²⁹⁸ Idem: ²⁹⁹ Idem: ³⁰⁰ Idem: ³⁰¹ Idem: ³⁰² Idem: ³⁰³ Idem: ³⁰⁴ Idem: ³⁰⁵ Idem: ³⁰⁶ Idem: ³⁰⁷ Idem: ³⁰⁸ Idem: ³⁰⁹ Idem: ³¹⁰ Idem: ³¹¹ Idem: ³¹² Idem: ³¹³ Idem: ³¹⁴ Idem: ³¹⁵ Idem: ³¹⁶ Idem: ³¹⁷ Idem: ³¹⁸ Idem: ³¹⁹ Idem: ³²⁰ Idem: ³²¹ Idem: ³²² Idem: ³²³ Idem: ³²⁴ Idem: ³²⁵ Idem: ³²⁶ Idem: ³²⁷ Idem: ³²⁸ Idem: ³²⁹ Idem: ³³⁰ Idem: ³³¹ Idem: ³³² Idem: ³³³ Idem: ³³⁴ Idem: ³³⁵ Idem: ³³⁶ Idem: ³³⁷ Idem: ³³⁸ Idem: ³³⁹ Idem: ³⁴⁰ Idem: ³⁴¹ Idem: ³⁴² Idem: ³⁴³ Idem: ³⁴⁴ Idem: ³⁴⁵ Idem: ³⁴⁶ Idem: ³⁴⁷ Idem: ³⁴⁸ Idem: ³⁴⁹ Idem: ³⁵⁰ Idem: ³⁵¹ Idem: ³⁵² Idem: ³⁵³ Idem: ³⁵⁴ Idem: ³⁵⁵ Idem: ³⁵⁶ Idem: ³⁵⁷ Idem: ³⁵⁸ Idem: ³⁵⁹ Idem: ³⁶⁰ Idem: ³⁶¹ Idem: ³⁶² Idem: ³⁶³ Idem: ³⁶⁴ Idem: ³⁶⁵ Idem: ³⁶⁶ Idem: ³⁶⁷ Idem: ³⁶⁸ Idem: ³⁶⁹ Idem: ³⁷⁰ Idem: ³⁷¹ Idem: ³⁷² Idem: ³⁷³ Idem: ³⁷⁴ Idem: ³⁷⁵ Idem: ³⁷⁶ Idem: ³⁷⁷ Idem: ³⁷⁸ Idem: ³⁷⁹ Idem: ³⁸⁰ Idem: ³⁸¹ Idem: ³⁸² Idem: ³⁸³ Idem: ³⁸⁴ Idem: ³⁸⁵ Idem: ³⁸⁶ Idem: ³⁸⁷ Idem: ³⁸⁸ Idem: ³⁸⁹ Idem: ³⁹⁰ Idem: ³⁹¹ Idem: ³⁹² Idem: ³⁹³ Idem: ³⁹⁴ Idem: ³⁹⁵ Idem: ³⁹⁶ Idem: ³⁹⁷ Idem: ³⁹⁸ Idem: ³⁹⁹ Idem: ⁴⁰⁰ Idem: ⁴⁰¹ Idem: ⁴⁰² Idem: ⁴⁰³ Idem: ⁴⁰⁴ Idem: ⁴⁰⁵ Idem: ⁴⁰⁶ Idem: ⁴⁰⁷ Idem: ⁴⁰⁸ Idem: ⁴⁰⁹ Idem: ⁴¹⁰ Idem: ⁴¹¹ Idem: ⁴¹² Idem: ⁴¹³ Idem: ⁴¹⁴ Idem: ⁴¹⁵ Idem: ⁴¹⁶ Idem: ⁴¹⁷ Idem: ⁴¹⁸ Idem: ⁴¹⁹ Idem: ⁴²⁰ Idem: ⁴²¹ Idem: ⁴²² Idem: ⁴²³ Idem: ⁴²⁴ Idem: ⁴²⁵ Idem: ⁴²⁶ Idem: ⁴²⁷ Idem: ⁴²⁸ Idem: ⁴²⁹ Idem: ⁴³⁰ Idem: ⁴³¹ Idem: ⁴³² Idem: ⁴³³ Idem: ⁴³⁴ Idem: ⁴³⁵ Idem: ⁴³⁶ Idem: ⁴³⁷ Idem: ⁴³⁸ Idem: ⁴³⁹ Idem: ⁴⁴⁰ Idem: ⁴⁴¹ Idem: ⁴⁴² Idem: ⁴⁴³ Idem: ⁴⁴⁴ Idem: ⁴⁴⁵ Idem: ⁴⁴⁶ Idem: ⁴⁴⁷ Idem: ⁴⁴⁸ Idem: ⁴⁴⁹ Idem: ⁴⁵⁰ Idem: ⁴⁵¹ Idem: ⁴⁵² Idem: ⁴⁵³ Idem: ⁴⁵⁴ Idem: ⁴⁵⁵ Idem: ⁴⁵⁶ Idem: ⁴⁵⁷ Idem: ⁴⁵⁸ Idem: ⁴⁵⁹ Idem: ⁴⁶⁰ Idem: ⁴⁶¹ Idem: ⁴⁶² Idem: ⁴⁶³ Idem: ⁴⁶⁴ Idem: ⁴⁶⁵ Idem: ⁴⁶⁶ Idem: ⁴⁶⁷ Idem: ⁴⁶⁸ Idem: ⁴⁶⁹ Idem: ⁴⁷⁰ Idem: ⁴⁷¹ Idem: ⁴⁷² Idem: ⁴⁷³ Idem: ⁴⁷⁴ Idem: ⁴⁷⁵ Idem: ⁴⁷⁶ Idem: ⁴⁷⁷ Idem: ⁴⁷⁸ Idem: ⁴⁷⁹ Idem: ⁴⁸⁰ Idem: ⁴⁸¹ Idem: ⁴⁸² Idem: ⁴⁸³ Idem: ⁴⁸⁴ Idem: ⁴⁸⁵ Idem: ⁴⁸⁶ Idem: ⁴⁸⁷ Idem: ⁴⁸⁸ Idem: ⁴⁸⁹ Idem: ⁴⁹⁰ Idem: ⁴⁹¹ Idem: ⁴⁹² Idem: ⁴⁹³ Idem: ⁴⁹⁴ Idem: ⁴⁹⁵ Idem: ⁴⁹⁶ Idem: ⁴⁹⁷ Idem: ⁴⁹⁸ Idem: ⁴⁹⁹ Idem: ⁵⁰⁰ Idem: ⁵⁰¹ Idem: ⁵⁰² Idem: ⁵⁰³ Idem: ⁵⁰⁴ Idem: ⁵⁰⁵ Idem: ⁵⁰⁶ Idem: ⁵⁰⁷ Idem: ⁵⁰⁸ Idem: ⁵⁰⁹ Idem: ⁵¹⁰ Idem: ⁵¹¹ Idem: ⁵¹² Idem: ⁵¹³ Idem: ⁵¹⁴ Idem: ⁵¹⁵ Idem: ⁵¹⁶ Idem: ⁵¹⁷ Idem: ⁵¹⁸ Idem: ⁵¹⁹ Idem: ⁵²⁰ Idem: ⁵²¹ Idem: ⁵²² Idem: ⁵²³ Idem: ⁵²⁴ Idem: ⁵²⁵ Idem: ⁵²⁶ Idem: ⁵²⁷ Idem: ⁵²⁸ Idem: ⁵²⁹ Idem: ⁵³⁰ Idem: ⁵³¹ Idem: ⁵³² Idem: ⁵³³ Idem: ⁵³⁴ Idem: ⁵³⁵ Idem: ⁵³⁶ Idem: ⁵³⁷ Idem: ⁵³⁸ Idem: ⁵³⁹ Idem: ⁵⁴⁰ Idem: ⁵⁴¹ Idem: ⁵⁴² Idem: ⁵⁴³ Idem: ⁵⁴⁴ Idem: ⁵⁴⁵ Idem: ⁵⁴⁶ Idem: ⁵⁴⁷ Idem: ⁵⁴⁸ Idem: ⁵⁴⁹ Idem: ⁵⁵⁰ Idem: ⁵⁵¹ Idem: ⁵⁵² Idem: ⁵⁵³ Idem: ⁵⁵⁴ Idem: ⁵⁵⁵ Idem: ⁵⁵⁶ Idem: ⁵⁵⁷ Idem: ⁵⁵⁸ Idem: ⁵⁵⁹ Idem: ⁵⁶⁰ Idem: ⁵⁶¹ Idem: ⁵⁶² Idem: ⁵⁶³ Idem: ⁵⁶⁴ Idem: ⁵⁶⁵ Idem: ⁵⁶⁶ Idem: ⁵⁶⁷ Idem: ⁵⁶⁸ Idem: ⁵⁶⁹ Idem: ⁵⁷⁰ Idem: ⁵⁷¹ Idem: ⁵⁷² Idem: ⁵⁷³ Idem: ⁵⁷⁴ Idem: ⁵⁷⁵ Idem: ⁵⁷⁶ Idem: ⁵⁷⁷ Idem: ⁵⁷⁸ Idem: ⁵⁷⁹ Idem: ⁵⁸⁰ Idem: ⁵⁸¹ Idem: ⁵⁸² Idem: ⁵⁸³ Idem: ⁵⁸⁴ Idem: ⁵⁸⁵ Idem: ⁵⁸⁶ Idem: ⁵⁸⁷ Idem: ⁵⁸⁸ Idem: ⁵⁸⁹ Idem: ⁵⁹⁰ Idem: ⁵⁹¹ Idem: ⁵⁹² Idem: ⁵⁹³ Idem: ⁵⁹⁴ Idem: ⁵⁹⁵ Idem: ⁵⁹⁶ Idem: ⁵⁹⁷ Idem: ⁵⁹⁸ Idem: ⁵⁹⁹ Idem: ⁶⁰⁰ Idem: ⁶⁰¹ Idem: ⁶⁰² Idem: ⁶⁰³ Idem: ⁶⁰⁴ Idem: ⁶⁰⁵ Idem: ⁶⁰⁶ Idem: ⁶⁰⁷ Idem: ⁶⁰⁸ Idem: ⁶⁰⁹ Idem: ⁶¹⁰ Idem: ⁶¹¹ Idem: ⁶¹² Idem: ⁶¹³ Idem: ⁶¹⁴ Idem: ⁶¹⁵ Idem: ⁶¹⁶ Idem: ⁶¹⁷ Idem: ⁶¹⁸ Idem: ⁶¹⁹ Idem: ⁶²⁰ Idem: ⁶²¹ Idem: ⁶²² Idem: ⁶²³ Idem: ⁶²⁴ Idem: ⁶²⁵ Idem: ⁶²⁶ Idem: ⁶²⁷ Idem: ⁶²⁸ Idem: ⁶²⁹ Idem: ⁶³⁰ Idem: ⁶³¹ Idem: ⁶³² Idem: ⁶³³ Idem: ⁶³⁴ Idem: ⁶³⁵ Idem: ⁶³⁶ Idem: ⁶³⁷ Idem: ⁶³⁸ Idem: ⁶³⁹ Idem: ⁶⁴⁰ Idem: ⁶⁴¹ Idem: ⁶⁴² Idem: ⁶⁴³ Idem: ⁶⁴⁴ Idem: ⁶⁴⁵ Idem: ⁶⁴⁶ Idem: ⁶⁴⁷ Idem: ⁶⁴⁸ Idem: ⁶⁴⁹ Idem: ⁶⁵⁰ Idem: ⁶⁵¹ Idem: ⁶⁵² Idem: ⁶⁵³ Idem: ⁶⁵⁴ Idem: ⁶⁵⁵ Idem: ⁶⁵⁶ Idem: ⁶⁵⁷ Idem: ⁶⁵⁸ Idem: ⁶⁵⁹ Idem: ⁶⁶⁰ Idem: ⁶⁶¹ Idem: ⁶⁶² Idem: ⁶⁶³ Idem: ⁶⁶⁴ Idem: ⁶⁶⁵ Idem: ⁶⁶⁶ Idem: ⁶⁶⁷ Idem: ⁶⁶⁸ Idem: ⁶⁶⁹ Idem: ⁶⁷⁰ Idem: ⁶⁷¹ Idem: ⁶⁷² Idem: ⁶⁷³ Idem: ⁶⁷⁴ Idem: ⁶⁷⁵ Idem: ⁶⁷⁶ Idem: ⁶⁷⁷ Idem: ⁶⁷⁸ Idem: ⁶⁷⁹ Idem: ⁶⁸⁰ Idem: ⁶⁸¹ Idem: ⁶⁸² Idem: ⁶⁸³ Idem: ⁶⁸⁴ Idem: ⁶⁸⁵ Idem: ⁶⁸⁶ Idem: ⁶⁸⁷ Idem: ⁶⁸⁸ Idem: ⁶⁸⁹ Idem: ⁶⁹⁰ Idem: ⁶⁹¹ Idem: ⁶⁹² Idem: ⁶⁹³ Idem: ⁶⁹⁴ Idem: ⁶⁹⁵ Idem: ⁶⁹⁶ Idem: ⁶⁹⁷ Idem: ⁶⁹⁸ Idem: ⁶⁹⁹ Idem: ⁷⁰⁰ Idem: ⁷⁰¹ Idem: ⁷⁰² Idem: ⁷⁰³ Idem: ⁷⁰⁴ Idem: ⁷⁰⁵ Idem: ⁷⁰⁶ Idem: ⁷⁰⁷ Idem: ⁷⁰⁸ Idem: ⁷⁰⁹ Idem: ⁷¹⁰ Idem: ⁷¹¹ Idem: ⁷¹² Idem: ⁷¹³ Idem: ⁷¹⁴ Idem: ⁷¹⁵ Idem: ⁷¹⁶ Idem: ⁷¹⁷ Idem: ⁷¹⁸ Idem: ⁷¹⁹ Idem: ⁷²⁰ Idem: ⁷²¹ Idem: ⁷²² Idem: ⁷²³ Idem: ⁷²⁴ Idem: ⁷²⁵ Idem: ⁷²⁶ Idem: ⁷²⁷ Idem: ⁷²⁸ Idem: ⁷²⁹ Idem: ⁷³⁰ Idem: ⁷³¹ Idem: ⁷³² Idem: ⁷³³ Idem: ⁷³⁴ Idem: ⁷³⁵ Idem: ⁷³⁶ Idem: ⁷³⁷ Idem: ⁷³⁸ Idem: ⁷³⁹ Idem: ⁷⁴⁰ Idem: ⁷⁴¹ Idem: ⁷⁴² Idem: ⁷⁴³ Idem: ⁷⁴⁴ Idem: ⁷⁴⁵ Idem: ⁷⁴⁶ Idem: ⁷⁴⁷ Idem: ⁷⁴⁸ Idem: ⁷⁴⁹ Idem: ⁷⁵⁰ Idem: ⁷⁵¹ Idem: ⁷⁵² Idem: ⁷⁵³ Idem: ⁷⁵⁴ Idem: ⁷⁵⁵ Idem: ⁷⁵⁶ Idem: ⁷⁵⁷ Idem: ⁷⁵⁸ Idem: ⁷⁵⁹ Idem: ⁷⁶⁰ Idem: ⁷⁶¹ Idem: ⁷⁶² Idem: ⁷⁶³ Idem: ⁷⁶⁴ Idem: ⁷⁶⁵ Idem: ⁷⁶⁶ Idem: ⁷⁶⁷ Idem: ⁷⁶⁸ Idem: ⁷⁶⁹ Idem: ⁷⁷⁰ Idem: ⁷⁷¹ Idem: ⁷⁷² Idem: ⁷⁷³ Idem: ⁷⁷⁴ Idem: ⁷⁷⁵ Idem: ⁷⁷⁶ Idem: ⁷⁷⁷ Idem: ⁷⁷⁸ Idem: ⁷⁷⁹ Idem: ⁷⁸⁰ Idem: ⁷⁸¹ Idem: ⁷⁸² Idem: ⁷⁸³ Idem: ⁷⁸⁴ Idem: ⁷⁸⁵ Idem: ⁷⁸⁶ Idem: ⁷⁸⁷ Idem: ⁷⁸⁸ Idem: ⁷⁸⁹ Idem: ⁷⁹⁰ Idem: ⁷⁹¹ Idem: ⁷⁹² Idem: ⁷⁹³ Idem: ⁷⁹⁴ Idem: ⁷⁹⁵ Idem: ⁷⁹⁶ Idem: ⁷⁹⁷ Idem: ⁷⁹⁸ Idem: ⁷⁹⁹ Idem: ⁸⁰⁰ Idem: ⁸⁰¹ Idem: ⁸⁰² Idem: ⁸⁰³ Idem: ⁸⁰⁴ Idem: ⁸⁰⁵ Idem: ⁸⁰⁶ Idem: ⁸⁰⁷ Idem: ⁸⁰⁸ Idem: ⁸⁰⁹ Idem: ⁸¹⁰ Idem: ⁸¹¹ Idem: ⁸¹² Idem: ⁸¹³ Idem: ⁸¹⁴ Idem: ⁸¹⁵ Idem: ⁸¹⁶ Idem: ⁸¹⁷ Idem: ⁸¹⁸ Idem: ⁸¹⁹ Idem: ⁸²⁰ Idem: ⁸²¹ Idem: ⁸²² Idem: ⁸²³ Idem: ⁸²⁴ Idem: ⁸²⁵ Idem:

- 10. **וּסְבָבּוּ**. *Conculcaverunt*. Ο'. ἐμόλυναν. 'Α. Σ. κατεπάτησαν.²⁸
תְּחִלָּתִי. *Portionem meam*. Ο'. τὴν μερίδα μου. Alia exempl. τὴν κληρονομίαν μου.²⁹
- 11. **עָלֵי**. *Luget circum me*. Ο'. ἀπωλείας, δι' ἐμέ. 'Α. Σ. ἐπέθυσεν ἐπ' ἐμέ.³⁰
- 12. **עַל-כָּל-שִׁפְמֵי**. *Super omnes clinos*. Ο'. ἐπὶ πᾶσαν διεκβολήν. 'Ο Σύρος' ἐπὶ πᾶσαν ἀτραπὸν.³¹
וַיְהִי. *Vastatores*. Ο'. τάλαιπωροῦντες. 'Α. προνομούμεντες. Σ. διαφθειρόντες.³²
מִקְצֵה. *Ab extremitate*. Ο'. ἀπ' ἄκρου. 'Αλ-λος' ἀπὸ πέρας (s. ἀπ' ἐσχάτου).³³
- 13. **קָצְרוּ... זָרְעוּ**. *Severunt... messuerunt*. Ο'. σπείρατε... θερίζετε. Alia exempl. ἐσπείρατε... ἐθερίσατε.³⁴
וְיָעֵלוּ. *Viribus atteruntur, non proficiunt*. Ο'. οἱ κληροὶ αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν αὐτούς. 'Α. ἐκληροδοτήθησαν, καὶ οὐκ ὠφελήσουσιν. Σ. καὶ κληρονομήσετε ἀπὸ.³⁵
מִתְבֹּנְתֵיכֶם. *A proventibus vestris*. Ο'. ἀπὸ καυχήσεως ὑμῶν. 'Α. ἀπὸ γεννημάτων ὑμῶν.³⁶
מִחֲרוֹן. *Propter ardorem irae Jovae*. Ο'. ἀπὸ ὀνειδισμού ἔναντι κυρίου. Οἱ λοιποὶ ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ κυρίου.³⁷
- 14. **וְאֶת-הַנְּחִלָּתִי**. *Quam possidendam dedi*. Ο'.

- ἧς ἐμέρισα. 'Α. Σ. ἢν ἐκληροδότησα.³⁸
- 14. **לְיִשְׂרָאֵל**. *Israeli*. Ο'. ✕ Σ. τῷ Ἰσραήλ.³⁹
וְעָלֵי. *Evellam eos*. Ο'. ἀποσπῶ (alia exempl. ἀνασπῶ⁴⁰) αὐτούς. 'Α. Σ. ἐκτιλῶ (αὐτούς).⁴¹
- 15. **וְאַחֲרָיו**. *Postquam evulsero*. Ο'. μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν με. 'Α. Σ. (μετὰ) τὸ ἐκτίλαι με.⁴²
וְיִמְתִּיחַ. *Et miserebor eorum*. Ο'. καὶ ἐλεήσω αὐτούς. 'Α. Σ. καὶ οἰκτειρήσω αὐτούς.⁴³
וְיָבִיחַ. *Et reducam eos*. Ο'. καὶ κατοικιῶ αὐτούς. 'Α. καὶ ἀποκαταστήσω (αὐτούς).⁴⁴
- 16. **וְאִם-יִלְמְדוּ**. *Si discendo didicerint vias populi mei*. Ο'. ἐὰν μαθόντες μάθωσι τὴν ὁδὸν τοῦ λαοῦ μου. Σ. ἐὰν διδάσκοντες διδάξωσι τὰς ὁδοὺς μου τὸν λαὸν μου.⁴⁵
- 17. **וְשָׁמְעוּ**. *Audierint*. Ο'. ἐπιστρέψωσι. 'Α. Σ. ἀκούσωσι.⁴⁶
וְהָיָה. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. φησὶ κύριος.⁴⁷

CAP. XIII.

- 1. **וְכֵן**. Ο'. τάδε λέγει κύριος ✕ 'Α. Σ. Θ. πρὸς μέ.¹
- 3. **וְשָׁב**. *Iterum*. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. δεύ-τερον.²

Montef., nutans: "Adicias, et alteram lectionem ληστῶν affert MS. Jes. Sunt fortasse scholia." Solut Cod. Alex. ληστῶν pro ὑάτης habet; sed in clausula, ἢ σπῆλαιον κύκλω αὐτῆς, Codd. XII (in marg.), 33, 36, alii, post σπῆλαιον inferunt ληστῶν. Deinde post κύκλω αὐτῆς pro Hebr. וְיָעֵלוּ, quod in LXX vacat, Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ἐπ' αὐτὴν habent; Cod. XII autem in marg. ἀδικίας (quasi pro וְיָעֵלוּ) affert. ²⁸ Codd. 86, 88. Syro-hex. + נָעַם. ²⁹ Sic Cod. 41. Syro-hex. in marg. char. med. + נָעַם. ³⁰ Syro-hex. ... ³¹ Theodoret. ³² Syro-hex. ... ³³ Idem in marg. char. med. ³⁴ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 33, 41, alii, Syro-hex., Hieron. Montef. e Cod. Jes. scholium affert: "Ἐν τισιν ἀντιγράφοις κείται, ἐσπείρατε, καὶ ἐθερίσατε. ³⁵ Syro-hex. ... ³⁶ Idem in marg. char. med. ³⁷ Idem in marg. char. med. ³⁸ Idem in marg. char. med. ³⁹ Idem in marg. char. med. ⁴⁰ Idem in marg. char. med. ⁴¹ Idem in marg. char. med. ⁴² Idem in marg. char. med. ⁴³ Idem in marg. char. med. ⁴⁴ Idem in marg. char. med. ⁴⁵ Idem in marg. char. med. ⁴⁶ Idem in marg. char. med. ⁴⁷ Idem in marg. char. med.

edidit, quorum hoc descriptori, illud ipsi scribae imputandum. Vid. Bugat. ad Dan. p. 167.) Ad Aquilam cf. Hex. ad Prov. xxviii. 10. ³⁸ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ³⁹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁴⁰ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁴¹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁴² Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁴³ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁴⁴ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁴⁵ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁴⁶ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁴⁷ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁴⁸ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁴⁹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁵⁰ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁵¹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁵² Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁵³ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁵⁴ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁵⁵ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁵⁶ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁵⁷ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁵⁸ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁵⁹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁶⁰ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁶¹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁶² Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁶³ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁶⁴ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁶⁵ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁶⁶ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁶⁷ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁶⁸ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁶⁹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁷⁰ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁷¹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁷² Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁷³ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁷⁴ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁷⁵ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁷⁶ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁷⁷ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁷⁸ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁷⁹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁸⁰ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁸¹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁸² Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁸³ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁸⁴ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁸⁵ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁸⁶ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁸⁷ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁸⁸ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁸⁹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁹⁰ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁹¹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁹² Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁹³ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁹⁴ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁹⁵ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁹⁶ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁹⁷ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁹⁸ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ⁹⁹ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע). ¹⁰⁰ Idem: **וְיָעֵלוּ** (ע).

4. **אֲשֶׁר קָנִיתָ.** *Quod comparasti.* O'. Vacat. ✕
'A. Σ. Θ. δ' ἐκτίσω 4.³
פְּרָתַי. *Ad Euphratem.* O'. ἐπὶ τὸν Εὐφράτην.
'A. εἰς Φαράν. Σ. εἰς τὸν Εὐφράτην.⁴
בְּנִיקוֹת הַסֵּלַע. *In foramine petrae.* O'. ἐν τῇ
τρυμαλίᾳ τῆς πέτρας. Σ. ὑπὸ (τὴν) ἐξοχὴν
τῆς πέτρας.⁵
5. **וַיֵּלֶךְ.** *Et iui.* O'. ✕ 'A. Θ. καὶ ἐπορεύθη 4.⁶
7. **אֲשֶׁר מָנַחְתִּי.** *Ubi absconderam illud.* O'. οὐ
κατώρυξα αὐτό. "Ἄλλος" οὐ ἔκρυψα αὐτό.⁷
הַזֵּוֹר (in posteriore loco). *Cingulum.* O'. Va-
cat. ✕ 'A. Σ. Θ. τὸ περίζωμα 4.⁸
לֹא יָצֵא לִי לֵב. *Non aptum erat ulli rei.* O'.
δ' οὐ μὴ χρησθῆ εἰς οὐθέν. 'A. non utile
erat eis οὐθέν.⁹
9. **תִּגְבַּרְתָּ (bis).** *Superbiam.* O'. τὴν ὑβριν. 'A.
Σ. τὴν ὑπερηφανίαν.¹⁰
- 9, 10. **הָרַב; הָעַץ הַרַע.** *Multam. Populus*
hic malus. O'. τὴν πολλὴν ταύτην ὑβριν.
Alia exempl. τὴν πολλήν. ✕ τὸν λαὸν τοῦτον
τὸν πονηρόν 4.¹¹
10. **הַהֲלִיכִים בְּפִשְׁרוֹתָם לְבָבָם.** *Qui ambulat in per-*
vicacia cordis sui. O'. Vacat. ✕ ('A.) οἱ
πορευθέντες ἐν σκολιότητι καρδίας αὐτῶν [πο-
νηρᾶς]. Σ. οἱ ὀδύοντες ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ τῆς καρδίας
αὐτῶν. ✕ ['A.] Θ. οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ εὐθύ-
τητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς 4.¹²
וַיָּלֶכְוּ אֶתְּיָהוּ אֱלֹהִים חֵרִים. *Et abierunt post*
deos alienos. O'. καὶ πορευθέντας ὀπίσω θεῶν
ἀλλοτρίων. Σ. τοὺς ἀκολουθοῦντας θεοῖς ψευδέσιν.¹³
11. **אֲשֶׁר מָנַחְתִּי.** *Ad lumbos hominis.* O'. περὶ
(alia exempl. πρὸς¹⁴) τὴν ὀσφίν τοῦ ἀνθρώπου.
'A. νῶτον ἀνδρός.¹⁵
בְּיָתָם. *Omnem domum.* O'. ✕ 'A. Θ.
πάντα 4 τὸν οἶκον.¹⁶
נָתַתְּ אֶתְּיָהוּ. O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. φησὶ κύ-
ριος 4.¹⁷
12. **תִּתְּנֵהּ לְדָבָר הַזֶּה.** O'. ✕ τὸν λόγον 4 τοῦτον.¹⁸
יְשַׁרְאֵל יְהוָה יְהוָה אֱמַר. O'. Vacat. ✕
'A. Σ. Θ. τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ 4.¹⁹
כָּל-נֶבֶל. *Omnis lagena.* O'. πᾶς ἀσκός. 'A.
(juxta ed. 1^mam) πᾶσα ὕδρια. 'A. (juxta ed. 2^dam)
πᾶν ἰβελ. Σ. πᾶς κρατήρ. Θ. (πᾶν) κεράμιον.²⁰

Græce fortasse ἐκ δεινέραν, quae lectio est in Comp., et sub aster. Cod. 88. ³ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Perperam Montef. ad v. 1 affert: **הִיָּזְזִי**. 'A. Σ. Θ. δ' ἐκτίσω. O'. καὶ ἐκτεσάμην; notans: "Suspicio mendum." ⁴ Codd. 86, 88. Ad Aq. Cod. 88 εἰς Φαράν legit. ⁵ Idem. ⁶ Cod. Jes.: ✕ 'A. Θ. καὶ ἐπορεύθη — κύριος. Haec habentur etiam in τοῖς O', sed ex 'A. Θ. desumpta, ut notat asteriscus. — *Montef.* Potius crediderimus, tantummodo verba καὶ ἐπορεύθη in LXX olim defuisse, ut hodie desunt in Codd. 26, 144, invito Syro-hex. ⁷ Syro-hex. in marg. char. med. **ⲛⲉⲧⲉⲣⲏⲟⲩ**. ⁸ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁹ Syro-hex. **ⲛⲟ ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ**. Norberg. vertit, non prosperabatur; sed **ⲛⲟⲩ** ponitur pro **ⲁⲓⲣⲁⲛⲟⲩ** Sap. Salum. iii. 11. iv. 5. ¹⁰ Syro-hex. **ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ**. Codd. 86, 88: Σ. τὴν ὑπερηφανίαν. ¹¹ Syro-hex. Sic sine aster. Cod. 233. Codd. 22, 36, alii, post ὑβριν inferunt τὸν λ. τ. τὸν π. ¹² Montef. edidit: 'A. Θ. οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ εὐθύτητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς. ✕ οἱ πορευόμενοι ἐν τῇ σκολιότητι τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς; notans: "Sic legitur in MS. Jes., cum asterisco ad secundam lectionem." Parsons. ex eodem libro affert: ✕ οἱ πορευθέντες ἐν σκολιότητι καρδίας

αὐτῶν πονηρᾶς, quae a fragmento Montefalconii posteriori non diversa esse videntur, quaeque Aquilae debere recte colligit Spohnius, collatis Hex. ad Cap. xi. 8. Prior versio (cui Θ., non 'A. Θ. praefigendum) ea est, quae in textu Syro-hex. sub ✕ legitur. Restat Symmachi interpretatio, ex marg. Syro-hex. nunc exscribenda: **ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ**, h. e. οἱ ὀδύοντες (cf. Hex. ad Psal. xlix. 23. Iv. 14. Eccles. vi. 9) ἐν τῇ ἀρεσκείᾳ τῆς κ. αὐτῶν. ¹³ Syro-hex. in continuatiooe: **ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ** + **ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ**. ¹⁴ Sic Codd. 36, 41, alii, et Syro-hex. ¹⁵ Syro-hex. + **ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ**. ¹⁶ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ✕ πάντα τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ 4. ¹⁷ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ¹⁸ Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Minus recte Syro-hex.: τὸν λόγον ✕ τοῦτον 4. ¹⁹ Cod. Jes. (cum θεὸς pro ὁ θεός). Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: τάδε λέγει κύριος ✕ ὁ θεός Ἰσραὴλ 4. ²⁰ Hieron.: "Verbum Hebraicum NEBEL Aquilae prima editio *lagunculam*, secunda ipsum *nebel*, Sym. *craterem*, LXX *utrem*, Theod. *vas*, interpretati sunt." Syro-hex. affert: 'A. πᾶσα ὕδρια (**ⲛⲟⲩ**; cf. Joan. iv. 28 in utraque versione) καὶ πᾶν

- 13. יְהִי עָלַי. *Super thronum ejus.* Ο'. ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτῶν (alia exempl. αὐτοῦ²¹).
- 14. יְהִי לִי כַּאֲדָמָה. *Ad fratrem suum.* Ο'. καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. 'Α. πρὸς...²²
לֹא אֶפְרָח. *Non parcam.* Ο'. οὐκ ἐπιποθήσω. Σ. οὐκ ἐλέησω.²³
- 16. עָלֵינוּ מִן הַרְרֵי. *Super montes crepusculi (caliginosos).* Ο'. ἐπ' ὄρη σκοτεινά. 'Α. ἐπ' ὄρη νυκτερινά.²⁴ Aliter: 'Α. ἐπ' ὄρεσι πεδινοῖς.²⁵
תְּשִׁימָה לְצַלְמוֹתָי. *Et convertat eam in umbram mortis.* Ο'. καὶ ἐκεῖ σκιά θανάτου. 'Α. καὶ θήσει αὐτὸ εἰς σκίαν θανάτου.²⁶
- 17. וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּהָ. *Si vero non audieritis illud.* Ο'. ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε ✕ αὐτοῦ. 'Α. ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε αὐτοῦ. Σ. ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσητε τούτου.²⁷
בְּמַסְתְּרֵי הַבְּכָפָה נִשְׁפָּחָה. *In locis absconditis flebit anima mea.* Ο'. κεκρυμμένως κλαύσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. 'Α. ἐν σκοτεινοῖς κλαύσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. Σ. κρυφῆ κλαύσει ἡ ψυχὴ μου.²⁸
מִפְּנֵי גְבוּרָתָהּ. *Propter arrogantiam.* Ο'. ἀπὸ προσώπου ὑβρεως. 'Α... ἱπερηφανίας.²⁹ Σ. διὰ τὴν ὑπερηφανίαν.³⁰
וְתִדְמָה בְּדַמְעָה. *Et lacrymando lacrymabitur.* Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Θ. καὶ δακρύνουσα δακρύνει.³¹

- 17. יְהִי. *Et descendet.* Ο'. καὶ κατάξουσιν. Σ. (καὶ) καταρρέουσιν.³²
- 18. לְבַיְתָהּ. *Dominae.* Ο'. τοῖς δυναστεύουσι. 'Α. τῇ κυρμούση. Σ. τῇ κυρίῳ.³³
- 19. וְהָיוּ הַבָּלַיִם קְרוּבֵי הַשָּׁמַיִם. *Urbes austri clausae sunt.* Ο'. πόλεις αἱ πρὸς νότον συνεκλείσθησαν. Σ. αἱ πόλεις τοῦ νότου ἐκλείσθησαν.³⁴ "Ἄλλος· συνετρίβησαν.³⁵
וְנִשְׁלְחָה. *Abducta est pleno numero.* Ο'. ἀποικίαν τελείαν. "Ἄλλος· ἀνταποδόσεως (s. ἀνταποδόσεων).³⁶
- 20. וְהָיוּ הַבָּלַיִם קְרוּבֵי הַשָּׁמַיִם. *Pecus gloriae tuae.* Ο'. πρόβατα δόξης σου. Σ. τὰ βοσκήματα τὰ ἐνδοξά σου.³⁷
- 21. וְעַתָּה מַה אַתָּה לֵאמֹר. *Quid dices cum animadvertet in te? et tu docuisti eos esse super te duces et in caput.* Ο'. τί ἐρεῖς ὅταν ἐπισκέπτωνταί σε; καὶ σὺ ἐδίδαξας αὐτοὺς ἐπὶ σέ μαθήματα εἰς ἀρχὴν ('Α. εἰς κεφαλὴν³⁸). Σ. τί ἐρεῖς ὅταν ἐπιζητηθῆ παρὰ σοῦ; σὺ γὰρ ἐδίδαξας αὐτοὺς κατὰ σεαυτῆς συνήθεις ἐν ἀρχῆ.³⁹
- 22. וְהָיוּ הַבָּלַיִם קְרוּבֵי הַשָּׁמַיִם. *Retectae sunt laciniae tuae, violenter nudati sunt calcanei tui.* Ο'. ἀνεκαλύφθη τὰ ὀπισθιά σου, παραδειγμα-

יָבֵעַל (בָּלַיִם). Σ. πᾶς κρατῆρ (בָּלַיִם). ²¹ Sic Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. pingit: + αὐτοῦ. fortasse pro ✕ αὐτοῦ. ²² Syro-hex. ²³ Idem: + אֶפְרָח. ²⁴ Idem: + אֶפְרָח. ²⁵ Codd. 86, 88. Cf. Jesai. xiii. 2 in LXX. Lectio utrum ad alium interpretem, an ad secundas Aquilae curas pertineat incertum. ²⁶ Syro-hex. + אֶפְרָח. ²⁷ Codd. 86, 88. In textu ✕ αὐτοῦ. assumptum ex Cod. 88, Syro-hex. ²⁸ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: + אֶפְרָח. Hieron.: "In abscondito, juxta Aquilam, in tenebris." ²⁹ Syro-hex. + אֶפְרָח. ³⁰ Codd. 86, 88. ³¹ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 36, 48, alii. ³² Codd. 86, 88: Σ. καταρρέουσιν (sic). ³³ Syro-hex. + אֶפְרָח. Hieron.: "Verbum Hebraicum אֶפְרָח Aq. et Sym. dominatricem et dominam interpretati sunt, quod LXX putaverunt אֶפְרָח, potentesque dixerunt." ³⁴ Syro-hex.

+ אֶפְרָח. ³⁵ Sic in textu Cod. 62. ³⁶ Syro-hex. [et Codd. 48, 88] in textu habet ἀνταποδόσεως; in marg. autem: τελείαν (אֶפְרָח). Codd. 22, 36, alii: απ. τελείαν ἀνταποδόσεων. ³⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: + אֶפְרָח. ³⁸ Syro-hex. + אֶפְרָח. ³⁹ Codd. 86, 88: Σ. τί ἐρεῖς ὅταν ἐπιζητηθῆ (ζητηθῆ Cod. 88) παρὰ σοῦ; οὐ (sic) γὰρ ἐδίδαξας αὐτοὺς κατὰ σεαυτῆς συνήθεις (στυλθεῖς mendose Cod. 88; συνήθης pro ηἰθῆ posuit Sym. ad Psal. liv. 14) ἐν ἀρχῆ. Symmachi duas lectiones servavit Syro-hex. Prima est: (אֶפְרָח) אֶפְרָח. h. e. ὅταν ἐπιζητηθῆ (s. ἐπιζητηθῆ) παρὰ σοῦ; σὺ γὰρ ἐδίδαξας. Altera: אֶפְרָח. אֶפְרָח. h. e. contra seipsam assuescēt principatum. Apparet igitur Syrum pro his, κατὰ σεαυτῆς (s. καθ' ἑαυτῆς) συνήθεις ἐν ἀρχῆ, vitiosam scripturam, καθ' ἑαυτῆς συνήθισεν ἀρχῆν, in apographo suo reperisse.

τισθῆναι τὰς πτέρνας σου. 'A. . . τὰ πρὸς ποδῶν σου, ἐμολύνθησαν αἱ πτέρναι σου.⁴⁰ 'A. Σ. . . τὰ λάματα σου, ἐμολύνθησαν αἱ πτέρναι σου.⁴¹

24. וְשָׂרַפְתִּי אֹתָם כְּהָרִיץ. Et dissipabo eos ut stipulam. 'O'. καὶ διέσπειρα αὐτοὺς ὡς φρύγανα. 'A. Σ. καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ὡς φρύγανον.⁴²

25. מְנַזְרֵי מִדְּמֵי. Mensurarum tuarum a me. 'O'. τοῦ ἀπειθεῖν ὑμᾶς ἐμοί. 'A. prohibitionis tuae a me.⁴³

26. וְיָשִׁיב. 'O'. τὰ ὀπίσω σου. 'A. Σ. τὰ λάματα σου.⁴⁴

27. וְנִתְּנָה זִמְתְּךָ. Scelus scortationis tuae. 'O'. ἢ ἀπαλλοτριώσις τῆς πορνείας σου. 'A. ἐνοια πορνείας σου.⁴⁵ Σ. τὸ μῶσος (s. ἡ μυσαρία) τῆς πορνείας σου.⁴⁶

לֹא תְמַדְרֵי אַחֲרַי מִתְּנֵי דַךְ. Non mundaberis post quantum temporis adhuc? 'O'. ὅτι οὐκ ἐκαθαρίσθης ὀπίσω μου ἕως τίνος ἔτι; 'A. οὐ γὰρ ἐκαθαρίσθης ὀπίσω μου ποτε ἔτι.⁴⁷

Cap. XIII. 13. ÷ καὶ τὸν 'Ιούδαν ◀. 20. ÷ 'Ἐρουσαλήμ ◀.⁴⁸

⁴⁰ Codd. 86, 88. Versio liberior τὰ πρὸς ποδῶν Symmachum aut Theodotionem potius quam Aquilam sapit. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 33. Jesai. vi. 1. ⁴¹ Syro-hex. . . . (Sy. مقفلا بحص. (Sy. مقفلا bis ponitur pro singulari λάμα Exod. xxviii. 33 in Syro-hex.) ⁴² Idem: + . . . (. . .) ⁴³ Idem: + . . . Norberg. vertit: A. mensurae tuae a me; invita lingua. Pro eodem Hebraeo Aq. ad Job. xxviii. 25 posuit καταμέτρησις, quod Syriace موموم sonaret. "Quod etiam LXX suspicari sinuunt, legitime Aq. מרר? Exemplum vocis מומوم exstat in codice nostro hex. f. 1 v., col. 2, lin. 2 a fine, ubi voces Eusebii in Comment. in Psalmos (in Moutfaucon Collect. Nova Patr. T. I, p. 2), προτροπή θεοσεβείας καὶ ἀποτροπή τοῦ ἐναντίου, vertuntur: מומوم! מומום! מומום. Audacissima conjectura posset mutari in מומום; sed exemplum vocis non suppetit, et primum praefero."—Ceriani. (In textu ante ἐκείνου μου Syro-hex. ὡς in marg., in textu vero ὅτι habet, iuvitis libris Graecis.) ⁴⁴ Syro-hex. . . . (. . .) ⁴⁵ Idem: . . . (. . .) ⁴⁶ Idem: + . . . Cf. Hex. ad Psal. xxv. 10. cxxxviii. 20. ⁴⁷ Idem: + . . . Cf. Hex. nostra

CAP. XIV.

1. עַל־דְּבַר הַצָּדִיק. Propter siccitates. 'O'. περι Σ. λόγων ◀ τῆς ἀβροχίας.¹ 'A. περι τῶν λόγων τῶν ἀβροχιῶν.²

2. וְהָיוּ מְלַלִּים. Tristes sunt. 'O'. ἐκενώθησαν. 'A. ὠλιώθησαν. Σ. διέπεσαν. Aliter: 'A. ἠσθένησαν.³

וְהָיוּ קָדְרִים. Sordidi sunt. 'O'. καὶ ἐσκορώθησαν. 'A. Σ. ἐσκυθρόωσαν.⁴

3. וְהַגְּדִיּוֹת וְהַיְּתִימוֹת וְהַיְּסוּיִים. Et magnates eorum mittunt minores suos. 'O'. καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστειλαν τοὺς νεωτέρους αὐτῶν. 'A. καὶ οἱ ὑπερμεγέθεις αὐτῶν ἀπέστειλαν τοὺς ἐλάττωτους αὐτῶν.⁵

עַל־בְּיִצְבֵּי. Ad puteos. 'O'. ἐπὶ τὰ φρέατα. "Ἄλλος" ἐπὶ τοὺς βανούς.⁶

וְהָיוּ רִגְזֵם וְהָיוּ מְשֻׁבְּחִים. Pudore afficiuntur, et erubescunt, et operiunt caput suum. 'O'. Vacat. ✕ Θ. ἠσχύθησαν, καὶ ἐνετράπησαν, καὶ ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ◀.⁷

4. וְהָיוּ קָדְרִים. Propter humum quae

ad Ezech. xxii. 9. xxiii. 21, 27, 29. Etiam Levit. xviii. 17 μῶσος Symmacho, non Aquilae vindicandum esse testatur Cod. Lips. in Append. Holmesiana. ¹ Syro-hex. . . . ² Idem. CAP. XIV. ³ Cod. XII. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁴ Cod. 86. ⁵ Parsons. e Cod. 86 exscripsit: 'A. ὠλιώθησαν. Σ. ἐσκυθρόωσαν; e Cod. 88 autem: 'A. ὠλιώθησαν. Σ. διέπεσαν. 'A. ἐσκυθρόωσαν. Praeterea Syro-hex. affert: 'A. ἠσθένησαν (. . .). Σ. διέπεσαν (. . .). Rejecta lectione, 'A. Σ. ἐσκυθρόωσαν, quae ad Hebr. וְהָיוּ קָדְרִים manifesto pertinet, supersunt eae quas in tabulas nostras retulimus. Quod vero ad scripturam ὠλιώθησαν pro ὠλιγώθησαν (quod pro Hebr. וְהָיוּ מְלַלִּים posuerunt Seniores Joel i. 10, 12) attinet, eam interpreti ipsi, non librariis tribuendam censemus. Etymol. M. p. 621, 51: Ταρταῖνοι γὰρ τὸ ὀλιγός, ὀλιγὸς λέγουσιν, ἄνευ τοῦ γ'. ἐν Δουλοῖσι Μελετήγων 'Ολιγίαισι ἡμῶν ἐμπέφυκ' εὐψυχία' καὶ, ὀλιγὸν μισθόν. ⁶ Codd. 86, 88, ubi ἐσκυθρόωσαν scriptum. Cf. ad Cap. viii. 21. ⁷ Syro-hex. . . . (. . .) (Ad Syr. . . . cf. Hex. ad Jerem. xxv. 35. Thren. i. 15. Alias ὑπερμεγέθεις est . . . , vel . . . Cf. Hex. ad Psal. viii. 10. xcii. 4.) ⁸ Syro-hex. in marg. sine nom. . . . ⁹ Cod.

confracta est. O'. και τὰ ἔργα τῆς γῆς ἐξέλιπεν. Σ. ἕνεκεν τῆς γῆς ἠττήθησαν.⁸

4. וְשָׂרְפוּ וְהָפְּרוּ אֶת-רִגְלֵיהֶם בְּשֵׂם יְהוָה. In terra; pudore afficiuntur agricolae, operiunt caput suum. O'. ἤσχυνθησαν (alia exempl. ἐπὶ τῆς γῆς ἤσχυνθησαν⁹) οἱ γεωργοί, ἐπεκάλυψαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. ✕ Θ. ἐπὶ τῆς γῆς ✕ ἤσχυνθησαν γεωργοί, [καὶ] ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν.¹⁰

5. כִּי גַם-לְיִלְדָּה תִּבְרָחַב בְּיַד הַצִּיִּיב וְכִי לְאֵלֶּיךָ נִשְׁפָּר. Nam et cervina in agro parit, et deserit, quia non est herba. O'. ✕ Θ. και ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ ἔτεκον, καὶ ἐγκατέλιπον, ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη ✕.¹¹

6. עַל-שֵׁפְטִים. Super clivis. O'. ἐπὶ νάπας.¹² 'A. ἐπ' εὐθειῶν. Σ. ἐπ' εὐθύ.¹³

וְהִסִּיחוּ רֵיחַ כְּתָנִים. Trahunt ventum sicut dracones. O'. και εἰλκυσαν ἀνεμον ✕ 'A. Θ. ὡς δράκων ✕.¹⁴ Σ. ἐπισπᾶσθαι ἀνεμον ὡς σειρήνες.¹⁶

עֵשֶׂב. Herba. O'. χόρτος. Alia exempl. add. ἀπὸ λαοῦ ἀδικίας.¹⁶

7. מְשׁוּבְתֵינוּ. Aversiones nostrae. O'. αἱ ἀμαρτίαι ἡμῶν. 'A. Σ. αἱ ἀποστροφαί.¹⁷

8. מְקַנְהָ יִשְׂרָאֵל. Spes Israelis. O'. ὑπομονὴ 'Ισραήλ. Σ. προσδοκία τοῦ 'Ισραήλ.¹⁸

וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה. Salvator ejus in tempore

angustiarum. O'. και σώσεις ἐν καιρῷ κακῶν. 'A. και σωτηρία αὐτοῦ ἐν καιρῷ θλίψεως.¹⁹

8. וְכַנְיָו. Et sicut viator. O'. και ὡς αὐτόχθων. 'A. Θ. και (ὡς) ὀδοιπόρος. Σ. και ὡς πάροδος.²⁰ 'O Σύρος' ὡς ὀδίτης.²¹

9. לָמָּה הִתְהַיָּתָה. Cur sis. O'. μὴ ἔσῃ. Σ. διὰ τί ἐγενήθη.²²

וְכַנְבֹּר. Sicut heros. O'. ἢ ὡς ἀνὴρ. 'A. ὡς δυνατός.²³

וְלֹא-תַנְחַנְנֵנוּ. Ne deseras nos. O'. μὴ ἐπιλάβῃ ἡμῶν. 'A. Σ. μὴ ἀφήσῃ (s. ἀνῆσῃ) ἡμᾶς.²⁴

10. כֵּן אֱהָבֵנוּ. Sic amant. O'. ✕ 'A. Θ. οὕτως ✕ ἠγάπησαν.²⁵

וְיִפְקְדוּן חַטֹּאתֵיהֶם. Et puniet peccata eorum. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. και ἐπισκέψεται ἀμαρτίας αὐτῶν ✕.²⁶

12. מְנַחֵם. Fertum. O'. θυσίας. 'A. δῶρον. 'O 'Εβραῖος' μαναά.²⁷

13. אֲהִיָּהּ יְהוָה. Ah! Domine. O'. ὁ ὢν. Alia exempl. ὁ ὢν δέσποτα. 'O 'Εβραῖος' ἀὰ κύριε. Σ. ὁ κύριε.²⁸

וְשָׁלוֹם אֱמַת. Pacem firmitatis (stabilem). O'. ἀλθθειαν και εἰρήνην. 'A. Σ. . . και ἀληθῆ.²⁹

14. וְקַחֵם וְאֵלֵיל וְתִרְמִית. Et divinationem, et vanitatem, et fraudem. O'. και μαντείας, και οἰωνίσματα, και προαιρέσεις. 'A. μαντείαν, και σκελισμὸν (Aliter: 'A. ἐπίπλαστον), και

Jes. Sic sub aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁸ Syro-hex. ✕ וְשָׂרְפוּ וְהָפְּרוּ אֶת-רִגְלֵיהֶם בְּשֵׂם יְהוָה. ⁹ Sic Codd. 22, 36, alii. ¹⁰ Cod. Jes. teste Montef. Syro-hex. pingit: ✕ ἐπὶ τῆς γῆς ἤσχυ. γ., ἐπεκ. τ. κ. αὐτῶν. και ἔλαφοι — βοτάνη ✕. Haec, ἤσχυνθησαν — αὐτῶν, desunt in Codd. 23, 198. ¹¹ Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Haec hodie leguntur in omnibus exemplaribus τῶν O'. ¹² Syro-hex. ✕ עַל-שֵׁפְטִים. Idem ad Ezech. vi. 3 ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה pro τὰς νάπαις habet. Monemus propter Bernsteinium, qui ad nostrum locum ✕ מְקַנְהָ יִשְׂרָאֵל tentat. Vid. Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft, T. III, p. 406. ¹³ Cod. 88. Cf. ad Cap. vii. 29. ¹⁴ Codd. XII, 86. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁵ Cod. 88, qui syrernes scribit. Syro-hex. affert: ✕

✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה (ἐπ' εὐθύ) ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה. Cf. ad Cap. ii. 24. ¹⁶ Sic Codd. III, XII, 33, 36, alii. Syro-hex. ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה. ¹⁷ Syro-hex. ✕ .? ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה. ¹⁸ Codd. 86, 88. Syro-hex. ✕ .? ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה. ¹⁹ Codd. 86, 88. ²⁰ Idem. Syro-hex. affert: ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה. ²¹ Theodoret. ²² Syro-hex. ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה. ²³ Cod. 86, 88. ²⁴ Syro-hex. ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה. ²⁵ Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 88. ²⁶ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 36, 48, alii: και ἐπ. τὰς ἀμ. αὐτῶν. ²⁷ Syro-hex. ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה. ²⁸ Idem: ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה (fort. οὐκ) ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה. Cf. ad Cap. i. 6. ²⁹ Idem: ✕ .? ✕ וְיָשׁוּעוֹ בְּעֵת צָרָה.

ἐνθύμημα.³⁰ Σ. μαντείαν, καὶ ματαιότητα,
καὶ ὑπερβολήν.³¹

15. בְּחֶרֶב וּבְרֵעֵב יִתְמוּ. *Gladio et fame consumen-*
tur. Ο'. ἐν θανάτῳ νοσερῶ ἀποθανοῦνται, καὶ
ἐν λιμῶ συντελεσθήσονται. ✕ 'Α. Θ. ἐν βομ-
φαία καὶ λιμῶ τελευτήσουσιν. ³²

הַנְּבִיאִים הַהֵם. *Prophetae illi.* Ο'. οἱ προ-
φήται ✕ 'Α. Σ. Θ. ἐκείνοι. ³³

16. הֵמָּה נְשִׂיָּהּ. *Ipsi, uxores eorum.* Ο'. ✕ αὐ-
τοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν.³⁴

17. עֵינַי. *Oculi mei.* Ο'. ἐπ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν.
'Α. ὀφθαλμοὶ μου.³⁵

הִתְמַיְנָה. *Quiescant.* Ο'. διαλιπέτωσαν. 'Α.
σιωπήσετε. Σ. παύεσθε.³⁶

שֶׁבֶר גָּדוֹל. *Clade magna.* Ο'. συντρίμματι
✕ 'Α. Σ. μεγάλῳ. ³⁷

בְּתוֹלָה. *Virgo.* Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. παρ-
θένος. ³⁸

18. הֲגַיָּה חֲלָלָה. *Et ecce! confossi.* Ο'. καὶ ἰδοὺ
τραυματῖαι. Σ. εὕρισκω τετραμένους.³⁹

רַעֲבֵי תַחֲלוּאֵי רָעֵב. *Aegritudines famis (confecti*

fame). Ο'. πόνος λιμοῦ. 'Α. ἀρρωστοῦντες
λιμῶ.⁴⁰

18. מִגְרָרֻנְתָּם. *Migrarunt.* Ο'. ἐπορεύθησαν. Σ. ἐκώ-
κλωσαν (s. περιεκύκλωσαν).⁴¹

19. הֲרִידוּ מִן־הָאָרֶץ מִן־יְהוּדָה. *Num repudi-*
ando repudiasti Judam. Ο'. μὴ ἀποδοκιμάζω
ἀπεδοκίμασας τὸν Ἰούδαν. 'Α. μὴ ἀπορρίπτων
ἀπέρριψας τὴν Ἰουδαίαν.⁴² (Θ.) μὴ ἀπωθούμενος
ἀπόσω...⁴³

21. אַל־תִּנְחַם. *Ne rejicias.* Ο'. κόπασον. 'Α.
ne extendus. Σ. μὴ παροξύνου.⁴⁴

אַל־תִּגְבַּל. *Ne ignominia afficias.* Ο'. μὴ ἀπο-
λέσῃς. 'Α. Σ. μὴ ἀτιμάσῃς.⁴⁵

אַל־תִּפְרֹץ בְּרִיתֶךָ. *Ne irritum facias foedus*
tuum. Ο'. μὴ διασκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου.
'Α. μὴ ἀκυρώσῃς τὴν συνθήκην σου.⁴⁶

22. הֲיֵשׁ בְּהַבְלֵי הַגֹּיִם מַגְשָׁמִים. *Num sunt inter*
vanitates gentium qui pluere faciant? Ο'. μὴ
ἔστιν ἐν εἰδώλοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων; 'Α. μὴ
ἔστιν ἐν τοῖς ματαίοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων;⁴⁷

יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. *Ο'. Vacat.* ✕ 'Α. Σ. κύριε ὁ
θεὸς ἡμῶν.⁴⁸

³⁰ Codd. 86, 88. Nomen σκελισμός (σκελλισμός Cod. 88),
Lexicographis ignotum, a σκελιζω, varico, supplantato (vid.
Hex. ad Job. viii. 3. Prov. xix. 3) nescio quo sensu Aquila
posuerit, saltem qui cum Hebraeo לֵילֵא, quod nihili est,
conciliari possit. Praeterea Syro-hex. ad οἰωνίσματα affert:
ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ. Norberg. vertit, A. delirium,
auctore Castello, qui affert: "ⲉⲃⲉⲗ, effuditio, delirium.
2 Pet. ii. 3." Sed in dicto loco pro λόγοι πλαστοὶ Syrus
dedit ⲉⲃⲉⲗ, h. e. verba commentitia, a ⲉⲃⲉⲗ, finxit,
commentus est (e. g. 3 Reg. xii. 33 in Pesch., ubi in He-
braeo est נִדְבָה, in LXX ἐπλάσαστο). Cum vero pro Hebr.
עֵינַי idem interpretes ad Psal. xcvi. 5. Jessai. xxxi. 7 ἐπί-
πλαστοι et ἐπίπλαστα posuerit, quidni sumamus Syrum hic
in apographo suo legisse: 'Α. ἐπίπλαστον. Σ. ματαιότητα; ut
lectio σκελισμός, supplantatio, fraus, ad alteram Aquilae
editionem referatur? Nisi verisimilius videatur, voces
ⲉⲃⲉⲗ et σκελισμός cum sensu fallaciae inter se commutari
posse. ³¹ Codd. 86, 88. ³² Cod. Jes. Sic in textu
Codd. 88 (sub ✕), 233. Syro-hex. pingit: ἐν θανάτῳ νοσερῶ,
✕ ἐν βομφαία καὶ ἐν λιμῶ τελευτήσουσιν (marg. ἀποθανοῦνται).
³³ Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd.
22, 36, alii. ³⁴ Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36,
alii. ³⁵ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗ. ³⁶ Codd. 86,

88 scribunt: 'Α. σιωπήσεται. Σ. παύεσθαι. ³⁷ Cod. Jes.
Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.
³⁸ Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd.
36, 48, alii. ³⁹ Codd. 86, 88. ⁴⁰ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗ.
ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ. ⁴¹ Idem: ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ. Idem ad
ἐπορεύθησαν char. med. appingit: ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ,
h. e. in negotiatione inventi sunt, sive scholium, sive variam
lectionem ἐνεπορεύθησαν, quae tamen in libris Graecis non
obvia est. ⁴² Idem: ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ. Cf. Hex. ad Job. xxxi. 13. ⁴³ Codd. 86, 88, qui Aquilae
tribuunt. Est potius Theodotionis, cui vulgare est ἀπω-
θείσθαι pro דָּחָף. Cf. Hex. ad Job. viii. 20. xix. 18. Jessai.
xxx. 7. xli. 9. ⁴⁴ Codd. 86, 88: 'Α. Σ. μὴ παροξύνου.
Distinctius Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ. Pro ⲉⲃⲉⲗ
Aquilae usitatum est διασύρειν, Syriace ⲉⲃⲉⲗ.
Lectio Syriaca, μὴ ἐκτείης (ἐντείης, διατείης, παρατείης), non
quadrare videtur, nisi subaudito τὴν ὀργὴν σου. ⁴⁵ Codd.
86, 88. Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ. ⁴⁶ Syro-hex. ⲉⲃⲉⲗ.
ⲉⲃⲉⲗ ⲉⲃⲉⲗ. (Syr. ⲉⲃⲉⲗ etiam in textu
τῶν Ο' pro διασκεδάσῃς ponitur; sed Aquilae magis pro-
prium est ἀκυρώσῃς. Cf. Hex. ad Job. v. 12. Jessai. xxiv. 5.)
⁴⁷ Victor in Cat. Ghisler. T. II, p. 292. ⁴⁸ Cod. Jes.
Cod. 88 affert: ✕ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν; et sic fortasse Syro-hex.,

22. לְבָ-תְּנֶה. Omnia. O. ✕ 'A. σὺν ἅπαντα.⁴⁰

Cap. XIV. 7. ÷ ἐναντίον σου ἅ, σοὶ ἡμάρτομεν. 13. ÷ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἅ. 20. ὡ καὶ ἅ ἀδικίας.⁶⁰

CAP. XV.

- 1. יָנִי מֵעֵינֶיךָ הַיְיָ הַלֹּחֵץ הַיְיָ עֵינַי. *Erga populum istum: ejice eos e conspectu meo.* O. πρὸς αὐτούς: ἐξάποστειλον τὸν λαὸν τοῦτον. Alier: O. πρὸς ÷ αὐτούς ἅ τὸν λαὸν τοῦτον ἐξάποστειλον ✕ ἀπὸ προσώπου μου ἅ.¹ 'A. ✕ ἀπὸ προσώπου μου. Σ. ἐξ ἔμπροσθέν μου.³
- 3. רְבִיעִים מִבְּעֵרֵי. *Quatuor genera.* O. τέσσαρα εἶδη. 'A. τέσσαρας πατριάς.⁹
- 4. הַיְיָ לְדִוְעָה. *In diversionem.* O. εἰς ἀνάγκας. 'A. εἰς κοσκινισμόν. Σ. εἰς σάλον.⁴
- 5. הַיְיָ לְשָׁלוֹם לְשָׁלוֹם לְשָׁלוֹם לְשָׁלוֹם לְשָׁלוֹם. *Et quis condoleat tibi? et quis divertat ad interrogandum te de salute?* O. καὶ τίς δειλιάσει (alia exempl. σκυθρωπάσει⁵) ἐπὶ σοί; ἢ τίς ἀνακάμψει εἰς εἰρήνην σοί; 'A. καὶ τίς κινή-

- σει σοί, καὶ τίς ἐκκλινεῖ (ἐρωτῆσαι) εἰς εἰρήνην σοί;⁶
- 5. לְשָׁלוֹם לְשָׁלוֹם. *Ad interrogandum de salute.* O. ✕ Σ. Θ. ἐρωτῆσαι ἅ εἰς εἰρήνην.⁷
- 6. הָנֵנִי חֶלְוָה. *Defessus sum penitere (miserreri).* O. καὶ οὐκέτι ἀνήσω αὐτούς. 'A. ἰκοπίασα παρακληθῆναι. Σ. ἐκοπώθημ μεταίρων (s. μεταναστεύων).⁸
- 7. רָחַקְתִּי בְּרֵיחַ אֲרָצוֹת. *Et ventilabo eos ventilabro in portis terrae.* O. καὶ διασπερῶ αὐτούς ἐν διασπορᾷ ἐν πύλαις λαοῦ μου (alii exempl. τῆς γῆς). 'A. καὶ λικμήσω αὐτούς ἐν τῷ λικμῶ ἐν πύλαις γῆς. Σ. καὶ λικμήσω αὐτούς ἐν λικμητηρίῳ ἐν πόλεσι τῆς γῆς.⁹
- 8. מִדֶּוְרָה. *A viis suis.* O. διὰ τὰς κακίας αὐτῶν. 'A. Σ. ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν.¹⁰
- 9. וְלֹא יָשֻׁבוּ. *Non reversi sunt.* O. ✕ καὶ οὐκ ἀπεστράφησαν ἅ.¹¹
- 10. מְרֵב. *Numerosae factae sunt.* O. ἐπληθύνθησαν. 'A. ἐκραταιώθησαν.¹²
- 11. לִי. *Mihi.* O. Vacat. ✕ Σ. ἐπ' ἐμέ ἅ.¹³

sed asterisco ante autōs male posito. ⁴⁰ Cod. Jes. Lectio σύμπαρτα est in Codd. 22, 48, aliis. ⁶⁰ Syro-hex. Ad v. 20 copula non est in libris Graecis.
 CAP. XV. ¹ Sic Cod. 88, cum — pro +. Syro-hex. + πρὸς αὐτούς ἅ. κ. τ. ἱ. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ ἀπὸ προσώπου μου. Sic sine aster. Comp., Cod. 62. ² Codd. 86, 88. ³ Idem. ⁴ Syro-hex., edente Norbergio: ✕ חֶלְוָה. A חֶלְוָה, *críbrium* (κόσκινον, Hex. ad Amos ix. 9) derivatur vocab. a Lexicographis omissum, חֶלְוָה, *críbratio*, κοσκινισμός (a κοσκινίζω, Hex. ibid.). Nunc de Symmacho videndum, “ Syro-hex. חֶלְוָה, *in unum*. *Errorem hic*, ait doct. Norberg., *suspícor*. Omoíno mendosa est scriptura. Lege חֶלְוָה, h. e. εἰς σεισμόν. Symmachus nempe Jesai. xxviii. 19 חֶלְוָה; *vertit σειμός.*—*Spoñn.* Codd. 86, 88 afferunt: 'A. Σ. εἰς σάλον, quae lectio aeque ac εἰς σεισμόν Syriace sonat חֶלְוָה. Cf. Hex. ad Psal. lix. 5. Jerem. xxiv. 9. Sed pro mendoso חֶלְוָה, tam h. l. quam Thren. i. 8, ubi in textu Graeco est εἰς σάλον, in codice est חֶלְוָה, quod in loco Threnorum conjectura assecutus erat Middeld. Hieron. Hebraea vertit: *Et dabo eos in fervorem* (sive commotionem, et animatias); unde Spohnius notam hexaplaarem temere finxit: O. εἰς ἀνάγκας (*in angustias*). 'A. εἰς βρασμόν (*in fervorem*;

cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 19). Σ. εἰς σεισμόν (*in commotionem*). ⁵ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. חֶלְוָה. ⁶ Codd. 86, 88, qui ἐκκλινεῖ εἰς εἰρήνην σου habent. Deinde iidem Aquilae continent: ἢ τίς ἀναστήσεται (ἀναστήσει Cod. 88) ἰκετεύων ὑπὲρ εἰρήνης (+ σου Cod. 88); quae scholium esse videntur. ⁷ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ✕ ἐρωτήσεται ἅ εἰς εἰρήνην. ⁸ Syro-hex. ✕ חֶלְוָה חֶלְוָה חֶלְוָה חֶלְוָה. Ad Symmachum post חֶלְוָה? חֶלְוָה, e textu repetendum videtur חֶלְוָה; quo posito, חֶלְוָה ab חֶלְוָה, *deduxit*, derivasse videtur interpres. Nisi forte חֶלְוָה vertendum μεταναστεύων, s. μεταναστευόμενος, coll. Psal. x. i. lxi. 6 in Syro-hex. Constructio verbi חֶלְוָה eadem est quam vidimus in Hex. ad Jesai. i. 14. ⁹ Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae continent: καὶ λικμήσω αὐτούς. Idem in marg. scholium philologicum affert: καὶ λικμήσω αὐτούς: ἐν λικμῶ (חֶלְוָה, non, ut Norberg. exseripit. חֶלְוָה). (In textu ad λαοῦ μου Syro-hex. in marg. clar. Estrang. ✕ חֶלְוָה.) ¹⁰ Syro-hex. חֶלְוָה חֶלְוָה. ¹¹ Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹² Codd. 86, 88. ¹³ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

8. הָלַחְתִּי לְהַבִּיטָהּ. *Induasi ius. O'. ἐπήγαγον* ✕
'A. Σ. αὐτοῖς.¹⁴

וָרָצָה. *Vastatorem. O'. τάλαιπωρίαν. Σ. λυμαι-*
*νομένους.*¹⁵

וְכַתְּבָהּ עַל עֵינָי וְכַתְּבָהּ. *Subito dolorem et terrores.*
O'. ἐξαίφνης τρόμον καὶ σπουδήν. 'A. ἀφνω
πόλιν καὶ σπουδάς. Σ. ἀφνω κατὰ πόλιν
*ἐκλείψει (fort. ἐκλείψεις).*¹⁶

9. הַשִּׁבְעָה. *Septem. O'. 'A. Θ. ἑπτά. Σ. πολ-*
*λούς.*¹⁷

הָרַחֵץ. *Erubescit. O'. ἄνειδίσθη. 'A. Σ. ἐνε-*
*τράπη.*¹⁸

10. כִּי יִלְחָדְנִי וְיִשֶׁה רֵיב וְיִשֶׁה אִישׁ אִישׁ. *Quia pe-*
risti me virum tilitis et virum contentionis. O'.
ὡς τίνα με ἔτεκες ἄνδρα δικαζόμενον καὶ ✕*'A.*
Θ. ἄνδρα ✕¹⁹ *διακρινόμενον; 'A. ὅτι ἔτεκες με*
ἄνδρα μάχης καὶ ἄνδρα ἀηδίας.²⁰ Σ. ὅτι ἔτε-
κές με ἄνδρα εἰς μάχην καὶ εἰς ἀηδίαν.²¹

וְלֹא-נָשָׂה לִּי-נָשָׂה. *Non feneravi, neque*
feneraverunt mihi. O'. οὔτε ὠφέλησα, οὔτε
ὠφέλησέν με οὐδεὶς. ('A.) οὐκ ἔδαναισα, οὔτε ἔδα-
νισάν μοι.²² ['A.] Σ. οὐκ ἔδαναισα, οὔτε ἔδα-
νισάμην.²³ Θ. οὐκ ὠφείλησα, οὔτε ὠφείλησέ
μοι οὐδεὶς.²⁴ 'Ο Σύρος' οὐκ ὠφλησα.²⁵

10. הָלַחְתִּי לְהַבִּיטָהּ. *Unusquisque maledicit mihi. O'.*
ἢ ἰσχύς μου ἐξέλιπεν ἐν τοῖς καταρωμένοις με.
Οὐ Γ'. πᾶς τις καταράται μοι.²⁶

11. אֲמַר יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה יָצָה. *Dixit*
Jova: Ita vivam! solvam (liberabo) te ('A. יְהוָה
Sic in marg.; in textu autem, יְהוָה, affligam
te. Alii efferunt יְהוָה, initium tuum; alii,
יְהוָה, reliquiae tuae) in bonum; faciam ut
supplex adeat te in tempore calamitatis et in
tempore angustiarum. O'. γένοιτο, δέσποτα,
κατευθυνόντων αὐτῶν ✕*'A. Σ. εἰς ἀγαθὸν* ✕²⁷
εἰ μὴ παρέστην σοι ἐν καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν
καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως — αὐτῶν εἰς ἀγαθά ✕
'A. εἶπεν κύριος· εἰ μὴ τὸ ὑπόλειμμα σου ἦν
μοι εἰς ἀγαθὸν, εἰ μὴ ἀπήνησά σοι ἐν καιρῷ
κακῶν καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως.²⁸ Σ. εἶπεν κύ-
ριος· εἰ μὴ ὑπελείφθης εἰς ἀγαθὸν, εἰ μὴ ἀντέ-
στην ὑπὲρ σοῦ ἐν καιρῷ κακῶν . . .²⁹

12. הֲיִרְצֶה בְּחַלְבֹּן בְּרֹחַל מִצְרַיִם וְיִשְׂפֹךְ יַחַד. *Num fran-*
get quisquam ferrum, ferrum ex septentrione,
et aes? O'. εἰ γνωσθήσεται (Θ. γνώσεται?)
σίδηρος; καὶ περιβάλαιον χαλκοῦν. 'A. μὴ ἄρ-
μόσει σίδηρος ἐν σιδήρῳ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ χαλκός;³⁰

¹⁴ Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Cod. 88: ἐπήγ. αὐτοῖς. ¹⁵ Syro-hex. ✕ *وَصَحَابِي*. Symmachus, ut videtur, λυμαινομένους in *pluvia* voce interpretatus est, quod Syrus postea in *μυσειναι* cepit. ¹⁶ Codd. 86, 88, qui ad Sym. ἐκλείπει habent. Minus probabiliter Syro-hex.: Σ. πόλιν καὶ σπουδάς (*ܐܫܘܦܘܨ ܘܫܘܒܘܩܐ*). ¹⁷ Hieron.: "Saepe diximus verbum Hebraicum SABA vel *septem*, vel *juramentum* sonare, vel *pluviosus*. Unde et diversa est interpretatio: Aquila, LXX et Theodotione *septem* transferentibus; Symmacho, *pluviosus*." ¹⁸ Codd. 86, 88.

¹⁹ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ²⁰ Codd. 86, 88, quorum prior pro καὶ ἄνδρα ἀηδίας, καὶ εἰς ἀηδίαν male habet. Syro-hex. affert: 'A. μάχη (*ܡܘܚܐ*). 'A. ἀηδίας (*ܠܘܨܘܐ*). Locum sic citat Philo Jud. Opp. T. I, p. 411: ἡλίκοι με ἔτεκες ἄνθρωπον μάχης καὶ ἄνθρωπον ἀηδίας. ²¹ Codd. 86, 88. Posterius eis deest in Cod. 88. ²² Syro-hex. sine nom. affert: ✕ *ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ*. Aquilae esse videtur. ²³ Codd. 86, 88. ²⁴ Hieron.: "Pro quo LXX: *Non profui, neque profuit mihi quisquam*; Theodotio: *non debui, neque debuit mihi quis-*

quam." Origen. Hom. XV in Jerem. (Opp. T. III, p. 225): Τί δὲ καὶ τὰ, οὐκ ὠφείλησέ μοι οὐδέ εἰς; . . . Εἰ καὶ ἀνεγνώμην οὕτως, ἀλλὰ καὶ δεῖ εἶδῆναι, ὅτι τὰ πλείονα τῶν ἀντιγριφῶν τῆς ἐκδόσεως τῶν Ο' οὐκ ἔχει οὕτως. Ὑστερον δὲ ἐπισκεψάμενοι καὶ τὰς λοιπὰς ἐκδόσεις, ἐγνωμεν γραφικὸν εἶναι ἀμάρτημα. Scriptura ὠφέλησα est in libris Graecis omnibus et Syro-hex., necnon in Philone Jud. l. c. ²⁵ Theodoret.

²⁶ Codd. 86, 88, quorum hic με pro μοι legit. Syro-hex. in marg. sine nom.: πᾶς τις καταράται μοι, φησὶ κύριος.

²⁷ Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86 (in marg.), 88, et Syro-hex. Mox obelus est in Syro-hex. ²⁸ Cod. 88, qui mendose habet ὑπόλημμα . . . εἰς ἀγαθά, εἰ με ἀπήνησα . . .

Correximus ex Syro-hex., qui sine nom. affert: [] *ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ*. ²⁹ Cod. 88, ubi ὑπελείφθης scriptum. ³⁰ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: .*ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ*. Quod ad Syr. *ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ* (sic in eod., apposito scholio: ✕ *ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ*) attinet, quum ἀρμόσει cum Syr. *ܘܠܐ ܕܘܦܘܩܐ* semper apud nostrum interp. commutetur, si quis

Σ. μὴ κακώσει σίδηρος ἐν σιδήρῳ ἀπὸ βορρά, καὶ χαλκόν;³¹

13. **וְהָיָה לְךָ כְּמַחֲוִיר**. *Ope tuas et thesauros tuos in direptionem dabo, nullo pretio.* Ο'. ἡ ἰσχὺς σου καὶ τοὺς θησαυροὺς σου εἰς προνομήν δώσω ἀντάλλαγμα. 'Α. ἰσχὺν σου καὶ θησαυροὺς σου εἰς προνομήν δώσω οὐκ ἐν ἀλλάγματι.³² Σ. τὴν ἰσχὺν σου καὶ τοὺς θησαυροὺς σου εἰς διαρπαγὴν δώσω ὑπὲρ οὐδενός.³³

14. **וְהָעָבְרָתִי**. *Et transire faciam.* Ο'. καὶ καταδουλώσω σε. 'Α. (καὶ) παραβιβάσω σε. Σ. (καὶ) παράξω σε.³⁴

וְהָיָה יְהוָה. *Inimicos tuos.* Ο'. ✕ κύκλω εἰς τοὺς ἐχθροὺς σου.³⁵

15. **וְיָדַעְתָּ יְהוָה**. *Tu nosti, Jova.* Ο'. ✕ 'Α. Σ. Θ. σὺ ἐγnows εἰ, κύριε.³⁶

וְהָיָה לִי. *Ulciscaris me.* Ο'. ἀθώωσόν με. 'Α. ἐκδίκησόν με. Σ. ποιήσόν μοι ἐκδίκησιν.³⁷

וְלֹא תִקְחֵנִי. *Ne per longanimitatem tuam auferas me.* Ο'. μὴ εἰς μακροθυμίαν ✕ Θ. σου λάβῃς με εἰ.³⁸

16. **וְהָיָה לְךָ**. *Inventa sunt verba tua, et comedi ea; eratque mihi verbum tuum in gaudium.* Ο'. ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τοὺς λόγους σου συντέλεσον αὐτούς, καὶ ἔσται ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην. 'Α. εὐρέθησαν λόγοι σου, καὶ ἔφαγον αὐτοὺς, καὶ ἐγενήθη λόγος σου ἐμοὶ εἰς χαράν.³⁹ Σ. εὐρίσκοντο οἱ λόγοι σου τροφή μοι (Aliter: Σ. καὶ προσεδεχόμεν αὐτούς), καὶ ἐγένετο ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς χαράν.⁴⁰

וְהָיָה לִי. Ο'. κύριε ✕ Σ. ὁ θεός εἰ.⁴¹

17. **וְלֹא יִשְׂמַח**. *Nec exultavi: propter narium tuam.* Ο'. ἀλλὰ εὐλαβούμην ἀπὸ προσώπου χειρός σου. 'Α. καὶ ἐγαυριασάμην ἀπὸ προσώπου χειρός σου.⁴² Σ. καὶ ἐχάρην διὰ τὴν χεῖρά σου.⁴³

וְעָלַי. *Indignatione.* Ο'. πικρίας. 'Α. Σ. ἐμβριμήσεως.⁴⁴

18. **וְהָיָה לִי**. *Quare factus est dolor meus in perpetuum? Ο'. ἵνατί οἱ λυποῦντές με κατισχύουσί μου; 'Α. ἵνατί ἐγενήθη τὸ ἄλγος μου εἰς νίκος; Σ. εἰς τί ἐγένετο τὸ ἄλγημά μου διαμένον;⁴⁵*

h. l. de altera Aquilae editione, *ἐταιρισθήσεται*, cogitet, nos quidem non refragabimur. Cf. Hex. ad Psal. lxiv. 14.
³¹ Codd. 86, 88, quorum ille χαλκός legit. Syro-hex. bifariam affert: Σ. μὴ κακώσει (⊕ **חַלְקָא חַלְקָא**). Σ. σίδηρος ἐν σ. ἀπὸ β. καὶ χαλκόν (s. χαλκός). Hieron. Hebraea vertit: *Numquid foederabitur ferrum ferro ab aquilone, et aes? notans: "Symmachus: Numquid nocebit ferrum ferro ab aquilone, et aes? LXX et Theodotio: Si cognoscet ferrum et operimentum aeneum? Varietatis causa perspicua est. Verbum enim JARE... pro ambiguitate enuntiativus et amicitiam sonat, et malitiam; quod si pro RES... legatur DALETH, scientiam, cognitionemque significat."* ³² Codd. 86, 88 Aquilae continent: ἰσχύν (ισχύς Cod. 88) σου καὶ θ. σου. Idem: 'Α. οὐκ ἐν ἀλλάγματι. Syro-hex. in continuatione: **חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא** (ισχύς) ⊕ **חַסְלָא חַסְלָא**. ³³ Codd. 86, 88 Symmacho continent: τὴν ἰσχύν (ἢ ἰσχὺς Cod. 88) σου καὶ τοὺς (τοὺς om. Cod. 88) θ. σου. Idem: Σ. ὑπὲρ οὐδενός. Syro-hex. in continuatione: **חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא** ⊕ **חַסְלָא חַסְלָא**. ³⁴ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xvii. 4.
³⁵ Codd. 86, 88: ἄλλ. (ἄλλ. om. Cod. 86) ✕ κύκλω ἐν τοῖς εἰ. σου. Vox κύκλω deest in Codd. 22, 48, aliis, et Syro-hex., qui ἐν πᾶσι (πᾶσι om. Codd. 88, 233, Syro-hex.) τοῖς εἰ. σου

habent. ³⁶ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ✕ σὺ ἐγnows, κύριε εἰ. ³⁷ Codd. 86, 88: 'Α. Σ. ἐκδίκησόν με. Syro-hex. ⊕ **חַסְלָא חַסְלָא**. Priorem lectionem Aquilae, posteriorem Symmachi esse quis videt. ³⁸ Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: μὴ εἰς μ. σου βάλῃς με. ³⁹ Syro-hex. ⊕ **חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא** ⊕ **חַסְלָא חַסְלָא**. ⁴⁰ Idem: **חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא** ⊕ **חַסְלָא חַסְלָא**. Aliter Hieron.: "*Et comedi eos, hoc est, in cibum mihi versi sunt; sive juxta Symmachum, suscipiebam eos.*" ⁴¹ Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁴² Syro-hex. **חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא** ⊕ **חַסְלָא חַסְלָא**. Cf. Hex. ad Psal. xxvii. 7. Jesai. xiii. 3. (Syr. **חַסְלָא** cum γαυριάν et γαυριάσθαι commutat Noster Job. iii. 14. xxxix. 21; necnon, teste Masio in *Syr. Pecul.*, Judith ix. 7.) Parsons. e Codd. 86, 88 affert: 'Α. καὶ ἐν χαρᾷ... ubi adsunt obscura nostrae scripturae vestigia. ⁴³ Codd. 86 (eum καρδίαν pro χεῖρα), 88. Syro-hex. **חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא** ⊕ **חַסְלָא חַסְלָא**. ⁴⁴ Codd. 86, 88. Syro-hex. ⊕ **חַסְלָא חַסְלָא**. Cf. Hex. ad Psal. xxxvii. 4.
⁴⁵ Codd. 86, 88. Ad Sym. μου, quod deerat, suppletum ex Syro-hex. qui affert: **חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא חַסְלָא**.

- 18. וּמִפְּתֵי אַנְחָשָׁה. *Et plaga mea desperata.* O'. ή πληγή μου στερεά. Σ. και ή πληγή μου άνιανος.⁴⁰
 מִמְּנָה הֲרַפָּה. *Recusat sanari.* O'. πότεν ιαθήσομαι; 'A. ήπειθήσεν ιαθηναι.⁴¹ Σ. non protraxit ιαθηναι.⁴²
 כִּמוֹ אֲנֹכַב מַיִם. *Tanquam (rivus) fallax, aquae.* O'. ως ύδωρ ψευδές. 'A. Σ. ως ύδωρ εκλείπον.⁴³
- 19. מִזֹּלָלָה. *A vili.* O'. από άναξιου. 'A. a contemptibili.⁵⁰ Σ. από εύτελους.⁵¹
- 20, 21. הַיְצִיטִינִי : הֲוֵיתִי-חַנְּנִי. *Inquit Jona, et eripiam te.* O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. φησι κύριος, και βύσομαι σε ⁴.⁵²
- 21. עֲרִיצִים. *Violentorum.* O'. λοιμών. 'A. Σ. ισχυρών.⁵³

CAP. XVI.

- 1. וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר. O'. Vacat, sed in v. 2 post וַיְהִי infert: λέγει κύριος ο θεός 'Ισραήλ. 'A. Σ. και έγέμετο λόγος κυριου προς με, λέγων.¹
- 2. לֹא-תִקַּח קֶבֶץ. *Ne carias tibi.* O'. και συ μη λάβης ✕ 'A. Σ. σεαυτῷ ⁴.²
- 4. לְדָמָן. *In stercus.* O'. είς παράδειγμα. 'A. Σ. είς κόπρον.³

וּבְחָרֶב וּבְרֶעֱב יִנְלוּ יְהִי־תָהּ נִבְלָתָם לְמִאֲכָלָהּ. *Et gladio et fame consumentur, et erunt cadavera eorum in cibum volucribus caeli et bestiis terrae.* O'. και τοίς θηρίοις τής γής έσσονται, και τοίς πετεινοίς του ούρανου έν μαχαίρα πεσοῦνται, και έν λιμῶ συντελεσθήσονται. *Alia exempl. και έν μαχαίρα πεσοῦνται, και έν λιμῶ συντελεσθήσονται και έσται τὰ θνησιμαία αὐτῶν είς βρώσιν τοίς πετεινοίς του ούρανου και τοίς θηρίοις ('A. Θ. τοίς κτήρεσι⁴) τής γής.⁵*

- 5. כִּי-יִכָּנֵה מִר. O'. ✕ Οι Γ'. ότι ⁴ τάδε λέγει.⁶
 בֵּית מְרָחַ. *Domum planctus.* O'. είς θίασον αὐτῶν. 'A. είς οίκον έστιάσεως αὐτῶν. Σ. είς οίκον έταιρίας αὐτῶν.⁷
 כִּי-אֶסְתַּפְּתִי. *Quia abstuli.* O'. ότι άφέστακα. 'A. ότι συνήγαγον. Σ. ότι περιείλοσαν.⁸
- 5, 6. וְאֶת-הַרְחָמִים : וַיָּמָתוּ גְדֹלִים. *Gratiam et misericordiam: et morientur magni et parvi in terra hac; non sepelientur.* O'. Vacat. ✕ Θ. τόν έλεον και τους οίκτηριμούς· και άποθανοῦνται μεγάλοι και μικροί έν τῇ γῆ ταύτῃ, οὐ μη ταφῶσιν ⁴.⁹
- 6. וְלֹא יִתְבַּד. *Nec incidet se.* O'. οὐδὲ έντο-

⁴⁰ Syro-hex. Symmacho continuat: ܐܢܚܫܐ ܘܡܢ ܦܬܝܐ ܐܢܚܫܐ. Cf. ad Cap. xxx. 12. ⁴¹ Codd. 86 (cum ήπειθήσαν), 88 (cum ήπειθήσα). ⁴² Syro-hex. in continuatione: ܐܢܚܫܐ ܘܡܢ ܦܬܝܐ ܐܢܚܫܐ. ⁴³ Codd. 86, 88. ⁵⁰ Syro-hex. ܡܢ ܘܢܝܐ ܘܡܢ ܘܢܝܐ, cum scholio: ܘܢܝܐ ܘܢܝܐ. Ubi ܘܢܝܐ est participium verbi ܘܢܝܐ, vilis fuit, unde derivatur forma nostra ܘܢܝܐ, a Lexicographis neglecta. (In textu lectio από άξιου est in Codd. II, III, 106 (ex corr.), 239.) ⁵¹ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܘܡܢ ܘܢܝܐ ܘܡܢ ܘܢܝܐ. Vox ܘܢܝܐ Graece sonat φαῦλος, άτιμος, έξουθενημένος, sim.: altera ex lectione Aquilae male repetita esse videtur. ⁵² Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Mox Syrus solus: ✕ και λυτρώσομαι σε ⁴. ⁵³ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ܘܡܢ ܘܢܝܐ ܘܡܢ ܘܢܝܐ, Graece fortasse: 'A. τῶν κατισχυόντων. Cf. Hex. ad Jesai. xxix. 23. Jerem. xx. 11.

²² (cum προς έμέ), 36, alii. ² Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62, 88 (sub ✕), 198, 233, 239. Syro-hex. legit et pingit: λέγει κύριος ο θε. 'Ισραήλ. και συ ✕ μη λάβης σεαυτῷ γυναίκα, και ⁴ οὐ γεννηθήσεται. ³ Codd. 86, 88. ⁴ Syro-hex. ܘܡܢ ܘܢܝܐ ܘܡܢ ܘܢܝܐ. ⁵ Sic Codd. 22, 36, alii, et, omisso και in initio, Codd. 233, 239, Syro-hex. ⁶ Cod. 86. Syro-hex. io marg.: Οι λαιμοί· ότι τάδε. ⁷ Codd. 86, 88, quorum hic αιτιάσεως pro έστιάσεως habet. Syro-hex. affert: ܘܡܢ ܘܢܝܐ ܘܡܢ ܘܢܝܐ. Ad Sym. cf. Hex. ad Amos vi. 7. ⁸ Codd. 86, 88. Mox pro הַיְצִיטִינִי, φησι κύριος inferunt Comp., Ald., Codd. 22, 26, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. ⁹ Cod. 86, et sine Θ. Cod. 88. Eadem habet (cum τόν οίκτηριμόν) in textu sub aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ✕ και τόν ε. μου, και τους οίκτηριμούς μου, και—ταφῶσιν ⁴. Montef. ex Cod. Jes. affert: ✕ τόν έλεον και τους οίκτηριμούς, και—έν τῇ γῆ ταύτῃ (τοιαιή Cod. XII, teste Parsonsio).

CAP. XVI. ¹ Syro-hex. in marg. Sic in textu Codd.

- μίδας οὐ μὴ ποιήσουσι. Σ. οὐ κατατεμοῦνται.¹⁰
6. הָלֵא יִקְרָח לָהֶם. *Neque calvitium fiet pro iis.* Ο'. καὶ οὐ ξυρηθήσονται. Alia exempl. καὶ οὐ ξυρήσονται, ✕ οὐδὲ μὴ κλαύσουσιν αὐτούς, οὐ κατορυγήσονται.¹¹ 'Α. οὐδ' οὐ μὴ φαλακρώσουσιν αὐτούς.¹²
7. עַל-אַבְלָל לְנַחְמוֹ. *Propter luctum ad consolandum eum.* Ο'. ἐν πένθει αὐτῶν εἰς παράκλησιν. Θ. ἐπὶ πάθει δεινῷ τοῦ παρακαλέσαι αὐτούς.¹³
10. חַטְּ בְּ-הַרְעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת. *Omne malum magnum hoc.* Ο'. πάντα τὰ κακὰ ✕ 'Α. Σ. Θ. τὰ μεγάλα ✕ ταῦτα.¹⁴
11. אֲלֵיהֶם. Ο'. πρὸς αὐτούς. Alia exempl. αὐτοῖς.¹⁵
12. הָרַעְתֶּם לַעֲשׂוֹת. *Male fecistis agendo.* Ο'. ἐπονηρεύσασθε ✕ τοῦ ποιῆσαι.¹⁶
- הֹלְכִים אִי. *Ambulantes quisque.* Ο'. πορεύσασθε ἕκαστος. Σ. ἀκολουθεῖν ἕκαστος.¹⁷
- אַחֲרַי שָׁרְרוֹת לְבוֹ. *Post pernicitiam cordis sui.* Ο'. ὀπίσω τῶν ἀρεστῶν τῆς καρδίας ὑμῶν.

- 'Α. (ὀπίσω) τῆς σκολιότητος τῆς καρδίας αὐτοῦ.¹⁸ Σ. ὀπίσω τῆς ἀρεσκείας τῆς καρδίας αὐτῶν.¹⁹
13. הַיָּמִים וְלַיְלָה. *Diebus aliis diebus noctesque.* Ο'. θεοῖς ἑτέροις (alia exempl. ἀλλοτρίοις²⁰) ✕ 'Α. Σ. Θ. ἡμέρας καὶ νυκτός.²¹
- וְשֵׁן לֹא-אֶתֶן לָכֶם תַּנְיָנָה. *Quia non dabo vobis gratiam.* Ο'. οὐ οὐ δώσουσιν ὑμῖν ἔλεος. 'Α. οὐ (s. ὅπου) οὐ δώσω ὑμῖν δωρεάν.²²
15. הָעָשָׂה אֲשֶׁר. *Qui ascendere fecit.* Ο'. ὁ ἀνήγαγε. Alia exempl. ὁ ἀναγαγὼν ✕ καὶ ἀνάγων.²³
- וְהָשִׁבֹתִים. *Et reducam eos.* Ο'. καὶ ἀποκαταστήσω αὐτούς. 'Α. Σ. καὶ ἐπιστρέψω (αὐτούς).²⁴
16. שְׁלֵחַ. *Mittam.* Ο'. ἀποστέλλω. Σ. μεταπέμψομαι.²⁵
17. לֹא נִסְתָּרוּ מִלְּפָנַי. *Non occulti sunt a facie mea.* Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Θ. οὐκ ἐκρύβησαν ἀπὸ προσώπου μου.²⁶
18. וְשֵׁן אֶתְּנָה. *Et rependam primum.* Ο'. καὶ ἀνταποδώσω ✕ 'Α. Θ. πρῶτον.²⁷

¹⁰ Codd. 86, 88. ¹¹ Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 36, 51, alii: καὶ οὐ ξυρήσονται, οὐδὲ μὴ κλαύσουσιν αὐτούς, καὶ οὐ κατ. Cod. XII in textu: καὶ οὐ ξυρήσονται; in marg. autem: ✕ οὐδ' οὐ μὴ κλαύσουσιν αὐτούς, οὐ κατορυγήσονται (κλαύσουσιν et οὐκ ἀπορυγήσονται: mendoso exscripsit Montef. Cf. Hex. ad Psal. lxx. 24). Quae sub asteriseo jacent, VV. DD. pro alia versione Hebraeorum, אֲלֵיהֶם לְהַרְעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת, habent. Sed collato loco parallelo Cap. xxv. 33, verba οὐ κατορυγήσονται ad אֲלֵיהֶם לְהַרְעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת pertinere, nemini dubium esse potest. ¹² Codd. 86, 88. Syro-hex. אֲלֵיהֶם לְהַרְעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת. ¹³ Codd. 86, 88. ¹⁴ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 88 (om. τὰ ante μεγάλα), 233, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: π. τὰ κ. ταῦτα τὰ μ. ¹⁵ Sic Comp., Codd. II, XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex. אֲלֵיהֶם (sic). ¹⁶ Sic Codd. XII, 86 (uterque in marg.), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁷ Codd. 86 (cum ἕκαστον), 88. ¹⁸ Syro-hex. אֲחֵרַי שָׁרְרוֹת לְבוֹ. ¹⁹ Cf. ad Cap. xi. 3. ²⁰ Codd. 86, 88, quorum hic ἑαυτῶν habet. ²¹ Sic Comp., Codd. XII (in textu), 26, 49, alii. Cf. ad Cap. vi. 12. ²² Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36,

alii. ²³ Syro-hex. אֲשֶׁר אֲנִי אֲנִי אֲנִי. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 17. ²⁴ Syro-hex. in textu: אֲשֶׁר אֲנִי אֲנִי אֲנִי, h. e. ὁ ἀναγαγὼν (s. ὁ ἀνήγαγε) ✕ καὶ ἀνάγων (s. ἀνάγει). Codd. 22, 48, alii: ὁ ἀναγαγὼν καὶ ἀνάγων (ἀνάγων?). Cf. ad Cap. xxiii. 8. Statim pro τὸν οἶκον, τοὺς υἱοὺς juxta Hebraeum habent Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ²⁵ Codd. 86, 88. ²⁶ Ibidem. ²⁷ Cod. XII, teste Parsonso, (non ἀπὸ τοῦ πρ. μ., ut Montef. in textu.) Sic in textu sine aster. Codd. 22 (cum ἐκρύβη), 36 (praem. καὶ), 48, alii, necnon Origen. Hom. XVI in Jerem. (Opp. T. III, p. 230). Syro-hex. mendosum anographum vertens, dedit: ✕ οὐ ἐκρύβησαν ἀπὸ πρ. μου. Hieron.: "Quod hic de Hebraico posuimus, non sicut abscondita ea a facie mea, in LXX non habetur." ²⁸ Cod. 86, et in textu sine aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀντ. αὐτοῖς πρῶτον. Origen. ibid. p. 231: Τὸ, πρῶτον, εἴτε μὴ κληθέντες ἐξελθόν τινες τὸ γεγραμμένον, εἴτε καὶ οἰκονομήσαντες ἐξελθόν οἱ Ὁ, θεὸς ἂν εἰδείη· ἡμεῖς μὲντοιγε, συγκρίνοντες ταῖς λοιπαῖς ἐκδόσεσιν εὗρομεν κείμενον· καὶ ἀνταποδώσω πρῶτον διπλᾶς κ. τ. ε.

18. **וְתֹעֲבוֹתֵיהֶם וְתִקְצֵיָם**. *Detestandorum suorum et abominabilium suorum.* *Ο' τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν, καὶ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν.* 'A. Σ. . . (καὶ) τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν.²⁸

מִלְּאָחַר. *Impleverunt.* *Ο' ἐπλημμέλησαν.* *Alia exempl. ἐπλησαν.*²⁹

19. **וְיִמְצְוֵי**. *Et munimen meum.* *Ο' καὶ βοήθειά μου.* 'A. Σ. καὶ κραταίωμα μου.³⁰

אֲבֹתֵינוּ הָבִיל. *Utique mendacium nacti sunt patres nostri, vanum.* *Ο' ὡς ψευδῆ ἐκτήσαντο οἱ πατέρες ἡμῶν εἰδωλα.* Σ. οὕτως ψευδῆ κληῖρον εἶλαντο οἱ πατέρες αὐτῶν μάταια.³¹

מוֹעִיל. *Utilitatem praestans.* *Ο' ὠφέλημα.* 'A. Θ. ὠφελῶν.³²

21. **בַּעֲפֵס הַזֹּאת**. *Hac vice.* *Ο' ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ.* 'A. Θ. ἐν τῷ ἅπαξ τούτῳ.³³

CAP. XVII.

1. **יְהִי כְתוּבָה בְּעֵט בְּרֹזֶל בְּצִפְרֵן שְׁקִיר**. *Peccatum Judae scriptum est stilo ferreo, cus-*

pide adamantina, insculptum super tabulam cordis eorum, et in cornibus ullarum vestrorum. *Ο' Vacat.* ✕ *Οἱ λοιποὶ ἁμαρτία Ἰουδα γέγραπται ἐν γραφεῖφ σιδηρῷ, ἐν δρυχι ἀδαμαντίνῳ, ἐγκεκολαμμένη ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς καρδίας αὐτῶν, καὶ τοῖς κέρασι τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν.*¹ 'A. Σ. ἐπὶ πλακὸς καρδίας αὐτῶν.²

2. **כִּזְכֹּר בְּנֵיהֶם מִבְּחֻתֵם וְאִשְׁרֵיהֶם עַל-רַעְיָ רַעְיָן**. *Dum recordantur filii eorum altarium suorum et simulacrorum Astartae suorum, ad arbores frondosos in collibus excelis.* *Ο' Vacat.* ✕ *ἡνίκα ἀναμνησθῶσιν οἱ υἱοὶ αὐτῶν τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν καὶ τὰ δλση αὐτῶν, ἐπὶ ξύλου δασείος καὶ ἐπὶ βουνῶν μετεώρων.*³

3. **יְהִי כְתוּבָה בְּכָל-גְּבוּלֵי אַרְצְךָ**. *Mons meus in agro (Jerusalem), opes tuas et omnes thesauros tuos in praedam dabo, excelsa tua cum peccato (idolis) in omnibus terminis tuis.* *Ο' Vacat.* ✕ *ὀρέων ἐν ἀγρῷ. ἰσχύν σου καὶ πάντα θησαυρούς σου εἰς προνομήν δώσω, τὰ ὑψηλά σου ἐν ἁμαρτία ἐν πᾶσι τοῖς ὀρίοις σου.*⁴

²⁸ Syro-hex. **וְתִקְצֵיָם וְתֹעֲבוֹתֵיהֶם**. Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Origen. l. c., et Syro-hex. ³⁰ Syro-hex. **וְיִמְצְוֵי**. Cf. Hex. nostra ad Jud. vi. 26. Psal. xxvi. i. Dan. xi. 38. ³¹ Cod. 88. Cod. 86: Σ. ἐν τῷ ψευδῇ κ.τ.λ. Sed οὕτως pro **אֲבֹתֵינוּ** posuit Syn. i Reg. xxv. 21. ³² Cod. 86. Cod. 88: 'A. ὠφέλων. ³³ Codd. 86, 88: 'A. ἐν τῷ ἅπαξ. Syro-hex. **וְיִמְצְוֵי**. Cf. ad Cap. x. 18.

CAP. XVII. ¹ "Hi quatuor primi versus jam olim desiderabantur in LXX, et ex aliis editionibus cum asteriscis adjecti fuerant in Hexaplis. Habentur autem apud Euseb. in Demonstr. Evang. [p. 484], Theodoretum in Comment. [tantummodo v. 1], et in MS. Jes. [neon sub asteriscis in Codd. 22, 36, 48, aliis, et Syro hex.]"—Montef. Hieron.: "Quod cur a LXX praetermissum sit, nescio; nisi forsitan pepercit populo suo." Idem ad v. 2: "Et haec in LXX non habentur, eadem, ut reor, causa quam supra diximus, ne scilicet aeterna in eos sententia permaneret." Eusebius vero l. c.: "Et καὶ μὴ παρὰ τοῖς Ο', ἀλλ' οὖν γε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ ταῦτα εὐρόντες, καὶ ἐν ταῖς τῶν λοιπῶν ἑρμηνευτῶν ἐκδόσεσιν, ἔτι μὴν μετὰ παραβέσεως

ἀστερίσκων καὶ ἐν τοῖς ἀκριβέσι τῶν παρὰ τοῖς Ο' ἀντιγράφοις, ἀναγκαίως αὐτὰ παρεθέμεθα. Quod ad singula attinet, pro γέγραπται, ἐγγέγραπται est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoret., invitis Cod. Jes. et Cod. 88; deinde Euseb. et Cod. Jes. habent ἐν γραφεῖφ σιδηρῷ; Syro-hex. ἐν σιδήρῳ, cum ἐν γραφεῖφ in marg.; Cod. 62, ἐν γραφεῖφ ἐν σιδήρῳ; Cod. 88, ἐν γραφῇ ἐν σιδήρῳ; ceteri cum Theodoro ἐν γραφῇ tantum. In fine autem pro αὐτῶν Cod. 88 et Syro-hex. habent ὑμῶν, Eusebius ἡμῶν (ὑμῶν Cod. P.). ² Syro-hex. **וְיִמְצְוֵי**. Cf. Hex. ad Prov. iii. 3. ³ Euseb., Cod. Jes., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Pro ἡνίκα ἀναμνησθῶσιν Cod. 88 et Syro-hex. habent ἡνίκα ἀν μνησθῶσιν; ceteri omnes, οὕτως ἡνίκα δὲ (s. δὴ) μνησθῶσιν. Deinde τῶν θυσιασ. αὐτῶν καὶ τῶν δλσῶν αὐτῶν omnes praeter Euseb., Cod. Jes., Cod. 88, et Syro-hex. Copulam ante ἐπὶ θουνῶν casu omisit Montef. ⁴ Euseb. (om. ὀρέων ἐν ἀγρῷ), Cod. Jes., et Cod. 88. Paulo aliter Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.: καὶ ὀρέων ἐν ἀγρῷ. τὴν ἰσχύν σου καὶ (add. πάντα Syro-hex.) τοὺς θ. σου εἰς π. δώσω, καὶ τὰ ὑ. σου διὰ τὰς ἁμαρτίας σου τὰς (τὰς om. Syro-hex.) ἐν π. τ. ὀ. σου.

4. וְשִׁמְשִׁתָּהּ וּבָהּ מִנְחַלְתָּהּ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהּ וְהַעֲבַדְתִּיהָ אֶת-אֲיִבֶיהָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא-יָדַעְתָּ. *Et desistes etiam per teipsum a possessione tua, quam dedi tibi; et servire faciam te inimicis tuis in terra quam non nosti; quia ignem accendistis in ira mea, in omne tempus ardebit.* O'. Vacat. ✱ καὶ ἀφαιρεθήσεται καὶ ταπεινωθήσεται ἀπὸ τῆς κληρονομίας σου ἧς ἔδωκά σοι, καὶ ἀναβιβάσω σε ἐν τοῖς ἐχθροῖς σου (Σ. καὶ καταδουλώσω σε τοῖς ἐχθροῖς σου) ἐν τῇ γῆ ἧ οὐκ ἔγνων· ὅτι πῦρ ἐκκέκασται ἐν τῷ θυμῷ μου, ἕως αἰῶνος καυθήσεται.⁵
5. הָאֵשׁ יָהִי בְּנֶפֶשׁ. O'. Vacat. ✱ τάδε λέγει κύριος ὁ ὀ. *Et facit carnem brachium suum.* O'. καὶ στηρίσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ [ἐπ' αὐτόν]. 'A. καὶ θήσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ.⁷
6. מַגִּיצָה. *Myrica.* O'. ἡ ἀγριομυρική. Σ. ἄκαρπον ξύλον.⁸

6. בְּעֶרְבָה. *In deserto.* O'. ἡ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 'A. ἐν τῇ ὁμαλῇ.⁹ Σ. ἐν τῇ ἀραβά.¹⁰
- קְהָרִים. *Loca adusta.* O'. ἐν ἀλίμοις. 'A. *inter excisos.*¹¹ Σ. ἐν ξηρότητι.¹² Θ. ἐν χάσμασι.¹³ O. Σύρος· ἐν φωλεοῖς.¹⁴
8. מִיָּעַל עַל-מַיִם. *Plantata ad aquam.* O'. εὐθηνῶν παρ' ὕδατα. 'A. πεφυτευμένοι ἐπὶ ὕδατα.¹⁵
9. עָקַב הַלֵּב מִלִּפְנֵי יְהוָה וְהָיָה מִי יְדַענָּה. *Fraudulentum est cor prae omnibus, et male affectum; quis cognoscet illud?* O'. βαθεΐα (alia exempl. βαρεΐα¹⁶) ἡ καρδία παρὰ πάντα, καὶ ἀνθρωπὸς ἐστι, καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; 'A. σκολιὰ (Aliter: 'A. περικαμπῆς) καρδία... Σ. σκαμβοτέρα καρδία...¹⁷ Σ... ἀπὸρ δὲ τίς, ὅς γινώσεται αὐτήν;¹⁸
10. חָקַר. *Scrutans.* O'. ἐτάζων. 'A. ἐξιχνιάζων.¹⁹
11. דָּגַר. *Fovet (ova).* O'. συνήγαγεν. 'A. ἔθαψεν.²⁰
- יָמֵיהֶם יַעֲזֹבֵנּוּ. *In medio dierum suorum relinquet eas.* O'. ἐν ἡμίσει ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγκαταλείψουσιν αὐτόν. 'A. [ὅς] ἐν ἡμίσει ἡμερῶν ἐγκαταλείψει αὐτούς.²¹

⁵ Cod. Jes., et Cod. 88; sed hic καὶ ἀφεθήσεται καὶ ταπεινωθήσῃ habet. Euseb.: καὶ ἀφαιρεθήσῃ καὶ ταπεινωθήσῃ. Syro-hex.: καὶ ἀφεθήσῃ (μόνη in marg. char. med.) καὶ ταπεινωθήσῃ. Ceteri omnes: καὶ ἀφεθήσῃ μόνη, καὶ ταπεινωθήσῃ. Deinde Euseb., Cod. Jes., Cod. 88, et Syro-hex. habent: καὶ ἀναβιβάσω (ἀναβιβῶ Euseb.) σε ἐν τοῖς ἐ. σου; ceteri vero: καὶ καταδουλώσω σε τοῖς ἐ. σου, quae lectio est Symmachi, teste Syro-hex. ✱ *ה. ח. ח. ח.* ⁶ Cod. Jes., Codd. 22, 36, alii. Sic sine aster. Syro-hex., qui cuneolum post καυθήσεται pouit. ⁷ Syro-hex. *ה. ח. ח. ח.* ⁸ Hieron.: "Et erit quasi myrica, quae Hebraice dicitur ΑΡΟΞΗ, sive, ut interpretatus est Sym., lignum infructuosum." Sym. ἀκαρπον ξύλον posuit pro Hebr. ח. ח. ח. Jesai. xli. 19. Cf. ad Cap. xlviii. 6. ⁹ Syro-hex. *ה. ח. ח. ח.* ¹⁰ Idem: *ה. ח. ח. ח.* "Non Symmachi, sed Theodotionis versio videtur esse, qui hanc voculam ita vertere solet, v. c. Job. xxxix. 6."—*Spohn.* Cf. nos in *Otio Norvic.* p. 35. Symmacho ח. ח. ח. est ἡ ἄβατος (Jesai. xxxv. i. xl. 3), vel ἡ ἀοίκητος (Job. xxxix. 6. Jerem. lii. 7). ¹¹ Syro-hex. *ה. ח. ח. ח.* Vox *ה. ח. ח. ח.* (rectius *ה. ח. ח. ח.*) incertae est Graecitatis. Quod ad Aquilae usum attinet, non male haberet ἐν ψαθυροῖς, s. ἐν τοῖς ἐψαθυρωμένοις (cf. Hex. ad Psal. ci. 4); quam

tamen notionem vox Syriaca vix admittere videtur. ¹² Idem: *ה. ח. ח. ח.* Schleusner. in *Nov. Theos.* s. v. ἀλίμα ex Gloss. MS. in Jerem. affert: 'Εν ἀλίμοις (scr. ἀλίμοις), ἐν ξηρότητι. Etiam Hieron. Hebraeum vertit: *in siccitate.* ¹³ Idem: *ה. ח. ח. ח.* Vox *ה. ח. ח. ח.* commutatur cum χάσος Mich. i. 6. Zach. xiv. 4 in Syro-hex., et cum χάσμα Luc. xvi. 26 in Philox. ¹⁴ Theodoret. ¹⁵ Syro-hex. *ה. ח. ח. ח.* Cf. ad Psal. i. 3. ¹⁶ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. ¹⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: *ה. ח. ח. ח.* h. e. non σκολιὰ (*σκολιὰ*), sed περικαμπῆς, coll. Hex. ad Hos. vi. 8. Jesai. xl. 4. ¹⁸ Syro-hex. *ה. ח. ח. ח.* ¹⁹ *ה. ח. ח. ח.* Alia, nec sibi ipsa constantia affert Hieron.: "Pravum est cor omnium, et inscrutabile; quis cognoscet illud? LXX: *Profundum est cor super omnia, et homo est; quis cognoscet eum?*... Verbum Hebraicum... si legatur ENOS, homo dicitur; si autem ANUS, *inscrutabile, sive desperabile*, eo quod nullus cor hominum valeat invenire. Sym. vero hunc locum ita interpretatus est: *Inscrutabile cor omnium; vir autem quis est qui inveniat illud?*" Unde nonnemo eruit: Σ. ἀνεξερεύνητος ἡ κ. πάντων, καὶ τίς ἀπὸρ ὅς εὕρησει αὐτήν; ²⁰ Syro-hex. *ה. ח. ח. ח.* ²¹ Nobil. ex Apolinario. Pro ὅς Montef. tacite edidit ὄς.

- 11. נָבֵל. *Stultus.* Ο. ἀφρων. 'A. ἀπορρίων. 'Ο 'Εβραϊὸς' νάβαλ.²²
- 12. מְרֻשָּׁן מְקוֹם מִקְדָּשׁוֹ. *Ab antiquo tempore locus sanctuarii nostri.* Ο. ἀγίασμα ἡμῶν. ✕ 'A. Σ. ἐξ ἀρχῆς τόπος ἁγιάσματος ἡμῶν.²³
- 13. מְקַהָּ יִשְׂרָאֵל. *Spes Israelis.* Ο. ὑπομονή 'Ισραήλ. 'A. ἐλπίς 'Ισραήλ. Σ. προσδοκία 'Ισραήλ.²⁴
וְסוֹרֵי בְּאֶרֶץ יִתְבּוּ. *Et recedentes a me in terra scribentur.* Ο. ἀφεστηκότες ἐπὶ τῆς γῆς γραφήτωσαν. Σ. καὶ abnegatores ἐπὶ τῆς γῆς γραφήσονται.²⁵
- 14. תְּהִלָּתי. *Laus mea.* Ο. καύχημά μου. 'A. αἰεσίς μου.²⁶
- 15. וְבוֹא נָא. *Veniat, quaeso.* Ο. ἐλθέτω ✕ 'A. Θ. δὴ ἄ.²⁷
- 16. וְנִנְי לֹא-מִצְּתִי מֵרַעָה אֲחֶרָה. *Ego autem non subtrahi me ne pastor fierem post te.* Ο. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκοπίασα κατακολουθῶν ὀπίσω σου. 'A. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐκραταίωσα ἀπὸ κακίας ὀπίσω σου. Σ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἠπείχθην ἀπὸ κακίας ὀπισθέν σου.³⁰
- 17. לְמַחֲתָהּ מַחְסֵי אַתָּה. *In terrorem; refugium*

- meum es tu.* Ο. εἰς ἀλλοτριώσιν, φειδόμενος ✕ σύ ἄ μου.³¹ 'A. Σ. εἰς πτόησιν, ἐλπίς μου [εἶ] σύ.³²
- 19. לֵי אֲנִי הָיָה מְרֻשָּׁן. *Ο. τάδε λέγει κύριος* ✕ πρὸς μέ ἄ.³³ Οἱ Γ. οὕτως εἶπεν κύριος πρὸς μέ.³⁴
- 20. וְכָל יְהוּדָה יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם. *Ο. καὶ πᾶσα 'Ιερουσαλήμ.* Alia exempl. καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες 'Ιερουσαλήμ.³⁵
- 21. וְלֹא יֵרְדוּ יְהוּדָה בְּעַשְׂרֵי הַבְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם. *Et ne inferatis per portas Jerusalem.* Ο. καὶ μὴ ἐκπορεύεσθε ταῖς πύλαις 'Ιερουσαλήμ. 'A. καὶ εἰσφέρετε διὰ τῶν πυλῶν 'Ιερουσαλήμ. Σ. καὶ εἰσφέρειν . . .³⁶
- 23. וְנִנְי-תָהּ. *Aurem suam.* Ο. τὸ οὖς αὐτῶν. Alia exempl. τὰ ὦτα αὐτῶν.³⁷
- 25. וְיִרְדוּ שָׂרֵי. *Viri Judae.* Ο. ἄνδρες (alia exempl. ἄρχοντες³⁸) 'Ιούδα.
וְיֹשְׁבֵי. *Et habitabitur.* Ο. καὶ κατοικισθήσεται. 'A. καὶ κατοικήσει.³⁹
- 26. מִן-הַרְפָּז. *Ex humili regione.* Ο. ἐκ γῆς (alia exempl. τῆς⁴⁰) πεδινῆς. 'A. τῆς ὑπωρείας. Σ. τῆς κοιλάδος.⁴¹
וּמִנְחָה וּמִבֵּן. *Sacrificium et fertum.* Ο. καὶ θυσίας (alia exempl. θυσίαν⁴²) καὶ θυμιάματα

²² Syro-hex. + *חב. חב. חב. חב.* Cf. Hex. ad Psal. xiii. 1. xxxviii. 9. ²³ Syro-hex. : *חב. חב. חב.* Cod. 88: ✕ ἐξ ἀρχῆς τόπος ἁγίασμα ἡμῶν. Cod. Jes. affert: 'A. Σ. ἐξ ἀρχῆς τόπος. ²⁴ Codd. 86, 88. ²⁵ Syro-hex. *חב. חב. חב.* Pro וְסוֹרֵי nescio an Sym. dederit ἀπονειόντες, coll. Hex. ad Psal. cxxxviii. 19. ²⁶ Sic Cod. 88, Syro-hex. ²⁷ Syro-hex. + *חב. חב. חב.* (Syriacum *חב. חב.*, quod Castello est *rivulus, fonticulus*, in Hex. ad Ezech. vi. 3 ponitur pro Hebr. *חב. חב.*, *torrens*. Aliis locis (Jerem. li. 37. Baruch v. 7) commutatur cum Graeco *θίνες*.) ²⁸ Syro-hex. + *חב. חב. חב.* ²⁹ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁰ Codd. 86, 88. Pro *ἠπείχθην* in Cod. 86 scriptum *εἰπέχθην*, in Cod. 88 *ἠπειλθην*. Hesych.: *Ἐπειχθῶμεν σπουδάζομεν*; qui sensus cum Hebr. *חב. חב.*, *festinavit*, apte congruit. Aliud tamen legisse videtur Syrus noster, qui affert: *חב. חב. חב.* (*prohibeatur, ἐπισχόμεν?*) *חב. חב. חב.*

+ *חב. חב. חב.* ³¹ Sic Syro-hex. Codd. 22, 51, alii: *φ. μου σύ.* ³² Codd. 86, 88. Syro-hex., absente *ei*: *חב. חב. חב.* ³³ Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Cod. 88, Syro-hex. ³⁴ Codd. 86 (cum *ὁ κύριος*), 88. Sic in textu Codd. 22 (cum *πρὸς ἐμέ*), 36, alii. ³⁵ Sic Codd. 22 (sine *al*), 36, alii, et Syro-hex. ³⁶ Codd. 86, 88. ³⁷ Sic Cod. 88, et Syro-hex. in textu, qui in marg. alterum habet. ³⁸ Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. in marg. ³⁹ Syro-hex. + *חב. חב. חב.* ⁴⁰ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. ⁴¹ Syro-hex. + *חב. חב. חב.* Syriacum *חב. חב.*, auctore Castello, est *radix montis*, Gr. *ὑπώρεια* (Suidae ἢ *ὑπὸ τὸ ἄρος πεδίας*); quae vox Aquilae vindicanda est, praeter hunc locum, Jos. xv. 33. Vid. Scharfenberg. *Animadversiones* ad loc. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 44. Obad. 19. ⁴² Sic Codd. II, III, XII, 23, 86 (cum ✕ ante *καὶ*), alii. In Codd. 48, 88, aliis, et Syro-hex. *καὶ θυσίας* deest.

καὶ μάννα (alia exempl. *μαναά*⁴³). 'A. *θυρίαν*
καὶ δῶρον.⁴⁴

26. תודה. *Gratiarum actionem.* O'. αἴνεσιν. Σ.
ὑπὲρ αἰδέσεως.⁴⁵

27. ארמונות. *Palatia.* O'. ἀμφοδα. 'A. Σ. βά-
ρεις.⁴⁶

Cap. XVII. 19. εἰσπορεύονται ÷ ἐν αὐταῖς 4 βα-
σιλείς. 23. = ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν 4.⁴⁷

CAP. XVIII.

2. היוצר. *Figuli.* O'. τοῦ κεραμέως. 'A. πλάστου.¹

3. על-האבנים. *Super duplici lapide (rota figlina).*
O'. ἐπὶ τῶν λίθων. 'A. ἐπὶ τοῦ ἄκμονοι. Σ. Θ.
ἐπὶ τοῦ ὄργάνου.²

4. בחמר. *Ex luto.* O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. ἐν τῷ
πηλῷ.³

בְּיַד הַיּוֹצֵר. *In manu figuli.* O'. ἐν ταῖς χερ-
σὶν αὐτοῦ. 'A. (ἐν χερσὶ) τοῦ πλάστου.⁴

בְּעֵינֵי הַיּוֹצֵר. *In oculis figuli.* O'. ἐνώπιον αὐ-
τοῦ. 'A. ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς.⁵

5. לאמר. O'. λέγων ✕ εἰπὲ αὐτοῖς 4.⁶

6. נא-יהוה. O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. φησὶ κύ-
ριος 4.⁷

בְּיַד הַיּוֹצֵר. *In manu figuli.* O'. ✕ ἐν χερσὶ 4
τοῦ κεραμέως.⁸ 'A. ἐν χερσὶ...⁹

כן. *Sic.* O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. οὕτως 4.¹⁰

בֵּית יִשְׂרָאֵל. O'. Vacat. ✕ Σ. οἶκος Ἰσραήλ 4.¹¹

7. רגע. *Semel.* O'. πέρας. 'A. σπουδὴν. Σ.
ἐξ αὐτῆς.¹²

לְנִתּוֹשׁ. *Ad evellendum.* O'. τοῦ ἐξᾶραι αὐτούς.
'Αλλος' τοῦ ἐκτῆαι.¹³

וְלְנִתּוֹץ. *Et ad diruendum.* O'. Vacat. ✕ Σ.
καὶ καθελεῖν 4.¹⁴

8. וְשָׁב. *Et convertat se.* O'. καὶ ἐπιστραφή. Σ.
καὶ μετανοήσει. Θ. καὶ ἀποστραφή.¹⁵

מְרַעַתוֹ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עָלָיו. *A malitia sua, prop-*
ter quam locutus sum contra illam. O'. ἀπὸ
πάντων τῶν κακῶν αὐτῶν. Alia exempl. ἀπὸ
τῶν κακῶν αὐτῶν ὧν ἐλάλησα ἐπ' αὐτό.¹⁶ Σ.
.. κακῶν κατ' αὐτό.¹⁷

וְנִחַמְתִּי. *Tum penitebit me.* O'. καὶ μετανοήσω.
'A. (καὶ) παραληθήσομαι.¹⁸ Σ. καὶ μεταθήσομαι
κάγῳ.¹⁹

⁴³ Sic Codd. 22, 33, 36, alii. Syro-hex. **MANNA**, cum
Græcis κ **MANNA** in marg. Hieron.: "Et sacrificium,
pro quo LXX ipsum verbum Hebraicum posuere *manaa*,
quod pessima consuetudine, immo scriptorum negligentia,
manna in nostris legitur." Cf. ad Cap. xli. 5. ⁴⁴ Syro-
hex. **MANNA**. Cf. ad Cap. xiv. 12. ⁴⁵ Codd.
86, 88. Syro-hex. **MANNA**. ⁴⁶ Hie-
ron.: "Et devorabit domos (sive vicos) *Jerusalem*, quos
LXX ἀμφοδα, Aq. et Sym. βάρεις, id est, *turritas domos*,
interpretati sunt." Syro-hex. **MANNA**. Cf. ad
Cap. ix. 21. ⁴⁷ Syro-hex. Ad v. 23 Hieron.: "Et
quod in Hebraico nou habetur, *super patres suos*."
CAP. XVIII. ¹ Syro-hex. **MANNA**. ² Idem:
MANNA. Codd. 86, 88:
'A. Σ. Θ. ἐπὶ τοῦ ὄργάνου. ³ Codd. XII, 86. Sic in textu
sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 88, 233. Alia
lectio, ἐκ τοῦ πηλοῦ, est in Codd. 36, 48, aliis, et Theo-
doret. ⁴ Syro-hex. **MANNA**. ⁵ Idem:
MANNA. ⁶ Sic in marg. Codd. XII, 86, et
in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex.

⁷ Codd. XII (teste Parsonsio), 88. Sic in textu sub aster.
Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁸ Syro-hex.
in textu: **MANNA**. per errorem pro
MANNA. ⁹ Cod. 86. Sic in
textu sub aster. Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii.
Minus probabiliter Cod. XII: ✕ 'A. ἐν χερσὶ. ¹⁰ Cod.
Jes. Codd. 22, 36, alii: οὕτως ἐστὶ ἡμῶν. ¹¹ Cod. 86.
Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22,
36, alii. ¹² Cod. 88. Cod. 86: 'A. Σ. σπουδὴν ἐξ αὐτῆς.
(Pro **MANNA** LXX verterunt σπουδὴ Thren. iv. 6.) Syro-hex.:
'A. Σ. repente (**MANNA**). Idem ad πέρας scholium affert:
"Hoc est, decretum (**MANNA**)."
¹³ Syro-hex. in marg.
char. med. **MANNA**. Cf. ad Cap. xii. 14. ¹⁴ Cod.
Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster.
Codd. 22, 36, alii. ¹⁵ Codd. 86, 88, quorum hic Sym-
macho *kān metanōsēi* tribuit. ¹⁶ Sic Codd. 62, 88 (om.
ἐπ' αὐτό), 233 (om. αὐτῶν), et Syro-hex. ¹⁷ Cod. 88.
¹⁸ Syro-hex. **MANNA**. Cf. ad Cap. xx. 16.
¹⁹ Cod. 88.

- 19. יְרִיבֵי. *Adversariorum meorum.* Ο΄ τοῦ δικαιοματός μου. 'Α. Σ. τῶν ἀντιδίκων μου.⁴⁰
- 20. בְּרָרָו שִׁוְהָ לְנַפְשִׁי. *Nam foderunt foveam animae meae.* Ο΄ ὅτι συνελάλησαν ῥήματα (alia exempl. κρίματα⁴¹) κατὰ τῆς ψυχῆς μου. 'Α. ὄρυξαν βόθρον (s. βόθυνον) τῇ ψυχῇ μου. Σ. ὅτι ὄρυξαν διαφθοράν . . .⁴²
- 21. הִגְרָם. *Detrude (trade) eos.* Ο΄ ἄθροισον αὐτούς. 'Α. κατὰσπασον . . .⁴³
בְּחֹרֵי הָעָם. *Juvenes eorum.* Ο΄ καὶ οἱ νεανίσκοι αὐτῶν. 'Α. καὶ ἐκλεκτοί . . .⁴⁴
- 22. בְּרִתְּבִיא. *Quia adduces.* Ο΄. ✕ ὅτι ✕ ἐπάξεις.⁴⁵
תִּרְבָּא. *Turmam praedatoriam.* Ο΄ ληστὰς. 'Α. εὐζωνον. Σ. πειρατήριον.⁴⁶
בְּרָרָו שִׁוְהָ לְלִבִּי. *Nam foderunt foveam ad capiendum me.* Ο΄ ὅτι ἐνεχείρησαν λόγον εἰς σύλληψίν μου. 'Α. ὅτι ὄρυξαν βόθρον (s. βόθυνον) (ἴσα) λάθωσί με.⁴⁷ Σ. (ὅτι) κατεσκεύασαν διαφθοράν . . .⁴⁸
- 23. אֶל-תִּבְשֵׁר עַל-עֲוֹנֵם. *Ne condones delictum eorum.* Ο΄ μὴ ἀθώωσης τὰς ἀδικίας αὐτῶν. 'Α. μὴ ἐξιλάση περὶ τῆς ἀνομίας αὐτῶν.⁴⁹
וְתִשָּׂא אֶל-לִבָּי מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵי. *Et peccatum*

- eorum e conspectu tuo ne deleas.* Ο΄ καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου μὴ ἐξαλείψῃς. 'Α. καὶ ἡ ἁμαρτία αὐτῶν ἐκ προσώπου σου μὴ ἐξαλειφθεῖη.⁵⁰
- 23. וְיִדְוּ מִכְּשָׁלִים לְפָנַי. *Et sint tuere facti coram te.* Ο΄ γενέσθω ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἐναντίον σου. 'Α. γενέσθωσαν ἐσκανδαλισμένοι (s. ἐσκανδαλωμένοι) πρὸ προσώπου σου.⁵¹

Cap. XVIII. 20. ÷ καὶ τὴν κόλασιν αὐτῶν ἔκρυσαν (om. μοι) ✕.⁵²

CAP. XIX.

- 1. בְּקֶבֶץ יִצְרָאֵל. *Lagenam figuli.* Ο΄ βικὸν πεπλασμένον. 'Α. στάμνον πλάστου. Σ. κεραμέως.¹
וְיִזְקֵנוּ הַקְּדוֹשִׁים. *Et ex senioribus sacerdotum.* Ο΄ καὶ ἀπὸ (alia exempl. add. τῶν πρεσβυτέρων²) τῶν ἱερέων.
- 2. אֶל-גִּיא בֶן-הַנּוֹם. *In vallem filii Hinnom.* Ο΄ εἰς τὸ πολυάνδριον υἱῶν τῶν τέκνων αὐτῶν. 'Α. Σ. εἰς τὴν φάραγγα υἱοῦ Ἐνώμ.³
וְתִרְחֹקוּ. *Figlinae.* Ο΄ τῆς χαρσεῖθ. 'Α. Σ. Θ. τῆς ἀρσεῖθ.⁴

⁴⁰ Codd. 86, 88 : Σ. τῶν ἀντ. μου. Syro-hex. : 'Α. τῶν ἀντ. μου (ܐܢܬܝܢ ܕܥܝܢܝܢ). Utrique lectionem tribuere nil vetat. ⁴¹ Sic solus Cod. 88. Syro-hex. in textu κρίμα, in marg. ῥήματα habet. ⁴² Syro-hex. ܐܘܪܝܢܐ ܕܥܝܢܝܢ. Codd. 86, 88 afferunt : 'Α. Σ. ὄρυξαν διαφθοράν. ⁴³ Syro-hex. ܐܘܪܝܢܐ. (Verbum Syr. commutatur cum Graecis καταστρέφειν, καθαιρεῖν, καταστᾶν, κατασκάπτειν; e quibus pro Hebraeo ܐܘܪܝܢܐ (s. ܐܘܪܝܢܐ) Aquila posuit κατέσπασε Prov. xxi. 7.) ⁴⁴ Syro-hex. ܐܘܪܝܢܐ. ⁴⁵ Syro-hex. solus : ܐܘܪܝܢܐ ✕ ܐܘܪܝܢܐ. ⁴⁶ Codd. 86, 88, uterque cum εὐζωνοι pro εὐζωνον. ⁴⁷ Syro-hex. ܐܘܪܝܢܐ ܕܥܝܢܝܢ (ܐܘܪܝܢܐ). Minus probabiliter Codd. 86, 88 : 'Α. ὄρυξαν διαφθοράν. ⁴⁸ Codd. 86, 88. ⁴⁹ Cod. 86. Syro-hex. ܐܘܪܝܢܐ ܕܥܝܢܝܢ. Mendose Cnd. 88 : 'Α. μὴ ἐξιλάσης περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁵⁰ Codd. 86, 88. ⁵¹ Syro-hex. ܐܘܪܝܢܐ. (In exemplari Norberg. ܐܘܪܝܢܐ abest.) Hieron. Hebraea vertit : *Fiant corruentes (sive impingentes) in conspectu tuo; ubi impingentes (προσκόπτοντες) ad Symmachum pertinere credibile*

est. ⁵² Syro-hex., qui male affert : ÷ κατὰ τῆς ψυχῆς μου — ἔκρυσαν ✕. In Cod. 86 pingitur : ✕ καὶ τὴν κ. αὐτῶν ἔκρυσαν ✕.
CAP. XIX. ¹ Pro πεπλασμένον Norberg. in textu edidit ܐܘܪܝܢܐ, πεπλεγμένον; in marg. autem : ܐܘܪܝܢܐ ܕܥܝܢܝܢ, vertens : A. urnam intorsionis. Pro ܐܘܪܝܢܐ et ܐܘܪܝܢܐ Bernstein. in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. III, p. 406 ܐܘܪܝܢܐ et ܐܘܪܝܢܐ in codice exaratam esse nullus dubitat. Emendationes prorsus necessariae videntur, coll. Hex. ad Jesai. lxiv. 8. Jerem. xviii. 2; erroris vero hic quidem non descriptor, sed ipse codicis scriba, quod rarissime ei accidit, insimulandus est. Codd. 86, 88 afferunt : 'Α. Σ. κεραμέως. (Syr. ܐܘܪܝܢܐ ponitur pro στάμνος Exod. xvi. 33. Bel et Dr. 32 in Syro-hex.) ² Sic Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 33, alii, et Syro-hex. ³ Syro-hex. ܐܘܪܝܢܐ ܕܥܝܢܝܢ. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 487 : Οἱ λοιποὶ ἀντὶ τοῦ πολυάνδριον ἐξέδωκαν φάραγγα. ⁴ Hieron. : "Pro porta fictili, Aq., Sym. et Theod. ipsum verbum posuerunt Hebraicum HARSITH; pro quo LXX juxta morem suum pro aspiratione HETH

3. יְהוָה צְבָאוֹת. O. κύριος ✕ 'A. Σ. Θ. τῶν δυνάμεων 4.⁶
4. יַעַן אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי. Propterea quod dereliquerunt me. O. ἀνθ' ὧν ✕ 'A. ὅσα 4 ἐγκατέλιπόν με.⁸
 אֶת-הַמְּקוֹם הַזֶּה (bis). O. ✕ 'A. σὺν 4 τὸν τόπον τοῦτον.⁷
5. מַתְּצִימוֹת. Excelsa. O. ✕ τὰ 4 ὑψηλά.⁹ Σ. τοὺς βωμούς.⁹
 עֲלוֹת לְבַעַל. Holocausta τῷ Baal. O. Vacat. ✕ 'A. ὀλοκαυτώσεις τῷ Βάαλ 4.¹⁰ ✕ Σ. ὀλοκαυτώματα τῷ Βάαλ 4.¹¹
 וְלֹא דִבַּרְתִּי. Nec locutus sum. O. Vacat. Alia exempl. οὐδὲ ἐλάλησα.¹²
 עָלְתָה עַל-לִבִּי. Venit in cor meum. O. διανοήθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου. 'A. Σ. ἀνέβησαν...¹³
6. הַתְּפֵת וְגִיא. Tophet et vallis. O. διάπτωσις καὶ πολυάνδριον. *Ἄλλος· Θαφὲθ καὶ φάραγξ.¹⁴
7. וּבִקְרָתִי. Et evacuabo. O. καὶ σφάζω (alia exempl. κατασφάζω; alia, κατασκάψω¹⁵). 'A. καὶ σήψω.¹⁶ Σ. καὶ ῥήξω (s. ἐκρήξω).¹⁷
8. וְשִׁמְתִי אֶת-הָעִיר. Et reddam urbem. O. καὶ

κατάξω (alia exempl. τάξω¹⁸) ✕ 'A. σὺν 4 τὴν πόλιν.¹⁹

8. לְשִׁמְתָהּ. In stuporem. O. eis ἀφανισμόν. ('A.) eis χερσόν.²⁰
 וְשִׁם. Obstupescet. O. σκυθρωπάσει. Σ. ἀπορηθήσεται.²¹
9. יְהוָה אֲכַלְתִּים. Et comedere eos faciam. O. καὶ ἔδονται. 'A. (καὶ) ψαμίσω αὐτούς.²²
 בְּצָרָה. In angustiis. O. ἐν τῇ περιοχῇ. 'A. ἐν τῇ θλίψει.²³
 וּמְבַקְשֵׁי נַפְשֵׁיהֶם. Et quaerentes animam eorum. O. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. καὶ οἱ ζητούντες τὴν ψυχὴν αὐτῶν 4.²⁴
11. יְהוָה צְבָאוֹת. O. κύριος ✕ Οἱ Γ'. τῶν δυνάμεων 4.²⁵
 אֶת-הָעֵץ. Populum. O. ✕ 'A. σὺν 4 τὸν λαόν.²⁶
 אֶת-כִּלְיֵי הַיַּיִן. Vas figuli. O. ἀγγος ὀστράκινον. 'A. σκεῦος κεραμέως.²⁷
 וּבְתֵפֶת יִקְבְּרוּ מֵאִין מְקוֹם לְקְבוֹר. Et in Tophet sepelient, eo quod non sit locus alius ad sepeliendum. O. Vacat. ✕ 'A. Θ. καὶ ἐν τῷ

litterae addiderunt CHI Graecum." ⁶ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁷ Ibidem. ⁸ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 48, alii. Cod. 88: σὺν τῷ τόπῳ τούτῳ. ⁹ Cod. Jes., et in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁰ Syro-hex. ܘܘܠܘܘܬܝܢ. Minus probabiliter Codd. 86, 88: 'A. τοὺς βωμούς. ¹¹ Cod. 86, et sine aster. Cod. 88. ¹² Cod. Jes., et sine aster. Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: ✕ ὀλοκαύτωμα (ܘܘܠܘܘܬܝܢ) τῷ Βάαλ 4. ¹³ Sic Cmp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ¹⁴ Syro-hex. ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ. ¹⁵ Cod. Jes. in marg. sine nom. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., qui omnes pro πολυάνδριον bis habent φάραγξ. Lectionem textualem in marg. char. med. affert Syro-hex. ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ. Hieron.: "Miror autem quid sibi voluerint LXX, pro ΤΗΡΗΤΗ διάπτωσις, hoc est, ruinationem, ponere, et pro valle πολυάνδριον, quod significat virorum multitudinem; nisi forte ex eo quod ibi populus corruperit, et caesa sit hominum multitudo, vel spiritualiter, in errore idololatriae, vel juxta litteram, a Babylonio exercitu." (Voci διάπτωσις praemittunt λέγει

κύριος Cod. 62, et Syro-hex. in marg., invito Hebraeo.) ¹⁶ Prior lectio est in Comp., Codd. XII, 22, 33, 36, aliis; posterior in Cod. 88, Syro-hex. ¹⁷ Syro-hex. ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ. Cf. Hex. ad Psal. vi. 7. Eccles. x. 1. Spohuius tentat, καὶ πλαδαρώσω, appellans Hex. ad Jesai. xix. 3 [Jerem. li. 2]. Sed in posteriore loco pro πλαδαρῶσιν in Syro est ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ. ¹⁸ Syro-hex. ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ. Cf. Hex. ad Jesai. xix. 3. Jerem. li. 2. ¹⁹ Sic Cump., Codd. III, XII, 22, 23, alii, et Syro-hex. ²⁰ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 48, 88 (σὺν τῇ π.), alii. ²¹ Syro-hex. in marg. char. med. ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ. Cf. ad Cap. xxv. 11. ²² Idem: ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ. Cf. ad Cap. l. 13. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἀπορηθήσεται (sic) ἐπεγγελάσῃ (-άσει Cod. 88). Posteriorius vocab. ad sequens רָשָׁה, O. καὶ συμεί, pertinere videtur; sed ex usu Symmachi confirmari nequit. ²³ Syro-hex. ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ. ²⁴ Idem: ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ. ²⁵ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36 (sine kai), alii. ²⁶ Cod. 86. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ²⁷ Cod. Jes. Cod. 88: ✕ σὺν 4 τῷ λαῷ (τούτῳ). ²⁸ Syro-hex. ܘܘܒܝܩܪܝܬܝ.

Θαφέθ θάψουσι παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι 4.²⁸

12. תַּפְתָּב. Ο. ὡς τὴν διαπίπτουσαν. Σ. ὡς Θαφέθ.²⁹

13. ביתי מלכי יהודה כמקום בית המלך. Et domus regum Judae sicut locus Tophet. Ο. καὶ οἰκοὶ βασιλείων Ἰούδα ἔσονται καθὼς ὁ τόπος ὁ διαπίπτων. Alia exempl. add. ÷ πάντες οἰκοὶ βασιλείων Ἰούδα ὡς τόπος τοῦ Θαφέθ 4.³⁰

אִמְּוִתָּי. Immundae. Ο. ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν. Alia exempl. ἔνεκεν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὧν ἐποίησαν.³¹ Ἄλλος μωλοσυμένοι.³²

14. מִתְּפֶתֶת. Ο. ἀπὸ τῆς διαπτώσεως. Alia exempl. add. τοῦ Θαφέθ, s. τοῦ τόπου Θαφέθ.³³ Ἄλλος (ἀπὸ) Θαφέθ.³⁴

15. יְהוָה יְשׁוּעָה לִּי יְהוָה. Ο. κύριος ✕ Ἄ. Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ 4.³⁵

תָּהָן הָעִיר. In urbem hanc. Ο. ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην. Alia exempl. ἐπὶ Ἱερουσαλήμ.³⁶

Cap. XIX. 3. ÷ καὶ ἄνδρες Ἰούδα 4. 7. ÷ καὶ τὴν βουλήν (fort. καὶ ÷ τὴν βουλήν) 4. 15. ÷ καὶ τὰς κόμας αὐτῆς (אֲזָרָה) 4.³⁷

CAP. XX.

1. יִזְבֵּחַ. Sacerdos. Ο. ὁ ἱερεὺς. Ἄλλος ὁ ψευδοπροφήτης.¹

2. יָתַן יְהוָה. Et conjecit eum. Ο. καὶ ἐνέβαλεν αὐτόν. Ἄλλος καὶ ἔδωκεν αὐτόν.²

נַפְתָּרִים. In peritum. Ο. Θ. εἰς τὸν καταράκτην. Σ. εἰς τὸ στρεβλωτήριον.³

בְּנֵימִן. Benjamin. Ο. οἴκου ἀποτεταγμένου. Ἄλλος Βενιαμίν.⁴

יְשֻׁרִים. Superiorem. Ο. τοῦ ὑπερέφου. Σ. τὴ ἐπάνω.⁵

3. תָּהָן מִמָּחָת. Et factum est a crastino. Ο. Vacat. ✕ Ἄ. Θ. καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον 4.⁶

בְּנֵימִן. Formidinem. Ο. Θ. μέτοικον. Ἄ. (juxta ed. 1ma) circumspicientem. Ἄ. (juxta

²⁸ Montef. edidit: Ἄ. Θ. καὶ ἐν τῷ Θαφέθ θάψουσι, ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ ταφῆναι. Σ. καὶ ἐν τῷ Θαφέθ θάψουσι παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι; notans: "Trium lectionem sequimur, partim ex Drusio et Theodoretō, partim ex MS. Jes., sed non sine scrupulo." Haec, ὅτι οὐκ ἔστι τόπος τοῦ τ., solius Complutensis auctoritati, quae nulla est, innixa esse videntur. Theodoretum vero, qui legit, θάψουσι γὰρ ἐν τῷ τωφέτ διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ποῦ θάψαι, sensum, non verba, expressisse credibile est. Quod ad nostra subsidia attinet, Parsonsius e Codd. XII, 86, 88 affert: ✕ Ἄ. Θ. (Ἄ. Θ. om. Cod. 88) καὶ ἐν τῷ (τῷ om. XII) Θαφέθ (Θοφέθ Cod. 86) θάψουσι παρὰ τὸ (τοῦ Cod. 88) μὴ ὑπάρχειν τόπον τοῦ θάψαι. (Eadem post θεοῖς ἀλλοτριῖς (v. 13) in textum inferunt Codd. 22 (sub ✕), 36, 48 (sub ✕), alii.) Consentit Syro-hex. in textu: ܕܢܘܟܘܢܐ ܕܗܘܐ ܕܥܝܪܘܬܐ ܕܗܘܐ ܕܥܝܪܘܬܐ. (Sic in cod., uou ܕܥܝܪܘܬܐ et ܕܥܝܪܘܬܐ.) ²⁹ Syro-hex. ܕܥܝܪܘܬܐ ܕܗܘܐ. ³⁰ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine obelo, praemisso καὶ, Codd. XII (in marg.), 62. Ad haec, καὶ οἰκοὶ—διαπίπτων, Cod. 86 affert: ✕ Σ. πάντες οἰκοὶ κ.τ.έ. Duplicem τῶν Ο' lectionem agnoscit Hieron.: "Quod autem in LXX infertur, omnes domus regum Juda sicut locus Thopheth, in Hebraico non habetur." Verba Hieronymi male cepit Rosenmueller., quasi negantis clausulam, תַּפְתָּב—תַּפְתָּב, in Hebraicis sui temporis exemplaribus legi. ³¹ Sic Codd. 22 (ex corr.),

36, alii, et Syro-hex. ³² Syro-hex. in marg. ܕܥܝܪܘܬܐ ÷ (fort. ܕܥܝܪܘܬܐ). ³³ Prior lectio est in Codd. 22, 48, aliis; posterior in Ald., Codd. III, 33, 36, aliis. ³⁴ Sic in marg. Codd. XII, 88, Syro-hex. ³⁵ Codd. XII (cum θεοῖς pro ὁ θεοῖς), 86. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. ³⁶ Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. in marg. ³⁷ Syro-hex.

CAP. XX. ¹ Cod. 88. Sic in textu Codd. 86, 133, ex glossa, ut videtur. ² Sic Codd. XII (in marg.), 233. Syro-hex. in marg. ÷ ܕܥܝܪܘܬܐ. ³ Hieron.: "Pro peritō, quem nos diximus, LXX et Theod. vertere, cataraeten; Sym. βασανιστήριον, sive στρεβλωτήριον, quod utrumque tormenta significat." Duae lectiones de diversis prophetae locis, potius quam de duplici Symmachi versione, quae Montefalconii et Vallarsii sententia est, intelligere malimus. Hic quidem στρεβλωτήριον posuisse videtur, testibus Codd. 86, 88 ad v. 3: Σ. ἐκ τοῦ στρεβλωτήριου. Syro-hex. ambigne affert: ÷ ܕܥܝܪܘܬܐ ܕܗܘܐ. Cf. ad Cap. xxix. 26. ⁴ Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., qui posterior in marg. habet: ÷ ܕܥܝܪܘܬܐ ܕܗܘܐ, h. e. domus conglutinatae, s. compactae. Codd. 22, 36, alii, post תַּפְתָּב inferunt Βενιαμίν. ⁵ Syro-hex. ÷ ܕܥܝܪܘܬܐ ܕܗܘܐ. ⁶ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

ed. 2^{dam}) peregrinum. Σ. ablatum, s. congregatum et coactum.⁷

3. מִסְבִּיב. Undiquaque. O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. κυκλῶθεν 4.⁹

4. בָּבֶלְהָ. In Babylonem. O'. Vacat. ✕ εἰς Βαβυλῶνα 4.⁹

5. אִפְסָה. Opes. O'. ἰσχύν. Σ. ὑπόστασιν.¹⁰

וְהָתַתְּ לִי כָּל-תְּהִי. Et omne pretiosum ejus. O'. Vacat. ✕ καὶ πᾶσαν τὴν τιμὴν αὐτῆς 4.¹¹ 'A. (καὶ) σύμπασαν τὴν τιμὴν αὐτῆς.¹²

וְיִלְקְחוּ וְיִבְזוּ. Et diripient eos, et capient eos. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. καὶ διαρπάσσονται αὐτοὺς, καὶ λήψονται αὐτοὺς 4.¹³

6. וְיָבֵל תָּבוֹא שָׁמָּה מוֹת. Et in Babylonem venies, et ibi morieris. O'. καὶ ἐν Βαβυλῶνι ἀποθανῆ. Alia exempl. καὶ εἰς Βαβυλῶνα ἦξεῖς, καὶ ἐκεῖ ἀποθανῆ.¹⁴ ✕ Οἱ Γ'. εἰς Βαβυλῶνα ἦξεῖς 4.¹⁵

7. פָּתַתְנִי יְהוָה וְהָיָה נַפְשִׁי. Pellexisti me, Jova, et

pellectus sum. O'. ἠπάτησάς με, κύριε, καὶ ἠπατήθην. 'A. ἔθελξάς με, κύριε, καὶ ἐθέλχθην.¹⁶

7. וְיִזְכַּרְנִי הַיְהוָה כִּי-לִפְתָּהּ. Fortior me fuisti, et praevaletisti; factus sum in derisionem tota die. O'. ἐκράτησας καὶ ἠδυνάσθησ' ἐγενόμην εἰς γέλωτα πᾶσαν ἡμέραν. Σ. περιεκράτησάς μου δυνατώτερος ὢν ἐγενόμην εἰς καταγέλωτα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.¹⁷

8. לֵךְ לָךְ. Omnes subsannant me. O'. διετέλεσα μυκτηριζόμενος. 'A. πᾶς ἐμπαίζει μοι.¹⁸ Σ. πᾶς τις καταφλυαρεῖ μου.¹⁹

8. נָמַתְנִי וְנִשְׁחַדְתָּנִי וְנִשְׁמַתְנִי וְנִשְׁחַדְתָּנִי. Nam quoties loquor, conqueror; vim et oppressionem clamo. O'. ὅτι πικρῶ λόγῳ μου γελάσομαι, ἀθεσίαν καὶ τλαιπωρίαν ἐπικαλέσομαι. 'A. ὅτι ἀπὸ πλήθους λαλήσω καὶ κεκράξομαι, ἀδικίαν καὶ προνομὴν ἐκάλεσα.²⁰ Σ. ὅτι ἀφ' οὗ κηρύσσω, ὦ ἀδικία, ὦ τλαιπωρία, βοῶ.²¹

9. לֹא-יִזְכַּרְנִי. Non recordabor ejus. O'. οὐ μὴ

⁷ Hieron.: "Pro pavore, quod in Hebraico scriptum מאור, LXX et Theod. μέτοικον, id est, migrantem; Aquilae secunda editio peregrinum [fort. πάροικον, s. προσήλυτον], prima, circumspicientem; Sym. ablatum, sive congregatum et coactum, interpretati sunt." Idem ad v. 4: "ΜΑΟΥΡ [LXX μετακίαν] omoes similiter transtulerunt, ut significarent vel pavorem, vel peregrinationem [παροικίαν, s. προσήλυτευσιν; cf. Hex. ad Gen. xlvii. 9. Psal. cxviii. 54], vel sublationem et translationem, et congregationem [MS. Vat. commigrationem]." Hieronymi Latina incertiora sunt, quam ut multum tribuamus lectionibus Graecis a nonemine propositis, 'A. 1. περιορώντα. 'A. 2. ξένον. Σ. ἀφηρημένον, ἢ συνηθροισμένον. Tantum monemus, pro וְיָבֵל in eadem locutione Cap. xlvi. 5 Symmachum dedisse **בְּבִלְהָ**, congregatio, pro quo συστροφὴ potius quam συναγωγή posuerimus propter loca Psal. xxx. 14. liv. 16 in Hexaplia. Cum Symmacho, ut videtur, concinit Jarchi, qui notat: "Nomen וְיָבֵל hic significat congregationem (הַפְּתִיחָה), ut Ezech. xxi. 17, congregati (וְיָבֵל) ad gladium." ⁸ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁹ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁰ Codd. 86, 88. Hieron. Hebraeum vertit, substantivum. ¹¹ Cod. Jes., Syro-hex. Sic in textu sine aster. Codd. 228, 233.

¹² Cod. 86. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ✕ καὶ σύμπασαν κ.τ.ε., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹³ "Cod. Jes. Illud vero διαρπάσσονται in schedis nostris dubie scriptum est; melius (i) διαρπάσουσιν."—Montef. Pro διαρπάσσονται Parnousii amanuensius ἀποποιᾶται (sic) exscripsit. Aut retinendum διαρπάσσονται, quod in Cod. 22 habetur; aut legendum cum Codd. 36, 48, aliis, διαρπῶνται. Cod. 88, Syro-hex.: ✕ καὶ διαρπῶνται αὐτοὺς 4, καὶ ἀξουσιν κ.τ.ε. ¹⁴ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁵ Codd. 86, 88. ¹⁶ Olympiodorus in Cat. Ghisler. T. II, p. 503. Protraus consone Syro-hex. **וְהָיָה נַפְשִׁי כְּפִלְוִי**. Cf. Hex. nostra ad Hos. ii. 14. ¹⁷ Codd. 86, 88. ¹⁸ Syro-hex. **וְהָיָה נַפְשִׁי כְּפִלְוִי**. ¹⁹ Codd. 86, 88, in continuatione. Syro-hex. **וְהָיָה נַפְשִׁי כְּפִלְוִי**. Norberg. perperam vertit, *quicumque confringit me*. "Recte habet **וְהָיָה נַפְשִׁי כְּפִלְוִי**, φλυαρεῖ. In loco 4 Reg. ix. 11 **וְהָיָה נַפְשִׁי כְּפִלְוִי** ponitur pro ἀδολεσχία, et secundum Bar Bahlul idem **וְהָיָה נַפְשִׁי כְּפִלְוִי** valet **וְהָיָה נַפְשִׁי כְּפִלְוִי**. In versione autem Philox. 1 Tim. v. 13 **וְהָיָה נַפְשִׁי כְּפִלְוִי** ponitur pro φλύαροι."—R. L. Bensly. ²⁰ Syro-hex. **וְהָיָה נַפְשִׁי כְּפִלְוִי**. ²¹ Codd. 86, 88, in continuatione. Syro-hex. in marg. char. med. **וְהָיָה נַפְשִׁי כְּפִלְוִי**.

ὀνομάσω τὸ ὄνομα κυρίου. 'Α. Σ. (οὐ) μισηθήσομαι αὐτόν.²³

9. בְּלִבִּי. *In corde meo.* Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. ἐν τῇ καρδίᾳ μου.²³

עָרָר. *Conclusum.* Ο'. φλέγον. *Alia exempl. φλεγόμενον.*²⁴ 'Α. Σ. συνεχόμενον.²⁵

וְהִנְלֵאתִי בְלֵיל לַיְלָה וְלֹא אֶחַל. *Et defessus sum sustinendo, et non potui (continere).* Ο'. καὶ παρῆμαι πάντοθεν, καὶ οὐ δύναμαι φέρειν. 'Α. καὶ ἐκοπίασα ὑποφέρειν, καὶ οὐ δυνήσομαι [φέρειν].²⁶ Σ. καὶ ἐκοπώθην ὑποφέρειν, μὴ δυνάμενος φέρειν.²⁷

10. מְסִבִּיב. Ο'. κυκλόθεν ✕ λεγόντων.²⁸

הַיְיָ יִדְוֶנִי וְיַגִּידֵנִי לְפָנֶיךָ שְׁמֵרֵי צְלִיעַ. *Indicate (accusate), et indicemus eum; omnes homines pacis meae, observantes latus meum (s. observant claudicationem meam).* Ο'. ἐπισύστητε, καὶ ἐπισυστώμεν ἐπ' αὐτῷ, πάντες ἄνδρες φίλοι αὐτοῦ, τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ. 'Α. ἀναγγείλατε, καὶ ἀναγγελοῦμεν αὐτῷ, πάντες ἄνθρωποι εἰρηνικοί μου, φυλάσσετε τὸ κλίτος μου.²⁹ Σ. λέγονται, λαλήσατε, καὶ διαφημίσομεν αὐτόν, ἄνδρες εἰρηνεύοντες πρὸς μέ, φυλάσσετε τὰς πλευράς μου.³⁰ Θ. διώξατε, καὶ διώξωμεν, πάντες ἄνθρωποι εἰρηνικοί μου, φυλάσσετε τὴν πλευράν μου.³¹

וְעִלְיוֹנֵנוּ. *Ullionem nostram.* Ο'. τὴν ἐκδίκησιν ('Α. κόλασιν. Σ. τιμαρίαν³²) ἡμῶν.

11. עֲרִיבּוֹר עָרִיבּוֹר. *Ut heros potens.* Ο'. καθὼς μαχητῆς ἰσχύων. 'Α. καθὼς δυνάστης κατισχυρευόμενος.³³

עַל-כֵּן רָדַפּוּ יַבְשָׁלוּם וְלֹא יָבִילוּ. *Propterea qui me insectantur impingent, nec poterunt perficere.* Ο'. διὰ τοῦτο ἐδίωξαν, καὶ νοῆσαι οὐκ ἔδύναντο. 'Α. οὐχ οὕτως οἱ διώκοντές με ἀσθενήσουσιν...³⁴ Σ. ... οἱ διώκοντές με πταίσουσι καὶ ἀσθενήσουσιν (s. ἀδυνατήσουσιν).³⁵

12. הַיְיָ הִתְחַזַּק. Ο'. κύριε ✕ Θ. τῶν δυνάμεων.³⁶ 'Α. καὶ κύριος τῶν δυνάμεων.³⁷ Σ. σὺ δὲ, κύριε τῶν δυνάμεων.³⁸

יְהִי צְדִיק. *Qui probas justum (s. probator justus).* Ο'. δοκιμάζων δίκαια ('Α. δίκαιον³⁹). Σ. ὁ δοκιμαστής δίκαιος.⁴⁰

אֶת-רִיבִי. *Causam meam.* Ο'. τὰ ἀπολογήματά μου. 'Α. Σ. τὴν δίκην μου.⁴¹

13. הַיְיָ הִתְחַזַּק. *Laudate Jovam.* Ο'. αἰνέσατε αὐτῷ. Σ. αἰνέσατε τὸν κύριον.⁴²

וְנַפְשִׁי. *Animam.* Ο'. ✕ 'Α. Σ. τὴν ψυχήν.⁴³

14. בְּרִוּיָהּ. *Benedicta.* Ο'. ἐπευκτή. 'Α. Σ. εὐλογημένη.⁴⁴

15. בְּנֵי זָרָה. *Filius mas.* Ο'. ✕ 'Α. Σ. Θ. υἱὸς ἄρσην.⁴⁵

וְשִׂמְחָהּ. *Exhilarando exhilaravit eum.*

²³ Syro-hex. affert: 'Α. Σ. μισηθήσομαι (וְלֹא יִבְלֵוּ). Deinde Cod. 88: 'Α. Σ. αὐτόν. Syro-hex. [et Cod. 88] in textu: οὐ μὴ ὀνομάσω αὐτό (וְלֹא יִבְלֵוּ); in marg. autem char. med. + וְלֹא יִבְלֵוּ. ²⁴ Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu sub. aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ²⁵ Sic Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: φλεγόμενον καὶ συνεχόμενον. ²⁶ Codd. 86, 88: Σ. συνεχόμενον. Syro-hex. vero: וְלֹא יָבִילוּ. ²⁷ Codd. 86, 88, qui ἐκόπασα scribunt. Correximus ο Syro-hex., qui sine nom. affert: וְלֹא יָבִילוּ. Cf. Hex. ad Job. iv. 2. ²⁸ Cod. 86 in marg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ebar. med. + וְלֹא יָבִילוּ. Symmachi est, ut mox videbimus. ²⁹ Syro-hex. וְלֹא יָבִילוּ. ³⁰ Idem: וְלֹא יָבִילוּ. ³¹ Codd.

86 (cum Σ. pro Θ.), 88. Hieron. Hebraea vertit: *Persequimini, et persequamur eum*, etc. ³² Codd. 86, 88. ³³ Syro-hex. + וְלֹא יָבִילוּ. Cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 35. ³⁴ Codd. 86, 88. ³⁵ Syro-hex. + וְלֹא יָבִילוּ. ³⁶ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ³⁷ Codd. 86, 88. ³⁸ Codd. 86, 88 (cum κύριος δυνάμεων). ³⁹ Syro-hex. + וְלֹא יָבִילוּ. ⁴⁰ Codd. 86, 88. Syro-hex. + וְלֹא יָבִילוּ. ⁴¹ Syro-hex. + וְלֹא יָבִילוּ. ⁴² Cod. 88. Syro-hex. in textu: αἰνέσατε ✕ τὸν κύριον; in marg. autem char. med.: αὐτόν. ⁴³ Cod. Jes. Articulus abest a Comp., Codd. III, 26, 33, 36, aliis. ⁴⁴ Codd. 86, 88: Σ. εὐλογημένη. Syro-hex. in textu liberius vertit, ΕΠΕΥΚΤΗ; in marg. autem char. med. + ΕΠΕΥΚΤΗ. ⁴⁵ Cod. 88. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii.

Ο. εὐφραϊνόμενος ✕ Θ. εὐφρανεν αὐτόν. ⁴⁶ 'A. εὐφραίνων εὐφρανεν αὐτόν. ⁴⁷

16. קָנַי. *Penituit eum.* Ο. μετεμελήθη. 'A. Σ. παρεκλήθη. ⁴⁸

בְּצֶהַר הַיְהוּדִים. *In tempore meridiei.* Ο. ✕ ἐν καιρῷ ⁴ μεσημβρίας. ⁴⁹

17. אֲשֶׁר לֹא-מָצָאתִי מִן-בֶּטֶן אִמִּי. *Quod non pecaverit me ab utero.* Ο. ὅτι οὐκ ἀπέκτεινέ με ἐν μήτρᾳ. 'A. ὅς οὐκ ἐθανάτωσέ με ἐκ μήτρας. Σ. ὅτι οὐκ ἐθανάτωσέ με . . . ⁵⁰

וְהָיָה עִוְלָהּ עַד-לְעוֹלָם. *Et uterus ejus gravidus esset in aeternum.* Ο. καὶ ἡ μήτρα συλλήψεως αἰωνίας. 'A. (καὶ) μήτρα αὐτῆς κυήσεως . . . ⁵¹

18. וְיִכָּלְוּ. *Et consumerentur.* Ο. καὶ διετελέσαν. Σ. (καὶ) ἀνηλώθησαν. ⁵²

Cap. XX. 4. ÷ καὶ σέ ⁴. 16. ÷ ἐν θυμῷ ⁴. ⁵³

CAP. XXI.

2. כִּי נְבוּצַדְנֶצַּר מֶלֶךְ. *Quia Nebucadrezzar rex.* Ο. ὅτι ✕ 'A. Θ. Ναβουχοδονόσορ ⁴ βασιλεύς. ¹

וְיָגֵר עָלֵינוּ. *Bellum gerit contra nos.* Ο. ἐφέ-

στηκεν ἐφ' ἡμᾶς. 'A. πολεμεῖ ἡμᾶς. Σ. πολεμεῖ πρὸς ἡμᾶς. ²

2. וְיָגֵר עָלֵינוּ. *Jova nobiscum.* Ο. κύριος ✕ Θ. μεθ' ἡμῶν ⁴. ³

4. וְיָגֵר עָלֵינוּ. *Quod non pecaverit me ab utero.* Ο. κύριος ✕ Οἱ Γ'. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ⁴. ⁴

וְיָגֵר עָלֵינוּ. *Quae in manibus vestris sunt.* Ο. Vacat. ✕ Σ. τὰ ἐν χερσίν ὑμῶν ⁴. ⁵

וְיָגֵר עָלֵינוּ. *Cum rege Babylonis et cum Chaldaeis.* Ο. πρὸς τοὺς Χαλδαίους. ✕ 'A. Σ. Θ. τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος ⁴ καὶ τοὺς Χαλδαίους. ⁶

וְיָגֵר עָלֵינוּ. *Qui obsident vos.* Ο. τοὺς συγκεκλεικότας ὑμᾶς. Σ. τοὺς πολιορκούντας ὑμᾶς. ⁷

וְיָגֵר עָלֵינוּ. *Murum.* Ο. τοῦ τείχους. Οἱ Γ'. τοῦ τείχους. ⁸

וְיָגֵר עָלֵינוּ. *Et colligam ea.* Ο. Vacabat. ✕ Σ. καὶ συνάξω αὐτούς ⁴. ⁹

5. וְיָגֵר עָלֵינוּ. *Forti.* Ο. κραταιῶ. Alia exempl. ὑψηλῶ. ¹⁰

וְיָגֵר עָלֵינוּ. *Et in aestu, et in ira vehementi.* Ο. καὶ ὀργῆς μεγάλης. Alia exempl. καὶ ὀργῆς, καὶ παροργισμοῦ μεγάλου. ¹¹

⁴⁶ Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 62. Codd. 22 (eum εὐφραίνόμενος), 36, alii: εὐφραϊνόμενον εὐφρανεν αὐτόν; pergentes: ἔστω μὴ εὐφραϊνόμενος, καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Cod. 88: εὐφραϊνόμενον ✕ εὐφραίνόμενον αὐτόν καὶ ⁴ ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Tandem Syro-hex. ⁴⁷ Cod. 88: εὐφραίνων εὐφρανεν αὐτόν καὶ ⁴ ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Graece, si quid video: οὐ εὐφραίνων ✕ εὐφραίνει αὐτόν καὶ ⁴ ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ⁴⁸ Syro-hex. ⁴⁹ Codd. 86, 88. ⁵⁰ Codd. 86, 88. ⁵¹ Codd. 86, 88. ⁵² Idem. ⁵³ Syro-hex.

CAP. XXI. ¹ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. (qui male pingit: ✕ Ναβουχοδονόσορ—κύριος μεθ' ἡμῶν ⁴), et sine aster. Codd. 22, 48, alii. ² Codd. 86, 88. ³ Cod. 86, et

sub aster. Cod. Jes., Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁴ Cod. 86. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. affert: ✕ 'A. Θ. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ. ⁵ Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ✕ τὰ ἐν ταῖς χ. ὑμῶν ⁴, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁶ Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. affert: ✕ 'A. Σ. Θ. τὸν β. β. ⁷ Codd. 86, 88 testantur: Σ. πολιορκούντας. Plenius Syro-hex. in marg. sine nom. ⁸ Cod. 86, 88, vitiose, ut videtur, pro τοῦ τοίχου. ⁹ Cod. Jes. Haec hodie leguntur in LXX, sed desiderantur in Ald., Codd. III, 23, 26, 33, aliis. Pro iis Codd. 22, 36, alii habent, καὶ εἰσάξω αὐτούς. Syro-hex. in textu: ✕ καὶ συνάξω αὐτούς ⁴; in marg. autem: καὶ εἰσάξω. ¹⁰ Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, Syro-hex. (cum κραταιῶ in marg.), et Hieron. ¹¹ Sic Comp., Codd. XII, 23, 41, alii, et Syro-hex. Pro παροργισμοῦ, παροξυσμοῦ est in Codd. 22, 36, aliis.

6. בַּדָּבָר. *Peste.* O'. ἐν θανάτῳ. 'A. ἐν λοιμῶ.¹²
7. וְאֶת-עַבְדָּיו. *Et servos ejus.* O' καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. 'A. Σ. καὶ τοὺς θεράποντας αὐτοῦ.¹³
- וְאֶת-הָעָם. O' καὶ * σὺν * τὸν λαόν.¹⁴
- וְרֵשִׁיטֵי מִן-הַדָּבָר. *Et qui residui sunt in hac urbe e peste.* O' (τὸν) καταλειφθέντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ θανάτου. 'A. καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ.¹⁵
- וְיָבִיד מִלְּךְ-בָּבֶל וְיָבִיד. O'. * 'A. Σ. Θ. ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνας, καὶ * εἰς χεῖρας.¹⁶
- וְיָבִיד מִבְּקָשָׁם. *Et in manum eorum qui quaerunt.* O'. * καὶ εἰς χεῖρας * τῶν ζητούντων.¹⁷
- וְהִכָּה. *Et percutiet eos.* O' καὶ κατακτύψουσιν αὐτούς. 'A. καὶ πλήξει αὐτούς.¹⁸
- וְלֹא יְחַמֵּל. *Neque parcat.* O'. Vacat. * καὶ οὐκ ἐλεήσω αὐτούς *.¹⁹
9. וְבַדָּבָר. *Et peste.* O'. Vacat. * καὶ ἐν θανάτῳ *.²⁰ 'A. καὶ ἐν λοιμῶ.²¹
- וְהִצַּרְתִּים עַל-יְכֶם. O'. τοὺς συγκεκλεικτότας ὑμᾶς. 'A. τοὺς κρατοῦντας ἐφ' ὑμᾶς.²²

9. וְהָיָה-לָּהּ. *Et erit ei.* O'. καὶ ἔσται * 'A. Σ. Θ. αὐτῶ *.²³
- וְלִשְׁלֵל. *In praedam.* O'. εἰς σκῦλα, ÷ καὶ ζήσεται *.²⁴
10. וְהָיָה-יְהוָה. O'. Vacat. * 'A. Σ. Θ. φησὶ κύριος *.²⁵
11. וְהָיָה מַלְכָּךְ מִלְּבֵית יְהוּדָה. *Quod vero ad domum regis Judae attinet.* O'. ὁ οἶκος βασιλείως 'Ιούδα. 'A. Σ. καὶ τῷ οἴκῳ βασιλείως 'Ιουδα ÷ ἐρείς *.²⁶
12. עֹשֶׂה. *Opressoris.* O'. ἀδικούντος αὐτόν. A. Σ. συκοφαντούντος.²⁷
- (כֹּס ק) מִפְּנֵי רַע מַעַלְלֵיהֶם. *Propter malitiam operum eorum (s. vestrorum).* O'. Vacat. * Θ. ἀπὸ προσώπου ἀδικίας ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν *.²⁸
13. עֵקֶב. *Vallem.* O'. τὴν κοιλάδα. 'A. ἐν τῇ ξηρῶ.²⁹
- רֶגֶל. *Petra.* O'. Σόρ. 'A. (juxta ed. 1ma) στερέα. 'A. (juxta ed. 2da) τύρος. Σ. πέτρα. Θ. συνεχόμενη.³⁰ Οἱ O'. τὸν κατοικούντα τὴν κοιλάδα Σόρ τὴν πεδινήν ἀντὶ τοῦ, τὴν μεταξὺ ὄρων κειμένην ἐν κοιλῶ τόπῳ οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος ἠρμήνευσεν.³¹

¹² Syro-hex. + **حصلا** ./. ¹³ Codd. 86, 88.
¹⁴ Sic sine aster. Codd. 22, 48, alii. Cod. 88: καὶ * σὺν * τῷ λαῶ (καταλειφθέντι). ¹⁵ Syro-hex. **و من** ./. + **حصلا** **من** **من** **حصلا** **من** **من** **حصلا** ./. ¹⁶ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. (cum ἐν χειρὶ pro εἰς χεῖρας) Codd. 22, 36, alii. ¹⁷ Sic Syro-hex. Cod. XII in marg.: * καὶ εἰς χεῖρα. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐν χειρὶ τῶν ζ. ¹⁸ Syro-hex. + **و من** ./. ¹⁹ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. ²⁰ Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ²¹ Syro-hex. ²² Idem: + **و من** ./. Pro κρατοῦντας (s. ἐπικρατοῦντας) idem interpres πολιορκούντας posuit Cap. xxxvii. 5. ²³ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ²⁴ Syro-hex., qui in marg. affert: εἰς ὠφέλειαν (**حصلا**), quae lectio est Codd. 22, 36 (in marg.), aliorum. ²⁵ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ²⁶ Syro-hex. **و من** ./. + **حصلا** + **من** **من** **حصلا** ./. Obelus indicare videtur, vocab. ἐρείς tam ab Aquila quam ab Hebraeo abjudicandum esse. ²⁷ Idem: + **و من** ./. ²⁸ Cod. XII.

Codd. 22, 36, alii, in textu: ἀπὸ πρ. ἀδ. τῶν (τῶν om. Cod. 88) ἐπ. ὑμῶν. Syro-hex. pingit: ἀπὸ πρ. ἀδ. ἐπ. * ὑμῶν *. Hieron.: "Quod sequitur, *propter malitiam studiorum vestrorum*, in LXX non habetur." ²⁹ Syro-hex. ./. + **حصلا**. Pro **עֵקֶב** nescio an Aquila legerit **עֵקֶב**, *aridus* (Hos. ix. 14). ³⁰ Hieron.: "Pro *habitatrice vallis solidae atque campestris*, LXX transtulerunt, *Ecce ego ul te, qui habitas in valle Sor campestri*; pro quo Sym. *petram*, Theod. *obsessam*, interpretati sunt; Aquilae prima editio *solidam*, secunda *Tyrum*. Sor enim, sive SUR, lingua Hebraea et *Tyrum*, et *silicem*, et *coarctatum* sonat." Cum casus nominum ex Hieronymi serie incerti sint, in recto posuimus. Syro-hex. ad τὴν κοιλάδα affert: 'A. ἐν τῇ ξηρῶ. Σ. πέτρα (**حصلا**). Θ. συνεχόμενη (**حصلا**). Theodotioois epitheto locum afferunt Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 535: Πέτραν δὲ κοιλάδος ἐκάλεσε διὰ τὴν τοῦ τόπου θέσιν ὡς τῶν μὲν περὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ τόπων ὑπὸ πετρῶν συνεχόμενων, οὕσης δὲ καὶ πεδιάδος ἐν κύκλῳ; et Theodoret. ad loc.: Σόρ δὲ συνοχὴ ἐρμηνεύεται, καὶ πάλιν πέτρα συνέχεται δὲ ὑπὸ ὄρων ἢδε ἡ πόλις. ³¹ Theodoret.

14. וְפָקַדְתִּי עֲלֵיכֶם כְּפָרִי מֵעֲלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה.
*Et animadvertam in vos juxta fructum operum
 vestrorum, inquit Jova. O. Vacat. X. A. Θ.*
 καὶ ἐπισκέψομαι ἐφ' ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπι-
 τηδεύματα ὑμῶν, φησὶ κύριος 4.³²

Cap. XXI. 12. † καὶ κατευθύνετε 4.³³

CAP. XXII.

1. וְתִתְּנֵהוּ בְּרֵךְ הַיְדֵה. O. X. A. σὺν 4 τὸν λόγον
 τούτου.¹
4. וְעַבְדֵי. *Et servi ejus. O. καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν.
 Σ. σὺν...²*
5. וְתִתְּנֵהוּ בְרֵיִם הַנְּלֵה. O. X. A. σὺν 4 τοὺς
 λόγους τούτους.³
7. וְתִשְׁתִּי. *Et consecrabo (destinabo). O. καὶ
 ἐπάξω. Ἄλλος· καὶ ἀγιάσω.⁴*
9. לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים. *Deos alienos. O. θεοῖς ἀλ-
 λοτρίοις (Σ. ψευδοίς⁵).*
13. בְּרַעְיָהוּ יַעֲבֹד הַנֶּם וְסַעֲלוּ לֹא יִתְּנֵהוּ לֹו. *Proxi-
 mum suum servum facit gratis, et mercedem
 ejus non dat ei. O. παρὰ τῷ πλησίον αὐτοῦ
 ἐργάται δωρεάν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ
 ἀποδώσει αὐτῷ. Σ. τὸν πλησίον αὐτοῦ καταδου-*

λοῦται δωρεάν, καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ οὐ δώσει αὐτῷ.⁶

14. וְהָאֵר. O. Vacat. X. A. Σ. Θ. ὁ λέγων 4.⁷
 וְיִתְּנֵהוּ מְרֻחִים מְרֻחִים מְרֻחִים. *Domum men-
 surarum (amplam) et conclavia spatiosa. O.
 οἶκον σύμμετρον, ὑπερῶα ῥιπιστά. A. Σ.
 (οἶκον) σύμμετρον καὶ ὑπερῶα εὐρύχωρα.⁸*
 וְקָרַע לוֹ הַלֹּוֹי וְסָפֵן בְּרֵחַ וְשָׁפַר בְּשָׁפַר.
*Et excindit sibi fenestras, et contabulata est
 cedro, et illita rubrica. O. δισταλμένα θυ-
 ρίσι, καὶ ἐξυλωμένα ἐν κέδρω, καὶ κεχρισμένα
 ἐν μίλτφ. A. καὶ διαρύττων αὐτῷ θυρίδας καὶ φάνωμα
 κέδρον, καὶ χρίων ἐν μίλτφ.⁹*
15. הַתְּמַלֵּךְ כִּי אֵתָה מִתְּהַרְהַר בְּרֵחַ בְּיָהּ הַלֹּוֹי.
 וְכַלֵּה וְשָׁפַר וְשָׁפַר וְשָׁפַר. *Num
 regem agis, quia tu aemularis in cedro (in
 aedibus cedrinis extruendis)? Pater tuus
 nonne edit et bibit? sed fecit jus et justitiam.
 O. μὴ βασιλεύσης ὅτι σὺ παροξυνῆ ἐν Ἀχαζ
 τῷ πατρί σου; οὐ φάγονται καὶ οὐ πίνονται
 βέλτιόν σε ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην.¹⁰ A.
 μὴ βασιλεύσεις, ὅτι σὺ ἐρίσεις ἐν κέδρω πατρός σου; μὴ
 οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπινε, καὶ ἐποίησε κρίμα καὶ δικαιοσύνην;
 Σ. (μὴ βασιλεύσεις) ὅτι ἀμιλλᾶσαι πρὸς τὴν
 κέδρον; ὁ πατήρ σου μὴ οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπινε,
 καὶ ἐποίησε κρίμα...¹¹*

³² Cod. XII. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Quodque sequitur, *juxta fructum studiorum vestrorum, dicit Dominus, in LXX non habetur.*" ³³ Syro-hex.

CAP. XXII. ¹ Cod. Jes. Cod. 88, hic et v. 4: X σὺν 4 τῷ λόγῳ τούτῳ. ² Syro-hex. + *ח. .* ³ Cod. Jes. Cod. 88, et sine aster. Theodoret.: X σὺν 4 τοῖς λόγοις τούτοις. ⁴ Lectio ἀγιάσω est in Codd. 22, 48, aliis, et Theodoretō. Syro-hex. in textu, καὶ ἀγιάσω; in marg. autem char. med. καὶ ἀνάξω (*א. .*), quod in solo Cod. 23 habetur. ⁵ Syro-hex. + *א. .* ⁶ Idem: *א. .* *א. .* ⁷ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁸ Syro-hex. + *א. .* ⁹ In textu pro *ῥιπιστά* lectio *εὐρύχωρα* est in Codd. XII, 22, 41, aliis. ¹⁰ Syro-hex. *א. .* ¹¹ Hieron.: "Juxta LXX vero, quem sensum habeant, intelligere non possum. Cum enim cetera sibi aliqua ex parte consentiant, illud quod

infertur, *Numquid regnabis, quoniam tu contendis in Achaz patre tuo?* pro quo in Hebraeo scriptum est *ARAZ*, et hic sermo *cedrum* significet, manifestum est quod nullum sensum habeat. Illud quoque quod sequitur, *non comedent et non bibent*, et cetera, quae ita inter se dissipata sunt atque confusa, ut absque veritate Hebraicae lectionis nullam intelligentiam habeant." Post *πίνονται* Syro-hex. pergit: *καὶ ποιεῖν κρίμα καὶ δ. X τότε 4 + καλήν οὐκ ἔγνω 4, οὐκ ἔκρινε κρίσιν κ.τ.έ.* ¹¹ Montef. ex Drusio [Nobil.] et Theodoretō, ut ait, edidit: 'A. μὴ βασιλεύσεις ὅτι ἀμιλλᾶσαι πρὸς τὴν κέδρον; ὁ πατήρ σου οὐκ ἔφαγε καὶ ἔπινε, καὶ ἐποίησε κ. καὶ δ. Nobil. affert: "Scholion. Ἀνεπίγραφος. Ἀκύλας· ὁ πατήρ σου οὐκ ἔφαγε καὶ ἔπινε, καὶ ἐποίησε κ. καὶ δ." Theodoretus vero pro lectione LXX virali sine nomine interpretis exhibet: *μὴ βασιλεύσεις ὅτι [σὺ] ἀμιλλᾶσαι πρὸς τὴν κέδρον; ὁ π. σου μὴ οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπινε, καὶ ἐποίησε κ. καὶ δ. Quod ad stylinm attinet, notandum est vocab. ἀμιλλᾶσθαι semel tantum, Jerem. xii. 5, in Hexaplis legi, ubi pro eodem Hebraeo Symmacho, non Aquilae, tribuitur. Nunc*

- 15. לֹב טוֹב לוֹ. *Tunc bene ei erat.* O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. τότε αγαθὸν αὐτῷ 4.¹³ Σ. τότε καλῶς ἦν αὐτῷ.¹³
- 16. טוֹב לוֹ מִן מִשְׁפָּחַתוֹ. *Judicavit causam pauperis et egeni, tunc bene erat.* O'. οὐκ ἔγνωσαν, οὐκ ἔκριναν κρίσιν ταπεινῶ, οὐδὲ κρίσιν πένητος. 'A. Σ. ἔκρινε κρίσιν ταπεινοῦ καὶ πένητος, τότε καλῶς ἦν αὐτῷ.¹⁴
- 17. לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ. *Et ad oppressionem, et ad concussionem, ut facias.* O'. καὶ εἰς ἀδικήματα, καὶ εἰς φόνον, τοῦ ποιεῖν [αὐτά]. 'A. Σ. καὶ ἐπὶ τὴν συκοφαντίαν, καὶ ἐπὶ τὸν δρόμον τοῦ ποιεῖν.¹⁵
- 18. לֹב טוֹב לוֹ הָיָה וְהָיָה לוֹ. *Non plangent eum: Heu! frater mi! et heu! soror!* O'. οὐ κλύονται αὐτὸν, ὦ ἀδελφέ. Alia exempl. οἶμοι ἀδελφὲ, καὶ οἶμοι ἀδελφή.¹⁶ Alia:

- οἶμοι κύριε, καὶ οἶμοι ἀδελφέ.¹⁷
- 18. הָיָה לְהִמְלִיךָ. *Heu! domine! et heu! majestas ejus!* O'. οἶμοι κύριε. Alia exempl. οἶμοι κύριε, καὶ οἶμοι ἀδελφέ.¹⁸ Alia: ὦ ἀδελφέ, οἶμοι ἀδελφέ.¹⁹
- הָיָה. O'. Vacat. 'A. ἔδοξε (s. δεδοξασμένη). Σ. inclusa.²⁰
- 19. וְהָיָה לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ. *Trahendo et projiciendo.* O'. συμψησθεῖς (alia exempl. add. ὡς κοπρία²¹) ριφήσεται. Σ. ὡς κόπριον συλληφθεῖς ριφήσεται.²²
- 20. מִן מִשְׁפָּחַתוֹ. *Ex Abarim (regionibus ulterioribus).* O'. Θ. εἰς τὸ πέρας (alia exempl. πέραν²³) τῆς θαλάσσης. Σ. ἔξεναντίας.²⁴
- 21. וְהָיָה לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ. *In tranquillitatibus tuis.* O'. ἐν τῇ παραπτώσει σου. 'A. Σ. (ἐν) τῇ εὐθηνίᾳ σου.²⁵

de Syro nostro videndum, qui Aquilae continuat: **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. Graece: *μή βασιλεύσεις ὅτι σὺ ἐρίζεις* (cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 17) ἐν κέδρῳ πατρός σου; *μη οὐχὶ ἔφαγε καὶ ἔπιε καὶ ἐποίησε κρίμα*; Ergo manifestum est, priora sine idonea causa Aquilae adjudicata esse. Sed et Symmachi versionem Syriace descriptam habemus: **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. Norberg. vertit: *quia vocas ad cedrum patris tui. Num etc.* Sed primum, plane interpungendum, *quia vocas ad cedrum. Pater tuus num etc.* Deinde *vocas* Syriace est **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**, non **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. Quae cum ita sint, videor mihi veram harum tricarum solutionem invenisse, corrigendo **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**, ἀμειλίχῃ. Sic in Hex. ad Cap. xii. 5 pro Graecis Symmachi, *πῶς ἀμειλίχῃ ἕπεις*, in Syro-hex. est, **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. Cf. Michaelis in *Lex. Syr.* p. 521. ["Codex habet **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**."—*Coriani.*] ¹³ Cod. Jes. Syro-hex. **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. ¹⁴ Idem: **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. ¹⁵ Idem Aquilae et Symmacho separatim, sed iisdem prorsus verbis continuat: **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: *ἔκρινε κρίσιν ταπεινοῦ καὶ πένητος, καὶ καλῶς ἦν αὐτῷ τότε.* Cod. 88, Syro-hex.: *οὐκ ἔκρινε κρίσιν ταπεινοῦ (ταπεινῶν Cod. 88) οὐδὲ κρ. πένητος, ✕ τότε αγαθὸν (+ ἦν Cod. 88) αὐτῷ 4.* ¹⁶ Syro-hex. **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. Ante καὶ εἰς ἀδικηματα (sic), Codd. 22, 36, alii, inferunt: *καὶ ἐπὶ τὴν συκοφαντίαν.* (In textu αὐτὰ desideratur in Codd. Vat., Sinait., Jes.,

aliis.) ¹⁶ In Cod. 88, et Syro-hex. locus sic habetur: ✕ οὐ μὴ κλύονται αὐτὸν (Syro-hex. in marg. char. med. *ἀδρα τοῦτον*) οἶμοι ἀδελφέ, καὶ οἶμοι ἀδελφή (Syro-hex. *ἀδελφέ*) 4. Etiam Hieron. testatur: "Hoc quod nos de Hebraico posuimus: *non plangent eum, vae frater, et vae soror*, in LXX non habetur." Montef. e Cod. Jes. edidit: O'. ἀδελφέ. Ἄλλ. ἀγαπητέ. Parsons. vero ex eodem in marg. affert: ὦ ἀγαπητέ ἀδελφέ. ¹⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. ¹⁸ Sic Comp., Codd. XII, 23, 49, 88, alii, et Syro-hex. ¹⁹ Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. ²⁰ Syro-hex. **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. "Sym. *inclusa*, quod nou quadrat. κλητὸς male versum esse puto ab interp. Syriaco. Vulg. *inclulte*."—*Sprohn.* Hieronymi *inclulte* ad Aquilam pertinere posse quivis videt. De Symmacho haeremus, nisi forte **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**, *laudabilis*. ²¹ Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. ²² Syro-hex. **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 545: *τί ἐστι συμψησθεῖς; Σύμμαχος φησιν, ὡς κόπριον συλληφθεῖς. Ὁ γὰρ Βαβυλώνιος αὐτὸν ἀνελών, οὕτως ἔρριψε· καὶ οὐκ ἐτάφη, ἢ, (εἰ) ἐτάφη, καθάπερ ὄνος, συμφυρεῖς σποδῶ καὶ γῆ καὶ κοινορτῶ· ἐκ γὰρ τοῦ θορύβου οὕτε ἐκόπη, οὕτε ἀπεπλύθη αὐτοῦ τὸ σῶμα.* ²³ Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²⁴ Hieron.: "Quod autem nos diximus, *clama ad transeuntes*, et in Hebraico scriptum est **מִן אַבְרִיִם**, LXX Theodotioque verterunt, *trans mare*; Symmachus, *de contra*." Cf. Hex. ad 3 Reg. iv. 12. ²⁵ Syro-hex. **לְעֹשֵׂי לַעֲוֹנוֹתָיִךְ**. Hieron. Hebraeum vertit: *in abundantia tua*.

- 21. לֹא-שָׁמַעְתָּ. *Quia non audisti.* O'. οὐκ ἤκουσας. 'A. Σ. ὅτι οὐκ ἤκουσας.²⁶
- 22. רֹעִיךָ. *Pastores tuos.* O'. τοὺς ποιμένας σου. 'A. Σ. τοὺς ἐταίρους σου.²⁷
 פִּי. O'. ✕ Σ. ὅτι.²⁸
- 23. מַה-יִּהְיֶה. *Quam miserranda facta eris!* O'. ✕ τί καταστενάξεις.²⁹
 הַבְּלִים הֵיל כְּיִלְהָה. *Dolores, tremor quasi parturientis.* O'. ὀδύνας (alia exempl. add. ὀδίννας³⁰) ὡς τικτούσης. 'A. ὀδύσεις ὀδίννας ὡς τικτούσης.³¹
- 24. חוֹתָם. *Annulus signatorius.* O'. ἀποσφράγισμα. Oί λοιποί σφραγίς.³²
 כִּי מָשָׂה. *Tamen inde.* O'. ✕ 'A. Σ. ὅτι ἐκεῖθεν.³³
- 25. וּבִיד אֲשֶׁר. *Et in manum eorum quorum.* O'. ✕ καὶ εἰς χεῖρα ὧν.³⁴
 וּבִיד נְבוּזַרְדַּאֲשַׁר מֶלֶךְ-בָּבֶל וּבִיד. O'. ✕ 'A. Θ. καὶ ἐν χειρὶ Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλῶνος, καὶ εἰς χεῖρας.³⁵
- 26. עַל הָאָרֶץ אֲחֵרָת. *In terram aliam.* O'. εἰς γῆν ✕ 'A. Θ. ἐτέραν.³⁶

- 27. מִנְשָׂאִים תִּתְנַשֵּׂא. *Attollunt animam suam.* O'. εὐχονται ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν. 'A. αἴρουν (s. ἐπαίρουν) τὴν ψυχὴν αὐτῶν.³⁷
 לָשׁוּב שָׁמָּה לֹא יָשׁוּבוּ. *Reverti illuc, illuc non revertentur.* O'. ✕ 'A. Θ. τοῦ ἐπιστρέψαι, οὐ μὴ ἀποστρέψωσιν.³⁸
- 28. הַעֲצֵב נִבְזָה נִפְרָץ הָאֵישׁ הַזֶּה כִּי נִדְחָה. *Num vas fictile contemptum et fractum est vir iste Conias?* O'. ἡτιμώθη Ἴεχονίας. Alia exempl. ✕ τὸ στόμα τὸ ἐξουδενωμένον καὶ ἐκτετιναγμένον ἡτιμώθη οὗτος Ἴεχονίας.³⁹ 'A. μὴ διαπόνημα ἐξουδενωμένον διεσκορπισμένον ὁ ἀὴρ οὗτος Ἴεχονίας;⁴⁰ Σ. μὴ περίφημα (s. περικάθαυμα) vile atque projectum...⁴¹
 בְּיָן חֶפֶץ. *In quo nulla est delectatio.* O'. οὐ οὐκ ἔστι χρεία αὐτοῦ. Alia exempl. οὐ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ✕ χρεία.⁴²
 הוּא תְרֵעוּ. *Ipsa et semen ejus.* O'. ✕ αὐτὸς καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ.⁴³
- 30. יְהִי כֵן אָמַר יְהוָה. O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. τάδε λέγει κύριος.⁴⁴
 עֲרֵרִי גֵבֶר לֹא-יִצְלַח בְּיָמָיו. *Prole carentem, virum qui non prosperabitur in diebus suis.*

²⁶ Syro-hex. ❖ *לא שמעת*. Sic sine aster. Codd. XII (in marg. ✕ ὅτι), 22, 36, alii. ²⁷ Idem: ❖ *רועיך*. Sic Montef. e Cod. Jes., invitis Parsonsii schedis. In LXX ὅτι hodie legitur in libris omnibus, excepto Cod. 229. ²⁸ Sic Cod. 88, Syro-hex. Cod. XII affert: ✕ Σ. ὅτι. Codd. 22, 36, alii: ὅτι καταστ. ²⁹ Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. ³⁰ Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. ³¹ Syro-hex. ❖ *אנחלם מלא*. ❖ *אנחלם*. "Errorem suspicor, nempe l ante *אנחלם* esse notam Theodotionis, ut legatur *אנחלם*."—*Sproha*. In cod. est *אנחלם*. ³² Origen. Opp. T. III, p. 300: τὸ δὲ ἀποσφράγισμα σφραγίς ἐξέδωκαν οἱ λοιποί. ³³ Cod. Jes. (non, ut Montef., ✕ 'A. ὅτι). Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁴ Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ✕ καὶ εἰς χεῖρας ὧν; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁵ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁶ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: εἰς γῆν ἐτέραν, εἰς γῆν. ³⁷ Syro-hex. ❖ *נשאים*. Cf. Hex. ad Prov. xix. 18. Jerem. xlv. 14. ³⁸ Cod. Jes., qui in textu ἐκεῖ οὐ μὴ ἀποστρέ-

ψωσιν habet. Plenius Cod. 88, Syro-hex. juxta Hebraeam veritatem: ✕ τοῦ ἐπιστρέψαι ἐκεῖ, ἐκεῖ οὐ μὴ ἀποστρέψωσιν. Sic sine aster. Codd. 62 (teste Grabio in *Dissertatione* etc. p. 75), 228. ³⁹ Sic Cod. 88, et, om. καὶ, Syro-hex. Codd. 22 (sub ✕), 36, alii: τὸ στόμα τὸ ἐξ. καὶ ἐκτ. ὁ ἀὴρ οὗτος ἡτιμώθη Ἴεχ. Cod. Jes. in marg.: ✕ 'A. τὸ στόμα ἐξ. ἐκτ. ⁴⁰ Syro-hex. ❖ *אנחלם מלא*. ❖ *אנחלם*. Ad *אנחלם*, διαπόνημα, quod Norberg. male vertit *colaphizatio*, cf. Hex. ad Psal. xv. 4. cxiii. 12. ⁴¹ Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *Numquid vas fictile atque contritum*, Sym. transtulit: *Numquid purgamentum*, sive *quiesquiliæ viles atque projectæ?*" Rosenmueller. ad loc.: "Symmachus: μὴ περίφημα φαῦλον καὶ ἀπόβλητον ὁ ἀνθρώπος οὗτος Ἴεχ. Quæ Hieron. ita vertit: *Numquid purgamentum* etc." Immo Graeca ex Latinis, non Latina ex Graecis, a nonnemine conficta esse, quovis pignore contendam. ⁴² Sic Cod. 88. Syro-hex. ❖ *לא* ✕ *נשא*. ⁴³ Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ✕ χρεία τί ὅτι ἐξεργήθη αὐτὸς—αὐτοῦ. ⁴⁴ Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

Ο'. ἐκκήρυκτον ἀνθρωπον. Alia exempl. addunt: ἀνευδδωτον ἀνθρωπον ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ.⁴⁵ 'A. ἀνδρα ἄγονον, ἀνευδδωτον... Σ. κενόν, ἀνδρα ἀνευδδωτον...⁴⁶ 'A. (juxta ed. 2^{dam}) ἀνδρα ἀναύξητον.⁴⁷

Cap. XXII. 1. ÷ πορεύου καί 4. 17. ÷ καλή 4. 22. καὶ οἱ ἐρασταὶ σου ÷ πάντες 4. 24. ἐὰν ÷ (in cod. X) γενόμενος 4 γένηται.⁴⁸

CAP. XXIII.

- 1. הָיָה לִי מִרְעִיתִי מִן הַבָּשָׂה. *Pascui mei, inquit Jona.* Ο'. τῆς νομῆς αὐτῶν. Alia exempl. τῆς νομῆς μου, X φησὶ κύριος 4.¹
- 2. הָיָה לִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο'. κύριος X 'A. Σ. Θ. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ 4.²
עַל הָרְעִים הָרְעִים. *Contra pastores qui pascunt.* Ο'. ἐπὶ X 'A. Σ. τοὺς ποιμένας 4 τοὺς ποιμαίνοντας.³
- וְהִתְחַוּוּ. *Et dispulisti eos.* Ο'. καὶ ἐξώσατε αὐτά. 'Αλλος' καὶ ἐπλανήσατε (u. ἠπατήσατε) .⁴
- וְהָיָה לִי מִן הַבָּשָׂה. Ο'. X 'A. Θ. φησὶ κύριος 4.⁵
- 3. וְאֵנִי מִן הַבָּשָׂה וְאֵנִי מִן הַבָּשָׂה וְאֵנִי מִן הַבָּשָׂה. Ο'. X διὰ τοῦτο — εἰς τὴν γῆν αὐτῶν 4.¹⁴

Et ego congregabo reliquias gregis meae de omnibus terris. Ο'. καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ μου ἐπὶ (alia exempl. ἀπὸ) πάσης τῆς γῆς. 'A. καὶ ἐγὼ ἀθροίσω τὸ κατάλειμμα τοῦ ποιμνίου μου ἀπὸ πασῶν τῶν γαιῶν.⁶

- 3. וְשָׁרְפָה אֶת־הָאֵשׁ וְהָיָה לִי מִן הַבָּשָׂה. *Ubicunque dispulerim eos.* Ο'. οὐ ἐξώσα αὐτοὺς ἐκεῖ. 'Αλλος' ἔθεν δίσπειρα αὐτούς.⁷
עַל-נוֹיָהּ. *In pascu sua.* Ο'. εἰς τὴν νομὴν αὐτῶν. 'A. ἐπὶ τὴν εὐπρέπειαν αὐτῶν.⁸
- 4. וְלֹא יִפְקְדוּ. *Nec desiderabuntur.* Ο'. Vacat. X 'A. οὐδὲ μὴ ἐπισκεπῶσιν 4.⁹ Σ. οὐδὲ διαφωνήσουσιν.¹⁰
- 5. וְצִדִּיק כְּצֶמֶת. *Germen justum.* Ο'. ἀνατολὴν δικαίαν. 'A. βλάστημα τοῦ δικαίου. Σ. βλάστημα δίκαιον.¹¹
- 6. וְיִשְׁעֵנוּ יְשׁוּעָה. *Jona salus nostra.* Ο'. κύριος Ἰωσεδέκ. 'A. (κύριος) δικαιοσύνη ἡμῶν. Σ. κύριε, δικαίωσον ἡμᾶς.¹² 'Ο Σύρος' κύριε, δικαίωσον ἡμᾶς.¹³
- 7,8 (Hebr. Graeca leguntur post v. 40). עַל-לְבָבִי וְעַל-לְבָבִי. Ο'. X διὰ τοῦτο — εἰς τὴν γῆν αὐτῶν 4.¹⁴

⁴⁵ Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. Post ἐκκήρυκτον Syro-hex. pergit: ÷ שְׂרִי 4 X οὐ μὴ αὐξηθῆ 4 κ.τ.ε. ⁴⁶ Syro-hex. הָיָה לִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הָיָה לִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. הָיָה לִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. ⁴⁷ Hieron.: "Pro sterili in Hebraeo scriptum est ABIRI, quod Aquilae prima editio, sterilem; secunda, ἀναύξητον, id est, non crescentem; Sym., vacuam; LXX et Theod., abominabilem et abdicatum, interpretati sunt." Idem mox testatur, LXX abdicatum transtulisse. Utrum igitur Theodotioni asserendum sit abominabilem, an duo epitheta ad unum ἐκκήρυκτον explicandum inserviant, non constat. Tandem Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 553: Τί δέ ἐστιν, ἐκκήρυκτον; ἄτιμον, φησίν. Ἀκύλας μὲν ἀναύξητόν φησιν ὁ δὲ Σύμμαχος, κενόν, ἀπηλλοτριωμένον. ⁴⁸ Syro-hex. In v. 22 πάντες deest in omnibus, excepto Cod. 88.

CAP. XXIII. ¹ Sic Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 48, alii. ² Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. ³ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴ Syro-hex. in marg. sive nom. הָיָה לִי מִן הַבָּשָׂה. ⁵ Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. "Similiterque vv. 11,

24, 28, 32; modo secundum duos, saepius secundum tres interpretes."—Montef. ⁶ Syro-hex. הָיָה לִי מִן הַבָּשָׂה. ⁷ Idem in marg. char. med. הָיָה לִי מִן הַבָּשָׂה. Cf. ad Cap. viii. 3. ⁸ Syro-hex. הָיָה לִי מִן הַבָּשָׂה. ⁹ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ¹⁰ Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. post πτοηθήσονται inferunt οὐδὲ διαφωνήσουσι, h. e. in visitatione non desiderabuntur. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxv. 21. 2 Reg. ii. 30. Perperam Theodoreti interpres, nec sonum edent diversum, vertit. Etiam Syrus noster, qui affert: הָיָה לִי מִן הַבָּשָׂה, ante oculos habuit διαφωνήσουσι, sed sensu vulgari ἀἰσχρομανθῆ, s. dissentientuli cepit. Cf. Wesseling. ad Diod. Sic. III, 41. ¹¹ Syro-hex. הָיָה לִי מִן הַבָּשָׂה. ¹² Syro-hex. הָיָה לִי מִן הַבָּשָׂה. ¹³ Theodoret. Syrus vulgaris vertit: הָיָה לִי מִן הַבָּשָׂה. ¹⁴ Sic sub aster. Codd. 22 (teste Grabio in Dissertatione etc. p. 63), 36.

- 7. אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. O. τὸν οἶκον Ἰσραήλ. Oὐ λοιποὶ τοὺς υἱοὺς (Ἰσραήλ).¹⁵
- 8. אֲשֶׁר הֶעֱלָה וְאֲשֶׁר הֵבִיא. Qui ascendere fecit et qui eduxit. O. ὅς συνήγαγεν. Alia exempl. ὅς ἀνήγαγε καὶ συνήγαγε.¹⁶
- אֶת-זֶרַע בֵּית. Semen domus. O. πᾶν τὸ σπέρμα. Alia exempl. ÷ ἅπαν τὸ σπέρμα οἴκου.¹⁷
- אֲשֶׁר הֲרַחֲתִים שָׁ. Quo disperserunt eos. O. οὐ ἐξώσεν (alia exempl. ἐξώσα¹⁸) αὐτοὺς ἐκεῖ. Alia exempl. οὐ ἐξώσθησαν ἐκεῖ.¹⁹
- וַיָּשְׁבוּ עַל-אֲדָמָתָם. Et habitabunt in terra sua. O. καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν.²⁰ 'A. καὶ καταικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν.²¹
- 9. לְנִבְיָאִים. Propter prophetas. O. (Ἰωσεδὲκ) ἐν τοῖς προφήταις.²² Alia exempl. ✕ ἐπὶ τοὺς προφήτας 4.²³ Θ. ἀπό...²⁴
- וַיִּנְבֵּר עֵבֶר יוֹן. Et sicut vir quem obruit vinum. O. καὶ ὡς ἄνθρωπος συνεχόμενος ἀπὸ οἴνου. 'A. ὡς ἰαχυρὸς ὃν παρήλθεν οἶνος. Σ. καὶ ὡς

- ἀνὴρ ὃν παρήλθεν οἶνος.²⁵
- 9. דְּבָרֵי. Verborum. O. εὐπρεπείας. 'A. Σ. λόγων.²⁶
- 10. כִּי מִנְּפִים מְלֵאָה הָיְתָה הָאָרֶץ. Quia adulteris repleta est terra. O. Vacat. ✕ 'A. Θ. ὅτι μοιχῶν ἐνεπλήσθη ἡ γῆ 4.²⁷
- מִפְּנֵי אֲלָה. Propter execrationem. O. ἀπὸ προσώπου τούτων. Alia exempl. ἀπὸ προσώπου ὄρκου.²⁸ 'A. . . ἀράς.²⁹
- נִזְוֹת. Pasqua. O. αἱ νομαί. 'A. εὐπρίπειαι.³⁰
- 11. הַנְּשִׁי. Immundi sunt. O. ἐμολύνθησαν. 'A. ἠγαάκτησαν.³¹
- מִצְּרַתִּי. Inveni. O. εἶδον. Alia exempl. εὐρον.³²
- 13. תִּפְלָה. Ineptum. O. ἀνομήματα. 'A. ἀναλον. Σ. ἀφροσύνη.³³
- הַנְּבִאִים. Vaticinali sunt. O. ἐπροφήτευσαν. Alia exempl. ἂ ἐπροφήτευσαν.³⁴
- 14. שֶׁעָרִירָה נְאוּף הָיְתָה בְּשָׂקֶר. Horrendum, adulterando et eundo in falso. O. φρικτὰ, μοιχωμένους καὶ πορευομένους ἐν ψεύδει. 'A. σύγκρισιν, μοιχείαν καὶ πονηρίαν (fort. πορείαν) ἐν ψεύδει.³⁵

alii, et Syro-hex. "Horum versuum interpretatio Graeca, Theodotionis, ut videtur, affertur in Cod. Jes. cum asteriscis a latere, et ad calcem capituli ponitur, ut habetur etiam hodie in Ed. Rom."—Montef. ¹⁵ Syro-hex., qui ad calcem capituli בֵּית-יִשְׂרָאֵל (v. 8) male refert. ¹⁶ Sic Cod. 88, Syro-hex., et ad calcem capituli Cod. Jes. Ad καὶ συνήγαγε Syro-hex. in marg. char. med. : καὶ ἀνάγει (אָנַע). ¹⁷ Sic sine obelo Cod. 88. Syro-hex. pingit: אֲשֶׁר הֵבִיא +. ¹⁸ Sic Codd. 36, 48, alii, in vitis Cod. 88 et Syro-hex. ¹⁹ Sic Codd. XII, 239. ²⁰ Montef. e Cod. Jes. edidit: καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον αὐτῶν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκεῖ. Sed, teste Parsonsio, codex iste in textu habet, εἰς τὸν τόπον αὐτῶν; in marg. autem: εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἐκεῖ. ²¹ Syro-hex. אֲשֶׁר הֵבִיא אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Cndd. 22, 36, alii, in textu habent: καὶ καταικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν. ²² Hieron.: "Hoc quod in LXX male additum est, in prophetis, penitus amputandum. Aliud enim capitulum [vv. 7. 8] sequitur, quod ab eis praetermissum est, quo finito, titulus est, Ad prophetas, sive Contra prophetas." Syro-hex. in fine v. 6: Ἰωσεδὲκ ÷ ἐν τοῖς προφήταις 4. ²³ Idem in fine v. 8, consentiente Cod. 88. ²⁴ Syro-hex. אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ²⁵ Idem: אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. (Pro παρήλθεν Symmacho

fortasse vindicaudum ὑπερέβη vel ὑπεῤῥην.) Hieron. Hebraea vertit: et quasi homo madidus (sive soporatus) vino: ubi pro soporatus in Cod. Cisterc. est superatus. ²⁶ Syro-hex. אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ²⁷ Cod. Jes. Sic in textu Comp. (cum ἐπλήσθη), 22 (ut Comp.) 36, 88 (sub ✕ et cum ἐπλήσθη), alii. Syro-hex. אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ²⁸ Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. in textu (אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל). Idem in marg. char. med. אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Hieron.: "LXX juramentum dixere pro maledictione." ²⁹ Syro-hex. אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ³⁰ Idem: אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ³¹ Idem: אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Cf. Matth. xx. 24. xxi. 15. xxvi. 8. Marc. x. 14 in Philox. Notionem indignationis Hebraeo אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, quasi תָּפַח cognato, tribuit Aq. in Hex. ad Psal. cv. 38, ubi vide. ³² Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med. εἶδον. ³³ Syro-hex. אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Cf. Hex. ad Thren. ii. 14. ³⁴ Sic Codd. 22, 233. Syro-hex. in marg. char. med. אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. ³⁵ Syro-hex. אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. Syro-hex. אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, comparatio, ponitur pro σύγκρισιν Jud. xviii. 7. Sap. Salom. vii. 8 in Syro-hex. Hieron. Hebraea vertit: Et in prophetis Jerusalem vidi similitudinem (sive horribilia); quorum posterius est τῶν οἴων; prius, ut videtur, Aquilae, qui אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ad radicem אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

14. **יְהִי כַּיּוֹדוֹת יְדֵי מְרַעֲסִים.** *Et corroborant manus maleficorum.* O'. καὶ ἀντιλαμβανόμενους χειρῶν πολλῶν (alia exempl. πονηρῶν³⁶). Σ. καὶ ὄργων χεῖρας πονηροῖς.³⁷

15. **יְהוָה עֲבָדָה לְעֹבְדֵי הַנְּבִיאִים.** *Jova exercituum ad prophetas.* O'. κύριος * τῶν δυνάμεων ἐπὶ τοὺς προφήτας³⁸

לְעֵצָה. *Absinthium.* O'. ὀδύνην. 'A. ἀψίνθιον. Σ. πικρίαν.³⁹

מִיֶּרְבֵּת. *Aquam herbae amarae.* O'. ὕδωρ πικρὸν. 'A. (ὑδωρ) κεφαλῆς. 'O 'Εβραῖος' κεφαλῆς.⁴⁰

הַנְּפִי. *Impietas.* O'. μολυσμός. 'A. ...⁴¹ Σ. ὑπόκρισις.⁴²

16. **יְהוָה עֲבָדָה.** O'. κύριος παντοκράτωρ. * 'A. Θ. τῶν δυνάμεων⁴³

הַנְּבִיאִים הַנְּבִיאִים לְכֹסֵם. *Prophetarum qui vaticinantur vobis.* O'. τῶν προφητῶν * τῶν προφητευόντων ὑμῖν⁴⁴

מְהַבִּילִים הַמָּה אֶתְכֶם. *Vanos reddunt illi vos.*

O'. ὅτι ματαιοῦσιν ἑαυτοῖς. Alia exempl. ὅτι ματαιοῦσιν αὐτοὶ * Σ. ὑμᾶς⁴⁵

17. **מִמְרֵי מְרִיבִים.** *Dicentes dicenda.* O'. λέγουσι * 'A. λέγοντες⁴⁶

18. **כִּי מִי עָמַד בְּסֶעֱוֵהוּ.** *Nam quis stetit in consensu.* O'. ὅτι τίς ἔστη ἐν ὑποστήματι. 'A. . . ἐν ἀπορρήτῳ.⁴⁷ Σ. τίς γὰρ παρῆν ἐν ὀμιλίᾳ.⁴⁸ Θ. . . ἐν ὑποστάσει.⁴⁹

וַיִּשְׁמַע. *Et audivit.* O'. Vacat. * 'A. Σ. Θ. καὶ ἤκουσεν⁵⁰

דְּבַרִּי. *Verbum meum.* O'. * τῶν λόγων μου⁵¹

19. **סַעֲרָה.** *Turbo.* O'. σεισμός. 'A. turbo.⁵² Σ. turbo.⁵³

הַמָּה יִצְאָה וְסַעֲרָה מֵהַלְלָהּ עַל רֶשַׁע. *Ira prodit, et turbo in gyrum se agens, super caput impiorum.* O'. καὶ ὄργη ἐκπορεύεται εἰς συσσεισμὸν, συστρεφομένη ἐπὶ τοὺς ἀσεβεῖς ἤξει. "Ἄλλος ὄργη ἐξῆλθε καὶ καταγίς (s. λαῖλαψ) ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν ἀσεβῶν.⁵⁴

20. **מְחִינֹת.** *Cogitationes.* O'. ἀπὸ ἐγχειρήματος. 'A. ἐνοίας.⁵⁵

aestimavit (Prov. xxiii. 7), retulit. Deinde pro germana Aquilae scriptura πορείαν, Syrus in suo habuisse videtur πονηρίαν; quae Spohnii est conjectura. Hieron. continuat: adulterium et iter mendacii. ³⁶ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ³⁷ Syro-hex. **יְהוָה**. Cf. Hex. ad Job. viii. 20. Ezech. xvi. 49. ³⁸ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: κύριος * 'A. Θ. τῶν δυνάμεων * ἐπὶ τοὺς προφήτας. ³⁹ Syro-hex. **יְהוָה** * **יְהוָה** * **יְהוָה**. Hieron.: "Ecce ego cibabo eos absinthio, sive doloribus, et juxta Sym., amaritudine." ⁴⁰ Syro-hex. **יְהוָה** * **יְהוָה**. ⁴¹ Idem: **יְהוָה**. Vox **יְהוָה**, densus, σύσκιος, ἀσώδης, hic nullo modo quadrare videtur. Collata Aquilae lectione ad v. 11, pro **יְהוָה** nescio an legendum **יְהוָה**, indignatio, fortasse ἀγανάκτησις. Notam **יְהוָה**, quae modo praecesserat, errori occasionem dedisse crediderim. ⁴² Norberg. edidit: **יְהוָה** * **יְהוָה**, vertens: S. pollutus [**יְהוָה**, non **יְהוָה**] lapidibus, nullo sensu. Tandem Bernsteinus in *Zeitschrift der Deutschen morgenl. Gesellschaft*, T. III, p. 419 egregie restituit, **יְהוָה**, ut reapse in codice exstat. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 16. ⁴³ Cnd. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 88, 233, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert:

יְהוָה. ⁴⁴ Sic Codd. XII, 88, et sine aster. Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. ⁴⁵ Sic Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, 88 (cum ὑμᾶς sub *), alii. Syro-hex. **יְהוָה** * **יְהוָה** * **יְהוָה**. ⁴⁶ Cod. Jes., et sub aster. Codd. 88. Syro-hex. **יְהוָה** * **יְהוָה**. ⁴⁷ Syro-hex. **יְהוָה**. ⁴⁸ Nobil. Syro-hex. affert: **יְהוָה**. ⁴⁹ Hieron.: "Ubi nos interpretati sumus, in consilio, et in Hebraico scriptum est ΒΑΒΟΔ, Aq. secretum, Sym. sermonem, LXX et Theod. substantiam sive subsistentiam interpretati sunt." ⁵⁰ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. **יְהוָה** * **יְהוָה**, asterisco male posito. ⁵¹ Sic Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. Posterior in marg.: (τῶν λόγων) αὐτοῦ, ut in textu Codd. 22, 36, alii. ⁵² Syro-hex. **יְהוָה**. ⁵³ Cf. Hex. ad 4 Reg. ii. 11. Jerem. xxx. 23. Hos. viii. 7. ⁵⁴ Idem: **יְהוָה**. Cf. Bugat. ad Dan. p. 168. Vox Syriaca commutatur cum λαῖλαψ Job. xxi. 18. Hex. ad Jesai. xli. 16; cum συσσεισμός Hex. ad Jesai. v. 28. Ad locum Jobi Syrus noster scholium affert: **יְהוָה**. ⁵⁵ Syro-hex. in marg. **יְהוָה**. ⁵⁶ Idem: **יְהוָה**. Scilicet Syros noster ἐνοίας pro gen. sing. perperam cepit.

20. **בִּינָה**. *Intelligendo*. O'. Vacat. ✕ Θ. νοή-
σει ⁶⁶.
21. **וְהִתְבַּיְתִי**. O'. ✕ 'A. σὺν ⁶⁷ τοὺς προφή-
τας.⁶⁷
22. **בְּסוּדִי**. *In consessu meo*. O'. ἐν τῇ ὑποστάσει
μου. 'A. ἐν ἀπορήτοις μου.⁶⁸
וַיִּשְׁמְעוּ. *Et audire fecissent*. O'. καὶ εἰ ἤκου-
σαν. Alia exempl. καὶ ἠκούτισαν.⁶⁹
מִדְרָכָם הָרַע וּמְרַע. *A via sua mala, et a*
malitia. O'. ✕ ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονη-
ρᾶς, καὶ ⁷⁰ ἀπὸ τῶν πονηρῶν.⁷⁰
23. **הֲאֵלֶּהי מִקְרֵב אֲנִי נְאֻם־יְהוָה וְלֹא אֵלֶּהי**
מִרְחֵק. *Num Deus e propinquo ego sum, in-*
quit Jova, et non Deus e longinquo? O'. Θ.
θεὸς ἐγγίζων ἐγὼ εἰμι, λέγει κύριος, καὶ οὐχὶ
θεὸς πόρρωθεν. 'A. Σ. μὴ θεὸς ἀπὸ ἐγγύθεν ἐγὼ
εἰμι, λέγει κύριος, καὶ οὐχὶ θεὸς ἀπὸ μακρόθεν.⁷¹
25. **חֲלֹמָתִי חֲלֹמָתִי**. *Somniavi, somniavi*. O'. ἠνυ-
πνιασάμην ἐνύπνιον. 'A. Σ. ἠνυπνιασάμην, ἠνυ-
πνιασάμην.⁷²
27. **לְהַשְׁכִּיחַ עַמִּי שְׁמִי**. *Facere ut obliviscatur*
populus meus nominis mei. O'. τοῦ ἐπιλα-
θῆσθαι ✕ 'A. Σ. τὸν λαόν μου ⁷³ τοῦ νόμου
μου.⁷³
28. **וְהָיָה**. O'. οὕτως οἱ λόγοι μου, λέγει κύ-

- ριος. ✕ 'A. Σ. Θ. φησὶ κύριος ⁷⁴.
29. **כִּה נִלְבָּה לִּי דְבָרִי**. *Nonne ita est verbum meum*.
O'. οὐκ ἰδοὺ οἱ λόγοι μου. Alia exempl. οὐχ
οὕτως οἱ λόγοι μου.⁷⁵
וְכַפֵּי שֵׁי פַּיִם. *Et sicut malleus qui*
diffringit petram. O'. καὶ ὡς πέλυξ κόπτων
πέτραν. 'A. (καὶ ὡς) σφῦρα *confringens* πέτραν.⁷⁶
31. **וַיִּנְחֲמוּ וַיִּשְׁמְעוּ**. *Qui assumunt*
linguam suam, et dicunt: Effatum! O'. τοὺς
ἐκβάλλοντας προφητείας γλώσσης, καὶ νυστά-
ζοντας νυσταγμὸν αὐτῶν. 'A. τοὺς λαμβάνοντας
(s. ἐκλαμβάνοντας) γλώσσαν αὐτῶν, καὶ λέγοντας. ⁷⁷
Σ. . . καὶ ἀγαθύνοντας (s. ἀγαθὸν ποιῶντας) λόγον.⁷⁷
'Αλλος. . . καὶ πλάσσοντας ψευδῆ χρημα-
τισμὸν.⁷⁸
32. **בְּפִתְיוֹתָי**. *Jactantia sua*. O'. ἐν τοῖς πλάνοις
αὐτῶν. 'A. Σ. ἐν θαμβήσεσιν (s. θάμβοις) αὐτῶν.⁷⁹
33. **נִשְׁאָר**. *Vaticinium*. O'. Σ. Θ. λήμμα. 'A.
ἄρμα.⁸⁰
וְנִשְׁתַּחֲוִיתִי וְנִשְׁתַּחֲוִיתִי. *Et rejiciam vos*. O'. καὶ ῥάξω
ὑμᾶς. 'A. καὶ ἴασω ὑμᾶς.⁸¹
34. **וְעַל־בֵּיתוֹ וְעַל־הַיִּשָּׁה וְעַל־בֵּיתוֹ**. *In hominem illum,*
et in domum ejus. O'. ✕ ἐπὶ ⁸² τὸν ἄνθρωπον
ἐκείνον, καὶ ✕ ἐπὶ ⁸³ τὸν οἶκον αὐτοῦ.⁸³
36. **דְּבָרִי**. O'. ὁ λόγος ✕ αὐτοῦ ⁸⁴.

⁶⁶ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 48, alii.

⁶⁷ Cod. Jes. Idem v. 25: ✕ 'A. σὺν ⁶⁸ ἀ λαλοῦσιν.

⁶⁸ Syro-hex. **כִּלְאֵי מַלְאָכָא**. Hieron.: "Aq. et Sym. et Theod. et LXX, ut supra (v. 18) similiter transtulerunt."

⁶⁹ Sic Cod. 88, Syro-hex. Idem pergunt: τῶν λόγων μου τὸν λαόν μου, καὶ ἀπέστρεφον κ.τ.λ.

⁷⁰ Sic Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 48, alii.

⁷¹ Hieron.: "Aq. et Sym. similiter interpretati sunt: *Numquid Deus de propinquo (s. de vicino) ego sum, et non Deus de longe?* LXX vero et Theod. sensu vertere contrario, ut dicerent: *Deus appropinquans ego, dicit Dominus, et non Deus de longe.*"

Syro-hex. affert: **וְהִשְׁכַּח עַמִּי שְׁמִי**. Idem: **וְהִשְׁכַּח עַמִּי שְׁמִי**.

⁷² Idem: **וְהִשְׁכַּח עַמִּי שְׁמִי**. ⁷³ Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex., qui in marg. pro τοῦ νόμου sufficit τὸ ὄνομα, ut in textu Codd. 22, 36, alii.

⁷⁴ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

⁷⁵ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

⁷⁶ Syro-hex. **וְכַפֵּי שֵׁי פַּיִם**. ⁷⁷ Idem:

וְכַפֵּי שֵׁי פַּיִם. Pro ἐκβάλλοντας in Codd. 22, 36, aliis, est ἐκλαμβάνοντας.

⁷⁸ Idem: **וְכַפֵּי שֵׁי פַּיִם**. Perperam vertit Norberg.: *et praeparantes (וְכַפֵּי שֵׁי פַּיִם) sermonem*.

⁷⁹ Codd. 22, 36, alii, post γλώσσης legunt: καὶ πλάσσοντας ψ. χρηματισμὸν, καὶ νυστάζοντας v. ἰαυτῶν, ex duplici scilicet versione.

⁸⁰ Syro-hex. **וְנִשְׁתַּחֲוִיתִי**. Hieron. vertit: *in miraculis, sive stuporibus atque terroribus (fort. erroribus) suis*.

⁸¹ Hieron.: "Verbum Hebraicum MASSA Aq. ἄρμα, id est, *onus et pondus*, interpretatur: Sym., LXX et Theod. *assumptionem*."

Syro-hex. pro ἄρμα vertit ἄρμα (וְנִשְׁתַּחֲוִיתִי) hic et Zaeh. ix. 1. Cf. Hex. ad Prov. xxxi. 1.

⁸² Syro-hex. **וְעַל־בֵּיתוֹ**. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 9. Jessai. ii. 6.

⁸³ Sic Cod. 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. edidit: ✕ 'A. Σ. Θ. ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον.

⁸⁴ Sic cum aster. Cod. 88, Syro-hex. In LXX hodie legitur αὐτοῦ.

36. וְהִפְכֵם אֶת־דְּבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵינוּ. *Et pervertistis verba Dei viventis, Jovae exercituum, Dei nostri.* O'. Vacat. ✕ Θ. καὶ ἐξεστρέψατε τοὺς λόγους θεοῦ ζῶντος, κυρίου τῶν δυνάμεων, θεοῦ ἡμῶν.⁷⁵

37, 38. כֹּה תֹאמַר אֶל־הַנְּבִיאַ מַה־עֲנֶנּוּ יְהוָה וּמַה־דָּבַר יְהוָה: וְאִם־מִשָּׁן יְהוָה הִנְּאֻמְרוּ. *Sic dices ad prophetam: Quid respondit tibi Jova? et quid locutus est Jova? Et si, Vaticinium Jovae, dixeritis.* O'. καὶ διὰ τί ἐλάλησε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν; ✕ (Θ.) αὐτως ἐρέϊτε πρὸς τὸν προφήτην τί ἀπεκρίθη σοι κύριος; καὶ τί ἐλάλησε κύριος; καὶ εἰ, λῆμμα κυρίου, λέγετε.⁷⁶

39. וְנִשְׁיִיתִי אֶתְכֶם נֶשֶׁא. *Et obliviscar vestrum obliviscendo.* Aliter (legendo נְשִׁיתִי et נֶשֶׁא): *Et tollam vos tollendo.* O'. λαμβάνω ✕ 'A. Σ. ὑμᾶς λήμματι.⁷⁷

מִצֵּל פָּנַי. *A facie mea.* O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. ἀπὸ προσώπου μου.⁷⁸

Cap. XXIII. 17. ÷ καρδίας. 32. ÷ τοὺς προφητεύοντας.⁷⁹

CAP. XXIV.

1. יְדִיאִי. *Canistra.* O'. καλάθους. 'A. Σ. canistra. Σ. κοφίνους.¹

⁷⁵ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., qui pingit: καὶ ἐξεστρέψατε ✕ τοὺς λόγους κ.τ.έ. Montef. perperatu edidit: ✕ Θ. καὶ ἐξεστρέψατε (sic) κ.τ.έ., omisso in fine θεοῦ ἡμῶν. ⁷⁶ Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Pro his, καὶ εἰ λ. κ. λέγετε, Codd. 22, 48, alii, habent, καὶ λ. κ. μὴ εἴπητε, et sic Syro-hex. in marg. char. med. Montef. e Cod. Jes. exscripsit: ✕ Θ. οὕτως — ἀπεκρίθη σοι κύριος. ✕ καὶ λῆμμα κυρίου. ✕ μὴ λέγετε. ⁷⁷ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ 'A. Σ. ὑμᾶς ÷ λήμματι, metobelo male posito. Mox Cod. 88: καὶ ✕ σὺν ÷ τῇ πύλει. ⁷⁸ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁷⁹ Syro-hex. In v. 17 vox καρδίας in Hebraeo legitur.

CAP. XXIV. ¹ Syro-hex. ÷ صحفای. Hierou.: "Calathi, sive juxta Sym. cophini." Sed κόφινος Syro

1. וְאֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה. *Et principes Judae.* O'. καὶ τοὺς ἄρχοντας ✕ 'A. Σ. Θ. 'Ιούδα.²

וְאֶת־הַחֲרָשִׁים. *Et fabros.* O'. καὶ τοὺς τεχνίτας. 'A. Σ. καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα.³

3. הַחֲאֵנִים הַטְּבוֹת. *Ficus bonas.* O'. ✕ 'A. Σ. Θ. τὰ ÷ σῦκα τὰ χρηστά.⁴

וְהָרְעוֹת. *Et malas.* O'. καὶ τὰ πονηρά. Alii exempl. καὶ ✕ σῦκα ÷ τὰ πονηρά.⁵

8. וְאֶת־שָׂרָיו. O'. καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ. 'A. Σ. (καὶ) τοὺς ἄρχοντας.⁶

9. לְוַעֲבָתֵי לְכָל מַמְלָכוֹת. *Divectioni in malum omnibus regnis.* O'. εἰς διασκορπισμὸν εἰς πάσας τὰς βασιλείας. 'A. Σ. (εἰς) οὐρανὸν εἰς κακὰ πάσαις ταῖς βασιλείαις.⁷

לְשִׁנְיָה. *In dictionem.* O'. εἰς μῖσος. 'A. εἰς δευτέρωσιν. Σ. εἰς διήγημα.⁸

10. אֶת־הָרָעָב. *Famem.* O'. ✕ 'A. σὺν ÷ τὸν λιμόν.⁹

הַדָּבָר. *Pestem.* O'. τὸν θάνατον. 'A. Σ. τὸν λοιμόν.¹⁰

וְלֵאבוֹתֵיהֶם. *Et patribus eorum.* O'. Vacat. ✕ καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν.¹¹

CAP. XXV.

1. הֲיִיא הַשָּׁנָה הַרְשֻׁשִׁית לְנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל. *Ipsa est annus primus tῶ N. regi Babylonis.*

nostro est صحفای (Psal. lxxx. 7), vel صحفای (Hex. ad Gen. xl. 16. Psal. lxxx. 7). ² Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 33, 36, alii. ³ Syro-hex. ÷ صحفای. ⁴ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: صحفای. ⁵ Sic sine aster. Cod. 88. Syro-hex. صحفای. ⁶ Syro-hex. ÷ صحفای. ⁷ Idem: صحفای. ⁸ Idem: صحفای. ⁹ Idem: صحفای. ¹⁰ Syro-hex. صحفای. ¹¹ Sic Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii.

- Ο'. Vacat. ✕ 'A. αὐτὸς ἐνιαυτὸς πρῶτος τῷ
Ναβουχοδονόσορ βασιλεῖ Βαβυλῶνος 4.¹
2. יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא. Ο'. ✕ 'Ιερემίας ὁ προφήτης 4.²
3. מִן שְׁלֹשׁ עָשָׂר שָׁנָה. A tertio decimo anno.
Ο'. ἐν τρισκαιδεκάτῳ ἔτει. 'A. Σ. ἀπὸ τρισ-
καιδεκάτου ἔτους.³
- יְהִי. Hos. Ο'. ✕ ταῦτα 4.⁴
- יְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי. Fuit verbum Jovae ad me.
Ο'. Vacat. ✕ 'A. Θ. ἐγενήθη λόγος κυρίου
πρὸς μέ 4.⁵
- וְלֹא שָׁמַעְתֶּם. Et non audivistis. Ο'. Vacat.
✕ 'A. Σ. Θ. καὶ οὐκ ἤκούσατε 4.⁶
4. וְשָׁלַח יְהוָה. Et misit Jova. Ο'. καὶ ἀπέ-
στελλον. Οἱ λοιποὶ καὶ ἀπίστευε κύριος.⁷
- וְלֹא הִשְׁתַּיְתִּיתֶם. Neque inclinastis. Ο'. καὶ οὐ
προσέσχετε. 'A. Σ. (καὶ) οὐκ ἐκλίνατε.⁸
- לְשָׁמְעוּ. Ad audiendum. Ο'. ✕ 'A. Θ. ἀκοῦ-
σαι 4.⁹
5. אִישׁ. Unusquisque. Ο'. ἕκαστος. 'A. ἀήρ.¹⁰
7. וְנִאֲמַרְתֶּם לְיְהוָה לְמַעַן הִכְעִיסֵנִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם לְרַע
לָכֶם. Inquit Jova, eo consilio ut me ad iram
provocaretis opere manuum vestrarum ad malum
vobis. Ο'. Vacat. ✕ φησὶ κύριος, ὅπως παρ-
οργίσθητέ με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν
τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς 4.¹¹

8. יְהוָה עֲבָדָיו. Ο'. κύριος ✕ 'A. Σ. Θ. τῶν
δυνάμεων 4.¹²
- וְלֹא שָׁמַעְתֶּם מִדְּבַר יְהוָה. Non audivistis verba
mea. Ο'. οὐκ ἐπιστεύσατε τοῖς λόγοις μου.
'A. Σ. οὐκ ἤκούσατέ μου.¹³
9. הִנְנִי. Ο'. ἰδού ✕ ἐγώ 4.¹⁴
- וְכָל-גֵּוֹת מִשְׁפָּחֵי צָפוֹן. Omnes gentes aquilonis.
Ο'. πατριὰν ἀπὸ βορρᾶ. Alia exempl. ✕ πᾶ-
σαν 4 τὴν πατριὰν τοῦ βορρᾶ.¹⁵ 'A. Σ. πάσας
τὰς συγγενείας...¹⁶
- וְנִאֲמַרְתֶּם לְיְהוָה וְלֹא-נְבוֹכַדְרֶאֱצַר מֶלֶךְ-בָּבֶל עֲבָדֵי.
Ο'. Vacat. ✕ φησὶ κύριος, καὶ πρὸς Να-
βουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος τὸν δούλῳ
μου 4.¹⁷
- וְיִתְחַרְמָתִים. Et internecioni devovebo eos. Ο'.
καὶ ἐξερημώσω αὐτούς. 'A. Σ. καὶ ἀναθεματίω
αὐτούς.¹⁸
- וְיִתְחַרְבוּ. Et in vastationes. Ο'. καὶ εἰς ὄνει-
δισμὸν. 'A. Σ. καὶ εἰς ἐρήμωσιν.¹⁹
10. קוֹל מִלֵּיל רְחִים. Sonum molae. Ο'. ὄσμην μύρον.
Alia exempl. φωνὴν μύλου.²⁰
11. הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחָרְבָהּ. Terra haec in soli-
tudinem. Ο'. ἡ γῆ ✕ 'A. Σ. Θ. αὕτη εἰς ἐρή-
μωσιν 4.²¹
- לְשָׁמְעוּ. In vastationem. Ο'. εἰς ἀφανισμόν.
'A. καὶ εἰς χερσόν.²²

CAP. XXV. ¹ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 33, 36, alii. Syro-hex.: ✕ αὐτὸς ἐν. πρ. τοῦ Ν. βασιλέως Β. Statim Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii: ✕ ὁ λόγος 4 ὃν ἐλάλησε, invito Hebraeo. ² Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. ³ Syro-hex. ✕ וְלֹא שָׁמַעְתֶּם . Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. ⁴ Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. ⁵ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic Codd. 22, 36, alii, addito in fine λέγων. ⁶ Cod. Jes., ejus lectiouem Montef. per incuriam ad v. 4 refert. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. ⁷ Syro-hex., qui in textu καὶ ἀπίστευε habet. ⁸ Idem: וְלֹא . ⁹ Cf. ad Cap. vii. 24. ¹⁰ Cod. Jes. Syro-hex. in textu: אִישׁ ✕. Cod. 88: ✕ τοῦ ἀκούσαι, et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹¹ Syro-hex. וְנִאֲמַרְתֶּם . ¹² Codd. XII, 88, Syro-hex. (Montef. e

Cod. Jes. tantummodo affert: ✕ 'A. Θ. φησὶ κύριος.) Sic sine aster. (cum εἰς κακὸν ὑμῶν pro τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς) Codd. 22, 36, alii. ¹² Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, in fine add. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, invito Hebraeo. ¹³ Syro-hex. ✕ וְלֹא שָׁמַעְתֶּם . ¹⁴ Sic cum aster. Syro-hex. solus. Pronomen est in libris omnibus. ¹⁵ Sic Codd. XII (sine τὴν), 88, et sine aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: πάσας τὰς π. τοῦ β. ¹⁶ Syro-hex. וְלֹא . ¹⁷ Cod. Jes., Syro-hex. Sic Codd. 22, 36, 48 (sub ✕), alii. Cf. S. Chrysost. Opp. T. IX, p. 429 E. ¹⁸ Syro-hex. ✕ וְיִתְחַרְמָתִים . ¹⁹ Idem: וְיִתְחַרְבוּ . ²⁰ Sic Codd. 22, 26, 36, alii, Theodoret., Syro-hex. Cf. Apoc. xviii. 22, 23. ²¹ Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ✕ αὕτη εἰς ἐρήμωσιν καὶ 4. Sic (cum ✕ ante εἰς) Cod. 88. Copulam, quae non est in Hebraeo hodierno, agnoscit etiam Aq. ²² Syro-hex. ✕ וְיִתְחַרְבוּ . Post ἀφανισμόν Codd. 22, 36, alii, add. καὶ εἰς ἐρήμωσιν.

11. **בָּבֶלֶת אֲנִי מְלִכָה וְהָיָה עַל יְדֵי הַגּוֹיִם הַלְּאֵלִים הַלְּבָבִים.** *Et servient gentes istae regi Babylonis.* O'. και δουλεύουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν * τοῦτοις τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος 4.²³

12. **אֲנִי מְלִכָה וְהָיָה עַל יְדֵי הַגּוֹיִם הַלְּבָבִים.** *Animadvertam.* O'. ἐκδικήσω. 'A. Σ. ἐπισκέψομαι.²⁴
אֲנִי מְלִכָה וְהָיָה עַל יְדֵי הַגּוֹיִם הַלְּבָבִים. *In regem Babylonis et in gentem illam.* O'. * 'A. Θ. ἐπὶ τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, και ἐπὶ 4 τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.²⁵

אֲנִי מְלִכָה וְהָיָה עַל יְדֵי הַגּוֹיִם הַלְּבָבִים. *Inquit Jova, iniquitatem eorum, et in terram Chaldaeorum.* O'. Vacat. * φησὶ κύριος, τὰς ἀνομίας αὐτῶν, και ἐπὶ τὴν γῆν Χαλδαίων 4.²⁶

13. **כָּל-כְּתוּבֵי תַּחַת.** *Omne scriptum.* O'. * 'A. σὺν 4 πάντα τὰ γεγραμμένα.²⁷

עַל-כָּל-הַגּוֹיִם. *Contra omnes gentes.* O'. ἐπὶ τὰ ἔθνη. Alia exempl. ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη; alia, κατὰ πάντων τῶν ἔθνων.²⁸

14. **כִּי עֲבָדוּבָם גַּם-הַמְּלָכִים וְגַם-רַבִּים וְגַם-מְלָכִים.** *Nam servitutem imponent iis etiam illi, gentes multae et reges magni.* O'. Vacat. * 'A. O. ὅτι ἐδούλευσαν ἐν αὐτοῖς καιγε αὐτοῖς ἔθνη πολλὰ και βασιλεῖς μεγάλοι.²⁹ Σ.

καταδουλώσονται γὰρ και αὐτοῖς ἔθνη πολλὰ και βασιλεῖς μεγάλοι.³⁰

14. **וְהָיָה עַל יְדֵי הַגּוֹיִם הַלְּבָבִים וְהָיָה עַל יְדֵי הַגּוֹיִם הַלְּבָבִים.** *Et reddam eis secundum facinus eorum, et secundum opus manuum eorum.* O'. Vacat. * 'A. Θ. και ἀνταποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, και κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν 4.³¹
"Ἄλλος" και ἀνταποδώσω αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, και κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδεύματων αὐτῶν.³²

15 (Gr. xxxii. 1). **כִּי יָמַר יְהוָה הַלְּבָבִים הָיוּ יְהוָה.** *Alia exempl. ὅτι οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ πρὸς μέ.³³*

הַלְּבָבִים. *Irae.* O'. τοῦ ἀκράτου. 'A. τῆς ἀρχῆς. Σ. Θ. τοῦ θυμοῦ.³⁴

וְהָיָה עַל יְדֵי הַגּוֹיִם הַלְּבָבִים. *Et potandum praebe illud.* O'. και ποτιεῖς * 'A. αὐτούς 4.³⁵

עַל-כָּל-הַגּוֹיִם. *Omnibus gentibus.* O'. * 'A. σὺν 4 πάντα τὰ ἔθνη.³⁶

16 (xxxii. 2). **וְהָיוּ כַּמְּנוֹנִים וְכַמְּשֻׁבָּרִים.** *Et commovebuntur, et insipient.* O'. και ἐξεμούνται, και ἐκμανθήσονται. 'A. και συσσεισθήσονται, και παρανομήσουσι. Σ. και σπαραχθήσονται, και θορυβηθήσονται.³⁷

²³ Cod. Jes. Cod. 88 et Syro-hex.: * τοῦτοις 4 τῷ β. B.
²⁴ Syro-hex. * **אֲנִי מְלִכָה** .
²⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub *), alii. Syro-hex.: * ἐκδικήσω ἐπὶ τὸν β. B. και 4 ἐπὶ τὸ ἔ. ἐκεῖνο.
²⁶ Sic Codd. 22, 36, 88 (sub *), alii, et Syro-hex.
²⁷ Cod. Jes.
²⁸ Prior lectio est in Cod. 88, Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 36, alii.
²⁹ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. (cum καγε αὐτοῖ) Cod. 88, Syro-hex.
³⁰ Syro-hex. **אֲנִי מְלִכָה** .
³¹ Cod. Jes. in continuatione, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex.
³² Sic Codd. 22, 36, alii, in continuatione. Lectio, "Ἄλλος" και ἀποδώσω κ.τ.έ., a Montef. allata, est merum editoris Complutensis figmentum.
³³ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Iu LXX post ἐπὶ τὰ ἔθνη (v. 13) statim subjungitur: τὰ Αἰλάμ. τάδε

λέγει κύριος: συνετρίβη κ.τ.έ., quae in Hebraeo sunt Cap. xlix. 34, sqq. Scholium apud Nobil.: 'Ἐξ ἀνεπιγράφου. Κατὰ τοὺς O' τῶν ἄλλων ἔθνων προσέτακται ἢ περὶ τοῦ Αἰλάμ προφητεία' κατὰ δὲ τοὺς λοιποὺς, ἢ περὶ τῆς Αἰγύπτου. Olym-piodorus apud eundem: Χρῆ δὲ εἰδέναι ὅτι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὑπομνηματίζων τὸν Ἰεμεμίαν, μέχρι τῶν ἄδε ἀκολουθῶν ὑπεμνημάτισεν' εἰσας δὲ τὰ μετὰ ταῦτα, ἀρχεται ὑπομνηματίζειν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας Ἰωακείμ (Hebr. Cap. xxvi. 1), Ἰσθα και τὸ ὑποκείμενον σημεῖον κείται, και οὕτως τὰ λοιπὰ ὑπεμνημάτισεν. Ordinem Hebraei textus sequuntur Comp., Codd. 22 (teste Gratio in *Dissertatione* etc. p. 76), 36, alii, Theodoret., et Syro-hex., necnon Synopsis S. Scripturae, quae sub Chrysostomi nomine fertur (Opp. T. VI, p. 384 E).
³⁴ Syro-hex. * **הַלְּבָבִים** .
³⁵ Cod. Jes., testibus Montef. et Parsons. Cod. 88 in textu: * αὐτό; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.
³⁶ Cod. Jes. Idem mox v. 17: * σὺν 4 τὸ ποτήριον.
³⁷ Syro-hex. .

17 (xxxii. 3). תִּתְּנֶנּוּ לְפִלִּשְׁתִּים. O. τὰ ἔθνη. Alia exempl. πάντα τὰ ἔθνη; alia, ✕ σὺν ᾧ πάντα τὰ ἔθνη.³⁸

לְיִהוּדָא. Ad eas. O. πρὸς αὐτά. Alia exempl. ἐπ' αὐτά. 'A. Θ. ἐπ' αὐτά.³⁹

18 (xxxii. 4). לְשָׂמָה. In vastationem. O. καὶ εἰς ἄβατον. 'A. εἰς χερσῶν. Σ. εἰς ἀφανισμόν.⁴⁰

וְלִקְלָלָהּ בְּיוֹם הַזֶּה. Et in maledictionem sicut hoc die. O. Vacat. ✕ 'A. Θ. καὶ εἰς κἀραν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ᾧ.⁴¹

19 (xxxii. 5). וְאֶת־שָׂרָיו. O. καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ. 'A. Σ. (καὶ) τοὺς ἀρχοντας αὐτοῦ.⁴²

20 (xxxii. 6). וְאֶת כָּל־הָעָרָב. Et omnem turbam miscellam. O. καὶ πάντας τοὺς συμμίκτους. "Ἄλλος· καὶ πᾶσαν τὴν Ἀραβίαν."⁴³

וְאֶת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ הָעוֹץ. Et omnes reges terrae Uz. O. Vacat. ✕ 'A. Θ. καὶ σὺν πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς Οὐς (Θ. τῆς νήσου).⁴⁴

וְאֶת כָּל־מַלְכֵי אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. Et omnes reges

terrae Philistaeorum. O. καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς ἄλλοφύλων. ✕ 'A. καὶ σὺν πάντας τοὺς βασιλεῖς...⁴⁵ 'A. Σ... (γῆς) Φυλιστιαίας.⁴⁶

22 (xxxii. 8). וְאֶת כָּל־מַלְכֵי צוּר וְאֶת כָּל־מַלְכֵי טַיִץ. Et omnes reges Tyri, et omnes reges Sidonis. O. καὶ βασιλεῖς Τύρου, καὶ βασιλεῖς Σιδῶνος. 'A. καὶ ✕ σὺν ᾧ πάντας τοὺς βασιλεῖς Τύρου, καὶ ✕ σὺν ᾧ πάντας τοὺς βασιλεῖς Σιδῶνος.⁴⁷

וְאֶת מַלְכֵי הַיָּם. Et reges insularum. O. καὶ βασιλεῖς ✕ 'A. Θ. τῆς νήσου ᾧ.⁴⁸

23 (xxxii. 9). בּוּז. Buz. O. 'Ρῶς. Alia exempl. Βώζ;⁴⁹ alia, Βούζ.⁵⁰

וְאֶת כָּל־קְצוֹצֵי פֶהָה. Et omnes praecisos quoad angulum (capitis). O. καὶ πᾶν περικεκαρμένον (alia exempl. κεκαρμένον; alia, περικειρόμενον⁵¹) κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ.

24 (xxxii. 10). וְאֶת כָּל־מַלְכֵי עֲרָב וְאֶת כָּל־מַלְכֵי הָעֲרָב. Et omnes reges Arabiae, et omnes reges turbae miscellae. O. καὶ πάντας τοὺς

ⲉⲧⲉⲛⲏⲓ ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ. Syriacum ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ Norberg. vertit, in deliciis vivent, praeeunte Castello, cui ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ est dilaniavit, et ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ, laceratus est, delectatus est. Sed Jerem. iv. 19, ubi Syro-hex. ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ habet, in Graeco est σπαράσσεται, quod cum Hebraeo שָׁרַף commutarunt LXX ad 2 Reg. xxii. 8, et Aq. ad Jerem. xlv. 7. Praeterea in praesenti loco ad vocab. ἐκμανήσονται Parsonsus e Codd. 86, 88 citat: 'A. Σ. σπαραχθήσονται; quam lectionem ad שָׁרַף, non ad שָׁרַף pertinere quisvis videt.³⁸ Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. XII, 22, 26, 33, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. XII (in marg.), 88.³⁹ Sic Montef. e Cod. Jes., invito Aquilae usu. Syro-hex. in textu habet, ✕ πρὸς αὐτά ᾧ; in marg. autem char. med. ἐπ' αὐτά, quae lectio est in Codd. 22, 23, 33, aliis.⁴⁰ Syro-hex. ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ. Codd. 86, 88: 'A. Σ. εἰς ἀφανισμόν. Cod. XII in textu: καὶ εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς ἄβατον.⁴¹ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.⁴² Syro-hex. ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ. Codd. 22, 36, alii: καὶ π. τοὺς συμμίκτους αὐτοῦ, καὶ π. τοὺς β. νήσων, καὶ πᾶσαν τὴν Ἀραβίαν, κ.τ.έ., commixtis duabus versionibus, quarum posterior uni aut pluribus trium interpretum tribuenda videtur. Cf. Hex. ad Ezech. xxx. 5.⁴³ Sic e Cod. Jes. Montef., qui

tamen ex ingenio γῆς Οὐς pro scriptura codicis νήσου suffecit. Post Ἀραβίαν duplex versio, καὶ π. τοὺς β. τῆς γῆς αὐτοῦ Οὐς (sic), irrepit in Codd. 36, 48, alios, invito Syro-hex. "Affert hanc Theodotionis lectionem [τῆς νήσου] ex MS. Jes. Montef.; sed credo esse scriptionem vitiatam. Quis non videt, ex γῆς οὐς oriri potuisse νήσου?"—Bahrdt. Error scribarum, si ita est, vetustior est Hieronymo, qui notat: "Sciendum hunc versiculum iu LXX non haberi, Theodotionemque pro Us interpretatum esse insulam." Codices fluctuant iuter τῆς νήσου, τῆς μήσου, νήσων (sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex.) et μήσων. Cf. ad v. 22.⁴⁴ Parsons. e Cod. XII Aquilae continuit: καὶ σύμπαπτας (sic) τοὺς β. Cod. 88, Syro-hex.: ✕ καὶ σύμπαπτας βασιλεῖς τῆς γῆς ἄλλοφύλων ᾧ.⁴⁵ Syro-hex. ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ ⲛⲉⲛⲉⲃⲓⲛ. Cf. Hex. ad Psal. lix. 10. lxxxvi. 4.⁴⁶ Cod. Jes. Idem: 'A. Θ. καὶ βασιλεῖς τῆς νήσου. Syro-hex.: ✕ καὶ τοὺς βασιλεῖς τῶν νήσων ᾧ. Cod. 88: καὶ τοὺς βασιλεῖς ✕ τῆς μήσου (sic).⁴⁷ Sic Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex.⁴⁸ Sic Comp., Codd. 22, 36, alii.⁴⁹ Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ 'A. σὺν ᾧ πάντα κεκαρμένον. "Ἄλλ. περικειμένον. Pro περικειμένον, teste Parsonsio, Cod. XII in marg. habet περικειρόμενον, quam lectioem tuentur Cod. Sinaït., Cod. 144, et Theodoret.

συμμίκτους. ✕ 'Α. Θ. και σὺν πάντας βασι-
λεῖς τῆς Ἀραβίας ✕, και πάντας ✕ βασιλεῖς ✕
τοὺς συμμίκτους.⁵²

24 (xxxii. 10). **וְהַשְׁכְּנִים**. *Qui habitant.* Ο'. τοὺς
καταλύοντας. Σ. τοὺς κατασκηνοῦντας.⁵³

25 (xxxii. 11). **וְהָאֵת לְמַלְכֵי זִמְרִי וְהָאֵת לְמַלְכֵי
עִלָּם**. *Et omnes reges Zimri, et omnes reges
Elam.* Ο'. και πάντας βασιλεῖς Αἰθάμ. Alia
exempl. ✕ και σύμπαντας βασιλεῖς Ζαμβρι ✕,
και ✕ σὺν ✕ πάντας βασιλεῖς Αἰθάμ.⁵⁴ 'Ο
Σύρος Ζεμβράν.⁵⁵

מֵדוּ. *Medorum.* Ο'. Περσῶν. "Ἄλλος Μή-
δων.⁵⁶

26 (xxxii. 12). **וְהַצִּפּוֹן**. *Septentrionis.* Ο'. ἀπὸ ἀπη-
λιώτου. Alia exempl. τοῦ βορρᾶ.⁵⁷

וְהָאֵת לְהַמְּלָכֹת. *Et omnia regna.* Ο'. και
✕ 'Α. σὺν ✕ πάσας βασιλείας.⁵⁸

וְהַמֶּלֶךְ שִׁשַׁח יִשְׁתָּבֵשׁ אַחֲרֵיהֶם. *Et rex Sesach
bibet post eos.* Ο'. Vacat. ✕ και βασιλεὺς
Σησάχ πίεται ἔσχατος αὐτῶν.⁵⁹

27 (xxxii. 13). **וְהַצִּבְעָן**. Ο'. παντοκράτωρ. 'Α. τῶν
στρατιῶν. Σ. τῶν δυνάμεων.⁶⁰

27 (xxxii. 13). **וְהָאֵת לְיִשְׂרָאֵל**. Ο'. Vacat. Alia ex-
empl. ὁ θεὸς Ἰσραήλ.⁶¹

28 (xxxii. 14). **וְהַדְּבָרִים**. Ο'. Vacat. Alia exempl.
τῶν δυνάμεων.⁶²

29 (xxxii. 15). **וְהִנֵּה הִנֵּה**. *Quia ecce!* Ο'. ὅτι
✕ ἰδοὺ.⁶³

וְהָיָה כִּי תִקְרְאוּ לְנִמְנָמִים. *Immunes existendo im-
munes eritis? Non immunes eritis.* Ο'. κα-
θάρσει οὐ μὴ καθαρισθῆτε. Alia exempl.
καθαρισμῶ ✕ 'Α. Σ. Θ. καθαρισθήσεσθε; οὐ
μὴ καθαρισθῆτε.⁶⁴

וְהַיִּשְׁבִּי. *Incolas.* Ο'. τοὺς καθημένους. Οἱ Γ.
τοὺς κατοικοῦντας.⁶⁵

30 (xxxii. 16). **וְהִנֵּה רִגִּיעַ**. *Rugiet.* Ο'. χρηματιεῖ. 'Α. Σ.
βρυχῆσεται.⁶⁶

וְהָיָה כִּי יִשְׁבֹּת מִמְּנוּחָתוֹ. *De habitaculo sancto suo.* Ο'.
ἀπὸ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ. "Ἄλλος ἀπὸ τοῦ οἰκη-
τηρίου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ.⁶⁷

וְהָיָה כִּי יִרְגִיעַ עַל-לְבָבוֹ. *Rugiendo rugiet contra
habitationem suam.* Ο'. λόγον χρηματιεῖ ἐπὶ
τοῦ τόπου αὐτοῦ. 'Α. Θ. ὠρυόμενος ὠρύξεται:
ἐπὶ τῆς εὐπρεπείας αὐτοῦ. Σ. βρυχώμενος
βρυχῆσεται ἐπὶ τῇ θελήσει αὐτοῦ.⁶⁸

⁵² Cod. Jes. "Utrum autem vox συμμίκτους sit eorum-
dem [Aq. et Theod.], incertum. Quod item dicas de voce
κεκαρμένον in praecedenti loco."—Montef. Syro-hex.: και
πάντας (s. σύμπαντας) β. ✕ τῆς Ἀραβίας ✕, και πάντας ✕ βασι-
λεῖς ✕ τοὺς σ. Hieron.: "Et cunctis regibus Arabiae, et
cunctis regibus occidentis, qui habitant in deserto. Hoc
in LXX non habetur." ⁵³ Codd. 86, 88. ⁵⁴ Cod.
Jes. Comp., Codd. 22, 36, alii: και πάντας τοὺς β. Ζαμρι, και
πάντας τοὺς β. Αἰθάμ. ⁵⁵ Theodoret.: παρὰ τῷ Ἐβραῖφ και
τῷ Σύρω Ζεμβράν [Pesch. **זמברי**] εὐρήκαμεν. ⁵⁶ Cod. Jes.,
teste Montef. Cod. 88 in textu: ✕ Μήδων και ✕ Περσῶν;
et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex.
⁵⁷ Sic Cod. 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: 'Α. Ο'.
ἀπηλιώτου. "Ἄλλος τοῦ βορρᾶ. Minus probabiliter Parsons.
ad Περσῶν (v. 25) affert: Cod. XII in marg.: τοῦ βορρᾶ.
Hieron.: "Pro aquilone, qui Hebraice dicitur ΒΑΡΗΘΝ,
LXX vertere ἀφηλιώτην, quem nos subsolanum possumus
dicere." ⁵⁸ Cod. Jes. (Post βασιλείας add. τῆς γῆς
juxta Hebraicum Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex.) ⁵⁹ Cod.
Jes. Sic in textu sine aster. (cum Σισάχ) Codd. 22, 36,

88 (sub ✕), alii. Syro-hex.: ✕ και β. Σισάχ ✕ πίεται ἕκατος
(in marg. ἔσχατος) αὐτῶν. ⁶⁰ Syro-hex. ✕ **וְהַצִּבְעָן**.
✕ **וְהַצִּבְעָן**. ⁶¹ Sic Codd. XII, 26, 33, alii, et Syro-
hex. ⁶² Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Montef.
e Cod. Jes. affert: ✕ ἰδοὺ ✕, οὕτως εἶπεν κύριος ✕ τῶν δ. ὁ θεὸς
Ἰσραήλ ✕. Parsons. vero: "Κύριος] + ἰδοὺ τῶν δ. ὁ θεὸς
Ἰσραήλ. Cod. XII in marg." Quae partim ad v. 27, par-
tium ad v. 29 pertinere videntur. ⁶³ Sic Cod. 88, Syro-
hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁶⁴ Cod. Jes. Sic
in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd.
22, 36, alii. Hieron.: *Et vos munditia mundi eritis?*
Non eritis mundi. ⁶⁵ Codd. 86, 88. Post ἐπὶ τῆς γῆς
Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. addunt: φησὶ κύριος τῶν δ.
⁶⁶ Syro-hex. ✕ **וְהִנֵּה רִגִּיעַ**. ⁶⁷ Sic Ald., Codd. 33, 49,
alii. Syro-hex. geminam versionem venditat: ἀπὸ τοῦ ἁγίου
αὐτοῦ δώσει φωνήν, και ἀπὸ τοῦ οἰκητηρίου τοῦ ἁγ. δώσει φωνήν
αὐτοῦ. ⁶⁸ Codd. 86, 88. Hieron. Hebraea vertit:
*Rugiens rugiet super decorem suum, (sive [juxta LXX]
respondēbit super locum suum).* Etiam hujus clausulae in
Syro-hex. duplex exstat versio, quae cum textu Cod. 88

30 (xxxii. 16). הַיָּדָד בְּרִינִים יַעֲנֶה. *Celeusma in-*
stiar calcantium edet. Ο'. καὶ οἶδε (s. οἶδὲ)
ὡσπερ τρυγῶντες ἀποκριθήσονται. 'A. καὶ
ἡδὰδ ὡς πατοῦντες καταλέξουσιν. Σ. κατά-
λεγμα ὡς πατοῦντων ἐξάρξει.⁶⁹

כָּל-בְּלִי-יְשְׁבֵי הָאָרֶץ. *In omnes incolae terrae.*
Ο'. καὶ ἐπὶ καθημένους τῆν γῆν. 'A. πρὸς
πάντας τοὺς καθημένους τῆς γῆς.⁷⁰

31 (xxxii. 17). בָּנֵי שֹׁמֵרֵי אֶרֶץ-קְצָה הָאָרֶץ. *Veniet*
strepitus usque ad extremum terrae. Ο'. ἤκει
δλεθρος ἐπὶ μέρος τῆς γῆς. 'A. ἤλθεν... ἕως
τοῦ τέλους τῆς γῆς.⁷¹ Σ. . . καιρὸς ἕως ἄκρων τῆς
γῆς.⁷²

32 (xxxii. 18). צָבְאוֹתָי. Ο'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ.
τῶν δυνάμεων.⁷³

יִעוֹר. *Excitabitur.* Ο'. ἐκπορεύεται. 'A. Θ.
ἐξεκρηθήσεται.⁷⁴

33 (xxxii. 19). בַּיּוֹם הַהוּא. *In die illo.* Ο'. ἐν
ἡμέρᾳ κυρίου. Οἱ λοιποὶ (ἐν τῇ ἡμέρᾳ) ἐκείνη.⁷⁵

מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד-קְצָה הָאָרֶץ. *Ab extremo*
terrae usque ad extremum terrae. Ο'. ἐκ μέρους
τῆς γῆς, καὶ ἕως εἰς μέρος τῆς γῆς. Σ. Θ.
ἀπ' ἄκρου γῆς καὶ ἕως ἄκρου γῆς.⁷⁶

לֹא יִסְפְּדוּ וְלֹא יִסְפָּגוּ. *Non plangentur, neque*
colligentur. Ο'. Vacat. ✕ 'A. Θ. οὐ μὴ
κοπῶσιν, οὐδ' οὐ μὴ συναχθῶσιν.⁷⁷ Σ. non
percutient ἐπ' αὐτούς.⁷⁸

34 (xxxii. 20). הִלְיִלוּ. *Ululate.* Ο'. ἀλαλάσατε.
Οἱ λοιποὶ ὀλοῦσατε.⁷⁹

הַרְעִים. *Pastores.* Ο'. ✕ οἱ ποιμένες.⁸⁰

וְהִתְפַּלְשׁוּ. *Et volutate vos (in cinere).* Ο'. καὶ
κόπτεσθε. 'A. Σ. (καὶ) ὑποστέλλεσθε.⁸¹

וְתַפְצוּצוֹתֵיכֶם. *Et dispersiones vestrae.* Ο'.

omni ex parte consentit: βρυχώμενος βρυχήσεται (ܒܪܚܘܡܝܢ ܒܪܚܘܫܬܝܢ) ἐπὶ ὠραιότητος (ܐܘܪܝܘܬܝܬܘܫܘܬܝܢ) αὐτοῦ, ἢ ἰασμοῦ (ܐܝܫܘܡܘܬܝܢ) ὡς αὐτοῦ λόγον (ܠܘܓܘܢܝܢ) χρηματιεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Deinde Syro-hex. iu marg. affert: Σ. ἐπὶ τῇ θελήσει αὐτοῦ (ܐܘܪܝܘܬܝܬܘܫܘܬܝܢ). His collatis, propendeo in sententiam, verba [ἢ ἰασμοῦ ὡς αὐτοῦ] in textum ex sequenti clausula invecata esse, notamque hexaplarem hinc modo constituen-
dam esse: 'A. βρυχώμενος βρυχήσεται ἐπὶ ὠραιότητος αὐτοῦ. Σ. βρυχώμενος βρυχήσεται ἐπὶ τῇ θελήσει αὐτοῦ. Θ. ὠρνούμενος ὠρύνεται ἐπὶ τῆς εὐπρεπείας αὐτοῦ.⁶⁹ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. li. 14. Syro-hex. in textu habet: καὶ οἶδε (ܘܘܕܝܘܬܝܢ) ὡσπερ τρυγῶντες ἀποκριθήσονται; in marg. autem: 'A. (ὡς) πατοῦντες (ܡܘܬܝܢ) ἀποκριθήσεται. Σ. (ὡς) ληνοπατοῦντων (s. ληνοβατοῦντων) ἐξάρξει (ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ). (Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. ὡσπερ οἱ ληνοβατοῦντες; quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum, et Theodoret.) Aquilae fragmentum resar-
ciendum videtur ex verbis quae in praecedenti clausula pro insititiis notavimus: 'A. ἰασμὸν ὡς πατοῦντες ἀποκριθήσεται; Symmacho fortasse tribuendum: κατάλεγμα (vid. Hex. ad Ezech. ii. 10) ὡς ληνοπατοῦντων ἐξάρξει. Hieron.: "Cunquo ille rugierit, instar calcantium in torcularibus celeusma cantabitur, et in effusione sanguinis mutui carmen lugubre concinetur, quod Sym. κατάλεγμα [immo κατάλεγμα, a κατα-
λέγεσθαι, δδύρεσθαι τὸν θενωτῶτα (Hesych.)], Aq. ἰασμὸν vocat." Pro ἰασμὸν ab iā L. Bos tentat αἰασμὸς ab aī; frustra. Vid. ad Cap. xviii. 33, ubi, ut in nostro loco, duplicis editionis, tam Aquilae quam Symmachi, vestigia apparent.⁷⁰ Syro-hex. Aquilae continuat: ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ.

⁷¹ Idem: ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ. Post ܐܘܪܝܘܬܝܢ ex-
cidisse videtur vocula, fortasse ܐܘܪܝܘܬܝܢ, ἦχος, coll. Hex. ad
Psal. lxiv. 8. Hieron. Hebræa vertit: *Pervenit sonitus*
(sive interitus) usque ad extrema (sive super partem) terrae.

⁷² Syro-hex. ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ. Codd. 86,
88: Σ. ἕως ἄκρων. (Ad καιρὸς (= συμφωρὰ) cf. nos ad
S. Chrysost. in S. Pauli Epistolas, T. V, p. 556. Adde
Theodoret. Opp. T. I, p. 1185: Καιρὸν δὲ (Psal. lxxx. 16)
καλεῖ τὰς συμφωρὰς: οὕτω γὰρ καὶ οἱ Σύροι καὶ οἱ Ἑβραῖοι ταύτας ἀποκα-
λοῦσι.)⁷³ Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86, 88, Syro-
hex.⁷⁴ Syro-hex. ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ.⁷⁵ Idem char.
med. ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ, h. e. Οἱ λοιποὶ τῆς γῆς,
vel potius: Οἱ λοιποὶ ἐκείνη, cum scholio: τῆς γῆς.

⁷⁶ Idem: ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ.
+ ܐܘܪܝܘܬܝܢ.⁷⁷ Montef. e Cod. Jes. edidit: ✕ 'A. Θ. καὶ
οὐ μὴ κ.τ.ε. Copulam ignorant Codd. 22, 36, 88 (sub ✕),
alii, et Syro-hex. (sub ✕).⁷⁸ Syro-hex. ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ.
+ ܐܘܪܝܘܬܝܢ.⁷⁹ Hieron.: "Notandum quod in
hoc tantum loco [immo etiam Cap. iv. 8. xlvii. 2.
xlix. 3] LXX *jubitum* in malam partem posuerint: pro
quo alii interpretes *ululatum*, ut in Hebræo scriptum
est, transtulerunt." Cf. ad Cap. xvii. 2.⁸⁰ Cod.
Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.⁸¹ Syro-
hex. ܐܘܪܝܘܬܝܢ ܐܘܪܝܘܬܝܢ. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 8.
Vim vocis Hebraeae rectius expressit Aq. ad Ezech.
xxvii. 30.

Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. και οι σκορπισμοι υμων 4.⁸²

34 (xxxii. 20). כְּכִלֵי הַחֶמְדָּה. Sicut vas desiderii. O'. ὡςπερ οἱ κριοὶ οἱ ἐκλεκτοί. 'A. Σ. ὡς σκευὸς ἐπιθυμητόν.⁸³

35 (xxxii. 21). וְפָלִיטָה מֵאֲדִירַי. Et evasio a ducibus. O'. και σωτηρία ἀπὸ τῶν κριῶν. 'A. . . (ἀπὸ) τῶν ὑπερμεγέθων.⁸⁴ Σ. (καὶ) διάφευξις ἐκ τῶν ἰσχυρῶν.⁸⁵

36 (xxxii. 22). דֹּדְרֵי הַצֹּאֵן. Ducunt gregis. O'. τῶν προβάτων και τῶν κριῶν. Alia exempl. τῶν κριῶν τῶν προβάτων.⁸⁶

תַּתְּ-מַרְעִיתָ. Pascuum eorum. O'. τὰ βοσκήματα αὐτῶν. 'A. Σ. τὴν νομὴν (αὐτῶν).⁸⁷

37 (xxxii. 23). נְאוֹת הַשְּׁלוֹם. Habitacula pacis. O'. τὰ κατάλοιπα (alia exempl. τὰ καλὰ⁸⁸) τῆς εἰρήνης. 'A. τὰ ἄραϊα τῆς εἰρήνης. Σ. δίαται εἰρηναί.⁸⁹

38 (xxxii. 24). עָזַב. Dereliquit. O'. ἐγκατέλιπεν ✕ ἕκαστος 4.⁹⁰

לִטְוֹ. Lustum suum. O'. κατάλυμα⁹¹ αὐτοῦ.

'A. μάνδραν αὐτοῦ.⁹²

38 (xxxii. 24). לְשֹׁמֵם. In desolationem. O'. εἰς ἄβατον. 'A. Σ. εἰς ἀφανισμόν.⁹³

הַיִּזְוָה (ס. הַרְבֵּן) מִפְּנֵי קֶרֶן. Propter furorem (s. gladium) saevientis. O'. ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας ✕ 'A. Σ. Θ. ὀργῆς 4.⁹⁴ τῆς μεγάλης. 'A. . . ὀργῆς μοναχῆς.⁹⁵ Θ. . . irae collectae.⁹⁶

וּמִפְּנֵי קֶרֶן אִפּוֹ. Et propter furorem irae ejus. O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. και ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ 4.⁹⁷

CAP. XXVI (Gr. xxxiii).

1. לֵאמֹר. Dicens. O'. Vacat. ✕ Οἱ Γ'. λέγων 4.¹

2. וְדַבַּרְתָּ עַל-כָּל-עָרֵי יְהוּדָה. Et loquere ad omnes civitates Judae. O'. και χρηματιεῖς ('A. Σ. και λαλήσεις) ἅπασι τοῖς 'Ιουδαίοις. 'A. και λαλήσεις ἐπὶ πάσαις ταῖς πόλεσιν 'Ιούδα.²

3. וְנִחַמְתִּי אֶת-הָרָעָה. Et peniteat me mali. O'. και παύσομαι ἀπὸ τῶν κακῶν. 'A. και παρακληθήσομαι περὶ τῆς κακίας.³

⁸² Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Minus probabiliter Codd. 86, 88: Οἱ Γ'. ✕ και εἰς σκορπισμόν υμων.

⁸³ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ✕ *לְכִלֵּי חֶמְדָּה*. ⁸⁴ Syro-hex. ✕ *וְפָלִיטָה מֵאֲדִירַי*. Cf. ad Cap. xiv. 3.

⁸⁵ Codd. 86, 88. ⁸⁶ Sic Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. Hieron.: *jubilum ovium (gregis)*.

⁸⁷ Syro-hex. *לְטַבְּ-מַרְעִיתָ*. ⁸⁸ Sic Comp., Codd. 26, 36, 41, alii, et Syro-hex. Theodoret. enarrat: Τὰ δὲ καλὰ τῆς εἰρήνης, γαργαίαι, φντουργαίαι, ἐμπορίαί, τεχνῶν ἐργασίαι, συμβολαίων ἀντιδόσεις, γάμοι, σύλλογοι, ἐορταί, θυμηδίαί, και ὅσα ταῦτοις ἐστὶ παραπλήσια.

⁸⁹ Syro-hex. ✕ *וְנְאוֹת הַשְּׁלוֹם*. Codd. 86, 88: 'A. Σ. τὰ ἄραϊα. Hieron. Hebraea vertit: *stipa* (sive *speciosa*) *pacis*. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 20.

⁹⁰ Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ✕ *לִטְוֹ*.

⁹¹ In Ed. Rom., necnon in Cod. Vat. a Maio descripto, habetur *κατάλειμμα*, quod secunde propagaverunt Van Essius, Tischendorfius, alii. Parsonsus vero, juxta exemplar Francofurti excusum anno 1597, *κατάλυμα* edidit, lectione Vaticana, quod mireris, ne memorata quidem. In Codd. Alex., Sinaït., et, quantum ex silentio Parsonsii colligere licet, ceteris omnibus *κατάλυμα* exaratum, accedentibus Syro-hex. et

Hieron. ⁹² Codd. 86, 88. ⁹³ Syro-hex. *לְשֹׁמֵם*.

⁹⁴ Cod. Jes. Cod. 86: Οἱ Γ'. ὀργῆς. Syro-hex. in textu: ἀπὸ πρ. ✕ *μαχαίρας τῆς μεγάλης* 4. Codd. 22, 36, alii, post προσώπου inferunt ὀργῆς. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *a facie irae columbae* (sive *a facie gladii magni*).

⁹⁵ Syro-hex. ✕ *וְהָיְתָה מִפְּנֵי קֶרֶן*. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 17.

⁹⁶ Idem: *וְהָיְתָה מִפְּנֵי קֶרֶן*. "Forte legendum est *קֶרֶן*, *irae collectae*, h. e. *taxatione*."

—*Sprohn*. "Codex vere *קֶרֶן*. Nullum hujus vocis exemplum novi, sed ex forma puto esse adjectivum, ut *קֶרֶן*, *קֶרֶן*, et alia similia; et verterem, *irae collectae*."

—*Ceriusii*. In loco parallelo, Cap. xlv. 16, pro *וְהָיְתָה* Hexapla dant: 'A. Θ. τῆς περιστερίας. Σ. τῆς οἰνωμένης.

⁹⁷ Codd. XII, 86. Sic in textu Codd. 22, 88 (sub ✕), alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. oscitanter exscripsit: ✕ 'A. Σ. Θ. και ἀπὸ πρ. ὀργῆς κυρίου.

CAP. XXVI. ¹ Cod. 86. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ² Syro-hex. *וְנִחַמְתִּי*.

³ Codd. 86, 88: 'A. Σ. και λαλήσεις. Mox pro *χρηματῖσαι* Syro-hex. affert: 'A. *λαλήσου*.

⁴ Codd. 86, 88. Syro-hex. ✕ *וְנִחַמְתִּי*. Cf. ad Cap. iv. 28.

4. **וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם.** *Et dices ad eos.* Ο'. καὶ ἐρεῖς
 ✕ 'A. Σ. Θ. πρὸς αὐτούς 4.⁴
5. **עַבְדֵי.** *Servorum meorum.* Ο'. τῶν παιδῶν μου.
 "Ἄλλος τῶν δούλων μου.⁵
וְהָשָׁתָה שָׁמַיְךָ. *Et quidem mane surgendo et
 mittendo.* Ο'. ὀρθρον, καὶ ἀπέστειλα. Σ.
 ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων.⁶
6. **וְהָיָה עִיר.** *Et civitatem.* Ο'. καὶ ✕ 'A. σὺν 4
 τὴν πόλιν.⁷
- 7, 8, 11. **הַנְּבִיאִים** (ter). *Prophetae.* Ο'. οἱ ψευ-
 δοπροφήται. 'A. Σ. οἱ προφήται.⁸
- 8 **בְּכִלּוֹת יְרֵמְיָהוּ לְדַבֵּר.** *Postquam absolverat
 Jeremias dicere.* Ο'. 'Ιερεμίου πανσαμένου
 λαλούντος. 'A. ἡνίκα συνετέλεσεν 'Ιερεμίας
 λαλῆσαι. Σ. ὡς συνετέλεσεν 'Ιερεμίας λαλῶν.⁹
9. **מֵאֵין יוֹשֵׁב.** *Eo quod non sit incola.* Ο'. ἀπὸ
 κατοικούντων. Σ. παρὰ τὸ μὴ εἶναι κατοικούντας.¹⁰
וַיִּקְהַל. *Et congregavit se.* Ο'. καὶ ἐξεκκλη-
 σιάσθη.¹¹ Σ. *Et aggressi sunt congregatim.*¹²
10. **שַׁעַר יְהוֹנָתָן הַחֹדֶשׁ.** *Portae Jonae novae.* Ο'.
 πύλης (alia exempl. add. κυρίου¹³) τῆς καινῆς.
11. **לְאָמַר.** *Dicentes.* Ο'. ✕ λέγοντες 4.¹⁴
12. **אֶל-כָּל-הַשָּׂרִים.** *Ad omnes principes.* Ο'. πρὸς
 ✕ πάντας 4 τοὺς ἀρχοντας.¹⁵
13. **וַיִּנְתֵּן.** *Et penitebit eum.* Ο'. καὶ παύσεται.
 'A. Σ. καὶ παρακληθήσεται.¹⁶
14. **כַּטְוֹב וְכַיִּישָׁר בְּעֵינֵינוּךָ.** *Ut bonum et ut rectum
 est in oculis vestris.* Ο'. ὡς συμφέρει, καὶ ὡς
 βέλτιον ὑμῖν ✕ φαίνεται 4.¹⁷ 'A. κατὰ τὸ
 ἀγαθόν, καὶ κατὰ τὸ εὐθές ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν.
 Σ. ὡς ἀρέσκει, καὶ ὡς δίκαιον φαίνεται ὑμῖν.¹⁸
15. **נָקִי.** *Innocentem.* Ο'. ἀθῶνον. Σ. ἀνάιτων.¹⁹
17. **מִזְקְנֵי הָאָרֶץ.** *E senioribus terrae.* Ο'. τῶν
 πρεσβυτέρων τῆς γῆς. 'A. ἐκ τῶν γερότων τῆς
 γῆς.²⁰
אֶל-כָּל-קְהָל. *Ad omnem coetum.* Ο'. πάση
 τῇ συναγωγῇ. "Ἄλλος πρὸς πᾶσαν τὴν ἐκ-
 κλησίαν.²¹
18. **הַמֹּרַשְׁתָּי.** *Morasthaeus.* Ο'. ὁ Μωραθίτης.
 'A. υἱὸς Μωρασθαί.²²
וַיְהִי בְּיָמֵי. *Fuit vaticinans in diebus.* Ο'.
 ἦν ✕ προφητεύων 4 ἐν ταῖς ἡμέραις.²³ 'A.
 αὐτὸς ἐπροφήτευσεν ἐν ἡμέραις. Σ. ἦν προ-
 φητεύων ἐν ἡμέραις.²⁴
- עֵי.** *Rudera.* Ο'. εἰς ἀβατον. Alia ex-
 empl. εἰς (s. ὡς) ὄπαροφυλάκιον.²⁵ 'A. σῶρος
 (s. λιθολογία). Σ. εἰς ἀβατον.²⁶
- לְבַמֹּת יַעַר.** *In excelsa silvae.* Ο'. ÷ ἔσται 4
 εἰς ἄλσος δρυμοῦ.²⁷ Σ. εἰς βουνὸς δρυμοῦ.²⁸

⁴ Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

⁵ Sic in textu Cod. Jes.; in marg. autem: τῶν παιδῶν.

⁶ Syro-hex. **וְהָשָׁתָה שָׁמַיְךָ.** Graeca habet in textu Cod. 62.

⁷ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88. Mox v. 7 pro τοῖς λόγους

Cod. 88 habet ✕ σὺν 4 τοῖς λόγους; v. 10, ✕ σὺν 4 τὸν λόγον;

et v. 12, ✕ σὺν 4 πάντας τοὺς λόγους.

⁸ Syro-hex. ter: **הַנְּבִיאִים.** Codd. 86, 88: 'A. οἱ προφήται.

⁹ Codd. 86, 88.

¹⁰ Syro-hex. **מֵאֵין יוֹשֵׁב.** **וְהָיָה עִיר.** Codd. 86, 88: 'A. οἱ προφήται.

¹¹ Rectius ἐξεκκλησιάσθη. Vid. nos in *Prolegom. ad V. T. juxta LXX Interpp.* p. xxiii.

¹² Syro-hex. Symmachus continuat: **וְהָיָה עִיר.** nescimus an unum vocabulo, *συνεπίστησαν.* Cf. Hex. nostra ad Num. xvi. 3.

¹³ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Montef. ex Drusio male intellecto offert: Οἱ λοιποὶ πύλης κυρίου τῆς κ.

¹⁴ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

¹⁵ Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 62, 88, 198.

¹⁶ Syro-hex.

וַיִּנְתֵּן. Cf. ad v. 3. ¹⁷ Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

¹⁸ Codd. 86, 88. Syro-hex. **כַּטְוֹב וְכַיִּישָׁר בְּעֵינֵינוּךָ.**

¹⁹ Syro-hex. **נָקִי.** Cf. Hex. ad Job. xxvii. 17.

²⁰ Idem: **מִזְקְנֵי הָאָרֶץ.** Cf. Hex. ad Job. xxvii. 17.

²¹ Cod. 88 et Syro-hex. in textu: πρὸς πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν πάση τῇ συναγωγῇ; ex duplici versione.

²² Cod. 86. Cod. 88: 'A. υἱὸς Μωρα-
 θίας (sic). Syro-hex. **הַמֹּרַשְׁתָּי.**

²³ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 48, alii.

²⁴ Codd. 86, 88. Mox Cod. 88, Syro-hex.: κύριος ✕ τῶν δυνάμεων 4.

²⁵ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. **עֵי.** Cf. Mich. iii. 12 in LXX.

²⁶ Syro-hex. **עֵי.** Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. lxxviii. 2. Mich. iii. 12.

²⁷ Sic Syro-hex. Vox ἔσται est in Comp., Codd. XII, 22, 33, alii.

²⁸ Syro-hex. **לְבַמֹּת יַעַר.**

19. וַשָּׂע. *Facimus.* O'. ἐποίησαμεν. 'A. Σ. ποιούμεν.²⁹

20. וְגַם־אִישׁ הָיָה מִתְנַבֵּא. *Etiam vir fuit uatincians.* O'. καὶ ('A. καίγε³⁰) ἄνθρωπος ἦν προφητεύων. Σ. ἀλλὰ καὶ ἀνὴρ τις ἦν προφητεύων.³¹

וְעַל־הָעִיר הַזֹּאת וְעַל־הָאָרֶץ. *Contra civitatem hanc et contra terram.* O'. * 'A. Θ. ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ * περὶ τῆς γῆς.³²

21. וְכָל־גִּבּוֹרָיו. *Et omnes heroes ejus.* O'. Vacat. * καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ αὐτοῦ *.³³

וַיִּירָא וַיִּפְּחַ. *Et timuit, et fugit.* O'. Vacat. * 'A. Θ. καὶ ἐφοβήθη, καὶ ἔφυγεν *.³⁴

22. וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָקִים אֲנָשִׁים מִצְרַיִם אֶת־עֲבָדָיו. *Et misit rex Joiakim homines in Aegyptum, Elnathan filium Achbor, et homines cum eo in Aegyptum.* O'. καὶ ἐξάπέστειλεν ὁ βασιλεὺς * 'Ιωακείμ * ἄνδρας εἰς Αἴγυπτον, * Θ. 'Ελνάθαν υἱὸν Ἀχοβῶρ, καὶ ἄνδρας μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον *.³⁵

23. וַיְבִיאֵהוּ. *Et introduxerunt eum.* O'. καὶ εἰσηγάγασαν (alia exempl. ἤγαγον³⁶) αὐτόν.

וְאֶת־נַבְלָתוֹ. *Cadaver ejus.* O'. αὐτόν. OI λοιποὶ πτώμα αὐτοῦ.³⁷

Cap. XXVI. 21. ÷ πάντας *.³⁸

CAP. XXVII (Gr. xxxiv).

1. בְּרֵאשִׁית מַמְלַכְתָּת יְהוֹיָקִים בְּרֵאשִׁית מַלְכוּת יְהוֹיָקִים הָיָה הַדְּבָר הַזֶּה אֶל־יְרֵמְיָה מֵאִמֶּר לְאִמֶּר. *In principio regni Joiakim, filii Josiae, regis Judae, factum est verbum hoc ad Jeremiam a Jova, dicens.* O'. Vacat. * 'A. ἐν ἀρχῇ βασιλείας 'Ιωακείμ υἱοῦ 'Ιωσίου βασιλείας 'Ιούδα, ἐγενήθη ὁ λόγος οὗτος πρὸς 'Ιερεμίαν παρὰ κυρίου, λέγων *.¹

2. נֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי. O'. εἶπε κύριος * Πάντες πρὸς μέ *.²

3. יְרוּשָׁלַיִם. O'. ÷ εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν * εἰς 'Ιερουσαλήμ.³

4. יְהוָה עֲבָדָיו. O'. κύριος * 'A. Θ. τῶν δυνάμεων *.⁴

5. אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־הַבְּהֵמָה וְאֶת־הָאִשׁוּר עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ. *Terram, hominem, et bestias, qui sunt super faciem terrae.* O'. τὴν γῆν, * 'A. Θ. τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ κτήνη, ὅσα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς *.⁵

וְלֵאשֶׁר יִשָּׂר. *Cui placuit.* O'. * εἰς δόξην. OI λοιποὶ * ἀρέσκει.⁶

6. וְעַתָּה אֲנֹכִי. *Et nunc ego.* O'. Vacat. * 'A. Θ. καὶ νῦν ἐγώ εἰμι *.⁷

וְאֶת־כָּל־הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה. *Omnnes terras has.* O'. τὴν γῆν. Alia exempl. πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην.⁸ 'A. Σ. πάσας τὰς γαίας (ταύτας).⁹

²⁹ Syro-hex. * **وَأَيُّهَا**. ³⁰ Cod. 88. ³¹ Cod. 86. Cod. 88: Σ. ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος ἦν πρ. Syro-hex. in marg. char. med.: ἀλλὰ καὶ ἀνὴρ τις. ³² Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³³ Idem. ³⁴ Idem. ³⁵ Cod. Jes. Sic in textu cum duplice aster. Cod. 88. Codd. 48, 96: * καὶ ἐξάπέστειλεν—μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον *. Sic Syro-hex., cum metobelo post *ἐκείθεν* (v. 23). Hieron.: "Quodque sequitur, *Et misit rex Joacim—in Aegyptum*, in LXX non habetur." ³⁶ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ³⁷ Syro-hex. **وَأَيُّهَا**. * **وَأَيُّهَا**. ³⁸ Idem.

CAP. XXVII. ¹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 88 (sub *), 233. Syro-hex.: * ἐν ἀρχῇ βασιλείας 'Ιωακείμ—λέγων *. Hieron.: "In principio regni Joacim—dicens. Hoc in

editione LXX non habetur." ² Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³ Obelus est in Syro-hex. Anon. in Cat. Glisler T. II, p. 622: τὸ δὲ, εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, ὠβελίσται μὲν, δηλοῦν δὲ τοῖς, εἰς πρεσβείαν αὐτῶν. ⁴ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ⁵ Cod. Jes. Codd. 22, 48, alii, in textu: τὴν γῆν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους, κ.τ.έ. Syro-hex.: τὴν γῆν, καὶ τοὺς οὐρανοὺς (in marg. καὶ τοὺς ἀνθρώπους), καὶ τὰ κτήνη, ὅσα ἐπὶ * προσώπου τῆς * γῆς. Postremo Cod. 88: * σὺν τὴν γῆν, καὶ σὺν τοὺς οὐρανοὺς, καὶ σὺν τὰ κτ. ὅσα ἐπὶ πρ. τ. γῆς *. ⁶ Syro-hex. * **وَأَيُّهَا**. ⁷ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ⁸ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁹ Syro-hex. **وَأَيُّهَا**.

6. בְּיַד בְּבוּכְדִנְאֶצְר מֶלֶךְ-בָּבֶל עֲבָדֵי וְגַם. *In manum N. regis Babylonis servi mei: insuper et.*
 O'. τῷ N. βασιλεὶ Βαβυλῶνος δουλεύειν αὐτῷ
 (× Θ. τῷ δούλῳ μου¹⁰), καί. Alia exempl. × ἐν
 χειρὶ N. βασιλέως Βαβυλῶνος τοῦ δούλου μου,
 καίγε 4.¹¹

חַיִּוֹת הָאָרֶץ. *Bestias agri.* O'. τὰ θηρία
 τοῦ ἀγροῦ. 'A. τὸ ζῶον τῆς χώρας.¹²

וְנָתַתִּי לָהּ לְעֲבָדָהּ. *Dedi ei ad serviendum ei.*
 O'. ἐργάζεσθαι αὐτῷ × δέδωκα δουλεύειν
 αὐτῷ.¹³

7. וְעֲבָדוּ אִתּוֹ כָּל-הַגּוֹיִם וְאֵת-בָּנָיו וְאֵת-בְּנֹתָיו עַד
 בָּאֵת-אֲרָצוֹ. *Et servient ei omnes gentes,
 et filio ejus, et filio filii ejus, donec venerit
 tempus terrae ejus.* O'. Vacat. × καὶ δου-
 λεύουσιν αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ τῷ υἱῷ
 αὐτοῦ, καὶ τῷ υἱῷ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἕως ἔλθῃ ὁ
 καιρὸς τῆς ὀργῆς αὐτοῦ (Σ. τῆς γῆς αὐτοῦ).¹⁴

וְאִתּוֹ. *Etiā ipsius.* O'. Vacat. Alia ex-
 empl. × καὶ αὐτοῦ.¹⁵

וְעֲבָדוּ בּוֹ גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדוֹלִים.
*Et servitūtem imponent ei gentes multae et reges
 magni.* O'. Vacat. × καὶ δουλεύουσιν αὐτῷ
 ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι 4.¹⁶ Σ. καὶ
 καταδουλώσονται αὐτὸν ἔθνη πολλὰ καὶ βασιλεῖς μεγάλοι.¹⁷

8. וְהָיָה הַגּוֹי וְהַמְּלָכָה אֲשֶׁר לֹא-יַעֲבֹדוּ אִתּוֹ
 אֵת-בְּבוּכְדִנְאֶצְר מֶלֶךְ-בָּבֶל וְאֵת אֲשֶׁר לֹא-

יָתַן. *Et fiet, gens et regnum, quae non ser-
 vierint ei, N. regi Babylonis, et quaecumque
 non subdiderint.* O'. καὶ × 'A. Θ. ἔσται 4
 τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία, ὅσοι ἐὰν × μὴ δου-
 λεύσωσι τῷ N. βασιλεὶ Βαβυλῶνος, καὶ ὅσοι
 ἐὰν 4 μὴ ἐμβάλωσι.¹⁸

8. וְיָבֵר. *Et peste.* O'. × Πάντες καὶ ἐν θα-
 νάτῳ 4.¹⁹ 'A. Σ. (καὶ) ἐν λοιμῷ.²⁰

עַל-הַגּוֹי הַהוּא. *Super gentem illam.* O'. αὐ-
 τοῦς. 'Aλλος × ἐπὶ 4 τὸ ἔθνος ἐκείνο.²¹

9. וְהָלַךְ אֲנִיכֵיכֶם וְהָלַךְ שֹׁפְטֵיכֶם.
*Et ad augures ves-
 tros, et ad incantatores vestros.* O'. καὶ τῶν
 οἰωνισμάτων ὑμῶν, καὶ τῶν φαρμακῶν ὑμῶν.
 × 'A. Θ. καὶ τῶν κληδόνων ὑμῶν...²²

וְהָשְׁרָה אִמְרֵיהֶם. *Qui dicunt.* O'. × τῶν 4
 λεγόντων.²³

וְהָלַכְתֶּם לְאִמְרוֹ. *Ad vos, dicendo.* O'. × πρὸς
 ὑμᾶς ἐν τῷ λέγειν 4.²⁴

10. וְהִדַּחְתִּי אֶתְכֶם וְאֶתְהִי אֶתְכֶם.
*Et ut ejiciam vos,
 et pereatis.* O'. Vacat. × 'A. Θ. καὶ δια-
 σπερῶ ὑμᾶς, καὶ ἀπολείψθε 4.²⁵

11. וְהָיָה אִמְרוֹ. O'. Vacat. × 'A. Θ. φησὶ κύ-
 ριος 4.²⁶

וְעֲבָדָהּ. *Et colet eam.* O'. καὶ ἐργᾶται αὐτῷ.
 Alia exempl. καὶ ἐργᾶται ἐν αὐτῇ.²⁷

12. בְּעַל מֶלֶךְ בָּבֶל וְעֲבָדוּ אִתּוֹ וְעַמּוֹ יִחַי.

¹⁰ Cod. Jes. ¹¹ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹² Syro-hex. ♂ ܐܘܪܝܢܐ .

¹³ Cod. Jes. Syro-hex., et sine obelo Cod. 88: + ἐργάζεσθαι 4 × δέδωκα αὐτῷ δουλεύειν αὐτῷ. ¹⁴ "Cod. Jes., ubi mendose legitur τῆς ὀργῆς αὐτοῦ pro τῆς γῆς αὐτοῦ."—

Montef. Sed ὀργῆς summo consensu tuentur Codd. 22, 36, 88, alii. Syro-hex. in textu: + τῆς ὀργῆς 4 αὐτοῦ; in marg. autem: ♂ ܐܘܪܝܢܐ .

¹⁵ Sic Cod. 88, Syro-hex. ¹⁶ Cod. Jes., ubi πολλὰ ahest, invitis Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex.

¹⁷ Hierun.: "Quaquam juxta Sym. non legatur, servient ei gentes multae, et reges magni; sed, subjicient eum servituti gentes multae, et reges magni." Montef. perperam vertit: καὶ καταδουλώσονται αὐτόν. Cf. ad Cop. xxv. 14.

¹⁸ Cod. Jes., ubi δουλεύωσι scriptum. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (cum × ἔσται 4, et × ὅσοι ἐὰν μὴ δ. αὐτῷ τῷ N. κ. τ. ε.), alii, et Syro-hex. (cum

μὴ × δουλεύωσι κ. τ. ε.). ¹⁹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ²⁰ Syro-hex. ♂.

♂ ܐܘܪܝܢܐ . ²¹ Syro-hex. in textu: ܐܘܪܝܢܐ × ♂; in marg. autem char. med. ♂ ܐܘܪܝܢܐ . ²² Cod. Jes.

Codd. 22, 36, alii: καὶ τῶν κληδόνων ὑμῶν, καὶ τῶν οἰ. ὑμῶν, καὶ τῶν φ. ὑμῶν. Syro-hex.: × καὶ τῶν κληδόνων (ܟܠܕܘܢܐ)

ὑμῶν 4, καὶ τῶν οἰ. (ܟܠܕܘܢܐ) ὑμῶν, + καὶ τῶν φ. (ܟܠܕܘܢܐ) ὑμῶν 4. Sed assumpto καὶ τῶν κλ. ὑμῶν, superfluum est

καὶ τῶν οἰ. ὑμῶν, non καὶ τῶν φ. ὑμῶν. ²³ Sic Syro-hex. Deest τῶν in Comp., Codd. XII, 26, 86, aliis. ²⁴ Cod.

Jes. Codd. 22, 36, alii: πρὸς ὑμᾶς τῷ λέγειν, quod usitatius est. Cf. ad v. 14. Syro-hex. solus: ὑμῶν × τῷ λέγειν 4.

²⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ²⁶ Idem. ²⁷ Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex.

τὸ μὴ πορευθῆναι τὰ σκεύη τὰ ὑπολειμμένα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ, εἰς Βαβυλῶνα.⁴⁰

19. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת מֶלֶךְ הַעֲמֻדִים וְעַל-הַיָּם וְעַל-הַמְּכֻנּוֹת וְעַל יְתֵר הַכְּלִיִּים הַנּוֹתְרִים בְּעִיר הַזֹּאת. Quia sic dicit Jova exercituum, de columnis, et de mari, et de basibus, et de residuo vasorum quae relicta sunt in hac civitate. O'. ὅτι οὕτως εἶπε κύριος. καὶ τῶν ἐπιλοίπων σκευῶν. X. Θ. ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων περὶ τῶν στύλων, καὶ περὶ τῆς θαλάσσης, καὶ περὶ τῶν μεχωνῶν ('Α. καὶ ἐπὶ τὰς βάσεις. Σ. καὶ περὶ τῶν βάσεων⁴¹), καὶ ἐπὶ τὸ λείμμα τῶν σκευῶν τῶν ὑπολειμμένων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.⁴²

20. וְשָׁר לֹא-לָקַחְתָּ בְּבִלְבָּל בְּגָלוֹתָיו. וְשָׁר לֹא-לָקַחְתָּ בְּבִלְבָּל בְּגָלוֹתָיו. וְשָׁר לֹא-לָקַחְתָּ בְּבִלְבָּל בְּגָלוֹתָיו. Quae non abstulit N. rex Babylonis, cum deportaret Jechoniam filium Joiakim regem Judae ex Jerusalem in Babylonem, et omnes nobiles Judae et Jerusalem. O'. ὃν οὐκ ἔλαβε βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ὅτε ἀπέκτισε τὸν Ἰεχονίαν ἐξ Ἱερουσαλήμ. X. Θ. ἃ οὐκ ἔλαβεν αὐτὰ N. βασιλεὺς Βαβυλῶνος, ἀποικίζοντος αὐτοῦ τὸν Ἰεχονίαν υἱὸν Ἰωακείμ βασιλέα Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλήμ εἰς Βαβυλῶνα, καὶ πάντας τοὺς ἐλευθέρους Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλήμ.⁴³

21. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת מֶלֶךְ הַשָּׁמַיִם וְעַל-הַיָּם הַנְּבִיִּים הַנּוֹתְרִים בֵּית יְהוָה וּבֵית מֶלֶךְ-

יְהוָה. Quia sic dicit Jova exercituum Deus Israel, de vasis quae relicta sunt in domo Jovae, et in domo regis Judae et Jerusalem. O'. Vacat. X. Θ. ὅτι τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ, ἐπὶ τὰ σκεύη τὰ καταλειφθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν οἴκῳ βασιλέως Ἰούδα, καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ.⁴⁴

22. וְשָׁר יוֹבֵאוּ וְשָׁר יוֹבֵאוּ וְשָׁר יוֹבֵאוּ. In Babylonem adducentur, et ibi erunt usque ad diem quo visitavero ea, inquit Jova, et ascendere faciam ea, et redire faciam ea ad hunc locum. O'. εἰς Βαβυλῶνα εἰσελεύσεται, λέγει κύριος. X. Θ. εἰς Βαβυλῶνα ἀχθήσονται, καὶ ἐκεῖ ἔσονται ἕως ἡμέρας, ἧς ἐπισκέψομαι αὐτά· τάδε λέγει κύριος ('Α. Σ. φησὶ κύριος)· καὶ ἀναβιβῶ αὐτὰ, καὶ ἐπιστρέψω αὐτὰ εἰς τὸν τόπον τοῦτον.⁴⁵

Cap. XXVII. 15. ÷ ἐπ' ἀδίκῳ ψευδῇ.⁴⁶

CAP. XXVIII (Gr. xxxv).

1. וְשָׁר יוֹבֵאוּ וְשָׁר יוֹבֵאוּ. In ipsa anno, in principio regni Zedekiae regis Judae, anno quarto. O'. ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα. Alia exempl. X. ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα, X. ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ.¹

2. וְשָׁר יוֹבֵאוּ. Propheta. O'. ὁ ψευδοπροφήτης. 'Α. Σ. ὁ προφήτης.²

⁴⁰ Cod. Jes. (Pro eis B. Montef. exscripsit καὶ εἰς B., repugnante Parsonsio.) Sic sub aster. Codd. 22, 36, 48, alii, (cum τῷ κυρίῳ pro κυρίῳ.) Cod. 88 fere ut Syro-hex.: ἀπαντησάτωσαν δὴ * μοι * ὅτι οὕτως κ. τ. ε. ⁴¹ Syro-hex. 𐤒𐤍𐤃𐤌.

⁴² Cod. Jes., et iidem. (In principio ὅτι omisit Montef., invitis omnibus. Idem pro λείμμα, scripturam codicis λίμμα non mutavit.) ⁴³ Idem.

(In fine Parsons. e Cod. XII exscripsit Ἰούδα ἐν Ἱερουσαλήμ, invitis ceteris omnibus et Montef. Pro ἀποικίζοντος αὐτοῦ, quae lectio est Codd. XII, 88, 233, et Syro-hex., Codd. 22, 36, alii, habent, ὅτε ἀπέκτισε.) ⁴⁴ Idem. (Solutus Cod.

Jes. θεὸς sine artic. habet.)

⁴⁵ Idem. (Copulam ante ἐπιστρέψω casu omisit Montef. Codd. 22, 36, alii: εἰς B. ἀχθήσεται, καὶ ἐκεῖ ἔσται κ. τ. ε.) Syro-hex. in marg. affert: + 𐤌𐤃𐤌𐤃𐤌.

⁴⁶ Syro-hex. CAP. XXVIII. ¹ Sic sine asteriscis Codd. 22, 36, alii, et sine aster. posteriore Cod. 88. Syro-hex. pingit: ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ * ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος (in marg. βασιλέως) Σεδεκία β. Ἰούδα, ἐν τῷ ἔτει * τῷ τετάρτῳ. Cod. XII in marg.: * ἐν τῷ (τῷ om. Montef.) ἔτει ἐκείνῳ ἐν ἀρχῇ; et (post ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ) * ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ. Idem in textu βασιλεύοντος Σεδεκίου pro Σεδεκία βασιλέως. ² Syro-hex.

- 2. אָמַר לְאָמֹר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְאָמֹר. O. κύριος
 ✕ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, λέγων 4.³
- 3. אֲשֶׁר לָקַח בְּבֹכֵרֵינָאָר מִלֶּדְבָרָא בְּבַל מִן-הַמְּקוֹם. Quae abstulit N. rex
 Babylonis ex hoc loco, et adduxit ea in Baby-
 lonem. O. Vacat. ✕ ὅσα ἔλαβε N. βασι-
 λεὺς Βαβυλῶνος ἐκ τοῦ τόπου τούτου, καὶ εἰσή-
 γαγεν αὐτὰ εἰς Βαβυλῶνα.⁴
- 4. וְאֵת-יְכִנְיָא בְּיְהוֹיָקִים מִלְּדִי-יְהוּדָה וְאֵת-כָּל-
 גְּלוֹת יְהוּדָה הַבָּאִים בְּבִלְיָא אֲנִי מְשׁוֹב אֶל-
 הַמְּקוֹם הַזֶּה נְאֻם-יְהוָה. Et Jechoniam filium
 Joiakim regem Judae, et omnes exsules Judae,
 qui ingressi sunt Babylonem, ego reducam in
 hunc locum, inquit Jona. O. καὶ Ἰεχονίαν,
 καὶ τὴν ἀποικίαν Ἰούδα. ✕ καὶ τὸν Ἰεχονίαν
 υἱὸν Ἰωακείμ βασιλέα Ἰούδα, καὶ πᾶσαν ἀποι-
 κίαν Ἰούδα, τοὺς εἰσελθόντας εἰς Βαβυλῶνα,
 ἐγὼ ἐπιστρέψω ἐπὶ τὸν τόπον τούτον, φησὶ
 κύριος 4.⁵
- 5. יְרֵמְיָא הַנְּבִיא אֶל-הַנְּבִיאַת הַנְּבִיאַת. Jeremias pro-
 pheta ad Hananiam prophetam. O. Ἰερεμίας
 ✕ ὁ προφήτης 4 πρὸς Ἀνανίαν ✕ τὸν ψευ-
 δοπροφήτην 4.⁶
- 6. כִּי. Fiat! O. ἀληθῶς. Ἀ. πιστωθήτω. O

- 7. שְׁמַע. Audi, quaeso. O. ἀκούσατε. Alia
 exempl. ✕ ἀκουσον δὴ 4.⁸
- 8. אֶל-רְצוֹת רַבּוֹת. Contra terras multas. O.
 ἐπὶ γῆς πολλῆς. Ἀ. ἐπὶ γαίας πολλάς.⁹ Σ.
 περὶ χωρῶν πολλῶν.¹⁰
- 9. וְלִרְעָה וְלִדְבָר. Et in malum, et in pestem. O.
 Vacat. ✕ καὶ εἰς κακὰ, καὶ εἰς θάνατον 4.¹¹
- 10. דְּבַר הַנְּבִיא. Verbum prophetae. O. τοῦ λόγου
 ✕ Πάντες τοῦ προφήτου 4.¹²
- 11. יָדָע. Sciatur. O. γνώσονται. Ἀ. Σ. γνωσθή-
 σεται.¹³
- 12. בְּמִתְּנָה. In veritate. O. ἐν πίστει. Ἀ. Σ.
 ἐν ἀληθείᾳ.¹⁴
- 13. הַנְּבִיא הַנְּבִיא. O. Ἀνανίας ✕ ὁ ψευδοπρο-
 φήτης 4.¹⁵
- 14. יְרֵמְיָא הַנְּבִיא. O. Ἰερεμίου ✕ Πάντες τοῦ
 προφήτου 4.¹⁶
- 15. וְעַתָּה בְּבֹכֵרֵינָאָר מִלֶּדְבָרָא בְּבַל בְּעֵשְׂרֵי
 יָמִים. Jugum N. regis Babylonis intra bien-
 nium dierum. O. τὸν ζυγὸν ✕ Πάντες Να-
 βουχοδονόσορ 4 βασιλέως Βαβυλῶνος ✕ Ἀ.
 Θ. ἐν δυσὶν ἔτεσιν ἡμερῶν 4.¹⁷

³ Cod. Jes. (cum θεὸς pro ὁ θεός). Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. (qui τῶ λέγειν pro λέγων habet), et sine aster. Codd. 22, 49, alii. ⁴ Sic sub aster. Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 86 affert: ✕ Οἱ Ἰ. ὅσα ἔλαβε—φησὶ κύριος. ⁵ Idem. Cod. 88 σύμψασαν pro πᾶσαν habet. Post φησὶ κύριος Syro-hex. pergit: + καὶ Ἰεχονίαν, καὶ τὴν ἀποικίαν Ἰούδα 4; notans: "Haec (obelis notata) pro iis quae habent asteriscos, apud LXX erant." Vid. Bugat. ad Dan. p. 166. Hieron.: "Pro quibus LXX transtulerunt, Jechoniam et transmirationem Judae, breviter Hebraicae veritatis sensum magis quam verba ponentes." ⁶ Sic Syro-hex., et sine asteriscis Codd. 22, 36, 88 (cum ✕ τὸν ψ.), alii. Montef. e Cod. Jes. affert tantummodo: ✕ Π. ὁ προφήτης. Mox v. 6, Cod. 88, Syro-hex.: Ἰερεμίας ✕ ὁ προφήτης 4. ⁷ Syro-hex. ✕ אֶל-הַנְּבִיאַת. Cf. ad Cap. xi. 5. ⁸ Sic Codd. XII (in marg.), 62 (sive ✕), 86 (in marg.), 198 (sine ✕). Syro-hex. in textu, ἀκούσατε ✕ δὴ 4; in marg. autem char. med. ἀκουσον, et σου pro ἐμῶν hic ⁹ Syro-hex. ✕ אֶל-רְצוֹת.

Cod. 198, Theodoret.: ἐπὶ γαίας πολλάς. Codd. 22, 36, alii: ἐπὶ γαίαις πολλάς. ¹⁰ Codd. 86, 88. ¹¹ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹² Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ¹³ Syro-hex. ✕ יָדָע. Lectio γνωσθήσεται est in Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. ¹⁴ Syro-hex. ✕ בְּמִתְּנָה. Codd. 86, 88: Ἀ. ἐν ἀληθείᾳ. ¹⁵ Cod. Jes. affert: ✕ Π. ὁ ψευδοπροφήτης. Codd. 22, 36, alii: Ἀνανίας ὁ ψευδ. Cod. 88, Syro-hex.: ✕ ὁ προφήτης, quae lectio saltem Aquilae et Sym. vindicanda est. Cf. ad v. 1. ¹⁶ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ¹⁷ Cod. Jes. Sic sub asteriscis Cod. 88, Syro-hex., nisi forte hic ἐπὶ δυσὶν legerit. Idem in marg. εἰ ante ἐν δυσὶν infert, juxta lectinsem Codd. 22, 36, aliorum, qui εἰ ἐν δύο (sic) ε. ἡ. habent. Hieron.: "Duos annos non transtulerunt LXX. Prophetam quoque non dixerunt Ananiam, ne scilicet prophetam viderentur dicere, qui propheta non erat; quasi non multa in Scripturis saeculis dicantur juxta

11. יְרֵמְיָה הַנְּבִיא. O'. 'Ιερემίας * Πάντες ὁ
προφήτης 4.¹⁸

12. הַנְּבִיא אֶת־הַמוֹטָה. O'. 'Ανανίαν * Σ.
τὸν προφήτην 4 τὸς κλοιούς * Θ. αὐτοῦ 4.¹⁹

יְרֵמְיָה הַנְּבִיא. O'. αὐτοῦ. Alia exempl. αὐτοῦ
* του προφήτου 4.²⁰

13. תַּחֲתֵיהֶן. Pro eis. O'. ἀντ' αὐτῶν. Alia ex-
empl. ἀντὶ τούτων.²¹

14. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O'. κύριος * τῶν
δυνάμεων ὁ θεὸς 'Ισραήλ 4.²²

כָּל־הַגִּוִּים הָאֵלֶּה לְעַבְדֹתֵי אֶת־נְבִינְאֶצְר מֶלֶךְ־
בָּבֶל. Omnium gentium harum, ut serviant
N. regi Babylonis. O'. πάντων τῶν ἔθνων
* 'Α. Θ. τούτων, τοῦ 4 ἐργάζεσθαι τῷ * 'Α.
Θ. Ναβουχοδονόσορ 4 βασιλεῖ Βαβυλῶνος.²³

וְעַבְדוּהוּ וְגַם אֶת־תַּחֲתֵי הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לָוּ. Et
servient ei; quin etiam bestias agri dedi ei.
O'. Vacat. * Πάντες καὶ δουλεύουσιν αὐτῷ
καί γε τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ('Α. τὸ ζῶον τῆς χώ-
ρας²⁴) δέδωκα αὐτῷ 4.²⁵

15. יְרֵמְיָה הַנְּבִיא אֶת־תַּחֲנֻנְדָּה הַנְּבִיא שְׁמַעְרַנָּה.
תַּחֲנֻנְדָּה. O'. 'Ιερემίας * ὁ προφήτης 4 τῷ
'Ανανία * τῷ προφήτῃ ἄκουσον δὴ, 'Ανα-
νία 4.²⁶

עַל־שָׁקֶר. In mendacio. O'. ἐπ' ἀδίκῳ. 'Α.
Σ. ἐπὶ ψεύδει.²⁷

16. הִשָּׁנָה אֶתָּה מוֹת. Hoc anno tu morieris. O'.
τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ * σὺ 4 ἀποθανῆ.²⁸

וְהָיָה אֶת־דְּבַרְתְּ דְּבַרְתְּ. Quia rebellionem
locutus es contra Jovam. O'. Vacat. * 'Α.
Θ. ὅτι ἔκκλισιν ἐλάλησας πρὸς κύριον 4.²⁹

17. וַיָּמָת הַנְּבִיא בְּשָׁנָה הָיָה בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי. Et mortuus est Hananias propheta
anno illo, mense septimo. O'. καὶ ἀπέθανεν
* Πάντες 'Ανανίας ὁ προφήτης ἐν τῷ ἐνι-
αυτῷ ἐκείνῳ 4, ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ.³⁰

Cap. XXVIII. 9. ÷ αὐτοῖς 4. 10. ÷ ἐν ὀφθαλ-
μοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ 4.³¹

CAP. XXIX (Gr. xxxvi).

1. הַנְּבִיא. O'. Vacat. * ὁ προφήτης 4.¹

וְאֶת־כָּל־הָעָם הַשָּׂדֶה הַגִּלְגַּל נְבִינְאֶצְר מִירוּשָׁלַם
בָּבֶל. Et ad omnem populum, quem deporta-
verat N. de Jerusalem in Babylonem. O'. καὶ
πρὸς ἅπαντα τὸν λαὸν, * 'Α. Θ. οὗς ἀπώκισεν
N. ἀπὸ 'Ιερουσαλὴμ εἰς Βαβυλῶνα 4.²

2. אַחֲרַי צִאת יְכִנְיָה הַמֶּלֶךְ הַגְּבִירָה. Postquam
egressus est Jechonias rex, et domina. O'.
ὕστερον ἐξελθόντος 'Ιεχονίου τοῦ βασιλέως, καὶ
τῆς βασιλίσσης. 'Α. μετὰ τὸ ἐξελθεῖν 'Ιεχονίαν τὸν
βασιλεῖα, καὶ τὴν οὖσαν βασιλισσῶν.³

opinionem illius temporis, quo gesta referuntur, et non juxta
quod rei veritas continebat." ¹⁸ Cod. Jes. Sic in textu

Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ¹⁹ Cod. Jes.,
et sub asteriscis Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii:

'Ανανίαν τὸν ψευδοπρ. τοὺς κλοιούς. ²⁰ Sic Cod. 88, Syro-
hex. (qui in marg. 'Ιερემίου pro αὐτοῦ habet). ²¹ Sic

Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in textu
habet τούτων, et in marg. αὐτῶν. ²² Cod. Jes. Sic in

textu Codd. 22, 36, 88 (sub *), alii. Syro-hex.: κύριος
* τῶν δ. 4 ὁ θ. 'Ισραήλ. ²³ Cod. Jes. Sic sub asteriscis

Cod. 88 (sine τῷ), Syro-hex. ²⁴ Syro-hex. }לעבדו. }
+ |ללך. Cf. ad Cap. xxvii. 6. ²⁵ Cod. Jes. Sic sub

aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.
²⁶ Ibidem. Syro-hex. pingit: * ὁ πρ. τῷ 'Α. τῷ πρ. 4, ἄκου-

σον * δὴ, 'Ανανία 4. ²⁷ Syro-hex. + |ללך. }לעבדו. }
²⁸ Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 86 (in marg.), 88,

198. ²⁹ Cod. Jes., teste Parsunsio in schedis. Sic in

textu Codd. 22, 36, 88 (sub *), alii. Minus probabiliter
Syro-hex.: ὅτι * ἔκκλισιν 4 σὺ ἐλάλησας κ. τ. ε. Hieron.:

"Quodque sequitur: Quia (prævaricationem) adversum
Dominum locutus es. Et mortuus est Ananias propheta

in anno illo in mense septimo, in LXX non habetur. Pro
quo tantum posuerunt: Et mortuus est mense septimo."

³⁰ Cod. Jes., et sub aster. Syro-hex. Pro προφήτης in
Codd. 22, 36, aliis, excepto 88, passim legitur ψευδοπρο-

φήτης. ³¹ Syro-hex.
CAP. XXIX. ¹ Codd. XII, 88, Syro-hex., et sine aster.
Codd. 22, 36, alii. ² Codd. XII (om. ἀπὸ 'Ιερ.), 86 (ubi

ἀπώκισεν scriptum). Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36,
alii. Syro-hex. pingit: οὗς ἀπ. N. * ἀπὸ 'Ιερ. εἰς Βαβ. 4.

³ Syro-hex. }לעבדו. }לעבדו. }
+ |ללך. Cf. ad Cap. xlii. 18.

- 2. שְׂרֵי יְהוּדָה וְיִרְוּשָׁלַם. *Principes Judae et Jerusalem.* Ο. και παντός ἐλευθέρου. ✕ Θ. και ἀρχόντων Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλήμ 4.⁴
 יְהוּדָה וְיִרְוּשָׁלַם. *Et faber, et claustrarius (s. operarius).* Ο. και δεσμώτου, και τεχνίτου. Σ. ἀρχιτέκτονα, και τὸν συγκλείοντα.⁵
- 3. אֶל-בְּנוֹיְכֶם וְנַאצָר מִלְּוֹ. Ο. πρὸς ✕ Πάντες Ναβουχοδονόσορ 4 βασιλεία.⁶
- 4. יְהוָה צְבָאוֹת. Ο. κύριος ✕ Ἄ. Θ. τῶν δυνάμεων 4.⁷
 בְּבִלְהָ. Ο. Vacat. ✕ εἰς Βαβυλῶνα 4.⁸
- 6. יְהוּלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת. *Et pariant filios et filias.* Ο. Vacat. Alia exempl. και γεννησάτωσαν υἱοὺς και θυγατέρας.⁹
 וַיִּרְבּוּ-שָׂם. *Et multiplicamini ibi.* Ο. και πληθύνεσθε ✕ Πάντες ἐκεῖ 4.¹⁰
- 7. אֶת-שְׁלוֹם הָעִיר. *Salutem urbis.* Ο. εἰς εἰρήνην τῆς γῆς. Ἄ. Σ. τὴν εἰρήνην τῆς πόλεως.¹¹
 בְּשָׁלוֹמָהּ. *In salute ejus.* Ο. ἐν εἰρήνῃ αὐτῆς (alia exempl. αὐτῶν¹²).
- 8. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο. κύριος ✕ Ἄ. Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ 4.¹³
 אֶל-יִשְׂרָאֵל לֹא-יִשְׂאוּ לְכֶם נְבִיאֵיכֶם. *Ne seducant vos prophetae vestri.* Ο. μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς

- οἱ ψευδοπροφήται ✕ ὑμῶν 4.¹⁴ Οἱ λοιποὶ (μὴ) ἀπατάωσαν ὑμᾶς οἱ προφῆται ὑμῶν.¹⁵
- 8. אֶל-לְמַתְיָכֶם. *Ad somnia vestra.* Ο. εἰς τὰ ἐνύπνια ὑμῶν. Alia exempl. τῶν ἐνυπνίων ὑμῶν.¹⁶
- 10. כִּי לִפִּי מְלֶאכֶת לְבַבְךָ. *Nam simul atque impleti fuerint Babyloni.* Ο. ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι Βαβυλῶνι. Ἄ. (ὅτι) εἰς στόμα πληρώματος Βαβυλῶνι.¹⁷
 וְדִבְרֵי הַטּוֹב. *Verbum meum bonum.* (Υ. τοὺς λόγους μου ✕ τοὺς ἀγαθοὺς 4.¹⁸
- 11. כִּי אֲנִי יְדַעְתִּי אֶת-הַמְּשָׁבֶת אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה עֲלֵיכֶם. *Nam ego novi cogitationes quas ego cogito de vobis.* Ο. και λογιῶμαι ἐφ' ὑμᾶς. ✕ Ἄ. Θ. ὅτι ἐγὼ οἶδα τὸν λογισμὸν ὃν ἐγὼ εἶμι 4...¹⁹
 נְאֻם-יְהוָה. Ο. Vacat. ✕ Πάντες φησὶ κύριος 4.²⁰
- 11, 12. לָתֵת לָכֶם אֲחֵרִית וְתִקְוָה: וְהָרַחֵם אֶתְכֶם. *Dare vobis exitum (felicem) et spem. Et invocabitis me, et ambulabitis.* Ο. τοῦ δοῦναι ὑμῖν ταῦτα (alia exempl. τὰ μετὰ ταῦτα²¹) ✕ Ἄ. Θ. και ἐλπίδα και ἐπικαλέσασθέ με, και πορεύεσθε 4.²² Σ... και εὐρήσετε.²³
- 14. וְנִמְצְאוּ לָכֶם נְאֻם-יְהוָה וְשָׁבַתִּי אֶת-שְׁבוּתְכֶם וְקִבְּצְתִי אֶתְכֶם מִכָּל-הַגּוֹיִם וּמִכָּל-הַמְּקוֹמוֹת

⁴ Cod. Jes. Eadem ante και παντός ελ sub aster. inferunt Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii, quorum nullus και Ἱερ. pro ἐξ Ἱερ. offert. ⁵ Syro-hex. + **וְנַאצָר מִלְּוֹ**. In eadem locutione LXX posuerunt τὸν συγκλείοντα 4 Reg. xxiv. 14, ubi Syro-hex. **וְנַאצָר** vertit. ⁶ Cod. Jea. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁷ Idem. ⁸ Idem. ⁹ Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁰ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ¹¹ Syro-hex. **וְהָרַחֵם**. ¹² Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: αὐτῆς. ¹³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ¹⁴ Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁵ Syro-hex. **וְנִמְצְאוּ לָכֶם**. Pro ἀναπειθέτωσαν in posteriore loco Theodoretus ἀπατάωσαν habet. Cf. ad Cap. xxxvii. 9. ¹⁶ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in

marg. ¹⁷ Syro-hex. **וְנִמְצְאוּ לָכֶם**. ¹⁸ Sic Cod. XII, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. o Cod. Jes. oscitanter exscripsit: ✕ λόγους τοὺς ἀγαθοὺς. ¹⁹ Cod. Jes. Codd. 48, 88, 96: ✕ ὅτι ἐγὼ—ὃν ἐγὼ εἶμι 4, και λογιῶμαι κ.τ.έ. Sic, sed ὅτι pro ὃν, Syro-hex. Post ὃν ἐγὼ εἶμι Aquilae et Theod. continendum erat λογίζομαι (nou, ut soloecce Montef., λογίζων) ἐφ' ὑμᾶς. ²⁰ Cod. Jea. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ²¹ Sic Codd. 22, 36, 88, alii. Syro-hex.: μετὰ ταῦτα (**וְהָרַחֵם**). ²² Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88 (cum ἐπικαλέσεσθε et πορεύσεσθε), Syro-hex. (cum πορεύσεσθε). ²³ Hieron. Hebraea vertens: "Et invocabitis me, et ibitis (sive juxta Sym. invenietis)." Symmachi lectionem ad sequentem versum, ubi in Hebraeo est **וְהָרַחֵם**, pertinere censuerunt Drusius, Montef., alii, non animadvertentes in libris hexaplaribus, excepto Cod. 88, locum sic haberi: και ἐλπίδα, και ἐπικαλέσασθέ με, και εὐρήσετε, και πορεύεσθε.

אֲשֶׁר הִדְחִיתִי אֶתְכֶם שָׁם נִאֲמַר יְהוָה הַיּוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם
 אֶתְכֶם אֶל-הַמְּקוֹם אֲשֶׁר-הִגַּלְתִּי אֶתְכֶם
 מִשָּׁם. *Et praesto ero vobis, inquit Jova, et
 reducam captivitatem vestram, et colligam vos
 ex omnibus gentibus, et ex omnibus locis, ubi
 expuli vos, inquit Jova; et redire faciam vos
 ad locum unde deportavi vos. O'. καὶ ἐπιφα-
 νοῦμαι ὑμῖν, ✕ Θ. φησὶ κύριος, καὶ ἐπιστρέψω
 τὴν αἰχμαλωσίαν ὑμῶν, καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ
 πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐκ πάντων τῶν τόπων,
 οὗ διεσπείρα ὑμᾶς ἐκεῖ, φησὶ κύριος, καὶ ἐπι-
 στρέψω ὑμᾶς εἰς τὸν τόπον, ὅθεν ἀπέκισα ὑμᾶς
 ἐκεῖ 4.²⁴*

16. כָּרַח אֲמַר יְהוָה אֶל-הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב אֶל-נֹסֵא
 דָּוִד וְאֶל-כָּל-הָעָם הַיּוֹשֵׁב בְּעִיר הַזֹּאת
 אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא-יָצְאוּ אִתְּכֶם בְּגוֹלָה
 Quia sic dicit Jova ad regem qui sedet in solio Da-
 vidis, et ad omnem populum qui habitat in urbe
 hac, fratres vestros qui non egressi sunt vobis-
 cum in deportationem. O'. Vacat. ✕ Θ. ὅτι
 τάδε λέγει κύριος πρὸς τὸν βασιλέα τὸν καθή-
 μενον ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
 λαοὺς τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ,
 ἀδελφούς ὑμῶν μὴ ἐξελεθόντας μεθ' ὑμῶν ἐν τῇ
 ἀποικίᾳ.²⁵

17. פֶּה אֲמַר יְהוָה צְבָאוֹת הַנְּנִי מְשַׁלַּח בָּם אֶת-
 הַחֶרֶב אֶת-הָרָעַב וְאֶת-הַדָּבָר וְנָתַתִּי אוֹתָם
 כְּתֵמָנִים הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר לֹא-תִאֲכַלְנָה מִרְעַ
 Sic dicit Jova exercituum: Ecce! ego mitto
 in eos gladium, famem et pestem; et reddam
 eos tanquam ficus horridas, quae non comedun-
 tur propter foeditatem. O'. Vacat. ✕ Θ.
 τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ἰδοὺ ἐγὼ
 ἐξαποστελῶ εἰς αὐτοὺς τὴν μάχαιραν, τὸν
 λιμὸν καὶ τὸν θάνατον καὶ δώσω αὐτοὺς
 ὡς περ τὰ σύκα τὰ σουαρεῖμ ('Α. τὰ ἄβρωτα. Σ.
 τὰ ἔσχατα²⁶), ἃ οὐ βρωθῶσιν ἀπὸ πονηρίας.²⁷

18. וְדַפְתִּי אֶתְרֵיהֶם בְּחֶרֶב בְּרָעַב וּבַדָּבָר וְנָתַתִּים
 לְוַעֲזָה לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ לְאֵלֶּה וּלְשִׁמְמָה
 וּלְשִׁרְקָה וּלְחִרְפָּה בְּכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-הִדְחִיתִים
 מִשָּׁם. *Et persequar eos gladio, fame et peste,
 et tradam eos in divagationem omnibus regnis
 terrae, in maledictionem, et in stuporem, et in
 sibilum, et in opprobrium in omnibus gentibus,
 ubi expuli eos. O'. Vacat. ✕ Θ. καὶ διώξω
 ὀπίσω αὐτῶν ἐν βομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν
 θανάτῳ, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς σάλον πάσαις
 βασιλείαις τῆς γῆς, εἰς ὄρκον καὶ εἰς ἀφανι-
 σμὸν καὶ εἰς συρισμὸν καὶ εἰς θνείδος ἐν πᾶσι
 τοῖς ἔθνεσιν, οὗ διεσπείρα αὐτοὺς ἐκεῖ.²⁸*

²⁴ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-
 hex., et (cum φησὶ κύριος, ✕ καὶ ἐπιστρέψω, et in fine ἐκεῖθεν)
 Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Et inveniar a vobis (sive
 ἀγρικρεβο vobis), dicit Dominus. ✕ Et reducam captivita-
 tem—quam emisit de Jerusalem in Babylonem (v. 20).
 Hucusque in LXX non habetur, quae asteriscis praenotavi."
 Etiam v. 15, qui in LXX hodie legitur, Montef. e Cod. Jes.
 sub ✕ Θ. affert, repugnantibus libris omnibus et Syro-hex.
²⁵ Cod. Jes. Ceteri omnes cum Syro-hex. habent, ἐπὶ
 πάντα τὸν λαὸν τὸν κατοικοῦντα. Mox Codd. 22, 36, alii:
 τοὺς ἀδ. ὑμῶν τοὺς μὴ ἐξελεθόντας; Codd. 88, 233, Syro-hex.:
 οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν οἱ μὴ ἐξελεθόντες. ²⁶ Syro-hex. ॥ .
 ✕ ܐܘܪܝܡܐ ܘܥܘܪܝܡܐ ܘܥܘܪܝܡܐ. (Pro τὰ σουαρεῖμ Codd. 36,
 49 τὰ ἄωρα habent, quam lectionem Aquilae pro Syriaca
 ܐܘܪܝܡܐ ܘܥܘܪܝܡܐ ܘܥܘܪܝܡܐ imperite vindicat Spohn.) Hieron.: "Et
 ponam eos quasi ficus malas; quas Theod. interpretatus
 est, sudrinas; secunda, pessimas; Sym., novissimas; quae
 Hebraice appellantur SUARIM, sed scriptorum vitio pro

media syllaba, sive litera ALPHA, Graecum DELTA inolevit,
 ut pro SUARIM legatur SUDRIM." (Pro secunda, quod est
 in Sangerm. et ceteris omnibus, Martiaueus ex ingenio,
 ut videtur, rescripsit scilicet. Hodius (De Bibliorum Tex-
 tibus etc. p. 584) suspicatur locum sic restituendum esse:
 quas Theod. interpretatus est, sudrinas; Aquilae prima
 editio . . . , secunda, pessimas.) Ad τὰ σουαρεῖμ Chrysost.
 in Cat. Ghisler. T. II, p. 648 notat: τουτέστι, τὰ σεσηπότα;
 Theodoret. autem: σουαρημ δὲ ἐστὶ τῇ Ἑβραίων φωνῇ, τὰ ἐν
 ταῖς ὕλαις φυόμενα, τουτέστιν, τὰ ἄγρια, τὰ ἀνεπιμελητά, τὰ φυ-
 τουργίας οὐκ ἀξιοῦμενα, τὰ εἰς βρώσιν ἀχρηστά. ²⁷ Cod. Jes.
 Scriptura ἐξαποστελλῶ (ἀποστελλῶ Cod. 88) est in ceteris
 omnibus, qui, excepto Cod. 233, καὶ τὸν λιμὸν, et οὐ βρωθή-
 σεται habent. In fine ὑπὸ πονηρίας e Cod. Jes. falso ex-
 scripsit Montef. ²⁸ Cod. Jes. Pro διώξω ὀπ. αὐτῶν
 Codd. 22, 36, alii (non 88, 233) habent, ἐκδιώξω κατόπισθεν
 αὐτῶν. Deinde πάσαις ταῖς β. omnes, excepto Cod. 233; et
 καὶ εἰς ὄρκον omnes, exceptis Cod. 233 et Syro-hex.

19. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה
 אֲשֶׁר שְׁלַחְתִּי אֵלֵיהֶם אֶת־עַבְדֵי הַנְּבִיאִים
 הַשֵּׁנִים וְשִׁלַּח לֹא שָׁמְעוּתָם נְאֻם־יְהוָה.
*Propterea quod non audierunt verba mea, inquit
 Jova, qui misi ad eos servos meos prophetas,
 mane surgendo et mittendo, et non audistis, in-
 quit Jova. O' Vacat. X̄ Θ. ἀνθ' ὧν ὅτι οὐκ
 ἤκουσαν τῶν λόγων μου, φησὶ κύριος, ὅτι ἀπέ-
 στειλα πρὸς αὐτοὺς τοὺς δούλους μου τοὺς
 προφήτας, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων, καὶ οὐκ
 ἤκούσατε, φησὶ κύριος.²⁹*
20. וְאַתֶּם שָׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־הַגּוֹלְיָהּ אֲשֶׁר־
 שְׁלַחְתִּי מִירוּשָׁלַם בְּבִלְיָהּ. *Et vos, audite ver-
 bum Jovae, omnes exsules quos misi e Jerusalem
 in Babylonem. O' Vacat. X̄ Θ. καὶ ὑμεῖς,
 ἀκούσατε λόγον κυρίου, πᾶσα ἀποικία ἣν ἐξα-
 πέστειλα ἐξ Ἱερουσαλήμ εἰς Βαβυλῶνα.³⁰*
21. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O' κύριος X̄ 'A.
 Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ.³¹
 בְּיָקוּלְיָהּ. O' Vacat. X̄ 'A. Θ. υἱὸν Κω-
 λίου.³²
 בֶּן־מַעֲשֵׂיהַ הַנְּבִיאִים לָכֵן בְּשֵׁמִי שָׁקֵר. *Filium
 Maasiae, qui vaticinantur vobis in nomine meo
 mendaciter. O' Vacat. X̄ Θ. υἱὸν Μαασίου,
 τοὺς προφητεύοντας ὑμῖν τῷ ὀνόματί μου ἐπ'
 ἀδίκῳ.³³ 'A. . . ἐν ψεύδει.³⁴*
22. אֲשֶׁר־קָלַם. *Quos frizit. O' ἀπετηγάνισε.*

- 'A. οὐς ἔφρυξεν αὐτούς. Σ. οὐς ἔφρυξεν.³⁵
23. בְּבִלְיָהּ. *Scelus nefandum. O' ἀνομίαν. 'A.
 ἀπόρρευσιν.³⁶
 רַעֲיָהּ. Sociorum suorum. O' τῶν πολιτῶν
 αὐτῶν. 'A. τῶν ἐταίρων (αὐτῶν). Σ. τῶν πλησίων
 αὐτῶν.³⁷
 וַיְדַבְּרוּ דְבַר בְּשֵׁמִי שָׁקֵר. *Et locuti sunt verbum
 in nomine meo mendaciter. O' καὶ λόγον
 ἐχρημάτισαν ('A. Σ. καὶ ἐλάλησαν λόγον³⁸) ἐν
 τῷ ὀνόματί μου X̄ 'A. Θ. ἀδικον.³⁹
 וַיֵּדְעַי הַיּוֹדֵעַ וַיְדַע. *Et ego sum ille qui novit,
 et testis. O' καὶ ἐγώ X̄ 'A. Θ. εἰμι ὁ γνώστης,
 καὶ μάρτυς.⁴⁰***
- 24, 25. לֵאמֹר : פֶּדֶה־מִן יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וַעַן אֲשֶׁר אָתָּה שְׁלַחְתָּ בְּשֵׁמִי
 סַפְּרִים אֶל־כָּל־הָעַם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וְאֶל־
 צַפְנַנְיָהּ בֶּן־מַעֲשֵׂיהַ הַפְּהֵן וְאֶל־כָּל־הַפְּהֵנִים
 לֵאמֹר. *Dicens: Sic dicit Jova exercituum
 Deus Israel, dicens: Propterea quod tu misisti
 in nomine tuo literas ad omnem populum qui
 est in Jerusalem, et ad Zephaniam filium
 Maasiae sacerdotem, et ad omnes sacerdotes,
 dicens. O' οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματί μου.
 καὶ πρὸς Σοφονίαν υἱὸν Μαασαίου τὸν ἱερέα
 εἶπέ. X̄ Θ. λέγων· τάδε λέγει κύριος τῶν
 δυνάμεων θεὸς Ἰσραήλ, (λέγων)· ἀνθ' ὧν ὅτι σὺ
 ἀπέστειλας ἐν τῷ ὀνόματί μου τὰ βιβλία πρὸς
 πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ πρὸς*

²⁹ Cud. Jes. Lectio ἀνθ' ὧν ὅτι est in Codd. 88, 233; in ceteris ὅτι abest. In fine ἤκουσαν pro ἤκούσατε tuentur omnes praeter Cod. 233, et Syro-hex. in marg. ³⁰ Cod. Jes. Solus Cod. 88 legit, πᾶσα ἡ ἀποικία. Post εἰς Βαβυλῶνα Syro-hex. in marg. scholium habet: "Feruntur (כַּלְיָהוּ) hic verba quaedam juxta Aquilam, quae LXX postea posuerunt, utpote congruentius ibi posita (כַּלְיָהוּ בְּיָקוּלְיָהּ אֶת־מַעֲשֵׂיהַ הַנְּבִיאִים לָכֵן בְּשֵׁמִי שָׁקֵר)." ³¹ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: κύριος X̄ τῶν δ. ὁ θεὸς Ἰσραήλ. ³² Cod. Jes., ubi Κουλίου scriptum, iuvitis ceteris omnibus. ³³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex., qui mox post εἰς χεῖρας supplent Ναβουχοδονόσορ (Syro-hex. X̄ Ναβουχοδονόσορ). ³⁴ Syro-hex. + |כַּלְיָהוּ|. ³⁵ Cod. 86

afferit: Σ. οὐς ἔφρυξεν. Cod. 88: 'A. οὐς ἔφρυξεν αὐτον (sic). Σ. οὐς ἔφρυξεν. Syro-hex.: 'A. Σ. οὐς ἔφρυξεν (فرد). ³⁶ Syro-hex. + |כַּלְיָהוּ|. Cf. Hex. ad Deut. xxii. 21. 1 Reg. xxv. 25. (Syr. |כַּלְיָהוּ| est a radice כַּר, fluat, unde כַּרְיָהּ, ἀπορρέων, Aquilae usitatum pro כַּרְיָהּ. Cf. Hex. ad Psal. xxxviii. 9. Jerem. xvii. 11.) ³⁷ Syro-hex. .|. + |כַּלְיָהוּ|. Codd. 86, 88 afferunt: 'A. Σ. τῶν πλησίων (sic) αὐτῶν. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 649: τὸ δέ, ἐμοιχῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν, ὁ Ἑβραῖος, τῶν ἐταίρων αὐτοῦ, ἔχει. ³⁸ Codd. 86, 88, quorū prior addit ἀδικον. Syro-hex. + |כַּלְיָהוּ|. ³⁹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ⁴⁰ Ibidem.

32. נְעֻלָּמִית. *Neelamitam.* O'. Vacat. ✕ τὸν Ἐλαμίτην 4.⁵⁵

עַל־יָרְעָא. *In posteros ejus.* O'. ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ. 'A. Σ. ἐπὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ.⁵⁶

יָשִׁי שָׂיִן. *Vir sedens.* O'. ἄνθρωπος ✕ 'A. Θ. καθήμενος 4.⁵⁷ 'A. ἀνὴρ καθήμενος. Σ. ἀνὴρ ἀναστρεφόμενος.⁵⁸

הַיְהוָה דַּבֵּר עֲלֵי־יְהוֹנָתָן. *Inquit Jona, quia rebellionem locutus est contra Jonam.* O'. Vacat. ✕ Θ. λέγει κύριος, ὅτι ἔκκλισιν ἐλάλησε κατὰ κυρίου 4.⁵⁹

Cap. XXIX. 1. ÷ τῆ ἀποικία 4. 3. ÷ εἰς Βαβυλῶνα 4. 8. ÷ οἱ ἐν ὑμῖν 4, καὶ ÷ μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς 4. 24. ÷ ὅτε (⸔) οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὄνοματί μου 4.⁶⁰

CAP. XXX (Gr. xxxvii).

2. כָּתֹב־לִי. *Scribe tibi.* O'. γράψον ✕ Πάντες' σεαυτῷ 4.¹

אֲנִי הָיִיתִי. *Quae locutus sum.* O'. οὗς ἐχρημάτισα. 'A. Σ. οὗς ἐλάλησα.²

3. תַּחֲבוֹתָי. *Captivitatē.* O'. τὴν ἀποικίαν. 'Αλλος' τὴν ἀποστροφήν.³

וַיָּרְדִי. *Et reducam eos.* O'. καὶ ἀπο-

στρέψω αὐτούς. 'A. καὶ καθίσω . .⁴

3. וְיִרְשְׁוּ. *Et possidebunt eam.* O'. καὶ κυριέσουσιν αὐτήν. 'A. Σ. καὶ κληρονομήσουσιν (αὐτήν).⁵

4. וְיִרְשְׁוּ. O'. καὶ ✕ ἐπὶ 4 'Ιουδα.⁶

5. וְיִרְשְׁוּ. O'. οὕτως. 'A. Σ. Θ. ὅτι οὕτως.⁷

וְיִרְשְׁוּ. *Vocem trepidationis audivimus; pavor est.* O'. φωνὴν φόβου ἀκούσεσθε' φόβος. 'A. φωνὴν θάμβους ἠκούσαμεν πόθους.⁸ Σ. φωνὴν ἑκστατικὴν . . .⁹ "Αλλος' πληκτικὴν.¹⁰

6. וְיִרְשְׁוּ. *Interrogate, quaeso.* O'. ἐρωτήσατε ✕ ὅθ' 4.¹¹

וְיִרְשְׁוּ. *Mas.* O'. ἄρσεν. Σ. ἄρσην.¹²

וְיִרְשְׁוּ. *Quare video omnem virum cum manibus suis super lumbos tuos?* O'. ÷ καὶ περὶ φόβου ἐν ᾧ καθέξουσιν ὄσφὺν καὶ σπηρίαν 4.¹³ διῖτι ἐώρακα πάντα ἄνθρωπον, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὄσφύος αὐτοῦ. 'A. διὰ τί εἶδον πᾶν δυνατὸν . . .¹⁴ Σ. διὰ τί εἶδον παντὸς ἀνδρὸς χεῖρας ἐπὶ τῶν λαγόνων αὐτοῦ;¹⁵

וְיִרְשְׁוּ. *Sicut parturientem.* O'. Vacat. ✕ Πάντες' ὡς γυναικὸς τικτούσης 4.¹⁶

וְיִרְשְׁוּ. *Omnes facies.* O'. ✕ πάντα 4 πρόσωπα.¹⁷

⁵⁵ Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, qui in v. 31 Ἐλαμίτην pro Ἀλαμίτην habent. Syro-hex. ✕ *صلا*, versionem vulgarem, ut in propriis nominibus solet, exprimens. ⁵⁶ Codd. 86, 88. Syro-hex. ✕ *صلا*. ⁵⁷ Cod. Jes., (non, ut Montef. exscripsit, ✕ 'A. Θ. ὁ καθήμενος.) Lectio ἀνθρωπος καθήμενος est in Codd. 22, 36, aliis. ⁵⁸ Codd. 86, 88. ⁵⁹ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. (cum κατὰ τοῦ κυρίου) Codil. 22, 36, alii, qui cum Syro-hex. om. οὐκ ὄψοντα. ⁶⁰ Syro-hex. Ad v. 24 Hieron. notat: "Et quod sequitur: *Haec dicit Dominus exercituum—qui est in Jerusalem*, in LXX nou habetur. Rursusque addidit de suo: *Non misit te in nomine meo.*"

CAP. XXX. ¹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ² Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86 vero: 'A. Θ. οὗς ἐλάλησα. ³ Syro-hex. in

marg. char. med. ✕ *صلا*. Cf. ad Cap. xxxii. 44. ⁴ Idem: ✕ *صلا*. Hieron.: "Et convertam eos, sive sodere faciam." ⁵ Syro-hex. ✕ *صلا*. ⁶ Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. ⁷ Cod. 86. Cod. 88: ✕ 'A. ὅτι οὕτως. ⁸ Cod. 86, et, "ut videtur," Cod. 88: 'A. φωνὴν θάμβους ἠκούσαμεν. Syro-hex. affert: *صلا*. ⁹ Cod. 86, et, "ut videtur," Cod. 88. ¹⁰ Cod. 88. ¹¹ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹² Cod. Jes., ubi ἀρσης (sic). ¹³ Sic sub obelo Syro-hex., qui statim διὰ τί legit. ¹⁴ Codd. 86, 88. ¹⁵ Ibidem. Mendose Cod. 86: ἐπὶ τῶν λαγόνων αὐτοῦ (sic). ¹⁶ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et, om. γυναικὸς, Codd. 22, 36, 88 (sub ✕), alii. Syro-hex. pingit: *صلا* ✕ *صلا*. ¹⁷ Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: (ἐστράφη) πάντα τὰ πρ.

7. הוֹי כִּי. *Heu! quia.* O'. (eis ikteron) ÷ ἐγενήθη ἄ. * οὐαὶ ἄ. ὅτι.¹⁸

תַּעֲצֹבֶנּוּ. *Tempus angustiarum.* O'. χρόνος στενός. 'A. Σ. χρόνος θλίψεως.¹⁹

8. וְהָיָה. O'. Vacat. * 'A. Θ. καὶ ἔσται ἄ.²⁰

וַיְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. O'. κύριος * Πάντες τῶν δυνάμεων ἄ.²¹

מֵעַל צְוּרֵינוּ. *De collo tuo.* O'. ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτῶν. Oί Γ'. ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου.²²

8, 9. וְעַבְדוּ אֶת יְהוָה וְעַבְדוּ אֶת יְהוָה. *Nec servitutem imponet ei amplius alieni, sed servient Jovae Deo suo, et Davidi regi suo.* O'. καὶ οὐκ ἐργάζονται αὐτοὶ ἔτι ἀλλοτρίοις, καὶ ἐργάζονται τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν, καὶ τὸν Δαυὶδ βασιλέα αὐτῶν (ἀναστήσω αὐτοῖς). Σ. οὐ καταδουλώσονται αὐτὸν ἔτι ἀλλότριοι, ἀλλὰ δουλεύσουσι κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν, καὶ τῷ Δαυὶδ βασιλεί αὐτῶν.²³

וְאַשְׁרֵי אֲקוּם לָהֶם. *Quem suscitabo eis.* O'. * ὃν ἄ. ἀναστήσω αὐτοῖς.²⁴

10. וְאַתָּה אֱלֹהֵינוּ אֲלֹהֵינוּ עַבְדֵי יַעֲקֹב נִאֶם-יְהוָה וְאַל-תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעַ מִרְחֹק וְאַתָּה-וְרַעַה מִמֶּרְץ שְׂבוּנִים תִּשָּׁב וְעַקֵּב יִשְׁקָמ וְשִׁמְרֵי וְאֵין מִחֲרִיד. *Tu ergo ne timeas, serve mi Jacob, inquit Jova, neque expavesces, Israel:*

*quia en! ego salvum praestabo te e longinquo, et posteros tuos e terra captivitatis eorum: et revertetur Jacob, et requiescet, et tranquille vivet, et non erit qui terrefaciat eum. O'. Vacat. * Θ. σὺ δὲ μὴ φοβοῦ, παῖς μου 'Ιακώβ, λέγει κύριος, μηδὲ δειλιάσης, 'Ισραῆλ: ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ σώζω σε μακρόθεν, καὶ τὸ σπέρμα σου ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν· καὶ ἐπιστρέψει 'Ιακώβ, καὶ ἠσυχάσει, καὶ εὐπαθήσει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν.²⁵*

11. וְהָיָה כִּי אֶעֱשֶׂה לְהוֹשִׁיעַ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה כִּי אֶעֱשֶׂה לְהוֹשִׁיעַ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה כִּי אֶעֱשֶׂה לְהוֹשִׁיעַ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהָיָה כִּי אֶעֱשֶׂה לְהוֹשִׁיעַ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. *Nam tecum ego ero, inquit Jova, ut salvem te; faciam enim internecionem in omnibus gentibus, ubi dispersi te; te tamen non faciam internecionem, sed castigabo te cum aequitate; nam penitus impunem te non sinam. O'. Vacat. * Θ. ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι, φησὶ κύριος, τοῦ σώζειν σε: ὅτι ποιήσω ἐκλείψιν ἐν πάσι τοῖς ἔθνεσιν, εἰς οὓς διεσκόρπισά σε ἐκεῖ, πλὴν σὲ οὐ ποιήσω εἰς ἐκλείψιν· καὶ παιδεύσω σε εἰς κρίσιν, καὶ ἀθῶν οὐκ ἀθῶώσω σε.²⁶ 'A... cum te erudiero per judicium, nequaquam innocentem faciam. Σ... et mundans non mundabo te.²⁷*

¹⁸ Syro-hex. Cod. 88 male pingit: * ἐγενήθη ἄ. οὐαὶ ὅτι. (In textu edito pro ὅτι ἐγενήθη legendum ἐγενήθη. ὅτι ex Ald., Codd. II, III, XII, 22, 26, 33, aliis.) ¹⁹ Codd. 86, 88, quorum prior Θ. pro Σ. habet. Post στενός ἐστὶ add. καὶ θλίψεως Codd. 22, 36, alii. ²⁰ Cod. 86. Sic in textu Cod. 88, et sub aster. Syro-hex. ²¹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ²² Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ²³ Syro-hex. *وَأَشْرَى أَكُوم لَاهَم*. Cf. ad Cap. xxvii. 7. ²⁴ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 233. ²⁵ Cod. Jes., et sub aster. Codd. 86, 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, φησὶ pro λέγει habent. Ad unum vero omnes καὶ εὐπαθήσει, non ut oscitanter exscripsit Montef., ἐν εὐπαθήσει, scribunt. Pro τῆς αἰχμ. Grubius γῆς αἰχμ. edidit, repugnantibus omnibus. Hierou.: "Haec περιουσιῇ [v. 10, 11] in LXX non habe-

tur, et in plerisque codd. vulgatae editionis sub asterisco de Theodotione addita est." ²⁶ Cod. Jes., ubi haec, πλὴν σὲ—ἐκλείψιν, casu excidisse videntur. Idem pro ἐκλείψιν in priore loco εἰσλείψιν, s. εἰς λείψιν, scribit. Ceterum pro his, πλὴν σὲ—ἐκλείψιν, quae ex Codd. 22, 36, aliis, assumpsimus, alia, σὲ δὲ οὐ ποιήσω συντέλειαν, in Codd. 86, 88, et Syro-hex. habentur. ²⁷ Hieron.: "Quod autem intulit, ut non tibi videaris innocuus; sive juxta Sym., et mundans non mundabo te; vel juxta Aq., cum te erudiero per judicium, nequaquam innocentem faciam, illud significat, quod omnis mundus indigeat misericordia Dei, et nullus, quamvis sanctus sit, securus pergat ad iudicem." Aquilae Graeca a Theodotione vix hilum distare videntur (cf. ad Cap. xlv. 28); Syru. fortasse vertit: καὶ καθαρίζων οὐ καθαριῶ σε; quae Complutensium est lectio. Cf. Hex. ad Job. x. 14.

12. הָיָה יְהוָה אֵלַי כִּי נָחַ אֲנִי מִן הַמָּוֶת. *O. οὕτως εἶπε κύριος. 'A. ὅτι τάδε λέγει κύριος.*²⁸

וְהָיָה לִּי כְּפָגַעַתְךָ. *Desperatum quid inest vulneri tuo, aegra est plaga tua. O. ἀνέστησα σύντριμμα (alia exempl. ✕ τὸ σύντριμμα σου*²⁹*), ἀλγηρὰ ἢ πληγὴ σου. 'A. ἀπεγνωσμένον τὸ σύντριμμα σου, σκληρὰ ἢ πληγὴ σου.*³¹
*'A. βίαιον τὸ σύντριμμα σου . . . Σ. ἀνίατον τὸ σύντριμμα σου . . .*³¹

13. אֵיךְ דָּן דִּינְךָ לְמוֹרֵר רַפְּאוֹת. *Non est qui tuatur causam tuam ad obligationem; sanationes. O. οὐκ ἔστι κρίνων κρίσιν σου, εἰς ἀλγηρὸν ἰατρεύθης. 'A. οὐκ ἔστι κρίνων (κρίσιν σου) εἰς ἐπίδωσιν ὑγίαιών σου.*³² *Aliter: 'A. εἰς πῆρρωθεν ἰάματα.*³³ *Σ. . . εἰς πύρωσιν ἰάσεως.*³⁴

וְהָיָה אֵין לְךָ. *Emplastrum non est tibi. O. ὠφέλειά σοι οὐκ ἔστι. Σ. συνούλωσις οὐκ ἔστι σοι.*³⁵

14. אֵין יְדֹרְשׁוּ לְךָ. *Te non requirunt. O. ✕ οἱ οὐ μὴ ἐπερωτήσωσιν.*³⁶

עֲצֻמוֹ הַשְׂתַּחֲוִי. *Numerosa facta sunt peccata tua. O. ἐπλήθυναν αἱ ἀμαρτίαι σου. 'A.*

*λος ἰσχυσαν αἱ ἀνομίας σου.*³⁷

15. מַה-תִּקְוֶה עַל-שִׁבְרֵךְ וְנֹחַשׁ מִכְּנֻפֶיךָ עַל רֶב. *Quid clamas de vulnere tuo? desperatus est dolor tuus; propter multitudinem iniquitatis tuae, quia numerosa facta sunt peccata tua, feci haec tibi. O. Vacat. ✕ 'A. Θ. τί βοᾷς ἐπὶ τὸ σύντριμμα σου; βίαιον τὸ ἄλγος σου διὰ πλῆθος ἀνομίας σου ἰσχυσαν αἱ ἀμαρτίαι σου. ἐποίησαν ταῦτά σοι.*³⁸

16. וְכָל-צָרָךְ כָּלֶם בְּשִׁבְי יִלְכוּ. *Et amnes inimici tui, omnes illi in captivitatem abibunt. O. καὶ πάντες οἱ ἐχθροὶ σου κρέας αὐτῶν πᾶν ἔδονται. 'A. καὶ πάντες οἱ πολιορκούντες (σε), πάντες αὐτοὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύσονται.*³⁹ *Σ. . . οἱ θλίβοντές σε πάντες, αὐτοὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἀπενεχθήσονται.*⁴⁰

וְהָיוּ שָׂדֵיךָ לְמַשָּׂא פִי. *Et erunt direptores tui in direptionem. O. καὶ ἔσονται οἱ διαφοροῦντές σε εἰς διαφόρημα.*⁴¹ *'A. Σ. . . οἱ διαρπάζοντές σε εἰς διαρπαγὴν.*⁴²

17. כִּי אֵעֲלֶה אֲרָבָה לְךָ. *Nam inducam tibi sana-*

²⁸ Syro-hex. *וְהָיָה לִּי כְּפָגַעַתְךָ*. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ²⁹ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁰ Syro-hex. Aquilae continuat: *וְהָיָה לִּי כְּפָגַעַתְךָ*. Cf. ad Cap. xviii. 12. ³¹ Codd. 86, 88. Aquilae lectio aut Theodotioni potius vindicanda est, aut ad alteram ejus editionem pertinet. Cf. ad v. 15. Ad ἀνέστησα Syro-hex. in marg. char. med. affert: βίαιον τὸ σύντριμμα (*וְהָיָה לִּי כְּפָגַעַתְךָ*). ³² Syro-hex. in continuatione: *וְהָיָה לִּי כְּפָגַעַתְךָ*. Ad *וְהָיָה לִּי כְּפָגַעַתְךָ* cf. Hex. ad Hos. v. 13. Obad. 7. ³³ Codd. 86, 88. Lectio vix sana esse videtur. ³⁴ Cod. 88. Ad Hebraeum propius accedere videtur πύρωσιν, quae a medicis pro consolidatione ossium fractorum frequentatur. ³⁵ Idem in continuatione. Syro-hex. affert: Σ. *sanitas* (*וְהָיָה לִּי כְּפָגַעַתְךָ*). Cf. ad v. 17. ³⁶ Sic solum Cod. 88. Syro-hex. praemittit *וְהָיָה לִּי כְּפָגַעַתְךָ*, quod ad contextum nullo modo quadrat. Post *ἐπερωτήσωσιν* Cod. XII in marg. affert: ✕ τὰ εἰς εἰρήνην; Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex.: *περὶ σοῦ*. ³⁷ Sic in textu post *αἱ ἀμαρτίαι σου* Codd. 22, 36, 88 (sub ✕), alii. ³⁸ Montef. e Cnd. Jes. exscripsit: ✕ 'A. Θ. τί βοᾷς—*αἱ ἀμαρτίαι σου*. Sic sub aster. Codd. 86,

88, addito in fine *ἐποίησαν ταῦτά σοι*. Codd. 22, 36, (48 sub ✕), alii, et Syro-hex. (sub ✕): *τί βοᾷς—διὰ πλῆθος ἀνομῶν σου, ὅτι ἰσχυσαν αἱ ἀμ. σου, ἐποίησάν σοι ταῦτα*. Hieron.: "Quodque sequitur: *Quid clamas—iniquitatis tuae*, in LXX non habetur." ³⁹ Cod. 88. Cf. ad Cap. xxxii. 2. l. 7. ⁴⁰ Syro-hex. *וְהָיוּ שָׂדֵיךָ לְמַשָּׂא פִי*. Ad *וְהָיוּ שָׂדֵיךָ לְמַשָּׂא פִי* idem affert: *וְהָיוּ שָׂדֵיךָ לְמַשָּׂא פִי*. ⁴¹ Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II. p. 661: *καὶ ἔσονται οἱ διαφοροῦντές σε εἰς διαφόρημα' τουτέστιν, οἱ διαρπάζοντές σε εἰς διαρπαγὴν*. Graecum *διαφορεῖν* aliter. et Hebraeo minus convenienter, ceperunt Lexicographi veteres; e.g. Hesych.: *διαφοροῦντές σε παίγοντές σε. διαφόρημα' παίγιον*; quos secutus est etiam Syrus noster, verrens: *וְהָיוּ שָׂדֵיךָ לְמַשָּׂא פִי*. (Vox *לְמַשָּׂא*, *ludicrum*, in Lexicis sine testimoniis posita, commutatur cum *παίγιον* Hubac. i. 10. Sap. Salom. xv. 12 in Syro-hex. Huc pertinet locus Eusebii *De Murt. Palaest.* p. 2, 14: *וְהָיוּ שָׂדֵיךָ לְמַשָּׂא פִי*, quem non cepisse videtur interpret Anglus.) ⁴² Codd. 86, 88. quorum posterior om. *σε*. Syro-hex. *וְהָיוּ שָׂדֵיךָ לְמַשָּׂא פִי*. Ceterum tam Graeca quam Syriaca ad sequentia, *וְהָיוּ שָׂדֵיךָ לְמַשָּׂא פִי*, perperam aptantur.

tionem. Ο'. ὅτι ἀνάξω τὸ ἱαμά σου. 'Α. Σ. ὅτι ἀνάξω συνουλώσιν σοι.⁴³

17. תְּהַרְהַרְתָּ אֶת־מַמְזוּמֵי. *Et a plagis tuis sanabo te.* Ο'. ἀπὸ πληγῆς ὀδυνηρᾶς ἰατρεύσω σε. 'Α. καὶ ἀπὸ τῶν πληγῶν σου τῶν ὀδυνηρῶν.⁴⁴

וְיִקְרְאוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה. *Nam expulsam vocant te.* Ο'. ὅτι ἐσπαρμένη ἐκλήθης. Σ. ὅτι ἐξωσμένη (ἢ ὑπωσμένη) ἐκλήθης.⁴⁵

וְיִהְיֶה יְרוּשָׁלַיִם. *Sion ipsa est.* Ο'. θήρευμα ὑμῶν ἐστίν. ✕ Πάντες Σιών, αὕτη.⁴⁶

18. יְעַבְדוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב. *Captivitatem tentoriorum Jacobi.* Ο'. τὴν ἀποικίαν ✕ 'Α. Θ. σκηνωμάτων.⁴⁷ 'Ιακώβ.⁴⁷

וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־מִשְׁכְּבֵיהֶם. *Et habitationum ejus miserabor.* Ο'. καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ ἐλεήσω. 'Α. καὶ τὰς σκηναὶς αὐτοῦ οἰκτειρήσω.⁴⁸ Σ. (καὶ) τὰς παρεμβολὰς αὐτοῦ οἰκτειρήσω.⁴⁹

וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־עַלְוֵתָם. *Super tumulo suo.* Ο'. ἐπὶ τὸ ὕψος αὐτῆς. 'Α. ἐπὶ τοῦ χάματος αὐτῆς.⁵⁰

וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־עַלְוֵתָם. *Super loco sibi proprio habitabitur.* Ο'. κατὰ τὸ κρίμα αὐτοῦ καθεδεῖται. Σ. κατὰ τὴν τάξιν ἑαυτοῦ ἐδρασθήσεται.⁵¹

19. תְּהִי תְּהִי אֶת־הַתְּהִי. *Ex iis gratiarum actio.* Ο'. ἀπ' αὐτῶν ἔδοντες. 'Α. Σ. ἀπ' αὐτῶν ἐξομολόγησις (ἢ εὐχαριστία).⁵²

וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־עַלְוֵתָם. *Et illustres reddam eos, et non viles erunt.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ

χεῶ αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ σμικρυνθῶσι.⁵³

20. וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־עַלְוֵתָם. *Et coetus ejus.* Ο'. καὶ τὰ μαρτύρια αὐτῶν. 'Α. Σ. καὶ ἡ συναγωγή.⁵⁴

וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־עַלְוֵתָם. *In omnes qui vexant eum.* Ο'. ✕ ἐπὶ πάντας ἃ τοὺς θλίβοντας αὐτόν.⁵⁵

21. וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־עַלְוֵתָם. *Et erit princeps ejus ex eo.* Ο'. καὶ ἔσονται ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς. 'Α. καὶ ἔσται ὑπερμεγέθης αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ. Σ. καὶ ἔσται δυνάστης αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.⁵⁶

וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־עַלְוֵתָם. *Et appropinquare faciam eum, et accedet ad me.* Ο'. καὶ συνάξω αὐτούς, καὶ ἀποστρέψουσι πρὸς μέ. 'Α. Σ. καὶ προσάξω αὐτόν, καὶ ἐγγίει πρὸς μέ.⁵⁷

וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־עַלְוֵתָם. *Ad accedendum ad me, inquit Jona.* Ο'. ἀποστρέψαι πρὸς μέ, ✕ φησὶ κύριος.⁵⁸ 'Α. ἐγγίσαι πρὸς μέ...⁵⁸ Σ. Θ. ἐπιστρέψαι πρὸς μέ, ✕ φησὶ κύριος.⁵⁹

22. וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־עַלְוֵתָם. *Et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum.* Ο'. Vacat. ✕ Σ. Θ. καὶ ἔσεσθε ἐμοὶ εἰς λαόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν.⁶⁰

23. וְיִתְחַבְּשׁוּ אֶת־עַלְוֵתָם. *Ecce turbo Jovae, ira prodit, turbo se trahens (s. commorans).* Ο'. ὅτι ὀργῆ κυρίου ἐξῆλθεν θυμῶδης, ἐξῆλθεν ὀργῆ στρεφομένη. 'Α. ἰδοὺ καταγίς κυρίου, ὀργῆ ἐξεληούσα, λαίλαψ σύρουσα. Σ. ἰδοὺ συσσεισμός κυρίου...⁶¹

⁴³ Codd. 86, 88, qui Aquilae soli tribuunt. Sed Procopius in Leviticum, a Montef. excitatus, ait: "Haec novissima verba sic interpretatus est Aq. et Sym.: *Quia obduran vulnus tuum cicatrice.*" Etiam Syrus noster:
⁴⁴ Codd. 86, 88 in continuatione. Aquilae esse vix potest. ⁴⁵ Syro-hex. . . .
⁴⁶ Syro-hex. in textu: ✕ Σιών, αὕτη ἃ + θῆρ. ὑμῶν ἐστίν ἃ. Sic sine signis Origenianis Codd. 22, 36, alii. Montef. o Cod. Jes. affert: ✕ Π. Σιών. ⁴⁷ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ⁴⁸ Codd. 86, 88, quorum prior oikteirēsis habet. ⁴⁹ Syro-hex. . . .
⁵⁰ Codd. 86, 88. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 661: "Ο δὲ Ἑβραῖος οὕτως ἔχει καὶ οἰκοδομηθήσεται πόλις ἐπὶ τὸ ἶχνος αὐτοῦ, τουτέστι, κατὰ τὴν προτέραν διαγραφὴν." ⁵¹ Ibidem. ⁵² Syro-hex. . . .

✕ Aquilae fortasse vindicandum εὐχαριστία, Symmacho ἐξομολόγησις. ⁵³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 49, 62, 88 (sub ✕), Syro-hex. (sub ✕), et (cum ἐχεῶ) Codd. 22, 36, alii. ⁵⁴ Syro-hex. . . . Theodoret.: τὰ μαρτύρια ἃ Σύρος συναγωγὰς ἠρμήνευσεν. ⁵⁵ Sic Codd. XII (in marg.), 86 (in marg.), 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. ⁵⁶ Syro-hex. . . .
⁵⁷ Idem: (Locutio ponitur pro ὑπερμεγέθης Dan. iv. 34 in Syro-hex. Cf. ad Cap. xiv. 3.) ⁵⁸ Idem: Codd. 86, 88: 'Α. Σ. καὶ ἐγγίει πρὸς μέ. ⁵⁹ Syro-hex. . . .
⁶⁰ Cod. Jes. Syro-hex. pingit: ✕ φησὶ κύριος—εἰς θεόν ἃ. ⁶¹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁶¹ Syro-hex. . . .

24. **נְבוּנָה**. *Consilia*. *Ο. ἐγγείρημα. 'Α. ἐνθύμημα. Σ. τὰ ἐνθυμήματα.*⁸²

תְּבַרְנֵנוּ. *Animum advertetis ad illud. Ο. γνώσεσθε αὐτά. 'Α. συνήσετε αὐτό. Σ. συνήσετε αὐτὸν συνέσει.*⁸³

Cap. XXX. 16. *÷ ἐπὶ πλῆθος — ἐποίησαν ταυτά σοι* **ⲗ**⁸⁴

CAP. XXXI (Gr. xxxviii).

1. **לְכָל מִשְׁפָּחָה**. *Omnibus familiis. Ο. τῷ γένει. 'Α. πάσαις ταῖς συγγενείαις.*¹

2. **מָצָא חַיִּים בְּמִדְבָּר עִם שְׂרִידֵי חֶרֶב הָלַךְ לְהַרְגֵנִי**. *Invenit gratiam in deserto populus residuum a gladio, eundo me ad requiescere faciendum eum, Israel.* *Ο. εὖρον θερμὸν ('Α. Σ. Θ. χάριν.² 'Ο Σύρος καὶ ὁ 'Εβραῖος οἰκτιρμὸν³) ἐν ἐρήμῳ μετὰ ὀλωλότων ἐν μαχαίρᾳ· βαδίσατε καὶ μὴ ὀλέσθητε τὸν 'Ισραήλ. 'Α. . . μετὰ ἐξηλειμμένων μαχαίρα, πορευόμενος ἀναπαῦσαι τὸν 'Ισραήλ.⁴ Σ. εὕρισκω χάριν ἐν τῇ ἐρήμῳ, λαδὸν σεσωσμένον ἐκ μαχαίρας, πορευόμενον ἀναπαῦσαι τὸν 'Ισραήλ.⁵ * Ἄλλος . . . πορευόμενος ἐν σπουδαῖς 'Ισραήλ.⁶*

4. **עֲבִיר**. *Ornaberis. Ο. λήψη. Δ. κοσμηθήση.*
לְחַבְּרָה. *In choro. Ο. μετὰ συναγωγῆς. 'Α. ἐν χορῷ.*⁸

5. **נִטְעוּ וְנִטְעוּ**. *Plantabunt plantantes. Ο. φυτεύσατε. Alia exempl. φυτεύσαντες φυτεύσατε; alia, φυτεύσατε φυτείας.*⁹

לְהַלְבִּיחַ. *Et profanabunt (in proprium usum convertent). Ο. καὶ αἰνέσατε. 'Α. καὶ βεβηλώσατε.*¹⁰

6. **קְרָאוּ נְצִירֵי מִדְבָּר עִם שְׂרִידֵי חֶרֶב**. *Clamabunt custodes in monte Ephraim. Ο. κλήσεως ἀπολογουμένων ἐν ὄρεσιν 'Εφραΐμ. 'Α. Σ. καλέσατε φύλακας ἐν ὄρει 'Εφραΐμ.*¹¹

קִימוּ וְנַעֲלֵמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. *Surgite, et ascendamus Sionem ad Jovam Deum nostrum. Ο. ἀνάστητε, καὶ ἀνάβητε εἰς Σιών πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν. 'Α. Σ. ἀνάστητε, καὶ ἀναβῶμεν εἰς Σιών πρὸς κύριον θεὸν ἡμῶν.*¹²

7. **כִּי יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ**. *Quia haec dicit Jova: Jubilate propter Jacobum gaudium. Ο. ὅτι οὕτως εἶπε κύριος· ✕ ἀγαλλιᾶσθε τῷ 'Ιακώβ· εὐφράνθητε.¹³ 'Α. ὅτι τάδε λέγει κύριος· ἀγαλλιᾶσθε (Aliter: 'Α.*

+ **לְכָל מִשְׁפָּחָה** . . . **לְכָל מִשְׁפָּחָה**. Vocabula fere synonyma, **לְכָל מִשְׁפָּחָה** et **לְכָל מִשְׁפָּחָה**, Graecis λαδαιψ, καταγίς, συσσεισμός, ita respondent, ut singula singulis pro certo aptari nequeant. Cf. ad Cap. xxiii. 19. ⁸² Codd. 86, 88. ⁸³ Idem, qui Aquilae σ. αὐτοὶ tribuunt. ⁸⁴ Syro-hex.

CAP. XXXI. ¹ Syro-hex. **לְכָל מִשְׁפָּחָה**. ² Idem: *Οἱ λοιποὶ χάριν* (לְכָל מִשְׁפָּחָה). Hieron.: "Ridicule Latini codices in hoc loco ambiguitate verbi Graeci, pro *calido*, *lurinus* interpretati sunt; Graecum enim θερμὸν utrumque significat; quod et ipsum non habetur in Hebraeo. Est enim scriptum **חַרְמֵן**, quod Aq., Sym. et Theod. *χάριν*, hoc est, *gratiam*, interpretati sunt. Soli LXX posuerunt *calidum*, putantes ultimam literam **חַרְמֵן** esse." Praeiverat Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II. p. 711: "Ὁ γὰρ θερμὸν ἠρμήνευσεν ὁ Ἕλλην, ταῦτο, χάριν, ἔχει ὁ Ἑβραῖος ἐκ δὲ τῆς ἐπωνυμίας τὸ σφάλμα τῆς ἐρμηνείας γέγονεν. Τὸ γὰρ ἄμ κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν φωνὴν δασυόμενον, θερμὸν ἐστὶ· τὸ δὲ ἦν, κάλλος κεχρητωμένον. ³ Theodoret. ⁴ Syro-hex. **לְכָל מִשְׁפָּחָה**. Perperam Norberg.: *Δ. populus deletus gladio etc.* (Pro **לְכָל מִשְׁפָּחָה** nescio an **לְכָל מִשְׁפָּחָה** legerint Aq. et LXX.) ⁵ Nobil.

Eadem (cum ἐν ἐρήμῳ) affert Ghisler. in Catena, T. II, p. 665. Syro-hex. affert: **לְכָל מִשְׁפָּחָה**. ⁸ Haec in textum LXXvii-ralelem post *μαχαίρα* inferunt Codd. 22, 36 (cum *πόδας* pro ἐν *σπουδαῖς*), alii. Hebr. **לְכָל מִשְׁפָּחָה** cum *σπουδή* commutant LXX ad Thren. iv. 6, necnon Aq. ad Jerem. xviii. 7, 9. Minus probabiliter Chrysost. l.c.: τὸ δὲ, *πορευόμενος εἰς σπουδαῖς* (sic) *'Ισραήλ, ταυτέστιν ἠνίκα ἐπορευόμενος πρὸς ἀνάπαυσιν αὐτοῦ ἐν τῇ πανερήμῳ.* ⁷ Syro-hex. **לְכָל מִשְׁפָּחָה**. ⁹ Idem: **לְכָל מִשְׁפָּחָה**. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ⁹ Prior lectio est in Comp., Codd. III, XII, 23, 26, aliis; posterior in Codd. 88, 233, et Syro-hex. ¹⁰ Syro-hex. **לְכָל מִשְׁפָּחָה**. ¹¹ Codd. 86, 88, quorum prior *φύλα και* (sic) pro *φύλακας* habet. Syro-hex. **לְכָל מִשְׁפָּחָה**. ¹² Codd. 86, 88 in continuatione. Pro *ἀναβῶμεν* (Syro-hex. **לְכָל מִשְׁפָּחָה**) eis Σ. Cod. 88 habet *ἀναβῶ ἐν Σ.* Mox pro *πρὸς κύριον, προσκυεῖν* mendose exhibet Cod. 86. ¹³ Sic Cod. 88. Syro-hex. legit et pingit: ✕ τῷ 'Ιακώβ· ἀγαλλιᾶσθε. Codd. 22, 36, alii: τῷ 'Ιακώβ· ἀγαλλιᾶσθε καὶ εὐφραίνεσθε.

αἰνίτε) τῷ Ἰακώβ ἐν εὐφροσύνῃ.¹⁴ Σ. ὅτι τάδε λέγει κύριος· ἀγαλλιάσθε περὶ τοῦ Ἰακώβ ἐν εὐφροσύνῃ.¹⁵

8. מִיִּרְכָתַי. *E lateribus (extremis regionibus). O.* ἀπ' ἐσχάτου. 'A. ἀπὸ κλιμάτων.¹⁶

לִּגְדֵי קָהָל יְחִידָה יְחִידָה יְחִידָה יְחִידָה יְחִידָה יְחִידָה. *Inter eos caecus et claudus, praegrans et pariens simul; coetus magnus. O.* ἐν ἐορτῇ φασέκ· καὶ τεκνοποιήσει ὄχλον πολύν. ✕ ἐν αὐτοῖς τυφλὸς καὶ χωλὸς, ἔγκυος καὶ τίκτουσα ὄμοθυμαδὸν, ἐκκλησία μεγάλη.¹⁷

9. וּבִתְהַנּוּחַי. *Et cum supplicationibus. O.* καὶ ἐν παρακλήσει. 'A. καὶ ἐν οἰκτιρμοῖς. Σ. καὶ μετ' οἰκτιρῶν.¹⁸

וְהִלַּכְתִּים מִן הַמַּיִם. *Ducam eos ad torrentes aquarum. O.* ἀλλίζων ἐπὶ διώρυγας ὑδάτων. 'A. ἀπάξω αὐτοὺς πρὸς χειμάρρους ὑδάτων.¹⁹

11. וְהִנָּחֵל. *Et liberabit eum. O.* ἐξείλατο αὐτόν. 'A. καὶ ἠγγίστευσεν αὐτόν.²⁰

12. וְהִתְהַלְּלוּ. *Et jubilabunt. O.* καὶ εὐφρανθήσονται. ✕ Πάντες· καὶ ἀγαλλιάσονται.²¹

בְּמִרְוֵתֵינוּ. *In excelso Sionis. O.* ἐν τῷ ὄρει Σιών. Σ. ἐν τῷ ὄρει Σιών.²²

וְהִתְחַוְּו. *Et confluent. O.* καὶ ἤξουσιν. Alia

exempl. add. καὶ ἐκοσθήσονται.²³

12. וְהִתְהַלְּלוּ וְהִתְהַלְּלוּ וְהִתְהַלְּלוּ. *Et propter oleum, et propter fetum gregum et armentorum. O.* καὶ καρπῶν, καὶ κτηνῶν, καὶ προβάτων (alia exempl. add. καὶ βοῶν²⁴). 'A. καὶ ἐλαίου, καὶ ἐπὶ υἱοὺς προβάτων καὶ αἰγῶν. Σ. καὶ ἐπὶ ἐλαίῳ, καὶ ἐπὶ βουκολίῳ βοσκημάτων καὶ βοῶν.²⁵

וְהִתְהַלְּלוּ. *Sicut hortus irriguus. O.* ὡσπερ εὐλον ἔγκαρπον. 'A. Σ. ὡς κήπος μεθῶν.²⁶

13. וְהִתְהַלְּלוּ וְהִתְהַלְּלוּ וְהִתְהַלְּלוּ. *In choro, et juvenes senesque simul. O.* ἐν συναγωγῇ νεανίσκων, καὶ πρεσβῦται ÷ χαρήσονται.²⁷ 'A. ἐν χορῷ, καὶ παῖδες (s. νέοι) καὶ πρεσβῦται ἅμα.²⁷

וְהִתְהַלְּלוּ מִיְגֻוֹן. *Et consolabor eos, et laetari eos faciam ex maerore suo. O.* καὶ ποιήσω αὐτοὺς εὐφραινομένους ✕ 'A. Θ. ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν.²⁸ 'A. καὶ παρακαλέσω αὐτοὺς, καὶ εὐφρανῶ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν. Σ. καὶ παραμυθήσομαι αὐτούς...²⁹

14. וְהִתְהַלְּלוּ. *Pinguedine. O.* ÷ υἱῶν Λευὶ ✕ πύοτος.³⁰

15. וְהִתְהַלְּלוּ. *Ejulatus, stetus amaritudinum. O.* θρήνου καὶ κλαυθμοῦ καὶ ὄδυρμου. 'A. Σ. μέλος κλαυθμοῦ καὶ πικρασμῶν.³¹

¹⁴ Codd. 86, 88. Syro-hex. vero affert: 'A. αἰνίτε (فحسب), quod Aquilae usitatius est pro אֲרָיָה. ¹⁵ Codd. 86, 88.

¹⁶ Syro-hex. + וְהִתְהַלְּלוּ. Norberg. male exscripsit וְהִתְהַלְּלוּ, a foveis. ¹⁷ Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. ex eodem affert: ✕ ἐπ' αὐτοῖς τυφλὸς κ.τ.ε.) In Codd.

22, 36, 88 (sub ✕), aliis, haec in textu post πολύν habentur. Syro-hex. legit et pingit: ἐν ἐορτῇ φασέκ ✕ καὶ τεκνοποιή-

σαι (sic) ὄχλον πολύν· ἐν αὐτοῖς—μεγάλη.¹⁷ Hieron.: "Quod sequitur, in solemnitate Phase, et generabit filios multos, in Hebraico non habetur, sed in LXX tantum legitur, pro quo apud Hebraeos scriptum est: inter quos erunt caecus et claudus, et praegrans et pariens simul; ecclesia magna revertentium huc."

¹⁸ Codd. 86, 88. ¹⁹ Syro-hex. + וְהִתְהַלְּלוּ. ²⁰ Idem: .²¹

²² Idem: .²³ Pro וְהִתְהַלְּלוּ, et roboravit eum, proculdubio legendum וְהִתְהַלְּלוּ, a verbo וְהִתְהַלְּלוּ, affinitatem contraxit, jure propinquitatis redemit, quod cum Graeco ἀγγίστευσεν commutavit Syrus noster Ruth iii. 13. Cf. Hex. ad Psal.

lxxi. 14. ²⁴ Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: καὶ εὐφραν-

θήσονται ✕ καὶ ἀγαλλιάσονται.²⁴ et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ²⁵ Syro-hex. + וְהִתְהַלְּלוּ. ²⁶ Sic

Codd. 22, 36, alii. Est fortasse alius interpretis. ²⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ²⁸ Codd. 86, 88. Syro-

hex. affert: + וְהִתְהַלְּלוּ. ²⁹ Codd. 86, 88. Syro-hex. + וְהִתְהַלְּלוּ.

³⁰ Syro-hex. .³¹ Post χαρήσονται, quod obelo jugulat Syro-hex., Codd. 22, 36, alii, inferunt ἅμα.

²⁸ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ²⁹ Codd. 86, 88 afferunt: 'A. καὶ παρακαλέσω αὐτούς. Σ. καὶ παραμυθ. αὐτούς. Syro-hex. + וְהִתְהַלְּלוּ.

Tandem Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ παρακαλέσω αὐτούς, καὶ εὐφρανῶ αὐτούς ἀπὸ τῆς λ. αὐτῶν. ³⁰ Sic Syro-hex., et sine obelo Cod. 88 (eum ✕ ποιότητος). Hieron. Hebraea

vertit: Et inebriabo animam sacerdotum pinguedine (sive [juxta LXX] filiorum Levi). In fine v. Syro-hex. addit: ✕ φησὶ κύριος.³¹ et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

³¹ Syro-hex. + וְהִתְהַלְּלוּ. ³² Idem: .³³

15. **עַל-בְּנֵיהֶּ** (in priore loco). *Propter filios suos.*
 O'. Vacat. Oí Γ'. ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς.³²
לְהַנְחִיחַ עַל-בְּנֵיהֶּ פִּי אֵינֶנּוּ. *Consolationem admittere de filiis suis, quia non sunt.* O'. παύσασθαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ὅτι οὐκ εἰσίν.
 'A. παρακληθῆναι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς, ὅτι οὐκ εἰσίν.³¹
- 16, 17, 34. **נִנְחַם-יְהוָה**. ✕ Πάντες φησὶ κύριος 4.³⁴
17. **וַיִּשְׂתַּקְוָה לְאַחֲרֵיתָהּ**. *Et est spes tempori tuo futuro.* O'. Vacat. ✕ Πάντες καὶ ἔσται ἐλπίς τῇ ἐσχάτῃ σου 4.³⁵
- וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם**. *Et revertentur filii ad terminum suum.* O'. μόνιμον τοῖς σοῖς τέκνοις ✕ εἰς τὰ ὄρια αὐτῶν 4.³⁶ 'A. καὶ ἐπιστρέψουσιν οἱ υἱοὶ (Θ. οἱ υἱοὶ σου) εἰς τὰ ὄρια αὐτῶν.³⁷
18. **מִתְגַּדֵּד**. *Plorantem.* O'. ὀδυρομένου. 'A. migrantem.³⁸
- כַּעֲגֵל לֹא לִמָּד**. *Sicut vitulus indomitus.* O'. ὡς περ μῶσχος οὐκ ἐδίδαχθη. 'A. ὡς μῶσχος ἀδίδακτος. Σ. ὡς μῶσχος ἀδάμαστος.³⁹
19. **כִּי-אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הַנְּדָעִי סַפַּקְתִּי עַל-יְרֵכָה בַשָּׂתִּי וְגַם-נִכְלַמְתִּי פִּי נִשְׁאַתִּי חַרְפַּת נַעֲרִי**. *Nam postquam conversus sum, peniten-*

- tiam egi; et postquam eruditus sum, percussus super femur: confusus sum, et etiam erubui, quoniam fero opprobrium juventutis meae.* O'. ὅτι ὕστερον αἰχμαλωσίας μου μετενόησα, καὶ ὕστερον τοῦ γνῶναί με, ἐστέναξα ἐφ' ἡμέρας αἰσχύνης, καὶ ὑπέδειξά σοι, ὅτι ἔλαβον ὄνειδισμὸν ἐκ νεότητός μου. 'A. ὅτι μετὰ τὸ ἐπιστρέψαι με παρεκλήθην (Aliter: 'A. μετενόησα), καὶ μετὰ τὸ γνῶναί με ἐκρότησα ἐπὶ μηρόν ἢσχύνθη καὶ ἐνετράπην, ὅτι ἦρα ὄνειδισμὸν νεότητός μου.⁴⁰
20. **הֲבֵן יָקִיר לִי אֶפְרַיִם**. *Num filius pretiosus mihi Ephraim?* O'. υἱὸς ἀγαπητὸς Ἐφραΐμ ἐμοί. 'A. υἱὸς ἔντιμός μοι Ἐφραΐμ.⁴¹
- אִם יָלֵד**. *Num puer.* O'. ✕ εἰ 4 παιδίον.⁴²
- כִּי-מָדַי**. *Nam quotiescunque.* O'. ὅτι ἀνθ' ὧν. Σ. ὅτι ἐξ.⁴³
- עוֹד עַל-כֵּן הָמוּ מַעֵי לֹא רַחֵם מְרַחֲמֵנוּ**. *Adhuc; propterea strepunt viscera mea ei, miserans miserebor ejus.* O'. ✕ Σ. πάλιν 4.⁴⁴ διὰ τοῦτο ἔσπευσα ἐπ' αὐτῷ, ἐλεῶν ἐλεήσω αὐτόν. 'A. ἔτι διὰ τοῦτο ἤχησεν ἡ κοιλία μου αὐτῷ...⁴⁵ Aliter: 'A. ... ἐσεισθη τὰ ἔντερα μου αὐτῷ, οἰκτεῖρων οἰκτεירῶσω.⁴⁶ Σ. πάλιν διὰ τοῦτο ἔταράχθη τὸ ἐντός μου ἐπ' αὐτῷ...⁴⁷

³² Cod. 86. Sic in textu Codd. XII (cum αὐτοῦ), 36, 88, alii. Syro-hex. in priore loco sine aster., in posteriore sub aster. habet. ³³ Syro-hex. **חַלְתָּ חַסְדֶּךָ**. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ 'A. παρακληθῆναι, et sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, 36, alii. ³⁴ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ³⁵ Idem. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔσται ἐλπίς τῆς ἐσχάτης σου. ³⁶ Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 233, Syro-hex. ³⁷ Syro-hex. **חַלְתָּ חַסְדֶּךָ**. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐπ. οἱ υἱοὶ σου εἰς τὰ ὄ. αὐτῶν. ³⁸ Syro-hex. **מִתְגַּדֵּד**. Graece fortasse μεταναστεύοντα. Cf. ad Cap. xlvi. 27. xlix. 5. Hieron. Hebraea vertit: *Audians audivi Ephraim transmigrantem (sive lumentantem).* ³⁹ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Θ. ἀδίδακτος (לא חָלַל). ⁴⁰ Codd. 86, 88, qui in vitiosa scriptura, ἐκράτησα ἐπὶ μηρόν ἢσχύνθη (καὶ ἐνετράπη Cod. 88), conspiciunt. Syro-hex. affert: 'A. μετὰ τὸ ἐπιστρέψαι με μετενόησα (חַלְתָּ חַסְדֶּךָ); 'A. Σ. καὶ μετὰ τὸ γνῶναί με ἐκρότησα ἐπὶ μηρόν μου (חַלְתָּ חַסְדֶּךָ חַלְתָּ חַסְדֶּךָ).

Cum Aquilam omnino referat παρεκλήθην (cf. ad Cap. xv. 6. xviii. 8. xx. 16. xxvi. 3) nescimus an altera lectio μετενόησα e textu LXXvirali irrepserit. (Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. pro ἐστέναξα lubent ἐκρότησα ἐπὶ μηρόν καὶ ἐστέναξα: et pro καὶ ὑπέδειξά σοι, καίγε ἐνετράπην καὶ ὑπέδειξά σοι. Deinde Syro-hex. in textu habet ἀφ' ἡμέρας αἰσχύνης; in marg. autem char. med.: ἐφ' ἡμέραις αἰσχύνης μου, quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum.) ⁴¹ Codd. 86, 88 in continuatione. Syro-hex. **אִם יָלֵד**. (In textu pro εἰ υἱός, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis, Syro-hex. dedit εἰ (יָלֵד) υἱός.) ⁴² Syro-hex. in textu: ✕ εἰ 4 παιδίον; Cod. 88: ✕ εἰς 4 παιδίον. Praemittunt εἰ vel ἦ Codd. 36. 48, alii. ⁴³ Syro-hex. **כִּי-מָדַי** (חַלְתָּ חַסְדֶּךָ). Mox post ἐν αὐτῷ add. εἰς Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. me-l. ⁴⁴ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Pro ἔσπευσα ἐπ' αὐτῷ Codd. 22, 36, alii, ἐπεσκεψάμην αὐτόν habent, et sic Syro-hex. in marg. ⁴⁵ Codd. 86, 88. ⁴⁶ Syro-hex. **כִּי-מָדַי** (חַלְתָּ חַסְדֶּךָ). Lectio ad duplicem Aquilae editionem referenda esse videtur. ⁴⁷ Codd. 86, 88: Σ. πάλιν—τὸ (sic) ἐντός μου. Syro-hex. affert: **חַלְתָּ חַסְדֶּךָ**.

21. צִיפּוֹס. *Cippos* (viae monstrandae). O'. σιών. Alia exempl. σκοπούς.⁴⁸ 'A. Σ. σκοπιάν.⁴⁹ 'O Σύρος· σημεία.⁵⁰
- פֹּנֵה לְךָ. *Pone tibi*. O'. ποιήσον ✕ σε-
αυτή 4.⁵¹
- תְּמֹרִים. *Lapidum acervos*. O'. τιμωρίαν.⁵²
'A. πικρασμούς.⁵³ Σ. transmutationes.⁵⁴
- לְמַסְלָה. *Ad viam aggestam*. O'. εἰς τοὺς
ὄμους ✕ σου 4.⁵⁵ 'A. ἀπισκολοπιωμένη.⁵⁶ Σ.
(εἰς) τὴν τρίβον.⁵⁷
- וְהָיָה הַלְחָתִי שׁוֹבֵי. *Via qua abiisti; revertere*.
O'. ὁδὸν ἣ ἐπορεύθης, ἀποστράφηθι. 'A. Σ. ὁδὸν
ἣ ἐπορεύθης, ἐπιστράφηθι.⁵⁸
22. עַד-מָתַי תִּתְחַמְקִין? *Quousque circumvagaris?*
O'. ἕως πότε ἀποστρέψεις; Σ. ἕως πότε καταβυ-
θισθήσῃ;⁵⁹

22. הַשִּׁוּבָה. *Refractaria*. O'. ἠτιμωμένη. 'A. ἡ
ρέμβεύουσα. Σ. ἡ ὑποστρεφομένη (fort. ἀπο-
στρεφομένη).⁶⁰
- וְיִבְרָא יְהוָה יְהוּדָה נְקִיבָה בְּאֶרֶץ נִוּבָה בְּנֵר.
*Nam creavit Jova novum quid in terra: femina
circumdabit (tuebitur?) virum*. O'. ὅτι ἔκτισε
κύριος σωτηρίαν ÷ εἰς καταφύτευσιν 4⁶¹ καινήν,
ἐν σωτηρία περιελεύσονται ἄνθρωποι. 'A. ὅτι
ἔκτισε κύριος καινὸν ἐν τῇ γῆ· θήλεια [ἐν τῇ
σωτηρία] περικυκλώσει ἄνδρα.⁶² Σ. . . (καινὸν)
ἐν τῇ γῆ· θήλεια περικυκλώσει ἄρσενα [καινὸν].⁶³ Θ.
ὅτι ἔκτισε κύριος σωτηρίαν καινήν, ἐν σωτηρία
περιελεύσεται ἄνθρωπος.⁶⁴
23. יְהוָה יְבַרְכֵם בְּכָל-יְמֵי יִשְׂרָאֵל. O'. κύριος ✕ τῶν
δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ 4.⁶⁵
- וְתִבְנוּתָם. *Captivitatem eorum*. O'. τὴν

† *Ad locutionem* *וְתִבְנוּתָם* cf. Hex. nostra ad Psal. lv. 9. Dan. x. 16. Mich. vi. 64. ⁴⁸ Syro-hex. legit et pingit: *σῆσον σεαυτή ✕ σκοπούς* (לִסְוֹ), *ποιήσον σεαυτή 4 τιμωρίαν*. Pust *σιών* Codd. 36, 49, alii, add. *σκοπούς*. In Codd. 48, 88, aliis, pro *σιών* scriptum *σιωνίμ*, quod Theodotionis esse potest. ⁴⁹ Syro-hex. ./. *לְסוֹף*. Hieron.: "Verbum Hebraicum *SIONIM* vel in *speculatores*, vel in *speculas* vertitur, ut Aq. et Sym. interpretati sunt." ⁵⁰ Theodorot. Pesch. vertit לְסוֹף. ⁵¹ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sino aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jea. affert: O'. ποιήσον ✕ 'A. ἐμὴ σεαυτήν, notans: "Forte *σεμ* vel *σμι* *σεαυτήν*; ita ut vocem Hebraicam Graecis literis expresserit, ut non raro fecit." In schedis Oxoniensibus ad *ποιήσον* notatur: "Cod. XII in marg. ἐμποιήσον. ✕ 'A. σεαυτή." Certe Montefalconii commentum nemini arridebit. ⁵² Montef. in Lexico Hebr. ad Hex. Orig. p. 547: "LXX *τιμωρίαν*, ubi videntur sonum vocis Hebraicae magis quam significationem respexisse, quod alibi non infrequenter notavimus." Pro *τιμωρίαν* Spohnius *τιμωρίμ* a Senioribus positum esse nullus dubitat. ⁵³ Codd. 86, 88. Syro-hex. + *לְסוֹף*. ⁵⁴ Hieron. ⁵⁵ Sic Cod. Jes. in marg., et in textu sino aster. Codd. 22, 36, alii. ⁵⁶ Syro-hex. + *לְסוֹף*. Pro Hebr. *לְסוֹף* et *לְסוֹף* idem interpres *ἀπισκολοπιζέω* posuit Psal. lxxvii. 5. cxviii. 118. Jesai. lvii. 14. ⁵⁷ Syro-hex. (ubi ad *τιμωρίαν* male refertur) + *לְסוֹף*. ⁵⁸ Idem: ./. *לְסוֹף*. Idem in textu affert: ✕ *ἐπιστράφηθι, παρθένος Ἰσραήλ 4*. ⁵⁹ Hieron.: "Ubi nos

diximus, *Usquequo deliciis dissolveris*, Sym. posuit, *Usquequo demergeris in profundum*." Syro-hex. affert: 'A. [iuxta Σ.] *καταβυθισθήσῃ εἰς βύθον* (לְסוֹף לְבֵית), seu potius, uno vocabulo, *καταβυθισθήσῃ*. ⁶⁰ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xlix. 4. Syro-hex. Aquilae (Symmacho) continuat: + *לְסוֹף*, h. e. *ἀποστρεφομένη*. ⁶¹ Obelus est in Syro-hex. ⁶² Codd. 86, 88. Verba redundantia, *ἐν τῇ σωτηρία*, agnoscit etiam Syro-hex., qui perturbato ordine affert: *לְסוֹף לְבֵית לְסוֹף*. *לְסוֹף*, h. e. *θήλεια καινὸν ἐν τῇ γῆ, ἐν τῇ σωτηρία περικυκλώσει ἄνδρα*. Minus probabiliter Olympiodorus in Cat. Ghisler. T. II, p. 686: *Ἀκύλας καὶ Σύμμαχος, ὅτι ἔκτισε κύριος καινὸν ἐν τῇ θηλείᾳ, ἐκδεδώκασιν*; quam lectionem Aquilae soli tribuit S. Athanas. in *Collect. Nov. PP.* T. II, p. 11, repugnante Hieronymo, qui Hebraea vertens, *Quia creavit Dominus novum super terram: femina circumdabit virum*, subjungit: "Unde Sym. et Aq. juxta nostram editionem interpretati sunt. Quid sibi autem in loco hoc voluerit editio vulgata [LXX], possem dicere, et sensum aliquem reperire, nisi de verbis Dei humano sensu argumentari esset sacrilegum." ⁶³ Syro-hex. *לְסוֹף*. Hic quoque vox *לְסוֹף* nescio quo casu transposita esse videtur. ⁶⁴ Hieron. in continuatione: "Theod. autem, et ipse vulgatae editioni consentiens, interpretatus est: *Creavit Dominus salutem novam, in salute circuibit homo*; singulare ponens pro plurali." ⁶⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: *κύριος ✕ τῶν δ. 4 ὁ θ. Ἰσραήλ*.

αίχμαλωσίαν αὐτοῦ. Alia exempl. τὴν ἀποκίαν αὐτοῦ.⁶⁶

23. בְּרַכָּהּ יְהוָה יְהוָה יְהוָה. *Benedicat tibi Jona, O habitatio justitiae.* Ο'. εὐλογημένος κύριος ἐπὶ δίκαιον (ἄβρος). 'Α. Σ. εὐλογήσει σε κύριος ὁ κατοικῶν ἐν δικαιοσύνῃ.⁶⁷

24. וְיָשְׁבוּ בָּהּ יְהוּדָה וְכָל-עָרָיו. *Et habitabunt in ea Juda et omnes urbes ejus.* Ο'. καὶ ἐνοικούντες ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῆ αὐτοῦ. 'Α. καὶ καθίσουσιν ἐν αὐτῇ Ἰούδα, καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτοῦ.⁶⁸

יְחָדוּ אַγְרִימֵי וְנֹסְעֵי בְעֵדָר. *Simul, agricolae, et migraabunt cum grege.* Ο'. ἅμα γεωργῶ, καὶ ἀρθήσεται ἐν ποιμνίῳ. 'Α. . . καὶ αἴροντες ἐν ποιμνίῳ.⁶⁹ Σ. ὁμοῦ γεωργοὶ καὶ ἐλαύνοντες ἀγέλας.⁷⁰

26. וְקָצַפְתִּי וְאָרָאָה. *Evigilavi, et vidi.* Ο'. ἐξῆγέρθη, καὶ εἶδον. Σ. ἐξυπνισθεῖς εἶδον.⁷¹

27. וְאֶת-בַּיִת יִשְׂרָאֵל וְאֶת-בַּיִת יְהוּדָה. *O'. τὸν Ἰσραήλ, καὶ τὸν Ἰούδαν.* ✕ 'Α. Σ. τὸν οἶκον Ἰσραήλ, καὶ τὸν οἶκον Ἰούδα.⁷²

28. לְנִתּוֹשׁ וּלְנִתּוֹץ וּלְהָרֵם וּלְהַאֲבִיד וּלְהַרְע. *Ad evellendum, et ad destruendum, et ad diruendum, et ad perdendum, et ad confringendum.* Ο'. καθαιρεῖν καὶ κακοῦν. Alia exempl. ✕ ἐκτίλλειν, καὶ κατασπᾶν, καὶ ✕ καθαιρεῖν, ✕ καὶ ἀπολλύειν ✕, καὶ κακοῦν.⁷³

29. עוֹד. *Adhuc.* Ο'. Vacat. Alia exempl. ἔτι.⁷⁴

30. יָמוּת כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר יֵאָכֵל מִכָּל-עֵצֵי הַצֵּדִי. *Moriatur: omnis homo qui comederit unam acerbam.* Ο'. ἀποθανεῖται ✕ 'Α. Θ. πᾶς ἄνθρωπος ✕,⁷⁵ καὶ τοῦ φαγόντος τὸν ἄμφακα. Σ. . . παντὸς ἀνθρώπου τοῦ φαγόντος τὸν ἄμφακα.⁷⁶

31. וְכָרַתִּי. *Et rangaui.* Ο'. καὶ διαθήσομαι. 'Α. (καὶ) κόψω. Σ. (καὶ) συντελέσω.⁷⁷

בְּרִית. *Foedus.* Ο'. διαθήκην. 'Α. Σ. συνθήκην.⁷⁸

32. וְהָיָה כִּי-יַעֲשׂוּ. *Quod ii irritum fecerunt.* Ο'. ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν. 'Α. ὅτι αὐτοὶ διεσκέδασαν. Σ. αὐτοὶ γὰρ διέλυσαν.⁷⁹

וְאֶנְכִי בָעַלְתִּי בָם. *Et ego rejeci eos.* Aliiter: *Cum tamen ego dominus essem iis.* Ο'. καὶ ἐγὼ ἠμέλησα αὐτῶν. 'Α. καὶ ἐγὼ εἰμι ἐκυρίευσα (αὐτῶν). Σ. ἐγὼ δὲ κατεῖχον αὐτούς.⁸⁰

33. וְעַל-לִבִּי. *Et super cor eorum.* Ο'. καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν. Θ. καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῶν.⁸¹

34. עוֹד. *Adhuc.* Ο'. Vacat. Alia exempl. ✕ ἔτι.⁸²

35. וְיָרַח וְכוכְבֵּים. *Leges lunae et stellarum.* Ο'. ✕ 'Α. εἰς ἀκρίβειαν ✕ σελήνην καὶ ἀστέρων.⁸³ 'Α. ἀκρίβειαν σελήνης καὶ ἀστέρων.⁸⁴

וְרָגַע הַיָּם. *Qui agitat mare.* Ο'. καὶ κραυγὴν ἐν θαλάσῃ. 'Α. καταστέλλει τὴν θάλασσαν.⁸⁵

⁶⁶ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, 33, alii, et Syro-hex. Hieron. *transmigrationem*. Cf. ad Cap. xxx. 3.
⁶⁷ Syro-hex. + *וְיָשְׁבוּ בָּהּ יְהוּדָה וְכָל-עָרָיו*.
⁶⁸ Idem: *וְיָשְׁבוּ בָּהּ יְהוּדָה וְכָל-עָרָיו*.
Clausulam, καὶ πᾶσαι αἱ π. αὐτοῦ, in textum receperunt Codd. 22, 36, alii. ⁶⁹ Codd. 86, 88. ⁷⁰ Syro-hex. + *וְיָשְׁבוּ בָּהּ יְהוּדָה וְכָל-עָרָיו*. Codd. 86, 88: Σ. καὶ ἐλαύνοντες ἀγέλας. ⁷¹ Codd. 86, 88, quorum ille ἐξυπνισθεῖς, hic ἐξυπνισθεῖς habet. Cf. Hex. ad Prov. xxiii. 35. ⁷² Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ✕ τὸν οἶκον Ἰσραήλ, καὶ ✕ τὸν οἶκον Ἰούδα. Hieron.: "Domum et domum... in LXX non habetur; sed tantum Israel et Judam." ⁷³ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine asteriacis Codd. 22, 36, alii (cum καὶ κακοῦν καὶ ἀπολλύειν). Montef. e Cod. Jes. confuse edi-

dit: Ο'. καθαιρεῖν, καὶ κακοῦν, "Ἄλλοι" ✕ ἐκτίλλειν καὶ κατασπᾶν ✕ καὶ ἀπολλύειν. ⁷⁴ Sic Comp., Codd. 62, 88, 233, et Syro-hex. ⁷⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁷⁶ Syro-hex. *וְכָל-אִישׁ אֲשֶׁר יֵאָכֵל מִכָּל-עֵצֵי הַצֵּדִי*. ⁷⁷ Idem: + *וְכָל-אִישׁ אֲשֶׁר יֵאָכֵל מִכָּל-עֵצֵי הַצֵּדִי*. Cf. Hex. ad Jesai. lxi. 8. ⁷⁸ Idem: *וְכָרַתִּי*. ⁷⁹ Codd. 86, 88. ⁸⁰ Idem, qui ad Aquilam *et* μὴ pro εἰμι habent. Ad Sym. in Cod. 88 scriptum αὐτοῦ. Cf. ad Cap. iii. 14. ⁸¹ Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: καὶ ἐπὶ ✕ στήθους ✕ καρδίας αὐτῶν; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁸² Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 36, 48, alii. ⁸³ Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86 assert: 'Α. εἰς ἀκρίβειαν. ⁸⁴ Syro-hex. + *וְיָרַח וְכוכְבֵּים*. ⁸⁵ Idem: + *וְרָגַע הַיָּם*. Cf. Hex. ad Psal. lxi. 8.

35. עֲבָאֵי. Ο'. παντοκράτωρ. 'Α. Σ. τῶν δυνάμεων.⁸⁶

36. יָבֹא יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מְהִיּוֹת גּוֹי לְפָנָי. Etiam stirps Israelis desinet esse gens coram me. Ο'. καὶ τὸ γένος Ἰσραὴλ παύσεται γενέσθαι ἔθνος κατὰ πρόσωπόν μου. 'Α. καίγε τὸ σπέρμα Ἰσραὴλ καταπαύσῃ τοῦ μὴ εἶναι ἔθνος ἐνώπιον ἐμοῦ.⁸⁷

37. הָאֵמַר יְהוָה. Ο'. φησὶ κύριος. 'Α. Σ. τάδε λέγει κύριος.⁸⁸

הֵאֱמַרְוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה. Si mensurabuntur caeli sursum. Ο'. εἰ ἂν ὑψωθῇ ὁ οὐρανὸς εἰς τὸ μετέωρον. 'Α. εἰ μετρηθήσονται οἱ οὐρανοὶ ἄνωθεν.⁸⁹

וַיִּחְקְרוּ מוֹסְדֵי-אָרֶץ לְמַשָּׁה. Et investigabuntur fundamenta terrae deorsum. Ο'. καὶ ἂν ταπεινωθῇ τὸ ἔδαφος ('Α. Θ. τὰ θεμέλια⁹⁰) τῆς γῆς κάτω. 'Α. καὶ ἐξηχμασθήσονται τὰ θεμέλια τῆς γῆς κάτω.⁹¹

וְגַם-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל יִרְדֹּף. Etiam ego rejiciam omnem stirpem Israelis propter omnia quae fecerunt, inquit Jona. Ο'. καὶ ἐγὼ οὐκ (Οἱ λοιποὶ delectent οὐκ⁹²) ἀποδοκιμῶ ✕ πάν⁹³ τὸ γένος

Ἰσραὴλ, φησὶ κύριος, περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν. 'Α. καὶ ἐγὼ ἀπορρίψω ἐν παντὶ τῷ σπέρματι Ἰσραὴλ ἐπὶ πάντα ἃ ἐποίησαν, φησὶ κύριος.⁹⁴ Σ. . . διὰ πάντα ἃ ἐποίησαν . . .⁹⁵

38. מִמִּגְדָּל הַחַנְנֵל. Inde a turri Hananeel. Ο'. ἀπὸ πύργου Ἀναμεήλ. 'Ο Σύρος ἀπὸ πύργου τῆς γωνίας Ἀνανεήλ.⁹⁶

39. הַמְדָּתָה קֶזַח. Adhuc funiculus mensurae. Ο'. ἡ διαμέτρησις αὐτῆς. Alia exempl. ✕ ἔτι ἐλπίς ✕ καὶ ἡ διαμέτρησις αὐτῆς.⁹⁷ 'Α. . . ὁ κανὼν τῆς καταμετρήσεως. Σ. . . τὸ σχοινίον τοῦ μέτρου.⁹⁸

וְנָסַב אֶדְגֹּאֵם. Et circuibit ad Goath. Ο'. καὶ περικυκλωθήσεται κύκλῳ ἐξ ἐκλεκτῶν λίθων. 'Α. . . γαθαῖα.⁹⁹

40. וְכָל-הָעֵמֶק הַפְּגָרִים יִהְיֶה. Et omnis vallis cadaverum et cineris. Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ πᾶσαν τὴν κοιλάδα τῶν φαγαδεῖμ, καὶ τὴν σποδιάν.¹⁰⁰

הַפְּגָרִים. 'Α. φαγαρεῖμ. Σ. τῶν πτωμάτων.¹⁰¹

וְכָל-הַשְּׂדֵמוֹת יִהְיֶה. Et cineris, et omnia arena. Ο'. . . καὶ πάντες ἀσαρημῶθ (juxta lectionem textualem הַשְּׂדֵמוֹת). ('Α.) . . τὴν πύτητα, καὶ πάντα τὰ προάστεια.¹⁰² Σ. καὶ τῆς σποδιᾶς, καὶ σύμπαν κατὰ τὸν χῶρον τῶν τάφων.¹⁰³

⁸⁶ Codd. 86, 88. ⁸⁷ Cod. 88. Sic, nisi καὶ pro καίγε, et μου pro ἐμοῦ Cod. 86. ⁸⁸ Ibidem. Sic in textu Comp., Codd. 36, 62, alii, et Syro-hex. ⁸⁹ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: $\text{וְגַם-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל יִרְדֹּף}$.

⁹⁰ Codd. 86, 88. ⁹¹ Syro-hex. Aquilae continuat: $\text{וְגַם-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל יִרְדֹּף}$.

⁹² Origen. Orig. T. III, p. 307: πλὴν ἢ, οὐκ, ἀπόφασις προκειμένη τῷ ἀποδοκιμῶ, παρὰ τοῖς λοιποῖς ἑρμηνευταῖς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ παρὰ τοῖς Ο'. ⁹³ Sic Codd. 62 (sine aster.). 88, Syro-hex. ⁹⁴ Syro-hex. in continuatione: $\text{וְגַם-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל יִרְדֹּף}$.

⁹⁵ Codd. 86, 88, ubi ἐποίησα scriptum. ⁹⁶ Theodoret. ⁹⁷ Sic Syro-hex., et, om. καὶ, Cod. 88. Cod. 86 affert: 'Α. ✕ ἔτι ἐλπίς. In Codd. 22, 36, aliis, locus sic legitur: καὶ διεξελύσεται ἔτι ἐλπίς τὸ σχοινίον τῆς διαμετρήσεως αὐτῆς. ⁹⁸ Syro-hex. $\text{וְגַם-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל יִרְדֹּף}$.

Hieron. Hebraea vertit: Et exhibit ultra norma (sive juxta Sym., funiculus) mensurae ejus. ⁹⁹ Syro-hex. affert: 'Α. γαθαῖα ($\text{וְגַם-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׁה יִשְׂרָאֵל יִרְדֹּף}$), quod ex 'Α. γαθαῖα factum esse suspicatur Spohnius. Post λίθων

Cod. 36 infert ἐπὶ γαθαῖα. ¹⁰⁰ Cod. 86, qui φαγαδεῖν

habet. Sic (cum φαγαδεῖμ) sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: καὶ π. τ. κ. τῶν φαγαρεῖμ (φαραλίμ, φαργαλίμ) καὶ πρὸς τὴν σποδιάν. Montef. e Cod. Jes. edidit: ✕ Θ. τὴν κοιλάδα τῶν φαγαρεῖμ [φαγαλαεῖμ Pursons. in schedis] τὴν σποδειάν. Quod vero idem in notis e Theodoro exscripsisse profitetur, καὶ πᾶσαν φάραγγα φαγαρεῖμ καὶ σποδοῦ, est merum falsarii Complutensis commentum. Theodoretus enarrat: Σποδιάν καλεῖ τὸν τόπον ἐνθα ἔρριπτον τῶν θυσῶν τὴν κόνιν φαγαρεῖμ δὲ τοὺς τόπους τῶν θνομένων κρεῶν.

¹⁰¹ Codd. 86, 88, quorum prior φαγαρεῖ scribit. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. τῶν πτωμάτων ($\text{וְגַם-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׁה יִשְׂרָאֵל יִרְדֹּף}$). Hieron.: "Et omnem vallem ruinarum, pro quibus Theod. ipsum verbum Hebr. posuit, PHAGARIM." ¹⁰² Syro-hex. in marg. char. med. $\text{וְגַם-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׁה יִשְׂרָאֵל יִרְדֹּף}$. Victor in Cat. Ghisler. T. II, p. 711: 'Ασσαρημῶθ (sic) δὲ Ἀκύλας τὰ προάστεια ἐξέδωκεν. Hieron. in continuatione: "Et cineres et omnem Asaremoth (quod melius legimus Asudemoth), pro quo Aq. euburbana interpretatus est." ¹⁰³ Cod. 88. Hieron.: "Salemoth, quod

- 40. עד נחל. *Usque ad torrentem.* O'. εως νάχαλ. Alia exempl. εως χειμάρρου; alia, εως χειμάρρου νάχαλ.¹⁰⁴
- מזרחא. *Ad orientem.* O'. ανατολης. Σ. εις ανατολήν.¹⁰⁵
- לֹא יִצְטָח. *Non evelletur.* O'. οὐ μὴ ἐκλίπη. Alia exempl. μὴ (s. οὐ μὴ) ἐκτιλῆ.¹⁰⁶
- Cap. XXXI. 14. ÷ μεγαλυνῶ ÷.¹⁰⁷

CAP. XXXII (Gr. xxxix).

- 1. שְׁמֹנֶה עָשָׂר וְעֶשְׂרִים. *Octavus decimus annus.* O'. ὀκτωκαιδέκατος * ἐνιαυτός ÷.¹
- 2. וְהָיוּ. *Tum vero.* O'. καὶ * τότε ÷.²
- צָרִים. *Obsidebant.* O'. ἐχαράκωσεν. 'A. ἐπολιόρκουν. Σ. πολιορκούσα. Θ. χαρακούσα.³
- וְיִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא הָיָה כְּלוּא. *Et Jeremias propheta erat inclusus.* O'. καὶ Ἰερεμίας * Πάντες ὁ προφήτης ÷⁴ ἐφυλάσσετε. 'A. . . ἦν συνεχόμενος.⁵
- 3. וְהָיָה עִיר. O'. * σὺν ÷ τὴν πόλιν.⁶
- 4. מֶלֶךְ יְהוּדָה. O'. Vacat. * Θ. βασιλεὺς Ἰούδα ÷.⁷
- 5. וְיָלִיד אֶת-צִדְקָהוּ. *Ducet Zedechiam.* O'. εἰσε-

- λεύσεται Σεδεκίας. 'A. Σ. ἀπάξει Σεδεκίαν.⁸
- 5. וְהָיָה שָׁמָּה. *Et ibi erit.* O'. καὶ ἐκεῖ καθίεται (καθιέται). 'A. Σ. καὶ ἐκεῖ ἔσται.⁹
- עַד-פָּקְדֵי אֶת־יְהוָה. *Donec visitabo eum,* inquit Jova. O'. Vacat. * Θ. εὖς οὐ ἐπισκέψομαι αὐτὸν, φησὶ κύριος.¹⁰
- כִּי תִלָּחֲמוּ אֶת-הַכַּשְׂדִּים לְנַפְלֵיחוּ. *Si pugnaveritis cum Chaldaeis, non prosperabimini.* O'. Vacat. * Θ. ὅτι πολεμεῖ τοὺς Χαλδαίους, οὐς οὐ μὴ κατευθύνητε.¹¹ Σ. ἐὰν γὰρ πολεμήτε πρὸς τοὺς Χαλδαίους, οὐ μὴ κατευθύνητε (s. κατευθυνθήτε).¹²
- 6. וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר. *Et dixit Jeremias: Fuit verbum Jovae ad me dicens.* O'. καὶ ὁ λόγος κυρίου ἐγενήθη πρὸς Ἰερεμίαν, λέγων. Alia exempl. καὶ * εἶπει Ἰερεμίας ÷ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς * μὲ ÷ λέγων.¹³
- 7. מִשְׁפַּח הַגְּאֻלָּה. *Jus redemptionis.* O'. κρίσις (s. κρίμα) * τῆς ἀγχιστείας ÷.¹⁴
- 8. כְּדָבַר יְהוָה. O'. Vacat. * κατὰ τὸν λόγον κυρίου ÷.¹⁵
- נִקְנָה-נִנְי. *Eme, quaeso.* O'. κτῆσαι * δῆ ÷.¹⁶
- כִּי לְךָ מִשְׁפַּח הִרְשָׁפָה וְלְךָ הַגְּאֻלָּה קִנְיָה-לְךָ. *Quia tibi est jus hereditatis, et tibi est redemptio; eme tibi.* O'. ὅτι σοὶ κρίμα κτῆ-

nos vertimus in regionem mortis, unum nomen in duo verba dividentes; SADE, quod dicitur regio, et MOTI, quod interpretatur mortis.¹⁰⁴ Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex.; posterior in Codd. III, XII, 23, 49 (cum נָחַל), 86, aliis.¹⁰⁵ Syro-hex. * *חַיְיָ*.¹⁰⁶ Sic Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex.¹⁰⁷ Syro-hex.

CAP. XXXII. ¹ Cod. 88, Syro-hex. ² Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62 (sine *), 88, et Syro-hex. ³ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: * *فَصَمِعَ سَمِعَ حَبَلًا*. Pro ἐχαράκωσεν ἐπὶ Ἰερ. in Codd. 22, 36, aliis, legitur ἐπολιόρκει τὴν Ἰερ. ⁴ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Iidem mox, ἐν οἴκῳ βασιλέως * Ἰούδα ÷; et v. 3, ὁ βασιλεὺς * Ἰούδα ÷. ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Cod. 88, et sine aster. Cod. 62. Syro-hex. *חַיְיָ* *. ⁷ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 33, alii. ⁸ Syro-hex. *سَمِعَ حَبَلًا*. ⁹ Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ εἰς B. ἀπαχθή-

σεται Σ. ⁹ Codd. 86, 88: 'A. καὶ ἐκεῖ ἔσται. Syro-hex. * *سَمِعَ حَبَلًا*. ¹⁰ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ¹¹ Cod. Jes. Sic, nisi εἰς οὐς οὐ μὴ κατευθυνθῆ, Codd. 22, 36, alii. Cod. 88, Syro-hex.: * ὅτι ἐν πολεμήτῃ (Syro-hex. πολεμῆ) τοὺς Χαλδαίους, οὐ μὴ κατευθυνθῆτε (Syro-hex. in marg. char. mod. κατευθυνθῆ). ¹² Syro-hex. *سَمِعَ حَبَلًا*. ¹³ Sic Montef. e Cod. Jes., consentiente Parsonsii amanuensi. Syro-hex.: (* καὶ εἶπεν Ἰερεμίας ÷ ἐγένετο λ. κ. πρὸς μὲ, λ.: et sic sine aster. Codd. 22, 23, 26, alii. ¹⁴ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 33, 36, 88 (sub *), alii, qui omnes κρίμα habent. Syro-hex.: ὅτι σοὶ debetur * ἡ ἀγχιστεία ÷ (*سَمِعَ حَبَلًا* * *سَمِعَ حَبَلًا*). Iden paulo ante pingit, τὸν ἀγρόν * μου ÷; ubi pronomen abest a Codd. 22, 36, aliis. ¹⁵ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald. Codd. 22, 33, 36, alii. ¹⁶ Sic Codd. XII, 88, Syro-hex. et sine aster. Codd. 36, 62, 233.

σασθαι αὐτὸν, καὶ σὺ πρεσβύτερος. Alia exempl. ὅτι σοὶ κρίσις κτήσασθαι ✕ τὴν κληρονομίαν ✕, καὶ σὺ πρεσβύτερος ✕ κτήσαι σεαυτῷ ✕.¹⁷ Θ. τὴν κληρονομίαν. ✕ 'Α. κτήσαι σεαυτῷ.¹⁸

9) **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. Ο'. ✕ Πάντες παρὰ ✕ 'Αναμεῖλ.¹⁹

וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים. Ο'. Vacat. ✕ Πάντες τὸν ἐν 'Αναθῶθ ✕.²⁰

וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים. Argentum. Ο'. Vacat. Πάντες ✕ σὺν τὸ ἀργύριον ✕.²¹

וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים. Siclos. Ο'. σίκλους. 'Α. Σ. στατήρας.²²

11) **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. *Obsignatum, juxta praeceptum et statuta, et apertum.* Ο'. τὸ ἐσφραγισμένον, ✕ Πάντες τὴν ἐντολὴν καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ τὸ ἀποκεκαλυμμένον ✕.²³

וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים. 'Α. τὰ ἀκριβάσματα.²⁴

12) **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. *Et dedi libellum emptionis.* Ο'. καὶ ἔδωκα αὐτὸ ✕ τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως ✕.²⁵

12) (s. **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**) **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. *Testium subscriptentium* (Hieron. *qui erant scripti*). Ο'. τῶν ἀνδρῶν τῶν παρεστηκότων καὶ γραφόντων. 'Α. Σ. τῶν μαρτύρων τῶν γεγραμμένων.²⁶

13) **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. *Et praecepi.* Ο'. καὶ συνέταξα. Οἱ λοιποὶ (καὶ) ἐκτελείμην.²⁷

14) **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. Ο'. κύριος παντοκράτωρ ✕ ὁ θεὸς 'Ισραήλ ✕.²⁸ 'Α. Θ. κύριος τῶν δυνάμεων ✕ θεὸς 'Ισραήλ ✕. Σ. κύριος ✕ θεὸς 'Ισραήλ ✕.²⁹

וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. *Sume libellos hos, libellum emptionis hunc.* Ο'. λάβε ✕ σὺν ✕ τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο.³⁰ Alia exempl. λάβε ✕ τὸ βιβλίον τοῦτο καὶ ✕ τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο.³¹ 'Α. (λάβε) τὰ βιβλία ταῦτα, τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο.³²

וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. *Et obsignatum, et libellum apertum hunc.* Ο'. ✕ τὸ ἐσφραγισμένον ✕,³³ καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἀνεγνωσμένον ✕ Πάντες τοῦτο ✕.³⁴ 'Α. καὶ τοῦτο τὸ ἐσφραγισμένον, καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἀποκεκαλυμμένον τοῦτο.³⁵

¹⁷ Sic Cod. 88, et sine asteriscis Codd. 22, 36, alii, qui post κρίσις inferunt καὶ σὴ ἢ ἀγχιστεία. Syro-hex.: ὅτι σοὶ κρίσις κτήσασθαι ✕ τὴν κληρονομίαν, καὶ σὺ πρεσβύτερος κτήσαι σεαυτῷ ✕. Idem ad σεαυτῷ in marg. char. med. ✕ **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**.¹⁸ Cod. 86. ¹⁹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ✕ παρὰ 'Αναμεῖλ ✕.²⁰ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ²¹ Cod. 86. Cod. 88 in textu: σὺν τὸ ἀργ. Syro-hex. **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. Montef. e Cod. Jes. affert: καὶ ἔστησα αὐτὸ (sic) ✕ Σ. τῷ ἀργυρίῳ ✕ ἑπτὰ σίκλους, invito Parsonsii amanuensi, qui ad ἔστησα αὐτῷ in marg. uocat: ✕ Π. τὸν ἐν 'Αναθῶθ τὸ ἀργύριον.²² Syro-hex. ✕ **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. Cf. Hex. ad Exod. xxxviii. 24. Num. iii. 47. ²³ Cod. Jes. Idem codex, teste Parsonsio, pro τὸ ἐσφραγ. in marg. habet τὸ ἀνεγνωσμένον καὶ ἐσφραγ., et sic in textu Comp., Codd. 23, 33, 41, alii. Syro-hex. in textu: ✕ τὸ ἐσφραγισμένον ✕, τὴν ἐντολὴν καὶ τὰ δικ. καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον (in marg. τὸ ἀποκεκαλυμμένον). Rectius Cod. 88 pingit: σὺν τὸ ἐσφραγ. ✕ τὴν ἐντ. καὶ τὰ δικ. ✕ καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον. Unde suspicio oritur, in versione LXX virali olim exstitisse, aut τὸ ἐσφραγ. καὶ τὸ ἀνεγν., aut τὸ ἀνεγν. καὶ τὸ ἐσφραγ. Nisi quis praetulerit lectionem

singularem Cod. 106, τὸ ἐσφραγισμένον καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον, quae olim Cappello in *Notis Crit.* ad h. l. in mentem venit. ²⁴ Syro-hex. ✕ **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. ²⁵ Cod. 88, ubi τὸ abest. Syro-hex. ✕ **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** ✕ **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔδωκα τὸ β. τῆς κτ. ²⁶ Syro-hex. **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. Pro τῶν ἀνδρῶν τῶν παρ. in Comp., Codd. XII, 33, aliis, habetur τῶν ἐστηκότων μαρτύρων, quam lectionem sub titulo 'Α. Σ. minus probabiliter afferunt Codd. 86, 88. ²⁷ Syro-hex. **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** ✕ **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. Cf. ad Cap. xxxiv. 22. ²⁸ Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii. ²⁹ Cod. 86. Cod. 88 affert: 'Α. Σ. κύριος τῶν δυνάμεων. ³⁰ Cod. Jes. ³¹ Sic sine aster. Syro-hex. Cod. 88 in textu: λάβε ✕ σὺν ✕ τῷ βιβλίῳ τοῦτο καὶ τὸ β. τ. κτ. τοῦτο. Cod. 86 in marg. affert: ✕ σὺν τὸ β. τοῦτο καὶ ✕. ³² Syro-hex. **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. ³³ Cod. 86 in marg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ³⁴ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Aquilae continuat: ✕ **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים** ✕ **וְאֵלֶּיךָ יָשׁוּבִים**. Codd. 86, 88: 'Α. Σ. τὸ ἀποκεκ. τοῦτο (τοῦτο om. Cod. 86).

- 14. וַיִּנְתְּנֵם. *Et ponas eos.* O'. καὶ θήσεις αὐτό.
'Αλλος· αὐτά.³⁶
לִמְעַן יִעֲמְדוּ. *Ut perstant.* O'. ἵνα διαμείνῃ.
'Α. ἵνα στῶσι (s. στῆ).³⁷
- 15. יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O'. κύριος ✕ Θ.
παντοκράτωρ θεὸς Ἰσραήλ.³⁸
יִקְנוּ. *Eminentur.* O'. κτισθήσονται. *Alia ex-*
*empl. κτηθήσονται.*³⁹
- 16. אֶל-בָּרוּךְ. O'. πρὸς Βαρούχ. *Alia exempl.*
✕ τῷ Βαρούχ.⁴⁰
- 17. אֲהֵה אֲדָנִי יְהוָה. *Ah! Domine Jova.* O'. ὁ
ὦν κύριε. 'Α. Σ. ὦ κύριε, κύριε.⁴¹
הִנֵּה אֲתָה. *Ecce! tu.* O'. ✕ ἴδου σύ.⁴²
הִנְטִיָּה. *Extenso.* O'. τῷ ὑψηλῷ. 'Α. Σ.
τῷ ἐκτεταμένῳ.⁴³
לֹא-יִשְׁלַח מִמֶּנּוּ כָל-דָּבָר. *Non est nimis ardua*
tibi res ulla. O'. οὐ μὴ ἀποκρυβῆ ἀπὸ σοῦ
οὐθέν. 'Α. οὐκ ἀδυνατήσῃ ἀπὸ σοῦ πᾶν ῥῆμα.⁴⁴
Aliter: 'Α. καὶ οὐ θαυμαστωθήσεται ἀπὸ σοῦ πᾶν ῥῆμα.
*Σ. καὶ οὐκ ἀδυνατήσῃ σοι...*⁴⁵
- 18. הַגְּדוֹל הַגְּבוּר. *Magnus ille, fortis ille.* O'.
ὁ μέγας, ὁ ἰσχυρός. 'Α. Θ. ἰσχυρός, ὁ ὑψηλός (s.
ὑψιστος). Σ. ὁ δυνατός.⁴⁶
יְהוָה יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. O'. κύριος ✕ Θ. τῶν δυ-

- νάμεων ὄνομα αὐτῷ.⁴⁷
- 19. הַגָּדֹל הַגֵּבִי. *Magnus consilio.* O'. μεγάλῃς
βουλήσ. Σ. ὁ μέγας τῇ βουλή.⁴⁸
הַעֲלִיָּה. *Operete.* O'. τοῖς ἔργοις. 'Α. τῇ
τέχνῃ. Σ. τῇ ἰννοίᾳ.⁴⁹
תְּהִי־רָשָׁתְּךָ כְּרִשְׁתְּךָ. *Cujus oculi aperti sunt.*
O'. οἱ ὀφθαλμοί σου ✕ 'Α. Θ. ἀνεφγμένοι.⁵⁰
'Α. οὐ οἱ ὀφθαλμοὶ ἀνεφγμένοι εἰσίν.⁵¹
עַל-כָּל-דְּרָכָי. *Super omnes vias.* O'. εἰς ✕
Πάντες· πάσας τὰς ὁδοὺς.⁵²
בְּדַרְכֵי וּבְפְרִי דְּרָכָיו. *Secundum vias suas,*
et secundum fructum operum suorum. O'.
κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, ✕ Θ. κατὰ τοὺς
καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ.⁵³
- 20. וּבְאָדָם. *Et in hominibus.* O'. καὶ ἐν τοῖς
γηγένεσι. Οἱ λοιποὶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις.⁵⁴
- 21. וּבְמִוְרָא גְדוֹל. *Et cum terrore magno.* O'.
καὶ ἐν ὀράμασι μεγάλῃς. 'Α. (καὶ) ἐν φοβήματι
μεγάλῳ.⁵⁵ Σ. ἐν τοῖς φαινομένοις.⁵⁶
- 22. לֹא תִתֶּן לָהֶם. *Dare iis.* O'. Vacat. ✕ δοῦναι
αὐτοῖς.⁵⁷
- 23. וַיִּשְׁבוּ אֲתָנָה. *Et possederunt eam.* O'. καὶ
ἔλαβον αὐτήν. 'Α. Σ. καὶ ἐκληρονόμησαν
αὐτήν.⁵⁸

³⁶ Syro-hex. in marg. char. med. + **ל**. In textu autē om. Comp., Codd. III, XII, 33, 49, alii, et Syro-hex.
³⁷ Syro-hex. + **ל**. ³⁸ Cod. Jes. Sic in textu (cum ὁ θεός) Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ³⁹ Sic Comp., Codd. II (a 2da manu), III, XII, 23 (κληθήσονται), 41, alii. Syro-hex. in textu **ל** (cf. Exod. ix. 18 in Syro-hex.); in marg. autem char. med. + **ל**. ⁴⁰ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Βαρούχ sine artic. est in Comp., Codd. XII, 23, 26, aliis. ⁴¹ Cod. 88. Syro-hex. in textu habet, ὁ ὦν κύριε, κύριε; in marg. autem: 'Α. Σ. ὦ κύριε (κύριε). 'Ο 'Εβρ. ἀδωναί. ⁴² Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 48, 51, alii. ⁴³ Syro-hex. + **ל**. ⁴⁴ Codd. 86, 88, quorum hic οὐ μὴ ἀδ. legit. ⁴⁵ Syro-hex. **ל**. ⁴⁶ Idem: **ל**. Cf. Hex. ad Prov. xxx. 18. ⁴⁷ Idem: **ל**. ⁴⁸ Epitheton ὁ ὑψηλός ab Hebræo discedere videtur. ⁴⁹ Cod. Jes. Sic in

textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁵⁰ Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁵¹ Syro-hex. + **ל**. Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Psal. cxl. 4. Ezech. xx. 43, 44. ⁵² Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁵³ Codd. 86, 88, qui οὐχὶ pro οὐ scribunt. ⁵⁴ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. legit et pingit: ✕ ἀνεφγμένοι ἐπὶ τὰς ὁδοὺς. ⁵⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. In Syro-hex. asteriscus ante κατὰ τὴν ὁδὸν male pingitur. In fine αὐτῶν pro αὐτοῦ oscitanter scripsit Montef. ⁵⁶ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. + **ל**. ⁵⁷ Idem: **ל**. ⁵⁸ Cf. Hex. ul. Psal. ix. 21. (Paulo ante Syro-hex. pingit: τὸν λαόν σου ✕ Ἰσραήλ, invitis omnibus.) ⁵⁹ Cod. 86, et sine artic. Cod. 88. Nisi forte pertineat ad Hebr. וַיִּשְׁבוּ, O'. καὶ ἐν τέρασιν. ⁶⁰ Cod. 88, Syro-hex. Sic siue aster. Codd. 22, 36, alii. ⁶¹ Cod. 88.

23. (וּבְתוֹרֹתָיָהּ (וּבְתוֹרֹתָיָהּ ק). *In legibus tuis (s. lege tua).* O'. ἐν τοῖς προσταγάμασί σου. 'A. ἐν τῷ νόμῳ σου.⁶⁹

תְּשִׁיחֵם לַעֲשׂוֹת. *Praecepisti iis facere.* O'. ἐνετείλω αὐτοῖς * Πάντες ποιεῖν *.⁶⁰

וַתִּקְרָא. *Et evenire fecisti.* O'. καὶ ἐποίησαν συμβῆναι. 'A. καὶ συνήνητησαν.⁶¹

24. הִנֵּה הַסַּלְלִיּוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלַכְדָּהּ. *En! aggeres venerunt ad urbem ad expugnandum eam.* O'. ἰδοὺ ὄχλος (Θ. εἰ ὄχλος⁶²) ἦκει εἰς τὴν πόλιν συλλαβεῖν αὐτήν. 'A. ἰδοὺ τὰ προσχώματα εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν...⁶³ Σ. αὐτοὶ δὲ προσήγαγον (s. προσήνεγκαν) *stuetem terrae aggestae* τῇ πύλει καταλαβέσθαι αὐτήν.⁶⁴

וַתִּדְבֶּר. *Et pestis.* O'. Vacat. * Πάντες καὶ τοῦ θανάτου *.⁶⁵

וְהִנֵּה רָאָה. *Et ecce! tu vides.* O'. Vacat. * Πάντες ἰδοὺ σὺ ὄρας *.⁶⁶

25. אֲדַנִּי יְהוָה. O'. Vacat. 'A. κύριε.⁶⁷ Σ. κύριε, κύριε.⁶⁸ Θ. κύριε ὁ θεός.⁶⁹

26, 27. אֶל-יְרֵמְיָהוּ לֵאמֹר: הִנֵּה מַעַל לְעֵינַי. O'. πρὸς με, λέγων. 'A. Σ. πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων ἰδοῦ.⁷⁰

27. כִּלְיִי דָבָר. *Ulla res.* O'. τι. * Σ. πᾶς λόγος *.⁷¹

28. הִנְנִי נֹתֵן אֶת-הָעִיר הַזֹּאת. *En! ego tradam urbem hanc.* O'. δοθείσα παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη. 'A. Σ. ἰδοὺ ἐγὼ δώσω τὴν πόλιν ταύτην.⁷²

וְיָדוּ הַכַּיָּסִים וְיָבִיחוּ בְיַד בְּנֵי-כַדְרָאֲשָׁר. O'. * Θ. εἰς χεῖρας Χαλδαίων καὶ * εἰς χεῖρας * Θ. Ναβουχοδονόσορ *.⁷³

29. וְבָאוּ. *Et venient.* O'. καὶ ἤξουσιν. 'A. καὶ εἰσελεύσονται.⁷⁴

וְשָׂרְפָתָהּ וְאָתָּה הַבָּתִּים. *Et comburent eam, et domos.* O'. καὶ κατακαύσουσι τὰς οἰκίας. 'Αλλος καὶ κατακαύσουσι, * καὶ * τὰς οἰκίας.⁷⁵

לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים. *Diis aliis.* O'. θεοῖς ἐτέροις (Σ. ψευδῶσι⁷⁶).

30. אֵין עֹשִׂים. *Dumtaxat facientes.* O'. μόνοι ποιοῦντες. 'A. πλὴν... Σ. Θ. μόνοι... Σ. (juxta ed. 2^{dam}) διόλου.⁷⁷

כִּי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֵין מַכְעִסִּים אֹתִי בְמַעֲשֵׂיהֶם. *Nam filii Israelis dumtaxat irritaverunt me opere manuum suarum, inquit Jona.* O'. Vacat. * 'A. Σ. πλὴν υἱοὶ Ἰσραὴλ παρώργισάν με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, φησὶ κύριος *.⁷⁸

31. הָיְתָה לִּי. *Facta est mihi.* O'. ἦν * μοι *.⁷⁹

⁶⁹ Syro-hex. **ⲉⲛ ⲛⲟⲙⲟⲩ ⲛⲟⲩ**. ⁶⁰ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁶¹ Cod. 86. ⁶² Idem. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. ⁶³ Codd. 86, 88. ⁶⁴ Syro-hex. **ⲉⲓⲛⲉⲛⲉⲕⲁⲧⲁⲓ ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ**. (Locutio Syriaca **ⲉⲓⲛⲉⲛⲉⲕⲁⲧⲁⲓ ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ** Norbergio est *strues caespitibus*; fortasse uno vocabulo *πρόσχωμα*. Simplex **ⲉⲓⲛⲉⲛⲉⲕⲁⲧⲁⲓ** commutatur cum *χώμα*, *χῶς*, etiam *πρόσχωμα* (Hex. ad Jerem. vi. 6). Cf. ad Cap. xxxiii. 4.) ⁶⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁶⁶ Idem, e quibus Codd. 22, 36, alii, καὶ ἰδοὺ pro ἰδοῦ habent. ⁶⁷ Codd. 86, 88. Cod. Jes. affert: * κύριε. ⁶⁸ Cod. 86. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: * κύριε, κύριε. ⁶⁹ Codd. 86, 88. (In textu LXXviri post *ἀργυρίον* inferunt *καὶ ἐκπησάμεν* Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.) ⁷⁰ Cod. 86. Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med. **ⲉⲓⲛⲉⲛⲉⲕⲁⲧⲁⲓ**. ⁷¹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁷² Syro-hex. **ⲉⲓⲛⲉⲛⲉⲕⲁⲧⲁⲓ ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ**. (Paulo ante superfluum ὁ θεός Ἰσραὴλ deest in Comp.,

Codd. 86, 88, aliis, et Syro-hex. in textu.) ⁷³ Cod. Jes. Sic Codd. 22, 36, alii, et sub asteriscis Cod. 88, Syro-hex. Mox Syro-hex. in marg.: *καὶ λήφονται αὐτήν*, ut in textu Codd. 22, 36, alii. ⁷⁴ Hieron.: "Melius Aquila, qui pro eo quod scriptum est, *venient*, transtulit *εἰσελεύσονται*, hoc est, *ingredientur civitatem*." Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ⁷⁵ Sic sine aster. Syro-hex. Cod. 88 affert: * καὶ σὺν * ταῖς οἰκίαις. ⁷⁶ Syro-hex. **ⲉⲓⲛⲉⲛⲉⲕⲁⲧⲁⲓ**. ⁷⁷ Syro-hex. affert: **ⲉⲓⲛⲉⲛⲉⲕⲁⲧⲁⲓ**. Hieron.: "Verbum Hebraicum *ACH* Aq. interpretatus est *πλὴν*, quod conjunctionem significat, *verumtamen*. Symmachi prima editio, et LXX, et Theod. *solos* interpretati sunt. Secunda quippe Symmachi vertit *διόλου*, quam et nos in praesentiarum secuti sumus, ut diceremus *jugiter*." Correximus *διόλου* juxta Codd. 22, 36, alios, et ipsius Symmachi usum. Cf. Hex. ad Psal. xxii. 5. Prov. xxii. 16. ⁷⁸ Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex. in textu: * ὅτι υἱοὶ Ἰσραὴλ πλὴν παρώργισαν—κύριος *. Codd. 23, 36, alii: *πλὴν ὅτι οἱ υἱοὶ κ.τ.ί.* ⁷⁹ Sic Codd. XII, 88, et Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36 (cum *μου*), alii.

- 31. לְהִסְתַּיֵּחַ. *Ut tollerem eam.* O'. ἀπαλλάξαι αὐτήν. 'A. Σ. τοῦ ἀποστήσαι αὐτήν.⁸⁰
- 32. וּבְנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל. O'. τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ✕ υἱῶν ἧ'Ιούδα.⁸¹
- 33. עֲרֵץ. *Cervicem.* O'. νῶτον. 'A. Σ. αὐχένα.⁸²
וְהָיָה שְׂמֵעִים וְלֹא יִשְׁמְעוּ. *Mane surgendo et docendo, et non erant audientes.* O'. ὀρθρου (alia exempl. add. καὶ ἐδίδαξα⁸³) καὶ οὐκ ἤκουσαν ἔτι. Alia exempl. ὀρθρίζων καὶ διδάσκων, καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ οὐκ ἠθέλησαν.⁸⁴
- 34. שְׂקֵצִים. *Detestanda (idola) eorum.* O'. τὰ μιάσματα αὐτῶν. 'A. τὰ βδελύγματα αὐτῶν. Σ. culpas (s. culpabilia) eorum.⁸⁵
לְטַמְּאוֹ. *Ut polluerent eam.* O'. ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν. 'A. τοῦ μᾶναι αὐτήν.⁸⁶
- 35. מְעֹלָה. *Excelsa.* O'. τοὺς βωμούς. 'A. τὰ ἔψη.⁸⁷
לְהַעֲבִיר. *Ad traducendum.* O'. Θ. τοῦ ἀναφέρειν. 'A. Σ. τοῦ διάγειν.⁸⁸
- לְמַעַן הַחֲטִי. *Ut peccare facerent.* O'. πρὸς τὸ ἐφάμαρτεῖν. 'A. ὥστε ἐφάμαρτεῖν [αὐτόν]. Σ. ὥστε ἐφάμαρτεῖν με.⁸⁹
- 36. לְכֵן. *Et nunc propterea.* O'. καὶ νῦν.

- 'A. (καὶ νῦν) διὰ τοῦτο.⁹⁰
- 36. אֶת־עִיר־הַזֶּה. *Ad urbem hanc.* O'. ἐπὶ τὴν πόλιν ✕ 'A. Σ. ταύτην.⁹¹
מִמֶּנּוּ. *Vos dicitis.* O'. σὺ λέγεις. Alia exempl. ὑμεῖς λέγετε.⁹²
בְּדַבַּר. *In peste.* O'. ἐν ἀποστολῇ. 'A. Σ. ἐν λοιμῷ.⁹³
- 37. מִכָּל־אֲרָצוֹת. *De omnibus terris.* O'. ἐκ πάσης τῆς γῆς. "Ἄλλος" ἀπὸ πασῶν τῶν γαιῶν.⁹⁴
לְבָטָח. *Secure.* O'. πεποιθότας. Σ. ἀμερίμωτος.⁹⁵
- 39. לֵב־אֶחָד וְאֶחָד. *Cor unum et viam unam.* O'. ὁδὸν ἑτέραν καὶ καρδίαν ἑτέραν. Alia exempl. καρδίαν ✕ μίαν ἄ καὶ ὁδὸν μίαν.⁹⁶
לְהָיִת. *Ut bene sit iis.* O'. καὶ εἰς ἀγαθὸν αὐτοῖς. 'A. Σ. ἵνα εὖ ᾖ αὐτοῖς.⁹⁷
- 40. אֲשֶׁר־לֹא־נִשְׁוֵי. *Quod non avertam me.* O'. ἦν οὐ μὴ ἀποστρέψω. 'A. τοῦ μὴ ἀποστραφῆναί με. Σ. ὥστε μὴ ἀποστραφῆναί με.⁹⁸
לְהַיְטִיבֵי מוֹתָם. *Ut benefaciam iis.* O'. Vacat. ✕ ὥστε ἀγαθοποιεῖν με αὐτούς.⁹⁹
- 41. וְשִׂחֵתִי עַל־יָהּ. *Et laetabor super iis.* O'.

⁸⁰ Codd. 86, 88: 'A. τοῦ ἀποστήσαι (ἀποστήσαι Cod. 86). Syro-hex. + **אֶת־עִיר־הַזֶּה**.⁸¹ Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: τῶν υ. Ἰσρ., καὶ τῶν υ. Ἰούδα. (Mox pro **בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**, O'. οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, varians οἱ μεγατάνας αὐτῶν est in Codd. XII, 22, 23, 33, aliis, et Syro-hex.)⁸² Syro-hex. + **עֲרֵץ**. Cf. ad Cap. xviii. 17.⁸³ Sic Comp., Codd. XII, 23, 49, alii, et Syro-hex.⁸⁴ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Symmachi esse videtur, coll. Hex. ad Cap. xxvi. 5.⁸⁵ Syro-hex. + **שְׂקֵצִים**.⁸⁶ Idem: + **לְטַמְּאוֹ**. (Symmachus **לְטַמְּאוֹ** vertit τὰ σέκη Ezech. xi. 18. xx. 7; quam vocem non intellexit Syrus noster ad Ezech. vii. 19.)⁸⁷ Idem: + **מְעֹלָה**. (Post **וְהָיָה** Codd. 22, 36, alii, et Theodoret., inferunt **מְעֹלָה** τὸν ἐν γω (γελ, γεμ, γελ), invito Syro-hex.)⁸⁸ Codd. 86, 88: 'A. τοῦ διάγειν. Syro-hex. + **לְמַעַן**. Hieron.: "Prn initiarent in Hebraico scriptum est EBIB, quod Aq. et Sym. trans-

ducere; LXX et Theod. interpretati sunt, offerrent."⁸⁹ Cod. 86. Aliter Cod. 88: 'A. ὥστε ἐφάμαρτεῖν. Σ. ὥστε ἐφάμαρτεναι (sic).⁹⁰ Syro-hex. + **לְמַעַן**.⁹¹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex.⁹² Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.⁹³ Syro-hex. + **בְּדַבַּר**. (Ad versionem LXXviralem, quam de peste immixta vulgo intelligunt, Syrus noster ad Baruch ii. 25 in marg. notat: "ἀποστολή, τοιότητιν, ἀιχμαλωσία (בְּדַבַּר)," praeunte Theodoreto.)⁹⁴ Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Est Aquilae, ut videtur. Cf. ad Cap. xxiii. 3.⁹⁵ Syro-hex. + **לְבָטָח**. Pro πεποιθότας, πεποιθότως habent Ald., Codd. XII, 22, 26, 33, alii, et Syro-hex.⁹⁶ Sic Cod. 88, Syro-hex. Pro μίαν in priore loco Syrus in marg. affert ἑτέραν.⁹⁷ Syro-hex. + **לְהָיִת**. Graeca in textu habent Codd. 22, 36, alii.⁹⁸ Codd. 86, 88.⁹⁹ Sic Codd. XII, 88, et Syro-hex., et sine aster. Codd. 22 (cum αὐτοῖς), 36, 48, alii.

καὶ ἐπισκέψομαι (alia exempl. add. αὐτούς).
Οἱ λοιποὶ καὶ εὐφρανθήσομαι ἐν αὐτοῖς.¹⁰⁰

41. **תְּמַנְנָה**. *Cum veritate*. Ο'. ἐν πίστει. 'Α. Σ. ἐν ἀληθείᾳ.¹⁰¹

43. **תְּמַנְנָה וְבַהֲמָה דָם וְאִין מְאִין נְהִי תְּמַנְנָה**. *Desolatio est, ita ut non sit homo et pecus*. Ο'. ἄβατος ἔσται ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτήνους. 'Α. Σ. ἡφανισμένη ἔστιν ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἀνθρώπων καὶ κτήνους.¹⁰²

44. **יָקָר וְיָקָר בְּכֶסֶף אֲדָמָה**. *Agros argento ement*. Ο'. καὶ κτήσονται ἀγροὺς ἐν ἀργυρίῳ. 'Α. Σ. ἀγροὶ ἐν ἀργυρίῳ κτηθήσονται.¹⁰³

וְכָתַבְתָּ בְּסֵפֶר וְכָתוּב. *Et scribendo in libello, et signando*. Ο'. καὶ γράψεις βιβλίον, καὶ σφραγιῇ. 'Α. Σ. καὶ γραφήσονται ἐν βιβλίῳ, καὶ σφραγισθήσονται.¹⁰⁴

וְעָדוּ וְעָדוּ. *Et adhibendo testes*. Ο'. καὶ διαμαρτύρη μαρτυρας. 'Α. καὶ μαρτυρηθήσονται μαρτυρίας.¹⁰⁵

הַלְהֵמָה. *Regionis humilis*. Ο'. τῆς σεφηλά. 'Α. τῆς τοπεινῆς. Σ. τῆς κοιλάδος.¹⁰⁶

אֲוִרִי. *Austri*. Ο'. τῆς ναγέβ. 'Α. Σ. (τῆς) νότου.¹⁰⁷

וְתַבְיָוִתָּם. *Captivitatem eorum*. Ο'. τὰς ἀποικίας αὐτῶν. 'Α. τῆν ἀποατροφήν.¹⁰⁸

Cap. XXXII. 8. ÷ 'Αναμεῖλ υἱὸς Σαλώμ (fort.

'Αν. υἱὸς ÷ Σαλώμ (fort. ÷ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρὸς μου (fort. ÷ υἱοῦ ἁδ. π. μου). 19. καὶ δυνατὸς τοῖς ἔργοις, ÷ παντοκράτωρ, ὁ μεγάλωνυμος κύριος.¹⁰⁹

CAP. XXXIII (Gr. xl).

1. **וְנִצְנַץ**. *Conclusus*. Ο'. δεδεμένος. 'Α. συνεχόμενος.¹

2. **הַיָּהוָה הַיָּהוָה**. *Qui facit illud, Jova*. Ο'. ποιῶν γῆν, ✕ κύριος (fort. 'Α. (ποιῶν) αὐτὸ (κύριος)).²

וְהַיָּהוָה. *Ad stabiliendum illud*. Ο'. τοῦ ἀνορθῶσαι αὐτήν. Σ. εἰς τὸ ἐπιτελέσαι αὐτό.³

3. **וְהַיָּהוָה לִי וְהָיָה**. *Invoca me, et respondebo tibi*. Ο'. κέκραζον πρὸς με, καὶ ἀποκριθήσομαί σοι. 'Α. κάλεσον πρὸς με, καὶ εἰσακούσομαί σου.⁴

4. **וְלֵבְיָהוּ** (bis). Ο'. περὶ οἰκῶν (bis). *Alia exempl. περὶ οἰκιῶν... περὶ οἰκίας*.⁵ Σ. περὶ τῶν υἱῶν (bis).⁶

וְעָדוּ וְעָדוּ. *Quae dirutae sunt*. Ο'. τῶν καθρημένων. Σ. τῶν κατεσπασμένων.⁷

וְלֵבְיָהוּ. *Per aggeres*. Ο'. εἰς χάρακας. 'Α. εἰς τὰ προσχώματα.⁸ Σ. πρὸς τὰ ἐπιτειχίσματα.⁹ "Ἄλλος πρὸς aggerem (καὶ ἐπὶ μάχαραν).¹⁰

¹⁰⁰ Syro-hex. + **וְעָדוּ וְעָדוּ**. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ εὐφρ. ἐπ' αὐτούς (s. αὐτοῖς). ¹⁰¹ Syro-hex. + **וְעָדוּ וְעָדוּ**. Idem in textu: ἐν ἀληθείᾳ.

¹⁰² Syro-hex. + **וְעָדוּ וְעָדוּ**. Codd. 86, 88: 'Α. Σ. ἡφαν. ἔστιν. (Paulo ante Syro-hex. in textu: ✕ ἔτι ἀγροὶ ἐν τῇ γῆ; fortasse pro ✕ ἔτι ἀγροὶ ἐν τῇ γῆ. Vocula ἔτι abest a Codd. 41, 229.) ¹⁰³ Syro-hex. + **וְעָדוּ וְעָדוּ**. Codd. 86, 88 afferunt: 'Α. Σ. καὶ κτηθήσονται, καὶ γραφήσονται κ.τ.ε. ¹⁰⁴ Codd. 86, 88. Syro-hex. + **וְעָדוּ וְעָדוּ**. (sic) l. ¹⁰⁵ Syro-hex. + **וְעָדוּ וְעָדוּ**. Idem: + **וְעָדוּ וְעָדוּ**. Codd. 86, 88: Σ. τῆς κοιλάδος. Cf. ad Cap. xvii. 26. ¹⁰⁶ Codd. 86, 88. Syro-hex. + **וְעָדוּ וְעָדוּ**. In fine v. add. φησὶ κύριος Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., sine aster. omnes. ¹⁰⁷ Syro-hex. In v. 12 **וְעָדוּ** deest in

textu Hebraeo, sive brevitatis causa, sive scribarum negligentia.

CAP. XXXIII. ¹ Syro-hex. + **וְעָדוּ**. Cf. ad Cap. xx. 9. xxxix. 15. ² Cod. 88, Syro-hex. ³ Syro-hex. + **וְעָדוּ**. ⁴ Cod. Jes. ⁵ Syro-hex. + **וְעָדוּ**.

Graeca sunt ea quae leguntur in Codd. 22, 36, aliis. ⁶ Sic Comp., Codd. III (cum οἰκῶν pro οἰκιῶν), 22, 26 (ut Cod. III), 36, alii, et Syro-hex. ⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Idem. ⁹ Cod. 86, et sine artic. Cod. 88. ¹⁰ Cod. 86. Cod. 88: Σ. πρὸς τὰ τευχίσματα. ¹¹ Syro-hex. in marg. char. med. + **וְעָדוּ**. Norberg. **וְעָדוּ** pro **וְעָדוּ** mendose exscripsit, vertens: *ad mulum (mulam) et omnem gladium*. "Mulus non quadrat; contextus enim postulat instrumentum bellicum. Est ne Graecum βελόστασις?"—Spohn. "Syriace **וְעָדוּ**, cumulus, reponendum suspicatur."—P. L. B. Drach. Frustra. Vid. ad Cap. lii. 4, ubi Syrus noster pro Hebr.

- 4, 5. **בַּמַּיִם לְהַחֲרִיב:** *Et per gladium. Veniunt.* Ο. και προμαχῶνας ✕ τῶν ἐρχομένων. ¹² 'A. και εἰς τὴν μάχαιραν . . . Σ. Θ. και εἰς τὴν μάχαιραν τῶν ἐρχομένων.¹³
5. **תַּת־פְּנֵי.** *Cadaveribus.* Ο. τῶν νεκρῶν. 'A. τῶν πτωμάτων.¹⁴ Σ. τῶν σωματων.¹⁵
- הִסְתַּרְתִּי.** *Abscondi.* Ο. ἀπέστρεψα. 'A. Σ. και ἀπέκρυφα.¹⁶
- מִהַעֲרִיב הָעִיר.** *Ab urbe hac.* Ο. ἀπ' αὐτῶν. 'A. Σ. ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης.¹⁷
6. **הִנְנִי מַעֲלֶה לָּהּ מִצֵּבָה.** *Ecce! ego applicabo ei fasciam.* Ο. ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάγω αὐτῇ συνούλωσιν. Ἄλλος ἰδοὺ ἐγὼ αἶρω ἀπ' αὐτῆς μάχαιραν.¹⁸
- וְגַלְתִּי לָהּ עֵתָהּ שֶׁלֹּם וְאֶמְצֵא.** *Et patefaciam eis copiam pacis et veritatis.* Ο. και φανερώσω αὐτοῖς . . . και ποιήσω [και] εἰρήνην και πίστιν. Alia exempl. και φανερώσω αὐτοῖς ✕ εἰσακούειν ✕ εἰρήνην και πίστιν.¹⁹ 'A. και φανερώσω αὐτοῖς εἰσακούειν εἰρήνης και ἀληθείας.²⁰ Aliter: 'A. . . ἴσων εἰρήνης και ἀληθείας.²¹ Σ. . . προσευχῆν εἰρήνης και ἀληθείας. Θ. . . και πίστewς.²²
7. **יִשְׂרָאֵל.** Ο. 'Ισραήλ. Alia exempl. 'Ιερουσαλήμ. 'A. Σ. 'Ισραήλ.²³

8. **וְסִלְחָתִי לְכָל־עֲוֹנוֹתֵיהֶם.** *Et condonabo omnes iniquitates eorum.* Ο. και οὐ μὴ μνησθήσομαι ἁμαρτιῶν αὐτῶν. 'A. Θ. και Δάσομαι πάσαις ταῖς ἁμαρτίας αὐτῶν.²⁴
9. **וְיָתֵת לִי לְשׁוֹן שִׂשְׁפָּה.** *Et erit mihi in nomen gaudii.* Ο. και ἔσται ✕ μοι ✕ εἰς εὐφροσύνην.²⁵ 'A. Σ. και ἔσται μοι εἰς ὄνομα εὐφροσύνης.²⁶
- וְלִדְעוּסָה.** *Et in decus.* Ο. και εἰς μεγαλειότητα. 'A. και εἰς καύχησιν.²⁷
- לְכָל־גּוֹיִם.** *Omnibus gentibus.* Ο. παντὶ τῷ λαῶ. 'A. πᾶσι τοῖς ἔθνεσι.²⁸
- וְאֶמְצֵא שִׂשְׁפָּה עִירָתִי.** *Quae ego facturus sum eis.* Ο. ἂ ἐγὼ ✕ εἶμι ✕ ποιήσω ✕ 'A. Σ. αὐτοῖς.²⁹
- וְיִפְחָדוּ וְיִרְגָּזוּ עַל־כָּל־הַשְּׂוֹמְרֵי הַלֵּוֹי וְעַל־כָּל־הַשְּׂוֹמְרֵי הַלֵּוִי.** *Et pavebunt et tremant propter omne bonum et propter omnem pacem, quam ego facturus sum ei.* Ο. και φοβηθήσονται και πικρανθήσονται περὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν, και περὶ πάσης τῆς εἰρήνης ἧς ἐγὼ ποιήσω αὐτοῖς. 'A. και ἐκοστήσονται και ταραχθήσονται ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἀγαθοῖς και ἐπὶ πάσῃ τῇ εἰρήνῃ οἷς ἐγὼ εἶμι ποιήσω αὐτῆν.³⁰
10. **וְיִרְגָּזוּ בְּצִוְיֹת יְרוּשָׁלַם.** *Et in plateis Jerusalem.* Ο.

12. *specula*, Aquilae tribuit **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב**. Est, ut videtur, *agger*, sive munitio ad oppugnandam urbem exstructa, cui quasi *mulas* machinae bellicae insidebant. ¹³ Cod. 88. Syro-hex. pingit: ✕ τῶν ✕ ἐρχομένων. ¹⁴ Codd. 86, 88. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁵ Syro-hex. ✕ **לְהַחֲרִיב**. ¹⁶ Codd. 86, 88. Paulo ante Montef. e Cod. Jes. affert: και ✕ τοῦ ✕ πληρώσαι; et mox: ἐν ✕ τῇ ✕ ὕργῃ μου, και ἐν ✕ τῷ ✕ θυμῷ μου. ¹⁷ Syro-hex. ✕ **לְהַחֲרִיב**. ¹⁸ Codd. 86, 88. ¹⁹ Syro-hex. in marg. char. med. ✕ **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב**. Codd. 22, 36, alii: ἰδοὺ ἐγὼ—μάχαιραν, και ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω αὐτῇ συνούλωσιν. ²⁰ Sic Cod. 88 (qui εἰρήνην πίστιν habet), Syro-hex. ²¹ Codd. 86, 88. (Hebr. **וְיִשְׂרָאֵל**, *exorari se passus est, exaudivisti*, commentatur cum εἰσακούειν Jesai. xix. 22.) ²² Syro-hex. ✕ **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב**. ²³ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב**. Hieron. Hebraea vertit: *deprecationem pacis et veritatis*. ²⁴ Syro-hex., qui in textu 'Ιερουσαλήμ

habet, ut Comp., Codd. 22, 23, 26, alii. ²⁵ Syro-hex. ✕ **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב**. Codd. 22, 36, alii, post *ἐν ἡμαρτόν μοι* add. και ἴσσομαι (Δάσομαι superscript. Cod. 62) τὰς ἁμ. αὐτῶν. ²⁶ Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ²⁷ Codd. 86, 88: 'A. και ἔσται μοι εἰς ὄνομα. Syro-hex. ✕ **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב**. Codd. 22, 36, alii, in textu: και ἔσται μοι εἰς ὄ. εὐφροσύνης. ²⁸ Syro-hex. ✕ **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב** **לְהַחֲרִיב**. ²⁹ Codd. 86, 88. Codd. 22, 36, alii, in textu: παρὰ πᾶσι τ. ἔ. ³⁰ Cod. Jes. in marg. ab alia manu, teste Parnassio: ἂ ἐγὼ εἶμι ποιήσω αὐτοῖς. Montef. vero ex eodem affert: ἂ ἐγὼ ✕ εἶμι ποιῶν ✕ 'A. Σ. αὐτοῖς. Syro-hex. in textu: ἂ ἐγὼ ποιῶ ✕ αὐτοῖς ✕; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³¹ Codd. 86, 88, quorum hic ἀναστήσονται pro ἐκοστήσονται habet, in vitis Codd. 22, 36, aliis; uterque autem μη pro εἶμι mendose scribit. Syro-hex. affert: 'A. και φοβηθήσονται (**לְהַחֲרִיב**) και ταραχθήσονται (**לְהַחֲרִיב**).

καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ. Ἄ. Σ. καὶ ἐν ἀμφόδοις Ἱερουσαλήμ. Θ. καὶ ἐν ἐξόδοις Ἱερουσαλήμ.³¹

10. מֵאִין אָדָם וּמֵאִין יוֹשֵׁב וּמֵאִין בְּהֵמָה. Ita ut non sit homo, neque incolae, neque pecus. Ο. παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον, καὶ ✕ παρὰ τὸ μὴ εἶναι οἰκοῦντα, καὶ παρὰ τὸ μὴ εἶναι κτήνη.³²

11. צְבָאוֹת יְיָ יוֹשֵׁב. Ο. παντοκράτορι, ὅτι χρηστός. Ἄ. τῶν στρατιῶν, ὅτι ἀγαθός. Σ. τῶν δυνάμεων, ὅτι ἀγαθός.³³

מִבְּנֵי תוֹדָה. Afferentium gratiarum actionem. Ο. καὶ εἰσοίσουσι δῶρα ✕ αἰνέσεως. Ἄ. φερόντων ὑπὲρ αἰνέσεως. Σ. εισφέρουτες ἔξομολογήσεις.³⁵

12. מֵאִין אָדָם וְעַד-בְּהֵמָה. Ο. ✕ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτήνος.³⁶

13. הַשְּׁפֵלָה . . . הַנָּגַב. Ο. τῆς σεφηλά . . . τῆς ναγέβ. Ἄ. τῆς ταπεινῆς . . . τοῦ νότου. Σ. τῆς κοιλάδος . . .³⁷

הַצֹּאן. Grex. Ο. πρόβατα. Ἄ. Σ. ποιμνία.³⁸

14-26. Ο. Vacat.

14. הַיּוֹם יָמִים בָּאִים נְאֻם-יְהוָה יְהִימְתִי אֶת-הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל-בֵּית יְהוּדָה. Ecce! dies veniunt, inquit Jova, et praestabo verbum bonum, quod locutus sum ad domum Israelis, et super domum Judae. ✕ Θ. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ ἀναστήσω τὸν λόγον μου τὸν ἀγαθόν, ὃν ἐλά-

λησα ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰουδα.³⁹

15. בְּיָמִים הָהֵם וּבַעַת הַהִיא אֶצְמַח דָּוִד וְצִדְקָה וְיָצְדֵק וְשִׁפְטֵי וְצִדְקָה בְּאֶרֶץ. In diebus illis et in tempore illo germinare faciam Davidi germen justitiae, et faciet iudicium et justitiam in terra. ✕ Θ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνατελῶ (Ἄ. ἀναφήσω⁴⁰) τῷ Δαυὶδ ἀνατολήν δικαίαν, ποιῶν (Σ. ἀνατολήν, δικαιοσύνην ποιήσει⁴¹) κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ γῆ.⁴²

16. בְּיָמִים הָהֵם תִּשְׁבֶּה יְרוּשָׁלַם וְיִרְשָׁלַם יְהוּדָה וְיִשְׁבֶּה יְהוּדָה וְיִשְׁבֶּה יְהוּדָה. In diebus illis salvabitur Juda, et Jerusalem habitabit secure; et hoc est nomen quod vocabit eum, Jova justitia nostra. ✕ Θ. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σωθήσεται ἡ Ἰουδαία, καὶ Ἱερουσαλήμ κατασκηνώσει πεποιοιυῖα: καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα ὃ καλέσει αὐτήν, κύριος δικαιοσύνη ἡμῶν.⁴³

17. כִּי-כֵן אָמַר יְהוָה לְאֵי-יִצְרָח דָּוִד אִישׁ יֹשֵׁב. Quia sic dicit Jova: Non excindetur Davidi vir sedens super solium domus Israelis. ✕ Θ. ὅτι τάδε λέγει κύριος: οὐκ ἐξολοθρευθήσεται τῷ Δαυὶδ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνον οἴκου Ἰσραήλ.⁴⁴

18. וּלְפָנַי הָלְוִים לְאֵי-יִצְרָח אִישׁ מִלְּפָנַי מְעָלָה. עוֹלָה וּמִקְטִיר מִנְחָה וְעֹשֶׂה זָבַח כָּל-הַיּוֹמִים.

³¹ Codd. 86, 88. Syro-hex. . . .³² Sic Syro-hex. (qui pingit: ✕ καὶ παρὰ), et, ut videtur, Cod. 88. Cod. XII ad ἀνθρώπων (sic Parsons., per incuriam, ut videtur, pro ἄνθρωπον) καὶ (κτηνῶν, vel potius κτήνος), in marg. affert: ✕ παρὰ τὸ μὴ εἶναι. ³³ Syro-hex. . . .³⁴ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. III, 23, 33, 36, alii. Codd. 22, 48, alii: καὶ εἰσ. ὑπὲρ αἰνέσεως. Cod. 88: καὶ εἰσ. δῶρα ὑπὲρ αἰνέσεως. Syro-hex. in textu: καὶ εἰσ. αἰνέσεως; in marg. autem char. med. . . .³⁵ Syro-hex. . . .³⁶ Haec hodie in LXX leguntur, sed absnuta Codd. 23, 26, 86, 106, 239. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ Π. παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον. Syro-hex. pingit: ✕ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τῷ ἐρήμῳ, παρὰ—κτήνος. ³⁷ Syro-hex. Cf.

ad Cap. xxxii. 44. ³⁸ Idem: . . .³⁹ Cod. Jes., et sub aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 88 affert: ἀναστήσω σὺν τῷ λόγῳ μου τῷ ἀγαθῷ, φ. κ. τ. ε. ⁴⁰ Syro-hex. . . .⁴¹ Idem: . . .⁴² Cod. Jes., et sub aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Pro ποιῶν Codd. 22, 36, alii, excepto Cod. 88, habent καὶ ποιήσει, et sic in marg. Syro-hex., qui cuneolum post ἐν τῇ γῆ pouit. ⁴³ Cod. Jes. (Montef. in fine exscripsit, κύριος δίκαιος σὺν ἡμῖν, repugnante Parsonsio in schedis.) In Cod. 88, Syro-hex. (qui posterior vv. 16-26 sine aster. affert) habetur, καὶ τοῦτο ὃ καλέσει αὐτήν, sed hic in marg. char. med. τὸ ὄνομα habet. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: καὶ τοῦτο τὸ ὄν. ὃ κληθήσεται. ⁴⁴ Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex.

Et sacerdotibus Levitis non excindetur vir coram me, qui offerat holocaustum, et adoleat fertum, et faciat sacrificium omnibus diebus.

19. וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר. * Θ. και ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων.⁴⁶

20. פֶּה אָמַר יְהוָה אֶסְתַּפְרוּ אֶת-בְּרִיתִי הַיּוֹם וְאֶת-בְּרִיתִי הַלַּיְלָה וּלְבַלְתִּי הָיוֹת יוֹמִם-וּלַיְלָה בְּעַתָּה. Sic dicit Jova: Si fregeritis foedus meum cum die, et foedus meum cum nocte, ut non sit dies et nox in tempore suo. * Θ. τάδε λέγει κύριος· εἰ διασκεδάσετε τὴν διαθήκην μου τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν διαθήκην μου τὴν νύκτα, τοῦ μὴ εἶναι ἡμέραν καὶ νύκτα ἐν καιρῷ αὐτῶν.⁴⁷ Ἄ... εἰ διασκεδάσετε τὴν συνθήκην μου τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν συνθήκην μου τῆς νυκτός... Σ. εἰ διασκεδάσητε...⁴⁸

21. בְּסִבְרִיתִי תִפְרֹא אֶת-דָּוִד עַבְדִּי מִהְיוֹת-לוֹ בֵּן. מִלְּךָ עַל-בְּנֵי אֶרֶץ יְהוּדָה וְאֶת-הַלְוִיִּם הַפְּהַנִּים מִשְׂרָתִי. Etiam foedus meum frangetur cum Davide servo meo, ut non sit ei filius regnans super solium ejus, et cum Levitis sacerdotibus ministris meis. * Θ. καί γε ἡ διαθήκη μου διασκεδασθήσεται μετὰ Δαυὶδ τοῦ δούλου μου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτῷ υἱὸν βασιλεύοντα ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ πρὸς τοὺς Λευίτας τοὺς ἱερεῖς

τοὺς λειτουργοῦντάς μοι.⁴⁹

22. אֲשֶׁר לֹא-יִסְפָּר עֲבַד הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִמְדוּ חוּל הַיָּם כִּן אֲרִבָּה אֶת-זֶרַע דָּוִד עַבְדִּי וְאֶת-הַלְוִיִּם מִשְׂרָתִי אֲחִי. Quemadmodum non numerabitur exercitus caelorum, nec mensurabitur arena maris; ita augebo semen Davidis servi mei, et Levitas ministrantes mihi. * Θ. ὡς οὐκ ἐξαρῖθμηθήσεται ἡ δύναμις (Ἄ. ἡ στρατιά. Σ. ἡ διάταξις⁵⁰) τοῦ οὐρανοῦ, οὐδὲ ἐκμετρηθήσεται ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης· οὕτως πληθυνῶ τὸ σπέρμα Δαυὶδ τοῦ δούλου μου, καὶ τοὺς Λευίτας τοὺς λειτουργοῦντάς μοι.⁵¹

23. וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר. * Θ. και ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν, λέγων.⁵²

24. הֲלוֹא רָאִיתָ מָה-הָעָם הַזֶּה דִּבְרוּ לְאָמַר שְׂתִי הַמְשִׁפְחוֹת אֲשֶׁר בָּחַר יְהוָה בָּהֶם וַיַּמְאֶסְם וְאֶת-עַמִּי יִנְאַצְוּן מִהְיוֹת עוֹד גּוֹי לְפָנֶיהָ. Nonne vidisti quid hic populus locutus sit, dicens: Duas familias quas elegerat Jova, etiam reprobavit eas? et populum meum contemnunt, ut non sit amplius gens coram eis. * Θ. ἀρά γε οὐκ εἶδες τί ὁ λαὸς οὗτος ἐλάλησαν, λέγοντες· αἱ δύο πατριαὶ (Ἄ. συγγένεια⁵³) ἃς ἐξελέξατο κύριος ἐν αὐταῖς, καὶ ἰδοὺ ἀπόωσατο αὐτούς; καὶ τὸν λαὸν μου παρώξυναν, τοῦ μὴ εἶναι ἔτι ἔθνος (Σ. ὥστε μὴ εἶναι ἔτι ἔθνος⁵⁴) ἐνώπιόν μου.⁵⁵

25. פֶּה אָמַר יְהוָה אֶסְתַּפְרוּ אֶת-בְּרִיתִי הַיּוֹם וְלַיְלָה וְאֶת-בְּרִיתִי הַלַּיְלָה וְאֶת-בְּרִיתִי הַיּוֹם. Sic dicit Jova: Si non foedus meum cum die et nocte,

⁴⁶ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Syro-hex., qui θυμάματα pro θυμίαμα habet. Paulo aliter Codd. 22, 36, alii: καὶ θυμῶν θυσίαν, καὶ ποιῶν θυμία π. τ. ἡμέρας. Syro-hex. affert: * *וְאֶת-בְּרִיתִי הַיּוֹם*. ⁴⁷ Cod. Jes., iidem. ⁴⁸ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, et sine aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: τάδε λ. κ. εἰ διασκεδασθήσεται ἡ διαθήκη μου (Cod. 62 add. τῆς ἡμέρας, καὶ ἡ δ μου τῆς νυκτός), τοῦ μὴ εἶναι ἡ. κ. ν. ἐν τῷ κ. αὐτῶν. ⁴⁹ Syro-hex. *וְאֶת-בְּרִיתִי הַיּוֹם*. Cod. Jes. affert: Σ. εἰ διασκεδάσητε (sic). ⁵⁰ Cod. Jes. In ceteris omnibus ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ scrip-

tum. Statim verba ἡ πρὸς desiderantur in Cod. 88, Syro-hex. ⁵¹ Syro-hex. *וְאֶת-בְּרִיתִי הַיּוֹם*. Cf. ad Cap. viii. 2. ⁵² Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. ⁵³ Idem. ⁵⁴ Syro-hex. *וְאֶת-בְּרִיתִי הַיּוֹם*. ⁵⁵ Idem: *וְאֶת-בְּרִיתִי הַיּוֹם*. Cod. Jes. In fine ἔθνος, quod aberat, e ceteris omnibus assumpsimus. Cod. 88, Syro-hex. om. ἀρά γε, et ἰδοὺ, et in fine ἐνώπιον αὐτῶν habent, repugnantibus Codd. 22, 36, aliis. Hi autem αἶδας pro εἶδες, et ἐλάλησαν λέγων pro ἐλάλησαν λέγοντες afferunt. invitis Cod. 88, Syro-hex.

statuta caelorum et terrae non posui. ✠ Θ. τάδε λέγει κύριος· εἰ μὴ τὴν διαθήκην μου (Σ. τὴν συνθήκην μου⁵⁶) ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἀκριβάσματα οὐρανοῦ καὶ γῆς οὐκ ἔταξα.⁵⁷

26. וְגַם יִזְרַע יַעֲקֹב תְּדַד עַבְדֵי אֱמָנָם מִקְחַת מִזְרָעוֹ מִשְׁלֵיִם אֶל-זֶרַע אַבְרָהָם וְיַעֲקֹב כִּי-אֵשׁ יִשְׂבֹּתָם וְיִתְמַתְיָם. Etiam semen Jacobi et Davidis servi mei reproboabo, ut non capiam de semine ejus dominantes in semen Abrahami, Isaaci, et Jacobi: nam reducam captivitatem eorum, et miserebor eorum. ✠ Θ. καί γε τὸ σπέρμα Ἰακώβ καὶ Δαυὶδ τοῦ δούλου μου ἀποδοκιμῶ, τοῦ μὴ λαβεῖν ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντα πρὸς τὸ σπέρμα Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὅτι ἐπιστρέψω τὴν ἐπιστροφήν αὐτῶν, καὶ οἰκτειρήσω αὐτούς.⁵⁸

CAP. XXXIV (Gr. xli).

1. חֵיל. Coriae ejus. O'. τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ. 'A. εὐπορία αὐτοῦ. Σ. δύναμις.¹
וְכָל-מַמְלָכוֹת אֶרֶץ מִמְּשַׁלְתָּ יְדוֹ וְכָל-הָעַמִּים. Et omnia regna terrae dominiū manus ejus, et omnes populi. O'. καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς αὐτοῦ. Alia exempl. ✠ καὶ πᾶσαι αἱ βασιλείαι τῆς γῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ λαοί.² Alia: καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς ✠ χειρὸς αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ λαοί.³

2. וְאָמַרְתָּ. Et dic. O'. Vacat. ✠ εἰπέ.⁴
הֲנִי נֹתֵן אֶת-הָעִיר הַזֹּאת. Ecce! ego dabo urbem hanc. O'. παραδίδωμι παραδοθήσεται ἡ πόλις αὐτή. 'A. ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὴν πόλιν ταύτην.⁵
וְשָׂרְפָהּ. Et comburet eam. O'. καὶ συλλήψεται αὐτήν, καὶ καύσει αὐτήν.⁶ 'A. καὶ ἔμπυρῖσει αὐτήν.⁷
3. מְלֶכֶת-בָּבֶל. O'. αὐτοῦ. Alia exempl. βασιλέως Βαβυλῶνος.⁸
וְסִדְחוּ אֶת-פִּיהַי יְדַבֵּר. Et os ejus cum ore tuo loquetur. O'. Vacat. Alia exempl. καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ στόματός σου λαλήσει.⁹
4. עָלֶיךָ לֹא תִמּוֹת פְּחָרְךָ. De te: non morietis gladio. O'. Vacat. ✠ περὶ σοῦ ✠ οὐκ ἀποθανῆ ἐν ῥομφαίᾳ.¹⁰
5. וּבְמִשְׂרָפֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר-הָיוּ לְפָנֶיךָ בְּיִשְׂרָאֵל. Et cremationibus patrum tuorum, regum priorum qui fuerunt ante te, ita cremabunt tibi. O'. καὶ ὡς ἐκλαυσαν τοὺς πατέρας σου τοὺς βασιλεύσαντας πρότερόν σου, (alia exempl. πρότερον ✠ τῶν γενομένων ✠ σου, οὕτως¹¹) κλαύσουσαι καὶ σέ. 'A. καὶ κατὰ τοὺς ἔμπυρῖσμοὺς τῶν πατέρων σου, τῶν βασιλέων τῶν προτέρων τῶν γενομένων ἔμπροσθέν σου, οὕτως ἔμπυρῖσουσί σοι.¹²
וְהָיוּ אֲדָן יִסְפָּדְרֶךָ. Et vae! Domine! plangent tibi. O'. οὐαὶ κύριε (alia exempl. ✠

⁵⁶ Syro-hex. ✠ ⁵⁷ Cod. Jes., ⁵⁸ idem. In Cod. 51, Syro-hex. legitur εἰ τὴν διαθήκην, omisso μὴ.
⁵⁹ Idem. Pro τὸν δούλόν μου, quod legitur in Codd. XII, 88, 233, ejus loco Montef. tacite edidit τῶν δούλων μου, correxitinus τοῦ δούλου μου ex Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex. Mox Grabiuss e Cod. 62 edidit ἄρχοντας et ἀποστροφήν, invitis ceteris.
CAP. XXXIV. ¹ Syro-hex. ✠ ² Cod. Jes. Sic, cum τῆς γῆς τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³ Sic Cod. 88, Syro-hex. ⁴ Idem. Paulo ante post κύριος sine aster. add. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ Comp., Codd. 22, 36, 88, alii, et Syro-hex. ⁵ Syro-hex. ✠

⁶ Duplex versio. Syro-hex. in textu om. καὶ κινύσει αὐτήν, sed in marg. char. med. affert: καὶ καύσει (s. κατακαύσει, ut Codd. 22, 36, alii) αὐτήν (✠ ⁷ Idem: .). ✠ ⁸ Cf. ad v. 5. ⁹ Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med. αὐτοῦ. Cod. 62 affert: αὐτοῦ βαρ. B. ¹⁰ Sic Comp., Codd. III (sine τὰ), XII, 23, 41, 88, alii, et Syro-hex. Paulo aliter Ald., Codd. 22, 26, 36, alii: καὶ τὸ στ. σου μετὰ τ. στ. αὐτοῦ λ. ¹¹ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Cod. 86 affert: 'A. οὐκ ἀποθανῆ ἐν ῥ. Sic in textu Ald., Codd. XII, 22, 33, 36, alii. ¹² Sic Cod. 88, Syro-hex. ¹³ Codd. 86, 88. Syro-hex. ✠

κύριε¹³), καὶ ἕως ἄδου κόψονται σε. 'Α. καὶ οὐαὶ, κύριε, κόψονται σοι.¹⁴

5. **קִרְדָּבֵר אֲנִי**. Quia verbum ego. Ο'. ὅτι λόγον ἐγώ. Alia exempl. ὅτι μεγάλα ✕ ἐγώ¹⁵. 'Α. ὅτι λόγον.¹⁶

7. **וְעַל כָּל-עָרֵי יְהוּדָה הַנּוֹתְרוֹת**. Et contra omnes urbes Judae quae reliquae erant. Ο'. καὶ ἐπὶ ✕ πάσας¹⁷ τὰς πόλεις 'Ιούδα (alia exempl. add. τὰς καταλελειμμένας¹⁸).

8. **אַחֲרַי בָּרַח**. Postquam icisset. Ο'. μετὰ τὸ συντελέσαι. 'Α. μετὰ τὸ κόψαι.¹⁹ (Ο.) μετὰ τὸ διαθέσθαι.²⁰

וְתִקְרָא לְקוֹרָא בִירוּשָׁלַם בִּירוּשָׁלַם. Cum omni populo qui in Jerusalem erant, ad proclamandum iis libertatem. Ο'. πρὸς ✕ πάντα²¹ τὸν λαὸν (alia exempl. add. τὸν ἐν 'Ιερουσαλήμ²¹) τοῦ καλέσαι ✕ αὐτοῖς²² ἀφείσιν.²²

8, 9. **וְיָשִׁיבוּ אֲנִי וְיָשִׁיבוּ אֲנִי וְיָשִׁיבוּ אֲנִי**. Libertatem, ut dimitteret quisque servum suum et quicumque ancillam suam. Ο'. ἀφείσιν, τοῦ ἐξαποστεῖλαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ. 'Α. ἀδειαν, τοῦ ἀποστεῖλαι ἄδρα τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ ἄδρα

τὴν παιδίσκην αὐτοῦ.²³

9. **וְיָשִׁיבוּ אֲנִי וְיָשִׁיבוּ אֲנִי**. Ne servitutem imponeret eis, scilicet Judaeo, fratri suo, quis. Ο'. πρὸς τὸ μὴ δουλεύειν ἄδρα ἐξ 'Ιούδα (alia exempl. ἐξ 'Ισραήλ) ✕ ἀδελφὸν αὐτοῦ μηδένα²⁴. 'Α. [Σ.] μὴ δουλεύειν αὐτοὺς ἐξ 'Ιούδα ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδένα.²⁵ Σ. ἵνα μὴ καταδουλώσωνται 'Ιουδαῖον ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδένα.²⁶

10, 11. **וְיָשִׁיבוּ אֲנִי וְיָשִׁיבוּ אֲנִי**. Liberos, ne servitutem imponerent iis amplius; et obedierunt, et dimiserunt eos. Sed conversi sunt deinceps, et redire fecerunt servos et ancillas, quos dimiserant liberos. Ο'. Vacat. ✕ ἐλευθέρους, πρὸς τὸ μὴ δουλεύσαι αὐτοὺς ἔτι, καὶ ἐπήκουσαν, καὶ ἐξαπέστειλαν. καὶ ἐπεστράφησαν μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπέστρεψαν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, οὓς ἐξαπέστειλαν ἐλευθέρους²⁷.

11. **וְיָשִׁיבוּ אֲנִי**. Et subegerunt eos. Ο'. καὶ ἐῶσαν αὐτούς. Οἱ λοιποὶ καὶ ὑπέταξαν (αὐτούς).²⁸

12. **וְיָשִׁיבוּ אֲנִי**. Ο'. Vacat. 'Α. παρὰ κυρίου.²⁹

¹³ Sic Comp., Codd. II (in marg.), III, XII (in textu), 41, alii. In textu Cod. II desideratur οὐαὶ κύριε, quod in Ed. Rom. per incuriam irrepsisse videtur; nam Nobil. notat: "In ceteris libris sequitur, οὐαὶ κύριε, atque in marg. libri Vaticani positum est, ὦ κύριε. In Hebraico est ὦ ἄδων [sic], unde natum videtur quod sequitur, ἕως ἄδου, quod ceteroqui in Hebraico non est." ¹⁴ Codd. 86, 88 in continuatione. Idem et Syro-hex. in textu: καὶ οὐαὶ κύριε κόψονται σε. ¹⁵ Sic Syro-hex. in textu. Codd. XII, 22, 36, 88 (sub ✕), alii: ὅτι μεγάλα (om. ἐγώ): quae vera manus τῶν Ο' fuisse videtur. Mox (v. 6) Montef. e Cod. Jes. affert: 'Ιερεμίας ✕ ὁ προφήτης; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁶ Syro-hex. .ל. ✕ **וְעַל כָּל-עָרֵי**. ¹⁷ Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. ¹⁸ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ¹⁹ Syro-hex. ✕ **וְעַל כָּל-עָרֵי** (ל.ח). ²⁰ Codd. 86, 88, qui Aquilae tribuunt. ²¹ Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²² Sic cum duplici aster. Cod. Jes., Syro-hex. ²³ Syro-hex. **וְעַל כָּל-עָרֵי** (ל.ח). Pro **וְעַל כָּל-עָרֵי**

facilitatem, tentavimus ἀδειαν, veniam, licentiam, quod pro eodem Hebraico posuit Aq. Jesui. lxi. r. (Cf. ad v. 15, ubi aliter vertit. [Serius nos certiores fecit Ceriani poster, in Sap. Salom. xii. 11] **וְעַל כָּל-עָרֵי** pro ἀδειαν positum esse in Syro-hex.) ²⁴ Cod. Jes. Cod. 88: πρὸς τὸ μὴ δ. ✕ αὐτούς²⁴ ἐξ 'Ιούδα ✕ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἄδρα (Syro-hex.: ἄδρα ἐξ 'Ιούδα (in marg. ἐξ 'Ισραήλ) ἀδελφοῦ ✕ αὐτοῦ). ²⁵ Cod. 88. Fortasse corrigendum αὐτοῖς e Cod. 86, qui affert: 'Α. μὴ δουλεύειν αὐτοῖς. Σ. Θ. ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδένα. ²⁶ Syro-hex. **וְעַל כָּל-עָרֵי** (ל.ח). ²⁷ Cod. Jes. a Parsonsio exscriptus, et sic sine aster. Cod. 88, Syro-hex., qui praemittunt τὸν 'Εβραῖον καὶ τὴν 'Εβραῖαν, invito Hebraeo. Montef. oscitanter scripsit δουλεύειν et ἐπεστράφησαν, clausula καὶ ἐξαπέστειλαν penitus praetermissa. Eadem fere leguntur in Codd. 22, 36, aliis, cum καταδουλοῦσθαι pro δουλεύσαι, et inserto μετὰ τὸ ἐξαποστεῖλαι (Syro-hex. in marg. char. med. **וְעַל כָּל-עָרֵי**) post μετὰ ταῦτα. ²⁸ Syro-hex. **וְעַל כָּל-עָרֵי** (ל.ח). Codd. 86, 88: 'Α. καὶ ὑπέταξαν. ²⁹ Cod. 86. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex.

13. הַתְּנִיחַ. In qua *eduxi*. O'. ה' ἐξείλαμην. 'Α.
Σ. ה' ἐξήγαγον.³⁰
14. מִקְצֵי שִׁבְעַת שָׁנִים. In fine septem annorum.
O'. ὅταν πληρωθῆ ἕξ ἔτη. 'Α. ἀπὸ τέλους ἐπὶ
ἑτῶν. Σ. cum constiterint ἐπὶ ἔτη.³¹
- וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם. Dimittetis. O'. ἀποστελεῖς. Σ. ἀπο-
λύσετε.³²
- מִיַּעַבְדֵי. O'. Vacat. Πάντες ἀπὸ σοῦ.³³
- וְאֲבוֹתֵיכֶם. O'. Vacat. Πάντες οἱ πατέρες
ὑμῶν.³⁴
15. וְהָיִיתֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָיִיתֶם. Et conversi estis
vos hodie, et fecistis. O'. καὶ ἐπέστρεψαν
σήμερον ποιῆσαι. 'Α. καὶ ἐπεστρέψατε σήμερον, καὶ
ἐποίησατε.³⁵
- בְּעֵינַי. O'. πρὸ ὀφθαλμῶν μου. 'Α. ἐν ὀφθαλ-
μοῖς μου. Σ. ἐνώπιόν μου.³⁶
- דָּרֶר. O'. ἄφεσιν. 'Α. ἐλευθερίαν.³⁷
16. וְהָיִיתֶם. O'. ἐλευθέρους. Σ. αὐτεξουσίους.³⁸
- וְהִתְנַחֲשׁוּ אֵתְּכֶם. Et subegistis vos. O'. Vacat.
'Α. Θ. καὶ ὑπετάξατε αὐτούς.³⁹
17. נִתְּנָה לְיְהוָה. O'. ✕ φησὶ κύριος.⁴⁰
18. וְהָיִיתֶם הַבְּרִית. Verba foederis. O'. τὴν
διαθήκην μου. ✕ Θ. τοὺς λόγους τῆς διαθή-
κης μου.⁴¹

18. לָפָנַי הָעֵגְלָה אֲשֶׁר כָּרְתוּ לְשָׁנִים וַיַּעֲבְרוּ בֵּין
בְּתָרָיו. Coram me, vitulum quem in duas
partes secuerunt, et transierunt per partes dis-
sectas ejus. O'. κατὰ πρόσωπόν μου, τὸν μό-
σχον ὃν ἐποίησαν ἐργάζεσθαι αὐτῷ. 'Α. ἐνώ-
πιον τοῦ μόσχου οὗ διεῖλον εἰς δύο, καὶ διεῖλθον
ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων αὐτοῦ.⁴²
19. שָׂרֵי יְהוּדָה וְהַכֹּהֲנִים וְהַיְשָׁרִים וְהַיְשָׁרִים וְהַיְשָׁרִים
וְכָל עַם הָאָרֶץ הָעֹבְרִים בֵּין בְּתָרֵי הָעֵגְלָה.
Principes Judae, et principes Jerusalem, et
eunuchos, et sacerdotes, et omnem populum ter-
rae, qui transierunt inter partes dissectas vituli.
O'. τοὺς ἄρχοντας 'Ιούδα ✕ καὶ ἄρχοντας 'Ιε-
ρουσαλήμ, καὶ τοὺς δυνάστας ('Αλλος καὶ
τοὺς εὐνούχους), καὶ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ✕ πάντα
τὸν λαὸν ✕ τῆς γῆς, τοὺς διελθόντας ἀναμέσον
τῶν διχοτομημάτων τοῦ μόσχου.⁴³ 'Α. οἱ ἄρ-
χοντες 'Ιούδα καὶ οἱ ἄρχοντες 'Ιερουσαλήμ, οἱ
εὐνούχοι, καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς,
οἱ διελθόντες ἀναμέσον τῶν διχοτομημάτων τοῦ
μόσχου.⁴⁴
20. בְּיַד אֲיִבִּיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם. In manum
hostium eorum, et in manum quaerentium ani-
mam eorum. O'. τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν. Πάν-
τες ἐν χειρὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ
ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν.⁴⁵

³⁰ Syro-hex. ✕ *هو. اذ. اذ.* ³¹ Idem: *هو. اذ.*
✕ *هو. اذ. اذ.* Pro *هو. اذ. اذ.* Norberg. mendose exseripsit *هو. اذ. اذ.*, ver-
teus, cum praeterlapsi fuerint, invita lingua. Etiam emen-
data lectio non omnino quadrare videtur. ³² Cod. 86:
Σ. ἀπολύεται. Cod. 88: Σ. ἀπολύεται. ³³ Cod. 86. Sic
in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ³⁴ Idem.
³⁵ Syro-hex. ✕ *هو. اذ. اذ.* Statim
Cod. 88: ✕ *هو. اذ. اذ.* ³⁶ Codd. 86, 88. ³⁷ Syro-
hex. ✕ *هو. اذ. اذ.* ³⁸ Codd. 86, 88. ³⁹ Cod. 86: 'Α.
Θ. O'. καὶ ὑπέταξαν αὐτούς. Correximus e Comp. Cod. 22,
30, aliis, et Syro-hex., qui in textu habent: καὶ ὑπετάξατε
αὐτούς. ⁴⁰ Cod. Jes. Sic siue aster. Codd. 22, 36, alii,
et Syro-hex. ⁴¹ Cod. 86. Cod. 88 et Syro-hex. in
textu: ✕ τοὺς λόγους τῆς δ. μου; et sic sine aster. Codd.
XII (in marg.), 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. per-
peram exseripsit: Σ. O'. τὴν δ. μου ✕ τοὺς λ. μου. ⁴² Codd.
86, 88, cum οὗ διεῖλθον εἰς δύο, quod vix sanum esse potest.

Syrus noster in textu habet: . . . ὃν ἐποίησαν (in marg. char.
med. ἐργάζεσθαι αὐτῷ) ✕ εἰς δύο, καὶ διεῖλθον ✕ ἀναμέσον τῶν
δ. αὐτοῦ. Idem in marg. pro ὃν ἐποίησαν affert: *هو. اذ. اذ.*
✕ *هو. اذ. اذ.* Spohnius juxta Complutensem inter-
pretatus est, ὃν ἔκοψαν, iuvito usu vocabuli Syriaci, quod
Graece *διεμέρισαν, διεῖλον, sonat*. Proinde io lectione Codd.
86, 88 corrigendum videtur, οὗ (s. ὃν) διεῖλον εἰς δύο. Cod.
Jes. affert: O'. ὃν ἐποίησαν ✕ εἰς δύο ✕ ἐργάζεσθαι αὐτῷ. Pro
ἐργάζεσθαι αὐτῷ Codd. 22 (sub ✕), 36, alii, habent: εἰς δύο,
καὶ διεῖλθον (s. ἤλθον) διὰ μέσον τῶν δ. αὐτοῦ. ⁴³ Cod. Jes.
Sic siue asteriscis Cod. 88, Syro-hex., nisi quod καὶ τοὺς
ἄρχ. 'Ι., καὶ τοὺς εὐνούχους, καὶ τοὺς ἱερεῖς legunt. Cod. 86
affert: Θ. πάντα (τὸν λαόν). Praeterea Syro-hex. in textu
οἱ διελθόντες, in marg. char. med. τοὺς διελθόντας. ⁴⁴ Codd.
86, 88 in continuatione. Syro-hex. in marg. char. med.:
οἱ ἄρχοντες (bis). ⁴⁵ Cod. 86, cum τῇ τούτων (sic) pro
ζητούντων. Sic in textu Codd. 88, 233 (cum τῶν ζητούντων),
et Syro-hex.

21. וְבִיד מִבְּקֶשֶׁת נִשְׁשָׁם וּבִיד חֵיל מִלֶּבַב בָּבֶל. *Et in manum quaerentium animam eorum, et in manum coriarum regis Babylonis.* O'. καὶ δύναμις βασιλέως Βαβυλῶνος. Alia exempl. ✕ καὶ εἰς χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ εἰς χεῖρας δυνάμεως βασιλέως Βαβυλῶνος 4.⁴⁶

וְעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם. *Qui ascenderunt a vobis.* O'. τοῖς ἀποτρέχουσιν (alia exempl. τῶν ἀποτρέχόντων⁴⁷) ἀπ' αὐτῶν. Σ. τῶν ἀναχωρησάντων ἀφ' ὑμῶν.⁴⁸

22. מִצִּירָא. *Praecipua.* O'. συντάσσω. 'A. Σ. ἐντέλλομαι.⁴⁹

וְלִיהָ עִיר הַזֶּה. *Ad urbem hanc.* O'. εἰς τὴν γῆν ταύτην. Πάντες (εἰς) τὴν πόλιν ταύτην.⁵⁰

וְעָלָה. O'. Vacabat. ✕ ἐπ' αὐτήν 4.⁵¹

וְלָכְדָהּ. *Et capient eam.* O'. καὶ λήψονται (Σ. πορθήσουσιν⁵²) αὐτήν.

CAP. XXXV (Gr. xlii).

2. וָלֶבֶת הַבַּיִת. *Vade ad domum.* O'. βάδισον εἰς ✕ τὸν 4 οἶκον.¹

2. הַרְחִיבִים. *Rechabitarum.* O'. Ἀρχαβεῖν. Σ. Rechabimonitarum.²

וְלֹמְדֵי הַיַּיִן. *Et loquere eis.* O'. Vacat. Alia exempl. καὶ κάλεσον αὐτούς.³ 'A. Θ. καὶ λαλήσεις αὐτοῖς.⁴

וְלִישְׁבָּתֵי הַלְּבָבִים. *Ad unum conclavium.* O'. εἰς μίαν τῶν αὐλῶν. 'A. πρὸς ἐν τῶν παστοφορίων.⁶ Σ. . . τῶν ἐξεδρών.⁶

3. הַבְּצִינָה. O'. Χαβασίν. 'A. Ἀβασιονί.⁷

וְיָמָא בְּלִבְיַת הַרְחִיבִים. O'. καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν Ἀρχαβεῖν. Σ. καὶ πάντα τὸν οἶκον . . .

4. וְיָבִיאוּ אֹתָם. *Et introducti eos.* O'. καὶ εισήγαγον ✕ αὐτούς 4.⁹

וְיָבִיאוּ. O'. υἱῶν Ἰωνᾶν, υἱοῦ Ἀνανίου. Alia exempl. υἱῶν Ἀνάν.¹⁰ 'A. υἱῶν Ἀνανίου.¹¹

וְיָשֶׁבֶת לְשַׁבְּתֵי הַלְּבָבִים. *Quod est juxta conclave principum.* O'. ὅς ἐστιν ἐγγὺς τοῦ οἴκου τῶν ἀρχόντων. 'A. ὅς ἦν ἐχόμενα τοῦ παστοφορίου τῶν ἀρχόντων.¹² Σ. ἢ ἐστι πρὸς τὴν ἐξέδραν τῶν ἀρχόντων.¹³

וְיָשֶׁבֶת מֵעַל לְלִישְׁבָּתֵי הַלְּבָבִים. *Quod est super conclave Maasiac.* O'. τῶν ἐπάνω τοῦ οἴκου Μαασαίου. Σ. τὴν ἐπάνω τῆς ἐξέδρας Μαασαίου.¹⁴

וְיָשֶׁבֶת. *Custodis liminis.* O'. τοῦ φυλάσσοντος τὴν αὐλήν (alia exempl. τὴν ὁδόν¹⁵;

⁴⁶ Cod. Jes., teste Parsonsio. Montef. edidit τὴν ψυχὴν αὐτῶν. Codd. 88, 233, et Syro-hex. in textu sine aster.: καὶ ἐν χειρὶ ζητούντων ψυχὰς αὐτῶν, καὶ ἐν χειρὶ δ. β. B. ⁴⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴⁸ Codd. 86, 88. Syro-hex. ✕ *וְעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם*. ⁴⁹ Codd. 86, 88: 'A. Σ. συντέλλομαι; quae vox nulla est. Cf. ad Cap. xxxii. 13. ⁵⁰ Cod. 86. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁵¹ Sic Cod. 88, Syro-hex. Solus Cod. 233 om. ἐπ' αὐτήν. ⁵² Codd. 86, 88.

CAP. XXXV. ¹ Cod. Jes. Pro βάδισον idem in marg. habet πορεύθητι, ut in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ² Syro-hex. ✕ *וְיָשֶׁבֶת*. Sed cf. ad v. 5. ³ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ⁴ Syro-hex. ✕ *וְיָשֶׁבֶת*. ⁵ Idem: *וְיָשֶׁבֶת*. Cf. ad Cap. xxxvi. 10. ⁶ Idem: ✕ *וְיָשֶׁבֶת*. ⁷ Idem: ✕ *וְיָשֶׁבֶת*. Mox Cod. 88: καὶ ✕ σύμπαντας 4 τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ; et sic sine aster. Syro-

hex. ⁸ Cod. Jes. "Sequitur vox dubia, quasi σοῦδων sed non clare legitur."—Montef. In schedis Parsonsianis non invenimus nisi: οἰκίαν] in marg. οἶκον. ⁹ Sic Syro-hex. Prnomen hodie legitur in LXX, sed abest a Codd. 36, 48, aliis. ¹⁰ Sic Codd. 22, 36, 88 (cum Ἰωνᾶν), alii. Syro-hex. *וְיָבִיאוּ*. ¹¹ Syro-hex. ✕ *וְיָבִיאוּ*. Sic in textu Codd. XII, 23, 26, alii. ¹² Codd. 86, 88. ¹³ Syro-hex. *וְיָשֶׁבֶת*. ¹⁴ Idem in continuatione: *וְיָשֶׁבֶת*. ¹⁵ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, alii. "Forte (τὸν) οὐδὸν."—Montef. "Nos non dubitavimus rescribere τὸν οὐδὸν, limen. Infra, Ezech. xl. 7, bis conspicies οὐδὸν Ionicum pro Att. ὁδόν."—Drach. Immo forma δ ὁδός non fertur nisi apud Sophoclem in Oed. Col. 57, 1586. Hic autem Codd. 86, 88: Σ. τῶν (τὴν Cod. 88) οὐδὸν τὸν σταθμόν (sic).

Οἱ Γ'. τὸν σταθμόν.¹⁶ Ἄλλος ἐφεστὼς τῷ προφυλαίῳ.¹⁷

5. בֵּית־הַרְחִיבִים בְּנֵי לְפָנַי לְתַתָּן. *Et posui coram filiis domus Rechabitarum.* Ο'. καὶ ἔδωκα κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. Alia exempl. ✕ καὶ ἔστησα κατὰ πρόσωπον τῶν υἱῶν οἴκου τῶν 'Ραχαβείν.¹⁸ Σ. καὶ παρέθηκα ἔμπροσθεν αὐτῶν υἱῶν οἴκου τῶν 'Ρηχαβιτῶν.¹⁹

יַיִן מְלֵאִים בְּבַעֲרֵי. *Scyphos plenos vini.* Ο'. κεράμιον ✕ πλήρες ἄ οἴνου.²⁰ 'Α. Σ. σκύφους...²¹

וְעַתָּה אֶמְרָם. *Et dixi ad eos.* Ο'. καὶ εἶπα ✕ πρὸς αὐτούς.²²

7. וְנָטַעְתֶּם לְפָנַי וְלֹא תִשְׁעוּ לָאֲרָם. *Et vineam ne plantetis, neque erit vobis.* Ο'. καὶ ἀμπέλων οὐκ ἔσται ὑμῖν. Alia exempl. καὶ ἀμπέλωνα μὴ φυτεύσητε, καὶ οὐκ ἔσται ὑμῖν.²³

עַל־פְּנֵי הָאָרֶץ. *Super faciem terrae.* Ο'. ἐπὶ ✕ πρόσωπον ἄ τῆς γῆς.²⁴

וּבִי שְׂרֵי אֲרָם. *Ubi vos peregrini estis.* Ο'. ἐφ' ἧς διατρίβετε ('Α. Σ. οἰκεῖτε²⁵) ὑμεῖς

ἐπ' αὐτῆς. 'Α. Ἰσεσθε ἐπ' αὐτῆς προσήλυτοι. Σ... παροικεῖτε.²⁶

8. וְיֹנָדָב בְּרֵךְ. Ο'. Ἰωνάδὰβ ✕ υἱοῦ 'Ρηχάβ.²⁷

וּבְכָל־מָה לְפָנַי. *In omnibus quae praecepit vobis.* Ο'. Vacat. Alia exempl. κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ἡμῖν.²⁸

11. מְלִכֵּי־בָבֶל. Ο'. Vacat. Alia exempl. βασιλεὺς Βαβυλῶνος.²⁹

וְנָבִיאוּ. *Venite, et ingrediamur.* Ο'. εἰσελθεῖν, καὶ εἰσῆλθομεν. Alia exempl. ἀναβάντες εἰσελευσόμεθα.³⁰ 'Α. Σ. δεῦτε εἰσελθῶμεν.³¹

וְסַרְיָא. *Syriae.* Ο'. τῶν Ἀσσυρίων. 'Α. Σ. τῆς Συρίας.³²

וּבְיְרוּשָׁלַם. *Et habitamus in Jerusalem.* Ο'. καὶ ῥοκούμεν (alia exempl. ῥοκήσαμεν³³) ἐκεῖ. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐκαθίσασαμεν ἐν Ἱερουσαλήμ.³⁴

12. וְיִרְמְיָא. Ο'. πρὸς μέ. Alia exempl. πρὸς Ἱερεμίαν.³⁵

13. וְקָרְתָּ לָאֲרָם. *Nonne accipietis.* Ο'. οὐ μὴ λάβητε. Σ. ἀρα οὐ μὴ δέξησθε.³⁶

¹⁶ Cod. Jes. Syro-hex.: 'Α. Σ. Θ. τὸν σταθμόν (ⲛⲁⲛⲁ). Nescio quid sibi velit Chrysostr. in Cat. Ghisler. T. II, p. 754: τοῦ φυλάσσοντος τὸν σταθμόν ὁ Ἑβραῖος, τοῦ φ. τὴν ἐσθῆτα τῆς λειτουργίας. ¹⁷ Parsons. ad verba, ὅς ἐστιν ἔγγυς κ.τ.ε., e Codd. 86, 88 affert: Ἄλλος (ἄλλος om. Cod. 86) ἐφεστὼς τῷ πρ. Scholium esse videtur. ¹⁸ Cod.

Jes., teste Montef. Parsons. ex eodem affert: καὶ ἔστησα κ. πρ. αὐτῶν (in marg. τῶν υἱῶν οἴκου τοῦ 'Ραχαβείν); et sic in textu (cum τοῦ 'Ρηχάβ) Codd. 22, 36, alii, et (cum ⲛⲁⲛⲁ) Syro-hex. ¹⁹ Codd. 86, 88. Pro οἴκου τῶν Cod. 86 scribit οἰκούντων, Cod. 88, οἴκου τῆν. ²⁰ Sic Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: κεράμιον πλήρες οἴνου. ²¹ Syro-hex. ⲛⲁⲛⲁ, appicto Graeco ΣΚΥΦΟΥΣ. "Legendum, me iudice, ⲛⲁⲛⲁ."—Norberg. "Non mutarem. Pro σκύφος Noster reddit ⲛⲁⲛⲁ apud Aq. ad Gen. xlv. 5; ⲛⲁⲛⲁ apud eundem ad Exod. xxv. 33; hic ⲛⲁⲛⲁ, ut incertus omnino fuisse videatur qua ratione exacte redderet. Vox ⲛⲁⲛⲁ, quod vellet Norberg., nec Bernstein. in Lexico suo majori noscit, verum ⲛⲁⲛⲁ, quo saepe utitur et Noster, sed pro κρατήρ, non pro σκύφος."—Ceriali.

²² Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

²³ Sic Cod. 88 (cum ἀμπέλωνας), Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἀμπέλωνας μὴ φ. μηδὲ ἔστω ὑμῖν.

²⁴ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 86 (in marg.), 88, Codd. 86, 88. ²⁵ Syro-hex. ⲛⲁⲛⲁ, ⲛⲁⲛⲁ. ²⁶ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 62.

²⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ²⁸ Idem.

²⁹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 33, alii. Syro-hex. ⲛⲁⲛⲁ. Cf. Rördam in *Dissertatione* etc. p. 57. ³⁰ Codd. 86, 88, qui Aquilae soli tribuunt. Syro-hex. ⲛⲁⲛⲁ, ⲛⲁⲛⲁ. ³¹ Syro-hex. ⲛⲁⲛⲁ.

³² Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, alii, et Syro-hex. "MS. Jes. in textu habet οἰκήσαμεν [immo οἰκίσσαμεν, teste Parsons.]; ad marg. ῥοκήσαμεν."—Montef.

³³ Cod. 88 affert: 'Α. Σ. καὶ ἐκαθίσασαμεν ἐν Ἱ. Cod. 86: Σ. καὶ ἐκάθισεν ἐν Ἱ. Syro-hex.: 'Α. Θ. καὶ ἐκαθίσασαμεν (ⲛⲁⲛⲁ). ³⁴ Sic Codd. 86 (in marg.), 88, 106, et Syro-hex. ³⁵ Syro-hex. ⲛⲁⲛⲁ, ⲛⲁⲛⲁ. Codd. 22, 36, alii, in textu: οὐ μὴ δέξησθε. Post εἶπε (sic) κύριος iidem cum Syro-hex. addunt: τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ; et in fine, φησὶ κύριος.

³⁶ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. "MS. Jes. in textu habet οἰκήσαμεν [immo οἰκίσσαμεν, teste Parsons.]; ad marg. ῥοκήσαμεν."—Montef.

³⁷ Cod. 88 affert: 'Α. Σ. καὶ ἐκαθίσασαμεν ἐν Ἱ. Cod. 86: Σ. καὶ ἐκάθισεν ἐν Ἱ. Syro-hex.: 'Α. Θ. καὶ ἐκαθίσασαμεν (ⲛⲁⲛⲁ). ³⁸ Sic Codd. 86 (in marg.), 88, 106, et Syro-hex. ³⁹ Syro-hex. ⲛⲁⲛⲁ, ⲛⲁⲛⲁ. Codd. 22, 36, alii, in textu: οὐ μὴ δέξησθε. Post εἶπε (sic) κύριος iidem cum Syro-hex. addunt: τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ; et in fine, φησὶ κύριος.

⁴⁰ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴¹ Idem.

⁴² Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, alii, et Syro-hex. "MS. Jes. in textu habet οἰκήσαμεν [immo οἰκίσσαμεν, teste Parsons.]; ad marg. ῥοκήσαμεν."—Montef.

⁴³ Cod. 88 affert: 'Α. Σ. καὶ ἐκαθίσασαμεν ἐν Ἱ. Cod. 86: Σ. καὶ ἐκάθισεν ἐν Ἱ. Syro-hex.: 'Α. Θ. καὶ ἐκαθίσασαμεν (ⲛⲁⲛⲁ). ⁴⁴ Sic Codd. 86 (in marg.), 88, 106, et Syro-hex. ⁴⁵ Syro-hex. ⲛⲁⲛⲁ, ⲛⲁⲛⲁ. Codd. 22, 36, alii, in textu: οὐ μὴ δέξησθε. Post εἶπε (sic) κύριος iidem cum Syro-hex. addunt: τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ; et in fine, φησὶ κύριος.

⁴⁶ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴⁷ Idem.

⁴⁸ Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, alii, et Syro-hex. "MS. Jes. in textu habet οἰκήσαμεν [immo οἰκίσσαμεν, teste Parsons.]; ad marg. ῥοκήσαμεν."—Montef.

⁴⁹ Cod. 88 affert: 'Α. Σ. καὶ ἐκαθίσασαμεν ἐν Ἱ. Cod. 86: Σ. καὶ ἐκάθισεν ἐν Ἱ. Syro-hex.: 'Α. Θ. καὶ ἐκαθίσασαμεν (ⲛⲁⲛⲁ). ⁵⁰ Sic Codd. 86 (in marg.), 88, 106, et Syro-hex. ⁵¹ Syro-hex. ⲛⲁⲛⲁ, ⲛⲁⲛⲁ. Codd. 22, 36, alii, in textu: οὐ μὴ δέξησθε. Post εἶπε (sic) κύριος iidem cum Syro-hex. addunt: τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ; et in fine, φησὶ κύριος.

⁵² Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁵³ Idem.

⁵⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, alii, et Syro-hex. "MS. Jes. in textu habet οἰκήσαμεν [immo οἰκίσσαμεν, teste Parsons.]; ad marg. ῥοκήσαμεν."—Montef.

⁵⁵ Cod. 88 affert: 'Α. Σ. καὶ ἐκαθίσασαμεν ἐν Ἱ. Cod. 86: Σ. καὶ ἐκάθισεν ἐν Ἱ. Syro-hex.: 'Α. Θ. καὶ ἐκαθίσασαμεν (ⲛⲁⲛⲁ). ⁵⁶ Sic Codd. 86 (in marg.), 88, 106, et Syro-hex. ⁵⁷ Syro-hex. ⲛⲁⲛⲁ, ⲛⲁⲛⲁ. Codd. 22, 36, alii, in textu: οὐ μὴ δέξησθε. Post εἶπε (sic) κύριος iidem cum Syro-hex. addunt: τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ; et in fine, φησὶ κύριος.

14. **וְתַדְבְּרִי**. *Verba.* O'. ✕ τὸ ῥῆμα.³⁷
עַד-יְהִי־וַיִּשְׁמְעוּ־לְמִצְוֹתַי.
Usque ad hunc diem; quia obedierunt praecepto patris sui. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν.³⁸
וְהִנְנִי. O'. καὶ ἐγώ. Alia exempl. ἐγὼ δέ.³⁹
 Alia: καὶ ἐγώ ✕ εἰμι.⁴⁰
וְהִנְנִי. *Mane surgendo et loquendo.* O'.
 ὀρθρου. Alia exempl. add. καὶ ἐλάλησα.⁴¹ 'A.
 ὀρθρίζων καὶ λαλῶν.⁴²
וְלֹא־שָׁמַעְתִּים. *Et non audivistis me.* O'.
 καὶ οὐκ ἠκούσατέ μου.⁴³
 15. **וְכָל־עַבְדִּי**. *Omnes servos meos.* O'. τοὺς
 παῖδάς μου. Alia exempl. ✕ σύμπαντας
 τοὺς δούλους μου.⁴⁴
וְהִנְנִי. *Mane surgendo et mittendo.* O'.
 Vacat. ✕ ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων.⁴⁵
וְהִנְנִי. O'. λέγων. Alia exempl. εἶπα.⁴⁶ 'A.
 Σ. Θ. λέγων.⁴⁷
וְשִׁבְרֵנִי. *Recedite, quaeso.* O'. ἀποστράφητε
 ✕ δὴ.⁴⁸
וְהִנְנִי. *Et bona facite opera vestra.* O'. καὶ βελτίω ποιήσατε τὰ ἐπιτηδεύματα (alia exempl. τὰ πράγματα⁴⁹) ὑμῶν.

- 'A. βελτύνετε (s. βελτιώσατε) τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν.⁵⁰
 15. **וְהִנְנִי**. *Aurem vestram.* O'. τὰ ὦτα ὑμῶν.
 Alia exempl. ✕ τὸ ὥτιον ὑμῶν.⁵¹
 16. **וְהִנְנִי**. *Quod praecepit iis.* O'. Vacat.
 Alia exempl. ἦν ἐνετείλατο αὐτοῖς.⁵²
 17. **וְהִנְנִי**. O'. κύριος ✕ ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ.⁵³
וְהִנְנִי. *Ecce! ego inducam.* O'. ἰδοὺ
 ✕ ἐγὼ φέρω.⁵⁴ Oὐ Γ'. ἐπάγω.⁵⁵
 17, 18. **וְהִנְנִי**. *Propterea quod locutus sum ad eos, et non audiverunt; et vocavi eos, et non responderunt.* Et domui Rechabitarum dixit Jeremias. O'. Vacat. ✕ Θ. ἀνθ' ὧν ἐλάλησα ἐπ' αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἤκουσαν καὶ ἐκάλεσα αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν. καὶ τῷ οἴκῳ 'Ρηχάβ εἶπεν Ἰερεμίας.⁵⁶
 18. **וְהִנְנִי**. O'. οὕτως εἶπε κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ.⁵⁷
וְהִנְנִי. *Propterea quod obedivistis.* O'. ἐπειδὴ ἤκουσαν. 'A. Θ. ἀνθ' ὧν ἠκούσατε.⁵⁸
וְהִנְנִי. *Praecepto Jonadah*

³⁷ Syro-hex. **וְהִנְנִי** ✕. Articulus deest in LXX. Mox ad τοῖς τέκνοις Montef. affert: "Ἄλλ. τοῖς υἱοῖς, quae lectio est in Codd. XII (in marg.), 22, 26, 36, aliis.
³⁸ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ✕), alii. Syro-hex. pingit: ✕ ἕως τ. ἡ. ταύτης, ὅτι ἤκουσαν τῆς ἐντολῆς (s. τὴν ἐντολήν, ut Cod. 88) ✕ τοῦ π. αὐτῶν.
³⁹ Sic Codd. 88, 233, 239, et Syro-hex.
⁴⁰ Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐγὼ εἰμι (s. εἰ μή). Cod. 86 in marg.: ✕ εἰμι.
⁴¹ Sic Comp., Ald., Codd. II, XII, 23, 33, alii, et Syro-hex.
⁴² Syro-hex. **וְהִנְנִי**. Sic in textu Codd. 22, 36, alii.
⁴³ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.
⁴⁴ Sic Cod. 88, et sine aster. Cod. 62, Syro-hex.
⁴⁵ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.
⁴⁶ Sic Codd. 88 (cum εἶπας), 233, Syro-hex. **וְהִנְנִי**.
⁴⁷ Syro-hex. **וְהִנְנִי**.
⁴⁸ Cod. 88, Syro-hex.
⁴⁹ Sic Codd. 26, 86, 233. Eodem spectat lectio Cod. 88 et Syro-hex., τὰ προστάγματα, quae

confusio notissima est. Cf. ad Cap. xlv. 22. ⁵⁰ Codd. 86, 88: 'A. βελτύνετε (βελτιώσατε Cod. 88) τὰ ἐπ. ὑμῶν. Syro-hex. affert: Oὐ λοιπαί τὰ ἐπιτηδεύματα (لَا لَاقِبَائِي).
⁵¹ Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 88, et sine artic. Codd. 22, 36, alii.
⁵² Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.
⁵³ Sic Cod. 88, Syro-hex. In LXX hodie legitur tantummodo κύριος; sed in Comp., Codd. 22, 36, aliis, κύριος τ. δ. ὁ θ. Ἰσ.
⁵⁴ Sic Syro-hex. Cod. 88 pingit: ἰδοὺ ἐγὼ ✕ φέρω. Prooemium habetur in LXX.
⁵⁵ Codd. 86, 88. Mox Syro-hex. in textu: καὶ ἐπὶ ✕ πάντας (sic sine aster. Codd. 62, 88) τοὺς καρ. ✕ Ἱερουσαλήμ.
⁵⁶ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex., qui cuneolum post 'Ρηχάβ ponit. Paulo aliter Codd. 22, 36, alii: ἀνθ' ὧν ἔλ. πρὸς αὐτοὺς, κ. τ. ε.
⁵⁷ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.
⁵⁸ Syro-hex. **וְהִנְנִי**.

patris vestri. O'. τὴν ἐντολὴν (alia exempl. add. Ἰωναδάβ⁵⁹) τοῦ πατρὸς αὐτῶν (Οἱ λοιποὶ ὑμῶν⁶⁰).

18. וְשָׁמְרוּ אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי וְתַעֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוִּיתִי אֹתְכֶם. *Et observastis omnia praecepta ejus, et fecistis juxta omnia quae praecepit vobis.* O'. ποιεῖν καθέτι ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ἐφύλαξαν σύμπασας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ποιεῖν ✕ κατὰ πάντα † ὅσα ἐνετείλατο αὐτοῖς (Οἱ λοιποὶ ὑμῶν⁶¹) ÷ ὁ πατὴρ αὐτῶν †.⁶²

19. לֵכֵן פָּה אִמְרֵי יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O'. Vacat. ✕ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραὴλ †.⁶³

לֹא-יִכָּרֵת. *Non excindetur.* O'. οὐ μὴ ἐκλείπη. 'A. Θ. οὐκ ἐξολοθρευθήσεται.⁶⁴

Cap. XXXV. 14. ÷ υἱοί †. 18. ÷ υἱοί Ἰωναδάβ υἱοῦ Ῥηχάβ †.⁶⁵

CAP. XXXVI (Gr. xliii).

1. וַיְהִי בִשְׁנָה. *Et factum est anno.* O'. ἐν τῷ ἐνιαυτῷ. Alia exempl. καὶ ✕ 'A. Θ. ἐγενήθη † ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.¹

וַיְדַבֵּר הוּא אֶל-יְרֵמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה. *Verbum hoc ad Jeremiam a Jona.* O'. λόγος κυρίου πρὸς μέ. 'A. Σ. ὁ λόγος οὗτος πρὸς Ἱερεμίαν παρὰ κυρίου.²

2. מְגִלָּת. *Volumen.* O'. χαρτίον. 'A. εἶλημα. Σ. τόμον. Θ. κεφαλίδα.³

וַיִּדְבַּרְתִּי. *Locutus sum.* O'. ἐλάλησα. Alia exempl. ἐχρημάτισα.⁴ Οἱ λοιποὶ ἐλάλησα.⁵

3. כָּל אֶת. O'. πάντα. Alia exempl. ✕ σὺν † πάντα.⁶

וְיָשׁוּבוּ אִישׁ אֶל-מְעִן לְבָבוֹ. *Ut revertantur unusquisque.* O'. ἵνα ἀποστρέψωσιν (s. ἀποστραφῶσιν) ✕ Θ. ἕκαστος †.⁷

4. דָּבַר. O'. ἐλάλησε. Alia exempl. ἐχρημάτισεν.⁸

עַל-מְגִלַּת-סֵפֶר. *In volumine libri.* O'. εἰς χαρτίον βιβλίου. 'A. ἐπὶ κεφαλίδα βιβλίου. Σ. ἐπὶ τόμον τοῦ βιβλίου.⁹

5. עָצוּר. *Conclusus sum.* O'. φυλάσσομαι. 'A. Σ. συνέχομαι.¹⁰

6. וְיָבִיאתָ אֶת-הָאֶתָּה. *Et ingredieris tu.* O'. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰσελεύσῃ σύ.¹¹

בַּמְּגִלָּה אֲשֶׁר-קָרַבְתָּ מִפִּי אֶת-דְּבָרֵי יְהוָה. *In volumine in quo scripsisti ex ore meo verba Jovae.* O'. ἐν τῷ χαρτίῳ τούτῳ. Alia exempl. ἐν τῷ χάρτῳ ÷ τούτῳ † ᾧ ἔγραψας ἐκ τοῦ στόματός μου τοὺς λόγους κυρίου.¹²

7. וְיָשׁוּבוּ אִישׁ. *Et recedent quisque.* O'. καὶ ἀποστρέψουσιν ✕ Θ. ἕκαστος †.¹³

8. בָּרַח בְּן-נְרִיָּה. O'. Βαρὸχ ✕ 'A. Σ. υἱὸς Νηρίου †.¹⁴

⁵⁹ Sic Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, et Syro-hex.

⁶⁰ Syro-hex. ⁶¹ Idem. ⁶² Sic Cod. 88 (cum ✕ pro +), Syro-hex., et sine aster. et obelo Codd. 22, 36, alii. Cod. XII affert: Σ. καὶ ἐφύλαξαν σύμπασας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ; et ad καθέτι in marg.: καθ' ὅσα κατὰ πάντα. ⁶³ Cod. Jes. Sic sine aster. Cod. 88, Syro-hex. (quorum uterque om. τῶν δυνάμεων), et (cum ὁ θεός) Codd. 22, 36, alii. ⁶⁴ Syro-hex. † لا يجرحه .⁶⁵ Idem.

CAP. XXXVI. ¹ Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex. in textu: καὶ ✕ ἐγενήθη † ἐν τῷ ἔτει. Sic sine aster. (cum ἐγένετο) Codd. 22, 36, alii. ² Cod. 86. Cod. 88, Syro-hex. in textu: ✕ ὁ λόγος † οὗτος πρὸς 'I. (Syro-hex. in marg. πρὸς μέ) ✕ παρὰ κυρίου †. ³ Syro-hex. † .⁴ Idem.

Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 8. Montef. vero e Cod. Jes. affert: 'A. κεφαλίδα. Σ. τόμον.

In textu κεφαλίδα pro χαρτίον habent Codd. 22, 36, alii.

⁴ Sic Codd. III, 22, 26, 33, alii. Syro-hex. ⁵ Συρο-ἑβραϊστικῶν. Montef. e Cod. Jes. affert: "Ἄλλος ἐχρημάτισα. Cf. ad Cap. xxvi. 2. ⁶ Syro-hex. ⁷ Cod. Jes. Parsons. ex eodem affert σύμπασα, et sic Codd. 22, 36, alii. ⁸ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex.

⁹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., ut ante. ¹⁰ Cod. 88. Cod. 86: 'A. ἐπὶ κεφαλίδος β. Σ. ἐπὶ τόμου τ. β. ¹¹ Syro-hex. † .¹² Idem.

Cf. ad Cap. xxxiii. 1. xxxix. 15. ¹³ Sic Codd. 22 (sine σὺ), 36, alii, et Syro-hex. ¹⁴ Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἐν τῇ κεφαλίδι ταύτῃ ἐν ᾗ ἔγραψας κ.τ.λ. ¹⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ¹⁶ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex.

9. **הַחֲשִׁייתָ**. *Quinto*. O'. τῷ ὀγδόῳ. Alia exempl. τῷ πέμπτῳ.¹⁵
קְרָאוּ. *Proclamaverunt*. O'. ἐξεκκλησίασαν. 'A. ἐκήρυξαν.¹⁶
וְכָל-הָעָם הַבָּנִים מֵעָרֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם. *Et omni populo venientibus de civitatibus Judae in Jerusalem*. O'. καὶ οἶκος 'Ιούδα. Alia exempl. praemittunt: καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐρχόμενοι ἐκ πόλεων 'Ιούδα εἰς 'Ιερουσαλήμ.¹⁷
10. **תַּתְּדַבְּרִי**. O'. ✕ τοὺς ἄ λόγους.¹⁸
בְּלִשְׁפָתַי. *In conclavi*. O'. ἐν οἴκῳ. 'A. εἰς τὸ παστοφόριον.¹⁹ Σ. ἐν τῇ ἐξέδρᾳ.²⁰
בְּאַזְנוֹי. *In auribus*. O'. καὶ ἐν ὠσὶ. Alia exempl. εἰς τὰ ὄτα.²¹
כָּל-הָעָם. *Omnia populi*. O'. ✕ παντὸς ἄ τοῦ λαοῦ.²²
12. **אֶלְנָתָן**. *Elnathan*. O'. 'Ιωνάθαν. "Αλλος Νάθαν. "Αλλος 'Ελνάθαν.²³
13. **בַּסֵּפֶר**. *In libro*. O'. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ βιβλίῳ.²⁴
14. **הַמְגִלָּה אֲשֶׁר קָרָאתָ בָּהּ**. *Volume in quo legisti*. O'. τὸ χαρτίον ('A. τὸ εἶλημα. Σ. τὴν κεφαλίδᾶ²⁵) ἐν ᾧ σὺ ἀναγινώσκεις ἐν αὐτῷ. Alia exempl. τὸ βιβλίον ἐν ᾧ ✕ σὺ ἄ²⁶ ἀναγινώσκεις ✕ ἐν αὐτῷ ἄ.²⁷

14. **יְדִי**. O'. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.²⁸
15. **נָשָׁב וְקָרָאתָ**. *Sede, quaeso, et lege illud*. O'. πάλιν ✕ δὴ ἄ ἀνάγνωθι.²⁹ 'A. ἐπίστρεψον δὴ καὶ ἀνάγνωθι. Σ. ἀνάλαβε καὶ ἀνάγνωθι.³⁰ Aliter: 'A. κάθισον δὴ...³¹
מִן-הָאֵתָּרִים. O'. Vacat. ✕ Σ. εἰς τὰ ὄτα αὐτῶν ἄ.³²
16. **יִרְאוּ**. *Pavebant*. O'. συνεβουλεύσαντο. 'A. Σ. ἐξίστησαν.³³
הִגִּיד נָגִיד. *Indicando indicabimus*. O'. ἀναγγέλλοντες ἀναγγείλωμεν. Σ. θέλεις ἵνα ἀναγγείλωμεν;³⁴
17. **נִגְדִי-נָתַן**. *Indica, quaeso, nobis*. O'. Vacat. Alia exempl. ἀνάγγειλον δὴ ἡμῖν.³⁵
מִפִּי. O'. Vacat. ✕ ἐκ στόματος αὐτοῦ ἄ.³⁶
18. **וַיִּמְרָר לְהָם**. O'. καὶ εἶπεν ✕ αὐτοῖς ἄ.³⁷
מִפִּי יִקְרָא לִי. *Ex ore ejus praelegit mihi*. O'. ἀπὸ στόματος αὐτοῦ ἀνήγγειλέ μοι 'Ιερემίας. Σ. ἀπὸ στόματος αὐτοῦ ἔλεγεν, ὡς ὁ ἀναγινώσκων πρὸς μέ.³⁸
בְּדִי. *Cum atramento*. O'. Vacat. Alia exempl. ἐν μέλανι.³⁹
19. **וְיִדַע לֹא-יֵדַע מִיָּמֶיךָ**. *Et nemo sciat ubi vos sitis*. O'. ἄνθρωπος μὴ γνώτω ποῦ ὑμεῖς. 'A. καὶ ἀνὴρ μὴ γνώτω ποῦ ἐστέ.⁴⁰

(Post 'Ιερემίας Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. inferunt ὁ προφήτης.)¹⁵ Sic Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in textu τῷ πέμπτῳ, in marg. char. med. τῷ ὀγδόῳ habet. Mox pro τῷ βασιλεῖ 'Ιωακείμ Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. exhibent: 'Ιωακείμ υἱοῦ 'Ιωσίου βασιλέως 'Ιούδα.¹⁶ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**.¹⁷ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., qui in fine addant: οἶκος (s. ὁ οἶκος) 'Ιούδα, siue copula.¹⁸ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. Articulus deest in Comp., Codd. III, 26, 86.¹⁹ Cod. 86. Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. Cf. ad Cap. xxxv. 4.²⁰ Codd. 86, 88. Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**.²¹ Sic Codd. III, XII (in marg.), 22, 36, alii.²² Syro-hex. Hodie παντὸς legitur in libris omnibus, excepto Cod. 233.²³ "MS. Jes. in textu Νάθαν [sic Comp., Codd. 23, 26, alii], in marg. 'Ελνάθαν."—Montef.²⁴ Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex.²⁵ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה** ✕ **וְהָיָה**.²⁶ Cod. Jes. in marg. affert: ✕ σὺ. Abest σὺ a Comp.,

Codd. III, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex.²⁷ Syro-hex. in textu: ✕ ἐν αὐτῷ ἄ, et sic Cod. 86 in marg. In Codd. 22, 36, alii, ἐν αὐτῷ deest.²⁸ Sic Comp., Codd. XII, 26, 33, alii, et Syro-hex.²⁹ Sic Codd. 62 (sine ✕), 88, et Syro-hex.³⁰ Codd. 86, 88. Posterior ad Aquilam ἐπίστρεψαι habet.³¹ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. Ex altera editione, ut videtur.³² Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex.³³ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. Vulg. obstupuerunt.³⁴ Idem: ✕ **וְהָיָה**.³⁵ Sic Codd. 88, 233, et (om. δὴ) Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: ἀνάγ. ἡμῖν δὴ.³⁶ Cod. 88, Syro-hex.³⁷ Idem.³⁸ Syro-hex. **וְהָיָה** **וְהָיָה** **וְהָיָה**. Vulg.: *Ex ore suo loquebatur, quasi legens ad me*.³⁹ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.⁴⁰ Codd. 86, 88.

20. **תַּבְּשִׁיבֵי דְרִיבְרָה.** *Deposuerunt in conclavi.* O'. ἔδωκαν φυλάσσειν ἐν οἴκῳ. 'A. ἀπέθεντο ἐν τῷ παστοφορίῳ.⁴¹ Σ. ἀπέθεντο (s. ἔθεντο) ἐν τῇ ἐξέδρῳ.⁴²
- בְּאֵזְנֵי הַמֶּלֶךְ.** *In auribus regis.* O'. τῷ βασιλεῖ. 'A. ἐν τοῖς ὠσίν τοῦ βασιλέως. Σ. εἰς ἀκοάς...⁴³
22. **יָצַח מִנְּפִי.** *In mense nono.* O'. Vacat. Alia exempl. ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑννάτῳ.⁴⁴
- וְהָיָה מִבְּעֵרָתָא.** *Et olla (focus) ante eum accensa.* O'. καὶ ἐσχάρα πυρὸς κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. 'A. Σ. . . ἐκκεκαυμένη.⁴⁵
23. **וְעַד שֶׁיֵּשֶׁר.** *Outtello.* O'. τῷ ξυρῷ. Σ. τῇ σμίλῃ.⁴⁶
- וְעַד שֶׁיֵּשֶׁר עַל הַמֶּלֶךְ.** *Donec consumptus esset omne volumen in igne qui erat super ollam.* O'. ἕως ἐξέλιπε πᾶς ὁ χάρτης εἰς τὸ πῦρ ✕ τὸ ἐπὶ ἄ τῆς ἐσχάρας.⁴⁷
24. **וְלֹא יָבִיאוּ.** *Et non veniebant.* O'. καὶ οὐκ ἐξήτησαν. Alia exempl. καὶ οὐκ ἐξεξήτησαν (in marg. τὸν κύριον).⁴⁸ Alia: καὶ οὐκ ἐξέστησαν.⁴⁹
25. **וְעַד שֶׁיֵּשֶׁר.** *Immo vero.* O'. καί. 'A. καίγε. Σ. καὶ δῆ.⁵⁰
- וְעַד שֶׁיֵּשֶׁר בְּפִי הַמֶּלֶךְ.** *Precibus adierunt regem.* O'. ὑπέθεντο τῷ βασιλεῖ. 'A. ἀπήντησαν τῷ βασιλεῖ. Σ. ἀντείπον...⁵¹
25. **לֹא יִבְרַח הַחַיִּים.** *Ne combureret volumen; et non obtemperavit eis.* O'. πρὸς τὸ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον. Alia exempl. πρὸς τὸ μὴ κατακαῦσαι τὸ χαρτίον καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν.⁵²
26. **וְהָיָה רִמְיָהוּ.** *Sed occultavit eos Jona.* O'. καὶ κατεκρύβησαν. 'A. καὶ ἔκρυψεν αὐτοὺς κύριος. Σ. ἔκρυψε δὲ αὐτοὺς κύριος.⁵³
28. **וְכָתַב עַל הַיָּדָא.** *Et scribe in eo omnia verba priora.* O'. καὶ γράψον ✕ ἐπ' αὐτῷ ἄ πάντας τοὺς λόγους ✕ τοὺς προτέρους ἄ.⁵⁴
- וְעַל הַמֶּלֶךְ הַקִּדְמוֹן.** *In volumine priori.* O'. ἐπὶ τοῦ χαρτίου ✕ τοῦ προτέρου ἄ.⁵⁵
29. **וְלֹא יָבִיאוּ.** (in priore loco). O'. λέγων. Alia exempl. εἶπας, s. εἰπών.⁵⁶ Οἱ λοιποὶ λέγων.⁵⁷
- וְעַד שֶׁיֵּשֶׁר.** *Veniendo veniet.* O'. εἰσπορευόμενος εἰσπορεύεται. 'A. Σ. ἐρχόμενος εἰσεύεται.⁵⁸
- וְעַד שֶׁיֵּשֶׁר.** *Et vastabit.* O'. καὶ ἐξολοθρεύσει. 'A. Σ. καὶ διαφθερεῖ.⁵⁹
- וְעַד שֶׁיֵּשֶׁר.** *Et cessare faciet.* O'. καὶ ἐκλείψει. Alia exempl. καὶ ἐκτρίψει.⁶⁰
30. **וְעַד שֶׁיֵּשֶׁר.** *Cadaver ejus.* O'. τὸ θνησιμαῖον αὐτοῦ. Σ. τὸ πτώμα (αὐτοῦ).⁶¹
31. **וְעַד שֶׁיֵּשֶׁר.** *Et in progeniem ejus,*

⁴¹ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: .ל' + סוד. .ל'.
⁴² Syro-hex. + סוד. .ל'.
⁴³ Codd. 86, 88. Syro-hex. in marg. sine nom. + סוד. .ל'.
⁴⁴ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴⁵ Codd. 86, 88. Syro-hex. + סוד. .ל'.
⁴⁶ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 48, 96. Syro-hex. סוד. .ל'.
⁴⁷ Sic cum aster. Syro-hex. Solus Cod. XII om. τὸ ἐπὶ, legens: ἕως (non, ut Montef., ✕ ἕως) οὗ ἐξέλιπεν π. ὁ χ. εἰς τὸ πῦρ τῆς ἐσχ.
⁴⁸ Sic Cod. Jes., Syro-hex. ⁴⁹ Sic Comp., Codd. 41, 87. Cf. ad v. 16. Nobil.: "In quibusdam libris est ἐξέστησαν. In quibusdam [Codd. 22, 36, aliis] ἐξήτησαν τὸν κύριον."
⁵⁰ Syro-hex. .ל' + סוד. .ל'.
⁵¹ Codd. 86, 88: 'A. ἀπήντησαν. Σ. ἀντείπον. Syro-hex. + סוד. .ל'.
⁵² Huc pertinet Nobilii lectio ad v. 20: εἰσῆλθον πρὸς τὸν βασιλέα 'A. ἀπήντησαν τῷ β. Error est Anonymi in Cat. Ghisler. T. II, p. 759.
⁵³ Sic Comp., Codd. XII (cum καὶ ἤκουσεν

αὐτῶν), 33, 49, alii, et Syro-hex. ⁵⁴ Codd. 86, 88. Syro-hex. + סוד. .ל'.
⁵⁵ Post 'Εξρηλ Cod. 88 et Syro-hex. addunt: καὶ τῷ Σελεμίῳ υἱῷ 'Αβδελῆ. Idem cum Comp., Codd. 22, 36, alii: τὸν Β. τὸν γραμματεῖα, καὶ τὸν 'I. τὸν προφήτην.
⁵⁶ Syro-hex. Lectio ἐπ' αὐτὸ (sic) est in Cod. 88, et ✕ ἐπ' αὐτῷ in marg. Cod. 86. ⁵⁷ Idem. Mox Syro-hex.: 'Ιωακείμ ὁ βασιλεὺς ✕ 'Ιούδα ἄ. καὶ πρὸς 'Ιωακείμ βασιλεία 'Ιούδα ἐρείς κ.τ.λ., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁵⁸ Prior lectio est in Codd. 88, 233, et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 36, alii. ⁵⁹ Syro-hex. ⁶⁰ Idem: + סוד. .ל'.
⁶¹ Idem: + סוד. .ל'. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ⁶² Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. + סוד. .ל'. (Peal סוד. com-mutatur cum ἐκτρίβηται Gen. xlv. 11. Exod. ix. 15. xii. 13 in Syro-hex.) ⁶³ Codd. 86, 88.

et in servos ejus. Ο'. και ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ, και ἐπὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. 'Α. και ἐπὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ, και ἐπὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ.⁶²

31. **וְעוֹנֵי-תָנָה**. *Iniquitatem eorum.* Ο'. Vacat. Alia exempl. τὰς ἀνομίας αὐτῶν.⁶³

וְיָנִי-לָמְהָ. *Et in homines.* Ο'. και ἐπὶ γῆν. 'Α. και ἐπὶ ἀνδρα. Σ. και ἐπὶ τοῖς ἀνδράσιν.⁶⁴

32. **וְלָקַח יְרֵמְיָהוּ**. *Et Jeremias sumpsit.* Ο'. και ἔλαβε Βαρούχ. Alia exempl. και 'Ιερემίας ἔλαβεν.⁶⁵

וַיִּתְּנָה לְבַרְדְּיָהוּ בֶן-נְרְיָהוּ הַסֹּפֵר. Ο'. Vacat. Alia exempl. και ἔδωκεν αὐτὸ πρὸς Βαρούχ υἱὸν Νηρίου τὸν γραμματέα.⁶⁶

Cap. XXXVI. 2. ÷ βασιλείως 'Ιούδα 4. 7. και ἡ ὄργη ÷ κυρίου 4. 9. και πᾶς ὁ λαὸς——εἰς 'Ιερουσαλήμ, ÷ οἶκος 'Ιούδα 4.⁶⁷

CAP. XXXVII (Gr. xliii).

1. **וַיִּקְרָא יְרֵמְיָהוּ בְּנֵי-תַחַת**. Ο'. ἀντὶ 'Ιωακείμ. Alia exempl. ἀντὶ 'Ιεχονίου υἱοῦ 'Ιωακείμ.¹

וַיִּשְׂרַף הַמֶּלֶךְ. *Quem regnare fecit.* Ο'. ὃν ἐβασίλευσε. Σ. ὃν κατέστησε βασιλεύειν.²

וַיִּהְיֶה יְרֵמְיָהוּ. Ο'. (βασιλεύειν) τοῦ 'Ιούδα. 'Α. Σ. ἐν γῆ 'Ιούδα.³

3. **וַיִּלְחַץ-תְּנָה**. *Jehucal.* Ο'. τὸν 'Ιωάχαλ. Alia exempl. τὸν 'Ιωάχας, s. τὸν 'Ιωάχαζ.⁴ 'Α. Σ. τὸν 'Ιουχάλ.⁵

וַיְהִי-יְרֵמְיָהוּ. Ο'. πρὸς 'Ιερემίαν ✕ Πάντες τὸν προφήτην 4.⁶

וַיִּפְתַּח-לֵּהּ. *Intercede, quaeso.* Ο'. πρόσευξαι ✕ δὴ 4.⁷

4. **וַיִּתְּנֵהוּ בְּיַד מְלִיכֵי מִצְרָיִם**. *Jeremias autem erat intrans et exiens in medio populi; nequedum conjecerant eum in domum carceris.* Ο'. και 'Ιερემίας ἦλθε και διήλθε διὰ μέσον τῆς πόλεως (alia exempl. τοῦ δ'χλου⁸), και οὐκ ἔδωκαν (alia exempl. ἀπήγαγον⁹) αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς (alia exempl. εἰς φυλακὴν¹⁰). 'Α. και 'Ιερემίας εἰσπορεύετο και ἐξεπορεύετο ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ, και οὐκ ἔδωκαν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς.¹¹

5. **וַיִּשְׂרַף-עַל-יְרוּשָׁלַיִם**. *Qui obsidebant Jerusalem.* Ο'. Vacat. 'Α. Θ. οἱ πολιορκοῦντες ἐπὶ 'Ιερουσαλήμ.¹²

וַיִּשְׂרַף-עַל-מִצְרָיִם. *A contra Jerusalem.* Ο'. ἐπὶ (alia exempl. ἀπὸ¹³) 'Ιερουσαλήμ. 'Α. ἐπάνωθεν αὐτῆς.¹⁴

⁶² Syro-hex. + **וְעוֹנֵי-תָנָה** (וְעוֹ). Prior clausula est in Codd. 22, 36, aliiis. ⁶³ Sic Comp., Codd. 22, 36, alii. Cod. 88, Syro-hex.: ✕ **πάσας** 4 τὰς ἀνομίας αὐτοῦ (sic). ⁶⁴ Cod. 86. Syro-hex. affert: **וְיָנִי-לָמְהָ**.

⁶⁵ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁶⁶ Sic Codd. 86 (in marg. sub ✕), 88, 233, et Syro-hex. Alia lectio est in Codd. 22, 36, aliiis: (κεφαλὶδα ἑτέραν), και ἔδωκεν αὐτὴν τῷ Β. υἱῷ Ν. τῷ γραμματέϊ. Post 'Ιωακείμ Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. addunt: βασιλεὺς 'Ιούδα ἐν πυρὶ. ⁶⁷ Syro-hex.

CAP. XXXVII. ¹ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Idem post **Ναβουχ.** add. βασιλεὺς Βαβυλωνος. Solus Syro-hex. βασιλεὺς ante Σεδεκίαν infert. ² Codd. 86, 88. ³ Idem. Syro-hex. **וַיִּהְיֶה** + **יְרוּשָׁלַיִם**. In v. 2 post 'Ιερემίαν add. τοῦ προφήτου Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴ Prior scriptura est in Ald., Codd. XII, 23, 26, 33, aliiis; posterior in Codd. III, 22, 36, aliiis. Syro-hex. **וַיִּלְחַץ**, appicto ΤΟΝ ΙΟΥΧΑΛ.

⁴ Syro-hex. + **וַיִּלְחַץ-תְּנָה**, appicto ΙΟΥΧΑΛ. ⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁷ Syro-hex. Particula abest a Comp., Codd. XII, 22, 23, 48, aliiis. In fine Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. add. **θεὸν ἡμῶν**, s. τὸν θεὸν ἡμῶν.

⁸ Sic Codd. 23, 62, 88, 233. Syro-hex. **וַיִּשְׂרַף**, appicto ΤΟΥ ΟΧΛΟΥ. ⁹ Sic Codd. XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁰ Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Idem in marg.: 'Α. Σ. εἰς τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς. ¹¹ Cod. 86, 88. Pro **ἔδωκαν** in codd. mendose scriptum **ἐδίωκον**, et **ἔδωκον**. Syro-hex. affert: + **עַל-מִצְרָיִם**.

Haec και 'Ιερ.—τοῦ λαοῦ, in textu habent Codd. 22, 36, alii. ¹² Cod. 86, et in textu sine nom. Cod. 233. Syro-hex. in textu: ✕ οἱ πολιορκοῦντες 4 τὴν 'Ιερ. Codd. 22, 36, alii: οἱ πολεμοῦντες τὴν 'Ιερ. ¹³ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 26, alii. Syro-hex. pingit: ✕ και ἀνέβησαν ἀπὸ 'Ιερ. 4. ¹⁴ Cod. 86, 88.

7. **לִּי מִיָּדְךָ אֲנִי מְשַׁלְּחִים.** *Qui misit vos ad me.* Ο'. τὸν ἀποστείλαντα πρὸς σέ. *Alia exempl. τὸν ἀποστείλαντα* ✕ *ὑμᾶς πρὸς μέ* 15
- מִצְרַיִם אֶרֶץ מִצְרַיִם.** *In terram suam Aegyptum.* Ο'. εἰς γῆν Αἴγυπτου. 'Α. εἰς γῆν αὐτοῦ... 16
8. **וְלָקְחוּ.** *Et capient eam.* Ο'. καὶ συλλήψονται αὐτήν. Σ. (καὶ) πορθήσουσιν (αὐτήν). 17
9. **נְפְשֵׁיכֶם וְנַפְשֵׁי בָנֵיכֶם.** *Ne decipiatitis animas vestras.* Ο'. μὴ ὑπολάβητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. 'Α. Σ. μὴ ἀπατᾶτε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. 18
- וְיָבֹאוּ.** *Eundo ibunt.* Ο'. ἀποτρέχοντες ἀπελεύσονται. 'Α. (πορευόμενοι) πορεύονται. 19
10. **לִּי אֶחָד.** *Unusquisque in tentorio suo.* Ο'. ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ. 'Α. ἀνὴρ ἐν τῇ ἰκίπῃ αὐτοῦ. 20 Σ. ἄνθρωπος ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ. 21
11. **וְעָשָׂה.** *Et factum est cum recessisset.* Ο'. καὶ ἐγένετο ὅτε ἀνέβη. Σ. ὅτε δὲ ἀπεχώρησε. 22
12. **מִשָּׁלְךָ.** *Ad dividendum portionem (s. ad subducendum se) inde.* Ο'. τοῦ ἀγοράσαι ἐκεῖθεν. 'Α. τοῦ μερισθῆναι ἐκεῖ. Σ. μερίσασθαι ἐκεῖθεν. Θ. τοῦ μερισθῆναι ἐκεῖθεν. 23
13. **וְיָרַח.** *Et ibi erat dominus praefecturae, cui nomen Jerias.* Ο'. καὶ ἐκεῖ ἄνθρωπος παρ' ᾧ κατέλυνε, ✕ ὄνομα

αὐτῷ 24 Σαρουῖα. 'Α. καὶ ἐκεῖ ὁ ἔχων τὰς ἐπισκοφείας (s. ἐπισκοπὰς), καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἰαρία. Σ. ἦν ἐκεῖ ὁ ἔχων τὴν ἐπισκοπήν, ὄνομα Ἰαουρία. 25

13. **לְפָנַי.** *Tu deficiis.* Ο'. σὺ φεύγεις. 'Α. σὺ πίπτεις. Σ. αὐτομολεῖς. 26
15. **וְיָצְפוּ.** *Et graviter irati sunt.* Ο'. καὶ ἐπικράνθησαν. 'Α. καὶ ἐθυμώθησαν. 27
- וְיָצְפוּ.** *Et coniecerunt eum in domum vincti, in domum Jonathan scribae, quia eam fecerant.* Ο'. καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν ✕ 'Α. Θ. εἰς οἶκον φυλακῆς 28, εἰς τὴν οἰκίαν Ἰωνάθαν τοῦ γραμματέως, ὅτι ταύτην ἐποίησαν. Σ. . . εἰς τὸ δεσμοτήριον τὸ ἐν οἴκῳ Ἰωνάθαν τοῦ γραμματέως· αὐτὸν γὰρ ἐποίησαν. 29
- וְיָצְפוּ.** *In domum inclusionis.* Ο'. εἰς οἰκίαν φυλακῆς. 'Α. εἰς οἶκον συνοχῆς. Σ. εἰς οἶκον εἰρκῆς. 30
16. **וְיָצְפוּ.** *Postquam venisset Jeremias ad domum foveae, et ad cellulas.* Ο'. καὶ ἦλθεν Ἰερεμίας εἰς οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὴν χερέθ (alia exempl. εἰς τὴν ἀνιώθ³¹). 'Αλλος ✕ καὶ εἰσῆλθεν Ἰερεμίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὸν συγκλεισμὸν. 32 'Αλλος ✕ ὅτι ἦλθεν ὁ ὄχλος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λάκκου, καὶ εἰς τὴν χερέθ. 33 'Α. εἰς τὰ ἐργαστήρια. 34

15 Sic Cod. 88, Syro-hex. 16 Syro-hex. **לְפָנַי**.
 17 Codd. 86, 88. 18 Syro-hex. **לְפָנַי**.
 19 Codd. 86, 88: 'Α. μὴ ἀπατᾶτε κ.τ.έ. 20 Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: "Ἄλλος· πορεύονται. 20 Syro-hex. **וְיָבֹאוּ**.
 21 Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. 22 Syro-hex. **וְיָצְפוּ**.
 23 Cod. 88. Syro-hex. **וְיָצְפוּ**. Post ἐκεῖθεν Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, suppleunt ἄρτον, et sic Syro-hex. in marg. char. med. 24 Sic Cod. 88. Syro-hex. in textu: **וְיָצְפוּ**; in marg. autem: **וְיָצְפוּ**. 25 Syro-hex. **וְיָצְפוּ**.
 26 Codd. 86, 88: 'Α. αὐτομολεῖς. Σ. πίπτεις. 27 Codd.

86, 88. 28 Cod. Jes. Minus probabiliter Cod. 86: Σ. Θ. εἰς οἶκον φ. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: καὶ παρέδωκαν αὐτὸν ✕ εἰς οἶκον φ. εἰς οἶκον Ἰ. κ.τ.έ. Codd. 22, 36, alii: καὶ παρέδωκαν αὐτὸν εἰς οἶκον φ. εἰς τὸ δεσμοτήριον εἰς τὸν οἶκον Ἰ. κ.τ.έ. 29 Codd. 86, 88. 30 Idem. 31 Sic Cod. 88. Syro-hex. **וְיָצְפוּ**. 32 Cod. Jes. Videtur esse Symmachi, cui Syro-hex. vindicat lectiones: Σ. καὶ εἰσῆλθεν (**וְיָצְפוּ**); Σ. εἰς οἶκον συγκλεισμῶν, s. εἰς τὸν συγκλεισμὸν (**וְיָצְפוּ**). 33 Codd. 22, 36, alii, ex duplici versione: ὅτι ἦλθεν ὁ ὄχλος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λ. καὶ εἰς τὴν χερέθ καὶ εἰσῆλθεν Ἰερ. εἰς τὸν οἶκον τοῦ λ. καὶ εἰς τὸν συγκλεισμὸν. Ad καὶ εἰσῆλθεν Syro-hex. in marg. char. med.: ὅτι ὄχλος ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λ. καὶ εἰς τὴν χερέθ (**וְיָצְפוּ**). 34 Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 761: τὸ δὲ ελενώθ (fort. ελ αινιώθ), 'Ακ. ἐξέδωκεν ἐργαστήρια. Hieron. De locis Hebraicis (Opp. T. III, p. 163): "Aenioth, in Jeremia.

17. **וַיִּקְרָא**. *Et cepit eum.* Ο'. καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν.
'Α. καὶ ἔλαβεν αὐτόν.³⁵

וַיִּשְׁאַל **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. *Et interrogavit eum rex in domo sua in occulto, dixitque.* Ο'. καὶ ἠρώτα αὐτόν ὁ βασιλεὺς κρυφαίως εἰπεῖν. 'Α. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν ὁ βασιλεὺς κρυφῆ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.³⁶ *Ἄλλος' ✕ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ✕ κρυφαίως, καὶ εἶπεν αὐτῷ.³⁷

וַיִּשְׁמַע **וַיִּשְׁמַע**. Ο'. ἔστιν' ✕ καὶ εἶπεν ✕.³⁸

18. **וַיִּקְרָא** **וַיִּקְרָא** **וַיִּקְרָא**. Ο'. τῷ βασιλεῖ ✕ Σε-
δεκία ✕.³⁹

וַיִּשְׁמַע **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. *Quid peccavi in te, et in servos tuos, et in populum tuum?* Ο'. τί ἠδίκησά σε, καὶ τοὺς παῖδάς σου, καὶ τὸν λαὸν τούτου; 'Α. Σ. τί ἡμαρτόν σοι, καὶ τοῖς δούλοις σου, καὶ τῷ λαῷ τούτῳ;⁴⁰

וַיִּשְׁמַע **וַיִּשְׁמַע**. *Ut conjeceritis me.* Ο'. ὅτι σὺ δίδως με. 'Α. ὅτι ἔδωκάς με. Σ. ὅτι ἐβά-
λετέ με.⁴¹

19. **וַיִּקְרָא** **וַיִּקְרָא** **וַיִּקְרָא** **וַיִּקְרָא**. *Contra vos, et contra terram hanc.* Ο'. ✕ ἐφ' ὑμᾶς ✕ ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην.⁴² 'Α. Σ. . . καὶ ἐπὶ τὴν γῆν.⁴³

20. **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. *Et nunc audi, quae ego, domine mi, rex.* Ο'. καὶ νῦν, κύριε βασιλεῦ. 'Α. καὶ νῦν ἄκουσον δὴ, κύριέ μου βασιλεῦ. Θ. καὶ νῦν ✕ ἄκουσον, ἀξιώ ✕,

κύριέ μου βασιλεῦ.⁴⁴

20. **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. *Deprecatur, quae ego.* Ο'. πεσέτω ✕ δὴ ✕.⁴⁵

וַיִּשְׁמַע **וַיִּשְׁמַע**. *Deprecatio mea.* Ο'. τὸ ἔλεός μου. 'Α. δέησίς μου.⁴⁶

וַיִּשְׁמַע **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. *Coram te, et ne rediras me.* Ο'. κατὰ πρόσωπόν σου καὶ τί ἀποστρέφεις με. 'Α. ἐναντίον σου, καὶ μὴ ἐπιστρέψης με. Σ. . . καὶ μὴ ἀναστρέψης με.⁴⁷

וַיִּשְׁמַע **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. *Nec moriar ibi.* Ο'. καὶ οὐ μὴ ἀποθάνω ἐκεῖ. Σ. ἵνα μὴ ἀποθάνω ἐκεῖ.⁴⁸

21. **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. *Et praecepit.* Ο'. καὶ συνέταξεν. 'Α. καὶ ἐνετείλατο.⁴⁹

וַיִּשְׁמַע **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. *Orbem panis.* Ο'. ἄρτον ἓνα. 'Α. κέχχαρ ἄρτου. Σ. κολλύραν ἄρτου.⁵⁰

וַיִּשְׁמַע **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. *Omnis panis.* Ο'. ✕ πάντες ✕ οἱ ἄρτοι.⁵¹

וַיִּשְׁמַע **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. *Et mansit.* Ο'. καὶ ἐκάθισεν. Σ. (καὶ) ἔμεινεν.⁵²

Cap. XXXVII. 8. ÷ αὐτοί ✕. 10. ÷ οὗτοι (✕).⁵³

CAP. XXXVIII (Gr. xlv).

1. **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע** **וַיִּשְׁמַע**. Ο'. Σαφανίας υἱὸς Νάθαν.
Alia exempl. Σαφατίας υἱὸς Μάθαν.¹

quod Aquila vertit, in officinis, vel tabernas" Tandem Syro-hex. ✕ **حسبة** ., quod vocal. ponitur pro ταβέρνας Act. Apost. xxviii. 15 in utraque versione. ³⁵ Sic sine nom. Cod. 86 in marg. Syro-hex. ✕ **سعد** ., ³⁶ Cod. 88. ³⁷ Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: Ο'. ὁ βασιλεὺς ✕ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ✕ κρυφαίως. ³⁸ Sic Cod. 88, Syro-hex., et siue aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁹ Cod. Jes., et iidem. ⁴⁰ Syro-hex. **هل نكبتك** ., **هل نكبتك** . Codd. 86, 88: 'Α. Σ. τί ἡμαρτόν σοι, καὶ τ. δ. σου. ⁴¹ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ✕ **سعد** ., **سعد** . ⁴² Cod. Jes., (non, ut Montef., ✕ ἐφ' ὑμᾶς ✕ καὶ ἐπὶ τ. γ. τ.) Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴³ Syro-hex. **هو** ., **هو** . ⁴⁴ Cod. 86. Montef. e Cod. Jes. affert: Ο'. καὶ νῦν ✕ ἀξιώ, ἄκουσον ✕, κ. β. Cod. 88, Syro-hex.: καὶ νῦν

ἀκουσον, ✕ ἀξιώ ✕, κ. β. ⁴⁵ Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 41, 88. ⁴⁶ Syro-hex. **هل** ., ✕ **هل** . ⁴⁷ Codd. 86, 88, qui posterior ἐπιστρέφεις et ἀναστρέψης habet. Syro-hex. ✕ **هل** ., **هل** . ⁴⁸ Syro-hex. ✕ **هل** ., **هل** . Codd. 86, 88: Σ. ἵνα μὴ ἀποθάνω καὶ οὐκ ἀποθανῶμαι ἐκεῖ, ex duplici lectione. Posterior clausula est in Codd. 22, 36, aliis. ⁴⁹ Codd. 86, 88. ⁵⁰ Ibidem. Ad Sym. cf. Hex. ad 1 Reg. x. 3. Syro-hex. affert: 'Α. **مقدرة** (ἄρτου. Σ. κολλύραν ἄρτου. ⁵¹ Sic Syro-hex., et siue aster. Cod. 88. Statim Syro-hex. ✕ ἐκ ✕ τῆς πόλεως. Praepositio sbeat u Codd. 22, 36, aliis. ⁵² Codd. 86, 88. ⁵³ Syro-hex. In v. 8 αὐτοί deest in Codd. III, 22, 36, aliis. CAP. XXXVIII. ¹ Syro-hex. Scriptura Σαφατίας est in Codd. 26, 41, 86, 88. Pro Μάθαν, Μάρθαν, s. Μάθαν stant Codd. XII (in marg.), 41, 88, alii.

- 1. וַיִּשְׁחָרֹר בְּנִי מִלְכָּהּ. O'. Vacat. *A. Θ. καὶ Πασχῶρ υἱὸς Μελχίου.²
 אֶל-כָּל-הָעַרְוֹת. O'. ἐπὶ *πάντα ἄ τὸν λαόν.³
- 2. הַיָּשָׁב. Qui manserit. O'. ὁ κατοικῶν. Σ. ὁ μένων.⁴
 וַיִּבְרָר. Et peste. O'. Vacat. *A. Θ. καὶ ἐν θανάτῳ.⁵ Σ. καὶ ἐν λοιμῶ.⁶
 לְשָׂלֵל. In praedam. O'. εἰς εὐρεμα. 'A. εἰς σκύλα. Σ. εἰς προνομήν.⁷
- 4. הַשָּׂרִים. Principes. O'. Vacat. *Πάντες οἱ ἄρχοντες.⁸
 כִּי עַל-כֵּן הוּא מְרַפָּא מִתְיָדַי. Propterea quod remissas facit manus. O'. ὅτι *ἐπὶ τούτῳ ἄ⁹ αὐτὸς ἐκλύει τὰς χεῖρας. Σ. ἐπιτηδὲς γὰρ αὐτὸς παρήσιν τὰς χεῖρας.¹⁰
 הַנְּשָׂרִים. Qui reliqui sunt. O'. τῶν καταλειπομένων. Alia exempl. τῶν καταλειμμένων.¹¹
 אֵינֶנּוּ דַרְשׁ לְשָׁלוֹם. Non est studens saluti. O'. οὐ χρησιμολογεῖ εἰρήνην. 'A. οὐκ ἔστι ζητῶν εἰς εἰρήνην. Σ. οὐ ζητεῖ τὰ πρὸς εἰρήνην.¹²
- 5. הוּא בְיַדְכֶם. Ille est in manu vestra. O'. αὐτὸς ἐν χερσὶν ὑμῶν. Σ. ἔχετε αὐτόν.¹³

- 5. כִּי-אֵין הַמֶּלֶךְ יוֹכֵל אֲתֶכֶם דְּבַר. Quia non est rex qui possit vobiscum quidquam. O'. ὅτι οὐκ ἠδύνατο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτοὺς *οὐδέν ἄ¹⁴ ('A. ῥήμα¹⁵). Σ. ὁ γὰρ βασιλεὺς οὐ δύναται παρ' ὑμῖν οὐδέν.¹⁶
- 6. וַיִּקְחוּ אֶת-יִרְמְיָהוּ וְאֶת-לֵהֲבֹר. Et ceperunt Jeremiam, et conjecerunt eum in foveam. O'. *A. Θ. καὶ ἔλαβον τὸν 'Ιερემίαν ἄ,¹⁷ καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς λάκκον. Σ. λαβόντες δὲ τὸν 'Ιερემίαν ἔβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον.¹⁸
 וַיִּשְׁלְחוּ אֶת-יִרְמְיָהוּ בַּבְּבָלִים. Et demiserunt Jeremiam funibus. O'. καὶ ἐχάλασαν αὐτὸν *ἐν σχοινοῖς ἄ ÷ εἰς τὸν λάκκον ἄ.¹⁹ 'A. Σ. (καὶ) ἐχάλασαν τὸν 'Ιερემίαν ἐν σχοινοῖς.²⁰
 וַיִּשְׁוֹ. Coenum. O'. βόρβωρος. 'A. Σ. πηλός.²¹
 וַיִּטְבַּע יִרְמְיָהוּ בַּטִּישׁ. Et demersus est Jeremias in coenum. O'. καὶ ἦν *'Ιερემίας ἄ ἐν τῷ βορβώρῳ.²² 'A. καὶ ἔδν 'Ιερემίας ἐν τῷ πηλῷ. Σ. καὶ ἐνεπάγη 'Ιερემίας εἰς τὸν πηλόν.²³
- 7. אִישׁ סְרִים. Vir eunuchus. O'. Vacat. *Πάντες ἀνὴρ εὐνοῦχος ἄ.²⁴
- וַיִּשָׁב. Sedens. O'. ἦν. *Πάντες ἐκάθητο ἄ.²⁵
- 8. וַיֵּצֵא עַבְד־מֶלֶךְ מִבַּיִת הַמֶּלֶךְ. Et egressus est

² Cod. Jes. Sic in textu (cum φασχῶρ) Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex., qui Godoliae patrem ¹¹ قَسَا (sic), Melchiae autem filium ¹² قَسَا (sic) appellat, teste Bugato ad Dan. p. 161. ³ Sic Cod. 88, Syro-hex. ⁴ Codd. 86, 88. (Pro ὁ κατοικῶν, ὁ καθημενος legitur in Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex.) ⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁶ Cod. 88. Cod. 86 affert: 'A. Θ. καὶ ἐν θανάτῳ (Σ.) καὶ ἐν λοιμῶ. ⁷ Codd. 86, 88: 'A. Σ. εἰς σκύλα. Syro-hex. ۱۱. حلالا. ۱۲. حلالا. Norberg. vertit: A. in ictum, et Cap. xlix 32, A. in saxetum, ubi Syrus itidem: حلالا. ۱۳. et Codd. 86, 88: 'A. εἰς σκύλα. Lexica tantummodo dant: حلالا, saxetum, percussio, piaga, ictus. ⁸ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Statim Syro-hex.: ἀναρρηθήτω *δη ἄ. Particula abest a Cod. III, 33, 49, aliis. ⁹ Sic Codd. 86 (in marg.), 88, Syro-hex. ¹⁰ Cod. 86. Cod. 88 vero: Σ. ἐπειδὴ ἐπιτηδὲς αὐτὸς κ.τ.έ. Volg.: de industria enim dissolvit manus. ¹¹ Sic

Codd. III, 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. + رهنصب. Mox Cod. 88, Syro-hex.: ἐν τῇ πόλει *ταύτη ἄ, et sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii. ¹² Syro-hex. ۱۱. لا. ۱۳. لا خا سلم و لا خا سلم. Cod. 86 affert: 'A. οὐ ζητεῖ εἰς εἰρήνην. ¹⁴ Codd. 86, 88. ¹⁵ Cod. 88, Syro-hex.: ὅτι ὁ β. πρὸς αὐτοὺς οὐκ ἠδύνατο *οὐδέν ἄ. Codd. 22, 36, alii, supplent λόγον. ¹⁶ Cod. 86. Minus probabiliter Cod. 88: 'A. οὐδὲν ῥήμα. ¹⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex. ۱۱. فحلوا حاصبا. ¹⁸ Cod. Jes. Syro-hex. pingit: καὶ ἔλαβον *τὸν 'Ιερემίαν ἄ. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁹ Codd. 86, 88. ²⁰ Syro-hex., et sine obelo Cod. 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 affert: θ. ἐν σχοινοῖς. ²¹ Cod. 86. ²² Syro-hex. ۱۱. لا حلالا. ²³ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ²⁴ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ۱۱. لا حلالا. ²⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ²⁶ Ibidem.

Ebed-melech e domo regis. Ο'. καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἀβδεμέλεχ * ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως 4.²⁶

9. אֲדָנַי הַמְּלָךְ הָרַעוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת כָּל-אֲנָשֵׁי עָשׂוּ לְיִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא אֶת אֲשֶׁר-הִשְׁלִיכוּ אֶל-הַבּוֹר הַיָּמֵת תַּחְתָּיו. *Domine mi rex, male fecerunt homines isti omne quod fecerunt Jeremiae prophetae, quem coniecerunt in foveam, et moriturus est loco suo.* Ο'. ἐπονηρεύσω, ἃ ἐποίησας τοῦ ἀποκτείνειν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον. * Θ. κύριέ μου βασιλεῦ, ἐπονηρεύσαντο οἱ ἄνδρες οὗτοι ἅπαντα ὅσα ἐποίησαν Ἱερεμίας τῷ προφήτῃ, ὅτι ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὸν λάκκον, καὶ ἀποθανεῖται ὑποκάτω αὐτοῦ 4.²⁷

10. הַכַּשְׂפִּי. *Aethiopi.* Ο'. Vacat. * Πάντες τῷ Αἰθίοπι 4.²⁸

קַח בְּיָדְךָ. *Sume in manu tua (tecum).* Ο'. λάβε εἰς τὰς χεῖράς σου. Alia exempl. λάβε μετὰ σεαυτοῦ.²⁹ 'Α. (λάβε) ἐν τῇ χειρὶ σου.³⁰ Σ. * λάβε μετὰ σεαυτοῦ 4.³¹

וַתַּעֲלֵת אֶת-יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא. *Et ascendere fac Jeremiam prophetam.* Ο'. καὶ ἀνάγαγε αὐτὸν * τὸν προφήτην 4.³² 'Α. τοῦ ἀναγαγεῖν (Σ. καὶ ἀνάξεις) τὸν Ἱερεμίαν τὸν προφήτην. Θ. καὶ ἀνάγαγε Ἱερεμίαν τὸν προφήτην.³³

בְּטָרֶם יָמוּת. *Priusquam moriatur.* Ο'. ἵνα μὴ ἀποθάνῃ. 'Α. πρὶν θανεῖν αὐτόν.³⁴ Σ. πρὶν...³⁵

11. בְּדָו. Ο'. Vacat. * μεθ' ἐαυτοῦ 4.³⁶

וְאֶת-הַתְּהַדְּוָה. *Ad locum sub thesauru.* Ο'. τὴν ὑπόγειον * τοῦ θησαυροῦ 4.³⁷ 'Α. Σ. πρὸς ὑποκάτω τοῦ θησαυροῦ.³⁸

בְּלֵוֵי סִחְבוֹת. *Pannos vestium dilaceratarum.* Ο'. παλαιὰ ράκη. 'Α. inveterata βικίων.³⁹

בְּתַבְּלִים. *Funibus.* Ο'. Vacat. * Θ. ἐν τοῖς σχοινίοις.⁴⁰

12. וַיֹּאמֶר עַבְדְּמֶלֶךְ הַכַּשְׂפִּי הַנְּשִׂי לְיִרְמְיָהוּ שִׁים נָא בְּלוֹאֵי הַסִּחְבוֹת וְהַמְּלָחִים תַּחַת אֲצִילוֹת הַתְּהַדְּוָה. *Et dixit Ebed-melech Aethiops ad Jeremiam: Pone, quaeso, pannos vestium dilaceratarum et vestium detritarum sub juncturas (axillas) manuum tuarum subter funiculos.* Ο'. καὶ εἶπε ταῦτα θὲς ὑποκάτω τῶν σχοινίων. * Θ. καὶ εἶπεν Ἀβδεμέλεχ ὁ Αἰθίοψ πρὸς Ἱερεμίαν θὲς δὴ τὰ παλαιὰ ράκη καὶ τὰ μαλεεῖν ὑπὸ τοὺς ἀγκῶνας τῶν χειρῶν σου 4 ὑποκάτω τῶν σχοινίων.⁴¹

וְהַמְּלָחִים. Ο'. Vacat. Θ. καὶ τὰ μαλεεῖν. 'Α. καὶ τὰ κεκλωσμένα. Σ. et inveterata.⁴²

13. וְתִתְּיָהוּ. Ο'. αὐτόν. 'Α. Σ. τὸν Ἱερεμίαν.⁴³

14. וְתִתְּיָהוּ הַנְּבִיא. Ο'. αὐτόν * τὸν προφήτην 4.⁴⁴

וְאֶת-מְבוֹא הַשְּׁלִישִׁי. *Ad introitum tertium.* Ο'. εἰς οἰκίαν Ἀσελεισῆλ (alia exempl. ἄσσα-

²⁶ Sic Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86: Οἶ Γ'. ἐξ οἴκου. Syro-hex. in marg. clar. med.: πρὸς αὐτόν. ²⁷ Cod. 86. Montef. e Cod. Jes. edidit: * κύριε βασιλεῦ, κ.τ.ε. Codd. 22, 36, alii: * κύριε βασιλεῦ—ὑποκάτω αὐτοῦ (Cod. 22 add. καὶ σὺ) 4 ἐπονηρεύσω, ὡς ἐποίησας ἀποκτείναι τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ. (Pro וְאֶת-הַתְּהַדְּוָה solus Cod. 88 habet σὺν εἶν.) Denique Syro-hex.: κύριε βασιλεῦ, * ἐπονηρεύσαντο—ὑποκάτω αὐτοῦ 4 ἐπονηρεύσω ἃ ἐποίησας + τοῦ ἀποκτείνειν τὸν ἄνθρωπον (חַבְּלֵי) τοῦ θεοῦ 4. ²⁸ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ²⁹ Sic Comp., Codd. XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. ³⁰ Syro-hex. .ל. + חַבְּוֹ. ³¹ Codd. 86 (incertum an μετὰ σοῦ), 88. ³² Syro-hex., qui pingit: * τὸν πρ. ἐκ τοῦ λάκκον 4. ³³ Codd. 86, 88. ³⁴ Cod. 88. Mious beue

Cod. 86: 'Α. πρὶν αὐτὸ θ. αὐτόν. ³⁵ Syro-hex. + פָּרַם .ס. ³⁶ Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Codd. 86 (in marg.), 88. ³⁷ Cod. Jes. Syro-hex. in textu: כַּסְפִּי * כַּסְפִּי וְאֶת-הַתְּהַדְּוָה; h. e. τὴν ὑποκάτω * τοῦ θησαυροῦ 4, ut Cod. 86 in marg. ³⁸ Syro-hex. כַּסְפִּי כַּסְפִּי כַּסְפִּי .ס. .ל. + חַבְּוֹ. ³⁹ Idem: + חַבְּוֹ? חַבְּוֹ. ⁴⁰ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 233, et sub aster. Syro-hex. ⁴¹ Cod. Jes. in continuatione. Particolam δὴ assumpsimus e Cod. 88 et Syro-hex., quibus auctoribus καὶ τὰ μαλεεῖν correximus pro κατὰ μαλεεῖν. Sic Codd. 22, 36, alii, cum θὲς ταῦτα τὰ π. ρ. ⁴² Syro-hex. + חַבְּוֹ? חַבְּוֹ .ס. .ל. + חַבְּוֹ. (Graecum κεκλωσμένος commutatur cum חַבְּוֹ et חַבְּוֹ Exod. xxvi. 1, et κλωσμα cum חַבְּוֹ Jud. xvi. 9.) ⁴³ Syro-hex. ⁴⁴ Idem.

λισί⁴⁸). 'A. Σ. εἰς τὴν εἰσοδὸν τὴν τρίτην.⁴⁸
'Ο Σύρος ἔσω τριόδων.⁴⁷

14. אֶל-יִרְמְיָהוּ. Οἱ αὐτῶ. Οἱ λοιποὶ πρὸς Ἱερεμίαν.⁴⁸

15. הֲלוֹא הִמַּתְתִּי מִיָּמַי. Nonne interficiendo interficies me? Οἱ. οὐχὶ θανάτῳ με θανατώσεις; Σ. οἶδα πάντως ὅτι θανατώνεις με.⁴⁹

16. וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ אֶל-יִרְמְיָהוּ בַסֶּתֶר. Et juravit rex Zedechias Jeremiae clam. Οἱ. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς. Alia exempl. καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς Σεδεκίας αὐτῷ ('A. Σ. Ἱερεμία⁵⁰) κρυφῆ.⁵¹

וְאֵשֶׁר מְבַקְשִׁים אֶת-נַפְשִׁי. Qui quaerunt animam tuam. Οἱ. Vacat. *'A. Σ. τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν σου.⁵²

17. אֶל-צִדְקִיָּהוּ. Οἱ. αὐτῶ. 'A. Σ. πρὸς Σεδεκίαν.⁵³

אֶל-שָׂרֵי. Ad principes. Οἱ. πρὸς ἡγεμόνας. 'Αλλος (πρὸς) τοὺς ἄρχοντας.⁵⁴

18. אֶל-שָׂרֵי מַלְךְ בָּבֶל. Οἱ. Vacat. *'A. Σ. πρὸς τοὺς ἄρχοντας βασιλέως Βαβυλῶνος.⁵⁵

מִיָּדָם. De manu eorum. Οἱ. Vacat. *'A.

ἐκ χειρὸς αὐτῶν.⁵⁶

19. אֲנִי דָגְנָהּ וְנִשְׁלַחְתִּי אֶת-יְהוּדָיִם אֶל-כַּשְׂדִּיִּים. Ego sollicitus sum propter Judaeos qui defecerunt ad Chaldaeos. Οἱ. ἐγὼ λόγον ἔχω τῶν Ἰουδαίων τῶν πεφευγῶτων πρὸς τοὺς Χαλδαίους. 'A. ἐγὼ μεριμῶ ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων τῶν πεπτωκότων πρὸς τοὺς Χαλδαίους. Σ. ἐγὼ ἀγωνιῶ διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς αὐτομολήσαντας πρὸς τοὺς Χαλδαίους.⁵⁷

וְפָרְוּתוֹנֵי אֶתִּי בְיָדָם הִתְלַלְּלוּ-בִּי. Ne tradant me in manum eorum, et illudant mihi. Οἱ. μὴ δώσειν (alia exempl. δώσει⁵⁸) με εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ καταμακλήσονται μοι. 'A. μήποτε δώσει με εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐναλλάξωσί μοι.⁵⁹ Σ. μήποτε παραδώσι με εἰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐπηρεάσωσί με.⁶⁰

20. שָׁמַעֲנִי. Audi, quaeso. Οἱ. ἀκουσον *δῆ.⁶¹
בְּקוֹל יְהוָה. Vocem Jonae. Οἱ. τὸν λόγον κυρίου. 'A. τὴν φωνὴν κυρίου.⁶² Σ. τῆς φωνῆς.⁶³
לֵאשֶׁר אֲנִי דֹבֵר אֵלֶיךָ. In eo quod ego loquor ad te. Οἱ. ὃν ἐγὼ λέγω πρὸς σέ. Σ. ἐν οἷς ἐγὼ λαλῶ πρὸς σέ.⁶⁴

22. מְדַעְנִי. Educentur. Οἱ. ἐξήγοντο. Alia exempl. ἐξάγονται. 'A. ἐξήγοντο.⁶⁵

⁴⁸ Syro-hex. **לשור**. Cod. 88: ἀσσαλις. Codd. 22, 36, alii: ἀσσαλισί. Montef. e Cod. Jes. affert: 'A. Οἱ. ἀσσαλιήλ, mendose pro ἀσσαλισηλ, quae lectio est in Comp., Codd. XII, 23, 62, alii. ⁴⁹ Codd. 86, 88: 'A. Σ. εἰς τὴν ὁδὸν τὴν τρ. Correximus e Syro-hex., qui affert: **לשור**. Apollinaris in Cat. Ghisler. T. II, p. 773: τὸ δὲ σελασιήλ (sic) αἱ λοιποὶ, τὴν τρίτην, ἐξέδωκαν. ⁵⁰ Theodoret. Montef. post Drusium falso edidit: 'Ο Σύρος ἔσω τὴν τρίτην θύραν. ⁵¹ Syro-hex. ⁵² Idem: **לשור**. Ad πάντως cf. Rom. iii. 9 in Philox. ⁵³ Syro-hex. ⁵⁴ Sic Cod. 86, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ β. Σ. κρυφῆ. ⁵⁵ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁵⁶ Cod. 86, Syro-hex. Statim Cod. 88, Syro-hex.: κύριος *ὁ θεὸς τῶν δυναμέων, θεὸς Ἰσραήλ. ⁵⁷ Syro-hex. in marg. **לשור**. ⁵⁸ Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: ἐὰν δὲ μὴ ἐξέλθῃς *σὺ πρὸς τ. ἄ. β. β. *; et sic sine aster. Codd. 22, 36 (cum * ante πρὸς), alii. ⁵⁹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁶⁰ Syro-hex. **לשור**. ⁶¹ Idem in textu Codd. 22, 36, alii: ἐξάγονται); in marg. autem: **לשור**.

לשור. Symmachi versionem Graece exhibent Codd. 86, 88, unde ἐγὼ assumpsimus. ⁶² Sic Codd. 49, 88, et Syro-hex. ⁶³ Syro-hex. Aquilae continuat: **לשור**. Syr. **לשור** Norbergio est calumnia afficiant, qui sensus vereor ut probari possit. Rectius, ni fallor, Spohnius ἐναλλάττωσι vertit, cum Aquilae familiare sit ἐναλλάγη pro ἐπηρεάσει, ἐναλλάγματα pro ἐπηρεάσει, et sim. Vid. Hex. ad Psal. ix. 12. cii. 7. Jesai. iii. 4. lxvi. 4. Nescio quid statuendum de Codd. 86, 88, qui habent: 'A. ἐμπαίξουσίν με καὶ καταπροφασίσονται μοι (με Cod. 86), nisi forte scholium sit verbi καταμακλήσονται. ⁶⁴ Syro-hex. Symmacho continuat: **לשור**. (Ad **לשור**, ἐπηρεάσωσι, cf. Hex. ad Psal. lvi. 2. Idem ἐπηρεάσει pro ἐπηρεάσει interpretatus est Psal. xlviii. 8. Norberg. vertit, et ludibrio habeant me, quod Syriace **لشور** potius quam **لشور** sonaret.) ⁶⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ⁶⁶ Syro-hex. **لشور**. ⁶⁷ Cod. 86. ⁶⁸ Syro-hex. **لشور**. ⁶⁹ Idem in textu Codd. 22, 36, alii: ἐξάγονται); in marg. autem: **لشور**.

22. וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Et ipsae dicent: Incitarunt te. O' και αυται ελεγον ηπατησαν σε. 'A. και ιδου ελεγον ανεισεωσαν σε.⁶⁶ Σ... ερουσιν ανεπεισαν σε.⁶⁷

וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Et praevaluerunt tibi. O' και δυνησονται (alia exempl. ηδυνασθησαν, s. ηδυνηθησαν⁶⁸) σοι. 'A. ηδυνατο προς σε.⁶⁸

וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Immersi sunt in lutum pedes tui. O' και καταλυσουσιν (alia exempl. κατισχυσουσιν⁷⁰) εν ολισθημασι ποδα σου. 'A. κατεδυσαν εν τελματι τους ποδας σου. Σ. εβαπτισαν εις τελμα τους ποδας σου.⁷¹

וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Recesserunt retro. O' απεστρεψαν απο σου. Σ. απεστρεψαν οπισω σου.⁷²

23. וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Et omnes uxorcs tuas. O' και * πασας * τας γυναικας σου.⁷³

וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. O' Vacat. * Θ. εκ της χειρος αυτου *.⁷⁴

וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Igne. O' Vacat. * εν πυρι *.⁷⁵

24. וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. O' και ειπεν αυτω ο βασιλευς. 'A. και ειπεν Σεδεκίας προς 'Ιερεμίαν.⁷⁶

וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Nemo sciat de verbis his. O' ανθρωπος μη γνωτω εκ των

λογων τουτων. 'A. ανηρ μη γνωτω εν τοις λογοις τουτοις. Σ. μηδεις γνωτω τους λογους τουτους.⁷⁷

25. וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Indica, quaeso. O' αναγγειλον * δη *.⁷⁸

וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Quid locutus sis ad regem. O' τι ελαλησε σοι ο βασιλευς. Alia exempl. τι ελαλησας προς τον βασιλεα.⁷⁹

26. וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Deprecans eram ego deprecationem meam coram rege. O' ριπτω εγω το ελεος μου κατ' οφθαλμους του βασιλεως. 'A. βαλλω εγω την δεησιμ μου...⁸⁰ Aliter: 'A. ριπτω εγω ειμι τον ελεισμον μου ενωπιον του βασιλεως.⁸¹ Σ. προσπιπτω τω βασιλει ινα ελεθω.⁸²

27. וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Juxta omnia. O' κατα παντας. Alia exempl. παντας.⁸³ Οι Γ', κατα παντας.⁸⁴

וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Et taciti desistebant ab eo, quia non auditum est verbum. O' και απεισιωπησαν * απ' αυτου *.⁸⁵ οτι ουκ ηκουσθη ο λογος κυριου. 'A. και εκωφευσαν απ' αυτου, οτι ουκ ηκουσαν το ρημα. Σ. και εσιωπησαν απ' αυτου, οτι ουκ ηκουσθη ο λογος.⁸⁶

28. וְהָיָה כִּי תִקְרָא אֶת-הַסְּפָרִים. Usque ad diem. O' εως χρονον. 'A. Θ. εως της ημερας.⁸⁷

⁶⁶ Syro-hex. ⁶⁷ Codd. 86, 88. ⁶⁸ Prior lectio est in Comp., Codd. XII, 23, 26, alii; posterior in Codd. 22, 36, alii. Lectionem ηδυνασθησαν reprobatur P. L. B. Drach, notans: "Sic etiam Complut., quod Noster vertit, post Drusium, praevaluerunt. Sed verbum αδυναμαι (vox alioquin barbara: consule Lobeck. ad Phryn. p. 565) plane palamque contrarium significat, non possum." Mire dictum! Formas ηδυνασθη et ηδυνηθη a δυναμαι nullo discrimine a LXX adhiberi, vel tironibus notum. ⁶⁹ Syro-hex. Aquilae continuat sine copula: * * * * * Mox Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ειρημικοι * σου *. Pronomen deest in solo Cod. 233. ⁷⁰ Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. ⁷¹ Codd. 86, 88: 'A. κατεδυσαν (sic) εν τελματι (τελμασι Cod. 88) κ.τ.ε. Σ. εβαπτισαν κ.τ.ε. Syro-hex. affert: * * * * * Graece, ut videtur, και καταδυσαντες εις τελμα (s. πηλον) τους π. η. ⁷² Syro-hex. Symmacho continuat: * * * *

+ * * * * * ⁷³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 36, 48, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁷⁴ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Cod. 86 affert: Σ. εκ της χ. αυτου. Codd. 22, 36, alii, suppleunt: εκ χειρων αυτων. Cf. ad v. 18. ⁷⁵ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et (sine εν), Codd. 88, 233, et Syro-hex. ⁷⁶ Codd. 86, 88. ⁷⁷ Ibidem. ⁷⁸ Syro-hex. ⁷⁹ Sic Comp., Cod. XII. Codd. 233, 239: τι ελαλησας τω β. Cod. 88: τι ελαλησας * * * * * τω β. ⁸⁰ Syro-hex. * * * * * ⁸¹ Codd. 86, 88, quorum ille pro ειμι τον vitiosum εμαυτον habet. Pertinet, ut videtur, ad secundas istius interpretis curas. Vux ελεισμος Lexicis addenda. ⁸² Codd. 86 (qui προσπιπτων habet), 88. ⁸³ Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. ⁸⁴ Syro-hex. * * * * * ⁸⁵ Sic Syro-hex. solus. Mox κυριον om. Codd. 22, 48, alii, et Syro-hex. ⁸⁶ Codd. 86, 88. ⁸⁷ Syro-hex. * * * * * Cod. 86, 88: 'A. εως της (της um. Cod. 86) ημερας.

Cap. XXXVIII. 3. ✠ (fort. ÷) ὅτι ἄ οὕτως εἶπε.
11. ÷ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· θές ταῦτα (sic) ἄ.⁸⁴

CAP. XXXIX (Gr. xli).

1. כְּאֲשֶׁר נִלְכְּדָה יְרוּשָׁלַם בַּשָּׁנָה הַתְּשֻׁעִית לְצַדְקִיהוּ.
מִלְּדָוִד יְהוֹדָה בְּתוֹשׁ הַעֲשָׂרִי. *Postquam capta est Jerusalem in anno nono Zedechiae regis Judae, in mense decimo. O. τῷ μηνὶ τῷ ἐνάτῳ ('A. τῷ δεκάτῳ¹) τοῦ Σεδεκία βασιλέως Ἰούδα. ✠ Θ. ἡνίκα κατελήφθη Ἱερουσαλήμ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τῷ Σεδεκίου βασιλέως Ἰούδα ἄ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ.²*

3. נִרְגַל שְׂרָאָצַר סַמְצָר-נְבוּ שַׂרְסָנִים רַב־סָרִיס.
נִרְגַל שְׂרָאָצַר רַב־מַג. *Nergal-Sharezzer, Samgat-Nebu, Sarsechim praefectus eunuchorum, Nergal-Sharezzer praefectus magorum. O. Μαργασαρ, καὶ Σαμαγῶθ, καὶ Ναβουσαχάρ, καὶ Ναβουσαρεῖς, Ναγαργᾶς, Νασεραβαμάθ. Alia exempl. Νηργέλ Σαρασάρ, Σαμαγάρ, ÷ καὶ ἄ Ναβουσαρσεχίμ, 'Ραβσαρίς, ÷ καὶ ἄ Νηργέλ Σαρασάρ, 'Ραβαμάγ.³*

וְכָל־שָׂאֲרֵי שָׂרֵי מַלְאָכָאֵי בָבֶל.
Et omnes reliqui principes regis Babilonis. O. καὶ οἱ καταλοιποὶ ἡγεμόνες βασιλέως Βαβυλῶνος. ✠ Θ. καὶ πάντες οἱ ἐπίλοιποι ἄρχοντες βασιλέως Βαβυλῶνος.⁴ "Ἄλλος· καὶ οἱ πάντες μεγιστάνες βασιλέως Βαβυλῶνος.⁵

4-13. O. Vacat.

4. יְהוּ כְּאֲשֶׁר רָאָם צַדְקִיהוּ מִלְּדָוִד יְהוֹדָה וְכָל.

אֲשֵׁי הַמְּלָחָמָה וַיִּבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ לַיְלָה מִן־
הָעִיר דְּרָדָה בֵּן הַמְּלָךְ בְּשַׁעַר בֵּין הַחֲמַתַּיִם
וַיֵּצֵא דְרָדָה הָעֶרְבָה. *Et factum est, cum vidisset eos Zedechius rex Judae, et omnes viri belli, fugerunt, et egressi sunt nocte de urbe, via horti regis, per portam inter duos muros: et egressus est via deserti. ✠ Θ. ἐγένετο δὲ, ἡνίκα εἶδεν αὐτοὺς Σεδεκίας βασιλεὺς Ἰούδα, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πολέμου, καὶ ἔφυγον, καὶ ἐξῆλθον νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως, ὁδὸν κήπου τοῦ βασιλέως τῆς πύλης ἀναμέσον τῶν τειχέων ('A. τῶν τειχῶν. Σ. τῶν δύο τειχῶν⁶), καὶ ἐξῆλθον ὁδὸν τὴν ἀραβά ('A. τῆς ὁμιλῆς. Σ. τῆς ἐρήμου⁷).⁸*

5. וַיִּדְפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁגּוּ אֶת־צַדְקִיהוּ.
בְּעֶרְבֹת יַרְחוֹ וַיִּקְחוּ אֹתוֹ וַיַּעֲלֵהוּ אֶל־
בְּבוּדֵינְאָצַר מִלְּדָוִד בָּבֶל רִבְלָתָהּ בְּאֶרֶץ חַמָּת
וַיִּדְבֹר אֹתוֹ מִשְׁפָּטִים. *Et persecuti sunt cogitae Chaldaeorum post eos, et assecuti sunt Zedechiam in desertis Jericho, et ceperunt eum, et ascendere fecerunt eum ad N. tegem Babylonis ad Riblah in terra Hamath; et locutus est cum eo iudicia (causam ejus cognovit). ✠ Θ. καὶ κατεδίωξεν δύναμις Χαλδαίων κατόπισθεν αὐτῶν, καὶ κατέλαβον τὸν Σεδεκίαν ἐν ἀραβῶθ Ἱεριχώ (Σ. ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἐρήμου τῷ κατέναντι Ἱεριχώ⁹), καὶ ἔλαβον αὐτόν, καὶ ἀνήγαγον αὐτόν πρὸς Ναβουχοδονόσορ βασιλέα Βαβυλῶνος ἐν 'Ρεβλαθά ἐν γῆ Αἰμάθ, καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ κρίματα ("Ἄλλος· πρὸς αὐτὸν λέγων κρίμα¹⁰).¹¹*

⁸⁴ Syro-hex.
CAP. XXXIX. ¹ Syro-hex. (indic ad ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ male appicto): ✠ ܩܘܕܝܗܘܝܢܐ. ² Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. In Syro-hex. asteriscis notantur vv. 1, 2 integri. "Hæc porro verbum, *Et factum est cum caperetur Jerusalem*, in Hebraeo et in Vulgata sunt Capitis xxxviii; sequentia vero Capitis xxxix."—Montef. ³ Sic Syro-hex. (qui pingit: — καὶ Ναβ. 'Ραβσ. καὶ ἄ) collatus cum Codd. 22, 36, aliis, potissime 88. ⁴ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁵ Cod. XII in marg., teste Parsonasio. Montef. ex eodem affert: "Ἄλλος· μεγιστάνες. ⁶ Syro-hex. ✠ ܩܘܕܝܗܘܝܢܐ ܩܘܕܝܗܘܝܢܐ. Lectio τῶν δύο τ.

est in Codd. 22, 36, aliis. ⁷ Syro-hex. ✠ ܩܘܕܝܗܘܝܢܐ. ⁸ Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐξῆλθον καθ' ὁδὸν τῆς ἐρήμου. ⁹ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88 (om. καὶ ante ἔφυγον), Syro-hex. Pro τῆς πύλης Syro-hex. habet ἐκ τῆς π., invito Cod. 88; Codd. 22, 36, alii, διὰ τῆς π. ¹⁰ Syro-hex. ✠ ܩܘܕܝܗܘܝܢܐ ܩܘܕܝܗܘܝܢܐ ܩܘܕܝܗܘܝܢܐ. ¹¹ Idem in marg. char. med. ✠ ܩܘܕܝܗܘܝܢܐ ܩܘܕܝܗܘܝܢܐ. Cod. Jes. (qui πρὸς N. πρὸς βασιλέα habet), ceteri. In initio Syro-hex. habet, κατεδίωξαν δύναμις; Cod. 88, κατεδίωξαν δυνάμεις; ceteri ut Cod. Jes. Scriptura Δεβλαθά pro 'Ρεβλαθά est in Codd. 22, 36, aliis, iuvitibus Cod. 88, Syro-hex., ubi ܩܘܕܝܗܘܝܢܐ (sic) cum ρ minio picto.

6. וַיַּחַשׁ מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת-בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ בְּרִבְלָה. לְעֵינָיו וְאֵת כָּל-חֵירֵי יְהוּדָה שָׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל.

Et trucidavit rex Babylonis filios Zedechiae in Riblah ante oculos ejus, et omnes nobiles Judae trucidavit rex Babylonis. * Θ. και ἔσφαξε ('Α. Σ. και ἔθυσε¹²) βασιλεὺς Βαβυλῶνος τοὺς υἱοὺς Σεδεκίου ἐν 'Ρεβλαθὰ κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, και πάντας τοὺς ἐλευθέρους ('Α. τοὺς εὐγενεῖς¹³) 'Ιούδα ἔσφαξε ('Α. Σ. ἔθυσε¹⁴) βασιλεὺς Βαβυλῶνος.¹⁵

7. וְאֶת-עֵינָיו צִדְקִיָּהוּ עָוָר וַיֹּאסְתָּהּוּ בְּנִצְשָׁתַיִם. לָבִיא אֹתוֹ בְּבָלָה.

Et oculos Zedechiae excaecavit, et vinxit eum duobus vinculis aeneis ad ducendum eum in Babylonem. * Θ. και τοὺς ὀφθαλμοὺς Σεδεκίου ἐξετύφλωσεν, και ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις χαλκαῖς (Σ. ἐν ἀλύσει κεχαλκευμέναις¹⁶), τοῦ ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα.¹⁷

8. וְאֶת-בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת-בֵּית הָעָם שָׂרְפוּ הַכַּשְׂדִּים. בְּאֵשׁ וְאֶת-חֻמֹּת יְרוּשָׁלַם נָתַצוּ.

Et domum regis, et domos populi combusserunt Chaldaei igne, et muros Jerusalem diruerunt. * Θ. και τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, και τὸν οἶκον τοῦ λαοῦ ἐνέπρησαν οἱ Χαλδαῖοι ἐν πυρὶ, και τὸ τεῖχος 'Ιερουσαλὴμ καθείλον.¹⁸

9. וְאֵת יְתֵר הָעָם הַנְּשָׂאִים בָּעִיר וְאֶת-הַנְּפֹלִים. אֲשֶׁר נָפְלוּ עָלָיו וְאֵת יְתֵר הָעָם הַנְּשָׂאִים

הַגְּלָה בְּמִזְרָאָן רַב-שָׂבָחִים בָּבֶל. Et residuum populi, qui reliqui erant in urbe, et defectores qui defecerant ad eum, et residuum populi, qui reliqui erant, deportavit Nebuzaradan praefectus carnificum (satellitum regionum) Babylonem.

* Θ. και τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ, τοὺς ὑπολειφθέντας ἐν τῇ πόλει, και τοὺς ἐμπεσόντας οἱ ἐνέπεσαν αὐτῷ, και τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ τῶν καταλελειμμένων ἀπόκισε Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς Βαβυλῶνα.¹⁹

10. וּמִן-הָעָם הַדְּלִיִּים אֲשֶׁר אֵתְלָהֶם מִמֶּנּוּ. הַשְּׂאִיר בְּבוֹרְאָן רַב-שָׂבָחִים בְּיַד יְהוּדָה.

Sed de populo tenuiores quibus nihil erat, reliquit Nebuzaradan praefectus carnificum in terra Judae; et dedit iis vineas et agros in die illo. * Θ. ἀπὸ δὲ τοῦ λαοῦ τῶν πενήτων ('Α. τῶν ἀραιῶν²⁰), οἷς οὐχ ὑπῆρχεν οὐδὲν, κατέλειπεν Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐν γῆ 'Ιούδα, και ἔδωκεν αὐτοῖς ἀμπελῶνας και ὕδρευματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.²¹

11. וַיֵּצֵא בְּבוֹרְאָאֵר מֶלֶךְ-בָּבֶל עַל-יְרֵמְיָהוּ בֵּן אֲמֹר.

Praeceperat autem N. rex Babylonis de Jeremia per Nebuzaradan praefectum carnificum, dicens. * Θ. και ἐνετείλατο Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βαβυλῶνος πρὸς 'Ιερεμίαν ἐν χειρὶ Ναβουζαρδὰν

¹² Syro-hex. + **سجس**. ¹³ Idem: **عفت**. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Cod. Jes., qui hic δεβλαθὰ habet, invitis Cod. 88, Syro-hex. In fine Cod. Jes. om. βασιλεὺς Βαβυλῶνος, repugnantibus omnibus. ¹⁶ Syro-hex. + **سجس**. (Mendose Norberg. **سجس**). Vid. Bugat. ad Dan. p. 168. Syr. ponitur pro χαλκεῖον 1 Reg. xiii. [20], teste Masio in Syr. Pecul. s. v.) Cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xxv. 7. Jerem. lii. 11. ¹⁷ Cod. Jes., ceteri. Pro ἐν πέδαις χαλκαῖς, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis, Cod. 88 ἐν χαλκαῖς habet; Syro-hex. in textu **سجس** (sic), appicto Graeco EN XAAKAIC (nou, ut Norberg., EN XAAIKAIC), cum scholio: + **سجس**; in marg. autem char. med.: ἐν πέδαις (**سجس**). Cf. ad Cap. lii. 11. Deinde post Βαβυλῶνα Cod. Jes. infert: και δοῦραι αὐτὸν εἰς οἶκον τοῦ μυλωνος; quae verba pro glossemate, e Cap. lii. 11

derivato, recte habuit Spohnius. ¹⁸ Cod. Jes., ceteri, nisi quod Codd. 22, 36, alii, και τοὺς οἶκους τοῦ λαοῦ, exhibent. In fine Montef. edidit: και τὸ τεῖχος τῆς 'Ιερ. καθείλαν, invitis ceteris. (In cod. est, και τὸ τ. τοῦ λαοῦ καθείλον, teste Parsonsii amanuensi.) ¹⁹ Cod. Jes., ceteri. Pro τοὺς ὑπολειφθέντας, τοῦ ὑπολειφθέντος est in Cod. 88, Syro-hex. ²⁰ Syro-hex. affert: 'Α. **سجس** (maledictorum). "Est falsa versio τοῦ ἀραιῶν (Aq. ad Psal. lxxxii. 3), sive ἀραιουμένων (Aq. ad 2 Reg. iii. 2 [Jesai. xxxviii. 14])."—Spohn. Illud praeferendum videtur, propter obscurum discrimen inter ἀραιὸς, tenuis, et ἀραιὸς, dēris devotus. Cf. Hex. ad Prov. x. 15. ²¹ Cod. Jes., ceteri. Pro κατέλειπεν cortexinuis κατέλειπεν e libris omnibus et Syro-hex., qui mox ἐν τῇ γῆ exhibent. Post ὑπῆρχεν Cod. 88 infert αὐτοῖς. (Ad ὕδρευματα Syro-hex. scholium habet: **سجس** + **سجس**.)

τοῦ ἀρχιμαγείρου ('A. . . mactatorum²³), λέγον.²³ Σ. . . περὶ Ἱερεμίου Ναβουζαρδὰν τῷ ἀρχιμαγείρῳ. ²⁴

12. קְחֵנִי וְעֵינַי שִׁים עָלָיו וְאַל־תַּעַשׂ לִי מְאוּמָה רָעָה כִּי אִם כְּאִשֶּׁר יְדַבֵּר אֵלַי כִּן עֲשֵׂה עִמּוֹ. Tolle eum, et oculos tuos pone super eum (prospicias ei), et ne facias ei quidquam mali; sed secundum quod loquetur ad te, ita facias ei. ✕ Θ. λάβε αὐτὸν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σου θές ἐπ' αὐτὸν, καὶ μὴ ποιήσης αὐτῷ μηδὲν κακόν· ὅτι ἀλλ' ἢ καθότι ἐὰν λαλήσῃ πρὸς σέ, οὕτως ποιήσον μετ' αὐτοῦ.²⁵

13. וַיִּשְׁלַח נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים וְנְבוּשַׁזְבָּן רַב־סָרִיסִים וְנֶרְגַל שְׂרָאָצֶר רַב־מַגֵּן וְכָל רַבֵּי מִלְחָה בָּבֶל. Et misit Nebuzuradan praefectus cur-nificum, et Nebushazban praefectus eunuchorum, et Nergal-Sharezer praefectus magorum, et omnes optimates regis Babylonis. ✕ Θ. καὶ ἀπέστειλεν Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος, καὶ Ναβουσαζαβὰν 'Ραβσαρίσ ('Αλλος' ὁ ἀρχιευ-νοῦχος²⁶), καὶ Νηργέλ Σαρασάρ 'Ραβομόγ, καὶ πάντες οἱ μεγιστάνες ('Ο 'Εβραῖος' οἱ μεγάλοι.

'A. οἱ διδάσκαλοι²⁷) βασιλέως Βαβυλῶνος²⁸.
 14. וַיִּקְחוּ וַיִּחְבְּשׁוּ. Et miserunt, et abstulerunt. Ο'. καὶ ἀπέστειλαν, καὶ ἔλαβον. Alia exempl. καὶ μετεπέμψαντο, καὶ παρέλαβον.²⁹
 אֶל־הַבַּיִת. Ad domum. Ο'. Vacat. 'A. εἰς οἶκον.³⁰ Θ. εἰς Δαφεῖθ.³¹
 15. בְּזוּתוֹ עָצוּר. Cum conclusus esset. Ο'. Vacat. ✕ 'A. Θ. ὄντος αὐτοῦ συνεχομένου.³²
 16. הָיוּ הַיּוֹם הַהוּא לְפָנָיו בְּיָוִם הַיּוֹם. Et erunt coram te in die illo. Ο'. Vacat. ✕ καὶ ἔσονται κατὰ πρόσωπόν σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.³³
 17. נִגְזַרְתִּי־הָיָה. Ο'. Vacat. ✕ 'A. Σ. φησὶ κύριος.³⁴
 וְלֹא תִתֵּן. Nec traderis. Ο'. καὶ οὐ μὴ δώσω σε. Σ. καὶ οὐ μὴ παραδοθήσῃ.³⁵
 18. מִלֵּשׁ מְמַלְטָה. Servans servabo te. Ο'. σώζων σώσω σε. 'A. ῥύόμενος ῥύσομαί σε.³⁶
 הָיְתָה לָּךְ. Et erit tibi. Ο'. καὶ ἔσται ✕ σοι.³⁷
 לְשַׁלָּל. In praedam. Ο'. εἰς εὐρεμα. 'A. εἰς προνομή.³⁸
 בְּמַתָּה. Confisus es. Ο'. ἐπεποίθεισ. Σ. ἤλ-πισας.³⁹

²² Syro-hex. hic et Cap. xl. 2: ✕ **ܩܘܕܫܐ ܒܥܩܪܐ**. Idem Cap. lii. 12: ✕ **ܩܘܕܫܐ ܒܥܩܪܐ**. (Notandum tamen discrimen, in nostro loco indicem in textu non esse super **ܩܘܕܫܐ**, ut in Cap. xl. 2. lii. 12, sed super **ܩܘܕܫܐ**.) Cum his conferenda sunt loca 4 Reg. xxv. 8. Dan. ii. 14, ubi pro eodem Hebraeo Noster Aquilae vindicat **ܩܘܕܫܐ**, et **ܩܘܕܫܐ**, h. e. magister (s. doctor) mactatorum, (non mactationum, qui Middeldorffii est error). E quibus tamen omnibus in Graeca locutione probabili eruenda frustra nos torsimus. ²³ Cod. Jes., ceteri. ²⁴ Syro-hex. **ܩܘܕܫܐ ܒܥܩܪܐ**. Graeca leguntur in Codd. 22, 36, alii. ²⁵ Cod. Jes., ceteri. Pro καθότι Codd. 22, 36, alii, καθὼς habent. ²⁶ Syro-hex. in textu: **ܩܘܕܫܐ**; in marg. antem: ✕ **ܩܘܕܫܐ**. Cod. 88: ὁ ἀρχιευνοῦχος (sic). ²⁷ Syro-hex. **ܩܘܕܫܐ**. "Utrum **ܩܘܕܫܐ** sit rescribendum **ܩܘܕܫܐ**, an ver-tendum οἱ μεγάλοι, aequae haereo tecum, cum in hujusmodi lectionibus Noster modo versionem exhibeat Hebraei, modo simplicem vocis Hebraeae literis Syris descriptionem."—*Ceriani*. Praetulimus οἱ μεγάλοι propter formam Syr. vocis pluralem. ²⁸ Cod. Jes., qui desinit in 'Ροβομόγ (sic,

non ut Montef. exscripsit, 'Ροβοασοί). Etiam Syro-hex. post **ܩܘܕܫܐ** cuneolum pingit. Pro 'Ροβομόγ in Cod. 88 est 'Ροβαμόγ; in ceteris fere omnibus 'Ροβαμάχ. Haec autem, καὶ πάντες—Βαβυλῶνος, sic habentur in Codd. 22, 36, 48, 51, 88, 96, et Syro-hex. ²⁹ Sic Codd. 22, 36, alii. Est fortasse Symmachi, coll. Hex. ad Cap. xvi. 16. ³⁰ Codd. 86, 88. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: εἰς τὸν οἶκον. ³¹ Cod. 86 assert: Θ. αὐτὸν εἰς Δαφεῖθ εἰς οἶκον κατοικεῖ μετὰ αὐτοῦ. Cod. 88: Θ. αὐτὸν εἰς Δαφεῖθ εἰς κατοικίαν κατοικεῖν μετ' αὐτοῦ. Quae partim interpretis, partim explicatoris esse videntur. In Hebraeo sequitur: et habitavit in medio populi; Ο'. καὶ ἐκάθισεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ. Etiam Codd. 22, 36, alii, inferunt εἰς Δαφεῖθ (s. ἀφίθ). ³² Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. Syro-hex. **ܩܘܕܫܐ ܒܥܩܪܐ**. ³³ Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 86 (in marg.), 88, et Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁴ Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ³⁵ Cod. 88. Sic, cum Ο' pro Σ., Cod. 86. ³⁶ Codd. 86, 88, quorum hic ῥύσω habet. ³⁷ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ³⁸ Syro-hex. ✕ **ܩܘܕܫܐ**. Cf. ad Cap. xxxviii. 2. ³⁹ Codd. 86, 88.

CAP. XL (Gr. xlvii).

1. וְאַחֲרָיִם נְבוּזַצַּדָן וְיָהוּא בְּנֵי יְהוֹנָדָב. Postquam dimiserat eum Nebuzaradan. O'. μετά τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν Ναβουζαρδάν. Alia exempl. ὕστερον ἀποστείλαιτος αὐτὸν Ναβουζαρδάν.¹ 'A. μετά τὸ ἀποστεῖλαι αὐτὸν Ναβουζαρδάν.²

כִּי לִפְנֵי יְהוָה יָבִיאוּ אֶת יְהוֹנָדָב וְאֶת יְהוֹנָדָב וְאֶת יְהוֹנָדָב. Quando sumptserat eum vinctum maniciis in medio omnis deportationis. O'. ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν *'A. Σ. δεδεμένον *³ ἐν χειροπέδαις ἐν μέσῳ ἀποικίας. 'A. ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν, καὶ αὐτὸς εἶδετο ἐν κρίκοις...⁴ Σ. ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν δεδεμένον χειραλύσειν ἐν μέσῳ πάντων τῶν ἐξωκισμένων.⁵

2. לְיִרְמְיָהוּ. O'. αὐτόν. Alia exempl. αὐτὸν τὸν 'Ιερემίαν.⁶

וְיָבֵר. Locutus est. O'. ἐλάλησε. Alia exempl. ἐχηρημάτισε.⁷ Οἱ λοιποὶ ἐλάλησε.⁸

3. וַיָּבֵא. Et adduxit. O'. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐπήγαγε.⁹

כַּכְּמָשָׁה דִּבֶּר. Sicut locutus est. O'. Vacat. Alia exempl. καθὰ ἐλάλησε.¹⁰

וַיַּעַשׂ לָכֵן דְּבַר יְהוָה. Et factum est vobis

verbum hoc. O'. Vacat. *'A. Θ. καὶ ἐγενήθη ὑμῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο *¹¹

4. וְעַתָּה הִנֵּה. Et nunc ecce. O'. καὶ *'A. νῦν * ἰδοῦ.¹²

וְהַיּוֹם. Hodie. O'. Vacat. Θ. σήμερον.¹³

וְהַיּוֹם. A maniciis. O'. ἀπὸ τῶν χειροπέδων. 'A. ἀπὸ τῶν κρίκων.¹⁴ Σ. (ἀπὸ τῶν) χειραλύσεων.¹⁵

כִּי לֵב טוֹב בְּעֵינֶיךָ. Si bonum est in oculis tuis venire. O'. εἰ καλὸν ἐναντίον σου ἐλθεῖν. 'A. εἰ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ ἐλθεῖν. Σ. εἰ ἀρέσκει σοι ἐλθεῖν.¹⁶

וְהָבֵן. Veni. O'. Vacat. Alia exempl. ἦκε.¹⁷

וְהָבֵן וְהָבֵן בְּבֵלְשָׁרַי לְבִי-וְהָבֵן בְּבֵלְשָׁרַי. Et si malum est in oculis tuis venire mecum Babylonem, ommitte; vide, omnis terra est coram te; quocumque bonum et rectum in oculis tuis ire, ito. O'. Vacat. *'A. καὶ εἰ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου (Σ. καὶ εἰ μὴ ἀρέσκει σοι¹⁸) ἐλθεῖν μετ' ἐμοῦ εἰς Βαβυλῶνα, παῦσαι (Σ. μείνον, ε. ἀπόμεινον¹⁹). ἰδοῦ πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σου εἰς ἀγαθὸν καὶ εἰς τὸ εὐθές ἐν ὀφθαλμοῖς σου πορευθῆναι ἐκεῖ, πορεύου.²⁰

CAP. XL. ¹ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ² Syro-hex. ³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Mox ἐν μέσῳ πάσης ἀπ. 'Ιερουσαλήμ καὶ 'Ιούδα Hebraeo convenienter habent Codd. 88, 233, et Syro-hex. ⁴ Syro-hex. Aquilae continuat: ⁵ Montef. e Cod. Jes. affert: "Ἄλλος ὅτε ἔλαβεν. Sed Parsons. ex eodem exscripsit: ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν, et sic Syro-hex. in textu. Lectio ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν est in Codd. 22, 36, aliis. ⁶ Codd. 86, 88, qui χεῖρα ἀλύσειν exhibent. Cf. ad v. 4. Vox χειράλυσις Lexicographis Graecis commendanda. ⁷ Sic Cod. 88, et cum τὸν 'Ιερ. io marg. Syro-hex. Ad ἄρχιμάγειρος Syro-hex. affert: ⁸ Cf. ad Cap. xxxix. 11. ⁹ Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Cf. ad Cap. xxxvi. 2. ¹⁰ Syro-hex. ¹¹ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹² Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. Statim ὅτι ἡμέτερε τῷ κυρίῳ Cod. 88, Syro-

hex., qui posterior habet αὐτῷ in marg. ¹³ Cod. Jes., et in textu sub aster. Syro-hex. Sic (cum ἐγένετο pro ἐγενήθη) sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁴ Sic Syro-hex. In LXX hodie legitur ἰδοῦ tantum, sed καὶ ἰδοῦ est in Cod. 233, et καὶ νῦν ἰδοῦ in Codd. 22, 36, aliis. ¹⁵ Cod. 86. Syro-hex. in textu: * σήμερον *; et sic sine aster. Cod. 88. ¹⁶ Syro-hex. ¹⁷ Idem: ¹⁸ Codd. 86, 88, quorum ille habet ἀρέσει. Syro-hex. affert: ¹⁹ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Statim Syro-hex. affert: καὶ θήσω * τοὺς * ὀφθ. μου. ²⁰ Syro-hex. ²¹ Idem: ²² Codd. 22, 36, alii, pro παῦσαι ἰδοῦ, ἀπόμεινον καὶ ἰδοῦ habent. ²³ Sic in textu Cod. 88. Montef. e Cod. Jes. affert: * καὶ εἰ πονηρὸν—Βαβυλῶνα, * παῦσαι· ἰδὼ κ. τ. ε., omisso ἐν ὀφθ. σου post εἰς τὸ εὐθές. Syro-hex.: καὶ εἰ πονηρὸν—παῦσαι * ἰδοῦ πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σου, ὅπου ἂν ἀγαθὸν καὶ εὐθές ἐν ὀφθ. σου (Codd. 22, 36, alii: ὅπου ἂν εἰς ἀγ. καὶ εἰς τὸ εὐθές) πορευθῆναι κ. τ. ε.

5. **הַלְיָגָה לְנֶפֶשׁ הַבְּשָׂרִים לְנֶפֶשׁ הַבְּשָׂרִים**. *Illo autem nondum reverso (addidit haec): Redi ad Gedaliam.* Ο. εἰ δὲ μὴ, ἀπώτρεχε, ἀνάστρεψον πρὸς τὸν Γοδολίαν. Alia exempl. ✕ καὶ ἕως ἐμοῦ ἔτι οὐκ ἀποστρέψεις, ἀπώτρεχε σὺ, καὶ ἀνάστρεψαι πρὸς τὸν Γοδολίαν.²¹ Σ. καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγὼ, ἀνάστρεψον, οἴκησον παρὰ Γοδολίαν.²²

יְהוּדָה בְּעָרֵי יְהוּדָה. *In urbibus Judae.* Ο. ἐν γῆ Ἰούδα. Ἀ. Σ. ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰούδα.²³

הַיָּמִין בְּעֵינַי וְהַיָּמִין בְּעֵינַי. *Vel quocumque rectum in oculis tuis.* Ο. εἰς ἅπαντα τὰ ἀγαθὰ ἐν ὀφθαλμοῖς σου. Σ. . . εἰς πάντα τόπον ὅπου ἀρέσκει σοι.²⁴

תְּנָתְנָהּ וְתָתַתְנָהּ. *Demensum et donum.* Ο. δῶρα. Alia exempl. ἐστιατορίαν καὶ δῶρα.²⁵ Σ. ἐστιατορίαν καὶ λῆμμα.²⁶

7. **אֲנָשִׁים**. *Et homines eorum.* Ο. καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν. Alia exempl. καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν.²⁷ Οἱ Γ. οἱ ἄνδρες.²⁸

וְהַיָּמִין בְּעֵינַי. *Et parvulos, et de tenuitate terrae.* Ο. Vacat. Θ. καὶ ὄχλον πολὺν, καὶ ἀπὸ τῶν πτωχῶν τῆς γῆς.²⁹ Ἀ. Σ. καὶ τὰ κήσια . . .³⁰

8. **עוֹפֵי (עֵיפֵי ק)**. Ο. Ἰωφέ. Ἀ. Ἰωφέ.³¹

9. **לְנֶפֶשׁ הַבְּשָׂרִים**. *Ne timeatis servire Chaldaeis.* Ο. μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου

τῶν παίδων τῶν Χαλδαίων. Ἀ. μὴ φοβεῖσθε τοῦ δουλεύειν τοῖς Χαλδαίοις. Σ. μὴ φοβεῖσθε δουλεύειν τοῖς Χαλδαίοις.³²

9. **וְעָבַדְתֶּם**. *Et servite.* Ο. καὶ ἐργάσασθε. Ἀ. Σ. καὶ δουλεύσατε.³³

10. **לְנוֹכְחֵנוּ**. *Ad nos.* Ο. ἐφ' ὑμᾶς. Ἀ. Σ. πρὸς ὑμᾶς.³⁴

וְפְרִי. *Et fructus aestivos.* Ο. καὶ ὄπωρον. Ἀ. . . θερινήν.³⁵

11. **בְּמִדְבָּרֵינוּ**. Ο. οἱ ἐν Μωάβ. Alia exempl. οἱ ἐν γῆ Μωάβ.³⁶

וְהַיָּמִין בְּעֵינַי. *Et qui in omnibus terris sunt.* Ο. καὶ οἱ ἐν πάσῃ τῇ γῆ. Ἀ. καὶ ἐν πάσαις ταῖς γαλαῖς.³⁷

12. **וְהַיָּמִין בְּעֵינַי**. *Et reversi sunt omnes Judaei de omnibus locis, ubi expulsi fuerant, et venerunt in terram Judae ad Gedaliam.* Ο. καὶ ἦλθον πρὸς Γοδολίαν εἰς γῆν Ἰούδα. Alia exempl. καὶ ἐπέστρεψαν ✕ πάντες ὅσοι Ἰουδαῖοι ἐκ πάντων τῶν τόπων, οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ, καὶ παρεγένοντο εἰς γῆν Ἰούδα πρὸς Γοδολίαν.³⁸

וְעָבַדְתֶּם. Ο. καὶ ὄπωρον. Σ. (καὶ) σῖτον.³⁹

14. **עַד יָדַעְתָּ**. *Num sciendo scis.* Ο. εἰ γνώσει γινώσκεις. Ἀ. εἰ γνώσει γινώσῃ.⁴⁰

²¹ Sic Cod. 88, Syro-hex. ²² Syro-hex. **וְהַיָּמִין בְּעֵינַי**. Cod. Jes. in marg. post πορεύουσιν pergit: καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγὼ, ἔτι ἐμοῦ οὐκ ἐπιστρέψεις. Codd. 22, 36, alii: καὶ πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ ἐγὼ, ἀπώτρεχε σὺ, καὶ ἀνάστρεψον πρὸς Γ. ²³ Codd. 86, 88. ²⁴ Syro-hex. **וְהַיָּמִין בְּעֵינַי**. In initio supplendum videtur εἰ δὲ μὴ, e Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex., qui in textu habent: εἰ δὲ μὴ, εἰς πάντα τὰ κατὰ ἐν ὀφθ. σου. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ὅπου ἀρέσκει σοι. ²⁵ Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii. Syro-hex. **וְהַיָּמִין בְּעֵינַי**. Cf. ad Cap. lii. 34. ²⁶ Codd. 86, 88. ²⁷ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²⁸ Syro-hex. char. med. **וְהַיָּמִין בְּעֵינַי**. ²⁹ Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Montef. affert: ἄλλος καὶ τὰ κήσια, καὶ περὶ τῶν πενήτων τῆς γῆς; quae lectio falsariis

Complutensibus debetur. ³⁰ Syro-hex. **וְהַיָּמִין בְּעֵינַי**. ³¹ Syro-hex. in textu **וְהַיָּמִין בְּעֵינַי**, ut Pesch.; in marg. autem: **וְהַיָּמִין בְּעֵינַי**. ³² Codd. 86, 88. Posterior ad Aq. habet τοῦ μὴ δ. Syro-hex. affert: **וְהַיָּמִין בְּעֵינַי**. ³³ Codd. 86, 88. Syro-hex. **וְעָבַדְתֶּם**. ³⁴ Syro-hex. **וְעָבַדְתֶּם**. ³⁵ Idem: **וְעָבַדְתֶּם**. Cf. Hex. nostra ad Amos viii. 1. ³⁶ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald. (om. oi), Codd. III, XII, 22, 26, alii. ³⁷ Codd. 86, 88: Ἀ. καὶ ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς (sic; cf. ad Cap. xxviii. 8) ταῖς κύκλῳ. Verba ταῖς κύκλῳ, quae non exstant in Hebraeo, ex glossemate nata sunt. ³⁸ Sic Cod. 88, Syro-hex., et omisso πάντες, Codd. 22, 36, alii. Montef. ex Complutensi affert: ἄλλος καὶ ἐστράφησαν πάντες οἱ Ἰ. ἀπὸ παντὸς τόπου εἰς ὃν διεσπάρησαν; quae non nanci sunt. ³⁹ Syro-hex. **וְעָבַדְתֶּם**. ⁴⁰ Sic emaculavimus lectionem Codd. 86, 88: Ἀ. εἰ γνώσει καὶ γνώσει.

- 14. בַּעֲלֵי־ס. O. Βελεισά. "Αλλος Βελισά. "Αλλος Βααλίς.⁴¹
 בְּנֵי־נָתָן יָמְעוּ־לָהּ. O. τὸν Ἴσμαήλ
 * υἷον Ναθανίου ⁴²
 לְהַפֵּךְ. Ad percutiendum. O. πατάξαι. Σ.
 πλήξαι.⁴³
- 15. וְנִפְסָה לִּי יָדְךָ לְמַעַן לֹא יִשִּׁי לִּי. Et nepo
 sciat, ne percutiat animam tuam. O. καὶ μη-
 δεις γνώτω, μὴ πατάξῃ σου ψυχὴν. 'Α. καὶ
 ἀνὴρ οὐ γνώσεται...⁴⁴ Σ. μηδενὸς εἰδότες, διὰ τί
 πατάξει τὴν ψυχὴν σου.⁴⁵

CAP. XLI (Gr. xlviii).

- 1. מִזְרַע הַמְּלֹכָה. De stirpe regia. O. ἀπὸ γέ-
 νους τοῦ βασιλέως. 'Α. Σ. ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς
 βασιλείας.¹
 וְרֵבִי הַמְּלָכָה. Et optimates regis. O. Vacat.
 Alia exempl. καὶ τὰ παιδάρια τοῦ βασιλέως.²
 בְּנֵי־אַחִיקָם. O. Vacat. * υἷον Ἀχικάμ ³
 יַחְדָּו בְּמִצְרָה. Simul in Mizrah. O. ἄμα *
 εἰς Μασσηφάθ ⁴
- 2. בְּנֵי־נָתָן. O. Vacat. * υἷος Ναθανίου ⁵
 אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ. Qui erant cum eo. O. οἱ *
 ἦσαν * μετ' αὐτοῦ.⁶
 בְּנֵי־אַחִיקָם בְּדָשָׁן בְּחָרֵב וַיָּמַת אִתּוֹ.
 * υἷον Ἀχικάμ υἱοῦ Σαφάν ἐν βομφαίᾳ, καὶ

- ἀπέκτειναν αὐτόν ⁷
- 3. וְהָיָה־לָּהּ יָמָהּ. O. μετ' αὐτοῦ. Alia exempl.
 add. σὺν Γοδολία.⁸
 וְנִפְסָה לִּי יָדְךָ לְמַעַן לֹא יִשִּׁי לִּי. Vires belli
 percussit Ismael. O. Vacat. * καὶ τοὺς
 ἀνδρας τοῦ πολέμου ἐπάταξεν Ἴσμαήλ ⁹
- 4. וְנִפְסָה לִּי יָדְךָ. Et nepo scivit. O. καὶ ἀν-
 θρωπος οὐκ ἔγνω. Σ. μηδενὸς εἰδότες.¹⁰
- 5. מִשְׁלֹו. O. καὶ ἀπὸ Σαλήμ. 'Α. Σ. ἀπὸ Σαλώμ.¹¹
 וְיָמְתוּ־בָהֶם. Et qui se incidérant. O. καὶ
 κοπτόμενοι. 'Α. Σ. (καὶ) κατατετμημένοι.¹²
 וְיָמְתוּ־וְלִבְנָה. Et fertum et thus. O. καὶ
 μάσσα (alia exempl. μασαῖ ¹³) καὶ λίβανος. 'Α.
 δῶρα. [Σ. θυσία.]¹⁴ Σ. καὶ δῶρα καὶ λίβα-
 νον φέροντες.¹⁵
 בְּיַת יְהוָה. O. εἰς οἶκον κυρίου. Σ. εἰσέτι ὄντα
 καὶ ἐλπίζομενον.¹⁶
- 6. הֲלֵךְ הָיָה וְנִבְרָה וְהָיוּ בְּפָגַשׁ אִתָּם וַיִּחַר
 הַלֵּב. Iens cundo et flens; et factum est,
 cum occurrisset eis, dixit eis. O. αὐτοὶ ἐπο-
 ρεύοντο καὶ ἔκλαιον καὶ εἶπεν αὐτοῖς. Πάν-
 τες ἐπορεύετο πορευόμενος καὶ κλαίον ἐγένετο
 δὲ ἠνίκα ἤγγισεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐ-
 τοὺς.¹⁷
- 7. אֶל־יְהוָה הָעִיר. Ad medium urbis. O. * εἰς
 τὸ * μέσον τῆς πόλεως.¹⁸

¹ "MS. Jes."—Montef. Scilicet codex iste in textu Βελισά, in marg. Baalis habet. Scriptura Βααλίς est in Cod. 88 et Syro-hex. ⁴¹ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴² Codd. 86, 88. ⁴³ Ibidem. ⁴⁴ Syro-hex. ⁴⁵ ¹ Syro-hex. ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸

⁸ Sic Cod. 88, 233, et Syro-hex. ⁹ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii; et, om. καὶ, Codd. 88, 233, et Syro-hex. ¹⁰ Syro-hex. ¹¹ Idem: ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸

7. וַיִּשְׁקֹץ יִשְׁמָעֵאל בֶּן-נְתַנְיָהוּ אֶל-תְּרוֹת הַבּוֹר. *Et mactavit eos Ismael filius Nethaniae, (et projecit eos) in medium putei, ipse et viri qui erant cum eo.* O'. ἔσφαζεν αὐτοὺς * καὶ ἔρριψεν αὐτοὺς Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου * εἰς τὸ φρέαρ, * αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ *.¹⁹ 'A... εἰς μέσον τοῦ λάκκου...²⁰

8. וַיִּנְשְׂרוּ אֲנָשִׁים נֹמְצָאוֹת בָּם וַיֹּאמְרוּ אֶל-יִשְׁמָעֵאל. *Sed decem viri reperti sunt inter eos, qui dixerunt ad Ismael.* O'. καὶ δέκα ἄνδρες εὐρέθησαν ἐκεῖ ('A. Σ. ἐν αὐτοῖς²¹), καὶ εἶπον τῷ Ἰσμαὴλ. Σ. δέκα δὲ ἄνδρες εὐρέθησαν ἐκεῖ, οἱ εἶπον πρὸς τὸν Ἰσμαὴλ.²²

מְצֻמֵי. *Promptuaria subterranea.* O'. θησαυροί. 'A. Σ. κρύφιοι θησαυροί.²³

וַיִּחַדּוּ וְלֹא הָמִיתָם בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם. *Et cessavit, et non interfecit eos in medio fratrum eorum.* O'. καὶ παρήλαθε, καὶ οὐκ ἀνείλεν αὐτοὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Σ. ἀπέσχετο δὲ, καὶ οὐκ ἐθανάτωσεν αὐτοὺς μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.²⁴

9. וַיְבֹרֵךְ אֶת-הַשֶּׁלֶךְ אֲשֶׁר-הִשְׁלַךְ. *Et puteus, in quem projecerat.* O'. καὶ τὸ φρέαρ, εἰς ὃ ἔρριψεν * ἐκεῖ *.²⁵ Σ. ὁ δὲ λάκκος εἰς ὃν ἔρριψεν.²⁶

וְאֵת כָּל-פְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים. *Omnia cadavera virorum.* O'. πάντες. Alia exempl. πάντα τὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν.²⁷

9. וַיִּשֶׁר הַכֶּהֱן בְּיַד-גְּדַלְיָהוּ. *Quos percussit per manum Gedaliae.* O'. οὗς ἐπάταξε (alia exempl. οὗς ἀπέκτεινεν ἐν χειρὶ Γοδολίου²⁸) φρέαρ μέγα (τοῦτό ἐστιν).

10. וַיִּשְׁבֵּן יִשְׁמָעֵאל אֶת-כָּל-תְּרוֹת הָעָם. *Et captivum abduxit Ismael omne reliquum populi.* O'. καὶ ἀπέστρεψεν Ἰσμαὴλ πάντα τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα. 'A. καὶ ἤχμαλώτευσεν Ἰσμαὴλ πᾶν τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ.²⁹

וַיִּשֶׁר בְּמַצְפָּה. O'. εἰς Μασσηφά. Alia exempl. * τὸν * εἰς Μασσηφά.³⁰

וַיִּתְּנוּ-לָהּ עַל-הָעָרִים הַשְּׂרָיִם. O'. Vacat. Alia exempl. καὶ σύμπαντα τὸν λαὸν τοὺς καταλειφθέντας ἐν Μασσηφά.³¹

וַיִּשֶׁר הַפָּקִיד נְבוּזַרְאֲדָן רַב-שָׂרְפָתִים אֶת-גְּדַלְיָהוּ בֶן-נְתַנְיָהוּ וְיִשְׁבֵּן יִשְׁמָעֵאל בֶּן-נְתַנְיָהוּ. *Quos commiserat Nebuzaradan praefectus carnificum curae Gedaliae filii Ahikam; et captivos eos abduxit Ismael filius Nethaniae.* O'. ἄς παρεκατέθετο * Ναβουζαρδάν * ὁ ἀρχιμάγειρος τῷ Γοδολία υἱῷ Ἀχεικὰμ, * καὶ ἄρβρισεν Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου *.³² 'A... καὶ ἤχμαλώτευσεν αὐτοὺς Ἰσμαὴλ υἱὸς Ναθανίου.³³

וַיֵּלֶךְ לְעֵבֶר אֶל-בְּנֵי עַמּוֹן. *Et abiit ut transiret ad filios Ammon.* O'. καὶ ᾤχετο εἰς τὸ πέραν υἱῶν Ἀμμών. 'A. καὶ ἐπορεύθη τοῦ διαβῆναι πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἀμμών.³⁴

deest in Cod. 233. ¹⁹ Sic Montef. (qui ὁ υἱὸς edidit) e Cod. Jes. Parsons. vero ex eodem exscripsit: ἔσφαζεν αὐτοὺς (in marg. * Ἰσμ. υἱὸς N.) εἰς τὸ φρέαρ (in marg. * αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν αὐτούς). Syro-hex. affert: καὶ ἔσφαζεν αὐτοὺς Ἰσμ. υἱὸς N. (in marg. καὶ ἔρριψεν αὐτούς) εἰς τὸ φρ. αὐτὸς κ. τ. ε. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἔσφαζεν αὐτοὺς Ἰσμ. υἱὸς N. καὶ ἔρριψεν εἰς τὸ φρ. αὐτὸς κ. τ. ε. Codd. 33, 49, alii, post ἔσφαζεν αὐτοὺς supplent καὶ ἐνέβαλεν αὐτούς. ²⁰ Cod. 86. ²¹ Codd. 86, 88. ²² Syro-hex. ...
 23 Codd. 86, 88, ubi κρύφιοι scriptum.
²⁴ Codd. 86, 88: Σ. ἀπ. δὲ (καὶ ἀπ. Cod. 88) καὶ (om. οὐκ?) ἐθ. αὐτούς. Plenius Syro-hex. ...
²⁵ Sic cum aster. Syro-hex. Desideratur ἐκεῖ in Comp., Codd. XII, 22, 26, 36, aliis.

²⁶ Syro-hex. Symmacho continuat: ...
²⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ²⁸ Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ὡν ἀπέκτεινε μετὰ Γοδολίου. Pro verbis inopportunis ... LXX legisse videntur ...
²⁹ Cod. 86. Syro-hex. ...
³⁰ Cod. 88. Syro-hex. ...
³¹ Sic Cod. 88, Syro-hex. ³² Cod. Jes. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.: ἄς (ὄς Cod. 88, Syro-hex.) παρέθετο Ναβουζαρδάν — Ναθανίου. Pro ... in codd. nonnullis est ... et manu surrexit. ³³ Syro-hex. ...
³⁴ Idem in continuatione: ... Cod. 86: 'A. καὶ ἐπορεύθη τοῦ δ. Cod. 88: 'A. καὶ ἐπορεύθησαν δ.

12. **וְיָצְאוּ מִן־הַמַּחֲנֵה לְכָל־הָאֲנָשִׁים.** O'. *ἀπαν τὸ στρατόπεδον αὐτῶν.* 'A. Σ. *τοὺς πάντας ἀνδρας.*³⁵

וַיָּבֹאוּ מִן־בְּנֵי־נֶחֱמִישׁ עַם־יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹתְנַיִם. *Et abierunt ad pugnandum cum Ismaele filio Nethaniae.* O'. *καὶ ᾤχοντο πολεμεῖν αὐτὸν.* "Allos" *καὶ ἐπορεύθησαν πολεμῆσαι πρὸς Ἴσμαήλ . . .*³⁶

וַיָּבֹאוּ מִן־בְּנֵי־נֶחֱמִישׁ. O'. *ἐν Γαβαών.* Alia exempl. *× τοῦ* **4** *ἐν Γαβαών.*³⁷

13. **וַיִּתְּנוּ בְּנֵי־קָרַח וְאֵת־כָּל־שָׂרֵי הַחַיִּלִּים אֲשֶׁר־עִמּוֹ.** *Johanah filium Careah, et omnes principes copiarum, qui erant cum eo.* O'. *τὸν Ἰωάναν καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τῆς μετ' αὐτοῦ.* Alia exempl. *τὸν Ἰωάναν × υἷὸν Καρηέ 4, καὶ × πάντας 4 τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τοὺς μετ' αὐτοῦ.*³⁸

13, 14. **וַיִּשְׂמְחוּ : וַיָּשָׁבוּ בְּלֵיל־הָעֵם אֲשֶׁר־שָׁבָה וַיָּשָׁבוּ מִן־הַמַּצְפָּה וַיָּלְכוּ אֶל־יְהוֹנָן בְּנֵי־קָרַח.** *Et laetati sunt; et reversi sunt omnis populus, quem captivum abduxerat Ismael de Mizpah; et reversi sunt, et abierunt ad Johanah filium Careah.* O'. *καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς Ἰωάναν.* Alia exempl. *× καὶ ἐχάρησαν, καὶ ἀπέστρεψε πᾶς ὁ λαὸς, ὃν ἠχμαλώτευσεν Ἴσμαήλ ἐκ τῆς Μασσηφά, καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον 4 πρὸς Ἰωάναν × υἷὸν Καρηέ 4.*³⁹

15. **מִשְׁנֵי יִתְנָן.** O'. Vacat. *× ἀπὸ προσώπου Ἰωάναν 4.*⁴⁰

16. **מֵחַר מִן־הַמַּצְפָּה מִן־בְּנֵי־נֶחֱמִישׁ מֵחַר מִן־הַמַּצְפָּה לְבֵית־גִּדְלִיָּה בְּנוֹתְנַיִם.** *Ab Ismaele filio Nethaniae de Mizpah, postquam percusserat Gedaliah filium Ahikam.* O'. *ἀπὸ Ἴσμαήλ × υἷου Ναθανίου ἐκ τῆς Μασσηφά, μετὰ τὸ πατάξαι Γοδολίαν υἷον Ἀχικὰμ 4.*⁴¹

וַיִּשָּׂא. *Et parvulos.* O'. *καὶ τὰ λοιπά.* 'A. Σ. *καὶ τὸν δῆλον.*⁴² "Allos" *(καὶ) τὰ νήπια.*⁴³

17. **וַיָּלְכוּ וַיָּשָׁבוּ בְּנֵי־רַחֵם מִן־הַמַּצְפָּה (בְּמִתְקָה ק) לְבֵית־חֶמּוֹחַ.** *Et abierunt, et sederunt in hospitio Chemoham (s. Chimham), quod est iuxta Bethlehem.* O'. *καὶ ᾤχοντο, καὶ ἐκάθισαν ἐν Γαβηρωαμάα (alia exempl. ἐν γῆ Βηρᾶθ Χαμάαμ⁴⁴) τῇ πρὸς Βηθλεέμ.* 'A. *καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἐκάθισαν ἐν τοῖς φραγμοῖς Χαμωνί⁴⁵ τῆς κατέναντι Βηθλεέμ.* Σ. *καὶ πορευθέντες κατέκρινον ἐν ταῖς παροικίαις ἐν τῇ Χαμωνί τῇ κατέναντι Βηθλεέμ.*⁴⁶ Aliter: 'A. Σ. . . *τοῖς ἐχόμενα [πρὸς] Βηθλεέμ.*⁴⁷

לְבִיבָה לְבִיבָה. *Ut abirent ad ingrediendum.* O'. *τοῦ πορευθῆναι.* Alia exempl. *τοῦ πορευθῆναι εἰσελθεῖν.*⁴⁷

18. **וַיָּשָׁבוּ מִן־בְּנֵי־נֶחֱמִישׁ מִן־הַמַּצְפָּה לְבֵית־גִּדְלִיָּה בְּנוֹתְנַיִם.** O'. Ἴσμαήλ *× υἷος Ναθανίου 4 τὸν Γοδολίαν × υἷον Ἀχικὰμ 4.*⁴⁸

³⁵ Codd. 86, 88. ³⁶ Cod. Jes. Syro-hex. in textu: *καὶ ᾤχοντο πολεμεῖν + αὐτὸν 4 μετὰ Ἴσμαήλ υἷου N.*; et sic, reciso αὐτὸν, Codd. 22, 36, alii. ³⁷ Sic Cod. 88, Syro-hex. ³⁸ Sic Cod. XII, cum υἷον Καρηέ et πάντας in marg.; et sine asteriscis (cum τῆς μετ' αὐτοῦ) Codd. 22, 36, alii. Mius probabiliter Montef. e Cod. Jes. affert: *τὸν Ἰ. υἷον Καρηέ 4, καὶ × μετ' αὐτοῦ 4 πάντας . . .* ³⁹ Cod. Jes. Sic sine asteriscis (cum ἀνέστρεψαν pro ἀπέστρεψε) Syro-hex., qui in marg. ad Ἴσμαήλ affert: *υἷος Ναθανίου*, invito Hebraeo. (Codd. 22, 36, alii: *ἐχάρησαν, καὶ ἀνέστρεψαν κ.τ.έ.* ⁴⁰ Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴¹ Cod. Jes., Syro-hex. Sic sine aster. (cum τὸν Γοδολίαν) Codd. 22, 36, alii. ⁴² Codd. 86, 88. ⁴³ Syro-hex. in marg. char. med. *× יִתְנָן*. Cf. ad Cap. xl. 7. ⁴⁴ Sic Codd. III, 22 (cum Χάαμ), 23 (cum Βηρᾶθ), alii, et Syro-hex. ⁴⁵ Syro-hex. *× יִתְנָן*. Cf. ad Cap. xl. 7. ⁴⁶ Sic Codd. III, 22 (cum Χάαμ), 23 (cum Βηρᾶθ), alii, et Syro-hex. ⁴⁷ Syro-hex. *× יִתְנָן*. Cf. ad Cap. xl. 7. ⁴⁸ Sic Codd. III, 22 (cum Χάαμ), 23 (cum Βηρᾶθ), alii, et Syro-hex.

× יִתְנָן. Cf. ad Cap. xl. 7. ⁴⁴ Sic Codd. III, 22 (cum Χάαμ), 23 (cum Βηρᾶθ), alii, et Syro-hex. ⁴⁵ Syro-hex. *× יִתְנָן*. Cf. ad Cap. xl. 7. ⁴⁶ Sic Codd. III, 22 (cum Χάαμ), 23 (cum Βηρᾶθ), alii, et Syro-hex. ⁴⁷ Syro-hex. *× יִתְנָן*. Cf. ad Cap. xl. 7. ⁴⁸ Sic Codd. III, 22 (cum Χάαμ), 23 (cum Βηρᾶθ), alii, et Syro-hex.

Cap. XLI. 16. και ÷ τὰς ἄ γυναῖκας.⁴⁰

CAP. XLII (Gr. xlix).

1. וַיִּחַזְקוּן בְּרִקְתָּהּ וַיִּזְנֶיהָ בְּהַשְׁעֵיהָ. Ο' και 'Ιωάναν, και 'Αζαρίας υἱὸς Μασσαίου. Alia exempl. και 'Ιωάναν υἱὸς Καρηῆ, και 'Ιεζονίας υἱὸς 'Ωσαίου.¹
2. וַיֹּאמְרוּ אֶל-יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיאַ תְּפֹל-נָּ. Et dixerunt ad Jeremiam prophetam: Deponatur, quaesumus. Ο' πρὸς 'Ιερემίαν τὸν προφήτην, και εἶπαν αὐτῷ πεσέτω δῆ. Alia exempl. και εἶπον πρὸς 'Ιερემίαν τὸν προφήτην' πεσέτω * δῆ ἄ.²
- בְּעַדְנוּ. Pro nobis. Ο' Vacat. Alia exempl. * περὶ ἡμῶν ἄ.³ 'A. περὶ ἡμῶν. Σ. ὑπὲρ ἡμῶν.⁴
4. יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיאַ. Ο' 'Ιερემίας * ὁ προφήτης ἄ.⁵ כָּל-הַדְּבָר. Omne verbum. Ο' ὁ λόγος. Alia exempl. * πᾶν ἄ τὸ ῥῆμα.⁶
- יְהוָה אֲתָכֶם. Jovv vobis. Ο' κύριος [ὁ θεός]. Alia exempl. κύριος * ὑμῖν ἄ.⁷
- לֹא-אֲמַנֶּנְּ. Non prohibebo. Ο' οὐ μὴ κρύψω. 'A. οὐχ ὑποστελῶ. Σ. οὐ κωλύσω.⁸
5. לְעַד אֱמַת. In testem veritatis. Ο' εἰς μάρτυρα δίκαιον ('A. Σ. ἀληθῆ⁹).
- יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. Ο' κύριος * ὁ θεός σου ἄ.¹⁰

6. אֲלֵיו. Ο' * πρὸς αὐτόν ἄ.¹¹

לְמַעַן אֲשֶׁר יִישַׁב-לָנוּ. Et consilio ut bene sit nobis. Ο' ἵνα βέλτιον ἡμῖν γένηται. 'A. Σ. ἵνα εὖ (ἦ) ἡμῖν.¹²

7. מִקֵּץ עֶשְׂרֵת יָמִים. In fine decem dierum. Ο' μεθ' ἡμέρας δέκα. 'A. μετὰ τὸ τέλος δέκα ἡμερῶν.¹³

8. וְאֵל כָּל-שָׂרֵי הַחַיִּלִּים אֲשֶׁר אִתּוֹ. Et omnes principes copiarum, qui erant cum eo. Ο' και τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως. Alia exempl. και * πάντας ἄ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τοὺς μετ' αὐτοῦ.¹⁴

9. אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּם אֵתִי אֲלֵיו לְהַפִּיל אֹתִי. Deus Israelis, ad quem misistis me, ut deponam supplicationem vestram coram eo. Ο' Vacat. * Θ. θεός 'Ισραηλ, πρὸς ὃν ἀπεστείλατέ με βίψαι ἔλεος ὑμῶν ἐναντίον αὐτοῦ ἄ.¹⁵

10. כִּי נִחַמְתִּי. Quia penitet me. Ο' ὅτι ἀναπέπαυμαι. 'A. Σ. ὅτι παρελήθη.¹⁶

11. אַל-תִּירְאוּ מִמֶּנּוּ. Nolite timere eum. Ο' μὴ φοβηθῆτε * αὐτόν ἄ.¹⁷

לְהוֹשִׁיעַ אֲתָכֶם וּלְהַצִּיל אֶתְכֶם. Ad servandum vos, et ad eripiendum vos. Ο' ἐξαιρεῖσθαι ὑμᾶς, και σώζειν ὑμᾶς. 'A. τοῦ σώζειν ὑμᾶς, και τοῦ βίψθαι ὑμᾶς.¹⁸

⁴⁰ Syro-hex. $\text{ל} + \text{ו}$ (non, ut Norberg., $\text{ל} + \text{ו}$). In Hebraeo est וּלְ .

CAP. XLII. ¹ Sic Syro-hex., qui post 'Ιεζονίας υἱὸς in marg. char. med. affert: 'Ανανίου, και 'Αζαρίας υἱὸς; et sic in textu Codd. 22, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: 'Αζαρίας. 'Αλλος 'Ιεζονίας. Pro 'Ωσαίου stant Comp., Codd. XII, 23, 26, alii. ² Sic Cod. 88, Syro-hex., et, omiseo δῆ, Codd. 22, 36, alii. ³ Sic Cod. 88, Syro-hex. In v. 4

iiidem nm. ὑπὲρ ἡμῶν, convenienter Hebraeo. ⁴ Codd. 86, 88. ⁵ Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁶ Sic Syro-hex. Cod. 88: * κατὰ πᾶν ἄ τὸ ῥῆμα. Pro ὁ λόγος, τὸ ῥῆμα est in Codd. 22, 36, aliis. ⁷ Sic Syro-hex. Cod. 88: κύριος ἡμῖν (sic). ⁸ Codd. 86, 88, qui ὑποστελῶ scribunt. ⁹ Syro-hex. ἄ.

¹⁰ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. ¹¹ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster.

¹² Sic Syro-hex. (qui pingit: * και πάντας ἄ), et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 affert: 'A. πάντας τοὺς ἡγ. ¹³ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, qui ὁ θεός et ἔλεος habent. Paulo aliter Cod. 88, Syro-hex.: * ὁ θεός 'I. πρὸς ὃν ἀπ. με πρὸς αὐτόν βίψαι ἔλεος (ὑμῶν Syro-hex. in marg. char. med.) ἐν αὐτοῦ. ¹⁴ Syro-hex. $\text{ל} + \text{ו}$. Cf. ad Cap. xx. 16. ¹⁵ Syro-hex. $\text{ל} + \text{ו}$. Cod. 88: μὴ φ. αὐτόν. Codd. 62, 239: οὐ μὴ φ. ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁶ Syro-hex. ἄ. ¹⁷ Syro-hex. $\text{ל} + \text{ו}$. Deinde idem in marg. ἐκ χειρὸς αὐτοῦ (pro αὐτῶν), cum Comp., Codd. XII, 22, 23, aliis.

Comp., Codd. 22, 36, alii.

πρὸς αὐτόν est in libris omnibus.

¹¹ Sic Syro-hex. Hodie

¹² Cod. 86.

¹³ Codd.

86, 88. ¹⁴ Sic Syro-hex. (qui pingit: * και πάντας ἄ), et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 affert: 'A. πάντας τοὺς ἡγ.

¹⁵ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, qui ὁ θεός et ἔλεος habent. Paulo aliter Cod. 88, Syro-hex.: * ὁ θεός 'I. πρὸς ὃν ἀπ. με πρὸς αὐτόν βίψαι ἔλεος (ὑμῶν Syro-hex. in marg. char. med.) ἐν αὐτοῦ. ¹⁶ Syro-hex. $\text{ל} + \text{ו}$. Cf. ad Cap. xx. 16.

¹⁷ Syro-hex. $\text{ל} + \text{ו}$. Cod. 88: μὴ φ. αὐτόν. Codd. 62, 239: οὐ μὴ φ. ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁸ Syro-hex. ἄ.

¹⁹ Syro-hex. $\text{ל} + \text{ו}$. Deinde idem in marg. ἐκ χειρὸς αὐτοῦ (pro αὐτῶν), cum Comp., Codd. XII, 22, 23, aliis.

12. וְהָיִיב אֶתְכֶם. *Et reducet vos.* O'. και επι-
στρέψω ὑμᾶς. 'A. και καθίσω ὑμᾶς.¹⁹
- 13, 14. לֹא־מָר : לֹא־יָכִיחַ. O'. Vacat. Alia ex-
empl. τοῦ θεοῦ ἡμῶν, λέγοντες.²⁰
14. לֹא־כִי אֶרֶץ מִצְרַיִם. *Non, sed in terram*
Aegypti. O'. ὅτι εἰς γῆν Αἰγύπτου. 'A. Σ.
οὐχί, ἀλλ' εἰς γῆν Αἰγύπτου.²¹
- שׁוֹפָר. *Tubae.* O'. σάλπιγγος. 'A. Σ. κερατίνης.²²
15. וְעַתָּה. *El nunc.* O'. Vacat. Oί Γ'. και νῦν.²³
- שְׂרָרִית יְהוּדָה פְּהִיחָהּ יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל. *Superstites Judae. Sic dixit Jova*
exercituum, Deus Israelis. O'. * 'A. Θ. οἱ
κατάλοιποι τῆς Ἰουδαίας. οὕτως εἶπε κύριος
✱ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραὴλ.²⁴
- וְאִם־תִּשְׂמוּ אֶת־שֵׁם הַשְׂמֹן. *Si vos ponendo repu-*
eritis. O'. ἐὰν ὑμεῖς ✱ δόντες δ ὄωτε.²⁵ 'A.
Σ. . . θέντες θήτε.²⁶
- לָבוֹא מִצְרַיִם. *Venire in Aegyptum.* O'. ✱ εἰσ-
ελθεῖν εἰς Αἴγυπτον.²⁷
- לָגֹר. *Ad commorandum.* O'. κατοικεῖν. 'A.
τοῦ προσηλυτεύειν. Σ. τοῦ παροικεῖν.²⁸
16. שָׁם (bis). O'. Vacat. ✱ ἐκεῖ.²⁹
- דְּרֹגְתֵי. *Solliciti estis.* O'. λόγον ἔχετε. 'A.
Σ. μεριμνᾶτε.³⁰
- שָׁם יִדְבַק אַחֲרֵיכֶם. *Ibi adhaerebit a tergo*

- vois.* O'. καταλήψεται ὑμᾶς ὀπίσω ὑμῶν.
'A. ἐκεῖ κολληθήσεται ὑμῖν. Σ. ἐκεῖ κολλη-
θήσεται ἀκολουθῶν ὑμῖν.³¹
17. לָבוֹא מִצְרַיִם. O'. ✱ εἰσελθεῖν εἰς γῆν Αἰ-
γύπτου.³²
- וּבִדְבַר. *Et peste.* O'. Vacat. ✱ Θ. και ἐν
θανάτῳ.³³ Σ. (και) ἐν λοιμῷ.³⁴
- שָׂרִיד וְכֹלֵיט. *Superstes et elapsus.* O'. οὐδεὶς
σωζόμενος. 'A. καταλειμμένος (s. ὑπολ.) και σε-
σωσμένος.³⁵
18. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O'. κύριος ✱
τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραὴλ.³⁶
- נִתְּן. *Effudit se.* O'. ἔσταξεν. 'A. ἐχωνύθη
(s. συνεχωνύθη).³⁷
- וְאִם־יִחַמְתִּי. *Furor meus et ira mea.* O'. ὁ
θυμὸς μου ✱ Πάντες και ἡ ὀργή μου.³⁸
- לְלַלְלָהּ וּלְשַׁמְרָהּ וּלְקַלְלָהּ וּלְחַרְפָּהּ. *In maledic-*
tionem, et in stuporem, et in execrationem, et
in opprobrium. O'. εἰς ἀβατον, και ὑποχεί-
ριοι, και εἰς ἀρὰν, και εἰς ὀνειδισμόν. 'A. (εἰς)
ἀρὰν, και εἰς χέρσον, και εἰς κατάραν, και εἰς ὀνειδισμόν.³⁹
19. דָּבַר יְהוָה. O'. ἠ ἐλάλησε κύριος. Alia ex-
empl. οὕτως ἐλάλησε κύριος.⁴⁰ Σ. λόγος.⁴¹
- 19, 20. כִּי־הָיִיתִי בְּנֶם הַיּוֹם : כִּי־הָיִיתִי בְּנֶם הַיּוֹם : *Quod obtes-*
tatus fuerim vos hodie: quia. O'. ὅτι ✱ 'A.
διεμαρτυράμην ὑμῖν σήμερον ὅτι.⁴²

19 Syro-hex. ✱ *وَأَنْتُمْ*. Cf. ad Cap. xxx. 3.
20 Sic Codd. 88, 233, Syro-hex., et (add. οὐχί in fine)
Codd. 22, 36, alii. 21 Syro-hex. *لَا يَكْفُرُ*.
✱ *وَأَنْتُمْ*. Codd. 86, 88: 'A. οὐχί, κ.τ.έ. 22 Syro-hex.
✱ *وَأَنْتُمْ*. 23 Cod. 86. Sic in textu Cod. 88,
Syro-hex., qui posterior pingit: και ✱ *νῦν*. 24 Cod.
Jes. Sic in textu Cod. 88, et sub duplici aster. Syro-hex.
Pro οὕτως εἶπε Syro-hex. in marg. char. med. habet: τὰδε
λέγει, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis. 25 Syro-
hex. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. 26 Cod. 88,
"ut videtur." Minus probabiliter Cod. 86: 'A. Σ. ἐὰν ὑμεῖς
δόντες. Θ. θέντες θήτε. 27 Syro-hex. Sic sine aster.
Codd. 22, 36, alii. 28 Syro-hex. ✱ *وَأَنْتُمْ*.
✱ *وَأَنْتُمْ*. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. v. 5.
xiv. i. Jerem. xlv. 14. 29 Syro-hex., et sine aster.
Codd. 22, 36, alii. Mox Syro-hex.: ἐν ✱ γῆ εἰς Αἰγύπτου;
ubi γῆ abest a Comp., Codd. XII, 26, 62, aliis. 30 Syro-
hex. ✱ *وَأَنْتُمْ*. Codd. 86, 88: 'A. μεριμνᾶτε.

Post λόγος ἔχετε Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg.
char. med. inferunt *φυγεῖν*. 31 Codd. 86, 88. Sym-
machi lectionem confirmat Syro-hex. *وَأَنْتُمْ*.
✱ *وَأَنْتُمْ*. 32 Syro-hex., qui per totum hunc versiculum
adstipulatur lectioibus Codd. 22, 36, aliorum. 33 Cod.
Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88,
Syro-hex. 34 Syro-hex. ✱ *وَأَنْتُمْ*. 35 Idem :
✱ *وَأَنْتُمْ*. 36 Cod. Jes. Sic sine aster.
(cum ὁ θεός) Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.
37 Syro-hex. ✱ *وَأَنْتُمْ*. Vulg. *conflatus est*. Cf.
Hex. ad Nah. i. 6. 38 Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22,
36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. 39 Syro-hex.
✱ *وَأَنْتُمْ*. 40 Sic
Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. Codd. 23, 88, et Syro-
hex.: ὁ ἐλάλησε κ. 41 Syro-hex. ✱ *وَأَنْتُمْ*. 42 Cod.
Jes. Cod. 88 et Syro-hex. pingunt: ✱ ὅτι διεμαρτυράμην—
ὅτι; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

20. הַתְּעִיִּיתֶם. *Errare fecistis.* Ο'. ἐπονηρεύσασθε.
'Α. ἐπλανήσατε (s. ἠπατήσατε).³³

כִּי־אָלַתְּ אֵלַי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְהִיבֹשׁוֹתֵנִי.

Quia vos misistis me ad Iovam Deum vestrum.

Ο'. ✕ Πάντες ὑμεῖς ✕ ἀποστειλαντές με (alia exempl. add. πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν).

וְעַשִּׂינוּ יְהוָה לְהִיבֹשׁוֹתֵנוּ כַּן הִגִּדְנוּ לָנוּ יְהוָה. *Iova Deus noster, sic indica nobis, et faciemus.* Ο'. κύριος ✕ ὁ θεὸς ἡμῶν, οὕτως ἀπάγγειλον ἡμῖν, καὶ ✕ ποιήσομεν.³⁵

21. וְיָנֹד לְכֶם הַיּוֹם. *Et indicavi vobis hodie.*

Ο'. Vacat. ✕ καὶ ἀπήγγειλα ὑμῖν σήμερον ✕.⁴⁰

וְקָוָה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹכַל אֲשַׁר

Vocem Iovae Dei vestri, et secundum omne quod. Ο'. τῆς

φωνῆς κυρίου, ἦς. Alia exempl. τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, ✕ καὶ κατὰ πάντα ✕ ἔ.⁴⁷

22. וְעַתָּה יָדַעַתְּ יְהוָה כִּי בַחֶרֶב. *Et nunc sciendo scitote, quod gladio.* Ο'. καὶ νῦν ✕ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι ✕ ἐν βομφαλῶ.⁴⁸

וּבַדְבָר. *Et peste.* Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Θ. καὶ

ἐν θανάτῳ ✕.⁴⁹ Σ. καὶ ἐν λοιμῶ.⁵⁰

CAP. XLIII (Gr. 1).

1. כְּבָלֹת. *Cum absolvisset.* Ο'. ὡς ἐπαύσατο. 'Α. .

✕
³³ Syro-hex. ✕ ܟܠܘܬܐ . ⁴⁰ Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ✕ ὅτι ὑμεῖς ✕ ἀπεστειλαντές με πρὸς κ. τ. θ. ὑμῶν. Idem in marg. char. med. ✕ ܟܠܠܐ , et penitentiam agetis; quod pertinet ad lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ὅτι ἐπονηρεύσασθε ἐπὶ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν, καὶ μεταμεληθήσεσθε ὑμεῖς γὰρ ἀπεστειλαντές με κ. τ. ε. ⁴⁵ Cod. Jes., teste Montef. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: ὁ θ. ἡμῶν ἀπάγ. ἡμῖν, καὶ ποιήσωμεν κατὰ πάντα. ⁴⁶ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴⁷ Sic Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, pro καὶ κατὰ π. ἄ legunt κατὰ π. ὁσα. ⁴⁸ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ✕), alii. Pro ἴστε Cod. 229, Theodoret., et Syro-hex. ἔστέ (ܟܠܘܫܐ) habent. ⁴⁹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ⁵⁰ Syro-hex. ܟܠܠܐ .

CAP. XLIII. ¹ Syro-hex. ✕ ܟܠܠܐ . ² Cod. 88. Sic in textu Comp., Codd. XII, 26, 86, alii. ³ Codd. 86, 88. ⁴ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁵ Sic Codd. 22, 36, alii,

συνετέλεσαν.¹

1. לְדַבֵּר. Ο'. λέγων. Ἄλλος λαλῶν.² 'Α. τοῦ λαλῆσαι.³

וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. Ο'. πρὸς ✕ 'Α. Σ. πάντα ✕ τὸν λαόν.⁴

וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם יְהִיבֹשׁוֹתֵנִי. *Cum quibus miserat eum Iova Deus eorum ad eos.* Ο'. οὓς ἀπέστειλεν αὐτὸν κύριος πρὸς αὐτούς. Alia exempl. οὓς ἀπέστειλεν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐτούς.⁵ 'Α. Θ. . . αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν (fort. αὐτῶν) . . . Σ. περὶ ὧν ἀπέστειλεν αὐτούς (fort. αὐτὸν) κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν . . .⁷

לְכֹל. Ο'. ✕ σὺν ✕ πάντας.⁸

2. בְּיַד הַשָּׂרִיס. Ο'. υἱὸς Μασσαίου. Alia exempl. υἱὸς Ὠσαίου.⁹

וְכָל הַיְהוּדִים אָמְרוּ. *Et omnes viri protervi, dicentes.* Ο'. καὶ πάντες οἱ ἄνδρες ✕ οἱ ὑπερήφανοι ✕, οἱ εἰπόντες.¹⁰

וְהָיָה מִדְבָר. *Falsum tu loqueris.* Ο'. ψεύδη (potius ψεύδη). Alia exempl. ψεύδη σὺ λαλεῖς.¹¹

3. מִשִּׁית אֶתְּךָ בְּנוֹ. *Incitat te contra nos.* Ο'. συμβάλλει σε πρὸς ἡμᾶς. 'Α. Σ. ἐπισείει σε ἐν ἡμῖν.¹²

5. יוֹחָנָן בֶּן־נְחֻמִּי. Ο'. Ἰωάναν ✕ υἱὸς Καρθέ ✕.¹³

✕
et Syro-hex. Cod. XII in marg., teste Parsonsio: θεὸς αὐτῶν. Minus probabiliter Montef. ex eodem affert: οὓς ἀπ. ✕ ὁ κύριος αὐτῶν ✕ πρὸς αὐτούς. ⁶ Cod. 86. ⁷ Codd. 86, 88: Σ. περὶ ὧν ἀπέστειλεν. Praeterea Cod. 86 affert: Σ. αὐτούς κ. ὁ θ. αὐτῶν. ⁸ Cod. Jes. Parsons. ex eodem affert: σύμπαντας. ⁹ Sic Comp., Codd. XII, 23, 88, et Syro-hex. ¹⁰ Cod. Jes. (cum οἱ εἶπαν pro οἱ εἰπόντες), et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii, et Syro-hex., qui posterior cum Cod. 88 λέγοντες τῷ 'Ι. pro οἱ εἰπόντες τῷ 'Ι. λέγοντες habet. ¹¹ Sic Cod. 88, Syro-hex. Hic autem post ὑπερήφανοι in marg. char. med. affert: οἱ εἰπόντες τῷ 'Ιερμιά, δεθήθητι (ܕܗܝܬܝ) περὶ ἡμῶν πρὸς κύριον, εἶπον; quae lectio reperitur in Codd. 36, 51, aliis. Cf. Cap. xlii. 20. ¹² Codd. 86, 88: 'Α. Σ. ἐπέσειεν ἡμῖν; vitiose, ut videtur, pro ἐπισείει σε ἐν ἡμῖν. Cf. 2 Reg. xxiv. 1 in LXX. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἐπισείει σε (ܩܘܣܝܝܐ). ¹³ Cod. Jes. Sic (vv. 4, 5) sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Statim Syro-hex. pingit: ✕ καὶ πάντες οἱ ἠγεμόνες τῆς δυναμῆος ✕, et paulo aote (v. 4): καὶ ✕ πᾶς ✕ ὁ λαός; invitiss libris Graecis.

- 5. אֲשֶׁר־שָׁבוּ מִכָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר נִדְחָרוּ־שָׁם. Qui reversi erant de omnibus gentibus ubi expulsi erant. O'. τοὺς ἀποστρέψαντας * A. Θ. ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, οὐ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ 4.¹⁴ לָגוֹר. Ad commorandum. O'. κατοικεῖν. 'A. Σ. παροικεῖν.¹⁵
- 6. אֲתֵּהְנִיבִירִים. Virus. O'. τοὺς δυνατοὺς ἀνδρας. Alia exempl. * σὺν 4 τοὺς ἀνδρας.¹⁶ וְאֵת־הַנְּשִׁים וְאֵת־הַטַּף. Et mulieres, et parvulos. O'. καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ [τὰ νήπια] τὰ λοιπά. Alia exempl. καὶ * σὺν 4 τὰς γυναῖκας, καὶ * σὺν 4 τὰ νήπια.¹⁷ וְאֵת כָּל־הַנְּפֹשׁ. Et omnem animam. O'. καὶ * σὺν 4 τὰς ψυχάς.¹⁸ 'A. Σ. καὶ πᾶσαν ψυχὴν.¹⁹
- אֲתֵּהְיֶה בֶן. O'. μετὰ Γοδολίου υἱοῦ. Σ. πρὸς Γοδολίαν υἱόν.²⁰ וְאֵת־יְרֵמְיָהוּ... וְאֵת־בְּרוּךְ. O'. καὶ * τὸν 4 'Ιερεμίαν... καὶ * τὸν 4 Βαρούχ.²¹
- 7. וַיִּבְאוּ אֶרֶץ מִצְרַיִם. O'. καὶ εἰσῆλθον εἰς Αἴγυπτον. Alia exempl. καὶ ἤλθοσαν εἰς γῆν Αἰγύπτου.²² Σ. καὶ εἰσῆλθοσαν εἰς γῆν Αἰγύπτου.²³ עַד־תִּהְפָּנֶסְחַם. O'. εἰς Τάφνας. 'A. Σ. ἕως Τάφνας.²⁴

- 9. בְּיָדָךְ. In manu tua. O'. σεαυτῷ. 'A. Σ. ἐν τῇ χειρὶ σου.²⁵ בַּמַּלְט בַּמַּלְבָּן. In caemento in fornace laterariu. O'. ἐν προθύροις. * Οἱ λοιποὶ ἐν τῷ κρυφίῳ ἐν τῷ πλινθίῳ 4.²⁶ Σ. ἐν ἀποκρύφους...²⁷ אֲשֶׁר בִּפְתַח בַּיִת־פְּרָעָה. Quae est in porta domus Pharaonis. O'. ἐν πύλῃ τῆς οἰκίας Φαραώ. Alia exempl. δ ἐν προθύροις οἴκου Φαραώ.²⁸
- 10. וְהִמְרַת אֱלֹהִים כִּי־אָמַר יְהוָה יִבְנֹאוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. O'. καὶ ἐρεῖς * πρὸς αὐτοὺς 4 οὕτως εἶπε κύριος * τῶν δυνάμεων θεοῦ 'Ισραήλ 4.²⁹ וְלָקַחְתִּי. Et sumam. O'. καὶ ἄξω. 'A. καὶ καλῶ. Σ. καὶ λήψομαι.³⁰ עַבְדִּי. Servum meum. O'. Vacat. * τὸν δούλον μου 4.³¹ וְשִׁמְתִּי. Et rogam. O'. καὶ θήσει. 'A. (καὶ) θήσω.³² וַיִּטְמְנֵהוּ. Abscondidi. O'. κατέκρυψας. 'A. Σ. κατέκρυψα (s. ἔκρυψα).³³ וַיִּנְמְךָ אֶת־שִׁפְרֵרָיו עַל־יְהוָה. Et extendet splendidum tentorium (s. stragulum) ejus super iis. O'. καὶ ἀρεῖ τὰ ὄπλα (alia exempl. add. αὐτοῦ³⁴) ἐπ' αὐτοὺς. 'A. καὶ ἐκτενεῖ τὸ σπείρωμα ἐπ' αὐτοὺς.³⁵ Σ. καὶ ἐπιθήσει τὸν θρόνον αὐτοῦ

¹⁴ Cod. Jes. Paulo aliter Cod. 86: 'A. Θ. * ἐκ πάντων γ. ἐ. οὐ διεσπάρησαν ἐκεῖ. Cod. 88, Syro-hex. in textu: τοὺς ἀποστρέφοντας * ἐκ π. τ. ἐ. οὐ διεσπάρησαν ἐκεῖ 4; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁵ Codd. 86, 88. ¹⁶ Cod. 88. Delent δυνατοὺς Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁷ Cod. Jes. Codd. 23, 26, alii, et Syro-hex.: καὶ τὰς γ. καὶ τὰ νήπια. Codd. 22, 36, alii: καὶ τὰς γ. καὶ τὸν ὄχλον. Cf. ad Cap. xii. 16. In textu τὰ νήπια om. Codd. II, 106. ¹⁸ Cod. Jes. ¹⁹ Syro-hex. Codd. 86, 88: 'A. καὶ πᾶσαν ψυχὴν. ²⁰ Syro-hex. ²¹ Idem. Articuli desunt in omnibus. ²² Sic Codd. 88, 233, et Syro-hex. (cum εἰσῆλθον in marg. char. med.). ²³ Codd. 86, 88. ²⁴ Syro-hex. * حبل حبل. Sic in textu Codd. 36, 48, alii. ²⁵ Idem: * حبل حبل. ²⁶ Colbert, apud Montef. Victor in Cat. Ghisler. T. II, p. 794: ἀπὶ δὲ τοῦ, ἐν προθύροις, οἱ λοιποὶ, ἐν κρυφίῳ, ἐξέδωκαν. Cod. XII in marg.: * ἐν τῷ κρ. ἐν τῷ πλ.; et sic in textu Cod. 88 (cum ἐν πλινθίῳ), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22,

36, alii. ²⁷ Syro-hex. * حبل حبل. Cf. Hex. ad Psal. ix. 29, ubi Syro-hex. in textu: حبل حبل. ²⁸ Syro-hex. * حبل حبل. Graeci nostra in textu exhibet Cod. 88. ²⁹ Cod. Jes., et sine aster. posteriore Syro-hex. ³⁰ Codd. 86, 88. Aquilae lectio valde suspecta est, praesertim cum Syro-hex. afferat: * حبل حبل. Cf. ad Cap. xxxvii. 16. Statim Syro-hex. scribit: * τὸν 4 Ναβουχ. pro Ναβουχ. ³¹ Codd. XII, 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ³² Syro-hex. * حبل حبل. ³³ Idem: * حبل حبل. ³⁴ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med., ante καὶ ἀρεῖ inferunt: καὶ θήσει καὶ τὰ ὄπλα αὐτοῦ ἐπάνω αὐτῶν, ex duplici versione, quam agnoscit etiam Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 795, notans: τὸ σὺν, θήσει τὰ ὄπλα αὐτοῦ, ὁ Ἑβραῖος, ταύσει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, ἔφη. ³⁵ Cod. 86. (Mendose Cod. 88: καὶ ἐκτενεῖ τὸ σπείρωμα ἐπ' αὐτοὺς.) Forma rarior, sed non rejectitia, σπείρωμα (a σπειραίν, quod, teste

- ἐπ' (s. ἐπάνω) αὐτῶν.³⁸ Aliter: 'A. Σ. καὶ ἐκτενέ τὸ σκάλιστρον...³⁷
11. גַּרְנ־תְּנָן. O'. ✕ τὴν ἄ γῆν.³⁹
 לְשָׁבִי. Ad captivitatem. O'. εἰς ἀποικισμὸν.
 Οἱ λοιποὶ εἰς ἀιχμαλωσίαν.³⁹
12. שֶׁנִּי אֶצְתֶּי. Et accendam ignem. O'. καὶ καύσει πῦρ. 'A. Σ. (καὶ) ἐκαύσω πῦρ.⁴⁰
 מִצֶּרֶת מִלְּהֵי. Deorum Aegypti. O'. τῶν θεῶν αὐτῶν. 'A. Σ. ... Αἰγύπτου.⁴¹
 וְשָׁב. Et captivos abducet eos. O'. καὶ ἀποικιέει αὐτούς. 'A. Σ. καὶ αἰχμαλωτεύσει (αὐτούς).⁴²

12. הָרַע הַקָּצֵר יְשֵׁר מִצְרַיִם בְּשָׂרֵי יְשֵׁר מִצְרַיִם. Et induet terram Aegypti, quemadmodum pastor induit vestem suam. O'. καὶ φθειριεῖ ✕ τὴν ἄ γῆν Αἰγύπτου, ὡσπερ φθειρίζει ποιμὴν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.⁴³ 'A. καὶ ἀναβαλεῖται γῆν Αἰγύπτου... Σ. καὶ περιβαλόμενος... Θ. καὶ περιβαλεῖ...⁴⁴ Aliter: 'A. Σ. καὶ ἐξερευνήσει τοὺς βόλους Αἰγύπτου, quemadmodum versantur boli...⁴⁵
 מִשָּׁם. Inde. O'. Vacat. Alia exempl. ✕ ἐκεῖθεν ἄ.⁴⁶
13. מִצְרַיִם בְּנֵרֵי שָׂרֵי שָׂרֵי בֵּית מִצְרַיִם.

Eustathio, valet τὸ σπαργακοῦν est, ni fallor, vestis qua quis se involvat. ³⁶ Codd. 86, 88, quorum hic ἐπάνω αὐτῶν habet. Vulg.: et statuet solium suum super eos. Huc pertinere videtur lectio Syro-hex.: Σ. τὸν θρόνον (ܩܢܝܢܐ); quae in cod. ad τὸν θρόνον αὐτοῦ (sic) in praecedenti clausula apponitur. ³⁷ Syro-hex. ܩܢܝܢܐܐ ܕܡܘܠܟܐ ܕܡܘܠܟܐܐ, appicto Graeco: ΤΟ ΣΚΑΛΙΣΤΡΟΝ. Norbergius notat: "Vox Graeca σκάλιστρον hic posita, incertae mihi est notionis, nisi eadem sit cum σκαλιστήριον, sarculium." (Recte. Sic κοίμητρον pro κοιμητήριον in Hex. ad Jud. iv. 18; ῥάντιστρον pro ῥαντιστήριον in versione Graeco-Venet. ad Cant. Cant. vii. 2.) Spohnius confert Chaldaicum ܩܠܝܢܐ, palatium, ad sententiam eorum qui vocab. Hebr. per tentorium regale explicant, accedens. Schleusnerus in Nov. Thes. s. v., ܩܢܝܢܐܐ, σκάπιστρον, reponendum iudicat, quod in fragmento Sym. ad Job. xxiv. 15 reperitur. Frustra. Num lectionem σκάλιστρον cum significatione sarculii certo certiolem facit scholium a Norbergio praetermissum: ܩܢܝܢܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ; h. e. "Σκάλιστρον est instrumentum agriculturae, duobus dentibus instructum, quocum operantur veluti cum malleo." Secundum hanc interpretationem, quam tamen exemplis e cognatis linguis petitis defendere non possumus, propheta, in subjugatione et devastatione Aegypti per regem Babylonium describenda, ad novam imaginem transit, et extendet sarculium suum super eos (lapides), agricolae more, qui glebam induritam sarculo subigit. Cf. ad v. 12. ³⁸ Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 86. ³⁹ Syro-hex. ܩܢܝܢܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ; h. e. "Σκάλιστρον est instrumentum agriculturae, duobus dentibus instructum, quocum operantur veluti cum malleo." Secundum hanc interpretationem, quam tamen exemplis e cognatis linguis petitis defendere non possumus, propheta, in subjugatione et devastatione Aegypti per regem Babylonium describenda, ad novam imaginem transit, et extendet sarculium suum super eos (lapides), agricolae more, qui glebam induritam sarculo subigit. Cf. ad v. 12. ³⁹ Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62, 86. ⁴⁰ Idem: ܩܢܝܢܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ; h. e. "Σκάλιστρον est instrumentum agriculturae, duobus dentibus instructum, quocum operantur veluti cum malleo." Secundum hanc interpretationem, quam tamen exemplis e cognatis linguis petitis defendere non possumus, propheta, in subjugatione et devastatione Aegypti per regem Babylonium describenda, ad novam imaginem transit, et extendet sarculium suum super eos (lapides), agricolae more, qui glebam induritam sarculo subigit. Cf. ad v. 12. ⁴¹ Idem: ܩܢܝܢܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ; h. e. "Σκάλιστρον est instrumentum agriculturae, duobus dentibus instructum, quocum operantur veluti cum malleo." Secundum hanc interpretationem, quam tamen exemplis e cognatis linguis petitis defendere non possumus, propheta, in subjugatione et devastatione Aegypti per regem Babylonium describenda, ad novam imaginem transit, et extendet sarculium suum super eos (lapides), agricolae more, qui glebam induritam sarculo subigit. Cf. ad v. 12. ⁴² Idem: ܩܢܝܢܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ; h. e. "Σκάλιστρον est instrumentum agriculturae, duobus dentibus instructum, quocum operantur veluti cum malleo." Secundum hanc interpretationem, quam tamen exemplis e cognatis linguis petitis defendere non possumus, propheta, in subjugatione et devastatione Aegypti per regem Babylonium describenda, ad novam imaginem transit, et extendet sarculium suum super eos (lapides), agricolae more, qui glebam induritam sarculo subigit. Cf. ad v. 12. ⁴³ Mira versio, sed quoad scripturam nullo modo sollicitanda. Pro φθειρίζει, quod frustra tentant VV. DD. (vid. Gesen. in Thes. Ling. Hebr. p. 1015), Syrus noster accurate dedit ܩܩܝܪܝܐܐ,

exquirit animalcula immundo (Arab. قَلَي، scrutatus est caput, pediculos eximendi causa); deinde, diligenter quaesivit, scrutatus est. Primariae significationis exempla in Lexicis desiderabantur ante Bickell in Glossario etc., qui indicat S. Ephraem. Opp. T. II, p. 335 b. Ad φθειριε Olympiodorus in Cat. Ghisler. T. II, p. 795 exponit: ἀκριβῶς ἐξερευνήσει. (Articulum ad γῆν assumpsimus ex Syro-hex., et sine aster. Codd. XII (in marg.), 88.) ⁴⁴ Codd. 86, 88. Ad Sym. Cod. 88 περιλαβόμενος scribit. ⁴⁵ Etiam hic Syrus noster in prorsus diversa abit: ܩܢܝܢܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ ܕܡܘܠܟܐܐܐ; h. e. Norbergiu vertente, A. S. et excutiet boves Aegypti, quemadmodum versantur boli... "Sed haec vix sana sunt: vox enim ܩܩܝܪܝܐܐ mihi molesta est, et mendum in ea suspicior."—Spohn. Syr. ܩܩܝܪܝܐܐ est pro Gr. βῶλος Ezech. xvii. 7, 10; pro βῶλαξ Job. vii. 5; et ab Hebraeo ܩܩܝܪܝܐܐ non ita absolum est. Hesych. βῶλαξ, βῶλος, γῆ. Verbum ܩܩܝܪܝܐܐ significat tacemare, spicilegium facere, Gr. καταμάσθαι, Jud. xx. 45. Jesai. iii. 2. xxiv. 13; inde accurate exquisire, ἐρευνᾶν s. ἐξερευνᾶν, ut Aq. ad Amos vii. 14, ubi vide. Sed cum sensu investigandi Aquilae magis familiare est verbum σκαλεύειν, e. g. Psal. lxxiii. 7: 'A. σκαλεύει σκαλευόμενος. Σ. ἐξερευνᾶν ἐξερευνήσει. Psal. lxxvi. 7: 'A. καὶ ἐσκαλεύει τὸ πνεῦμά μου. Σ. καὶ ἀνυρεύων τὸ πν. μου. Θ. καὶ ἐξηρεύησεν τὸ πν. μου. Conjectio igitur in praesenti loco Aquilam scripsisse, καὶ ΣΚΑΛΕΥΣΕΙ τοὺς βόλους Αἰγύπτου; Symmachum vero, καὶ ἐξερευνήσει τοὺς β. Αἰγύπτου; quorum versiones, ad sensum non dissimiles, uti ei mos est, in unam enalescere fecit Syrus. Conjecturae meae si quid omnino tribuendum est, causam perspectam habemus, cur in v. 10 de eodem Nebucadnezare dicatur, καὶ ἐκτενέ τὸ ΣΚΑΛΙΣΤΡΟΝ ἐπ' αὐτούς. Altera clausula, quemadmodum versantur boli, scholiastam magis quam interpretem, praesertim Aquilam, sapit. ⁴⁶ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii.

Statuas domus solis, quae est in terra Aegypti. Ο. καὶ συντρίψει τοὺς στύλους Ἑλιουπόλεως, τοὺς ἐν Ὠν (alia exempl. τοὺς ✕ ἐν τῇ γῆ Αἰγύπτου⁴⁷). Ἄ. Σ. τὰς στήλας οἴκου ἡλίου τὰς ἐν τῇ γῆ Αἰγύπτου.⁴⁸

13. **וְהָיָה בְּתוֹךְ אֲדוֹמֵי מִצְרָיִם.** Et domos deorum Aegypti. Ο. καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν. Alia exempl. καὶ τὸν οἶκον θεῶν αὐτῶν.⁴⁹ Ἄ. Σ. καὶ τοὺς οἴκους θεῶν Αἰγύπτου.⁵⁰

CAP. XLIV (Gr. li. 1-30).

1. **כָּל־הַיְהוּדִים הַיֹּשְׁבִים.** Ad omnes Judaeos qui habitant. Ο. ἀπασι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατοικοῦσιν. Ἄ. Σ. πρὸς πάντας τοὺς Ἰουδαίους τοὺς οἰκοῦντας.¹

וּבְנֵי. Et in Memphide. Ο. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν Μέμφει.²

2. **יְהוָה צְבָאוֹת.** Ο. κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.³

וְעַל כָּל־עָרֵי. Ο. καὶ ἐπὶ ✕ πάσας τὰς πόλεις.⁴

חֲרָבָה הַיּוֹם הַזֶּה וְאֵין בָּהֶם יוֹשֵׁב. Desolatio hodie, et non est in eis habitator. Ο. ἔρημοι ✕ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ⁵ ἀπὸ ἐνοίκων. Σ. ἔρημοι σήμερον, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς κατοικῶν.⁶

3. **לְעַבְד.** Ad serviendum. Ο. Vacat. Alia ex-

empl. ✕ καὶ λατρεύειν.⁷ Ἄ. καὶ τοῦ δουλείων. Σ. Θ. καὶ λατρεύειν.⁸

3. **וְנִמְנְוִים וְנִמְנְוִים הָיָה עֵשֶׂת לְבָרֵךְ.** Quos non moverant ipsi, nec vos nec patres vestri. Ο. οἷς οὐκ ἔγνωτε ✕ Ἄ. Θ. αὐτοὶ ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν.⁹

4. **כָּל־עַבְדֵי.** Ο. ✕ σὺν πάντας τὸς παῖδάς μου.¹⁰

אֲלֵנָּה תַעֲשׂוּ מַתְּ דְּבַר־הַתַּעֲבָה הַזֹּאת וְשָׁנֵיתִי. Nolite, quaeso, facere tem abominationis hanc, quam odi. Ο. μὴ ✕ δὴ τὸ ποιήσητε τὸ πρᾶγμα τῆς μολύνσεως ταύτης, ἧς ἐμίσησα. Ἄ... τὰ ῥήματα τοῦ βδελύγματος, δ ἐμίσησα. Σ. μὴ δὴ ποιεῖτε τὸν λόγον τοῦ βδελύγματος τούτου...¹¹

5. **מַרְעָתָם.** A malitia eorum. Ο. ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν. Alia exempl. ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν.¹²

6. **וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם.** Et in plateis Jerusalem. Ο. καὶ ἔξωθεν Ἱερουσαλήμ. Σ. καὶ ἐν ἀμφόδοις (Ἱερουσαλήμ).¹³

לְשׁוֹמְמָה. In desolationem. Ο. καὶ εἰς ἀβατον. Ἄ. Σ. εἰς ἀφανισμόν.¹⁴

כַּיּוֹם הַזֶּה. Sicut hodie. Ο. ὡς ἡ ἡμέρα αὐτή. Σ. καθάπερ ἔστιν σήμερον.¹⁵

7. **יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.** Ο. κύριος παντοκράτωρ. Alia exempl. κύριος ✕ ὁ θεὸς τῆς σαβαὼθ ὁ θεὸς Ἰσραὴλ.¹⁶ Σ. Θ. δυνάμεων.¹⁷

⁴⁷ Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. ⁴⁸ Codd. 86, 88, quorum hic ἐν γῆ habet. Syro-hex. **וְהָיָה בְּתוֹךְ אֲדוֹמֵי מִצְרָיִם.** ⁴⁹ Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καὶ τοὺς οἴκους τῶν θ. αὐτῶν. ⁵⁰ Codd. 86, 88. Syro-hex. **וְהָיָה בְּתוֹךְ אֲדוֹמֵי מִצְרָיִם.**

CAP. XLIV. ¹ Codd. 86, 88. Cod. Jes. affert: Ἄ. Σ. ἐπὶ πάντας—οἰκοῦντας. Post Ἱερεμίαν idem addit: ✕ παρὰ κυρίου, invito Hebraeo; et sic in textu sine aster. Codd. 22 (cum ἀπὸ κ.), 36, alii. Syro-hex. in textu: παρὰ (כִּי) πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις, adstipulante Cod. 88. Idem in marg.: παρὰ κυρίου ἐπί. Mox Syro-hex. in textu: ἐν ✕ γῆ Αἰγύπτου. Vocula γῆ deest in Codd. 22, 36, aliis, qui ἐν Αἰγύπτῳ habent. ² Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. **וּבְנֵי.** Montef. post Drusium edidit: Ἄλλοι καὶ ἐν Μέμφει (!), ut ex ingenio ediderat Comp. ³ Cod. Jes., et in textu sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 33, alii, et Syro-hex. ⁴ Syro-hex., et sine aster. Codd. 86 (in marg.), 88. ⁵ Cod.

Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ⁶ Codd. 86, 88 (cum ὁ καταϊκῶν). ⁷ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁸ Syro-hex. **וְעַל כָּל־עָרֵי.** Cf. ad Cap. xl. 9. Codd. 86, 88 afferrunt: Ἄ. τοῦ λατρεύειν. Σ. Θ. καὶ λ. ⁹ Cod. 86. Sic in textu sub aster. Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ Πάντες ὑμεῖς καὶ οἱ π. ὑ. ¹⁰ Cod. Jes. Parsons. ex eodem affert: ✕ σύμπαντας. Cod. 88: ✕ σὺν τὰς πάντας. Syro-hex. **וְעַל כָּל־עָרֵי.** Statim pro ὄρθρον καὶ ἀπέστειλα in Codd. 22, 36, aliis, legitur ὄρθριζων καὶ ἀποστέλλων. Cf. ad Cap. xxvi. 5. ¹¹ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: **וְעַל כָּל־עָרֵי.** In textu δὲ est in Cod. 86, et sub aster. Syro-hex. ¹² Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹³ Syro-hex. **וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם.** ¹⁴ Idem: **וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם.** ¹⁵ Codd. 86, 88. ¹⁶ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 51, alii. ¹⁷ Cod. 86: Σ. Θ. δυνάμεως. Cod. 88: Ἄ. Σ. δυνάμεων.

7. **לְהַכְרִית**. *Ad excindendum*. Ο'. ἐκκόψαι. 'A. Σ. ἐξολοθρεῖσαι.¹⁸
8. **לְהַכְעִיבֵנִי**. *Ad irritandum me*. Ο'. παραπικράναί με. Σ. ὅτι παροργίζετε με.¹⁹
מֵי שָׂרָאֵם בָּאִים. *Quo vos venistis*. Ο'. εἰς ἣν ἦλθετε. *Alia exempl.* οὐ * ὑμεῖς * εἰσήλθετε.²⁰
בְּכָל גּוֹי. *In omnibus gentibus*. Ο'. ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. *Alia exempl.* ἐν * πᾶσι * τοῖς ἔθνεσι.²¹
9. **וְאֵת רְעוּת רַעְיֹתֵיכֶם וְאֵת רַעְיֹת נְשֵׁי וְאֵת נְשֵׁיכֶם**. *Et mala uxorum ejus, et mala vestra, et mala uxorum vestrarum*. Ο'. καὶ τῶν κακῶν τῶν ἀρχόντων ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν ὑμῶν. *Alia exempl.* καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν αὐτῶν, καὶ τῶν κακῶν ὑμῶν, καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν ὑμῶν.²²
10. **לֹא דָבְאוּ**. *Non animo fracti sunt*. Ο'. καὶ οὐκ ἐπαύσαντο. 'A. Σ. οὐκ ἐκαθαρίσθησαν.²³ Θ. οὐκ ἐταπεινώθησαν.²⁴
וְלֹא יָרְאוּ. *Et non timuerunt*. Ο'. *Vacat.* * Θ. καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν *.²⁵
וְלֹא-הִלְכוּ בְּתוֹרָתִי וּבְחֻקֹּתַי. *Et non ambulaverunt in lege mea et in statutis meis*. Ο'. καὶ οὐκ ἀντείχοντο * τῶν νόμων μου καὶ * τῶν προσταγμάτων μου.²⁶ 'A. καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν τῇ νόμφ μου καὶ ἐν ταῖς ἀκριβείαις μου.²⁷ Θ. καὶ οὐκ εἶχοντο τῶν νόμων μου . . .²⁸
לְפָנֶיכֶם וּלְפָנֵי אֲבוֹתֵיכֶם. *Coram vobis, et coram patribus vestris*. Ο'. κατὰ πρόσωπον

* ὑμῶν, καὶ κατὰ πρόσωπον * τῶν πατέρων αὐτῶν.²⁹

11. **יְהוָה צְבָאוֹת יְהוָה יִשְׂרָאֵל**. Ο'. κύριος * τῶν δυνάμεων θεὸς Ἰσραήλ *.³⁰
- 11, 12. **פְּנֵי בָנָם לְרַעָה וְלִהְרִית אֶת-בְּלִיְהוָה**. *Faciem meam in vos in malum, et ad excindendum omnem Judam. Et assumam residuos Judae, qui converterunt facies suas ad ingrediendum terram Aegypti ad commorandum ibi*. Ο'. τὸ πρόσωπόν μου * Θ. ἐφ' ὑμῖν εἰς κακὰ, τοῦ ἐξολοθρεῖσαι τὸν πάντα Ἰούδα· καὶ λήψονται τοὺς καταλοίπους Ἰούδα τοὺς θέντας τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰσελθεῖν εἰς γῆν Αἰγύπτου, παροικεῖν ἐκεῖ *.³¹
12. **כָּל בְּרָאָה מִצְרַיִם**. *Et consumentur omnes in terra Aegypti*. Ο'. τοῦ ἀπολέσαι πάντας * τοὺς καταλοίπους * τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ.³² 'A. Θ. (καὶ) ἐκλείψουσι, πάντες . . .³³
בְּחֶרֶב וּבְרַעַב יָמָתוּ. *Gladio et fame morientur*. Ο'. *Vacat.* * 'A. Θ. ἐν ῥομφαίᾳ καὶ λιμῷ ἀποθανοῦνται *.³⁴
לְהַלְלָהּ וְלִשְׂמָחָהּ וְלִקְלָלָהּ וְלִחְרָפָהּ. (Vid. Cap. xlii. 18.) Ο'. εἰς ὄνειδισμόν, καὶ εἰς ἀπώλειαν, καὶ εἰς κατάραν. *Alia exempl.* εἰς ὄρκον, καὶ εἰς ἀπώλειαν, καὶ εἰς κατάραν, καὶ εἰς ὄνειδισμόν.³⁵ Θ. εἰς ὄρκον . . .³⁶ 'A. . . εἰς χέρσον, εἰς κατάραν . . .³⁷

¹⁸ Syro-hex. * **לְהַכְרִית** *.
¹⁹ Idem: **לְהַכְרִית**.
²⁰ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62.
²¹ Syro-hex. pingit: * **לְהַכְרִית** *.
²² Sic solus Syro-hex. In Codd. 22, 36, aliis, haec, καὶ τῶν κακῶν ὑμῶν, non suo loco, sed post πατέρων ὑμῶν invecta sunt.
²³ Codd. 86, 88. Volg.: *non sunt mundata*. Ex usu Aramaei **לֹא**, *purus fuit*.
²⁴ Cod. 86 affert: Θ. οὐκ ἐταπεινώθησαν, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν, καὶ οὐκ εἶχοντο τῶν νόμων μου.
²⁵ Cod. Jes. (Theodotionis nomen ex Cod. 86 assumpsimus.) Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex.
²⁶ Cod. Jes. Sic sine aster. Cod. 233, Syro-hex.
²⁷ Syro-hex. * **לְפָנֶיכֶם** *.
²⁸ Idem: **לְפָנֶיכֶם**.

Codd. 22, 36, alii: καὶ οὐκ ἀντ. τῶν ν. μου, καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν πρ. μου.
²⁹ Cod. 86.
³⁰ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 88, 233, 239, et (cum ὑμῶν pro αὐτῶν) Syro-hex.
³¹ Cod. Jes., et sine aster. Codd. 88, 233, et Syro-hex.
³² Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex., cum ἀπὸ προσώπου αὐτῶν pro τὸ πρ. αὐτῶν. Hic autem in marg. affert: 'A. Σ. τὸ πρόσωπον (**לְפָנֶיכֶם**); unde conjiciat aliquis, Theodotionem dedisse ἀπὸ προσώπου.
³³ Sic cum obelo Cod. 88, Syro-hex.
³⁴ Syro-hex. * **לְהַכְרִית** *.
³⁵ Cod. Jes. Syro-hex. affert: * καὶ ἐν ῥ. καὶ ἐν λ. ἀποθανοῦνται *. Codd. 22, 36, alii: καὶ ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λ. ἀπ.
³⁶ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.
³⁷ Cod. 86. Syro-hex. * **לְהַכְרִית** *.
Cf. ad Cap. xlii. 18.

13. וּבַדְבָר. *Et peste.* O. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν θανάτῳ.³⁸
14. וְלֹא יִהְיֶה פָּלִישׁ יִשְׂרָאֵל לְשָׂאֲרֵיתֵי הַיְהוּדָה. *Et non erit superstes et elapsus residuis Judae, qui venerunt ad commemorandum ibi.* O. καὶ οὐκ ἔσται σεσωσμένους (alia exempl. καὶ οὐ σωθήσεται)³⁹ οὐδεις τῶν ἐπιλοιπίων Ἰουδα τῶν παροικούντων * ἐκεῖ.⁴⁰ 'A. καὶ οὐκ ἔσται σεσωσμένους καὶ καταλειμμένους ἐν τῷ καταλείμματι Ἰουδα, οἱ ἐρχόμενοι τοῦ προσηλυτεύειν ἐκεῖ.⁴¹
 וְשָׂרִי הַמֶּלֶךְ מִן־מִצְרָיִם אֵת־נַפְשָׁם. *Ad quam ipsi efferunt animam suam.* O. ἐφ' ἦν αὐτοὶ ἐλπίζουσι ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν. 'A. οὐ αὐτοὶ ἐπαίρουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν.⁴²
 לָשׁוּב לְשֶׁבֶת. *Ad revertendum ad habitandum.* O. τοῦ ἐπιστρέψαι * οἰκεῖν.⁴³ Σ. . . οἰκεῖν.⁴⁴
 כִּי אִם־פְּלִיטִים. *Nisi qui elapsi fuerint.* O. ἀλλ' ἢ (alia exempl. εἰ μὴ)⁴⁵ οἱ ἀνασεσωσμένοι. Σ. ἀλλ' ἢ ἐάν τινες διαφυγόντες.⁴⁶
15. הָעֲמֻדוֹת. *Quae adstant.* O. Vacat. * al. ἔστῶσαι.⁴⁷
 קָהַל גָּדוֹל. *Coetus magnus.* O. συναγωγή μεγάλη. 'A. ἐκκλησία μεγάλη.⁴⁸
17. וּבַחַצוֹת. *Et in plateis.* O. καὶ ἔξωθεν. Σ. καὶ ἐν ἀμφόδοις (s. δίοδοις).⁴⁹

17. וַנְהִיָּה טוֹבִים. *Et fuimus felices.* O. καὶ ἐγεγόμεθα χρηστοί. Σ. καὶ ἦν ἡμῖν καλῶς.⁵⁰
18. וּמִן־הַיָּמִן יִדְלֹג לְקַדְרָה לְמַלְכַת הַשָּׁמַיִם יִחְסַף־לָהּ. *Sed ex quo desiimus adolere reginae caeli, et libare ei libamina.* O. καὶ ὡς διελίπομεν θυμιῶντες τῇ βασιλίσση τοῦ οὐρανοῦ, * καὶ σπένδεν αὐτῇ σπονδάς.⁵¹ Σ. ἀφ' οὗ διελίπομεν θυμιῶσαι τῇ βασιλίσση τοῦ οὐρανοῦ, καὶ σπένδουσαι αὐτῇ σπονδάς.⁵²
19. וְכִרְיָאֵנָהּ. *O. καὶ ὅτι ἡμεῖς.* Alia exempl. praemittunt: καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον.⁵³
 בְּיֻנִים לְהַעֲצֶבָה. *Placentas ad colendum eam (s. ad effingendum eum)⁵⁴.* O. χαῶνας. Alia exempl. χαῶνας * καὶ σόββα.⁵⁵ 'A. ἐν κακώσει (s. εἰς κάκωσιν). Σ. τῷ γλυπτῷ αὐτῆς.⁵⁶
20. אֶל־כָּל־עַמֵּי הַגְּבֻרִים וְעַל־הַנְּשִׂים. *Ad omnem populum de viris et de feminis.* O. παντὶ τῷ λαῷ, τοῖς δυνατοῖς καὶ ταῖς γυναῖκι. 'A. πρὸς πάντα τὸν λαὸν ἐπὶ τοὺς ἀνδρας καὶ ἐπὶ τὰς γυναῖκας.⁵⁷ Σ. πρὸς πάντα τὸν λαὸν κατὰ τῶν ἀνδρῶν καὶ κατὰ τῶν γυναικῶν.⁵⁸
21. וְזָכַר אֲתָם. *Eorum recordatus est.* O. * αὐτὰ ἔμνησθη.⁵⁹
22. וְלֹא־יִוָּכַל יְהוָה עוֹד לִשְׂאת מַסְנֵי רֶעֶ. *Nec potest Jova amplius ferre propter malitiam.* O. καὶ οὐκ ἡδύνατο κύριος ἐτι φέρειν ἀπὸ

³⁸ Sic Comp., Codd. III, XII (sine ἐν), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Paulo ante Syro-hex. pingit: ἐν * γῆ ἑ γλίπτω (in cod. 𐤂𐤓 𐤂𐤓 𐤂𐤓 𐤂𐤓); ubi γῆ damnant Codd. III, 49, 106. ³⁹ Sic Codd. XII (in marg.), 88, 233, et Syro-hex. Perperam Montef. e Cod. Jes. affert: "ἄλλος οὐ συνθήσεται. ⁴⁰ * ἐκεῖ ἕ. Sic Cod. 88, Syro-hex. In Ed. Rom. abest. ⁴¹ Syro-hex. 𐤇𐤍 𐤓𐤁𐤀 𐤏𐤇 𐤁𐤁𐤁 𐤈𐤁 𐤊𐤏𐤁. Cf. ad Cap. xlii. 15, 17. In textu post σεσωσμένους Codd. 36, 48, alii, inferunt οὐδὲ περιλειπόμενος. ⁴² Cod. 86. Cf. ad Cap. xxii. 27. ⁴³ Sic Cod. 88, Syro-hex. ⁴⁴ Cod. 86. ⁴⁵ Sic Codd. XII, 23, 26, alii, et prob. Syro-hex.; et (cum οἱ διαφευγόντες) Codd. 22, 36, alii. ⁴⁶ Codd. 86, 88: Σ. ἀλλ' ἢ ἐάν τινες διαφυγόνται; ubi eujusvis est corrigere διαφυγόνται. Sed verior lectio, ni fallor, est διαφυγόντες, juxta Syrum nostrum, qui affert: 𐤁𐤌 𐤊𐤏𐤁. ⁴⁷ Sic Syro-hex., et sino aster. Codd.

22, 36, alii. ⁴⁸ Codd. 86, 88. ⁴⁹ Syro-hex. 𐤇𐤍. * 𐤂𐤓𐤁𐤀 𐤏𐤇. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ ἐν δίοδοις. ⁵⁰ Codd. 86, 88. ⁵¹ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 233. Comp., Codd. 22, 36, alii, supplent: καὶ σπένδοντες αὐτῇ σπ. ⁵² Cod. 86. ⁵³ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Syrns alter praemittit: *Et responderunt omnes mulieres, et dixerunt.* ⁵⁴ "Solebant videlicet liba effigiem ejus numinis referre, cui consecrata erant."—*Rosenmüller.* ⁵⁵ Sic Syro-hex. 𐤇𐤍 𐤓𐤁𐤀 * (XAYΩAC) 𐤏𐤇 𐤁𐤁𐤁, et sine aster. Cod. 88. Cod. Jes. affert: * Σ. καὶ σόββα. ⁵⁶ Syro-hex. 𐤇𐤍 𐤓𐤁𐤀 * 𐤈𐤁 𐤊𐤏𐤁. Cod. Jes. in marg. sine nom.: τῶν γλυπτῶν αὐτῆς. ⁵⁷ Codd. 86, 88: 'A. πρὸς π. τ. λ. πρὸς τοὺς ἀ. καὶ πρὸς (ἐπὶ Cod. 86) τὰς γ. Immaculavimus e Syro-hex., qui affert: 𐤁𐤌 𐤊𐤏𐤁. ⁵⁸ Codd. 86, 88, quorum hic κατά ἀνδρῶν καὶ κατὰ γ. habet. ⁵⁹ Sic Cod. 88, Syro-hex.

προσώπου πονηρίας. Σ. καὶ οὐκ ἠρείχეთε ἐτι ἀφιέναι διὰ τὴν πονηρίαν.⁶⁰

22. מַעֲלֵיכֶם. *Operum vestrorum.* Ο'. πραγμάτων ὑμῶν. Οἱ λοιποὶ ἐπιτηδευμάτων.⁶¹

מֵאֵין יוֹשֵׁב. *Ita ut non sit habitans.* Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Θ. παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐνοικοῦντα.⁶²

23. עַל-כֵּן קָרָאת אֶתְכֶם הָרַעָה הַזֹּאת. *Propterea accidit vobis malum hoc.* Ο'. καὶ ἐπελάβητο ὑμῶν (alia exempl. καὶ διὰ τοῦτο εὔρεν ὑμᾶς⁶³) τὰ κακὰ ταῦτα. 'Α. Σ. καὶ διὰ τοῦτο ἀπήνητησεν ὑμῖν πάντα τὰ κακὰ ταῦτα.⁶⁴

כִּי־וַיִּהְיֶה הַיּוֹם. Ο'. Vacat. ✕ Πάντες καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη.⁶⁵

24. אֶל-כָּל-הָעַמָּה וְאֶל-כָּל-הַנְּשִׁים. Ο'. ✕ παντὶ ἄ τῷ λαῷ, καὶ ✕ πάσαις ἄ ταῖς γυναῖξίν.⁶⁶

כָּל-יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. Ο'. Vacat. ✕ Θ. πᾶσα ἡ 'Ιουδαία οἱ ἐν γῆ Αἰγύπτου.⁶⁷

25. לְאִמֶּךָ. Ο'. ✕ λέγων.⁶⁸

וְנָשֵׁיכֶם. *Vos et mulieres vestrae.* Ο'. ὑμεῖς γυναῖκες. Alia exempl. ✕ ὑμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν.⁶⁹

25. נְדָרֵינוּ אֲשֶׁר נִדְרָנוּ. *Vota nostra quae voti-*
mus. Ο'. τὰς ὁμολογίας ἡμῶν ἃς ὁμολογήκα-

μεν. 'Α. Σ. τὰς εὐχὰς ἡμῶν ἃς ἠξήσαμεθα.⁷⁰

הַקִּים תְּקִימנָה. *Omnino rata facietis.* Ο'. ἐμμεύνασαι ἐνεμείνατε. 'Α. στάσει ἐστήσατε.⁷¹

26. הַנְּשִׁי. *Facietis vota vestra.* Ο'. ἐποιήσατε ✕ τὰς εὐχὰς ὑμῶν.⁷²

26. הַנְּשִׁי. Ο'. ἰδοὺ ✕ ἐγὼ.⁷³
שְׁמִי נִקְרָא. *Nomen meum invocatum.* Ο'. ὀνομά μου ✕ Πάντες καλούμενον.⁷⁴
כָּל-אִישׁ יְהוּדָה. Ο'. παντὸς ✕ ἀνδρὸς ἄ 'Ιούδα.⁷⁵

28. מִתֵּי מִסְפָּר. *Viri numeri (numero pauci).* Ο'. ✕ ἄνδρες ἄ ὀλίγοι ἀριθμῷ.⁷⁶

הַבָּאִים לְאֶרֶץ-מִצְרַיִם לְגוֹר שָׁם. *Qui venerunt ad terram Aegypti ad commorandum ibi.* Ο'. οἱ καταστάντες (alia exempl. παροικοῦντες⁷⁷) ἐν γῆ Αἰγύπτῳ κατοικῆσαι ἐκεῖ. 'Α. οἱ ἐρχόμενοι εἰς γῆν Αἰγύπτου παροικῆσαι ἐκεῖ.⁷⁸ Σ. οἱ εἰσελθόντες...⁷⁹

מִמֶּנִּי וּמִיָּה. *Quod ex me est, aut ex iis.* Ο'. Vacat. ✕ 'Α. παρ' ἐμοῦ ἢ παρ' αὐτῶν.⁸⁰ ✕ Θ. ὁ ἐμὸς ἢ ὁ αὐτῶν.⁸¹

⁶⁰ Codd. 86, 88: Σ. ἀφιέναι διὰ τὴν πονηρίαν. Syro-hex. affert: + *לחכם ואל כל העם*. Norberg. vertit: *et non se accommodavit*, quae notio est Graeci συμπεριφέρεισθαι, pro quo Noster *אֲשֶׁר* posuit Prov. v. 19. Sirac. xxv. 1 (ubi pro *ἐαυτοῖς συμπεριφερόμενοι* in Syro-hex. est: *אֲשֶׁר אֲשֶׁר*). Sed Hebr. *אֲשֶׁר* cum *ἀνέχεσθαι* commutare solet Sym. (cf. Hex. nostra ad Psal. c. 5. Habac. i. 13), quod semel (Job. vi. 26) Syro-hex. per *אֲשֶׁר* transtulit. Utut sit, non opus est conjecturae Doctoris Abr. Geiger (*Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 44), *אֲשֶׁר* pro *אֲשֶׁר*, juxta interpretationem Chaldaicam, *אֲשֶׁר הוּא רָעוּא*, teutantis. ⁶¹ Syro-hex. *אֲשֶׁר אֲשֶׁר*. Codd. 86, 88 afferunt: 'Α. ἐπιτηδευμάτων, et sic in textu Codd. 22, 36, alii. ⁶² Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88 (cum *ἐνοικον*), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁶³ Sic Codd. 62, 88, et Syro-hex. ⁶⁴ Codd. 86, 88. In posteriore pro *ἀπήνητησεν* mendose scriptum *ἀπέστειλεν*. ⁶⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁶⁶ ✕ παντὶ ἄ. Sic Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ✕ πάσαις ἄ. Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. ⁶⁷ Cod.

Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88 (cum *πᾶσα 'Ι. ἢ ἐν γῆ Αἴγ.*), Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: *πᾶς 'Ιουδα καὶ οἱ ἐν γῆ Αἴγ.* ⁶⁸ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁶⁹ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁷⁰ Codd. 86, 88. Vitiosum *ἠξήσαμεθα* correximus e Syro-hex., qui affert: *אֲשֶׁר אֲשֶׁר*. ⁷¹ Syro-hex. *אֲשֶׁר אֲשֶׁר*. Cf. ad v. 29. ⁷² Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁷³ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁷⁴ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ⁷⁵ Sic Cod. 88, Syro-hex. In v. 27 iidem cum Cod. Jes. habent: *πᾶς ✕ ἀνήρ ἄ 'Ιούδα*. ⁷⁶ Sic Cod. 88, Syro-hex. Pro *ἄνδρες* in eadem locutione Seniores *ὀλίγοι* posuerunt Deut. iv. 27. Psal. xvi. 14, et *ὀλιγοστός* Gen. xxxiv. 30. 1 Paral. xvi. 19. Jesai. xli. 14. ⁷⁷ Sic Comp., Codd. XII, 22, 26, alii, et Syro-hex. ⁷⁸ Syro-hex. *אֲשֶׁר אֲשֶׁר אֲשֶׁר אֲשֶׁר*. Minus probabiliter Codd. 86, 88: 'Α. οἱ ἐκπορευόμενοι. ⁷⁹ Codd. 86, 88. ⁸⁰ Codd. 86, 88 ("ut videtur"). Sic in textu Cod. 88. Syro-hex. pingit: ✕ *λόγος τίνος ἐμμενεί*, παρ' ἐμοῦ ἢ παρ' αὐτῶν ἄ. ⁸¹ Cod. Jes. Sic in textu

29. הָיָה לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִדְבַר יְהוָה כִּי יִשְׁמַע יְהוָה בְּמִקְוֵה הַיָּם לְמַעַן יִדְבַר עָלֵיכֶם כִּי קוֹם יִקְרִימוּ דְבָרֵי עָלֵיכֶם לְרַעָה. Ego (puniam) vos in hoc loco, ut sciat is quod omnino mala fient verba mea contra vos in malum. O'. ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς εἰς πονηρά. ✕ 'A. Θ. ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ [εἰς κακά] ὅπως γινώτε ὅτι στάσει στήσονται οἱ λόγοι μου ἐφ' ὑμᾶς εἰς κακά 4.⁸³

30. פָּרַעַתְּ פָּרַעַתְּ פָּרַעַתְּ. Pharaonem Horpha. O'. τὸν Οὐαφρή. Alia exempl. τὸν Φαραὼ Οὐαφρή.⁸⁴ 'A. Θ. 'Οφρήν. Σ. ἔκδοτον.⁸⁵

יָבִיד אֶת יְמֵי. In manus inimicorum ejus. O'. ✕ ἔκδοτον 4 εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ.⁸⁶

Cap. XLIV. 26. εἶπε κύριος ÷ ὁ θεός 4. 27. οἱ ÷ κατοικοῦντες 4.⁸⁷

CAP. XLV (Gr. li. 31-35).

1 (31). לְמַמְרָא. O'. ✕ λέγων 4.¹

2 (32). יְהוָה יִשְׁרָאֵל יְהוָה יִשְׁרָאֵל. O'. κύριος ✕ ὁ θεός 'Ισραήλ 4.²

3 (33). לִי נִזְנָה. Vae mihi. O'. οἶμοι οἶμοι.

Comp., Codd. 22, 36, alii. ⁸² Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁸³ Cod. Jes. Cod. 88 et Syro-hex. pingunt: ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς ✕ ἐν τῷ τόπῳ — ἐφ' ὑμᾶς 4 εἰς κακά. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Superfluum [εἰς κακά] in omnibus habetur praeter Syro-hex., qui ad marginem ablegat. ⁸⁴ Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., qui posterior in marg. char. med. affert: + (appicito OYAΦPH), ubi pro fortasse legendum , h. e. 'O 'Eβραῖος. ⁸⁵ Cod. Jes., teste Parsonaio in schedis. Montef. notat: "MS. Jes.: 'A. Θ. Φρήν. Sed suspicor mendum." Symmachi lectio si huc pertinet, pro interpres legisse videtur , a radice , *dimisit*. Sed vid. not. seq. ⁸⁶ Cod. Jes., teste Montef. Sic in textu Cod. 62, et sub Cod. 88; necnon Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 805, et Theodoret. Opp. T. II, p. 929. Idem epitheton enarrationis causa assumpsit Symmachus ad Jesai. xlvi. 1. ⁸⁷ Syro-hex. In v. 26 ὁ θεός est in Codd. XII (in marg.), 22, 36, aliis, et Syro-hex., non in Ed. Rom.

CAP. XLV. ¹ Cod. Jes., Syro-hex., et sine aster. Comp.,

'A. Σ. οὐαὶ δὴ μοι.³ Θ. + οἶμη οἶμοι.⁴

3 (33). יָגוֹן עַל-מְכַאֲבֵי. Maerorem super dolorem meum. O'. κόπον ἐπίπονόν μοι (alia exempl. ἐπὶ πόνον μου, v. ἐπὶ τὸν πόνον μου⁵). 'A. ταλαιπωρίαν ἐπὶ τὸ ἀλγος μου.⁶

4 (34). הִנֵּה אֲשֶׁר יִדְבַר. O'. ἰδοὺ οὗς (alia exempl. ἄ⁷). 'A. . οὗς.⁸

אֲשֶׁר תַּחֲ. O'. οὗς (alia exempl. ἄ⁹). 'A. οὗς.¹⁰

וְהָיָה לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִדְבַר יְהוָה כִּי יִשְׁמַע יְהוָה בְּמִקְוֵה הַיָּם לְמַעַן יִדְבַר עָלֵיכֶם כִּי קוֹם יִקְרִימוּ דְבָרֵי עָלֵיכֶם לְרַעָה. O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. καὶ σύμ-
πασαν τὴν γῆν ἐκείνην 4.¹¹

5 (35). הִנֵּה אֲשֶׁר יִדְבַר. Et dabo tibi. O'. καὶ δώσω ✕ σοι 4.¹²

וְהָיָה לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יִדְבַר יְהוָה כִּי יִשְׁמַע יְהוָה בְּמִקְוֵה הַיָּם לְמַעַן יִדְבַר עָלֵיכֶם כִּי קוֹם יִקְרִימוּ דְבָרֵי עָלֵיכֶם לְרַעָה. In praedam in omnibus locis. O'. εἰς εἴρεμα ἐν παντὶ τόπῳ. 'A. εἰς σκῦλα εἰς πάντας τοὺς τόπους.¹³

CAP. XLVI (Gr. xxvi).

1. אֲשֶׁר דִּבְרָה יְהוָה בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בְּנֵי אֶלְיָאֵן הַנְּבִיאָה עַל-לְיָאֵן הַנְּבִיאָה. Quod factum est verbum Jovae ad Jeremiam prophetiam contra gentes. O'. ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος Σεδεκίου βασιλείως ἐγένετο ὁ λόγος οὗτος περὶ Αἰδάμ.¹ Alia exempl. ὁ

Cod. 88. ² Cod. Jes. Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ³ Cod. 86. Cod. 88, "ut videtur:" 'A. οὐαὶ δὴ μου. ⁴ Cod. 86. Fortasse Theod. vertit, οἶμοι οἶμοι, pro simplici οἶμοι, quod hodie habetur in Comp., Codd. 106, 229. ⁵ Lectio ἐπὶ τὸν π. μου est in Cod. 88. Syro-hex.   . Parson. exscripsit ἐπίπονόν μου ex Codd. XII, 22, 26, 33, aliis, et Comp. Sed in Comp. perspicue pingitur ἐπὶ πόνον μου, et sic proculdubio in ceteris. ⁶ Syro-hex. . ⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁸ Syro-hex. . ⁹ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 88: ✕ σὺν 4 ἄ. ¹⁰ Syro-hex. ¹¹ Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ καὶ σὺν πάσαν (σύμπασαν Parson.) τ. γ. ε. ¹² Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 88. ¹³ Codd. 86, 88. Syro-hex. .

CAP. XLVI. ¹ Haec, quae in LXX ad Cap. xxvi. 1 leguntur, in Hebraeo sunt Cap. xlix. 34.

- ἐγενήθη λόγος (s. ὁ λόγος ὁ γενόμενος) παρὰ κυρίου πρὸς Ἰερεμίαν ✕ τὸν προφήτην ✕ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.²
2. וְהָיָה. *Qui erat.* O'. ὅς ἦν. Σ. ὅς παρῆν.³
3. וְצַנְחָה. *Instruite scutum et clypeum.* O'. ἀναλάβετε ὄπλα καὶ ἀσπίδας. 'A. παρατάξαθε ἐν ἀσπίδι καὶ ἐν θυρεῶ.⁴
4. וְאָרְו. *Alligate.* O'. καὶ ἐπισάξατε. 'A. δήσατε. Σ. ζεύξατε.⁵
- מְרָקוֹ הַרְמָחִים. *Polite lanceas.* O'. προσβάλετε τὰ δόρατα. 'A. σμήξατε τοὺς κοντοῦς.⁶
5. מְדוּעַ רָאִיתִי הַמָּדָה חֲתִימֵי נְסוּגִים אַחֲרָי. וְגִבּוֹרֵיהֶם יָפְתוּ וּמְנוֹס נָסוּ וְלֹא הִפְנּוּ מְגוֹר. מִפְּסִיב נִאֲסִיחָה. *Quare video ipsos consternatos, recedentes retrorsum? et fortes eorum caesi sunt, et fuga fugiunt, neque vertunt faciem: formido est undique, inquit Jova.* O'. τί ὅτι αὐτοὶ πτοοῦνται, καὶ ἀποχωροῦσιν εἰς τὸ ὀπίσω; διότι οἱ ἰσχυροὶ αὐτῶν κοπήσονται, φυγῇ ἔφυγον, καὶ οὐκ ἀνέστρεψαν περιεχόμενοι κυκλόθεν, λέγει κύριος. Σ. διὰ τί εἶδετε αὐτοὺς ἠττημένους, ἀποστραφέντας εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ τοὺς ἰσχυροὺς αὐτῶν κατακεκομμένους; . . . οὐκ ἐπιστρέψουσι, συστροφή κυκλόθεν, λέγει κύριος.⁷
7. כִּנְהָרוֹת יִתְגַּעְשׂוּ מִיְמֵי. *Velut flumina commoventur aquae ejus.* O'. καὶ ὡς ποταμοὶ κυμαίνουσιν ('A. σπαραχθήσονται⁸) ὕδωρ. Alia exempl. καὶ ὡς ποταμῶν κυμαίνει τὰ ὕδατα αὐτοῦ.⁹
8. מִצְרַיִם כִּי־אֲרֹר יַעֲלֶה וְנִנְהָרוֹת יִתְגַּעְשׂוּ מֵי. *Aegyptus fluminis instar ascendit, et velut flumina commoventur aquae.* O'. ὕδατα Αἰγύπτου ὡς ποταμὸς ('A. ὡς ρέθρον¹⁰) ἀναβήσεται. Θ. ὕδατα Αἰγύπτου ὡς ποταμὸς ἀναβαίνει, καὶ ὡς ποταμῶν ἐκταράσσεται ὕδατα αὐτῆς.¹¹
- עִיר וְיֹשְׁבֵיהּ. *Urbem, et habitantes.* O'. ✕ πόλιν καὶ ✕ τοὺς κατοικοῦντας.¹²
9. וְהִתְהַלְלוּ. *Et furite.* O'. παρασκευάσατε. Σ. (καὶ) θορυβείσθε.¹³ Θ. καὶ θορυβήσατε.¹⁴
- וְהִגְבוּרִים. *Fortes.* O'. οἱ μαχηταί. 'A. Σ. οἱ ἰσχυροί.¹⁵
- כּוֹשׁ וְלִיבָי. *Aethiopes et Libyes.* O'. Αἰθίοπων, καὶ Λίβυες. 'A. Σ. Χοὺς καὶ Φούτ.¹⁶
- וְהַתְּפָשִׁי מִגֵּן. *Tractantes clypeum.* O'. καθωπλισμένοι ὄπλοις. 'A. oblecti scutis.¹⁷ ['A.] Σ. καὶ κρατοῦντες ἀσπίδα.¹⁸
- וְהַתְּפָשִׁי דַרְכֵי קֶשֶׁת. *Tractantes et calcantes (tendentes) arcum.* O'. ἀνάβητε, ἐντείνατε τόξον. 'A. Σ. αἶροντες, τείνοντες (s. ἐντείνοντες) τόξον.¹⁹
10. לְאֲדָנֵי יְהוָה צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ צָפוֹן. *Domina Jovae exercituum in terra aquilonis.* O'. τῆ κυρίῳ ἀπὸ γῆς βορρᾶ. 'A. Σ. τῆ κυρίῳ τῶν δυνάμεων ἐν γῆ βορρᾶ.²⁰
11. עֲלֵי גִלְעָד. *Ascende in Gilead.* O'. ἀνάβηθι Γαλαάδ. Σ. ἀνάβηθι εἰς Γαλαάδ.²¹
- וְתוֹלַת בֵּת. *Virgo filia.* O'. τῇ παρθένῳ θυγατρὶ. 'A. Σ. παρθένος θυγάτηρ.²²

² Sic Syro-hex., qui incipit: **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. Cod. 88: ὅς ἐγ. λόγος κυρίου πρὸς Ἰ. ✕ τὸν προφήτην ✕ κ.τ.έ. Codd. 22, 36, alii: ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς Ἰ. τὸν πρ. κ.τ.έ. ³ Syro-hex. **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. ⁴ Idem: **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. ⁵ Idem: **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. ⁶ Idem: **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. Ad κοῦτος (= **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי** Ezech. xxxix. 9) cf. Hex. ad Num. xxv. 7. ⁷ Syro-hex. **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. ⁸ Cod. 86. Cf. ad Cap. xxv. 16. ⁹ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. ¹⁰ Syro-hex. **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. Cf. Ceriani ad Exod. vii. 24.

¹¹ Cod. 86. Syro-hex. in textu: ὕδατα Αἰγύπτου ὡς ✕ ποταμὸς ἀναβαίνει (Cod. 88: ὡς π. ✕ ἀναβαίνει), καὶ ὡς ποταμῶν ἐκταράσσεται (**וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**) ὕ. αὐτῆς ✕; cum scholio: "Quae stellis notantur (**וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**) sunt solius Symnachi." Cod. Jes. in marg. affert: ✕ καὶ ὡς ποταμῶν (non, ut Montef., ποταμὸς) ἐκταράσσεται κύματα αὐτῆς. ¹² Sic Cod. 88. et sine aster. Comp., Codd. 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. ¹³ Syro-hex. **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. ¹⁴ Cod. 86, "ut videtur." ¹⁵ Cod. 86. ¹⁶ Syro-hex. **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. ¹⁷ Idem: **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. ¹⁸ Cod. 86: 'A. Σ. καὶ Φούτ καὶ κρατοῦντες ἀσπίδα. ¹⁹ Syro-hex. **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. ²⁰ Cod. 86. ²¹ Syro-hex. **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**. ²² Idem: **וְהָיָה כַּמֵּן חַסְדִּי**.

- 11. לְשׁוֹן הַרְבִּיית רְפוּאֹת. *In vanum multiplicabis medicamina.* O'. εἰς τὸ κενὸν ἐπλήθυνας ἰάματά σου. 'Α. Σ. εἰς μάτην ἐπλήθυνας ἱατρείας.²³
- 12. קְלוֹנָה. *Ignominiam tuam.* O'. φωνήν σου. 'Α. Σ. τὴν ἀτιμίαν σου.²⁴
גְּבוּר בְּגְבוּר. *Fortis in fortem.* O'. μαχητὴς πρὸς μαχητήν. 'Α. ἰσχυρὸς ἐν ἰσχυρῷ.²⁵
- 13. הַדְּבַר אֲשֶׁר דִּבֶּר. O'. ἂ ἐλάλησε. 'Α. ὁ λόγος δὲ ἐλάλησε.²⁶
לְהַכּוֹת. *Ad percutiendum.* O'. τοῦ κόψαι. 'Α. Σ. τοῦ πατάξαι.²⁷
- 14. הַגִּידוּ בְּמִצְרַיִם הַשְּׁמִיעוּ בְּמִגְדוֹל. *Indicate in Aegypto, et nuntiate in Migdol.* O'. ἀναγγέλατε ✕ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ παραγγείλατε ✕ εἰς Μαγδωλόν.²⁸
וּבְתַתְּחִיל הַשְּׁמִיעוּ. O'. καὶ παραγγείλατε (Σ. ἀκουστὸν ποιήσατε²⁹) εἰς Μέμφιν (alia exempl. add. καὶ ἐν Τάφνας).
- לִּי הִתְחַצְּב תִּכְנֶן לִּי. *Siste te, et instrue tibi*

- (bellum). O'. ἐπίστηθι, καὶ ἐτοίμασον (alia exempl. ἐτοίμασόν σοι³⁰). 'Α. στήθι, καὶ ἐγγύμνασον σεαυτῷ.³¹
- 14. סְבִיבֵיךָ. *Circuitus tuos (circum te).* O'. τὴν σμίλακά σου.³² Οἱ λοιποί· τὰ κύκλω σου.³³ 'Ο Σύρος· τὰ ἐν κύκλω σου.³⁴
- 15. מַדּוּעַ נִסְחַרְתָּ הַיָּרִיחַ. *Quare prostutus est quisque fortium tuorum?* O'. διὰ τί ἔφυγεν [ἀπὸ σοῦ ὁ Ἄπις] ὁ μύσχος ὁ ἐκλεκτός σου;³⁵ Οἱ Γ'. ὁ δυνατός σου.³⁶ Σ. τί ὅτι συνεψήσθη ὁ δυνατός σου;³⁷
- 16. הָרְבָה כּוֹשֵׁל. *Multiplicavit corruentes.* O'. καὶ τὸ πλήθος σου ἠσθένησε. 'Α. ἐπλήθυν σκανδαλιζόμενον.³⁸
וְלֹא-אֶרְץ מוֹלִידֶיהָ. *Et ad terram nativitatis nostrae.* O'. ✕ καὶ ✕³⁹ εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν. 'Α. εἰς γῆν γενέσεως ἡμῶν.⁴⁰
הַרְבַּה הַיָּרִיחַ. *Gladii saevientis.* O'. μαχαίρας Ἑλληνικῆς. 'Α. Θ. τῆς περιστερᾶς. Σ. τῆς οἰνωμένης.⁴¹
- 17. שִׁנּוֹן הָעֵבֶיר הַמְּוִיעַד. *Tumultus (s. interitus),*

²³ Cod. 86. ²⁴ Syro-hex. ✕ **ܠܫׁוֹן ܗܪܒܝܝܬ ܪܦܘܐܘܬ**.
Cod. 86: 'Α. τὴν ἀτιμίαν σου. ²⁵ Cod. 86. ²⁶ Cod. Jes. Syro-hex. in textu: ✕ ὁ λόγος ✕ δὲ ἐλάλησε; et sic sine aster. Cod. 88. ²⁷ Syro-hex. ✕ **ܠܚܟܘܬܐ**.
Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ²⁸ Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. Parsons. e Codd. XII, 86 exscripsit: ✕ θ. ἐν Αἰγύπτῳ. Codd. 22, 36, alii: ἀν. ἐν Αἰγ., καὶ ἀκουστὸν ποιήσατε ἐν Μαγδωλῷ; ex Syrmachio, ut conjicere licet. ²⁹ Syro-hex. ✕ **ܡܥܬܝܠ ܫܘܥܝܐ**.
³⁰ Cod. XII in marg. (Montef. ex eodem affert: Σ. ἐτοίμασόν σοι.) Sic in textu Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἐτοίμασον σεαυτήν. ³¹ Cod. 86. ³² "Pro τὴν σμίλακά σου Hexapla Syriaca habent **ܠܫׁוֹן ܗܪܒܝܬ**, circa te; sed esse videtur interpretatio ex alia versione."—J. D. Michaelis. Alio quidem loco (Nah. i. 10) pro σμίλαξ Syro-hex. dedit **ܡܥܬܝܠ** (sic codex, ut edidit Middeld.), vel, juxta emendationem Bernsteinii, **ܡܥܬܝܠ**. Sed nil vetat, etiam **ܗܪܒܝܬ** (sic in cod.) a radice **ܗܪܒܝ**, convolvit, inter alias significationes herham *smilacem* sonare, quae Latine *convolvulus* audit. Certe locutio **ܗܪܒܝܬ ܗܪܒܝܬ** pro *circa te* Nostro prorsus inusitata est. ³³ Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 815. Syro-hex. ✕ **ܠܫׁוֹן ܗܪܒܝܬ**. ³⁴ Theodoret.: 'Ο Σύρος τὴν σμίλακα, τὰ ἐν κύκλω σου, ἠρμήρευσε· ταῦτό δὲ τοῦτο καὶ ἡ

σμίλαξ ἀνιτίτεται· βοτάνη γάρ ἐστι συμπλεκόμενη τοῖς παραφρομένοις φυτοῖς. ³⁵ Haec, ἀπὸ σοῦ ὁ Ἄπις, desiderantur in Codd. 22, 48, 88, 96, et Syro-hex., necnon in Cod. Bavar. Theodoretī, et Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 824. Io Ald., Codd. III, XII, 33, 36, aliis, et Theodoretō edito, ἀπὸ σοῦ deest. Denique in Comp., Codd. 23, 26, 86, 233, legitur: ἔφυγεν ὑπὸ σοῦ ὁ μύσχος κ.τ.έ. Vulgo statuunt, Seniores duntaxat vocibus legisse **ܗܪܒܝܬ ܗܪܒܝܬ**, ἔφυγεν ὁ Ἄπις, improbante Sehleusnero in *Opusc. Crit.* p. 382, qui arbitratur ὁ Ἄπις esse notam marginalem librarii alicujus, qui ὁ μύσχος ὁ ἐκλεκτός σου explicare vellet. Sic Theodoret.: μύσχον ἐκλεκτὸν τὸν Ἄπιν λέγει· σοῦ δὲ ἦν οὗτος, παρ' αὐτῶν τρεφόμενος κ.τ.έ. ³⁶ Cod. 86. ³⁷ Syro-hex. **ܠܫׁוֹן ܗܪܒܝܬ ܗܪܒܝܬ**. Norberg. vertit: *quare detrusus est simul* etc. Sed Cod. 86 affert: Σ. τί ὅτι συνεψήσθη (*corruisus, abreptus est*). Cf. ad Cap. xlix. 20. l. 45. ³⁸ Syro-hex. ✕ **ܠܫׁוֹן ܗܪܒܝܬ ܗܪܒܝܬ**. ³⁹ Sic Cod. 88, et sine aster. Comp., Codd. 23, 41, alii, et Syro-hex. ⁴⁰ Cod. 86. Syro-hex. ✕ **ܠܫׁוֹן ܗܪܒܝܬ ܗܪܒܝܬ**. ⁴¹ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ✕ **ܠܫׁוֹן ܗܪܒܝܬ ܗܪܒܝܬ**. Chaldaeus: *a gladio hostis qui est instar vini inebriantis* (**ܠܫׁוֹן ܗܪܒܝܬ ܗܪܒܝܬ**).

praeterire sivit tempus condictum. (Vulg.: tumultum adduxit tempus.) Ο. Σαὸν Ἐσβεῖ (alia exempl. Ἐεβίρ⁴²) Ἐμωήδ. Ἄ. ἤχος, παρήγαγεν ἐπαγγελίαν.⁴³ Σ. . . καιρὸς παρεγένετο.⁴⁴ Ὁ Σύρος ταράττων καὶ καιροὺς παραφέρων.⁴⁵

18. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο. κύριος ὁ θεός. Alia exempl. ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῶ.⁴⁶ Θ. ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων . . .⁴⁷

תָּבוֹר. Ο. τὸ Ἰταβύριον. Οἱ λοιποὶ θαβῶρ.⁴⁸

19. שְׁמָהּ. In desolationem. Ο. εἰς ἀφανισμόν. Ἄλλος εἰς ὄλεθρον.⁴⁹

וַתִּצְתָּ. Et combusta erit. Ο. καὶ κληθήσεται οὐαί. Ἄ. καὶ ἐκκαθήσεται.⁵⁰ Σ. καὶ ἐρημάσει.⁵¹

20. יְפִיפִי (Marg. יְפִיפִי). Pulchella. Ο. κεκαλλωπισμένη. Alia exempl. κεκαλλωπισμένη ✕ καλλίστη.⁵² Ἄ. καλή καὶ κεκαλλιωμένη.⁵³

יְפִיפִי. Excidium (s. avisus) ab aquilone. Ο. ἀπόσπασμα ἀπὸ βορρᾶ. Ἄ. Σ. ἐγκεντρίζων (צָרִי) ἀπὸ βορρᾶ.⁵⁴

21. יָצְאוּ. Exitii eorum. Ο. ἀπωλείας. Ἄ. ἐπιβλυσμοῦ.⁵⁵ Σ. διαφθοράς.⁵⁶

וְהָיָה. Animadversionis eorum. Ο. ἐκδικήσεως αὐτῶν. Ἄ. Σ. ἐπισκοπῆς αὐτῶν.⁵⁷

22. יָבִי. Ibit. Ο. συρίζοντας. Ἄ. Σ. πορεύσεται.⁵⁸ לְיָבִי. Nam cum robore. Ο. ὅτι ἐν ἀμφο. Ἄ. Θ. ὅτι ἐν ἰσχύϊ. Σ. ὅτι μετὰ ἰσχύος.⁵⁹

23. לֹא יִחְקַר. Quia non investigabilis (numeralis) est. Ο. ὅτι οὐ μὴ εἰκασθῆ. Ἄ. ὅτι οὐκ ἐξιχνιασθήσεται.⁶⁰

25. וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο. Vacat. ✕ Ἄ. Θ. εἶπε κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεός Ἰσραήλ.⁶¹

וְהָיָה. Animadvertam. Ο. ἐκδικῶ. Ἄ. Σ. ἐπισκέψομαι.⁶²

וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο. ἐπὶ Φαραῶ, ✕ καὶ ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ Φαραῶ.⁶³

26. וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο. ἐπὶ Φαραῶ, ✕ καὶ ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ Φαραῶ.⁶³

⁴² Codd. 36, 48 scribunt: ἐεβίρ ἐλωμήλ; Cod. 88: ἐεβίρ ἐμωήδ; Syro-hex. ܝܫܘܒܘܢ . ⁴³ Theodoret. in Cat. Ghisler. T. II, p. 817: Τὸ σαὸν ἐεσβί ἐμωήδ ὁ Σύρ. ἐξέδακε, καιρὸς παρεγένετο ὁ δὲ Ἄκ., παρήγαγεν ὁ καιρὸς ὁ δὲ Σύρος λέγει ταράττων καὶ καιροὺς παραφέρων. Pleuius, et, ni fallor, verius Syro-hex. ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ , h. e. ἤχος, (deest interpunctio in cod.) παρήγαγον (mendom, ut videtur, pro παρήγαγεν) ἐπαγγελίαν. Cf. Hex. ad Psal. ci. 14. ⁴⁴ Theodoret. Syro-hex. ܝܫܘܒܘܢ . Codd. 22, 36, alii, post ἐλωμήλ (sic) inferunt: ✕ καιρὸς παρεγένετο (s. ἐγένετο). ⁴⁵ Theodoret., fere ut Pesch. ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . ⁴⁶ Cod. 88, Syro-hex., et (cum κύριος ὁ β. pro ὁ β. κύριος) Codd. 22, 36, alii. ⁴⁷ Cod. 86. ⁴⁸ Syro-hex. ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . ⁴⁹ Syro-hex. in marg. char. med. ܝܫܘܒܘܢ . ⁵⁰ Cod. 86 vitiose: Ἄ. καὶ ἐκκαθήσεται. Cf. ad Cap. ii. 15. xliii. 12. Forma aoristi Homerica ἐκάη in lectione Aquilae non reprobanda videtur. ⁵¹ Cod. 86. Parsons. tentat ἐρημάσει (sic). Sed proba est forma ἐρημάσει, in soliditudine aget. ⁵² Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: καλή κεκαλλωπισμένη καλλίστη. ⁵³ Syro-hex. ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . Cf. Hex. ad Psal. xliii. 3. ⁵⁴ Codd. 86, 88. Syro-hex. ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . Vulg.: stimulator ab aquilone. (Hebr. צָרִי de morsu vellicantis oestri divinitus immitendi intelli-

gendum censuit A. Schultens. in Origgy. Hebr. L. I, P. II, Cap. 2, § 22, 23, collato Arab. قَرَسٌ, pupugit, momordi (culex); eandemque notionem in versione Aquilae et Symmachi iocesse opinatus est Syrus noster, vertens قَرَسٌ, quod vocabolom de punctione oestri ponitur in Lagarde Geopon. p. 102, 23. Simplicius, et fortasse verius, Hitzigius, alii, vocem Hebraicam de ipso insecto, non de morsu ejus, intelligere malint, probante etiam Gesenio in Adlendis ad Thez. L. II., p. 111. Nemini autem horum criticorum innotuisse videtur locus S. Chrysostomi in Cat. Ghisler. T. II, p. 824, qui apprime huc facit: "Ἐχει δὲ τινα ἐναργεστέρην τὴν ἔνοιον ὁ Ἑβραῖος ἀπὸ τοῦ ἀπόσπασμα ἀπὸ βορρᾶ ἦξει ἐπ' αὐτὴν, οὕτως ἔχει Οἶστρου ἦξει ἐπὶ σέ· εἶδος δὲ τοῦτο ἐστὶ ζῶον πλήττοντος βοῦς, καὶ εἰς μανίαν ἄγοντος. Ἐπειδὴ τοῖον δαμάλει παρέκασε τὴν Αἴγυπτον . . . οἶστρου παρέκασε τὸν βασιλῶνων." ⁵⁵ Syro-hex. ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . Cf. Hex. ad Job. xxx. 12. Prov. i. 26. ⁵⁶ Idem: ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . ⁵⁷ Idem: ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . ⁵⁸ Idem: ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . ⁵⁹ Cod. 86. Syro-hex. affert: ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . ⁶⁰ Syro-hex. ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . ⁶¹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36 (cum λέγει pro εἶπε), alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁶² Syro-hex. ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ ܝܫܘܒܘܢ . ⁶³ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

תְּהַחֲזִינֵם בְּיַדְךָ. *Et tradam eos in manum quaerentium animam eorum, et in manum N. regis Babylonis, et in manum servorum ejus; et post haec habitabitur sicut diebus pristinis, inquit Jona. O. Vacat. ✕ Θ. και παραδώσω αυτούς εν χειρι ζητούντων την ψυχήν αυτών, και εν χειρι Ναβουχοδονόσορ βασιλέως Βαβυλώνος, και εν χειρι των δούλων αυτού και μετά ταύτα κατασκηνώσει ((Σ.) ήρεμήσει⁶⁴) καθώς εμπροσθεν ('Α. Σ. κατά τας ήμέρας τας εμπροσθεν⁶⁵), λέγει κύριος 4.⁶⁶*

27. וְנִחַשְׁתָּ. *Et tranquille vivet. O. και ήπνώσει. 'Α. (και) εύθηήσει.⁶⁷ Σ. (και) εύσταθήσει.⁶⁸*

וְיִחַדְךָ. *Qui terrefaciat. O. ό παρενοχλών αυτόν. 'Α. Σ. ό εκφοβών.⁶⁹*

28. וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת (bis). *Faciam internecionem. O. ποιήσω [έθνει] συντέλειαν... ποιήσω έκλειπειν. 'Α. (ποιήσω) έκλειψιν. Σ. (ποιήσω) άνάλωσιν.⁷⁰*

וְהָיָה. *Et imprunem dimittendo. O. και άθφών (alia exempl. άθφών⁷¹). 'Α. και άθφών.⁷²*

Cap. XLVI. 9. ÷ επί 4 τους ίππους.⁷³

CAP. XLVII (Gr. xxix. 1-7).

1. וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת. *Quod*

factum est verbum Jovae ad Jeremiam prophetam in Philistaeos, antequam percuteret Pharaon Gazam. O. ω επί τους άλλοφύλους 4.¹ ✕ 'Α. Σ. ός έγενήθη λόγος κυρίου προς 'Ιερεμίαν τον προφήτην 4 επί τους άλλοφύλους, ✕ προ τοϋ πατάξει Φαραώ την Γάζαν 4.² 'Α. προς τους Φιλισταίους.³

2. וְכָל לְבַיְתָא. *Et ejulabunt omnes. O. και άλαλάξουσιν άπαντες. 'Α. και όλολύξουσι πάντες.⁴*

3. וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת. *Ob sonitum incessus ungularum. O. από φωνής όρμής αυτού, από των όπλων (όπλών). 'Α. ... όρμου των ίππων.⁵*

וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת. *Ungularum fortium (equorum) ejus. O. από των όπλων (όπλών) των ποδών αυτού. Θ. από των όπλών αυτού των δυνατών.⁶*

וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת. *Ob fragorem rotarum ejus. O. ήχου τροχών αυτού. 'Α. Σ. πλήθους τροχών (αυτού).⁷*

4. וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת. *Ad perdendum omnes. O. του άπολέσαι πάντας. 'Αλλος του άφανίσαι ✕ σν 4 πάντας.⁸*

וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת. *O. Vacat. ✕ [Σ.] Θ. τους άλλοφύλους 4.⁹ Σ. τους Φιλισταίους.¹⁰*

וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת. *Caphor. O. Vacat. ✕ 'Α. Θ. και Καππαδοκίας 4.¹¹*

5. וְהָיָה כְּהַחֲרִיבֵת. *Excisa est Ascalon. O. άπερρίφη 'Ασκάλων. 'Α. ήφανίσθη 'Ασκάλων. Σ. έσιώπησεν 'Ασκάλων.¹²*

⁶⁴ Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Est proculdubio Symmachi. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 19. ⁶⁵ Syro-hex. .}.
 * * * * * Graeca leguntur in Codd. 22, 36, aliis. ⁶⁶ Cod. Jes., teste Montef., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Parsons. e Codd. XII, 88 exscripsit ψυχήν αυτών sine artic. In Syro-hex pro |אחל, κατασκηνώσει, Norberg. male dedit, quiescet, et Spohnius ήρεμήσει (|אחל). ⁶⁷ Syro-hex. * * * * *. ⁶⁸ Parsons. affert: "Σ. συσταθήσει 86. Σ. εύσταθήσει (ut videtur) 88." ⁶⁹ Cod. 86. Syro-hex. * * * * *.
⁷⁰ Cod. 86 affert: 'Α. εκλειψιν (sic). Σ. αναλωσιν (sic). Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Ezech. xi. 13. ⁷¹ Sic Comp., Codd. XII, 36, 41, alii, et Syro-hex. ⁷² Syro-hex. .}.
 * * * * *. Cf. ad Cap. xxx. 11. ⁷³ Syro-hex.

hex. ¹ Cod. Jes. Sic sine siglis 'Α. Σ. Syro-hex., et sine asteriscis Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: ός (ως Cod. 22) έγινετο λ. κ. προς 'Ι. τ. προφήτην, προ τοϋ — Γάζαν. ³ Syro-hex. * * * * *. Cf. Hex. ad Psal. lv. 1. lxxxii. 8.
⁴ Codd. 86 (cum δολύξουσι), 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ⁵ Syro-hex. * * * * *. ⁶ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Cod. 88, Syro-hex.: από των όπλών (όπλων Syro-hex.) των δυνατών αυτού. ⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. πλήθους (|λο| * * * * *).
⁸ Sic in textu Cod. 88. Syro-hex. (άφανίσαι) * * * * *. ⁹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 41, 48, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ¹⁰ Cod. 86: Σ. τους Φιλισταίους (sic). Cod. 88: Σ. τους Φιλισταίους (sic).
¹¹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.
¹² Codd. 86, 88.

CAP. XLVII. ¹ Sic sub obelo et minio pictum Syro-

- 5. עֲמָקֵי עֲמֻנָם. *Reliquum vallis eorum.* Ο΄. και οἱ κατάλοιποι Ἐνακίμ. Ἀ. τὸ κατάλειμμα τῶν κοιλάδων.¹³ Ὁ Ἑβραῖος κοιλάδες.¹⁴
- 5, 6. הֲרַב הוּי קָרַב. *Quousque incidēs te?* Πευ! gladiē. Ο΄. ἕως τίνος κόψεις, ἡ μάχαιρα; Ἀ. ἕως πότε ἐφελκυσθήσῃ, ᾧ μάχαιρα; Σ. ἕως πότε συστραφήσεσθε, ᾧ μάχαιρα;¹⁵
- 6. הֲרַנְעִי דָמִי. *Quiescas et cesses.* Ο΄. ἀνάπαυσαι, και ἐπάρθητι. Ἀ. τάχυνον και σιώπησον.¹⁶
- 7. יָצָא עָשׂוּ. *Eo condixit ei.* Ο΄. ἐπὶ τὰς καταλείπους ἐπεγερθῆναι. Ἀ. Σ. ἐκεῖ δὴ συντάξατο (s. συνέταξεν) αὐτῆ.¹⁷

CAP. XLVIII (Gr. xxxi).

- 1. יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Ο΄. κύριος ✕ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ.¹
 הַבְּיָשָׁה נִלְכְּדָה. *Pudefacta est, capta est.* Ο΄. ✕ ἡσχύνθη ✕, ἐλήφθη.²
 נִלְכְּדָה קִרְיָתַיִם הַבְּיָשָׁה. *Capta est Kiriathaim,*

pudefacta est. Ο΄. ἐλήφθη Καραθαῖμ, ἡσχύνθη. ✕ Θ. ἐάλω, ἡσχύνθη... Ἀ. ἡχμαλωτεύθη, ἡσχύνθη Κυριαθίμ.³

- 1. הַבְּיָשָׁה נִלְכְּדָה. *Pudefacta est Misgab, et consternata est.* Ο΄. ἡσχύνθη Ἀμάθ και Ἀγάθ. Alia exempl. ἡσχύνθη Μασογάβ, ✕ και ἡττήθη.⁴
 הַבְּשָׁב. *Misgab (s. locus editus).* Ο΄. Ἀμάθ. Ἀ. ἡ ὑπερπαίρουσα.⁵ Aliter: Ἀ. Θ. Μασογά (fort. Μασογάβ). Σ. Θ. τὸ κραταίωμα.⁶
- 2. תְּהִלַּת מוֹאָב בְּשִׁבְבוֹן. *Gloria Moab, in Hesbon.* Ο΄. ἰατρεία Μωάβ, γαυρίαμα ἐν Ἑσεβόν. Alia exempl. ἀγαυρίαμα Μωάβ ἐν Ἑσεβόν.⁷ Οἱ Γ΄. ἔπαιουε.⁸
 לָכֵן וַנִּכְרִיתָהּ. *Ite, et excindamus eam.* Ο΄. ἐκόψαμεν αὐτήν. Alia exempl. δεῦτε και ἐκόψωμεν αὐτήν.⁹ Ἀ. Σ. ... ἐξολοθρεύσωμεν αὐτήν.¹⁰
 מִדְּמֵן דָּמִי. *Etiā, Madmen, deleberis.* Ο΄. και παύσιν παύσεται. Σ. ἴτι, Μαδμην, σιωπήσῃ.¹¹
- 3. שָׂדֵה שְׁבַר. *Vastatio et destructio.* Ο΄. δλεθρον και σύντριμμα. Ἀ. προνομή και συντριμμέ.¹²
- 4. הָשְׁמִיעוּ יְעָקֹב וְקָה צְעִירָה. *Audire fecerunt cla-*

¹³ Codd. 86, 88, qui κατάλειμμα, solenni scriptura, habent. Syro-hex. affert: ✕ חֲסֻמָּה. Cf. ad Cap. xlix. 4.
¹⁴ Syro-hex. ✕ חֲסֻמָּה. ¹⁵ Codd. 86, 88. (In priore vitiose scriptum: ἕως π. συστραφήσει θεῷ μ.) Syro-hex. in marg. char. med.: ἕως πότε συστραφήσεσθε (ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ), quae in Codd. 22, 36, aliis, in textu post Ἐνακίμ leguntur. ¹⁶ Codd. 86, 88. Pro ἐπάρθητι in Codd. 22, 36, aliis, est ἡσύχασον, quod Symmachum sapere videtur. ¹⁷ Syro-hex. ✕ ⲉⲥⲉⲧⲁⲗⲉⲛ ⲉⲓⲁⲩⲁⲗⲉⲛ. Cf. Hex. ad Job. ii. 11. Psal. xlvii. 5. Amos iii. 3. Vox Syriaca συνέταξεν potius quam συντάξατο sonat.

CAP. XLVIII. ¹ Sic sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. Cod. Jes. affert: ✕ τῶν δυνάμεων. ² Cod. 88, Syro-hex. ³ Montef. e Cod. Jes. edidit: Θ. . ἐάλω ... ἡσχύνθη (sic); Parsons. vero ex eodem exscripsit: ⲉⲗⲉ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ] + ἐάλω ἡσχύνθη in marg. sub ✕. Etiam Codd. 22, 36, alii, post ᾧλετο inferunt ἐάλω. Deinde Syro-hex. affert: ✕ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ. His testibus, olim in Hebraeo inverse scriptum fuisse, נִלְכְּדָה הַבְּיָשָׁה קִרְיָתַיִם, probabile fit. ⁴ Sic Codd. 86 (cum Μασογάβ), 88, et Syro-hex. (ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ)

✕ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ). Codd. 23, 239: ἡσχ. τὸ κραταίωμα και ἡττήθη. Codd. 22, 36, alii: κατῆσχύνθη τὸ ἔχυρωμα Μωάβ (Μωάβ om. Cod. 41) και ἡττήθη. Lectio ἡττήθη ad Symmachum pertinere videtur. ⁶ Syro-hex., ut supra. Cf. Hex. ad Psal. ix. 10. xlvii. 4. ⁷ Montef. e Cod. Jes. edidit: Ἀ. Σ. κραταίωμα. ✕ Ἀ. Θ. Μασογά, notans: "MS. Jes. binas interpretationes Aquilae tribuit, ex prima, ut videtur, et secunda ejus editione." Parsonsii vero amanuensis ad ἡσχύνθη Ἀμάθ και Ἀγάθ ex eodem cod. exscripsit: ἡσχύνθη (in marg. κατῆσχύνθη) τὸ κῥαταίωμα (in marg. Μωάβ. Ἀ. Θ. Μασογά) και ἡττήθη. Tandem Syro-hex. affert: Σ. Θ. τὸ κραταίωμα (ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ). ⁸ Sic Codd. XII, 23, 86, 88, 233, et Syro-hex. (Scriptura ἀγαυρίαμα est in Codd. Vat., Alex., Siuait.) ⁹ Syro-hex. ✕ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ. ¹⁰ Sic Comp., Ald. (sine και), Codd. XII (ut Ald.), 22, 26, alii, et Syro-hex. ¹¹ Syro-hex. ✕ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ. ¹² Idem: ✕ (corr. ex ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ) ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ. Idem in marg. char. med.: και Μαδβὰ (ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ) παύσει παύσεται. Sic in textu (cum Μαδβημά, Μαδνηβὰ, Μαδαμημά) Codd. 22, 36, alii. ¹³ Syro-hex. ✕ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ ⲉⲗⲉⲃⲉⲥ. Cf. ad Cap. xi. 8.

morem patuli ejus. O. αναγγειλατε εις Ζογώρα. A. ακουτίσατε φωνήν, οι μικροί αὐτῆς.¹³ Σ. ακουστήν παύσατε κραυγήν, οι νεώτεροι αὐτῆς.¹⁴

5. בְּיַעַרְבֵּי לְחִיִּית (ק הִלְחִית) תִּתְחַלֵּה לְחִיִּית בְּיַעַרְבֵּי. Nam clivum Lulith super fletum (fletum) ascendit fletus (flens). O. ὅτι ἐπλήσθη Ἄλωθ (A. Λουίθ¹⁵) ἐν κλαυθμῷ ἀναβήσεται κλαίων. Σ. διὰ γὰρ τῆς ἀναβάσεως τῆς πλακωτῆς ἐν κλαυθμῷ ἀναβήσεται κλαυθμός.¹⁶

וְיִשְׁמְעוּ בְּיַעַרְבֵּי שְׁבַר שְׁבַר צְרִי בְּמִוְרָד הַרְוֵי צְרִי. Nam in descensu Horonaim angustias clamoris (anxium clamorem) destructionis audiunt. O. ἐν ὁδῷ Ὁρωναίμ κραυγήν συντρίμματος ἤκουσατε. Alia exempl. ἐν ὁδῷ Ὁρωναίμ ✕ κίνδυνον ✕ κραυγήν καὶ σύντριμμα ἤκουσα.¹⁷ Σ. ὅτι ἐν τῇ ἀναβάσει (fort. καταβάσει) Ὁρωναίμ οι ἐχθροὶ κραυγήν συντρίμματος ἤκουσαν.¹⁸

6. מְרִיָּצָה. Myrica. O. ὄνος ἀγριος (דָּרָצָה). A. μυρίκη. Σ. Ἀρόρη.¹⁹ Aliter: A. ὄναγρος.²⁰

7. בְּעֵצֵי מְרִיָּצָה. In operibus tuis. O. ἐν ὀχυρώματί σου. A. Σ. ἐπὶ τοῖς ἔργοις σου.²¹

וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ. Et in thesauris tuis. O. Vacat. Alia exempl. ✕ ἤξουσί σοι θλίβοντες.²² Alia: ✕ ἤξουσι θλίψεις σου.²³

וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ תִּתְחַלֵּה. Etiam tu capieris. O. καὶ σὺ συλληφθήσῃ. Alia exempl. καὶ ✕ γε σὺ ✕ συλληφθήσῃ.²⁴

8. דָּוָשׁ. Vastator. O. δλεθρος. A. προνομείων.²⁵ קַמְרָה. Vallis. O. ὁ αὐλόν. A. Σ. ἡ κοιλάς.²⁶

9. פִּנְיָ. Pennam. O. σημεία. A. ἄνθος. Σ. βλάστημα.²⁷

וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ תִּתְחַלֵּה. Nam avolando exhibit. O. ὅτι ἀφή ἀφθήσεται. A. ὅτι ἀνθοῦσα ἐξελεύσεται. Σ. ὅτι ἐξὸδῷ ἐξελεύσεται.²⁸

וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ תִּתְחַלֵּה. In desolationem redigentur, ut non sit habitans in eis. O. εἰς ἀβατον ἔσονται πόθεν ἐνοικος αὐτῇ; (A.) εἰς χέρσον ἔσονται παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐνοικούντας.²⁹

¹³ Codd. 86, 88. Pro φωνῆν in Cod. 88 est αυτην (sic). Num forte Aquilae vindicandum Homericum αὐτήν? ¹⁴ Syro-hex. **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**. Idem in marg. char. med.: οι νεώτεροι (כִּכְד) αὐτῆς, quod post Ζογώρα in textum inferunt Codd. 22 (cum mendoso μεσώτεροι), 36, alii. Montef. ad v. 3 affert: O. κεκραγόντων ἐξ Ὁρωναίμ ✕ κραυγήν ✕ θ. κίνδυνον, notans: "MS. Jes. Dubium autem, utrum illa Theodotionis ad **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ** referatur, an ad seq. vocem **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**, quae significat vastitatem." Immo eertum est ex Cod. 88 et Syro-hex., Theodotionis κίνδυνον ad **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ** (v. 5) pertinere; κραυγήν vero ad **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ** (v. 4). ¹⁵ Cod. 88. Cf. Hex. ad locum parallelum Jesai. xv. 5. ¹⁶ Syro-hex. Symmacho continuat: **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**. "Syr. **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ** mihi videtur vox Graeca πλακός; quare verterem: in ascensu obductae tabulae."—Spohn. Syriaca **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ** Latine sonare videntur, non obductae tabulae, sed obductae tabulis, s. crustis, uno vocabulo, incrustatae, Graece, ni fallor, τῆς πλακωτῆς, a πλακώω, incrusto. Et sic reapse Cod. 86: Σ. τῆς πλακωτῆς, emaculatus quam Cod. 88: Σ. τοῖς πλακωτοῖς. Porro notaunda est varietas Codd. 22, 36, aliorum: ὅτι ἐπλήσθη Ἄλωθ κλαυθμῷ διὰ γὰρ τῆς ἀναβάσεως τῆς πλακώδους ἀναβήσεται κλαίων ἐν κλαυθμῷ; quam ex duplici versione confusam esse nemo non videt. Syro-hex. in marg. char. med. **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**. ¹⁷ Sic

Syro-hex. (cum **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**). "Est autem Theodotionis interpretatio nominis *Horonaim*."—Drach. Immo est pro Hebraeo **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**, ut κίνδυνος pro **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ** in Hex. ad Cap. iv. 31). Cod. 88: ἐπὶ ὁδῷ Ὁρ. ✕ κίνδυνον ✕ κραυγήν συντρίμματος ἤκουσα. Parsonsii amanuensis post Ὁρωναίμ e marg. Cod. XII exscripsit: ✕ θ. κίνδυνον. Ad ἐν ὁδῷ Syro-hex. in marg. char. med.: ἐν τῇ καταβάσει (**וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**), juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ὅτι ἐν τῇ κατ. Ὁρ. οι ἐχθροὶ κίνδυνον καὶ κραυγήν συντρίμματος ἤκουσαν. ¹⁸ Syro-hex. Symmacho continuat: **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**. ¹⁹ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xvii. 6. ²⁰ Syro-hex. **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**. ²¹ Idem: **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**. ²² Sic Montef. e Cod. Jes., notans: "Quod quo pertineat, assequi non potui." Spohnius vidit, hanc et sequentem lectionem ad Helbracum aliter scriptum, nempe **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**, pertinere. ²³ Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. ²⁴ Sic Cod. 88, Syro-hex. Lectio καίγε συλληφθήσῃ est in Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii. ²⁵ Syro-hex. **וְעַל הַתְּרִיזֵיךָ**. Cf. Hex. ad Jesai. xxxiii. i. ²⁶ Idem: **וְעַל הַתְּרִיזֵιךָ**. ²⁷ Euseb. in Cat. Ghisler. T. II, p. 831: τὸ, ὅτε σημείον τῆ Μωάβ, Ἄκύλας ἐξέδωκε, ὅτε ἄνθος τῆ Μωάβ ὁ δὲ Σύμμαχος, βλάστημα. Sic Syro-hex. **וְעַל הַתְּרִיזֵιךָ**. ²⁸ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: **וְעַל הַתְּרִיזֵιךָ**. ²⁹ Syro-hex. in marg. char. med. **וְעַל הַתְּרִיזֵιךָ**. Cf. ad Cap. xix. 8. Post

10. רַמְיָהּ. Cum fraude. Ο'. ἀμελῶς. 'Α. ἐν ἐπιθέσει. Σ. δολίως.³⁰
וְרַמְיָהּ מִנְעַת הַרְבֵּי. Et maledictus qui prohibet gladium suum. Ο'. ✕ Πάντες καὶ ἐπικατάρατος ὁ ἄξαιρων μάχαιραν αὐτοῦ.³¹ 'Α. Σ. . . ὁ καλύων μάχαιραν αὐτοῦ.³²
11. מִנְעוּרֵי. A juventute tua. Ο'. ἐκ παιδαρίου. 'Α. Σ. ἐκ νεότητος αὐτοῦ.³³
וְהָיָה לְשִׁמְרֵי. Et quietus erat super faecibus suis. Ο'. καὶ πεποιθὼς ἦν ἐπὶ τῇ δόξῃ αὐτοῦ. 'Α. καὶ ἡσυχάζει αὐτὸς ἐπὶ τῆς τρυγῆς αὐτοῦ. Σ. καὶ ἡσυχάσεν αὐτὸς ἐπὶ ταῖς τρυγαῖς αὐτῶν.³⁴
לֹא נִמְר. Non est mutatus. Ο'. οὐκ ἐξέλιπε. 'Α. οὐκ ἐπικρανευ. Σ. οὐκ ἠλλάγη.³⁵
12. יָצְעוּ וְיִצְעוּ. Inclinant, et inclinabunt eum (instar amphorae). Ο'. κλίνοντας, καὶ κλινούσιν αὐτόν. 'Α. στρώτας, καὶ στρώσουσιν αὐτόν.³⁶ Σ. . . καὶ στρώσουσιν αὐτόν.³⁷
יִרְקוּ. Evacuabunt. Ο'. λεπτινοῦσι. Οἱ λοιποὶ ἐκκενώσουσι.³⁸

12. וְיִצְעוּ. Et lagenas eorum. Ο'. καὶ τὰ κέρατα (alia exempl. κεράσματα³⁹) αὐτοῦ. 'Α. καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ.⁴⁰ Aliter: 'Α. καὶ τὰ νέβελ αὐτοῦ.⁴¹ Σ. (καὶ) τοὺς κρατήρας αὐτῶν.⁴²
יִצְעוּ. Diffringent. Ο'. συγκόψουσι. Alia exempl. συντρίψουσι.⁴³ Οἱ λοιποὶ προσρήσουσι.⁴⁴
13. מִבְּמִצְחָם. Fiduciam suam. Ο'. ἐλπίδος αὐτῶν πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. Alia exempl. ἐλπίδος αὐτῶν.⁴⁵ Οἱ λοιποὶ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.⁴⁶
14. לְיָרְוֵיהֶם. Et viri roboris. Ο'. καὶ ἀνθρωπος ισχύων. Σ. καὶ ἀνὴρ ισχυρός.⁴⁷
15. וְעָלְוּ. Et urbes ejus ascendunt (in fumum). Ο'. πόλεις αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ αἱ πόλεις αὐτοῦ.⁴⁸ Σ. καὶ ὁ ἐκθιδύσκων αὐτὸν ἀνέβη.⁴⁹
וְיָרְוֵיהֶם יִצְעוּ. Vacat. Alia exempl. φησὶν ὁ βασιλεὺς, κύριος τῶν δυνάμεων ὄνομα αὐτῶν.⁵⁰
16. קָרְבָּן. Prope est exitium. Ο'. ἐγγὺς ἡμέρα. 'Α. ἐγγὺς ἡ ἀπώλεια. Σ. . . ὁ ἀφανισμός.⁵¹

ἐσονται Codd. 22, 36, alii, inferunt: παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐνοικούντα ἐν αὐτῇ. ³⁰ Syro-hex. . . . (Pro ἐπιθέσει Nostro usitatius est לִּרְמִיָּהּ ; e.g. Hex. ad Psal. xlii. r. liv. 12.) ³¹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ³² Codd. 86, 88. ³³ Iidem. ³⁴ Iidem. Syro-hex. affert: 'Α. (fort. Σ.) καὶ ἡσυχάσεν (וְהָיָה) αὐτὸς ἐπὶ ταῖς τρώγλαις (בְּמִצְחָם) αὐτοῦ. Ubi τρώγλαις (s. τρυγαῖς) est mendum apographi, quo usus est Syrus noster. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxiv. 9. ³⁵ Codd. 86, 88. ³⁶ Iidem. Syro-hex. וְיִצְעוּ . Verbose Vulg.: ordinatores et stratores laguncularum, et sternent eum. Cf. Hex. ad Jesai. lxxiii. 1. ³⁷ Nobil. affert: Σ. καὶ σπειρώσουσιν αὐτόν. Vox dubia, σπειρώ, aliis est catena vincire, aliis evacuare, ad quem sensum probandum appellant ad Phavor. p. 1639, 32: Σείρισι (leg. Σείρισι, *Catapultis*), ἤτοι παρὰ τὴν ζείνιν ζείρισι, ἢ παρὰ τὸ ἐκκενοῦν ἡμᾶς ἰδρῶσι βρομέτους σπειροῦν γὰρ τὸ κενοῦν. Cf. Etym. M. p. 644, 22, cujus ope corrigendum: σπειρεῖν γὰρ τὸ ἀποκενοῦν. Sed in nostro loco pro σπειρώσουσι reponendum ex Origen. Opp. T. III, p. 306 (= Cat. Ghisler. T. II, p. 838), στρώσουσι. (Obiter tento Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 851: ἀκλίνοντας] 'Ο Ἑβραῖος, ἰώντας (σειώντας;) ἔχει: τῇ γὰρ μεταφορᾷ ἐπέμεινε.)

³⁸ Syro-hex. וְיִצְעוּ . Iidem Symmacho continent: καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐκκενώσουσιν. ³⁹ Sic Codd. 23, 26, 86, 88, 233. Syro-hex. וְיִצְעוּ , appietto in marg. ΚΕΡΑΣΜΑΤΑ. ⁴⁰ Origen. ibid.: τὰ δὲ κέρασματα, ὡς ἐπὶ οἴνου ῥηθέντα, 'Ακύλας ἐξέθακε, κέρατα' ὅπερ ἀρχαῖον ποτηρίου ἐτύγγασι εἶδος· κέρασι γὰρ ἔπινον' ὅθεν καὶ τὸ κέρασαι λέγειν παρέμεινε. ⁴¹ Cod. 88: 'Α. καὶ τὰ νέβελ αὐτοῦ; quod ad posteriorem ejus editionem pertinere videtur. Cf. ad Cap. xiii. 12. Cod. 86 mendose: 'Α. καὶ τὰ νεβελανματα. ⁴² Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Reliqui: *et hydras* (וְיִצְעוּ) ejus. (Syr. וְיִצְעוּ ponitur pro *hydras* Jud. vii. 16. 3 Reg. xviii. 34. Eccles. xii. 6; pro κεράμιον Jesai. v. 10. xxx. 14.) Innuit fortasse, reliquos interpretes non *mixtas potiones* (κεράσματα), sed *vasa vinaria* cujusvis generis vertisse. ⁴³ Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ⁴⁴ Syro-hex. וְיִצְעוּ . Cf. ad Cap. li. 20. ⁴⁵ Sic Codd. 22, 23, 48, alii, et Syro-hex. ⁴⁶ Syro-hex. וְיִצְעוּ . ⁴⁷ Idem: וְיִצְעוּ . ⁴⁸ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴⁹ Syro-hex. וְיִצְעוּ . ⁵⁰ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁵¹ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. ὁ ἀφανισμός (וְיִצְעוּ) Μωάβ (om. ελθεῖν), καὶ ἡ ποτηρία αὐτοῦ

- 17. לָדוּ לוֹ. *Comiseramini eum.* Ο'. κινήσατε αὐτῷ. Σ. συμπενθήσατε αὐτῷ.⁶²
 וְכָל יָדְעוּ שְׁמוֹ. *Et omnes qui norunt nomen ejus.* Ο'. πάντες ἐκδοτε (alia exempl. εἰδότες⁶³) ὄνομα αὐτοῦ.
 מַקְלֵל תִּפְאֶרֶת. *Baculus splendoris.* Ο'. ῥάβδος μεγαλώματος. Οἱ Γ'. σκῆπτρον δόξης.⁶⁴
- 18. בַּצְמָח. *In siti.* Ο'. ἐν ὑγρασία. 'Α. Σ. ἐν δίψῃ.⁶⁵
 בְּחַדְדֵיבֹן. *Filia Dibon.* Ο'. Δαιβῶν ἐκτριβήσεται. Alia exempl. ✕ θύγατερ Δαιβῶν.⁶⁶
- 19. וְרָאָה עֵרֶוֶת עָרֶיךָ. *Et speculari, O habitatrix Aroer.* Ο'. καὶ ἑπίδε, καθημένη ἐν 'Αροήρ. Alia exempl. ἔμβλεψον, καθημένη 'Αροήρ.⁶⁷ 'Α. σκόπευσον, κατοικοῦσα 'Αροήρ. Σ. ἔμβλεψον, κατοικοῦσα 'Αροήρ. Θ. ἑπίδε, κατοικοῦσα 'Αροήρ.⁶⁸
- 20. וַשָּׂדֵה. *Vastatus est.* Ο'. ὠλετο. 'Α. ἐπρονομεύθη.⁶⁹
- 21. וָנָא לְאֶרֶץ מִצְרָיִם. *Venit ad terram planam.* Ο'. ἔρχεται εἰς τὴν γῆν Μεισῶρ. Σ. ἰπορεύθη εἰς τὴν γῆν Μισῶρ καὶ Μαλού.⁷⁰
 לְאֶרֶץ חֵלָו. Ο'. ἐπὶ Χελῶν. 'Α. Σ. εἰς Ἀδῶν.⁷¹
- 22. בְּיָת. Ο'. οἶκον. 'Α. Σ. Βήθ.⁷²
- 23. בְּיָת (מְעוֹן). Ο'. οἶκον. 'Α. Σ. Βήθ.⁷³

- 24. וְעַל-קַרְיָתוֹ. Ο'. καὶ ἐπὶ Καριώθ. Alia exempl. καὶ ἐπὶ οἶκον Καριώθ.⁷⁴
 בְּצַרְבָּא. Ο'. Βοσόρ. 'Α. Σ. Βήθ Βοσράν.⁷⁵
- 25. וְרַעְיוֹ. *Et brachium ejus.* Ο'. καὶ τὸ ἐπίχειρον αὐτοῦ. 'Α. καὶ ὁ βραχίον αὐτοῦ.⁷⁶
- 26. בְּקִיאוֹ. *In vomitu suo.* Ο'. ἐν χειρὶ αὐτοῦ. 'Α. Θ. ἐν τῷ ἐμετῷ αὐτοῦ.⁷⁷
- 27. בְּיָמֵי דְבַרְיָה בִּוּ הַנְּתִיבָה. *Nam quoties verba tua de eo sunt, motitus te (illudendo).* Ο'. ὅτε ἐπολέμεις αὐτόν. Alia exempl. ὅτε ἐπολέμεις αὐτόν ✕ ἐν αὐτῷ μεταναστεύσεις ✕.⁷⁸ Σ. ἵτι ἀφ' οὗ ἐλάλησας ἐπ' αὐτῷ, ἀποστάτης ἔση.⁷⁹
- 28. וְעָזְבוּ עָרִים וְשָׁכְנוּ בְּסַלְעַת. *Desertite urbes, et habitate in petra.* Ο'. κατέλιπον τὰς πόλεις, καὶ ᾤκησαν ἐν πέτραις. 'Α. Σ. κατέλιπετε τὰς πόλεις, καὶ ᾤκησατε ἐν πέτρῃ.⁸⁰
 וְהָיָה. *Et estote.* Ο'. ἐγενήθησαν. 'Α. καὶ ἐγενήθησαν (s. ἐγένοντο).⁸¹
 בְּעַבְרֵי פִירְסָחַת. *In lateribus oris fossae.* Ο'. ἐν πέτραις στόματι βοθύνου. 'Α. ἐν μερίσι στόματος βοθύνου.⁸² Σ. πέραν Μωφεέθ.⁸³
- 29. וְשָׁמְעוּנוּ גְּוִיָּה מִדָּבָר גְּוִיָּה מִדָּבָר מִדָּבָר וְגִוְוִיָּה. *Audivimus superbiam Moab, superbus est valde; fastum ejus, et superbiam ejus, et arrogantiam ejus.* Ο'. καὶ ἤκουσα ὕβριν Μωάβ, ὕβρισε λίαν ✕ τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ

ταχεία σφόδρα. ⁶² Codd. 86, 88. Syro-hex. Symmacho continuat: + ܠܝܠܗܘܢ ܗܘܘܐ ܗܘܐ . ⁶³ Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ⁶⁴ Codd. 86, 88. ⁶⁵ Syro-hex. + ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . ⁶⁶ Sic Codd. XII (in marg. cum θυγάτηρ), 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: ✕ θύγατερ 'Αδαιβῶν (sic) ✕. ⁶⁷ Sic Cod. 88, et, ut videtur, Syro-hex., qui pingit: ✕ ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ ✕. ⁶⁸ Cod. Jes., qui ad Sym. ἔμβλεψον, ad Theod. vero ἑπίδε exhibet; non, ut Montef. testatur, εἰσβλεψον et ἑπίδε (sic). Syro-hex. affert: 'Α. σκόπευσον (ܘܗܘܐ). Codd. 86, 88; Θ. ἑπίδε (sic) καθημένη ἐν 'Αροήρ. ⁶⁹ Syro-hex. + ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . Cf. ad v. 8. ⁷⁰ Idem: ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . In Hebraeo nihil est quod respondeat Syriaco ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . ⁷¹ Idem: + ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . ⁷² Idem: + ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . ⁷³ Sic (cum Καρῶθ?) Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. ehar. med. + ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . ⁷⁴ Syro-hex. + ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . ⁷⁵ Idem (qui τὸ ἐπί-

χειρον vertit, quod in manu ejus): + ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . ⁷⁶ Idem: + ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . Deterius Codd. 86, 88: 'Α. ἐπὶ τῷ ἐμετῷ αὐτοῦ. ⁷⁷ Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 36, 48, alii. Montef. e Cod. Jes. edidit: ✕ 'Α. Θ. ἐν αὐτῷ μεταναστεύεις (sic). Syro-hex. post ὅτε ἐπολέμεις αὐτόν habet: ✕ ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ ✕, Graeco, ni fallor, ✕ ἐν αὐτῷ ἀποστήση μεταναστεύσεις ✕; fortasse ex duplici versione. Certe ex Nostri usu ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ per se exprimit μεταναστεύεις. ⁷⁸ Syro-hex. + ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . (Ad locutionem ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ cf. ad Cap. xx. 8. Deinde Syr. ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ ponitur pro ἀποστάτης Job. xxvi. 13 in Syro-hex., et 1 Esdr. iv. 12 in Pesch.) ⁷⁹ Syro-hex. ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . ⁸⁰ Idem: ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . ⁸¹ Codd. 86, 88, quorum prior μερίσι habet. Ad βοθύνου (ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ) Syro-hex. affert: ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ . Participium passivum ܘܗܘܐ ܗܘܐ ܗܘܐ , (fossa) tecta, obumbrata, σύσκιος, quo spectet, non habemus dicere. ⁸² Codd. 86, 88.

τὴν ὕβριν αὐτοῦ, καὶ ὑπερηφανίαν αὐτοῦ. Ἄ. . . τὴν ὑπερηφανίαν Μωάβ, ὑπερήφανος σφόδρα . . .⁷⁴ Σ. ἠκούσαμεν τὴν ὑπερηφανίαν Μωάβ, ὑπερήφανος σφόδρα, τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔπαρμα αὐτοῦ . . .⁷⁵

29. וְהִנֵּהוּ. O'. Vacat. Alia exempl. καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ εἶδον.⁷⁶

וְרָם לְבוֹ. *Ut elationem cordis ejus.* O'. καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ. Ἄ. καὶ τὸ ὕψος τῆς καρδίας αὐτοῦ.⁷⁷

30. הִנֵּה יְדַעְתִּי יְדַעְתִּי יְדַעְתִּי. *Ego novi, inquit Jona.* O'. ἐγὼ δὲ ἔγνων. Οἱ λοιποὶ ἐγὼ ἔγνων, φησὶ κύριος.⁷⁸

וְעֲבָרְתָּ וְלֹא-כֵן בְּדִי לֹא-כֵן עֲשָׂה. *Iram ejus et vanitatem: magnifica verba ejus vanitatem efficient.* O'. ἔργα αὐτοῦ οὐχὶ τὸ ἱκανὸν αὐτῷ οὐχ οὕτως ἐποίησε; Alia exempl. ἔργα αὐτοῦ οὐχὶ τὸ ἱκανὸν αὐτοῦ ὁὐχ οὕτως οἱ βραχίονες αὐτοῦ, οὐχ οὕτως ἐποίησαν.⁷⁹ Ἄ. ἡ μῆνις αὐτοῦ, καὶ οὕτως τὰ ἐλεκτὰ αὐτοῦ . . .⁸⁰ Σ. οὐχὶ ὡς ἡ ὀργὴ αὐτοῦ, οὕτως ὁ βραχίον αὐτοῦ . . .⁸¹

31. לֵלִיל. *Ejulabo.* O'. ὀλολύζετε. Ἄ. Σ. ὀλολύξω.⁸²

31. וְעַל מוֹאָב כָּל-יְמֵי חַיָּי. *Et propter Moab totum illum clamabo.* O'. ὁ ἐπὶ Μωάβ πάντοθεν βοήσατε.⁸³ Σ. καὶ περὶ Μωάβ πιστελὸς βοήσομαι.⁸⁴

וְהִנֵּה יְשִׁיר-קִיר-וְשִׁיר-לֵלִיל. *Propter viros Kirheres gemet (aliquis).* O'. ἐπ' ἄνδρας κειράδας αὐχμοῦ. Alia exempl. ἐπ' ἄνδρας Κειράδας αὐχμοῦ, ὁ καὶ μελετήσεται.⁸⁵ Ἄ. Σ. ἐπ' ἄνδρας τοίχου ὄστρακίνου . . .⁸⁶

וְהִנֵּה. O'. Vacat. Ἄ. Σ. καὶ μέλος ἐρεῖ.⁸⁷ Θ. καὶ μελετήσεται.⁸⁸

32. וְעַבְרֵי יַם יַבְשֵׁתַי. *Propagines tuae transierunt mare.* O'. κλήματά σου διήλθε θάλασσαν. Ἄ. τὰ ἐγκαταλελειμμένα σου διέβη (θάλασσαν).⁸⁹ Σ. τὰ ἀπόθετά σου διεπέρασαν θάλασσαν.⁹⁰

וְעַד יַם יַזְעַר. *Usque ad mare Jazer.* O'. πόλεις Ἰαζήρ. Ἄ. Σ. ἕως τῆς θαλάσσης Ἰαζήρ.⁹¹

וְעַל-פְּרִיטֵי יַם יַזְעַר. *Super fructus tuos arstivos et super vindemiam tuam vastator incidit.* O'. ἐπὶ ὀπώραν σου, (καὶ) ἐπὶ τρυγηταῖς σου δλεθρος ἐπέπεσε. Σ. ἐπὶ θερισμὸν σου, καὶ ἐπὶ τρυγητὸν σου ἀρπαγες ἐπέπεσαν.⁹²

33. וְנִגְזַל מִמֶּנִּי וְנִגְזַל מִמֶּנִּי. *Et ablata est*

⁷³ Sic Cod. 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. pingit: * τὸ ὕψος αὐτοῦ * καὶ τὴν ὕβριν κ.τ.έ. Montef. e Cod. Jes. affert: * Π. τὸ ὕψος αὐτοῦ. ⁷⁴ Syro-hex. * * * * *⁷⁵ Codd. 86, 88, qui ὑπερηφανίαν scribunt. ⁷⁶ Montef. e Cod. Jes. edidit: * καὶ τὴν ἀλαζ. αὐτοῦ. Sed, teste Parsonsio, Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, post ὑπερηφανίαν αὐτοῦ inferunt: καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ ἴδον (s. εἶδον). Etiam Syro-hex. in marg. char. med. * * * * * Denique Theodoret. enarrat: καλεῖ δὲ αὐτὸν καὶ ὑβριστὴν, καὶ ἀλαζίνα, καὶ ὑπερήφανον' καὶ τούτων, φησὶν, ἀντόπητες ἐγενόμην ἐγώ. ⁷⁷ Syro-hex. * * * * *⁷⁸ Idem: * * * * * Post ἔργα αὐτοῦ add. φησὶ κύριος Codd. XII (in marg. sub *), 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. ⁷⁹ Sic Codd. XII (in marg.), 88, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. edidit: * οὐχ οὕτως οἱ βρ. αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Jesai. xvi. 6. ⁸⁰ Syro-hex. * * * * * Cf. ad Cap. I. 36. Cod. 86 affert: Ἄ. ἡ μῆνις αὐτοῦ. ⁸¹ Syro-hex. * * * * *⁸² Idem: * * * * *⁸³ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁸⁴ Syro-hex. * * * * *

* * * * *⁸⁵ Sic Syro-hex., qui pingit: * * * * * Cod. 88 post αὐχμοῦ infert: * καὶ μελετήσεται (sic). ⁸⁶ Cod. Jes. Syro-hex. * * * * * Cf. Hex. ad Jesai. xvi. 7. Theodoret. in Cat. Ghisler. T. II, p. 846: ἐπειδὴ δὲ τὰ ἀντίγραφα, κειράδας αὐχμοῦ, ἔχει, ὁ Σύρος οὕτως ἠρμήνευσεν: κεφαλαὶ αὐτῶν κεκαρμέναι, καὶ οἱ πώγones αὐτῶν ἐξυρημένοι: αἰχμαλώτων δὲ τοῦτο τὸ σχῆμα. Syrus iste, quisquis fuerit, explicatoris, non interpretis, partes egisse censendus est. ⁸⁷ Codd. 86, 88. Post αὐχμοῦ add. καὶ μέλος ἐρεῖ Codd. 36, 48, alii. ⁸⁸ Cod. 86: Θ. καὶ μελετήσεται. Montef. e Cod. Jes. edidit: * Ἄ. Θ. καὶ μελετήσεται. ⁸⁹ Cod. 86, 88: Ἄ. τὰ ἐγκ. σου διαβηθι (sic). ⁹⁰ Idem: Σ. τὰ ἀπόθ. σου διεπέρασον (sic). Correximus e Syro-hex. qui affert: * * * * * Cf. ad Cap. v. 10, ubi notior scriptura * * * * * reperitur. ⁹¹ Syro-hex. * * * * *⁹² Idem: * * * * * Post ἐπὶ ὀπώραν σου Codd. 22, 36, alii, inferunt: καὶ ἐπὶ θερισμὸν σου; e quibus Cod. 62 pergit: καὶ ἐπὶ τρυγητὸν σου ἐπέπεσαν δλεθρος.

laetitia et gaudium ex hortulo. Ο'. συνεψήσθη
χαρμωσύνη καὶ εὐφροσύνη (alia exempl. add. ἐκ
τοῦ Καρμήλου καί⁹³). 'Α. καὶ συνήχθη χαρ-
μονή . . .⁹⁴ Σ. καὶ ἀφῆρέθη εὐφροσύνη καὶ χαρά.⁹⁵

33. וַיִּין מִיַּיִן מִיִּבְיָהוּ. Et vinum e lacubus ces-
sare feci. Ο'. καὶ οἶνος ἦν ἐπὶ ληνοῖς σου. 'Α.
καὶ οἶνον ἐκ τῶν ὑποληνίων κατέπαυσα.⁹⁶ Σ.
καὶ οἶνον ἐκ τῶν ὑποληνίων ἔπαυσα.⁹⁷

33, 34. מִזַּעַק מִיִּדְדָּהּ : לֹא הָיָה הַיָּדָהּ הַיָּדָהּ הַיָּדָהּ הַיָּדָהּ-
לְיִבְיָהוּ. Non calcat (unas calcans) cum júbilo,
jubilum non erit jubulum. A clamore Hesbon.
Ο'. πρῶτ' οὐκ ἐπάτησαν, οὐδὲ δειλῆς οὐκ ἐποί-
ησαν,⁹⁸ αἱ δὲ (αἰδὲ) ἀπὸ κραυγῆς 'Εσεβῶν.
'Α. οὐ πατήσῃ ἡδὰδ, (ἡδὰδ) οὐκ ἔστιν ἡδὰδ
ἀπὸ κραυγῆς 'Εσεβῶν.⁹⁹ Σ. οὐ πατήσῃ ἡδὰδ, ἡδὰδ
οὐκ ἔστιν ἡδὰδ ἀπὸ τῆς κραυγῆς 'Εσεβῶν.¹⁰⁰
'Ο Σύρος' οὐκέτι οἱ ληνοβατοῦντες κελεύσουσι
λέγοντες, ἰὰ ἰά.¹⁰¹

וְיָדָהּ עַד-לְעֵלֶּהּ עַד-יִבְיָהוּ מִזַּעַק מִיִּדְדָּהּ : הַיָּדָהּ
קוֹלָהּ. Jubilum. A clamore Hesbon
usque ad Elealem, ad Jahaz edunt vocem suam.
Ο'. αἰδὲ ἀπὸ κραυγῆς 'Εσεβῶν ἕως Αἰτάμ αἱ
πόλεις αὐτῶν ἔδωκαν φωνὴν αὐτῶν. Alia ex-

empl. ✕ αἱ δὲ πόλεις αὐτῶν ἄ αἱ ἀπὸ κραυγῆς
'Εσεβῶν ἕως 'Ελεαλή καὶ ἕως 'Ιασσά ἔδωκαν
φωνὴν αὐτῶν.¹⁰²

34. מִצֵּר. Ο'. ἀπὸ Ζογόρ. 'Α. (ἀπὸ) Σοάρ.¹⁰³

הַיָּשִׁיב הַיָּשִׁיב. Juvenca tertii (anni). Ο'.
καὶ ἀγγελίαν σαλασία. 'Α. Σ. δάμαλις τριε-
τῆς.¹⁰⁴

וְיָדָהּ מִשְׁמֹמֹמֹת. In vastationes erunt. Ο'. εἰς
κατάκαυμα ἔσται. 'Α. Σ. εἰς ἀφανισμόν
ἔσονται.¹⁰⁵

35. בְּמָה לְהַלְבִּיחַ מִיָּהוּהָהּ-דִּמְנָהּ מִיָּהוּהָהּ-
דִּמְנָהּ מִיָּהוּהָהּ-דִּמְנָהּ. Et
cessare faciam Moabitibus, inquit Jona, offeren-
tem in loco edito. Ο'. καὶ ἀπολώ τὸν Μωάβ,
φησὶ κύριος, ἀναβαίοντα ἐπὶ τὸν βωμόν. 'Α.
Σ. καὶ παύσω τῶ Μωάβ ἀναφέροντα ἐπὶ τὸν βωμόν.¹⁰⁶

36. לְבִי לְמוֹאָב. Cor meum propter Moab. Ο'.
καρδία τοῦ Μωάβ. Σ. . . περὶ Μωάβ.¹⁰⁷

וְיָרֶקְתָּ קִיר-הֶרֶס. Super viris Kir-heres. Ο'.
ἐπ' ἀνθρώπους κειράδας. Alia exempl. ἐπ' ἀν-
θρώπους ✕ τοῖχου ἄ ÷ Κειράδας ἄ.¹⁰⁸ 'Α. Σ. . .
δοστρακίου.¹⁰⁹

37. כִּי כָל-רֶשֶׁת אֲשֶׁר קָרְתָּהּ. Nam omne caput erit cat-

⁹³ Sic Cod. 88, Syro-hex. ⁹⁴ Codd. 86, 88. ⁹⁵ Syro-
hex. Symmacho continuat: + |לֹא סָבַח חֲסִידָיו. Codd. 86, 88: Σ. καὶ ἀφῆρέθη. ⁹⁶ Codd. 86, 88, quorum
hic οἶνος habet. Syro-hex. |סָבַח חֲסִידָיו. (Syr. סָבַח, defecere fecit, paulo liberius cum
κατέπαυσε commutatur.) ⁹⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex.
|סָבַח חֲסִידָיו. ⁹⁸ Pro οὐδὲ
δειλῆς οὐκ ἐποίησαν Syrus, vi fallor, vitiosam lectionem ver-
tit, οὐδὲ δειλῆ σου ἐποίησαν (סָבַח לֹא חָבַח). Idem ad οὐκ ἐπάτησαν in marg. char. med. affert: οὐ πατήσῃ
οὐδὰδ ἀδὰδ (??/??). ⁹⁹ Codd. 86, 88 in continuatione:
'Α. οὐ πατήσῃ (πατήσῃ Cod. 88) ἡδὰδ, οὐκ ἔστιν ἡδὰδ. Syro-
hex. Aquilae continuat: |לֹא סָבַח חֲסִידָיו. Pro סָבַח (quod semel tantum exhibet
Norberg.) Spohnius tentat סָבַח, Graece vertens: οὐ πατήσῃ
ἰὰ ἰὰ, οὐκ ἰὰ ἀπὸ κρ. 'Εσ.; quae ad alteram Aquilae editionem
pertinere credibile est. Cf. ad Cap. xxv. 30. ¹⁰⁰ Codd.
86, 88 in continuatione: ἀπὸ τῆς κρ. 'Εσ. οὐ πατήσῃ —
ἡδὰδ. Restituimus ordinem textus Hebraei et Syro-hex.,
qui posterior post ἔπαυσα, omissis verbis οὐ πατήσῃ ἡδὰδ,
ἡδὰδ, Symmacho continuat: |לֹא סָבַח חֲסִידָיו (sic) ??/??

+ |סָבַח חֲסִידָיו. Idem separatim affert: |לֹא סָבַח חֲסִידָיו.
+ |סָבַח חֲסִידָיו; quae Graece nescio quomodo sonare possunt,
nisi: Σ. οὐ κρατήσῃ ληνοβατῶν κατάλεγμα. ¹⁰¹ Theodoret.
¹⁰² Sic Syro-hex. Haec, ἕως 'Ελεαλή καὶ ἕως 'Ιασσά, habent
in Comp., Ald. (add. ἕως 'Εράθ), III, XII (ut Ald.), 86,
88, alii. ¹⁰³ Syro-hex. + |סָבַח חֲסִידָיו. ¹⁰⁴ Codd. 86, 88.
Syro-hex. + |סָבַח חֲסִידָיו. Hieron. De
Situ etc. (Opp. T. III, p. 282): "Salisa, pro quo Aq. inter-
pretatur triennem (τριετή). Meminit hujus Jeremiae." Post εἰς ἑλισσάν (sic) Codd. 22, 36, alii, ex Jessai. xv. 5 infer-
runt: δάμαλις γὰρ ἐστὶ τριετής. ¹⁰⁵ Syro-hex. |סָבַח חֲסִידָיו.
Codd. 86, 88: 'Α. Σ. (Cod. 88: Σ.)
εἰς ἀφανισμόν. ¹⁰⁶ Syro-hex. Aquilae et Sym. continuat:
+ |סָבַח חֲסִידָיו. ¹⁰⁷ Syro-hex.
+ |סָבַח חֲסִידָיו. Cf. ad v. 31. Idem in textu habet:
διὰ τοῦτο καρδία μου Μωάβ κ. τ. ε.; in marg. autem char. med.:
διὰ τοῦτο καρδία τοῦ Μ. ὡς περ αὐλοὶ βομβήσῃ. ¹⁰⁸ Sic
Syro-hex., et sine ubelo Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: ἐπ'
ἀνθρώπους τοῖχου κειράδης αὐχμοῦ. Cf. ad v. 31. ¹⁰⁹ Syro-
hex. + |סָבַח חֲסִידָיו.

vilium. Ο'. ✕ ΟΙ Γ'. ὅτι ¹¹⁰ πᾶσαν κεφαλὴν ἐν παντὶ τόπῳ ξυρηθήσονται (ξυρήσονται). 'Α. ὅτι πάση κεφαλῇ φαλάκρωσις (σ. φαλάκρωμα).¹¹¹

37. וְכָל־זָקֵן בְּרָעָה. *Et omnis barba tonsa.* Ο'. καὶ πᾶς πώγων ξυρηθήσεται. 'Α. καὶ παντὶ πώγωνι ξύρησις.¹¹² Aliter: 'Α. . . κατατετμημένος.¹¹³

עַל כָּל־יָדַי גְּדוּדָת. *Super omnibus manibus incisiones.* Ο'. καὶ πᾶσαι χεῖρες κόψονται. 'Α. ἐπὶ πᾶσας χεῖρας καταπεπληγμένος.¹¹⁴ Σ. κατὰ πασῶν χειρῶν κατατομάς.¹¹⁵

38. וּבְרַחֲבֹתֶיהָ כָּל־מַסָּפָה. *Et in plateis ejus totus ille est planctus.* Ο'. καὶ ἐπὶ ταῖς πλατείαις αὐτῆς ✕ ὅλαις κοπετός ¹¹⁶.

39. אִי־יִתְּחַהּ הַיְלִילִי. *Quam fracta est, ejulate.* Ο'. πῶς κατήλλαξεν, ✕ ὀλολύξατε ¹¹⁷. 'Α. Σ. πῶς ἤττήθη. ¹¹⁸

וּלְמַחְתָּהּ. *Et in consternationem.* Ο'. καὶ ἐγκότσημα. 'Α. Σ. καὶ εἰς δειλίαν.¹¹⁹

40. הִנֵּה כַּנְשֵׁר יִדְאָה וּפְרָשׁ כַּנְּפוֹי אֶל־מוֹאָב. *En! sicut aquila advolat, et expandit alas suas super Moab.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. ἰδοὺ ὡς ἀετὸς ὀρμήσει, καὶ ἐκπετάσει χεῖρας ('Α. τὰς πτέρυγας¹²⁰) αὐτοῦ ἐπὶ Μωάβ.¹²¹

41. גַּלְצָתָהּ הַקְּרִיּוֹת תְּחַבְּצוּת. *Capta est Kerioth, et castella.* Ο'. ἐλήφθη Καριώθ, καὶ τὰ ὄχυράματα. Σ. συνελήφθη Καριώθ, καὶ αἱ καταφυγαί.¹²²

וְהָיָה לָב גְּבוּרֵי מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא כְּלָב אֲשֶׁר

תִּצְצֶה. *Et erit cor fortium Moab in die illa sicut cor feminae doloribus (partus) pressae.* Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Θ. καὶ ἔσται ἡ καρδία δυνατῶν Μωάβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρδία γυναικὸς ὠδινούσης ¹²³. Aliter: 'Α. . . ἀπὸ θλίψεως.¹²⁴

42. וְנִשְׁבַּח מוֹאָב מְעַב. *Et delebitur Moab, ut non sit populus.* Ο'. καὶ ἀπολείται Μωάβ ἀπὸ ὄχλου. 'Α. καὶ τεθλιμμένος ἔσται Μωάβ ἀπὸ λαοῦ.¹²⁵

43. הָיָה־הֵם־נֶזֶן. Ο'. Vacat. 'Α. Σ. φησὶ κύριος.¹²⁶

44. הָיָה־הֵם־נֶזֶן וְקָרָה. *Animadversionis eorum, inquit Jova.* Ο'. ἐπισκέψεως αὐτῶν, ✕ Θ. ᾗ ἐπεσκεψάμην αὐτοὺς, φησὶ κύριος.¹²⁷

45-47. Ο'. Vacat.

45. בָּצַל חֲשׂוֹנוֹ עָמְדוּ מִבְּנֵי מִצְרַיִם וְלִהְיוֹת מִבְּנֵי מִצְרַיִם. *In umbra Hesbon substiterunt absque viribus fugientes; sed ignis egredietur ex Hesbon, et flamma e medio Sihon, et devorabit latus (regionem) Moab, et verticem filiorum tumultus.* ✕ Θ. ἐν σκέπη 'Εσεβῶν ἔστησαν ἀπὸ παγίδος φεύγοντες ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἐξ 'Εσεβῶν, φλόξ ἐκ πόλεως Σηὼν, καὶ κατέφαγεν ἀρχηγούς Μωάβ, καὶ ἐξηρέυνησεν υἱοὺς Σαὼν.¹²⁸

וְהָיָה מִצְרַיִם. ✕ Θ. ἀπὸ παγίδος φεύγοντες. 'Α. μὴ δυνάμενοι φεύγειν.¹²⁹

¹¹⁰ Cod. 86. Cod. XII in marg.: ✕ ὅτι. ¹¹¹ Syro-hex. .¹¹² (In textu potior scriptura ξυρήσονται est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex.) ¹¹³ Idem in continuatione: .¹¹⁴ Cod. 86, 88 afferunt: 'Α. κατατετμημένος ἐπὶ π. χ. καταπεπληγμένος. Vox κατατετμημένος respicit aliam scripturam וְכָל־זָקֵן, quae est loci paralleli Jessai. xv. 2. ¹¹⁵ Codd. 86, 88. ¹¹⁶ Idem: Σ. ξυρηθήσεται κατὰ π. χ. κατατομάς. Pro κατατομάς reponendum videtur κατατομαί, favente Syro-hex., qui affert: .¹¹⁷ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 33, 36 (cum ὄλος), alii. Statim ἔτι pro ὅτι (συνέτριψα) Cod. 88, et Syro-hex. in textu, qui in marg. char. Estrang. ὅτι habet. ¹¹⁸ Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 48, alii: πῶς ἤττήθη, ὀλολύξατε. ¹¹⁹ Codd. 86, 88. Syro-

hex. affert: 'Α. Σ. ἤττήθη (וְהָיָה). ¹²⁰ Codd. 86, 88. Syro-hex. .¹²¹ Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ¹²² Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 33, 87, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ¹²³ Syro-hex. .¹²⁴ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ¹²⁵ Syro-hex. .¹²⁶ Idem in continuatione: .¹²⁷ Cod. 86. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹²⁸ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 88, Syro-hex., et (cum ἐπισκέψομαι) Codd. 22, 36, alii. ¹²⁹ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 88 (cum Σαὼν pro Σηὼν), Syro-hex., et (cum ἐπισκοπή pro σκέπη) Codd. 22, 36, alii. (In Hebraeo vv. 45, 46 imitantur Num. xxi. 29, 30.) ¹³⁰ Syro-hex. .

45. תַּחֲרֹם. ✠ Θ. ἀρχηγούς. 'Α. κλίμα. Σ. πρόσωπον.¹³⁰
וְיִשְׁפֹּן בְּנֵי יִזְרְעֵל. ✠ Θ. και ἐξηρεύνησεν υἱούς
Σαών. 'Α. Σ. και κορυφήν υἱῶν ἤχου.¹³¹

46. הֲיִי־מִוֹת מוֹתָי בְּנֵי־חַוִּי וְיִזְרְעֵל וְיִזְרְעֵל
בְּשָׁבִי וּבְנִתְיָהּ בְּשָׁבִי. *Vae tibi! Moab, perit
propterea Chemos; quia abducti sunt filii tui
in captivitatem, et filiae tuae in captivitatem.*
✠ Θ. οὐαὶ σοὶ, Μωάβ, ἀπόλων, λαὸς Χαμῶς·
ὅτι ἐλήφθησαν υἱοὶ αὐτοῦ ἐν αἰχμαλωσίᾳ, καὶ
θυγατέρες αὐτοῦ αἰχμαλωτοί.¹³²

47. וְשָׁבִי בְּבוֹת־מִוֹתַי בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים וְנָסַח
בְּמִוֹתַי שְׁפָפָה עַד־הַיָּהּ. *Sed reducam
captivitatem Moab in fine dierum, inquit Jona:
huc usque iudicium Moab.* ✠ Θ. και ἐπι-
στρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Μωάβ ἐπ' ἐσχάτων
τῶν ἡμερῶν, φησὶ κύριος· ἕως ἐνταῦθα τὸ κρίμα
Μωάβ 4.¹³³

Cap. XLVIII. 36. ÷ και (sic) καρδία μου ἐπ'
ἀνθρώπους 4.¹³⁴

CAP. XLIX (Gr. xxx. 1-6. xxix. 8-23.
xxx. 12-16, 6-II. xxv. 15-20).

1 (xxx. 1). לֹא הֵן יִרְשָׁהּ. *Num heres non est ei?*
Ο'. ἢ παραληψόμενος ('Α. Σ. κληρόνομος¹) οὐκ

ἔστιν αὐτοῖς; Σ. και κληρόνομος οὐκ ἔστιν
αὐτῷ.²

1 (xxx. 1). וְיִזְרְעֵל. *Quare hereditavit.* Ο'. διὰ τὴ
παρέλαβε. 'Α. τί δὴ ἐκληρονόμησε.³

וְיִזְרְעֵל. *Gad.* Ο'. τὴν Γαλαάδ. *Alia exempl.
τὸν Γάδ.*⁴

2 (xxx. 2). וְיִזְרְעֵל בְּרַבְּדָּא. *In Rabda Ammo-
nitarum.* Ο'. ἐπὶ 'Ραββάθ. *Alia exempl. ἐπὶ
'Ραββάθ υἱῶν 'Αμμών.*⁵

וְיִזְרְעֵל בְּרַבְּדָּא. *Clamorem belli.* Ο'. θόρυβον
πολέμων (*alia exempl. πόλεων*⁶). 'Α. ἀλα-
λαγμὸν πολέμου.⁷ Σ. σάλπιγγα πολέμου. Θ.
θόρυβον πολεμίων.⁸

וְיִזְרְעֵל בְּרַבְּדָּא. *Fietque in tumu-
lum vastationis, et filiae ejus.* Ο'. και ἔσονται
εἰς ἄβατον και εἰς ἀπόλειαν, και βῶμοι αὐτῆς.
'Α. Σ. και ἔσται εἰς χῶμα ἠφανισμένη, και αἱ
θυγατέρες αὐτῆς.⁹

וְיִזְרְעֵל בְּרַבְּדָּא. *Et expellet Israel eos
qui eum expulerunt.* Ο'. και παραλήψεται
'Ισραὴλ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ. 'Α. Σ. και κληρονο-
μήσει 'Ισραὴλ τοὺς κληρονομήσαντας αὐτόν.¹⁰

וְיִזְרְעֵל. Ο'. ✠ φησὶ κύριος 4.¹¹

3 (xxx. 3). וְיִזְרְעֵל בְּרַבְּדָּא. *Hesbon, quoniam
vastata est Ai.* Ο'. Ἐσεβῶν, ὅτι ὤλετο Γαί.
Σ. διὰ (s. περι) Ἐσεβῶν, ὅτι διεφθάρη ἡ ἰσχὺς.¹²

¹³⁰ Syro-hex. ܐܘܪܘܚܝܢܐ. Ad Aquilam
cf. Hex. ad Levit. xix. 27. Amos iii. 12. ¹³¹ Idem:
ܐܘܪܘܚܝܢܐ. Ad ἤχος cf. ad Cap. xlv.
17. Hic autem Syrus noster pro nomine proprio ἤχου
habuisse videtur. Certe Norberg. nescio quo jure ܐܘܪܘܚܝܢܐ
maeroris verterit. ¹³² Cod. Jes., et sub aster iidem.
In Cod. 88 oi υλοι pro uloi scriptum. Codd. 22, 36, alii,
oi υλοι σου et ai θυγ. σου habent, et sic Syro-hex. in marg.
char. med. ¹³³ Cod. Jes. et sub aster. iidem, quorum
unus et alter ἐπ' ἐσχάτων ἡμερῶν habent. ¹³⁴ Syro-hex.,
invito Hebraeo.
CAP. XLIX. ¹ Syro-hex. ܐܘܪܘܚܝܢܐ. Cod. 91 κληρό-
νομος superscriptum habet. ² Anon. in Cat. Ghisler.
T. II, p. 854. ³ Syro-hex. ܐܘܪܘܚܝܢܐ. ⁴ Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. ⁵ Sic
Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁶ Sic Cod. 88,

Syro-hex. Hic autem in marg. char. med.: πολεμίων
(ܐܘܪܘܚܝܢܐ), ut Codd. 22, 36, alii. ⁷ Syro-hex. ܐܘܪܘܚܝܢܐ.
Cod. 86 afferit: 'Α. ἀλαλαγμὸν πόλεων;
Cod. 88: 'Α. ἀλαλαγμὸν πολέμου. ⁸ Cod. 88. Cod. 86
vero: Σ. σ. πολέμου. Θ. θ. πολέμου. ⁹ Codd. 86, 88.
Syro-hex. Aquilae continens: ܐܘܪܘܚܝܢܐ. ¹⁰ Syro-hex.
ܐܘܪܘܚܝܢܐ. (Syr. ܐܘܪܘܚܝܢܐ commutatur cum χῶμα Job. xvii. 16.
xx. 10 in Syro-hex., quod pru ܐܘܪܘܚܝܢܐ interpretatus est Aq. ad
Jos. xi. 13. Jerem. xxx. 18. Inscite Sponhnius: 'Α. και εἰς
σπυδαὶν καταφθάρησεται, και ai θ. αὐτῆς.) ¹¹ Syro-hex.
ܐܘܪܘܚܝܢܐ. Cod. 86, 88: ¹² Syro-hex. ܐܘܪܘܚܝܢܐ. ¹³ Cod.
Jes. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-
hex. ¹⁴ Syro-hex. ܐܘܪܘܚܝܢܐ. Pro Γαί, ἡ ἰσχὺς est in Codd. 22, 36 (add. Γαί),
aliiis.

3 (xxx. 3). **וְהִתְשַׁמְנְוּ בַּגְּדֵיכֶם**. *Plangite*. O. καὶ κόψασθε. Alia exempl. ÷ καὶ ἐπιληπτέυσασθε Δ, καὶ κόψασθε.¹³

וְהִתְשַׁמְנְוּ בַּגְּדֵיכֶם. *Et discursitate inter macerias*. O. Vacat. ✕ καὶ διαδράμετε ἐν τοῖς φραγμοῖς Δ.¹⁴ [A. ἐν φραγμοῖς. Σ. in colonniis.]¹⁵

4 (xxx. 4). **בְּעֵמְקִים זָבַע עֲמֻקָּה**. *In vallibus? affluit vallis tua*. O. ἐν τοῖς πεδίοις Ἐνακεῖμ. Alia exempl. ἐν τοῖς πεδίοις Ζήβ πεδίοις σου.¹⁶ Alia: διέρρευσε τὰ πεδία σου.¹⁷ Σ. ἐν ταῖς κοιλίαι διέρρευσεν ἡ κοιλίαι σου.¹⁸

הַיְתָּה הַשּׁוֹבְבָה. *Filia refractaria*. O. θύγατερ ἰταμίας. A. ἡ βεμβεύουσα.¹⁹ Σ. ἡ αἰχμαλωτιζομένη.²⁰

5 (xxx. 5). **יְהוָה צְבָאוֹת**. O. κύριος. Alia exempl. κύριος κύριος τῶν δυνάμεων.²¹

מִכָּל-סְבִיבָיךָ. *Ab omnibus circumjacentibus tuis*. O. ἀπὸ πάσης τῆς περιόικου σου. A. Σ. ἀπὸ πάντων τῶν κύκλω σου.²²

5, 6 (xxx. 5, 6). **וְאִין מְקַבֵּץ לְנֶדָה**. *Et non erit qui congreget profugos; et post haec reducam captivitatē Ammonitarum, inquit Jova*. O.

καὶ οὐκ ἔστιν ὁ συνάγων ✕ A. Θ. μετανάστην καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν υἱῶν Ἀμμὼν, φησὶ κύριος Δ.²³

7 (xxix. 8). **יְהוָה צְבָאוֹת**. O. κύριος ✕ τῶν δυνάμεων Δ.²⁴

הָאֵין. *Annon est*. O. οὐκ ἔστιν. A. μὴ οὐκ ἔστιν. Σ. ἄρα οὐκ ἔστιν.²⁵

מִבְּנִים. *A prudentibus*. O. ἐκ συνετῶν. A. Σ. ἐξ υἱῶν.²⁶

נִסְרָחָה. *Effusa est*. O. ὄχρητο. A. ἠφανίσθη.²⁷

8 (xxix. 9). **וְנָסוּ הַפְּנֹהֵי הָעֵמְקֹה לְשִׁבְתָּ**. *Fugite, convertite vos, profunda facite domicilia vestra*. O. ἠπατήθη (alia exempl. ἐπατήθη²⁸) ὁ τόπος αὐτῶν βαθύνετε εἰς κάθισιν. A. ἔφυγον, ἀπεστράφησαν, ἐβάθυναν κατοικῆσαι.²⁹ Σ. . . ἐν οἴκῳ βάθει ὄκησαν.³⁰

יָד עֵשׂוּ הַבְּאֵתִי. *Perniciem Esau affero*. O. δύσκολα ἐποίησεν ἡγαγον. A. ἀπόλειαν ἐπὶ Ἡσαὺ ἐπήγαγον.³¹

9 (xxix. 10). **עוֹלָלוֹת**. *Racemationes*. O. κατάλειμμα (s. καταλείμματα). Alia exempl. καταλήμματα.³² A. Σ. ἐπιφυλλίδας.³³

הִשְׁחִיתוּ דַיִם. *Perdidissent sufficiens (tantum)*

¹³ Sic Cod. 88, Syro-hex. (ⲉⲓⲛⲉⲛ ⲉⲛⲉⲛ), et sine obelo Codd. XII, 23, 86, 87. Sic, cum ἐπιληπτέυσασθε, Comp., Codd. III, 33, 36, alii. ¹⁴ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 88, Syro-hex. Alia lectio est in Codd. 22, 36, alii: (καὶ κόψασθε) καὶ διαδράμετε διὰ τῶν τριγῶν (s. θριγῶν), quae nescimus an Symmacho vindicanda sit. ¹⁵ "Euseb. De locis Hebraicis: Γημαρώθ. A. ἐν φραγμοῖς. Σ. γαρημῶθ. Ubi γημαρώθ positum videtur pro γηδαρώθ. Symmachi lectio vitata est; nam Hieron. [Opp. T. II, p. 227] sic habet: Gebarth, pro quo Δq. interpretatur, in sepibus; Sym. vero, in colonniis."—Montef. Olim suspicabar, pro in colonniis rescribendum esse in coronis, murorum scilicet, quae lectio cum anonyma, διὰ τῶν τριγῶν, nullo negotio conciliari potest. Nunc autem pro certo habeo, verba Hieronymi non ad nostrum locum, sed ad Cap. xli. 17 pertinere. ¹⁶ Sic Cod. 88. Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ ⲉⲛⲉⲛ**. ¹⁷ Sic post Ἐνακεῖμ pergunt Codd. 22, 36, alii. Ad **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ** Syro-hex. in marg. clar. med.: διέρρευσαν (ⲉⲛⲉⲛ). Mixtam e duabus lectionem e Cod. Jes. protulit Montef.: ✕ διέρρευσε (sic) τὰ πεδία (παιδια

Parsona.) σου πεδινῶς 7ῆφ (sic) πεδίοις (παιδιοῖς) σου. ¹⁸ Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ ⲉⲛⲉⲛ**. (Pro **ⲉⲛⲉⲛ** Norberg, falso exscripsit: **ⲉⲛⲉⲛ**.) ¹⁹ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**, h. e. in posterum se avertens. Cf. ad Cap. xxxi. 22. ²⁰ Codd. 86, 88. Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**. ²¹ Sic Cod. 88, Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**. ²² Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**. ²³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88. Syro-hex.: ✕ καὶ μετανάστην κ.τ.έ. ²⁴ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**. ²⁵ Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**. ²⁶ Cod. 86. ²⁷ Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**. ²⁸ Idem in textu **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**, in vitis libris Graecis. ²⁹ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. ἔφυγον, ἀπεστράφησαν (**ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**). A. ἐβάθυναν καθίσαι (**ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**). ³⁰ Cod. 86. Alter codex mendose affert: Σ. ἐν οἴκῳ σου. ³¹ Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**. ³² Sic Codd. 22, 51, alii. Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**. Cf. ad Cap. xliii. 12, not. 44. ³³ Syro-hex. **ⲉⲛ ⲧⲉⲃⲉⲛ**.

nidi. O'. επιθήσουσι χείρα αὐτῶν. *Αλλος οὐκ ἂν ἠφάμισαν τὰ ἱκανὰ ἑαυτοῖς.³⁴

10 (xxix. 11). נִדְּבָבוּ. Nudabo. O'. κατέσυρα. 'A. Σ. ἀπεκάλυψα.³⁵

וַיִּנְיֹוּ וַיִּקְרָוּ וַיַּעַן וַיִּשְׁׁוּ. Vastabuntur posterij eius, et fratres ejus, et vicini ejus. O'. ὄλοντο ('A. Θ. ἐταλαιπώρησεν. Σ. διεφθάρη³⁶) διὰ χεῖρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ, γείτονός μου. Alia exempl. ✕ ὄλετο ('A. ἐπρονομεύθη³⁷) τὸ σπέρμα αὐτοῦ & διὰ χεῖρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ γείτονος αὐτοῦ.³⁸ Oὐ λοιποὶ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ γείτονες αὐτοῦ.³⁹

10, 11 (xxix. 12, 13). וְאֵינִי יְהוָה יְהוּמִיָּהּ נִינִי. Et non erit. Relinque pupillos tuos, ego aliam eos, et viduae tuae in me fiduciam collocent. O'. καὶ οὐκ ἔστιν ὑπολείπεσθαι ὀρφανόν σου, ἵνα ζήσῃται (alia exempl. ἵνα σωθῆ, s. σωθῶσι⁴⁰)· καὶ ἐγὼ ζήσομαι (alia exempl. καὶ ἐγὼ αὐτοὺς διασώσω⁴¹), καὶ αἱ χῆραι ἐπ' ἐμὲ πεποιθήσιν. 'A. . . κατέλιπε τοὺς ὀρφανούς, ἐγὼ ζωώσω σε, καὶ αἱ χῆραι σου ἐπ' ἐμὲ πεποιθήτωσαν (s. πεποιθήσουσιν).⁴² Σ. καὶ οὐκ ἔστιν ὅς ἐρεῖ κατέλιπε τοὺς ὀρφανούς σου, ἐγὼ διασώσω, καὶ χῆραι σου εἰς ἐμὲ [μὴ] ἀμεριμνήτωσαν.⁴³

12 (xxix. 13). הָהָה. O'. Vacat. Alia exempl. ἰδοῦ.⁴⁴

שִׁפְטֵימָם. Jus eorum. O'. νόμος. 'A. Σ. Θ. κρίμα.⁴⁵

וַיִּשְׁׁוּ וַיִּבְּבוּ. Bibendo bibent. O'. ἐπιον. ✕ 'A. Θ. πίνοντες & ἐπιον.⁴⁶ Oὐ λοιποὶ πίνουσι.⁴⁷

וְהָיָה לְךָ כְּהַיָּהוּהָה. Et tu omnino impunis eris? Non impunis eris. O'. καὶ σὺ ἀθωωμένη ✕ Θ. ἀθωωθήσῃ & ;⁴⁸ οὐ μὴ ἀθωωθῆς. 'A. καὶ σὺ αὐτὸς καθαρισμῷ καθαρισθήσῃ ; οὐ μὴ καθαρισθῆς.⁴⁹

וְכִי תִשְׁׁוּ תִשְׁׁוּ. Nam bibendo bibes. O'. Vacat. Alia exempl. ὅτι πίνων πλέσαι ;⁵⁰ alia, ὅτι πίνουσα πίνῃ.⁵¹

13 (xxix. 14). כִּי-לְשִׁמְדָה. Quod in vastationem. O'. ὅτι εἰς ἀβατον. Alia exempl. ὅτι εἰς ἀφανισμόν.⁵² 'A. ὅτι εἰς χερσείαν.⁵³

לְחָרָב. In desolationem. O'. Vacat. Alia exempl. καὶ εἰς ἀβατον.⁵⁴ 'A. καὶ εἰς ῥομφαίαν.⁵⁵

וְהָיָה בִצְרָה. Erit Bosra. O'. ἔση ἐν μέσῳ αὐτῆς. Alia exempl. ἔση Βοσδρ ἐν μέσῳ μέρους αὐτῆς.⁵⁶ Oὐ λοιποὶ ἔσται Βόσσορα.⁵⁷

14 (xxix. 15). וְצִיר בְּנֵימִים שְׁלוּחַ. Et nuntius ad gentes missus est. O'. καὶ ἀγγέλους εἰς ἔθνη

³⁴ Syro-hex. in marg. char. med. لا فاسح ووا حاح. Cf. locum parallelum Obad. 5 in Graeco et Syro-hex. ³⁵ Syro-hex. ./. حاح. Index lectionis ad حاح. O'. ἀπεκάλυψα, Hebr. חַחַח, minus bene appictus est. ³⁶ Codd. 86, 88, ubi ἐταλαιπώρησεν scriptum. Cf. ad Cap. iv. 30. ³⁷ Syro-hex. ./. חاح. Cf. ad Cap. xlvi. 20. ³⁸ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36 (cum τὸ σπέρμα sine αὐτοῦ), alii. Cod. XII in marg. assert: ✕ τὸ σπέρμα αὐτοῦ. ³⁹ Syro-hex. char. med. ⁴⁰ Idem in marg. char. med. חחח. Pluralis est in Codd. 22, 36, aliis, qui ὀρφανούς habent. ⁴¹ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁴² Idem: חחח. Lectio παθεῖτωσαν est in Codd. 51, 62, et Theodoret. ⁴³ Cod. 86. "Sic fere Cod. 88."—Parsons. Delendum omnino μὴ. Cf. Hex. ad Psal. lxi. 9. Minus accurate Anon. in Cat. Ghiesler. T. II, p. 861: ἀπὶ τοῦ, οὐκ ἔστιν—ζήσῃται, Σύμμαχος, κατέλιπεν (sic) ὀρφανούς σου, φησὶ, καὶ αἱ χῆραι σου

εἰς ἐμὲ ἐλπισάτωσαν. ⁴⁴ Sic Comp., Codd. XII, 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. ⁴⁵ Codd. 86, 88. Syro-hex. assert: Oὐ λοιποὶ κρίμα. ⁴⁶ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁴⁷ Syro-hex. ⁴⁸ Cod. 86. Sic sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁴⁹ Codd. 86, 88. ⁵⁰ Sic Comp. (cum πίων), Ald., Codd. III, XII (cum πίων), 22, 33, alii. ⁵¹ Sic Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. ⁵² Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁵³ Syro-hex. ./. חחח. (Vocem Syriacam, aliunde nobis ignotam, divinando Graecam fecimus. Hesych.: χερσεία· ἐρημία. Nostro חחח est χέρσος Jesai. v. 6, et passim; necnou חחח, κεχερωμένη Jerem. ii. 31.) ⁵⁴ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁵⁵ Syro-hex. ./. חחח. ⁵⁶ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.: חחח & ἐν μέσῳ μέρους (חחח חחח) αὐτῆς. Cf. Schleusner. in Orusc. Crit. p. 391. ⁵⁷ Syro-hex. Sic in marg. sine nom., ut videtur, Codd. 86, 88.

ἀπέστειλεν. 'Α. (καὶ) περιοχὴ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη.⁵⁹ Aliter: 'Α. καὶ πρεσβευτὴς εἰς τὰ ἔθνη ἀπεστάλη.⁶⁰

14 (xxix. 15). עֲלֵיָהּ. *Adversus eam.* Ο'. εἰς αὐτήν. Alia exempl. ἐπ' αὐτήν.⁶⁰

15 (xxix. 16). בִּיְהִיָּהּ. Ο'. Vacat. ✕ ὅτι 4 ἰδοῦ.⁶¹ וְיִזְוֶה. *Contemptum.* Ο'. εὐκαταφρόνητον. 'Α. Σ. ἐξουδενωμένον.⁶²

16 (xxix. 17). הִתְחַלְּצָה לְךָ הַשִּׁיחָה. *Terror tuus decepit te.* Ο'. ἡ παιγνία σου ἐνεχείρησέ σοι (alia exempl. ἐνεχείρισέ σοι ταῦτα⁶³). 'Α. ἀλαζοσύνη σου ἐπήρην σε. Σ. ἀλαζονεία σου ἐπήρην σε.⁶⁴

וְיָדִי לְבָבְךָ בְּהַגְיִי לְעִלְיָהּ מִן הַבְּצִלִּים. *Superbia cordis tui, qui habitas in refugijs petrarum, et tenes altitudinem collis.* Ο'. ἰταμία ('Α. θλίψις⁶⁵) καρδίας σου κατέλυσε τρυμαλιάς πετρῶν (alia exempl. κατέλυσεν ἐν τρυμαλιαῖς πετρῶν⁶⁶), συνέλαβεν ἰσχὺν βουνοῦ ὑψηλοῦ. 'Α. Σ. ὑπερηφανία τῆς καρδίας σου, κατασκηνοῦντας ἐν ὄπαῖς τῶν πετρῶν, ἐπιλαμβανομένους ὕψους βουνοῦ.⁶⁷ Aliter: 'Α. οἱ κατασκηνοῦντες ἐν ὄπαῖς. Σ. οἱ ἐπιλαμβανόμενοι τῆς πέτρας. Θ. ὕψος βουνοῦ.⁶⁸

17 (xxix. 18). וְיִשְׁקַע עַל-לְבָבְךָ מְכוּתָהּ. *Obstu-*

pescet, et sibilabit propter omnes plagas suas. Ο'. συριεῖ. Alia exempl. ἐκοστήσεται, καὶ συριεῖ ἐπὶ πάσῃ τῇ πληγῇ αὐτῆς.⁶⁹

19 (xxix. 20). מִן הַיַּבֵּשׁ הַיַּרְדֵּן הַיָּבֵשׁ הַיַּרְדֵּן הַיָּבֵשׁ. *Et superbia (arundineti) Jordanis in pascuum perennitatis.* Ο'. ἐκ μέσου τοῦ Ἰορδάνου εἰς τόπον Αἰθάμ. 'Α. ἐκ φρυάγματος τοῦ Ἰορδάνου ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τὸ ἀρχαῖον.⁷⁰ Aliter: 'Α. . . πρὸς εὐπρέπειαν στερεάν.⁷¹ Σ. ἀπὸ δόξης . . . ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τῶν ἀρχῶν.⁷²

וְיִרְעַב מִן הַבָּחַר וְיָמִי מִן הַמְּלָכִים וְיָמִי מִן הַמְּלָכִים. *Nam nutum dabo (in momento) currere faciam eum ab ea; et qui electus est, eum ei praeificiam.* Ο'. ὅτι ταχὺ ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς, καὶ τοὺς νεανίσκους ἐπ' αὐτήν ἐπιστήσατε (alia exempl. καὶ τίς ἐκλεκτὸς πρὸς αὐτήν ἐπισκέψομαι⁷³). 'Α. ὅτι κατασπεύσω αὐτὸν, τροχάσω αὐτὸν ἐπάνωθεν αὐτῆς, καὶ τίς ἐκλεκτὸς πρὸς αὐτήν ἐπισκέψομαι.⁷⁴ Σ. ἐξαιφίτηε δραμῆν ποιήσω αὐτὸν ἐπάνωθεν αὐτῆς, καὶ τινα ἐκλεκτὸν ἐπ' αὐτήν ἐπιστήσω.⁷⁵

וְיִשְׁקַע עַל-לְבָבְךָ מִן הַיַּבֵּשׁ הַיַּרְדֵּן הַיָּבֵשׁ הַיַּרְדֵּן הַיָּבֵשׁ. *Nam quis est sicut ego? et quis dicet mihi diem?* Ο'. ὅτι τίς ὡσπερ ἐγώ; καὶ τίς ἀντιστήσεται μοι; 'Α. Σ. ὅτι τίς ὁμοίος μοι; καὶ τίς ὑποστήσεται μοι;⁷⁶

⁵⁹ Codd. 86, 88. S. Cyril. in Cat. Ghisler. T. II, p. 861: Περιοχὴν δὲ εἶπεν (Obad. 1) οὗς Ἰερემίας ἀγγέλου· καὶ Σύμμαχος δὲ ἀγγελίαν ἐξέδωκεν. ⁶⁰ Syro-hex. עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים .

⁶¹ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. עֲלֵיָהּ (sic sine puncto diacrit.). Mox post εἰς πάλαιον add. ἐπ' αὐτήν Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁶² Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 62.

Lectio ἰδοῦ sine ὅτι est in Comp., Codd. III, XII, 22, 23, aliiis. ⁶³ Syro-hex. עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים . Codd. 86, 88: 'Α. ἐξουδενωμένον. ⁶⁴ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex.

in textu: ἐνεχείρισέ (עָחַס, *dedit*) σοι; in marg. autem char. med.: ταῦτα. ⁶⁵ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'Α. Θ. ὑπερηφανία (הַפְּחָדְוֹת) σου. Σ. ἀλαζονεία (הַמְּלָכִים) σου ἐπήρην σε (עָחַס). Vulg.: *arrogantia tua decepit te.*

⁶⁶ Syro-hex. עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים . Lectio prorsus absona. ⁶⁷ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: κατέλυσε (לִישָׁה, *destruxit*) τρυμαλιάς π.; in marg. autem char. med.: κατέλυσεν (לִישָׁה, *habitavit*) ἐν τρυμαλιαῖς π. ⁶⁸ Codd. 86,

88. Cf. Obad. 3 in LXX. ⁶⁹ Syro-hex. עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים .

⁷⁰ Sic Codd. 22, 23, 26, alii, et Syro-hex.; et (cum ἐπὶ πᾶσαν τὴν πλ. αὐτῆς) Comp., Codd. XII, 239. ⁷¹ Syro-hex. Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. I. 44, 45. ⁷² Syro-hex. עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים .

Vulg.: *ad pulcritudinem rotunditatem.* Montef. ex Euseb. De locis Hebr. edidit: 'Α. στερεάν. Σ. ἀρχαῖαν. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 862: τὸ Ἐθὰμ (sic) Ἀκύλας στερεὸν ἐξέδωκεν, Σύμμαχος δὲ, ἀρχαία (sic). Cf. ad Cap. I. 44. ⁷³ Syro-hex. bifariam affert: עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים .

Cf. ad Cap. I. 44. ⁷⁴ Sic Cod. 88, Syro-hex. Duplex lectio est in Codd. 22, 36, aliiis. Ad καὶ τίς ἐκλεκτὸς Syro-hex. in marg. char. med. affert: καὶ τοὺς νεανίσκους ἐπ' αὐτήν ἐπιστήσω (עָחַס). ⁷⁵ Cod. 86. ⁷⁶ Syro-hex. עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים .

⁷⁷ Cod. 86, qui soli Aquilae tribuit. Syro-hex. עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים .

⁷⁸ Cod. 86, qui soli Aquilae tribuit. Syro-hex. עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים .

⁷⁹ Cod. 86, qui soli Aquilae tribuit. Syro-hex. עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים עֲלֵיָהּ לְבָבְךָ מִן הַבְּצִלִּים .

20 (xxix. 21). **פָּרְוֹלֵי הַצֹּאן**. *Parvulos gregis*. *O'*. τὰ ἐλάχιστα τῶν προβάτων. 'A. τὰ ἐλάχιστα τοῦ ποιμνίου.⁷⁷

21 (xxix. 22). **סוּמָה**. *Casus eorum*. *O'*. πτώσεως αὐτῶν. 'A. σάλου (s. σεισμοῦ)..⁷⁸

הַלְהִיבֵנִי מִן הַיָּם **וְהִשְׁמַעְתָּ אֶת הַיָּם**. *Clamor est, cuius ad mare algosum auditur sonus*. *O'*. καὶ κραυγὴ θαλάσσης οὐκ ἠκούσθη. *Alia exempl.* κραυγὴ σου, ἐν θαλάσῃ ἐρυθρᾷ ἐξήκούσθη φωνὴ αὐτῆς.⁷⁹

22 (xxix. 23). **וַיַּעֲלֵה יְיָ הַיָּד**. *Ascendet et volabit*. *O'*. ὄψεται. *Alia exempl.* ὄψεται ✕ καὶ ἐπιπτήσεται **4**.⁸⁰ 'A. Σ. ἀναβήσεται..⁸¹

עַל בֹּסְרָא. *Super Bosra*. *O'*. ἐπ' ὀχυρώματα αὐτῆς. 'A. Σ. ἐπὶ Βοσρᾶ.⁸²

23 (xxx. 12). **וַיִּזְעַזְעוּ בְּיָם הַיָּם**. *Diffuserunt (metu); in mari est agitatio*. *O'*. ἐξέστησαν, ✕ Πάντες ἐν θαλάσῃ **4** ἐθυμώθησαν.⁸³ Σ. ἐταράχθησαν (s. ἐθολώθησαν) ἐν θαλάσῃ ὑπὸ μερίμης.⁸⁴

24 (xxx. 13). **וַיִּזְעַזְעוּ בְּיָם הַיָּם**. *Ad fugiendum, et tremor occupavit eam*. *O'*. εἰς φυγὴν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτῆς. *Alia exempl.* εἰς φυγὴν, καὶ ἐξερρίφη, ἐπελάβετο αὐτῆς τρόμος.⁸⁵

וַיִּזְעַזְעוּ בְּיָם הַיָּם. *Et dolores prehendunt eam sicut parturientem*. *O'*. Vacat. ✕ 'A. Θ. καὶ ὠδίνες κατέσχον αὐτὴν ὡς τικτούσης **4**.⁸⁶

25 (xxx. 14). **עִיר הַלְהִיבֵנִי**. *Urbs laudis, civitas gaudii mei*. *O'*. πόλιν ἐμήν, κόμην ἠγάπησαν. 'A. Σ. Θ. (πόλιν) ἐπαινετήν, μητρόπολιν εὐφροσύνης.⁸⁷

26 (xxx. 15). **וַיִּבְרָחוּ**. *Delebuntur*. *O'*. πεσοῦνται. Σ. σιωπηθήσονται.⁸⁸

בְּיָוֶם הַיּוֹם. *O'*. Vacat. ✕ Πάντες ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ **4**.⁸⁹

וַיִּבְרָחוּ. *O'*. κύριος. *Alia exempl.* κύριος τῶν δυνάμεων.⁹⁰ 'A. τῶν στρατιῶν.⁹¹

27 (xxx. 16). **וַיִּבְרָחוּ**. *Palatia*. *O'*. ἀμφοδο. 'A. Σ. βάρεις.⁹²

28 (xxx. 6). **וַיִּבְרָחוּ**. *Et de regnis Hazor, quae percussit*. *O'*. τῇ βασιλίῳ τῆς αὐλῆς, ἣν ἐπάταξε. 'A. Σ. καὶ ταῖς βασιλείαις Ἀσῶρ, αἷς ἐπάταξε.⁹³

וַיִּבְרָחוּ. *Et vastate*. *O'*. καὶ πλήσατε. 'A. καὶ ταλαιπωρήσατε. Σ. καὶ διαρπάσατε.⁹⁴

וַיִּבְרָחוּ. *Filios orientis*. *O'*. τοὺς υἱοὺς Κεδέμ. *O'* λοιποὶ τοὺς υἱοὺς ἀνατολῶν.⁹⁵

29 (xxx. 7). **וַיִּבְרָחוּ**. *Cortinas eorum*. *O'*. ἱμάτια αὐτῶν. 'A. Σ. δέρρεις αὐτῶν.⁹⁶

וַיִּבְרָחוּ. *Auferent sibi*. *O'*. λήψονται ἑαυτοῖς. 'A. Σ. ἀροῦσιν ἑαυτοῖς.⁹⁷

וַיִּבְרָחוּ. *Et vocabunt adversus eos formidinem undiquaque*. *O'*. καὶ

⁷⁷ Syro-hex. **פָּרְוֹלֵי הַצֹּאן**. ⁷⁸ Idem: **סוּמָה**. ⁷⁹ Sic Cod. 88 (cum ἡ φωνῇ), Syro-hex. Sic (cum σου pro αὐτῆς) Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁸⁰ Sic Cod. 88, Syro-hex. ⁸¹ Syro-hex. **וַיַּעֲלֵה יְיָ הַיָּד**. Codd. 22, 36, alii, pro ὄψεται in textu habent, ἀναβήσεται καὶ ἐπιπτήσεται (s. ἐπιστήσεται). ⁸² Syro-hex. **עַל בֹּסְרָא**. ⁸³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁸⁴ Syro-hex. **וַיִּזְעַזְעוּ בְּיָם הַיָּם**. (Ad **וַיִּזְעַזְעוּ**, ἐθολώθη, cf. Hex. ad Psal. xxx. 10. xlv. 4.) ⁸⁵ Sic Codd. XII, 51, 62, 88, et Syro-hex. ⁸⁶ Cod. Jes., et sub ✕ 'A. Σ. Θ. (Θ?) Cod. 86. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Montef. pro αὐτὴν mendose dedit αὐτῆς. ⁸⁷ Syro-hex. **עִיר הַלְהִיבֵנִי**. ⁸⁸ Cod. 88 affert: 'A. Σ. ἐπαι-

νετήν κ.τ.ε. ⁸⁹ Syro-hex. **וַיִּבְרָחוּ**. Cf. ad Cap. li. 6. Mox post νεανίσκοι add. σου Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁹⁰ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁹¹ Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁹² Cod. 88. ⁹³ Syro-hex. **וַיִּבְרָחוּ**. Cf. ad Cap. xvii. 27. ⁹⁴ Idem: **וַיִּבְרָחוּ**. ⁹⁵ Codd. 86, 88. Syro-hex. **וַיִּבְרָחוּ**. ⁹⁶ Nobi. ex Theodoro: Οἱ λοιποὶ ἀνατολῶν. In Commentariis Theodoretī hoc non habetur. Syro-hex. Symmacho continuat: **וַיִּבְרָחוּ**. ⁹⁷ Syro-hex. **וַיִּבְרָחוּ**. Codd. 86, 88: 'A. δέρρεις αὐτῶν. Σ. τὰς βάρεις (?) αὐτῶν. ⁹⁸ Cod. 86. Cod. 88: Σ. ἀροῦσιν αὐτοῖς.

καλέσατε ἐπ' αὐτοὺς ἀπόλειαν κυκλόθεν. 'Α. καὶ καλέσουσιν ἐπ' αὐτοὺς λαίλαπα (α. συστροφῆν) κυκλόθεν.⁹⁸

30 (xxx. 8). תִּפְּצוּ וְיָמְצוּ אֶת־בְּתוּמֵי־בָיִתְכֶם. *Fugite, vagamini valde, profunda facite domicilia vestra.* 'Ο. φεύγετε, λίαν ✕ ἀναστατώθητε,⁹⁹ ἐμβαθύνατε εἰς κάθισιν. 'Α. (φεύγετε), κινήθητε σφόδρα, ταχύνετε κατοικῆσαι.¹⁰⁰ Aliter: 'Α. φεύγετε μεταναστεύομενοι σφόδρα...¹⁰¹ Σ. ἀναστατώθητε σφόδρα, ἐν βάθει καθίσατε.¹⁰²

יֹשְׁבֵי־חָצוֹר. *Qui habitatis Hazor.* 'Ο. καθήμενοι ἐν τῇ αὐλῇ. Σ. οἱ κατοικοῦντες Ἰσώρ.¹⁰³

31 (xxx. 9). קוּמוּ וְעָלוּ. *Surgite, ascendite.* 'Ο. ἀνάστηθι, καὶ ἀνάβηθι. 'Α. ἀνάστητε, ἀναβῶμεν.¹⁰⁴

שְׁלֵוֹ. *Tranquillam.* 'Ο. εὐσταθοῦν. Alia exempl. ἡσυχάζον.¹⁰⁵

וְהָיָה־כִּי־יָבֵן. 'Ο. Vacat. ✕ φησὶ κύριος.¹⁰⁶

לֹא־יָרִיחַ־לָּהּ. *Nec vectis ei.* 'Ο. οὐ βάλαναι, οὐ μοχλοὶ ✕ αὐτῆ.¹⁰⁷

32 (xxx. 10). הַמְּרִיבִים מְקַיְהִים לְשָׁלָל. *Et multitudo pecorum eorum in praedam.* 'Ο. καὶ πλῆθος κτηνῶν αὐτῶν εἰς ἀπόλειαν. 'Α. καὶ συναγωγὴ ὑπάρξεως αὐτῶν εἰς σκύλα.¹⁰⁸

וּמִכָּל־עַבְרָיו. *Et ex omnibus lateribus ejus.* 'Ο. ἐκ παντὸς πέραν (alia exempl. πέρατος¹⁰⁹) αὐτῶν. 'Α. ἐκ πάντων μερῶν αὐτοῦ. Σ. τῶν ἀπέναντι.¹¹⁰

32 (xxx. 10). אָבִי־תֵן לִי־בָנִים. *Adducam exitium eorum.* 'Ο. οἶσω τὴν τροπὴν αὐτῶν. 'Α. Σ. ἐπάξω τὴν ἀπόλειαν αὐτῶν.¹¹¹

33 (xxx. 11). חָצוֹר. *Hazor.* 'Ο. ἡ αὐλῇ. 'Α. Σ. Ἰσώρ.¹¹²

וְהַנְּיָ. *Canum ferorum.* 'Ο. στρουθῶν. 'Α. δρακόντων. Σ. σειρήνων.¹¹³

בֶּן־אָדָם. *Filius hominis.* 'Ο. υἱὸς ἀνθρώπου. Alia exempl. υἱὸς γηγενοῦς.¹¹⁴

34 (xxv. 13, 14). וְהָיָה־לְךָ־כְּמַלְאָכָה לְעַלְמֵי־הָאָדָם. *Et eris tibi sicut angelus in circuitibus terrarum.* 'Ο. τὰ Αἰλάμ. Alia exempl. δε ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν τὸν προφήτην πρὸς τὴν Αἰλάμ ἐν ἀρχῇ (βασιλείας Σεδεκίου) βασιλέως Ἰούδα, λέγων.¹¹⁵

35 (xxv. 14). וְהָיָה־לְךָ־כְּמַלְאָכָה לְעַלְמֵי־הָאָדָם. *Et eris tibi sicut angelus in circuitibus terrarum.* 'Ο. ✕ ἰδοὺ¹¹⁶ συνετρίβη τὸ τόξον Αἰλάμ, ἀρχὴ δυναστείας αὐτῶν. 'Α. Σ. ... συντρίψω τὸ τόξον Αἰλάμ, κεφάλαιον ἰσχύος αὐτῶν.¹¹⁷

36 (xxv. 15). מִיָּבֵן לְיָבֵן. *Quo non venient.* 'Ο. δ οὐχ ἤξει ἐκεῖ. Σ. ἐν οἷς οὐκ εἰσελεύσονται.¹¹⁸

37 (xxv. 16). וְהָיָה־לְךָ־כְּמַלְאָכָה לְעַלְמֵי־הָאָדָם. *Et eris tibi sicut angelus in circuitibus terrarum.* 'Α. Σ. Αἰλάμ.¹¹⁹

Cap. XLIX. 18. ÷ παντοκράτωρ.¹²⁰

⁹⁸ Syro-hex. + [Syr. text]. Ad συστροφῆν cf. Hex. ad Psal. xxx. 14. xxxiii. 5. liv. 16. ⁹⁹ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex. Est Symmachi, ut mox videbimus. ¹⁰⁰ Codd. 86, 88. ¹⁰¹ Syro-hex. [Syr. text]. ¹⁰² Cod. 88. Syro-hex. affert: Σ. ἐν βάθει καθίσατε (Syr. text). ¹⁰³ Syro-hex. Symmacho continuat: + [Syr. text]. ¹⁰⁴ Syro-hex. [Syr. text]. ¹⁰⁵ Sic Comp., Codd. XII (in marg.), 22, 23, alii, et Syro-hex. ¹⁰⁶ Sic Codd. XII (in marg.), 88, et sine aster. Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁰⁷ Pronomen est in Cod. 88, Syro-hex., qui posterior io marg. char. med. habet αὐτοῖς. Superfluum οὐ βάλαναι desideratur in Comp., Codd. 22, 41, aliis, et Syro-hex. Montef. ex "uno cod." affert: 'Ο. μοχλοί. Θ. βάλαναι. ¹⁰⁸ Syro-hex. + [Syr. text]. Codd. 86, 88:

'Α. εἰς σκύλα. Cf. ad Cap. xxxviii. 2. ¹⁰⁹ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. μέρους habet. ¹¹⁰ Codd. 86, 88, quorum hic τῶν μερῶν habet. Nobil. affert: 'Α. ἐκ παντὸς μέρους αὐτῶν. Θ. ἐκ πάντων μερῶν αὐτοῦ, consentiente Theodoro in Cat. Ghisler. T. II, p. 867. Tandem Montef. e Cod. Jes. edidit: 'Α. Σ. ἐκ παντὸς μέρους αὐτῶν. Θ. ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτῶν. ¹¹¹ Codd. 86, 88. ¹¹² Syro-hex. ¹¹³ Codd. 86, 88. Similiter Syro-hex. [Syr. text]. ¹¹⁴ Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 26, 33, alii, et Syro-hex. Cod. 88: υἱὸς γηγενοῦς ἀνθρώπου. ¹¹⁵ Sic Cod. 88, Syro-hex. Quae supplevimus, βασιλείας Σεδεκίου, in marg. char. med. affert Syrus. ¹¹⁶ Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἰδοὺ ἐγὼ συντρίβω κ. τ. ε. ¹¹⁷ Syro-hex. [Syr. text]. ¹¹⁸ Idem: [Syr. text]. ¹¹⁹ Syro-hex. [Syr. text]. ¹²⁰ Idem.

CAP. L (Gr. xxvii).

- 1. **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Contra terram Chaldaeorum per Jeremiam prophetam.* O'. Vacat. ✕ 'A. πρὸς γῆν Χαλδαίων ἐν χειρὶ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου 4.¹
- 2. **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Et attollite vexillum; audire facite.* O'. Vacat. ✕ καὶ ἐπάρατε σημεῖον, ἀκουστὸν ποιήσατε 4.² 'A. ἄρατε σημίον...³
- וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Consternatus est Merodach.* O'. παρεδόθη Μαιρωδάχ. 'A. ἐπιστήθη Μαιρωδάχ.⁴ Σ. ἠττήθη Μαιρωδάχ.⁵
- וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Pudefacta sunt simulacra ejus, consternata sunt idola ejus.* O'. Vacat. ✕ Θ. ἠσχύνθησαν τὰ εἰδωλα αὐτῆς, ἠσχύνθησαν τὰ βδελύγματα αὐτῆς 4.⁶
- 3. **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Vagantur, abeunt.* O'. Vacat. ✕ 'A. ἐσαλεύθησαν, ἀπῆλθον 4.⁷
- 4. **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** O'. Vacat. Alia exempl. φησι κύριος.⁸
- 5. **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Huc facies eorum (directae erunt); venite et adjungite vos Josae.* O'. ὧδε γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ÷ δώσουσι 4,⁹ καὶ ἤξουσιν καὶ καταφεύξονται πρὸς κύριον τὸν θεόν. 'A. ἰδοὺ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἤξουσιν, ('A. Σ.) καὶ προστεθήσονται τῷ κυρίῳ.¹⁰

- 6. **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Errare fecerunt eos.* O'. ἐξωσαν αὐτούς. 'A. Σ. ἐπλάνησαν αὐτούς.¹¹
- וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Seduxerunt eos.* O'. ἀπεπλάνησαν αὐτούς. Σ. περιήγαγον (αὐτούς).¹²
- 7. **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Et hostes eorum dixerunt: Non rei erimus.* O'. οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν εἶπαν, μὴ ἀνώμεν αὐτούς. 'A. Θ. καὶ οἱ πολιορκούντες αὐτοὺς εἶπαν, οὐ πλημμελήσομεν.¹³ Σ. . . οὐ πλημμελοῦμεν.¹⁴
- וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *(Peccaverunt in) habitationem justitiae, et spem patrum eorum Josam.* O'. νομὴ δικαιοσύνης τῷ συναγαγόντι τοὺς πατέρας αὐτῶν (alia exempl. add. κυρίῳ¹⁵). 'A. Θ. εὐπρέπεια δικαιοσύνης, καὶ ἐλπίς πατέρων αὐτῶν κύριος. Σ. τῷ κατοικιστῇ τῷ δικαίῳ, καὶ ἐλπίς τῶν πατέρων αὐτῶν κύριος.¹⁶
- 8. **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Fugite.* O'. ἀπαλλοτριώθητε. 'A. Σ. κινήθητε.¹⁷
- וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Sicut hirci.* O'. ὥσπερ δράκοντες. 'A. ὡς ἔριφοι.¹⁸ Σ. ὡς † καιρινοί.¹⁹ Aliter: 'A. Σ. ὡς κερασταί (s. βασιλίσκοι).²⁰ Θ. ὡς ἔριφα.²¹ 'O Σύρος' τράγοι.²²
- וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Ante gregem.* O'. κατὰ πρόσωπον προβάτων. Σ. ἐμπροσθεν ποιμνίων.²³
- 9. **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** *Et ascendere faciam.* O'. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀνάγω.²⁴

CAP. L. ¹ Cod. Jes., et in textu sub aster. Syro-hex. Cod. 88 pingit: πρὸς γῆν X. ✕ ἐν χειρὶ κ.τ.έ. Codd. 22, 36, alii: ἐπὶ γῆν κ.τ.έ. ² Cod. Jes. (Montef. om. καὶ, invito cod.) Sic sine aster. Cod. 88, Syro-hex., et (cum ἀκουσίσατε pro ἀκουστὸν π.) Codd. 22, 48, alii. ³ Syro-hex. ./. ✕ **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** ⁴ Idem: ✕ **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁷ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁸ Sic Cod. 88, Syro-hex. ⁹ Sic sub obelo Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: μεταβαλοῦσι (בַּמַּחֲסֵה), quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum. ¹⁰ Syro-hex. **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** Codd. 86, 88 afferunt: 'A. Σ. καὶ προστ. τῷ κ. ¹¹ Codd. 86, 88. Syro-hex. ✕ **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** ¹² Syro-hex. ✕ **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** Cf. Hex. ad Psal. lix. 3. ¹³ Idem: ✕ **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** Codd. 86, 88: 'A. οὐ

πλημμελήσομεν. ¹⁴ Codd. 86, 88. ¹⁵ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁶ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ✕ **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** quod temere sollicitavit Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 408. Vox **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** κατοικιστῆς, Lexicis inserenda. (Parum probabiliter Theodoret. in Cat. Ghisler. T. II, p. 875: ἀντὶ δὲ τοῦ, νομὴ—αὐτῶν τῷ κυρίῳ, Σύμμαχος ἐξέδωκεν, εὐπρέπεια—κύριος.) ¹⁷ Syro-hex. ✕ **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** Cf. ad Cap. xlix. 30. ¹⁸ Cod. 86. Cod. 88: 'A. ὥσπερ ἔριφοι, quae lectio est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoreto. ¹⁹ Codd. 86, 88: Σ. ὡς καιρινοί (sic) ἐμπροσθεν ποιμνίων. Parsons. tentat κερῖνοι, favente aliquatenus Syro-hex.; nos inter κερῖνοι et καιρινοί adhuc incerti haeremus. Cf. Hex. ad Psal. lxx. 15. ²⁰ Syro-hex. ✕ **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** Cf. ad Cap. viii. 17. Ad κεραστῆς ef. Prov. xxiii. 32 in Syro-hex. ²¹ Syro-hex. ✕ **וְיָבִיאוּ הַחַיִּים בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנָּבִיא.** ²² Theodoret. ²³ Cod. Jes., et, ut supra, Codd. 86, 88. ²⁴ Sic Codd. 22, 36, alii, et

9. (s. **מִשְׁכִּיל**) **קִצְיוֹ בְּגִבּוֹר מִשְׁכִּיל**. *Sagittae ejus, sicut herois orbantis (s. prospere agentis).* O'. *ὡς (alia exempl. τὰ βέλη αὐτῶν ὡς²⁵) βολὴς μαχητοῦ συνετοῦ.* 'A. τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς γίγας ἀτεκνῶν. Σ. τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς δυνατοῦ συνετοῦ.²⁶
10. **הָיָה יְהוָה**. O'. Vacat. *Alia exempl. λέγει κύριος.*²⁷
11. **כִּי תִשְׂמְחוּ**. *Quia laetati estis.* O'. *ὅτι ἠύφραϊνεσθε.* 'A. *ὅτι ἐπεχάρητε.* Σ. *ὅτι ἠγαλλιάσασθε.*²⁸
- כַּעֲגָלָה דֹשָׁה וְתַצְלִיחַ**. *Sicut vitula trituras, et mugitistis.* O'. *ὡς βοῖδια ἐν βοτάνῃ, καὶ ἐκερατίζετε.* ('A.) *ὡςπερ μύσχοι χλόης, καὶ ἐχρημετίζετε.*²⁹ Σ. . . *ἰβοῶτε.*³⁰
12. **הִפְרָה יוֹלְדֹתֶיכֶם**. *Erubuit quae vos peperit.* O'. ✕ Σ. Θ. *ἐνετράπη ἡ τεκοῦσα ὑμᾶς ἄ μήτηρ ἐπ' ἀγαθά.*³¹
- הִנֵּה אֶחְרִית גּוֹיִם מְדָבַר צִיָּה וְעַרְבָה**. *Ecce! pars extrema gentium fiet desertum, ariditas et solitudo.* O'. ✕ *ἰδοὺ ἄ ἐσχάτη ἐθνῶν ἔρημος, ✕ Πάντες ἄνδρος (καὶ) ἄβατος ἄ.*³²
13. **יִשְׁם יְהוָה עַל-כָּל-מַכּוֹתֶיהָ**. *Obstupescet, et sibilabit propter omnes plagas ejus.* O'. *σκυθρωπάσει, καὶ συριοῦσιν ἐπὶ πᾶσαν τὴν πληγὴν*

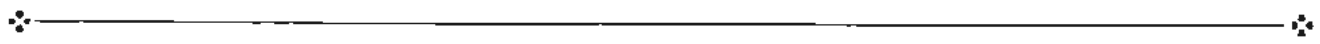
- αὐτῆς.* 'A. Σ. *ἐκοστήσεται (Σ. ἀπορηθήσεται³³), καὶ συριεῖ ἐπὶ πάσαις ταῖς πληγαῖς αὐτῆς.*³⁴
14. **כִּי לָחֶטְאֵהּ הָיָה יְהוָה**. *Quia in Jouam peccavit.* O'. Vacat. ✕ Πάντες ὅτι τῷ κυρίῳ ἤμαρ-
τεν ἄ.³⁵
15. **וְהָיָה עָלֶיהָ קוֹץ**. *Vociferamini contra eam circum.* O'. καὶ κατακρατήσατε αὐτήν (alia exempl. ἐπ' αὐτήν κύκλω³⁶). 'A. Σ. *ἀλάξαστε . . .*³⁷
- וְהָיָה יָדָהּ**. *Dedit manum suam.* O'. παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτῆς. 'A. *ἔδωκε χεῖρα αὐτῆς.*³⁸ Σ. *παρέδωκε τὰς χεῖρας αὐτῆς.*³⁹
- וְהָיָה יְסוּדָהּ**. *Fundamenta ejus.* O'. αἱ ἐπάλξεις αὐτῆς. 'A. *θεμέλια αὐτῆς.*⁴⁰
- וְהָיָה קוֹץ**. *Ulciscimini eam.* O'. ἐκδικεῖτε ἐπ' αὐτήν. 'A. Σ. *ἐδίκησιν λάβετε παρ' αὐτῆς.*⁴¹
16. **שָׂרֵץ**. *Satorem.* O'. σπέρμα. 'A. Σ. *τὸν σπείροντα.*⁴²
- וְהָיָה קוֹץ**. *Gladii saevientis.* O'. *μαχαίρας Ἑλληνικῆς.* 'A. Σ. *μεθυούσης (s. αἰνωμένης).*⁴³
17. **וְהָיָה אֶחְרֹנֶיהָ**. *Posterior ossa ejus arrosit.* O'. ὕστερον τὰ ὀστά αὐτοῦ (alia exempl. add. *κατέφαγεν*⁴⁴). 'A. *ἔσχατος κατεδυνάστευσεν αὐτοῦ.* Σ. *ἔσχατος ἐξεδυνάστευσεν αὐτοῦ.*⁴⁵ Aliter: 'A. Σ. *ἐξοστῆσεν (s. ὀστέωσεν) αὐτόν.*⁴⁶

Syro-hex. *Iidem mox juxta Hebraeum μεγάλων post ἐθνῶν iuferunt.* ²⁵ Sic Codd. 22, 36 (cum αὐτοῦ), alii (cum αὐτοῦ), et Syro-hex. in marg. char. med. ²⁶ Cod. Jes. ²⁷ Sic Comp., Codd. 22, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Cod. 86 in marg. ²⁸ Codd. 86 (sine litera Σ.), 88. Pro *ἐπιχάρητε, ἐπεχάρητε* correximus. ²⁹ Sic sine nom. Cod. 86, et, praemisso ἄλλ., 88. Syro-hex. affert: 'A. *ἐχρημετίζετε (שְׂמַחֵם מְשִׁיחִים).* ³⁰ Syro-hex. *שְׂמַחֵם*. ³¹ In LXX hodie legitur: *ἐνετράπη—ἐπ' ἀγαθά*; sed haec, *ἐνετράπη ἡ τ. ὑμᾶς*, desunt in Codd. Vat., Sinaït., 23, 26, 86, 106, et Syro-hex., qui in marg. affert: *שְׂמַחֵם מְשִׁיחִים*. Montef. e Cod. Jes. dubitanter edidit: ✕ οἱ Π. *ἐνετράπη—eis ἀγαθά*; invitis Parsonsii schedis. Pro *ἐνετράπη* Codd. 22, 36, alii, *κατωρύγη* habent. Cf. Hex. ad Psal. lxx. 24. ³² Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: *ἰδοὺ ἐσχάτη ἔθ. ἔρημος, ✕ ἄνδρος καὶ ἄβατος ἄ.* Sic siue aster. (cum καὶ ἄν. καὶ ἄβ.) Codd. 22, 36, alii. ³³ Syro-hex. *שְׂמַחֵם*. Cf. ad Cap. xix. 8.

³⁴ Cod. 86. ³⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ³⁶ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ³⁷ Syro-hex. *שְׂמַחֵם*. ³⁸ Codd. 86, 88, quorum hic *χεῖρας* habet. Syro-hex. *שְׂמַחֵם*. ³⁹ Codd. 86, 88. ⁴⁰ *Iidem.* Syro-hex. *שְׂמַחֵם*. ⁴¹ Syro-hex. *שְׂמַחֵם*. Sensus est utriusque interpretis, locutio solius Symmachi. Cf. Hex. ad Gen. iv. 15. ⁴² Syro-hex. *שְׂמַחֵם*. ⁴³ *Idem:* *שְׂמַחֵם*. Cf. ad Cap. xlv. 16. Minus probabiliter Origen. Gpp. T. III, p. 314: τὸ Ἑλληνικῆς, οἱ λοιποὶ, περισσεύσας, ἐξέδωκαν. ⁴⁴ Syro-hex. in marg. char. Estrang. *שְׂמַחֵם*. Post *βαβυλωνος* Codd. 22, 36, alii, addunt: *Ναβουχ. κατέφαγεν τὰ ὀ. αὐτοῦ (s. τὰ ὀ. αὐτοῦ κατέφαγεν).* ⁴⁵ Cod. 88. ⁴⁶ Syro-hex. *שְׂמַחֵם*. Graecitas agnoscit tantum *ἐξοστῆζω, exosso*; sed forma *ὀστέωω* non improbanda videtur in interprete, qui ad Hebraicum *שְׂמַחֵם* exprimendum *ὀστέωω* excogitavit. Cf. Hex. ad Job. xxi. 23.

18. לַיהוָה יִשְׂרָאֵל. Ὁ κύριος ✕ 'A. Θ. τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς Ἰσραήλ 4.⁴⁷
 קָמָה. Animadvertam. Ὁ. ἐκδικῶ. 'A. Σ. ἐπι-
 σκέψομαι.⁴⁸
 אֲנִי יִשְׂרָאֵל. Animadverti. Ὁ. ἐξεδίκησα. 'A. Σ.
 ἐπισκεψάμην.⁴⁹
19. לַיהוָה יִשְׂרָאֵל. Et reducam Israellem.
 Ὁ. καὶ ἀποκαταστήσω τὸν Ἰσραήλ. 'A. καὶ
 ἐπιστρέψω τὸν Ἰσραήλ. Σ. καὶ ὑποστρέψω
 τὸν Ἰσραήλ.⁵⁰
 אֲנִי יִשְׂרָאֵל. Ad praeium suum. Ὁ. εἰς τὴν
 νομὴν αὐτοῦ. 'A. εὐπρέπειαν αὐτοῦ. Σ. .
 κατοίκησιν αὐτοῦ.⁵¹
 וְהָפְסָה. Ὁ. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐν τῇ
 Βασάν.⁵²
20. וְיִבְקֹשׁ אֶת-עֵינַי יִשְׂרָאֵל וְאֵינֶנּוּ. Quaeretur de-
 lictum Israelia, et non erit. Ὁ. ζητήσουσι τὴν
 ἀδικίαν Ἰσραήλ, καὶ οὐχ ὑπάρξει. 'A. Θ. ζητη-
 θήσεται ἡ ἀνομία Ἰσραήλ, καὶ οὐχ ὑπάρξει.⁵³
21. עַל-הַרְפָּתָי מֵרַחֵם עָלַי. Adversus ter-
 ram Merathaim (duplicis defectionis) ascende,
 adversus eam. Ὁ. ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει κύριος,
 πικρῶς ἐπίβηθι ἐπ' αὐτήν.⁵⁴ 'A. ἐπὶ γῆν παρα-
 πικραινόντων ἀνάβηθι ἐπ' αὐτήν.⁵⁵ Σ. ἐπὶ τὴν
 γῆν τῶν παροργιζόντων (s. παροξυνόντων) . . .⁵⁶
 פֶּקֹד וְהַחֲרֵם אֶת-הָאֲחֵרֵם. Pekod (animad-
 versionis); occide et excinde post eos. Ὁ.

- ἐκδίκησον ('A. Σ. ἐπίσκεψαι), μάχαιρα, καὶ
 ἀφάνισον ('A. Σ. ἀναθεμάτισον) ✕ Θ. ὀπίσω
 αὐτῶν κακά 4.⁵⁷ Σ. ἐπίσκεψαι διὰ μαχαίρας,
 καὶ ἀναθεμάτισον . . .⁵⁸
24. וְיָקַמְתִּי לְךָ. Tetendi tibi (laqueum). Ὁ. ἐπι-
 βήσονται (alia exempl. ἐπιθήσονται⁵⁹) σοι.
 Ἄλλος ἀντεταξάμην σοι.⁶⁰
 וְתֵדָע לֹא יָדָעְתָּ. Et tu nescisti. Ὁ. καὶ οὐ
 γνώση. 'A. Σ. Θ. σὺ δὲ οὐκ ἔγνως.⁶¹
 תִּתְקַדְּתָה. Contendisti. Ὁ. ἀντέστης. 'A. Σ.
 ἤρισας (s. προσήρισας).⁶²
25. כִּי-מְלָכָהּ הָיָה עֲמָלָהּ. Nam opus est. Ὁ. ὅτι ἔργον
 ✕ 'A. ἐστὶ 4.⁶³
 לַיהוָה יִשְׂרָאֵל. Ὁ. τῷ κυρίῳ θεῷ. Alia
 exempl. τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν δυνάμεων.⁶⁴
26. וְבָאוּ אֵלֶיהָ מִכָּל-צָדָה. Venite contra eam ab extremo
 (ad unum omnes). Ὁ. ὅτι ἐληλύθασι ✕
 αὐτῇ 4.⁶⁵ οἱ καιροὶ αὐτῆς. 'A. ἔλθετε (s. δεῦτε)
 αὐτῇ ἀπὸ πέρας. Σ. εἰσελθετε εἰς αὐτήν πάντες.⁶⁶
 כְּמוֹ-עֲרֵמוֹת. Aggerate eum sicut acervos.
 Ὁ. ἐρευνήσατε αὐτήν ὡς σπήλαιον. 'A. ἀποσκο-
 λοπίσατε αὐτήν, ὡςπερ οἱ σωρείοντες. Σ. ἐξάρατε αὐτήν
 ὡς γλασσόκομον.⁶⁷
27. וְרָבוּ בְּלִפְתָּי יְדֵי יָדָיו לְשַׁבַּח. Occidite omnes
 juvenecos ejus, descendant in mactationem. Ὁ.
 ἀναξηράνατε αὐτῆς πάντας τοὺς καρπούς, καὶ
 καταβήτησαν εἰς σφαγήν. 'A. ἐρημώσατε πάντα
 τὸν καρπὸν αὐτῆς, καὶ κατέβητε εἰς σφαγήν.⁶⁸

⁴⁷ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴⁸ Syro-hex. + לַיְהוָה. ⁴⁹ Idem: + וְהָפְסָה. Idem in textu bis habet: ✕ ἐπὶ 4 τὸν βασιλέα. ⁵⁰ Codd. 86, 88. ⁵¹ Idem. ⁵² Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁵³ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'A. Σ. ζητηθήσεται ἡ ἀνομία. ⁵⁴ Syro-hex. in textu: ἐπὶ τῆς γῆς πικρῶς ἀνάβηθι (אֲנִי) ἐπ' αὐτήν; in marg. autem char. med.: λέγει κύριος, ἐπὶ τὴν γῆν τῶν παραπικραινόντων (לְפָנֵינוּ), quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum. ⁵⁵ "Sic MS. Jes. et alius."—Montef. ⁵⁶ Syro-hex. + וְהָפְסָה לְפָנֵינוּ. ⁵⁷ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. (cum κατόπισθεν pro ὀπίσω) Codd. 22, 36, alii. ⁵⁸ Codd. 86 (cum ἐπίσκεψαι), 88 (cum ἐπίσκεψαι). Syro-hex. affert: 'A. Σ. ἐπίσκεψαι (אֲנִי). 'A. Σ. καὶ ἀναθεμάτισον (אֲנִי). ⁵⁹ Sic

Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, 41, alii, et Syro-hex. ⁶⁰ Syro-hex. in marg. char. med. + אֲנִי אֲנִי אֲנִי. Codd. 22, 36, alii: ἀντεταξάμην σοι καὶ ἐπιθήσονται σοι; ex duplici versione. ⁶¹ Syro-hex. + אֲנִי אֲנִי אֲנִי. ⁶² Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, 88 (sub ✕), alii, et sub aster. Syro-hex. ⁶³ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. τῷ κυρίῳ κυρίῳ (marg. θεῷ) τῶν δ. ⁶⁴ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁶⁵ Syro-hex. + אֲנִי אֲנִי אֲנִי אֲנִי אֲנִי אֲנִי. ⁶⁶ Idem: + אֲנִי אֲנִי אֲנִי אֲנִי אֲנִי אֲנִי. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 5. cxviii. 118. ⁶⁷ Idem: + אֲנִי אֲנִי אֲנִי אֲנִי אֲנִי אֲנִי.

27. **חַדְרֵיהֶם**. *Animadversionis eorum*. Ο'. ἐκδικήσεως αὐτῶν. 'Α. ἐπισκίψεως.⁶⁹
28. **וְנִקְמַת הַיְהוּדָה**. *Vindictam templi sui*. Ο'. Vacat. ✕ Πάντες ἐκδικήσιν ναοῦ αὐτοῦ.⁷⁰
29. **וַיְהִי**. *Insolenter egit*. Ο'. ἀντέστη. 'Α. Σ. ὑπερηφανεύσατο.⁷¹
לְקַדְשׁ יִשְׂרָאֵל. *In Sanctum Israelis*. Ο'. θεὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ. 'Α. εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ.⁷²
30. **וַיִּדְבְּרוּ**. *Delebuntur*. Ο'. μιφήσονται. 'Α. σιγήσονται.⁷³ Σ. σιωπηθήσονται.⁷⁴
בַּיּוֹם הַהוּא. Ο'. Vacat. ✕ Πάντες ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.⁷⁵
31. **וַיְהִי**. *Insolentia!* Ο'. τὴν ὑβρίστριαν. 'Α. Σ. ὑπερήφανε.⁷⁶
יּוֹמֶךָ. *Dies tuus*. Ο'. ἡ ἡμέρα σου. *Alia exempl.* ἡ ἡμέρα τῆς πτώσεώς σου.⁷⁷
וַיִּקְרָא. *Animadvertam in te*. Ο'. ἐκδικήσεώς σου. 'Α. ἐπισκοπῆς σου.⁷⁸
32. **וַיִּפְּשׁוּ**. *Et corruet insolentia*. Ο'. καὶ ἀσθενήσῃ ἡ ὕβρις σου. 'Α. καὶ σκανδαλισθήσεται ὑπερηφανία.⁷⁹ Σ. . . ἡ ὑπερηφανία σου.⁸⁰
בְּעֵרְוֵי. *In urtibus ejus*. Ο'. ἐν τῷ δρυμῷ αὐτῆς. 'Α. ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῆς.⁸¹

33. **וַיִּשְׁעוּ**. *Oppressi sunt*. Ο'. καταδεδυνάστευνται. 'Α. συκοφαντοῦνται. Σ. σεσυκοφάντηνται.⁸²
וְשָׁנְנוּ. *Recusant dimittere eos*. Ο'. ὅτι οὐκ ἠθέλησαν ἐξαποστεῖλαι αὐτούς. 'Α. ἠπείθησαν ἀποστεῖλαι αὐτούς. Σ. ἀντέστησαν μὴ ἀπολῦσαι αὐτούς.⁸³
34. **וַיִּנְדְּבוּ**. *Vindex eorum*. Ο'. καὶ ὁ λυτρούμενος αὐτούς. 'Α. Σ. ὁ ἐγγίζων αὐτοῖς.⁸⁴
וַיִּתְּרוּ. *Litigando litigabit litem eorum*. Ο'. κρίσιν κρινεῖ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους αὐτοῦ. 'Α. δίκην δικάσεται τὴν δίκην αὐτῶν. Σ. τιμωρία ἐπεφελεύσεται τὴν δίκην αὐτῶν.⁸⁵
לְמַעַן. *Ut quietum reddat*. Ο'. ὅπως ἐξάρῃ. Σ. ὥστε ταραξάι.⁸⁶
וַיִּתְּרוּ. *Et commoveat*. Ο'. καὶ παροξυνεῖ. 'Α. καὶ κλονήσῃ.⁸⁷
35. **וַיִּבְרָא**. *Sapientes ejus*. Ο'. τοὺς συνετοὺς αὐτῆς. Οἱ λοιποὶ τοὺς σοφοὺς.⁸⁸
36. **וַיִּלְחֹק**. *Gladius ad mendaces (hariolos), et stultescent*. Ο'. Vacat. *Alia exempl.* ✕ (Θ.) μάχαιραν ἐπὶ τὰ μαντεῖα αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσεται.⁸⁹ 'Α. . . πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς, καὶ ἀφροισθήσονται (σ. μωρανθήσονται).⁹⁰ Σ. . . ἐπὶ τοὺς βραχίονας αὐτῆς, καὶ κοπωθήσονται.⁹¹

⁶⁹ Syro-hex. ✕ **וַיִּשְׁעוּ**.⁶⁹ ⁷⁰ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex.
⁷¹ Codd. 86, 88: 'Α. ὑπερηφ. εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσρ. Syro-hex. ✕ **וַיִּקְרָא**.⁷¹ ⁷² Codd. 86, 88. Syro-hex. tam Aquilae quam τοῖς Ο' vindicat: θεὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραήλ.
⁷³ Codd. 86, 88. ⁷⁴ Syro-hex. ✕ **וַיִּדְבְּרוּ**. Cf. ad Cap. xlix. 26. ⁷⁵ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁷⁶ Syro-hex. ✕ **וַיְהִי**. Vulg. *superbe*; unde Comp. ex ingenio, ut videtur: ὑπερήφανε. ⁷⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁷⁸ Syro-hex. ✕ **וַיִּקְרָא**. Cf. ad Cap. xlvi. 21. ⁷⁹ Idem in continuatione: ✕ **וַיִּפְּשׁוּ**.⁷⁹ ⁸⁰ Codd. 86, 88, qui ὑπερηφανεία scribunt. ⁸¹ Syro-hex. **וַיִּפְּשׁוּ**.⁸¹ ⁸² Codd. 86, 88. ⁸³ Idem. ⁸⁴ Syro-hex. ✕ **וַיִּנְדְּבוּ**. cum scholio: **וַיִּנְדְּבוּ**. Cf. Hex. ad Levit. xxv. 33. xxvii. 15, 33.
⁸⁵ Codd. 86, 88. Ad Sym. τιμωρία in casu tertio pinximus propter Syro-hex., qui affert: **וַיִּתְּרוּ**.

⁸⁶ Codd. 86, 88 (cum ὡς pro ὥστε). Statim Cod. 88 in textu: ✕ **וַיִּתְּרוּ**.⁸⁶ ⁸⁷ Syro-hex. ✕ **וַיִּתְּרוּ**.⁸⁷ ⁸⁸ Syro-hex. ⁸⁹ Sic sine aster. Codd. 36, 48 (qui μάχαιρα habent), 62, alii. Syro-hex. legit et pingit: ✕ μάχαιραν (s. μάχαιρα) ✕ ἐπὶ τοὺς μαντεῖς (μντεῖα) αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσονται. Parsons. e Cod. XII affert: ✕ 'Α. μάχαιραν ἐπὶ τὰ μ. αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσονται; notans: "Huic lectioni praefigitur in Cod. 86 'Α. Σ. Θ.; in Cod. 88 tantum Θ." Est quidem solius Theodotionis, ut mox videbimus. ⁹⁰ Syro-hex. ✕ **וַיִּלְחֹק**.⁹⁰ ⁹¹ Idem: ✕ **וַיִּלְחֹק**; quasi in Hebraeo legisset **וַיִּלְחֹק**. Graeca Symmachi exhibet in textu Cod. 51, supplens: μάχαιραν ἐπὶ τοὺς βρ. αὐτῆς, καὶ κοπωθήσονται: μάχαιραν ἐπὶ τὰ μαντεῖα αὐτῆς, καὶ ἐξαρθήσεται. Praeterea Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. ἐπὶ τοὺς βραχίονας αὐτῆς, καὶ κοπωθήσεται; sed incaute ad v. 37, ἐπὶ τοὺς θησαυροὺς κ. τ. ε., refert. Postremo in loco Jerem. xlviii (Gr. xxxi). 30 pro Hebr. **וַיִּלְחֹק**, teste Syro nostro, Aquila scripsit, καὶ οὕτως τὰ ἐκλεκτὰ (**וַיִּלְחֹק**) αὐτοῦ; Sym. vero,

- 36. גְּבוּרֵיהֶם. *Fortes ejus.* Ο. τοὺς μαχητὰς αὐ-
τῆς. Οἱ λοιποὶ δυνατοὺς.⁹²
- 37. וְהָלַלְתִּי אֶת-הָעָרָב. *Et ad omnem turbam mis-
cellam.* Ο. καὶ ἐπὶ ᾧ πάντα τὸν σύμμι-
κτον.⁹³
- 38. וְיָבֵשׁוּ מִיְמֵיהֶם יְבֵשׁוּ. *Siccitas ad aquas
ejus, et exsiccabuntur.* Ο. ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς,
καὶ κατασχευθήσονται. Alia exempl. μάχαιρα
ἐπὶ τῷ ὕδατι αὐτῆς φ' ἐπεποιθεί, ᾧ καὶ ξηραν-
θήσεται.⁹⁴
- וְהָיָה יְהוָה לְהִלָּלָהּ. *Et cum terroribus (idolis)
insane se gerunt.* Ο. καὶ ἐν ταῖς νήσοις οὐ
κατεκαυχῶντο. 'Α. καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις ἐγκαυ-
χῶνται. Σ. καὶ ἐν ἰσχυροῖς καυχῶνται.⁹⁵
- 39. צִיִּים אֶת-הַיַּיִם. *Zijjim (bestine deserticolae)
cum ululatoribus.* Ο. ἰνδάλματα ἐν ταῖς νή-
σοις. 'Α. σιείμ μετὰ λείμ.⁹⁶ Σ. σειρήνες μετὰ
δυνατῶν.⁹⁷
- בְּנוֹת יַעֲנָן. *Struthiones.* Ο. θυγατέρες σει-
ρήνων. 'Α. στρουθῶν. Σ. στρουθοκαμή-
λων.⁹⁸
- וְלֹא יִשְׁבּוּ עַד-לְנֶצֶחַ. *Et non habitabitur ultra
in perpetuum.* Ο. Vacat. ᾧ καὶ οὐκ οἰκο-
δομηθήσεται ἔτι εἰς νίκος.⁹⁹ Σ. καὶ οὐ κατοι-
κηθήσεται ἔτι εἰς νίκος.¹⁰⁰

- 39. וְלֹא יִשְׁבּוּ עַד-לְנֶצֶחַ. *Et non incoletur
usque ad omnes aetates.* Ο. οὐ μὴ κατοικηθῆ
οὐκέτι εἰς τὸν αἰῶνα. Σ. οὐδὲ κατασκευασθήσεται ἐν
αὐτῇ ἕως γενεῶν καὶ γενεῶν.¹⁰¹
- 40. וְהָיָה רֵיחוֹ. *Ο. ᾧ. ᾧ. τὴν ᾧ Σδόμο.*¹⁰²
- וְהָיָה רֵיחוֹ. *Et vicinas ejus.* Ο. καὶ τὰς
ὁμορούσας αὐταῖς. 'Α. Σ. καὶ τὰς γείτονας.¹⁰³
- 42. יָדוֹ. *Jaculum.* Ο. ἐγχειρίδιον. 'Α. Σ. θυ-
μῶν.¹⁰⁴
- וְהָיָה רֵיחוֹ. *Crudeles sunt, et
non miserebuntur.* Ο. ἰταμός ἐστι, καὶ οὐ μὴ
ἐλεήσῃ. 'Α. Σ. ἀνελεήμονές εἰσιν, οὐκ οἰκτει-
ρήσουσιν.¹⁰⁵
- כְּאִישׁ. *Sicut vir.* Ο. ὥσπερ πῦρ. 'Α. Σ.
ὡς ἀνὴρ.¹⁰⁶
- 44. מִן-הַיַּרְדֵּן. *E superbia Jordanis.* Ο. ἀπὸ
ᾧ 'Α. Θ. τοῦ φρυάγματος τὸ τοῦ 'Ιορδάνου.¹⁰⁷
'Α. (ἐξ) ὑπερφειρίας. Σ. ἀπὸ δόξης.¹⁰⁸
- וְהָיָה יְהוָה. *In pascuum perennitatis.* Ο.
εἰς Γαιθάν. Alia exempl. εἰς τόπον Αἰθάμ.¹⁰⁹
'Α. ἐπὶ τὸ κατοικητήριον Αἰθάμ.¹¹⁰ Σ. ἐπὶ τὸ
κατοικητήριον τὸ ἀρχαῖον.¹¹²
- 45. וְהָיָה עַד-לְנֶצֶחַ. *Ο. ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας
Χαλδαίους (alia exempl. τὴν γῆν τῶν Χαλδαίων¹¹³).*

οὕτως ἢ βραχίων αὐτοῦ. ⁹² Syro-hex. **גְּבוּרֵיהֶם**. ⁹³ Cod. **גְּבוּרֵיהֶם**, indice lectionis ad ἱππους appicto. ⁹⁴ Cod. Jes., et in textu sine aster. Cod. 88. Syro-hex. pingit: ᾧ καὶ ἐπὶ πάντα τὸν σ. ⁹⁵ Sic Cod. Jes. in marg., teste Parsonsio. Syro-hex. in textu: μάχαιραν (s. μάχαιρα) ἐπὶ τῷ ὕ. αὐτῆς, καὶ κατασχευθήσονται; in marg. autem char. med.: φ' ἐπεποιθεί, καὶ ξηρανθήσεται. Codd. 22, 36, alii: μάχαιραν (s. μάχαιρα) ἐπὶ τῷ ὕ. αὐτῆς φ' ἐπεποιθεί, καὶ ἐξαρθήσεται (s. ξηρανθήσεται). ⁹⁶ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם**. ⁹⁷ Codd. 86, 88: 'Α. σιείμ μετὰ σιείμ (sic). Pro posteriore σιείμ legendum videtur εἰείμ s. λείμ, coll. Hex. ad Jesai. xiii. 22. xxxiv. 14. Syro-hex. ad ἰνδάλματα affert: 'Α. σινειίμ (**גְּבוּרֵיהֶם**). 'Ο 'Εβρ. σιείμ (**גְּבוּרֵיהֶם**). ⁹⁸ Codd. 86, 88. ⁹⁹ Idem. Cf. Hex. ad Job. xxx. 29. Syro-hex. affert: **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם**; nbi Symmachi lectio ad clausulam praecedentem pertinet. ¹⁰⁰ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88. Syro-hex. pingit: **גְּבוּרֵיהֶם** καὶ οὐκ **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** ἔτι εἰς νίκος. Pro εἰς νίκος in Codd. 22, 36, aliis, est εἰς τὸν

αἰῶνα. ¹⁰⁰ Syro-hex. **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם**. ¹⁰¹ Idem in continuatione: **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם**. Comp., nescio unde, edidit: οὐ μὴ—εἰς τὸν αἰῶνα, οὐδὲ μὴ κατασκευασθήσεται ἕως γενεῶν καὶ γενεῶν. ¹⁰² Cod. Jes. Syro-hex. **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם**. ¹⁰³ Codd. 86, 88. ¹⁰⁴ Syro-hex. **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם**. Cf. ad Cap. vi. 23. ¹⁰⁵ Codd. 86, 88. ¹⁰⁶ Idem. ¹⁰⁷ Cod. Jes. Cod. 86: 'Α. Θ. ἀπὸ τοῦ φρ. Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ἀπὸ ᾧ φρυάγματος τὸ τοῦ 'Ι., et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁰⁸ Syro-hex. **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם**. Cf. Hex. nostra ad Prov. xvi. 18. Ezech. vii. 24. Zech. xi. 3. ¹⁰⁹ Syro-hex. **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם**. Cod. 86: Σ. ἀπὸ δόξης (sic). Cf. ad Cap. xlix. 19. ¹¹⁰ Sic Codd. 23, 26, alii. Syro-hex. **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם**. ¹¹¹ Codd. 86 (cum Θαιμάν), 88. ¹¹² Idem. Syro-hex. **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם** **גְּבוּרֵיהֶם**. Cf. ad Cap. xlix. 19. In Codd. 22, 36, aliis, duplex exstat versio: εἰς τόπον Αἰθάμ ἐπὶ τὸ κατ. τὸ ἀρχ. ¹¹³ Syro-hex. in marg. char. med. **גְּבוּרֵיהֶם**. Pro Χαλδαίους Codd. 22, 36, alii, Χαλδαίων habent; solus autem Comp., γῆν τῶν Χαλδαίων.

45. **נְחַנְּנוּ אֶת־עֵינֵי יְהוָה וְיִסְתַּבּוּ אֶת־לֵבָנוּ.** *Profecto abripient eos, ut parvulos gregis.* O'. εὐν μὴ διαφθαρή τὰ ἀρνία τῶν προβάτων αὐτῶν. 'A. εὐν μὴ συμψησθῶσι τὰ ἐλάχιστα...¹¹⁴ Σ. εὐν μὴ διασύρωσιν αὐτοὺς οἱ μικροὶ τῶν προβάτων.¹¹⁵
רַחֲמֵינוּ. *Rascium.* O'. νομή. 'A. κατοικητήριον.¹¹⁶

Cap. L. 39. ἐν τοῖς νήσοις οὐ (sic) κατεκαυχῶντο.¹¹⁷

CAP. LI (Gr. xxviii).

1. **לֵב קָמִי לְבָבֵינוּ.** *Leb-camai (s. cor insurgentium contra me).* O'. Χαλδαίους. 'A. καρδίαν ἐπεγειρόντων. Σ. Λεβκαβή (fort. Λεβκαμή).¹

2. **וְרֵימֵינוּ וְרֵימֵינוּ.** *Peregrinos, et ventilabunt eam.* O'. ὕβριστὰς, καὶ καθυβρίσουσιν αὐτήν. 'A. Σ. λικμητὰς, καὶ λικμήσουσιν αὐτήν.²

וְיִבְקְנוּ אֶת־אֶרְצָנוּ. *Et populabuntur terram ejus.* O'. καὶ λυμανοῦνται τὴν γῆν αὐτῆς. 'A. καὶ πλαδαρώσουσι τὴν γῆν αὐτῆς.³ Σ. καὶ ἐκρήξουσι...⁴

כִּי־יָדְוּ עָלֶיהָ מִסָּבִיב. *Nam erunt adversus eam undiquaque.* O'. ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. 'A. δτι ἐγένοντο ἐπ' αὐτὴν κύμα.⁵

3. **וְיִדְרֵנוּ.** *Contra eum qui tendit.* O'. τεινέτω.

Alia exempl. μὴ τεινέτω;⁷ alia, ἐπ' αὐτῇ τεινέτω.⁸

3. **וְיִתְּנֵנוּ.** *Et contra eum qui effert se.* O'. καὶ περιθέσθω. Alia exempl. καὶ μὴ περιτιθέσθω;⁹ alia, καὶ ⚡ ἐπ' αὐτῇ ⚡ περιθέσθω (s. περιτιθέσθω).¹⁰

וְיִחַרְנוּ. *Excindite.* O'. καὶ ἀφανίσατε. Οἱ λοιποὶ ἀναθεματίσατε.¹¹

וְיִבְזְזֵנוּ. *Exercitum ejus.* O'. τὴν δύναμιν αὐτῆς. 'A. τὴν στρατιῶν αὐτῆς.¹²

4. **וְיִצְחָקְנוּ.** *In plateis ejus.* O'. ἔξωθεν αὐτῆς. 'A. ἐν ταῖς ἐξόδοις αὐτῆς. Σ. ἐν ταῖς ἀμφοδοῖς αὐτῆς.¹³

5. **וְיִצְבְּנוּ.** O'. παντοκράτορος. 'A. στρατιῶν.¹⁴

6. **וְיִתְּרֵנוּ.** *Ne excindamini.* O'. μὴ ἀπορριφήτε. 'A. μήποτε σιωπήσητε. Σ. μὴ σιωπηθήτε.¹⁵

7. **וְיִגְוֵנוּ.** (in posteriore loco). O'. Vacat. Alia exempl. ἔθνη.¹⁶

8. **וְיִלְלֵנוּ.** *Ejulate propter eam.* O'. θρηνεῖτε αὐτήν. 'A. Σ. ὀλολύξατε ἐπ' αὐτήν.¹⁷

וְיִלְמַחְנוּ. *Dolori ejus.* O'. τῇ διαφθορᾷ αὐτῆς. 'A. τῷ ἄλγει αὐτῆς.¹⁸

9. **וְיִגְעֵנוּ.** *Nam pertingit ad caelum.*

¹¹⁴ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xlix. 20. Syro-hex. affert: 'A. συμψησθῶσι (⚡ δτι; cf. ad Cap. xlvii. 15). ¹¹⁵ Codd. 86, 88: Σ. εὐν—μικροί. Syro-hex. ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. ¹¹⁶ Codd. 86, 88. ¹¹⁷ Syro-hex. In Ed. Rom. pingitur, οὐ κατεκαυχῶντο; sed οὐ desideratur in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis.

CAP. LI. ¹ Codd. XII, 86, 88, quorum ille λεβκαβή, hi autem λευκαβή habent. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 891 λεκκαβή scribit. "Symmachus voces Hebraeas retinuit ut nomen proprium; posuit enim Λεβκαμή. Hebraei per rationem scribendi arcanam quae שׁבִּיבָה, qua ה cum כ, et שׁ cum כ, et contra, permutantur, per קָמִי לְבָבֵינוּ, כִּי־יָדְוּ indicari dicunt. Hinc Chaldaeus interpres posuit: וְיִבְקְנוּ אֶת־אֶרְצָנוּ; Graecus Alexandrinus: καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Χαλδαίους."—*Rosenmüller*. Syro-hex. in textu καρδίαν ἐπεγειρόντων, in marg. char. med. Χαλδαίους affert: Denique Codd. 22, 36, alii: Χαλδαίαν καρδίαν ἐπεγειρόντων. ² Codd. 86, 88. Syro-hex. ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν.

³ Syro-hex. ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. Cf. Hex. ad Jesai. xix. 3. ⁴ Cod. 86: Σ. ἐκρήξουσιν (sic). Cod. 88: Σ. ἐκρίζουσιν (sic). Verum videtur ἐκρήξουσιν, collatis Symmachi lectionibus ad Jesai. xix. 3. Jerem. xix. 7. ⁵ Sic Cod. 88, Syro-hex. ⁶ Syro-hex. Aquilae continuat: ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. ⁷ Sic Codd. 88, 106, Syro-hex. In Hebraeo nonnulli codd. לָמֵ pro לָבֵ bis exhibent. ⁸ Sic Comp., Codd. XII, 22, 36, alii. ⁹ Sic Codd. 88, 106, Syro-hex. ¹⁰ Sic Cod. Jes., et sine aster. Codd. 22, 23, 26, alii. ¹¹ Syro-hex. ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. ¹² Idem: ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. ¹³ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. ¹⁴ Syro-hex. ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. ¹⁵ Cod. 88, qui ad Aquilam σιωπήσατε habet. Cod. 86: 'A. μήποτε σιωπήσητε. Σ. μὴ σιωπησέθε (sic). Syro-hex. affert: ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. ¹⁶ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex. ⚡ δτι οὐαὶ ἐπὶ Βαβυλῶνα κυκλόθεν. ¹⁸ Codd. 86, 88.

Ο'. *δτι ηγγικεν εις ουρανόν.* 'Α. *δτι ηψατο εως τῶν ουρανῶν.* Σ. Θ. . . *εις τὸν ουρανόν.*¹⁹

9. **קִמְּוֹתַי עַד שָׁמַיִם.** *Et elevatum est usque ad nubes.* Ο'. *ἐξήρην* (alia exempl. καὶ ἐπήρθη, s. ἐξήρθη²⁰) *ἕως τῶν ἀστρων.* 'Α. καὶ ἐπήρθη *ἕως τῶν νεφελῶν.* Σ. . . *ἕως αἰθέρος νεφελῶν.*²¹

10. **יָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל.** *Produxit Jona justitias nostras.* Ο'. *ἐξήνεγκε κύριος τὸ κρίμα αὐτοῦ.* 'Α. *δτι ἐξήνεγκε κύριος τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.* Σ. *παρήνεγκε κύριος τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν.*²²

בְּיָמֵינוּ וְנִסְפָּדָה בְּצִיּוֹן. *Venite, et memoremus in Sione.* Ο'. *δεῦτε, καὶ ἀναγγελωμεν ἐν Σιών.* 'Α. *δεῦτε, καὶ εὐαγγελισώμεθα Σιών.*²³

11. **לְהַשְׁתִּיחַ לְמִצְוֹתָיו.** *Consilium ejus ad perdendum eam.* Ο'. *ἡ ὄργη αὐτοῦ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτήν.* 'Α. Σ. *τὸ ἐνθύμημα αὐτοῦ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν.*²⁴

הַיְכָלָו. *Templi ejus.* Ο'. *λαοῦ αὐτοῦ ἐστιν.* Alia exempl. *ναοῦ αὐτοῦ.*²⁵

12. **לְחִוּמָיו.** *Ad muros.* Ο'. *ἐπὶ τῶν ἰσχυῶν.*²⁶

וְהִצַּדְתֶּם אֶת הַמְּצֻדָּה. *Corroborate custodiam.* Ο'. *ἐπιστήσατε φαρέτρας* (alia exempl. *φυλακάς*²⁷). 'Α. Σ. *ἐπικρατήσατε φυλακῆς.*²⁸

12. **יִסְדִּימוּ.** *Insidiatores.* Ο'. *δπλα.* 'Α. Σ. *ἔνεδρα.*²⁹

וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל. *Nam et consilium cepit Jona, et paltravit.* Ο'. *δτι ἐνεχείρισε* (potior scriptura *ἐνεχείρησε*), *καὶ ποιήσει κύριος.* 'Α. *δτι ἐνεθυμήθη κύριος, καίγει ἐποίησεν.*³⁰

13. **אֲבֻנָתוֹ מְלֵא.** *Abundans thesauris.* Ο'. καὶ ἐπὶ *πλήθει θησαυρῶν αὐτῆς.* 'Α. *πολλῆ ἐν θησαυροῖς αὐτῆς.*³¹

וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל. *Venit finis tuus, cubitus* (mensura) *rapinae tuae.* Ο'. *ἤκει τὸ πέρασ σου ἀληθῶς* ('Α. Σ. *πῆχυς*³²) *εἰς τὰ σπλάγχνα σου.* 'Α. *ἤκει τὸ πέρασ σου, ἀλήθεια πλεονεξίας σου.*³³ Σ. *ἤκει τὸ πέρασ σου, πῆχυς τὸ κτῆμά σου.* Aliter: Σ. . . *τῆς τομῆς σου.*³⁴

14. **כְּלִבְיָנוֹת.** *Quasi locustis.* Ο'. *ὡσεὶ ἀκρίδων.* 'Α. Σ. *ὡς βρούχου.*³⁵

וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל. *Et edent super te celeusma.* Ο'. *καὶ φθέγγονται ἐπὶ σέ οἱ καταβαίνοντες.* 'Α. *καὶ καταλέξουσιν ἐπὶ σέ ἡδάδ.*³⁶ Σ. *καὶ ἐξάρξουσιν ἐπὶ σέ ἡδάδ . . . κατάλεγμα ὡς οἱ πατοῦντες λημόν.*³⁷

16. **מִיַּם מְרִיבִים.** *Copia aquarum.* Ο'. *ἦχος ὕδατος.* Alia exempl. *πλήθος ἤχους ὕδατος.*³⁸

¹⁹ Codd. 86, 88. ²⁰ Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis; posterior in Cod. 41, et, ut videtur, Syro-hex., qui **קִמְּוֹתַי** habet. ²¹ Codd. 86, 88. In posteriore ad Sym. *αἰθέρος* abest; sed vid. Hex. ad Job. xxxvi. 28. xxxvii. 18. xxxviii. 37. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. *ἐπήρθη* (**עָרְתָה**). Idem in marg. char. Estrang. **עָרְתָה עָרְתָה**; ubi pro **עָרְתָה** pingendum videtur **עָרְתָה**, eis *ρόπας* (νεφελῶν), quae Aquilae est versio ad Job. xxxvii. 21. xxxviii. 37. ²² Codd. 86, 88. Verius, ut videtur, Syro-hex.: 'Α. *τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν* (**צְדָקָתֵנוּ**). ²³ Codd. 86, 88. ²⁴ Syro-hex. **וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל**. Codd. 86, 88: 'Α. Σ. *τὸ ἐνθύμημα αὐτοῦ.* ²⁵ Sic Codd. 26, 36, 41, alii, et Syro-hex. ²⁶ Cod. Jes. ²⁷ Sic Comp., Codd. 22, 96, alii, et Syro-hex. ²⁸ Syro-hex. **וְהִצַּדְתֶּם אֶת הַמְּצֻדָּה**. Codd. 86, 88. Syro-hex. **וְהִצַּדְתֶּם אֶת הַמְּצֻדָּה**. ²⁹ Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae et Symmacho continuat: **וְהִצַּדְתֶּם אֶת הַמְּצֻדָּה**. ³⁰ Syro-hex. **וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל**. ³¹ Idem: **וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל**. ³² Codd. 86, 88. ³³ Idem: **וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל**. ³⁴ Codd. 86, 88. ³⁵ Idem: Σ. *ἤκει*—τὸ

κτῆμά σου. Pro *κτῆμα* nescio an legendum *τμήμα*, *segmentum*, quae primaria vocis Hebraeae notio est. Certe Syro-hex. affert: **וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל**. (Syr. **فصل** commutatur cum *τομή* Job. xv. 32. Cant. ii. 12.) Etiam Vulg.: *venit finis tuus pedalis praecisionis tuae.* ³⁶ Syro-hex. **וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל**. Vulg.: *quasi bruchus.* ³⁷ Cod. 88 affert: 'Α. *καὶ καταλέξουσιν ἐπὶ σέ.* Cod. 86: 'Α. *καὶ καταλέξουσιν ἐπὶ σέ ἡδάδ, καὶ καταβαίνοντες ὡς οἱ πατοῦντες λημόν.* Prior tantum clausula Aquilam auctorem habet. Cf. ad Cap. xiv. 30. ³⁸ Syro-hex. **וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל**. (Pru Bernstein. tentat **וְיָצְאָה יְהוָה יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל**, *ταυτέστιν, ἀλλαγμός.* Equidem crediderim omnia post **וְיָצְאָה** scholium esse, quod cum lectione Symmachii coaluerit, cujusque simile quid reperitur in Codd. 22, 48, aliis, qui post *καταβαίνοντες* inferunt: *λέγοντες* (s. *καταλέγοντες*) *ὡς οἱ πατοῦντες λημόν.* Tunc pro **וְיָצְאָה** tantummodo repetendum **וְיָצְאָה**.) ³⁹ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26 (cum *ἤχος*), 88 (cum *ἤχους*), alii, et Syro-hex. Cf. ad Cap. x. 13.

16. **וַתֵּן**. *Ventum*. Ο'. φῶς. 'Α. Σ. ἄνεμον.³⁹
17. **בְּעַר כָּל-רָמָה לְבַעַר**. *Brutus factus est omnis homo sine scientia*. Ο'. ἐματαιώθη (alia exempl. ἐμωράνθη⁴⁰) πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. 'Α. ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ὥστε μὴ γινώσκειν. Σ. ἠφρόνησε πᾶς ἄνθρωπος ὥστε μὴ γινώσκειν.⁴¹
18. **תַּעֲתִיעִים**. *Illusionum*. Ο'. μεμωκημένα. Σ. παιγνιάς.⁴²
19. **וְשִׁבְט נַחֲלָתָהּ**. *Et (Israel) gens hereditatis ejus*. Ο'. κληρονομία αὐτοῦ. Alia exempl. μερίς αὐτοῦ, καὶ 'Ισραὴλ ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ.⁴³ Σ. μερίς αὐτοῦ, καὶ ῥάβδος...⁴⁴
- וְהָיָה יְהוָה**. Ο'. κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.⁴⁵
20. **מַסֵּה מַחֲרָה**. *Malleus es tu*. Ο'. διασκορπίζεις σύ. 'Α. προσήρσσεις (σύ).⁴⁶ 'Ο Σύρος ἑτοίμασόν (μοι σκευή πολέμου).⁴⁷
- וְנִפְצְתִי**. *Et diffingam*. Ο'. καὶ διασκορπιῶ. 'Α. καὶ προσήρξω.⁴⁸
- וְהָיָה כִּי**. *Et perdam per te (quasi malleum)*. Ο'. καὶ ἐξαρῶ ἐκ σοῦ (alia exempl. ἐν σοί⁴⁹).
22. **אִישׁ וְשָׂמָה... זָקֵן וְנָעִר... בְּחֹר וּבְתוּלָה**. *Virum et feminam... senem et juvenem... adulescentem et virginem*. Ο'. νεανίσκον καὶ παρθένον... ἄνδρα καὶ γυναῖκα. Alia exempl. ἄν-

δρα καὶ γυναῖκα... πρεσβύτην καὶ νεανίσκον... ἐκλεκτὸν καὶ παρθένον.⁵⁰

23. **וְיָצְמְחוּ**. *Agricolam et jugum ejus*. Ο'. γεωργὸν καὶ τὸ γεώργιον αὐτοῦ. 'Α. Σ... καὶ ζεύγος αὐτοῦ.⁵¹ Σ. βοηλάτην καὶ ζεύγος αὐτοῦ.⁵²
24. **יְשֻׁבֵי כַשְׂדִּים**. *Incolis Chaldaeorum*. Ο'. τοῖς κατοικοῦσι Χαλδαίοις. 'Α. Σ... Χαλδαίας.⁵³
25. **הַר הַמְּשִׁתִּיחַ**. *Mons perditionis*. Ο'. τὸ ὄρος τὸ διεφθαρμένον. 'Α... τὸ διαφθεῖρον.⁵⁴
26. **כִּי-תִשְׁמַח עוֹלָם תְּהִיָּה**. *Nam vastationes perpetuae eris*. Ο'. ὅτι εἰς ἀφανισμόν ἔση εἰς τὸν αἰῶνα. 'Α. Σ. ὅτι εἰς ἀφανισμοὺς αἰωνίους ἔση.⁵⁵
27. **שׁוֹפָר**. *Tuba*. Ο'. σάλπιγγι. 'Α. Σ. κερπίτην.⁵⁶
- מִמְּלְכוֹת אַרְרַט מִנִּי וְאַשְׁכְּנַז**. *Regna Ararat (Armeniae), Minni et Aschenaz*. Ο'. βασιλεῖς ἀρατε παρ' ἐμοῦ, καὶ τοῖς Ἀχαναζέοις. Alia exempl. βασιλείας Ἀραράθ παρ' ἐμοῦ, καὶ τοῖς Κενεζαίοις. Alia: βασιλείαις Ἀραράτ (s. Ἀραρέτ) παρ' ἐμοῦ, καὶ τοῖς Ἀσχαναζαίοις.⁵⁷ 'Α... Ἀραρέτ Μενεὶ καὶ Ἀσχενέζ.⁵⁸ Σ. βασιλεῖς Ἀραρέτ Μενεὶ καὶ Ἀσχενέζ.⁵⁹
- פְּדוּ עַלְיָהּ**. *Praeficite adversus eam*. Ο'. ἐπιστήσατε ἐπ' αὐτήν. 'Α. ἐπισκέψασθε ἐπ' αὐτήν.⁶⁰
- מִסָּר**. *Tiphsur* (nomen dignitatis militaris bar-

³⁹ Codd. 86, 88. Syro-hex.: Οἱ λοιποὶ ἄνεμον. ⁴⁰ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. ⁴¹ Cod. 88. Cod. 86 tantum affert: 'Α. ἠφρένησεν (sic) π. ὁ ὥστε μὴ γ. ⁴² Syro-hex. ✕ **מַסֵּה**. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. παιγνιάς μυσάρᾱ; ubi μυσάρᾱ ad aliam versionem pertinere videtur. ⁴³ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: (αὐτὸς ἐστι) καὶ ῥάβδος κληρονομίας αὐτοῦ; in marg. autem char. med.: μερίς τοῦ 'Ισραήλ. ⁴⁴ Codd. 86, 88. Cod. Jes. in marg. affert: μερίς αὐτοῦ ῥάβδος. ⁴⁵ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴⁶ Syro-hex. **מַסֵּה**. ✕ **מַסֵּה**, cum scholio: "Ut si quis allidat (מַסֵּה) aliquid ad parietem." Cf. Hex. ad Psal. ii. 9. Vulg.: collidis tu. ⁴⁷ Theodoret. In Pesch. est **מַסֵּה**, ἐτοιμάσατε. ⁴⁸ Syro-hex. ✕ **מַסֵּה**. Vulg.: et collidam. ⁴⁹ Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., qui

in marg. char. med. ἐκ σοῦ habet. ⁵⁰ Sic Syro-hex., quoniam nullus liber ex omni parte consensit. Lectio ἐκλεκτὸν pro **וְיָצְמְחוּ** est in Codd. 88, 239, et Aquilam refert. Cf. ad Cap. xviii. 21. ⁵¹ Syro-hex. **וְיָצְמְחוּ**. ✕ **וְיָצְמְחוּ**. ⁵² Codd. 86, 88. ⁵³ Syro-hex. **וְיָצְמְחוּ**. ✕ **וְיָצְמְחוּ**. ⁵⁴ Idem: ✕ **וְיָצְמְחוּ**. Cf. ad Cap. vi. 28. Post διεφθαρμένον add. λέγει κύριος Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁵⁵ Syro-hex. **וְיָצְמְחוּ**. ✕ **וְיָצְמְחוּ**. ⁵⁶ Idem: ✕ **וְיָצְמְחוּ**. ⁵⁷ Prior lectio est in Cod. 88 (cum Ἀραράθ), et Syro-hex. (cum **וְיָצְמְחוּ**); posterior in Comp., Codd. III (cum Ἀραράθ), 23, 26, 33, 36, aliis. In textu potior scriptura Ἀσχαναζαίοις (s. -ζέοις) est in Codd. Vat., Alex., Sinait. ⁵⁸ Syro-hex. **וְיָצְמְחוּ**. Cod. 86 affert: 'Α. Ἀραράθ Μέννει. Cod. 88: 'Α. Ἀραράθ Μέννει. ⁵⁹ Codd. 86, 88. ⁶⁰ Syro-hex. Aquilae continnat: ✕ **וְיָצְמְחוּ**.

- barum). Ο' βελοστάσεις. Σ. ἐκλεκτούς. 'Αλλος' Ταφσάρ.⁶¹
27. כְּלִקְסָרִים. *Sicut locustas hirsutas.* Ο' ὡς ἀκρίδων πλῆθος. 'Α. Σ. ὡς βροῦχον φρικτόν.⁶²
28. קָרְשׁוּ. *Inaugurate.* Ο' ἀναβιβάσατε. *Alia exempl. ἀγιάσατε.*⁶³
- תַּת־פְּרִיטִינְיָ וְתַת־כְּלִקְסָרִים וְתַת־כָּל־אֶרֶץ מְמַשְׁלֵתָּ. *Procuratores ejus, et omnes praesides ejus, et omnem terram principatus ejus.* Ο' καὶ πάσης τῆς γῆς, τοὺς ἡγουμένους αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς στρατηγούς αὐτοῦ. *Alia exempl. τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς, καὶ πάντας τοὺς στρατηγούς αὐτῆς, καὶ πάσης τῆς γῆς τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.*⁶⁴
29. וְתַרְעַעַתְּ אֶת־הָאָרֶץ וְתַחַל. *Et contremiscet terra, et torquetur.* Ο' ἐσεισθῆ ἡ γῆ, καὶ ἐπόνεσε. 'Α. καὶ σεισθῆτω ἡ γῆ, καὶ παραχθῆσεται.⁶⁵ Σ. καὶ σαλευθῆσεται ἡ γῆ, καὶ ὠδωῆσει.⁶⁶
30. קָדְרוּ גְבוּרָיו. *Cessaverunt fortes.* Ο' ἐξέλιπε μαχητῆς. 'Α. ἐκοπίασαν δυνατοί.⁶⁷
- בְּמִצְדוֹת. *In arcibus.* Ο' ἐν περιοχῆ. Σ. πολιορκούμενοι.⁶⁸

32. וְשָׁרְפוּ אֶת־הַמְּצֻרֹתָיִךְ. *Et trajectus capti sunt.* Ο' τῶν διαβάσεων αὐτοῦ ἐλήφθησαν. 'Α. καὶ αἱ διαβάσεις συλληφθήσονται.⁶⁹
- וְשָׂרְפוּ אֶת־הַמְּצֻרֹתָיִךְ. *Et stagna combusserunt.* Ο' καὶ τὰ συστήματα αὐτῶν ἐνέπρησαν. 'Α. Σ. καὶ τὰ ἔλη [ἐταράχθησαν].⁷⁰
- נִבְהָלוּ. *Conturbati sunt.* Ο' ἐξέρχονται. 'Α. ἐταράχθησαν.⁷¹ Σ. ἔκθαμβοι ἐγένοντο.⁷²
33. וַיִּשְׁרָאֵל יְשׁוּאָה. Ο' Vacat. ✕ τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς 'Ισραήλ 4.⁷³
- בַּת־בָּבֶל כְּנָרְן עַת הַדְרִיכָה. *Filia Babylonis est instar areae tempore calcationis ejus.* Ο' οἶκοι ('Α. Σ. θυγάτηρ⁷⁴) βασιλέως Βαβυλῶνος ὡς ἄλων ὄριμος ἀλοηθήσονται. 'Α. . . καιρὸς τοῦ πατήσαι αὐτήν.⁷⁵ Σ. θυγάτηρ Βαβυλῶνος ὡς ἄλων ἦν, καιρὸς ἀλωῆς.⁷⁶
- עַת־הַקְּצִיר לָהּ. *Tempus messis ei.* Ο' ὁ ἀμητὸς αὐτῆς. 'Α. καιρὸς τοῦ ἀμητοῦ αὐτῆς.⁷⁷
34. אֶכְלָנִי. *Consumpsit me.* Ο' κατέφαγέ με. 'Α. ἠπληστεύσατό μοι.⁷⁸
- וְהִמְנִי בְּבִנוֹתֵי אֶרֶץ מִלְךְ בָּבֶל הַצִּיגְנִי כְּלִי

⁶¹ Syro-hex. + **ܩܘܣܝܐ**. Idem in marg. sine nom. + **ܩܘܣܝܐ**. Vulg. *Taphsar*. ⁶² Syro-hex. affert: 'Α. Σ. βροῦχον (ܩܘܣܝܐ). Idem ad **ܩܘܣܝܐ**, τοὺς ἡγουμένους (v. 28) apponit: + **ܩܘܣܝܐ**. 'Α. **ܩܘܣܝܐ**. Vox mihi ignota, quam, si placet, conferas cum **ܩܘܣܝܐ**, λῶτος, apud Castellum. S. *commotionem*.—*Norberg*. "Vox Syriaca male descripta mihi videtur. Omnia enim tentavi, quibus lux quaedam voculae illi affunderetur, sed sine successu. Forte a **ܩܘܣܝܐ**, *volare*, derivandum est."—*Spoehl*. Quod ad Symmachum attinet, recte vidit Spohnius, Syr. **ܩܘܣܝܐ** non vertendum esse *commotionem*, sed *terrificum*, Graeco, ut ei visum est, *ὀρθουριχούνη*; et certe *ὀρθουριχέιν* pro **ܩܘܣܝܐ** adhibet Sym. Psal. cxviii. 120. Sed in locis Jerem. v. 30. xviii. 13 Syrus noster *φρικτὰ* per **ܩܘܣܝܐ** interpretatus est, neque aliter h. l. vertendum, testantibus Codd. 86, 88, ubi est: 'Α. Σ. ὡς βροῦχον φρικτόν. Ad Aquilam pro **ܩܘܣܝܐ**, quod olim in *Otio Norwic*. p. 55 tentabam, **ܩܘܣܝܐ**, *non volans, ἄπτερον, ἀπτερον*, ut bruchi epitheton sit, nunc non placet. "Aliam correctionem propouit Drachius in nupera Hexaplorum editione, ut nempe Syrus male describerit Graecam vocem *ἀριστῆς* (mallet ex forma Syra *ἀρίστους*), ita ut pro **ܩܘܣܝܐ** sit rescribendum **ܩܘܣܝܐ**; refertur

vero in codice lectio Aquilae ad **ܩܘܣܝܐ**, *ἡ ἰσραήλ*. Quod vero ibidem referatur in codice Symmachi **ܩܘܣܝܐ**, ex errore factum apparet, cum sit ponendum statim post **ܩܘܣܝܐ**. **ܩܘܣܝܐ**, sed seorsim, utpote unius Symmachi."—*Ceriani*. ⁶³ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁶⁴ Sic Syro-hex. et Cod. 88, nisi quod hic καὶ *σύμπαντας τοὺς στρ. αὐτοῦ* habet. Mnutef. e Cod. Jes. affert: ✕ καὶ πάσης—*ἐξουσίας αὐτοῦ*. ⁶⁵ Codd. 86, 88. ⁶⁶ Syro-hex. **ܩܘܣܝܐ**. **ܩܘܣܝܐ**. ⁶⁷ Codd. 86, 88. ⁶⁸ Idem. Cf. Hex. nostra ad Ezech. iv. 3. ⁶⁹ Syro-hex. **ܩܘܣܝܐ**. **ܩܘܣܝܐ**. Ad **ܩܘܣܝܐ** idem affert: + **ܩܘܣܝܐ**, cum scholio: + **ܩܘܣܝܐ**, quae lectio ad **ܩܘܣܝܐ** pertinere videtur. Cf. Middleld. ad Jesai. xix. 6. ⁷⁰ Cod. 86. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: "'Α. καὶ τὰ ἔλη καὶ τὰ συστήματα ἐταράχθησαν. Σ. praemittit καὶ τὰ ἔλη." Vox *ἐταράχθησαν* ad Hebr. **ܩܘܣܝܐ** aptanda videtur. ⁷¹ Syro-hex. + **ܩܘܣܝܐ**. **ܩܘܣܝܐ**. ⁷² Codd. 86, 88. ⁷³ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Parsons. e Cod. XII *θεὸς* sine artic. exscripsit. ⁷⁴ Syro-hex. ⁷⁵ Idem: + **ܩܘܣܝܐ**. **ܩܘܣܝܐ**. ⁷⁶ Cod. 86, 88. ⁷⁷ Cod. 88. Syro-hex.: 'Α. Σ. καιρὸς τοῦ ἀμητοῦ (**ܩܘܣܝܐ**). ⁷⁸ Cod. 88 in continuatione.

- רָיָה. *Delevit me N. rex Babylonis, statuit me vas vacuum.* Ο'. ἐμερίσατό με, κατέλαβέ με σκότος λεπτόν, N. βασιλεύς B. Alia exempl. ÷ κατέλαβέ με 4, ἐμερίσατό με (A. ἐφαγεδαίνωσέ με⁷⁹) N. βασιλεύς B., κατέστησέ με ὡς σκευός κενόν.⁸⁰
- 34, 35. קָמַסִי : יְרִיחִי. *Dispulit me. Injuria mea.* Ο'. ἔξωσάν με οἱ μόχθοι μου. A. ἔξωσέν με τὸ ἀδίκημά μου. Σ. . . τὸ ἀδίκημα τὸ εἰς ἐμέ.⁸¹
35. יְרִיחִי עַל-בְּבַל. *Et caro mea sit super Babylone.* Ο'. καὶ αἱ ταλαιπωρίαί μου εἰς Βαβυλῶνα. A. ἡ σάρξ μου . . .⁸² Σ. καὶ ἡ ἀποτομία μου κατὰ Βαβυλῶνος.⁸³
36. לִיתֶם יְרִיחִי. *Litem tuam.* Ο'. τὴν ἀντίδικόν σου. Σ. τὴν κρίσιν σου.⁸⁴
37. לְגַלְיָהוּ בְּעֵין-תַּנְיִן שְׂמָה וְשָׂרְקָה. *In acervos, habitatio canum ferorum, stupor et sibilus.* Ο'. εἰς ἀφανισμόν. Alia exempl. εἰς θίνας, κατοικία δρακόντων (A. Σ. σειρήνων), εἰς ἀφανισμόν καὶ συρισμόν.⁸⁵ Σ. εἰς βουνούς . . .⁸⁶
- מֵאֵין יוֹשֵׁב. *Ut non sit habitator.* Ο'. καὶ οὐ κατοικηθήσεται. A. Θ. παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἔνοικον (Σ. ἐνοικοῦντα).⁸⁷
38. יְהִי כְפָרִים יְשָׁנִים וְנֶעְרָה. *Simul ut leones juvenes rugient, rudent.* Ο'. ὅτι ἅμα ὡς λέοντες ἐξηγγέρθησαν (alia exempl. add. οἱ παῖδες αὐτῶν⁸⁸). A. ὀξυνθήσονται ὡς σκύμοι, ἐρεύζονται οἱ παῖδες αὐτοῦ.⁸⁹ A. Θ. ἐρεύζονται. Σ. ὠρύσσονται.⁹⁰
39. תִּתְּנֵם תְּחִלָּה. *Computationes eorum.* Ο'. ✕ τὸ 4 πότημα αὐτοῖς.⁹¹ A. τοὺς πότους . . .⁹²
- יְעִלְזוּ. *Exsultent.* Ο'. καρθῶσι. A. ἀγαλλιάσονται.⁹³ Σ. . .⁹⁴
40. עִם-תְּהִיִּים. *Cum hircis.* Ο'. μετ' ἐρίφων. A. Σ. cum pilosis.⁹⁵
41. אֵיךְ נִלְכְּדָה שֵׁשַׁח. *Quomodo capta est Sesach.* Ο'. πῶς ἐάλω ✕ Πάντες Σεισάχ 4. Σ. Σησάχ.⁹⁶
- תְּהִלָּתָהּ. *Laus.* Ο'. τὸ καύχημα. A. Σ. ὁ ἔπαινος.⁹⁷
43. לְשֵׁשַׁח. *In stuporem.* Ο'. Vacat. ✕ Πάντες εἰς ἀφανισμόν 4.⁹⁸ A. εἰς ἀμίαν.⁹⁹

⁷⁹ Syro-hex. ✕ *חַסְדָּא*. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 15.
⁸⁰ Sic Syro-hex., qui post κατέλαβέ με in marg. char. med. addit: ὡς σκότος λεπτόν (*חַסְדָּא עֲלֵי*). Codd. 22, 36, alii: ἐμερίσατό με, κατέφαγέ με (pro κατέφαγέ με, ἐμερίσατό με), καὶ κατέλαβέ με ὡς σκότος λ. N. β. B., κατέστησέ με ὡς σκ. κενόν, καὶ (κατέπέ με).⁸⁰ Codd. 86, 88. In priore ad Aquilam με abest.⁸¹ Syro-hex. ✕ *חַסְדָּא*.
⁸² Codd. 86 (cum ἀποτομία), 88 in continuatione.⁸³ Syro-hex. ✕ *חַסְדָּא*.
⁸⁴ Sic Cod. 88. Syro-hex.: θίνας (*חַסְדָּא*), non *חַסְדָּא*, appiicto tamen Graeco ΕΙΣ ΘΙΝΑΣ), εἰς κατοικίαν (*חַסְדָּא*) κ.τ.έ. Perturbato ordine Codd. 22, 36, alii: εἰς ἀφ., καὶ εἰς κατ. δρ., καὶ εἰς θίνας, καὶ εἰς συρισμόν. Syro-hex. affert: ✕ *חַסְדָּא*.
⁸⁵ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. ix. 11.
⁸⁶ Idem.
⁸⁷ Sic Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἅμα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς λ. ἐξερεύζονται οἱ νεανίσκοι αὐτῶν.
⁸⁸ Syro-hex. ✕ *חַסְדָּא*.
⁸⁹ Codd. 86, 88, qui mendose scribunt: A. Θ. ὀρνεύονται. Σ. ὀρνεύονται.
⁹⁰ Syro-hex. ✕ *חַסְדָּא*.
⁹¹ Syro-hex. affert: A. τοὺς ποταμούς (*חַסְדָּא*), per errorem, ut videtur, pro ταῖς πότους. Cf. Hex. ad Gen. xxix. 22.

Jesai. xxv. 6. Codd. 86, 88. Syro-hex. ✕ *חַסְדָּא*. Norberg. vertit, *debibentur*, repugnante usu verbi *חַסְדָּא*, quod io Pael *decurtavit* sonat, in Peal autem non usurpatur nisi impersonaliter. "Quidni sit mutandum in *חַסְדָּא* a *חַסְדָּא*, quod Lev. xi. 21 in Pesch. est *salii*, *exsilii*? Sym. vertit, puto, ut solet, per *γαυριάν*, in quo verbo et nomine derivato interpretando variat Noster. [Pro *γαυριάν* et *γαυριάσθαι* Syrus uoster regulariter ponit *חַסְדָּא* (cf. ad Cap. xv. 17), et pro *γαυρίαμα* *חַסְדָּא*. Semel tantum (Hex. ad Psal. xc. 12) ei *γαυριάσει* est *חַסְדָּא*.] Num. xxiii. 24 autem *γαυρωθήσεται* vertitur *חַסְדָּא*, quod est pro *σκιρτῶν* Psal. cxiii. 4, 6. Mal. iv. 2, et pro *διασκιρτῶν* Sap. Salom. xix. 9. Punctum diacriticum esset, puto, tunc ex forma verbi "חַסְדָּא"—*Ceriani*.
⁹² Syro-hex. ✕ *חַסְדָּא*.
⁹³ Cod. Jes. affert: ✕ II ὁ εἰσάχ (sic). Σ. Σησάχ (sic). Cod. 88 et Syro-hex. in textu: ✕ Σισάχ 4; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cf. ad Cap. xxv. 26.
⁹⁴ Cod. 88.
⁹⁵ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex.
⁹⁶ Syro-hex. ✕ *חַסְדָּא*.

43. אֲרָץ לֹא-יֹשֵׁב. Terra in qua non habitet. O'.
 ✕ Θ. γῆ & οὐ κατοικήσει.¹⁰⁰

כָּל-אִישׁ. Omnis homo. O'. οὐδὲ εἰς ✕ ἄν-
 θρωπος &.¹⁰¹ 'A. . ἀνὴρ.¹⁰² Σ. . ἄνθρωπος.¹⁰³

44. עַל-בֵּל בְּבָבֶל. In Belum in Babylone. O'.
 ἐπὶ Βαβυλῶνα. Alia exempl. ἐπὶ τὸν Βῆλ ἐν
 Βαβυλῶνι.¹⁰⁴

וְתִגְלַע. Id quod deglutierat. O'. & κατέ-
 πειν. 'A. Σ. τὸ κατάπομα αὐτοῦ.¹⁰⁵

לֹא-יִיָּהָר. Non confluent. O'. οὐ μὴ συνα-
 χθῶσι. 'A. οὐ ποταμισθήσονται (s. ποταμωθή-
 σονται).¹⁰⁶ Σ. οὐ συρρεύσει.¹⁰⁷

44, 45. בְּמִתְּוֹכָהּ עָמִי : בְּבָל נִפְלָה : וְיִמְצָא
 אֶת-יְהוָה מִחֲרוֹן אַף-יְהוָה. Etiam murus Babylonis cadet. Egredimini de
 medio ejus, populus meus, et servate unusquis-
 que animam suam ab ira furoris Iovae. O'.
 Vacat. Alia exempl. καίγε τὸ τεῖχος Βαβυ-
 λῶνος ἔπεσεν. ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῆς, λαός
 μου, καὶ σώζετε ἕκαστος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπὸ
 θυμοῦ ὀργῆς κυρίου.¹⁰⁸

46. וְפִרְיָהּ לְבִנְיָם וְתִירְמוֹתַי בְּשָׂמֹנֶת הַנְּשָׂמֶת
 בְּאֶרֶץ וְכִּם בְּשָׂנָה הַשְּׂמֹנֶת וְאַחֲרָיו בְּשָׂנָה

לְמִשְׁלַל מִשְׁלַל בְּאֶרֶץ מִשְׁלַל. Et
 ne forte mollescat cor vestrum, et timealis in
 rumoribus qui audientur in terra, quando veniet
 in anno rumor, et post eum in anno rumor, et
 violentia erit in terra, dominator contra domi-
 natorem. O'. Vacat. Alia exempl. μήποτε
 δειλιάσῃ ἡ καρδία ὑμῶν, καὶ φοβηθῆτε ἐν τῇ
 ἀκοῇ τῇ ἀκουσθησομένη ἐν τῇ γῆ, καὶ εἰσελεύ-
 σεται ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἡ ἀκοή, καὶ μετ' αὐτὸν ἐν
 τῷ ἐνιαυτῷ ἡ ἀκοή, καὶ ἡ ἀδικία ἐν τῇ γῆ,
 παραβολὴ ἐπὶ παραβολῇ.¹⁰⁹

46. מִשְׁלַל מִשְׁלַל. ✕ Σ. καὶ ἐξουσιαστῆς ἐπ'
 ἐξουσιαστήν.¹¹⁰

47. לֵבְנֵי הַיָּמִים בְּאִים וְפִקְדוֹתַי עַל-פְּסִילֵי בָבֶל
 וְכָל-אֲרָצָהּ תִּבְאֵשׁ וְכָל-חֲלָלֶיהָ יִפְלוּ בַּתּוֹכָהּ.
 Ideo ecce! dies veniunt, et animadvertam in
 sculptilia Babylonis, et omnis terra ejus pude-
 fiet, et omnes caesi ejus cadent in medio ejus.
 O'. Vacat. Alia exempl. διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι
 ἔρχονται, ✕ φησὶ κύριος &, καὶ ἐπισκέψομαι
 ἐπὶ τὰ γλυπτὰ Βαβυλῶνος, καὶ πᾶσα ἡ γῆ
 αὐτῆς κατασχυνοθήσεται, καὶ πάντες τραυμα-
 τία αὐτῆς πεσοῦνται ἐν μέσῳ αὐτῆς.¹¹¹

48. וְרָגְנֵי עַל-בָּבֶל שְׂמִים וְאֶרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם נִי

¹⁰⁰ Cod. Jes., et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: γῆ ἐν ἧ οὐ κατ. ¹⁰¹ Cod. Jes. Sic in textu (cum οὐδεὶς) Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ¹⁰² Codd. 86, 88. ¹⁰³ Cod. 86. ¹⁰⁴ Sic Codd. 22, 36 (cum τὸν ἐν B.), alii, et Syro-hex. ¹⁰⁵ Cod. 86. Syro-hex. ✕ ¹⁰⁶ Cod. 88: 'A. Σ. τὸ καταπατήμα (sic) αὐτοῦ. ¹⁰⁷ Codd. 86, 88: 'A. οὐ ποταμισθήσονται. Syro-hex. vero: ✕ ¹⁰⁸ Haec, καίγε—τραυματίας Ἰσραὴλ (v. 49), Cod. Jes. in marg. sine aster. affert, cum notula in fine minio picta: Δεῖ εἰδέναι ὡς ἔν τισιν ἀντιγράφοις ταῦτα μετ' ἀστερισκῶν κείνται, οὐ καλῶς. In Syro-hex. pro καίγε pingitur ¹⁰⁹ (sic), idemque siglum uniuersique versiculo praemittitur usque ad v. 49, τραυματίας Ἰσραὴλ & (sic). (Supra Cap. xxvi. 18 eodem siglo distinguitur locus Michae prophetae a Jeremia allatus, absente tamen in fine cuneolo.) Idem in marg. char. med. scholium affert, quod Graece sic sonare videtur: Ἀπὸ τοῦ, καίγε

τὸ τεῖχος, ἕως τοῦ, πεσοῦν τραυματίας Ἰσραὴλ, οὐκ ἔκειτο ἐν οὐδεὶ ἀντιγράφῳ κατὰ τοὺς O'. εἶκε δὲ ὅτι χρεῖαν ἔχουσιν ἀστερισκῶν καὶ γὰρ ὁμοίως κείνται παρὰ Θεοδοσίῳ. Reuera Codd. 86, 88 pingunt, hic: ✕ καίγε—τραυματίας Ἰσραὴλ &; ille autem: ✕ καίγε—πεσοῦνται (v. 47) &, omissis ceteris. In v. 45 Montef. σώσετε pro σώζετε mendose exscripsit. ¹⁰⁹ Codd. 86, 88, et Syro-hex., qui pro μετ' αὐτὸν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ, μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν (ⲙⲉⲧⲁⲧ ⲁⲩⲧⲟⲛ) habet. In Cod. 88 haec, καὶ μετ' αὐτὸν—ἡ ἀκοή, casu exciderunt, necnon in Cod. Jes. a Montef. oscitanter descripto. In Codd. 22, 36, alii, pro μήποτε legitur καὶ μήποτε, invito Syro-hex. ¹¹⁰ Cod. Jes. Syro-hex. affert: 'A. ἐξουσιαστῆς (ⲉⲗⲉⲩⲁⲩⲥⲏⲧⲏⲥ) ἐπ' ἐξ. In Codd. 22, 36, alii, duplex coaluit versio: καὶ ἐξουσιαστῆς ἐπ' ἐξουσιαστήν, παραβολὴ ἐπὶ παραβολῇ. ¹¹¹ Codd. 86, 88, et Syro-hex., qui solus verba φησὶ κύριος, quae in Hebraeo desiderantur, asterisco (per errorem, ut videtur, pro obelo) distinguit. Apud Montef. haec, πεσοῦνται ἐν μέσῳ αὐτῆς, invito Cod. Jes. absuit.

- הַיְהוֹדוּ אֵלֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה יִשְׁמַח. *Et jubilabunt super Babylonem caelum et terra, et omnia quae in eis sunt; quia ab aquilone venient ei vastatores, inquit Jona.* O'. Vacat. Alia exempl. καὶ ἀγαλλιάσονται ('A. αἰνέουσιν¹¹²) ἐπὶ Βαβυλῶνα οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὅτι ἀπὸ βορρᾶ ἤξουσιν αὐτὴν τάλαιπωροῦντες ('A. προνομείοντες¹¹³), λέγει κύριος.¹¹⁴
49. לְבַבְלֵי יִשְׂרָאֵל. *Quemadmodum Babylon fecit ut caderent caesi Israelis.* O'. Vacat. Alia exempl. καί γε ἐν Βαβυλῶνι τοῦ πεσεῖν τραυματίας Ἰσραήλ.¹¹⁵
- γ. לְבַבְלֵי יִשְׂרָאֵל. *Ita in Babylone cadent caesi totius terrae.* O'. καὶ ἐν Βαβυλῶνι πεσοῦνται τραυματία πάσης τῆς γῆς. Σ. καὶ τῆς Βαβυλῶνος συμπεσοῦνται ἠττώμενοι ἀπὸ (s. ὑπὸ) πάσης τῆς γῆς.¹¹⁶
50. מִן הַיָּדָיִם מִן הַחֶבֶד. *Vos qui evasistis a gladio.* O'. ἀνασωζόμενοι ἐκ γῆς (alia exempl. μαχαίρας¹¹⁷). Σ. σεσωσμένοι ἀπὸ μαχαίρας.¹¹⁸
51. הַיְהוֹדוּ אֵלֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה יִשְׁמַח. *Super locos sacros domus Jonae.* O'. εἰς τὰ ἅγια ἡμῶν, εἰς οἶκον κυρίου. Oί Γ'. εἰς τὰ ἁγιάσματα οἴκου κυρίου.¹¹⁹
52. וְיִקְרָא. *Et animadvertam.* O'. καὶ ἐκδικήσω. 'A. Σ. καὶ ἐπισκέψομαι.¹²⁰
52. לְבַבְלֵי יִשְׂרָאֵל. *Ingemiscet caesus.* O'. πεσοῦνται τραυματία. 'A. στενάξει ἀναιρούμενος.¹²¹ Σ. οἰμώξουσι τετρωμένοι.¹²²
55. הַיְהוֹדוּ אֵלֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה יִשְׁמַח. *Clamorem magnum, et fremunt fluctus eorum.* O'. φωνὴν μεγάλην ἤχουσαν ✕ τὰ κύματα αὐτῆς. Σ. πλήθος μέγα...¹²³
- יִשְׁמַח. *Strepitus.* O'. εἰς ὄλεθρον. 'A. Σ. ἤχος. Θ. ὑπερφανία.¹²⁴
56. וְיִקְרָא. *Vastator.* O'. τάλαιπωρία. 'A. τάλαιπωρῶν. Σ. διαφθείρων.¹²⁵ Aliter: 'A. προνομείων.¹²⁷
- וְיִקְרָא. *Fractus est unusquisque arcum eorum.* O'. ἐπτόηται τὸ τόξον αὐτῶν. 'A. ἠττήθησαν τὰ τόξα (αὐτῶν).¹²⁸
- וְיִקְרָא. *Nam Deus retributionum est Jona.* O'. ὅτι ὁ θεὸς ἀνταποδίδωσιν αὐτοῖς· κύριος. 'A. (ὅτι) ἰσχυρός... Σ. ὅτι ἰσχυρὸς ἀνταποδότης κύριος.¹²⁹
57. וְיִקְרָא. *Principes ejus, et sapientes ejus, procuratores ejus, et praesides ejus, et fortes ejus.* O'. τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς, καὶ τοὺς σοφοὺς αὐτῆς, καὶ τοὺς στρατηγούς αὐτῆς. Alia exempl. τοὺς σοφοὺς αὐτῆς, καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς, ✕ καὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς, καὶ τοὺς στρατηγούς αὐτῆς, καὶ τοὺς δυνατοὺς αὐτῆς.¹³⁰ 'A. Σ. καὶ τοὺς ἄρχοντας (αὐτῆς).¹³¹

¹¹² Syro-hex. + *فحسب*. ¹¹³ Idem: + *فحسب*. Cf. ad Cap. xlviii. 8. Pro αὐτὴν τάλ. (τάλ. αὐτὴν Cod. Jes., invitis Cod. 88, Syro-hex.) in Codd. 22, 36, aliis, legitur: οἱ διαφθείροντες αὐτὴν. ¹¹⁴ Cod. 88, Syro-hex. Montef. edidit ἐπὶ Βαβυλῶνος, repugnantibus omnibus. ¹¹⁵ Syro-hex. Cod. 88 affert: καί γε Βαβυλῶν τοῦ ποιεῖν (sic) τρ. Ἰσρ. ἐν αὐτῇ, ut Montef. e Cod. Jes. edidit, ommissa per incuriam voce τραυματίας. ¹¹⁶ Codd. 86, 88. Sic in textu (cum πεσοῦνται et ὑπὸ) Codd. 22, 36, alii. ¹¹⁷ Sic Cod. 88, Syro-hex. (cum γῆς in marg. char. med.). ¹¹⁸ Codd. 86, 88 in continuatiooe. ¹¹⁹ Cod. 86. ¹²⁰ Codd. 86, 88. ¹²¹ Syro-hex. + *فحسب*. Pro לְבַבְלֵי Aquila frequentat ἀνηρημένος (e.g. Ezech. vi. 4. xxxii. 25), quod tamen Syro nostro *فحسب*, non *فحسب*, sonaret.

Obscura est lectio Codd. 86, 88: 'A. στενάξει (στενάξει Cod. 86) τραυματίας θανάτου (θανάτων Cod. 86). ¹²² Codd. 86, 88, quorum prior οἰμώξουσι τετρωμένοι (sic) habet. ¹²³ Cod. 88, Syro-hex. ¹²⁴ Codd. 86, 88. Lectio suspecta. ¹²⁵ Syro-hex. + *فحسب*. ¹²⁶ Cod. 88, et sub aster. Cod. 86. Ad Aquilam cf. ad Cap. xlix. 10. ¹²⁷ Syro-hex. + *فحسب*. Cf. ad Cap. xii. 12. ¹²⁸ Codd. 86, 88. Codd. 22, 36, alii, in textu: ἠττήθη τὰ τόξα αὐτῶν. ¹²⁹ Syro-hex. *فحسب*. ¹³⁰ Codd. 86, 88 afferunt: 'A. ἰσχυρός. Σ. ἀνταποδότης. ¹³¹ Sic Cod. 88, Syro-hex. Pro וְיִקְרָא Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ Θ. καὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῆς. ¹³¹ Syro-hex. ad καὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῆς in marg. affert: + *فحسب*, quae lectio non ad וְיִקְרָא, sed ad וְיִקְרָא pertinere videtur, ad quam vocem Montef. e Cod. Jes. affert: Oί Γ'. ἄρχοντας.

57. וְיָשְׁנוּ שְׁנַת-עוֹלָם וְלֹא יִקְצוּ. *Et dormient somnum perpetuum, et non expergiscuntur.* O. Vacat. *A. Θ. και ὑπνώσουσιν ὑπνον αἰώνιον, και οὐ μὴ ἐξεγερθῶσιν.¹³²

58. יְהוָה צְבָאוֹת. O. κύριος * τῶν δυνάμεων.¹³³ הַחֲתָהּ. (Murus) latus. O. ἐπλατύνθη. 'A. Σ. τὸ πλατύν.¹³⁴

עָרַעַר תְּחַעְרָעַר. *Nudando nudabitur (funditus evertetur).* O. κατασκαπτόμενον κατασκαφήσεται. 'A. σαλευόμενον σαλευθήσεται. Σ. ἐκκενούμενον ἐκκενωθήσεται.¹³⁵

בְּנֵי. *Igne.* O. Vacat. * ἐν πυρί.¹³⁶

וַיִּגְעוּ עַמִּים בְּדִרְיֹק. *Et laborabunt populi in manipum.* O. και [οὐ] κοπιᾶσουσι λαοὶ εἰς κενόν. 'A. . . ἐν ἱκανῷ κενῷ.¹³⁷

וְלִנְחָמִים בְּדִי-וִיעָפוּ. *Et nationes in ignem, et defetiscuntur.* O. και ἔθνη ἐν ἀρχῇ ἐκλείψουσιν. 'A. και φυλαὶ ἐν ἱκανῷ πυρός, και ἐκλυθήσονται. Σ. και ἔθνη εἰς ἱκανὸν πυρός, και ἐκλυθήσονται. Θ. και φυλαὶ ἐν ἱκανῷ πυρί ἐκλυθήσονται.¹³⁸

59. וְצִדְקָתָהּ. *Cum Zedechia.* O. παρὰ ('A. Σ. μετὰ¹³⁹) Σεδεκίου.

וְשָׂרָיָה שַׂר-מַחֲנֵה. *Et Seraias erat summus castrorum designator.* O. και Σαραίας ἀρχων δώρων. Σ. Σαραίας δὲ ἦν ἐπὶ τῆς ἀναπαύσεως.¹⁴⁰

60. וְעָרַעַר כָּל-מַלְאָכָה. *Omnia malum.* O. * σὺν * πάντα τὰ κακά.¹⁴¹

60. וְלִפְתָּח אֶחָד בְּכָל-סֵפֶר. *In libro uno; omnia.* O. ἐν βιβλίῳ * ἐνὶ σὺν * πάντας.¹⁴²

61. וְכָל-הַדְּבָרִים. O. * σὺν * πάντας τοὺς λογούς.¹⁴³

63. וְהָיָה כִּי-תֵלֵךְ. *Et fiet cum finieris.* O. και ἔσται όταν παύσῃ. 'A. Σ. και ὡς ἂν συντελέσῃς.¹⁴⁴

64. וַיִּגְעוּ עַד-הַנְּהַיָּה דְבָרֵי יִרְמְיָהוּ. *Et defetiscuntur. Huc usque verba Jeremiae.* O. Vacat. * 'A. και ἐστάθησαν ἕως ἐνταῦθα οἱ λόγοι Ἰερემίου.¹⁴⁵ 'A. Σ. και ἐκλυθήσονται. . .¹⁴⁰

Cap. LI. 27. ἀναβιβάσατε ÷ ἐπ' αὐτήν. 59. ÷ κύριος.¹⁴⁷

CAP. LII.

1. בְּיָמֵי צִדְקָתָהּ. *Natus annos viginti et unum Zedechias.* O. ὄντος εἰκοστοῦ και ἐνδς ἔτους Σεδεκίου. 'A. υἱὸς εἴκοσι και ἐνδς ἔτους Σεδεκίας. Σ. εἴκοσι και ἐνδς ἐτῶν ἦν Σεδεκίας.¹ Θ. εἴκοσι και ἐνδς ἔτους ἦν Σεδεκίας.²

2. וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כָּל-מַלְאָכָה שֶׁעָשָׂה יְהוֹיָקִים. *Et fecit malum in conspectu Jovue, juxta omnia quae fecerat Joiakim.* O. Vacat. * και ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου, ὃν τρόπον ἐποίησεν Ἰωακείμ.³

3. כִּי עָלְמָהּ יְהוָה הִתְהַלַּךְ בִּירוּשָׁלַם וַיְהוּדָה עַד-

Praeterea Codd. 22, 36, alii, in textu LXXvirali post τοὺς σοφοὺς αὐτῆς inferunt και τοὺς ἀρχοντας αὐτῆς. Cf. Hex. ad Jesai. xxxvi. 9. ¹³⁹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. ¹³⁸ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii, invito Syro-hex. Cod. 62 παντοκράτωρ supplet. ¹³⁴ Syro-hex. * לֵב-אֵלֹהִים * .¹³⁵ Codd. 86, 88. ¹³⁶ Cod. 88, Syro-hex. Sic sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, alii. ¹³⁷ Syro-hex. * .¹³⁸ Codd. 86, 88. Syro-hex. Aquilae continuat: * * .¹³⁹ Syro-hex. affert: * * . Hinc emaculanda lectio Codd. 86, 88: Σ. Σαραίας δὲ ἦν ἐπὶ

τῆς ἀναβάσεως. ¹⁴¹ Cod. Jes. Cod. 88: * σὺν * πάντα τὰ κ., ut sine aster. Codd. 22, 48, alii. ¹⁴² Cod. Jes. Parsons. e Cod. 88 exscripsit: ἐν β. + ἐνὶ * σὺν * πάντας. Pro ἐνὶ stant Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ¹⁴³ Cod. Jes. Mox v. 63 Cod. 88 affert: * σὺν * τὸ βιβλίον τοῦτο. ¹⁴⁴ Codd. 86, 88. ¹⁴⁵ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, et sub aster. Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: και ἔστησαν κ.τ.έ. Anon. in Cat. Ghisler. T. II, p. 922: τούτοις 'Ακ. ἐπήνεγκεν' και ἐστάθησαν (sic) κ.τ.έ. ¹⁴⁶ Syro-hex. * * . Cf. ad v. 58. ¹⁴⁷ Syro-hex. CAP. LII. ¹ Codd. 86, 88. ² Cod. Jes. ³ Idem. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. (cum ἐνώπιον κυρίου) Codd. 22, 36, alii.

וְהָיָה כִּי יִמְרָד צִדְקִיָּהּ מֵעַל פְּנֵי יְהוָה וְיִמְרָד צִדְקִיָּהּ בְּבֵלְבֵל. *Nam propter iram Iovae factum est in Jerusalem et Juda, eo usque ut projiceret eos a conspectu suo, et rebellaret Zedechias contra regem Babylonis.* O'. Vacat. ❖ *ὅτι ἐπὶ τὸν θυμὸν κυρίου ἦν Ἱερουσαλήμ καὶ Ἰούδα, ἕως οὗ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἐκ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀπίστη Σεδεκίας τοῦ βασιλέως (Σ. ἀπὸ τοῦ βασιλέως⁴) Βαβυλωνῶνος* 4.⁵

4. וַיִּחַנּוּ עֲלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דִּיק סָבִיב. *Et castra posuerunt contra eam, et exstruxerunt contra eam speculas circumcirca.* O'. καὶ περιεχαράκωσαν αὐτήν, καὶ περιφκοδόμησαν αὐτήν τετραπέδοις [λίθοις] κύκλω. 'A. καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτήν, καὶ ὤκοδόμησεν ἐπ' αὐτήν τείχος κύκλω. Σ. καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτήν... χαράκωμα κύκλω.⁶

5. בַּמְצוֹר. *In obsidione.* O'. εἰς συνοχήν. Σ. ἐν πολιορκία.⁷

6. וַיְהִי שָׁנָה וַיָּבֵא הַיְרֵבֵעִי. O'. Vacat. ❖ ἐν μηνὶ τῷ τετάρτῳ 4.⁸
וַיָּחֹזֶק. *Et invaluit.* O'. καὶ ἐστερεώθη. Σ. (καὶ) ἐκράτησεν.⁹

7. וַתִּבְרָק. *Et perrupta est.* O'. καὶ διεκόπη. Σ. (καὶ) διερράγη.¹⁰

וַיִּבְרְחוּ וַיֵּצְאוּ מִן הָעִיר. *Fugerunt et exierunt ex urbe.* O'. ἐξῆλθον. Alia exempl. ἐφυγον καὶ

ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως.¹¹

7. בֵּין הַמְּחִימָה. *Inter duos muros.* O'. ἀναμέσον τοῦ τείχους καὶ τοῦ προτειχίσματος. 'A. ἀναμέσον τῶν τειχέων. Σ. τῆς μεταξὺ τῶν δύο τειχέων.¹²

וְהָיָה דְרֹבָה. *Via deserti.* O'. ὁδὸν τὴν εἰς ἀραβία. Σ. κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς τὴν ἔρημον.¹³
'A. . τῆς ὁμαλῆς. Σ. . τῆς ἀουκίτου.¹⁴

8. וַיִּבְרְחוּ אֶת זִדְקִיָּהּ. *Et assecuti sunt Zedechiam.* O'. καὶ κατέλαβον αὐτόν. Alia exempl. καὶ κατέλαβον ÷ τὸν βασιλέα 4 Σεδεκίαν.¹⁵

וַיְהִי בְּעַרְבַת יֶרִיכוֹ. *In desertis Jericho.* O'. ἐν τῷ πέραν Ἱεριχώ. [A.] Σ. ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ παρὰ Ἱεριχώ.¹⁶ 'A. ἐν ταῖς ὁμαλαῖς. Σ. ἐν τῇ ἐρήμῳ.¹⁷

וְכָל-יְהוָה הָיָה בְּכַף יָדָא. *Et omnis exercitus ejus dilapsus est ab eo.* O'. καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ διεσπάρησαν ἀπ' αὐτοῦ. 'A. Σ. καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ διεσκεδάσθη ἀπ' αὐτοῦ.¹⁸

9. מִן בְּרָא. O'. Vacat. Alia exempl. εἰς γῆν Αἰμάθ.¹⁹

10. וַיִּשְׁחָט. *Et trucidavit.* O'. καὶ ἔσφαξε. 'A. Σ. Θ. καὶ ἔθυσεν.²⁰

11. בְּבִנְיָמִין. *Duobus vinculis aeneis.* O'. ἐν πέδαις. 'A. Σ. χαλκαῖς.²¹ Σ. ἐν χαλκαῖς ἀλύσεσιν.²²

וְהָיָה. *Custodiarum.* O'. μύλωνος. 'A. τῶν ἐπισκέψεων. Σ. τῆς φυλακῆς.²³

⁴ Syro-hex. ❖ *مع فحلح*. ⁵ Cod. Jes. (cum ἕως ἀπέρριψεν, et Σεδεκία). Sic in textu Cod. 88 (cum τῷ βασιλεί pro τοῦ βασιλέως), Syro-hex., et sine aster. (cum ἐγένετο κατὰ Ἱερ. pro ἦν Ἱερ.) Codd. 22, 36, alii. ⁶ Codd. 86, 88: 'A. Σ. (Σ. om. Cod. 88) καὶ παρ. ἐπ' αὐτήν. Idem: 'A. καὶ ὤκοδόμησεν—κύκλω. Σ. χαράκωμα κύκλω. Syro-hex. affert: ❖ *مع فحلح*. Pro τείχος, quod idem interpres cum P⁷⁷ commutavit Ezech. xxvi. 8, Syrus dedit ❖ *مع فحلح*, de qua locutione cf. ad Cap. xxxiii. 4. (In textu λίθοις abest a Codd. Vat., Alex., Sinait.) ⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex. ❖ *مع فحلح*. ⁸ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 33, 36, alii. ⁹ Codd. 86, 88. ¹⁰ Idem. ¹¹ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹² Cod. 86. Syro-hex. affert: ❖ *مع فحلح*. ¹³ Codd. 86, 88. ¹⁴ Syro-hex.

❖ *مع فحلح*. Cf. ad Cap. xvii. 6. xxxix. 4. ¹⁵ Sic Syro-hex., qui pingit: + τὸν βασιλέα Σεδεκίαν 4. Sic sine obelo Codd. XII (in marg.), 36, 48, alii. ¹⁶ Codd. 86, 88. ¹⁷ Syro-hex. ❖ *مع فحلح*. ❖ *مع فحلح*. In textu post Ἱεριχώ add. ἐν τῇ ἐρήμῳ Codd. 22, 36, alii. ¹⁸ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ❖ *مع فحلح*. ¹⁹ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. ❖ *مع فحلح*. ²⁰ Syro-hex. ❖ *مع فحلح*. ²¹ Syro-hex. ad ❖ *مع فحلح* (sic; eraso, ut videtur, altero puncto pro plurali) in marg. affert: ❖ *مع فحلح*. ²² Codd. 86, 88. Mox haec, καὶ ἤγαγεν—εἰς Βαβυλώνα, ad marg. char. med. relegat Syro-hex., invitis omnibus. ²³ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: 'A. τῆς ἐπισκέψεως (❖ *مع فحلح*). Σ. τῆς φ. (❖ *مع فحلح*).

11. עַד-יוֹם מוֹתוֹ. *Usque ad diem mortis ejus.* O'. *ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανε.* 'A. Σ. *ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ.*²⁴

12. הַיָּמָה שְׁנַת תְּשַׁע-עָשָׂר שָׁנָה לְמַלְכָּה בְּנֹכַרְאֲצָר מַלְכָּה-בְּבַל. *Iste annus est nonus decimus annus regis N. regis Babylonis.* O'. Vacat. ✕ *οὗτος ἐνιαυτὸς ἐννεακαίδέκατος τοῦ Ν. βασιλέως Βαβυλῶνος* 4.²⁵

רַב-טְבָּחִים. *Praefectus carnificum.* O'. *ὁ ἀρχιμάγειρος.* 'A. . .²⁶

13. וְהָיָה כָּל-בְּתֵי יְרוּשָׁלַם. O'. *καὶ πάσας τὰς οἰκίας τῆς πόλεως.* 'A. *καὶ πάσας τοὺς οἴκους Ἱερουσαλήμ.*²⁷

14. כָּל-חַיִל. O'. ✕ *pāsa* 4 *ἡ δύναμις.*²⁸

15. וּמִדְּלוֹת הָעָם וְאֶת-יְתֵר הָעָם הַנְּשָׂאֲרִים בְּעִיר וּמִדְּהַנְּסָלִים אֲשֶׁר נָפְלוּ אֶל-מֶלֶךְ בְּבַל. *Et de tenuitatibus (pauperibus) populi, et residuum populi, qui relictī erant in urbe, et defectores, qui defecerant ad regem Babylonis.* O'. Vacat. *Alia exempl. ✕ ἀπὸ δὲ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς πίπτοντας τοὺς ἐμπεπτωκότας πρὸς βασιλέα Βαβυλῶνος* 4.²⁹ ✕ 'A. *ἀπὸ δὲ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ, καὶ τὸ λείμμα τοῦ λαοῦ, καὶ τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐμπίπτοντας καὶ τοὺς ἐμπεπτωκότας πρὸς βασιλέα*

Βαβυλῶνος 4.³⁰ Σ. . . *τοὺς αὐτομαλοῦντας τοὺς αὐτομολήσαντας (s. οἱ ἡτομολησαν) . . .*³¹

15. וְהָיָה יְתֵר הָאֶמְוָן הַגָּלָה נְבוּזַרְאֲדָן רַב-טְבָּחִים. *Et residuum multitudinis deportavit Nebuzardan praefectus carnificum.* O'. *καὶ τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ (alia exempl. καὶ τὸ λείμμα τοῦ πλήθους.*³² 'A. Θ. *τοῦ ὑποστηρίγματος*³³) *κατέλιπεν* ('A. Σ. *ἀπόκισεν*³⁴) ✕ *Ναβουζαρδάν* 4.³⁵ *ὁ ἀρχιμάγειρος.*

16. וּמִדְּלוֹת הָאָרֶץ הַשְּׂאִיר נְבוּזַרְאֲדָן רַב-טְבָּחִים. O'. Vacat. ✕ Θ. *καὶ ἀπὸ τῶν πενήτων τῆς γῆς κατέλιπε Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος* 4.³⁶

וּלְיֹנְבִים. *Et in aratores.* O'. *καὶ εἰς γεωργούς.* 'A. *καὶ εἰς βουρράφους (s. βουκόμους).* Θ. *Γαβείμ.*³⁷

17. וְאֶת-הַמְּכֹנֹת. *Et bases.* O'. *καὶ τὰς βάσεις.* 'A. *καὶ τοὺς μεχονῶθ.*³⁸ *Aliter: 'A. καὶ τὰ ὑποστηρίγματα. 'O' Ἑβραῖος μεχονῶθ.*³⁹

וְאֶת-כָּל-נִשְׂחָתָם. *Omne aes eorum.* O'. ✕ *πάντα* 4 *τὸν χαλκὸν αὐτῶν.*⁴⁰

18. וְאֶת-הַפְּרוֹת וְאֶת-הַיְעִים וְאֶת-הַמְּזֹמְרוֹת וְאֶת-הַנְּפוֹת וְאֶת-רֶקַת הַמְּזֹרְקָה. *Et ollas, et palas, et forfices, et phialas, et lances.* O'. ✕ *καὶ τοὺς ποδιστήρας, καὶ τοὺς ἀναληπτήρας* 4, *καὶ τὴν στεφάνην, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς κρεάγρας.*⁴¹

²⁴ Cod. 86. ²⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36 (cum ὁ ἐνιαυτὸς), alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ²⁶ Syro-hex. ✕ *نقمة* 4. Locutio Syriaca non nisi forma differre videtur ab ea quam pro eodem Hebraeo posuit Noster Cap. xxxix. 11, *نقمة* 4. Sic in compositis postponuntur *سبل* (syn-), *سبلان* (pan-), similia. ²⁷ Syro-hex. ²⁸ Idem. Sic sine aster. Codd. 62, 88, 198. ²⁹ Sic Cod. 88, Syro-hex., nisi forte Syrus *ἐμπίπτοντας* (4) pro *πίπτοντας* legerit. Cf. ad Cap. xxxvii. 13. ³⁰ Cod. Jes. Sic, cum *πεπτωκότας* pro *ἐμπεπτωκότας*, Codd. 22, 36, alii. ³¹ Syro-hex. ✕ *نقمة* 4. Cf. ad Cap. xxxvii. 13. Posteriora verti possunt, *ὡς παρέδωκαν ἑαυτοὺς*, coll. Hex. ad 4 Reg. xxv. 11. ³² Sic Codd. 22, 36, alii. ³³ Cod. 88, et, "ut videtur," Cod. 86 (qui praeterea affert: O'. *τοῦ πλήθους*). Versio fluxit e notione *fulciendi*, quae primitiva est τοῦ *נשא*. ³⁴ Codd.

86, 88. ³⁵ Cod. Jes., et sine aster. Syro-hex. Lectio *ἀπόκισεν* Ναβ. est in Codd. 22, 36, aliiis. ³⁶ Cod. Jes. Sic sub aster. Syro-hex., et sine aster. (cum *ἀπὸ δὲ* pro *καὶ ἀπὸ*) Codd. 22, 36, alii. ³⁷ Syro-hex. ✕ *גבאים* 4. ³⁸ Codd. 86, 88. ³⁹ Syro-hex. ✕ *נשחתם* 4. Cf. Hex. ad 4 Reg. xxv. 12. ⁴⁰ Codd. 86, 88. ⁴¹ Sic Cod. 88, Syro-hex. (Syr. *سبلان* ponitur pro Graeco *ὑποστηρίγματα* in Hex. ad Ezech. xii. 14. xxxviii. 6.) ⁴² Cod. Jes. (non, ut Montef., τὸν χαλκὸν ✕ πάντα). Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 88, Syro-hex. ⁴³ Sic Cod. 88, Syro-hex. (4) *נשחתם* 4, et sine aster. Codd. 22, 48, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ 'A. Θ. *καὶ τοὺς ποδ., καὶ τοὺς ἀναληπτήρας* (ἀναληπτ. Parsons.), *καὶ τὰ θυμιατήρια, καὶ τὰ σπονδία ἐν τισί, καὶ τοὺς ἤλας*. Idem ex eodem exscripsit: *ἀντὶ κρεάγρας* (corr. e schedis Bodl. *ἀντὶ τῶν κρεαγρῶν*) *θύσκασ τινὲς ἠρμήνευσαν*.

18. תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ. O'. Vacat. ✕ ['A.] Θ. και τοὺς ποδιστήρας. 'A. Σ. και τοὺς λέβητας.⁴²

תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ וְעִיִּי־תִרְשָׁהּ. ✕ ['A.] Θ. και τοὺς ἀναληπτήρας, και τὴν στεφάνην. 'A. (και) τὰ ἀγκιστρα, και τοὺς ἀναληπτήρας. Σ. (και) τὰ ἀγκιστρα, και τὰ ψαλτήρια.⁴³

תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ. O'. και τὰς φιάλας. 'A. Σ. (και) τὰς θύσκας.⁴⁴

וְקָבִל. Abstulerunt. O'. Vacat. ✕ ἔλαβον.⁴⁵

19. תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ וְתִרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ וְעִיִּי־תִרְשָׁהּ וְתִרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ וְתִרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ. Et pelves, et acerras, et phialas, et ollas, et candelabra, et lances, et pateras libatorias. O'. και τὰς ἀπφῶθ, και τὰς μασμαρῶθ, και τοὺς ὑποχυτήρας, και τὰς λυχνίας, και τὰς θύσκας, και τοὺς κυάθους. Alia exempl. και τὰ σαφφῶθ, ✕ και τὰ μαζμερῶθ, και τὰ ἀμμαζρακῶθ, και τοὺς ἀποχυ-

τήρας, και τὰς λυχνίας, και τὰς θύσκας, και τοὺς κυάθους.⁴⁶

19. עִיִּי־תִרְשָׁהּ. O'. και τὰς ἀπφῶθ (s. τὰ σαφφῶθ, s. τὰ σαφφῶθ). 'A. και τὰς ὑδρίας. Σ. και τὰς φιάλας.⁴⁷

תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ. O'. και τὰς (s. τὰ) μασμαρῶθ. 'A. Σ. και τὰ θυμιατήρια.⁴⁸

תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ. O'. Vacat. ✕ και τὰ ἀμμαζρακῶθ. 'A. Σ. . . et palas.⁴⁹ Θ. και τὰ σπονδεία.⁵⁰

תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ. O'. και τοὺς ὑποχυτήρας (s. ἀποχυτήρας). 'A. (και τοὺς) λέβητας.⁵¹

20. תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ. Qui erant sub basibus. O'. ✕ οἱ ἦσαν ὑποκάτω τῆς θαλάσσης.⁵² 'A. ὑποκάτω τῶν ὑποστηρικμάτων.⁵³

וְהָיָה לְהִלְיָהּ־לְהִלְיָהּ. Aeri eorum, omnium vasorum illorum. O'. τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν, ✕ 'A. Σ. πάντων τῶν σκευῶν τούτων.⁵⁴

⁴² Syro-hex. + **ⲉⲃⲉⲧⲉⲥ**. Vulg.: et lebetes. In textu post στεφάνην Codd. 22, 36, alii, inferunt: και τοὺς λέβητας. Theodoret.: τοὺς δὲ ποδιστήρας ὁ Σύρος νιπτήρας ποδῶν [Pesch. **ⲉⲃⲉⲧⲉⲥ**] ἠρμήνευσε. ⁴³ Syro-hex. ./. + **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ** + **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. Pro **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ** in loco parallelo, 4 Reg. xxv. 14, Syro-hex. Aquilae tribuit **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**, ubi in Graeco est: 'A. ἀγκιστρα. Σ. ἀναληπτήρας. (Alio loco, 3 Reg. vii. 40, pro eodem Hebraeo Hexapla dant: 'A. Σ. ἀγκιστρα (sic).) Tertiam scripturam affert Masius in *Syr. Pecul.* s. v.: " **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**, κρέαγρα, *fuocina, uncus extrahendis ex olla carnisibus*;" fortasse ex 1 Reg. ii. 14. Est autem **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**, s. **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**, monente Bernsteinio, vox Graeco-barbara *ὄγκυάρα, uncinulus*, ab *ὄγκυος, uncus, uncinus*. Symmacho autem pro **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ** Spohnius perperam vindicat *κίθιρας* (**ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**). Nobiscum facit Vulg.: et creagrass, et psalteria. ⁴⁴ Syro-hex. ./. + **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. Praeter loca 4 Reg. xxv. 14. Jerem. lii. 19 vox **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ** ponitur pro *θύσκη* Exod. xxv. 29. xxxvii. 16, et, teste Masio, 3 Reg. vii. 50. ⁴⁵ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 88, 239. Codd. 22, 36, alii, inferunt: ἔλαβον, και τὰ θυμιατήρια, και τὰ σπονδία (s. σπονδεία). ⁴⁶ Sic Syro-hex., qui in marg. Graecis literis appingit: **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**, **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**, et **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. Cod. 88 affert: και τὰς ἀπφῶθ (s. τὰ σαφφῶθ), και τὰ ἀμμαζρακῶθ, και τοὺς ἀποχυτήρας (sic pro ὑποχ. Codd. 22, 36, alii), κ. τ. ε. ⁴⁷ Nobil. affert: Schol. ὑδρίας, φιάλας, θυμιατήρια, λέβητας. Montef. e Cod. Jes.: 'A. ὑδρίας. Σ. φιάλας. Οἱ λοιποὶ θυμιατήρια. (In Par-

sousii schedis lectio ὑδρίας anonyma est; sed cf. Hex. ad 3 Reg. vii. 50.) Denique Syro-hex. affert: + **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. + **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. (Ad **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**, ὑδρία, cf. ad Cap. xiii. 12. xlvi. 12.) ⁴⁸ Syro-hex. + **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. (Syr. **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ** commutatur cum *θυμιατήριον* Ezech. viii. 11, et cum *πυρεῖον* 4 Reg. xxv. 15.) Huc proculdubio pertinent lectiones Nobilii, Cod. Jes., aliorum, modo memoratae. ⁴⁹ Syro-hex. ad και τὰ ἀμμαζρακῶθ affert: **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. + **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. Syr. **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**, *palas*, legitur 4 Reg. xxv. 14 in textu sub aster. Vox Graeca ignoratur; vix enim cum Spohnio huc retuleris lectionem e Cod. Jes. ad v. 18 exscriptam: 'Εν τῶι, και τοὺς ἤλους (**ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**), quam alii ad Hebr. תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ probabilius aptant. Quod vero ad vocem praemissam **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ** (non **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**) attinet, ex forma crediderimus eam Hebraeum archetypum, και τὰ ἀμμῶθ, referre; quo autem pertineat, Oedipo conjectore opus est. ⁵⁰ Syro-hex. + **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. Ponitur pro *σπονδεῖον* Exod. xxv. 29. xxxvii. 16. 3 Esdr. ii. 12. Jam vero vidimus, in Codd. XII, 22, 36, aliis, conjuncte legi, και τὰ θυμιατήρια και τὰ σπονδία. ⁵¹ Cod. Jes. Cf. Hex. ad Psal. lix. 10. Montef. tum *ὑποχυτήρας* tum *λέβητας* non ad תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ, sed ad תִּרְשָׁהּ־תִּרְשָׁהּ aptat. ⁵² Cod. 88. Syro-hex. pingit: ✕ οἱ ἦσαν κ. τ. ε. ⁵³ Syro-hex. **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. + **ⲉⲁⲕⲓⲥⲧⲣⲁ**. Cf. ad v. 17. ⁵⁴ Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: τοῦ χαλκοῦ ✕ πάντων τ. σκ. τούτων; et sic sine aster. Codd. 22, 36, alii.

21. קומה קומה אמה עשרה שמונה ועשרה. *Et quod ad columnas attinet, octodecim cubitorum altitudo erat.* O'. και οι στῦλοι τριάκοντα πέντε ('A. Σ. οκτωκαίδεκα⁶⁵) πήχων ὕψος. Σ. οι δὲ στῦλοι δέκα και ὀκτώ πήχεων ὕψος.⁶⁶
- וְחִיט שְׁתַּיִם-עֶשְׂרֵה אֲמָה יִסְבְּנוּ. *Et filium duodecim cubitorum circuibat eam.* O'. και σπαρτίον δώδεκα πήχεων περιεκύκλου αὐτόν. Σ. και κλώσμα δωδεκάπηχου ἐκύκλου ἐκάτερον.⁶⁷
- נָבִיב. *Cava erat.* O'. κύκλφ. 'A. Σ. κοίλος.⁶⁸
22. וְכִתְרַת עֲלָיו נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכֶּתֶרֶת הָאֶחָת וְכִתְרַת עֲלָיו נְחֹשֶׁת וְקוֹמַת הַכֶּתֶרֶת הָאֶחָת. *Et capitulum erat super eam aeneum, et altitudo capituli unius erat quinque cubitorum, et opus reticulatum.* O'. και γείσος ἐπ' αὐτοῖς χαλκοῦν, και πέντε πήχεων τὸ μῆκος, ὑπεροχὴ τοῦ γείσους τοῦ ἐνδὸς, και δίκτυον. 'A. Σ. και κεφαλίδες ἐπ' αὐτοῖς χαλκαῖ, και ὕψος κεφαλίδος μίας πέντε πήχεων, κροκυφάντων.⁶⁹ Aliter: Σ. και ἐπιστύλιον ἐπὶ ἐκάστῃ αὐτῶν...⁶⁹
- עַל-הַכֶּתֶרֶת סָבִיב. *Super capitulo circumcirca.* O'. ἐπὶ τοῦ γείσους κύκλφ. 'A. ἐπὶ τῶν κεφαλίδων κύκλφ.⁶¹
- וְכִנְאֵלָה. *Et similiter.* O'. και κατὰ ταῦτα. 'A. Σ. (και) ὁμοίως.⁶²
23. רִיחָה. *Plagam caeli versus (singulis lateribus).* O'. τὸ ἐν μέρος. 'A. Σ. κείμενα.⁶³
- עַל-הַשְּׂבָכָה. *Super opus reticulatum.* O'. ἐπὶ τοῦ δικτύου. 'A. (ἐπὶ τοῦ) κροκυφαντώτου.⁶⁴

24. שְׁמָרֵי הַסֵּף. *Custodes liminis.* O'. τοὺς φυλάττοντας τὴν ὁδόν (alia exempl. τὸν οὐδόν). 'A. Σ. ἐν σταθμῶ.⁶⁵ Aliter: 'A. Σ. τὴν θύραν.⁶⁶
25. תִּרְצָף. *Praefectus.* O'. ἐπιστάτης. 'A. Σ. καθεσταμένος.⁶⁷
- עַל-אֲנָשֵׁי. *Super viros.* O'. τῶν ἀνδρῶν. Σ. ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν.⁶⁸
- מֵרֵאֵי פְּנֵי-הַמֶּלֶךְ. *De iis qui videbant faciem regis.* O'. ὀνομαστοὺς, τοὺς ἐν προσώπῳ τοῦ βασιλέως. Σ. ἐκ τῶν ὄραντων τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως.⁶⁹
- וְאֵת סֵפֶר שָׂר הַצֶּבֶא. *Et scribam principem exercitus.* O'. και τὸν γραμματέα ✕ τὸν ἀρχοντα 4 τῶν δυνάμεων⁷⁰ ('A. τῆς στρατίας. Σ. τοῦ στρατευομένου⁷¹).
- הַמְצִיבָה. *Qui conscribemat.* O'. τὸν γραμματεύοντα. 'A. τὸν ἐκτάσσοντα. Σ. τὸν ὀπλιζοντα.⁷²
27. וַיִּמָּת. *Et interfecit eos.* O'. Vacat. ✕ Πάντης και ἐθανάτωσεν αὐτούς 4.⁷³
- וַיִּגַּל יְהוָה מַעַל אֲדָמָתוֹ. *Et revelavit dominus super Iudam.* O'. Vacat. ✕ Θ. και ἀπφκίσθη 'Ιουδας ἐπάνωθεν τῆς γῆς αὐτοῦ.⁷⁴
28. וְהָעָם אֲשֶׁר הִגְלָה נְבוּזַרְדַּאֲצַר בְּשַׁנְת־שָׁבַע. *Et populus quem exivit Iudam.* O'. Vacat. ✕ Θ. και οὗτος ὁ λαὸς ὃν ἀπφκίσει Ναβουχοδονόσορ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐβδόμῳ 'Ιουδαίου τρισχιλίου και εἰκοσιτρεῖς.⁷⁵

⁶⁵ Syro-hex. + |...|. ⁶⁶ Codd. 86, 88. ⁶⁷ Idem. Pro κλώσμα in Cod. 88 κύκλωμα scriptum. ⁶⁸ Syro-hex. ...|. ⁶⁹ Idem in continuatione: ...|. Ubi ad ultimam vucem appingitur in singulari ΚΡΟΚΥΦΑΝΤΩΤΟΝ, pro quo κροκυφαντον rescribendum sine causa censuit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. Scilicet a κροκυφάντος (cf. Hex. ad Jesai. iii. 19) Aq. effinxisse videtur verbum κροκυφάντως, unde derivatur novum verbale κροκυφαντώτων. Cod. Jes. affert: Σ. κεφαλίδες. ⁷⁰ Syro-hex. ...|. Pro כֶּתֶרֶת Symmachus ἐπιστύλιον posuit 3 Reg. vii. 16. ⁷¹ Syro-hex. ...|. ⁷² Codd. 86, 88. ⁷³ Syro-hex. ...|. Vulg. depen-

dentia. ⁶⁴ Idem: ...|. ⁶⁵ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xxxv. 4. ⁶⁶ Syro-hex. ...|. ⁶⁷ Codd. 86, 88: 'A. Σ. καθεσταμένος (sic). Cf. 2 Paral. xxxi. 13. Jerem. xx. 1 in Hebræo et LXX. Syro-hex. ...|. ⁶⁸ Syro-hex. ...|. ⁶⁹ Idem: ...|. ⁷⁰ Sic Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Cod. Jes. in marg. affert: 'A. ἀρχοντα. ⁷¹ Syro-hex. ...|. ⁷² Codd. 86, 88. ⁷³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 48, alii, et sub aster. Cod. 96, Syro-hex. ⁷⁴ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. (cum ἀπὸ ἐπάνωθεν) Codd. 22, 36, alii, et sine aster. Syro-hex. ⁷⁵ Idem.

29. בְּשַׁנַּת שְׁמוֹנֶה עָשָׂר לְבִנְיָמִין מִירוּשָׁלַם. נֶפֶשׁ שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם. O'. Vacat.

⊗ Θ. ἐν τῷ ἔτει τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ τοῦ Ν. ἐξ Ἱερουσαλήμ ψυχὰς ὀκτακοσίας τριακονταδύο.⁷⁶

30. בְּשַׁנַּת שְׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים לְבִנְיָמִין הַגְּלָה נְבוּזַרְדַּן רַב־שַׁבָּתַיִם יְהוּדִים נֶפֶשׁ שִׁבְעַת מֵאוֹת אַרְבָּעִים חֲמִשָּׁה כָּל־נֶפֶשׁ אַרְבַּעַת מֵאוֹת מֵלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת.

O'. Vacat. ⊗ Θ. ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ καὶ εἰκοστῷ τοῦ Ν. ἀπέκτισε Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος Ἰουδαίων ψυχὰς ἑπτακοσίας τεσσαρακονταπέντε· πᾶσαι αἱ ψυχὰς τετρακισχίλιαι ἑξακόσκιαι ἄ.⁷⁷

31. יְהוֹיָכִן (bis). O'. Ἰωακείμ. 'A. Ἰωαχίμ.⁷⁸

בְּעֶשְׂרִים חֲמִשָּׁה. Die vigesimo quinto. O'. ἐν τῇ τετραδί καὶ εἰκάδι. 'A. ἐν εἰκοσι καὶ πέντε. Σ. ἐν πέντε καὶ εἰκοσι.⁷⁹

נָשָׂא. Extulit. O'. ἔλαβεν. Οἱ λοιποὶ ἐπήρην.⁸⁰

31. מְדָרָחַ. O'. Οὐλαιμαδάχαρ. 'A. εὐα μεδωράχ.⁸¹

מִבֵּית הַכְּלִיָּא. E domo carceris. O'. ἐξ οἰκίας ἧς ἐφυλάσσετο. 'A. Σ. ἐξ οἴκου τῆς φυλακῆς.⁸²

32. וַיִּתֵּן. Et constituit. O'. καὶ ἔδωκε. Σ. καὶ ἔταξε.⁸³

34. וַתִּתֵּן לָהּ תְּמִיד תְּנֹנָה לֵל. Et demensum ejus, demensum perpetuum dabatur ei. O'. καὶ ἡ σύνταξις αὐτοῦ ἐδίδδοτο διαπαντός. Alia exempl. καὶ ἡ ταγῆ αὐτοῦ ταγῆ διαπαντός ἐδίδδοτο αὐτῷ.⁸⁴ 'A. καὶ ἡ ἐστιατορία αὐτοῦ ἐστιατορία διαπαντός... Σ. (καὶ) ἡ σύνταξις αὐτῷ σύνταξις διαπαντός... Θ. (καὶ) σύνταξις αὐτῷ σύνταξις διαπαντός...⁸⁵

כָּל יְמֵי חַיָּו. Omnibus diebus vitae ejus. O'. Vacat. ⊗ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἄ.⁸⁶

Cap. LII. 22. ÷ ὀκτὼ ἄ βοαί.⁸⁷

⁷⁶ Ibidem. Pro ὀκτωκαιδεκάτῳ, quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum, et Syro-hex., Montef. e Cod. Jes. edidit ἑκτῷ καὶ δεκάτῳ. Deinde post Ναβουχοδονόσορ Syro-hex. infert **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** ⋆, pro quo rectius Cod. 88: **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** ἄ.

⁷⁷ Ibidem. Montef. τρίτῳ pro τῷ τρίτῳ, et ἀρχίμ. pro ὁ ἀρχίμ. mendose exscripsit. In fine καὶ ante ἑξακόσκιαι inferunt Codd. 22, 36, alii ⁷⁸ Syro-hex. **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ**.

⁷⁹ Idem: **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ**.

⁸⁰ Idem: **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ**. Codd. 86, 88: 'A. Σ. ἐπήρην. Deinde Syro-hex. in marg. char. mod. **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ**,

juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ἔλαβεν καὶ (καὶ om. Codd. 62, 198) ἔκειρεν. In Ed. Rom. verba, καὶ ἔκειρεν αὐτὸν, ante καὶ ἐξήγαγεν leguntur, sed desunt in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex. ⁸¹ Syro-hex. **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ**. ⁸² Codd. 86, 88. ⁸³ Ibidem. ⁸⁴ Sic Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ**, appicto ΤΑΓΗ. ⁸⁵ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ**. Cf. ad Cap. xl. 5. ⁸⁶ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁸⁷ Syro-hex.

ADDENDUM.

Cap. lii. 4. Cum lectiones duorum interpretum recogito, incredibile mihi videtur, Syrum nostrum pro voce familiaris **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** non **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ**, sed obscuram periphrasin **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** posuisse. Potius suspicor, in versione ejus Aquilae nomen in locum Symmachi irrepsisse, ut dicta periphrasis Graecum **χαράκωμα** (quod Chaldaeo interpreti, Hebraicum

ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ, ubicunque occurrit, exponenti, **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** sonat) significet. Quod si verum est, in Hex. ad Cap. xxxiii. 4, ubi simplex **ⲛⲟⲩⲁⲗⲁⲓ** cum sensu *aggeris* obviam fit, similiter Graeco reponendum **χαράκωμα**, quod cum machinis bellicis arcte conjungit Demosth. p. 254, 27: **χαράκωμα** **βαλόμενος** **πρὸς** **τῇ** **πύλει**, **καὶ** **μηχανήματ'** **ἐπιστήσας** **ἰπολιόρκει**.

T H R E N I .

IN LIBRUM THRENORUM,
SEU
LAMENTATIONUM JEREMIAE,
MONITUM.

“ IN Threnis Jeremiae, teste Origene [apud Nobil., necnon in Catena Ghislerii, Tom. III, p. 7], nec Aquilae, nec Theodotionis editiones ferebantur, sed tantum Symmachi et LXX. Ἐκδοσις Ἀκύλα (sic ille) καὶ Θεοδοτίωνος ἐν τοῖς Θρήνοις οὐ φέρεται [φαίνεται mendose Cat.], μόνου δὲ Συμμάχου καὶ τῶν Ο΄: quo significatur Aquilae et Theodotionis editiones in Hexaplis non positas fuisse. Ne putes enim Aquilam et Theodotionem librum Threnorum Graece non interpretatos esse: id non dicit Origenes; sed solum editionem Aquilae et Theodotionis in Threnis non ferri, sed Symmachi dumtaxat et LXX interpretum. Nam Aquilae et Theodotionis versiones Threnorum separatim exstitisse probat nota Codicis Marchaliani, nunc RR. PP. Jesuitarum, ad Cap. i. 8, ubi ad hanc vocem τῶν Ο΄, εἰς σάλον, in margine notatur: C ol Γ̄ χ̄ω̄ς (l. χ̄ω̄ς, χωρὶς) ἀνάστατον; id est, *Symmachus, tres interpretes separatim ἀνάστατον habent.* Notam quippe ol Γ̄ tres interpretes, Aquilam, Symmachum et Theodotionem significare, liquido probatur in Praelimiariis. Vox χ̄ω̄ vel χωρὶς frequentissime adhibetur hoc usu, ut videre est maxime in Libris Josue et Judicum, qua de re item in Praelimiariis agitur in Capite de Notis Hexaplorum*. Ad haec Cap. iii. 46 τῶν λοιπῶν locus affertur; reliqui autem illi sunt pro more Aquila et Theodotio. Quodque clarius est, ipsius Aquilae

* Sigli tenebricosi explicatio a Montefalconio semel atque iterum inculcata, non satisfecit Doederlinio in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. VI, p. 207, qui merito haesitat,

quid significet Symmachi nomen tribus istis interpretibus praemissum. Praeterea Syrus noster testatur, pro εἰς σάλον Aquilam *السهل*, in *separatam*, interpretatum esse.

nominatim interpretatio in notis Editionis Romanae profertur Cap. iv. 20, cui subjungitur alia Symmachi, ne lapsu Aquilae nomen irrepsisse quis dubitet. Alio autem indicio arguitur, Aquilam et Theodotionem Threnorum interpretationes edidisse, licet eae in Hexaplis locatae non fuerint: nimirum Cap. ii. 2, ubi in textu Hebraico legitur לְכָל מַלְאָכִים , in margine MS. Jes. ponitur $\times \sigma\upsilon\nu$, ut praecedat vocem πάντα , quod additamentum $\sigma\upsilon\nu$ asterisco praenotatum proculdubio ex Aquilae editione sumptum est: nam quod C, quae est nota Symmachi, voci $\sigma\upsilon\nu$ superponatur, id certissime librarium lapsu contigit; qui cum viderent varias interpretationes hoc in libro semper Symmachi notam praeferre, hic 'A. $\sigma\upsilon\nu$ commutarunt in C. $\sigma\upsilon\nu$. Aquila enim, nimiae ἀκριβείας interpres, ne quid in versione sua praetermissum videretur, articulum לְכָל per particulam $\sigma\upsilon\nu$ passim exprimebat, cui jungebat accusativum, $\sigma\upsilon\nu \tau\omicron\nu\upsilon \omicron\upsilon\rho\rho\rho\nu\upsilon \kappa\alpha\iota \sigma\upsilon\nu \tau\eta\nu \gamma\eta\nu$, quam rem, nec sine ludibrio, κακοζηλίας arguit Hieronymus: contra vero Symmachus liberiolem elegantiolemque vertendi morem sectatur, quae res ipsi vitio vertitur a Theodoro Heracleota. Additamentum itaque $\sigma\upsilon\nu$ Capite ii. 2 positum, ex Aquila desumptum fuit. Unde inferatur, Origenem, licet solitas Aquilae et Theodotionis columnas hic non posuerit, aliqua tamen additamenta ex eorum versionibus in editione τῶν Ὁ hexapli inseruisse pro more. Cur autem in Threnis editiones Aquilae et Theodotionis praetermiserit, non nisi ex conjectura dici potest. Nimirum cum hae editiones a versione LXX vel parum vel nihil differrent, inutile fore putaverit, si eas apponeret; quae causa fortasse est, ut paucissimos asteriscos in Threnis observemus, secus quam in libro Jeremiae qui praecedit, et in Ezechiele qui sequitur, ubi innumeris paene asterisci observantur*.

"Hoc in libro usi sumus maxime Codice RR. PP. Jesuitarum, unde multa expiscati sumus, literarumque Hebraicarum formas, quales a scriba Graeco exaratae habentur in eodem codice, repraesentandas esse duximus. Quia vero illae formae pluries repetuntur, et Hebraice imperitus librarius modo aliam modo diversam literarum quarundam figuram exhibet, illas delegimus, quae magis accedebant ad literarum Hebraicarum germanam formam. Interpretationes quoque literarum Hebraicarum, nominumque quibus illae exprimebantur, quas Origenes apposuerat, edendas duximus ut in eodem codice jacent †.

* Hexaplorum conditorem Aquilae et Theodotionis versiones scientem volentem praetermississe, quae Nostri sententia est, tum per se parum probabile est, tum sui ipsius testimonio plane contradicit, diserte affirmantis horum interpretum editiones non ferri (οὐ φέρεται); quod nihil aliud significare potest, quam, quantum quidem ipse sciret, eas tunc temporis non superfuisse. Φέρεσθαι enim et ferri dicuntur quae in manibus hominum versantur, ut liber editus, necdum deperditus. Sic S. Chrysost. Opp. Tom. X, p. 53 E: $\text{Καὶ γὰρ πολλὰ διεφθάρη βιβλία, καὶ ὀλίγα διεσώθη. . . καὶ γὰρ φησὶν ὁ ἀπόστολος, ὅτι ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν ἐξῆς προφητῶν πάντες εἰρήκασιν περὶ αὐτοῦ καὶ οὐ πάντως φέρεται ταῦτα.}$ Euseb. Dem. Evang. p. 368: $\text{Ἐὰν οὐκέτι ἡμῖν δυνατόν ἐξακριβάζεσθαι τὰ γένη, τῷ μηδὲ φέρεσθαι θεῖαν βιβλίον ἐξ ἐκείνου καὶ}$

$\text{μέχρι τῶν τοῦ σωτῆρος χρόνων.}$ Verum vidit Hodiernus noster *De Bibliorum Textibus*, p. 584, vertens, *non circumfertur*, qui tamen exinde temere colligit, editiones Aquilae et Theodotionis in Threnis nunquam exstitisse. Et de posteriore quidem, deficientibus exemplis, res ad liquidum perducere non potest. Quod vero ad Aquilam attinet, praeter probationes paulo tenuiores a Montefalconio indicatas, innumeras istius interpretis lectiones in lucem protulit versio Syro-hexaplaris, cujus in fronte eminet annotatio: "Secundum LXX prooemium est hoc Threnorum, quod non positum APUD RELIQUOS."

† Literarum Hebraicarum ductus, a Montefalconio per formas ligno incisas repraesentatos, tanquam rem ad nostrum iostitutum minus pertinentem, repetere nolumus:

“ Vidimus praeterea

“ Codicem unum Colbertinum, qui non pauca suppeditavit. [Non differre videtur ab eo quo usus est Ghislerius in Catena ad Threnos. Cf. Ceriani ad Cap. i. 16.]

“ Origenis loca multa [Opp. Tom. III, pp. 321–351, sub titulo: *Selecta in Threnos*, quae non diversa sunt ab iis quae sub Origenis nomine exhibet Catena Ghislerii].

“ Theodoretum in Threnos [Opp. Tom. II, pp. 647–668].

“ Hieronymum Epist. II ad Paulam [Epist. XXX juxta Vallarsii numerationem. Non appellatur nisi ad Cap. i. 1, in quaestione de significatione literarum Hebraicarum].

“ Agellium in Threnos Romae cusum anno 1598.

“ Editionis Romanae et Drusii notas.”—MONTEF.

In Monito ad Jeremiam inter subsidia Montefalconii tempore existentia, sed ab eo non memorata, indicandum erat opus elaboratissimum, Michaelis Ghislerii in Jeremiam et Threnos Commentarii, Tomis III, Lugduni, 1623, qui praeter paraphrasin et expositiones diversas continent Catenam Patrum Graecorum e Vaticano codice quodam (quem Nobilius quoque non indiligenter tractaverat) editam; necnon S. Joannis Chrysostomi Commentariorum in Jeremiam Eclogas satis amplas, quae in editionibus disertissimi Patris ad hunc diem desiderantur.

interpretationes autem earum in Cod. Jes. ad singulos primi capituli versiculos appietas, quarum nonnullae novitatis aliquid prae se ferunt, hic subjungimus. Ad rem cf.

Euseb. in Praep. Evang. X, 5. Hieron. in Epist. XXX ad Paulam (Opp. Tom. I, pp. 148–150).

- κ Ἄλφα (fort. Ἄλφ). ματαίωσις [Euseb. μάθησις, Hieron. *doctrina*] ἢ τελείωσις.
- Ϛ Βήθ. οἰκοῦσα ἐν αὐτῷ.
- ϛ Γίμλ. πλήρωσις ἀνώτερον.
- γ Δέλθ. δέλτοι ὑψηλότεροι.
- π Ἡ. αὐτή.
- ϣ Οὐαῦ. ἐν αὐτῷ.
- † Ζαί. ζῆ.
- π Ἡθ. ζῶν.
- Ϛ Τήθ. καλόν.
- ϛ Ἰώθ. ἀρχή.
- Ϛ Χάφ. ὄμωσ.
- ϛ Λάβδ. μάθε.
- Ϛ Μήμ. ἐπ' (fort. ἀπ') αὐτοῦ.
- ϛ Νοῦν. αἰών.
- Ϛ Σάμχ. βοήθεια.
- γ Αῖν. πηγὴ, ἢ ὄρασις, ἢ ὄφθαλμός.
- Ϛ Φή. στόμα.
- ϛ Σαδῆ [Euseb. δικαιοσύνη, Hieron. *justitia*].
- ϛ Κώφ. κλήσις, ἀγασμός.
- γ Ῥήσ. ὀρατός, ἀρχηγός, ἢ κεφαλὴ.
- ω Σέν [Euseb. ὀδόντες, Hieron. *dentes*].
- π Ταῦ. σημεῖον, ἢ κλήσις.

Paronsius in fine hujus libri notat: "Quamvis ex Codd. Barberino et Chisiano iii (86 et 88 nostr.) amplam satis reliquiarum hexaplarium messem ad praecedentem Jeremiae librum colligere liceret, iidem tamen ad Threnos ex hac parte deficiunt, et lectionibus marginalibus fere omnino destituuntur; adeo ut nulla mihi adesset materies ex qua Appendices compilari solent."

Lectiones Codicis Norimb. in Threnos, quae pertinent ad eam textus LXXviralis recensionem, quam in Monito ad Jesaiam breviter attigimus, exscripsit et docte annotavit J. C. Doederlein in Eichhornii *Repertorio* etc., Tom. VI, pp. 195-207.

Restat versio Threnorum Syro-hexaplaris bis edita, primum a Middeldorpio, qui apographum satis imperfectum nactus, fecit quod potuit, non quod voluit; deinde ab Antonio Ceriani, Doctore Collegii Bibliothecae Ambrosianae, in *Monumentis Sacris et Profanis*, Tom. I, Fasc. I, pp. 16-62, Mediolani, 1861, in specimen editionis omnium quae supersunt reliquiarum Syro-hexaplarium, Mediolanensium, Londinensium, Parisiensium, operis immane quantae scientiae et laboris, quod ut faustum et felicem exitum habeat, omnes harum literarum cultores mecum impense exoptant.

THRENI.

CAPUT I.

PROOEM. *O' καὶ ἐγένετο—καὶ εἶπεν.* Schol. "Secundum LXX prooemium est hoc Threnorum, quod non positum apud reliquos."¹

1. **יִשְׁבֵּת.** *Sedet.* *O'.* ἐκάθισε. *Σ.* ἔμεινε.²
בְּיָד. *Solitarie.* *O'.* μόνη. *'A.* μονάζουσα.³
עַל יְתִיב. *Frequens populo.* *O'.* ἡ πεπληθυμένη λαῶν (alia exempl. λαοῦ⁴). *Σ.* πληθύνουσα λαόν.⁵
בְּיַמֵּינֶיהָ. *Inter provincias.* *O'.* ἐν χώραις. *"Αλλος"* τοπαρχίας.⁶
2. **בַּלַּיְלָהָ תִבְכֶּה.** *Flet in nocte.* *O'.* ἔκλαυσεν ἐν νυκτί. *"Αλλος"* ελαίει ἐν πάση νυκτί.⁷
אֵין מְנַחֵם לָהּ. *Non est ei qui consoletur.* *O'.* καὶ οὐχ ὑπάρχει ὁ παρακαλῶν αὐτήν. *Σ.* καὶ οὐχ ὑπῆρχεν αὐτῇ παρηγορῶν.⁸
יְרֵעֶיהָ. *Socii ejus.* *O'.* οἱ φιλοῦντες αὐτήν. *'A.* *Σ.* οἱ ἐταῖροι.⁹

3. **מֵעֲנִי.** *Prae afflictione.* *O'.* ἀπὸ ταπεινώσεως. *'A.* (ἀπὸ) κακουχίας.¹⁰
בֵּין הַמְצָרִים. *Inter angustias.* *O'.* ἀναμέσον τῶν θλιβόντων. *Σ.* ἐντὸς τῶν θλιβόντων ἀντήν.¹¹
4. **שׂוֹמְמוֹת.** *Vastatae.* *O'.* ἠφανισμένοι. *Σ.* ἔρημοι (s. ἠρημωμένοι).¹²
נוֹגְוֹת. *Maestae.* *O'.* ἀγόμεναι. *'A.* διοκόμεναι (s. καταδιοκόμεναι). *Σ.* αἰχμάλωται.¹³
5. **לְרֵאשִׁית.** *In caput (victores).* *O'.* eis κεφαλὴν. *Σ.* eis ἄρχοντας. *Aliter:* *Σ.* eis ἡγεμόνας.¹⁴
הוֹרְגָהּ. *Maerore affecit eam.* *O'.* ἐταπεινώσεν ÷ αὐτήν. *'A.* ἐφθέγγατο.¹⁵ (*Σ.*) ἐπήγαγε.¹⁶
עַל רֵב־רַב־עַמָּהּ. *Propter multitudinem delictorum ejus.* *O'.* ἐπὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῆς. (*Σ.*) διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσυνθεσιῶν αὐτῆς.¹⁷

❖ ————— ❖

CAP. I. ¹ Syro-hex. **אֵין מְנַחֵם לָהּ.** Codd. XII, 23, 26, aliis, et Syro-hex. ⁹ Syro-hex. **יְרֵעֶיהָ.** ² Idem: **אֵין מְנַחֵם לָהּ.** ¹⁰ Idem: **מֵעֲנִי.** ¹¹ Cod. Jes. ³ Idem: **בְּיָד.** Cf. Hex. ad Jerem. xxxvii. 21. xxxviii. 2. ¹² Syro-hex. **שׂוֹמְמוֹת.** Cf. ad v. 16. ¹³ Idem: **נוֹגְוֹת.** ⁴ Sic in textu Syro-hex., qui in marg. char. med. habet λαῶν. ¹⁴ Nobil. (= Origen. Opp. T. III, p. 325), Coll. Syro-hex. vero: **לְרֵאשִׁית.** ¹⁵ Idem: **הוֹרְגָהּ.** ⁵ Cod. Jes. ¹⁶ Syro-hex. in textu: **עַל רֵב־רַב־עַמָּהּ.** in marg. autem: **עַל רֵב־רַב־עַמָּהּ.** ¹⁷ Idem: **עַל רֵב־רַב־עַמָּהּ.** h. e. *'A.* ἐφθέγγατο. ἐταπεινώσεν. Posterior lectio esse videtur Codd. II, 106, qui αὐτήν reprobant. Nisi Aquilae duplex versio afferatur: ἐφθέγγατο. ἐκάκωσε. ⁶ Cod. Jes. in marg. sine notu. Parsons. quidem ex eodem exscripsit ἀπήγαγε, sed pro altero stat lectio Symmachi ad Cap. iii. 32, ubi vide. ⁷ Cod. Jes. in marg., teste

- 6. **וָיָנָה**. *Et abiit.* O'. και ἐξήρθη. Alia exempl. ἐξήλθεν.¹⁸
- דָּעוּס**. *Decus ejus.* O'. ἡ εὐπρέπεια αὐτῆς. Σ. ἡ ἀξιοπρέπεια. .¹⁹
- 7. **זָכָרָה**. *Recordatur.* O'. ἐμνήσθη. Σ. μνησθίσεται.²⁰
- וַיִּגְדַּלְוּ**. *Et vagationum suarum.* O'. και ἀποστωμάτων αὐτῆς. 'A. και ἀποστασιῶν (αὐτῆς).²¹
- וַיִּרְוּ**. *Riserunt de cessationibus ejus.* O'. ἐγέλασαν ἐπὶ κατοικεσία (alia exempl. μετοικεσία, s. τῇ μετοικεσία²²) αὐτῆς. 'A. . . καθίδρα (αὐτῆς).²³ Σ. ἐγέλασαν de abolitione αὐτῆς.²⁴
- 8. **לְנִיבָה**. *Propterea in agitationem (s. fueditatem) facta est.* O'. διὰ τοῦτο εἰς σάλον.²⁵ 'A. ἐπὶ τοῦτο εἰς κεχωρισμῆν.²⁶ Σ. διὰ τοῦτο ἀνάστατος.²⁷

- 8. **וַיִּלְיָנָה**. *Vilipendunt eam.* O'. ἐταπείνωσαν αὐτήν. Alia exempl. ἠτίμασαν αὐτήν.²⁸ 'A. vilipenderunt eam. Σ. contempserunt eam.²⁹
- 9. **וַיִּשְׂוֹלְוּ**. *Immundities ejus est in simbris ejus.* O'. ἀκαθαρσία αὐτῆς πρὸ (potior scriptura πρὸς³⁰) ποδῶν αὐτῆς.
- וְלֹא**. *Non respicit.* O'. οὐκ ἐμνήσθη. Σ. οὐκ ἀνεμμήσκειτο.³¹
- וְהָיָה**. *Ergo dejecta est mirabiliter, non est qui consoletur eam.* O'. και κατεβίβασεν ὑπέρογκα (alia exempl. και πέπτωκε θαυμαστῶς³²); οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν. 'Αλλος' και κατηρέχθη (s. κατήχθη) ἐπὶ πλείον, μὴ ὄντος αὐτῇ παραλήτορος.³³ 'Αλλος' κατέβη.³⁴
- וַיִּתְּנֵנִי**. *Afflictionem meam.* O'. τὴν ταπείνωσίν μου. 'A. τὴν κακουχίαν μου.³⁵
- 11. **וְהָיָה**. *Desiderabilia*

Parsonso. Montef. ex eodem affert: "Αλλος' τὸ πλ. τῆς ἀνοσθεσίας αὐτῆς. Cf. Hex. ad Psal. xxxv. 2. ¹⁸ Sic Comp., Codd. III, 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁹ Syro-hex. in textu: **וְהָיָה**; in marg. autem: **וְהָיָה**, h. e. vertente Middeld., Σ. ἐξουσία. Sed, nī fallor, **וְהָיָה** non cum **וְהָיָה**, sed tantum cum priore vocab. permutandum est, ut Symmacho tribuatur compositio **וְהָיָה**, quae Graece sonat ἡ ἀξιοπρέπεια, s. τὸ ἀξιοπρεπές. Cf. Hex. ad Psal. lxxxix. 16. ²⁰ Syro-hex. **וְהָיָה**. ²¹ Idem: **וְהָיָה**. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 5. Cod. 26 affert: και ἀποστάσεις αὐτῆς. ²² Sic Comp., Ald., Codd. III (enim ἐπὶ μετοικεσίας), XII, 22, 23, 26, ceteri fere omnes, et Syro-hex. ²³ Syro-hex. **וְהָיָה**. Cf. Hex. nostra ad Ezech. vi. 6. Middeld. vertit κατοικεσία, sine probatione. ²⁴ Syro-hex. **וְהָיָה**. Middeld. ἐπὶ ἀργία posuit, provocans ad Theod. ad 4 Reg. ii. 24, LXX ad Eccles. x. 18. Jesai. i. 13; in quibus omnibus locis **וְהָיָה**, non **וְהָיָה**, legitur. Posterius reperitur in Hex. ad Psal. xlv. 9, ubi κατέρρησιν tentavimus. ²⁵ Pro εἰς σάλον Syro-hex. habet **וְהָיָה**, quod conjectura assecutus erat Middeld. pro scriptura Norberg. **וְהָיָה**. Praeterea ad **וְהָיָה** scholium est in marg. char. Estrang. **וְהָיָה**, h. e. reprobata, oblivioni tradita. ²⁶ Syro-hex. **וְהָיָה**. ²⁷ Idem: **וְהָיָה**. **וְהָיָה**. Montef. e Cod. Jes. affert: C oi Γ. χὼς ἀνάστατον. Idem in *Praelimin.* p. 69: "Si stet illa lectio χὼς, εἰς ἀμυχανίαν agor: verum pnto hic χὼς pro χῶς legi, et hac voce significari χωρίς, atque ita sensus erit, Symmachum,

qui solus in Threnis cum LXX in Hexaplis ab Origene locatus fuerat, . . . habere ἀνάστατον, et tres interpretes separatim, et extra Hexapla, nempe Aq. et Sym. et Theod., eandem praeferre lectionem." Quicquid de his siglis statuatur (nam Montefalconii explicatio nemini ardebit), non dubium esse potest, Symmachum pro **וְהָיָה** ἀνάστατος posuisse, maxime propter Gen. iv. 16, ubi pro **וְהָיָה**, Naïd, Syrus noster cum testibus Graecis affert: Σ. ἀνάστατος (**וְהָיָה**, ut **וְהָיָה** pro ἀναστατώσει Dan. vii. 23). Θ. σαλευόμενος (**וְהָיָה**). ²⁸ Montef. e Cod. Jes. edidit: "Αλλος' ἠτίμασαν αὐτήν. Sic in textu Codd. 22, 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med. **וְהָיָה**. ²⁹ Syro-hex. **וְהָיָה**. Inter voces synonymas, ἠτίμασαν, ἐφάυλισαν, ἐξουδένωσαν, ἐξηντέλισαν, electio prorsus incerta est. ³⁰ Sic Codd. Vat., Alex., Sinait., alii. Cf. Hex. ad Jerem. xiii. 22. Ad hunc locum Montef. ex Agellio affert: 'Ωρ. ἀκαθαρσία αὐτῆς ἐμπόδιον αὐτῆς. Sed apud Origenem (Opp. T. III, p. 328) hodie tantum legitur: ἡ ἀκαθαρσία 'Ιερουσαλήμ' τίνος δὲ ἐμπόδιον, ἡμῖν καταλείπει κοινὸν ὁ προφήτης. Ubi post 'Ιερουσαλήμ excidiase videtur ἐμπόδιον αὐτῆς. ³¹ Syro-hex. **וְהָיָה**. ³² Sic Codd. 22, 36 (qui utramque lectionem conjungit), 48, alii. Syro-hex. in marg. char. med.: θαυμαστά (**וְהָיָה**). ³³ Syro-hex. in marg. char. med. **וְהָיָה**. (Pro ἐπὶ πλείον Noster posuit **וְהָיָה** Psal. l. 4, et **וְהָיָה** Psal. cxlii. 4.) ³⁴ Idem in marg. char. med. **וְהָיָה**. ³⁵ Idem: **וְהָיָה**.

sua pro cibo ad restituendum animam. Ο'. τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ἐν βρώσει τοῦ ἐπιστρέψαι ("Ἄλλος ἀναπαῦσαι³⁶) ψυχὴν. Σ. . . αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φαγεῖν καὶ ἐνισχύσαι.³⁷

12. וַיִּשְׂאוּ יְדֵי דָרְדְּרֵי לְעֵבֶר-לָהֶם וְלִי לְיָהּ. Nonne ad vos (pertinet), omnes praetereuntes per viam, aspiciete. Ο'. οἱ (οἱ) πρὸς ὑμᾶς πάντες παραπορευόμενοι ὄδον, ἐπιστρέψατε (alia exempl. ἐπιβλέψατε³⁸). Σ. ὁ ὑμεῖς πάντες οἱ παραπορευόμενοι, κατανοήσατε (s. καταβάτε).³⁹

וְהָיָה קָרְבִּי הַלֵּךְ עִי וְשִׁי. Quo vexavit me, quo maerore affecit me Iona. Ο'. ὁ ἐγενήθη φθεγγόμενος ἐν ἐμοὶ ἐταπείνωσέ με κύριος. Alia exempl. ὁ ἐπεφύλλισέ μοι, ἐταπείνωσέ ÷ με ◀ φθεγγόμενος ÷ ἐν ἐμοὶ ◀ ὅτι κύριος.⁴⁰ Σ. ὡς ἐφραυλίσθη (fort. ἐπεφύλλισθη), ἀνεκάλεσε κύριος.⁴¹ Ὁ Σύρος ἔθλιψε με.⁴²

13. בָּרַבְרִי. Et confregit ea (ossa). Aliter: Et dominari fecit (בָּרַבְרִי) eum (ignem). Ο'. κατήγαγεν αὐτό. Alia exempl. καὶ κατήγαγεν αὐτὸ ἐπ' ἐμέ.⁴³ Ἄ. ἐλίκμησεν αὐτά.⁴⁴ Σ. κατεπαί-

δευσέ (fort. καὶ ἐπαίδευσέ) με.⁴⁵

13. הַמְדִּישׁ. Desolatam. Ο'. ἠφανισμένην. Ἄλλος ἠπορημένην.⁴⁶

וְהָיָה. Languidam. Ο'. ὀδυνωμένην. Ἄλλος ταλαίπωρον.⁴⁷

14. וְיָמֵי-עַלְיוֹתָי וְיָדַי בְּיָדָי. Manu ejus; complicata sunt, ascenderunt super collum meum. Ο'. ἐν χερσὶ μου συνεπλάκησαν, ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου. Σ. διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ κατετρίβη ὁ ζυγὸς αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου.⁴⁸

וְהָיָה לִי בְיָדֵי בְרִי וְנָתַתְּנִי. Dedit me Dominus in manus eorum quibus nequeo resistere. Ο'. ὅτι ἔδωκε κύριος ἐν χερσὶ μου ὀδύνας, οὐ δυνήσομαι στήναι. Alia exempl. ἔδωκέ με κύριος ἐν χερσὶν οὐ οὐ δυνήσομαι ὑποστήναι.⁴⁹

15. הָלַח. Ascendere fecit (in trutina). Ο'. ἐξῆρε. Ἄ. ἀνέλε.⁵⁰

וְהָיָה בְּרַבְרֵי. Fortes meos Dominus in medio mei. Ο'. τοὺς ἰσχυροὺς μου ὁ κύριος ἐκ μέσου μου. Ἄ. τοὺς ἱπερμεγέθεις μου . . .⁵¹ Σ. τοὺς μεγιστάνάς μου κύριος τοὺς ἐν μέσῳ μου.⁵²

³⁶ Syro-hex. in marg. char. med. ◊ חַבְבֵּי. ³⁷ Idem: ◊ חַבְבֵּי. Ad ἐνισχύσαι cf. Act. Apost. ix. 19 in versione utraque. Cod. Jes. affert: Σ. αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φαγεῖν. ³⁸ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ³⁹ Syro-hex. ◊ חַבְבֵּי. Minus probabiliter Cod. Jes. affert: Σ. οὐ πρὸς ὑμᾶς. ⁴⁰ Sic Cod. 88 (cum me sub ✕, et ἐν ἐμοὶ sub →), Syro-hex., qui ad ἐπεφύλλισε scholium char. med. appendit: ◊ חַבְבֵּי. "Nota hexaplaris prima malo apponitur in Syro, cum etiam ἐταπείνωσε vel φθεγγόμενος pro varia vocis Hebr. בָּרַבְרִי interpretatione (cf. ad v. 5) sub → concludendum esset."—*Coriani*. Lectio ὁ ἐπεφύλλισέ μοι est in Codd. 22, 36, aliis, et Theodoretō. ⁴¹ Cod. Jes. Montefalconii scripturam, ἐφραυλίσθη, correxit Parsons. Sed graviozem corruptelam hic latere probabile facit Syrus noster, qui ad ὁ ἐπεφύλλισέ μοι notat: ◊ חַבְבֵּי. h. o. Σ. ὡς ἐπιφύλλισθε (cf. Hex. ad Jerem. xlix. 9) ἐρρυγίθη, vel, quod sagaciter detexit *Coriani*, uno vocabulo, ἐπεφύλλισθη, quod in ἐφραυλίσθη corrumpere proclive erat. ⁴² Montef. e Theodoretō affert: Ὁ Σύρος ἠψέ μοι; vertens, tetigit me, invita lingua. Lectio ἔθλιψε pro ἠψέ est in Cod. Bavar. Cf. ad v. 22. ⁴³ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in textu: καὶ κατήγαγεν αὐτό;

in marg. autem: ἐπ' ἐμέ. ⁴⁴ Syro-hex. ◊ חַבְבֵּי. ⁴⁵ Cod. Jes. Vulg.: et erudit me. Doederlein. tentat, κατεπάλαισέ με. ⁴⁶ Syro-hex. in marg. char. med. ◊ חַבְבֵּי. ⁴⁷ Idem: ◊ חַבְבֵּי. ⁴⁸ Cod. Jes.: Σ. διὰ τῆς χ. αὐτοῦ κατετρίβην (sic). Pleuius et emendatius Syrus noster: ◊ חַבְבֵּי. Aliam lectionem venditant Codd. 22, 36, alii: ἐν χερσὶν αὐτοῦ συνεπλέξε με, ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν αὐτοῦ κ. τ. ε. ⁴⁹ Sic Cod. 88, Syro-hex. Voculam οὐ, quae exiit in Cod. 88, assumpsimus e Syro-hex., qui in textu habet: ◊ חַבְבֵּי. Fortasse est Symmachi, cui Montef. e Cod. Jes. vindicat ὑποστήναι. Post ὀδύνας pergunt δε αὐ δ. ὑποστήναι Cod. 22, 36 (cum στήναι), alii. ⁵⁰ Syro-hex. ◊ חַבְבֵּי. "Anne Symmacho danda haec lectio!"—*Coriani*. Aquilae certe pro eodem Hebraeo usitatum est ἀποσκοπεῖν. Cf. Hex. ad Jerem. xxxi. 21. l. 26. ⁵¹ Syro-hex. ◊ חַבְבֵּי. Pro affini בָּרַבְרֵי Aquila ἱπερμεγέθεις iussit Psul. viii. 10. xv. 2. Cf. Hex. ad Jerem. xiv. 3. ⁵² Cod. Jes. Statim ad haec, ἐκάλεσεν ἐπ' ἐμέ καιρὸν, Theodoret. notat: τὴν συμφορὰν καὶ ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος καιρὸν καλεῖ; e quibus male intellectis notam hexaplarē effecit Montef.: בָּרַבְרֵי. Ἑβρ. καὶ Σύρος: συμφορὰν. Ο'. καιρὸν. Cf. Hex. ad Jerem.

16. עֵינַי עֵינַי. *Oculus meus, oculus meus.* O'. ὁ ὀφθαλμός μου, ✕ ὁ ὀφθαλμός μου 4.⁵³ Σ. ἀδιαλείπτως.⁵⁴
 מַיִם. *Aquam.* O'. ὕδωρ. Σ. δάκρυα.⁵⁵
 מְשִׁיב נַפְשִׁי. *Restituens animam meam.* O'. ὁ ἐπιστρέφων ψυχὴν μου. Σ. ὁ ἀνακτώμενός (με).⁵⁶
 שׁוֹמְמִים. *Desolati.* O'. ἠφανισμένοι. Σ. ἔρημοι.⁵⁷ Aliter: Σ. στυγνοί (σ. σκυθρωποί).⁵⁸
17. צָרוּ סְבִיבֵי צָרוּ יְהוָה לְיַעֲקֹב יְהוָה. *Amandavit Jona contra Jacobum in circuitu ejus hostes ejus.* O'. ἐνετείλατο κύριος τῷ Ἰακώβ, κύκλω αὐτοῦ οἱ θλίβοντες αὐτόν. Σ., καὶ ἑτέρα ἔκδοσις τῶν O'. ἐνετείλατο κύριος περὶ Ἰακώβ, κύκλω αὐτοῦ γενέσθαι τοὺς θλίβοντας αὐτόν.⁵⁹
 לְנֶפֶשׁ. *In foeditatem.* O'. εἰς ἀποκαθημένην. Σ. *facies.*⁶⁰
18. פִּיהוּ מְרִיתִי. *Adversus os (jussa) ejus contumax fui.* O'. στόμα αὐτοῦ παρεπίκρανα. 'A. τοῦ στόματος αὐτοῦ ἠψάμην (σ. τὸ στόμα αὐτοῦ ἐψηλάφησα).⁶¹ Σ. τῷ λόγῳ αὐτοῦ.⁶²
 מְכַאֵב. *Dolorem meum.* O'. τὸ ἄλγος μου.

- Σ. τὴν καταπόνησίν μου.⁶³
19. בְּעִיר. *In urbe.* O'. ἐν τῇ πόλει. Σ. κατὰ πόλιν.⁶⁴
 וְשִׁבִּי וְשִׁבִּי. *Ut restituant animas suas.* O'. ἵνα ἐπιστρέψωσι ψυχὰς αὐτῶν. Σ. ἵνα ἐισχύσωσι.⁶⁵
20. מְעִי הַמְרֹמְרוּ. *Viscera mea vehementer aestuant.* O'. ἡ κοιλία μου ἐταράχθη. Σ. τὰ ἔντερα μου κατέστραπται.⁶⁶
21. שָׁמְעוּ. *Audiverunt.* O'. ἀκούσατε δὴ. "Ἄλλος ἤκουσαν."⁶⁷
 תָּבִיא יוֹם-קָרָא. *Adduces diem quem indixisti.* O'. ἐπήγαγες ἡμέραν, ἐκάλεσας καιρόν. Alia exempl. ἐπήγαγες ἡμέραν ÷ καὶ 4 ἐκάλεσας.⁶⁸
 יְהִי כְמוֹ. *Et erunt sicut ego.* O'. ἐγένοντο ὅμοιοι ἐμοί. 'A. Σ. καὶ ἔσονται...⁶⁹
22. וְעוֹלָל לְמוֹ עוֹלָלָתִי לִי. *Et vena eos sicut vexasti me.* O'. καὶ ἐπιφύλλισον αὐτοῖς, ὃν τρόπον ἐποίησαν ἐπιφυλλίδα (alia exempl. ὃν τρόπον ἐπεφύλλισας ἐμοί⁷⁰). 'O Σύρος θλίψον αὐτοὺς ὡς ἔθλιψάς με.⁷¹

xv. 31. ⁵³ Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88.

⁵⁴ Syro-hex. ✕ *حجلا*. Pro ἀδιαλείπτως, voce Symmacho familiari, ponitur *حجلا* Rom. i. 9 in Philox. "Ego putarem resolutionem idiotismi, qui continetur in duplicato *עֵינַי*... Huic lectioni Symmachii fortasse respondet ad Codicis 88, post *κλαίω* insertum."—*Ceriani*. Cf. Geiger. in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 58.

⁵⁵ Syro-hex. ✕ *قدح*. Lectio δάκρυα est in Cod. 26.

⁵⁶ Nobil. ex Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 52. Supplendum videtur *με*, nou τὴν ψυχὴν μου, coll. Hex. ad Psal. xxii. 3. Syro-hex. affert: ✕ *منف*, quod Graece ἐπιστρέφων potius quam ἀνακτώμενος (*منف*, Hex. ad Psal. cxlv. 9. cxlvi. 6) sonare videtur. Sed cf. quae ad Psal. xlv. 6 notavimus. ⁵⁷ Nobil., Colb. Fons lectionis est Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 52: ὁ Σύμ. ἀπὸ τοῦ ἠφανισμένη, ἐξέδωκεν, ἐρήμη.

⁵⁸ Syro-hex. ✕ *صغ*. "Essetne liberior versio vocis Graecae, quae male sonasset Syro interpreti de hominibus dicta?"—*Ceriani*.

⁵⁹ Nobil. ex Origene affert: κατὰ δὲ Σύμ. καὶ καθ' ἑτέραν ἐκδοχὴν τῶν O', ἐνετείλατο κύριος κύκλω γενέσθαι αὐτοῦ κ. τ. ἐ. Sic Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 54, cum *ἐκδοσιν* pro ἐκδοχὴν, et αὐτοῦ γενέσθαι pro γενέσθαι αὐτοῦ. Cum Catena facit Montef., sed de suo an ex Colb. post κύριος infert Ἰακώβ.

Nostrum περὶ Ἰακώβ Syro debetur, qui tantummodo affert: ✕ *حجلا*. ⁶⁰ Syro-hex. ✕ *فلا*. Lectio incertae explicationis, fortasse mutila. ⁶¹ Idem: ✕.

✕ *فلا*. "Aquila nimis arcte videtur reddidisse, more suo; sed dubito num legerit *קָרָא*."—*Ceriani*. Formula *בְּיָוֶם קָרָא* secundum Lexicographos primitus et proprio significato est *os alicujus stringere*, quam notionem Aquila, nimis etymologiae sectator, hic respexisse videtur. ⁶² Syro-hex. ✕ *فلا*. Supplendum, ut videtur, *ἠπειθήσα*, coll. Hex. ad Psal. civ. 28. Ezech. xx. 8. ⁶³ Idem: ✕ *فلا*. Cf. Hex. ad Psal. xxxi. 10. xxxviii. 18. ⁶⁴ Cod. Jes.

⁶⁵ Syro-hex. ✕ *فلا*. Cf. ad v. 11. ⁶⁶ Idem: ✕ *فلا*. ⁶⁷ Idem in marg. char. med. ✕ *فلا*. ⁶⁸ Sic Syro-hex. in textu. Codd. 22, 26, 36, alii: ἐπήγαγες ἡμέραν, καὶ ἐκάλεσας καιρόν (ἡμέραν Codd. 51, 96, 231). ⁶⁹ Syro-hex. ✕ *فلا*. Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. ὅμοιοι ἐμοί. Scilicet pro ὅμοιοι ἐμοί in Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 33, aliis, mendose scriptum *οἱμοιοι οἱμοιοι*. ⁷⁰ Sic Codd. 51, 88, et Syro-hex. In Cnmp., Codd. XII, 23, 26, aliis, ἐπεφύλλισάν μοι; in Codd. 22, 36, aliis, ἐπεφύλλισας ἐμέ scriptum. ⁷¹ Theodoret.: ΚΑΙ ἐνταῦθα (cf. ad v. 12) ὁ Σύρος τὸ ἐπιφύλλ-

22. **לַיָּדָוִד**. *Languidum est.* Ο'. λυπείται. 'Α. ταλαιπωρεί.⁷²

Cap. I. 3. ταπεινώσεως ÷ αὐτῆς ἄ. δουλείας ÷ αὐτῆς ἄ. 13. ἐξ ὑψους ÷ αὐτοῦ ἄ. 16. ὁ παρακαλῶν ÷ με ἄ. 19. ÷ και οὐχ εὔρον ἄ.⁷³

CAP. II.

1. **יָעִיב**. *Caligine texit.* Ο'. ἐγνόφωσεν. 'Α. ἐπάχυνεν. Σ. συνεσκότασεν.¹

תִּפְחָרָה. *Decorem.* Ο'. δόξασμα. 'Αλλος δόξαν.²

2. **לְכָל**. ✕ Σ. σὺν ἄ. πάντα.³

בְּעִבְרָתָהּ. *In ira sua.* Ο'. ἐν θυμῷ αὐτοῦ. 'Α. ἐν ἀνπερθεσίᾳ. Σ. ἐν ὀργῇ.⁴

4. **נִצָּב**. *Firmiter stetit.* Ο'. ἐστερέωσε. Σ. ἐστήλωσε.⁵

כַּצֵּר. *Sicut adversarius.* Ο'. ὡς ὑπεναντίος. 'Α. . θλίβων.⁶

5. **חֲרָמֹתֶיהָ**. *Palatia ejus.* Ο'. τὰς βάρεις αὐτῆς.

Σ. τὰ βασιλεια αὐτῆς?

5. **וַיִּנְחַח וַיִּנְחַח**. *Maerorem et maestitiam.* Ο'. ταπεινουμένην καὶ τεταπεινωμένην. 'Α. θρήνου καὶ ὀδυρμούς. Σ. καὶ ὀδύνην κατοδυνωμένην.⁸

6. **וַיִּקְרַח**. *Et violenter destruxit.* Ο'. καὶ διεπέτασεν. Alia exempl. καὶ ἐξέσπασεν.⁹

וַיִּשְׁכַּח. *In oblivionem adduxit.* Ο'. ἐπελάθετο. Σ. ἐπιλεῆσθαι (ἢ ἐπιλησθῆναι) ἐποίησε.¹⁰

וַיִּרְשָׁע. *Et rejecit.* Ο'. καὶ παρώξυνεν. Σ. (et) probris affectum fecit.¹¹

7. **וַיִּקְרַח**. *Abominatus est.* Ο'. ἀπετίναξεν. 'Α. κατηράσατο. Σ. εἰς κατάραν ἐποίησε.¹²

וַיִּסְגֵּר. *Tradidit.* Ο'. συνέτριψεν. 'Α. σνικλεισεν. Σ. παρέδωκεν.¹³

וַיִּבְנֶה חֲרָמֹתֶיהָ. *Muros palatiorum ejus.* Ο'. τεῖχος βάρειων αὐτῆς. Σ. τεῖχος βασιλείων.¹⁴

כַּיּוֹם כִּזְעֵר. *Sicut die festo.* Ο'. ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς. Alia exempl. ὡς ψαλμὸν Λευιτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἑορτῆς.¹⁵

λισου οὕτως ἠρμήνευσεν' θλίβων κ.τ.έ. ⁷² Syro-hex. ./. + **יָעִיב**. ⁷³ Syro-hex.

CAP. II. ¹ Syro-hex. + **יָעִיב** + **יָעִיב**. ² Cod. Norimb. Syro-hex. in marg. char. med. + **יָעִיב**.

³ Cod. Jes. ⁴ Syro-hex. + **יָעִיב** + **יָעִיב**.
Bugat. ad Psal. lxxxiv. 4: "Vox ἀνπερθεσία a Syro interp. modo redditur **יָעִיב** || Thren. ii. 2; modo **יָעִיב** ||

Psal. vii. 7; modo **יָעִיב** || [vitiolum pro || **יָעִיב**], ut hoc loco; quarum omnium dictionum eadem est radix **יָעִיב**, distulit, cunctatus est [unde **יָעִיב**, ὑπεριβένται, Prov. xv. 22]." Mox post ἐκάλλησεν add. αὐτὰ Codd. 36, 48, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.

⁵ Syro-hex. + **יָעִיב**. Lectio ἐστήλωσε (= **יָעִיב**) 4 Reg. xvii. 10. Thren. iii. 12) est in marg. Cod. XII. ⁶ Idem: + **יָעִיב**.

⁷ Nobil. ex Origene affert: βάρεις τὰς οἰκίας φησὶν, ὡσπερ (fort. ἄσπερ) τὰ βασιλεια ἐξέδωκεν Σύμμαχος. Minus emendate Cat. Ghisler. T. III, p. 77: β. τὰς οἰκίας φ., ἄσπερ βασιλείας ἐξέδωκεν ὁ Σ. Cf. ad v. 7. ⁸ Syro-hex.

+ **יָעִיב**. Syro-hex. ponitur pro κατοδυνώμενος Ezech. ix. 4; pro ὀδυρῶμενος Jerem. xxxi. 18. Cf. Hex. ad Jesai. xxix. 2.

⁹ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. + **יָעִיב**, quod alias cum διεφθειρε, ἐλυμήνατο, ἠφάνισε, non cum ἐξέσπασε commutatur. ¹⁰ Syro-hex. ./. + **יָעִיב**.

Ceriani, qui recte vertit, ut oblivioni traderetur fecit, confert lectionem Codd. 22, 36, aliorum, qui pro ἐπελάθετο κύριος ἢ ἐποίησεν, ἐπιλαθῆσθαι ἐποίησε κύριος legunt. Sed vix crediderim Syrum nostrum ἐπιλαθῆσθαι pro verbo passivo habuisse. ¹¹ Syro-hex. ./. + **יָעִיב**.

Syriaca Graece sonant, ὠνειδισμένον (uon, ut Middeld., ὠνειδος) ἐποίησε. Nisi forte Sym. verterit, καὶ προσηγάκιε (cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 10), quod per circumlocutionem traustulit Noster. ¹² Syro-hex. ./. + **יָעִיב**. Cf. Hex. ad Psal. lxxxviii. 40. Obscure Cod. Norimb. a Doederleinio exscriptus: "Ἄλλος ἀπίστη (ἀγλασμα αὐτοῦ). ¹³ Syro-hex. ./. + **יָעִיב**.

Sic Montef. ad τεῖχος θυγατρὸς Σιών (v. 8), notans: "Hoc in schedis meis reperi: unde vero prodeat, ignoro. Illud autem βασιλείων suspensum est." Prodiit, ut recte perspexit Ceriani, ex Colb., qui consouat cum Cat. Ghisler. T. III, p. 83, ubi ex Origene citatur: παρέδωκε δὲ καὶ τὸ συνέχον τεῖχος τὰς οἰκίας τῆς πόλεως, ἤγγον τὰ βασιλεια, καθάπερ ἐξέδωκε Σύμμαχος. ¹⁴ Sic Codd. 22 (cum **יָעִיב** pro **יָעִיב** ἐν τῇ), 36, alii, et Theodoret. Syro-hex. in marg. char. med.: + **יָעִיב** + **יָעִיב**. Idem, excepto Syro, πολέμου post φωνῆν in textum intulerunt, utrobique explicandi causa. Rosenmueller. Hebraea παραφράζει: "Templum, quod lactis festa celebrantium

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

8. **וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב.** *Molitus est Iova.* Ο'. και ἐπέστρεψε. *Alia exempl. ἐλογίσατο κύριος.*¹⁸

וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב. *Funiculum.* Ο'. μέτρον. Σ. σχοινίον μέτρον.¹⁷

וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב. *Ab extirpando.* Ο'. ἀπὸ καταπατήματος (*alia exempl. καταποντίσματος*¹⁸). Σ. ἵνα ποιήσῃ καταποθῆναι.¹⁹

וַיִּנְחַל יְהוָה יְהוָה יְהוָה יְהוָה. *Et lugere fecit antennurale et murum, pariter elanguerunt.* Ο'. και ἐπένηθησε τὸ προτείχισμα, και τείχος ὀμοθυμαδὸν ἠσθένησε. Σ. . . ἐπὶ τῷ περιβόλῳ και τῷ τείχει, ὅτι ὁμοῦ ἔπεσον.²⁰

9. **וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב.** *Demersae sunt.* Ο'. ἐνεπάγησαν. Σ. κατεβυθίσθησαν.²¹

וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב. *Rex ejus et principes ejus sunt inter gentes; non est lex: etiam prophetae ejus.* Ο'. βασιλέα αὐτῆς και ἀρχοντα αὐτῆς ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὐκ ἔστι νόμος, καιγε προφήται αὐτῆς. Σ. βασιλεὺς και ἀρχοντες αὐτῆς ἐντὸς τῶν ἐθνῶν ἀνευ νόμον ἀλλ' οὐδὲ προφήται.²²

10. **וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב.** *Caput suum virgines Jerusalem.* Ο'. ἀρχηγούς παρθένους ἐν Ἱερουσαλήμ. 'Α. Σ. κεφαλὴς αὐτῶν παρθένοι Ἱερουσαλήμ.²³

11. **וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב.** *Contabuerunt lacrymis.* Ο'. ἐξέλιπον ἐν δάκρυσιν. 'Α. ἐτελέσθησαν. Σ. ἀηλώθησαν ὑπὸ δακρύων.²⁴

11. **וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב.** *Vehementer aestuant viscera mea.* Ο'. ἐταράχθη ἡ καρδία (*alia exempl. κοιλία*²⁵) μου. Σ. συνεπλάκησαν τὰ ἔντερα μου.²⁵

וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב. *Jecur meum.* Ο'. ἡ δόξα μου. 'Α. τὸ ἥπαρ μου.²⁷

וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב. *Dum elanguescunt.* Ο'. ἐν τῷ ἐκλείπειν (*alia exempl. ἐκλύεσθαι*²⁸).

וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב. *Civitatis.* Ο'. πόλεως. 'Α. πολιχης. Σ. μητροπόλεως.²⁹

13. **וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב.** *Quid aequiparabo tibi, ut consoler te?* Ο'. τίς σώσει και παρακαλέσει σε; Σ. τί ἐξισώσω σοι, ἵνα παρακαλέσω σε;³⁰

וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב. *Quia magnum est instar maris vulnus tuum, quis sanabit te?* Ο'. ὅτι ἐμεγαλύνθη ποτήριον συντριβῆς σου τίς ἰάσεται σε; 'Α. ὅτι μεγάλη ὡς θάλασσο συντριβὴ σου ποία ἴασίς σου;³¹

14. **וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב.** *Vana et insulsa.* Ο'. μάταια και ἀφροσύνη. 'Α. εἰκὴ και ἄναλον.³²

15. **וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב.** *Haecceine.* Ο'. (εἰ) αὕτη. Σ. ἀρα αὕτη.³³
וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב. *Quam dicebant.* Ο'. ἐροῦσι. *Alia exempl. ἦν ἐροῦσι.*³⁴

וְהָיָה יְהוָה יָשִׁיב. *Perfectae pulcritudinis, gaudium totius terrae.* Ο'. στέφανος (*alia exempl. add. δόξης*³⁵) εὐφροσύνης πάσης τῆς γῆς. 'Α. τελεία κάλλει, χαρὰ ἐν πάσῃ τῇ γῆ.³⁶

hymnis resonare solebat, nunc bellicis clamoribus impletur." ¹⁸ Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in textu: ἐπίστρεψε κύριος; in marg. autem: ἐλογίσατο (אָנַח). ¹⁷ Syro-hex. + אָנַח אָנַח אָנַח. Cf. Hex. ad Job. xxxviii. 5. Ezech. xlvi. 3. ¹⁸ Sic Cod. 88, Syro-hex. ¹⁹ Syro-hex. אָנַח אָנַח אָנַח. ²⁰ Idem: אָנַח אָנַח אָנַח. Cf. Hex. ad Psal. liv. 10. ²¹ Idem: אָנַח אָנַח אָנַח. ²² Idem: אָנַח אָנַח אָנַח. Graece verterim, ἐβυθίσθησαν, s. ἔβυσσαν, nisi Codd. 22, 36, alii, in textu κατεβυθίσθησαν legerint. ²³ Idem: אָנַח אָנַח אָנַח. ²⁴ Idem: אָנַח אָנַח אָנַח. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 11. ²⁵ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ²⁶ Syro-hex. אָנַח אָנַח אָנַח. ²⁷ Idem: אָנַח אָנַח אָנַח. ²⁸ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.

²⁹ Syro-hex. + אָנַח אָנַח אָנַח. Ad Aq. cf. Hex. ad Jesai. xxvi. 5. xxix. 1. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xlvii. 3, not. 8. ³⁰ Syro-hex. אָנַח אָנַח אָנַח. Praeterea Syrus in marg. char. med. affert: τί ἐξισώσω σοι; ³¹ Syro-hex. אָנַח אָנַח אָנַח. ³² Idem: אָנַח אָנַח אָנַח. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 13. Ezech. xiii. 10, 15. xxii. 28. ³³ Syro-hex. אָנַח אָנַח אָנַח. ³⁴ Sic Codd. III, 22, 36, alii. Syro-hex. falsam scripturam, ἦν ἐροῦσι, vertit. ³⁵ Sic Ald., Codd. II (a 2da manu), III, 87, 88, alii, et Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: στ. δόξης, καλὴ εὐπρέπεια, εὐφροσύνη κ.τ.λ. Ubi καλὴ εὐπρέπεια (εὐπρέπεια!) alius interpretis esse videtur. ³⁶ Syro-hex. אָנַח אָנַח אָנַח. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxvii. 3, ubi τελεία κάλλει Symmacho tribuitur.

16. אָבָשׁוּ. Absorbuimus. O' κατεπίωμεν αὐτήν. Alia exempl. καταπίωμεν ÷ αὐτήν 4.³⁷

וַיִּבֶן הַיְיָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַיּוֹם הַזֶּה. Hic dies est quem expectauimus, inuenimus, uidimus. O' αὐτή ἡ ἡμέρα ἦν προσεδοκῶμεν, εἶδομεν αὐτήν, εἶδομεν. Σ. ταύτην τὴν ἡμέραν ἦν προσεδοκῶμεν, καταλάβομεν καὶ εἶδομεν.³⁸

18. מִיָּמֵינוּ. Mure filiae Sionis. O' τείχη Σιών. Alia exempl. τείχος θυγατρὸς Σιών.³⁹

בְּתַעֲיִנֵּי. Filia oculi tui. O' θυγάτηρ (alia exempl. κόρη⁴⁰) ὀφθαλμῶν σου.

19. אֵינִי. Olama. O' ἀγαλλίασαι. 'A. αἶεσον. Σ. ἀδολέσχησον.⁴¹

בְּלִבְיָנוּ. In compitis omnium platearum. O' ἐπ' ἀρχῆς πασῶν ἐξόδων. Σ. ἐπ' ἀρχὰς πασῶν ἀμφόδων.⁴²

20. וְלִי בְּמִקְדָּשׁ הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ. Paruulos gestationum (qui in palmis gestantur)? num occidetur in sanctuario Domini sacerdos et propheta? O' ÷ ἐπιφυλλίδα ἐποίησε μάγειρος, φονευθήσονται 4⁴³ νήπια θηλάζοντα μαστούς; ἀποκτενεῖς ἐν ἀγιάσματι

κυρίου ἱερέα καὶ προφήτην; 'A. βρέφη παλαιστῆς; εἰ ἀποκταθήσεται ἐν ἀγιάσματι κυρίου ἱερεὺς καὶ προφήτης;⁴⁴

21. וַיִּפְּלוּ בַחַבְדֵי. Ceciderunt gladio. O' ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ, ἐν βομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ. 'Αλλος ἔπεσον ἐν μαχαίρᾳ.⁴⁵

22. וְהָיוּ לְבָרִים. Quos palmis gestavi et educaui, hostis meus consumpsit. O' ὡς ἐπεκράτησα, καὶ ἐπλήθυνα ἐχθρούς μου πάντας. Alia exempl. ἐξέθρεψα καὶ ἐπεκράτησα καὶ ἐπλήθυνα, καὶ ὁ ἐχθρὸς μου πάντα συνετέλεσεν.⁴⁶ 'A. οὐς ἐπαλαίωσα καὶ ἐπλήθυνα, οἱ ἐχθροὶ μου συνετέλεσαν αὐτούς.⁴⁷ Σ. οὐς ἐξέθρεψα καὶ πλείονος ἐποίησα...⁴⁸

Cap. II. 4. τῶν ὀφθαλμῶν ÷ μου 4. 15. ÷ τὴν 4 κεφαλὴν αὐτῶν. 20. καρπὸν ÷ κοιλίας 4 αὐτῶν.⁴⁹

CAP. III.

1. אֲנִי. Afflictionem. O' πτωχείαν. Σ. κάκωσίν μου.¹

3. וְיָדַי. Tantummodo in me iteratis vicibus vertit manum suam. O' πλὴν ἐν ἐμοὶ ἐπέστρεψε ✕ καὶ ἔστρεψε 4² χεῖρα

³⁷ Sic Syro-hex. "In ceteris libris est καταπίωμεν αὐτήν."—Nobil. Sic Cod. Sinait., et Parsonsii Cod. 62, "ut videtur." ³⁸ Syro-hex. אָבָשׁוּ וְעָבַדְתָּ אֱלֹהֵינוּ הַיּוֹם הַזֶּה. + אָבָשׁוּ וְעָבַדְתָּ אֱלֹהֵינוּ הַיּוֹם הַזֶּה. ³⁹ Sic Codd. XII (in marg.), 88, Syro-hex. Statim pro καταγάγετε, καταγάγε est in Codd. 22 (καταγε), 36, aliis, et Syro-hex.; καταγαγέτω in Comp., Ald., Codd. XII, 23, 33, aliis. ⁴⁰ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. Syro-hex. in marg. char. med. + חַבְדֵי. Lectio, θυγάτηρ (s. θύγατερ), ὁ ὀφθαλμὸς σου, est in Codd. Vat., Alex., Sinait. ⁴¹ Syro-hex. אֵינִי. + אֵינִי. Lectio ἀδολέσχησον est in Codd. 22, 36, aliis; pro infinitivo ἀδολεσχήσαι stant Comp., Ald., Codd. XII, 23, 26, alii. (Graecum ἀδολεσχεῖν, pro quo Noster usitate ἔλα, semel (Psal. lxxviii. 15) ἔλασ adhibet, hic per periphrasium, multum loquere, transtulit.) ⁴² Syro-hex. אֵינִי. + אֵינִי. ⁴³ Obelus est in Syro-hex., qui μάγειροι (מִגְדָּשׁ) legit. Est alia versio verborum, וְלִי בְּמִקְדָּשׁ הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ. ⁴⁴ Syro-hex. אֵינִי. + אֵינִי. Graeca sunt Middeldorpfii, qui ἀποκταθήσεται formam Homericam dedit. Cf. Hex. ad Jesai.

xxx. 25. ⁴⁵ Syro-hex. in marg. char. med. אָבָשׁוּ. Lectionem Graecam Symmacho assignavit L. Bos, nescio quo auctore. Haec, ἐν ρ. καὶ ἐν λ., desunt in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex. ⁴⁶ Sic Codd. 22 (cum ὁ ἐξέθρεψα), 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med.: ἐξέθρεψα (אָבָשׁוּ). Idem in textu post ἐπλήθυνα pergīt: οἱ ἐχθροὶ μου πάντας ὡς συνετέλεσαν 4. ⁴⁷ Syro-hex. אֵינִי. + אֵינִי. Pro ἐπαλαίωσα, quod in apographo suo inuenit Syrus, Aquilae vindicauimus ἐπαλαίωσσα, vocabulum etymologicè effictum a אָבָשׁוּ, παλαιστῆς, unde παλαίστωμα extudit idem interpres ad 3 Reg. vii. 9. Ad ἐπεκράτησα Cod. Jes. in marg. habet αλαω (sic), quod vestigium lectionis ἐπαλαίωσα esse putest. ⁴⁸ Syro-hex. אֵינִי. + אֵינִי. ⁴⁹ Idem. CAP. III. ¹ Syro-hex. אֵינִי. + אֵינִי. Cf. Hex. ad Paul. lxxxvii. 10. Idem ad אֵינִי, πτωχείαν, in marg. char. med. affert: אֵינִי. + אֵינִי, paupertatem meam. ² Codd. Jes. (teste Montef.), 88, et Syro-hex., qui posterior in marg. char. med. affert: καὶ ἠλλαξε (אָבָשׁוּ), juxta lectionem Codd. 22, 36, aliorum: ἐπέστρεψεν, ἠλλαξε.

αὐτοῦ. Σ. μόνον ἐπ' ἐμὲ ἐπιστρέφει, καὶ μεταβάλλει χεῖρα αὐτοῦ.³

5. **הַתְּלִיחַ וְהַשָּׂרָף**. *Felle* (s. *herba venenata*) et *molestia*. Ο'. κεφαλὴν ÷ μου, καὶ ἐμόχθησεν. Σ. χολῆ καὶ μοχθῶ.⁴

7. **נִשְׂנֵה נְלִי בְּעַדִי בְּדַרְבְּנִי**. *Sepsit circum me, ut non eaeam*. Ο'. ἀνακοδόμησε κατ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἐξελεύσομαι. 'Α. Σ. περιέφραξέ με, ἵνα μὴ ἐξέλθω.⁵

הַכְּבִיד הַקָּבֵד. *Grave fecit aes* (vinculum) *meum*. Ο'. ἐβάρυνε χαλκόν μου (alia exempl. τὸν ζυγὸν τοῦ τραχήλου μου⁶). Σ. βαρὺ ἐποίησε . . . τοῦ κλοιοῦ μου.⁷

8. **כִּי אֲנִי אֶעֱוֶה וְאֶשְׁוֶה וְאֶשְׁוֶה וְאֶשְׁוֶה**. *Etiams quamvis clamo et vociferor, occlusit precationem meam*. Ο'. καίγε κεκραξέομαι καὶ βοήσω, ἀπέφραξε προσευχήν μου. Σ. ἀλλ' εἰ καὶ κεκραξέομαι δεόμενος, φημοὶ τὴν προσευχήν μου.⁸

9. **בְּנִיחֵי נְתִיבוֹתַי עָנָה**. *Caesione* (lapidibus caesis), *semitas meas subvertit* (s. *tortuosas fecit*). Ο'. ἐνέφραξε τρίβους μου, ἐτάραξεν. Alia exempl. ✕ ἐν μαρμάρῳ, καὶ τοὺς τρίβους μου ἠφάνισεν.⁹ 'Α. in (lapidibus) caesis τρίβους μου ἐκάλυψε.¹⁰ Σ. διὰ λίθων λατομήτων (s. λελατομημένων).¹¹

11. **וַיִּפְשְׁתֵּנִי סוּרָר**. *Vias meas deflectere*

fecit, et discerpit me. Ο'. κατεδίωξεν ἀφестηκότα, καὶ κατέπαυσέ (alia exempl. διεσπάραξέ¹²) με. 'Α. ὁδούς μου ἐξέκλιψε (Σ. *commovit*), καὶ ἐχώληνέ με.¹³

12. **יִחְלֶה אֶשְׂרָפִי**. *Quasi scopum ad sagittam*. Ο'. ὡς σκοπὸν εἰς βέλος. 'Α. ὡς φυλακὴν . . . Σ. εἰς σκοπὸν ὡς βέλος.¹⁴

13. **בְּנֵי אֶשְׁרָפִי**. *Filios pharetrae suae*. Ο'. ἱούς (alia exempl. υἱοῦς¹⁵) φαρέτρας αὐτοῦ. Σ. τὰ ἀπὸ . . .¹⁶

14. **הַיְיִתִּי קֶשֶׁתְּךָ לְעֵינַיִךְ**. *Factus sum ludibrium toti populo meo, cantilena* (dicterium) *eorum toto die*. Ο'. ἐγενήθην γέλωσ παντὶ λαῶ μου, ψαλμὸς αὐτῶν ὄλην τὴν ἡμέραν. Σ. ἐγενόμην κατ' ἄγελωσ παντὶ τῷ λαῶ μου, ᾄσμα αὐτῶν δι' ὄλης τῆς ἡμέρας.¹⁷

15. **בְּמַרְרֵי**. *Amaritudinibus*. Ο'. πικρίας. 'Αλλοσ' ἄμμον.¹⁸

לְעֵינַיִךְ. *Absinthio*. Ο'. χολῆς. 'Αλλοσ' πικρίας.¹⁹

16. **וַיִּגְרַס בְּחַצְוֵי שֵׁנֵי הַכְּפִישָׁנִי בְּאֶפְסָר**. *Et comminuit glarea dentes meos, depressit me in cinerem*. Ο'. καὶ ἐξέβαλε ψήφω ὀδόντας μου, ἐψώμισέ με σποδόν. 'Α. ἐξετίναξε ψήφω ὀδόντας μου . . . σποδῶ.²⁰ Σ. ἐξέβαλε ψηφίσσι, καὶ ἐξετίναξεν

³ Syro-hex. **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. In textu obelus est in Syro-hex. ⁴ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ⁵ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ⁶ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ⁷ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ⁸ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ⁹ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁰ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹¹ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹² Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹³ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁴ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁵ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁶ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁷ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁸ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁹ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ²⁰ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**.

Amos v. 11; λ. ξυστοὶ 1 Esdr. vi. 24; λ. λατόμητοι 4 Reg. xxii. 6; λ. λελαξευμένοι Judith i. 2.) ¹¹ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹² Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹³ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁴ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁵ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁶ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁷ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁸ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ¹⁹ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**. ²⁰ Idem: **חַסְדֵּךְ חָסַדְךָ**.

δοτρακα ἐν τοῖς ὀδοῦσί μου, κατέχωσέ με σποδῶ.²¹ 'Ο Σύρος' ἐν πέτρῃ [ἐστέρησέ με].²²

18. וְכַדְרִי אֶפְרָח. Et dixi: Perit. Ο'. καὶ ἀπόλετο. Alia exempl. καὶ εἶπα, ἀπόλετο.²³

19. וְזָכַרְתִּי אֶת־עֲנִי וְיָמֵי מַרְתָּי לְעֵנָה. Memento afflictionis meae et vagationis meae, absinthii et fellis (s. herbae venenatae). Ο'. ἐμνήσθην ἀπὸ πτωχείας μου, καὶ ἐκ διωγμοῦ (μου), πικρία καὶ χολή μου (alia exempl. πικρίας ✕ γάρ μου καὶ χολῆς μου²⁴). 'Α. μνήσθητι κακουχίας μου καὶ ἀποστασίας μου, ἀψυθίου καὶ χολῆς.²⁵

20. וְזָכַרְתָּ מְנַעַת. Recordando recordatur. Ο'. ✕ μνεία μου μνησθήσεται.²⁶

וְיָשָׁת. Depressa est. Ο'. καταδουλευχήσει. Alia exempl. τακῆσεται.²⁷ Σ. κατακάμπεται.²⁸ Aliter: Σ. ἐαυτῇ προσλαλήσει.²⁹

21. וְלִי אֶת־עַל־לִבִּי לֵבִי לֵבִי אֶת־לִבִּי. Hoc tenebam ad cor meum, ideo sperabo. Ο'. ταύτην τάξω εἰς τὴν καρδίαν μου, διὰ τοῦτο ὑπομενῶ. Σ. ταύτην (s. τοῦτο) μνησθήσομαι ἐν τῇ καρδίᾳ μου, διὰ

τοῦτο προσδοκῶσω.³⁰

22. וְכִי לֹא־אֶכְלֵם. Quod non consumpti sumus (s. consumptae sumus). Ο'. ὅτι οὐκ ἐξέλιπέ με (alia exempl. ἐξελίπομεν³¹). 'Α. ὅτι οὐ συνετελέσθημεν.³² Σ. ὅτι οὐκ ἀναλώθημεν.³³

23. וְרֵקְרָקָה הִיא. Novae sunt singulis patuitinis. Ο'. καινὰ εἰς τὰς πρωίας. Alia exempl. ἀνακαινισον αὐτοὺς ὡς ὄρθρον πρωίμον (s. πρωϊόν).³⁴ Σ. καινή (s. καινὸν) πάσης πρωίας.³⁵

וְהַיְתָרְתָּ מִיָּדְךָ. Magna est fides tua. Ο'. πολλή ἡ πίστις σου. Alia exempl. ἐπληθύνθη ἡ πίστις σου. Σ. πολλοὶ οἱ στεναγμοί μου, καὶ ἡ καρδία μου ἐξέλιπεν.³⁶ 'Αλλος' ἐπλήθυνεν ἡ πίστις σου.³⁷

26. וְהָיָה לְךָ בְּיָדְךָ וְלִי בְּיָדְךָ. Bonum est, ut quis expectet, et quidem silens, salutem Iovae. Ο'. ἀγαθὸν καὶ ὑπομενεῖ, καὶ ἡσυχάσει (alia exempl. ἀγαθὸν ὑπομένειν καὶ ἐλπίζειν³⁸) εἰς τὸ σωτήριον κυρίου. 'Α. ὑπομένειν καὶ ἡσυχάζειν... Σ. τῷ ἀμαρτάνοντι μετὰ σιγῆς εἰς τὸ σωτήριον...³⁹

Job. xiv. 2. xv. 30. Inde וְלִי, ezoussié, Chaldaice וְלִי, quod legitur Dan. iv. 11, ubi Theod. ἐκτινάξατε (τὰ φύλλα) interpretatus est.)²¹ Syro-hex. וְלִי חַמְסָה. "Sym. bene dedit secundum partem; in prima duplex versio occurrit, neque... video quomodo etiam in magna, quam sibi sumpsit in vertendo libertatem, וְלִי חַמְסָה reddiderit testas." —Ceriiani. Nisi forte Syrus noster in apographo Graeco invenerit: Σ. ἐξέβαλε ψ. καὶ ἐξωστράκισε τοὺς ὀδόντας μου; ubi ἐξωστράκισε, testis ejecit, idem fere sonat ac ἐξέβαλε ψήφους, et pro mera amplificatione habendum est.²² Theodoret.: 'Ο δὲ Σύρος, ἐν πέτρῃ, λέγει, ἐστέρησέ με καὶ τῆς προτέρας εἰρήνης, καὶ τῶν παντοδαπῶν ἀγαθῶν. Ubi aut, sundente Doederleinio, post λέγει pleno interpungendum; aut supplendum o textu Latino, λέγει, ἐστέρησέ με ἐστέρησαν γὰρ με κ. τ. εἰ.²³ Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.) 26, 33, alii, et Syro-hex.²⁴ Cod. Jes. Cod. 88, Syro-hex.: πικρίας γὰρ καὶ χολῆς μου.²⁵ Syro-hex. וְלִי חַמְסָה. Cf. ad Cap. i. 3, 7.²⁶ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 88. Codd. 22, 36, alii: μνεία μου τούτων; et sic (cum τούτων in marg. char. med.) Syro-hex.²⁷ Sic Codd. 22, 36, alii. Vulg. tabescat.²⁸ Syro-hex. וְלִי חַמְסָה. Cf. Hex. ad Psal. xli. 6.²⁹ "Hanc Symmachii lectionem in schedis meis reperi, nec scio unde prodeat."—Montef.

Lectio omnino genuina videtur, ut legatur וְלִי. Cf. Hex. ad Gen. xxiv. 63. Psal. liv. 3.³⁰ Syro-hex. וְלִי חַמְסָה וְלִי חַמְסָה. ³¹ Sic Codd. 22, 36, alii, qui post κυρίου (cum Syro-hex. in marg. char. med.) add. πολλά.³² Syro-hex. וְלִי חַמְסָה. ³³ Hanc et sequentem lectionem scriba codicis ad Graeca, ὅτι οὐ συνετελέσθησαν, aptat.³⁴ Idem: וְלִי חַמְסָה. Syriaca verti possunt, ὅτι οὐκ ἐξελίπομεν, sed magis Symmachum sapit quod posuimus. Cf. ad Cap. iv. 22. Porro notandum est, ea quae apud Seniores redundant, μῆρας εἰς τὰς πρωίας—οἱ οικτιρμοὶ αὐτοῦ, non haberi in Codd. 22, 36, aliis, et Syro-hex.³⁵ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex., qui in textu om. καινὰ, in marg. char. med. affert: וְלִי חַמְסָה. ³⁶ Syro-hex. וְלִי חַמְסָה. ³⁷ Sic Syro-hex. in textu; in marg. autem char. med.: πολλοὶ εἰσιν οἱ στ. μου, καὶ ἡ κ. μου ἐξέλιπεν. Codd. 22 (cum πληθυνθείη), 36, alii: ἐπληθύνθη ἡ π. σου εἰς τὰς πρωίας. πολλοὶ εἰσιν οἱ στ. μου, καὶ ἡ κ. μου ἐξέλιπεν. Cf. Cup. i. 22 in LXX.³⁸ Cod. Jes. in textu.³⁹ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.³⁹ Syro-hex. וְלִי חַמְסָה. Aquilam imitari videtur Cod. 88: ἀγαθὸν καὶ ὑπομένειν καὶ ἡσυχάζειν εἰς τὸ σ. κ.

28. **כִּי נָטַל עָלָיו**. *Nam (Deus) imposuit ei.* O'. *ὅτι ἤρεν ἐφ' ἑαυτῷ.* Σ. *ἤρε γὰρ ἐφ' ἑαυτῷ (s. ἐφ' ἑαυτόν).*⁴⁰
29. **יָתֵן בְּעָפָר פְּדוּוֹ אוֹלָיו יְיָ תִקְוָה**. *Ponat in pulvere os suum, si forte sit spes.* O'. *Vacat.* Alia exempl. *δώσει ἐν χώματι στόμα αὐτοῦ, εἰ ἀρα ἐστὶν ἐλπίς.*⁴¹ 'Ο Σύρος ἐν γῆ.⁴²
32. **כִּי יִסְדּוּהוּ וְיִסְדּוּהוּ וְיִסְדּוּהוּ**. *Quia si maiore afficit, tum miserebitur pro multitudine misericordiarum ejus.* O'. *ὅτι*⁴³ *ὁ ταπεινώσας οἰκτειρήσει, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ.* Σ. *εἰ γὰρ ἐπήγαγε, καὶ ἐλείψει κατὰ τὸ πλῆθος τῶν χαρίτων αὐτοῦ.*⁴⁴
33. **עָנָה**. *Affligit.* O'. *ἀπεκρίθη.* 'A. *ἐταπεινώσεν.*⁴⁵
34. **לְרַבָּה**. *Conterete.* O'. *τοῦ ταπεινώσαι.* 'A. *ἵνα κύψαι ποιήσῃ.*⁴⁶
38. **וְהַטּוֹב**. *Et bonum.* O'. *καὶ τὸ ἀγαθόν.* Alia exempl. *καὶ τὰ ἀγαθά.*⁴⁷
40. **וְנִשְׁבַּח וְנִשְׁבַּח וְנִשְׁבַּח**. *Et laudabitur et laudabitur et laudabitur.*

- Exploremus vias nostras, et perscrutemur, et revertamur ad Iovam.* O'. *ἐξηρευνήθη ἡ ὁδὸς ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη, καὶ ἐπιστρέψομεν ἕως κυρίου.* Alia exempl. *ἐρευνήσωμεν τὰς ὁδοὺς ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη, καὶ ἐπιστρέψωμεν ἕως κυρίου.*⁴⁸ "Ἄλλος" *ἐτάσωμεν τὰ διαβήματα...*⁴⁹
41. **וְיָמֵינוּ בְּיָדָיו**. *Una cum manibus ad Deum in caelis.* O'. *ἐπὶ* (Σ. *σὺν*⁵⁰) *χειρῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐν οὐρανῷ.*⁵¹ Alia exempl. *πρὸς ὑψηλὸν ἐπὶ χειρῶν ἡμῶν ἐν οὐρανῷ.*⁵²
42. **וְנַעַשְׂנוּ**. *Nos deliquimus.* O'. *ἡμαρτήσαμεν.* Alia exempl. *ἡμεῖς ἡμαρτήσαμεν.*⁵³
44. **וְלֹא יִבְרַח**. *Ne transiret precatio.* O'. *ἐνεκεν προσευχῆς.* Σ. *ἵνα μὴ διέλθῃ προσευχή.*⁵⁴
45. **וְנִשְׁבַּח וְנִשְׁבַּח**. *Purgamenta et fastidium fecisti nos.* O'. *καμύσαι*⁵⁵ *με καὶ ἀπωσθήναι. ἔθηκας ἡμᾶς.* Alia exempl. *εἰς ὀμιλίαν καὶ ἀδολεσχίαν ἔθηκας ἡμᾶς.*⁵⁶ 'A. *λαλιῶν καὶ ἀτιμίαν ἔθηκας...* Σ. *κοπρίαν καὶ rejectamentum...*⁵⁷

⁴⁰ Syro-hex. **כִּי נָטַל עָלָיו**. Codd. 22, 36, alii: *ὅτι ἤρεν ἐφ' ἑαυτόν* (s. *ἐφ' ἑαυτόν*).⁴¹ Sic Codd. XII (in marg.), 88, 239, et Syro-hex.; necnon (cum *ἐλπίς* υπομοχῆς) Codd. 22, 36, alii. ⁴² Theodoret. Praeterea Montef. affert: "Ἄλλος" ἐν κοινογράφῳ; ex Complutensi, ut videtur. ⁴³ Post *ὅτι* Syro-hex. in marg. char. med. affert: **וְ**, sive *ἀλλά* pro *ὅτι*, quae versio est Syri vulgaris; sive *εἰ μὴ* post *ὅτι*, quae lectio est Cod. 239. ⁴⁴ Syro-hex. **וְנִשְׁבַּח וְנִשְׁבַּח וְנִשְׁבַּח**. Ad *ἐπήγαγε* (subaudi, *malum*, unde *ἐπιγωγή*, *calamitas*) cf. ad Cap. i. 5. Middeld. vertit *ἀπήγαγε*, invita lingua. ⁴⁵ Syro-hex. **עָנָה**. Lectio *ἐταπεινώσεν* est in Codd. 22, 36, aliis. ⁴⁶ Syro-hex. ad *καὶ ἐταπεινώσεν* (v. 33) affert: **וְ**. **וְ**, quae lectio ad hunc locum magis appositae est. (Syr. **וְ**, *inclinari, incurvare se*, Graece sonat *κύπτειν* Jesai. xlv. 7. li. 23. Translatio autem formae *Pielicae* per *ποιεῖν* Symmachum magis quam *Aquilam* refert.) ⁴⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁴⁸ Sic Cod. 88 (cum *ἐπιστρέψομεν*), et Syro-hex. in textu; qui posterior pro *ἠτάσθη* legisse videtur *ἠτηθή* (וְיָתֵן). Idem in marg. char. med.: *ἐξηρευνήθη ἡ ὁδὸς ἡμῶν, καὶ ἠτάσθη* (וְיָתֵן); *ἐπιστρέψομεν πρὸς κύριον.* ⁴⁹ Syro-hex. in marg. char. med. **וְ**. Post *ἠτάσθη* Cod. Jes. in marg. supplet: *τὰ διαβήματά μου.* Pro *καὶ ἠτάσθη* Cod. 26 habet: *καὶ ἐτάσωμεν* (sic) *τὰ διαβή-*

ματα. Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 26. ⁵⁰ Syro-hex. **וְ**. **וְ**. ⁵¹ Idem in marg. char. med.: *καὶ ἐμβλέψωμεν* (πρὸς) *τὸν θεὸν τὸν κατοικοῦντα* (ἐν οὐρανῷ). Sic in textu (nisi ἐν οὐρανοῖς) Codd. 49, 90. ⁵² Sic Codd. XII (teste Parsonio), 23, 26, alii. Montef. e Cod. Jes. mendose affert: "Ἄλλος" *πρὸς ὑ.* ἐπὶ *χειρας ἡμεῖς ἐν οὐρανῷ.* ⁵³ Sic Codd. XII (in marg.), 49, 88, 90, et Syro-hex. Mox post *ἠεβήσαμεν* (Hebr. וְנַעַשְׂנוּ) Comp., Codd. XII, 239 add. *καὶ παρεπικράναμεν*, ex alia versione. ⁵⁴ Syro-hex. **וְ**. **וְ**. Conferenda est lectio Codd. 22, 36, aliorum: *ἐνεκεν τοῦ μὴ διελθεῖν πρὸς σέ προσευχήν μου*. ⁵⁵ "Ad *καμύσαι* Syro-hex. in marg. char. med. affert: **וְ**, *ad incurvandam, vel ad erubescendum*; utrumque enim Syriaca vox per se patitur: vel, si mavis... *ad incurvationem, in ruborem*. Ultimum praefero ex Hebraeo, a quo saltem quoad sensum non omnino differt."—*Ceriani*. Graeca vox est, ni fallor, *κάμψαι*, quae non est nisi prava scriptura *τοῦ καμύσαι*, vel *καμβύσαι*, ut e Cod. Vat. exscripsit Maina hic et Jesai. vi. 10. Similiter pro *ἐκόπασε*, *ἐκόψε* legit et vertit Syrus noster Gen. viii. 1. Ruth i. 18; pro rariori *ἐδέκασε*, *ἐδέξε* exaravit scriba papyri in *Notit. Cod. Sin.* p. 71, ubi non Graecum *δέκα*, cum significatione *corrumpendi*, ex male habito Hesychii loco commentus est Tischendorfius. ⁵⁶ Sic Codd. 62, 198. Minus emendate Codd. 22, 36, alii: *ὀμιλίαν καὶ ἀδ. εἰς ἡμᾶς.* ⁵⁷ Syro-hex. **וְ**. **וְ**.

- 47. **רָחַב**. *Pavor*. *Ο*. φόβος. *Σ*. πτόησις.⁵⁸
תַּחְתָּי. *Et fovea*. *Ο*. καὶ θυμός. *Alia exempl.* καὶ θάμβος.⁵⁹
רָחַבְתִּי וְתַחְתָּי. *Vastatio et confractio*. *Ο*.
 ἔπαρσις (*alia exempl.* ἔκστασις⁶⁰) καὶ συντριβή.
'Α. ἔπαρσις καὶ συντριβή.⁶¹
- 48. **תִּרְגַּלְתִּי מֵאֵין תִּרְמָתִי לֵאלֹהֵי רַגְלֵי יַעֲקֹב**. *Oculus meus effunditur, nec quiescit, ita ut nullae sint remissiones*. *Ο*. ὁ ὀφθαλμός μου κατεπόθη (*alia exempl.* κατεπονθήθη⁶²), καὶ οὐ σιγήσομαι (*alia exempl.* σιγήσεται; *alia*, ἡσυχάσει⁶³), τοῦ μὴ εἶναι ἔκνηψιν. *Σ*. ὁ ὀφθαλμός μου ἐπέμεινεν, καὶ οὐκ ἐπαύσατο, τοῦ μὴ εἶναι ἀνεσιν.⁶⁴
- 51. **שָׂרַבְתִּי לְהִלָּחֵץ עַל הַלֵּב יַעֲקֹב**. *Oculus meus molestiam facit animae meae*. *Ο*. ὁ ὀφθαλμός μου ἐπιφυλλιεῖ ἐπὶ τὴν ψυχὴν μου. *Alia exempl.* οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον μετὰ τῆς ζωῆς μου.⁶⁵ *Σ*. . . παρήλαε τὴν ψυχὴν μου.⁶⁶
- 53. **תָּמַצְוּ**. *Ad silentium redegerunt (exsciderunt)*. *Ο*. ἐθανάτωσαν. *Σ*. καὶ κατεσιώπησαν.⁶⁷
- 54. **יִשְׁפְּצוּ**. *Exundarunt*. *Ο*. ὑπερεχύθη. "Ἄλλος *abluerunt*.⁶⁸

- 54. **יִשְׁפְּצוּ**. *Exscidit*. *Excisus sum*. *Ο*. εἶπα, ἀπώσομαι. *Σ*. εἶπα, ἐξεκόπη.⁶⁹
- 56. **תִּשְׁבֹּתִי וְתִרְחַבְתִּי**. *Ad respirationem (singultum) meam, ad clamorem meum*. *Aliter: Ad relaxationem meam clamori meo*. *Ο*. εἰς τὴν δέησίν μου, εἰς τὴν βοήθειάν μου (*alia exempl.* καὶ εἰς τὴν κραυγὴν μου⁷⁰). *Σ*. εἰς τὸ ἀναψύξαι με καὶ σῶσαι.⁷¹
- 58. **יִרְחַבְתִּי**. *Redemisti vitam meam*. *Ο*. ἐλυτρώσω τὴν ζωὴν μου. *'Α*. ἠγχιστεύσας (*s. ἤγγισσας*)...⁷² *Σ*. *curam habuisti*...⁷³
- 59. **תִּתְחַצְּעוּ**. *Oppressionem meam*. *Ο*. τὰς παραχάς μου. *Σ*. ἡ δικήθην.⁷⁴
יִפְרֹשׁוּ. *Judica*. *Ο*. ἔκρινας. *'Α*. κρίνον.⁷⁵
- 60. **יִקְרְמוּ**. *Vindictam eorum*. *Ο*. τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν. *Σ*. τὴν μῆνιν...⁷⁶
- 63. **יִמְנְנִי מִנְּגִינָה**. *Ego cantilena (dicterium) eorum*. *Ο*. ἐπὶ ὀφθαλμούς αὐτῶν. *Alia exempl.* ἐγὼ ἀπὸ τῶν ψαλμῶν αὐτῶν.⁷⁷ *'Α*. . . ἴσμα... *Σ*. . . ψαλμός...⁷⁶
- 65. **לִבִּי נִתְחַצְּעוּ**. *Obductionem cordis*. *Ο*. ὑπεραπισισμὸν, καρδίας μου. "Ἄλλος *θυρεῖν*...⁷⁸

• **حجبا**.⁶⁸ Nobil., et Colb. ex Origene (=Cat. Ghisler. T. III, p. 164). Montef. ex eodem Colb. pro his: *Ο*. διήνοιξαν—συντριβή (vv. 46, 47), affert: *Σ*. *ὁ πῶ τῷ στόματι κατέπιον ἡμᾶς, καὶ εἰς βάθος κακῶν ὑπηνέχθημεν, φόβου καὶ παραχῆς ἐμπλησθέντες; notans: "Magis sensum quam verba ipsa Symmachi referunt."* Immo sunt verba Origenis, enarrantis Seniorum, non Symmachi, lectionem.⁶⁹ "In ceteris libris est καὶ θάμβος."—Nobil. Sic Comp., Ald., Codd. 23, 26, 33, alii, et Syro-hex. *Alia lectio*, καὶ τρόμος, est in Codd. 22, 36, aliis. Montef. ad **רָחַב** male affert: *Σ*. *πτώησις*. Οἱ λοιποὶ θάμβος.⁶⁰ Sic Codd. 22, 36, alii.⁶¹ Syro-hex. (qui eandem lectionem in textu habet): • **חַבְתִּי** **חַבְתִּי**.⁶² Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex.; necnon Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 165.⁶³ Prior lectio est in Cod. 88, Origen. ibid., et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 36, aliis.⁶⁴ Origen. ibid., ubi ὑπέμεινε editum, invito Nobil. Etiam Origen. enarrat: ὁ δὲ Σύμ. (δηλοῖ), ὅτι ἐπέμεινέ τε δακρύων, καὶ οὐ διάλιπον.⁶⁵ Sic Codd. 22, 36, alii, qui pergunt: ἐπὶ τὰς θυγατέρας τοῦ γένους μου.⁶⁶ Syro-hex. **חַבְתִּי**.⁶⁷ • **חַבְתִּי**. (Perperam Norberg. **חַבְתִּי**.) Origen. ibid.: ὁ ὀφθ. μου ἐπιφυλλιεῖ. Κατακόπτει γὰρ με τὰ δάκρυα, καθάπερ ἀμπελον ἀκριβῆς τρυγητῆς

κατὰ δὲ Σύμμαχον, ὅτι κατεπόντισάν με τὰ δάκρυα, τῇ τῶν ἐν ὕδασι πνιγομένων μεταφορᾷ. Ubi haec, ὅτι κατεπόντισάν με τὰ δ., non sunt Symmachi verba, sed tantummodo sensum ejus declarant. Sym. fortasse vertit: ὁ ὀφθ. μου παρήλαε (*obruvit*, sc. continuo ploratu; cf. Hex. ad Psal. cxliii. 5), vel, si mavis, ὑπερῆρε (cf. Psal. xxxvii. 5 in Syro-hex.) τὴν ψυχὴν μου.⁷⁰ Syro-hex. • **חַבְתִּי**. Cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 17.⁶⁹ Idem in marg. char. med. • **חַבְתִּי**.⁶⁰ Idem: • **חַבְתִּי**? **חַבְתִּי**.⁷⁰ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. • **חַבְתִּי**.⁷¹ Syro-hex. • **חַבְתִּי**.⁷² Idem: • **חַבְתִּי**. (Ad ἐγγίξω cf. Hex. ad Jerem. l. 34. Pro ἀγγιστεύειν Nostro usitatius est **חַבְתִּי**. Cf. Hex. ad Jerem. xxxi. 11.)⁷³ Idem: • **חַבְתִּי**. (Vox Syriaca committatur cum Graecis, ἐφρόντισας, ἐπρονοήθη, ἐπεμελήθη, semel (Baruch iii. 21) cum ἀνελάβου; sed nulla harum pro **חַבְתִּי** pnnitur.)⁷⁴ Idem: **חַבְתִּי**.⁷⁵ Idem: • **חַבְתִּι**.⁷⁶ Idem: • **חַבְתִּי**.⁷⁷ Montef. e Cod. Jes. affert: "Ἄλλος ἐγὼ ἀπὸ τῶν ψ. αὐτῶν. Sic in textu Cod. 88 (sine τῶν), Syro-hex. Codd. 22, 36, alii, post ἐπιβλεψον inferunt: ἐγὼ ἐγενόμην ἀδαλεσχία αὐτῶν."⁷⁸ Syro-hex. • **חַבְתִּי**.⁷⁸ Idem in marg. char. Estrang. • **חַבְתִּי**.

*Αλλος . . . ἐπυρράθη ὑπὲρ λίθους σαρδίων τὸ εἶδος αὐτῶν.¹⁹

8. מְשֻׁחָר מִשְׁחָר. *Obscurior est nigredine forma eorum.* Ο'. ἐσκότασεν ὑπὲρ ἀσβόλην τὸ εἶδος αὐτῶν. Σ. σκοτεινότερον ἀσβόλης τὸ εἶδος αὐτῶν.²⁰

9. חֲלִילֵי-חַבֵּד. *Confossi gladio.* Ο'. οἱ τραυματῖαι βομφαίας.²¹

יָבוּ. *Nam hi contabuerunt.* Ο'. ἐπορεύθησαν. *Alia exempl. ὅτι αὐτοὶ ἐπορεύθησαν.*²² *Αλλος *diffuserunt.*²³

11. אֶת-חַמּוֹתָי. *Iram suam.* Ο'. ✕ τὸν ἄ θυμὸν αὐτοῦ.²⁴

14. נָעוּ עָרְוִים מְחֻצָּוִת בְּנֶאֱלָו בְּדָם בְּלֹא יוֹכְלוּ. *Vagati sunt (sicut) caeci per vicos, polluti sunt sanguine, ut non potuerint homines attingere vestes eorum.* Ο'. ἐσαλεύθησαν ἐγρήγοροι (*alia exempl. εἶρψαν νεανίσκοι*²⁵) ÷ αὐτῆς ἄ ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐμολύνθησαν ἐν αἵματι ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς, ἤψαντο ἐνδυμάτων αὐτῶν (*eadem exempl. ἐβρώθησαν*

σὺν τοῖς ἐνδύμασι αὐτῶν). Σ. ἀκατάστατοι ἐγένοντο, τυφλοὶ ἐν ταῖς ἐξόδοις, ἐφύρησαν ἐν αἵματι, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀψασθαι τῆς ἐσθῆτος αὐτῶν.²⁶

15. לְמוֹ לָמָּה. *Clamaverunt eis.* Ο'. καλέσατε αὐτούς. *Alia exempl. ὡ ἀκαθάρτους ἄ καλέσατε αὐτούς.*²⁷

עֲוֹנוֹתֵינוּ. *Nolite tangere.* Ο'. ÷ ἀκαθάρτου ἄ μὴ ἀπτεσθε.²⁸

בְּיָצְרוּ. *Cum avolarunt.* Ο'. ὅτι ἀνήφθησαν. *Alia exempl. ὅτι παρώξυναν.*²⁹

15, 16. לָגֹר: פְּנֵי יְהוָה. *Ad commorandum.* *Vultus (tetricus) Iovae.* Ο'. τοῦ παροικεῖν πρόσωπον κυρίου. *Alia exempl. τοῦ παροικεῖν ✕ πρὸ ἄ προσώπου κυρίου.*³⁰ ('A.).. νεύσον, κύριε.³¹

16. חָלְקָם. *Dispersit eos.* Ο'. μερῖς αὐτῶν. 'A. διαμέρισον αὐτούς.³²

נִשְׁאַבְוּ. *Non susceperunt (respexerunt).* Ο'. οὐκ ἔλαβον. Σ. οἱ κατηγορήθησαν.³³

18. צִדְדֵי צַעְרֵינוּ מְלֻכָּת. *Insidiati sunt gressibus*

ut in Graeco. Ad חַמּוֹתָי, τὴν ἔξιν, subditur in marg. char. med. ✕ חַמּוֹתָי, *δοτοῦν*, cum indice variantis lectionis, fortasse ex Pesch., qui חַמּוֹתָי habet. Ad חַמּוֹתָי cf. Hex. ad Prov. xxv. 11. ¹⁹ Syro-hex. in marg. char. med. ✕ חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי. Lectio τὸ εἶδος αὐτῶν pro τὸ ἀπόσπασμα αὐτῶν est in Codd. 22, 36, aliis. Etiam Chaldaeus pro חַמּוֹתָי interpretatus est חַמּוֹתָי. ²⁰ Nobil., Origen. in continuatione. ²¹ Ad βομφαίας Syro-hex. in marg. char. med. affert: ✕ חַמּוֹתָי (sic, non, ut Middeld. edidit, חַמּוֹתָי, falso vertens, *percussit*). Ceriani vertit *equivitum*, notans: "Index est ex illis lectionum interpretum et variantium, et ponitur super חַמּוֹתָי. Additionem in hac voce crederem post illam vocem ponendam, seu lectionem variantem. Si scholion mavis, mutilum forte est, et index obstat." Cum Middeldorpffii lectio חַמּוֹתָי Graece sonet ἀφωρισμένοι, olim putabam notam esse marginalem, ad חַמּוֹתָי, Ναζιραῖος (v. 7) sive in textu LXXvirali, sive in lectinne Synmachi appositam. An vero lectio codicis חַמּוֹתָי eandem quam חַמּוֹתָי significationem aliquando induat, adhuc in controversia est. Cf. nos in Hex. ad Psal. xlvii. 3. ²² Sic Codd. 26, 88, et Syro-hex. ²³ Syro-hex. in marg. char. med. ✕ חַמּוֹתָי. "Ipsa est lectio Pesch., unde forte sumpta."

—*Ceriani.* ²⁴ Sic Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. ²⁵ Sic Codd. 22 (cum oi v.), 36, alii. ²⁶ Nobil., Origen. in Cat. Ghialer. T. III, p. 197. Syro-hex. חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי. "In חַמּוֹתָי medium in rasura, alia forte manu. Vox חַמּוֹתָי occurrit Luc. xiv. 21 versionis Curetoni: חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי, eis τὰς πλατείας καὶ ῥύμας, ubi nullus error scripturae esse potest."—*Ceriani.* ²⁷ Sic Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: ἀκαθάρτους ἐκάλεσαν ἡμᾶς. ²⁸ Sic Syro-hex., et sine obelo Codd. XII (ub alia manu), 88. ²⁹ Syro-hex. in marg. char. med. ✕ חַמּוֹתָי. Codd. 22, 36, alii: ὅτι παρώξυναν (חַמּוֹתָי) καὶ ἀνήφθησαν. ³⁰ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 36 (qui ἀπὸ pro πρὸ habet), 48, alii. Idem pergunt: ἔτι ὄτων—eis ἔθνος οὐ σῶζον (vv. 17, 18). μερῖς αὐτῶν—οὐκ ἤλεσαν (v. 16). ἐθηρεύσαμεν κ. τ. ε. (v. 18). Syro-hex. scholium habet: "In textu (חַמּוֹתָי) isto τῶν Ο' RUE positum nrat ante EE." ³¹ Sic in textu Cnd. 26. Aquilae esse videtur, coll. Hex. ad Psal. xlv. 6. Jesai. liii. 6. Ezech. x. 11. ³² Syro-hex. ✕ חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי. Si praecedentem lectionem Aquilae recte vindicavimus, verbum est hic in imperativo, non, ut antecessores nostri ceperunt, in indicativo. ³³ Idem: ✕ חַמּוֹתָי חַמּוֹתָי.

nostris, ne eamus. Ο' ἐθηρεύσαμεν (Ὁ Σύρος· ἐθήρευσαν³⁴) μικροὺς ἡμῶν τοῦ μὴ πορεύεσθαι. Ἀ. ἠρημώθησαν τὰ διαβήματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς πορείας. Σ. ἐθήρευσαν τὰ διαβήματα ἡμῶν...³⁵ Ἄλλος· καὶ τὰ ἴχνη ἡμῶν ἀφανῆ ἐγένετο...³⁶

- 19. **יִנְּקִי**. *Insectati sunt nos.* Ο'. ἐξέπτησαν. Alia exempl. ἐξήφθησαν; alia, ἐξήφθημεν.³⁷ Ἄλλος· ἐδίωξαν (s. κατεδίωξαν) ἡμᾶς.³⁸
- 20. **רוּחַ נַרְיָא**. *Spiritus narium nostrarum.* Ο'. πνεῦμα προσώπου ἡμῶν. Ἀ. πνεῦμα μυκτήρων ἡμῶν. Σ. πνοή μυκτήρων ἡμῶν.³⁹
- 21. **אֶרֶץ עֻז**. Ο'. Ἰδουμαίας. Alia exempl. Ἐδώμ.⁴⁰ **עַל אֶרֶץ עֻז**. *In terra Uz.* Ο'. ἐπὶ γῆς. Alia exempl. ἐν γῆ Οὐζ.⁴¹ **יִשְׁכַּח**. *Inebriaberis.* Ο'. μεθυσθήση. Alia exempl. πίεσαι καὶ μεθυσθήση.⁴² **וְנָדַבְתִּי**. *Et nudabis te.* Ο'. καὶ ἀποχεεῖς.⁴³ Σ. καὶ ἀσχημονήσεις.⁴⁴
- 22. **אֶרְבֵּי**. *Consummata est.* Ο'. ἐξέλιπεν. Σ. ἀηλώθη.⁴⁵ **וְאֶרְבֵּי**. *In exilium abducere te.* Ο'. τοῦ ἀποικίσαι σε. Alia exempl. add. ἔτι.⁴⁶

Cap. IV. 10. ÷ τὰ ἄ παιδία. ÷ τῆς ἄ θυγατρὸς. 11. ÷ τὰ ἄ θεμέλια. 14. ἐγγήγοροι ÷ αὐτῆς ἄ. 21. ÷ τὸ ποτήριον κυρίου ἄ (fort. τὸ ποτήριον ÷ κυρίου ἄ).⁴⁷

CAP. V.

- 3. **בְּיָמַי**. *Sine patre.* Ο'. οὐχ ὑπάρχει πατήρ. Σ. μὴ ὄντος πατρός.¹
- 4. **מַיִם**. *Aquam nostram.* Ο'. ὕδωρ ἡμῶν. Ἄλλος· ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν.² **וְיָבִישׁוּ**. *Ligna nostra pretio approtantur.* Ο'. ξύλα ἡμῶν ἐν ἀλλάγματι ἤλθεν. Σ. τὰ δένδρα ἡμῶν τιμῆς ἐπρυγώμεν.³
- 5. **עַל**. *Super collo nostro.* Ο'. ἐπὶ τὸν τραχήλον ἡμῶν. Σ. ζυγὸς κατὰ τοῦ τραχήλου ἡμῶν.⁴
- 6. **אֶרֶץ**. *Aegyptio dedimus manum (subjecimus nos), Assyriae ad satiandum pane.* Ο'. Αἴγυπτος ἔδωκε χεῖρα, Ἀσσοῦρ εἰς πλησμονὴν αὐτῶν (alia exempl. ἄρτων⁵). Σ. . . Ἀσσυρίας εἰς πλησμονὴν ἄρτων.⁶

³⁴ Theodoret. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ³⁵ Syro-hex. **יִנְּקִי**. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxiv. 10, 11. ³⁶ Post **יִנְּקִי**. Graeca sunt Middeldorffii. ³⁷ Post **יִנְּקִי**. *en taïs plarieis ἡμῶν* Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med., inferunt: καὶ τὰ ἴχνη—ἐγένετο. (Syriaca sunt: **יִנְּקִי** pro **יִנְּקִי**, ubi **יִנְּקִי** pro **יִנְּקִי** est versio paulo liberior quam pro Nostri usu.) ³⁸ "In plerisque libris est ἐξήφθησαν."—Nobil. Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 33, alii. Syro-hex. in marg. char. med. **יִנְּקִי**. Lectio ἐξήφθημεν est in Syro-hex. in textu, et Cod. XII in marg. ³⁹ Syro-hex. in marg. char. med. **יִנְּקִי**, fere ut Pesch. ⁴⁰ Nobil., Origen. in Cat. Ghisler. T. III, p. 208. Syro-hex. affert: **יִנְּקִי**. ⁴¹ Sic Cod. 88, Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: **יִנְּקִי**. ⁴² Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. ⁴³ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. praemittit: **יִנְּקִי**. ⁴⁴ Syro-hex. vertit **יִנְּקִי**, *evacuabis*; cum scholio: **יִנְּקִי**, *evomes*. ⁴⁵ Idem: **יִנְּקִי**, Graece, ni fallor, *ἀσχημονήσεις, nudam te exhibebis*. Vid. nos in Indice Graeco ad S. Chrysost. in Epistolas Paulinas. Sic Ezech. xxiii. 29 pro γυμνὴ καὶ ἀσχημονοῦσα (יִנְּקִי) Syrus

noster habet **יִנְּקִי**. ⁴⁶ Syro-hex. **יִנְּקִי**. Cf. Hex. nostra ad Ezech. xxiv. 10, 11. ⁴⁷ Sic Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Mox Cod. XII, Syro-hex. (in marg. uterque) *ἀμαρτήματα* pro *ἀσβεβήματα* habent. ¹ Syro-hex. **יִנְּקִי**. ² Pro his, ὕδωρ ἡμῶν ἐν ἀργυρίῳ ἐπίομεν, quae Hebraea ad litteram exprimunt, Codd. II, III, 106, tantummodo habent *ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν*. Post *ἐπίομεν* Codd. XII (in marg. ab alia manu), 22, 36, alii, inferunt *ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν*, et sic sub obelo Cod. 88, Syro-hex. "Deciditne ergo asteriscus ante comma, ὕδωρ—ἐπίομεν, quod cum desit in Vat. et Alex., videtur defuisse ante Origenem?"—*Ceriani*. ³ Syro-hex. **יִנְּקִי**. ⁴ Anon. in Cat. Ghisler. T. III, p. 216: *ἀντὶ δὲ τοῦ, ἐν ἀλλάγματι ἤλθεν ἐπὶ τὸν τρ. ἡμῶν, Σύμ. εἶπε, ζυγὸς κατὰ τοῦ τρ. ἡμῶν, τὴν δουλείαν σημαίνων*. Syro-hex. in continuatione: **יִנְּקִי**. ⁵ Sic Codd. 26, 88. Syro-hex.: *ἄγ. ἔδωκε χεῖρα (τῷ) Ἀσσοῦρ, εἰς πλ. ἄρτων*. ⁶ Syro-hex. **יִנְּקִי**. Anon. in Cat. Ghisler. ibid.: *κατὰ δὲ Σύμμαχον, τοῖς μὲν Αἰγυπτίοις ἑαυτοὺς ἐξεδάκαμεν, προσδρομόντες ὡς φίλοις τοῖς αἰὶ πολεμίοις· τοῖς δὲ Ἀσσυρίαις*

EZECHIEL.

IN LIBRUM EZECHIELIS

MONITUM.

“HIS usi sumus manuscriptis editisque libris, in colligendis veterum interpretum lectionibus.

“Codice RR. PP. Jesuitarum, unde multa excerptimus*.

“Codice Coisliniano in Ezechielem, pervetusto.

“Codice Regio bombycino, XIII saeculi.

“Codice Sangermanensi antiquissimo, Langobardicis literis descripto, ubi S. Hieronymi Commentaria in Ezechielem.

“Origene multis in locis. [Origenis exstant Homiliae XIV in selecta Ezechielis loca (Opp. Tom. III, pp. 353-406), ab Hieronymo Latine versae; necnon Selecta ('Εκλογαί) in Ezechielem, quae non ultra Cap. xxx extendunt.]

“Gregorio Neocaesariensi in Ezechielem [ad Cap. i. 5, sqq. Opusculum, etiam Gregorio Nazianzeno falso adscriptum, in Appendice Tomi primi Operum Nazianzeni, Parisiis anno 1840 editorum, ad pp. 870-872, legi potest].

“Eusebio De locis Hebraicis [interprete Hieronymo, Opp. Tom. III, pp. 121-290].

“Athanasii edito semel [ad Cap. xviii. 2, ubi tantum notatur: ‘Apud Athanasium et alios frequenter legitur etiam *ὠμωδίασαν*, et quidem melius, ni fallor’].

* Vid. Monitum in Jesaiam, et nos in Addendis ad Jesaiam, p. 566. Hic operae pretium videtur, inscriptiones quae in optimo et vetustissimo codice in fronte Jesaiae et Ezechielis habentur, emendatius quam a Joanne Curterio post Praefationem ad Jesaiam editae sunt, e schedis Bodleianis exscribere.

I. Ad Jesaiam. Μετελήφθη ὁ Ἡσαίας ἀπὸ ἀντιγράφου τοῦ ἀββᾶ Ἀπολιναρίου τοῦ κοινοβιάρχου, ἐν ᾧ καθυπέτακτο (sic) ταῦτα

Μετελήφθη ὁ Ἡσαίας ἐκ τῶν κατὰ τὰς ἐκδόσεις ἐξαπλῶν ἀντεβλήθη δὲ καὶ πρὸς ἕτερον ἐξαπλοῦν, ἔχον τὴν παρασημείωσιν ταύτην

Διὸρθῶνται ἀκριβῶς πᾶσαι αἱ ἐκδόσεις· ἀντεβλήθησαν γὰρ πρὸς τετραπλοῦν Ἡσαίαν, ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἐξαπλοῦν. Πρὸς τούτους καὶ

τὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως τοῦ ὁράματος Τύρου ἀκριβέστερον διὰρθῶνται· εὐπορήσαντες γὰρ τῶν μέχρι τέλους τοῦ ὁράματος Τύρου τόμων ἐξηγητικῶν εἰς τὸν Ἡσαίαν Ὀριγένους, καὶ ἀκριβῶς ἐπιστήσαντες τῇ ἐννοίᾳ καθ’ ἣν ἐξηγήσατο ἐκάστην λέξιν, καθὼς οἶόν τε ἦν, καὶ πᾶν ἀμφίβολον κατὰ τὴν ἐκείνου ἐννοίαν διωρθώσαμεθα. Πρὸς τούτοις συνεκρίθη ἡ τῶν Ὁ ἐκδόσις καὶ πρὸς τὰ ὑπὸ Εὐσεβίου εἰς τὸν Ἡσαίαν εἰρημίνα· ἐν οἷς διεφώνησιν, τῆς ἐξηγήσεως τὴν ἐννοίαν ζητήσαντες, καὶ πρὸς αὐτὴν διωρθώσαμεθα.

II. Ad Ezechielem. Μετελήφθη δὲ ἀπὸ ἀντιγράφου τοῦ ἀββᾶ Ἀπολιναρίου τοῦ κοινοβιάρχου, ἐν ᾧ καθυπέτακτο ταῦτα

Μετελήφθη ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς ἐκδόσεις ἐξαπλῶν, καὶ διωρθώθη ἀπὸ τῶν Ὀριγένους αὐτοῦ τετραπλῶν, ὅτι καὶ αὐτοῦ χειρὶ διωρθώθη καὶ ἐσχαλογράφητο, ὅθεν Εὐσέβιος ἐγὼ τὰ σχόλια παρέθηκα. Πάμφιλος καὶ Εὐσέβιος διωρθώσαντο.

- “ Hieronymi edito Commentario in Ezechielem [Opp. Tom. V, pp. 1-616].
 “ Theodoreti edito in Ezechielem [Opp. Tom. II, pp. 669-1052].
 “ Notis Romanae editionis et Drusii.”—MONTEF.

Polychronii Commentaria in Ezechielem edidit A. Maius in *Patrum Nova Bibliotheca*, Tom. VII, P. II, pp. 92-127; e quibus Symmachi unam et alteram lectionem lucrati sumus.

Romae anno 1840 prodiit volumen, cui titulus: *Iezeciel secundum LXX ex Tetrapiis Origenis e singulari Chisiano codice annorum circiter DCCCC, opera et studio R. D. Vincentii De Regibus, olim Linguae Sanctae in Vaticana Bibliotheca Interpretis et Graecae Professoris, nunc primum editus*. Liber splendidissimus praeter textum LXXviralem ad dictum codicem (quae in Bibliotheca Chisiana notatur R. VII. 45), accurate expressum, et asteriscis obelisque, prout in codice exstant, distinctum, continet lectiones hexaplares, quibus destitutus est Chisianus, e margine Codicis Barberini, Holmesio et Parsonsio Cod. 86, ab ipso De Regibus exscriptas, necnon alias illustrationes, maxime ex Hexaphis Montefalconianis compilatas, quibus facile carere potuissemus. Idem Vir doctissimus laborisque patientissimus, dum in vivis erat, Jesaiam, Jeremiam, et Danielelem ex eodem codice descriptos, et simili apparatu instructos, eo consilio ut typis mandarentur paraverat; e quibus Danielis duplex versio Romae evulgata est anno 1772, Jesaias autem et Jeremias ad huuc diem sospitatores desiderant: immo schedae manuscriptae, si superstites sint, ubinam terrarum hodie delitescant, nullo modo indagare potuimus. Interea in praesenti Ezechielis volumine, praeter textum pretiosissimi Codicis Chisiani, antea non nisi ex apographo ejus Cod. 88 nobis cognitum, nacti sumus novam collationem lectionum Cod. 86 hexaplarium, ea quam in Appendice ad hunc prophetam recondidit Parsonsius, si non accuratiorem, certe multis partibus auctiorem. Codex mutilus est ab initio Cap. xiv usque ad verba *ταῖς θυγατρῶν αὐτῆς* Cap. xvi. 49; et desinit ad Cap. xxxiv. 15.

Cum vero in mentionem paris codicum, in catalogo Parsonsiano numerorum 86 et 88, inciderimus, quod in Monito ad Jeremiam polliciti sumus, notitiam horum librorum, qualem ab Editoribus Oxoniensibus acceperimus, in examen revocare, nunc praestare conabimur. Itaque Cod. 86 est sine ulla controversia Barberinus, de quo iis quae in Monito ad Jesaiam dicta sunt, hodie nihil exploratius habemus. Cod. 88 (sive Chisianus iii) est indubitate is qui in Bibliotheca Chisiana notatur R. VII. 46, ex quo nonnullas lectiones hexaplares in nostri operis incrementum denuo exscriptas in Addendis ad Jesaiam p. 567 exhibuimus. Juxta Parsonsii descriptionem, quam a collatore ejus Bernardo Stephanopoli acceperat, codex est membranaceus (Stephanopoli quidem nunc *membranaceum*, nunc *in membranacea charta scriptum* vocat), et *transcriptus esse videtur* (haec sunt ipsissima descriptoris verba) anno 880. In contrariam partem Reverendissimus Vercellone affirmat, codicem chartaceam esse, saeculi XVI, et, quoad textum, merum apographum celebris Chisiani R. VII. 45; “in margine

autem," ut ipsius verbis utamur, "habet in Ezechiele, Jesaia, Daniele et Jeremia, silvam notarum hexaplarium, quae nondum scio unde fuerint derivatae." Derivatas fuisse has notas e margine Cod. 86, exinde colligi potest, quod ubicunque lacunosus est iste codex (e. g. Jerem. xxi. 8—xxvi. 6. Ezech. xiv. 1—xvi. 49. xxxvi. 15—xlvi. 35), series lectionum hexaplarium a Parsonsio e Cod. 88 exscriptarum pariter interrupta est. Porro utriusque Codicis Chisiani descriptio, quam a Vercellone accepimus, prorsus conspirat cum iis quae de iisdem Chisianis diversis temporibus scripta reliquerunt Leo Allatius, Cardinalis Quirinus, Montefalconius (in Diario Italico, p. 23), alii, quorum testimonia legi possunt in Prolegomenis ad Danielis Versionem LXXviralem a De Regibus editam. Scilicet Codicem Chisianum vetustissimum jampridem edendi consilium ceperat P. M. Alexander VII, quam provinciam Leoni Allatio, Bibliothecario Vaticano, demandaverat; is autem in hunc usum non modo apographum codicis faciendum curavit, sed, ut opus propositum utilius fieret, lectiones hexaplares ex alio codice antiquissimo exscriptas in margine apographi allevit. En verba ejus in Epistola ad Amicum: "Hora per uscire la cosa più plausibile io da un altro codice antiquissimo manuscritto ho cavato quasi tutte le variazioni, che si trovano in questi Profeti, di Simmaco, Aquila, e Theodotione, varianti da quella delli Settanta, e postili nella margine. E sarà cosa curiosa, perchè in quella editione di Sisto in ogni capitolo quando se ne trovano tre e quattro, è assai, et in questo saranno quasi tutti." Novae editionis inceptum, quod qualibuscunque de causis nullum eventum habuit, memorat Cardinalis Quirinus in Epistola ad Mazocchium, data XVI Kal. Decembris 1742: "Hexaplaris vero textus ille, praeter obelos et asteriscos Origenianos, notis etiam marginalibus, lectiones ex Aquilae et Symmachi versionibus, sed aliunde depromptas, praefertibus, exornatur in apographo ex vetustissimo illo codice derivato, cura profecto Leonis Allatii, cui opus illud integrum evulgandi Alexander VII P. M. provinciam demandaverat."

Superest Parsonsii Cod. 87 (sive Chisianus ii), de quo in praesenti hoc unum affirmare possumus, eum non esse celebrem illum Chisianum, quem, a De Regibus exscriptum, hodie typis cusum in manibus habemus. Hoc probatur, partim e lectionibus pro quibus Codicem suum 87 testem appellat Parsonsius, quae cum textu a De Regibus edito nullatenus consentiunt; partim e paucis Symmachi et Theodotionis lectiunculis, quas versus finem libri idem ex eodem codice (nobis 87*) excerpsit, cum Chisianum (nobis 87) talibus accessionibus omnino carere constet.

De versione horum vaticiniorum Syro-hexaplari in Monito ad Jeremiam actum est. In codice, teste Norbergio, a Cap. xxix. 20 usque ad Cap. xxxi. 7 margo voluminis cum omnibus suis notis praecisus est. Praeterea Ezechielis merum fragmentum, a Cap. xlvii. 23 ad finem libri, continetur in codice quodam Musei Britannici sub indice, "Addit. MSS. 14,668," fol. 26-29; cujus lectiones varias, a Ceriani nostro excerptas, indicabimus, si opus esse videbitur, litera B. Codex est saeculi VIII, Ambrosiano negligentius scriptus.

EZECHIEL.

CAPUT I.

1. **וְהָיִיתִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלִים.** *Et ego eram in medio exsulorum.* Ο'. καὶ ἐγὼ ÷ ἤμην ⁴ ἐν μέσῳ τῆς αἰχμαλωσίας. Σ. ὄντος ἐμοῦ ἐν τῇ μετοικεσίᾳ (β. ἐξοικισμῷ).²

וְרָאוּ מְרִאוֹת. *Visiones.* Ο'. ὁράσεις. Οἱ λοιποὶ ὀπτασίαν.³

2. **לְגִלְגָּלִים.** *Exsiliū.* Ο'. τῆς αἰχμαλωσίας. Οἱ λοιποὶ τῆς μετοικεσίας.⁴

3. **עָלָיו שָׁמַיִם.** *Super eum ibi.* Ο'. ἐπ' ἐμὲ ✕ ἐκεῖ.⁵

4. **וַיֵּרָא וְהִנֵּה רֶחַב סַעְרָה.** *Et vidi, et ecce! ventus procellae.* Ο'. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ πνεῦμα ἐξαίρων. Σ. ἑώρων δὲ ὡσεὶ πνοὴν καταγιγνομένην.⁶

4. **וַיֵּרָא וְהִנֵּה רֶחַב סַעְרָה.** Ο'. πνεῦμα ἐξαίρων. Ἀ. πνεῦμα καταγίς. Σ. πνοὴ καταγιγνομένη. Θ. πνεῦμα καταγίδος.⁷ [Aliter: Ἀ. ἀνεμος πρηστῆρος. Σ. πνοὴ θυέλλης. Θ. πνεῦμα θυέλλης].⁸

וְהָיָה לִּי כְּרֹאשׁ הַיָּם וְהָיָה לִּי כְּרֹאשׁ הַיָּם. *Et splendor erat ei undiqueque, et de medio ejus quasi aspectus orichalci, de medio ignis.* Ο'. καὶ φέγγος κύκλω αὐτοῦ . . . καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὡς θρασις (Ἀ. ὀφθαλμός. Σ. εἶδος. Ἀλλος ὁμοίωμα⁹) ἠλέκτρον ἐν μέσῳ τοῦ πυρός, ÷ καὶ φέγγος ἐν αὐτῷ.¹⁰ Ὁ Ἑβραῖος φῶς γὰρ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, ὡς θρασις ἱριδος, καὶ αὐτὴ διειδήσ ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν.¹¹

CAP. I. ¹ Syro-hex. pingit: **וְהָיִיתִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלִים** + **וְהָיִיתִי**.
² Idem: **וְהָיִיתִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלִים** + **וְהָיִיתִי**. Cf. ad Cap. iii. 11.
³ Codd. 86, 88. De Reg. e Cod. 86 affert: Οἱ λοιποὶ ὀπτασίαν ἢ θρασιον. ⁴ Hieron.: "Significantiusque juxta Hebraeos et ceteros interpretes *transmigrationis* dicitur Joachin, et non *captivitas*, quod LXX transtulerunt. Non enim captus, urbe superata, sed voluntate se tradens, ductus est in Babylonem." ⁵ Sic Codd. XII (in marg.), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. ⁶ Syro-hex. **וְהָיָה לִּי כְּרֹאשׁ הַיָּם**. Praeterea in textu Syrus legit et pingit: **πνεῦμα ✕ κυρίου ✕ ἐξαίρων**, cum nota: Ὁ Ἑβραῖος *κυρίου*. ⁷ Cod. 86, teste De Reg., qui ad Aquilam inutiliter corrigit, *πν. καταγίδος*. Cf. Hex. ad Psal. cxlviii. 8. Symmachi lectionem confirmant Syro-hex., et Theodoret. Montef. quidem post Drusium e posteriore edidit: Σ. πνεῦμο καταγίζον; sed Theodoretus tantummodo affirmat: *τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ πν. ἐξαίρων ἤρχετο ἀπὸ βορρᾶ, ἢ ὡς Σύμ. ἔφη, καταγίζον*. Eisdem trium interpretum lectiones e Cod. 88 exscripsit Parsonsus, qui

tamen Codici 86, cujus alter merum apographum est, prorsus diversas assignat. ⁸ Cod. 86, exscribente Parsonsio, quocum omni ex parte conspirare videtur Hieron.: "Ac primum sciendum, *spiritum auferentem*, sive *attollentem*, quem nos juxta Aquilam interpretati sumus, *ventum turbinis* [Montef. ἀνεμος λαίλαπος vertit], et juxta Sym. et Theod. *flatum* ac *spiritum tempestatis*, ab aliis in bonam, ab aliis in contrariam partem accipi." Sed, ut dicam quid sentiam, Parsonsii Graeca non sunt genuina, nedum e Cod. Barber. exscripta, sed mera Hieronymi Latina, a nonnemine toties laudato Graecitate donata. Certe has ipsas lectiones sine auctore memorat L. Bos ad loc. ⁹ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Cod. 86 affert: Ἀ. ὀφθαλμός. Θ. εἶδος. Ο. ὁμοίωμα [sic Codd. III, 26, 233]; ex altero autem cod.: Ἀ. ὀφθαλμός. Σ. εἶδος. ¹⁰ Hieron.: "Quodque sequitur, *et splendor in eo*, obelo praenotandum est." ¹¹ "MS. Regius bombycinus, similiterque Coislin. ex Polychronio."—Montef.

5. מְרִאֲהוֹן. *Species eorum.* Ο. ἡ βρασις αὐτῶν.
Σ. (ἡ) ὀπτασία αὐτῶν.¹³
- דְּמִיּוּת. *Similitudo.* Ο. ὁμοίωμα. Σ. ὁμοίωσις.¹³
6. לְאֵתָהּ לְאֵתָהּ. *Unicuique eis.* Ο. τῶ ἐνὶ ✕' Α.
Θ. αὐτοῖς. ¹⁴ Σ. εἶχεν κατὰ ἕν ἕκαστον
αὐτοῦ.¹⁵
7. וְרַגְלֵיהֶם רַגְלֵי יְשָׁרָה. *Et pedes eorum pes rectus.*
Ο. καὶ τὰ σκέλη αὐτῶν ✕ σκέλη ἄ ὀρθά.¹⁶
- וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רַגְלֵי עֵגֶל. *Et planta pedum
eorum veluti planta pedis vituli.* Ο. καὶ πε-
ρωτοὶ οἱ πόδες αὐτῶν ✕ ὡς ἶχνος μόσχου. ¹⁷
'Α. καὶ τὸ ἶχνος τῶν ποδῶν αὐτοῦ (ὡς ἶχνος
ποδὸς) στρόγγυλον. Σ. καὶ ὡς ἶχνος ποδὸς
μόσχου.¹⁸
- וְנֹצְצִים כְּעֵין נֹחֶשֶׁת קָלָל. *Et scintillantes sicut
aspectus aeris politi.* Ο. καὶ σπινθήρες ὡς
ἐξαστράπτων χαλκός. Σ. καὶ ἐξήστραπτον ὡς εἶδος
πετάλου ὀξείως χαλκοῦ.¹⁹
8. עַל אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם. *Ad quatuor latera eorum.*
Ο. ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν. Σ. τετρα-
μερῶς.²⁰
- 8, 9. וְפָנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם לְאַרְבַּעַתָּם: חִבְרַת אִשָּׁה
וְלִאֲחֵיהֶם לְאֵיִשָּׁבוּ. *Et facies
eorum et alae eorum quatuor ipsis erant. Con-*

- junctae inter se erant alae eorum; non verte-*
bant se. Ο. καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ✕' Α.
Θ. καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἄ τῶν τεσσάρων,
✕' Α. Θ. ἐχόμενα ἑτέρα τῆς ἑτέρας, καὶ αἱ
πτέρυγες αὐτῶν ἄ οὐκ ἐπεστρέφοντο ('Α. οὐ
μετετρέποντο. Θ. οὐκ ἀνετρέποντο²¹).²²
9. אֶל-עֵבֶר פָּנָיו יָלְכוּ. *Ad plagam oppositam faciei
suae ibant.* Ο. ἀπέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν
ἐπορεύοντο. Οἱ λοιποὶ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ
ἐπορεύετο.²³
11. וְפָנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם. *Et facies eorum (tales
erant); alae autem eorum.* Ο. ✕ καὶ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν ἄ, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν.²⁴
Σ. καὶ κατὰ τὰ πρόσωπα αὐτῶν αἱ πτέρυγες αὐτῶν.²⁵
- פְּרֻדֹּת. *Expansae.* Ο. ἐκτεταμέναι. 'Α. δια-
ρισμέναι. Θ. κεχωρισμέναι.²⁶
- אִשָּׁה. *Unicuique.* Ο. ἑκατέρω. Σ. ἐκάστῳ.²⁷
12. אֶל אִשָּׁה הִתְקַדְּמָה הָרוּחַ לְלֶכֶת. *Quocun-
que ferebat spiritus ire.* Ο. οὐ ἂν ἦν τὸ
πνεῦμα πορευόμενον. Σ. ὅπου ἦ ἡ ὁρμή τοῦ
πνεύματος.²⁸
- לֹא יָשְׁבוּ בְלֶכְתָּן. *Non vertebant se, cum irent.*
Ο. καὶ οὐκ ἐπέστρεφον ✕ ἐν τῶ πορεύεσθαι
αὐτά.²⁹

¹³ Cod. 86, teste De Reg. ¹³ Idem. ¹⁴ Cod. Jes.
Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-
hex pingit: $\text{לְאֵתָהּ} \text{ ✕ } \text{לְאֵתָהּ}$. ¹⁵ Codd. 86, 88.
¹⁶ Cod. Jes. Sic in textu Syro-hex. Codd. 87, 88: καὶ
τὰ σκ. αὐτῶν ✕ σκέλος ὀρθόν; absente cuneolo. ¹⁷ Codd.
87, 88. Syro-hex. supplet: ✕ ὡς ἶχνη (לְאֵתָהּ) μόσχου ἄ.
¹⁸ Cod. 86, teste De Reg. "Gregorius Neocaesariensis in
Ezechielem Cap. I, qui commentarius etiam Gregorio
Nazianzeno falso adscribitur: τὸ ἶχνος δὲ τῶν ποδῶν, ὡς μὲν ὁ
Σύμ., μόσχου, διὰ τὸ γεωπέμον' ὡς δὲ 'Ακ., στρόγγυλον, διὰ τὸ
εὐάλιστον τῶν σχημάτων."—Montef. Hieron.: "Et plantam
pedis, quasi vestigium pedis vituli, sive, ut interpretatus
est Aq., rotundam, quod LXX penitus omiserunt." Post
αἱ πόδες αὐτῶν Cod. 234 infert: καὶ ὡς ἶχνος ποδὸς μόσχου.
¹⁹ Syro-hex. $\text{וְנֹצְצִים} \text{ כְּעֵין} \text{ נֹחֶשֶׁת} \text{ קָלָל}$. ²⁰ Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. xviii. 20.
²¹ Idem. Cf. ad Cap. x. 11. ²² Cod. Jes., teste Mon-
tef., qui pingit: ✕' Α. Θ. καὶ αἱ πτ. αὐτῶν τῶν τ. ἐχόμενα—οὐκ
ἐπεστρέφοντο, sine cuneolo. Parsons. ex eodem sine aster.

affert: καὶ τὰ πρ. αὐτῶν καὶ πτέρυγες αὐτῶν κ.τ.έ. Codd. 87,
88, Syro-hex.: καὶ τὰ πρ. αὐτῶν ✕ καὶ αἱ (αἱ om. Cod. 87) πτ.
αὐτῶν ἄ τῶν τ. ✕ ἐχόμενα (sic) ἐτ. τῆς ἐτ., καὶ αἱ πτ. αὐτῶν ἄ
οὐκ ἐπεστρέφοντο. (Syro-hex. male pingit: ✕ καὶ αἱ πτ.
αὐτῶν ἄ. . . ✕ καὶ αἱ πτ. αὐτῶν ἄ.) ²³ Cod. 86, testibus
De Reg. et Vercellone: ἄ. κατὰ—ἐπορεύετο . Parsons. c
Codd. 86, 88 affert: 'Α. κατὰ πρόσωπον (τρόπον Cod. 88) αὐτοῦ
ἐπορεύοντο. ²⁴ Cod. Jes. Sic sine aster. Cod. 22, Syro-
hex. De Reg. c marg. Cod. 86 affert: *λοιποὶ ταυτὰ τὰ πρ.*
αὐτῶν, quae lectio est Codd. 23, 36, aliorum. ²⁵ Syro-
hex. $\text{✕} \text{ καὶ} \text{ αἱ} \text{ πτ.} \text{ αὐτῶν} \text{ ἄ}$.
²⁶ Codd. 86, 88. (Parsons. c priorē exscripsit: Θ. διαρ.
κεχωρ., invito De Reg.) ²⁷ Cod. 86, teste De Reg. Sic
in textu Comp., Codd. XII, 22, 23, alii. ²⁸ Codd. 86,
88, quorum hic ὁρμή sine artic. habet. Hieron.: *ubi essant*
impetus spiritibus. ²⁹ Cod. Jes. (cum πορεύεσθαι, non
ἐκπορ., ut Montef.) Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster.
Codd. 36, 48, alii. De Reg. c Cod. 86 affert: *Οἱ λοιποὶ*
ἐν τῶ π. αὐτά.

13. דְּמֹת הַחַיִּים. *Et similitudo animalium.* O'.
καὶ ἐν μέσῳ τῶν ζώων. 'A. καὶ ὁμοιώσεις τῶν
ζώων.³⁰
- בְּמִינֵיהֶם. *Sicut species.* O'. ὡς ὄψις. Σ. (ὡς)
εἰδέα. Θ. ὡς δρασις.³¹
- בְּמִינֵיהֶם הָיָה מְתַלַּכֵת. *Sicut
species lampadum; ipsa erat discurrens.* O'.
ὡς ὄψις λαμπάδων ✕ ἐστὶ ✕ συστρεφομένων.³²
Σ. ἦν δὲ καὶ ὡς εἰδέα λαμπάδων αὐτῆ διερχομένη.
Θ. . . διεπορεύετο.³³
14. הַחַיִּים רָצוּ וְשׁוּב בְּמִינֵיהֶם הַבֶּזֶק. *Et ani-
malia currebant redibantque sicut species ful-
getri.* O'. Vacat. ✕ Θ. καὶ τὰ ζῶα ἔτρεχον
καὶ ἀνέκαμπτον ὡς εἶδος τοῦ βεζέκ.³⁴ 'A. . .
ἀπορροίας. Σ. . . ἀκτίνος. Θ. . . ἀστραπῆς.³⁵
Aliter: Σ. . . ὡς εἶδος ἀκτίνος ἀστραπῆς.³⁶
15. וְאָרָא הַחַיִּים וְהָיָה אֹפֶן אֶחָד בְּאַרְצָא אֵצֶל
וְאָרָא הַחַיִּים לְאַרְבַּעַת פְּנָיו. *Et aspexi animalia,
et en! rota una super terram juxta animalia
cum quatuor faciebus ejus.* O'. καὶ εἶδον, καὶ

ἰδοὺ τροχὸς εἰς ἐπὶ τῆς γῆς ἐχόμενος ('A. Σ.
πλησίον³⁷) τῶν ζώων τοῖς τέσσαρσι. Σ. ἐμβλι-
ποτος δέ μου εἰς τὰ ζῶα, ἠφθῆ τροχὸς εἰς ἐν τῇ γῇ
πλησίον τῶν ζώων, τετραπρόσωπος.³⁸

16. וְיִמְעָשִׂיהֶם. *Et fabricae earum.* O'. Vacat.
Alia exempl. ✕ καὶ ἡ ποίησις αὐτῶν.³⁹ 'A.
Θ. καὶ αἱ ποιήσεις αὐτῶν.⁴⁰ Σ. καὶ κατασκευῆ
(αὐτῶν).⁴¹
- וְיִצְיֵן תְּרָשִׁישִׁי. *Quasi aspectus chrysolithi.* O'.
ὡς εἶδος Θαρσεῖς. 'A. ὡς ὀφθαλμὸς χρυσο-
λίθου. Σ. ὡς δρασις ὑακίνθου.⁴² Θ. ὡς εἶδος
Θαρσεῖς.⁴³
- וְיִמְרֵיהֶם. O'. Vacat. ✕ Θ. καὶ ἡ δρασις
αὐτῶν.⁴⁴
- וְיִתְּרֵיהֶם. *In medio rotæ.* O'. ἐν τροχῷ.
'A. Θ. ἐν μέσῳ τροχοῦ. Σ. ἐντὸς (τοῦ τρο-
χοῦ).⁴⁵
17. וְעַל-אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם. *Ad quatuor latera eorum.*
O'. ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν. "Ἄλλος τε-
τραπρόσωπον.⁴⁶

³⁰ Codd. 86 (teste De Reg.), 88. ³¹ Codd. 86, 88.
Ad Sym. cf. Hex. ad Job. xli. 1, ubi *idea* editum. Alteram
scripturam exhibent Codd. Vat. et Alex. ad Dan. i. 13, 15.
³² Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. ³³ Syro-hex. *ⲁⲓⲃⲉⲁ*.
ⲉⲓⲃⲉⲁ. Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. διερχομένη. Θ. διεπορεύετο. ³⁴ Cod.
Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 42, 62, alii, et sub
aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. Post ἀνέκαμπτον (sic)
Codd. 22, 36, alii, τάχει inferunt. Hieron.: "Quodque
sequitur: *Et animalia currebant et revertabantur quasi
species bezec*, de editione Theodotionis in LXX additum
est." ³⁵ Codd. 86, 88. Fortasse legendum: Σ. ἀκτίνος
ἀστραπῆς, delete Θ. Montef. e Cod. Jes., ut videtur, Aquilæ
tribuit: ὡς εἶδος ἀπορροίας ἢ ἀστραπῆς. ³⁶ Theodoret.
Syro-hex. affert: *ⲉⲓⲃⲉⲁ ⲉⲓⲃⲉⲁ ⲉⲓⲃⲉⲁ*. Hieron.: "In similitudinem fulguris
coruscantis, quod Hebraico sermone dicitur BEZEC, et interpretatus est Sym.,
quasi species radii fulguris." ³⁷ Codd. 86, 88.
³⁸ Syro-hex. Symmacho continuat: *ⲉⲓⲃⲉⲁ ⲉⲓⲃⲉⲁ ⲉⲓⲃⲉⲁ*
ⲉⲓⲃⲉⲁ ⲉⲓⲃⲉⲁ ⲉⲓⲃⲉⲁ. In textu post τέσσαρσι Cod. 62
infert τετραπρόσωπος. ³⁹ Sic Codd. 87, 88 (uterque
sine ἦ), Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii.
Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ λοιποὶ ἢ ποιήσις αὐτῶν. Hie-

ron.: *et factura earum.* ⁴⁰ "MS. Jes.: ✕ 'A. Θ. καὶ αἱ
ποιήσεις αὐτῶν ὡς εἶδος Θαρσεῖς. Ubi priora tantum verba,
καὶ αἱ π. αὐτῶν, Aquilæ esse possunt . . . notat enim idem
codex: 'A. ὡς ὀφθαλμὸς χρυσολίθου. Σ. ὡς δρασις ὑακίνθου."
—Montef. ⁴¹ Cod. 86, teste De Reg. ⁴² Cod. Jes.
Theodoret. affert: Σ. ὡς δρασις ὑακίνθου. Syro-hex. *ⲉⲓⲃⲉⲁ*.
ⲉⲓⲃⲉⲁ. Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 14. (Parsons. e
Codd. 86 (concinente De Reg.), 88 exscripsit: 'A. κατασκοπὴ
χαρᾶς χρυσολίθου. Σ. ὑακίνθου; necnon e Cod. 87*: 'A.
χρυσολίθου. Σ. ὑακίνθου κατασκοπὴ χάρας (sic); ubi glossa
κατασκοπὴ χαρᾶς (Hieron. *exploratio gaudii*) pertinet ad
etymologiam Hebraei *שׁוֹשׁוֹן*, a *שׁוֹן*, *explorare*, et *שׁוֹן*,
gaudere.) Memoria lapsus est Hieron.: "Thursis, quam
nos in mare vertimus: Aquila *hyacinthum* posuit, qui
lapis caeli habet similitudinem." At vero Symmachum,
non Aquilam, *hyacinthum* vertisse, tradit idem in Com-
ment. ad Cap. x. 9, necnon in Epist. XXXVII ad Mar-
cellam (Opp. T. I, p. 172). ⁴³ Cod. Jes. Sic Cod. 86,
teste De Reg. ⁴⁴ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23,
36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁴⁵ Codd.
86, 88. ⁴⁶ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. vero ad
v. 16 affert: "ἐν τοῖς τέσσαρσι] + τετραπρόσωπον marg.
sub ✕ 86."

17. בְּלַנְתָּם. *Cum irent.* O'. Vacat. ✕ Θ. ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς 4.⁴⁷
18. וַיִּנְבְּתֵיהֶן. *Et arsidēs earum.* O'. οὐδ' οἱ νῶτοι αὐτῶν. 'A. (καὶ) αὐχένες... Σ. (καὶ) τὰ ἀναστήματα...⁴⁸
- וַיִּנְבְּהָ לָהֶם. *Et altitudo erat eis.* O'. καὶ ὕψος ἦν αὐτοῖς. 'A. (καὶ) μετεωρότης...⁴⁹ Σ. καὶ ἀνάστημα ἦν τοῖς ζώοις καὶ ὕψη.⁵⁰
- וַיִּירָאָה לָהֶם. *Et timor erat eis (terrorem injiciebant).* O'. καὶ εἶδον αὐτά. 'Αλλος' καὶ φοβεροὶ ἦσαν.⁵¹
19. וַיִּהְיוּ אֲנָלִים. O'. οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν. ✕ 'A. Θ. οἱ τροχοὶ ἐν αὐτοῖς 4.⁵²
- וַיִּבְהַנְּשָׁן הַחַיּוֹת. *Et cum elevarentur animalia.* O'. καὶ ἐν τῷ ἐξαιρεῖν τὰ ζῶα. Σ. (καὶ) ἐπαιρομένων τῶν ζώων.⁵³
- וַיִּשְׂאוּ. *Elevabantur.* O'. ἐξήρνοντο. Σ. συνεπήρνοντο.⁵⁴
20. עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה-שָׁם הַרוּחַ לְלַבֵּת יִלְכּוּ שָׁמָּה. הַרוּחַ לְלַבֵּת הַהוֹפְּנִים וַיִּשְׂאוּ לְעַמְתָּם. *Quocumque ferebat spiritus ad eundem, ibant, eo spiritus erat ad eundem; et rotae elevabantur conjuncte cum eis.* O'. οὐ ἂν ἦν ἡ νεφέλη, ἐκεῖ ✕ ὄρμα 4.⁵⁵ τὸ πνεῦμα τοῦ πορεύεσθαι,

- ἐπορεύοντο (alia exempl. add. τὰ ζῶα καὶ⁵⁶) οἱ τροχοὶ, καὶ ἐξήρνοντο σὺν αὐτοῖς. Σ. ὄρου ὄρμα τὸ πνεῦμα πορεύεσθαι, ἐκεῖ πορευομένου τοῦ πνεύματος, καὶ οἱ τροχοὶ συνεπήρνοντο κατ' αὐτούς.⁵⁷
21. וַיִּבְעַמְדוּ. *Et stantibus illis.* O'. καὶ ἐν τῷ ἐστάναι αὐτά. Σ. (καὶ) ἐστῶτων (αὐτῶν).⁵⁸
- וַיִּשְׂאוּ הַהוֹפְּנִים. O'. ἐξήρνοντο ✕ οἱ τροχοὶ 4.⁵⁹
22. הַקְּרָח הַזֶּהוּ. *Crystalli terribilis.* O'. κρυστάλλου ✕ Οἱ Γ'. φοβεροῦ 4.⁶⁰
23. יְשָׁרֹת. *Rectae.* O'. ἐκτεταμέναι. Σ. ὀρθαί. Θ. εὐθείς.⁶¹
- וְלִישָׁי שְׂתַיִם מְכַסּוֹת לְהֵנָּה וְלִישָׁי שְׂתַיִם מְכַסּוֹת לְהֵנָּה מִן הַיָּמִין. *Unicuique binae erant tegentes illis, et unicuique binae tegentes illis corpora eorum.* O'. ἐκάστῳ δύο (alia exempl. add. συνεζευγμέναι⁶²) ἐπικαλύπτουσαι τὰ σώματα αὐτῶν. Alia exempl. add. ✕ καὶ δύο καλύπτουσαι αὐτοῖς τὰ σώματα αὐτῶν 4.⁶³
24. בְּקוֹל-שִׁדְי בְּלַבְתָּם קוֹל הַמְּלָחָה בְּקוֹל מַחְנָה. *Sicut vocem Omnipotentis: cum irent, erat sonus strepitus sicut sonus castrorum.* O'. Vacat. ✕ O. ὡς φωνὴν ἰκανοῦ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτά, φωνὴ τοῦ λόγου (הַמְּלָחָה), ὡς φωνὴ παρεμβολῆς 4.⁶⁴
- וְשִׁדְי. 'A. Σ. ἰκανοῦ.⁶⁵ Λοιποὶ θεοῦ σαδδαί.⁶⁶

⁴⁷ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁴⁸ Codd. 86, 88. Symmachi lectionem ad καὶ ὕψος refert De Reg. ⁴⁹ Codd. 86, 88. Parsons. e Cod. 86 exscripsit: 'A. μετεωρατε, repugnante De Reg. ⁵⁰ Syro-hex. + ܘܫܘܫܘܢ ܘܫܘܫܘܢ ܘܫܘܫܘܢ ܘܫܘܫܘܢ. Ad ἀνάστημα cf. Gen. vii. 23 in Syro-hex. ⁵¹ "Post ἦν αὐτοῖς in quibusdam libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] et apud Theodoretum sequitur, καὶ φ. ἦσαν, quod S. Hieron. non habet." —Nobil. ⁵² Cod. Jes., teste Montef. ⁵³ Codd. 86, 88. ⁵⁴ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: "Σ. συν ἐπήρνοντο 86. Σ. συνεπήρνοντο 88." ⁵⁵ Cod. 87: ἐκεῖ (✕) ὄρμα 4 τὸ πν. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ λοιποὶ ὄρμα. ⁵⁶ Sic Cnmp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ⁵⁷ Syro-hex. ܘܫܘܫܘܢ ܘܫܘܫܘܢ ܘܫܘܫܘܢ ܘܫܘܫܘܢ. ⁵⁸ Cod. 87: ἐκεῖ (✕) ὄρμα 4 τὸ πν. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Theodoret. Hieron. lectionem non Theodotioni, sed τοῖς ο' vindicat, notans: "LXX transtulerunt, quasi vocem fortis, quod in Hebraico dicitur SADDAI... Et juxta LXX, vox vestri." ⁵⁹ Theodoret.: καὶ τὸ τελευταῖον ἀπορήσας παραβολῶν, ἐπήγαγεν' ὡς φωνὴν θεοῦ σαδαί, ὑπερ' Ἀκ. καὶ Σὺμ. ἰκανοῦ ἠρμήνευσαν. ⁶⁰ Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. ad ἰκανοῦ in marg. char. med. habet: + ܘܫܘܫܘܢ ܘܫܘܫܘܢ, appicto

⁵⁸ Codd. 86 (silente De Reg.), 88. ⁵⁹ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 88. ⁶⁰ Parsons. e Cod. 86 affert: Οἱ Γ' (De Reg. exscripsit: Σ. Οἱ Γ'. Ο'). φοβεροῦ. Sic in textu Codd. XII, 62, 88, 147, Syro-hex., et sub aster. Cod. 87. Codd. 22, 23, 36, alii, post κρυστάλλου inferunt φοβερόν. ⁶¹ Codd. 86, 88. ⁶² Sic Ald., Codd. III, 26, 36, alii. Cf. v. 11. Syro-hex.: ἐκάστῳ δύο συγκαλύπτουσαι (ܘܫܘܫܘܢ ܘܫܘܫܘܢ), ἐπικαλύπτουσαι κ.τ.ε. ⁶³ Sic Cod. 87, Syro-hex. ⁶⁴ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. III, XII, 26, 49, 87, 88, alii, et Syro-hex. Sic (cum θεοῦ σαδδαί pro ἰκανοῦ, et φωνὴν bis pro φωνῆ) Codd. 22, 23, alii, et Theodoret. Hieron. lectionem non Theodotioni, sed τοῖς ο' vindicat, notans: "LXX transtulerunt, quasi vocem fortis, quod in Hebraico dicitur SADDAI... Et juxta LXX, vox vestri." ⁶⁵ Theodoret.: καὶ τὸ τελευταῖον ἀπορήσας παραβολῶν, ἐπήγαγεν' ὡς φωνὴν θεοῦ σαδαί, ὑπερ' Ἀκ. καὶ Σὺμ. ἰκανοῦ ἠρμήνευσαν. ⁶⁶ Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. ad ἰκανοῦ in marg. char. med. habet: + ܘܫܘܫܘܢ ܘܫܘܫܘܢ, appicto

25. **וַיִּהְיֶה קוֹל מֵעַל לְרִקְעֵי שָׁמַיִם עַל-רֹאשׁוֹ.** *Et erat vox de firmamento quod erat super caput eorum.* O'. καὶ ἰδοὺ φωνὴ ὑπεράνωθεν τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν. Σ. καὶ ἐν τῷ γίνεσθαι φωνὴν ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν.⁶⁷

25, 26. **וַיִּמְעַל לְרִקְעֵי שָׁמַיִם עַל-רֹאשׁוֹ.** *Cum stabant, demittebant alas eorum. Et super firmamentum quod erat super caput eorum.* O'. Vacat. ✕ Θ. ἐν τῷ ἐστάναι αὐτὰ ἀνίεντο αἱ πτέρυγες αὐτῶν. καὶ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν ⁴.⁶⁸ Σ. εἰστήκεισαν, καὶ ἀνίεντο (s. ἰπαύοντο) αἱ πτέρυγες αὐτῶν . . .⁶⁹

27. **כְּעֵין.** O'. ὡς ὄψιν (A. ὀφθαλμόν. Σ. Θ. εἶδος⁷⁰).

כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית-לֵּה סָבִיב. *Sicut speciem ignis intrinsecus ejus circum.* O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. ὡς θρασις πυρὸς ἔσωθεν αὐτοῦ κύκλῳ ⁴.⁷¹

מִחֲנוֹי. *Lumborum ejus.* O'. ὀσφύος. 'A. νότου.⁷²

וְהִנְבָּה. *Et fulgor.* O'. καὶ τὸ φέγγος. Σ. περιφεγγόμενον.⁷³

28. **כִּן מְרֵאָה.** O'. ὁπῶς ἡ στάσις ('A. Θ. θρασις. Σ. εἶδος⁷⁴).

Cap. I. 24. καὶ ἤκουον τὴν φωνὴν τῶν πτερώγων αὐτῶν — ἐν τῷ πτερύσσεσθαι αὐτά (4).⁷⁶

CAP. II.

1. **וַיִּדְבַּר.** *Et loquar.* O'. καὶ λαλήσω. Σ. ἵνα λαλήσω.¹

2. **וַיָּבֵן בִּי רִיחַ.** *Et ingressus est in me spiritus.* O'. καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα. Σ. καὶ εἰσῆλθεν ἐντός μου πνεῦμα.²

3. **לְגוֹיִם הַמּוֹרְדִים.** *Ad gentem rebellem.* O'. τοὺς παραπικραίνοντάς με. Θ. (πρὸς ἔθνη τὰ ἀφεστηκότα.³

וַיִּדְרֹבֵי. *Defecerunt a me.* O'. παρεπικρανάν με. 'A. ἀπέστησαν (ἀπ' ἐμοῦ).⁴

3, 4. **וַיִּשְׁפָּעוּ בִּי עַד-עֵצָם הַיּוֹם הַזֶּה:** *Desciverunt a me usque ad hunc ipsum diem. Et quod attinet ad natos, duri sunt ore et obfirmati corde, ad quos ego mitto te.* O'. ✕ Θ. ἠθέτησαν ἐν ἐμοὶ ⁴ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. ✕ Θ. καὶ υἱοὶ σκληροπρόσωποι καὶ στερεοκάρδιοι, ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς αὐτούς ⁴.⁵

4. **וַיְהִי כִּי.** O'. κύριος. Alia exempl. κύριος κύριος.⁶ 'A. Σ. ΠΙΠΙ ὁ θεός. Θ. ἀδωναὶ

Graeco CAΔΔΑΙ. Cf. Hex. ad Job. vi. 4. ⁶⁷ Syro-hex. **וַיִּהְיֶה קוֹל מֵעַל לְרִקְעֵי שָׁמַיִם עַל-רֹאשׁוֹ.** ⁶⁸ Cod. Jes., qui ἀνίεντο (non, ut Montef., ἀνίοντα) habet, invitis ceteris omnibus. Sic in textu Comp. (cum τοῦ ὄντος ὑπὲρ κ. α.), Ald., Codd. III, 22, 36 (praem. kai), 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. ⁶⁹ Syro-hex. Symmacho continuat: **וַיִּמְעַל לְרִקְעֵי שָׁמַיִם עַל-רֹאשׁוֹ.** ⁷⁰ Cod. 86, teste De Reg. ⁷¹ Cod. Jes. Sic in textu (cum θρασις) Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁷² Codd. 86, 88. ⁷³ Cod. 86, teste De Reg. ⁷⁴ Codd. 86, 88. In textu θρασις pro στάσις habent Ald., Codd. 22, 23, 26, alii. ⁷⁵ Cod. 87, qui cum Ald., Codd. 22, 23, 36, aliis, πτερύσσεσθαι pro πορεύεσθαι habet.

CAP. II. ¹ Codd. 86, 88. Syro-hex. **וַיִּדְבַּר.** ² Syro-hex. in continuatione: **וַיָּבֵן בִּי רִיחַ.** ³ Codd. 86, 88. Origen. Opp. T. IV, p. 83 locum citat:

ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς ἔθνη τὰ ἀφεστηκότα, καὶ ἀπιστήσαντά μοι. ⁴ Idem. Vix crediderim esse Aquilae lectionem, qui in eadem locutione Cap. xx. 38 pro **וַיָּבֵן** interpretatus est ἐν ἐμοί. ⁵ Cod. Jes., qui siglum ✕ Θ. integræ lectioni praefigit. (Montefalconii scripturas ἠθέτησαν et στερεοκάρδιοι nihil moramur.) Sic sine nm., sed cum duplici aster. Cod. 87, Syro-hex., et sine asteriscis Comp., Ald. (uterque cum ἀποστέλλω), alii. "In quibusdam libris [Codd. 22, 23, 36, aliis], et apud Theodoretum pro στερεοκάρδιοι est θρασικάρδιοι."—*Nobil.* Hieron.: "Et filii dura facie et indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te. Hoc in LXX non habetur." ⁶ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 42, 49, alii. Syro-hex. ad ἐγὼ (ἀποστέλλω) in marg. habet: κύριος. Lectio ἀδωναὶ κύριος, s. κύριος ἀδωναὶ est in Codd. 22, 23, 36, aliis; et sic passim in hoc libro. Hieron. ad Cap. vi. 1: "Quod saepe in hoc propheta dicitur, Adonai Dominus, propter Graecos et Latinos, qui Hebraeae linguae non habent scientiam, breviter

ΠΙΠΙ.⁷ 'Ο 'Εβραῖος ἀδωναὶ ἐλωί.⁸

5. וְיִשְׁמְעוּ-וְיִשְׁכַּח-וְיִשְׁכַּח. Sive audiant, sive omittant. Ο'. ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν, ἢ πτοηθῶσι ('Α. Σ. παύσωσιν⁹). "Άλλος· ἐὰν πῶς (fort. πως) ἀκούσωσι, παύσονται.¹⁰

וְיִרְי. Contumax. Ο'. παραπικραίνων. 'Α. Σ. προσεριστής.¹¹

6. וְיִרְי וְיִרְי וְיִרְי. Quamvis refractarii (s. aculei) et spinas sunt tecum. Ο'. διότι παροιστηρήσουσι, καὶ ἐπισυστήσονται ἐπὶ σὲ κύκλω. Σ. ἴταμοὶ γὰρ καὶ ἀπόρητοι εἰσι πρὸς σέ. Θ. . δύσκολοι καὶ ἀπειθεῖς μετὰ σοῦ.¹²

וְיִרְי. Ο'. τοὺς λόγους αὐτῶν. Θ. ἀπὸ τῶν λόγων αὐτῶν.¹³

וְיִרְי. Ne exrauescas. Ο'. μὴ ἐκστῆς ('Α. πτήξῃς. Σ. καταπλαγῆς. Θ. πτοηθῆς¹⁴).

וְיִרְי. Ο'. παραπικραίνων. 'Α. ἀλλάσσων. Σ. προσεριστής.¹⁵

7. וְיִרְי. Ο'. πτοηθῶσι. 'Α. Σ. παύσονται.¹⁶

8. וְיִרְי. Ο'. δ (s. ε). 'Α. τὰ δσα. Σ. δσα.¹⁷

9. וְיִרְי. Volumen libri. Ο'. κεφαλὴ βιβλίου. Σ. εἰλητὸν τεύχος.¹⁸

10. וְיִרְי וְיִרְי וְיִרְי. Et scripta erant in eo elegia et gemitus et lamentatio. Ο'. Θ. καὶ ἐγέγραπτο (alia exempl. add. ἐν αὐτῇ, v. εἰς αὐτὴν¹⁹) θρήνος καὶ μέλος καὶ οὐαί. 'Α. (καὶ) γεγραμμένον ἦν ἐπ' αὐτοῦ κτίσις καὶ ἀντίβλησις καὶ ἔστα.²⁰ Σ. . . θρήνοι καὶ κατάλεγμα καὶ μέλος πενθικόν.²¹

CAP. III.

1. וְיִרְי. Quod inveneris comede. Ο'. Vacat. ✕ Οἱ Γ'. δ ἐὰν εὕρησ φάγε 4.¹

3. וְיִרְי. Quod ego do tibi. Ο'. τῆς δεδομένης εἰς σέ. Σ. οὐ δέδωκά σοι.²

וְיִרְי. In dulcedinem. Ο'. γλυκάζον. 'Α. τῇ γλυκύτητι.³

5. וְיִרְי. Profundos labio et graves lingua. Ο'. βαθύγλωσσον. Alia exempl. βαθύχειλον καὶ βαρύγλωσσον.⁴

exponendum videtur. ADONAI unum nomen est de decem vocabulis Dei, et significat *Domini*, quo saepe et in hominibus utimur... Quando igitur duo, *Domini* et *Domini*, juncta sunt nomina, prius nomen commune est, secundum proprie Dei, quod appellatur *ἀρρητον*, id est, ineffabile." ⁷ Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jesai. i. 2.

⁸ "Ita Regius cod. bombycinus."—Montef. ⁹ Codd. 86, 88. Cf. ad v. 7. ¹⁰ Syro-hex. in marg. char. med. {

וְיִרְי. Est fortasse Symmachi, cui Cod. 86, teste De Reg., vindicat: ἐὰν πῶς ἀκούσωσιν.

¹¹ Codd. 86, 88. ¹² Cod. 86, testo De Reg. In priore lectione non assequimur epitheton ἀπόρητοι de hominibus dictum, nec cepisse videtur Syrus noster, vertens: .ω.

וְיִרְי (ἀνέλπιστοι) וְיִרְי. Ad Sym. Parsons. exscripsit καταλλαγῆς, invito De Reg. Praeterea ad μὴ ἐκστῆς Parsons. e Cod. XII affert: 'Α. μὴ ἡγγοίης, quod nescio quid sibi velit, nisi glossator ad μὴ ἐκστῆς appinixerit μὴ ἀγωνιάσης.

¹³ Cod. XII. Cf. ad Cap. xvii. 12. xx. 8. xxiv. 3. ¹⁴ Cod. 86. Cod. 88 affert: 'Α. Σ. παύσωσιν.

Deinde Montef. ex Regio edidit: Οἱ λοιποὶ κοπάσουσιν; ex Origene, ut videtur, qui tantum ait (Opp. T. III, p. 408): ἀσφαλέστερον ἂν λέγοιτο ἀντὶ τοῦ πτοηθῶσι, κοπάσουσι. Sed cf. ad Cap. iii. 11. ¹⁷ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁸ Codd.

86, 88. Mendose Cod. XII: Σ. ἰλη το τεύχος. Accurate, ut solet, Syro-hex. ✕ וְיִרְי. Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 8. ¹⁹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²⁰ Nobil., Origen. (Opp. T. III, p. 409), et Reg.: Καὶ ὁ μὲν οὖν Θεοῦ ἀκολούθως τοῖς Ο' ἐξέδωκεν· ὁ δὲ Σύμ. οὐ πάνυ ἀπαδόντως, θρήνους (non, ut Montef., θρήνον) καὶ κ. καὶ μ. πενθικόν· ὁ δὲ 'Ακ., γεγραμμένον, φησιν, ἦν ἐπ' αὐτοῦ (νοῦ ἐν αὐτῷ) κτίσις καὶ ἀντίβλησις καὶ ἔστα. (Pro κτίσις Montef. ex conjectura edidit κτήσις, a

וְיִרְי, προσεδίτ; sed Hebraea וְיִרְי et וְיִרְי etiam de creatione aliquando posita sunt, et Origenes in enarratione κτίσις repetit. Deinde pro ἀντίβλησις, collatio, quae forma cum

Homericā ἀνάβλησις, dilatio, conferenda est, L. Bos tentabat ἀντιβόλησις, supplicatio.) ²¹ Nobil., cet. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Σ. κατάλεγμα. Σ. μέλος μονικόν (sic); aliter ac De Reg., qui e Cod. 86 affert: Σ. κατάλεγμα καὶ μ. πενθικόν. Tandem Syro-hex. ad μέλος (וְיִרְי) affert: ✕ וְיִרְי.

CAP. III. ¹ Cod. Jes. Asteriscum assumpsimus e Cod. 87, Syro-hex. Sic sine aster. Codd. 62 (cum ἀρησ pro εὕρησ), 88. ² Codd. 86, 88. ³ Ibidem. ⁴ Sic Comp., Ald. (sine καὶ), Codd. III, XII, 22, 23 (cum βαθυγλ.), 26, 36, 48 (cum βραδυγλ.), alii, et Syro-hex. Origen. ibid.: ἐν ἐπαίμῳ οὖν εἴρηται ὁ βαθύχειλος καὶ ὁ βαρύγλωσσος.

6. **לֹא-עֲמִים** לֵל. Ο. οὐδὲ πρὸς λαούς. Θ. ὄφελον...⁵
עֲמְקֵי שָׁפָר. Ο. ἀλλοφώνους. Οἱ Γ'. βαθυχει-
 λους.⁶
כְּבָדִי. Ο. στιβαρούς. 'Α. βαρεῖς.⁷
7. **חֲזִקֵי-מִצְחָה וְקִשְׁרֵי-לֵב הָמָּה**. *Obfirmati fronte et
 duri corde sunt.* Ο. φιλόνοικοί εἰσι καὶ σκλη-
 ροκάριοι. 'Α. ἰσχυροὶ μετώπῳ...⁸ Σ. ἀναι-
 δεῖς μετώπῳ καὶ θρασυ(κάρδιοι).⁹
8. **לְעִמָּתָא** (bis). *Pariter ac.* Ο. κατέναντι. 'Α.
 συμφώνως.¹⁰
מִצְחָה... מִצְחָה. Ο. τὸ νίκος σου... τοῦ νί-
 κους αὐτῶν. Θ. τὸ μέτωπόν σου... τοῦ μετώ-
 που αὐτῶν.¹¹
9. **נִתְתִּי מִצְחָה**. Ο. Vacat. Alia exempl. δέδωκα
 τὸ νίκος σου.¹² ✕ Θ. δέδωκα τὸ μέτωπόν
 σου.¹³
וְלֹא-תִתְחַלְחַל. *Neque exravescas.* Ο. μηδὲ πτοη-
 θῆς. ✕ Σ. μηδὲ ὑπενδῶς.¹⁴
11. **לְהִגְלוֹתִי**. *Ad exules.* Ο. εἰς τὴν αἰχμα-
 λωσίαν ('Α. μετοικεσίαν. Σ. ἐξοικισμόν. Θ.
 ἀποικίαν¹⁵).

11. **וְלִי-יָדָה**. Ο. ἐνδῶσι. 'Α. Σ. παύσονται. Θ.
 κοπάσονται.¹⁶
13. **וְקִוְיָ בְּנֵפֵי**. *Et sonum alarum.* Ο. καὶ εἶδον
 φωνὴν τῶν πτερύγων. Σ. καὶ σύγκρουσιν πτε-
 ρύγων.¹⁷ Aliter: Σ. (καὶ) ψόφον...¹⁸
מִשְׁקִימֹת. *Contingentium.* Ο. πτερουσομένων.
 'Α. συναπτομένων. Σ. προσπιπτουσῶν. Θ.
 προσκρουομένων.¹⁹
וְגִדְלֵי שִׁבְרֵי. *Fragoris magni.* Ο. τοῦ σεισμοῦ
 ✕ 'Α. Σ. Θ. τοῦ μεγάλου.²⁰
14. **מַר פִּימָתָא**. *Maestus in aestu.* Ο. ἐν ὄρμῃ.
 Alia exempl. μετέωρος ἐν ὄρμῃ.²¹ 'Α. πικρὸς
 ἐν χόλῳ. Σ. πεπικραμμένος χόλῳ.²²
וְיָדַי הָיוּ עָלַי. *Et manus Jovae erat super me.*
 Ο. καὶ χεῖρ κυρίου ἐγένετο ἐπ' ἐμέ. Σ. χεῖρ
 γὰρ κυρίου ἦν ἐπ' ἐμέ.²³
15. **לֵב אֲבִיב**. *Tel-abib.* Ο. μετέωρος, καὶ περιηλ-
 θον. Οἱ Γ'. Θελαβίβ.²⁴
מִשְׁתָּמִים. *Stupens.* Ο. ἀναστρεφόμενος. 'Α.
 (juxta ed. 2^{dam}) ἡρεμάζων. Σ. ἀδημονῶν. Θ.
 θανμάζων.²⁵
16. **וַיְהִי דְבַר-יְהוָה**. Ο. ✕ 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐγένε-
 το **ל** λόγος κυρίου.²⁶

⁵ Parsons. ad πρὸς λαούς e Codd. 86, 88 exscripsit: Θ. ὄφελον (sic). Lectio pertinet ad **ל** pro **ל**, aut hic, aut in locutione **לֵלִי**, Ο. καὶ εἰ. ⁶ Codd. 86, 88 (cum βαθυχειλεις). ⁷ Idem. ⁸ Cod. Jes., ubi **ισχυρω** scriptum, teste Parsons. ⁹ Montef. e Cod. Jes. edidit: Σ. ἀναιδεῖς (Parsons. ανελεῖς) μετώπῳ. Praeterea Parsons. affert: Σ. ανεδεις (sic) μ. καὶ θρασυ (sic) Cod. 86. Σ. ἀναιδεῖς προσώπῳ (sic) Cod. 88. Denique De Reg. e Cod. 86 falso exscripsit: Σ. ἀναιδεῖς μ. καὶ θρασυῖς. ¹⁰ Codd. 86, 88. "Videlicet Aq. concordat cum LXX."—*De Reg.* Fallitur. Cf. Hex. ad Exod. xxviii. 27. Ezech. xi. 22. ¹¹ Codd. 86, 88. Sic in textu Cod. 42. ¹² Sic Ald., Codd. III, 26, 68, alii. Syro-hex. in marg. **τὸ νίκος** (νίκος). ¹³ Cod. Jes. (In schedis Parsonianis Θ. abest.) Sic in textu Codd. 22 (cum πρόσωπον), 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹⁴ Cod. Jes. Parsons. e marg. Cod. XII sine nom. affert: μηδὲ ὑπενδῶς. ¹⁵ Codd. 86, 88. Ad Sym. cf. Hex. ad Jerem. xl. 1. ¹⁶ Codd. 86, 88, quorum hic παύσονται et κοπάσονται habet. Cf. ad Cap. ii. 7. ¹⁷ Syro-hex. **וְקִוְיָ בְּנֵפֵי**. Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. καὶ σύγκρουσιν.

¹⁸ Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. xxvi. 15. ¹⁹ Cod. 86. Sic, nisi προσπιπτουσῶν, Cod. 88. ²⁰ Cod. Jes., teste Parsonio: ✕ 'Α. Θ. μεγάλου. Cod. 86: 'Α. Σ. τοῦ μεγάλου. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Codd. 36, 48, alii: **σεισμοῦ μεγάλου**. ²¹ Sic Comp. (sine ἐν), Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hierou., et Syro-hex. ²² Codd. 86, 88, ubi πεπικραμμένος scriptum. Cf. Hex. ad Job. iii. 5. ²³ Syro-hex. **וְיָדַי הָיוּ עָלַי**. ²⁴ Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *acervum novarum frugum*, Aq., Sym., et Theod. ipsa verba posuere Hebraica THEL ABIB, quod LXX transtulerunt, *sublimis et circumi.*" ²⁵ Hieron.: "Pro eo quos nos diximus *maerens*, et in Hebraeo scriptum est **מַשְׁמִים**, Theod. transtulit *admirans*, ut stuporem prophetae iniquitates eorum cernentis exprimeret. Aquilae vero secunda editio, quam Hebraei *κατὰ ἀκριβειαν* nominant, transtulit *ἡρεμάζων*, id est, *quiescens*, et *seorsum positus*." Codd. 86, 88: Σ. ἀδημονῶν. Syro-hex.: Σ. Θ. ἀδημονῶν (δὲ **מַשְׁמִים**). Cf. Hex. ad Psal. cxxv. 2. ²⁶ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex.

17. **הַצִּיָּב.** *Speculatorem.* Ο΄ σκοπόν. 'Α. σκο-
 πευτήν.²⁷
תָּתַתְנָה. Ο΄ δέδωκά σε. Σ. έταξά σε.²⁸
מִמֶּנִּי מִתִּינֵם תְּתִינֵנִי. *Et moneas eos a me.*
 Ο΄ και διαπειλήσῃ ('Α. διαστελεῖ. Σ. προφυ-
 λάξεις²⁹) αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ. Σ. και προφυ-
 λάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ.³⁰
18. **תּוֹמֵת.** *Morieris.* Ο΄ θανατωθήσῃ. 'Α. ἀπο-
 θανῆ.³¹
וְלֹא תִּנְהַיֵּךְ עַם וְלֹא תִּנְהַיֵּךְ יֶחֱזֵק לְדַבְּרָתִי וְלֹא תִּנְהַיֵּךְ אֶת־
אֶת־הַיָּדָיִם. *Et non monueris eum, neque locutus fueris ad*
dehortandum improbum a via ejus. Ο΄ και οὐ
 διεστείλω ('Α. διαστελεῖ³²) αὐτῷ (alia exempl.
 add. οὐδὲ ἐλάλησας³³) τοῦ διαστελαισθαι τῷ
 ἀνόμῳ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ. Σ.
 (και) μὴ προφυλάξῃς αὐτὸν, μηδὲ λαλήσῃς ὥστε
 ἀποστρέψαι αὐτὸν τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ.³⁴
וְלֹא תִּנְהַיֵּךְ. *Ad vivum servandum eum.* Ο΄ τοῦ
 ζῆσαι αὐτόν. 'Α. τοῦ σῶσαι αὐτόν.³⁵
בְּעֵצָה. *In pravitate ejus.* Ο΄ τῇ ἀδικίᾳ (alia
 exempl. ἀνομίᾳ³⁶) αὐτοῦ.
20. **וְשִׂמְךָ.** *Offensionem.* Ο΄ τὴν βάσανον. Οἱ
 λοιποὶ σκάνδαλον.³⁷ Θ. ὀσθένειον.³⁸
וְלֹא תִּנְהַיֵּךְ אֶת־בִּי. Ο΄ ὅτι οὐ διεστείλω αὐτῷ.

- ✕ Σ. ἐπειδὴ μὴ προεφύλαξας αὐτόν 4.³⁹
21. **וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה.** *Tu*
autem si monueris justum ne peccet. Ο΄ σὺ
 δὲ ἐὰν διαστείλῃ τῷ δικαίῳ τοῦ μὴ ἀμαρτεῖν.
 Σ. Θ. ἐὰν δὲ προφυλάξῃς τὸν δίκαιον ἵνα μὴ ἀμαρτάνῃ.⁴⁰
וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה. *Monitionem admisit.* Ο΄ διεστείλω αὐτῷ.
 'Α. διεστάλλῃ. Σ. διεστάλλῃ.⁴¹
22. **וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה.** Ο΄ Vacat. ✕ ἐκεῖ 4.⁴²
24. **וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה.** *Et ingressus est in me.* Ο΄ και
 ἦλθεν ἐπ' ἐμέ. 'Α. Σ. (και) εἰσηλθεν ἐν ἐμοί.⁴³
וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה. *In medio.* Ο΄ ἐν μέσῳ. Σ. ἐντός.⁴⁴
25. **וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה.** *Funes.* Ο΄ δεσμοί. Σ. βρόχοι.⁴⁵
26. **וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה.** *Ad palatum tuum.* Ο΄ Vacat. ✕
 Θ. πρὸς τὸν λάρυγγά σου 4.⁴⁶ Οἱ Γ. πρὸς
 τὸν λάρυγγά σου.⁴⁷
וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה. *Et obtutesces.* Ο΄ και ἀποκαφω-
 θήσῃ. Σ. και ἄλλος ἔσῃ.⁴⁸
27. **וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה.** Ο΄ κύριος. Alia exempl. ἀδωναὶ
 κύριος; alia, κύριος κύριος.⁴⁹
וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה. *Qui audit, audiat;*
et qui omittit, omittat. Ο΄ ὁ ἀκούων ἀκουέτω,
 και ὁ ἀπειθῶν ἀπειθεῖτω. 'Α. . . (και) ὁ πανθ-
 μενος πανέσθω.⁵⁰ 'Α. (juxta ed. 2^{dam}) ὁ ἀκούων
 ἀκουσθήσεται, και ὁ ἀπολείπων ἀπολειφθήσεται.⁵¹

²⁷ Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Jesai. lvi. 10.
²⁸ Codd. 86, 88. ²⁹ Idem. Montef. e Cod. Jes. edidit:
 Σ. και προφυλάξῃς. ³⁰ Syro-hex. **וְלֹא תִּנְהַיֵּךְ עַם**
וְלֹא תִּנְהַיֵּךְ יֶחֱזֵק לְדַבְּרָתִי וְלֹא תִּנְהַיֵּךְ אֶת־
אֶת־הַיָּדָיִם. ³¹ Cod. 86, teste De Reg. ³² Idem.
³³ Sic Comp., Ald., Codd. II (cum ἐλάλησας), III, XII, 26,
 alii, et Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: και ἐὰν μὴ δια-
 στελεῖ αὐτῷ μηδὲ λαλήσῃς. ³⁴ Cod. 86. (Pro ἀποστρέψαι
 Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit ἀποστρέψειν.) Sic, nisi
 προφυλάξῃς et λαλήσῃς, Cod. 88. ³⁵ Cod. Jes. Si
 Aquilae lectio est, pro σῶσαι corrigendum videtur ζῶσαι.
 Cf. tamen Hex. ad Psal. cxviii. 25. ³⁶ Sic Codd. 22,
 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ³⁷ Cod. Jes.
 Codd. 86, 88: Οἱ Γ. σκάνδαλον. ³⁸ Hieron.: "Sed
 ponitur niffendiculum coram eo, sive tormentum, et ut
 Theod. dixit, *infirmitas.*" Mox v. 19 ad διαστελεῖ Cod. 86
 affert: Σ. προφυλάξῃς. ³⁹ Cod. Jes. ⁴⁰ Syro-hex.
וְאִם־יִמְנַעֵךְ בְּיָדֶיךָ יִמְנַעֵךְ יְהוָה.
⁴¹ Cod. 86, teste De Reg., qui 'Α. διεστάλλῃ (sic) exscripsit.
⁴² Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster.

Cod. 62. Hieron.: "Quod ex Hebraeo transtulimus, *id.* .
 in LXX non habetur." ⁴³ Codd. 86, 88, teste Par-
 sonsio. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: 'Α. Θ. εἰσ. ἐν ἐμοί.
⁴⁴ Idem. ⁴⁵ Idem. ⁴⁶ Cod. Jes. Sic in textu
 Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex.
⁴⁷ Cod. 86. De Reg. exscripsit: Οἱ Γ. και λοιποὶ, notans:
 "Qui autem sint λοιποὶ, divinare difficile videtur; puta-
 verim tamen posse intelligi, in Vta, VIta, et VIIma edi-
 tione ita lectum esse atque in tribus." Sed λοιποὺς in hoc
 codice pro *aliis exemplaribus* interdum poni persuasum
 habemus. ⁴⁸ Cod. Jes. Parsons. e Codd. 86, 88
 exscripsit: Σ. και ἄλλος ἔσῃ. ⁴⁹ Prior lectin est in
 Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. (qui ad ἀδωναὶ in
 marg. affert: Σ. κύριος); posterior in Comp., Ald., Codd.
 III, 26, 42, aliis, et Syro-hex. in marg. De Reg. e
 Cod. 86 affert: (✕) Π. ἀδωναὶ 4 κύριος. Cf. ad Cap.
 ii. 4. ⁵⁰ Codd. 86, 88, quorum hic πανέσθω
 habet. Cf. ad Cap. ii. 5, 7. iii. 11. ⁵¹ Hieron.:
 "Secunda Aquilae editio ita transtulit: *Qui audit,*

Cap. III. 23. καθὼς ÷ ἡ δρασις, καὶ καθὼς 4 ἡ δόξα.¹⁰

CAP. IV.

1. לְבִנָּה. *Laterem.* Ο'. πλίνθον. Σ. πλινθίον.¹
 תְּקִיפִים. *Et insculpes.* Ο'. καὶ διαγράψεις. Σ.
 (καὶ) χαράξεις. Θ. (καὶ) γλύψεις.²
2. מְצֹר. *Obsidionem.* Ο'. περιοχὴν. Σ. πολιορκίαν.³
 תּוֹרֵם. *Turrem speculatoriam.* Ο'. προμαχώνας.
 Σ. inclusionem muri.⁴
 חֶבֶל. *Aggerem.* Ο'. χάρακα. Alia exempl.
 τάφρον.⁵ 'Α. Σ. Θ. πρόσχωμα.⁶
 כְּרִים. *Arietes (machinas bellicas).* Ο'. τὰς
 βελοστάσεις. 'Α. ἄρνας. Σ. τύρσεις. Θ.
 προμαχώνας.⁷
3. קִיר. Ο'. τοῖχον. Θ. τεῖχος.⁸
 תְּהִינְתָּה. *Et diriges.* Ο'. καὶ ἐτοιμάσεις. Σ.
 καὶ στρέψεις.⁹
 וְעָמַד בְּמְצֹר. *Et erit in obsidione.* Ο'. καὶ
 ἔσται ἐν συγκλεισμῷ. 'Α. Θ. (καὶ ἔσται ἐν)

περιοχῇ. Σ. ἵνα ᾖ πολιορκουμένη.¹⁰

3. תְּרַף. *Et obsidebis.* Ο'. καὶ συγκλείσεις. 'Α.
 (καὶ) περιέξεις. Σ. (καὶ) ἀποτείξεις. Θ.
 (καὶ) πολιορκήσεις.¹¹
4. מִסְפָּר הַיָּמִים. *(Juxta) numerum dierum.* Ο'.
 κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ÷ πενήτηκοντα (alia
 exempl. ἐνετήκοντα¹²) καὶ ἑκατὸν 4.¹³
5. מֵיָמֵינוּ תְּשִׁי תְּרֵסַת יָמִים. *Trecentos et nona-*
ginta dies. Ο'. ἐνετήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέ-
6. הָאֵתָּה. *Haec.* Ο'. ταῦτα. Alia exempl.
 ταῦτα ÷ πάντα 4.¹⁵
- תְּשִׁי. *Secundo.* Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Θ. δεῦτε-
 ρον 4.¹⁶
7. תְּפִיץ אֶתְּרֵעָם וְהָיָה בְּרִצְוֹן. *Diriges faciem tuam,*
et brachium tuum erit nudatum. Ο'. ἐτοιμά-
 σεις τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὸν βραχίονά σου
 στερεώσεις (Θ. ἀποκάλυψον¹⁷). Σ. τάξεις τὸ
 πρόσωπόν σου, καὶ τὸν βραχίονά σου γυμνόν.¹⁸
9. מִסְפָּר. *Speltam.* Ο'. Θ. ὀλύραν. 'Α. Σ. ζέαν.¹⁹

audietur; et qui relinquit, relinquetur."
 Syro-hex.

¹⁰ Cod. 87,

CAP. IV. ¹ Hieron.: "Pro *latere*, qui Graece dicitur genere feminino ἡ πλίνθος, Sym. manifestius interpretatus est πλινθιον, quem nos *laterculum* et *abacum* appellare possumus." ² Codd. 86, 88. ³ Syro-hex. 10.

† *Locutio* (Locutio *ponitur pro* πολιορκείν *Jesai. xxvii. 3. xxxvii. 8.)* ⁴ Idem: *Locutio* 10.

† *Circumscriptio* est, ut videtur, vocis ἀποτείχισμα, quam pro eodem Hebraeo posuit Sym. ad Cap. xvii. 17. xxi. 22. xxvi. 8. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 11. ⁵ Sic

Codd. 87, 88. ⁶ Cod. 86. ⁷ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xxi. 22. ⁸ De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ο'. [sic

in textu Codd. 42, 87, 88] Θ. τεῖχος. *Ἄλλος [Codd. 36, 49, alii] ὡς τοῖχον. ⁹ Codd. 86 (cum *στρέψεις*), 88. Syro-

hex. † *Circumscriptio* est, ut videtur, vocis ἀποτείχισμα, quam pro eodem Hebraeo posuit Sym. ad Cap. xvii. 17. xxi. 22. xxvi. 8. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 11. ⁵ Sic

Codd. 87, 88, alii, et Syro-hex. ¹³ Cod. Jes.: πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν, οὐ κείται παρ' Ἑβραίοις. Absunt a Comp., Ald., Codd. 49, 68, aliis; obelo notantur in Codd. 87, 88 (qui male pingunt: ἐνετήκοντα + καὶ ἑκατὸν 4), et Syro-hex. ¹⁴ Cod. Jes.,

ut videtur. Cod. 86, teste De Reg.: 'Α. Σ. Θ. 7 καὶ 4 ἡμέρας. In textu hic et v. 9 pro ἑκατὸν Ald., Codd. 42, 49, alii, *τριακοσίας* habent. Origen. Opp. T. III, p. 414: Οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ, τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχειν ρ' καὶ ν' ἡμέρας· καὶ ἄλλα 4' καὶ ρ' ἡμέρας· καὶ τὰ πλείονα δὲ 4' καὶ ρ' ἡμέρας· ἀλλ' ἐπισκεψάμενοι τὰς λοιπὰς ἐκδόσεις, εὔρομεν τ' εἶναι καὶ 4' ἡμέρας. Hieron.: "Satisque miror cur vulgata exemplaria *centum nonaginta annos* habeant, et in quibusdam scriptum sit, *centum quinquaginta*; cum perspicue et Hebraicum, et Aquila, Symmachusque et Theodotio *trecentos nonaginta annos* teneant, et apud ipsos LXX, qui tamen non sunt scriptorum vitio depravati, idem numerus reperiatur."

¹⁵ Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III (cum *αὐτὰ* pro ταῦτα), 26, 36, alii. ¹⁶ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: *ἐκ δευτέρου*. ¹⁷ Codd. 86, 88. ¹⁸ Syro-hex.

† *Circumscriptio* est, ut videtur, vocis ἀποτείχισμα, quam pro eodem Hebraeo posuit Sym. ad Cap. xvii. 17. xxi. 22. xxvi. 8. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 11. ⁵ Sic

Codd. 87, 88, alii, et Syro-hex. ¹³ Cod. Jes.: πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν, οὐ κείται παρ' Ἑβραίοις. Absunt a Comp., Ald., Codd. 49, 68, aliis; obelo notantur in Codd. 87, 88 (qui male pingunt: ἐνετήκοντα + καὶ ἑκατὸν 4), et Syro-hex. ¹⁴ Cod. Jes.,

ut videtur. Cod. 86, teste De Reg.: 'Α. Σ. Θ. 7 καὶ 4 ἡμέρας. In textu hic et v. 9 pro ἑκατὸν Ald., Codd. 42, 49, alii, *τριακοσίας* habent. Origen. Opp. T. III, p. 414: Οὐκ ἀγνοοῦμεν δὲ, τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχειν ρ' καὶ ν' ἡμέρας· καὶ ἄλλα 4' καὶ ρ' ἡμέρας· καὶ τὰ πλείονα δὲ 4' καὶ ρ' ἡμέρας· ἀλλ' ἐπισκεψάμενοι τὰς λοιπὰς ἐκδόσεις, εὔρομεν τ' εἶναι καὶ 4' ἡμέρας. Hieron.: "Satisque miror cur vulgata exemplaria *centum nonaginta annos* habeant, et in quibusdam scriptum sit, *centum quinquaginta*; cum perspicue et Hebraicum, et Aquila, Symmachusque et Theodotio *trecentos nonaginta annos* teneant, et apud ipsos LXX, qui tamen non sunt scriptorum vitio depravati, idem numerus reperiatur."

¹⁵ Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. III (cum *αὐτὰ* pro ταῦτα), 26, 36, alii. ¹⁶ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: *ἐκ δευτέρου*. ¹⁷ Codd. 86, 88. ¹⁸ Syro-hex.

† *Circumscriptio* est, ut videtur, vocis ἀποτείχισμα, quam pro eodem Hebraeo posuit Sym. ad Cap. xvii. 17. xxi. 22. xxvi. 8. Cf. Hex. ad Psal. xxvi. 11. ⁵ Sic

- 10. **לְשׂוֹן**. *O. σίκλους. Σ. στατήρας.*²⁰
עַד־עַד. *O. ἕως καιροῦ. Σ. εἰς καιρὸν.*²¹
- 12. **רַצֵּץ**. *Placentiam eudcinericiam. O. ἐγκρυφίαν. Σ. διαρτισμόν.*²²
וְהָיָה לְלֶחֶם נִיחָה. *Et ipsum stercoribus excrementi. O. ἐν βολβίτοις κόπρου. Ἄλλος καὶ αὐτό...²³ Σ. . . ἐν σκυβάλοις διαχωρήσεως.*²⁴
- 13. **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**. *O. καὶ ἐρεῖς· τάδε λέγει κύριος ÷ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ. Ἄ. Σ. Θ. καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ.*²⁵
וְהָיָה מִן־הַיּוֹם. *Ranem suum impundum. O. ἀκάθαρτα. ✕ O! Γ'. τὸν ἄρτον αὐτῶν ἀκάθαρτον.*²⁶
וְהָיָה מִן־הַיּוֹם. *Inter gentes, quo expellam eos. O. ἐν τοῖς ἔθνεσιν (alia exempl. add. οὐ διασκορπίσω (s. -πιῶ) αὐτοὺς ἐκεῖ²⁷). Σ. ἀπὸ τῆς ἀφῆς τῶν ἐθνῶν...²⁸*
- 14. **אֵי**. *Ah! O. Σ. μηδαμῶς. Ἄ. ἄ, ἄ, ἄ. Θ. ᾠ.*²⁹
אֵי. *O. εἰ. Ἄ. Σ. Θ. ἰδοῦ.*³⁰
וְהָיָה. *Impurum. O. ἕωλον. Alia exempl. βέβηλον.³¹ Θ. φεγγούλ.³²*
- 15. **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**. *Stercora. O. ✕ Ἄ. Θ. τὰ βόλβιτα.*³³

- 15. **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**. *O. τῶν βολβίτων. Σ. τῶν σκυβάλων.*³⁴
- 16. **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**. *Baculum (fulturam) rapis. O. στήριγμα ἄρτου. Ἄ. (juxta ed. 1^{am}) βάβδον ἄρτου. Ἄ. (juxta ed. 2^{dam}) Σ. Θ. στερέωμα (ἄρτου).³⁵
וְהָיָה מִן־הַיּוֹם. *Cum sollicitudine. O. ἐν ἐνδείᾳ. Ἄ. (ἐν) μερίμνῃ. Σ. μετὰ ἀκηδίας.*³⁶*
- 16, 17. **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**. *Et cum stupore bident; ut careant pane et aqua, et stupeant. O. καὶ ἐν ἀφανισμῷ πίνονται ὅπως ἐνδεεῖς γίνονται ἄρτου καὶ ὕδατος· καὶ ἀφανισθήσεται. Σ. μετὰ ἀθυμίας (s. ἀκηδίας) . . ἵνα λειπόμενοι ἄρτου καὶ ὕδατος ἀθυμήσωσι.³⁷
וְהָיָה מִן־הַיּוֹם. *In pravitate eorum. O. ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν. Σ. μετ' ἀδικίας . .*³⁸*

Cap. IV. 9. ÷ ἄστράκινον. ³⁹ 14. ÷ ἐν ἀκαθαρσία. ÷ πᾶν κρέας.⁴⁰

CAP. V.

- 1. **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**. *Assumes eam. O. κτήσῃ αὐτήν. Ἄ. Θ. λήψῃ . .¹
וְהָיָה מִן־הַיּוֹם. *Et assumes tibi. O. καὶ λήψῃ ✕ Ἄ. Θ. σεαυτῷ.*²*

²⁰ Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 9. ²¹ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. s Codd. 86, 88 exscripsit: [ως] Σ. ἐκ. ²² Codd. 86, 88. Syro-hex. **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**. (διηρητισμένον?). ²³ Cod. 62 in textu: καὶ αὐτό ἐν β. κ. ²⁴ Codd. 86, 88. ²⁵ Idem. In textu obelus est in Cod. 87, Syro-hex. ²⁶ Cod. Jes. Sic in textu, nisi ἐαντῶν, Codd. 22, 23, 36, alii. Codd. 87, 88: ✕ τὸν ἄ. αὐτῶν ἀκάθαρτα. Syro-hex.: ✕ τὸν ἄρτον αὐτῶν ἀκάθαρτον. ²⁷ Sic Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ²⁸ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**. ²⁹ Hieron.: "Juxta Aquilam tertio detestatus est, Ah! ah! ah! Juxta Sym. vero et LXX respondit, μηδαμῶς, quod Latine dicitur, nequaquam; pro quo Theod. transtulit, O Domine Deus!" Cf. Hex. ad Jos. vii. 7. ³⁰ Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. ³¹ Sic Comp., Ald., Codd. II (in marg.), III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. Duplex lectio, ἕωλον καὶ β., est in Codd. 22, 23, 36, aliis. ³² Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Levit. vii. 18. ³³ Cod.

Jes. ³⁴ Cod. 86, teste De Reg. ³⁵ Hieron.: "Verbun Hebraicum **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם** prima Aquilae ed. *baculum*, secunda et Sym. Theodotioque *στερέωμα*, id est, *firmamentum*, interpretati sunt." Codd. 86, 88: Ἄ. βάβδον ἄρτου. ³⁶ Codd. 86, 88. ³⁷ Syro-hex. **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**. (Norberg. prave exscripsit **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**, cum violentia, ut in fine **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם**, *contractio eis*.) Lectio manca esse videtur, cujus prior pars **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם** (μετὰ ἀκηδίας, Psal. cxviii. 28 in Syro-hex.) fortasse ad **וְהָיָה מִן־הַיּוֹם** pertinet. Cf. locum parallelum Cap. xii. 19. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. λειπόμενος (sic). ³⁸ Cod. 86. ³⁹ Syro-hex. Hieron.: "In vase quoque LXX addidere *ficili*." ⁴⁰ Cod. 87, Syro-hex.

CAP. V. ¹ Cod. 86, teste De Reg. ² Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex.

1. מִשְׁקָל. *Ponderis.* O'. σταθμίον. 'A. σταθμίον.⁸
 וְלִקְחֵיהֶם. *Et partieris eos.* O'. και διαστήσεις ('A. Σ. Θ. μερίσεις⁴) αὐτούς.
 2. שְׁלִישִׁית (in 1mo, 2do, et 4to loco). *Tertiam partem.* O'. τὸ τέταρτον. 'A. Σ. Θ. τὸ τρίτον.⁵
 תִּבְעֵיר. *Combures.* O'. ἀνακαύσεις. Alia exempl. ἀναλώσεις.⁶
 וְיָמֵי לַיָּמִים. *Postquam impleti fuerint dies.* O'. κατὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἡμερῶν. Σ. ἕως (s. ὡς) ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι.⁷
 וְלִקְחֵיהֶם תִּבְעֵיר. O'. και λήψη τὸ τέταρτον, ÷ και κατακαύσεις αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῆς και τὸ τέταρτον.⁸
 וְיָמֵי. *In ventum.* O'. τῷ πνεύματι. 'A. Σ. Θ. εἰς ἀνεμον.⁹
 וְיָמֵי. *Evaginabo.* O'. ἐκκενώσω. Σ. γυμνώσω.¹⁰
 3. וְצָרַף. *Et colligabis.* O'. και συμπεριλήψη. Θ. (και) δήσεις.¹¹
 בְּכַנְפֵי. *In laciniis tuis.* O'. τῇ ἀναβολῇ σου. 'A. ἐν τοῖς πτερυγίοις σου. Σ. ἐν τοῖς κρασπέδοις (σου).¹² Aliter: Σ. ἐν ἄκρῳ τοῦ ἱματίου σου.¹³

4. לְכָל-בְּיַת יִשְׂרָאֵל. O'. ÷ και ἐρεῖς ἄ παντὶ οἴκῳ Ἰσραήλ.¹⁴
 5. וְהָיָה כְּהָיָה בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם. *Haec est Jerusalem; in medio gentium posui eam, et circa eam regiones.* O'. αὕτη ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα αὐτήν, και τὰς κύκλῳ αὐτῆς χώρας. Σ. αὕτη ἡ Ἱερουσαλήμ, ἦν ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα, και κύκλῳ αὐτῆς χώρας.¹⁵
 6. וְתָמַר וְתָמַר מִן-תְּשֻׁבָתִי לְיִשְׂרָאֵל. *Et repugnabit iudiciis meis in impietatem prae gentibus, et legibus meis prae regionibus quae circa eam sunt.* O'. και ἐρεῖς (alia exempl. add. ÷ ἥλλαξεν ἄ¹⁶) τὰ δικαιώματά μου τῇ ἀνόμῳ ἐκ τῶν ἐθνῶν, και τὰ νόμιμά μου τῶν χωρῶν τῶν κύκλῳ αὐτῆς. 'A. και προσήρισε τὸ κρίμα μου...¹⁷ Σ. ἀντικατηλλάξαντο δὲ τῶν κριμάτων μου τὰς ἀσεβείας τὰς ἐκ τῶν ἐθνῶν, και τὰ δικαιώματά μου ἐκ τῶν χωρῶν τῶν κύκλῳ αὐτῆς.¹⁸ Θ. και ἥλλάξαντο τὰ κρίματά μου...¹⁹
 וְיָמֵי לַיָּמִים. *Quia iudicia mea repudiaverunt, et in legibus meis non ambulaverunt.* O'. διότι τὰ δικαιώματά μου ἀπόσαντο, και ἐν τοῖς νομίμοις μου

⁸ Cod. 86, teste De Reg. ⁴ Codd. 86, 88. ⁵ Ibidem. Nobil. in 1mo et 2do loco affert: 'A. Θ. τὸ τρίτον. ⁶ Sic Cod. 88, Syro-hex., qui in marg. affert: * * * * *⁷ Codd. 86, 88. (Parsons. e Cod. 86 exscripsit ὡς pro ἕως, invito De Reg.) Syro-hex. * * * * *
⁸ Sic cum obelo Syro-hex. Cod. 87 mendose pingit: + αὐτῆς και τὸ τέταρτον ἄ. Hieron.: "Pro tribus partibus capillorum... LXX quatuor partes interpretati sunt; eamque dixissent: *Quartam partem igni combures in medio civitatis, et quartam concides gladio in circuitu ejus, et quartam disperges in ventum, quia remanebat eis quarta pars alia, addiderunt de suo: et quartam partem assumas, et combures eam in medio civitatis.*" ⁹ Codd. 86, 88. ¹⁰ Cod. Jes., et Cod. Reg. bombycinus. Cf. Hex. ad Psal. xxxiv. 3. ¹¹ Codd. 86, 88. ¹² Ibidem. ¹³ Cod. Jes. Cf. Hex. ad 1 Reg. xv. 27. Hieron. Hebraea vertit: *in summitate pallii.* ¹⁴ Sic cum obelo Syro-hex. Cod. Jes.: + και ἐρεῖς ἄ, οὐ κείται παρ' Ἑβραίοις. Post πῦρ Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: eis πάντα

οἶκον Ἰσραήλ; et sic sub obelo Codd. 87, 88. Secundum Hebraeam veritatem pingendum videtur: ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσονται πῦρ * * * * * + και ἐρεῖς παντὶ οἴκῳ Ἰσραήλ ἄ. ¹⁵ Hieron.: "Quod pulvere interpretatus est Sym.: *Haec, inquit, Jerusalem, quam in medio nationum posui, et circa eam regiones, commutavit etc.*" Syro-hex. affert: Σ. ἦν (sic) ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν (לְכָל-בְּיַת יִשְׂרָאֵל). ¹⁶ Sic Codd. 87, 88, et sine obelo Codd. 22, 23, 36, alii. ¹⁷ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. vern e Codd. 86, 88 exscripsit: 'A. και προσήρισαν τὸ κ. μ. ¹⁸ Hieron. in continuatione: *Communitavit iudicia mea impietatibus quas didicit a gentibus, et justificationes meas a regionibus quae sunt in circuitu ejus.* Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἀντικατηλλάξαντο δέ. Syro-hex. * * * * *
¹⁹ Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Θ. και ἥλλάξαντο τὰ κρίματά (Cod. 88 δικαιώματά) μου. De Reg. e Cod. 86 falso exscripsit: Θ. και ἥλλαξαν τὰ κρίματά μου.

οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς. Σ. διὰ τὰ νόμμά μου ἀπεδοκίμασαν, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί μου οὐκ ἐπορεύθησαν.²⁰

7. **וַיִּשְׂרֹפֶה אֱלֹהִים מִן הַמִּזְבֵּחַ וְיָצָא הַשָּׁרָף מִבְּיַבֹּתֵיכֶם.** *Propterea quod tumultuamini (Deo obstrepitis) praegentibus quae circa vos sunt.* Ο'. ἀνθ' ὧν ἡ ἀφορμὴ (Θ. οἱ λογισμοὶ²¹) ὑμῶν ἐκ τῶν ἔθνων τῶν κύκλω ὑμῶν. 'A. (juxta ed. 2^dam): *Eu quod numerati estis in gentibus quae in circuitu vestro sunt.*²² Σ. ἀνθ' ὧν τὰ πλήθος ὑμῶν ἐγένετο ἐκ τῶν ἔθνων τῶν κύκλω ὑμῶν.²³

8. **וְנָא. Ο'. Vacat. 'A. Θ. ✕ καίγε ἐγώ. Σ. ✕ καὶ αὐτὸς ἐγώ.**²⁴

9. **וְשָׂרָף תָּא. Ο'. ε. 'A. τὰ ὄσα.**²⁵

11. **בְּכָל דְּבָרָא דְּבִיבְרִיתָא. In omnibus detestandis tuis, et in omnibus.** Ο'. ἐν πᾶσι ✕ Θ. τοῖς προσοχθίσμασί σου, καὶ ἐν πᾶσι.²⁶ Σ. τοῖς μιάσμασί σου.²⁷

וְנָא. Ο'. κάγώ. 'A. καίγε ἐγώ. Σ. αὐτός.²⁸

וְנָא. Detrahā (oculos meos). Ο'. ἀπόσμαι σε. Σ. συγκλάσω (s. συνθλάσω) σε.²⁹

12. **וְיָמוּתוּ. Morientur. Ο'. ἀναλωθήσεται. Alia exempl. θανατωθήσεται.**³⁰

12. **וְיָצֵעַ יְכָלֵי. Et fame consumerentur. Ο'. καὶ τὸ τέταρτόν σου ✕ ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται (Σ. ἀναλωθήσεται³¹).**

וְיָצֵעַ יְכָלֵי. Et tertia pars gladio cadet circa te, et tertiam partem in omnes ventos dispergam. Ο'. καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἀνεμον σκορπιῶ αὐτούς, καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται κύκλω σου. Alia exempl. ✕ Ο'. καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν μαχαίρᾳ πεσεῖται κύκλω σου ✕, καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἀνεμον σκορπιῶ αὐτούς.³²

וְיָצֵעַ יְכָלֵי. Ο'. ἐκκενώσω. Σ. γυμνώσω.³³

13. **וְיָצֵעַ יְכָלֵי. Et quiescere fucium furorem meum. Ο'. καὶ ἡ ὀργή μου. 'A. Σ. Θ. ✕ καὶ καταπαύσω ✕ (τὴν ὀργήν μου).**³⁴

וְיָצֵעַ יְכָלֵי. Et consolabor me. Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ παρακληθήσομαι.³⁵

14. **וְיָצֵעַ יְכָלֵי. Et in opprobrium inter gentes quae circa te sunt. Ο'. καὶ τὰς θυγατέρας σου κύκλω σου. 'A. Σ. Θ. Ο'. καὶ εἰς ὄνειδος ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς κύκλω σου.**³⁶

²⁰ Hieron. in continuatione: *Quia legitima mea reproba-verunt, et in judiciis meis non ambularunt.* ²¹ Codd. 86, 88. Pro ἀφορμὴ, μορφή legunt Codd. 22, 36, alii, et Theodoret., qui enarrat: ἐπεὶ γὰρ τὸν τῶν ἔθνων ἀνεμῶσθε χαρακτηῖρα. ²² Hieron. ²³ Idem: "Pro eo quod nos interpretati sumus: *Quia superastis gentes quae in circuitu vestro sunt*, Sym. transtulit: *Quia multitudo vestra fuit ex gentibus quae in circuitu vestro sunt.*" Syro-hex. affert: Σ. τὸ πλήθος ὑμῶν ἐγένετο (לְרַב הַמִּצְדָּה לְרַב הַמִּצְדָּה). ²⁴ Codd. 86, 88 (sine Θ.). Cod. 62 in textu: καίγε ἐγώ καὶ ποιήσω. Cod. 87, Syro-hex.: καὶ ἐγὼ ποιήσω. ²⁵ Cod. 86, teste De Reg. ²⁶ Cod. Jes. Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23 (cum προσοχθήμασι), 26, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ²⁷ Syro-hex. ✕ אֲשֶׁר אֲשֶׁר אֲשֶׁר. Cf. Hex. ad Jerem. xxxii. 34, ubi in textu LXXvirali pro τὰ μιάσματα Noster אֲשֶׁר אֲשֶׁר dedit. ²⁸ Cod. 86, teste De Reg. ²⁹ Syro-hex. ✕ אֲשֶׁר אֲשֶׁר. Scilicet Sym. interpretatus est וְנָא, succidam, quod in nonnullis libris legitur. Hieron.: "Confringam (sive juxta LXX, adjiciam) te." ³⁰ Sic Codd. 22, 48, alii, fortasse ex Symmacho.

³¹ Codd. 86, 88. Obelus est in Syro-hex., qui pingit: + καὶ τὸ τ. σου ✕. ³² Sic (cum ✕ pro ✕Θ.) Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕Θ. τὸ τ. σου ἐν μ. πεσεῖται. Hieron.: "Hoc quod posuimus: *Et quarta pars tua in gladio cadet*, de Theodotiois editione sub asteriscis additum est." Praeterea Montef. ex eodem cod. edidit: ✕'A. καὶ τὸ τ. σου εἰς π. ἀνεμον σκορπιῶ αὐτούς. Locum sic exhibent Codd. 22, 36, alii: (Cod. 87: ✕) καὶ τὸ τ. σου πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ (Codd. 87, 88: ἐν ῥ. πεσοῦνται) κύκλω σου ✕), cetera ut in Syro-hex. ³³ Codd. 86, 88. Cf. ad v. 2. ³⁴ Cod. 86. ³⁵ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Cod. 86 affert: 'A. Σ. Θ. Ο'. παρακληθήσομαι. ³⁶ Cod. 86, et, om. Ο', Cod. 88. Eadem in textu lectioni τῶν Ο' praemittunt Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. XII, 87 (cum ὀνειδισμὸν pro ὄνειδος), 88 (idem), et Syro-hex. (qui pingit: καὶ εἰς ὄνειδος (s. ὀνειδισμὸν) ✕ ἐν τοῖς ἔ. τοῖς κ. σου ✕). Hieron.: "Quodque sequitur, *et in opprobrium gentibus quae in circuitu tuo sunt*, in LXX non habetur, pro quo addiderunt de suo, *et filias tuas in circuitu tuo.*"

15. **הַדְּוִיָּה**. *Et convicium*. Ο'. και δηλαιστή (alia exempl. δηλαία; alia, δειλαία; alia, δήλη³⁷). 'Α. Σ. Θ. (και) βλασφημία.³⁸

מִדְּמִיּוֹת. *Exemplum et stupor*. Ο'. Vacat. ✕ Θ. παιδεία και άφανισμός³⁹. Σ. . . και άπορία.⁴⁰

בְּחַרְבֵּי תִּירָחֶתְיָם. *In ira, et in iracundia, et in castigationibus iracundiae*. Ο'. ✕ Θ. εν όργη και θυμώ⁴¹ και εν έκδικήσει θυμού μου.

16. **הַרְעִים בְּהֵם**. *Sagittas famis malas in eos*. Ο'. (τὰς) βολίδας ('Α. Σ. Θ. (τὰ) βέλη⁴²) του λιμού επ' αυτούς. Alia exempl. τὰς βολίδας του λιμού ✕ τὰς πονηρὰς⁴³ επ' αυτούς.⁴³ Θ. τὰ βέλη τὰ πονηρὰ εν αυτοίς.⁴⁴

וְהָיוּ לְמִשְׁחָה. *Quae erunt in perniciem*. Ο'. και ξσονται εις έκλειψιν. Θ. ά έγέγοντο εις διαφθοράν.⁴⁵

וְרָעַבְתִּים. *Quas mittam ut perdam vos, et famem augebo super vos*. Ο'. Vacat. 'Α. ✕

(ά) άποστελῶ αυτὰ διαφθεΐραι υμᾶς, και λιμὸν συνάξω εφ' υμᾶς⁴⁶

16. **לְבָנִי**. Ο'. Vacat. 'Αλλος ✕ υμῖν⁴⁷

17. **עָרָב**. *Famem*. Ο'. λιμὸν. Σ. ρομφαίαν.⁴⁸

וְהָרָבְתָה. *Et orhabunt te*. Ο'. και τιμωρήσομαι σε. Σ. ά ποιήσουσι σε άκνον.⁴⁹

וְעָבַרְתָּ. *Transibit per te*. Ο'. διελεύσονται επι σε. Σ. οδέυσει δια σου.⁵⁰

CAP. VI.

2. **שִׁב**. *Pone*. Ο'. στήρισον. 'Α. Σ. θές. Θ. τάξον.¹

3. **וְהָיוּ לְכַוֵּי**. *Vallibus*. Ο'. και ταῖς φάραγξι. 'Α. και τοῖς χειμάρροις.² Σ. et perfectis.³ Θ. scaturiginibus.⁴

וְהָיוּ. Ο'. έγώ. 'Α. (έγώ) ✕ είμι⁴. Σ. (έγώ) ✕ αυτός⁵

4. **וְנִשְׁבְּרוּ**. *Et vastabuntur altaria vestra, et confringentur simulacra vestra*. Ο'. και συντριβήσονται (✕ Πάντες άφανισθήσονται⁶) τὰ θυσιαστήρια

³⁷ Prior lectio est in Codd. III. 36, 48; secunda in Ald., Codd. 42, 49, alii; tertia in Codd. 22, 23, 51, 87, 88, Theodoret. et Syro-hex. (ܠܕܘܟܝܢܝܢ, non, ut Norberg. exscripsit, ܠܕܘܟܝܢܝܢ, miserabilis, quae vox nulla est. Verum vidit Draeh). Hieron.: "Δηλαιστήν vel δηλαίαν quidam infelicem et miseram, alii περιημένην et εσπρωμένην ad miserias intelligi volunt." ³⁸ Cod. 86, teste De Reg. Montef. edidit: 'Α. Σ. βλασφημία, ex Hieron., cujus verba sunt: "Et eris opprobrium et blasphemia . . . pro quo in LXX legitur: *Et erit (eris) στενακτή*, id est, *gemibilis*; et de Theodotione additum est, και δηλαιστή, cujus verbi notitiam non habemus. Pro quo tres (!) alii interpretes blasphemiam transtulerunt." ³⁹ Cod. Jes. De Reg. o Cod. 86 affert: 'Α. Θ. παιδεία και άφ. Codd. 87, 88 (sine ✕), et Syro-hex. legunt et pingunt: ✕ και δήλη παιδεία (Syro-hex. παιδεία, ܠܘܟܝܢܝܢ) και άφανισμός⁴⁰. Codd. 22, 36, alii, et Theodoret.: και δήλη (s. δηλαία) παιδεία και άφανισμῶ (-μοίς Theodoret.). Denique Cod. 147, quem imitatus est Gradius: και δειλαία τη παιδεία; και άφανισμός. ⁴⁰ Syro-hex. ܠܘܟܝܢܝܢܝܢ. ⁴¹ Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 68, 86, alii, et (cum και εν θ.) Comp., Codd. III, 22, 26, alii. Codd. 87, 88, Syro-hex.: ✕ εν όργη μου, και εν θ.⁴²

Mox post θυμού μου Codd. 22, 36, alii, inferunt: και εν ελέγχῳ, fortasse ex alio interp. ⁴³ Codd. 86, 88.

⁴⁴ Sic Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: τὰς (τὰς om. Cod. 22) β. τὰς πονηρὰς του λ. ⁴⁵ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁶ Idem. Parsons. vero e Codd. 86, 88 affert: 'Α. έγέγοντο εις ά. ⁴⁷ Cod. 86, teste De Reg., et sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., qui cuneolum post συνάξω pingunt. Montef. e Cod. XII affert: ✕ Θ. άποστελῶ αυτὰς κ.τ.έ. Paulo aliter Codd. 23, 36, alii: και άποστελῶ αυτὰς—συνάξω (sic) εφ' υμᾶς. ⁴⁸ Cod. 86, teste De Reg. Solus Cod. 62 affert: και συντριψῶ υμῶν (sic) στήριγμα. ⁴⁹ Syro-hex. ܠܘܟܝܢܝܢܝܢ. ⁵⁰ Idem: .ܘ. ܠܘܟܝܢܝܢܝܢ (sic) ܠܘܟܝܢܝܢܝܢ. ⁵¹ Codd. 86, 88 (cum οδέυση).

CAP. VI. ¹ Codd. 86, 88. ² Idem. Cf. ad Cap. xxxiv. 13. ³ Syro-hex. ܠܘܟܝܢܝܢܝܢ. Quid hoc significet divina nequeo. Usus Symmachi postulat όχετούς, qui Nostro sunt ܠܘܟܝܢܝܢܝܢ. Cf. Hex. ad Psal. cxxv. 4. Ezech. xxxiv. 13. ⁴ Idem: ܠܘܟܝܢܝܢܝܢ. Cf. Hex. ad Jerem. xvii. 13. ⁵ Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: Ιδού έγώ είμι έπάγω. ⁶ Cod. 86, teste De Reg.

ὕμων, καὶ τὰ τεμένη ὑμῶν. ✕ 'A. Θ. καὶ ἀφανισθήσεται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν, καὶ συντριβήσεται τὰ τεμένη ('A. ξάνα⁷) ὑμῶν. ⁸

4. וְנִשְׁבְּרוּ. O. Vacat. 'A. Θ. καὶ συντριβήσονται. Σ. (καὶ) συγκλασθήσονται.⁹

וְנִלְחָקוּ. Interfectos vestros. O. τραυματίας ὑμῶν. 'A. ἀνηρημένους ὑμῶν.¹⁰

וְנִלְחָקוּ לְפָנַי גִּבְלוֹתֵיכֶם. Coram idolis vestris. O. ἐνώπιον τῶν εἰδώλων ('A. καθαρμάτων¹¹) ὑμῶν.

5. וְנִתְּנָהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנַי גִּבְלוֹתֵיהֶם. Et rotam cadavera filiorum Israelis coram idolis eorum. O. Vacat. ✕ Θ. καὶ δώσω τὰ πτώματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατὰ πρόσωπον τῶν εἰδώλων αὐτῶν. ¹²

6. בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם. In omnibus habitationibus vestris. O. καὶ ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν. 'A. . . καθέδραις ὑμῶν.¹³

וְנִבְמָה. Loca edita. O. τὰ ὑψηλά. 'A. τὰ ὑψώματα.¹⁴

וְנִשְׁמָרוּ. Et vastentur. O. Vacat. ✕ Θ. καὶ πλημμελήσουσι. ¹⁵ Σ. καὶ ἀφαισθῶσι.¹⁶

6. וְנִשְׁבְּרוּ. Et cessent. O. Vacat. ✕ Θ. καὶ καταπαύσουσι. ¹⁷

וְנִשְׁמָרוּ וְנִקְרְבוּ. Et deleantur opera vestra. O. Vacat. ✕ Θ. καὶ ἐξαλειφθῶσιν τὰ ἔργα ὑμῶν. ¹⁸ 'A. . . ποιήματα ὑμῶν.¹⁹

8. וְנִתְּרָה. Et residuum faciam. O. Vacat. ✕ Θ. καὶ ὑπολείψομαι. ²⁰

9. וְנִבְרַחְתִּי בְּקֶרְבָּן. Fregi cor eorum. O. ὁμῶμοκα τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. 'A. Θ. συνέτριψα . . . Σ. συγκατέαξα . . . ²¹

וְנִרְשָׁהּ הַזִּוְנָה. Scortabundum, quod recessit. O. τῇ ἐκπορνεύσει ✕ Θ. τῇ ἀποστάσει. ²² Σ. . . τῇ ἐκνευσάσει.²³

וְנִקְרָה בְּפִי. Et taedio afficientur in vultu suo. O. καὶ κόψονται πρόσωπα αὐτῶν. 'A. (καὶ) δυσареστηθήσονται . . . ²⁴ Σ. ἵνα καταγῶσιν ἑαυτῶν . . . ²⁵ Θ. (καὶ) προσοχθιούσιν κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.²⁶

וְנִשְׁמָרוּ עַל מַעַלְלֵיהֶם. Propter mala quae fecerunt. O. Vacat. ✕ περὶ τῶν κακιῶν ὧν ἐποίησαν. ²⁷

⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36 (cum ἀφανισθήσονται), alii, et (cum ✕ καὶ συντριβήσεται) Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁹ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Σ. συγκλασθήσονται. Syro-hex. affert: ✕ וְנִשְׁבְּרוּ. ¹⁰ Codd. 86, 88. ¹¹ Idem. Ad εἰδώλων (v. 13) Cod. 86 affert: 'A. καθάρματα. ¹² Cod. Jes. (unde Montef. mendose exscripsit: ✕ Θ. καὶ δ. τὰ σώματα κ. τ. ε.). Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod uos posuimus: Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulacrorum vestrorum, in LXX non habetur." ¹³ Codd. 86, 88. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: 'A. ✕ καὶ πλημμελήσουσι. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Codd. 87, 88, et Syro-hex. legunt et pingunt: ✕ καὶ πλημμελήσουσι (Syro-hex. وְנִשְׁמָרוּ, et contempnuntur) τὰ θυσ. ὑμῶν, καὶ συντριβήσονται, καὶ καταπαύσουσι ✕ τὰ εἰδωλα ὑμῶν. ¹⁶ Syro-hex. ✕ وְנִשְׁמָרוּ. Aliter Theodoret.: τὰ δὲ, πλημμελήση, ἐρημωθήση δὲ Σύμ. ἡρμήνευσε. ¹⁷ Cod. Jes., et, teste De Reg., Cod. 86. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 36, alii. ¹⁸ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (cum ἐξαλειφθῆ), 23 (idem), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹⁹ Cod. 86,

teste De Reg. ²⁰ Cod. Jes. (non, ut Montef. edidit, ἀπολείψομαι). Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Praeterea ad ὑπολείψομαι De Reg. e Cod. 86 affert: 'A. διαλείψουσι; Parsons. vero ad ἐπιγνώσεσθε (v. 7): "'A. διαλήφονται 88;" quae lectio ad וְנִקְרְבוּ (v. 6) potius pertinere videtur. ²¹ Codd. 86, 88. Ad Sym. De Reg. affert: Σ. συγκ. τὴν καρδίαν αὐτῶν. Hieron.: "Multa de hoc capitulo a LXX praetermissa sunt, illudque mutatum, *Juravi cordi eorum fornicantē*, pro quo nos posuimus: *Contrivē cor eorum fornicantē*." ²² Cod. Jes. (non, ut Montef., καὶ ἴπ.). Sic in textu Comp., Codd. III, 23, 26, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ²³ Cod. 86, teste De Reg. ²⁴ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xx. 43. ²⁵ Syro-hex. ✕ وְנִשְׁמָרוּ עַל מַעַלְלֵיהֶם. Cf. ad Cap. xvi. 61. ²⁶ Codd. 86, 88. ²⁷ Sic sine aster. Comp. (cum κακῶν), Ald., Codd. III, XII, 22 (ut Comp.), 23 (idem), alii. Codd. 87, 88, legunt et pingunt: ✕ περὶ τῶν κακιῶν ὧν ἐποίησαν ἐν πάσι ✕ τοῖς βδ. αὐτῶν; Syro-hex. vero: ✕ περὶ τῶν κ. ὧν ἐποίησαν ἐν πάσι ✕ τοῖς βδ. αὐτῶν, ✕ καὶ ἐν πάσι τοῖς ἐπιηδέμασιν αὐτῶν. Posteriora sine aster. habent Codd. III, 36, 49, alii, invito Hebraeo.

10. **וְהָיָה לְךָ לְשׂוֹן לְעַלְוֵי דְבָרַי וְנִחַלְתָּ לִּי אֵלֶּיךָ לְמַעַן תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי וְלֹא תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי. *Non frustra locutus sum, ut faciam tibi malum hoc.* Ο'. λελάληκα. ✕ Θ. οὐκ εἰς δωρεὰν λελάληκα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἅπαντα τὰ κακὰ ταῦτα 4.²⁸**
11. **וְנִחַלְתָּ לִּי אֵלֶּיךָ לְמַעַן תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי וְלֹא תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי. *Percute.* Ο'. ψόφησον. Σ. πάταξον.²⁹ **וְנִחַלְתָּ לִּי אֵלֶּיךָ לְמַעַן תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי וְלֹא תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי. *Et dic: Heu!* Ο'. καὶ εἰπὸν εὗγε, εὗγε. 'Α. (καὶ εἰπὸν) ἄ, ἄ. Σ. καὶ σχετλίασον. Θ. (καὶ εἰπὸν) εὗγε.³⁰ **וְנִחַלְתָּ לִּי אֵלֶּיךָ לְמַעַן תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי וְלֹא תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי. *Propter omnes abominationes malorum.* Ο'. ἐπὶ πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν ✕ κακιῶν 4.³¹ **וְנִחַלְתָּ לִּי אֵלֶּיךָ לְמַעַן תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי וְלֹא תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי. *Ο'. Vacat.* 'Α. ὄσοι. Σ. ✕ τῶν 4. Θ. ✕ οἵτινες 4.³²********
12. **וְנִחַלְתָּ לִּי אֵלֶּיךָ לְמַעַן תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי וְלֹא תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי. *Peste.* Ο'. ἐν θανάτῳ. 'Α. Σ. (ἐν) λοιμῶ.³³ **וְנִחַלְתָּ לִּי אֵלֶּיךָ לְמַעַן תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי וְלֹא ΤΙΣ ἔσται ὑπολειφθεὶς 4.³⁴ *Οἱ λοιποὶ (καὶ ὁ) περιλειφθεὶς.*³⁵****

12. **וְנִחַלְתָּ לִּי אֵלֶּיךָ לְמַעַן תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי וְלֹא ΤΙΣ ἔσται ὑπολειφθεὶς 4.³⁴ *Οἱ λοιποὶ (καὶ ὁ) περιλειφθεὶς.*³⁵**
13. **וְנִחַלְתָּ לִּי אֵלֶּיךָ לְמַעַן ΤΙΣ ἔσται ὑπολειφθεὶς 4.³⁴ *Οἱ λοιποὶ (καὶ ὁ) περιλειφθεὶς.*³⁵**
14. **וְנִחַלְתָּ לִּי אֵלֶּיךָ לְמַעַן ΤΙΣ ἔσται ὑπολειφθεὶς 4.³⁴ *Οἱ λοιποὶ (καὶ ὁ) περιλειφθεὶς.*³⁵**

²⁸ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ²⁹ Codd. 86, 88. ³⁰ Cod. 86, teste De Reg., affert: 'Α. ἄ ἄ ἄ σχετλίασον (sic). Hieron.: "Pro quo Aq. interpretatus est ἄ ἄ; Sym. σχετλίασον, quod significat lamentare, vel plange; LXX et Theod. εὗγε, quod magis insultantis est quam plangentis." Unde Montef. pro Hebraeo וְנִחַלְתָּ Syumacho tribuit σχετλίασον, male; nam σχετλιάζειν est quiritari, sive dicere, heu! Syro-hex. ad καὶ εἰπὸν εὗγε (sic semel) affert: Σ. καὶ σχετλίασον (Ⲛⲉⲗⲓⲁⲥⲓⲟⲛ); quocum concinit Origen. a Nobilio excitatus: τὸ, καὶ εἰπὸν, εὗγε, παραφράζων ὁ Σύμ. πεποίηκε, καὶ σχετλίασον. (Locus est Opp. T. III, p. 417, ubi in editis minus bene legitur: τὸ δέ, καὶ εἶπον (sic), εὗγε, παρ. ὁ Σ. πεποίηκεν, ἐπένθησα καὶ ἐσχετλίασα.) ³¹ Sic Codd. XII, 86, 87 (cum κακῶν), Syro-hex.; necnon sine aster. (cum τῶν κακιῶν) Codd. 23, 51, et (cum τῶν κατοικιῶν) Codd. 22, 36, alii. ³² Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: ὄσοι ἐν ῥομφαίᾳ. ³³ Cod. 86, teste eodem. ³⁴ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III, 26, 42, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. ³⁵ Codd. 86, 88, (qui περιληφθεὶς scribunt.) Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. ³⁶ Syro-hex. Ⲛⲉⲗⲓⲁⲥⲓⲟⲛ ⲛⲉⲗⲓⲁⲥⲓⲟⲛ ⲛⲉⲗⲓⲁⲥⲓⲟⲛ. Vulg.: et obsequens. (Simplex Ⲛⲉⲗⲓⲁⲥⲓⲟⲛ ponitur pro πολιορκεῖν Jesai. vii. 1.) ³⁷ Codd. 86, 88. ³⁸ Idem. ³⁹ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁰ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald.,

Codd. III, 22, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et (cum ἐπὶ pro ἐν) Syro-hex. Hieron.: "Id quod nos interpretati sumus, in cunctis summitatibus montium, et post paululum, et subter universam quercum frondosam, LXX reliquerunt." ⁴¹ Cod. Jes. Cf. Hex. ad Psal. li. 10. Jesai. lvii. 5. ⁴² "Barb. [Cod. 86] ad marg. affert: 'Α. τερεβίντῳ ἰθαράτόπῳ (sic).—De Reg. Paulo aliter Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: 'Α. τερεβίνθῳ. Σ. θαρατόπῳ. Ubi, quicquid de posteriore lectione statuatur, Aquilae certe vindicandum videtur τερεβίνθῳ, ut semel saltem transtulit idem interpres ad Hos. iv. 13, ubi lectionem Hexaplorum, a Gesenio in *Thes. Ling. Hebr.* p. 50 in dubium vocatam, confirmat Syro-hex. Deinde pro ἰθαράτόπῳ Drach tentat ἰθαρά (= καθυρά) τόπῳ, male; nam ἰθαρά, quocumque sensu gaudeat, ad τερεβίνθῳ, τόπῳ autem ad sequens Ⲛⲓⲣⲉⲡⲉ pertinere, vix dubium esse potest. A scriptura Parsonsii non multam recedit σκιαρά, quod tamen pro constanti ejus, et quidem accuratiore, vocis Hebraeae versione, *daselq* (cf. ad Cap. xix. 11. xx. 28. xxxi. 3) Aquilam posuisse non facile crediderim. ⁴³ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, 26 (sine πάσης), 36, alii, et sub aster. Cod. 88. (Ita testatur Parsons, sed asteriscum ignorant Cod. 87, Syro-hex.) ⁴⁴ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁴⁵ Cod. 86, ut supra, et in textu Cod. 62. ⁴⁶ Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62: καὶ

14. וַשִׁמְמָה וַיְשַׁמְמָה. *Vastationem et desolationem.*
Ο'. *eis αφανισμὸν καὶ εἰς βλεθρον.* Σ. *ἠφανισμένην καὶ ἔτι ἀφανιζομένην.*⁴⁷

CAP. VII.

2. בְּנִפְתּוֹת. *Oras (extremitates).* Ο'. *πέρυγας.* Σ. *ἄκρα.*¹

3. בְּדַרְבֵּיךָ. *Secundum vias tuas.* Ο'. *ἐν ταῖς ὁδοῖς σου.* Σ. Θ. *κατὰ τὰς ὁδοὺς σου.*²

יָחַת כָּל-הוֹעֲבֵתְךָ. Ο'. *πάντα τὰ βδελύγματά σου.* 'Α. ✕ *σὺν* 4 *πάντα . . .*³

4. עַל-יָדֶיךָ. Ο'. *ἐπὶ σέ δώσω.* Σ. *θήσω σοι.*⁴

5. כִּי אָמַר יְהוָה רָעָה אֶחָת רָעָה הִנֵּה בָנָה. *Sic dixit Dominus Jona: Calamitas, unica calamitas, ecce! venit.* Ο'. *διότι τάδε λέγει ('Α. Σ. Θ. ἀδωναί⁵) κύριος ✕ Θ. κακία (Σ. κάκωσις⁶) μία, κακία ἰδοὺ πάρεστι.*⁷

6. וָקָם בָּנָה בָּנָה בָּנָה קָם קָם קָם קָם. *Finis venit, venit finis, expergiscitur contra te, ecce! venit.* Ο'. *ἰδοὺ τὸ πέρας ἦκει.* ✕ Θ. *τὸ πέρας ἦκει, ἦκει ('Α. ἦλθεν, ἦλθεν⁸) τὸ πέρας, ἐξηγγέρθη πρὸς σέ* 4.⁹

7. בָּנָה הַצִּיּוּרָה הַלְלוּ. *Venit orbis (regum vicissitudo) ad te.* Ο'. *÷ ἦκει τὸ πέρας* 4,¹⁰ ✕ Θ. *ἰδοὺ ἦκει ἡ πλοκή* 4¹¹ *ἐπὶ σέ.* 'Α. Σ. . *προσκόπησις . . .* Aliter: 'Α. . *συστολή . . .*¹²

וְהָיָה יוֹם קָרֹב הַיּוֹם. *Venit tempus, instat dies.* Ο'. *ἦκει (alia exempl. ἐνέστηκεν¹³) ὁ καιρὸς, ἤγγικεν ἡ ἡμέρα.* Σ. . *et tempus prope est, dies.* Θ. *Venit tempus, prope est dies.*¹⁴

וְהָיָה קוֹל הַרְרֵי מַחֲזִיקֵי הַרְרֵי. *Perturbationis, et non laeti clamoris in montibus.* Ο'. *οὐ μετὰ θορύβου, οὐδὲ μετὰ ᾠδῶν.* 'Α. *φαγεδαίνης, καὶ οὐκ ἐπιδοξότης.*¹⁵ Σ. *festinationis, et non recrastinationis.*¹⁶ Θ. *famis, et non gloriae montium.*¹⁷

δ. *σὺν τ. γ.* Parsons. male exscripsit: Σ. δώσω 86, 88. 'Α. *συνθήσομαι* 86. ⁴⁷ Syro-hex. *והשמה והשמה*.
✕ *והשמה*. Cf. ad Cap. xxiv. 3.
CAP. VII. ¹ Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 3. ² Cod. 86, teste De Reg., et sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. (In LXX vv. 3, 4 integri, et vv. 5, 6 mutili (σὺν τὸ πέρας πρὸς σέ—ἰδοὺ τὸ πέρας ἦκει) post v. 9 leguntur. Hieron.: "In hoc capitulo juxta LXX interpretes ordo mutatus est atque confusus, ita ut prima novissima sint, et novissima vel prima vel media, ipsaque media nunc ad extrema, nunc ad principia transferantur. Ex quo nos et ipsum Hebraicum et ceteros secuti interpretes, ordinem posuimus veritatis." Huc demum pertinet scholium ineditum ad marg. v. 8 versivous Syro-hex char. med. ap-
pictum: *حدها زسا جتص فح نوس حقا قلا*
حك اداب اقب نوس م نيب. حه فح حه
حدها حه حدها. لا حدها / حدها. حدها
(حدها حه حدها حه حدها حه حدها) ³ Cod. 86, teste De Reg. ⁴ Idem. ⁵ Idem. ⁶ Hieron.: "Pro afflictione, quam juxta Sym., qui interpretatus est κάκωσις, perspicuitatis causa posuimus, et in Hebraico et in Graeco κακία, vel κοτηρία scribitur, id est, malitia." ⁷ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 26, 49, alii, et (cum *ἔρχεται* pro *πάρεστιν*) Codd. 22, 23, 36, alii. Codd. 87, 88, Syro-hex.: ✕ *κακία μία ἰδοὺ πάρεστι* (Syro-hex in marg. char. med.: *ἔρχεται*). Hieron.: "Haec dicit Dominus—*qui habitas in terra.* Haec in LXX non habentur, sed in editione eorum de translatione Theodotionis sub aste-

risicis addita sunt." ⁸ Cod. 86, teste De Reg. ⁹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald. (cum *ἦκει* semel), Codd. 26, 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic, addito in fine *ἰδοὺ ἦκει τὸ πέρας*, Codd. 22, 36, alii. ¹⁰ Obelus est in Cod. 87, et Syro-hex. ¹¹ Cod. Jes. Post *ἐξηγγ.* πρὸς σέ Comp. (cum *πλοκή* sine artic.), Ald., Codd. 26, 49, alii, perguut: *ἰδοὺ ἦκει ἡ πλ. ἐπὶ σέ*; et sic, interposito *ἰδοὺ ἦκει τὸ πέρας*, Codd. 22, 36, alii. ¹² Cod. 86, teste De Reg.: 'Α. Σ. *προσκόπησις*. 'Α. *συστολή*, ex duplici, ut videtur, editione. Hieron.: "Venit *contractio* [*συστολή*], quae in Hebraico dicitur *ΣΕΡΗΡΗΡΑ*, et quam Aq. interpretatus est *προσκόπησιν*, id est, *contemplationem et propectionem*, quam semper pavida tibi venire metuebas; et quam interpretatus est Theod. *πλοκή*, id est, *ordinem contextumque malorum omnium.*" ¹³ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Fortasse est Theodotionis. Cf. ad Cap. xxii. 4. ¹⁴ Hieron. ¹⁵ Parsons. ad *θορύβου* (v. 11) notat: "'Α. *φαγεδαίνης καὶ οὐκ ἐπιδοξότης* (86 ad v. 7), 88." De Reg. non nisi ad v. 11 lectionem affert, quae tamen ad v. 7 aut pariter aut unice pertinere videtur. Ad *φαγεδαίνα* cf. Hex. ad Deut. vii. 23. xxviii. 20; ad *ἐπιδοξότης* pro Hebraeo *יִת* cf. Hex. ad Psal. xlv. 4. ¹⁶ Hieron.: "Verbum Hebraicum *ADARIM*, quod nos in duo verba divisum, primum *AD*, secundum *ARIM*, juxta Theod. *gloriam montium* interpretati sumus, Sym. vertit in *recrastinationem*, dixitque . . *dies festinationis, et non recrastinationis.*" Syro-hex. affert: ✕ *והיה חם חם חם חם*, Graece fortasse: Σ. *οὐδὲ μετὰ ὑπερ-θίσεως*. Cf. Hex. ad Thren. ii. 2. ¹⁷ Hieron. In

10. הַיָּהּ הַיּוֹם הַיָּהּ בָּנָה יִצְחָק הַצִּפּוֹרָה יִצְרָאֵל. *Ecce! dies, ecce! venit; exiit (ad finem perducta est) orbis; floret virga, pullulat superbia.* O'. *ιδού ή ήμέρα κυρίου, εί και ή ράβδος ήνθηκεν.* Alia exempl. *ιδού ή ήμέρα ÷ κύει 4, ιδού τὸ πέρας ήκει* X (Θ.) *έξήλθεν ή πλοκή (Σ. inspectio), και ήνθησεν ή ράβδος· ('A. Θ.) έβλάστησεν ή υπερηφανία 4.¹⁸*

11. וְשִׁרְיָתָא לְמַטְרָהּ עָלָה. *Violentia surgit in virgam (castigationem) improbitatis.* O'. *ή ύβρις έξανέστηκε, και συντρίψει στήριγμα άνόμου.* 'A. *άδικία άνέστη είς ράβδον άθεσίας.* Σ. *ή πλεονεξία έστηκεν είς πρόσκληση άνομίας.¹⁹*

וְלֹא יִשְׁתָּרְוּ מִמֶּנּוּ. *Non (remanebit) ex eis, neque ex multitudine eorum.* O'. *και ού μετὰ θορύβου, ούδὲ μετὰ σπουδής.* Σ. *ούκ έστιν, ούκ έξ αὐτῶν, ούδὲ εκ τού πλήθους αὐτῶν.²⁰* Θ. *ούκ έξ αὐτῶν, ούδὲ εκ τού πλήθους αὐτῶν.²¹*

וְלֹא יִשְׁתָּרְוּ מִמֶּנּוּ. *Neque ex opibus eorum, et nihil magnifici erit inter eos.* O'. Vacat. X (Θ.) *και ούκ έξ αὐτῶν είσιν, ούτε άραισμός εν αὐτοίς 4.²²* Σ. *οιδὲ έξ άχορτασίας αὐτῶν, ούδὲ εκ τού κάλλους αὐτῶν.²³*

12. הַיָּהּ. *Advenit.* O'. *ιδού.* 'A. *κατέστησεν.* Σ. X *ένέστη.* Θ. *έφθασεν.²⁴*

וְיָרַח קָרַח לְכָל הַמִּוֹנִים. *Quia ira est in omnem multitudinem ejus.* O'. Vacat. X (Θ.) *δτι όργή είς πᾶν τὸ πλήθος αὐτῶν 4.²⁵*

13. וְיָרַח קָרַח לְכָל הַמִּוֹנִים. *Etiamsi adhuc in viventibus sit vita eorum; nam visio ad omnem multitudinem ejus non revertetur.* O'. Vacat. X (Θ.) *και έτι ('A. εί έτι²⁶) εν ζωή τὸ ζήν αὐτῶν, δτι όρασις είς πᾶν τὸ πλήθος αὐτῆς ούκ άνακάμψει 4.²⁷* Σ. *άλλά και έτι ούδὲ εν ζωσιν ή ζωή αὐτῶν . . .²⁸*

14. תִּקְעוּ בַתְּקוּעֵי הַחֵן. *Clangunt clangore, et praeparant omnia.* O'. *σαλπίσατε εν σάλπιγγι, και κρίνατε ('A. Θ. έτοιμάσατε²⁹) τὰ σύμπαντα.* Σ. *έσωπίσαν ούτοι τη σάλπιγγι, και κατεσκευάσαν τὰ πάντα.³⁰*

וְיָרַח קָרַח לְכָל הַמִּוֹנִים. *Nec est qui eat in praelium; nam ira mea est in omnem multitudinem ejus.* O'. Vacat. X (Θ.) *και ούκ έστιν πορευόμενος είς τὸν πόλεμον, δτι ή όργή μου είς πᾶν τὸ πλήθος αὐτῆς 4.³¹*

textu post *ώδινων* Cod. 62 infert *όρέων.* ¹⁸ Sic Codd. 87, 88 (uterque cum *ήσθήσεν* pro *ήνθησεν*), et Syro-hex. (cum + *έκύνσεν* 4); quos presse secutus est Hieron., vertens: *Ecce! dies parit, ecce! finis venit; egressa est complexio (Sym. inspectio), et floruit virga; germinavit superbia.* Idem notat: "Locus difficilis, et inter Hebraicum et LXX multum discrepans, quibus pleraque de Theodotionis editione addita sunt." Cod. XII affert: X (Θ.) *έξήλθεν κ.τ.έ.;* Cod. 86: 'A. Θ. *έβλάστησεν ή υπερηφανία (sic).* ¹⁹ Codd. 86, 88. Ad Symmachum De Reg. e Cod. 86 exscripsit *πρόκληση*, Parsons. vero e Codd. 86, 88, *πρόσκληση*. Sed vera Symmachi manus est *πρόσκλησις* (א פִּזְזָ, *inclinavit*), quam opportune restituit Syrus noster, in lectione egregia a Norbergio praetermissa: *וְלֹא יִשְׁתָּרְוּ מִמֶּנּוּ.*

(cum *וְלֹא יִשְׁתָּרְוּ* in rasura char. med.). Cf. nos ad Psal. xxxix. 5, not. 8. ²⁰ Syro-hex. in continuatione: *וְלֹא יִשְׁתָּרְוּ מִמֶּנּוּ.* ²¹ Cod. 86, teste De Reg., qui praeterea affert: 'A. *φαγδαλης, και ούκ έπιδοξότης.* Sed vid. ad v. 7. ²² Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (om. *είσιν*), 23, 25, alii, et sub aster. Codd.

87, 88, Syro-hex. Hieron. ex Theodotione: *Et non ex ipsis sunt, neque pulcritudo in eis.* ²³ Syro-hex. in continuatione: *וְלֹא יִשְׁתָּרְוּ מִמֶּנּוּ.* Cf. Hex. ad Prov. xv. 16. Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. *εκ τού κάλλους.* ²⁴ Codd. 86, 88. Asteriscum exhibet De Reg. ²⁵ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii (quorum nonnulli *διότι* pro *δτι* habent), et sub aster. Cod. 87 (cum *διότι*), Syro-hex. Hieron.: "Hoc in LXX non habetur." ²⁶ Codd. 86, 88. ²⁷ Cod. Jes. (nisi *ούκέτι* pro *έτι*). Sic in textu Comp. (cum *τὸ πλήθος αὐτῶν*), Ald. (cum *και ούκέτι*), Codd. III, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Codd. 86, 88: Θ. *άνακάμψη* (sic). Hieron.: "Sed nec isti duo versus habentur in LXX editione." ²⁸ Codd. 86

(teste De Reg., non *ουδε εκ ζωων*, ut Parsons. exscripsit), 88. Copula accessit ex Syro-hex., qui affert: *וְ*. ²⁹ Codd. 86, 88. ³⁰ Syro-hex. *וְ*. ³¹ Cod. Jes., teste Parsansio. (Montef. edidit: X (Θ.) *και ούκ έστιν ό π. είς πόλεμον κ.τ.έ.*) Sic in textu Comp. (cum *αὐτῶν* pro *αὐτῆς*), Ald. (cum *έσται π. είς πόλ.*

87, 88, Syro-hex. Hieron. ex Theodotione: *Et non ex ipsis sunt, neque pulcritudo in eis.* ²³ Syro-hex. in continuatione: *וְלֹא יִשְׁתָּרְוּ מִמֶּנּוּ.* Cf. Hex. ad Prov. xv. 16. Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. *εκ τού κάλλους.* ²⁴ Codd. 86, 88. Asteriscum exhibet De Reg. ²⁵ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii (quorum nonnulli *διότι* pro *δτι* habent), et sub aster. Cod. 87 (cum *διότι*), Syro-hex. Hieron.: "Hoc in LXX non habetur." ²⁶ Codd. 86, 88. ²⁷ Cod. Jes. (nisi *ούκέτι* pro *έτι*). Sic in textu Comp. (cum *τὸ πλήθος αὐτῶν*), Ald. (cum *και ούκέτι*), Codd. III, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Codd. 86, 88: Θ. *άνακάμψη* (sic). Hieron.: "Sed nec isti duo versus habentur in LXX editione." ²⁸ Codd. 86

(teste De Reg., non *ουδε εκ ζωων*, ut Parsons. exscripsit), 88. Copula accessit ex Syro-hex., qui affert: *וְ*. ²⁹ Codd. 86, 88. ³⁰ Syro-hex. *וְ*. ³¹ Cod. Jes., teste Parsansio. (Montef. edidit: X (Θ.) *και ούκ έστιν ό π. είς πόλεμον κ.τ.έ.*) Sic in textu Comp. (cum *αὐτῶν* pro *αὐτῆς*), Ald. (cum *έσται π. είς πόλ.*

15. יִאֲכַלְנָהּ. Consumet eum. O'. συντελέσει. 'A. καταφάγεται (αὐτόν).³²

16. וְפָלְטוּ פְּלִיטֵיהֶם. Et evadent fuga elapsi eorum. O'. καὶ ἀνασώθησονται οἱ ἀνασωζόμενοι ἐξ αὐτῶν. Σ. καὶ οἱ ἐκφεύγοντες ἐξ αὐτῶν, οἷνες ἐὰν ἐκφύγωσιν ἐξ αὐτῶν.³³

כִּי־וַיִּנִּי הַגַּמְוִיִּת. Sicut columbae convallium. O'. Vacat. * Θ. ὡς περιστεραὶ μελετητικαί.³⁴ 'A. . . τῶν φάραγγων. Σ. . . ἐν φάραγγιν.³⁵

כָּל־הֵם הִמּוֹת אִישׁ בְּעֵוֹנוֹ. Omnes gemunt, unusquisque in iniquitate sua. O'. [καὶ] πάντας ἀποκτενῶ, ἕκαστον ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτοῦ. Θ. πᾶσαι γογγύζουσαι ἕκάστη ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῆς.³⁶

17. וְכָל־בְּרִיִּים תִּלְכְּנָהּ מֵיִם. Et omnia genua fluent aquis. O'. καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται ὑγρασίᾳ. Σ. καὶ πάντα γόνατα βεύσει ὕδατα.³⁷ 'O 'Εβραῖος' παραλυθήσονται ὡς ὕδωρ.³⁸

19. לְנִתְּחָהּ יְהִי. In abominationem erit. O'. ὑπεροφθήσεται. 'A. εἰς χωρισμὸν . . . Σ. εἰς σίκχος ἔσται. Θ. εἰς ἀκαθαρσίαν . . .³⁹

כֶּסֶף עֲבָרָתָהּ וְזָהָב עֲבָרָתָהּ. Argentum eorum et aurum eorum non valebit servare eos in die furoris Iovae. O'. Vacat. * Θ. τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν οὐ δυνήσεται ἐξελεῖσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου.⁴⁰

לֹא יִשְׂבְּעוּ. Non saturabunt. O'. οὐ μὴ ἐμπλησθῶσι. Θ. οὐ χορτασθήσεται.⁴¹

בְּמַשְׁלָל. Offensio. O'. βάσανος. 'A. Σ. σκάνδαλον. Θ. κόλασις.⁴²

20. וְרָצְבִי עָדְיוֹ לְנַפְשׁוֹן שְׂמָצָה. Et decus mundi sui in superbiam vertit. O'. ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑπερφηλίαν ἔθεντο αὐτά. Σ. (καὶ) τὸν κόσμον τῶν περιθεμάτων αὐτῶν ἕκαστος εἰς ὑπερφηλίαν ἔταξεν.⁴³

ὅτι ὀργή μου ἐπὶ πάν), Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Et haec in LXX non habentur." ³² Codd. 86, 88. ³³ Syro-hex. bifuriam affert: . . . * . . . (Ad syntaxim cf. Rördam in Dissertatione etc. p. 41.) Codd. 86, 88: Σ. οἱ ἐκφεύγοντες. ³⁴ "MS. Jes. ὡς περιστερὰ μελετ- (sic)." —Montef. Rectius Parsons, ex eodem exscripsit: ὡς περιστεραὶ μελετηταὶ καὶ παντας, accinente Cod. Alex., qui pingit: ὡς π. μελετητῆ· καὶ παντας, male pro ὡς π. μελετητικαί· πάντας, quam lectionem exhibent Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (In posteriore Norberg, edidit: * . . . , vertens, sicut columbae concreditaе (. . .). Bernstein, in Zeitschrift etc. T. III, p. 408 tentat . . . , negligentes, incuriosas, suspicans Syrum interpretem in apographo suo falsam scripturam μελλητικαὶ invenisse, quae ipsa in Cod. 42 hodie reperitur. Frustra; nam Graeca vox μελλητικός non negligens aut incuriosus, sed cunctabundus sonat. Quid, quod egregius codex noster non . . . , sed una literula auctiorem scripturam . . . , gemebundae, rectissime exhibet. Similis est locus Jesai. xxxviii. 14, καὶ ὡς περιστερὰ, οὕτω μελετῶ (. . .), ubi Noster quidem nimis serviliter . . . pnsit (ut in hoc ipso loco interpres S. Cyrilli in Lincam Hom. CXXXI: . . .), alter autem Syrus . . .)

Hieron.: "LXX columba convallium, sive ut Theod. transtulit, meditates, omnino tacuerunt." ³⁶ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. falso exscripsit: 'A. ἐπὶ τῶν φ., ad ἐπὶ τῶν ὀρέων lectionem aptans. ³⁶ Hieron.: "Hocque quod nos interpretati sumus: Omnes trepidi, unusquisque in iniquitate sua, Theod. transtulit ita: Omnes missitantes, unquamque in iniquitate sua." Phavor. p. 430: Γογγύζειν ἐπὶ περιστερῆς λέγεται, σημαίνει δὲ τὸ τοιθυρίζειν. ³⁷ Syro-hex. . . . Codd. 86, 88: Σ. βεύσει ὕδατα. Cf. ad Cap. xxi. 7. ³⁸ "Sic MS. Reg. bombycinus, et Coisl., et scholion Rom. editionis." —Montef. Locutionem Hebraeam, sive potius versionem LXXviralem, aliter declarat Hieron., prolantibus Dathio et Gesenio: "Pavoris magnitudine urina polluet genua." ³⁹ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 σίκχος pro σίκχος exscripsit. Cf. ad Cap. xi. 18. xx. 7. Hic quidem Syrus noster egregie hallucinatus est, Symmacho vindicans lectionem: * . . . , cum scholio: * Scilicet pro εἰς σίκχος ἔσται ridiculum errorem, εἰς σίκλος ἔσται, propagavit. ⁴⁰ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 23, 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic (cum δυναθήσεται) Codd. 22 (sub *), 26, 36, alii. Hieron.: "Et hoc in LXX non habetur." ⁴¹ Cod. 86. Cod. 88: Θ. οὐ χορτασθήσονται. ⁴² Codd. 86, 88. ⁴³ Cod. 86. Cod. 88 affert: Σ. τὸν κόσμον—αὐτῶν.

20. **דְּרִיזוֹתֵיהֶם**. *Detestanda eorum.* O'. Vacat. ✕
 Θ. προσοχθίσματα αὐτῶν ⁴⁴. Σ. σίκχη αὐ-
 τῶν ⁴⁵.
לְנֶדֶה. O'. eis ἀκαθαρσίαν. Σ. (eis) σίκχος. ⁴⁶
21. **לְרִשְׁעֵי**. *Improbis.* O'. τοῖς λοιμοῖς. 'A. Σ.
 Θ. (τοῖς) ἀσεβέσι. ⁴⁷
וְהִלְלוּ. *Et profanabunt illud.* O'. καὶ βεβη-
 λώσουσιν αὐτά. Σ. (καὶ) μιανούσιν. ⁴⁸
22. **וְהִלְלוּ אֶת-צִפְוֹנִי**. *Et profanabunt adytum
 meum.* O'. καὶ μιανούσι τὴν ἐπισκοπὴν μου.
 'A. . . τὸ ἀπόκρυφόν μου. ⁴⁹ Σ. qui profanant
 absconsionem meam. ⁵⁰
פְּרִיזִים. *Tyranni.* O'. ἀφυλάκτως. 'A. δια-
 κόπτοντες. Θ. λοιμοί. ⁵¹ Σ. irrumpentes (δια-
 κόψαντες). ⁵²
וְהִלְלוּ. O'. καὶ βεβηλώσουσιν αὐτά. 'A.
 (καὶ) λαϊκώσουσιν. ⁵³
23. **וַעֲשֵׂה הַרְתוּקָה**. *Fac catenam.* O'. καὶ ποιή-
 σουσι φυρμὸν. 'A. . conclusionem. Σ. ἐποίησαν
 (Σ. Θ.) καθήλωσιν. ⁵⁴
מִשְׁפָּט דָּמִים. *Judicio sanguinum.* O'. λαῶν.

Alia exempl. κρίσεως αἱμάτων. ⁵⁵

24. **וְהָבִיאתִי רָעִי גֵוִים יְרִשְׁוּ-אֶת-בְּתוּמֹתֵיהֶם**. *Et ad-
 ducam pessimos gentium, et occupabunt domos
 eorum.* O'. Vacat. ✕ Θ. καὶ ἄξω πονη-
 ροὺς ἔθνῶν, καὶ κληρονομήσουσι τοὺς οἴκους
 αὐτῶν ⁵⁶.
- וְנָשַׁבְתִּי גְּבוּרָתִי**. *Et cessare faciam superbiam.*
 O'. καὶ ἀποστρέψω τὸ φρύαγμα. 'A. καὶ
 καταπαύσω τὴν ὑπερφέρειαν. Σ. . . τὴν ὑπερη-
 φανίαν. ⁵⁷
- וְעָוִים**. *Potentium.* O'. τῆς ἰσχύος αὐτῶν. Σ.
 ἀνευτρόπων. ⁵⁸
25. **וְהָבִיאתִי מַבְּרָא וְהָבִיאתִי**. *Contractio (horror) venit, et
 quærent.* O'. [καὶ] ἐξιλασμός ('A. Θ. συνοχή.
 Σ. ἀθυμία ⁵⁹) ἤξει, καὶ ζητήσῃ. Σ. ἀθυμίας
 ἐπελθούσης, ζητήσουσιν. ⁶⁰
26. **וְהָיָה עַל-הָהָה**. *Calamitas super calamitatem.*
 O'. οὐαὶ ἐπὶ οὐαὶ. Σ. συμφορὰ ἐπὶ συμφο-
 ράν. ⁶¹
27. **וְהָיָה לְרֵגֶל**. *Rex lugebit.* O'. Vacat. ✕
 'A. Θ. ὁ βασιλεὺς πενθήσῃ ⁶².

⁴⁴ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 49, 90, Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. Codd. 22, 36, alii: καὶ προσοχθισμάτων αὐτῶν. Hieron.: "Illudque quod sequitur, *offendicula eorum*, sciamus de Theodotione additum." ⁴⁵ Codd. 86, 88, teste Parsonsio: Θ. προσοχθίσματα. Σ. σίκχη αὐτῶν. De Reg. vero e Cod. 86 affert: Θ. ✕ προσοχθίσματα αὐτῶν. Σ. ✕ σίκχη αὐτῶν. ⁴⁶ Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Pro quibus Sym. interpretatus est, *pausam*, volens idolorum sordes exprimere." ⁴⁷ Codd. 86, 88. ⁴⁸ Ibidem. ⁴⁹ Ibidem. ⁵⁰ Syro-hex. **וְהִלְלוּ אֶת-צִפְוֹנִי**. Pro **וְהִלְלוּ אֶת-צִפְוֹנִי** Norberg. probabiliter corrigit **וְהִלְלוּ אֶת-צִפְוֹנִי**, *absconsionem*, formam Lexicographis ignotam, sed quae analogiae non repngnat. Pro eodem Hebraen Psal. lxxxii. 4 Sym. posuit τὸ ἀπόκρυφόν, quod Noster vertit **וְהִלְלוּ אֶת-צִפְוֹנִי**. ⁶¹ Codd. 86, 88. ⁶² Hieron.: "Emissarii, sive, ut LXX transtulerunt, *temere*; vel, ut Sym. et Theod., *irrumpentes*, et *pestilentes*." Pro *irrumpentes* nonnemo tentat *εισβάλλοντες*, invito Syro nostro, qui affert: **וְהִלְלוּ אֶת-צִפְוֹנִי**. Cf. Ceriani ad Exod. xix. 24. ⁵⁵ Cod. Jes. Cf. Hex. ad Deut. xx. 6. xxviii. 30. ⁵⁶ Hieron.: "Verbum Hebraicum *ARETHIC* Aq. *conclusionem* [nonnemo *συγκλεισμών*], Sym. et Theod. *καθήλωσιν*, id est, *confisionem*, interpretati sunt." Syro-hex. affert: **וְהִלְלוּ**

וְהִלְלוּ. (Sic **וְהִלְלוּ**, καθήλωσον, Psal. cxviii. 120.)

⁵⁷ Sic Comp., Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: **וְהִלְלוּ**. ⁵⁸ Cod. Jes.

Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Et haec in LXX non habentur." ⁵⁹ Montef. e Cod. Jes. edidit:

'A. καὶ καταπαύσω ὑπερηφανίαν. Σ. ἀνευτρόπω, consentiente Parsonsio, qui praeterea e Codd. 86, 88 affert: 'A. τὴν ὑπερφέρειαν. Σ. τὴν ὑπερηφανίαν. Postremo De Reg. e Cod. 86: 'A. Σ. τὴν ὑπερηφανίαν. ⁶⁰ Syro-hex.: Σ. *invocerecondorum* (**וְהִלְלוּ**), cujus loco Graecum vocabulum exquirentes, incidimus in *ἀνευτρόπων*, quod in Cod. Jes. sub obscura, nec Graeca quidem, lectione *ἀνευτρόπω* latere videtur. Glossae Graeco-Latinae dant: *ἀνευτρόπος*, *irreverens*.

⁶¹ Hieron.: "Juxta superiorem urdinem, recte Aq. et Theod. interpretati sunt, *angustiam*; Symmachusque *maerorem*." Codd. 86, 88: Σ. ἀθυμία. Θ. συνοχή. ⁶² Syro-hex. **וְהָיָה לְרֵגֶל**. Hieron.: "Nos autem juxta Symmachum priorem sententiam cum posteriore conjunximus, ut diceremus: *Angustia superveniente requirunt pacem, et non erit*." (In textu pro *ζητήσῃ*, *ζητήσεις* legunt Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.) ⁶³ Codd. 86, 88. ⁶⁴ Cod. Jes. Sic

recte Aq. et Theod. interpretati sunt, *angustiam*; Symmachusque *maerorem*." Codd. 86, 88: Σ. ἀθυμία. Θ. συνοχή.

⁶⁰ Syro-hex. **וְהִלְלוּ אֶת-צִפְוֹנִי**. Hieron.: "Nos autem juxta Symmachum priorem sententiam cum posteriore conjunximus, ut diceremus: *Angustia superveniente requirunt pacem, et non erit*." (In textu pro *ζητήσῃ*, *ζητήσεις* legunt Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med.) ⁶¹ Codd. 86, 88. ⁶² Cod. Jes. Sic

recte Aq. et Theod. interpretati sunt, *angustiam*; Symmachusque *maerorem*." Codd. 86, 88: Σ. ἀθυμία. Θ. συνοχή.

27. **וְלִבִּי שָׁמַם**. *Induet stuporem.* O'. ἐνδύσεται ἀφανισμόν. Σ. ἀφανισθήσεται ἀδημονία.⁶³

וְיִדְּפוּ אֶת הַיָּדָיִם. *Et iudiciis eorum iudicabo eos.* O'. καὶ ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν ἐκδικήσω ('A. Σ. Θ. κρινῶ⁶⁴) αὐτούς. Σ. καὶ ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν κρινῶ αὐτούς.⁶⁵

CAP. VIII.

1. **וְשֵׁשֶׁת**. (*Mense*) *sexto.* O'. ἐν τῷ πέμπτῳ ÷ μηνί.⁴

וַתִּפֹּל עָלַי. *Et cecidit super me.* O'. καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμέ. Σ. καὶ ἐπίπεσέ μοι.²

וַיָּדָנֵי יְדֵי שָׁמַיָא. O'. χεῖρ κυρίου. *Alia exempl.* ✕ ἐκεῖ⁴ χεῖρ ἀδωναί κυρίου.³

2. **וְכַמּוֹתָהּ כְּמַתְּוֵהָ**. *Similitudo sicut species ignis.* O'. ὁμοίωμα ✕ ὡς εἶδος⁴ ἀνδρός.⁵

2. **וְכַמּוֹתָהּ כְּמַתְּוֵהָ**. *Sicut species fulgoris, sicut aspectus orichalci.* O'. ὡς δρασις ἤλεκτρου. *Alia exempl.* ὡς δρασις ✕ (Θ.) ἀδρας, ὡς εἶδος⁴ τοῦ ἤλεκτρου.⁵ 'A. Σ. ὡς δρασις φέγγους...⁶ 'A... ὡς ὀφθαλμός...⁷

3. **וְשֵׁשֶׁת**. *Per antias capitis mei.* O'. τῆς κορυφῆς μου. ✕ 'A. Θ. τοῦ κρασπέδου τῆς κορυφῆς μου.⁸ Σ. (τοῦ) μαλλοῦ...⁹

וְשַׁע הַפְּנִימִית. *Portae interioris.* O'. τῆς πύλης ✕ τῆς ἐσωτέρας⁴.¹⁰

וּבִי שְׂדֵה זֵלוֹתֵי. *Ubi erat sedes simulacri zelotypiae ad zelotypiam provocantis.* O'. οὐ ἦν ἡ στήλη ✕ Θ. τῆς εἰκόνας τοῦ ζήλους⁴ τοῦ κτωμένου.¹¹ 'A. Θ. καθέδρα εἰδώλου τοῦ ζήλους...¹² Σ. οὐ ἐκεῖ ἐπετήγει ἐκτύπωμα παραζηλώσεως ζήλου.¹³

5. **וְשַׁע הַפְּנִימִית**. *Ad portam arae simulacrum zelotypiae huius in*

Comp., Ald., Codd. III, 22 (praem. κα), 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Origen. (Opp. T. III, p. 421) a Nobilio excitatus: τὸ, ὁ βασιλεὺς πενθήσει, συνήθως ἰστώρηται (ἡστέρισται), τάχα διὰ τὸν σωτήρα οὐκ ἂν νομισθῆναι πενθεῖν, οὐχ ἱρμυευσάντων τῶν O' τὸ ῥητὸν, ἢ μὴ εὐρηκότων τότε ἐν τῷ 'Εβραϊκῷ τὴν λέξιν. (Drusius ad loc.: "Origenes: τὸ, ὁ βασιλεὺς πενθήσει, συνήθως ἰστώρηται, quod emendant ἡστέρισται, notatum est asterisco." Emendatio, quae palmaria est, cuiusam tribuenda sit nescimus; sed ad hunc diem in editis Origenis tacite propagata est absurda lectio ἰστώρηται, quam Latine vertunt, *narratur*.) Hieron.: "Rex iugebit, et princeps induetur maerore, sive juxta LXX, *interitu*: qui nescio quid volentes, hoc quod de Hebraico sermone expressimus, *rex iugebit*, omnino tacuerunt." ⁶³ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ✕ **וְשַׁע הַפְּנִימִית**. Cf. ad Cap. xii. 29. (In lectione Graeca, quam concorditer testantur Parsons et De Reg., pro ἀφανισθήσεται nescio an legendum ἀμφιασθήσεται.) ⁶⁴ Codd. 86, 88. ⁶⁵ Syro-hex. **וְשַׁע הַפְּנִימִית**.

CAP. VIII. ¹ Sic Cod. 87. Syro-hex. pingit: + ἐν τῷ π. μηνί⁴. Montef. e Cod. Jes. affert: 'A. *ἔτει ε'*. μηνί *ε'*. ἡμέρη *ε'*, in vitis schedis Parsonsianis. ² Hieron.: "Sym. transtulit, *incidit mihi manus Domini*, quod in Hebraico dicitur **וְיָדָנֵי יְדֵי שָׁמַיָא** [MS. Sangerni. **וְיָדָנֵי יְדֵי שָׁמַיָא**]." ³ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 48, alii. ⁴ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 36, 49, alii, et Hieron. ⁵ Sic Codd. XII,

87, 88, et sine aster. (om. τοῦ) Ald., Codd. 26, 42, alii. Syro-hex. pingit: ✕ ὡς δρασις⁴ ἀδρας (**וְשַׁע הַפְּנִימִית**), ὡς εἶδος ἤλ. Hieron.: "Pro *splendore*, qui in Hebraico dicitur **וְשַׁע הַפְּנִימִית**, *auram* Theod. transtulit." ⁶ Cod. Jes. (non, ut Montef., φέγγουσα). Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ὡς ὄφ. φέγγους, ὡς εἶδος τοῦ ἤλ. ⁷ Cod. 86, teste De Reg. ⁸ Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. 68, 91. Hieron.: "Pro *cincinnati* LXX transtulerunt *κρασπέδον*, id est, *fibulam*." In Codd. 87, 88, et Syro-hex. scriba **ε** καὶ ἀνελαβέ με ad καὶ ἀνελαβέ με invitatus transit. ⁹ Cod. Jes. Hesych.: **Μαλλός** τὸ *ἔριον* καὶ ἡ *καθεμίμη κόμη*. ¹⁰ Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, alii. ¹¹ Cod. Jes. (Montef. exscripsit τοῦ ζήλου μου, sed in cod. est τοῦ ζήλου, teste Parsonsio.) Sic sub aster. Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. (cum ζήλου) Codd. 22, 23, alii. Hieron.: "Hoc autem, quod in quibusdam codd. reperitur, ✕ *et in statua imaginem zeli*: de Theodotione additum est... Porro quia *zelus* et *possessio*, quod Hebraice dicitur **וְשַׁע הַפְּנִימִית**, eodem appellantur nomine, pro *statua zeli* LXX *statuam possidentis* interpretati sunt." ¹² Codd. 86, 88. (Pro ζήλους Parsons. exscripsit ζήλου, repugnante De Reg.) ¹³ Syro-hex. **וְשַׁע הַפְּנִימִית**. ✕ **וְשַׁע הַפְּנִימִית** **וְשַׁע הַפְּנִימִית** **וְשַׁע הַפְּנִימִית**. Codd. 86, 88: Σ. ἐκτύπωμα παραζηλώσεως. Praeterea ad **וְשַׁע הַפְּנִימִית** Montef. sine auctore affert: "Ἄλλος περιχώρου, pro quo Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. *περίχωρος* tentat *περιχόλου*, valde *bilio*si."

- introitu.* Ο'. ἐπὶ τὴν πύλην ÷ τὴν πρὸς ἀνατολάς 4.¹⁴ ✕ τοῦ θυσιαστηρίου ἢ εἰκὼν τοῦ ζήλου τούτου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτήν 4.¹⁶ Σ. ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐκτύπωμα τῆς παραζηλώσεως τοῦτο ἐν τῇ εἰσόδῳ.¹⁶
5. לְמַלְאָה. 'A. εἰδωλον. Σ. Οἱ λοιποὶ ἐκτύπωμα.¹⁷
6. הַתָּה וְהָאֵתָה. *Videsne tu.* Ο'. εῶρακας ✕ σύ 4.¹⁸ לְיִשְׂרָאֵל בֵּית-יִשְׂרָאֵל. Ο'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. & ὁ οἶκος Ἰσραήλ 4.¹⁹
- הַתָּה. *Ut longe recedam.* Ο'. τοῦ ἀπέχεσθαι. 'A. Θ. τοῦ μακρυνθῆναι.²⁰
- וְעַד תָּשׁוּב. *Et insuper iterabis.* Ο'. καὶ ἔτι. 'A. (καὶ ἔτι) ἐπιστρέψας. Σ. (καὶ ἔτι) πάλιν.²¹
- תּוֹעֲבוֹת. *Abominaciones.* Ο'. ἀνομίας. 'A. Σ. Θ. βδελύγματα.²²
7. וַיֵּרָא בְּקִירַי וַיֵּרָא חֶרֶתְוֹתָהּ וַיֵּרָא חֶרֶתְוֹתָהּ. *Et vidi, et ecce! foramen unum in pariete.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὅπη μία ἐν τῷ τοίχῳ 4.²³
8. וַיֵּרָא בְּקִירַי וַיֵּרָא חֶרֶתְוֹתָהּ. *Perfode, quaeso, parietem.* Ο'. ὄρυξον ✕ 'A. δὴ ἐν τῷ τοίχῳ 4.²⁴

9. תֵּרָעָה. *Malas.* Ο'. Vacat. ✕ Οἱ Γ. τὰς πονηράς 4.²⁶
10. כָּל-תְּבַנִּיתִי וְשָׂרְפָהּ וְהָיָה לְיִמְוִלִים וְלְרַגְלָיִם. *Omnis imago reptilium et quadrupedum.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. πᾶσα ὁμοίωσις ('A. ὑπόδειγμα²⁶) ἔρπετοῦ καὶ κτήνους 4.²⁷
- וְקִשָּׁ. *Abominandorum.* Ο'. μάταια βδελύγματα. 'A. Σ. προσοχθίσματα.²⁸
- וְקִמְקָה. *Delineata.* Ο'. διαγεγραμμένα. Σ. καταγεγραμμένα.²⁹
- וְעַל-הַקִּיר. *In pariete.* Ο'. ἐπ' αὐτοῦ ✕ Σ. Θ. τοῦ τοίχου 4.³⁰
- וְכִיבֵי וְכִיבֵי. *Circumcirca.* Ο'. κύκλω. 'A. Θ. κύκλω κύκλω. Σ. κύκλω ✕ διόλου 4.³¹
11. עָמַד בְּתוֹכָם עֹמְדִים. *Stans in medio eorum, stantes.* Ο'. ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰστήκει. *Alia exempl. εἰστήκει ἐν μέσῳ αὐτῶν, εἰστήκεισαν.*³²
- וְעַל-פְּנֵיהֶם. Ο'. πρὸ προσώπου αὐτῶν. Σ. πρὸ τῶν γραφῶν.³³
- וְעַנְדְּהָרְבָה. *Nebulae suffimenti.* Ο'. ✕ 'A. Θ. τῆς νεφέλης 4 τοῦ θυμιάματος.³⁴
12. וַיַּעֲשׂוּ בַּחֹשֶׁךְ. *Faciunt in tenebris.* Ο'. ποι-

¹⁴ Obelus est in Cod. 87. Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus: *ab aquilone portae altaris idolum zeli in ipso introitu*, LXX transtulerunt: *ab aquilone ad portam orientalem*, quod in Hebraico non habetur, cetera quae ibi scripta sunt relinquentes." ¹⁵ Sic Codd. XII (cum ὁ ἢ εἰκὼν pro ἢ εἰκὼν), 87, 88, et Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum ζήλου), Codd. 49, 90, et (cum ὁ ἢ εἰκὼν τοῦ ζήλου) Codd. 22, 36, alii. Post *εἰσπ. αὐτήν* Codd. III, 86, alii, inferunt: *τὴν βλέπουσαν πρὸς ἀνατολάς*; Syro-hex. autem in marg. char. med.: *τῆς βλέπουσης* (לְיִשְׂרָאֵל וְעַד תָּשׁוּב). ¹⁶ Syro-hex. וְעַד תָּשׁוּב וְעַד תָּשׁוּב וְעַד תָּשׁוּב וְעַד תָּשׁוּב. ¹⁷ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁸ Cod. 87, et sine aster. Cod. 62. ¹⁹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ²⁰ Codd. 86, 88. ²¹ Idem. Cod. 62 in textu: *καὶ ἔτι ἐπιστρέψας* (ἔπει). Cf. ad v. 13. ²² Idem. ²³ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc in LXX non habetur." ²⁴ Idem, qui sine aster. pergunt: *καὶ ὄρυξα ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ ἰδοὺ θύρα μία.* ²⁵ Idem. ²⁶ Codd.

86, 88. ²⁷ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23 (cum πᾶς), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc autem quod posuimus: *Et ecce omnis similitudo reptilium et animalium*, in LXX non habetur." ²⁸ Codd. 86, 88. ²⁹ Idem. ³⁰ Cod. Jes. Cod. 62: *ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τ.* Lectio ἐπὶ τοῦ τοίχου est in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. (Pro ἐπ' αὐτοῦ edebatur ἐπ' αὐτοῦ, repugnantibus Codd. II, III, 26, 42, aliis.) ³¹ De Reg. e Cod. 86 obscure affert: Σ. ✕ διόλου 4 κύκλω. Π. ἐν μέσῳ. 'A. Θ. κύκλω. Parsons. vero e Codd. 86, 88: 'A. Σ. (Σ. tantum Cod. 88) διόλου πάντα ἐν μέσῳ. Ubi lectio Π. ἐν μέσῳ, s. πάντα ἐν μέσῳ, quid sibi velit ignoro. Pro κύκλω κύκλω stant Codd. 62, 87, 88; pro κύκλω διόλου Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron., qui Hebraea vertit: *in circuitu per totum.* ³² Sic Codd. 87, 88, et (cum καὶ εἰστήκεισαν) Syro-hex., qui pingunt: ✕ καὶ Ἰεζονίας (sic) ὁ τοῦ Σ. εἰστήκει 4 κ.τ.έ. Codd. 22, 23, 36, alii: *εἰστήκει ἐν μ. αὐτῶν, εἰστήκεισαν δέ.* ³³ Syro-hex. ✕ וְעַל-פְּנֵיהֶם. Hieron. Hebraea vertit: *ante picturas.* ³⁴ Cod. 86, teste De Reg. Sic sub aster. Codd. 87, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ Θ. τῆς νεφέλης.

- οὐσιν ÷ ᾧδε³⁵ ✕ 'Α. Θ. ἐν τῷ σκοτεῖ 4. Σ.
(ἐν) σκοτεινῷ.³⁶
12. אֵין יִרְאֶה אֵין יִרְאֶה. *Non est Ioua videns nos.* Ο'. οὐχ ὄρα (Θ. ἐφορᾷ³⁷) ὁ κύριος ✕ Οἱ Γ'. ἡμᾶς 4.³⁸
- 13, 15. עוֹד תִּשָּׁבַע. Ο'. ἔτι ✕ 'Α. Θ. ἐπιστρέψας 4.³⁹
14. עֵרַשׁ בֵּית־יְהוָה. Ο'. τῆς πύλης οἴκου κυρίου. Σ. ἐν τῇ πύλῃ τοῦ οἴκου κυρίου.⁴⁰
תַּמְתֵּם. Ο'. τὸν θαμμούζ. 'Ο 'Εβραῖος καὶ ὁ Σύρος· θαμμούζ.⁴¹
15. תִּגְבֹּהוּ. Ο'. ἐπιτηδεύματα. Οἱ Γ'. βδελύγματα.⁴²
16. בֵּין הַאֲלֹתַי וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ. *Inter vestibulum et altare.* Ο'. ἀναμέσον τῶν αἰλάμ, καὶ ἀναμέσον τοῦ θυσιαστηρίου. Σ. μεταξὺ τοῦ προπύλου καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.⁴³
אֲלֹתַי. 'Α. (juxta ed. 1^{iam}) τῆς προστάδος. 'Α. (juxta ed. 2^{diam}) τοῦ αἰλάμ. Σ. τοῦ προπύλου (s. προθύρου). Θ. τοῦ αἰλάμ.⁴⁴ 'Ο

- Σύρος· τῆς κυκλίδος.⁴⁵
16. אֵין יִרְאֶה אֵין יִרְאֶה. Ο'. ὡς εἴκοσι ✕ Θ. καὶ πέντε 4.⁴⁶
אֵין יִרְאֶה אֵין יִרְאֶה. Ο'. τὰ ὀπίσθια αὐτῶν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου (Σ. ἔχοντες⁴⁷).
קָדְמָה (in priore loco). *Ad orientem.* Ο'. ἀπέναντι. 'Α. ἀρχῆθενδε. Σ. πρὸς ἀνατολήν. Θ. κατ' ἀνατολάς.⁴⁸
אֲחֵרָה (in posteriore loco). Ο'. Vacat. ✕ Θ. κατ' ἀνατολάς 4.⁴⁹
17. חֲמָה. *Violentiae.* Ο'. ἀνομίας. Οἱ Γ'. ἀδικίας.⁵⁰
וַיִּרְעֹבוּ לְעֵרַשׁ. *Et denuo irritaverunt me.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ ἐπέστρεψαν (Σ. ἀνέκαμψαν⁵¹) τοῦ παροργίσει με 4.⁵²
עָשׂוּ לְעֵרַשׁ אֲחֵרָה. *Et ecce! applicant samentum ad nares suas.* Ο'. καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ✕ Θ. ἐκτείνουσι τὸ κλῆμα 4 ὡς μυκτηρίζοντες.⁵³ Σ. καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν

³⁵ Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 26, 42, alii. ³⁶ Cod. 86, teste De Reg. Codd. 87, 88, Syro-hex. in textu: ✕ ἐν τῷ σκοτεῖ 4; Codd. 22, 36, alii: ἐν σκοτεινῷ. ³⁷ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Ald., Codd. III, 49, 68, alii. ³⁸ Cod. 86, teste eodem. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ 'Α. Σ. ἡμᾶς. Sic in textu Codd. 22, 23, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Mox Cod. 86 affert: ✕ 'Α. σὺν 4 τὴν γῆν. ³⁹ Cod. Jes., et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Cf. ad v. 6. ⁴⁰ Syro-hex. ✕ לְעֵרַשׁ אֲחֵרָה לְעֵרַשׁ אֲחֵרָה. ⁴¹ Hieron.: "Quem nos *Adonidem* interpretati sumus, et Hebraeus et Syrus serino *THAMUZ* vocat." Praeterea Montef. e Regio affert lectiones: "Ἄλλ. παροξυσμός. Ἄλλ. βδελύγματα, quae fortasse ad v. 15 pertinent. ⁴² Codd. 86, 88. ⁴³ Syro-hex. ✕ בֵּין הַאֲלֹתַי וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ. Cod. 238 in marg. duplicem versionem affert: ἀναμέσον τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θ., καὶ μεταξὺ τοῦ προπύλου καὶ τοῦ θ. ⁴⁴ Hieron.: "Quod nos *vestibulum* juxta Sym. interpretati sumus, qui *proπύλον* posuit pro eo quod *LXX* et Theod. ipsum verbum Hebraicum transtulerunt *AELAM*, Aquilae prima ed. *προστάδα*, secunda *aelium* templi interpretata est, quam nos *porticum* templi exprimere possumus, sive *intectum atrium*, quod inter templum et altare erat." Cod. 86, teste De Reg., affert: 'Α. προστάδος. Σ. προθύρου. ⁴⁵ Scholium

apud Nobil.: Ἀλάμ δὲ τὸ προπύλαιον ὁ Σύρος τὴν κυκλίδα (κυκλίδα emendavit L. Bos) λέγει, ἦτις λέγεται παρὰ τοῖς πολλοῖς κάγκελλον. Cf. ad Cap. xl. 7. ⁴⁶ Hieron.: "In quibusdam exemplaribus *quingue* de Theodotione additi sunt." Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, alii, et sub aster. Syro-hex. ⁴⁷ Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Ald., Codd. III, 26, 49, alii, post τὰ ὀπ. αὐτῶν inferunt *deductores*. ⁴⁸ Codd. 86, 88. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xliii. 2. lxxvii. 7. Syro-hex. affert: ✕ אֲחֵרָה לְעֵרַשׁ. ⁴⁹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁵⁰ Cod. 86, teste De Reg. ⁵¹ Idem. ⁵² Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (om. τοῦ), 22 (cum ἀπέστρ.), 23 (idem), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (cum ✕ καὶ ἐπέστρ. 4 τοῦ π. με). ⁵³ Sic in textu Comp., Ald. (cum ἐκτ. καὶ τὸ κλ.), Codd. III, XII, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex., qui posterior τὸ ἐγκλημα (אֲחֵרָה) in suo habuisse videtur. Nobil. ex Origene affert: Σ. καὶ ὡς ἀφιέντες κ.τ.έ. Τὸ μέντοι, ἐκτενοῦσι (sic) τὸ κλῆμα, μὴ κείμενον παρὰ τοῖς Ο', ἀπὸ Θεοδοτίανος προσεθήκαμεν. Ἰστίου δὲ ὅτι μωρὰ (sic) Ἑβραϊστὶ καὶ ἔχον καὶ κλῆμα σημαίνει. Hieron.: "LXX transtulerunt: *Et ecce! ipsi sicut subsannantes; quibus de Theodotione additum est, extendunt samentum.*"

ἤχον ὡς ἄσμα διὰ τῶν μυκτῆρων αὐτῶν.⁵⁴
'Α... πρὸς μυκτῆρα αὐτῶν. Θ... εἰς τὸν
μυκτῆρα αὐτῶν.⁵⁵

18. וְקָרְאוּ בְּזִמְיָ קוֹל גְּדוֹל וְלִי אֶשְׁמַע אֹתָם.

*Et clamabunt in auribus meis voce magna, nec
audiam eos. O. Vacat. X Θ. καὶ καλέσουσιν
ἐν τοῖς ὠσὶ μου φωνῇ μεγάλῃ, καὶ οὐ μὴ εἰσα-
κούσω αὐτῶν 4.⁵⁶ Ἄλλος· καὶ κεκράζονται
εἰς τὰ ὠτά μου φωνῇ μεγάλῃ, καὶ οὐ μὴ εἰσα-
κούσω αὐτῶν.⁵⁷*

CAP. IX.

1. קָרְבִי פָקְדוֹת הָעִיר. *Appropinquare facile cus-
todes urbis. O. ἤγγικεν ἡ ἐκδίκησις τῆς
πόλεως. Σ. ἤγγικασις εἰς ἐπισκοπὴν τῆς πόλεως.¹*

וְאִישׁ בְּלִי מִשְׁחָתוֹ בְּיָדוֹ. *Et unusquisque instru-
mentum perditionis ejus in manu ejus. O. καὶ
ἕκαστος εἶχε τὰ σκεύη τῆς ἐξολοθρεύσεως (Οἱ
Γ'. διαφθορᾶς²) ἐν χειρὶ αὐτοῦ (Θ. ἐν τῇ χειρὶ*

αὐτοῦ³). Σ. καὶ ἕκαστος σκευὸς διαφθορᾶς ἔξει ἐν
τῇ χειρὶ αὐτοῦ.⁴

2. וְיִזְעָה. *Superioris. O. τῆς ὑψηλῆς. Θ. τῆς
ἄνω.⁵*

בְּלִי מַפְצֵל. *Instrumentum diffractionis ejus. O.
πέλυξ. Ἄ. Σ. σκευὸς X διασκορπισμοῦ αὐ-
τοῦ 4.⁶*

וְשִׁבְלֵי. *Vestitus. O. ἐνδεδυκώς. Οἱ Γ'. ἐνδε-
δυμένος.⁷*

וְיָבֵי. *Vestibus lineis. O. ποδήρη. Ἄ. ἐξαι-
ρετα. Σ. λίνα. Θ. βαδδὴν (s. βαδδὶμ).⁸*

וְיִזְתְּבֵר בְּמַתְרֵי. *Et atramentarium scribae
ad lumbos ejus. O. καὶ ζώνη σαπφείρου ἐπὶ
τῆς ὀσφύος αὐτοῦ. Ἄ. (juxta ed. 1ma) Θ.
(καὶ) κάστου γραμματέως . . Ἄ. (juxta ed. 2da)
(καὶ) μελανοδοχείον γραμματέως . . Σ. πινα-
κίδιον γραφέως ἔχων ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.⁹
'Ο Ἑβραῖος· μέλαν καὶ κάλαμος γραφέως ἐπὶ
τῆς ὀσφύος αὐτοῦ.¹⁰*

⁵⁴ Cod. 86, teste De Reg. Nobil. ex Origene affert: Σ. καὶ ὡς ἀφιάντες εἰσὶν ἤχον ὡς ἄσμα (sic) διὰ τῶν μ. αὐτῶν. Montef. e Cod. Jes. (?) edidit: Σ. καὶ ὡς ἀφ. εἰσὶν ἐπῆχον (sic) ὡς ἄσμα διὰ τῶν μ. αὐτῶν. Syro-hex. ܐܫܡܐ ܕܝܗܘܢܐ ܕܝܗܘܢܐ ܕܝܗܘܢܐ. (κτίπον Hex. ad Job. xxxviii. 25) ܐܫܡܐ ܕܝܗܘܢܐ ܕܝܗܘܢܐ ܕܝܗܘܢܐ. Tandem Hieron.: "Pro quo interpretatus est Sym.: quasi emittentes sonitum in similitudinem cantici per naves suas. ⁵⁶ Sic Montef. ex Cod. Jes. Parsonsii amanuensis ex eodem affert: Ἄ. πρὸς μ. αὐτῶν. Σ. εἰς τὸν μ. αὐτῶν. διὰ τῶν μ. αὐτῶν.

⁵⁶ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III (om. φωνῇ μ.), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Sic, nisi οὐκ εἰσακούσομαι αὐτῶν, Ald., Codd. 49, 68, alii. Praeterea De Reg. e marg. Cod. 86 affert: Ἄλλ. καὶ οὐκ εἰσακούσομαι. Θ. καὶ οὐ μὴ. Οἱ λοιποὶ X μὴ. Hieron.: "Quodque sequitur: *Et cum clamaverint* etc., in LXX nun habetur."

⁵⁷ Sic in textu Codd. 22, 51, 231.

CAP. IX. ¹ Syro-hex. ܐܫܡܐ ܕܝܗܘܢܐ ܕܝܗܘܢܐ ܕܝܗܘܢܐ. ² Codd. 86, 88. ³ Cod. 86, teste De Reg.

⁴ Syro-hex. Symmacho continuit: ܐܫܡܐ ܕܝܗܘܢܐ ܕܝܗܘܢܐ ܕܝܗܘܢܐ. Hieron.: "Non dixit, *habebat*, ut LXX traostulerunt; neque enim narrat praeterita, sed praesentia futuraque demonstrat."

⁵ Cod. 86. ⁶ Idem. Cod. 62 in textu: καὶ ἐκάστῳ πέλυξ τοῦ σκορπισμοῦ αὐτοῦ. ⁷ Cod. 86, teste De Reg.

⁸ Codd. 86, 88. (Scripturam *βαδδὶμ* hic et v. 11 testatur De Reg.) Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18. Ezech. ix. 11. x. 2. Dan. x. 5. Hieron.: "Pro *lineis*, quod nos juxta Sym. interpretati sumus, LXX ποδήρη, Theod. ipsum verbum Hebraicum BADDIM, Aq. *praecipua* interpretati sunt." Syro-hex. affert: ܐܫܡܐ ܕܝܗܘܢܐ.

⁹ Hieron.: "Ubi nos diximus, *et atramentarium scriptoris ad renes ejus*, LXX posuerunt, *et zona sapphirina super renes ejus*; Theod., *κάστου scribae in manu ejus* [?]; Aq., *μελανοδοχείον*, id est, *atramentarium scribae ad lumbos ejus*; Sym., *tabulas scriptoris habebat in renibus suis*." Idem paulo post: "Quodque Aquilae prima editio et Theod. dixerant *κάστου*, pro quo in Hebraico legitur *קַסְתֵּי*, cum ab Hebraeo quaererem quid significaret, respondit mihi Graeco sermone appellari *καλαμάριον*, ab eo quod in illo calami recondantur." Praeiverat Origenes a Nobilio excitatus: (Σύμμαχος) *πινακίδιον γραφέως ἔχων ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, ἵνα ὡσπερ ὑπογράφη τὴν ἐκάστου κρίσιν*. Ἀκύλας καὶ Θεοδοσίω, *κάστου γραμματέως* οὐδὲν δὲ ἠγοῦμαι σημαίνεισθαι παρ' Ἑλλήσιν ἐκ τῆς *κάστου φωνῆς* τῶν δὲ Ἑβραίων *τις ἄλεξ*, τὸ καλούμενον *καλαμάριον* εἶναι τὸ *κάστου*. Symmachi lectionem confirmat Syro-hex., qui affert: ܐܫܡܐ ܕܝܗܘܢܐ ܕܝܗܘܢܐ ܕܝܗܘܢܐ. h. e. Σ. λίνα, ἔχων πινακίδα γραφέως. Praeterea cf. ad v. 11.

¹⁰ Codex Reg. bombycinus. Vocem *μέλαν*, *atramentum*, Montef. ad *וְיָבֵי* refert, dissentiente Schleusnero in *Nov.*

2. **מַצֵּל**. *Justia*. Ο'. ἐχθόμενοι. 'Α. πλησίον.¹¹
3. **מַעַל הַכְּרוֹב**. Ο'. ἀπὸ τῶν χερουβίμ. "Ἄλλως ἀπὸ τοῦ χερουβ.¹²
- מִסְתַּן הַבַּיִת**. *Ad limen domus*. Ο'. Θ. εἰς τὸ αἶθριον (X) 'Α. Σ. τῶν οὐδῶν ἄ τοῦ οἴκου.¹³
4. **בְּתוֹךְ הָעֵיר בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם**. Ο'. μέσην X τὴν πόλιν, μέσην ἄ 'Ιερουσαλήμ.¹⁴
- וְהִתְיַיֵּת**. *Et pinges signum*. Ο'. καὶ ὁδὸς σημεῖον. 'Α. Θ. καὶ σημειώσεις τὸ θαῦ. Σ. καὶ σημειῶσαι σημεῖον.¹⁵
- בְּתוֹכָהּ**. Ο'. ἐν μέσφ αὐτῶν. *Alia exempl.* ἐν μέσφ αὐτῆς.¹⁶
6. **לְמַשְׁחִיתָ**. *Ad perditionem*. Ο'. εἰς ἐξάλειψιν. Οἱ Γ'. εἰς διαφθοράν.¹⁷
- וְשָׂרְעָלָיו הָיָה**. *Super quo est signum*. Ο'. ἐφ' οὓς ἐστι τὸ σημεῖον. 'Α. ἐφ' ὃν ἐπ' αὐτῶ τὸ θαῦ. Θ. ἐφ' ὃν τὸ θαῦ.¹⁸
- מִמְקַדְשִׁי**. *A sacrario meo*. Ο'. ἀπὸ τῶν ἀγίων μου. Οἱ Γ'. (ἀπὸ τοῦ) ἁγιασμοῦ (μου).¹⁹ *Aliter*: 'Α. Θ. ἀπὸ τοῦ ναοῦ μου.²⁰

7. **וְתִמְאָתָהּ וְתִמְאָתָהּ**. *Contaminate domum*. Ο'. μιάνετε X 'Α. σὺν ἄ τὸν οἶκον.²¹
- וְתִמְאָתָהּ**. *Atria*. Ο'. τὰς ὁδοὺς. 'Ο 'Εβραῖος τὰς αὐλάς.²²
- וְעָצְבֵיכֶם וְעָצְבֵיכֶם**. *Egredimini. Et egressi sunt, et caedebant per urbem*. Ο'. ἐκπορευόμενοι, καὶ κόπτετε, X καὶ πατάξατε τὴν πόλιν ἄ.²³ *Alia exempl.* ἐκπορεύεσθε, καὶ κόπτετε καὶ ἐξελθόντες ἔτυπτον τὴν πόλιν.²⁴
8. **וְנִי נִשְׁמַנִּי**. *Et remansi ego*. Ο'. Vacat. X Θ. ὑπελείφθην ἐγώ ἄ.²⁵
- וְנִשְׁמַנִּי**. *Num perdis tu*. Ο'. ἐξαλείφεις σύ. "Ἄλλος" εἰς ἐξάλειψιν σὺ ποιεῖς.²⁶
9. **וְדָמָי**. *Sanguine*. Ο'. λαῶν πολλῶν. Οἱ Γ'. αἱμάτων.²⁷
- וְפָשָׁעִי**. *Perversitate*. Ο'. ἀδικίας καὶ ἀκαθαρσίας. Οἱ Γ'. ἐκκλίσεως. 'Α. σφαλμοῦ.²⁸
- וְנִי נִשְׁמַנִּי**. Ο'. τὴν γῆν, οὐκ (ἐφορᾷ). X 'Α. σὺν ἄ τὴν γῆν, X Οἱ Γ'. καὶ ἄ οὐκ ἔστιν (ἐφορῶν).²⁹
10. **וְנִי נִשְׁמַנִּי**. *Et etiam ego—non parcat*. Ο'. καὶ οὐ φείσεται. *Alia exempl.* καὶ ἐγώ

Thes. s. v., qui μέλαν καὶ κάλαμος soli **מַצֵּל** respondere opinatur. Sed fieri potest, τὸν 'Εβραῖον, quisquis fuerit, inter **מַצֵּל** et **מַעַל** (ἐν μέλανι; vid. Hex. ad Jerem. xxxvi. 18) confusionem fecisse. ¹¹ Codd. 86, 88. Sic Cod. 86 ad Cap. x. 6, 9, teste De Reg. ¹² Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. Jes. Cod. 62: ἀπὸ τοῦ χερουβί. ¹³ Codd. 86, 88: 'Α. Σ. τῶν οὐδῶν. Cf. ad Cap. x. 18. xlvii. 1. Hieron.: "Ubi nos transtulimus, *limen domus*, LXX et Theod., τὸ αἶθριον, id est, *sub divo* posuere *vestibulum*." ¹⁴ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex.: X μέσην τὴν π. ἄ μέσην 'Ιερ. ¹⁵ Cod. 86 (cum θαῦμα pro θαῦ), teste De Reg. (Parsons. e Codd. 86, 88: 'Α. Θ. καὶ σημειώσεις τὸ θαῦμα. Σ. καὶ σημειώσεις σ. Nobil. ex Origene mendose affert: 'Ἀκύλας καὶ Θεοδοσίωσ' σημειώσεις τοῦ θαῦ ἐπὶ τὰ μέτωπα.) Paulo aliter Hieron.: "Pro *signo*, quod LXX, Aq. et Sym. transtulerunt, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit **תְּהָו**." ¹⁶ Sic Codd. III, 42, 86, alii, et Syro-hex. io marg. ¹⁷ Codd. 86, 88. ¹⁸ Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Θ. τὰ θαῦμα (sic). ¹⁹ Parsons. e Cod. 88 affert: Οἱ Γ'. ἁγιασμοῦ. Minus probabiliter Cod. 86, teste De

Reg.: Οἱ Γ'. τοῖς ἁγίοις μου. ²⁰ Nobil. Scholium esse videtur. Mox Cod. 87, Syro-hex.: ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν X τῶν πρεσβυτέρων ἄ; ubi solus Cod. 106 reprobat τῶν πρ. ²¹ Cod. 86, teste De Reg., et sic in textu Cod. 62. Parsons. e Codd. 86, 88 male exscripsit: 'Α. *συνμιάνετε*. ²² Scholium apud Nobil. Hieron.: "Pro *atriis*, quae Hebraice dicuntur **אֶשְׁרוֹת**, LXX posuere *vias*." ²³ Cod. Jes. (cum *πατάξατε*). Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ²⁴ Sic Codd. 22 (cum *ἔκοπτον* pro *ἔτυπτον*), 23, 36, alii. Cod. XII in marg.: καὶ ἐξελθόντες ἔτυπτον τὴν π. ²⁵ "Theodotio adjuogit: *ὑπελείφθην ἐγώ*."—Nobil. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Copulam praemittit solus Cod. 62. ²⁶ Cod. 86, teste De Reg. Sic (cum *ποιήσεις*) Cod. 238 in marg. ²⁷ Cod. 86, teste eodem. Origen. apud Nobil.: ἀντὶ τοῦ λαῶν [πολλῶν om. Codd. 87, 106, Syro-hex., et Hieron.], αἱμάτων οἱ λοιποὶ πεποιήκασι. ²⁸ Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 6, 9. ²⁹ Cod. 86, teste De Reg.: 'Α. σὺν (τὴν γῆν). Οἱ Γ'. καὶ (οὐκ). Cod. 62 in textu: σὺν τὴν γῆν, καὶ οὐκ ἔστιν, Aquilam, ut videtur, exprimens.

είμι οὐ φείσεται.³⁰ 'A. καίγε ἐγὼ οὐ φείσεται.³¹

11. הַבַּדִּים. O'. τὸν ποδῆρη. 'A. τὰ ἐξάιρετα. Σ. τὰ λίνα. Θ. τὰ βαδδὴν (s. βαδδίμ).³²

וְיָשָׁר תִּשְׁמַר תִּשְׁמַר. Qui atramentarium habebat ad lumbos ejus. O'. καὶ ἐξωσμένος τῆ ζώνῃ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ. 'A. οὐ μελανοδοχεῖον ἐν τῷ νώτῳ αὐτοῦ. Σ. ὁ τὴν πινακίδα ἐν τῇ ὀσφύϊ ἔχων.³³

וְיָשָׁר תִּשְׁמַר. Reddidit verbum. O'. καὶ ἀπεκρίνατο ✕ λόγον.³⁴

Cap. IX. 2. ÷ τοῦ θυσιαστηρίου.³⁵

CAP. X.

1. כַּסְפֵּי דְמִוְתָא דְמִוְתָא. Sicut species similitudinis solii. O'. ✕ ὡς θρασις ✕ ὁμοίωμα θρόνου.¹ 'A. ✕ ὡς θρασις . . . Σ. Θ. ὡς εἶδος ὁμοιώματος.²

וְיָשָׁר תִּשְׁמַר. Apparuit. O'. Vacat. ✕ ὥφθη.³ 'A. ὠράθη. Σ. Θ. ὥφθη.⁴

2. הַבַּדִּים. O'. τὴν στολήν. 'A. ἐξάιρετα τὰ μύνα. Σ. τὰ λίνα. Θ. βαδδίμ. [E'. τὸν ποδῆρη].⁵

2. הַבַּדִּים (in posteriore loco). O'. Vacat. ✕ καὶ εἶπεν.⁶

וְיָשָׁר תִּשְׁמַר. Inter. O'. ἐκ μέσου. Σ. Θ. ἐκ ✕ τοῦ ✕ μέσου.⁷

4. הַרְגָּה. Et elevata est. O'. καὶ ἀπήρην. 'A. (καὶ) ὑψώθη.⁸

וְיָשָׁר תִּשְׁמַר הַבַּדִּים הַבַּדִּים. Et repleta est domus nube. O'. καὶ ἐπλησε τὸν οἶκον ἡ νεφέλη. Θ. (καὶ) ἐπλήσθη ὁ οἶκος τῆς νεφέλης.⁹

5. הַבַּדִּים הַבַּדִּים. Sicut vox Dei omnipotentis. O'. ὡς φωνὴ θεοῦ σαδδαί ('A. Σ. Θ. ἱκανοῦ¹⁰). Σ. Θ. (ὡς) βροντῆ θεοῦ ἱκανοῦ.¹¹

6. הַבַּדִּים. Rotarum. O'. Θ. τῶν τροχῶν. Σ. τοῦ τροχοῦ.¹²

7. הַבַּדִּים הַבַּדִּים. O'. Vacat. ✕ Θ. ἐκ τῶν ἀναμέσον τῶν χερουβίμ.¹³

9. הַבַּדִּים הַבַּדִּים הַבַּדִּים. Et rota alia juxta cherub alium. O'. Vacat. ✕ καὶ τροχὸς εἰς ἐχόμενος χερουβ ἐνός.¹⁴

וְיָשָׁר תִּשְׁמַר. Chrysolithi. O'. ἄνθρακος. 'A. χρυσολίθου. Σ. ὑακίνθου.¹⁵ 'O' Εβραῖος καὶ Θ. θαρσεῖς.¹⁶

³⁰ Sic Ald., Codd. 26, 49, alii. Syro-hex. legit et piugit: → καὶ ἐγὼ εἰμι ἀνωθεν (→) ✕ οὐ φ., in vitis libris Graecis. ³¹ Cod. 86, teste De Reg.: ✕ 'A. καίγε. Cod. 62 in textu: καίγε ἐγὼ οὐ φ. ³² Codd. 86, 88. Cf. ad v. 2. Hieron.: "Et in hoc loco pro ποδῆρη . . . Theod. ipsum verbum Hebraicum BADDIM, Sym. lineam, Aq. praecisionem, sive stolam." ³³ Codd. 86, 88. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: 'A. οὐ μ. τοῦ γραμματέως ἐν νώτῳ αὐτοῦ. Σ. ὁ τὴν π. ἐν ὀ. ἔχων. Syro-hex. affert: $\text{וְיָשָׁר תִּשְׁמַר הַבַּדִּים הַבַּדִּים}$, appieto ad $\text{וְיָשָׁר תִּשְׁמַר הַבַּדִּים}$ Graeco TAMNĀ (sic). Hieron.: "Pro zona quoque Sym. tabulas, Aq. atramentarium, Theod. κάστυ posuerunt." ³⁴ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, XII, 26, 62. ³⁵ Syro-hex. Desideratur τοῦ θ. in Codd. 87, 88, invito Hebraeo.

CAP. X. ¹ Sic Codd. 87, 88 (sub →), Syro-hex. ² Codd. 86, 88. ³ Sic Cod. 88 (sub →), Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 87. ⁴ Cod. 86, teste De Reg.

⁵ Cod. 86, testibus Parsons. et De Reg. (Pro suspecta lectione, Θ. βαδδίμ. E'. τὸν π., in Cod. 88 tantummodo est: Θ. τὰ βαδδίμ. Mox v. 6, De Reg. e Cod. 86 exscripsit: 'A. τὰ ἐξάιρετα. Σ. τὰ λίνα. Θ. τὰ βαδδίμ.) Hieron.: "LXX in hoc loco stolam interpretati sunt . . . Ceteri inter-

pretes in coepta translatione persistunt." (Ad Aquilae alteram, ut videtur, versionem, τὰ μόνα (quasi a וְיָשָׁר , separatio, unde וְיָשָׁר , solus) cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18, ubi pro וְיָשָׁר Coislino. affert: 'A. ἐπέθυμα ἐξάιρετον ἢ μοναχόν.) ⁶ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88. ⁷ Cod. 86, teste De Reg. ⁸ Codd. 86, 88. ⁹ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁰ Hieron.: "Sicut vox Dei SADDAI; quod Aq., Sym., et Theod. ἱκανόν, quod fortem, potentemque significat, transtulerunt." ¹¹ Nobil. Polychronius apud Mai. P. N. B., T. VII, P. II, p. 99: τὸ γὰρ, ὡς φωνὴ σαδδαί ἱκανοῦ θεοῦ, βροντῆν ὁ Σ. καὶ Θ. ἠρμήνευσαν. ¹² Cod. 86, teste De Reg. ¹³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹⁴ Sic Comp., Ald. (cum χερουβίμ), Codd. III (cum τοῦ χ. pro χ. ἐνός), XII, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹⁵ Hieron.: "Juxta LXX [ad Cap. i. 16, ubi vide], quasi visio tharsis; nunc autem juxta eosdem, quasi visio carbunculi . . . quod Aq. chrysolithum, Sym. hyacinthum transtulerunt." Montef. ex Theodoro edidit: Σ. ὡς εἶδος ὑακίνθου; sed verba ὡς εἶδος non sunt Symmachi, sed Theodoretī. Syro-hex. affert: $\text{וְיָשָׁר תִּשְׁמַר הַבַּדִּים הַבַּדִּים}$.

¹⁶ Syro-hex. $\text{וְיָשָׁר תִּשְׁמַר הַבַּדִּים הַבַּדִּים}$.

10. וּמַרְאִיהֶם. *Et species eorum.* O'. και ὄψεις ('Α. Θ. ἡ ὄρασις. Σ. τὸ εἶδος¹⁷) αὐτῶν.
11. לֹא יִסְבּוּ. *Non vertebant se.* O'. οὐκ ἐπέστρεφον. Σ. οὐ μετετρέποντο.¹⁸
- וְכַי הִמְקוֹם אֲשֶׁר-יִפְנָה הָרֵאשִׁית. *Sed in quemcumque locum convertebat se caput.* O'. ὅτι εἰς ὃν ἂν τόπον ἐπέβλεψεν ἡ ἀρχή. 'Α... νεύει κεφαλή. Σ. οὐ ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός. Θ. οὐ ἂν ἔκλινεν ὁ πρῶτος.¹⁹ Aliter: Σ. εἰς ὃν γὰρ τόπον ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός.²⁰
- וַחֲרִיּוֹ יֵלְכוּ. *Post illud ibant.* O'. (ἡ ἀρχή) ἡ μία, * 'Α. Θ. ὀπίσω αὐτοῦ * ἐπορεύοντο.²¹ Σ. ὀπίσω αὐτοῦ ἠκολούθουν.²²
12. וְכָל-בָּשָׂרָם. *Et omnis caro eorum.* O'. Vacat. 'Α. Σ. Θ. και πᾶσαι αἱ σάρκες αὐτῶν.²³
13. קוֹרָא הַגְּלִגְלִי. *Acclamatum est: Turbo!* O'. ἐπεκλήθη γελεγέλι. 'Α. τροχός. Σ. ἐπεκαλείτο τὸ ὄνομα, κυλίσματα.²⁴
14. וְאַרְבַּעָה פָּנִים לְאַחַד פָּנֵי הָאֶחָד פָּנֵי הַכְּרוּבִים וּפְנֵי הַשָּׁמַיִם פָּנֵי אֲרִיָּה וְהָרְבִיעִי פָּנֵי-נָשִׂיר. *Quatuor autem facies erant*

uni: facies primi erat facies cherub, et facies secundi facies hominis, et tertii facies leonis, et quarti facies aquilae. O'. Vacat. * Θ. και τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἐνὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ἐνὸς πρόσωπον τοῦ χερούβ, και τὸ πρόσωπον τοῦ δευτέρου πρόσωπον ἀνθρώπου, και τὸ τρίτον πρόσωπον λέοντος, και τὸ τέταρτον πρόσωπον ἀετοῦ 4.²⁵

15. וַיִּלְמוּ הַכְּרוּבִים. *Et attollebantur cherubim.* O'. και τὰ χερουβίμ ἦσαν. Alia exempl. και ἐπήραν τὰ χερούβ (s. χερουβίμ); alia, και ἐπήρθη τὰ χερούβ (s. χερουβίμ).²⁶
16. וַבְּשֹׂאֵי. *Et cum elevari.* O'. και ἐν τῷ ἐξάρειν. Σ. και ἐν τῷ ἐπαίρειν. "Ἄλλος και ἐπαιρόντων.²⁷
- וְלָרוּם מֵעַל הָאָרֶץ. *Ut se efferrent de terra.* O'. τοῦ μετεωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς. Σ. τοῦ ὑψοῦσθαι ἐπάνωθεν (τῆς γῆς).²⁸
- וְלֹא-יִסְבּוּ הָאוֹפָנִים. *Non vertebant se rotae.* O'. οὐκ ἐπέστρεφον οἱ τροχοὶ αὐτῶν. Σ. οὐκ ἀπελείποντο οἱ τροχοὶ αὐτῶν.²⁹
- וְגַם-הֵן מֵאַחַד. *Etiam ipsae a latere eorum.*

¹⁷ Codd. 86, 88. In Comp., Codd. 22, 36, aliis, legitur: και ἡ θεωρία αὐτῶν. ¹⁸ Codd. 86, et (cum 'Α. Σ.) 88. ¹⁹ Parsons. e Cod. 86 (et sic fere Cod. 88): 'Α. νεύει κ. Σ. ἐτρέπετο ὁ ἄ. Θ. ἔκλινεν (sic) ὁ π. Sic ex eodem cod. De Reg., nisi ἐκλίνετο pro ἔκλινεν. Cf. Hex. ad Jesai. liii. 6. Cod. XII in marg. sine nom. affert: οὐ ἐπέβλεψε (ἐπιβλέψει Montef.) ἡ κεφαλή. οὐ ἀνέκλινεν (ἂν ἔκλινε Montef.) ὁ πρῶτος. οὐ ἐτρέπετο ὁ ἀρχηγός; ubi lectio, οὐ ἐπέβλεψεν ἡ κ., ad Aquilae curas secundas pertinere potest. ²⁰ Syro-hex. ܘܠܟܘ ܡܝܢ ܕܗܘܢܘܢ ܕܗܘܢܘܢ. Ni Graeca adfuisse, Syriaca vertissem, ἐξέκλινεν ἡ κεφαλή. ²¹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23 (cum αὐτῶν), 36 (idem), alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. "Theod. addit, ὀπίσω αὐτοῦ, quod est in aliis libris."—*Nobil.* ²² Syro-hex. Symmacho continuat: ܘܠܟܘ ܡܝܢ ܕܗܘܢܘܢ ܕܗܘܢܘܢ ܘܠܟܘ ܡܝܢ ܕܗܘܢܘܢ ܕܗܘܢܘܢ. ²³ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. XII, 62, 88, 147, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Montef. ex Drusio edidit: "Ἄλλ. και πᾶσα ἡ σὰρξ αὐτῶν, quae lectio non nisi in Comp., Cod. 23 reperitur. ²⁴ Hieron.: "Rotae quoque ipsae appellatae sunt lingua Hebraica GELGEL, quod Sym. volubiles [ουουεμο ευστροφα tentat], Aq. rotam interpretatus est." Syro-hex. ܘܠܟܘ ܡܝܢ ܕܗܘܢܘܢ ܕܗܘܢܘܢ.

Montef. e Cod. Jes. sine nom. affert: * κυλίσματα. Tandem Cod. 86, teste De Reg.: Σ. κυλίσματα. ²⁵ Cod. Jes. (Parsons. exscripsit: * και τ. πρ. τῷ ἐνὶ προσώπῳ τοῦ ἐνὸς πρόσωπον τοῦ ἐνὸς, cetera ut nos, praeeunte Montef., edidimus, nisi quod hic pro τοῦ δευτέρου, τοῦ ἐνὸς oscitanter scripserit, et τὸ τρίτον sine artic.) Sic in textu Ald. (cum χερουβίμ), Codd. III (cum χερούβ sine artic., et τὸ πρόσωπον τοῦ τρίτου pro τὸ τρίτον), 26 (cum και τὰ τέσσαρα, et χερουβίμ), 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Paulo aliter Comp., Codd. 22 (sub *), 23, 36, alii: και τέσσαρα πρόσωπα εἶχεν ἕκαστον τῶν ζώων τὸ πρ. τὸ ἐν πρ. χερούβ, και τὸ πρ. τὸ δεύτερον πρ. ἀνθρώπου, κ. τ. ἔ. Hieron.: "Porro quod sequitur audiente me, usque ad eum locum ubi scriptum est, *elevati sunt cherubim*, in LXX non habetur, sed de Hebraico additum est." ²⁶ Prior lectio est in Ald. (cum ἀπήραν), Codd. III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex.; posterior in Comp., Codd. 22 (cum ἐπήρθησαν), 36, alii. ²⁷ Cod. 86, teste De Reg. ²⁸ Codd. 86, 88. ²⁹ Cod. XII, teste Parennsio: * οὐκ ἀπελείποντο κ. τ. ἔ. Lectionem a Montefalconio praetermissam confirmat Syrus noster: Σ. ἀπελείποντο (ܘܠܟܘ ܡܝܢ ܕܗܘܢܘܢ ܕܗܘܢܘܢ).

- Ο. Vacat. ✕ καίγε αὐτοὶ ἀπὸ τῶν ἐχόμενα ('Α. πλησίον) αὐτῶν 4.³⁰
17. **וַיְחַיֵּה**. Vitae. Ο. ζωῆς. 'Α. τοῦ ζώου.³¹
18. **מִמֶּלֶךְ מִפֶּתַח הַבַּיִת**. A limine domus. Ο. ἀπὸ ✕ τοῦ αἵθριου 4 τοῦ οἴκου.³² 'Α. Σ. (ἀπὸ) τῶν οὐδῶν (τοῦ οἴκου).³³
19. **לְעֵינַי**. Coram me. Ο. ἐνώπιον ἐμοῦ. 'Α. κατ' ὀφθαλμούς (μου).³⁴
- הַקְדְּמוֹנִי**. Orientalis. Ο. τῆς ἀπέναντι. Σ. τῆς ἀνατολικῆς. Θ. κατ' ἀνατολάς.³⁵
21. **אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה פְּנִים**. Ο. τέσσαρα πρόσωπα. 'Α. Θ. τέσσαρα τέσσαρα πρόσωπα.³⁶
22. **מֵרֵאֵי**. Ο. Vacat. ✕ Θ. τὴν δρασιν αὐτῶν 4.³⁷ Σ. τοῦ εἶδους. ³⁸
- Cap. X. 22. ÷ ὑποκάτω — 'Ισραήλ 4.³⁹

CAP. XI.

1. **הַקְדְּמוֹנִי**. Ο. τὴν κατέναντι. Σ. τὴν ἀνατολικήν.¹
- בְּרֵעַר**. Ο. τὸν τοῦ 'Εζερ. Οἱ Γ'. τὸν υἱὸν 'Αζούρ.²
- שָׂרִי**. Principes. Ο. τοὺς ἀφηγουμένους. Οἱ Γ'. τοὺς ἀρχοντας.³
2. **וַיְהִי עֲשֵׂים**. Et suadentes. Ο. καὶ βουλευόμενοι. Σ. καὶ συμβουλευόντες.⁴
3. **בְּקִרְבֵּי**. In propinquo. Ο. προσφάτως. Σ. ἀρτίως.⁵

5. **וַיִּדְעִיתִי**. Novi illud. Ο. ἐπίσταμαι. Σ. προήδω.⁶
6. **וַיִּלְלִיכֶם**. Occisos vestros. Ο. νεκροὺς ὑμῶν. Σ. τετραμένων (s. τετραυματισμένων) ὑφ' ὑμῶν.⁷
10. **עַל-גְּבוּל**. In finibus. Ο. ἐπὶ τῶν ὁρέων. Alia exempl. ἐπὶ τῶν ὁρίων.⁸
11. **הֲיִיא לֹא-תִהְיֶה לָנֶכְם לְסִיר וְאַתֶּם תִּהְיֶוּ שְׂפֵסֶף לְבִשָׁר אֶל-גְּבוּל יִשְׂרָאֵל אֲתֹנֶכֶם**. Ista non erit vobis olla, et vos non eritis in medio ejus caro; in finibus Israelis judicium exercebo in vos. Ο. Vacat. Alia exempl. αὐτὴ ὑμῖν οὐκ ἔσται εἰς λέβητα, καὶ ὑμεῖς οὐ μὴ γένησθε (Οἱ Γ'. οὐκ ἔσεσθε) ἐν μέσῳ αὐτῆς εἰς κρέα' ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ 'Ισραήλ κρινῶ ὑμᾶς.⁹
12. **וַיִּדְעִיתֶם כִּי-אֲנִי יְהוָה אֲשֶׁר בָּרַקְוִי לֹא הִלַּכְתֶּם וְשִׁפְטִי לֹא עָשִׂיתֶם וְכַשְׁפְּטִי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם עָשִׂיתֶם**. Et scietis quod ego sum Jova, quia in statutis meis non ambulastis, et leges meas non fecistis; sed secundum leges gentium quae circa vos sunt fecistis. Ο. Vacat. Alia exempl. καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος, ✕ ὅτι ἐν τοῖς δικαιώμασί μου οὐκ ἐπορεύθητε, καὶ τὰ κρίματά μου οὐκ ἐποιήσατε, καὶ τὰ κρίματα τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλω ὑμῶν ἐποιήσατε 4.¹⁰

³⁰ Cod. Jcs. Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum καίγε αὐτὰ), Codd. III, 26, 49, alii; necnon (cum ἐχομένων) Codd. 22, 36, alii. Aquilae lectionem e Cod. 86 exscripsit De Reg. ³¹ Cod. 86, teste De Reg. ³² Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (sine τοῦ priore), 23, 36, alii. ³³ Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Cf. ad Cap. ix. 3. ³⁴ Codd. 86, 88. ³⁵ Idem. Syro-hex. affert: ✕ **וְהָיָה**. (Inter .. et / videtur fuisse .., nunc erasum.) Cf. ad Cap. xi. 1. ³⁶ Cod. Jea. Sic in textu Codd. 62, 87 (cum ✕ τέσσαρα 4 τ.), 88. ³⁷ Idem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ³⁸ Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 10. Codd. 22, 36, alii, in textu supplent: τὸ εἶδος αὐτῶν. ³⁹ Cod. 87. Syro-hex. male pingit: ✕ ὑποκάτω — 'Ισραήλ 4.

CAP. XI. ¹ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה** 4. ² Cod. 86, teste De Reg. Scriptura 'Αζούρ est in Codd. XII, 62, 87,

88, 147, et Syro-hex. ³ Codd. 86, 88. ⁴ Cod. 86, teste De Reg. ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Syro-hex. ..

✕ **וְהָיָה**. Cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 18. ⁷ Idem: ✕ **וְהָיָה**. ⁸ Sic Comp., Codd. 42, 87, et Syro-hex. in marg. ⁹ Sic Comp., Ald. (cum ὁρέων), Codd. III (idem), XII, 22 (cum ὁρέων), 23, 26 (cum ὡς κρέα), alii, et Syro-hex. (cum ὁρέων). Grabius pingendum curavit: ✕ αὐτὴ ὑμῖν κ. τ. ε., repugnantibus libris omnibus, et Hieron. "Barb. ad vocem γένησθε (sic) iu marg. affert: Οἱ Γ'. ἔσεσθε."—De Reg. ¹⁰ Sic Codd. 87, 88 (cum οὐκ ἐποιήσατε in fine), Syro-hex. (cum καὶ κατὰ τὰ κρ. τῶν ἐθνῶν).

Sic sine aster. (cum καὶ κατὰ τὰ κρ. τ. ε.) Codd. XII (cum lacuna ab οὐκ ad οὐκ), 62 (cum οὐκ ἐπ. in fine). In Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoro locus sic legitur: καὶ ἐπιγνώσεσθε — οὐκ ἐποιήσατε, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὰ κρ. τῶν ἐ. τῶν π. ὑμῶν οὐκ ἐποιήσατε. Postremo tantummodo haec, καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι (s. διότι) ἐγὼ κύριος, habentur in Ald., Codd. III, 26, 42,

13. אַחִי אֶחָד. *Ah! O. oīmoi, oīmoi. Oī Γ. ōmoi.*¹¹
 אֶחָד אֶחָד. *Internecionem. O. εἰς συντέλειαν. Σ. ἀνάλωσιν.*¹²
 רֵשִׁיט רֵשִׁיט. *Residuum. O. τοὺς καταλοιπούς. Σ. (τὸ) λείψανον.*¹³
15. אֶחָד אֶחָד אֶחָד. *O. οἱ ἀδελφοί σου. ✕ Oī Γ. οἱ ἀδελφοί σου &, οἱ ἀδελφοί σου.*¹⁴
 לְיִשְׂרָאֵל בְּיַד יְהוָה הָיָה כְּלֵלֵךְ יְהוָה וְכָל־בְּיַד יְהוָה הָיָה כְּלֵלֵךְ. *Fratres tui, fratres tui, homines propinquitatis tuae, et omnis domus Israelis uniuersa, quibus dixerunt habitatores Ierusalem. O. οἱ ἀδελφοί σου, καὶ οἱ ἄνδρες τῆς αἰχμαλωσίας σου ('A. ἀγχιστείας σου¹⁵), καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ συντετελέσται ('A. Σ. Θ. πάντες¹⁶), οἷς εἶπαν αὐτοῖς οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ. 'A. (fort. Σ.) περὶ τῶν ἀδελφῶν σου, τῶν ἀδελφῶν σου, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀγχιστεῶν σου, καὶ πάντων τῶν οἴκων τοῦ Ἰσραὴλ, πάντων οἷς εἶπον οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ.*¹⁷
 רָחֹק רָחֹק. *Longe recedite. O. μακρὰν ἀπέχετε. Θ. μακρύνθητε.*¹⁸
 הָיָה נְתֹנָה לְנוּ הִיא נְתֹנָה. *Nobis ipsa data est. O. ἡμῖν ✕ αὐτοῖς & δέδοται.*¹⁹ 'A. Θ. (ἡμῖν) αὕτη.²⁰
16. הָרְחֹק הָרְחֹק. *Longe remouerim eos. O. ἀπόσομαι αὐτούς. Σ. μακρὰν ποιήσω αὐτούς.*²¹
 וְכִי הַפְּצֹתִים בְּאַרְצוֹת. *Et etiamsi dispersem eos in terris. O. καὶ διασκορπιῶ αὐτούς εἰς*

- πάσαν γῆν. Alia exempl. καὶ διασκορπιῶ αὐτούς εἰς τὰ ἔθνη, καὶ διασκορπιῶ αὐτούς εἰς πάσαν τὴν γῆν.*²²
16. רֵשִׁיט. *O. οὐ. Σ. ἐν αἶς.*²³
17. רֵשִׁיט. *O. οὐ. Σ. ὄπου.*²⁴
18. לְכָל־תָּנָה. *O. πάντα. 'A. ✕ σὺν & πάντα.*²⁵
 הַתְּרָשָׁשׁ. *Abominanda ejus. O. τὰ βδελύγματα αὐτῆς. Σ. (τὰ) σίκχη αὐτῆς.*²⁶
19. תָּנָה. *O. ἑτέραν. 'A. Σ. Θ. μίαν.*²⁷
 בְּקִרְבָּנָם. *In interiore vestro. O. ἐν αὐτοῖς. Σ. εἰς τὰ ἔγκατα ὑμῶν.*²⁸
20. תָּרְבָּה. *O. ἐν τοῖς προστάγμασί μου. 'A. (ἐν ταῖς) ἀκριβείαις μου.*²⁹
21. וְכִי הָלָךְ לְבָב הַקָּדוֹשׁ וְתִעַבְבוּתוֹ וְתִקְרָה לְבָב לְלִבָּא וְנָתַן בְּרָשָׁתָם בְּרָשָׁתָם. *Quorum autem ad animum abominandorum suorum et detestabilium suorum animus abiit, uiam eorum in caput eorum rependam. O. καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν, ὡς ἡ καρδία αὐτῶν ἐπορευέτο, τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα. Σ. ὦν δὲ πρὸς τὴν ἐνθύμησιν voraginibus αὐτῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν ἡ καρδία αὐτῶν ἐπορεύθη, τὴν ὁδὸν αὐτῶν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἔταξα.*³⁰
22. וְעַמָּהּ. *Coniuncte cum iis. O. ἐχθόμενοι αὐτῶν. 'A. συμφώνως.*³¹

49, aliis. Hieron.: "Quod sequitur, in LXX non habetur, sed de Hebraeo additum est: *Quia in praeceptis meis — estis operati.*"¹¹ Cod. 86, teste De Reg.¹² Codd. 86, 88.¹³ Idem.¹⁴ Cod. Jes. Sic in textu sine aster. Cod. 62, Syro-hex. Codd. 87, 88: *οἱ ἀδελφοί σου καὶ ἀδελφαί σου.*¹⁵ Codd. 86, 88.¹⁶ Cod. 86 affert: *'Αλλος' πάντες.* Hieron.: "Cum illo enim, quod Aq., Sym. et Theod. *uniuersos* interpretati sunt, illi (LXX) vertebant, *conspiciuntur est*, quod juxta seosum omnino non resonat."¹⁷ Syro-hex.: *וְכִי הָלָךְ לְבָב הַקָּדוֹשׁ וְתִעַבְבוּתוֹ וְתִקְרָה לְבָב לְלִבָּא וְנָתַן בְּרָשָׁתָם בְּרָשָׁתָם.* Versio Symmachi esse videtur potius quam Aquilae, cujus ad Ezechielem vix unam et alteram lectionem servavit Syrus noster.¹⁸ Cod. 86.¹⁹ Sic Codd. XII (sine aster.), 87, 88. Syro-hex. *וְעַמָּהּ*.²⁰ Cod. 86.

²¹ Codd. 86, 88. ²² Sic Cod. 87, Syro-hex. (qui ad posterius καὶ διασκορπιῶ in marg. affert: καὶ διασκορπισθήσονται). Neque aliter (nisi εἰς πάντα τὰ ἔθνη) citat Euseb. in Dem. Evang. p. 84. ²³ Codd. 86, 88. ²⁴ Cod. 86, teste De Reg. ²⁵ Idem. Cod. 62 in textu: *σὺν πάντα*, et mox *συμπάσας*. ²⁶ Idem. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: *Σ. σίκχη* (sic). Cf. ad Cap. vii. 19. ²⁷ Codd. 86, 88. ²⁸ Idem. ²⁹ Idem. ³⁰ Syro-hex. *וְ.* *וְכִי הָלָךְ לְבָב הַקָּדוֹשׁ וְתִעַבְבוּתוֹ וְתִקְרָה לְבָב לְלִבָּא וְנָתַן בְּרָשָׁתָם בְּרָשָׁתָם.* (Ad *וְ* cf. Hex. ad Jerem. xvii. 6. Credibile est Symmachum iterum vertisse τῶν σικχῶν, quam vocem quomodo Syriace exprimeret Noster incertum est.) Codd. 86, 88 afferunt: *Σ. ὦν δὲ πρὸς τὴν ἐνθύμησιν.* ³¹ Codd. 86, 88.

23. אֲשֶׁר מִקְדָּם. *Qui ab oriente est.* O'. δ ἦν ἀπέναντι. Θ. τοῦ ἀπὸ ἀνατολῶν.³²
24. וַיֵּלֶךְ מֵעַל מַעְלֵי הַמְּרָאָה אֲשֶׁר רָאִיתִי. *Et sublata est a me visio quam videram.* O'. καὶ ἀνέβην ἀπὸ τῆς ὁράσεως ἧς εἶδον. Σ. (καὶ) ἀνελήφθη ἀπ' ἐμοῦ ἡ ὄρασις ἣν εἶδον.³³
25. כָּל תָּא. O'. πάντας. 'A. σὺν πάντας.³⁴
- Cap. XI. 20. εἰς θεὸν, ÷ λέγει κύριος 4.³⁵

CAP. XII.

2. בֵּית־הַפְּנִי. *Gentis contumacis.* O'. τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν. Alia exempl. οἴκου παραπικραίνοντος.¹
- לְרֵאִתָּא. O'. Σ. Θ. τοῦ βλέπειν. "Ἄλλος" τοῦ ὁρᾶν.²
- מְרִי. O'. παραπικραίνων. 'A. Σ. προσεριστής.³
3. גּוֹלָה וּגְלָה. *Migrationis, et migra.* O'. αἰχμαλωσίας. Alia exempl. add. καὶ αἰχμαλωτίσθητι.⁴ 'A. μετοικεσίας . .⁵
- הַמָּה. Ii. O'. ἐστί. "Ἄλλος" εἰσίν.⁶
4. לְעֵינֵיהֶם. *In conspectu eorum.* O'. κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν. "Ἄλλος" ἐνώπιον αὐτῶν.⁷

4. גּוֹלָהּ בְּמִצְרָיִם. *Iuxta exitus exsulum.* O'. ✕ ὡς ἐκπορεύεται αἰχμάλωτος 4.⁸
5. לְעֵינֵיהֶם. O' (in fine v. 4). ἐνώπιον αὐτῶν. Alia exempl. ✕ εἰς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν 4.⁹
- בְּקִיר. *In parietem.* O'. εἰς τὸν τοῖχον. "Ἄλλος" ἐν τῷ τοίχῳ.¹⁰
6. נִשְׂתָּה. *Portabis.* O'. ἀναληφθήσῃ. 'A. ἀρθήσῃ. Θ. ἀρείς.¹¹
7. גּוֹלָהּ בְּכַלִּי הַצֵּלִי. *Vasa mea extuli quasi vasa exsulum.* O'. καὶ σκεύη ἐξήνεγκα αἰχμαλωσίας. Oί Γ'. καὶ ✕ σκεύη 4 ἐξήνεγκα ὡς σκεύη αἰχμαλωσίας.¹²
- בְּעֵלְטָה. *In caligine.* O'. κεκρυμμένος. 'A. ἐν ἀχλύϊ. Σ. ἐν σκοτίᾳ. Θ. ἐν σκότει.¹³
- וַיִּנְשָׂתִי. *Portavi.* O'. ἀνελήφθην. Σ. ἐβάστασα.¹⁴
10. הַנֶּחֱשָׁה נִשְׂתָּהּ. *Princeps est vaticinium hoc.* O'. ὁ ἀρχων καὶ ὁ ἀφηγοῦμενος. Alia exempl. τῷ ἀρχοντι καὶ τῷ ἀφηγουμένῳ.¹⁵ 'A. τὸ ἐπηρμένον τὸ ἄρμα τοῦτο. Σ. περὶ τοῦ ἀρχοντος τὸ λῆμμα τοῦτο. Θ. καὶ λοιποὶ ὁ ἀρχων ὁ ἀφηγοῦμενος οὗτος.¹⁶
11. אֲנִי מוֹפְתָנְךָ. *Ego sum signum vestrum.* O'. ὅτι ἐγὼ τέρατα ποιῶ 4 ἐν μέσῳ αὐτῆς 4.¹⁷
- לְהָלֵךְ. O'. αὐτῷ. 'A. ὑμῖν. Σ. Θ. αὐτοῖς.¹⁸

³² Syro-hex. + *من وجه صلبا*. ³³ Codd. 86, 88.

³⁴ Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: *σὺμπαντας*.

³⁵ Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 26, 36, alii, invito Hebraeo.

CAP. XII. ¹ Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. Estrang. + *בבית הפני*. Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *in medio domus exasperantis tu habitas*, LXX posuerunt: *in medio iniquitatum eorum tu habitas*." ² Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Ald., Codd. III, 26, 49, alii. ³ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. ii. 6. Theodoret.: τὸ δὲ παραπικραίων ὁ Σύμμαχος προσεριστής ἠρμήνευσε, τούτέστι, φιλόνομος, ἀπειθής, καὶ ἀήκοος. Infra ad v. 35 Cod. 86 affert: 'A. ὁ προσεριστής. ⁴ Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 49, alii, Syro-hex., Hieron. ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Cod. 86, teste De Reg.

⁷ Sic in textu Cod. 22. Syro-hex. in marg. + *בבית הפני*. ⁸ Sic sub aster. Syro-hex. Verba desunt in Cod. 62 solo. ⁹ Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Cod. 62, Syro-hex. ¹⁰ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu

Cod. 62. ¹¹ Codd. 86, 88. Syro-hex. in marg. char. Estrang.: *לחשן* (*חל*), tacentibus libris Graecis. ¹² Cod.

XII in marg., teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp. (cum *ἐξ. σκεύη* pro *σκεύη ἐξ.*), Codd. 23 (idem), 51 (idem), 62, 87, 88, alii, et Syro-hex. In Ald., Codd. III, 26, 42, aliis, legitur: καὶ ἐξήνεγκα ὡς σκ. αἰχμ. ¹³ Codd. 86, 88.

¹⁴ Syro-hex. + *בבית הפני*. ¹⁵ Sic Comp. (cum καὶ ἀφ.), Ald., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23 (ut Comp.), 26, alii (non 87, 88). Syro-hex. *בבית הפני*.

¹⁶ Codd. 86, 88. Ad Aq. Parsons. exscripsit: *τῷ* (sic) *ἐπηρμένον*, rectius, ni fallimur, quam De Reg., qui e Cod. 86 affert: 'A. *τῷ ἐπηρμένῳ κ. τ. ε.* E contrario ad Theod. hunc auctorem habuimus, scribendo: Θ. καὶ λοιποὶ ὁ ἀρχων, non, ut Parsonsius: Θ. καὶ ὁ ἀρχων. Symmachi lectionem confirmat Syrus noster: + *בבית הפני*.

¹⁷ Syro-hex. Sic sine obelo Ald., Codd. III, 26, 42, 49, aliis. ¹⁸ Cod. 86, teste De Reg. Posterior lectio est in Comp., Codd. III, 23, 36, aliis. Quod Aq. vertit *בבית* in nonnullis libris hodie legitur. Mox v. 12 De Reg. e

- 13. **יְרֵכְיָי**. *In retē meo.* Ο' ἐν τῇ περιοχῇ μου. 'Α. (ἐν τῶ) ἀμφιβλήστρω μου. Σ. (ἐν τῇ) σαγήνῃ μου.¹⁹
- 14. **וְכָל־נְּפִישׁוֹתֵי־הַיָּמִים**. *Et omnes alas (agmina) ejus dispergam.* Ο' καὶ πάντας τοὺς ἀντιλαμβανομένους ('Α. ἀγάλματα. Σ. τὰ πτερά. Θ. τὰ ὑποστηρίγματα²⁰) αὐτοῦ διασπερῶ. Σ. καὶ πάντα τὰ πτερὰ αὐτοῦ λεκμήσω.²¹
וְהִקֵּיתִי אֶת־הַקִּיבִי. *Evaginabo post eos.* Ο' ἐκκενώσω (alia exempl. ἐκχεῶ²²) ὀπίσω αὐτῶν. Σ. γυμνώσω ἀκολουθοῦσαν αὐτοῖς.²³
- 16. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַמָּוֶת**. *Et a peste.* Ο' καὶ ἐκ θανάτου. 'Α. Σ. καὶ ἐκ λοιμοῦ.²⁴
- 18. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. *Cum tremore.* Ο' μετὰ ὀδύνης. Alia exempl. μετὰ ἐνδείας.²⁵ 'Α. ἐν σεισμῶ. Σ. ἐν ἀκαταστασίᾳ. Θ. ἐν σάλῳ.²⁶
וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ. *Cum trepidatione.* Ο' μετὰ βασάνου. 'Α. ἐν κλόνοις. Σ. μετὰ σάλου. Θ. σπουδῇ (s. μετὰ σπουδῆς).²⁷
- 19. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. *Cum sollicitudine.* Ο' μετὰ ἐνδείας. 'Α. Θ. ἐν μερίμνῃ. Σ. μετὰ ἀκαταστασίας.²⁸
וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ. *Cum stupore.* Ο' μετὰ ἀφανισμού. Σ. (μετὰ) ἀδημονίας.²⁹
וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ. *Ut deseratur terra ejus.* Ο' ὅπως ἀφανισθῇ ἡ γῆ. Σ. ὅπως ἄκοσμος ἦ ἡ γῆ.³⁰

- 19. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. *A plenitudine ejus.* Ο' σὺν πληρώματι αὐτῆς. 'Α. ἀπὸ πληρώματος αὐτῆς.³¹
וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ. *Propter injuriam omnium qui habitant in ea.* Ο' ἐν ἀσεβείᾳ γὰρ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. Σ. διὰ ἀδικίαν πάντων τῶν κατοικούντων (ἐν αὐτῇ).³²
- 20. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. *Desolabitur.* Ο' ἐξερημωθήσονται. 'Α. καθαιρεθήσονται. Σ. κενωθῶσιν.³³
וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ. *Vastatio erit.* Ο' εἰς ἀφανισμόν ἔσται. Σ. ἀτακτος ἔσται.³⁴
- 22. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. *Proverbium.* Ο' 'Α. Θ. ἡ παραβολή. Σ. ἡ παροιμία.³⁵
וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ. *Et peribit.* Ο' ἀπόλωλεν. Σ. (καὶ) διαπνεύσει.³⁶
- 23. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. Ο' κύριος. Πάντες ΠΙΠΙ.³⁷
וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ. *Cessare faciam.* Ο' καὶ ἀποστρέψω. Σ. καὶ (s. καί) παύσω.³⁸
וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ. *Sed.* Ο' ὅτι. 'Α. ἀλλ' ἤ.³⁹
וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ. *Et verbum.* Ο' καὶ λόγος. Σ. (καὶ) καιρός.⁴⁰
- 24. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. *Vanum.* Ο' ψευδής. 'Α. εἰκῆ. Σ. Θ. ματαλά.⁴¹
וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ. *Et divinatio fallaciae.* Ο' καὶ μαντευόμενος τὰ πρὸς χάριν (Σ. ὀλισθηρόν. Θ. λεία⁴²). Σ. οὐδὲ μαντεῖον ὀλισθήματος.⁴³

Cod. 86 affert: 'Α. σὺν τὴν γῆν, ut in textu Cod. 62.
¹⁹ Codd. 86, 88. Ad καὶ αὐτὴν (οὐκ ὄψεται) Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. + διὰ τὸ ἐκτυφλωθῆναι, quod merum scholium esse quivis videt. ²⁰ Cudd. 86, 88. Syro-hex. affert: **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. Cf. ad Cap. xvii. 21. xxxviii. 6. ²¹ Syro-hex. (indice ad καὶ πάντας in initio v. male appicto): **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**.
²² Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²³ Montef. e Cod. Jes. (taceote Parsonsii amanuensi) edidit: Σ. γυμνώσω ὀπίσω αὐτῶν; sed Parsons. e Codd. 86 (concinente De Reg.), 88 exscripsit: Σ. ἀκολ. αὐτοῖς. Cf. Hex. ad 1 Reg. viii. 3. Psal. xlviii. 18. Jerem. xlii. 16. ²⁴ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. 42. ²⁵ Sic Ald., Codd. XII (cum μετὰ ὀδύνης in marg.), 49, 62, alii, et Syro-hex. (cum **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ** in marg.). ²⁶ Codd. 86, 88. ²⁷ Cod. 86. Ad Theod. Parsons. exscripsit: Θ. σπουδῇ; De Reg. autem: Θ. σπουδῆς. ²⁸ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**.
²⁹ Idem. Syro-hex. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. Cf. Hex. ad Jerem. iv. 27. ³¹ Cod. 86, teste De Reg. ³² Codd. 86, 88. In textu Comp., Codd. 23, 36, alii, exhibent: ἐν ἀσεβείᾳ πάντων τῶν κ. ἐν αὐτῇ. ³³ Codd. 86, 88. ³⁴ Syro-hex. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. Codd. 86, 88: Σ. ἀτακτος. ³⁵ Hieron.: "Quod nos diximus proverbium, juxta Symmachum, omnes alii interpretes parabolam transtulerunt." Cf. Hex. ad Prov. xxv. 1. ³⁶ Idem: "Et omnis visio peribit... vel juxta Symmachum, διαπνεύσει, id est, in ventum et auram tenuem dissolvetur."
³⁷ Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Jesai. i. 2. ³⁸ Codd. 86, 88: Σ. παύσω. Syro-hex. **וְהָרַגְתִּי אֶת־הַיָּבֵשׁ**. ³⁹ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁰ Codd. 86, 88. ⁴¹ Idem. ⁴² Idem. Hieron.: "Ubi a nobis editum est, neque erit divinatio ambigua, vertere LXX, nec divinando juxta gratiam, pro quo omnes lubricum interpretati sunt."
⁴³ Syro-hex. **וְהָרַגְתִּι אֶת־הַיָּבֵשׁ**.

25. **דַּבֵּר אֲשֶׁר אֵת דְּבַר אֲשֶׁר דַּבַּר.** *Loquar quodcumque loquar.* Ο'. λαλήσω τοὺς λόγους μου. Ἄλλος· λαλήσω δ' ἐὰν λαλήσω.⁴⁴

אֲשֶׁר תִּשְׁאֵל. *Non protrahetur.* Ο'. καὶ οὐ μὴ μηκύνω. Σ. (οὐ) παροικισθήσεται.⁴⁵

28. **הָיָה.** *Et fiet.* Ο'. καὶ ποιήσω. Σ. καὶ ἄμα ἔσται.⁴⁶

Cap. XII. 23. ὅτι λαλήσεις πρὸς αὐτούς, ὡς λέγων.⁴⁷ 25. ὁ οἶκος ὡς Ἰσραήλ.⁴⁸ 27. ὁ οἶκος Ἰσραήλ ÷ ὁ παραπικραίνων, λέγοντες ἄ λέγουσιν.⁴⁹

CAP. XIII.

2. **הַנְּבִיאִים לְנְבִיאִי מִלְבָּס.** *Qui vaticinantur, et dices vaticinantibus ex animo suo.* Ο'. Vacat. ✕ Ἀ. Θ. τοὺς προφητεύοντας, καὶ ἔρείς τοῖς προφήταις τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν.¹

3. **עַל-הַנְּבִיאִים הַנְּבִלִים.** *Prophetis stultis.* Ο'. τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν. Ἀ. . . ἀπορρέοντας. Θ. ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς ἀφρονάς.²

וְהָאֱחָדִים אֲחֵרֵי רִיחָם. *Qui sectantur spiritum suum.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. τοῖς πορευομένοις ὀπίσω τοῦ πνεύματος αὐτῶν.³ Σ. τοῖς ἀκολουθήσασιν τῷ πνεύματι ἑαυτῶν.⁴

3. **וְהָיָה לְהִיבִלְתִּי.** *Et ita ut nihil videant.* Ο'. καὶ τὸ καθόλου μὴ (Σ. μηδὲν⁵) βλέπουσιν.

4. **הָיוּ הַיּוֹלְעֵי בְּרִיבְרֵי הַנְּבִיאִים בְּרִבְרֵי הַנְּבִיאִים.** *Sicut vulpes in locis vastatis prophetae tui, Israel, sunt.* Ο'. ὡς ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις (Ο'. Ἀ. in desertis. Σ. Θ. in parietibus atque tuinosis⁶) οἱ προφῆται σου, Ἰσραήλ, ✕ ἦσαν.⁷ Σ. ὡς ἀλώπεκες ἐν ἐρειπίοις οἱ προφῆται σου, Ἰσραήλ.⁸

7. **וְהָיוּ.** Ο'. Vacat. Ἀ. Σ. ✕ ἐγένοντο.⁹ Θ. ✕ ἦσαν.¹⁰

5. **אֵל עֲלֵי עַל-בֵּיתִי גָרָר וְרָגַר וְרָגַר וְרָגַר בְּפִצְצֵי הַבַּיִתִּים וְהָיָה בְּיוֹם הַמָּוֶת בְּמַלְאָכָאֵי מִיְּמֵי הַבַּיִתִּים.** *Non ascendistis in rupturas, aut obduxistis murum pro domo Israelis, ut stetis in praelio in die Iovae.* Ο'. οὐκ ἔστησαν ἐν στερεώματι (Ἀ. Θ. διακοπαῖς¹⁰), καὶ συνήγαγον ποίμνια ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραήλ· οὐκ ἀνέστησαν οἱ λέγοντες ἐν ἡμέρᾳ κυρίου. Σ. οὐκ ἀνέβητε εἰς τὰς διακοπὰς, οὐδὲ περιεφράξατε φραγμὸν περὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ, ὑπὲρ τοῦ ἐνοστήναι ὡς ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ κυρίου.¹¹ Θ. . . καὶ οὐκ ὄκοδομήσαντο φραγμὸν ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ, τοῦ στήναι ἐν πολέμῳ ἐν ἡμέρᾳ κυρίου.¹²

6. **וְכָזָב.** *Mendacia.* Ο'. μάταια. Alia exempl. μαντεία.¹³

⁴⁴ Sic in textu Cod. 62, qui pergit: λαλήσω τοὺς λ. μου, καὶ ποιήσω. Est, ut videtur, alius interpretis. ⁴⁵ Cod.

86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: οἶκος] Σ. παροικισθήσεται. Paene crediderim Symmachii manum esse, οὐ παρελκυσθήσεται. Cf. Hex. ad Psal. cxix. 5.

⁴⁶ Codd. 86, 88. Syro-hex. + |סאל|אסאל|ס. ⁴⁷ Syro-hex. Sic sine obelo Comp., Codd. 22, 23, 36, alii.

⁴⁸ Syro-hex., et sine obelo iidem. ⁴⁹ Cud. 87, invito Syro-hex.

CAP. XIII. ¹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald. (qui post προφητεύοντας infert τὰ Ἰσραήλ), Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. pingit: τοῖς προφ. ✕ καὶ ἔρείς — ἀπὸ κ. αὐτῶν ἄ, + καὶ προφητεύσεις, καὶ ἔρείς πρὸς αὐτούς ἄ. Rectius Cod. 87: ✕ τοὺς προφ., καὶ ἔρείς κ. τ. ε. Hieron.: "Hoc quod nos posuimus: Qui prophetant, et dices prophetantibus de corde suo, omiserunt LXX, et pro eo, quod non habetur in Hebraeo addiderunt: et

prophetabis, et dices ad eos." ² Codd. 86, 88. ³ Cod.

Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁴ Codd. 86, 88 (cum

αὐτῶν). ⁵ Cod. 86, teste De Reg., qui ex eodem affert: ἄλλ. καὶ τοῖς καθ. μὴ βλ.

⁶ Hieron. ⁷ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁸ Theodoret. ⁹ Cod. 86, teste De Reg. Post ἐρήμοις, ἐγένοντο inferunt Codd. 22, 23, 36, alii.

¹⁰ Idem. ¹¹ Theodoret. in continuatione (sine ἐγένοντο). (Pro στήναι, ἐνοστήναι assumpsimus e Codd. 86, 88, qui afferunt: Σ. ὑπὲρ τοῦ ἐνοστήναι — ἡμέρᾳ.) Prorsus concorditer Syro-hex. **וְהָיָה בְּיוֹם הַמָּוֶת בְּמַלְאָכָאֵי מִיְּמֵי הַבַּיִתִּים.**

וְהָיָה בְּיוֹם הַמָּוֶת בְּמַלְאָכָאֵי מִיְּמֵי הַבַּיִתִּים. ¹² Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit οἰκοδομήσαντο, et οἰκοδομήσατε.

¹³ Sic Codd. 87, 88 (?). Syro-hex. in marg. char. Estrang. + **וְכָזָב.**

- 6. **לְקַיֵּם**. *Ratum facere.* Ο'. τοῦ ἀναστήσαι. Σ. κυρῶσαι. Θ. στήσαι.¹⁴
- 7. **לֹא־יָחִי**. Ο'. οὐχί. 'Α. μήτι.¹⁵
וְדִבַּרְתִּי לְנֹכַח יְהוָה וְנֹכַח יְהוָה וְנֹכַח יְהוָה. *Et dicitis: Inquit Iova, cum ego non locutus sim.* Ο'. Vacat. ✕ καὶ ἐλέγετε φησὶ κύριος, καὶ ἐγὼ οὐκ ἐλάλησα. Σ. . . ἐμοῦ μὴ λαλήσαντος.¹⁷
- 9. **וְרֹאִי**. *Et qui divinant.* Ο'. καὶ τοὺς ἀποφθεγγομένους ('Α. Σ. Θ. μαντευομένους¹⁸).
- בְּרֹחַ**. *In consessu.* Ο'. ἐν παιδείᾳ. 'Α. ἐν ἀπορρήτῳ. Σ. ἐν ὀμιλίᾳ. Θ. ἐν βουλή.¹⁹
- 10. **וְיָבִיעַ**. *Propterea quod.* Ο'. ἀνθ' ὧν. Θ. . ✕ καὶ. ²⁰
וְיָבִיעַ יְהוָה וְיָבִיעַ יְהוָה וְיָבִיעַ יְהוָה. *Et hic extruunt parietem, et ecce! hi oblitunt eum tectorio.* Ο'. καὶ οὗτος οἰκοδομεῖ τοῖχον, καὶ αὐτοὶ ἀλείφουσιν αὐτὸν, πεσεῖται ('Α. ἀναλον. Σ. ἀναρτύτῳ. Ο'. Θ. ἀφροσύνη²¹). Σ. καὶ αὐτὸς μὲν φικοδόμει τοῖχον ὡς στερεὸν, αὐτοὶ δὲ ἐπέχριον αὐτὸν ἀναρτύτῳ.²²
- 11. **וְיָבִיעַ**. Ο'. πεσεῖται. 'Α. ἀνάλω. Σ. ἀνάρ-

- τυτον. Θ. ἀφροσύνη.²³
- 11. **וְיָבִיעַ**. *Et cadet.* Ο'. Vacat. 'Α. Θ. καὶ πεσεῖται. Σ. ὅτι (πεσεῖται).²⁴
וְיָבִיעַ יְהוָה וְיָבִיעַ יְהוָה. *Lapides glaciū.* Ο'. λίθους πετροβόλους ÷ εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν. Σ. . χαλάζης.²⁵
- וְיָבִיעַ**. *Procellarum.* Ο'. ἐξαῖρον. Σ. καταγιγίδος.²⁷
- 12. **וְיָבִיעַ יְהוָה וְיָבִיעַ יְהוָה**. *Nonne dicetur vobis: Ubi est illitius quem ille vistis? Ο'. καὶ οὐκ ἐροῦσι πρὸς ὑμᾶς ποῦ ἔστιν ἡ ἀλοιφή ὑμῶν ἣν ἠλείψατε; 'Α. μήτι οὐκ ἐρεῖ. . . Σ. ἄρα οὐ λεχθήσεται ὑμῖν τοῦ χρίσματος ἐπεχρίσατε; ²⁸*
- 13. **וְיָבִיעַ**. *Et prorumpere faciam.* Ο'. καὶ ῥήξω. 'Α. Σ. (καὶ) σχίσω.²⁹
וְיָבִיעַ. Ο'. (πνοήν) ἐξαίρουσαν. 'Α. λαϊλάπων. Σ. Θ. καταγιγίδος.³⁰
- 14. **וְיָבִיעַ**. *Et retegetur.* Ο'. καὶ ἀποκαλυφθήσεται. *Alia exempl. καὶ ἀνακαλυφθήσεται.*³¹ 'Α. Σ. Ο'. καὶ ἀποκαλυφθήσεται.³²
וְיָבִיעַ. *In medio ejus.* Ο'. μετ' ἐλέγχων. Οἱ Γ'. ἐν μέσῳ αὐτῆς.³³

¹⁴ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. κυρῶσαι. Θ. στήσαι. ¹⁵ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁶ Sic Comp. (cum λέγετε), Ald., Codd. III (cum λέγεται), 22, 23, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Hieron.: "Quodque sequitur, *Et dicebatis, Dicit Dominus, et ego non sum locutus, in LXX non habetur.*" ¹⁷ Codd. 86, 88. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Idem. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 18. Nobil. affert: Σ. ἐν ὀμιλίᾳ. ²⁰ Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 23, alii: ἀνθ' ὧν ὅτι. Solutus Cod. 62: ἀνθ' ὧν καὶ ἀνθ' ὧν ὅτι. ²¹ Cod. Jes. affert: 'Α. αὐτὸν ἀναλον εἰπόν. Σ. ἀναρτύτῳ εἰπέ. Hieron.: "Abaque temperamento, ut interpretatus est Sym., hoc est, puro luto, et quod paleas non haberet [Anon. in Cod. Coislina.: 'Ο Ἑβραῖος ἔχει χρίουσι τὸν τοῖχον πηλὸν (Nobil. πηλῶ; sed vid. nos in Var. Lect. ad S. Chrysost. Opp. T. VII, p. 431 E) ἀνευ ἀχύρων] . . . ut vero LXX et Theod., linunt eum stultitiis. Aq. autem verbum Hebraicum ΤΗΑΡΗΕΛ interpretatus est ἀνάλω, quod significat absque sale." Pro πεσεῖται in Codd. 87, 88 est ἀφροσύνη; in Comp. vero et Cud. XII duplici lectione, ἀφροσύνη πεσεῖται. Denique Syrus noster legit et pingit: ἀφροσύνη, εὖ εἰ πεσεῖται

(.لَح نَعْلًا).⁴ (Vocula ei legitur in Ald., Codd. 22, 23, 26, aliis.) Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 13. Thren. ii. 14. Ezech. xxii. 28. ²² Syro-hex. **וְיָבִיעַ יְהוָה וְיָבִיעַ יְהוָה**. Codd. 86, 88 afferunt: Σ. ἐπέχριον. Praeterea in textu post τοῖχον Codd. 22, 23, 26, alii, inferunt ὡς στερεόν. ²³ De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. ἀναρτυτον. Θ. ἀφροσύνη. *Αλλ. εἰ. 'Α. ἀναλωθήσεται (mendose, ut videtur, pro ἀνάλω, nisi credideris Aquilam ex ἀναλος monstrum ἀναλώ, insulsum reddere, effinxisse). ²⁴ Idem. In Codd. 62, 87, 88, et Syro-hex. locus sic legitur: εἰπὸν πρὸς τοὺς ἀλείφοντας ἀφροσύνη (add. καὶ Codd. 62, 88 (?)) πεσεῖται. ²⁵ Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod LXX transtulerunt, *et super juncturas eorum, in Hebraico non habetur.*" ²⁶ Codd. 86, 88. ²⁷ Idem. ²⁸ Cod. 86, teste De Reg.: 'Α. ✕ μήτι οὐκ ἐρεῖ (sic); Σ. ✕ ἄρα οὐ λεχθήσεται; Syro-hex. autem: **וְיָבִיעַ יְהוָה וְיָבִיעַ יְהוָה**. Particulam ἄρα in textum post kai inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. ²⁹ Codd. 86, 88. ³⁰ Idem. ³¹ Sic Ald., Codd. 42, 49, alii. ³² Cod. 86, teste De Reg. ³³ Idem.

15. **לְהַתְּיָא**. Ο' πεσεῖται. 'Α. ἀνάλω. Σ. ἀναρ-
τύφ. Θ. ἀφροσύνη.³⁴
16. **לְהַתְּיָא נְבִיאִי**. Ο' προφήται του 'Ισραήλ.
Σ. ἀλλ' οἱ προφῆται του 'Ισραήλ.³⁵
- לְהַתְּיָא**. Visionem facis. Ο' εἰρήνην. 'Α.
δραματισμόν. Σ. Θ. δρασιν.³⁶
17. **יָשׁוּב**. Pone. Ο' στήρισον. 'Α. Θ. θές. Σ.
τάξον.³⁷
18. **וְהָיָה לְהַתְּיָא לְעַלְוֹתָם** תִּשְׁמַע
וְלִשְׁמֵרָתָם וְלִשְׁמֵרָתָם וְלִשְׁמֵרָתָם
וְלִשְׁמֵרָתָם. Vae iis qui consuunt pulvillos ad
omnes cubitos manuum, et faciunt culcitrae ad
caput (hominum) eujusvis staturae ad venandas
animas. Ο' οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις προσκε-
φάλαια (Σ. ὑποστρώματα³⁸) ὑπὸ πάντα ἀγκῶνα
χειρῶν, καὶ ποιούσαις ἐπιβόλαια (Σ. Θ. ἐπαν-
χένια³⁹) ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας,
τοῦ διαστρέφειν ('Α. Σ. Θ. θηρεύειν⁴⁰) ψυχὰς.
Σ. οὐαὶ ταῖς συρραπτούσαις ὑπαγκῶνια ὑπὸ
πάντα ἀγκῶνα χειρῶν, καὶ ποιούσαις ὑπαυ-
χένια πρὸς κεφαλῆς πάσης ἡλικίας εἰς τὸ θη-
ρεύειν ψυχὰς.⁴¹ 'Ο' 'Εβραῖος' οὐαὶ ταῖς ποιού-
σαις φυλακτῆρια, καὶ κρεμαζούσαις ἐπὶ τοῖς
βραχίουσιν αὐτῶν, καὶ ἐπιτιθεμέναις αὐτὰ ἐπάνω
κεφαλῆς ἐκάστης ἡλικίας [τοῦ διαστρέφειν τὰς
ψυχὰς].⁴²
- וְהָיָה לְהַתְּיָא לְעַלְוֹתָם** תִּשְׁמַע
וְלִשְׁמֵרָתָם וְלִשְׁמֵרָתָם. Num animas venabimini populi mei,
animas vero vestras vivas conservabitis? Ο'.

αἱ ψυχὰὶ διεστράφησαν τοῦ λαοῦ μου, καὶ
ψυχὰς ✕ Θ. ἐαυτῶν⁴³ περιεποιούντο. Σ.
ψυχὰς ἐθήρευον τοῦ λαοῦ μου, ψυχὰς δὲ ὑμῖν ἐλέγχε
περισώζειν.⁴⁴

19. **וְהָיָה לְהַתְּיָא**. Et pro frustulis. Ο' καὶ ἔνεκεν
κλασμάτων. Θ. (καὶ) ἐν ψωμοῖς.⁴⁵
- וְהָיָה לְהַתְּיָא**. Et vivas conservare. Ο' καὶ τοῦ
περιποιησασθαι. 'Α. Θ. (καὶ) τοῦ ζῶσαι. Σ.
(καὶ) περισώζειν.⁴⁶
- וְהָיָה לְהַתְּיָא**. Dum mentimini. Ο' ἐν τῷ ἀπο-
φθέγγεσθαι ('Α. Θ. διαψεύδεσθαι⁴⁷) ὑμᾶς.
20. **וְהָיָה לְהַתְּיָא**. Venamini. Ο' συστρέφετε. Οἱ
Γ'. θηρεύετε.⁴⁸
- וְהָיָה לְהַתְּיָא**. Instar avium. Aliter: Ut advolent.
Ο' Vacat. 'Α. ✕ τὰς πετομένας. Σ. ✕
εἰς τὸ πέτεσθαι. Θ. ✕ εἰς ἔκλυσιν.⁴⁹
- וְהָיָה לְהַתְּיָא**. Et dimittam. Ο' καὶ ἐξαποστελῶ.
Σ. καὶ ἀπολύσω.⁵⁰
- וְהָיָה לְהַתְּיָא**. Ο' ἐκστρέφετε. 'Α. παγιδεύετε. Σ.
θηρεύετε.⁵¹
- וְהָיָה לְהַתְּיָא**. Instar avium. Aliter: Ut advolent.
Ο' εἰς διασκορπισμόν. Σ. (εἰς) τὸ ἀναπε-
τασθῆναι. Θ. εἰς ἔκλυσιν.⁵²
21. **וְהָיָה לְהַתְּיָא**. In captivam. Ο' εἰς συστροφῆν.
'Α. παγιδευθῆναι. Θ. θηρευθῆναι. Σ. (εἰς)
θήρευμα.⁵³
22. **וְהָיָה לְהַתְּיָא**. Propterea quod afflixistis. Ο'
ἀνθ' ὧν διεστρέφετε. 'Α. ἐχειμάζετε.⁵⁴ Ali-

³⁴ Codd. 86, 88. ³⁵ Syro-hex. **לְהַתְּיָא**.
לְהַתְּיָא? ³⁶ Codd. 86, 88. ³⁷ Idem.
³⁸ Idem, concinente Syro-hex., qui affert: **לְהַתְּיָא**.
Theodoretus, ex altera, ut videtur, Symmachi editione,
ὑπαγκῶνια protulit. ³⁹ Idem. Theodoret. ὑπαυχένια,
fortasse verius. ⁴⁰ Idem. ⁴¹ Theodoret. Syrus ad
verba τῶν Ο', ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν, affert: Σ. ὑπὸ παντὸς αὐχένος
(**لِأَسْفَلِ كُلِّ رَأْسٍ**). ⁴² Codex Reg. apud Montef. "Ad
lectionem Hebraei consonat Codex Barb. praeter haec:
ἐπὶ τοὺς βραχίους pro ἐπὶ τοῖς βραχίουσιν; subinde ἐπιτιθέασιν
αὐτὰ pro ἐπιτιθεμέναις αὐτὰς [sic Montef.], et infra addit πάσης
ante κεφαλῆς; cetera vero omittit."—De Reg. ⁴³ Cod.
86, teste De Reg., qui ἐαυτῷ scribit. ⁴⁴ Syro-hex. **לְהַתְּיָא**
لِأَسْفَلِ كُلِّ رَأْسٍ?

لِأَسْفَلِ كُلِّ رَأْسٍ? ⁴⁵ Codd. 86, 88.
⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Idem. ⁴⁸ Idem. Mox Cod. 86 bis
affert: 'Α. ✕ σὺν τὰς ψυχὰς. ⁴⁹ Cod. 86, teste De
Reg. (Ad Symmachum Parsons. exscripsit εἰς τὸ πέτασθαι.)
In Cod. 88 confuse scriptum: 'Α. ✕ σὺν τὰς ψ. τὰς πετομένας
εἰς τὸ πέτεσθαι. Θ. ✕ εἰς ἔκλυσιν. Syro-hex. affert: Σ. θη-
ρεύετε τὰς ψυχὰς εἰς τὸ πέτεσθαι (**لِأَسْفَلِ كُلِّ رَأْسٍ**). Symmachi
lectionem in textum infert Cod. 23; Theodotionis Cod. 62.
⁵⁰ Syro-hex. **لِأَسْفَلِ كُلِّ رَأْسٍ**. ⁵¹ Codd. 86, 88. ⁵² Cod.
86, teste De Reg. ⁵³ Codd. 86, 88. De Reg. e Cod. 86
exscripsit: 'Α. εἰς παγιδευθῆναι εἰς θηρευθῆναι. Σ. εἰς θήρευμα.
⁵⁴ Theodoret.: ἐπειδὴ γὰρ, φησὶ, τοὺς μὲν δικαίους διαταράττετε
καὶ ἐχειμάζετε· οὕτω γὰρ ὁ 'Ακ. ἠρμήνησε κ. τ. ἔ. Fortasse in
alterutra editione Aquila interpretatus est ἐχειμάσθη.

ter: 'A. . ἡμανρώθη.⁵⁶ Σ. διὰ τὸ βασανίζεω ὑμᾶς (s. διότι ἐβασανίστην).⁵⁶

22. פֶּשֶׁן. *Falso.* O'. Vacat. Alia exempl. ἀδίκως.⁵⁷

יִבְלֶהָ. *Ita ut non.* O'. τὸ καθόλου μή. 'A. Σ. τοῦ καθόλου μή. Θ. ἵνα (μή).⁵⁸

יִתְחַיֶּה. *Ad vivum servandum eum.* O'. καὶ ζῆσαι αὐτόν. 'A. τοῦ ζῆσαι αὐτόν.⁵⁹

Cap. XIII. 9. *ὡς καὶ (sic) ἐν γραφῇ οἴκου 'Ισραήλ & οὐ γραφήσονται.*⁶⁰ 22. *μὴ ἀποστρέψαι αὐτόν ὡς ἀπὸ τῆς ἀδικίας αὐτοῦ, καὶ & ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ.*⁶¹

CAP. XIV.

1. יְשָׁרָאִים מִקְנֵי יִשְׂרָאֵל. *Viri de senioribus Israelis.* O'. ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἄνδρες τοῦ λαοῦ 'Ισραήλ. Alia exempl. ἄνδρες ἐκ (s. ἀπὸ) τῶν πρεσβυτέρων 'Ισραήλ (s. τοῦ 'Ισραήλ).¹

3. וַיִּשְׂאוּ יְדֵיהֶם אֶל-עֲבֹדֹתָם. *Viri isti induxerunt idola sua in cor suum, et offendiculum iniquitatis suae posuerunt ante faciem suam.* O'. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔθεντο τὰ διανοήματα (Οἱ Γ'. εἶδωλα²) αὐτῶν ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ τὴν κόλασιν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἔθηκαν πρὸ (Σ. ἀπέναντι³) προσώπου αὐτῶν. 'A. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀνήνεγκαν τὰ εἶδωλα αὐτῶν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ σκάνδαλον ἀνομίας αὐτῶν ἔδωκαν ἀπέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν.⁴

4. אֶל-הַנְּבִיאִים. *Ad prophetam.* O'. πρὸς τὸν προφήτην. Alia exempl. add. τοῦ ἐπερωτηῆσαι αὐτόν ἐν ἐμοί.⁵

וְעָנִיתִי לָו כְּרַב גְּלִילָיו. *Respondebo ei secundum multitudinem idolorum suorum.* O'. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ (alia exempl. add. ἐν αὐτοῖς⁶) ἐν οἷς ἐνέχεται ἡ διάνοια αὐτοῦ. Σ. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰδώλων αὐτοῦ.⁷

5. לְמַעַן תִּשָּׂא. *Ut cariat.* O'. ὅπως πλαγιάσῃ. Alia exempl. ὅπως ἂν μὴ πλαγιάσῃ.⁸

6. פְּנִיכָם. O'. τὰ πρόσωπα ὑμῶν ὡς πρὸς μέ &.⁹

7. וְעָנִיתִי לָו בִּי. *Respondebo ei per me.* O'. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ ἐν φ' ἐνέχεται ἐν αὐτῷ. Σ. ἀποκριθήσομαι αὐτῷ & ἑμάντῳ.¹⁰

8. וְהָיִיתִי כְּחֵטֶן. *Et faciam ut stupescat.* O'. καὶ θήσομαι αὐτόν. Σ. et notum.¹¹

וְהָיָה לְאוֹת. *In signum.* O'. εἰς ἔρημον. Alia exempl. εἰς σημεῖον.¹²

9. וְדַבַּר דְּבָרָיו. *Si decipi se passus fuerit, ut loquatur verbum.* O'. ἐὰν πλανήσῃ (alia exempl. πλανηθῇ¹³), καὶ λαλήσῃ ✕ Οἱ Γ'. λόγον &.¹⁴

10. כַּעֲשֵׂי הַנְּבִיאִים הָיוּ. *Talis culpa prophetae erit.* O'. καὶ κατὰ τὸ ἀδίκημα ὁμοίως τῷ προφήτῃ ἔσται. Alia exempl. ὡσαύτως καὶ τὸ ἀδίκημα τοῦ προφήτου ἔσται.¹⁵ Σ. οὕτως ἡ ἀνομία τοῦ προφήτου ἔσται.¹⁶

13. לְמַעַל-מַעַל. *Ut praevaricetur praevaricatione.*

⁵⁶ Codd. 86, 88. Quasi a פֶּשֶׁן, *debilis fuit.* Cf. Hex. ad Jesai. xlii. 4. ⁵⁷ Syro-hex. פֶּשֶׁן. ⁵⁸ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et Hieron. ⁵⁹ Cod. 86, teste De Reg. ⁶⁰ Idem. ⁶¹ Syro-hex., invito Hebraeo. Haec, οὐδὲ ἐν γρ. οἴκου 'Ισρ., desunt in Codd. 86, 88, qui pergunt: οὐδὲ ἐγγραφήσονται. ¹ Syro-hex. Sic sine obelo Cod. 49, et (cum ἀνομίας pro ἀδικίας) Ald., Codd. 68, 86, alii.

CAP. XIV. ¹ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ² Cod. Jes. Syro-hex. אֶל. ³ Hieron.: "Posuerunt immunditias suas in cordibus suis, sive cogitationes, et juxta Symmachum et Theodotionem, idola." ⁴ Syro-hex. אֶל. ⁵ Theodoret. ⁶ Sic Codd. 87, 88, et

sub ✕ (fortasse pro +) Syro-hex. Hieron.: *ad prophetam, ut interroget eum in me.* Cf. v. 7. ⁷ Sic Comp., Ald., Codd. XII (om. proximo in), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ⁸ Syro-hex. אֶל. ⁹ Sic Ald., Codd. 42, 49, alii, et Syro-hex. in marg. ¹⁰ Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 36, 49, alii. ¹¹ Syro-hex. אֶל. ¹² Idem: אֶל. Nescio an vertendum, καὶ ἐπίσημον, ut index lectionis ad וְהָיָה לְאוֹת retrahatur. Cf. Hex. ad Peal. lxxiii. 5. ¹³ Sic Ald., Codd. 49, 68, alii. Syro-hex. in marg. אֶל. ¹⁴ Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 36, alii. Hieron.: s; erraverit. ¹⁵ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. ¹⁶ Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. ¹⁷ Syro-hex. אֶל.

Ο'. τοῦ παραπεσεῖν παράπτωμα. Σ. ἐν τῷ καταφρονεῖν καταφρόνησιν.¹⁷

15. הַחַיָּה מִפְּנֵי הַחַיָּה עֹבֵר מִבְּלֵי עֹבֵר מִבְּלֵי. *Et fuerit desolatio, ut non sit viator propter bestias.* Ο'. καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμόν, οὐκ ἔσται ὁ διοδεύων ἀπὸ προσώπου τῶν θηρίων. Σ. καὶ ἔσται ἄβατος παρὰ τὸ μὴ εἶναι ὁδοπόρον (s. τὸν διοδεύοντα) διὰ τὰ θηρία.¹⁸

22. הַחַיָּה נֹתְתֵיהֶּבָּהּ פְּלִטָהּ הַמִּצְאִים בָּנִים וּבָנוֹת. *Sed ecce! relinquentur in ea elapsi qui educti fuerint, filii et filiae.* Ο'. καὶ ἰδοὺ ὑπολελειμμένοι ἐν αὐτῇ ὁ ἀνασσεωσμένοι αὐτῆς, οἱ ἐξάγουσιν ἐξ αὐτῆς (alia exempl. οὔτοι ἐξάξουσιν¹⁹) υἱοὺς καὶ θυγατέρας. Σ. πλὴν ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ ἰσπεφευγότες οἴτινες ἐξάξουσιν υἱοὺς καὶ θυγατέρας.²⁰

וּרְאִיתֶם. *Et videbitis.* Ο'. καὶ ὄψεσθε. Σ. ἴνα ἴδητε.²¹

וְאֵת-עֲלִילוֹתָם. *Et facinora eorum.* Ο'. καὶ τὰ ἐνθυμήματα (Σ. πανουργήματα²²) αὐτῶν.

כָּל-אֲשֶׁר הִבֵּאתִי עָלֶיהָ. *Omnia quae adduxi super illam.* Ο'. πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπ' αὐτήν. Σ. ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγον ἐπ' αὐτήν.²³

Cap. XIV. 7. ∞ καὶ εἰς ἀφανισμόν ∞.²⁴ 18. ∞ ἀλλ' ἢ ∞.²⁵

CAP. XV.

2. הַזְּמוּרָה אֲשֶׁר הָיָה בְּעֵצֵי הַיַּעַר. *Surculus qui*

¹⁷ Syro-hex. + *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. Cf. ad Cap. xvii. 20. xx. 27. ¹⁸ Idem: *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*: *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. ¹⁹ Sic Ald., Codd. III, XII, 26 (cum ἐξάγουσιν), 49, 68, alii, et Syro-hex. ²⁰ Syro-hex. *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. (In textu lectio οἴτινες ἐξάξουσιν est in Comp., Codd. 23, 36, 48, 51.) ²¹ Idem: *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. ²² Idem: *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. ²³ Idem: *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. Sic in textu Comp., et (cum ἐπὶ πᾶσι τοῖς κακοῖς) Codd. 22, 23, 36, alii. ²⁴ Syro-hex. Haec desunt in Codd. 87, 88, invito Hebraeo. ²⁵ Syro-hex. Cod. XII om. ἀλλ' ἢ.

CAP. XV. ¹ Syro-hex. *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. ² Hieron.: "Unde factum est, ut

est inter arbores silvae. Ο'. τῶν κλημάτων τῶν ὄντων ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ. Σ. τὸ κλήμα ὃ εἶν ἢ ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ.¹

4. הַחַיָּה לֶחֶם אֵת לְאֵשׁ אֵשׁ. *Ecce! igni conjicitur in cibum, duas extremitates ejus consumit ignis.* Ο'. παρέξ ὁ πυρὶ δέδοται εἰς ἀνάλωσιν, τὴν κατ' ἐνιαυτὸν κάθαρσιν [ἀπ'] αὐτῆς ('A. τὰ δύο ἔσχατα αὐτῆς. Σ. Θ. τὰ δύο ἄκρα αὐτῆς²) ἀναλίσκει τὸ πῦρ. Σ. οὐχὶ τῷ πυρὶ δέδοται εἰς ἀνάλωσιν; τὰ δύο ἄκρα αὐτῆς ἀνήλωσε τὸ πῦρ.³

וְתִזְכֹּר נַחַר הַחַיָּה לְמִלְאָכָהּ. *Et media pars ejus adusta est: num proderit ad opus?* Ο'. καὶ ἐκλείπει εἰς τέλος· μὴ χρήσιμον ἔσται εἰς ἐργασίαν; Σ. καὶ τὸ ἐντὸς αὐτοῦ ἀνεμόφθορον· μὴ χρήσιμον εἰς ἐργασίαν;⁴

7. וְנָתַתִּי. Ο'. καὶ δώσω. Alia exempl. καὶ στηριῶ.⁵ Cap. XV. 2. ÷ καὶ σύ ∞.⁶

CAP. XVI.

3. מְכֻלְתֵּי. *Effossiones (origines) tuae.* Ο'. ἡ ρίζα σου. Σ. ἡ δόσις (σου).¹

4. וּמִלְדֹתַי בְּיוֹם הַוָּלְדוֹתַי. *Et quoad natales tuos, die quo nata es.* Ο'. καὶ ἡ γένεσίς σου ἐν ἡ ἡμέρᾳ ἐτέχθης. Σ. καὶ ὅτε ἐτέχθης.²

לֹא-נִכְרַת שְׁחָרְתִּי. *Non abscissus est umbilicus tuus.* Ο'. οὐκ ἔδησας (alia exempl. ἔδησαν³) τοὺς

pro duabus summitatibus ejus, quod nos interpretati sumus, utramque partem ejus, LXX interpretarentur, *annuam purgationem ejus* [ἀπ' om. Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex.], cum Aq. dixerit, *duo novissima ejus*. Sym. et Theod., *duas summitates ejus*.² Syro-hex. *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. ³ Idem in continuatione: *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. (Vox *חַיָּה* ponitur pro ἀνεμόφθορον Jesai. xix. 7.) ⁴ Sic Ald., Codd. III, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁵ Cod. 87. Deest in Codd. III, 62, et Hebraeo.

CAP. XVI. ¹ Syro-hex. *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. Cf. ad Cap. xxi. 30. In utroque loco Symmachus radicem *חַיָּה*, *venidit*, respexisse videtur. ² Idem: *חַיָּה מִפְּנֵי חַיָּה*. ³ Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 36, alii, et Syro-hex. Ori-

μαστούς σου (יְרִיבָהּ). Ἄλλος οὐκ ἐτμήθη ὁ ὀφθαλμός σου.⁴

4. יְרִיבָהּ. *Ad purgationem* (s. nitorem). O'. Vacat. ✕ A. Θ. εἰς σωτηρίαν ἄ.⁵ Σ. εἰς ἐπιμίλειαν.⁶

6. יְרִיבָהּ. *In sanguine tuo*. O'. ἐν τῷ αἵματί σου. Ὁ Ἑβραῖος ἐν τῇ ὑγρασίᾳ σου.⁷

יְרִיבָהּ יְרִיבָהּ יְרִיבָהּ (bis). *Et dixi tibi: In sanguine tuo vive* (bis). O'. καὶ εἶπά σοι ἐκ τοῦ αἵματός σου ζώῃ ✕ καὶ εἶπά σοι ἐκ τοῦ αἵματός σου ζώῃ ἄ.⁸

7. יְרִיבָהּ יְרִיבָהּ יְרִיבָהּ. *Et adolevisti, et venisti ad ornamentum ornamentorum*. O'. καὶ ἐμεγαλύνθη, καὶ εἰσῆλθες εἰς πόλεις πόλεων. Σ. . . καὶ κατήγησας εἰς κόσμον γυναικῶν. Θ. . . καὶ

εἰσῆλθες εἰς κόσμον κόσμων.⁹ Ὁ Ἑβραῖος καὶ ἤκμασας, καὶ ἤλθες εἰς ἄραν καλλωπισμοῦ.¹⁰

8. יְרִיבָהּ יְרִיבָהּ. *Tempus amatum*. O'. καὶ καιρὸς καταλυόντων. A. (juxta ed. 1ma) Θ. (καιρὸς) μαστῶν. A. (juxta ed. 2da) (καιρὸς) συναλλαγῆς. Σ. (καιρὸς) ἀγάπης.¹¹ Ὁ Ἑβραῖος καιρὸς τοῦ διαπαρθνευθῆναί σε.¹²

יְרִיבָהּ. *Oram meam*. (Υ. τὰς πτέρυγὰς μου. Ὁ Ἑβραῖος τὸ πτερύγιόν μου.¹³

10. יְרִיבָהּ. *Veste acu picta*. O'. ποικίλα. A. ποικιλίον.¹⁴

יְרִיבָהּ יְרִיבָהּ. *Et calceavi te* (pelle) melis (s. phocae). Aliter: *Et calceavi te* (calceis) colore hysgino. O'. καὶ ὑπέδυσά (potior scriptura ὑπέδησά) σε ὑάκινθον. A. Σ. . . ἰάνθινω. Θ. . . ὑακίνθινω.¹⁵

gen. Opp. T. III, p. 378: "LXX interpretati sunt in hoc loco: *Non alligaverunt ubera tua*, sensum magis eloquii exponentes, quam verbum de verbo exprimentes." ⁴ Montef. e Cnd. Jes. affert: Δ. οὐκ ἐτμήθη ὀφθαλμός (sic) σου, notans: "Δ vero significat quatuor interpretes A. Σ. O'. Θ. . . vel forte, et quidem probabilius, Δ significat τετραπλᾶ, ut sensus sit, sic in Tetraplis legi." Sed, ut apposite monet P. L. B. Drach ad loc., Codex Chisianus, qui textum exhibet LXXviralem ex Origenis Tetraplis summa fide desumptum, dictam lectionem non agnoscit. Cf. Hex. ad Job. ii. 9. Sic autem in textu Comp., Codd. 22 (qui in marg. a 1ma m. habet: οὐκ ἔδησαν τ. μ. σου), 23, 51, 231, Theodoret. Alii post τοὺς μ. σου inferunt: οὐκ ἐτμήθη ὁ ὀ. σου; vel etiam: ὁ ὀ. σου οὐ περιετμήθη. Hieron.: *Non ligaverunt mamillas tuas, et umbilicus tuus non est praecisus*. ⁶ Cod. XII, teste Parsonio. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. Singularem Codicis Alex. lectionem, καὶ ἐν ὕδατι οὐκ ἐλούσθη τοῦ χριστοῦ μου, ab interpolatore Christiano, ut argumentum inde pro baptismo peteret, profectam esse, contendit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 403. ⁸ Syro-hex. ✕ יְרִיבָהּ יְרִיבָהּ. (Pro יְרִיבָהּ Norberg. perperam dedit יְרִיבָהּ, in imprudentiam, confusione satis frequenti. Cf. Middeld. ad 4 Reg. xi. 18.) ⁷ Scholium apud Nobil.: Ὁ Ἑβραῖος, ἐν τῇ ὑγρασίᾳ, ἔχει, ὑγρασίαν καλέσας τὸν περιεκείμενον ἰχώρα. ⁸ Sic Codd. 87, 88, invitis Origene et Hieron., qui semel tantum habent. Comp., Codd. 22, 36, alii: καὶ εἶπόν σοι ἐκ τοῦ αἵματός σου ζήσων' καὶ εἶπόν σοι ἐν τῷ αἵματί σου ζώῃ. Denique Syro-hex.: καὶ εἶπόν σοι ἐκ τοῦ αἵματός σου ζώῃ ζήσων (וַיְרִיבָהּ יְרִיבָהּ).

⁹ Hieron.: "Porro quod interpretatus est Sym., *et pervenisti ad ornatum mulierum*, sive ut Theod., *et ingressus es ad ornatum ornamentorum*, pro quo nos secuti sensum Hebraicum diximus, *et pervenisti ad mundum muliebrem*, tempus pubertatis ostendit." Minus probabiliter Syro-hex.: Σ. (sic) καὶ εἰσῆλθες εἰς κόσμον κόσμων. (Syriaca יְרִיבָהּ יְרִיבָהּ verti possunt εἰς καλλωπισμόν καλλωπισμῶν, vel, propius a lectione quam Theodotioni tribuit Hieron., εἰς διακόσμωσιν (cf. Hex. ad Psal. xxxii. 6) κόσμων.) ¹⁰ "Hebraei interpretis lectionem habet Theodoretus ex Codice Regio."—Montef. Non legitur in Theodoro edito. ¹¹ Hieron.: "Tempus *amatum*, sive juxta LXX, *divertentium* [יְרִיבָהּ], et juxta interpretationem Aquilae secundam, *sυναλλαγῆς, sponsalium* videlicet, et temporis nuptiarum; juxta primam vero ejusdem editionem et Theodotionis, *μαστῶν*, quod interpretatur *uberum*; pro quo Sym. vertit *ἀγάπης*, quod *dilectionem* sonat." Etiam Syro-hex.: Σ. ἀγάπης (אָהָבָה). ¹² "Lectio Hebraei interpretis ex Theodoro [inedito]."—Montef. ¹³ "Item ex Hieronymo."—Montef. Hieronymi verba sunt: "Sive amictum expandit pro alis: hoc enim interpretatur *πτερύγιον*, quo operta est Ruth ad pedes dormiens Booz." ¹⁴ Pesikta Cap. xvii. MS.: יְרִיבָהּ יְרִיבָהּ. Alii ejusdem farraginis auctores aliter tradunt, quos vide in libello Rudolphi Augeri, *De Onkelo* etc. pp. 16, 17. Cf. Hex. ad Psal. xlv. 15. ¹⁵ Hieron.: "Aq. et Sym. *janthina*, LXX et Theod. *hycinthis* transtulerunt, pro quo in Hebraeo scriptum est *thas*." Cf. Hex. ad Exod. xxv. 5. (In textu *ὑπέδησα* est in Comp., Codd. II (teste Maio), III, 22, 51, aliis. Prorus aliud sonaret *ὑποδύσαι τινα*, nempe *subduculam* (*ὑποδύτην*).

10. **שָׂרָה אֶפְרַיִם**. *Et operui te serico.* O'. και περιέβαλον σε τριχάπτω ('A. (juxta ed. 1^{man}) ψηλαφητῶ. 'A. (juxta ed. 2^{dam}) ἀνθίμφ. Σ. ἐπενδύματι. Θ. μεσσί¹⁶). Σ. *Et operui te operimento.*¹⁷
11. **רִבֵּי**. *Collare.* O'. Θ. κάθεμα. 'A. (juxta ed. 2^{dam}) κλοιόν. Σ. περιδέρραιον.¹⁸
12. **אֲנָן**. *Appulum.* O'. 'A. Θ. ἐνώτιον. Σ. ἐπιρρίνιον.¹⁹
- אֶתְנֵלְעָ**. *In naribus tuis.* O'. περὶ τὸν μυκτῆρά σου. Σ. ἐπὶ τὸν μυκτῆρά σου.²⁰
- תְּקָרָה**. *Decoris.* O'. 'A. Θ. καυχῆσεως. Σ. εὐπρεπείας.²¹
13. **שָׂרָה**. *Et sericum.* O'. και τρίχαπτα. 'A. και ἀνθιμον. [Σ. και πολύμιτον.] Θ. μεσσί.²²
- הַקָּרָה**. *Et vestis acu picta.* O'. και ποικίλα. Σ. (και) πολύμιτα.²³
- תָּרָה אֶתְנֵלְעָ**. O'. σφόδρα ✕ σφόδρα 4.²⁴

13. **הִלַּכְתָּ לְמַלְכָּה**. *Et profecisti in regiam dignitatem.* O'. Vacat. ✕ και κατευθύνθης εἰς βασιλείαν 4.²⁵ Σ. και προήχθης...²⁶
14. **הַיָּמִינִי הָיָה כְּמִלְכָּה**. *Et egressa est fama tua in gentes ob pulcritudinem tuam, quia perfecta erat per ornatum meum quem posui super te, inquit Dominus Jova.* O'. και ἐξῆλθέ σου ὄνομα ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν τῷ κάλλει σου, διότι συντετελεσμένον ἦν ἐν εὐπρεπείᾳ [ἐν τῇ ὠραιότητι] ἧ ἔταξα ἐπὶ σέ, λέγει κύριος. Σ. *Et egressum est nomen tuum in gentes... quod perfectum (τίλειον) erat propter dignitatem (ἀξίωμα) meam, quam posueram super te, dicit Dominus Deus.*²⁷
15. **הָיָה לִּי**. *Ei erit.* O'. Vacat. Alia exempl. αὐτῶ ἐγένου;²⁸ alia, αὐτῶ ἐγένετο;²⁹ alia, δ οὐκ ἔσται;³⁰ alia, οὐ οὐκ ἔσται.³¹

alicui induere.) ¹⁶ Hieron.: "LXX: *Et circumdedit te trichapto*; pro quo Aq. *florido*, sive *palpabili*; Sym. *indumento*; Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, **MESSE**." Et mox: "Juxta interpretationem secundae editionis Aquilae, qui *floridum* interpretatus est *vestimentum*." Nobil. et Coislin. apud Moutef., ex Origine uterque: *τρίχαπτον ἠρμήνευσαν οἱ ἄλλοι ἐρμηνευτά, ἀνθιμον, και ἐπένδυμα.* Idem Coislin. scholium affert: "Ἀκῶλας τρίχαπτόν ἐστι τὸ ψηλαφητόν." ¹⁷ Syro-hex. **שָׂרָה אֶפְרַיִם**. **שָׂרָה אֶפְרַיִם**. Nisi Origenes pro ἐπενδύματι stetit, Graece vertissem: Σ. και περιέβαλον σε περιβολαίφ. ¹⁸ Hieron.: "Pro *torque*, quam nos juxta Aquilae secundam editionem et Symmachum interpretati sumus, LXX et Theod. *κάθεμα* transtulerunt." Montef. ex Hieronymo edidit: 'A. 2. Σ. κλοιόν; quoad Aquilam, fortasse recte; Symmachum vero aliter vertisse, testis est Syrus noster, qui affert: **שָׂרָה אֶפְרַיִם**. Huc pertinere videtur Montefalconii lectio hexaplaris, ad **שָׂרָה** (v. 10) male apposita: "Ἄλλ. περιδέρραιον. Rectius ad *κάθεμα* Cod. 238 in marg. notat: *περιδέρραιον*. ¹⁹ Hieron.: "Verbum Hebraicum **NEZEM**, excepto Symmacho, qui interpretatus est *ἐπιρρίνιον*, omnes *invasum* transtulerunt." ²⁰ Syro-hex. **שָׂרָה אֶפְרַיִם**. Sic in textu Codd. III, 22, 23, 36, alii. ²¹ Hieron.: "Decorem juxta Symmachum ob sensus elegantiam interpretati sumus. Alioquin et in Hebraeo **תְּקָרָה**, et in reliquis translatoribus *καύχῃς*, *gloriatio*, dicitur." Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxx. 8. Ezech. xxiii. 26. ²² Hieron.:

ron.: "Verbum Hebraicum **MESI** et hic Theod. ipsum, ut supra, posuit, Aq. *ἀνθιμον*, Sym. *polymitum*. Nos autem quod supra *subtile*, hic juxta Symmachum *polymitum* diximus." Symmachi lectionem rectius, ni fallor, ad proximum **הַקָּרָה** refert Syrus noster. ²³ Syro-hex. **שָׂרָה אֶפְרַיִם**. Cf. ad Cap. xxvii. 16, 24. ²⁴ Cod. Jes. Sic sive aster. Codd. 23, 26, 36, alii, et Syro-hex. ²⁵ Sic io textu Codd. 87, 88, et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. pingit: και κατ. ✕ εἰς βασιλείαν 4. Hieron.: "Et profecisti in regnum. Hoc io LXX non habetur, qui forsitan Alexandriae in Graecum sermonem Scripturas ex Hebraica veritate vertentes, timuerunt hoc edere, ne regem Aegypti viderentur offendere." ²⁶ Syro-hex. **שָׂרָה אֶפְרַיִם**. Vid. Prov. vi. 8 in LXX et Syro-hex. Vox Syriaca etiam cum *προκόπτειν* commutari solet, sed alterum hic aptius videtur. Cf. Hex. ad Dan. iii. 30. ²⁷ Hieron. (In textu duplex lectio ἐν τῇ ὠραιότητι desideratur in Codd. XII, 87, 88, et Syro-hex. Hieron.: *in pulcritudine*. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ἐν εὐπρεπείᾳ ὠραιότητος.) ²⁸ Sic Cod. XII, Syro-hex. (**שָׂרָה אֶפְרַיִם**). ²⁹ Sic Comp., Codd. 87, 88 (cum ἐγένετο). ³⁰ Sic Codd. III, 26, 49, 90. ³¹ Sic Ald., Codd. 42, 68, alii. Denique in Codd. 22, 23, 36, aliis, duplex est lectio: αὐτῶ ἐγένετο (s. ἐγένετο), και (s. δ) οὐκ ἔσται; quam sic enarrat Theodoret.: *τοιούτοι, συνήπτου ἑτέροις, οὐδαμῶθεν αὐτοῖς ἀρμόττουσα*.

16. תִּקְחֵי מִבְּגָדֶיךָ וְתַעֲשִׂי לָךְ בְּמוֹת טְלֵאוֹת. *Et sumpsisti de vestibus tuis, et fecisti tibi sacella consuta.* O'. και ελαβες εκ των ιματιων σου, και εποησας σεαυτη ειδωλα ραπτα ('A. Θ. εμβολισματα³²). Σ. *Cumque tulisses de vestibus tuis, fecisti tibi excelsa multicoloria.*³³
- וְהָיָה עָלֶיךָ לֹא בָאוֹת וְלֹא יִהְיֶה. *Et scortata es super eis; non venient, nec erit.* O'. και εξεπορνευσας επ' αυτα, και ου μη εισελθης, ουδε μη γενηται. Σ. και επορνευσας εν αυτοις, δ ουκ εγενετο, ουδε ισται.³⁴
20. וְאִשׁוֹר יִלְדֵתִי לִי. *Quos peperisti mihi.* O'. δε εγεννησας μοι.³⁵
21. וְהִתְנַחֵם בְּהַעֲבִיר אוֹתָם לָהֶם. *Et tradidisti eos, dum transire fecisti eos (per ignem) eis.* O'. και edokas auta en taw apostropiazesthai ('A. Σ. Θ. διασκειν, s. διασκειν³⁶) σε αυτα αυτοις.
22. וְיָאת כָּל־תַּעֲבֹתֶיךָ וְתִתְנַחֵם. *Et cum omnibus*

- abominationibus tuis et scortationibus tuis.* O'. τουτο παρα pasan tēn porneian sou ✕ και ta bdelugmata sou.³⁷
23. וְאִשׁוֹר יִלְדֵתִי לִי. *Vae, vae tibi!* O'. Vacat. ✕ OI Γ'. ουαι ουαι σοι.³⁸
24. בָּבֶל. *Fornicem (lupanar).* O'. οικημα πορνικον. 'A. βοθυνον. Σ. Θ. πορνειον.³⁹
- רָמָה. *Excelsum.* O'. εκθεμα. 'A. Σ. Θ. *excelsum, s. sublime.*⁴⁰
27. מְרִכְבֶּיךָ זָמָּה. *A via tua scelesti.* O'. εκ tēs odou sou tēs hsebēshas (alia exempl. σου. hsebēshas⁴¹). Σ. tēw tōn odōn σου tōn mussarōn.⁴² Θ. . . ζεμμα.⁴³
28. וְאֶל־בְּנֵי אַשּׁוּר מִבְּלַתִּי שְׂבַעְתָּהּ. *Cum filiis Assyriae, eo quod non satiaris.* O'. επι tas thugatēras (alia exempl. tous uiou⁴⁴) 'Assour, και ουδ' outos eneplēstēs. (Σ. επι) tas thugatēras, diōti ouk eneplēstēs.⁴⁵
29. וְתִרְבִּי אֶת־תַּחֲנוּנֶיךָ אֶל־אָרָץ פְּנֵעַן כְּשִׁדְמָה. *Et cum omnibus*

³² Hieron.: "Pro consutis et versicoloribus, et excelsis, sive idolis, Aq. et Theod. εμβολισματα transtulerunt, quod significat diversos pannos hinc inde consutos, et instar emplastri factum idolum, quasi πολύρραφον vestimentum."

³³ Hieron. Syro-hex. * תַּמְלָהּ הַעֲבָרָה * h. e. Norbergio vertente, excelsa multicoloria. Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 409, talem sensum a voce תַּמְלָהּ abhorrere affirmans, infeliciter tentat תַּמְלָהּ, holocausta, pro locis ubi holocausta offerbantur. "Fortasse תַּמְלָהּ reddit unum תַּמְלָהּ, cum Castell. ex Ferrario habeat: תַּמְלָהּ, inferula acui elaborata; et Cod. Ambros. Syr. M. 18 sup.: תַּמְלָהּ. אֵ. קַמְלָהּ. * תַּמְלָהּ *"—Cerianni. Ad εἰδωλα ραπτα Parsons. e marg. Cod. XII exscripsit: ὑψηλά διαβεβησμένα (fort. διαβεβησμένα, s. διαβεβλημένα).

³⁴ Hieron. Symmacho continuat: *et fornicatus es in eis, non factus, neque futura.* Syro-hex. affert: * תַּמְלָהּ הַעֲבָרָה *.

³⁵ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii.

³⁶ Hieron.: "In eo autem loco in quo nos posuimus, et dedisti illos consecrans eis, pro quo LXX transtulerunt, et dedisti eos ad placandum, sive expiandum, Aq., Sym. et Theod. posnerunt, transtulisti et transduxisti eos."

³⁷ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald. Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. Hieron.: "Quodque dicitur juxta LXX, hoc est, *super omnem fornicationem tuam et abominationes tuas.*"

³⁸ Cod. Jca. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (sine σοι), 23, 26, alii, et

sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod secundo dicitur, *vae, vae tibi*, vulgata editio non habet, sed de Theodotionis editione additum est."

³⁹ Hieron.: "Pro quo LXX transtulerunt . . . *habitaculum fornicationis*, Sym. et Theod. πορνειον interpretati sunt; Aquila volens exprimere etymologiam sermonis Hebraici non posuit βοθυνον, quod nos dicere possumus, *fontem.*"

⁴⁰ Idem: "Pro quo LXX transtulerunt εκθεμα, in Hebraico habet RAMA, et tam Aq. quam Sym. et Theod. *excelsum*, sive *sublime* [cf. ad v. 39] interpretati sunt." (Ad εκθεμα, quod proprie sonat *expositio* (Phrynichus: "Εκθεμα βάρβαρον" σὺ δὲ λέγε πρόγραμμα), Polychron. apud Montef. notat: "Εκθεμα λέγει, οἶον τὸ προαγωγίον, ἐνθα τὰς πόρνας τρέφειν εἰώθει. Syrus noster vertit *sedem*, cum scholio inedito: *sedem* * תַּמְלָהּ הַעֲבָרָה * (Aq. et Theod. * תַּמְלָהּ הַעֲבָרָה *)."

⁴¹ Sic Comp., Codd. 26, 49, alii, et Syro-hex. "h^s decet in Cod. Vat."—Mai. Hieron.: "Quodque sequitur, *hsebēshas*, hoc est, *impie egisti*, juxta LXX sequenti capitulo coaptatur, juxta ceteros finis superioris est."

⁴² Syro-hex. * תַּמְלָהּ הַעֲבָרָה *.

⁴³ Hieron.: "Quod nos interpretati sumus juxta Symmachum, *scelestata*, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit ΖΕΜΜΑ." Cf. ad Cap. xxii. 9. xxiii. 29.

⁴⁴ Sic Comp., Codd. XII, 22 (ex corr.), 23, 36, alii, Syro-hex., et Hieron.

⁴⁵ Syro-hex. * תַּמְלָהּ הַעֲבָרָה *.

Et multiplicasti scortationem tuam cum terra Chanaan usque ad Chaldaeos. Ο. και ἐπλήθυνας τὰς διαθήκας (alia exempl. τὰς πορνείας⁴⁰) σου πρὸς γῆν Χαναάν & Χαλδαίων.⁴⁷

30. **קָחָה מִלְּמָה לְבַתָּךְ.** *Quam languidum est cor tuum!* Ο. τί διαθῶ τὴν θυγατέρα (alia exempl. τὰς θυγατέρας⁴⁸) σου; Σ. τίνι καθαριῶ τὴν καρδίαν σου;⁴⁹

שָׂמְתָה שְׂלֵמֶת וּזְנוּנָה וּפְּחָא. *Mulieris meretricis et impudentis.* Ο. γυναῖκός πόρνης & παρρησιαζομένης &⁵⁰ ÷ και ἐξεπόρνευσας τρισσῶς ἐν ταῖς θυγατράσι σου &⁵¹ Σ. . . sui ipsius potestas.⁵²

31. **בְּבִנוֹתַי בְּנִי.** *Dum aedificas fornicem tuam.* Ο. τὸ πορνεῖον ῥοκοδόμησας. Alia exempl. ἐν τῷ οἰκοδομησαί σε τὸ πορνεῖόν σου. Alia: ὅποτε ῥοκοδόμησας τὸ πορνεῖόν σου.⁵³

31. **לְקַלְסִי מֵחֵן.** *Irridendo mercedem.* Ο. συνάγουσα μισθώματα. Σ. ἐν αξιοπιστία συνάγουσα μισθώματα.⁵⁴

32. **הִשָּׂהָה מִנְּפֶתֶת תַּחַת אֵפֶסָה תִּקַּח בְּתָרֶיךָ.** *Mulier adultera es, quae dum est sub viro suo, admittit alienos.* Ο. ἡ γυνὴ ἢ μοιχωμένη (alia exempl. add. ὑπὸ τὸν ἄνδρα αὐτῆς εἰς ἄλλοτρίου⁵⁵) ÷ ὁμοία σοι &⁵⁶ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισθώματα. Σ. ὡ γυνὴ μοιχαλῖς, ἢ προσδεχομένη ὑπὸ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἄλλοτρίου.⁵⁷

33. **לְכָל-זָנוֹת יִתְגַּדְּדוּן וְהָתִירָהן וְהָתִירָהן לְכָל-מְאַהֲבָיָהן.** *Omnibus meretricibus dant dona; tu vero dedisti dona tua omnibus amatoribus tuis.* Ο. πᾶσι τοῖς ἐκπορνεύσασιν αὐτὴν προσεδίδον μισθώματα· καὶ σὺ δέδωκας μισθώματα πᾶσι τοῖς ἔρασταῖς σου. Σ. πᾶσαι πόρναι μισθώματα δίδονται· σὺ δὲ μετὰ τούτου ἔδωκας . . .⁵⁸

⁴⁰ Sic Comp., Codd. XII, 22 (cum τὰ πορνεία), 48 (idem), 51, alii, et Syro-hex. in textu. ⁴⁷ Sic in textu Codd. 87, 88, et sine aster. Ald., Cod. XII. Syro-hex. legit et pingit: * πρὸς γῆν Χαναάν και & Χαλδαίων, et sic sine aster. Codd. III (cum Χανααίων), 26 (idem), 42, 49, alii, et Hieron. Denique Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: πρὸς γῆν Χαναάν, και εἰς τοὺς Χαλδαίους. ⁴⁸ Sic Ald., Codd. 22 (in marg.), 23, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁴⁹ Syro-hex. * **כָּחַשׁוּ לְבָבְךָ?** **כָּחַשׁוּ.** Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex.: τί διαθῶ τὴν καρδίαν σου; Montef. e Cod. Jes. affert: Δ. τίμ καθαριῶ, notans: "In MS. legi videtur *κιωριω*, quod nihil significat. Δ autem Tetrapla significare puto." (Parsonsii amanuensis exscripsit: Δ. γῆ. τινι καθαριῶ.) Hieron. Hebraea vertit: *In quo mundabo cor tuum?* ⁵⁰ Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. * **בְּבִנוֹתַי בְּנִי.** Montef. e Cod. Jes. edidit: * Θ. πόρνη παρρησιαζομένη, και ἐξεπόρνευσας. Parsons. vero ex eodem exscripsit: Θ. ταῦτα πάντα ἔργα γ. πόρνης και παρρησιαζομένης (sic). ⁵¹ Sic sub obelo (om. και) Syro-hex. Cod. 87 pingit: ἐξπ. τρισσῶς + ἐν ταῖς θ. σου &. Praeter hos testes copula deest in Codd. III, 26, 49, aliis. Hieron.: "Quodque dixere LXX: *Et fornicata es tripliciter in filiabus tuis*, in Hebraico non habetur, nec aliorum interpretum quispiam posuit." ⁵² Syro-hex. * **כָּחַשׁוּ לְבָבְךָ.** Perperam Norberg. vertit: *S. imperiosae domi.* "De significatione cf. Mar Jacob. *Scholias* etc. p. 7, l. 10 [ubi editum **כָּחַשׁוּ לְבָבְךָ**]; Idem, *Two*

Epistles, ed. W. Wright, p. 1, l. 2, 3 a fine: **לֹא נִחַחְךָ אֵלֶּיךָ אֶת-עֵבֶרְךָ.** Cf. et Bernstein. *Lex. Syr.* Fasc. I, sub **כָּחַשׁוּ**, *αἰθερία*, quae vox exponitur **כָּחַשׁוּ**. Non **כָּחַשׁוּ** ergo, sed **כָּחַשׁוּ**.—*Ceriani*. Adde R. Payne Smith in *Theas. Syr.* pp. 102, 103. In priore Jacobi loco pingendum esse **כָּחַשׁוּ** (**כָּחַשׁוּ**) pro **כָּחַשׁוּ** olim me docuit R. L. Bensly, provocans ad S. Ephraem. *Opp.* T. I, p. 143 B, ubi in eodem Jacobi loco pro **כָּחַשׁוּ** editum **כָּחַשׁוּ** **כָּחַשׁוּ**. Sine puncto etiam Masius in *Syr. Pec.* s. v.: "**כָּחַשׁוּ** vocant Syri *liberum arbitrium* [Graece τὸ ἀντεξουσίον]." ⁵³ Prior lectio est in Comp., Codd. 22 (om. σε), 23, 36 (om. σε), aliis; posterior in Codd. 62, 87, 88, 147, et Syro-hex. Mox pro τὴν βᾶσιν σου repetunt τὸ ἔκθεμά σου Codd. XII (teste Montef.), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ⁵⁴ Syro-hex. **כָּחַשׁוּ לְבָבְךָ?** **כָּחַשׁוּ.** * **כָּחַשׁוּ?** Locutio, ἐν αξιοπιστία, ex usu sequioris Graecitatis, *honeste* sonat. ⁵⁵ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Parsons. e Cod. XII affert: Δ. γῆ. [cf. Hex. ad Job. ii. 9] ὑπὸ — *ἄλλοτρίου*. Mox ἢ παρὰ Comp., Cod. 23, Syro-hex. ⁵⁶ Obelus est in Cod. 87 (ubi pictum: + ὁμοία & σοι), et Hieron., qui notat: "Hoc quod in LXX scriptum est, *similis tui*, in Hebraico non habetur." ⁵⁷ Syro-hex. **כָּחַשׁוּ לְבָבְךָ?** **כָּחַשׁוּ.** * **כָּחַשׁוּ?** **כָּחַשׁוּ.** ⁵⁸ Idem Symmacho continuat: **כָּחַשׁוּ לְבָבְךָ?** **כָּחַשׁוּ.** Pro his, και σὺ δέδωκας κ.τ.ε., duplex versio, *πάσαι πόρναι δίδονται μισθώματα· σὺ δὲ προσέδωκας*

- 33. **וְתַתְּנֵם לָהֶם.** *Et munera dedisti eis.* O'. και ἐφόρτιζες αὐτούς. A. και ἐδαωροδότες αὐτούς. Σ. και ἐδομάτιζες αὐτούς.⁶⁰
- 34. **וַיִּהְיֶה כִּי תִפְּקֶנָּה.** *Et factum est in te contrarium.* O'. και ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένον. Σ. και ἐγένετο ἐν σοὶ τὸ ἐν ἀντιθέσει.⁶⁰
וְנֹחַת לֹא עָשִׂיתָ. *Et post te non facta est scortatio.* O'. και μετὰ σοῦ πεπορνεύκασιν. Σ. και μετὰ σέ οὐκ ἔσται πορνεία.⁶¹
- 36. **וְנִדְוִיתָ בַּתְּנוּנִיתָ.** *Nuditas tua in scortatione tua.* O'. ἡ αἰσχὺνή σου ἐν τῇ πορνείᾳ σου. Alia exempl. ἡ αἰσχὺνὴ τῆς πορνείας σου.⁶²
- 37. **וַיִּקְרַב מִן־עַמִּי.** *Ecce! ego congregabo.* O'. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισυνάγω. Alia exempl. ἰδοὺ ἐγὼ ÷ ἐπὶ σέ ἄ συνάγω.⁶³
- 38. **וַיִּשְׁפֹּךְ דָּמָא.** *Adulterarum et effundentium sanguinem.* O'. μοιχαλίδος (alia exempl. add. και ἐκχεούσης αἷμα⁶⁴). Alia exempl. μοιχαλίδων και ἐκχεουσῶν αἷμα.⁶⁵
- 39. **וַיִּשְׁבֹּר.** *Excelsa tua.* O'. τὴν βάσιω σου. Σ. elationem tuam.⁶⁶
- 43. **וַיִּזְכֹּר.** *Pueritiae tuae.* O'. τῆς νηπιότητός

- (alia exempl. νεότητός⁶⁷) σου.
- 43. **וַיִּזְכֹּר לִי.** *Et commota es mihi.* O'. και ἐλύπεις με. Θ. και παράγριζές με.⁶⁸
וְלֹא תִהְיֶה חַטְּאָתְךָ. *Et non patrastis scelus.* O'. και οὕτως ἐποίησας τὴν ἀσέβειαν. Σ. και οὐκ ἐποίησα κατὰ τὰς μυστηρίας σου.⁶⁹
- 45. **וַיִּסְרֹר.** *Et soror.* O'. και ἀδελφαί. Alia exempl. και ἀδελφῆ.⁷⁰
וַיִּשְׂנְאֵן. *Quae fastidiverunt.* O'. αἱ ἀποσάμενοι. Alia exempl. αἱ ἀποδόμναι.⁷¹
וַיִּמְרֹן. O'. Ἀμορραῖος. Σ. ὑπέχεω δίκην ὀφείλετε· ἐκείνων γὰρ ἐν τῇ κρίσει θυγατέρες φανήσεσθε.⁷²
- 47. **וַיִּבְרַח.** *Brevi taeduit te.* Aliter: *Parum id duntaxat.* O'. παρὰ μικρόν. Alia exempl. κατὰ μικρόν ✕ ὅσον ἄ.⁷³
וַיִּפְּשֹׁתִי מִן־יָדָא. *Et perdidisti egisti prae illis.* O'. και ὑπέρκεισαι αὐτάς. OI Γ'. και διέφθεις ὑπὲρ αὐτάς.⁷⁴
- 49. **וַיִּהְיֶה הַיּוֹם.** *Ecce! hoc fuit.* O'. πλὴν τοῦτο ✕ ἦν ἄ.⁷⁵
וַיִּהְיֶה לָּהּ בְּנוֹתָא. *Fuit ei et filiabus ejus.*

κ.τ.έ., est in Codd. 23 (cum πορνείαις), 36, 48, aliis, et Theodoro. Montef. vero ex Drusio edidit: "ἅλλ. πάσαις πόρνοις δέδοται (sic) μ. σὺ δὲ προσέδωκας μ. σου (sic) πᾶσι τοῖς ἑρασταῖς σου. (In textu LXXvirali Cod. 87 legit: και σὺ δ. ✕ τὰ μισθώματα κ.τ.έ., sine cuneolo; Syro-hex. autem: και σὺ δ. ✕ τὰ μ. (כָּל) πᾶσι ἄ τοῖς ἑ. σου. Fortasse piugendum: και σὺ δ. ✕ τὰ μ. πᾶσι τοῖς ἑ. σου.)⁶⁰ "Lectiōnem Aquilae mutuamur ex MS. Jes.; Symmachi ex Cod. Reg."—Montef.⁶⁰ Syro-hex. **כַּבְּ לֹא־עָשִׂיתָ.** Pro τὸ ἐν ἀντιθέσει, quod serviliter vertimus, elegantius poneretur τὸ ἀντίστροφον.⁶¹ Hieron.: "Unde et nos juxta Symmachum interpretati sumus: *Et post te non erit fornicatio.*" In Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. legitur: και μετὰ σέ οὐ πορνεύουσιν (s. πορνεύουσιν).⁶² Sic Codd. 87, 88, Syro-hex.⁶³ Sic Cod. 87, Syro-hex. (cum + ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ ἄ συνάγω), et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Hieron.⁶⁴ Sic Ald., Codd. III, 26, 42, alii.⁶⁵ Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et Hieron.⁶⁶ Syro-hex. in textu: τὸ ἔκθεμά (כַּבְּ) σου; in marg. autem: **כַּבְּ לֹא־עָשִׂיתָ.** (Vox Syriaca commutatur cum Graecis μεταωρισμός et ὑπερφέρεια.)⁶⁷ Sic Codd. 26,

87, 88, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: τῆς νηπιότητός σου.⁶⁸ Syro-hex. **כַּבְּ לֹא־עָשִׂיתָ לִי.**⁶⁹ Idem: **כַּבְּ לֹא־עָשִׂיתָ לִי.** Cf. ad v. 58.⁷⁰ Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: και ἀδελφαί (s. και αἱ ἀδελφαί, ut Codd. XII, 42, 51, alii). Hieron. vero: "Porro quod in LXX legitur, *sorores sororum tuarum*... non habet sensum."⁷¹ Syro-hex. in marg. char. med. **כַּבְּ לֹא־עָשִׂיתָ**, invitis libris Graecis.⁷² Idem: **כַּבְּ לֹא־עָשִׂיתָ.** "Haec obscura, et incertum quo pertineant."—Norberg. Pertinent ad illustrationem dicti prophetici, *Mater vestra Chethaea, et pater vester Amorrhaeus*; et scholiastae potius quam Symmacho tribuenda videntur. (Ad Syriaca, quae frustra tentat D. A. Geiger in *Urschrift* etc. p. 347, cf. Lagarde *Reliq. Jur. Eccl.* p. 1, 15: **כַּבְּ לֹא־עָשִׂיתָ.** Graece, ni fallor: και τὸν ὀφείλοντα τιμωρίαν ὑπέχεον.)⁷³ Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Codd. XII, 106. Syro-hex. **כַּבְּ לֹא־עָשִׂיתָ.**⁷⁴ Cod. Jes.⁷⁵ Sic Codd. XII (sine aster.), 87, 88. Syro-hex. pingit: **כַּבְּ לֹא־עָשִׂיתָ.**

Ο'. αὐτή καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς + τοῦτο ὑπῆρχεν αὐτῇ καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς 4.⁷⁶

49. יָדְעַנִּי וְאֵבִיוֹן לֹא יִחְזִיקָהּ. *Et manum miseris et egenis non prehendiit.* Ο'. καὶ χεῖρα πτωχοῦ καὶ πένητος οὐκ ἀντελαμβάνοντο. Σ. καὶ χεῖρα (s. χεῖρα δὲ) πτωχῶ καὶ πένητι οὐκ ὄρεγον.⁷⁷

50. כַּאֲשֶׁר רָאִיתִי. *Cum vidi.* Ο'. καθὼς εἶδον. Οἱ Γ'. καθὼς εἶδες.⁷⁸

52. גַּם-אַתָּה שָׂאִי כְלִמְתָּךְ אֲשֶׁר פָּלַלְתָּ לְאִחֹתְךָ בְּחַטֹּאתֶיךָ. *Etiā tu sustine ignominiam tuam, quā adju dicasti sorori tuae peccatis tuis.* Ο'. καὶ σὺ ('Α. Θ. ✕ καίγε σὺ 4⁷⁹) κόμισαι βάσανόν σου, ἐν ᾗ ἔφθειρας (Σ. ὑπερέβαλες⁸⁰) τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἀμαρτίαις σου. Σ. καὶ σὺ δὴ βάστασον τὴν αἰσχύνην σου, καθάπερ ὑπερέβαλες τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἀμαρτίαις σου.⁸¹

53. וְשָׁבַתִּי. *Et reducam.* Ο'. καὶ ἀποστρέψω. Σ. οὖν ἀποκαθιστῶν.⁸²

אֶת-שְׁבוּת סֹדֹם. *Captivitatem Sodom.* Ο'. τὴν ἀποστροφὴν Σοδόμων. 'Α. τὴν αἰχμαλωσίαν Σοδόμης.⁸³

וּבְנוֹתֶיהָ. Ο'. καὶ τῶν θυγατέρων (alia exempl. ἀδελφῶν⁸⁴) αὐτῆς. Σ. καὶ τῶν θυγατέρων (αὐτῆς).⁸⁵

54. כְּלִמְתָּךְ. Ο'. τὴν βάσανόν ('Α. ἐντροπήν.

Σ. Θ. ἀτιμίαν⁸⁶) σου.

54. וְנִבְלַמְתָּ. *Et pudore afficiaris.* Ο'. καὶ ἀτιμωθήσῃ. 'Α. Θ. καὶ ἐντραπήσῃ. Σ. καὶ καταισχυνοθήσῃ.⁸⁷

מִכָּל אֲשֶׁר עָשִׂיתָ בְּנַחֲמֶיךָ אֵת. *Propter omnia quae fecisti, dum solatio eras eis.* Ο'. ἐκ πάντων ὧν ἐποίησας ἐν τῷ παροργίσει με. 'Α. . . ἐν τῷ παρηγορεῖν σε αὐτάς.⁸⁸ Σ. περὶ πάντων ὧν ἐποίησας, παρηγοροῦσα αὐτάς.⁸⁹

55. תְּשָׁבוּן. *Restituentur.* Ο'. ἀποκατασταθήσονται. 'Α. ἐπιστρέψουσιν.⁹⁰

לְקִדְמָתָךְ. *In statum pristinum.* Ο'. καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς. 'Α. Θ. εἰς τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν.⁹¹

56. וְלֹא הָיְתָה סֹדֹם אִחֹתָךְ לְשִׁמְעָהּ בְּפִיךָ. *Nec fuit Sodom soror tua in sermonem in ore tuo in die splendoris tui.* Ο'. καὶ εἰ μὴ ἦν (Σ. ὅτι οὐκ ἐγένετο⁹²) Σόδομα ἡ ἀδελφή σου εἰς ἀκοήν ἐν τῷ στίγματί σου ἐν ταῖς ἡμέραις ὑπερηφανίας σου. Σ. Quia non fuit Sodomā soror tua in auditu per os tuum in die superbiae tuae. Θ. Et non erat Sodomā soror tua in auditu oris tui in die superbiae tuae.⁹³

57. בְּשֵׁרָם תִּגְלַח רַעְתָּךְ כְּמוֹ עֵת חֲרֻפַּת בְּנוֹת-אֲרָם וְכָל-סְבִיבוֹתֶיהָ בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים

⁷⁶ Cod. 87 pingit: + τοῦτο ὑπῆρχεν κ.τ.έ., sine metobelo. Syro-hex.: + τοῦτο ὑπῆρχεν (לֹא אֵבִיוֹן) αὐτῇ 4 καὶ ταῖς θ. αὐτῆς. Hieron. vero: "Quod ponere LXX, hoc habebat ipsa et filiae ejus, in Hebraico non habetur." ⁷⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: אֵת יָדְעַנִּי וְאֵבִיוֹן לֹא יִחְזִיקָהּ. Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 14. ⁷⁸ Cod. 86, teste De Reg., ubi εἶδος scriptum. Lectio, καθὼς εἶδες (s. ἴδες) est in Codd. XII, 87, 88, et Hieron., invito Syro-hex. ⁷⁹ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Cod. 62. ⁸⁰ Codd. 86, 88. Post τὴν (sic) βάσανόν σου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt ὑπερβάλλουσαν. ⁸¹ Syro-hex. אֵת כְּלִמְתָּךְ אֲשֶׁר פָּלַלְתָּ לְאִחֹתְךָ בְּחַטֹּאתֶיךָ. ⁸² Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. edidit: Σ. ἀποκαθιστῶ. ⁸³ Cod. 86, teste De Reg. Montef. e Cod. Jes.: 'Α. αἰχμ. Σοδόμης. Hieron.: "Primum restituitur conversio, sive captivitas Sodomae, ut interpretatus est Aquila; secundo

captivitas Samariae, ut idem Aq. et Sym. transtulerunt."

⁸⁴ Sic Codd. XII, 62, 87, 88, et Syro-hex. ⁸⁵ Syro-hex.

⁸⁶ Codd. 86, 88. ⁸⁷ Idem. Syro-hex. אֵת יָדְעַנִּי וְאֵבִיוֹן לֹא יִחְזִיקָהּ.

⁸⁸ Cod. 86, teste Parsons., qui παρηγορεῖσαι αὐτάς exscripsit.

Lectionem nou agnoscit De Reg. ⁸⁹ Syro-hex. Sym-

macho continuat: אֵת כְּלִמְתָּךְ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ בְּנַחֲמֶיךָ אֵת.

De Reg. e Cod. 86, et Parsons.

e Cod. 88 afferunt: Σ. παρηγοροῦσα αὐτάς. ⁹⁰ Codd. 86, 88.

⁹¹ Idem. ⁹² Idem. ⁹³ Hieron., qui praeterea

notat: "Editioni Aquilae congruit nostra translatio [vv.

56-58]." Haec autem sic habet: Non fuit autem So-

doma soror tua audita in ore tuo in die superbiae tuae,

antequam revelaretur malitia tua, sicut hoc tempore in

opprobrium filiarum Syriae, et cunctarum in circuitu

tuo filiarum Palaestinarum, quae ambivunt te per gyrum.

Scelus tuum et ignominiam tuam tu portasti, ait Dominus

Deus.

מִסְכֵּיב אֲתִיב אֲתִיב אֲתִיב. *Antequam revelaretur malitia tua, sicut tempore opprobrii filiarum Syriae, et omnium quae circa ipsam fuerunt filiarum Philistaeorum, quae contempnunt te circumcirca.* Ο'. πρὸ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι τὰς κακίας σου, ὡς τρόπον νῦν θνείδος εἶ ✕ Πάντες τῶν 4⁹⁴ θυγατέρων Συρίας, καὶ πάντων τῶν κύκλῳ αὐτῆς, θυγατέρων ἀλλοφύλων τῶν περιεχουσῶν (Ἄ. περιουσιῶν. Θ. βδελυσσομένων⁹⁵) σε κύκλῳ. Σ. *Antequam revelaretur ignominia tua, sicut in tempore opprobrii filiarum Syriae, et omnium quae in circuitu tuo sunt filiarum Palaestinarum, quae te ambiunt per gyrum.* Θ. *Antequam revelaretur malitia tua, sicut tempus opprobrii filiarum Syriae, et omnium per circuitum ejus filiarum alienigenarum, quae abominantur te per gyrum.*⁹⁶

58. אֲשֶׁר תִּשְׂאֵת אֲתִיב אֲתִיב אֲתִיב אֲתִיב אֲתִיב אֲתִיב. *Scelus tuum et abominaciones tuas tu sustinebis eas.* Ο'. τὰς ἀσεβείας (Ἄ. τὴν συνταγήν. Σ. (τὴν) μουσαρίαν. Θ. (τὴν) πορνείαν⁹⁷) σου καὶ τὰς ἀνομίας σου σὺ κεκόμισαι (Πάντες ἔλαβες⁹⁸) αὐτάς. Σ. *Scelus tuum et nefus tuum tu portabis.* Θ. *Fornicationem tuam et contaminationes tuas tu portasti.*⁹⁹

59. כִּי כֹה אָמַר. Ο'. ✕ ὅτι 4 τάδε λέγει.¹⁰⁰
 אֲמַר. *Jurjurandum (foedus).* Ο'. ταῦτα. Ἄ.

Σ. τὴν ἀράν. Θ. τὸν ὄρκον.¹⁰¹

60. אֲנַעֲרֶנּוּ. *Pueritiae tuae.* Ο'. νηπιότητός σου. Οἱ Γ'. νεότητός σου.¹⁰²

61. וְנִזְכַּרְתָּ וְנִזְכַּרְתָּ וְנִזְכַּרְתָּ. *Et recordaberis visarum tuarum, et pudore afficietis.* Ο'. καὶ μνησθήσῃ τὴν ὁδόν (alia exempl. τῶν ὁδῶν¹⁰³) σου, καὶ ἐξατιμωθήσῃ (Ἄ. Θ. καὶ ἐντραπήσῃ). Σ. καὶ ὅτε ἀνομησθήσῃ τῶν ὁδῶν σου, καταγνώσῃ σαυτῆς.¹⁰⁴

וְנִזְכַּרְתָּ. *Cum receperis.* Ο'. ἐν τῷ ἀναλαβεῖν (Ἄ. μιμήσασθαι. Θ. μαθεῖν¹⁰⁶) σε.

וְנִזְכַּרְתָּ. *In filias.* Ο'. εἰς οἰκοδομήν. Alia exempl. εἰς δοκιμήν.¹⁰⁶ Οἱ Γ'. εἰς θυγατέρας σου.¹⁰⁷

וְנִזְכַּרְתָּ. *Sed non ex pacto tuo.* Ο'. καὶ οὐκ ἐκ (Σ. ἀλλ' οὐκ ἀπὸ¹⁰⁸) διαθήκης σου.

63. הָא. Ο'. τὸ στόμα ✕ σου 4.¹⁰⁹

וְנִזְכַּרְתָּ. *Ignominiae tuae.* Ο'. τῆς ἀτιμίας σου. Ἄ. Θ. ἐντροπῆς σου. Σ. αἰσχύνῃς σου.¹¹⁰

וְנִזְכַּרְתָּ. *Cum condonavero tibi.* Ο'. ἐν τῷ ἐξιλάσκεσθαί με σοι. Σ. ὅταν ἐξιλασθῶ σοι.¹¹¹

Cap. XVI. 5. ὁ ὀφθαλμός ÷ σου 4.¹¹²

CAP. XVII.

2. וְנִזְכַּרְתָּ. *Propone aenigma.* Ο'. διήγησαι

⁹⁴ Cod. 86, teste De Reg. ⁹⁵ Codd. 86, 88, qui Aquilae tribuunt παιδευουσῶν. Correximus ex versione Hieronymis, quae ambiunt te. Cf. 2 Sam. (Reg.) xxiv. 8 in Hebr. et LXX. ⁹⁶ Hieron. in continuatione. ⁹⁷ Codd. 86, 88. Syrus affert: ✕ *חַמְסֵי מִסְכֵּיב*. Cf. ad Cap. xxii. 9. xxiii. 21, 27, 29. ⁹⁸ Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Vel porta juxta LXX [κόμισαι, quae lectio est Comp., Codd. 23, 48, 51, 231]; vel portasti juxta Aq. et Theod.; vel portatura es, juxta Sym." ⁹⁹ Hieron. in continuatione. ¹⁰⁰ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. ¹⁰¹ Codd. 86, 88. Lectio τὴν ἀράν est in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis; et, postposito ταῦτα, in Ald., Codd. 68, 87*, aliis. ¹⁰² Codd. 86, 88. Cf. ad v. 43. ¹⁰³ Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. ¹⁰⁴ Syro-hex. *חַמְסֵי מִסְכֵּיב אֲתִיב אֲתִיב אֲתִיב אֲתִיב אֲתִיב אֲתִיב*. Codd. 86, 88: Ἄ. Θ. καὶ ἐντρα-

πήσῃ. Σ. καταγνώσῃ σαυτῆς. ¹⁰⁶ De Reg. e Cod. 86 affert: Ἄ. μιμήσασθαι. Parsons. vero e Cod. 88: Ἄ. μιμήσασθαι (sic). Θ. μαθεῖν. Procolombio Aquilae vindicandum μιμήσασθαι, pro Hebraeo אֲתִיב אֲתִיב a radice אֲתִיב, delinens, unde אֲתִיב, delinens, pro quo idem interpres μίμημα posuit Cap. xxiii. 14. Lectio Theodotionis cum Hebraeo אֲתִיב, doctrina, conferti potest, nec tamen suspitione vacat. ¹⁰⁶ Sic Ald., Codd. XII, 49, 62 (ut videtur), alii, Syro-hex., et Hieron. "MS. Jes. in textu εἰς δοκιμήν; ad marg. vero: Δ. γρ. [h. e. Διπλή γραφή] εἰς οἰκοδομήν; quo significatur, ni fallor, in Tetraplis scribi εἰς οἰκοδομήν." ¹⁰⁷ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁰⁸ Idem. ¹⁰⁹ Sic Syro-hex. Vocula abest a Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis. ¹¹⁰ Codd. 86, 88. ¹¹¹ Idem. ¹¹² Cod. 87.

- διήγημα. Ἄ. Θ. . . πρόβλημα. Σ. αἰνίξαι αἰνίγμα.¹
3. לִנְזָרַת לִנְזָרַת. Longis repennis. Ὁ. ὁ μακρὸς τῆ ἐκτάσει. Ἄ. μήκιστος τὰ μετάφρενα. Σ. εὐμήκης τοῖς μέλεσιν.²
- הַנְּזָרַת. Plumis. Ὁ. ὄνυχων. Ἄ. πτερύγων.³
- הַקָּרְקָרָה. Variiegatum. Ὁ. τὸ ἡγημα. Ἄ. Σ. Θ. τὴν ποικιλίαν.⁴
- תַּצְמַחַת-תַּצְמַחַת. Frondes (s. cacumina). Ὁ. τὰ ἐπίλεκτα. Ἄ. τὸ ἄκρον. Σ. τὸ ἐγκάρδιον. Θ. τὸν καυλόν.⁵ Aliter: Θ. capitella.⁶
4. רָאשֵׁי יַנְקוּתָיו יַנְקוּתָיו. Summitates surculorum ejus. Ὁ. τὰ ἄκρα τῆς ἀπαλότητος. Σ. τὰ ἄκρα τῶν θαλλῶν. Θ. . . τῶν παραφυάδων.⁷
- הָקַצְתָּ. Decerpit. Ὁ. ἀπέκνισε. Ἄ. ἔκλασεν.⁸
- בְּעִיר רִנְזָלִים. In civitatem mercatorum. Ὁ. εἰς πόλιν τετειχισμένην (Ἄ. ἐμπόρων. Θ. μεταβόλων⁹). Σ. εἰς πόλιν ἐμπορικὴν.¹⁰
5. בְּיָגְוֹתַי קָרְקַרְתִּי בְּיָגְוֹתַי. In agro sementis (feraci); duxit iuxta aquas nullas. Ὁ. εἰς τὸ πεδῖον φυτὸν ✕ Θ. ληπτὸν ✕ ἐφ' ὕδατι

πολλῶ.¹¹ Σ. ἐν χώρα σπορίμῃ λαβεῖν ρίζωσιν ἐφ' ὕδατι . . .¹²

5. פְּזֻצָּצ. Salicem. Ὁ. ἐπιβλεπόμενον. Οἱ Γ'. ἐπιπόλαιον.¹³
6. תַּרְבֵּב. Late fusam. Ὁ. ἀσθενοῦσαν. Ἄ. σωρήχ. Σ. ἠπλωμένη. Θ. ἀχρεία.¹⁴
- וַיִּזְרֵן וַיִּזְרֵן לָהּ תְּרִינָה. Ita ut respicerent palmites ejus ad eam (aquilam). Ὁ. τοῦ ἐπιφαίνεσθαι αὐτὴν τὰ κλήματα αὐτῆς ἐπ' αὐτή. Ἄ. ἵνα τετραμμένοι ὄσιν οἱ κλάδοι αὐτῆς πρὸς αὐτόν.¹⁵
- רָמֹס. Ramos. Ὁ. ἀπόρυνας. Ἄ. κλήματα. Σ. παραφυάδας. Θ. κλάδους.¹⁶
- תַּצְמַחַת. Frondes. Ὁ. τὴν ἀναδενδράδα αὐτῆς. Ἄ. καρπούς. Θ. βλαστούς.¹⁷
7. נֶזְרָת. Ὁ. ὄνυξι. Ἄ. πτεροῖς. Σ. Θ. πτίλοις.¹⁸
- לָהּ. Ὁ. αὐτῶ. Σ. πρὸς αὐτόν.¹⁹
- הַמְּצָחִים מִלְּאֵי הַמְּצָחִים. Ex areolis plantarii ejus. Ὁ. σὺν τῷ βόλω (potior scriptura βάλω²⁰) τῆς φυτείας αὐτῆς. Ἄ. ἀπὸ τῶν πρασιῶν . . . Σ. ἀπὸ τοῦ πρέμνου τῆς φυτείας αὐτῆς. Θ. ἐκ φιαλῶν . . .²¹

CAP. XVII. ¹ Codd. 86, 88. (Pro αἰνίξαι, ut scribit De Reg., Parsons. e Cod. 86 exscripsit αἰνίξαι, et e Cod. 88 αἰνίξαι.) Origen. Opp. T. III, p. 394: "Pro hoc autem quod LXX interpretes posuerunt *narrationem*, alius de interpretibus transtulit, *propone* [πρόβαλε, s. προβάλου] *problema*; alius, *profer problema*; alius, *significa aenigma*." ² Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Reg. edidit: Ἄ. μήκιστα τὰ μ. Pro μακρὸς Cod. 238 in textu habet: μήκιστος τὰ μ. ³ Codd. 86, 88. ⁴ Idem. (Pro ἡγημα Syrus noster posuit הַגְּהֵמָה, quod alias sonat ὄρημα. Suidas: "ἡγημα, βουλή, γνώμη, παρὰ τῷ προφήτῃ εἶρηται.) ⁵ Idem. Cf. ad Cap. xxxi 3, 10, 14. Symmachum imitatus est Hieron., *medullam* vertens. ⁶ Syro-hex. ל. חַבְבִּי. (Vox Syriaca ponitur pro תְּרִינָה, *capitella*, 1 (3) Reg. vii. 16, necnon pro תַּרְבֵּב, *trabes*, 1 (3) Reg. vii. 2, 12.) ⁷ Codd. 86, 88: Σ. τῶν θαλλῶν. Θ. τῶν παραφυάδων. Syro-hex. affert: Σ. τὰ ἄκρα τῶν θαλλῶν (חַבְבִּי חַבְבִּי). Θ. τὰς παραφυάδας (חַבְבִּי. Cf. Psal. lxxix. 12 in Syro-hex.) ⁸ Codd. 86, 88. ⁹ Idem. Syro-hex. affert: Θ. *adducentium sarcinas* (חַבְבִּי חַבְבִּי), pro eo quod alias uno vocabulo חַבְבִּי affert. Cf. Hex. ad Zach. xiv. 21. ¹⁰ Syro-hex. חַבְבִּי חַבְבִּי חַבְבִּי.

¹¹ "MS. Jes., ubi vox ληπτὸν punctis undequaque cingitur, ut spuria."—Montef. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (⊕ حَبَبٌ ✕). ¹² Codd. 86, 88: Σ. ἐν χώρα — ρίζωσιν. Syro-hex. affert: حَبَبٌ حَبَبٌ حَبَبٌ حَبَبٌ حَبَبٌ حَبَبٌ. In textu post πεδῖον Cosp., Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: σπορίμῃ λαβεῖν ρίζωσιν. ¹³ Codd. 86 (unde Parsons. exscripsit ἐπι πλέον, repugnante De Reg.), 88. Hierou.: ἐπὶ *superficiē*. ¹⁴ Codd. 86, 88. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Idem. Syro-hex. affert: Σ. παραφυάδας (حَبَبٌ, pro usitate حَبَبٌ). ¹⁷ Codd. 86, 88 (qui βλαστὸν habet). ¹⁸ Cod. 86. Sic sine Θ. Cod. 88. ¹⁹ Cod. 86, teste De Reg. ²⁰ Sic Codd. II, III, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (حَبَبٌ حَبَبٌ). Cf. Hex. ad Jerem. xliii. 12. ²¹ Codd. 86, 88: Ἄ. ἀπὸ τῶν πρασιῶν. Σ. ἀπὸ τοῦ πρέμνου. Θ. ἐκ φιαλῶν (sic). Syro-hex. vero: Σ. ἀπὸ τοῦ πρέμνου (حَبَبٌ حَبَبٌ, eraso ⚭; sed infra v. 10 in lectione Symmachi relictum est حَبَبٌ. Ad حَبَبٌ, *caulis*, *truncus*, cf. Hex. ad Psal. cxviii. 6. Norberg. male exscripsit حَبَبٌ τῆς φ. αὐτῆς. Θ. ἐκ φιαλῶν (حَبَبٌ حَبَبٌ). Inter φιαλῶν et φιάδων non difficilis est electio, siquidem φιάλα pro תְּרִינָה interpretati sunt LXX Cant. Cant. v. 14. vi. 1, et Lex. Cyril. MS. Brem. habet: φιάλα.

- 8. הָצַץ. *Ramos.* Ο'. βλαστούς. Σ. κλάδους.²²
תִּרְדָּן. *Amprat.* Ο'. μεγάλην. Θ. ισχυράν.²³
- 9. רָמָה. Ο'. είπόν. 'Α. Σ. είπέ.²⁴
תִּלְצָה. *An prospere cedet ei?* Ο'. εί κατευ-
θυνεί; Σ. άρα προκόψει;²⁵
סִרְקָה. *Succidet.* Ο'. σαπήσεται. Σ. άπο-
ψύξει.²⁶
הִתְרַצְּפוּ לְכָל־עֵצֵי הָאָרֶץ. *Quoad omnia folia germina-
tionis ejus.* Ο'. πάντα τὰ προανατέλλοντα
αὐτῆς. Σ. σὺν πᾶσι τοῖς φύλλοις τοῖς βλα-
στήσασιν αὐτῆ.²⁷
שָׁבַת. *Arefiet.* Ο'. Vacat. ✕ ξηρανθήσε-
ται 4.²⁸
- 10. הִלְטַוּהָ. *Plantata est.* Ο'. πιαίνεται. Σ. Θ.
πεφύτευται.²⁹
תִּלְצָה. Ο'. μή κατευθυνεί; Σ. άρα . . Θ.
ού . .³⁰
הַקָּדִים. *Orientalem.* Ο'. τὸν καύσωνα. 'Α.
ἀπηλιώτην.³¹
הִתְרַצְּפוּ עַל־עֵצֵי הָאָרֶץ. *Super areolas germinationis
suae.* Ο'. σὺν τῷ βόλω (βώλω) ἀνατολῆς αὐ-
τῆς. 'Α. ἐπὶ ταῖς πρασιαῖς βλαστοῦ αὐτῆς.³²
Σ. σὺν τῷ πρέμφ . .³³
- 12. הִקְרַיָה. *Contumacet.* Ο'. τὸν παραπικραί-
νοντα. 'Α. (τὸν) ἀλλάσσοντα. Σ. (τὸν)
προσεριστήν.³⁴
הֲעַדְתֶּם לִּי אֵלֶּיךָ. *Nonne scitis.* Ο'. οὐκ ἐπί-

- στασθε. Σ. ✕ άρα 4 . . .³⁵
- 12. הָלַךְ מִבְּרִיתֵי הָרָמָה. *Dic: Ecce! venit rex.*
Ο'. είπόν όταν ἔλθῃ (Οἱ Γ'. ἰδοὺ ἤκει³⁶)
βασιλεύς. 'Α. είπόν αὐτοῖς ἰδοὺ ἤξει ὁ
βασιλεύς.³⁷
- 13. תִּרְקַח. *Et rorget.* Ο'. καὶ διαθήσεται. Σ.
(καὶ) συντελέσει.³⁸
- 14. רָמָה לִּי כְּשֶׁנִּתְּחַלְּתִי בְּבִלְבָּלֵי הַלְּפָפִי הַמְּלָכִים תִּיְהִי לִּי
הַתַּעֲבֹלִי יְתִירָתִי. *Ut esset regnum igno-
bile, ne sese efferret, ad servandum foedus ejus,
et persistendum in eo.* Ο'. τοῦ γενέσθαι (Σ.
ὑπὲρ τοῦ εἶναι³⁹) εἰς βασιλείαν ἀσθενῆ, τὸ
καθόλου μὴ ('Α. Θ. τοῦ μή. Σ. ἵνα μὴ⁴⁰) ἐπαί-
ρεσθαι, τοῦ φυλάσσειν τὴν διαθήκην αὐτοῦ,
καὶ ἰστάνειν αὐτήν. Σ. ὑπὲρ τοῦ εἶναι βασι-
λείαν ταπεινῆν, ἵνα μὴ ἐπαρθῆ, ἀλλὰ φυλάξῃ τὴν συν-
θήκην αὐτοῦ, ὅπως (σ. ἵνα) στήσῃ αὐτήν.⁴¹
- 15. יָלַדְתִּי לָהּ מִצְרַיִם מִלְּנִיּוֹ הִלְשָׁה לְבָבָהּ וַיִּמְרֹצְוּ
הַקָּדִים. *Sed defecit ab eo, et misit legatos
suos in Aegyptum, ut daret sibi equos.* Ο'.
καὶ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ, τοῦ ἐξαποστέλλειν
ἀγγέλους ἑαυτοῦ εἰς Αἴγυπτον, τοῦ δοῦναι (Σ.
ἵνα δοθῶσιν⁴²) αὐτῷ ἵππους. Σ. ἀπέστη δὲ ἀπ'
αὐτοῦ, ἐν τῷ ἀποστεῖλαι ἀγγέλον εἰς Αἴγυπτον, ἵνα δοθῶ-
σιν αὐτῷ ἵπποι.⁴³
תִּלְצָה. Ο'. εἰ ('Α. Θ. μὴ⁴⁴) κατευθυνεί;
שָׁבַת. *Et evadet.* Ο'. εἰ ('Α. Θ. καὶ⁴⁵) δια-
σωθήσεται;

πρασιαί, ἢ καὶ ποτήρια. Montef. e Cod. Jes. affert: "Ἄλλοι σὺν τῷ βώλω ἀπὸ τοῦ πρέμφου (πραιμον Parsons. e Cod. XII) τῆς φ. αὐτῆς, et sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii.
²² Codd. 86, 88. ²³ Idem. ²⁴ Cod. 86, teste De Reg. ²⁵ Syro-hex. ✕ *הִתְרַצְּפוּ לְכָל־עֵצֵי הָאָרֶץ*. Cf. Hex. ad Psal. xlv. 5. Jerem. xii. 2. ²⁶ Codd. 86, 88. ²⁷ Idem. ²⁸ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. ²⁹ Codd. 86, 88. ³⁰ Cod. 86, teste De Reg. ³¹ Codd. 86, 88. ³² Idem. Parsons. e Cod. 86 exscripsit βλάστης, repugnante De Reg. ³³ Syro-hex. ✕ *הִתְרַצְּפוּ עַל־עֵצֵי הָאָרֶץ*. Cf. ad v. 7. ³⁴ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. ii. 5, 6. ³⁵ Cod. 86, teste De Reg. ³⁶ Codd. 86, 88. Syro-hex. in textu: ἰδοὺ ἤκει (σ. ἤρχεται, ut Comp., Codd. 22, 23, 36, alii); in marg.

autem char. med.: *δταν*. ³⁷ Lectio suspecta, a Montef. e Cod. Jes. exscripta. Parsonsii amanuensis ad ἦν ταῦτα notat: "in marg. ἴσται ταῦτα. 'Α. αὐτοῖς;" et ad *δταν ἔλθῃ*: "in marg. ἰδοὺ ἤξει." Pronomen *αὐτοῖς* est in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. ³⁸ Codd. 86, 88. Cf. Hex. ad Jesai. lxi. 8. ³⁹ Idem. ⁴⁰ Cod. 86, teste De Reg. ⁴¹ Syro-hex. ✕ *הִתְרַצְּפוּ עַל־עֵצֵי הָאָרֶץ*. Cf. ad v. 7. ⁴² Codd. 86, 88. ⁴³ Syro-hex. Symmacho continuat: *וַיִּמְרֹצְוּ הַקָּדִים*. Cf. ad v. 7. ⁴⁴ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁵ Idem. Syro-hex. in marg. char. med.: καὶ ὁ (sic) παραβαίνων δ. εἰ ἐσφείζεται (sic, cum Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis).

16. **נָל־מֶן**. *O'*. εὐ μὴ. 'A. Θ. εἰ μὴ. Σ. *δτι*.⁴⁶

יָתֵן יְהוָה מֶלֶךְ הַמֶּלֶךְ הַיְהוּדִים. *In loco regis qui regem constituit ipsum. O'*. ἐν τόπῳ ὁ βασιλεὺς ὁ βασιλεύσας αὐτόν. *Alia exempl. ἐν τῷ τόπῳ τοῦ βασιλείως τοῦ βασιλεύσαντος αὐτόν.*⁴⁷

17. **הִלְכֵהוּ בְּפֶשֶׁתַּי**. *In aggerendo aggerem. O'*. ἐν χαρακοβολίᾳ. 'A. ἐν τῷ ἐκχώσαι πρόσχωμα. Σ. ἐν περιβολῇ τάφρου.⁴⁸

תִּרְיָה. *Turtis speculatoriae. O'*. βελουστάσεων. Σ. ἀποτειχίσματος.⁴⁹

וְהִרְחִיקָהּ. *Ut excindat. O'*. τοῦ ἐξῆραι. *Oi Γ'*. τοῦ ἐξολοθρεῦσαι.⁵⁰

רַבּוֹתַי תִּשְׁפָּזֵנִי. *O'*. ψυχὰς ✕ Πάντες· πολλάς.⁵¹

18. **נָתַן**. *Dedit. O'*. δέδωκα. *Alia exempl. δέδωκε.*⁵²

וְיָמַלְתָּ לִּי. *O'*. μὴ (*Oi Γ'*. οὐ⁵³) σωθήσεται;

19. **וְיָמַלְתָּ**. *Jusjurandum meum. O'*. τὴν ὀρκωμοσίαν ('A. Σ. Θ. ἀράν⁵⁴) μου.

20. **וְיָבִיא אֱלֹהֵי בָבֶלָה וְנִשְׁפָּטוּ אֵתִי שָׁם מִעַלְבֵי**
וְיָמַלְתָּ בִּי. *Et ducam eum Babylonem, et litigabor cum eo ibi propter perfidiam quam perfide egit in me. O'*. Vacat. *Alia exempl.*

✕ καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς Βαβυλῶνα, καὶ διακριθήσομαι μετ' αὐτοῦ ἐκεῖ τὴν ἀδικίαν (Σ. περὶ τῆς καταφρονήσεως⁵⁵) αὐτοῦ ἣν ἠδίκησεν ἐν ἐμοί.⁵⁶

21. **וְיִפְּזְזוּ כָּל־מְבַרְחֵי מַדְבָּרָא**. *Et quod attinet ad omnes fugitivos ejus in omnibus alis ejus. O'*. ἐν πάσῃ παρατάξει αὐτοῦ. *Alia exempl. ✕ καὶ πάσας φυγαδεῖας αὐτοῦ ἐν πάσῃ τῇ παρατάξει αὐτοῦ.*⁵⁷ Σ. καὶ πάσας φυγαδεῖας αὐτοῦ σὺν πάσι τοῖς πτεροῖς αὐτοῦ.⁵⁸

22. **וְיָרֶחַק**. *Excelsae. O'*. Vacat. *Oi Γ'*. τῆς ὑψηλῆς.⁵⁹

וְיִנְקְרוּ אֵת מַרְקָתֵי מַדְבָּרָא. *Et ronam, ex summitatibus surculorum ejus. O'*. ἐκ κορυφῆς καρδίας αὐτῶν. ✕ (Θ.) καὶ δώσω ἀπὸ κεφαλῆς παραφυάδων αὐτῆς.⁶⁰ Σ. . . ἀπὸ τοῦ ἄκρου (τῶν) θαλλῶν.⁶¹

וְיָרֶחַק. *Tenellum. O'*. Vacat. *Oi Γ'*. ἀπαλόν.⁶²

וְיָרֶחַק. *Decerum. O'*. ἀποκνιώ. 'A. περικλάσω.⁶³

23. **וְיָרֶחַק**. *Excelsio. O'*. μετεώρφ. 'A. ὑψους. Σ. ἐπηρμένφ.⁶⁴

וְיָרֶחַק. *Et edet ramos. O'*. καὶ ἐξοίσει βλαστὸν. Σ. καὶ βλαστήσει (σ. βαστάσει) θαλλόν.⁶⁵

וְיָרֶחַק. *Et habitabunt. O'*. καὶ ἀναπαύσεται.

⁴⁶ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁷ Sic Comp., Codd. XII

(in marg.), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. et Theodoret. affert: "Ἄλλος ἐν τόπῳ (male pro ἐν τῷ τ.) κ.τ.έ.

⁴⁸ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. iv. 2. ⁴⁹ Codd. 86 (teste De Reg.), 88.

⁵⁰ Codd. 86 (cum ἐξολοθρ.), 88.

⁵¹ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ⁵² Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ✕ **לְבַר** (non, ut Norberg., **לְבַר**).

⁵³ Cod. 86, teste De Reg.

⁵⁴ Codd. 86, 88. ⁵⁵ Idem. Cf. ad Cap. xiv. 13.

⁵⁶ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 62, alii; necnon (cum περὶ τῆς ἀδ. αὐτοῦ ἦς) Comp., Codd. 22, 23 (sub ✕), 36, alii.

⁵⁷ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 42, 49, alii.

Parsons. e Cod. XII exscripsit: ✕ καὶ πάσας φυγαδεῖας αὐτοῦ ἐν πάσῃ τῇ π. αὐτοῦ (in marg. καὶ πάντες οἱ ἐλεκτοὶ αὐτοῦ

(**וְיָרֶחַק**) σὺν πάσῃ π. αὐτοῦ), emendatius quam Montef., qui ex eodem confuse affert: ✕ καὶ πάσας φυγαδεῖας αὐτοῦ ἐν πάσῃ τῇ π., καὶ πάντες οἱ ἐκλ. αὐτοῦ σὺν αὐτῷ. Denique in

Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis, locus sic habet: ἐν πάσαις ταῖς (ταῖς om. Cod. 22) φυγαδεῖαις (φυγάσειν Comp.) αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἐκλ. αὐτοῦ σὺν πάσαις ταῖς παρατάξεσιν αὐτοῦ.

⁵⁸ Syro-hex. **וְיָרֶחַק**. Cf. ad Cap. xii. 14. ⁵⁹ Codd. 86, 88. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: τῆς ὑψ. ἐκ κορυφῆς.

⁶⁰ Sic Codd. XII (cum ἐπὶ κεφ.), 87 (cum τῶν π.), 88 (idem), Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 42, 49, alii. Hieron.: "Hoc quod in LXX legitur: *Et dabo de capite ramorum ejus*, de Theodotionis editione additum est."

⁶¹ Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. ἀπὸ τοῦ ἄκρου. θ. θαλλῶν. Sed cf. ad v. 4. ⁶² Codd. 86, 88.

⁶³ Idem. ⁶⁴ Idem. ⁶⁵ Idem. Emaculatius, ut videtur, Syro-hex.: Σ. καὶ βαστάσει θαλλούς (**וְיָרֶחַק**).

'Α. (καί) καταπήσεται. Σ. (καί) κατασκηνώσει.⁶⁶

23. רָעָא. *Arce.* Ο'. ὄρνεον. *Alia exempl. θηρίον.⁶⁷ Πάντες ὄρνεον.⁶⁸*

24. וְיִהְיֶה. Ο'. τοῦ πεδίου, διότι. Πάντες τοῦ ἀγροῦ ὅτι.⁶⁹

Cap. XVII. 12. ÷ υἱὲ ἀνθρώπου 4.⁷⁰ 18. ÷ αὐτῷ 4.⁷¹ 23. ÷ καί (sic) τὰ κλήματα αὐτοῦ ἀποκατασταθήσεται 4.⁷²

CAP. XVIII.

2. לְשׂוֹמְרֵי-תַנּוּן. *Proverbium.* Ο'. ἡ παραβολή. 'Α. (τὴν) παροιμία(ν).¹

תַּמְּדַת-לְע. *Super terram.* Ο'. ἐν τοῖς υἱοῖς. *Alia exempl. ἐπὶ τῆς γῆς.²*

הֶבֶטֶת. *Hebetes facti sunt.* Ο'. ἐγομφίασαν. Σ. ἤμωδίασαν.³ *Aliter: Ο'. ἤμωδίασαν. Σ. ἐγομφίασαν.⁴*

4. וְ. Ο'. ὅτι. 'Α. Σ. ἰδοῦ.⁵

6. וְיִדְּלוּ. *Idola.* Ο'. τὰ ἐνθυμήματα. Οἱ Γ'. (τὰ) εἰδωλα.⁶

נִשְׂבַּח לֵב. *Non vitiauerit.* Ο'. οὐ μὴ μιάνη.

Θ. οὐκ ἐμίανεν.⁷

7. וְיִשְׁלַח. *Non opprresserit.* Ο'. οὐ μὴ καταδυναστεύσῃ ('Α. θλίψῃ. Σ. ὀδυνήσῃ. Θ. κακώσῃ⁸).

8. וְיִשְׁפַּח. *Judicium veritatis fecerit.* Ο'. κρίμα δίκαιον ποιήσῃ. Σ. (κρίμα) ἀληθὲς ποιήσῃ.⁹

9. וְיִשְׁפַּח. Ο'. αὐτά. Σ. ἀληθῶς.¹⁰

10. וְיִשְׁפַח. *Violentum.* Ο'. Θ. λοιμὸν. 'Α. ἀμαρτωλόν. Σ. ὑπερβαίνοντα.¹¹

וְיִשְׁפַּח [וְיִשְׁפַח] וְיִשְׁפַּח. *Et fecerit [fratri] unum ex istis.* Ο'. καὶ ποιοῦντα ἀμαρτήματα. 'Α. καὶ ποιήσῃ ἀφ' ἐνδὸς ✕ ἀπὸ πάντων τούτων 4.¹²

11. וְיִשְׁפַח לֵב. *Ei ipse omnia ista non fecerit.* Ο'. ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου οὐκ ἐπορεύθη. 'Α. καὶ αὐτὸς σύμπαντα ταῦτα οὐκ ἐποίησεν.¹³

וְיִשְׁפַח. *Sed etiam.* Ο'. ἀλλὰ καί. 'Α. ὅτι καίγε.¹⁴

וְיִשְׁפַח. *Socii sui.* Ο'. τοῦ πλησίον (Σ. τοῦ ἀδελφοῦ¹⁵) αὐτοῦ.

⁶⁶ Codd. 86, 88. ⁶⁷ Sic Ald., Codd. III, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁶⁸ Cod. 86, teste De Reg. ⁶⁹ Idem. Lectio τοῦ ἀγροῦ est in Codd. III, 62. ⁷⁰ Cod. 87. ⁷¹ Cod. 87, Syro-hex. ⁷² Cod. 87. Hieron.: "Quod sequitur: *Et tami ejus restituentur*, obelo prae-notandum est, quia in Hebraico non habetur." E contrario Syro-hex. pingit: + ἀπαύσεται 4, scilicet ut sequens clausula Hebraeis וְיִשְׁפַח וְיִשְׁפַח aptetur.

CAP. XVIII. ¹ Codd. 86, 88. ² Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Duplex lectio, ἐπὶ τῆς γῆς ἐν τοῖς υἱοῖς, est in Codd. III, 26, 42. ³ De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. ἐμοδίασαν (sic). Parsons. affert: "Σ. ωμοδίασαν 86. Σ. εμοδίασαν 88." ⁴ Theodor. et: οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ἤμωδίασαν, ἢ κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἐγομφίασαν. In textu LXXvirali lectio ἤμωδίασαν est in Cod. 106 (cum αἰμωδίασαν), et Origen. Opp. T. I, p. 771; necnon (cum vitiosa scriptura ὠμωδίασαν vel ὰμωδίασαν) in Comp., Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, aliis, invito Syro-hex., qui ἐγομφίασαν (حاصم) habet. Cf. Parsons. in Var. Lect. ad Jerem. xxxi (Gr. xxxviii). 29, ubi recte editum ἤμωδίασαν (Syro-hex. صدم). Etym. M. p. 35, 18: Αἰμω-

διὰν τὸ τοῖς ὀδόντας ὀδυνᾶσθαι μετὰ ἐνημοῦ, ὡς αἰμάσσεισθαι, παρὰ τὸ αἶμα' αἰμωδία γὰρ λέγεται ἢ τῶν ὀδόντων νάρκη. ⁵ Codd. 86, 88. Post ἀποθαμίται Codd. III, 26, 147, 239, 306, in textum inferunt: καὶ τοῦ φαγόντος τὸν ὄμφακα αἰμωδίασουω (sic Cod. III; ceteri ὠμωδίασουω) οἱ ὀδόντες αὐτοῦ. Syro-hex. in marg. وَاِذَا قَامَ قَوْمٌ يَأْكُلُونَ مِنْهُ. Cf. Jerem. xxxi. 29. ⁶ Codd. 86, 88, hic et v. 15, ubi Montef. e Cod. Jes. edidit: Οἱ Γ'. εἰδωλα. Sic in textu Ald., Codd. 36, 49, alii, et Syro-hex. in marg. ⁷ Cod. 86, teste De Reg. ⁸ Codd. 86, 88. ⁹ Idem. ¹⁰ Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 post ἀντὶ infert ἀλήθεια. ¹¹ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ad ποιοῦντα e Codd. 86, 88 affert: Σ. ὑπερβαίνοντα. Hieron.: "Pro latrone in Hebraico scriptum habet PHARIS, quod Aquilae secunda editio, peccatorem; Sym. transgressorem [παραβάτην Montef.; cf. Hex. ad Psal. xvi. 4]; LXX et Theod. pestilentem interpretati sunt." Syro-hex. affert: Σ. ὑπερβαίνοντα συνθήκη (حجج مصلح). ¹² Cod. 86 (cum ἀφενος), teste De Reg. Parsons. e Codd. 86 (sub ✕), 88 affert: 'Α. καὶ ποιήσῃ (ποιήσῃ Cod. 88) ἀφενος (sic) — οὐκ ἐποίησεν. ¹³ Codd. 86, 88 in continuatione. ¹⁴ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁵ Syro-hex.

13. **יְהִי לִי יָחִיד**. *Num vivet? non vivet.* O'. οὗτος ζῶν οὐ ζήσεται. Σ. ἄρα ζήσεται; οὐ ζήσεται.¹⁶
 בו. O'. ἐπ' αὐτόν. Oί Γ'. ἐν αὐτῷ.¹⁷
14. **כִּהֵן**. *Sicut ista.* O'. κατ' αὐτάς. 'A. ὡς αὐτά. Σ. ὁμοια αὐταῖς.¹⁸
16. **וְהָיָה**. O'. καὶ ἄνθρωπον. 'A. καὶ ἄνδρα.¹⁹
לֹא יִגְזַל לֹא יִגְזַל לֹא יִגְזַל לֹא יִגְזַל. *Pignus non abstulerit, et raptum non rapuerit.* O'. καὶ ἐνεχυρασμὸν οὐκ ἐνεχύρασε, καὶ ἄρπαγμα οὐκ ἤρπασε. 'A. ἐνεχυρον οὐκ ἐνεχύρασε, καὶ βίαν οὐκ ἐβίασατο.²⁰
בָּנָה. *Texerit veste.* O'. περιέβαλεν ✕ ἱμάτιον.²¹
17. **מִשְׁפָּטַי**. *Judicia mea.* O'. δικαιοσύνην. Σ. Θ. τὰ κρίματά μου.²²
לֹא יָמוּת. *Hic non morietur.* O'. οὐ τελευτήσει. 'A. Σ. Θ. ✕ οὗτος αὐτὸς ✕ οὐ τελευτήσει.²³
18. **גְּזֵל**. *Raptum fratris.* O'. ἄρπαγμα ✕ ἀδελφοῦ.²⁴ Oί Γ'. ✕ ἀδελφοῦ.²⁵
וְהָיָה לְאִישׁוֹ. *Et quod non bonum.* O'. ἐναντία. Alia exempl. ✕ καὶ ✕ τὰ ἐναντία.²⁶
 Oί Γ'. καὶ τὸ μὴ ἀγαθόν.²⁷
19. **וְהָיָה מַדְעַ לְאִישׁוֹ**. *Et*

- dicitis: Quare non fert filius culpam patris?*
 O'. καὶ ἐρεῖτε (alia exempl. εἶπατε²⁸)· τί ὅτι οὐκ ἔλαβε τὴν ἀδικίαν ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς; Σ. καὶ εἶπατε δέ· διὰ τί οὐ συμβάστασεν ὁ υἱὸς τὴν ἀνομίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ;²⁹
20. **תָּמוּת**. *Ipsa morietur.* O'. ✕ αὐτὴ ✕ ἀποθανεῖται.³⁰
22. **לֹא יִזְכְּרוּ**. *In memoriam non revocabuntur adversus eum.* O'. οὐ μνησθήσονται. Alia exempl. οὐ μὴ μνησθήσεται ✕ αὐτῷ.³¹ Θ. οὐ μὴ μνησθῶ.³²
23. **וְהָיָה**. *Num volendo volo.* O'. μὴ θελήσει θελήσω. 'A. . . θέλω. Σ. ἄρα θελήματι (θέλω).³³
יְהִי יְהוָה. O'. κύριος. Πάντες· ἀδωναὶ κύριος.³⁴
24. **וְהָיָה**. *Si autem recesserit.* O'. ἐν δὲ τῷ ἀποστρέψαι. Σ. καὶ ἐὰν ἐντραπή.³⁵
וְהָיָה. *Fecerit, num vivet?* O'. Vacat. ✕ καὶ ποιήσῃ, καὶ ζήσεται.³⁶ Alia exempl. ἐὰν ποιήσῃ, οὐ ζήσεται.³⁷
25. **לֹא יִקָּן**. *Non aequa est.* O'. οὐ κατευθύνει (alia exempl. κατορθοῖ³⁸). 'A. Θ. οὐκ εὐθεία. Σ. οὐ κατευθύνει.³⁹
28. **וְהָיָה**. *Et considerat.* O'. Vacat. ✕ καὶ εἶδεν.⁴⁰

¹⁶ Syro-hex. **וְהָיָה לִי יָחִיד**. ¹⁷ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁸ Codd. 86, 88. ¹⁹ Ibidem. ²⁰ Cod. 86, teste De Reg. Eadem in textum post ἤρπασε infert Cod. 62. Parsons. affert: "A. καὶ ἐνεχυρον—ἐβίασατο sub ✕ 86. 'A. καὶ βίαν οὐκ ἐβίασατο 88." ²¹ Sic in textu Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. (sed v. 7 sine aster.). ²² Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. affert: 'A. Σ. O'. οὐκ ἔλαβεν, δικαιοσύνην ἐποίησε; quae lectio in schedis Bodleianis non reperitur. ²³ Codd. 86, 88. Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.: οὗτος οὐ τ. ²⁴ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 88. ²⁵ Codd. XII, 86. ²⁶ Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Syro-hex. Comp., Codd. 22, 23, alii: καὶ ἐναντία. ²⁷ Cod. 86, teste De Reg. ²⁸ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. ²⁹ Syro-hex. **וְהָיָה לִי יָחִיד**. ³⁰ Cod. 87, Syro-hex. Sic sine aster.

Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, alii, et (cum αὐτὴ καὶ ἄπ.) Codd. 22, 36, alii. ³¹ Sic Codd. 87, 88 (om. μὴ?), et sine aster. Codd. XII (cum Oί Γ'. (αὐτῷ) in marg.), 23, 36, alii. Syro-hex. pingit: ✕ αὐτῷ, ἀλλ' ✕ ἐν τῇ δικαιοσύνη. ³² Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Θ. οὐ μνησθῶ. (In textu pro πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ, πᾶσαι αἱ ἀδικίαι αὐτοῦ est in Ald., Codd. III (sive αὐτοῦ), 26 (idem), 49, aliis, et Syro-hex. in marg.) ³³ Codd. 86, 88. ³⁴ Cod. 86, teste De Reg. ³⁵ Codd. 86, 88. ³⁶ Sic Codd. 87, 88 (cum ζῆ). Parsons. e Cod. XII affert: ✕ καὶ ποιήσῃ, καὶ οὐ ζήσεται. ³⁷ Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ³⁸ Montef. e Cod. Jes. affert: "Ἄλλ. οὐ κατορθοῖ. Sic Ald., Codd. III, 26, 49, alii, et probabiliter Syro-hex. ³⁹ Codd. 86, 88. ⁴⁰ Sic Codd. XII (cum εἶδεν), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III (cum εἶδεν), 22, 23, 26, alii.

28. וָשָׁב. *Et recedit.* Ο'. καὶ ἀπέστρεψεν. 'Α. καὶ ἐπιστρέψει. Θ. καὶ ἀποστραφή.⁴¹
 30. לָבָן. Ο'. Vacat. ✕ Οἱ Γ'. διὰ τοῦτο.⁴²
 32. וַיִּשְׁבוּ וַיֵּחִי. *Et resipiscite, et vivite.* Ο'. Vacat. ✕ καὶ ἐπιστρέψατε καὶ ζήσατε.⁴³ Οἱ Γ'. καὶ ζήσεσθε.⁴⁴

Cap. XVIII. 2. ÷ νιὲ ἀνθρώπου.⁴⁵ 8. ÷ καὶ τὸ ἀργύριον αὐτοῦ.⁴⁶ καὶ ÷ ἀναμέσον.⁴⁷ τοῦ πλησίον.⁴⁷

CAP. XIX.

1. לְלֵשָׁתֵי לְוָיִן. *De principibus.* Ο'. ἐπὶ τὸν ἀρχοντα. Σ. περὶ τῶν ἀρχόντων. Θ. εἰς τοὺς ἀρχοντας.¹
 2. לְבַיָּא. *Leaena.* Ο'. σκύμνος. * Ἄλλος λέαινα.² רָבָצָה. *Recubuit.* Ο'. ἐγενήθη. Alia exempl. ἐνεμήθη.³ Σ. ἐκάθισε.⁴ רָבָתָה. *Enutrivit.* Ο'. ἐπλήθυνε. 'Α. Θ. ἐξέθρεψε.⁵ Σ. ἐξέθρεψε.⁶
 3. וְהָיָה לְאֶחָד. *Et educavit unum.* Ο'. καὶ ἀπέπηδησεν εἰς. 'Α. (καὶ) ἀνήνεγκεν. . . Θ. καὶ ἀνεβίβασεν ἕνα.⁷
 4. מִלְּוִי. *De eo.* Ο'. κατ' αὐτοῦ. Σ. Θ. περὶ αὐτοῦ.⁸ בְּבִשְׁבָּת. *In fovea eorum.* Ο'. ἐν τῇ διαφθορᾷ

- αὐτῶν. 'Α. ἐν βόθρῳ (αὐτῶν).⁹
 4. מִקְּיָיִם. *Uncinis.* Ο'. ἐν κημῶ. 'Α. (ἐν) πέδαις.¹⁰
 5. וְיִנְחָה. *Quod expectasset.* Ο'. ὅτι ἀπόσται ἀπ' αὐτῆς. 'Α. (ὅτι) ἐτρώθη. Σ. (ὅτι) ἠσθένησεν.¹¹ וְיִתְקַח. *Spes ejus.* Ο'. ἡ ὑπόστασις αὐτῆς. Σ. προσδοκία αὐτῆς. Θ. ἐλπίς αὐτοῦ.¹² וְיִתְקַח. *Constituit eum.* Ο'. ἔταξεν αὐτόν. 'Α. ἔθετο (αὐτόν).¹³
 6. וְיִתְקַח. *Et ambulavit (vixit).* Ο'. καὶ ἀνεστρέφετο. 'Α. καὶ ἐμπεριεπάτησεν.¹⁴
 7. וַיִּדְעֵם וַיִּשְׁמָעוּ. *Et cognovit (stupravit) viduas eorum.* Aliter: *Et diruit (ἔρῳ) palatia eorum.* Ο'. καὶ ἐνέμετο τῷ θράσει αὐτοῦ. 'Α. καὶ ἐκάκωσε χώρας (αὐτοῦ). Σ. καὶ ἔγνωσεν χήρας ποιεῖν. Θ. καὶ ἔγνω βάρεις αὐτοῦ.¹⁵ וַיִּרְגֵּץ. *Rugitus ejus.* Ο'. ὠρυώματος αὐτοῦ. Σ. βρυχήματος αὐτοῦ.¹⁶
 8. וַיִּצְנַח. *Et rosuerunt (rete) contra eum.* Ο'. καὶ ἔδωκαν ἐπ' αὐτόν. Σ. καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ.¹⁷ וַיִּתְקַח. Ο'. ἐν διαφθορᾷ αὐτῶν. 'Α. ἐν βόθρῳ (αὐτῶν).¹⁸
 9. וַיִּתְקַח. *Et adduxerunt eum.* Ο'. ἤλαθε. Alia exempl. καὶ ἤγαγον αὐτόν.¹⁹

⁴¹ Codd. 86, 88. ⁴² Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁴³ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum ζήσατε), Codd. III, 26, 49 (ut Ald.), alii. Codd. 22, 36, alii: ἐπιστρέψατε οὖν καὶ ζήσατε. ⁴⁴ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁵ Cod. 87, qui pingit: + κυρίου πρὸς με — ἀνθρώπου. Hieron.: "Hoc quod LXX dixerunt, *Fili hominis*, in Hebraico non habetur." ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Cod. 87, Syro-hex.
 CAP. XIX. ¹ Syro-hex. + *לְלֵשָׁתֵי לְוָיִן*. ² Montef. e Cod. Jes. Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36 (in marg.), alii, et Theodoret. ³ Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, et Theodoret. ⁴ Syro-hex. *לְבַיָּא*. ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Syro-hex. + *רָבָתָה*. ⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. + *מִלְּוִי*. Sic in textu Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. ⁹ Codd. 86, 88. ¹⁰ Idem.

¹¹ Idem. Hieron. Hebraea vertit: *quoniam infirmata est*. ¹² Syro-hex. *וְיִתְקַח*. + *וְיִתְקַח*. (sic) *וְיִתְקַח*. Cf. Hex. ad Job. xiv. 19. De Reg. e Cod. 86 affert: 'Α. ἡ προσδοκία. Θ. ἐλπίσω (sic). Parsons. vero: "Σ. προσδοκία 86. Θ. ἐλπίσω 86, 88. 'Α. προσδοκία 88." Lectio postrema nihili esse videtur. ¹³ Codd. 86, 88. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Cod. 86, testibus Parsons. et De Reg. Cod. 88 mendose exhibet: 'Α. καὶ ἐώρῃαι χεῖρας. Σ. καὶ ἔγνωσεν χεῖρας π. Θ. καὶ ἔγνω βάρεις αὐτοῦ. Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: *Didicisti viduas facere*. ¹⁶ Codd. 86, 88. ¹⁷ Idem. Syro-hex. + *וַיִּצְנַח*. Sic in textu (cum ἐπέθετο) Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. ¹⁸ Codd. 86, 88. ¹⁹ Sic Comp., Codd. 22, 23, 42, alii. Pro καὶ ἐν γαλεάργῳ ἤλαθε Codd. III, 26, 106, habent: καὶ ἤγαγον αὐτόν ἐν γ. Ad εισήγαγον Cod. XII in marg. pingit: ἤγαγον; unde Montef. notam fecit: Ο'. καὶ ἐν γ. ἤλαθεν ✕ καὶ ἤγαγον αὐτόν. ÷ πρὸς β. Β.

9. תִּצְרֶנּוּ. *In arces.* O'. εἰς φυλακὴν. Σ. εἰς Αἴγυπτον.²⁰
10. תִּצְרֶנּוּ. *In sanguine tuo.* Aliter: *In similitudine tua.* O'. καὶ ὡς ἄνθος ἐν βοῶ. Σ. Θ. ἐν τῷ αἵματί σου.²¹
11. עֲבֹתָי. *Densorum ramorum.* O'. στελεχῶν. 'A. Θ. δασέων. Σ. συμφύτων.²²
- וְיִלְחָה. *Palmitum ejus.* O'. κλημάτων ('A. ἀναδενδράδων. Σ. κλάδων. Θ. παραφυάδων²³) αὐτῆς.
12. פְּרִיָּהּ. *Fructum ejus.* O'. τὰ ἐκλεκτὰ αὐτῆς. OI Γ'. καρπὸν αὐτῆς.²⁴
- וְאֵימָתָהּ. *Avulsae sunt.* O'. ἐξεδικήθησαν. 'A. Σ. διελύθησαν. Θ. διεχύθη.²⁵
13. נֶחֱמָהּ וְעָרְבָהּ. *In terra arida et sitiēti.* O'. ἐν γῆ ἀνύδρῳ ✕ 'A. Σ. καὶ διψώσῃ 4.²⁶
14. רָמֹתָי. *Ramorum ejus.* O'. ἐκλεκτῶν αὐτῆς. 'A. βραχίονος. Σ. Θ. κλάδων αὐτῆς.²⁷
- לְשֵׁבֶט שֹׁפֵט. *Sceptrum ad dominandum.* O'. φυλὴ εἰς παραβολὴν ('A. εἰς ἐξουσίαν. Σ. εἰς τὸ ἐξουσιάζειν. Θ. τοῦ ἀρξάι²⁸). Σ. σκῆπτρον εἰς τὸ ἐξουσιάζειν.²⁹ Aliter: Σ. εἰς σκῆπτρον βασιλικόν.³⁰

CAP. XX.

1. שְׁתֵּי לַיָּמִים וְשֵׁשׁ בְּעֶשְׂרִים. *Quinto mense, decimo*

die mensis. O'. τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός. Alia exempl. ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνός.¹

1. שְׁתֵּי לַיָּמִים. *Ad petendum oraculum.* O'. ἐπερωτήσαι. 'A. Θ. ἐκζητήσαι.²
3. שְׁתֵּי לַיָּמִים. O'. εἰ (Σ. ἀρα³) ἐπερωτήσαι.
- שְׁתֵּי לַיָּמִים. *Si oraculum reddam.* O'. εἰ ἀποκριθήσομαι. Σ. οὐκ ἀποκριθήσομαι.⁴
4. וְשִׁפְטֶנָּהּ וְשִׁפְטֶנָּהּ. *Judicabisne eos, judicabisne?* O'. εἰ ἐκδικήσω αὐτούς ἐκδικήσει; 'A. ἢ κρίθητι πρὸς αὐτούς, ἢ κρίθητι.⁵
- וְעֲבֹתָי. *Abominationes.* O'. τὰς ἀνομίας. Alia exempl. τὰς ἀμαρτίας.⁶
- וְעֲבֹתָי. *Ostende iis.* O'. διαμάρτυραι αὐτοῖς. OI Γ'. γνώρισον αὐτοῖς.⁷
5. הָיָה יְהוָה. O'. κύριος. Alia exempl. κύριος ὁ θεός; alia, ἀδωναὶ κύριος.⁸
- וְהָיָה. *(Die quo) elegi.* O'. ἡρέμισα. OI Γ'. ἐξελεξάμην.⁹
- וְיָרַח יְדִי לְוַעַן בֵּיתִי. *Et sustuli manum meam (juravi) proli domus.* O'. καὶ ἐγνωρίσθην τῷ σπέρματι οἴκου. Σ. καὶ ἐπῆρα τὴν χεῖρα ὑπὲρ τοῦ σπέρματος οἴκου.¹⁰
6. עֲבֹתָי. *Decus.* O'. κηρίον. 'A. (juxta ed. 1ma) firmamentum (στάσις). 'A. (juxta ed. 2da) inclutum. Σ. religio (θηρησκεία). Θ. fortitudo (δύναμις).¹¹ Aliter: Σ. στάσις.¹²

²⁰ Syro-hex. • *حصارهم*. ²¹ Codd. 86, 88.

²² Ibidem. Syro-hex. affert: • *سرتهم حصن* •. ²³ Ibidem. ²⁴ Ibidem.

²⁵ Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Θ. διελύθη. ²⁶ Codd. 86 (teste De Reg.), 88: 'A. Σ. ✕ καὶ διψώσῃ. Sic io textu sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. ²⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: • *سرتهم حصن* •. ²⁸ Codd. 86, 88. Verba εἰς τὸ ἐξουσιάζειν post φυλὴ in textum inferunt Codd. 22 (om. εἰς τὸ), 23, 36, alii. ²⁹ Montef. ad Hebraea *על שפט* affert: "Ἄλλος σκῆπτρον εἰς τὸ ἐξουσιάζειν, cum notula: "Drusius [qui recte ad *לשבט שפט* refert]. Videtur autem esse Aquilae, qui vocem *שבט* sic vertere solet."

³⁰ Syro-hex. • *حصارهم فحلما* •; quae lectio fortasse ad secundas ejus curas pertinet.

CAP. XX. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. XII (sine ὁ), 22,

23, 26, alii, et Syro-hex. ² Codd. 86 (teste De Reg.), 88.

³ Cod. 86, teste De Reg. ⁴ Idem. Hieron.: "Quod autem dixere LXX, *si respondero vobis*, Sym. manifestius transtulit, *non respondebo vobis*." ⁵ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: 'A. ἢ κρ. πρὸς αὐτούς.

⁶ Sic Ald., Codd. 26, 49, alii, et Syro-hex. in marg. ⁷ Codd. 86 (teste De Reg.), 88. ⁸ Prior lectio est in Comp., Codd. III, XII, 26, 42, alii; posterior in Cod. 87, et fortasse aliis. Syro-hex. in textu: κύριος (in marg. ἀδωναὶ) κύριος (in marg. ὁ θεός). ⁹ Codd. 86, 88.

¹⁰ Syro-hex. • *سرتهم حصن* •. Cf. ad v. 15. ¹¹ Hieron.: "Pro eo quod dixere LXX, *Favus est ultra omnes terras*, pro quo nos interpretati sumus, *Egregia est inter omnes terras*, Aquilae prima editio posuit *firmamentum*, secunda, *inclutum* [cf. Hex. ad Jerem. iii. 19. Dan. xi. 16]; Symmachus, *regionem*

15. **צְבִי**. Ο'. κηρίον. 'Α. στάσις. Σ. θρησκεία. Θ. δύναμις.²⁸
16. **כִּי אֶחָרִי גִלְיָהִים לְבָם הָלַךְ**. Quia idola eorum cor eorum sectatur. Ο'. καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων καρδίας αὐτῶν ἐπορεύοντο. 'Α. Θ. ὅτι ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν ἡ καρδία αὐτῶν πορεύεται.²⁹ Σ. ἠκολούθει γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.³⁰
17. **עֲלֵיהֶם**. Ο'. ἐπ' αὐτούς. Σ. Θ. ἐπ' αὐτῶν.³¹
18. **וּבְגִלְיָהִים**. Ο'. καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν (alia exempl. Αἰγύπτου³²).
20. **תְּהִי**. Et erunt. Ο'. καὶ ἔστω. 'Α. Θ. καὶ ἔσονται.³³
- וּבְיַנְיָם**. Ο'. καὶ ✕ 'Α. Θ. ἀναμέσον ἄ ὑμῶν.³⁴
21. **אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם**. Ο'. ἃ ποιήσει ✕ αὐτά.³⁵ Θ. ὅσα ποιήσῃ αὐτά.³⁶
22. **וַתִּשְׁיֹבֵתִי אֶת־יָדִי**. Sed retraxi manum meam. Ο'. Vacat. 'Α. Σ. Θ. Ο'. ✕ καὶ ἐπέστρεψα τὴν χεῖρά μου ÷ αὐτοῖς ἄ.³⁷
23. **גַּם־אֲנִי**. Ο'. Vacat. Alia exempl. καί.³⁸ 'Α. Θ. καὶ ✕ γε ἐγὼ ἄ.³⁹
24. **מְאַסִּי**. Contempserunt. Ο'. ἀπόσαντο. Σ. ἀπεδοκίμασαν.⁴⁰
- וְאֶחָרִי גִלְיָהִים אֲבוֹתָם הָיוּ עֵינֵיהֶם**. Et idola patrum suorum sectati sunt oculi eorum. Ο'. καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῶν πατέρων αὐ-

τῶν ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν. Σ. καὶ ἠκολούθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις τῶν πατέρων αὐτῶν.⁴¹

25. **וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים** **וּמִשְׁפָּטִים לֹא יְהִי בָהֶם**. Ergo et ego dedi eis statuta non bona, et judicia in quibus non vivent. Ο'. καὶ ✕ 'Α. Θ. γε ἄ ἔγω ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλὰ, καὶ δικαιώματα ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ ἐγὼ οὐν δώσω αὐτοῖς προστάγματα οὐκ ἀγαθὰ, καὶ δικαιώματα δι' ὧν οὐ ζήσονται.⁴²
26. **וְאֲמַטְמָא אֹתָם בְּמַתְנוֹתָם בְּהַעֲבִיר כָּל־פִּטְרָא** **וְהָיוּ אֲשֶׁר יִמְעַן אֲשֶׁר יִמְעַן לְמַעַן אֲשֶׁר יִמְעַן** **וְהָיוּ יִהְיֶינָה**. Et contaminari eos passus sum muneribus suis, dum trajicerent (per ignem) omne quod aperit vulvam, ut eos stupere facerem, eo consilio ut scirent quod ego sim Jova. Ο'. καὶ μιανῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν (potior scriptura δόγμασιν⁴³) αὐτῶν, ἐν τῷ διαπορεύεσθαί με ('Α. Σ. διαγαγεῖν, παραγαγεῖν. Θ. διάγειν⁴⁴) πᾶν διανοῖγον μήτραν (Θ. πρωτόκοκον μήτρας⁴⁵) ὅπως ἀφανίσω αὐτοὺς (Θ. ἔνεκεν πλημμελείας αὐτῶν⁴⁷), ✕ ἵνα γνῶσιν ὅτι ἐγὼ κύριος ἄ.⁴⁶ 'Α. καὶ ἐμίανα αὐτοὺς ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν, ἐν τῷ παραγαγεῖν πᾶν διανοῖγον μήτραν . . .⁴⁸ Σ. καὶ μιανῶ αὐτοὺς διὰ τὰ δόματα αὐτῶν, ὅτι ἀγάξουσιν καὶ διάγουσιν πᾶν τὸ διανοῖγον μήτραν, ἵνα ἀφανίσω αὐτοὺς (Aliter: Σ. ἵνα πλημμελήσωσιν⁵⁰), καὶ γνῶσονται ὅτι ἐγὼ κύριος.⁵¹

²⁸ Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. affert: Σ. ἡ ἐστὶ θρησκεία πάσαις τ. γ. Θ. δύναμις ἐστὶ π. τ. γ. Cf. ad v. 6.
²⁹ Codd. 86, 88. ³⁰ Syro-hex. **וְהָיוּ עֵינֵיהֶם**.
³¹ Cod. 86. ³² Sic Ald., Codd. 68, 86, alii, et Syro-hex. in marg. De Reg. e Cod. 86 affert: 'Α. Σ. Θ. Ο'. (καὶ ἐν τοῖς ἐπ.) αὐτῶν. ³³ Codd. 86, 88.
³⁴ Cod. XII in marg. Sic in textu Comp., Codd. III, 26, 36, 42, alii, et sub aster. Syro-hex. ³⁵ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. ³⁶ Cod. 86, teste De Reg. ³⁷ Cod. 86, teste De Reg. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ Οἱ Γ'. καὶ ἐπ. τὴν χ. μου αὐτοῖς ἄ; et sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sioe aster. Comp., Codd. 36, 48, alii. ³⁸ Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii. ³⁹ Cod. 86, teste De Reg. Codd. 87, 88, Syro-hex.: καὶ ✕ ἐγὼ ἄ. ⁴⁰ Codd. 86, 88. ⁴¹ Syro-hex. **וְהָיוּ עֵינֵיהֶם**.

וְהָיוּ עֵינֵיהֶם. ⁴² Cod. 86, teste De Reg. ⁴³ Hieron.: "Huuc locum manifestius interpretatus est Sym., pro praeterito ponens futurum: Igitur et ego dabo eis praecepta non bona, et judicia propter quae non vivent." Cod. 86, teste De Reg., affert: Σ. δι' ἑν. ⁴⁴ Sic Codd. III, 42, 62, 87, alii, et Syro-hex. ⁴⁵ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: 'Α. Σ. διαγαγεῖν. Θ. παράγειν; ex altero autem cod.: 'Α. διαγαγεῖν. Σ. παραγαγεῖν. Θ. διάγειν. ⁴⁶ Syro-hex. **וְהָיוּ עֵינֵיהֶם**. ⁴⁷ Cod. 86 affert: Θ. διάγειν ἔνεκεν πλημμελείας (sic, teste Parsonsio) αὐτῶν. ⁴⁸ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ✕ (erasum) ἵνα ἄ γνῶσιν κ. τ. ἔ.), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. Hieron.: "LXX praetermiserunt: et sciens quia ego Dominus." ⁴⁹ Theodoret. juxta Cod. B. In editis est δόγμασιν. ⁵⁰ Syro-hex. **וְהָיוּ עֵינֵיהֶם**. ⁵¹ Hieron. in continuatione: Et polluiam

27. **תָּוֹךְ עַד וְנִתְּנָה**. *Adhuc in hac re.* Ο'. ἕως ✕ Σ. *καὶ τούτου.*⁵² Οἱ Γ'. ἔτι τούτο.⁵³
בְּמַעַלְלֵי בְּיָ מַעַל. *Cum praevaricaretur in me praevaricationem.* Ο'. ἐν τοῖς παραπτώμασιν αὐτῶν ἐν οἷς παρέπεσον εἰς ἐμέ. Σ. καταφρονήσαντές μου καταφρόνησιν.⁵⁴
28. **לָתֵת**. Ο'. δοῦναι. Σ. ἵνα δῶ.⁵⁵
עֲבוֹת. *Frondosam.* Ο'. κατάσκιον. 'Α. Σ. δασύ. Θ. ἀλσώδες.⁵⁶
וְהִתְחַוְּתָהּ. *Sacrificia eorum.* Ο'. τοῖς θεοῖς αὐτῶν. ✕ 'Α. σὺν θυσιάσματα (αὐτῶν) ✕.⁵⁷
וְהִתְחַוְּתָהּ. *Et posuerunt ibi iram oblationis eorum, et constituerunt ibi odorem suavitatis eorum.* Ο'. καὶ ἔταξαν ἐκεῖ ✕ (Θ.) θυμὸν δώρων αὐτῶν, καὶ ἔθεντο ἐκεῖ ✕⁵⁸ ὄσμην εὐωδίας ✕ αὐτῶν ✕.⁵⁹ Σ. . . παροργισμὸν προσφορᾶς ἑαυτῶν . . .⁶⁰
29. **מָה הַבַּמָּה**. *Quid sibi vult sacellum istud?* Ο'. τί ἐστὶν ἀβαμά (alia exempl. ἀββανά, s. ἀβανά⁶¹); 'Α. . . τὸ ὑψωμα;⁶² Σ. τί ἐστὶ βαμά;⁶³

29. **וְנִתְּנָה**. Ο'. ὅτι. 'Α. Σ. εἰς ἤν.⁶⁴
31. **וּבְשִׁמְתָהּ**. *Et in offerendo.* Ο'. καὶ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς. Σ. (καὶ ἐν τοῖς) λήμμασιν.⁶⁵
בְּהַעֲבִיר בְּנִיכֵי שְׂנֵאָה וְהָיָה. *In trahendo filios vestros per ignem vos contaminamini.* Ο'. ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς οἷς ὑμεῖς μαινεσθε. Alia exempl. ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς τῶν υἱῶν ὑμῶν ✕ ἐν πυρὶ ✕ ὑμεῖς μαινεσθε.⁶⁶ 'Α. ἐν τῷ παραγαγεῖν τοὺς υἱοὺς ὑμῶν . . .⁶⁷ 'Αλλος ἐν τῷ διάγειν τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν πυρὶ . . .⁶⁸
- וְהָיָה**. Ο'. εἰ ἀποκριθῆσομαι. Σ. ὅτι οὐκ ἀποκριθῆσομαι.⁶⁹
32. **וְהָיָה לֵב הָיָה לְלֵב**. *Et quod venit in animum vestrum nullo modo fiet.* Ο'. καὶ εἰ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ πνεῦμα ὑμῶν τοῦτο καὶ οὐκ ἔσται. Σ. οὐδὲ τὸ ἐνθύμημα ὑμῶν γινόμενον ἔσται.⁷⁰
כְּפִי. *Sicut populi.* Ο'. καὶ ὡς αἱ φυλαὶ ('Α. συγγένειαι. Θ. πατριά⁷¹).
34. **וְקָבַצְתִּי**. *Et colligam.* Ο'. καὶ εἰσδέξομαι. Σ. Θ. καὶ ἀθροίσω.⁷²

eos propter iniqua sua, quia consecrant et transducunt omne quod aperit vulvam, ut deleam eos; et scient quia ego Dominus. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. διὰ τὰ δόματα.
⁵² Codd. 86, 88: Σ. ✕ καί. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. ⁵³ Codd. 86, 88 (cum ἐπι pro ἐτι). ⁵⁴ Cod. 86. Minus bene Cod. 88: Σ. καταφρ. μαν καταφρόνησαν. Cf. ad Cap. xiv. 13. ⁵⁵ Codd. 86, 88. ⁵⁶ Ibidem.
⁵⁷ Ibidem, qui συνθυσιάσματα scribunt. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Ο'. καὶ ἔθεναν ✕ 'Α. συνθυσιάσματα ✕ ἐκεῖ τοῖς θ. αὐτῶν. ⁵⁸ Sic Codd. XII, 86 (cum Θ. ✕), 87, 88 (qui duo piugunt: θυμὸν ✕ δώρων — ἐκεῖ ✕), et sine aster. Codd. 22, 23, 36 (cum ἔθετο), alii. Syro-hex. vero: + (sic) καὶ ἔταξαν ἐκεῖ θυμὸν (עֲבוֹת) δώρων αὐτῶν ✕. Montef. e Cod. Jes. edidit: ✕ Θ. καὶ ἔταξαν — εὐωδίας αὐτῶν. ⁶⁰ Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ⁶¹ Codd. 86, 88.
⁶¹ Hieron.: "Pro ΒΑΜΑ, quod nos in *excelsum* vertimus, in LXX editione error obtinuit, ut scribatur ἀββανά, quod Hebraico sermone nil resonat." Codd. III, 86, 87, alii: ἢ ἀββανά. Syro-hex. in textu: **בָּמָה**, appicto ABANA. Etiam in Cod. II, teste Maio, ἀβανῶ (sic) bis scriptum.

In 2do loco, ubi in Hebraeo **בָּמָה**, Syrus noster in textu: **בָּמָה**; in marg. autem: + **בָּמָה**, appicto BAMA. Nobil. scholium affert: Κατὰ μὲν Σύρους, λίθος· ὁ δὲ Ἑβραῖος, τί ἐστὶ βάμμα (Cuislin. apud Montef. βάμα), ἔχει, ὅπερ καλεῖται θυσιαστήριον εἰδῶλον· τὰ γὰρ θεοῦ θυσιαστήρια βεσμά καλεῖται. Est scholium (בָּמָה) S. Severi, teste Syro nostra, qui Syriaca affert: **בָּמָה** + **בָּמָה** + **בָּמָה** + **בָּמָה** (BAMA) **בָּמָה** + **בָּמָה** (BACMA) **בָּמָה** + **בָּמָה**. (Pro βεσμά (μεσμα) Drusus corrigit μεσβά (μεσua), ΠΑΥΡ.)
⁶² Codd. 86, 88. ⁶³ Theodoret. ⁶⁴ Codd. 86, 88.
⁶⁵ Ibidem. ⁶⁶ Sic Cod. 87, et sine aster. Ald. (om. τῶν), Codd. III (praem. καί, et om. τῶν), XII (in marg., om. τῶν), 42 (ut Ald.), 49 (idem), 62, alii. ⁶⁷ Codd. 86, 88.
⁶⁸ Syro-hex. in textu: ἐν τοῖς ἀφ. ὑμῶν ἐν τῷ διάγειν (בָּמָה) τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν πυρὶ ὑμεῖς μ. Sic Comp. (praem. καί), Codd. 22 (idem), 23 (idem), 36 (cum ἀφ. υἱῶν ὑμῶν), 48 (idem), alii. Theodotiois esse videtur.
⁶⁹ Codd. 86, 88. ⁷⁰ Ibidem. ⁷¹ Ibidem. ⁷² Codd. 86, 88 (cum ὠθρισω), qui ad praecedentia, καὶ ἐξέλω (וְקָבַצְתִּי) lectionem referunt.

35. אֶל-פְּנֵי. Ο' κατὰ πρόσωπον. Πάντες πρὸς πρόσωπον.⁷³
37. וְהִעַבְרֵתִי. *Et trajiciam.* Ο' καὶ διάξω. 'Α. Σ. καὶ παράξω.⁷⁴
- וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם בְּמִסְרָתְ הַבְּרִית. *Et adducam vos in vinculum foederis.* Ο' καὶ εἰσάξω ὑμᾶς ἐν ἀριθμῷ * 'Α. Θ. τῆς διαθήκης Δ .⁷⁵ 'Α... ἐν δεσμοῖς * τῆς διαθήκης Δ . Σ. καὶ καθαρῷ ὑμᾶς διὰ κλοιοῦ * τῆς συνθήκης Δ .⁷⁶ Θ. καὶ διάξω ὑμᾶς ἐν τῇ παραδόσει * τῆς διαθήκης Δ .⁷⁷
38. וְ. Ο' Vacat. * 'Α. Θ. ἐν ἐμοί Δ .⁷⁸
- וְאֶל-אֲדָמָה. Ο' καὶ εἰς τὴν γῆν. 'Α. Θ. . ἀδαμά.⁷⁹
39. וְיִשְׁתַּחֲוֶינָהּ לְכֹל עֲבוֹדָתוֹ וְאֶת-אֱלֹהֵי אֲרָצוֹתָם. *Unusquisque idolis suis ite et servite; posthac vero, ei non obedieritis mihi.* Ο' ἕκαστος τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐξάρατε, καὶ μετὰ ταῦτα εἰ (μὴ) ὑμεῖς εἰσακούετέ μου. Σ. ἕκαστος τοῖς εἰδώλοις ('Α. εἰδωλα) αὐτοῦ ἀπελθόντες λατρεύετε, μετὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ὑμᾶς ἀκούειν μου.⁸⁰
- וְאֶת-שְׁמִי לֹא תִחַלְלֵנָהּ עַד בְּמַתְּנוֹתֵיכֶם. *Et nomen meum sanctum nolueritis profanare ultra muneribus vestris et idolis vestris.* Ο' καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἕγιον οὐ βεβηλώσετε οὐκέτι ἐν τοῖς δόροις ὑμῶν καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὑμῶν. Σ. *Nomen autem meum sanctum nolite ultra polluere per munera vestra atque simulacra.*⁸¹
40. כִּי בְהַרְקֹדְשֵׁי בְּדֹר מְרוֹם יִשְׂרָאֵל נָאִם אֲדַבְּרֵנִי. *Quia in montibus sanctis Israel dixi vobis.*

וְהָיָה שָׁם יַעֲבֹדֵנִי כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל. *Nam in monte sancto meo, in monte excelso Israelis, inquit Dominus Jova, ibi serviet mihi omnis domus Israelis.* Ο' διότι ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου μου, ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ (alia exempl. add. 'Ισραήλ), λέγει κύριος κύριος, ἐκεῖ δουλεύουσίν μοι πᾶς οἶκος 'Ισραήλ. Σ. *In monte vero sancto meo, in monte excelso Israel, ait Dominus Deus, ibi serviet mihi omnis domus Israel.*⁸²

40. כָּל-הָאֲרָצוֹת. *Omnis illa in terra.* Ο' εἰς τέλος. 'Α. Θ. ὁ πᾶς * ἐν τῇ γῆ ἐκείνῃ Δ . Σ. σύμπας * ἐν τῇ γῆ ἐκείνῃ Δ .⁸³
- וְאֶת-הָאֲרָצוֹת. *Requiram.* Ο' ἐπισκέψομαι. Οἱ Γ'. ἐκζητήσω.⁸⁴
- וְאֶת-תְּרוֹמֹתֵיכֶם. *Oblationes vestras.* Ο' τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν. Σ. Θ. (τὰ) ἀφαιρέματα ὑμῶν.⁸⁵
- וְאֶת-מִנְחֹתֵיכֶם. *Munerum vestrorum.* Ο' τῶν ἀφορισμῶν ('Α. δεκατῶν. Σ. δομάτων. Θ. λημμάτων⁸⁶) ὑμῶν.
- בְּכָל-קֹדְשֵׁיכֶם. *Cum omnibus sacris vestris.* Ο' ἐν πᾶσι τοῖς ἁγιάσμασιν (Οἱ Γ'. ἁγίοις⁸⁷) ὑμῶν.
41. נִיחָהּ. *Suavitatis.* Ο' εὐωδίας. Σ. εὐαρεσθήσεως.⁸⁸
43. וְיִזְכְּרוּ אֵת-כָּל-עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְאֶת-כָּל-הַמַּעֲשֵׂים אֲשֶׁר נַשְׂמַתְּמִן בָּם. *Et recordabimini ibi viarum vestrarum, et omnium facinorum vestrorum, quibus polluti fuistis.* Ο' καὶ μνησθήσεσθε ἐκεῖ τὰς ὁδοὺς ἡμῶν, καὶ (* 'Α. Θ. πάντα Δ ⁸⁹ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν ἐν οἷς ἐμίαι-

⁷³ Cod. 86, teste De Reg. ⁷⁴ Codd. 86, 88. ⁷⁵ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁷⁶ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: * Δ . Ubi pro Δ , in annulo (narium 2 (4) Reg. xix. 28 in Pesch.), Graecis magis consonum foret Δ , vel Δ . ⁷⁷ Syro-hex. Δ . * (συνθήκης) Δ . Codd. 86, 88: Θ. ἐν τῇ παραδόσει * τῆς δ. Δ . ⁷⁸ Cod. 86. Post ἀφεισηκότας Codd. 22, 36, alii, inferunt μου. ⁷⁹ Cod. 86. ⁸⁰ Idem, teste De Reg. Syro-hex. Δ . Δ . Hieron. Δ .

⁸¹ Hunc locum manifestius interpretatus est Symmachus: *Unusquisque idolis suis euntes servite, quia nolueritis audire me...* Aquila vero Symmacho ex parte consentiens, in parte discordat: *Ite, inquit, post idola vestra, et servite eis.* ⁸² Hieron. in continuatione. ⁸³ Idem. (In textu 'Ισραήλ inferunt Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Cod. 87 pingit: ὑψηλοῦ + 'Ισραήλ Δ .) ⁸⁴ Cod. 86, teste De Reg. ⁸⁵ Codd. 86, 88. ⁸⁶ Idem. ⁸⁷ Idem. ⁸⁸ Cod. 86. Mendose Cod. 88: Σ. εὐαρεστησεσι (sic). Cf. Scharfenberg. in *Animadv.* ad Levit. i. 9. ⁸⁹ Codd. 86, 88. Mox ἐμίαιθητε pro ἐμίαινεσθε habent Ald., Codd. 42, 49, alii, et Syro-hex.

νεσθε ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ ἔτε μνησθήσεσθε ἐκεῖ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἐννοίας ὑμῶν ἐν αἷς ἐμάνθητε.⁹⁰

43. **וְנִלְמַחְתֶּם בְּפָנֵיכֶם בְּנִלְ-רְעוּתֵיכֶם אִשָּׁר עָשִׂיתֶם.** *Et taedio afficiemini in vultu vestro propter omnia mala vestra quae fecistis.* Ὁ. καὶ κόψεσθε (alia exempl. *δψεσθε*⁹¹) τὰ πρόσωπα ὑμῶν (Ἄ. *δυσαρεστηθήσεσθε... Σ. μικροὶ φανήσεσθε ἐν αὐτοῖς.* Θ. *προσοχθεῖτε κατέναντι αὐτῶν*⁹²) ἐν πάσαις ταῖς κακίαις ὑμῶν ❧ Ἄ. Θ. αἷς ἐποιήσατε ⁴.⁹³ Σ. μικροὶ φανήσεσθε ἐν αὐτοῖς διὰ πάσας τὰς κακίας ὑμῶν ἀς ἐποιήσατε.⁹⁴

44. **וְיִדְעוּתֶם כִּי-אֲנִי יְהוָה בְּעֵשׂוּתִי אֶתְכֶם לְמַעַן שְׁמִי.** *Et scietis quod ego sum Jova, cum egero vobiscum propter nomen meum.* Ὁ. καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος, ἐν τῷ ποιῆσαί με οὕτως ὑμῖν, ὅπως τὸ ὄνομά μου (μὴ βεβηλωθῆ). Ἄ. Θ. ... διὰ τὸ ὄνομά μου.⁹⁵ Σ. καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος, ὅτι ἐὶ ποιήσω πρὸς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου.⁹⁶

לָא כִדְרַבְיֹנִים. Ὁ. ❧ **Οἱ Γ'.** οὐ ⁴⁹⁷ κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν.

44. **וְיִדְעוּתֵיכֶם.** Ὁ. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα (Σ. τὰς ἐννοίας⁹⁸) ὑμῶν.

בְּיָת ד' שְׂרָאֵל. Ὁ. Vacat. Οἱ Γ'. οἶκος Ἰσραήλ.⁹⁹

46, 47 (Hebr. xxi. 2, 3). **יְהוָה הַיָּמִנָה הַיְמָנָה אֶל-מִזְרַח־הַיָּם :** *versus meridiem, et stilla (orationem) ad austrum, et vaticinare in silvam plagae meridionalis; et dices.* Ὁ. ἐπὶ Θαίμαν (Ἄ. ὁδὸν νότου. Σ. ὁδὸν λιβὸς¹⁰⁰), καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ Δαρῶμ (Ἄ. ἐπὶ νότον¹⁰¹), καὶ προφήτευσον ἐπὶ δρυμὸν ἡγούμενον Ναγέβ (Ἄ. τοῦ ἀγροῦ νότου. Σ. τῆς χώρας τῆς μεσημβρινῆς. Θ. ἀγροῦ τοῦ νεγβαί¹⁰²) καὶ ἑρείς. Σ. ἐπὶ τὸν νότον ὁδὸν λιβὸς, καὶ προνόησον, καὶ προφήτευσον περὶ τοῦ δρυμοῦ τῆς χώρας τῆς μεσημβρινῆς· καὶ ἑρείς.¹⁰³

47 (xxi. 3). **וְנִצְרָבְרַבָּהּ כָּל-פְּנֵים מִנְּבֵב צְפוֹנָה.** *Et comburetur in ea omnis facies ab austro usque ad aquilonem.* Ὁ. καὶ κατακαυθήσεται ἐν αὐτῇ πᾶν πρόσωπον ἀπὸ ἀπηλιώτου (Ἄ. Θ. ἀπὸ νότου. Σ. ἀπὸ μεσημβρίας¹⁰⁴) ἕως βορρᾶ. Ὁ Ἑβραῖος· καὶ καυθήσεται πᾶν πρόσωπον

⁹⁰ Syro-hex. **ⲉⲥⲟⲩⲙⲏ ⲛⲁⲩⲁⲛⲓ ⲛⲟⲩⲛⲁ ⲛⲉⲃⲉⲧⲉⲛ**.
ⲛⲉⲃⲉⲧⲉⲛ ⲛⲁⲩⲁⲛⲓ ⲛⲟⲩⲛⲁ. ⁹¹ Sic Ald., Codd. XII (cum κόψεσθε in marg.), 68, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: **ⲛⲁⲩⲁⲛⲓ**. ⁹² Codd. 86, 88, unde Parsons. perperam exscripsit: Ἄ. *δυσαρεστηθήσεσθε*. Cf. ad Cap. vi. 9. (Montef. ex Drusio edidit: Ἄ. *δυσαρεστηθήσεσθε*. Σ. *μικροὶ φανήσεσθε* (sloecce pro φανήσεσθε, ut recte Drusius, et ante eum Nobil.). Θ. *προσοχθεῖτε*.) ⁹³ Montef. ex Regio. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. De Reg. e Cod. 86 affert: Ἄ. Σ. Θ. Ὁ. αἷς ἐποιήσατε. ⁹⁴ Syro-hex. in continuatione: **ⲉⲩⲃⲉⲛ ⲛⲁⲩⲁⲛⲓ ⲛⲟⲩⲛⲁ ⲛⲉⲃⲉⲧⲉⲛ**. Minus diligenter Hieron.: "Sive, ut interpretatus est Symmachus: *Et parvuli vobis vide- mini propter omnes malitias vestras quas estis operati.*" ⁹⁵ Cod. 86, teste De Reg. ⁹⁶ Syro-hex. in continua- tione: **ⲉⲩⲃⲉⲛ ⲛⲁⲩⲁⲛⲓ ⲛⲟⲩⲛⲁ**. ⁹⁷ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. ⁹⁸ Codd. 86, 88. ⁹⁹ Codd. XII (sub ❧), 86. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. ¹⁰⁰ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Ἄ. ὁδὸν νότου. ¹⁰¹ Cod. 86, teste De Reg. In textu ἐπι

Δαγών est in Ald., Codd. II, III, 26, 49, aliis, et Syro-hex. in marg. char. med. ¹⁰² Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: "Ἄ. τοῦ ἀ. νότου. Σ. τῆς χ. τῆς μεσημβρίας (sic). Θ. τοῦ ἀ. τοῦ νεγβαί (86, ut videtur) 88." Hieron.: "Quod- que dixere LXX, *ducem Nageb*, melius habet in Hebraeo *agri*, vel *regionis meridianae*. Non enim SABB, ut puta- verunt LXX, quod verbum *ducem* et *principem* sonat, sed SADE scriptum est." ¹⁰³ Syro-hex. **ⲛⲉⲃⲉⲧⲉⲛ**. Theodoret.: *Θαίμαν μεσημβρία ἐστὶ τῇ Ἑλλάδι φωνῇ, Δαρῶμ δὲ τὸν λίβα σημαίνει, τὸ δὲ Ναγέβ τὸν νότον· οὕτω καὶ ὁ Σύμ. ἡρμήνευσεν· ἢ ἐ ἀνθρώπου, στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν νότον ὁδὸν λιβὸς, καὶ προφήτευσον περὶ τοῦ δρυμοῦ κ.τ.ε.* Prae- terea Symmachi lectionem testantur Cod. Jes., et Polychron. apud Mai. *P.N.B. T. VII, P. II, p. 106*, quorum uterque ἐπὶ δρυμὸν pro περὶ τοῦ δρυμοῦ habet, invito Syro nostro, cujus ope verba casu omissa, et *curam habe* (sive *προνόησον*, s. *φρόντισον*, s. *ἐπιμελήθητι*), nescimus an pro Hebraeo **ⲛⲉⲃⲉⲧⲉⲛ**, et *praeprata*, supplevimus. ¹⁰⁴ Codd. 86, 88. Theodoret.: τὸ δὲ, ἀπὸ ἀπηλιώτου, πάλιν ὁ Σύμ. ἀπὸ μεσημβρίας ἡρμήνευσε.

ἐν αὐτοῖς διὰ τοῦ ἀπὸ βορρᾶ ἐρχομένου πυ-
ρός.¹⁰⁶

49 (xxi. 5). **וְיָדַעְתָּ אֲנִי**. Οἱ μὴδαμῶς (Οἱ Γ'. δ.¹⁰⁶)
κύριε.

הֲנִי הַמְשַׁלְתִּי מִשְׁפָּלִים לְמִשְׁפָּלִים אִלֵּי הַיָּם. *Dicunt*
mihī: Nonne parabolizāt parabolās iste? Οἱ.
λέγουσι πρὸς μέ· οὐχὶ παραβολή ἐστι λεγο-
μένη αὐτῆ; Σ. (λέγουσι) περὶ ἐμοῦ· ✕ ἀρα ἄ
οὐχὶ παραβολὰς παραβάλλει οὗτος;¹⁰⁷

Cap. XX. 6. ÷ γῆν ἄ βέουσαν. 13. ÷ πορεύ-
εσθε ἄ. 15. ÷ τὸ παράπαν ἄ. ÷ αὐτοῖς ἄ.¹⁰⁸ 18.
÷ μὴ ἀναμίγνυσθε (sic) καὶ ἄ.¹⁰⁹ 21. ÷ καὶ ἄ τὰ
τέκνα. 33. ÷ διὰ τοῦτο ἄ.¹¹⁰ 44. ✕ μὴ βεβη-
λωθῆ ἄ.¹¹¹ 48. ÷ καὶ ἄ οὐ σβεσθήσεται.¹¹²

CAP. XXI.

2 (Hebr. 7). **וְשִׁים**. *Pone*. Οἱ στήρισον. Ἄ. Θ.
θές. Σ. τάξον.¹

וְשִׁים מִקְדָּשֵׁי. *Ad sacraria*. Οἱ ἐπὶ τὰ ἅγια
αὐτῶν. Οἱ Γ'. ἐπὶ τὰ ἁγιάσματα.²

3 (8). **וְרִבְיִי**. *Gladium meum*. Οἱ τὸ ἐγχειρίδιόν
μου. Ἄ. βομφαίαν μου. Σ. Θ. τὴν μάχαιράν
μου.³

וְרִשְׁתִּי. *Justum et improbum*. Οἱ ἄνομον

καὶ ἄδικον. *Alia exempl. ἄδικον καὶ ἄνο-*
*μον.*⁴

4 (9). **וְלֹא**. Οἱ οὕτως. Οἱ Γ'. διὰ τοῦτο.⁵

5 (10). **וְשׁוּב**. *Non revertetur*. Οἱ οὐκ ἀπο-
στρέψει (Ἄ. ἐπιστρέψει. Σ. Θ. ἀναστρέψει⁶).

6 (11). **וְשִׁבְרֵן מִתְנִים**. *Cum fractione lumborum*.
Οἱ ἐν συντριβῇ ὀσφύος ÷ σου ἄ. Σ. ὡς ἐν
κατάγματι τῆς ὀσφύος.⁷

7 (12). **וְנָמַס**. *Et liquecet*. Οἱ καὶ θραυσθήσεται.
Ἄ. καὶ τακθήσεται. Σ. καὶ διαλυθήσεται.⁸

וְרַפִּי. *Et remissae erunt*. Οἱ καὶ... παρα-
λυθήσονται. Σ. καὶ παρεθήσονται.⁹

וְנִקְהַתָּה. *Et languescet*. Οἱ καὶ ἐκψύξει. Ἄ.
καὶ ἀσθενήσει. Σ. καὶ ἀμβλυθήσεται. Θ.
καὶ ἀμαυρωθήσεται.¹⁰

וְנִלְכְּנָה מִיָּם. *Et omnia genua fluent*
aquis. Οἱ καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται
ὕγρασι. Σ. καὶ διὰ πάντων γονάτων βεύσει ὕδατα.¹¹

10 (15). **וְשָׂבַח**. *Mactationem*. Οἱ σφάγια. Σ.
θύματα.¹²

וְרָק. *Fulgor*. Οἱ εἰς στίλβωσιν. Οἱ Γ'.
ἀστραπήν (fort. ἀστραπή).¹³

וְנִשְׁבַּח בְּנִי. *Politus est (gla-*
dium): an forte insolenter se geret (contra eum)
sceptrum filii mei (Judae).¹⁴ Aliter: *Politus*
est contra principem tribus filii mei (Judae).¹⁵

¹⁰⁶ "MS. Regius, et Coislin."—Montef. ¹⁰⁸ Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. iv. 14. ¹⁰⁷ Cod. 86, teste De Reg. In fine lectionis Parsons. e Cod. 86 exscripsit: παραβαλεῖ οὗτος; e Cod. 88 autem: παραβάλλει τούτῳ. ¹⁰⁹ Cod. 87. ¹¹⁰ Idem. Syro-hex.: + μὴ συναμιγνυσθε (s. -μίγνυσθε) καὶ ἄ. ¹¹¹ Cod. 87, Syro-hex. ¹¹² Idem, fortasse pro + μὴ β. ἄ. ¹¹³ Cod. 87.

CAP. XXI. ¹ Codd. 86, 88. ² Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Jerem. li. 51. ³ Cod. Jes. Sic sine artic. Cod. 86, teste De Reg. ⁴ Sic Comp., Codd. II, III, XII (ut videtur), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron.: "Justum et impium: pro quo, nescio quid volentes, LXX iniquum et injustum interpretati sunt; quasi non idem utrumque significet." Deinde (v. 4) haec, ἀνθ' ὧν — ἄνομον, desunt in Ald., Codd. 22, 68, aliis, et Hieron., et sub obelo leguntur in Cod. 87, Syro-hex., qui posterior ad marg. char. med. allevit: "Haec, super quibus est

obeliscus (וְרִשְׁתִּי), ad finem (וְרִשְׁתִּי) reperta sunt in Hebraeo." ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Cod. 86, teste De Reg. ⁷ Syro-hex. + וְשִׁבְרֵן מִתְנִים. Codd. 86, 88: 2. ἐν κατάγματι. In textu obelus est in Cod. 87, Syro-hex. ⁸ Codd. 86, 88. ⁹ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁰ Codd. 86, 88, qui posterior mendose scribit: Σ. καὶ ἐκβληθήσεται. ¹¹ Syro-hex. + וְנִלְכְּנָה מִיָּם. Cod. 86, teste De Reg.: 2. βεύσει ὕδατα. (Parsons. e Codd. 86, 88 oscitanter exscripsit: 2. βεύσει αἷματα.) Cf. ad Cap. vii. 17. ¹² Codd. 86, 87. ¹³ Idem. ¹⁴ Hävernick. in Comment. ad loc., cui נִשְׁבַּח (נִשְׁבַּח) sonat extollens se sicut vexillum (וְרִשְׁתִּי), a rad. inusit. נִשְׁבַּח, unde תְּהַנֵּחַתְּ, Zach. ix. 16. Eidem omne lignum est omnes aliae potestates. ¹⁵ Gesen. in Thes. Ling. Hebr. p. 1326, corrigendo וְנִשְׁבַּח pro וְנִשְׁבַּח. Deinde lignum est lignea virga, qua hucusque punita est tribus Judae.

Ο'. έτολμη εἰς παράλυσιν· σφάζε, έξουδένει, ✕ υἷέ μου 4.¹⁶ Σ. έξισπασμένη· ή φείζομεν άπό τῷ ράβδον, υἷέ μου;¹⁷ Θ. έστιλβωμένη· εἰ κινουσα ράβδον υἷων μου.¹⁸

10 (15). **יָצַח לְבָבְךָ מִן הַעֵץ.** *Spernens omne lignum.* Ο'. άπόθου (alia exempl. άπωθού¹⁶) πᾶν ξύλον. Σ. άπεδοκίμασας άπό παντός ξύλου.²⁰ Θ. άπωθουμένη...²¹

11 (16). **וַתִּתֵּן אֵלָיו יָדָאָהּ לְקַיְיֵם אֶת הַבְּרִית.** *Et dedit eum ad poliendum, ut teneatur manu.* Ο'. και έδωκεν αύτήν έτολμην ('Α. ήκονημένην. Σ. έξεσπασμένην²²) τῷ κρατεῖν χεῖρα αύτου. Σ. αλλά δοθήσεται αύτῷ έξεσπασμένη, ίνα κρατηθῆ χειρί.²³

וְהָיָה. *Ipsa (gladius).* Ο'. Vacat. Σ. ✕ έστίν 4.²⁴

וְהָיָה. *Interficiētis.* Ο'. άποκεντουήτος. 'Α. φονευτου. Σ. άναιρουντος.²⁵

12 (17). **וְהָיוּ אֵלָיו כְּקִרְבָּנֵי מִגֵּדָה.** *Projecti ad gladium erunt cum populo meo.* Ο'. παροικήσουσιν ('Α. συγκεκλεισμένοι²⁶), έπὶ ρομφαίᾳ έγένετο έν τῷ λαῶ μου. Alia exempl. οἱ παροικουντές μοι εἰς ρομφαίαν έγένοντο σὺν τῷ λαῶ μου.²⁷

13 (18). **וְהָיָה כִּי בָחַן וְהָיָה כִּי בָחַן.** *Nam probatio facta est: et quid fiet? sane etiam*

tribus fastidiosa. Ο'. ότι δεδικαίωται· και τί εἰ και φυλῆ άπωσθῆ;²⁸ 'Α. ότι ήρέυνησεν...²⁹ Σ. και τί ή δοιμασία; και τί εἰ και ράβδος...³⁰

14 (19). **וְהָיוּ שְׁנֵי הַחֶבְרֹן.** *Et duplicetur gladius.* Ο'. και διπλασίασον ρομφαίαν. Σ. έπιδιπλασθήσεται γάρ μάχαιρα.³¹

וְהָיָה לְהַרְגֵם. *Tertium, gladius interfectorum; hic est gladius interfectorum magnorum, qui undique obsidet eos.* Ο'. ή τρίτη ρομφαία τραυματιῶν έστι, ρομφαία τραυματιῶν ή μεγάλη· και εκστήσεις ('Α. οἱ θάμβοι³²) αύτους. Σ. τρίτη δέ αύτου μάχαιρα τραυματιζομένων· αύτη έστιν ή μάχαιρα τῷ τραύματος (s. τραυματισμοῦ) τῷ μεγάλου ή έπ' αύτων περικυλῶσα.³³

15 (20). **וְהָיוּ כְּקִרְבָּנֵי מִגֵּדָה.** Ο'. έπὶ πᾶσαν πύλην ✕ αύτων 4.³⁴

וְהָיוּ כְּקִרְבָּנֵי מִגֵּדָה. *Constitutā comminationem (s. coruscationem) gladii.* Ah! factus est ad fulgorem, politus (s. evaginatus) ad caedem. Ο'. παραδέδονται εἰς σφάγια ρομφαίας· εὖ γέγονεν εἰς σφαγήν (alia exempl. στίλβωσιν³⁵), εὖ γέγονεν εἰς στίλβωσιν (σφαγήν³⁶). Σ. έδοκα δοκιμον μά-

¹⁶ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus: *Qui mox sceptrum filii mei, succidisti omne lignum, LXX transtulerunt: Interfice [בְּהָשׂ], contempnis [יָצַח], repelle omne lignum.*"
¹⁷ Syro-hex. **וְהָיוּ כְּקִרְבָּנֵי מִגֵּדָה.** Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: Θ. έστιλβωμένην κινουσα κ.τ.έ. Pro ei κινουσα legendum videtur ή κινουσα, quemadmodum Hebraea interpretatus est Hieron.
¹⁸ Sic Codd. III, 62, 86, 87, alii, Syro-hex., et Hieron.
²⁰ Syro-hex. **וְהָיוּ כְּקִרְבָּנֵי מִגֵּדָה.** Syriaca divinando vertimus.
²¹ Codd. 86 (unde άπωθουμένη exscripsit De Reg.), 88.
²² Codd. 86, 88 (cum ήκονημένην).
²³ Syro-hex. Symmacho continuat: **וְהָיוּ כְּקִרְבָּנֵי מִגֵּדָה.** Cod. 86, teste De Reg.
²⁵ Codd. 86, 88.
²⁶ Idem.
²⁷ Sic Cnmp. (nm. μου), Codd. XII (in marg.), 22, 23, alii. Montef. e Cod. Jes. et Theodoretō falso exscripsit: "Άλλος· οἱ παροικουντες (om. μοι) κ.τ.έ. Hieron.: "Rnpsum ubi nos diximus: *Qui fugerant, gladio traditi sunt, et LXX et alii transtulerunt:*

Hospites mei, sive habitatores." (Pro έπὶ ρομφαία έγένετο Codd. 87, 90, Syro-hex. pingunt: έπὶ ρομφαία έγένετο, quae lectio est Cod. Vat. a 2da manu.)
²⁸ Hieron.: "Et ubi transtulimus: *Et hoc cum sceptrum subverterit, illorum habet editio: Tribus repulsa est [άπωσθη].*"
²⁹ Nobil., Cod. Jes.
³⁰ Syro-hex. **וְהָיוּ כְּקִרְבָּנֵי מִגֵּדָה.** Cod. 86. Syro-hex. **וְהָיוּ ΚΕΚΟΛΛΗΜΕΝΟΙ.** Codd. 86, 88. Interpres iste cum LXX, Hieron., et Syro vulgari **וְהָיוּ ΚΕΚΟΛΛΗΜΕΝΟΙ** legit. Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 5.
³¹ Syro-hex. in continuatione: **וְהָיוּ ΚΕΚΟΛΛΗΜΕΝΟΙ.** (In fine pro **וְהָיוּ ΚΕΚΟΛΛΗΜΕΝΟΙ** **וְהָיוּ ΚΕΚΟΛΛΗΜΕΝΟΙ** est **וְהָיוּ ΚΕΚΟΛΛΗΜΕΝΟΙ**. Illud est mihi ideo punctum super primum **ו**, cui suppleo punctum literne **ו**. Etiam alibi, licet rarissime, peccat codex, ut punctum literae **ו** omittat."—*Ceriani*.)
³² Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii.
³⁵ Sic Ald., Codd. 68, 86, 87, alii, et Syro-hex.

χαρῶν, δξεία γέγονεν, polita ὡς ἀστραπή, nota est ad mactandum.³⁶

16 (21). הַתְּחַוֵּי הַיְמִינִי הַשְּׂמִינִי. Collige te, ad dextram converte te; dispone te, ad sinistram converte te. O'. καὶ διαπορεύου, ὄξυ-
νον ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων. Σ. Transi, iterum ascendite, super dextram fac sinistram.³⁷

19 (24). שִׁים לָּךְ. Fac tibi (in tabula). O'. διά-
ταξον ('A. θές³⁸) σεαυτῷ.

וְיָד בְּרָא בְּרָאשׁ דְּרָךְ עִיר בְּרָא. Et locum (s.
signum) effinge, in compito urbis effinge eum.
O'. καὶ χεῖρ ✕ ἑτοιμάσαι ἄ ἐν ἀρχῇ ὁδοῦ πώ-
λεως, ἐπ' ἀρχῆς.³⁹

בְּרָא (in priore loco). O'. Vacat. 'A. κεντῶ-
σαν. Σ. ἑτοιμάσαι.⁴⁰

דְּרָךְ עִיר בְּרָא. O'. ὁδοῦ πόλεως, ἐπ' ἀρχῆς

(בְּרָא). Alia exempl. ὁδοῦ ✕ Σ. ἐκάστης ἄ
πόλεως κεντούσαν.⁴¹

19, 20 (24, 25). בְּרָא : דְּרָךְ תְּשִׁים לְבוֹא. Effinge
eum. Viam facias qua veniat. O'. ἐπ' ἀρχῆς
ὁδοῦ διατάξεις, ✕ καὶ σὺ ἑτοιμάσον καὶ διά-
ταξον ὁδὸν ἄ⁴² τοῦ εἰσελθεῖν.

20 (25). מִן־רָחֹק. Munita. O'. ἐν μέσῳ αὐτῆς. 'A.
περιοχῆς. Σ. ἐν πολιορκίᾳ. Θ. ὠχυρωμένη.⁴³

21 (26). אֲלֵ-הַמָּטָה וְהָרְחֹק בְּרָא שְׁנֵי דְרָכִים. Ad
matrem viae (bivium) in compito duarum via-
rum. O'. ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν, ἐπ' ἀρχῆς
τῶν δύο ὁδῶν. 'A. ἐπὶ τὴν δίοδον...⁴⁴ Θ.
ἐπ' ἀρχῆς ὁδοῦ, ἐπ' ἀρχῆς δύο ὁδῶν.⁴⁵

קִלְקַל בְּחַיִּים. Molitat sagittas (divinandi
causa). O'. τοῦ ἀναβράσαι βέβδον. 'A. Σ.
Θ. παρατάξαι (fort. πατάξαι) τοῖς βέλεσιν.⁴⁶
Aliter: Θ. ad concutiendum τοῖς βέλεσιν.⁴⁷ 'O
'Εβραῖος ρύψαι βέλη.⁴⁸

³⁶ Syro-hex. וְנִכְחַל מַעַל חַסְוִלָּה מִן־הַמָּטָה. Ad
ed γέγονεν in priore loco De Reg. o Cod. 86 exscripsit: 'A.
[potius Σ.] δξεία γέγονεν; et ad ἰς στίλβωσιν, Σ. ὡς ἀστραπή.
In textu pro εὐ γέγονεν Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, εὐγε
ὄξεία γέγονεν habent. ³⁷ Syro-hex. in continuatione:
حَجْرًا حَمَامَةً حَمَامَةً حَمَامَةً حَمَامَةً حَمَامَةً.
³⁸ Cod. 86, teste De Reg. ³⁹ Sic Cod. 87, Syro-hex.
(*) حَمَامَةً, et sine aster. Codd. 62, 88. Ald., Codd.
III, 26, 42, alii: καὶ χεῖρα ἑτοιμάσουσιν κ. τ. ε. Cod. XII:
(om. καὶ) χεῖρα ἑτοιμάσαι (in marg. ἑτοιμάσουσιν). Denique
Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, ex duplici versione: (om.
καὶ) ἑτοιμάσαι χεῖρα κεντούσαν κ. τ. ε. ⁴⁰ Cod. 86, teste
De Reg., qui exscripsit: Σ. ἑτοιμάσον. Montef. e Cod. Jes.
affert: 'A. Σ. κεντούσα. Θ. ἑτοιμάσαι. (Geseo. in *Thes. Ling.
Hebr.* p. 236 pro מִן־רָחֹק nescio quo errore Symmacho tribuit
διατάξεις.) ⁴¹ Sic (sine ✕ Σ.) Comp., Codd. 22, 23, 36,
alii. De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. ✕ ἐκάστης. ⁴² Sic
Cod. 86, testibus Parsons, et De Reg., et sine aster. Ald.,
Codd. XII (in marg.), 49, 68, alii. ⁴³ Codd. 86, 88,
uterque cum scriptura οχυρωμένη. Syro-hex. affert: .ו.
חֲמִישָׁה. Pro LXXvirali Symmachi
versionem in textu habent Comp., Codd. 22, 23, 36, alii.
⁴⁴ Codd. 86, 88. ⁴⁵ Syro-hex. וְהָרְחֹק בְּרָא שְׁנֵי דְרָכִים. ⁴⁶ Cod. 86, teste De
Reg. Parsons affert: "A. Σ. Θ. παρατάξαι τοῖς β. 86. Sic,
nisi παρατάξαι, 88." E duabus scripturis potior videri
possit παρατάξαι, coll. Eccles. x. 10. Jerem. iv. 24 in LXX;

sed, ni fallor, utrique occasionem dedit παράξαι. Cf. ad
Cap. xxxii. 15. ⁴⁷ Syro-hex. חֲמִישָׁה. I.
+ חֲמִישָׁה. Vocabulum illud ipsum est, quod Noster in
textu pro Graeco ἀναβράσαι posuit, cui potestas *jactandi*
et *quatiendi* a Grammaticis proprie tribuitur. Hesych.:
ἀναβεβρασμένη ἀνακεκμημένη. Timaei *Lex. Platon.* p. 64:
βράττειν ἀνακενεῖν, ὡς περ οἱ τὸν σίτον καθαιρούτες; ubi vid.
Ruhnken. Quod ad vocem Syriacam minus obviam atti-
net, forma حَمَامَةً conferri potest cum Chaldaico חֲמִישָׁה,
pulsare, ictum incutere, ictu sonum edere; et hunc fere
sensum induere videtur in Knoes. *Chrestom. Syr.* p. 79:
חֲמִישָׁה חֲמִישָׁה חֲמִישָׁה חֲמִישָׁה חֲמִישָׁה, crepitaverunt equi cum tin-
tinnabulis et armis; quem locum mihi indicavit R. L.
Bensly, apposite conferens Homericum (Il. XIX, 13): τὰ
δὲ (τεύχεα) ἄνεβραξε δαίδαλα πάντα. Praeterea Bickell in
Glossario ad S. Ephraem. Carm. Nisib. p. 64 pro forma
חֲמִישָׁה appellat S. Ephraem. Opp. T. III, p. 633 F, ubi
agilari, cum sonitu concuti, e contextu sonare videtur.
Deinde in Theodotionis lectione pro חֲמִישָׁה ex usu
Syri nostri (de quo cf. Ceriani ad Exod. ix. 32. xxv. 17)
quaerendum est diversum vocabulum Graecum, quod tamen
sensu ab altero non abludat: quod quidem, respectu libro-
rum Graecorum habito, παράξαι esse potest; sed longe aptius
foret παραγήσαι, depravatam in παρατάξαι, παράξαι. ⁴⁸ No-
bil. e Polychronio affert: ἀπὸ τοῦ ρύψαι βέλη τούτη γὰρ τῆ
λέξει ἐχρήσατο καὶ ὁ Ἑβραῖος. Pro ρύψαι Drusii conjecturam
ρύψαι tacite edidit Montef., consentiente Mai. *P. N. B.* T. II,
P. II, p. 107. Equidem potius crediderim, respexisse Poly-

- 21 (26). **בְּתַרְפִּים**. *Per Teraphim* (penates). *Ο' ἐν τοῖς γλυπτοῖς.* 'Α. Θ. ἐν τοῖς θεραφεῖν. *Σ. τὰ εἶδωλα.*⁶⁰
- 22 (27). **אַרְיֵה**. *Arietes*. *Ο' χάρακα.* *Σ. τύρσεις.* *Θ. προμαχῶνας.*⁶⁰
בְּתַרְפִּים. *Cum clamore.* *Ο' μετὰ κραυγῆς.* "Ἄλλος μετὰ φωνῆς σάλπιγγος.⁶¹
לְבַנּוֹת הַלְּזָבִי. *Ad aggerendum aggerem, ad exstruendum turrim speculatoriam.* *Ο' καὶ βαλεῖν χῶμα ('Α. Θ. πρόσχωμα. Σ. τάφρον⁶²), καὶ οἰκοδομῆσαι βελουστάσεις ('Α. τεῖχος. Σ. ἀποτείχισμα. Θ. χαράκωσιν⁶³).* *Σ. ὀρύξαι τάφρον, καὶ οἰκοδομῆσαι ἀποτείχισμα.*⁶⁴
- 23 (28). **נִשְׁוֹ**. *Vanum.* *Ο' μαντείαν.* 'Α. κενά. *Σ. μάταια.*⁶⁵
לְבָרְכֵי שְׁבָעִים. *Qui iuraverunt iuramenta iis.* *Ο' Vacat. ✕ Θ. ἐβδομάζοντες ἐβδομάδας αὐτοῖς 4.*⁶⁶ 'Α. ἑπτὰ ἐβδομάδες αὐτοῖς.⁶⁷
עַל הַתִּפְשָׁה. *Iniquitatem, ut capiantur.* *Ο' ἀδικίας αὐτοῦ μνησθῆναι.* 'Α. . . τοῦ συλληφθῆναι.⁶⁸
- 24 (29). **וְנִשְׁבַּחְתֶּם בְּיַד הַזְכָּרִים**. *Propterea quod memoramini, manu capiemini.* *Ο' ἀνθ' ὧν ἀνεμνήσατε, ἐν τούτοις ἀλώσεσθε.* *Σ. διὰ τὸ*

- μνημονευσθῆναι ὑμᾶς, ἐν χειρὶ συλληφθήσεσθε.*⁶⁹
- 25 (30). **בְּיַד הַזְכָּרִים**. *Tu autem, profane, improbe, princeps Israelis, cujus venit dies tempore iniquitatis interitus* (interitum afferentis). *Ο' καὶ σὺ βέβηλε ('Α. τραυματία⁶⁰), ἀνομε, ἀφηγοῦμενε ('Α. ἀρχων⁶¹) τοῦ Ἰσραὴλ, οὗ ἦκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας πέρας.* *Σ. Tu autem, profane, inique dux Israel, cujus venit dies in tempore iniquitatis constitutus.*⁶² *Aliter: Σ. . . ἀνομία ἐμπρόθεσμος.*⁶³
- 26 (31). **וְנִשְׁבַּחְתֶּם בְּיַד הַזְכָּרִים**. *Sic dicit Dominus Jova: Auferam tiaram* (pontificis), *et tollam diademata* (regis): *quod est non erit: humile extollam, et elatum humiliabo.* *Ο' τάδε λέγει κύριος ἀφείλου τὴν κίθαρην, καὶ ἐπέθου ('Α. ὑψωσον⁶⁴) τὸν στέφανον αὐτῇ (αὐτῇ) οὐ τοιαύτη ἔσται ἐταπεινώσας τὸ ὑψηλὸν, καὶ ὑψώσας τὸ ταπεινόν.* *Σ. Haec dicit Dominus Deus: Abstulit citharam, et tulit coronam: neque hoc, neque illud: humilem sublevabit, et sublimem humiliabit.*⁶⁵

chronium alteram Hebraeae vocis significationem, *tergendi* vel *poliendi*, qua ponitur Eccles. x. 10. 'Ρύψαι autem ab Atticiis pro vulgariori *σμήσαι* usurpari una voce tradunt Grammatici. ⁶⁰ Montef. e Cod. Jes. affert: 'Α. ἐν τοῖς θεραφεῖν. *Σ. τὰ εἶδωλα.* De Reg. autem e Cod. 86: 'Α. Θ. ἐν τοῖς θεραφεῖν. Cf. Hex. ad Gen. xxxi. 19. ⁶¹ Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons. e Codd. 86, 88: 'Α. τύρσεις. Θ. προμαχῶνας. Cf. ad Cap. iv. 2. Syro-hex. affert: * **ܐܪܝܐ** .ܐ. **ܥܪܝܐ** .ܐ. (Utraque vox Syriaca commutatur cum Graeca *πύργος*; rarius prior, quae legitur 4 Reg. ix. 17. Dan. iv. 26. 1 Esdr. i. 52 (ex correctione Lagardii). In locis Jerem. xxxiii (xl). 4. Ezech. iv. 2 pro *προμαχῶνας* Syrus noster **ܐܪܝܐ** et **ܥܪܝܐ** vertit.) ⁶² Cod. Jes. in marg. Post *κραυγῆς, σάλπιγγος* inferunt Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, fortasse ex versione Symmachi. Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 2. ⁶³ Codd. 86, 88. ⁶⁴ Idem: 'Α. βελουστάσεις τεῖχος (sic) κ.τ.έ. "Binae interpretationes Aquilae videntur vocis **ܐܪܝܐ**."—*De Reg.* Cf. ad Cap. xxvi. 8. ⁶⁵ Syro-hex. **ܐܪܝܐ** .ܐ. **ܥܪܝܐ** .ܐ. Ad **ܐܪܝܐ** (non, ut Norberg. edidit,

ܐܪܝܐ) cf. Hex. nostra ad 4 Reg. xx. 20. ⁶⁶ Codd. 86, 88. (Parsons. e Cod. 86 exscripsit: 'Α. κενὰ καὶ μάταια, repugnante De Reg.) ⁶⁷ Cod. Jes. "In aliquot libris sequitur: *ἐβδομάζοντες ἐβδ. αὐτοῖς*, quod Theodotionis est."—*Nobil.* Sic Codd. 22 (cum *ἐβδομάδα*), 23 (cum *ἐβδομάζοντος*), 51, alii, et sub aster. Codd. 87 (cum *ἐβδομάζοντος*), 88. Syro-hex.: * *καὶ ἐβδομάσει (ܐܪܝܐ) ἐβδομάδας αὐτοῖς 4.* De Reg. e Cod. 86 affert: *ο' Θ. ✕ ἐβδομάζοντες ἐβδ. αὐτῶν* (sic). ⁶⁸ Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons.: " 'Α. *ἐβδομάζοντες ἐβδ. αὐτῶν.* *Σ. ἑπτὰ ἐβδομάδας* (sic), uterque sub *, 86." ⁶⁹ Codd. 86, 88. Montef. e Cod. Jes. edidit: "Ἄλλος ἀνομίαν αὐτῶν τοῦ συλληφθῆναι. ⁶⁰ Cod. 86, teste utroque. "Sic, cum καὶ pro *ὑμᾶς*, Cod. 88."—*Parsons.* ⁶¹ Codd. 86, 88. ⁶² Idem. ⁶³ Hieron. ⁶⁴ Syro-hex. **ܐܪܝܐ** .ܐ. **ܥܪܝܐ** .ܐ. **ܐܪܝܐ** .ܐ. **ܥܪܝܐ** .ܐ. Pro circumlocutione **ܐܪܝܐ** .ܐ. **ܥܪܝܐ** .ܐ. Codd. 86 (cum *ἐμπρόθεσμος*), 88 opportune afferunt: *Σ. ἐμπρόθεσμος.* (In textu hic et v. 29 pro *πέρας, πέρας* aut *legiasse* aut *cepisse* videtur Syrus noster, vertens: **ܐܪܝܐ** .ܐ. **ܥܪܝܐ** .ܐ. **ܐܪܝܐ** .ܐ.) ⁶⁵ Codd. 86, 88. ⁶⁶ Hieron.

27 (32). **עַוְוָה עַוְוָה עַוְוָה עַוְוָה עַוְוָה עַוְוָה** לֹא תִהְיֶה. **עַד-בָּא אֲשֶׁר-לֹא הִמְשַׁפֵּט וַיִּנְתְּנוּ**. *Eversionem, eversionem, eversionem reddam eam: etiam haec (conditio) non durabit, donec veniat is cujus est summum iudicium, et cui dabo illud.* *Ο'. ἀδικίαν, ✕ ἀδικίαν, ἀδικίαν θήσομαι αὐτήν οὐαὶ αὐτῇ, τοιαύτη ἔσται ἕως οὗ ἔλθῃ ᾧ καθήκει (A. οὗ ἔστι τὸ κρίμα⁶⁷), καὶ παραδώσω αὐτῷ. Οἱ Γ'. ἀδικίαν, ἀδικίαν, ἀδικίαν θήσομαι αὐτήν οὐδ' αὐτῇ τοιαύτη ἔσται...⁶⁸ Σ. Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem faciam illud: et hoc non fuit (donec veniat) iste cujus iudicium est, quem daturus sum.⁶⁹*

29 (34). **בְּחִזּוֹת לְךָ שָׂוְאָה**. *Dum vident tibi vanum.* *Ο'. ἐν τῇ δράσει σου τῇ ματαίᾳ. 'Α. Σ. ἐν τῷ δρᾶν σε μάταια.⁷⁰*

30 (35). **הַשֵּׁב אֶל-תַּעֲרֶהָ**. *Reconde (gladium) in vagina ejus.* *Ο'. ἀπόστρεφε, μὴ καταλύσης. Οἱ Γ'. ἐπίστρεψον εἰς τὸν κολεόν σου.⁷¹*

בְּאַרְץ מְרוֹתַיָּד. *In terra effossionum (originum) tuarum.* *Ο'. ἐν τῇ γῆ τῇ ἰδίᾳ σου. Σ. . . κήσεώς σου.⁷² Θ. . . ρίζώσεώς σου.⁷³*

31 (36). **יָעַמִּי**. *Iram meam.* *Ο'. ὀργήν μου. 'Α. ἀπειλήν μου. Σ. ἐμβρίμησίν μου. Θ. ἐμβρίμημά μου.⁷⁴*

סִפְּתָהּ. *Sufflato.* *Ο'. ἐμφυσήσω. 'Α. ἀνάψω.⁷⁵*

31 (36). **בְּעָרִים**. *Ferocium.* *Ο'. βαρβάρων. Οἱ Γ'. ἀφρόνων.⁷⁶*

Cap. XXI. 7. *÷ πάσα σὰρξ καὶ ἄ.⁷⁷ 22. ÷ καὶ ἄ ἐγένετο.⁷⁸ 24. ÷ ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις ὑμῶν, καὶ ἄ ἐν πᾶσι (sic) τοῖς.⁷⁹*

CAP. XXII.

2. **הַתְּשִׁיב הַתְּשִׁיב הַתְּשִׁיב**. *Judicabisne, judicabisne urbem?* *Ο'. εἰ κρινεῖς (alia exempl. οὐ κρινεῖς; alia, εἰ κρινεῖς, εἰ κρινεῖς¹) τὴν πόλιν; 'Α. Σ. Θ. οὐ κρινεῖς; κρίθητι (Σ. Θ. τῇ πόλει).²*

וְהוֹרַעְתָּהּ. *Et notas facias ei.* *Ο'. καὶ παράδειξον (A. Σ. γνωριεῖς³) αὐτῇ.*

4. **אֲשָׁמְתָהּ**. *Deliquisti.* *Ο'. παραπέπτωκας. 'Α. Σ. Θ. ἐπλημμέλησας.⁴*

וַיִּמְדוּ יָמֶיךָ. *Et appropinquare fecisti dies tuos.* *Ο'. καὶ ἤγγισας (Σ. ἐγγὺς ἐποίησας⁵) τὰς ἡμέρας σου.*

וַיָּבֹאוּ עַד-שְׁנוֹתַיָּךְ. *Et pervenisti usque ad annos tuos.* *Ο'. καὶ ἤγαγες καιρὸν ἐτῶν σου. Θ. ἐνοστήναι τὰ ἔτη σου.⁶*

5. **הִקְרַבְתָּ**. *Propinquaes.* *Ο'. ταῖς ἐγγιζούσαις. 'Α. Σ. ἐγγύς.⁷*

וַיִּתְקַלְּבְּךָ שְׂמֵאת הַשָּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה. *Iridebunt tibi: Impura famae, plena tumultus!* *Ο'. καὶ ἐμπαίξεται (ἐμπαίξονται) ἐν σοὶ (alia*

Idem enarrat: "Quis enim dixerat: *Aufer cidarim, tolle coronam*, subjunxit, *neque hoc, neque illud*, id est, regnum cessabit, et sacerdotium."⁶⁶ Sic Cod. 87, Syro-hex.

Bis tantum habent Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 42, alii, et Hieron.⁶⁷ Codd. 86, 88.⁶⁸ Cod. Jes. Pro οὐαὶ αὐτῇ, οὐδ' αὐτῇ (s. αὐτῇ) in textu habent Comp., Ald., Codd.

XII, 22, 23, 26, alii, Syro-hex., et Hieron.⁶⁹ Hieron.⁷⁰ Codd. 86, 88. In posteriore abest σε.⁷¹ Codd. 86, 88. Post ἀπόστρεφε Comp. (cum κολεόν), Ald. (cum μὴ εἰς), Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: εἰς τὸν κολεόν σου.

⁷² Syro-hex. * **سوف**? **سوف**? **سوف**. (Formae **سوف**, ut nominis, pro nsitatore **سوف**, exemplum desideramus.) Cf. ad Cap. xvi. 3.

⁷³ Idem: * **سوف**? **سوف**? **سوف**. Cf. ad Cap. xvii. 5.

⁷⁴ Cod. Jes. De Reg. e Cod. 86 affert: 'Α. ἀπειλήν μου.⁷⁵ Codd. 86, 88.⁷⁶ Idem.⁷⁷ Cod. 87, Syro-hex.

⁷⁸ Idem. Sic sine obelo Comp.,

Codd. XII, 147. In Ed. Rom. copula abest.⁷⁹ Cod. 87.

Minus bene Syro-hex: ἐν πάσαις τ. ἢ ὑμῶν ÷ καὶ ἄ ἐν πᾶσι τοῖς. Montef. ex Regio bombycino affert: ÷ ἐν πάσαις — ὑμῶν, οὐ κείται παρ' Ἑβραίοις.

CAP. XXII. ¹ Prior lectio est in Ald., Codd. III, 26, 49, aliis; posterior in Codd. XII, 22, 36, aliis. Syro-hex.: εἰ κρινεῖς ἢ οὐ κρινεῖς, fortasse ex duplici versione.² Cod.

86, teste De Reg.: 'Α. Σ. Θ. Ο'. οὐ κρινεῖς; 'Α. Σ. Θ. κρίθητι (Σ. Θ. τῇ πόλει). Minus probabiliter Parsons: "Οἱ Ο'. 'Α. εἰ κρίθητι τῇ πόλει. Ο'. ✕ οὐ ὁ θεὸς κρινεῖς 86." 'Α. Σ. Θ. οὐ κρινεῖς. 'Α. κρίθητι τῇ πόλει 88."³ Codd. 86, 88.

⁴ Idem. ⁵ Idem. Ad eadem Hebraea Montef. e Cod. Regio exscripsit: Σ. ἐσπᾶσω [fort. ἐσπενσας] τῆς θλίψεώς σου τὸν καιρὸν. Scholium esse videtur.⁶ Codd. 86, 88.

Cf. ad Cap. vii. 7. ⁷ Cod. 86, teste De Reg.

exempl. add. καὶ βοήσουσιν ἐπὶ σοί⁸), ἀκά-
 θαρτος ἢ ὀνομαστή, καὶ πολλὴ ἐν ταῖς ἀνο-
 μίαις. Σ. κατασίοντες τὰς χεῖρας ἐπὶ σοὶ βοήσουσιν
 σοὶ ἀκάθαρτος, σφόδρα ὀνομαστή...⁹

6. לְזָרְעוֹ. *Pro viribus suis.* Ο'. πρὸς τοὺς συγ-
 γενεῖς αὐτοῦ. 'Α. Σ. Θ. ἐν βραχίονι αὐτοῦ.¹⁰

7. הִקְלְיוּ. *Vilipenderunt.* Ο'. ἐκακολόγουν. 'Α.
 ἔβρισαν. Σ. Θ. ἠτίμασαν.¹¹

9. אֲנָשֵׁי רְכִיל הָיוּ בָּךְ. *Obtrectatores erant in te.*
 Ο'. ἄνδρες λησται * ἦσαν ἄ ἐν σοί.¹² Οὐ
 Γ'. (ἄνδρες) δόλιοι...¹³

שְׂעָלָה. *Scelus.* Ο'. ἀνόσια. 'Α. συνταγὴν. Σ.
 μύσος. Θ. ζέμμα.¹⁴

11. עָשָׂה תוֹעֵבָה. *Fecit abominationem.* Ο'. ἠνο-
 μοῦσαν. Οὐ Γ'. ἐποίησαν βδέλυγμα.¹⁵

12. וְהִתְבַּצְעִי רֵעִיךָ בַּעֲשָׂק. *Et quaestum fecisti a*
sociis tuis per oppressionem. Ο'. καὶ συνετε-
 λέσω συντέλειαν κακίας σου τὴν ἐν καταδυνα-
 στεία. Σ. Θ. καὶ ἐπλεονέκεις τοὺς πλησίον
 σου ἐν συκοφαντία.¹⁶

13. הֲבֵינָה הַפְּיָתִי כַפִּי. *Sed ecce! complosi manum*
meam. Ο'. ἐὰν δὲ πατάξω χεῖρά μου (alia
 exempl. add. πρὸς χεῖρά μου¹⁷). Θ. καὶ ἰδοὺ

ἐκρότησα χεῖρά μου.¹⁸

13. וְיִשְׁעַ אֶשְׁרֵי אֲבָבֶיךָ. *Propter quaestum tuum*
quem fecisti. Ο'. ἐφ' οἷς συνετέλεσαι οἷς
 ἐποίησας. Σ. (ἐπὶ) πλεονεξία σου ἢν ἐποίησας.¹⁹

14. תִּשְׁתָּו. *Num consistet.* Ο'. εἰ (Σ. Θ. μὴ²⁰)
 ὑποστήσεται.

הִתְקַדְּחָה. *Obfirmatae erunt.* Ο'. κρατήσουσιν.
 Οὐ Γ'. ἰσχύσουσιν.²¹

16. וְהָיָה לְעֵינֵי גוֹיִם. *Et profanata eris a*
te ipsa coram gentibus. Ο'. καὶ κατακληρονο-
 μήσω ἐν σοί. 'Α. καὶ κατακληροδοτήσω...
 Σ. καὶ καταγράψω σε ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν. Θ. καὶ
 βεβηλωθήσῃ...²² Aliter: 'Α. (juxta ed. 1um)
 Θ. καὶ βεβηλώσω σε...²⁰

18. לְסֵי. *In scoriam.* Ο'. ἀναμεμιγμένοι. Σ.
 σκωρία. Θ. εἰς γίγαρτον.²⁴

בְּתוֹךְ כֹּר. *In medio fornacia.* Ο'. ἐν μέσῳ
 * Οὐ Γ'. καμίνου...²⁵

וְהָיוּ הַכֶּקֶץ סַבִּים. *Scoriae (qui prius erant)*
argentum facti sunt. Ο'. (ἐν μέσῳ) ἀργυρίου
 ἀναμεμιγμένος ἐστὶ. 'Α. κρᾶμα ἀργυρίου ἦσαν.
 Σ. σκωρία ἀργυρίου ἐγένοντο. Θ. γίγαρτῶδες
 ἀργύριον ἐγενήθησαν.²⁶

* Sic Comp., Codd. XII (in marg. sub *, teste Montef.),
 22 (cum ἐπὶ σοί), 23, alii. ⁸ Syro-hex. *هـ م ص ب ع ف*.
 * *كلمة كسفة*. *كلمة كسفة*. *كلمة كسفة*.
 Pro κατασίοντες τὰς χεῖρας (Act. Apost. xix. 33 in utraque
 versione) nescio an reponendum χειρονομούντες. ¹⁰ Codd.
 86, 88. ¹¹ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd.
 86, 88 affert: 'Α. ἔβρισαν. Θ. ἠτίμασαν. ¹² Sic Cod. 87,
 Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23,
 26, alii. Vox ἦσαν abest a Codd. II (teste Maio), 48 (ante
 corr.), 88. (In Ed. Rom. casu, ut videtur, excidit λησται.)
¹³ Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Viri detractores,
 sive juxta Sym. et Theod., dolosi, quod in Hebraeo dicitur
 RACHIL." ¹⁴ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: *هـ م*.
 * (ZEMMA) *كلمة كسفة*. Cf. ad Cap. xxiii. 21.
¹⁵ Codd. 86, 88. ¹⁶ Ibidem. ¹⁷ Sic Comp., Ald.,
 Codd. III, 22, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁸ Codd. 86, 88.
¹⁹ Syro-hex. *هـ م ص ب ع ف*. *كلمة كسفة*. *كلمة كسفة*.
²⁰ Cod. 86, teste De Reg. ²¹ Codd. 86, 88. ²² Ibidem.
 Ad Sym. Cod. 86 scribit καταστρώσω, invitis tum Syro-hex.,
 qui affert: * *كلمة كسفة* (κενήσω Job. vi. 4) *كلمة كسفة*,

tum Hieron., qui Symmacho tribuit: *Et vulnerabo* (sive
confodiam) te in conspectu gentium. ²³ Hieron.: "Sive
 juxta Aquilae primam editionem et Theodotionem: *Et*
contaminabo te." Cf. Hex. ad Jesai. liii. 5. Jerem. xxxi. 5.
 Ezech. xxviii. 7. ²⁴ Syro-hex. affert: *Σ. commixtio fae-*
culenta (*كلمة كسفة*). Θ. in granum (*كلمة كسفة* = ῥῶξ
 Jesai. xvii. 6). Hieron.: "Verbum Hebraicum sig Sym-
 machus scoriam, Aquilae prima editio στέμφυλον et γίγαρ-
 τον, quod utrumque acinum vinacii significat, interpretati
 sunt. Secunda autem ejus translatio et LXX vertere
commixtionem." Vox γίγαρτον improprie de purgamento
 argenti dictum legitur in Hex. ad Prov. xxv. 4. ²⁵ Cod.
 Jes., et Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp.,
 Codd. 23, 62, 147, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex.
²⁶ Codd. 86, 88. Syro-hex.: *Σ. σκωρία* (*كلمة كسفة*).
 Θ. εἰς ἀργύριον corruptum (*كلمة كسفة*) ἐγενήθησαν. (Vox *كلمة كسفة*,
 Castello ignota, dicitur de ovu vitiatu et corrupto, teste
 Ferrario in *Nomenclatore Syro*, necnou Lexico Syro-Arab.
 MS. Bibliothecae Ambrosianae: *كلمة كسفة* (sic) *كلمة كسفة* (sic) *كلمة كسفة* (sic)

19. **לְסַגְיָם**. O'. εἰς σύγκρασιν μίαν. 'A. (εἰς) κρᾶμα. Σ. (εἰς) σκωρίαν. Θ. (εἰς) γίγαρτα.²⁷
20. **לְהַנְתִּי**. *Ad liquefaciendum*. O'. τοῦ (Σ. εἰς τὸ²⁸) χωνευθῆναι.
וּבְחַמְתִּי. O'. Vacat. ✕ καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου.²⁸
וְהִנְחִיתִי. *Et immittam*. O'. καὶ συνάξω. 'A. καὶ ἀναπαύσομαι.³⁰ "Ἄλλος" καὶ ἐπαφήσω.³¹
21. **וַיְכַסְּתִי אֶתְכֶם**. *Et congregabo vos*. O'. Vacat. ✕ Σ. καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς.³²
24. **לֹא הָיָה מְטֻהָרָה**. *Quae non mundata est*. O'. ἢ οὐ βρεχομένη. Σ. μὴ καθαρθείσα.³³
לֹא הָיָה בַּיּוֹם אֵשׁ. *Non erat pluvia ejus in die irae*. O'. οὐδὲ ὑετὸς ἐγένετο ἐπὶ σέ ἐν ἡμέρᾳ ὄργης ("Ἄλλος" ἐμβριμῆσεως³⁴). Σ. ἐφ' ἣν χειμῶν οὐκ ἐγένετο ἐν ἡμέρᾳ ἐπιτιμῆσεως.³⁵
25. **קָשַׁר נְבִיאֵיהֶם בְּתוֹכָהּ**. *Conjuratio prophetarum ejus est in medio ejus*. O'. ἦς οἱ ἀφηγούμενοι ἐν μέσῳ αὐτῆς. 'A. σύστρεμμα... Σ. συνωμοσία προφητῶν αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς. Θ. συστροφή προφητῶν αὐτῆς...³⁸
25. **יָרְחָה**. *Opes*. O'. ἐν δυναστείᾳ. "Ἄλλος" πλοῦτον.³⁷
26. **וַיִּדְרְסוּ אֶת־תּוֹרַתִּי**. *Violaverunt legem meam*. O'. ἠθέτησαν νόμον μου. Σ. ἐβιάζοντο τὸν νόμον μου.³⁸
לְהַלְלֵהוּ. *Et profanum*. O'. καὶ βεβήλου. Σ. (καὶ) λαϊκοῦ.³⁹
וְלֹא יְדִיעוּ. *Non indicaverunt*. O'. οὐ διέστειλλον. 'A. (οὐκ) ἐγνώρισαν. Σ. (οὐκ) ἐδίδασκον.⁴⁰
וַיִּכְתְּמוּ. *Absconderunt*. O'. παρεκάλυπτον. 'A. ὑπερείδον. Σ. παρέβλεπον.⁴¹
וְהִלְחֵנִי. *Et profanatus sum*. O'. Θ. καὶ ἐβεβηλόμην.⁴² Alia exempl. καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν.⁴³
27. **וַיִּשְׁפְּזוּ אֶת־נַפְשֵׁיהֶם**. *Ad perdendum animas*. O'. Vacat. ✕ Θ. τοῦ ἀπολέσαι ψυχάς.⁴⁴
28. **וַיִּשְׁפְּזוּ אֶת־נַפְשֵׁיהֶם**. *Obduzerunt iis tectorium*. O'. ἀλείφοντες αὐτοὺς πεσοῦνται ('A. ἀναλον. Σ. ἀναρτύτω. Θ. ἀφροσύνη⁴⁵). Σ. οἱ ἐπέχριον αὐτοὺς ἀναρτύτω.⁴⁶ 'Ο 'Εβραῖος' ἤλειφον αὐτοὺς πῆλφ ἀνευ ἀχύρου.⁴⁷

וְהָיוּ כְּפִי. Verbum formae Pael **פִּי** ponitur de fructibus qui *corrumpunt* s. *pervertunt* saporē suos in S. Ephraemi Carm. Nisib. XXIX, 120, ubi Bickell in *Ad-dendis* confert Arabicum **مَدْر**, *corruptus est, corruptus est*. Affinis est vox aequē ignota **مَدْر**, quam cum Graeca *σκωρία* commutavit Syrus noster in Hex. ad Psal. cxviii. 119. Aliam viam insistit Ceriani noster in literis ad nos quatuor abhinc annis scriptis: "Quid si esset **مَدْر** adjectivum a **مَدْر**, quod indicat *lutum arena carens* in Thoma a Novaria p. 261; ut liberius Noster ex contextu verterit vocem, *argentum luto commixtum?*"³⁷ Codd. 86, 88. ³⁸ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Cod. 23. ³⁹ Sic Cod. XII, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 62, 147. Codd. 87, 88 pingunt: ✕ ἐν τῇ (sic) ὄργῃ μου καὶ ἐν τῷ θ. μου.⁴⁰ Codd. 86, 88. ⁴¹ Comp., Codd. 22, 23, alii: καὶ συνάξω, καὶ ἐπαφήσω, ex duplici versione. ⁴² Codd. 86, 88. Syro-hex. in textu: **וְהִנְחִיתִי**.⁴³ Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. μὴ καθαρθείσα. Syro-hex. affert: **וְהִנְחִיתִי**.⁴⁴ Cod. 62 in textu: ἐν ἡμέρᾳ ἐμβριμῆσεως ὄργης. Fortasse est Aquilae. ⁴⁵ Syro-hex. in continuatione: **וְהִנְחִיתִי**

וְהָיוּ כְּפִי.³⁰ Codd. 86, 88. Syro-hex. Symmacho continuat: **וְהָיוּ כְּפִי**. Cf. Hex. ad Jerem. xi. 9. ³⁷ Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ἐν δυναστείᾳ πλοῦτον, ex duplici versione. Cf. Hex. ad Jesai. xxxiii. 6. ³⁸ Syro-hex. **וְהִנְחִיתִי**.³⁹ Codd. 86, 88. Syro-hex. **וְהִנְחִיתִי**. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxi. 4. ⁴⁰ Idem. ⁴¹ Idem (cum *υπερίδον*), teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 affert: "Ἄλλος" *υπερίδον*. Σ. *παρέβλεπον*. ⁴² Cod. 86, teste De Reg. ⁴³ Sic Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. Cod. 86, teste De Reg.: "Ἄλλος" + καὶ τὰ σ. μ. *ἐβεβήλουν*. ⁴⁴ Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu Comp., Codd. 23, 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. De Reg. e Cod. 86 affert: Π. ✕ τοῦ d. ψυχάς. E contrario Parsons. ex eodem exscripsit: Σ. Π. *ὡστε* α. ✕ ψυχῆν. ⁴⁵ Codd. 86 (cum *ἀνάλω*, teste De Reg.), 88. Syro-hex. affert: Θ. *ἀφροσύνη* (**וְהִנְחִיתִי**). Cf. ad Cap. xiii. 10. ⁴⁶ Syro-hex. **וְהִנְחִיתִי**.⁴⁷ Codd. 86, 88: Σ. *ἐπέχριον*.
⁴⁷ Schol. apud Nobil. Sic (cum *ἀχύρων*) Cod. XII in marg., qui post αὐτοὺς in alio marg. pingit: *ἀναρτύτω*.

28. **סְהָלָה** (in posteriore loco). O'. Vacat. ✕ O' I'. **אֵתוֹס**.⁴⁰
29. **קָשְׁרוּ קָשְׁרָם**. *Vexarunt vexatione*. O'. ἐκπιεζούσιντες ἀδικίᾳ. 'A. Σ. ἐσυκοφάντησαν συκοφαντῶν.⁴⁰
- וַיִּזְנוּ**. *Opprresserunt*. O'. καταδυναστεύοντες. 'A. ἐβιάζοντο.⁶⁰
- וַיִּשְׁתְּבוּ בְלֵילֵי קָשְׁרָם**. *Vexarunt inique*. O'. οὐκ ἀναστρεφόμενοι μετὰ κρίματος. Σ. ἐσυκοφάντησαν ἀκρίτως.⁶¹
30. **גִּדְרָהּ גִּדְרָהּ**. *Qui exstuat maceriem*. O'. ἀναστρεφόμενον ὀρθῶς. Σ. Θ. οἰκοδομοῦντα φραγμόν.⁶²
- וַיִּשְׁתְּבוּ בְפִרְתָּהּ**. *Et stet in ruptura (muri)*. O'. καὶ ἐστῶτα ✕ ἐν διακοπῇ φραγμοῦ⁶³ . . ὄλοσχερῶς. Θ. καὶ ἐστῶτα ἐν τῇ διακοπῇ.⁶⁴
- וַיִּזְנוּ**. O'. τῆς ὀργῆς. Alia exempl. τῆς γῆς.⁶⁵
31. **כָּלִיתִים**. *Copulam eos*. O'. τοῦ συντελέσαι ✕ O' I'. αὐτούς⁶⁶ Σ. (τοῦ) ἀναλώσαι (αὐτούς).⁶⁷

CAP. XXIII.

3. **וַיִּזְנוּ**. *Scortatae sunt*. O'. Vacat. ✕ O' I'. ἐπόρνευσαν.¹
- וַיִּמְצְאוּ**. *Compressa sunt*. O'. ἔπεσον. 'A. ἐκλάσθησαν. Σ. ἐμαλάχθησαν.²
- וַיִּתְּנוּ בְתוֹלֵיהֶן וַיִּשְׁעוּ**. *Et ibi contrectaverunt mammas virginitatis earum*. O'. ἐκεῖ διεπαρθενεύθησαν ✕ τιτθοὶ παρθενίων αὐτῶν³ Σ. καὶ ἐκεῖ ἤκμασαν τιτθοὶ παρθενίων αὐτῆς.⁴
5. **וַיִּזְנוּ**. *Et amore exarsit*. O'. καὶ ἐπέθετο. 'A. καὶ ἐπεπόθησεν. Σ. καὶ ἠριθεύσατο. Θ. καὶ ὄρμησεν.⁵ Aliter: Σ. et effusa est.⁶
6. **לְבָשֵׁי תְּחִלָּה**. *Vestitus hyacinthinis*. O'. ἐνδεδυκῶτας ὑακίνθινα. Σ. ἡμφιεσμένους ἐν κατασκευῇ. Θ. ἐνδεδυμένους παντοίας.⁷
7. **מִבְּחָר**. *Lectissimum*. O'. ἐπιλεκτοὶ. Σ. Θ. ἐπιθυμητοί.⁸
- וַיִּזְנוּ**. O'. ἐπέθετο. 'A. ἐπεπόθησεν. Σ. ἤθετο.⁹
8. **וַיִּתְּנוּ בְתוֹלֵיהֶן וַיִּשְׁעוּ**. O'. διεπαρθενεύσαν αὐτήν. Σ. Θ. . . παρθένα αὐτῆς.¹⁰

⁴⁰ Cod. XII, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. αὐτοῖς. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁴⁰ Codd. 86 (com 'A. pro 'A. Σ., teste De Reg.), 88. ⁶⁰ Idem. ⁶¹ Idem. Syro-hex. **וַיִּזְנוּ**. ⁶² Codd. 86, 88: Θ. οἰκοδ. φραγμόν. Syro-hex. vero: Σ. οἰκοδ. φραγμόν (**וַיִּזְנוּ**). ⁶³ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, qui reprobant ὄλοσχερῶς. ⁶⁴ Codd. 86, 88 in continuatione. Copulam non agnoscit Parsons. ⁶⁵ Sic Comp., Codd. XII, 23, 62, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁶⁶ Cod. 86. Sic in textu Comp., Codd. III, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁶⁷ Codd. 86, 88.

CAP. XXIII. ¹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ² Codd. 86, 88. ³ Sic Codd. XII (cum παρθενίων), 87, 88. Syro-hex. sine aster. **וַיִּתְּנוּ בְתוֹלֵיהֶן וַיִּשְׁעוּ**, cum scholio philologico: **וַיִּתְּנוּ בְתוֹלֵיהֶן וַיִּשְׁעוּ**. Ad τὰ παρθένα cf. Jud. xi. 37. ⁴ Codd. 86, 88: Σ. (Cod. 86: "ἄλλος, teste De Reg.) ἤκμασαν τ. παρθενίων αὐτῆς. Syro-hex. affert: Σ. καὶ ἐκεῖ ἤκμασαν (**וַיִּתְּנוּ בְתוֹלֵיהֶן וַיִּשְׁעוּ**). Cf. ad v. 21. ⁵ Codd. 86, 88 (uterque cum prava scriptura ἐπεπόθησεν). Theodotionis versionem fortasse respexit Hieron., Hebraea ver-

tens: *Et insanivit (sive abiit) ad amatores suos*. (Notandus est usus paulo exquisitior verborum ἐριθεύσθαι et ἐριθεία, de iis qui quoquo modo gratiam sibi conciliare student, specialiter de magistratibus *auram popularem nimio studio*, vel etiam *malis artibus captantibus*, cujus usus exemplum optimum et fore unicum praebet Aristot. Polit. V. 3. 9: *Μεταβάλλουσι δ' αὖτε πολιτείας καὶ ἀνευ στάσεως, διὰ τε τὰς ἐριθείας, ὡς περ ἐν Ἑραῖᾳ· ἐξ αἰρετῶν γὰρ διὰ τοῦτο ἐποίησαν κληρωτάς, ὅτι ἤρουντο τοὺς ἐριθευομένους· καὶ δι' ὀλιγαρίαν κ. τ. ε.* Hic autem, et saepius in hoc capitulo, Symmachus, ad sensum vocis Hebraeae non inepte, de meretrice, amatores suos prensatione, affatu, quoquo modo sollicitante, pro suo reconditoris Graecitatis studio vocabulum adhibet.) ⁶ Syro-hex. **וַיִּזְנוּ**. Cf. ad v. 20. Utrum vero Syrus noster alteram istius interpretis versionem nactus fuerit, an vocis difficilis ἠριθεύσατο sensum liberius expresserit, non ausim definire. ⁷ Cod. Jes. Cf. ad v. 12. ⁸ Codd. 86, 88. ⁹ Idem. Aquilae lectionem (cum scriptura ἐπεπόθησεν) silet Parsons, tum hic, tum v. 9. Alter interpres pro **וַיִּזְנוּ** uescio an hic invenerit **וַיִּזְנוּ**, *grata fuit*, quod legitur in loco simillimo Cap. xvi. 37. ¹⁰ Syro-hex. **וַיִּתְּנוּ בְתוֹלֵיהֶן וַיִּשְׁעוּ**.

9. עֲנָבָה. Ο'. ἐπετίθετο. 'Α. ἐπεπόθησεν. Σ. προσηριθεύσατο.¹¹
10. שֵׁשׁ. Nomen (celebre). Ο'. λάλημα. Σ. ὀνομαστή.¹²
 יוֹשָׁפָט. *Judicia* (poenas). Ο'. ἐκδικήσεις. 'Α. Θ. κρίματα.¹³
11. עֲנֵבָה. *Amorem vehementem suum*. Ο'. τὴν ἐπίθεσιν ('Α. ἐπιπόθησιν.¹⁴ Σ. ἐριθείαν. Θ. ὄρην¹⁵) αὐτῆς.
12. עֲנָבָה. Ο'. ἐπέθετο. Σ. ἠριθεύσατο.¹⁶
 מְלִיל. *Perfectionem*. Ο'. εὐπάρυφα. 'Α. συντέλειαν. Σ. ἐν κατασκευῇ. Θ. παντοῖα.¹⁷
14. אֲנָשֵׁי קֶזֶק. *Viros delinatos*. Ο'. ἄνδρας ἐζωγραφημένους. 'Α. ἀνδρῶν μίμημα.¹⁸
 צִלְמֵי. *Imagines*. Ο'. εἰκόνας. 'Α. εἰδωλα.¹⁹
 בְּשֵׁר. *Rubrica*. Ο'. ἐν γραφίδι. Σ. Θ. ἐν χρώμασιν.²⁰
15. אֲזוּר. *Cingulum*. Ο'. ποικίλματα. Σ. ζώνας.²¹
 סְבוּלֵי מִטְרֵי. *Redundantes mitris* (gestantes mitras longe dependentes). Ο'. παράβαπτα καί. *Alia exempl. καὶ τιάραι βαπταί.*²² Σ. περιβλήματα. Θ. χαλάσματα ἀναδεδεμένα.²³
15. מִרְאֵה שְׁלֵשִׁים בָּלָם. *Species ducum erat omnibus*. Ο'. ὄψεις τρισσῆ πάντων. 'Α. δρασις σκυλευτῶν πάντες. Σ. εἰδέα τριστατῶν πάντων. Θ. τρισσῶν.²⁴
 בְּנֵי-בָבֶל בְּשָׁרֵי. Ο'. υἱῶν ✕ Οἱ Γ'. Βαβυλώνος ✕ Χαλδαίων.²⁵
17. הָרִים. *Amorum*. Ο'. καταλόντων. 'Α. συζυγίας.²⁶ Θ. τιθῶν.²⁷
 וְהָתָה. *Et aversa est*. Ο'. καὶ ἀπίστη. Σ. καὶ ὀλιγοψύχησε (s. ἠκηδίασεν).²⁸
19. לִפְנֵי. *Recordando*. Ο'. τοῦ ἀναμνήσαι. Σ. διὰ τοῦ ἀναμνησθῆναι σε.²⁹
20. וְהִתְעַנְבָה עַל פְּלִגְשֵׁיהָ. *Et amore exarsit in moechos suos*. Ο'. καὶ ἐπέθου ἐπὶ τοὺς Χαλδαίους. Σ. καὶ *effundebatis* πρὸς τοὺς παῖδας αὐτῶν. Θ. καὶ ἀνπέθησας ἐπὶ τὰς ἐκλεκτάς αὐτῶν.³⁰
 וְרִמָּתָה מִסִּים וְרִמָּתָה. *Et fluxus seminis equorum fluxus eorum*. Ο'. καὶ αἰδοῖα ('Α. βρόμος. Σ. ὄρημα³¹) ἵππων τὰ αἰδοῖα αὐτῶν. 'Ο 'Εβραῖος' καὶ αἱ διεγέρσεις αὐτῶν ὡς ἵππων.³²
21. תִּמָּת אֵת. *Scelus*. Ο'. τὴν ἀνομίαν. Σ. τὸ μύσος. Θ. τὴν πορνείαν.³³
 בְּעֵצָה מִמְצָרִים יִדְּבְּוּ. *Dum contrectarentur*

¹¹ Codd. 86, 88. ¹² Ibidem. ¹³ Ibidem. ¹⁴ Theodoret. ¹⁵ Codd. 86, 88. ¹⁶ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: ✕ *מְלִיל*, Graece, *nī fullor, ἐγκατάσκευα, artificiosae elaborata* (cf. ad Cap. xxvii. 24), quae lectio alteri, ἐν κατασκευῇ (cf. ad v. 6), fortasse praeferranda est. ¹⁸ Codd. 86, 88. ¹⁹ Ibidem. Parsons. praeterea affert: "Θ. χρώματα 86. Sic, nisi χρώμασι, 88." Sed vid. notam seq. ²⁰ Cod. 86, teste De Reg.: Θ. ἐν χρώμασιν. Syro-hex. autem: Σ. ἐν χρώμασιν (*מְלִיל*). Duplex versio, ἐν χρ. ἐν γραφίδι, est in Comp., Codd. 22 (cum ἐν γραφῇ), 23, aliis, et Theodoret. ²¹ Codd. 86, 88. ²² Sic Codd. III, 23, 26, alii, et Theodoret. Syro-hex. *מִטְרֵי בָּבֶל*. In Ald., aliis, est καὶ τιάρας βαπταί, s. καὶ τιαρα βαπταί. Vulg.: *et tiaras tinctas*. ²³ Codd. 86, 88. Syro-hex. ad καὶ τιάραι in marg. affert: ✕ *מִטְרֵי* ✕ *מִטְרֵי*. Syriacum *מִטְרֵי*, *operimentum* (sp. capitis), Graece κάλυμμα, ἐπικάλυμμα, περικάλυμμα, vereor ut cum Graeco περιβλήμα communi possit. Altera vox *מִטְרֵי*, Norbergio *cidares inclinatae*, a *מִטְרֵי*, *inclinatus est*, proculdubio pertinet ad

χαλάσματα, quae non differre videntur a *χαλαστά, catenulae*, in lectione Theodotionis ad Exod. xxviii. 14, ubi Syrus noster itidem affert: ✕ *מִטְרֵי*. ²⁴ Lectiones Aquilae et Symmachi e Cod. Jes. exscripsit Montef. Codd. 86, 88: 'Α. σκυλευτῶν. Σ. τριστατῶν (προστατῶν Cod. 88). Θ. τρισσῶν. Nobil. quidem [ex Theodoret] affert: Σ. δρασις σκυλευτῶν πάντων; sed repugnat etiam Syrus noster, qui Symmacho tribuit: εἰδέα τριστατῶν (*מִטְרֵי*). ²⁵ Cod. XII, teste Parsonsio. Cod. 86: II. Βαβυλώνος. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Cod. 87. ²⁶ Codd. XII, 86, 88. ²⁷ Codd. 86, 88. ²⁸ Syro-hex. *מִטְרֵי*. ²⁹ Idem: ✕ *מִטְרֵי* ✕ *מִטְרֵי*. ³⁰ Idem: ✕ *מִטְרֵי* ✕ *מִטְרֵי*. ³¹ Idem: ✕ *מִטְרֵי* ✕ *מִטְרֵי*. ³² Idem: ✕ *מִטְרֵי* ✕ *מִטְרֵי* (sic) *מִטְרֵי*. Pro *effundebatis* Symmacho fortasse vindicandum ἠριθείων: certe De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. ἠριθείων. Cf. ad v. 5. ³³ Codd. 86, 88. ³⁴ Polychronius apud Nobil. ³⁵ Codd. 86, 88. Cf. ad v. 27. Syro-hex. affert: ✕ *מִטְרֵי*.

ab Aegyptiis mammae tuae. O. à ἐποίεις ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ καταλύματί σου. 'A. ἐν τῷ ποιῆσαι Αἴγυπτον συζύγου σου. Σ. ὅποτε ἤκμασαν ἀπ' Αἰγύπτου οἱ τιθοί σου.⁸⁴

21. **לְמַעַן שְׂרֵי נְעוּרָיָהּ**. Propter ubera adolescentiae tuae. O. οὐ οἱ μαστοὶ νεότητός σου. Σ. ἔνεκεν μαστῶν νεότητός σου.⁸⁵

22. **תָּהָן אַנְשֵׁי נַקְעָה**. A quibus aversa est. O. ἀφ' ὧν ἀπέστη. 'A. οἷς προσώχθισε.⁸⁶

23. **פָּקֹד וְקֹדֶשׁ וְקֹדֶשׁ**. O. Σ. Θ. Φακούκ (Φακούδ), καὶ Σουέ, καὶ Ὑχουέ (Κουέ). 'A. ἐπισκέπτην, καὶ τύραννον, καὶ κορυφαῖον.⁸⁷

שְׂלֵשָׁה. O. τρισσοῦς. 'A. σκυλευτάς. Σ. τριστάτας.⁸⁸

רְכָבִי. Equitantes. O. ἰππεύοντας. Σ. ἐπιβάτας.⁸⁹

24. **הֵן יָבֹא רֶבֶב וְתַלְבָּל וּבְרָקָה עִמָּיִם צָנָה וּמָגֵן וְקֹדֶשׁ**. Cum armis, curtiibus et rotis, et cum multitudine populorum; scuta et clypeos et galeas disponent contra te circum. O. ἀπὸ βορρᾶ, ἄρματα καὶ τροχοὶ μετ' ὄχλου λαῶν, θυρεοὶ καὶ πέλται (Σ. ἀσπίδες⁹⁰), καὶ βαλεῖ φυλακὴν (Σ. Θ. καὶ περικεφαλαίαν θήσσονται⁹¹) ἐπὶ σέ κύκλῳ. Alia exempl. (ἀπὸ βορρᾶ) μεθ' ὄπλων καὶ ἀρμάτων καὶ τροχῶν καὶ πλήθους λαῶν, καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας περιθήσσονται ἐπὶ σέ, καὶ

βαλοῦσι φυλακὴν ἐπὶ σέ κύκλῳ.⁹²

24. **וְיִשְׁפְּטוּ**. Et judicabunt te. O. καὶ ἐκδικήσουσί σε. 'A. Σ. Θ. καὶ κρινοῦσί σε.⁹³

25. **וְהַיְתָרְתָּ** (bis). Et reliqua tua. O. καὶ τοὺς καταλοίπους σου. 'A. Σ. Θ. (καὶ τὰ) ἔσχατά (σου).⁹⁴

וְנִשְׂרָף. Devorabitur igni. O. πῦρ καταφάγεται. Alia exempl. ἐμπρήσουσιν ἐν πυρὶ; alia, ἐν πυρὶ ἀναλώσουσιν.⁹⁵

26. **וְהִרְתָּ**. Decoris tui. O. τῆς καυχῆσεώς (Σ. εὐπρεπείας. Θ. δόξης⁹⁶) σου.

27. **וְיָמַדְתָּ וְיָמַדְתָּ**. Et cessare faciam scelus tuum a te. O. καὶ ἀποστρέψω (Οἱ Γ'. καταπαύσω⁹⁷) τὰς ἀσεβείας ('A. συνταγὴν. Σ. μυσαρῖαν. Θ. πορνείαν⁹⁸) σου ἐκ σοῦ. Σ. καὶ καταπαύσω τὴν μυσαρῖαν σου ἀπὸ σοῦ.⁹⁹

וְיָמַדְתָּ. O. ἐκ γῆς. Σ. τὴν ἐκ γῆς.¹⁰⁰

28. **וְיָדְךָ**. O. eis χεῖρας. 'A. Θ. ἐν χειρὶ. Σ. eis χεῖρα.¹⁰¹

29. **וְיָגִיעַ**. Laborem (quaestum) tuum. O. τοὺς πόνους ('A. Σ. κόπους¹⁰²) σου.

וְיָמַדְתָּ. O. καὶ ἀσεβεία ('A. συνταγή. Σ. μυσαρῖα. Θ. ζέμμα¹⁰³) σου.

29, 30. **וְיָבֹא רֶבֶב וְתַלְבָּל וּבְרָקָה עִמָּיִם צָנָה וּמָגֵן וְקֹדֶשׁ**. Et scelus tuum, et fornicationes tuae. Fient haec tibi. O. καὶ ἀσεβεία σου, καὶ ἡ πορνεία σου

⁸⁴ Codd. 86, 88. Syro-hex. **וְיָבֹא רֶבֶב וְתַלְבָּל וּבְרָקָה עִמָּיִם צָנָה וּמָגֵן וְקֹדֶשׁ**. Cf. ad v. 3. ⁸⁵ Codd. 86, 88 in continuatione. ⁸⁶ Idem, qui προσώχθησεν scribunt. ⁸⁷ Nobil. Cod. 86: "Ἄλλος· ἐπισκέπτην κ.τ.έ. Hieron.: "Nobiles, tyrannosque, et principes, pro quibus in Hebraico habetur פָּקֹד, et סוּעַ, et קוּעַ; quas multi gentes orientales intelligunt, cum hujuscemodi nomina nec in Regum volumine, nec in Paralipomenon, neque in Jeremia... aut in aliquo loco Scripturae sanctae inveniamus. Nec mirum, si LXX ipsa Hebraica posuerunt nomina, cum Sym. quoque et Theod. in eadem verba consentiant." Cod. 87 in textu: *Φακούδ, καὶ Σουέ, καὶ Κουέ (4). ⁸⁸ Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 15. Montef. e Cod. Jea. edidit: "Ἄλλος· πάντας τριστάτας, et sic in textu Comp., Cod. 23. Etiam Hieron.: omnes trislatas. ⁸⁹ Codd. 86, 88. ⁹⁰ Idem. ⁹¹ Cod. 86, teste De Reg. E contrario Par-

sous. e Codd. 86, 88 affert: 'A. καὶ π. θήσσονται. ⁹² Sic Comp., Codd. 22 (in marg.), 23, 36, alii. In qua lectione verba, καὶ βαλοῦσι φ. ἐπὶ σέ, e LXX petita sunt; cetera ad aliam versionem pertinere videntur. Ad haec, θυρεοὶ καὶ πέλται, καὶ βαλεῖ, Cod. XII in marg. apponit: *καὶ θώρακας καὶ ἀσπίδας καὶ περικεφαλαίας ἐνδύσσονται ἐπὶ σέ, καὶ βαλοῦσιν. ⁹³ Codd. 86, 88. ⁹⁴ Idem, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 affert: 'A. Σ. καὶ ἔσχατά σου. ⁹⁵ Prior lectio est in Codd. III, 26; posterior in Codd. 49, 68, aliis. Syro-hex in marg. char. med.: ἀναλώσουσιν (ܐܢܠܘܘܨܝܢ) ἐν πυρὶ. De Reg. e Cod. 86 affert: Θ. ἄλλως· ἐμπρήσουσιν ἐν π. ⁹⁶ Codd. 86, 88. ⁹⁷ Idem. ⁹⁸ Idem. ⁹⁹ Syro-hex. *ܐܢܠܘܘܨܝܢ ܐܘܟܠܝܢ ܐܘܟܠܝܢ. ¹⁰⁰ Idem: *ܐܢܠܘܘܨܝܢ ܐܘܟܠܝܢ. ¹⁰¹ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁰² Codd. 86, 88. ¹⁰³ Idem.

ἐποίησε ταῦτά σοι. Σ. καὶ ἡ μυσάρια σου, καὶ ἡ πορνεία σου, ἔσται ταῦτά σοι.⁶⁴

30. **עַל אֲשֶׁר**. *Propterea quod*. Ο'. καὶ (ἐμιαίνου). 'A. ✕ ἐπὶ οὓς 4. Θ. ✕ ἐφ' οἷς 4.⁶⁵

בְּגִלְגָּלִים. Ο'. ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν (Οἱ Γ'. εἰδώλοις⁶⁶) αὐτῶν.

32, 33. **וְלַעֲגַת לִצְחָק תִּהְיֶה תְּהַבְּבָהּ תִּהְרַקְרַקְרָהּ** **וְיִגְוֶן תְּמַלְאֵהּ מִרַפָּה לְהַכִּייל : שְׁכָרוֹן וְיִגְוֶן תְּמַלְאֵהּ**. (*Calicem profundum et latum; eris (s. erit) in risum et in subsannationem; amplius est ad capiendum. Ebrietate et maerore repleberis.* Ο'. τὸ βαθὺ καὶ τὸ πλατὺ, ✕ Θ. καὶ ἔσται εἰς γέλωτα καὶ εἰς μυκτηρισμὸν 4,⁶⁷ καὶ τὸ πλεονάζον τοῦ συντελέσαι μέθην· καὶ ἐκλύσεως πλησθήσῃ. Σ. ἡ βαθύτης καὶ εὐρύχωρος, ἔσται εἰς γέλωτα καὶ εἰς λαλιάν, ἢ πολλοὺς χωροῦσα, μέθης καὶ ἀνιάσεως πλησθήσῃ.⁶⁸

33. **כֹּס שְׁמָה וְשִׁמְמָה**. *Colice stuporis et desolationis*. Ο'. καὶ τὸ ποτήριον ✕ ἀφανείας καὶ 4⁶⁹ ἀφανισμοῦ. 'A. . . καὶ ἐρημίας. Σ. . . ἀθημονίας ✕ καὶ ἀθυμίας.⁶⁹ Θ. ποτήριον ἀφανείας καὶ ἀφανισμοῦ.⁷¹

34. **וּמִצִּית וְתַחֲתֵיהֶן תִּגְרְמֵי שְׂרָיִת וְתִנְתְּקֵי**. *Et exsuges, et testas ejus (calicis) rodes (lambes), et ubera tua convelles*. Ο'. ✕ καὶ ἐκστραγγιεῖς 4,⁷² καὶ τὰς ἐορτὰς καὶ τὰς νομηνίας

αὐτῆς ἀποστρέψω. 'A. Σ. Θ. (καὶ ἐκστραγγιεῖς), καὶ τὰ δοτρακα αὐτοῦ κατατρώξεις ὡς δοτσα, καὶ τοὺς μαστοὺς σου κατατιλεῖς.⁷³

35. **וְיָשַׁב אֶלְכֶם פֶּתַח שְׁעָלֵי שָׁמַיִם**. *Porta scelus tuum*. Ο'. λάβε τὴν ἀσέβειάν σου. 'A. πῖε . . .⁷⁴ Σ. ἄρον τὸ μύσος (s. τὴν μυσάριαν) σου.⁷⁵

36. **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם**. Ο'. οὐ (alia exempl. εἰ) κρινεῖς (Οἱ λοιποὶ κρίθητι⁶⁶) τὴν 'Οδλάν. 'A. κρίθητι μετὰ 'Οδλάν.⁶⁷

37. **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם**. *Et cum idolis suis moechati sunt*. Ο'. τὰ ἐνθυμήματα ('A. Σ. Θ. εἰδωλα⁶⁸) αὐτῶν ἐμοιχῶντο. Σ. καὶ πρὸς τὰ εἰδωλα αὐτῶν ἐμοιχῶντο.⁶⁹

וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם. Ο'. καὶ ✕ Θ. γε 4.⁷⁰

וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם. *Ad cibandum (ignem)*. Ο'. δι' ἐμπύρων. 'A. Σ. Θ. εἰς βρώσιν.⁷¹

38, 39. **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם** (bis). Ο'. Vacat. ✕ 'A. Σ. Θ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ 4.⁷²

39. **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם**. *Et cum immolarent filios suos idolis suis, etiam ingressi sunt*. Ο'. καὶ ἐν τῷ σφάζειν αὐτοὺς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ εἰσεπορεύοντο. Σ. καὶ ἐν τῷ θύειν αὐτὰς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, εἰσέρχοντο.⁷³

וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם. Ο'. καὶ ὅτι. Οἱ Γ'. καὶ ἰδοῦ.⁷⁴

⁶⁴ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם**. ⁶⁵ Cod. 86, teste De Reg. **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם**. ⁶⁶ Codd. 86, 88. ⁶⁷ Cod. Jes. Sic in textu Comp. (sine καὶ priore et εἰς posteriore). Ald. (sine kai), Codd. III (ut Ald.), 22 (sine εἰς), 23, 26 (ut Ald.), alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁶⁸ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם**. ⁶⁹ Codd. 86, 88 (sine ✕). ⁷⁰ Cod. XII, et sub Θ. ✕ (cum ἀφανίας) Cod. 86, teste De Reg. ⁷¹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (**וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם** ✕), et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 49, alii. ⁷² Codd. 86, 88 (qui καὶ ὡς δοτσα pro ὡς δοτσα mendose habet). Post καὶ (sic) πῖσαι (s. πῆ) αὐτὸ Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, in textum inferunt: καὶ ἐκστραγγιεῖς, καὶ τὰ δ. αὐτοῦ κατατρώξεις (καταφυγῆ Cod. 23),

καὶ τοὺς μ. σου κατατιλεῖς. In lectione trium interpretum, quae Symmachi potissimum est, verba ὡς δοτσα superflua esse videri possint, et ex corrupta repetitione τοῦ δοτρακα nata. Sed legebantur a Syro nostro, qui Symmacho soli adjudicat: **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם**. Nimirum addidit ea interpres, ut vim Hebraei **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם**, accuratius exprimeret. ⁷⁴ Codd. 86, 88. ⁶⁶ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ אֶת הַמַּיִם**. ⁶⁷ Theodoret.: τὸ, εἰ κρινεῖς [sic Comp., Ald., Codd. 23, 42, alii, et Syro-hex. in textu] οἱ ἄλλοι ἐρμηνευταί, κρίθητι, ἠρμήνευσαν. ⁶⁸ Cod. 86, teste De Reg. ⁶⁹ Idem. ⁷⁰ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ Αἶμα**. ⁷¹ Cod. 86, teste De Reg. ⁷² Codd. 86, 88. ⁷³ Codd. XII, 86. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 23, 62, 147. ⁷⁴ Syro-hex. **וְהָיָה כִּי יִשְׁפֹּךְ Αἶμα**. ⁷⁵ Codd. 86, 88. Sic in textu Comp., Cod. 23.

40. וְשָׂרָה. O. ois. Σ. Θ. πρὸς obs.⁷⁵
וְחָלָה. *Fucasti (stibio)*. O. και ἐστιβίζου.
'Α. Θ. ἐστιμμίσω.⁷⁶

41. וְשָׂמַתָּ עָלֶיהָ. *Posuisti super eam (mensam)*.
O. εὐφραίνοντο ἐν αὐτοῖς. 'Α. Θ. ἐπέθη-
κας...⁷⁷

42. וְקוֹל הַמִּון שָׁלוּ בָּהּ. *Et vox multitudinis se-
cure agentis erat in ea*. O. και φωνὴν ἀρμο-
νίας ('Α. πλήθους. Σ. ὄχλου⁷⁸) ἀνεκρούοντο.
Σ. και φωνὴ ὄχλου εἰθηνούτος ἦν ἐν αὐτῇ.⁷⁹ Θ.
(και φωνή) ἤχους εὐθηνίας ἐν αὐτῇ.⁸⁰

סֹבְחִים. *Ebriosi*. O. Vacat. ✕ οἶνωμέ-
νους 4.⁸¹ 'Α. μεθυόντων.⁸²

43. לְבַלְלָהּ נֶאֱמָר. *Illi quae detrita erat adulteris*.
O. οὐκ ἐν τούτοις μοιχεύουσι; 'Α. τοῦ κατα-
τρίψαι μοιχείας. Σ. παλαιούται μοιχεία. Θ.
τῇ παλαιούση μοιχείας.⁸³

עַד יִזְנָה (יִזְנֶה ק) תִּזְנֶה הָיָה. *Adhuc
scortabitur scortationes suas etiam ipsa*. O.
και ἔργα πόρνῆς και αὐτὴ ἐξεπόρνευσε. 'Α.
μὴν πορνεύουσιν... Σ. καιρὸς πορνείας...⁸⁴
Θ. καιρὸς πόρνῆς, πορνεία αὐτῆς.⁸⁵

44. וְהָיָה הַזָּמָה. *Feminas scelestas*. O. τοῦ ποιῆ-
σαι ἀνομίαν. 'Α. τὰς γυναῖκας τῆς συνταγῆς.⁸⁶

45. וְיִשְׁפְּטוּ. O. και ἐκδικήσουσιν. 'Α. Θ. κρινού-
σιν.⁸⁷

45. וְיִשְׁפְּטוּ בְּיָדֵיהֶם. *Et iudicio effudentium
sanguinem*. O. και ἐκδικήσει αἵματος. OI
Γ. και κρίσιν ἐκχεουσῶν αἷμα.⁸⁸

47. וְהָיָה קָהָל. *Lapidibus congregatio*. O. λίθοις
ὄχλων. 'Α. Θ. ἡ ἐκκλησία.⁸⁹

וְנָפְלוּ בְּחַרְבוֹתָי. *Et caedat eas gladiis
suis*. O. και κατακέντει αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφε-
σιν αὐτῶν. Θ. και καθαρῶσει αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφεσιν
(s. ταῖς μαχαίραις) αὐτῶν.⁹⁰

48. וְצָמְחָה מִן הָאָרֶץ. *Et cessare faciam
scelus de terra*. O. και ἀποστρέψω ἀσεβείαν
ἐκ τῆς γῆς. Σ. ὅτι παύσω (s. καταπαύσω) μουσα-
ρίαν ἀπὸ τῆς γῆς.⁹¹

וְנִפְתְּחָה. O. κατὰ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν. 'Α.
(κατὰ τὴν) συνταγὴν... Σ. (κατὰ τὰ) μύση...
Θ. (κατὰ τὴν) πορνείαν...⁹²

Cap. XXIII. 10. ÷ εἰς τὰς θυγατέρας 4.⁹³ 29.
÷ και τοὺς μὀχθοὺς σου 4.⁹⁴

CAP. XXIV.

2. הַיּוֹם הַזֶּה. *Nomen diei*. O. εἰς ἡμέραν.
OI Γ. τὸ ὄνομα τῆς ἡμέρας.¹

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה. *Hoc ipso die appro-
pinquavit*. O. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ÷ ἀφ'
ῆς 4 ἀπηρεύσατο ('Α. ἐπέστη. Θ. προέθετο²).
Σ. ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, προέθετο.³

⁷⁵ Cod. 86, teste De Reg. ⁷⁶ Idem. Parsons. e
Codd. 86, 88 affert: 'Α. Θ. ἐστιμμίσω. ⁷⁷ " Σ. Θ. ἐπέθηκας.
Sic (cum 'Α. pro Σ.) 88."—Parsons. De Reg. e Cod. 86
affert: 'Α. Θ. ἐπέθηκας. In Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis,
duplex versio est: ἐτίθης (s. ἐτίθεις) ἔμπροσθεν αὐτῶν και
εὐφρ. ἐν αὐτοῖς. ⁷⁸ Codd. 86, 88. ⁷⁹ Syro-hex. . .
+ חָלָה וְחָלָה וְחָלָה. ⁸⁰ Codd. 86, 88
(cum εὐθηνίας). ⁸¹ Sic Codd. XII (cum εἰνωμενους), 87,
88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 23,
26, aliis. ⁸² Codd. 86, 88. ⁸³ Codd. 86, 88, teste
Parsonsis. Ad Theod. pro μοιχεία praetulimus μοιχείας,
in quo couentiunt De Reg. et Syro-hex. Ceterum non
multum tribuimus Aquilae versiumi plane discrepanti, quam
testatur Vajikra rabba fol. 203 d: תָּרַם קָרַע פִּילִימ פּוֹרְנִי
[וְנָרָא] וְהָיָה מְבַלְלָהּ נִיאָרָא; h. e. "Vertit Aquilas παλαιῇ
πόρνη, quod significat decreuitam eamque adulteram." Vid.
Rud. Anger in libello *De Onkelo* etc. pp. 17, 25, 26.

⁸⁴ Codd. 86, 88. ⁸⁵ Syro-hex. . .
+ חָלָה וְחָלָה וְחָלָה; h. e. ni
fallor: Θ. τῇ πάλαι οὖση (sic) καιρὸς μοιχείας (s. μοιχείας και-
ρὸς) πόρνῆς, πορνεία αὐτῆς. ⁸⁶ Cod. 86, teste De Reg.
⁸⁷ Codd. 86, 88. ⁸⁸ Idem. (Parsons. e Cod. 86 ex-
scripsit ἐκχέουσιν, rennente De Reg.) Sic in textu cum
κρίσει pro κρίσιν Comp. (cum ἐκχέουσιν), Cod. 23. Codd. 22
(in marg.), 36, aliis, post μοιχαλίδος inferunt: και κρίσει ἐκ-
χεουσῶν αἷμα. ⁸⁹ Codd. 86, 88. ⁹⁰ Syro-hex. . .
+ חָלָה וְחָלָה וְחָלָה. ⁹¹ Idem: . . .
+ חָלָה וְחָלָה וְחָלָה. Cf. vol v. 27. ⁹² Codd.
86, 88. ⁹³ Cod. 87. Syro-hex.: + εἰς τὰς θ. αὐτῆς 4.
Pronomen est in Ald., Codd. III, XII, 22, 26, aliis.
⁹⁴ Cod. 87, Syro-hex.
CAP. XXIV. ¹ Codd. 86, 88, qui piugunt: τὸ ὄν. ✕ τῆς
ἡμέρας. ² Idem. (In textu obelus est in Cod. 87.)
³ Syro-hex. + חָלָה וְחָלָה וְחָלָה.

3. **לְבַלְבָּלָהּ**. *Et paraboliza*. O'. καὶ εἰπόν. 'A. καὶ παροιμίᾳ. Σ. καὶ παροιμίᾳσαι. Θ. καὶ προβάλου.⁴
- וְהָיָה**. O'. τὸν παραπικραίνοντα. 'A. τὸν ἀλλάσσοντα.⁵
- תִּבְשֵׁי** (in posteriore loco). *Arrope*. O'. Vacat. ✕ ἐπίστησον.⁶
4. **פְּרֻסָּה**. *Frusta ejus*. O'. τὰ διχοτομήματα. 'A. Σ. Θ. μέλη.⁷
- פְּרָי**. O'. διχοτόμημα. Oί Γ'. μέλος.⁸
- פְּרָי**. *Femora*. O'. σκέλος. Oί Γ'. μηρόν.⁹
- מִלֵּא**. *Imple*. O'. Vacat. 'A. ✕ πλήρης. Σ. πλήρωσον. O. πλήρη.¹⁰
5. **וְהָיָה תַּחְתָּיִם הַצֵּמִים הַדָּר הַזֶּה עַל הַקֶּלֶב**. *Sume, et etiam sit rognus ossium (coquendorum) sub illa*. O'. εἰλημμένων καὶ ὑπόκαιε τὰ ὀστᾶ ὑποκάτω αὐτῶν. Σ. λάβε ἄλας, καὶ σύνθεσ τὰ ὀστᾶ κυκλωτερώς ὑποκάτω αὐτῶν.¹¹
6. **וְהָיָה**. *Educ eam*. O'. ἐξήνεγκεν ✕ Oί Γ'. αὐτήν.¹²
7. **עַל סֶלֶב פִּיטְרָה**. *Super levem petram*. O'. ἐπὶ λεωπετρίαν. 'A. (ἐπὶ) λείαν πέτραν.¹³
9. **וְהָיָה עִיר עַרְבִים**. *Heu! urbem sanguinis!* O'.

- Vacat. ✕ 'A. Θ. οὐαὶ πόλις τῶν αἱμάτων.¹⁴
9. **וְהָיָה**. O'. καὶ ἐγώ. 'A. Θ. ✕ καίγε ἄ ἐγώ.¹⁵
- וְהָיָה**. *Pyram*. O'. τὸν δαλόν. Θ. καὶ ἀνθρακῖάν (s. ἐσχάρον).¹⁶
10. **וְהָיָה**. *Consumatur*. O'. ὅπως τακῆ. 'A. συντελέσω. Σ. ἀναλωθήσεται. Θ. ἐκλείψη.¹⁷
- וְהָיָה**. *Et condiaur conditura*. O'. καὶ ἐλαττωθῆ ὁ ζωμός ('A. (ἡ) ἔψησις. Θ. (ἡ) σκευασία¹⁸). Σ. συνεψηθήσεται ἡ σκευασία (s. κατασκευή).¹⁹
- וְהָיָה**. *Et ossa adusta sint*. O'. Vacat. ✕ καὶ τὰ ὀστᾶ συμφρυγῆσονται.²⁰
11. **וְהָיָה**. *Et ponatur super pyras suas vacua*. O'. καὶ στη ἐπὶ τοὺς ἀνθρακας ✕ αὐτῆς, ἐξήφθη.²¹ Alia exempl. καὶ στη ἐπὶ τοὺς ἀνθρακας ✕ αὐτῆς κενὴ ἐξηψήθη.²²
- וְהָיָה**. *Et exuratur*. O'. καὶ θερμανθῆ. Alia exempl. ✕ ὅπως συμφρυγῆ.²³
- וְהָיָה**. *Et liquescat in medio ejus immunditia ejus*. O'. καὶ τακῆ ἐν μέσῳ ἀκαθαρσίας αὐτῆς. Alia exempl. καὶ τακῆ ἐν μέσῳ ✕ αὐτῆς ἄκαθαρσία (s. ἡ ἀκαθαρσία) αὐτῆς.²⁴

⁴ Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. e Cod. 86 exserpsit: Θ. καὶ παραβαλοῦ.

⁵ Cod. 86. Minus bene Cod. 88: 'A. τὸν παραλλάσσοντα. Cf. ad Cap. ii. 6.

⁶ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 23, 62. Cod. 86, teste De Reg.: Π. ✕ καὶ ἐπίστησον.

⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Ibidem. ⁹ Ibidem. ¹⁰ Ibidem.

¹¹ Syro-hex. **וְהָיָה תַּחְתָּיִם הַצֵּמִים הַדָּר הַזֶּה עַל הַקֶּלֶב**. Cod. 86: Σ. λάβε—κυκλωτερώς (κυκλωτερος Parsons.).

¹² Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Cod. 62.

¹³ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xxvi. 4, 13. Montef. edidit: 'A. λείαν πέτρας, notans: "MS. Jes., forte pro λείαν πέτραν. Idem in textu πετρίαν." Parsonsii amanuensis affert: Cod. XII in marg.: 'A. λιανπέτραν (sic), de lectione textuali silens.

¹⁴ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22 (cum ὁ pro οὐαί), 23 (idem), 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex.

¹⁵ Cod. 86, teste De Reg.

¹⁶ Syro-hex. **וְהָיָה**. Cf. Aq. ad Psal. cxix. 4, et LXX ad Job. xli. 10 in Syro-hex.

¹⁷ Codd. 86 (cum ἐκλείψει, teste Parsons.), 88. ¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Syro-hex. **וְהָיָה**. (Pro eodem Hebraeo Sym. ἀρτυσις et ἀρτυίειν interpretatus est Job. xli. 22. Cant. Cant. viii. 2, quae voces per Syriacas **וְהָיָה** et **וְהָיָה** efferri solent.)

²⁰ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 49, 86, alii. "In nonnullis libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] haec sequuntur, καὶ τὰ ὀστᾶ συμφρυγῆ: in nonnullis [Ald., Codd. 68, 228, 238] καὶ τὰ ὀστᾶ συντριβήσονται."—*Nobil.*

²¹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 42, alii. Hieron.: *Et stet super carbones suos: incensa est.* Pro ἐξήφθη, ἐξηψήθη habent Comp. (cum ἐξηψήθη), Ald., Codd. 49 (cum καὶ ἐξηψ.), 68, 86, alii.

²² Sic Codd. XII (cum αὐτοῦς), et sine aster. Codd. 23, 62 (cum ἐξήφθη). Secundum hanc lectionem vox **וְהָיָה** duplici versione gaudet.

²³ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, XII, 62, alii. Eadem post θερμανθῆ in textum inferunt Ald., Codd. 26, 49, alii. Codd. 87, 88: καὶ θερμανθῆ (✕) ὅπως φρυγῆ.

²⁴ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii, et Hieron.

11. **חַטְּוֹתָיִךְ אֶרְוֶה.** *Consumatur aerugo ejus.* O'. και ἐκλίπη (Σ. ἀναλωθῆ²⁶) ὁ ἴδς αὐτῆς.
12. **חַטְּוֹתָיִךְ מְפִיגֵנִי.** *Molestius fatigavit me.* O'. Vacat. ✕ ταπεινωθήσεται ὁ ἴδς 4.²⁶ Σ. ἐν φιλοσοφίᾳ ἐγένετο σὺν κόπῃ.²⁷
חַטְּוֹתָיִךְ שֶׁנֶּאֱרַבְתָּ חַטְּוֹתָיִךְ רַבְּתַּיִךְ מִפְּנֵי נֶחֱמֵתִי.
Nec exiit ex ea nimia aerugo ejus; per ignem aerugo ejus (exibit). O'. και οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῆς πολλὸς ὁ ἴδς αὐτῆς καταισχυρθήσεται ὁ ἴδς αὐτῆς. 'A. . . ἔχθρα τοῦ αὐτῆς ἐν πυρὶ (ἴδς αὐτῆς).²⁸ Σ. και οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς τὸ πλῆθος τοῦ ἴδς αὐτῆς . . .²⁹
13. **מִפְּנֵי חַטְּוֹתָיִךְ.** *In immunditia tua est scelus.* O'. Vacat. ✕ 'A. Σ. ἐν τῇ ἀκαθαρσίᾳ σου ζέμμα 4.³⁰
חַטְּוֹתָיִךְ מִשְׁפָּרָתֵךְ לֹא נִקְיָה. *Et non purgata es ab immunditia tua.* O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. και οὐκ ἐκαθαρίσθης ἀπὸ ἀκαθαρσίας σου 4.³¹
14. **עַל־פְּנֵי־נְהַלְתֵּנוּ.** *Non absolvam (sontes).* O'. οὐ διαστειλῶ. 'A. Θ. οὐ διασκεδάσω. Σ. οὐχ ὑπερβήσομαι.³²
וְנִחַתְתִּי. *Et non parcam.* O'. οὐδὲ μὴ ἐλεήσω. Πάντες οὐδὲ μὴ φείσομαι.³³
וְנִחַתְתִּי. *Nec me penitebit.* O'. Vacat. ✕ οὐδ' οὐ μὴ παρακληθῶ 4.³⁴

14. **וְכַל־לִּילְוֹתֶיךָ.** *Et secundum facinora tua.* O'. και κατὰ τὰ ἐνθυμήματά (alia exempl. ἐπιθυ- δεύματά³⁵) σου.
16. **פְּצַעַתְּ בְּמַצְחֵי עֵינֵיךָ מִדְּמַתְּוֹתֵינוּ.** *Desiderium oculorum tuorum plaga (morte subita).* O'. τὰ ἐπιθυμήματα ('O 'Εβραῖος' τὸ ἐπιθύμημα³⁶) τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐν παρατάξει ('A. ἐν πληγῇ³⁷). Σ. τὴν μοῖραν (s. εἰσαρμίην) τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐν πληγῇ.³⁸
וְלֹא תִבְכֶּה. *Nec stebis.* O'. οὐδ' οὐ μὴ κλαυσθῆς. O'. 'A. Σ. Θ. ✕ οὐδ' οὐ μὴ δακρύσῃς 4.³⁹
וְלֹא תָבוֹא דְמַעְתָּךְ. *Nec venient lacrymae tuae.* O'. Vacat. ✕ Θ. οὐδ' οὐ μὴ ἔλθῃ δάκρυά σοι 4.⁴⁰
17. **הִנְיָקְךָ דָּם מִתִּים לֹא תִשְׁעַן.** *Ingemisce tacens, mortuos luctum ne facias.* O'. στεναγμὸς αἵματος, δσφύος πένθος ἔση. Σ. στέναζε σιγῶν, ἀνθρώπινον πένθος οὐ ποιήση.⁴¹
פְּתִיחַתְּ עָלַי חֲבִישׁ חֲבִישׁ. *Tiara tua circumligata sit tibi.* O'. οὐκ ἔσται τὸ τρίχωμά σου συμπεπλεγμένον ἐπὶ σέ. Σ. ὁ στέφανός σου ἐπικείσθω σοι.⁴²
וְנָחַתְּ עַל־פְּנֵי תַעֲנַתְּ וְלֹא תִרְגַּלְתָּ עַל־פְּנֵי תַעֲנַתְּ. *Et calceos tuos applicabis ad pedes*

²⁶ Codd. 86, 88. ²⁷ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62, Hieron. Codd. 22, 23, alii: ταπεινωθήσεται (s. -θῆ) ὁ ἴδς αὐτῆς, et sic (praem. και) Comp. ²⁸ Syro-hex. **חַטְּוֹתָיִךְ מִפְּנֵי חַטְּוֹתָיִךְ רַבְּתַּיִךְ מִפְּנֵי נֶחֱמֵתִי.** Cf. Hex. ad Jerem. ix. 5. ²⁹ Codd. 86, 88. ³⁰ Syro-hex. Symmacho continuat: **חַטְּוֹתָיִךְ מִפְּנֵי חַטְּוֹתָיִךְ רַבְּתַּיִךְ מִפְּנֵי נֶחֱמֵתִי.** ³¹ Cod. XII, teste Parsonsio. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex. (omnes cum ζέμμα, **חַטְּוֹתָיִךְ**), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22 (sine τῆ), 23, 26, alii, quorum plerique ζέμμα scribunt. Hieron.: "Quorum pleraque de Theodotione addita sunt, et verbum Hebraicum ΖΕΜΜΑ, pro quo nos exasperabilem immunditiam interpretati sumus." Ad **חַטְּוֹתָיִךְ** De Reg. e Cod. 86 affert: 'A. Σ. σιναγῆ. Θ. μουσέρᾱ (sic). ³² Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 49, alii, Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ³³ Codd. 86, 88. Syro-hex. **חַטְּוֹתָיִךְ מִפְּנֵי חַטְּוֹתָיִךְ רַבְּתַּיִךְ מִפְּנֵי נֶחֱמֵתִי.** Hieron. Hebraea vertit: non transibo. ³⁴ Cod. 86. Codd. 22, 36, alii: οὐ φείσομαι, οὐδὲ μὴ ἐλεήσω.

³⁵ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (**חַטְּוֹתָיִךְ מִפְּנֵי חַטְּוֹתָיִךְ**). Parsons. e Cod. 86 affert: Π. Θ. O'. οὐδ' οὐ μὴ παρακληθῶ, silente De Reg. Hieron.: nec deprecabilis ero. Nescio an huc pertineat lectio: 'A. και οὐκ ἐπιστρέψω, quam ad κρωῶ σε e Codd. 86, 88 exscripsit Parsons. ³⁶ Sic Ald., Codd. 49, 68, 86, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ³⁷ Nobil. ex Theodoretō. ³⁸ Codd. 86, 88. ³⁹ Syro-hex. **חַטְּוֹתָיִךְ מִפְּנֵי חַטְּוֹתָיִךְ רַבְּתַּיִךְ מִפְּנֵי נֶחֱמֵתִי.** ⁴⁰ Cod. 86. Sic, om. O' et ✕, Cod. 88. Cod. 62: οὐδ' οὐ μὴ κλ., οὐδ' οὐ μὴ δ. ⁴¹ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87 (cum οὐδὲ μὴ), 88 (sine ✕), Syro-hex. ⁴² Cod. 86 (cum ποιήσης), teste De Reg. Parsons. affert: "Σ. στέναζε σ. ἀ. π. οὐ ποιήσης 86. Sic, nisi στέναζε 88." Montef. ex Drusio edidit: "Ἄλλος' στέναζε σιγῶν [sic Cod. XII in marg.]. Ἄλλος' ἀνθρ. π. οὐ ποιήση [sic Comp., Cod. 23]. Syro-hex. affert: **חַטְּוֹתָיִךְ מִפְּנֵי חַטְּוֹתָיִךְ רַבְּתַּיִךְ מִפְּנֵי נֶחֱמֵתִי.** (και πένθος) **חַטְּוֹתָיִךְ**. ⁴³ Codd. 86, 88 in continuatione. Syro-hex. **חַטְּוֹתָיִךְ מִפְּנֵי חַטְּוֹתָיִךְ**.

tuos, et non obvelabis mystacem, et cibum. *Ο'* και τὰ ὑποδήματά σου ἐν τοῖς ποσὶ σου οὐ μὴ παρακληθῆς ἐν χεῖλεσιν αὐτῶν, καὶ ἄρτον. *Σ.* καὶ ἴσθι ὑποδεδεμένος τοὺς πόδας σου, καὶ οὐ μὴ περιβάλλῃ ἐπὶ τὰ χεῖλη σου, καὶ δέιπνον.⁴³

18. *בָּרַבַּרְתִּי מֵהַיָּמִים הַהֵם.* *Et mortua est viscer mea vespere.* *Ο'* ἂν τρόπον ἐνετειλατό μοι ἐσπέρας. *Alia exempl. ÷* ἂν τρόπον ἐνετειλατό μοι *✕*, καὶ ἀπέθανεν ἡ γυνή μου ἐσπέρας.⁴⁴

19. *לָנוּ הֵלֵךְ-תְּמָרָה.* *Quid sunt haec nobis.* *Ο'* τί ἐστι ταῦτα *✕* ἡμῖν *✕*.⁴⁵

תְּמָרָה כִּי. *Ο'* ἂ σύ. *'Α.* ὅτι σύ.⁴⁶

21. *דְּעֻסָּא.* *Decus.* *Ο'* φρύαγμα. *'Α.* καύχημα.⁴⁷

לְמִסְרָתָא. *Et miseratio.* *Ο'* καὶ ὑπὲρ ὧν φείδονται. *Σ.* καὶ σπλαγχνίζονται.⁴⁸

22. *מֵעַל הַמִּשְׁתָּע לֹא יִשְׁפָּט.* *Super mystacem non obvelabitur.* *Ο'* ἀπὸ στόματος αὐτῶν οὐ παρακληθήσεσθε. *Σ.* περὶ τὰ χεῖλη οὐ μὴ περιβάλλησθε.⁴⁹

23. *כִּנְוֵי הַקִּרְבָּנִים.* *Et tiarar vestrar.* *Ο'* καὶ αἱ κόραι ὑμῶν. *'Α.* καὶ οἱ κόσμοι ὑμῶν. *Σ.* καὶ στέφανοι ὑμῶν.⁵⁰

וְנִמְקְמוּ. *Sed tabescetis.* *Ο'* καὶ (*Σ.* ἀλλὰ⁵¹) ἐντακθήσεσθε.

וְהִתְחַוְּתֶם אֶל-אָחִיכֶם. *Et fremetis unusquisque ad fratrem suum.* *Ο'* καὶ (alia ex-

empl. καὶ οὐ⁵²) παρακαλέσετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. *Σ.* καὶ παρακληθήσεσθε ἕκαστος διὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. *Θ.* καὶ στενάξετε...⁵³

25. *נִלְחַתְוּ.* *Ο'* οὐχί. *Σ.* ὄρα.⁵⁴

מִנְחָתָם. *Munimentum eorum.* *Ο'* τὴν ἰσχὺν *✕* αὐτῶν *✕*.⁵⁵

שִׂשׂוֹן. *Gaudium.* *Ο'* τὴν ἔπαρσιν. *Σ.* *Θ.* τὸ ἀγαλλίαμα.⁵⁶

מִשְׁפָּתָהּ. *Et id quod desiderat.* *Ο'* καὶ τὴν ἔπαρσιν. *'Α.* καὶ τὸ λήμμα.⁵⁷

27. *שֶׁלֶּפְתֵי-תַנְּה.* *Cum eo qui evaserit.* *Ο'* πρὸς τὸν ἀνασφώζομενον. *Σ.* πρὸς τὸν διαφεύγοντα.⁵⁸

Cap. XXIV. 14. ÷ διὰ τοῦτο — παραπικραίνειν *✕*.⁵⁹

CAP. XXV.

2. *עִשׂוֹ.* *Ο'* στήρισον. *'Α.* *Θ.* θές. *Σ.* τάξον.¹

3. *כִּי-הָיָה לְךָ מַלְאָךְ.* *Propterea quod dixisti: Euge!* *Ο'* ἀνθ' ὧν ἐπεχάρητε. *Σ.* ἀνθ' ὧν εἶπες: εὐγε.²

4. *בְּנֵי-קֶדֶם.* *Filiis Orientis.* *Ο'* τοῖς υἱοῖς Κεδέμ. *'Α.* *Σ.* *Θ.* τοῖς υἱοῖς ἀνατολῶν.³

עֲנָבֵי-יָדָי. *Caulas suas.* *Ο'* ἐν τῇ ἀπαρτία αὐτῶν. *'Α.* *Θ.* ἐπαύλεις αὐτῶν. *Σ.* μάνδρας αὐτῶν.⁴

⁴³ Syro-hex. in continuatione: *לֹא יִשְׁפָּט מֵעַל הַמִּשְׁתָּע*. ⁴⁴ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (eum καὶ ἐσπέρας ἀπ. ἢ γ. μ.), 23, 26, 36 (ut 22), alii. ⁴⁵ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36 (cum ἡμῖν), 62. ⁴⁶ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁷ Codd. 86, 88. Parsons. e Cod. 86 affert: *Θ.* καύχημα, repugnante De Reg. ⁴⁸ Idem. ⁴⁹ Idem (cum περιβάλλεσθε). Minus bene Syro-hex.: *Σ.* περὶ τὰ χ. σου περιβαλεῖσθε (*לֹא יִשְׁפָּט מֵעַל הַמִּשְׁתָּע*). ⁵⁰ Codd. 86, 88. ⁵¹ Cod. 86, teste De Reg. ⁵² Sic Ald., Codd. 22, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁵³ Syro-hex. *לֹא יִשְׁפָּט מֵעַל הַמִּשְׁתָּע*. ⁵⁴ Codd. 86, 88. ⁵⁵ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii. ⁵⁶ Codd. 86, 88. De Reg. vero e Cod. 86 ex-

scripsit: *'Α.* τὸ ἀγαλλίαμα. ⁵⁷ Idem. ⁵⁸ Idem.

⁵⁹ Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Illudque ab eis [LXX] additum est, quod in Hebraico non habetur, et obelo praenotandum est: *Propterea—ad irritandum.*"

Cap. XXV. ¹ Codd. 86, 88. Cf. ad Cap. xiii. 17. xxi. 2.

² Syro-hex. *כִּי-הָיָה לְךָ מַלְאָךְ*: *לֹא יִשְׁפָּט מֵעַל הַמִּשְׁתָּע*.

³ Cod. 86, teste De Reg. Theodoret.: *Υἱοὺς Κεδέμ οἱ ἄλλοι ἐρμηνευταὶ υἱοὺς ἀνατολῶν ἠρμήνευσαν.* Scholium apud Nobil.: *Τινὲς μὲν ἠρμήνευσαν Σαρακηνῶν· κατὰ δὲ τὴν τρίτην ἔκδοσιν, ἀνατολῶν, ἠρμήνευσαν.* "Tertia autem illa editio lapsu graphico inducta videtur. Cum eoim legeretur, κατὰ δὲ τὴν Γ' [immo τὴν τῶν Γ'] ἔκδοσιν, illud Γ' quispiam τρίτην legerit, cum sit legendum τριῶν."—Montef. Tertia ed. est, opioor, Theodotionis, juxta Syrum nostrum: *לֹא יִשְׁפָּט מֵעַל הַמִּשְׁתָּע*.

⁴ Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons.: *'Α.* *Θ.* ἐν τοῖς ἐπαύλοις 86. *'Α.* *Θ.* ἐπαύλεις 88."

4. **תִּשְׁכַּנְיָא**. *Tentoria sua*. Ο'. τὰ σκηνώματα αὐτῶν. Οἱ Γ'. τὰς σκηνὰς αὐτῶν.⁶

לַחֲלִיבָא. *Lac tuum*. Ο'. τὴν πῖότητά σου. 'Α. Σ. Θ. γάλα σου.⁶

5. **רַבְבָּא**. *Rabba*. Ο'. τὴν πύλιν τοῦ Ἀμμών. Οἱ Γ'. Παβιά.⁷

6. **בְּכָל־שְׁמֵי**. *In omni contemptu tuo*. Ο'. Vacat. 'Α. ἐν ὄλη τῇ διαθέσει σου. Θ. σὺν πᾶσι τοῖς μετὰ σοῦ.⁸

7. **הַנְּנִי**. Ο'. Vacat. ✕ ἰδοὺ ἐγώ.⁹
לֶבְנֵי (לִבְנֵי) ק'. *In cibum (s. direptionem)*. Ο'. εἰς διαρπαγὴν. Θ. εἰς προνομήν.¹⁰

8. **וְשֵׁעִיר**. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. καὶ Σηείρ.¹¹

9. **מִמְעָרִים**. *Ab urbibus, ab urbibus (inquam) ejus*. Ο'. ἀπὸ (τῶν) πόλεων, ✕ Οἱ Γ'. ἀπὸ πόλεων αὐτῶν.¹²

בֵּית הַיְשִׁימוֹת. Ο'. οἶκον Βεθασιμούθ (Σ. 'Ισιμούθ¹³).

בְּעַל מְעוֹן וְקִרְיַת־יָמָה. *Baal-meon et usque ad*

Kiriathaim. Ο'. ἐπάνω πηγῆς πόλεως παραβαλασσίας. 'Α. Θ. Βεελμεῶν καὶ Καραθαῖθ.¹⁴

10. **וְהָיָה לְךָ**. *Et dabo eam in possessionem*. Ο'. δέδωκα αὐτῷ εἰς κληρονομίαν (Σ. εἰς λῆμμα¹⁵). *Ἄλλος καὶ δώσω αὐτὴν εἰς ἔξαρσιν.¹⁶

בְּיָגִים. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Θ. ἐν τοῖς ἔθνεσιν.¹⁷

12. **וְנָקָה**. *Vindictam*. Ο'. ἐκδίκησιν (alia exempl. add. ἐν μῆνιδι¹⁸). Σ. μῆνιν.¹⁹

וְהָיָה. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Θ. ἐν αὐτοῖς.²⁰ Σ. ἀπ' αὐτῶν.²¹

13. **וְהָיָה**. *A Theman et usque ad Dedan*. Ο'. καὶ ἐκ Οαιμὰν διωκόμενοι. Alia exempl. καὶ ἐκ Θαιμὰν καὶ Δαιδὰν διωκόμενοι.²²

14. **בְּיָד**. Ο'. ἐν χειρί. Σ. διὰ χειρός.²³

15. **וְנָקָה**. Ο'. ἐν ἐκδικήσει. Σ. ἐν μῆνι.²⁴

וְהָיָה. *Et vindicaverunt se*. Ο'. καὶ ἐξάνεστησαν. 'Α. Θ. καὶ ἐξεδίκησαν.²⁵

וְנָקָה. Ο'. ἐκ ψυχῆς. Σ. ἐξ ὄλης ψυχῆς.²⁶

⁶ Cod. 86, teste De Reg. ⁶ Codd. 86, 88 (sine Θ).
⁷ Idem. ⁸ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 exscripsit: 'Α. ἐν ὄλη δ. σου. Σ. σύμπασι τοῖς μετὰ σοῦ (לְכָל־שְׁמֵי). In textu post ἐκ ψυχῆς σου Cod. 62 infert: σὺν πᾶσι τ. μ. σοῦ. ⁹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 36, alii.
¹⁰ Codd. 86, 88. ¹¹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Hoc quod nos interpretati sumus, et Seir, in LXX non habetur, sed de Theodotionis editione additum est."
¹² Cod. 86, teste De Reg. Cod. 62 in textu: ἀπὸ τῶν π. ἀπὸ π. αὐτῶν; et sic sine αὐτῶν Codd. III, 26, alii. ¹³ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Σ. ἰσιμούθ. Scholium (לְיִשְׁמוֹת) S. Severi in marg. Syro-hex.: Τὸ μὲν βαιθ (בַּיִת) οἶκον σημαίνει· τὸ δὲ ἰσιμούθ, ἵσιμα εἰδώλου. ¹⁴ Codd. 86, 88. Codd. 22, 36, alii, post παραβαλασσίας inferunt: τὴν Βαελμῶν καὶ τὴν Καραθαίμ. Hieron.: "Pro quibus nescio quid volentes LXX interpretati sunt, domum Beth Jasimouth, cum hoc vocabulum villam desertam significet: Beelmeon quoque usque hodie in Moab vicus sit maximus, quem illi verterunt, super fontem, et Kiriathaim, civitatem maritimam."
¹⁵ Syro-hex. ✕ לְמַחְשָׁב. Cf. 4 Reg. ix. 25 in Syro-hex. Norberg. vertit; in elatum. ¹⁶ Post κληρονομίαν Codd.

23, 48, alii, duplicem versionem inferunt: καὶ δώσω αὐτὴν εἰς ἔξαρσιν (h. e. in exprobrationem, ex usu Hebraei שְׁחִיבָה, exprobrat). ¹⁷ Cod. Jem. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹⁸ Sic Codd. 22, 23 (cum μῆνι), 36, alii, et Theodoret. Scholium [S. Severi] apud Nobil. [et Syro-hex.]: Ἐδραν ἔν τινι ἀστυγράφῳ κείμενον, ἐκδίκησιν ἐν μῆνι (לְמִנְיָה) ἐν μῆνι· καὶ τὴν ἐρμηναίαν ταύτην τινὲς τῷ μῆνι (לְמִנְיָה) ὄψιν ἄνωσσαν (לְמִנְיָה) ὄψιν ἄνωσσαν (לְמִנְיָה) ὄψιν ἄνωσσαν, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐπὶ τῆς μῆνιδος κείται. ¹⁹ Codd. 86, 88. Idem ad vv. 14, 15 pro ἐκδίκησιν et ἐκδικήσει Symmacho μῆνιν et μῆνι vindicant. ²⁰ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ²¹ Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, alii, et Theodoret. De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Σ. ἐπ' αὐτῶν, ubi errorem suspicor. ²² Sic Codd. 22 (cum Δαιδὰν), 23 (cum Δαν), 36, 48, alii, et Syro-hex. (cum דָּדָן). Montef. ex Drusio edidit: *Ἄλλ. καὶ ἐκ Δαιδὰν, in vitis libris. ²³ Cod. 86, teste De Reg. ²⁴ Codd. 86, 88. Sic in textu (cum μῆνιδι) Codd. 22, 23 (cum μῆνι), 36, alii. Montef., a Drusio deceptus, ad מְחִיבָה, Ο'. ἐπιχαίροντες, affert: *Ἄλλ. ἐν μῆνιδι (sic). ²⁵ Codd. 86, 88. ²⁶ Cod. 86, teste Parsonsio. De Reg. ex eodem affert: *Ἄλλος ἐξ ὄλης ψ. Sic in textu Cod. 23.

15. $\text{לְמִשְׁפַּחַת אֵיבֵת עוֹלָם}$. *In perniciem inimicitia aeterna.* O'. του εξαλείψαι ἕως ἐνός (alia exempl. ἕως αἰῶνος²⁷). Σ. εἰς διαφθορὰν κατ' ἐχθραν αἰῶνιον.²⁸
16. תֶּתְּ-כָרֶתִים . *Orethaeos.* O'. ❄ Oí Γ'. τοὺς²⁹ Κρήτας. 'A. Χερεθθίειν. Σ. ὀλεθρίους. Θ. Καριθείμ.³⁰
- חֹף הַיָּם . *Litoris maris.* O'. τὴν παραλίαν. Alia exempl. τὴν παραθαλασσίαν.³¹ Πάντες τὴν παραλίαν.³²
17. $\text{בְּתוֹכָהֶן תִּמָּה}$. *In castigationibus iracundiae.* O'. Vacat. ❄ ἐν ἐλεγμοῖς θυμοῦ³³
- Cap. XXV. 8. ÷ 'Ισραὴλ καὶ \mathbb{A} . 17. ÷ τοὺς κατοικοῦντας \mathbb{A} .³⁴

CAP. XXVI.

1. בְּנֹמֶה . O'. μιᾷ. Σ. πρώτη.¹
2. וַיִּצַּן הָאֵל . O'. ἀνθ' οὐ. Alia exempl. ἀνθ' ὧν ❄ Σ. ὅτι \mathbb{A} .²
- \mathbb{B} . O'. Σόρ. Oí λοιποί Τύρος.³
- הֵתִיחַ תֹּתְיָם . *Portae (emporium) populorum.* O'. ἀπόλωλε τὰ ἔθνη. Oí Γ'. αἱ θύραι τῶν λαῶν.⁴

2. וַיִּזְרַח . *Vastata est.* O'. ἠρήμωται. Σ. ἐκνώθη.⁵
3. וַיִּנָּב . O'. ❄ ἰδοὺ ἐγώ \mathbb{A} .⁶
4. חֻמֹּת צָר . *Muros Tyri.* O'. τὰ τεῖχη Σόρ. O'. 'A. Σ. Θ. (τὰ τεῖχη) σου.⁷
- וַיִּרְסוּ . *Et diruent.* O'. καὶ καταβαλοῦσι. Alia exempl. καὶ καθελούσιν.⁸
- $\text{לְעָלַת פְּתַלְמַי}$. *In levem petram.* O'. εἰς λεωπετρίαν ❄ 'A. Θ. πέτρας \mathbb{A} .⁹
5. לְמַדְרָגָה . *In direptionem.* O'. εἰς προνομήν. 'A. Σ. εἰς διαρπαγήν.¹⁰
7. $\text{וַיִּקָּהּ$. *Et multitudine.* O'. καὶ συναγωγῆς. 'A. Θ. καὶ ἐκκλησίας.¹¹
8. $\text{וַיִּבֶן$. *Turrem speculatoriam.* O'. προφυλακὴν. 'A. τεῖχος. Σ. ἀποτείχισμα. Θ. χαράκωσιν.¹²
- $\text{בְּחֶלְמֵי בְּרֵחֵיהֶם}$. *Aggerem.* O'. χάρακα. 'A. Θ. πρὸς-χωμα. Σ. τάφρον.¹³
- $\text{וַיָּצַב עַל-פְּנֵיהֶם תְּרָבִים}$. *Et constituet contra te clypeum.* O'. καὶ περίστασιν (alia exempl. βελοστάσεις¹⁴) ὑπλών.
9. $\text{וַיַּחֲזֵק בְּהַחֲבֵיבוֹתָיִם לְיָדָיו וַיִּתֵּן בְּכַף יָדָיו בְּחַוְלֵי הָאֵבֶן$. *Et percussionem tormentorum bellicorum eius diriget in muros tuos.* O'. καὶ τὰς λβγχας ÷ αὐτοῦ \mathbb{A} ἀπέναντί σου δώσει. τὰ τεῖχη σου. 'A. καὶ προδρόμους

²⁷ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 42, alii, et Syro-hex. Hieron.: *usque in aeternum.* ²⁸ Syro-hex. $\text{וְהָיָה כֵּן לְכָל חַבְרֹנִית וְלְכָל חַבְרֹנִית}$. Codd. 86, 88: Σ. κατ' ἐχθραν αἰῶνιον. Montef. e Cod. Jes. [in marg.] affert: ❄ τοῦ διαφθεῖραι ἐκ ψυχῆς κατ' ἐχθραν αἰῶνιον, et sic in textu Cod. 23. ²⁹ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Cod. 87. ³⁰ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: Σ. τοὺς ὀλεθρίους ($\text{וְהָיוּ כֵּן לְכָל חַבְרֹנִית}$). Hieron.: "Interfectores, pro quo nescio quid volentes, Oretenses interpretati sunt, cum et Aq. et Sym. et Theod. ipsum verbum Hebraicum CHORETHIM, vel *interfectores*, vel *interfectionem* verterint." Cf. Hex. ad Zeph. ii. 5. ³¹ Sic Ald., Codd. III, XII (in marg.), 26, 42, alii. ³² Cod. 86, teste De Reg. ³³ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 23, 62, 147. Hieron.: *in vindicta furoris.* ³⁴ Cod. 87, Syro-hex. In v. 8 Cod. 87 pingit: + 'Ισραὴλ \mathbb{A} καί.

CAP. XXVI. ¹ Cod. 86, teste De Reg. ² Idem. Sic

sine aster. Cod. 62. ³ Cod. Jes. Sic Cod. 86, teste De Reg., qui ad v. 3 ex eodem affert: Oí Γ'. Τύρε, et ad v. 15: Oí Γ'. Τύρη. ⁴ Codd. 86, 88. ⁵ Idem. ⁶ Syro-hex. Cod. 87 pingit: ἰδοὺ ❄ ἐγώ \mathbb{A} . Haec, ἰδοὺ ἐγώ, in nullo libro Graeco desiderantur. ⁷ Cod. 86, et, om. O', Cod. 88. Sic in textu Codd. 23, 26, 62. ⁸ Sic Comp., Codd. III, XII, 23, 26, 42. Montef. ad *וַיָּחֲזֵק* lectionem refert, in vitis libris. ⁹ De Reg. e Cod. 86 affert: 'A. O'. Θ. ❄ πέτρας. Parsons.: "'A. Σ. Θ. ❄ πέτρας 86. Sic, om. Σ. et ❄, 88." Cf. ad Cap. xxiv. 7. ¹⁰ Codd. 86, 88. ¹¹ Cod. 86. Parsons. e Cod. 88 affert: 'A. ἐκκλησίας. ¹² Codd. 86, 88. ¹³ Idem. In textu post *περιοικοδομήσει σε* (sic) Codd. 22 (om. σοι), 23 (cum *περιβαλέι* pro *βαλέι*), 36, alii, inferunt: *καὶ βαλέι σοι τάφρον*, quae dupliciter vertunt Hebraea, $\text{וַיָּצַב עַל-פְּנֵיהֶם תְּרָבִים}$. ¹⁴ Sic Codd. III, XII (in marg.), 26, 42 (om. ὑπλών), 106. (Pro *περίστασιν* Syro-hex. obscure vertit $\text{וְהָיוּ כֵּן לְכָל חַבְרֹנִית}$.)

- αὐτοῦ (δώσει)... Θ. καὶ πρόσκρουσμα ἐν-
σεισμοῦ αὐτοῦ δώσει ἐν τοῖς τεύχεσί σου.¹⁶
10. **עִיר מְרֻמָּת**. *Urbem perterritam*. Ο'. εἰς πόλιν
ἐκ πεδίου. 'Α. (πόλιν) ἐρρηγμένην. Σ. (πό-
λιν) περιεσχισμένην.¹⁸
11. **כָּל-לֶחֶם-לֶחֶם**. *Omnes plateas tuas*. Ο'.
πάσας τὰς πλατείας ('Α. ἐξώτατα. Σ. ἀμ-
φοδα. Θ. ἐξόδους¹⁷). *Alia exempl. ✕ σὺν ἄ*
*πάσας τὰς πλατείας σου.*¹⁸
- וּמִצְבּוֹת**. *Et statuæ*. Ο'. καὶ τὴν ὑπόστασιν.
Θ. καὶ τὰς στήλας.¹⁸
13. **וְשָׁבַת**. *Et cessare faciam*. Ο'. καὶ κατα-
λύσει. *Alia exempl. καὶ καταλύσω.*²⁰
- כִּינֹר**. *Cithararum tuarum*. Ο'. τῶν ψαλτη-
ρίων (Θ. ὄργάνων²¹) σου.
14. **לֶפֶט**. *Leopetrian* 'Α. Θ. ✕ πέ-
τρας ἄ. Σ. ψιλὴν πέτραν.²²
15. **מִקוּי**. *A sonitu*. Ο'. ἀπὸ φωνῆς. Σ. (ἀπὸ)
ψόφου.²³
- וְהָרַג**. *Cum occisi fuerint occisione*. Ο'.
ἐν τῷ σπάσαι μάχαιραν. Θ. ἐν τῷ ἀνηρηθῆαι
ἀνηρημένον.²⁴
16. **מִלְּבָשֵׁי**. *Tunicas eorum*. Ο'. τὰς μί-

- τρας ÷ ἀπὸ τῶν κεφαλῶν ἄ αὐτῶν.²⁵ 'Α. τὰς
ἐφαπτίδας αὐτῶν. Σ. τὰ ἐπενδύματα αὐτῶν.
Θ. τὰς ἐπενδύτας αὐτῶν.²⁶
16. **וְיִלְחָדוּ**. *Terroribus induentur*. Ο'. ἐκ-
στάσει ἐκστήσονται. Σ. ἐκπληξιν ἐνδύσον-
ται.²⁷
- לְרֵעֵי**. *Singulis momentis*. Ο'. τὴν ἀπό-
λειαν αὐτῶν. Σ. περὶ τῶν αἰφνιδίων.²⁸
17. **וְלִמְרוֹ**. Ο'. καὶ ἐροῦσί ✕ σοι ἄ.²⁹
- וְנִשְׁבַּת**. *Quam peristi, habitata*.
Ο'. πῶς κατελύθης. *Alia exempl. πῶς ἀπό-
λου καὶ κατελύθης.*³⁰ 'Α. Θ. ✕ [σὺ] ἀπό-
λου ἄ. Σ. . . κατωκισμένη.³²
- וְהָיָה**. *Quae fuit potens in mari, ipsa et incolae ejus*. Ο'.
Vacat. ✕ Θ. ἥτις ἐγενήθη ἰσχυρὰ ἐν θα-
λάσῃ (Σ. ἡ κρατοῦσα τῆς θαλάσσης³³), αὐτὴ
καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτήν ἄ.³⁴
18. **יּוֹם**. *Die*. Ο'. ἀπὸ ἡμέρας. Σ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ.³⁵
- וְנִבְחָלוּ**. *Et perturbabuntur insulae quae in mari sunt ob exi-
tum (excidium) tuum*. Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ
ταραχθήσονται αἱ νῆσοι ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπὸ
τῆς ἐξοδίας σου ἄ.³⁶

¹⁶ Codd. 86, 88. Ad καὶ τὰς λ. + αὐτοῦ ἄ (sic cum obelo Codd. 86, 87) Cod. XII in marg. affert: καὶ τοὺς κριοὺς αὐτοῦ. Mox ad ἐν ταῖς μάχαιραις Montef. affert: "Ἄλλ. ἐν τοῖς ὄπλοις, quae lectio est in Comp., Codd. XII, 23, 51, 231. ¹⁸ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: 'Α. Σ. ἐρρηγμένην (sic) περιεσχισμένην. (Notanda est forma praeteriti passivi ἐρρηγμαί, cujus in simplici verbo exemplum non succurrit. Compositum διερρηγμένος legitur Prov. xxiii. 21.) ¹⁷ Codd. 86, 88. ¹⁸ Cod. 87. Pronomen est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, aliis, et Syro-hex. ¹⁹ Codd. 86, 88. ²⁰ Montef. ex Drusio affert: "Ἄλλ. καταλύσω. Sic solus Cod. 23. Hieron.: et destruat. ²¹ Codd. 86, 88. ²² Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 5. Cod. 62 in textu: εἰς λεωπετρίαν πέτρας. Parsons. affert: "Σ. ψιλὴν πέτραν 86, 88. Θ. πέτρας 86." ²³ Codd. 86, 88. ²⁴ Idem. ²⁵ Sic cum obelo Codd. 86, 87. ²⁶ Cod. 86, teste De Reg. Parum accurate, ut videtur, Paronsii amanuensis: "'Α. ἀφαπίδας. Σ. ἐπενδύματα. Θ. ἐπιδύτας. Sic, nisi ἀφαπτίδας,

88." Vox probae notae ἀφαπίς, vestis exterior militaris, sagum, a J. Polluce (IV, 116) describitur: συστριματίον τι φοινικῶν ἢ πορφυροῦν, ὃ περὶ τὴν χεῖρα εἶχον οἱ πολεμοῦντες ἢ οἱ θηρώντες. Ad Theodotionis ἐπενδύτην cf. Hex. ad Jesai. lix. 17, ubi ἐπιδύτην retinere nos induxit hic ipse Ezechielis locus, ut a Paronsio exscriptus est. ²⁷ Codd. 86, 88. ²⁸ Idem. Cf. Hex. ad Job. vii. 18. Ezech. xxxii. 10. ²⁹ Sic cum aster. Cod. 87, Syro-hex. Pronomen abest ab Ald., Codd. 36, 48, 49, aliis. ³⁰ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Syro-hex., et Hieron. ³¹ Cod. 86, teste De Reg., ubi delendum videtur σὺ. Cod. XII affert: ✕ Θ. ἀπόλου καὶ κατελύθης. Sic in schedis Bodleianis, pro eo quod Montef. falso exscripsit: ✕ Θ. καὶ ἀπόλου καὶ κατ. ³² Codd. 86, 88. ³³ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: "Σ. ἐπικρατοῦσα θαλάσσης 86. Sic, nisi ἡ κρατοῦσα θαλάσσης, 88." ³⁴ Cod. Jes. Sic in textu Comp. (cum ἐν τῇ θ.), Ald., Codd. III, 22 (ut Comp.), 23 (idem), 26, alii, Hieron., et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. ³⁵ Cod. 86, teste De Reg. ³⁶ Cod. Jes., teste Paronsio

18. **תְּהַיָּרֶם**. 'A. ἐξόδου σου. Σ. ἀπὸ τοῦ μη προέρχου ἀπὸ σου.³⁷

20. **בוֹר**. In foveam. Ο'. εἰς βόθρον. 'A. Σ. Θ. λάκκον.³⁸

בְּאֶרֶץ תְּהַיָּרֶם. In terra inferna (in orco). Ο'. εἰς βάθη τῆς γῆς. 'A. Σ. Θ. ἐν γῆ κατωτάτῃ.³⁹

וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים. Et dederō decus in terra viventium. Ο'. μηδὲ ἀναστῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς ('A. Θ. ἐν γῆ ζώντων. Σ. ἐν τῇ γῆ τῶν ζώντων⁴⁰). Θ. καὶ δώσω δύναμιν ἐν γῆ ζώντων.⁴¹

21. **וְיִשְׁאָלְךָ לְמַה זֶה**. Et requiretis, et non invenieris. Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ ζητηθήσῃ, καὶ οὐχ εὑρεθήσῃ **4.42**

Cap. XXVI. 7. ÷ σφόδρα **4.43** 8. προφυλακὴν, ÷ καὶ περιοικοδομήσει **4.44** 16. ÷ ἐκ τῶν ἔθνων **4.45**

CAP. XXVII.

2. **הָהָרִים**. Ο'. ✕ καὶ σύ **4.1**

in schedis. (Pro *ἐξοδίας* Montef. ex eodem exscripsit *ἐξόδου*.) Sic in textu Comp., Codd. III (sine *ai*), 22 (sine *τῆ*), 23 (idem), 26 (ut III), alii. Cod. 87, et Syro-hex. legunt et pingunt: ✕ καὶ τὰρ. *νήσοι ἐν τῇ θ.* ἀπὸ τῆς *ἐξοδίας* σου (Syro-hex. **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים**, ab *exitu societatis tuae*). "In aliis libris [Ald., Codd. 68, 87*, aliis] haec sequuntur: καὶ τὰρ. *νήσοι ἐν τῇ θ.* ἀπὸ τῆς *ἐξόδου* σου. In quibusdam [Codd. 36, 48, aliis] et apud Theodoretum [qui enarrat: *λογιζόμενοι τὴν προτέραν ἐξουσίαν σου*] pro ἀπὸ τῆς *ἐξόδου* σου est ἀπὸ τῆς *ἐξουσίας* σου. In uno libro [Cod. 36 ?] ad *ἐξουσίας* appositum est *ἐξοδίας*, et Schol. in marg.: *ἐξοδίας φησὶ τὴν ἐπὶ τὰ ἐναντία τῆς δόξης μεταβολήν.*—*Nobil.*³⁷ Codd. 86, 88. Syro-hex. affert: **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים**. Symmachum imitatus est Hieron.: eo quod nullus egrediatur ex *ta*.³⁸ Cod. 86. ³⁹ Cod. 86, et, om. Θ., Cod. 88. ⁴⁰ Cod. 86, teste De Reg. ⁴¹ Syro-hex. **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים**. Cf. ad Cap. xx. 6. ⁴² Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22 (cum *ευρεθη*), 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. ⁴³ Cod. 87, Syro-hex. ⁴⁴ Cod. 87. Minus recte Syro-hex.: + *προφυλακὴν 4*, καὶ π. ⁴⁵ Cod. 87. Syro-hex. pingit: ✕ ἐκ τῶν ἔθνων **4**.

Cap. XXVII. ¹ Sic solus Cod. 87. Haec desunt in nullo libro. ² Cod. 86, teste De Reg. ³ Codd. 86,

3. **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים**. Ο'. ἀπὸ νήσων. 'A. Θ. εἰς νήσους.²

וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים. Perfecta pulcritudine. Ο'. περιέθηκα ἔμαντῇ κάλλος μου. Σ. τελεία κάλλει. Θ. στέφανος κάλλους.³

4. **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים**. Termini tui; aedificatores tui perfectam fecerunt pulcritudinem tuam. Ο'. τῷ βεελείμ υἱὸς σου περιέθηκάν σοι κάλλος. 'A. τὰ δριά σου... Σ. δμοροί σου καὶ οἱ οἰκοδομοῦντές σε συνετέλεσαν τὸ κάλλος σου.⁴

5. **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים**. Omnia tabulata. Ο'. ταινίαι σανίδων. Σ. πάσαις σανίσιν.⁵

5, 6. **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים**. Tibi. Quercus. Ο'. (ιστούς) ἐλατίνους. 'A. ἐπὶ σὲ πρίνινα.⁶

6. **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים**. Transita tua. Ο'. τὰ ἱερά σου. Οἱ λοιποὶ τὸ κέρας σου.⁷

וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים. Ebur filia cedrorum (cedro inclusum). Ο'. ἐξ ἐλέφαντος, οἴκους ἀλσώδεις. Τουτέστι, σανίσι κεκαλυμμένους· οὕτω γὰρ καὶ ὁ Ἀκύλας ἠρμήνευσε.⁸

88, uterque cum *καλη* pro *κάλλει*. Correximus e Syro-hex., qui affert: **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים**. Cf. Hex. ad Thren. ii. 15. ⁴ Codd. 86, 88, qui Symmacho tribuunt: *δμ. σου οἰκοδ. συνετέλεσαν τὸ κ. σ.* Supplevimus e Syro-hex. **וְנָתַתִּי צְבִי בְּאֶרֶץ חַיִּים**. Montef. e Cod. Jes. edidit: ✕ οἱ δμ. οἱ οἰκοδ. σε κ.τ.έ., aliter ac Parsons., qui e marg. Cod. XII exscripsit: *οἱ αμοροί σοι οἱ οἰκοδ. (sine σε) κ.τ.έ.* Hieron.: "*Finitimi tui qui te aedificaverunt, impleverunt decorem tuum...* Pro quo nescio quid volentes, ita LXX transtulerunt: *Beelim filii tui circumdederunt tibi decorem.* Sermo enim *Beelim* in huc loco apud Hebraeos penitus non habetur, sed pro *Beelim* scriptum est *GEBULAIC*, quod significat *terminos tuos*. In eo quoque quod dixerunt, *filiis tuis*, verbi ambiguitate decepti sunt, et scripturae similitudine, dum pronuntiatione diversa eadem literae, *caementuriorum*, et *filiorum*, *BONAICH* et *BENAICH* leguntur." ⁵ Cod. 86, teste De Reg. ⁶ Idem. ⁷ Cod. Jes., Theodoret. Codd. 86, 88: 'A. *κέρας σου*. ⁸ Theodoret., quo auctore Montef. ad *οἴκους ἀλσώδεις* notat: 'A. *σανίσι κεκαλυμμένους* (sic). Fortasse Aquila interpretatus est, *θυγατέρα σανίδων*, nisi forte vox *σανίδες* ad Hebraeum **וְנָתַתִּי** rethenda sit, coll. Hex. ad Exod. xxvi. 15.

7. **מִפְרָשֶׁיךָ**. *Expansio tua.* O'. σοι στρωμνή. Θ. διαπέτασμά σου.⁹
לִנְסִי. *In vexillum.* O'. δόξαν. Σ. εις ιστίον.¹⁰
 8. **יֹשְׁבָיו**. *Habitantes.* O'. ÷ και οι άρχοντές σου 4 οί κατοικοῦντες.¹¹
רִמְיָשׁ. *Remiges.* O'. κωπηλάται. 'A. ρωποπῶλαι.¹²
 9. **גִּבְלֵי**. *Gebal* (Graecis Βύβλος vel Βίβλος). O'. Βιβλίον. 'A. Σ. Βίβλου. Θ. Γεβάλ.¹³
וּמִלְחֵיהֶם. *Et nauitae eorum.* O'. και οι κωπηλάται ('A. ναῦται¹⁴) αὐτῶν.
לְעָרֵב מִמְרָבָךָ. *Ad faciendum mercaturam tuam.* O'. ἐπὶ δυσμὰς δυσμῶν. 'A. εις πλήθος συναλλαγῆς σου. Σ. [οί] ἀμειβόμενοι τῇ ἐπιμιξίᾳ σου. Θ. συμμίζαι συμμικτοῖς σου.¹⁵
 10. **לִיבְיָם**. *Et Libyes.* O'. και Λίβυες. Οί Γ'. Οὐδ.¹⁶

10. **מִן וְכִבְעֵי**. *Clypeos et galeas.* O'. πέλτας και περικεφαλαίας. 'A. θυρεὸν και περικεφαλαίας. Σ. ἀσπίδα...¹⁷
 11. **רְבִיב**. *Circumquaque.* O'. Vacat. ✕ κύκλω 4.¹⁸
וְגִמְדֵיהֶם. *Et milites audaces.* O'. φύλακες. 'A. (juxta ed. 1^{mam}) πυγμαῖοι.¹⁹ Aliter: 'A. .. τετελεσμένοι. Σ. ἀλλὰ και Μῆδοι. Θ. και Γομαδείμ.²⁰
עַל יְהוֹמוֹתַי. *Super muros tuos.* O'. ἐπὶ τῶν ὀρμῶν (Οί Γ'. τειχῶν²¹) σου.
 12. **תְּרַשְׁתָּם**. O'. Καρχηδόνιοι. 'A. Σ. Θ. Θαρσεῖς.²² 'O Σύρος και ὁ Ἑβραῖος Θαρσίς.²³
קָו. *Orum.* O'. ἰσχύος σου. Οί Γ'. πλοῦτου.²⁴
 13. **יָן וְתִבְלֵי תְּוֹבָל**. *Javan* (Graecia), *Tubal et Mesech.* O'. ἡ Ἑλλάς, και ἡ σύμπασα, και τὰ παρατείνοντα. 'A. ἡ ἀνθοβέλ, και Μοσόχ. Σ. Ἰωνία...²⁵

⁹ Codd. 86, 88. ¹⁰ Syro-hex. **לְאִשְׁתִּי**. Cf. Hex. ad Jesai. xxx. 17. xxxiii. 23. ¹¹ Sic Syro-hex. Cod. 87 pingit: ÷ και οι άρχοντες — κατοικοῦντες 4. Theodoret.: τὸ Ἑβραίων και τὸ Σύρων οὐκ ἔχει οι άρχοντές σου, ἀλλ' οι γείτονές σου. ¹² Codd. 86, 88, teste Parsonsio. De Reg. ad **רִמְיָשׁ**, *nauitae tuae*, O'. κυβερνήται σου, lectionem aptat. Vox Graeca ρωποπῶλης, *scrutarius, rerum minutarum venditor*, rectius commutatur cum Hebraea **רִמְיָשׁ** Nehem. iii. 31, 32 in LXX. ¹³ Cod. 86. Mendose Cod. 88: 'A. Σ. γεβάλ βίβλου. Cod. XII in marg.: Γαιβάλ Βυβλίον. Syro-hex. char. med. affert: **גַּבְלֵי**. **גַּבְלֵי**, appiecto ΓΑΙΒΑΛ. ¹⁴ Codd. 86, 88. ¹⁵ Idem. Suspicio integram Symmachi lectionem existisse: ἦσαν ἐν σοὶ ἀμειβ. τῇ ἐ. σου; haec enim ipsa ante (και) ἐγίνοντό σοι in textum inferunt Codd. 22, 23, 36, alii, et Theodoret. Etiam Syro-hex. sine artic. affert: Σ. ἀμειβόμενοι τῇ ἐ. σου (**וְהָיוּ אִתְּךָ מִמְרָבָךָ**). ¹⁶ Cnd. 86, teste De Reg. Legendum videtur **וּדְבָרֵי**, coll. Hex. ad Jerem. xlv. 9. Ezech. xxx. 5. ¹⁷ Cod. 86, teste De Reg. Parsons, e Codd. 86, 88 affert: 'A. περικεφαλαίας και θυρεὸν (Cod. 86 θυραιον). Σ. ἀσπίδα. ¹⁸ Sic Codd. XII, 87, 88. Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22 (add. ἦσαν), 23 (idem), 26, alii, et Hieron. ¹⁹ Hieron. *Pygmaei* autem sunt *nani*, quasi *unius cubiti viri*, a **קָו**, *ulna*, non ut Hieron. autumat, "*bellatores... ἀπὸ τῆς πυγμῆς*, quae Graeco sermone in *certamen* vertitur." ²⁰ Cudd. 86, 88: 'A. τετελεσμένοι (quasi a **קָו**, *perfecit*!).

Σ. Μῆδοι. Θ. Γομαδείμ. Hieron.: "Sym., *Medos*; LXX, *custodes*; Theod., *Gomadiim*, ipsum Hebraicum, interpretati sunt." Denique Syro-hex.: Σ. ἀλλὰ και Μ. (**וְהָיוּ אִתְּךָ**). Θ. και Γομαδείν (**וְהָיוּ אִתְּךָ**, sic male divisa voce). Duplicem versionem, ἀλλὰ και Μῆδοι, retento φύλακες, in textum inferunt Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Theodoret. (Lectionem **וְהָיוּ אִתְּךָ** agnoscit etiam Chaldaeus, vertens: *et etiam Cappadoces*.) ²¹ Codd. 86, 88. ²² Idem. Syro-hex. in marg. char. med.: Οί λοιποὶ ἐρμηνεύται Θαρσεῖς ἐξέδοκαν, ὃ ἐρμηνεύεται, σκοπὰ χαρίτων (**וְהָיוּ אִתְּךָ**). Cf. ad Cap. i. 16. ²³ Theodoret. Cf. ad Cap. xxxviii. 13. ²⁴ Codd. 86, 88. ²⁵ Idem. Pro ἡ ἀνθοβέλ Aquilae tribuendum videtur Ἰάν (vel potius Ἰαουάν; cf. ad v. 19), Θοβέλ. Ad ἡ Ἑλλάς (**וְהָיוּ אִתְּךָ**) (non, ut Norberg., ad φύλακες, v. 11) Syro-hex. in marg. sine indicē appingit: **וְהָיוּ אִתְּךָ**. Pro **וְהָיוּ אִתְּךָ**, quod nullum sensum praebet, corrigo: **וְהָיוּ אִתְּךָ**, cui statim subjicitur, nominis Hebræi explicandi gratia, **וְהָיוּ אִתְּךָ**. Hieron.: "JAVAN Graeciam sonat, quae interpretatur, *Est et non est*." Scilicet Hebraei, gens excoGITANDIS ETYMIS nata, quomodocunque hunc sensum extuderunt ex **וְהָיוּ אִתְּךָ**, *est*, **וְהָיוּ אִתְּךָ**, *et*, et **וְהָיוּ אִתְּךָ**, *non est*.—"En vero scholion a Norbergio non allatum: **וְהָיוּ אִתְּךָ**. **וְהָיוּ אִתְּךָ**. **וְהָיוּ אִתְּךָ**. **וְהָיוּ אִתְּךָ**. Ex hoc scholio correctio **וְהָיוּ אִתְּךָ** confirmatur, puto."—*Ceriumi*.

13. מַעְרָבָה. *Mercaturam tuam.* Ο'. τὴν ἐμπορίαν ('Α. συναλλαγὴν. Σ. ἐπιμιξίαν. Θ. συμμικτόν²⁶) σου.
14. וּפְרָדִים. *Et mulos.* Ο'. Vacat. ✕ καὶ ἡμίονους 4.²⁷
 וְעִבְרֹנִי. *Nundinationes tuas.* Ο'. τὴν ἀγοράν σου. 'Α. ἐγκατάλειμμά σου.²⁸
15. בְּנֵי רֶדָן. Ο'. υἱοὶ 'Ροδίων. Οἱ Γ'. υἱοὶ Δαδάν.²⁹
 קַרְנֹת שֵׁן. *Cornua eboris.* Ο'. ὀδόντας ἐλεφαντίνους. Οἱ Γ'. κέρατα .³⁰
 וְהַבְּנִים הַשִּׁבּוּ אֶת־הַשֵּׁן. *Et ligna ebena reddiderunt ut pretium tuum.* Ο'. καὶ τοῖς εἰσαγομένοις ἀντεδίδους τοὺς μισθοὺς σου. Σ. καὶ ἐβένους ἀντέδωκαν ἀμείψεις σου.³¹
16. סַחְרָה שִׁירָא. *Syria negotiatrix tua.* Ο'. ἀνθρώπους ἐμπορίαν σου. 'Α. 'Εδὼμ ἐμποροί σου. Σ. Θ. Συρία . . .³²
 מַעְשֵׂה. *Opus tuorum.* Ο'. τοῦ συμμίκτου σου. 'Α. ποιημάτων (σου). (Σ. Θ.) τῶν ἔργων σου.³³

16. כַּרְבֻּנֻלָּה. *Carbunculo.* Ο'. Vacat. Alia exempl. ἐν ἀφέκ, s. ἐν ἀφέγ.³⁴ 'Α. συναλλαγὴν σου. Σ. πολύμιτα. Θ. ἐν ἀφέκ.³⁵
 מַרְרָמָה. *Purpuram.* Ο'. στακτήν. Οἱ Γ'. πορφύραν. 'Α. ἴασπιν.³⁶
 וְבוּרָה. *Et byssum.* Ο'. ἐκ Θαρσεῖς. 'Α. Σ. Θ. καὶ βύσσον.³⁷
 חֹמָה. *Et corallum.* Ο'. καὶ 'Ραμόθ. 'Α. et serica (s. subtilia).³⁸
 רֹחַבֵּי. *Et rubinum.* Ο'. καὶ Χορχόρ. Πάντες καὶ Χοδχόδ.³⁹
 וְעִבְרֹנִי. Ο'. τὴν ἀγοράν σου. 'Α. ἐν ἐγκατάλειμμασί σου.⁴⁰
17. רַפְנָג. *Et rannag* (vox incertae significationis). Ο'. καὶ μύρων, ÷ καὶ κασίας 4. 'Α. καὶ φενέγ. Σ. καὶ φανάγ. Θ. καὶ φενέν (fort. φενέγ).⁴¹
 מַעְרָבָה. Ο'. εἰς τὸν σύμμικτόν σου. 'Α. συναλλαγὴν σου.⁴²
18. מַעְשֵׂה בְּרַב. Ο'. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. ἐν πλήθει ἔργων σου 4.⁴³

²⁶ Codd. 86, 88 (cum Θ. συμμικτούς). Cf. ad v. 9.
²⁷ Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, alii, et Syro-hex., qui omnes ἵππους pro ἵππος habent. ²⁸ Cod. 86 (passim cum ἐγκατάλιμμα), teste De Reg. ²⁹ Idem. Hieron.: "Sed melius est *Dadan* alterius loci nomen accipere, ut et in Hebraico, et apud ceteros interpretes habetur." ³⁰ Codd. 86, 88. Codd. 22, 23, 48, alii, in textu: κέρατα καὶ ὀδ. εἰλ. ³¹ Cod. 86, teste De Reg. (Minus probabiliter Parsons. e Cod. 86 ἀντέδωκα, e Cod. 88 autem ἀντέδωκας exscripsit.) Theodoret.: τὰ κέρατα ὁ Σὺμ. ἐβένους ἠρμήνευσεν, ἀφ' ὧν τὰ ἐβένια καλούμενα γίνονται; cujus lapsus indicavit Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 407. ³² Codd. 86, 88. ³³ Idem: 'Α. ποιημάτων τῶν ἔργων σου, ex duplici versione. Cf. ad v. 18. ³⁴ Prior lectio est in Comp., Codd. 23, 62, 147; posterior in Codd. 87, 88, Syro-hex. (כַּרְבֻּנֻלָּה). Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ ἐν ἀφέκ; Parsons. vero ex eodem: καφέκ. ³⁵ Cod. 86 (cum Ο'. Θ. ἐν ἀφέκ), teste De Reg. Montef. e Cod. Jes. edidit: 'Α. συναλλαγὴ σου. Σ. πολύμιτα (s. πολύμιτα). Syro-hex. affert: Σ. πολύμιτα (سحاب سحاب). Cf. ad Cap. xvi. 13). Tandem Hieron.: "In *arphach*, quod de Theodotionis editione in LXX additum est, pro quo Sym. vertit *polymita*." ³⁶ Cod. 86,

teste De Reg., et Cod. 88, teste Parsons., qui e Cod. 86 exscripsit: 'Α. σσπς (sic). Οἱ Γ'. καὶ πορφύραν. Syro-hex. Symmacho continuet: + כַּרְבֻּנֻלָּה. Hieron.: "*Stacten* quoque, pro qua omnes alii *purpuram* interpretati sunt, quae Hebraice dicitur *ARGAMAN*." (Aquilae lectio *ἴασπιν* nescio an ad Hebraicum כַּרְבֻּנֻלָּה potius referenda sit.) ³⁷ Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 36, alii, in textu: καὶ βύσσον ἐκ Θ. Hieron.: "*Ei varietates ex Tharsis*, pro quo in Hebraeo aus dicitur, quae ab omnibus in *byssum* translata est." ³⁸ Hieron.: "Pro *ramoth* Aquila *serica*, vel *subtilia*, interpretatus est." ³⁹ Idem: "*Chodchod* vero omnes interpretes, ita ut in Hebraeo positum est, transtulerunt." Solus Cod. 23 in textu habet *χοδ χοδ* (sic). Cf. Hex. ad Jesai. liv. 12. ⁴⁰ Codd. 86, 88. Cf. ad v. 14. ⁴¹ Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Verbum Hebraicum *PHANAG* Aq., Sym. et Theod. ita ut apud Hebraeos positum est, transtulerunt; pro quo LXX *unguenta*, nos *baissanum* vertimus." Cod. 87, Syro-hex. in textu: + καὶ κασίας, καὶ πρῶτον μέλι 4, pro quo pingendum erat: + καὶ κασίας 4, καὶ + πρῶτον 4 μέλι. Haec, καὶ κασίας, non vertit Hieron. ⁴² Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad v. 13. ⁴³ Idem. Sic in textu Comp., Codd. XII, 23, 36, alii, Syro-hex., et sub aster. Cod. 87.

18. וְיָן. *Opunt.* Ο. δυνάμεώς σου. Οί Γ. πλούτου.⁴⁴

יַיִן חַלְבֹּן. *Vino Chalybonis.* Ο. οἶνος ἐκ Χελβόν. 'Α. ἐν οἴνῳ χαλβάνη. Σ. ἐν οἴνῳ λιπαρῷ.⁴⁵

וְצֵרָה. *Et lana candida.* Ο. καὶ ἔρια (alia exempl. add. στίλβοντα; alia, στίλβά⁴⁶) ἐκ Μιλήτου.⁴⁷ 'Α. Θ. καὶ ἐν ἐρίοις Σοῦρ.⁴⁸ Σ. καὶ ἐν ἐρίοις στίλβοις.⁴⁹

19. (s. מַחְסֵי) לְיָן מִמְּזֵל. *Vedan et Javan textum* (s. de Usal). Ο. καὶ οἶνον... ἐξ 'Ασήλ. Alia exempl. ÷ καὶ οἶνον ♣, ✕ καὶ Δὰν καὶ 'Ιωνιὰν Μωζήλ ♣.⁵⁰ 'Α. Ο. ✕ καὶ Δὰν καὶ 'Ιουὰν ἀπὸ 'Ιουζάν (fort. 'Ιουζάλ).⁵¹ Σ. καὶ Δὰν καὶ 'Ιουὰν ἀπηνεγμένοι (eis τὴν ἀγοράν σου).⁵²

בְּעִבְרָתָא. Ο. Σ. eis τὴν ἀγοράν σου. 'Α. ἐν τῷ ἐγκαταλείμματί σου.⁵³

וְתָבֵר. *Praebuerunt; ferrum ni-*

teps. Ο. ἔδωκαν. ÷ ἐξ 'Ασήλ ♣ σίδηρος εἰργασμένος.⁵⁴ Σ. προσέθηκον (s. προσέθετο) σίδηρον.⁵⁵

19. חֲסִי. *Casia.* Ο. Vacat. 'Α. σπαρτίον. Σ. στακτήν. Θ. καιδδά.⁵⁶

וְחֲסִי וְצֵרָה. *Casia et calamus aromaticus in mercatura tua erant.* Ο. καὶ τροχιάς (Οί Γ. κάλαμος⁵⁷) ἐν τῷ συμμίκτῳ σου ἔστι ('Α. ἦν. Σ. ἐγένετο. Θ. ἐγενήθη⁵⁸). Σ. στακτή καὶ κάλαμος ἐπιμξίαι σου ἐγένοντο.⁵⁹

20. שְׂרָפָה. *In vestibus stratis.* Ο. μετὰ κτηνῶν ἐκλεκτῶν. 'Α. ἐν ἱματισμῷ ἐλευθερίας. Σ. ἐν ἐνδύμασιν ἐπιβλήτοις. Θ... ἐπικαλύπτῳ.⁶⁰

22. חֲנָנִי. *Negotiatores.* Ο. ἔμποροι. 'Α. ✕ ὡς ♣. Σ. Θ. ✕ οἱ ♣.⁶¹

וְחֲנָנִי וְכָל-בְּשָׂרֵי שָׂרָה. *Cum praecipuo omnium aromatum, et cum omni lapide pretioso.* Ο. μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων ('Α. ἀρωμάτων⁶²) καὶ λίθων χρηστῶν ('Α. Σ. Θ. τιμίων⁶³).

44 Codd. 86, 88. 45 Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. affert: *חַלְבֹּן חַלְבֹּן*. Hieron.: "Pro vino pingui, quod interpretatus est Sym., et apud Aquilam et Theodotionem, et in ipso Hebraico habet, *vinum de Helbon.*" Minus probabiliter Polychron. apud Nobil., et Theodoret. testantur: τὸ δὲ Χελβόν, χαλβάνην ὁ Σύμ. ἠρμήκευσεν. 46 Prior lectio est in Codd. 22, 36, aliis; posterior in Ald., Codd. 42, 68, aliis. Comp.: καὶ ἔριον στίλβον. 47 Hieron.: "LXX pro *lanis coloris optimi, lanas de Mileto, sive Soor, senserunt. Miletum* in Hebraico non habetur; sed quia inde lanas praecipuae deferuntur, pro *Soor Miletum* interpretati sunt." 48 Idem: "Ubi nos posuimus, *lanis coloris optimi, sive splendidibus, et Aq. et Theod. transtulerunt, in lanis Soor.*" Cod. 86, teste De Reg.: 'Α. Σοῦρ. 49 Syro-hex. Symmacho continuat: *וְצֵרָה חַלְבֹּן*. Parsons. e Codd. 86, 88 affert: Σ. στίλβοις, probabilius quam De Reg., qui e Cod. 86 exscripsit: Σ. στίλβη. 50 Sic Codd. 87, 88, qui piogunt: καὶ Δ. καὶ 'Ι. ✕ Μωζήλ ♣. Syro-hex. vero: + καὶ ἔρια ἐκ Μ. καὶ οἶνον ♣ ✕ καὶ Δ. καὶ 'Ι. ἀπὸ 'Οζήλ (*וְצֵרָה חַלְבֹּן חַלְבֹּן*) ♣. Hieron.: "LXX: ✕ *Dan et Javan et Mozel in nundiniis tuis; quae in editione eorum de Theodotione addita sunt.*" 51 Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Aquila vero pro *Mozel* posuit *de Usal.*" 52 Syro-hex. in continuatione: *וְתָבֵר חַלְבֹּן חַלְבֹּן*

(*חַלְבֹּן חַלְבֹּן*). De Reg. e Cod. 86 affert: Σ. ἀπηνεγμένα (sic), quae lectio cum participio passivo *חַלְבֹּן* (non cum activo *חַלְבֹּן*, ut falso exscripsit Norberg.) conciliari posse videtur. (Exemplis hujus formae a Bersteinio et Payne Smith allatis addo praeter hunc locum Jerem. xxxi. 21: *חַלְבֹּן חַלְבֹּן* (non, ut Norberg., *חַלְבֹּן חַלְבֹּן*), *πεπόμενα*. Conferri potest ejusdem formae *חַלְבֹּן* pro *ἡται* Jessai. xxiii. 21, ubi Syrum nostrum vereor ut frustra erroris insinulaverim.) Sin autem Graeco ἀπηνεγμένοι mediam vim tribuamus (ut in loco Esth. iii. 13: καὶ δεύτερον τῶν βασιλευῶν γέρας ἀπηνεγμένους), consentientem habebimus Hieronymum, qui ait: "Pro *Mozel* quoque Sym. transtulit *deferens.*" 63 Cod. 86, teste De Reg. 64 Cod. 87 pingit: + ἔδωκαν. ἐξ 'Ασήλ ♣ σ. εἰργ.; Syro-hex. vero: + eis τὴν ἀγοράν σου ἔδωκαν ♣. ἐξ 'Ασήλ σ. εἰργ. 65 Syro-hex. Symmacho continuat: *וְחֲסִי חַלְבֹּן*. 66 Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Parsons. e Cod. 86 exscripsit: Σ. στακτή. Aquilae lectionem in textum inferunt Codd. 62, 147. 67 Codd. 86, 88. 68 Cod. 86, teste De Reg. 69 Syro-hex. in continuatione: *וְחֲסִי חַלְבֹּן חַלְבֹּן*. Cf. ad vv. 9, 13. 60 Codd. 86, 88. Ad Theodotionem Parsons. tentat *ἐπικαλύπτῳ*, quae vox nulla est. 61 Cod. 86, teste De Reg. Praemittunt ol Codd. 62, 147, 228. 62 Codd. 86, 88. 63 Cod. 86, teste De Reg. Parsons. e Codd. 86, 88 affert:

23. חָרָן וְנַנְיָה וְעֵדֶן רִבְלִי. Ὁ. Χαρρὰ καὶ Χαναὰ, οὗτοι ἔμποροὶ σου. Alia exempl. Χαρρὰν καὶ Χαναὰν ✕ καὶ Δαιδὰν †, ÷ οὗτοι † ἔμποροὶ σου.⁶⁴

שָׁבַת אֲשׁוּר. Ὁ. ✕ Σαβὰ † Ἀσσοῦρ.⁶⁵ Οἱ Γ. Σαβὰ.⁶⁶

24. הַמְּכַרְתֵּם רִבְלֵי. Ipsi negotiatores tui. Ὁ. φέροντες ἔμπορίαν. Ἀ. Σ. αὐτοὶ ἔμποροὶ σου.⁶⁷

בְּמַכְלֵיִם בְּגִלְוָי. Cum mercibus exquisitis et palliis. Ὁ. Vacat. Alia exempl. ✕ ἐν Μαχαλίμ καὶ ἐν Γαλιμά †.⁶⁸ Ἀ. Σ. ἐν ἐγκατασκευοῖς εἰλήμασιν. Θ. ἐν Μαχαλίμ καὶ (ἐν) Γαλιμά.⁶⁹

תְּהַלֵּלַת וְרִקְמָה. Hyacinthi et operis plumarii. Ὁ. ὑάκινθον ✕ καὶ ποικιλίαν †.⁷⁰ Ἀ. ὑάκινθον καὶ ποικιλίας.⁷¹ Aliter: Ἀ. Σ. καὶ πολύμιτα.⁷²

וּבְגָנֵי בְרוּמִים. Et cum cistis vestium polymitarum. Ὁ. καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοῦς. Ἀ. Σ. καὶ ἐν μαγάζοις συγκειμένοις. Θ. καὶ ἐν γάζαις Βαραμείμ.⁷³

24. וְנִרְחַם בְּמַרְבְּלֵי. Et compactis (s. cedrinis) in mercatibus tuis. Ὁ. καὶ κυπαρίσσινα (alia exempl. add. πλοῖα ἐν αὐτοῖς ✕ ἡ ἔμπορία σου †⁷⁴). Ἀ. καὶ κέδρος ἐν ταῖς ἔμπορίαις σου.⁷⁵

25. תַּיִתִּי תִשָּׁשׁוּ שִׁירֵי תַיִתִּי. Naves Tharsis quasi mercantium agmina (caravans) tua erant. Ὁ. πλοῖα ἔμποροὶ σου, ἐν τῷ πλήθει. Ἀ. πλοῖα Θαρσεῖς ἐλειτούργει σοι.⁷⁶

וְהִתְכַבְּרִי. Et honorata es. Ὁ. καὶ ἐβαρύνθης. Ἀ. Θ. καὶ ἐδοξάσθης.⁷⁷

27. הֲוֵיָה. Opes tuae. Ὁ. δυνάμεις (Ἀ. Θ. πλοῦτος. Σ. ὑπαρξίς⁷⁸) σου.

וְעֵבֹבֵיךָ מֵעֲרָבָה. Ὁ. καὶ ὁ μισθός σου, καὶ τῶν συμμίκτων σου. Ἀ. καὶ ἐγκατάλειμμά σου, συναλλαγὰί σου. Σ. τὰ ἀποθέματά σου, καὶ ἡ ἐπιμίξια σου. Θ. καὶ ἀγορά σου, ὁ σύμμικτός σου.⁷⁹

וְיִקְרַן בְּדִקְוָה. Reficientes fissuras tuas (in navibus). Ὁ. καὶ οἱ σύμβουλοί σου. Ἀ. οἱ ἰσχυροποιούντες τὴν ἐπισκευὴν σου. Θ. οἱ κρατύνοντες τὸ βεδέκ σου.⁸⁰

Ἀ. τιμίον. Codd. 62, 147: μετὰ πρῶτον πάντων ἡδ. καὶ ἐν παντὶ λίθων χρηστῶν; unde nescio an integra Aquilae versio sic constituenda sit: μετὰ πρῶτον πάντων ἀρωμάτων, καὶ ἐν παντὶ λίθῳ τιμίῳ. ⁶⁴ Sic Codd. 87, 88 (uterque cum Χανὰ et Δαδὰν), Syro-hex., et sine aster. et obelo Codd. III, XII, 26, 42, alii. ⁶⁵ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 147, Hieron. ⁶⁶ Cod. 86, teste De Reg. ⁶⁷ Idem. ⁶⁸ Sic Codd. 87, 88 (uterque cum Μαλαχείμ), Syro-hex., Hieron., et sine aster. Comp. (cum Γαλίμ), Codd. 22, 36, alii. ⁶⁹ Cod. 86, teste De Reg., ubi vitiose scriptum: Ἀ. Σ. ἐν γκαί σκεῖοις ἢ λήμμασι. Emendatius Codd. 62, 147 post ἔμπορίαν in textum inferunt: ἐνεγκατασκευοῖς εἰλεμασιν (sic). Theodoret.: τὸ δὲ, ἐν Μαχαλίμ καὶ ἐν Γαλιμά, ὑάκινθον, καὶ ποικιλίαν, καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοῦς ἐν μαγάζοις συγκειμένους, ὁ Ἀκύλας οὕτως ἠρμήνευσεν ἐγκατασκευοῖς εἰλήμασιν (sic) ὑάκινθου καὶ ποικιλίας, καὶ ἐν μαγάζοις συγκειμένοις τὸ δὲ, ἐν μαγάζοις, ἀπὸ τοῦ Ἑβραίου ἐξελληνίζει σημαίνει δὲ, ἐν ἀποκρύφοις σκεύεσιν οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος νόησας ἠρμήνευσεν. (Syri lectionem non ad ἐν μαγάζοις, sed ad Hebraea בְּגִלְוָי בְּמַכְלֵי perperam aptat Montef.) Hieron.: "Quod autem de Theodotione in LXX additum est, in Machalim et in Galima, Sym. interpretatus est pretiosis innohucris." (Ad ἐγκατασκευοῖς, pro quo Schleusner.

in Orusc. Crit. p. 408 frustra tentat ἐν κατασκευοῖς, cf. ad Cap. xxiii. 12.) ⁷⁰ Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron. vertit: hyacinthum et ✕ polymita, notans: "Polymita quoque, quae Theod. κατά interpretatus est, de Aq. et Sym. addidimus." Parsons. e Cod. XII exscripsit: ✕ Οἱ Γ. ὑάκινθον καὶ ποικιλίαν θησαυροῦς (in marg. Ἀ. Θ. ἐν γάζαις). ⁷¹ Theodoret., ut supra. ⁷² Hieron., ut supra. ⁷³ Cod. 86, teste De Reg. Pro ἐγκειμένοις ex Theodoro, ut supra, rescripsimus συγκειμένοις. Praetera ad σχοῖοις δεδεμένοις (sic) Cod. XII in marg. affert: ἐν μαγάζοις συγκειμένοις. Duplex versio, καὶ θ. ἐκλεκτοῦς ἐν μαγάζοις συγκειμένους (s. συγκελεμένους) est in Codd. 22, 23, 36, aliis. ⁷⁴ Sic Syro-hex. Codd. XII (a 1ma m.), 87, 88: καὶ κυπ. ✕ ἐν αὐτοῖς ἡ ἔμπορία σου. Alii aliter. ⁷⁵ Codd. 86, 88. ⁷⁶ Idem in continuatione. Statim Cod. 87: ἐν τῷ συμμίκτῳ ✕ σου †, ubi pronomen reprubat Cod. XII. ⁷⁷ Codd. 86, 88. ⁷⁸ Idem. ⁷⁹ Idem. Parsons. affert: "Θ. ἡ ἀγορά σου 86, et sic, om. ἡ, 88." ⁸⁰ Cod. 86, teste De Reg., qui Theodotioni κρατύναντες tribuit. Parsons. vero e Codd. 86, 88: Ἀ. οἱ ἰσχ. τὴν ἐπίσκεψίν (sic) σου. Θ. οἱ κρατύνοντες τὸ β. σου. Ad ἐπισκευὴν cf. Hex. ad 4 Reg. xii. 5.

27. **וַיַּעֲבֹדוּ מִעַרְבָּךְ.** *Et facientes mercaturam tuam.*
 O'. καὶ οἱ σύμμικτοί σου ἐκ τῶν συμμίκτων σου. Σ. καὶ ἐπιμιγνύντες τὴν ἐπιμίξίαν σου.⁸¹
וְהָיָה לְךָ כוֹתֵל. *Coetu tuo.* O'. συναγωγή σου. Θ. ἐκκλησία σου.⁸²
וְהָיָה לְךָ אֲשֶׁר בְּתוֹכָהּ. O'. * ἡ ἐν μέσῳ σου.⁸³
28. **וַיִּצְוֶנּוּ מִן־הַשָּׂדֶה.** *Contremiscent agri suburbani.*
 O'. φόβῳ φοβηθήσονται. Σ. σεισθήσονται οἱ ἀπῶθεν. Θ. σαλευθήσονται αἱ πατρίαι.⁸⁴
29. **וַיִּמְנוּ אֲנִי וְהָיָה לָם.** O'. ἀπὸ τῶν πλοίων * αὐτῶν.⁸⁵
וְהָיָה לָם. *Nautae.* O'. καὶ οἱ ἐπιβάται. Σ. ναῦται.⁸⁶
כָּל חֲבֵרֵי. *Omnnes gubernatores.* O'. καὶ οἱ πρωρεῖς. OI Γ'. * πάντες ἐ κυβερνήται.⁸⁷
30. **וַיִּשְׁמְעוּ.** *Et clamorem edent.* O'. καὶ ἀλάξουσιν. 'A. Θ. καὶ ἀκουτιοῦσιν. Σ. καὶ ἀκουστὴν ποιήσουσιν.⁸⁸
וְהָיָה לָם. *Amarae.* O'. πικρόν. Θ. πικρῶς.⁸⁹
וַיִּשְׁפְּחוּ. *Volutabunt se.* O'. στρώσονται. Alia

- exempl. ὑποστρώσονται.⁹⁰ 'A. κυλισθήσονται.⁹¹
- 31, 32. **וַיִּבְכּוּ וַיִּשְׁקֹטוּ וַיִּגְדְּלוּ מִן־הָיָה לְךָ כוֹתֵל.**
וְהָיָה לְךָ כוֹתֵל: M'. **וְהָיָה לְךָ כוֹתֵל:**
 O'. Vacat. * (Θ.) καὶ φαλακρώσουσιν ἐπὶ σὲ φαλάκρωμα, καὶ περιζώσονται σάκκον, καὶ κλαύσονται περὶ σοῦ ἐν πικρασμῷ ψυχῆς, καὶ κοπετὸν πικρὸν λήψονται ἐπὶ σέ.⁹²
32. **וַיִּבְכּוּ וַיִּשְׁקֹטוּ וַיִּגְדְּלוּ מִן־הָיָה לְךָ כוֹתֵל.**
וְהָיָה לְךָ כוֹתֵל: *Et tollent super te in lamentatione sua naeniam, et carmen lugubre edent super te: Quis est sicut Tygris, sicut en quae ad silentium redacta est in medio maris? O'. καὶ λήψονται οἱ υἱοὶ αὐτῶν (Θ. β. β.) ἐπὶ σὲ θρήνον, θρήνημα Σόρ πόσον τινά. * (Θ.) καὶ ἀναλήψονται ἐπὶ σὲ υἱοὶ αὐτῶν θρήνον, θρήνημά σοι: τίς ὡπερ Τύρος κατασιγηθεῖσα ἐν μέσῳ θαλάσσης.*⁹³
וְהָיָה לְךָ כוֹתֵל: O'. οἱ υἱοὶ αὐτῶν. 'A. * ἐνιαιτων.
 Σ. * ἐν μέλει. Θ. * εἰς (μέλος).⁹⁴*

⁸¹ Codd. 86, 88. (Parsons. e Cod. 86 in fine add. Δην.) Sic in textu Comp. (cum καὶ οἱ ἐπ.), Cod. 23. Cf. ad v. 9.
⁸² Cod. 86, teste De Reg. ⁸³ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. Codd. 62, 147: οἱ ἐν μ. σου. In editis articulus abest.
⁸⁴ Codd. 86, 88. Prorsus consone Syro-hex. **וְהָיָה לְךָ כוֹתֵל** + **וְהָיָה לְךָ כוֹתֵל**. De scriptura **אָפְוּתֵן** pro **אָפְוּתֵן** (Hex. ad Psal. xxvii. 1) cf. Lobeck. ad Phryn. p. 9. ⁸⁵ Sic Cod. 87, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ⁸⁶ Codd. 86, 88. ⁸⁷ Cod. 86, teste De Reg. Paulo aliter Parsons.: "Oι Γ'. * πάντες οἱ κ. 86. Sic, sine *, 88." In Codd. 62, 147 duplex versio est: καὶ πάντες οἱ πρωρεῖς πάντες κυβερνήται. ⁸⁸ Codd. 86, 88. ⁸⁹ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. III, 26, 42. ⁹⁰ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. ⁹¹ Codd. 86, 88. ⁹² Cod. XII in marg. (et in alio marg. **ξυρήσονται** pro **φαλακρώσουσιν**). Sic in textu Comp. (cum **ξυρήσονται ἐπὶ σοὶ** pro **φαλακρώσουσιν ἐπὶ σέ**), Ald. (cum **φαλακρώματα**), Codd. III (cum **φαλακρώματα**, **περιζώνται**, et **ἐκοστήσονται** pro **λήψονται ἐπὶ σέ**), 22 (cum **ξυρήσονται**, et sine clausula, καὶ κοπετὸν — ἐπὶ σέ), 23 (ut Comp.), 26 (ut III, nisi **περιζώσονται**), alii, et sub aster. Codd. 87, 88 (cum **καρδίας** pro **ψυχῆς**), Syro-hex. (cum **φαλακρώματα**). Hieron.: "Quid autem sequitur: *Et cadent [ξυρήσονται] super te calvitium, et accipientur cilicis, et plorabunt te in amaritudine animae*

ploratu amarissimo, et assument super te carmen lugubre, et plangent te, in LXX non habetur, sed de Theodotionis editione additum est." ⁹³ Cod. Jes., teste Parsonsio. Montef. ex eodem affert: * Θ. καὶ λήψονται (sic) — **θρήνημά σοι**: deinde ex Drusio [Nobil.]: "Ἄλλ. τίς — **θαλάσσης**; In Cod. 87 locus sic habet: **λήψονται ἐπὶ σέ + οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐπὶ σέ θρήνον, θρήνημά σοι * τίς — θαλάσσης** *. Syro-hex. uno tenore habet: * καὶ φαλακρώσουσιν — καὶ κ. πικρὸν λήψονται ἐπὶ σέ οἱ υἱοὶ αὐτῶν θρήνον, θρήνημα Σόρ (**θ. β. β.**) τίς ὡπερ Τύρος (**θ. β. β.**) κατασιγηθεῖσα (**חַלְלָהּ**) ἐν μέσῳ θαλάσσης *; Tandem Hieron.: "*Quae est ut Tygris, quae obtulit (sive contulit) in medio maris? Quod in LXX non habetur.*" Habetur quidem, praeter testes jam memoratos, in Comp. (cum τῆς θαλ.), Ald., Codd. III, 22, 23 (ut Comp.), 26 (cum ὡς τ.), aliis, et Theodoret. (ut Comp.). ⁹⁴ "Barb. in marg. Quod ad quam vocem Hebraicam respiciat divinare uescio, nisi forte ad **וְהָיָה**, sed Aquila multum distaret."—*De Reg.* Parsons. ad **θρήνον** affert: "'A. **ενιαιτων**. Σ. **εν μελει** 88. Sic nisi **ενιατων** 86." Synmachii lectionem non ad **וְהָיָה**, sed ad **וְהָיָה** pertinere nullus dubito, coll. Hex. ad Jerem. ix. 9, 19. Amos v. 16. Aquilae autem manifeste vitiosam scripturam **ενιατων** nescio an fas sit resolvere in **εν ια** (unde **ιασμων**, *carmen lugubre*, Hex. ad Jerem. xxv. 30) αὐτῶν, ut ad idem Hebraicum referatur.

32. **קָמַתְךָ**. ✕ Θ. κατασιγηθείσα. 'Α. ὡς ὕψος αὐτῆς.⁸⁶
33. **מִיָּמִים עָבְדוּן תְּנִיחָן**. *Per hoc quod exierunt punctionationes (merces) tuae de paribus.* Ο'. (πύσον τινὰ) εὔρες μισθὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης. 'Α. ἐν τῷ ἐξελεθῆν ἐγκατάλειμμά σου... Σ. ἐν τῷ προβαλέσθαι τὴν προσθήκην σου... Θ. ἐν τῷ ἐμπορεύεσθαι (fort. ἐκπορεύεσθαι) τὴν ἀγοράν σου ἐξ ἡμερῶν.⁸⁶
- הַרְבֵּה הוֹנֵה**. *In abundantia opum tuarum.* Ο'. ἀπὸ τοῦ πλήθους σου. 'Α. Θ. . . τοῦ πλούτου σου.⁸⁷
- וּמִרְעָבָה**. Ο'. καὶ ἀπὸ τοῦ συμμίκτου σου. 'Α. καὶ ἀπὸ τῆς συναλλαγῆς σου.⁸⁸
34. **מַעְרָבָה**. Ο'. ὁ σύμμικτός σου. 'Α. ἡ συναλλαγή σου.⁸⁹
35. **שָׁמַו**. *Obstupescant.* Ο'. ἐστύγνασαν. Θ. ἐθαύμασαν.¹⁰⁰
- שָׁעָרָה שָׁעָרָה**. *Horrescent horrore.* Ο'. ἐκοτάσει ἐξέστησαν. Σ. ὀρθοτριχῆσουσι φρίκη.¹⁰¹
- 35, 36. **כַּחֲרִים: פְּנִימֵי**. *Commoti sunt vultu. Negotiatores.* Ο'. καὶ ἐδάκρυσε τὸ πρόσωπον αὐτῶν, ἔμποροι. Σ. μεταμορφωθήσονται τὰ πρόσωπα τῶν ἐμπόρων.¹⁰²
36. **שָׁרְקוּ עָלֶיךָ**. *Sibilabunt super te.* Ο'. ἐσβρισάν σε. Σ. συριοῦσιν ἐπὶ σέ.¹⁰³
- בְּלִחְזָה עָלֶיךָ וְאֵינְךָ הָיִיתָ הַיּוֹם**. *Subita pernicies facta es, et non eris usque in perpetuum.* Ο'. ἀπώλεια ἐγένου, καὶ οὐκέτι ἔση εἰς τὸν αἰῶνα. Θ. σπουδασμός ἐγένου, καὶ οὐχ ὑπάρξεις εἰς τὸν αἰῶνα.¹⁰⁴

Cap. XXVII. 7. ÷ καὶ περιβαλεῖν σε ¹⁰⁵ 12. ÷ καὶ χρυσίον ¹⁰⁶. 21. πάντες ÷ οἱ ¹⁰⁷ ἄρχοντες. 27. ÷ ἦσαν ¹⁰⁸. 33. ÷ πάντας ¹⁰⁹ βασιλεῖς. 34. ἐν μέσφ σου ἔπεςαν (sic) ÷ πάντες οἱ κωπηλάται σου ¹⁰⁹.

CAP. XXVIII.

2. **רָמָה**. Ο'. εἰπόν. Οἱ Γ'. εἰπέ.¹
- לֵב** (bis). Ο'. θεός. Θ. ἰσχυρός.²
- שִׁבְעָה**. *Sedem.* Ο'. κατοικίαν. 'Α. καθέδραν.³
- אִישׁ אִישׁ**. Ο'. σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος. Οἱ Γ'. σὺ δὲ ὢν ἄνθρωπος.⁴
3. **כִּלְכִּלְךָ לֹא יִדְעוּ**. *Omne occultum non latet te.* Ο'. [ἡ] σοφοὶ οὐκ ἐπαίδευσάν σε τῇ ἐπιστήμῃ αὐτῶν. Σ. πᾶν ἀπόρητον οὐχ ὑπερήρι σε.⁵ Θ. πᾶν κρύφιον οὐχ ὑπερείχε σε.⁶
4. **וְכָבוֹדְךָ וְחָכְמָתְךָ**. *Sapientia tua et prudentia tua.* Ο'. μὴ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ('Α. Σ. Θ. σοφία⁷) σου ἢ τῇ φρονήσει σου. Σ. ἐν τῇ σοφίᾳ σου καὶ ἐν τῇ συνέσει σου.⁸
- וְשָׁרָה**. *Et comparasti aurum.* Ο'. καὶ ✕ ἐποίησας ⁹ χρυσίον.⁹
5. **וַיִּבָּה**. *Et elatum est.* Ο'. ✕ καὶ ¹⁰ ὑψώθη.¹⁰
7. **עָרֵצֵי**. *Praepotentes.* Ο'. λοιμούς. 'Α. δυνατούς. Σ. ἀκαταμαχήτους. Θ. ὑψηλοῦς.¹¹
- וַיִּרְקוּ**. *Et evaginabunt.* Ο'. καὶ ἐκκενώσουσι. Σ. καὶ γυμνώσουσι.¹²
- וַיִּלְלִי**. *Et profanabunt.* Ο'. καὶ στρώσουσι. Θ. καὶ βεβηλώσουσι.¹³

⁸⁶ Cod. 86. ⁸⁸ Idem, teste De Reg. ⁸⁷ Codd. 86, 88. ⁸⁹ Idem. Post ἀπὸ τοῦ σ. σου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: καὶ τῆς ἐπιμίξιας σου, ex Symmachi versione. ¹⁰⁰ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁰¹ Codd. 86, 88. ¹⁰² Idem. Cf. ad Cap. xxxii. 10. ¹⁰³ Syro-hex. ¹⁰⁴ Idem. Ad Graeca nostra cf. Hex. ad Psal. xxiii. 1. Ezech. xxxi. 15. ¹⁰⁵ Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: συριοῦσιν ἐπὶ σοί. ¹⁰⁶ Codd. 86, 88. Vox σπουδασμός revocat vicinum Hebraeum **תִּלְלִי** (Jerem. xv. 8) a **לָלַח**, *festinavit*. ¹⁰⁷ Syro-hex. Cod. 87: + καὶ περιβαλεῖ σε ¹⁰⁸. ¹⁰⁹ Cod. 87.

CAP. XXVIII. ¹ Cod. 86, teste De Reg. ² Codd. 86, 88. ³ Cod. 86, teste De Reg. ⁴ Idem. ⁵ Syro-hex. **לֹא יִדְעוּ לְכִלְכִּלְךָ**. Ad *ὑπερήρι* cf. ad Cap. xxxi. 8. ⁶ Codd. 86, 88. ⁷ Idem. ⁸ Syro-hex. Symmacho continuat: **וְשָׁרָה**. ⁹ Codd. 87, 88 (qui pingunt: ✕ καὶ ἐποίησας, sine cuneolo). Sic sine aster. Ald., Codd. III, XII, 26, 42, alii, Syro-hex., Hieron. In Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, habetur: καὶ περιμπίσω (ἀργ. καὶ χρυσίον). ¹⁰ Sic Cod. 87, et sine aster. Comp., Codd. 26, 48, alii, invito Syro-hex. ¹¹ Codd. 86, 88. ¹² Idem. ¹³ Idem.

8. תַּחְשֹׁל. *In foveam (sepulcrum). O'. eis ἀπόλειαν. OI Γ'. eis διαφθοράν.*¹⁴
- 9, 10. מוֹתֵי עַרְלִים תָּמוּת; בְּיַד מַלְאָכָי. *Manu interficientis te. Mortibus praeputiatorum morietis. O'. ἐν πλήθει ✕ τραυματίζόντων σε θανάτοις ✕ ἀπεριτμήτων ἀπολή.*¹⁵ *Alia exempl. ἐν χειρὶ τιτρωσκόντων σε, θάνατον ἀπεριτμήτων ἀποθανῆ.*¹⁶
12. אֶלְמֶלֶךְ. *O'. ἐπὶ τὸν ἀρχοντα. OI Γ'. ἐπὶ τὸν βασιλέα.*¹⁷
- תְּמַנְנִי. *O'. καὶ εἶπόν. OI Γ'. καὶ ἐρεῖς.*¹⁸
- תָּנִיתָ עֲמִיתָ. *Obsignans formam perfectam. O'. ἀποσφράγισμα ὁμοιώσεως. 'A. σφραγὶς ἑτοιμασιῶν. Σ. ὁμοιώματος. Θ. ἑτοιμασίας.*¹⁹
- מְלֵךְ מְלֵךְ. *Plenus sapientiae. O'. Vacat. ✕ OI Γ'. πλήρης σοφίας.*²⁰
13. גֶּן. *Horto. O'. τοῦ παραδείσου. Θ. τοῦ κήπου.*²¹

13. כָּל־אֶבֶן יָקָרָה מְצֹאָה. *Omnis lapis pretiosus fuit operimentum tuum. O'. πᾶν λίθον χρηστόν ἐνδέδεσαι. Σ. πᾶς λίθος τίμιος περιέφραξέ σε.*²²
- מְצֹאָה תִּצְנֶנָּה. *Opus tympanorum tuorum. O'. ἐνέπλησας τοὺς θησαυροὺς σου. 'A. Θ. ἔργον τοῦ κάλλους σου. Σ. ἔργον τοῦ τυμπάνου σου.*²³
- וְהָיָה. *Et foraminum (s. fistularum) tuorum. O'. καὶ τὰς ἀποθήκας σου. 'A. καὶ τρήσεῶν σου.*²⁴
- כָּוֵנוּ. *Parata sunt. O'. Vacat. Alia exempl. ✕ ἠτοίμασαν ✕. 'A. ✕ ἠτοίμασας ἐν σοί. Σ. κατεσκευάσθης. Θ. ἠτοιμάσθησαν.*²⁵
14. תַּתְּ-נִרְבֵּב מְשָׁרְבֵי הַפְּזִיחַ. *Tu es cherub expansionis (s. unktionis) protegens. O'. μετὰ τοῦ χεροῦβ ✕ κεχρισμένου τοῦ κατασκηνοῦντος ✕. Θ. . . ✕ κεχρισμένου τοῦ κατασκηνοῦντος ✕. Σ. καὶ μετὰ χεροῦβ καταμεμετρημένος .*³¹

¹⁴ Codd. 86, 88. ¹⁵ Sic Codd. 87, 88 (uterque cum ἀποθανῆ pro ἀπολή), et sine aster. Codd. III (cum ἀπεριτμήτοις), XII (om. σε), 26 (ut III), 62 (cum ἀποθανῆ), alii, et Syro-hex. (cum ἀποθανῆ). Pro θανάτοις Codd. 42, 49, alii, ἐν θανάτοις; Ald., Codd. 68, 86, alii, ἐν θανάτῳ habent. ¹⁶ Sic Comp. (cum θανάτοις), Codd. 22, 23 (ut Comp.), 36, alii. ¹⁷ Codd. 86, 88. ¹⁸ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁹ Idem. Parsons. ex eodem minus probabiliter exscripsit: 'A. ἑτοιμάσεως. Syro-hex. affert: Θ. ἑτοιμασίας (ⲛⲟⲩⲛⲟⲩⲛⲟⲩ). ²⁰ Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Π. πλ. σοφίας. Sic in textu Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ²¹ Cod. 86, teste De Reg. (In textu Syro-hex. pro ⲛⲟⲩⲛⲟⲩⲛⲟⲩ Norberg. oscitanter exscripsit ⲛⲟⲩⲛⲟⲩⲛⲟⲩ.) ²² Idem. (Parsons. c Codd. 86, 88 περιέφρασε exscripsit.) Aliter, ut videtur, Hieron.: "Hoc observandum est, non omni lapide pretioso regem Tyri fuisse circumdatum, sive opertum, et, ut Sym. transtulit, vinctum atque constrictum [περίσφιγξαι]." ²³ Codd. 86, 88. Hieron.: "Porro Symmachi interpretatio istam principem Tyri, quasi pretiosissimum monile, lapidibus scribit esse distinctum [unde nonnemo ad ἐνδέδεσαι notam hexaplaem fecit: Σ. διέστειλαι]. Denique auri tympanum vocat, in quo infixi sunt lapides." Posteriorem interpretationem ad Symmachum, non ad Hieronymum pertinere (qui error est Rosenmuelleri, Gesenii,

aliorum) recte suspicatus est Drusius. Hieron. ipse juxta Aquilam interpretatus est: *opus decoris tui.* ²⁴ Codd. 86, 88. ²⁵ Sic Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ✕ ἠτοίμασαν μετὰ τοῦ χεροῦβ κεχρισμένου τοῦ κατασκηνοῦντος, καὶ ἔδωκά σε ✕. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ Σ. Θ. ἠτοιμάσαν (Parsons. ✕ ἠτοίμασα) μετὰ τοῦ χ. κεχρισμένου. Hieron.: *Paraverunt cum cherub unctio a Deo, et habitante in tabernaculo, dedi te.* ³⁰ Codd. 86, 88 (uterque cum ἑτοιμάσας). Lectio anspecta. ²⁷ Syro-hex. ⲛⲟⲩⲛⲟⲩⲛⲟⲩ. Sic in textu Codd. 22 (cum κατεσκευάσθη), 23, 36, alii, et Theodoret. ²⁸ "Theodotio adjungit ἠτοιμάσθησαν."—*Nobil.* ²⁹ Syro-hex., qui pingit: μετὰ ✕ τοῦ χεροῦβ—κατασκηνοῦντος ✕. Sic in textu sine aster. Codd. XII, 22 (cum κεχρισμένος), 23, 36, alii. Vid. not. 25. ³⁰ De Reg. e Cod. 86 exscripsit: Θ. ✕ κεχρ. κατασκ.; Parsons. vero ex eodem: 'A. Θ. + κεχρ. τοῦ κατασκ. "In quibusdam libris sequitur, κεχρισμένος [sic Cod. 22] τοῦ κατασκηνοῦντος, quod de Theodotione additum est, et alia lectio, κεχρισμένου κατασκηνοῦντος."—*Nobil.* ³¹ Codd. 86 (teste De Reg.), 88. *Nobil.* affert: Σ. τοῦ χ. καταμεμετρημένου, et sic MS. Coislin. apud Montef. Idem e Cod. Jes. exscripsit: Σ. τοῦ κατασκηνοῦντος. (In cod. τοῦ κατασκηνοῦντος continuatio est praecedentis lectionis (vid. not. 25), cui Montef. ✕ Σ. Θ., Parsons. vero ✕ praemittit.)

14. הַתְּהַלַּכְתָּ. *Ambulasti.* O'. ἐγενήθης. Alia exempl. ἐπορεύθης.³² 'A. ἐμπεριεπάτησας.³³
15. תְּמִים. *Perfectus.* O'. ἄμωμος. 'A. τέλειος.³⁴
בְּדַרְכֶיךָ. *In viis tuis.* O'. ἐν ταῖς ἡμέραις (Οἱ Γ'. ὁδοῖς³⁵) σου.
16. רִבְזָתְךָ. *Negotiationis tuae.* O'. τῆς ἐμπορίας σου. Alia exempl. τῆς περιδρομῆς σου.³⁶
תְּוֹכָה. *Interiora tua.* O'. τὰ ταμεία σου. 'A. Σ. τὸ ἐντός σου.³⁷
וְאֶתְּךָ בְּרֹב הַסּוּכִיָּה. *Et perdam te, O cherub protegens.* O'. καὶ ἡγαγέ σε τὸ χερουβ ✕ τὸ σκιάζον.³⁸ 'A. καὶ πτερύγια χερουβ ἐσκέπασέ σε.³⁹ Aliter: 'A. ἀπολέσω σε, χερουβ ὁ συσκιάζων.⁴⁰ Σ. καὶ ἀπολέσει σε χερουβ ✕ ὁ σκεπάσας σε.⁴¹ Θ. . . ✕ τὸ συσκιάζον.⁴²
- וְאֵשׁ. *Ignis.* O'. πυρίων. 'A. πυρός.⁴²
18. הִלַּלְתָּ מְקַדְּשֵׁי. *Profanasti sanctuaria tua.* O'. ἐβεβήλωσα (alia exempl. ἐβεβήλωσας⁴⁴) τὰ ἱερά σου. Σ. ἐβεβήλωσας τὸν ἁγιασμὸν σου.⁴⁵
19. שִׁמְמוּ. *Obstupescant.* O'. στενάξουσιν. Alia exempl. στυγγάσουσιν.⁴⁶ Θ. ἐθαύμασαν.⁴⁷
בְּלִיָּהוּת הַיָּיִת. *Subita perniciēs facta es.* O'. ἀπώλεια ἐγένου. Θ. ἐθανατώθης.⁴⁸
22. וְאָמַרְתָּ. O'. καὶ εἰπόν. Οἱ Γ'. καὶ ἐρεῖς.⁴⁹
23. וְשִׁלַּחְתִּי בָּהּ דָּבָר רָע. *Et immittam ei pestem et sanguinem.* O'. αἷμα καὶ θάνατος. Alia exempl. καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σέ θάνατον καὶ αἷμα.⁵⁰
וְהָלַלְתָּ בְּתוֹכָה. O'. τετραυματισμένοι ✕ 'A. Σ. Θ. ἐν μέσφ αὐτῆς.⁵¹
24. מִכֹּל סְבִיבֹתָיִךְ. *Ex omnibus qui in circuitu eorum sunt.* O'. ἀπὸ ✕ Θ. πάντων.⁵² τῶν περικύκλω αὐτῶν.⁵³
וְהָיָה. *Qui contempnunt.* O'. τῶν ἀτιμασάντων. 'A. (τῶν) μαστιγούντων.⁵³
25. וְיָשָׁא בֵּית־תַּנְּחָא. O'. τὸν ✕ οἶκον.⁵⁴ 'Ισραήλ.⁵⁴

Cap. XXVIII. 7. ÷ ἐπὶ σέ, καὶ.⁵⁵ 13. ÷ καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον.⁵⁶ 17. ÷ διὰ πλῆθος ἁμαρτιῶν σου.⁵⁶ 22. ὅτι ἐγὼ ÷ εἰμι.⁵⁷ κύριος.⁵⁷ 25. ἐνώπιον ÷ τῶν λαῶν καὶ.⁵⁸ τῶν ἐθνῶν. 26. ÷ καὶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν.⁵⁸

³² Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. ³³ Nobil. cum scriptura ἐμπεριεπάτησας. Cf. ad Cap. xix. 6. ³⁴ Nobil. ³⁵ Codd. 86, 88. Mox ad תְּמִים, O'. ἐν σοι, De Reg. e Cod. 86 affert: Π. ✕ σου, h. e. ut videtur, τὰ ἀδικήματά σου ἐν σοι, quae lectio est Codd. III, 62, 147, et Syro-hex., invito Hebraeo. ³⁶ Sic Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. ³⁷ Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. affert: אֶתְּךָ . Cf. ad Cap. xv. 4. ³⁸ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. ³⁹ Codd. 86, 88. ⁴⁰ Nobil. (cum ἀπολέσω). Montef. e Cod. Jes. (1) affert: 'A. ἀπολέσω σε τὸ χ. τὸ συσκιάζον, in vitis schedis Bodleianis; o Coislin. autem: 'A. ἀπόλεσέ σε χ. ὁ συσκιάζων. ⁴¹ Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Parsons. vero e Cod. 86 lectionem exscripsit: Σ. καὶ ἀπολέσω σε, χ. ὁ συσκιάζων, quam silentio praeteriit De Reg. Tertia Symmachii lectio est en quam o Coislin. edidit Montef.: Σ. ἀπολέσει σε χ. ὁ σκεπών. ⁴² Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Montef. affert: Θ. τὸ χ. τὸ συσκιάζον. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. Parsons. e Cod. XII affert: Θ. τὸ σκιάζον ἐκ μέσου (superscripto ἐν μέσφ). ⁴³ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III. 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁴⁵ Cod. Jes. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. τὸν

ἁγιασμὸν σου, quae lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁴⁶ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. (שִׁמְמוּ). Hieron. *contristabuntur.* ⁴⁷ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Θ. θαύμασουσιν. Cf. ad Cap. xxvii. 35. ⁴⁸ Codd. 86 (teste De Reg.), 88. Fortasse praetulerit aliquis *θαυμαστόθης.* ⁴⁹ Codd. 86, 88. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. ⁵⁰ Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐπὶ σεαυτῆν), XII (idem), 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Montef. ex Drusio edidit: "Ἄλλ. καὶ ἐξἄπ. ἐπ' αὐτῆν κ.τ.ε., sed ἐπ' αὐτῆν pro ἐπὶ σέ ex conjectura se reposuisse profitetur Drusius. ⁵¹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 36, 62, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁵² Cod. 86, teste De Reg. (qui ad ἐκ τῶν ἐθνῶν (v. 25) lectionem refert). Sic in textu Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ⁵³ Codd. 86 (teste De Reg.), 88. ⁵⁴ Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald. (cum τοῦ 'Ισραήλ), Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. affert: Οἱ Γ'. τὸν οἶκον 'Ισραήλ. ⁵⁵ Cod. 87, qui male pingit: + αὐτῶν ἐπὶ σέ.⁵⁶ καί. ⁵⁶ Cod. 87, Syro-hex. ⁵⁷ Syro-hex. Cod. 87 pingit: ὅτι ἐγὼ + εἰμι κύριος.⁵⁸ ⁵⁸ Cod. 87. Ad v. 26 Hieron.: "Quodque sequitur juxta

CAP. XXIX.

1. בַּשָּׁנָה הָעֲשָׂרִית בְּעֶשְׂרֵי אֲנָשִׁים. Anno decimo, (mense) decimo. O'. ἐν τῷ ἔτει τῷ δωδεκάτῳ, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί. Alia exempl. ἐν τῷ ἔτει τῷ δεκάτῳ, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί.¹
2. שִׁים. O'. στήρισον. 'A. Θ. θές. Σ. τάξον.²
3. דָּבַר. O'. Vacat. ✕ Oí Γ'. λάλησον.³
עָלַי פָּרַעַה כְּלֶךְ מִצְרָיִם. O'. ἐπὶ Φαραώ. 'A. Σ. Θ. ἐπὶ σέ, Φαραώ, ✕ βασιλεὺ Αἰγύπτου.⁴
הַתַּיִם הַגְּדוֹל. Draconem magnum. O'. τὸν δράκοντα τὸν μέγαν. 'O' Ἑβραῖος τὸ κήτος λέγει.⁵
הָרַץ. Qui recubat. O'. τὸν ἐγκαθήμενον. 'A. τὸν ἐγκοιμώμενον.⁶
בְּתוֹךְ יְאֵרָיו. In medio fluminum tuorum. O'. ἐν μέσῳ ποταμῶν αὐτοῦ. Τινὲς τῶν ἐρμηνευτῶν ἐνικῶς εἶπον τὸν ποταμὸν, οἱ δὲ O' πληθυντικῶς.⁷
עָשִׂיתִי. Feci (fluvium) mihi. O'. ἐποίησα αὐτούς. 'A. ἐποίησά με. Σ. (ἐποίησα) ἑμαυτὸν.⁸
4. חֲקִיָּה. Urcinus. O'. παγίδα. 'A. ἀκίδα. Σ. Θ. χαλινόν.⁹

4. יְאֵרָיו. O'. τοῦ ποταμοῦ ✕ Θ. σου.¹⁰
שִׁמְשֵׁקְשֵׁקֶיךָ. Squamis tuis. O'. πρὸς τὰς πτέρυγας σου. 'A. Σ. Θ. ἐν ταῖς λεπίσι σου.¹¹
וְהָיוּ כָּל־דְּגַת הַיָּם אֲדָהָרִים אֲדָהָרִים אֲדָהָרִים. Et omnes pisces fluminum tuorum qui squamis tuis adherent. O'. Vacat. Alia exempl. καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ, ✕ ταῖς λεπίσι σου προσκολληθήσονται.¹² 'A. . . ✕ ἐν ταῖς λεπίσι σου κολληθήσονται.¹³ Σ. . . ταῖς λεπίσι σου προσκολληθήσονται.¹⁴
5. וְיִשְׁפְּטֶינִי בְּתוֹךְ הַיָּבֵשׁ. Et projeciam te in desertum, te et omnes. O'. καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει (Oí Γ'. ἐν τῇ ἐρήμῳ¹⁵), ✕ καὶ σέ.¹⁶ καὶ πάντας.¹⁶ Alia exempl. καὶ ἀπορρίψω σε εἰς τὴν ἔρημον, καὶ πάντας.¹⁷
וְיִסְבְּבֶינִי. Colligeris. O'. συναχθήσ. Σ. εἰσενεχθήσῃ.¹⁸
לְאֵכָל. In cibum. O'. eis ✕ 'A. κατὰ.¹⁹ βρωμα.¹⁹
7. וְיִשְׁבְּבֶינִי בְּתוֹךְ הַיָּבֵשׁ. Et lacerasti eis totum humerum. O'. καὶ δετε ἐπεκράτησεν (alia exempl. ἐπεκράτησεν²⁰) ἐπ' αὐτοὺς πᾶσα χεῖρ. 'A. καὶ διέρρηξας αὐτοῖς πάντα ὤμων.²¹

LXX, et [tu] Deus patrum eorum, in Hebraico non habetur."

CAP. XXIX. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. 42, 49, 86, 87, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: (ἐν τῷ ἔτει) τῷ δωδεκάτῳ, ἐν τῷ δεκάτῳ μηνί. ² Cod. 86, teste De Reg. ³ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III (cum καὶ λ.), XII, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, et Syro-hex. (qui pingit: ✕ λάλησον, καὶ εἰπόν). Ad εἶπὸν De Reg. e Cod. 86 affert: Oí Γ'. ἐρεῖς. ⁴ Cod. XII. Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald. (cum βασιλέα), Codd. III, 23, 26, 36, alii. ⁵ Schol. apud Nobil. Cod. Jes. scholium habet: τὸ Ἑβραϊκὸν τὸ κήτος ἔχει, ἵνα ἐμφανῇ (ἐμφήση?) τὸν κροκόδειλον. Cf. Hex. ad Jesai. xxvii. i. ⁶ Cod. 86. ⁷ Theodoret. Pro αὐτοῦ, Αἰγύπτου est in Ald., Codd. 49, 68, aliis, et Syro-hex. in marg. Mox Cod. 87 pingit: ✕ ἐμοὶ εἰσιν οἱ π., sine cuneolo, fortasse pro: ἐμοὶ ✕ εἰσιν οἱ π. (Pro ἱαῖ Codd. 62, 147 habent οἱ ποταμοὶ μου.) ⁸ Cod. 86, teste De Reg. Hieron. Hebraea vertit: feci memetipsum. ⁹ Cod. 86. Syro-hex. affert: Θ. χαλινόν (Ⲭⲁⲗⲓⲛⲟⲛ), quam

lectionem in textu habent Comp., Codd. XII (in marg.), 23, 36, alii. ¹⁰ Cod. 86, teste De Reg. Pronomen est in Ed. Rom., et libris praeter Cod. 106. ¹¹ Idem. (Pro λεπίσι Parsons. exscripsit ἐλπισι.) ¹² Sic Cod. 87, et sine aster. (cum ποτ. σου, καὶ ταῖς λ.), Codd. 22 (cum ποταμοῦ, καὶ ταῖς λ.), 23, 51, 62, alii. Syro-hex.: καὶ πάντες οἱ ἰχθύες τοῦ π. ταῖς λ. σου προσκ. Priores, καὶ πάντας—ποταμοῦ, habentur in Ald., Codd. III, 49, 68, aliis. ¹³ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁴ Parsons. e Cod. XII affert: Σ. ταῖς ἐλπισι (sic) σου προσκ., καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάχει καὶ σέ καὶ πάντας. Sed posteriora non esse Symmachi quivis videt. ¹⁵ Cod. 86. ¹⁶ Sic cum aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹⁷ Sic Codd. 22, 23 (cum σέ καὶ πάντας), 36, 48, alii, qui pergunt: τοὺς ἰχθύας τοῦ π. σου, καὶ καταβαλῶ σε κ. τ. ε., ex duplici lectione. ¹⁸ Cod. 86. ¹⁹ Cod. 86, teste De Reg. In LXX hodie legitur εἰς κατὰβρωμα, sed lectio εἰς βρωμα est in Ald., Codd. 49, 68, aliis. ²⁰ Sic Ald., Codd. III, XII (ante corr.), 23, 68, alii, et Syro-hex. ²¹ Cod. 86.

7. וְבַהֲשַׁעְנָם. *Et quando innixi sunt.* Ο'. καὶ ὅτε ἐπανεπαύσαντο. Σ. καὶ ἐπιστηριχθέντων αὐτῶν.²²
8. אָנְשׁ. Ο'. ἀνθρώπους. Οἱ Γ'. ἀνθρωπον.²³
9. אֲנִי. Ο'. ἀντὶ τοῦ. Σ. διότι.²⁴
10. אֲנִי-תָנָה. Ο'. (X) 'A. Σ. τὴν & γῆν.²⁵
 לְהַרְבוֹת הָרֵב שְׂמֵמָה. *In vastitates vastitatis desolationis.* Ο'. εἰς ἔρημον καὶ βομφαίαν καὶ ἀπώλειαν. Alia exempl. εἰς ἔρημον κενὴν καὶ ἠφανισμένην.²⁶
 מִמִּגְדָּל. *A turri.* Ο'. ἀπὸ Μαγδαλοῦ. 'A. Σ. ἀπὸ πύργου.²⁷
12. שְׂמֵמָה תְּהִיֵּינָה. *Erunt desolatio.* Ο'. ἔσονται X Σ. Θ. ἀφανισμός.²⁸
 אֲנִי-מִצְרַיִם. Ο'. X Οἱ Γ'. τὴν & Αἴγυπτον.²⁹
 בְּאֶרְצָם. Ο'. εἰς τὰς χώρας. Πάντες ἐν ταῖς γαίαις.³⁰
13. כִּי פֹה. Ο'. X Οἱ Γ'. ὅτι & τάδε.³¹
14. סִתְרוּם. Ο'. Φαθωρῆς. Θ. Φαθουρῆς.³²
 עַל-אֶרֶץ מְנַחֲתָם. *In terra originis eorum.* Ο'. ἐν τῇ γῇ ὅθεν ἐλήφθησαν. Θ. ἐν γῆ γενέσεως αὐτῶν.³³
 תְּהִי שָׁם מַמְלָכָה. *Et erunt ibi regnum.* Ο'. καὶ ἔσται X ἐκεῖ & ἀρχή.³⁴ Οἱ Γ'. (καὶ ἔσται) X ἐκεῖ & βασιλεία.³⁵
15. מִן-הַמְּלָכֹות. *Prae regnis.* Ο'. παρὰ πάσας

- tὰς ἀρχάς. Θ. παρὰ τὰς βασιλείας.³⁶
15. הָיְתָה הַיְהוּמָה. *Erit humile.* Ο'. Vacat. Οἱ Γ'. X ἔσται ταπεινή &.³⁷
 לֹבְלֵתֵי יְדֵיהֶם. *Ne dominantur.* Ο'. τοῦ μὴ εἶναι αὐτοὺς πλείονας. Σ. ἵνα μὴ ἐπιτάσσωσιν.³⁸
16. בָּפָנֵיהֶם אָחֻזְתָּם. *Dum convertunt se ad eos.* Ο'. ἐν τῷ ἀκολουθῆσαι αὐτοὺς ὀπίσω αὐτῶν. Σ. προσφευγόντων αὐτῶν ἀκολουθεῖν αὐτούς.³⁹
18. עָבַדְתָּ עַבְדֵי הַלְּיָהוּ עַבְדֵי הַלְּצָר. *Servire fecit exercitum suum servitium magnum adversus Tyrum.* Ο'. κατεδουλώσατο τὴν δύναμιν αὐτοῦ δουλεία μεγάλη ἐπὶ Τύρου. Σ. ἐργάζεσθαι ἐποίησε τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐργασίαν μεγάλην ἐν Τύρῳ.⁴⁰
 מְקַרָּה. *Decalvatum est.* Ο'. Θ. φαλακρά.⁴¹ Alia exempl. φαλάκρωμα.⁴²
 מְרֻקָּה. *Depilatus est.* Ο'. μαδών. 'A. ἀπερρευκώς.⁴³
 וְהָיְתָה. Ο'. καὶ (Σ. οὐδὲ⁴⁴) τῇ δυνάμει ('A. εὐπορία⁴⁵) αὐτοῦ.
 עַל-הָעֵבֶדָה. Ο'. καὶ τῆς δουλείας. Σ. ὑπὲρ τῆς ἐργασίας.⁴⁶
19. לָנִי. Ο'. Vacat. X διὰ τοῦτο &.⁴⁷
 הִנְנִי. Ο'. ἰδοὺ X ἐγώ &.⁴⁸
- 19, 20. אֲנִי-תָנָה (bis). Ο'. X Οἱ Γ'. τὴν & γῆν.⁴⁹

²² Cod. 86. ²³ Cod. 86, teste De Reg. ²⁴ Idem. ²⁵ Idem. Sic in textu Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii. ²⁶ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. ²⁷ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Σ. πύργου. Cf. ad Cap. xxx. 6. Scholium apud Nobil.: 'Ο Ἑβραῖος, ἀπὸ Μαγδάλ. ²⁸ Parsons. e Cod. XII affert: Θ. Σ. X ἀφανισμός. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (prae-misso καὶ) Comp., Codd. 22, 23, alii. ²⁹ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. 62, 147. (In Cod. 87 male pictum: τὴν X Αἴγυπτον &.) ³⁰ Idem. ³¹ Idem. Sic in textu sine aster. Ald., Codd. III, 36, 42, alii, et Syro-hex. ³² Idem. ³³ Syro-hex. מִן-הַמְּלָכֹות. ³⁴ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. ³⁵ Cod. 86, teste De Reg.: Οἱ Γ'. X ἐκεῖ & ἡ β. Rectius, ut videtur, Parsons.: Οἱ Γ'. ἐκεῖ βασιλεία. ³⁶ Cod. 86. ³⁷ Idem. Cod. XII: 'A. Θ. X ἔσται τ. Sic in textu sub aster. Cod.

87, Syro-hex. (qui pingit: ἔσται X ταπεινή &). In Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, locus sic habet: καὶ ἔσται ταπεινοτάτη τοῦ μὴ ὑψωθῆναι ἔτι κ.τ.ε. ³⁸ Cod. 86 (cum ἐπιτάσσουσιν). ³⁹ Idem. Syro-hex. + و من صلبه حصفه لوجه. ⁴⁰ Syro-hex. و من صلبه حصفه لوجه. Cod. 86 affert: Σ. ἐργάζεσθαι ἐποίησεν. ⁴¹ Cod. 86, teste De Reg. ⁴² Sic Ald., Codd. III, 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. in marg. ⁴³ Cod. 86, teste De Reg. Pro forma vix obvia ἀπερρευκώς fortasse praetulerit aliquis ἀπερρευκώς. ⁴⁴ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁵ Cod. 86. ⁴⁶ Idem. ⁴⁷ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. ⁴⁸ Sic Cod. 87, Syro-hex. Pronomen abest a Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, alii. ⁴⁹ Cod. 86, teste De Reg. Ad v. 19 Syro-hex. הַיְהוּמָה X.

19. **תַּשֵּׁן מִרְבֵּב הָמֶנֶה**. *Et tollet multitudinem ejus.* O'. Vacat. ✗ *καὶ λήψεται τὸ πλήθος αὐτῆς* ^{4.50}
 20. **לִי עָשׂוּ עֲשׂוּ**. *Pro eo quod laboraverint mihi.* O'. Vacat. ✗ *ὅσα ἐποίησέ μοι* ^{4.51} ✗ *ἀνθ' ὧν* ^{4.52}

Cap. XXIX. 9. ÷ *καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς* ^{4.53}
 20. ÷ *τάδε* ^{4.54}

CAP. XXX.

2. **וְהִילַלְוּ**. *Ululate.* O'. Vacat. Σ. Θ. *ὀλολύξτε*.¹
 3. **וְקָרוּב יוֹם**. O'. Vacat. 'A. Θ. ✗ *ὅτι* (fort. *καὶ*) *ἐγγὺς ἡμέρα* ^{4.2} Σ. ✗ *καὶ ἐγγίξει ἡμέρα* ^{4.3}
עֲנִן יוֹם. *Dies nubis.* O'. *ἡμέρα* ✗ *νεφέλης* ^{4.4}
 ✗ *Οἱ Γ'. ἡμέρα νεφέλης* ^{4.5}
עָפָה. O'. *πέρας*. ['A. *πέρας*.] Θ. *καιρὸς*.⁶
 4. **וְלָקְחוּ הַמֹּנוֹת**. *Et auferent multitudinem ejus.* O'. Vacat. ✗ *καὶ λήψονται τὸ πλήθος αὐτῆς* ^{4.7}
וַיִּרְאוּ. *Et diruentur.* O'. *καὶ συμπεσεῖται*.

- Ἄλλοσ' καὶ καταλυθήσονται*.⁹
 5. **שֵׁנֵי שָׁנֵי**. O'. *Πέρσαι καὶ Κρήτες*. 'A. Σ. Θ. *Αἰθιοπία καὶ Φοῦδ'*.⁹
וְתַלְיָהוּ. *Et omnis turba miscella.* O'. *καὶ πάντες οἱ ἐπίμικτοι*. 'A. *καὶ πάσα Ἀραβία*. Σ. . . *Ἀραβία*.¹⁰
חֻב. *Et Chub.* O'. Vacat. 'A. Σ. Θ. *καὶ Χουβάλ*.¹¹
וּבְנֵי חַיִּל. O'. *καὶ τῶν υἱῶν* ✗ *Οἱ Γ'. γῆς* ^{4.13}
 6. **וְהָיָה כִּי יְדַבֵּר אֱלֹהִים**. O'. Vacat. ✗ *τάδε λέγει ἄδωναι κύριος* ^{4.13} Πάντες *τάδε λέγει ΠΙΠΙ*.¹⁴
וְהִיָּוּ. *Suffulcipientes.* O'. *τὰ ἀντιστηρίγματα*. 'A. Σ. *οἱ ὑποστηρίζοντες*.¹⁵
וְיָדָה. *Et deprimetur.* O'. *καὶ καταβήσεται*. Θ. *καὶ καθαιρεθήσεται*.¹⁶
וְהָיָה וְהָיָה. *Superbia.* O'. *ἡ ἕβρις*. 'A. Σ. *ἡ ὑπερηφάνια*.¹⁷
וְהָיָה. O'. *ἀπὸ Μαγδωλοῦ*. 'A. Σ. *ἀπὸ πύργου*.¹⁸

⁵⁰ Cod. XII. Sic sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ⁶¹ Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. (cum *ἐποίησαν*) Ald., Codd. III, 26, 42, alii. ⁵² De Reg. e Cod. 86 exscripsit: ✗ *ἀνθ' ὧν* (*ἐποίησε*). Θ. *ἐν αὐτῷ*. Syro-hex. legit et pingit: ✗ *ἀνθ' ὧν* ✗ *ὅσα ἐποίησάν μοι*. Denique in Comp., Cod. 23 legitur: *ἀνθ' ὧν ὅσα εἰργάσαντό μοι*. Theodotionis lectio quo pertineat non habeo dicere. (In Cod. Ambros. cum voce *καὶ* (v. 20) incipit fol. 164 r. col. 2da, et abscisso margine externo desunt notae marginales in hac columna, et in fol. 164 v. col. 1ma.) ⁵³ Cod. 87, invito Hebraeo. ⁵⁴ Syro-hex., et sine cuneolo Cod. 87.

CAP. XXX. ¹ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Codd. 22, 36, alii, et (cum *ὀλολύξατε*) Codd. 23, 62, alii. Montef. edidit: "Ἄλλ. ὀλολύξατε, notans: "Drusius ex Complutensi edit, ut et alia." Immo ex Aldina, ubi *ὀλολύξατε* verbis, ὁ δὲ ἡμέρα, *postponitur*. ² Idem. Codd. 87, 88 (cum *ὅτι* ?), Syro-hex. (*ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα* καὶ *ἐγγὺς ἡμέρα* (*τοῦ κυρίου*)). ³ Idem. Haec, *καὶ ἐγγίξει*, ante *ἡμέρα νεφέλης* inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. ⁴ Sic cum aster. Cod. 87, Syro-hex. ⁵ Sic Montef., non memorato auctore. Haec desunt in Cod. 106 solo. ⁶ De Reg. ad D^h in 1mo loco affert: "'A. *πέρας*. Θ. *καιρὸς*. O'. *ἡμέρα* C. B.

[Cod. 86]." Pro *πέρας* in Codd. III, 62, 147 est *καιρὸς πέρας*; in Comp., Codd. 23, 36, aliis, καὶ *καιρὸς*. ⁷ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii. Alia lectio, καὶ *ληφθήσεται τὸ πλ. αὐτῶν*, est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoret. ⁸ Post τὰ θεμέλια αὐτῆς Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: καὶ καταλυθήσεται. Fortasse est Symmachi, coll. Hex. ad Psal. x. 3. ⁹ Cod. 86, teste De Reg. Minus probabiliter Parsons. *Αἰθιοπες* exscripsit. Cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 32. lxxxvi. 4. ¹⁰ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: 'A. *πάσα Ἀραβία*. Σ. *Ἀραβία*. ¹¹ Idem. Parsons. affert: 'A. Σ. Θ. καὶ Χουβάλ. Codd. 62, 147 in textu: *καὶ χουβ* (sic). (Nescimus quid sibi velint Codd. 26, 106, qui post *ἐπίμικτοι* inferunt *ἐπ' αὐτήν*.) Hieron. hic in mendo cubat, cum ait: "De variis populis et *Chub*, quod Sym. vertit in *Arabiam*;" et, multis interpositis: "Et *Chub*, id est, *Arabes*, et omne reliquum vulgus, quos *hybridae* atque *mixticioes* LXX transtulerunt." ¹² Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Codd. 62, 147. ¹³ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 23, alii, et Hieron. ¹⁴ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁵ Idem. Parsons. exscripsit: 'A. Σ. *ὑποστηρίζοντες*. Cf. Hex. ad Jessai. lxxiii. 5. ¹⁶ Cod. 86. ¹⁷ Idem, teste De Reg. Parsons. affert: Σ. *ὑπερηφάνια*. ¹⁸ Cod. 86.

7. **וַשְׂמֹנֶה**. *Vastatarum*. Ο. ἡρημαμένων. *Alia exempl.* ✕ ἡφανισμένων 4.¹⁹

9. **מִלְפָּנַי בַּיָּם**. *A facie mea in navibus*. Ο. Θ. ✕ ἐκ προσώπου μου ἐσσίμ ('Α. ✕ ἐν ἐτιείμ. Σ. ✕ ἐν ἐπέξει 4.²⁰) σπεύδοντες.

כַּבֵּשׁ שְׂמֹנֶה תֵּרֵד לְהַחֲרִיב. *Ut terreant Aethiopes secure (degentes)*. Ο. ἀφανίσει τὴν Αἰθιοπίαν ✕ τὴν ἐλπίδα 4.²¹ Ο. Θ. ✕ τὴν ἐλπίδα 4. 'Α. τὴν πεποιθῦναι.²² Σ. τοῦ ἐκπληῆσαι τῆς Αἰθιοπίας τὴν ἀφοβίαν.²³

כִּי הִנֵּה בָּהָּ. Ο. ὅτι ἰδοὺ (Σ. ✕ πάντως²⁴) ἦξει.

10. **תִּתְהַמֹּךְ**. Ο. πλήθος. Οἱ Γ'. τὸ (πλήθος).²⁵

11. **וְהָיָה**. Ο. Vacat. ✕ 'Α. Σ. Θ. μετ' αὐτοῦ 4.²⁶
עַרְצֵי גוֹיִם מְבֹרָאִים. *Violentissimae gentium adducentur*. Ο. λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν ἀπεσταλμένοι. 'Α. ἰσχυροί... Σ. ἀκαταμάχητοι ἐθνῶν ἀχθήσονται.²⁷

11. **לְלַחֵץ**. *Occisorum*. Ο. τραυματιῶν. Σ. τρώσεων.²⁸

12. **וְיִמְנְוֶהָ בְּיַד עַיִן**. *Et vendam terram in manum malorum*. Ο. Vacat. ✕ 'Α. Θ. καὶ ἀποδώσομαι τὴν γῆν ἐν χειρὶ πονηρῶν 4.²⁹

13. **וְהָיָה גְלוֹלֵי אֱלֹהֵי אֲרָצוֹת**. *Et perdam idola, et cessare faciam vanitates*. Ο. καὶ ἀπολωῶ ✕ βδελύγματα (Σ. Θ. εἰδωλα), καὶ καταπαύσω 4. μεγιστάνας.³⁰

וְיִמְנְוֶהָ בְּיַד עַיִן. *Et immittam terrorem in terram Aegypti*. Ο. Vacat. ✕ καὶ δώσω φόβον ἐν γῆ Αἰγύπτου 4.³¹

14. **בְּנָו**. Ο. ἐν Διοσπόλει. 'Α. Βανῶ. Σ. ἐν Ν6. Θ. ἐν Ν6ί.³²

15. **נָו**. Ο. Μέμφεως. 'Α. Νῶ. Σ. Ν6. Θ. Ν6εως.³³

16. **וְהָיָה כְּיָמֵינוּ**. *Ut pertumpatur, et*

¹⁹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. ²⁰ Cod. 86, teste De Reg. (Parsons. ex eodem exscripsit: Ο. Θ. ἐκ πρ. μου ἐν σείμ. 'Α. ✕ ἐνετιείμ. Σ. ✕ ἐνεπέξει.) Codd. 87, 88, Syro-hex. in textu: ✕ ἐκ προσώπου μου ἐσσίμ (ⲉⲥⲥⲓⲙ) 4; et sic sine aster. Comp. (cum ἐν σείμ), Codd. 62, 147 (uterque cum ἐσσειμ). Theodoret. legit: ἀπὸ πρ. μου ἐν σείμ, σπεύδοντες κ. τ. ε., notans: τὸ δὲ σείμ τῇ Ἑλλάδι φωνῇ ἐν ἰσχυῖ δηλοῖ. Denique Montef. e Cnd. Jes. affert: ἐκ πρ. μου (μου om. Parsons.) ἐσσίμ. Σ. ἐν ἐπέξει. Hieron. (qui LXX vertit: *In die illa egredientur nuntii a facie mea, festinantem disperdere Aethiopiae spem*): "Et pervenerint nuntii, juxta Aquilam et Theodotionem, σίμ, quos Sym. transtulit *festinantes*, nos in *trieres* vertimus; ita enim ab Hebraeis accepimus." Anonymum vero apud Nobil., qui Theodotioni ἐγκαθισμός tribuit, nihil moramur. ²¹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. ²² Cod. 86, teste De Reg. Nobil. affert: Θ. τὴν ἐλπίδα. 'Α. τὴν πεπ. ²³ Cod. 86. ²⁴ Idem, teste De Reg. Hieron. Hebraea vertit: *quia absque dubio veniet*. ²⁵ Idem. Sic in textu Comp., Codd. 23, 36, alii, et Syro-hex. ²⁶ Cod. XII affert: 'Α. Θ. ✕ μετ' αὐτοῦ. Cod. 86, teste De Reg.: Σ. μετ' αὐτοῦ. Sic in textu Comp., Codd. 22, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ²⁷ Cod. 86. Idem ad ἐκκενώσουσι affert: Σ. γυμνώσουσι, ut in loco simili Cap. xxviii. 7. ²⁸ Cod. 86, teste De Reg. ²⁹ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22 (cum

eis *χειρας*), 23 (idem), 26, alii, Hieron., et sub aster. Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. Posterior autem τῷ ἀποδώσομαι non *vendendi*, sed *tradendi* (ⲉⲃⲟⲩⲛⲉⲛ) notionem tribuit, tum hic, tum Jud. iv. 2. Mox Cod. 87 solus pingit: ✕ ἐν χειρὶν κ. τ. ε., sine cuneolo. ³⁰ Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. Hieron.: "Sequitur: *Et disperdam simulacra* (quae abominaciones LXX transtulerunt), *et cessare faciam idola* (vel *optimates*). Cod. Jes. affert: ✕ Θ. βδελύγματα καὶ καταπαύσω μεγιστάνας (non, ut Montef., ✕ Θ. καὶ ἀπολωῶ βδελύγματα, καὶ καταπαύσω), repugnante Cod. 86, qui affert: Σ. Θ. εἰδωλα. ³¹ Cod. XII (cum ἐν τῇ γῆ), teste Parsonsio. Sic sine aster. Comp., Codd. III (cum Αἰγύπτω), 22 (cum φόνον), 23, alii, et Hieron. Codd. 87, 88, Syro-hex.: ✕ καὶ δώσω φ. ἐκ γῆς Αἰγύπτου 4. ³² Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: 'Α. Βανῶ. Σ. ενο. Θ. ενοι (sic). Hieron.: "Pristinum nomen habet No, quod Aq, Sym. et Theod., sicut in Hebraeo positum est, transtulerunt. Pro quo, nescio quid volentes, LXX dixerō *Diospolim*, quae Aegypti parva civitas est [sed vid. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 834]. Nos autem pro No, *Alexandriam* posuimus, per anticipationem, quae Graece *πρῶληψις* appellatur." ³³ Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "Et interficiam, ait, multitudinem *Alexandriae*, quae rursum in Hebraeo posita est No, pro quo nequaquam *Diospolim*, ut supra, sed *Memphim* LXX transtulerunt."

Noph hostes diuturni (occupabunt). Ο. ἐκρηγμα, καὶ διαχυθήσεται ὕδατα. Σ. ἀνάρρηξις, καὶ ἐν Μέμφει πολέμιοι αὐθημερινοί.³⁴

17. **וְנָשִׁים**. Ο. Ἐλιουπόλεως. Ἄ. ὄν. Σ. Θ. Ἀδν.³⁵
וְנָשִׁים. *Et ipsae. Ο. καὶ αἱ γυναῖκες. Ἄ. καὶ αὐτοί (fort. αὐταί).³⁶*

21. **וְנִשְׁבְּחָתָא**. *Non obligatum est (brachium). Ο. οὐ κατεδέθη (alia exempl. κατεδέθη³⁷). Ἄ. οὐκ ἐμοσιώθη. Σ. οὐκ ἐπεδέθη.³⁸*

וְנִשְׁבְּחָתָא. *Curationes. Ο. ἰασιν. Σ. θεραπείαν.³⁹*

וְנִשְׁבְּחָתָא. *Ad obligandum illud, ad roborandum illud. Ο. τοῦ δοθῆναι ἰσχύν. Alia exempl. τοῦ δεθῆναι καὶ κατισχυῶσαι αὐτόν.⁴⁰ Ἄ. ✕ εἰς ἐπίδεσμον... Σ. ✕ ὥστε ἐπιδησαι... Θ. ✕ τοῦ καταδῆσαι...⁴¹*

22. **וְנִשְׁבְּחָתָא**. *Tam validum quam confractum. Ο. τοὺς ἰσχυροὺς, καὶ τοὺς τεταμένους. Alia exempl. τοὺς ἰσχυροὺς, καὶ τοὺς τεταγμένους, ✕ καὶ τοὺς συντριβομένους⁴² Ἄ. τὸν κραταῖον καὶ ὑψηλόν. Θ. τὸν ἰσχυρὸν καὶ τὸν μέγαν.⁴³*

23. **וְנִשְׁבְּחָתָא**. *Et dispergam. Ο. καὶ διασπερώ. Ἄ. καὶ βίψω.⁴⁴*

23. **וְנִשְׁבְּחָתָא**. Ο. ✕ Σ. Θ. τὴν Ἀίγυπτον.⁴⁵

24. **וְנִשְׁבְּחָתָא**. *Et confringam brachia Pharaonis, et gemet gemilibus confossi cotam eo. Ο. καὶ ἐπάξει αὐτὴν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ προνομεύσει τὴν προνομήν αὐτῆς, καὶ σκυλεύσει τὰ σκύλα αὐτῆς. Θ. καὶ συντρίψει τοὺς βραχίονας Φαραῶ, καὶ στενάξει στεναγμοὺς τραυματίου⁴⁶ ✕ Ἄ. Θ. ἐνώπιον αὐτοῦ⁴⁷*

26. **וְנִשְׁבְּחָתָא**. Ο. καὶ γνώσονται ÷ πάντες⁴⁸ Alia exempl. καὶ γνώσονται ÷ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι⁴⁹

Cap. XXX. 6. ÷ ἕως Συήνης⁵⁰ II. ÷ πάντες⁵¹

CAP. XXXI.

1. **וְנִשְׁבְּחָתָא**. Ο. μιᾶ. Σ. πρώτη.¹

2. **וְנִשְׁבְּחָתָא**. Ο. εἰπόν. Ἄ. Σ. εἰπέ.²

3. **וְנִשְׁבְּחָתָא**. *Cedrus. Ο. κυπάρισσος. Σ. ὡς κέδρος.³*

וְנִשְׁבְּחָתָא. *Ramis. Ο. ταῖς παραφυάσι. Ἄ. Θ. (τοῖς) κλάδοις. Σ. (τοῖς) θαλλοῖς.⁴*

וְנִשְׁבְּחָתָא. *Et silva obumbrans. Ο. Vacat. ✕ καὶ πυκνὸς ἐν τῇ σκέπῃ⁵ Σ. καὶ εὐσκίος ἦν.⁶*

³⁴ Cod. 86, teste De Reg. Parsons, exscripsit: Σ. ἀνάρρηξις καὶ ἐν Μέμφη κ. τ. ε. Post ὕδατα Codd. XII (in marg.), 22, 23 (cum πολέμιοι), 36, alii, inferunt: καὶ ἐν Μέμφει (s. Μέμφει) πολέμιοι αὐθ. ³⁵ Cod. 86, teste De Reg. ³⁶ Idem. ³⁷ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ³⁸ Nobil. Sic (cum Θ. pro Σ.) Cod. 86, teste De Reg. Cf. Hex. ad Job. v. 18. Jesai. xxx. 26. lxi. 1. ³⁹ Cod. 86, teste De Reg. Parsons, ad μάλαγμα ex eodem affert: Σ. θεραπείαν. Ἄ. εἰσεπίδεσμόν (sic). ⁴⁰ Sic Codd. 23, 51, et (cum δοθῆναι) Codd. 22, 36, alii (non, ut Montef. oscitanter edidit: Ἄλλ. τοῦ δεθῆναι τοῦ κατ.). ⁴¹ Cod. 86, teste De Reg. ⁴² Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui omnes pingunt: ✕ καὶ τοὺς ἰσχυροὺς), et sine aster. (cum καὶ τεταγμένους) Ald., Codd. 49, 68, alii, et (cum καὶ τοὺς τεταμένους) Comp., Codd. III, 26. ⁴³ Cod. 86. Minus probabiliter Nobil., et Parsons. e Cod. 87*: Ἄ. τὸν ἰσχυρὸν καὶ ὑ. Θ. τὸν ἰσχ. κ. τ. μ. Hieron.: "Illud autem quod in LXX dicitur: *Et conleram brachia ejus fortia et disposita*, quod Graece dicitur *τεταγμένα*, scriptorum vitio

depravatum est. Illi enim interpretati sunt, non *τεταγμένα*, sed *τεταμένα*, hoc est, non *disposita*, sed *extenta*; pro quo juxta consuetudinem suam alii interpretes *excelsa* posuerunt." ⁴⁴ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁵ Idem. Sic in textu (hic et v. 26) Codd. XII, 62, 147, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. ⁴⁶ Cod. 86, teste De Reg. (Parsons. exscripsit *τραυματίους*.) ⁴⁷ Idem. Post τὰ σκύλα αὐτῆς Codd. 62, 147 inferunt: ἐνώπιον αὐτοῦ. ⁴⁸ Sic cum obelo Cod. 87. Reprnbant *πάντες* Comp., Codd. 22, 36, alii. ⁴⁹ Sic Syro-hex., et sine nbelo Ald., Codd. III (cum ἐπιγνώσονται), 26, 49, alii. ⁵⁰ Cod. 87, Syro-hex. In Hebraeo est *מִגְדוֹל עַד סֵנְיָם*, a *Migdol usque ad Syenem*. ⁵¹ Idem. CAP. XXXI. ¹ Cod. 86, teste De Reg. ² Idem. ³ Cod. 86. Montef. ex Drusio edidit: Ἄλλ. κέδρος, quae lectio est solius Cod. 42. ⁴ Cod. 86, teste De Reg. ⁵ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 26, 49, alii. Codd. 22, 23, alii, post *μέγθος* inferunt: καὶ πυκνὸς τῇ σκέπῃ. ⁶ Cod. 86, teste De Reg.

3. עֲבֹתָיִם. *Densos ramos.* Ο'. νεφελῶν. 'Α. Θ. δασέων. Σ. πυκαζόντων.⁷
 צִמְרֵתוֹ. *Cacumen ejus.* Ο'. ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ. 'Α. ἄκρον αὐτοῦ.⁸
4. וְתַתְּנֶהֱלֶיהָ סְבִיבָתָהּ. *Cum fluminibus suis ibat circa.* Ο'. τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἤγαγε κύκλω. Σ. οἱ ποταμοὶ αὐτῆς διήρχοντο κύκλω.⁹
 וְתַתְּנֶהֱעֲלֶיהָ. *Et aquaeductus ejus.* Ο'. καὶ τὰ συστήματα (Θ. ὑδραγωγούς¹⁰) αὐτῆς.
 הַשָּׂדֶה. Ο'. τοῦ πεδίου. Οἱ Γ'. (τοῦ) ἀγροῦ.¹¹
5. וְתַתְּנֶהֱפָרְתָיו. *Et prolongatae sunt frondes ejus.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. καὶ ὑψώθησαν αἱ παραφυάδες αὐτοῦ.¹²
 בְּשִׁלְחוֹ. *Dum diffunderet (ramos).* Ο'. Vacat. Ο'. Θ. ✕ ἐν τῷ ἐκτείνει αὐτόν. 'Α. ✕ ἐν τῷ ἐξαποστείλαι αὐτόν. Σ. ✕ ἐκταθείσης αὐτῆς.¹³
6. פָּאֲרָתָיו. Ο'. τῶν κλάδων (Σ. Θ. παραφυάδων¹⁴) αὐτοῦ.
7. פַּלְמִיתוֹ. *Palmitum ejus.* Ο'. τῶν κλάδων ('Α. ἀναδενδράδων¹⁵) αὐτοῦ.
8. לֹא-עֲמַמְּהוּ. *Non obscuraverunt (superaverunt) eum.* Ο'. τοιαῦται. Alia exempl. οὐχ ὑπερῆραν αὐτόν.¹⁶
 לֹא דָמוּ. *Non similes fuerunt.* Ο'. οὐχ ὅμοιαι. Θ. οὐχ ὁμοιώθησαν.¹⁷

8. וְעֲרַמְנָיו. *Et platani.* Ο'. καὶ ἐλάται. 'Α. (καὶ) ἄρμωνεῖμ. Θ. (καὶ) πλάτανοι.¹⁸
 בְּגֵן. Ο'. ἐν τῷ παραδείσῳ. 'Α. Θ. ἐν τῷ κήπῳ.¹⁹
9. וַיַּפֵּה עֵשְׂתָיו בְּרַב הַלְיוֹתָיו. *Pulcrum feci eum in multitudine palmitum ejus.* Ο'. διὰ τὸ πλήθος τῶν κλάδων αὐτοῦ. 'Α. Θ. ✕ καλὸν ἐποίησα αὐτόν ἐν τῷ πλήθει τῶν κλάδων αὐτοῦ.²⁰
 וַיִּקְנְדוּהוּ. *Et inviderunt ei.* Ο'. καὶ ἐζήλωσαν αὐτόν. Σ. ὥστε ζηλωσαι πρὸς αὐτόν.²¹
10. צִמְרֵתוֹ. *Cacumen eum.* Ο'. τὴν ἀρχὴν (Σ. ἐγκάρδιον. Θ. καυλόν²²) σου.
 עֲבֹתָיִם. Ο'. νεφελῶν. Σ. τῶν πυκαζόντων. Θ. δασέων.²³
 וְרֵם לִבּוֹ בַגְּבוּהוֹ. *Et elatum est cor ejus in altitudine ejus.* Ο'. καὶ εἶδον ἐν τῷ ὑψωθῆναι αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἐπήρηθη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὑψει αὐτοῦ.²⁴ 'Α. καὶ ὑψώθη... Θ. ... καρδία αὐτοῦ...²⁵
11. לָא. *Ducis.* Ο'. ἄρχοντος. Οἱ Γ'. ἰσχυροῦ.²⁶
 עָשׂוּ יַעֲשֶׂה לּוֹ בְּרָשָׁעוֹ. *Faciendo faciet ei; juxta impietatem ejus.* Ο'. καὶ ἐποίησε τὴν ἀπόλειαν αὐτοῦ (alia exempl. add. κατὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ²⁷). Οἱ Γ'. ποιῶν ποιήσει αὐτῷ κατὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ.²⁸
 וַיִּרְשָׁהוּ. *Expellam eum.* Ο'. Vacat. ✕ ἐξέβαλον αὐτόν.²⁹

⁷ Cod. 86, teste De Reg. (cum 'Α. δασέων). Montef. e Cod. Jes. affert: 'Α. Θ. δασέων. Cf. ad v. 10. ⁸ Cod. 86, teste De Reg. Cf. ad Cap. xvii. 3. ⁹ Cod. 86. ¹⁰ Idem. ¹¹ Idem, teste De Reg. ¹² Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. (sine cuneolo) Cod. 87. Syro-hex. pingit: ✕ καὶ ὑψώθησαν αἱ π. αὐτοῦ ἐφ' (sic) ὑ. π. ἐν τῷ ἐκτείνει αὐτόν. Ad ἀφ' ὕδατος De Reg. e Cod. 86 affert: Θ. ἐξ ὕδατων. ¹³ Cod. 86, teste De Reg. (Aquilae versionem nou exscripsit Parsonsus.) Lectionem ἐν τῷ ἐκτείνει αὐτόν in textum inferunt Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, Syro-hex. (ut supra). ¹⁴ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁵ Idem. Cf. ad Cap. xix. 11. ¹⁶ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. (cum οὐ τοιαῦται in textu). Cf. ad Cap. xxviii. 3. ¹⁷ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. ex eodem affert: Θ. οὐκ ὁμο-

σαν. ¹⁸ Cod. 86, teste Parsons. De Reg. ex eodem exscripsit: 'Α. ἄρμωνεῖμ (sed in notis ἄρμωνεῖμ). Θ. πλάτανοι. ¹⁹ Cod. 86. ²⁰ Idem. Syro-hex. ܐܠܗܐ ܕܥܝܢܐ. Sic in textu sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii. ²¹ Syro-hex. ܐܠܗܐ ܕܥܝܢܐ. Mox idem in textu: τοῦ π. τῆς τρυφῆς ✕ τοῦ θεοῦ. ²² Cod. 86. Cf. ad Cap. xvii. 3. ²³ Syro-hex. ܐܠܗܐ ܕܥܝܢܐ. Cod. 86 affert: Σ. τῶν πυκαζόντων. Cf. ad v. 3. ²⁴ Haec in textum ante καὶ εἶδον inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. ܐܠܗܐ ܕܥܝܢܐ. ²⁵ Cod. 86, teste De Reg. ²⁶ Cod. 86. ²⁷ Sic Comp. (cum Αἰγύπτου pro αὐτοῦ), Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (cum τὰς ἀσεβείας). ²⁸ Cod. 86. ²⁹ Sic Codd. XII, 87. Syro-hex. ✕ ἐξέβαλῶ αὐτόν (ܐܘܨܡܘܪܐ). Codd. 22, 23, 36, alii: καὶ ἐξέβαλον αὐτόν ἐγώ.

12. וְהִתְרַחֲמֻּ. *Et exciderunt eum.* Ο'. καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτόν. Alia exempl. καὶ ἀπόλεσαν αὐτόν.³⁰ Σ. καὶ συντελέσουσιν (αὐτόν).³¹
- וְיָ. *Alieni.* Ο'. ἀλλότριοι. Σ. ἀσπλαγχοί.³²
- וְיָ. Ο'. οἱ κλάδοι ('Α. αἱ ἀναδενδράδες. Θ. αἱ παραφυάδες³³) αὐτοῦ.
- וְיָ. *In omnibus conuallibus terrae.* Ο'. ἐν παντὶ πεδίῳ τῆς γῆς. Θ. ἐν πάσαις ταῖς χέρσοις τῆς γῆς.³⁴
- וְיָ. *Et deseruerunt eum.* Ο'. καὶ ἠδάφισαν (Σ. ἀφήκεν³⁵) αὐτόν.
13. וְיָ. Ο'. καὶ ἐπὶ τὰ στελέχη αὐτοῦ. Οἱ Γ'. (καὶ) ἐπὶ τοὺς κλάδους αὐτοῦ.³⁶
14. וְיָ. Ο'. τὴν ἀρχὴν αὐτῶν. 'Α. τὸ ἄκρον αὐτῶν. Σ. τὰς καρδίας αὐτῶν. Θ. τὸν καυλὸν αὐτῶν.³⁷
- וְיָ. Ο'. εἰς μέσον νεφελῶν. Σ. . . πυκνάσματα.³⁸
- וְיָ. *Duces eorum* (s. *Ad eos*) *in superbia eorum.* Ο'. ἐν τῷ ὕψει αὐτῶν πρὸς αὐτά. Alia exempl. ✕ πρὸς αὐτά ✕ ἐν τῷ ὕψει αὐτῶν.³⁹
- וְיָ. Ο'. ✕ Οἱ Γ'. ὅτι ✕ πάντες.⁴⁰
15. וְיָ. *Lugere faciam, et operiam propter eum abyssum.* Ο'.

- ἐπένησεν αὐτὸν ἢ ἄβυσσος. Alia exempl. ἐπένησεν, ἐπέστησα ἐπ' αὐτόν τὴν ἄβυσσον.⁴¹
- 'Α. Θ. . . ἐκάλυψα ἐπ' αὐτόν τὴν ἄβυσσον.⁴²
- Σ. ἐποίησα πενήσαι . . .⁴³ Οἱ Γ'. ἐκάλυψεν ἢ ἄβυσσος.⁴⁴
15. וְיָ. *Et cohibebo.* Ο'. καὶ ἐπέστησα. Οἱ Γ'. (καὶ) ἐκάλυσα.⁴⁵
- וְיָ. *Et inhibebuntur.* Ο'. καὶ ἐκάλυσα. 'Α. καὶ ἐξέλειπεν.⁴⁶
- וְיָ. *Et atrum reddam propter eum.* Ο'. καὶ ἐσκότασεν (Θ. ἐσκυθρόπασεν⁴⁷) ἐπ' αὐτόν. Λοιποί' ἐπένησεν αὐτόν.⁴⁸
- וְיָ. *Deliquium patientur.* Ο'. ἐξελύθησαν. 'Α. ἐκρότησαν. Σ. ἠλλομόρφωσεν.⁴⁹
16. וְיָ. *Et consolabuntur se.* Ο'. καὶ παρεκάλουν αὐτόν. Σ. καὶ παρεκλήθη.⁵⁰
- וְיָ. *In terra infima* (orco). Ο'. ἐν γῆ (alia exempl. add. κάτω, s. κατωτάτη⁵¹). Οἱ Γ'. κατωτάτω.⁵²
- וְיָ. *Et praecipuum.* Ο'. Vacat. 'Α. Σ. Θ. Ο'. ✕ καὶ τὰ κάλλιστα ✕.⁵³
17. וְיָ. *Ad confossos gladio.* Ο'. ἐν τοῖς τραυματίαις ἀπὸ μαχαίρας. Σ. μετὰ τετραμένων μαχαίρας.⁵⁴
- וְיָ. Ο'. ἐν μέσῳ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀπόλογο. Οἱ Γ'. ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν.⁵⁵

³⁰ Syro-hex.: καὶ ἀπόλεσαν αὐτόν, καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτόν (וְיָ וְיָ), ex duplici lectione. Drusius ad idem Hebraeum (non ad וְיָ, ut edidit Montef.) affert: καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτόν. ³¹ Syro-hex. ad ἐν παντὶ πεδίῳ τῆς γῆς appingit: Σ. καὶ συντελέσουσιν (וְיָ). Θ. ἐν πάσαις ταῖς χέρσοις τῆς γῆς. Priorem lectionem cum Hebraeo וְיָ conmutavit Sym., saltem in locutione וְיָ וְיָ, Jesai. lxi. 8. Jerem. xxxi. 31. Ezech. xvii. 13. ³² Cod. 86. ³³ Idem, teste De Reg. ³⁴ Syro-hex. וְיָ. l. וְיָ. Mox idem in textu: ἀπὸ τῆς σκέπης αὐτοῦ (וְיָ), cum αὐτῶν in marg. char. med. ³⁵ Cod. 86. Syro-hex. in marg. sine oom.: καὶ ἀφήσουσιν αὐτόν (וְיָ). ³⁶ Cod. 86, teste De Reg. ³⁷ Cod. Jes. Cf. ad v. 10. ³⁸ Cod. 86. ³⁹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁴⁰ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ⁴¹ Sic Codd.

XII, 87, 88, Syro-hex. (qui pro ἐπένησα (sic) habet וְיָ). ⁴² Cod. 86, teste De Reg. (Pro ἐκάλυψα Parsons, exscripsit ἐκάλυψε.) ⁴³ Syro-hex. וְיָ. ✕ וְיָ. ⁴⁴ Cod. 86, teste De Reg. ⁴⁵ Cod. 86. Sic in textu Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., qui omnes ἐκάλυσα bis habent. ⁴⁶ Cod. 86, teste De Reg. (cum ἐξέλειπεν). ⁴⁷ Cod. 86. ⁴⁸ Idem. (Ad Λοιποί' cf. ad Cap. iii. 26.) Sic in textu Codd. III, 26, 106. ⁴⁹ Idem. Syro-hex. affert: Σ. ἠλλομόρφωσαν (וְיָ). ⁵⁰ Syro-hex. ✕ וְיָ. ⁵¹ Prior lectio est in Ald., Codd. III, XII, 26, 42, aliis; posterior in Comp., Codd. 22, 23, 36, aliis. ⁵² Cod. 86, teste De Reg. (qui κατωτάτω pingit). Sic in textu Codd. 87, 88. Syro-hex. וְיָ. ⁵³ Cod. 86. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36 (sine τὰ), alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. ⁵⁴ Cod. 86. ⁵⁵ Idem.

18. כָּכָה בְּכֹבֶד וּבְגִדְלָהּ בְּעֵצֵי-עֵדֶן. Sic in gloria et magnitudine inter arbores Eden. O'. Vacat. ✕ Θ. ἐν ἰσχύϊ (בְּכֹחַ), ἐν δόξῃ, ἐν μεγαλειότητι, ἐν φύλοις τρυφῆς ⁴.⁵⁰
- וְהוֹרִדְתָּ. Et detruderis. O'. κατάβηθι καὶ καταβιάσθητι. Alia exempl. καὶ κατάρβηθι.⁵⁷
- הוּא הוּא פְּרָעָה. Is est Pharaos. O'. οὕτως ✕ Θ. ἐστὶν ⁴ Φαραώ.⁵⁸
- Cap. XXXI. 18. ÷ τῆς ἰσχύος ⁴.⁵⁹

CAP. XXXII.

1. בְּשִׁתֵּי עֶשְׂרִי שָׁנָה בְּשִׁנֵּי-עֶשֶׂר הָיָה. Anno duodecimo mense duodecimo. O'. ἐν τῷ δεκάτῳ (alia exempl. δωδεκάτῳ¹) ἔτει, ἐν τῷ δεκάτῳ (alia exempl. δωδεκάτῳ²) μηνί. 'A. ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει . . . Σ. ἐν δεκάτῳ ἔτει . . .³
2. נָשָׂא. Tolle. O'. λάβε. Σ. Θ. ✕ ἀνάλαβε.⁴
- לְפִי. Leoni juveni. O'. λέοντι. Σ. ὀλεθρίῳ (λίοντι).⁵
- כַּתָּנִים. Sicut draco. O'. ὡς δράκων. 'A. (ὡς) Λευιαθάν.⁶
- וְהִגַּדְתָּ. Et prorupisti. O'. καὶ ἐκεράτιζες. 'A.

καὶ παρετάξω.⁷

2. שָׁפַרְתָּ. Et conculcasti. O'. καὶ κατεπάτει. Σ. καὶ διελάτιζες.⁸
3. עִמִּי בְּהַרְקָה יְהִי רְתִי. Retia mea in coetu populorum. O'. δίκτυά ✕ 'A. Θ. μου ἐν ἐκκλησίᾳ ⁴ λαῶν.⁹ Σ. . . ἐν συναγωγῇ . . .¹⁰
4. וְנִשְׁמַתָּ. Et derelinquam te. O'. καὶ ἐκτενώ σε. Θ. καὶ συντρίψω σε.¹¹
- לְפָנַי הָיְתָה רֵגְלִי. Super faciem agri pro-jiciam te. O'. πεδία πλησθήσεται (alia exempl. add. σου). 'Αλλος' ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἀγροῦ καταβαλῶ σε.¹²
5. וְיָמַלְתִּי הַנְּחִיּוֹת רְמוֹתַי. Et implebo valles altitudine (acervo) tua (s. vermibus tuis, scribendo הַרְמוֹתַי, v. הַרְמָתַי). O'. καὶ ἐμπλήσω ✕ Οἱ Γ'. τὰς φάραγγας ⁴ ἀπὸ τοῦ αἵματός σου.¹³ Σ. καὶ πλήσω τὰς φάραγγάς σου τῶν σκολήκων σου . . .¹⁴
6. וְיָרַח צְהַרְתָּ אֶת-קְרַבְתֵּךְ. Terram inundationis tuae sanguine tuo. O'. ἡ γῆ ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου (Σ. τῷ ἰχώρῳ σου¹⁵), ἀπὸ τοῦ πλήθους σου (Οἱ Γ'. ἀπὸ τοῦ αἵματός σου¹⁶). Σ. . . τῷ ἰχώρῳ σου τοῦ αἵματός σου.¹⁷

⁵⁰ Sic in textu sub simplici aster. Codd. XII (cum μεγαλότητι), 87, 88. Syrn-hex. in textu: ✕ Θ. ἐν ἰσχύϊ καὶ ἐν δ. καὶ ἐν μ., ἐν ξ. τρ.⁴ Parsons. e Cod. 87* exscripsit: Θ. + ἐν ἰσχύϊ, ἐν δ. καὶ ἐν μ., ἐν ξ. τρ. Denique Cod. 86 affert: O'. Θ. 'A. ✕ ἐν δ., ἐν μ., ἐν ξ. τρ. Aliam lectionem venditant Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: ἐν δυνάμει καὶ ἐν δ. καὶ ἐν μεγέθει ἐν τοῖς ξ. τῆς τρ. ⁵⁷ Sic Codd. 87, 88, invito Syro-hex. qui vertit: (non לפני) לפני לפני לפני . "Sunt, ut videtur, duae interpretationes vocis לפני , ut saepe contingit in LXX."—Montef. ⁵⁸ Cod. 86. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88. ⁵⁹ Cod. 87, Syro-hex.

CAP. XXXII. ¹ Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 49, alii, et Syro-hex. "Pro לפני in novem codd. legitur לפני , i. e. undecimo anno, quod et LXX [non nisi Codd. III, 26, 106, 239, 306] et Syrus expriment."—Rosenmüller.

² Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 26, 36, alii. ³ Cod. 86, teste De Reg. Hieron.: "In multis autem exemplaribus juxta LXX duodecim annus et mensis decimus ponitur; juxta ceteros autem interpretes, decimus annus et duodecim mensis." ⁴ Cod. 86, teste De Reg. ⁵ Syro-hex. לפני . Cf. ad Cap. xxxviii. 13. ⁶ Hie-

ron. ⁷ Cod. 86, teste Parsonsio. De Reg. exscripsit: 'A. παρέταξας, sed in notis παρέταξω (sic). ⁸ Syro-hex.

לפני לפני לפני לפני . Cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 31.

⁹ Cod. XII. Sic in textu Comp. (cum δίκτυον), Ald. (cum τὰ δ. μου καὶ ἐν ἐκ.), Codd. III (cum δίκτυόν μου καὶ ἐν ἐκ.), 22, 23, 26 (ut III), alii, et sub aster. Codd. 87 (cum τὰ δ.), 88, Syro-hex. ¹⁰ Cod. 86, teste De Reg. ¹¹ Syro-hex. לפני לפני לפני לפני .

¹² Lectionem, quae alius interpretis esse videtur, in textum ante πεδία infert Cod. 62. (In LXX prouomen est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex.) ¹³ Cod. Jes. Sic in textu

Codd. 62, 88, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. Post σου add. τὰ πεδία Codd. 22, 23, 36, alii. Alia exempl. (Ald., Codd. 42, 49, alii) post σου add. πάντων τῆν γῆν. Cod. 86 affert: Οἱ Γ'. καὶ ἐμπλήσω τὰς φ. ἀπὸ τοῦ αἵματός (σου).

¹⁴ Cod. 86, teste Parsonsio: Σ. καὶ πλήσω τὰς φ. σου. De Reg. add. ἀπὸ τοῦ αἵματός σου, invito Syro-hex., qui affert: לפני לפני לפני לפני .

¹⁵ Cod. 86. "In MS. Jes. ad marg. recentiore, et quidem, ut videtur, Latina manu legitur: Σαφέστερον ὁ Ἑβραῖος ἀπὸ τῶν ἰχώρων σου."—Montef. ¹⁶ Cod. 86, teste De Reg. ¹⁷ Syro-hex. לפני .

8. **עֲלֵי עַמִּי יִקְרֶינָהּ**. *Obscurabo ea super te.* O'. συσκοτάσουσιν ἐπὶ σέ. Alia exempl. στυγνάσω ἐπὶ σοί.¹⁸
עַל-יְהוָה. O'. ἐπὶ τὴν γῆν ✕ Πάντες σου.¹⁹
9. **שָׁבְרָהּ**. *Interitum tuum.* O'. αἰχμαλωσίαν σου. Σ. συντριβὴν σου.²⁰
10. **עֲלֵי עַמִּים רַבִּים**. *Et obstupescere faciam super te populos multos.* O'. καὶ στυγνάσουσιν ἐπὶ σέ ἔθνη πολλά. Σ. καὶ στυγνάσω ποιήσω διὰ σέ ἔθνη πολλά.²¹
יִשְׁעֲרוּ עַלְיָהּ. *Horrescent super te horrore.* O'. ἐκοστάσει ✕ ἐπὶ σέ ✕ ἐκοστήσονται.²² Σ. ἄρβοτριχῆσουσιν (ἐπὶ σέ). Θ. φρίξουσιν...²³
בְּעֹפְפִי. *Cum volare fecero (vibravero).* O'. ἐν τῷ πετάσθαι. 'A. Σ. Θ. ἐν τῷ ἐκπετάσαι με.²⁴
יִשְׁפָּזוּ לְשָׁנָה לְשָׁנָה. *Et trepidabunt ad singula momenta quisque propter animam suam.* O'. προσδεχόμενοι τὴν πτώσιν αὐτῶν. 'A. καὶ παραχθῆσονται εἰς παραχθὴν ἕκαστος τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.²⁵ Σ. καὶ ἐκπλαγῆσονται περὶ τῶν αἰφνιδίων, ἕκαστος περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.²⁶
בְּיָמָיו. O'. ἀφ' ἡμέρας. 'A. Θ. ἐν ἡμέρα.²⁷
12. **גְּבוּרִים**. *Heroum.* O'. γιγάντων. 'A. Θ. δυνα-

- των. Σ. ἀνδρείων.²⁸
12. **יָצְרָהּ**. O'. λοιμοί. 'A. ἰσχυροί. Σ. ἀκαταμάχητοι.²⁹
רִנָּהּ-תִּנָּהּ. *Superbiam.* O'. τὴν ὕβριν. Σ. τὸ μεγαλαύχημα.³⁰
13. **מִמֶּנִּי לַמָּוֶה**. O'. ἀφ' ὕδατος. Alia exempl. ἐπάνωθεν ἀφ' ὕδατος.³¹
וְלֹא תִתְרַבֵּץ. *Et non turbabit eam (aquam).* O'. καὶ οὐ μὴ ταραξῆ αὐτό. Σ. ἵνα μὴ ταραξῆ.³²
תָּע. O'. ἔτι. 'A. Θ. ✕ ἔτι ✕ Σ. ✕ μὴ κέτι ✕.³³
14. **וְנָהָרוּ**. *Et flumina eorum.* O'. καὶ οἱ ποταμοὶ ('Αλλος αἱ διώρυγες³⁴) αὐτῶν.
15. **וְנִכְרַתָּ**. *Cum percussero.* O'. δταν διασπερῶ (διασπείρω). 'A. Σ. ἐν τῷ πατάξαι με.³⁵
16. **וְיִלְתָּוּ**. *Et lamentabuntur eam.* O'. καὶ θρηνήσεις (alia exempl. θρηνήσουσιν³⁶) αὐτόν.
17. **וְיִשְׁפָּזוּ לְשָׁנָה לְשָׁנָה**. *Anno duodecimo quinto decimo die mensis.* O'. ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ('A. Θ. ἐν τῷ δεκάτῳ ἔτει³⁷) ÷ τοῦ πρώτου μηνὸς ✕³⁸ πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ μηνός.

† **וְיִשְׁפָּזוּ לְשָׁנָה לְשָׁנָה**. Hieron. Hebraea vertit: *Et irrigabo terram pulvere sanguinis tui* (sive [juxta LXX] *stercoribus tuis*).¹⁸ Sic Codd. 22, 23 (cum *συσκοτάσω*), 36, alii. ¹⁹ Cod. 86, testo De Reg. Sic in textu sino aster. Comp., Codd. III, XII, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²⁰ Cod. 86. ²¹ Syro-hex. **וְיִשְׁפָּזוּ לְשָׁנָה לְשָׁנָה**. ²² Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 62, 147. ²³ Syro-hex. **וְיִשְׁפָּזוּ לְשָׁנָה לְשָׁנָה**. "Codex male **וְיִשְׁפָּזוּ לְשָׁנָה לְשָׁנָה** pro **וְיִשְׁפָּזוּ לְשָׁנָה לְשָׁנָה**, ut etiam Jerem. ii. 12."—*Ceriani*. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. cxviii. 120. ²⁴ Cod. 86. Sic in textu Codd. 36, 48. ²⁵ Idem. ²⁶ Syro-hex. **וְיִשְׁפָּזוּ לְשָׁנָה לְשָׁנָה**. Cf. ad Cap. xxvi. 16. ²⁷ Cod. 86, teste De Reg. ²⁸ Cod. 86. ²⁹ Idem. Cf. ad Cap. xxx. 11. ³⁰ Idem. ³¹ Sic Codd. 62 (cum *aei* pro *aph*), 147. ³² Cod. 86. Syro-hex. **וְיִשְׁפָּזוּ לְשָׁנָה לְשָׁנָה**. ³³ Cod. 86, teste De Reg. In textu *ἔτι* desideratur in Ald., Codd. XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex. ³⁴ Regins apud Montef. Sic Cod. 238 in marg. ³⁵ Cod.

86, ubi *πατάξαι* scriptum. ³⁶ Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. habet: **וְיִשְׁפָּזוּ לְשָׁנָה לְשָׁנָה**. ³⁷ Cod. 86. Sic in textu Codd. 87, 88. ³⁸ Haec, τοῦ πρώτου μηνός, absunt a Comp., Codd. XII (qui in marg. habet: ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ut in textu Codd. III, 36, 106, et Syro-hex.), 87, et Hieron. Obelus hodie non exstat in libris Graecis aut Syro-hex., sed ab Origene ita pictum esse testatur scholium in Cod. Jes. a Montef. exscriptum: 'Ἐν τῇ τῶν O' ἐκδόσει οὕτω φέρεται· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ *ιβ'* ἔτει ἐν τῷ *α'* (πρώτῳ Parsons.) μηνί *ιε'* (πεντεκαίδεκάτῃ idem) τοῦ μηνός· τὸ (τὰ idem) δέ, ἐν τῷ (τῷ om. idem) *α'* (πρώτῳ idem) μηνί, ὠβελισθέν (sic) περιελθεῖν Ὀριγένους (cetera non exscripsit Parsons). Ταῦτα δὲ κατὰ λέξιν εἶπεν ἐν τῷ *ιβ'* τόμῳ τῶν εἰς τὸν Ἱεζεκιὴλ ἐξηγητικῶν· "Ἐοικεν ἡ προφητεία αὕτη ἐξῆς τῇ πρὸ αὐτῆς τεταγμένη (τεταγμένη Montef.) καὶ αὕτη (αὕτη idem) τῷ *ιβ'* λελέχθαι ἔτει ὁμοίως μὲν ἐκείνῃ, καὶ κατὰ τὸ ἐν τῷ *ιβ'* μηνί προφητεῦσθαι· οὐκέτι δὲ ὁμοίως κατὰ τὴν ἡμέραν· ἡ μὲν γὰρ μῆς τοῦ μηνός ἐλελεκτο, αὕτη δὲ *κ'* τοῦ μηνός· διόπερ τὸ, τοῦ *α'* μηνός, ὠβελισθέν (sic) ἐτολμήσαμεν περιελθεῖν, ὡς πάντῃ ἀλόγως προσκείμενον (προκείμενον idem).

18. **נָהָה עַל־הַמֶּוֹן מִצָּרִים**. *Cane lugubre carmen super multitudinem Aegypti.* Ο. θρήνησον ἐπὶ τὴν ἰσχὺν Αἰγύπτου. Σ. Θ. εἰπὸν μέλος περὶ τοῦ πλήθους Αἰγύπτου.³⁹ Θ. εἰπὸν μέλος ἐπὶ τὸ πλῆθος Αἰγύπτου.⁴⁰

וְנָתַתִּי אֹתָהּ בְּיַד בְּנֵי גוֹיִם אֲדָרְמ. *Et detruade eam, ipsam et filium gentium potentium.* Ο. καὶ καταβιβάσουσιν αὐτῆς τὰς θυγατέρας τὰ ἔθνη νεκράς. Σ. Θ. καὶ κλίνων πάρελκε αὐτὸν, καὶ τὰς θυγατέρας τῶν ἐθνῶν discernne in chorum.⁴¹

19. **מִמִּי נַעֲמָתָה רַחֵם הַשָּׁפָה אֶת־עַרְלִים**. *Quoniam pulcrior es? descende et prosterni te patere cum incircumcisis.* Ο. (v. 21) τίνας κρείττων εἶ ('Α. ὑπὲρ τίνα ὠραιώθης; Σ. τίνας βελτίων εἶ⁴²); [καὶ] κατάβηθι, καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων. ✕ (Θ.) ἐξ ὕδατος εὐπρεποῦς κατάβηθι, καὶ κοιμήθητι μετὰ ἀπεριτμήτων.⁴³

20. **הָרַב נָתַן מִשְׁנֵי אֹתָהּ וְכָל־הַמוֹנֵיהָ**. *Gladus traditus est; abripite eam, et omnes multitudines ejus.* Ο. καὶ κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. 'Α. ἐν ῥομφαίᾳ ἐδόθη, ἐξείλκυσαν αὐτήν, καὶ τὸ πᾶν πλῆθος αὐτῆς.⁴⁴

21. **אֶת־עֲדָרָיו יָרְדוּ**. *Cum adjutoribus ejus descen-*

dent. Ο. Vacat. 'Α. σὺν τοῖς βοηθοῖς αὐτῶν κατέβησαν.⁴⁵

22. **קָהָלָהּ**. Ο. ἡ συναγωγή ('Α. Θ. ἐκκλησία⁴⁶) αὐτοῦ.

Ο. ÷ πάντες τραυματῖαι ἐκεῖ ἐδόθησαν, καὶ ἡ ταφὴ αὐτῶν ἐν βάθει βόθρον καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγή αὐτοῦ.⁴⁷

וְיָבִיבוּתָיו כְּבָרְתָיו. *Circa eum sunt sepulcra ejus.* Ο. περικύκλω τοῦ μνήματος αὐτοῦ. 'Α. κύκλω αὐτοῦ τάφοι αὐτοῦ.⁴⁸

23. **וַיְהִי בַיּוֹם הַהוּא בְּרִפְתֵי־בוֹר וַיִּבְרְבוּ כְּבִיבוֹת קְבָרָתָהּ לִם קְהָלִים נְסָלִים בְּקֶרֶב**.

Cujus posita sunt sepulcra in recessibus foveae, et factus est coetus ejus circa sepulcrum ejus; omnes eorum confossi, occisi gladio. Ο. Vacat.

✕ Θ. οἱ ἔδωκαν τὰς ταφὰς ('Α. ✕ ταφὰς⁴⁹) αὐτῆς (Ο. Σ. Θ. αὐτοῦ⁵⁰) ἐν μηροῖς (Σ. ἐν τοῖς κατωτάτοις.⁵¹ 'Ο 'Εβραῖος' ἐν μήκει⁵²) λάκκου, καὶ ἐγενήθη ἐκκλησία ('Α. Θ. ἐκκλησία⁵³) περικύκλω τῆς ταφῆς αὐτοῦ πάντες αὐτοὶ τραυματῖαι, πίπτοντες μαχαίρᾳ.⁵⁴ Σ... ἐγένετο τὸ πλῆθος αὐτοῦ, ἐκάστου περικύκλω αὐτοῦ τὰ μνήματα (s. οἱ τάφοι) αὐτοῦ.⁵⁵

בְּאֶרְץ חַיִּים. Ο. ἐπὶ γῆς ζῶης. 'Α. Σ. Θ. ἐν γῆ ζῶντων.⁵⁶

³⁹ Syro-hex. **וְנָתַתִּי אֹתָהּ בְּיַד בְּנֵי גוֹיִם אֲדָרְמ**. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 19. ⁴⁰ Cod. 86. Hieron. LXX vertit: *Plango super multitudinem Aegypti.* ⁴¹ Syro-hex. Symmacho et Theodotioni continuat: **וְנָתַתִּי אֹתָהּ בְּיַד בְּנֵי גוֹיִם אֲדָרְמ**. Post Αἰγύπτου Codd. 22, 23, 36 (cum κλων), alii, inferunt: καὶ κλίνων πάρελκε αὐτόν. Deinde **וְנָתַתִּי אֹתָהּ בְּיַד בְּנֵי גוֹיִם אֲדָרְמ** circumscriptionis est, ut videtur, unius vocis Graecae, in quam nondum incidere potuimus. ⁴² Cod. 86 (cum βελτιων, teste Parsons.). Sequens copula deest in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex. ⁴³ Sic Codd. XII (cum κοιμηθήσῃ), 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ✕ ἐξ ὕδατος εὐπρεποῦς κατέβηθι κ.τ.έ.), et sine aster. (cum ἐξ ὕδατος εὐπρεπῶν et κοιμηθήσῃ) Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Porro sub asteriscis additum est: ✕ *De aqua pulcherrima descende, ✕ et dormi cum incircumcisis.*" ⁴⁴ Cod. 86 (cum ἐξείλκυσαν, teste Parsons.). ⁴⁵ Idem. ⁴⁶ Idem, teste De Reg. ⁴⁷ Hieron.: "Quodque sequitur: + *Omnes vulnerati ibi dati sunt, + et sepulcrum ejus in*

profundo foveae, + et facta est congregatio ejus; in Hebraico non habetur, sed a LXX additum est." Cod. 87 pingit: + πάντες τραυματῖαι — καὶ ἐγενήθη + συναγωγή αὐτοῦ περικύκλω. Syro-hex. ÷ πάντες τραυματῖαι — καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγή αὐτοῦ. ⁴⁸ Cod. 86, teste De Reg. Pro τάφοι Parsons. exscripsit τάφος. ⁴⁹ Cod. 86, teste De Reg. ⁵⁰ Idem. ⁵¹ Idem. ⁵² Origen. apud Nobil.: 'Ο 'Εβραῖος ἀπὸ τοῦ, ἐν μηροῖς λάκκου, ἐν μήκει λάκκου, ἔχει. ⁵³ Cod. 86, teste De Reg. ⁵⁴ Cod. Jea (non, ut Montef., οἱ πίπτοντες). Sic in textu Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum οἱ πίπτοντες), Codd. III (cum ὑπερικύκλω), 22 (cum λάκκου), 36 (sine οἱ), alii Hieron.: "Et iterum de Theodotionis editione sub asteriscis additum est: ✕ *Qui dederunt sepulcra ejus in lateribus lacu, ✕ et facta est congregatio in circuitu sepulcra ejus; ✕ omnes isti vulnerati, cadentesque gladio.*" ⁵⁵ Syro-hex. **וְנָתַתִּי אֹתָהּ בְּיַד בְּנֵי גוֹיִם אֲדָרְמ**. ⁵⁶ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit: Σ. ἐν γῆ ζῶντων.

24. וְכָל-הַמּוֹנֵה. Ο'. και πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ.
 "Αλλος· και πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ.⁶⁷
 וְאֲשֶׁר-יָרְדוּ. Ο'. και οἱ καταβαίνοντες. 'Α. οἱ
 κατέβησαν.⁶⁸
 כְּלַמָּתָם. Ignominiam suam. Ο'. τὴν βάσανον
 ('Α. Σ. αἰσχύνην. Θ. ἀτιμίαν⁶⁹) αὐτῶν.
 25. נָתַנוּ מִשָּׁבַב לָהּ בְּכָל-הַמּוֹנֵה סְבִיבוֹתָיו קְבֻרָתָהּ
 כָּל-עַרְלִים חֲלָלֵי-חֶרֶב פִּירְתָּן תְּחִיתָם
 בְּאֶרֶץ חַיִּים וַיִּשְׂאוּ כְלַמָּתָם אֶת-יִרְדֵי בּוֹר
 חֲלָלִים בְּתוֹךְ. Posuerunt cubile (feretrum)
 ei cum omni multitudine ejus; circa eum sunt
 sepulcra ejus; omnes eorum incircumcisi, inter-
 fecti gladio: quia incussus est terror eorum in
 terra viventium; et tulerunt ignominiam suam
 cum iis qui descendunt in foveam, in medio in-
 terfectorum. Ο'. Vacat. 'Α. Λοιποί· ✕ ἐκεῖ
 κοίτην αὐτῆ ἐν παντὶ τῷ πλήθει αὐτοῦ κύκλω
 αὐτοῦ τάφος αὐτοῦ· πάντες αὐτοὶ ἀπερίτμητοι,
 ἀνηρημένοι μαχαίρας· ὅτι ἐδόθη πτήξις αὐτῶν
 ἐν γῆ ζώντων· και ἀρούσιν ἐντροπήν αὐτῶν
 σὺν καταβαίνουσι λάκκον, ἐν μέσῳ ἀνηρημέ-
 νων ✕.⁶⁰ "Αλλος· ἐδόθη κοίτη αὐτῆς σὺν παντὶ
 τῷ πλήθει· ἐκάστου περικύκλω ἢ ταφῆ αὐτῶν,
 πάντων ἀπεριτμήτων τραυματιῶν μαχαίρα...⁶¹
 26. מִשָּׁבַב תֵּבֵל. Ο'. Μοσὸχ και Θοβέλ. Πάντες·

Μεσέχ και Θουβάλ.⁶² Σ. Θ. κοίτη αὐτῶν.⁶³
 26. עַרְלִים. Ο'. ἀπερίτμητοι. Οἱ Γ'. ἀκρόβυστοι.⁶⁴
 כִּי-נָתַנוּ. Ο'. οἱ (Οἱ Γ'. ὅτι⁶⁵) δεδωκότες.
 27. וְלֵאשֶׁבֶר יִשְׁכְּבוּ. Appan cubant. Ο'. και ✕ οὐκ ✕
 ἐκοιμήθησαν.⁶⁶
 אֶת-גְּבוּרֵיהֶם. Ο'. μετὰ τῶν γιγάντων (Οἱ Γ'.
 δυνατῶν⁶⁷).
 מֵעַרְלִים. Ο'. ἀπ' αἰῶνος. Οἱ Γ'. ἀπὸ τῶν
 ἀκροβύστων.⁶⁸
 בְּכָל-מַלְחָמָתָם. Cum instrumentis suis bellicis.
 Ο'. ἐν ὅπλοις (Οἱ Γ'. σκεύεσι⁶⁹) πολεμικοῖς
 ✕ αὐτῶν ✕.⁷⁰
 וַיִּתְּנוּ אֶת-חַרְבֵיהֶם תַּחַת רִאשֵׁיהֶם. Et posue-
 runt gladios suos sub capitibus suis. Ο'. και
 ἔθηκαν τὰς μαχαίρας αὐτῶν ὑπὸ τὰς κεφαλὰς
 αὐτῶν. Σ. και τεθήσονται αἱ μάχαιραι αὐτῶν ὑπὸ τὰς
 κεφαλὰς αὐτῶν.⁷¹
 כִּי-חַרְבֵיהֶם גְּבוּרֵיהֶם בְּיַד-חַיִּים. Quia terror
 potentium fuerunt in terra viventium. Ο'. ὅτι
 ἐξεφόβησαν πάντας (alia exempl. γίγαντας⁷²)
 ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν. "Αλλος· και φόβος δυνα-
 στευόντων ἐγένοντο ἐν τῇ γῆ τῶν ζώντων.⁷³
 28. וְתִשְׁבֶּר וְתִשָּׁבַב. Contereris et jacebis. Ο'.
 ✕ συντριβήσῃ και ✕ κοιμηθήσῃ.⁷⁴

⁶⁷ Codd. 22, 23, 36, alii: και πᾶσα ἡ δ. αὐτοῦ, και πᾶν τὸ πλ. αὐτοῦ, ex duplici versione. ⁶⁸ Cod. 86, teste De Reg. ⁶⁹ Cod. 86. Post ἐπὶ γῆς ζωῆς (in versu praecedenti, si Parsonsio habenda est fides), aliam hujus clausulae, και ἐλάβοσαν τὴν βάσανον αὐτῶν μετὰ τῶν καταβαίνοντων εἰς βόθρον, versivouem inferunt Codd. 22, 23, 36, alii: και λήφονται τὸν κατασχυμῶν (cf. Hex. ad Psal. xliii. 16. Mich. ii. 6) αὐτῶν σὺν τοῖς καταγομένοις εἰς βόθρον, quae Symmachi esse videtur. ⁷⁰ Cod. 86, teste Parsonsio, qui in cod. scriptum esse affirmat: ἀνηρημένος... πτήξις... και ἀρούσιν. De Reg. tacite exscripsit: ἀνηρημένοι... πτήξις... και ἀρούσιν; sed clausulam, κύκλω αὐτοῦ τάφος αὐτοῦ, oscitanter praeterlapsus est. In initio pingendum videtur: Ο'. ἐκεῖ ✕ 'Α. Λ. (ἔδωκαν) κοίτην αὐτῆ; in fine autem: ἀνηρημένων ✕ ἐδόθησαν. ⁶¹ Sic in textu post ἐν μέσῳ τραυματιῶν Codd. 22 (sub →), 23 (cum περικύκλω αὐτοῦ ἢ τ. αὐτοῦ), 36, 48 (sub →), 51 (cum ἢ τ. αὐτοῦ), 62 (cum ἢ τ. αὐτοῦ, πάντες ἀπερίτμητοι), alii. ⁶² Cod. 86, teste

De Reg. ⁶³ Hieron.: "Pro Mosoch et Thubal Sym. et Theod. interpretati sunt cubile eorum [כְּבֻרָתָם וְיָשְׁבֻם]." Statim pro και πᾶσα ἡ ἰσχύς αὐτοῦ Cod. 86 in marg. affert: και πάντες οἱ ὄχλοι αὐτῆς. ⁶⁴ Cod. 86, hic et v. 28. ⁶⁵ Idem, teste De Reg., qui minus probabiliter affert: Οἱ Γ'. ὅτι δεδωκότες. ⁶⁶ Sic Cod. 87 (cum και ✕ οὐκ ✕ ἐκ. ✕), Syro-hex. (cum ✕ και οὐκ ✕ ἐκ. ✕), et sine aster Comp., Cod. 88, Hieron. ⁶⁷ Cod. 86. ⁶⁸ Idem. ⁶⁹ Idem. ⁷⁰ Sic Cod. 87, Syro-hex. (nisi forte ✕ αὐτῶν ✕ πολεμικοῖς, ut Codd. 22, 33, alii), et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 26, 49, alii. ⁷¹ Syro-hex. ⁷² Sic Comp. (cum οἱ γίγαντες), Ald. (cum γίγαντες), Codd. III, XII, 22, 23, 26, et Syro-hex. ⁷³ Duplicem versionem in textum post alteram iuferunt Codd. 22 (sub →), 23, 36 (cum ἐγένοντο), alii. ⁷⁴ Sic Codd. XII, 87, Syro-hex. (cum ✕ συντριβήσῃ ✕ και ✕), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Hieron.

29. **וְכָל-נְשִׂאֵיהֶם וְכָל-מְלִכֵיהֶם וְכָל-אֲדָמָה**. *Ibi Edom, et reges ejus, et omnes principes ejus.* Ο'. ἐκεῖ ἐδόθησαν οἱ ἄρχοντες Ἀσσοῦρ. ✕ Θ. ἐκεῖ Ἐδὼμ, οἱ βασιλεῖς αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες αὐτῆς. ⁷⁵ Οἱ Γ'... ἐπηρμένους αὐτῆς. ⁷⁶
- וְכָל-עַרְלֵיהֶם**. Ο'. μετὰ τραυματιῶν. Οἱ Γ'. σὺν ἀκροβύστοις. ⁷⁷
30. **נְסִיכֵי**. *Principes.* Ο'. οἱ ἄρχοντες. Ἀ. οἱ καθεσταμένοι. ⁷⁸ Σ. οἱ χριστοί. ⁷⁹
- וְכָל-צְדֵנֵי**. *Et omnes Sidonii.* Ο'. πάντες στρατηγοὶ Ἀσσοῦρ. Ἀ. Σ. . . Σιδώνιοι. ⁸⁰
- בְּתַיִתָּם מִבְּוִרְחָם**. *In terrore eorum ex fortitudine eorum (incusso).* Ο'. σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν. Σ. ἠττηθέντες ἀπὸ τῆς ἰσχύος αὐτῶν. ⁸¹
- בְּשֵׁשׁ־יָמֵם וְשֵׁשׁ־יָמֵם**. *Pudefacti, et cubant.* Ο'. Ἀ. Σ. Θ. ✕ αἰσχυνόμενοι ἔκοιμήθησαν. ⁸²
31. **עַל-כָּל-הַמִּוֶּנֶה**. *De omni multitudine ejus.* Ο'. ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν. Οἱ Γ'. ἐπὶ πάντας ὄχλους αὐτοῦ. ⁸³
- חַלְלֵי-חֶרֶב פָּרְעָה וְכָל-חֵילוֹ**. *Confossi gladio, Pharao et omnis exercitus ejus.* Ο'. Vacat. ✕ Θ. τραυματῖαι μαχαίρας Φαραὼ, καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ. ⁸⁴

32. **(תַּחֲתֵיהֶם) וְכָל-חַיֵּיהֶם**. Ο'. τὸν φόβον αὐτοῦ (Σ. μου). ⁸⁶
- עַל-גְּוִיָּהֶם**. Ο'. ἐπὶ γῆς ζῶης. Ἀ. Σ. Θ. ἐν γῆ ζώντων. ⁸⁶
- Cap. XXXII. 14. ÷ οὕτως. ⁸⁷

CAP. XXXIII.

2. **וְכָל-בְּנֵי**. Ο'. τοῖς υἱοῖς. Οἱ Γ'. πρὸς τοὺς υἱούς. ¹
- מִמֵּנֶם**. *Ex numero universi eorum.* Ο'. ἐξ αὐτῶν. Θ. ἐκ μέρους αὐτῶν. ²
3. **וְעָה־תָּחֵרֵן**. *Et monuerit populum.* Ο'. καὶ σημάνη τῷ λαῷ. Ἀ. Σ. καὶ προφυλάξει τὸν λαόν. ³
4. **וְשָׁרָה**. Ο'. τῆς σάλπιγγος. Σ. (τῆς) κεραιῆς. ⁴
- וְנָחַר**. *Et moneri pobuerit.* Ο'. καὶ μὴ φυλάξεται. Ο'. Θ. καὶ οὐκ ἐφυλάξατο. ⁵
5. **וְיָשָׁר מִלְּפָנֶיךָ וְנָחַר נַחֲוֵה**. *Sin ipse monitionem admisisset, animam suam servasset.* Ο'. καὶ οὗτος οἷον ἐφυλάξατο, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξείλατο (alia exempl. ἐρρύσατο). Σ. ἐὰν δὲ φυλάξεται, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιέσωσεν. ⁷
6. **וְיָמוּ**. Ο'. καὶ τὸ αἷμα ✕ Οἱ Γ'. αὐτοῦ. ⁸

⁷⁵ Cod. Jes. (non, ut Montef., καὶ οἱ β. αὐτῆς). (Cod. 87 in textu pingit: ἐκεῖ Ἐ., οἱ β. αὐτῆς, ✕ καὶ πάντες ἔ. οἱ β. αὐτῆς. Syro-hex.: ἐκεῖ Ἐ. (in marg. char. med. ἐδόθησαν) ✕ καὶ οἱ β. αὐτῆς ἔ., κ. τ. ἔ.) Sic sine aster. (cum ὁ βασιλεὺς αὐτῆς) Codd. 22, 36, alii; necnon (cum καὶ οἱ β. αὐτῆς) Ald., Codd. 42, 49, alii. ⁷⁶ Cod. 86, teste De Reg. Idem ad **וְכָל-צְדֵנֵי**, Ο'. τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ, exscripsit: Ἀ. Σ. Θ. αὐτῆς, quod huc potius pertinere crediderim. Scilicet tres interpretes αὐτῆς pro Ἀσσοῦρ dederunt; solus Aquila, ni fallor, ἐπηρμένοι pro ἄρχοντες. Cf. ad Cap. xii. 10. Praeterea Syrus noster ad **וְכָל-חַיֵּיהֶם** Exod. xxii. 28 in marg. affert: Ἀ. ἐπηρμένους (אֲדָמָה). Σ. Θ. ἄρχοντες. ⁷⁷ Cod. 86, teste De Reg. ⁷⁸ Idem. Minus probabiliter Parsons. καθεσταμένοι exscripsit. Cf. Hex. ad Mich. v. 5. ⁷⁹ Syro-hex. ✕ **וְכָל-חַיֵּיהֶם**. Cf. ibid. ⁸⁰ Cod. 86. ⁸¹ Syro-hex. ✕ **וְכָל-חַיֵּיהֶם** **וְכָל-חַיֵּיהֶם** **וְכָל-חַיֵּיהֶם** **וְכָל-חַיֵּיהֶם**. Graeca nostra petita sunt e Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoro, ubi locus sic habetur: οἵτινες κατήχθησαν μετὰ τραυματιῶν

σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν, ἠττηθέντες ἀπὸ τῆς ἰσχύος αὐτῶν, αἰσχυνόμενοι ἐκοιμήθησαν κ. τ. ἔ. ⁸² Cod. 86, et sub simplici aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Parsons. e Cod. XII affert: Ἀ. Θ. αἰσχ. ἐκοιμήθησαν. ⁸³ Cod. 86. ⁸⁴ Cod. Jes. Sic in textu Comp. (cum μαχαίρα), Ald., Codd. III (ut Comp.), 22, 23, 26 (ut Comp.), alii, et sub aster. Codd. 87, 88 (uterque cum μαχαίρα), Syro-hex. Lectionem ad v. 32, **וְיָשָׁר**—**וְנָחַר**, perperam aptat Montef. ⁸⁵ Cod. 86, teste De Reg. ⁸⁶ Idem. ⁸⁷ Cod. 87 (cum οὗτος), Syro-hex.

CAP. XXXIII. ¹ Cod. 86, teste De Reg. ² Syro-hex. ✕ **וְכָל-בְּנֵי** **וְכָל-בְּנֵי** **וְכָל-בְּנֵי** **וְכָל-בְּנֵי**. ³ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit προφυλάξει. ⁴ Cod. 86. ⁵ De Reg. e Cod. 86 affert: Ο'. Θ. καὶ οὐκ ἐφυλάξατο. Ἄλλος καὶ οὐκ ἐφύλαξε. Ο'. ἄλλος καὶ μὴ φυλάξεται. ⁶ Sic Codd. 62, 147, fortasse ex alia versione. ⁷ Cod. 86. Minus probabiliter De Reg.: Σ. καὶ οὗτος ἐὰν δὲ κ. τ. ἔ. ⁸ Cod. 86, teste De Reg.

7. **מִמֶּנִּי אֶתְּחַלְּטֵם**. *Et moneas eos a me.* O'.
 Vacat. ✕ *καὶ διαφυλάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ*.⁹
 'A. *καὶ φυλάξεις αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ*.¹⁰
8. **עֲשֵׂה עֲשֵׂה**. O'. τῷ ἀμαρτωλῷ ✕ ἀμαρτωλέ. ¹¹
9. **הִוְחֵהוּ**. O'. προαπαγγεῖλῃς. Θ. διαστειλῃ.¹²
מִדְּרָבוֹ. O'. τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. Oί Γ'. ἀπὸ τῆς
 ὁδοῦ αὐτοῦ.¹³
הַצִּלְתִּי מִיָּדָי. *Animam tuam eripisti.* O'. τὴν
 ψυχὴν σαυτοῦ ἐξήρησαι. 'A. Θ. τὴν ψυχὴν
 σου ἐρρύσω.¹⁴
10. **עֲלִינוּ**. O'. ἐφ' ἡμῖν. Σ. καθ' ἡμῶν.¹⁵
11. **רָשָׁתְּ-סֵם**. *Nam volo.* O'. οὐ βούλομαι. Σ.
 ✕ *ὅτι*...¹⁶
הִוְחֵהוּ מִדְּרָבוֹ רָשָׁע וְשָׁבוּ אֶת-סֵם. *Sed ut re-*
vertatur impius a via sua, et vivat. O'. ὡς
 ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ,
 καὶ ζῆν αὐτόν. Σ. ἀλλ' ἵνα ἀποστρέψας ὁ
 παράνομος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ζήσῃ.¹⁷
מִדְּרֵיכֵי הָרָעִים. O'. ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν
 ✕ τῆς πονηρᾶς.¹⁸
12. **דַּם בְּנֶ-אָדָם**. O'. Vacat. ✕ *καὶ σὺ, υἱὲ*
ἀνθρώπου.¹⁹
וְרָשָׁע תַּעֲשֶׂהוּ. O'. *καὶ ἀνομία ἀσεβοῦς* (alia
 exempl. ἀνόμου²⁰).

12. **בְּרָשָׁעֵי-נָפֶל**. *Non corruet per eam.* O'. οὐ
 μὴ κακώσῃ (alia exempl. ἀποκτείνῃ²¹) αὐτόν.
 'A. οὐ μὴ συντρίψῃ αὐτόν.²²
בְּיוֹם שָׁבוֹ. *In die qua conversus fuerit.* O'. ἐν
 ἡ ἂν ἡμέρα ἀποστρέψῃ (Σ. μετανοήσῃ²³).
בְּיוֹם תִּנְחַתֵּן. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. ἐν ἡμέρα
 ἀμαρτίας αὐτοῦ.²⁴
13. **בְּיָדַי לְיָדֶיךָ**. *Cum dixerō justo.* O'. ἐν τῷ
 εἰπεῖν με τῷ δικαίῳ. Σ. κὰν εἶπω περὶ τοῦ
 δικαίου.²⁵
הִוְחֵהוּ יְהִי. O'. Vacat. ✕ *ζῶν ζήσῃ*.²⁶
עַל-יְדֵי-דִקְדָּתוֹ. *Considerit justitiae suae.* O'.
 πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ. Σ. πεποι-
 θῶς τῇ δικαιοσύνῃ ἑαυτοῦ.²⁷
14. **וְהִוְחֵהוּ**. O'. *καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν με.* Σ. (καὶ)
 ἂν εἶπω.²⁸
15. **בְּחַבְלֵי יָשִׁיב**. *Si pignus reddiderit impius.*
 O'. *καὶ ἐνεχύρασμα* (alia exempl. add. ὀφεί-
 λοντος²⁹) ἀποδοῖ ✕ Σ. Θ. παράνομος.³⁰
16. **לֵב**. O'. Vacat. Oί Γ'. αὐτῷ.³¹
הִוְחֵהוּ יְהִי. O'. ἐν αὐταῖς ζήσεται. Σ. Θ. ζῶν
 ζήσεται.³²
17. **לֵב יִתְּנֵן**. *Non aequa est.* O'. οὐκ εὐθεία.
 Σ. οὐ βεβαία.³³

⁹ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 147. Sic (cum προφυλάξεις) Codd. 22 (cum αὐτοῖς), 23, 36, alii. ¹⁰ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. affert: 'A. φυλάξῃς αὐτόν (sic) παρ' ἐμοῦ. ¹¹ Sic Cod. 87 (qui pingit: ✕ τῷ ἀμ., ἀμαρτωλέ 4), Syro-hex. et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. ¹² Cod. 86, teste Parsons. De Reg. excrispsit: "Ἄλλος διαστειλῃ. ¹³ Cod. 86, teste De Reg., qui ad הִוְחֵהוּ lectionem refert. ¹⁴ Cod. 86. ¹⁵ Idem, teste De Reg., qui paulo ante ad εἰπὸν affert: 'A. Σ. εἶπέ. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem, teste utroque. ¹⁸ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (qui tres posteriores pingunt: ✕ τῆς π., καὶ ἵνα ἀποστήσῃκετε 4), et sine aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. ¹⁹ Idem. ²⁰ Sic Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. (cum ἀσεβοῦς in marg.). ²¹ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ²² Cod. 86. ²³ Idem. ²⁴ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. In Codd. 22, 23, 36,

aliis, locus sic legitur: ζῆσαι (sic Syro-hex. in marg. char. med.) διὰ τὴν δικαιοσύνην (διὰ τῆς δ. Cod. 23) αὐτοῦ ἐν ἡ ἂν ἡμέρα ἀμαρτή. ²⁵ Cod. 86. Parsons. ex eodem insuper affert: Σ. ἐν τῷ εἰρηκέναι etc. (sic), invito De Reg. ²⁶ Sic Codd. 87 (qui pingit: ✕ ζῶν ζήσῃ, καὶ οὗτος ✕ πέποιθεν κ.τ.έ., sine cuneolo), 88, et sine aster. Ald., Codd. III, 22 (praem. ὅτι), 23 (idem), 36 (idem), 48 (idem), 49, alii, et Syro-hex. ²⁷ Cod. 86, teste De Reg. ²⁸ Idem. ²⁹ Sic Codd. 22 (cum ὀφειλόντων), 23, 36, alii, et Syro-hex. ³⁰ Cod. 86, teste De Reg.: Σ. Θ. ✕ παράνομος. Post ἀπορίση Codd. 22, 23, 36, alii, add. ὁ ἀνομος. Statim Cod. 87 in textu: ✕ καὶ ἀπραγμα, sine cuneolo, nescio an pro + καὶ 4 ἀπρ. ³¹ Cod. 86. Parsons. e Cod. XII affert: Θ. Σ. + αὐτῷ. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88 (uterque cum αὐτοῦ), Syro-hex. ³² Cod. 86, teste De Reg. Solus Cod. 87 in textu: ζῶν ἐν αὐταῖς ζήσεται. ³³ Syro-hex. ✕ لا حكمة ولا عدل. Cf. ad v. 20.

17. וְהָמָּה. *Et ipsorum.* Ο'. καὶ αὐτή. Σ. αὐ-
των δέ.³⁴

לֹא-יִתְּבֹן. Ο'. οὐκ εὐθεία. *Alia exempl. add.*
ἀκούσατε δὴ, οἶκος Ἰσραὴλ· μὴ ἡ ὁδός μου οὐκ
εὐθεία; οὐχὶ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν οὐκ εὐθείαι;³⁵ Ἀ.
οὐχ ἑδραία.³⁶

19. עֲלֵיהֶם. *Propter ea.* Ο'. ἐν αὐτοῖς. Σ. δι'
αὐτῶν.³⁷

20. וְנִמְרָתָם לֹא יִתְּבֹן. Ο'. καὶ τοῦτο ἐστὶν ὃ
εἶπατε οὐκ εὐθεία. Σ. κὰν λέγητε, ✕ ὅτι
οὐ βεβαία. Θ. . . οὐ κατορθοῖ.³⁸

כִּדְרָקוֹ. Ο'. ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Οἱ Γ'. κατὰ
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.³⁹

21. בְּשֵׁתֵי עֶשְׂרֵה. Ο'. Σ. ἐν τῷ δεκάτῳ.⁴⁰ *Alia*
*exempl. ἐν τῷ δωδεκάτῳ;*⁴¹ *alia, ἐν τῷ ἑνδε-*
*κάτῳ.*⁴²

22. הִפְלִיט. *Qui evaserat.* Ο'. αὐτόν. *Alia ex-*
*empl. τὸν ἀνασωθέντα.*⁴³

וְלֹא נִלְמָתִי. *Et non obmutui.* Ο'. οὐ συνε-
σχέθη. Ἀ. καὶ οὐκ ἤμην ἀλαλος.⁴⁴

24. הַהֲרֹבוֹת הָאֵלֶּה. *Vustitates istas.* Ο'. τὰς
ἡρημωμένας ✕ Θ. ταύτας⁴⁵ Σ. (τὰ) ἐρεί-

πια (ταῦτα).⁴⁶

24. לְמָרִים לְאָמַר. Ο'. λέγουσι ✕ Ἀ. Σ. λέ-
γοντες⁴⁷

וְהִירָשָׁה. Ο'. καὶ κατέσχε. Οἱ Γ'. καὶ ἐκληρο-
νόμησεν.⁴⁸

25. לֵבְנֵי אָמַר אֲלֵהֶם כְּהָאָמַר אֲדַבֵּר יְהוָה עַל-
הַדָּם תֹּאכְלוּ וְעֵינֵיכֶם תִּשְׂאוּ אֶל-גְּלוּלֵיכֶם
וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ. *Propterea dic*
ad eos: Sic dicit Dominus Jova: Cum san-
guine comeditis, et oculos vestros levatis ad
idola vestra, et sanguinem effunditis: et terram
possidebitis? Ο'. διὰ τοῦτο εἶπὸν αὐτοῖς· τάδε
λέγει κύριος κύριος ✕ Θ. ἐπὶ τοῦ αἵματος
ἔσθετε, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν αἶρετε πρὸς
τὰ εἰδωλα ὑμῶν, καὶ αἷμα ἐκχέετε καὶ τὴν
*γῆν κληρονομήσετε;*⁴⁹

26. עֲמַדְתֶּם עַל-חֶרְבְּכֶם וְעִשִׂיתֶן תוֹעֵבָה וְיָשׁוּ
אֶת-אַשְׁתֵּי רַעְוֵי שְׂמַאֲתֶם וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ.
Insistitis (confiditis) super gladio vestro, facitis
abominationem, et unusquisque uxorem proximi
sui polluitis: et terram possidebitis? Ο'. Va-
cat. ✕ Θ. ἔστητε ἐπὶ τῆς μαχαίρας ὑμῶν,
ἐποιήσατε βδέλυγμα, καὶ ἕκαστος τὴν γυναῖκα

³⁴ Cod. 86, teste De Reg. ³⁵ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. (cum δὲ pro δὴ) Syro-hex. Cf. Cap. xviii. 25. ³⁶ Syro-hex. ❖ *ⲗⲁⲓⲁⲓⲁⲓⲁⲓⲁⲓ* ❖.

(Lectiones Codd. 22, 23, 36, aliorum, παράπτωμα pro ἀνομία (v. 18), et ἀνομιαν pro τὸν ἀμαρτωλὸν (v. 19), habet Syro-hex. in marg. char. med.) ³⁷ Cod. 86, teste De Reg. ³⁸ Idem (cum λέγηται). Parsons. e Cod. 86 affert: Θ. κατορθοῖ. Σ. βεβαία.

³⁹ Cod. 86, teste De Reg. Syro-hex. in marg. ❖ *ⲓⲁⲓⲁⲓⲁⲓⲁⲓ*. Sic in textu (cum ὑμῶν pro αὐτοῦ) Codd. III, 22, 23, 26, alii. (In textu LXXvirali ὑμῶν pro αὐτοῦ (✕ αὐτοῦ Cod. 87) est in Ald., Codd. 49, 68, aliis.) ⁴⁰ Cod. 86, teste De Reg.

⁴¹ Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁴² Sic Codd. 22, 36, alii. Theodoret.: Ὁ Σῦρος, τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει καὶ τῷ δωδεκάτῳ μηνί, καὶ μᾶλλον ἀκολουθῶς τῷ γὰρ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἦλω ἡ πόλις.

⁴³ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Cod. 62: αὐτόν τὸν ἀν. ⁴⁴ Cod. 86. ⁴⁵ Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Parsons. e Cod. XII affert: Θ. + ταύτας. ⁴⁶ Cod. 86, teste De Reg.

⁴⁷ Idem. Sic sub aster. Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 23, 88. Scriptura, λέγοντες λέγουσι, est in Comp.,

Codd. 36, 48, aliis. ⁴⁸ Cod. 86. ⁴⁹ Sic Cod. XII, teste Parsonsio, et sub simplici aster. Cod. 88, Syro-hex. Minus probabilius Montef. e Cod. Jes. edidit: ✕ Θ. διὰ τοῦτο εἶπὸν αὐτοῖς· τάδε λέγει κύριος· ἐπεὶ (sic) τοῦ αἵματος κ.τ.έ. Etiam Cod. 87 pingit: ✕ διὰ τοῦτο κ.τ.έ. In LXX pro αὐτοῖς Syro-hex. in marg. char. med. affert: πρὸς αὐτοὺς, quae lectio est Ald., Codd. III, 26, 49, aliorum. (Paulo aliter Codd. 22, 23, 36, alii: διὰ τοῦτο—ἀδωναὶ κύριος· ἐπειδὴ τοῦ αἵματος ἔσθιετε, κ.τ.έ.) "Barb. ad marg. legit tantum sic: Ο'. Θ. ἐπὶ τοῦ αἵματος ἔσθετε. "Ἄλλος [Ald., Codd. 26, 49, alii] ἐπὶ τῷ αἵματι φάγεσθε; et inde: Ο'. Θ. αἶρετε. "Ἄλλος [ut ante] λήψετε; et v. 26: "Ἄλλος [ut ante] ἐπὶ τῇ ῥομφαίᾳ ὑμῶν. V. autem 27: Ἀ. Θ. Ο'. Σ. ✕ οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς."—*De Reg.* Hieron.: "Sciendum quod octo plus vel minus versus, ab eo loco quem posuimus: *Qui in sanguine comeditis, et oculos vestros levatis ad immunditias vestras, usque ad eum locum ubi scriptum est: Haec dices ad eos, sic dicit Dominus Deus, in LXX non habetur, qui cum multis aliis et haec praetermiserunt, sive interpretata ab eis, scriptorum paulatim sublata sunt vitio."*

του πλησίον αὐτοῦ ἐμίνατε· καὶ τὴν γῆν κληρονομήσετε,⁶⁰

27. הָיָה יְדִי בְיָדֶיךָ מִמָּוֶת פָּנֶיךָ לְפָנַי וְנִמְנָתֶנּוּ. *O.* Vacat. *Θ.* οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· τάδε λέγει ἄδωναί κύριος.⁶¹

נִלְ-סֵן. *O.* εἰ μὴν. *Σ.* ὅτι.⁶²

עַל-פָּנָי. *O.* ἐπὶ προσώπου. *Θ.* ἐν μέσῳ.⁶³

בְּמַצְבֵּי. *In arcibus.* *O.* ἐν ταῖς τετειχισμέναις. *Α.* (ἐν τοῖς) ὄχυροῖς. *Σ.* (ἐν τοῖς) κρυφίοις. *Θ.* (ἐν ταῖς) περιοχαῖς.⁶⁴

28. וְהָיָה וְהָיָה. *Desolationem et vastationem.* *O.* ἔρημον *✕* καὶ ἠφανισμένην.⁶⁵

וְנִשְׁבַּת גְּבוּרָתָהּ. *Et cessabit superbia.* *O.* καὶ ἀπολείται (alia exempl. παύσεται⁶⁶) ἡ ὕβρις. *Α.* ὑπερηφανία.⁶⁷ *Σ.* καὶ ἀπαλείψαι ἡ ὑπερηφανία.⁶⁸

וְיִבֹר מֵאֵין. *Ut non sit transiens.* *O.* διὰ τὸ μὴ εἶναι διαπορευόμενον. *Σ.* μηδενὸς παροδεύοντος.⁶⁹

30. וְיִשְׁתָּחַד אֶת-תָּחַד. *Unus cum altero, unusquisque.* *O.* *✕* εἰς σὺν ἐνὶ,⁷⁰ ἄνθρωπος.⁶⁰ *Α.* *Θ.* εἰς σὺν ἐνὶ.⁶¹ *Σ.* *Θ.* εἰς ἐνὶ, ἕκαστος.⁶²

בְּאֶרְצָנוּ. *O.* συνέλθωμεν *✕* Οἱ Γ'. δὴ.⁶³

מָה הַדְּבָר הַזֶּה. *Quid sit verbum quod*

egreditur. *O.* *✕* τὰ ῥήματα *✕* τὰ ἐκπορευόμενα.⁶⁴

31. עָמִי עֵינֶיךָ. *O.* ἐναντίον σου *✕* *Σ.* *Θ.* ὁ λαός μου.⁶⁵

וְכָל-דְּבָרֶיךָ. *O.* τὰ ῥήματά σου (Πάντες μου⁶⁶).

וְנִמְנָתֶנּוּ בְּפִי. *Nam amorem ore eorum (exercent).* *O.* ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. *Σ.* ὅτι ψαλμὸς ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. *Θ.* ὅτι ἠδέως...⁶⁷

וְנִמְנָתֶנּוּ. *Ipsi exercent.* *O.* Vacat. *✕* *Θ.* αὐτοὶ ποιῶσιν.⁶⁸

בְּעַרְבֵי הָאָרֶץ. *Post lucrum suum.* *O.* καὶ ὀπίσω τῶν μiasμάτων (alia exempl. add. αὐτῶν). *Α.* ὀπίσω τῶν δόρων αὐτῶν. *Σ.* *Θ.* ὀπίσω τῆς πλεονεξίας αὐτῶν.⁶⁹

וְנִמְנָתֶנּוּ. *Cos eorum abit.* *O.* ἡ καρδία αὐτῶν *✕* πορεύεται.⁷⁰

32. וְיִמְצָב בְּיָדָיו. *Et optime pulsantis.* *O.* εὐαρμοστος. *Θ.* καλῶς κιθαρίζων.⁷¹

וְנִמְנָתֶנּוּ. *O.* αὐτά. *Alia exempl. add. διότι* ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.⁷²

Cap. XXXIII. 24. ÷ ἐσμέν.⁷³ 33. ÷ ἐροῦσιν.⁷⁴

⁶⁰ Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. exscripsit: ἐπὶ τῆς γῆς μαχ. ἰμῶν, ἐποιήσατε (sic) ... κατακληρονομήσατε;) Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (cum **סַחַח** in plurali, sed **סַחַח**, cum rasura super **ח**, pro **סַחַח**, ut Norberg.). (Recensio altera habet **ρομφαίας** pro **μαχαίρας**, **βδελύγματα**, et **κατακληρονομήσατε**.) ⁶¹ Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87 (qui pingit: οὕτως ἐ. πρὸς αὐτούς· *✕* τάδε— κύριος), 88. Syro-hex.: (καὶ τὴν γ. κληρονομήσατε) οὕτως; διὰ τοῦτο εἶπον πρὸς αὐτούς (in marg. char. med. αὐτοῖς). ⁶² Cod. 86, teste De Reg. ⁶³ Idem. ⁶⁴ Idem. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 19. ⁶⁵ Sic Codd. 87, 88, et sino aster. Cod. 62, Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, ulii: *eis* ἔρημον καὶ ἀπόλειαν. ⁶⁶ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. ⁶⁷ Cod. 86, teste De Reg. ⁶⁸ Syro-hex. **סַחַח**. ⁶⁹ Cod. 86, teste De Reg. ⁷⁰ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., e quibus Cod. 87, Syro-hex. pingunt: *eis* *✕* σὺν ἐνὶ. Cod. 62 in textu: (καὶ ἐλάδων) *eis* τῷ ἐνὶ. Codd. 22, 36, alii: ἕκαστος τῷ πλησίον (αὐτοῦ), καὶ

ἕκαστος. ⁶¹ Cod. Jes. ⁶² Cod. 86, teste De Reg. ⁶³ Idem. Sic in textu sine aster. Codd. 62, 87. ⁶⁴ Sic Codd. 87, 88 (sine aster.), Syro-hex. Codd. 22, 23, 36, alii: *τί τὸ ῥῆμα τὸ ἐκπ.* ⁶⁵ Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. ⁶⁶ Cod. 86, teste De Reg., invitis libris Graecis praeter Cod. 306. ⁶⁷ Syro-hex. **סַחַח** **סַחַח** **סַחַח**. ⁶⁸ **סַחַח** **סַחַח** **סַחַח**. (Pro Hebraeo **סַחַח**, **סַחַח**, **סַחַח**, **סַחַח**, **סַחַח**, LXX interpretati sunt ψαλμὸς (Syro-hex. **סַחַח**) Job. xxi. 12. xxx. 31.) ⁶⁹ Cod. 86, teste De Reg. Sic in textu Comp., Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁷⁰ Cod. 86, teste De Reg. ⁷¹ Cod. Jes. De Reg. e Cod. 86 affert: *Α. Ο. Θ. ✕ πορεύεται.* Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁷² Sic Codd. 22, 23, 26, alii, et sub aster. (fortasse pro obelo) Syro-hex. ⁷³ Cod. 87, Syro-hex. ⁷⁴ Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ÷ ἐροῦσί σοι.

CAP. XXXIV.

2. **לְרֹעִים לְתִקֵּם**. *Eis, pastoribus*. O'. ✕ Oī Γ'. πρὸς αὐτοὺς ⁴ τοῖς ποιμέσι.
הוֹי רֹעֵי-יִשְׂרָאֵל. *Vae pastoribus Israelis!* O'. ὦ ποιμένες Ἰσραήλ. 'A. Θ. οὐαὶ ἐπὶ τοὺς ποιμένας Ἰσραήλ.²
אֲנִי הוּא הוֹי רֹעִים אֲנִי. *Qui pascunt seipsos*. O'. μὴ βόσκουσι ποιμένες ἑαυτοὺς; Σ. οἱ ποιμαίνοντες ἑαυτοὺς.³
4. **אֲנִי חֲלֹלִים**. *Infirmas*. O'. τὸ ἡσθηνηκός. Θ. τὸ ἐνοχλούμενον.⁴
אֲנִי חֲלֹלִים לְאֲרִיפְתָּם. *Et negram non sanastis*. O'. καὶ τὸ κακῶς ἔχον οὐκ ἔσωματοποιήσατε. ✕ Θ. καὶ τὸ ἄρρωστον οὐκ ἴασασθε ⁵.
וְאֲנִי חֲלֹלִים אֲנִי וְבִפְתָּךְ. *Sed cum vi dominati estis eis, et cum oppensione*. O'. καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε ✕ αὐτοῖς ⁶ μόχθῳ. Σ. καὶ μετὰ κράτους ἐπετάσσετε αὐτοῖς εὐφρανόμενοι (ἢ ὅτε ἠφραίνεσθε).⁷ "Ἄλλος" καὶ ἐν κράτει ἐπαιδεύσατε αὐτὰ καὶ ἐν παιγνίῳ.⁸

5. **הַשָּׂדֶה**. O'. τοῦ ἀγροῦ. *Alia exempl. add. καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ*.⁹
5, 6. **וְיִשְׁגוּ וְיִפְּצוּ**. *Et dispersae sunt*. *Oberant*. O'. καὶ διεσπάρη, ✕ Θ. καὶ ἠγνόησαν ¹⁰. Σ. καὶ ἠγνόησαν, καὶ ἐπλανήθησαν (ἢ ἀπεπλανήθησαν).¹¹
6. **צֹאֲנֵי**. O'. τὰ πρόβατά μου. Σ. τὰ ποιμνία μου.¹²
וְעַל כָּל-פְּנֵי. O'. καὶ ἐπὶ ✕ παντὸς ⁴ προσώπου.¹³
נִפְצוּ צֹאֲנֵי. O'. διεσπάρη ✕ τὰ πρόβατά μου ¹⁴.
7. **אֲנִי דְבַר**. O'. ✕ τὸν ⁴ λόγον.¹⁵
8. **וְעַל הַיּוֹת**. O'. ἀντὶ τοῦ γενέσθαι. Θ. ἀνθ' ὧν ἐγενήθη.¹⁶
וְלֹא-דָרְשׁוּ. *Et non quaesierunt*. O'. καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν. Σ. οὐ γὰρ ἐξεζήτησαν.¹⁷
9. **וְהָיָה דְבַר-יְהוָה**. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. ἀκούσατε λόγον κυρίου ¹⁸.
10. **וְיִשְׁבְּתוּ**. *Et cessare faciam eos*. O'. καὶ ἀποστρέψω αὐτούς. Σ. καὶ παύσω αὐτούς.¹⁹
11. **וְהִנֵּנִי אֲנִי**. O'. ἰδοὺ ἐγὼ ✕ Θ. αὐτός ⁴.²⁰

CAP. XXXIV. ¹ Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Cod. 62: (καὶ ἐρεῖς) πρὸς αὐτοὺς τοῖς ποιμέσι.
² Cod. 86, teste De Reg. Parsons. exscripsit τοῦ Ἰσραήλ.
³ Cod. 86. ⁴ Idem. ⁵ Cod. Jes. Cod. 86 affert: 'A. Θ. O'. ✕ καὶ τὸ ἄρρ. οὐκ ἴασασθε. O'. ἄλλως: καὶ τὸ κ. ἔχον οὐκ ἔσωμ. Theodotionis lectionem, ommissa altera, in textu habent Codd. XII, 23, 62, et sub aster. Syro-hex. Duplex versio, καὶ τὸ ἄρρ. οὐκ ἴασασθε (ἴασατε Cod. 22), καὶ τὸ κ. ἔχον οὐκ ἔσωμ., est in Codd. 22, 36, aliis. Cod. 87 pingit: ✕ καὶ τὸ ἄρρ. οὐκ ἴασασθε ⁴, ✕ καὶ τὸ κ. ἔχον οὐκ ἔσωμ., ✕ καὶ τὸ συντετρ. κ. τ. ε. ⁶ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁷ Syro-hex. **וְאֲנִי חֲלֹלִים אֲנִי וְבִפְתָּךְ**. Cod. 86 affert: Σ. μετὰ κράτους ἐπετάσσετε [sic De Reg.; ἐπενάσθετε Parsons.] αὐτοῖς. Cf. ad Cap. xxix. 15. ⁸ Sic in textu post μόχθῳ ex duplici versione Codd. 22 (sub ✕), 23, 36 (sub ✕), alii. Est, ut videtur, Theodotionis, cui Syrus noster vindicat: καὶ ἐν κράτει ἐπαιδεύετε (וְאֲנִי חֲלֹלִים אֲנִי וְבִפְתָּךְ). ⁹ Sic Codd. III, 26, 106, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ¹⁰ Cod. 86 affert: O'. Θ. ✕ καὶ ἠγνόησαν. Sic sub aster. Codd. XII, 87 (qui pingit: ✕ καὶ δ. καὶ ἠγν. ⁴), Syro-hex.,

et sine aster. Codd. 62, 88. ¹¹ Syro-hex. **וְיִשְׁגוּ וְיִפְּצוּ**. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: καὶ διεσπάρη, καὶ ἀπεπλανήθη. ¹² Cod. 86, teste Parsons. ¹³ Sic Cod. 87 (sine metob.), et sine aster. Codd. 62, 88. Syro-hex. pingit: ✕ καὶ ἐπὶ παντὸς—τὰ πρόβατά μου ⁴. ¹⁴ Sic Cod. 87, et sine aster. Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex., ut supra. ¹⁵ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. 36, 62. ¹⁶ Cod. 86, teste De Reg., quo auctore Theod. non expressit *ei μήν* (אֲנִי דְבַר-יְהוָה). Mox Cod. 87 pingit: ✕ *eis προσημν.* καὶ γενέσθαι τὰ πρ. μου ✕ *eis κατάβρωμα*, absente cuneolo. ¹⁷ Syro-hex. **וְלֹא-דָרְשׁוּ**. ¹⁸ Cod. XII, teste Parsons. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui male pingit: ✕ ἀντὶ τούτου—κυρίου ⁴), et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. ¹⁹ Cod. 86, teste De Reg. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: καὶ καταπαύσω αὐτούς. ²⁰ Cod. XII. Codd. 87, 88 (sine aster.?): ἰδοὺ ἐγὼ ✕ αὐτός ⁴. Syro-hex. autem: ἰδοὺ ✕ αὐτός ⁴ ἐγώ. Montef. ad v. 10, וְהִנֵּנִי אֲנִי, O'. καὶ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου, e Cod. Jes. exscripsit: ✕ Σ. αὐτὸς ἐκζητήσω τὰ πρ., quae lectio ad v. 11 pertinere videtur.

12. **בַּיּוֹם הַהוּא בְּתוֹךְ-הַצֹּאֵן**. Die quo est inter gregem suum. O'. ἐν ἡμέρᾳ ὅταν ᾖ γνόφος καὶ νεφέλη ἐν μέσῳ προβάτων ✕ αὐτοῦ 4.²¹ Θ. . . ὅτε ἐστὶν ἐν μέσῳ προβάτων αὐτοῦ.²²
- וְהִצִּילְתִּי**. Et eripiam. O'. καὶ ἀπελάσω (alia exempl. συνάξω, s. ῥύσομαι²³).
13. **וְרָעַתִּים**. Et pascat eas. O'. καὶ βοσκήσω αὐτούς. 'A. Θ. καὶ ποιμανῶ αὐτούς.²⁴
- בְּאֵיבֵי**. In alveis (vallibus). O'. καὶ ἐν ταῖς φάραγξι. 'A. ἐν τοῖς χειμάρροις. Σ. ἐν τοῖς ὄχετοῖς. Θ. ἐν ταῖς ἀφέσεσιν.²⁵
14. **וְהָיָה נְהֹם שָׁרְיָה**. Erit caula earum: ibi. O'. καὶ ἔσονται αἱ μάνδραι αὐτῶν ἐκεῖ. Alia exempl. praemitt. ἔσται εὐπρέπεια αὐτῶν.²⁶
15. **וְרָעַתִּים**. O'. βοσκήσω. Οἱ λοιποὶ ποιμανῶ.²⁷
16. **וְהָיָה חֵלְוָה**. O'. καὶ τὸ ἐκλείπον (alia exempl. ἡσθενηκός²⁸).
- וְהָיָה חֵלְוָה**. Et quod pingue. O'. Vacat. ✕ Θ. καὶ τὸ πῖον 4.²⁹
17. **וְנָצַח**. O'. πρόβατά ✕ μου 4.³⁰

18. **וְהָיָה**. Et reliquum. O'. καὶ τὰ κατάλοιπα. Σ. ἀλλὰ καὶ τὸ λοιπόν.³¹
20. **וְהָיָה**. O'. Vacat. ✕ πρὸς αὐτούς 4.³²
21. **וְהָיָה וְהָיָה וְהָיָה**. Donec disperseritis eas foras. O'. (καὶ πᾶν τὸ ἐκλείπον) ἐξεθλίβετε. Alia exempl. ✕ ἕως οὗ 4 ἐξεθλίψατε ✕ αὐτὰ ἕξω 4.³³
23. **וְהָיָה וְהָיָה**. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτούς 4.³⁴
25. **וְהָיָה**. Secure. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. πεποιθότες 4.³⁵ Σ. ἀμρίμωσ.³⁶
26. **וְהָיָה**. Benedictionem. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. εὐλογίαν 4.³⁷ Σ. εὐλογητούς.³⁸
- וְהָיָה**. O'. Vacat. ✕ ἔσονται 4.³⁹
27. **וְהָיָה**. O'. ἐν ἐλπίδι εἰρήνης. Σ. μὴ φοβούμενοι.⁴⁰
- וְהָיָה וְהָיָה**. Vectes jugi eorum. O'. τὸν ζυγὸν αὐτῶν. Alia exempl. τὸν ζυγὸν τοῦ κλοιοῦ αὐτῶν;⁴¹ alia, τὸν κλοιὸν τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν;⁴² alia, τοὺς κλοιοὺς τοῦ ζυγοῦ αὐτῶν.⁴³

²¹ Sic Codd. XII, 87, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²² Syro-hex. **בַּיּוֹם הַהוּא בְּתוֹךְ-הַצֹּאֵן**. ²³ Prior lectio est in Codd. III, 26, 49, alii; posterior in Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in textu: καὶ ῥύσομαι (**וְהִצִּילְתִּי**); in marg. autem char. med.: καὶ συνάξω (**וְהִצִּילְתִּי**). καὶ ἀπελάσω (**וְהִצִּילְתִּי**). ²⁴ Cod. 86, teste De Reg. (Parsons. ex eodem affert: Θ. ποιμανῶ.) Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. ²⁵ Cod. 86, teste De Reg. Parsons. tantum affert: 'A. χειμάρροις. Σ. ὄχετοῖς. ²⁶ Sic Codd. 22, 23, 36 (cum καὶ ἔσται), alii. Est alia interpretatio, fortasse Aquilae, coll. Hex. ad Job. v. 3. Jerem. x. 25. xxiii. 3. xxv. 30. xlix. 19. ²⁷ Cod. 86. ²⁸ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. **וְהָיָה חֵלְוָה**, imbecillum. ²⁹ Cod. XII. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. ³⁰ Sic Cod. 87, et sine aster. Comp., Codd. XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. ³¹ Syro-hex. **וְהָיָה**. In textu ἀλλὰ praemitt. Codd. 22, 23, 36, alii. ³² Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88, 147. ³³ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: αὐτὰ ✕ ἕξω 4). Cod. XII, teste Parsons.: ✕ ἕως οὗ ἐξεθλίβετε αὐτὰ ἕξω (sic) 4. In textu post ἐξεθλίβετε Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: ἕως οὗ ἐξώσατε αὐτὰ ἕξω (huc usque Comp.), καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατά μου παντὶ παρα-

πορευομένην. ³⁴ Cod. XII, teste Parsonsii amanuensi. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii (qui omnes, excepto Comp., insuper addunt: καὶ (αὐτὸς) ἀναπαύσει αὐτούς), et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Montef. e Cod. Jes. falso edidit: ✕ 'A. Θ. καὶ αὐτὸς 4 ποιμανεῖ αὐτούς. ³⁵ Cod. XII, teste Parsons. (Pro hac lectione Montef. e Cod. Jes. parum probabiliter affert: ✕ 'A. Θ. καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς ὄρεμοῖς, iuvitis schedis Bodleianis.) Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex.: ✕ in confidentia (**וְהָיָה**) 4. ³⁶ Syro-hex. **וְהָיָה** 4. ³⁷ Cod. Jes. (unde εὐλογία oscitanter exseripsit Montef.). Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ³⁸ Syro-hex. **וְהָיָה**. Quod dedimus est in Codd. 62, 147. ³⁹ Sic Codd. XII (in marg.), 87 (cum ἕτοι), 88, et sine aster. Codd. 62, 147. Codd. 22, 23, 36, alii: ἕτοι εὐλογίας ἔσονται. Idem post ἕτοι inferunt ἐν καιρῷ αὐτοῦ, juxta Hebraeum **וְהָיָה**. ⁴⁰ Syro-hex. **וְהָיָה**. Nisi forte Graece sonet ἀφοβοῖ, coll. Hex. ad Psal. lxxvii. 53. ⁴¹ Sic Ald., Codd. III, XII, 42, 49, alii. ⁴² Sic Codd. 87, 88, 106, Syro-hex. (**וְהָיָה**, non, ut Norberg., **וְהָיָה**). Hieron.: torquem jugi eorum. ⁴³ Sic Codd. 22, 23, 36, alii.

28. **לֹא תִנְחַלְתֶּם אֹתָם.** *Non devorabunt eos.* *Ο. οὐκέτι μὴ φάγωσιν αὐτούς (alia exempl. φανώσιν αὐτοῖς⁴⁴).*

29. **לְשֵׁם פְּלַנְטָרְיֹו.** *Plantarium in nomen (illustre).* *Ο. φυτὸν εἰρήνης. Alia exempl. add. εἰς ὄνομα.⁴⁵*

וְנִפְּצוּ אֶת־רֶגְלֵי בְּרָרְיָם. *Et non erunt amplius sublati fame in terra.* *Ο. καὶ οὐκέτι ἔσονται ἀπολλύμενοι λιμῶ ἐπὶ τῆς γῆς (alia exempl. ἐν τῇ γῆ⁴⁶).* "Ἄλλος· καὶ οὐκέτι ἔσονται ὀλίγοι ἀριθμῶ ἐν τῇ γῆ.⁴⁷

30. **וְהָיָה.** *Ο. Vacat.* ✕ *Α. Θ. μετ' αὐτῶν 4.⁴⁸*

31. **וְהָיָה אֲנִי אֶתְכֶם וְאַתֶּם אֲנִי.** *Et vos, grex meus, grex pascui mei, homines estis.* *Ο. πρόβατά (alia exempl. καὶ ὑμεῖς πρόβατά⁴⁹) μου καὶ πρόβατα ποιμνίου μου ✕ ἄνθρωποι 4.⁵⁰ ἔστε.*

Cap. XXXIV. 14. ÷ καὶ κοιμηθήσονται καὶ ἐκεῖ 4.

15. ÷ καὶ γνώσκονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος 4.⁵¹

CAP. XXXV.

3. **וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמְּשָׁמָר.** *Ο. εἰς ἔρημον, καὶ ἐρημωθήσῃ.* *Σ. ἠφανισμένον καὶ ἀφανιζόμενον.¹*

5. **וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.** *Et effudisti (tradidisti) filios Israel in manus gladii, in tempore calamitatis eorum, in tempore iniquitatis interitus (interitum afferentis).* *Ο. καὶ ἐνεκάθισας (Σ. συνήχθη²) τῶ οἴκῳ Ἰσραὴλ ÷ δόλω 4.³ ἐν χειρὶ ÷ ἐχθρῶν 4.³ μαχαίρα, ✕ ἐν καιρῶ θλίψεως αὐτῶν 4.⁴ ἐν καιρῶ ἀδικίας ἐπ' ἐσχάτων. Οἱ ἄλλοι· καὶ συνέκλεισας τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐπὶ χεῖρα ῥομφαίας, ἐν καιρῶ θλίψεως αὐτῶν, ἐν καιρῶ ἀνομίας ἐμπροσθίμου.⁵*

6. **וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.** *Quandoquidem sanguinem non odisti, ideo sanguis persequetur te.* *Ο. Vacat.* ✕ *εἰ μὴ αἷμα ἐμίσησας, καὶ αἷμα διώξεται σε 4.⁶ (Σ.) εἰ μὴ αἷμά σου ἐμίσησας, καὶ αἷμα διώξεται σε.⁷ ✕ Θ. ἦ μὴν αἷμα ἐμίσησας, καὶ αἷμα διώξεται σε 4.⁸*

7. **וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.** *Transseuntem et redeuntem.* *Ο. ἀνθρώπους καὶ κτήνη. Ἄλλος· παραπορευόμενον καὶ ἀναστρέφοντα.⁹*

8. **וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.** *Et implebo montes ejus.* *Ο. καὶ ἐμπλήσω ✕ τὰ ὄρη αὐτοῦ 4.¹⁰*

10. **וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ.** *Quum tamen Jova ibi esset.* *Ο. καὶ κύριος ἐκεῖ ἔστι. Σ. καὶ κύριος ἐκεῖ ἦν.¹¹*

⁴⁴ Sic Codd. 87, 88 (ut videtur; non, ut Parsons., φάγωσιν αὐτοῖς). Syro-hex. in marg. char. med. **لَا تَأْكُلُونَهُمْ**.

⁴⁵ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. ⁴⁶ Sic Codd. 87, 88, et Syro-hex. in textu.

⁴⁷ Duplicem versionem alteri praemittit. Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron. Hebraea vertit: *Et non erunt ultra imminuti* (sive [juxta LXX] *percuties*) *fame in terra.*

⁴⁸ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex.

⁴⁹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (sine kai), 22, 23, 26, alii, et Syro-hex.

⁵⁰ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ✕ ἄνθ. ἔστε 4), et sine aster. Codd. XII, 49, 90, necnon (cum *νομῆς* pro *ποιμνίου*) Comp., Codd. 22, 23, 36, alii.

⁵¹ Cod. 87, Syro-hex.

CAP. XXXV. ¹ Syro-hex. **וְשָׁמַרְתָּ אֶת־הַמְּשָׁמָר**. Cf. ad Cap. vi. 14.

² Idem: **וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ**. Quasi a **וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ**, congregari. Cf. Hex. ad Psal. lv. 7.

³ Obelis jugulat Cod. 87. ⁴ Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.

⁵ Theodoret.: *Καὶ ἐνεκάθισας κ. τ. ε. Τουτέστι, τὸν πολεμίων αὐτοῖς ἐπελθόντων, λόχοις καὶ ἐνέδραις τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ἐπετειχίζεις, οὐδὲ φυγεῖν*

αὐτοῖς ἐπιτρέπων. Οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι ἐρμηνεύσι ἠρμήνευσαν καὶ συνέκλεισας, φησὶ, τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ — ἐν καιρῶ ἀνομίας ἐμπροσθίν μου.

Ubi Schulzius: "Ad Sym. haec pertinere videntur." Cf. ad Cap. xxi. 25, unde pro *ἐμπροσθίν μου*,

in quo miror neminem haecisse, confidenter corrigo *ἐμπροσθίμου*, quod etiam Syrum nostrum in suo habuisse crediderim, ad voc. **וְהָיָה** in marg. notantem: **וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ**.

Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *Et concluderis filios Israel in manus gladii* (sive, *Et assederis domui Israel fraudulentem in manu gladii*), *in tempore afflictionis eorum, in tempore iniquitatis extremae.*

⁶ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex.

⁷ Sic in textu Cod. 63. Hieron.: "Unde manifestius interpretatus est Sym.: *Sanguinem tuum odisti, et sanguis persequetur te.*"

⁸ Cod. XII, teste Parsons.

⁹ "In aliquot libris [Codd. 22, 23, 36, alii] et apud Theodoretum est, *ἀνθρώπων καὶ κτήνη*, καὶ [καὶ non est in codd.] *παραπ. καὶ ἀναστρ.*, quae duae interpretationes esse videntur."—*Nobil.*

¹⁰ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. Scriptura, *τὰ ὄρη σου*, est in Codd. 22, 23, 36, alii.

¹¹ Syro-hex. **וְהָיָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ**.

11. בָּרָא מִזֵּלוֹתֶיךָ מִשְׁנֵי יָמֶיךָ וְיִכְרְתֶנּוּ אֶתְּךָ. Et secundum zelotypiam (iram) tuam quam exercuisti ex odio tuo in illos. O'. Vacat. * Θ. και κατὰ τὸν ζῆλόν σου ὃν ἐποίησας ἐκ τοῦ μεμισσηκέναι σε ἐν αὐτοῖς 4.¹²

12. אֲנִי. O'. Vacat. * λέγων 4.¹³

13. כָּמִשְׁתָּרְתִּי עָלַי דְּבָרֶיךָ. Et cumulatistis contra me verba tua. O'. Vacat. Alia exempl. και ἐπλήθυνας ἐπ' ἐμέ λόγους σου.¹⁴ * Θ. και ἐβόησατε ἐπ' ἐμέ λόγους ὑμῶν 4.¹⁵

15. כְּשֶׁמְחַמְּדִים לְנַחֲלַת בֵּית-יִשְׂרָאֵל עַל אֶשְׁרָא. Et secundum gaudium tuum de hereditate domus Israelis eo quod devastaretur, sic faciam tibi. O'. Vacat. * Θ. καθὼς ἠψφράνθης εἰς κληρονομίαν οἴκου Ἰσραηλ, ὅτι ἠφανίσθη, οὕτως ποιήσω σοι 4.¹⁶

וְכָל-אֲדוּמָא. Et omnis Idumaea universa. O'. και πᾶσα ἡ Ἰδουμαία, [και] ἐξαναλωθήσεται (alia exempl. ἐξολοθρευθήσεται;¹⁷ alia, ἐξαναλωθήσονται¹⁸).

Cap. XXXV. 15. και πᾶσα ἡ Ἰδουμαία ÷ ἐξαναλωθήσονται 4. ÷ ὁ θεός 4.¹⁹

CAP. XXXVI.

2. וְבָמֹת עֵלְיוֹ. Etiam excelsa aeterna. O'. ἔρημα αἰώνια (alia exempl. add. τὰ ὑψηλά¹).

3. וְיָנִיעַ בְּיַעַן בְּיַעַן מְשָׁבִיב. Propeterea quod devastant vos, et inhiant vobis undique. O'. ἀντὶ τοῦ * και ἀντὶ τοῦ 4² ἀτιμασθῆναι ὑμᾶς και μισηθῆναι ὑμᾶς ὑπὸ τῶν κύκλω ὑμῶν.

וְיָעֲלוּ. Et ascendere coacti estis. O'. και ἀνέβητε. Alia exempl. και ἐγένεσθε.³

4. וְלַגְּתִיּוֹת וְלַמְּיָקִים. Torrentibus et vallibus. O'. και τοῖς χειμάρροις, και ταῖς φάραγξι (alia exempl. add. και ταῖς νάπαις⁴).

5. כְּלִבְיָב. Cum gaudio totius cordis. O'. μετ' εὐφροσύνης (alia exempl. add. ἐξ ὅλης καρδίας⁵).

וְיָנִיעַ מִן-הַשָּׂדֶה. Ut eam diriperent praedae causa. O'. τοῦ ἀφανίσει ἐν προνομή. Σ. ὑπὲρ τοῦ ἀδόκιμον ποιῆσαι αὐτήν, και τοῦ διαρπῶσαι.⁶

7. הֲיִתְּיָהּ אֲדָנִי אֲמַר נָה. O'. Vacat. * τάδε λέγει ἄδωναι κύριος 4.⁷

¹² Cod. Jes., teste Montef. (Parsons. e Cod. XII exscripsit: * και κατὰ — ἐκ τοῦ μ. (om. σε) ἐν αὐτοῖς.) Sic in textu Codd. III, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹³ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. In Codd. 22, 23, 36, aliis, pro his, ὅτι εἶπας τὰ ὄρη Ἰσρ., legitur: ὡν ἔλεγεσ περι τῶν ὄρεων Ἰσρ. λέγων. ¹⁴ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. ad και ἐβόησατε in marg. char. med. affert: και ἐπλήθυνασε. ¹⁵ Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: Et derogastis adversum me (sive, vociferati estis contra me) verba vestra. ¹⁶ Hieron.: "Quodque infertur: Sicut gavisus es super hereditate domus Israel, eo quod fuerit dissipata, sic faciam tibi, in LXX non habetur, sed sub asteriscis de Theodotionis editione additum est." Graeca nostra tuentur Aid., Codd. 49, 68, alii, et sub aster. Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. Paulo aliter Comp., Codd. 22, 23, 36, alii: καθὼς ἐψφράνθησ τῆ κληρονομίᾳ κ. τ. ε. ¹⁷ Sic (sine και) Ald., Codd. III, 26, 42, alii. ¹⁸ Sic Cod. 87, Syro-hex. In Cod. 62 legitur, ὅλη ἐξαναλωθήσονται, ex duplici versione. Hieron.: "Illud autem quid in LXX additum est, et consumentur, in Hebraico non habetur." ¹⁹ Cod. 87.

CAP. XXXVI. ¹ "In plerisque libris [Codd. 22, 23, 36, aliis] est ἔρ. αἰώνια τὰ ὑψηλά."—Nobil. ² Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 88; in quibus omnibus, excepto Syro, και μισηθῆναι ὑμᾶς deest. Syrus autem post ἀντὶ τοῦ in priore loco infert: γενέσθαι ὑμᾶς εἰς ἀφανισμόν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, quae lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis, qui pariter om. και μισ. ὑμᾶς. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: "Pro eo quod desolati estis, et concubati per circuitum (sive, Pro eo quod dispersi [despecti?] estis ab his qui in circuitu vestro sunt)." ³ Sic Codd. III, 26, 106, et Syro-hex. in marg. char. med. Duplex lectio est in Ald., Codd. 42, 49, aliis. ⁴ Sic Codd. III, 26, 42, alii, qui pergunt: ταῖς ἠρημωμέναις και ἠφανισμέναις. Cf. v. 6, nhi Hieron.: "Et dices montibus, et collibus, et jugis [ἰσφραγῆ] (pro quibus LXX ταῖς νάπαις interpretati sunt, quae nos nemorosa intelligimus loca), et vallibus." Nescio quid sibi volens scriba Cod. 87 in v. 4 piugit: * τοῖς * ἔθνεσι (sic pro ἄρεσι Codd. 87, 88), και τοῖς β., και τοῖς χ., * και ταῖς φ., και τοῖς ἐξηρημωμένοις, absente cuneolo. ⁵ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. ⁶ Syro-hex. וְיָנִיעַ מִן-הַשָּׂדֶה. ⁷ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 26, alii. Hieron.: "Idcirco haec dicit Dominus Deus (sive Adonai

8. עֲנַפְיֵיכֶם תִּחַנוּ. *Ramos vestros edetis.* O'. τὴν σταφυλὴν * δώσετε 4.⁸ Σ. τοὺς κλάδους ὑμῶν δώσετε.⁹
- לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל. *Populo meo Israeli.* O'. ὁ λαός μου * Ἰσραήλ 4.¹⁰
11. וְרַבּוּ וַיִּפְרוּ. *Et multiplicabuntur et secundi erunt.* O'. Vacat. * A. Θ. καὶ αὐξήθησονται καὶ πληθυνθήσονται 4.¹¹
- מִרְאֲשֵׁיתֵיכֶם. *Magis quam in initiis vestris.* O'. ὡς περ τὰ ἔμπροσθεν ὑμῶν. Σ. ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ὑμῶν.¹²
14. לָנָּה. O'. διὰ τοῦτο. Θ. οὐκ ἀσθενήσει.¹³
15. וְגֵזֶה לְאַתְנַשְׁלֵי עֹד. *Et gentes tuas non corruiere facies amplius.* O'. Vacat. * καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνωθήσεται ἔτι 4.¹⁴
18. עַל-הָאֲרָץ וּבְגִלְגָּלֵיהֶם. *Propter sanguinem quem effuderunt super terram, et idolis suis polluerunt eam.* O'. Vacat. * A. Θ. περὶ τοῦ αἵματος οὗ ἐξέχεαν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἐμίαναν αὐτήν 4.¹⁵
19. וְכַעֲלִילוֹתֵי. *Et secundum facinora eorum.* O'. καὶ κατὰ τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν. Alia exempl. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν.¹⁶
23. הָיָה לְדָוִד אֱלֹהֵי. O'. Vacat. * λέγει ἄδωναι κύριος 4.¹⁷
27. וַיַּעֲשׂוּ. O'. καὶ ποιήσητε * αὐτά 4.¹⁸
30. וְהִנְיֹבֶת. *Et proventum.* O'. καὶ τὰ γεννήματα (alia exempl. γενήματα¹⁹). Σ. καὶ τὰς σπώρας.²⁰
- תַּע. O'. Vacat. * ἔτι 4.²¹
31. וְנִקְטַתֶּם בַּפְּנֵיכֶם. *Et taedio afficiemini in vultu vestro.* O'. καὶ προσοχθιεῖτε κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. Σ. καὶ συμκρυνθήσεσθε ἐνώπιον αὐτῶν.²²
- 33, 37. הָיָה לְדָוִד. O'. ἄδωναι (alia exempl. κύριος²³) κύριος.
37. וְהָיָה. *Oraculum reddam.* O'. ζητηθήσομαι. A. Σ. Θ. ζήτημα θήσομαι.²⁴ Aliter: Σ. εὑρεθήσομαι.²⁵

Cap. XXXVI. 4. ÷ καὶ ἠφανισμένοις 4.²⁶ 17. ÷ καὶ ἐν ταῖς ἀκαθαρταῖς αὐτῶν 4.²⁷

Dominus)." ⁸ Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. Codd. 36, 62, Syro-hex. ⁹ Syro-hex. **ܘܥܢܦܝܝܟܝܡ ܬܝܚܢܘ**. ¹⁰ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. ¹¹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 23, 26, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. pingit: καὶ αὐξ. * καὶ πληθ. 4. ¹² Syro-hex. **ܘܥܢܦܝܝܟܝܡ ܘܡܝܢ ܥܝܢܝܢܝܟܝܡ**. In Cod. 62 duplex est versio: ὡς τὸ ἀπαρχῆ (sic) ὑμῶν ὡς περ τὰ ἔμπρ. ὑμῶν. ¹³ Syro-hex. **ܘܥܢܦܝܝܟܝܡ ܘܡܝܢ ܥܝܢܝܢܝܟܝܡ**, cum scholio char. Estrangh.: "Hoc Theodotionis non ponitur in editionibus (ܘܥܢܦܝܝܟܝܡ) aliiis." Lectio tenebrosa nescio an pertineat ad Hebraicam textualem proxime sequentem, **ܘܥܢܦܝܝܟܝܡ ܘܡܝܢ ܥܝܢܝܢܝܟܝܡ**. Cf. Hex. ad Jesai. xxxi. 3. xl. 30. Jerem. viii. 12. ¹⁴ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 23, 36, alii. Hieron.: *Et gens tua absque liberis ultra non erit.* (In Syro-hex. bis sub aster. infertur haec lectio, uempe hic, et v. 14 post clausulam, καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνώσει (Syro-hex. οὐκ ἀτεκνώσει σε) ἔτι, ubi plane superflua est.) ¹⁵ Cod. Jea. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. III (cum ἐν τῇ γῆ), 26 (idem), 42 (cum ἐπὶ τῆς γῆς), 49 (idem),

62, alii. Paulo aliter Codd. 22, 23, 36, alii: ἀνθ' ἃν ἐξέχεαν αἷμα ἐπὶ τῆς γῆς, κ. τ. ε. ¹⁶ Sic Codd. 22, 23, 51, 231. ¹⁷ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. ¹⁸ Sic Codd. XII, 87, 88, et sine aster. Comp., Codd. 22 (cum ποιῆτε), 23, 36 (ut 22), 42, alii, et Syro-hex. ¹⁹ Sic Codd. II, III, 87, alii, ut videtur, plurimi, tacente Parsonsio. Syro-hex. in marg.: **ܩ ܬܐ ܓܝܢܗܡܐܬܐ**. ²⁰ Syro-hex. **ܘܥܢܦܝܝܟܝܡ**. ²¹ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii. ²² Syro-hex. **ܘܥܢܦܝܝܟܝܡ**. ²³ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 49, 68, alii, et (v. 33) Syro-hex. in marg. char. med. Idem ad v. 37 κύριος in textu habet. ²⁴ Syro-hex. **ܘܥܢܦܝܝܟܝܡ ܘܡܝܢ ܥܝܢܝܢܝܟܝܡ**. Graeca nostra in textu habent Ald., Codd. III, 42, 49, alii. ²⁵ Theodoret.: τὸ ζητηθήσομαι ἢ Σύμ. εὑρεθήσομαι ἔφη. Cf. Schleusner. in *Opusc. Crit.* p. 409. ²⁶ Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. ²⁷ Syro-hex. Cod. 87 male pingit: + καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ (sic) ταῖς ἀκ. αὐτῶν 4.

CAP. XXXVII.

1. וְיֹצִיאֵנִי בְרוּחַ יְהוָה. *Et eduxit me in spiritu Jova.* O'. καὶ ἐξήγαγέ με ἐν πνεύματι κύριος (alia exempl. κυρίου¹).
2. וְהִנֵּה. O'. Vacat. Alia exempl. καὶ ἰδοὺ; alia, καὶ ἰδοὺ αὐτά.²
4. הֲבֵנָה. O'. προφήτευσον. Alia exempl. υἱὲ ἀνθρώπου, προφήτευσον.³
5. מִבְּיֹא בָנִים. *Venire faciam in vos.* O'. φέρω ἐφ' ὑμᾶς. Alia exempl. εισάγω εἰς ὑμᾶς.⁴
7. וַיְהִי-קוֹל. O'. καὶ ἐγένετο ἄφωγή.⁵
8. וַיִּקְרַם עָלֵיהֶם עוֹר מִלְּמַעְלָה. *Et obducta est super ea cutis desuper.* O'. καὶ ἀνέβαινεν ἐπ' αὐτὰ δέρματα ἐπάνω. Alia exempl. καὶ περιετάρθη αὐτοῖς δέρμα ἐπάνωθεν.⁶
9. מִאַרְבַּע רֵיחוֹת בְּאֵי הַרְחֹק. *E quatuor ventis (caeli plagis) veni, spiritus.* O'. ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἔλθε, ἄφωγή.⁷ 'A. ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἔλθε, πνεῦμα.⁸
וּפְסָחֵי בְּהַרְגוֹתֵם הָאֵלֶּה. *Et infla in occisos hos.* O'. καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους.

- 'A. καὶ ἐμφύσησον ἐν τοῖς πεφονευμένοις τούτοις.⁹
10. חֵיִל גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד. *Exercitus magnus admodum valde.* O'. συναγωγή πολλή ('A. Σ. Θ. δυνάμις μεγάλη¹⁰) σφόδρα ἄσφοδρα.¹¹
12. וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם. O'. καὶ εἶπὸν ἄσφοδρα. OI Γ'. πρὸς αὐτούς.¹²
מִקְבְּרוֹתֵיכֶם עִמִּי. *De sepulcris vestris, popule mi.* O'. ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν, ἄσφοδρα μου.¹³
13. וַיִּדְעָתָם. O'. ἄσφοδρα καὶ γνώσεσθε.¹⁴
וַיְבַהֲעֵלוֹתַי אֶתְכֶם מִקְבְּרוֹתֵיכֶם עִמִּי. O'. τοῦ ἀναγαγεῖν με ἄσφοδρα ὑμᾶς.¹⁵ ἐκ τῶν τάφων ἄσφοδρα ὑμῶν.¹⁶ τὸν λαόν μου (alia exempl. λαός μου¹⁷).
14. וַיִּתְּתֵנִי. O'. καὶ δώσω. Σ. καὶ θήσω (s. θήσομαι).¹⁸
16. וַיִּהְיֶה. O'. Vacat. ἄσφοδρα καὶ σύ.¹⁹
וַיִּהְיֶה עֵץ (in priore loco). *Lignum (virgam) unum.* O'. βάβδον ἄσφοδρα μίαν.²⁰
17. וַיְהִי לְאַחַד־הֵם. *Et erunt in unum conjuncta.* O'. καὶ ἔσονται (alia exempl. add. ὁμοῦ; alia, εἰς ἐνικά²¹).

CAP. XXXVII. ¹ Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. Hieron.: "Et eduxit me, inquit, in spiritu Domini, subauditur manus Domini." (In fronte capitis Syro-hex. in marg. char. med. pingit: "De resurrectione mortuorum (موتورين مصلحاً).") ² Prior lectio est in Ald., Codd. III, XII, 26, 42, alii, et Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 23, 36, alii. ³ Sic Ald., Codd. XII, 49, 68, 87, 88, alii, Syro-hex., et Hieron., invito Hebraeo. ⁴ Sic Codd. 22, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. + صا ل ح ص. ⁵ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron. ⁶ Sic Codd. 22 (cum περιετάρθη et δέρματα), 23 (cum ἐπ' αὐτοῖς), 36, 48, alii, et Theodoret. (cum περιεστάρθη); qui omnes pro Hebraeis, וַיִּקְרַם עָלֵיהֶם עוֹר, O'. καὶ σάρκες ἐφύοντο, plenius habent: καὶ σάρκες ἀνεφύοντο καὶ ἀνέβαινον. ⁷ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. ⁸ MS. Reg. apud Montef. Eandem lectionem anonymam sine teste affert Drusius. ⁹ Idem MS. Reg. Parsons. e Cod. 87* affert: 'A. Σ. ἄνεμος, ἔρχου, ἐμφύσησον ἐν τοῖς συμπεφ. τούτοις; necnon e marg. Cod. 238: απεβη (ἀνεμε?) ἔρχου, καὶ ἐμφ.

ἐν τοῖς πεφ. τούτοις. ¹⁰ "Drusius [Nobil.]: 'A. Θ. δυνάμις μεγάλη. [Sic Cod. 87*.] Sed et Symmachi esse monet Regius."—Montef. Etiam Syro-hex. affert: Σ. Θ. δυνάμις (سلا). ¹¹ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. XII, 62, 88, 147. ¹² Cod. XII. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹³ Sic Codd. XII, 87, Syro-hex. Haec, λαός μου, post τὰ μνηματα ὑμῶν male inferunt Codd. 22, 23, 36, alii. ¹⁴ Sic Cod. 87, Syro-hex. Haec habentur in libris Graecis omnibus. ¹⁵ Sic Codd. XII (om. με), 87, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26 (om. με), alii, Hieron., et Syro-hex. ¹⁶ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron. ¹⁷ Sic Ald., Codd. 49, 87, 88, alii, et Hieron. ¹⁸ Syro-hex. + صا ل ح ص. ¹⁹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 62, 107. ²⁰ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. ²¹ Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, alii; posterior, quam Aquilae esse nil vetat, in Codd. 62, 147.

18. לְאֹמֵר. O'. Vacat. ✕ λέγοντες 4.²²
19. וְאִשְׁרָיִם. O'. ✕ τὴν 4 διὰ χειρός.²³
- יְתַתִּי אֹהֶם עָלָיו אֶת־עֵץ יְהוּדָה. *Et apponam eas (tribus) illi cum ligno Judae.* O'. καὶ δώσω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν φυλὴν Ἰούδα. Σ. καὶ δώσω αὐτὰς μετὰ τοῦ συνιέναι τὴν φυλὴν τὴν βασιλικὴν Ἰούδα.²⁴
- וְהָיוּ אֶחָד בְּיָדֵי. O'. ✕ καὶ ἔσονται μία ἐν 4²⁵ τῇ χειρὶ Ἰούδα.
22. לְגוֹי אֶחָד. O'. εἰς ἔθνος (alia exempl. add. ἐν²⁶).
- וְהָיָה לְכָל־לְמַלְכָּם. *Erit omnibus iis in regem.* O'. ἔσται (alia exempl. add. πάντων²⁷) αὐτῶν ✕ εἰς βασιλεία 4.²⁸
23. וּבִשְׂקָרָתָם וּבְכָל־פְּשָׁעֵיהֶם. *Et in detestandis eorum, et in omnibus improbitatibus eorum.* O'. Vacat. ✕ καὶ ἐν τοῖς προσοχθίσμασιν αὐτῶν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις αὐτῶν 4.²⁹
- מִכָּל־מוֹשְׁבֹתֵיהֶם. *Ex omnibus habitationibus eorum.* O'. ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν (Σ. ἀποστροφῶν³⁰) αὐτῶν.
24. וְרֹעֵה אֶחָד יְהִיָּה לְכָל־לְמַלְכָּם. *Et pastor unus*

erit omnibus eis. O'. ἔσται ποιμὴν εἰς πάντων. Alia exempl. καὶ ποιμὴν εἰς ἔσται πάντων ✕ αὐτῶν 4.³¹

25. וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם עַד־עוֹלָם. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἕως αἰῶνος 4.³²
- וְנָשִׂיא לְהֶם. O'. ἄρχων. Alia exempl. ἄρχων αὐτῶν; ³³ alia, ἄρχων αὐτῶν ÷ ἔσται 4.³⁴
26. וַיְנַתְּתֵם יְהוֹרָבֵיתִי אֹתָם. *Et ponam eos, et augebo eos.* O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. καὶ δώσω αὐτοὺς, καὶ πληθυνῶ αὐτούς 4.³⁵ Σ. καὶ στηρίσω αὐτούς...³⁶

Cap. XXXVII. 1. ÷ ἀνθρωπίνων 4. 3. σὺ ἐπίστασαι (sic) ÷ ταῦτα 4.³⁷ 17. ÷ τοῦ δῆσαι αὐτάς (sic) 4.³⁸ 21. ἀπὸ ÷ πάντων 4 τῶν περικύκλω.³⁹

CAP. XXXVIII.

2. שֵׁם. O'. στήρισον. Σ. τάξον.¹
- וְנָשִׂיא רֹאשׁ מִשְׁפָּחָתָם. *Principem Ros et Mesech.* O'. ἄρχοντα Ῥὼς Μεσόχ. 'A. ἄρχοντα κεφαλῆς Μοσόχ.² O'. Σ. Θ. ἄρχοντα Ῥὼς Μοσόχ.³

²² Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, 22, 23, 26, alii. ²³ Cod. 87 pingit: ✕ τὴν διὰ χ., sine cuneolo. Articulus deest tantummodo in Codd. III, 26. ²⁴ Syro-hex. ܐܘܢ ܕܥܡ ܝܘܕܐ. Syriaca, quae perquam obscura sunt, divinando Graeca fecimus. Norberg. vertit: S. et dabo eas cum illa, ut intelligat tribus regia Judae. ²⁵ Sic Codd. XII, 87 (sine cuneolo), 88, et sine aster. Comp., Hieron. Praepositio est in Ald., Codd. III, 22, 23, 26, aliis. Syro-hex. pingit: ✕ καὶ ἔσ. μία 4 ἐν τῇ χ. 'I. ²⁶ Sic Codd. 23, 87, 233, Syro-hex., Hieron. ²⁷ Sic Comp., Codd. XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron., invitit Codd. 87, 88, et Syro-hex. ²⁸ Sic Codd. XII, 87, 88 (cum καὶ pro eis?), Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron. ²⁹ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III (cum βασιλείας pro ἀσεβείας), 22, 23, 36, aliis, et Hieron. ³⁰ Syro-hex. ܘܢܘܩܘܬܘܗܘܢ. Cf. Hex. ad Jerem. ii. 19. xiv. 7. ³¹ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (cum πασῶν αὐτοῖς) Codd. 22, 23, 36, alii. ³² Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald. (uterque cum ἕως τοῦ

αἰῶνος), Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex., et sub aster. Codd. 87, 88. ³³ Sic Comp., Codd. 62, 238, Hieron. ³⁴ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (cum ✕ ἔσται 4), et sine obelo Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. ³⁵ Cod. Jes. Sic in textu sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Comp., Cod. 62, Hieron., et (cum τάξω pro δώσω) Codd. 22, 23, 36, alii. ³⁶ Syro-hex. ܘܢܘܩܘܬܘܗܘܢ. Hieron. Hebraea vertit: et fundabo eos. ³⁷ Cod. 87, Syro-hex. In v. 3 ταῦτα deest in Codd. 62, 147. ³⁸ Syro-hex. Cod. 87 male pingit: τοῦ δῆσαι + αὐτάς 4. ³⁹ Cod. 87.

CAP. XXXVIII. ¹ Syro-hex. ܘܢܘܩܘܬܘܗܘܢ. ² Theodoret.: τὰ δὲ Ῥὼς ἢ Ἐβραίων φωνὴ κεφαλῆν ἠρμήνευσε, καὶ ὁ Ἄκυλας δὲ κεφαλῆν Μοσόχ τὸ Ῥὼς ἠρμήνευσε. In Cod. 62 duplex versio inest: ἄρχοντα κεφαλῆς Ῥομοσόχ. ³ Hieron.: "Porro quod in exercitu Gog, sive Magog, qui, juxta LXX, Symmachum et Theodotionem, princeps est Ros, Mosoch et Thubal; primam gentem Ros Aquila interpretatur caput, quem et nos secuti sumus, ut sit sensus, principem capitis Mosoch et Thubal. Et revera, nec in Genesii, nec in alio Scripturae loco, nec in Josepho

4. וְשִׁבְבַתְּהָּ וְנָתַתִּי חַחִים בְּלִתְּהָּ. *Et seducam te, et indam uncinos in maxillis tuis.* O'. Vacat. ✕ Θ. και περιστρέψω σε, και δώσω χαλινόν εις τὰς σιαγόνας σου 4.⁴
5. צָנָה וּמִגָּן תִּפְסִי חַרְבוֹת קָלָם. *Scuto et clypeo (instructos), tenentes gladios omnes eorum.* O'. πέλται και περικεφαλαίαι και μάχαιραι ✕ πάντες αυτοί 4.⁵
6. פֶּרֶס כְּלֵשׁ וַיִּשָׁא אֶת-הָאֵמָּה. *Persae et Aethiopes et Libyes cum eis.* O'. Πέρσαι, και Αιθίοπες, και Λίβυες ✕ μετ' αὐτῶν 4.⁶
7. וְכָל-כַּנְפֵי הַיָּמִים. *Et omnes alae ejus.* O'. και πάντες οἱ περὶ αὐτόν. Θ. και πάντα τὰ υποστηρίγματα αὐτοῦ.⁷
8. כַּשְׁפִּי. *Sicut procella.* O'. ὡς ὑετός. Σ. ἐξάιφνης. Θ. ὡς καταγίς.⁸
9. כַּעֲנָן. *Sicut nubes.* O'. ὡς νεφέλη. Alia exempl. ὡς καταγίς.⁹
10. מִקְנֵה וְקִנְיִן. *Greges et opes.* O'. κτήσεις ✕

- και ὑπαρξίν 4.¹⁰
11. וְכָל-כַּפְּיֵיהֶם. *Et omnes leones juvenes ejus.* O'. Θ. και πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῶν.¹¹ Σ. και πάντες ἀλέθριοι λέοντες αὐτῆς.¹²
12. וְקָהַלְתָּ קְהָלָה. *Congregasti congregationem tuam.* O'. συνήγαγες συναγωγὴν σου. Alia exempl. ἐξεκκλησίασας τὸν λαόν σου.¹³
13. וְלָקַחְתָּ מִגְדָּל. *Praedam magnam.* O'. σκύλα ✕ μεγάλα 4.¹⁴ Σ. (σκύλα) πολλά.¹⁵
14. וְעָרָה. *O'. ἐγερθήσῃ.* Alia exempl. γνώση και ἐγερθήσῃ.¹⁶
15. וְגָו. *O'. Vacat.* ✕ Γῶγ 4.¹⁷
16. וְהִנְבִּיאוּ. *Qui prophetaverunt.* O'. Vacat. ✕ Θ. Σ. τῶν προφητευσάντων 4.¹⁸
17. וְהָיָה מִתְּיָמִי. *Furor meus in ira mea.* O'. ὁ θυμός μου ✕ Θ. ἐν ὀργῇ μου 4.¹⁹
18. וְהָיָה מִפְּנֵי. *O'. ἀπὸ προσώπου κυρίου (alia exempl. μου²⁰).*

quidem . . . hanc gentem potuimus invenire. Ex quo manifestum est, *Ros* non gentem significare, sed *caput*." Sed vid. Gesen. in *Theo. Ling. Hebr.* p. 1253. Scriptura *Μοσὸχ* pro *Μεσὸχ* est in Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 36, aliis. ⁴ Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (add. *κακλόθεν* post *σε*) Codd. 23, 36, alii. ⁵ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 26, 147, alii. In Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoretō, Incus sic legitur: *πέλταις και περικεφαλαίαις και μαχαίραις και ἀσπίδας πάντες αυτοί ἔχοντες*. Unde Montef. notam hexaplorem extudit: ✕ *συναγωγή πολλή, πέλταις και ἀσπίδας και μαχαίρας πάντες αυτοί ἔχοντες*. ⁶ Sic Codd. 87, 88, et Syro-hex., qui posterior post *Αιθίοπες* infert *και Λύδαι*. Hieron.: *et Libyes cum eis*. Codd. 22, 36, alii, post *Αιθίοπες* pergunt: *και Λύδαι, και Λίβυες, και Φούτ* (ἢ Φούδ) *μετ' αὐτῶν*. Deinde pro *πάντες περικεφαλαίαις και πέλταις* Codd. 22, 23, 36, alii, exhibent: *πάντες αυτοί ἀσπίδας και περικεφ. και πέλταις ἔχοντες*, quam lectionem post Drusium inutilam affert Montef. ⁷ Syro-hex. ✕ *فقط فقهة* .i. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. Cf. ad Cap. xii. 14. ⁸ Syro-hex. ✕ *فقهة* .i. *فقهة*. ⁹ Sic Cod. XII in marg. Duplex versio, ὡς *κατ.* και ὡς *νεφ.*, est in Codd. 22, 23, 36, aliis. ¹⁰ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22 (cum *κτῆσιον* pro *κτήσεις*), 23, alii. ¹¹ Hieron.: " Ut autem pro *catulis leonum*,

qui Hebraice dicuntur *CAPIH*, LXX et Theod. ponent *villas*, error perspicuus est. Si enim per *CHI* litteram scribas, appellatur *catulus leonis*; sin autem per *CE*, quae Hebraice dicitur *COPI*, *ager* appellatur et *villa*: unde et Capharnaum, *ager pulcherrimus* dicitur." Errorem S. Doctoris circa primum elementum vocis Hebraeae *פֶּה* jamdudum indicarunt VV. DD. ¹² Syro-hex. ✕ *فقهة* .i. ✕ *فقهة* .i. ✕ *فقهة*. Cf. ad Cap. xxxii. 2. Nonnemo ex Hieron. temere tentat: "A. Σ. και πάντες οἱ σκύμοι αὐτῶν; quod tamen de Aquila verum esse posse non negarim. Cf. Hex. ad Psal. xxxiii. 11. Hos. v. 14. ¹³ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Est, ut videtur, alius interpretis, fortasse Symmachi. Cf. Hex. ad Job. xi. 10. Mox post *κτῆσιον* iidem juxta Hebraeum inferunt: *και ὑπαρξίν*. ¹⁴ Sic Codd. XII, 87, Syro-hex., et sine aster. Cump., Codd. 23, 36, alii. ¹⁵ Syro-hex. ✕ *فقهة* .i. ¹⁶ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, ex duplici versione. ¹⁷ Sic Codd. XII, 62 (sine ✕), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. (cum *ἢ Γῶγ*) Codd. 22, 23 (sub ✕), 36, alii. ¹⁸ Cod. XII, teste Farsous. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88. Syro-hex. male pingit: ✕ *τῶν* 4 *προφ.* ¹⁹ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 23, 62, 147, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Aliter Codd. 22, 36, alii: *ὁ θυ. μου και ἡ ὀργῇ μου*. ²⁰ Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ✕ *فقهة*.

20. הַמְדַרְגָּתַי. *Rupes praeruptae.* Ο'. αὶ φάραγγες. Σ. αὶ νάκαι. Θ. αὶ φραγμοί.²¹
21. וְקָרַמְתִּי עָלָיו לְכָל-הָרִי הָרֵב. *Et excitabo contra eum in omnibus montibus meis gladium.* Ο'. καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸ καὶ πᾶν φόβον. Alia exempl. καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸν πάντα φόβον μαχαίρας ✕ εἰς πάντα τὰ ὄρη μου ἄ.²²
- Cap. XXXVIII. 17. ÷ τῷ Γώγ ἄ. 23. ÷ καὶ ἐνδοξασθήσονται ἄ.²³

CAP. XXXIX.

3. הַיְיָתִי. *Et excutiam.* Ο'. καὶ ἀπολω. Σ. καὶ ἀποτινάζω.¹
6. מַבְּגָב. Ο'. ἐπὶ Γώγ. Alia exempl. ἐπὶ Μαγάγ.²
7. הַגִּוִּים. Ο'. τὰ ἔθνη. Alia exempl. πάντα τὰ ἔθνη.³
8. הַיְיָתִי. Ο'. κύριος (alia exempl. ἀδωναί⁴) κύριος.
9. וַיִּבְעֵרוּ וַיִּשְׂקִי. *Et accendent et succendent.* Ο'. ✕ Θ. καὶ ἐκκαύσουσιν ἄ⁵ καὶ καύσουσιν.
11. וַיִּבְרְאוּ קְדָמָתָם הֵם וַיִּחַסְּתָם הָיָא הָיָא תָּת-
 ❖

וַיִּבְרְאוּ. *Vallem praetereuntium ad orientem parisi, quaeque obturabit (pares) praetereuntium.* Ο'. τὸ πολυάνδριον τῶν ἐπελθόντων πρὸς τῆ θαλάσση, καὶ περιοικοδομήσουσι τὸ περιστόμιον τῆς φάραγγος. Σ. ἡ φάραγξ τῶν διαβάσεων ἐξ ἀνατολῆς τῆς θαλάσσης, ἡ ἐμφράσσουσα τὰς διαβάσεις.⁶

11. וַיִּבְרְאוּ. *Vallis multitudinis Gog.* Ο'. τότε (alia exempl. τὸ Γέ⁷) τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ.
12. וַיִּבְרְאוּ. *Et sepeient eos.* Ο'. καὶ κατορύξουσιν (alia exempl. θάψουσιν⁸) αὐτούς.
13. וַיִּבְרְאוּ. Ο'. ἡ ἡμέρα ἐδοξάσθη (alia exempl. ἐδοξάσθη⁹).
14. וַיִּבְרְאוּ. *Una cum praetereuntibus.* Ο'. Vacat. ✕ μετὰ τῶν περιερχομένων ἄ.¹⁰ Alia exempl. ✕ καὶ τοὺς παραπορευομένους ἄ.¹¹
15. וַיִּבְרְאוּ. Ο'. εἰς Γαὶ τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ. Alia exempl. εἰς τὸ Γέ τὸ πολυάνδριον τοῦ Γώγ.¹²
16. וַיִּבְרְאוּ. *Hamonah.* Ο'. πολυάνδριον. Σ. πλήθος. Θ. Ὁ Ἑβραῖος ἀμωνά.¹³
17. וַיִּבְרְאוּ. Ο'. ἦν ✕ ἐγὼ ἄ τέθυκα.¹⁴

²¹ Syro-hex. + **הַמְדַרְגָּתַי** + **הַמְדַרְגָּתַי**. Ad **הַמְדַרְגָּתַי**, vid. Jos. xviii. 16 (teste Masio). Ezech. xxxvi. 6 in Syro-hex. ²² Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. 23 (om. πάντα in 2do loco), 36 (om. μου), 51 (ut 23), alii; uerum, absente altera versione, eis π. τὰ ὄρη μου, Ald., Codd. XII, 49, 62, 68, 87, 88, alii. Hieron. Hebraea et Graeca interpretatus est: *Et convocabo adversum eum in cunctis montibus meis (sive omnem formidinem gladii)*. Drusii lectio, καὶ κ. ἐπ' αὐτὸν εἰς π. τὰ ὄρη μου μάχαιρας, non exstat in libris. ²³ Cod. 87, Syro-hex.

CAP. XXXIX. ¹ Syro-hex. + **וַיִּבְרְאוּ** + **וַיִּבְרְאוּ**. "Quidam libri [Codd. 22, 23, 36, alii] habent ἀποτινάζω."—*Nobil.* ² Sic Comp., Ald., Codd. 68, 87, 88, alii, et Syro-hex. Falsus est Montef., qui affert: "ἄλλος καὶ ἀποστειλῶ πῦρ εἰς M." ³ Sic Ald., Codd. III, 26, 42, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁴ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁵ Cod. Jes. Sic sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. In Codd. 22, 23, 36, aliis, locus sic legitur: καὶ ἐκκαύσουσι καὶ ἀνάψουσιν ἐν τοῖς ὄρεσι, θυροῖσι καὶ πέλταισι καὶ δόρασι καὶ

τόξοις καὶ βέλταισι καὶ βακτηρίαισι χειρῶν καὶ λόγχαισι; quam lectionem minus diligenter descripsit Montef. ⁶ Syro-hex. **וַיִּבְרְאוּ** + **וַיִּבְרְאוּ** + **וַיִּבְרְאוּ**. Haec, ἐξ ἀνατολῆς τῆς θ., in textu habent Codd. 22, 23, 36, alii. ⁷ Sic Codd. 68, 87, 88, alii, et (cum τὸ Γαί) Codd. III, 23, 42, alii. Syro-hex., ut videtur: τὸ γῆ (הַמְדַרְגָּתַי). ⁸ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁹ Sic Comp., Codd. II (teste Maio), 26, 49, alii, et Syro-hex. ¹⁰ Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. (✕ **וַיִּבְרְאוּ** + **וַיִּבְרְאוּ**). ¹¹ Sic Codd. 87, 88. Cod. XII: ✕ τοὺς παραπ. ἄ, et sic sine aster. Cod. 62. ¹² Sic Codd. II (teste Maio), XII, 87, 88, et (cum Γαί) Ald., Codd. III, 49, 51, 62, alii. Syro-hex., ut videtur: εἰς γῆν (s. ἐν γῆ) τοῦ πολυάνδριον τοῦ Γώγ. ¹³ Syro-hex. **וַיִּבְרְאוּ** + **וַיִּבְרְאוּ** + **וַיִּבְרְאוּ**. Hieron.: "Nomen autem civitatis appellari *Ammon*, quae Graece dicitur πολυάνδριον, hoc est, multitudo hominum sepulchrorum." (In Codd. 22, 23, 36, aliis, legitur: καὶ γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου διάπτωσις καὶ πολυάνδριον, ex Jerem. xix. 6.) ¹⁴ Sic Codd. 87, 88,

- 18. פָּרִים מְרִימֵי בָשָׁן כָּלֵם. *Juveneci, saginati Basan omnes.* Ο'. και οι μύσχοι ἐστειρωμένοι πάντες. Σ. ταύρων (8. μύσχων) στυσιτων *agilium*.¹⁵
- 25. וְקָנַמְתִּי לְשֵׁם קָדְשִׁי. *Et zelo afficiar propter nomen sanctitatis meae.* Ο'. και ζηλώσω διά τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν μου. Σ. ἐξήλωσα γὰρ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου μου.¹⁶
- 26. וְנָשְׂאוּ חַת-כְּלִמְתָּם וְחַת-כְּלִמְעֵלָם. *Et portabunt ignominiam suam, et omnem praevaricationem suam.* Ο'. και λήψονται τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν, και τὴν ἀδικίαν (alia exempl. και πάσας τὰς ἀδικίας αὐτῶν¹⁷). Σ. και ἐβάστασαν τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν, και πάσας τὰς ἀμελείας αὐτῶν.¹⁸
- 27. מִמְרִצּוֹת אֲיִבְיָהֶם. Ο'. ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἔθνῶν (alia exempl. τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν¹⁹).
- 28. וְכִנְסִיתִים אֶל-אֲדָמְתֵם וְלֹא-יָאֵתִיר עַד מְקֹם עֹשֶׂי. *Et congregaverim eos ad terram suam, nec reliquerim amplius de eis ibi.* Ο'. Vacat. ✕ και συναΐω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν, και οὐ καταλείψω οὐκέτι ἀπ' αὐτῶν ἐκεῖ.²⁰
- 29. וְאֶשֶׁר שָׁפַכְתִּי אֶת-דַּחְוִי עַל-בֵּית יִשְׂרָאֵל. *Et*

quod effuderim spiritum meum super domum Israelis. Ο'. ἀνθ' ὧν ἐξέχεα τὸν θυμόν μου ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ.²¹ Σ. και ἐκχέω τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραήλ.²²

Cap. XXXIX. 17. ἀπὸ ÷ πάντων 4 τῶν περικύκλω.²³

CAP. XL.

- 1. בְּרֵאשִׁית שָׁנָה. *Initio anni.* Ο'. ἐν τῷ πρώτῳ μηνί. Σ. ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί.¹ Θ. in nouo anno.²
- וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה. *Hoc ipso die.* Ο'. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. (A.) ἐν ὀστέφ...³
- וְיָבִיא אֵתִי שָׁמָּה. Ο'. και ἡγαγέ με ✕ ἐκεῖ.⁴
- 2. וְיָבִיאוּנִי. Ο'. Vacat. Alia exempl. [και] ἡγαγε δέ με.⁵
- וְיָנַחְנִי. *Et requiescere me fecit.* Ο'. και ἔθηκέ με. Σ. και ἀρέπασι με.⁶
- מִצָּנֵב. *Ab austro.* Ο'. ἀπέναντι. 'A. ἐξέναντι. Σ. ἀπὸ νότου. Θ. ἀπὸ μεσημβρίας.⁷

et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.
¹⁵ Syro-hex. ✕ *חַת-כְּלִמְתָּם* *חַת-כְּלִמְעֵלָם*. Vox *חַת-כְּלִמְתָּם* (quae commutatur cum *στυσιτων* et *στειρωτων* Matth. xxii. 4. Luc. xv. 23 in Philox.) utrum pro *קָדְשִׁי* (coll. Hex. ad 2 Reg. vi. 13) an pro *קָדְשִׁי* (coll. Hex. ad Psal. xxi. 13) interpretres posuerit, incertum. Deinde *חַת-כְּלִמְתָּם* nescio an Graece vertendum *γοργων*, ut *חַת-כְּלִמְעֵלָם* ponitur pro *γοργων* in lectione Symmachi ad Eccles. iv. 4, quasi in Hebraeo pro *חַת-כְּלִמְעֵלָם* Sym. invenerit *חַת-כְּלִמְעֵלָם*. (Montef. ex Drusio edidit: "Αλλ. (και) κριων, και μύσχων, και τράγων, και ἀρνων, και ταύρων ἐστειρωμένων πάντων, quae lectio est Codd. 22, 23, 36, aliorum. Syrus noster textum Graecum vulgarem repraesentat, inserto tantum *και ἄρνων* post *και τράγων*.)
¹⁶ Syro-hex. ✕ *חַת-כְּלִמְעֵלָם* *חַת-כְּלִמְעֵלָם*.
¹⁷ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. ¹⁸ Syro-hex. in continuatione: *חַת-כְּלִמְעֵלָם* *חַת-כְּלִמְעֵלָם*. Ad ἀμελείας cf. Hex. ad Psal. lxxxix. 8, ubi in Hebraeo est *חַת-כְּלִמְעֵלָם*.
¹⁹ Sic Codd. 22, 36, alii, invitis Hiernn. et Syro-hex. In fine v. *ἐνώπιον ἔθνῶν πολλῶν* juxta Hebraeam veritatem exhibent Codd. III, 22, 23, 26, alii. ²⁰ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. (qui male pingit: ✕ και συναΐω αὐτοὺς 4 ἐπὶ τ. γ. αὐτῶν, ✕ και οὐ—ἐκεῖ 4), et sine aster. Codd. 22 (cum ἀπ' αὐτῶν οὐκέτι), 23, alii (ut 22). (Pro οὐ καταλείψω οὐκέτι Montef. e Cod.

Jes. male exscripsit και οὐ καταλείψουσιν *ἐτι*.) Hieron.: "Hoc quod transtulimus juxta Hebraeos, *Et congregabo eos super terram suam, et non derelinquam quosquam ex eis ibi*, in LXX non habetur." ²¹ Hieron.: "Rursumque, quod juxta Hebraeos pro benedictione in ultimo ponitur, eo quod effuderim spiritum meum, LXX translulerunt *futurem*, . . . cum in Hebraeo RUMI positum sit, quod proprie sonat, *spiritum meum*, et nequaquam *futurem meum*." ²² Syro-hex. ✕ *חַת-כְּלִמְעֵלָם* *חַת-כְּלִמְעֵלָם*.
²³ Cod. 87.
 CAP. XL. ¹ Syro-hex. char. med. ✕ *חַת-כְּלִמְעֵלָם* *חַת-כְּלִמְעֵלָם*. Sic in textu Cod. 23. ² Hieron.: "Quod si juxta Theodotionem, qui in eo loco ubi nos posuimus, *in exordio anni*, interpretatus est, *in novo anno decima mensis* (*novus autem annus* apud Hebraeos vocatur mensis septimus, qui apud eos habet vocabulum *THESM*)." ³ Codd. 62, 147 in textu: ἐν ὀστέφ (ὀστέφ Cod. 147) ἐν τῇ ἡ. ἐκείνῃ. Proculdubio hi duo codices, ut alias iis accidit, Aquilae lectionem in seriem receperunt. ⁴ Sic Codd. XII, 87, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. 22, 23, 36, alii. Montef. e Cod. Jes. affert: ✕ και ἡγαγέ με ἐκεῖ ἐν ὀράσει θεοῦ. ⁵ Sic Syro-hex., et (om. και) Codd. 22, 36, alii, qui pergunt ἐν τῇ γῆ Ἰσρ. ⁶ Syro-hex. ✕ *חַת-כְּלִמְעֵלָם*. ⁷ Hieron.: "Super hunc montem ostenditur aedificium civitatis, juxta

(τὸ) πρόθυρον. Σ. (τὸν) οὐδὸν¹⁸) τῆς πύλης κάλαμον ἕνα τὸ πλάτος, καὶ τὸν οὐδὸν τὸν ἕνα κάλαμον ἕνα τὸ πλάτος, καὶ τὴν παραστάδα ἐκατέραν καλάμου ἐνὸς τὸ μήκος, καὶ καλάμου ἐνὸς τὸ πλάτος· μεταξύ δὲ τῶν παραστάδων πέντε πήχεις· τὸν δὲ οὐδὸν τῆς πύλης [καὶ διμέτρησε] εἰς ἐναντίον τοῦ προπύλου τῆς πύλης ἔσωθεν κάλαμον ἕνα. καὶ διμέτρησε δὲ τὸ πρόπυλον τοῦ πυλῶνος ὀκτὼ πήχεις.¹⁹

9. מַחְסֵי יָדָיו שְׁתֵּי וְאֵילָן. Et columnas ejus duorum cubitorum. Ο'. καὶ τὰ αἰλεῦ πηχῶν δύο. Σ. (καὶ) τὸ περὶ αὐτὸ δύο πηχῶν.²⁰

מִבֵּיתוֹ מִיָּדָיו שְׁתֵּי וְאֵילָן. Ο'. καὶ τὰ αἰλάμ τῆς πύλης ἔσωθεν. Σ. τὸ δὲ πρόπυλον τῆς πύλης ἐσώτερον.²¹

10. מַבְרַת מִפְּנֵי הַשֵּׁעִר הַיָּמִי הַשֵּׁעִר הַיָּמִי מִפְּנֵי הַמַּבְרָת וְאֵילָן מִפְּנֵי הַמַּבְרָת וְאֵילָן מִפְּנֵי הַמַּבְרָת. Et conclavia

portae versus orientem tria erant hinc, et tria inde, mensura una erat tribus; et mensura una columnis hinc et inde. Ο'. καὶ τὰ θεὲ τῆς πύλης τοῦ θεὲ κατέναντι, τρεῖς ἕνθεν καὶ τρεῖς ἕνθεν, καὶ μέτρον ἕν τοῖς τρισί· μέτρον ἕν τοῖς αἰλάμ ἕνθεν καὶ ἕνθεν. Σ. αἱ δὲ παραστάδες τῆς θύρας κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀνατολικήν, τρεῖς ἕνθεν καὶ τρεῖς ἕνθεν, ἐνὸς μέτρον αἱ τρεῖς· καὶ ἄλλως μέτρον ἐνὸς, καὶ μέτρον ἕν τοῦ προπύλου ἔθεν καὶ ἕνθεν.²²

11. אֵילָן מִפְּנֵי הַמַּבְרָת. Ο'. τοῦ πυλῶνος. Σ. τοῦ προπυλαίου.²³

12. תְּמוֹנֶת הַמַּבְרָת תְּמוֹנֶת הַמַּבְרָת וְאֵילָן מִפְּנֵי הַמַּבְרָת. Et terminus ante conclavia erat unius cubiti, et unius cubiti terminus ex altera parte. Ο'. καὶ πῆχυς ἐπισυναγόμενος ἐπὶ πρόσωπον τῶν θεείμ ('Α. στηριγμάτων²⁴) ⌘ πῆχεως ἐνὸς, καὶ πῆχεως ἐνὸς θριον²⁵ ἕνθεν

¹⁸ Nobil. affert: "A. S. et Theodotio: πρόθυρον οὐδόν." Cod. Jes. in marg.: 'Αριγ. 'Α. Θ. πρόθυρον. Σ. οὐδόν. Assentit Hieron.: "Limen igitur portae, sive θεὲ, immo σερη, quod Sym. οὐδόν, Aq. et Theod. πρόθυρον interpretati sunt, habebat calamus unum, hoc est, sex cubitos et palmum in latitudine; pro quo nescio quid volentes LXX addidere de suo, sex hinc et sex inde." Syro-hex. ad τὸ θεὲ (|אֵילָן|) in marg. affert: ⌘ אֵילָן, quod vocab. cum Graecis πρόθυρον, πρόπυλον, πυλῶν, aliis, commutari solet, non, puto, cum οὐδός, pro quo in pleniore Symmachi lectione Noster אֵילָן posuit. ¹⁹ In textu Syro-hex. super מַבְרַת, καὶ διμέτρησε, est טרux, quae et in marg. textus ponitur, et in marg. inferiori insigni lectioni, a Norbergio nescio quo casu praetermissae, praemittitur: אֵילָן מִפְּנֵי הַמַּבְרָת. In hac versione v. 8 prorsus negligitur, ut in nonnullis exemplaribus Hebraeis, et apud Hieron. Praeterea in v. 7 inestitutio videtur מַבְרַת. Quod autem ad singulas voces attinet, pro אֵילָן, quod alias Nostro sonat ὑπέρθυρον (Hex. ad Ezech. xl, 21. xli, 16, 21), et φλιά (Exod. xii, 7), hic juxta Cod. Jes. et Hieron. οὐδός posuimus. Deinde pro τοῦ θεηλάθ Cod. 238 in textu habet, καὶ τὴν παραστάδα ἐκατέρον, quod Nobil. quasi scholium affert, Parsons. vern e Cod. 87* Symmacho vindicat. Hieron.:

"Thalamī autem, sive ut Sym. transtulit, παραστάδες, et, ut LXX de suo posuerunt, θεηλάθ." Mox ad καὶ τὸ θεὲ in 1mo loco Nobil. notat: Σ. τὸν δὲ οὐδόν, quae lectio, collato Syro nostro, ad v. 7 pertinere videtur. Postremo in fine lectionis Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. τὸ πρόπυλον τοῦ πυλῶνος, quae Syriacis satis accurate respondent. ²⁰ Syro-hex. ⌘ אֵילָן מִפְּנֵי הַמַּבְרָת. Montef. e Cod. Jes. lectiones anonymas affert: τὸ περὶ αὐτό. τῆς πύλης ἀσῆριμα. Cf. ad v. 24. Parsons. e Cod. 87* exscripsit: Σ. καὶ τὰ περὶ αὐτό. ²¹ Syro-hex. ⌘ אֵילָן מִפְּנֵי הַמַּבְרָת. E libris Graecis Cod. 238 in marg. sine nom. affert: τὸ δὲ πρόπυλον τῆς π. ἐσώτερον; Cod. 87* autem: Σ. καὶ τὸ πρόπυλον τῆς π. ἐσώτερον. ²² Syro-hex. Symmacho continuat: אֵילָן מִפְּנֵי הַמַּבְרָת. Nobil. affert: Σ. αἱ δὲ παραστάδες—ἀνατολικήν. Supplementum κατὰ (non ἐπὶ, ut male descripsit Montef.) τὴν ὁδὸν τὴν ἀν. post καὶ τρεῖς ἕνθεν admittunt Codd. 22, 23, 36, alii. (Do ubelo in lectione Symmachi obscura est quaestio, nisi forte post ἐνὸς, non post ἔθεν, pingendus sit cuneolus. Cf. Hex. ad Jerem. xxi, 11.) ²³ Cod. 87*. Nobil. quasi scholium affert; in marg. autem Cod. 238 est lectio anonyma. ²⁴ Cod. Jes. affert: 'Α. στηριγμάτων. Σ. παραστάδων. ⌘ Θ. πῆχος ἐνὸς. ²⁵ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui omnes pingunt: ⌘ πῆχεως—ἕνθεν), et sine aster. Codd. III (cum πῆχεος), XII, 22, 26, alii, et Hieron.

καὶ ἔνθεν. Σ. καὶ ὄριον ἔμπροσθεν τῶν παρα-
σταδῶν πήχεος ἑνός...²⁶

12. **וְשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ**. *Con-*
clavia autem erant sex cubitorum hinc, et sex
cubitorum inde. Ο'. καὶ τὸ θεὸν πηχῶν ἕξ
ἐνθεν, καὶ πηχῶν ἕξ ἐνθεν. Σ. αἱ δὲ παρα-
στάδες ἐξυπήχεις πάντοθεν.²⁷

13. **וְהָיָה מִנְּגַן הַתֵּיבָה**. *A tecto conclavium ad tectum*
eorum. Ο'. ἀπὸ τοῦ τοίχου (alia exempl. τεί-
χους²⁸) τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὸν τοίχον τοῦ θεοῦ. Alia
exempl. ἀπὸ τοῦ δώματος . . ἐπὶ τὸ δῶμα . .²⁹

14. **וַיַּעַשׂ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ**
וַיַּעַשׂ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ
וַיַּעַשׂ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ
columnas sexaginta cubitorum, et iuxta columnas
erat atrium, portam undique cingens. Ο'. καὶ
τὸ αἶθριον τοῦ αἰλάμ τῆς πύλης ἔξωθεν, πῆ-
χεις εἴκοσι θεεῖμ τῆς πύλης κύκλω. Alia ex-
empl. καὶ τὸ αἶθριον τοῦ αἰλάμ τῆς πύλης
ἐξήκοντα πήχεις, καὶ θαιεῖμ (s. θεεῖμ) τῆς αὐ-
λῆς τῆς πύλης κύκλω ✕ κύκλω 4.³⁰ Σ. καὶ

ἐποίησε τὰς περιστάσεις ἐπὶ πηχῶν, καὶ εἰς τὰ περι-
τῆν αὐλὴν τῆς πύλης κύκλω.³¹

14. **וַיַּעַשׂ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ**... **וַיַּעַשׂ שְׁשָׁרְיָהוּ**
'A. κριώμα... κριώμα
*(τῆς αὐλῆς).*³²

15. **וַיַּעַשׂ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ**
וַיַּעַשׂ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ
A fronte autem portae introitus
usque ad frontem vestibuli portae interioris.
Ο'. καὶ τὸ αἶθριον τῆς πύλης (alia exempl.
αὐλῆς³³) ἔξωθεν, εἰς τὸ αἶθριον αἰλάμ τῆς πύ-
λης ἔσωθεν. Σ. κατὰ δὲ πρόσωπον τῆς πύλης τῆς
ἀρχαίας κατὰ πρόσωπον τοῦ προπύλου τῆς πύλης
τῆς ἑσωτέρας.³⁴ 'A...ante faciem postium
portae (interioris). Σ...contra faciem vesti-
buli portae (interioris).³⁵

16. **וַיַּעַשׂ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ**
וַיַּעַשׂ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ שְׁשָׁרְיָהוּ
Et fenestrae clausae erant conclavibus et co-
lumnis eorum. Ο'. καὶ θυρίδες κρυπταὶ ἐπὶ
τὸ θεεῖμ ('A. στήριγμα. Σ. παραστάδας³⁶) καὶ
ἐπὶ τὰ αἰλάμ. Σ. καὶ θυρίδες τοξικαὶ πρὸς τὰς
παραστάδας καὶ πρὸς τὰς περιστάσεις.³⁷

²⁶ "Hoc quasi scholion affert Drusius [praecunte Nobil. Sic in marg. sine nom. Codd. 87* (cum πήχεως), 238 (cum πήχεως, et sine τῶν)]; at est versio Symmachi, ut colligitur ex Cod. Jes., qui habet: Σ. παραστάδων."—Montef. Consentit Syro-hex. *וְהָיָה מִנְּגַן הַתֵּיבָה. ²⁷ Syro-hex. *וְהָיָה מִנְּגַן הַתֵּיבָה. Nobil. affert: Schol. παραστάδες. (In textu saū pro θεὸν scribunt Ald., Codd. 49, 68, 87, 88, alii, et Syro-hex.) ²⁸ Sic Comp., Ald., Codd. III, 49, 62, alii, Hieron., et Syro-hex. ²⁹ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. ³⁰ Sic Codd. 87, 88 (sine aster.?). Syro-hex. legit et pingit: καὶ τὸ αἶ. τοῦ αἰλάμ τῆς π. ἐξήκοντα ✕ καὶ πέντε 4 πήχεις ἔξωθεν, καὶ θεεῖμ τῆς αὐ. τῆς π. κύκλω. Hieron. LXX vertit: *Et sub dīvo aelam portae sexaginta cubitis, et theim atrii portae per circuitum.* ³¹ Syro-hex. *וְהָיָה מִנְּגַן הַתֵּיבָה. (Graeca τὰ περι τῆν αὐλὴν leguntur in fine lectionis Codd. 23. 36. 51, 231, ex Symmacho, ut videtur, derivata.) Hieron.: "Sym. hunc locum ita interpretatus est: *Et fecit περιστάσεις* [non παραστάσεις, ut Drus. et Montef.], quos nos *circumstantias* possumus dicere, pro quibus in Hebraico habet *ELIM*, quae Aq. interpretatus est *κριώμα*, et nos in *frontes* vertimus. Rursum ubi LXX posuere *theim atrii*, in Hebraico habet *EL*, numero singulari, quod Sym. *prope atrium*, Aq. *κριώμα*, id est, *frontem*

atrii, transtulerunt." ³² Hieron. ³³ Sic Ald., Codd. XII, 68, 87, 88, alii, Hieron., et Syro-hex. in textu. ³⁴ Syro-hex. : *וְהָיָה מִנְּגַן הַתֵּיבָה. Cum his conferenda est lectio Codd. 62, 147: καὶ ἐπὶ πρόσωπον τῆς π. τῆς ἀρχαίας (וְהָיָה) ἐπὶ πρόσωπον τοῦ αἰλάμ τῆς πύλης τῆς ἑσωτέρας. ³⁵ Hieron. Pro *postium* nescio an Aq. scripserit *προστάδος*, coll. Hex. ad Cap. viii. 16. ³⁶ Cod. Jes., testibus Montef. et Parsons. ³⁷ Syro-hex. *וְהָיָה מִנְּגַן הַתֵּיבָה. Hieron.: "Fenestras *absconditas*, quae Hebraice appellantur *ATEMOTI*, Sym. *τοξικὰς* transtulit. Et ubi dixere LXX, *super theim et super aelam*, idem Sym. *postes* [παραστάδας] posuit, et *circumstantias* [περιστάσεις]; Aq. *thalamos* [θαλάμους] et *frontes eorum* [τὰ κριώματα αὐτῶν]; pro quibus in Hebraico scriptum est *THEIM* et *ELE*." Idem paulo post: "Quae fenestrae *obliquae*, sive *τοξικαί*, idcirco a sagittis vocabulum perceperunt, quod iustar sagittarum angustum in aedes lumen immittant, et intriusecus dilatentur." (Ad O. *θυρίδες κρυπταί*, Montef. e Regio suo bombycino affert: Σ. *πεφραγμέναι τοξικαί*; quae lectio in marg. Cod. 87* sine nom. exstat. Duplicem esse versionem Hebraei *חַיְמָוֶן*, declarat scholium integrum a Nobil. editum: *πεφραγμέναι ἐπὶ τοῖς θαλάμοις. τοξικαί. τὰ κριώματα*; ubi primam et tertiam lectionem

16. **תַּיִתּוֹתַי**. *Porticibus.* (Vox incertae significationis.) O'. τοῖς αἰλάμ (alia exempl. αἰλαμμώθ³⁹). Σ. ταῖς περιστάσεσι.³⁹ "Ἄλλος πρὸς τοῖς θαλάμοις.⁴⁰
רַבִּיב רַבִּיב. O'. κύκλω ✕ κύκλω 4.⁴¹
לְהֵן-לְהֵן. *Et ad columnas.* O'. καὶ ἐπὶ τὸ αἰλάμ. Σ. ταῖς περιστάσεσι, τουτέστιν, ταῖς περιεστηκυῖαις περὶ τὴν αὐλήν, καὶ λεγομέναις ὑπὸ Ἀκύλου στηρίγμασιν.⁴²
17. **וַיַּעַזְרְוּ רַבִּיבּוֹתַי**. *Cellae et pavementum factum.* O'. παστοφόρια καὶ περίστουλα ✕ Σ. Θ. πεπονημένα 4.⁴³ 'Α. γαζοφυλάκια...⁴⁴ Σ. ἐξέδραι καὶ pavementum (πεπονημένον).⁴⁵
רַבִּיב רַבִּיב. O'. κύκλω ✕ 'Α. Θ. κύκλω 4.⁴⁶
18. **וְהָיָה לְהַיָּתָר**. *Ad latus portarum.* O'. κατὰ νότου (alia exempl. νότου⁴⁷) τῶν πυλῶν (alia exempl. στύλων⁴⁸).

19. **מִלְפָּנָי**. *Ab ante.* O'. ἀπὸ τοῦ αἰθρίου. Σ. ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν.⁴⁹
20. **וְרֵבֵב**. *Et latitudinem ejus.* O'. καὶ τὸ πλάτος ✕ αὐτῆς 4.⁵⁰
21. **וְהָיָה**. O'. καὶ τὸ θεὲ ✕ αὐτῆς 4.⁵¹ Σ. καὶ τὰς παραστάδας αὐτῆς.⁵²
וְהָיָה לְהֵן. *Et columnae ejus, et porticus ejus.* O'. καὶ τὸ (potior scriptura τὰ) αἰλεῦ (Σ. καὶ τὸ ὑπέρθυρον.⁵³ Οἱ Γ'. καὶ τὰ ὑπέρθυρα⁵⁴) καὶ τὰ αἰλαμμῶν (Σ. τὸ πρόπυλον.⁵⁵ Aliter: Σ. ὑποχώρησις⁵⁶). "Ἄλλος τὰ ὑπέρθυρα καὶ ὑποχωρήσεις αὐτῆς.⁵⁷
23. **וְהָיָה**. *Et versus orientem.* O'. ὃν τρόπον ÷ τῆς πύλης τῆς βλεπούσης 4 κατὰ ἀνατολάς.⁵⁸
24. **וְהָיָה**. *Vernus austrum.* O'. κατὰ νότον. Alia exempl. κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς νότον.⁵⁹ Σ. εἰς λίβα.⁶⁰

Aquilas tribuere, qui ad locum parallelum 3 Reg. vi. 4 pro Hebraeo **בִּבְרָחִים** *βεβρωμέας* posuit, nil vetat. Unde evadit lectio probabilis: 'Α. καὶ θυρίδες πεφραγμέναι ἐπὶ τοῖς θαλάμοις καὶ ἐπὶ τοῖς κρώμασιν αὐτῶν.)³⁹ Sic Ald. (cum αἰλαμμώθ), Codd. 49, 87, 88, alii. ³⁹ Cod. Jes. Hieron.: "Ποττο **ΕΛΑΜΟΤΗ**, quod LXX et Theod. similiter translulerunt, Sym. *circumstantias*, Aq. *frontes* interpretati sunt." ⁴⁰ Sic Cod. 87* in marg. ⁴¹ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88, 147. ⁴² Cod. XII ex Origene, testibus iisdem. (Ad *φαινίκες ἔθεν καὶ ἔθεν* Nobil. notat: "In quibusdam libris [Codd. 22, 23, 36, alii] antecedit **ἐκκαλαμμα διάτρητον**.") ⁴³ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ⁴⁴ Hieron.: "Pro *thalamis* triginta, quos vertere LXX, sive *gazophylaciis* atque *cellariis*, ut interpretatus est Aq., Syn. posuit **ἐξέδρας**." Cf. Hex. ad 1 Reg. ix. 22. Jerem. xxxv. 2. ⁴⁵ Syro-hex. **וְהָיָה** *וְהָיָה*. Nobil. affert: Σ. ἐξέδραι. Pro **וְהָיָה** LXX posuerunt **λίθωστρωτον** 2 Paral. vii. 3. Esth. i. 6, quod Syriace sonat **חַקְלָא חַקְלָא** Cant. Cant. iii. 10, vel **חַקְלָא חַקְלָא** Joan. xix. 13 in Philux., ubi in versione Syro-Hierosol. est **חַקְלָא חַקְלָא**. Vox **חַקְלָא** (a **חַק**, aequalis fuit, in Pael *stravit, στρωσε, ἐπίσαξε*) in Lexicis editis desideratur; sed Bar Bahlul in Lexico MS. Syro-Arab. praeter synonyma **חַקְלָא**, **חַקְלָא**, quorum utrumque aequitio sonat, affert **חַקְלָא**, *sagma cameli, saccus, via regia* (lapidibus strata), et **חַקְלָא**, *stragulum, lectus,*

etiam *pavimentum* (Cor. Sur. II. 20). Quid autem in nostro loco Graece posuerit Sym., nemo facile dixerit. ⁴⁶ Cod. Jes. Sic in textu Codd. 62, 88, 147, et sub aster. Cod. 87. ⁴⁷ Sic Comp., Cod. 91, Syro-hex. ⁴⁸ Sic Codd. 91, 228, 238, et Syro-hex. in marg. ⁴⁹ Syro-hex. **וְהָיָה** *וְהָיָה*. ⁵⁰ Cod. Jes. Sic sine aster. Codd. 23, 62, 147. ⁵¹ Sic Codd. 87, 88, et sine aster. Cod. XII, Hieron., Syro-hex. ⁵² Syro-hex. **וְהָיָה** *וְהָיָה*. Graeca nostra sine nom. in marg. habet Cod. 87*. Montef. e Cod. Jes. affert: 'Α. Θ. [Θ. Parsons. in schedis] *παραστάδας*. ⁵³ Syro-hex. **וְהָיָה** *וְהָיָה*. ⁵⁴ Cod. Jes., testo Montef. ⁵⁵ Syro-hex. **וְהָיָה** *וְהָיָה*. Nobil. ad τὰ αἰλαμμῶν affert: S. Schol. (sic): *πρόπυλα*. ⁵⁶ Cod. XII, teste Parsons. Montef. ex eodem dubitanter affert: Σ. *ὑπερόρησις*. ⁵⁷ Nobil. affert: Schol. τὰ ὑπέρθυρα κ.τ.έ. Eadem leguntur sine titulo in marg. Codd. 87*, 238, qui ad αἰλαμμῶν (v. 22) in marg. pingunt: *πρόπυλα*. ⁵⁸ Hieron.: "Et quod in Hebraico non habetur, *sicut porta quae respicit ad orientem*." Syro-hex. pingit: *ὃν τρ. ÷ τῆς πύλης 4 τῆς βλ. κ. δ.*; Cod. 87 autem: *ὃν τρ. τῆς πύλης ✕ τῆς βλεπούσης 4 κ. δ.* Nos verum, ni fallimur, Originis manum revocavimus. ⁵⁹ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, repugnante Hieron., qui affirmat: "Sed et hoc notandum, quod in australi porta juxta LXX non dicatur *via*, sed simpliciter: *et eduxit me ad austrum*." ⁶⁰ Sic Montef., tacito auctore.

24. מִלְּמִי לְמִי. Ο'. καὶ τὰ αἰλεῦ ('Α. στη-
ρίγματα. Σ. τὰ περὶ αὐτῆς⁶¹), καὶ τὰ αἰλαμ-
μών. Σ. τὰ περὶ αὐτῆς, καὶ τὸ πρόπυλον αὐτῆς.⁶²
26. הַפְּנִימִי לְמִי. Ο'. καὶ αἰλαμμῶν ἔσωθεν.
Σ. καὶ τὸ πρόπυλον αὐτῆς ἔμπροσθεν αὐτῶν.⁶³
- 26, 27. הַפְּנִימִי הַפְּנִימִי לְמִי; לְמִי-לְמִי
וְהַפְּנִימִי. Ο'. ἐπὶ τὰ αἰλεῦ. καὶ πύλη ÷ κατ-
έναντι τῆς πύλης ἄ τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας
πρὸς νότον.⁶⁴ Σ. εἰς τὸ περὶ τὴν πύλην τῆς
αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας, καὶ ἐπὶ τὸ ἔσω εἰς νότον.⁶⁵
28. וְהַפְּנִימִי לְמִי. Ο'. τὴν πύλην × τὴν
πρὸς νότον ἄ.⁶⁶
29. מִלְּמִי לְמִי וְהַפְּנִימִי. Ο'. καὶ τὰ θεεῖ, καὶ τὰ
αἰλεῦ, καὶ τὰ αἰλαμμῶν. (Σ.) καὶ τὴν παρα-
στάδα, καὶ τὰ περὶ αὐτῆς, καὶ τὰ προπύλαια
αὐτῆς.⁶⁷
- רְבִיב רְבִיב. Ο'. κύκλω × 'Α. Θ. κύκλω ἄ.⁶⁸
30. מִלְּמִי לְמִי וְהַפְּנִימִי וְהַפְּנִימִי לְמִי
וְהַפְּנִימִי לְמִי. Et porticus erant in cir-
cuitu, quorum longitudo erat viginti quinque
cubitorum, et latitudo quinque cubitorum. Ο'.
Vacat. Alia exempl. καὶ αἰλὰμ κύκλω × κύ-
κλω ἄ, μήκος πέντε καὶ εἴκοσι πήχεων, καὶ

πλάτος πέντε × πήχεων ἄ.⁶⁹ Σ. καὶ τὸ πρό-
πυλον...⁷⁰

31. מִלְּמִי. Ο'. τοῦ αἰλὰμ. Alia exempl. καὶ
αἰλαμμῶθ. Σ. τὸ δὲ πρόπυλον τό.⁷¹
- הַפְּנִימִי. Exteriorius. Ο'. τὴν ἐξωτερῆραν. Ali-
ter: Ο'. Σ. τὴν ἐσωτέραν.⁷²
- לְמִי-לְמִי. Ο'. τῷ αἰλεῦ. Σ. πρὸς τὰ περὶ
αὐτόν.⁷³
- לְמִי. Ascensus ejus. Ο'. Vacat. × ἀνά-
βασις αὐτοῦ ἄ.⁷⁴
32. וְהַפְּנִימִי לְמִי. Ο'. τὴν βλέπουσαν × ὄδον ἄ
κατὰ ἀνατολάς.⁷⁵
33. מִלְּמִי לְמִי וְהַפְּנִימִי. Ο'. Vid. v. 29. Σ. καὶ τὰς
παραστάδας, καὶ τὰ περὶ αὐτῆς, καὶ τὰ πρόπυλα αὐτῆς.⁷⁶
- 33, 36. רְבִיב רְבִיב. Ο'. κύκλω × κύκλω ἄ.⁷⁷
- 38, 39. וְהַפְּנִימִי לְמִי וְהַפְּנִימִי לְמִי וְהַפְּנִימִי
וְהַפְּנִימִי לְמִי וְהַפְּנִימִי לְמִי. Inter columnas portarum; ibi
abluent holocaustum. Et in vestibulo portae
erant duae mensae hinc, et duae mensae inde.
Ο'. καὶ τὰ αἰλαμμῶν αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς
δευτέρας ἔκρυσις. Alia exempl. καὶ τὰ αἰ-
λαμμῶ αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης, × ἐκεῖ πλυνουσι

⁶¹ Cod. XII, teste Parsons., praemisso 'Ωριγ. Montef. edidit: 'Α. τὰ στ. αὐτῆς. Σ. τὰ περὶ αὐτῆς (sic); notans: "MS. Jes. ex Origene." Hieron.: "THEE autem interpretatur limen, sive frons; ELAU, οἴκον εὐνῆ, sive sustentacula." ⁶² Syro-hex. מִלְּמִי לְמִי וְהַפְּנִימִי. ⁶³ Idem: מִלְּמִי לְמִי וְהַפְּנִימִי. Cod. 238 in marg. sine nom.: καὶ τὸ πρόπυλον αὐτῆς ἔσωθεν. ⁶⁴ Sic, cum + κατέναντι πύλης ἄ (sic), Cod. 87. Ad κατ. τῆς πύλης Nobil. affert: Schol. οὐ κείται παρ' Ἑβραίοις. In v. 26 Syro-hex. pingit: + ἐπὶ τὰ αἰλεῦ ἄ, invito Hebraco. ⁶⁵ Syro-hex. מִלְּמִי לְמִי וְהַפְּנִימִי לְמִי וְהַפְּנִימִי לְמִי. Ad ἐπὶ τὰ αἰλεῦ (sic) Codd. 87*, 231 in marg. sine nom. pingunt: εἰς τὸ περὶ τὴν πύλην. ⁶⁶ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 26, alii. ⁶⁷ Sic Cod. 238 in marg. sine nom. ⁶⁸ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Cod. 87, Syro-hex. ⁶⁹ Sic Syro-hex., et sine asteriscis (cum αἰλαμμῶθ pro αἰλὰμ) Codd. XII, 168; necnon (cum αἰλαμμῶθ et semel κύκλω) Ald., Codd. III, 26, 42, 49, alii. Ad Syro-hex. accedunt Codd. 87 (cum × κύκλω κύκλω—αἰ-

λαμμῶ (v. 31) ἄ), 88; sed absente clausula, καὶ πλάτος π. πήχεων. ⁷⁰ Syro-hex. מִלְּמִי לְמִי. Hieron.: "Illud autem quod juxta Hebraicum posuimus: Et vestibulum, sive πρόπυλον, in circuitu per gyrium, longitudinis viginti quinque cubitorum, et latitudinis per quinque cubitos, in LXX non habetur." ⁷¹ Syro-hex. מִלְּמִי לְמִי. ⁷² Hieron.: "Atrii exterioris, pro quo LXX et Sym. interiorerem posuerunt." Lectio τὴν ἐσωτέραν hodie non reperitur nisi in Codd. 62, 87, 233. ⁷³ Sic Cod. 238 in marg. sine nom. Syro-hex. מִלְּמִי לְמִי. ⁷⁴ Sic Codd. XII, 87, 88 (hi duo cum ἀναβάσις), Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. In Codd. 22, 23 (cum ἀναβάσις), 36 (idem), 48, aliis, locus sic legitur: καὶ δὲκὼ ἀναβάσμοι αὐτῆς (Cod. 22 sub ×) ἀναβάσις αὐτοῦ. ⁷⁵ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii. ⁷⁶ Syro-hex. מִלְּמִי לְמִי וְהַפְּנִימִי. Cf. ad v. 29. Idem ad מִלְּמִי לְמִי, καὶ τὰ αἰλαμμῶν, ex abundantia affert: מִלְּמִי לְמִי. ⁷⁷ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88.

την ὀλοκαύτωσιν. ἐν δὲ τῷ αἰλάμ τῆς πύλης 4 τῆς δευτέρας ἔκρυσις, ✕ δύο τράπεζαι ἔνθεν, καὶ δύο τράπεζαι ἔνθεν 4.78 Alia: καὶ τὰ αἰλαμμὸθ αὐτῆς ἐπὶ τὰς θύρας τῶν πυλῶν ἐκεῖ πλυνούσι τὴν ὀλοκαύτωσιν. ἐν δὲ τῷ προπυλαίῳ τῆς πύλης δύο τράπεζαι ἔνθεν, καὶ δύο τράπεζαι ἔνθεν τῆς δευτέρας ἐκρύσεως.79

39. חַוְּרָה וְהִלְעָה. *Holocaustum, et sacrificium pro peccato.* Ο'. ✕ τὴν ὀλοκαύτωσιν καὶ 80 τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας.

40. וְעָשָׂה לְפֶתַח הַבַּיִת מִצָּרְחָה אֶת־הַתְּנִיחַ הַצָּפוֹנִי. *Et ad latus extrinsecus ei qui ascendit ad ostium portae versus septentrionem.* Ο'. καὶ κατὰ νότου τοῦ βύακος τῶν ὀλοκαυτωμάτων ✕ εἰς θύραν πύλης 81 τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν. 'Α. Σ. καὶ πρὸς τῇ ὠμίᾳ τῇ ἔξωθεν τῇ ἀναβαινούσῃ πρὸς τὴν θύραν τῆς πύλης. 82

וְאֶת־הַתְּנִיחַ הַדְּרֹמִי. *Et ad latus alterum.* Ο'. κατὰ νότου τῆς δευτέρας. ('Α. Σ.) καὶ πρὸς τῇ ὠμίᾳ τῇ δευτέρᾳ. 83

41. וְשֵׁשׁ מִנְחָה לְיָמֵיהֶם אֲלֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוּ. *Octo mensae*

erant, super quas immolabant. Ο'. ἐπ' αὐτὰς σφάζουσι τὰ θύματα· κατέναντι τῶν ὀκτώ τραπεζῶν τῶν θυμάτων. Alia exempl. τῶν ὀκτώ τραπεζῶν ÷ τῶν θυμάτων 4· ἐπ' αὐτὰ σφάζουσι τὰ θύματα ÷ κατέναντι 4. 84

42. וְצִיָּה תְּחַבֵּן מִפֶּה וְצִיָּה תְּחַבֵּן מִפֶּה וְצִיָּה תְּחַבֵּן מִפֶּה וְצִיָּה תְּחַבֵּן מִפֶּה. Ο'. πῆχεως καὶ ἡμίσεως τὸ πλάτος, καὶ πῆχεων δύο ἡμίσεως τὸ μῆκος, καὶ ἐπὶ πῆχυν τὸ ὕψος. Alia exempl. τὸ μῆκος πῆχεως ἑνὸς καὶ ἡμίσεως, καὶ τὸ πλάτος πῆχεως ἑνὸς καὶ ἡμίσεως, καὶ ἐπὶ πῆχυν τὸ ὕψος ✕ ἑνός 4. 85

43. חֲתָנִים שְׁנַיִם בְּפִרְסֵי הַחֵטֶן. *Pavilli bifurci palmi unius.* Ο'. καὶ παλαιστὴν ἔξουσι γείσος ('Α. (juxta ed. 1ma) ἐπιστάσεις. 'Α. (juxta ed. 2da) Σ. Θ. χεῖλη). 86 Σ. καὶ χεῖλη παλαιστοῦ ἑνός. 87

44. לְשָׁנוֹת שְׁרִים בְּצִוְרֵי הַפְּנִימִי אֲשֶׁר אֶל־כַּתָּף שַׁעַר הַצָּפוֹן וּפְנִימָהּ דָּרָה הַדְּרוֹם הָאֵל־לָהּ שַׁעַר הַצָּפוֹן. *Thalami cantorum erant in atrio interiori, quod erat ad*

78 Sic, quod ad lectionem ipsam, remotis signis, attinet, Codd. XII (cum ἐκρύσεις), 87, 88, Syro-hex. (cum ἐπὶ τῶν πυλῶν pro ἐπὶ τῆς πύλης). Ex his Cod. XII pingit: ✕ ἐκεῖ — πύλης 4, absente, ut videtur, asterisco altero; Cod. 87: ✕ ἐκεῖ πλ. τὴν ὀλ. + ἐν δὲ τῷ αἰλάμ τῆς π. τῆς δ. ἔκρυσις, δύο τρ. ἔνθεν 4, καὶ δύο τρ. ἔνθεν; Cod. 88: ✕ ἐκεῖ — ὀλοκαύτωσιν 4. + ἐν δὲ τῷ — τῆς πύλης 4 τῆς δ. ἔκρυσις, ✕ δύο τρ. ἔνθεν, καὶ δύο τρ. ἔνθεν 4; postremo Syro-hex.: ✕ ἐκεῖ — ὀλοκαύτωσιν 4. ἐν δὲ — δύο τρ. ἔνθεν 4, καὶ δύο τρ. ἔνθεν; ubi posterior cuneolus nihil habet ad quod referatur. Hieron.: "Multum in hoc testimonio (vv. 35-43) Hebraica veritas a LXX interpretum editione discordat. Hoc enim quod diximus: *Ibi lavabunt holocaustum, et in vestibulo portae duae mensae hinc;* et rursum: *Ut immoletur super eas holocaustum et pro peccato,* in LXX non habetur, sed in plerisque codicibus de Theodotione additum est." (Quod ad ἔκρυσις (חַוְּרָה וְהִלְעָה), s. ἐκρύσεις, attinet, non cum Schleusnero in *Nov. Thes.* s. v. ad remotum חַוְּרָה referendum crediderim, sed ad חַוְּרָה, quasi a חַוְּרָה, *omisit* (aquam), unde nomen fontis Siloah (חַוְּרָה).) 79 Nobil. Sic (cum προπυλαίῳ pro προπυλαίῳ) Codd. 22 (om. καὶ δύο τρ. ἔνθεν), 23 (om. τράπεζαι posteriore), 36, 48, alii. 80 Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii. Mox ad ὑπὲρ ἁμ. Syro-hex. in marg. char. med.:

περὶ. 81 Sic Codd. XII, 26 (sine ✕), 87, 88, Syro-hex., et sine aster. cum articulis Codd. 22, 23, 36, alii. 82 Nobil. 83 Parsuns. e marg. Cod. 87* ad δύο τράπεζαι (in priore loco) affert: καὶ πρὸς τῇ ὠ. τῇ δ. δύο τράπεζαι. Pro δευτέρα Aquilae saltem vindicandum ἑτέρα, quod (sc. ἑτέρας) in textu habent Codd. 87, 88, 198, Syro-hex. 84 Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui vitiose pingit: + τῶν θυμάτων ἐπ' αὐτὰ σφάζουσι (sic) τὰ θ. κατέναντι 4). Sic sine ohelia Cod. XII (cum ἐπ' αὐτὰς, et in fine κατέναντι πηχῶν δεκαεσσάρων), et Codd. 22, 23, 36, alii (cum ὀκτώ τράπεζαι pro τῶν ὀ. τρ., et ἐπ' αὐτὰς). 85 Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. 86 Hieron.: "Rursum ubi nos diximus: *Et labia eorum palmi unius reflexa [חַוְּרָה, defixa] intrinsecus per circuitum, LXX transtulerunt: Et gisum palmi habentes [καὶ γείσος παλαιστὴν ἔξουσι, hoc ord. Codd. XII, 23, 36, alii, et Syro-hex.] dolatum intrinsecus per circuitum.* Quod verbum, utrum Hebraeum an Graecum sit, scire oim possumus, nisi hoc tantum, quod pro giso Sym. et Theud. *labia*, Aquilae prima ed. *ἐπιστάσεις*, numero plurali; secunda, *labia*, transtulerunt, pro quo in Hebraeo habetur ASEPHATHAIM." 87 Syro-hex. + חַוְּרָה לְיָמֵיהֶם אֲלֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוּ. (Paulo ante Syro-hex. in textu: κύκλω ✕ κύκλω 4, et sic sine aster. Codd. XII, 62, 87, 88.)

latus portae septentrionalis, ita ut facies eorum esset versus meridiem: unus (thulamorum ordo) erat ad latus portae orientalis versus viam septentrionalem. Ο'. καὶ ἰδοὺ δύο ἐξέδραι ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐσωτέρᾳ, μία κατὰ νότον τῆς πύλης τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν, φέρουσα πρὸς νότον, καὶ μία κατὰ νότον τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον, βλεπούσης δὲ πρὸς βορρᾶν. Σ. τοῖς φδοῖς (s. ἄδουσι) ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐξωτερῇ (sic) τῇ ἐπὶ τῆς ὁμίας τῆς πύλης τῆς κατὰ βορρᾶν· τὸ δὲ πρόσωπον αὐτῶν κατέναντι τῆς ὁδοῦ τῆς κατὰ νότον· μία ἐπὶ τῆς ὁμίας τῆς πύλης τῆς ἀνατολικῆς, quae convertitur κατέναντι τῆς ὁδοῦ τῆς βορρείας.⁸⁸

48. **וְלִבְנֵי-לֶחֶם**. Ο'. εἰς τὸ αἰλάμ. Σ. εἰς τὸ πρόσωπον (s. προπύλαιον).⁸⁹

49. **וַיֵּלֶךְ יְהוָה רַחֵם תִּלְוַעְבְּרָה**. *Et cum gradibus quibus ascendebant ad eam.* Ο'. καὶ ἐπὶ δέκα ('A. (juxta ed. 2^dam) Θ. ἕνδεκα. Σ. ὀκτώ⁹⁰) ἀναβαθμῶν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτό. 'A. (juxta ed. 1^{ma}m): *Et gradibus quibus ascendebatur ad eam.*⁹¹

וְלִבְנֵי-לֶחֶם. Ο'. ἐπὶ τὸ αἰλάμ. Σ. ἐπὶ τὰ περι αὐτό.⁹²

Cap. XLI. 1. ÷ καὶ ἐγένετο (4).⁹³ 3. ÷ στῆλαι-
τος 4.⁹⁴ 4. ὁ ἀνήρ· ÷ ἑώρακας 4.⁹⁵ 12. ÷ καὶ πη-
χῶν ἐξ ἔνθεν 4.⁹⁶ 19. ÷ τῆς αὐλῆς 4. ÷ τῆς βλε-
πούσης 4 κατὰ ἀνατολὰς. 20. ÷ αὐτήν 4. 22. ÷

καὶ τοὺς φοίνικας (sic) αὐτῆς 4.⁹⁷ 29. πρὸς νότον, πῆχεις ἑκατὸν ÷ τὸ εὖρος 4.⁹⁸ 36. ÷ καὶ τῷ αἰ-
λαμμῶ (sic) 4, πῆχεις πεντήκοντα. 40. ÷ πρὸς ἀνα-
τολὰς 4. ÷ κατ' ἀνατολὰς 4.⁹⁹ 43. καὶ ἐπὶ τὰς
τραπέζας ἐπάνωθεν στέγας, τοῦ καλύπτεσθαι ÷ ἀπὸ
τοῦ ἕτεροῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ξηρασίας 4.¹⁰⁰ 44. ÷ καὶ
εἰσθήγαγέ με...¹⁰¹ 48. ÷ τὸ πλάτος 4.¹⁰² ÷ πη-
χῶν δεκατεσσάρων, καὶ ἐπωμίδες τῆς θύρας τοῦ
αἰλάμ 4.¹⁰³

CAP. XLI.

1. **וְלִבְנֵי-לֶחֶם**. *Columnas.* Ο'. τὸ αἰλάμ. Σ. τὰ
περὶ αὐτόν. Θ. τὰ αἰλίμ.¹

וַיֵּלֶךְ יְהוָה רַחֵם תִּלְוַעְבְּרָה. *Latitudine inde; lati-
tudo erat tentorii.* Ο'. τὸ εὖρος τοῦ αἰλάμ
ἔνθεν. Alia exempl. τὸ εὖρος ἔνθεν, ✕ πλάτος
τῆς σκηνῆς 4.² ✕ 'A. πλάτος τῆς σκηνῆς.³

2. **וְלִבְנֵי-לֶחֶם**. *Et latera.* Ο'. καὶ ἐπωμίδες ('A.
ὁμοί. Σ. ὁμίας. Θ. ὁμίας⁴).

3. **וְלִבְנֵי-לֶחֶם**. *Columnas ostii.* Ο'. τὸ αἰλ τοῦ
θυρώματος. 'A. στήριγμα τῆς θύρας. Σ. τὸ
περὶ τὴν θύραν. Ο'. Θ. τὸ αἰλ...⁵

וְלִבְנֵי-לֶחֶם. *Et ostium sex cubitorum.*
Ο'. καὶ τὸ θύρωμα πηχῶν ἕξ. Alia exempl.
✕ καὶ τὴν θύραν ἕξ πῆχεις 4.⁶

⁸⁸ Syro-hex. **וְלִבְנֵי-לֶחֶם**. Hieron.: "Pro gazophylaciis [cf. ad Cap. xlii. 1] LXX ezedras transtulerunt: illudque quod nos diximus ezedras, sive gazophylacia, cantorum, ab eis praetermissum est." ⁸⁹ Syro-hex. **וְלִבְנֵי-לֶחֶם**. Prior lectio Graeca est io marg. Cod. 87*; posterior in marg. Cod. 238. ⁹⁰ Hieron. ⁹¹ Idem. ⁹² Syro-hex. **וְלִבְנֵי-לֶחֶם**. ⁹³ Cod. 87. ⁹⁴ Idem. Minus bene Syro-hex.: ✕ στῆλαι-
τος 4. ⁹⁵ Codd. 87, 88, Syro-hex., qui omnes ὄν ante ἑώρακας reprobant. ⁹⁶ Codd. 87, 88. ⁹⁷ Cod. 87. ⁹⁸ Codd. 87, 88. Sic (pro π. ἐκ. τὸ εὖρος πρὸς ν.) sine obelo Codd. XII, 233. ⁹⁹ Cod. 87. ¹⁰⁰ Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Et ubi nos diximus, super mensas aulem carnes oblationis [—**וְלִבְנֵי**]

וְלִבְנֵי-לֶחֶם], LXX posuere de suo: et in mensis desuper tecta, ut operiantur a pluvia et siccitate." ¹⁰¹ Sic, sine metobelo, Cod. 87. ¹⁰² Cod. 87, Syro-hex. ¹⁰³ Idem. Hieron.: "Rursumque post mensuram vestibuli, quinque cubitorum hinc, et quinque cubitorum inde, [LXX] addidere de suo, et latitudo portae cubitorum quatuordecim, cum in Hebraeo tantum positum sit, et latitudo portae trium cubitorum hinc, et trium cubitorum inde."

CAP. XLI. ¹ Hieron.: "Et mensus est frontem templi; pro quo aelam LXX, et aelam Theod., et in circuitu Sym. transtulerunt." ² Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui pingit: ✕ πλάτος τῆς σκ. καὶ τὸ εὖρος). ³ Cod. Jes. ⁴ Idem. ⁵ Idem. Syro-hex. affert: **וְלִבְנֵי-לֶחֶם**. Codd. 87*, 238 in marg. habent: περι τὴν θύραν (s. θύρας). Hieron.: "In cujus fronte, sive ael, pro quo Syn. circa portam, Theod. aelam, Hebraicum ul, Aq. ostium, nos frontem interpretati sumus." ⁶ Sic in textu Codd. XII,

lateralium. Ο'. διάστημα τῶν πλευρῶν. Σ. ἀπὸ τοῦ θεμελίου εἰς τὰς πλευράς.²⁰

8, 9. רחב : רחב : רחב. *Usque ad axillam. Latitudo.* Ο'. διαστήματα (s. διάστημα). καὶ εὐρος. Σ. κατὰ ἀγκῶνα τὸ εὖρος.²¹

9. רחב : רחב. *Extrinsecus.* Ο'. ✕ εἰς τὸ ἔξωθεν.²²

תבנית בית המדרש. *Et (ejusdem latitudinis erat) quod vacuum relictum est, locus conclavium lateralium, quae ad domum pertinebant.* Ο'. καὶ τὰ ἀπόλοιπα [τὰ] ἀναμέσον τῶν πλευρῶν τοῦ οἴκου. Ἀ. τὸ δὲ ἐντὸς τοῦ οἴκου, τὰ πλευρὰ τοῦ οἴκου. Θ. καὶ ἡ οὖσα ἀνεῖσις ὁ τόπος τῶν πλευρῶν τοῦ οἴκου.²⁴

11. רחב : רחב. *Ostia autem conclavium lateralium versus aream vacuum erant.* Ο'. καὶ αἱ θύραι τῶν ἐξεδρῶν ἐπὶ τὸ ἀπόλοιπον. Σ. ἡ δὲ θύρα τῆ πλευρᾶ εἰς προσευχήν.²⁵

רחב : רחב. *Latitudo autem loci vacui relict.* Ο'. καὶ τὸ εὖρος τοῦ φωτὸς τοῦ ἀπολοίπου. Σ. τὸ δὲ εὖρος τοῦ τόπου τῆς προσευχῆς.²⁶ Θ. . . ἀνεῖσις.²⁷ Ἄλλος τοῦ ἀφειμένου.²⁸

12. רחב : רחב. *Versus mare.* Ο'. ✕ ὄδον ἄσ' ὡς πρὸς θάλασσαν.

רחב : רחב. *Ο'. ✕ πλάτους ἄσ' πηχῶν ἑβδομήκοντα.*

13. רחב : רחב. *Et aream separatam, et aedificium.* Ο'. καὶ τὰ ἀπόλοιπα, καὶ τὰ διορίζοντα. Θ. καὶ τὸ γαστρά, καὶ τὸ ἐν μέσῳ.³¹

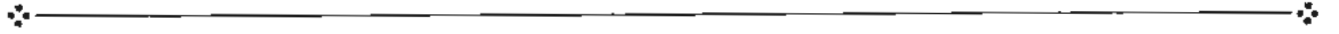
14. רחב : רחב. *Et aream separatam ad orientem.* Ο'. καὶ τὰ ἀπόλοιπα κατέναντι. Σ. καὶ τῆς διακοπῆς πρὸς ἀνατολήν.³²

15. רחב : רחב. *Ο'. καὶ ὁ ναός (alia exempl. add. ἑσώτερος³³).*

15, 16. רחב : רחב. *Et vestibula atrii. Limina.* Ο'. καὶ τὸ αἰλάμ τὸ ἐξώτερον, πεφατνωμένα. Σ. καὶ αἱ ἐξέδραι τῆς αὐλῆς τῶν οὐδῶν.³⁴

17. רחב : רחב. *Et usque ad domum interiorem.* Ο'. καὶ ἕως (alia exempl. add. τοῦ οἴκου³⁵) πλησίον τῆς ἑσωτέρας.

17, 18. רחב : רחב. *Mensuris. Et fabricatum.* Ο'. ✕ μέτρα: καὶ ἄ γεγλυμμένα.³⁶

²⁰ Syro-hex. ✕ רחב : רחב. ²¹ Idem: ✕ רחב : רחב. ²² Sic Codd. 87, 88. Syro-hex.: ✕ εἰς τὸ ἔξωθεν (רחב : רחב). ²³ Syro-hex. ✕ רחב : רחב. Fortasse est Symmachi, ejus imitator Hieron. Hebraea vertit: *Et interior domus in lateribus domus.* ²⁴ Syro-hex. ✕ רחב : רחב. Vox Syriaca רחב ponitur pro ἀνεῖσις Psal. lxxii. 4, ubi suspicor Syrum nostrum in codice suo habuisse ἀνεῖσις, quod in uno cod. hodie legitur, non, quod Bugato in mentem venit, ἀνίπανσις. Apud Graecos scriptores ἀνίανσις est omnibus liberum relinquere, ut mare, terram ineultam (Jesai. v. 6 in LXX). Graeca tamen nostra valde incerta esse non infitias ibimus. ²⁵ Syro-hex. ✕ רחב : רחב. In textu LXXvirali post βορρῶν Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: εἰς προσευχὴν πηχῶν πέντε περικύκλω. Hieron. Hebraea vertit: "Et ostium lateris ad orationem (quod in LXX non habetur), ostium unum ad viam aquilonis, et ostium unum ad viam australem; et latitudinem loci ad orationem (quod et ipsum LXX non transtulerunt) quinque cubitorum in circuitu." ²⁶ Syro-hex., indice ad καὶ τὸ διορίζον (v. 12) male appicto: ✕

✕ רחב : רחב. In textu post τοῦ ἀπολοίπου Codd. 22, 23, 36, alii, inferunt: ὁ τόπος τῆς προσευχῆς. Syro-hex. in textu: καὶ τὸ εὖρος τοῦ φ. τοῦ ἀπ. (רחב : רחב) ὁ τόπος τῆς προσευχῆς (רחב : רחב). ²⁷ Syro-hex. sub eodem indice: ✕ רחב : רחב. ²⁸ Pro τοῦ ἀπολοίπου Cod. 198 in textu habet τοῦ ἀφειμένου; Cod. 87 autem in marg. τοῦ ἀφειμένου, quas lectiones alius interpretis esse, fortasse Aquilae, qui ἀφῆκε pro רחב posuit Psal. xvi. 14. cxviii. 121, vix dubium esse potest. Forma autem participii praeteriti ἀφειμένος pro ἀφειμένος ejusdem farinae est ac ἀφείωνται Matth. ix. 2, 5. ²⁹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et siue aster. Codd. XII, 23, 36, alii. ³⁰ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. XII. ³¹ Syro-hex. ✕ רחב : רחב. Cf. ad Cap. xlii. 1. ³² Idem: ✕ רחב : רחב. Lectio πρὸς ἀνατολήν pro κατέναντι est in Codd. 22 (cum ἀνατολᾶς), 23, 36, aliis. ³³ Sic Codd. 22, 23, 36, 42 (cum ὁ ἑσ.). alii. ³⁴ Syro-hex. ✕ רחב : רחב. Mox vv. 16, 17, Cod. 87, Syro-hex.: κύκλω ✕ κύκλω. ³⁵ Sic Codd. XII, 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in textu: καὶ ἕως τοῦ οἴκου πλησίον (רחב) τῆς ἑσ.; in marg. autem ad τοῦ οἴκου char. med. ✕ רחב. ³⁶ Sic Codd. 87, 88,

18. הַתְּמָרָה. *Et palma.* O'. Vacat. Θ. και φοῦνιξ.³⁷

20. עַד־מַעַל הַפֶּתַח. *Usque ad supra ostium.* O'. ἕως τοῦ φατνώματος. Θ. ἕως τοῦ ὑπεράνω τῆς θύρας.³⁸

וְקִיר הַהֵיכָל. *Et in pariete templi.* O'. και τὸ ἅγιον (?). Σ. κατὰ τὸν τοίχον τοῦ ναοῦ.³⁹

21. מִזֹּמַת רַבְעָה וַפְּנֵי הַקֶּדֶשׁ הַמִּזְרָחָה. *Postes erant quadratae figurae; et quod ad partem anteriorem sanctuarii attinet, aspectus.* O'. ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα, κατὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων, δρασις. Σ. φλιά τετράγωνος· τὸ δὲ πρόσωπον ὁμοίωμα τοῦ ἁγίου.⁴⁰

24. שְׁתֵּי דְלִתּוֹת לְדִלְתוֹת שְׁתֵּי מוֹסְבֹּת. *Et duae valvae erant singulis januis, duae versatiles.* O'. (και τῷ ἁγίῳ) δύο θυρώματα, τοῖς δυοῖ θυρώμασι τοῖς στροφωτοῖς. Σ. τῶν δὲ δύο θυρῶν ἐκάστη θύρα ἦν δύο ἀναπτυσσόμεναι ἐπ' ἀλλήλας.⁴¹

25. וְעַבְיָ עָלֶיךָ הַמַּחְוֵלִים מִחֻמֵּי הָאֵלֶּים. *Et trabes lignae erant ante vestibulum extrinsecus.* O'. και σπουδαῖα ξύλα κατὰ πρόσωπον τοῦ αἶθλαμ ἔξωθεν.⁴² Σ. και τὸ πάχος τοῦ ξύλου τοῦ ἔμπροσθεν τοῦ προπύλου ἔξωθεν.⁴³

26. הַלְּוִיָּיִם. O'. και θυρίδες. Σ. ἐφ' οὗ θυρίδες.⁴⁴

וְעַל־עַבְיֹת הַבַּיִת הַלְּוִיָּיִם. *Et per conclavia lateralalia domus, et trabes.* O'. και τὰ πλευρὰ τοῦ οἴκου ἐξυγωμένα. Σ. κατὰ τὰς πλευρὰς τοῦ οἴκου και τὰ πάχη.⁴⁵

Cap. XLI. 3. ÷ ἔνθεν, και πηχῶν ἑπτὰ ἔνθεν.⁴⁶ 11. ÷ πλάτος ἄ κυκλόθεν.⁴⁷ 15. ÷ τὸ μήκος ἄ.⁴⁸ 16. και τὸ ἔδαφος, ÷ και ἐκ τοῦ ἐδάφους ἄ.⁴⁹ 17. ÷ τρισσῶς ἄ.⁵⁰ 22. ÷ και τὸ εὖρος πηχῶν δύο ἄ.⁵¹

CAP. XLII.

1. וְעָלַמְתִּינִי בְּאֵתְרֵי הָאֵלֶּים. *Et eduxit me in atrium exterius.* O'. και εἰσήγαγέ (alia exempl. ἐξήγαγέ¹) με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἑσωτέραν (alia exempl. ἐξωτέραν²).

וְיָבִיֵאֵנִי בְּתַלְמֵי הַבַּיִת. *Et introduxit me in thalamos.* O'. και εἰσήγαγέ με και ἰδοὺ ἐξέδραι ÷ πέντε ἄ.³ O'. Σ. . . ἐξέδραν. Θ. . . παστοφόριον.⁴

וְנִגְדָה הַרְגָּלָה. *E regione areae separatae.* O'. ἐχόμεναι τοῦ ἀπολοίπου ('A. Σ. separati. 'A. (juxta ed. 2^dam) Θ. τοῦ γαζερᾶ).⁵

Syro-hex., et sine aster. Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Hieron. ³⁷ Sic (ad הַתְּמָרָה, v. 20) Montef., tacito auctore. In v. 18 post φοίνικες add. και φοῦνιξ Codd. III, 26, 49, alii, et Syro-hex. ³⁸ Syro-hex. חַמֵּי לְחַמֵּי. Cod. 87* affert: Θ. ὑπεράνω τῆς θ.; Cod. 238 in marg.: τοῦ ἑπ. τῆς θ. ³⁹ Syro-hex. חַמֵּי לְחַמֵּי. ⁴⁰ Idem: חַמֵּי לְחַמֵּי. (Vox חַמֵּי commutatur cum φλιά Ezech. xlv. 19, ubi idem est Hebraeum. Cf. Hex. ad Jesai. lvii. 8, ubi ad Aquilam pro πασταδας Cod. 86, cujus cognitionem perfectiorem schedis Bodleianis debemus, egregie scribit παραστάδος.) ⁴¹ Idem: חַמֵּי לְחַמֵּי. ⁴² Hieron.: "Multum in hoc loco LXX editio ab Hebraica veritate discordat. Unde hoc solum admonebo, quod pro scassioribus lignis σπουδαῖα [Syro-hex. חַמֵּי, non, ut Nurberg., חַמֵּי], hoc est, necessaria, sive cura digna transtulerint." ⁴³ Syro-hex. חַמֵּי לְחַמֵּי. Ad τὸ πάχος cf. ad v. 26. Ad haec, κατὰ πρόσωπον—ἔξωθεν, Parsons. e marg. Codd. 87*, 238 exscripsit: ἔμπροσθεν τοῦ προσώπου (προπύλου) ἔξωθεν.

⁴⁴ Idem in continuatione: * חַמֵּי לְחַמֵּי. ⁴⁵ Idem: * חַמֵּי לְחַמֵּי. Ad ἐξυγωμένα Codd. 87*, 238 in marg. pingunt: και τὰ πάχη. ⁴⁶ Syro-hex. Hieron.: "Pro quo LXX transtulerunt: et latitudinem portae septem cubitorum hinc, et septem cubitorum inde, in Hebraeo et ceteris editionibus semel tantum, septem cubiti, in latitudine portae positi sunt." ⁴⁷ Cod. 87. Syro-hex. pingit: + πλάτος κυκλόθεν ἄ, invito Hebraeo. ⁴⁸ Cod. 87, Syro-hex. ⁴⁹ Cod. 87 pingit: + και τὸ ἔδαφος—ἐδάφους ἄ; Syro-hex.: + και τὸ ἔδαφος ἄ, και ἐκ τοῦ ἐδάφους; uterque minus convenienter ad Hebraeum. ⁵⁰ Cod. 87. ⁵¹ Codd. 87, 88. Minus probabiliter Syro-hex.: + και τὸ εὖρος ἄ π. δύο. CAP. XLII. ¹ Sic Comp., Codd. XII, 22, 42, alii, et Hieron., invito Syro-hex. ² Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Hieron., non Syro-hex. ³ Sic Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Quod autem LXX addidere pro gazophylacio, ἐξέδρας quinque, in Hebraico non habetur." ⁴ Hieron. ⁵ Idem: "Pro separato, quod Aq. et Sym. transtulerunt, secunda Aquilae editio, et Theod. ipsum verbum posuere, GAZERBA." Cf. ad Cap. xli. 13, 14.

2. אֶל-פְּנֵי אֹרֶז אַמּוֹת הַמַּאֲחָה פְּתַח הַצִּפּוֹן הַזֶּה. אֶל-פְּנֵי אֹרֶז אַמּוֹת הַמְּשִׁים. *Ὁ. κατὰ πρόσωπον ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν μῆκος πρὸς βορρᾶν, καὶ τὸ πλάτος πεντήκοντα (πήχεων). Σ. ἔμπροσθεν τοῦ μήκους ἑκατὸν πηχῶν τῆς θύρας τῆς βορρείας, καὶ τοῦ εὐρους πεντήκοντα πηχῶν.*⁷
3. אֶת־הָאָרֶץ אֶל-פְּנֵי-הַתֵּיק בְּשַׁלְשִׁים. *Peristylum e regione peristylīi in tabulato tertio. Ὁ. ἀντι-πρόσωποι στοαὶ τρισσαί. *Ἄλλος ἔκθετον πρὸς πρόσωπον ἑκθέτου ἐν τρισσοῖς.*⁸
4. אֶל-הַפְּנִימִית דָּךְ אַמָּה אֶחָת. *Ad interiorius via cubiti unius. Ὁ. ἐπὶ πήχεις ἑκατὸν τὸ μήκος. *Θ. εἰς τὸ ἐσώτερον ὄδον πήχεως ἐνός. Σ. εἰς τὰ ἰσώτερα convertens se...*¹⁰
6. כִּי מִשְׁלֹשׁוֹת הֵנָּה. *Nam triplices (trium tabulatorum) erant. Ὁ. διότι τριπλαῖ ἦσαν. Σ. τρίστεγα γὰρ ἦν.*¹¹
- נֶאֱחַז מִהַתְּחִלָּה וּמִהַתְּיַלְכָה. *Auferebatur aliquid prac inferioribus et mediis. Ὁ. ἐξεί-χοντο τῶν ὑποκάτωθεν καὶ τῶν μέσων. Θ. ἐπι-συνήχθησαν ὑπὲρ τῶν κατωτέρων καὶ ὑπὲρ τῶν μέσων.*¹²

6. מִהַרְצֵי. *Ὁ. ἀπὸ τῆς γῆς * πεντήκοντα.*¹³
11. וְשָׂר דָּךְ הָצִפּוֹן. *Qui erant versus aquilonem. Ὁ. * τὴν ὄδον τῶν πρὸς βορρᾶν.*¹⁴
- 11, 12. וְכַפְתֵּיהֶן וְכַפְתֵּיהֶן; וְכַפְתֵּיהֶן וְכַפְתֵּיהֶן. *Et secundum rationes eorum; et secundum ostia eorum erant ostia thalamorum. Ὁ. καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐπιστροφὰς αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ φῶτα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὰ θυρώματα αὐτῶν, τῶν ἐξεδρῶν. Σ. καὶ τοιοῦτοι δὲ οἱ τρόποι, καὶ τοιαῦται αἱ θύραι αὐτῶν ὡς (θ. οἶαι) αἱ θύραι τῶν ἐξεδρῶν.*¹⁵
12. פְּתַח בְּרָשָׁא דָךְ בְּפְנֵי הַגְּרֵרָה הַגְּיוֹנָה. *Ostium erat in initio viae, quae via erat ante maceriam commode dispositam versus orientem in introitu eorum. Ὁ. καὶ κατὰ τὰ θυρώματα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ περιπάτου, ὡς ἐπὶ φῶς διαστήματος καλάμου, καὶ κατὰ ἀνατολὰς τοῦ εἰσπορεύεσθαι δι' αὐτῶν. Σ. θύρα ἐν ἀρχῇ τῆς ὁδοῦ, ἥτις ὁδὸς ἦν ἔμπροσθεν τοῦ περιβάλλου τῆς ἀναχωρήσεως κατὰ τὴν ὄδον τὴν ἀνατολικὴν τῷ εἰσιόντι.*¹⁶
14. וְשָׂם יָנִיחוּ בְגָדֵיהֶם. *Sed ibi deponent vestes*

⁷ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii. In fine v. πήχεων add. Ald., Codd. III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. ⁸ Syro-hex. *אֶל-פְּנֵי אֹרֶז אַמּוֹת הַמְּשִׁים. Ὁ. ἀντι-πρόσωποι στοαὶ τρισσαί. *Ἄλλος ἔκθετον πρὸς πρόσωπον ἑκθέτου ἐν τρισσοῖς.*⁹ Nobil. quasi scholium affert, sed proculdubio est alia interpretatio. Hieron. ad Cap. xli. 15 pro Hebraeo אֶת־הָאָרֶץ bis posuit *ἐκθέτας*, *eminentia*, ut ipse exponit, praeterea notans: "Ἐκθέτας autem Romae appellant *solaria* de coenaculorum parietibus eminentia, sive *Maeniana* [*balconies*], ab eo qui primus iuvenit, quae nonnulli Graecorum *ἐξώστας* (fort. *ἐξώστας*) vocant." Nominativus est ὁ *ἐκθέτης* (non, qui Schleusneri error est, ἡ *ἐκθέτη*), notus vel e Glossographis: *Ἐκθέτης*, ὁ *ἐξώστης*, *projectiva*, *aggrunda*, *zuggrundu*, *Maenianum*. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 4. Neutrum *ἐκθερον*, ali *ἐκθετος*, cum hac significatione, non aliunde notum. ¹⁰ Cod. Jes. In textu Codd. 87, 88, Syro-hex. legunt et pingunt: ἐπὶ πήχεις ἐκ τὸ μήκος, * εἰς τὸ ἐσώτερον ὄδον π. ἐ. Sic sine obelo et aster. (cum *μήκος* pro τὸ μ., et *ὄδον* pro ὄδον) Codd. 22, 36, alii. Hieron.: "Quodque a LXX additum est, *per cubitos centum longitudinis*, superfluum est, quia in Hebraico non habetur: quod ponentes, tulcrunt id quod habetur in Hebraeo, *ad interiora respiciens vias cubiti unius*,

quod nos de Hebraica veritate transtulimus." ¹⁰ Syro-hex. *אֶל-פְּנֵי אֹרֶז אַמּוֹת הַמְּשִׁים. Ὁ. ἀντι-πρόσωποι στοαὶ τρισσαί. *Ἄλλος ἔκθετον πρὸς πρόσωπον ἑκθέτου ἐν τρισσοῖς.*¹¹ Nobil. Syro-hex. *אֶת־הָאָרֶץ אֶל-פְּנֵי-הַתֵּיק בְּשַׁלְשִׁים. Ὁ. ἀντι-πρόσωποι στοαὶ τρισσαί. *Ἄλλος ἔκθετον πρὸς πρόσωπον ἑκθέτου ἐν τρισσοῖς.*¹² Syro-hex. *אֶת־הָאָרֶץ אֶל-פְּנֵי-הַתֵּיק בְּשַׁלְשִׁים. Ὁ. ἀντι-πρόσωποι στοαὶ τρισσαί. *Ἄλλος ἔκθετον πρὸς πρόσωπον ἑκθέτου ἐν τρισσοῖς.*¹³ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Hieron. Hebraica vertit: *a terra cubitis quinquaginta*; Graeca autem: *de terra quinquaginta cubitorum*. ¹⁴ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex. Codd. 22, 36, alii: τῇ ὁδῷ τῇ π. β. ¹⁵ Syro-hex. ad καὶ κατὰ (τὰ φῶτα αὐτῶν) affert: *אֶת־הָאָרֶץ אֶל-פְּנֵי-הַתֵּיק בְּשַׁלְשִׁים. Ὁ. ἀντι-πρόσωποι στοαὶ τρισσαί. *Ἄλλος ἔκθετον πρὸς πρόσωπον ἑκθέτου ἐν τρισσοῖς.*¹⁶ Syro-hex. *אֶת־הָאָרֶץ אֶל-פְּנֵי-הַתֵּיק בְּשַׁלְשִׁים. Ὁ. ἀντι-πρόσωποι στοαὶ τρισσαί. *Ἄλλος ἔκθετον πρὸς πρόσωπον ἑκθέτου ἐν τρισσοῖς.* Ad *לִמְךָ*, *peribolos*, cf. Hex. ad Dan. iii. 1. Deinde vocabulum Hebraicum *אֶת־הָאָרֶץ* λεγόμενον *אֶת־הָאָרֶץ*, quod cum Talmudico *אֶת־הָאָרֶץ*, *decens*, *conveniens*, conferunt Lexicographi, Symmachus rectius, ni fallor, ut vel ex nomine *אֶת־הָאָרֶץ* in statu constructo posito apparet, pro substantivo habuit, et pro eo *אֶת־הָאָרֶץ*, *locus secessionis*, *secessus*, posuit, fortasse ad radicem *אֶת־הָאָרֶץ*, *amovit*, respiciens.

suas. O'. ÷ ὅπως διαπαντὸς ἅγιοι ὄσιν οἱ προσάγοντες ¹⁷ καὶ μὴ ἄπτωνται τοῦ στολισμοῦ αὐτῶν. Σ. καὶ ἐκεῖ ἀποθήσονται τὰ ἱμάτια αὐτῶν.¹⁸

17. בְּבִיב. O'. Vacat. ✕ κύκλω ¹⁹

20. עַרְבָּה עַרְבָּה לֹא יָדְעוּ מִמֶּנּוּ מִיָּמֵינוּ מִיָּמֵינוּ מִיָּמֵינוּ מִיָּמֵינוּ. Ad quatuor caeli plagas mensus est eam; murus erat ei circumquaque, cujus longitudo erat quingentorum (calamorum), et latitudo quingentorum. O'. τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ αὐτοῦ καλάμου (alia exempl. εἰς τὰ τέσσαρα μέρη ἐμέτρησε τῷ αὐτῷ καλάμῳ²⁰)· καὶ διέταξεν αὐτὸν, καὶ περίβολον αὐτῶν κύκλω, πεντακοσίων πρὸς ἀνατολὰς, καὶ πεντακοσίων πηγῶν εὐρος. (A.) τοῖς τεσσαρσὶν ἀνέμοις ἐμέτρησεν τείχος αὐτῷ κυκλόθεν κύκλω, μῆκος πεντακοσίου, καὶ πλάτος πεντακοσίου.²¹

Cap. XLII. I. ÷ κατὰ ἀνατολὰς ²² 5. καὶ ÷ τὸ διάστημα ²³ ÷ καὶ οὕτως στοαί (οἰκ. δύο) ²⁴ 10. ÷ καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ διορίζοντος ²⁵

¹⁷ Sic, cum obelo, Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Illud autem quod a LXX additum est: propterea non egredientur in atrium exterius sacerdotes, ut semper sancti sint qui offerunt, obelo prae-notemus, quia in Hebraeo non habetur." ¹⁸ Syro-hex. ¹⁹ In textu pro καὶ μὴ ἄπτωνται Codd. 22, 23, 36, alii, habent: καὶ ἐκεῖ ἀποθ. τὰ ἱμ. αὐτῶν, ἵνα μὴ ἄπτωνται.

²⁰ Sic Codd. XII, 88, teste Parsons. In v. 18, ubi בְּבִיב non est in Hebraeo, Syro-hex. legit: ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρον ✕ κύκλω; Cod. 87 autem: ✕ ἐν τῷ—κύκλω. ²¹ Sic Codd. 22, 23, alii, et (cum εἰς δὲ τὰ δ' μ.) Syro-hex. ²² In textu post εὐρος anonymam versionem, τοῖς τεσσαρσὶν—πεντακοσίου, inferunt Cod. 62, et, οἰκ. καὶ πλάτος π., Cod. 147, quam Aquilae esse nullus dubito. Cf. ad Cap. xxxvii. 9.

²³ Cod. 87, Syro-hex., Hieron. ²⁴ Cod. 87. Syro-hex. pingit: ἐκ τοῦ ἱποκάτωθεν + περιστύλου, καὶ τὸ διάστημα. ²⁵ Cod. 87, Syro-hex. ²⁶ Syro-hex., invitis Cod. 87, et Hebraeo.

Cap. XLIII. ¹ Sic Cod. 26, Syro-hex., et (cum πρὸς ἀνατολὰς) Ald., Codd. III, 42, 49, alii. ² Theodoret. Ad φωνὴ τῆς π. Codd. 87*, 238 in marg. pingunt: ἤχου (s. ἤχους) ὑδάτων. Hieron.: "Deinde ubi dicitur: Vox erat ei, haud dubium quin Dei, quasi vox aquarum mul-

CAP. XLIII.

2. וְיִשְׁמְעוּ אֶת הַקּוֹל. O'. κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς ἀνατολὰς. Alia exempl. κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολὰς.¹

וְיִשְׁמְעוּ אֶת הַקּוֹל. Et vox ejus erat sicut sonus aquarum multarum. O'. καὶ φωνὴ τῆς παρεμβολῆς, ὡς φωνὴ διπλασιαζόντων πολλῶν. 'Ο Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος' ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν.²

וְיִשְׁמְעוּ. O'. ἀπὸ τῆς δόξης (alia exempl. add. αὐτοῦ; alia, κυρίου³).

3. וְיָבִינֵנּוּ אֶת הַקּוֹל. Quomodo venirem ad perpendam urbem. O'. ὅτε εἰσπορευομένη τοῦ χρίσαι τὴν πόλιν. Σ. ὅτε εἰσπορευομένη διαφθεῖραι τὴν πύλην (fort. πόλιν).⁴ Θ. εἰσπορευομένου αὐτοῦ διαφθεῖραι (τὴν πόλιν).⁵ 'Ο Ἑβραῖος καὶ ὁ Σύρος' ὅτε εἰσηλθὼν ἀπολέσαι τὴν πόλιν.⁶

7. (s. οἱ βασιλεῖς) וְיִשְׁמְעוּ אֶת הַקּוֹל. Et cadaveribus regum suorum in tumulis (sepulcris) eosum (s. in morte eosum). O'. καὶ ἐν τοῖς φόνους τῶν ἡγουμένων ἐν μέσῳ αὐτῶν. Θ. καὶ ἐν τοῖς πτώμασι τῶν βασιλέων αὐτῶν τῶν τεθνηκότων.⁷

larum, quod et Joannes in sua confirmat Apocalypsi, LXX posuerunt: Et vox eorum quasi vox geminantium multorum." ³ Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, alii; posterior in Codd. III, 26, 62, alii, et Syro-hex. ⁴ Syro-hex. ⁵ Idem: ⁶ Cod. 87*, 238 in marg.: ὅτε εἰσπορευομένου αὐτοῦ. διαφθεῖραι. ⁷ Theodoret.: Πάλιν κάταυθα καὶ παρὰ τῷ Σύρῳ καὶ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ εὐρον' ὅτε εἰσηλθὼν ἀπολέσαι τὴν πόλιν. Δηλοῖ δὲ τὴν δευτέραν ὁπτασίαν, ἐν ᾗ ἐθέασατο καὶ τοὺς ἐπιφεραμένους τοὺς πελέκει, καὶ τὴν πόλιν κόπτοντας, καὶ τὸν τοὺς ἀνθρακας κατὰ πάσης τῆς πόλεως διασκεδάσαντας, ὅτε καὶ τὸ σημεῖον εἶδεν ἐπιτεθεῖν τοῖς στενάζουσιν ἐπὶ ταῖς τοῦ λαοῦ παρανομίαις' καὶ εἰκὸς τοὺς O' τῇ διανοίᾳ προσεσεχγκότας χρίσαι καλέσαι τὴν τῶν μετόπων σημείωσιν τῶν ἀπαλλαγέντων τῆς τῶν κοπτότων τιμωρίας. Ad ⁸ (ΧΡΙΣΑΙ) Syro-hex. in marg. char. med. notat: "Ungete, oleo sancto; nempe consecrare cum dicit." ⁹ Syro-hex. ¹⁰ Ad πτώμασι conferenda est lectio erronea Codd. 22, 23, 36, aliorum, παραπτώμασι. Cf. ad v. 9. Deinde post ἐν μέσῳ αὐτῶν iidem inferunt ἀποθανόντων αὐτῶν, ex duplici versione. (De forma participii passivi ¹¹ (non, ut Norberg., ¹²) vid. Ceriani ad Exod. xii. 30.)

¹ Sic Cod. 26, Syro-hex., et (cum πρὸς ἀνατολὰς) Ald., Codd. III, 42, 49, alii. ² Theodoret. Ad φωνὴ τῆς π. Codd. 87*, 238 in marg. pingunt: ἤχου (s. ἤχους) ὑδάτων. Hieron.: "Deinde ubi dicitur: Vox erat ei, haud dubium quin Dei, quasi vox aquarum mul-

larum, quod et Joannes in sua confirmat Apocalypsi, LXX posuerunt: Et vox eorum quasi vox geminantium multorum." ³ Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, alii; posterior in Codd. III, 26, 62, alii, et Syro-hex. ⁴ Syro-hex. ⁵ Idem: ⁶ Cod. 87*, 238 in marg.: ὅτε εἰσπορευομένου αὐτοῦ. διαφθεῖραι. ⁷ Theodoret.: Πάλιν κάταυθα καὶ παρὰ τῷ Σύρῳ καὶ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ εὐρον' ὅτε εἰσηλθὼν ἀπολέσαι τὴν πόλιν. Δηλοῖ δὲ τὴν δευτέραν ὁπτασίαν, ἐν ᾗ ἐθέασατο καὶ τοὺς ἐπιφεραμένους τοὺς πελέκει, καὶ τὴν πόλιν κόπτοντας, καὶ τὸν τοὺς ἀνθρακας κατὰ πάσης τῆς πόλεως διασκεδάσαντας, ὅτε καὶ τὸ σημεῖον εἶδεν ἐπιτεθεῖν τοῖς στενάζουσιν ἐπὶ ταῖς τοῦ λαοῦ παρανομίαις' καὶ εἰκὸς τοὺς O' τῇ διανοίᾳ προσεσεχγκότας χρίσαι καλέσαι τὴν τῶν μετόπων σημείωσιν τῶν ἀπαλλαγέντων τῆς τῶν κοπτότων τιμωρίας. Ad ⁸ (ΧΡΙΣΑΙ) Syro-hex. in marg. char. med. notat: "Ungete, oleo sancto; nempe consecrare cum dicit." ⁹ Syro-hex. ¹⁰ Ad πτώμασι conferenda est lectio erronea Codd. 22, 23, 36, aliorum, παραπτώμασι. Cf. ad v. 9. Deinde post ἐν μέσῳ αὐτῶν iidem inferunt ἀποθανόντων αὐτῶν, ex duplici versione. (De forma participii passivi ¹¹ (non, ut Norberg., ¹²) vid. Ceriani ad Exod. xii. 30.)

¹ Sic Cod. 26, Syro-hex., et (cum πρὸς ἀνατολὰς) Ald., Codd. III, 42, 49, alii. ² Theodoret. Ad φωνὴ τῆς π. Codd. 87*, 238 in marg. pingunt: ἤχου (s. ἤχους) ὑδάτων. Hieron.: "Deinde ubi dicitur: Vox erat ei, haud dubium quin Dei, quasi vox aquarum mul-

larum, quod et Joannes in sua confirmat Apocalypsi, LXX posuerunt: Et vox eorum quasi vox geminantium multorum." ³ Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, alii; posterior in Codd. III, 26, 62, alii, et Syro-hex. ⁴ Syro-hex. ⁵ Idem: ⁶ Cod. 87*, 238 in marg.: ὅτε εἰσπορευομένου αὐτοῦ. διαφθεῖραι. ⁷ Theodoret.: Πάλιν κάταυθα καὶ παρὰ τῷ Σύρῳ καὶ παρὰ τῷ Ἑβραίῳ εὐρον' ὅτε εἰσηλθὼν ἀπολέσαι τὴν πόλιν. Δηλοῖ δὲ τὴν δευτέραν ὁπτασίαν, ἐν ᾗ ἐθέασατο καὶ τοὺς ἐπιφεραμένους τοὺς πελέκει, καὶ τὴν πόλιν κόπτοντας, καὶ τὸν τοὺς ἀνθρακας κατὰ πάσης τῆς πόλεως διασκεδάσαντας, ὅτε καὶ τὸ σημεῖον εἶδεν ἐπιτεθεῖν τοῖς στενάζουσιν ἐπὶ ταῖς τοῦ λαοῦ παρανομίαις' καὶ εἰκὸς τοὺς O' τῇ διανοίᾳ προσεσεχγκότας χρίσαι καλέσαι τὴν τῶν μετόπων σημείωσιν τῶν ἀπαλλαγέντων τῆς τῶν κοπτότων τιμωρίας. Ad ⁸ (ΧΡΙΣΑΙ) Syro-hex. in marg. char. med. notat: "Ungete, oleo sancto; nempe consecrare cum dicit." ⁹ Syro-hex. ¹⁰ Ad πτώμασι conferenda est lectio erronea Codd. 22, 23, 36, aliorum, παραπτώμασι. Cf. ad v. 9. Deinde post ἐν μέσῳ αὐτῶν iidem inferunt ἀποθανόντων αὐτῶν, ex duplici versione. (De forma participii passivi ¹¹ (non, ut Norberg., ¹²) vid. Ceriani ad Exod. xii. 30.)

¹ Sic Cod. 26, Syro-hex., et (cum πρὸς ἀνατολὰς) Ald., Codd. III, 42, 49, alii. ² Theodoret. Ad φωνὴ τῆς π. Codd. 87*, 238 in marg. pingunt: ἤχου (s. ἤχους) ὑδάτων. Hieron.: "Deinde ubi dicitur: Vox erat ei, haud dubium quin Dei, quasi vox aquarum mul-

- 8. **בְּיָמֵי וּבְיָמֵיהֶם.** O'. *ὡς συνεχόμενον* (alia exempl. add. *ἀναμέσον*⁸) *ἐμοῦ καὶ αὐτῶν.*
וַאֲכַל. *Et consumpsi.* O'. καὶ ἐξέτριψα (alia exempl. *συνετέλεσα*⁹).
- 9. **וּפְגָרֵי.** O'. καὶ τοὺς φόνους (alia exempl. τὰ πτώματα¹⁰).
- 10. **וַיִּכְלְמוּ.** *Ut pudore afficiantur.* O'. καὶ κοπάσουσιν (alia exempl. *ἐντραπήσονται*¹¹).
- 10, 11. **וּמַדְדוּ אֶת־הַקְּנִיּוֹת׃ וְאִם־נִכְלְמוּ מִפְּלֵ אִשָּׁר.** *Et metiantur structuram. Quod si pudore afficientur propter omnia quae fecerint, figuram domus, et dispositionem ejus.* O'. καὶ τὴν δρασιῶν αὐτοῦ, καὶ τὴν διάταξιν αὐτοῦ (alia exempl. add. *εἴ πως ἐντραπῶσιν*¹²), καὶ αὐτοὶ λήψονται τὴν κόλασιν αὐτῶν περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν καὶ διαγράψεις τὸν οἶκον, ✕ Θ. καὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ ¹³. Σ. ἵνα διαμετρηθῇ τὸ ὑπόδεγμα, καὶ μετανοήσωσιν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησαν τὴν διαγραφὴν τοῦ οἴκου, καὶ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ. Θ. καὶ διαμετρήσουσι σὺν τῇ ὑποδείγματι αὐτῶν, καὶ ἵνα ἐντραπῶσιν ἀπὸ πάντων ἃν ἐποίησαν, ἀπὸ τοῦ θυμοῦ τοῦ οἴκου, καὶ τῆς ἐτοιμασίας αὐτοῦ.¹⁴
- 11. **וּמִצְּחָיו וּמִזְבָּחָיו.** O'. καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ, ✕ καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῦ ¹⁵.

- 11. **וְכָל־צִוְרוֹתָיו וְכָל־קְהָלֵתּוֹ וְכָל־צִוְרוֹתָיו וְכָל־הַתּוֹרָתוֹ.** *Et omnes formas ejus, et omnia statuta ejus, et omnes formas ejus, et omnes leges ejus.* O'. καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ νόμιμα αὐτοῦ, ✕ καὶ πάντας τοὺς νόμους αὐτοῦ ¹⁶. Σ. (καὶ) τὰς διαγραφὰς αὐτοῦ, καὶ πάντας τοὺς ὀρισμούς (s. περιορισμούς) σὺν ταῖς διαγραφαῖς αὐτοῦ...¹⁷
- 12. **קָדְשׁ קְדוּשִׁים הִנֵּה־זֹאת הַתּוֹרַת הַבַּיִת.** *Sanctum sanctorum erit. En! haec est lex domus.* O'. *ἅγια ἁγίων ✕ εἰσὶν οὗτος ὁ νόμος τοῦ οἴκου*¹⁸.
- 13. **וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ אֶמְתָּ מִמָּהּ וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ.** *Per cubitos: cubitus est cubitus et palmus: et sinus.* O'. *ἐν πῆχει τοῦ πῆχεως ✕ Ἄ. Θ. καὶ πῆχεως*¹⁹ καὶ παλαιστῆς κόλπωμα βάθους. "Ἄλλος πῆχεος πῆχυν πῆχεος τὸ κόλπωμα ἦν πηχισμὸν πεπηχισμένον."²⁰
וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ אֶמְתָּ מִמָּהּ וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ. *Et sinus erat cubiti, et cubiti latitudo, et margo ejus in ora ejus.* O'. κόλπωμα βάθους (s. βάθος) ἐπὶ πῆχυν, καὶ πῆχυν τὸ εὖρος, καὶ γείσος ('Α. Θ. ὄριον. Σ. περιορισμὸς²¹) ἐπὶ τὸ χεῖλος αὐτοῦ. Σ. ἐν τῷ πῆχει τοῦ πῆχεως, καὶ πῆχυν τὸ εὖρος, καὶ περιορισμὸς πρὸς τὸ χεῖλος (s. περὶ τοῦ χεῖλους) αὐτοῦ.²²

⁸ Nobil. Sic Codd. 22, 23, 36, alii. ⁹ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (אֲכַל־וּ). ¹⁰ Nobil. Sic Codd. 22, 23 (cum παραπτώματα), 36, alii. ¹¹ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. ¹² Sic, ex duplici versione Hebraei וּמַדְדוּ אֶת־הַקְּנִיּוֹת, Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii. ¹³ Cod. Jes. Sic in textu Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et Hieron., et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹⁴ Syro-hex. **וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ אֶמְתָּ מִמָּהּ וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ.** **וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ אֶמְתָּ מִמָּהּ וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ.** **וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ אֶמְתָּ מִמָּהּ וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ.** (Pro Theodotionis, quod hic non quadrare videtur, Norberg. tentat **וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ אֶמְתָּ מִמָּהּ וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ.** ¹⁵ Sic Codd. 87, 88 (uterque om. τὰς), Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron. Montef. e Cnd. Jes. (?) edidit: ✕ OI Γ'. καὶ τὰς εἰσόδους αὐτοῦ ¹⁶. ¹⁷ Sic Codd. XII, 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, Hieron. ¹⁸ Syro-hex. **וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ אֶמְתָּ מִמָּהּ וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ.**

וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ אֶמְתָּ מִמָּהּ וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ. ¹⁹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22 (cum εἰσὶν), 23 (idem), 26, alii, et Hieron. ²⁰ Cod. Jes., teste Montef. Sic in textu Codd. 22 (cum πῆχεως pro τοῦ π.), 23, 36 (ut 22), alii, et sub aster. Codd. XII (ut 22), 87, Syro-hex. ²¹ Cod. XII in marg., teste Parsonsii amannensi. Montef. vero ex eodem affert: 'Α. πῆχεως τὸν πῆχυν πῆγμα (sic) τὸ κόλπωμα ἦν. Σ. πῆχισμα (sic) πεπηχισμένον. ²² Cod. Jes. Hieron.: "Quod autem sequitur, et definitio usque ad labium ejus, pro quo Aq., Sym., et Theod. posuerunt terminum, LXX rursum gisum interpretati sunt." ²³ Syro-hex. **וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ אֶמְתָּ מִמָּהּ וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ.** **וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ אֶמְתָּ מִמָּהּ וְיָמֵהּ וְיָמֵהּ.** Vox **וְיָמֵהּ** Castello est inclusio, nullo exemplo. In Lexico MS. Syro-Arab. exponitur per voces غَايَة et نِهَائَة, quarum utraque finis, extremitas rei, sonat. Vir doctissimus Jo. Georg. Ern. Hoffmannus in libro *De Hermeneuticis apud Syros Aristoteleis*, p. 193 vocem sic definit: "وְيَمَاهُ, τὸ τοῦ περιέχοντος πέρας, ita differt a **וְיָמֵהּ**, ut non, neque ac

13. **סִיְתָמָהּ אֶחָדָה**. *Spithamae unius*. O'. σπιθαμῆς
 ✕ *miās* 4.²³
14. **וְעַד הַיָּבֵשׁ הַתַּיִתּוֹתַי וְעַד הַיָּבֵשׁ הַתַּיִתּוֹתַי**. *Et a
 sinu terrae usque ad crepidinem inferiorem*.
 O'. ἐκ βάθους τῆς ἀρχῆς τοῦ κοιλώματος αὐ-
 τοῦ πρὸς τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα τοῦτο ὑποκά-
 τωθεν. 'A. (καὶ) ἀπὸ τοῦ κάλπου τῆς γῆς ἕως
 τοῦ κρηπιδώματος (Σ. τῆς περιδρομῆς. Θ. τοῦ
 ἀζαρά 4²⁴) τοῦ κατωτάτου.²⁵
- וְעַד הַיָּבֵשׁ הַתַּיִתּוֹתַי וְעַד הַיָּבֵשׁ הַתַּיִתּוֹתַי**. O'.
 καὶ ἀπὸ τοῦ ἱλαστηρίου τοῦ μικροῦ ἐπὶ τὸ ἱλα-
 στήριον τὸ μέγα. 'A. (καὶ ἀπὸ τοῦ) κρηπιδώ-
 ματος τοῦ μικροῦ ἕως τοῦ κρηπιδώματος τοῦ
 μεγάλου.²⁶
16. **וְרָחַב**. O'. Vacat. Alia exempl. πλάτος; alia,
 πλάτους.²⁷
17. **וְהָיָה סָבִיב לָהּ**. *Et margo circum eam*.
 O'. καὶ τὸ γέισος αὐτῆς κυκλόθεν κυκλούμενον

- αὐτῆς. Σ. καὶ ὁ περιορισμὸς κύκλῳ αὐτοῦ.²⁸
17. **וְהָיָה סִיְתָמָהּ אֶחָדָה**. *Et sinus ei cubiti*. O'. καὶ
 τὸ κύκλωμα αὐτοῦ πῆγχus. Σ. καὶ τὸ πέρασ αὐτοῦ
 πηχυσίων.²⁹
18. **וְהָיָה יְהוָה**. O'. κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ. Alia
 exempl. κύριος κύριος; alia, ἀδωναὶ κύριος.³⁰
- וְהָיָה**. *Holocaustum*. O'. ὄλοκαυτώματα. Σ.
 ἀναφοράν.³¹
19. **וְיָעֹבֵד**. *Juvenescum*. O'. Θ. μόσχον. Σ. ταῦρα.³²
20. **וְהָיָה וְהָיָה**. *Et mundabit illud*. O'. Vacat.
 ✕ καὶ περιρραντιεῖς αὐτό 4.³³ Alia exempl.
 ✕ καὶ περὶ ἁμαρτιῶν εἰς αὐτό 4.³⁴ Ἄλλος
 καὶ περιρραμαρτιεῖς αὐτό.³⁵
23. **וְכִלְיָהּ**. *Cum absolveris*. O'. καὶ μετὰ τὸ
 συντελέσαι (alia exempl. add. σε³⁶).
26. **וְהָיָה יְדוֹ (יְדוֹ ק)**. O'. καὶ πλήσουσι χεῖ-
 ρας αὐτῶν (Οἱ λοιποὶ χεῖρα αὐτοῦ³⁷).

illud, neque spatii, neque corporis pars sit," quibus similia tradit Bar Bahlul, insuper notans: "Est autem comprehensio (حَسْبُ) et circumscriptio (حَسْبُ) quae in spatio." Ex his omnibus nescio an satis tuto collegerim, Symmachum hic et v. 17 pro רָחַב posuisse πέρασ. Ne quis autem Hieronymum nobis objiciat, qui ad v. 17 plus semel testatur pro *sinu* Symmachum *consummationem* et *perfectiorem* interpretatum esse, in auxilium vocandus est rarior vocabuli usus, quo quicquid in aliquo genere *sumptum* et *perfectissimum* sit, πέρασ dicatur. Sic Athen. VII, p. 290 B: τὸ πέρασ τῆς μαγειρικῆς; Aristid. T. II, p. 373: τὸ πέρασ τῆς ἀλαζονείας; Suidas s. v. Μάρκος Ἄππιος: Μ. Ἄ., Ῥωμαῖος, ὡς ἦν ἀσωτείας πέρασ οὐδεὶς ἀντιφῆσει. S. Chrysost. Opp. T. VII, p. 652 B: τί τοῖσιν τούτου χεῖρον γένοιτ' ἂν; τὸ γὰρ πέρασ (κύμην) τοῦτό ἐστι τῶν κακῶν. Cf. Valekenae. Opusc. T. II, p. 238. ²³ Sic Codd. 86, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 36, 228. Codd. 62, 147 add. τὸ ἐν, quae lectio Aquilam sapit. ²⁴ Hieron.: "Porro crepida, pro quo LXX propitiatorium, Theod., ut supra, azata, Sym. περιδρομήν, hoc est, circuitum interpretati sunt." Cf. ad Cap. xlv. 19. ²⁵ Nobil. ²⁶ Idem. ²⁷ Prior lectio est in Ald., Codd. XII, 68, 87, 106; posterior in Codd. 22, 23, 26, aliis, et Syro-hex. ²⁸ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה יְדוֹ (יְדוֹ ק)** ✕ **וְהָיָה יְדוֹ (יְדוֹ ק)**. Cf. ad v. 13. ²⁹ Idem: ✕ **וְהָיָה יְדוֹ (יְדוֹ ק)** ✕ **וְהָיָה יְדוֹ (יְדוֹ ק)**. Cf. ad v. 13. Hieron.: "Et sinus, sive juxta Sym. consummatio ejus atque perfectio [Montef. tentat συντελεῖα, nonnemo

apud L. Bosium τελείωμα], cubiti unius." Idem paulo post: "Et sinus ipsius propitiatorii, sive consummatio atque perfectio, quam Sym. interpretatus est περιδρομήν, habebat unum cubitum." Ubi pronomem relativum *quam* in feminino ponitur propter attractionem vocis περιδρομήν, cum antecedens ejus sit *propitiarii*: qui constans Hieronymi usus Drusium et Montefalconium fefellit. ³⁰ Prior lectio est in Codd. XII, 87, 88, Syro-hex.; posterior in Codd. 22, 23, 36, aliis. ³¹ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה** ✕. Cf. Ceriani ad Exod. xxix. 42. ³² Hieron.: "Offeriturque juxta LXX et Theod. vitulus, juxta Sym. taurus, qui Hebraice dicitur PHAR." ³³ Sic Cod. XII, et sine aster. Codd. III, 23, 26, alii (qui omnes περιρραντιεῖς scribunt). Syro-hex. ✕ **וְהָיָה** ✕. (Oscitanter Montef. περιρραμαρτιεῖς exaravit; quem secure imitati sunt Bahrdt., Drach.) Alia lectio, καὶ περιρρανοῦσιν (sic) αὐτὸ, est in Codd. 22, 36, aliis. Hieron.: *et mundabunt*. ³⁴ Sic Codd. 87, 88. Lectio corrupta, ut videtur, ex ea quam extremam posuimus. ³⁵ Parsons. e Cod. 62 exscripsit: καὶ περὶ ἁμαρτιεῖς (corr. v. 2da m. ἁμαρτίας) αὐτῶ; e Cod. 147 vero: καὶ περὶ ἁμαρτη εἰς αὐτῶ (sic). Proculdubio scribendum, καὶ περιρραμαρτιεῖς αὐτὸ, quae versio est alius interpretis. Cf. Hex. ad Exod. xxix. 36. Lev. ix. 15. ³⁶ Sic Codd. II, III, XII, 22, 36, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med.: (μετὰ τὸ) συντελεσθῆναι, in vitis libris. ³⁷ Hieron.: "Et implebunt manus ejus, quod et Hebraicum et ceteri interpretes transtulerunt... pro quo posuere

27. וַיִּבְלֵוּ יְמֵיהֶם. *Et absolvent dies.* O'.
Vacat. ✕ *καὶ συντελέσουσι τὰς ἡμέρας* 4.³⁸

Cap. XLIII. 1. ÷ *καὶ ἐξήγαγέ με* 4.³⁹ 3. *καὶ ἡ
δρασις ÷ τοῦ ἄρματος οὐ εἶδον* 4.⁴⁰ 6. ÷ *καὶ ἔστην* 4.
8. ÷ *καὶ ἐν φόνῳ* 4.⁴¹

CAP. XLIV.

3. הַיּוֹנָן הַנְּשֵׁי הַנְּשֵׁי. *Quod ad principem
attinet, princeps ille est.* O'. *διότι ὁ ἡγού-
μενος* ✕ *Οἱ Γ'. ἄρχων* 4 *οὗτος.*¹

וְהָאֵל. O'. *αλλάμ.* Σ. *τοῦ προπόλου.*²

4. דֶּרֶךְ. *Per viam.* O'. *κατὰ τὴν ὁδόν.* Σ. *διὰ
τῆς ὁδοῦ.*³

וַיִּמְלֵא בְּבוֹדֵיהֶּן. *Implevit gloria Jovae.* O'.
πλήρης δόξης ✕ *Οἱ Γ'. κυρίου* 4.⁴

5. כָּל תָּא. O'. ✕ *σὺν* 4 *πάντα.*⁵

וְתָא. O'. *μετὰ* (Σ. *περὶ*⁶) *σοῦ.*

6. לְמַרְיָה. *Ad contumaces.* O'. *πρὸς ÷ τὸν οἶ-
κον* 4 *τὸν παραπικραίνοντα.*⁷ *Οἱ λοιποὶ προσ-
εριστὴν καὶ φιλόνηκον.*⁸

7. מִן הַבָּרִי. O'. *ἄρτους* ✕ *μου* 4.⁹

7. לֶבֶן. *Adipem.* O'. *σάρκας.* Alia exempl.
*στέαρ.*¹⁰

8. וְלֹא יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁמֶרֶת. *Neque observastis
custodiam sacrorum meorum.* O'. Vacat. ✕
*καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε τὴν φυλακὴν τῶν ἁγίων
μου* 4.¹¹

9. וְלֹא יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁמֶרֶת. *Incircumciscus corde, et
incircumciscus carne.* O'. *ἀπερίμητος καρδία,
καὶ ἀπερίμητος σαρκί.* Σ. *ἀκάθαρτος καρδία, καὶ
ἀκάθαρτος σαρκί.*¹²

10. וְלֹא יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁמֶרֶת. *Sed et Levitae qui recesserunt
a me in errore Israelis, qui aberraverunt a me
post idola sua, portabunt iniquitatem suam.*
O'. *ἀλλ' ἢ οἱ Λευῖται, οἵτινες ἀφῆλαντο ἀπ'
ἐμοῦ ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν Ἰσραὴλ,* ✕ *οἱ
ἐπλανήθησαν* 4.¹³ *ἀπ' ἐμοῦ κατόπισθεν τῶν ἐν-
θυμημάτων αὐτῶν καὶ λήψονται ἀδικίαν αὐ-
τῶν.* Σ. *καὶ γὰρ οἱ Λευῖται, οἱ μακρὰν ἐγένοντο
(s. οἱ μακρυνθέντες) ἀπ' ἐμοῦ, ὅτε ἐπλανήθησαν οἱ υἱοὶ
(s. ἐν τῷ πλανηθῆναι τοὺς υἱοὺς) Ἰσραὴλ, οἱ ἐπλανήθησαν
ἀπ' ἐμοῦ τοῦ ἀκολουθῆσαι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, λήψονται
τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.*¹⁴

LXX: *et implebunt manus suas, ut subaudiatur sacer-
dotes.*³⁸ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine
aster. Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Hieron.
³⁹ Cod. 87, Syro-hex., Hieron. ⁴⁰ Hieron. pingit: ÷ *Ἐὶ
πίσιο κυρτὸς ἡσπὶν νιδί:*; Syro-hex.: ÷ *τοῦ ἄρματος* 4 *οὐ
εἶδον;* uterque invito Hebraeo. ⁴¹ Syro-hex.

Cap. XLIV. ¹ Cod. Jes. Sic in textu Cod. 62, et sub
aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. Hieron.: "Pro eo quod
in Hebraeo scriptum est, *erit clausa principi*, LXX trans-
tulērunt, *erit clausa: quia dux ipse sedebit.*" Post κε-
κλεισμένη in fine v. 2, Codd. 23, 36, alii, add. τῷ ἡγουμένῳ.
² Syro-hex. + *וְהָאֵל*. Cf. ad Cap. xl. 9. Schol. apud
Nobil.: *Ἀλλάμ ἐρμηνεύεται, πρόθυρον πύλης.* ³ Syro-hex. *וְהָאֵל*.
+ *וְהָאֵל*. Duplex versio, διὰ τῆς ὁ. κατὰ τὴν ὁ., est in
Codd. 23, 36, aliis. ⁴ Cod. Jes. Sic in textu sine aster.
Comp., Codd. 23, 36, alii, et Syro-hex. ⁵ Cod. 87.
⁶ Syro-hex. + *וְהָאֵל*. ⁷ Obelus est in Cod. 87, Syro-
hex., qui pingunt: ÷ *πρὸς τὸν οἶκον* 4. ⁸ Nobil. (cum
φλόνηκον). Montef. post Drusium pro *προσεριστὴν* per-
peram scribit *πρὸς ἐριστὴν*, in vitis Hexaplis ad Cap. ii. 5, 6,
xii. 2, 3. xvii. 12. ⁹ Sic Codd. 87 (cum τοὺς ἄρτους), 88,

Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. III, XII, et (cum
τοὺς ἄρτους) Codd. 22, 23, 36, alii. ¹⁰ Sic Ald., Codd.
XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ¹¹ Sic Codd. 87, 88,
Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 42, et (cum ἐφυλάξατε)
Codd. III, 22, 23, 26, alii. Nobil.: "In quibusdam libris
est: *καὶ οὐκ ἐπεφυλάξατε* [sic pro *καὶ διετάξατε* Ald., Cod. 68]
κ. τ. ε." Montef. de suo edidit: ✕ *θ. καὶ οὐκ ἐπεφυλάξαθε*
κ. τ. ε., notans: "MS. Jes. habet, *καὶ οὐκ ἔτι φυλάξασθε*,
male." Immo MS. Jes. in marg. habet: *καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε*
(sine ✕ θ.). ¹² Syro-hex. *וְלֹא יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת מִשְׁמֶרֶת*.
+ *וְלֹא יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת*. Cf. Hex. ad Exod. vi. 12. ¹³ Sic Codd. 87,
88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, 26, 62, alii.
Parsons. e Cod. XII excerpit; ✕ *θ. οἱ ἐπλανήθησαν ἀπ'
ἐμοῦ.* ¹⁴ Syro-hex. *וְלֹא יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת מִשְׁמֶרֶת*.
+ *וְלֹא יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת*: *וְלֹא יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת*. Cum his conferenda est lectio
Codd. 22, 23, 36, aliorum: *καὶ γὰρ οἱ Λ. οἱ μακρυνθέντες ἀπ'
ἐμοῦ ἐν τῇ πλάνῃ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν πλανηθέντων ἀπ' ἐμοῦ
ὅπισθεν τῶν εἰδώλων αὐτῶν, λήψονται τὴν ἀνομίαν (ἀνομίαν sine
artic. Cud. 22) αὐτῶν.*

11. יהיו במקדשי משרתי פקדוֹת אל־שערי הבית ומשרתי המזבחות המה יעמדו ותהעלה ותתהובח לעם המה יעמדו לפנייהם לשפלות. *Et erunt in sanctuario meo ministrantes, custodias agentes ad portas domus, et ministrantes domui; ipsi mactabunt holocausta et sacrificia pro populo, et ipsi stabunt ante eos ad ministrandum eis.* O'. και ξονται εν τοις αγίοις μου λειτουργούντες, θυρωροί επί των πυλών του οίκου, και λειτουργούντες τῷ οίκῳ οὔτοι σφάξουσι τὰς θυσίας και τὰ δλοκαυτώματα τῷ λαῶ, και οὔτοι στήσονται έναντίον του λαου, του λειτουργεῖν αυτοῖς. Alia exempl. και ησαν εν τῷ αγιάσματί μου, λειτουργούντες τὰς ἐπισκοπὰς κατὰ τὰς πύλας του οίκου, και λειτουργούντες τὰ του οίκου αυτοῖ ἐσφάζον την ὀλοκαύτωσιν και την θυσίαν τῷ λαῶ, και αυτοῖ εἰστήκεισαν ἐνώπιον αὐτῶν λειτουργεῖν αυτοῖς.¹⁵

12. וְעָן יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל לְפָנַי גְּלוּלֵיהֶם יִהְיֶה וְעָן יִשְׂרָאֵל לְפָנַי גְּלוּלֵיהֶם יִהְיֶה וְעָן יִשְׂרָאֵל לְפָנַי גְּלוּלֵיהֶם יִהְיֶה. *Propterea quod ministraverunt eis coram idolis eorum, et facti sunt domui Israelis in offendiculum iniquitatis.* O'. ἀνθ' ὧν ἐλειτούργουν αυτοῖς πρὸ προσώπου τῶν εἰδώλων αὐτῶν και ἐγένετο τῷ οίκῳ Ἰσραηλ εἰς κόλασιν ἀδικίας. Alia exempl. ἀνθ' ὧν οὖν ἐλειτούργησαν αυτοῖς ἐνώπιον τῶν εἰδώλων αὐτῶν, και ἐγενήθησαν τῷ οίκῳ Ἰσραηλ

*eis κόλασιν ἀνομίας.*¹⁶

12. וְעָן יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל לְפָנַי גְּלוּלֵיהֶם יִהְיֶה. O'. Vacat. ✕ Θ. και λήψονται την ἀνομίαν αὐτῶν.¹⁷

14. וְנָתַתִּי אֶתְּמוֹת שְׂמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת לְכֹל בֹּו עֲבָדָתוֹ וְלִכְלֹל שְׂרָרֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל. *Et constituam eos custodientes custodiam domus ad omne ministerium ejus, et ad omne quod peragitur in eo.* O'. κατάξουσιν (alia exempl. και τάξουσιν¹⁸) αὐτοὺς φυλάσσειν φυλακὰς του οίκου εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτου, και εἰς πάντα ὅσα ἀν ποιήσωσιν ✕ Οἱ Γ'. ἐν αὐτῷ.¹⁹ Alia exempl. δέδωκα γὰρ αὐτοὺς του φυλάσσειν την φυλακὴν του οίκου εἰς πᾶσαν την λατρείαν αὐτου, και εἰς πάντα τὰ γινόμενα ἐν αὐτῷ.²⁰ Σ. ἔταξε γὰρ αὐτοὺς φυλάκας τῆς φυλακῆς του οίκου. . .²¹ Aliter: Σ. *Posueram enim eos custodes januarum domus, universi ministerii ejus, et cunctorum quae fiunt in ea.*²²

15. וְהָיָה כֵן. O'. οἱ (alia exempl. add. δὲ²³) ἱερεῖς.

17. וְהָיָה אֶתְּמוֹת הַפְּנִימִיָּה וְהָיָה אֶתְּמוֹת הַפְּנִימִיָּה. *Atrii interioris et intus.* O'. τῆς ἐσωτέρας αὐλῆς. Alia exempl. τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας ✕ 'A. Θ. και ἔσω.²⁴

18. וְהָיָה כֵן יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל לְפָנַי גְּלוּלֵיהֶם יִהְיֶה. *Tiarae lineae erunt.* O'. και κιθάρες λινᾶς ἔξουσιν. Σ. κόσμα λινᾶ ἔσονται.²⁵

וְהָיָה כֵן. *In sudore.* O'. βίβ. 'A. Σ. ἐν ἰδρώτι. 'A. (juxta 2^{dam} ed.) βουζά. Θ. ἐν ἰερί.²⁶

¹⁵ Sic Codd. 22 (cum και ξονται?), 23, 36, alii, qui omnes, excepto Cod. 23, και τὶς π. pro κατὰ τὰς π. venditant. Posterior scriptura est "in uno pervetusto libro" apud Nobil. ad Ed. Rom. Latinam (ubi haec, και λειτουργούντες τὰ του οίκου, casu exciderunt), qui notat: "Ex iis quae proxime [cf. ad v. 14] notabuntur, videri posseunt accepta magnam partem de Symmachi editione." ¹⁶ Ibidem. In Cod. 23 et apud Nobil. τῷ οίκῳ Ἰσραηλ abest. ¹⁷ Cod. Jes. (cum λήψονται). Sic in textu Cump., Ald., Codd. III (cum ἀνομίαν pro ἀνομίαν), 22, 23 (cum ἐαυτῶν), 26, alii, Hieron., et snb aster. Codd. 87, 88 (uterque cum ἀνομίαν pro τὴν ἀνομίαν), Syro-hex. ¹⁸ Sic Ald., Codd. III, 26, 42, 49, alii, et Hieron. ¹⁹ Cod. XII. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Codd. 87, 88, Hieron., et Syro-hex. ²⁰ Idem "pervetustus liber" apud Nobil.

ibid., qui εἰς πᾶσαν λατρείαν αὐτου exscripsit, repugnantibus nostris omnibus. Praeterea δέδωκα αὐτοὺς sine γὰρ, et in fine τὰ γινόμενα, est in libris nostris, excepto Cod. 23, qui δέδωκεν γὰρ αὐτοὺς, et τὰ γινόμενα legit. Ibidem, excepto Cod. 22, του οίκου μου, invito Nobilio, habent. ²¹ Syro-hex. * ܘܝܫܪܐܝܝܠ ܝܫܪܐܝܝܠ ܠܦܢܝ ܘܝܫܪܐܝܝܠ ܠܦܢܝ ܘܝܫܪܐܝܝܠ ܠܦܢܝ. ²² Hieron.: "Symmachus ordinem lectionis sensumque considerans, rectius interpretatus est, dicens: *Posueram* etc.; ut non ad eos pertineat qui futuri sunt in templo, sed ad eos qui fuerunt." ²³ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. ²⁴ Cod. Jes. (cum αὐλῆς sine artic.). Syro-hex. pingit: τῆς α. τῆς ἐς. και ✕ ἔσω. Sic sine aster. Codd. 26, 62, 87, 88. In textu post αὐλῆς add. και ἔσω Codd. III, 239, 306. ²⁵ Syro-hex. ܘܝܫܪܐܝܝܠ ܝܫܪܐܝܝܠ ܠܦܢܝ ܘܝܫܪܐܝܝܠ ܠܦܢܝ. ²⁶ Hieron.: "Quodque sequitur juxta

3, 4. **הַמִּקְדָּשׁ קִדְשׁ קִדְשִׁים** : **קִדְשׁ מִדְּהָאָרֶץ**.
Sanctuarium et sanctum sanctorum. Sanctum de terra. *Ο.* ἅγια τῶν ἁγίων. ἀπὸ τῆς γῆς.
Alia exempl. τὸ ἅγιασμα ἅγια τῶν ἁγίων. ἅγιον ἀπὸ τῆς γῆς.⁵

5. **וְעֶשְׂרִים אֵלֶּף אַמְּתָרְתָּ וְעֶשְׂרִים אֵלֶּים**
לְרֵחַב הַיְהוָה לְלֵוִיִּם. *Et viginti quinque millia longitudinis, et decem millia latitudinis erit Levitis.* *Ο.* εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδας μῆκος, καὶ εὖρος εἴκοσι (alia exempl. δέκα⁶) χιλιάδες καὶ τοῖς Λευίταις. *Σ.* αἱ δὲ εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες τοῦ μήκους, ἑκαταῖα χιλιάδες τὸ εὖρος, ἔσται τοῖς Λευίταις.⁷

עֶשְׂרִים תְּלָתָּ. *Viginti thalami.* *Ο.* πόλεις τοῦ κατοικεῖν. *Σ.* εἴκοσι ἐξέδραι.⁸

6. **לְעֵצְמַת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ**. *Juxta oblationem sacram.* *Ο.* ὃν τρόπον ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων. *Alia exempl.* κατέναντι τοῦ ἀφαιρέματος τοῦ ἁγίου.⁹

7. **מִמַּנְתֵּי יָמָה וּמִמַּנְתֵּי קִדְמָה קְדִימָה**. *A latere occidentis ad occidentem, et a latere orientis ad orientem.* *Ο.* τὰ πρὸς θάλασσαν (alia exempl. add. ἐπὶ θάλασσαν¹⁰), καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν ✕ κατ' ἀνατολὰς¹¹ πρὸς ἀνατολὰς.

9. **הַרְיִמוּ גְרִשְׁתֵּיכֶם**. *Auferte expulsiones vestras.*

Ο. ἐξάρατε καταδυναστείαν. *Σ.* ἀφέλευθε τὰ ὄρια ὑμῶν.¹²

11. **וְהָיָה חֶמֶן אֶחָד יְהוָה לְשֵׂאת מַעְשֵׂר הַחֵמֶר הַבָּת וְעֵשְׂרִית הַחֵמֶר הָאֵיפָה אֶל־הַחֵמֶר יְהוָה מִתְּכַנְתָּ**. *Epha et batus mensurae unius erunt, ut capiat decimam partem chomeri batus, et decimam partem chomeri epha; juxta chomerum erit proportio ejus.* *Ο.* τοῦ μέτρον καὶ ἡ χοῖνιξ ὁμοίως μία ἔσται τοῦ λαμβάνειν τὸ δέκατον τοῦ γομὸρ χοῖνιξ, καὶ τὸ δέκατον τοῦ γομὸρ ✕ τοῦ οἴφι¹³ πρὸς τὸ γομὸρ ἔσται τὸ ἴσον. *Σ.* τοῦ οἴφι καὶ τοῦ βάτου σήκωμα ἐν ἔσται ἰν *commutatione*; τὸ δέκατον τοῦ βάτου κόρος, καὶ τὸ δέκατον τοῦ κόρον οἴφι' κατὰ τὸν κόρον ἔσται τὸ σήκωμα ἑκάστου.¹⁴

12. **וְעֶשְׂרִים עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים שִׁקְלִים תְּמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים עֶשְׂרִים שִׁקְלִים תְּמִשָּׁה שִׁקְלֵי הַמִּנְחָה לָכֶם יְהוָה**. *Siclus autem viginti erit geræ; viginti sicli, viginti et quinque sicli, quindecim sicli, mina erit vobis.* *Ο.* καὶ τὰ στάθμια, εἴκοσι ὀβολοὶ, πέντε σίκλοι, πέντε καὶ σίκλοι, δέκα, καὶ πεντήκοντα σίκλοι (alia exempl. εἴκοσι σίκλοι, πέντε καὶ εἴκοσι σίκλοι, δέκα καὶ πέντε σίκλοι¹⁵) ἡ μνᾶ ἔσται ὑμῖν. *Σ.* ὁ δε στατήρ εἴκοσι ὀβολοὶ, εἴκοσι ἑσταμένοι...¹⁶

⁵ Sic Codd. XII, 26, 87, 88, et Syro-hex. Sic (cum ἄγιον pro ἅγια) Codd. 22, 23, 36, alii. ⁶ Sic Codd. XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in textu. ⁷ Syro-hex. **... חַלְחַלְתָּ אֶת־הָאָרֶץ חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ**. (Varietas casus, τοῦ μήκους et τὸ εὖρος, fortasse non ipsi Symmacho, sed Syro interpreti tribuenda; ejus libertatis in locis similibus exempla dedit Ceriani ad Exod. xxv. 9.) ⁸ Syro-hex. **... חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ**. Mire Hieron.: "Portn Levitae ... accipient locum ad aedificanda viginti gazophylacia; juxta Aq., ezedras; juxta Sym., thalamos; juxta Theod., gazeras, sive, ut LXX transtulerunt, civitatem." Deleto gazeras, quod ad aliud Hebraeum pertinet (cf. ad Cap. xli. 13. xlii. 1), nescio an locus emaculari possit interpungendo: "gazophylacia joxta Aq., ezedras juxta Sym., thalamos (cf. ad Cap. xlii. 1) juxta Theod." ⁹ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Cf. ad Cap. xx. 40. Versio videtur esse Theodotionis, qui ad Cap. xlviii. 18 pro חֲסֵהוּ, ni fallor, κατέναντι posuit. ¹⁰ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, qui mox habent: τὰ κατὰ ἀν. πρὸς ἀν. ¹¹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. 62, 147. ¹² Syro-

hex. **... חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ**. Hieron. Hebraea vertit: *Separate confinia vestra*, notans: "Pro confiniis LXX oppressionem transtulerunt." ¹³ Sic Codd. XII, 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Pro τοῦ οἴφι Ald., Codd. III, 42, 49, alii, suppleunt τὸ μέτρον, concinente Hieron.: "Pro ephi LXX interpretati sunt mensuram, generale nomen pro speciali." Post γομὸρ in 2do loco Codd. 22, 23, 36, alii, pergunt: τὸ οἴφι πρὸς τὸ γομὸρ ἔσται ἴσον τὸ σήκωμα. ¹⁴ Syro-hex. char. med., excepto **... חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ**. **... חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ**. Pro חֲסֵהוּ, pondus (vid. Bernstein. in *Lex. ad Chrestom. Kirsch.* p. 311) e lectione modo memorata mutasti sumus σήκωμα, aequi-pondium, sive quod in libra apponitur ad aequilibrium faciendum, favente Hieron., in Hebraeis vertendis frequenti Symmachi imitatore: *Juxta mensuram cori erit aequa libratio eorum*. ¹⁵ Sic Ald., Codd. 49, 87, 88, alii, Hieron., et Syro-hex. (qui ad εἴκοσι posterius in marg. char. med. affert: δέκα). ¹⁶ Syro-hex. Symmacho continuat: **... חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ חֲסֵהוּ**

13. **מחמר**. *O.* ἀπὸ τοῦ γομόρ (Οἱ Γ'. κόρου¹⁷).
 14. **והק**. *Et pars statuta.* *O.* καὶ τὸ πρόσταγμα.
 "Ἄλλος καὶ τὸ δικαίωμα.¹⁸
מעשר הבת מן-הבזר עשרת הבתים חמר בר
עשרת הבתים חמר. *Decimam partem bati*
(offeretis) ex coro, ita ut decem bati sint cho-
merus; nam decem bati chomerum faciunt.
O. ✕ δεκάτην ¹⁹ ἀπὸ δέκα κοτυλῶν ✕ αἱ
 δέκα κοτύλαι γομόρ ²⁰ ὅτι αἱ δέκα κοτύλαι
 εἰσὶ γομόρ.
הבת מן-הבזר. 'A. [ὁ βάτος] ὁ μετρήτης ἀπὸ
 τοῦ κόρου. *Θ.* ὁ βάτος ἀπὸ τοῦ κόρου.²¹
חמר הבתים חמר. 'A. ὅτι οἱ δέκα μετρήται
 κόρος. *Θ.* οἱ δέκα βάτοι κόρος.²²
 15. **מנהמאתים**. *De ducentis.* *O.* ἀπὸ δέκα.
 Alia exempl. ἀπὸ τῶν διακοσίων.²³
ממשקה. *De regione irrigua.* *O.* ÷ ἀφαίρεμα
 ἐκ πασῶν ²⁴ τῶν πατριῶν (alia exempl. ἀπὸ
 τῶν ποτιστηρίων²⁵). 'A. *Σ.* ἀπὸ τῶν ὑδάτων.
O. *Θ.* ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων.²⁶
למנחה. *O.* εἰς θυσίας. 'A. *Σ.* εἰς δῶρον.²⁷

16. **כל העם החר**. *O.* καὶ πᾶς ὁ λαὸς ✕ τῆς
 γῆς ²⁸.
ויהיו לכהן-ההרומה הנתת לנשיא בשרא.
Obligati erunt ad oblationem hanc principi in
Israele. *O.* δώσει τὴν ἀπαρχὴν ταύτην τῷ
 ἀφηγουμένῳ τοῦ Ἰσραήλ. *Σ.* τάξω ἔξει κατὰ τὸ
 ἀφαίρεμα τοῦτο τῷ ἡγουμένῳ τοῦ Ἰσραήλ.²⁹
 17. **ועל-הנשיא יהיה העולות והמנחה הנספת**.
Super principe autem erunt holocausta, et fer-
tum, et libamen. *O.* καὶ διὰ τοῦ ἀφηγουμένου
 ἔσται τὰ ὀλοκαυτώματα, καὶ αἱ θυσίαι, καὶ αἱ
 σπονδαί. *Σ.* ἐπιβληθήσονται δὲ τοῖς ἡγουμένοις αἱ ἀνα-
 φοραὶ, καὶ τὸ δῶρον, καὶ αἱ σπονδαί.³⁰
 18. **פר**. *Juvenum.* *O.* μῆσχον. *Σ.* ταῦρον.³¹
 19. **למזבח העונה**. *Crepidinis altaris.* *O.* τοῦ
 ἱεροῦ. *Σ.* τῆς περιδρομῆς. ³² *Θ.* τοῦ ἀζαρά. ³³
 20. **מיאשי שגה ומפתו**. *Propter virum errantem,*
et propter stolidum. *O.* λήψη παρ' ἐκάστου
 ἀπόμοιραν. Alia exempl. λήψη παρ' ἐκάστου
 ✕ *Σ.* *Θ.* ἀγνοοῦντος, καὶ ἀπὸ νηπίου ³⁴. Ali-
 ter: *Σ.* ἀγνοοῦντος καὶ πλανωμένου.³⁵

* **מב**. ¹⁷ Cod. Jes. Syro-hex. in marg. char. med. ad μέτρον, τοῦ οἴφι, ad γομόρ autem κόρου appingit.
¹⁸ Sic Cod. XII in marg. Syro-hex. in marg. char. med. **דקסו**.
¹⁹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. Praemittit ✕ δέκατον Cod. XII, et τὸ δέκατον Codd. 22, 23, 36, alii.
²⁰ Sic Cod. XII, Syro-hex., et sine aster. Cod. 62. Perperam Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ✕ ἀπὸ δέκα κοτυλῶν αἱ δέκα κοτυλῶν (sic) αἱ δέκα κοτύλαι γομόρ ²⁰. Etiam vitiosus Montef. e marg. Cod. Jes. exscripsit: "Ἄλλος δεκατο-
 τῶν αἱ δεκατοτύλαι γομόρ αἱ δεκατοτύλαι εἰσὶ γ.; quae ex schedis Bouleianis sic emaculo: ✕ δέκατον ἀπὸ δέκα κοτυλῶν. ✕ αἱ δέκα κοτύλαι γομόρ ὅτι κ.τ.έ. ²¹ Cod. XII, teste Parsonsi amianuensi. Syro-hex. in marg. char. med. **מח חמר** (ὁ μετρήτης) **חמר**.
²² Cod. XII, teste eodem. Syro-hex., ut aute: **חמר חמר**.
²³ Sic Codd. 87, 88, et Syro-hex. in marg. char. med.
²⁴ Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. ²⁵ Sic (pro τῶν πατριῶν) Codd. 87, 88. Syro-hex. **ממשקה**.
²⁶ Hieron.: "Quod uos interpretati sumus, de his quae nutrit Israel, in Hebraico est MEMMASCE, quod Aq. et Sym. interpretantur ἀπὸ τῶν ὑδάτων, LXX et Theod. ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων [sic pro edito ποτηρίων MS. Sangerm. apud Montef.]; quorum alterum de irriguis, alterum de canali-

bis sive piscinis sonat." Paulo aliter Cod. XII, teste Parsonaio, affert: *Σ.* ποτιστηρίων. ²⁷ Hieron.: "Pro sacrificio Aq. et Sym. donum interpretantur." ²⁸ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 62, 88.
²⁹ Syro-hex. **ויהיו לכהן-ההרומה הנתת לנשיא בשרא**.
³⁰ Idem in continuatione: **ועל-הנשיא יהיה העולות והמנחה הנספת**.
³¹ Hieron.: "Assumitur vitulus de armento, sive taurus, ut interpretatus est Sym." Cf. ad Cap. xliii. 19. ³² Syro-hex. **למזבח העונה**. Cf. ad Cap. xliii. 14. Nisi forte locutio Syriaca potius sonet περιδρομῶν.
³³ Hieron.: "Quo tanguntur quatuor anguli crepidinis altaris, quod Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit azara, sive templi, ut LXX transtulerunt." ³⁴ Cod. Jes. Cf. ad Cap. xxxiv. 6. Sic in textu Ald., Codd. III, 42, 49, 62, alii, et sub aster. (cum ἀπονόητου pro ἀπὸ νηπίου) Codd. 87, 88. Syro-hex.: λήψη παρ' ἐκάστου ✕ errantis sibi ³⁵ (**חמר** ✕ **חמר**). Sic **חמר** ponitur pro ἀγνόημα Gen. xliii. 12) καὶ ἀπὸ νηπίου. Paulo aliter Codd. 22, 23, 36, alii: λήψεται παρ' ἐκάστου ἀνδρὸς ἀγν. καὶ ν. Hieron.: "Et ubi nos diximus, pro unoquoque qui ignoravit et errore deceptus est, LXX posuerunt, pro ignorante et pro parvulo." ³⁶ Syro-hex. **חמר חמר**.

- 21. יוֹם עֶשֶׂר בְּחַדְשׁוֹ. Ο. τεσσαρεσκαίδεκάτη
 ✕ ἡμέρα 4.³⁶
- 24. וּמִנְחָה. Ο. καὶ θυσίαν. Ἄλλος (καὶ) σεμί-
 δαλιν.³⁷
 תְּרֵי (ter). Ο. πέμμα. Ἄλλος οίφι.³⁸
 הַי. Ο. τὸ εἶν (s. ἴν). Ὁ Σύρος ἡμίαν.³⁹
- 25. יוֹם עֶשֶׂר בְּחַדְשׁוֹ. Ο. πεντεκαίδεκάτη ✕ ΟΙ
 Γ. ἡμέρα 4.⁴⁰

Cap. XLV. 22. ÷ καὶ τοῦ οἴκου 4.⁴¹

CAP. XLVI.

- 2. מַלְאָךְ דְּרַבְרָא. Via vestibuli. Ο. κατὰ τὴν ὁδὸν
 τοῦ αὐλάμ. Σ. διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ προθύρου.¹
 תְּחִלַּת עֲלִיתוֹ. Ο. τὰ ὀλοκαυτώματα αὐτοῦ. Σ.
 τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ.²
- 3. וְהִתְחַנְּתוּ. Et adorabunt. Ο. καὶ προσκυνήσει.
 Σ. ἀλλὰ προσκυνήσουσι.³
- 5. וּמִנְחָה. Ο. καὶ μαναά (Ἄ. δῶρον. Θ. θυσίαν⁴).
 Ὁ Σύρος μαναά.⁵
 תְּרֵי. Ο. πέμμα. Alia exempl. οίφι.⁶

- 6. פֶּר בֶּן-בֶּקֶר. *Juvenium filium bouis.* Ο. μόσχον
 ✕ Θ. υἶν βουκολίου 4.⁷
- 8. וּבְרֵי. Et via ejus. Ο. καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν
 τῆς πύλης. Σ. καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.⁸
- 10. וְהָיָה... וְהָיָה. Ο. εἰσελεύσεται ÷ μετ' αὐ-
 τῶν 4.⁹ .. ἐξελεύσεται ✕ μετ' αὐτῶν 4.¹⁰
- 12. עֹלָה נְדָבָה. *Voluntarium holocaustum.* Ο.
 ὁμολογίαν (alia exempl. ἐκούσιον¹¹) ὀλοκαύ-
 τωμα.
 נְדָבָה שְׁלֵמִים. *Aut pacifica voluntaria.*
 Ο. σωτηρίου. Alia exempl. ἡ σωτηρίου ✕ ΟΙ
 Γ. ἐκούσιον 4.¹² Alia: ἡ εἰρηνικὰς σωτη-
 ρίου.¹³
- 13. מִיָּמִי. Ο. ἀμμων. Ἄ. τέλειον.¹⁴
- 14. וּמִנְחָה. Ο. καὶ μαναά. Ἄ. Σ. δῶρον. Θ.
 θυσίαν.¹⁵
 רִמְלָה. *Ad aspergendum.* Ο. τοῦ ἀναμίξαι.
 Σ. ad aspergendum.¹⁶
 מִתְּמִית עֹלָה תָּקִיחַ. *Statuta perpetua jugiter.*
 Ο. πρόσταγμα ✕ Ἄ. Θ. αἰώνιον 4.¹⁷ δια-
 παντός.

³⁶ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 62, 88, 147. ³⁷ Sic Cod. 238 in marg. Theodoret.: τὴν δὲ προσφερομένην σεμιδάλιν θυσίαν καλεῖ καὶ θυσίαν γὰρ, φησὶ, πέμμα τῆ μόσχῃ. ³⁸ Syro-hex. in marg. char. ined. ³⁹ Theodoret. ⁴⁰ Cod. Jes. Sic sub aster. Cod. 87, et sine aster. Codd. III, 87, 147, Syro-hex. ⁴¹ Cod. 87. Syro-hex. legit et pingit: καὶ ὑπὲρ + τοῦ οἴκου 4. Hieron.: "Deinde pro domo sua, quod in LXX scriptum est, sed in Hebraea non habetur."

CAP. XLVI. ¹ Syro-hex. + תְּחִלַּת עֲלִיתוֹ. Statim τῆς πύλης τῆς ἐξῴθεν (non ἰσωθεν) habent Comp. (sine artic. posteriore), Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ² Hieron.: "Facient pro ipso holocaustum, quam oblationem interpretatus est Sym." Cf. ad Cap. xlv. 17. ³ Syro-hex. + וְהִתְחַנְּתוּ. "Hujus versus binas dant LXX versiones; quarum altera, quae tamen in C [Cod. 87] obelo praenotatur, sola ad verbum concinit cum Hebraeo textu."—Drach. Fallitur; nam prior versio, καὶ προσκυνήσει—ἕως ἐσπέρος, ad v. 2 pertinet, et cum Hebraeo accurate concinit. ⁴ Hieron.: "Et ubi nos diximus, sacrificium, LXX ipsum Hebraicum posuere verbum μαναα, quod Aq. donum, vel sacrificium,

Theod. sacrificium transtulit." ⁵ Theodoret.: τὸ δὲ μαναά τὴν τῆς σεμιδάλεως θυσίαν ἀποκαλεῖ οὕτω γὰρ καὶ ὁ Σύρος ἠρμήνευσε. ⁶ Sic (et saepius in hoc contextu) Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. char. med. ⁷ Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et sub aster. Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: μόσχον ✕ βοὸς υἶν βουκολίου 4 ἀμμων. ⁸ Syro-hex. + וְהָיָה... וְהָיָה. ⁹ Sic cum obelo Cod. 87, Syro-hex. ¹⁰ Sic Syro-hex., et sine aster. Codd. III, 26, 42, 233. ¹¹ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Hieron.: "Pro eo autem quod nos diximus, spontaneum, LXX ὁμολογίαν, id est, confessionem, verterunt." ¹² Cod. XII. Sic in textu Cod. 62, et sub aster. Syro-hex. Codd. 87, 88 pingunt: ✕ ἡ σ. ἐκούσιον 4. ¹³ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. Syro-hex. in marg. char. med. + (sic) תְּחִלַּת עֲלִיתוֹ. ¹⁴ Hieron.: "Ubi uos legimus, immaculatum, et in Hebraeo scriptum est תְּחִלַּת עֲלִיתוֹ, Aq. perfectum interpretatur." ¹⁵ Idem: "Et ubi LXX μαναα, Theod. sacrificium, Aq. et Sym. donum transferunt." Cf. ad v. 6. Syro-hex. in marg. char. med. + רִמְלָה. ¹⁶ Hieron.: "Ut misceatur (sive juxta Sym. aspergatur) similas sacrificium." Non-nemo tentat: Σ. τοῦ ἐπιρρᾶναι τὴν σεμιδάλιν [τῆ σεμιδάλεϊ ?]. ¹⁷ Cod. XII. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26,

16. הַיְתָּוּן הַתְּחִיָּה. Ο. κατάσχεσις ✕ Θ. αὐτῶν αὐτῆ. ¹⁸
17. מִן־הַתְּחִיָּה. Ο. Vacat. ✕ ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ. ¹⁹
- רִוְרָה. *Manumissionis*. Ο. τῆς ἀφέσεως. Θ. (τοῦ) δερῶρ. ²⁰
18. הַתְּחִיָּה. *Ad opprimendum eos*. Ο. τοῦ καταδυναστεύσαι αὐτούς. Ἀ. τοῦ θλίψαι αὐτούς. Σ. τοῦ ὀδυνῆσαι αὐτούς. ²¹
- מִן־הַתְּחִיָּה מִן־הַתְּחִיָּה. Ο. ἐκ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ ✕ ἀπὸ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ. ²²
19. בְּיַרְכְּתֵי הַיְתָּוּן. *In duobus lateribus versus occidentem*. Ο. κεχωρισμένος (alia exempl. add. κατὰ θάλασσαν²³).
21. בְּמַקְצֵעַ הַחֲצָר. *In angulo atrii*. Ο. κατὰ τὰ κλίτη τῆς αὐλῆς. Θ. ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς αὐλῆς. ²⁴
22. בְּאַרְבַּע מַקְצֵעַ הַחֲצָר. *In quatuor angulis atrii*. Ο. ἐπὶ τὰ τέσσαρα, καὶ τῆς αὐλῆς. Alia exempl. ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη τῆς αὐλῆς. ²⁵ Ἄλλος ἐπὶ τὰ ἐν ταῖς (fort. ταῖς δ') γωνίαις τῆς αὐλῆς. ²⁶
- תְּחִיָּה קְרוּרָה. *Atria clausa*. Ο. αὐλὴ μικρά. Σ. αὐλὴ συνημμένη. ²⁷ Ἄλλος αὐλαὶ τεθυμαμέναι. ²⁸
23. וַיִּטּוּר סָבִיב בָּהֶן. *Et paries erat circum in eis*. Ο. καὶ ἐξέδραι κύκλω ἐν αὐταῖς. Σ. στίχος κύκλω ἦν ἐν αὐταῖς. ²⁹

23. תַּחְתִּיבֵי תַחְתִּיבֵי. *Sub parietibus*. Ο. ὑποκάτω τῶν ἐξεδρῶν (Ἀ. στιβάδων. Σ. περιφραγμάτων. Θ. τυρώθ²⁹).
24. הַיְתָּוּן. Ο. τῶ οἴκω. Alia exempl. τῶ κυρίω. ³⁰
- Cap. XLVI. 22. ÷ κατὰ τὸ κλίτος αὐλῆς (sic) ✕ αὐλῆ. ³¹

CAP. XLVII.

1. הַיְתָּוּן מִתַּחַת מִתַּחַת מִתַּחַת. *Exibant ab infra limen domus*. Ο. ἐξεπορεύετο ὑποκάτωθεν τοῦ αἰθρίου (τοῦ οἴκου). Ἄλλος ἐξεπορεύετο ἀπὸ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας. ¹
- הַיְתָּוּן הַיְתָּוּן הַיְתָּוּן. *Ab infra a latere domus dextro*. Ο. ἀπὸ τοῦ κλίτους ✕ τοῦ οἴκου ² τοῦ δεξιοῦ. Σ. Θ. ὑποκάτω ἀπὸ τῆς ὀμίας τοῦ οἴκου τῆς δεξιᾶς. ³
2. וַיִּתֵּן עָלָהּ. *Ad portam exteriorem*. Ο. πρὸς τὴν πύλην ✕ τὴν ἔξω ⁴ τῆς αὐλῆς.
3. בְּמַדְּוָה הָיָה וַיִּמְדֵּן וַיִּמְדֵּן וַיִּמְדֵּן. *Quum exiret vir ille versus orientem, funiculum habens in manu sua, mensus est mille mensura cubitali, et traduxit me per aquas, aquas plantarum pedum*. Ο. καθὼς ἐξοδος ἀνδρὸς (Ὁ Ἑβραῖος καὶ ἰδοὺ ἐν τῶ ἐξίεναι τινὰ ἀνθρώπων⁵) ἐξεναντίας καὶ μέτρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διεμέτρησε χιλίους ✕ πήχεις ⁶ ἐν τῶ μέτρῳ, καὶ διήλθεν

alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹⁸ Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, 26, 42, 49, alii, et sub aster. Codd. 87, 88, Syro-hex. ¹⁹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii. ²⁰ Hieron.: "Remissionis, pro quo Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *deror*." ²¹ Idem: "Per violentiam, sive ut LXX transtulerunt, *ut opprimat eos*, vel, ut Aq. et Sym., *ut affligat eos*, atque *contristet*." Cf. ad Cap. xviii. 7. ²² Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Ald. (cum *ἐκ* pro *ἀπὸ*), Codd. III, XII, 26, 49, alii. Ad Hebraea magis apposite Codd. 22, 36, alii: *ἐκ τῆς κ. αὐτῶν ἐκ τῆς κλ. αὐτοῦ*. ²³ Sic Codd. 22, 23, 36, alii. ²⁴ Syro-hex. ✕ *לִי* *לִי*. ²⁵ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ²⁶ Post αὐλὴ μικρά Cod. 62 in textum infert: *ἐπὶ τὰ ἐν ταῖς γωνίαις τῆς αὐλῆς, αὐλαὶ τεθυμαμέναι*; ex duplici versione. ²⁷ Syro-hex.

✕ *לִי* *לִי* *לִי*. ²⁸ Idem: *לִי* *לִי* *לִי*. ²⁹ Hieron.: "Subter porticus... sive propter [subter?] accubita, quae Aq. *στιβάδας* interpretatus est, Sym. *περιφράγματα*, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, *turoth*." Syro-hex. affert: ✕ *לִי*. ³⁰ Sic Codd. 49, 90, et Syro-hex. in marg. char. med. ³¹ Syro-hex. Cod. 87 pingit: ÷ κατὰ τὸ κλίτος αὐλῆ, αὐλῆ ✕. "Haec ὀβελισμένα desunt in Hebraeo."—*Drach*. Immo leguntur in fine v. 21 juxta distinctionem Hebraei.

CAP. XLVII. ¹ (Scholium?) Polychronii apud Nobil. ² Sic Codd. 87, 88, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 22, 23, 36, alii. ³ Syro-hex. ✕ *לִי* *לִי* *לִי*. ⁴ Sic Cod. 87 (qui pingit: ✕ πρὸς τὴν π. τὴν ἔξω ✕), Syro-hex., et sine aster. Cod. 88. ⁵ Polychron. apud Nobil. ⁶ Cod. Jes., teste Montef. Sic sine aster. Codd. 42, 87, 88, invito Syro-hex.

8. **יָבִיחַ הַיָּם אֶת־הַמַּיִם**. *In mare (venit) educta* (aqua). O'. ἐπὶ τὸ ὕδωρ τῆς διεκβολῆς. 'O 'Εβραῖος τῆς ἀλμυρᾶς τῆς θαλάσσης.²¹

9. **יָבִיחַ הַיָּם אֶת־הַיָּם**. *Venerit illuc torrens*. O'. ἂν ἔλθῃ ὁ ποταμὸς ✕ ἐκεῖ 4.²²

10. **וַיִּשְׁמְעוּ עַל־הַיָּם**. *Et fiet ut stent* *juxta eum piscatores*. O'. καὶ στήσονται ἐκεῖ (alia exempl. στήσονται ἐπ' αὐτοῦ²³) ἄλιεῖς ✕ πολλοί 4.²⁴

11. **וְיָבִיחַ הַיָּם אֶת־הַיָּם**. *Paludes ejus et lacunae ejus non sanabuntur*. O'. καὶ ἐν τῇ διεκβολῇ αὐτοῦ, ÷ καὶ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ 4.²⁵ καὶ ἐν τῇ ὑπεράρσει αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑγιάσωσιν (alia exempl. τὰ τενάγη αὐτοῦ οὐ μὴ ἰαθῶσιν²⁶). Σ. *Cum vero egredietur* (aqua) *ad ea quae propinqua*, οὐ μὴ ἰαθῆ.²⁷

12. **וַיִּשְׁמַע**. *Crescet*. O'. ἀναβήσεται. Σ. quasi *naturaliter insita erat* (arbor).²⁸

וְיָבִיחַ. *Cibi*. O'. Πάντες βρώσιμον.²⁹

12. **וְיָבִיחַ הַיָּם**. *Non marcescet folium ejus*. O'. οὐ μὴ παλαιωθῆ ἐπ' αὐτοῦ. "Ἄλλος δ οὐκ ἀπορρήσεται τὸ φύλλον αὐτοῦ.³⁰

וְיָבִיחַ. O'. ὁ καρπὸς ✕ 'Α.Θ. αὐτοῦ 4.³¹

וְיָבִיחַ. *Singulis mensibus suis*. O'. τῆς καινότητος αὐτοῦ. "Ἄλλος εἰς τοὺς μῆνας αὐτοῦ.³²

וְיָבִיחַ. O'. ἀνάβασις αὐτῶν. Alia exempl. ἡ ἀνάδοσις αὐτῶν.³³

13. **וְיָבִיחַ הַיָּם**. *Josephus* (accipiet) *portiones* (duas). O'. πρόσθεσις σχοινίσματος. Σ. Ἰωσήφ σχοινίσμα ἐκτεταμένον.³⁴

15. **וְיָבִיחַ**. O'. Ἡμασελάμ. Alia exempl. Σεδαδά, Σεδαδὰ, s. Σεδαδδά.³⁵

16. **וְיָבִיחַ הַיָּם**. O'. Μααβθηράς, 'Εβραμηλιάμ. Alia exempl. 'Εμάθ (s. Αἰμάθ), Βηρωθά (s. Βηρωθάμ), Σαβαρείμ (s. Σαμαρείμ).³⁶

וְיָבִיחַ. *Hazer media*. O'. αὐλὴ τοῦ

²¹ Cod. Jes. in marg.: 'O 'Εβραῖος ἀπὸ τῆς διεκβολῆς, τῆς ἀλμυρᾶς τῆς θ. ἔχει. Pro **וְיָבִיחַ**, quod nonnihil obscuritatis habet, indicari videtur lectio **וְיָבִיחַ**, a radice **יָבַח**, *acidus, saluus fuit*.

²² Sic Syro-hex. Codd. 87, 88 legunt et pingunt: ἂν ἐπέλθῃ ✕ ἐκεῖ 4 ὁ ποταμὸς. Vox ἐκεῖ deest in Ald., Codd. 49, 68, aliis.

²³ Sic Codd. 22, 23, 51, alii, et Syro-hex., qui in marg. char. med. affert: ἐκεῖ.

²⁴ Sic Syro-hex. (nisi forte pingendum: + πολλοί 4), et sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii, et Theodoret. Mox ad ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσται Syro-hex. in marg. char. med.: ψυγμοὶ σαγηνῶν ἔσονται.

²⁵ Obelus est in Cod. 87, Syro-hex. Mox ad ὑγιάσωσιν Syro-hex. in marg. char. med.: ἀγμάσωσιν (γ.μα.σ.), quae scriptura exstat in Codd. III, 49, 68, aliis.

²⁶ Sic pro οὐ μὴ ὑγιάσωσιν Codd. 22 (cum κατένωσι pro τὰ τενάγη), 23 (cum ἰαθῆ), 36, alii, et Theodoret., ex duplici versione vocis **וְיָבִיחַ**.

²⁷ Syro-hex. **וְיָבִיחַ**.

²⁸ Idem: + **וְיָבִיחַ**. Vid. Bernstein. in *Lex. ad Christom. Kirsch.* p. 232. Nimise temeritatis foret, Symmacho vocem Pythagoricam attribueret, ἐμπεφυσισόμενον ἦν.

²⁹ Hieron.: "Omnia lignumρονίφερον, sive, ut omnes voce consona transtulerunt, βρώσιμον." ³⁰ Codd. 22, 23 (cum οὐ pro δ), 36, alii, in textu: δ οὐκ ἀπορρήσεται (sic) τὸ φύλλον αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ παλαιωθῆ ἐπ' αὐτοῦ, ex duplici versione.

Cf. Psal. i. 3 in LXX. ³¹ Cod. Jes. Pronomen desideratur in Ald., Codd. 26, 49, aliis.

³² Duplex versio, τῆς καινότητος αὐτοῦ εἰς τοὺς μ. αὐτοῦ, est in Codd. 22, 23, 36, aliis, et Theodoret. Cod. Jes. in marg.: 'Ἐν ἄλλοις εἰς τοὺς μ. αὐτοῦ πρωτογενήσῃ. (Pro πρωτοβολῆσει, πρωτογενήσει (sic) est in Codd. 23, 51; πρωτοβολῆ γενήσει (sic) in Codd. 22, 48.)

³³ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (**וְיָבִיחַ**; cf. Hex. ad Job. xiv. 14). Vulgatum tuetur Hieron.: "Pro foliis, quae Hebraice dicuntur **וְיָבִיחַ** . . . LXX transtulerunt *ascensionem*."

³⁴ Syro-hex. **וְיָבִיחַ**. Solus Cod. 23 ante πρόσθεσις infert: Ἰωσήφ διπλοῦν σχοίνισμα. Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, quia Josephi duplicem funiculum habet, LXX transtulerunt, *augmentum funiculi*."

³⁵ Sic Ald., Codd. 49, 68, 87, 88, alii. Syro-hex. **וְיָבִיחַ**.

³⁶ Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 49, 68, 87, 88, alii. Syro-hex. **וְיָבִיחַ**.

Idem in marg. char. med. affert: **וְיָבִיחַ**, cui proxime accedit lectio Codd. 22, 23, 36, aliorum: Μααβ (s. Μααβ), Θηράς (s. ὁ Ἠφράς), 'Εφραϊμ, 'Ηλιάμ. (In voce **וְיָבִיחַ** syllabam primam **וְיָ**, a Bernsteinio in *Zeitschrift* etc. T. III, p. 410 variis modis tentatam, vestigium esse crediderim scripturae 'Ελδαμααμ, quam exhibent Codd. 22, 36, 48.)

Σαυνάν. Alia exempl. αύλαι του Θιχών.³⁷
Σ. αύλή ή μέση.³⁸

17, 18. : וְנָתַתְּ אֶת־הָאֲזִיָּוִת וְנָתַתְּ אֶת־הָאֲזִיָּוִת וְנָתַתְּ אֶת־הָאֲזִיָּוִת
וְנָתַתְּ אֶת־הָאֲזִיָּוִת. Versus aquilonem, et terminus
est Hamath: et sic habes latus septentrionale.
Et latus orientale. O'. και τὰ πρὸς ἀνα-
τολάς. ✕ Θ. κατὰ βορρᾶν, καὶ τὸ δριον
Αιμάθ, καὶ τὸ δριον βορρᾶ. κατὰ πρόσωπον
ἀνατολῶν.³⁹

19. מִתְמַר. A Thamar. O'. ἀπὸ Θαιμὰν ÷ και
φοινικῶνος.⁴⁰ Oί λοιποί: ἀπὸ Θάμαρ.⁴¹

מְרִיבוֹת מְרִיבוֹת. Usque ad aquas Meriboth (con-
tentionum). O'. ἕως ὕδατος Μαριμῶθ. 'O
Σύρος: ἕως ὕδατων ἀντιλογίας.⁴²

הֲרִיחָה. Hereditas. (Rectius pingitur הֲרִיחָה,
ad torrentem.⁴³) O'. παρεκτείνον. Σ. κλη-
ρουχία.⁴⁴

20. הַיָּם הַיָּם. O'. τῆς θαλάσσης, ✕ θαλάσσης.⁴⁵

22. הָאֲדָמָה. O'. Vacat. "Άλλος" και ἔσται.⁴⁶

22. וְיָפְלוּ. Cadent (sortes eorum). O'. φάγονται.
Alia exempl. ἔσονται.⁴⁷

Cap. XLVII. 20. ÷ ἕως εἰσόδου αὐτοῦ.⁴⁸ τὰ πρὸς
θάλασσαν ÷ 'Ημάθ.⁴⁹

CAP. XLVIII.

1. וְעִנְיָן. O'. τοῦ Αἰλάμ. Alia exempl. τοῦ Αὐνάν.¹
וְעִנְיָן. Una (portio). O'. μία. 'A. Σ. ἐν.²

8. וְעַד־תֵּימָת. Usque ad latus occidentale. O'.
Vacat. Alia exempl. ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν.³

וְהָיָה הַתְּרָוּמָה. Erit oblatio (territorium sa-
crum). O'. ἔσται ή ἀπαρχή. Σ. δώσετε τὴν
ἀπαρχήν.⁴

9. וְעַד־אַרְבָּעֵים. O'. εἴκοσι πέντε χιλιάδες. Alia
exempl. δέκα χιλιάδες.⁵

10. וְהָיָה הַתְּרָוּמָה וְהָיָה הַתְּרָוּמָה וְהָיָה הַתְּרָוּמָה
וְהָיָה הַתְּרָוּמָה. O'. και πρὸς θάλασσαν (alia exempl. add.
εὖρος; alia, πλάτος⁶) δέκα χιλιάδες ✕ και

³⁷ Sic Comp., Codd. 87, 88, et Syro-hex. (cum αύλή). Idem ad Θιχών in marg. char. med. affert: ***سول**, τοῦ Αὐνάν, quae scriptura est Codd. 22, 23, 36 (cum Αὐνάν), aliorum, et nullo modo cum **سول**, quod Bernsteinio l. c. in mentem venit, commutanda. ³⁸ Hieron.: "Domum autem, sive atrium *Thicon*, Sym. iuterpretatur, atrium *mediūm*." ³⁹ Cod. Jes., cum βορρᾶν in 2do loco pro βορρᾶ, quod ceteri omnes testantur. Sic sub aster. (cum **سول** pro Αιμάθ) Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui **سول** in textu, in marg. autem char. med. **سول** habet); et sine aster. Ald. (sine και posteriore), Codd. 22, 23, 36, alii. (Verba textus LXXviralis, και τὰ πρὸς ἀνατολάς, desunt in Ald., Codd. XII, 26, 68, 106, et Syro-hex.; in ceteris post ἀνατολῶν leguntur.) ⁴⁰ Ohelus est in Cod. 87, Syro-hex. ⁴¹ Hieron. De Locis Hebr. (Opp. T. III, p. 211): "Enam, terminus Damasci, sicut in Ezechiel [xlvii. 17, 19] legitur, ad orientem vergens a *Theman* et *Palmetis*; quae ceteri interpretes ediderunt, *Thamar*." ⁴² Theodoret.: ἕως ὕδατων ἀντιλογίας. οὕτω γὰρ τὸ Μαριμῶθ ὁ Σύρος ἡρμήνευσεν. Cod. 238 in marg.: ἕως ὕδατος ἀντιλογίας. Ad **سول** (sic) Syro-hex. scholium affert: Μαριμῶθ, ἀντιλογία (**سول**). Cf. ad Cap. xlviii. 28. ⁴³ Hieron. in Comment. ad Cap. xlviii. 28: "Pro quo LXX transtulerunt: *De Theman*, et aqua *Mariboth* *Caules*, hereditas usque ad mare magnum, illud est observandum, in Hebraico eundem ser-

monem *NEHELA*, quia ambiguus sit, et *hereditatem* sonare, et *torrentem*; et hic magis *torrentem* accipi debere, quam *hereditatem*. Iste est enim torrens [hodie *Wady el-Arish*] qui ingreditur mare magnum *Rhinocorurae*, ut ante jam diximus." ⁴⁴ Syro-hex. ***سول** **سول**. ⁴⁵ Sic Cod. 87, Syro-hex., et sine aster. Codd. XII, 23, 62, 88, 147. ⁴⁶ Sic Codd. 62, 147, qui aliorum interpretum, praesertim *Aquilae*, lectiones non raro in textum inferunt. ⁴⁷ Sic Codd. 22, 23, 48, alii, et Syro-hex. ⁴⁸ Cod. 87, Syro-hex.
CAP. XLVIII. ¹ Sic Codd. III (cum Αὐνάν), 22, 23, 36, alii. ² Hieron. ad v. 23: "Quod in quinque et septem tribubus semper in fine ponitur *una*, subintelligitur vel *pars*, vel *possessio*, vel *hereditas*; licet Aq. et Sym. interpretentur genere neutrali, τὸ δριον, quod significat *terminum*." Vult dicere, opinor, ad *ἐν* neutrale subaudiendum esse τὸ δριον, non, ut Drusius et Montefalconius ceperunt, pro τῶν ὀρίων (v. 2) hos interpretes vertisse τὸ δριον. Cf. ad v. 23. ³ Sic Ald., Codd. III, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ⁴ Syro-hex. ***سول** **سول**. ⁵ Sic Comp., Codd. 22, 23, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg. char. med.: εἴκοσι και [sic Codd. II, III] πέντε. ⁶ Prior lectio est in Ald., Codd. III, 36, 42, 49, aliis; posterior in Codd. XII, 22, 23, 26, aliis, et probabiliter in Syro-hex.

πρὸς ἀνατολὰς πλάτος δέκα χιλιάδες 4.⁷ καὶ πρὸς νότον (alia exempl. add. μῆκος⁸) εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες.

10. **וְהָיָה מִקְדָּשׁוֹ שְׁמִי**. *Eritque sanctuarium Iovae in medio ejus.* Ο'. καὶ τὸ ὄρος τῶν ἁγίων ἔσται ἐν μέσῳ αὐτοῦ. Σ. ἵνα ἢ τὸ ἅγιασμα κυρίου ἐν μέσῳ αὐτοῦ.⁹

14. **וְלֹא יִמָּוֶר**. *Nec permutabit.* Ο'. οὐδὲ καταμετρηθήσεται. *Ἄλλος οὐκ ἀλλαγθήσεται.¹⁰

וְלֹא יַעְבֹּר. *Nec transibit.* Ο'. οὐδὲ ἀφαιρεθήσεται (alia exempl. ἀφορισθήσεται¹¹).

וְרָחַק תִּשְׁוֶה. Ο'. τὰ πρωτογεννήματα τῆς γῆς. Θ. ἡ ἀπαρχὴ τῆς γῆς.¹²

15. **לֵה**. *Profanum.* Ο'. προτείσχισμα. 'Α. βέβηλον. Σ. Θ. λαϊκόν.¹³

וְלַמְּנָה. *In pomerium.* Ο'. εἰς διάστημα αὐτοῦ. Alia exempl. εἰς προάστεια αὐτοῦ.¹⁴

16. **וְזָפַת**. *Latus septentrionale.* Ο'. ἀπὸ τῶν πρὸς βορρᾶν. Σ. πρόσωπον.¹⁵

17. **וְזָפַת**. Ο'. διάστημα. Θ. ἀφόρισμα.¹⁶

18. **וְעַמָּתָא דְּהַרְוִימָא** (in priore loco). *Iuxta oblationem sacram.* Ο'. τὸ ἐχόμενον τῶν ἀπαρ-

χῶν τῶν ἁγίων. Σ. κατὰ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἁγίου. Θ. κατέναντι τῆς ἀπαρχῆς.¹⁷

20. **וְרַבְעִי**. *Quartam partem.* Ο'. τετράγωνον. Σ. τετραμερές.¹⁸

וְיָרַח. *In possessionem urbis.* Ο'. ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως. Σ. Θ. πρὸς τὴν κατάσχεσιν τῆς πόλεως.¹⁹

21. **וְשִׁנֵּי**. *Ante quinque.* Ο'. ✕ Θ. κατὰ πρόσωπον 4²⁰ ἐπὶ πέντε.

וְעַל. Ο'. ἐπὶ ✕ πρόσωπον 4²¹ πέντε.

וְשִׁנֵּי. Ο'. πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας. Σ. εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδων.²²

22. **וְיַמִּי**. Ο'. καὶ παρὰ τῶν Λευιτῶν. Alia exempl. καὶ ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῶν Λευιτῶν.²³

23. **וְיָרַח**. Ο'. μία. 'Α. Σ. ἕν.²⁴

28. **וְיָרַח**. *Ad latus meridionale versus austrum.* Ο'. [ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς]²⁵ ἕως τῶν πρὸς λίβα.

וְיָרַח. *Ad aquas Meribath (contentionis).* Ο'. καὶ ὕδατος Βαριμῶθ ('Α. διαδικασμοῦ. Σ. ἀντιλογίας²⁶). Aliter: Σ. ἐν ὕδατι κίκους.²⁷

⁷ Sic Syro-hex., et sine aster. Ald., Codd. XII (sine πρόσ), 22, 23, 26, alii. ⁸ Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 36, alii, et Syro-hex.

⁹ Syro-hex. **וְהָיָה מִקְדָּשׁוֹ שְׁמִי**. Codd. 22, 23, 36, alii, in textu: καὶ ἔσται τὸ ἅγ. κυρίου ἐν μέσῳ αὐτῶν.

¹⁰ Syro-hex. in marg. char. med. **וְלֹא יִמָּוֶר**. ¹¹ Sic Codd. 62, 147, et, ut videtur, Syro-hex., qui **וְלֹא יַעְבֹּר** vertit.

¹² Syro-hex. **וְרָחַק תִּשְׁוֶה**. ¹³ Hieron.: "Quod nos vertimus in *profanum*, pro quo Aq. βέβηλον, Sym. et Theod. λαϊκόν transtulerunt, LXX dixere *προτείσχισμα* [לֵה], quod *antemurale* possumus dicere."

¹⁴ Sic Codd. 22, 23, 36, alii, fortasse ex Symmacho. Cf. Hex. ad Jus. xiv. 4. xxi. 2.

¹⁵ Syro-hex. **וְזָפַת**. ¹⁶ Idem: **וְזָפַת**. Cf. ad Cap. xlv. 2.

¹⁷ Idem: **וְיָרַח**. In posteriore loco pro ai ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγίου Codd. 22, 23, 36, alii, habent: κατέναντι τῆς ἀπ. τοῦ ἁγίου. Cf. ad Cap. xlv. 6.

¹⁸ Syro-hex. **וְרַבְעִי**. ¹⁹ Idem: **וְיָרַח**. ²⁰ Cod. Jes. Sic in textu Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, et sub aster. Codd.

87, 88, Syro-hex. Hieron.: *contra faciem*. ²¹ Sic Codd. 87, 88, Syro-hex. (qui male pingit: ✕ ἐπὶ 4 πρόσωπον, consentiente etiam Cod. B), et sine aster. Ald., Codd. 22, 23, 26, alii. Hieron.: *contra faciem*.

²² Syro-hex. **וְשִׁנֵּי**. ²³ Sic Ald., Codd. III (sine καὶ), XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex.

²⁴ Pro hac nota hexaplari Montef., praeceunte Drusio, affert: **וְיָרַח** (v. 24). 'Α. Σ. τὸ ὄριον. Ο'. τῶν ὄριων, notans: "Hieronymus: de cuius sensu sine causa ambigit Drusios, ut quisque videre possit."

Sed vid. ad v. 1. ²⁵ Haec desunt in Comp., Codd. II, III, XII, 22, 23, 26, 36, aliis, et Syro-hex., e quibus Codd. 22, 23, 36, alii, non λίβα, sed θάλασσαν habent.

²⁶ Sic Montef., ex Hieronymo, ut videtur, in libello De Locis Hebr. (Opp. T. III, p. 250): "Mariboth, cuius meminit Ezechiel [xlvii. 19] dicens: *Usque ad aquam Mariboth*; pro quo Aquila, *lites*; Symmachus, *jurgia*, vel *contradictiones*, interpretantur." Concisius Euseb. in Onomastico: Μαριμῶθ. ἕως ὕδατος Μαριμῶθ, Ἰεζεκιήλ. 'Ακύλας' διαδικασμοῦ, ἀντιλογίας; ubi Symmachi nomen siletur. ²⁷ Syro-hex. **וְיָרַח**. Ad

30. פָּנִיָּהּ. *Exitus.* Ο'. αἱ διεκβολαί. 'Α. Σ.
Θ. αἱ διεξοδοί.²⁸

ἀπὸ τῆς ἡμέρας κύριος ἐκεῖ. Θ. ἀφ' ἡμέρας κυρίου ὄνομα ἐκεῖ.²⁹

35. פָּנֵי יְהוָה יִהְיֶה. *Ex hoc die Jova est ibi.*
Ο'. ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας γένηται, (alia exempl.
add. κύριος ἐκεῖ²⁹) ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς. Σ.

Cap. XLVIII. 1. κατὰ μέρος 'Ημὰθ ÷ αὐ-
λῆς ἄ.³¹ 34. ÷ καὶ ἄ πύλη 'Ασσήρ, μία ÷ καὶ ἄ
πύλη.³²

ⲙⲉⲛⲟⲩⲁ (non, ut Norberg., ⲙⲉⲛⲟⲩⲁ), νεῖκος, cf. Ezech.
iii. 8. Amos viii. 7 in Syro-hex. ²⁸ Hieron. ²⁹ Sic
Ald., Codd. III, 36, 42, alii, et Syro-hex. ³⁰ Syro-

hex. ⲙⲉⲛⲟⲩⲁ .l. + ⲙⲉⲛⲟⲩⲁ ⲙⲉⲛⲟⲩⲁ? ⲙⲉⲛⲟⲩⲁ .ⲙ
+ ⲙⲉⲛⲟⲩⲁ ⲙⲉⲛⲟⲩⲁ. ³¹ Cod. 87, Syro-hex.
³² Syro-hex.

DANIEL.

IN LIBRUM DANIELIS

MONITUM.

“*LECTOREM* admoneo (inquit Hieronymus Praefat. in Dan.) *Danielem non juxta LXX interpretes, sed juxta Theodotionem Ecclesias legere, qui utique post adventum Christi incredulus fuit; licet eum quidam dicant Ebionitam, qui altero genere Judaeus est. Sed et Origenes de Theodotionis opere in editione vulgata asteriscos posuit, docens defuisse quae addita sunt; et rursus quosdam versus obelis praenotavit, superflua quaeque designans. Cumque omnes Christi Ecclesiae tam Graecorum quam Latinorum, Syrorumque et Aegyptiorum hanc sub asteriscis et obelis editionem legant, ignoscant invidi labori meo, qui volui habere nostros quod Graeci in Aquilae et Theodotionis ac Symmachi editionibus lectitant. Et si illi in tantis divitiis doctrinarum non contemnunt studia hominum Judaeorum, cur Latina paupertas despiciat hominem Christianum, cujus si opus displiceat, certe voluntas recipienda est?*—Haec Hieronymus, cujus prostrema verba non carent difficultate, quae in *Praeliminaribus* [p. 64] excutietur. Cum autem, ut ille ait, Ecclesiae Danielem non secundum LXX, sed secundum Theodotionem legerent, hic contigit ut editio τῶν Ο' prorsus exciderit, et Theodotionis sola remanserit. Varias autem lectiones et interpretationes mutuati sumus ex codicibus et libris, quorum catalogum subjicimus.

“Codex Regius bombycinus, XIII saeculi, qui est Catena in Prophetas omnes, de quo in *Monitis* [ad Jesaiam et Jeremiam] supra.

“Codex antiquissimus, IX saeculi, Sangermanensis, olim Corbeiensis, Hieronymi in Danielem.

“Eusebius in *Demonstratione Evangelica* [Parisiis, 1628].

“Joannes Chrysostomus in Danielem, editus a Cotelerio anno 1661 [in libro qui inscribitur: *S. P. N. Joannis Chrysostomi Quatuor Homiliae in Psalmos*, etc. p. 65; necnon ab ipso Montefalcouio, *Opp.* Tom. VI, pp. 199–253].

“Hieronymus in Danielem editus a Joanne Martianaeco nostro [*Opp.* Tom. V, pp. 617–736, juxta edit. Vallarsii et Maffaeii].

“Theodoretus in Danielem [*Opp.* Tom. II, pp. 1053–1304].

“Polychronius ex *Catenis* [editus a Maio in *Scriptorum Veterum Nova Collectio*, Tom. I, P. II, pp. 105–160].

“*Chronicon Alexandrinum* [ad Cap. v. 12, 13].

“*Editionis Romanae et Drusii Notae.*—MONTEF.

In Codice (XII) Marchaliano, teste Holmesio, lectiones interpretum aliorum ad Danielelem, secundum Theodotionem scilicet editum, fere nullae notantur.

Nihil certius quam quod ipse Hieronymus in Comment. ad Cap. iv. 5 iterum tradit, *judicio magistrorum Ecclesiae editionem τῶν Ο' in hoc volumine repudiatam esse, et Theodotionis vulgo legi, quae et Hebraeo, et ceteris translatoribus congruit.* Quod igitur idem Hieronymus in Prologo testatur, *omnes Christi Ecclesias hanc sub asteriscis et obelis editionem legere*, non de privata peculiaris hujus voluminis lectione, quae Montefalconii in *Praeliminaribus* est sententia, intelligi oportet, sed de integra editione vulgata, sive LXXvirali, ab Origene recognita; quod opus Ecclesiis Graecorum, Latinorum, Syrorum, et Aegyptiorum probatum fuisse, et in suis cujusque linguis lectum, nemo jam nescit. Atque hoc quidem contra Montefalconium perspicue probat Vallarsius ad Prologi locum; sed causam suam nimis cupide agens, quum loco laudato affirmat S. Doctor, Origenem in editione vulgata asteriscos atque obelos de Theodotionis opere posuisse, id de singulari Danielis libro intelligi posse negat; qui enim id fieri potuit, ut de Theodotionis editione ad Theodotionis editionem (neque enim vulgata erat hujus libri alia) Origenes obelos poveret et asteriscos? Sed ut concedamus Theodotianeam hujus voluminis versionem non modo *vulgatae*, verum etiam *LXXviralis editionis* nomen improprie sibi adscivisse*, id non prohibet quominus Origenes, quem genuinam, sed repudiatam, Seniorum versionem in manibus habuisse constat, ei in praesenti, aequae ac in ceteris omnibus S. Scripturae libris, medicam manum admoveret. Quin immo ita eum non facere potuisse, sed fecisse, luculenter demonstrat ipsa libri Danielis Graeca versio LXXviralis, *obelis et asteriscis distincta*, quae cum diu intercidisse putabatur, tandem ex singulari codice Chisiano Romae anno 1772 edita est; quam post paucos annos excepit ejusdem libri versio Syriaca hexaplaris, seu potius tetraplaris, quae Medbolani anno 1788 lucem vidit. De his egregiis nostri operis subsidiis nunc breviter disserendum.

Graecae editionis titulus sic habet: *Δανιὴλ κατὰ τοὺς Ο' ἐκ τῶν τετραπλῶν Ὁριγένους. Daniel secundum LXX, ex Tetraplis Origenis nunc primum editus e singulari Chisiano codice annorum supra DCCC. Romae, typis Propagandae Fidei, MDCCLXXII.* Continet, praeter diu desiderata Graeca Danielis secundum LXX cum annotationibus singulis capitibus subjectis, et Theodotionis versionem ex eodem codice descriptam †, cum variis lectionibus ex

* Vid. Hex. ad Cap. ix. 24. xii. 3.

† Versioni Theodotionis in hoc codice praefigitur titulus plane singularis, ab Holmesio ne exscriptus quidem: ΤΟ ΕΙΡ ΑΓΓΥΠΙΝΟΣ ΔΑΝΙΗΛ, de quo vid. De Magistris in *Danielo secundum LXX*, pp. 125 sqq. Nimirum argumentatur, vel potius argutatur, V. D., honorifico hoc τὸ εἶρ, sive *angeli*, nomine Danielelem appellari, velut ceteros homines praetergressum, naturamque adeptum nobiliorem; idque non solum a suis, verum etiam a barbaris, modo

huc pertineat locus Athenaei XIV, p. 633 D, ubi inducitur Ἀγγάρης quidam, vatum (τῶν φιδῶν) celeberrimus, de Cyro sub figura ferae truculentae vaticinans: esse autem Ἀγγάρης Chaldaicum 𐤀𐤃𐤍 Graeca terminatione prolatum. Sed cum haec explanatio cum neutro articulo nullo modo consistere possit, magis verisimile est, verba, τὸ εἶρ ἄγγυπνος, merum esse scholium alieno loco appictum; quale ad Cap. iv. 10 Nobilius affert: τὸ δὲ εἶρ οὐδὲν ἕτερον ἢ ἐγγυγορῶς καὶ ἄγγυπνος ἐρμηνεύεται.

Vaticano codice quodam (non eo celeberrimo Vat. 1209, qui error est Holmesii) erutis, aliaque minoris momenti opuscula, *Apologiam sententiae Patrum de LXXvirali versione*, in quinque dissertationes distributam, quae dimidiam fere voluminis partem, pp. 307–632, occupat. Nomen editoris, cum a titulo usque ad colophonem nusquam appareat, ipse, ut videtur, ignorari voluit editor. Tantummodo in Praefatione p. xxxiv JOSEPHUM BLANCHINUM memorat, ut qui primus versionem Danielis LXXviralem in Chisiano codice latentem deprehenderit, et ad ipsum codicem edendum animum intenderit. Specimen quidem propositae editionis jampridem dederat ipse Blanchinus in *Vindiciis Canonicarum Scripturarum*, Tom. I, p. 279, praemissa notitia: “Igitur a sapientissimo et pientissimo viro, Domino Vincentio de Regibus presbytero reverendo, in Bibliotheca Apostolica interprete linguae sanctae, et in Graeca apprime versato, fiet valde accurata collatio laudati codicis Chisii cum insigni illo Vaticano, Xisti V Pont. Max. jussu in lucem edito, et ad singula loca, ubi aliquid interest inter utrumque, praecipuae afferentur editiones.” Haec non discrepant ab iis quae in Praefatione ad Ezechielem ab eodem Vincentio De Regibus ex dicto codice elaboratum fusius declaravit Josephus Coster; scilicet Vincentium ipsum codicis evulgandi propositum in animo concepisce, perque XXV annos in opere suscepto desudasse. “Ac primo quidem,” ut Costeri verbis utar, “totius codicis verba transcripsit, tum Latine vertit, denique versionem suam diligentissime comparavit cum antiquissimis codicibus, qui in Bibliotheca Vaticana et Barberina asservantur, et vero etiam variantes adjecit lectiones, quas notis eruditissimis illustravit. Hanc totam lucubrationem suam descripsit iterum, et in quatuor libros distribuit, quos typis mandasset, nisi si aeris ad expensas necessarij vetuisset inopia . . . Opportune vero factum est, ut per ea tempora Romae floreret Josephus Blanchinus . . . qui cum opibus satis abundaret, amico pollicitus est, sese expensas ad opus edendum necessarias soluturum, atque adeo nonnullas dissertationes adjecturum rem sacram attingentes, quas ipse elaborasset . . . Cum omnia praesto essent ut opus typis mandaretur, morbo confectus Blanchinus excessit e vita. Doluit sane V. De Regibus tum ob acerbissimum amici doctissimi interitum, tum vero etiam quod se a concepta edendi codicis spe repente dejectum sensit. Itaque sua sibi manuscripta retinuit, Blanchini dissertationes ad illius heredes transmisit. Haud ita multo post, vir quidam ex iis qui literatores haberi volunt, cum Blanchini bibliothecam et memoratas dissertationes coemisset, de ipsis illis suo nomine in lucem edendis cogitavit. Verum cum nulli plane usui futuras animadverteret, a Vincentii opere sejunctas, auctoris inire gratiam et familiaritatem studuit, eique persuasit, ut sibi manuscripta traderet ad codicem evulgandum . . . Paucis elapsis mensibus, De Regibus gravem in morbum incidit . . . quo miserrimo optimi senis statu in rem suam abusus callidus homo, primum librum, qui Danielis versionem comprehenderet, typis mandandum curavit anno 1772; ac licet non se scripsisset operis auctorem, tamen illud effecit, ut literariae ephemerides eximiis suum nomen laudibus extolleret.” Inter eos qui vulgarem de solo operis auctore opinionem sanxerunt, censendus est Bugatus noster, qui Danieli suo sic praefatus est: “Anni sunt decem et quinque, ex quo Graeca versio libri Danielis LXXII interpretum, diu multumque a sacris philologis expetita, magno cum eorum plausu edita Romae est a P. SIMONE DE MAGISTRIS, Oratorii eximio ornamento, ex singulari

codice annorum supra octingentos insignis Bibliothecae Chisianae. Diuturnum desiderium summamque expectationem abunde aedepol expleverunt egregiae annotationes, praeclarissima anecdota, doctissimaeque disceptationes a clarissimo Editore subjectae, in quibus cum singularis linguarum orientalium peritia, tum incredibilis quaedam perreconditae eruditionis varietas et copia maxime elucet." Idem p. xxix narrat: "De quibus [Romanae editionis erratis] quum doctissimum Editorem Romae consulerem, is candidissime mihi fassus est, Chisianum autographum, quo tempore ejus editio abs se curabatur, impervium sibi fuisse; seque usum esse recentissimo apographo, quod cl. Franciscus [Josephus] Blanchinus, primus quippe editionis auctor, paucis ante annis exarandum sibi curaverat."—E quibus omnibus justa conclusio hujuscemodi esse videtur; in opere laudato Blanchinum, Vincentium De Regibus, et Simonem De Magistris, suas quemque partes laudesque habuisse; quarum tamen certa et accurata distributio hodie nec fieri potest, nec si posset, operae pretium foret. Instat dies, quo non amplius decantabitur tritum illud, *Sic vos non vobis*; sed CUIQUE SUUM summus rerum humanarum Arbitrator assignabit.

Editionis Romanae textum leviter emendatum (e. g. *εβειδεῖς* pro *εβειδεῖς* Cap. i. 4) repetivit Holmesius, cum variis lectionibus e Cod. 88 (qui non est Chisianus modo laudatus, sed apographum ejus in usum Leonis Allatii factum, ut in Monito ad Ezechielem p. 766 probavimus) et *Latina translatione* versionis Syro-hexaplaris excerptis. Eundem textum denuo edidit, secundum versionem Syro-hexaplarum recognovit, annotationibus criticis et philologicis illustravit Henricus Augustus Hahn, Lipsiae 1845; quem potissimum ducem habuit Tischendorfius in altera editione Veteris Testamenti juxta LXX interpretes, ut tamen in textu emaculando interpreti omnium optimo Syro minus aequo tribuerit.

Tandem ventum est ad versionem Syro-hexaplarum, quae prodiit Mediolani anno 1788 sub titulo: *Daniel secundum editionem LXX interpretum ex Tetraplis desumptam. Ex Codice Syro-estranghelo Bibliothecae Ambrosianae Syriace edidit, Latine vertit, praefatione notisque criticis illustravit Caietanus Bugatus, S. Th. I. V. et Collegii Ambrosiani Doctor.* Vir eruditissimus condiciones sibi propositas, quas in Monito ad Psalmos p. 85 exscripsimus, summa fide observavit. Textum codicis accuratissime repraesentavit. Versio Latina, in qua ornanda Romanum interpretem Danielis Chisiani ut plurimum secutus est, fortasse hic illic castigatione eget. Annotationum scopus potissimus est Syriaci textus cum Chisiano collatio, ubi alter ab altero differre deprehenditur; ex qua collatione non exiguam segetem castigationum Chisianae lectionis sibi subnatam esse autumat. Ne quis vero errores omnes a se annotatos Chisiano codici ascribendos existimet, hujus *σφάλματα* ab editionis erroribus (quos neque numero neque gravitate comparandos esse cum iis quos cum ipso autographo communes habet, testatur) accurate distinxit, quod iterata ejusdem codicis collatione, dum Romae commoraretur, perficere potuit.

Quod superest, in Hexaplis nostris ad Danielelem digerendis, Theodotionis versionis, Ecclesiae auctoritati obsequentes, praerogativam tribuimus; cui textum LXXviralem, sive

qualem De Magistris et Holmesius eum ediderunt, sive emendatum, et, ubi lacunosus erat, expletum subjunximus, annexis, ubi exstabant, Aquilae et Symmachi lectionibus. Praeterea ad textum Theodotionis non spernendam variantium segetem, quae ceterorum interpretum, praesertim Aquilae, manum produnt, praebuit par librorum, qui in Catalogo Holmesiano sic designantur :—

62. Codex Biblioth. Collegii Novi in Academia Oxoniensi, in fol., saec. XIII, continue scriptus . . . Titulum initialem habet: Ἀρχὴ ἐξ καὶ δέκα προφητῶν κ.τ.ξ. . . Daniel inscribitur: Κατὰ Θεοδοσίωνα.
147. Codex Bibliothecae Bodleianae, olim Laud. K. 96, nunc Laud. Graec. 30. Continet libros Proverb., Ecclesiast., Cant. Cant., et Jobi, singulos cum Catena; etiam IV Prophetas majores, et XII Prophetas minores.

DANIEL.

CAPUT I.

2. **רְגַלְיָאֵן**. *In terram Sinear (Babyloniae).* Θ. εἰς γῆν Σενναάρ. Ο'. εἰς Βαβυλῶνα.¹

בְּיַת דְּתֵיבָאֵי וְכֵלֵי. *In domum deorum suorum; et vasa.* Θ. οἴκου (alia exempl. οἶκον, s. εἰς οἶκον²) τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ σκεύη. Ο'. ✕ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ σκεύη³.

3. **רַב־רֵצִי**. Θ. τῷ Ἀσφανεξ. Ο'. Ἀβιεσδρί.⁴

רַב־רֵצִי. *Praefecto eunuchorum suorum.* Θ. τῷ ἀρχιευνούχῳ αὐτοῦ. Ο'. τῷ ἑαυτοῦ ἀρχιευνούχῳ. Ἀλλος διδασκάλῳ εὐνούχων αὐτοῦ.⁵

עִבְרִיִּים. *Et e primis tribus.* Θ. καὶ ἀπὸ τῶν φορθομῖν. Ο'. καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων.⁶

'A. ἐκλεκτῶν. 'A. (juxta ed. 2^{dam}) . . τυράνων. Σ. Πάρθων. 'Ο' Ἐβραῖος τῶν εὐγενῶν.⁸

4. **בְּיַת דְּתֵיבָאֵי**. *In palatio regis.* Θ. ἐν τῷ οἴκῳ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.⁹ Ο'. ἐν τῷ οἴκῳ ('A. Σ. ἐν τῷ ναῶ¹⁰) τοῦ βασιλέως.

רְפָר. *Literas.* Θ. Ο'. γράμματα. 'A. βιβλίον.¹¹

8. **בְּיַת דְּתֵיבָאֵי**. *Ut ne pollueret se cupidinis regis.* Θ. ὡς οὐ μὴ ἀλισγηθῆ (alia exempl. τοῦ μὴ ἀλισγηθῆναι¹²) ἐν τῇ τραπέζῃ τοῦ βασιλέως. Ο'. ὅπως μὴ ἀλισγηθῆ ἐν τῷ δείπνῳ τοῦ βασιλέως. Σ. ἵνα μὴ μανθῆ διὰ τῆς τροφῆς τοῦ βασιλέως.¹³

10. **עִבְרִיִּים**. *Tetricos.* Θ. σκυθραπά. Ο'. διατετραμμένα καὶ ἀσθενῆ. 'A. κατεστραμμένα.¹⁴

CAP. I. ¹ Cod. 87: εἰς Βαβυλῶνα εἰς γῆν Σενναάρ, invito Syro-hex., qui **לח** tantum habet. Ad Σενναάρ Nobil. affert: Schol. Βαβυλῶνος; unde Montef.: "Ἄλλος εἰς γῆν Βαβυλῶνος." ² Prior lectio est in Ald., Codd. III, 34, 62; posterior in Codd. 42, 49, 232. ³ Syro-hex. In Cod. 87, absente asterisco, metobelus tam post αὐτοῦ, quam post σκεύη appictus est. ⁴ Cod. 87. Syro-hex. **רַב־רֵצִי**. Montef. e Reg. bombyc. affert: "Ἄλλος Ἀβιεσδρί διδασκάλῳ εὐνούχων αὐτοῦ. Hieron.: "Pro *Asphanes* in editione vulgata Ἀβιεσδρί [Cod. Vat. ABHICAPI; Sangerm. *Abiesri*] scriptum reperi." ⁵ Reg. bombyc. Syro-hex. in marg. sine nom.: **רַב־רֵצִי**. "Lectiones, quae absque interpretis nomine occurrunt, plerumque sunt Theodotianis, uti conferenti patebit. Hanc tamen, textum Hebraicum presse sequentem, Aquilae esse censeo."—*Bugatus*. Cf. ad Cap. ii. 14. ⁶ Cod. 87, teste De Mag. Syro-hex. **עִבְרִיִּים**. Cod. 88 affert: καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων καὶ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν. ⁷ Hieron.: "Pro φορθομ-

μιν, quod Theod. posuit, LXX et Aq. *electos* transtulerunt, Sym. *Partios*, pro verbo nomen gentis intelligens; quod nos juxta editionem Hebraeorum quae κατ' ἀκρίβειαν legitur [h. e. Aquilae alteram], in *tyronnos* vertimus, maxime quia praecedat, *de regio aetiva*." Nobil. affert: Schol. Πάρθων. Minus probabiliter Theodoret.: ὁ δὲ Σ. τὸ πορθμῖν ἐπιλέκτους ἡμῆμευσε. ⁸ Reg. bombyc. ⁹ Ed. Rom. Reprobant ἐν τῷ οἴκῳ Codd. III, 106, 233; ἐνώπιον autem (superpositum in Cod. II) abest a Codd. 22, 23, 26, aliis. ¹⁰ Syro-hex. **רַב־רֵצִי**. Cf. Hex. ad Psal. xiv. 9. ¹¹ Idem: **רַב־רֵצִי**. Cf. ad v. 17. ¹² Sic Codd. 23, 36, alii, Theodoret. ¹³ Syro-hex. **רַב־רֵצִי**. Nobil. affert: Schol. μανθῆ; et sic Cod. 233 in marg. ¹⁴ Syro-hex. **עִבְרִיִּים**. Mox ad καταδικασθῆτε Nobil. affert: Schol. καταδικασθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως ποιήσῃτε; unde Montef. edidit: "Ἄλλος καταδικασθῆναι ποιήσῃτε.

10. **מִן־הַיְלָדִים וְעַד־הַזְּקֵנִים**. *Prae adolescentibus qui coaevi vestri sunt*. Θ. παρὰ τὰ παιδάρια τὰ συνήλικα ὑμῶν. Ο'. παρὰ τοὺς συντρεφόμενους ὑμῖν νεανίας τῶν ἀλλογενῶν.¹⁵

12. **דָּן**. *Exprobra*. Θ. Ο'. πείρασον. "Ἄλλος δοκίμασον."¹⁶

מִן־הַדְּמָיוֹת. *De oleribus*. Θ. ἀπὸ τῶν σπερμάτων (alia exempl. add. τῆς γῆς¹⁷). Ο'. ἀπὸ τῶν ὀσπρίων τῆς γῆς.

14. **וַיִּנְסֶי**. *Et exprobrauit eos*. Θ. Ο'. καὶ ἐπείρασεν αὐτούς. "Ἄλλος καὶ ἐδοκίμασε τὴν εἰδέαν αὐτῶν."¹⁸

15. **וְעַד־יָמֵי יָמֵי**. Θ. καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν δέκα ἡμερῶν. Ο'. μετὰ διὰ τὰς δέκα ἡμέρας.¹⁹

וְיָבִישׁוּ בָּשָׂרָא. *Et ipsi pinguiiores carne*. Θ. καὶ ἰσχυραὶ (alia exempl. καὶ αὐτοὶ ἰσχυροὶ²⁰) ταῖς σαρκὶν ὑπέρ. Ο'. καὶ ἡ ἕξις τῶν σωμάτων κρείσσων.

17. **בְּכָל־סֵפֶר**. *In omnibus literis*. Θ. ἐν πάσῃ γραμματικῇ. Ο'. ἐν πάσῃ γραμματικῇ τέχνῃ. 'Α. ἐν παντὶ βιβλίῳ.²¹

18. **לְפָנַי נִבְדָּנְשָׁר**. Θ. ἐναντίον Ναβουχοδονόσορ. Ο'. πρὸς τὸν βασιλέα Ναβουχοδονόσορ. "Ἄλλος πρὸς Ναβουχοδονόσορ."²²

20. **עַל־כָּל־לְחָרְחָלֵי־מַגֵּי וְעַל־כָּל־מַגֵּי**. *Super omnes magos et incantatores*. Θ. παρὰ πάντας τοὺς ἑπαοιδούς καὶ τοὺς μάγους. Ο'. ὑπὲρ τοὺς σοφιστὰς καὶ τοὺς φιλοσόφους.²³

Cap. I. 17. Ο'. ÷ καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ²⁴ 20. ÷ σοφωτέρους²⁵. ÷ καὶ ἐδόξασεν αὐτούς—καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ²⁶

CAP. II.

1. **וַיִּזְדָּקְוּ רִחוּ וְיָוִי וְיָוִי**. *Et commotus est spiritus ejus, et sompnus ejus fuerat (esse desierat) super eo*. Θ. καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο (alia exempl. ἀπεγένετο¹) ἀπ' αὐτοῦ ('Α. ἐπ' αὐτόν²). Ο'. καὶ παραχθῆναι ἐν τῷ ἐνυπνίῳ αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ. Σ. καὶ διηπύρει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὕπνος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ.³

2. **לְמַגֵּי**. *Magos*. Θ. Ο'. τοὺς ἑπαοιδούς. Οἱ λοιποὶ ὁμοίως.⁴

3. **וְיָדַעְתִּי רִחוּ וְיָוִי**. *Et commotus est spiritus meus, ut sciam sompnium*. Θ. καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμά μου τοῦ γνῶναι τὸ ἐνύπνιον. Ο'. καὶ ἐκινήθη μου τὸ πνεῦμα· ἐπιγνῶναι οὖν θέλω τὸ ἐνύπνιον. Σ. διαπορῶ ἐν τῇ ψυχῇ μου τοῦ γνῶναι τὸ ἐνύπνιον.⁵

4. **לְעַלְמֵי**. Θ. εἰς τοὺς αἰῶνας. Ο'. τὸν αἰῶνα.⁶

¹⁵ Cod. 87. *Reprobat τῶν ἀλλογενῶν* Syro-hex. ¹⁶ Schol. apud Nobil, et Cod. 36 in marg. alia manu. ¹⁷ Sic

Camp., Ald., Codd. III, XII, 26, 34, 36, alii, et Chrysost. (In v. 16 ad σπέρματα Nobil. affert: Schol. ὀσπρια; quae non est nisi versio LXXvivalis.) ¹⁸ Montef., qui *ιδέαν*

scribit. Rectius, ut videtur, quasi scholium affert Nobil. Cod. 136 in marg.: καὶ ἔδοκ. τὴν ἰδίαν (sic) αὐτῶν. (Scripturam *εἰδέαν*, a Parsonio ne memoratam quidem, passim

tuentur Codd. Vat., Alex.) ¹⁹ Syro-hex. In Cod. 87 particula abest. ²⁰ Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Chrysost.,

Theodoret. Lectio καὶ ἰσχυροὶ est in Codd. II (a 1ma manu), III, 106. ²¹ Polychron. apud Mai. S. V. N. C.,

T. I, P. II, p. 107. Montef. notat: "'Α. ἐν παντὶ τῷ βιβλίῳ. MS. Reg. ex Polychronio." Hieron.: "In omni libro et

scientia; pro quo Sym. [immo LXX] interpretatus est, *artem grammaticam*." Nobil.: Sch. ἐν παντὶ τῷ βιβλίῳ (sic). Tandem Syro-hex. **בְּכָל־סֵפֶר**.

²² Montef. ex

Chrysostomo. Est mera lectio LXXvivalis. ²³ Cod. 87,

Syro-hex. Hieron.: "Pro *hariolis et magis*, vulgata editio *sophistas et philosophos* transtulit." ²⁴ Syro-hex. In

Cod. 87 metobelus tantum pingitur. ²⁵ Cod. 87, Syro-hex.

CAP. II. ¹ Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Theodoret. ² Syro-hex. **וְיָדַעְתִּי**.

³ Idem: **וְיָדַעְתִּי**. Nobil. ad v. 3 affert: Σ. καὶ διηπύρει; quae lectio ad v. 1 potius pertinet,

testante etiam Polychronio apud Mai. l. c. Ad ἐγένετο Cod. 36 in marg. habet ἀπέστη. ⁴ Hieron.: "Quos nos

hariolos, ceteri *ἑπαοιδούς* interpretati sunt, id est, *incantatores*." Ad τοὺς ἐπ., καὶ τοὺς μάγους, καὶ τοὺς φαρμακοὺς, Nobil. e Polychronio affert: 'Ο Σύρος συντόμως λέγει, τοὺς

σοφούς τῆς Βαβυλώνας. ⁵ Syro-hex. **וְיָדַעְתִּי**. ⁶ Cod. 87.

Syro-hex. **לְעַלְמֵי**, quo auctore Holmesius et Habnuius

- 5. מְלִיכָא מִנִּי אֲבִיִּי. *Res a me abiit (e memoria excidit). Aliter: Verbum (mandatum) a me processit.* Θ. ὁ λόγος ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστη. Ο'. ✕ ὁ λόγος ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστη 4.⁷
- 6. הַיְיָ... לְחַן. *Propterea... ostendite mihi.* Θ. πλὴν... ἀπαγγεῖλατέ μοι. Ο'. δηλώσατε οὖν μοι.⁸
- 8. מִנִּי אֲבִיִּי. Θ. Ο'. ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ. 'Ο Σύρος' ἀπατᾷ με.⁹
- 9. וְיָדַע. *Ut sciam.* Θ. καὶ γνώσομαι. Ο'. τότε γνώσομαι.¹⁰
- 10. כָּל-קָבֵל הִי כָל-מְלִיכָא רַב וְשְׁלִיט מְלִיכָא כְדָנָה לְהַשִּׁיב לָהּ. *Quam ob causam nullus rex, quamvis magnus et potens, rem talem quaesivit.* Θ. καθότι πᾶς βασιλεὺς μέγας καὶ ἀρχῶν ῥῆμα τοιοῦτον οὐκ ἐπερωτᾷ. Ο'. καὶ πᾶς βασιλεὺς καὶ πᾶς δυνάστης τοιοῦτο πρᾶγμα οὐκ ἐπερωτᾷ. Σ. ἀλλ' οὐδέ τις βασιλεὺς ἢ μέγας ἢ ἔξουσιαστής ῥῆμα τοιοῦτον ἐρωτᾷ.¹¹
- 14. רַב-שָׂרְפָיָהּ. *Praefecto carnificum (satellitum regis).* Θ. Ο'. τῷ ἀρχιμαγεύῳ. 'Α. διδασκάλῳ mactatorum.¹²
- 15. עָנָה וְאָמַר לְאַרְיֹחַ שְׁלִישִׁי דִּי-מַלְכָּא. *Orsus est et dixit Ariocho principi regis.* Θ. ἀρχῶν τοῦ βασιλέως. Alia exempl. praemitt. καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, λέγων.¹³ Ο'. καὶ ἐπυνθάνετο αὐτοῦ, λέγων ✕ ἀρχῶν τοῦ βασιλέως 4.¹⁴

- Σ. εἶπε δὲ τῷ Ἀριώχῳ ᾧ ἐπετρέπη ἡ ἔξουσία (8. τῷ ἐπιτετραμμένῳ τὴν ἔξουσίαν) παρὰ τοῦ βασιλέως.¹⁵
- 16. אֲדַלְּכָהּ. *Ad indicandum.* Θ. ἀναγγεῖλη. Ο'. καὶ δηλώσει.¹⁶
- 18. מִבְּרַחֲמֵי רַחֲמֵי. *Ut misericordiam peterent.* Θ. καὶ οἰκτιρμούς ἐζήτουν. Ο'. καὶ παρήγγειλε νηστείαν καὶ δέησιν, ✕ καὶ τιμωρίαν ζητῆσαι 4. Σ. ὑπὲρ τοῦ ἐρωτῆσαι οἰκτιρούς.¹⁷
- 20. עָנָה וְאָמַר דָּנִיֵּאל. Θ. Δανιήλ, καὶ εἶπεν. Ο'. καὶ ἐκφωνήσας εἶπεν. Σ. καὶ λαλῶν Δανιήλ εἶπεν.¹⁸
- מְבִרָהּ. *Et potentia.* Θ. καὶ ἡ σύνεσις. Alia exempl. add. καὶ ἡ ἰσχὺς.¹⁹ Ο'. καὶ ἡ μεγαλωσύνη.
- 21. דָּבָר. Θ. διδούς. Ο'. καὶ διδούς.²⁰
- 24. כָּל-קָבֵל דָּנִיֵּאל עָלַי. *Propterea Daniel ingressus est.* Θ. καὶ (alia exempl. add. εὐθέως²¹) ἦλθε Δανιήλ. Ο'. εἰσελθὼν δὲ Δανιήλ. Σ. ἐκ τούτου Δανιήλ εἰσῆλθε.²²
- 25. דִּי שְׂרָפָהּ מְלִיכָא יְהוּדָה. *Qui interpretationem regi indicabit.* Θ. βοτῆς τὸ σύγκριμα τῷ βασιλεῖ ἀναγγελεῖ. Ο'. ὅς τῷ βασιλεῖ δηλώσει ἕκαστα. Σ. (ὅς) τὴν ἐπίλυσίν σου, βασιλεῦ, δηλώσει.²³
- 27. גְּזָרִין. *Deficientes (astrologi).* Θ. γαζαρηνῶν. Ο'. καὶ γαζαρηνῶν. Σ. οὐδέ θυτῶν.²⁴
- 28, 29. מָדָה הִי לְהוֹנָה בְּאֶרְצָהּ יוֹמֵי חַלְמָה. *Quia interpretatio est eius a rege in diebus visionum.* Θ. ἡ ἐρμηνεία αὐτῆς ἐστὶν ἀπὸ τοῦ βασιλέως ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ὄψεως. Ο'. ἡ ἐρμηνεία αὐτῆς ἐστὶν ἀπὸ τοῦ βασιλέως ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ὄψεως.²⁵

emendationem minus necessariam eis τὸν αἰῶνα admiserunt. Cf. Jesai. xxv. 2. Zach. i. 5. ⁷ Sic Cod. 87, Syro-hex. ⁸ Syro-hex. In Cod. 87 οὖν abest. ⁹ Nobil. ex Apollinario. "Hoc suspectum habet Drusus; at non semel Syrus interpres a litera, immo nonnunquam a sensu discedit."—Muntzf. ¹⁰ Syro-hex. לְחַן נִבְּרָהּ. In Cod. 87 τότε abest. ¹¹ Syro-hex. כָּל-קָבֵל הִי כָל-מְלִיכָא רַב וְשְׁלִיט מְלִיכָא כְדָנָה לְהַשִּׁיב לָהּ. (Mox v. 11 in versione Theod. post σαρκὸς Cod. 87 e LXX infert: ✕ ὅθεν οὐκ ἐνδέχεται (sic De Mag., sed in altero textu ἂν δέχεται, invitis Cod. 88, Syro-hex.) γενέσθαι καθάπερ οἴαι 4; et sic sine aster. Codd. 22, 23, 36, alii.) ¹² Idem: ./. ¹³ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, alii, et Chrysost. ¹⁴ Cod. 87, Syro-hex. ¹⁵ Syro-hex. εἶπε δὲ τῷ Ἀριώχῳ ᾧ ἐπετρέπη ἡ ἔξουσία.

• אֲדַלְּכָהּ. Hieron. Hebraea vertit: Et interrogavit eum qui a rege acceperat potestatem. ¹⁶ Syro-hex. אֲדַלְּכָהּ. In Cod. 87 δηλώσει exaratum. ¹⁷ Syro-hex. מִבְּרַחֲמֵי רַחֲמֵי. ¹⁸ Idem: עָנָה וְאָמַר דָּנִיֵּאל. ¹⁹ Sic Comp., Codd. III, 22, 26, alii, et Chrysost. ²⁰ Syro-hex. Copula deest in Cod. 87. ²¹ Sic Codd. 22, 34, 36, alii. ²² Syro-hex. עָנָה וְאָמַר דָּנִיֵּאל. ²³ Idem: דִּי שְׂרָפָהּ מְלִיכָא יְהוּדָה. ²⁴ Idem: מָדָה הִי לְהוֹנָה בְּאֶרְצָהּ יוֹמֵי חַלְמָה. Hieron.: "Pro haruspiciibus, quod nos vertimus, in Hebraeo Gazarenos habet, quod solus Sym. θύρας [MSS. θύρας, teste Vallarsio, ante quem edebatur θύας] interpretatus est, quos Graeci solent ἡπατοσκοπούς appellare, qui exta inspiciunt, ut ex his futura praedicant." Cf. ad Cap. iv. 4.

41. **מְנַעְבְּרָא**. *Et digitus ejus*. Θ. και τοὺς δακτύλους. Ο'. ✕ και τοὺς δακτύλους 4.³⁸

וּמִן נֶבֶךְ הַיְּרִיבִים לְהוֹלִיבֵי. *Et de dentitie ferri erit in eo*. Θ. και ἀπὸ τῆς βίξης τῆς σιδηρᾶς ἔσται ἐν αὐτῇ. Ο'. (ἔσται) ἀπὸ τῆς βίξης τῆς σιδηρᾶς ἔσται ἐν αὐτῇ.³⁹ 'Α. Σ. και ἐκ τοῦ φυτοῦ τοῦ σιδήρου...⁴⁰

42. **מְרַבָּע**. *Pars*. Θ. μέρος τι. Ο'. μέρος [δέ] τι.⁴¹

43. **בְּזַרְעָא**. *Cum semine*. Θ. ἐν σπέρματι. Ο'. εἰς γένεσιν.⁴²

45. **וּמִן תְּרַחֲטָא**. *Et comminuit*. Θ. και ἐλέπτυνε. Ο'. και συνηλοίησε.⁴³

46. **וּמִן תְּרַחֲטָא**. *Cecidit super faciem suam*. Θ. ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον. Ο'. πεσὼν [ἐπὶ πρόσωπον] χαμαί.⁴⁴

וּמִן תְּרַחֲטָא. *Et fertum et sufficientia jussit libare ei*. Θ. και μαναὰ και εὐωδίας εἶπε σπεῖσαι αὐτῷ. Ο'. και ἐπέταξε θυσίας και σπονδὰς ποιῆσαι αὐτῷ. 'Α. και δῶρα εὐωδίας... Σ. και δῶρα και θρησκείας συντελέσαι αὐτῷ.⁴⁵

47. **וּמִן תְּרַחֲטָא**. *Et dominus regum*. Θ. και κύριος τῶν βασιλέων. Ο'. και κύριος τῶν βασιλέων.⁴⁶

48. **וּמִן תְּרַחֲטָא**. *Et principem*

praefectorum super omnes sapientes (magos) Babylonis. Θ. και ἄρχοντα σατραπῶν ἐπὶ πάντας τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος. Ο'. και ἀπέδειξεν αὐτὸν ἄρχοντα και ἡγούμενον πάντων τῶν σοφιστῶν Βαβυλωνίας. Σ. ὑπαρχον τῶν στρατηγῶν τῶν ἐπὶ τῶν σοφῶν Βαβυλῶνος.⁴⁷

Cap. II. 8. Ο'. ÷ καθάπερ οὖν προστέταχα, οὕτως ἔσται 4. 9. ÷ και τὴν τούτου σύγκρισιν δηλώσητε 4. ÷ δ τὴν νύκτα ἐώρακα 4. 11. ÷ και ἐπίδοξος 4. 18. ÷ και τιμωρίαν ζητῆσαι 4. 38. ÷ και τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης 4. 48. ÷ Ναβουχοδονόσορ 4.⁴⁸

CAP. III.

1. **וּמִן תְּרַחֲטָא**. *Dura*. Θ. Δευρᾶ. Ο'. τοῦ περιβόλου.¹ Σ. Δευραῦ.²

2. **וּמִן תְּרַחֲטָא**. *Et praefectos (provinciarum), judices primarios, thesaurarios, legis peritos, jurisconsultos, et omnes magistratus provinciarum*. Θ. και τοὺς τοπάρχας, ἡγούμενους, και τυράννους, και τοὺς ἐπ' ἔξουσιῶν, και πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν χωρῶν. Ο'. τοπάρχας, και ὑπάτους, διοικητὰς, και τοὺς ἐπ' ἔξουσιῶν κατὰ χώραν, και πάντας τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην. Σ. και τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἐπὶ τῆς

Cod. 87. absente cuneolo. Syrus pingit: ✕ και ἡ σιδήρος 4.

³⁸ Cod. 87. Syro-hex. ✕. ³⁹ Syro-hex.

Haec, ἀπὸ—ἔσται desunt in Cod. 87 propter homoeoteleuton.

⁴⁰ Syro-hex. . . .

⁴¹ Cod. 87. Particulam damnat Syro-hex. ⁴² Syro-hex.

in marg. sine nom.: ἐν σπέρματι. ⁴³ Sic Cod. 87. Syro-hex.

⁴⁴ Cod. 87. "Syr. Mediol. om. χαμαί."—Holmes. Immo Syrus tantum affert: . . .

⁴⁵ Syro-hex. . . .

⁴⁶ Syro-hex. . . .

⁴⁷ Syro-hex. . . .

⁴⁸ Cod. 87, Syro-hex.

CAP. III. ¹ Cod. 87. Syro-hex. . . .

ad 4 Reg. xi. 8), et in marg. ΠΕΡΙΔΟΛΟΝ (sic). Hieron.:

"Pro Dura Theodotio Deira, Sym. Duraui, LXX περίβολου

traustuleruot, quod nos tivararium, vel conclusum locum

dicere possumus." (Paulo ante pro edito, τὸ ὄ. αὐτῆς πηχῶν

ἐξ, legendum e Codd. 87, 88, et Syro-hex. τὸ ὄ. αὐτῆς πηχῶν ἐξ, moneote Bugato

p. 134.) ² Hieron., apud quem olim edebatur Duraui

(Cod. Sangerm. Duraui), ubi lineolam accentum indicare

probabiliter conjecit Montef.

mutatur cum **פְּרָאֵסָא** Coloss. ii. 18 in Pesch.

⁴⁰ Ad κύριος Syro-hex. in marg. **כְּרִימָא**.

Ad Theodotionem Comp., Codd. III, 26, 33, alii: και κύριος τῶν κυρίων, και βασιλεὺς τῶν β.

⁴⁷ Syro-hex. . . .

⁴⁸ Cod. 87, Syro-hex.

γνώσεως, τοὺς γαβδαρηνῶν, τοὺς θαβδαρηνούς, τοὺς θαβθαίους, καὶ πάντας τοὺς ἐξουσιάζοντας (β. πάσας τὰς ἐξουσίας) τῶν πόλεων.³

2. מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר יָקַם הַיָּהוּ. *Quam erexit N. rex.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἥς ἔστησε N. ὁ βασιλεύς.⁴ Ο'. ἦν ἔστησε N. ὁ βασιλεύς.

3. מִלְּצַר—יָקַם הַיָּהוּ. Θ. καὶ συνήχθησαν— ὁ βασιλεύς. Ο'. ✕ τότε συνήχθησαν ὑπάτοι, στρατηγοί, τοπάρχαι, ἡγούμενοι, τύραννοι, μεγάλοι ἐπ' ἐξουσιῶν, καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν χωρῶν, τοῦ ἔλθειν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνας ἥς ἔστησε N. ὁ βασιλεύς.⁵

מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר יָקַם הַיָּהוּ יָקַם הַיָּהוּ אֲנִי מִלְּצַר. *Et stantes erant ante statuam, quam erexit N.* Θ. καὶ εἰστήκεισαν ἐνώπιον τῆς εἰκόνας. Alia exempl. add. ἥς ἔστησε N.⁶ Ο'. ÷ οἱ προγεγραμμένοι ✕ καὶ ἔστησαν κατέναντι τῆς εἰκόνας ✕ ἥς ἔστησε N.⁷

5. סִמְפוֹנְיָהוּ. *Symphonia (instrumentum musicum).* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ συμφωνίας.⁹ Ο'. συμφωνίας.

6. מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר. *Illico.* Ο'. ✕ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.⁸

7. הַיָּהוּ יָקַם הַיָּהוּ. *Propterea.* Θ. Vacat. Ο'. κατέναντι τούτου.¹⁰

9. מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר יָקַם הַיָּהוּ. *Orsi sunt et dixerunt Nabuchodonosor regi.* Θ. τῷ βασιλεῖ. Alia exempl. καὶ ἀποκριθέντες εἶπον τῷ βασιλεῖ N.;¹¹ alia, καὶ ὑπολαβόντες εἶπον N. τῷ βασιλεῖ.¹² Ο'. καὶ ὑπολαβόντες εἶπον ✕ N. τῷ βασιλεῖ.¹³

11. מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר. *In medium fornacis.* Θ. Ο'. εἰς τὴν κάμινον. 'Α. εἰς μέσον τῆς καμίνου.¹⁴

12. מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר. *Super negotia provinciae.* Θ. ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς χώρας. Ο'. ἐπὶ τῆς χώρας. 'Α. ἐπὶ τὸ ἔργον τῆς χώρας. Σ. ἐπὶ τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως.¹⁵

מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר יָקַם הַיָּהוּ. *Non habuerunt tui, rex, rationem.* Θ. οὐχ ὑπήκουσαν, βασιλεῦ, τῷ δόγματί σου. Ο'. οὐκ ἐφοβήθησάν σου τὴν ἐντολήν. 'Α. οὐκ ἔθεντο ἐπὶ σέ, βασιλεῦ, γνώμην.¹⁶

14. מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר. *Et statuam.* Θ. Ο'. καὶ τῇ εἰκόνι. Σ. οὐδὲ τῷ ἀνδριάντι.¹⁷

15. Ο'. ✕ σύριγγός τε— καὶ συμφωνίας.¹⁸

21. מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר. *In femoralibus.* Θ. σὺν τοῖς σαραβάροις αὐτῶν. Ο'. ἔχοντες τὰ ὑποδήματα αὐτῶν. 'Α. (ἐν) τοῖς σαραβάροις (αὐτῶν). Σ. ἐν ταῖς ἀναξυρίσιν αὐτῶν.¹⁹

³ Syro-hex. מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר יָקַם הַיָּהוּ. Ad מִלְּצַר, scholium est philologicum: מִלְּצַר מִלְּצַר. Keilicet forma מִלְּצַר referenda est ad מִלְּצַר, hariolus, qui etiam Graccis est γνώστης (e.g. 4 Reg. xxi. 6). Eodem pertinet Symmachi effatum Jesai. xlvii. 10. ἡ γνώσις σου αὐτῇ ἐξηπάτησέ σε, ubi γνώσις, ut h. l., in malam partem de artibus magicis intelligenda. ⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 33, alii. ⁵ Cod. 87, Syro-hex. Verba τοῦ εἰθεῖν, quae leguntur in Hebraeo et Cod. 87, etiam apud Theod. juxta Codd. 22, 23, 34, alios, non agnoscit Syro-hex. ⁶ Sic Comp., Codd. III, 33, 34, alii. ⁷ Sic Syro-hex. Cod. 87 affert: + καὶ ἔστησαν οἱ προγεγραμμένοι (sine metohelo) κατέναντι κ.τ.ε. ⁸ Sic Comp., Codd. III, 22, 23, alii. ⁹ Cod. 87 (sine metohelo), Syro-hex. Est versio Theodotionis. Similiter v. 7: Ο'. ✕ σύριγγός τε— καὶ ψαλτηρίου ✕; et in fine: ✕ ὁ βασιλεύς ✕. ¹⁰ Cod. 87, Syro-hex. (qui in marg. notat: "κατέναντι τούτου, h. e. coram Nabuchodonosor"). Haec, kat. τούτου, in textum Theodotionis inferunt Codd. 22, 34,

alii. Cf. ad Cap. iv. 15. ¹¹ Sic Codd. 22, 34, alii. ¹² Sic Comp., Codd. III (cum υποβαλόντες), 23, 35, alii. ¹³ Cod. 87, Syro-hex. Idem ad v. 10 pingunt: ✕ σύριγγός τε καὶ σαμβύκης, κιθάρας (Θ. καὶ καθίρας, σαμβύκης, ut in Hebraeo) καὶ (καὶ om. Cod. 87) ψαλτηρίου ✕. ¹⁴ Syro-hex. מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר. ¹⁵ Idem: מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר. (Ad מִלְּצַר cf. Tobit i. 21 in versione Syr. vulgari, quae est hexagonalis.) ¹⁶ Idem: מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר. ¹⁷ Idem: מִלְּצַר נְבוּכַדְנֶצַּר. Cf. ad Cap. ii. 31. Hieron. ad v. 18: "Sive statuam, ut Symmachus, sive imaginem autream, ut ceteri transtulerunt." ¹⁸ Sic Cod. 87, Syro-hex. Versio est Theodotionis. Mox idem pingunt: v. 17. ✕ τῆς καιομένης ✕. 18. ✕ βασιλεῦ ✕. 19. ἐπὶ ✕ Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγώ ✕. 20. ✕ τὸν Σεδράχ, Μισάχ (Syro-hex. add. καὶ), Ἀβδεναγώ ✕. (Ad v. 19 asteriscum non agnoscit Cod. 87.) ¹⁹ Hieron.: "Pro braccis, quas Sym. ἀναξυρίδας interpretatus est, Aq. et Theod. saraballa dixerunt, et non, ut corrupte legitur, sarabura. Lingua autem Chaldaeorum saraballa, crura hominum vocantur, et tibiae; et ὀμωνίμως

21. **נְרִיחַ יְקָרָה נֹרָה.** *Ignis ardentis.* Θ. τοῦ πυρός τῆς καιομένης. Ο'. τοῦ πυρός ✕ τὴν καιομένην 4.²⁰

22. **כִּי-לֹקְבֵל הָיָה מִן-דֵּי מַלְתָּ מִלְכָּה מְחַפְּזָה.** *Propterea quandoquidem mandatum regis durum erat.* Θ. ἐπεὶ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ὑπερίσχυεν. Ο'. ἐπειδὴ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ἤπειγε. Σ. διὰ τὸ τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἀπαράκλητον εἶναι.²¹

וַיָּבִיאוּ אֵלָיו אֵת הַשְּׂרָדִים וְאֵת הַמִּסָּאֵךְ וְאֵת אֲבֵד-נֶגֶוֹ
וַיִּשְׂרֹף אֹתָם בְּיָמֵי הַמֶּלֶךְ הַזֶּה וְהָיוּ כִּי-לֹקְבֵל הָיוּ
נֹרָה וְהָיוּ כִּי-לֹקְבֵל הָיוּ נֹרָה. *Viros illos, qui ascendere fecerunt Sadrach, Mesach, et Abednego, occidit eos flamma ignis.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους τοὺς ἐμβαλόντας (s. βαλόντας) Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ, ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἢ φλόξ τοῦ πυρός.²² Ο'. τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας τοὺς συμποδίσαντας τοὺς περὶ τὸν Ἀζαρίαν, ἐξελθοῦσα ἢ φλόξ ἐκ τῆς καμίνου ἐνεπύρισε καὶ ἀπέκτεινεν· αὐτοὶ δὲ συνετηρήθησαν.

23. **וַיִּבְרְאוּ אֵלָיו אֵת הַשְּׂרָדִים וְאֵת הַמִּסָּאֵךְ וְאֵת אֲבֵד-נֶגֶוֹ**
וַיִּשְׂרֹף אֹתָם בְּיָמֵי הַמֶּלֶךְ הַזֶּה וְהָיוּ כִי-לֹקְבֵל הָיוּ
נֹרָה וְהָיוּ כִי-לֹקְבֵל הָיוּ נֹרָה. *Et viri illi tres, Sadrach, Mesach, et Abednego, ceciderunt in medium fornacis ignis ardentis ligati.* Θ. καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι, Σεδράχ, Μισάχ, καὶ Ἀβδεναγῶ, ἔπεσον εἰς μέσον τῆς καμίνου τῆς καιομένης πεπεδημένοι. Ο'. Vacat. [Ἄ. καὶ οἱ ἄνδρες ἐκείνοι οἱ τρεῖς, Σεδράχ, Μισάχ, Ἀβδεναγῶ, ἔπεσον εἰς μέσον τοῦ πυρός πεπεδημένοι.]²³

Gr. vv. (24—90). Hebraea non exstant.

(24). Ο'. οὕτως οὖν προσήξατο.²⁴

(26). Θ. καὶ αἰνετὸς, καὶ δεδοξασμένον. Ο'. καὶ αἰνετὸς, καὶ δεδοξασμένον.²⁵

(27). Θ. ἀλήθεια. Ο'. ἀλήθεια.²⁶

(28). Θ. καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν. Ο'. καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν σου.²⁷

(33). Θ. τοῖς δούλοις σου, καὶ τοῖς σεβομένοις σε. Ο'. τῶν δούλων σου, καὶ τῶν σεβομένων σε.²⁸

etiam braccas eorum quibus crura teguntur et tibiae, quasi crurales et tibiales appellatae sunt." Pro vulgari scriptura *σαράβαρα* stant testes ad unum omnes tam Graeci quam Latini, quos advocavit Gesen. in *Theo. Ling. Hebr.* p. 970. Solutus Comp. ad v. 27 *σαράβαρα* legit. Nubil. affert: Scholion. *Τινὲς σαράβαρα* (sic) εἰρήκασιν, τὰ μὲν παρὰ τῶν πολλῶν λεγόμενα *μώκια* ["Fortasse legendum *βρακία*."—*Drus.* Etym. M. p. 98, 3: *ἀναξυρίδας* μέντοι, ἀπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ *βρακία* φασιν], παρὰ δὲ τοῖς Ἑλλήσιν *ἀναξυρίδες* προσαγορευόμενα. Praeterea Syro-hex. affert: **ⲉⲃⲁⲛⲁⲓ ⲛⲁⲛⲁⲧⲓⲛⲁⲓ**; unde coniecerit aliquis, interpretem in Graeco reperisse: Σ. ἐν τοῖς ὑποδήμασιν αὐτῶν. Sed magis verisimile est, eum *ἀναξυρίδας* de *caligiis altioribus* cepisse, quae aeque ac femoralia, etymologia a grammaticis probata, *ἀνασίρονται*. Hesych.: *ἀναξυρίδες*· φημιῖα, *βρακία* βαρβαρικά. *ἔνδυμα* ποδῶν, ὑπόδηματα *βαθεία*, ἢ *βασικία*. Cf. Perizou. ad Aeliani Var. Hist. XII, 32. ²⁰ Syro-hex. Cod. 87 pingit: ✕ τοῦ πυρός τῆς καιομένης, absente cuneolo. ²¹ Syro-hex. **ⲛⲁⲛⲁⲧⲓⲛⲁⲓ**. **ⲉⲃⲁⲛⲁⲓ ⲛⲁⲛⲁⲧⲓⲛⲁⲓ** Bugatus vertit: *eo quod verbum regis inobservatum erat; nullo sensu.* Frequens est apud Nostrum forma **ⲛⲁⲛⲁⲧⲓⲛⲁⲓ**, rarius **ⲛⲁⲛⲁⲧⲓⲛⲁⲓ**, pro Graeco *παρεκλήθη*; e.g. Jud. ii. 18; Aq. ad Jerem. iv. 28. xviii. 8. xx. 16. xxvi. 3; etiam **ⲛⲁⲛⲁⲧⲓⲛⲁⲓ** Sym. ad Jon. iv. 2, ubi Cod. 86 *παρακαλούμενος* habet. Coniugio igitur in nostro loco Symmachum

scripsisse, *δὲ τὸ τὸ ῥῆμα τοῦ β. ἀπαράκλητον (indeprecabile) εἶναι, sensu rariori, sed legitimo, quem cum magis vulgari, inconsolabile, Syrus miscuisse videtur.* ²² Sic Codd. III, 22, 23 (sub aster.), alii, qui in paucis minutissimis inter se differunt. (Io versione τῶν Ο' particulam μὲν non agnoscit Syro-hex.) ²³ Montef., qui ad vv. 23, 24 notat: "Lectio Aquilae prodit ex Epist. Origenis ad Africanum [Opp. T. I, p. 13]." Verba Origenis sunt: *Συνήπτο δὲ ἐν τοῖς Ἑβραϊκοῖς τὸ, καὶ αἱ ἄνδρες ἐκείνοι—πεπεδημένοι· τό τε (vel potius, τὸ, τότε, quae est emendatio probabilis Doctoris Nolte in Origen. Opp. T. I, p. 51 juxta ed. J. P. Migne; sed tunc in priore clausula legendum τῷ pro τῶ) ὁ βασιλεὺς—τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ· οὕτω γὰρ Ἀκύλας δουλεύων τῇ Ἑβραϊκῇ λέξει ἐκδέδωκεν εἰπῶν.* Unde prave colligitur, priora καὶ οἱ ἄνδρες κ. τ. ε., aequae ac posteriora, ad Aquilam ioterpretem pertinere, cum revera sint Theodotionis versio paululum mutata. Cf. Holmes. in Var. Lect. Breviloquentia autem, *eis μέσον τοῦ πυρός, e v. 24 fluxisse videtur.* ²⁴ Syro-hex. In Cod. 87 *προσήξατο* exaratum. ²⁵ Syro-hex. **ⲉⲃⲁⲛⲁⲓ ⲛⲁⲛⲁⲧⲓⲛⲁⲓ**. Cod. 87: καὶ αἰνετὸν καὶ δ., ut apud Theod. Ald., Codd. III, 34, 35, 36, alii. ²⁶ Syro-hex. **ⲉⲃⲁⲛⲁⲓ**. Cod. 87, et Syro-hex. in marg.: *ἀληθινὰ*, ut apud Theod. Codd. XII, 36, 48, alii. ²⁷ Cod. 87, Syro-hex. Falso affirmat Hahnus, in cod. desiderari praepositionem. ²⁸ Cod. 87. Syro-hex. **ⲉⲃⲁⲛⲁⲓ ⲛⲁⲛⲁⲧⲓⲛⲁⲓ**

- (35). Θ. καὶ διὰ Ἰσαάκ. Ο'. καὶ διὰ Ἰσαάκ.³⁰
 Θ. τὸν ἀγιὸν σου. Ο'. τὸν λαὸν σου.³⁰
- (36). Θ. πληθῆναι τὸ σπέρμα αὐτῶν, ὡς τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ. Ο'. ✕ Θ. πολὺ ✕ πληθῆναι τὸ σπέρμα αὐτῶν, ὡς τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ ✕ Θ. τῷ πλήθει ✕.³¹
- (39). Θ. καὶ πνεύματι ταπεινώσεως. Ο'. καὶ πνεύματι τεταπεινωμένῳ.³²
- (40). Θ. καὶ ἐκτελέσαι. Ο'. καὶ ἐξιλάσαι.³³
- (41). Θ. ἐν ὄλη καρδίᾳ. Ο'. ἐν ὄλη καρδίᾳ ✕ Θ. ἡμῶν ✕.³⁴
- (42). Θ. ἀλλὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν. Ο'. ἀλλὰ ποίησον μεθ' ἡμῶν ✕ Θ. ἔλεος ✕.³⁵
- (46). Θ. καὶ οὐ διέλιπον οἱ ἐμβάλλοντες (alia exempl. ἐμβάλοντες³⁶) αὐτοὺς ὑπηρεταί τοῦ βασιλέως καίοντες τὴν κάμινον. Ο'. καὶ ἠνίκα ἐνεβάλοσαν τοὺς τρεῖς εἰσάπαξ εἰς τὴν κάμινον, καὶ ἡ κάμινος ἦν διάπυρος κατὰ τὴν θερμασίαν αὐτῆς ἑπταπλασίως· καὶ ὅτε αὐτοὺς ἐνεβάλοσαν, οἱ μὲν ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ἦσαν ὑπεράνω αὐτῶν, οἱ δὲ ὑπέκαιον ὑποκάτωθεν αὐτῶν.³⁷
- (51). Θ. τότε οἱ τρεῖς. Ο'. ἀναλαβόντες δὲ οἱ τρεῖς.³⁸
- (52). Θ. Ο'. ὑπερυψούμενος.³⁹
- (54). Θ. ἐπὶ θρόνου (alia exempl. add. δόξης⁴⁰). Ο'. ἐπὶ θρόνου ✕ Θ. δόξης ✕.⁴¹
 Θ. καὶ ὑπερυμνητός. Ο'. καὶ ὑμνητός.⁴²
- (55). Θ. εὐλογημένος. Ο'. εὐλογητός.⁴³
 Θ. ὁ ἐπιβλέπων. Ο'. ὁ βλέπων.⁴⁴
 Θ. ὑπερυψούμενος. Ο'. δεδοξασμένος.⁴⁵
- (56). Θ. ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ. Ο'. ἐν τῷ στερεώματι ✕ τοῦ οὐρανοῦ ✕.⁴⁶
- (58). Θ. ἄγγελοι κυρίου. Ο'. ἄγγελοι.⁴⁷
- (60). Θ. καὶ πάντα. Ο'. ✕ Θ. καὶ ✕ πάντα.⁴⁸
- (62). Ο'. ✕ εὐλογεῖτε, ἥλιος καὶ σελήνη, τὸν κύριον ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας ✕.⁴⁹
- (67). Θ. ψῦχος καὶ καῦμα. Ο'. βίγος καὶ ψῦχος.⁵⁰
- (69). Θ. Vacat. Alia exempl. πάγοι καὶ ψῦχος.⁵¹
 Ο'. πάγοι καὶ ψῦχος.⁵²
- (70). Θ. Ο'. πάχνη καὶ χιόνες.⁵³
- (76). Θ. ἐν τῇ γῆ. Ο'. ἐπὶ τῆς γῆς.⁵⁴

גַּל, h. e. τοῖς δούλοις σου, κ. τ. λ., nisi forte sensum expresserit interpres. ³⁰ Cod. 87. Syro-hex. in textu: καὶ Ἰσαάκ; in marg. autem: διὰ. ³⁰ Syro-hex. Cod. 87, et Syro-hex. in marg.: τὸν ἀγιὸν σου. ³¹ Syro-hex. "Ita habet et Cod. Chis., sed utrobique deest asteriscus, qui in codice nostro, addita litera Θ., ostendit haec vocabula non esse LXX interpretum, sed ex Theodotione suppleri. At enim, dicit fortasse quisquam, in vulgata Theodotionis versione non inveniuntur. Fateor: sed hoc argumento non est, ea non fuisse in exemplari Theodotionae Origéniano. Quin immo in eo fuisse docet codex noster Syro-tetraplaris."—*Bugat.* Apud Theod. πολὺ ante πληθῆναι inferunt Codd. 62, 147. Cf. Exod. xxxii. 13 in LXX. ³² Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ✕ ἰταπεινωμένῳ .l. ³³ Ibidem. Syro-hex. in marg. ✕ ἰταπεινωμένῳ .l. ³⁴ Syro-hex., et sine ✕ Θ. Cod. 87. Apud Theod. pronomén est in Codd. 62, 147. ³⁵ Cod. 87 (cum ἔλεος ✕, sed absente ✕ Θ.), Syro-hex. ³⁶ Sic Codd. XII, 26, Syro-hex. ³⁷ Cod. 87, Syro-hex. (cum ἐνεβάλλον (οοοα ἔνεβ) pro priorē ἐνεβάλοσαν, et ἐμβάλοντες pro ἐμβάλλοντες). Theodotionis lectionem LXX virali praemittit Cod. 87, invito Syro-hex., qui eam in marg. tantum anonymam affert.

³⁸ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ✕ ἰταπεινωμένῳ .l. ³⁹ Cod. 87. Syro-hex.: ὑψούμενος (ϩⲛⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲩ, non ϩⲛⲟⲩⲙⲉⲛⲟⲩ). ⁴⁰ Sic Comp., Ald., Codd. 26, 33, 48, alii. ⁴¹ Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. ⁴² Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. habet: ✕ ἰταπεινωμένῳ .l. ⁴³ Ibidem. Syro-hex. in marg. ✕ ἰταπεινωμένῳ .l. ⁴⁴ Ibidem. Syro-hex. in marg. ✕ ἰταπεινωμένῳ .l. ⁴⁵ Ibidem. Syro-hex. in marg. ✕ ἰταπεινωμένῳ .l. ⁴⁶ Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. ⁴⁷ Syro-hex. Cod. 87: ἄγγελοι κυρίου. ⁴⁸ Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. Apud Theod. copulam reprobant Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 33, alii. ⁴⁹ Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. Versio est Theodotionis. ⁵⁰ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. pingit: ✕ ἰταπεινωμένῳ ἰταπεινωμένῳ .l. ⁵¹ Sic Codd. 23, 49, 51, alii. ⁵² Cod. 87. Syro-hex.: πάγοι (ⲡⲁⲓⲛⲏ) καὶ ψ. ⁵³ Cod. 87. Syro-hex.: πάχνη (ⲡⲁⲕⲏⲛⲏ, appictio Graeco ΠΑΧΝΗ) καὶ χ. "Cum Syro conveniunt Psalt. Sorb. et MS. Vat. apud Sabbatier ad h. l., itemque Psalterium Ecclesiae Ambrosianae longe antiquissimum, aliudque pervetustum reginae Sueciae apud Thomasium l. c."—*Bugat.* ⁵⁴ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ✕ ἰταπεινωμένῳ .l.

- (77). Θ. αἱ πηγαί. Ο'. ✕ Θ. δμβροι καὶ αἱ πηγαί.⁶⁵
- (80). Θ. πάντα τὰ πετεινά. Ο'. τὰ πετεινά.⁶⁶
- (81). Θ. πάντα τὰ θηρία καὶ τὰ κτήνη. Ο'. τετράποδα καὶ θηρία τῆς γῆς.⁶⁷
- (83). Θ. Ο'. εὐλογεῖτε, Ἰσραήλ.⁶⁸
- (84). Θ. Ο'. ἱερεῖς.⁶⁹
- (88). Θ. καὶ ἐκ μέσου πυρός. Ο'. καὶ ἐκ τοῦ πυρός.⁶⁰
- (90). Θ. τὸν κύριον τὸν θεὸν τῶν θεῶν. Ο'. ✕ τὸν κύριον καὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν.⁶¹
Θ. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα. Alia exempl. ὅτι εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.⁶² Ο'. ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα.
- 24 (91). **אֲרָן נְבוּכַדְנֶצַּר מְלֶכָא הָיָה וְקָם וְהָיָה לְהַרְוֵהוּ עַל הָאֲמָר וְעָלָה בְּהַרְבֵּהָ. Tunc N. rex obstupuit, et surrexit celeriter, et orsus est et dixit amicis suis. Ο. καὶ N. ἤκουσεν ὑμνούντων αὐτῶν, καὶ ἐθαύμασε, καὶ ἐξανέστη ἐν σπουδῇ, καὶ εἶπε τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ. Ο'. τότε N. ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασε, καὶ ἀνέστη σπεύσας, καὶ εἶπε τοῖς φίλοις αὐτοῦ.⁶³ Ἄ. τότε ὁ βασιλεὺς ὁ N. ἐθαύμασε, καὶ ἀνέστη ἐν σπουδῇ, καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπε τοῖς μεγα-**

- στασιν αὐτοῦ.⁶⁴ Aliter: Θ. τοῖς ὀδηγοῖς.⁶⁵
- 25 (92). **מְהַלְכֵי. Ο. καὶ περιπατοῦντας. Ο'. καὶ περιπατοῦντας.⁶⁶**
וְהָיָה דְרַסְיָא דְרַסְיָא דְרַסְיָא דְרַסְיָא. Et aspectus quarti similis est filio deorum. Θ. καὶ ἡ δρασις τοῦ τετάρτου ὁμοία υἱῷ θεοῦ. Ο'. καὶ ἡ δρασις τοῦ τετάρτου ὁμοίωμα ἀγγέλου θεοῦ.⁶⁷ Ἄ... υἱοῦ θεοῦ.⁶⁸ Σ. ἡ δὲ δρασις τοῦ τετάρτου ὁμοίωμα υἱῶν θεῶν.⁶⁹
- 26 (93). Ο'. ἐξ ὀνόματος αὐτῶν.⁷⁰
- 27 (94). **וְהָיָה וְהָיָה. Et femoralia eorum. Θ. Ο'. καὶ τὰ σαράβαρα αὐτῶν. Σ. Θ. neque calceamenta eorum.⁷¹**
- 28 (95). **וְהָיָה. Θ. ὁ θεός. Ο'. κύριος ὁ θεός.⁷²**
וְהָיָה וְהָיָה וְהָיָה. Qui confisi sunt in eo, et mandatum regis mulaverunt. Θ. ὅτι ἐπεποιθείσαν ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὸ ρῆμα τοῦ βασιλέως ἠλλοίωσαν. Ο'. τοὺς ἐλπίσαντας ἐπ' αὐτόν τὴν γὰρ προσταγὴν τοῦ βασιλέως ἠθέτησαν.⁷³ Σ. ὅτι πεποιθότες ἐπ' αὐτὸν τὸ ρῆμα τὸ βασιλικὸν ἠθέτησαν.⁷⁴
(ק' וְהָיָה) וְהָיָה. Θ. τὰ σώματα αὐτῶν. Ο'. τὸ σῶμα αὐτῶν.⁷⁵

⁶⁵ Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. ⁶⁶ Syro-hex., qui in marg. habet: Θ. πάντα. Cod. 87 legit ut Theod. ⁶⁷ Syro-hex., qui in marg. affert: **ܐܢܝܢ ܕܡܠܟܐ ܥܠܘܢ ܕܡܠܟܐ**. ⁶⁸ Theodotionis versionem alteri praemittit Cod. 87. ⁶⁹ Cod. 87. Syro-hex.: εὐλόγει (ܐܘܠܘܓܝ), Ἰσρ. ⁶⁰ Syro-hex. Idem in marg. sine nom.: δοῦλοι κυρίου, quod in textum post ἱερεῖς infert Cod. 87. ⁶¹ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. sine nom. affert: καὶ ἐκ μέσου. ⁶² Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. ⁶³ Sic Comp., Codd. 23, 33, 34, alii. Syro-hex. **ܐܘܪܝܢܐ ܕܡܠܟܐ ܥܠܘܢ ܕܡܠܟܐ**. ⁶⁴ Cod. 87, Syro-hex. Idem pergunt: ✕ οὐχὶ ἄνδρας τρεῖς — βασιλεῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς; quae Theodotionis sunt. ⁶⁵ Origen., ut supra ad v. 23. ⁶⁶ Syro-hex. **ܐܘܪܝܢܐ**. Legendum videtur **ܐܘܪܝܢܐ**, s. **ܐܘܪܝܢܐ**, sine nom. interpretis, ut scholium sit philologicum ad τοῖς φίλοις, quale ad ol φίλοι τοῦ βασιλέως (v. 27) idem affert: **ܐܘܪܝܢܐ**, h. e. filii comitatus (cf. Luc. ii. 44. Act. Apost. xix. 29 in utraque versione), fortasse cum respectu ad etymon; nam **ܐܘܪܝܢܐ** Chaldacis et Syris est *dux*, ducendi causa sibi assumptis. ⁶⁷ Syro-hex. Copulam reprobant Cod. 87. ⁶⁸ Cod. 87, Syro-hex. (qui ad ἀγγέλου in marg. υἱοῦ habet).

Montef. ex Hieron. affert tantum: Ο'. ἀγγέλω θεοῦ. ⁶⁹ Nobil. affert: Schol. Οἱ ἄλλοι ἑρμηνευταί, υἱοῦ θεῶν, εἰρήκασω ἄκυλος δὲ, υἱοῦ θεοῦ: ἡ δὲ τῶν Ο' ἑρμηνεῖα, ἀγγέλου θεοῦ, λέγει. Eadem habet Anon. apud Mai. S. V. N. C., T. I, P. II, p. 189. Paulo aliter Euseb. in Eclog. Prophet. p. 148: ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Ἑβραϊκόν, ὁμοίωμα υἱοῦ θεοῦ, περιέχει, καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ὁμοίως ἐκδεδώκασιν ἑρμηνευταί. ⁷⁰ Hieron.: "Speciem autem quarti, quem similem dicit filio Dei, vel angelum debemus accipere, ut LXX transtulerunt, vel certe, ut plerique arbitrantur, Dominum Salvatorem. Sed nescio quomodo rex impius Dei Filium videre mereatur. Ergo juxta Sym., qui interpretatus est: *Species autem quarti similitudo filiorum*, non Dei, sed *deorum*, angeli sentiendi sunt." ⁷¹ Cod. 87. Syro-hex.: ἐξ ὀνομάτων αὐτῶν (**ܐܘܪܝܢܐ**). ⁷² Syro-hex. **ܐܘܪܝܢܐ**. Vid. ad v. 21. ⁷³ Syro-hex. In Cod. 87 ὁ θεός abest. ⁷⁴ Cod. 87, Syro-hex. Pro ἐλπίσαντας Parsons. e Cod. 88 exscripsit ἐλπίζοντας, invito Syro. ⁷⁵ Syro-hex. **ܐܘܪܝܢܐ ܕܡܠܟܐ ܥܠܘܢ ܕܡܠܟܐ**. ⁷⁶ Syro-hex. Cod. 87: τὰ σώματα αὐτῶν.

30 (97). "גוֹ תְרַחֵם לְהַלְחֵם מְלָכֵי מִלְּךָ. *Tunc rex prosperavit (promovit) Sadrach etc.* Θ. τότε ὁ βασιλεὺς κατεύθυνε τὸν Σ., Μ., 'Α. Ο'. οὕτως οὖν δ⁷⁶ βασιλεὺς τῷ Σ., Μ., 'Α. ἐξουσίαν δούς. Σ. οὕτως ἐκ τούτου ὁ βασιλεὺς ἐν προαγωγῇ ἐποίησε (s. ἐποίησατο) τὸν Σ., Μ., 'Α.⁷⁷

31-33 (98-100). דַּרְךְ—בְּנוֹכְדִינְצָר. Ο'. ✕ Ναβουχοδονόσορ—καὶ γενεάν 4.⁷⁸

33 (100). דַּרְךְ דַּרְסָא. *Cum generatione et generatione.* Θ. Ο'. εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. 'Α. σὺν γενῇ καὶ γενῇ. Σ. ἐν πάσῃ γενῇ.⁷⁹

Cap. III. 1. Ο'. ÷ ἔτους ὀκτωκαίδεκάτου 4. ÷ διοικῶν—Αἰθιοπίας 4. 2. ÷ βασιλεύων (sic)—δλητ 4. ÷ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ φυλάς, καὶ γλώσσας 4. 15. ÷ τῇ χρυσῇ 4. 17. ÷ ἐν οὐρανοῖς εἰς κύριος 4. (40). ÷ (τ Cod. 87) καὶ τελειῶσαι ὀπισθὲν σου 4. (51). ÷ καὶ ἐξύψουν 4. (90, 91). ÷ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰώνων. καὶ ἐγένετο—ζῶντας 4. 28 (95). ÷ εἰς ἐμπυρισμὸν 4.⁸⁰

CAP. IV.

1. בְּנוֹכְדִינְצָר בְּנֵי אֵלֵי. Θ. ἐγὼ Ν. Ο'. ÷ ἔτους ὀκτω-

καιδεκάτου τῆς βασιλείας 4 Ν. εἶπεν.¹

1. הַלְשֵׁי. *Tranquillus.* Θ. εὐθηνῶν. Ο'. εἰρηνεύων. Σ. ἐν ἡσυχίᾳ.²

בְּהֵיכַלִּי בְּרַעְנֵי. *Et virens in palatio meo.* Θ. καὶ εὐθαλῶν. Alia exempl. add. ἐν τῷ θρόνῳ μου, s. ἐπὶ τοῦ θρόνου μου.³ Ο'. καὶ εὐθηνῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου.

4. מַגֵּי וְגִוְרֵי מַגֵּי וְשֵׂנִי מַגֵּי וְשֵׂנִי אַסְרוֹלֵי. *Magi, incantatores, Chaldaei et astrologi.* Θ. οἱ ἐπαιδοὶ, μάγοι, γαζαρηνοὶ, Χαλδαῖοι.⁴ Ο'. Vacat.

5. לְבָנֵי דְקִרְבִּי עַל קִרְבִּי דַּרְךְ. *Et usque ad portum ingressus est coram me Daniel.* Θ. ἕως ἦλθε Δανιήλ. Alia exempl. ἕως οὗ ἕτερος εἰσῆλθεν ἐνώπιόν μου Δανιήλ.⁵ Ο'. Vacat. Οἱ Γ'. ἕτερος.⁶

6. רֵיחַ קְדִישֵׁי מַלְאָכֵי קָדְשֵׁי. *Spiritus deorum sanctorum.* Θ. πνεῦμα θεοῦ ἁγίου (alia exempl. ἁγίου⁷). Ο'. Vacat.

7. רְאִי תְּהֵאָרָא מִן קִרְבֵּי קִרְבִּי דְרֵיחַ. *Et quod attinet ad visiones capitis mei super cubili meo: videns eram.* Θ. ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἔθεώρουν.

⁷⁶ Articulus accessit e Cod. 88, Syro-hex. ⁷⁷ Syro-hex. **ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ**. (A verbo **ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ**, quod Graece vel per *προάγεσθαι* (Prov. vi. 8), vel per *προκόπτειν* (Sym. ad Psal. xlii. 5) effertur, derivatur nomen **ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ**, quod tam *προκοπή* quam *προαγωγή* sonare posse videtur. Cf. Hex. ad Ezech. xvi. 13. xvii. 9. Sed *προκοπή* commutatur cum **ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ** (Philipp. i. 12, 25. 1 Tim. iv. 15 in Philox.); et Graeca vox *προαγωγή* de *provectione ad honores* peculiariter dicitur. Ipsissimam locutionem nostram, *ἐν προαγωγῇ παιεῖσθαι* τινα, ex Josepho excitavit H. Steph. in *Thea. L. G.*) ⁷⁸ Syro-hex., qui interpungit: *ὑμῖν πληθυνθειῆ. τὰ σημεῖα . . . ὁ ὑψιστος, ἤρεσεν . . . καὶ ἰσχυρά. ἡ βασιλεία . . .* Versio est Theodotionis. Eadem habet sub aster. Cod. 87, sed praemisso titulo, ✕ ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς, et interposita inter *ὡς μεγάλα καὶ ἰσχυρὰ* et ἡ *βασιλ.* αὐτοῦ clausula: — *ὡς μεγάλη καὶ ἰσχυρὰ ἡ βασιλ. αὐτοῦ* 4. ⁷⁹ Syro-hex. **ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ**. ⁸⁰ Cod. 87, Syro-hex. In v. 2 pro eo quod edebatur *βασιλεύων*, in autographo Chisiano a Bugato inspecto est *βασιλεύων*, quod et Syrus in suo habuit, vertens: **ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ**.

CAP. IV. ¹ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: Θ. ἐγὼ. ² Syro-hex. **ܕܘܫܘܟܢܗܘܢ**. ³ Prior lectio est in Codd. 35, 230, 233; posterior in Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, aliis. Duplicem versionem, καὶ εὐθαλῶν ἐπὶ τοῦ θρ. μου, καὶ πίων ἐν τῷ λαφ μου, exhibent Codd. 22, 36, alii, Chrysost., Theodoret. Hieron.: "*Et florens in palatio meo, sive in throno, ut interpretatus est Theodotio.*" ⁴ Nobil. affert: Scholion. *Ἐπαιδοὺς ἐκάλουον τοὺς ἐξαιρέτους περὶ τὰς ἐπαιδὰς καὶ ἐπικλήσεις τῶν δαιμόνων σχολάζοντας. Μάγους δὲ, τοὺς τοῦ πυρὸς μέχρι καὶ νῦν θεραπεύτας παρ' αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἀγνισμοὺς ἐπιτελοῦντας, καὶ περὶ τὴν τῶν ἀστρῶν κατασκοπὴν, ὡς δοκοῦσιν, ἐπιστημόνας ἔχοντας. Γαζαρηνοὺς δὲ, τοὺς τὰς θυσίας λειτουργοῦντας: θύτας γὰρ ἀντὶ γαζαρηνῶν Θεοδοτίων [immo Symmachus; cf. ad Cap. ii. 27] ἐξέδωκεν. Χαλδαίους δὲ, τοὺς ἐν τῇ Χαλδαϊκῇ χώρᾳ, ἀφ' ἧς ἁβραὰμ ἤρμητο: μέρος δὲ αὐτῆ τῶν ἁσσυρίων ἀστεροσκοπία καὶ αἰανοσκοπία προσέχοντας.* ⁵ Sic Codd. 22, 23, 34, alii, Chrysost., Theodoret. ⁶ Hieron. (cui obversabatur falsa lectio *ἑταίρος*): "*Exceptis LXX translatoribus, qui haec omnia [vv. 3-6] nescio qua ratione praeterierunt, tres reliqui collegam interpretati sunt.*" ⁷ Sic Codd. 62, 147. Hieron.: "*ELAIN CADISIN, quod Deos sanctos, et non Deum sanctum significat, ut Theod.*

Alia exempl. praemitt. καὶ αὶ (s. τὰς) ὀράσεις τῆς κεφαλῆς μου.⁸ Ο'. ✕ Θ. ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἐκάθειδον.⁹

7. וְגִּיּוֹן שָׁמַיָּהּ. *Et altitudo ejus magna erat.* Θ. καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ πολὺ. Ο'. καὶ ἡ ὄρασις αὐτοῦ μεγάλη.¹⁰

8. הָסֵף. *Ad finem.* Θ. εἰς τὸ πέρας. Alia exempl. εἰς τὰ πέρατα.¹¹ Ο'. ἕως τῶν νεφελῶν.

10. וַיָּעַר. *Vigil.* Θ. εἶρ. Ο'. ἄγγελος. Οἱ λοιποὶ ἐγρηγόρος.¹²

12. וַיִּצְבָּר. *Rigabitur.* Θ. κοιτασθήσεται. Alia exempl. ἀλλισθήσεται.¹³

14. Ο'. καὶ ὅσα ἂν θέλῃ ποιεῖν, ποιεῖ ἐν αὐτοῖς.¹⁴

15. כִּלְקַבַּל דִּי. *Propterea quod.* Θ. ὅτι. Alia exempl. κατέναντι ὅτι.¹⁵

Ο'. καὶ τὸν χόρτον τῆς γῆς μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς ἦσθι.¹⁶

Ο'. σφόδρα ἐθαύμασα ἐπὶ πᾶσι τούτοις.¹⁷

16. וַעֲנֵה מַלְאַךְ הַמַּרְוֵה מַלְאַךְ הַלֵּמָּה וַפְּשָׁרָא. *Respondit rex, et dixit: Belshazzar, somnium et interpretatio ne conturbet te.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς,

καὶ εἶπεν Βαλτάσαρ, τὸ ἐνύπνιον καὶ ἡ σύγκρισις μὴ κατασπευσάτω σε.¹⁸

20. Ο'. ἦκει ἐπὶ σέ.¹⁹

22. וַיִּצְבָּר וַיִּלָּךְ. *Te rigabunt.* Θ. ἀλλισθήσῃ. Alia exempl. τὸ σῶμά σου βαφήσεται.²⁰

24. וַיִּתְּן לְשָׁלוֹן לְנַפְשׁוֹ. *Prorogatio tranquillitati tuae.* Θ. μακρόθυμος τοῖς παραπτώμασί σου ὁ θεός. Alia exempl. μακροθυμία τοῖς παραπτώμασί σου.²¹

Ο'. καὶ μὴ καταφθείρη σε.²²

25. וְכָל מַלְאַךְ עַל-נְבוּזַנְשַׁנְזַר מַלְאַךְ. *Omne hoc accidit N. regi.* Θ. ταῦτα πάντα ἔφθασεν ἐπὶ N. τὸν βασιλέα. Ο'. τούτους τοὺς λόγους ἀγάπησον ἀκριβῆς γάρ μου ὁ λόγος, καὶ πληρῆς ὁ χρόνος σου. καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν λόγων N. ὡς ἤκουσε τὴν κρίσιν τοῦ ὀράματος, τοὺς λόγους ἐν τῇ καρδίᾳ συνετήρησε.²³

28. מַלְאַךְ עַל-מַלְאַךְ הַמַּרְוֵה. *Cum adhuc sermo esset in ore regis.* Θ. ἔτι τοῦ λόγου ἐν τῷ στόματι τοῦ βασιλέως ὄντος. Ο'. καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ λόγου αὐτοῦ.²⁴

29. Ο'. ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ.²⁵

Ο'. καὶ τὸν οἶκον τῆς τρυφῆς σου καὶ τὴν βασιλείαν σου ἕτερος ἔξει.²⁶

interpretatus est.”⁸ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22 (cum τὰς), 23, 33, 36 (ut 22), alii. ⁹ Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. ¹⁰ Cod. 87. Syro-hex. sine copula affert: ܠܗ ܕܥܘܠܡܗ ܘܟܠܗ ܘܟܠܗ, appietto in marg. ΘΡΑCIC. Ex Bagati sententia, ܠܗ ܕܥܘܠܡܗ sonare potest *fractura*, a ܥܘܠܡܗ, *fragit*; *θράσις* vero, teste Hesychio, si sanus est locus, idem est ac *θραύσις*. Sed ܠܗ ܕܥܘܠܡܗ Nostro constanter est *κόμη* (e. g. Job. xvi. 12. xxxviii. 32. Ezech. xxiv. 23); et ΘΡΑCIC non est nisi prava scriptura vocis ΘΡΑCIC; quam quum non intelligeret, ex contextu, ubi de arbore longe lateque frondescente agitur, divinando vertisse videtur Syrus.

¹¹ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, alii. Montef. affert: Οἱ λοιποὶ εἰς τὰ πέρατα. ¹² Schol. apud Nobil.: Ἀντὶ τοῦ εἶρ οἱ ὀ ἄγγελοι ἠρμήνευσαν οἱ δὲ λοιποὶ, ἐγρηγόρον. Hieron.: “Pro vigili Theodotio ipsum Chaldaicum verbum posuit HIR, quod per tres literas AIN, ION, et RES scribitur. Significat autem angelos, quod semper vigilant, et ad Dei imperium sint parati.” ¹³ Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 23, alii, Chrysost., Theodoret. Cf. ad v. 22. (Circa hanc partem narrationis

LXX non vertunt, sed insulse παραφράζουσι. Vid. ad v. 25.) ¹⁴ Cod. 87. In Syro-hex. ποιεῖν abest. ¹⁵ Sic Codd. 22, 23 (sub ✕), 36, alii. Cf. ad Cap. iii. 7. ¹⁶ Syro-hex. In Cod. 87 haec, μετὰ τῶν θ. τῆς γῆς, casu excidisse videntur. ¹⁷ Syro-hex. In Cod. 87 πᾶσι non legitur.

¹⁸ “In ceteris libris [Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, aliis] haec sequuntur: καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς κ. τ. εἰ.”—Nobil.

¹⁹ Syro-hex. ܠܗ ܕܥܘܠܡܗ ܘܟܠܗ ܘܟܠܗ. Cod. 87: ἦκει ἐπὶ σέ. ²⁰ Sic Codd. 22, 36, alii, Theodoret. ²¹ Sic Codd. 22, 34, alii, Chrysost., Theodoret. ²² Cod. 87. “Syrus: ܠܗ ܕܥܘܠܡܗ, et non disperdas, pro quo legendum videtur ܠܗ ܕܥܘܠܡܗ, ita ut, abstracto se, scribendum sit καταφθείρη, disperdaris.”—Hahn.

Quicquid de Syro fiat, Graeca non sollicitanda esse arbitrator. ²³ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ܘܟܠܗ ܘܟܠܗ ܘܟܠܗ ܘܟܠܗ ܘܟܠܗ. ²⁴ Syro-hex., qui in marg. affert: Θ. ἔτι—ὄντος. Minus bene Codd. 87, 88: Ο'. ἔτι—ὄντος, (καὶ infert Cod. 88) ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ λ. αὐτοῦ. ²⁵ Cod. 87. Syro-hex.: ἔτη ἑπτὰ. ²⁶ Cod. 87 (cum τῆς βασιλείας), Syro-hex.

34. Ο' ἀφαιρῶν βασιλείας βασιλέων.²⁷

Cap. IV. 9, 8. Ο' πᾶσι τοῖς ζώοις ÷ καὶ ἡ δρασις αὐτοῦ μεγάλη—ἡ σελήνη ἦν ἐν αὐτῷ ᾠκουν καὶ ἐφώτιζον πᾶσαν τὴν γῆν 4.²⁸ 33. ἀποκατεστάθη ἡ βασιλεία ÷ μου ἐμοί, καὶ ἡ δόξα μου ἀπεδόθη μοι 4.²⁹

CAP. V.

1. Ο' καὶ ἀπὸ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἐκάλεσεν ἄνδρας δισχιλίους.¹

הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Et coram his mille vinum potabat. Θ. καὶ κατέναντι τῶν χιλίων ὁ οἶνος. καὶ πίνων. Οἱ λοιποί· Bibebat vinum coram cunctis principibus quos vocaverat.²

2. Ο' καὶ οἶνοχοῆσαι ἐν αὐτοῖς.³

5. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. E regione candelabri. Θ. κατέναντι τῆς λαμπάδος. Ο' κατέναντι τοῦ φωτός. Ἄ. κατέναντι τῆς λαμπάδος.⁴

6. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Tunc regem quod attinet, color ejus. Θ. τότε τοῦ βασιλέως ἡ μορφή. Ο' καὶ ἡ δρασις αὐτοῦ.⁵

הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Θ. Vacat. ✕ τοῦτο τοῦτῳ 4.⁶

7. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Et tertius in regno dominabitur. Θ. καὶ τρίτος ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἀρξεί.⁷ Ο' καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐξουσία

τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας.

9. Ο' περὶ τοῦ σημείου.⁸

10. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Propter verba regis et magnatum ejus. Θ. Vacat. ✕ κατέναντι τῶν λόγων τοῦ βασιλέως καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ 4.⁹

11. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Θ. πνεῦμα θεοῦ. Ο' πνεῦμα ἁγίων. Σ. πνεῦμα θεῶν ἁγίων. Οἱ λοιποί· πνεῦμα θεοῦ.¹⁰

12. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Aenigmata. Θ. κρατούμενα. Alia exempl. κρυπτόμενα.¹¹

16. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Et nodos solvere. Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ λύειν συνδέσμους;¹² alia, καὶ δεσμούς τοῦ λύειν.¹³

23. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Praedicasti. Θ. ἤνεσας. Ο' ἤνεσαστε.¹⁴

30. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. In ea ipsa nocte occisus est Beltsazar rex Chaldaeorum. Θ. ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀνηρέθη Βαλτάσαρ ὁ βασιλεὺς ὁ Χαλδαῖος. Ο' καὶ τὸ σύγκριμα ἐπῆλθε Βαλτάσαρ τῷ βασιλεί.¹⁵

31. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Et Darius. Θ. καὶ Δαρείος. Ο' καὶ Ἄρταξέρξης.¹⁶

²⁷ Syro-hex. In Cod. 87 scriptum βασιλείαν. ²⁸ Cod. 87, qui pingit: + + καὶ ἡ δρασις αὐτοῦ μεγάλη, ἡ + κορύφη κ. τ. λ. Syro-hex. metobelum ponit post הו, omniais ceteris.

²⁹ Cod. 87, Syro-hex.

CAP. V. ¹ Syro-hex. In Cod. 87 haec, καὶ ἀπὸ τῶν μ. αὐτοῦ, lapsu omnium facillimo exciderunt. (In summario vv. 1-5, Βαλτάσαρ—ἵσταται, quod versioni τῶν Ο' tam in Cod. 87 quam in Syro-hex. praemittitur, pro ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ Tischendorfius edidit ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ ex emendatione Segaearii, invito Syro nostro. De hac confusione cf. Jacobs. ad Ach. Tat. p. 720.) ² Hieron.: "Unusquisque autem principum vocatorum juxta suam bibebat aetatem: sive ut ceteri interpretes transtulerunt: Bibebat ipse rex vinum coram cunctis principibus, quos vocaverat;" non verba ceterorum, sed sensum tantum afferens. ³ Codd. 87, 88. Copulam non agnoscit Syro-hex. ⁴ Buxtorf. in Lex. Chald. et Talmud. p. 1147: "In Talmud. Hierosol. [Joma fol. 41, 1] scribitur vocem מִלְּפָנַי Dan. v. 5 ab Aquila transferri מִלְּפָנַי, vel λαμπάδος. Sic est in LXX

[immo in Theod.]." Minus probabiliter Lightfoot. in Hor. Hebr. et Talmud. ad Act. Apost. p. 280 Aquilae tribuit, contra λαμπάδος. Cf. Anger De Onkelo etc. p. 22.

⁶ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. ⁶ Sic Cod. 87, et sine aster. Codd. 22, 51, 62, alii, et Theodoret. ⁷ Hieron.: "Vel tertius post me, vel unus ex tribus principibus, quos alibi trislatas legimus"

⁸ Syro-hex. הַתַּשׁ הַרְחֵק מִלְּפָנַי לְקַבֵּל. Soloece Codd. 87, 88: περὶ τούτου σημείου. ⁹ Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 22 (sine αὐτοῦ), 34, 36, alii, et Theodoret. ¹⁰ Hieron.: "Praeter Symmachum, qui Chaldaicam veritatem secutus est, ceteri spiritum Dei interpretati sunt." Cf. ad Cap. iv. 6.

¹¹ Sic Comp., Cod. 42. Codd. 62, 147: μυστήρια; Codd. 49, 90: ἐνύπνια; quae merae sunt enarrationes.

¹² Sic Codd. 22, 34, alii, Chrysost. ¹³ Sic Codd. 23, 62, 147. Fortasse est Aquilae. ¹⁴ Cod. 87. Syro-hex.: ἤνεσας (מִלְּפָנַי לְקַבֵּל).

¹⁵ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. sine nom. affert: ἐν ταύτῃ (sic apud Theod. Codd. 22, 51, alii) τῇ νυκτὶ—ὁ Χαλδαῖος. ¹⁶ Cod. 87,

CAP. VI.

2. סָרְכִין תְּלַתָּהּ. *Summos praefectos tres.* Θ. τακτικούς τρεῖς. Ο' ἄνδρας τρεῖς, ἡγουμένους αὐτῶν. 'Α. συνεκτικούς... Σ. ἄρχοντας...¹

3. מְתַנַּבֵּעַ עַל-סָרְכִין וְאֵת־רַב־שֵׁנִי כָל-קִבְלָהּ דִּי. *Superans praefectos summos et satrapas, propterea quod.* Θ. ὑπὲρ αὐτοῦς, ὅτι. Alia exempl. ὑπερνικῶν ὑπὲρ τοὺς τακτικούς καὶ τοὺς σατράπας κατέναντι, ὅτι.²

הָרְקַמְתָּ לְהַקְמִיתָ. *Cogitabat constituere eum.* Θ. κατέστησεν αὐτόν. Alia exempl. προσεδόκα τοῦ καταστήσαι αὐτόν.³ Ο'. ἐβουλεύσατο καταστήσαι τὸν Δανιήλ.

4. מֵצֶד מְלַכְוִיָּהּ. *Ex latere (parte) regni.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἐκ τῆς βασιλείας; alia, ἐκ πλαγίων βασιλείας.⁴

הָיָה (in priore loco). *Et delictum.* Θ. 'Α. καὶ ἀμπλάκημα.⁵

וְהָיָה לָּהּ חַטָּאתָהּ. *Et delictum non inventum est in eo.* Θ. Vacat. ✕ καὶ πᾶν ἀμπλάκημα οὐχ εὑρέθη κατ' αὐτοῦ.⁶

5. לֹא הִנֵּנוּ עָלָיָהּ. *Nisi invenerimus contra*

eum. Θ. εἰ μὴ (alia exempl. add. εὐρήσωμεν ἐπ' αὐτόν').

8. לֹא מֵלֶכְוִיָּהּ קִים מְלַכְוִיָּהּ וְתַנְיָא דִּי לֹא יְהִיְהִי פִּרְסִי דְרֵי-רֵי וְפִרְסִי דְרֵי-רֵי.

Nunc, rex, sancias interdictum, et subscribas scriptum, ut non immutetur, secundum legem Medorum et Persarum, quae non abrogabitur.

Θ. νῦν οὖν, βασιλεῦ, στήσον τὸν ὄρισμόν, καὶ ἔκθες γραφὴν, ὅπως μὴ ἀλλοιωθῇ τὸ δόγμα Περσῶν καὶ Μήδων. Ο'. καὶ ἤξιώσαν τὸν βασιλέα, ἵνα στήσῃ τὸν ὄρισμόν, καὶ μὴ ἀλλοιώσῃ αὐτόν, ὅτι ἤδεισαν ὅτι Δανιὴλ προσεύχεται καὶ δεῖται τρεῖς τῆς ἡμέρας, ἵνα ἤττηθῇ διὰ τοῦ βασιλείως, καὶ ρεψῆ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.⁸

8, 9. לֹא-קִבְלָהּ תְּנָתָהּ. *Quae non abrogabitur. Quapropter.* Θ. Vacat. Alia exempl. ὅπως ἂν μὴ παραλλαγῇ κατέναντι τούτου.⁹ Alia: ὅπως οὐχ ὑπερβήσεται...¹⁰

10. מִן-קִדְמָתָהּ. Θ. ἐμπροσθεν (alia exempl. add. αὐτοῦ¹¹).

12. עַל-רֵסֶה. *De interdicto.* Θ. Vacat. Alia exempl. ὑπὲρ τοῦ ὄρισμοῦ.¹²

13. וְעַל-רֵסֶה דִּי לֹא-יְהִיְהִי פִּרְסִי דְרֵי-רֵי. *Nec interdicti quod subscripsisti (rationem habet).* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ περὶ τοῦ ὄρισμοῦ οὐ ἔταξας.¹³

Syro-hex., qui posterior in marg. affert: ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. Hieron.: "Pro *Dario LXX Artaxerces* interpretati sunt."

CAP. VI. ¹ Hieron.: "Pro *principibus*, quod Sym. transtulit, Theod. τακτικούς, Aq. συνεκτικούς interpretatus est. Cumque quaererem, qui essent isti *principes*, τακτικοί, vol συνεκτικοί, in LXX editione legi manifestius, qui dixerunt [v. 4]: *et duos viros quos constituit cum eo, et satrapas centum viginti.*"

² Sic Codd. 22 (eraso in fine κατέναντι τοῦ βασιλείως), 34 (cum κατ. τοῦ β.), 36, alii. Lectio Aquilana sapit, si pro τακτικούς, συνεκτικούς legas cum Codd. 23 (ubi συνεκτικούς), 62, 147, in quibus tamen ὑπερνικῶν abesse videtur. ³ Sic Codd. 23, 62, 147. Fortasse est Aquilae.

Montef. post *Drusium soloece* edidit: "ἄλλος προσεδόκατο καταστήσαι αὐτόν. ⁴ Prior lectio est in Codd. 22, 34, aliis; posterior, quae fortasse est Aquilae, in Codd. 23, 62, 147. Theodoret.: ἐκ τῆς β., ἢ ὡς τινα τῶν ἀπιγραφέων ἔχει, ἐκ πλαγίων τῆς β. ⁵ Hieron.: "Pro *suspicionem* Theod. et Aq. ἀμπλάκημα [sic Codd. II (a ^{1^{ma}} manu), III, alii]

interpretati sunt, quae Chaldaice dicitur ESSAITHA. Cumque ab Hebraeo quaererem quid significaret, respondit vim verbi sonare δέλαρ, quam nos illecebram, sive σφάλμα, hoc est, *errorem*, dicere possumus."

⁶ Sic Cod. 23, et sine aster. Cod. 147. ⁷ Sic Codd. 62, 147. *Idem* in v. 6 exhibent: Οἱ σατράπαι οὕτως... καὶ οὕτως εἶπον, congruenter Hebraeo.

⁸ Syro-hex. *... .*

⁹ Sic Codd. 22, 36, alii, et Theodoret. Pro *παραλλαγῇ* Chrysost. solus habet *παραγραφῇ*. ¹⁰ Sic Codd. 23, 62, 147. ¹¹ Sic Codd. 62, 147. ¹² *Idem*. ¹³ Sic Chrysost., et sine copula Codd. 22, 23 (cum ὑπὲρ et ἐνέταξας), 34 (cum ἐνέταξας), 35, 36, alii.

14. נִשְׁמַשׁ מִצְּלִי יָדַי. *Et usque ad ingressum (occasum) solis.* Θ. και ἕως ἑσπέρας. Alia exempl. και ἕως πρὸς δυσμᾶς (s. δυσμαῖς) ἡλίου.¹⁴ Ο'. ἕως δυσμῶν ἡλίου.

15. וְהָיוּ אֲנִי וְהַמְּלָכִים עַל-הַרְגָּשׁוֹ הַלְּלֵי אֲבִירָיִם נִדְרִינִי בְּרִינִי. *Tunc viri illi cum strepitu concurrerunt ad regem, et dixerunt.* Θ. τότε οἱ ἄνδρες ἐκείνοι (alia exempl. add. παρετηρήσαντο ἐπὶ τὸν βασιλέα, και¹⁵) λέγουσιν.

16. וְהָיוּ אֲנִי וְהַמְּלָכִים עָנָה. Θ. και εἶπεν ὁ βασιλεύς. Alia exempl. ἀπεκρίθη ὁ βασιλεύς, και εἶπεν.¹⁶

18. וְרָבַח טוֹת. *Et pernoctavit jejuniando.* Θ. και ἐκοιμήθη ἀδειπνος. Ο'. και ἠύλισθη νήστης.¹⁷ Θ. και ἐκλεισεν (alia exempl. ἀπέκλεισεν) τὰ στόματα τῶν λέοντων, και οὐ παρηνώχλησαν τῷ Δανιήλ.¹⁸

20. לְדַנְיָאֵל. Θ. Vacat. ✕ τῷ Δανιήλ.¹⁹ לְדַנְיָאֵל וְהָיוּ אֲנִי וְהַמְּלָכִים עָנָה. Θ. Vacat. ✕ και ἀπεκρίθη ὁ βασιλεύς, και εἶπε τῷ Δανιήλ.²⁰

21. מִלֵּל. *Locutus est.* Θ. εἶπε. Ο'. ἐπήκουσε φωνῇ μεγάλῃ, και εἶπε.²¹

28. Ο'. προσετέθη πρὸς τὸ γένος αὐτοῦ.²² Cap. VI. 3. Ο'. και εὐδοούμενος ÷ ἐν ταῖς πραγματεῖαις τοῦ βασιλέως.²³ 17. ÷ ἢ ὁ βασιλεύς αὐτὸν ἀνασπάσῃ ἐκ τοῦ λάκκου.²⁴ 28. ÷ και Δανιήλ κατεστάθη ἐπὶ τῆς βασιλείας Δαρείου.²⁴

CAP. VII.

1. מִן מַלְּךְ שָׁמַר. *Summam rerum dixit.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἀρχὴν λόγων αὐτοῦ; alia, ἀρχὴ λόγων εἶπεν; alia, ἀρχὴ λόγων αὐτοῦ και ἀποκριθεὶς εἶπεν.¹ Ο'. εἰς κεφάλαια λόγων.

2. וְלִילֵי-עַם בְּחֻזִּי. *In visione mea noctu.* Θ. Vacat. Alia exempl. ἐν τῇ ὁράσει (s. ἐν ὁράσει, s. ἐν ὁράμασί, s. ἐν ὁράματι) μου τῆς νυκτός.² Ο'. καθ' ὕπνου νυκτός.

5. בֵּין שְׁנַיִם. *Inter dentes ejus.* Θ. ἀναμέσον τῶν ὀδόντων αὐτῆς. Ο'. ✕ ἐν μέσφ ὀδόντων αὐτῆς.³

6. הָיָה לָּהּ יְדִיבַתְּ לְשֶׁתָּהּ. *Et dominatio data est ei.* Θ. και ἐξουσία ἐδόθη αὐτῇ. Ο'. και γλώσσα ἐδόθη αὐτῇ.⁴

7. וְלִילֵי בְּחֻזִּי. *In visionibus noctis.* Θ. Vacat. Alia exempl. ✕ ἐν ὁράματι τῆς νυκτός.⁵ Ο'. ἐν ὁράματι τῆς νυκτός.

וְרִבְרָב. *Praegrandes.* Θ. Vacat. Alia exempl. μεγάλοι.⁶ Ο'. μεγάλους.

8. וְהָיוּ אֲנִי וְהַמְּלָכִים עָנָה. *Considerabam cornua.* Θ. προσενθουν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ. Ο'. και βουλαὶ πολλαὶ ἐν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ.⁷

וְהָיוּ אֲנִי וְהַמְּלָכִים עָנָה. *Evulsa sunt a coram eo.* Θ. ἐξερριζώθη ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Ο'. ἐξηρανθησαν δι' αὐτοῦ.⁸

¹⁴ Sic Codd. 22 (cum τοῦ ἡλίου), 51 (cum δυσμαῖς), 87, alii, et Chrysost. (In textu τῶν Ο' pro ἕστησε in Syro-hex. est ἕστησαν.) ¹⁵ Sic Codd. 22 (cum παρέστησαν), 36, 48, 51, 62 (cum παρετήρησαν), 147 (idem), alii, et Chrysost. Cf. vv. 6, 11 in Chald. et Theod. ¹⁶ Sic Codd. 62, 147. ¹⁷ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: και ἠύλισθη ἀδειπνος (ܐܘܠܝܫܬܗ ܐܕܝܦܢܘܫ). ¹⁸ Schol. apud Nobil.: "Ἐν τισιν ἀτιγρῆφοις [Comp., Codd. 22, 48, alii, et Theodoret.] οὐ φέρονται οἱ στίχοι οὗτοι. Recte: quandoquidem ad versionem LXXviralem pertinent, quae sonat: τότε ὁ θεὸς τοῦ Δανιήλ, πρόνοιαν ποιούμενος αὐτοῦ, ἀπέκλεισε τὰ στόματα κ.τ.έ. ¹⁹ Sic Cod. 23, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 33, 34, alii. ²⁰ Sic Cod. 23. Codd. 62, 147: ἀπεκρίθη κ.τ.έ. ²¹ Edebatur e Cod. 87 ἐπήκουσε, quae vox nulla est. Syro-hex. ܠܝܢܝܢܐ (=ἐπήκουσε Psal. iii. 5. cxvii. 5).

²² Syro-hex. in marg.: πρὸς τοὺς πατέρας. Est scholium, ut videtur. ²³ Syro-hex. Cod. 87 pingit: + και εὐδοούμενος κ.τ.έ., absente metobelo. ²⁴ Cod. 87, Syro-hex. CAP. VII. ¹ Prior lectio est in Ald., Codd. 33, 36, alii; altera in Codd. 23, 62, 147; posterior in Codd. 34, 48, alii, Chrysost., Theodoret. Montef. affert: "Ἄλλοι και τὸ κεφάλαιον τῶν λόγων εἶπεν, quod merum est Complutensium commentum. ² Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii. ³ Sic Cod. 87, Syro-hex. ⁴ Syro-hex. ܘܘܠܘܫܢܐ ܘܘܕܘܒܘܫܢܐ. In Cod. 87 deest. ⁵ Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 22, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret. ⁶ Sic Comp., Ald., Codd. III, 33, 49, alii. In aliis legitur και μεγάλοι. ⁷ Cod. 87. Pro πολλὰ in Syro-hex. est μεγάλοι. ⁸ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: ἐξερριζώθη ἀπὸ πρ. αὐτῆς (ܘܘܕܘܒܘܫܢܐ ܘܘܠܘܫܢܐ ܘܘܕܘܒܘܫܢܐ ܘܘܕܘܒܘܫܢܐ).

8. רַבְרַבָּן. *Praegrandia*. Ο. *μεγάλα*, ÷ *καὶ ἐποίει πόλεμον πρὸς τοὺς ἀγλοὺς* 4.⁹
9. עֲתִיק יוֹמִין. *Antiquus dierum*. Θ. Ο. *παλαιὸς ἡμερῶν*. Ἀλλοι δὲ *παλαιῶν τὰς ἡμέρας*.¹⁰
- 9, 10. נְגַד וְנִצַּח נִגְד וְנִצַּח : נִגְד וְנִצַּח : נִגְד וְנִצַּח : נִגְד וְנִצַּח. *Rotae ejus erant ignis ardens : fluvius ignis erat fluens et exiens a coram illo*. Θ. *οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον ποταμὸς πυρὸς εἶλκεν* (alia exempl. add. *ἐκπορευόμενος*¹¹) *ἐμπροσθεν αὐτοῦ*. Ο. ✕ *τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ καιόμενον ποταμὸς πυρὸς ἔλκων* 4, *καὶ ἐξεπορεύετο κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ποταμὸς πυρὸς*.¹²
11. הִיִּתִּי (in posteriore loco). *Videbam*. Θ. *Vacat*. Alia exempl. *θεωρῶν ἤμην*.¹³ Ο. ✕ *θεωρῶν ἤμην* 4.¹⁴
13. וְרָקְדְמוּתִי קִדְמָתִי. *Et ante eum adduxerunt eum*. Θ. *καὶ προσήνεχθη αὐτῷ*. Alia exempl. *καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ προσήνεχθη*.¹⁵ Ο. *καὶ οἱ παρεστηκότες παρήσαν αὐτῷ*.¹⁶
14. וְיִקְר וְיִמְלָכוּ. *Et honor, et regnum*. Θ. *καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ βασιλεία*. Ο. ✕ *καὶ τιμὴ βασιλική* 4.¹⁷
15. וְיִבְהָלְנִי. *Conturbabant me*. Θ. *ἐτάρασσόν* (s. *συνετάρασσόν*) *με*. Ο. ✕ *ἐτάρασσόν με* 4.¹⁸
17. רַבְרַבָּתָא. *Praegrandia*. Θ. *Vacat*. Alia exempl. *τὰ μέγала*.¹⁹ Ο. *τὰ μέγала*.
18. עַד עַלְמֵי עַד עַלְמֵי עַד. Θ. *ἕως αἰῶνος* (alia exempl. add. *καὶ ἕως αἰῶνος*²⁰) *τῶν αἰώνων*. Ο. *ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων*.²¹
20. וּנְשַׁלְתִּי מִן־קִדְמֹתַי תְּלֵת וְרִנְתִּי דְּנִן. *Et ceciderunt a coram eo tria; et cornu hoc*. Θ. *καὶ ἐκτινάξαντος τῶν πρώτων*. Alia exempl. *καὶ ἐκτινάξαντος τῶν προτέρων τρία, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο*.²² Ο. *καὶ ἐξέπεσαν δι' αὐτοῦ τρία, καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο*.
23. מִן־בְּלִנְתָּא. *Ab omnibus regnis*. Θ. (*ὑπερέξει*) *πάσας τὰς βασιλείας*. Ο. *παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν*.²³
- וְנִצַּח לְנִצַּח. *Et vorabit omnem terram*. Θ. *καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν*. Ο. ✕ *καὶ καταφάγεται πᾶσαν τὴν γῆν* 4.²⁴
24. מִן־בְּלִנְתָּא. *Ex eo regno*. Θ. *Vacat*. Ο. *ἐκ τῆς βασιλείας*.²⁵
25. וְיִמְלִין עַלְמֵי עַד. *Et verba adversus Altissimum loquetur*. Θ. *καὶ λόγους πρὸς τὸν ὑψιστον λαλήσει*. Ο. *καὶ ῥήματα εἰς τὸν ὑψιστον λαλήσει*. Σ. *Et sermones quasi Deus loquitur*.²⁶
- וְיִבְלִין. *Atteret*. Θ. *παλαιώσει*. Alia exempl. *ταπεινώσει; alia, πλανήσει*.²⁷ Ο. *κατατρίψει*.²⁸

⁹ Syro-hex. In versione Theodotionis eadem sine obelo habent Ald., Codd. 22, 33, 36, alii, et Theodoret. ¹⁰ Theodoret.: Διὰ μὲν τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν διδάσκειται (Δαναῖ) τὸ αἰῶνος οὕτω γὰρ καὶ τινες τῶν ἐρμηνευτῶν νοησκέοιτε, ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν, ὁ παλαιῶν τὰς ἡμέρας, τεθείκασιν. ¹¹ Sic Comp., Ald., Codd. III (cum ἐκπορ. εἶλκεν), 22, 23, 36, alii. ¹² Cod. 87 (sine euseolo), Syro-hex. Pro καιόμενον Cod. 88 κατακαιόμενον legit. ¹³ Sic Codd. 23, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret. ¹⁴ Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. ¹⁵ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii. ¹⁶ Cod. 87 (cum lineola — (Cod. 88) ante αὐτῷ), Syro-hex., qui ad παρήσαν (سرحس) in marg. affert: سرحس. ¹⁷ Cod. 87, Syro-hex. ¹⁸ Syro-hex. Cod. 87: ✕ ἐτάρασσόν με οἱ θαλόγισμοί μου (sic). ¹⁹ Sic Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, 34, alii. ²⁰ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 26, alii. ²¹ Syro-hex. In Cod. 87 haec,

καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, interciderunt. (Mox pro κατασθίοντος et καταπατούντος, ut edidit De Magistris, in Cod. 88 et Syro-hex. deterior est lectio, κατασθίοντες et καταπατούστες.) ²² Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Chrysost., Theodoret., et (sine καὶ posteriore) Comp., Ald., Codd. III, 23, 33, alii. Pro τῶν πρώτων, τῶν προτέρων τρία habent Codd. XII, 26, 89. ²³ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. affert: παρὰ πᾶσας τὰς βασιλείας. ²⁴ Cod. 87, Syro-hex. ²⁵ Syro-hex. In Cod. 87 praepositio male abest. ²⁶ Hieron. ²⁷ "In quibusdam libris [Codd. 22, 34, aliis] est ταπεινώσει; in aliis [Comp., Ald., Codd. 33, 36, aliis] πλανήσει [cf. Hex. ad Psal. xxxi. 3], et scholion in marg.: τιντίστι, σκυλμόν στυίσι ποιήσι. Justinus habet καταστρέψει [fort. κατατρίψει]."—*Nobil.* ²⁸ Cod. 87, Syro-hex. Cf. Hex. ad Job. xiv. 12. Psal. xxxi. 3.

25. וַיִּסְבֹּר. Et confidet. Θ. καὶ ὑπονοήσει. Ο'. καὶ προσδέξεται.²⁰

26. מִיָּד. Judicium. Θ. τὸ κριτήριον. Ο'. ἡ κρίσις.³⁰

27. עַל. Θ. Vacat. Alia exempl. τῷ λαῷ.³¹ Ο'. λαῷ.

נָל שְׁלֹשׁוֹת. Θ. πᾶσαι αἱ ἀρχαί. Ο'. πᾶσαι ἐξουσίαι.³²

28. מְהַלְכֵי סוֹפְרָה. Huc usque finis sermonis. Θ. ἕως ὧδε τὸ πέρασ τοῦ λόγου. Ο'. ἕως καταστροφῆς τοῦ λόγου.³³

וַיִּי וַיִּשְׁתַּבַּח. Et color meus mutatus est super me. Θ. καὶ ἡ μορφή μου ἠλλοιώθη (alia exempl. add. ἐπ' ἐμοί³⁴). Ο'. καὶ ἡ ἕξις μου διήνεγκεν ἐμοί.³⁵

CAP. VIII.

2. וַיִּרְאֵהוּ בְּחֹזֶן הַדָּרְוֹתַי. Et vidi in visione; et factum est in videndo me. Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ εἶδον ἐν τῇ ὁράσει, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με.¹ Ο'. καὶ εἶδον ἐν τῷ ὁράματι τοῦ ἐνυπνίου μου.

בְּעֵלְמַי. In Elam provincia. Θ. ἐν

χώρᾳ Αἰλάμ. Ο'. ἐν Ἐλυμαίδι χώρᾳ. Σ... παλει.²

2. וַיִּרְאֵהוּ בְּחֹזֶן הַדָּרְוֹתַי. Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ εἶδον ἐν ὁράματι.³ Ο'. ✕ καὶ εἶδον ἐν ὁράματι.⁴

עַל הַנָּהָר. Ad fluvium Ulai. Θ. ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ. Ο'. πρὸς τῇ πόλῃ Αἰλάμ. Ἄ. ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ Οὐλαί. Σ. ἐπὶ τοῦ ἔλους Οὐλαί.⁵

3. וְהָיוּ הַקֳּרְנִים. Et duo cornua erant alta. Θ. ὑψηλά. Alia exempl. καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά.⁶ Ο'. ✕ καὶ τὰ κέρατα ὑψηλά.⁷

4. וְלֹא עָמְדוּ. Non consistebant coram eo. Θ. οὐ στήσεται (s. στήσονται) ἐνώπιον αὐτοῦ. Ο'. οὐκ ἔστησαν ὀπίσω αὐτοῦ.⁸

5. וְלֹא ἄγγε. Et non tangebatur terram. Θ. καὶ οὐκ ἦν ἀπτόμενος τῆς γῆς. Ο'. καὶ οὐκ ἤπτετο τῆς γῆς.⁹

וְהָיוּ הַקֳּרְנִים. Cornu speciei (conspicuum). Θ. κέρας. Alia exempl. add. θεωρητόν, s. ἐν θεωρητόν.¹⁰ Ο'. κέρας ἐν ✕ θεωρητόν.¹¹

7. וְהָיוּ הַקֳּרְנִים. Arietem. Θ. τὸν κριόν. Ο'. ✕ τὸν κριόν.¹² (A.) σὺν τὸν κριόν.¹³

8. וְהָיוּ הַקֳּרְנִים. Fastuose egit. Θ. ἐμεγαλύνθη. Ο'. κατίσχυσε.¹⁴

²⁰ "Schol προσδοκῆσει, οὐ μίτοι ἀσαλῆρως δυήσεται. Justinus προσδέξεται."—Nobil. Unde Montef. effecit: "Ἄλλος προσδοκῆσει. Ἄλλος προσδέξεται. (Statim Cod. 88: τοῦ ἀλλοιωσῶμαι, cum articulo.) ³⁰ Syro-hex. in marg.: τὸ κριτήριον (כְּרִיטָה). ³¹ Sic Codd. 62, 147. Statim in LXX pro (λαῷ ἀγίῳ) ὑψίστω legendum e Syro-hex. ὑψίστου. ³² Cod. 87, Syro-hex. Cod. XII in marg.: Ο'. αἱ ἐξουσίαι. ³³ Cod. 87 et Syro-hex. in marg. pingunt: ἕως ὧδε τὸ πέρασ (עַד הַכֹּה) τοῦ λ. ³⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III, 33, 34, alii. ³⁵ Cod. 87. Syro-hex. in textu: וַיִּי וַיִּשְׁתַּבַּח (עַל) (עַל) (עַל); in marg. autem: καὶ ἡ μορφή μου (וַיִּי) (וַיִּי). Apud Justinum M. p. 200 perperam legitur: καὶ ἡ λέξις διήνεγκεν ἐμοί.

34, alii, Chrysost. ⁴ Cod. 87, Syro-hex. ⁵ Hieron.: "Super portam Ulai, pro quo Aq. transtulit, super Ubal Ulai; Theod., super Ubal; Sym., super paludem Ulai; LXX, super portam Ulai." Theodoret.: Καὶ ἤμην ἐπὶ τοῦ Οὐβάλ. Παρὰ τὴν πόλιν, φησὶν, ἐδόκου ἐστάναι· οὕτω γὰρ τοῖτό τας τῶν ἐρμηνευτῶν τεθείκασι. (Syro-hex. pro Αἰλάμ, Οὐλάμ (אֵלָאָם) habet.) ⁶ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 33, alii. ⁷ Cod. 87 (sine cuneolo), Syro-hex. ⁸ Cod. 87, Syro-hex. Idem in marg. וְלֹא עָמְדוּ (וְלֹא עָמְדוּ), quae lectio est Theodotionis. ⁹ Syro-hex. וְלֹא ἄγγε. Clausula excidit in Cod. 87. ¹⁰ Prior lectio est in Ald., Codd. III, 23, 33, aliis, Chrysost.; posterior in Codd. 22, 36, aliis, Theodoret. Vulg.: cornu insigne, unde κέρας ἐπίσημον fecerunt Complutenses. Statim pro edito ἀναμέσον τῶν ὀφθ. αὐτῶν Syro-hex. offert ἀν. τῶν ὀφθ. αὐτοῦ, quod, praeeunte Hahnio, recepit Tischendorfius. ¹¹ Cod. 87, Syro-hex. ¹² Idem. ¹³ Sic in textu Theodotionaeo Codd. 62, 147, qui mox σὺν ἀμφότερα τὰ κέρατα habent. ¹⁴ Sic Cod. 87. Syro-hex.: κατίσχυε.

CAP. VIII. ¹ Sic Codd. 22 (sine με), 23, 34, alii, Chrysost., Theodoret. ² Hieron.: "In Elam regione; sive, ut Sym. interpretatus est, civitate, a qua etiam regio nomen accepit... pro qua LXX Elimaidem regionem interpretati sunt." ³ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23,

9. **אֶל-הַנֶּגֶב וְאֶל-הַמִּזְרָח.** *Ad austrum, et ad orientem.* Θ. πρὸς τὸν νότον. Alia exempl. add. καὶ πρὸς ἀνατολήν.¹⁶ Ο'. ἐπὶ μεσημβρίαν, καὶ ἐπ' ἀνατολάς.¹⁶
11. **וַיַּעַד שָׂרֵי צְבָא הַגָּדִיל.** *Et usque ad principem exercitus se extulit.* [Θ.] καὶ ἕως οὗ ὁ ἀρχιστράτηγος βύσσηται τὴν αἰχμαλωσίαν. (Θ.) καὶ ἕως ἀρχοντος τῆς δυνάμεως ἠδρύνθη.¹⁷ Ο'. ἕως ὁ ἀρχιστράτηγος βύσεται τὴν αἰχμαλωσίαν.
12. **וְשֵׁבֶבֶת.** *Propter delictum.* Θ. ἀμαρτία. Ο'. αἱ ἀμαρτίαι. "Ἄλλος" παραπτώματι.¹⁸
13. **וְשֵׁי קָדְשׁ.** *Unus sanctus.* Θ. εἰς ἅγιος. Ο'. ὁ ἕτερος ✕ ἅγιος.¹⁹
- לְלִמְוִי.** *Alteri nescio cui.* Θ. Ο'. 'Α. τῷ φελμουνί. Σ. τινί ποτε.²⁰
14. **וְשֵׁלֶשׁ מֵאוֹת.** *Et trecenti.* Θ. καὶ τετρακόσiai (alia exempl. τριακόσiai²¹). Ο'. τριακόσiai.
16. **וַיִּקְרָא וַיִּנְאֹמַר גַּבְרִיֵּאל הֵבֵן לְהִלֹּךְ אֶת-הַמְרָאָה.** *Clamavit autem, et dixit: O Gabriel, explica huic visionem.* Θ. καὶ ἐκάλεσε, καὶ εἶπε· Γαβριήλ, συνέτισον ἐκεῖνον τὴν βρασιν. Ο'. καὶ

- ἐκάλεσε, καὶ εἶπεν· Γαβριήλ, συνέτισον ἐκεῖνον τὴν βρασιν ✕ καὶ ἀναβοήσας εἶπεν ὁ ἄνθρωπος· ἐπὶ τὸ πρόσταγμα ἐκεῖνο ἡ βρασις.²²
22. **וְהָיָה שִׁבְרָתָהּ כִּשְׁבֵרֵי הַיָּבֵשׁ.** *Quod autem eo fracto extiterint.* Θ. καὶ τοῦ συντριβέντος οὗ ἔστησαν. Alia exempl. καὶ ὅτι συνετριβή καὶ ἔστη.²³ Ο'. καὶ τὰ συντριβέντα καὶ ἀναβάντα (ὀπίσω αὐτοῦ).²⁴
23. **וּבְיָמֵיהֶם יִשְׁפְּטוּ.** *Ubi compleverint delinquentes (scelerum suorum numerum).* Θ. Ο'. πληρουμένων τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. "Ἄλλος" ὡς ἂν σφραγίσονται τὰ παραπτώματα αὐτῶν.²⁵
24. **וְלֹא בְכֹחַ.** *Sed non robore suo.* Θ. Vacat. Alia exempl. καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ.²⁶ Ο'. καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ.
25. **וַיַּעַל שָׂרֵי צְבָא.** *Et contra principem principum consurget.* Θ. καὶ ἐπὶ ἀπωλείας πολλῶν στήσεται. Ο'. καὶ ἐπὶ ἀπωλείας ἀνδρῶν στήσεται. "Ἄλλος" ✕ καὶ ἐπὶ ἀρχοντα ἀρχόντων στήσεται.²⁷
26. **וַיִּמְרָא.** Θ. καὶ ἡ βρασις. Ο'. καὶ τὸ βραμα.²⁸
- בְּיָמֵי רַבִּים.** Θ. ὅτι εἰς ἡμέρας πολλάς. Ο'. ἔτι γὰρ εἰς ἡμέρας πολλάς.²⁹

¹⁶ Sic Comp., Codd. III, 33, 34, 35, alii, Chrysost.
¹⁷ Syro-hex. Cod. 87: ἐπὶ μεσ., ἐπὶ νότον, καὶ ἐπ' ἀν.
¹⁸ Theodotionis lectio edita est, καὶ ἕως οὗ—αἰχμαλωσίαν; cujus loco duplicem versionem, καὶ ἕως ἀρχοντος τῆς δ. ἠδρύνθη, ἕως ὁ ἀρχ. βύσσηται τὴν αἰχμ., exhibent Codd. 22, 36, 48, alii, Theodoret. Posteriorem τῶν Ο' esse constat; prior, ut videtur, est genuina Theodotionis manus, quamque solam agnoscit Chrysost. (Mox in LXX pro εὐωδῶθησαν Syrus εὐωδῶθη vertit.)
¹⁹ In v. 11 juxta Theodotionem post ἐταράχθη Ald., Codd. III, XII, 23, 33, alii, et Chrysost. in Comment. ad loc. addunt καὶ ἐγενήθη; Theodoret. autem et Chrysost. alio loco (Opp. T. I, p. 639 C) cum Codd. 22, 34, 36, aliis, habent: ἐταράχθη παραπτώματι. καὶ ἐγενήθη κ. τ. ε. Lectio, καὶ ἐγενήθη, e textu LXXviri irrepisse videtur: vocem autem παραπτώματι (non, ut Montef., ἐν π.) ad Hebr. וְשֵׁבֶבֶת in v. 12 pertinere, et alius nescio cujus interpretis esse, probabiliter opinatur Drusius.
²⁰ Cod. 87, Syro-hex. ²¹ Hieron.: "Pro altero nescio quo, quod Sym. interpretatus est τινί ποτε, quem et nos secuti sumus, Aq. et Theod. et LXX φελμουνί (sic) ipsum verbum Hebraicum posuerunt." (Pro וְיָמֵי אַחַד אַחַד Aquilam

vertisse וְיָמֵי אַחַד אַחַד, (angelo) interiori, h. e. praecipuae dignitatis, traditur in Bereschith rabba fol. 24 c, teste Angero in libello *De Onkelo* etc. p. 23.)
²² Sic Comp., Ald., Codd. II, III, XII, 22, 26, alii. ²³ Cod. 87, Syro-hex. Duae sunt, ut videtur, interpretationes, quarum prior Theodotioni redonanda est; altera est vera versio LXXviri, in qua πρόσταγμα est error notissimus pro πρᾶγμα (ἰσχύϊ).
²⁴ Sic Codd. 22, 34, 36, alii. Syro-hex. in marg. affert: καὶ ὅτι συνετριβή καὶ ἔστη ὀπίσω αὐτοῦ. ²⁵ Cod. 88, Syro-hex. וְיָמֵיהֶם יִשְׁפְּטוּ. Ante Tischendorfium τοῦ συντριβέντος pro τὰ συντριβέντα prave edebatur. ²⁶ In versione Theodotionis post ἀμαρτιῶν αὐτῶν Cod. 87 infert: ὡς ἂν σφραγίσονται τὰ π. αὐτῶν. Interpres, quisquis fuerit, alia Hebraea, וְיָמֵיהֶם יִשְׁפְּטוּ, expressit. Cf. ad Cap. ix. 24.
²⁷ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (sine καὶ), 22 (qui ἦν post οὐκ infert), 23, 33, alii. ²⁸ Haec in textum Theodotionis post στήσεται infert Cod. 87, et sine aster. Ald., Codd. 22, 33, 34, alii, Theodoret. ²⁹ Sic Syro-hex. Cod. 87 pingit: ἀποδώσεται — τὸ βραμα (sic?). ³⁰ Cod. 87, Syro-hex. In Cod. 88, quem secutus est Tischend., γὰρ male abest.

27. **דַּיָּוָה**. *Dies aliquot.* Θ. Vacat. Alia exempl. *ἡμέρας.*³⁰ Ο'. *ἡμέρας πολλάς.*

CAP. IX.

2. **בְּשָׁנָה אֶחָדָה**. *Anno primo cum rex ille factus esset.* Θ. Vacat. Alia exempl. *ἐν ἔτει ἐνὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.*¹ Ο'. *τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.*

לְמַלְאֵהָ. *Ad compleendum.* Θ. *εἰς συμπλήρωσιν.* Ο'. *ἐγκρίσθαι εἰς ἀναπλήρωσιν.*²

3. **וְעָפָר**. *Et cinere.* Θ. Vacat. Alia exempl. *καὶ σποδῶ.*³ Ο'. *καὶ σποδῶ.*

4. **וְעָפָר**. Θ. *καὶ ἐξωμολογησάμην.* Ο'. *καὶ ἐξωμολογησάμην.*⁴

אֵי. *Ah! quaeeso.* Θ. Vacat. Alia exempl. *ὦ δῆ.*⁵ Ο'. *ἰδοῦ.*

14. **וְעָפָר**. *Et vigilavit Jona super mala.* Θ. *καὶ ἐγρηγόρησε κύριος (alia exempl. add. ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τὴν κακίαν⁶).* Ο'. *καὶ ἠγρύπνησε κύριος ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ κακά.*

16. **וְעָפָר**. *In probrum facti sunt.* Θ. *εἰς ὄνειδισμὸν ἐγένετο.* Ο'. *εἰς ὄνειδισμὸν.*⁷

17. **וְעָפָר**. *Et supplicationes ejus.* Θ. *καὶ*

τῶν δεήσεων αὐτοῦ. Ο'. *καὶ ἐπὶ τὰς δεήσεις αὐτοῦ.*⁸

19. **וְעָפָר**. *Condone.* Θ. *ἰλάσθητι.* Ο'. *σὺ ἰλάτευσον.*⁹

וְעָפָר. *Et fac.* Θ. Vacat. ✕ *ποίησον* 4.¹⁰ Ο'. *καὶ ποίησον.*

20. **וְעָפָר**. *Populi mei.* Θ. Ο'. *τοῦ λαοῦ μου.* "Αλλος" *τοῦ γένους μου.*¹¹

וְעָפָר. Θ. Vacat. Alia exempl. *θεοῦ μου,* α. *τοῦ θεοῦ μου.*¹² Ο'. *τοῦ θεοῦ ἡμῶν.*

23. **וְעָפָר**. *Nam vir desideriorum es tu.* Θ. *ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἶ σύ.* Ο'. *ὅτι ἐλεεινὸς εἶ.* Σ. *ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμητὸς σύ.*¹³

וְעָפָר. *Et animum advertite ad visionem.* Θ. *καὶ σύνες ἐν τῇ ὄπτασι.* Ο'. *καὶ διανοήθητι τὸ πρόσταγμα.* *καὶ διανοήθη τὸ πρόσταγμα.*¹⁴

24. **וְעָפָר**. *Decretae sunt.* Θ. *συνετηθήσαν.* Ο'. *ἐκρίθησαν.*¹⁵

וְעָפָר. Θ. *ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν ✕ σου* 4.¹⁶ Ο'. *ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν Σιών.*¹⁷ 'Α. *ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ πόλιν ἡγιασμένην σου.* Σ. *κατὰ τοῦ λαοῦ σου, καὶ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας σου.*¹⁸

³⁰ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 33, alii, Chrysost., Theodoret.

CAP. IX. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 33, alii, Chrysost., Theodoret. ² Syro-hex. **לְמַלְאֵהָ**.

In edito est *ἐγκρίσαι εἰς ἀν.*; sed *ἐγκρίσαι* a Cod. 88 abesse testatur Holmesius. ³ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 33, alii, Chrysost., Theodoret.

⁴ Sic Syro-hex. Copula deest in Cod. 87. ⁵ Sic Codd. 62, 147. ⁶ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23 (cum ἐπὶ τῶν κακῶν), 33, 34 (cum κακίαν ἡμῶν), 36 (idem), alii. ⁷ Cod. 87. Syro-hex. supplet *ἐγένετο* (λοῦα), de suo, ut videtur. ⁸ Syro-hex. Pro αὐτοῦ e Cod. 87 edebatur μου. ⁹ Cod. 87. Syro-hex.: *σὺ ἰλάτευσον ἡμῖν*; et in marg.: *σὺ ἐλέησον* (**וְעָפָר**).

¹⁰ Sic Cod. 23, et sine aster. Comp., Ald., Codd. III, 22, 33, alii. Codd. 62, 147: *καὶ ποίησον.* ¹¹ Syro-hex. in marg. **וְעָפָר**.

Fortasse est scholium. ¹² Prior lectio est in Codd. 23, 62, 147; posterior in Comp., Ald., Codd. III,

22, 33, alii. ¹³ Syro-hex. **וְעָפָר**. Nobil. affert: Σ *ἀνὴρ ἐπιθυμητὴ*. Cf. ad Cap. x. 11. (In versione LXXvirali in Cod. 87 ter exaratum *ἐλεητός*, quod De Magistria male vertit, *misericordiam consecutus*, quasi *ἐλεητός* idem significet ac *ἡλεημένος*, cum merum scribæ errorem esse pro *ἐλεητός*, *misericordialis*, nemo ignoret. Sic Tertull. adv. Psych. p. 985, et Hieron. adv. Jovin. Opp. T. II, p. 349: *Daniel, homo es misericordialis*; quae loca ipse indicavit De Magistria.) ¹⁴ Syro-hex. In Cod. 87 posterior clausula excidit. ¹⁵ Theodoret.: *συνετηθήσαν, ἀντὶ τοῦ, ἐδοκιμάθησαν, καὶ ἐκρίθησαν* οὕτω γὰρ τινες τῶν ἐρμηνευτῶν ἐκδεδώκασιν. ¹⁶ Sic sine aster. Codd. III, 22, 36, alii, Theodoret. Euseb. in Dem. Evang. p. 383: *Τὸ γοῦν Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ συμφώνως ἐρμηνευταί, οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πόλεως τὸ σου προσκείμενον περιέχουσιν. . . ὅθεν καὶ παρὰ τοῖς ἀκριβέσις ἀντιγράφοις τῶν Ο' [h. a. Theodotionis] τὸ σου μετὰ ἀστερίσκου παραθέσται πρόκειται. ¹⁷ Cod. 87, Syro-hex. ¹⁸ Euseb. ibid.*

22, 33, alii. ¹³ Syro-hex. **וְעָפָר**. Nobil. affert: Σ *ἀνὴρ ἐπιθυμητὴ*. Cf. ad Cap. x. 11. (In versione LXXvirali in Cod. 87 ter exaratum *ἐλεητός*, quod De Magistria male vertit, *misericordiam consecutus*, quasi *ἐλεητός* idem significet ac *ἡλεημένος*, cum merum scribæ errorem esse pro *ἐλεητός*, *misericordialis*, nemo ignoret. Sic Tertull. adv. Psych. p. 985, et Hieron. adv. Jovin. Opp. T. II, p. 349: *Daniel, homo es misericordialis*; quae loca ipse indicavit De Magistria.) ¹⁴ Syro-hex. In Cod. 87 posterior clausula excidit. ¹⁵ Theodoret.: *συνετηθήσαν, ἀντὶ τοῦ, ἐδοκιμάθησαν, καὶ ἐκρίθησαν* οὕτω γὰρ τινες τῶν ἐρμηνευτῶν ἐκδεδώκασιν. ¹⁶ Sic sine aster. Codd. III, 22, 36, alii, Theodoret. Euseb. in Dem. Evang. p. 383: *Τὸ γοῦν Ἑβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποὶ συμφώνως ἐρμηνευταί, οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πόλεως τὸ σου προσκείμενον περιέχουσιν. . . ὅθεν καὶ παρὰ τοῖς ἀκριβέσις ἀντιγράφοις τῶν Ο' [h. a. Theodotionis] τὸ σου μετὰ ἀστερίσκου παραθέσται πρόκειται. ¹⁷ Cod. 87, Syro-hex. ¹⁸ Euseb. ibid.*

24. **וְשִׁפְּתָה נְלִבָּהּ.** *Ad consummandum delictum.*

Θ. τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν. Alia exempl. ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα, καὶ τοῦ συντελεσθῆναι ἁμαρτίαν.¹⁹ Ο'. συντελεσθῆναι τὴν ἁμαρτίαν.²⁰ 'Α. τοῦ συντελέσαι (s. τελέσαι) τὴν ἄθεσίαν.²¹

וְתָוִיבָהּ (ק' וְתָוִיבָהּ) עֲוֹנוֹתָיָהּ. *Et ad obsequanda (s. complenda) peccata.* Θ. καὶ τοῦ σφραγίσει ἁμαρτίας. Ο'. καὶ τὰς ἀδικίας σπανίσει.²² 'Α. καὶ τοῦ τελειῶσαι ἁμαρτίαν.²³

וְיִלְכֹּץ עָוֶן. *Et ad expiandum scelus.* Θ. καὶ ἀπαλείψαι τὰς ἀδικίας (alia exempl. ἀνομίας²⁴), καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίας. Ο'. καὶ ἀπαλείψαι τὰς ἀδικίας. 'Α. καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀνομίαν.²⁵

וְיִלְכֹּץ עָוֶן. *Et ad inducendam justitiam aeternam.* Θ. καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον. Ο'. καὶ διανοηθῆναι τὸ ὄραμα, ÷ καὶ δοθῆναι δικαιοσύνην αἰώνιον. ²⁶ 'Α. καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον.²⁷

וְיִלְכֹּץ עָוֶן. *Et ad obsequandam visionem et prophetiam, et ad ungendum Sanctum sanctorum.* Θ. καὶ τοῦ σφραγίσει ὄρασιν καὶ προφήτην, καὶ τοῦ

χρῖσαι ἄγιον ἁγίων. Ο'. καὶ συντελεσθῆναι τὰ ὄραματα ✕ καὶ προφήτην ⁴, καὶ εὐφρᾶναι ἄγιον ἁγίων.²⁸ 'Α. καὶ τοῦ τελέσαι δραματισμὸν καὶ προφήτην, καὶ τοῦ ἀλείψαι ἡγιασμένον ἡγιασμένων.²⁹

25. **וְיִבְנֶה וְיִשְׁתַּבֵּחַ.** *Restituere et aedificare.* Θ. τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι. Ο'. ἀποκριθῆναι, καὶ οἰκοδομήσεις.³⁰

26. **וְיִבְנֶה וְיִשְׁתַּבֵּחַ.** *Et post hebdomadas illas sexaginta duas excindetur Unctus, et non erit sibi.* Θ. καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἐξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Ο'. καὶ μετὰ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἐξήκοντα δύο, ἀποσταθήσεται χρίσμα, καὶ οὐκ ἔσται.³¹ 'Α. καὶ μετὰ τὰς ἑπτὰ ἑβδομάδας καὶ ἐξήκοντα δύο, ἐξολοθρευθήσεται ἡλειμμένος, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ. Σ. καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑπτὰ καὶ ἐξήκοντα δύο, ἐκκοπήσεται χριστὸς, καὶ οὐχ ὑπάρξει αὐτῷ.³²

וְיִבְנֶה וְיִשְׁתַּבֵּחַ. *Et urbem et sanctuarium perdet populus principis qui venturus est.* Θ. καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἄγιον διαφθερεῖ σὺν τῷ ἡγουμένῳ τῷ ἐρχο-

¹⁹ Sic Codd. 22, 34, 36, alii, Theodoret. (qui τελεσθῆναι habet). Versio, ἕως τοῦ παλαιωθῆναι (נְלִבָּהּ) τὸ π., videtur esse alius interpretis, quem imitatus est Tertull. adv. Judaeos, p. 294: *quousque impeteretur delictum (et signentur peccata)*. ²⁰ Cod. 87, Syro-hex. ²¹ Euseb. ibid. pp. 384, 385. ²² Cod. 87. Syro-hex. **וְיִסְפָּן עָוֶן**, *et ut minuat iniquitas*. (Criticos (c. g. Schleusner. in *Nov. Thes.* v. v. σπανίζω, Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 538) qui σφραγίσει pro σπανίσει reponendum censuerunt, ad Athanasium et Theodoretum provocantes (qui tamen auctores Theodotiannis versionem, non LXXviralem, nianibus terebant), miror Eusebium testem non advocasse, qui in Dem. Evang. p. 385 Seniores diserte nominat: *ἔτελεσαν τὴν ἄθεσίαν, καὶ ἐτελείωσαν τὴν ἑαυτῶν ἁμαρτίαν, κατὰ τὴν ἁκάλων ἐρμηνείαν* κατὰ δὲ τοὺς Ο', *ἐδέθη αὐτῶν καὶ ἘΣΦΡΑΓΙΣΘΗ ἡ ἁμαρτία*. Sed etiam hunc scriptorem Theodotionis versionem, ab Ecclesia in libro Danielis unice sancitam, in mente habuisse certo certius est.) ²³ Euseb. ibid. p. 384.

²⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 33, alii, Euseb., Theodoret. Duplicem Theodotionis versionem miro con-

sensu testantur tam codices quam auctores, excepto Theodoretto juxta Holuesii Cod. 229, ubi casu, ut videtur, abest clausula, καὶ ἀπαλείψαι τὰς ἀδικίας. Tertull. l. c. tantummodo habet: *et exorentur justitiae (corr. injustitiae)*. ²⁵ Euseb. ibid. p. 385. ²⁶ Syro-hex., et sine obelo Cod. 87. ²⁷ Syro-hex. **וְיִבְנֶה וְיִשְׁתַּבֵּחַ**. ²⁸ Cod. 87, absente cuveolo. Syro-hex. legit et pingit: καὶ σ. τὸ ὄραμα ✕ καὶ προφήτας, καὶ εὐφρᾶναι ⁴ ἁ. ἁ. Ad προφήτας Syrus in marg. affert: *προφητείαν (וְיִשְׁתַּבֵּחַ)*; et ad καὶ εὐφρᾶναι: καὶ τοῦ χρῖσαι (וְיִבְנֶה). Euseb. ibid. p. 387: *δύναται δὲ καὶ κατὰ τὴν τῶν Ο' ἐρμηνείαν τοιαύτην ἔχειν διάνοιαν τὸ, τοῦ σφραγίσει ὄρασιν καὶ προφήτην*; unde Montef. perperam dedit: Ο'. Θ. καὶ τοῦ σφραγίσει—*ἄγιον ἁγίων*. ²⁹ Euseb. ibid. pp. 386, 387, a Montefalconio nescio quo casu praetermissus. ³⁰ Cod. 87, Syro-hex. Ad ἀποκριθῆναι Syrus in marg. affert: καὶ τοῦ διανοηθῆναι (וְיִבְנֶה). ³¹ Cod. 87, Syro-hex., qui ad δύο in marg. notat: *ἑβδομάδας*. ³² Euseb. ibid. p. 397. Ad Symmachum τὰς ἑπτὰ cum articulo e Cod. Paris. edidit Gaisfordius.

μένφ. Ο'. καὶ βασιλεία ἐθνῶν φθερεῖ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον μετὰ τοῦ χριστοῦ καὶ ἤξει.³³ 'Α. καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ λαὸς ἡγουμένου ἐρχομένου.³⁴

26. **יְקַיֵּם יְעַיֵּם הַשָּׁבָעִים יְקַיֵּם**. *Et finis ejus erit cum inundatione, et usque ad finem.* Θ. (καὶ) ἐκκοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ, καὶ ἕως τέλους. Ο'. ἡ συντέλεια αὐτοῦ μετ' ὀργῆς, καὶ ἕως καιροῦ συντελείας. Σ. καὶ ἡ προθεσμία αὐτοῦ ἐν ἐπικλυσμῷ, καὶ ἕως τῆς προθεσμίας.³⁵

26, 27. **מִלְחָמָה תִּהְיֶה בְּיָמָיו וְיִהְיֶה חֶסֶד וְיִהְיֶה חֶסֶד וְיִהְיֶה חֶסֶד**. *Belli est decretum vastationum. Et foedus firmum inibit cum multis per hebdomada unam; et media hebdomade cessare faciet sacrificium et fertum, et super fastigio (templi) erunt abominations vastatoris (s. et super alam (militum) abominationum erit vastator); et usque ad excidium et decretum (poenam decretam) effundetur super vastatorem (s. vastatum).* Θ. πολέμου συντετημένου [τάξει] ἀφανισμοῖς. καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομας μία· καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται μου θυσία καὶ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων καὶ ἕως τῆς συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. Ο'. ἀπὸ πολέμου πολεμηθήσεται. καὶ δυναστεύσει ἡ διαθήκη εἰς πολλοὺς, καὶ πάλιν ἐπιστρέψει, καὶ ἀνοικοδομηθήσεται εἰς πλάτος καὶ μήκος, καὶ

κατὰ συντέλειαν καιρῶν καὶ μετὰ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα καιροὺς, καὶ ἐξήκοντα δύο ἐτῶν, ἕως καιροῦ συντελείας πολέμου, καὶ ἀφαιρεθήσεται ἡ ἐρήμωσις ἐν τῷ κατιοχῦσαι τὴν διαθήκην ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας· καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται ἡ θυσία καὶ ἡ σπονδή, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ÷ βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων ἔσται ἕως συντελείας, καὶ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν 4.³⁶ 'Α. Σ. πόλεμος τέτμηται ἐρημώσεων. καὶ δυναμώσει συνθήκην πολλοῖς ἑβδομας μία· ἡμισυ δὲ τῆς ἑβδομάδος παύσεται θυσία καὶ δῶρον, καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν βδελυγμάτων ἐρημωθήσεται, καὶ ἕως συντελείας καὶ τομῆς, καὶ στάξει ἐπὶ τὸ ἡρημωμένον.³⁷ *Ἄλλος ... καταπαύσει θυσιαστήρια (s. θυσιαστήριον, s. θυσίασμα) καὶ θυσίας (s. θυσίαν), καὶ ἕως πτερυγίου ἀπὸ ἀφανισμοῦ, καὶ ἕως συντελείας καὶ σπουδῆς τάξει (fort. στάξει) ἐπὶ ἀφανισμῷ (s. ἀφανισμοῦ).³⁸

CAP. X.

1. **יְבִיחַ דְּבַר הַלְּבָבִים**. *Verbum revelatum est.* Θ. λόγος ἀπεκαλύφθη. Ο'. πρόσταγμα ἐδείχθη. 'Α. ῥῆμα ἀπεκαλύφθη.¹

וְיִהְיֶה לְיָמָיו חֶסֶד וְיִהְיֶה חֶסֶד וְיִהְיֶה חֶסֶד. *Et militia erit magna; et animum advertit ad verbum, et intellectus erat ei in visione.* Θ. καὶ δύναμις μεγάλη καὶ σύνεσις ἐδόθη αὐτῷ ἐν τῇ ὄπτασίῳ. Ο'. καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἰσχυρὸν διανοηθήσεται τὸ πρόσταγμα, καὶ διανοηθῆν ÷ (potius ✕) αὐτὸ ἐν ὄραματι 4.² 'Α. καὶ

³³ Cod. 87. Syro-hex. pingit: μετὰ + τοῦ χριστοῦ 4.
³⁴ Euseb. ibid. p. 399, et in Eclog. Proph. p. 162. Syro-hex. + יְקַיֵּם יְעַיֵּם הַשָּׁבָעִים יְקַיֵּם. Cod. 87 in marg. sine nom. affert: λαὸς ἡγούμενος (sic) ἐρχομένου. ³⁵ Cod. 87 in marg. Syro-hex. יְקַיֵּם יְעַיֵּם הַשָּׁבָעִים יְקַיֵּם. Ad προθεσμία cf. Hex. ad Job. xxviii. 3. Ezech. xxi. 25. ³⁶ Cod. 87 (qui pingit + ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν), Syro-hex. (Ad Theodotionem τάξει reprobant Codd. 22, 23, 26, alii, Chrysost., Euseb., Theodoret.) ³⁷ Cod. 87 in marg. Syro-hex. affert: .(non 4.) 4. יְבִיחַ דְּבַר הַלְּבָבִים

יְבִיחַ דְּבַר הַלְּבָבִים. יְבִיחַ דְּבַר הַלְּבָבִים. יְבִיחַ דְּבַר הַלְּבָבִים. * (ἐπὶ τὸν ἥρ.) 4. Haec in lectionem Theodotionis post ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος inferunt Ald., Codd. 11 (in marg. antiqua manu), III, XII, 23, 33, alii, qui leviter inter se discrepant. Deinde repetendo pergunt: καὶ δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομας μία, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος, cetera ut in editis.
CAP. X. ¹ Syro-hex. + יְבִיחַ דְּבַר הַלְּבָבִים. ² Cod. 87, Syro-hex. Verba αὐτὸ ἐν ὄραματι cum non sint superflua, sed ex alio interprete, ut videtur, assumpta, asterisco,

στρατεία μεγάλη συνήσει σὺν τῷ ῥήματι, καὶ
 σύνεσις αὐτῶ ἐν δράματι.³

3. נִימְדָּהּ אֶרְבֵּי. *Panem desideriorum*. Θ. Ο'.
 ἄρτον ἐπιθυμιῶν. Σ. (ἄρτον) ἐπιθυμητόν.⁴

4. הִידְדֵּקֶל. *Hiddekel*. Θ. Τίγρις Ἐδδεκέλ.⁵ Ο'.
 Τίγρης.⁶

5. אִישׁ. *Vir*. Θ. ἀνὴρ. Ο'. ἄνθρωπος. Σ. ὡς
 ἀνὴρ.⁷

בִּשְׂרֵי. *Vestibus lineis*. Θ. βαδδίν. Ο'. βύσ-
 σινα. Ἄ. ἐξάιρετα. Σ. λιῶ.⁸

זָהָבִים אֶרְבֵּי. *Auro Urhasi*. Θ. ἐν χρυσίῳ
 Ὠφάζ. Ο'. καὶ ἐκ μέσου αὐτοῦ φῶς. Ἄ.
colore Ὠφάζ.⁹

6. שֵׁשׁ כִּתְרֵתוֹ וְהָיָה. *Et corpus ejus erat instar
 chrysolithi*. Θ. Σ. καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡσεὶ
 θαρσίς.¹⁰ Ο'. καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡσεὶ θα-
 λάσσης.¹¹ Ἄ. . . ὡς χρυσόλιθος.¹²

7. אֶבְרָתָהּ. *Abscondendo se*. Θ. ἐν φόβῳ. Ο'.

ἐν σπουδῇ. Ἄ. κρυφῇ.¹³

9. הָיָה לִּי בְּרִי. *(in posteriore loco)*. Θ. (ἐν τῷ
 ἀκοῦσαί με) αὐτοῦ. Alia exempl. φωνὴν ῥη-
 μάτων αὐτοῦ.¹⁴ Ο'. Vacat.

עָלַי עָרַבְתִּי. *Soporatus super faciem meam*.
 Θ. κατανευγμένος (alia exempl. add. ἐπὶ
 πρόσωπόν μου¹⁵). Ο'. πεπτωκῶς ἐπὶ πρό-
 σωπόν μου. Σ. κεκαρμένος . . .¹⁶ (Ἄ.) καταφε-
 ρόμενος . . .¹⁷

10. וַיִּנְיָעַנְי. *Et vacillare fecit me*. Θ. Ο'. καὶ
 ἤγειρέ (Ἄ. ἐκίησέ¹⁸) με.

וַיִּנְיָעַנְי. *Et volas manuum mearum*. Θ.
 Vacat. Alia exempl. καὶ ταρσοὺς χειρῶν
 μου.¹⁹ Ο'. ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν μου.²⁰

11. נִימְדָּהּ אֶרְבֵּי. *Vir desideriorum*. Θ. ἀνὴρ ἐπι-
 θυμιῶν. Ο'. ἄνθρωπος ἐλεεινὸς εἶ. Σ. ἀνὴρ
 ἐπιθυμητέ.²¹

עָלַי עָרַבְתִּי. *Super statione tua*. Θ. ἐπὶ τῇ

non obelo, signanda videntur. ³ Cod. 87 in marg.

Syro-hex. affert: **אֶבְרָתָהּ אֶבְרָתָהּ אֶבְרָתָהּ אֶבְרָתָהּ**.
 + **אֶבְרָתָהּ אֶבְרָתָהּ אֶבְרָתָהּ אֶבְרָתָהּ**. Ubi pro *σύνεσις αὐτῶ* Syrus dete-
 riorem lectionem *συνήσει αὐτὸ* interpretatus est. ⁴ Syro-
 hex. **אֶבְרָתָהּ אֶבְרָתָהּ**. Cf. ad Cap. ix. 23. ⁵ Prior vox

deest in Ald., Codd. 33, 34, aliis; posterior (quam Ald.,
 Codd. III, 23, alii, Ἐδδεκέλ scribunt) in Comp., Codd. 22,
 36, aliis, Chrysost., Theodoret. ⁶ Cod. 87. Nomen
 Tigridis Aramaicum **ܐܪܗܣܝ** (Διγλάθ Joseph. Antiq. I. 1, 3)
 ponit Syrus. Parsons. e Cod. XII exscripsit: Σ. Ἐδδεκέλ.
 Θ. (sic). ⁷ Hieron.: "Pro eo autem, quod nos juxta
 Hebraicum vertimus, ecce vir, Sym. posuit, quasi vir; non
 enim vir erat, sed viri habebat similitudinem." ⁸ Syro-
 hex. **ܐܪܗܣܝ ܐܪܗܣܝ**. (Syr. **ܐܪܗܣܝ**, *sublimis*,
 commutatur cum Graecis *ὑψηλός*, *μετέωρος*, *ὑπερῆρμένος*, nou
 cum *ἐξάιρετος*, nisi Syrus noster verba *ἐξάιρετω* et *ἐξάιρω*
 imperite miscuerit.) Nobil. ex Polychronio affert: Οἱ Ο'.
βύσσινα Ἀκύλας δὲ *ἐξάιρετα* λέγει. Hieron.: "Pro *lineis*,
 quod interpretatus est Aquila [Symmachus], Theod. *bad-*
dīm posuit, LXX *bysstina*, Sym. [MS. Palat. Aquilae hanc
 interpretationem vindicat] *ἐξάιρετα*, id est, *praecipua*." Cf.
 Hex. ad 1 Reg. ii. 18. Ezech. ix. 2, 11. x. 2. ⁹ Hieron.:

"Pro quo in Hebraeo legitur *ORHAZ*, quod Aq. ita inter-
 pretatus est: *Et lumbrici ejus accincti erant colore* [fortasse
ἐν βάμματι, coll. Hex. ad Psal. xiv. 10] Ὠφάζ." ¹⁰ Hieron.:

"Pro *chrysolitho* . . . in Hebraeo habet *THARSIS*,

quod Theod. et Sym. eodem verbo interpretati sunt; LXX
 vero *mare* appellaverunt." ¹¹ Cod. 87, Syro-hex. Cf.

Hex. ad Jesai. ii. 16. ¹² Syro-hex. **ܐܪܗܣܝ ܐܪܗܣܝ**;
 cum scholio: "Hoc est, margarita (**ܐܪܗܣܝ**) similis
 auro." Cf. Hex. ad Cant. Cant. v. 14. ¹³ Syro-hex.

ܐܪܗܣܝ. ¹⁴ Sic Comp. (cum τὴν φωνήν), Ald.,
 Codd. III, XII (ut Comp.), 33, 34, alii. ¹⁵ Sic Codd.
 22, 23, 36, alii, Chrysost., Theodoret. ¹⁶ Syro-hex. **ܐܪܗܣܝ**.

ܐܪܗܣܝ, h. e. Bugato vertente, *deficius*, a radice **ܐܪܗܣܝ**, *in-*
tentus fuit, quae notio hic non quadrat. Nullus dubito
 quin legendum **ܐܪܗܣܝ**, Graece *κεκαρμένος*, a radice **ܐܪܗܣܝ**,

unde **ܐܪܗܣܝ**, *ἐκαρῶθησαν*, quod legitur apud eundem inter-
 pretem Psal. lxxv. 7 prn Hebr. **אֶרְבֵּי**. Cf. Hex. ad Jud.
 iv. 21. Nomen **ܐܪܗܣܝ** pro Graeco *κάρωσις* Aquilae tribuit
 Syrus noster Psal. lix. 5. ¹⁷ Sic sine nom. Cod. 36 in

marg. alia manu. Aquilae esse conjecerim, coll. Hex. ad
 Psal. lxxv. 7. ¹⁸ Syro-hex. **ܐܪܗܣܝ**. ¹⁹ Sic Comp.,
 Ald., Codd. III, XII (cum τῶν χειρῶν), 23, 33, 34, alii.

²⁰ Cod. 87, Syro-hex., qui in marg. habet: *ταρσοὺς* (**ܐܪܗܣܝ**)
χειρῶν μου. Cf. Hex. ad Job. xxvii. 23. ²¹ Hieron.:

"Pro viro *desideriorum* Sym. interpretatus est, *virum
 desiderabilem*." Cf. ad Cap. ix. 23. Ad *ἀνὴρ ἐλεεινός*
 (vv. 11, 19) Syro-hex. in marg. affert: *ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν*; ad
εἰσῆλθον (v. 12), *ἦλθον*; ad *βασιλείας* (v. 13), *βασιλείας*; ad
ἰγίαιμ (v. 19), *εἰρήμη σοι*; ad *ὁ ἄγγελος* (v. 21), *ὁ ἄρχων
 ἰμῶν*: quae omnia sunt Theodotionis.

στάσει σου. Ο'. ἐπὶ τοῦ τόπου σου. Σ. ἐπὶ τῆς βάσιώς σου.²²

12. וְנִשְׁמָעוּ. Ο'. καὶ εἰσηκούσθη.²³

13. וְהָרַחֵם הַמֶּלֶךְ הַפָּרְסִי. Unus principum principum. Θ. εἰς τῶν ἀρχόντων (alia exempl. add. τῶν πρώτων²⁴). Ο'. εἰς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων.

וְנִשְׁמָעוּ מִלְּפָנֵי מַלְכֵי פָּרְסִי. Et ego remansi (s. victoriam reportavi) ibi apud reges Persiae. Θ. καὶ αὐτὸν κατέλιπον ἐκεῖ μετὰ τοῦ ἀρχοντος βασιλείας Περσῶν. Ο'. καὶ αὐτὸν ἐκεῖ κατέλιπον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ βασιλέως Περσῶν. Ἀ. καὶ γὰρ περιεσεύθη ἐκεῖ πλησίον βασιλέως Περσῶν.²⁵

14. וְיִוָּי. Visio. Θ. ἡ ὄρασις. Ο'. ὄρασις.²⁶

16. בְּמַרְאֵה נְהַפְסֵנוּ צִירֵי עָלַי. In visione ista vertebant se tormina mea apud me. Θ. ἐν τῇ ὄπτασίᾳ σου ἐστράφη τὰ ἐντός μου ἐν ἐμοί. Ο'. καὶ ὡς ὄρασις ἐπεστράφη ἐπὶ τὸ πλευρόν μου ἐπ' ἐμέ. Σ. ἐν τῇ ὄρασει ἐστρεβλώθη τὰ μέλη μου ἐν ἐμοί.²⁷

וְלֹא עֲצָרְתִּי פָּחַ. Et non tetinui vires. Θ. καὶ οὐκ ἔσχον ἰσχύν. Ο'. καὶ οὐκ ἦν ἐν ἐμοί ἰσχύς.²⁸

CAP. XI.

1. דַּרְיָוֶשׁ הַמֶּדִי. Darii Medii. Θ. Κύρου. Ο'. Κύρου τοῦ βασιλέως Περσῶν. Ἀ. Σ. Δαρείου τοῦ Μήδου.¹

2. וְיִקְרָא יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. Et cum invaluerit divitiis suis, suscitabit omnes, videlicet regnum Graeciae.

Θ. καὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι αὐτὸν τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται πάσαις βασιλείαις Ἑλλήνων. Ο'. καὶ ἐν τῷ κατισχύσαι αὐτὸν ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἐπαναστήσεται παντὶ βασιλεῖ Ἑλλήνων. Ἀ. καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν αὐτοῦ ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ διεγερῆί πάντας σὺν τοῖς βασιλεῦσι (s. σὺν τοῖς βασιλείς) τῶν Ἑλλήνων.² Σ. καὶ ἐν τῷ ἐνισχύσαι αὐτὸν ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, διεγερῆί πάντας πρὸς τὴν βασιλείαν τῆς γῆς τῶν Ἑλλήνων.³

5. וְיִקְרָא מֶלֶךְ הַיָּבֵשׁ וּמִן־יִשְׂרָאֵל וְיִחַזְקַע עָלָיו. Et invalescet rex austri, et unus ex principibus ejus, et invalescet super eum.

Θ. καὶ ἐνισχύσει ὁ βασιλεὺς τοῦ νότου, καὶ εἰς τῶν ἀρχόντων αὐτῶν (s. αὐτοῦ) ἐνισχύσει ἐπ' αὐτόν. Ο'. καὶ ἐνισχύσει βασιλείαν Αἰγύπτου, καὶ εἰς ἐκ τῶν δυναστῶν κατισχύσει αὐτόν. Σ. καὶ ἐπικρατήσει τοῦ βασιλέως τοῦ νότου, καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ κατισχύσει ἐπ' αὐτόν.⁴

וְיִמְשֵׁל מִשְׁלַחַת רַב מִמֶּשְׁלַחַת. Et dominabitur; dominium magnum erit dominium ejus.

Θ. καὶ κυριεύσει κυρείαν πολλήν (alia exempl. add. ἐπ' ἐξουσίας αὐτοῦ⁵). Ο'. καὶ δυναστεύσει δυναστεία μεγάλη ἢ δυναστεία αὐτοῦ.⁶

6. לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּטִים וְלֹא־תִעַזְרֶנּוּ כֹחַ הַיָּדָיו וְזָרַע וְזָרַעוּ. Ad faciendum rectitudines (puccem), sed non retinebit robur brachii, nec stabit, et brachium ejus.

Θ. τοῦ ποιῆσαι συνθήκας μετ' αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῆσει ἰσχύος βραχίονος,

²² Syro-hex. + וְיִשְׁמָעוּ . ²³ Idem: וְיִשְׁמָעוּ . In Cod. 87 copula abest. ²⁴ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 33, alii, Chrylost., Theodoret. ²⁵ Cod. 87 in marg. Syro-hex. affert: וְיִשְׁמָעוּ (πλησίον Ezech. xl. 8) וְיִשְׁמָעוּ (Ad περιεσεύθη cf. Hex. ad Jud. i. 22, ubi in Montefalconii Hebraeis pro וְיִשְׁמָעוּ (v. 22) repouendum וְיִשְׁמָעוּ (v. 23); in Graecis autem pro περιεσώθησαν , περιεσεύθησαν .) ²⁶ Cod. 87, et Syro-hex. in marg. Idem in textu: וְיִוָּי (Ald.). ²⁷ Syro-hex. וְיִוָּי (Ald.). ²⁸ Idem sine nom. affert: וְיִוָּי (Ald.). (Ad ἐστρεβλώθη cf. Hex. ad Jerem. xx. 2.) Idem sine nom. affert: וְיִוָּי (Ald.). ²⁹ Syro-hex. In Cod. 87 est ἐπ' ἐμοί .

CAP. XI. ¹ Syro-hex. + וְיִקְרָא . ² Idem: וְיִקְרָא . Bugatus male vertit: $\text{suscitabit omnes contra reges}$. ³ Idem: וְיִקְרָא . cum scholio char. med. + ἐπικρατήσει . ⁴ Idem: וְיִקְרָא . ⁵ Idem: וְיִקְרָא . ⁶ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (cum αὐτοῦ), 23, 33, 34, alii. Alii cum Theodoretō: $\text{ἐκτός (τῆς) ἐξ. αὐτοῦ}$. ⁷ Cod. 87. Syro-hex. pingit: καὶ δυναστεύσει δυναστεία μεγάλη ἢ δ. αὐτοῦ, invita Masoretharum distinctione.

καὶ οὐ στήσεται τὸ σπέρμα αὐτοῦ. Ο'. ποιήσασθαι συνθήκας, καὶ οὐ μὴ κατισχύσει, ὅτι ὁ βραχίων αὐτοῦ οὐ στήσει ἰσχύον, καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ (ναρκήσει). Σ. τοῦ ποιῆσαι ὁμόνοιαν, καὶ οὐ στήσεται πρὸς τὴν ἰσχύον τοῦ βραχίονος, καὶ οὐχ ὑποστήσεται (s. ὑπομενεῖ), οὐδὲ πρὸς τὸ σπέρμα αὐτοῦ.⁷

9. מַלְכָּא דְּאַשְׁכְּזָא. *Res austri.* Θ. τοῦ βασιλέως τοῦ νότου. Ο'. ✕ βασιλεὺς Ἑλλύπτου.⁹

10. רַבִּים רַבִּים. *Excitatum multorum.* Θ. ἀνάμεσον πολλῶν. Alia exempl. δυνάμεων πολλῶν.⁹ Ο'. ὄχλον πολλοῦ.

הַיָּשֵׁר בִּיאָה. *Et veniet veniendo, et inun-dabit.* Θ. καὶ ἐλεύσεται ἐρχόμενος καὶ κατακλύζων. Ο'. καὶ εἰσελεύσεται κατ' αὐτὴν κατασύρων. Σ. καὶ ἐλεύσεται ἐρχόμενος καὶ κατακλύζων.¹⁰

(רַבִּים) עַד. *Usque ad punimentum ejus.* Θ. ἕως τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ο'. ἐπὶ πόλυ. Ἄ. ἕως κραταιώματος αὐτοῦ.¹¹

11. יֵצֵא. *Et egredietur.* Ο'. ✕ (Θ.) καὶ ἐξελεύσεται ἄ.¹²

רַבִּים רַבִּים. *Et excitabit copias magnas.* Ο'. ✕ (Θ.) καὶ στήσει ὄχλον πολύν ἄ.¹³

13. בִּיאָה יְבוֹא יְבוֹא. *Et ad finem*

temporum apporunt veniet veniendo. Θ. καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν καιρῶν ἐνιαυτῶν ἐπελεύσεται εἰσοδία. Ο'. κατὰ συντέλειαν καιροῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ εἰσελεύσεται εἰς αὐτὴν ἐπ' αὐτόν. Ἄλ-λος καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν καιρῶν ἐνιαυτῶν ἐπελεύσεται ἐρχόμενος.¹⁴

14. וְיִבְנִי פְרִצֵי. *Et filii violentorum.* Θ. καὶ οἱ υἱοὶ τῶν λοιμῶν. Σ. . . παραβάσεων.¹⁵ Ο'. καὶ ἀνοικοδομήσει τὰ πεπτωκότα.

16. יִצְבְּנוּ יִצְבְּנוּ. *In terra decoris.* Θ. ἐν τῇ γῆ τοῦ Σαβεί (s. Σαβείρ¹⁶). Ο'. ἐν τῇ χώρᾳ τῆς θελήσεως.¹⁷ Ἄ. ἐν γῆ ἐνδόξῃ.¹⁸ Σ. ἐν τῇ γῆ τῆς δυνάμεως.¹⁹

וְיִבְנִי. *Et internecio erit in manu ejus.* Θ. καὶ τελεσθήσεται (alia exempl. συντελεσθήσεται) ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ο'. καὶ ἐπιτελεσθήσεται πάντα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.²⁰ Σ. καὶ ἀναλωθήσονται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ.²¹

17. מְלִכְוֹתָא. *Totius regni sui.* Θ. πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ο'. πᾶν τὸ ἔργον αὐτοῦ.²²

20. מְלִכְוֹתָא. *(Qui transire facit) exac-torem per decus regni.* Θ. πράσων δόξαν βασιλείας. Ο'. τύπτων δόξαν βασιλέως.²³

וְיִבְנִי. *Et in diebus paucis.* Θ. καὶ

⁷ Syro-hex. **לכא פסעו** **לכא פסעו** **לכא פסעו**. Idem in marg. sine nom. Theodotionea affert: καὶ θυγάτηρ βασιλέως τοῦ νότου—καὶ ὁ κατισχύων αὐτὴν ἐν τῷ καιρῷ (**לכא**, in singulari, invitis libris Graecis et Hebraeo. Post ἐν τοῖς καιροῖς, non post αὐτὴν, distinguunt Comp., Ald., Codd. II, III, alii, qui pergunt: καὶ ἀναστήσεται). ⁸ Syro-hex., et sine aster. Cod. 87. Mox ubi De Magistris edidit: καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, Parsons. e Cod. 88 pro ἐπὶ exscripsit eis. ⁹ Sic Comp., Ald., Cudd. III, 22, 23, 26, alii, Theodoret. ¹⁰ Syro-hex. **לכא פסעו**. Est Theodotionis, ut videtur. ¹¹ Idem: **לכא פסעו**. Cf. ad v. 38. ¹² Cod. 87, Syro-hex. (Ad Ἑλλύπτου (vv. 11, 15) Syro-hex. in marg. char. med. **לכא פסעו**, quae Theodotionis est lectio.) ¹³ Idem. ¹⁴ Syro-hex. **לכא פסעו** **לכא פסעו** **לכא פסעו**. Est Theodotionis, ut videtur, enm versione obscurae vocis εἰσοδία ad Hebraeum accommodata. ¹⁵ Cod. XII affert: Σ. . . παραβάσεων. Θ. Ο'. τῶν λοιμῶν. Cod. 232 in textu habet τῶν παραβάσεων, sed λοιμῶν in marg. alia manu.

¹⁶ Sic Ald., Codd. II, III (cum Σαβείρ), XII, 22, 23, 26, alii. ¹⁷ Syro-hex. **לכא פסעו** **לכא פסעו**. In Codd. 87, 88 abest τῆς θ., sed Parsons. e marg. Cod. 33 affert: ἐν χώρᾳ τῆς θελήσεως. Hieron.: “*Terram inclutam, sive, ut LXX interpretati sunt, voluntatis, h. e. quae complaceat Deo;*” unde Montef. falso edidit: Ο'. ἐν τῇ γῆ θελήσεως. ¹⁸ Syro-hex. in marg. sine nom. affert: **לכא פסעו**. Hieron.: “*Pro terra incluta, quod interpretatus est Aq., quem nos in hoc loco secuti sumus, Theod. ipsum Hebraicum verbum posuit σαβιν [MS. Sangerm. sabir], pro quo Sym. vertit, terram fortitudinis.*” Cf. Hex. ad Ezech. xx. 6. ¹⁹ Hieron. Cf. ad v. 45. Schol. apud Nobil.: Ἀσπίδος ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ· αὕτη γὰρ διὰ τὸν νόμον ὑπῆρχε χώρα τῆς τοῦ θεοῦ θελήσεως, δόξης, καὶ δυνάμεως· τούτων γὰρ ἕκαστον τὸ σαβεί ἐρμηνεύεται. ²⁰ Codd. 87 (f), 88, Syro-hex. De Magistris male exscripsit: πάντα τὰ ἐν τ. χ. αὐτοῦ. ²¹ Syro-hex. **לכא פסעו** **לכא פסעו** **לכא פסעו**. ²² Syro-hex. In Cod. 87 desideratur πᾶν. ²³ Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: “*LXX interpretati sunt: percutians dignitatem imperii.*”

ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. Ο΄ καὶ ἐν ἡμέραις ἐσχάταις.²⁴

23, 24. בְּתַעֲזָבוֹתַי יִשְׁבְּוּ. *Cum patro populo. In securitate (inopinato).* Θ. ἐν ὀλίγῳ ἔθνει. καὶ ἐν εὐθηνίᾳ. Ο΄ ἐν ὀλιγοστώ ἔθνει. ἐξάπινα. Σ. ὡς ἐν ὀλίγῳ ἴθνη ἡσυχῇ.²⁵

24. וְעַל מְבַצְרֵי. *Et adversus munitiones.* Θ. καὶ ἐπ' Αἴγυπτον. Ο΄ καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἰσχυράν. Ἀ. καὶ ἐπὶ τὰ ὀχυρώματα²⁶

25. מִחֲשָׁבוֹתַי. Θ. λογισμούς. Ο΄ (ὅτι διανοηθήσεται ἐπ' αὐτὸν) διανοία.²⁷

26. וְיִשְׁבְּוּ יְהוָה. *Et exercitus ejus inuadabit.* Θ. καὶ δυνάμεις κατακλύσει. Ο΄ καὶ παρελεύσεται, καὶ κατασυριᾶ²⁸

29. לְמוֹעֵד שׁוֹב. *Stato tempore revertetur.* Θ. εἰς τὸν καιρὸν ἐπιστρέψει. Ο΄ εἰς καιρὸν ✕ ἐπιστρέψει. 4.²⁹

וְכַתְּוִיב וְכַתְּוִיב. *Sed non erit sicut prius sic etiam posterius.* Θ. Ο΄ καὶ οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἐσχάτη. Ὁ Σύρος· καὶ οὐ ποιήσει ὡς τὰ πρῶτα καὶ τὰ ἔσχατα.³⁰

30. וְנִתְּנָה. *Et animum abjiciet.* Θ. καὶ ταπεινωθήσεται. Ο΄ καὶ ἐμβριμήσονται αὐτῷ.³¹

וְשָׁב וְעָרַב. *Et revertetur, et irascetur.* Θ. καὶ ἐπιστρέψει, καὶ θυμωθήσεται. Ο΄ ÷ (fort. ✕) καὶ ἐπιστρέψει, καὶ ὀργισθήσεται. 4.³²

30. וְנִתְּנָה. *Et animum advertet ad eos qui derelinquunt foedus sanctum.* Θ. καὶ συνήσει ἐπὶ τοὺς καταλιπόντας (alia exempl. καταλείποντας) διαθήκην ἁγίαν. Ο΄ καὶ διανοηθήσεται ἐπ' αὐτοὺς, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου. Ἀ. καὶ συνήσει, ἵνα ἐγκαταλειφθῇ ἡ συνθήκη τοῦ ἁγίου.³³

31. וְעַרְבֵי. *Et brachia.* Θ. καὶ σπέρματα.³⁴ Ο΄ καὶ βραχίονες.

35. וְלִלְבָן. *Et ad dealbandum.* Θ. καὶ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι. Alia exempl. καὶ τοῦ ἐκκευκᾶναι.³⁵ Ο΄ καὶ εἰς τὸ καθαρισθῆναι.

36. וְעַל אֱלֹהֵי. *Et adversus Deum deorum.* Θ. Vacat. Alia exempl. ✕ καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν 4.³⁶ Ο΄ καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν.

וְנִתְּוִיב. *Mirabilia (impria).* Θ. ὑπέρογκα. Ο΄ ἐξάλλα.³⁷

וְיִשְׁבְּוּ יְהוָה. *Nam poena decreta fiet.* Θ. εἰς γὰρ συντέλειαν (alia exempl. add. καὶ σπουδῆν³⁸) γίνεται. Ο΄ εἰς αὐτὸν γὰρ συντέλεια γίνεται.³⁹

37. וְעַל אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו. *Neque ad deos patrum suorum animum advertet, neque ad desiderium mulierum (idolum a mulieribus cultum), neque ad ullum omnino deum animum advertet.* Θ. καὶ ἐπὶ πάντας θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπιθυμία (alia exempl. ἐπιθυ-

²⁴ Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: *et in paucis diebus.* ²⁶ Syro-hex. + *בְּתַעֲזָבוֹתַי יִשְׁבְּוּ.* ²⁷ Idem: + *בְּתַעֲזָבוֹתַי יִשְׁבְּוּ.* ²⁸ Idem: *בְּתַעֲזָבוֹתַי יִשְׁבְּוּ.* Edebatur *διάνουα.* ²⁹ Idem: *בְּתַעֲזָבוֹתַי יִשְׁבְּוּ.* Minus probabiliter Cod. 87: *καὶ παρελεύσονται καὶ κατασυριᾶ.* ³⁰ Cod. 87, Syro-hex. ³¹ Schol. apud Nobil. ³² Cod. 87, Syro-hex. *בְּתַעֲזָבוֹתַי יִשְׁבְּוּ.* Cf. Hex. ad Psal. vii. 12. Hieron.: *“Et percussietur, sive, ut alius interpretatus est, et comminabuntur ei.”* ³³ “Haec verba obelo confixa sunt in utroque codice, Chisiano, et nostro; quae tamen cum in textu primigenio et in Theodotione reperiantur, asterisco potius illustranda essent.”—Bugat. ³⁴ Hieron.: *“Unde significantius interpretatus est Aquila: Et cogitabit, ut deseratur pactum sanctuarium.”* ³⁵ “In qui-

busdam libris [Comp., Codd. 22, 42, aliis] est *βραχίονες*, quomodo est in Hebraico, et in editione Latina: in plerisque [Ald., Codd. III, XII, 33, 34, aliis] utrumque est.”—Nobil. Hieron.: *“Pro brachiis alius interpretatus est semina.”* ³⁶ Sic Ald., Codd. 22, 23, 48, alii, Chrysost., Theodoret. Videtur esse alia interpretatio. ³⁷ Sic Cod. 23, et sine aster. Comp. (sine τὸν), Ald., Codd. III, XII, 22, 33 (ut Comp.), 34, alii. ³⁸ Cod. 87. Hezyeh.: *“Εξάλλα· διάφορα, λαμπρά, ἀλλόφυλα, ἢ ἔξοχα; quae non defendunt Syrum nostrum, vertentem *בְּתַעֲזָבוֹתַי יִשְׁבְּוּ*, καταφρονητικά.”* ³⁹ Sic Ald., Codd. 22, 33, 36, alii. Cf. ad Cap. ix. 27, not. 38. ⁴⁰ Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: *“Perpetrata quippe definitio est; sive, ut alius interpretatus est: in ipso enim erit consummatio.”*

μίαν; alia, ἐπὶ ἐπιθυμίαν⁴⁰) γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πᾶν (πάντα) θεὸν οὐ συνήσει. Ο'. καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ μὴ προνοηθῆ, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς οὐ μὴ προνοηθῆ.⁴¹ 'Α. καὶ ἐπὶ θεὸν πατέρων αὐτοῦ οὐ συνήσει, καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίαν γυναικῶν, καὶ ἐπὶ πάντα θεὸν οὐ συνήσει.⁴²

38. מַעֲזִיבֵי הַלְּאֵלִים. Sed deum munimentorum. Θ. καὶ θεὸν Μωαβεῖμ. Ο'. Versio absona. 'Α. (καὶ θεὸν) κραταιωμάτων.⁴³

39. מַעֲזִיבֵי לְמַבְצָרֵי הַיְצֵה. Et faciet munitionibus munimentorum. Θ. καὶ ποιήσει τοῖς ὄχυρώμασι τῶν καταφυγῶν (Σ. confugiorum).⁴⁴ Ο'. (καὶ ἐν ἐπιθυμήμασι) ποιήσει πόλεων, καὶ εἰς ὄχυρωμα ἰσχυρὸν ἤξει.

קִיֵּץ הַיְצֵה. Quem agnoverit. Θ. Vacat. Alia exempl. οὐ ἐὰν ἐπιγνῶ; alia, ὃν ἐγνώρισεν.⁴⁵ Ο'. οὐ ἐὰν ἐπιγνῶ.

40. הַיְצֵה. Et inundabit (terram). Θ. καὶ συντρίψει. Ἄλλος ἐν ταῖς κατακλύσεσι.⁴⁶ Ο'. Vacat.

41. יִפְּשְׁלוּ רַבִּיּוֹת. Et multi corruent. Θ. καὶ πολλοὶ ἀσθενήσουσι. Ο'. ✕: καὶ πολλαὶ σκανδαλισθήσονται.⁴⁷ 'Α. καὶ πολλαὶ σκανδαλισθή-

σονται. Σ. καὶ μυριάδες πταίσουσιν.⁴⁸

41, 42. יִפְּשְׁלוּ מִיַּד מִיְלֻטוֹ יְמֵלְכוּתֵי אֱדוֹם וְמוֹאָב וְיִפְּשְׁלוּ מִיַּד מִיְלֻטוֹ יְמֵלְכוֹתֵי אַמְּוֹן. Hi autem eripientur e manu ejus: Edom, et Moab, et nobilissimi filiorum Ammon. Et extendet manum suam in terras. Θ. καὶ οὗτοι διασωθήσονται ἐκ χειρὸς αὐτοῦ: Ἐδὼμ, καὶ Μωαβ, καὶ ἀρχὴ υἱῶν Ἀμμῶν. καὶ ἔκτενεί τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν γῆν. Ο'. ✕: καὶ αὗται σωθήσονται ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ: Ἐδὼμ, καὶ Μωαβ, καὶ κεφάλαιον υἱῶν Ἀμμῶν. καὶ ἀποστελεῖ χεῖρα αὐτοῦ ἐν ταῖς γαίαις.⁴⁹

44. לְהַרְגֵם רַבִּים. Ad perdendum et internecione delendum multos. Θ. τοῦ ἀφανίσαι (alia exempl. add. καὶ τοῦ ἀναθεματίσαι⁵⁰) πολλούς. Ο'. ἀφανίσαι καὶ ἀποκτείνει πολλούς.

45. יִישַׁע אֶפְדָּנוֹ בֵּין יַמִּים לְהַר עֲבֵרֶקְרָה. Et figet tentoria palatii sui inter maria et montem decoris sanctitatis, et veniet ad finem suum. Θ. καὶ πῆξει τὴν σκηνην αὐτοῦ Ἐφθαδανῶ ἀναμέσον τῶν θαλασσῶν εἰς ὄρος Σαβαεὶν ἁγιον, (καὶ) ἤξει ἕως μέρους αὐτοῦ.⁵¹ Ο'. καὶ στήσει αὐτοῦ τὴν σκηνην

⁴⁰ Prior lectio est in Ald., Codd. III, 33, 35, aliis; posterior in Comp., Codd. XII, 22, 23, 34, aliis.

⁴¹ Cod. 87. Syro-hex.: καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν κ. τ. ε. In utroque exemplari clausula מַעֲזִיבֵי הַלְּאֵלִים non vertitur. Deinde haec, καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ γ. οὐ μὴ προνοηθῆ, aegre conciliari possunt cum versione τῶν Ο' ab Hieronymo allata, et concupiscentiis mulierum non subiacet.

⁴² Hieron., qui ipsa Graeca attulit. ⁴³ Idem: "Pro deo maosim, quod habetur in Hebraico, Aquila transtulit, deum fortitudinum; LXX, deum fortissimum." Ad Μωαβεῖμ Cod. 233 in marg. affert: κραταιωμάτων, quod Aquilae indubitanter vindicavimus. Cf. Hex. ad Jud. vi. 26. Psal. xxvi. 1. Alteram lectionem in nostro τῶν Ο' exemplari frustra quaeras.

⁴⁴ Hieron.: "Et faciet ut munit maosim. Theod. interpretatus est: Et aget haec ut munit praesidia cum deo alieno... Pro praesidiis, confugia interpretatus est Sym."

⁴⁵ Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. 23, 33, aliis; posterior in Codd. 22, 34, aliis, et Theodoret. Hieron. Theodotio continat: et cum eis ostenderit.

⁴⁶ "In quibusdam libris [Codd. 22, 36, aliis, Theodoret.] antecedit ἐν ταῖς

κατακλύσεσι, quae altera videtur interpretatio."—Nobil.

⁴⁷ Cod. 87, Syro-hex., qui pingunt: ✕ καὶ πολλαὶ—ἐν ταῖς γαίαις (בְּיַמֵּי הַיָּם), ex prava repetitione vocis יָם, ut videtur, Syro-hex.).

⁴⁸ Hieron.: "Et multi corruent. Pro quo interpretatus est Sym., et multa millia corruent; Theod., et multi infirmabuntur. Multas autem corruiere, juxta Aquilam, vel urbes, vel regiones, vel provincias intellige." Cf. Hex. ad Jerem. viii. 12.

⁴⁹ Cod. 87, Syro-hex. (qui ἀπὸ χειρῶν αὐτοῦ habet). Idem pro κεφάλαιον in textu habet אֶפְדָּנוֹ (cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 51); in marg. autem char. med. אֶפְדָּנוֹ. Ceterum Aquilae versionem esse, praeter Hieronymi testimonium, aliis indicibus probari potest.

⁵⁰ Sic Comp., Ald. (sine τὸν), Codd. III, 22, 23, 33 (ut Ald.), 34, alii.

⁵¹ Hieron.: "Theodotio: Et figet tabernaculum suum in Aphedano [Nostri MSS. Ephadano, vel Epadno, rectius absque in praepositione. MS. quoque Sangerm. EPAΔΑΝΟ, secunda manu ΕΡΕΔΝΟ.—Vallars.] inter maria in monte Saba [Σαβὰ Codd. 23, 62] sancto, et veniet usque ad partem ejus."

τότε ἀναμέσον τῶν θαλασσῶν, καὶ τοῦ ὄρους τῆς θελήσεως τοῦ ἁγίου, καὶ ἤξει ὄρα τῆς συντελείας αὐτοῦ.⁶² Ἄ. καὶ φυτεύσει τὴν σκηνὴν τοῦ πραιτωρίου αὐτοῦ Ἄπεδνῶ (s. ἐν Ἀφαδανῶ) μεταξὺ τῶν θαλασσῶν ἐν ὄρει ἐνδόξῳ καὶ ἁγίῳ, καὶ ἤξει ἕως τέλους αὐτοῦ.⁶³ Σ. καὶ ἐκτενεῖ τὰς σκηνὰς τοῦ ἵπποστασίου αὐτοῦ μεταξὺ τῶν θαλασσῶν εἰς τὸ ὄρος τῆς δυνάμεως τὸ ἅγιον, καὶ ἤξει ἕως ἄκρου αὐτοῦ.⁶⁴

CAP. XII.

1. כָּל־מֵצֵאֵת מִצְּמִיחַ־לְבָבָא. *Omnis qui inventus fuerit scriptus.* Θ. πᾶς ὁ (alia exempl. add. εὐρεθεῖς) γεγραμμένος. Ο'. πᾶς ὁ λαὸς, ὃς ἂν εὐρεθῆ ἔγγεγραμμένος.
3. חֲכָמִים וְיָשָׁרִים יִשְׁפְּרוּ כְּכֹכְבֵי שָׁמַיִם וְיִצְדָּקוּ כְּצִדְקַת־הַיָּשָׁרִים. *Et prudentes splendebunt instar splendoris firmamenti, et qui justos reddunt multos sicut stellae in aeternum et perpetuo.* Θ. καὶ οἱ συνιέντες λάμπουσιν ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος, καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἔτι. Ο'. καὶ οἱ συνιέντες φανοῦσιν ὡς φωστῆρες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ κατισχύοντες

τοὺς λόγους μου, ὥσει τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.³

4. רַבִּי. Θ. Ο'. πολλοί.³
6. מַיִם לְעַלְמֵי־מַיִם. *Qui super aquas fluvii stabat.* Θ. ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ. Ο'. τῷ ἐπάνω [τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ].⁴
7. מִיָּמִים לְמִיָּמִים. *In tempus (annuum), tempora (duo annos).* Θ. εἰς καιρὸν καιρῶν. Alia exempl. εἰς καιρὸν, καὶ καιρούς.⁵ Ο'. εἰς καιρὸν, καὶ καιρούς.

וְכִלְיֵי־הַיָּדִים יִפְּרֹסוּ כְּכֹכְבֵי־שָׁמַיִם. *Et postquam consummata fuerit dispersio manus (manipuli) populi sancti, consummabuntur omnia illa.* Θ. ἐν τῷ συντελεσθῆναι διασκορπισμὸν, γνώσκονται πάντα ταῦτα. Alia exempl. post διασκορπισμὸν add. χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου; e quibus nonnulla post γνώσκονται inferunt ἅγιον καὶ συντελεσθήσεται.⁶ Ο'. ἡ συντέλεια χειρῶν ἀφέσεως λαοῦ ἁγίου, καὶ συντελεσθήσεται πάντα ταῦτα.

8. Ο'. καὶ τίνες αἱ παραβολαὶ αὐταί;?
10. חֲכָמִים יִבְיִנוּ. *Sed prudentes intelligent.* Θ. καὶ οἱ νόημονες συνήσουσι. Ο'. καὶ οἱ

⁶² Cod. 87, Syro-hex. Hieron.: "Soli LXX, omni se nominis [Apedno] quaestione liberantes, interpretati sunt: *Et statuet tabernaculum suum tunc inter maria, et montem voluntatis sanctum, et veniet hora consummationis ejus.*" ⁶³ Idem: "Aquila: *Et plantabit tabernaculum praetorii sui in Αφαδανῶ [MS. Sangerm.: praetorii sui ΑΠΕΔΝΟ] inter maria, in monte glorioso et sancto, et veniet usque ad finem ejus.*" Ubi duae Aquilae versiones, τοῦ πραιτωρίου αὐτοῦ, et Ἄπεδνῶ, coaluisse videntur. ⁶⁴ Hieron.: "Hunc locum Sym. ita interpretatus est: καὶ ἐκτενεῖ — ἕως ἄκρου αὐτοῦ; quod in Latino sennat: *Et extendet parviones equitatus sui inter maria, super montem fortitudinis sanctum; et veniet usque ad verticem montis.*" Schol. apud Nobil.: τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐφαδανῶ τούτῃστι, σκηνὴν τοῦ ἵπποστασίου, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἵππικὸν στρατόπεδον.

CAP. XII. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 33, alii, Chrysost., Theodoret. ² Cod. 87, Syro-hex. Montef. edidit: Ο'. Θ. καὶ οἱ συνιέντες λάμπουσιν κ. τ. ἔ., ex Hieronymo, qui ambigue ait: "Quem locum Theod. et vulgata

ed. ita expressit: *Et intelligentes fulgebunt quasi splendor firmamenti, et de justis plurimi (s. plurimissimi) quasi stellae in aeternum et ultra.*" ³ In versione τῶν Ο' De Magistris e Cod. 87 exscripsit οἱ πολλοί; sed articulum reprobant Cod. 88, Syro-hex. ⁴ Idem edidit: τῷ ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, et sic in Cod. Chisiano exstare testatur Bugatus; quod tamen contra consensum Cod. 88 et Syro-hex., qui τῷ ἐπάνω tantum habent, vix crediderim. ⁵ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 33, 34, alii. ⁶ Montef. ex Chrysost. assert: "Ἄλλ. καὶ ἐν τῷ συντ. διασκορπισμὸν χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου, γνώσκονται ἅγιον, καὶ συντ. ταῦτα πάντα (sic). Sic Codd. 22 (cum ἁγίαι), 36, 48, 51, 231, et (cum συντελεσθήσονται) Codd. 34, 87, Theodoret. (qui χειρὸς ignorat). Lectio brevior, χειρὸς λαοῦ ἡγιασμένου, est in Comp., Ald., Codd. XII, 23, 33, 35, aliis; et fortasse Aquilae est. (Pro מַיִם Theodotio legisse videtur מַיִם, neglectis his, מַיִם לְעַלְמֵי־מַיִם, pro quibus interpolator supplavit ἅγιον καὶ συντελεσθήσεται.) ⁷ Sic Cod. 88, Syro-hex. Edebatur καὶ τίνος κ.τ.ἔ.

διανοούμενοι προσέξουσιν. Σ. καὶ οἱ ἐπιστή-
μονες συνήσουσιν.⁹

11. מִלֵּי. Mille. Θ. χιλιαί. Alia exempl. δισχί-
λαι.⁹ Ο'. χιλίας.

13. וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תִּפְתָּח לָנוּ דְלֵת וְתִפְתָּח
לָנוּ דְלֵת. Tu vero ahi ad finem, et requiesces, et
surges ad sortem tuam capiendam in fine dierum.
Θ. καὶ σὺ δεῦρο, καὶ ἀναπαύου· ἔτι γὰρ ἡμέραι
[καὶ ὄραι]¹⁰ εἰς ἀναπλήρωσιν συντελείας· καὶ
ἀναστήσῃ εἰς τὸν κλῆρὸν σου εἰς συντέλειαν
ἡμερῶν. Ο'. καὶ σὺ βάδισον, ἀναπαύου ÷ ἔτι
γὰρ εἰσιν ἡμέραι καὶ ὄραι εἰς ἀναπλήρωσιν
συντελείας ὧ· καὶ ἀναπαύσῃ, καὶ ἀναστήσῃ ἐπὶ
τὴν δόξαν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.¹¹

Cap. XII. 6. Ο'. ÷ καὶ ὁ καθαρισμὸς τούτων ὧ.¹²

[CAP. XIII.]

SUSANNA.

1-5. Θ. καὶ ἦν ἀνὴρ—ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ.
Ο'. ÷ (fort. X) Σ. Θ. καὶ ἦν ἀνὴρ—ἐν τῷ
ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ ὧ.¹

8, 9. Ο'. καὶ ἐπιθυμήσαντες αὐτῆς διέστρεψαν τὸν
νοῦν αὐτῶν.²

12. Ο'. καὶ ὡς ἐγένετο ὄρθρος.³

13. Ο'. καὶ ἰδοὺ αὐτὴ κατὰ τὸ εἰωθὸς περιεπάτει.⁴

19. Ο'. καὶ εἶπεν εἰς τῷ ἑτέρῳ.⁵

23. Θ. αἰρετώτερον (alia exempl. αἰρετόν⁶) μοι ἐστί.
Ο'. κάλλιον δέ με.

28. Ο'. καὶ ἐλθόντες.⁷

⁹ Cod. 87 in marg. Syro-hex. ⲛⲓⲛⲟⲩ ⲛⲓⲛⲟⲩ.

⁹ Sic Cod. XII, et Syro-hex. in marg. char. med. ¹⁰ Haec
desunt in Codd. II (in textu), III, XII, 22, 34, aliis, Chry-
sost., Theodoret. Hieron.: "Pro quo Theod. ita inter-
pretatus est: Tu autem vade et requiesce, et resurges in
ordine tuo in consummatione dierum." Unde coniecero
aliquis, clausulam, ἔτι γὰρ—συντελείας, e versione LXXvi-
rali male assumptam esse. ¹¹ Cod. 87, Syro-hex.

Cod. 88 pingit: ⲛⲓⲛⲟⲩ γὰρ κ. τ. ε. (Pro βάδισον in Cod.
Chisiano soloecce exaratum βάδισον, quod non correxerunt
Holmes., Hahn., Tischendorf.) ¹² Cod. 87, Syro-hex.
Haec in textum Theodotianis post θαυμασίῳ sine obelo
inferunt Codd. 22, 36, alii, Theodoret.

[CAP. XIII.] ¹ Syro-hex., qui pingit: Σ. Θ. + καὶ ἦν
ἀνὴρ κ. τ. ε. Haec verba in Cod. 87 lemniscis (↔), non
obelis, insignita sunt, appictis ad oram codicis siglis A. C. Θ.,
sic, teste Bugato, qui codicem ipsum inspexit, *distincte*
exaratis, non per ductus in monogrammatici obscuri formam
convolutos, quales in apographo, quo usus est, conspici
testatur De Magistris. Quid autem sive duorum sive
trium interpretum nomina hio cum obelo apposita sig-
nificent, nemo omni ex parte probabilem sententiam pro-
posuit. Nobis quidem praestare videtur Bugati solutio,
qui, respectu ad v. 7 versionis LXXviralis habito, ubi
Susannae ipsius, patrisque ejus et conjugis nomina, tan-
quam personarum quarum tunc primum mentio fiat, intro-
ducuntur, Origenis mentem eam fuisse censet, ut indicaret
prios quatuor versiculos cum dimidio quinti apud LXX
defuisse; ex reliquis autem interpretibus, Symmacho prae-
sertim et Theodotione, suppletos esse. Cum hac autem
hypothesi neque obelos, neque lemniscos, sed solos *astis-*

ricos consistere possa, etiamsi nihil de hac re monuerit
Bugatus, certo certius est. Quod vero ad consensum
duorum vel trium interpretum attinet, siglum Σ. Θ., vel
'A. Σ. Θ., ut passim in Hexaplis observavimus, tantum-
modo innuit, versionem esse unius e tribus interpretis,
qui hic est Theodotius; ceteros autem cum eo, cujus verba
posita sunt, ad *sensum* dumtaxat conspirare. Quod si
quis objiciat, versionem hujus narrationis LXXviralem a
verbis, *περὶ ὧν ἐλάλησαν* (v. 5) incipere nullo modo potuisse,
respondemus, fieri posse, ut brevius prooemium olim in
hac versione exstiterit, in quo, tacita muliere et prosapia
ejus, judices tantum memorarentur; quod prooemium,
cum in ejus locum alterum suffectum fuerit, prorsus in-
tercidisse credibile est.—Haec in quaestione difficillima
habuimus, quibus sententiam non tam nostram quam
antecessoris nostri Mediolanensis pro virili muniamus.

² Cod. 87, testibus De Mag. et Bugato. Parsons. e Cod.
88 διέστρεψασιν (sic) exscripsit. Paulo aliter Syro-hex.:
ἐπεθύμησαν αὐτῆς διαστρέψαντες (ⲛⲓⲛⲟⲩ ⲛⲓⲛⲟⲩ) τὸν
ν. αὐτῶν; ex libera, ut videtur, versione. ³ Codd. 87,
88, Syro-hex. Pro ἐγένετο, ἐγένετο perperam ediderunt
Hahn., Tischend.

⁴ Hieron. ex Origene in decimo Stromatum suorum libro: "Et ecce! Susanna inambulabat
juxta consuetudinem... Quam locum, inquit, de LXX
editione nunc posui: quo dicto Origenes ostendit cetera
se non juxta LXX interpretes disseruisse." ⁵ Syro-hex.

In Codd. 87, 88 male exaratum εἰς. ⁶ Sic Comp., Ald.,
Codd. II (a 1ma m.), III, XII, 23, 26, alii. Hieron.: "In
Graeco non habet *αἰρετώτερον*, id est, *melius*, sed *αἰρετόν*,
quod *bonum* interpretari possumus." ⁷ Codd. 87, 88.

Conciannius Syro-hex.: καὶ ἤλθον.

20. Ο'. καὶ εὖρον.⁹

22. Θ. καὶ ἐσέβοντο αὐτόν. Ο'. καὶ ἐσέβοντο αὐτόν.¹⁰

26. Θ. καὶ ἐποίησε μάζας. Ο'. καὶ ἐποίησε μάζαν.¹¹

31. Ο'. ÷ ἦν 4 δὲ λάκκος.¹²

33. Ο'. ἀπένεγκε τῷ Δαυὶήλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων εἰς Βαβυλῶνα.¹³

37. Θ. καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἀγαπῶντάς σε. Ο'. ὁ μὴ ἐγκαταλείπων τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν.¹⁴

⁹ Syro-hex. *ܡܥܨܘܐ*. Codd. 87, 88: καὶ εὖρον.

Syro-hex. Pronomen reprobant Codd. 87, 88.

87, 88. Syro-hex. *ܡܐܙܐܝܫ* (*ܡܐܙܐܝܫ*) vertit.

hex. Obelus deest in Codd. 87, 88.

¹⁰ Sic

¹¹ Codd.

¹² Syro-

hex.

(cum *ܠܐܩܩܘܨ*, et *ܠܐܩܩܘܨ*). Edebatur ἀπένεγκε Δαυὶήλ, et ἐν Βαβυλῶνι.

¹³ Codd. Syro-hex. *ܡܥܨܘܐ ܠܐ ܕܥܝܢܐ*. Codd. 87,

88: ὁ μὴ ἐγκαταλείπων κ.τ.έ.

¹⁴ Syro-hex.

PROPHETAE XII.

ORDO XII PROPHETARUM

JUXTA HEBRAEUM.

- I. HOSEAS.
- II. JOEL.
- III. AMOS.
- IV. OBADIAS.
- V. JONAS.
- VI. MICHAS.
- VII. NAHUM.
- VIII. HABACUC.
- IX. ZEPHANIAS.
- X. HAGGAI.
- XI. ZACHARIAS.
- XII. MALACHIAS.

JUXTA LXX ET SYRO-HEX.

- ᾽ΩΣΗΕ Α΄.
- ᾽ΑΜΩΣ Β΄.
- ΜΙΧΑΙΑΣ Γ΄.
- ᾽ΙΩΗΛ Δ΄.
- ᾽ΟΒΔΙΟΥ Ε΄.
- ᾽ΙΩΝΑΣ Σ΄.
- ΝΑΟΥΜ Ζ΄.
- ᾽ΑΜΒΑΚΟΥΜ Η΄.
- ΣΟΦΟΝΙΑΣ Θ΄.
- ᾽ΑΓΓΑΙΟΣ Ι΄.
- ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΙΑ΄.
- ΜΑΛΑΧΙΑΣ ΙΒ΄.

IN LIBROS XII PROPHETARUM

MONITUM.

“**P**ROPHETARUM minorum hexaplares lectiones collegimus, ac multis in locis restauravimus, ope MSS. et Edd., quorum catalogum subjicimus.

“Codex Barberinus, cujus lectiones suppeditavit Brianus Waltonus sexto Polyglottorum tomo, unde majorem interpretationum copiam eruimus, quam ex omnibus aliis.

“Codex Marchalianus, nunc RR. PP. Jesuitarum [hodie Vat. 2125], de quo superius passim actum est.

“Codex Regius bombycinus, de quo saepius actum est.

“Coislinianus Codex unus, IX vel X saeculi [ad Cap. ii Jonae, et Cap. iii Habacuci, quae Cantica sunt].

“Alter Coislinianus, ubi Eclogae quaedam.

“Colbertinus, IX saeculi, *στιχηρῶς* scriptus [ad Cantica].

“Codex Sangermanensis S. Hieronymi in Prophetas minores.

“Origenes in Matthaeum, semel adductus [ad Zach. ix. 9].

“Eusebius De locis Hebraicis [sive Onomasticon, editum a Jac. Bonfrerio, Parisiis, 1631; nuperrime autem a F. Larsow et G. Parthey, Berolini, 1862].

“Ejusdem Demonstratio Evangelica [Parisiis, 1628].

“Hieronymus in minores Prophetas [Opp. Tom. VI, pp. 1-986].

“Ejusdem Epist. ad Marcellam [ad Hos. iii. 4].

“Theodoretus in minores Prophetas [Opp. Tom. II, pp. 1305-1694].

“Procopius in Jesaiam [ad Amos i. 11].

“Romanae editionis ac Drusii notae.”—MONTEF.

Lectiones ad XII Prophetas hexaplares cum satis constet a duobus fontibus, videlicet Codice Barberino (Parsonsio 86), et Ambrosiano Syro-hexaplari (qui circa hanc operis partem margines lectionibus Aquilae et ceterorum solito refertiores, immo refertissimos habet) fere totas deducendas esse, religioni nobis fuit, horum duorum testium relationes quam maxime accuratas in manibus habere. Et ad Syrum quidem quod attinet, praesto nobis fuit Ceriani noster, qui in edito exemplari emendando et augendo solitam suam operam conferret; in altero autem codice probando hanc viam institimus. Praeter collationem Waltonianam anni

circiter 1657, quae per se sola, ut usu experti sumus, non parvi aestimanda est, in subsidium vocavimus non modo Parsonsii nimis parce excerptas lectiones, sed ipsas schedas manuscriptas, quas domi habere et otiose tractare, per favorem Curatorum Bibliothecae Bodleianae nobis contigit. Hae autem continent: 1) Collationem Codicis 86 ad Hoseam, antiquae, ut videtur, tam chartae quam scripturae, a viro quodam docto, sed anonymo, nescimus quem in usum elaboratam. 2) Collationem ejusdem libri ad XII Prophetas integros, a Bernardo Stephano-polo anno 1789 in usum magni illius operis Oxoniensis factam. Lectionibus duorum (ad Hoseam trium) testium inter se comparatis, nemini in talibus vel mediocriter versato mirum videbitur, discrepantias non paucas tum graviores tum leviores comparuisse, quas nisi quomodocumque eximeremus, nihil a nobis actum esse videretur. Proinde schedulam lectionum vexatarum Romam transmittendam curavimus; quam ad ipsum codicem, in Bibliotheca Barberina adhuc servatum, diligentissime exegit Vir doctissimus Josephus Cozza, cui nunc publice gratias agimus quam possumus maximas.

Praeter opera patristica a Montefalconio memorata, duo alia adhibuimus: quorum prius serius lucem vidit; alterum, a longo tempore publici juris factum, nunquam antea, ut videtur, in gratiam nostri incepti vel leviter excussum est. Hi autem sunt:—

1. Eusebii Pamphili Eclogae Propheticae. E Cod. MS. nunc primum edidit T. Gaisford, S.T.P., Oxonii, 1842.

2. S. Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini in XII Prophetas Commentarius, a Jacobo Pontano Ingolstadtii anno 1607 primum typis expressus; deinde a Joanne Auberto inter universa S. Patris opera Parisiis anno 1638 editus; postremo a Philippo Edvardo Pusey, A.M., Oxonii e typographeo Clarendoniano, anno 1868, textu expurgatissimo, nitidissima forma emissus.

Quod superest, praeter Ambrosianum, qui instar omnium est, Codex Musei Britannici, signatus "Addit. MSS. 14668," continet Hoseae capitula, et textum ab initio ad Cap. v. 15. "Est membranaceus, saec. VIII, non adeo correctus ac Ambrosianus, sed a codice diverso, ut videtur, derivatus, cum saepe voci *ل* in margine apponat *هـ*, cujus vel correcti vestigium nullum est in Cod. Ambrosiano ad Hoseam. Contuli, sed semel tantum, cum apographo meo Codicis A, et varietates indicabo sub litera B."—*A. Ceriani.*

H O S E A S.

CAPUT I.

1. בְּ-בְּאֵרֵי. *O.* τὸν τοῦ Βεθρεῖ. *Oi* λοιποὶ υἱὸν Βεθρεῖ.¹
2. הַתְּחִלָּתַי הַבְּרִיָּה. *Initium* ejus quod *locutus est* Jova. *O.* ἀρχὴ λόγου κυρίου. 'A. ἀρχὴ ἣν ἐλάλησε (κύριος).²
- בְּדוֹשָׁעַ. *O.* ἐν (alia exempl. πρὸς³) 'Ωσηέ. *Θ.* ἐν 'Ωσηέ.⁴
- וְנִנְיָם (in posteriore loco). *Scortationum.* *O.* πορνείας. 'A. Σ. πορνειῶν.⁵
4. וְיִשְׂרָאֵל. *Et* *puniam.* *O.* καὶ ἐκδικήσω. 'A. (καὶ) ἐπισκέψομαι.⁶
- עַל-בֵּית. *O.* ἐπὶ (Σ. κατὰ) τὸν οἶκον.
- יְהוּ. *Jehu.* *O.* 'Ιούδα. Alia exempl. 'Ιηού.⁸ Σ. *Θ.* 'Ιου.⁹
6. כִּי-נִשְׁכַּח וְנִשְׁכַּח. *Ut iterum iterumque igno-*

- scam eis.* *O.* ἀλλ' ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτοῖς. 'A. . . ἐπιλήσομαι αὐτῶν.¹⁰
7. בְּסוּסִים. *Per equos.* *O.* οὐδὲ ἐν ἵπποις (alia exempl. praemitt. οὐδὲ ἐν ἄρμασιν¹¹).
8. הִתְהַר. *Et concepit.* *O.* καὶ συνέλαβεν — ἔτι 4.¹²
9. כִּי אַתֶּם לֹא-עַמִּי וְאֲנִי לֹא-אֶתְהִיָּה לָכֵן. *Nam vos non estis populus meus, et ego non ero vobis (Deus).* *O.* διότι ὑμεῖς οὐ λαός μου, καὶ ἐγὼ οὐκ εἰμι ὑμῶν. Σ. οὐδὲ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς λαός μου.¹³
- 10 (Hebr. ii. 1). הִתְהַר מִסְפָּר בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל. *Et erit numerus filiorum Israelis.* *O.* καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν 'Ισραήλ. 'A. καὶ ἔσται ὁ ψῆφος υἱῶν 'Ισραήλ. Σ. ἔσται δέ...¹⁴
- אֲשֶׁר יֹאמַר לָהֶם לֹא-עַמִּי אַתֶּם יֹאמַר לָהֶם

CAP. I. ¹ Syro-hex. ² Idem: ³ Sic Comp., Codd. III, 22, 23, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. ⁴ Syro-hex. ⁵ Idem: ⁶ Idem: ⁷ Idem: ⁸ Sic Codd. XII (in marg.), 22, 42 (in marg.), 51, alii, et Syro-hex. (oia-). Hieron.: "Pro Jehu in editione vulgata legitur *Juda*; sed hoc mihi videtur non vitio LXX interpretum, sed scriptorum inolevisse imperitia, qui ignorantes *Jehu*, quod magis tritum erat scripserunt *Juda*." S. Cyril. in XII Proph. p. 18 B: 'H μὲν οὖν καθ' ἡμῶν ἐκδοσις, τρυπέστω, ἢ τῶν *O.* καὶ ἐκδικήσω, φησὶ, τὸ αἷμα τοῦ 'Ισραὴλ ἐπὶ τὸν οἶκον 'Ιούδα· ἢ δὲ ἑτέρα φησὶ καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα τοῦ 'Ισραὴλ ἐπὶ τὸν οἶκον 'Ιηού. Eadem, praemisso S. Cyrilli nomine, in marg. appingit Syro-hex. ⁹ Syro-hex. ¹⁰ Idem: ¹¹ Idem: ¹² Idem: ¹³ Idem: ¹⁴ Idem: Ad Aquilam cf. Hex. ad Deut. xxxii. 8.

Sic Cod. A. In Cod. B notula non habetur. ¹⁰ Idem: ¹¹ Idem: ¹² Idem: ¹³ Idem: ¹⁴ Idem: Ad Aquilam cf. Hex. ad Deut. xxxii. 8.

יְהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים. *Ubi dictum est eis: Non porulus meus estis vos, dicitur eis: Filii Dei viventis.* **וְעָלְמוּ אַיִן.** *O. οὐ ἐρρέθη αὐτοῖς, οὐ λαός μου ὑμεῖς, κληθήσονται καὶ αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ ζώντος.* **וְעָלְמוּ אַיִן.** *O. οὐ ῥηθήσεται αὐτοῖς, ὁ λαός μου, ῥηθήσεται αὐτοῖς, υἱοὶ ἰσχυροῦ ζώντος.*¹⁶

CAP. II.

- 1. (Hebr. 3). **וּלְאָחֵיכֶם יְהוָה.** *O. καὶ τῇ ἀδελφῇ ὑμῶν.* **וְאֵלֶיךָ יֵאָדָה.** *'A. καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ὑμῶν.*¹
- 2 (4). **וְלִיבְכֵי.** *Litem intendite.* **וְכִרְוֵנוּ.** *O. κρίθητε.* **וְאֵלֶיךָ יֵאָדָה.** *'A. Σ. δικάσασθε.*²
וְעָלְמוּ אַיִן. *Et auferat.* **וְעָלְמוּ אַיִן.** *O. καὶ ἔξαράω.* **וְאֵלֶיךָ יֵאָדָה.** *'A. ἀφέλετώ (s. ἀποστησάτω).*³
- 3 (5). **וְעָלְמוּ אַיִן.** *O. ὅπως ἄν.* **וְעָלְמוּ אַיִן.** *'A. Σ. Θ. μήποτε.*⁴
- 5 (7). **וְעָלְמוּ אַיִן.** *O. πορεύσομαι.* **וְעָלְמוּ אַיִן.** *Σ. ἀκολουθήσω.*⁵
וְעָלְמוּ אַיִן. *Lanam meam et linum meum.* **וְעָלְמוּ אַיִן.** *O. καὶ τὰ ἱμάτιά μου (Οἱ λοιποὶ τὰ ξηρία μου⁶) καὶ τὰ ὀθόνιά μου.* **וְעָלְמוּ אַיִן.** *'A. καὶ τὸ ἔριόν μου καὶ τὸ λίνον μου.*⁷
וְעָלְמוּ Αַיִן. *Et potum meum.* **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *O. καὶ πάντα ὅσα μοι καθήκει.* **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *'A. καὶ τὸν ποτισμὸν (μου).⁸*
- 6 (8). **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *Spinis.* **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *O. ἐν σκόλοψι.* **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *'A. Θ. ἀκάνθαις.⁹*
וְעָלְמוּ Αַיִן. *Et struam maceriam.* **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *O. καὶ ἀνοικοδομήσω τὰς ὁδοὺς (αὐτῆς).* **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *'A. καὶ*

- φράξω τὸν φραγμὸν αὐτῆς.* **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *Σ. καὶ ἐμφραγμὸν κατ' αὐτῆς περιουικοδομήσω.* **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *Θ. . . τὸ τεῖχος αὐτῆς.*¹⁰
- 8 (10). **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *O. ἔδωκα.* **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *Σ. ἰδίδουν.*¹¹
- 9 (11). **וְעָלְמוּ Αַיִן.** *O. τὰ ἱμάτιά μου.* **וְעָלְמוּ ΑַΙΝ.** *Σ. Θ. τὸ ἔριόν μου.¹²*
- 10 (12). **וְעָלְמוּ ΑַΙΝ.** *O. ἐκ χειρὸς μου.* **וְעָלְמוּ ΑַΙΝ.** *'A. ἐκ χειρὸς αὐτῆς.¹³*
- 11 (13). **וְעָלְמוּ ΑַΙΝ.** *O. ✕ Θ. καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς.*¹⁴
- 12 (14). **וְעָלְמוּ ΑַΙΝ.** *In solum.* **וְעָלְמוּ ΑַΙΝ.** *O. εἰς μαρτύριον.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *Οἱ λοιποὶ εἰς θυμόν.¹⁵*
- 13 (15). **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *O. καὶ ἐκδικήσω.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *Οἱ λοιποὶ καὶ ἐπισκέψομαι.¹⁶*
וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ. *Quibus (diebus) suffiebat eis.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *O. ἐν αἷς ἐπέθνευ αὐτοῖς.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *'A. Σ. οἱς θυμίσει αὐτοῖς.¹⁷*
וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ. *Et ornabat se annulo suo (paribus inserto) et monili suo.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *O. καὶ περιετίθετο τὰ ἐνώτια αὐτῆς καὶ τὰ καθόρμια (Σ. περιτραχήλια¹⁸) αὐτῆς.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *'A. καὶ ἐκόσμευ αὐτοὺς διὰ τῶν ἐνωτίων αὐτῆς καὶ τῶν ὀρμίσκων αὐτῆς.¹⁹*
וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ. *Et ibat post amatores suos.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *O. καὶ ἐπορεύετο ὀπίσω τῶν ἐραστῶν αὐτῆς.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *'A. καὶ ἐπορεύετο ὀπίσω ἠγαπημένων αὐτῆς.²⁰*
- 14 (16). **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *Pelliciam eam.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *O. πλανῶ αὐτήν.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *'A. θέλω (s. ἀπατῶ) αὐτήν.* **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** *"Ἄλλος ἀποφάρω αὐτήν. "Ἄλλος ἀπατῶ αὐτήν.²¹*

¹⁶ Syro-hex. **וְעָלְמוּ ΑַΙΝ.** *"Erat fortasse in Graecis Aquilae οδ, quod Syrus interpretabatur quasi legisset ου."* —Middeld.

CAP. II. ¹ Syro-hex. **וְעָלְמוּ ΑַΙΝ.** (In priore clausula idem proculdubio interpretatus est τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν.) ² Cod. 86. ³ Syro-hex. **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ⁴ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ⁵ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** Sic in textu Codd. III, 26, 49, alii. ⁶ Cod. 86. ⁷ Syro-hex. **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ⁸ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** Cf. Hex. ad Prov. iii. 8. ⁹ Cod. 86. Syro-hex. **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁰ Syro-hex. **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹¹ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹² Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹³ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁴ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁵ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁶ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁷ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁸ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁹ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ²⁰ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ²¹ S. Cyril. in XII Proph. p. 45 B: 'Ιστοῖον δέ, ὅτι τὸ, πλανῶ αὐτήν, τοῖς ἐτέροις ἐρμηνευταῖς εἰρηται μὲν ἄλλως, πλὴν εἰς ἐνα

¹² Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹³ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁴ Cod. Jes. Syro-hex. pingit: ✕ καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς; sed in Cod. B cuneolus abest. Haec hndie leguntur iu LXX, nulla varietate, nisi quod αὐτῆς abest ab Ald., Codd. 87*, 97, aliis. ¹⁵ Syro-hex. **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** Hieron.: "Pro saltu quoque, quod Hebraice dicitur JAB, unde Caristi Jarim interpretatur villa nituarum, LXX posuerunt testimonium, RES et DA-LETH literarum falsi similitudine." ¹⁶ Syro-hex. **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁷ Idem: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁸ Cod. 86. Syro-hex. affert: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ¹⁹ Syro-hex. **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.** ²⁰ Syro-hex. (Cod. B: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.**) ²¹ Idem in continuatione: **וְΕΛΜΟΥ ΑΙΝ.**

14 (16). **וְלִבְיָדָי אֶל-לְבָבָהּ**. *Et ducam eam in desertum, et loquar ad cor ejus* (consolabor eam). Ο. και τάξω αὐτήν ὡς ἔρημον, και λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς. Σ. και ἀπάξω αὐτήν εἰς τὴν ἔρημον, και νοουθετήσω αὐτήν.²²

15 (17). **וְתֵינִי וְתֵינִי**. *Vineas suas*. Ο. τὰ κτήματα αὐτῆς. 'Α. τοὺς ἀμπελοουργοὺς αὐτῆς. Σ. τοὺς ἀμπελώνας αὐτῆς.²³

וְתֵינִי וְתֵינִי. *Et vallem Achor in ostium spei (reddam)*. Ο. και τὴν κοιλάδα 'Αχῶρ ('Ο Σύρος 'Αχῶρ²⁴) διανοίξαι συνέσιν ('Α. Θ. ὑπομονὴν²⁵) αὐτῆς. Σ. και τὴν κοιλάδα 'Αχῶρ εἰς θύραν ἐλπίδος. Θ. . . διανοίξαι τὴν ὑπομονὴν αὐτῆς.²⁶

וְתֵינִי וְתֵינִי. *Et canet (alternò eboro) ibi ut in diebus pueritiae ejus*. Ο. και ταπεινωθήσεται ('Α. ὑπακούσει. Σ. κακωθήσεται. Θ. ἀποκριθήσεται²⁷) ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας νηπιότητος (Σ. Θ. νεότητος²⁸) αὐτῆς. 'Α.

και ὑπακούσει ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας νεότητος αὐτῆς.²⁹

16 (18). **וְלִבְיָדָי אֶל-לְבָבָהּ**. *Vocabis me, Ishi, et non vocabis me apertius, Baali*. Ο. καλέσει με, ὁ ἀνὴρ μου, και οὐ καλέσει με ('Α. Σ. Θ. και οὐ καλέσεις με³⁰) ἔτι Βααλείμ. 'Α. καλέσει με, ἀνὴρ μου, και οὐ καλέσει με ἔτι, ἔχων με.³¹

18 (20). **וְתֵינִי וְתֵינִי**. *Et cubare faciam eos secure*. Ο. και κατοικιῶ σε ἐπ' ἐλπίδι. 'Α. και κοιμήσω αὐτοὺς εἰς πεποιθήσιν. Σ. και κατοικίσω αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ. Θ. και κατοικιῶ αὐτοὺς ἐν πεποιθήσει.³² Aliter: 'Α. Σ. ἀμερίμως εἰς πεποιθήσιν.³³

19 (21). **וְתֵינִי וְתֵינִי**. *Et desponsabo te*. Ο. και μνηστεύσομαι σε. Σ. και λήψομαι σε.³⁴

22 (24). **וְתֵינִי וְתֵינִי**. *Frumentum, et mustum, et oleum*. Ο. τὸν σῖτον, και τὸν οἶνον, και τὸ ἔλαιον. 'Α. σὺν τῷ χεῦμα, και σὺν τῇ οἰνίαν, και σὺν τῇ στιλπνότητι.³⁵

και τὸν αὐτὸν ἀποπεραίνεται νοῦν. 'Εκδεδῶκασι γάρ, οἱ μὲν, ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἀποφέρω αὐτήν· οἱ δὲ, ὅτι ἀπατῶ αὐτήν, ἑτεροτρόπως, ὡς ἔφην, αὐτὸ δὴ τοῦτο σημαίνοντες, τὸ πλανῶ φημι χρησίμως κοσούμενον. Syro-hex. affert: + **וְתֵינִי** **וְתֵינִי**, quae vox Syriaca commutatur cum **וְתֵינִי** Jud. xvi. 5; cum βάλγω autem (quod magis Aquilam sapit) in Hex. ad Jerem. xi. 7. Cf. Hex. ad Exod. xxii. 16. Job. xxxi. 27. Hos. vii. 11. ²² Syro-hex. **וְתֵינִי** **וְתֵינִי**. ²³ Idem: **וְתֵינִי** **וְתֵינִי**. ²⁴ Theodoret. ²⁵ Syro-hex. **וְתֵינִי** **וְתֵינִי**. ²⁶ Idem: **וְתֵינִי** **וְתֵינִι**. ²⁷ Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, *ad aperiendam spem*, et LXX verterunt, *ad aperiendam intelligentiam ejus*, interpretatus est Sym. *εἰς θύραν ἐλπίδος*, id est, *in ostium spei*; Theod. *διανοίξαι* [debatur soloece ἀνεφῆσθαι, invitis Vallarsii MSS., qui **ΔΙΑΝΟΙΞΑΙ** (sic) praefecerunt] *τὴν ὑπομονὴν αὐτῆς*, id est, *aperire patientiam*, vel *expectationem ejus*." ²⁸ Hieron.: "In eo loco ubi nos posuimus, *canet*, et LXX transtulerunt, *humiliabitur*, in Hebraico scriptum est **אנחתא**, quod Sym. interpretatus est, *affligetur* [Cod. 86: Σ. *κακωθήσεται*], Theod. *respondebit*, Aq. *obediēt*, id est, *υπακούσει*; nos ab Hebraeo κατὰ λέξιν [fort. καταλέξει, coll. Hex. ad Exod. xv. 21. Psal. cxlvi. 7. Jerem. li. 14] magis accipimus, id est, *praecinet*." Idem infra: "Interpretatio Aquilae et Theodotionis, e quibus alter *υπακούσει* posuit, id est, *audiēt*, alter *ἀποκριθήσεται*, id est, *respondebit*, nobiscum facit, quod praecinen-

tibus aliis, alii respondeant concinentes." (Falsus est Dathius in *Opusco*. p. 37, LXX et Symmachum alia puncta Hebraeo subjecisse, nempe **וְתֵינִי**, affirmans.) ²⁹ Cod. 86. ³⁰ Syro-hex. **וְתֵינִי** **וְתֵינִי** **וְתֵינִי**. ³¹ Hieron.: "Denique Aquila, diligens et curiosus interpres, *Vocabit*, inquit, *me, Vir meus, et non vocabit me ultra, Habens me*." ³² Cod. 86, qui ad Sym. scribit *κατοικῆσω*. Syro-hex. affert: 'Α. και κοιμήσω αὐτοὺς (**וְתֵינִי**). ³³ Syro-hex. **וְתֵינִι** **וְתֵינִι** **וְתֵינִι**. ³⁴ Cod. 86. Apud Waltonum est lectio anonyma. ³⁵ Syro-hex. **וְתֵינִι** **וְתֵינִι** **וְתֵינִι**. Middeld. teutat: 'Α. σὺν τὸν *fluxum*, και σὺν τῇ οἰνίαν, και σὺν τῇ στιλπνότητι, nntans: "Syr. **וְתֵינִι** Graecce restituere difficultimum sane negotium. Fortasse Aq. scripserat *ρείθρον* (Sym. ad Psal. lxxviii. 3. Job. xxviii. 10), vel *ρύσον* (LXX ad Job. xxxviii. 25), propriam verbi **וְתֵינִי** significationem animo volvens. Graecce *οἰνίαν* posui, cum Aq. hoc verbo Zach. ix. 17 usus sit loco Hebr. **וְתֵינִי**, et Syr. **וְתֵינִי** Prov. xii. 11 adhibeatur pro *οἶνος*. Nominis **וְתֵינִי** Graecam interpretationem derivavi e fragmentis hexaplaribus Deut. vii. 13. Zach. iv. 14, ubi Hebr. **וְתֵינִי** apud Aq. est *στιλπνότης*." Pro **וְתֵינִι** nullo negotio repono *χεῦμα*, quae Aquilae interpretatio est **וְתֵינִי** Deut. vii. 13, qui locus huic nostro est simillimus; quique pro **וְתֵינִι** *σπιλπνότης*, et pro **וְתֵינִι** *στιλπνότης* praebet, teste Hieron. in Epist. ad Pammachium, ubi utrum illum an hunc locum

23 (25). **הַמִּזְבֵּחַ הַלֵּל-תֵּן לְמִזְבֵּחַי.** Ο'. και ἀγαπήσω τὴν οὐκ ἡγαπημένην. Alia exempl. και ἐλέησω τὴν οὐκ ἡλεημένην.³⁶

Cap. II. 8. — αὐτῆ (sic) δὲ ἀργυρᾶ 4. 12. — και τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, και τὰ ἔρπετὰ τῆς γῆς 4.³⁷

CAP. III.

1. **רַע אֲמַתָּא.** *Amatam ab amasio.* Ο'. ἀγαπῶσαν πονηρά. Ἀ. ἡγαπημένην τῷ πλησίον. Σ. ἡγαπημένην ἕφ' ἐτέρου.¹

עֲנַבִּים וְעֵשֶׂב יָבֵשׁ. *Liba ex uvis (passis).* Ο'. πέμματα μετὰ σταφίδος. Ἀ. παλαιὰ σταφυλῶν. Σ. ἀκάρπους σταφυλάς. Θ. παλαιουῖσθαι ἐπὶ σταφυλῶν.²

2. **וְעָמִי.** *Et emi eam.* Ο'. και ἐμισθωσάμην. Ἀ. και ἔσκαψα αὐτήν.³

וְחֹמֶר שְׂעִירִים וְחֹמֶר שְׂעִירִים. *Et chomero (coro) hordei, et hemicoro hordei.* Ο'. και γομῶρ κρι-

θῶν, και νέβελ οἴνου. Ἐβρ. οὐμρ σεωρίμ οὐλέθχ σεωρίμ. Ἀ. και κόρου κριθῶν... Σ. και θύλακος κριθῶν [και ἀσκού οἴνου]. Θ. και γομῶρ ἀλφίτων [και νέβελ οἴνου].⁴ Aliter: Οἱ λοιποὶ και κόρου (κριθῶν), και ἡμικόρου (κριθῶν).⁵

3. **לִי יֹשְׁבֵי.** *Sedebis (manebis) mihi.* Ο'. καθήσῃ ἐπ' ἐμοί. Ἀ. καθήσῃ μοι. Σ. προσδοκήσεις με.⁶

וְאִישׁ. Ο'. ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Alia exempl. ἀνδρὶ.⁷

וְלֹא אֵלֶיךָ. *Nec etiam ego ad te (veniam).* Ο'. και ἐγὼ ἐπὶ σοί. Σ. ἀλλὰ και ἐγὼ σέ (s. σοί).⁸

4. **וְלֹא יִצְבְּבוּ.** *Nec habebunt statuam (idoli).* Ο'. οὐδὲ ὄντος θυσιαστηρίου. Οἱ λοιποὶ και οὐκ οὖσης στήλης.⁹

וְלֹא יִתְרַפְּחוּ. *Neque Ephod (simulacrum) et Teraphim (penates).* Ο'. οὐδὲ ἱερατείας, οὐδὲ δῆλων. Ἀ. και ἀκούοντος δ' ἐνδύματος και διὰ μορφωμάτων.¹⁰ Σ. Θ. οὐδὲ Ἐφῶδ, οὐδὲ Θεραφίμ.¹¹

respexerit, incertum est. Ejus verba sunt: "Quis enim pro frumento et vino et oleo, possit vel legere vel intelligere χεῖμα, ὄπωρισμὸν, στιλπνότητα, quod nos possumus dicere, *fusionem, pomationemque et splendentiam?*" Vocabulum ὄπωρισμός Aquilae restitutum Jesai. lxii. 8. lxx. 8. Sed in praesenti loco mallet cum Middeld. per **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ** intelligere. Cf. Hex. ad Jesai. lxii. 8. Zach. ix. 17.³⁶ Sic Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex.³⁷ Syro-hex. Ad v. 12 Hieron. testatur: "Quod sequitur, *volatilia caeli et reptilia terrae*, obelo praeuotandum est."

CAP. III. ¹ Syro-hex. **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ.** Fortasse Sym. scripsit ἕφ' ἐταίρου. ² Idem: **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ.** Hieron.: "Unde pro *viniacis*, quod Hebraice dicitur *asise*, Aq. interpretatus est *παλαιά* [ψῆψ], coll. Hex. ad Job. xii. 12], id est, *vetera*; Sym. *ἀκάρπους*, id est, *steriles*." ³ Syro-hex. **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ.** Hieron. Hebraea vertit: *et fodi eam*. ⁴ Cod. 86. Symmachi et Theodotionis lectiones imperite interpolatas esse vix dubium esse potest. (In Hebraicis Graeco charactero scriptis pro OYOMP, ut exscripsit Anon., Waltonus ONOMP edidit, quod Montef. tacite depravavit in OMOP, quasi pro **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ**, non pro **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ**.) ⁵ Hieron.: "Pro *gomor* in Hebraico scriptum est *OMER*, quod omnes interpretes absque LXX *corum* interpretati sunt... Et pro *nebel vini* in Hebraico legitur *LETHECH SEORIM*, quod ceteri interpretes *ἡμικόρου hordei* transtulerunt." Etiam Syro-hex. testatur:

Οἱ λοιποὶ κόρου (**וְלֹא יִתְרַפְּחוּ**). ⁶ Syro-hex. **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ.** Ad Sym. (quem imitatus est Hieron., vertens: *expectabis me*) cf. Hex. ad Jerem. iii. 2. ⁷ Sic Comp., Codd. II (teste Maio, et ante eum Grubio in *Epist. ad Mill.* p. 48), 49, 51, 62, alii, invito Syro-hex. Hieroa.: "Quodque jungitur in editione vulgata, *neque eris alteri viro, alteri* in Hebraico non habetur, sed simpliciter, *non eris viro*." ⁸ Syro-hex. **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ.** ⁹ Idem: **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ.** Pro **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ** Middeld. tentat *στήλωμα*, s. *στήλωσις*, quae Aquilam magis referunt. ¹⁰ Idem: **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ.** Cf. Hex. ad Jud. xvii. 5 (ubi Cod. 108 in marg.: Ἀ. ἔνδυμα και μορφώματα). 4 Reg. xxiii. 24. "In Aquilae verbis extricandis frustra desudavi. Syllabas reddidi [fere ut nos reddidimus], sensum ignoro."—Middeld. Cum per *ἀκούων* facile intelligi possit, *qui audit responsa Dei*, difficultas inest non tam in ipsis verbis, quam in stylo interpretis cui tribuuntur. Quod si ponamus Aquilam ad literam vertisse, *και οὐκ ὄντος ἐνδύματος και μορφωμάτων*, Syrum autem nostrum vitiosam scripturam *και ἀκούοντος* pro *και οὐκ ὄντος* in suo habuisse, eum, insertis cootramorem suum praepositionibus, sensui verborum consulere voluisse quam maxime credibile est. ¹¹ Hieron. in Epist. XXIX ad Marcellam: "In Osee... pro *sacerdotio et manifestationibus*, in Hebraeo est, *sine Ephod, et sine Theraphim*; sicut Theod. et Sym. transtulerunt." Syro-hex. affert: **וְלֹא יִתְרַפְּחוּ.**

Aliter: 'A... και μορφομάτων. Σ... οὐδὲ ἐπιλύσεως. Θ... οὐδὲ ἐπιλυομένου.¹²

5. **וַיִּתְּרֵם יְהוָה**. *Et trepide confugient ad Iouam.* Ο'. και ἐκοπήσονται ἐπὶ τῷ κυρίῳ. 'Α. (καὶ) πτοηθήσονται...¹³ Σ. και ἐπαινέσωσι τὸν κύριον.¹⁴

CAP. IV.

2. **וְהָיָה לְהָא**. *Exsecratio et mendacium.* Ο'. ἀρὰ και ψεύδος. 'Α... ἀρησις. Σ. ὁμύων και ἀρνούμνος. Θ. ἄρκοι και ψεύδος.¹

3. **וְהָיָה לְהָא**. *Et languēbit.* Ο'. Vacabat. ✕ Θ. και σμικρυνθήσεται.²

4. **וְהָיָה**. Ο'. ὁ δὲ λαός μου (alia exempl. σου³).
וְהָיָה. *Sicut contendentes cum sacerdote.* Ο'. ὡς ἀντιλεγόμενος ἱερέυς. 'Α. ὡς ὁ ἀντιδικῶν ἱερέι. Σ. ὡς ἀντίρρησις ἢ πρὸς ἱερέα.⁴

5. **וְהָיָה**. Ο'. ἡμέρας. 'Α. σήμερον.⁵
וְהָיָה. Ο'. μετὰ σοῦ. Alia exempl. μετ' αὐτοῦ.⁶
וְהָיָה. *Nocte, et perdam.* Ο'. νυκτὶ ὁμοίωσα. 'Α. νυκτὸς (s. ἐν νυκτὶ) ἐσιώπησα (s. ἡσύχασα, s. ἐσίγησα). Σ. νυκτὸς σιωπήσω. Θ. νυκτὸς ἐσιώπησα.⁷

6. **וְהָיָה**. *Periit populus meus defectu cognitionis.* Ο'. ὁμοιώθη ὁ λαός μου, ὡς οὐκ ἔχων γνῶσιν. 'Α. ἐσιώπησεν ὁ λαός μου, ὅτι οὐκ ἔχει γνῶσιν. Σ. ἐφώθη... Θ. ἐσιώπησεν...⁸

7. **וְהָיָה**. *Permutabo.* Ο'. θήσομαι. 'Α. ἀλλάξω.⁹

8. **וְהָיָה**. *Peccatum (sacrificia pro peccato oblata) populi mei comedunt.* Ο'. ἀμαρτίας λαοῦ μου φάγονται. Σ. ἀμαρτίας ὁ λαός μου ἐσθίει.¹⁰

וְהָיָה. *Et ad scelus ejus attolunt animam quisque suam.* Ο'. και ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν λήψονται τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Σ. και κατὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἔχουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν. Θ. και κατὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν λήψονται ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.¹¹

9. **וְהָיָה**. *Et factus est sicut populus ita sacerdos.* Ο'. και ἔσται καθὼς ὁ λαός, οὕτως και ὁ ἱερέυς. Σ. και ἐγένοντο ὁμοίως ὁ λαός και ὁ ἱερέυς.¹²

וְהָיָה. Ο'. και ἐκδικήσω. Οἱ λοιποὶ και ἐπισκέψομαι.¹³

10. **וְהָיָה**. *Sed non erumpent (numero augebuntur).* Ο'. και οὐ μὴ κατευθύνωσι. 'Α. *Et non facient interruptionem.* Σ. Θ. και οὐ πληθυνθήσονται.¹⁴

11. **וְהָיָה**. *Scortatio, et vinum, et mustum aufert cor (mentem).* Ο'. πορνείαν και οἶνον και μέθυσμα ἐδέξατο καρδία. Σ. (πορνεία) και οἶνος και μεθύσμα ἀφαιρέται καρδιάν.¹⁵

12. **וְהָיָה**. *Et baculus ejus.* Ο'. και ἐν ράβδοις αὐτοῦ. 'Α. (καὶ) ἐν ξύλῳ αὐτοῦ. Σ. (καὶ) διὰ ξύλου...¹⁶

❖
¹² Cod. 86. Lectiones Symmachi et Theodotionis vix genuinas esse crediderim. ¹³ Codd. 42, 86. ¹⁴ Cod. 86. Aquilae lectionem, non Symmachi, exscripsit Waltonus; neutram agnoscit Montef.
CAP. IV. ¹ Syro-hex. + **וְהָיָה** + **וְהָיָה**. Ad Aquilam cf. Hex. ul Job. xvi. 8. ² Sic in textu Syro-hex., et sub aster. sine Θ. Codd. 22, 238. Hæc hodie leguntur in LXX, præterquam in Comp., Codd. 130, 233, 311. ³ Syro-hex., qui in marg. habet: + **וְהָיָה**. ⁴ Idem: + **וְהָיָה**. ⁵ Idem: + **וְהָיָה**. ⁶ Idem: + **וְהָיָה**. ⁷ Sic Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. in marg. ⁸ Syro-hex. ./. ⁹ Idem: + **וְהָיָה**. ¹⁰ Idem: + **וְהָיָה**. ¹¹ Idem: + **וְהָיָה**. ¹² Idem: + **וְהָיָה**. ¹³ Idem: + **וְהָיָה**. ¹⁴ Idem: + **וְהָיָה**. ¹⁵ Idem: + **וְהָיָה**. ¹⁶ Idem: + **וְהָיָה**.

❖
+ **וְהָיָה** + **וְהָיָה**. ⁹ Idem: + **וְהָיָה**. ¹⁰ Idem: + **וְהָיָה**. ¹¹ Idem: + **וְהָיָה**. ¹² Idem: + **וְהָיָה**. ¹³ Idem: + **וְהָיָה**. ¹⁴ Idem: + **וְהָיָה**. ¹⁵ Idem: + **וְהָיָה**. ¹⁶ Idem: + **וְהָיָה**. Paulo ante pro ἐπηρώτων idem in marg.: ἐπηρώτα (Ios **וְהָיָה**).

13. הָלַחַן הַבְּבִילִי וְיֵלֶן תְּחַבֵּה. *Sub quercu, et populo alba, et terebintico.* Ο΄ ὑποκάτω δρυός, καὶ λεύκης, καὶ δένδρου συσκιάζοντος. Ἀ. ὑποκάτω δρυός, καὶ λεύκης, καὶ τερεβίνθου. Σ. ὑπὸ τὴν δρῦν, καὶ πεύκην, καὶ πλάτανον ἐπισκιάζουσαν. Θ. κάτω τῆς δρυός, καὶ πεύκης, καὶ δένδρου συσκιάζοντος.¹⁷

14. הַיְנִיחִי יָדָי. *Quod scortentur.* Ο΄ ὅταν πορνεύσωσι (alia exempl. πορνεύωσι¹⁸). Θ. πορνεύουσι.¹⁹

וַיִּרְחֲקוּ. *Scedunt.* Ο΄ συνεφύροντο. Ἀ. ἐχωρίζοντο. Σ. ἠκολούθησαν. Θ. κατηριθμήθησαν.²⁰

וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ. *Et cum meretricibus sacria.* Ο΄ καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων. Ἀ. καὶ μετὰ τῶν διηλλαγμένων.²¹ Aliter: Ἀ. ἐνδιηλλαγμένων. Σ. ἑταιρίδων. Θ. κεχωρισμένων.²² Aliter: Σ. (καὶ) μετὰ τῶν ἀκαθάρτων. Θ. καὶ τοῖς βδελύγμασιν (ἔθνον).²³

וַיִּבֹרֵךְ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Et populus qui non advertit, corrueat.* Ο΄ καὶ ὁ λαὸς ὁ συνιῶν

συνεπλέκετο (μετὰ πόρνῃς). Ἀ. καὶ ὁ λαὸς ὁ συνιῶν (s. συνετός) θαρήσεται. Σ. καὶ ὁ λαὸς ὁ ἀσύνετος παρελήφθη (s. ἠρατριάθη). Θ. καὶ ὁ λαὸς ὁ μὴ συνιῶν παραχθήσεται.²⁴

15. שִׁמְרָתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל לְמַעַן לֹא יִשְׁתַּחֲוֶינָהּ. *Si scortatis tu, Israel, ne delinquat Juda.* Ο΄ μετὰ πόρνῃς. σὺ δὲ, Ἰσραὴλ, μὴ ἀγνῶει, καὶ, Ἰούδα. Ἀ. εἰ πόρνος σὺ, Ἰσραὴλ, μὴ πλημμελείτω Ἰούδα. Σ. εἰ πορνεύεις σὺ, Ἰσραὴλ, μὴ πλημμελείτω Ἰούδα. Θ. εἰ πορνεύει Ἰσραὴλ, μὴ πλημμελείτω Ἰούδα.²⁵ Aliter: Ἀ. Σ. Θ. Ε΄. εἰ πορνεύεις σὺ, Ἰσραὴλ, μὴ συμπλημμελείτω Ἰούδα.²⁶

וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ. Ο΄ εἰς τὸν οἶκον ὄν. Ἀ. Σ. Θ. εἰς οἶκον ἀνωφελούς (Σ. τοῦ ἀνωφελούς).²⁷ Aliter: Ἀ. Θ. (εἰς) οἶκον ἀνωφελῆ. Σ. (εἰς) οἶκον ἀθείας (s. ἀδικίας). Ὁ Σύρος Βηθαῦν.²⁸ Aliter: Θ. (εἰς οἶκον) τῆς ἀδικίας.²⁹

16. שִׁבְרָתָא. *Refractaria.* Ο΄ παροιστρῶσα. Ἀ. Θ. ἐκκλινουσα. Σ. ἐπιθυμοῦσα.³⁰

17. וַיִּשְׁתַּחֲוֶינָהּ. *Consociatus est cum idolis.* Ο΄ μέτοχος εἰδώλων. Σ. Ε΄. ἠνώθη εἰδώλοις.³¹

17, 18. מִשֻׁמֵּי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. *Missum fac eum.*

¹⁷ Cod. 86. (Copulam ante δένδρου male omisit Waltonus.) Paulo aliter Syro-hex, ad καὶ δένδρου s. affert: Ἀ. Θ. τερεβίνθου (ܛܪܒܝܢܝܗ). ¹⁸ Sic Codd. II, III, 36, 49, alii. ¹⁹ Syro-hex. + ܩܘܪܢܝܗ. ²⁰ Cod. 86. ²¹ Idem, ubi διηλλαγμένων scriptum. Ad τετελεσμένων (ܛܛܠܥܝܗ) Syro-hex. glossam habet: + ܩܘܪܢܝܗ. ²² Idem affert: + ܩܘܪܢܝܗ. (Syriacum ܩܘܪܢܝܗ cum διάλλαξι commutatur Jud. xix. 3.) Cf. Hex. ad Gen. xxxviii. 21. Deut. xxiii. 17. 4 Reg. xxiii. 7. Hieron.: "Aquila autem ἐνδιηλλαγμένους interpretans, id est, mutatos, hoc ostendere voluit, quod suam naturam mutaverint, et de viris facti sint feminae." ²³ Hieron.: "Verbum CADESOTH, quod Aq. ἐνδιηλλαγμένων, Symp. ἑταιρίδων, LXX τετελεσμένων, Theod. κεχωρισμένων interpretati sunt, nos effeminatos vertimus, ut sensum verbi nostrorum auribus panderemus." Cum Hieronymo facit Syrus noster, notans: Σ. meretricibus (ܩܘܪܢܝܗ). Θ. κεχωρισμένων (ܩܘܪܢܝܗ). Sic Cod. A, non ܩܘܪܢܝܗ, ut Middeld., et alter codex. Cf. Hex. ad Thren. iv. 9). ²⁴ Cod. 86. Lectiones suspectae, quas ex glossis profectas esse suspicatur Dathius in Opus. p. 21. ²⁵ Syro-hex. ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ. ²⁶ Syro-hex. + ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ. Ad ܩܘܪܢܝܗ cf. Hex. ad Prov. x. 8. (Syriacum ܩܘܪܢܝܗ qua

ratione Graecum faceremus, incerti haesimus: Middeldorphio συντριβήσεται (!) souat.) ²⁷ Syro-hex. in continuatione: + ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ (.) ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ (Cod. B: ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ) + ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ. ²⁸ Cod. 86, ubi συμπλημμελήτω scriptum, pro quo Montef. tacite edidit συμπλημμελήση. ²⁹ Cod. 86: Syro-hex. affert: Ἀ. ἀνωφελούς (ܐܢܘܩܘܩܝܗ), vel juxta Cod. B, ἀνωφελῆ (ܐܢܘܩܘܩܝܗ). Cf. ad Cap. v. 8. x. 5. ³⁰ Cod. 97, et Regius apud Montef., uterque ex Theodoro: ὁ μὲν γὰρ Ἀκ. καὶ Θεοδ. οἶκον ἀνωφελῆ ἠρμηνεύουσιν· ὁ δὲ Σύμ. οἶκον ἀθείας· καὶ ὁ Σύρος δὲ ἀπὸ τὸ Ἑβραϊκὸν τέθεικεν ὄνομα. Apud eundem autem editum pro inusitatiorē ἀθείας legitur ἀδικίας, quocum facit Cod. 42: Σ. ἀδικίας. Cf. Hex. ad Prov. xxii. 8. Jerem. iv. 14. Amos i. 5. ³¹ Syro-hex. + ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ. Cf. Hex. ad Jos. vii. 2. Hieron.: "Pro domo ὄν in quibusdam exemplaribus [Ald., Codd. II (in marg., eraso ὄν), III, XII (cum ὄν in marg.), 26, 36, aliis] et maxime in Theodotione, legitur domus iniquitatis [τῆς ἀδικίας], quod Aq. et Sym. interpretati sunt domum ἀνωφελούς, id est, inutilem, quae nihil prosit, et alio verbo idolium nuncupatur." ³² Syro-hex. + ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ. ³³ Cod. 86. Syro-hex. + ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ ܩܘܪܢܝܗ.

Ubi transiit (cessavit) compositio eorum. O'. ἔθηκεν ἑαυτῷ σκάνδαλα, ἠρέτισε Χανααίους.³³ 'A. ἀνέπαισαν ἑαυτῷ ἄρχων συμποσίου αὐτῶν.³³ Σ. Ε'. ἔασον αὐτόν ἐπέκλινε τὸ συμπόσιον αὐτῶν.³⁴ Θ. ἀνέπαισαν ἑαυτῷ, ἐπέκλινε τὸν οἶνον αὐτῶν.³⁵

18. אָמַנְתָּ לְהַקְדִּיחַ [הַבְּרִי] אֶת־הַמְּנַצֵּי. *Amant dare dedecus clypei (principes) ejus. Aliter: Amant turpitudinem principes ejus.* O'. ἠγάπησαν ἀτιμίαν ἐκ φρυάγματος (Θ. σκοπιᾶ³⁶) αὐτῆς. Σ. ἠγάπησαν ἀγάπην οὐ ἢ βοήθεια ἀτιμία.³⁷

19. תְּפָדְדֵנִי בְּנִצְנִיץ אֶת־אֵלַי אֵלֵי עֶפְרַיִם. *Colligabit (corripiet) ventus eam (Ephraimitidem) alis suis.* O'. συστροφή πνεύματος σὺ εἶ (alia exempl. συριεῖ³⁸) ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῆς. 'A. ἐνδεσμῶν πνεῦμα αὐτῆς ἐν πτέρυξιν αὐτῆς.³⁹ Σ. ὡσπερὶ τις δῆσειε τὸν ἀνεμον ἐν ταῖς πτέρυξι τοῦ ἀνέμου.⁴⁰

Cap. IV. 2. — κέχυται ἐπὶ τῆς γῆς 4.⁴¹ 3. — καὶ σὺν τοῖς ἔρπετοῖς τῆς γῆς 4.⁴²

CAP. V.

1. מִצְרַאֵל. *Mizrae.* O'. τῇ σκοπιᾶ. 'A. τῇ σκοπέυσει. Σ. τῇ πλατείᾳ.¹

עַל־הַר־טָבוֹר. *Super Tabor.* O'. ἐπὶ τὸ Ἴταβύριον. 'A. ἐπὶ Θαβῶρ. Σ. ἐπὶ τὸ ὄριον. Θ. ἐπὶ τὸν δρυμόν.²

2. וַיִּקְרְבוּ עִוְבֹתַי עַל־פְּרִי־הָאָרֶץ. *Et mactando (victimas) declinationes (delicta) profundas fecerunt (cumulaverunt).* O'. ὁ οἱ ἀγρεύοντες τὴν θῆραν καπέπηξαν. Σ. Ε'. καὶ θυ(σίαν) . . .³

3. מִמְּנִי נִסְתָּרָה. *Non absconditus est a me.* O'. οὐκ ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ. 'A. οὐκ ἐπεκαλύφθη ἐξ ἐμοῦ. Σ. οὐκ ἐλάθεσαν (fort. ἔλαθες ἀν, s. ἐλάθουσας) . . Θ. καὶ O'. οὐκ ἀπεστιν ἀπ' ἐμοῦ.⁴

4. עֲשָׂוֹתַי. *Opera sua.* O'. τὰ διαβούλια ('A. ἐπιτηδεύματα. Σ. βουλὰς. Θ. γνώμην⁵) αὐτῶν.

³³ Hieron.: "Id quod LXX transtulerunt, *provocavit Chananaeos*, in Hebraico non habetur." Lectio ἠρέτισε hodie μου exstat in libris, qui omnes *ἠρέτισε* (ἠρέτισε Ed. Rom., a Parsonsio relictum, a Tischendorfio post Esaium tacite correctum) tuentur. Syro-hex. *פָּדַדְתִּי*, *dilexisti*.
³⁴ Syro-hex. *אָמַנְתָּ לְהַקְדִּיחַ אֶת־הַמְּנַצֵּי אֶת־הַמְּנַצֵּי*. Bugatus ad Danielelem p. 134 vertit: *Cessare fecit, s. dimisit, sibi principem convivii eorum*.
³⁵ Cod. 86 in continuatione. Post *εἰδῶλος* Waltonus, vocibus, ut ait, semiexesis, legere sibi visus est: 'Εφραῖμ ἐπέκλινον συμπόσιον . . . Collator autem anonymus in schedis Parsonianis exscripsit: *έκεον δ ἐπέκλιον . . . συμποσιον αὐτοῦ*, notans: "Lectio abrasa utcumque sic lecta: *έασον αὐτόν ἐπέκλινε τὸ σ. αὐτῶν*." (Hodie, in loco male mulcato, legi potest: Σ. Ε'. *ἠμῶθη εἰδῶλοῖς έασον δ . . . | ἐέκλινε τὸ | συμπόσιον . . .*) Hanc autem lectionem egregie confirmat Syrus noster: *אָמַנְתָּ לְהַקְדִּיחַ אֶת־הַמְּנַצֵּי אֶת־הַמְּנַצֵּי*.
³⁶ Syro-hex. *אָמַנְתָּ לְהַקְדִּיחַ אֶת־הַמְּנַצֵּי אֶת־הַמְּנַצֵּי*.
³⁷ Idem: *אָמַנְתָּ לְהַקְדִּיחַ אֶת־הַמְּנַצֵּי אֶת־הַמְּנַצֵּי*. (Pro *οὐ* uescimus an scripserit Sym. *τῷ οὐ*, cujus constructionis exempla attulimus ad S. Chrys. in Epist. Paul. T. VII, p. 398.) Mire Rosenmueller. ad loc.: "Symmachum *כֶּתֶב* (cum Cheth) legisse, De Rossi inde colligit, quod in Cod. Syro-hex. Ambrosiano haec ejus interpretatio adducitur: *אָמַנְתָּ לְהַקְדִּיחַ אֶת־הַמְּנַצֵּי אֶת־הַמְּנַצֵּי*, *dilexerunt reatum ejus*. Sed vix dubium est,

אָמַנְתָּ respondere Hebraeo *אָמַנְתָּ*, *אָמַנְתָּ* autem a Symmacho, uti a LXX, plane omissum esse." ³⁸ Sic Codd. 22 (praem. αὐτοῦ), 23, 36 (praem. αὐτοῦ), 42 (ut Cod. 22), alii, et Theodoret. Hieron.: *Turbo spiritus sibilabit in alis ejus*.
³⁹ Syro-hex. *אָמַנְתָּ לְהַקְדִּיחַ אֶת־הַמְּנַצֵּי אֶת־הַמְּנַצֵּי*.
⁴⁰ Idem Symmacho continuat: *אָמַנְתָּ לְהַקְדִּיחַ אֶת־הַמְּנַצֵּי אֶת־הַמְּנַצֵּי*. Hieron.: "Symmachus pro eo quod nos interpretati sumus, *ligavit spiritus eum in alis suis*, hoc modo vertit in Graecum: *velut si quis liget ventum in alis venti*."
⁴¹ Syro-hex. Grabius pinxit: *κέχυται ἐπὶ τῆς γῆς*.
⁴² Syro-hex.
CAP. V. ¹ Cod. 86. ² Idem. Paulo aliter Euseb. in Onomastico s. v.: *Ἴταβύριον* (sic), *Ἀκύλας, Σύμμαχος* [non 'A. Σ. Θ., ut oscitanter exscripsit Montef.] *Θαβῶρ ἐν Ὠσηέ. κείται δὲ ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ*. Cf. Hex. ad Jerem. xlvj. 18. Ad Symmachi *ὄριον* oescio an respexerit idem s. v. *Θαβῶρ: Θαβῶρ, ὄριον Ζαβουλῶν . . . τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὄριον ἦν φυλῆς Ἰσούχαρ καὶ Νεφθαλείμ*.
³ Walton. e Cod. 86 sine nom. affert: "καὶ θυ . . . octo deceoive verbis vetustate pene deletis." Anon. vero in schedis Parsonianis ex eodem exscripsit: Σ. Ε'. *καὶ θυ(σίαν) ἐπὶ παραβάσεων*, notans: "Lectio abrasa, utcumque sic lecta: *καὶ θυ(σίαν) ἀπίστου ἐπὶ παραβάσεων . . .*" (Pro *דַּבָּר* (sic) Psal. c. 4 LXX interpretati sunt *παραβάσεις*.)
⁴ Cod. 86, ubi ad Aquilam mendose exaratum *ἀπεκαλύφθη*. Cf. Hex. ad Psal. cxxxviii. 15. Lectio *οὐκ ἀπεστιν* est in Codd. III, XII, 23, 36, aliis, et Syro-hex.
⁵ Idem. Cf. ad Cap. vii. 2.

5. **פָּנָה**. *Fastus*. O'. Σ. ἡ ὑβρις. 'A. Θ. ἡ ὑπερηφάνια.⁹
7. **יָלְדוּ**. *Pepererunt*. O'. ἐγεννήθησαν — αὐτοῖς δ. 'A. Σ. Θ. ἐγέννησαν.⁷
- חָדָשׁ**. *Novilunium*. O'. ἡ ἐρυσίβη. 'A. νεομηνία. Σ. Θ. μήν.⁸
8. **וְהִרְעוּ בֵּית אֲנִי**. *Ululate in Beth-aven*. O'. κηρύξατε ἐν τῷ οἴκῳ ὧν. 'A. ἀλαλάξατε εἰς οἶκον ἀνωφελούς. Θ. σημάτατε τῷ οἴκῳ ὧν. Σ. . . ἐν Βῆθ ὧν.⁹
- אַחֲרָיִךָ**. *Post te*. O'. ἐξέστη. 'A. Σ. Θ. ὀπίσω σου. E'. κατὰ νότου σου.¹⁰
10. **כַּמַּשִּׁינֵי גְבוּל**. *Sicut remouentes terminos*. O'. ὡς μετατιθέντες ὄρια. Σ. ὡς παρορμίζοντες. E'. ὅμοιοι τοῖς ἀποτεμνομένοις ὄρια.¹¹
- עַבְרָתִי**. *Sicut aquas furorem meum*.

- O'. ὡς ὕδωρ τὸ δρμημά μου. 'A. . . ἀνυπερθεσίαν μου. Σ. † ὑδροκελίαν δρμημάτων μου. Θ. ὡς ὕδωρ τὸν χάλον μου.¹²
12. **כַּעֲבֹר**. *Sicut tineae*. O'. ὡς παραχή. 'A. (ὡς) βρωστήρ.¹³ Σ. ὡς ἰρός.¹⁴ Θ. (*Sicut*) ποσα quae ex rubigine fit.¹⁵
- וְכַעֲבֹר**. *Et sicut putredo*. O'. καὶ ὡς κέντρον ('A. Σ. σῆψις¹⁶).
13. **וְכַעֲבֹר**. *Obligacionem (ulcus) suam*. O'. τὴν ὀδύνην ('A. ἐπίδωσιν, s. συνδεσμὸν¹⁷) αὐτοῦ.
- כַּעֲבֹר**. *Ad regem aduersarium*. O'. πρὸς βασιλέα Ἰαρείμ ('A. δικασόμενον (s. δικάζοντα). Σ. φονία (s. φονεστήν). Θ. κρίσεως¹⁸).
- וְכַעֲבֹר**. *Non poterit sanare*. O'. οὐκ ἠδυνάσθη ἰάσασθαι (alia exempl. ῥύσασθαι¹⁹). Oὐ λοιποὶ οὐ δυνήσεται ἰάσασθαι.²⁰

⁹ Hieron.: "Verbum GAON LXX et Sym. interpretantur *injuriam*, Aq. et Theod. *superbiam*." Syro-hex. affert: Θ. ὑπερηφάνια (פָּנָה), non ἀλαλία (פָּנָה), quae vox in contextum Hieronymi, ut ante Martianaum edebatur, irrepisse videtur. ⁷ Montef. affert: 'A. Θ. ἐγέννησαν, notans: "Sic unus." Syro-hex. autem: + פָּנָה. Sic in textu Codd. 26, 62, 86, alii, Hieron., qui omnes *in* pro *in* (Syro-hex. פָּנָה —) habent. ⁸ Hieron.: "Pro eo quod . . . LXX *rubiginem* transtulerunt . . . Aq. *neomenias*, id est, *Kalendas* interpretatus est; Sym. et Theod. *mensum*; et est sensus, per singulos menses hostis adueniet, et cuncta vastabit." ⁹ Syro-hex. . . אֲנִי בֵּית אֲנִי (Cod. B אֲנִי pro אֲנִי) אֲנִי בֵּית אֲנִי. Cod. 86 affert: 'A. Σ. εἰς οἶκον ἀνωφελούς. Σ. Θ. ὧν. S. Cyril. in XII Proph. p. 87 B: Ἰστέον δὲ, ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἑρμηνευταῖς . . . οὐ συνηχθήσαν οἱ O'. οἱ μὲν γὰρ εἰρήκασιν, εἰς οἶκον ἀνωφελούς, ταυτίσθιν, εἰδῶλον παντός' οἱ δὲ, ἐν τῷ οἴκῳ ὧν. Cf. ad Cap. iv. 15. ¹⁰ Cod. 86. ¹¹ Idem. Pro *παρορμίζοντες*, quod sensum aptum non fundit, L. Bos non male tentat *παρορμίζοντες*, *terminos egredientes*. ¹² Cod. 86. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. vii. 7. Amos i. 11. Ad Sym. pro *δρμημάς μου*, quod ex LXX male acceptum videtur, libenter legerimus *τῆς ὀργῆς μου*, juxta Hieron. et Syro-hex.; quorum hic testatur: Σ. Θ. τὴν ὀργήν (אֲנִי); ille autem: "Pro *in* LXX *δρμημα*, id est, *impetum* transtulerunt . . . Sed rectius, ut omnes praeter LXX transtulerunt, *in* accipienda est." Deinde pro *ὑδροκελίαν* scribendum esse *ὑδροκέλιαν* affirmat Fischer. in *Clavi Verss. GG. V. T.* p. 82,

quasi ex *ὑδροκέλιαν*, quod medicorum filiis est *tumor agriosus corporum* *scrotum implicantium*. Si conjecturae locus esset, tentaremus: (ἐπ' αὐτοὺς ἐκχεῶ) τὴν ὑδρίαν (s. ὑδροχόην) τῆς ὀργῆς μου. Cf. Apoc. xvi. 1. ¹³ Syro-hex. affert: 'A. βρωστήρ ἀμπελώνος (כַּעֲבֹר אֲנִי), altera voce explicationis causa adjecta. Cf. Hex. ad Jesai. i. 9. S. Cyril. in XII Proph. p. 90 E: Οἱ μὲν οὖν ἕτεροι τῶν ἑρμηνευτῶν ἀπὸ τοῦ, παραχή, βρωστήρ εἰρήκασιν ἀπὸ δὲ τοῦ, κέντρον, σῆψις; qui locus antecessores nostros fugit. ¹⁴ Syro-hex. . . אֲנִי אֲנִי. Cf. Hex. ad Psal. xxxviii. 12. ¹⁵ Idem: אֲנִי אֲנִי. (Vox אֲנִי ponitur pro *ἐρυσίβη* Deut. xxviii. 42 (teste Masio). 3 Reg. viii. 37 (idem). Hos. v. 7. Joel i. 4. ii. 25; pro *καύσαν* Jerem. iv. 11 (Sym.). xviii. 17. li. 1. Praeterea *ἀνεμόφθορα* Syro nostro est אֲנִי אֲנִי Hag. ii. 17, et *ἀνεμόφθορα* אֲנִי אֲנִי Hos. viii. 7.) ¹⁶ Idem: אֲנִי אֲנִי. S. Cyril., ut supra: Οἱ ἕτεροι' σῆψις. Cf. Hex. ad Job. xiii. 28. ¹⁷ Hieron.: "Possumus *vinculum*, pro quo in Hebraeo scriptum est *mezub*, et Aq. interpretatus est *ἐπίδωσιν*, s. *συνδεσμὸν*, id est, *colligationem*, a *conjugationem*." Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 13. ¹⁸ Syro-hex. . . אֲנִי אֲנִי. Cf. ad Cap. x. 6. Cod. 86 affert: 'A. δικασόμενον. Paulo aliter Hieron.: "Et ubi LXX posuerunt *Jarib* [*Ἰαρήθ* Cod. 153; אֲנִי Syro-hex.] nos juxta Sym. *ulcerem* [*ἐπιδοκήν*?] vertimus; nam Aq. et Theod. *judicem* interpretati sunt." ¹⁹ Sic Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. ²⁰ Syro-hex. אֲנִי אֲנִי. Cod. Jes. affert: Οἱ λοιποὶ καὶ O'. ἰάσασθαι.

14. **לְחַיִּים לְחַיִּים**. *Sicut leo t̄ph Ephraim, et sicut leo juvenis.* O'. ὡς πανθῆρ ('Α. ὡς λέαινα. Σ. ὡς ἐπιβολὴ λεαίνης. Θ. ὡς λῆς²¹) τ̄φ 'Εφραΐμ, καὶ ὡς λέων. 'Α. ὡς λέαινα τ̄φ 'Εφραΐμ, καὶ ὡς σκύμος.²²

לְחַיִּים לְחַיִּים. *Et non erit qui eripiat.* O'. καὶ οὐκ ἔσται ✕ 'Α. Θ. δ' 4 ἐξαιρούμενος.²³

15. **וְרֵעֵי**. *Donec roenas dederint, et quaerant.* O'. ἕως οὗ ἀφανισθῶσι, καὶ ζητήσουσι. 'Α. Θ. ἕως οὗ πλημμελήσουσι... Σ. ἕως οὗ πλημμελοῦντες ἐπιζητήσουσι.²⁴

Cap. V. 13. ÷ πρέσβεις 4.²⁵ 14. ὡς λέων → ἐν 4 τ̄φ οἴκω.²⁶

CAP. VI.

1. **לְחַיִּים**. *Dilaniavit.* O'. ἤρπακε. Alia exempl. πέπαικεν.¹ Θ. ἔπαινε (s. πέπαικε). Σ. δ' θηρέυσας.²

וְרֵעֵי. *Et obligabit nos.* O'. καὶ μοτώσει ἡμᾶς. Σ. καὶ μαλαγματίσει ἡμᾶς.³

2. **וְרֵעֵי**. *Valetudini restituet nos.* O'. ὑγιᾶσει ('Α. ἀναλώσει. Σ. ἐπιδήσει. Ε'. ὑγιεῖς ἀποδείξει⁴) ἡμᾶς.

3. **וְרֵעֵי**. *Et sciemus, et persequemur.* O'. καὶ γνωσόμεθα διώξωμεν. Σ. γνωῶμεν οὖν

σπεύσαι. Ε'. παιδευθῶμεν οὖν, καὶ ἐπειχθῶμεν.⁵

3. **וְרֵעֵי**. *Instar aurorae certus est ortus ejus.* O'. ὡς ὄρθρον ἔτοιμον εὐρήσομεν αὐτόν. Ε'. ὅτι ὡς ὄρθρος βεβαία ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ.⁶

4. **וְרֵעֵי**. *O'. τί σοι ποιήσω; Alia exempl. τί ποιήσω σοι;*⁷

וְרֵעֵΙ. *Nam pietas vestra.* O'. τὸ δὲ ἔλεος ὑμῶν. Ε'. δ' γὰρ περὶ ὑμᾶς οἰκτιρμὸς.⁸

5. **וְרֵעֵΙ**. *Cecidi.* O'. ἀπεθέρισα. 'Α. Θ. ἐλάτμησα. Σ. οὐκ ἐφείσάμην. Ε'. ἐξέκοψα.⁹

וְרֵעֵΙ. *Et iudicium tua.* O'. καὶ τὸ κρίμα μου ὡς (φῶς). Ε'. (καὶ) ἡ δικαιοκρισία.¹⁰

6. **וְרֵעֵΙ**. *O'. ἡ θυσίαν.* Alia exempl. καὶ οὐ θυσίαν.¹¹

8. **וְרֵעֵΙ**. *Notata vestigiis sanguinis (conspersa sanguine).* O'. ταράσσουσα ἕδωρ. 'Α. περικαμπῆς ἀπὸ αἵματος. Σ. διώκεται ἀπὸ αἵματος.¹² Θ. ἡ πτέρνα αὐτῆς ἀφ' αἵματος.¹³ Ε'. ὑποσκελίζουσα καὶ δολοφονούσα.¹⁴

9. **וְרֵעֵΙ**. *Et sicut expectant virum turmae (praedonum).* O'. καὶ ἡ ἰσχύς σου ἀνδρὸς πειρατοῦ ('Α. εὐζώνων. Σ. ὑποκριτοῦ. Θ. πειρατοῦ¹⁵). 'Α. καὶ ὡς θυρὸς ἀνδρὸς εὐζώνου.¹⁶

²¹ Cod. 86. ²² Syro-hex. **לְחַיִּים לְחַיִּים**. ²³ Sic in textu Syro-hex. Articulus est in libris omnibus. ²⁴ Syro-hex. **וְרֵעֵΙ**. Cf. ad Cap. iv. 15. ²⁵ Hieron. → legatos. Idem: "Legatos non habetur in Hebraeo." ²⁶ Syro-hex. Praepositio est in Codd. XII (supra lin. ab ant. man.), 130, 228, aliis, et Hieron.

CAP. VI. ¹ Sic Ald., Codd. 23, 42, 49, alii, et (adjecto ἡμᾶς) Codd. 22, 36, alii. Hieron. *verberabit.* ² Syro-hex. **וְרֵעֵΙ**. ³ Cod. 86. Hieron.: "Pro eo quod diximus, *curabit*, omnes similiter translulerunt *μοτώσει*. Proprie autem *μότω* appellantur *linteola*, quae inseruntur vulneribus, ut putridas carnes comedant, et extrahant purulentias." Cf. Hex. ad Jesai. i. 6. ⁴ Cod. 86, testibus Parsonsii amanuensis: Σ. *ἐπιδήσει*. 'Α. *ἀναλώσει*. Ε'. *ὑγ. ἀποδείξει*. ⁵ Idem (cum scriptura *ἐπιχθῶμεν*). ⁶ Idem. Montef. post Waltonum edidit: Σ.

(*δτι agnoscit Walton.*) ὡς ὄρθρος κ.τ.έ. ⁷ Sic (in posteriore loco) Ald., Codd. 26, 87*, alii. Syro-hex. in marg. notat: "In Hexaplis (**וְרֵעֵΙ**) τί ποιήσω σοι erat, idque utrobique." ⁸ Cod. 86. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. Apud Waltonum anonyma est lectio. ¹¹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. ¹² Cod. 86, ubi *διώκεται* (Montef. post Waltonum pingit *διώκεται, persecutores*) scriptum. Correximus e Syro-hex., qui affert: **וְרֵעֵΙ**. ¹³ Cod. 86. Syro-hex. **וְרֵעֵΙ**. ¹⁴ Cod. 86 uno tenore affert: Ε'. *ὑποσκελίζουσα καὶ δολοφονούσα ὡς λόχος πολυχειρίας ληστρικῆς* (huusque Montef.), ἢ *παροδειόντας εἰς Συχέμ διὰ τῆς εἰδωλοποιίας αὐτῶν τῆς ἀθεμίτου*; quae paraphrasten magis quam interpretem sapiunt. Cf. ad Cap. vii. 12, 14. ¹⁵ Cod. 86. ¹⁶ Syro-hex. **וְרֵעֵΙ**. "Aquilae *olypeus* ferri nequit. Pro **וְרֵעֵΙ** [sic in cod.] legendum **וְרֵעֵΙ**, *ελπίς*."—Middeld. (Vocem

Σ. καὶ ὡς φρύσγμα ἀνδρῶν ἐνεδρευτοῦ.¹⁷ Ε'. ὡς λόχος πολυχειρίας ληστρικῆς.¹⁸

9. סֹדָקִיּוֹתַי יִרְצְוּ בְּדַרְבֵּי שֶׁחֶם. *Sodakitium sacerdotum in via trucidant versus Shechem.*

Ο'. ἔκρυψαν ἱερεῖς ὀδὸν, ἐφόνευσαν Σίκιμα. Ἀ. Participatio sacerdotum in via occidebant humeros. Σ. Societas sacerdotum in via interficiebant Sichem. Θ. Absconderunt sacerdotes viam, interficiebant in dorso.¹⁹ Ε'. ἡ παροδύοντος εἰς Συχέμ διὰ τῆς εἰδωλοποιίας αὐτῶν τῆς ἀθεμίτου.²⁰

11. וְיָדָהּ לְךָ קְצִיר תַּשֵּׁת קְצִיר יִשְׂרָאֵל. *Sed et, Juda, parata est messis (malorum) tibi.*

Ο'. καὶ Ἰούδα ἄρχου τρυγᾶν σεαυτῷ. Ἄλλος· καὶ Ἰούδας ἀφῆκε θερισμὸν αὐτοῦ.²¹ Σ. καὶ σοὶ, Ἰούδα, ἀπόκειται θερισμός.²² Ε'. ἀλλὰ καὶ σὺ, Ἰούδα, παρασκευάζε σαυτὸν εἰς τὸ ἐκθερισθῆναι.²³

CAP. VII.

1. וְיָבֹא בְּתוֹךְ הַבָּיִת וְיִפְחֹץ. *Et fur ingreditur (domos), diffundit se turba (praedonum) in agris.*

Ο'. καὶ κλέπτης πρὸς αὐτὸν εἰσελεύσεται, ἐκδιδύσκων ✕ Θ. ληστής ⁴ (Ἀ. εἴρωνος. Σ. ληστήριον⁵) ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ. Σ. καὶ κλέπτης μὲν εἰσῆλθεν, ἐκδύον δὲ ληστήριον ἔξω.

Ε'. καὶ κλέπτης μὲν ἔστιν ἔνδον, λαποδύτης δὲ ληστεύει τὰ ἔξω.³

2. וְיִשְׁמַע לְבָבִי לְדִבְרֵי הַלֵּב. *Nec dicunt cordi suo, quod omnis malitiae eorum memot sim.*

Ο'. ὅπως συνάδωσιν ὡς ἄδοντες τῇ καρδίᾳ αὐτῶν πάσας τὰς κακίας αὐτῶν ἐμνήσθην. Ἀ. καὶ μήποτε εἴπωσι ταῖς καρδίαις αὐτῶν, πᾶσαν κακίαν αὐτῶν ἐμνήσθην.⁴ Aliter: Ἀ. Θ. ὡς λέγοντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν...⁵

Ο'. τὰ διαβούλια (Ἀ. Σ. ἐπιτηδεύματα. Ε'. ἀσεβήματα⁶) αὐτῶν.

3. וְיִשְׁמַע לְבָבִי לְדִבְרֵי הַלֵּב. *Alia exempl. βασιλέα.⁷ Ἀ. Σ. ὡς οἱ Ο' (βασιλέα). Θ. βασιλεῖς.⁸*

4. וְיִשְׁמַע לְבָבִי לְדִבְרֵי הַלֵּב. *Omnes illi moechantur, sicut furnus accensus a pistore; cessat a calefaciundo eum inde a deperenda massa usque ad fermentationem ejus.*

Ο'. πάντες μοιχεύοντες ὡς κλίβανος καιόμενος εἰς πέψιν κατακαύματος (Σ. παύεται. Θ. καταπαύσει⁹) ἀπὸ τῆς φλογός, ἀπὸ φυράσεως στέατος ἕως τοῦ ζυμωθῆναι αὐτό. Ε'. ἅπαντες εἰς τὸ μοιχεύειν ἐκπυρούμενοι, ὡς ὀπτάνιον ὑπὸ τοῦ πέσσοντος· ἐπαύσατο πρὸς ὀλίγον ἢ πόλις (τῆς) τοῦ φυράματος κοινωνίας, καὶ μετὰ μικρὸν πᾶσα ἐζυμώθη.¹⁰

Graecam εἴρωνος non uno modo Syriacam fecit Noster (vid. Hex. ad 4 Reg. vi. 23. xxiv. 2. Psal. xvii. 30. Hos. vii. 1). In nostro loco *בְּתוֹךְ הַבָּיִת* posuit, quod proprie sonat, bene armatus.)¹⁷ Syro-hex. *בְּתוֹךְ הַבָּיִת*. Quod ad *וְיִפְחֹץ*, φρύσγμα, elationem, insolentem expectationem, attinet, prorsus dissentit Hieron., Symmacho disertè tribuens: *Et fauces tuas quasi viri insidiatoris.* Nec magis crediderim, quod Montef. affirmat, Hieronymum vocem ἰποκριτοῦ vertisse *insidiatorem*, praesertim cum Syrus noster *insidiatorem*, non *hypocritam* posuerit.

¹⁸ Cod. 86, ut supra. ¹⁹ Hieron. ²⁰ Cod. 86, ut supra. Ubi haec, διὰ τῆς—ἀθεμίτου, pertinent ad Hebraea, *וְיִפְחֹץ*, quia scelus perpetravit. ²¹ Sic Ald., Codd. 22, 36, alii, qui pergunt: ἄρχου κ.τ.ε. ²² Cod. 86, ubi σὺ pro σοι scriptum. ²³ Idem.

CAP. VII. ¹ Syro-hex. In LXX ληστής est in libris omnibus. ² Idem: *בְּתוֹךְ הַבָּיִת*. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xvii. 30. ³ Cod. 86.

⁴ Idem. ⁵ Syro-hex. ad ὡς συνάδοντες (sic, cum Codd. III, XII, 26, 40, aliis): *וְיִשְׁמַע לְבָבִי לְדִבְרֵי הַלֵּב*. "Sed haec interpretatio a genio Aquilae plane abhorret; quare ad alium quendam interpretem esse referendam puto."—Mildekl. In cod. pro *וְיִשְׁמַע* exaratum *וְיִפְחֹץ* (sic).

⁶ Theodoret. affert: Ἀ. Σ. τὰ ἐπιτηδεύματα. Cod. 86: Σ. ἐπιτηδεύματα. Ε'. ἀσεβήματα. ⁷ Sic Comp., Ald., Codd. XII (cum βασιλέας), 68, 87*, alii, et Syro-hex. Hieron.: *laetificaverunt reges.* ⁸ Syro-hex. ⁹ Idem: *וְיִפְחֹץ*. Pro κατακαύματος in Codd. 22, 36, aliis, est καταπαύσει αὐτόν; in unum Cnd. 114, καταπαύσει αὐτούς. Mox pro στέατος Syro-hex. legisse videtur σταιτός (*בְּתוֹךְ*). ¹⁰ Cod. 86, ubi *πεσσοντος* scriptum. Haec autem, ἐπαύσατο πρὸς ὀλίγον ἢ πόλις κ.τ.ε., nescio an imitatus sit Hieron., Hebraea vertens: *Quiēvit paululum civitas a commixtione fermenti, donec fermentaretur totum.* Cf. ad Cap. viii. 6.

5. יוֹם מַלְכֵנוּ. Dies est regis nostri. O'. ημέραι τῶν βασιλέων ὑμῶν. Σ. Θ. ημέρα βασιλέως ἡμῶν.¹¹

יִצְיָן-לְתָהּ. Cum irrisoribus. O'. μετὰ λοιμῶν ('Α. χλευαστῶν¹²).

6. בְּיַרְבֵּוּ. Nam arripuerunt faciem. O'. διότι ἀνεκαύθησαν. 'Α. Θ. ὅτι ἤγγισαν. Σ. ἤγγισαν γάρ.¹³

לִבִּי. Cor suum. O'. αἱ καρδίαι αὐτῶν. 'Α. Σ. τῆ καρδίᾳ αὐτῶν.¹⁴

בְּמַרְבֵּב. Dum insidiantur eis. O'. ἐν τῷ καταράσσειν (Οἱ λοιποὶ ἐνεδρεύειν¹⁵) αὐτούς.

יָשָׁן אִפְסָן. Dormit pastor eorum. O'. ὕπνου Ἐφραΐμ ἐνεπλήσθη. 'Α. ὕπνωσεν ὁ πέσσων (πρωΐας).¹⁶ Σ. ὕπνου pastor αὐτῶν. Θ. ἐκοιμῶντο (s. ἐκάθευdon) ὁ πεσῶν.¹⁷

בְּקֶר הוּא בֶּעַר. Mane autem ille (furnus) ardet. O'. πρωτὶ ἐνεγενήθη (potior scriptura ἐγενήθη),

ἀνεκαύθη. 'Α. πρωΐας ἐστὶ ζωπυρῶν. Σ. πρωΐας δι' ἐξέκασεν. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.¹⁸

7. לֶחֶם. O'. καὶ κατέφαγον. E'. καὶ ἀνήλωσαν.¹⁹

8. בְּלִי בָּגָב. Placenta subcinericia non versa. O'. ἐγκρυφίας οὐ μεταστρεφόμενος. E'. ὡς ἐν σποδιᾷ πεσοβόμενος ἄρτος ἀμεταστρέπτως.²⁰

9. בּוֹ יָרַקְתָּ עַל הַלֵּב. Non sensit; etiam capities inaspera est ei. O'. οὐκ ἔγνω καὶ πολιαὶ ἐξήνθησαν αὐτῷ. E'. (οὐκ) ᾤσθητο, καὶ ταῦτα πολιδὸς ἤδη τυγχάνων.²¹

10. יִנְבֵּג. O'. ἡ ὕβρις. Θ. ἡ ὑπερηφανία.²²

יָשָׁב. O'. ἐπέστρεψαν. E'. μετενόησαν.²³

יְהַפְּכָה. O'. ἐξεζήτησαν. E'. ἐπεκαλέσαντο.²⁴

11. פְּתוּלָה. Stolidia. O'. ἀνους. 'Α. θελγομένη. Σ. ἀπατωμένη.²⁵

12. עַל יָדָיו. O'. ἐπ' αὐτούς. E'. κοινή· ὅτι καὶ κοινή πάντες ἐξημαρτήκασιν.²⁶

¹¹ Syro-hex. + **יָמֵינוּ** **יָמֵינוּ** **יָמֵינוּ**. Cod. 86 affert: Θ. ημέρα βασιλέως ὑμῶν. ¹² Cod. 86. ¹³ Syro-hex. + **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ**. Cod. 86 affert: 'Α. ἤγγισαν. ¹⁴ Syro-hex. **לְבָבֵם** **לְבָבֵם** **לְבָבֵם**. ¹⁵ Schol. apud Nobil. Syro-hex. affert: 'Α. Θ. ἐν τῷ ἐνεδρεύειν αὐτούς (**בְּמַרְבֵּב**). Sic in marg. a m. 1us Codd. 22, 238. ¹⁶ Cod. 86 (cum πεσῶν). Syro-hex. + **בְּמַרְבֵּב** **בְּמַרְבֵּב** **בְּמַרְבֵּב**, a vitiosa scriptura, ὕπνος ὁ πεσῶν, in errorem inductus. ¹⁷ Syro-hex. + **בְּמַרְבֵּב** **בְּמַרְבֵּב** **בְּמַרְבֵּב**. Ad Sym. videtur ne inter ὕπνου, dormiebat, et ὕπνου, somnia, confusionem fecerit Syrus noster. ¹⁸ Idem: **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ**. **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ**. **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ**. "Syr. **בְּיָרְבֵּוּ** in fragmento Aquilae Graece restituendum caset ἀναπαυόμενος [protius ἀνακαυόμενος] [ἀνακαυόμενος], quod apud Aq. pro **בְּיָרְבֵּוּ** fuisse existimo."—Middeld. Nos aliam viam institeramus, scilicet ut **בְּיָרְבֵּוּ** participium activum sit formae **בְּיָרְבֵּוּ**, vivificavit, quae pro vulgari **בְּיָרְבֵּוּ** ponitur Deut. xxx. 6 in Pesch. Haec autem commutatur cum ἐζωπύρησε 4 Reg. viii. 1, 5 in Syro-hex. Lexicographi dant: ζωπυρεῖ ἀναζην ποιεῖ, ἢ ἐκαλεί; quem posteriorem sensum Aquilae in mente fuisse credibile est. Sed cum forma **בְּיָרְבֵּוּ** ex uno loco tota pendeat (ubi pro **בְּיָרְבֵּוּ** Codex Ambrosianus saec. VI (B. 21 Inf.) **בְּיָרְבֵּוּ** cum uno *Nun* legit), donec aliunde confirmetur, libenter acquiescimus in opinione parci conjectoris, Ceriani nostri,

qui auguratur scripturam **בְּיָרְבֵּוּ** scribae errorem esse pro **בְּיָרְבֵּוּ**, ut sit masculinum in statu emphatico; qui status pro praedicato saepe occurrit, praesertim in versione hexaplari, etiam pro adjectivis verbalibus, imprimis cum **בְּיָרְבֵּוּ** et similia intercedunt. ¹⁹ Cod. 86 (cum scriptura ἀνέλωσαν). ²⁰ Cod. 86. ²¹ Idem, ubi πολιας scriptum. ²² Idem (cum ὑπερηφανεία). ²³ Idem. ²⁴ Idem. ²⁵ Hieron.: "Factus est ergo Ephraim quasi columba seducta, quod Hebraice ΠΡΟΘΗΑ; ab Aq. et Sym. θελγομένη, vel ἀπατωμένη dicitur, id est, lactata, sive decapta; et a LXX insipiens, sive insensata: ἀνους enim utrumque exprimere potest." Cod. 86 affert: 'Α. ἀπατωμένη ἀνοήτως, male. Cum Hieron. facit Syro-hex. **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ**. Middeld. notat: "A. turbata. Σ. ἀπατωμένη. Aquilae **בְּיָרְבֵּוּ** Graece interpretor, τεταραγμένη [ταραττομένη]; sed Moutef. θελγομένη attulit, quod plane a Syr. abhorret." Fallitur. Verbum Syr. **בְּיָרְבֵּוּ**, auctore Castello, in Pael significat adulatus est; e.g. pro καλακείων Job. xix. 17 in Syro-hex. est **בְּיָרְבֵּוּ**. In Ethpaal igitur regulariter valeret, blanditus, s. demulsus est, etiamsi exempla deessent. Sed non desunt. Nam Psal. xviii. 8 pro Hebr. **בְּיָרְבֵּוּ**, simplex, quod Aquila constanter vertit θελγομένον, Syrus noster habet: **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ** **בְּיָרְבֵּוּ**, ad quem locum Bugatus ad praesens Hoseae exemplum provocat. ²⁶ Cod. 86. Sed hoc est commentatoria, non interpretis, partes agere.

12. **וַיָּבֹאוּ אֵלַי**. *Ut tumor (pervenit) ad coetum eorum.* Ο'. ἐν τῇ ἀκοῇ τῆς θλίψεως αὐτῶν. 'Α. κατὰ ἀκοῆς (fort. ἀκοῆν) τῆς συναγωγῆς (αὐτῶν). Σ. . . μαρτυρίας (αὐτῶν).²⁷

13. **וְיָבֹאוּ אֵלַי**. *Exilium sit illis!* Ο'. δειλαιοὶ εἰσιν. 'Α. προνομή αὐτοῖς. Σ. διαφθορά . . . Ε'. ἐκπορθήσονται.²⁸ Θ. ταλαιπωρία . . .²⁹

14. **וְיָבֹאוּ אֵלַי**. *Sed ejulant super cubilibus suis.* Ο'. ἀλλ' ἢ ὠλόλυζον ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν. 'Α. Σ. ἀλλὰ ἀσελγῶς ἐλάλησαν . . . Θ. ὡς οἱ Ο'.³⁰ Aliter: Σ. ἀλλ' ἢ ἐχρεμέτισαν ἐν κατακλίσειν αὐτῶν.³¹

וְיָבֹאוּ אֵלַי. *Propter frumentum et mustum congregantur, deficiunt a me.* Ο'. ἐπὶ σίτῳ καὶ οἴνῳ κατετέμνοντο ('Α. περιεσπῶντο. Σ. ἐμυρσκῶντο. Θ. ὡς οἱ Ο'³²), ἐπαιδεύθησαν ἐν ἐμοί (Σ. ἐξέκλιναν ἀπ' ἐμοῦ³³). Ε'. ὑπὸ τρυφῆς καὶ πλησμονῆς σίτου καὶ οἴνου ἀπέστησάν μου.³⁴

15. **וְיָבֹאוּ אֵלַי**. *Et ego castigavi.* Ο'. Vacat. Σ. ἐγὼ δὲ ἐπαίδευσάμην αὐτοῖς.³⁵

16. **וְיָבֹאוּ אֵלַי**. *Convertuntur, sed non ad Altissimum.* Ο'. ἀπεστράφησαν εἰς οὐδέν. Σ.

ἀνέστρεψαν εἰς τὸ μὴ ἔχειν ζυγόν. Ε'. ἀπέστησαν ἵνα διάγωσιν ἀνευ ζυγοῦ.³⁶

16. **וְיָבֹאוּ אֵלַי**. *Fallax.* Ο'. ἐντεταμένον. Σ. ἀνεστραμμένον. Ε'. διάστροφον.³⁷

וְיָבֹאוּ אֵלַי. *Propter furorem.* Ο'. δι' ἀπαιδευσίαν. 'Α. ἀπὸ ἐμβριμήσεως. Σ. δι' ἐμβρίμησιν. Θ. δι' ἀπαιδευσίαν.³⁸ Ε'. διὰ μανίαν.³⁹

וְיָבֹאוּ אֵלַי. *Haec est subsannatio eorum in terra Aegypti.* Ο'. οὗτος ὁ φαυλισμὸς ('Α. μυχθισμὸς⁴⁰) αὐτῶν ἐν γῆ Αἰγύπτῳ. Σ. τοῦτό ἐστιν ὃ ἐφθέγγαντο ἐν Αἰγύπτῳ. Ε'. αὐτὴν ἐβλασφήμησαν.⁴¹

CAP. VIII.

1. **וְיָבֹאוּ אֵלַי**. *Ad palatum (os) tuum buccinam.* Ο'. εἰς κόλπῳν αὐτῶν (alia exempl. add. ἐπὶ φάρυγγι αὐτῶν¹) ὡς γῆ (alia exempl. add. ἄβατος, ὡς σάλπιγξ²). Σ. ἐπὶ φάρυγγί σου κερατίνη.³

1, 2. **וְיָבֹאוּ Αἰγύπτῳ**. *Et contra legem meum deliquerunt.* Ad me. Ο'. καὶ κατὰ τοῦ νόμου μου ἠσέβησαν. ἐμέ. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐπὶ τοῦ νόμου μου ἠθέτησάν με.⁴

²⁷ Cod. 86. Syro-hex. affert: 'Α. τῆς συναγωγῆς (וְיָבֹאוּ אֵלַי). Θ. (sic) τῆς μαρτυρίας (וְיָבֹאוּ אֵלַי). ²⁸ Cod. 86. ²⁹ Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, vastabuntur, et in Hebraeo scriptum est SOD LAKM, id est, vastatio eis, Symmacho interpretati sunt. Porro in editione vulgata dupliciter legimus: quidam enim codices habent, δῆλοί εἰσιν, hoc est, manifesti sunt; alii δειλαιοὶ εἰσιν, hoc est, meticulosi, sive miseri, sunt." Altera lectio hodie non exstat; solus Cod. Alex. δηλαὶ οὐκ εἰσιν (sic) legit. ³⁰ Victor Antioch. apud Nobil. ad Jerem. ii. 23: 'Ωσηὲ δὲ φησιν ὁ προφήτης' ὠλόλυζον ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτῶν' ὅπερ 'Ακ. καὶ Σύμ., ἀσελγῶς ἐλάλησαν, ἐξέδωκαν. Cod. 86 affert: Σ. ἀλλὰ ἀσελγῶς ἐλάλησαν. Cum Victore facit Syrus noster: וְיָבֹאוּ אֵלַי (non, ut Norberg., וְיָבֹאוּ אֵלַי) וְיָבֹאוּ אֵלַי. ³¹ Cod. 86. Parsons. e marg. Cod. 42 exscripsit: Σ. ἐχρεμέτισαν ἐν ταῖς κλίσειν αὐτῶν. Pro C fortasse pingendum ε'. ³² Syro-hex. וְיָבֹאוּ אֵלַי. ³³ Cod. 86. Prior ioterpres, si recte habet versio nostra, significationem Hebraei וְיָבֹאוּ אֵלַי, timere, respexisse videtur: alter (quem imitatus

est Hieron.: super triticum et vinum tuminebant) ad וְיָבֹאוּ אֵלַי, tuminebant, vocabulum traxit. ³⁴ Syro-hex. וְיָבֹאוּ אֵלַי. Cod. 86 in marg. sine nom. affert: ἐξέκλιναν ἀπ' ἐμοῦ. ³⁵ Cod. 86. ³⁶ Syro-hex. Symmacho continuat: וְיָבֹאוּ אֵלַי. ³⁷ Cod. 86. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. ἀνέστρεψαν—ζυγόν (וְיָבֹאוּ אֵלַי). Hieron. Hebraea vertit: reversi sunt, ut essent absque jugo. ³⁸ Cod. 86. Parsons. e marg. Cod. 42 exscripsit: Σ. διεστραμμένον. ³⁹ Syro-hex. וְיָבֹאוּ אֵלַי. ⁴⁰ Cod. 86 affert: 'Α. Σ. ἐμβριμήσιν. ⁴¹ Cod. 86. ⁴² Idem. ⁴³ Idem. Syro-hex. וְיָבֹאוּ אֵלַי (ἐν γῆ Αἰγύπτου) וְיָבֹאוּ Αἰγύπτῳ. CAP. VIII. ¹ Sic Codd. 22, 36, 62, alii. ² Sic Ald. (cum ἀλώπηξ pro σάλπιγξ), Cudd. 22, 36, 42, alii. ³ Syro-hex. Symmacho continuat: וְיָבֹאוּ Αἰγύπτῳ. Hierou.: "Huc quod interpretati sumus, in gutture tuo sit tuba . . . Aq. et Sym. et Theod. similiter transtulerunt. Soli LXX dixerunt: in sinu eorum quasi terra; quod quid significet, incertum est." ⁴ Syro-hex. וְיָבֹאוּ Αἰγύπτῳ.

- 3. **וְיָדְפוּ יְיָ יְהוָה**. *Hostis persequetur eum.* Ο΄. ἐχθρὸν κατεδίωξαν. Οἱ λοιποὶ ἐχθρὸς καταδιώξει αὐτόν.⁶
- 5. **וְרָץ עָלַי חַמְסִי**. *Rejecit (te) vitulus tuus.* Ο΄. ἀπότριψαι (alia exempl. ἀπόρριψον⁶) τὸν μύσχον σου. ᾿Α. ἀπώθησαν μύσχους σου. Σ. ἀπεβλήθη. Θ. ἀπόρριψαι. Ε΄. ἀπόβλητός σου ἐστὶν ὁ μύσχος.⁷
- וְקִיָּא**. *Munditiam.* Ο΄. καθαρισθῆναι. ᾿Α. ἀθωοθῆναι. Σ. καθαρθῆναι.⁸
- 6. **וְהוּא הוּא לֹא הוּא וְהוּא הוּא**. *Et ipse; faber fecit eum, adeoque Deus non est.* Ο΄. καὶ αὐτὸ τέκτων (᾿Α. τεχνίτης⁹) ἐποίησε, καὶ οὐ θεὸς ἐστι. Ε΄. τὸ ὑπὸ τέκτονος γενόμενον οὐκ ἂν ᾖ θεός.¹⁰
- וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. *Nam fragmenta fiet.* Ο΄. διότι πλανῶν (Ο΄. Θ. πλανῶν. ᾿Α. errantibus, s. conversis. Σ. ἀκατάστατος. Ε΄. βεμβεύων¹¹) ἦν. Ε΄. παραπλησίως τῷ τῆς ἀράχνης ἰστῷ.¹²
- 7. **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. *Et turbinem metent.* Ο΄. καὶ ἡ καταστροφή αὐτῶν ἐκδέχεται αὐτά. Σ. (καὶ) συσσεισμένων θεριουσί. Θ. (καὶ) καταγίδα ἐβέρισαν.¹³
- וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. *Culmi non erunt ei, fruges non proferent farinam.* Ο΄. δράγμα οὐκ ἔχον ἰσχὺν τοῦ ποιῆσαι ἄλευρον. Σ. σταχίς ἀκαρποι, μὴ ποιῶντες ἄλευρον.¹⁴
- 9. **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. *Onager solitarius sibi:*

- Ephraim.* Ο΄. ἀνέθαλε (Οἱ λοιποὶ δναγρος μονάζων¹⁵) καθ' ἑαυτὸν Ἐφραΐμ. ᾿Α. δναγρος μονάζων ἑαυτῷ Ἐφραΐμ. Σ. καὶ οὐκ ἀνέθαλεν ἐν ἐμοὶ Ἐφραΐμ. Θ. δναγρος μονάζων καθ' ἑαυτὸν Ἐφραΐμ. Ε΄. ὡς δναγρος μονάζων καθ' ἑαυτὸν διαιτώμενος.¹⁶
- 9. **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. *Pretio conducunt.* Ο΄. δῶρα. Alia exempl. δόματα.¹⁷
- 10. **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. *Etiamsi vero dona distribuunt inter gentes, nunc tamen colligam eos.* Ο΄. διὰ τοῦτο παραδοθήσονται ἐν τοῖς ἔθνεσι νῦν εἰσδέξομαι (᾿Α. Σ. συνίξω¹⁸) αὐτούς. Ε΄. ἀλλὰ καὶ ὅταν μισθώσῃται ἔθνη, εὐθέως περιστοιχιούμαι αὐτούς.¹⁹
- וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. *Et quiescent (quiescent) paululum ab onere regis et principum.* Ο΄. καὶ κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρεῖν βασιλεία καὶ ἀρχοντας. ᾿Α. καὶ λιτανεύσουσιν ὀλίγον ἀπὸ ἀρματος βασιλείως καὶ ἀρχόντων. Σ. καὶ μενοῦσιν βραχὺ ἀπὸ φόβου βασιλέων. [καὶ διαλείψουσι τοῦ χρεῖν]. Θ. καὶ διαλείψουσι τοῦ χρεῖν.²⁰
- 11. **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. *Ad peccandum.* Ο΄. ἡγυπημένα. Σ. εἰς ἁμαρτίαν.²¹
- 12. **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. *Praescripsi ei multitudines legis meae; tanquam alienum quod habitae sunt.* Ο΄. καταγράψω

⁶ Syro-hex. + **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. Cod. 23 in textu habet: ἐχθρὸς κατεδίωξεν αὐτόν. ⁷ Sic Codd. 22, 36, 42, alii. ⁸ Cod. 86, qui Theodotioni ἀπόρριψε tribuit. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem, ubi ei pro ᾖ pictum. ¹¹ Hieron.: "In eo loco, in quo nos posuimus *aranearum telas*, in Hebraico scriptum est **SABABIM** . . . non, ut quidam falso putant, **SABABUM**; quod **LXX** et Theod. πλανῶν interpretati sunt, id est, *seducens* atque *decipiens*; Aq. *errantibus*, sive *conversis*; Sym. *inconstans*, vel *instabile*, id est, *ἀκαταστάτων*; Quinta ed. *βεμβεύων*, *vagus* et *fluctuans*. Nos ab Hebraeo didicimus, **SABABIM** proprie nominari *aranearum filia* per aerem volantia, quae, dum videntur, intereunt, et in atomos atque in nihilum dissolvuntur." Pro *ἀκαταστάτων* Cod. 86 Symmacho vindicat *ἀκατάστατος*. Cf. Hex. ad Jerem. iii. 14. ¹² Cod. 86. (Pro *ἀράχνης* Waltoni amanuensis male ex-

scripsit ἀστράτης.) ¹³ Syro-hex. **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. + **וְהוּא הוּא לֹא הוּא** (appicto scholio: + **וְהוּא הוּא לֹא הוּא** Ad **וְהוּא הוּא לֹא הוּא** (pro quo Norberg. vitiose **וְהוּא הוּא** exscripsit) cf. Hex. ad Jerem. xxx. 23. ¹⁴ Idem: **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. ¹⁵ Idem: **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. ¹⁶ Idem: **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. ¹⁷ Cod. 86. ¹⁸ Syro-hex. in textu: **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**; in marg. autem: + **וְהוּא הוּא** (δῶρα). ¹⁹ Idem: + **וְהוּא הוּא לֹא הוּא**. ²⁰ Cod. 86. Vitiosa scriptura *περιστοιχιούμαι* non Waltoni, sed Montefalconio debetur. ²¹ Cod. 86. Ad Symmachum (cujus versio ex Theodotione male aucta esse videtur) *βραχὺ* pro *βραχοι* (sic) emaculavit Schleusnor. in *Opusc. Crit.* p. 419. Praeterea in codice bis scriptum *διαλείψουσι*. Syro-hex. offert: Θ. καὶ διαλείψουσι (**וְהוּא הוּא לֹא הוּא**). Vid. Jerem. viii. 6 in Syro-hex.)

αὐτῷ πλήθος, καὶ τὰ νόμιμα αὐτοῦ εἰς ἀλλότρια ἐλογίσθησαν. Ἄ. γράψω αὐτῷ πληθυσμένους νόμους, ὁμοίως ἀλλότριαι ἐλογίσθησαν. Σ. ἔγραψα αὐτῷ πλήθη νόμων μου, ὡς ἀλλότριαι ἐλογίσθησαν.²³

13. וְהָיָה בְּיָמֶיךָ יְהוָה. Quod attinet ad sacrificia donorum teorum, immolant. Ὁ. θυσιαστήρια τὰ ἡγαπημένα. διδοτε ἐὰν θύσωσι θυσίαν. Ἄ. θυσίας φέρε φέρε θυσιάζουσιν. Σ. θυσίας ἐπαλλήλους. Θ. θυσίας μεταφορῶν ἐθυσίασαν.²³

Cap. VIII. 13. ÷ καὶ ἐν Ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται 4.²⁴

CAP. IX.

3. וְשָׁבוּ לָא. Non habitabunt. Ὁ. οὐ κατόκησαν. Σ. οὐ κατοικήσουσιν.¹
 בָּשָׁר. Sed revertetur. Ὁ. κατόκησεν. Σ. ἄλλα ὑποστρέψει.²
 נִמְצָא. Pollutum. Ὁ. ἀκάθαρτα. Ἄ. μεμιασμένα. Σ. ἀπόβλητα.³
 4. וְיֹאכְלוּ. Comedentes illum (cibum). Ὁ. οἱ ἐσθίοντες αὐτά (Σ. αὐτόν⁴).
 וְשָׁרֵי. Animae suae erit. Ὁ. ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν. Σ. ἀντὶ τῶν ψυχῶν.⁵

5. וְיָמֵי. Solemnitatis. Ὁ. πανηγύρεως. Ἄ. καιροῦ.⁶

6. וְ. Ὁ. διὰ τοῦτο. Ἄ. Σ. ἔτι.⁷

וְעָרֵי אַרְגֶּנְטִי. Pretiosa argenti eorum. Ὁ. Μαχμάς τὸ ἀργύριον αὐτῶν. Ἄ. ἐπιθύμημα... Σ. τὰ ἐπιθυμήματα τοῦ ἀργυρίου αὐτῶν.⁸

וְיִירְשׁוּ. Possidebit ea. Ὁ. κληρονομήσει αὐτό. Alia exempl. ✕ Θ. αὐτὸ κληρονομήσει.⁹

וְיִירְשׁוּ. Spinae. Ὁ. ἄκανθαι. Σ. κνίδαι.¹⁰

7. וְיִירְשׁוּ. Scient. Ὁ. καὶ κακωθήσεται. Ἄ. Θ. καὶ ἔγνω. Σ. καὶ γνώσεται.¹¹

וְיִירְשׁוּ שֵׁנִי עֲשָׂוִים נִיבְיָה לְיִשְׂרָאֵל. Stultus est propheta, fanaticus est vir spiritus. Ὁ. ὡς περὶ ὁ προφήτης ὁ παρεξοστήκως (Ἄ. ἐπίληπτος. Σ. ἐννεὸς¹²), ἀνθρώπος ὁ πνευματοφόρος. Ἄ. ἀφρονα τὸν προφήτην, ἀνδρα ἐπίληπτον ἀπὸ τοῦ πνεύματος. Σ. ἀφρον αὐτοῖς ὁ προφήτης, κραυγαλῶν ὁ ἔχων πικύμα. Θ. ἀφρονες οἱ προφῆται... Οἱ λοιποὶ ὡς ὁ Ἑβραῖος.¹³

וְיִירְשׁוּ הַרְרִי. Et (propterea quod) magnum est odium. Ὁ. ἐπληθύνθη μανία (Ἄ. ἐγκότσησις¹⁴) σου. Ἄ. Σ. (καὶ) πολλή ἡ ἔκστασις.¹⁵

8. וְיִירְשׁוּ עִי. Cum Deo meo. Ὁ. μετὰ θεοῦ. Ἄ. Σ. ἐμὸ.¹⁶

וְיִירְשׁוּ. Ausuris. Ὁ. σκολιά. Ἄ. ἐσκωλωμένη. Σ. ἐνέδρα.¹⁷

²³ Cod. 86. Ad Sym. πλήθος pro πλήθη male exscripsit Waltonus, favente tamen Syro-hex., qui affert: **לְכָל**. + **וְעָרֵי אַרְגֶּנְטִי**. ²³ Cod. 86. ²⁴ Syro-hex., cum scholio: "— Hic obelus non positus erat in Hexaplis." Hieron.: "Quod juxta LXX legimus, + et in Assyriis immunda comederunt, in Hebraico non habetur, et ideo obelo prae-notandum est."

CAP. IX. ¹ Syro-hex. + **וְיִירְשׁוּ**. ² Idem: + **וְיִירְשׁוּ**. ³ Cod. 86. ⁴ Syro-hex. **וְיִירְשׁוּ**. + **וְיִירְשׁוּ**. Sic in textu Codd. 22, 51, 62, alii. ⁵ Idem: + **וְיִירְשׁוּ**. ⁶ Hieron.: "Pro die solenni Aq. interpretatus est tempus." ⁷ Syro-hex. **וְיִירְשׁוּ**. + **וְיִירְשׁוּ**. ⁸ Idem: **וְיִירְשׁוּ** + **וְיִירְשׁוּ**. Huc pertinere videtur locus Eusebii in Onomastico s. v. Μαχά: Μαχά (Hieron. Machaas), ἐν Ὀση' Ἄκ. Σύμ. τὰ ἐπιθυμήματα. Hieron.: "Quod autem in LXX

dicit, sepeliet eos Machmas, in Hebraeo non habetur, sed machmas, quod appellatur desiderabile."

⁹ Sic in textu Syro-hex. Pronomen desideratur in Comp., Codd. III, XII, 26, 49, aliiis.

¹⁰ Syro-hex. + **וְיִירְשׁוּ**. ¹¹ Idem: + **וְיִירְשׁוּ**. ¹² Cod. 86.

¹³ Syro-hex. + **וְיִירְשׁוּ** + **וְיִירְשׁוּ** + **וְיִירְשׁוּ**. **וְיִירְשׁוּ** + **וְיִירְשׁוּ** + **וְיִירְשׁוּ**. Ad ἐπίληπτος cf. Hex. ad Jerem. xxix. 26. xlix. 3. Ad κραυγαλῶν, s. κεκραυγαλῶν (quod cum Graeco ἐννεὸς, πνιύς, vix, et ne vix quidem, cunciliari posse videtur) cf. Psal. lxxvii. 65. Jesai. xxiv. 9 in Syro-hex.

¹⁴ Hieron.: "Pro amentia Aq. vertit ἐγκότσησι, quam nos vel iracundiam, vel memoriam doloris, in Latino dicere possumus."

¹⁵ Syro-hex. **וְיִירְשׁוּ**. **וְיִירְשׁוּ**. Cod. 86 affert: Σ. ἔκστασις. ¹⁶ Syro-hex. ¹⁷ Cod. 86, ubi scriptum ἐσκωλωμένη.

- 8. מְלִיץ. O'. θεοῦ. 'A. Σ. (θεοῦ) αὐτοῦ.¹⁸
- 9. קְדַמְיָהּ. *Profundum fecerunt.* O'. κατέπηξαν. 'A. ἐβάθυναν.¹⁹
- קִנְבֵּעַ. *Gibbae.* O'. τοῦ βουνοῦ. 'A. Σ. Γαβαθά.²⁰
- 10. כְּכַנְוָה. *Sicut ficum praecocet.* O'. ὡς σκοπὸν (alia exempl. σῦκον²¹).
- בְּרִאשִׁיתָהּ. *In principio ejus.* O'. πρώϊμον. Oί λοιποί πρόδρομον.²²
- אֲבוֹתֵינוּ. O'. πατέρας αὐτῶν (Oί λοιποί ὑμῶν²³).
- וַיִּהְיוּ שְׂקָרִים כְּאֲבוֹתָם. *Et facti sunt abominabiles secundum aporetam eorum.* O'. καὶ ἐγένοντο οἱ ἐβδελυγμένοι, ὡς οἱ ἠγαπημένοι (alia exempl. οἱ ἠγαπημένοι ὡς (οἱ) ἐβδελυγμένοι²⁴). 'A. καὶ ἐγένοντο βδελύγματα ὡς ἠγάπησαν. Σ. . . ἐβδελυγμένοι ὡς ἠγαπήθησαν.²⁵
- 11. מִלְדָּה וּמִמְצָן וּמִהָרִין. *A partu, et ab utero, et a conceptione.* O'. ἐκ τόκων καὶ ᾠδίνων καὶ συλλήψεων. 'A. Σ. Θ. Ε'. ἀπὸ τοκετῶν, καὶ ἀπὸ γαστροῦ, καὶ ἀπὸ συλλήψεως.²⁶
- 12, 13. בְּשָׂרֵי מַהֲרִים כְּאֲשֶׁר רָאִיתִי לְצֹר בְּנִדְהָ. *Quum recessero ad iis. Ephraim, ut vidi, (similis erat) Tyro, plantatae in rusculo.* O'. σὰρξ μου ἐξ αὐτῶν.

- 'Εφραϊμ, ὃν τρόπον εἶδον, εἰς θήραν παρέστησαν τὰ τέκνα αὐτῆς.²⁷ 'A. Σ. ἐκκλιναντός μου ἀπ' αὐτῶν. ('Εφραϊμ) οὕτως εἶδον ὡς ἀκρότομον πεφυτευμένην ἐν κατοικίᾳ.²⁸ Θ. σὰρξ μου ἐξ αὐτῶν. 'Εφραϊμ, καθὼς εἶδον, εἰς πέτραν πεφυτευμένοι οἱ υἱοὶ αὐτῆς.²⁹ Oί δὲ λοιποὶ ὡς οἱ O'.³⁰
- 13. וַיְבַרְכֵנִי לְהוֹצִיאַנִי מִן הַיָּדֵי הַמָּוֶת. *Et Ephraim, ut educat ad occisorem filios suos.* O'. καὶ 'Εφραϊμ, τοῦ ἐξαγαγεῖν εἰς ἀποκέντησιν τὰ τέκνα αὐτοῦ. 'A. 'Εφραϊμ δὲ τοῦ ἐξαγαγεῖν πρὸς μὲ τὸν ἀναρῶντα (s. ἀποκτείνοντα) τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ.³¹
- 16. שָׁרְשָׁם קָרַח. *Percussus est Ephraim, radix eorum exaruit.* O'. ἐπόννεσεν 'Εφραϊμ, τὰς ρίζας αὐτοῦ ἐξηράνθη. 'A. Σ. ἐπλήγη τῇ 'Εφραϊμ ἡ ρίζα αὐτοῦ. .³²
- 17. הָיָה. O'. ὁ θεός. Oί λοιποί ὁ θεός μου.³³
- וַיִּפְּצוּ. *Profugi.* O'. πλανῆται. 'A. Θ. ἀνάστατοι.³⁴

CAP. X.

- 1. בֹּרֶךְ. *Late se diffundens.* O'. εὐκληματούσα. 'A. ἔνυδρος. Σ. ὑλομανούσα.¹
- וַיִּתְּנֵהָ לִּי. *Ponit (profert) sibi.* O'. εὐθηνῶν αὐτῆς. 'A. Σ. ἐξωσθη αὐτῆς.²

¹⁸ Syro-hex. . . . ¹⁹ Idem: . . . ²⁰ Idem: . . . Cf. ad Cap. x. 9. ²¹ Sic Comp., Ald., Codd. XII (ex corr.), 40, 68, alii, Hieron., Syro-hex. Sed quidni *fici praecoces*, vulgo *πρόδρομοι*, hic et Nah. iii. 12, usu alias inexplorato, *σκοποί*, *speculatores*, appellantur? ²² Syro-hex. . . . Cod. 86 ad πρώϊμον affert: Σ. πρόδρομον. ²³ Syro-hex. . . . ²⁴ Sic Codd. III (sine οἱ), XII, 22, 26, 36, alii. Syro-hex.: καὶ ἐγένοντο ὡς οἱ ἐβδελυγμένοι οἱ ἠγ. ²⁵ Syro-hex. . . . ²⁶ Cod. 86. Syro-hex. ad ἐκ τόκων (. . .) affert: Oί λοιποί ἀπὸ τόκου, s. τοκετοῦ (. . .). ²⁷ Hieron.: "In eo loco, in quo nos diximus: *Vae eis cum recessero ab eis*, LXX et Theod. transtulerunt: *Vae eis, caro mea ex eis*. . . . Rursum ubi nos posuimus: *Ephraim, ut vidi, Tyrus erat*, LXX interpretati sunt *θήρα*, id est, *venationem*, sive *capturam*; Aq. et Sym. et Theod. *petram durissimam*, id est, *silicem*, quae lingua Hebraica appellatur

syr; quod si legamus *sor*, *Tyrus* dicitur." ²⁸ Syro-hex. . . . ²⁹ Idem: . . . h.e. 'A. Σ. ἐκκλιναντός μου ἐπ' αὐτῶν κ. τ. εἰ. Emaculavimus juxta Cod. 86, qui affert: 'A. ἐκκλιναντός μου ἀπ' αὐτῶν, et 'A. Σ. ὡς ἀκρότομον πεφυτευμένην ἐν κ. Praeterea apud Syrum vox 'Εφραϊμ casu excidisse videtur. ³⁰ Syro-hex. . . . Cod. 86 affert: Θ. εἰς πέτραν π. οἱ υἱοὶ αὐτῆς. ³¹ Syro-hex. . . . ³² Idem Aquilae continuat: . . . ³³ Idem: . . . ³⁴ Idem: . . . Cf. Hex. ad Gen. iv. 16. Jesai. xvi. 3. CAP. X. ¹ Hieron.: "Pro vite *frondosa*, Aq. interpretatus est *ένυδρον*, quam nos *αγρωσάμ*, vel *ἐξίτηλον*, possumus dicere, eo quod vini perdat saporem; Sym. *ύλομανούσα*, quae *tota in frondibus creverit*." Syro-hex. affert: 'A. Σ. ὑλομανούσαν (. . .). ² Syro-hex. . . .

- 1. כְּטוֹב לְאַרְצוֹ הַטִּיבוּ מִצְבוֹתַי. Quando bene erat terrae ipsius, pulcras fecerunt statuas suas. Ο'. κατὰ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς αὐτοῦ, ἀκοδόμησε στήλας. 'Α. κατὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς αὐτοῦ ἐσπούδασε περὶ στηλῶν.³
- 2. חֶלֶק לֶבַם. Divisum est (s. Blandum fuit) cor eorum. Ο'. ἐμέρισαν καρδίας αὐτῶν. 'Α. Σ. ἐμερίσθη καρδία. ⁴
- וַיִּשְׂמוּ. Poenas dabunt. Ο'. ἀφανισθήσονται. Οἱ λοιποὶ πλημμελήσουσι.⁵
- 4. וְשׁוֹתֵי שָׁוֵן. Juramenta vanitatis (falsa). Ο'. προφάσεις ψευδεῖς ('Α. θρασεῖς, s. προπετεῖς⁶). Σ. ὄρκους ματαίους.⁷ Θ. ὄρκους. ⁸
- כְּרָאָה. Sicut paraver. Ο'. ὡς ἀγρωστis. Σ. Θ. ὡς λάχανον (s. χλωρόν).⁹
- 5. וְיִגְוְרוּ בֵיתֵי בְּתוּלֵי בֵּיתֵי. Vitulis Beth-aven timent. Ο'. τῶ μύσχω τοῦ οἴκου Ὄν ('Α. ἀνοφελούς. Σ. ἀδικίας¹⁰) παροικήσουσιν. 'Α. τὰς δαμάλεις τοῦ οἴκου ἄς ἐσεβάσθησαν. Θ. τὸν μύσχον τοῦ οἴκου ὄν (fort. Ὄν) ἐφοβήθησαν.¹¹
- לִגְבֹּל. Lugebit. Ο'. ἐπένησεν. Σ. πενθήσει.¹²
- 6. מִנְחָה. Donum. Ο'. ξένια. 'Α. Σ. δῶρον.¹³
- יִקַּח לְמַלְכָּא יָרֵב בְּשָׁנָה מִפְּרִים יִקַּח. Regi adver-

- saario: pudor Ephraim capiet. Ο'. τῶ βασιλεῖ 'Ιαρείμ' ἐν δόματι 'Εφραῖμ δέξεται. 'Α. Θ. . δικάζοντι 'Εφραῖμ αἰσχύνη. . Σ. ὑπερμαχοῦντι αἰσχυνθήσεται 'Εφραῖμ. ¹⁴
- 7. חֶרְמָה. Sicut spumam. Ο'. Θ. ὡς φρύγανον. 'Α. ὡς ἀφρόν.¹⁵ Σ. ὡς ἐπίζημα.¹⁶
- 8. חַטֹּאתֵי יִשְׂרָאֵל. Peccatum Israelis. Ο'. ἀμαρτήματα τοῦ 'Ισραήλ. Σ. ἡ ἀμαρτία τοῦ 'Ισραήλ.¹⁷
- 9. יְמֵי הַגְּבֵעָה. A diebus Gibeae. Ο'. ἀφ' οὗ οἱ βουνοί. Οἱ λοιποὶ ἀπὸ ἡμερῶν Γαβαά.¹⁸
- 10. בְּאַהֲבָתִי וְאַחֲרָיו. Pro desiderio meo castigabo eos. Ο'. παιδεῦσαι αὐτούς. Alia exempl. ἦλθε παιδεῦσαι αὐτούς;¹⁹ alia, ἦλθε παιδεῦσαι αὐτούς κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου.²⁰ 'Α. Σ. . παιδεύσω (αὐτούς).²¹
- 11. לְרֵחַ. Ad triturandum. Ο'. νεῖκος. Οἱ λοιποὶ ἀλοῶν.²²
- עָבַרְתִּי. Transibo. Ο'. ἐπελεύσομαι. 'Α. Σ. Θ. transibo.²³
- עַל-טוֹב. Super pulcritudinem. Ο'. ἐπὶ τὸ κάλλιστον. 'Α. ἐπὶ τὸ κάλλος. Σ. . κάλλος.²⁴
- מְרִיבֵי. Inequitate faciam. Ο'. ἐπιβιβῶ. 'Α. ἐπικαθίσω.²⁵

✠

✠. 3 Syro-hex. ܕܘܫܘܒܘ ܠܘܫܘܒܘܗܘܢ. 4 Idem: ܘܫܘܒܘܗܘܢ. 5 Idem: ܘܫܘܒܘܗܘܢ. Cf. ad Cap. iv. 15. v. 15. (Vox Syriaca ponitur pro πλημμελεῖν Tsal. xxxiii. 22, 23 in Syro hex.) 6 Idem: ܘܫܘܒܘܗܘܢ. 7 Cod. 86. 8 Syro-hex. ܘܫܘܒܘܗܘܢ. 9 Idem: ܘܫܘܒܘܗܘܢ. 10 Idem: ܘܫܘܒܘܗܘܢ. Cf. ad Cap. iv. 15. Parum probabiliter S. Cyril. in XII Proph. p. 144 E: ἐκδεδῶκασι μὲν γὰρ οἱ ἕτεροι πάλιν ἐρμηνευταὶ, τοῦ μύσχου τοῦ οἴκου Βαιθὴλ· οἱ δὲ γε Ο' ἀπὲ τοῦ οἴκου Βαιθὴλ, οἴκον Ὄν ἐρήκασι. 11 Cod. 86, qui ad Aquilam ἐσεβάσθησαν scribit. "Illud ἄς pro ὄνιονino vitiatum est, videturque legendum ἀνοφελούς, quo pacto vertit semper Aq. vocem ὄνιον."—Montef. 12 Syro-hex. ܘܫܘܒܘܗܘܢ. 13 Idem: ܘܫܘܒܘܗܘܢ. 14 Idem: ܘܫܘܒܘܗܘܢ. Ad Sym. Syrus legisse videtur soloeum ὑπὲρ μαχοῦντος, repugnante tam Cod. 86, qui affert: 'Α. δικάζοντι. Σ. ὑπερμαχοῦντι, quam Hieron., cujus verba sunt: "Pro Jariib in praesenti loco Sym. interpretatus est ὑπερμάχοντι (sic), id est, praesulii et defensori."

Prneterea cf. Hex. ad Deut. xxxiii. 7. Jesai. li. 22. (In textu post δέξεται, αἰσχύνην inferunt Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. Hieron.: regi Jariib in domo: Ephraim suscipiet confusionem.) 15 Syro-hex. ܘܫܘܒܘܗܘܢ. 16 Hieron.: "Pro spumam, quam LXX et Theod. φρύγανον, id est, cremium transtulerunt... Syru. posuit ἐπίζημα, volens ostendere ferventis ollae superiores aquas, et in spumam lullasque assurgentes, quas Gracci πομφόλυγας vocant." 17 Syro-hex. ܘܫܘܒܘܗܘܢ. 18 Cod. 86 (cum scriptura ΓΑΒΑΑ). Syro-hex. affert: ܘܫܘܒܘܗܘܢ. 19 Sic Codd. III, XII, 23, 26, 42, alii, Syro-hex. Hieron.: venit ut corripere eos. 20 Sic Ald., Codd. 22 (sine αὐτούς), 36 (idem), 51, 62 (cum παιδεύσω, et κατὰ τ. ἐ. αὐτῶν), 68, 86 (cum παιδεύσω), 95 (idem), 147 (ut 62), alii. 21 Syro-hex. ܘܫܘܒܘܗܘܢ. Fortasse lectio integra sonabat: κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν μου παιδεύσω αὐτούς. Cf. Hex. ad 1 Reg. xxiii. 20. 22 Syro-hex. ܘܫܘܒܘܗܘܢ. In textu pro ἀγαπᾶν νεῖκος Procop. in Cat. Nic. T. I, p. 1662 ἀλοῶν citat. 23 Syro-hex. ܘܫܘܒܘܗܘܢ. 24 Cod. 86. 25 Syro-hex. ܘܫܘܒܘܗܘܢ.

- 11. יְהוּדָא יִהְיֶה אֲרָבִית. Arabit Juda. O'. παρασιωπήσομαι 'Ιούδαν. 'A. Θ. ἀλώσει... Σ. ἠροστρία...²⁶
Οἱ λοιποὶ ἀροστριάσει 'Ιούδας.²⁷
יִשְׁדָּד לִי. Occabit sibi. O'. ἐνισχύσει αὐτῷ.
'A. confringet. Σ. confregit eum.²⁸
- 12. קָצְרוּ. Metite. O'. τρυγήσατε. Οἱ λοιποὶ θερίσατε.²⁹
נָעַץ. Nam tempus est. O'. (φῶς) γνώσεως (נָעַץ). Alia exempl. add. ὡς ἔτι (s. ἔστι) καιρός.³⁰
- 13. בְּדַרְכֶּךָ. In via tua. O'. ἐν τοῖς ἀμαρτήμασί (alia exempl. ἄρμασί³¹) σου.
- 14. יִשְׁדָּד. Vastabitur. O'. οἰχήσεται. Alia exempl. ἀφανισθήσεται.³²

- 14. כָּשָׁף שָׁלַמַן בֵּית בֵּת אַרְבֵּל. Ut vastavit Salman Beth-arbel. O'. ὡς ἄρχων Σαλαμάν (s. Σαλαμάν, s. Σαλμανά, s. Σαλαμά³³) ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ 'Ιεροβοάμ (s. 'Ιεροβάαλ, s. 'Αρβεήλ³⁴). 'A. ὡς προνομή ἀπηρτισμένη τοῦ οἴκου τοῦ δικάζοντος (s. δικοζομένου).³⁵ Σ. καθὼς ἠφανίσθη Σαλμάν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ 'Αρβεήλ (Θ. ἐνίδρου).³⁶
- 15. מִפְּנֵי רַעַר רַעַר תַּחֲנוּן. Propter malitiam malitiae vestrae. O'. ἀπὸ προσώπου ἀδικίας κακιῶν ὑμῶν.³⁷
בְּשִׁשְׁרֵי נְדָמָה נִדְמָה נִדְמָה יִשְׂרָאֵל. Ad auro-ram excindendo excindetur rex Israelis. O'. δρθρου (Οἱ λοιποὶ ὡς δρθρος³⁸) ἀπερρίφησαν, ἀπερρίφη βασιλεὺς 'Ισραήλ. 'A. ἐν δρθρφ κατεσιωπήθη βασιλεὺς 'Ισραήλ.³⁹

CAP. XI.

1. כִּי נָעַר יִשְׂרָאֵל	χι νερ ισραηλ	'A. ὅτι παῖς 'Ισ- ραήλ	Σ. ὅτι παῖς 'Ισ- ραήλ	Οἱ Ο'. διότι νήπιος 'Ισ- ραήλ	Θ. ὅτι νήπιος 'Ισ- ραήλ
וְאֶהְבֵּתוּ	ουεάβηθου (sic)	'A. Θ. καὶ ἠγάπησα αὐτὸν	Σ. καὶ ἠγαπη- μένος	Οἱ Ο'. ἐγὼ ἠγάπησα αὐτὸν	
וּמִמְצָרַיִם	ουμεμμισραιμ	'A. καὶ ἀπὸ Αἰγύ- πτου	Σ. Θ. ἐξ Αἰγύ- πτου	Οἱ Ο'. καὶ ἐξ Αἰγύ- πτου	
קָרַאתִי	καραθι	'A. ἐκάλεσα	Σ. κέκληται	Οἱ Ο'. μετεκάλεσα	Θ. ἐκάλεσα αὐτὸν
לְבָנַי	λαβανι.	'A. τὸν υἱόν μου.	Σ. υἱός μου.	Οἱ Ο'. τὰ τέκνα αὐτοῦ.	Θ. υἱόν μου. ¹

²⁶ Syro-hex. אֲרָבִית אֲרָבִית אֲרָבִית. ²⁷ Cod. 86.
²⁸ Syro-hex. אֲרָבִית אֲרָבִית אֲרָבִית, cum scholio: "Con-
 fringet, et confregit eum, sicut glebas (אֲרָבִית אֲרָבִית)."
 Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 24. ²⁹ Idem: אֲרָבִית אֲרָבִית
 אֲרָבִית. Sic in textu (praem. καὶ) Codd. 22, 36, 42, alii.
³⁰ Sic Ald., Codd. 22, 36 (cum ἔστι), 51 (idem), 62, alii.
 Hieron.: scientiae, quoniam est tempus. ³¹ Sic Comp.,
 Ald., Codd. III (sine τοῖς), XII, 22, 23, 26 (ut III), alii,
 Hieron., Syro-hex. ³² Sic Codd. 22, 51, 62, 86, alii, et
 Syro-hex. in marg. Est Symmachi, ut videtur. ³³ Prior
 lectio est in Codd. 22 (ante corr.), 23, 36, aliis; altera in
 Comp., Codd. 40, 42, 51, aliis, et Hieron.; tertia in Ald.,
 Codd. 87, 91, aliis. Syro-hex. in textu habet אֲרָבִית
 (ut in loco Jud. viii. 5), appiicto scholio: * "Mutatio
 nominis (אֲרָבִית אֲרָבִית, μετανομασία?) Salmanae (אֲרָבִית)
 principis Midianitarum." Idem in marg. notat: "Σαλμανά
 (אֲרָבִית). In Hexaplis est Σαλμὰ (אֲרָבִית), sed Σαλμανά
 (אֲרָבִית) in exemplari Eusebiano cum NUN. † CAAMA.

CAAMA. CAAMAN." ³⁴ Prior lectio est in Codd. III,
 22 (ex corr.), 23, 26, aliis, Hieron., et Syro-hex.; posterior
 in Codd. 42, 51, 62, aliis. ³⁵ Syro-hex. אֲרָבִית אֲרָבִית.
 אֲרָבִית אֲרָבִית אֲרָבִית. Ad ἀπηρτισμένη cf. Hex. ad
 Gen. xxxiv. 21. Amos i. 6. ³⁶ Idem: אֲרָבִית אֲרָבִית.
 אֲרָבִית אֲרָבִית אֲרָבִית. In textu LXXviri pro ὡς ἄρχων in Codd. 22 (cum καθὼς
 (rusura) ἄρχων), 36, 51, 62, aliis, plenior est lectio: καθὼς
 ἠφανίσθη ὁ ἄρχων. ³⁷ Vocem ἀδικίας reprobant Comp.,
 Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex.
³⁸ S. Cyril. in XII Propht. p. 156 A: Οἱ λοιποὶ πάλιν ἐρμη-
 νεύται, καὶ μὴν καὶ τῶν Ἑβραίων ἡ συγγραφή, τὸ, ὡς ὕβρος
 ἀπερρίφησαν, εἰρήκασιν ἐναργῶς... τοιούτων, ἐν ὀλίγῳ καὶ
 βραχεῖ καὶ κομιδῇ συνεσταλμένῳ καιρῷ. ³⁹ Aquilae lec-
 tionem hactenus ignotam testatur Euseb. in Eclog. Pro-
 phet. p. 112.
 CAP. XI. ¹ Lectiones Graecae, in quinque columnas
 distributas, sic exhibet Cod. 86, praemisso titulo: Ἐκ τῶν

3. תַּחַנְנִיתִי. *Ad gradiendum assuefecit.* O'. συνεπόδισα. Σ. ἐπαιδαγώγουν. Θ. κατὰ πόδας.³
 על-זרועותי. *Supra brachia ejus.* O'. ἐπὶ τὸν βραχίονά μου. OI λοιποί: ἐπὶ τοὺς βραχίονας. .³
 4. בְּחַבְלֵי אָדָם. *Funiculis hominis.* O'. ἐν διαφθορᾷ ἀνθρώπων. OI λοιποί: ἐν σχοινοῖς ἀνθρώπων.⁴
 אֶמְשֶׁכֶם. *Attraxi eos.* O'. ἐξέτεινα αὐτούς. OI λοιποί: ὅτε εἴλκυσα. .⁵
 וְנִהְיֶה לָהֶם. *Et fui eis.* O'. καὶ ἔσομαι (Σ. ἐνομίσθην. Θ. ἦν⁶) αὐτοῖς.
 כְּמַרְיָמֵי עַל עַל לְחֵיקָם. *Tanquam tollentes jugum quod erat super maxillis eorum.* O'. ὡς βαπίζων ἀνθρώπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ. 'A. ὡς αἶρων (s. ἐπαίρων) ζυγὸν ἐπὶ τὰς σιαγόνας. . Σ. ὡς ὁ ἐπιθεὶς ζυγὸν ἐπὶ τὰς σιαγόνας. .⁷
 וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ. *Et extendi ad eum (cibum),*

comedendum dedi. O'. καὶ ἐπιβλέψομαι πρὸς αὐτὸν, δυνήσομαι αὐτῷ. 'A. καὶ ἔκλινα (s. παρέβαλον) πρὸς αὐτὸν βρώματα. Σ. καὶ ἐξέκλινα (s. ἔκλινα) πρὸς αὐτὸν τροφήν. Θ. καὶ ἔκλινα (s. παρέβαλον) πρὸς αὐτὸν βρώσιν.⁸

5. לֹא יָשׁוּב מִצְרַיִם אֶל-מִצְרַיִם. *Non revertetur in terram Aegypti.* O'. κατόκησεν Ἐφραὶμ ἐν Αἰγύπτῳ. 'O Σύρος' ὡς Αἰγυπτὸν φέκῃσαν τὴν γῆν μου.⁹
 יָשׁוּב. O'. ἐπιστρέψαι. Σ. μετανοῆσαι.¹⁰
 6. וְהָרַחַק. *Et irruet.* O'. καὶ ἠσθένησεν. 'A. et irruet. Σ. καὶ τραυματῶσαι (s. τρώσει).¹¹
 וְכִלְתָּהּ בְּדֵי. *Et conficiet vectes (principes) ejus.* O'. καὶ κατέπαυσεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ. Σ. καὶ συντελέσει τοὺς βραχίονας αὐτοῦ.¹²
 וְאֶכְלָה מִמִּשְׁעֵצוֹתֵיהֶם. *Et consumet eos, propter consilia eorum.* O'. καὶ φάγονται ἐκ

ἐξαπλῶν; in fine autem appicto scholio, quod ad Aquilam solum pertinere videtur: Τοῦτω ἐχρήσατο ὁ Ματθαῖος, ὡς οὕτως ἔχοντος δηλονότι τοῦ Ἑβραϊκοῦ ὡς καὶ ὁ 'A. ἡρμήνευσε. Euseb. in Eclog. Prophet. p. 112 Aquilae continuat: ὅτι παῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἠγάπησα αὐτὸν, καὶ ἀπὸ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱὸν μου. Syro-hex. affert: **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**. Quod vero idem Symmacho tribuerit: εἰς τὸν υἱὸν μου (**וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**), nescio an scribae, **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ** exaranti, imputandum sit. (In lectione τῶν O' διότι pro ὅτι tuontur Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii; sed copula ante ἐγὼ casu abesse videtur. Syro-hex. pingit: — καὶ ἐγὼ ἠγάπησα.)² Syro-hex. **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**. Ad Theod. cf. Jessi. xli. 2 in LXX et Syro-hex. Hic autem in lucem proferendus est locus valde notabilis S. Cyrilli in XII Proph. p. 158 E: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ὅτι τῶν Ἑβραίων ἡ ἔκδοσις, καὶ μὴν καὶ ἡ τῶν ἐτέρων, οὐκ ἔχει τὸ, συνεπόδισα' τεθείκασιν δὲ μᾶλλον τὸ, γέγονα ὡς τιθὴνός τῷ Ἐφραὶμ. Ubi Commentator aut sensum trium interpretum generaliter expressit, aut, quod verius puto, unius interpretis versionem totidem verbis posuit. Hunc autem Symmachum esse, praeter stylum elegantiozem arguit ipsa versio Hieronymiana (quam ad Symmachianam prae ceteris conformatam esse saepius observavimus): *Et ego quasi nutritivus Ephraim.* Obstat quidem lectio Syri nostri indubitata: Σ. ἐπαιδαγώγουν; quam tamen ad alteram Symmachii recensionem referre nil vetat.³ Syro-hex. **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**. Idem: **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**. Hieron.: "Pro Adam enim Aq. et Sym. et LXX et Theod.

homines transtulerunt."⁶ Syro-hex. **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**. Pro ἐξέτεινα Codd. 22, 36, 51, alii, εἴλκυσα habent.⁶ Idem: **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**. Idem: **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**. Hieron.: "Quodque sequitur: *Ero eis quasi exultans jugum*, pro quo interpretatus est Sym.: *Et putaverunt quod imponerem jugum super maxillam eorum.*"⁸ Syro-hex. **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**. (Ad παρέβαλον, quae Middeldorpii est versio, cf. Prov. iv. 20. v. 1, 13. xxii. 17 in Hebr., LXX et Syro-hex.) Hieron.: "Hoc est enim quod ait, *declinavi ad eum, ut vesceretur*; pro quo interpretatus est Sym.: *et declinavi ad eum cibos.*"⁹ Cod. 86. Scholium esse videtur.¹⁰ Syro-hex. **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**. Hieron.: "Coepit itaque gladius in civitatibus ejus, sive *irruet*, ut interpretatus est Aq., aut *vulnerabit*, ut Sym. transtulit." Syro-hex. affert: **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**; ubi Middeld.: "A. ἐπεσεν ἐπὶ τὴν στραμῆν. Phrasis Syr. explicari potest simili, **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**, cecidit in stratum [ἐπεσεν ἐπὶ τὴν κοίτην], prae, *agricolus factus est*, 1 Macc. i. 6... Circumscriptio Syr. plane aliena est ab indole Aquilae." Ab Aquilae indole non alienum foret *ἐστρωματίσθη, stragulis opertus est*, quod nescio an Syrus per periphrasin transtulerit. Sed invito Hieronymo nihil definitio.¹² Syro-hex. **וְאֶשְׂתַּדְּלֵהוּ אֶלָּוֹ**. Hieron.: "Et consumet electos ejus, sive *brachia illius*, ut interpretatus est Sym., quod Hebraice dicitur BADDAAU."

των διαβουλιῶν αὐτῶν. Σ. καταλάβει διὰ τὰς διαβουλίαις αὐτῶν.¹³

7. תַּיִן יִקְרָא יְקָרָא לַעֲלֵי לְהַיְבִיחַ לְמִינֵי תְּלֵמֵי עַמִּי עֲמִירִי אֵל. Et populus meus adhaeret deflectioni a me; et ad Altissimum vocant (prophetæ) eum, sed nemo extollit eum. Ο΄. και ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐπικρεμάμενος ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ· και ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ τίμια (alia ekempl. ταμεία¹⁴) αὐτοῦ θυμωθήσεται, και οὐ μὴ ὑψώσῃ αὐτόν. ᾿Α. . ἐπικρεμάμενοι τῇ ἐπιστροφῇ μου, και πρὸς ζυγὸν καλέσει αὐτὸν ἄμα, οὐχ ὑψώσει αὐτούς. Σ. . ἐπικρεμάμενος (β. μετέωρος) εἰς τὸ ἐπιστρέφειν πρὸς με, ζυγὸς δὲ συναντήσῃ αὐτῷ ἄμα, δε οὐκ ἀρθήσεται. Θ. . . εἰς ἐπιστροφήν αὐτοῦ, και εἰς ζυγὸν καλέσει αὐτὸν ἄμα, οὐχ ὑψώσει αὐτούς.¹⁵

8. תְּדַמְנֵנִי. Tradamne te. Ο΄. ὑπερασπιῶ σου. ᾿Α. ὄπλω κυκλώσω σε. Σ. ἐκδώσω σε. Θ. ἀφοπλίσω σε.¹⁸

תַּיִן. Pariter. Ο΄. ἐν τῷ αὐτῷ. Σ. ἐν τούτῳ.¹⁷

מִסְרֵי חַסְדֵּי. Misericordiae meae. Ο΄. ἡ μεταμέλεια μου. ᾿Α. Σ. ἡ παράκλησίς μου. Θ. τὰ σπλάγχνα τοῦ ἐλέους μου.¹⁸

10. יִלְכֹּוּ. Ο΄. πορεύσομαι. ᾿Α. Σ. Θ. πορεύσονται.¹⁹
רִגְזֵי. Rugiet. Ο΄. ἐρεύξεται. ᾿Α. ὠρύσσονται.²⁰

10. יִרְדְּדוּ. Et trepidabunt. Ο΄. και ἐκοστήσονται. Σ. και σεισθήσονται (β. ποθηθήσονται).²¹

בְּנֵי יָם. Filii a mari (ab occidente). Ο΄. τέκνα ὑδάτων. Οἱ λοιποὶ υἱοὶ ἀπὸ θαλάσσης.²²

12 (Hebr. xii. 1). בְּבִנְיָ. Ο΄. ἐκύκλωσέ με. ᾿Αλλος· ἐκύκλωσάν με.²³

לְהִגְדֹּל עִי. Dominatur cum Deo. Aliter: Libere vagatur a Deo. Ο΄. ἔγνω αὐτούς (עָדָה) ὁ θεός. ᾿Α. ἐπικρατῶν . .²⁴

CAP. XII.

1 (Hebr. 2). הַיְדֵי רִיחַ הַעֵץ. Pascit ventum, et persequitur. Ο΄. πονηρὸν πνεῦμα (᾿Α. Σ. ἀνεμον¹), ἐδίωξε. ᾿Α. Σ. πομαίνει ἀνεμον, και διώκει.²

בְּרִית. Ο΄. διαθήκην. ᾿Α. Σ. συνθήκην.³

3 (4). יִבְחֹנֶנִי. Et robore suo. Ο΄. και ἐν κόποις αὐτοῦ. Οἱ λοιποὶ ἐν ισχύϊ.⁴

וַיִּתְּחַבֵּל עִי. Contendit cum Deo. Ο΄. ἐνίσχυσε πρὸς θεόν. ᾿Α. κατάρθρωσε πρὸς ἄγγελον.⁵

4 (5). וַיִּתְּחַבֵּל עִי. Et contendit cum angelo.

¹³ Syro-hex. in continuatione: *...
¹⁴ Sic Codd. XII (in marg.), 239, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: ἐπὶ τὰ τίμια. ¹⁵ Syro-hex. ...
¹⁶ Hieron.: "In eo loco ubi nos et LXX interpretati sumus, protegam te, Israel, in Hebraico scriptum est AMAGGENACH, quod Aq. transtulit, ὄπλω κυκλώσω σε, id est, scuto circumdabo te. Quod cum in bonam partem putarem intelligi, et significare protectionem, ex editione Symmachi contrarius nobis sensus subiecit, dicentis, ἐκδώσω σε, id est, tradam te. Ex translatione quoque Theodotionis, non prospera, sed adversa demonstrantur, ἀφοπλίσω σε, quod significat, nudabo te, et auferam a te ὄπλω, hoc est, scutum, quo te ante protexeram." ¹⁷ Cod. 86 in marg.: ἐπὶ τούτῳ ἐπὶ τῷ αὐτῷ. Σ. ἐν τούτῳ (sic). Lectio ἐν τούτῳ est in Codd. 22, 36, 51, aliis; ἐπὶ τὸ αὐτὸ in Comp., Codd. 42, 239.
¹⁸ Syro-hex. ...

*... Ad Theod. cf. Luc. i. 78 in Philox. ¹⁹ Idem: *... Sic in textu Codd. 95, 185.
²⁰ Idem: *... ²¹ Idem (sub eodem indice, ut lectio ad ἐρεύξεται referatur): *... ²² Idem: *... ²³ Idem in marg. sine nom. *... ²⁴ Hieron.: "Et posset descendere cum eo (Deo), sive fortis esse cum forte; RAD enim et descensionem et fortitudinem significat, pro quo Aq. transtulit ἐπικρατῶν [ἐπικράτειαν Vallars., notans: "Sic habent rectissime cum Victorii editione Pal. MSS., tametsi nonnihil corrupte scribant ἐπικράτειον [ἐπικραταίων?]. Martianaes retinuit vitiosum ἐπικρατῶν"]. Cf. Hex. ad Psal. xlviii. 15. lxvii. 28.
CAP. XII. ¹ Cod. 86, qui ad μάταια perperam refert. ² Syro-hex. *... ³ Cod. 86.
⁴ Syro-hex. *... ⁵ Idem: *... Hieron. Hebræa vertit: Et in fortitudine sua directus est cum angelo; notans: "Et quia directus est cum angelo, propterea εἰδωτάτου, quod Hebraice dicitur ISAB, h.e. dirigentis, sive directi, nomen

Ο'. καὶ ἐνίσχυσε μετὰ ἀγγέλου. Ἀ. Θ. καὶ κατάρθρωσε μετὰ θεοῦ. Σ. κατεδυναστέυσσε τὸν ἀγγελον.⁶

4 (5). **וַיִּזְכֹּר יְהוָה בְּיַד בֵּית־בֶּתְלֵחַם וַיִּזְכֹּר יְהוָה.** *Flevit, et deprecatus est eum, in Bethel invenit eum.* Ο'. ἐκλαυσαν, καὶ ἐδεήθησάν μου ἐν τῷ οἴκῳ ὦν εὔροσάν με. Ἀ. Σ. Θ. ἐκλαυσε, καὶ ἐδεήθη αὐτοῦ, καὶ ἐν Βαιθὴλ εὔρεν αὐτόν.⁷

5 (6). **זָכָר.** *Memoria ejus.* Ο'. μνημόσυνον αὐτοῦ. Ἀ. Σ. ἀνάμνησις. Θ. ἐμνήσθη.⁸

7 (8). **בַּעֲבָד.** *Mercator est.* Ο'. Χαναάν. Ἀλλος μεταβάλος.⁹

רָצַף. *Opprimere.* Ο'. καταδυναστεύειν. Οἱ λοιποὶ συκοφαντεῖν.¹⁰

8 (9). **לִי יָנִים.** *Opes mihi.* Ο'. ἀναψυχὴν ἐμαντῶ. Ἀ. ἀνωφελές αὐτῶ.¹¹

לֹא יִמְצְאוּ לִי. *Non invenient mihi.* Ο'. οὐχ εὑρεθήσονται αὐτῶ (Οἱ λοιποὶ μοι¹²).

11 (12). **הֲוָה לְבַלְבָּלִים הִיא נְשֵׁי־תַנִּין תַּלְבָּלִים־וְהָבָה.** *Nonne Gilead iniquitas est? certe vanitas facti sunt; in Gilgal boves immolant.* Ο'. εἰ μὴ Γαλαὰδ ἐστίν, ἄρα ψευδεῖς ἦσαν ἐν Γαλαὰδ (alia exempl. Γαλαάλοις¹³) ἄρχοντες

θυσιάζοντες. Ἀ. εἰ Γαλαὰδ ἀνωφελής, πλήν εἰπὴ ἦσαν ἐν Γαλαὰδ θυσιάζοντες βόας. Σ. εἰ Γαλαὰδ ἀνομία, πλήν μάτην ἐν Γαλαὰδ βόας ἐθυσίαζον. Θ. εἰ Γαλαὰδ μὴ ἀδικος, πλήν ψευδεῖς ἦσαν, ἐν Γαλαὰδ βόας ἐθυσίασαν.¹⁴

11 (12). **כַּדְרֵי אֲצֵרִים עַל־עֵצִים.** *Sicut acerui super sulcos agri.* Ο'. ὡς χελῶναι ἐπὶ χέρσον ἀγροῦ. Σ. ὡς σωροὶ λίθων ἐπὶ τῶν βουνῶν τοῦ ἀγροῦ. Θ. ὡς βουνοὶ ἐπὶ τῶν αὐλάκων.¹⁵ Aliter: Ἀ. ὡς σωροὶ. Σ. ὡς βάτραχοι. Θ. τῶν ἀλωπέκων (fort. αὐλάκων).¹⁶

12 (13). **אֲרָזִים.** *In agrum.* Ο'. εἰς πεδίον. Ἀ. Σ. εἰς χώραν.¹⁷

אִשָּׁה (bis). *Pro muliere.* Ο'. ἐν γυναικί. Ἀλλος ὑπὲρ γυναικός.¹⁸

13 (14). **בְּנִבְיָא.** *Et per prophetam.* Ο'. καὶ ἐν προφήτῃ. Σ. καὶ διὰ προφήτου.¹⁹

CAP. XIII.

1. **וְהָיָה כְּשֶׁיִּלְקַח עִמָּךְ אֶת־עַבְדְּךָ מִן־עִפְרַיִם.** *Cum loquebatur Ephraim, terror erat; extulit se ipse.* Ο'. κατὰ τὸν λόγον Ἐφραΐμ δικαιοῦματα (Σ. Θ. τρόμον¹) ἔλαβεν αὐτός. Ἀ. κατὰ τὸ ῥῆμα Ἐφραΐμ φρίκην ἔλαβεν αὐτός. Σ. ἐν τῷ λαλῆν Ἐφραΐμ, τρόμον ἔλαβε.²

accepit." ⁶ Syro-hex. **וְהָיָה כְּשֶׁיִּלְקַח עִמָּךְ אֶת־עַבְדְּךָ מִן־עִפְרַיִם.** ⁷ Theodoret.: Τοῦτο δὲ οἱ ἄλλοι ἐρμηνεύται, καὶ Ἀκ., καὶ Σύμ., καὶ Θεοδ. ὡς περὶ τοῦ Ἰακώβ εἰρημένον τεθείκασιν ἔκλαυσε κ.τ.έ. Syro-hex. assert: Οἱ λοιποὶ ἔκλαυσεν. Θ. ἐν Βαιθὴλ εὔρον αὐτόν (αδελφῶ). ⁸ Syro-hex. **זָכָר.** Cf. Hex. ad Exod. iii. 15. ⁹ Cod. 86 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 8. ¹⁰ Syro-hex. **רָצַף.** ¹¹ Cod. 86. Hieron.: "Inveni idololum mihi, sive ἀνωφελές, hoc est, AVEN." ¹² Syro-hex. ¹³ Sic Comp. (cum Γαλαὰδ), Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁴ Syro-hex. **כַּדְרֵי אֲצֵרִים.** ¹⁵ Idem: **עַל־עֵצִים.** Cf. Hex. ad Psal. kiv. 11. Cum Syro nostro concinit Hieron.: "Ubi nos posuimus *aceruos*, qui Hebraice dicuntur GALLIM, et proprie *thias* significant, hoc est, ex arena tumulos con-

gregatos, qui maxime in deserto et in litoribus flante vento vel augetur, vel minnuntur, LXX transtulerunt *testudines*, pro quibus Sym. *aceruos lapidum* interpretatus est, Theod. *colles*. Et revera, si *thias* respicias, habent similitudinem magnarum testudinum, in deserto agro, vel in ripis atque litoribus, paululum humo eminentium." (Ad **עַל־עֵצִים**, *chelōnai*, usum Syrae linguae appellat Bochartus in *Hieroz.* P. I. L. IV, C. VIII, in qua **כַּדְרֵי** *testudinem* notat, ut h. l. Syrus uterque interpretatus est; qui usus etiam in Hebraismo seriori reperitur, testo Geigero in *Jüdische Zeitschrift* etc. T. I, p. 60.) ¹⁶ Cod. 86. Lectio Symmaehi non magni habenda esse videtur. ¹⁷ Syro-hex. **אֲרָזִים.** ¹⁸ Idem, in marg. sine nom.: **אִשָּׁה.** ¹⁹ Idem: **בְּנִבְיָא.** CAP. XIII. ¹ Hieron.: "Pro *horrore*, qui Hebraice dicitur BATHATH, quem Sym. et Theod. *tremorem* interpretati sunt, nescio quid volentes *δικαιοῦματα*, id est, *justificationes*, LXX transtulerunt." ² Syro-hex. **וְהָיָה כְּשֶׁיִּלְקַח עִמָּךְ אֶת־עַבְדְּךָ מִן־עִפְרַיִם.** Cod. 86 assert: Ἀ. φρίκην ἔλαβεν αὐτός.

- 1. **לְבַעַב בַּבַּיִת**. *Et cum teus factus est in Baal.* Ο'. καὶ ἔθετο αὐτὰ τῇ Βάαλ. Πάντες οἱ ἔρμηνευται, ἐπλημμελήσαν ἐν τῇ Βάαλ, λέγουσιν.³
- 2. **וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לַעֲבֹדֵי בָקָר**. *Sacrificaturi inter homines vitulos osculentur* (adorent). Ο'. θύσατε ἀνθρώπους, μύσχοι γὰρ ἐκλελοίπασιν. 'Α. . . μύσχους καταφιλοῦντες.⁴ Σ. θυσιάσατε, ἄνθρωποι μύσχους προσκυνησάτωσαν.⁵ Θ. . . μύσχους προσκυνήσατε.⁶
- 3. **כְּמִיץ יִשְׁפָּר**. *Sicut gluma quae dispergitur.* Ο'. ὡς χνοῦς ἀποφυσώμενος (alia exempl. add. λαίλαπι⁷). Alia exempl. καὶ ὡς ἀράχνη ἀποφυσωμένη λαίλαπι.⁸
- וְכַדְמֵי מִמְרֵיבָה**. *Et sicut fumus e fumario.* Ο'. καὶ ὡς ἀτμὶς ἀπὸ δακρύων (alia exempl. ἐκ καπνοδόχης; alia, ἀπὸ ἀκρίδων⁹). 'Α. καὶ ὡς καπνὸς ἀπὸ καταράκτου. Σ. καὶ ὡς κανθαρίσ ἀπὸ ἀκρίδων. Θ. καὶ ὡς σκιά τῆς ἀκρίδος.¹⁰

- Aliter: 'Α. ἀπὸ καταράκτου. Σ. ἀπὸ ὀπῆς. Θ. ἐκ (s. ἀπὸ) καπνοδόχης.¹¹
- 4. Ο'. — ὁ στερεῶν τὸν οὐρανὸν — ὀπίσω αὐτῶν¹²
- 6. **וַיִּשְׂבְּרוּ וַיִּשְׂבְּרוּ**. *Cum eos pascerem, tum saturati sunt.* Ο'. κατὰ τὰς νομάς αὐτῶν, καὶ ἐνεπλήσθησαν. Σ. κατὰ τὴν νομὴν αὐτῶν ἦν ἐπλήσθησαν.¹³
- 8. **לְרֵגְלֵי**. *Catulis ordata.* Ο'. [η] ἀπορουμένη. 'Αλλος ἀτεκνουμένη.¹⁴
- 9. **וַיִּשְׁתָּדֵר**. Ο'. βοηθήσει ✕ σοι¹⁵
- 11. **וַיִּקְחֵם**. *Et abstuli.* Ο'. καὶ ἔσχον. Σ. καὶ ἦρα. Θ. καὶ ἔλαβον.¹⁶
- 12. **וַיִּשְׁתָּדֵר**. *Involuta est iniquitas Ephraim.* Ο'. συστροφὴν (alia exempl. συστροφῆ¹⁷) ἀδικίας 'Εφραΐμ. Θ. ἐνδεδεμένη ἀδικία αὐτοῦ.¹⁸

³ Syro-hex. in marg. **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**. **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**. ⁴ Cod. 86, conspirante Syro-hex. **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**. ⁵ Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretati sunt: *Immolate homines, vituli enim defecerunt*, et nos vertimus: *immolate homines, vitulos adorantes*, Sym. interpretatus est: *immolate, homines vitulos adorent*; ut sit sensus: *immolate, hoc est, sacrificate idolis, et lucusque distinctio sequatur; rationale animal, homines, adorent vitulos, muta animantia.*" Syro-hex. ad **ܘܟܘܠܘ**, **ܘܥܘܠܘ**, affert: **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**; et deinde: **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**; quae cum Latinis accurate concinuunt, modo **ܘܟܘܠܘ** pro imperativo, non pro indicativo, qui error est Middelendorffii, sumatur. ⁶ Syro-hex. **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**. ⁷ Sic Codd. 22, 36, alii. ⁸ Sic Codd. 62, 86 (idem in marg. *ὡσπερ χνοῦς ἀποφ.*), alii. Cf. Sap. Salom. v. 15, ubi *ἀράχνη* pro *πάχνη* legunt Codd. 23, 106, Syro-hex. ⁹ Prior lectio est in Codd. III, XII, 22, 23 (cum ἀπὸ), 26, 36, 40 (ut 23), aliis, et S. Cyril.; posterior in Comp., Codd. 62, 86, aliis, et Theodoret. Hieron.: "LXX: *et sicut vapor de locustis, sive de lacrymis*, quia in plerisque codd. ἀκρίδων, in aliis δακρύων positum reperimus." ¹⁰ Cod. 86. Ad Sym. haeremus in voce *κανθαρίσ*, quae juxta Hesych. est *χρυσσεϊδὴς ἰχθύς, ἢ ζωύφιον λυμαντικὸν αἶτον καὶ ἀμπέλον καὶ κήπων*. Etiam Theodotionis lectio (quae in cod. pingitur: *καὶ ὡς σκιά τῆς ἀκρίδος*), contra consensum Syri nostri et Hieron. vix admittenda videtur. ¹¹ Syro-hex. **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**. **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**.

Ad Aquilam Middel. scribi jubet **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**, ut Psal. xli. 8. Jerem. xx. 2, 3. Mal. iii. 10 in Syro-hex., repugnante eodice. Ad Theod. Syriacum **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ** commutatur cum Graecis *στέγη, στέγος, φάνωμα* (Amos viii. 3), *δόκωσις* (Eccles. x. 18); *καπνοδόχη* autem mutuati sumus ex Hieron., qui ait: "Quaerimus autem quare LXX pro *fumario*, quod Theod. transtulit *καπνοδόχην, locustas* interpretati sunt. Apud Hebraeos *locusta* et *fumarium* iisdem scribitur literis... quod si legatur **ARBE**, *locusta* dicitur; si **OROBBA**, *fumarium*; pro quo Aq. *καταράκτην*, Sym. *foramen* interpretati sunt. *Cataractam* autem proprie vocat foramen in pariete fabricatum, per quod fumus egreditur." ¹² Syro-hex., cum scholio: "Ea quibus obeli apponuntur, non posita erant in Hexaplis." Hieron.: "*Firmans caelum—post ea*: quae quoniam et in Hebraico non habentur, et a nullo vertuntur interpretum, in antiqua quoque editione LXX non leguntur, obelo praenotanda sunt." ¹³ Cod. 86. ¹⁴ Idem in marg. sine non. Quod pro *ἀτεκνουμένη* rependendum esse censuit Fischer. in *Clavi Verss. GG.* p. 31, *ἠτεκνωμένη*, est in Cod. 23. Cf. Hex. ad Prov. xvii. 12. Jesai. lix. 11. ¹⁵ Sic Syro-hex. in marg., et sine aster. Codd. 42, 62, 86, alii. ¹⁶ Syro-hex. **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**. **ܘܟܘܠܘ ܘܥܘܠܘ**. Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretati sunt, *habui*, omnes *abstuli* transtulerunt." ¹⁷ Sic Ald., Codd. 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁸ Cod. 86. Nescio an pars lectionis, *ἀδικία αὐτοῦ*, pertineat ad Hebraicum **יְהִי אֲדִיקָה**, ubi *ἀδικία* pro *ἀμαρτία* est in Codd. III, 26, 36, aliis.

- 13. **לֹא יָדַע חֵן**. *Non sapiens.* O'. ó (alia exempl. *ού*¹⁹) φρόνιμος. 'A. άπίστος. Σ. Θ. *ού σοφός*.²⁰
- 14. **דַּבְּרָה**. *Liberabo eos.* O'. *ρύσομαι* (αυτούς). Σ. *έρρυσάμην* αυτούς.²¹
מַוְתָּה דְּבַרְיָה מוֹתָה. *Ubi (s. ero) pestes tuae, mors?* O'. *πού ή δίκη σου, θάνατε;* 'A. *έσομαι ρήματά σου, θάνατε.* Σ. *έσομαι πληγή σου εν θανάτῳ.* Θ. *και έσται ή δίκη σου εν θανάτῳ*.²² E'. *πού οί λόγαι σου...*²³
- לֹא יָדַע חֵן**. *Ubi (s. ero) lues tua, orce?* O'. *πού τῷ κέντρον* (Σ. *άπάντημα.* Θ. *πληγή.* E'. *συγκλεισμός*²⁴) *σου, άδη;* 'A. *έσομαι διημοί σου, άδη.* Σ. *έσομαι άκηδία σου εν άδη.* Θ. *και πληγή σου εν άδη*.²⁵
- 15. **דִּירִיֵּץ אֶת־הַצֵּדִיקִים**. *Diripiet thesaurum.* O'. *αυτός καταξήρανεϊ.* Πάντες· *συναρπάσει τὸν θησαυρόν*.²⁶

CAP. XIV.

- 1. **אֶת־הַצֵּדִיקִים**. *Culpaе roenas dabit.* O'. *άφανισθήσεται.* Σ. *μεταμελήσει*.¹
- עַל־בְּרִיֹתָם**. *Infantuli eorum.* O'. *και τὰ υποτίθια αυτών.* 'A. *τὰ βρέφη αυτών.* Σ. *τὰ νήπια αυτών*.²

- 3. **כָּל־חַטֹּאתֵיהֶם**. *Omnes aufer iniquitatem.* O'. *όπως μη λάβητε άδικίαν.* 'A. *πάσαν άρασι άνομίαν.* Θ. *λασθήναι άδικία*.³ 'Αλλος· *δύνασαι πάσαν άφελεϊν* (s. *άφαιρεϊν*) *άμαρτίαν*.⁴
- 4. **וְיָרֶץ מִיָּדְךָ**. *Quia in te misericordiam consequetur pupillus.* O'. *ό εν σοϊ έλεήσει όρφανόν.* Θ. *ότι εν σοϊ έλεηθήσεται όρφανός*.⁵
- 5. **וְיָרֶץ מִיָּדְךָ**. *Defectionem eorum.* O'. *τὰς κατοικίας αυτών.* Πάντες· *τὰς έπιστροφάς αυτών*.⁶
- 8. **וְיָרֶץ מִיָּדְךָ**. *Vivificabunt frumentum.* O'. *ζήσονται και μεθυσθήσονται* (alia exempl. *— και στηριχθήσονται* ⁴?) *σίτῳ.*
- וְיָרֶץ מִיָּדְךָ**. *Et florebut.* O'. *και έξανθήσει.* 'A. Σ. (και) *βλαστήσουσιν*.⁸
- 9. **וְיָרֶץ מִיָּדְךָ**. *Ego sum tanquam cypressus viridis.* O'. *έγώ ως άρκευθος πυκάζουσα.* 'A. *έγώ ως έλάτη εύθαλής*.⁹
- 10. **וְיָרֶץ מִיָּדְךָ**. *Corruent.* O'. *άσθενήσουσιν.* 'A. *σκανδαλισθήσονται.* Σ. *προσκόψουσιν*.¹⁰

Cap. XIV. 3. — τὸν θεὸν ὑμῶν ⁴ χεϊλέων ἡμῶν, ⁵ καὶ ἐντροφήσει ἐν ἀγαθοῖς ἡ καρδία ἡμῶν ¹²

¹⁹ Sic Cod. XII (ex corr.). Syro-hex. **לֹא יָדַע חֵן**.
²⁰ Syro-hex. **לֹא יָדַע חֵן**. In Cod. 106 aliter Cod. 86: Σ. *άπίστος*.
²¹ Syro-hex. **דַּבְּרָה**.
²² Idem: **דַּבְּרָה**.
²³ Hieron. vero: "In eo loco, in quo LXX transtolerunt, *ubi est causa tua?* et nos diximus, *ero mors tua*, Sym. interpretatus est, *ero plaga tua*; Quinta ed. et Aq., *ubi sunt sermones tui?* quod Hebraice scribitur DABABACH; legentes DABAR, hoc est, *verbum*, pro DEBER, quod interpretatur *mors*."
²⁴ Hieron. ²⁵ Idem: "Pro aculeo quoque, quem nos *morsum* transtulimus, Sym. *άπάντημα*, id est, *occursum*, Theod. et Quinta ed. *plagam* et *conclusionem* interpretati sunt."
²⁶ Syro-hex. tribus interpretibus continuat: **דִּירִיֵּץ אֶת־הַצֵּדִיקִים** (.) **דִּירִיֵּץ אֶת־הַצֵּדִיקִים** (.) **דִּירִיֵּץ אֶת־הַצֵּדִיקִים** (.) Cf. Hex. ad Psal. xc. 6, ad quem locum Agellius, nescio quo auctore, ait: "Alius Graecus anctor [non Sym., qui l. a. *συγκύρημα* pro **דַּבְּרָה** posuit]... daemonium meridianum *την άκηδίαν, negligentiam* et *incuriam* [potius *tristitiam*] interpretatur."
²⁸ Syro-hex. **דִּירִיֵּץ אֶת־הַצֵּדִיקִים**.
 CAP. XIV. ¹ Hieron.: "Sym. autem non dixit, *percat*,

sed *μεταμελήσει*, id est, *aget penitentiam*."
² Syro-hex. **כָּל־חַטֹּאתֵיהֶם**. In Cod. 106 τὰ *νήπια* (sic) superscriptum ab alia manu.
³ Idem: **כָּל־חַטֹּאתֵיהֶם**.
⁴ Hanc lectionem alteri, *όπως μη λ. ά.*, praemittunt Codd. 22, 36, 51, alii. Utrumque enarrat Theodoret.: *Εἶπατε γάρ, φησί· δύνασαι πάσαν άφαιρεϊν άμαρτίαν· ταύτην γάρ αυτῷ τήν ίακτηρίαν προσφέροντες, οὐ λήψεσθε μὲν τῆς άδικίας τὰ έπίχειρα, ἐν άπολαύσει δὲ γενήσεσθε παντοδαπῶν άγαθῶν.*
⁵ Cod. 86. Idem (*έλεηθήσεται όρφανός*) sonant Syriaca: **כָּל־חַטֹּאתֵיהֶם**.
⁶ Syro-hex. **כָּל־חַטֹּאתֵיהֶם**.
⁷ Sic Syro-hex., et sine obelo Comp. (cum *στηρισθ.*), Ald., Codd. XII (ex corr.), 22, 23, 36, alii, Theodoret.
⁸ Syro-hex. **כָּל־חַטֹּאתֵיהֶם**.
⁹ Cod. 86, ubi pro *έλάτη* male exaratum *ελαία τις*. Cf. Hex. ad Psal. ciii. 17. Jesai. xxxvii. 24. lx. 13.
¹⁰ Syro-hex. **כָּל־חַטֹּאתֵיהֶם**.
¹¹ Syro-hex. Non vertit Hieron.
¹² Syro-hex. Verba *άβελισμένα* desunt in Hebraco et LXX, sed habentur in Codd. 49, 62 (cum *ψυχή* pro *καρδία*), 86 (idem), 130 (cum *ύμῶν*), 147 (idem), 239, 311. Cf. Jesai. lv. 2 in LXX.

J O E L.

CAPUT I.

<p>1. כְּפָתוֹאֵלַי. O'. τὸν τοῦ Βαθουήλ. Οἱ λοιποὶ
 <small>υἱόν.¹</small></p> <p>5. שְׂכָרִים. <i>Ebrii</i>. O'. οἱ μεθύοντες — ἐξ οἴνου
 <small>αὐτῶν 4.²</small></p> <p>6. וּמִתְלַעוֹת לְבֵיאָ לֹ. <i>Et molares leaenae sunt</i>
 <small>ei. O'. καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου. Alia</small>
 <small>exempl. καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ ὡς σκύμνου αὐτοῦ.³</small>
 <small>'Α. καὶ μύλαι σκύμνου αὐτῶ. Σ. καὶ αἱ μύλαι ὡς λέοντος.</small>
 <small>Θ. καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου.⁴</small></p> <p>8. כְּבַתּוּלָה. <i>Sicut virgo</i>. O'. ὑπὲρ νύμφην. "Αλ-
 <small>λος' ὡς παρθένον.⁵</small></p> <p>9. מְשִׁרְתֵי יְהוָה. <i>Ministri Jovae</i>. O'. οἱ λειτουρ-
 <small>γούντες θυσιαστηρίῳ [κυρίου].⁶</small> Θ. (οἱ λει-
 <small>τουργοῦντες) κυρίῳ.⁷</small></p> <p>11. הַבְּיֹשֵׁי אֶנְפְּרִים. <i>Pudifacti sunt agricolae</i>. O'.
 <small>ἐξηράνθησαν (alia exempl. κατησχύνθησαν⁸)</small></p> | <p>γεωργοί. 'Α. κατήσχυναν γεωρούς. Σ. κατησχύν-
 <small>θησαν . . Θ. etubueunt . .⁹</small></p> <p>11. פְּרָמִים. <i>Vinitores</i>. O'. κτήματα. Σ. κτή-
 <small>τορες.¹⁰</small></p> <p>קְצִיר. <i>Messis</i>. O'. τρυγητός. "Αλλος' θε-
 <small>ρισμός.¹¹</small></p> <p>12. הִבִּישׁ שְׂשׂוֹן. <i>Exauit gaudium</i>. O'. ἤσυχναν
 <small>(alia exempl. κατήσχυναν¹²) χαράν.</small></p> <p>13. מִזְבֵּחַ. O'. θυσιαστηρίῳ. 'Α. ὁμοίως τοῖς O'.¹³</p> <p>14. עֲצָרָה. <i>Concionem populi</i>. O'. θεραπείαν. 'Α.
 <small>diem collectae. Σ. σύνοδον.¹⁴</small></p> <p>כָּל יְשָׁבֵי. O'. πάντας κατοικοῦντας. Σ. πάντας . .
 <small>Θ. πάντες . .¹⁵</small></p> <p>אֶל-יְהוָה. O'. πρὸς κύριον — ἐκτενῶς 4.¹⁶</p> <p>15. לִיּוֹם לַיהוָה. <i>Eheu diei!</i> O'. οἴμοι, οἴμοι, οἴμοι
 <small>εἰς ἡμέραν. Σ. ὃ τῆς ἡμέρας.¹⁷</small></p> |
|--|--|

CAP. I. ¹ Syro-hex. * **כחב חבול חב**. ² Obelus est in Syro-hex. Hieron.: " *Expergiscimini, qui ebrii estis, nequaquam vino, ut in solis LXX continetur, sed omni perturbatione vitiorum.*" ³ Sic Comp. (sine αὐτοῦ posteriore), Ald. (sine αὐτοῦ priore), Codd. 22, 36, alii. Hieron.: *et molares ejus ut catuli leonis*. Syro-hex.: καὶ αἱ μ. σκύμνου αὐτοῦ, quae lectio est in Codd. 23, 91, 153. ⁴ Syro-hex. * **ל. סתחא חב + חב + סתחא חב. סתחא חב + חב + סתחא חב. סתחא חב + חב + סתחא חב.** ⁵ Cod. 86 in marg. ⁶ Insititium κυρίου reprobant Codd. II, III, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ⁷ Cod. 86. Syro-hex. in marg. sine nom. * **חבול חב**. ⁸ Sic Codd. 22, 36, 51, alii. ⁹ Syro-hex. * **ל. חבול חב + חב + סתחא חב. סתחא חב + חב + סתחא חב.** ¹⁰ Cod. 86, teste Parsonio. Waltonus sine nom. affert, et sic Syro-hex. in marg. (فتل). ¹¹ Cod.

86 in marg. sine nom. ¹² Sic Codd. 22, 36, 42, alii. Cod. 86 in textu: κατήσχυναν, suprascripto λ; in marg. autem: ἤσυχναν. ¹³ Syro-hex. ¹⁴ Hieron.: " *Pro coetu in Hebraico legitur ASABA, quod Sym. synodum, Aq. diem collectae [fort. πανήγυριν, coll. Amos v. 21 in Hebr. et LXX; vix, quod Drusius tentat, ἡμέραν συλλογῆς] interpretatus est.*" Syro-hex. affert: * **חבול חב. חבול חב.** ¹⁵ Syro-hex. * **ל. חבול חב + חב + סתחא חב.** ¹⁶ Idem, enm scholio char. med.: Θ. ὁμοίως τὸν ἀβελισκὸν εἶπεν ὡς οἱ O' (* **ל. חבול חב + חב + סתחא חב**). " *Ni fallor, Syrus vel Theodotionem omisisse hoc ἐκτενῶς voluit indicare.*"—*Middeld.* Nobis quidem plane contrarium iunui videtur, ut ἀβελισκὸς hic pro voce obelo signata ponatur. ¹⁷ Syro-hex. * **ל. חבול חב + חב + סתחא חב.**

16. נָבְרָה. *Excisus est.* Ο'. ἐξωλοθρεύθη. Alia exempl. ἐξήρθη.¹⁸ Σ. ἐξωλοθρεύθη.¹⁹

17. סִיְתֵי־גִרָנָאֵי תַּחַת תְּרֵי־פְּרֵי־שָׂבָע. *Computruerunt grana sub glebis suis.* Ο'. ἐσκήρτησαν δαμάλεις ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν. Σ. ἠύρωτρίασε σιτοδοχεῖα ἀπὸ τῶν χρισμάτων αὐτῶν.²⁰ Θ. ἠσχύνθησαν ἐπὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἰγνίας αὐτῶν.²¹

תְּרֵי־פְּרֵי־שָׂבָע. *Granaaria.* Ο'. ληνοί. Τὸ ἐξαπλοῦν θησαυροί. 'Α. ἐκ θησαυρῶν. Σ. Θ. θησαυροί.²²

18. הִמְנִיחַ הִמְנִיחַ דָּמָא. *Quam ingemiscunt jumenta!* Ο'. τί ἀποθήσομεν ἑαυτοῖς; Οἱ λοιποὶ ἐστίαζε τὰ κτήνη.²³

20. רָדִינִי. *Rudiiunt (desiderant).* Ο'. ἀνέβλεψαν. 'Α. ἐπρασιώθη.²⁴

תְּרֵי־פְּרֵי־שָׂבָע. *Torrentes.* Ο'. ἀφέσεις. Σ. ἕξοδοι.²⁵

Cap. I. 5. — εὐφροσύνη καὶ χαρά 4.²⁶

CAP. II.

1. וְיִרְתִּי. *Et classicum canite.* Ο'. κηρύξατε. Σ. Θ. σημάνατε.¹

וְיִרְתִּי. *Contremiscant.* Ο'. καὶ συγχυθήτωσαν. Alia exempl. καὶ συναχθήτωσαν.²

2. וְיִרְתִּי. Ο'. μετ' αὐτόν. Alia exempl. μετ' αὐτοῦ.³ 'Α. μετ' αὐτοῦ. Σ. μετὰ τοῦτο. Θ. μετ' αὐτόν.⁴

3. וְיִרְתִּי (posterius). Ο'. πρὸ προσώπου (alia exempl. ἔμπροσθεν⁵) αὐτοῦ.

וְיִרְתִּי. Ο'. αὐτῷ. Alia exempl. ἀπ' αὐτοῦ.⁶

8. וְיִרְתִּי לֵב יִרְתִּי שִׁנְיָה. *Et unusquisque proximum suum non tridunt.* Ο'. καὶ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ (alia exempl. πλησίον⁷) αὐτοῦ οὐκ ἀφέξεται ('Α. οὐ συντρίψει⁸). Σ. καὶ ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ οὐ θλίψει. Θ. ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.⁹

וְיִרְתִּי לֵב. *Non vulnerantur.* Ο'. καὶ οὐ μὴ συντελεσθῶσι (alia exempl. συντελέσωσι¹⁰). Σ. οὐ διακίψουσιν. Θ. καὶ οὐ συντριβήσονται.¹¹

¹⁸ Sic Codd. 22, 51, 86, 238. ¹⁹ Cod. 86, teste Parsonsio. Waltonio anonyma est lectio.

²⁰ Post ἐπὶ ταῖς φ. αὐτῶν Codd. 22 (cum ἠύρωτρίασε), 36, 51, 62, 86 (cum ἑύρωτρίασε), alii, in textum inferunt: ἠύρωτρίασε (non, ut Parsons. mendose exscripsit, ἠύρωτρίασε) σ. ἀπὸ τῶν χρ. αὐτῶν, ex duplici lectione, quam Symmachi esse testatur Syrus noster, vertens: **ܡܘܨܕܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ** (τοῦ χρίσματος). Cf. Hex. ad Psal. xxx. 11. (In Cod. Ambrosiano haec et sequens lectio ad Ο'. ἠφανίσθησαν θησαυροὶ male aptantur.) ²¹ Syro-hex. **ܥܠܘܘܢ ܕܥܝܢܐ**.

²² Syro-hex. **ܥܠܘܘܢ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**. Lectiouem satis obscuram, maxime propter incertam vocis **ܥܥܐ** (= ἰγνία 3 Reg. xviii. 21, teste Masio) interpretationem, divinando Graecam fecimus.

²³ Syro-hex. **ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**. Idem scholium philologicum affert: **ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**. Vox **ܥܥܥܐ**, *cumulus* (frumentorum), quam frustra tentat Middeld., commotatur cum *θησαυρὸς* Jerem. xli. 8. Vid. Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. IV, p. 211 sq. ²⁴ Syro-hex. **ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**. Quae lectio in codice ad *ἐσκήρτησαν δαμάλεις* (v. 17) perperam refertur. Scriptura autem vitiosa **ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ** (*κατήχθη* masc.) pro **ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ** (*ἐστίαζε* fem.) Norbergio imputanda est.

²⁵ Hieron.: "*Bestiae et jumenta agri (sive campi) suspererunt ad Dominum, quasi areola sitiens imbrem.* Hoc enim uno verbo significat Aq. dicens, *ἐπρασιώθη*." Cf.

Hex. ad Psal. xli. 2. ²⁶ Syro-hex. **ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**. ²⁰ Idem, qui minus probabiliter pingit: ✠ εὐφρ. καὶ χαρά 4. Haec desunt in Comp., Codd. 87*, 310, Hieron.

CAP. II. ¹ Syro-hex. **ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**. ² Sic Codd. III, 22, 36, 40, alii, et Syro-hex. in marg. (**ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**). "Barb. *συναχθήωσαν*; in marg. *συγχυθήσονται*, et δ'. *ἀβώτφ ξηρασία*. Sed haec referri videntur ad *τῆς ἐρήμου*, Cap. i. 19, 20."—Walton. "Juxta collocationem in codice ante *συναχθήωσαν* videntur reponenda: Δ. *ἀβάτφ τηρασία* (sic)." —Cozza. Scholium est, ut videtur, ad *συγχυθήσονται*, praemisso siglo cujus vis ignoratur. Cum vero non de *siccitate*, sed de *caligine* instante sermo sit, pro *ξηρασία* fortasse rescribendum *ἀορασία*.

³ Cod. XII in marg.: Οἱ Ο'. μετ' αὐτοῦ; et sic Syro-hex. in textu. ⁴ Syro-hex. **ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**. ⁵ Sic Codd. 22, 36, alii. Cod. 86 in textu: *ἔμπροσθεν αὐτοῦ*, superscripto **ܕ**; in marg. autem: *πρὸ πρ. αὐτοῦ*.

⁶ Sic Codd. 22, 51, 62, 86 (cum *αὐτῷ* in marg.), alii, et Syro-hex. in marg. ⁷ Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 42, 68, alii, et Syro-hex. ⁸ Syro-hex.: "In exemplari Eusebii, *ἀφέξεται* (**ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**)." ⁹ Idem: **ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**.

¹⁰ Sic Ald., Codd. III, XII (uterque cum *συντελέσωσι*), 26, 40, alii, et Syro-hex. ¹¹ Syro-hex. **ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**. Ad Sym. ef. Amos ix. 1 in Hebraeo, LXX et Syro-hex.

10. לְפָנָיו. Ο'. πρὸ προσώπου αὐτοῦ (alia exempl. αὐτῶν¹²). Θ. αὐτοῦ.¹³
11. כִּי עָצוֹם עֵשֶׂה דְבָרוֹ. *Nam fortis est qui exsequitur verbum ejus.* Ο'. ὅτι ἰσχυρὰ ἔργα λόγων αὐτοῦ. Σ. ὅτι ἰσχυροὶ οἱ ποιῶντες τὸν λόγον αὐτοῦ.¹⁴
- וְנֹרָא. *Et terribilis.* Ο'. ἐπιφανής. Alia exempl. μεγάλη καὶ ἐπιφανής.¹⁵ Σ. καὶ ἐπίφοβος.¹⁶
- וְכִי יִכְלֶנָה. *Et quis sustinebit eum?* Ο'. καὶ τίς ἔσται ἱκανὸς αὐτῇ; 'Α. Θ. (καὶ τίς) ἰσομενεῖ αὐτήν;¹⁷
13. וְנָחָם. *Quiesque penitet.* Ο'. καὶ μετανοῶν. 'Α. Σ. καὶ παρακαλούμενος.¹⁸
14. וְנָחָם. *Et penitebit eum.* Ο'. καὶ μετανοήσει. 'Α. καὶ παρακληθήσεται.¹⁹
- מִנְחָה. *Fertum.* Ο'. [καὶ] θυσίαν. 'Α. Σ. δῶρον. Θ. ὡς οἱ Ο'.²⁰
15. שׁוֹפָר. Ο'. σάλπιγγι. Πάντες οἱ λοιποὶ κερατίνη.²¹
16. מִבְּחֹרֶיךָ. *E conclave suo.* Ο'. ἐκ τοῦ κοιτῶνος (alia exempl. νυμφῶνος²²) αὐτοῦ.
17. אֹהֶל־הָקֵדָשׁ. *Vestibulum.* Ο'. τῆς κρηπίδος. 'Α. τοῦ προδόμου. Σ. τοῦ προφυλαίου (s. προπύλου). Θ. οὐλάμ.²³

18. וַיִּקְנָה. *Et zelo afficietur.* Ο'. καὶ ἐζήλωσε. Θ. καὶ ζηλώσει.²⁴
- וְיָחַל. *Et parcat.* Ο'. καὶ ἐφείσατο. Θ. καὶ φείσεται.²⁵
20. וְיִדְרֹתֶיךָ. *Et expellam eum.* Ο'. καὶ ἐξώσω (Σ. ἐξοίσω²⁶) αὐτόν.
22. תִּתֵּן. *Pascua.* Ο'. τὰ πεδία. Σ. ἡ νομή.²⁷
23. וְהִרְבִּיתִּי. *Pluviam primam.* Ο'. τὰ βρόματα. Σ. τὸν ὑποδεικνύοντα.²⁸
26. לֹא יִכְלֶנָה. *Et comedetis comedendo.* Ο'. καὶ φάγεσθε ἐσθίοντες (alia exempl. βρώσει²⁹).
- 28 (Hebr. iii. 1). וְיִפְשַׁן. *Effundam.* Ο'. καὶ ἐκχεῶ. Πάντες ἐκχεῶ.³⁰
- וְיִרְדֵּךָ. *Spiritum meum.* Ο'. ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου. 'Α. Σ. τὸ πνεῦμά μου.³¹
- 32 (iii. 5). וְיָצֵא. *Residuum fuga elapsum.* Ο'. ἀνασωζόμενος. Σ. ὁ ἐκφεύγων.³²
- וְיִשְׁרְדוּ יְשָׁרֵי יְהוָה. *Et inter superstites, quos Jova vocaverit.* Ο'. καὶ εὐαγγελιζόμενοι (alia exempl. εὐαγγελιζόμενος³³) οὗς κύριος προσκέκληται. 'Α. Θ. καὶ ἐν τοῖς καταλειμμένοις οὗς κύριος καλίσει.³⁴
- Cap. II. 12. — ὁ θεὸς ὑμῶν³⁵ 27. — ἔτι πᾶς ὁ λαός μου.³⁶

¹² Sic Codd. III, XII, 42, 49, alii, et Syro-hex. ¹³ Syro-hex. ¹⁴ Idem: *وَجَدَّ*. ¹⁵ Sic Comp., Codd. II, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁶ Syro-hex. *وَجَدَّ*. Cf. Hex. ad Mal. i. 14. ¹⁷ Idem: *وَجَدَّ*. ¹⁸ Idem: *وَجَدَّ*. Cf. Hex. ad Jon. iv. 2. ¹⁹ Idem: *وَجَدَّ*. ²⁰ Idem: *وَجَدَّ*. (In textu copulam reprobant Codd. II, III, 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex.) ²¹ Idem: *وَجَدَّ*. ²² Sic Codd. XII (in textu), 42, 86 (in marg.). ²³ Hieron.: "Pro vestibulo LXX crepidinem interpretati sunt, Sym. προφυλαίον [MSS. Palat. πρόφυλον], Aq. πρόδομον; Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, ULAM." Cf. Hex. ad Ezech. viii. 16. Deteriores lectiones secutus est Syrus noster, qui affert: 'Α. τοῦ περιδρόμου (*וְיִפְשַׁן*). Cf. Hex. ad Ezech. xlv. 19). Σ. τοῦ προσώπου (*וְיִפְשַׁן*). Θ. οὐλάμ (*וְיִפְשַׁן*). ²⁴ Syro-hex. *וְיִפְשַׁן*. ²⁵ Idem: *וְיִפְשַׁן*. ²⁶ Cod. 86, qui in textu ἐβαλῶ habet.

Lectio *ἐξοίσω* est in Codd. XII (ante corr.), 49, 147, 153. Hieron.: *et educam eum.* ²⁷ Cod. 86. ²⁸ Idem. Cf. Hex. ad Exod. xxiv. 12. Jesai. xxx. 20 (in *Auctario*). ²⁹ Sic Comp., Cod. 40. Est aliud, ut videtur, interpretis. Cf. Lev. xix. 7 in LXX. ³⁰ Hieron.: "Verbum quoque *effusionis*, quod Hebraice dicitur *ESPHOSH*, et omnes similiter transtulerunt, ostendit muneris largitatem." ³¹ Syro-hex. *וְיִרְדֵּךָ*. ³² Hieron.: "In eo loco in quo nos posuimus *salvatio*, sive *salvatus*, et in Hebraico scriptum est PHALETA, Sym. transtulit, *qui fugerit*." Cf. Hex. ad Ezech. vii. 16. ³³ Sic Comp., Ald., Codd. 23, 62, alii, Hieron., Syro-hex. ³⁴ Syro-hex. *וְיִשְׁרְדוּ*. Cf. Hex. ad Obad. 18. ³⁵ Syro-hex., cum notula char. med.: "Hic obelus non erat in Hexaplis (*וְיִשְׁרְדוּ*)." ³⁶ Idem, qui notat: "— Neque hic positus erat in Hexaplis." Vocula *pās* non habetur nisi in Comp., Codd. III, XII, 26, 49, aliis.

CAP. III (Hebr. iv).

- 2. **וְהִנֵּי אֲנִי מְבִיא**. *Et deducam eas.* Ο'. καὶ κατάξω αὐτά. Aliter: Ο'. καὶ καταδιώξω αὐτά. 'Α. Σ. Θ. καὶ κατάξω.¹
- וְהִנֵּי אֲנִי מְבִיא**. Ο'. εἰς τὴν κοιλάδα Ἰωσαφάτ. Θ. εἰς τὴν χώραν τῆς κρίσεως.²
- 3. **וְהִנֵּי אֲנִי מְבִיא**. *Et de populo meo jecerunt sortem, et dederunt puerum pro meretrice.* Ο'. καὶ ἐπὶ τὸν λαόν μου ἔβαλον κλήρους, καὶ ἔδωκαν τὰ παιδάκια πόρναις. 'Α. καὶ περὶ τοῦ λαοῦ μου ὃν διμέριζον ἐν κλήρῳ, καὶ ἐδίδουν κοράσιον ἀντὶ πόρνης.³
- 4. **וְהִנֵּי אֲנִי מְבִיא**. *Et profecto quid vos ad me?* Ο'. καὶ τί ὑμεῖς (alia exempl. καὶ ὑμεῖς⁴) ἐμοί; 'Α. καὶ (s. καίγε) τί ὑμεῖς ἐμοί; Σ. ἀλλὰ καὶ τί ὑμεῖς ἐμοί; Θ. καὶ (s. καίγε) ἔτι ὑμεῖς ἐμοί;⁵
- וְהִנֵּי אֲנִי מְבִיא**. *Regiones.* Ο'. Γαλιλαία. 'Α. θῖνες. Σ. ὄρια.⁶
- 7. **וְהִנֵּי אֲנִי מְבִיא**. Ο'. εἰς κεφαλὰς ὑμῶν. Aliter: Ο'. εἰς κεφαλὴν ὑμῶν. Θ. εἰς κεφαλὰς ὑμῶν. Σ. ὡς οἱ Ο'.⁷

- 8. **וְהִנֵּי אֲנִי מְבִיא**. *Sabaeis.* Ο'. εἰς αἰχμαλωσίαν. 'Α. Σ. Θ. τοῖς Σαβαεῖμ.⁸
- 10. **וְהִנֵּי אֲנִי מְבִיא**. *Debilis.* Ο'. ὁ ἀδύνατος. Aliter: Ο'. ὁ δυνατός. 'Α. ὁ ἀδύνατος. Σ. Θ. ὡς οἱ Ο'.⁹
- 14. **וְהִנֵּי אֲנִי ΜΕΒΙΑ**. *Turbae, turbae populorum.* Ο'. ἤχοι ἐξήχησαν. 'Α. Σ. συναγωγαί, συναγωγαί. Θ. πλήθη, πλήθη.¹⁰
- וְהִנֵּי ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**. *In valle decisi (judicii).* Ο'. ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δίκης ('Α. Σ. Ε'. τῆς συντομῆς. Θ. τῆς κρίσεως¹¹).
- 18. **וְהִנֵּי ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**. *Vallem Sittim (acaciarum).* Ο'. τὸν χειμάρρον τῶν σχοίνων ('Α. Σ. Θ. τῶν ἀκρωθῶν¹²). Σ. τὴν κοιλάδα τῶν ἀκρωθῶν.¹³
- 19. **וְהִנֵּי ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**. *Propter injuriam illotam filius Judae, eo quod fuderunt sanguinem innocentem.* Ο'. ἐξ ἀδικιῶν υἱῶν Ἰούδα, ἀνθ' ὧν ἐξέχεαν αἷμα δίκαιον. Σ. διὰ τὴν ἀδικίαν τὴν εἰς υἱοὺς Ἰούδα, τοῦ αἵματος τοῦ ἀθῶνου ὃ ἐξέχεαν.¹⁴

Cap. III. 16. καὶ ἐνισχύσει — κύριος ὁ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.¹⁵

CAP. III. ¹ Syro-hex. in textu: **וְהִנֵּי אֲנִי מְבִיא**, invidia libris Graecis; in marg. autem: **וְהִנֵּי אֲנִי מְבִיא**. ² Nobil. Cf. ad v. 14. ³ Syro-hex. **וְהִנֵּי אֲנִי ΜΕΒΙΑ**. ⁴ Sic Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 68, alii, et Syro-hex. Alia lectio, καὶ τί ἐμοί καὶ ὑμῖν, est in Comp. (cum καίγε τί), 22, 36, aliis. ⁵ Syro-hex. **וְהִנֵּי ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**. ⁶ Hieron.: "Pro Galiloea in Hebraeo scriptum est GALILOTH, quod Aq. θῖνας, Sym. terminos transtulit." Cf. Hex. ad Jos. xxii. 10. Ezech. xlvii. 8. ⁷ Syro-hex. Etiam Cod. XII in marg.: Οἱ Ο'. κεφαλῆν. ⁸ Syro-hex. **וְהִנֵּי ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**. Hieron.: "Verbum Hebraicum SABAEIM, quod Aq. et Sym. ita ut scriptum est transtulerunt, LXX captivitatem interpretati sunt, quod melius captivos significat." ⁹ Syro-hex. in textu: **וְהִנֵּι ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**; in marg. autem: **וְהִנֵּι ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**. Montef. e Cod. Jes. affert: 'Α. Ο'. ὁ ἀδύνατος. In textu pro δυνατός praeter Syrum nostrum stant Codd. XII (ex corr.), 86, Hieron. ¹⁰ Syro-hex. **וְהִנֵּι ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**. (Vox

וְהִנֵּι ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ commutatur cum Graecis συναγωγή, συστραφή, σύστημα, σύνοδος, aliis; nunquam, ni fallor, cum ὄχλος (ὄχλος), quod Middeldorpfio placuit.) ¹¹ Hieron.: "Rursum ubi nos diximus in valle concisionis, sequentes translationem Aquilae et Symmachi et Quintae ed., LXX et Theod. τῆς δίκης et τῆς κρίσεως, id est, causae et iudicii transtulerunt; pro quo in Hebraico est HANUS." Ad Aquilam cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 22. Syro-hex. ad δίκης in posteriore loco affert: 'Α. Σ. Θ. iudicii celeris (**וְהִנֵּι ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**), quod Graece verti potest, τῆς κρίσεως τῆς συντόμου (cf. Prov. xiii. 23. xxiii. 28 in Syro-hex.), quae locutio duas versiones non male representat. ¹² Syro-hex. **וְהִנֵּι ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**. ¹³ Hieron.: "Pro torrente junicularum, sive spinarum, Sym. interpretatus est, vallem spinarum." Cf. Hex. ad Mich. vi. 5. ¹⁴ Syro-hex. **וְהִנֵּι ΑΝΙ ΜΕΒΙΑ**. Perperam Middeld.: ὑπὲρ τῆς ἀδικίας τῆς τῶν υἱῶν (ὄχλος) Ἰούδα. Hieron. Hebraea vertit: pro eo quod inique egerunt in filios Judae. ¹⁵ Syro-hex., qui notat: "— Hic obelus nou erat in Hexaplis." Sic sine obelo Codd. XII, 23, 26, 36, alii.

A M O S.

CAPUT I.

1. **בְּקִרְיָם**. *Inter pecuarios.* O'. ἐν Ἀκκαρείμ.
Alia exempl. ἐν Καριαθιαρείμ.¹ 'A. ἐν ποιμνω-
τρόφοις. Σ. Ε'. ἐν τοῖς ποιμέσιν. Θ. ἐν νοκε-
δείμ.²

לְיִשְׂרָאֵל. O'. ὑπὲρ (s. ἐπί, s. περι) Ἱερουσα-
λήμ. Πάντες· περι Ἰσραήλ.³

2. **אֲנֻשִׁי**. *Rugiel.* O'. ἐφθέγγατο. 'A. Σ. βρυχή-
σεται. Θ. ἐρέξεται.⁴

וְיִבְלִי. *Et lugebunt.* O'. καὶ ἐπένησαν. 'A.
Σ. καὶ πενήθουσιν.⁵

רֹעֵי. *Pastorum.* O'. τῶν ποιμένων. 'A.
[προβάτων] νομέων.⁶

3. **לְע**. *Propter.* O'. ἐπί. Alia exempl. διά.⁷

וְנִשְׁבַּחְתִּי. *Non revocabo ea* (quae decrevi).
O'. οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτὸν (alia exempl.
αὐτήν). Σ. οὐ προσδέξομαι.⁸

וְעָלְתָּן לְתַבְרֵי. *Propte-
rea quod trituvaverunt tribulis ferreis Gilead.*
O'. ἀνθ' ὧν ἐπρίζον πρίοσι σιδηροῖς τὰς ἐν
γαστρὶ ἐχούσας τῶν ἐν Γαλαάδ. 'A. ἠλόων
ἐν ἀμάξαις.¹⁰ Σ. ἀνθ' ὧν (s. καθὼς) ἠλόησαν
τροχοῖς σιδηροῖς τὴν Γαλαάδ.¹¹ Θ. ἄξοι (s.
τροχοῖς) σιδηροῖς.¹²

4. **תִּנְמֵנָה**. *Palatia.* O'. τὰ θεμέλια. 'A. Σ.
βάρεις. Θ. τὰς αὐλάς.¹³

CAP. I. ¹ Sic Ald., Codd. 22, 36, 42, alii, et (cum -ριμ) Cod. 86 in marg. ² Hieron.: "In eo autem loco ubi LXX transtulerunt, in Accarim, Theod. ipsum verbum Hebraicum posuit, in nocedim, quod Aq. vertit ἐν ποιμνω-τρόφοις, id est, in pastoralibus, Sym. et Quinta ed. ἐν ταῖς ποιμέσιν, id est, in pastoribus." Consentit Syro-hex., qui affert: **וְיִבְלִי**. S. Cyril. in XII Proph. p. 247 E: Ἰστέον δέ, ὅτι τὴν τοιαύτην λέξιν, ἦται τὸ ἐν Ἀκκαρείμ, οὐκ οἶδεν ὅπως τῶν Ἑβραίων ἢ ἑκδοσις· μόνον γὰρ εἰρήκασιν τὸ, λόγος ἁμῶν ἐκ Θεοκέ. Οἱ γε μὴν ἕτεροι τῶν ἐρμηνευτῶν ἀντὶ τοῦ, ἐν Ἀκκαρείμ, θεθείκασιν, ἐν τοῖς κτηνοτρόφοις. Cf. Hex. ad 4 Reg. iii. 4. ³ Syro-hex. **וְיִבְלִי**. Hieron.: "Sciendumque huic prophetam nou pro Jerusalem, quod in Hebraeo positus non habetur, sed *super Israel*... prophetasse: quod quidem et Aq. et Sym. et Theod. similiter transtulerunt." ⁴ Syro-hex. **וְיִבְלִי**. S. Cyril. ibid. p. 252 D: ἀντὶ δέ τοῦ ἐφθέγγατο, τέθεικε τῶν Ἑβραίων ἢ ἑκδοσις, ἀρύσατο, ἦται ἐβρυχήσατο, τὸν τῶν λεόντων νόμον. ⁵ Syro-hex. **וְיִבְלִי**. ⁶ Cod. 86, ubi delendum videtur προ-

βάτων. Cf. Hex. ad Jesai. lvi. 11. Mich. v. 5. ⁷ Syro-hex. in marg. **וְיִבְלִי**. ⁸ Sic Codd. 22, 36, 51, alii, et Syro-hex., cum scholio in marg.: "Non avertam faciem meam ab ea." Theodoret. euarrat: ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἐπιμακρο-θεμήσω, οὐδέ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν. S. Cyril. vero clausulam per interrogationem efferre videtur: *nonne revocabo eam?* ⁹ Cod. 86. ¹⁰ Syro-hex. **וְיִבְלִי**. (Syr. **וְיִבְלִי** commutatur cum *ἀμαξα* Jesai. xxviii. 27. xli. 15; cum *τροχὸς* Jesai. xvii. 13; cum *τρίβολος* 2 Reg. xii. 31. In nostro loco, tacente Waltooo, Parsons. c Cod. 86 exscripsit: 'A. ἐν τροχοῖς (sic) ἢ τριβόλοις.) ¹¹ Theodoret.: *τοῦτο σαφέ-στερον ὁ Σύμ. ἐδίδαξεν, εἰρηκῶς· ἀνθ' ὧν (καθὼς Nobil. et Reginus unus apud Montef.)—Γαλαάδ· τὴν αὐτὴν δὲ διανοίαν καὶ ὁ ἄκ. καὶ ὁ Θεοδ. θεθείκασιν.* ¹² Syro-hex. **וְיִבְלִי**. Cf. Ceriani ad Exod. xiv. 25. Hieron.: "Pro tribulis, quae Hebraice appellantur *arsoth*, et a Theodotione translata sunt *rotas ferreas*, quae nos *plaustra ferrea* interpretati sumus, LXX transtulerunt *sertis ferreis*." ¹³ Syro-hex. **וְיִבְלִי**. Cf. ad vv. 10,

- 5. **וַיִּקַּח**. *Vectem*. Ο'. μοχλούς. 'Α. Σ. Θ. μοχλόν.¹⁴
וְיָחַד. Ο'. Θ. 'Ων. 'Α. άνωφελούς. Σ. Ε'. άδικίας.¹⁵
וַיַּעַן מִבֵּית שָׁבַע אֶת־יְהוָה. *Et tenentem sceptrum e domo Eden*. Ο'. και κατακόψω φυλήν έξ άνδρῶν Χαρράν. Σ. και τόν κατέχοντα (s. κρατούντα) ράβδον έξ οίκου 'Εδέν. Θ. και τόν κατέχοντα (s. κρατούντα) σκήπτρον έν οίῳ τρυφή.¹⁶
וַיִּקַּח. *Kiram*. Ο'. επίκλητος. 'Α. Κυρήνη.¹⁷
- 6. **וְהָיָה אֶת־יְהוָה**. *Captivitatem integram*. Ο'. αίχμαλωσίαν του Σαλωμών. 'Α. αίχμαλωσίαν άπηρητισμένην (s. άναπεπληρωμένην). Σ. Θ. αίχμαλωσίαν τελείαν.¹⁸
וְיָחַד. *Ikumaeis*. Ο'. είς την 'Ιδουμαίαν. Θ. γην 'Εδώμ.¹⁹
- 8. **וְשָׁבַע אֶת־יְהוָה**. Ο'. και έξαρθήσεται φυλή. Οί λοιποί και τόν κατέχοντα (s. κρατούντα) ράβδον.²⁰
וְכָתַבְתָּ. Ο'. τών άλλοφύλων. Σ. (τῶν) Φυλιστιαίων.²¹
- 9. **וְיָבִישׁ לֵב**. Ο'. ούκ άποστραφήσομαι αύτήν ('Α. Σ. ώς οί Ο'. Ο. αύτόν²²).

- 9. **וַיִּבְרַח**. Ο'. διαθήκης. 'Α. Σ. συνθηκών. Θ. ώς οί Ο'.²³
- 10. **וַיִּתְּנוּ מַרְבָּחַי**. Ο'. τὰ θεμέλια (Οί λοιποί βάρεις²⁴) αύτης.
- 11. **וַיִּזְכַּרְתָּ**. *Et perdidit (abjecit) misericordiam suam*. Ο'. και έλυμήνατο μητέρα (alia exempl. μήτραν²⁵) επί γης. 'Α. (και) διέφθειρε σπλάγχνα αύτου. Σ. (και) διέφθειρε σπλάγχνα ίδια.²⁶ Aliter: 'Α. Θ. σπλάγχνα αύτου. Σ. έντερα αύτου.²⁷
וַיִּפְחַץ. *Et dilaniavit in perpetuum ira ejus*. Ο'. και ήρπασεν είς μαρτύριον φρίκην αύτου. 'Α. και ήγρευσεν (s. εθήρευσεν) είς τούς αιώνας έν όργη αύτου.²⁸ Σ. και ήγρευσεν αιώνίως έν όργη αύτου.²⁹ Θ. και ήγρευσεν είς μακρόν τόν θυμόν αύτου.³⁰
וַיִּצְטַרְצֵץ. *Et indignationem suam retinuit in aeternum*. Ο'. και τὸ όρμημα αύτου έφύλαξεν είς νίκος. 'Α. και άνυπερθεσίαν αύτου . . . Σ. και την μήνιν αύτου έφύλαξεν έως τέλους. Θ. Σ'. και την όργην αύτου διέτήρησεν είς τέλος.³¹

12. Cap. ii. 5. (Pro βάρεις Nostro longe usitatius est **וְיָחַד**, e. g. Psal. xlvii. 9. xlviii. 4.) ¹⁴ Syro-hex. **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. ¹⁵ Hieron.: "Campum autem *idoli*, quod Hebraice dicitur AVEN, et LXX et Theod. interpretati sunt 'Ων, Sym. et Quinta ed. transtulerunt *iniquitatem*, Aq. άνωφελούς, id est, *inutilem*." Cod. 86 affert: 'Α. άνωφελούς. Σ. άδικίας. S. Cyril. in XII Proph. p. 255 D: έν γη και πείδι 'Ων, ήτοι τῶν ματαίων, ὃ έστιν εἰδώλων' οὕτω γάρ ήρμήνευσαν οί λοιποί. ¹⁶ Syro-hex. **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. Hieron.: "In eo quoque loco ubi nos diximus, *de domo voluptatis*, quod Hebraice dicitur MEDBETH EDEN, et omnes similiter transtulerunt, LXX interpretati sunt, *ex viris Charran*." Unde Montef. post Drusium edidit: Πάντες έξ οίκου 'Εδέν. ¹⁷ Cod. 86. (Fortasse Aquila scripsit Κυρήνηδε, ut in loco parallelo 4 Reg. xvi. 9. Cf. nos in *Othio Norric*. p. 2.) Falsus est S. Cyril. in XII Proph. p. 255 E: 'Ιστέον γάρ ότι τῶν 'Εβραίων ή έκδοσις αντί του λαός Συρίας, Κυρήνης φησίν' άποικοι γάρ Κυρηναίον οί Σύροι. ¹⁸ Hieron.: "Pro *captivitate perfecta* LXX *captivitatem Salomonis* interpretati sunt . . . Denique Aq. *άπηρητισμένην* transtulit, et *άναπεπληρωμένην*; Sym. et Theod. *τελείαν*." Cod. 86 affert: Θ. *άίχμαλωσίαν τελείαν*. Syro-hex. tum hic,

tum ad v. 9: 'Α. *άπηρητισμένην* (**וְיָחַד**). Σ. Θ. *τελείαν* (**וְיָחַד**). S. Cyril. *ibid.* p. 256 O: ώς ούτε τῶν 'Εβραίων ή έκδοσις, ούτε μήν ή τῶν έτέρων μένεται του Σαλωμών' *άλλ' εἰρήκασιν* 'Εβραίοι μέν, *ένκεν* του αίχμαλωτεύσαι αυτούς *άίχμαλωσίαν* οί δε λοιποί προσέθεσαν αντί του Σαλωμών, *άπηρητισμένην*, ήτοι *τελείαν*. ¹⁹ Syro-hex. **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. ²⁰ Idem: **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. ²¹ Cod. 86. Cf. Hex. ad Psal. lv. r. ²² Syro-hex. **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. ²³ Idem: **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. ²⁴ Idem: **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. ²⁵ Sic Comp., Codl. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ²⁶ Cod. 86. Waltonus bis exseripsit *σπλάγχνη*, invito Parsonii amanuensi. Procop. in *Jesuiam* p. 282: *και έλυμήνατο πατέρα* (sic) *επί γης* κατά δε Σίμωνα, *σπλάγχνα ίδια*. Hieron.: "*Violavit misericordiam, sive vitavit iram ejus*, vel. ut apertius interpretatus est Sym., *viscera propria*." ²⁷ Syro-hex. **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. ²⁸ Idem: **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. ²⁹ Cod. 86. ³⁰ Syro-hex. **וְיָחַד**. **וְיָחַד**. ³¹ Cod. 86 affert: Θ. *εις μακρόν τόν θ. αύτου*. ³¹ Cod. 86, cum Θ. pro Θ. Σ'. (Ad Sym. scripsimus *μήνιν* pro *μνήμη* juxta conjecturam L. Bosii. Cf. Gen. xlix. 7 in Hebr. et LXX; necnon Hex. ad Jesai. xliii. 9. xvi. 6. Jerem. xlviii. 30.) Syro-hex. affert: **וְיָחַד**.

- 12. בְּתִימָן. O'. εἰς Θαμάν (alia exempl. Θεμάν, α. Θαιμάν). Οἱ λοιποὶ ἐπὶ νότον.³²
- תִּרְמָנָה. O'. θεμέλια. 'A. Σ. βάρεις. Θ. οἰκῆσεις.³³
- בֹּסְרָה. Bostae. O'. τειχέων αὐτῆς. 'A. Βοσρᾶ.³⁴
- 13. לְמַעַן הַיָּבִיב. Ut dilatarent. O'. ὅπως ἐμπλατύνωσι. Aliud exempl. ὥστε ἐμπλατύναι. 'A. Θ. ὅπως ἐμπλατύνωσι.³⁵
- 14. שֶׁחֵי הַיָּבִיב. Sed incendam ignem. O'. καὶ ἀνάψω πῦρ. Aliter: O'. Σ. (καὶ) ἐξάψω πῦρ. Θ. (καὶ) ἀνάψω πῦρ.³⁶
- 15. מַלְכָם. Rex eorum. O'. οἱ βασιλεῖς αὐτῆς. 'A. Σ. Μελχόμ.³⁷
- וְהוּא וְשָׂרָיו. Ipse et principes ejus. O'. οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ('A. Σ. Θ. αὐτῆς³⁸) καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν (Πάντες αὐτοῦ³⁹).

CAP. II.

2. קֵרְיֹוֹת. Keriioth. O'. τῶν πόλεων αὐτῆς. Alia exempl. Καριώθ.¹

- 5. תִּרְמָנָה. O'. θεμέλια. 'A. Σ. βάρεις. Θ. οἰκῆσεις.²
- 7. הַנְּעָרָה. Puellam. O'. παιδίσκην. Schol. νεάνδα.³
- 8. וְעַל-בְּנָדִים הַבְּלִים יִשׁוּ. Et super vestibus pro pignore ablatis extendunt se. O'. καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν δεσμεύοντες σχοινοῖς, παραπετάσματα ἐποιοῦν. 'A. καὶ ἐπὶ ἱμάτια διεφθαρμένης ἐξέκλιαν. Σ. καὶ ἐπὶ ἱμάτια ἐνεχυρασμοῦ ἐκκλίνωσι. Θ. καὶ ἐπὶ ἱματίων ἐν ἀβλατορίῳ κατεκλίνοντο.⁴
- 9. וְיִשְׁרָדֵי. Et perdidī. O'. καὶ ἐξήρανα (alia exempl. ἐξήρα⁵). 'A. καὶ συνέτριψα. Σ. Θ. ὡς οἱ O'.⁶
- 10. וְיִלְוֵי. Et duci. O'. καὶ περιήγαγον. "Ἄλλοσ' καὶ ὠδήγησα."⁷
- 12. תִּתְּ-הַנְּזִירִים. Naziraeos. O'. τοὺς ἡγιασμένους. Πάντες τοὺς Ναζιραίους.⁸
- 13. וְנִכְנִי מַעֲקֵי תַּחְתֵּיכֶם כַּמַּעֲקֵי תַּחְתֵּי הַפְּלִיגִים. Ego comprimam vos, sicut comprimit plaustrum (quae sub eo sunt). O'. ἐγὼ κυλίω ὑποκάτω ὑμῶν, ὃν τρόπον κυλίεται ἡ ἄμαξα. 'A. (ἐγὼ) τριζήσω ὑποκάτω ὑμῶν, καθὰ τριζει ἡ ἄμαξα.⁹

† **לְמַעַן הַיָּבִיב**. ³² Syro-hex. **לְמַעַן הַיָּבִיב**. Cod. 86 affert: 'A. Θ. νότον ἔρημον. ³³ Hieron.: "Porro ARMANOTH, quas nos *aedes* interpretati sumus, Aq. et Syn. *βάρεις*, id est, *domos*, Theod. *habitatores* [fort. *habitationes, οἰκῆσεις*, coll. Hex. ad Cap. ii. 5] transtulit." Cod. 86 affert: Σ. *βάρεις*. 'A. *βάρεις Βόστρας*. ³⁴ Syro-hex. **בֹּסְרָה**. Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 22. ³⁵ Cod. Jes., qui in textu ὥστε ἐμπλ. habet. ³⁶ Idem. ³⁷ Syro-hex. **מַלְכָם**. Sic in textu Codd. 22 (cum Melchóm). 36, 51, 62, alii. Cf. ad Cap. v. 26. ³⁸ Pro αὐτῶν, αὐτοῦ est in Codd. XII (ex corr.), 22, 36, aliis. Syro-hex. in textu: οἱ ἱερεῖς αὐτῆς; in marg. autem: 'A. Σ. Θ. ὡσαύτως, αὐτῆς. ³⁹ Syro-hex. Sic in textu Codd. 22, 36, alii. Hieron. (qui + *sacerdotes eorum*: pingit, invito Syro nostro): "Idolum Ammonitarum, quod vocatur *Melchom*, id est, *rex eorum*, feretur in Assyrios; et *principes ejus*, id est, *sacerdotes ejus*, pariter abducentur. *Sacerdotes* in Hebraeo non habetur, sed *principes*. Addiderunt itaque LXX *sacerdotes*, ut si velis scire qui sint illi principes, audias sacerdotes." Sed videtur illud, οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, quod et Syrus vulgaris agnoscit, e locis parallelis Jerem. xlviii. 7. xlix. 3 petitum.

CAP. II. ¹ Syro-hex. in marg. **קֵרְיֹוֹת**. Cf. Hex. ad Jerem. xlviii. 41. Cod. XII in marg.: τῆς Καριώθ αὐτῶν (corr. ab antiq. m. αὐτῆς). (Ad ἀσεβείας (v. 1) Cod. 86 in marg. pingit: Σ. ἀπὸ πατρὸς ἀδικίας κρατοῦντας, quod scholium esse ad ἄρχοντας (v. 3) pertinens conjecerit aliquis.) ² Cod. 86 affert: 'A. *βάρεις*. Θ. *οἰκῆσεις* (sic). (Cod. 42: Θ. *οἰκῆσεις*. Syro-hex. **תִּרְמָנָה**. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 21. ³ Syro-hex. in marg. **תִּרְמָנָה**. ⁴ Idem: **וְעַל-בְּנָדִים הַבְּלִים יִשׁוּ**. Sic in textu Codd. 22, 51, 62, alii, et Syro-hex. ⁵ Syro-hex. **וְיִשְׁרָדֵי**. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 21. ⁶ Idem: **וְיִשְׁרָדֵי**. Sic in textu Cod. 233, ex alio, ut videtur, interprete. ⁷ Syro-hex. **וְיִלְוֵי**. Cod. 86 affert: Θ. *Ναζοραίους*; Cod. 36 in marg.: τοὺς *Ναζιραίους*. Cf. Hex. ad Thren. iv. 7, ubi Origeo. in Cat. Ghiesler. T. III, p. 188: ἡγιασμένοι γὰρ τὸ *Ναζιραῖοι* (sic) *ἄλλοι* οὕτω γὰρ Σ. καὶ Θ. ἐν τῷ Ἄμωσ *ἡγιασμένους ἐξέδωκαν*, *Ναζιραίους εἰπόντες*. ⁸ Cod. 86. Hieron. Hebraea vertit: *Ego stridebo subter vos, sicut stridet plaustrum*.

14. לָקַח. *A celere.* Ο'. ἐκ δρομέως ('Α. Θ. κουφού¹⁰).

16. סוּר יָנוּחַ עַרְבָּיִם בְּבִבְרִיָּה לְבִי פָּרַחְתִּי. *Et firmus corde suo inter fortes nudus fugiet.* Ο'. καὶ ὁ κραταῖος οὐ μὴ εὐρήσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ (alia exempl. καὶ εὐρεθῆ ἡ καρδία αὐτοῦ¹¹) ἐν δυναστείαις ὁ γυμνὸς διώξεται. 'Α. καὶ ὁ κάρτερος καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυνατοῖς γυμνὸς φεύξεται.¹³ Σ. . . ἐν τοῖς ἀνδρείοις γυμνὸς φεύξεται.¹³ Θ. καὶ ὁ ἔχων καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυναστείᾳ γυμνὸς φεύξεται.¹⁴

Cap. II. 4. וְיָנוּחַ¹⁵ אֲדָרְבָּיִם¹⁶ 7. וְכַיִּי אֶקְוֶה¹⁷

CAP. III.

2. כַּדִּי. *Tantummodo.* Ο'. πλήν. Σ. μόνους.¹

עֲוֹנוֹתֵיכֶם. *Iniquitates vestras.* Ο'. τὰς ἀμαρτίας (alia exempl. κακίας²) ὑμῶν. 'Α. ἀνομίας. Σ. ἀδικίας. Θ. ἀσεβείας.³

3. נִסִּי מִן־הַיָּם בְּלִבִּי. *Nisi ex conducto convenerint.* Ο'. ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς. 'Α. ἐὰν μὴ συντάξωνται.⁴ Θ. ἐὰν μὴ συνελθωσιν ἀλλήλοις.⁵

4. אֲנִשְׁתִּי. *Num rugiet.* Ο'. εἰ ἐρέξεται ('Α. Σ. infremet⁶).

5. לִּי נִשְׂאָה שְׂרִיפָה. *Nisi tendicula posita sit ei.* Ο'. ἀνευ ἰζεντού. 'Αλλος ἄνευ δικτύου.⁷

7. אֲרָצוֹ. *Arcanum suum.* Ο'. παιδείαν (alia exempl. add. αὐτοῦ⁸). 'Α. ἀπόρητον. Σ. ὁμιλίαν. Θ. τὴν βουλήν αὐτοῦ.⁹

9. הָאֲשֻּׁרִים. Ο'. ἐν Ἀσσυρίοις. Οἱ λοιποὶ ἐν Ἀζώτῳ.¹⁰

תַּבְּרַחַת מַגְנָה. *Perturbationes magnas.* Ο'. θαυμαστὰ πολλά. Σ. ἀχορτασίας πολλάς.¹¹

10. קִבְּרֵי־תִשְׁבֵּעַ. *Facere rectum.* Ο'. ἀ ἔσται ἐναντίον αὐτῆς. Οἱ λοιποὶ ποιεῖν ὀρθότητα.¹²

תִּשְׁבֵּעַ. *Et vastationem.* Ο'. καὶ ταλαιπωρίαν. 'Ο Σόρος' συνοχή.¹³

11. אֲדֵרִי. *Adversarius.* Ο'. 'Α. Τύρος. Σ. πολιορκία. Θ. fortitudo.¹⁴

עַל־הָאָרֶץ. *Et circa terram.* Ο'. (καὶ) κυκλόθεν ἡ γῆ σου ἐρημωθήσεται.¹⁵ Σ. καὶ περικύκλωσις τῆς γῆς.¹⁶

12. עַל־קַוְיָה וּבְדַמְרָה. *In angulo lecti,*

¹⁰ Syro-hex. **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. ¹¹ Sic Ald., Codd. XII (in marg. cum ἠρεθῆ κ. αὐτοῦ), 68, 87*, alii, Hieron. (et inventum), Syro-hex. (ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ). Cod. Alex.: καὶ εὐρήσει τὴν κ. αὐτοῦ. In Vat. οὐ μὴ expunctum. ¹² Cod. 86. Concinit Syro-hex. **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. ¹³ Cod. 86. ¹⁴ Syro-hex. **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. ¹⁵ Syro-hex. **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. ¹⁶ Idem, qui pingit: **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. Haec desunt in Ald., Codd. 68, 87*, aliis, Hieron. ¹⁷ Syro-hex.

CAP. III. ¹ Hieron.: "Tantummodo, sive, ut Sym. interpretatus est, solos." Cf. Hex. ad Psal. lxi. 3. Thren. iii. 3. ² Sic Ald., Codd. 68, 86 (in marg.), alii, Hieron., Syro-hex. ³ Cod. 86. ⁴ Nobil. Syro-hex. **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. Cf. Hex. ad Exod. xxv. 22. Psal. xlvi. 5. ⁵ Syro-hex. **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. ⁶ Idem hic et ad v. 8: **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. ⁷ Idem in marg. siue nom. **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. ⁸ Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 26, alii, Hieron., Syro-hex. ⁹ Syro-hex. **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. Nobil. affert: Θ. τὴν βουλήν αὐτοῦ. Cf. Hex. ad Ezech. xiii. 9. ¹⁰ Syro-hex. **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. S. Cyril in XII Proph.

p. 280 C: Ἰστίον δὲ ὅτι διαπεφώσθηκε πάλιν ἐν τοῖσις ἢ τε τῶν Ἑβραίων ἐκδοσις, καὶ ἡ τῶν Ὁ' γραφή. Ἑβραῖοι μὲν γὰρ ἐκδεδάκασιν, ἀπαγγέλλετε χάριτις ἐν Ἀζωτίοις· οἱ δὲ γε Ὁ', ἀπαγ. χ. ἐν Ἀσσυρίοις. Hieron.: "Pro Azoto nescio quid volentes LXX Assyrtios posuerunt." ¹¹ Syro-hex. **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. Cf. Hex. ad Prov. xv. 16. Ezech. vii. 11. ¹² Idem: **ⲉⲗⲓ ⲙⲁⲗⲁ**. Cf. Hex. ad Jesai. lvii. 2. ¹³ Nobil. ex Hesychio. Nisi forte ad **ⲉⲗⲓ** (v. 11) pertineat. ¹⁴ Hieron.: "Pro Tyro, quae . . . appellatur sor, quod et Aq. et LXX similiter transtulerunt, Hebraeus qui me in sanctis Scripturis erudit, tribulationem interpretatus est, nec renuimus ejus sententiam; quia et Sym., qui non solet verborum κακοζηλίαν, sed intelligentiae ordinem sequi, ait, *obsidio et circumdatio terras.* Pro *obsidione*, quae ab eo dicitur πολιορκία, *fortitudo* a Theodotione posita est, qui putavit non SAR et SOR . . . sed SUB legendum, quod proprie refertur ad *petram durissimam*, quae Graece appellatur ἀκρότομος, et quam nos Latine *silicem* dicere possumus." ¹⁵ Idem: "LXX dixerunt: *Tyros, et per circuitum terra tua.* Videbaturque pendere sententia; addidit ergo de suo, *deserta erit.*" ¹⁶ Idem, ut supra: *et circumdatio terrae.*

et in ranno Damasceno strati. O'. κατέναντι τῆς φυλῆς, καὶ ἐν Δαμασκῶ (alia exempl. add. κλίνη¹⁷). ἱερεῖς ('Α. κραββάτου. Σ. Θ. ὁμοίως κλίνη¹⁸). 'Α. ἐν κλίματι κλίης (s. κοίτης), καὶ ἐν Δαμασκῶ κραββάτου. Σ. ἐκ κλίματος κλίη (s. κοίτη), καὶ ἐν Δαμασκῶ κλίη. Θ. κατέναντι ἐλίματος, καὶ ἐν Δαμασκῶ κλίη.¹⁹

13. מִיָּנִי וְיָנִי. O'. ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ('Αλλος τῶν στρατιῶν²⁰).

14. וְיָנִי. Visitationis meae. O'. ὅταν ἐκδικῶ (alia exempl. ἐκδικήσω²¹). Οἱ λοιποὶ (ὅταν) ἐπωκέψωμαι.²²

וְיָנִי. O'. Βαιθήλ. Σ. οἴκου θεοῦ.²³

15. וְיָנִי וְיָנִי. Et percutiam domum hyemalem cum domo aestiva. O'. συγχέω καὶ πατάξω (aliter: O'. καὶ συντρίψω.²⁴ 'Α. καὶ κολαφίσω (s. κονδυλίσω). Σ. Θ. καὶ πατάξω²⁵) τὸν οἶκον τὸν περίπτερον ('Α. Σ. Θ. τὸν χειμερινὸν²⁶) ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν θερινόν. Σ. καὶ πατάξω τὸν οἶκον τὸν χειμερινὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου τοῦ θερινοῦ.²⁷ Θ. . . τὸν χειμερινὸν σὺν τῷ οἴκῳ τῷ θερινῷ.²⁸

15. בְּיָנִי. Domus dentis (eburneae). O'. οἴκοι ἐλεφάντινοι. Σ. Θ. οἴκοι δόδοντος.²⁸

וְיָנִי. Et cessabunt. O'. καὶ προστεθήσονται. Alia exempl. καὶ ἀφανισθήσονται.³⁰

Cap. III. 12. — διότι ἄ τάδε λέγει κύριος.³¹

CAP. IV.

1. וְיָנִי. Juvencae Basan. O'. δαμάλεις τῆς Βασανίτιδος (alia exempl. τῆς Βασάν¹). 'Α. Θ. αἱ βόες Βασάν. Σ. αἱ βόες εὐτροφοί.²

2. וְיָנִי. O'. κατὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ. Σ. κατὰ τῆς ἁγιοσύνης αὐτοῦ.³

וְיָנִי. Hamis. O'. Σ. ἐν ὄπλοις. 'Α. ἐν θυρεοῖς. Θ. ἐν δόρασι.⁴

וְיָנִי. Et posteritatem vestram. O'. καὶ τοὺς μεθ' ὑμῶν. Θ. καὶ τὰ ἔκγονα (ὑμῶν).⁵

2, 3. וְיָנִי. Uncinis piscationis. Et per rupturas. O'. εἰς λέβητας ὑποκαιομένους ἐμβαλοῦσιν ἔμπυροι λοιμοί.⁶ 'Α. ἐν λέβησιν ἰχθυδίων. . .⁷

¹⁷ Sic Codd. XII (in marg.), 23, Syro-hex. (ܡܫܚܘܢܐ); et (cum scriptura κλίη) Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. ¹⁸ Syro-hex. ܡܫܚܘܢܐ ܕܥܘܠܐܝܢܐ. Cod. 86 affert: Οἱ λοιποὶ κλίη. Hieron.: "Quod in principio capituli juxta LXX positum est, sacerdotes, in Hebraico non habetur, sed pro hoc verbo ARRES, quod Aq. interpretatus est grabatum; et puto LXX ipsum verbum posuisse Hebraicum, quod quidam non intelligentes pro arres legerunt ἱερεῖς." ¹⁹ Syro-hex. ܡܫܚܘܢܐ ܕܥܘܠܐܝܢܐ. Cod. 86 in marg. sine nom. ²⁰ Sic Ald., Codd. III, XII, 40, 42, alii, Syro-hex. ²¹ Syro-hex. ܡܫܚܘܢܐ ܕܥܘܠܐܝܢܐ. ²² Cod. 86. ²³ Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 68, 87*, alii, Syro-hex. ²⁴ Syro-hex. ܡܫܚܘܢܐ ܕܥܘܠܐܝܢܐ. ²⁵ Hieron.: "Pro domo hyemali οἶκον τὸν περίπτερον LXX transtulerunt, quod uos interpretati sumus pinnatam, eo quod ostiola habeat per fenestras, et quasi pinnas ad magnitudinem frigoris repellendam." ²⁶ Cod. 86, ubi lapsu graphico ἐπὶ τοῦ οἴκου τοῦ χειμερινοῦ exaratum. ²⁷ Syro-hex. ܡܫܚܘܢܐ ܕܥܘܠܐܝܢܐ ܕܥܘܠܐܝܢܐ. ²⁸ Idem: ܡܫܚܘܢܐ ܕܥܘܠܐܝܢܐ. Cf. Hex. ad Psal. xlv. 9. ³⁰ Sic Codd. 22, 51, 62, alii, et in marg. Cod. 86, Syro-

hex. (ܡܫܚܘܢܐ). ³¹ Syro-hex. Particulam agnoscunt Codd. 130, 311, et in marg. Codd. 86, 228. CAP. IV. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. 42, 68, 86 (in marg. cum scholio: εὐτροφίας), alii. ² Hieron.: "Pro vaccis pinguibus, LXX posuerunt Basanitidis; Aq. et Theod. ipsum verbum Hebraicum Basan; nos Symmachi interpretationem secuti, qui ait, αἱ βόες εὐτροφοί, id est, boves saginatae, vaccas pingues interpretati sumus." Syro-hex. affert: 'Α. Θ. αἱ βόες (ܡܫܚܘܢܐ). Σ. αἱ βόες saginatae (ܡܫܚܘܢܐ = σιττουαὶ Jud. vi. 25. Jesai. xlv. 21. Cf. Hex. ad Psal. xxi. 13. Ad εὐτροφοί cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 16). ³ Theodoret. Sic (cum ἁγιοσύνης) Cod. 86 in marg. sine nom. ⁴ Hieron.: "Pro contis quoque, qui Hebraice dicuntur SANNOTH, Aq. interpretatus est clypeos [cf. Hex. ad Psal. v. 13], Sym. et LXX arma, solus Theod. δόρατα, quem nos secuti, contos vel hastas interpretati sumus." ⁵ Cod. 86. ⁶ Haec, ὑποκ. ἐμβαλοῦσιν et ἔμπ. λοιμοί, ad duas versiones pertinere manifestum est, quarum prior abest a Coup., Codd. III, XII (sed in marg. adscriptum), 26, 40, aliis, et Hieron.; posterior a Codd. 91, 95, aliis, et Syro-hex., qui in marg. habet: ܡܫܚܘܢܐ (ἔμπυροι) ܡܫܚܘܢܐ. Pro ἔμπυροι in Comp., Cod. 40, scriptum ἔμπυροι, quod et Hieron. in suo reperit, negotiatorum pestilentes, vertens. ⁷ Hieron.: "In ollis ferventibus, pro quo et in Hebraico et

- 3. **נִשְׁבַּח**. *Unguaseque*. Ο'. γυμναί (alia exempl. add. γυνή και ἀνήρ⁸). 'Α. Θ. γυνή. Σ. ἐκίστη.⁹
הַרְמוֹנָה. *In arcem* (hostilem). Ο'. εἰς τὸ ὄρος τὸ 'Ρομμάν (alia exempl. τὸ 'Ρεμμάν; alia, τὸ 'Αρμανά¹⁰). 'Α. 'Αρμονά. Σ. εἰς 'Αρμενίαν. Θ. (εἰς τὸ) ὑψηλὸν ὄρος.¹¹
- 4. **יָמִים תְּשִׁלְּשֶׁל**. *Ad triduum*. Ο'. εἰς τὴν τριημερίαν. 'Α. εἰς τρεῖς (ἡμέρας). Σ. εἰς τὴν τρίτην ἡμέραν. Θ. ἐν τρισὶν (ἡμέραις).¹²
- 5. **תָּתַת**. *Gratiarum actionem*. Ο'. νόμον. 'Α. εὐχαριστίαν.¹³
- 6. **שִׁנֵּי נִקְיִין**. *Munditiam dentium*. Ο'. γομφιασμὸν ('Α. πληγὴν.¹⁴ Σ. Θ. καθαρισμὸν¹⁵) ὀδόντων.
- 7. **לְקַצֵּר**. *Ad messem*. Ο'. τοῦ τρυγητοῦ. Alia exempl. τοῦ θερισμοῦ.¹⁶ 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως τοῦ θερισμοῦ.¹⁷
וַיִּהְיֶה. *Et pluere feci*. Ο'. καὶ βρέξω. 'Α. Σ. (καὶ) ἔβρεξα.¹⁸

- 7. **וַיִּבֶן** **נִל**. Ο'. οὐ βρέξω. Σ. οὐκ ἔβρεξα· ἐξοράθη.¹⁰
וַיִּבֶן. Ο'. βραχίσειται. "Άλλος ἔβραχη.²⁰
- 8. **וַיִּנְעוּ**. *Et vagatae sunt*. Ο'. καὶ συναθροισθήσονται. Σ. et transierunt.²¹
וַיִּשְׂבַּע **וַיִּל**. *Nec satiatas sunt*. Ο'. καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσι. Σ. (καὶ) οὐκ ἐνεπλήσθησαν.²²
- 9. **וַיִּשְׂבַּע**. *Uredine*. Ο'. ἐν πυρώσει. 'Α. Σ. Θ. ἐν ἀνεμοφοβίᾳ.²³
וַיִּבֶן **וַיִּל**. *Et flavedine*. Ο'. 'Α. Σ. καὶ ἐν ἰκτέριω. Θ. καὶ ἐν ὠχρίασει.²⁴
- וַיִּבֶן** **וַיִּל** **וַיִּבֶן** **וַיִּל**. *Multiplicare* (multitudinem) *hortorum vestrorum*. Ο'. ἐπληθύνετε (alia exempl. καὶ ἐπληθύνετε τοῦ ἀσεβῆσαι οὗς ἐπληθύνετε²⁵) κήπους ὑμῶν. Σ. Θ. τὸ πλῆθος τῶν κήπων ὑμῶν.²⁶
- 10. **וַיִּבֶן**. *Pestem*. Ο'. θάνατον. Δ. πληγὴν. 'Α. λοιμὸν.²⁷

apud Aquilam scriptum est, in *lebetibus pisciculorum*."
⁸ Sic Codd. 62, 86, 147, alii, Theodoret., Syro-hex., et (add. αἰτήs), Codd. 22, 36, alii. ⁹ Syro-hex. .ל .ל.
 + **וַיִּבֶן** + **וַיִּל**. ¹⁰ Prior scriptura est in Codd. III, XII (cum 'Ερμονά in marg.), 26, 46, aliis; posterior in Ald., Codd. 36, 51, 62, 86 (qui in marg. habet 'Ρεμμά, et λ. ἀνάθεμα αὐτῶν 'Αρμανά), aliis. Hieron.: *super montem Remman*; Syro-hex. **וַיִּבֶן** **וַיִּל**. ¹¹ Cod. 86 affert: 'Α. ἄρμονά. Σ. εἰς 'Ερμηλίαν (sic). Theodoret.: 'Ο δὲ Σύμ. τὸ 'Αρμανά, 'Αρμενίαν ἠρμήνηυσεν' ὁ δὲ Θεοδ. ὑψηλὸν ὄρος. Syro-hex.: 'Α. 'Αρμονά (**וַיִּבֶן**). Θ. τὸ ὑψηλόν (**וַיִּל**). Σ. εἰς 'Αρμενίαν (**וַיִּבֶן**). Denique huc pertinere videtur Euseb. in Onomastico s. v. 'Ρεμμά: 'Ρεμμά, ὄρος ἐν 'Ησαΐα [non legitur in Jesua]. Ἀκύλαs, ὄρος ἐν 'Ρεμμωνά [Hieron. vertit: *mons Emmona*]; Σύμμαχος, εἰς 'Αρμενίαν. Paulo aliter, sed minus probabiliter Hieron.: "Et *projiciemini*, inquit, *in locis Armeniae*, quae vocantur *Armona*. Denique Sym. ita interpretatus est: *Et projiciemini in Armenia*; pro quibus LXX *montem Remman*, Aq. *montem Armona*, Theod. *montem Mona*, Quinta autem ed. *excelsum montem*, transtulerunt." (Praeterea Moutef., non memorato auctore, affert: 'Α. εἰς 'Αρμανά ὄρος ἀπάγοντες, quam lectionem corruptam esse suspicatur. Immo non est lectio hexaplaris, sed mera particula contextus Theodoretici ad verba, *γυμναί γυνή και ἀνήρ κ.τ.ε.*, quae sic enarrat: *πάσης περιβολῆς ἐσπερημένους ἄνδρας και γυναῖκας κατὰ ταυτὸν ἄγοντες, και εἰς τὸ 'Αρμανά ὄρος ἀπάγοντες.*) ¹² Syro-hex. .ל + **וַיִּבֶן** .ל.

+ **וַיִּבֶן** **וַיִּל** **וַיִּבֶן** **וַיִּל**. Cod. 86 in marg. sine nom. affert: *eis tēn τρίτην ἡμέραν*. Hieron.: "*Triduis diebus decimas vestras*; sive, ut interpretatus est Sym., *tertia die decimas vestras*." ¹³ Hieron. ¹⁴ Cod. 86. ¹⁵ Theodoret. Paulo aliter Hieron.: "*Delit vobis stuporem dentium*, ut LXX transtulerunt... sive *munditiam dentium*, ut interpretati sunt Aq. et Sym., ut per mundos dentes famis magnitudinem demonstrarent." ¹⁶ Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, 42, alii, et Syro-hex., reclamantibus Hieron. et S. Cyril.; quorum ille: "*Pro messe LXX suo more vindictiam transtulerunt*;" hic autem in XII Proph. p. 291 E: *πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ τρυγητοῦ ἦσαν, ὡς 'Εβραῖοι μᾶλλον ἐκδεδίασαν προπωδέστερον, πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ θερισμοῦ.*
¹⁷ Syro-hex. + **וַיִּבֶן** **וַיִּל** **וַיִּבֶן** **וַיִּל**. ¹⁸ Idem: + **וַיִּבֶן** **וַיִּל**. ¹⁹ Idem: + **וַיִּבֶן** **וַיִּל**. Pertinet vox **וַיִּבֶן** ad Hebr. **וַיִּבֶן**, quod LXX verterunt *ξηρανθήσεται*. ²⁰ Syro-hex. in marg. sine nom. + **וַיִּבֶן** **וַיִּל**.
²¹ Idem: + **וַיִּבֶן** **וַיִּל**. ²² Idem: + **וַיִּבֶן** **וַיִּל**.
²³ Hieron.: "*Pro vento urente ἀνεμοφοβίαν* Aq. et Sym. et Theod. interpretati sunt; LXX *πύρωσιν*, quam nos *combustionem* possumus dicere." ²⁴ Idem: "*Autuγίνεσιν* autem omnes *ικτερον* similiter transtulerunt, absque Theodotione, qui solus *ὠχρίασιν*, quae *pullorem* significat, interpretatus est." ²⁵ Sic Codd. 22, 36, 51 (sine *καὶ*), alii, et Syro-hex. ²⁶ Syro-hex. + **וַיִּבֶן** **וַיִּל** **וַיִּבֶן** **וַיִּל**.
²⁷ Cod. 86. Siglum Δ. (sic), Montef., ut solet, ad *Tetrapla* refert, quod prorsus incredibile est. Nos hic quidem

10. אֲנִי אֲשַׁבֵּר אֶתְּנִי וְאֶתְּנִי וְאֶתְּנִי וְאֶתְּנִי וְאֶתְּנִי. *Et ascendere feci foetorem castrorum vestrorum etiam in nares vestras.* Ο'. καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ τὰς παρεμβολὰς (ὕμων) ἐν τῇ ὀργῇ ὑμῶν ('Α. Σ. Θ. εἰς τοὺς μυκτῆρας ὑμῶν²⁸). 'Α. καὶ ἀνεβίβασα σαπρίαν παρεμβολῶν ὑμῶν (εἰς τοὺς μυκτῆρας ὑμῶν). Σ. . . τὴν δυσοσμίαν τῶν παρεμβολῶν ὑμῶν εἰς τοὺς μυκτῆρας ὑμῶν.²⁹

12. כִּי. *Propterea.* Ο'. πλήν. 'Α. ὕστερον. Θ. ἔσχατον.³⁰

אֲנִי אֲשַׁבֵּר אֶתְּנִי וְאֶתְּנִי וְאֶתְּנִי. *Praeparata te in occursum Dei tui.* Ο'. ἐτοιμάζου τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸν θεόν σου. 'Α. . . κατέναντι τοῦ θεοῦ σου.³¹ Σ. Ε'. ἐτοιμάζου ut adveseris τῷ θεῷ σου. Θ. ἐτοιμάζου εἰς ἀπάντησιν τοῦ θεοῦ σου.³²

13. הַרְיָה. *Montes.* Ο'. βροντῆν. Οἱ λοιποὶ τὰ ὄρη.³³

יִפְתָּה. *Quae sit cogitatio ejus.* Ο'. τὸν χριστὸν αὐτοῦ. 'Α. τίς ἡ ὁμιλία αὐτοῦ. Σ. . . τὸ φώνημα αὐτοῦ. Θ. . . τὸν λόγον αὐτοῦ. Ε'. . . ἡ ἀδολεσχία αὐτοῦ.³⁴

13. הַפְּתָה. *Caliginem.* Ο'. καὶ ὁμίχλην. 'Α. χύμα. Σ. ἐσπέραν.³⁵

יִתְבַּרֵּב לְעַלְיוֹתָיִךְ. *Super excelsa.* Ο'. ἐπὶ τὰ ὑψηλά (alia exempl. ὑψη³⁶). 'Αλλοι ἐπὶ τὰ δκρα.³⁷

CAP. V.

2. הַמְּקַרְקֵר. *Qui erigat eam.* Ο'. ὁ ἀναστήσων (alia exempl. ἀνιστῶν¹) αὐτήν. 'Α. Σ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο' (ὁ ἀνιστῶν αὐτήν).²

5. עַבְדְּךָ וְבָרְכָה. Ο'. καὶ ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὄρκου. Οἱ λοιποὶ καὶ εἰς Βηρσαβεί.³

6. לְבַיְתֵךְ. Ο'. τῷ οἴκῳ 'Ισραήλ. 'Α. Σ. τῷ Βαιθίλ. Θ. τῷ οἴκῳ Βαιθίλ.⁴

8. הַכּוֹכַבִּים וְהַמְּצִלִּים. *Pleiadas et Orionem.* Ο'. πάντα, καὶ μετασκευάζων. 'Α. 'Αρκτούρον καὶ 'Ωρίωνα. Σ. Πλειάδας καὶ ἄστρα.⁵ Θ. Πλειάδα καὶ ἔσπερον.⁶

וְהַמְּקַרְקֵר. *Et qui convertit in mane.* Ο'. καὶ ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωί. Σ. καὶ μεταλλάττοντα εἰς τὸ πρωί. Θ. καὶ στρέφων.⁷

haeremus, cum de duplici scriptura (διπλῆ γραφή) codices silent. Cf. Hex. ad Joel ii. 1. ²⁸ Syro-hex. .ל. .ס. .ף. + *חַסְדֵּיךָ*. ²⁹ Cod. 86. Syro-hex. affert: 'Α. Θ. σαπρίαν (*חַסְדֵּיךָ*). Σ. τὴν δυσοσμίαν τῶν π. ὑμῶν (*חַסְדֵּיךָ* *חַסְדֵּיךָ*). ³⁰ Hieron.: "Pro eo quod nos interpretati sumus postquam, in Hebraico scriptum est *עַבְדְּךָ*, et Aq. interpretatus est ὕστερον, id est, postea, et Theod. novissime, et LXX verumtamen." ³¹ Syro-hex. .ף. + *חַסְדֵּיךָ*. ³² Hieron.: "In eo loco ubi LXX transtulerunt: Praeparare ut innoceas Deum tuum, et nos juxta Theod. posuimus: Praeparare in occursum [Syro-hex. + *חַסְדֵּיךָ*.] Dei tui, Sym. et Quinta ed. transtulerunt: Praeparare ut adveseris [fort. τοῦ ἐναντιοῦσθαι] Deo tuo; quod Hebraice dicitur, *HECHIN LACERATH ELOICA*." ³³ Idem: "Pro montibus quoque, qui Hebraice dicuntur *ARIM*, soli LXX βροντῆν, id est, tonitruum, verterunt." ³⁴ Idem: "Quodque sequitur, *annuntians homini eloquium suum*, cunctis ita ut nos vertimus interpretantibus, soli LXX transtulerunt, *annuntians in homines Christum suum*, verbi similitudine et ambiguitate decepti. Si enim legamus *Christum suum*, quod Hebraice dicitur *MESSIO*, scribitur per has literas: *MEM, SIN, IOD, HETH* et *VAU*, quod LXX putaverunt. Sin autem ut in Hebraeo est, juxta Aq. τὴν ὁμιλίαν [Nobil.

affert: 'Α. τίς ἡ ὁμιλία] αὐτοῦ; juxta Sym. τὸ φώνημα αὐτοῦ; juxta Theod. τὸν λόγον αὐτοῦ; juxta Quintam ed. τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ, quae omnia interpretantur, quod sit eloquium ejus, his literis scribetur: *MEM, HE*, quod dicitur *MA*, hoc est, quod vel quid; deinde *SIN, IOD, HETH*, quod legimus *SIA*, id est, *eloquium*." Paulo aliter Syro-hex.: 'Α. Σ. ἡ ὁμιλία αὐτοῦ (*חַסְדֵּיךָ*). Θ. τὸν λόγον αὐτοῦ (*חַסְדֵּיךָ*). ³⁵ Syro-hex. + *חַסְדֵּיךָ* + *חַסְדֵּיךָ*. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xxxii. 7. (Vox Syriaca commutatur etiam cum *ἐκχυσις*, *ἐπίχυσις*, *κατάχυσις*.) ³⁶ Sic Comp., Ald., Codd. II, III, 26, 36, alii. ³⁷ Sic Codd. 86 (cum ὑψη in marg.), 240. CAP. V. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, 40, alii, et Syro-hex. (*חַסְדֵּיךָ*). ² Syro-hex. ³ Idem: + *חַסְדֵּיךָ*. ⁴ Idem: *חַסְדֵּיךָ*. ⁵ Cod. 86. ⁶ Hieron.: "Arcturi, qui Hebraice *CHUMA* dicitur, et a Symmacho et Theodotione εἰς Πλειάδα [fort. in Πλειάδα] vertitur, quem vulgo *Bootem* vocant. Quodque sequitur, *Oriona*, qui Hebraice dicitur *CHASIL*, Sym. absolute *stellas*, Theod. interpretatus est *vesperum*." ⁷ Syro-hex. .ס. + *חַסְדֵּיךָ*. Ad ἐκτρέπων Cod. 86 in marg. affert: *στρέφων*.

- 8. **עֲלֵמוֹת**. *Ο*. σκιάν. *Alia exempl.* σκιάν θανάτου.⁸
הָיָה. *Ο*. κύριος. *Alia exempl.* κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ.⁹
- 9. **הַמְבַלֵּי טוֹ עַל-עַוְוֹתָיִם**. *Qui refocillat (roborat) vastationem super potentes, ita ut vastatio super munitionem veniat.* *Ο*. ὁ διαιρῶν (*'Α*. ὁ μειδιῶν¹⁰) συντριμμὸν ἐπὶ ἰσχὺν, καὶ τάλαιπωρίαν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπάγων. *Σ*. τὸν ποιῶντα καταγέλασαι ἀφασμὸν ἐπὶ ἰσχὺν, καὶ ἀφασμὸν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπάγοντα.¹¹
- 10. **דְּבַר תְּמִים**. *Et loquentem verum.* *Ο*. *Θ*. καὶ λόγον ὄσιον. *Σ*. καὶ ῥῆμα ἄμωμον.¹²
- 11. **בְּתַשְׁכַּח עַל-דָּל**. *Conculcatis tenuem.* *Ο*. κατεκονδύλιζον (*alia exempl.* κατεκονδύλιζετε¹³) πτωχοὺς (*alia exempl.* εἰς κεφαλὰς πτωχῶν¹⁴).
בְּבִנְיָתָם. *Aedificastis.* *Ο*. ᾠκοδομήσατε. *'Α*. οἰκοδομεῖτε. *Σ*. *Θ*. ὡς οἱ *Ο*.¹⁵
- 12. **צָרִי**. *Adversarii.* *Ο*. καταπατοῦντες. *Alia exempl.* καταπατοῦσαι.¹⁶ *Οἱ λοιποὶ* καταπατοῦντες.¹⁷
נֶפֶר. *Pretium expiationis.* *Ο*. ἀλλάγματα.

- Οἱ λοιποὶ ἐξέλασμα.*¹⁸
- 12. **הִשְׁבִּי**. *Detrudunt.* *Ο*. ἐκκλίνοντες. *Σ*. βαρύνοντες.¹⁹
- 13. **כִּי עַתָּה יָרַח ה' עַל-בְּרִי**. *Ο*. ὅτι καιρὸς πονηρῶν (*alia exempl.* πονηρός²⁰) ἐστίν.
- 15. **הִצְיִגְוּ**. *Et stabilite.* *Ο*. καὶ ἀποκαταστήσατε. *Aliter:* *Ο*. καὶ ἀποκαταστήσεται. *'Α*. *Σ*. *Θ*. καὶ ἀποκαταστήσατε.²¹
- 16. **בְּכָל-חַוְוִיָּה**. *Ο*. ἐν πάσαις ταῖς πλατείαις. *Σ*. ἐν πᾶσιν ἀμφόδοις.²²
וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם. *Peritis lamentationis.* *Ο*. καὶ εἰς εἶδόςτα θρῆνον. *'Α*. πρὸς εἶδὸτα θρῆνον.²³ *Σ*. τοὺς γινώσκοντας μέλος.²⁴
- 17. **וּבְכָל-פְּרָמִים**. *Ο*. καὶ ἐν πάσαις ὁδοῖς. *Οἱ λοιποὶ* (καὶ ἐν) πᾶσιν ἀμπελώσιν.²⁵
- 22. **וְהָיָה מִרְיָאֵיכֶם**. *Et sacrificia pacifica saginatorum vestrorum.* *Ο*. καὶ σωτηρίους (*alia exempl.* σωτηρίου²⁶) ἐπιφανείας ὑμῶν.
- 23. **בְּבָלָיִם**. *Nabliorum tuorum.* *Ο*. ὀργάνων σου. *'Α*. ναβλῶν σου.²⁷
- 24. **וְהָיָה**. *Sed devolvatur.* *Ο*. καὶ κυλισθήσεται. *Σ*. κεκύλισται γάρ. *Θ*. καὶ ἀποικισθήσεται.²⁸

⁸ Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ⁹ Sic Comp. (cum θεὸς pro ὁ θεὸς), Ald., Codd. III, XII (ut Comp.), 22, 26, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. in marg. ¹⁰ Hieron.: "Ubi nos diximus, qui subridet, Aq. interpretatus est ὁ μειδιῶν." ¹¹ Syro-hex. **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**. ¹² Hieron.: "Et loquentem perfecte, sive verbum immaculatum, ut interpretatus est Sym., aut sermonem sanctum, ut Theod. et LXX transtulerunt." ¹³ Sic Ald., Codd. III, 22, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁴ Sic Codd. III, XII (cum πτωχοὺς in marg.), 26, 49, alii. Montef. affert: "Ἄλλος κατεκονδύλιζετε εἰς κεφαλὰς πτωχῶν, quae nullius libri lectio est, praeterquam Cod. 86 in marg. Syro-hex. in marg.: (ἀνθ' ὧν) κατακονδύλιζουσιν ἐπὶ κεφαλῶν πτωχῶν." ¹⁵ Syro-hex. **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**. ¹⁶ Sic Syro-hex. **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**, sc. **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**, ai ἁμαρτίαι ὑμῶν); et (praemisso kai) Codd. 130, 239, 311. ¹⁷ Syro-hex. **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**. Significat, opinor, ceteros interpretes Hebraicum **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם** ad ὑμῶν retulisse, non eos uno eodemque vocabulo καταπατεῖν concorditer usos esse. ¹⁸ Cod. 86. Hieron.: "Et accipitis, inquit, communita-

tionem; pro quo omnes similiter ἐξέλασμα, id est, propitiationem, transtulerunt." Syrus affert: *Οἱ λοιποὶ liberatio* (לְיָדַי, non, ut alias, לְהִתְנַחֵם). Sed hunc interpretem in Graeco ἐξέλασμα vertendo non semper sibi constare, observavimus ad Prov. xxi. 18. ¹⁹ Syro-hex. **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**. Hieron.: "Pauperes quoque in portis declinaverunt; sive ut Sym. interpretatus est, compresserunt." ²⁰ "In ceteris libris [Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, aliis, Hieron., Syro-hex.] est πονηρός."—*Nobil.* ²¹ Syro-hex. in textu: **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**; in marg. autem: **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**. Lectio καὶ ἀποκαταστήσεται est in Comp., Cod. 40. ²² Cod. 86, teste Parsonsii amanuensi. Waltonus ad πλατείας affert: *Σ*. καὶ ἐν πᾶσιν ἁ., ubi copula ad **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**, *Ο*. καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς, pertinere videtur, ut reapse edidit Montef. Cf. Hex. ad Prov. i. 20. ²³ Syro-hex. (qui in textu εἶδὸτα habet): **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**. ²⁴ Cod. 86. ²⁵ Syro-hex. **וְהָיָה לְיָדַי לְהִתְנַחֵם**. Mox pro εἶπε (κύριος), λέγει est in Codd. 62, 87*, aliis, Hieron., et Syro-hex. (cum εἶπε in marg.). ²⁶ Sic Comp., Ald., Codd. III, 26, 36, alii, et Syro-hex., qui pergit: καὶ ἐπιφανείας ὑμῶν. ²⁷ Cod. 86. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 2. lvi. 9. lxxx. 3. ²⁸ Idem. Syro-hex. affert:

24. אִיתָן. Perennis. O. ἄβατος. Σ. ἀρχαῖος (s. παλαιός).²⁹

26. וְנִשְׂתַּחֲוֶינָה אֶת כְּבוֹד מַלְאָכָה וְאֶת כְּבוֹד צִלְמֵיכֶם כְּכֹבֵד אֱלֹהֵיכֶם. Et gestastis sacellum regis (idoli) vestri, et statuam idolorum vestrorum (s. et Chium (Saturnum) idolum vestrum), stellam dei vestri. O. καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν 'Ραιφάν (s. 'Ρεφάν), τοὺς τύπους αὐτῶν. Θ. καὶ ἤρατε τὴν δρασιν τοῦ βασιλέως ὑμῶν, ἀμαύρωσιν εἰδώλων (ὑμῶν), ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν.³⁰

תָּחַת. O. Σ. τὴν σκηνήν. 'A. (τοὺς) συσκιασμούς. Θ. τὴν δρασιν.³¹

מַלְאָכָה. Regis (idoli) vestri. O. τοῦ Μολόχ. 'A. Μολχόμ. Σ. Θ. τοῦ βασιλέως ὑμῶν.³²

כְּבוֹד. O. 'Ραιφάν. 'A. Σ. Χιούν. Θ. ἀμαύρωσιν.³³

צִלְמֵיכֶם. O. τοὺς τύπους αὐτῶν. 'Αλλος· εἰκόνας.. Θ. εἰδωλον (εἰδώλων) ὑμῶν.³⁴

CAP. VI.

1. הִי הַשְׁכֵּנִים בְּצִיּוֹן. Vae iis qui secure vivunt in Sione. O. οὐαὶ τοῖς ἐξουθενούσι Σιών.

'A. ὁ νιοὶ (fort. ὁ αὶ) κατασπαλαῶντες Σιών.¹ Θ. οὐαὶ οἱ εὐθηνούντες ἐν Σιών.²

1. נִקְבְּי רֵאשֵׁית יְהוּדָה. Nominatim appellati (optimates) praestantissimae gentium. O. ἀπετρήγησαν ἀρχὰς ἐθνῶν. Σ. οἱ ὀνομασμένοι ἐπὶ τοῖς ἀρχηγοῖς τῶν ἐθνῶν. Θ. οἱ ἐπεκλήθησαν ἀρχαῖοι τῶν ἐθνῶν.³

2. עָבְרוּ כְּלָנֶה יְרֵאֵם. Transite in Chalnem, et videte. O. διάβητε πάντες καὶ ἴδετε (alia exempl. add. eis Χαλάνην⁴).

רַבָּה רַמְתָּ. O. εἰς 'Εμαθραββά. 'A. .τὴν πολλήν. Σ. .τὴν μεγάλην.⁵

3. הַמְנַדִּים. Qui procul remotetis. O. οἱ ἐρχόμενοι (alia exempl. εὐχόμενοι⁶). 'A. οἱ ἀποκεχωρισμένοι. Σ. οἱ ἀφωρισμένοι.⁷ Θ. οἱ ἀπαγόμενοι.⁸

5. יִפְרְשִׁי. Qui garrunt (nugas canunt). O. οἱ ἐπικρατοῦντες (potior scriptura ἐπικροτοῦντες⁹). 'A. scrutantes. Σ. οἱ ἐξήρχοντες.¹⁰

6. בְּמִזְרְקֵי. In phialis. O. τὸν διυλισμένον. 'Αλλος ἐν φιάλαις.¹¹

וְעִשְׂתִּיבֵי תִשְׁתִּיבֵי. Et praestantissima unguentorium. O. καὶ τὰ πρῶτα μύρα (Σ. τῶν μύρων¹²).

29 Syro-hex. חַסְדָּא. Cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 15. Mich. vi. 2. 30 Cod. 86.

31 Hieron.: "Pro SOCHOTE Aq. συσκιασμούς, id est, tabernacula [fort. umbracula]; Sym. et LXX tabernaculum; Theod. transtulit visionem [quasi a radice צִבְיָה, aspevit]." (Falso affirmat Schlensner. in Nov. Thes. s. v., δρασιν esse meram versionem Montefalconii ex Hieronymo. Vid. lectionem praecedentem.) 32 Idem: "In eo autem loco ubi Lucas posuit Μολόχ, et in Hebraico scriptum est ΜΕΛ-CHESHEM, Aq. et LXX verterunt Μολχόμ, Sym. et Theod. regis vestri." Paulo aliter S. Cyril. in XII Proph. p. 310 B: καὶ ἐρμηνεύεται μὲν τὸ Μολόχ βασιλεὺς αὐτῶν ἐκδεδώκει γὰρ οὕτως Ἀκύλας καὶ Θεοδοσίω.

33 Hieron.: "Pro eo quoque quod in LXX legitur Kephum, Aq. et Sym. ipsam Hebraicum transferentes, posuerunt CHION, Theod. ἀμαύρωσιν [quasi a חִיָּה, ἡμαύρωσεν; vid. Hex. ad 1 Reg. iii. 13. Jesai. xlii. 4], id est, obscuritatem." 34 Cod. 86, indice ad τὴν σκηνήν male retracto.

CAP. VI. 1 Syro-hex. חַסְדָּא. Justin. M. in Dialogo cum Tryphone [p. 179] habet, οὐαὶ οἱ κατασπαλαῶντες."—Nobil. 2 Idem: וֹס. 1.

3 Idem: חַסְדָּא. Justin. M. in Dialogo cum Tryphone [p. 179] habet, οὐαὶ οἱ κατασπαλαῶντες."—Nobil. 4 Sic Ald. (cum Χαλάνην), Codd. 22, 36 (uterque cum Χαλάνην), 42, alii, et Hieron., invito Syro-hex. Justin. M. ibid.: διάβητε πάντες εἰς Χαλάνην, καὶ ἴδετε. S. Cyril. in XII Proph. p. 313 B: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ἔστι τῶν 'Εβραίων ἡ γραφὴ προτεταγμένη ἔχει τὴν Χαλάνην παρεῖσθε γὰρ, φησὶν, εἰς Χαλάνην καὶ εἰς Αἰμάθ καὶ εἰς Γέθ.

5 Syro-hex. חַסְדָּא. Justin. M. ibid.: διάβητε πάντες εἰς Χαλάνην, καὶ ἴδετε. S. Cyril. in XII Proph. p. 313 B: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ἔστι τῶν 'Εβραίων ἡ γραφὴ προτεταγμένη ἔχει τὴν Χαλάνην παρεῖσθε γὰρ, φησὶν, εἰς Χαλάνην καὶ εἰς Αἰμάθ καὶ εἰς Γέθ.

6 Syro-hex. חַסְדָּא. Justin. M. ibid.: διάβητε πάντες εἰς Χαλάνην, καὶ ἴδετε. S. Cyril. in XII Proph. p. 313 B: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ἔστι τῶν 'Εβραίων ἡ γραφὴ προτεταγμένη ἔχει τὴν Χαλάνην παρεῖσθε γὰρ, φησὶν, εἰς Χαλάνην καὶ εἰς Αἰμάθ καὶ εἰς Γέθ.

7 Cod. 86. Syro-hex. affert: חַסְדָּא. Justin. M. ibid.: διάβητε πάντες εἰς Χαλάνην, καὶ ἴδετε. S. Cyril. in XII Proph. p. 313 B: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ἔστι τῶν 'Εβραίων ἡ γραφὴ προτεταγμένη ἔχει τὴν Χαλάνην παρεῖσθε γὰρ, φησὶν, εἰς Χαλάνην καὶ εἰς Αἰμάθ καὶ εἰς Γέθ.

8 Syro-hex. חַסְדָּא. Justin. M. ibid.: διάβητε πάντες εἰς Χαλάνην, καὶ ἴδετε. S. Cyril. in XII Proph. p. 313 B: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ἔστι τῶν 'Εβραίων ἡ γραφὴ προτεταγμένη ἔχει τὴν Χαλάνην παρεῖσθε γὰρ, φησὶν, εἰς Χαλάνην καὶ εἰς Αἰμάθ καὶ εἰς Γέθ.

9 Sic Comp., Ald., Codd. II, III, 22, 36, alii. Hieron.: qui concerepatis. Syro-hex. חַסְדָּא. Justin. M. ibid.: διάβητε πάντες εἰς Χαλάνην, καὶ ἴδετε. S. Cyril. in XII Proph. p. 313 B: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ἔστι τῶν 'Εβραίων ἡ γραφὴ προτεταγμένη ἔχει τὴν Χαλάνην παρεῖσθε γὰρ, φησὶν, εἰς Χαλάνην καὶ εἰς Αἰμάθ καὶ εἰς Γέθ.

10 Syro-hex. חַסְדָּא. Justin. M. ibid.: διάβητε πάντες εἰς Χαλάνην, καὶ ἴδετε. S. Cyril. in XII Proph. p. 313 B: Εἰδέναι δὲ ἀναγκαῖον ἔστι τῶν 'Εβραίων ἡ γραφὴ προτεταγμένη ἔχει τὴν Χαλάνην παρεῖσθε γὰρ, φησὶν, εἰς Χαλάνην καὶ εἰς Αἰμάθ καὶ εἰς Γέθ.

11 Justin. M. ibid. 12 Cod. 86.

7. **בְּרֹאשׁ גְּלוֹיִם**. *In fronte migrantium (exsulum)*.
 O'. ἀπ' ἀρχῆς δυναστῶν. 'A. ἐν ἀρχῇ τῶν αἰχμαλωτισομένων.¹³
וְסָר מִתְּחִלָּתוֹ יוֹבִיל. *Et recedet jubulum profusorum (in lectulos)*. O'. καὶ ἐξαρθήσεται χρεμετισμὸς ἵππων ἐξ Ἐφραΐμ. Σ. καὶ περιαιρεθήσεται ἑταιρεία τρυφητῶν.¹⁴
8. **בְּנַפְשׁוֹ**. O'. καθ' ἑαυτοῦ. Ἄλλος ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ.¹⁵
נְאֻם יְהוָה לֵאמֹר. O'. Vacat. ✕ λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων 4.¹⁶
מִתְאַבֵּן. *Adominor*. O'. ✕ διότι 4 βδελύσσομαι.¹⁷
תָּוֹן-תָּוֹן. *Fastium*. O'. πᾶσαν τὴν ὕβριν. Θ. τὸ ὕψος.¹⁸
10. **דַּמּוּ וְשִׁיתוּ לֵבְכֶם לְיְהוָה**. *Tace: non enim licet memorare nomen Jovae*. O'. σίγα, ἔνεκα τοῦ μὴ ὀνομάσαι τὸ ὄνομα κυρίου. 'A. ἡσυχώθητι τοῦ ἀναμνήσαι ἐν ὀνόματι κυρίου. Σ. σιώπα· οὐ γὰρ ἐστὶν ἀναμνήσαι τὸ ὄνομα κυρίου. Θ. ὅτι οὐκ εἰς (τὸ) ἀναμνήσαι ἐν ὀνόματι κυρίου.¹⁹
12. **בְּבִקְרֵי בְּבִקְרֵי**. *Num arabit aliquis cum bobus?* O'. εἰ παρασιωπήσονται ἐν θηλείαις; 'A. εἰ ἀροτριαθήσεται. Σ. πέτρα διὰ βοῶν.²⁰
12. **הִפְתַּחְתֶּם**. *Convertistis*. O'. ἐξεστρέψατε. Σ. contrivistis.²¹
13. **בְּרֵב נִלְלִי**. *In re nihili*. O'. ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ (alia exempl. add. ἀγαθῶν²²). Σ. ἀλόγως.²³
14. **גִּי תִּלְוֶנָה הַיְיָ לְהַיְיָ-אֱמֹנִי**. O'. ἔθνος, λέγει κύριος τῶν δυνάμεων. Aliter: ✕ λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων 4, ἔθνος.²⁴ Alia exempl. φησὶ κύριος ὁ θεὸς τῶν στρατιῶν, ἔθνος.²⁵
מִבֹּב. *Inde ubi venis*. O'. τοῦ μὴ εἰσελθεῖν. Σ. ἀπὸ εἰσόδου.²⁶
עַד-נְהַל הַעֲרָבָה. *Usque ad rivum deserti*. O'. καὶ ὡς (s. ἔως) τοῦ χειμάρρου τῶν δυσμῶν. 'A. ἔως τοῦ χειμάρρου τῆς ὀμαλῆς. Σ. ἔως τῆς φάραγγος τῆς πεδιάδος. Θ. ἔως τοῦ χειμάρρου τῆς ἀραβά.²⁷

Cap. VI. 10. — καὶ ὑπολειφθήσονται οἱ καταλοιποὶ 4.²⁸

CAP. VII.

1. **לְבַי**. *Locustas*. O'. ἀκρίδων. 'A. βοράδων.¹
וְהָיָה הַיְיָ. *Et ecce! foenum serotinum post detonsiones regis*. O'. καὶ ἰδοὺ βροῦχος εἰς Γὼγ ὁ βασιλεύς. 'A. καὶ ἰδοὺ ὄψιμος ὀπίσω τῆς γάζης τοῦ βασιλέως.² Σ.

¹³ Syro-hex. ✕ **בְּרֹאשׁ גְּלוֹיִם**. Post δυναστῶν Justin. M. ex alio interprete infert τῶν ἀποικισομένων, quod ex Nostri usu **בְּרֹאשׁ גְּלוֹיִם** potius quam **בְּרֹאשׁ גְּלוֹיִם** souaref.

¹⁴ Cod. 86. Symmachum presse secutus est Hieron.: "Et auferetur, inquit, factio lascivientium, qui in capiendis voluptatibus unum habuere consensum, et comessiones exercere ac symbola... Pro quo LXX interpretati sunt: auferetur hinnitus equi de Ephraim; quod in Hebraico non habetur." Justin. M. duplicem versionem affert: καὶ μεταστραφήσεται ὄχημα κακούργων, καὶ ἐξαρθήσεται κ. τ. ε.

¹⁵ Syro-hex. in marg. sine nom. ✕ **בְּנַפְשׁוֹ**.
¹⁶ Syro-hex. in marg. Sic in textu sine aster. Ald., Codd. 22, 36 (cum λέγων), 42, 51 (ut 36), alii, Hieron.

¹⁷ Syro-hex. pingit: **מִתְאַבֵּן** ✕, h. e. vel ✕ διότι 4 βδ., vel ✕ διότι βδ. (pro διότι in Codd. III, 26, 49 est ὅτι). vel, suadente Hebraeo, — διότι 4 βδ.

¹⁸ Syro-hex. ✕ **תָּוֹן-תָּוֹן**.
¹⁹ Cod. 86. Syro-hex. affert: 'A. τοῦ ἀναμνήσαι (✕ **דַּמּוּ**). Σ. οὐ γὰρ ἐστὶν ἀναμνήσαι

(✕ **הִפְתַּחְתֶּם** ✕ **לְבַי**).
²⁰ Cod. 86. ²¹ Syro-hex. ✕ **הִפְתַּחְתֶּם**.

²² Sic Ald., Codd. 22, 36, 42, alii, Hieron. ²³ Hieron.: "Qui hoc faciunt, laetantur in nullo verbo bono, sive frustra, ut Sym. transtulit, id est, ἀλόγως."

²⁴ Syro-hex. In textu vulgari haec, λέγει κύριος τῶν δ., desunt in Comp., Codd. III, XII, 26, 49, aliis. ²⁵ Sic Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. ²⁶ Cod. 86.

²⁷ Hieron.: "Pro torrente occidentis Sym. interpretatus est vallem campestrem; Theod. torrentem Arabiae [Arubae]; Aq. torrentem qui est in planitie." Cod. 86 affert: 'A. τῆς ὀμαλῆς. Σ. τῆς πεδιάδος. Θ. τῆς ἀραβά. Syro-hex. ✕ **עַד-נְהַל הַעֲרָבָה** ✕ **מִבֹּב**.
²⁸ Syro-hex. cum notula: "Ea quibus obelus appictus est, non posita erant in Hexaplis." Hodie desiderantur in Ald., Codd. 68, 87*, aliis, et Hieron.

Cap. VII. ¹ Cod. 86. ² Idem, ubi ὄψιμος male exaratum. Hieron.: "Quid autem voluerit Aq. dicere: Ecce! serotinus post Gazae regem, cum Gaza verbo

καὶ ὡς εἶπεν ὄψιμος μετὰ τὴν κουρὰν τοῦ βασιλέως.
Θ. καὶ ἰδοὺ ὄψιμος μετὰ τὴν κουρὰν τοῦ βασιλέως.³

2. לִיבְנֵי. Ο. τοῦ καταφαγεῖν. Σ. ἐσθίων.⁴
בְּרַעֲיִי מִיִּי. Quis (qualis) consistet Jacobus?
Ο. τίς ἀναστήσει τὸν Ἰακώβ; Σ. τί (fort.
τίς) ὃν ὑποστήσεται Ἰακώβ;⁵
3. הִתְחַן עָנָן. Penituit Jonam. Ο. μετανόησον,
κύριε. Ἀ. παρεκλήθη κύριος.⁶ Σ. παρακλή-
θητι (κύριε).⁷
4. וְעַתָּה וְעַתָּה הִתְחַן. Et ecce! vocabat ad con-
sistendum. Ο. καὶ ἰδοὺ ἐκάλεσε τὴν δίκην. Θ.
καὶ ὁ καλῶν τὴν δίκην.⁸
7. וְיָנִי הִתְחַן. Ο. καὶ ἰδοὺ (alia exempl. add.
ἀνὴρ⁹). Σ. ὅτι ἐφάνη κύριος. Θ. ἰδοὺ ἀδωναὶ
κύριος.¹⁰

7. אֲנִי מִרְיָהּ לְעַ. Super murum perpendiculari (ad
amussim constructum). Ο. ἐπὶ τείχους ἀδα-
μαντίνου. Ἀ. .splendentem. Θ. .τηκόμενον.¹¹
אֲנִי. Ο. Σ. ἀδάμας. Ἀ. γάνωσις. Ο. τηκό-
μενον.¹²
8. לֵב עֲבֹר. Condonare ei (peccata). Ο. τοῦ
παρελθεῖν αὐτόν. Σ. ἀναβαλοῦμαι αὐτόν.¹³
9. רָחֵם תִּמְצָ. Excelsa Isaaci. Ο. βομοὶ τοῦ
γέλωτος. Σ. τὰ ὑψηλὰ τοῦ Ἰακώβ.¹⁴
10. שָׁפַר. Conjuratorem fecit. Ο. συστροφὰς
ποιεῖται. Ἀ. συνέδησε. Σ. † ἀνέπισεν ἀνα-
ταρασσοῦ.¹⁵
14. רֹבֵב. Pastor. Ο. αἰπόλος. Ἀ. Σ. Θ. Ε'.
βουκόλος.¹⁶

Hebraico AZA [אֲזַא] appelleretur, non satis intelligo, nisi forte ipsum sermonem gozi posuit, et paulatim in Gazam errore corruptus est." Syrus noster Aquilae Graeca non de rege Gazae, sed de gaza (thesauro) regis cepisse videtur, fortasse rectius, vertens: **אֲזַא אֲזַא אֲזַא אֲזַא**. (Codex pingit **אֲזַא**, gaza (1 Esdr. viii. 18. Act. Apost. viii. 27 in Philox.) sine puncto diacritico, non **אֲזַא**, kourà, ut apud Symmachum et Theodotionem. Nihilominus in tribus lectionibus crux voci superimposita ad Graecam ΚΟΥΡΑΝ in marg. appictam refert.)³ Syro-hex. **אֲזַא אֲזַא אֲזַא אֲזַא**. (Locutin **אֲזַא אֲזַא אֲזַא אֲזַא**, ὡς εἶπεν, ponitur etiam pro ὄσον (in μικρὸν ὄσον) in Hex. ad Ezech. xvi. 47.)⁴ Syro-hex. **אֲזַא אֲזַא אֲזַא אֲזַא**.⁵ Montef., qui Waltonum compilavit, edidit: Σ. τίς ὢν (sic) ὁ Ἰακώβ. Sed vera codicis scriptura, testantibus Waltono, Stephanopolo, et Cozza, est: Σ. τί ὢν ὁ Ἰ. ; minus emendate, ut videtur, pro τί ὢν, vel, quod praetulerim, τίς ὢν, non, ut Montef. tentat, τίς ὄν. Hebraeum concise dictum pro: Quis est Jacobus qui consistere possit? quem sensum optime expressit Symmachus. (Mox ad **אֲזַא אֲזַא** (v. 5) idem cod. affert: Σ. ὢν (sic) ὑποστήσεται.)⁶ Cod. 86, qui tamen ad v. 6 affert: Ἀ. παρεκλήθητι.⁷ Cod. 42.⁸ Syro-hex. **אֲזַא אֲזַא אֲזַא אֲזַא**.⁹ Sic Ald., Codd. III, XII (in marg.), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex., qui in marg. affert: Οἱ λοιποὶ κύριος.¹⁰ Cod. 86. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xxxvi. 36.¹¹ Syro-hex. **אֲזַא אֲזַא אֲזַא אֲזַא**. Cum Hieron. pro **אֲזַא**, incertum quo loco, Aquilae diserte tribuerit γάνωσις, conjecerit aliquis hoc priore loco (nam in vv. 7, 8 quater occurrit vox Hebraea) interpretem φιλόμηρον nostrum γανώσις, s. γανώσις,

splendentem, posuisse, quod in **אֲזַא אֲזַא** (= λάμποντα Act. Apost. xii. 7. xxvi. 13 in utraque versione) vertit Syrus noster. Sed vid. not. seq.¹² Hieron.: "Priusquam de adamante disseramus, quem Sym. et LXX, pro eo quod in Hebraico ENACH scriptum est, transtulerunt, dicendum est breviter, quod hoc verbum Aq. γάνωσις, Theod. τηκόμενον interpretati sunt; quorum alterum stannaturam, alterum tabescentem significat. . . Dominus itaque cernitur stans supra murum stannatum, sive litum; et in manu ejus stannatio, sive trulla caementarii, qua solent superinduci parietes, et non solum pulcritudinem accipere, sed et fortitudinem contra injuriam imbrum et creberrimas tempestates." Juxta hanc explicationem videndum num in priore loco Aq. verterit ἐπὶ τείχους γεγανωμένου, cui vocabulo alteram splendendi notionem (ut in nota locutione, φαειρὸς καὶ γεγανωμένος) minus bene aptaverit Syrus. Idem certe in praesenti loco affert: Ἀ. splendor (**אֲזַא אֲזַא** = σπλ-βωσις Ezech. xxi. 15). Θ. τηκόμενον (ut ante). (In v. 8 ad ἀδάματα in alterutro loco Cod. 86 parum probabiliter affert: Σ. γάνωσις.)¹³ Syro-hex. **אֲזַא אֲזַא אֲזַא אֲזַא**. Cf. ad Cap. viii. 2.¹⁴ Cod. 86.¹⁵ Idem, testibus Waltono et Cozza. Corrupta Symmachi lectio variis conjecturis tentari potest, quarum omnium simplicissima est ἐποίησεν ἀνταρσιν, coll. Hex. ad 4 Reg. xi. 14. Jesai. viii. 12. Ad συστροφὰς Syro-hex. in marg. sine nom. affert: **אֲזַא אֲזַא אֲזַא אֲזַא**, quae vox cum ἀνταρσιν commutatur in Hex. ad 4 Reg. i. c.¹⁶ Hieron.: "Pro armentario, qui Hebraice dicitur ΒΟΚΕΑ, Aq. et Sym. et Theod. et Quinta ed. βουκόλον transtulerunt, qui armenta pascit, non oves." Etiam Syro-hex.: Ἀ. Σ. Θ. βουκόλος (**אֲזַא אֲזַא**).

- 14. בִּלְעִי שִׁימִי. *Vellicans sycomorā.* Ο΄ κνίζων συκάμινα. 'Α. έρευνών συκομόρους. Σ. έχων συκομόρους. Θ. χαράσσω συκαμίνους.¹⁷
- 15. אֲנִי אֶשְׂרֹף אֶת־הָרִי. *A grege sequendo.* Ο΄. έκ τῶν προβάτων ('Α. Σ. Θ. ποιμνίων¹⁸).
- 16. לֹא יִשְׁבֹּט לְעַלְמֵי־יִשְׂרָאֵל. Ο΄. επί τὸν 'Ισραήλ. 'Α. Σ. έν τῷ 'Ισραήλ. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο΄.¹⁹
 הַיְיָ לֹא יִשְׁבֹּט לְעַלְמֵי־יִשְׂרָאֵל. *Non stillabis (oraculum).* Ο΄. οὐ μὴ ὀχλαγωγῆσης. 'Α. οὐ σταλάξει. Σ. οὐκ ἐπιτιμήσεις.²⁰
- יִשְׂרָאֵל. Ο΄. 'Ιακώβ. 'Α. τοῦ γέλωτος. Σ. Θ. τοῦ 'Ισαάκ.²¹
- 17. אֲנִי אֶשְׂרֹף אֶת־הָרִי. *Scortabitur.* Ο΄. πορνεύσει. Σ. Θ. πορνευθήσεται.²²
- יִשְׂרָאֵל. *Dividetur.* Ο΄. καταμετρηθήσεται. 'Α. Σ. μερισθήσεται.²³

CAP. VIII.

- 1. פְּרוֹבֵי קֶרֶב. *Corbis fructuum aestivorum.* Ο΄.

- ἀγγος ίξεντοῦ. 'Α. κάλαθος ὀπώρας. Σ. κάλαμος ὀπώρας. Θ. ἀγγος ὀπώρας θερνῆς.¹
- 2. לֹא יִשְׁבֹּט לְעַלְמֵי־יִשְׂרָאֵל. *Non amplius con-*
donabo ei. Ο΄. οὐ προσθήσω ἔτι τοῦ παρελθεῖν αὐτόν. Σ. οὐκέτι ἀναβαλοῦμαι αὐτόν.²
- 3. תִּירְחֵן וְיִלְיִן. *Et ejulabunt cantica.* Ο΄. και ὀλολύξει τὰ φατνώματα ('Α. αἱ στρόφογγες. Θ. τὰ ἐπάνωθεν³). Σ. (και) ὀλολύξουσιν αἱ φῶδαι.⁴
- 4. וְלִשְׁבֹּט. *Et ad delendum.* Ο΄. και καταδυναστεύοντες (Θ. λύντες⁵).
- 6. וּמַפְלֵי בָר. *Et deciduum (purgamenta) frumenti.* Ο΄. και ἀπὸ παντὸς γεννήματος. Alia exempl. και ἀπὸ πάσης πράσεως.⁶
- 7. וְכִצְצֵן. Ο΄. εἰς νίκος. Σ. Θ. εἰς τέλος.⁷
- 8. תִּנְחַל עָלַי. *Num propter hoc.* Ο΄. και (Οἱ λοιποὶ μὴ⁸) ἐπὶ τούτοις.
 וְלֹא יִשְׁבֹּט לְעַלְמֵי־יִשְׂרָאֵל. *Non contremiscet.* Ο΄. οὐ παραχθήσεται. Σ. οὐ σαλευθήσεται.⁹
 וְתִעָלֵת. *Et ascendet (tumebit).* Ο΄. και ἀναβήσεται ('Α. Σ. σκεπασθήσεται¹⁰).

¹⁷ Theodoret.: Τὸ δὲ, συκάμινα κνίζων, ὁ μὲν 'Ακ., έρευνῶν συκομόρους, ἠρμῆνευσεν· ὁ δὲ Θεοδ., χαρακῶν (sic) συκαμίνους· ὁ δὲ Σύμ., έχων συκομόρους. Hieron.: "Porro hoc quod ait, *vellicans sycamina*, quod Aq. interpretatus est, *scrotians* [juxta cognatum verbum Chaldaicum שְׂרִיפִי, *scrutians*] *sycomoros*, et Sym. *habens sycomoros*." De scriptura Theodotionis ambiguitur. Theodoretus pergit: "Ἦκουσα δὲ τῶς τῶν ἐκεῖθεν διηγούμενου, ὡς ὁ τούτων καρπὸς οὐ πεπαινεταί, μὴ πρότερον τμηθῆναι βραχίονα δεξιάμενος. Τούτο τοῖνον εἰκὸς νεροσηκέναι τοὺς Ο΄, και τὸ κνίζων ἀπὸ τοῦ χαρακῶν ἢ συλλέγων τεθεικέναι; ubi pro χαρακῶν Coislin. ultro offert χαράσσω. Scilicet χαρακαῶν, *pedimentis fulcire*, non esse hujus loci sensit J. F. Schlenker. in *Opusc. Crit.* p. 427, ideoque χαράσσω, ex ingenio, ut videtur, reponendum censuit. Nunc Syrum nostrum addeamus, qui affert: *חַד*. De verbo *חַד* dictum ad Jerem. xliii. 12. Alterum *חַד*, teste Castello, est *scidit, amputavit*; et hoc ipso vocabulo Graecum *ἐχάραξε* interpretatus est Noster 4 Reg. xvii. 11. Tandem incidi in loem Snidae, Theodoretum, uti solet, expilantis: *κνίζων, Ἀκίλας, έρευνῶν. Θεόδοτος, χαράσσω. Σύμμαχος, έχων ἢ συλλέγων.* ¹⁸ Syro-hex. *חַד*. ¹⁹ Idem. ²⁰ Idem: *חַד*. Hieron.: "Rursum ubi nos posuimus, *et non stillabis*, Sym. interpretatus est,

non increpabis." Cf. Hex. ad Mich. ii. 6. ²¹ Syro-hex. *חַד*. Cf. ad v. 9. ²² Idem: *חַד*. Hieron.: "*Uxor tua in civitate fornicabitur*; quod melius interpretatus est Sym., *πορνευθήσεται*; non quod ipsa fornicetur, sed quod, passivo genere, ab aliis constuprata sustineat fornicationem." ²³ Syro-hex. *חַד*.
 CAP. VIII. ¹ Syro-hex. (= *חַד* Jerem. xxiv. 2) *חַד*. Symmachi *חַד* nescio an Hieron. in mente habuerit, Hebraea vertens: *uncinus pomorum*, hoc sensu: "Sicut uncino rami arborum detrahuntur ad poma carpenda, ita ego proximum captivitatis tempus attraxi." Ceterum Cod. 86 Symmacho, non Aquilae, tribuit lectionem, *κάλαθος ὀπώρας.* ² Syro-hex. *חַד*. Cf. ad Cap. vii. 8. ³ Idem: *חַד*. Hieron. Hebraea et Graeca vertit: *Et strident cardines templi, sive laquearia.* ⁴ Cod. 86. ⁵ Idem. ⁶ Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, 40, alii, Hieron., Syro-hex. ⁷ Syro-hex. *חַד*. ⁸ Idem: *חַד*. ⁹ Idem: *חַד*. ¹⁰ Idem: *חַד*. (Norberg. oscitantanter exscripsit *חַד*, in quo explicando frustra se torsit Middeld.)

8. תְּלַבֵּן. *Tota ea.* O'. συντέλεια. Oί λοιποί
πάσα (s. σύμπασα).¹¹

(ק' וְנִשְׁלַחְתָּהּ וְנִשְׁלַחְתָּהּ). *Et propelletur,*
et demergetur (cf. Cap. ix. 5 in Hebraeo). O'.
καὶ καταβήσεται. Σ. καὶ ἐξωσθήσεται, καὶ καταδύ-
σεται. Θ. καὶ ἐξωσθήσεται, καὶ καταποντισθήσεται.¹²

9. וְהִבַּתִּיהָ. *Et occidere faciam* (solem). O'. δύ-
σεται. Σ. Θ. δέδυκεν.¹³

וְהָרַגְתִּי אֶת־הַחַיִּים. *Et tenebras inducam*
terrae. O'. καὶ συσκοτάσει ἐπὶ τῆς γῆς. Σ. Θ. (καὶ)
συνεσκότασε τὴν γῆν.¹⁴

וְהָיָה בְיוֹם. *In die lucis.* O'. ἐν ἡμέρᾳ τὸ φῶς.
'Α. Θ. (ἐν ἡμέρᾳ) φωτός.¹⁵

10. וְכַדֵּם לֶחֶם. *Sicut luctum unigeniti.* O'. ὡς
πένθος ἀγαπητοῦ (Σ. μονογενοῦς¹⁶).

וְהָיָה אֶת־הָאֵרֶץ. *Et extremum ejus.* O'. καὶ τοὺς
μετ' αὐτοῦ. Σ. Θ. καὶ τὸ ἔσχατον τῆς γῆς.¹⁷

13. וְהָיָה לְעַלְתָּהּ. *Viribus deficient.* O'. ἐκλείψουσιν.
Oί λοιποὶ ἐκλυθήσονται.¹⁸

14. תַּמְשֵׁבָהּ. *Per delictum.* O'. κατὰ τοῦ ἁμαρτοῦ.
'Αλλος ἐν τῇ πλημμελείᾳ.¹⁹

CAP. IX.

1. וְהָיָה כִּדְבָרֶיךָ. *Capitulum* (columnae). O'. ἐπὶ τὸ
Ἰλαστήριον. 'Α. (τὸ) οἰκοδόμημα.¹ Σ. Θ. ἐπὶ
τὸ κιβώριον.²

3. וְהָיָה (in priore loco). O'. ✕'Α. καὶ ἐάν.³

וְהָיָה עַל־הַיָּם. *In fundo maris.* O'. εἰς τὰ βάθη
(alia exempl. θεμέλια⁴) τῆς θαλάσσης. Oί
λοιποὶ ἐν τῇ πυθμὲν τῆς θαλάσσης.⁵

6. וְהָיָה אֶת־הַיָּם. *Conclavia superiora sua.* O'. ἀνά-
βασιν αὐτοῦ. Σ. τὰ ἱερῶα αὐτοῦ.⁶

וְהָיָה אֶת־הַיָּם. *Et fornicem suam.* O'. καὶ τὴν ἐπαγγε-
λίαν (Oί λοιποὶ δέσμη⁷) αὐτοῦ.

7. וְהָיָה אֶת־הַיָּם. O'. οὐχ ὡς υἱοί. 'Α. Σ. μήτι οὐχ
ὡς υἱοί.⁸

וְהָיָה אֶת־הַיָּם. O'. οὐ τὸν 'Ισραήλ. 'Α.
μήτι οὐ τὸν 'Ισραήλ. Σ. μὴ οὐχὶ τὸν 'Ισ-
ραήλ.⁹

וְהָיָה אֶת־הַיָּם. O'. καὶ τοὺς ἀλλοφύλους. Oί λοι-
ποὶ τοὺς Φιλισταίους.¹⁰

וְהָיָה אֶת־הַיָּם. O'. ἐκ Καππαδοκίας ('Α. Θ. Καβαθάρ.
Σ. Καππαδοκίας¹¹).

¹¹ Syro-hex. חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. ¹² Idem: חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. ¹³ Idem: חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. ¹⁴ Idem: חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. ¹⁵ Idem: חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. ¹⁶ Idem: חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. ¹⁷ Idem: חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. ¹⁸ Idem: חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. ¹⁹ Idem: חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. Cf. Hex. ad Jerem. vi. 26. ¹⁷ Idem: חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. Cf. Hex. ad Jesai. v. 27. ¹⁹ Cod. 86 in marg. sine nom. Hieron.: "Et propitiatio, quam nos in delictum vertimus, et ab Hebraeis vocatur ASEMATI, idolum significat."

CAP. IX. ¹ Syro-hex. חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. Cod. 86, qui in textu cum Codd. III, XII, 49, aliis, θυσιαστήριον habet, in marg. affert: Σ. (sic) οἰκοδόμημα Ἰλαστήριον. ² Syro-hex. חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. "Syriacum חַבְלֵי חַבְלֵי frustra tentavi."—Middeld. Est Graecum vocabulum Syriacis literis expressum, κιβώριον, quo nomine appellatur 1. calix floris fabae Aegyptiae. 2. proculum in ejus similitudinem factum (Hor. Od. II, vii, 21). 3. in architectura Graecorum ecclesiastica, conopseum, s. tabernaculum, super altare principale extensum (Italis hodiernis, il baldacchino) propter similitudinem inversi calicis ita dictum. (Cf. Bernstein. in Zeitschrift etc. T. IV, p. 210, qui locum indicavit

Bar-Hebraei in Chronico p. 142, l. 8.) ³ Syro-hex., qui pingit: ✕'Α. καὶ ἐάν. Sic sine aster. Codd. 22, 36, alii. ⁴ Sic Comp., et Cod. 86 in marg. sine nom. ⁵ Syro-hex. חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. Middeld. Graece vertit: εἰς τὸ ἔδαφος τῆς θ., quia Sym. aliis locis [Schleusner. in Nov. Theol. s. v. affert tantum Jos. xv. 3] וְהָיָה voce ἔδαφος expressit. Sed vid. Prov. xiv. 12. xvi. 25 in Syro-hex. Statim ad verba LXX, ἐπιτελοῦμαι τῷ δράκοντι (וְהָיָה אֶת־הַיָּם), S. Cyril. in XII Proph. p. 343 C falso affirmat: πῶν εἰ ἐν θαλάσῃ γένοιτο, περιπεσείται τῷ δράκοντι, ἤρουν κατὰ τὴν τῶν Ἑβραίων ἔκδοσιν, τῷ κήτει δοθήσεται. ⁶ Syro-hex. חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. Cf. Psal. ciii. 3 in Syro-hex. ⁷ Cod. 86. Hieron.: et fasciculum suam. Cf. Hex. ad 2 Reg. ii. 25. ⁸ Cod. 86. ⁹ Idem. ¹⁰ Syro-hex. חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. Cf. Hex. ad Jerem. xlvii. 1, 4. S. Cyril. in XII Proph. p. 348 B: μετεκόμισα γὰρ τοὺς μὲν ἀλλοφύλους, τουτέστι, τοὺς Παλαιστίνους· αὐτῶ γὰρ ἡρμήνουσαν Ἑβραίοι. ¹¹ Idem (qui in textu חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי habet): חַבְלֵי חַבְלֵי חַבְלֵי. Cf. Hex. ad Deut. ii. 23. Jerem. xlvii. 4. (Ad ἐκ Καππαδοκίας Cod. 86 affert: 'Α. ἀπὸ Καρὰ, quae lectio ad notam sequentem pertinere videtur.)

7. **מְקִיר**. O'. *ἐκ βόθρου*. 'A. E'. *ἀπὸ Κείρ*. Σ. *ἀπὸ Κυρήνης*. O'. *ἐκ τοίχου*.¹²
9. **תְּנִיעוּתִי**. *Et agitato*. O'. *καὶ λικμήσω*. 'A. Σ. (καὶ) *κοσκινιῶ*.¹³
- יִנֹּעַ בַּבְּרָחָה**. *Agitatur in cribro*. O'. *λικμᾶται ἐν τῷ λικμῶ* ('A. Σ. *ἐν τῷ κοσκίνῳ*). 'A. *ἐκβράσεται ἐν τῷ κοσκίνῳ*. Σ. *ἰνδισμείται ἐν τῷ κοσκίνῳ*.¹⁴
- אֲרֵץ אֶרֶץ לֹא יִפֹּט**. *Et non cadet lapillum (granulum) in terram*. O'. *καὶ οὐ μὴ πέσῃ σὺντριμμα ἐπὶ τὴν γῆν*. 'A. *καὶ οὐκ ἐκπεσεῖται δὲ ψηφίον ἐπὶ τὴν γῆν*.¹⁵

12. **לִמְעַן יִרְשׂוּ**. *Ut possideant*. O'. *ὅπως ἐκζητήσωσιν* (alia exempl. add. *με*;¹⁷ alia post *ἀνθρώπων* inferunt τὸν κύριον¹⁸).
13. **וְהָרַע הַרְעָה עֲבָדִים עֲבָדִים וְהָרַע הַרְעָה עֲבָדִים**. *Et adhaerebit arator messori, et calcans uvas trahenti (spargenti) zemen*. O'. *καὶ καταλήψεται ὁ ἀμητὸς* (alia exempl. ὁ ἀλοητὸς¹⁹) τὸν τρυγητὸν, *καὶ περκάσει ἢ σταφυλὴ ἐν τῷ σπόρῳ*. O'. *λοιποῖ* (καὶ καταλήψεται) ὁ ἀροτριῶν τὸν θερίζοντα, *καὶ ὁ πείζων τὰς σταφυλὰς τὸν ἐλείοντα*.²⁰
15. **וְהָרַע הַרְעָה עֲבָדִים**. *Et non evellentur*. O'. *καὶ οὐ μὴ ἐκσπασθῶσιν*. Σ. Θ. *καὶ οὐ μὴ ἐκτιλῶσιν*.²¹

¹² Syro-hex. **ⲉⲗ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**. Consonat Hieron.: "Pro Cyrene Aq. et Quinta ed. ipsum verbum Hebraicum posuerunt **ⲘⲓⲚ**; LXX *foveam*, id est, *βόθρου*; Theod. *parietem*; Sym. *Cyrenen*; quem et nos in hoc loco secuti sumus." Cod. 86 affert: Σ. *ἀπὸ Κυρήνης* (sic). S. Cyril. *ibid.*: *ἰστέον δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ βόθρου ἐκδεδώκασι* Ἑβραῖοι, *Κυρήνης*.¹³ Cod. 86. ¹⁴ Idem.

¹⁵ Syro-hex. **ⲉⲗ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**. "Aquilae **ⲉⲗ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ** [sic Norberg.] corruptum esse videtur, ob eamque causam edidi **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**, quam formam explicavit Car. Schaaf. in *Lex. N. T.* pp. 147, 148."—Middeld. Scriptura codicis est **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**, teste Ceriuni nostro, cui vocabuli rarioris alterum exemplum debemus, ex versione Syriaca S. Cyrilli ad Nah. ii. 10 sumptum; ubi pro Graecis, τὸ γὰρ ἐκτινάσσεσθαι τε, καὶ ἀνατινάσσεσθαι, καὶ μίντοι καὶ ἐκβράττεσθαι, Syrus exhibet: **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**. Ad Symmaci lectionem, in qua jure offenderat Middeld., in codice nihil opis est. ¹⁶ Cod. 86.

¹⁷ Sic Ald., Codd. 22, 40, 42, alii, Hieron., et Syro-hex. in marg. ¹⁸ Sic Codd. III, 26, 49, alii, et Syro-hex.

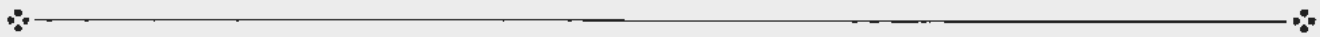
¹⁹ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. ²⁰ Syro-hex. juxta apographum Norbergianum: **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**. Cf. nos in *Ulio Norwic.* p. 71, ubi mendum suspicari sumus in repetito **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**, quod tamen intactum reliquimus; sed pro **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ** confidenter rescripsimus **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**. In codice autem exaratum est **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**, et bis **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**. Tandem alteri errori probabilem medicinam attulit V. D. Skat Rördam, qui in literis ad nos datis die XVI Septembris anni 1868 scripsit: "Pro **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ** posteriori siue dubio legendum est **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**, *ἐλείοντα*. Cf. Syn. ad Psal. cxxv. 6. In scriptura Estrangl. subobscura (**ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**) satis facile confundi possent haec verba." (In textu LXXvirali pro *περκάσει ἢ σταφυλὴ* Syrus noster **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ** posuit,

quod inepte vertit Middeld., *matrimonio jungentur uvae*, sensum verbi *περκάσει* interpretem non assecutum esse statuens. Errorem agnoscit, sed Norbergio oscitanter exscribenti tribuit Bernstein. in *Zeitschrift* etc. T. IV, p. 210, in apographo **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**, *maturescent*, exstitisse contendens. Frustra: nam et codex **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ** tuetur, et **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**, *maturuit*, Graecum *πεπαινεσθαι*, non *περκάσει*, refert. Scilicet *περκάσει*, *nigrescere*, seu *nigris maculis pingui incipere*, Hesiodo *ἀλλασθαι* (ut h. l. *περκάσει* in *variabitur* docte vertit Hieron.), ad *tertium*, necdum maturum, uvae gradum pertinet. juxta descriptionem Philostrati in *Imagg.* II, 1: *Βότρυς δὲ οἱ μὲν ὀργῶσιν* (sc. οἱ *πεπαινεσθῆντες*, s. *πέπεποι*. Syriace **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**), οἱ δὲ *περκάζουσιν* (**ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**, s. **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**), οἱ δ' *οἰνάνθαι* (cf. Hex. ad Cant. Cant. ii. 5) *δοκοῦσιν*; quem locum spectat Phavorini glossa: *Περκάζουσιν, παρὰ Φιλοστράτου, ἤγουν ἄρχονται πεπαινεσθαι*. Vox **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ** cum hoc sensu nisi ex derivativis **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ** et **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**, de *fructibus immaturis*, spec. de *uris acribus* positus, Lexicis fere ignota; sed praeter nostrum locum aliud exemplum indubitatum exstat in S. Ephraemi Carm. Nisib. LXX, 26, vertente Bickell: *Mirandum est etiam factum Jephthae vinitoris qui decerpit botrum adhuc immaturum* (**ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**), *et obtulit eum domino vineae*. Unum addo: in Hexuplis ad Zach. xi. 8 pro **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**, *fastidivit* (quam notionem etiam Hebraeo **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ** tribuunt VV. DD. in pari locorum, Jerem. iii. 14. xxxi. 32) Aquila interpretatus est *ἐπέκασεν*, scilicet in vocabulo *ἄπαξ λεγόμενον* ad dialectum Chaldaicam confugiens, in qua **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ** eundem ad amussim sensum fundit, quem Syriaco **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ** vindicare studuimus, hoc est, *maturescere incipere*. Sic enim Buxtorf. in *Lex. Chald. et Talmud.* p. 285: "Nam *initium maturitatis* proprie hoc verbum significatur; unde Aruch explicat, *quando maturescunt, ἢ καὶ κατὰ τὸν ἄρθρον, sed nondum maturaverunt bene.*")²¹ Syro-hex. **ⲉⲕ ⲃⲟⲩⲣⲟⲩ**. Cf. Hex. ad Psal. cxl. 6. Jerem. xii. 14, 15. xxxi. 28.

O B A D I A S.

1. רָוַי. *Visio.* O'. ὄρασις. 'A. ἑκοτασις.¹
 רָוַי. *Legatus.* O'. περιοχὴν. Σ. ἀγγελίαν.²
 Aliter: Oί λοιπού ἀγγελίαν. Σ. ἀγγέλους.³
3. הָיָה שִׁיבָה. *Decepit te.* O'. ἐπήρέ σε. 'A. Σ. Θ.
 ἠπάτησέ (σε).⁴
5. תִּלְלָהּ. *Racemationes.* O'. ἐπιφυλλίδα. Θ.
 καλαμήματα.⁵
7. הָיָה שִׁיבָה. O'. ἀντέστησάν σοι. Σ. Θ. ἠπάτησάν σε.⁶
 הָיָה שִׁיבָה מִן מַשְׁכָּל הָיָה שִׁיבָה. *Commensales tui
 ponunt tendiculam sub te.* O'. ἔθηκαν (alia
 exempl. οί συνεσθιόντες σοι ἔθηκαν') ἔνεδρα
 ὑποκάτω σου. 'A. ἄρτον σου θήσουσι ἐπίδωσω ..
 Σ. οί συνεσθιόντες σοι ποιήσουσι ἀλλοτριώσω, ἵνα
 μὴ γίνωνται ὑπὸ σέ. Θ. ἄρτον σου θήσουσι καὶ δεσμὸν
 ὑποκάτω σου.⁸

8. יִתְבַּחְשׁוּ. O'. ἀπολώ. Oί Γ. ἀπολέσω.⁹
9. יִתְבַּחְשׁוּ. *Et consternabuntur.* O'. καὶ πτοηθή-
 σονται. Σ. καὶ ἠττηθήσονται.¹⁰
 יִתְבַּחְשׁוּ. *Ut exscindatur.* O'. ὅπως ἐξαρθῆ
 (alia exempl. ἀρθῆ¹¹). 'A. Σ. ὅπως ἐξολοθρευθῆ.
 Θ. . ἐξαρθῆ.¹²
10. הֵיחָדָה מִמֶּנִּי. *Propter injuriam fratris tui* (ei
 illatam). O'. καὶ τὴν ἀσέβειαν ἀδελφοῦ σου
 (Σ. τὴν εἰς τὸν ἀδελφόν σου¹³).
11. מִנְּגַד מִיָּמִינֵי הַיָּמִינִים. *Die quo stetit ex adverso.*
 O'. ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀντέστης ἐξεναντίας. Σ.
 διὰ τὴν ἡμέραν ἢ ὑπέστης.¹⁴
12. הַיּוֹם. O'. ἐν ἡμέρα. 'A. ὁμοίως τοῖς O'. Θ.
 ἐν ἡμέραις.¹⁵

¹ Syro-hex. + ׀אול. / . Cf. Rördam ad Jud. v. 22.
² Theodoret. ³ Cod. 86 (cum scriptura ἀγγελίαν).
 Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 14. " Nomen רָוַי LXX h. l.
 περιοχὴν verterunt, quod Hieron. munitionem reddit; sed
 magis ad mentem interpretis Gracci in versione Syro-
 hex., teste De Rossio, ׀אול, angustia, redditur.
 Habuit enim Graecus Alex. interpres רָוַי pro singulari
 nominis ׀רָוַי, *torruina*."—*Rosenm.* Fallitur: nam ׀אול
 et ׀אול passim commutantur cum πολιορκεῖν et πολιορ-
 κία. Vid. Hex. ad Jerem. lii. 5. Ezech. xxi. 20. Rectius
 S. Cyril. in XII Prop. p. 356 B: τὴν περιοχὴν, ἦτοι πολιορ-
 κίαν, ἦγον συγκλεισμένον. ⁴ Syro-hex. + ׀אול. / .
 Cf. ad v. 7. ⁵ Cod. 86. Cf. Hex. ad Jerem. xlix. 9.
⁶ Syro-hex. + ׀אול. / . ⁷ Sic Codd. 22, 23, 51,
 alii. ⁸ Syro-hex. + ׀אול. / .
 ׀אול. / . ׀אול. / . ׀אול. / . ׀אול. / .
 ׀אול. / . ׀אול. / . ׀אול. / . ׀אול. / .
 ׀אול. / . ׀אול. / . ׀אול. / . ׀אול. / .
 Ad Aquilam Middeld. dedit ἐπὶ τὸν σύνδεσμον,

quia רָוַי eidem interp. est σύνδεσμος Hos. v. 13. Sed
 ibidem Hieron. duas Aquilae interpretationes notat, σύν-
 δεσμος et ἐπίδωσις, quarum posteriorem in nostro locu exsti-
 tisse crediderim: Syrum vero non ἐπίδωσις, sed ἐπὶ δέσις
 legentem, ׀אול vertisse. ⁹ Cod. XII, teste Par-
 sonsio. Montef. vero ex eodem affert: 'A. Θ. ἀπολώ. O'.
 ἀπολέσω. Posterior lectio est in Cod. 23. ¹⁰ Syro-hex.
 + ׀אול. / . Cf. Jesai. viii. 9. Dan. vi. 5 in LXX
 et Syro-hex. Parsons, e marg. Cod. XII exscripsit: Oί
 O'. ἠττηθήσονται. ¹¹ Cod. XII in marg.: Oί O'. ἀρθῆ.
 Montef. ex eodem edidit: O'. ἀρθῆ. Θ. ἐξαρθῆ. Syro-hex.
 in textu: ׀אול, utrum pro ἀρθῆ an pro ἐξαρθῆ incertum.
¹² Syro-hex. + ׀אול. / . ׀אול. / .
¹³ Idem: ׀אול. / . Sic in textu Codd. III,
 22, 26, 36, alii, Hieron. Montef. e Cod. Jes. affert: Σ. εἰς
 τὸν ἀδ. σου. ¹⁴ Syro-hex. + ׀אול. / .
¹⁵ Syro-hex.

12. נְכַרָּו. *Calamitatis ejus.* O'. ἀλλοτριών. 'A. ἀποξενώσεως αὐτοῦ.¹⁶
13. עָמִי. O'. λαῶν. 'A. λαοῦ μου.¹⁷
 יְצַרְתִּי. *Afflictionem ejus.* O'. τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. 'A. τὰ κακὰ αὐτῶν.¹⁸
 יְהִי. *In opes ejus.* O'. ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν. Σ. ἐπὶ τὴν δύναμιν τὴν ἐπ' αὐτόν.¹⁹
 יָדָה. *Calamitatis ejus.* O'. ἀπωλείας αὐτῶν ('A. Σ. Θ. αὐτοῦ²⁰).
14. רָפְּתָהּ. *Ad bivium.* O'. ἐπὶ τὰς διεκβολὰς αὐτοῦ (Σ. φυγαδικίας αὐτοῦ²¹),
 יִרְדּוּ. *Superstites ejus.* O'. τοὺς φεύγοντας αὐτοῦ (alia exempl. αὐτῶν²²). 'A. Σ. Θ. αὐτοῦ.²³
16. יִעָלְוּ. *Et absorbebunt.* O'. καὶ καταβήσονται (alia exempl. ἀναβήσονται; alia, καταπίονται²⁴).
18. יִנְחָמוּ. *Et vorabunt eos.* O'. καὶ καταφάγονται αὐτούς. 'A. Θ. ὁμοίως τοῖς O'. Σ. καὶ καταναλώσουσιν.²⁶
18. טְרֵפִי. *Superstes.* O'. πυροφόρος. Alia exempl. πυρφόρος.²⁶ 'A. Θ. καταλελειμμένος. Σ. διασωζόμενος.²⁷ Aliter: 'A. residuum. Σ. διασωζόμενος. Θ. καταλελειμμένος.²⁸
19. בְּנֵי. *Hi qui ad austrum sunt.* O'. οἱ ἐν ναγέβ. Οἱ λοιποὶ (οἱ τοῦ) νότου.²⁹
 הַרְשֵׁתִי. *Et qui in humili regione sunt.* O'. καὶ οἱ ἐν τῇ σεφηλά. 'A. καὶ ἡ πεδωή. Σ. ἡ δὲ κοιλάς. Θ. ἐν κοιλάδι.³⁰
- הַרְשֵׁתִי. *Agnum.* O'. τὸ ὄρος. Σ. Θ. τοῖς ἀγρούς.³¹
- עַל־הַרְשֵׁתִי בְנֵי. *Et Benjamin (possidebit) Gilead.* O'. καὶ Βενιαμὴν, καὶ τὴν Γαλααδίτιν. Σ. Θ. καὶ Βενιαμὴν δὲ τὴν Γαλαάδ.³²
20. הַרְשֵׁתִי. *(Et deportatio) exercitus hujus.* O'. ἡ ἀρχὴ αὐτή. 'A. εἰπορίας αὐτῶν. Σ. Θ. τῆς δυνάμεως ταύτης.³³
- טְרֵפִי. *Qui sunt in Sepharad.* O'. ἕως Ἐφραθά ('A. Σφαραεὶδ. Σ. Σαφαρά. Θ. ὁμοίως τοῖς O', Σαφαράδ³⁴).

¹⁶ Syro-hex. + אֲנִי יְצַרְתִּי. Cf. Hex. ad Jesai. lvi. 3. lx. 10. Hieron. Hebraea vertit: peregrinationis ejus. ¹⁷ Cod. XII, Syro-hex. ¹⁸ Syro-hex. .י. + יְצַרְתִּי. ¹⁹ Idem: יְהִי. ²⁰ Syro-hex. in textu: αὐτοῦ; in marg. autem: 'A. Σ. Θ. ὁμοίως αὐτοῦ. Parsons. e marg. Cod. XII affert: Oī O'. ἀπωλείας αὐτοῦ. ²¹ Syro-hex. יְרָפְתָהּ. Cf. Hex. ad Ezech. xvii. 21. ²² Sic Codd. 22, 23, 42, alii, Syro-hex. ²³ Syro-hex. ²⁴ Prior lectio est in Codd. 22, 23, 36, aliis; posterior in Ald., Codd. 42, 68, aliis, Hieron. ²⁵ Syro-hex. יְנַחְמוּ. ²⁶ Sic Codd. III, XII (cum πυρφόρος ex corr.), 23, 40, 51, alii, et Syro-hex. Hesych.: Πυρφόρος, ὁ πῦρ φέρων, καὶ ὁ μόνος διασωθεὶς ἐν πολέμῳ. Hieron.: "Sunt qui non πυροφόρον, id est, frumentarium, sed πυρφόρον, hoc est, qui gestare possit igniculum, a LXX translatum putent." ²⁷ Cod. 42, Theodoret. ²⁸ Syro-hex. .י. + טְרֵפִי. ²⁹ Idem: .י. + טְרֵפִי. (Pro eodem Hebraeo Aq. transtulit λείμμα Deut. ii. 34. iii. 3, quod tamen Syro nostro constanter sonat יְצַרְתִּי.) Hieron.: "Sed melius est, ut ipsum sequamur Hebraicum, id est, SARID, quod interpretatur vel reliquius, juxta Aquilam; vel effugiens, juxta Symmachum; vel secundum Theodotionem et Quintam ed.,

residuum." Ab his omnibus testibus discedit Cod. 86, exscribente Stephanopolo: 'A. διαλιμμένος (h. e. διαλελειμμένος, quod tamen prorsus aliud significat). Σ. περισωζόμενος. Θ. καταλοιπος. ³⁰ Cod. 86. Syro-hex. טְרֵפִי (אֲנִי) יְצַרְתִּי. Theodoret.: καὶ τοῦτο δὲ συμφώνως οἱ τρεῖς ἐρμηνευταὶ νότον ἡρμηνεύκασιν. Cf. ad v. 20. ³¹ Syro-hex. .י. + טְרֵפִי. ³² Idem: .י. + טְרֵפִי. Cod. 86 affert: Θ. ἐν κοιλάδι. Cf. Hex. ad Jesai. xxxii. 19. ³³ Idem: .י. + טְרֵפִי. (In textu Codd. 22, 36, 51 (sine ὁ), 238 habent: καὶ ὁ B. τὴν Γαλααδίτιν.) ³⁴ Idem: .י. + טְרֵפִי. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. ix. 29. xlvii. 14. Jerem. xxxiv. 1. ³⁵ Syro-hex in textu: טְרֵפִי, appicto Graeco ΣΑΦΑΡΑΔ. Idem in marg. טְרֵפִי. + טְרֵפִי. appictis lectionibus Graecis: A: ΣΦΑΡΑΕΔ. C: ΣΑΦΑΡΑ. Praeterea huc pertinere videtur nota marginalis ad vocem Σαρπητῶν: "In exemplari Eusebiano Ἐφραθά erat." Hieron.: "Ubi nos posuimus Bosphorum, in Hebraico habet SAPHARAD; quod nescio cur LXX Ephratha transferre voluerint, cum et Aq. et Sym. et Theod. cum Hebraica veritate concordent. Nos autem ab Hebraeo, qui nos in Scripturis sanctis erudit, didicimus Bosphorum sic vocari; et quasi

20. **הַנְּבִי**. Ο' τοῦ ναγέβ. Οἱ λοιποὶ τοῦ νό-
του.³⁵

21. **מוֹשִׁיִּים**. *Servatores*. Ο' ἀνασωζόμενοι. Alia

exempl. *ἀνδρες σεσωσμένοι*.³⁶ 'Α. ἀνασεω-
σμένοι ἢ ἀνασωζόμενοι.³⁷ Σ. σώζοντες. Θ.
ὁμοίως τοῖς Ο'.³⁸

Judaeus, 'Ista,' inquit, 'est regio, ad quam Hadrianus captivos transtulit. Quando ergo Christus noster venerit, tunc reversura est in Judaeam etiam illa captivitas.'" Cf. Gesen. in *Theo. Ling. Hebr.* p. 969. *Βασπορί* mentionem fecit etiam S. Cyril. in XII Proph. p. 362 D, qui tamen vera falsis miscuit: Παραταθήσεται δὲ, φησὶ, καὶ ἕως Ἐφραθά. ἤγγον ὡς ἐκδέχεται παρὰ τῶν ἐτέρων ἐρμηνευτῶν, καὶ μέγμη Βι-
σπόρου, ὃ ἐστὶ τὰ νοτιώτατα τῆς ἕως μέρη. Nam certo certius est, ceteros interpretes juxta Hebraicum vertisse, ἢ ἐν

Σαφαράδ. ³⁶ Syro-hex. **ܘܢܒܝܢ ܘܡܘܫܝܝܢ**.
³⁷ Sic Codd. III, XII (qui *ἀνδρες σε-* punctis notat), 26, 49, alii. ³⁸ Cod. 86. ³⁸ Hieron.: "Pro eo autem quod nos interpretati sumus, *et ascendent salvatores*, ac LXX transtulerunt, *hi qui salvi fuerint*, in Hebraeo scriptum est **MOŠIM**; qui non ut Aq. et LXX et Theod. passive *σεσωσμένοι*, vel *ἀνασωζόμενοι*, sed juxta Syn. *σώζοντες*, id est, active *salvatores* intelligendi sunt."

JONAS.

CAPUT I.

1. בְּרֵאשִׁית. O'. τὸν τοῦ Ἀμαθί. Oί λοιποί: *υἷόν*.¹
 וְאַחֲרָיו. O'. τοῦ Ἀμαθί. Ἀ. ὁμοίως τοῖς O'.
 Σ. Ἀμαθαί. Θ. Ἐμεθαί.²
3. יָפוּ. O'. εἰς Ἴσπην. Ἀ. Σ. Θ. εἰς Ὀφιή.³
4. רִחַדְדוּהָ. O'. πνεῦμα. Σ. (πνεῦμα) μέγα.⁴
 לְהַשְׁבֵּר. *Frangi*. O'. τοῦ συντριβῆναι. Alia
 exempl. τοῦ διαλυθῆναι.⁵
5. וַיִּירָאוּ הַמַּלְחִים. *Et timuerunt nautae*. O'.
 καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοὶ — φόβῳ μεγάλῳ.⁶
 וַיִּשְׁכַּב. *Et decubuit*. O'. καὶ ἐκάθευδε. Alia
 exempl. add. ἐκεῖ.⁷
6. וַיִּקְרַב. *Et accessit*. O'. καὶ προσῆλθε. Θ.
 (καὶ) κατέβη.⁸
 רַב הַתַּבַּל. *Princeps nautarum*. O'. ὁ πρῶρεῦς.
 Oί Γ'. (ὁ) κυβερνήτης.⁹
 קָם. O'. ἀνάστα. Oί λοιποί: ἀνάστηθι.¹⁰
8. לְנוּ הַנְּהַרְתָּנוּ. O'. ἀπάγγειλον (alia exempl.
 add. δὴ¹¹) ἡμῖν.
 בְּשָׂרָה לְמִתְרַעַת הַזֹּאת לָנוּ. *Propter quod
 malum hoc evenit nobis*. O'. Vacat. Alia
 exempl. τίνος ἕνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν
 ἡμῖν.¹² Alia: διὰ τίνα τὸ κακὸν τοῦτο ἡμῖν.¹³
 וּמֵאַיִן תָּבוֹא. *Et unde venis*. O'. καὶ πόθεν
 ἔρχῃ, — καὶ ποῦ πορεύῃ.¹⁴
9. עֲבָרִי הֵנָּכִי. *Hebraeus ego sum*. O'. δοῦλος
 κυρίου εἰμὶ ἐγώ. Ἀ. Σ. Θ. Ἑβραῖος ἐγώ εἰμι.¹⁵
10. וַיִּרְאָה גְדוּלָּתָהּ. O'. φόβον μέγαν. Ἀ. Σ. φόβῳ
 μεγάλῳ. Θ. ὁμοίως τοῖς O'.¹⁶
11. הִלְבָּה. *Ibat* (crecebat). O'. ἐπορεύετο. Ἀ.
 Θ. ὁμοίως τοῖς O'. Σ. προσήρχετο (s. προσεπο-
 ρεύετο).¹⁷
13. מְלִיִּתֵּיבָשָׁה. *Ad aridam* (terram). O'. πρὸς
 τὴν γῆν. Ἀ. ὁμοίως πρὸς. Σ. Θ. εἰς τὴν
 γῆν.¹⁸

CAP. I. ¹ Syro-hex. + אֶחָד מֵעַמְּךָ חָסִיד. Cod. 86
 affert: Θ. υἷόν. ² Syro-hex. in textu: אֶחָד, appicto
 ΑΜΑΘΙ. Idem in marg. + אֶחָד מֵעַמְּךָ חָסִיד. (Θ':
 ΕΜΑΘΑΙ) + אֶחָד מֵעַמְּךָ חָסִיד. (C': ΑΜΑΘΑΙ) +
 אֶחָד מֵעַמְּךָ חָסִיד. ³ Idem: + אֶחָד מֵעַמְּךָ חָסִיד.
⁴ Cod. 86. Sic in textu Ald., Codd. 22, 42, alii, Hieron.
⁵ Sic Comp., Codd. III, 26, 42, alii. ⁶ Syro-hex. cum
 nota marginali: "Hic obelus non positus erat in Hex-
 aplis." Sic sine obelo Codd. 36 (cum οἱ ναῦται), 86, 130,
 alii, invito Hieron. (In *Thes. Syr.* p. 216 delenda vox
 ἡμῖν, *nauticus*, Hex. Jon. i. 5. Nam in cod. est forma
 vulgaris אֶחָד.) ⁷ Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Parum
 probabilius Cod. 86: Ἀ. ἐκεῖ. ⁸ Cod. 86. ⁹ Cod. XII.

Syro-hex. + אֶחָד מֵעַמְּךָ חָסִיד. ¹⁰ Cod. 86. Sic in textu
 Ald., Codd. XII (ex corr.), 22, 36, alii. ¹¹ Sic Ald.,
 Codd. XII (in marg.), 40 (cum ἀπάγγειλον), 42, 61, alii, et
 Syro-hex. ¹² Sic Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron.,
 et (sine ἐστὶν ἐν) Syro-hex. ¹³ Sic Comp. (cum τίνος
 ἕνεκεν), Codd. 22, 36, 51, alii. ¹⁴ Sic Syro-hex., et sine
 obelo Ald., Codd. XII (om. καὶ πόθεν ἔρχῃ), 22, 36, 42, alii,
 Hieron. ¹⁵ Syro-hex. + אֶחָד מֵעַמְּךָ חָסִיד. ¹⁶
 Idem: אֶחָד מֵעַמְּךָ חָסִיד. ¹⁷ Idem: אֶחָד מֵעַמְּךָ חָסִיד.
¹⁸ Idem: אֶחָד מֵעַמְּךָ חָסִיד. Posterior lectio est in Comp., Codd. 26,
 40, 49, aliis.

CAP. II.

3. **וְיָצִיטְוֹ**. *Vociferatus sum.* Ο'. κραυγῆς μου. Σ. ἐπεκαλεσάμην.¹
4. **וּמִיָּם בְּבִבְיָ מִצְוֵי מַרְיָם**. *Et projeceras me in gurgitem, in cor marium.* Ο'. ἀπέρριψάς με εἰς βάθη καρδίας θαλάσσης. Ἀ. καὶ ἔρριψάς με ἐν βυθῶ καρδίας θαλασσῶν. Θ. ἔρριψάς με εἰς ἄβυσσον ἐν καρδίᾳ θαλασσῶν.²
- פְּרִיטְוֵי**. *Fractiones (fluctus) tuae.* Ο'. οἱ μετεωρισμοί σου. Ἀ. οἱ συντριμμοί σου.³ Σ. οἱ γνώφοι σου.⁴
5. **וְיָצִיטְוֹ מִנְּעֵי מַרְיָם**. *Expulsus sum e conspectu oculorum tuorum.* Ο'. ἀπῶσμαι (Ἀ. ἐξέβην. Σ. Θ. ἐξεβλήθην⁵) ἐξ ὀφθαλμῶν σου. Σ. Θ. ἐξεβλήθην ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου.⁶
- וְיָצִיטְוֹ מִנְּעֵי מַרְיָם**. *Verumtamen rursus aspiciam versus templum sanctitatis tuae.* Ο'. ἄρα προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι με πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου; Σ. ἴσως πάλιν προσβλέψω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου. Θ. πῶς ἐπιβλέψω πρὸς τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου;⁷
6. **וְיָצִיטְוֹ**. *Abyssus.* Ο'. ἄβυσσος. Σ. θάλασσα.⁸
- וְיָצִיטְוֹ**. *Alga marina.* Ο'. ἐσχάτη. Ἀ. ἐρυθρά. Σ. ἀπέραντος.⁹

7. **וְיָצִיטְוֹ**. *Sed exexisti e fovea vitameam.* Ο'. καὶ ἀναβήτω φθορὰ (Ἀ. ἐκ διαφθορᾶς. Σ. Θ. ἐκ φθορᾶς¹⁰) ζωῆς μου. Οἱ λοιποί· καὶ ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἢ ζωῆς μου.¹¹
9. **וְיָצִיטְוֹ**. *Qui observant (colunt) vanitates (idola) falsas gratiam suam derelinquunt.* Ο'. φλασσόμενοι μάταια καὶ ψευδῆ ἔλεος αὐτῶν ἐγκατέλιπον. Ἀ. ἀπὸ φλασσόντων ματαιότητα εἰκῆ... Σ. οἱ παραφλάσσοντες ἀτμοὺς ματαίους τὸν ἔλεον αὐτῶν ἀπεβάλοντο.¹²
10. **וְיָצִיטְוֹ**. *Salus.* Ο'. σωτηρίου. *Alia exempl. εἰς σωτήριο;* alia, εἰς σωτήριόν μου; alia, εἰς σωτηρίαν μου.¹³ Σ. ὑπὲρ σωτηρίον (s. σωτηρίας).¹⁴
11. **וְיָצִיטְוֹ**. Ο'. καὶ προσετάγη ✕ ἀπὸ κυρίου.¹⁵ *Alia exempl. καὶ προσέταξε κύριος.*¹⁶ Ἀ. Θ. καὶ εἶπε κύριος. Σ. εἶπε δέ.¹⁷
- וְיָצִיטְוֹ**. *Et evomuit.* Ο'. καὶ ἐξέβαλε. Ἀ. καὶ ἐξέμεσε.¹⁸ Σ. ἵνα ἀπεμέσῃ.¹⁹
- Cap. II. 10. — καὶ ἐξομολογήσεως 4.²⁰

CAP. III.

2. **וְיָצִיטְוֹ**. *Loquor ad te.* Ο'. ἐλάλησα πρὸς σέ.¹

CAP. II. ¹ Syro-hex. * **וְיָצִיטְוֹ**. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 42. xxx. 23. ² Coisl. apud Montef. Ad Aquilam cf. Hex. ad Psal. lxxvii. 7. ³ Syro-hex. * **וְיָצִיטְוֹ**. Cf. Hex. ad Psal. xli. 8. ⁴ Idem: * **וְיָצִיטְוֹ**. Cod. 86 affert: Σ. γνώφοι. ⁵ Coisl. Aquilae lectionem in dubium vocavit Schleusner. in *Oruse. Crit.* p. 428. ⁶ Syro-hex. * **וְיָצִיטְוֹ**. ⁷ Coisl. ⁸ Idem. ⁹ Idem. J. F. Fischer. in *Provisionibus* etc. p. 32 Symmachi ἀπέραντος ad **וְיָצִיטְוֹ** revocari jobet; Aquilae autem plenior lectionem ἐρυθρά θάλασσα vindicat, coll. Hex. ad Deut. i. 1; fortasse recte. Sed in praesenti loco Hieron. Hebraeum **וְיָצִיטְוֹ** vertit *pelagus*, quod non male dici potest ἢ ἀπέραντος. ¹⁰ Syro-hex. * **וְיָצִיטְוֹ**. ¹¹ "Hanc lectionem exhibet Cod. Reg. bombycinus, necnon Colbertinus unus."—*Montef.* Sic in texto, addito in fine πρὸς σέ, Comp. (sine πρὸς σέ), Ald., Codd. III (ut Comp.), XII (idem), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. (ut Comp.).

¹² "Ex Codice Psalmorum Colbertino stichographice scripto... Coisl. has ipsas lectiones effert, et ad Sym. habet τὸν ἔλεον αὐτοῦ."—*Montef.* Syro-hex. affert: Σ. Θ. ἀτμοὺς (**וְיָצִיטְוֹ**). Σ. τὸν ἔλεον αὐτῶν ἀπεβάλοντο (**וְיָצִיטְוֹ**, ἀπώλεσαν; sed vox Syriaca ponitur pro ἀποβαλεῖν Hebr. x. 35 in Pesch., et bene habet cum sensu *respuendi* media forma ἀποβαλέσθαι). ¹³ Prior lectio est in Codd. 22, 62, aliis; altera in Codd. III, XII, 86, 106; posterior in Comp., Ald. (cum μοι), Codd. 23, 26, 36, aliis. Solus Syro-hex. σωτήρ μου (**וְיָצִיטְוֹ**) habet. ¹⁴ Syro-hex. * **וְיָצִיטְוֹ**. ¹⁵ Sic Syro-hex. Verba asterisco notata desiderantur in Comp., Codd. II, III, XII, 23, 26, 40, aliis. Hieron.: *et praecipit.* ¹⁶ Sic Codd. 22, 36 (cum ὁ κύριος), 45, alii. ¹⁷ Syro-hex. * **וְיָצִיטְוֹ**. ¹⁸ Idem: * **וְיָצִיטְוֹ**. ¹⁹ Cod. 86. ²⁰ Syro-hex.

CAP. III. ¹ Syro-hex. in texto: λαλῶ (**וְיָצִיטְוֹ**) πρὸς σέ; in marg. autem: ἐλάλησα πρὸς σέ.

4. **שָׁלֹשׁ יָמִים**. O'. τρεῖς ἡμέραι. Oί λοιπού
 τεσσαράκοντα (ἡμέραι²).
7. **מִצֶּדֶת הַמֶּלֶךְ**. *Ex decreto regis*. O'. παρὰ
 τοῦ βασιλέως. Σ. ἀπὸ τοῦ δόγματος.³
8. **בְּקָרָה**. *Vehementer*. O'. ἐκτενῶς. Oί λοιπού
 ἐν ἰσχύι.⁴
- וַיָּשָׁבוּ**. *Et recedant*. O'. καὶ ἀπέστρεψαν. 'A.
 Θ. καὶ ἐπέστρεψαν.⁵
9. **וַיָּשָׁב**. *Si recedat*. O'. εἰ μετανοήσει (alia ex-
 empl. ἐπιστρέψει⁶).
- וַיִּתְחַן**. *Et peniteat* (Deum). O'. Vacat. Alia
 exempl. καὶ παρακληθήσεται.⁷
10. **וַיִּשְׁבּוּ**. O'. ὅτι ἀπέστρεψαν (alia exempl. add.
 ἕκαστος⁸).
- וַיִּתְחַן**. *Et penituit* (Deum). O'. καὶ μετενό-
 ησεν. 'A. καὶ παρεκλήθη.⁹
- וַיִּתְחַן**. *Mali illius*. O'. ἐπὶ τῇ κακίᾳ.
 Σ. ἐπὶ τῇ κακώσι.¹⁰
- Cap. III. 2. τὸ κήρυγμα — τὸ ἔμπροσθεν 4.¹¹

CAP. IV.

1. **לֹא יָחַר**. *Et exarsit ei* (ira). O'. καὶ συνε-
 χύθη. Σ. et contristatus est.¹
2. **הֲיָהָה**. O'. κύριε. Alia exempl. ὦ κύριε;
 alia, ὦ δὴ κύριε.²
- וַיִּתְחַן**. *Quem penitet mali*. O'. μετα-
 νοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις. Σ. παρακαλούμενος
 περὶ τοῦ κακοῦ.³
3. **הֲיָהָה**. O'. δέσποτα κύριε. Alia exempl. — κύ-
 ριε 4 κύριε.⁴
4. **הֲיָהָה**. *Num bene exarsit tibi* (ira)?
 O'. εἰ σφόδρα λελύπησαι σύ; Σ. ἄρα δι-
 καίως ἐλυπήθης; Oί λοιπού εἰ καλῶς ἐλυ-
 πήθης;⁵
5. **בַּצֵּל**. *In umbra*. O'. Vacat. Alia exempl. ἐν
 σκιᾷ.⁶
6. **וַיִּקְיֵן**. *Cucurbitam* (s. ricinum). O'. κολο-
 κύνη. 'A. Θ. κικεῶνα.⁷ Σ. κισσόν.⁸

² Syro-hex. + **שָׁלֹשׁ יָמִים**. Theodoret. :
 ταύτας δὲ καὶ ὁ Ἄκ. καὶ ὁ Σύμ. καὶ ὁ Θεοδ. τεσσαράκοντα ἔφασαν
 συμφωνοῦσι δὲ τούτοις καὶ ὁ Σύρος καὶ ὁ Ἑβραῖος. Hieron. :
 "Trinus numerus qui ponitur a LXX, non convenit peni-
 tentiae, et satis miror cur ita translatum sit; cum in
 Hebraeo nec literarum, nec syllabarum, nec accentuum,
 nec verbi sit ulla communitas. Tres enim dicuntur SALOS,
 et quadraginta ΑΡΗΑΙΧ." ³ Syro-hex. + **מִצֶּדֶת הַמֶּלֶךְ**.
⁴ Idem: + **בְּקָרָה**. ⁵ Cod. Jes.
 Syro-hex. + **וַיָּשָׁבוּ**. ⁶ Sic Ald., Codd. 52, 68,
 alii. Hieron. : *si convertatur*. ⁷ Sic Codd. 22, 36, 51,
 alii. Verba καὶ παρακλ. post ὁ θεὸς inferunt Ald., Codd. 40,
 42, alii. Hieron. : *et exhortetur*. ⁸ Sic Codd. 36 (cum
 ἀπέστρεψεν), 86, 130, alii. Syro-hex. in marg. : — ὅτι ἀπέ-
 στρεψαν ἕκαστος αἰῶν 4; cum notula : "Hic obelus non
 erat in Hexaplis." ⁹ Codd. XII, 86. Sic in textu
 Comp. ¹⁰ Syro-hex. + **וַיִּתְחַן**. ¹¹ Idem,
 qui pingit : **וַיִּתְחַן**.

CAP. IV. ¹ Syro-hex. + **לֹא יָחַר**. Vox Syriaca com-
 mutatur cum Graceis ἀδημονεῖν, στεγνάζειν, σκυθρωπάζειν,
 ἀθνημῖν, nnn, opinor, cum λυπέσθαι, cui tamen in primis
 favent Hex. ad v. 9. ² Prior lectio est in Comp.,
 Codd. II (cum ὦ), III, 26, 49, alii, Syro-hex; posterior
 in Ald., Codd. XII, 22, 36, alii. Hieron. : "Hoc quod
 nos interpretuti sumus, obsecro, et LXX transtulerunt δ

δὴ, in Hebraeo legitur ΑΝΝΑ, quae mihi videtur interjectio
 deprecantis significare blaudientis affectum." Cf. Hex. ad
 Psal. cxvii. 25. Jesai. xxxviii. 3. ³ Syro-hex. in marg.
 sine nom. + **וַיִּתְחַן**. Cod. 86 affert :
 Σ. παρακαλούμενος. Cf. Hex. ad Jcel ii. 13. ⁴ Sic Syro-
 hex. ⁵ Theodoret. Syro-hex. affert : **וַיִּתְחַן**.
 + **וַיִּתְחַן**, quod Graece sonare videtur : Σ. ἄρα καλῶς ἠδη-
 μόησας (s. ἐσκυθρωπάσας etc. Cf. ad v. 1). ⁶ Sic Comp.,
 Codd. II, III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex.
⁷ Cod. 86. ⁸ Idem. Syro-hex. ad κολοκύθη in poste-
 riore loco affert : + **וַיִּתְחַן**. Hieron. : "Et praes-
 paravit Dominus Deus heteram. Pro cucurbita, sive
 hetera in Hebraeo legitur CICEION, quae etiam lingua
 Syra et Punica CICEIA [non ELKEROA, quod ediderunt
 Erasmus et Marianus. Putavit nempe Joannes Conon,
 qui voces Hebraicas supplere curavit in editione Eras-
 miana, linguam Punicam eandem esse cum Arabica; et
 quia noverat Hebraeorum וַיִּקְיֵן esse **وَصِع**, sive *elkeroa*
 hodiernorum Arabum, ausus est, reclamantibus omnibus
 exemplaribus MSS. Hieronymi, pro CICEIA perperam sub-
 stituere *elkeroa*.—Martian.] dicitur. Est autem genus
 virgulti, vel arbusculae, lata habens folia in modum pam-
 pini, et umbram densissimam, suo truncō se sustinens,
 quae in Palaestina creberrime nascitur, et maxime in
 arenosis locis; mirumque in modum, si sementem in

8. הַצִּיִּי. *Et viribus defecit.* Ο'. καὶ ὀλιγο-
ψύχησε. Ἀ. καὶ ἀπεσκάριζε. Σ. Θ. (καὶ) ἐξελύθη
(s. παρελύθη).⁹

11. יִדְעֵנָה. *Nescit (discrimen).* Ο'. οὐκ ἔγνω-
σαν. Ἀλλος οὐκ ἔγνωσαν διακρίνειν.¹⁰

terram jeceris, cito confota consurgit in arborem; et intra paucos dies quam herbam videras, arbusculam suspicis. Unde et nos eodem tempore quo interpretabamur prophetas, volumus id ipsum Hebraeae linguae nomen exprimere, quia sermo Latinus hanc speciem arboris non habebat [immo habebat *ricini* nomen. Cf. Gesen. in *Thes. Ling. Hebr.* p. 1214]; sed timuimus grammaticos, ne invenirent licentiam commentandi . . . secutique sumus veteres translatores, qui et ipsi *hederam* interpretati sunt, quae Graece appellatur *κισσός*; aliud enim quod diceret non habe-

bant." Idem in Epist. CXII ad Augustinum diserte testatur, Aquilam cum reliquis *hederam* transtulisse.
⁹ Syro-hex. ܐܘܨܟܐܪܝܘܢܐ ܕܥܝܢܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ. Ad Aquilam cf. Jud. iv. 21, ubi in libris hexaplaribus est ἀπεσκάρισε, *palpitans animam exhalavit*; in Syro-hex. autem ܐܘܨܟܐܪܝܘܢܐ, *animam agere* (cf. Bickell in *Glossario ad S. Ephraemi Carm. Nisib.* p. 60), quocum conferendum Chaldaicum ܐܘܨܟܐܪܝܘܢܐ, *motitavit se, palpitavit*.
¹⁰ Syro-hex. in marg. sine nom. ܐܘܨܟܐܪܝܘܢܐ ܕܥܘܠܡܐ ܕܥܘܠܡܐ.

M I C H A S.

CAPUT I.

1. **וְדַבְּרֵי-הַדָּבָר הַזֶּה.** Ο'. καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου. Alia exempl. λόγος κυρίου ὡς ἐγένετο.¹ 'Α. βῆμα κυρίου... Σ. Θ. ὡς οἱ Ο'.²
- הַמְרַשְׁתִּי.** *Morasthaeum.* Ο'. τὸν τοῦ Μωρασθεί (s. Μωραθεί). Alia exempl. τὸν Μωραθίτην.³
2. **לְעֵד.** *In testem.* Ο'. εἰς μαρτύριον. Ἄλλος εἰς μάρτυρα.⁴ Σ. διαμαρτυρούμενος.⁵
4. **וַיִּמְסוּ.** *Et liquefient.* Ο'. καὶ σαλευθήσεται. 'Α. καὶ τακήσονται. Θ. καὶ ἐτακήσονται (s. κατατακήσονται).⁶
5. **וְכִי בָמוֹת.** *Et quatenam sunt excelsa.* Ο'. καὶ τίς ἡ ἀμαρτία. Σ. τίνα τὰ ἰψηλά.⁷
6. **לְעֵד.** *In acervum lapidum.* Ο'. εἰς ὄπωροφυλάκιον. 'Α. εἰς σωρούς. Σ. Θ. εἰς βουνούς.⁸
8. **כַּכְּנִים.** *Sicut canes feri.* Ο'. ὡς δρακόντων ('Α. σειρήνων. Θ. λεόντων⁹).
8. **כַּכְּנִים יַעֲנֵב.** *Sicut struthiones.* Ο'. ὡς θυγατέρων σειρήνων. 'Α. Σ. (ὡς) στρουθοκαμήλων.¹⁰
9. **וַיִּשְׁתַּחֲוֶה.** *Desperata.* Ο'. κατεκράτησεν. Σ. Θ. βιάς.¹¹
10. **וַיִּדְבַּר לְגַתְּ הַגַּתְּ.** *In Gath ne punitietis.* Ο'. οἱ ἐν Γέθ, μὴ μεγαλύνεσθε. 'Α. Σ. οἱ ἐν Γέθ, μὴ ἀναγγείλητε.¹²
- וַיִּבְנוּ לְהַתְּבַנּוּ.** *Fiendo (s. In Acco) nolite fieri.* Ο'. καὶ οἱ Ἐνακεῖμ (alia exempl. ἐν Βακεῖμ¹³), μὴ ἀνοικοδομεῖτε. 'Α. Σ. κλαυθμῶ μὴ κλαίετε. Θ. κλαυθμόν.¹⁴
- וַיִּשְׁפַּח לְעֵד בְּבֵית לֶעֱפְרָה.** *In Beth-leaphra.* Ο'. ἐξ οἴκου κατὰ γέλωτα (potior scriptura καταγέλωτα¹⁵). 'Α. ἐν οἴκῳ χόος μου. Σ. putera libatoria. Θ. Ὀφρά.¹⁶

CAP. I. ¹ Sic Ald., Codd. 87, 91, alii, Hieron., Syro-hex. ² Syro-hex. **וְדַבְּרֵי-הַדָּבָר הַזֶּה.** ³ Sic Comp. (cum Μωρασθ.), Codd. 22 (sine τὸν), 23, 51, 62 (cum Μωραθίτην), 86 (in marg. cum ἀμωραθίτην), alii. Cf. Hex. ad Jerem. xxvi. 18. S. Cyril. in XII Proph. p. 392 B: Χρῆ εἶδέναι πάλιν, ὡς Ἑβραῖοι γεγράφησαν ἀπὸ τοῦ Μωραθί τὸν Μωραθίτην, ἵνα μὴ ὡς ἐκ πατρὸς, ἀλλ' ὡς ἐκ τόπου σημαίνηται... συμφέρονται δὲ τῇ ἐκδόσει καὶ οἱ ἕτεροι τῶν ἱερμηνευτῶν. ⁴ Syro-hex. in marg. sine nom. **וְכִי בָמוֹת.** ⁵ Hieron.: "Et sit eis Dominus in testimonium, sive ut in Hebraico legitur, *in testem*; vel ut apertius interpretatus est Sym., *testifians*." Cf. Hex. ad Psal. lxxxviii. 38. ⁶ Syro-hex. **וַיִּמְסוּ.** ⁷ Idem: **וְכִי בָמוֹת.** ⁸ Idem: **לְעֵד.** ⁹ Idem: **כַּכְּנִים.** Ad Aquilam cf.

Hex. ad Psal. lxxviii. 1. Jerem. xxvi. 18. Mich. iii. 12. ¹⁰ Idem. Cf. Hex. ad Jerem. ix. 11. ¹¹ Syro-hex. **וַיִּשְׁתַּחֲוֶה.** Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 29. Jesai. xiii. 21. ¹² Syro-hex. **וַיִּדְבַּר לְגַתְּ הַגַּתְּ.** Cf. Hex. ad Jerem. xxx. 12, 15. ¹³ Cod. 86 (cum scriptura ἀναγγείληται). ¹⁴ Sic Cod. XII (in marg.), Syro hex. **וַיִּבְנוּ לְהַתְּבַנּוּ.** Euseb. in Onomastico s. v. Ἐνακεῖμ: Ἐνακεῖμ, ἢ ἐν Βαχεῖν. Μιχαῖος. Ἀκύλας, Σύμμαχος· ἐν κλαυθμῶ. Hieron.: "BACHIM in nostra lingua *planctum et fletum* sonat. Denique, exceptis LXX, omnes κλαυθμόν, id est, *fletum*, transtulerunt." ¹⁵ Sic Comp., Codd. 36, 40, alii, Hieron. (qui *derisum* vertit), Syro-hex. **וַיִּשְׁפַּח לְעֵד בְּבֵית לֶעֱפְרָה.** ¹⁶ Syro-hex. **וַיִּשְׁפַּח לְעֵד בְּבֵית לֶעֱפְרָה.** Syriacum **וַיִּשְׁפַּח לְעֵד בְּבֵית לֶעֱפְרָה.** ponitur pro σπονδείον in Hex. ad Jerem. lii. 19, not. 50; necnon pro κοτύλη

11. עֲבַרְי לְכֶם יֵשְׁבֵת שָׁפִיר עֲרִיב־נִשְׁתָּ. *Emigra vobis, habitatrix Saphir, nudata turpiter.* Ο'. κατὰ γέλωτα (καταγέλωτα) ὑμῶν. κατοικούσα καλῶς τὰς πόλεις αὐτῆς. 'A. δέρχεσθε ἑαυτοῖς, κατοικούσα σαφείρ... Σ. διαβαίνετε ὑμῖν αἱ καθήμεναι καλῶς... Θ. . . αἰσχυρομένη αἰσχύνη (.) ἢ πόλις αὕτη αἰσχύνη.¹⁷
- לֹא יָצְאָה יוֹשְׁבַת סְאַנָּן. *Non egressa est habitatrix Saanan.* Ο'. οὐκ ἐξῆλθε κατοικούσα Σενναάρ (alia exempl. Σεννάν¹⁸). 'A. . ἡ καθήμενή Σαναῶν (s. Σενάν).¹⁹ Σ. οὐκ ἐξῆλθεν ἡ κατοικία εὐθηνούσα.²⁰ Θ. . ἡ κατοικούσα Σανιών.²¹
- מִסֵּפֶר. *Planctus.* Ο'. κόψασθαι. Θ. εἰς κοπετόν.²²
- בֵּית הַנְּצֵל. *Beth-esel.* Ο'. οἶκον ἐχόμενον αὐτῆς. Σ. . ἐξῆρ.²³
12. כְּרִיחֶרָה לְטוֹב יִשְׁבֵת מָרוֹת. *Nam dolet propter bonum (ablatum) habitatrix Maroth.*

- Ο'. τίς ἤρξατο εἰς ἀγαθὰ κατοικούση ὀδύναι; 'A. ὅτι ἠρρώστησεν εἰς ἀγαθὸν καθήμενή Μαρωθ.²⁴ Σ. ὅτι ἐνόμισεν (ἠλπισεν ἢ) εἰς ἀγαθὸν ἡ κατοικούσα ἢ παραπικραίνουσα.²⁵ Θ. ἀναμίνουσα εἰς ἀγαθὸν, κατοικούσα εἰς ὕψος.²⁶
13. רִאשִׁית חַטְּאֵת הָיָא. *Principium (auctor) peccati illa est.* Ο'. ἀρχηγὸς ἀμαρτίας ✕ Θ. αὕτη εἶστί.²⁷
14. לָבֵן הַתָּנִי. *Propterea dabis.* Ο'. διὰ τοῦτο δώσει (alia exempl. δώσεις²⁸). 'A. Σ. Θ. ὅτι δῶρα.²⁹
- בֵּיתֵי אֲחִיב. *Domus Achzib.* Ο'. οἶκους μεταίους ('A. ψεύδους (s. ψεύσματος). Σ. Ἀχζιβ. Θ. ἐξ ἀνάγκης³⁰).
15. עַד הַיְרֵשׁ אֲבִי לִּךָ יוֹשְׁבַת מְרֵשָׁה עַד-עַדְלָם. *Adhuc heredem adducam tibi, habitatrix Maresae; usque ad Adullam veniet gloria (nobiles) Israelis.* Ο'. ἕως τοὺς

Ezech. xlv. 14; quae cum Hebraeis nostris quid commune habeant nemo facile dixerit. ¹⁷ Syro-hex. . חַבְּרַי לְכֶם יֵשְׁבֵת שָׁפִיר עֲרִיב־נִשְׁתָּ. . חַבְּרַי לְכֶם יֵשְׁבֵת שָׁפִיר עֲרִיב־נִשְׁתָּ. Græca valde incerta sunt, praesertim Theodotionis, quæ sensum fere nullum, nedium cum Hebraeis congruentem, fundere videntur. ¹⁸ Sic Codd. 62, 147, Hieron., et (cum scriptura Σεννάν) Ald., Codd. 42, 68, alii. ¹⁹ Syro-hex. . סְאַנָּן. Deinde Cod. 86 affert: 'A. Σαναῶν ἢ εὐθηνούσα (sic); S. Cyril. autem in XII Proph. p. 401 D: 'Ἐκεδῶκασι μὲν οἱ Ὁ Σενναάρ, Ἀκύλας δὲ ἔφη Σενάν, εὐσθενοῦσαν δὲ ὁ Σύμμαχος, τάχα που τουτὶ τοῦ Σενάν ὑπερβαίνοντος. Denique Euseli. in Onomastico s. v.: Σενναάρ, ἐν Μιχαία. Ἀκύλας Σενναάρ [Hieron. Sennam]. Σύμμαχος εὐθηνούσαν. ²⁰ Hieron.: "Porro quod sequitur: Non est egressa quæ habitat in Sennam, quæ interpretatur exilus, sive ut Sym. vertit: Non est egressa habitatio abundans, de eadem Samaria dicitur." Paulo aliter Syro-hex.: Σ. ἡ κατοικία εὐθηνούσα (סְאַנָּן). (In loco S. Cyrilli pro εὐσθενοῦσαν etiam inivitis libris reponendum esse εὐθηνούσαν ex ipsa S. Patris enarratione patet, in qua olim edebatur: εὐσθενή τε ὅτι πῶν ἡ χώρα, καὶ ληΐναι κατάκομος, πῶς ἔστιν ἀμφιβαλεῖν. Pro εὐσθενή τε in uno libro soloecè scriptum εὐσθενέται δέ; in altero autem εὐθηνέται δέ, leviter corruptum ex εὐθηνέται δέ, in quo verbo utraque forma, activa et media, usu sancita est. Adde quod regionis fertilitas et frugum abundantia ad εὐθηνίαν, non ad εὐσθενίαν per-

continent.) ²¹ Syro-hex. . חַבְּרַי לְכֶם יֵשְׁבֵת שָׁפִיר עֲרִיב־נִשְׁתָּ. Pro חַבְּרַי, quæ utriusque versionis Syriacæ scriptura textualis est, Mildeld. Græce interpretatus est τάνου (cf. Psal. lxxvii. 43. Jesai. xix. 11, 13. xxx. 4), reclamante Cod. 86. qui affert: Θ. Σανιών εἰς κοπετόν. ²² Cod. 86. (In textu pro κόψασθε stant Codd. II, III, 106, 311, Hieron., Syro-hex.) ²³ Syro-hex. . סְאַנָּן. ²⁴ Idem: . סְאַנָּן. ²⁵ Idem: . סְאַנָּן. Paulo aliter Hieron.: "Quia infirmata est in bono quæ habitat in Maroth, id est, in amaritudinibus, sive ut Sym. vertit, habitatio ad amaritudinem provocans, hoc est, ἡ κατοικία ἢ παραπικραίνουσα." ²⁶ Syro-hex. . סְאַנָּן. ²⁷ Sic Syro-hex. in textu. Pronomen abest a Comp. Ald., Codd. 68, 87*, aliis, Hieron. ²⁸ Sic Codd. III, 22, 23, 26, alii, Syro-hex. . סְאַנָּן. ²⁹ Syro-hex. . סְאַנָּן. "A. Σ. Θ. propter munera [quasi Syrus dedisset סְאַנָּן]. Vix credibile, interpretes ita revera vertisse עַד הַיְרֵשׁ אֲבִי לִּךָ. Reddiderant hæc fortasse διὰ τοῦτο δώσεις, quæ vero in cod. Græco Syri in διὰ τὰς δώσεις depravata erant.—Mildeld. Lectio ob nimium brevitatem difficilis, quæque adhuc explicatorem exspectat. Quod si διὰ τὰς δώσεις in Græco invenisset Noster, proculdubio vertisset סְאַנָּן. ³⁰ Syro-hex. . סְאַנָּן.

κληρονόμους ('Α. τὸν κληρόνομον³¹) ἀγάωσι ('Α. ὡς οἱ Ο'. Σ. ἄξω καὶ σοί. Θ. ἄξω (s. ἀγάω) σοί³²), κατοικοῦσα Λαχεὶς κληρονομία· ἕως 'Οδολλάμ ἤξει ἡ δόξα — τῆς θυγατρὸς ἄ 'Ισραήλ,³³ Σ. ἔτι κληρόνομον ἄξω καὶ σοί, κατοικία Μαρеса· ἕως 'Οδολλάμ ἤξει τῆς δόξης 'Ισραήλ.³⁴

15. **לְאִשְׁרָאֵל**. Ο'. 'Ισραήλ. Alia exempl. Σιών.³⁵

16. **חֶרְבְּךָ**. *Calvitiam tuam*. Ο'. τὴν χηρείαν (alia exempl. ξύρησίν³⁶) σου. 'Α. Σ. φαλάκρωσιν. Θ. *tasuram*.³⁷

CAP. II.

1. **וָהִי**. *Vae!* Ο'. ἐγένοντο. 'Α. Σ. οὐαί.¹

בְּיַד יְשׁוּעָה. *Quia est in potestate manus eorum*. Ο'. διότι οὐκ ἦσαν πρὸς τὸν θεὸν χεῖρας αὐτῶν. 'Α. ὅτι ἰσχυρὸν χεῖρ αὐτοῦ. Σ. ὅτι ἰσχυρὸν ἡ χεῖρ αὐτῶν. Θ. διότι ἔχουσιν ἰσχυρὸν τὴν χεῖρα αὐτῶν.²

2. **וְהָיָה**. *Et pariter*. Ο'. καὶ διήρπαζον — ὄρφα-

νοὺς ἄ. Οἱ λοιποὶ καὶ ἐσυκοφάντων.³

2. **וְהָיָה**. Ο'. ✕ 'Α. Σ. καὶ ἄνδρα.⁴

4. **וְהָיָה לְיָמֵינוּ**. *Quomodo subtrahit eam mihi! impiis* (agros nostros distribuit). Ο'. καὶ οὐκ ἦν ὁ κωλύων αὐτὸν τοῦ ἀποστρέψαι. 'Α. πῶς ἀποδοθήσεται μοι τοῖς γήϊοις; Σ. πῶς ἀναχαρήσει μοι τοῦ ἐπιστρέψαι; Θ. πῶς ἀναγαλέσει αὐτὸν τοῦ ἐπιστρέψαι;⁵

וְהָיָה. *Distribuit*. Ο'. διεμερίσθησαν. 'Α. ἐν μερισμοῖς (s. διαμερισμαῖς, s. διαρέσει). Θ. μερίε (s. διαμερίε, s. διελεῖ). Σ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁶

6. **וְהָיָה לְיָמֵינוּ**. *Ne stilletis* (vaticinemini), *stillant* (dictitant): *at nisi stillaverint illis, non recedet ignominia*. Ο'. μὴ κλαίετε δάκρυσιν, μηδὲ δακρύνεωσαν ἐπὶ τούτοις· οὐδὲ γὰρ ἀπώσεται ὀνειδῆ. 'Α. μὴ σταλάζετε σταλάζοντες, οὐ σταλάζετε εἰς τούτους, οὐ καταλήψῃ ἔντροπᾶς (ὁ λέγων).⁷ Σ. μὴ ἐπιτιμᾶτε ἐὰν ἐπιτιμήσῃτε, οὐκ ἐπιτιμῶν τε (fort. ἐπιτιμῶντες) τούτους, οὐ κωλύει καταισχυμμός.⁸

³¹ Theodoret.: κατὰ δὲ τὸν Ἀκύλαν ἐνικῶς τεθεικότα τὸν κληρόνομον, καὶ βαθυτέραν εὐρίσκομεν διάνοιαν· ἐν ἐρημίᾳ γὰρ, φησὶν, ἔση τοὺς ματαίους οἴκους οἰκοῦσα, ἕως τὸν κληρόνομον [Matth. xxi. 38] ἀγάω σοι.

³² Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. In textu ἀγάω σοι pro ἀγάωσι habent Ald., Codd. III, 22, 36, 51, alii, Hieron., invito Syro-hex.

³³ Obelus est in Syro-hex. Hieron. (qui jungit: ἡ δόξα τ. θ. 'Ισραήλ, ξύρησαι κ. τ. ε.): "Hoc quod dictum est a LXX, *Gloria filiae Israel*, addentibus *filiae*, Hebraei in fine superioris capitali legunt."

³⁴ Hieron.: "Denique et Sym. ita transtulit: ἔτι κληρόνομον—'Ισραήλ, hoc est: *Adhuc heredem adducam et tibi, habitatio Maresa; usque Odollam veniet gloriae Israel*, hoc est, quae gloriosa es in urbibus Israel."

³⁵ Sic Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. Cod. 86: **λ. Σιών**; ubi λοιποὶ de aliis exemplaribus intelligendum. Cf. Hex. ad Ezech. iii. 26.

³⁶ Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, 42, alii, Hieron., Syro-hex. (**לְאִשְׁרָאֵל**).

³⁷ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. Cod. 86 affert: 'Εβρ. τὴν χηρείαν. 'Α. Σ. φαλάκρωσιν.

CAP. II. ¹ Cod. 86, teste Waltono. Lectionem non agnoscunt Stephanopolus et Cozza. ² Cod. 86. Aquilae lectio manca esse videtur, sic fortasse supplenda: ὅτι ἔστιν ἐπὶ ἰσχυρὸν χ. αὐτοῦ (s. αὐτῶν), non aliter ac Hebraea

vertit Hieron.: *Quoniam contra Deum est manus eorum*.

³ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. In textu obelus est in Syro-hex.

⁴ Sic in textu Syro hex. Copula deest in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, aliis, et Hieron.

⁵ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. In textu ἀγάω σοι pro ἀγάωσι habent Ald., Codd. III, 22, 36, 51, alii, Hieron., invito Syro-hex.

⁶ Obelus est in Syro-hex. Hieron. (qui jungit: ἡ δόξα τ. θ. 'Ισραήλ, ξύρησαι κ. τ. ε.): "Hoc quod dictum est a LXX, *Gloria filiae Israel*, addentibus *filiae*, Hebraei in fine superioris capitali legunt."

⁷ Hieron.: "Denique et Sym. ita transtulit: ἔτι κληρόνομον—'Ισραήλ, hoc est: *Adhuc heredem adducam et tibi, habitatio Maresa; usque Odollam veniet gloriae Israel*, hoc est, quae gloriosa es in urbibus Israel."

⁸ Sic Ald., Codd. 22, 36, 51, alii. Cod. 86: **λ. Σιών**; ubi λοιποὶ de aliis exemplaribus intelligendum. Cf. Hex. ad Ezech. iii. 26.

⁹ Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 36, 42, alii, Hieron., Syro-hex. (**לְאִשְׁרָאֵל**).

¹⁰ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. Cod. 86 affert: 'Εβρ. τὴν χηρείαν. 'Α. Σ. φαλάκρωσιν.

CAP. II. ¹ Cod. 86, teste Waltono. Lectionem non agnoscunt Stephanopolus et Cozza. ² Cod. 86. Aquilae lectio manca esse videtur, sic fortasse supplenda: ὅτι ἔστιν ἐπὶ ἰσχυρὸν χ. αὐτοῦ (s. αὐτῶν), non aliter ac Hebraea

vertit Hieron.: *Quoniam contra Deum est manus eorum*.

³ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. In textu obelus est in Syro-hex.

⁴ Sic in textu Syro hex. Copula deest in Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, aliis, et Hieron.

⁵ Syro-hex. ✕ **וְהָיָה**. In textu ἀγάω σοι pro ἀγάωσι habent Ald., Codd. III, 22, 36, 51, alii, Hieron., invito Syro-hex.

μασα αὐτῶν. Σ. ἐπονηρεύσαντο διὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων. Θ. ἐπονηρεύσαντο περὶ (s. ἐνεκεν) τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν.⁶

5. מְלִיחָהּ עַל־פִּיהֶם וְעַל־לִבָּיהֶם לְרִיבָהּ. Et si quis non dederit in ore eorum quippiam,

consecrant (parant) contra eum bellum. Ο'. καὶ οὐκ ἐδόθη εἰς τὸ στόμα αὐτῶν, χειρῶν (alia exempl. ἡγίασαν⁷) ἐπ' αὐτὸν πόλεμον. Ἀ. Θ. καὶ οὐκ ἔδωκαν ἐπὶ τὸ στόμα αὐτῶν, ἡγίασαν ἐπ' αὐτὸν πόλεμον. Σ. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ δίδοντας (s. κατὰ δὲ τῶν μὴ δίδόντων) εἰς τὸ στόμα αὐτῶν cogitabant πολέμους.⁸

6. מִן־חֶזֶן. A visione (ne amplius visiones videatis). Ο'. ἐξ ὀράσεως. Σ. ὥστε μὴ ὀρᾶν ὑμᾶς.⁹

סֹדֵרֵי. A divinatione. Ο'. ἐκ μαντείας. Σ. ὥστε μὴ μαντεύεσθαι ὑμᾶς.¹⁰

7. וְעָטְפוּ עַל־שֵׁפָטָם. Et obvelabunt mystacem omnes illi. Ο'. καὶ καταλαλήσουσι κατ' αὐτῶν πάντες αὐτοί. Σ. καὶ περιβαλοῦνται ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῶν πάντες.¹¹

כִּי אֵין מַעֲנָה לְדֵי. Quia non est responsum Dei. Ο'. διότι οὐκ ἔσται ὁ ἐπακούων αὐτῶν. Θ. διότι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις Ἐλωείμ.¹² Σ. διότι οὐκ ἦν ἀπόκρισις τοῦ θεοῦ.¹³

8. וְאֵין מַעֲנָה לְדֵי. Quia non est responsum Dei. Ο'. διότι οὐκ ἔσται ὁ ἐπακούων αὐτῶν. Θ. διότι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις Ἐλωείμ.¹² Σ. διότι οὐκ ἦν ἀπόκρισις τοῦ θεοῦ.¹³

תְּבִיבִי. Verumtamen ego repletus sum virtute cum spiritu Dei, et iudicio, et fortitudine. Ο'. ἐὰν μὴ ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχύον (alia exempl. ἀλλὰ μὴν ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος¹⁴) ἐν πνεύματι κυρίου, καὶ κρίματος, καὶ δυναστείας. Σ. ἀλλὰ μὴν ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος πνεύματος καὶ κρίματος καὶ δυναστείας.¹⁵ Θ. ἐκωλύθη (s. συνηχέθη), ἐγὼ εἰμι ἐνεπλήσθην ἰσχύος, πνεύματος...¹⁶

9. דוּצֵי. Duces. Ο'. οἱ κατάλοιποι. Ἀ. Θ. οἱ ἐξουσιάζοντες (s. δυναστεύοντες).¹⁷

11. יוֹרִי. Docent. Ο'. ἀπεκρίνοντο. Ἀ. Θ. ἐφώτιζον.¹⁸

וְנִבְיָהֶי. Ο'. καὶ οἱ προφῆται. ❖ Οἱ Γ'. αὐτῆς.¹⁹

12. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל כִּי־אָמַרְתָּ וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל כִּי־אָמַרְתָּ. Propterea vestri causa Sion ut ager arabitur, et Jerusalem tudea fiet. Ο'. διὰ τοῦτο δι' ὑμᾶς Σιών ὡς ἀγρὸς ἀροτριάθησεται, καὶ Ἱερουσαλὴμ ὡς ὄπωροφυλάκιον (Ἀ. ὡς σωρὸς (s. λιθολογία). Σ. βουνοί. Θ. εἰς ἐρήμωσιν²⁰) ἔσται. Ἀ. διὰ τοῦτο χάριν ὑμῶν Σιών χώρα ἀροτριάθησεται, καὶ Ἱερουσαλὴμ λιθολογηθήσεται.²¹

וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל כִּי־אָמַרְתָּ. In excelsa silvae. Ο'. εἰς ἄλσος δρυμοῦ. Σ. εἰς ὕψος δρυμοῦ. Θ. εἰς βουνὸν δρυμοῦ.²²

Cap. III. 7. — τὰ ἐνύπνια 4.²³

⁶ Syro-hex. ...
⁷ Sic Comp., Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 42, 51, alii, Hieron., Syro-hex. ...
⁸ Syro-hex. ...
⁹ Idem: ...
¹⁰ Idem: ...
¹¹ Idem: ...
¹² Idem: ...
¹³ Idem: ...
¹⁴ Sic Codd. 22, 51, alii, et Chrysost. Opp. T. X, p. 610 A. ...
¹⁵ Syro-hex. ...
¹⁶ Syrus legisse videtur ἀλλὰ μὲν ἐγὼ, ut apud Chrysost. l. c.

ante nos edebatur.) Cod. 86 affert: Σ. ἀλλὰ μὴν (in cod. ἀλομὴν) ἐγὼ ἐνεπλήσθην ἰσχύος. ...
¹⁷ Syro-hex. Theodotioni continuat: ...
¹⁸ Idem: ...
¹⁹ Idem: ...
²⁰ Idem: ...
²¹ Euseb. in Dem. Evang. p. 406: 'Ο γαὺν Ἀκύλιος φησὶ διὰ τοῦτο—λιθολογηθήσεται' ὑπὸ γὰρ ἀλλοφύλων ἀνδρῶν κατοικεσθεῖσα εἰσέτι καὶ σήμερον λιθολογεῖται, πάντων καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν τὴν πόλιν οἰκοῦντων τοὺς ἀπὸ τῆς πτώσεως αὐτῆς λίθους ἀναλεγομένων εἰς τε τὰ ἴδια καὶ κοινὰ καὶ δημόσια οἰκοδομήματα. ...
²² Syro-hex. ...
²³ Syro-hex.

CAP. IV.

- 1. בֵּית־הַיְהוָה. O'. κυρίου. Alia exempl. τοῦ οἴκου κυρίου.¹ Oί Γ'. θεοῦ.²
וַיָּבֹאוּ. Et confluent. O'. καὶ σπεύσουσι. Σ. καὶ συναχθήσονται.³
- 2. כִּי מַצִּיּוֹן. O'. ὅτι ἐκ Σιών. Σ. ἐκ Σιών γάρ.⁴
- 3. בֵּין. O'. ἀναμέσον. 'A. Σ. μεταξύ.⁵
וְהַגִּיתֶיהֶן. Et hastas suas. O'. καὶ τὰ δόρατα (alia exempl. τὰς ζιβύνας⁶) αὐτῶν
וְלִבְנוֹ. O'. ἐπ' ἔθνος. Aliter: O'. πρὸς ἔθνος. Σ. Θ. ἐπ' ἔθνος.⁷
- 4. וְתַחַת תְּהַאֲנֶתָּ. Et sub ficu sua. O'. καὶ ἑκαστος ✕ 'A. Θ. ὑποκάτω ἄ σικῆς αὐτοῦ.⁸
- 5. וַיִּשְׁאַלְהֶם. O'. τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. "Ἄλλος ἐν ὀνόματι θεοῦ (αὐτοῦ).⁹
- 7. לְשֵׁרֵיתָא. In reliquiis. O'. εἰς ὑπόλειμμα — διαμένον ἄ.¹⁰
- 8. לְעַלְוָה. Clivus. O'. ἀρχμώδης. 'A. σκοτώδης. Σ. ἀπόκρυφος.¹¹

- 8. בְּתִיבָתָא. Filiae Sionis. O'. Σ. θυγάτηρ Σιών.¹²
עָדְךָ. Ad te. O'. ἐπὶ σέ. 'A. ἕως . . . Θ. ἐπὶ σέ.¹³
- מַמְלַכְתָּא. Regnum. O'. βασιλεία — ἐκ Βαβυλωνος ἄ.¹⁴
- 9. וְרֵיעֵי רַעֲ. Clamores (lugubres) edis. O'. ἔγνωσ κακά. 'A. ἐκάκωσας . . .¹⁵
- וְיִרְבָּה. O'. οὐκ ἦν σοι. Oί λοιποί οὐκ ἔστι σοι.¹⁶
- וְיִוָּעֵךְ. Consiliarius tuus. O'. ἡ βουλή σου. "Ἄλλος· ὁ σύμβουλός σου.¹⁷
- 10. וְגַחַי. Et emilere. O'. καὶ ἀνδρίζου, — καὶ ἔγγιζε ἄ.¹⁸ "Ἄλλος· διατρίβου.¹⁹
- 11. וְסֻבְרָנָא. Congregatae sunt. O'. ἐπισυνήχθησαν. Alia exempl. ἐπισυναχθήσεται.²⁰ ('A.) συνελέγησαν. Σ. συναχθήσεται.²¹
וְהָתַתָּ. Polluatur. O'. ἐπιχαρούμεθα. 'A. incidet in furorem. Σ. κατακρίθησεται (s. καταδικασθήσεται).²²

CAP. IV. ¹ Sic Comp. (sine τοῦ), Codd. 22, 36, alii.
² Syro-hex. ✕ **אלהי** **אלהי**. ³ Idem: ✕ **אלהי** **אלהי**.
 "Justin. M. [p. 369] locum hunc sic citat: ἔσοιμον ἐπ' ἄκρου τῶν ὀρέων, ἐπηρμένον αὐτὸ ὑπὲρ τοὺς βουνούς· [כִּי מַצִּיּוֹן וַיָּבֹאוּ] καὶ ποταμὸν θήσονται [fort. ποταμωθήσονται (וַיָּבֹאוּ)], coll. Hex. ad Jerem. li. 44] ἐπ' ἀντῶ λαοί."—*Nobil.* Mox v. 2 pro καὶ δεῖξουσιν ἡμῖν idem citat καὶ φωτισουσιν ἡμᾶς (וַיִּוָּעֵךְ). ⁴ Idem: ✕ **אלהי** **אלהי**. ⁵ Idem: ✕ **אלהי** **אלהי**. ⁶ Sic Codd. III, XII (in textu), 26 (cum ξιβύνας), 40, 49, alii, et Justin. M. l. c. Syro-hex. vertit **לבנות**, quae vox commutatur cum **זיבונות** Judith l. [15] in Syro-hex., necnon in lectione Symmachi ad Jos. viii. [267], teste Masio in *Syr. Pecul.* p. 25. Cf. ad Cap. v. 6.
⁷ Cod. Jes. ⁸ Syro-hex. Vox ὑποκάτω legitur in libris omnibus. Paulo ante pro καὶ ἀναπαύσεται ἑκαστος Justin. M. l. c. affert: καὶ καθίσεται ἀνὴρ (עָדְךָ וְיִרְבָּה); et mox τῶν δυνάμεων pro πατωκράτορος. ⁹ Syro-hex. in marg. sine nom. ✕ **אלהי** **אלהי**. Justin. M. l. c.: ἐν ὀνόματι θεῶν αὐτῶν. Idem integrum v. 6 sic citat: καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, συναξὴ τὴν ἐκτεθλιμμένην (וַיִּשְׁאַלְהֶם, claudicantem), καὶ τὴν ἐξωσμένην ἀθροίσω (וַיִּשְׁאַלְהֶם), καὶ ἦν ἐκάκωσα (וְרֵיעֵי רַעֲ). ²⁰ Syro-hex. **וְסֻבְרָנָא** — **וְסֻבְרָנָא**. Solus Cod. XII in marg. addit διαμένον. Justin. M. l. c.: καὶ θήσω τὴν ἐκτεθλιμμένην εἰς ὑπόλειμμα, καὶ τὴν ἐκπεσιωσμένην (וְסֻבְרָנָא, procul remota) εἰς ἔθνος ἰσχυρόν. ¹¹ Cod. 86. Syro-hex. affert: ✕.

✕ **אלהי**. Etiam Hieron. vertit *nebulosa*, h. e. **לענ**. Cum Symmacho facit Chaldaeus, **מְסֻבְרָנָא**, *absconditus*, vertens. ¹² Hieron.: "Et haec turris filiae est Sion, sive, ut Sym. vertit in Graecum, ipsa est filia Sion." Quem locum non ceperunt, qui ante nos lectiones hexaplares expenderunt. ¹³ Syro-hex. ✕ **אלהי** **אלהי**. ¹⁴ Sic Syro-hex., qui notat: "Hic obelus non positus erat in Hexaplis." Hieron.: "Quod autem in quibusdam libris legitur: *Et ingredietur principatus primus regnum filiae Sion, et de Babylone*, sciamus additam esse, quia nec in Hebraeo, nec apud alios habetur interpretes." ¹⁵ Syro-hex. ✕ **אלהי** **אלהי**. ¹⁶ Idem: **אלהי** **אלהי**. ¹⁷ Idem in marg. sine nom. ✕ **אלהי** **אלהי**. Cf. Hex. ad Jesai. ix. 6. ¹⁸ Sic Syro-hex., qui notat ut supra. Verba, καὶ ἔγγιζε, non agnoscunt Comp., Codd. III, 87*, 91, alii, Hieron. ¹⁹ Syro-hex. in marg. sine nom. ✕ **אלהי** **אלהי**. Vox Graeca ponitur de *summa vitium* aut *rocis contentione*, quae notio huic loco satis apta est. ²⁰ Sic Ald., Codd. 22, 36, 51, alii, etiam Cod. 86, teste Walton, iovitis schedis Bodleianis, nbi huic libro tribuitur *ἐπισυναχθήσονται* (in marg. *ἀχθήσεται*). ²¹ Cod. 86 affert: Σ. *συναχθήσεται, συνελέγησαν*. Lectionem anonymam Aquilae vindicavimus, coll. Hex. ad Psal. xxxiv. 15. ²² Syro-hex. ✕ **אלהי** **אלהי** ✕ **אלהי** **אלהי**. Cf. Pex. ad Psal. cv. 38. Jerem. iii. 2.

12. **וַיִּרְצֹב**. *Sicut pumilus*. O'. *ὡς δράγματα*. 'A. Σ. *ὡς ἄχμη*. Θ. *ὡς καλάμη*.²³

13. **וְרַבִּים עֲמִיץ תִּרְקֹן**. *Et comminues populos multos*. O'. *καὶ κατατήξεις* (alia exempl. *λεπτυνεῖς*²⁴) *λαοὺς πολλοὺς*. Alia exempl. *καὶ κατατήξεις ἐν αὐτοῖς ἔθνη*²⁵, *καὶ λεπτυνεῖς λαοὺς πολλοὺς*.²⁵

וְהִרְקֹן. *Et deronebo*. O'. *καὶ ἀναθήσεις*. Oί λοιποί *ἀναθηματίσεις*.²⁶

עָצָב. *Quaestum esurium*. O'. *τὸ πλῆθος αὐτῶν*. Σ. *τὸ κέρδος αὐτῶν*. Θ. *τὰ ἔωρα αὐτῶν*. E'. *τὴν ὠφέλειαν*.²⁷

Cap. IV. 10. κύριος — ὁ θεός σου **4**.²⁸

CAP. V.

1 (Hebr. iv. 14). **תַּחַת בַּתִּירְדִּי תִּתְקַן**. *Nunc turmatim congrega te, filia turmae*. O'. *νῦν ἐμφραχθήσεται θυγάτηρ ἐμφραγμῶ*. Σ. *νῦν ὠδινήσουσί σε, θύγατερ συνεχομένη* (s. πολιορκουμένη).¹ Aliter: 'A. Σ. Θ. E'. *Nunc vastaberis, filia latronis*.²

וְעָלְנוּ עָלֵינוּ. *Obsidionem ponit contra nos*. O'. *συνοχὴν ἔταξεν ἐφ' ἡμᾶς*. Σ. *συνοχὴ* (s. πολιορκία) *ἔτεθη ἐφ' ἡμας*.³

1 (iv. 14). **לְהַרְצִי מַעַשׂ תַּחַת הַלְהִי-לַע וְכֹי מַבְשֵׁב**. *Virga percutient super maxillam iudicem Israelis*. O'. *ἐν ῥάβδῳ πατάξουσιν ἐπὶ σιαγόνα τὰς φυλάς* (Oί Γ'. *τὸν κριτὴν*⁴) *τοῦ Ἰσραήλ*. 'A. *πλήξουσιν ἐπὶ σιαγόνα τὸν κριτὴν Ἰσραήλ*. Σ. *ῥάβδῳ τύψουσι κατὰ σιαγόνας τὸν κριτὴν Ἰσραήλ*. Θ. *πατάξει ἐπὶ σιαγόνα τὸν κριτὴν Ἰσραήλ*.⁵

2 (v. 1). **וְיָצַץ**. *Pavus es*. O'. *ὀλιγοστὸς εἶ*. Alia exempl. *μὴ ὀλιγοστὸς εἶ*.⁶

3 (2). **וְיִלְדָה**. *Quae paritura est*. O'. *τικτούσης*. Σ. *αὐτῆς δὲ τικτούσης*. Θ. *ἔτεκε*.⁷

וְהָיוּ. O'. *τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν* ('A. Σ. Θ. *αὐτοῦ*⁸).

4 (3). **וְהָיָה וְרָעַד**. *Et stabit, et pascet*. O'. *καὶ στήσεται, — καὶ ὄψεται*⁴, *καὶ ποιμανεῖ — τὸ ποίμνιον αὐτοῦ*⁹.

וְהָיוּ. *Et habitabunt*. O'. *ὑπάρξουσιν*. Σ. *καὶ κατοικήσουσι*.¹⁰

וְנָתַתִּי עַד לְהַרְצֵי. *Nam nunc magnus erit usque ad terminos terrae*. O'. *διότι νῦν μεγαλυνθήσονται ἕως ἄκρων τῆς γῆς*. Σ. *τότε γὰρ μεγαλυνθήσεται ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς*.¹¹

5 (4). **שִׁבְעָה וְעֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ וְעֶשְׂרִים**. *Septem pastores, et octo unctos* (principes) *hominum*.

²³ Syro-hex. **وَمَا قَبْلَ وَمَعْلَا**. Ad Aquilam: cf. Hex. ad Dan. ii. 35. Periphrasis **قَبْلَ وَمَعْلَا** ponitur pro *καλάμη* Amos ii. 13. ²⁴ Sic Codd. III, XII, 40, 42, alii. Hieron. *comminues*. ²⁵ Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 23, 49, 62, alii; necnon (cum *καταπατήσεις* pro *κατατήξεις*) Codd. 22, 36, alii. ²⁶ Cod. 86. ²⁷ Hieron.: "Theod. pro *multitudine, munera* transtulit; Quinta ed. *emolumentum*, id est, *ὠφέλειαν*; Sym. *lucrum*, id est, *τὸ κέρδος αὐτῶν*." Syro-hex. affert: Σ. *τὸ κέρδος* (**וְעָלְנוּ**). ²⁸ Syro-hex.

CAP. V. ¹ Syro-hex. **וְנָתַתִּי עַד לְהַרְצֵי**, cum scholio: **וְנָתַתִּי עַד לְהַרְצֵי** + **וְנָתַתִּי**. (In textu post *θυγάτηρ* add. *Ἐφραΐμ* Codd. III, XII, 26, 36, alii, et Syro-hex.) ² Hieron.: "*Nunc vastaberis, filia latronis*. Hoc juxta Hebraicum, cui interpretationi Aq. et Sym. et Theod. et editio Quinta consentiunt." Quod tamen dictum cum lectione Symmachi Syriaca conciliari nequit. ³ Syro-hex. Symmacho continuat: **וְנָתַתִּי עַד לְהַרְצֵי**. ⁴ Cod. 86.

⁵ "Trium interpretationes ex Eclogis Joannis Monachi litera X in Cod. Coislio."—Montef. Symmachi lectionem accurate reddidit Syro-hex. **וְנָתַתִּי עַד לְהַרְצֵי**. ⁶ Sic Codd. 22, 26, 36, alii. Syrus noster interrogando effert: **וְנָתַתִּי עַד לְהַרְצֵי**. Hieron. in Epist. LVII ad Pammach. 8: "Pro, *Nequaquam minima es in ducibus Judae* (Matth. ii. 6), in LXX legitur: *Modicus es, ut sis in millibus Juda*." ⁷ Syro-hex. **וְנָתַתִּי עַד לְהַרְצֵי**. ⁸ Idem. ⁹ Syro-hex. pingit: — *καὶ ὄψεται, καὶ ποιμανεῖ — τὸ π. αὐτοῦ*⁴; ubi obelus posterior in initio lineae positus est. Sed metobelum post *ὄψεται* casu abesse innuit scholium in marg. appictum: "Hi obeli (**וְנָתַתִּי**) non positi erant in Hexaplis." Similiter Cod. Jes. in marg. notat: *τὰ ὠβελισμένα εἰς τοὺς δύο τόπους οὐ κείνται ἐν τῇ ἔξασελίδῳ*. ¹⁰ Hieron.: "*Et convertentur*, sive ut melius interpretatus est Sym., *et habitabunt*: *JASURU* enim verbum Hebraicum utrumque significat." ¹¹ Syro-hex. **וְנָתַתִּי עַד לְהַרְצֵי**.

Ο'. ἑπτὰ ποιμένες, καὶ ὀκτὼ δῆγματα (Θ. Ε'. principes) ἀνθρώπων. 'Α. ἑπτὰ νομεῖς, καὶ ὀκτὼ καθεσταμένους ἀνθρώπων. Σ. ἑπτὰ ποιμένας, καὶ ὀκτὼ χριστοὺς ἀνθρώπων. Θ. ἑπτὰ ποιμένας, καὶ ὀκτὼ ἀρχηγούς ἀνθρώπων.¹²

6 (5). רָעוּ נְתִיבֵי אֲרָץ אַשּׁוּר בְּחֶרֶב וְנְתִיבֵי אֲרָץ נִמְרוֹד בְּחֶרֶב. Et pascent terram Assyriae gladio, et terram Nimrod in portis ejus. Ο'. καὶ ποιμανοῦσι τὸν 'Ασσοῦρ ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γῆν τοῦ Νεβρώδ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς ('Α. ἐν ῥιθύνας (σ. σειρομόσταις) αὐτῆς. Σ. ἐντὸς πυλῶν αὐτῆς. Θ. ἐν πύλαις αὐτῶν. Ε'. ἐν παραξίφισιν αὐτῶν¹³). Σ. Et pascent terram Assur in gladio, et regionem Nemrod intra portas ejus.¹⁴

לְהַצִּיחַ. Ο'. καὶ ῥύσεται. Aliud exempl. καὶ ἦν εὐσέβειαν ἐν τῇ τάφρῳ ῥύσεται.¹⁵

7 (6). כְּרִבְבִים עַל־עֵשֶׂב. Sicut imbres super herbam. Ο'. καὶ ὡς ἄρνες ἐπὶ ἀγρωστί. 'Α. καὶ ὡς ψεκάδες ἐπὶ πᾶν. Σ. Θ. καὶ ὡσεὶ νιφετὸς ἐπὶ χόρτον.¹⁶

וְאֵשׁ לֹא־יִקְרָה לְאִישׁ וְלֹא יִחַל לְבְנֵי אָדָם.

Quae non expectat virum, nec praestolatur filios hominis. Ο'. ὅπως μὴ συναχθῆ μηδεὶς, μηδὲ ὑποστῆ ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων. 'Α. ὅς οὐχ ὑπομενεῖ ἄνδρα, καὶ οὐ περιμενεῖ υἱοὺς ἀνθρώπων. Θ. ὅς οὐ μενεῖ ἄνθρωπον, καὶ οὐκ ἐλπίζει ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου.¹⁷ Οἱ Γ'. ὅς οὐ πεποιθήσει ἐπ' ἄνθρωπον, καὶ οὐ περιμενεῖ (σ. προδοκῆσει, σ. προσδέξεται) υἱὸν ἀνθρώπου.¹⁸

12 (11). וְהַרְיֹלִים. Et harioli. Ο'. καὶ ἀποφθεγγόμενοι. 'Α. καὶ κληδονιζόμενοι. Σ. (καὶ) σημειοσκοπούμενοι.¹⁹

Cap. V. 7. — ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἄ. — πίπτουσα ἄ.²⁰

CAP. VI.

1. אֲדַבְרָה לְיָהוָה אֱלֹהֵינוּ. Audite quaeso quod Jova dicit. Ο'. ἀκούσατε δὴ λόγον κυρίου κύριος εἶπεν. Alia exempl. ἀκούσατε δὴ ἃ ὁ κύριος εἶπεν.¹

2. מוֹסְדֵי הַרְיֹלִים. Et perennes (montes), fundamenta terrae. Ο'. καὶ αἱ φάραγγες, θέμελια τῆς γῆς. 'Α. καὶ τὰ στερεὰ... Σ. καὶ τὰ

¹² Aquilae et Theodotionis lectiones integras exhibet Cod. 86, et inter eas: Σ. ἑπτὰ ποιμένας. Idem separatim affert: δῆγματα] 'Α. καθεσταμένους ἀνθρώπων. Σ. χριστοὺς (sic) ἀνθρώπων. σῆγματα (sic). Syro-hex. ad δῆγματα in marg. notat: 'Α. καθεσταμένους (כְּבִשְׁתֵּי). Σ. χριστοὺς (חַמְסֵי). Θ. ἀρχηγούς (אֲרִיִּשֵׁי). Denique Hieron. monet: "Ubi nos posuimus *primates homines*, et in Hebraico scriptum est NESICHN ADAM, Sym. interpretatus est *Christos hominum*; Theod. et Quinta ed., *principes hominum*; Aq. *graves vel constitutos homines*, id est, *καθεσταμένους*." Cf. Hex. ad Ezech. xxxii. 30. ¹³ Hieron.: "Rursum in eo ubi ego et Aq. *transulimns, in lanceis ejus*, ut *subaudiatur terrae Nemrod*, Sym. vertit, *ἐντὸς πυλῶν αὐτῆς*, id est, *intra portas ejus*; Theod. *in portis eorum*; Quinta ed. ἐν παραξίφισιν αὐτῶν, quod nos possumus dicere, *in vicis eorum*: id Hebraeo autem positum est ΒΑΡΗΣΗΚΕ." Praeterea Cod. 86 affert: Σ. ἐντὸς πυλῶν; Syro-hex. autem: אֲרִיִּשֵׁי אֲרָץ אַשּׁוּר. (Ad אֲרָץ cf. Jerem. vi. 23. Joel iii. 10 in Syro-hex.) ¹⁴ Hieron. ¹⁵ Syro-hex. in textu: אֲרִיִּשֵׁי אֲרָץ אַשּׁוּר; in marg. autem char. med. אֲרִיִּשֵׁי אֲרָץ אַשּׁוּר. Ineptae interpolationis, quae Syro nostro, ut videtur, propria et peculiaris

est, neque originem neque sensum indagare potuimus. ¹⁶ Euseb. in Dem. Evang. p. 81 (cum Θ. pro Σ. Θ.). Cod. 86 affert: 'Α. ψεκάδες. Θ. νιφετὸς; et ad ἀγρωστί: 'Α. σπόρον. Σ. Θ. χόρτον. Denique Syro-hex. אֲרִיִּשֵׁי אֲרָץ אַשּׁוּר. (νιφετὸς) אֲרִיִּשֵׁי אֲרָץ אַשּׁוּר. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xxii. 2. ¹⁷ Euseb. ibid. p. 82, ubi editum: καὶ οὐ περὶ υἱοὺς ἀνθρώπων. Emaculavimus juxta Syrum nostrum, qui tribus interpretibus tribuit אֲרִיִּשֵׁי. Cf. Hex. ad Psal. xxx. 25. xxxii. 22. cxviii. 49. ¹⁸ Syro-hex. אֲרִיִּשֵׁי אֲרָץ אַשּׁוּר. ¹⁹ Cod. 86. Consentit Syro-hex. אֲרִיִּשֵׁי אֲרָץ אַשּׁוּר. (In textu pro edito אֲרִיִּשֵׁי in codice est אֲרִיִּשֵׁי, ut conjecerat Bernstein., cum scholio: "אֲרִיִּשֵׁי appellat eos qui interpretantur (אֲרִיִּשֵׁי) somnia, et hariolos, et tales." ²⁰ Syro-hex. cum notula, quae ad utrum horum locorum pertineat incertum est: "Hic obelus (אֲרִיִּשֵׁי) non positus erat in Hexaplis." CAP. VI. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. 23, 42, 49, alii, Hieron., Syro-hex. Parsons. e marg. Cod. 86 exscripsit: 'Α. ὁ κύριος εἶπεν, ἀκούσατε δὴ λόγον κυρίου. Sed revera hic codex in textu legit: ἄκ. δὴ ὁ κ. εἶπεν; in marg. autem: ἄκ. δὴ λόγον κυρίου.

παλαιά θεμέλια τῆς γῆς. Θ. καὶ τὰ ἀρχαία θεμέλια τῆς γῆς.² Ε'. *Ethanim fundamenta terrae.*³

3. תַּעֲדִיּוֹ אֶפְעַלְתָּ. *Taedio affeci te.* Ο'. παρηνώχλησά σοι. Σ. ἐμόχθησά (β. ἐμόχθωσά) σοι.⁴

4. וּמִבֵּית. Ο'. ✕ καὶ ✕ ἐξ οἴκου.⁵

5. מִן־שִׁטִּים. *A Sittim.* Ο'. ἀπὸ τῶν σχοίνων. Οἱ λοιποὶ Σετίμ.⁶

תְּרַחֲמֵנִי. *Beneficia.* Ο'. ἡ δικαιοσύνη. Σ. αἱ ελεημοσύναι.⁷

7. מִן־שֵׁן־לֶחֶם. *Rivorum olei.* Ο'. χιμάρων πιδόνων. Α. χιμάρων ελαίου. Σ. ρείθρα ελαίου.⁸

8. הִגִּיד לְךָ. *Indicavit tibi.* Ο'. εἰ ἀνηγγέλη σοι. *Alia exempl. ἀνηγγέλη σοι.*⁹ Α. Θ. ἐρρήθη σοι. Σ. εἶπέ σοι.¹⁰

הִתְחַלְּצֵנִי עִם־יְהוָה. *Et humiliter ambulate cum Deo tuo.* Ο'. καὶ ἔτοιμον εἶναι τοῦ πορεύεσθαι μετὰ (*alia exempl. ὀπίσω*¹¹) κυρίου θεοῦ σου. Θ. καὶ ἀσφαλίζου τοῦ πορεύεσθαι μετὰ Ἑλωαίχ. Ε'. καὶ φροντίζειν . . .¹²

9. הִתְחַלְּצֵנִי. *Acclamat.* Ο'. ἐπικληθήσεται. Α. καλέσει. Σ. βοήσει.¹³

12. מְדַבְּרִים. *Menducia.* Ο'. ψεύδη. *Alia exempl. ἄδικα.*¹⁴ Οἱ λοιποὶ ψευδή.¹⁵

13. וְגַם־אֶפְעַלְתָּ־לִּי־אֵי־אֵי־מִן־הַיָּדָיִם־אֵי־אֵי־מִן־הַיָּדָיִם. *Et ego quoque aegrum feci percutiendo te, vas-tando te propter peccata tua.* Ο'. καὶ ἐγὼ ἄρξομαι τοῦ πατάξαι σε, ἀφανῶ σε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις σου. *Alia exempl. καὶ ἐγὼ ἐβασάνισα ἐπὶ σέ ἀφανισμῶ διὰ τὰς ἀμαρτίας σου.*¹⁶ Α. καὶ ἐγὼ ἠρξάμην τοῦ πατάξαι σε ἀφανισμῶ ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀμαρτίαις σου. Σ. καὶ ἐγὼ δι' ἐτιμωρησάμην σε ἀφανισμῶ διὰ τὰς ἀμαρτίας σου. Θ. καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἐγὼ εἰμι ὃς ἐκάλεσα τὴν πληγὴν σου, ἐξέστησαν ἐπὶ πάση ἀμαρτίᾳ σου.¹⁷

14. וְלֹא־תִפְלֵיט־בְּיַד־יְהוָה. *Et inanitas tua erit in medio tui; et amovebis (tua), sed non tuta praestabis.* Ο'. καὶ συσκοτάσει ἐν σοί, καὶ ἐκνεύσει, καὶ οὐ μὴ διασωθῆς. *Alia exempl. καὶ ἐξώσω σε ἐν σοί, καὶ καταλήψη, καὶ οὐ μὴ διασωθῆς.*¹⁴ Α. καὶ καταφυ-

² Syro-hex. ܠܗܝܡܢܐ ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. lxxiii. 15. Jerem. xlix. 19. (Vox Syriacu ܠܗܝܡܢܐ punitur pro στερεὸς (usitatus ܠܗܝܡܢܐ) in Hex. ad Psal. lxxii. 4, necnon in versione N. T. Philox. passim. Ad ܠܗܝܡܢܐ cf. Jesai. xxv. 1 in Syro-hex.) Hieron: "Pro fortibus fundamentis terrae, quae LXX, et valles fundamenta terrae, interpretati sunt, Sym. et Theod. transtulerunt, et antiqua fundamenta terrae." ³ Hieron. ⁴ Syro-hex. ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ. Cf. Hex. ad Jesai. vii. 13. Jerem. xii. 5. ⁵ Syro-hex. Copula hodie exstat in libris omnibus praeter Cod. 49. ⁶ Idem: ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ. Hieron.: "Ubi LXX schoenais, omnes ipsum Hebraicum SITTIM transtulerunt. Est autem locus in quo Balac rex Moabitarum adversum Israel congregavit exercitum, ὀμώνυμος arboribus, quae per eremum montis Sina hodie quoque gignuntur. . . . Unde arbitror et LXX σχῖνον interpretatos esse, hoc est, lentiscum; sed paulatim librorum errore factum esse, ut σχοῖνοι, id est, funes, pro σχῖνοις legeretur." ⁷ Hieron.: "Pro justitiis, sive justitia, misericordias interpretatus est Sym." ⁸ Syro-hex. ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ. ⁹ Sic Comp. (cum ἀπηγ.), Codd. 22, 23, 51, alii, Hieron. Syro-hex. ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ. ¹⁰ Syro-hex. ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ. ¹¹ Sic Codd. 22, 36, 51, alii, et Syro-hex. ¹² Hieron.: "Verbum ESNE,

quod LXX transtulerunt paratum esse, et nos diximus, sollicitum ambulare, Theod. significantius expressit: καὶ ἀσφαλίζου τοῦ πορεύεσθαι μετὰ Ἑλωαίχ, id est, et cave diligenter ut ambules cum Deo tuo: sive ut Quinta ed. transtulit, καὶ φροντίζου, agere scilicet sollicite, et hanc habere curam." ¹³ Syro-hex. ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ. Cod. 86 assert: Σ. βοήσει. ¹⁴ Sic Codd. 23, 87*, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁵ Syro-hex. ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ. ¹⁶ Sic Comp. (sine ἐπι), Ald., Codd. XII (in marg.), 68, 87* (cum ἐβασάνισω ἀφανισμῶ), 91 (cum ἀφανισμῶν), 97, alii. Hieron.: *Et ego cruciavi te perditione propter peccata tua.* Syro-hex. ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ. ¹⁷ Syro-hex. ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ. Aquilam ducem secutus est Hieron., Hebraea vertens: *Et ego ergo coepi percutere te perditionis super peccatis tuis.* "Theodotionis textum Syriacum, ab Hebraeo longe recedentem, frustra Graeco vertere conatus sum."—*Middeld.* Nos ex emendatiore apographo (nam Norberg. exseripserat: ܘܥܝܢܐ ܘܥܝܢܐ) sensum qualempumque, qui tamen ad Hebraea illustranda omnino nihil confert, eruimus. ¹⁸ Sic Ald., Codd. XII (cum καὶ καταλήψη, καὶ ἐνέυσθῆς), 23, 40, 68, 86

τεύσω σε ἐν ἐγκάτῳ σου, καὶ καταλήψῃ, καὶ οὐ μὴ διασώσῃ.¹⁹ Σ. ἀλλὰ καὶ διαφθερεῖ σε εἰς τὰ ἐντός σου, καὶ ἔξει, καὶ οὐ μὴ διασώσῃ.²⁰ Θ. καὶ συσκοτάσει (s. σκοτάσει) ἐν σοί, καὶ ἀναψύξεις, καὶ οὐ μὴ διασωθῆς.²¹

16. מַרְיָ תִּרְקַח לְיָדֶיךָ. Nam observat sibi unusquisque statuta Domini. Ο'. καὶ ἀφανισθήσεται νόμιμα λαοῦ μου. καὶ ἐφύλαξας τὰ δικαιώματα Ζαμβρί.²² Σ. ὅτι ἐφύλαχθη τὰ προστάγματα Ζαμρί. Θ. καὶ ἐφύλαξας τὰ προστάγματα Ἄμρι.²³

וְכָל מַעֲשֵׂי. Ο'. καὶ πάντα τὰ ἔργα (A. ποιήματα²⁴).

בְּמַעֲשֵׂיהֶם. In consiliis eorum. Ο'. ἐν ταῖς ὁδοῖς (alia exempl. βουλαῖς²⁵) αὐτῶν.

Cap. VI. 3. — ἡ τί ἐλύπησά σε²⁶.

CAP. VII.

1. לִי לִלְלִי. Vae mihi! Ο'. οἴμοι. 'A. Σ. ἀλαλαί.¹

כְּקַלְפֵי פְרִי. Sicut collectiones fructuum aestivorum. Ο'. ὡς συνάγων καλάμην ἐν ἀμητῷ. Σ. ὡς ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς ὁπώρας.²

אֲנִי חָפְצָה. Desiderat anima mea. Ο'. οἴμοι

ψυχῆ ✕ Οἱ Γ'. μου³ Ἄλλος ἐπεπόθησεν ἡ ψυχῆ μου.⁴

2. וְכָל. Ο'. — ὅτι ἀπόλωλεν. Οἱ λοιποὶ ἐκλείουεν.⁵

וְרַק. Pius. Ο'. εὐσεβῆς (potior scriptura εὐλαβῆς⁶). 'A. Σ. ὁσιος.⁷

וְיָרִיבֵי. Insidiantur. Ο'. δικάζονται. Οἱ Γ'. ἐνεθρόνουσιν.⁸

וְיָרִיבֵי. Venantur ad internecionem (s. reti). Ο'. ἐκθλίβουσιν ἐκθλιβῆ. 'A. Σ. θηρεύουσιν ἀναθεματι.⁹

3. וְיָרִיבֵי וְיָרִיבֵי וְיָרִיבֵי וְיָרִיבֵי. Pro remuneratione; et magnus, eloquitur libidinem animi sui ille, et (tres simul) contexamunt eam (rem). Ο'. εἰρηνικούς λόγους ἐλάλησε, καταθύμιον ψυχῆς αὐτοῦ ἔστιν, καὶ ἐξελοῦμαι (τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν). Σ. ἐν ἀταποδόσει, καὶ ὁ μέγας λαλεῖ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοὺς βασεῖς ἡ δασύτης αὐτοῦ.¹⁰

4. וְיָרִיבֵי וְיָרִיבֵי וְיָרִיבֵי וְיָרִיבֵי. Optimus eorum est instar spinæ, probissimus prae sepe spinosa; dies speculatorum tuorum (a prophetis tuis praedicta), visitatio tua venit; nunc erit perplexitas eorum. Ο'. τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν, ὡς

(in marg.), alii, et Syro-hex. (om. καὶ ante καταλήψῃ). Hieron.: Et exiecit te in temetipsum, et apprehendes, et non salvabis; unde sua extulit Comp.: καὶ ἀποβολῶ σε εἰς σεαυτὴν, καὶ καταλήψῃ, καὶ οὐ μὴ διασώσῃ.¹⁹ Cod. 86 (cum καὶ οὐ μὴ διασωθῆς). Correximus e Syro-hex., qui affert: ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ.

²⁰ Syro-hex. חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. Cod. 86 minus emendate affert: ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ.

²¹ Idem: ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. "Itaque in vulgari Alexandrinorum textu verba afferuntur ex Theodotionis recognitione."—Middeld. Scilicet pro חַוּוּ לָא, quod in apographo suo invenit, Middeld. edidit חַוּוּ לָא, καὶ ἐνεύσεις (cf. Rördam ad Jud. iv. 18), quae lectio est Codd. 22, 36, aliorum. Sed rearsae in codice exaratum est, ut nos scripsimus, חַוּוּ לָא.

²² Duplex versio, καὶ ἐφύλαξας τὰ δ. Ζαμβρί, abest a Comp., Codd. 22, 23, 87*, aliis, et Syro-hex. Hieron.: "LXX: Et dissipabuntur [וְיָרִיבֵיךָ] legitima populi mei [וְיָרִיבֵיךָ]; pro

quo nos posuimus propter sermonis consequentiam, Et custodisti praecepta Amri, licet et in Hebraeo scriptum sit, Et custodita sunt praecepta Amri."²³ Syro-hex.

חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ.

²⁴ Cod. 86, qui in textu ὄριμ (sic) habet. ²⁵ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (cum αὐτοῦ), 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. ²⁶ Hieron., Syro-hex.

CAP. VII. ¹ Syro-hex. (qui in textu οἴμοι bis habet): ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ² Idem: ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ³ Idem. ⁴ Sic in textu (ante οἴμοι ψ.) Ald. (praem. ἀ), Codd. 22, 36, 51, 62, 68 (ut Ald.), alii. Hieron.: quae passa est [ἐπεπόθησεν] anima mea. Vae mihi, anima.

⁵ Cod. 86. Obelus est in Syro-hex., qui notat: "Hic obelus non positus est in Hexaplis." ⁶ Sic Comp., Ald., Codd. II (ex corr.), III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex.

⁷ Syro-hex. ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ⁸ Idem: ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ.

⁹ Idem: ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ. ¹⁰ Idem: ✕ חַוּוּ לָא אֲנִי לְאֵלֵיךָ.

περιοχῆς, καὶ ἀπὸ περιοχῆς ἕως τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἕως τοῦ ὄρους.²⁷

- 12. וְיָם מַיִם יְהוּר יְהוּר. Ἄλλος ἡμέρα ὕδατος καὶ θορόβου.²⁸
- 14. כִּימִי. Ὁ. καθὼς αἱ ἡμέραι. Alia exempl. κατὰ τὰς ἡμέρας.²⁹ Σ. καθ' ὅσον αἱ ἡμέραι.³⁰
- 15. וְנִרְאָה. Ostendam ei. Ὁ. ὄψεσθε. Alia exempl. δείξω αὐτοῖς.³¹ Σ. . αὐτῶ.³²
- 17. כַּדְּחַלִּי אֶרֶץ. Sicut reptilia terrae. Ὁ. σύροντες γῆν. Σ. συρόμενος ἐπὶ τῆς γῆς.³³
- 18. לְשֵׁרְיָהוּ. Residuo. Ὁ. τοῖς καταλοίποις. Σ. τῶ καταλείμματι.³⁴
- וְלֹא יִרְדּוּ. Non retinet. Ὁ. καὶ οὐ συνέσχεν

(alia exempl. οὐκ ἐκράτησεν³⁵). Σ. οὐκ ἐκαρτέρησεν.³⁶

- 18. וְעָלָה. In perpetuum. Ὁ. Ε'. εἰς μαρτύριον. Σ. εἰς ἀεί. Θ. εἰς τέλος.³⁷
- 19. וְיִשְׁלַח. Et proiciet. Ὁ. καὶ ἀπορριφήσονται (alia exempl. ἀπορρίψει³⁸).
- 20. וְיִתְּנֶה. Praestabis. Ὁ. δώσει. Ἄ. Σ. Θ. δώσεις.³⁹
- וְיָמֵי עִקְוֹן. Inde a diebus antiquitatis. Ὁ. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν. Aliter: Ὁ. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἀπ' ἀρχῆς. Ἄ. ὁμοίως τοῖς Ὁ. ἀρχῆθεν. Σ. ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων. Θ. . . τὰς ἔμπροσθεν.⁴⁰

adaptarem, verba ל [ante מַיִם] et מַיִם bis [post חַמְסָה] non potui non in exilium eijcere. Offendit praeterea vox מַיִם; nam Hebr. דָּחַ Aquila ἀκριβασμα et ἀκριβασμός interpretari solet.—Middeld. Locutio חַמְסָה מַיִם nullo modo sollicitanda videtur, quamvis vox Graeca, cujus circumscriptio est, non adeo certa sit. Si inter περιοχῆ et πολιορκία eligendum sit, posteriorem praetulerimus, cum πολιορκίαν τινά Syriace sonet מַחֵה מַחֵה 4 Reg. xvi. 4. xvii. 4; et πολιορκία חַמְסָה מַיִם in Hex. ad Psal. lxx. 11. Quod ad ל מַיִם attinet, praecunte Bernsteinio, Graece ἀκρισία posuimus, neglecto Hebraeo, quod prorsus aliter sonat. Aquilae usum recte definiuit Middeld.; fieri tamen potest eum h. l. praeter morem non ἀκριβασμός (דָּחַ) sed ἀκριβεία (דָּחַ) posuisse, onde minutissimae lineolae nmissione ΑΚΡΙΒΕΙΑ evadit, quod cum ἀκρισία commutare correctori proclive erat. ²⁷ Syro-hex. מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם. מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם. מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם. Pro חַמְסָה Middeld., qui Aquilae περιοχῆν assignavit, συγχεισμὸν, quod in textu Syro-hexapliari ita redditum est, posuit. Sed חַמְסָה commutatam cum περιοχῆ vidcas Ezech. iv. 2. xii. 13. Jerem. xix. 9, et saepius; hac autem ratione tria vocabula Hieronymiana inter tres interpretes amice distributa sunt. ²⁸ Hanc

lectionem post ἕως τοῦ ὄρους inferunt Codd. II (sed expunct.), III, XII, 22, 26, 36, alii. In Cod. XII lectio textualis, καὶ ἀπὸ θαλάσσης—ἕως τοῦ ὄρους, in marginem ablegata est. ²⁹ Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ³⁰ Syro-hex. מַיִם מַיִם. ³¹ Sic Comp., Ald., Codd. XII, 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ³² Syro-hex. ³³ Sic Cod. 86 in marg. sine num. Syro-hex. מַיִם מַיִם. ³⁴ Syr-hex. מַיִם מַיִם. ³⁵ Sic Ald., Codd. XII (in marg.), 68, 91, alii. Ambigue Syro-hex. מַיִם מַיִם. ³⁶ Cod. 86. Cum ἐκαρτέρησεν intransitivum sit, fortasse reponendum ἐκράτησεν. ³⁷ Hieron.: “Pro ultra Sym. transtulit in sempiternum, Theod. in finem, LXX et Quinta ed. in testimonium.” Cod. 86 affert: Θ. εἰς τέλος. Syro-hex.: Θ. ἕως τέλους (חַמְסָה מַיִם). Σ. εἰς ἀεί (מַיִם מַיִם). Nobil. ex Hesychio affert: Οἱ λοιποὶ εἰς ἀεί. ³⁸ Sic Codd. III, XII, 26, 49, alii, et Syro-hex. in textu. Idem in marg.: “In exemplari Eusebiano (חַמְסָה מַיִם) καὶ ἀπορριφήσονται.” ³⁹ Syro-hex. מַיִם מַיִם. Sic in textu Codd. 22, 23, 36, alii. ⁴⁰ Syro-hex. in textu: מַיִם מַיִם מַיִם; in marg. autem: מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם. מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם מַיִם.

N A H U M.

CAPUT I.

1. נִשְׁמָה. *Vaticinium.* O'. λήμμα. 'A. ἄρμα.¹
 וְנִינְהָ. O'. Νινευή. Σ. περι Νινευή.²
2. נִשְׁמָה לְ. O'. θεός ζηλωτής. Οἱ λοιποὶ ἰσχυ-
 ρός.³
 וְבַעַל חֶמֶד. *Et dominus irae.* O'. μετὰ θυμοῦ.
 'A. Σ. (καὶ) ἔχων θυμόν.⁴
3. וּבְשֹׁפָרָהּ וּבְשֹׁפָרָהּ. *In turbine et procella.* O'.
 ἐν συντελείᾳ καὶ ἐν συσσεισμῶ. Σ. διὰ κατα-
 γίδος καὶ λαλαπος.⁵
 וְעָנָן. *Et pubes.* O'. καὶ νεφέλαι. Σ. Θ. καὶ
 νέφη.⁶
4. גֹּרֵעַר. *Increpans.* O'. ἀπειλῶν. 'A. Σ. ἐπι-
 τιμῶν.⁷
5. וְנִשְׁמָה. *Et attollit se.* O'. καὶ ἀνεστάλη. 'A.
 ἔφριξεν. Σ. ἐκινήθη.⁸
6. לְפָנָי. O'. ἀπὸ (alia exempl. πρὸ⁹) προσώπου.
6. וְיִמֵּי יְקוֹם יְקוֹם יְקוֹם. *Et quis consistet in ardore
 irae ejus?* O'. καὶ τίς ἀντιστήσεται ἐν ὄργῃ
 θυμοῦ αὐτοῦ; 'A. καὶ τίς ἀντιστήσεται...
 Σ. καὶ τίς ὑποστήσεται ὄργην θυμοῦ αὐτοῦ;¹⁰
7. וְנִשְׁמָה. *Effundit se.* O'. τήκει. 'A. συνεχω-
 νεύθη. Σ. Θ. ἔσταξεν.¹¹
8. וּבְמַקְרָהּ מְשַׁבְּחָהּ וְעַבְרָהּ וְעַבְרָהּ. *Et per inun-
 dationem redundantem exterminationem faciet
 loci ejus.* O'. καὶ ἐν κατακλυσμῶ πορείας (Θ.
 παρήλθε, v. διήλθε¹²) συντέλειαν ποιήσεται, τοὺς
 ἐπεγειρομένους ('A. ἀπὸ ἀνισταμένων. Θ. con-
 surgentibus ei. E'. a consurgentibus illi¹³).
 Σ. καὶ ἐν κατακλυσμῶ παρερχομένῳ συντέλειαν ποιήσει
 τοῦ τόπου αὐτῆς.¹⁴
9. וְלֹא יִשְׁמָה וְלֹא יִשְׁמָה. *Non consurget bis an-
 gustia.* O'. οὐκ ἐκδικήσει δις ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν
 θλίψει. Σ. οὐχ ἀνθοπισθήσονται τὴν ἐπανάστασιν δευ-
 τέρως θλίψεως. Θ. οὐκ ἀναστήσεται δεύτερον θλίψις.¹⁵

CAP. I. ¹ Hieron. ² Syro-hex. * ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ. *
³ Idem (cum indice ad ζηλωτής male appicto): * ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ. * Cf. Hex. nostra ad Deut. vi. 15.
⁴ Drusius, non memorato auctore. Cf. ad Cap. iii. 4. Hieron. Hebraea vertit: *et habens furorem.* ⁵ Syro-hex. * ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ. * Ad voces Syriacas cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 19. ⁶ Idem: * ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ. * Non aliter ac in textu. ⁷ Idem: * ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ. *
⁸ Theodoret. ⁹ Sic Comp., Codd. 22, 42, 51, alii, et Syro-hex. in marg. ¹⁰ Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus: *Et quis resistet in ira furoris ejus?* apertius interpretatus est Sym.: *Et quis sustinebit iram furoris ejus?*" Idem paulo post: "Verbum Hebraicum JACCUM, quod et Aq. et LXX transtulerunt, *resistet.*" ¹¹ Idem: "Pro eo quod nos posuimus, *effusa est*, Aq. interpretatus

est *συνχωρευθή*, id est, *conflata est*; Sym. et Theod. *ἔσταξεν*, hoc est, *stillavit.*" ¹² Syro-hex. * ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ. * ¹³ Hieron.: "Verbum MACOMA, quod nos interpretati sumus, *loci ejus*, omnes in duas orationis partes diviserunt, ut MA in praepositionem *de* verterent, id est, *ἀπὸ*; COMA *surgentes* interpretarentur. Denique Aq. *ἀπὸ ἀνισταμένων* inquit, id est, *a consurgentibus*; LXX *consurgentes*; Theod. *consurgentibus ei*; Quinta ed. *a consurgentibus illi.*" ¹⁴ Idem: "Solus Sym., cum nostra interpretatione consentiens, ait: *Et in diluvio transeunte consummationem faciet loci ejus.*" ¹⁵ Syro-hex. * ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ. * Cf. Hex. nostra ad Jerem. lxi. 1. * ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ ܨܘܡܐ. * Ab his non multum distat Hieron.: "Sym. apertius: *Non sustinebunt impetum secundae angustiae*; Theod.: *Non consurget secunda tribulatio.*" Quae

10. **וְיִצְרִיחַ עַד יְרֵיבָהּ דְּבַרְבָּרִים וְדְבַרְבָּרִים וְדְבַרְבָּרִים וְדְבַרְבָּרִים**
מְלֵךְ יָבֵשׁ שָׂרָף. *Nam instar spinatum per-*
plexi, et sicut vino suo inebriati, consumentur
velut stipula arida plene (penitus). O'. *ὅτι*
ἕως θεμελίου αὐτοῦ χερσωθήσεται, καὶ ὡς σμί-
λαξ περιπλεκομένη βρωθήσεται, καὶ ὡς καλάμη
ξηρασίας μεστή. Σ. *ἀλλὰ ὁμοίως στυβῆ συμ-*
πλεγμένη, οὕτως καὶ τὸ συμπόσιον αὐτῶν συμπιόντων
ἀλλήλοις ἀναλωθήσεται ὡς καλάμη μεστή ξηρά.¹⁶
11. **נִצְרָף. O'.** *ἐξελεύσεται. O' I'.* *ἐξηλθεν.¹⁷*
לְיָבֵשׁ רָעָה רָעָה. Malum, consiliarius nequam.
O'. *πονηρὰ βουλευόμενος ἐναντία. 'A.* *κακίαν,*
βουλευόμενος ἀποστασίαν.¹⁸
14. **כִּי קָלוֹתָ. Nam vilis factus es. O'.** *ὅτι ταχεῖς*
(οἱ πόδες).¹⁹ E'. *ὅτι ὑβρίσθης.²⁰ 'Αλλος* *ὅτι*
ἡτιμώθης.²¹
- 15 (Hebr. ii. 1). **נִצְרָף. Excisus est. O'.** *ἐξήρται.*
Alia exempl. ✕ ἀνήλωται.²² Θ. *ἐξήρται.²³*

CAP. II.

4. **גְּבוּרַתְךָ. Fortium ejus. O'.** *δυναστείας αὐτῶν*

autem Middeldorpfius ex Bosio mutuatus est: Σ. οὐχ ὑφέ-
 ξουσι ἀρμὴν δευτέρας θλίψεως. Θ. οὐκ ἐπαναστήσεται δευτέρα
 θλίψις, sunt mera Hieronymi Latina Graecitate donata.
¹⁶ Syro-hex. **וְיִצְרִיחַ עַד יְרֵיבָהּ דְּבַרְבָּרִים וְדְבַרְבָּרִים**
וְדְבַרְבָּרִים וְדְבַרְבָּרִים. 'A. *ὅτι ἕως θεμελίου αὐτοῦ χερ-*
σωθήσεται, καὶ ὡς καλάμη περιπλεκομένη ξηρασίας με-
στή. Σ. ἀλλὰ ὁμοίως στυβῆ συμπλεγμένη, οὕτως καὶ τὸ
συμπόσιον αὐτῶν ἀλλήλοις ἀναλωθήσεται ὡς καλάμη με-
στή ξηρά.¹⁶

¹⁷ Idem: **נִצְרָף. Excisus est. O'.** *ἐξήρται.*

¹⁸ Cod. Jes., teste Montef., qui exscripsit: *κακίον β. ἀπο-*
στασία. Cf. Hex. ad Jud. xix. 22. Psal. xvii. 5. xl. 9.

¹⁹ Hieron.: "Ideo plus posui de LXX interpretibus, quo-
 niam secunda περικοπή a priori non poterat separari."
 Syro-hex. post ταφὴν σου pergit: *ὅτι ἰδοὺ ἐπὶ τὰ ὄρη οἱ πόδες*
ταχεῖς ἐπαγγελιομένου; quam constructionem confirmat Ter-
 tullian. Adv. Marcion. IV, 13: "Item Naum ex duode-
 cim: *Quoniam ecce veloces pedes in monte evangelizantis*
pacem." Cf. Is. Vossium *De LXX interpretibus*, p. 80.

²⁰ Hieron. in continuatione: "In eo enim quod dicitur,
quia inhonoratus es, pro quo Quiota ed. posuit ὅτι ὑβρί-
σθης, LXX transtulerunt, quia veloces, quod in Hebraico
legitur, CHI CALLOTH."²¹ Sic in textu Codd. 95, 114,
185. In Codd. 22, 36, aliis, duplex lectio est: ὅτι ἡτιμώ-
θης, ὅτι ταχεῖς.²² Sic Syro-hex., et sine aster. Ald.,
Codd. 36 (in marg. ubi al. m.), 87, 91, alii.²³ Syro-*
hex. ✕ ρω .λ.

(alia exempl. αὐτοῦ¹).

4. **וְיִצְרִיחַ עַד יְרֵיבָהּ דְּבַרְבָּרִים. O'.** *τῶν ἀρμάτων αὐτῶν (alia*
exempl. αὐτοῦ²).
5. **O'.** *— καὶ φεύγονται ἡμέρας.³*

CAP. III.

1. **וְיִצְרִיחַ עַד יְרֵיבָהּ דְּבַרְבָּרִים. Violentiae plena. O'.** *ἀδικίας πλή-*
ρης. 'A. *ἐξαιουχισμού πλήρης. Σ.* *ἀποτο-*
μίας πλήρης. Σ. (juxta ed. 2^{dam}) μελοκοπίας
πλήρης.¹
- וְיִצְרִיחַ עַד יְרֵיבָהּ דְּבַרְבָּרִים. Non dimittit praedam. O'.** *οὐ*
ψηλαφηθήσεται θήρα. Σ. *ὅπου ἀδιάλειπτος ἡ*
θήρα.²
3. **וְיִצְרִיחַ עַד יְרֵיבָהּ דְּבַרְבָּרִים. Occisorum. O'.** *τραυματιῶν. 'A.* *ἀνηρη-*
μένων. Σ. *τετραμένων. Θ.* *τετραυματιωμένων.³*
- וְיִצְרִיחַ עַד יְרֵיבָהּ דְּבַרְבָּרִים. Offendunt in cadaveribus eorum. O'.** *καὶ ἀσθενήσουσιν (Σ. σκαυδοθήσουσιν⁴) ἐν*
τοῖς σώμασιν (alia exempl. ἔθνεσιν⁵) αὐτῶν.
4. **וְיִצְרִיחַ עַד יְרֵיבָהּ דְּבַרְבָּרִים. Propter multitudinem. O'.** *ἀπὸ πλήθους.*
Aliter: O'. *διὰ τὸ πλήθος. Θ.* *ἀπὸ (πλήθους).⁶*

CAP. II. ¹ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, alii, et Syro-
 hex. (cum αὐτῶν in marg.). ² Sic Codd. XII (ex corr.),
 26, et Syro-hex. (cum αὐτῶν in marg.). ³ Syro-hex.,
 notans: "Hic obelus non positus erat in Hexaplia."

CAP. III. ¹ Hierou.: "Ubi nos posuimus, *laceratione*
plena, in Hebraeo habetur PHEREC MALEA, quod inter-
 pretatus est Aq. *ἐξαιουχισμού πλήρης*, id est, *exercitationis*
plena; Sym. autem *ἀποτομίας πλήρης*, quod possumus dicere,
crudelitate vel severitate plena. In altera ejus editione
 reperi, *μελοκοπίας πλήρης*, id est, *sectionibus carniū et*
frustis per membra conscissis... Porro Hebraeus PHEREC
 non *exercitationem*... sed *gubernaculum*, id est, *κυβερ-*
νησίων, interpretatus est." Hebraeus, ni fallor, est is quem
 magistrum in eruditione Hebraica habuit Hieron. (cf. ad
 v. 8); cujus tamen explicatio vocis Hebraeae plane est
 commentitia. ² Hieron.: "Denique statim subjecit
 [Sym.]: *ubi indesinens praeda est*."³ Syro-hex. (qui
 in textu *τραυμάτων* (וְיִצְרִיחַ עַד יְרֵיבָהּ) habet): **וְיִצְרִיחַ**
עַד יְרֵיבָהּ דְּבַרְבָּרִים. 'A. *ὅτι ἕως θεμελίου αὐτοῦ χερ-*
σωθήσεται, καὶ ὡς καλάμη περιπλεκομένη ξηρασίας με-
στή. Σ. ἀλλὰ ὁμοίως στυβῆ συμπλεγμένη, οὕτως καὶ τὸ
συμπόσιον αὐτῶν ἀλλήλοις ἀναλωθήσεται ὡς καλάμη με-
στή ξηρά.¹⁶

⁴ Hierou.: "Non cadunt,
 juxta Hebraicum, nisi in corporibus suis, et oon *offendunt*,
 ut interpretatus est Sym., nisi in cadaveribus mortuorum,
 quae fornicationis multiplicatione prostrata sunt."⁵ Sic
 Codd. 22, 36, 51, alii. ⁶ Syro-hex. in textu: **וְיִצְרִיחַ**
עַד יְרֵיבָהּ דְּבַרְבָּרִים.

H A B A C U C.

CAPUT I.

1. נִשְׁמָחָה. *Vaticinium.* O'. Σ. Θ. τὸ λήμμα. 'A. τὸ ἄρμα.¹

5. רְאוּ בִגְוִים. *Videte inter gentes.* O'. ἴδετε, οἱ καταφρονῆται (בְּנָדִים). 'A. Σ. Θ. *aspicite in gentibus.* (S'.) *videbitis calumniatores.* (Z'.) *videbitis declinantes.*²

וְהִתְמַחְוּ וְהִתְמַחְוּ. *Et obstupescite, obstupescite.* O'. καὶ θαυμάσατε (alia exempl. add. καὶ ἴδετε³) θαυμάσια, — καὶ ἀφανίσθητε⁴.

כִּי-פַעַל פָּעַל בְּיָמֶיךָ. *Nam opus operans sum in diebus vestris.* O'. διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν. Σ. διότι ἔργον ἐργασθήσεται ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν.⁵

7. מִמְּנוּ מִשְׁפָּטוֹ וְשִׂאתוֹ יָצֵא. *Ab ipso iudicium suum et dignitas sua proficiscitur.* O'. ἐξ αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ λήμμα αὐτοῦ

ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται. Σ. αὐτὸς ἑαυτῷ δικάσει, καὶ δόγματι ἑαυτοῦ ἐπεξελεύσεται.⁶

8. מְזַנְבֵי עָרָב. *Prae lupis vespertinis.* O'. ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς 'Αραβίας. 'A. παρὰ παρδάλεις τῆς ἑσπέρας.⁷

וּפָשִׁוּ פָּרָשָׁיו. *Et gestiunt equites ejus.* O'. καὶ ἐξεππάσσονται οἱ ἵππεῖς αὐτοῦ. Σ. καὶ ἐκχυθήσονται οἱ ἵππεῖς αὐτοῦ.⁸

9. כָּל־הָלֶבָב מִקָּרְוֵי־הָמַר יָבֹא מִגֵּיהֶם קְרוֹי־מָהָר. *Tota illa (gens) ad vim inferendam venit; turba (s. desiderium) facierum eorum prorsum spectat.* O'. συντέλεια εἰς ἀσεβεῖς ἤξει, ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἐξεναντίας. Σ. πάντα εἰς πλεουραξίαν ἤξει, ἢ πρόσοψις τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀνεμος καύσαν.⁹

10. יִתְקַדֵּשׁ. *Irridebit.* O'. ἐντροφήσει. 'A. celebrabitur. Σ. ἐμπαιζεται.¹⁰

CAP. I. ¹ Hieron. ² Idem: "Ubi in Hebraico scriptum est RAU BAGGOM, et nos transtulimus, *aspicite in gentibus*, et LXX posuerunt, *videte contemptores*, excepto Aq. et Sym. et Theod., qui cum uostra interpretatione concordant, in alia quadam editione ἀνωμίμω reperi, *videbitis calumniatores*, et in alia similiter absque auctoris titulo, *videbitis declinantes*." ³ Cod. 86 assert: καὶ ἴδετε, cum א super ἴδετε. Cf. Hex. ad Mich. i. 15. Sic Codd. 36, 62, alii. ⁴ Sic Syro-hex. cum uotula: "— Hic obelus non positus erat in Hexaplis." ⁵ Hieron.: "Sym. pro eo quod diximus, *quia opus factum est in diebus vestris*, interpretatus est, *quia opus fiet in diebus vestris*; cetera similiter." ⁶ Theodoret. Pro δόγματι ἑαυτοῦ, quod in Schulzii Cod. C, et Parsonsii Codd. 42,

240 legitur, in eilicis est δόγμα τὸ ἑαυτοῦ, quae minus proba est syntaxis. Hieron. Latine vertit: *ipsa (gens) sibi iudicabit, et decreto suo egradietur*, male pro, *et decretum suum vindicabit, s. exsequetur*. Syro-hex. tantum assert: א. ❖ אֶרֶב אֶרֶב. ⁷ Cod. 86. ⁸ Hieron.: "In eo quod... LXX transtulerunt: *Et equitabuntur equites ejus*... interpretatus est Sym.: *effundentur* [quasi a אֶרֶב, *diffudit se*. Cf. Hex. ad Levit. xiii. 5] *equites ejus*, id est, corruent et allidentur in terram." ⁹ Theodoret. Hieron. Hebraea vertit: *Facies eorum ventus urens*, sup-pressa voce difficili אֶרֶב. ¹⁰ Syro-hex. ❖ אֶרֶב אֶרֶב. Aquilae versionem Chaldaico-Syriacum אֶרֶב, *laudavit, celebravit*, respicere quisvis videt. Ad Sym. cf. Ezech. xxii. 5 in LXX et Syro-hex.

2. צָרַח. *Currat.* Ο'. διώκη. 'Α. Σ. τρέχη.⁵

3. וְלֹא יִכְזָב. *Et non mentietur.* Ο'. και οὐκ εἰς κενόν. 'Α. Σ. και οὐ διαψεύσεται.⁶

יָחַר לָהּ לֹא יִכְזָב כִּי רַבָּא לֵוִי קָרַח הַקֹּהֵן הַיְיָמִימָה.

Si moratur, exspecta eam; nam certissime veniet, non cupclabitur. Ο'. ἐὰν ὑστερήσῃ, ὑπομεινον αὐτὸν, ὅτι ἐρχόμενος ἦξει, και οὐ μὴ χρονίση. 'Α. ἐὰν [δὲ] μελλήσῃ, προσδέχου αὐτὸν, ὅτι ἐρχόμενος ἦξει (s. ἐλεύσεται), και οὐ βραδυνεί.⁷ Σ. (ἐὰν) στραγγεύσεται...⁸

4. בּוֹ יִשְׁפֹּךְ לֹא-יִשְׂרָהּ נַפְשׁוֹ בּוֹ. *Ecce! quae effert se, non recta est anima ejus in eo.* Ο'. ἐὰν ὑποστειληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. 'Α. ἰδὼ νωχελουομένου οὐκ εὐθεῖα ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ.⁹

יְצַדִּיק בְּאִמּוּנָתוֹ יְהוָה. *Sed justus per fidem suam vivet.* Ο'. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως μου (Πάντες αὐτοῦ¹⁰) ζήσεται. 'Α. και δίκαιος ἐν πίστει αὐτοῦ ζήσεται.¹¹ Σ. ὁ (δὲ) δίκαιος τῆ ἑαυτοῦ πίστει ζήσεται.¹²

5. וְלֹא יִנָּח. *Nec quiescit.* Ο'. οὐθὲν μὴ περάνη. Σ. οὐκ εὐπραγήσει.¹³ *Aliter:* Σ. οὐκ εὐπορήσει.¹⁴

6. וְלִי וְלִי אִנְשֵׁי לִפְתָּי עָלְיוּ נְלֵי הַלְּהִי-וְלִי לִי יְהוָה. *Nonne isti omnes de eo carmen irrisorium tollent, et diciturum, et aenigmata in eum?* Ο'. οὐχὶ ταῦτα πάντα κατ' αὐτοῦ παραβολὴν λήψονται, και πρόβλημα εἰς διήγησιν αὐτοῦ; Σ. μὴ οὐχὶ ταῦτα πάντα περὶ αὐτοῦ εἰς παραβολὴν ληφθήσεται, και ἀνιγμα προβλήματος κατ' αὐτοῦ;¹⁵

7. וְרָקָה. *Surgent.* Ο'. ἀναστήσονται. Θ. ἐξεγερθήσονται.¹⁶

וְרָקָה. *Et evigilabunt.* Ο'. και ἐκνήψουσιν. Οἱ λοιποὶ ἐξυπνισθήσονται.¹⁷

8. וְכָל-יִשְׁבֵי בָהּ. Ο'. ✕ 'Α. Θ. και 4 πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν.¹⁸

9. וְהָיָה. Ο'. ὧ. Σ. οὐαί.¹⁹

11. וְיַעֲנֶה אֶת-הַלֵּיתָב מִקִּיר הַחֵטֶב וְיַעֲנֶה אֶת-הַלֵּיתָב מִקִּיר הַחֵטֶב. *Nam lapis e pariete clamat, et canterius (tignum transversum) e ligno respondet ei.* Ο'. διότι λίθος ἐκ τοίχου βοήσεται, και κάρθαρος ἐκ ξύλου φθέγγεται αὐτά. 'Α... και μάζα ἐκ ξύλου ἀποκριθήσεται.²⁰ Σ... και σύνδεσμος οἰκοδομῆς ξύλινος ἀποφθέγγεται αὐτά.²¹ Θ. Ε'... και σύνδεσμος (s. ἔνδεσμος) ξύλου φθέγγεται αὐτά.²² (S') *Quia lapis de pariete clamabit,*

⁵ Cod. 86. ⁶ Idem. Aquilae lectionem memorat Euseb. in Dem. Evang. p. 277. ⁷ Euseb. ibid. p. 276. Idem p. 278 ἐλεύσεται pro ἦξει allegat, omisso δέ. ⁸ Cod. 86 (cum scriptura στραγγεύσεται, s. στραγγείσεται). Cf. Hex. ad Jud. xix. 8. Prov. xxiv. 10. ⁹ Euseb. ibid. p. 278. Cod. 86 affert: 'Α. ἰδὼ νωχελουομένου. Cf. Hex. ad Prov. xviii. 9. xxiv. 10. ¹⁰ Hieron.: "Et ubi LXX posuerunt: *Justus autem ex fide sua vivet*, omnes aequaliter transtulerunt, *ex fide sua vivet*." Syro-hex. **וְיַעֲנֶה אֶת-הַלֵּיתָב מִקִּיר הַחֵטֶב**. ¹¹ Euseb. in continuatione. ¹² Hieron.: "Denique Sym. significantius interpretatus ait: *Justus autem per fidem propriam suam vivet*, quod Graece dicitur: ὁ (δὲ) δίκαιος κ. τ. ε'." ¹³ Cod. 86. ¹⁴ Hieron.: "Sic vir superbus non decorabitur, nec voluntatem suam perducet ad finem, et juxta Sym. οὐκ εὐπορήσει, hoc est, *in rerum otiaium erit penuria*." (Hieronymi versio, non decorabitur (οὐχ ὀραιοθήσεται) Aquilam auctorem referre videtur. Cf. Hex. ad Psal. xxxii. 1. Jesai. lii. 7.) ¹⁵ Syro-hex. **וְלִי וְלִי אִנְשֵׁי לִפְתָּי עָלְיוּ נְלֵי הַלְּהִי-וְלִי לִי יְהוָה**. **וְלִי וְלִי אִנְשֵׁי לִפְתָּי עָלְיוּ נְלֵי הַלְּהִי-וְלִי לִי יְהוָה**.

¹⁶ Idem: **וְרָקָה**. ¹⁷ Cod. 86. ¹⁸ Syro-hex. Copula legitur in libris omnibus. ¹⁹ Cod. 86. ²⁰ Hieron.: "Sed et Aq. aliud quiddam quam vos diximus posuit, και μάζα, id est, *et massa de ligno respondebit*." Cod. 86 affert: 'Α. μάζα. ²¹ Hieron.: "Porro quod nos interpretati sumus: *Et lignum quod inter juncturas aedificiorum est, respondebit*; pro quo LXX posuerunt: *Et acarabaeus de ligno loquetur ea*. manifestius more suo transtulit Sym.: και σύνδεσμος κ. τ. ε., id est, *et junctura aedificiū lignea loquetur ea*." Cod. 86 affert: Σ. σύνδεσμος ξύλινος. Theodoret.: ἀντὶ δὲ τοῦ κάρθαρος, σύνδεσμος ξύλινος ὁ Σύμ. τέθεικεν. ²² Hieron.: "Theod. quoque, και σύνδεσμος [fort. ἔνδεσμος] κ. τ. ε.: necnon et Quintu ed., και σύνδεσμος κ. τ. ε.: quae et ipsae interpretationes cum Symmachi et uestra interpretatione concordant. Quod enim lingua Hebraica dicitur **וְיַעֲנֶה אֶת-הַלֵּיתָב**, lignum significat, quod ad contiueudos parietes in medio structurae ponitur, et vulgo apud Graecos appellatur **ἰμάτωσις**." Cod. 86 affert: Θ. ἔνδεσμος. S. Cyril. in XII Proph. p. 540 B: Ἰστέον δὲ, ὅτι ἀπὸ τοῦ, κάρθαρος, εἰπεῖν, ἕτεροι τῶν ἐρμηκευτῶν ἐκδεδωκασιν,

quasi vermis in ligno loquens. (Z.) Lapis enim de pariete vociferabitur, et scώληξ de ligno loquetur ea.²³

14. **וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז**. Operiunt mare. O'. κατακαλύψει αὐτούς. Alia exempl. κατακαλύψαι θαλάσσης.²⁴
15. **וַיָּבֵר ה' אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז ה' אֶל־הָאֱלֹהִים**. Vae illi, qui potum dat socio suo, (tibi, inquam) qui infundis feruorem (feruidam vinum) tuum. O'. ὦ ὁ ποτίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῇ θολερᾶ. 'A... ἐξ ἐπιρρίψεως χόλου σου.²⁵ Σ... καὶ ἀφίῳν ἀκρίτως τὸν θυμὸν ἑαυτοῦ.²⁶ Θ... ἀπὸ χύσεώς σου.²⁷ Ε'... ἐξ ἀπροσδοκῆτου ἀνατροπῆς τῆς ὀργῆς σου.²⁸ "Ἄλλος· οὐαὶ τῷ ποτίζοντι τὸν ἐταῖρον αὐτοῦ ἀελλαν πετομένην.²⁹ "Ἄλλος· οὐαὶ τῷ ποτίζοντι τὸν πλησίον αὐτοῦ ἕκστασιν ὀχλουμένην.³⁰
- וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז**. Super rudenda eorum. O'. ἐπὶ τὰ σπήλαια ('A. γύμνωσιν. Σ. ἀσχημοσύνην³¹) αὐτῶν.
16. **וַיִּרְגַּז ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז ה'**. Et praeruptiatum siste te. O'. καρδία

σαλεύθητι (alia exempl. καὶ διασαλεύθητι³²) καὶ σείσθητι. 'A. καὶ καρώθητι.³³

17. **וַיִּרְגַּז ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז ה'**. Violentia. O'. ἀσέβεια. 'A. αἷμα. Σ. πλεονεξίαν.³⁴
- וַיִּרְגַּז ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז ה'**. Et vastatio bestiarum. O'. καὶ τάλαιπωρία θηρίων. 'A. καὶ προνομὴ κτηνῶν. Σ. (καὶ) διαρπαγὴ κτητῶν.³⁵
- וַיִּרְגַּז ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז ה'**. Quae terruit eas. O'. πτοήσει σε. 'A. καταπτήξει. Σ. ἠττήσει.³⁶
18. **וַיִּרְגַּז ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז ה'**. Fictor ejus. O'. ἐπλασεν (alia exempl. ἐπλασαν³⁷) αὐτό. Θ. πλάσων.³⁸
- וַיִּרְגַּז ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז ה'**. (Idola) muta. O'. κωφά. Σ. ἀλαλα.³⁹
19. **וַיִּרְגַּז ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז ה'**. Et omnis spiritus non est in medio ejus. O'. καὶ πᾶν πνεῦμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ('A. ἐν ἐγκάτοις αὐτοῦ⁴⁰).

CAP. III.

1. **וַיִּרְגַּז ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז ה'**. Ad modum carminum dithyrambicum. O'. μετὰ ῥόδης. 'A. Σ. Ε'. ἐπὶ ἀγνοη-

ἐνδεσμος ξύλου· ἄθεν ἐστὶν ἐννοεῖν, ὅτι τάχα πον τὰς τῶν οἰκῶν μίτρας, καὶ τὴν ἐν αὐταῖς ἀναπλοκὴν τῶν ξύλων, ἥτοι σύνδεσμον, κινθάρους ὠνόμαζον κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, διὰ τὸ οἶον πολλοῖς ἀντέχειν ποσὶ τὴν ἐπιγεμένην αὐτοῖς ὀροφῆν.

²³ Hieron.: "Reperi, exceptis quinque editionibus, id est, Aquilae, Symmachi, LXX, Theodotionis, et Quinta, in duodecim prophetis et duas alias editiones, in quarum una scriptum est: Quia lapis cet.; et in altera: Lapis enim cet."

²⁴ Sic Comp., Codd. 22, 36, 42, 51 (cum -ψει), 62 (cum καλύψαι), alii, Hieron., Syro-hex. (**וַיִּכְלֹם**).

²⁵ Hieron.: "Aquila, ἐξ ἐπιρρίψεως [Vallars.: 'Ad fidem Regii MS. restituiimus ἐπιρρίψεως, qua in lectione et Barberinus alter a Montef. laudatus consentit. Antea erat ἐπέμψεως'] χόλου σου, quod possumus vertere, de emissione furoris tui." Cod. 86 affert: 'A. ἐξ ἐπιρρίψεως (non, ut Montef., ἐπιρρίψεως) χόλους (sic); quae lectio ab Hieronymi emissionem propius abesse videtur.

²⁶ Idem: "Pro subversione turbida Sym interpretatus est: καὶ ἀφίῳν κ. τ. ε., id est, et emittens absque iudicio furorem suum."

Etiam Cod. 86: Σ. ἀφίῳν κ. τ. ε. ²⁷ Idem: "Theod. ἀπὸ χύσεώς σου, quod interpretatur, ab effusione tua."

²⁸ Idem: "Quinta ed. ἐξ ἀπροσδοκῆτου κ. τ. ε., quod significat, de subversione insperata irae tuae."

²⁹ Idem: "In alia editione reperi: οὐαὶ τῷ ποτίζοντι κ. τ. ε., quod

ipsum in lingua nostra sonat: Vae qui potum dat amico suo turbine volantem."

³⁰ Idem: "Sed et alibi translatum legi: Vae qui potum dat proximo suo ἕκστασιν ὀχλουμένην, id est, amentiam turbidam."

³¹ Cod. 86. Parsons. e Cod. 42 exscripsit: Σ. αἰσχύνη. S. Cyril. in XII Proph. p. 544 A: Ἐκδεδώκασιν γὰρ οἱ ἕτεροι τῶν ἐρμηνευτῶν ἀντὶ τῶν σπηλαίων, τὴν γύμνωσιν.

³² Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 51, alii, invito Syro-hex., qui legit: πῖε καὶ σὺ καὶ σὺ καρδία κ. τ. ε. Hieron.: et consopire (om καὶ σείσθητι).

³³ Cod. 86. Hieron. Hebraeum vertit: et consopire. Uterque pro **וַיִּרְגַּז** interpretatus est **וַיִּרְגַּז**, vertigine contripere. Cf. Hex. ad Psal. lix. 5. Jesai. li. 17.

³⁴ Cod. 86. Aquilae αἷμα aut ad Hebraeum **וַיִּרְגַּז**, O'. δι' αἵματα, pertinet; aut pro ἀδικία male exaratum.

³⁵ Cod. 86. Nescio quo errore Syrus noster ad θηρίων affert: 'A. ἀνθώπων (**وַיִּרְגַּז**).

³⁶ Cod. 86. ³⁷ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ³⁸ Syro-hex. **וַיִּרְגַּז ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיִּרְגַּז ה'**.

³⁹ Hieron.: "Et facit simulacra muta, vel surda: κωφά quippe apud Graecos utrumque significat; quanquam Sym. ἀλαλα interpretans, muta magis videatur intellexisse quam surda."

⁴⁰ Idem: "Unde et Aq. significantius vertit Hebraicum, dicens: Et spiritus ejus non est in visceribus, sive in medio ejus."

μάτων. Θ. ὑπὲρ τῶν ἐκουσιασμῶν (fort. ἀκουσιασμῶν).¹

2. תִּמְנִי. *Timui*. Ο'. καὶ ἐφοβήθη. "Ἄλλος καὶ εὐλαβήθη."²

וַיְהִי־בַּיּוֹם הַהוּא בְּרַב־בְּרָבָה אֶלְצַפְּרַח־הַיְהוּדִי. *Josa, opus tuum in medio annorum vivifica* (exsequere).

Ο'. κατενόησα (alia exempl. κύριε, κατενόησα³) τὰ ἔργα σου, καὶ ἐξέστην ἐν μέσῳ δύο ζώων γνωσθήσῃ.⁴ 'Α. . . ἐν τῷ ἐγγίσειν τὰ ἔτη ζώωσον αὐτό. Σ. . . ἐντὸς τῶν ἐνιαυτῶν ἀναζώωσον αὐτόν. Θ. ἐν μέσῳ ἐτῶν ζώωσον αὐτόν.⁵

עֲדִי־תִּתֵּן לִּי יְיָ אֱלֹהֵי מִן־בְּרָבָה. *In medio annorum notum facias*. Ο'. ἐν τῷ ἐγγίσειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ — ἐν τῷ παρῆναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ ἐν τῷ παραχθῆναι τὴν ψυχὴν μου.⁶

3. אֱלֹהֵינוּ מִן־בְּרָבָה וְיִתְּנֵנוּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. *Deus*

e Theman venit, et Sanctus e monte Pharan. Ο'. ὁ θεὸς ἐκ Θαιμάν ("Ἄλλος ἀπὸ λιβὸς") ἤξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους [Φαράν] κατασκίου δασίος ('Α. Σ. Θ. Φαράν). 'Α. Σ. Ε'. ὁ θεὸς ἐκ Θαιμάν ἤξει . . . Θ. Ἐλωείμ ἀπὸ νοτίου (s. νότου) ἤξει, καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαράν.⁹

3. הָלַץ. Ο'. διάψαλμα. Σ. εἰς τὸν αἰῶνα. Θ. εἰς τέλος. Ε'. σελά.¹⁰ "Ἄλλος μεταβολὴ διάψαλματος."¹¹

וַיִּרְאֵהָ אֱלֹהִים יְהוָה וַיְהִי־לָהּ יְהוָה אֱלֹהֵי אֱרֶצָה. *Ope- ruit caelum majestas ejus, et laude ejus repleta est terra*. Ο'. ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ, καὶ αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ. 'Α. Θ. ἀπεκάλυψεν οὐρανοὺς τὴν εὐπρέπειαν αὐτῆς, δόξης αὐτοῦ καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπληρώθη ἡ οἰκουμένη.¹² "Ἄλλος ἐκάλυψεν ὁ

CAP. III. ¹ Hieron.: "Aq. et Sym. et Quinta ed., sicut nos, pro ignorantibus transtulerunt; solus Theod. ὑπὲρ τῶν ἐκουσιασμῶν, id est, pro voluntariis, et pro his qui sponte delinquent. Hoc propterea ut intelligamus, exceptis LXX, nullum orationem cum cantico transtulisse. Nam et in Hebraico habet AL SMHONOTH, quod dicitur ἐπὶ ἀγνοημάτων, et nos transtulimus, pro ignorantibus." ² Sic in textu Codd. 62, 86, 147, qui per totum hoc canticum inter se anice conspirant. "In Cod. Barberino affertur interpretatio alia Cantici Habacuc cum hac nota in fine: Τὴν φίδην τοῦ Ἀμβακούμ οὐχ εἶρον συμφωνοῦσαν οἶτε τοῖς Ο', οἶτε Ἀκίλα, οἶτε Συμμάχῳ, οἶτε Θεοδοτίῳ. Ζητήσεις αὖν εἰ τῆς Ε' ἢ τῆς Σ' ἐκδόσεως ἔστι. Immo nec cum Quinta, nec cum Sexta convenit, ut ex earum locis supra allatis liquidum est: quare ut incerti interpretis postrema semper ponitur, praemissa voce Ἄλλος, per totum canticum. Esse vero Septimam editionem vix est quod dubitemus." — *Montef.* ³ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 36, 42, alii, Hieron., Syro-hex. ⁴ Hieron.: "Quod autem LXX dixerunt, *considerari et obstinari*, nec in Hebraeo habetur, nec apud quempiam aliorum interpretum, ut sublatis his quae in Hebraico non habentur, possit legi juxta LXX: *Donavine, opera tua in melio divotum univalem cognoscere*: quod quia *adivotum* videbatur, superiora conjuncta sunt." ⁵ Euseb. in Dem. Evaug. p. 279 (qui in textu LXX virali ζῶων pingere jubet, invitis Hieron. et Syro-hex.). Syro-hex. affert: 'Α. Θ. ζώωσον αὐτόν (ωωωω). Σ. ἀναζώωσον αὐτόν (ωωωωωωωωωω). Hieron.: "Pro eo quod nos et Aq. et Theod. transtulimus, *vivifica illud*, Sym. interpretatus est, *revivifica illud*." ⁶ Obelus est

in Syro-hex. Hieron.: "Sequitur: *Cum advenit tem- pus, demonstraberis; cum turbata fuerit anima mea; quod, exceptis LXX, nec in Hebraico, nec apud quemquam aliorum habetur interpretum . . . Quod autem inferitur, cum turbata fuerit anima mea, apud LXX interpretum editionem cum posterioribus copulatur, ut possit legi: Cum turbata fuerit anima mea in ira, et hucusque distinctio: deinceps inferatur, misericordiae recordaberis.*" ⁷ Sic Codd. 62, 86 (cum λιβὸς), 147. ⁸ Syro-hex. ܘܘܠܝܘܢ. ⁹ ܘܘܠܝܘܢ. In textu Φαράν reprobant Ald., Codd. 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. Codd. 62, 86, 147 Φαράν habent, non κατασκίου δασίος. ¹⁰ Hieron.: "Aq. et Sym. et Quinta ed. ipsum Hebraicum posuerunt THEMAM; solus Theod. quid significaret THEMAM, interpretatus est, dicitur: *Eloim ab austro venit, et Sanctus de monte Pharan, in finem*. Ex ipso intelligimus, a solis LXX positum, *de monte umbroso et condenseo*." Ad Ἐλωείμ cf. Hex. ad Mich. iii. 7. vi. 8. Paulo aliter Euseb. ibid. p. 280: *Μεταλαμβάνεται γὰρ Θαιμάν εἰς τὸν νότον διότι ὁ Θεοδοτίων τοῦτον ἐρμηνεύει τὸν τριπόν, ὁ θεὸς ἀπὸ νοτίου ἤξει*. Theodorot.: *τὸ Θαιμάν οἱ μὲν λιβα, οἱ δὲ νότον ἠρμηνεύκασιν*. Cf. Hex. ad Amos i. 12. ¹¹ Hieron.: "Sed et hoc quod LXX transtulerunt διάψαλμα, et nos primum *semper*, Sym. interpretatus est *in aeternum*; Theod. *in finem*; Quinta ed. ipsum Hebraicum SELA." Aliter tamen iidem interpp. in Hex. ad Psal. iii. 3. lxxiv. 4. lxxv. 4, 10. ¹² Sic in textu Codd. 62, 86, 147. Vox διάψαλμα deest in Ald., Codd. III, 23, 26, 36, aliis, invito Syro-hex. ¹³ Ex Colbert. συγγραφῶς scripto, qui continet Psalmos et Cantica Scripturae. Coislin. vero habet: 'Α. Θ. ἀπεκάλυψεν ὁ

οὐρανὸς τὴν εὐπρέπειαν τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ ἐπλήσθη ἡ οἰκουμένη.¹³

4. **לֹא הָיָה כְּרָדִים מִיָּדוּ לֹא**. *Et splendor instar lucis (solis) erat; radii e manu ejus erant ei.* Ο'. καὶ φέγγος αὐτοῦ ὡς φῶς ἔσται κέρατα ἐν χερσίν αὐτοῦ. "Ἄλλος" διαύγασμα φωτὸς ἔσται αὐτῷ κέρατα ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ὑπάρχει αὐτῷ.¹⁴

הָיָה קִבְיִן הָיָה. *Et ibi erat latibulum roboris ejus.* Ο'. καὶ ἔθετο ἀγάπησιν κραταιὰν ἰσχύος αὐτοῦ. 'Α. καὶ ἔθετο ἀποκρυφὴν ἰσχύος αὐτοῦ. Σ. καὶ ἔθετο κεκρυμμένην ἰσχύον αὐτοῦ. Θ. καὶ ἐκεῖ ἀποκρυφὴ ἰσχύος αὐτοῦ.¹⁵ "Ἄλλος" ἐκεῖ ἐπεστήρικται ἡ δύναμις τῆς δόξης αὐτοῦ.¹⁶

5. **לִפְנֵי יְהוָה דָּבַר**. *Ante eum idat pestis.* Ο'. πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λόγος (Θ. λόγος). 'Α. πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσεται λοιμὸς. Σ. πρὸ προσώπου αὐτοῦ προπορεύσεται θάνατος. Ε'. πρὸ προσώπου αὐτοῦ περιπατήσει θάνατος.¹⁷ "Ἄλλος" πρὸ προσώπου αὐτοῦ προελεύσεται πτώσις.¹⁸

וַיֵּצֵא רֶגֶל לְרַגְלָיו. *Et egressa est febris ardens ad pedes ejus.* Ο'. καὶ ἐξελεύσεται εἰς πεδία ('Α. πτηνῶν. Σ. Θ. Ε'. πετεινῶν¹⁹) κατὰ πόδας αὐτοῦ. "Ἄλλος" καὶ κατὰ πόδας αὐτοῦ ἀκολουθήσει τὰ μέγιστα τῶν πετεινῶν.²⁰

6. **וַיִּמְדֵּד מַדְדֵּי מַרְאֵה רֶגֶל וַיִּתֵּן גּוֹיִם וַיִּתְּצֵם**

וַיִּתְּצֵם עוֹלָם עוֹלָם. *Stetit, et mensus est (s. commovit) terram; vidit, et trepidare fecit gentes; et dissiluerunt montes sempiterni, depressi sunt colles aeterni; viae antiquae sunt ei.* Ο'. ἔστη, καὶ ἔσαλεύθη ἡ γῆ· ἐπέβλεψε, καὶ διετάκη ἔθνη· διεθρύβη τὰ ὄρη βία· ἐτάκησαν βουνοὶ αἰώνιοι πορείας αἰωνίας αὐτοῦ. "Ἄλλος" στὰς διεμέτρησε τὴν γῆν· κατανοήσας ἐξείκασε τὰ ἔθνη· διεθρύβη, καὶ τὰ ὄρη θραυσθήσεται· ταπεινωθήσονται αἰνάπαι (αἰ) ἐκ τοῦ αἰῶνος· αἱ ὁδοὶ αἱ ἐξ ἀρχῆς ἀλλοιωθήσονται· αὐτοῦ ἕνεκα σεισθήσεται ἡ οἰκουμένη.²¹

7. **וַיִּרְוֶהוּ יְרֵחוֹ וַיִּרְוֶהוּ כֹּחַ לְהָלִי אֶתִּי**. *Sub aerumna vidi tentoria Chusian; trepidaverunt aulae terrae Midian.* Ο'. ἀντὶ κόπων εἶδον σκηνώματα Αἰθιοπῶν· πτοηθήσονται καὶ αἱ σκηναὶ γῆς Μαδιάμ. "Ἄλλος" κατανεόηκα τὰς σκηνὰς Αἰθιοπῶν· παραχθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς δέρρεις Μαδιάμ.²²

8. **וַיִּבְרַח מִן־עַל־יָם מִן־בְּרַחֲמֵי**. *Num in mare indignatio tua, quod conscendisti equos tuos, curtus tuos salutis?* Ο'. ἢ ἐν θαλάσῃ τὸ δρμημά σου, ὅτι ἐπιβήσῃ ἐπὶ τοὺς ἵππους σου, καὶ ἡ ἵππασία σου σωτηρία; "Ἄλλος" ἢ ἐν θαλάσῃ ἡ ὀργή σου;

οὐρανὸς κ. τ. ε.'—*Montef.* Praeterea corrigendum videtur ἐπεκάλυψεν, necnon, ut in lectione sequenti, τὴν εὐπρ. τῆς δ. αὐτοῦ; ut tamen ne sic quidem lectio Aquilam auctorem habeat.

¹³ Sic in textu Codd. 62, 86, 147. Ad ἐκάλυψεν οὐρανὸς Nobil. notat: "In uno vetustissimo libro, majoribus literis exarato, principium hujus orationis convenit cum aliis libris; ab hoc vero loco, cetera ita posita sunt: ἐκάλυψεν οὐρανὸς ἡ εὐπρέπεια τῆς δόξης αὐτοῦ, κ. τ. ε.'" Iste liber est Parsonsii Cod. 23.

¹⁴ Idem. "Hanc lectionem τοῖς Ο' tribuit Coisl. in margine positam."—*Montef.* ¹⁵ Hieron.: "Pro eo quod LXX interpretati sunt, et posuit dilectionem robustam fortitudinis suae, et nos diximus, ibi abscondita est fortitudo ejus, Aq. translulit, et posuit absconsionem fortitudinis suae; Sym., et posuit absconditam fortitudinem suam; solus Theod. nostrae translationi congruens ait, et ibi absconsio fortitudinis ejus."

¹⁶ Sic in textu Codd. 23 (cum ἀπεστ.), 62,

86, 147. ¹⁷ Hieron.: "Denique et Aq. ita interpretatus est, ante faciem ejus idat pestis; Sym., ante faciem ejus praecedet mors; Quinta ed., ante faciem ejus ambulabit mors; soli LXX et Theod. sermone pro morte interpretati sunt."

¹⁸ Sic in textu Codd. 23, 62 (cum προσελ.). 86, 147.

¹⁹ Hieron.: "Ubi diximus: Egre dicitur diabolus ante pedes ejus... Aq. pro diabolo translulit volatilis; Sym. autem et Theod. et Quiota ed. volucrum, quod Hebraice dicitur RESERH." Cf. Hex. ad Job. v. 4. Psal. lxxvii. 48. (In textu pro eis πεδία lectiu eis παιδείαν est in Ald., Codd. 22, 36, 51, aliis, et Bar-Hebraeo apud Parsons., invitis Hierou. et Syro-hex.)

²⁰ Sic in textu Codd. 23, 62, 86, 147.

²¹ Sic in textu Codd. 62 (cum ἐξήκασεν), 86, 147. Cod. 23 om. διεθρύβη, et post αἱ νάπαι pergāt αἱ ἐκ τοῦ αἰῶνος· αἱ ὁδοὶ αἱ ἐξ ἀρχῆς, omisissis ceteris.

²² Sic in textu Codd. 23 (praem. ἀντὶ κόπων), 62 (cum Βαρῶν pro Μαδιάμ), 86, 147.

ἀνέβης ἐπὶ τὰ ἄρματα σου ἡ ἰππασία σου σωτηρία.²³

9. מִמֶּנִּי מָטוּת מִטוֹת שְׁבַע יְהוָה קְטָפָה יְעוֹר תְּעוֹר תְּעוֹרָה. *Nudatione nudatur arcus tuus; jurajuranda sunt virgae verbi (jurejurando firmatae sunt castigationes a Deo annuntiatas). Ο'. ἐντείνων ἐντείνωνας τόξον σου ἐπὶ σκῆπτρα, λέγει — κύριος 4.²⁴ "Αλλος· ὁ προέβης ἐξηγέρθη τὸ τόξον σου, ἐχόρτασας βολίδας τῆς φαρέτρας αὐτῆς.²⁵*

יְהוָה תִּבְרַק הַבְּקָרָה. *Fluminibus fidisti terram. Ο'. ποταμῶν βαγῆσεται γῆ. "Αλλος· ποταμούς διασκεδάσεις, καὶ γῆν σείσεις.²⁶*

10. הָרִים יִחַדוּ הָרִים יָרַם עֵבֶר נָתַן תְּהוֹם נֶשֶׁת יִירְהוּ רֹם קָוָה. *Viderunt te, contremuerunt montes; imber aquarum transiit; edidit abyssus vocem suam; in altum manus suas sustulit. Ο'. ὄψονται σε, καὶ ὠδινήσουσι λαοί, σκορπίζων ὕδατα πορείας (Οἱ λοιποὶ· illisio, vel impetus, aquarum transiit²⁷· ἔδωκεν ἡ ἄβυσσος φωνὴν αὐτῆς, ὕψος φαντασίας αὐτῆς. ἐπήρθη. "Αλλος· ἐν τῷ ἀντοφθαλμεῖν σε παραχθήσονται τὰ ὄρη ἐν τῷ τὸν ἐξαισίον σου ὄμβρον διελεθῆν δι' αὐτῆς, ἡ ἄβυσσος ἀνεφώνησε μείζον.²⁸*

11. שָׁפַט יְהוָה אֶת-יָדָיו לְאֹר תִּצְיָה יִהְלֹכוּ

הַיְחַיִּי בְרַב הַגְּבִי. *Sol cum luna stetit in domicilio suo; ad lucem sagittarum tuarum incedebant, ad splendorem fulguris hastae tuas. Ο'. (ἐπήρθη) ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς· εἰς φῶς βολίδες σου πορεύονται, εἰς φέγγος ἀστραπῆς ὄπλων σου ('Α. Σ. ὄρατός σου. Θ. λόγχη σου²⁹). "Αλλος· φῶς τὸ λαμπρὸν τοῦ ἡλίου ἐπέσχε·ν τὸ δὲ φέγγος τῆς σελήνης ἐσιτάθη· κατὰ τὸ φέγγος τῶν βολίδων σου πορεύονται, κατὰ τὸ φέγγος ἀστραπῆς μαχαίρας σου.³⁰*

12. וְגַם שָׁפַט הָרִים יְהוָה תִּבְרַק הַבְּקָרָה. *Cum indignatione gressus es per terram, cum ira tritursti gentes. Ο'. ἐν ἀπειλῇ ὀλιγώσεις (alia exempl. συμπατήσεις³¹) γῆν, καὶ ἐν θυμῷ κατάξεις ἔθνη. "Αλλος· μετὰ θυμοῦ ἐγερθήσῃ ἐπὶ τὴν γῆν, μετ' ὀργῆς ἀλόήσεις ἔθνη.³²*

13. הִשְׁפִּיךְ-תֶּנֶת עַל-יְדֵי הַמַּעַל עֲשֵׂה לְחַסְדְּךָ. *Egressus es ad liberandum populum tuum, ad liberandum Uncium tuum. Ο'. ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, τοῦ σῶσαι τὸν χριστόν (alia exempl. τοὺς χριστούς³³) σου. 'Α. Ε'. ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, εἰς σωτηρίαν σὺν χριστῷ σου.³⁴ Σ. ἐξῆλθες τοῦ σῶσαι τὸν λαόν σου, τοῦ σῶσαι τὸν χριστὸν σου. Θ. ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, τοῦ σῶσαι τὸν χριστόν σου.³⁵ Σ'. ἐξῆλθες τοῦ σῶσαι τὸν λαόν*

²³ Sic in textu Codd. 23 (cum τὸ ὄρημά σου; κύριε, ἀνέβης), 62, 86 (sine σου posteriore), 147. ²⁴ Obelus est in Syro-hex. ²⁵ Sic in textu Codd. 23 (cum τὰς βολ.), 62, 86, 147. Solus Nobil. e codice suo vetustissimo οὐ προέβης, et mox ἐχόρτασαν excitat. ²⁶ Sic in textu Codd. 23, 62, 86, 147. ²⁷ Hieron.: "Unde et ceteri interpretes, furorem volentes haereticum describere, transtulerunt: *Illisio* [fortasse ἐντίναγμα, quod Aq. pro Hebraeo מַיִם posuit Jesai. xxxii. 2] vel *impetus* [ὄρη, s. ὄρημα] *aquarum transiit*. Feruntur enim prono eloquentiae cursu, et precipites, ut quemcumque obvium et levem invenerint, secum trahunt." Qui locus antecessores nostros fugit. ²⁸ Sic in textu Codd. 23 (om. σε. et cum μείζον in fine), 62 (cum μείζων), 86, 147 (cum μείζω). ²⁹ Syro-hex. *וְגַם שָׁפַט הָרִים יְהוָה תִּבְרַק הַבְּקָרָה*. ³⁰ Sic in textu Codd. 23 (cum μάχηρα), 62, 86, 147. ³¹ Sic Codd. 22, 51, alii, et Theodoret. ³² Sic in textu Codd. 23 (cum ἐγέρθης), 62, 86, 147. ³³ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 36, 40, alii, Hieron., Enseb., Syro-hex.

³⁴ Euseb. in Dem. Evaug. p. 189, ubi in posteriori clausula male editum: *eis σωτηρίαν λαοῦ σου σὺν Χριστῷ σου*. Hieron.: "Sciendum autem, ut supra diximus, quod ubi posuerunt LXX plurali numero, *ut salvetes Christos tuos*, ibi esse in Hebraico, *LAJESUA ETH MESSIACH*; quod Aq. transtulit, *in salutem cum Christo tuo*; nou quod Deus egressus sit, ut salvaret populum, et salvaret Christum suum; sed quod io salutem populi venerit cum Christo suo... Sed et Quinta ed. similiter transtulit: *Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum Christo tuo*." ³⁵ Hieron.: "Theod. autem, vere quasi pauper et Ebionita, sed et Sym. ejusdem dogmatis, pauperem sensum secuti, Judaice transtulerunt: *Egressus es in salutem populi tui, ut salvetes Christum tuum*; et: *Egressus es salvare populum tuum, salvare Christum tuum*. Rem incredibilem dicturus sum, sed tamen verum: isti semichristiani Judaice transtulerunt, et Judaeus Aquila interpretatus est, ut Christianus."

σου διὰ Ἰησοῦν τὸν χριστὸν σου (potius διὰ Ἰησοῦ τοῦ χριστοῦ σου).³⁶ *Ἄλλος* ἀνεφάνης ἐπὶ σωτηρία τοῦ λαοῦ σου, ῥύσασθαι τοὺς ἐκλεκτοὺς σου.³⁷

13. רָצַפְתָּ יָדְךָ כְּמַרְכָּשֵׁי מִבַּיִתְךָ וְשָׁרַפְתָּ אֶת־רֹאשׁוֹ׃ פֶּרַעַתְּ אֶת־רֹאשׁוֹ׃ פֶּרַעַתְּ אֶת־רֹאשׁוֹ׃ Percussisti caput de domo imprii, nudando fundamentum usque ad collum. Selah. Ο'. βαλεῖς (alia exempl. ἔβαλες³⁸) εἰς κεφαλὰς ἀνόμων θάνατον ἐξήγειρας δεσμούς ἕως τραχήλου. διάψαλμα (alia exempl. εἰς τέλος; alia, εἰς τέλος. διάψαλμα³⁹). Θ... ἐκόσμησας θεμέλιον ἕως τραχήλου... Ε'... ἐξεκένωσας θεμέλιον ἕως τραχήλου...⁴⁰ *Ἄλλος* κατετόξευσας κεφαλὰς ἀνθρώπων ὑπερηφάνων ἕως ἀβύσσου τῆς θαλάσσης καταδύσσονται.⁴¹

14. נִקְרְבָהּ בְּמַחְוֵי שָׁרֵי פִתְיוֹ יִסְעֶרֶוּ לְהַפְיֵנִי׃ רָקְבָהּ בְּמַחְוֵי שָׁרֵי פִתְיוֹ יִסְעֶרֶוּ לְהַפְיֵנִי׃ Confodisti hastis suis caput ducum eorum; instar turbinis irruerunt ad dissipandum me; exultatio eorum est quasi ad devorandum miserum in occulto. Ο'. δέκοψας ἐν ἐκστάσει κεφαλὰς δυναστῶν, σεισθήσονται ἐν αὐτῇ· διανοίξουσι χαλινούς αὐτῶν, ὡς ἔσθων πτωχὸς λάθρα. 'Α... τοῦ διασκορπίσαι (με)· γαυριάματα αὐτῶν τοῦ φαγεῖν πένητας ἀποκρύφως. Σ... ἐπελθόντας σκορπίσαι γαυριῶντας ὥστε καταφαγεῖν (πτωχοὺς) κρυφίως.⁴² *Ἄλλος* ἐξεδίκησας μετὰ δυνάμεώς σου τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἀμαρτωλῶν, τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τῇ αὐθαδεΐᾳ

αὐτῶν ἔνεκεν τοῦ καταφαγεῖν τοὺς πτωχοὺς λάθρα.⁴³

15. בְּיַמֵּי רִבְיָהּ מִיָּמֵי חֲמֹהּ חֲסִיִּים בְּיָמֵי חֲמֹהּ׃ Calcasti in mari equis tuis, in luto (s. acervo) aquarum multarum. Ο'. καὶ ἐπιβίβῃς (alia exempl. ἐπεβίβασας⁴⁴) εἰς θάλασσαν τοὺς ἵππους σου, τaráσσοντας ὕδωρ πολὺ. *Ἄλλος* ἀνεβίβασας ἐπὶ θαλάσσης τοὺς ἵππους σου ἑταράχθη τὰ ἐξάισια ὕδατα τῆς ἀβύσσου.⁴⁵

16. נִשְׁמַעַתִּי וְתַחֲמוֹתַי לִקְוֹלֵי מַיִם בְּמַיִם׃ אָזְנִי שָׁמַעַתִּי וְתַחֲמוֹתַי לִקְוֹלֵי מַיִם בְּמַיִם׃ Audivi, et contremui venter meus; ad vocem tinnierunt labia mea; venit putredo in ossa mea, et subter me contremui; qui tacite expectem diem calamitatis, donec veniat contra populum is qui eum invadat. Ο'. ἐφυλαξάμην, καὶ ἐπτοήθη ἡ κοιλία (alia exempl. καρδία⁴⁶) μου ἀπὸ φωνῆς προσευχῆς χειλέων μου, καὶ εἰσῆλθε τρόμος εἰς τὰ ὀστέα μου, καὶ ὑποκάτωθέν μου ἑταράχθη ἡ ἔξις (alia exempl. ἰσχύς⁴⁷) μου ἀναπούσομαι ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, τοῦ ἀναβῆναι εἰς λαὸν παροικίας μου. *Ἄλλος* ἑταξάμην, καὶ ἀνεστατώθη τὰ σπλάγχνα μου ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ στόματός σου· εἰσέδου τρόμος εἰς τὰ ὀστέα μου, κατ' ἑμαυτὸν ἑταράχθη ταῦτα φυλάξεις ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ἐπαγαγεῖν ἐπὶ ἔθνος πολεμοῦν τὸν λαὸν σου.⁴⁸

³⁶ Hieron.: "Sexta editio prodens manifestissime sacramentum, ita vertit ex Hebraeo: *Egressus es ut saluares populum tuum per Jesum Christum tuum*; quod Graece dicitur: ἐξῆλθες κ. τ. ε. ³⁷ Sic in textu Codd. 23 (cum christo pro ἐκλεκτοῖς), 62, 86, 147. ³⁸ Sic Ald., Codd. III (cum ἔβαλες), XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ³⁹ Prior lectio est in Comp. (cum εἰς τὸ τέλος), Ald., Codd. 22, 36, 51, aliis, Hieron.; posterior in Codd. 49, 95, aliis, Syro-hex. Hieron.: "Sela, id est, *semper*... Simulque considera quod ipsi LXX, rerum necessitate compulsi, qui semper sela interpretabantur *diapsalma*, nunc transtulerunt, *in finem*. ⁴⁰ Hieron.: "Quod quidem et Theod. in bonam partem accipiens ait: *Ornavit se* fundamentum usque ad collum. Quinta ed.: *Perudasti, sive evacuasti, fundamentum usque ad collum.*"

⁴¹ Sic in textu Codd. 62, 86, 147. In Cod. 23 prior clausula desideratur. ⁴² Cod. Coislin. apud Montef.

⁴³ Sic in textu Codd. 23 (cum τοῦ καταφυγεῖν πτωχοῖς), 62, 86, 147. ⁴⁴ Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex.

⁴⁵ Sic in textu Codd. 23 (cum ἐπὶ τὰς θαλάσσης, et ἑταράχθησαν), 62, 86, 147 (cum τῆς θαλάσσης pro τῆς ἀβύσσου). ⁴⁶ Sic Ald., Codd. 22, 36, 40, alii, et Syro-hex., qui in marg. affert: 'Α. Σ. Θ. καρδία (كوردية).

⁴⁷ Sic Comp., Codd. 42, 106, alii. Hieron.: "Et subter me conturbata est fortitudo mea; sive ut alibi scriptum reperimus, ἡ ἔξις μου, quod nos possumus dicere, *habitudinis mei*: diversa quippe exemplaria reperiuntur." Syro-hex. *...*, appicito Graeco εἰς τὸν ποταμὸν. Montef. non memorato auctore affert: Σ. Θ. καὶ ὑποκάτω μου ἑταράχθη ἡ ἔξις μου. ⁴⁸ Sic in textu Codd. 23 (cum ὑπὸ τῆς φωνῆς...)

17. כִּי־תֹאנֶה לֹא־תִרְרָה וְאִין יבֹול בְּנִפְנִים כְּחַשׁ
 מַעֲשֵׂה־דְוִיִּת וְשִׁדְמוֹת לֹא־שָׁעָה אֶלְכָּל גִּזָּר
 מִמִּנְלָה צֵאן וְאִין בְּקָר בְּרִפְתִּים. *Nam ficus
 non pullulabit, nec erit proventus in vitibus;
 mentietur (spem fallet) opus oleae, et arva non
 ferent cibum; deficiet in caulis pecus, et non
 erit armentum in bouilibus.* Ο'. διότι συκῆ οὐ
 καρποφορήσει, καὶ οὐκ ἔσται γεννήματα ἐν
 ταῖς ἀμπέλοις· ψεύσεται ἔργον ἐλαίας, καὶ τὰ
 πεδία οὐ ποιήσει βρώσιν· ἐξέλιπεν ἀπὸ βρώ-
 σεως πρόβατα, καὶ οὐχ ὑπάρχουσι βόες ἐπὶ
 φάτναις (alia exempl. add. ἐξιλάσεως αὐτῶν⁴⁹).
 Ἄλλος ἢ συκῆ οὐ μὴ παραδῶ τὸν καρπὸν
 αὐτῆς, καὶ ἐν ταῖς ἀμπέλοις οὐκ ἔσται φορὰ
 ἢ ἐλαία ἐξίτηλος ἔσται, ἢ δὲ γῆ οὐ μὴ ἐκθάλη

βοτάνην ἐκλείψει ἐκ μάνδρας πρόβατα, καὶ
 βόες οὐχ ὑπάρξουσιν ἐπὶ φάτναις.⁵⁰
 19. יְהוָה אֲדֹנָי הִילִי וְשֵׁם רַגְלֵי כְּאֵילוֹת וְעַל־
 יְדֵי יְדֻרְכֵנִי לְמַנְצָה בְּגִינֹתַי. *Jova Do-
 minus est robur meum, et ponet pedes meos
 instar cervarum, et super arces meas incedere
 me faciet. Praecentori in Neginoth (instru-
 mento pulsatili) meo.* Ο'. κύριος ὁ θεὸς δύνα-
 μίς μου, καὶ τάξει τοὺς πόδας μου εἰς συντέλειαν
 (alia exempl. ὡς ἐλάφον, s. ὡσεὶ ἐλάφου⁵¹). ἐπὶ
 τὰ ὑψηλὰ ἐπιβιβᾶ με, τοῦ νικῆσαι ἐν τῇ ῥῥῆ
 αὐτοῦ. Ἄλλος· κύριος ὁ θεὸς μου ἔδωκέ μοι
 ἰσχὺν, καὶ κατέστησε τοὺς πόδας μου ἀσφα-
 λείς, καὶ ἐπὶ τοὺς τραχήλους τῶν ἐχθρῶν μου
 ἐπιβιβᾶ με· ταχίσας κατεπαύσατο.⁵²

❖
 εἰς ἡμέραν θλίψεως, ἐπαγ. ἐφ' ἐνὸς πολέμου τὸν λ. σ.), 62, 86,
 147 (om. τρόμος). ⁴⁹ Sic Codd. III, XII (cum ἐπὶ φάτνης
 βόες), 26, 40 (cum ἐξ ἰάσεως), 153, 233 (cum αὐτῆς). Est
 duplex versio, ut videtur, Hebraei יִתְרָרָה, et potior scrip-
 tura ἐξ ἰάσεως αὐτῶν, ut ad radicem יָרָה, *samanit*. referatur.
⁵⁰ Sic in textu Codd. 23, 62 86, 147. ⁵¹ Prior lectio
 est in Codd. 22 (cum εἰς συντέλειαν in marg. a prima m.),

❖
 51, 238; posterior in Codd. 95, 114, 185, et Theodoro.
 Cf. Hex. ad Psal. xvii. 34. ⁵² Sic in textu Codd. 23
 (cum καθίσας pro ταχίσας), 62 (cum ἐπὶ τραχήλους), 86,
 147 (cum ἐπιβίβηκα pro ἐπιβιβᾶ με). Ad ἀσφαλείς confertur
 potest S. Cyril. in XII Proph. p. 577 B: καὶ γοῦν Ἑβραίων
 ἢ ἐκδοσις ἀντὶ τῆς συντελείας τίθεικε τὴν ἀσφάλειαν [quasi pro
 Hebraeo יִתְרָרָה, *robur*].

ZEPHANIAS.

CAPUT I.

3. **הַמְּכַשְׁלוֹת אֶת-הַרְשָׁעִים.** *Et offendicula (idola) cum impiis.* O'. ✕ O. καὶ ἀσθενήσουσιν οἱ ἀσεβεῖς 4. Σ. καὶ τὰ σκάνδαλα σὺν (τοῖς) ἀσεβέσι. E'. καὶ ἡ ἀσθένεια σὺν τοῖς ἀσεβέσιν ἐκλείψει.¹
4. **אֶת-שֵׁם הַקְּמָרִים עִם-הַהֲהָרִים.** *Nomen sacrificulorum idololatricorum cum sacerdotibus.* O'. καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων ✕ μετὰ τῶν ἱερέων 4.²
- הַקְּמָרִים.** 'A. τῶν τεμενιτῶν. Σ. τῶν βεβήλων (s. βεβηλωμένων, s. μεμιασμένων). Θ. τῶν χαμαρεῖμ.³
5. **וְאֶת-הַפְּשָׁתָהוּיִם** (in posteriore loco). O'. Vacabat. ✕ καὶ τοὺς προσκυνοῦντας 4.⁴
5. **בְּמֶלְכָּם.** *Per regem suum.* O'. κατὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν. Alia exempl. κατὰ τοῦ Μελόχμ; alia, κατὰ τοῦ Μολόχ.⁵
9. **וַיִּפְקְדוּהוּ עַל-כָּל-הַיְהוּדִים** *Et animadvertam in omnes qui transiliunt limen.* O'. καὶ ἐκδικήσω (alia exempl. add. ἐπὶ πάντας⁶) ἐμφανῶς ἐπὶ τὰ πρόπυλα. Οἱ λοιποὶ (καὶ) ἐπισκέψομαι...⁷ Σ. (ἐπὶ πάντας τοὺς) ἐπιβαίνοντας...⁸
10. **מִשְׁעַר הַיְהוּדִים.** *A porta piscium.* O'. ἀπὸ πύλης ἀποκεντούντων (Οἱ λοιποὶ ἰχθυακῆς⁹).
11. **יֹשְׁבֵי הַמַּכְתֵּשׁ.** *Habitatores Machtesh (vallis a similitudine mortarii dictae).* O'. οἱ κατοί-

CAP. I. ¹ Hieron.: "Hoc quod posuimus in LXX, et infirmabuntur impij, de Theodotionis translatione additum est; pro quo Syn. interpretatus est, et scandala cum impijs. ut subaudiatur. congregabuntur. sive deficient; Quinta autem ed., et infirmulus cum impijs deficiet." Cod. 86 affert: Σ. καὶ τὰ σκ. σὺν ἀσεβέσι, et sic in textu (cum σὺν τοῖς ἀσ.) pro καὶ ἀσθ. οἱ ἀσεβεῖς Codd. 36, 238 (in marg.), 240. Haec autem, καὶ ἀσθ. οἱ ἀσεβεῖς, sine aster. leguntur in Syro-hex. et ceteris omnibus, praeter Codd. 130, 311. ² Syro-hex. in marg. ✕ **חַמְּרֵי**. Sic in textu sine aster. Comp., Ald. (cum **קְמָרִים**). Codd. 22, 36, 42 (ut Ald.), alii, Hieron. ³ Syro hex. ✕ **חַמְּרֵי**. Ad Theod. cf. Hex. ad 4 Reg. xxiii. 5. "Aquilam **חַמְּרֵי**, templum, edidisse vix credam."—*Middleb.* In codice est adjectivum **חַמְּרֵי**, quod aeque obscurum est, et nos ad iucitas redegisset, nisi incidissemus in locum Hieronymi, ex quo lux in tenebris nobis affluerit. Is enim, cum Hebraea vertisset, et nomina aediuorum cum sacerdotibus, sic enarrat: "Unde signanter idolorum sacerdotes, non sacerdotes, sed *τεμενίτας*, id est, *aedituos*, vel *fanaticos* appellavit, quod Hebraice dicitur

ACHUMARIM." Habes vocabulum omnium rarissimum, sed bene Graecum, *τεμενίτης*, a *τέμενος* (ut a *fanis*, *fanaticus*, proprie qui circa *fanis* bacchari et vaticinari solebat), quodque cum Hebraeo **חַמְּרֵי** egregie componitur; quod tamen Hieronymo nunquam, opinamur, in mentem venisset, nisi illud in huc vel illo trium interpretum repertum ante oculos habuisset. Hunc autem Aquilam fuisse, tum ipsius vocabuli novitas arguit, tum diserte testatur Syrus noster; qui cum *τέμενος* in **חַמְּרֵי** vertere soleat (vid. Hos. viii. 14. Ezech. vi. 4), *τεμενίτης* nescimus quomodo significantius efferre potuerit, quam per formam derivativis peculiarem, **חַמְּרֵי**. Quod superest, **חַמְּרֵי** cum *Kibui* juxta Hebraeam veritatem pingendum esse quis videt. ⁴ Sic Syro-hex. in marg. Haec habetur in Ed. Rom., sed desunt in Comp., Codd. XII, 23, 26, 36, aliis, Hieron., et Syro-hex. in textu. ⁵ Prior lectio est in Codd. 22, 36, 51, aliis; posterior in Codd. 62, 86 (cum *τοῦ βασιλέως* in marg.), 147. ⁶ Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. ⁷ Cod. 86. ⁸ Idem. ⁹ Idem. Cf. 2 Paral. xxxiii. 14, ubi potior scriptura, *ἰχθυακῆς*.

κοῦντες τὴν κατακεκομμένην ('Α. εἰς τὸν δλωμον.¹⁰ Aliter: 'Α. Σ. τῶν δλωμων. Θ. ἐν τῷ βάθει¹¹).

11. **נַגְנַג**. Ο. Χαναάν. Θ. μεταβόλων.¹²

12. **שֶׁפַחַי**. *Perscrutabor*. Ο. ἐξερευνήσω. Οἱ λοιποὶ καὶ ἐκδικήσω.¹³

15. **רַחֲמַי**. *Angustiae*. Ο. θλίψεως. 'Α. τλαιπωρίας.¹⁴

הַשְׁמָד וְהַחֲרָב. *Vastationis et ruinae*. Ο. ἀωρίας (alia exempl. τλαιπωρίας¹⁵) καὶ ἀφανισμού. 'Α. συμφορᾶς καὶ ἄτης.¹⁶

18. **הַתְּהַלְלָהּ וְהַתְּהַלְלָהּ**. *Internecionem, eamque valde festinatam*. Ο. συντέλειαν καὶ σπουδὴν ('Α. κατασπουδασμόν. Σ. μετὰ ἐπειξέως¹⁷).

CAP. II.

1. **קְהַלְתֶּם וְקָהַלְתֶּם**. *Colligite vos, et colligite (descendite in vosmet ipsos)*. Ο. συνάχθητε καὶ συνδέθητε. Σ. συλλέγητε, σύνετε.¹

2. **עָבַר יוֹם**. (*Priusquam*) *transeat dies*. Ο. (ὡς ἄνθος) παραπορευόμενον ✕ ἡμέρας².

2. **הָאֵל וְהָאֵל**. Ο. ὄργην. Alia exempl. ὄργην θυμου.³

הָאֵל וְהָאֵל וְיִי עֲלֵיכֶם וְיִי עֲלֵיכֶם. Ο. ✕ πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ' ὑμᾶς ἡμέραν θυμοῦ κυρίου⁴.

3. **וְשִׁפְטֶם**. Ο. κρίμα ✕ Σ. αὐτοῦ⁵.

עֲנֵה וְשִׁפְטֶם. *Quaerite mansuetudinem*. Ο. καὶ ἀποκρίνασθε αὐτά. Alia exempl. ζητήσατε πραότητα καὶ ἀποκρίνασθε αὐτά.⁶

4. **עֲזָבָה**. *Derelicta erit*. Ο. διηρησασμένη ἔσται. Οἱ λοιποὶ ἐγκαταλελειμένη.⁷

5. **גֵּוִי קְרֶתִים**. *Gens Crethaeorum*. Ο. πάροιχοι Κρητῶν. 'Α. Ε'. ἔθνος ὀλέθριον. Σ. ἔθνος ὀλεθρευόμενον. Θ. ἔθνος ὀλεθρίας.⁸

6. **חֶבְלֵי הַיָּם**. *Tractus maritimus*. Ο. Κρήτη. 'Α. τὸ σχοίνισμα τῆς ὠραιότητος. Σ. τὸ περίμετρον [ἡ] τὸ παράλιον.⁹

9. **חֶבְלֵי הַיָּם**. *Possessio urticae*. Ο. καὶ Δαμασκὸς ἐκλελειμμένη (alia exempl. ἐκτεθλιμμένη; alia, ἐξηλειμμένη¹⁰).

חֶבְלֵי הַיָּם. *Et fodina salis*. Ο. ὡς θιμωνία ἄλωνος ('Α. Σ. Θ. ἀλός¹¹).

¹⁰ Hieron.: "Pila, quae Hebraice dicitur ΜΑΧΗΤΗΣ, et ab Aquila versa est εἰς τὸν δλωμον, non per brevem syllabam primam legenda est, ne σφαίραν putemus, sed productam, ut de pila sciamus dici, in qua frumenta tunduntur."

¹¹ Cod. 86. ¹² Idem. Cf. Hex. ad Hos. xii. 7.

¹³ Idem. Scilicet post μετὰ λύχνου duplicem versionem, καὶ ἐκδικήσω τὴν 'Ι. μετὰ λύχνου, inferunt Codd. 36, 51, 238.

¹⁴ Cod. 86. ¹⁵ Sic Comp., Ald., Codd. 42, 68, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁶ Cod. 86. ¹⁷ Idem (cum scriptura ἐπήξεως). Ad Aq. cf. Hex. ad Job. xxiii. 15. Psal. ii. 5. vi. 3, 11.

CAP. II. ¹ Cod. 86. Pro σύνετε corrigendum videtur σύνετε. ² Sic Cod. 23, et sine aster. Codd. 22, 36, alii. Pro ἡμέρας, ἡμέρα supplent Comp., Ald., Codd. 42, 68. Ambigue Syro-hex. **כַּסְבָּה** ✕, et io marg.: Οἱ λοιποὶ. Hieron.: sicut flos pertransiens diem. ³ Sic Codd. 51, 86, Syro-hex. ⁴ Sic (cum ὄργης pro θυμοῦ) Syro-hex.

Clausula desideratur nonnisi in Cod. 233. ex homocoleuto, ut videtur. ⁵ Syro-hex. ⁶ Sic Codd. 22, 36 (cum καὶ ἔστ.). 51, alii; ex duplici versione. ⁷ Cod. 86.

⁸ Hieron.: "Pro צוֹת, id est, gente, LXX legerunt GAR, hoc est, advenam; et pro צִוְרֶתִים, quod dicitur, per-

ditorum, nomen Cretae insulae putaverunt. Donique et Aq. et Quinta ed. interpretati sunt ἔθνος ὀλέθριον; et Theod. ἔθνος ὀλεθρίας; Sym. quoque ἔθνος ὀλεθρευόμενον, quae omnium cum interpretatione nostra faciunt." Cod. 86 affert: 'Α. σθίνος (sic) ὀλέθριον. Σ. σθίνος ὀλεθρευόμενον. S. Cyril. in XII Proph. p. 596 E: ἰστέον δὲ ὅτι πάλιν οἱ ἕτεροι τῶν ἐρμηνευτῶν ἀπὸ τοῦ, πάροιχοι Κρητῶν, ἐκδεδώκασιν λόγος κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, ἔθνος ὀλεθρευόμενον. Cf. Hex. ad Ezech. xxv. 16.

⁹ Cod. 86. Aquilae versio, τῆς ὠραιότητος, ad proximum Πῆ, pascua, pertinere videtur. Ad Sym. cf. Hex. nostra ad Deut. iii. 4, 14. Hieron.: "Rursum ubi nos diximus:

Et erit funiculus maris requies pastorum, et omnes interpretes huic translationi congruerunt, scribitur in LXX: *Et erit Creta pascuae gregis.*" ¹⁰ Prior lectio est in Codd. 62, 86, 147; posteriorem agnoscit Syrus noster, vertens **חֶבְלֵי הַיָּם**, cum scholio: **חֶבְלֵי הַיָּם**.

Hieron.: "Siccitas spinarum... pro quo nescio quid sibi volentes LXX *Dumascum evulsam* et *derelictam* interpretati sunt, nisi fallor, verbi ambiguitate decepti. Siccitas eorum, quod Hebraice dicitur MAMASAC [f], excepta prima litera MEM si mutetur, et DALETH accipiatur, easdem literas reliquas habet quas et Damascus." ¹¹ Syro-

14. תַּקְרָאִים. *Etiā pelecānus*. Ο'. καὶ χαμαι-
λέοντες. 'Α. καὶ πελεκάνοι. Θ. καὶ κύκνοι.¹²

הַרְבָּה. *Desolatio*. Ο'. [καὶ] κόρακες. 'Α. Σ.
μάχημα. "Άλλος" ξηρασία.¹³

Cap. II. 7. — τῆς θαλάσσης ἄ. ¹⁴ — ἀπὸ προσώ-
που υἱῶν 'Ιούδα ἄ. ¹⁵

CAP. III.

1. הָיִ מוֹרְמָאִים. *Vae contumax!* Ο'. ὦ ἡ ἐπιφα-
νής. Ο. οὐαὶ ἡ ἀθετοῦσα.¹

הַיֹּזֵב. *Sarvians*. Ο'. ἡ περιστερὰ. Σ. (ἡ)
ἀνόητος.²

3. לִי לְיָמֵי עָרַב. *Lupi vespertini*. Ο'. ὡς λύκοι τῆς
'Αραβίας (Σ. ἐσπερινοί³).

4. פְּתוּיִים. *Jactatores*. Ο'. πνευματοφόροι. 'Α.
θαμβευταί.⁴

5. לֹא יָדָע לְעָרְבָא לְיָמֵי עָרַב. *In
lucem; non deficiet; sed nescit iniquus pudo-*

rum. Ο'. ✕: εἰς φῶς, καὶ οὐκ ἀπεκρύβη, καὶ
οὐκ ἔγνω ἀδικίαν ἐν ἀπαιτήσῃ ἄ. ⁵ καὶ οὐκ εἰς
νεῖκος (s. νίκος) ἀδικίαν.

6. הַרְבָּה יִגְדֹּל הַרְבָּה. *Excidi gentes;
desolatae sunt ripinae earum*. Ο'. ἐν διαφθορᾷ
— κατέσπασα ὑπερηφάνους, ἠφανίσθησαν ἄ γω-
νίαι αὐτῶν.⁶

8. לְיָמֵי קָרְבִּי יוֹם הַזֶּה. *Ad diem quo surgam in prae-
dam*. Ο'. εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου εἰς μαρ-
τύριον (Πάντες εἰς μαρτύριον⁷). Σ. ἐγέρσεώς
μου αἰωνίας.⁸

יָמֵי. *Furorem meum*. Ο'. Vacat. Alia ex-
empl. τὴν ὀργὴν μου.⁹

9. בְּרוּחַ פִּי אֶבְרַח לְשׁוֹן אֶבְרַח. *Nam
tum mulabo populum labium (sermonem) meum*.
Ο'. ὅτι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλώσσαν
εἰς γενεὰν αὐτῆς. 'Α. Θ. τότε στρέψω πρὸς
πάντας τοὺς λαοὺς χεῖλος ἐξειλεγμένον. Σ.
τότε μεταστρέψω (s. μεταναστρέψω) ἐν τοῖς
λαοῖς χεῖλος καθαρόν.¹⁰

hex. ✕ **וְהָיָה**. Hieron.: "Sed et hoc ipsum
quod dicitur, *quasi ueruus areae* . . . putamus LXX ἀλὸς
interpretatos, id est, *salis*; sed ab imperitis, qui *θιμωνίαν*,
hoc est, *acervum*, frumenti vel frugum putaverunt, pro
ἀλὸς, additis dualibus literis *ω* et *ν*, quasi ad consequentiam
frugum, *ἀλωνος*, hoc est, *areae*, positum." ¹² Cod. 86.

Ad priorem lectionem cf. Hex. ad Jesai. xxxiv. 11. Ad
posteriorem (quae in cod. scribitur *κύκνες*) stabilieudum
facit Hieronymi versio, *onocrotalus*, quem odoris simili-
tudinem habere testatur Plinius in Nat. Hist. X. 47.

¹³ Syro-hex. affert: ✕ **וְהָיָה**. Hieron.: "Praeterea
quod nos et LXX similiter transtulimus, *corvus in super-
liminari*. in Hebraeo ponitur **מַרְבֵּב**; quod secundum lec-
tionis diversitatem, vel *siccitas* [**מַרְבֵּב**], vel *gladius* [**מַרְבֵּב**],
vel *corvus* [**מַרְבֵּב**] accipitur. Unde et Aq. *gladium*, alii
siccitatem interpretati sunt." ¹⁴ Syro-hex. ¹⁵ Hieron.:

"Quod autem legitur in LXX, *a facie filiorum
Iuda*, obelo praenotavimus; nec in Hebraeo enim, nec
apud ullum fertur interpretum." Syro-hex. male pingit:
ἀπὸ πρ. υἱῶν — 'Ιούδα ἄ.

CAP. III. ¹ Cod. 86. Hieron.: "*Vae civitas provoca-
trix!* quod significantius Hebraice dicitur **מַרְבֵּב**, id est,
παρὰπικραίνουσα." ² Cod. 86. ³ Hieron.: "*Lupi*
Arabiae, vel *vespertini*, sicut Syro. transtulit." ⁴ Idem:

"Prophetae ejus *insanientes*, sive *stupentes*, quod Hebraice

dicitur **פְּתוּיִים**, et Aq. transtulit *θαμβευταί*." (Olim ede-
batur *θιμταί* vel *θαμπταί*, pro quo Cod. Sangerm. offert
ΚΑΛΑΒΡΥΤΑΙ (sic), unde **ΘΑΜΒΕΥΤΑΙ** ingeniose extricavit
Montef., provocans ad Gen. xlix. 3, ubi pro **לְשׁוֹן** Aq. posuit
ἐθάμβευσας.) ⁵ Sic snb aster. Cod. 238. Cod. 23 pingit:

✕ *εἰς φῶς* ἄ, καὶ οὐκ κ. τ. ε. Haec desunt in Codd. III, XII,
26, 49, aliis, et Syro-hex., qui in marg. habet: **וְהָיָה** ✕
✕ **וְהָיָה** (ἐγνώσαν) **וְהָיָה** **וְהָיָה**. ⁶ Sic
Syro-hex., obelo, ut videtur, inepte posito. Fortasse pin-
gendum: . *ἐν διαφθορᾷ* ἄ *κατέσπασα* κ. τ. ε.; nam haec, *ἐν*
διαφθορᾷ, desiderantur in Ald., Codd. 87*, 91, aliis, et
Hieron. ⁷ Hieron.: "Ubi nos transtulimus, *In die*
resurrectionis meae in futurum, et cunctis interpretati sunt,
in testimonium, Hebraeus qui me in Scripturis instituit,
asserbat **לַעֲד** in praesenti loco magis εἰς *ἔτι*, id est, *in*
futurum, debere intelligi." ⁸ Cod. 86, teste Parsousio.

⁹ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 36, alii, Hieron., Syro-
hex. ¹⁰ Theodoret. (Sic Cod. 97 ex eodem, cum
scriptura *μεταναστρέψω*.) Hieron.: "Ubi nos interpretati
sumus, *reddam populum labium electum*, pro *electo* LXX
dixerunt *in generationem ejus*, ut subaudiatur, *terrae*. Et
hinc error exortus est, quod verbum Hebraicum **מַרְבֵּב**,
quod Aq. et Theod. *electum*, Sym. *mundum* interpretatus
est, LXX legerunt **בַּדוּלָא**."

10. מַעֲבֵר לְנַהַר־כּוֹשׁ עֲתָרִי בֵּת-פְּרָצֵי יוֹבְלָן
 מִנְחָתִי. *E regionibus trans flumina Aethio-*
piae supplices meos, filiam (congregationem)
dispersorum meorum, adducunt quasi fertum
meum. O'. ἐκ περάτων ποταμῶν Αἰθιοπίας
 ✕ προσδέχομαι ἐν διεσπαρμένοις μου ◀¹¹ (alia
 exempl. προσδέχομαι τοὺς ἰκετεύοντάς με τῶν
 διεσπαρμένων¹²) οἴσουσι θυσίας μοι. Σ. πέρα-
 θεν ποταμῶν Αἰθιοπίας ἰκετεύοντά με, τέκνα

τῶν διεσκορπισμένων ὑπ' ἐμοῦ ἐνέγκωσι δῶρον
 ἐμοί.¹³

18. נִגְנִי מִמִּוֶּעַד. *Maestos propier solennitates. Ali-*
ter: Remotos a festis. O'. ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορ-
*τῆς. 'A. Translatos. .*¹⁴

וְיָ. *Erant. O'. οὐαί. 'A. οἶ.*¹⁵

Cap. III. 14. κήρυσσε, — θύγατερ ◀ 'Ιερουσαλήμ.
 19. — λέγει κύριος ◀.¹⁶

¹¹ Verba ἡστερισμένα desunt in Codd. III, XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex., qui in marg. affert: **סח** **סח** ◀ ✕ **סח**.
¹² Sic Codd. 22 (sub ✕), 36, 51 (corr. μετὰ pro με), 62 (cum προσδέχομαι), 86 (idem), 95 (cum μετὰ pro με), alii.
¹³ Theodoret. ¹⁴ Hieron.: "Nugas, sive, ut Aq. interpretatus est, *translatos*. . . Id quod diximus *nugas*, sciamus in Hebraeo ipsum Latinum esse sermonem,

et propterea a nobis ita ut in Hebraeo erat, positum, ut nosse possimus linguam Hebraicam omnium linguarum esse matricem."
¹⁵ Idem: "Miror autem Aquilam et LXX. . . in eo loco ubi diximus: *Congregabo quia ex te erant*, pro *erant* interpretari voluisse *vae*, sive *οἶ*, quod semper Aq. non pro plangendo, sed pro vocando et inclamando ponit."
¹⁶ Syro-hex.

H A G G A I.

CAPUT I.

1. בְּיַד־תְּנִי. O'. ἐν χειρὶ Ἀγγαίου. Σ. δι' Ἀγγαίου.¹
 פְּדוּת־יְהוּדָה. Praefectum Judaeae. O'. ἐκ φυλῆς Ἰούδα. Οἱ λοιποὶ ἡγούμενον Ἰούδα.²
 4. סְפוּנִים. Contabulatis. O'. κοιλοστάθμοις. Ἀ. ὠροφωμένοις.³
 יְהוּבִית־הַיָּהוּ. O'. ὁ δὲ οἶκος ἡμῶν (alia exempl. οὔτος⁴).
 8. יְהִבְאֵתֶם. Et afferte. O'. καὶ κόψατε. Ἀλλος· καὶ οἷσατε (s. οἷσατε).⁵
 9. הַיָּשָׁר־הוּא־קָרַב. Quae deserta est. O'. ✕ ἐστὶν ἄρημος.⁶
 10. עֲלֵיכֶם. O'. Vacat. Alia exempl. ἐπ' αὐτῆς.⁷
 11. הָרֵב. Siccitatem. O'. βομφαίαν. Οἱ λοιποὶ ξηρασίαν.⁸

13. בְּמַלְאָכָה־יְהוּדָה. In legatione Jonae. O'. (✕) Θ. ἐν ἀγγέλοις κυρίου.⁹ Alia exempl. ἐν ἀποστολῇ κυρίου.¹⁰

Cap. I. 1. = λέγων· εἰπόν ἄ. 12. = ἐκ φυλῆς Ἰούδα ἄ. 14. = παντός ἄ.¹¹

CAP. II.

- 4 (Hebr. 3). מִי־בֵּינְכֶם־הַנְּשָׂאִים. Quis inter vos superstes est? O'. τίς ἐξ ὑμῶν (aliud exempl. add. καταλελειμένος¹).
 6 (5). אֶת־הַדְּבָר־אֲשֶׁר־נִפְרַשְׁתִּי־אֵתְכֶם־בְּצֵאתְכֶם־מִמִּצְרָיִם. Quoad verbum quod pepigi vobiscum, cum egrederemini ex Aegypto. O'. Vacat. Alia exempl. τὸν λόγον ὃν διεθέμην ὑμῖν ἐν τῷ ἐξελθεῖν ὑμᾶς ἀπὸ Αἰγύπτου.²

CAP. I. ¹ Nobil. Theodoret.: τὸ δὲ, ἐν χειρὶ Ἀγγαίου τοῦ προφήτου, δι' Ἀγγαίου νοήσωμεν. ² Nobil. ³ Idem. Cf. Hex. ad 3 Reg. vi. 9. Hieron.: "In domibus laqueatis, sive, ut LXX interpretati sunt, κοιλοστάθμοις, id est, conuasis." Pro κοιλοστάθμοις Syro-hex. **ܟܘܠܘܨܬܐܡܝܘܬܐ**, obductis, posuit. S. Cyril. in XII Proph. p. 630 B: κοιλοστάθμοις δὲ οἶκος φησὶν, ὡν ἂν αἱ φλῆαι, ἦτοι τῶν θυρῶν οἱ σταθμοὶ, σιδήρω διακοιλαινούντο, περιορτυνούντων οἰμαὶ που τεκτόνων αὐτοῦς, καὶ τὰ ἀπὸ γε τῆς σφῶν εὐτεχνίας ἐγχαρπτόντων διαδιάλματα. ⁴ Sic Comp., Ald. (cum μου οὔτος), Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, et Syro-hex. ⁵ Post ξύλα add. καὶ οἷσατε Ald. (cum οἷσατε), Codd. 22, 36, 51, 62, 68 (ut Ald.), alii. ⁶ Sic Syro-hex. Vocula ἐστὶν hodie legitur in libris omnibus praeter Codd. 87* (cum μένει pro ἐστὶν), 310. ⁷ Verba ἐπ' αὐτῆς post ἀνέξει infert Syro-hex.; post τὰ ἐκφύμια αὐτῆς Codd. 22, 36, 51, alii. ⁸ In fine v. 10 ad (τὰ ἐκφ.) αὐτῆς ἐφ' ὑμᾶς Cod. 86 in marg. affert: λ. ἐφ' ὑμᾶς ξηρασία;

ubi vocem ξηρασία ad קָרַב pertinere probabiliter coniecit Schleusner. in *Nov. Thes.* s. v. Cf. Hex. ad Zeph. ii. 14. In Cod. 106 supra βομφαίαν alia manus scripsit *αυθηραν* (ἀνδρίαν). Denique Hieron.: "Pro siccitate LXX μάχαίαν, id est, *gladium*, transtulerunt; sed et in Hebraico tribus literis scriptum reperi. *MEHI, RES, BETU*, quod si *HALEB* legimus, *gladium* sonat; si *GREB*, *καύσωνα* [cf. Hex. ad Psal. xxxi. 4. Jesai. xxxi. 40], quod nos transtulimus *siccitatem*, licet melius in *urcentem ventum* transferri possit." ⁹ Haec, ἐν ἀγγέλοις κ., desunt in Codd. XII, 26, 49, aliis, et Syro-hex., qui ea in marg. sub nomine Theodotionis affert. ¹⁰ Sic Codd. 22, 36, 51, alii, qui pnt τῷ λαφ̄ juxta Hebraicum inferunt λέγων. ¹¹ Syro-hex., qui ad v. 12 notat: "— Hic obelus non positus erat in Hexaplis."

CAP. II. ¹ Syro-hex. **ܟܘܠܘܨܬܐܡܝܘܬܐ**, invitis libris Graecis. ² Sic Ald., Codd. 40 (sine ὑμῖν), 68, 87*,

6 (5). **וְהָיָה לְכָל**. Ο'. θαρσεΐτε. Alia exempl. add. καὶ μὴ φοβεΐσθε.³

14 (13). **וְהָיָה כְּמִצְרַיִם**. Pollutus cadavere. Ο'. μεμιασμένος [ἀκάθαρτος] ἐπὶ ψυχῆ.⁴

15 (14). Ο'. — ἔνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρινῶν, ὀδυνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πόνων (alia exempl. πονηριῶν⁵) αὐτῶν, καὶ ἐμισεΐτε ἐν πύλαις ἐλέγχοντα (alia exempl. ἐλέγχοντας⁶)⁷.

23 (22). **וְהָיָה כְּמִצְרַיִם**. Et per-

dam robur regnorum gentium. Ο'. ✕ καὶ ὀλοθρεύσω (s. ἐξολοθρεύσω) δύναμιν βασιλέων τῶν ἐθνῶν⁸.

23 (22). **וְהָיָה**. Ο'. καὶ καταβήσονται. Aliter: Ο'. καὶ ἀναβήσονται. Οἱ λοιποὶ καὶ καταβήσονται.⁹

Cap. II. 10. — καὶ εἰρήνην ψυχῆς εἰς περιποίησιν παντὶ τῷ κτίζοντι⁴. 17. — κριθῆς⁴. — κριθῆς⁴. 19. τοῦ — ἐννάτου⁴ μηνός (fort. τοῦ ἐννάτου — μηνός⁴). 22. — τὸν τοῦ Σαλαθιήλ⁴. — καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν⁴.¹⁰

alii. Syro-hex. in marg. **וְהָיָה כְּמִצְרַיִם**. Alia est lectio Codd. 22 (cum ἐκ τῆς Λίγ.), 36, 51, aliorum: καὶ ὁ λόγος μου ὃν δ. ὑμῖν, ἐξελεύσεται ὑμῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου; alia uoius Cod. 23: ✕ ὁ λόγος ὃν συνεθέμην ὑμῖν ἐξερχομένοις ἐξ Αἰγύπτου. Mitto quisquilias Compluteuses: τὸ ῥῆμα ὃ διέθηκα πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἐξελεῖν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου.³ Sic Codd. 62, 86, 147.

⁴ Vocem ἀκάθαρτος reprobant Comp. (cum μεμιασμένος, ut Codd. II, III, XII, alii), Ald., Codd. 22, 23, 51, alii. Hieron.: inimicus in anima. Syro-hex. **וְהָיָה כְּמִצְרַיִם**.⁵ Sic Comp., Ald., Codd. 22, 23, 42, alii, Hieron. Syro-hex. πονηρίας (בְּחַיִּיבָה).⁶ Sic Codd. II, III, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ⁷ Sic sub obelo Syro-hex., qui perieram pingit: ἔνεκεν — τῶν λημμάτων—ἐλέγχοντας⁴. Hieron.: "Et hoc quod dicitur: Propter munera eorum matutina, dolebunt a facie malitiarum sua-

tum, et oderatis in portis arguentes, nec in Hebraco, nec apud alios interpretes invenitur." S. Cyril. in XII Proph. p. 646 A: Ταῦτά φασὶ μῆτε τὴν Ἑβραίων ἔκδοσιν, μῆτε μὴν τοῖς ἐτέροις ἐρμηνευτᾶς ἢ εἰπεῖν ἢ εἰδέσθαι· πλὴν συμβαίνουσαν ἔχοντα διαφαίνεται τοῖς προλαβοῦσι τὴν ἰννοίαν.⁸ Hieron.:

"In LXX mius habet, *Conteram fortitudinem regni gentium.*" Versiculus deest in Comp, Codd. 130, 311, et sub aster. legitur in Codd. 22, 238, quorum uterque ἐξολοθρεύσω (ut et Codd. III, XII, 26, 36, alii) et θυνάλας ἐθνῶν habet. Syro-hex. pingit: — (sic) καὶ ἐξολοθρεύσω δ. βασιλέων⁴ τῶν ἐθνῶν.⁹ "In textu Cod. Jes. [ex corr., teste Parsonsio] legitur, καὶ ἀναβήσονται [sic Codd. III, 22, 26, 51, alii]; ad marg. vero: Οἱ λοιποὶ καταβήσονται."—Montef.¹⁰ Syro-hex. Idem ad v. 21 pro ἐκ δευτέρου (בְּיָמָיו) pingit: **וְהָיָה כְּמִצְרַיִם**, ubi vim obeli non intelligo.

ZACHARIAS.

CAPUT I.

1. בֶּן־בְּרַכְיָהּ. O'. τὸν τοῦ Βαραχίου. Σ. πάππος.¹
3. נֹאמַר יְהוָה צְבָאוֹת. O'. ✕ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων.²
- וְיִמְרָה יְהוָה צְבָאוֹת. O'. λέγει κύριος ✕ τῶν δυνάμεων.³
6. וְכִמְעַלְלֵינוּ. O'. καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ἡμῶν (Θ. ὑμῶν⁴).
- יָבֵן. O'. οὕτως. 'A. Σ. ὡσαύτως.⁵
- וְהָיָה. O'. ἡμῖν. Θ. ὑμῖν.⁶
8. בֵּין הַמְּיָרִים. *Inter myrtos.* O'. ἀναμέσον τῶν (alia exempl. τῶν δύο⁷) ὀρέων. 'A. Σ. . . τῶν μυρσινεῶνων.⁸
- שָׂרָפִים. *Fusci.* O'. καὶ ψαροὶ, καὶ ποικίλοι. Alia exempl. καὶ ποικίλοι.⁹ 'A. ξανθοί.¹⁰
9. אֲדָנִי. O'. κύριε. 'A. κύριέ μου. Θ. ἀδωνί.¹¹
16. מֶטְרֹן. *Et funiculus mensorius.* O'. καὶ μέτρον ('A. κανών. Θ. σπαρίον¹²).
- 19 (Hebr. ii. 2). לְהַגִּיד לְךָ אֱלֹהֵינוּ. O'. πρὸς ✕ τὸν ἄγγελον ✕ τὸν λαλοῦντα.¹³
- וְיִרְרָה. O'. ✕ καὶ Ἱερουσαλήμ.¹⁴
- 21 (ii. 4). וַיָּבֵינָהּ. O'. καὶ ἐξήλθοσαν. Alia exempl. καὶ εἰσῆλθον.¹⁵

Cap. I. 2. — μεγάλην ✕. 4. — τοῦ εἰσακοῦσαί μου ✕. 6. ✕ (potius —) ἐν πνεύματί μου ✕. 16, 17. ἐπὶ Ἱερουσαλήμ ἔτι. καὶ εἶπε πρὸς με — ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί ✕ ἀνάκραγε. 19. — κύριε ✕.¹⁶

CAP. II.

- 4 (Hebr. 8). לְהַגִּיד לְךָ. O'. πρὸς τὸν νεανίαν (alia exempl. νεανίσκον¹).

CAP. I. ¹ Cod. 86. Scholium esse videtur, ad Addo, avum Zachariac, pertinens. ² Sic cum aster. Syro-hex. Clausula abest a Codd. 36, 40, 49, aliis. ³ Syro-hex. Pro τῶν δυνάμεων, quod deest in Codd. 130, 239, 311, παντοκράτωρ habent Codd. III, XII, 26, 40, alii. Mox v. 4 in fine ald. παντοκράτωρ Codd. 22, 36, 42, alii, et Syro-hex.; sed hic punctis supra et infra positis reprobatur. ⁴ Syro-hex. ✕ אֲדָנִי. Sic in textu (bis) Codd. III, XII, 26 (semel), 51, alii. ⁵ Idem: ✕ אֲדָנִי אֲדָנִי. ⁶ Idem. Sic in textu Codd. III, 26, 51, alii. ⁷ Sic Ald., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., qui in Hebraeo non haberi duos fatetur. ⁸ Theoloret.: οἱ δὲ περὶ τὸν ἄκ. καὶ Σύμ. καὶ μυρσινεῶνας τὰ ὄρη προσηγορεύουσιν. Cod. 86 ad κατασκίων in marg. affert: λ. μυρσινεῶνων. ⁹ Sic Comp. (post, non ante, καὶ λευκοί), Codd. 23, 87*, alii, Hieron., Syro-hex., qui ✕ אֲדָנִי, versicolores, vertit.

¹⁰ Cod. 86. ¹¹ Syro-hex. ✕ אֲדָנִי. ¹² Idem: ✕ אֲדָנִי. Ad Aq. cf. Hex. ad Psal. xviii. 4. Jerem. xxxi. 39. ¹³ Sic Syro-hex. Verba asterisco notata leguntur in libris omnibus et Hieron. ¹⁴ Idem. Haec desunt in Codd. XII, 26, 42, aliis. ¹⁵ Sic Codd. III, XII, 26, 40, alii, et Syro-hex., qui in marg. affert: καὶ ἐξήλθον. ¹⁶ Syro-hex. Ad vv. 16, 17 cum Hebraea sonent: ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. ἔτι ἀνάκραγε, pingendum videtur: — καὶ εἶπε — ἐν ἐμοί ✕. In Ed. Rom. ἔτι bis legitur, sed posterius ἔτι ante ἀνάκραγε damnant Codd. II, III, XII, 22, 23, 26, alii. Hieron. LXX vertit: super Jerusalem. Adhuc clama; ad ejus normam Graeca sua conformavit Comp.

CAP. II. ¹ Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Syro-hex. in textu ✕ אֲדָנִי ✕ אֲדָנִי habet; in marg. autem: ✕ אֲדָנִי.

- 4 (8). תִּרְזָבָה. Sicut *regiones planae* (rus apertum).
 O'. κατακάρπως. Alia exempl. κατάκαρπος.²
 Σ. ἀτειχίστως. Θ. εἰς πλάτος.³
- 9 (13). סֵרְוִיעִיבֵי לִי. *Servientibus sibi*. O'. τοῖς
 δουλεύουσιν (s. δουλεύσασιν⁴) αὐτοῖς. Alia ex-
 empl. τοῖς σκυλεύουσιν αὐτούς.⁵
- 10 (14). יוֹבִילָה. *Jubila*. O'. τέρπου. "Ἄλλος χαίρει."⁶
- 11 (15). וְהִלְבִּינָהּ. *Ei adjungent ze*. O'. καὶ κατα-
 φεύξονται. "Ἄλλος καὶ προστεθήσονται."⁷
- 12 (16). וְיִבְחַר. *Et eliget*. O'. καὶ αἰρετιεί. "Ἄλ-
 λος καὶ ἐκλέγεται."⁸
- 13 (17). מִמְּעוֹן קִדְשׁוֹ. *Ex habitaculo sancto suo*.
 O'. ἐκ νεφελῶν ἁγίου αὐτοῦ. "Ἄλλος ἐκ
 κατοικήσεως ἁγίας αὐτοῦ."⁹

CAP. III.

1. וְשָׂפָתַי. O'. καὶ ὁ διάβολος. Οἱ λοιποὶ καὶ
 Σαταν.¹
2. וְשָׂפָתַי לֹא. O'. πρὸς τὸν διάβολον ('Α. τὸν ἀντι-
 κείμενον²).

2. וְשָׂפָתַי. O'. διάβολε. 'Α. ὁ ἀντικείμενος. Σ. Θ.
 ἀντικείμενε.³
- וְהִנֵּה מִלְּפָנֶיךָ תֵּינַח הַיְיָ נִלְבָּהּ. *Nonne hic est titius*
ereptus ex igne? O'. οὐκ ἰδοὺ τοῦτο ὡς δαλὸς
 ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός; 'Α. μήτι οὐχὶ οὗτος
 δαλὸς ἐρρυσμένος ἀπὸ πυρός; Σ. οὐχ ὄρας
 αὐτὸν ὡς δαλὸν ἐξηρμένον ἐκ πυρός;⁴
5. הִנֵּה (bis). *Tiamam*. O'. κίδαριν. Alia exempl.
 μίτραν καὶ κίδαριν.⁵
8. מִוִּפְתֵּי יְשָׁנָה. *Homines portenti* (portento similes).
 O'. ἄνδρες τερατοσκόποι. 'Α. . τέρατος. Σ. .
 θαυμαστοί.⁶ Schol. (?) *exploratores*.⁷
9. מִפְּתִיחַ פְּתִיחָהּ. *Coelabo coelaturam ejus*. O'.
 ὀρύσσω βόθρον. 'Α. διαγλύφω ἀνοίγματα αὐ-
 τῆς. Σ. γλύψω γὰρ τὴν γλυφὴν αὐτοῦ.⁸
 Aliter: Σ. Θ. . τὴν γλυφὴν αὐτῆς.⁹

CAP. IV.

2. וְשָׂפָתַי לֵעַ. *In capite ejus*. O'. ἐπάνω αὐτῆς.
 Σ. ἐπὶ κεφαλὴν (αὐτῆς).¹
- תִּתֵּן לִי תִרְזָבָה מִפְּתִיחַ פְּתִיחָהּ. *Septena infun-*

² Sic Comp., Ald., Codd. XII (ex corr.), 36, 40, alii, Hieron., invito Syro nostro, qui vertit: **לִי לֹא חֶסֶד**.

³ Cod. 86. Hieron. Hebræa vertit: *absque mero*. ⁴ Sic Comp., Codd. III, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex. ⁵ Sic Codd. 62 (cum αὐτοῖς), 86, 130 (cum σκυλεύσασιν), alii, et Syro-hex. in marg. ⁶ Sic Justin. M. p. 382, et Euseb. in Dem. Evang. p. 252 (in enarrando, non in citando).

⁷ Justin. M. ibid., qui mox affert: καὶ ἔσονται μοι (pro αὐτῶ) εἰς λαόν, καὶ κατασκηνώσω (pro -σουσιν) ἐν μέσῳ σου, καὶ γνώσονται (pro ἐπιγνώσῃ) ὅτι κύριος τῶν δυνάμεων (pro παντοκράτωρ) ἀπέσταλκέ (pro ἔξαπ.) με πρὸς σέ. ⁸ Justin. M. ibid. ⁹ Sic Cod. 86 in textu, ex alio videlicet interprete.

CAP. III. ¹ Cod. 86. Syro-hex. **וְשָׂפָתַי לֹא**. Cf. Hex. ad Gen. xxvi. 21. Psal. eviii. 6. ² Idem: 'Α. ut ante. Σ. Θ. ἀντικείμενε (**וְשָׂפָתַי לֹא**). Cf. Hex. ad Job. i. 6.

³ Cod. 86 (cum scriptura ἀνοίγματα). Syro-hex. affert: **וְשָׂפָתַי לֹא**. Paulo aliter Hieron.: "Quod cum Hebræice scriptum est, ΜΑΡΙΑΤΕ ΡΗΕΤΗΕ, Aq. interpretatus est, διαγλύφω ἀνοίγμα αὐτῆς, id est, *sculptam aperturam ejus*."⁴ Syro-hex. **וְשָׂפָתַי לֹא**.

⁵ Cod. 86 (cum ἐρρυσμένος). Accurate coniecit Syro-hex. **וְשָׂפָתַי לֹא**. Cf. Hex. ad Job. i. 6. ⁶ Sic Ald., Codd. 22, 36, 49, alii, furtasse ex duplici versione. Hieron.: "Pro *cidari* in Hebræo legimus SANIPH, quae *mitra* u plerisque dicitur."⁷ Cod. 86. ⁸ Syro-hex. in

marg. sine nom. **וְשָׂפָתַי לֹא** (non, ut exscripsit Norberg., **וְשָׂפָתַי לֹא**, quae vox nulla est: nec, quae Bernsteinii erat conjectura, **וְשָׂפָתַי לֹא**, *hastili, augures*); quod Graece sonat *πειράζοντες* (1 Thess. iii. 5 in Pesch.), s. *πειρασταί*. Scholium est, ut videtur, ad *τερατοσκόποι* spectans, quod epithetou de iis qui signa et ostenta videre curiebant exposuit S. Cyril. in XII Proph. p. 677 D: *Τερατοσκόπους γε μὴν αὐτοῖς ἀνομάζει, τουτέστιν, αἰεὶ σημεῖα ζητούντας ἑρᾶν, καὶ τῶν τεράτων ἐφεμμένους· φύσει γὰρ πως αἰεὶ τοιοῦτόν ἐστι τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος*. Cf. Matth. xvi. 1. Mar. viii. 11, ubi discrete ponitur, *πειράζοντες αὐτὸν*. Neque aliter locutionem Hebraeam, **וְשָׂפָתַי לֹא**, intellexit Calmetus apud Köhler *Der Weissagungsen Sacharjas*, p. 125: "Ce sont des gens, qui veulent des prodiges, et qui ne se laissent persuader qu'à force de miracles."⁹ Cod. 86 (cum scriptura ἀνοίγματα). Syro-hex. affert: **וְשָׂפָתַי לֹא**. Paulo aliter Hieron.: "Quod cum Hebræice scriptum est, ΜΑΡΙΑΤΕ ΡΗΕΤΗΕ, Aq. interpretatus est, διαγλύφω ἀνοίγμα αὐτῆς, id est, *sculptam aperturam ejus*."⁸ Syro-hex. **וְשָׂפָתַי לֹא**. Hieron. in continuatione: "Theod. et Syro., *sculptam sculpturam ejus*."

CAP. IV. ¹ Cod. 86.

dibula lucernis. Ο' και ἐπτά ἐπαρυστρίδες ('Α. ἐπιρρυταί. Σ. ἐπιχυτῆρες²) τοῖς λύχνοις. 'Α. Σ. Θ. ἐπτά (και ἐπτά) .³

4. וְדָנִי. Ο' κύριε, 'Α. Σ. κύριέ μου. Θ. ἀδονί.⁴

7. פְּשֵׁן הַרְהָבֵן הַתְּתִישׁ. *Lapidem primarium.* Ο' τὸν λίθον τῆς κληρονομίας ('Α. τὸν πρωτεύοντα. Σ. τὸν ἄκρον. Θ. τὸν πρῶτον⁵).

לְהַתְּנִיחַ הַתְּתִישׁ. *Cum clamoribus: Gratia! gratia illi!* Ο' ἰσότητα χάριτος χάριτα αὐτῆς. 'Α. ἐξισώσει χάριτος .⁶ Σ. . πρὸς χάριν αὐτῆς.⁷ Θ. . κατάπαυσις, κατάπαυσις αὐτῆς.⁸

10. מַי מִי בּוֹ לְיוֹם קִצְוֹתָו. *Nam quis spreverit diem parvorum (initiorum)?* Ο' διότι τίς ἐξουδένωσεν εἰς ἡμέρας μικράς; Σ. τίς γὰρ ἐξηγτέλισε τὴν ἡμέραν τῶν μικρῶν;⁹

לְהַתְּנִיחַ הַבְּדִיל. *Pondus stanni (perpendicularium).* Ο' τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον ('Α. κασσιτέρου. Σ. τὸν κεχωρισμένον (ἢ ἀποκεχωρισμένον, ἢ διακεχωρισμένον). Θ. ἀριθμῷ¹⁰).

עֵינַי יְהִי. Ο' ὀφθαλμοί. *Alia exempl. ὀφθαλμοί κυρίου.*¹¹

11. וְעַל-לְעֵלְיָהּ. Ο' και ἐξ εὐωνύμων ✕ αὐτῆς^{4,12}

12. וְעַל-לְעֵלְיָהּ. *Qui (tami) sunt ad latus duarum parium (canalium) aurearum, effundentium de se aurum (oleum purissimum).* Ο' οἱ ἐν ταῖς χερσὶ τῶν δύο μυξωτήρων (Σ. ἐπιχυτῆρων. Θ. μηρῶν¹³) τῶν χρυσῶν τῶν ἐπιχερότων, και ἐπαναγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας τὰς χρυσᾶς. Σ. οἱ ἀνά χεῖρα τῶν δύο ἐπιχυτῆρων (τῶν χρυσῶν) τῶν ἐκκενούτων ἀφ' ἐαυτῶν .¹⁴

14. שְׁנֵי בְנֵי-הַיֵּצֶר. *Duo filii olei (oleo uncti).* Ο' οἱ δύο υἱοὶ τῆς πύκτητος ('Α. στιλπνότητος. Σ. ἐλαίου. Θ. λαμπρότητος¹⁵).

CAP. V.

1. וְהָיָה מְגֵלָה עֹפֵה. *Et vidi; et ecce! volumen volans.* Ο' και εἶδον, και ἰδὸν δρέπανον ('Α. Θ. διφθέρα. Σ. κεφαλὶς¹) πετόμενον. 'Α. Θ. . . διφθέρα πετομένη. Σ. και εἶδον ὡς εἶλημα πετόμενον.²

² Cod. 86 (cum scriptura ἐπιρρυταί). ³ Syro-hex. ad praecedens ἐπάνω αὐτῆς affert: * ححدا .ل. .ل. Idem in textu: και ἐπτά ἐπ. τοῖς ἐπτά λ., quae lectio est in solo Comp. ⁴ Syro-hex. * وءو؟ .ل. * وءو؟ ححدا .ل. Idem ad κύριε (v. 5) affert: * وءو؟ .ل. ⁵ Cod. 86. Syro-hex. affert: * وءو؟ ححدا .ل. * وءو؟ ححدا .ل. ⁶ Cod. 86. Syro-hex. affert: 'Α. ἐξισώσει χάριν (وئو؟ ححدا .ل.), nomine ἐξισώσει pro verbo male habito. ⁷ Cod. 86 affert: Σ. πρὸς χάριν αὐτοῦ; Syro-hex. autem: Σ. πρὸς concessionem αὐτῆς (وئو؟ ححدا .ل.). Ubi nun crediderim Syrum nostrum aliter quam in Graeco legisse, sed ححدا (أحح، χαρίζεσθαι; cf. White ad Act. Apost. viii. 16, qui tamen de forma Peal ejusdem verbi egregie fallitur), non وئو؟ ححدا .ل. posuisse, ut locutionem, πρὸς χάριν τῶν, aptius exprimeret. Cf. Hex. ad Prov. v. 3. ⁸ Syro-hex. * وءو؟ ححدا .ل. Minus bene Cod. 86: Θ. κατάπαυσις αὐτῆς. ⁹ Syro-hex. * وءو؟ ححدا .ل. Cf. Hex. ad Psal. cxxii. 4. Cant. Cant. viii. 1. ¹⁰ Syro-hex. * وءو؟ ححدا .ل. * وءو؟ ححدا .ل. Hieron.: "Lapis autem iste, id est, mussa, qui apud Hebraeos ABDEL scribitur, id est, stanneus, ἐνμολογείται ἀποχωρίζων, id est, separans et discernens, ut . .

stannuum mixta et adulterata inter se per ignem metalla dissociat." Unde conjecerit aliquis, Symmachum τὸν λίθον τὸν ἀποχωρίζοντα (وئو؟ ححدا .ل.) posuisse. Theodotionis lectionem وئو؟ ححدا .ل. Middeld. vertit separationis, distributionis, qui sensus vereor ne commentitius sit. ¹¹ Sic Comp. (eum οἱ ὀφθ.), Ald., Codd. III (cum εἰσὶν κυρίου pro κυρίου εἰσὶν), XII (ut Comp.), 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. ¹² Sic Cod. II, teste Maio, et sine aster. Codd. 22, 36, alii, Syro-hex. ¹³ Syro-hex. * وءو؟ ححدا .ل. * وءو؟ ححدا .ل. ¹⁴ Cod. 86. ¹⁵ Hieron.: "Isti sunt duo filii olei, ut Sym. voluit; sive στιλπνότητος, ut interpretatus est Aq., id est, splendoris; vel πύκτητος, hoc est, pinguedinis, ut verterunt LXX; aut λαμπρότητος, id est, claritatis, ut Theod. translulit." Ad Aquilam cf. Hex. ad Hos. ii. 22.

CAP. V. ¹ Hierou.: "Ceterum volumen volans, quod Hebraice dicitur MEGELLA, et ab Aq. et Theod. versum est διφθέρα, a Sym. κεφαλὶς, id est, capitulum." ² Syro-hex. * وءو؟ ححدا .ل. * وءو؟ ححدا .ل. Ad Aquilam Syriacum وئو؟ ححدا .ل. βιβλίον, pro Graeco διφθέραν positum, neminem morabitur. Symmachi vero duplex affertur lectio; nam aliud est κεφαλὶς (وئو؟ ححدا .ل.), aliud εἶλημα (وئو؟ ححدا .ل.). Cf. Hex. ad Psal. xxxix. 8. Jerem. xxxvi. 2, 14.

3. הַלְהִיחַ. *Exsecratio*. Ο' ἡ ἀρά. 'Α. Θ. ὠσαύτως. Σ. οἱ ἔρκοι.³
 הַקָּנָה. *Evacuabitur* (exterminabitur). Ο' ἐκδικηθήσεται. Σ. δίκην δώσει.⁴
 הַמִּזְבֵּחַ (in posteriore loco). *Sicut illud*. Ο' Vacat. Alia exempl. ἕως θανάτου.⁵
 5. הַזֶּה הַזֶּה הַזֶּה הַזֶּה. *Quidnam est hoc quod exit?* Ο' τὸ (alia exempl. τί τὸ⁶) ἐκπορευόμενον τοῦτο.
 6. הַמִּזְבֵּחַ. *Ephah*. Ο' τὸ μέτρον. Σ. τὸ οἶφι.⁷
 הַזֶּה הַזֶּה. *Hic est adspetus eorum*. Ο' αὕτη ἡ ἀδικία αὐτῶν. Σ. πρὸς τοῦτο ἀποβλέπουσι.⁸
 8. הַזֶּה הַזֶּה. *Et projecit eam*. Ο' καὶ ἔρριψεν αὐτήν (Θ. ἰαυτήν⁹).
 9. הַזֶּה הַזֶּה הַזֶּה הַזֶּה. *Alae sicut alae ciconiae*. Ο' πτέρυγας (alia exempl. add. ὡς πτέρυγας¹⁰) ἔποπος ('Α. Σ. Θ. ἐρωδιοῦ¹¹).

CAP. VI.

3. הַזֶּה הַזֶּה. *Maculis* (albis) conspersi. Ο' ποικίλοι. Σ. Θ. πελιθνοί.¹
 הַזֶּה הַזֶּה. *Robusti*. Aliter: *tubri*.² Ο' ψαροί. 'Α. καρτεροί.³
 4. הַזֶּה הַזֶּה. Ο' κύριε ✕ Οἱ Γ' μου.⁴
 7. הַזֶּה הַזֶּה הַזֶּה. Ο' καὶ οἱ ψαροί ('Α. πυρροί. Σ. συνεσφιγμένοι (s. σύσφιγκτοι). Θ. ἰσχυροί⁵).
 הַזֶּה הַזֶּה הַזֶּה. *Et quaesiverunt ire*. Ο' καὶ ἐπέβλεπον (alia exempl. καὶ ἐζήτουν, καὶ ἐπέβλεπον⁶) τοῦ πορευέσθαι.
 10. הַזֶּה הַזֶּה הַזֶּה הַזֶּה. *Ab Hel-dai, a Tobia, et a Jedaiā*. Ο' παρὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τῶν χρησίμων αὐτῆς, καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτήν. Alia exempl. ✕ παρὰ Ἑλδαεὶ, καὶ παρὰ Τωβίου, καὶ παρὰ Αἰδείου.⁷ 'Α. παρὰ Ὀλδὰ, καὶ παρὰ Τωβία, καὶ παρὰ Ἰδέα.⁸
 12. הַזֶּה הַזֶּה. *Germen*. Ο' ἀνατολή. 'Α. ἀναφή. Σ. βλάστημα.⁹

³ Syro-hex. * ܠܗܝܚܐܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ .ܠ.ܘܢ. ⁴ Cod. 86 (cum dōsa). Syro-hex. * ܠܗܝܚܐܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ .ܠ.ܘܢ. ⁵ Sic Comp., Codd. III, XII, 22 (cum ἐκ θ.), 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ⁶ Sic Comp., Codd. 22, 36, 40, alii, Syro-hex. ⁷ Cod. 86. Syro-hex. (hic et v. 8): * (ΥΦΙ) ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ .ܠ.ܘܢ. ⁸ Cod. 86. Hieron.: "Juxta Hebræos, *hic est oculus*, id est, *ostensio omnium peccatorum* . . . quod Hebræice dicitur ENAM, et scribitur per AIN, JOD, NUN, MEM; sive *iniquitas eorum*, quæ si per VAV litteram scripta esset, recte legeretur ONAM, ut LXX putaverunt." ⁹ Hieron.: "Vel juxta Theodotionem, ipsa se projicit, et abscondit in medium amphoræ, ducitque super se pondus gravissimum plumbi, ut obturatum os habeat, et ultra se jactare non possit." Unde Moutef. insuper affert: Ο' τὸν λίθον τοῦ μολίβου. Θ. *plumbus* [σταθμίον?] *plumbi*; quæ lectio valde incerta est. ¹⁰ Sic Comp., Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. ¹¹ Cod. 86. Syro-hex. * ܠܗܝܚܐܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ .ܠ.ܘܢ. (In textu ad ܠܗܝܚܐܘܢ idem in marg. appinxit: ΕΠΟΠΟΣ. Cf. Hex. ad Psal. ci. 7.) Hieron.: "Et habebant alas, juxta Hebraicum ASIDA, quod Aq., Sym. et Theod. *herodionem*, soli LXX *υριγραμ* translulerunt." Cf. Hex. ad Job. xxxix. 13.

LXX et Syro-hex. ² Sic Abulwalides, Kimchius, alii; quasi ܠܗܝܚܐܘܢ idem sit quod ܠܗܝܚܐܘܢ, quod de rubro colore *δεντέρα* ponitur Jesai. lxiii. 1. In contrariam partem S. Cyril. in XII Proph. p. 701 E: Ἰστέον δὲ ὅτι καὶ ἡ τῶν Ἑβραίων ἐκδοσις, καὶ ἕτεροι δὲ τινες τῶν ἄλλων ἐρμηνευτῶν, ἀπὸ τοῦ ψαροὶ θεθεικασὶ τὸ ἰσχυροί. ³ Hieron.: "Pro *fortibus*, quos Aq. *κατεροῦς* (al. *καρτεροῦς*; cf. ad Cap. xii. 5), LXX *ψαροῦς* transtulerunt, in Hebræico scriptum est AMASIM. Et quaedam exemplaria male habent *πυρροῦς*, confundentia colorum differentias et regnorum." Lectio *πυρροί* pro *ψαροί* non habetur in libris hodiernis. ⁴ Syro-hex. in textu. ⁵ Idem: * ܠܗܝܚܐܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ .ܠ.ܘܢ. Ad Sym. cf. Hex. ad Exod. xxviii. 25. Intelligo, *quibus lumbi constricti erant*, confirmandi causa. ⁶ Sic Codd. 22, 36, 51, alii. Syro-hex. in marg. * ܠܗܝܚܐܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ .ܠ.ܘܢ. Mox τοῦ πορευέσθαι deest in Codd. 36, 51, aliis, Hieron., et Syro-hex. ⁷ Codd. 22, 238 (uterque sub ✕), 36, 51, 62, alii, post *ἐπεγν. αὐτήν* inferunt: *παρὰ Ἑλδαεὶ* (s. Ἑλδαί), καὶ *παρὰ Τωβίου* (s. Τοβίου), καὶ *παρὰ Αἰδείου* (s. Ἰδείου, s. Ἰδείου, s. Αἰδείου). ⁸ Cod. 86. Syro-hex. affert: 'Α. Σ. Θ. καὶ *παρὰ Ἰδέα* (ܠܗܝܚܐܘܢ). Cf. ad v. 14. ⁹ Cod. 86, qui pingit *ἀναφή*. (Ad formam *ἀναφή* cf. Lobeck. ad Pluryp. p. 497.) Hieron.: "Qui idcirco *orientis*, id est, *ἀνατολή*, vel *ἀναφή* (sic), sive *βλάστημα*, nuncupatur, id est,

CAP. VI. ¹ Syro-hex. (cum indice ad ܠܗܝܚܐܘܢ, ψαροί, male appicto): * ܠܗܝܚܐܘܢ ܘܥܘܠܘܢ .ܠ.ܘܢ. Cf. Prov. xxiii. 29 in

13. הָיָה לְהִיְתוֹתֵנוּ יְבִנֵּנוּ וְנִהְיֶה. O. Vacat. "Αλλος' και αυτος οικοδομησει τον ναον κυριου.¹⁰

תִּיהָ. Splendorem. O. ἀρετήν. (A.) ἐπιδοξότητα. "Αλλος' εὐπρέπειαν. "Αλλος' δόξαν.¹¹

14. הֵלֶם וְתוֹבְיָא הֵלֶם. Helem et Tobiaie. O. τοῖς ὑπομένουσι, και τοῖς χρησίμοις αὐτῆς, και τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτήν. A. Θ. τῶ Ἑλέμ, και τῶ Τωβία, και τῶ Ἰδέα. Σ. τῶ ὄρωντι ἐνύπνια, και τῶ Τωβία, και τῶ Ἰδέα.¹²

Cap. VI. 5. — ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί 4.¹³ 11. Ἰησοῦ τοῦ — Ἰωσεδὲκ 4 τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου.¹⁴

CAP. VII.

3. נִבְרַחְךָ. Separando me (abstinendo a cibo et potu). O. τὸ ἀγίασμα (alia exempl. add. ἡ νηστεύσω¹). A. τὸ ἀφωρισμένον.³

הַיּוֹם הַזֶּה הָיָה. His quot annis! O. ἤδη ἰκανὰ ἔτη. "Αλλος' ἥδη (s. ἰδού) πόσα ἔτη.³

germen, quia ex se repente succrescet, et ex radice sua in similitudinem germinis pullulabit." S. Cyril. in XII Proph. p. 705 A: τὸ δὲ ἀνατολή τῶν Ἑβραίων ἢ ἐκδοσις τῶ βλαστήματος ὀνόματι κατεσήμηνε. Idem p. 707 B: οὕτω και ῥάβδος και βλάστημα μὲν αὐτός, ἤγουν ἀναφνῆ (sic pro φνῆ edidit P. E. Pusey) και ἀνατολή ἡμεῖς δὲ ἐπ' αὐτῶ βεβλαστήκαμεν.

¹⁰ Syro-hex. in marg. ✠ כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ בַּיָּמֵינוּ. Praeter libros Graecae clausula desideratur in Hieron., et versionibus Syr. et Arab. ¹¹ Hieron.: "Ipse quoque portabit gloriam . . . quae Hebraice ἡδὸν, et ab alio [scil. Aquila, coll. Hex. ad Psal. xlv. 4. ciii. i. Ezech. vii. 7] ἐπιδοξότης, ab alio εὐπρέπεια, ab alio ἀρετή, ab alio δόξα describitur."

S. Cyril. ibid. p. 705 A: λήψεται δὲ και ἀρετήν, τουτέστιν, εὐπρέπειαν, ἥτοι δόξαν' ἐκδεδώκασιν γάρ οὕτως οἱ ἕτεροι τῶν ἐρμηνευτῶν. ¹² Syro-hex. ✠ לַחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ בַּיָּמֵינוּ. Pro

בַּיָּמֵינוּ Sym. interpretatus est בַּיָּמֵינוּ. Hieron.: "Hebraei Ananiam, Azariam, et Misael de captivitate venientes aurum et argentum in munera templi, et coronas pontificis ac ducis attulisse commemorant; et quem supra nou

dixerat Hen, id est, gratium, Daniele venisse cum munere, et idcirco Helem positum pro Holdai, ut ex interpretatione nominis quod dicitur somnium, ostendatur in captivitate positum Daniele, et tres pueros, regalis somnii mysteria cognovisse."

¹³ Syro-hex. ¹⁴ Idem: .כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ בַּיָּמֵינוּ — כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ. Cum in Hebraeo legatur כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ, fortasse pingendum ✠ כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ ✠.

5. הַיּוֹם הַזֶּה הָיָה. Quinto et septimo (mense). O. ἐν ταῖς πέμπταις ἢ ἐν ταῖς ἐβδόμαις. A. Σ. Θ. ἐν τῶ πέμπτῳ και ἐν τῶ ἐβδόμῳ.⁴

11. הֶחָזַן. Humertum. O. νῶτον. Σ. Θ. ὤμον.⁶

תְּרַחֵץ. Refractarium. O. παραφρονούντα. Σ. ἀνπάτακτον. Θ. ἀπειθῆ.⁶

14. דִּישְׁפָּרְסֵם. Et dispersi eos. O. και ἐκβαλῶ αὐτούς (alia exempl. add. ὡς ἐν λαίλαπι⁷).

CAP. VIII.

5. הַיּוֹם הַזֶּה הָיָה. O. ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς (alia exempl. αὐτῶν¹).

7. שָׁמֶשׁ הַיּוֹם הַזֶּה הָיָה. Occasus solis. O. δυσμῶν (alia exempl. add. ἡλίον²).

10. הַיּוֹם הַזֶּה הָיָה. O. οὐκ ἔσται. Alia exempl. οὐκ ἦν.³

16. שְׁפָרְסֵם תְּרַחֵץ. O. ✠ ἀλήθειαν 4 και κρίμα.⁴

CAP. VII. ¹ Sic Codd. 22, 36, 51 (cum ei pro η), 62, alii, et Theodoret. (qui mox καθότι ἐποίησα habent). Explanatio est, ut videtur, rei quam LXX obscuram fecerant, mire ponendo (ei) εἰσελήλυθεν ὠδε pro Hebraeo כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ, *quasi flebo*; simul responsi divini in v. 5 prolati ratione habita.

² Syro-hex. ✠ כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ בַּיָּמֵינוּ. Cf. Hex. ad Psal. exxxi. 18.

³ Syro-hex. in marg. assert: ✠ כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ בַּיָּמֵינוּ, lectionem e versione Syra vulgari petiuit. ⁴ Syro-hex. .כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ בַּיָּמֵינוּ. Sic in textu Codd. 22, 36, 51, alii. ⁵ Idem: ✠ כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ בַּיָּמֵינוּ. ⁶ Idem: .כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ בַּיָּמֵינוּ. ⁷ Sic Codd. 36, 49, 62, alii. Lectio aut ex Hebraeo, aut ex alio interprete, fortasse Symmacho, assumpta.

CAP. VIII. ¹ Sic Syro-hex., qui paulo ante ai pl. τῶν πόλεων habet. Idem in marg.: αὐτῆς. ² Sic Codd. 62, 86, 147, invito Syro-hex. ³ Sic Codd. 22, 36, 42, alii, qui mox οὐχ ὑπῆρχεν, et οὐκ ἦν εἰρήνη habent. S. Cyril. in XII Proph. p. 719 E: Ἡ τῶν Ἑβραίων ἐκδοσις οὐχ ὡς ἐπὶ μέλλοντος καιροῦ ποιεῖται τοὺς λόγους, χρόνον δὲ τίθησι τὸν παραχρηκῶτα . . . οὐκ ἦν εἰς ὄψιν . . . οὐχ ὑπῆρχε . . . οὐκ ἦν εἰρήνη . . . και ἐξαπέστειλα (כַּחֲדָרֵי אֲמַלְלָהּ). Hieron.: "LXX ad futurum tempus omnia retulerunt, sed melius ad praeteritum, ut in Hebraeo habetur, et expositionis veritas approbabit."

⁴ Syro-hex. Prior vox abest a Comp., Codd. XII, 22, 26, 36, alii. Mox post εἰρημακὸν add. και δίκαιον Comp., Codd. 36, 49, alii, Hieron., reclamantibus Hebraeo et Syro-hex.

17. מַלּוּמַת־רַעַת. *Malum.* Πάντες τὴν κακίαν.⁵
וְכָל־מַלְאָכָה אֲשֶׁר שָׁנְאֵתִי. Ο'. ταῦτα πάντα
⊗ Θ. & ἐμίσησα.⁶

19. צוֹם הַרְבִּיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי
וְצוֹם הָעֶשְׂרִי. *Jejunium quarti mensis, et
jejunium quinti, et jejunium septimi, et jejunium
decimi.* Ο'. νηστεία ἢ τετράς, καὶ νηστεία ἢ
πέμπτη, καὶ νηστεία ἢ ἑβδόμη, καὶ νηστεία
ἢ δεκάτη. 'Α. Σ. Θ. νηστεία ἢ τοῦ τετάρτου,
καὶ ἢ τοῦ πέμπτου, καὶ ἢ τοῦ ἑβδόμου, καὶ ἢ
τοῦ δεκάτου.⁷

21. יוֹשְׁבֵי אֶחָת מֵאֶל־הַיָּרְדֵּן. *Habitatores unius
(urbis) ad alteram.* Ο'. κατοικούντες πέντε
πόλεις εἰς μίαν πόλιν. *Alia exempl. κατοικούντες μίαν εἰς μίαν — πόλιν* 4.⁸
וְנִלְכְּהָ הָלֶךְ. Ο'. πορευθῶμεν (*alia exempl. add. πορευόμενοι*⁹).

Cap. VIII. 19. — καὶ εὐφρανθήσεσθε 4.¹⁰

CAP. IX.

1. נִשְׁפָּט דְבַר. *Effatum verbi.* Ο'. λῆμμα λόγου.
'Α. ἄρμα ῥήμαντι.¹

1. בְּאֶרֶץ חֲדָרַח. *In terra Hadrach.* Ο'. ἐν γῆ
Σεδράχ (*alia exempl. Ἀδράχ*²). 'Α. Σ. Θ.
'Αδράχ.³

וְדַמַּשְׁקַּא מְנַחֵתָּהּ. *Et Damascus est locus quo se
demittat (effatum).* Ο'. καὶ Δαμασκού θυσία
αὐτοῦ. 'Α. καὶ ἐν Δαμασκῶ ἀνάπαυσις αὐ-
τοῦ.⁴

2. חַמַּתְיָא צַר תַּבְּלָגְתָּא. *Sed et Hamath,
quae contermina est ei, Tyrus et Sidon.* Ο'.
καὶ [ἐν] Ἡμὰθ ἐν τοῖς ὄρεισις αὐτῆς, Τύρος
καὶ Σιδῶν. 'Α. καίγε Ἡμὰθ ὀριοθετῆσεται
ἐν αὐτῇ... Σ. ἔτι καὶ ἐν Ἡμὰθ τῇ ὀμορούση,
καὶ Τύρω καὶ Σιδῶνι.⁵

וְחָכְמָא. *Sapiens est.* Ο'. ἐφρόνησαν. 'Αλλος
ἐσόφισαν.⁶

4. יוֹרֶשְׁתָּהּ. *Occurabit eam.* Ο'. κληρονομήσει αὐ-
τούς (*alia exempl. αὐτήν*⁷).

וְהִכָּתָהּ. *Et percutiet.* Ο'. καὶ πατάξει (*alia ex-
empl. κατάρξει*⁸).

5. מַחְוָה. *Expectatio ejus.* Ο'. ἐπὶ τῷ παρα-
πτώματι αὐτῆς. *Alia exempl. ἀπὸ τῆς ἐλπίδος
αὐτῆς.*⁹

6. מְסוּר. *Spiritus (peregrinus).* Ο'. ἀλλογενεῖς.
'Α. Σ. Θ. μαζήρ.¹⁰

⁵ Hieron.: "Raah, quod omnes voce consona κακίαν, id est, malitiam, interpretati sunt." ⁶ Syro-hex. in textu: *ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ*, ubi post *ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ* excidisse videtur. ⁷ Cod. 42. Theodoret.: 'Ιστίον δὲ ὡς οἱ ἄλλοι ἐρμηνεύται, Ἄκ. φημί, καὶ Θεοδ., καὶ Σύμ., οὗ τὴν τετράδα λέγει, καὶ πέμπτην, καὶ ἑβδόμη, καὶ δεκάτην νηστεύουσ, ἀλλὰ νηστείας ἕφασσαν συμφώνως οἱ τρεῖς, ἢ τοῦ τετάρτου, καὶ ἢ τοῦ πέντε, κ. τ. ἔ. Syrus noster affert: *ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ*. ⁸ Sic Syro-hex., et sine obelo Ald., Codd. 22 (sine μίαν in priore loco), 45, 62, alii. Hieron.: *qui habitant civitates in una civitate.* ⁹ Sic Ald., Codd. 22, 36, 45, alii, et Syro-hex. ¹⁰ Syro-hex.

tum; AD, acutum, BACH, molle tenerumque significans; et non, ut male a quibusdam legitur, Sedrach." Hieronymi interpretationem, a magistro suo Judaico haud dubie acceptam, miramur Aquilae ingenio non se probasse, qui in inscriptione Psalmorum LV—LIX Hebraeorum *ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ* in duas particulas resolvit, quas per *τοπιωδὲς τέλειος* Graecas fecit. ⁴ Theodoret. In textu pro θυσία, ἀνάπαυσις est in Codd. 40, 198. Cod. 86 in marg. pingit: *ἀνάπαυσις αὐτοῦ διαπρέπεια.* (Num forte *διαπρέπεια* pertineat ad *ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ*, aliter scriptum *ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ*, *διαπρέπεια σου*? Cf. Hex. ad Psal. xxviii. 4. xlii. 4. ciii. 2.) ⁵ Cod. 86 (ex quo Waltonus male exscripsit ἀμοτεθήσεται). Theodoret.: *ἢ κατὰ τοὺς λαοὺς ἐρμηνεύται, καὶ ἐν Ἡμὰθ τῇ ὀμορούση αὐτῇ.* (In textu ἐν reproband Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex.) ⁶ Cod. 86 in marg.: *διότι ἐσόφισαν* (sic). ⁷ Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 106, alii, Hieron., et Syro-hex. in marg. ⁸ Sic Codd. III, XII (ex corr.), 36, 40, alii, et Syro-hex. ⁹ Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex. (qui in marg. ἐπὶ τῷ παρ. αὐτῆς habet). ¹⁰ Syro-hex. *ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ*. Cf.

CAP. IX. ¹ Syro-hex. *ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ* (ἄρμα) *ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ*. Hieron.: "Gmnis haec visio, sive *pondus* et *onus* verbi Domini, ut interpretatus est Aquila." ² Sic Ald., Codd. 22, 40, 42, alii, et Hieron. ³ Syro-hex. *ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ ⲛⲓⲥⲫⲁⲧⲏ*. Hieron.: "Et est ordo verborum: *Assumptio verbi Domini, acuti* in peccatores, *mollis* in justos. ADRACH quippe hoc resonat, ex duobus integris nomen composi-

8. **מַצְבָּר מַעְבָּר**. *Contra exercitum (s. Stationem), contra transeuntem*. Ο'. ἀνάστημα τοῦ μὴ διαπορεύεσθαι. Σ. κωλύων στρατείας παραγυντος.¹¹

9. **הַרְיֵעַ**. *Vociferare*. Ο'. κήρυσσε. Ἄλλος ἀλάλαζον.¹²

וְעַיִן אֲשֶׁר עָלָיו רַב עַל-מִדּוֹת אֲשֶׁר-עָלָיו. *Est ille, mitis, et vectus super asino, et eumet nullo nato asinarum*. Ο'. αὐτὸς πραῦς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον. Ἄ. αὐτὸς πραῦς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνου, καὶ πῶλον υἱοῦ ὀνάδων. Σ. αὐτὸς πτωχὸς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὀνάδος. Θ. αὐτὸς ἐπακούων, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ πῶλον υἱὸν ὄνου. Ε'. αὐτὸς πτωχὸς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον, καὶ πῶλον υἱὸν ὄνου.¹³

10. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם לְגוֹיִם לְגוֹיִם וְרַבְרָב שָׁלוֹם לְגוֹיִם**. *Et loquetur pacem gentibus; et dominatio ejus erit a mari usque ad mare, et a fluxu usque ad extrema terrae*. Ο'. καὶ πλῆθος καὶ εἰρήμη ἐξ ἔθνων καὶ κατάρξει ὑδάτων (alia exempl. add. ἀπὸ θαλάσσης¹⁴) ἕως θαλάσσης, καὶ (alia exempl. add. ἀπὸ¹⁵) ποταμῶν διεκβολὰς (alia exempl. ἕως διεκβολῶν¹⁶) γῆς. Ἄ. καὶ λαλήσει εἰρήνην τοῖς ἔθνεσι καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων τῆς

γῆς.¹⁷ Οἱ λοιποὶ καὶ λαλήσει εἰρήνην τοῖς ἔθνεσιν...¹⁸ Ὁ Ἑβραῖος καὶ ἀπὸ ποταμῶν ἕως τῶν περάτων τῆς γῆς.¹⁹

12. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. *Vincti sprei (sperantes libertatem)*. Ο'. δέσμιοι τῆς συναγωγῆς (Ἄ. τῆς ὑπομονῆς. Σ. τῆς ἐλπίδος²⁰).

13. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. *Contra filius tuos, Javan*. Ο'. ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων (Ἄ. Σ. (ἐπὶ) τοὺς υἱοὺς τοὺς Ἑλληνικοὺς (s. τὰ τέκνα τὰ Ἑλληνικά). Θ. Ἰασηνῶν²¹).

15. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. *Et bibent, et strepent*. Ο'. καὶ ἐκπίονται αὐτούς (alia exempl. τὸ αἷμα αὐτῶν²²).

וְרַבְרָב שָׁלוֹם. *Sicut anguli altaris*. Ο'. ὡς θυσιαστήριον. Ἄ. Σ. Θ. ὡς γωνίαι...²³

16. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. Ο'. κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν. Alia exempl. κύριος.²⁴

וְרַבְרָב שָׁלוֹם. *Attollentes se*. Ο'. κυλιόνται. Σ. ἐπαίρονται.²⁵

17. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. *Mustum*. Ο'. οἶνος. Ἄ. οἰνία.²⁶

CAP. X.

2. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. *Migraverunt*. Ο'. ἐξηράνθησαν. Alia exempl. ἐξήρθησαν.¹ Σ. ἐξηράνθησαν. Θ. ἀπῆραν.²

וְרַבְרָב שָׁלוֹם. *Pastor*. Ο'. ἱσθίς. Ἄ. Σ. Θ. ποιμήν.³

Hex. ad Dent. xxiii. 10. ¹¹ Cod. 86. ¹² Justiu. M. p. 245: ἀλάλαζον, κήρυσσε, ex duplici interpretatione. Idem p. 245: ἤξει (πρὸ ἔρχεται) σοι, δίκαιος καὶ σώζων αὐτὸς, καὶ πραῦς, καὶ πτωχὸς, ἐπιβ. ἐπὶ ὑποζ. καὶ πῶλον ὄνου. ¹³ Origen. in Matth. xxi. 5 (Opp. T. III, p. 742): Χρῆ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι πάντε περιτυχόντες ἐκδόσεσι τοῦ Ζαχαρίου, παρὰ μὲν τοῖς Ο' κ. τ. ε. Cod. 86 affert: Σ. ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὀνάδος. ¹⁴ Sic Codd. 22, 36, 40, alii, et Syro-hex. ¹⁵ Sic Ald., Codd. 22 (cum ἀπὸ τῶν π.), 36, 40, alii. ¹⁶ Sic Codd. 22 (cum ἕως διεκβολὰς?), 36, 40, alii. Euseb. in Dem. Evang. pp. 55, 407, 455 locum sic citat: καὶ πλῆθος εἰρήνης ἐξ ἔθνων καὶ κατάρξει ἀπὸ θ. ἕως θ., καὶ ἀπὸ ποταμῶν δι' ἐκβολῶν (s. δι' ἐκβολὰς, s. εἰς διεκβολὰς) γῆς. ¹⁷ Euseb. in Dem. Evang. pp. 410 (cum ἀπὸ ποταμοῦ ἕως τ. τῆς οἰκουμένης), 458 (cum ἐν τοῖς ἔθνεσι). Syro-hex. affert: ./. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**

וְרַבְרָב שָׁלוֹם (ποταμῶν) **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** (τῆς οἰκουμένης) **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. ¹⁸ Cod. 86. Euseb. ibid. p. 410: ἀνθ' οὗ ὁ Ἄκ. καὶ οἱ λοιποὶ ἐρμηνευταὶ ἐκδεδώκασι καὶ λαλήσει εἰρήνην τοῖς ἔθνεσιν. ¹⁹ Euseb. in Psalmos, p. 571. ²⁰ Syro-hex. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. ²¹ Idem: **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. Ad Theod. cf. Hex. ad Ezech. xxvii. 19. ²² Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. ²³ Syro-hex. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. Cf. Hex. ad Psal. cxliii. 12. ²⁴ Sic Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Syro-hex., qui in marg. habet: κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν. ²⁵ Cod. 86 (cum scriptura ἐπέρονται). ²⁶ Hieron. Cf. Hex. ad Hos. ii. 22. CAP. X. ¹ Sic Comp., Codd. 36, 51, alii, et Syro-hex. (וְרַבְרָב שָׁלוֹם). ² Syro-hex. **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**. ³ Idem: **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם** **וְרַבְרָב שָׁלוֹם**

4. **שָׂגַבְנָה**. *Exactor*. Ο'. ὁ ἐξελαύνων. 'Α. εἰσπράσ-
σαν.⁴
6. **סִיבִּילָבוּן לִנְפְשֵׁי הָעָם**. *Et erunt quasi non
rejecissem eos*. Ο'. καὶ ἔσονται ὄν τρόπον οὐκ
ἀπεστρεψάμην αὐτούς. Σ. καὶ ἔσονται ὡς ἂν
εἰ μὴ ἀπωσάμην αὐτούς.⁵
8. **סִיבִּילָבוּן**. *Sibilabo*. Ο'. σημανῶ. 'Α. Σ. Θ.
συρίζω.⁵
11. **אַשּׁוּרִי**. *Assyriae*. Ο'. Ἀσσυρίων. Ἄλλος
βηματιζόντων.⁷

CAP. XI.

3. **יִנְהָא**. *Superbia*. Ο'. τὸ φρύαγμα. 'Α. ὑπερ-
φέρεα. Σ. ἐνδοξασμός.¹
7. **יָצַח** (s. **לְכַנְנִי**) **לְכַנְנִי**. *Idecirco miseram
onium*. Ο'. εἰς τὴν Χαναανίτιν.²
- בַּקָּלָה**. *Baculos*. Ο'. βάβδους. Ἄλλος (?)
σκυτάλας.³
- אֶלְתֵּרִי וְאֶלְתֵּרִי עַל הַבָּלָה**.
*Alterum vocavi Pulcritudinem, et alterum vocavi
Funes*. Ο'. τὴν [μὲν] μίαν ἐκάλεσα κάλλος,
καὶ τὴν ἐτέραν ἐκάλεσα σχοίνισμα. 'Α. τὴν
μίαν ἐκάλεσα εὐπρέπειαν, καὶ τὴν ἐτέραν ἐκά-
λεσα σχοίνισμα. Σ. τὴν μὲν ἐκάλεσα εὐπρέ-
πειαν, τὴν δὲ [μίαν] ἐκάλεσα σχοίνισμα.⁴

8. **בְּרֵחַ נַפְשֵׁי הָעָם**. *Et brevis (impatiens) factus
est animus meus in eos*. Ο'. καὶ βαρυνθή-
σεται ἡ ψυχὴ μου ἐπ' αὐτούς. 'Α. καὶ ἐκολο-
βώθη ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτοῖς. Σ. καὶ ὀλιγο-
ψύχησα ἐν αὐτοῖς. Θ. καὶ ὀλιγοψύχησεν ἡ
ψυχὴ μου ἐπ' αὐτούς.⁵
- בִּי אֶתְנִיבִי**. *Nam et anima eorum fas-
tidiverat me*. Ο'. καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν
ἐπωρύνοντο (alia exempl. ἐπορεύοντο) ἐπ' ἐμέ.
'Α. καί γε ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐπέρακσεν ἐν ἐμοί.
Σ. καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἤκμασεν ἐν ἐμοί.⁶
10. **יָצַח עֲבָדֶיךָ עַל-תֶּנֶן לְקִרְבְּתֶךָ קֶרֶן**. *Et
cepi baculum meum Pulcritudinem, et confregi
eum*. Ο'. καὶ λήψομαι τὴν βάβδον μου τὴν
καλὴν (Οἱ Γ'. τὴν εὐπρέπειαν⁷), καὶ ἀπορρίψω
αὐτήν. 'Α. καὶ ἔλαβον τὴν βάβδον μου τὴν
εὐπρέπειαν, καὶ περιέκοψα αὐτήν.⁸
11. **וַיִּדְעוּ כֵן עַנְיִי** (s. **לְכַנְנִי**) **יָצַח**.
*Et cognoverunt sic miserae onium quae observa-
bant me*. Ο'. καὶ γινώσκονται οἱ Χαναανῖται τὰ
πρόβατα τὰ φυλασσόμενά μοι. 'Α. . . πτωχοὶ
τοῦ ποιμνίου μου οἱ φυλασσόμενοί με.¹⁰
12. **אִלְתֵּרִי אִלְתֵּרִי**. *Si vero non, desistite*. Ο'. ἢ
ἀπέπασθε. 'Α. Σ. καὶ εἰ μὴ παύσασθε.¹¹
- וַיִּשְׁלְחוּ לִי תְּרִיגִּים**. *Et appende-
runt mercedem meam triginta (siclos) argenti*.

❖ Hieron.: "Ex ipso etiam omnis exactor simul, quod in Hebraico scriptum est NOGES, et Aq. interpretatus est εισπράσσαν." Theodoret. Syro-hex. **נִגְסָה**. **נִגְסָה**? Cod. 86 in marg. Aut etymologia est vocis Ἀσσύριοι, quae tamen vulgo exponitur *κατευθύνοντες*; aut, quod magis nobis arripet, alius interpretis, fortasse Aquilae, versio. Cf. Hex. ad Prov. xiv. 15.

CAP. XI. ¹ Syro-hex. **יִנְהָא**. Ad Aq. cf. Hex. ad Job. xxxvii. 4. Jerem. i. 44. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. xiv. 4 (ubi *ἐνδοξασμός* Nostro est **יִנְהָא**). xlvii. 5. Rarior forma **יִנְהָא** punitur pro *εὐκλεία* Sap. Salum. viii. 18 in Syro-hex. ² Cf. ad v. 11. Hieron.: "Hoc quod LXX in extremo capitulo transtulerunt: *Et pascam oves occisionis in terra Chanaan*, non est in Hebraeo, et a nullo alio transfertur interpretum." ³ Hieron.: "Duas sibi assumpsit virgas, sive duas *σκυτάλας*, id est, *baculos*, qui Hebraice dicuntur

MACALOTH." ⁴ Euseb. in Dem. Evang. p. 482. Ad Sym. aut *μίαν* delendum videtur, aut *τὴν μὲν μίαν* in prioris clausula legendum. ⁵ Idem ibid. p. 483. Cf. Hex. ad Jud. xvi. 16. Trium interpretum lectiones, sensu inter se non dispares, sic in unum contraxit Syrus noster: 'Α. Σ. Θ. καὶ ὀλιγοψύχησα ἐπ' αὐτούς (**נִגְסָה**). Cf. nos in *Olio Norvic.* p. 74. ⁶ Sic Ald., Codd. 68. 87*, alii. Cf. Jon. i. 11, 13 in Cod. Alex. Alterum enarrat Theodoret.: *Θηριωδῶς μοι προσήλθον οἰστέ βρυχώμενοι, καὶ τὴν ἐμὴν διψῶντες σφαγήν.* (Unde fortasse emaculandus Suidas s. v.: *Ἐπαρωόμενος* φωνῶν. Corrigo φωνῶν, quae confusio usitatissima est.) ⁷ Euseb. ibid. p. 483. Ad Aquilam (quem imitatus est Hieron., vertens, *variavit*) cf. nos in Hex. ad Amos ix. 13. ⁸ Syro-hex. **יָצַח**. ⁹ Euseb. ibid. ¹⁰ Cod. 86, concinente Syro nostro: **וַיִּשְׁלְחוּ לִי תְּרִיגִּים**. ¹¹ Syro-hex. **וַיִּשְׁלְחוּ לִי תְּרִיגִּים**.

Ο. 'Α. καὶ ἔστησαν τὸν μισθὸν μου τριάκοντα ἀργυροῦς. Σ. καὶ ἐστάθμισαν τὸν μισθὸν μου τριάκοντα ἀργυροῦς.¹³

13. **וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הֲלִיבָהּ לִי יְהוָה לְהַיְצִיא מִיָּדָי אֶת הַיְצִיאָה. Et dixit Jova mihi: Projice illud ad figulum, magnificum illud pretium, quo aestimatus sum ab iis. Ο. καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ· κάθες αὐτοὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ σκέψομαι (alia exempl. σκέψαι¹³) εἰ δόκιμὸν ἐστίν, ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθη ὑπὲρ αὐτῶν. 'Α. καὶ εἶπε κύριος πρὸς μέ· βῆσον αὐτὰ (s. αὐτὸ) πρὸς τὸν πλάστην ὑπερμεγέθης ἢ τιμῆ, ἣν ἐτιμήθη ὑπὲρ αὐτῶν. Σ. . . βῆσον αὐτὸ εἰς τὸ χωνευτήριον . . .¹⁴**

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי הֲלִיבָהּ לִי יְהוָה לְהַיְצִיא מִיָּדָי אֶת הַיְצִיאָה. Ο. καὶ ἐνέβαλον ("Ἄλλος καὶ καθῆκα¹⁵) αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον. 'Α. καὶ ἔρριψα αὐτὸ ἐν οἴκῳ κυρίου πρὸς τὸν πλάστην. Σ. καὶ ἔρριψα αὐτὸ εἰς τὸν οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον.¹⁶

14. **וְהָיָה כְּאֶחָד. Fraternitatem. Ο. τὴν κατάσχεσιν. Alia exempl. τὴν διαθήκην.¹⁷**

15. **וְהָיָה כְּאֶחָד. Pastoris stulti. Ο. ποιμένος ἀπίρου (Οἱ ἄλλοι ἐρμηνευταί· ἀφρονος¹⁸).**

16. **וְהָיָה כְּאֶחָד. Pinguium. Ο. τῶν ἐκλεκτῶν. 'Α. τῶν πόνων. Σ. Θ. τῶν παχέων.¹⁹**

CAP. XII.

1. **וְהָיָה כְּאֶחָד. Ο. ἐν αὐτῷ. Σ. Θ. ἐντὸς αὐτοῦ.¹**
3. **וְהָיָה כְּאֶחָד. Omnes qui levate voluerint eam lacerando se lacerabunt. Ο. πᾶς ὁ καταπατῶν αὐτὴν ἐμπαίζων ἐμπαίζεται. Θ. (πᾶς) ὁ βαστάζων αὐτὸν σπαρασσόμενος ἀμυχθήσεται.³**
5. **וְהָיָה כְּאֶחָד. Robur mihi. Ο. εὐρήσομεν ἑαυτοῖς. 'Α. καρτέρησόν μοι.³**
6. **וְהָיָה כְּאֶחָד. Ο. ἐν Ἱερουσαλήμ. In aliis exempl. vacat.⁴**
8. **וְהָיָה כְּאֶחָד. Ο. ✕ καὶ ἔσται ὁ ἄσθενῶν.⁶**
10. **וְהָיָה כְּאֶחָד. Et intuebuntur in me, quem confoderunt, et plangent super eo. Ο. καὶ ἐπιβλέψονται πρὸς μέ, ἀνθ' ὧν κατωρχήσαντο ('Α. Σ. Θ. confixerunt⁶), καὶ κήψονται ἐπ' αὐτόν (alia exempl. ἐφ' ἑαυτούς⁷). 'Α. . . σὺν ᾧ ἐξεκέντησαν, καὶ κήψονται αὐτόν. Σ. . . ἔμπροσθεν ἐπεξεκέντησαν, καὶ κήψονται αὐτόν. Θ. καὶ ἐπιβλέψονται πρὸς μέ εἰς ὃν ἐξεκέντησαν, καὶ κήψονται αὐτόν.⁹**

¹² Euseb. ibid. p. 479. ¹³ Sic Comp., Ald., Codd. III (add. αὐτὸ), XII, 22, 23 (ex corr. pro σκέψω), 26, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁴ Euseb. ibid. pp. 479, 480. Cod. 86 affert: 'Α. ὑπερμ. ἢ τιμῆ, ἣν ἐτιμήθη ὑπ' (sic) αὐτῶν. Hieron.: "Projice illud ad statuarium, pro quo in Hebraeo legitur JOSEB, id est, τὸν πλάστην, quem nos fictorem et figulum possumus dicere." ¹⁵ Duplex interpretatio, καὶ καθῆκα καὶ ἐνέβαλον, est in Codd. 61, 62, 86, aliis. ¹⁶ Euseb. ibid. p. 481. ¹⁷ Sic Ald., Codd. III (add. μου), XII, 22, 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁸ Theodoret. ¹⁹ Syro-hex. + **וְהָיָה כְּאֶחָד. Ο. τῶν πόνων. Σ. Θ. τῶν παχέων.** CAP. XII. ¹ Syro-hex. + **וְהָיָה כְּאֶחָד. Ο. τῶν πόνων. Σ. Θ. τῶν παχέων.** ² Cod. 86, teste Cozza. Waltonus Aquilae tribuit. ³ Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, confortentur mihi, et LXX transtulerunt εὐρήσομεν ἑαυτοῖς, inveniemus nobis, in Hebraico scriptum EMSA LI, quod Aq. transtulit, καρτέρησόν μου, id est, confortia [ἡρῶν] mihi." ⁴ Sic Comp., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. ⁵ Sic Syro-hex., et sine aster. libri omnes. An potius in initio

v. 8 pingendum: — καὶ ἔσται ὁ ἄσθενῶν? ⁶ Hieron. ad Cap. xiii. 3. Idem ad h. l. notat: "Si legatur DACABU, ἐξεκέντησαν, id est, *comprehenderunt*, sive *confixerunt*, accipitur; sin autem contrario ordine, litteris commutatis, DACADU, ὠρχήσαντο, id est, *salutarunt*, intelligitur." Idem in Epist. LVII ad Pammach. (Opp. T. I, p. 311) memoriter, ut videtur, ἐνωρχήσαντο allegat. Syrus noster **וְהָיָה כְּאֶחָד** posuit, quod alias cum *μυκτηρίζω, ἐμυκτηρίζω, καταμωκᾶσθαι* (Jerem. xxxviii. 19), et similibus commutatur. Lexicographi quoque Graeci cum respectu ad h. l. afferunt: *Κατωρχήσαντο· καταχάρησαν, ἐπαίξαν* (s. ἐνέπαίξαν). ⁷ Sic Comp., Codd. 22, 23, 36, alii, et Syro-hex. (cum ἐπ' αὐτόν, s. ἐπ' αὐτῷ in marg.). ⁸ Cod. 86. Syro-hex. affert: **וְהָיָה כְּאֶחָד. Ο. τῶν πόνων. Σ. Θ. τῶν παχέων.** unde ad Theod. eis ὃν pro ὃν emaculavimus. Lectio eis ὃν ἐξεκέντησαν (cf. Joan. xix. 37: *δύονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν*) pro ἀνθ' ὧν *κατωρχήσαντο* habetur in Codd. 22, 36, 51, aliis; eandemque alteri praemittunt Ald., Codd. 23 (qui postponit), 26, 68, alii. S. Cyril. in XII Proph. p. 783 C novam

- 10. עליו (in posteriore loco). *O. Vacat. 'A. Θ. ἐπ' αὐτόν.*⁹
- 11. הַדַּדְרִימּוֹן . *Hadadrimumon. O. ρώωνος. Oί Γ. Ἰδαδ(μεμμών).*¹⁰
 $\text{בְּמַחֲנֵה מִגִּדּוֹן}$. *In campo Megiddon. O. ἐν πεδίῳ ἐκκοπτομένου (alia exempl. Μαγεδδών¹¹).*
- 12. $\text{בְּדָבָר מִן הַבָּיִת}$. *Singulae familiae seorsim. O. κατὰ φυλὰς φυλὰς. Alia exempl. add. φυλὴ καθ' ἑαυτήν, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καθ' ἑαυτάς.*¹²
- 14. $\text{בְּדָבָר מִן הַבָּיִת}$. *O. φυλὴ * φυλὴ 4 καθ' ἑαυτήν.*¹³

Cap. XII. 4. — παντοκράτωρ 4.¹⁴

CAP. XIII.

- 1. פֶּתַח מַיִם . *Fons apertus. O. πᾶς τόπος*

- (alia exempl. οἶκος¹) διανοιγόμενος. 'A. φλέψ ἀνοιγομένη. Σ. Θ. πηγή διανοιγομένη.²
- 1. בְּבַיְתָא . *O. τῷ οἴκῳ. Alia exempl. ἐν τῷ οἴκῳ.*³
 $\text{וְיִשְׁתַּחֲוֶינָהּ וְיִשְׁתַּחֲוֶינָהּ וְיִשְׁתַּחֲוֶינָהּ}$. *Et habitantibus Jerusalem ad abluendum peccatum et impietatem. O. * καὶ τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ εἰς τὴν μετακίνησιν (alia exempl. μετοίκησιν⁴) καὶ εἰς τὸν χωρισμὸν (alia exempl. ραντισμὸν⁵) 4.⁶ 'A. καὶ τοῖς καθημένοις ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ εἰς τὴν μετακίνησιν, καὶ εἰς τὸν ραντισμὸν.⁷ Σ. . . πηγὴν εἰς περι-αμαρτισμὸν καὶ εἰς περιρραντισμὸν.⁸*
- 3. $\text{וְיִשְׁתַּחֲוֶינָהּ}$. *Et confodient eum. O. καὶ συμποδίσουσιν αὐτόν. 'A. Σ. Θ. καὶ ἰκανήσουσιν αὐτόν.*
- 4. $\text{וְיִשְׁתַּחֲוֶינָהּ}$. *O. καὶ ἐνδύσσονται. Oί Γ. καὶ οὐκ ἐνδύσσονται.*¹⁰
- 5. $\text{וְיִשְׁתַּחֲוֶינָהּ}$. *O. * διότι ἀνθρώπος ἐργαζόμενος τὴν γῆν ἐγώ εἰμι 4.¹¹*

pericopam a verbis ἀπὸ ἐν καταρχήσαντο incipit, notans: Ἡ Ἑβραίων ἔκδοσις ἀρχὴν ποιῆται τοῦ προκειμένου κεφαλαίου τὰ, καὶ ἐπιβλέφονται πρὸς μὲ πλὴν οὐ συμβαίνει τῇ τῶν Ὁ παραδόμεναι τε καὶ ἰρημηαί. Ἑβραῖοι μὲν γὰρ ὄφονται (!) φασίν ἀπὸ τοῦ ἐπιβλέφονται ἀπὸ τοῦ καταρχήσαντο, εἰς ἐν ἔξκαίντησαν. (In scholio satis obscuro a Waltono e Cod. 86 excerpto, unum videmus, pro ΚΑΤΑΒΑΤΟΥ (sic) legendum esse ΕΚΚΑΒΑΤΕ.)⁹ Syro-hex. * * * . Sic in textu Codd. 62, 86, 147. ¹⁰ Idem: * * * . Lectio δὲ Ἰδαδρμμών est in Codd. 62 (cum Ἰδαδρ.), 86, 147, alia.
¹¹ Sic Codd. 62, 86, 147, quorum integra lectio est, ὡς κοπιτὸς δὲ Ἰδαδρμμών δὲ ἐν πεδίῳ Μ. Duplicem versionem, ὡς κ. ρώωνος ἐν π. ἐκκοπτομένου δὲ Ἰδ. δὲ ἐν πεδίῳ Μ., venditat Cod. 22. ¹² Sic Codd. III (cum φυλὴ φυλὴ καθ' ἑαυτήν), XII, 26 (sine α), 40, alii, et Syro-hex. ¹³ Sic Syro-hex., et sine aster. Comp., Codd. 86, 147, alii. ¹⁴ Syro-hex. Vox deest in Codd. 23, 49.

CAP. XIII. ¹ Sic Cod. 239, Syro-hex.; sed hic in marg. habet τόπος. ² Cod. 86. Theodoret.: οὐ δὲ περὶ τῶν Σύμμαχον, ἴστα, φασίν, ἀνοιγομένη πηγή τῷ οἴκῳ Δ. S. Cyril in XII Proph. p. 786 D: Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ ῥητόν Ἑβραῖοι πάλαι ἰτίρωις ἐκδεδάσαντο ἀπὸ τοῦ, ἴστα πᾶς τόπος Δ, πᾶσαν ἴστασθαι πηγὴν ἀναβρῆσασα ἴστησαν αὐτοί. ³ Sic Comp., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., et Syro-hex., qui in marg. affert: σὺν τῷ οἴκῳ (ح. ح. ح.). ⁴ Sic Codd. 62, 86, 147. Ambigue Syro-hex. ح. ح. ح. Hieron. εἰς τὴν μετακίνησιν libere vertit, et in transmutationem, unde Comp. suum fecit: καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ. ⁵ Sic Ald., Codd. III, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. Ponitur pro Ἰσ in locutione Ἰσ Ἰσ, ὡς ραντισμοῦ, Num. xix. 9. ⁶ Haec asterisco signantur in Cod. Vat., teste Maio, et Syro-hex.; in Cod. XII autem et quatuor aliis non leguntur. Codd. 22, 23 (cuneolo ad finem v. 2 posito), 238 pingunt: * τῷ οἴκῳ Δ. καὶ τοῖς κατοικοῦσιν—ραντισμὸν 4. ⁷ Cod. 86. "Illud autem μετακίνησιν ex LXX in Aquilam mendose inductum videtur."—Montef. Paene suspicamur, lectionem εἰς τὴν μετακίνησιν, sive Aquilae sit, sive LXX interpretum, non ad Ἰσ, sed ad Ἰσ pertinere, coll. LXX ad Esdr. ix. 11, necnon Hex. ad Lev. xv. 19; cui suppositioni aliquatenus favet copula, tum in suspecta Aquilae versione, tum in nonnullis τῶν Ὁ exemplaribus huic lectioni praemissa. ⁸ Cod. 86, ubi vitiose exarratum περὶ ἀμαρτισμὸν et περὶ ραντισμὸν. Cf. Hex. ad Ezech. xliii. 20. ⁹ Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, confodient eum, idem verbum est in Hebraeo quod supra [Cap. xii. 10] DACABU. Qua ergo ratione LXX interpretes ibi καταρχήσαντο, id est, insultaverunt . . . et hic συμποδίσουσιν transferre voluerunt, id est, compedient, cum et Aq. et Sym. et Theod. et ibi, et hic similiter verterint, confodierunt?" ¹⁰ Syro-hex. * * * . ¹¹ Sic cum aster. Syro-hex. Clausula exiit in Comp., Codd. 26, 49, alia, et Hieron., ex homoeoteleuta, ut videtur.

5. **הִקְנַנִּי**. *Emit me.* O'. ἐγέννησέ με. 'A. ἔταξέ με. Σ. ἐμέρισέ με. Θ. ἔδειξέ με.¹²

6. **בֵּין יְדֵיךָ**. *Inter manus tuas.* O'. ἀναμέσον τῶν χειρῶν σου ('A. τοῦ ὤμου. Σ. Ο. τῶν ὤμων σου¹³).

7. **חָרַב עוֹרֵי עַל-רְעִי**. *Gladie, expergiscere contra pastorem meum.* O'. ρομφαία ('A. Σ. μάχαιρα¹⁴), ἐξεγέρθητι ἐπὶ τοὺς ποιμένας (alia exempl. τὸν ποιμένα¹⁵) μου.

וְעַל-גְּבוּר עִמִּיתִי. *Et contra virum sorium meum.* O'. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πολίτην μου (alia exempl. αὐτοῦ¹⁶). 'A. καὶ ἐπὶ ἄνδρα σύμφυλόν μου. Σ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα τοῦ λαοῦ μου. Θ. καὶ ἐπὶ ἄνδρα πλησίον αὐτοῦ.¹⁷

כִּהָ אֶת-הָרֶעָה וְתִפְּצִין הַשָּׂאן. *Percute pastorem, ut dispergantur oves.* O'. πατάξατε τοὺς ποιμένας, καὶ ἐκσπάσατε τὰ πρόβατα. Alia exempl. πάταξον τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα.¹⁸

וְהִצַּבְתִּי יָדַי עַל-הַעֲרִים. *Et reducam manum meam super parvulos.* O'. καὶ ἐπάξω (alia exempl. ἐπιστρέψω¹⁹) τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς

μικροὺς (alia exempl. ποιμένας; alia, μικροὺς ποιμένας²⁰).

7. **עַל-הַעֲרִים**. O'. Σ. ἐπὶ τοὺς μικροὺς. 'A. ἐπὶ τοὺς [ποιμένας] βραχεῖς. Θ. ἐπὶ τοὺς νεωτέρους.²¹

8. **בְּכָל-הָאָרֶץ**. O'. ἐν πάσῃ τῇ γῆ. Alia exempl. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.²²

9. **יְהוָה אֱלֹהֵי**. O'. κύριος ὁ θεός μου. Alia exempl. κύριος ✕ εἶ ὁ θεός μου.²³

CAP. XIV.

2. **תִּשְׁגַּלְגְּלוּ**. *Vitiabuntur.* O'. μολυνθήσονται. Schol. κοιτασθήσονται.¹

5. **וְנִסְתָּם וְנִסְתָּם** (s. וְנִסְתָּם) **אֶל-אֲזֹל** (s. וְנִסְתָּם) **וְנִסְתָּם**. *Et fugietis ad vallem (s. Et obstruetur vallis) montium meorum; nam pertinget vallis montium usque ad Azol; et fugietis (s. et obstruetur).* O'. καὶ φραχθήσεται (alia exempl. ἐμφραχθήσεται²) ἡ φάραγξ (alia exempl. ἡ κοιλὰς³) τῶν ὀρέων μου, καὶ ἐγκολληθήσεται φάραγξ ὀρέων ἕως 'Ιασὸδ (alia exempl. 'Λσαήλ⁴)· καὶ ἐμφραχθή-

¹² Syro-hex. **הִקְנַנִּי**. In textu LXXvirali **הִקְנַנִּי** pro **הִקְנַנִּי** venditant Codd. 22 (cum **הִקְנַנִּי** in marg.), 36, 51, alii. ¹³ Hieron.: "Pro *fructu*, quam LXX *ρομφαίαν* transtulerunt, in Hebraico **אֶרֶב**, apud Aq. et Sym. *μάχαιραν*, id est, *gladium*, sive *micronem*, reperimus." ¹⁴ Sic Comp., Codd. III, XII, 22 (sine *μου*), 26, 36, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁵ Sic Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁶ Hieron.: "Pro eo quod nos vertimus, *super virum cohaerentem mihi*, id est, *προσκολλημένον μοι*, Aq. interpretatus est, *super virum contritilem meum*, id est, *σύμφυλόν μου* [Theodoret.: *καὶ μετ' ἐκείνου κατὰ τῶν ἐκείνου πολιτῶν. ἢ συμφύλων, κατὰ τὸν Ἀκύλαν*]; Sym., *super virum populū mei* [Justin. M. p. 246: *τοῦ λαοῦ μου*], quod Hebraice dicitur **אֶרֶב**; LXX, *super virum*

civem ejus; Theod., *super virum proximū ejus*: **וְנִסְתָּם** in fine sermonis pro **יִסְרָאֵל** legentes, quae litterae sola inter se distant magnitudiue." ¹⁷ Sic Comp. (cum *διασκορπισθήτωσαν*), Ald. (idem), Codd. III, XII, 22 (cum *διασκορπισθήτω*), 26, 36 (ut Comp.), alii, Justin. M., Hieron., Syro-hex. Praeterea in fine add. *τῆς πόλεως* Codd. III, 36, 42, alii. ¹⁸ Sic Codd. 22, 36, 51, alii, Syro-hex. (**אֶל-אֲזֹל**). ¹⁹ Prior lectio est in Comp., Ald., Codd. III, XII, 23, 26, 40, aliis, Hieron., et Syro-hex. in marg.; posterior in Codd. 22, 36, 42, aliis. ²⁰ Cod. 86. Syro-hex. affert: Θ. *νεωτέρους* (**עַל-הַעֲרִים**). Σ. *ὁμοίως τοῖς Ο'.* ²¹ Sic Comp., Ald., Codd. III, 26, 49, alii, Hieron., Syro-hex. Duplex lectio, *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν πάσῃ τῇ γῆ*, est in Codd. 22, 36, 40, aliis. ²² Sic Syro-hex. Hieron.: *Dominus Deus meus es tu.*

CAP. XIV. ¹ Sic in textu Cod. 233. Versio est, ut videtur, lectionis marginalis **וְנִסְתָּם**, quam Masorethae, honestatis causa, pro obsceniore **וְנִסְתָּם** ubique substituerunt. ² Sic Comp. (cum *ἐμφραχθήσεται*), Ald., Codd. III, XII, 22, 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex., necnon Euseb. in Dem. Evang. p. 290. ³ Sic Comp., Ald., Codd. III (sine artic.), 23, 26 (ut Comp.), alii, Euseb., Syro-hex. ⁴ Sic

σεται. Σ. και ἐμφραχθήσεται (Οἱ λοιποὶ ἐμφραχθήσεται⁶) ἡ φάραγξ τῶν ὀρέων μου, και ἐτι ἐγγιεί ἡ φάραγξ τῶν ὀρέων πρὸς τὸ παρακείμενον ('Α. πρὸς 'Ασελ. Θ. πρὸς 'Ασήλ. Σ. πρὸς τὸ παρακείμενον⁶): και ἐμφραχθήσεται.⁷

5. וְהָיָה. Ο'. και ἦξει. "Ἄλλος" και παρέσται.⁸

6, 7. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא-יִהְיֶה אִוָּר יְקָרוֹת יְהוָה יִקְרָא יוֹם-אֶחָד הוּא יִדַע לַיהוָה יִקְרָא יוֹם וְלֹא-לֵילָה וְהָיָה לַעֲתֵי-עָרֹב יְהוָה אִוָּר. Et futurum est die illo, ut non sit lux, sed splendida (sidera) contrahentur; eritque dies unus (singularis): is notus est Jovae; non dies neque nox erit; et futurum est ut tempore vesperitino sit lux. Ο'. και ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς, και ψύχη (ἰκָרוֹת) και πάγος (קָרְוִי) ἔσται μίαν ἡμέραν, και ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ κυρίῳ, και οὐχ ἡμέρα, και οὐ νύξ, και πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς. Σ. και ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐκ ἔσται φῶς, ἀλλὰ ψύχος και πάγος ἔσται μίαν ἡμέραν, ἥτις ἐγνωσται τῷ κυρίῳ, οὐχ ἡμέρα οὐδὲ νύξ, ἀλλ' ἔσται τὸ πρὸς ἑσπέραν φῶς.⁹

8. וְהָיָה. Et in hyeme. Ο'. και ἐν ἔαρι. 'Ο 'Εβραῖος' ἐν χειμῶνι.¹⁰

10. וְיִשׁוּב כְּלִי-הָאָרֶץ כְּעִרְבָה. Convertetur universa terra sicut planities. Ο'. κυκλῶν (s. κυκλοῦν) πᾶσαν τὴν γῆν, και τὴν ἔρημον. "Ἄλλος" ἐπιστρέψει πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀραβᾶ.¹¹

מִגִּבְעַת גִּבְעוֹת יְרוּשָׁלַם. A Geba ad Rimmon ad austrum Jerusalem. Ο'. ἀπὸ Γαβὲ ἕως 'Ρεμμῶν κατὰ νότον 'Ιερουσαλήμ. "Ἄλλος" ἀπὸ Γαβαὲ τοῦ 'Ρεμμῶν νότον 'Ιερουσαλήμ.¹²

וְרָחַמָה וַיִּשְׁבָּה תַחְתֶּיהָ. Et elevabitur, et habitabit loco suo. Ο'. 'Ραμὰ δὲ (alia exempl. και ὑψωθήσεται, και¹³) ἐπὶ τόπου μενεῖ. Οἱ Γ'. και ὑψωθήσεται, και κατοικήσεται. .¹⁴ "Ἄλλος" και 'Ραμὰ, και κατοικήσει ἐφ' ἑαυτήν.¹⁵

13. תְּהִי מְהוּמָה. Erit perturbatio. Ο'. ✕ 'Α. Σ. ἔσται ἄ ἔκστασις.¹⁶

17. וְלֹא-עֲלִיָּהֶם יְהוָה הַגֶּשֶׁם. Et non super eos erit pluvia. Ο'. και οὗτοι ἐκείνοις προστεθῆσονται. 'Α. Σ. Θ. και οὐκ ἔσται ἐπ' αὐτοὺς ὄμβρος (s. ὑετός).¹⁷

Comp., Ald., Codd. III, XII, 26, 40, alii, Hieron., Euseb., Syro-hex. (חַלְלָה). Tres posteriores post ἐμφραχθήσεται continuant: ὡν τρόπον ἐνεφράγη πρὸ προσώπου τοῦ σεισμοῦ, quae lectio est in Comp., Ald., Codd. 22, 36, 42, aliiis. ⁶ Hieron.: "Pro eo quod nos diximus, fugietis, LXX et reliqui interpretes ἐμφραχθήσεται, id est, obturabitur, sive replebitur transtulerunt." ⁸ Syro-hex. וְהָיָה לֹא יִהְיֶה אִוָּר יְקָרוֹת יְהוָה יִקְרָא יוֹם וְלֹא-לֵילָה וְהָיָה לַעֲתֵי-עָרֹב יְהוָה אִוָּר. Hieron.: "Pro eo quod nos posuimus, quoniam conjungetur vallis montium usque ad proximum, pro proximo LXX Asael transtulerunt; Aq. ipsum verbum Hebraicum posuit ASEL per e brevem literam, Theod. per extensam; solus Sym. proximum interpretatus est, quem et nos secuti sumus." ⁷ Euseb. in Dem. Evang. p. 290. Sic, nisi quod εἰ nou agnoscit, Syro-hex. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא-יִהְיֶה אִוָּר יְקָרוֹת יְהוָה יִקְרָא יוֹם וְלֹא-לֵילָה וְהָיָה לַעֲתֵי-עָרֹב יְהוָה אִוָּר. ⁹ Sic in textu Ald., Codd. 36, 49 (uterque cum duplici lectione, και ἦξει και παρέσται), 68, 87*, alii. Fortasse est Symmachi. ¹⁰ Euseb. ibid. p. 292. Syro-hex. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא לֹא-יִהְיֶה אִוָּר יְקָרוֹת יְהוָה יִקְרָא יוֹם וְלֹא-לֵילָה וְהָיָה לַעֲתֵי-עָרֹב יְהוָה אִוָּר.

✕ חַלְלָה. ¹⁰ S. Cyril. in XII Proph. p. 802 E: ἰστίον δὲ, ὅτι ἀντὶ τοῦ, ἐν ἔαρι, τὸ, ἐν χειμῶνι φησι τῶν 'Εβραίων ἡ ἔκδοσις. ¹¹ Sic in textu Cod. 23. Est Theodotionis, ut videtur, coll. Hex. ad Jesai. xli. 19. li. 3. Jerem. xvii. 6. Amos vi. 14. ¹² Sic in textu Cod. 23, ubi tamen σπον pro νότον mendose exaratum. Lectio τοῦ 'Ρ. pro ἕως 'Ρ. est in Syro-hex. ¹³ Sic Codd. 62, 132. ¹⁴ Syro-hex. וְרָחַמָה וַיִּשְׁבָּה תַחְתֶּיהָ. Euseb. in Onomastico, p. 306: 'Ραβεδέ (sic: Hieron. Ramale) Ἀκύλας ὑψωθήσεται. Hieron.: "Quodque sequitur, Rhama autem in loco suo permanebit, melius interpretatus est Aq. et ceteri, qui posuerunt, exaltabitur." ¹⁵ Sic in textu Cod. 23. ¹⁶ Sic in textu Syro-hex., et sine ✕ 'Α. Σ. Codd. 22, 36, alii. ¹⁷ Hieron.: "Pro eo quod LXX transtulerunt, et isti illis apponentur, in Hebraico scriptum est, ULO ALEHEM EJE GESEM, quod Aq. et Sym. et Theod. similiter interpretati sunt, et non erit super eos imber." Graeca nostra (cum ὑετός) in textum post προστεθῆσονται inferunt Ald. (sine και, et cum ἐπ' αὐτοῖς), Codd. 36, 51, alii. Sed Aquilae saltem proculdubio vindicandum ὄμβρος, coll. Hex. ad Gen. vii. 12. Psal. lxxvii. 10. Prov. xxv. 23.

20. מִן־הַיַּיִן . *Super tintinnabulis.* Ο'. ἐπὶ τὸν χαλινόν ('Α. βυθόν. Σ. περίπατον σύσκιον¹⁸). | 21. כַּחֲנַנְיָא . *Chananaeus.* Ο'. Χαναναῖος. 'Α. *μετάβολος.*¹⁹

¹⁸ Hieron.: "Verbum Hebraicum MESULOTH Aq. et Theod. βυθόν [מִן־הַיַּיִן] interpretati sunt, id est, *profundum*; Sym. περίπατος σύσκιον, id est, *incensum umbrosum*. Soli LXX χαλινόν, id est, *frenum*, transtulerunt... Quod cum ab Hebraeo quaerere quid significaret, ait mihi, non debere nos legere MESULOTH, sed MESALOTH, quod significat *phaleras equorum, et ornatum bellicum*; et, excepto hoc loco,

in nullo penitus sanctarum Scripturarum volumine hoc verbum reperiri." ¹⁹ Syro-hex. ܟܚܢܢܝܐ . Hieron.: "Pro Chananaeo Aq. interpretatus est *mercatores*, quem et nos in hoc loco secuti sumus." Cf. Hex. ad Jesai. xxiii. 28. (Pro *μετάβολος*, quae lectio anonyma est in marg. Cod. 86, Noster ܟܚܢܢܝܐ ponit Jesai. xxiii. 2, 3.)

MALACHIAS.

CAPUT I.

1. **נְשָׂא**. *Effatum.* O'. Σ. Θ. λήμμα. 'Α. ἄρμα.¹
מַלְאֲכִיָּהוּ. *Malachiae.* O'. ἀγγέλου αὐτοῦ. 'Α.
 Σ. Θ. Μαλαχίου.²
 O'. — θέσθε δὴ ἐπὶ τὰς καρδίας ὑμῶν.³
3. **תְּנִיחָה**. *In domicilia.* O'. εἰς δώματα. 'Α.
 εἰς σειρήνας. Σ. Θ. εἰς ἀνεπίβατα.⁴
6. **וְעַבְדְּ אֲדֹנָי**. O'. καὶ δούλος τὸν κύριον αὐτοῦ
 (alia exempl. add. φοβηθήσεται⁵).
בְּרִי. *Qui contemnitis.* O'. οἱ φαυλίζοντες. 'Α.
 ἐξουθενούντες.⁶
7. **לֶחֶם מְאֻס**. *Panem pollutum.* O'. ἄρτους ἡλι-
 σγημένους ('Α. Σ. Θ. μεμολυσμένους⁷).
נִלְנַחְנוּ. *Polluimus te.* O'. ἡλισγῆσαμεν ('Α.
 Σ. Θ. ἐμολύναμεν⁸) αὐτούς.
נְבוֹחָה הָיָה. *Contempta est.* O'. ἡλισγημένη

(alia exempl. ἐξουθενωμένη⁹) ἐστὶ, — καὶ τὰ
 ἐπιτιθέμενα ἐξουθενώσατε.¹⁰

8. **וְנִשְׂפָה נְשָׂוֶהָ**. O'. εἰ λήψεται πρόσωπόν σου. 'Α.
 Σ. (εἰ) δυσωπηθήσεται (τὸ πρόσωπόν σου).¹¹
9. **וְיִנְיָנוּ**. *Ut propitius sit nobis.* O'. καὶ δεήθητε
 αὐτοῦ. Ἄλλος ἵνα ἐλεήσῃ ὑμᾶς.¹²
10. **מִי גַבְרָתִי וְיִשְׂכַרְתִּי וְיִשְׂכַרְתִּי וְיִשְׂכַרְתִּי**
וְיִשְׂכַרְתִּי וְיִשְׂכַרְתִּי וְיִשְׂכַרְתִּי. *Utinam sit etiam*
inter vos qui claudat fores (templi), nec accen-
datis altare meum frustra! non delector vobis.
 O'. διότι καὶ ἐν ὑμῖν συγκλεισθήσονται θύραι,
 καὶ οὐκ ἀνάψεται (potior scriptura ἀνάψετε¹³)
 τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν οὐκ ἔστι μου θέ-
 λημα ἐν ὑμῖν. Σ. Θ. τίς ἐστὶν ἐν ὑμῖν ὁ κλείων τὰς
 θύρας, καὶ ἀνάπτων τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν; οὐ χρήζω
 ὑμῶν.¹⁴

CAP. I. ¹ Hieron.: "Quid significet *onus*, id est, *pondus*, quod Hebraice *MASSA*, et ab Aquila *ἄρμα* dicitur; vel quid *λήμμα*, id est, *assumptio*, quod et LXX et ceteri interpretes transtulerunt, in aliis prophetis diximus." ² Cod. 86. Hieron.: "Dei que exceptis LXX, alii interpretes nomen *Malachi*, ita ut in Hebraeo legitur, transtulerunt." ³ Obelus est in Syro-hex. Hieron.: "LXX: *Ponite super corda vestra.* Hoc in Hebraeo non habetur, sed puto de Aggaeo [ii. 16] additum, in quo legitur: *Et nunc ponite super corda vestra a die hac et supra.*" ⁴ Cod. 86. Syro-hex. affert: **וְנִשְׂפָה נְשָׂוֶהָ**. ⁵ Sic Ald. (cum *אֲדֹנָי*), Codd. 22, 36, 51, 62, 68 (ut Ald.), alii, Hieron., et S. Chrysost. Opp. T. V, p. 467 A. Minus probabiliter Cod. 86 aut *דֹּאֲרֵי* in marg. pingit: *Δ. φοβηθήσεται.* ⁶ Cod. 86. ⁷ Idem. Theodoret.: τὸν ἡλισγημένους οἱ περὶ τὸν Ακ. καὶ Σύμ. μεμολυσμένους ἡρμηρεύκασι, ἀπὸ τοῦ, αὐτὰ κατὰ νόμον εἰργασμένους, ἀλλὰ παρανόμως

γεγενημένους. ⁸ Syro-hex. **وَأَسْبَغْتُ**. ⁹ Sic Ald. (cum *ἐξουθενωμένη*), Codd. XII (sine *ἐστὶ*), 22, 36, 42, alii, Hieron., Syro-hex. (**حَمَلٌ**). ¹⁰ Sic cum obelo Syro-hex. Hieron.: "Quod autem sequitur: *Et quae supergronata sunt despectistis*, obelu praenotavimus, quia in Hebraeo non habetur, et de sequentibus [v. 12] additum est." (Pro *ἐξουθενώσατε* alia lectio, *ἐξουθενώται*, est in Ald., Codd. 68, 87*, aliis; alia, *βρώματα ἐξουθενωμένα*, in Codd. III, XII, 26, 36, aliis.) ¹¹ Cod. 86. Est solius, ut videtur, Symuachi lectio; pro qua Aquilae tribuerimus, *εἰ ἀρεί τὸ πρ. σου.* Cf. Hex. ad Gen. xix. 21. Job. xiii. 10. Mal. ii. 9. ¹² Haec post *καὶ δ. αὐτοῦ* inferunt Codd. 22, 36, 51, alii; ex duplici versione. ¹³ Sic Ald., Codd. 22, 26, 36, alii, et Syro-hex. ¹⁴ Syro-hex. **وَأَسْبَغْتُ**. **وَأَسْبَغْتُ**. **وَأَسْبَغْتُ**. Ad Graeca nostra, *οὐ χρήζω* (s. *χρῆζω* ἔγω; vid. Jesai. xiii. 17

13. הָלֹחֵחַ-תְּחַאֲוִי. *Et aegrum.* Ο'. καὶ τὰ ἐνοχλούμενα. 'Α. Σ. καὶ τὰ ἄρρωστα.¹⁵
14. תְּחַאֲוִי. (Sacrificium) corruptum. Ο'. διεφθαρμένον. Σ. Θ. ἔμμωμον.¹⁶
- נֹרְאָה. *Venerandum.* Ο'. ἐπιφανές. 'Α. Σ. Θ. ἐπίφοβον.¹⁷

CAP. II.

2. אָמַר. Ο'. λέγει. *Alia exempl. εἶπε.*¹
- מַלְדִּיתָא. *Maledictionem.* Ο'. τὴν κατάραν. 'Α. (τὴν) σπάνιν.²
- וְנָם אֲרוּחֵיהֶם. *Quinetiam jam maledixi eis (benedictionibus).* Ο'. καὶ καταράσομαι αὐτήν — καὶ διασκεδάσω τὴν εὐλογίαν ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν.³
3. הֲנִי גַעַר לְכֶם אֶת-הַגֵּרַע וְרוּחֵי פָרֶשׁ עַל-כֵּן פְּרִישׁ כְּחִינְכֶם. *Ecce! ego increpabo vobis semen (interdicam ei ne germinet), et spargam sterces in facies vestras, sterces festorum vestrorum.* Ο'. ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὄμον ('Ἄλλος τὸν σπόρον'), καὶ σκορπιῶ ἐνυστρον ('Α. Σ. Θ. κόπρον') ἐπὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν, ἐνυστρον ἑορτῶν (*alia exempl. ἑορτῆς*)⁴

ὑμῶν. 'Α. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιτιμῶ ὑμῖν σὺν τῷ βραχίονι, καὶ λικμήσω κόπρον ἐπὶ πρόσωπα ὑμῶν, κόπρον ἑορτῶν ὑμῶν.⁷ Σ. ἰδοὺ ἐγὼ ἐπιτιμῶ ὑμῖν...⁸

4. לֹחֵי-תְחַאֲוִי. Ο'. πρὸς τοὺς Λευίτας ('Α. Σ. Θ. Λευί⁹).
8. הִכְשַׁלְתֶּם. *Fecistis ut laberentur.* Ο'. καὶ ἡσθενήσατε. 'Α. καὶ ἐσκανδαλώσατε. Σ. Θ. καὶ ἐσκανδαλίσατε.¹⁰
9. שִׁפְלִים. *Et viles.* Ο'. καὶ ἀπερριμμένους (*alia exempl. παρειμένους*)¹¹.
- וְנִשְׁאַפְּוּ פְּנֵים בְּתוֹרָה. *Et accipitis fucies (respicitis personas) in lege.* Ο'. ἀλλὰ ἐλαμβάνετε πρόσωπα ἐν νόμῳ. Σ. . . ἐδυσωπεισθε πρόσωπα ἐν νόμῳ.¹²
10. לְכָל-נֶפֶשׁ. Ο'. πάντων ὑμῶν (Σ. Θ. ἡμῶν)¹³.
11. בַּנְּדָה. *Perfide egit.* Ο'. ἐγκατελείφθη. 'Α. ἠθέτησεν.¹⁴
- וּבְעַל בֵּת-אֵל נָצַר. *Et uxorem duxit filiam dei peregrini.* Ο'. καὶ ἐπετήδευσεν εἰς θεοὺς ἄλλοτριούς. 'Α. καὶ ἔσχε τὴν θυγατέρα θεοῦ ἀπηλλοτριωμένου. Σ. καὶ ἔσχε (s. ἐκτήσατο) τὴν θυγατέρα θεοῦ ἀπαλλοτριώσεως. Θ. καὶ ἔλαβε τὴν θυγατέρα ἢλ ξένου.¹⁵

in LXX et Syro-hex.) ὑμῶν, cf. Hex. ad Eccl. xii. 1. Mox vv. 10, 11 sic leguntur apud Justin. M. p. 193: καὶ τὰς θυσίας ὑμῶν οὐ προσδέχομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν. διότι ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου ἕως δυσμῶν τὸ ὄν. μου δ. ἐν τοῖς ἔ. καὶ ἐν π. τ. θυσία προσφέρεται τῷ ὄν. μου, καὶ θ. κ. ὅτι τιμᾶται τὸ ὄν. μου ἐν τοῖς ἔ., λέγει κύριος. ¹⁵ Syro-hex. (cum indice super καὶ τὰ χαλά): *לֹחֵי-תְחַאֲוִי. Cf. Hex. ad Gen. xlviii. 1. Ezech. xxxiv. 4. ¹⁶ Cod. 86. Waltonus excerpavit: 'Α. Θ., et sic, teste Parsonsio, Cod. 42. ¹⁷ Syro-hex. *סִיפָא. Cod. 86: 'Α. ἐπίφοβον.

CAP. II. ¹ Syro-hex. in marg. siue nom. *אָמַר. ² Cod. 86. Hieron. Hebraicum vertit, *egestatem.* Cf. Hex. ad Deut. xxviii. 20. ³ Hieron. piugit: *Et maledicam ei, — et dissipabo benedictionem vestram; et non erit vobis; notans: "Huc quod scriptum, et dissipabo benedictionem vestram, a LXX additum est, et in Hebraico non habetur."* Syro-hex. vero: καὶ δ. τὴν εὐλ. ὑμῶν, — καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν *4, καὶ καταράσομαι αὐτήν. Nos, praesente Grabio, complexionem verborum, καὶ διασκεδάσω — ἐν ὑμῖν, quam reprobat

Comp., Ald., Codd. 62, 68, alii, obelo jugulavimus. ⁴ Cod. 106 in textu: τὸν νόμον; inter lineas autem ab alia manu: ἕγουν (sic) τὸν σπόρον. ⁵ Syro-hex. *ل. ه. ا. ⁶ Sic Codd. III, VII, XII, 62, 86, alii, et Syro-hex. in textu (cum ἑορτῶν in marg.). ⁷ Theodoret. Cod. 86 affert: 'Α. ἐπιτιμῶ ὑμῖν σὺν τῷ βρ. ⁸ Syro-hex. *ل. ه. ا. ⁹ Idem: *ل. ه. ا. ¹⁰ Cod. 86. Theodoret. affert: 'Α. Σ. ἐσκανδαλίσατε. Paulo aliter Syro-hex.: Σ. καὶ ἐσκανδαλίσατε (*ل. ه. ا.). Θ. ὡς οἱ Ο'. ¹¹ Sic Comp., Codd. XII, 62 (cum παρειμένους), 86, alii. Hieron. *dissolutos.* Syro-hex. *ل. ه. ا. (= παραλελυμένους Jesai. xxxv. 3). Praeterea in Codd. VII, 91, 97, aliis, reperitur *media lectio aperriimēnos*, quae non speruenda est. ¹² Theodoret. ¹³ Syro-hex. Clausulam, οὐχὶ πατήρ εἰς πάντων ὑμῶν, alteri, οὐχὶ θεὸς εἰς ἕκτισεν ὑμᾶς, postponunt Codd. II, III, VII, XII, 22, 23, 26, alii, et Patres, reclamantibus Hieron. et Syro-hex. ¹⁴ Syro-hex. *ل. ه. ا. Idem interpres proculdubio ad v. 10 pro *ל. ה. א., Ο'. ἐγκατελείπετε, ἀθετήσομεν posuit. ¹⁵ Syro-

13. תָּהִי שְׁנֵית תַּעֲשׂוּ נְסוּת דְּמַעַרְתָּ אַת-מִזְבֵּחַ לְהִיָּהּ בְּנֵי וַאֲנִקְרָה מֵאִן עוֹד פְּנוּת לְאֵלֵי הַמִּנְחָה וְלִקְרַח רִצּוֹן מִדְּבָרָם. *Et hoc secundum facitis: operiendo lacrymis altare Jonae, fletu et gemitu, ita ut non amplius rationem habeat ferti, et accipiat gratum (munus) e manu vestra.* Ο'. καὶ ταῦτα ἃ ἐμίσουν ἐποιεῖτε· ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον κυρίου, καὶ κλαυθμῷ καὶ στεναγμῷ ἐκ κόπων ἔτι ἄξιον ἐπιβλέψαι εἰς θυσίαν, ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; Ἑβρ. ουζωθ. σηνιθ. θεσου. χεσσουθ. δεμα. εθμασβηη. ΠΙΠΙ. βεχι. ουανακα. μην. ωδ. φεννωθ. ελ. αμμανα. ουλακεθ. ρασων. μειδηχεμ. Ἀ. καὶ τοῦτο δεύτερον ἐποιεῖτε· ἐκαλύπτετε δακρύφ τὸ θυσιαστήριον, κλαυθμῷ καὶ οἰμωγῇ, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι νεύσαι πρὸς τὸ δῶρον, καὶ λαβεῖν εὐδοκίαν ἀπὸ χειρὸς ὑμῶν. Σ. καὶ ταῦτα δεύτερον ἐποιεῖτε, καλύπτοντες ἐν δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον, κλαίοντες καὶ οἰμώσσοντες, ἀπὸ (s. ὑπὲρ) τοῦ μὴ εἶναι ἔτι νεύοντα πρὸς τὸ δῶρον, καὶ δέξασθαι τὸ εὐδοκημένον ἀπὸ χειρὸς ὑμῶν. Θ. καὶ τοῦτο δεύτερον ἐποίησατε· ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον, κλαίοντες καὶ στένοντες, ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ἔτι προσεγγίζοντα τὸ ὀλοκαύτωμα, καὶ λαβεῖν τέλειον ἐκ

χειρῶν ὑμῶν.¹⁸

15. לֹא יְהִי כִּי יִשָּׂא פִּיךָ תְּהַלְלֵנִי. *Et ne unus hoc fecit, cui modo residuum spiritus esset.* Ο'. καὶ οὐ καλὸν (alia exempl. καὶ οὐκ ἄλλος; alia, καὶ οὐκ ἄλλως¹⁷) ἐποίησε; καὶ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐτοῦ (Ἀ. ἐν αὐτῷ. Σ. ὁ ἔχει¹⁸).

CAP. III.

- 1. תְּהַרְהַרְוּ. *Et purgabit viam.* Ο'. καὶ ἐπιβλέψεται (Ἀ. σχολάσει Σ. ἀποσκευάσει. Θ. ἐτοιμάσει¹) ὁδόν.
- 2. וְכַבְרִית. *Et sicut smegma.* Ο'. καὶ ὡς ποιά (Ἀ. βωρίθ²).
- מְבַבְּמִ. *Fullonum.* Ο'. πλυνόντων. Σ. γναφέων.³
- 3. קָרַח. *Et eliquabit.* Ο'. καὶ χεεῖ. Ἄλλος καὶ διυλίσαι.⁴
- 5. גַּר. Ο'. προσηλύτου. Ἀ. Σ. Θ. προσηλύτου.⁵
- 8. הֲיִשָּׂא פִּי וְהִלְלֵנִי וְהִשָּׂא פִּי וְהִלְלֵנִי. *An fraudabit homo Deum? Vos enim fraudatis me; et dicitis: In quo fraudavimus te? Ο'. μήτι (alia exempl. εἶ⁶) πτερνιεῖ ἄνθρωπος θεόν; διότι ὑμεῖς πτερνίζετε με· καὶ ἐρεῖτε (alia exempl. εἶπατε⁷)·*

hex. *חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי*. 18 Cod. 86, qui incipit: Σχολ. ὁ Ἀκύλας· καὶ τοῦτο κ. τ. ε.; post Theodotionis autem lectionem voces Hebraicas Graecis literis uncialibus scriptas, et punctis distinctas, subjungit. Praeterea Syrus noster affert: Ἀ. Σ. καὶ τοῦτο δεύτερον (חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי). Σ. ὥστε (s. ὑπὲρ τοῦ) μὴ (εἶναι) ἔτι (חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי). 17 Prior lectio est in Comp., Codd. III, XII (cum οὐ κάλλος?), 22 (idem), 26, 36, alii, Hieron., et Syro-hex. (חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי); posterior in Codd. VII (cum οὐ κάλλος!), 23, 40, 106. 18 Syro-hex. *חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי*.

CAP. III. 1 Cod. 86 affert: Σ. σχολάζει. Θ. ἐτοιμάζει. Paulo aliter Syrus: *חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי חַבְּמִי*. Middeld. vertit: Ἀ. σχολάζει (cf. LXX ad Psal. xlv. 11; Theod. ad Job. vi. 28). Σ. κατασκευάσει. Θ. ἐτοιμάσει. Sed Syr. *חַבְּ* formae Aphel semper cum verbis quae *re-ponendi* notionem continent, permutatur, ut *περιαιρέιν*,

ἀφαιρέσθαι, παραφέρειν, ἀπαλλάττειν etc. Quocirca in hoc loco Symmacho non κατασκευάσει, sed ἀποσκευάσει vindicandum putamus, quod aliquando in Hexaplis pro Hebr. *חַבְּ*, sequente *חַבְּ*, ponitur (e. g. Ἀ. Θ. ad Jesai. xl. 3; Σ. Θ. ad Jesai. lxiii. 14); quodque notionem istius vocis (remotis quae tenere disjecta et impedimento sunt, purgare domum, viam etc.) accurate exprimit. 2 Syro-hex. *חַבְּ*. Hieron. ad Jerem. ii. 22: "Si laveris te vitro, multiplicaveris tibi herbam Borith. Pro herba Borith, quam nos, ut in Hebraeo posita est, vertimus, LXX translulerunt πόω, ut significarent herbam fullonum, quae juxta ritum provinciae Palaestinae, in virentibus et humectis nascitur locis." Syro nostro ποιά h. l. est *חַבְּ*, *ruviae lavatoria*. 3 Cod. 86. 4 Syro-hex. in marg. sine nom. *חַבְּ*. 5 Cod. Jes. 6 Sic Comp., Ald., Codd. III, XII, 22 (cum πτερνίσει), 23, 26, alii, Hieron., Syro-hex. 7 Sic Comp., Ald., Codd. III, XII (ex corr.), 22, 26, alii, Hieron., Syro-hex.

ἐν τίνι ἐπτερνίσασμέν σε; Ἄ. Σ. μὴ ἀποστερήσει (Ἄ. Σ. Θ. εἰ ἀποστερήσει⁹) ἄνθρωπος θεόν; ὅτι ὑμεῖς ἀποστερεῖτέ (Ἄ. Σ. Θ. ἀποστερεῖτέ⁹) με καὶ εἶπατε ἐν τίνι ἀπεστερήσαμέν σε (Ἄ. Σ. Θ. ἐν τίνι ἀπεστερήσαμέν σε¹⁰);¹¹

9. קָלוּ הַגּוֹי הַכּוֹל. *Populus totus.* Ὁ. τὸ ἔτος συνετελέσθη. Ἄ. Σ. Θ. τὸ ἔθνος ἅπαν.¹²

10. וְיָהִי טָרֵף בְּבֵיתִי. *Et erit cibus in domo mea.* Ὁ. καὶ ἔσται ἡ διαρπαγὴ αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. Alia exempl. καὶ ἔσται ἡ διαρπαγὴ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν.¹³

וּבְחִנּוּנֵי נִי. *Et probate me, quaeso.* Ὁ. ἐπιστρέψατε (alia exempl. ἐπισκέψασθε¹⁴) δὴ. Ἄ. Θ. (καὶ) δοκιμάσατε δὴ με. Σ. (καὶ) πειράσατε δὴ με.¹⁵

12. אַרְצָה אֲרָץ. *Terra amoenae.* Ὁ. γῆ θελητῆ. Schol. ἀξιέραστος.¹⁶

15. יְדִים. *Superbos.* Ὁ. ἀλλοτρίους. Ἄ. Σ. Θ. ὑπερηφάνους.¹⁷

15. וְיָהִי וְיָבִיאוּ. *Tentaverunt Deum.* Ὁ. καὶ ἀντέστησαν τῷ θεῷ. Ἄ. εδοκίμασαν τὸν θεόν. Σ. Θ. ἐπείρασαν τὸν θεόν.¹⁸

17. הַלְלוּ. *In peculium.* Ὁ. εἰς περιποίησιν. Ἄ. περιούσιον. Οἱ λοιποὶ εἰς περιποίησιν.¹⁹

וְיָבִיאוּ עָלֶיךָ אֵשׁ וְיָלַחְטוּ אֶתְּךָ וְיָלַחְטוּ. *Et parcam eis, sicut parcat homo filio suo.* Ὁ. καὶ αἰρετιῶ αὐτοῦ, δν τρόπον αἰρετίζει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Ἄ. (καὶ) φείσομαι (αὐτῶν), ὡς φείδεται ἄνθρωπος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.²⁰

Cap. III. 3. — καὶ ὡς τὸ χρυσίον 4.²¹

CAP. IV (Hebr. iii. 19-24).

1 (19). יְדִים יְדִים. *Omnes superbi.* Ὁ. πάντες οἱ ἀλλογενεῖς. Ἄ. πάντες οἱ ὑπερήφανοι.¹

5 (23). מְרִיבֹתַי. *Et terribilem.* Ὁ. καὶ ἐπιφανῆ. Ἄ. καὶ ἐπίφοβον.²

Cap. IV. 1. — καὶ φλέξει αὐτούς 4.³

⁹ Syro-hex. וְיָבִיאוּ. ¹⁰ Idem: וְיָבִיאוּ. ¹¹ Idem: וְיָבִיאוּ. ¹² Theodoret. Cod. 86 affert: Ἄ. μῆτι ἀποστερήσει ἄνθρωπος θεόν; Hieron.: "Dominus respondit: Si affiget homo Deum, quia vos configitis me? Verbum Hebraicum quod scribitur מַאֲרָעָא LXX interpretati sunt, si supplantat; pro quo Aq. et Sym. et Theod. posuerunt, si fraudat." Idem mox: "Hoc quod diximus מַאֲרָעָא lingua Syrorum [ܡܚܘܢܐ] et Chaldaeorum [ܡܚܘܢܐ] interpretatur, si affiget; nude et nos ante annos plurimos ita vertimus... ad mysterium Dominicae passionis, in qua homines crucifixerunt Deum... scripta referentes." ¹³ Syro-hex. in textu: τὸ ἔθνος (in marg. ἔτος) συνετελέσθη; in marg. autem: וְיָבִיאוּ. Cod. 23 in textu: τὸ ἔτος ἅπαν συνετελέσθη. Hieron.: "Pro gente, quae in Hebraico scribitur לֹאסֹא, annum LXX interpretati sunt, ἔτος pro ἔθνος." ¹⁴ Sic Comp., Ald. (cum eis τὸν οἶκον), 23, 49, alii, Hieron., Syro-hex. ¹⁵ Sic Codd. II (teste Maio in *Corrigendis*), XII (cum ἐπισκέψατε). 239, Syro-hex. (ܡܚܘܢܐ), pro quo Middeld. frustra tentat (ܡܚܘܢܐ). ¹⁶ Syro-hex. ܡܚܘܢܐ ܡܚܘܢܐ. ¹⁷ Idem: ܡܚܘܢܐ ܡܚܘܢܐ.

Cf. ad v. 15. Cod. 86 affert: Σ. πειράσατε δὴ μοι. Paulo aliter Theodoret.: τὸ γὰρ, ἐπιστρέψατε ἐν τούτῳ, οἱ περὶ τὸν ἄκylan πειράσατε ἡρμηνεύσασι. ¹⁸ Syro-hex. ad θελητῆ in marg. affert: ܡܚܘܢܐ ܡܚܘܢܐ. juxta S. Cyril. in XII Prop. p. 860 B: καὶ οἳ τινὰ γῆν θελητῆν ὀνομάζεσθαι, τουτέστι, τὴν ἀξιέραστον διὰ τοι τὴν εὐκαρπῖαν καὶ γουμότητα. ¹⁹ Syro-hex. ܡܚܘܢܐ. ²⁰ Idem: ܡܚܘܢܐ ܡܚܘܢܐ. ²¹ Hieron.: "Pro peculio in Hebraeo legitur סְגוּלָא, quod Aq. περιούσιον, et ceteri περιποίησιν interpretati sunt." Syro-hex. affert: Ἄ. Σ. Θ. εἰς κτήσιν (ܡܚܘܢܐ), vel, quod tantundem est, εἰς περιποίησιν (Suidas: Περιποίησιν κτησῶν), etsi hoc usitatius sonet ܡܚܘܢܐ, ut hic in textu. ²² Theodoret. ²³ Syro-hex. Idem ad v. 9 perperam rugit: — καὶ ἐμὲ ὑμεῖς πετρνίζετε 4; siquidem in Hebraeo exstat: וְיָבִיאוּ עָלֶיךָ אֵשׁ וְיָלַחְטוּ. CAP. IV. ¹ Theodoret.: τοὺς δὲ ἀλλογενεῖς οἱ περὶ τὸν ἄκylan ὑπερηφάνους ἡρμηνεύσαν. Cf. ad Cap. iii. 15. ² Syro-hex. ܡܚܘܢܐ. Cf. ad Cap. i. 14. Cod. 86 in marg. sine num.: φοβερῶν. ³ Syro-hex. Haec desunt in Codd. 62, 86 (cum καὶ φλέγει αὐτοὺς in marg.), 147.

CORRIGENDA ET ADDENDA AD TOM. II.

IN TEXTU.

[In initio operis nostri non satis diligentiae adhibuimus, ut textus LXXviralis ad Editionem Romanam vel in minimis accurate conformetur. Hujusmodi sunt errores quos in sequenti tabula asterisco (*) notavimus.]

Pag. 3, lin. 6 pro 1847 lege 1817—Job. v. 26 pro *θημωνία lege θιμωνία—Job. vii. 19 pro *τὸ (πτύελον) lege τόν—Job. ix. 10 pro *ἐνδόξιά lege ἔνδοξά—Job. xi. 3 pro *Ο'. καὶ οὐκ lege Ο'. οὐ γάρ—Job. xi. 13 pro *ὑπτιάσεις lege ὑπτιάζεις—Job. xii. 8, 9 pro *τις lege τίς [οὐν]—Job. xiv. 15 pro *ἀποποιόν pingē ἀποποιού—Job. xv. 26 pro *ὑψει lege ὕβρει—Job. xvi. 22 pro *ἔτη lege ἔτη δέ—Job. xxi. 17 dele *αὐτῶν post καταστροφή—Job. xxii. 20 pro *καὶ κατάλειμμα lege καὶ τὸ κατάλειμμα—Job. xxiv. 5 pro *ἑαυτοῦ lege ἑαυτῶν—Job. xxiv. 12 pro *ἰδίων οἰκῶν lege οἰκῶν ἰδίων—Job. xxvi. 5 pro (τῶν γειτόνων) *αὐτῶν lege αὐτοῦ, etiam invitis Hieron. et Syro-hex.—Job. xxvii. 20 adde :

תִּהְיֶה בְּיָמָיו. Terrores. ✕ αἱ ὀδύνας. 'Α. Σ. ἀνπαρξία. Sic Colb. et Reg. unus. Olymp. affert: Σ. ἀνπαρξία. Cod. 256 sive nom.: αἱ ἀνπαρξίαι ὀδύνας. Cf. ad Cap. xviii. 11, 14.

חֶסֶד לַיְלָה יִגְנֹב. Noctu surripiet eum turbo. ✕ Θ. νυκτὶ δὲ ὑφέλειτο αὐτὸν γνόφος. 'Α. Σ. Θ. νυκτὸς ἐν περιστάσει μὴ ἐκφύγοι. Sic

Montef. ex Colb. et Reg. uno. Fortasse est scholium; certe neque Aquilae neque Theodotoni recte tribuitur.

—Job. xvii. 21–23 post *ἀναλήψεται add. δέ—Job. xxvii. 23 pro ἐπ' αὐτὸν lege ἐπ' αὐτούς—Job. xxxi. 24 pro (εἰς χοῦν) *μοι lege μου—Job. xxxiv. 9 pro (ἐπισκοπή) *αὐτοῦ lege αὐτῷ—Job. xxxix. 35 pro δευτέρῳ lege τῷ δευτέρῳ—Pag. 84, lin. 17 pro cxix lege cix—Psal. iii. 8 in lectione Aquilae pro ἐπάταξας lege ἐπληξας—Psal. x. 1 pro στρουθίον pingē στρουθίον—Psal. xv. 4 pro *αἵματος lege αἱμάτων—Psal. xvi. 14 pro *ἐν ζωῇ αὐτῶν lege ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν—Psal. xvii. 28 post populum affictum adde: Ο'. λαὸν ταπεινόν.—Psal. xxxix. 7 pro ὧτια (ter) pingē ὠτία—Psal. cxlvii. 5 pro πεπηγμένον lege πεπηγμένην—Eccles. xii. 11 pro 'Α. πεφυτευμένοι. Σ. Θ. πεπηγότες lege 'Α. Θ. πεφυτευμένοι. Σ. πεπηγότες—Jerem. i. 6 pro ὦ lege ὦ—Jerem. xix. 8 et xxv. 11, 18 pro χερσὸν pingē χέρσων—Jerem. xxiii. 6 pro salus lege justitia—Ezech. iv. 9 pro ὀλύραν pingē ὄλυραν—Ezech. ix. 2 pro λῖνα pingē λινᾶ.

IN NOTIS.

Job. ix. 33, not. 41 pro "exemplari" lege "editione"—
 Job. xi. 12, not. 17 post "Sic" adde "Comp."—Job.
 xv. 23, not. 26 pro "expressit solus Cod. Alex." lege
 "expresserunt Codd. III, 249"—Job. xx. 18, not. 19 pro
 "exemplari" lege "editione"—Job. xxvii. 18, not. 11 pro
 * 4 4 lege * 2. 4 4—Job. xxx. 31, not. 39 pro "Codd. 55"
 lege "Codd. II, 55"—Job. xxxvi. 33, not. 55 pro 𐤀𐤃𐤃 (𐤀𐤃𐤃)
 lege 𐤀𐤃𐤃—Job. xxxviii. 38, not. 45, lin. 5 pro 𐤀𐤃𐤃
 lege 𐤀𐤃𐤃—Job. xlii. 14, not. 32 pro 𐤀𐤃𐤃 lege
 𐤀𐤃𐤃—Psal. i. 1, not. 5 pro 𐤀𐤃𐤃 lege 𐤀𐤃𐤃—
 Psal. xv. 4, not. 8 pro 𐤀𐤃𐤃 lege 𐤀𐤃𐤃—
 Psal. xvii. 17, not. 32, lin. 7 pro 𐤀𐤃𐤃 pinge 𐤀𐤃𐤃—
 Psal. xxxvi. 35, not. 42, lin. 6 pro "𐤀𐤃𐤃 Exod.
 xii. 19" lege "𐤀𐤃𐤃 Exod. xii. 48"—Psal. xxxix. 7,
 not. 12 pro 𐤀𐤃𐤃 (ter) pinge 𐤀𐤃𐤃—Psal. lxi. 11, not. 21
 pro "interpretatus est" lege "probabiliter interpretatus
 est"—Psal. lxxvii. 45, not. 46, lin. 8 pro 𐤀𐤃𐤃 pinge
 𐤀𐤃𐤃—Psal. lxxx. 8, not. 13 in fine post 𐤀𐤃𐤃 adde
 s. 𐤀𐤃𐤃—Psal. lxxxix. 14, not. 28 pro 𐤀𐤃𐤃 lege
 𐤀𐤃𐤃, et dele "iuvita lingua"—Psal. c. 5, not. 6 in fine
 adde: "Vocem bene Syriacam 𐤀𐤃𐤃 satis superque
 testantur Lexicographi Syro-Arab., quos excitavit Payne
 Smith in *Thes. Syr.* p. 300. Quod vero obiter dixit Vir
 eruditissimus, *Syros adjectiva in 𐤀𐤃𐤃 saepius formare*, equi-
 dem pro mea imperitia non infitias ibi, etsi e quinque
 exemplis ab eo allatis, ne unam quidem adjectivum esse,
 postremum autem 𐤀𐤃𐤃", σχολάριος, plane ἀπροσδιώ-
 νισσον esse, affirmare ausim. In lectione autem nostra
 ntrum στασιώδης, an (quod eidem interpreti vindicant
 Hex. ad Eccles. vii. 26) θορυβώδης reporendum sit,

in medium relinquo."—Psal. cix. 3, not. 12 pro "T. II,
 p. 611" lege "T. I, p. 610"—Eccles. iv. 14, not. 35, lin. 13
 pro 𐤀𐤃𐤃 lege 𐤀𐤃𐤃—Eccles. x. 17, not. 31 in fine adde:
 "Lectio anonyma 𐤀𐤃𐤃 est proculdubio eadem
 ac Graeca μετὰ ἀνδραγαθίας. Scilicet nomen Syriacum poni-
 tur pro ἀριστεία 4 Macc. xii. 17; adjectivum autem 𐤀𐤃𐤃
 pro γενναίος ibid. xvii. 24."—Cant. Cant. i. 4, not. 5 pro
 𐤀𐤃𐤃 lege 𐤀𐤃𐤃—Cant. Cant. ii. 12, not. 29
 in fine adde: "Syro-hex. affert: 𐤀𐤃𐤃 + 𐤀𐤃𐤃."
 "𐤀𐤃𐤃" in textu autem char. minore: "Ε.
 καὶ τομὴ ἀμπελώνος."—Jesai. xxiii. 1, not. 3 in fine adde:
 "Sed vide nos in Hex. ad Ezech. xxvii. 19, not. 52."—
 Jesai. xxxii. 19, not. 43 ante χώρα supplenda vox πεδινή,
 a Montefalcouio male omissa—Jesai. xl. 14, not. 37, lin. 1
 pro 𐤀𐤃𐤃 καὶ συνήτησεν lege 𐤀𐤃𐤃 καὶ συνήτησεν (sic)—Jesai.
 xli. 7, not. 20 post lectionem Cod. 88 adde: "Vid. *Ad-*
δουλι. In Cod. 86 exaratum τὸν χαλμ̄ (sic), et max ἀκμον
 τὸν, teste Stephanopolo."—Jesai. liv. 10, not. 25 pro ἐπι-
 κινήσεται lege ἀποκινήσεται, ut e Cod. 86 exscripsit Ste-
 phan.—Jesai. lix. 17, 18, not. 44 dele "Pro ἐνδυσιν Cod. 86
 ἐνδύειν habet; et." Mox pro ἀπολίσειν lege ἀποδώσειν—
 Jerem. xli. 17, not. 45 in fine pro 𐤀𐤃𐤃 lege 𐤀𐤃𐤃,
 et pro *Chemham* lege *Bemham*—Jerem. xli. 15, not. 37
 pro "Cf. ad Cap. xlix. 20. l. 45" lege "Cf. Cap. xlix. 20
 in LXX (ἐὰν μὴ συμφησθῶσι) et Syro-hex. (𐤀𐤃𐤃);
 et Hex. ad Cap. l. 45"—Jerem. li. 22, not. 50 pro "consen-
 sit" lege "consentit"—Pag. 743, not. * in fine adde: "Pro C
 οὐ Γ̄ χὸς ἀνάστατον vera codicis scriptura est C. σίγχος [lege
 σίγχος] ἀνάστατον. Vid. nos in *Auctario*."—Ezech. xxi. 25,
 not. 63 post ἐμπρόθεσμος adde: "Cf. ad Cap. xxxv. 5."

AUCTARIUM

AD ORIGENIS HEXAPLA

AUCTARIUM AD ORIGENIS HEXAPLA.

GENESIS.

MONITUM in Genesim, p. 5. Post notitiam Cod. X insere: "25. Codex Monacensis Graecus 9, membranaceus, saeculi XI, iudice Hardtio. Continet libros Geneseos et Exodi, cum ingenti Catena Patrum. Geneseos textum tantum contulit P. de Lagarde."

CAP. I.

2. Ο'. άόρατος και άκτασκειύαστος.¹

CAP. XVII.

1. יְהוָה לֵא. Ο'. ό θεός σου. 'Α. ισχυρός ικανός.¹

CAP. XXXV.

16. Ο'. Χαβραθά. 'Α. καθ' όδόν.¹

CAP. XXXVIII.

13. — τῆ νύμφη αὐτοῦ 4. 15. — και οὐκ επέγνω αὐτήν 4.¹

CAP. XLII.

7. ('Α.) άπεξενοῦτο.¹

CAP. XLVII.

22. Άλλος και γάρ μερίς ἦν κ.τ.έ.¹

EXODUS.

CAP. VII.

13. Ο'. και κατίσχυσεν ('Αλλος. έθαρσύνθη').

CAP. XIII.

13. Πῶς. Θ. εκ ποιμνίου.¹

CAP. XIV

7. Ο'. και τριστάτας.¹

CAP. XX.

17. ✕ και ισται οὐκ έπιβαλείς έπ' αὐτους (حلم, σίδηρον).¹

CAP. I. ¹ Syro-hex. apud S. Ephraem, in Kirsch, *Chrestom. Syr.* p. 170 ed. Bernstein, vertit: **!فدسكسكسكس!** CAP. XVII. ¹ Ad יְהוָה לֵא Bereschith rabba fol. 51b notat: אקנס ואקנס אבסוס אקנס אקנס; vel secundum Nathanaum in Aracho אקנס אקנס; vel, auctore Asaria, אקנס אקנס. Quibus omnibus scripturis reprobatis, sola pro genuina habenda est אקנס אקנס, h. e. ισχυρός ικανός, quae cum Hex. ad Gen. xliii. 14. Exod. vi. 3 consonat. Cf. Rud. Anger *De Onkelo* etc. Partic. I, pp. 13, 14. CAP. XXXV. ¹ Euseb. in Onomastico, p. 364. CAP.

XXXVIII. ¹ Syro-hex., qui ad v. 13 pingit: — τῆ νύμφη αὐτοῦ 4 — λέγοιτες 4, invito Hebraeo. CAP. XLII. ¹ Cf. Hex. ad 3 Reg. xiv. 6. CAP. XLVII. ¹ Ad μερίς cf. Hex. ad Lev. vii. 34. x. 14. CAP. VII. ¹ Cod. 71 in texto. CAP. XIII. ¹ Cf. Hex. ad Jesai. lxxvi. 3. CAP. XIV. ¹ In loco Origenis scripturam εις τας χρείας των πολέμων confirmat Schollisto Cod. Paris. Syro hex. ad 4 Reg. vii. 2, Syriace vertens: **!فدسكسكس!** CAP. XX. ¹ Sic (non έπ' αὐτοῦ) Syro-hex. Cf. Hex. ad Deut. v. 21

CAP. XXV.

22 (23). םיִשָׁשׁ. 'A. σετείμ.¹

CAP. XXVIII.

14. Θ. ἔργον ἀλυσιδωτόν.¹

CAP. XXIX.

40. ןיִיִן. 'Αλλος αἴν.¹

LEVITICUS.

CAP. XXVII.

26. 'A. πλὴν πρωτότοκον (δ) πρωτοτοκευθήσεται.¹

DEUTERONOMIUM.

CAP. III.

4. לִבְנֵי. Σ. περίμετρον.¹

CAP. XXI.

23. םיִיִן םיִיִן םיִיִן םיִיִן. 'Αλλος ὅτι ὑβρις θεοῦ ὁ κρεμύμενος.¹

CAP. XXXII.

8. Ο'. κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ. 'Αλλος κατὰ ἀριθμοὺς υἱῶν ('Ισραήλ).¹

JOSUA.

CAP. VII.

26. Ο'. Ἐμεκαχώρ. 'A. Σ. κοιλὰς Ἀχώρ.¹

JUDICES.

CAP. V.

26. Ἄλλος τοῦ εἰς τέλος ἀχρειώσαι.¹

CAP. XIV.

19. ןיִיִן. Ο'. καὶ ἤλατο (Aliter: Ο'. Θ. κατεύθυνεν. 'A. ἐνηλίσθη¹).

I REGUM.

CAP. XXIV.

3. םיִיִן. 'A. τῶν ἐλαφινῶν.¹

CAP. XXVII.

8. ןיִיִן. 'A. καὶ παρετάχθησαν.¹

II REGUM.

CAP. I.

2. Σ. κεκονιμένος.¹

CAP. V.

24. Aliter: Σ. τὴν πύρρηξιν τῶν ὄπλων ἐν τῇ ἄκρᾳ τοῦ ὄρους Βωχείμ.¹

CAP. XXV. ¹ Pro *σετείμ* hic et Cap. xxvi. 37 *pescipius* an pingendum *σετείμ*, s. *σεττίμ*, quae scriptura est Cod. Coislin. ad Deut. x. 3. CAP. XXVIII. ¹ Pro *ἔργον ἀλύσεων* (םיִיִן) hodie praetulerimus *ἔργον ἀλυσιδωτόν*, coll. v. 24 in Syro-hex. CAP. XXIX. ¹ In scriptura aut fortasse syllaba *א* repraesentat articulum ן.

CAP. XXVII. ¹ Pronomen relativum casu excidisse videtur.

CAP. III. ¹ Error quo *περίμετρον* ad *ἀργὸν* referatur, non Montefalconio, sed ipsi Eusebio imputandus est. Cf. Hex. ad 1 Reg. xx. 19. CAP. XXI. ¹ Hieron. in Comment. in Epist. ad Gal. (Opp. T. VII, p. 435): "Haec verba Ebion ille haeresiarches semichristianus et semijudaeus ita interpretatus est: ὅτι ὑβρις θεοῦ ὁ κρεμύμενος, id est, quia injuria Dei est suspensus." Cf. nos in *Prolegom.* p. xxviii, not. 4. CAP. XXXII. ¹ Justin. M. in Dial. p. 223, subjungens: Οἱ Ο' ἐξηγήσαντο, ὅτι ἔστησεν ὄρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ· ἄλλ' ἐπεὶ καὶ ἐκ τούτου πάλιν οὐδέν μοι

ἐλαττοῦται ὁ λόγος, τὴν ὑμέτεραν ἐξήγησιν εἶπον, Judaeorum scilicet Graecam sive versionem sive enarrationem, eandem, ut videtur, in qua *veānis* pro *παρθένος* legebatur Jesai. vii. 14. Cf. nos in *Prolegom.* p. xviii.

CAP. VII. ¹ Eusebii lectio in Onomastico, p. 188 (non 118) non huc pertinet, sed ad Cap. xiii. 27, ubi *Ἐμεμέκ* in donnullis τῶν Ο' exemplaribus legi serius vidimus.

CAP. V. ¹ Scholium esse, non alius interpretationem, suadet eadem locutio in scholio ad 1 Reg. viii. 3 obvia. CAP. XIV. ¹ Cod. 85 in marg. Ad Aquilae lectionem, a nobis incaute praetermissam, cf. Hex. ad 1 Reg. x. 10.

CAP. XXIV. ¹ Sic pingendum, non *ἐλαφινῶν*. Cf. Hex. ad Psal. xvii. 34. CAP. XXVII. ¹ Pro *παρετάχθησαν* fortasse legendum *παρετάθησαν*, coll. Hex. ad Jud. ix. 44.

CAP. I. ¹ Cf. Hex. ad Nehem. ix. 1. CAP. V. ¹ Sic Bar Hebraei Syriaca Graece verti possunt. Ad ἡ ἄκρα cf. ad Cap. xv. 32.

CAP. IV.

15. 'Α. διὰ τοῦ προσώπου μου ᾤχετο.¹
 16. Σ. ἔστη τις, οὐ οὐκ ἐγνώρισα τὸ εἶδος.²
 21. Θ. συνεξήρεν τὸ ὑπόλειμμα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς.³

CAP. V.

5. Σ. αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσονται.¹
 7. 'Α. Σ'. καὶ υἱὸς πτηνοῦ.²
 12. Θ. διασκεδάζων.³
 16. Σ. ἀτόνω. Θ. πτωχῶ.⁴
 17. ρωρω. Ο'. νοθεύημα δέ. 'Α. καὶ παιδείαν.⁵
 22. ρηψητ ρηβητ ψη. Perniciem et famem deri-
 debis. Ο'. ἀδίκων καὶ ἀνόμων ('Ἄλλος φθορᾶς
 καὶ λιμοῦ⁶) καταγελάσῃ.
 24. 'Α. καὶ ἐπισκέψῃ ὠραιότητά σου, καὶ οὐ δια-
 μαρτήσεις (s. καὶ οὐ μὴ ἀμαρτήσεις).⁷
 26. ρηβητ ρηβητ ρηβητ. Intrabis in senectute
 vegeta in sepulcrum. Ο'. ἐλεύση δὲ ἐν τάφῳ
 ὡσπερ σίτος ὠριμος κατὰ καιρὸν θεριζόμενος.⁸

CAP. VI.

4. Ο'. βέλη γάρ. Schol. πύρινα.¹
 ρηβητ. Venenum earum. Ο'. ὁ θυμὸς αὐτῶν.
 'Α. ὁ χόλος αὐτῶν.²
 5. Σ. μὴ στένει λιμώδης ὄναγρος παρούσης χλόης;³

CAP. VII.

2. ῥηβητ. Mercedes ejus. Ο'. τὸν μισθὸν ('Α. Θ.
 τὸ ἔργον¹) αὐτοῦ.
 8. 'Α. καὶ οὐχ ὑπάρχω.²

CAP. IV. ¹ Cod. 252 in marg.: ἄ (non ἄ, ut Parsons. ex eodem exscripsit) διὰ τοῦ πρ. μου (μου om. Parsons.) ᾤχετο. Idem ad v. 16: ἄ (sic) ἔστη κ. τ. ε. ² Codd. 138 (cum ἔστη), 255. ³ Cod. 252: ἄ συνεξήρεν (sic) κ. τ. ε. CAP. V. ¹ Sic praeter Nobil. Codd. 161, 248. Codd. 252, 255: 'Α. αὐτὸν δὲ πρὸς ἐνόπλων ἀρθήσεται. Cod. 137: Σ. αὐτὸς δὲ πρὸς ἐνόπλων (sic) ἀρθήσεται. ² Cod. 252. ³ Codd. 161, 248, Syro-hex. ⁴ Cod. 252: Σ. Θ. ἀτόνω. πτωχῶ. Pro ῥηβητ Aquila praefert ἀραιός. Cf. Hex. ad Prov. x. 15. ⁵ Cod. 252. ⁶ Cod. 138 in marg. sine nom. ⁷ Prior lectio est in Cod. 255; posterior in Codd. 161 (cum ὠραιότητι), 248. ⁸ Syro-hex. in textu: ἐλεύση δὲ ὡσπερ σίτος ὠριμος ἐν τάφῳ, — κατὰ καιρὸν αὐτοῦ θεριζόμενος ⁴; cum scholio: "In editione (ⲓⲗⲟⲩⲃⲉⲛⲟⲩ) alia est: ἀπελεύση

11. ῥηβητ. Ο'. ἀτὰρ οὖν.. ἐγώ. Σ. καὶ γὰρ οὖν.³
 18. 'Α. καὶ ἐπισκέπη αὐτὸν εἰς προΐας.⁴
 21. Σ. κὰν ζητήσης με, οὐ μὴ ὑπάρξω.⁵

CAP. VIII.

7. ρηβητ ρηβητ ρηβητ. Ο'. ἔσται οὖν τὰ μὲν
 πρῶτά σου ὀλίγα. 'Α. καὶ ἔσται κεφάλαιόν
 (σου) βραχύτατον.¹
 17. ρηβητ. Implicabitur. Ο'. κοιμάται. Σ. Θ.
 συμπλακθήσεται.²
 Ο'. ἐν δὲ μέσῳ χαλίκων ζήσεται. Schol. οὐκ
 ἐπὶ πῖονι γῆ φύεται.³
 21. ρηβητ. 'Α. ἀλαλαγμοῦ. Σ. σημασίας.⁴

CAP. IX.

10. 'Α. Θ. θαυμάσια. Σ. ὑπερμεγέθη.¹
 11. Σ. οὐδὲ ἐννοήσω.²
 19. ρηβητ ρηβητ. Ο'. ὅτι μὲν γὰρ ἰσχύει κρᾶτει.
 Σ. εἰ δυνάμει ἀνυπόστατος.³ Θ.. ἐν τῇ ἰσχύϊ
 κραταιός ἐστιν.⁴
 20. 'Α. ἀπλοῦς ἐγὼ κ. τ. ε.⁵
 22. ρηβητ ρηβητ. Ο'. ἀπολλύει ὀργή. (Σ.) οὗτος
 ἀναλίσκει.⁶

CAP. X.

2. 'Α. μὴ καταδικάσῃς με. Σ. μὴ κατάκρινέ μου.¹
 3. 'Α. μήτι ἀγαθὸν σοι, ὅταν συκοφαντήσης;²
 13. ρηβητ ρηβητ. Ο'. ταῦτα ἔχων. 'Α. καὶ ταῦτα
 συνέκρυσας.³

(ⲓⲗⲟⲩ) δὲ ἐν τάφῳ ὡσπερ σίτος ὠριμος κατὰ καιρὸν αὐτοῦ θεριζόμενος." Sic in textu Codd. III, 249 (om. αὐτοῦ). CAP. VI. ¹ Cod. 138 in marg. ² Cod. 252. ³ Codd. 161, 248. CAP. VII. ¹ Codd. 138, 255. ² Cod. 252, Syro-hex. ³ Cod. 253. ⁴ Cod. 248. ⁵ Cod. 138 (in marg. sine nom.), Syro-hex. CAP. VIII. ¹ Cod. 252 (cum βραχύτα... , reciso margine). ² Cod. 255. ³ Sic in marg. sine nom. Codd. 137, 138, 255. ⁴ Cod. 252. CAP. IX. ¹ Cod. 255. ² Codd. 137, 138, 255. ³ Cod. 252. ⁴ Codd. 137, 255. ⁵ Cod. 252. ⁶ Sic in marg. sine nom. (cum οὗτος) Codd. 137, 138. CAP. X. ¹ Cod. 255 (cum μὴ κατάκρινάι μοι). Cod. 252 affert: 'Α. μὴ κατάκρινέ μου. ² Codd. 137, 255. Cod. 252: 'Α. ἢ τί ἀγ. σοι, εἰν συκ. ³ Cod. 252.

CAP. XI.

8. 'Α. μετεωρότητας οὐρανῶν τί κατεργάσῃ;¹

CAP. XII.

7. אִלְ-רַגְלֵי . Ο'. ἐάν σοι ἀπαγγείλωσιν. Θ. καὶ ἀπαγγελοῦσίν σοι.¹

CAP. XIII.

9. [Ἄλλος μήτι ἀγαθόν. . . Ἄλλος συμφέρει μοι γὰρ (τὸ) ἐξετασθῆναι ὑμᾶς.]¹

26. חִרְרָה . Ο'. κακά. Ἄλλος πικρασμούς.²

CAP. XIV.

3. וְהִנֵּה . Ο'. καὶ τούτων. 'Α. (καὶ) ἐμέ.¹

8. וְנִגַּל . Ο'. τὸ στέλεχος αὐτοῦ. Οἱ λοιποὶ ὁ κόρμος αὐτοῦ.²

9. $\text{וְנִפְּחַ$. Ο'. ἀνθήσει. 'Α. βλαστήσει. Σ. ἀναφύσει.³

14. $\text{וְהָיָה כִּי-יָמוּת}$. Ο'. ἐάν γὰρ ἀποθάνῃ. 'Α. (potius Σ.) εἰ ἄρα ἀποθανών.⁴

CAP. XV.

4. Σ. καὶ ἀνέδην ὠμίλησας ἐναντίον τοῦ θεοῦ.¹

5. 'Α. γλώσσας πανούργων.²

8. וְיִסְרִיף . 'Α. μήτι ἐν ἀπορρήτῳ. Σ. μὴ ἐν μυστηρίῳ.³

12. [Ἄλλος ἢ τί ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοὶ σου;]⁴

24. $\text{וְהִתְרַבְּבַ$. Ο'. αὐτὸν στροβήσει ('Α. ἐκθαμβήσει. Σ. θορυβήσει⁵).

25. Θ. κατισχυρεύσατο.⁶

26. 'Α. ἀυχένων θυρεῶν αὐτοῦ.⁷

27. $\text{וְהָיָה כִּי-יָבִי$. Ο'. ✕ Θ. ὅτι ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ. Σ. ἐπεκαλύφθη γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὑπὸ στέατος αὐτοῦ.⁸

30. 'Α. φλέξει.⁹

34. 'Α. Θ. ὅτι συναγωγή ὑποκριτοῦ ἀκαρπος.¹⁰

35. $\text{וְהָיָה כִּי-יָבִי$. Ο'. Vacabat. ✕ 'Α. ἢ δὲ κοιλία αὐτοῦ ὑποίσει δόλον.¹¹

CAP. XVI.

3. וְנִגַּל . Ο'. μὴ τάξις. 'Α. μὴ τέλος. (Σ.) ἄρα ἔστιν πέρας.¹

8. Ο'. ✕ καὶ ἐπελάβου—ἀνταπεκρίθη⁴. Schol. Ἐκ Θ. οἱ β'.²

9. Σ. οἱ ἐναντίοι μου κ. τ. ε'.³

10. Θ. ὀνειδισμῷ ἔπαισαν. . .⁴

21. $\text{וְהָיָה$. Σ. πρὸς ἐταῖρον αὐτοῦ.⁵

CAP. XVII.

5. Σ. ῥηθήσεται κακοῖς.¹

CAP. XVIII.

8. $\text{וְהָיָה$. Ο'. ἐμβέβληται δέ. Aliter: Ο'. ἐμβληθείη δέ.¹ Σ. ἐμβέβληται δέ.²

CAP. XI. ¹ Codd. 161, 248 (cum *tis*), 252 (cum *κατεργάσῃ*). CAP. XII. ¹ Cod. 255. CAP. XIII. ¹ Cod. 255 affert: 'Α. τοῦ ἐξετασθῆναι ὑμᾶς. Sed delendas esse has lectiones, quasi ad meram Olympiodori et Polychronii enarrationem pertinentes, serius vidimus. ² Cod. 252 in marg. sine nom. CAP. XIV. ¹ Cod. 255. ² Ad v. 8, ἐν δὲ πέτρῃ κ. τ. ε'. Cod. 252 in marg.: Οἱ λοιποὶ ὁκὸρ υἱὸς αὐτοῦ; h. e. ὁ κόρμος αὐτοῦ, quam lectionem ad v. 7, praeeunte Montef., male aptavimus. Cf. Hex. ad Jessai. xi. i. ³ Cod. 252. ⁴ Idem. CAP. XV. ¹ Codd. 137 (cum *ἀναίδην*), 161. ² Cod. 252. ³ Idem. ⁴ Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach*, p. 56: "Est e Didymo, et legendum ἀντέβλεψαν, ut Polychronius ἀντοφθαλμεῖν." Vid. Cat. Nicet. p. 288. ⁵ Cod. 252 pingit: 'Α. Σ. ἐκθαμβήσει. θορυβήσει. Ad Aquilam cf. Hex. ad Job. xxxiii. 7. Psal. xvii. 5. Codd. 137, 138, 255, in marg.

sine nom.: θορυβήσει. ⁶ Codd. 137, 138, 255. ⁷ Cod. 252, unde confirmatur lectio nostra. Proculdubio Aquila scripsit: ἐν πάχει ἀυχένων θ. αὐτοῦ. ⁸ Idem, qui male pingit: ἀ. ἀπεκαλύφθη γὰρ κ. τ. ε'. ⁹ Idem. Sic sine dubio Syro-hex. ¹⁰ Cod. 255. In Hexaplis nostris in char. min. per incuriam exaravimus. ¹¹ Cod. 161: ὁ δὲ ἄκ. συνέλαβε καὶ ἔτεκεν ἀνοφελές, ἢ δὲ κοιλία κ. τ. ε'. Pro וְהָיָה oescimus an Aq. reddiderit וְהָיָה , coll. Hex. ad 3 Reg. vii. 38. Jerem. x. 10. CAP. XVI. ¹ Cod. 252: 'Α. ῥη τέλος ἄρα ἔστιν πέρας. Cod. 257: Σ. πέρας. Deinde Cod. 255 in marg.: Δ*. γρ. πατάξει, nescio an pro *παρενοχλήσει*. ² Cod. 255. ³ Codd. 137, 255. ⁴ Syro-hex. dupliciter affert: + וְהָיָה + וְהָיָה . ⁵ Cod. 138 (cum *ἕτερον*). CAP. XVII. ¹ Sic char. min. pingendum erat. CAP. XVIII. ¹ Sic Comp., Codd. III, 106, 137, alii (inter quos 252). ² Cod. 252.

9, 10. Ο'. κατισχύσει—ἐπὶ τρίβον. Schol. Ἐκ Θ. οἱ γ'.³

CAP. XIX.

2. מִיָּדָי. Ο'. ἔγκοπον ποιήσητε. Ἄ. ὀδυνάτε.¹

12. Ο'. ἐκύκλωσάν με ÷ ἐγκάθετοι (4).²

17. Ἄλλος τῶν υἱῶν γαστρός μου.³

CAP. XX.

9. Ο'. ὀφθαλμὸς—τόπος αὐτοῦ. Schol. Ἐκ Θ. οἱ β'.¹

10–12. Ο'. τοὺς υἱοὺς—γλώσσαν αὐτοῦ. Schol. Ἐκ Θ. οἱ ε'.²

11. Σ. παραβάσεως.³

CAP. XXI.

10. לְעֵשֶׂת נְלִי יִתְרָה. Ἄ. δάμαλις αὐτοῦ (καὶ) οὐκ ἔδυστόκησεν.¹

11. וְיִתְרֵי. Ο'. προσπαίζουσιν. Ἄ. ὀρχήσονται. Σ. ὀρχεῖται.²

15. Σ. ἐὰν (ἀπαντήσωμεν).³

23. Ἄ. ἐν ὀστεώσει ἀπλότητος αὐτοῦ.⁴

24. Ἄ. ποτίσει. Σ. ἀρδόμενος.⁵

29. וְיִתְרֵי. ✕ Θ. ἀπαλλοτριώσετε. (Σ.) γνωρίζετε.⁶

31. וְיִתְרֵי. ✕ Θ. καὶ (Σ. ἀ δέ⁷) αὐτὸς ἐποίησε.

34. Σ. αἱ γὰρ ἀντιρρήσεις ὑμῶν κ. τ. ε'.⁸

CAP. XXII.

16. מִיָּדָי יִתְרֵי. Ο'. ποταμὸς ἐπιρρέων οἱ

θεμέλιοι αὐτῶν. Σ. ποταμὸς παρασύρει τὸν θεμέλιον αὐτοῦ.¹

29. ✕ Θ. ὅτι ἐταπεινώσας σεαυτὸν (alia exempr. ἐταπεινώσεν αὐτὸν²), καὶ ἔρεις (alia exempr. ἔρει³).

CAP. XXIII.

8. (Ἄ.) ἰδοὺ ἀρχῆθεν πορεύσομαι, καὶ οὐχ ὑπάρχων καὶ ὀπίσω, καὶ οὐ συνήσει (fort. συνήσω) αὐτόν.¹

10. Σ. ἐδοκίμασεν.²

CAP. XXIV.

2. Ἄ. προσελάβοντο.¹

3. Οἱ λοιποὶ ὄνον.²

4. Σ. παρέτρεψαν πενήτων ὄδόν.³

5. וְיִתְרֵי. ✕ Θ. εἰς νεωτέρους (Ἄ. παῖδας. Σ. νεανίσκους⁴).

15. Σ. σκέπαστρον προσώπου περιθέμενος.⁵

17. Σ. . . σκιασθεὶς θανάτω.⁶

21. Οἱ λοιποὶ χήραν.⁷

22. Σ. περί.⁸

23. וְיִתְרֵי לְעֵשֶׂת יִתְרָה. Ο' prorsus absone ἀλλὰ πεσεῖται νόσφ. Σ. ἀποβλέπουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς ἑαυτῶν.⁹

25. ✕ Θ. καὶ θήσει εἰς οὐδὲν κ. τ. ε'.¹⁰

CAP. XXV.

5. וְיִתְרֵי. Ο'. οὐ καθαρὰ. Ἄ. οὐ διαγασθήσεται.¹

³ Cod. 255. Mox ad vv. 15, 16 idem notat: Ἐκ Θ. οἱ δ'. CAP. XIX. ¹ Cod. 255. ² Idem. Mox ἀπ' ἐμοῦ ÷ δὲ ἀδελφοί μου idem. ³ Cod. 252 in marg. sine nom. CAP. XX. ¹ Cod. 255. ² Idem. ³ Idem, fortasse alii. CAP. XXI. ¹ Cod. 252. Nisi forte οὐκ ἔδυστόκησεν glossa sit ad Ο'. οὐκ ἔσφαλε. ² Idem. ³ Cod. 255. ⁴ Cod. 252, unde Graeca nostra partim confirmari, partim leviter emaculari possunt. ⁵ Idem (cum ἀρδόμενος). Cod. 255 affert: Σ. καὶ τῶ μ. τῶν ὀσ. αὐτοῦ ἀρδόμενος. ⁶ Sic in marg. sine nom. Codd. 137, 138, 139 (omnes cum γνωρίζεται). ⁷ Codd. 137, 255. ⁸ Idem. CAP. XXII. ¹ Cod. 257. ² Sic Comp. (cum ἑαυτόν), Ald. (cum σεαυτόν), Codd. 110, 137, alii, Hieron. (cum ἑαυτόν), Syro-hex. ³ Sic Ald., Codd. 110, 137, alii, repugnant-

ibus Hieron. et Syro-hex. CAP. XXIII. ¹ Cod. 257 (praem. Ἄλλος). ² Cod. 139. Cod. 257: Ἄ. Θ. ἐδοκίμασε. CAP. XXIV. ¹ Codd. 138, 255. Cod. 139 ad ἀρπάσαντες affert: Σ'. προσελάβοντο. Sed cf. Hex. ad Deut. xix. 14. ² Codd. 138, 255. ³ Codd. 252, 255. ⁴ Cod. 252. ⁵ Codd. 138 (cum Σ. ἄλλος δὲ σκ. πρ. π.), 255 (idem), Olymp. apud Nicet. p. 400. ⁶ Sic (non, ut Montef. edidit, βιασθεὶς θ.) Codd. 138, 161, 255, Olymp. apud Nicet. ⁷ Codd. 137, 138 (sine nom.), 255. ⁸ Idem. ⁹ Codd. 137 (cum ἑαυτοῦ), 138 (cum αὐτοῦ), 255 ¹⁰ Cod. 137. CAP. XXV. ¹ Sic (non ad Ο'. οὐκ ἐπιφασκεῖ) Reg. unus apud Montef. et sine nom. Cod. 255 Cf. Hex. ad Prov. xvi. 2.

CAP. XXVI.

5. 'Α. μήτι ραφαιὶν ὠδίνουσιν ἀποκάτωθεν ὑδάτων,
καὶ τῶν σκηνοῦντων αὐτά.¹
14. Ο'. ✕ ἰδοὺ ταῦτα—ἐν αὐτῷ. Schol. 'Εκ Θ.
οὐ β.²

CAP. XXVII.

18. ✕ Σ. ἀ συνετήρησε. ¹
19. Ο'. πλοῖσιος κωμηθήσεται, ✕ Θ. καὶ οὐ προσ-
θήσει, ✕ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ διήνοιξε, καὶ οὐκ
ἔστι. ²
20. תִּיְהִי־וַיִּבְרַח. Tertiores. Ο'. αἱ ὀδύνας. 'Α. Σ.
ἀνυπαρξίαι.³
תִּיְהִי־וַיִּבְרַח הַלַּיְלָה. Noctu surripiet eum turbo.
Ο'. νυκτὶ δὲ ὑφέιλετο αὐτὸν γνόφος. 'Α. Σ.
Θ. νυκτὸς [ἐν περιστάσει μὴ ἐκφύγοι].⁴

CAP. XXVIII.

1. Σ. ὄπου χωνεθῆ.¹
3. Σ. λίθος ζόφος κ. τ. ε.²
8. בְּנֵי־עֲרַבִּים. Filii elationis. ✕ Θ. υἱὸ ἀλαζόνων.
'Α. (υἱοὶ) βαναυσίας. Σ. τέκνα σκανδάλου.³
18. Σ. γλυκὺ δὲ σοφία ὑπὲρ πάντα τὰ περίβλεπτα.⁴
27. 'Α. εἰς κτύπον φωνῶν. Σ. ὄμβρων βροντᾶς.⁵

CAP. XXIX.

13. Ο'. εὐλογία—ἔλθοι. Schol. 'Εκ τῶν 'Α. καὶ Θ.¹

CAP. XXX.

3. יְהִי־וַיִּבְרַח. Solitarius. Ο'. ἄγονος. 'Αλλος' μεμο-
νωμένος.¹
4. 'Α. ἄλιμον ἐπὶ φυτόν.²
7. ✕ Θ. ἀναμέσον κ. τ. ε.³
11-13. Ο'. καὶ χαλινὸν—τρίβοι μου. Schol. 'Εκ
Θ. οὐ ε.⁴
15-17. ✕ Ο. καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ—περίεσχε με.⁵
26. Σ. ἀγαθὰ προσεδεχόμεν, ἦλθε δέ μοι κακά.⁶

CAP. XXXI.

- 1-4. Ο'. διαθήκην—ὀδὸν μου. Schol. 'Εκ Θ. οὐ ζ'.¹
1. Σ. καὶ οὐδὲ ἐνόησα περὶ παρθένου.²
2. לְיָמַי. ✕ Θ. ἀνωθεν. 'Α. ἀπάνωθεν.³
5. Σ. ἐν ματαιότητι.⁴ Θ. μετὰ ματαιότητος.⁵
9. תִּפְּרַח־וַיִּבְרַח. Ο'. εἰ ἐξηκολούθησε. 'Α. Θ. (εἰ)
ἠπατήθη.⁶
וַיִּבְרַח. Οὐ λοιποὶ ἐνήδρευσα.⁷
31. לְיָמַי תִּיְהִי־וַיִּבְרַח הַלַּיְלָה. Ο'. εἰ δὲ καὶ πολ-
λάκις εἶπον αἱ θεράπαιναί μου. 'Α. Σ. Θ. εἰ
μὴ εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς σκηνῆς μου.⁸
39. וַיִּפְּרַח. Ο'. ἐκλαβὼν ἐλύπησα. Σ. ἐλπίδος
ἔστέρησα.⁹

CAP. XXXII.

1. Σ. διὰ τὸ αὐτὸν δίκαιον φαίνεσθαι ἑαυτῶν.¹

CAP. XXVI. ¹ Cod. 252 (cum σκινούτων pro τῶν σκη-
νοῦντων). ² Cod. 137. CAP. XXVII. ¹ Syro-hex.
pingit: ✕ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ἀνοίξει, et non est—de loco suo (v. 21):.
² Codd. 137, 139 (cum Σ. pro 'Α. Σ.), 255. Cod. 161,
Olymp.: Σ. ἀνυπαρξία. Montef. (quod serius vidimus) e
Colb. et Reg. uno edidit: 'Α. Σ. ἀνυπαρξία. Cf. Hex. ad
Cap. xviii. 11, 14. ⁴ Sic ex Colb. et Regio uno Montef.
Cod. 255 affert: 'Α. Σ. Θ. νυκτὸς. Olymp. enarrat: "Ὅσπερ,
φησὶ, τὸ τῆς νυκτὸς σκότος ἀφανῆ πάντα ποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ ἀσεβῆς,
καθάπερ νυκτὶ τῇ περιστάσει κρυθεῖς, οὐκ ὁράται, οὐδὲ εἶναι δοκεῖ."
CAP. XXVIII. ¹ Cod. 252. ² Idem (nom. ut Parsons.
oscitanter descripsit, λίθος σοφός κ. τ. ε.). ³ Idem (cum
σκανδά . . . , reciso margine). Cf. Hex. ad Cap. xli. 26.
⁴ Idem. Cf. Hex. ad Thren. iv. 7. ⁵ Idem. Fortasse
Symmachus interpretatus est: καὶ ὀδὸν ὄμβρων (s. εἰς ὄμβρων)
βροντῆς, coll. Hex. ad Cap. xxxviii. 25. Etiam lectio Syro-

hex. sonare potest: (εἰς) ὄμβρον φωνῶν; nam יְהִי־וַיִּבְרַח ponitur
pro ὄμβρος Sirac. xlix. 9. Luc. xii. 54 in intraque versione.
CAP. XXIX. ¹ Cod. 255. CAP. XXX. ¹ Cod. 252 in
marg. sine nom. ² Idem (cum ἄλιμον (sic) ἐπὶ φυτόν . . . ,
reciso margine). ³ Cod. 137. ⁴ Cod. 255. Cod. 137
in marg.: Θ. ἔ. ⁵ Sic sub simplicibus asteriscis
Cod. 248. Cod. 137: 'Εκ Θ. καὶ Σ, quod de sex versiculis,
non de Sexta editione intelligimus. Cod. 252 in marg.:
Τὸ, ἢ ψυχὴ μου, προσέκ (προσέκειται) ἀπὸ θ. ἀλλαχού περιεμ
(περιαιρεθήσεται?). ⁶ Cod. 255, ut Montef. e Regiis.
CAP. XXXI. ¹ Codd. 137, 255. ² Codd. 252, 255 (cum
οὐδὲν ἐνόησα). ³ Sic in textu Comp., Codd. 110, 137,
alii (inter quos 255, cum scholio: τοῦτο ἐκ τοῦ 'Ακῶ).
⁴ Cod. 252. ⁵ Cod. 255. ⁶ Cod. 257 (cum ἠπατήθη).
⁷ Codd. 137, 138, 161, 255. ⁸ Cod. 255. ⁹ "MSS.
et Drusius.—Montef. Sic Olymp., Cod. 255. CAP.
XXXII. ¹ Codd. 137, 139, 255.

11. 'Α. Σ. ἐξιχνιάσθη.²

13, 14. ✕ (Σ.) ἰσχυρὸς ἐκρίπτει (s. ἐκρίψει) αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀνὴρ, καὶ οὐκ ἔταξεν πρὸς ἐμὲ λαλιὰς, καὶ ἐν λόγοις ὑμῶν οὐκ ἀνταποκρινοῦμαι αὐτῷ.³

CAP. XXXIII.

11. 𐤒𐤁𐤁. ('Α.) ἐν ξυλοπέδῃ.¹

CAP. XXXIV.

6. Σ. περὶ τὴν κρίσιν μου ψεῦσμα.¹

11. Ο'. καὶ ἐν τρίβῳ ἀνδρὸς εὐρήσει αὐτόν. Schol. ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐλέγξει αὐτόν. Σ. καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐκάστῳ συμβήσεται.³

10. 𐤙𐤓𐤕. Ἰνίτες. Ο'. ἀδροῖς. Aliter: Ο'. ἀνδρός. Σ. ἀδροῖς.³

CAP. XXXVI.

9. 𐤒𐤁𐤁 𐤒𐤁𐤁. Σ. ὅτι κατεδυνάστευον. Schol. κατ' αὐτῶν τὰ ἔργα αὐτῶν.¹

14. Ο'. ἡ δὲ ζωὴ αὐτῶν ÷ τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων ἄ. Οὐ κεῖται κ. τ. ἐ.³

23. Ο'. ὁ εἰπών. Σ. ἐρεῖ.³

24. 𐤒𐤁𐤁 𐤒𐤁𐤁 𐤒𐤁𐤁. ✕ Θ. ὧν ἦρξαν ἄνδρες. (Σ.) ἦς ἐξουσιάζουσιν ἄνθρωποι.⁴

30. Σ. 'Α. ἰδοὺ ἐκπετάζει ἐπ' αὐτὸν φῶς αὐτοῦ.⁵

CAP. XXXVII.

1. 𐤒𐤁𐤁. Σ. περὶ τούτου.¹

5. 𐤒𐤁𐤁. Ο'. θαυμάσια. Aliter: Ο'. θαυμάσια ÷ ὦραν ἔθετο κτήνεσιν, οἶδασι δὲ κοίτης τάξιν. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐξίσταται σου ἡ διάνοια, οὐδὲ διαλλάσσεται σου ἡ καρδία ἀπὸ σώματος ἄ. Schol. Οὔτοι οἱ ὄ στίχοι οὐ κεῖνται ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ, διὸ καὶ ὠβελίσθησαν.³

18. 𐤒𐤁𐤁. 'Α. εἰς ῥοπᾶς.⁴ Σ. εἰς αἰθέρα.⁵

CAP. XXXVIII.

16. 𐤒𐤁𐤁 𐤒𐤁𐤁. 'Α. ἕως φρουρημάτων. Σ. ἕως συνοχῆς.³

25. 'Α. καὶ ὁδὸν εἰς κτύπον φωνῶν.³ Σ. ψόφου βροντῆς.⁴

28. 'Α. μήτι ἐστὶν τῷ ὑετῷ πατήρ;⁵

𐤒𐤁𐤁. *Receptacula toris.* Ο'. βώλους ('Α. συστάδας. Σ. συστροφᾶς⁶) δρόσου.

32. Σ. ἡ ἀναφύσεις κ. τ. ἐ.⁷

CAP. XXXIX.

2. 𐤒𐤁𐤁. 'Α. Θ. σελήνας.¹

¹ Cod. 255. Codd. 137, 139: Σ. ἐξιχνιάσει. ² Cod. 254 inter ταῦτα ῥήματα ἐβ' ἐπισημῶσιν in textum infert: ἰσχυρὸς ἐκρίπτει—ἀνταποκρινοῦμαι αὐτῷ; quae pro nostris, ὁ ἰσχυρὸς—ἀποκριθῆσθαι αὐτῷ, sufficiens esse sponte apparet. Lectionem desideratissimam silentio praeteriit Parsons. (In Cod. Ambros. index in textu non est ad κυρίῳ προσθέμενοι (v. 13), qui error est Middeldorpii, sed ad πλήρης γὰρ εἰμι ῥημάτων (v. 18).) CAP. XXXIII. ¹ Cod. 252 in marg. sine nom. Cf. Hex. ad Cap. xiii. 27. CAP. XXXIV. ¹ Codd. 161, 248 (cum Σ. περὶ τὴν κρίσιν tantum). Cod. 255: 'Α. Θ. περὶ τὴν κρίσιν μ. ψ., sine copula. ² Cod. 255. ³ Cod. 139. Pro ἀδροῖς, ἀνδρὸς in textu exhibent 'odd. 137, 252, 256. CAP. XXXVI. ¹ Cod. 255, egregie. ² Idem (cum * pro ἄ). ³ Codd. 139, 255. ⁴ Cod. 252 in marg. sine nom. (cum ἦ pro ἦς). Prouomen ἦς referas ad πᾶσις, quod cum 𐤒𐤁𐤁 commutavit Sym. Psal. xxvii. 4. lxiii. 10. ⁵ Cod. 248. CAP. XXXVII. ¹ Cod. 255. Ad πῆσσει cf. Hex. ad 1 Reg. xxviii. 5. ² Sic Codd. 137 (cum ἐξιχνιάσται pro ἐξίσταται), 138, 139 (ut 137), et sine obelo Comp. (cum ἀλλάσσεται), Ald. (ut

137), 68, alii. ³ Cod. 139. Cf. Hex. ad Cap. xxxvi. 28. ⁴ Cod. 252. Cf. Hex. ad Job. xxxvii. 21. xxxviii. 37. Psal. xxxv. 6. Prov. viii. 28. ⁵ Cod. 138. Codd. 137 (s. 139), 255: 'Α. ἐκ τροπίς (s. ἐκτροπίας). Σ. εἰς αἰθέρα. αὐτὸς ἐστερέωσεν τὸν οὐρανὸν εἰς τροπίς. CAP. XXXVIII. ¹ Hanc lectionem tandem extricavimus e falsa librorum scriptura: 'Α. ἕως φόρου (s. ἑωσφέρου) ῥημάτων. Cf. Hex. ad 2 Reg. v. 24. ² Cod. 255 in marg. sine nom. Vox πηγῆς hic non quadrare videtur. ³ Cod. 252. Cod. 248: 'Α. ὁδὸν εἰς κτύπον (sic) φωνῶν. ⁴ Codd. 161, 248, 250 (in marg. sine nom.). ⁵ Codd. 248 (cum ἔνεστιν), 252. Codd. 137, 138: 'Α. μήτι. ⁶ Cod. 252. Ad vocem rariorem συστάς, locus in quo consistit ἀγμα, cf. Strabonis Geogr. XVI, p. 773: πολλαχού ὁ εἰσι συστάδες τῶν ὀμβρίων ὑδάτων. Hinc egregie comprobatur Gesenius in *Theas. Ling. Hebr.* p. 20, cuius tamen emendatione βώλους pro βώλους facile carere possumus. ⁷ Ex editione Cod. Ambros. photolithographica serius didicimus, Aquilae lectionem sic haberi: 𐤒𐤁𐤁 𐤒𐤁𐤁 𐤒𐤁𐤁, quae cum Symmachi Graecis ἡ ἀναφύσεις accurate concinit. CAP. XXXIX. ¹ Cod. 255.

13. 'A. περὺγιον αἰνούτων συναναπλέκεται.²

29. הָרִן . O'. τὰ σῖτα. 'A. βρῶμα.³

CAP. XL.

5. $\text{פָּרַחַן יִינַחַן נִחַחַחַח}$. O'. ἀνάλαβε δὴ ἕψος καὶ δύναμιν. ('A.) κόσμησαι δὴ ὑπερφερέα καὶ μετεωρότητι.¹

10. פָּרַח . O'. παρὰ σοί. 'A. μετὰ σοῦ.²

11. 'A. ἐν νῶτῳ αὐτοῦ.³

13. $\text{פְּרָחַחַן יִרְפְּחַח}$. Capales aenei. O'. πλευραὶ χαλκαί. Σ. ὡς σωλήνες χαλκοῖ.⁴

CAP. XLI.

2. 'A. Θ. οὐδ' οὐ μὴ ἀσπλαγχνήσω κ. τ. ἐ.¹

21. שָׁרָב . O'. ὡς καλάμη ('A. Θ. χόρτος²).

23. Σ. ὡς ἀναβρασσομένην ἄρτυσιν.³

24. ✕ Θ. ἐλογίσατο ἄβυσσον εἰς περίπατον.⁴

26. $\text{רַחֲשׁוּ בְּנֵי-הָרִבְעַלְע}$. 'A. ἐπὶ πάντας υἱοὺς βανασίας.⁵

CAP. XLII.

8. ✕ Θ. ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι.¹
'A. ὡς ὁ δοῦλός μου 'Ιώβ.²

10. 'A. Θ. ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτόν.³

14. O'. Κασίαν.⁴

PSALM I.

MONITUM.

Serius nobis in notitiam venit libellus cui titulus :

² Cod. 252, ut nos e Syro-hex. edidimus. ³ Codd. 161, 248.

CAP. XL. ¹ Cod. 255 in marg. sine nom.: κόσμησαι δὴ ὑπερφερέα (sic) μετεωρότητι, unde Aquilae lectionem amissam recuperavimus. ² Cod. 255. ³ Cod. 252. ⁴ Idem (cum χαλκ. . . , reciso margine). CAP. XLI. ¹ Codd. 137, 139 (cum 'A. Θ. Σ.). ² Cod. 255.

³ Symmachum imitatus est Hieron., Hebraea vertens: sicut unguenta cum bulliunt. ⁴ Sic Ed. Rom. (cum εἰς π.). Montef. edidit ὡς π., quae lectio est in Codd. 23 (cum ὡσει), 252, et Hieron., repugnante Syro-hex. ⁵ Cod. 248. Cf. ad Cap. xxviii. 8 in Auctario. CAP. XLII.

¹ Codd. 137, 139. ² Cod. 248. ³ Codd. 138, 255.

⁴ Syro-hex. כַּסְיָא (non כַּסְיָא). PSALM. I. ¹ Cod. 264, qui continuat: ἄμemptos ὁ ἄνθρωπος

Specimina duo: alterum Novae Clavis in Graecos V. T. interpretes scriptoresque apocryphos, necnon libros N. F., exhibens literam Z; alterum Editionis LXX interpretum hexaplaris: auctore D. Ernesto Godofr. Adolfo Böckel, Theologo Gryphisvaldensi. Lips. 1820. Specimen Hexaplorum continet Psalmos I—III. Ex hoc opusculo nos paucula, maximam partem e Flamini Nobilii Notis in Versionem Graecam LXX Interpretum (Waltoni Bibl. Polygl. Tom. VI, Sect. IX, p. 89) derivata, delibavimus. Praeterea multas optimae notae lectiones Codicis 264 e schedis Bodleianis a Parsonsio negligentissime tractatis in lucem protrahere potuimus.

PSALM. I.

1. O'. μακάριος ἀνὴρ κ. τ. ἐ. 'A. Οἱ O'. ὁμοίως.¹
['A. ἐν συνελεύσει ἀσεβῶν.]²

2. הָרִיבְעַלְע . 'A. Vacat.³

3. רַחֲשׁוּ . O'. κατευοδωθήσεται. 'A. κατευθυνθήσεται.⁴

PSALM. II.

1. 'A. ἰνατί ἐθορνυθήθησαν κ. τ. ἐ.¹

3. 'A. Σ. βρόχους (s. κλοιούς) αὐτῶν.²

PSALM. IX.

1. S'. εἰς τὸ τέλος νεανικότητος.¹

PSALM. XVI.

11. רָחֵשׁוּ רַחֲשׁוּ . Σ. ἔταξαν ἑτεροκλινεῖν (s. ἑτεροκλινεῖς¹).

ὅς οὐ περιπάτησεν κ. τ. ἐ. ² Lectio ἐν συνελεύσει προῖ ἐν βουλή προculdubio pertinet ad v. 5, ubi Symmacho tribuitur. Eodem retrahenda est Euthymii notula, quae Graece (vide nos in *Addendis ad Psalmos*, p. 305) sic habet: καὶ ἄλλως βουλὴν μὲν ἀσεβῶν τὸ συνέδριον αὐτῶν ἐπιλαμβάνειν, ὡς ὁ Ἄκ. καὶ ὁ Θεοδ. ἠρμήνευσαν. ³ S. Ambros apud Nobil. l. c.: "Aquila tamen *diem tantummodo* posuit, non etiam *noctem*." ⁴ S. Ambros. ibid "Aquila autem. *dirigentur*, ait." Minus bene Böckel.: 'A. κατευθυνθήσεται. Cf. Hcx. ad Gen. xxxix. 2. PSALM. II. ¹ Sic Cod. 264, non, ut Parsons. exseripsit, *ἐθορνυθήθησαν*. ² Syriacum ܠܫܘܢܝܘܬܝܗܘܢ ponitur pro κλοιός Ezech. xxviii. 27, ubi Norberg. mendose edidit ܠܫܘܢܝܘܬܝܗܘܢ . PSALM. IX. ¹ Cod. 264. PSALM. XVI. ¹ Sic Corder., quae lectio non spernanda.

PSALM. XVII.

8. 'A. καὶ ἐκινήθη καὶ ἐσείσθη ἡ γῆ.¹
 12. Σ. γνώφωσις ὑδάτων ἐν παχύτητι ἀερίᾳ.²
 15. 'A. υἱοὶ τοῦ ξένου.³

PSALM. XVIII.

4. Σ. οὐ ῥήσεσιν, οὐδὲ λόγοις, ὧν οὐκ ἀκούσονται αἱ φωναί.¹
 14. 'A. καί γε ἀπὸ ὑπερηφάνων συντήρησον τὸν δούλον σου.²

PSALM. XXI.

13. מַרְיָ. 'A. δομάλαι.¹

PSALM. XXII.

- 5, 6. Aliter: Σ. κρατῶν πυτήρων μεθύσκον παντὶ ἀγαθῷ (s. δούλου ἀγαθῷ¹).

PSALM. XXIV.

2. לִי אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. μηδὲ καταγελασάτωσαν μου οἱ ἐχθροί μου. 'A. (μη) γαυριάσθωσαν οἱ ἐχθροί μου ἐν μοί. Σ. μηδὲ ἐπιχαρείησαν...¹
 5. לִי אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. καὶ διδάξόν με, ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου, καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν ἡμέραν. Σ. ἐδίδαξάς με, ὅτι σὺ θεὸς ὁ σωτήρ μου, σὲ ἀναμένω (S'. ἀναμενῶ) πᾶσαν ἡμέραν.²
 7. אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῆς. 'A. καὶ ἀθεσιῶν μου μὴ μνησθῆς. Σ. καὶ παραπτωμάτων μου μὴ μνημονεύσης.³
 8. עַל-עַ. 'A. ἐπὶ τούτῳ.⁴
 10. הָיָה יְהוָה לִי. Οἱ. αἱ ὁδοὶ κυρίου. 'A. ὁδοὶ κυρίου. Σ. τρίβοι. Ε'. ὁδοί.⁵

12. הָיָה יְהוָה לִי. Οἱ. τίς ἐστὶν ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον; 'A. (τίς) οὗτος ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν ΠΙΠΙ; Σ. τίς οὗτος ἄνθρωπος φοβούμενος τὸν ΠΙΠΙ;⁶

20. אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. μὴ καταισχυθείην, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ. 'A. (μὴ) αἰσχυθείην, ὅτι ἤλπισα ἐν σοί.⁷

PSALM. XXV.

1. אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην. Θ. ἐν ἀπλότητί μου περιπάτησα. Σ. ἐν ἀμωμότητί μου ὤδευσα. Ε'. ἐν τελειότητί μου...¹
 Ε'. καὶ ἐπὶ τῷ ΠΙΠΙ ἤλπισα.²
 3. לָנֶגְדְךָ. Οἱ. κατέναντι. 'A. εἰς κατέναντι.³
 6. אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. καὶ κυκλώσω ('A. περικυκλώσω⁴).
 7. 'A. τοῦ ἀκουτίξειν ἐν φωνῇ εὐχαριστίας. Σ. ἀκουστήν ποιῶν μετὰ φωνῆς τὴν ἐξομολόγησίν σου.⁵
 אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. καὶ διηγῆσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. 'A. καὶ τοῦ διηγέσθαι πάντα θαυμάσιά σου. Σ. καὶ ἐξηγγόμενος πάντα τὰ τεράστια σου.⁶
 8. אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. εὐπρέπειαν οἴκου σου. Ε'. κατοικητήριον. Σ. ἀνάκτορον τοῦ οἴκου σου.⁷
 אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου. Σ. καὶ τὸν τόπον τῆς σκηνώσεως τοῦ οἴκου σου ἢ τῆς δόξης σου.⁸
 9. 'A. μὴ συλλέξης. Σ. μὴ συνέλξης.⁹
 אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχὴν μου. 'A. Σ. Ε'. μετὰ ἀμαρτωλῶν ψυχὴν μου.¹⁰
 10. אֱלֹהִים וְלֹא יֵשׁוּבָה לִי. Οἱ. ἐν χερσὶν ἀνομίας. 'A. (potius Σ.) ἐν ταῖς χερσὶ μύσος. Σ. (potius

PSALM. XVII. ¹ Sic, praeter Euseb., Origen. Opp. T. VII, p. 109 ed. Migne. ² Syro-hex. (probabilius quam olim veteram, ἐν παχύτητι ἀέρος). ³ Syro-hex. (non τοῦ ξένου μου). PSALM. XVIII. ¹ Cod. 264, non Σ. οὐ ῥήσιν κ. τ. ε., quae est lectio Cod. 268. ² Sic Syro-hex., non συντήρησόν με τὸν δ. σου. Pronomen ex abundantia ponitur, ut 3 Reg. xx. 9: $\text{לְךָ} \text{חַבְּלֵי} \text{חַבְּלֵי}$, πρὸς τὸν δούλον σου. PSALM. XXI. ¹ Sic (pro δαμάλαι) nunc legendum arbitramur, non δάμαλοι. Cf. Hex. ad 3 Reg. xviii. 25.

PSALM. XXII. ¹ Pro הָיָה Symmachum posuisse δούλου Pron. xxii. 16 serius vidimus. PSALM. XXIV. ¹ Cod. 264. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Idem (cum 'A. ὁδοὶ αὐτοῦ). ⁶ Idem. ⁷ Idem. PSALM. XXV. ¹ Cod. 264. Cf. ad v. 11. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Idem. Παιῶν pro ποιῶ et τὴν ἐξ. pro ἐξ. e Syro-hex. emasculinivimus. ⁶ Idem (cum διηγῆσθαι). ⁷ Idem. ⁸ Idem (cum σκηνήσεως). ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. Statim Σ. μετὰ ἀνθρώπων μ. idem.

'Α.) ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔννοια.¹¹ Θ. ἐν ταῖς χερσὶ κακογνωμοσύνη.¹²

10. **וַיִּשְׂבֹּר אֶת-הַדָּוָר.** Ο'. ἐπλήσθη δάρων. 'Α. ἐπληρώθη δωροκοπία. Σ. πλήρης δωροκοπίας. Θ. ἐπληρώθη δάρων.¹³

11. **אֲנִי אֶבְרָכָה לַיהוָה.** Ο'. ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθη. 'Α. καὶ ἐγὼ ἐν ἀπλότητί μου πορεύομαι. Θ. (potius Σ.) ἐν ἀωμότητί μου ὤδενσα. Σ. (fort. Ε'.) ἐν τῇ τελειότητί μου. . Ε'. Σ'. . . πορεύομαι.¹⁴

וַיִּצְרָם. Ο'. λύτρωσαί με. 'Α. Ε'. ἐλύτρωσάς με.¹⁵

PSALM. XXVI.

3. **וַיִּזְכֹּר.** Ο'. παρατάξεται. Σ. παρεμβάλλη.¹
וַיִּזְכֹּר. 'Α. πέποιθα.²

5. Ο'. ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου. Schol. Τὸ μου παρ' οὐδενὶ κεῖται.³

6. Ο'. καὶ νῦν ἰδοῦ. Schol. Καὶ τὸ ἰδοῦ παρ' οὐδενὶ κεῖται.⁴

'Α. καὶ νῦν ὑψωθήσεται κεφαλὴ μου ἐπὶ ἐχθρούς μου περικύκλω μου.⁵

7. Σ. καὶ ἐλέησόν με, καὶ ἐπάκουσόν με.⁶

9. **וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיִּבְרָחֵם-לְהַיָּה.** Ο'. καὶ μὴ ὑπερίδης με, ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου. 'Α. καὶ μὴ καταλίπης με, θεὸς σωτήρ μου. Σ. μηδὲ ἐγκαταλίπης με, (θεὸς) τῆς σωτηρίας μου.⁷

11. 'Α. Θ. Ε'. Σ'. φώτισόν με, ΠΙΠΙ, τῇ ὁδῷ σου.⁸

13. **נִסִּי אֱלֹהִים.** Nisi. Ο'. εαυτῆ. 'Α. Σ. Σ'. εἰ μή.⁹

14. **וַיִּתְּתֵם-לָנוּ יְהוָה.** Ο'. ὑπόμεινον τὸν κύριον. 'Α. ὑπέμεινα ΠΙΠΙ. Σ. ἀνάμεινον ΠΙΠΙ. Σ'. ὑπόμεινον τὸν ΠΙΠΙ.¹⁰

PSALM. XXVII.

3. Σ. μὴ συνελκύσης (με) μετὰ παρανόμων κ. τ. ἐ.¹

4. **וַיִּשְׁבֹּר.** 'Α. κατὰ κάτεργον αὐτῶν.²

6. 'Α. ὅτι ἤκουσε φωνῆς δεήσεώς μου.³

8. **יְהוָה-יִצְחָק.** Ο'. κύριος κραταίωμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 'Α. Ε'. Σ'. ΠΙΠΙ ἰσχύς αὐτῶν. Θ. κύριος κραταῖος ἡμῶν.⁴

וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיִּבְרָחֵם-לְהַיָּה. Ο'. καὶ ὑπερασπιστῆς (Σ. ἐνίσχυσις⁵) τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ ('Α. ἠλειμμένου⁶) αὐτοῦ ἐστι.

9. **וַיִּתְּתֵם-לָנוּ יְהוָה.** Ο'. τὴν κληρονομίαν ('Α. κληροδοσίαν⁷) σου.

וַיִּצְרָם. Ο'. Σ. καὶ ποίμανον αὐτούς. 'Α. καὶ νέμησον αὐτούς.⁸

PSALM. XXVIII.

3. **וַיִּשְׁמַע-יְהוָה.** Ο'. ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Θ. ἐπὶ τοῦ ὕδατος.¹

5. **וַיִּשְׁבֹּר.** Ο'. συντρίψει. Σ. καὶ γὰρ ἀνγκατέαξεν.²

וַיִּבְרָחֵם-לְהַיָּה. Ο'. τοῦ Λιβάνου. Σ'. ἱεροῦ.³

6. 'Α. Σ'. σκιρτώσει αὐτὰς ὁμοίως μόσχῳ, Λίβανον.⁴ Ε'. Σ. ὀρχεῖσθαι ἐποίησεν αὐτὰς ὡς τὸν Λίβανον μόσχον. Θ. Σ'. σκιρτοποιήσει αὐτὰς ὡς μόσχον, τὸν Λίβανον.⁵

וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיִּבְרָחֵם-לְהַיָּה. Ο'. καὶ ὁ ἠγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκεράτων. 'Α. καὶ Σεριῶν ὁμοίως υἱῷ ῥινοκεράτων. Σ. καὶ τὸν Σαριῶν ὡσπερ υἱὸν μονοκεράτων. Ε'. Σ'. καὶ Σεριῶν ὡς υἱοί.⁶

9. **וַיִּבְרָחֵם-לְהַיָּה.** Σ. πᾶσα ῥῆσις δόξης.⁷

¹¹ Idem. Ad μόσος cf. Hex. ad Lev. xviii. 17. Ezech. xxii. 9. ¹² Idem. Fortasse est Vtae ed., coll. Hex. ad Psal. xxx. 14. ¹³ Idem. Ad Aq. cof. Hex. ad Dent. x. 17. Prov. vi. 35. ¹⁴ Idem. Cf. ad v. 1.

¹⁵ Idem. PSALM. XXVI. ¹ Cod. 264. Statim Σ. Σ'. εἰ ἐὰν ἐπαναστή μου πόλεμος idem. ² Idem. ³ Cod. Ambros. C. 98 Sup. (membrum. textum cum ingenti Catena complectens) in marg. ⁴ Idem. ⁵ Cod. 264. ⁶ Idem. ⁷ Idem. Mox (v. 10) 'Α. ὅτι πατήρ μου καὶ μήτηρ μου κατέλειπόν με idem. ⁸ Idem. ⁹ Idem. Statim Θ. πιστεύσω τοῦ

ιδεῖν idem. ¹⁰ Idem. Mox 'Α. καρδία σου sine artic. idem. PSALM. XXVII. ¹ Cod. 264. ² Idem. Cf. Hex. ad Job. xxiv. 5. Mox Σ'. ἀνταπόδος αὐτοῖς παρ' ὁ ἐποίησαν αὐτοῖς idem. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Idem. ⁶ Idem (cum ἠλιμμένου (sic)). ⁷ Idem. ⁸ Idem. PSALM. XXVIII. ¹ Cod. 264. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Idem (cum σκιρτώσει et μοσχολίβανον). Bar Hebr. affert: **וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיִּבְרָחֵם-לְהַיָּה.** ⁵ Idem (cum σκιρτοποιήσῃ). ⁶ Idem. ⁷ Idem.

10. Θ. 'Α. Ε'. εἰς κατακλυσμὸν ἐκάθισε.⁸
 11. Ψ. Ο'. ἰσχύον. 'Α. κράτος.⁹

PSALM. XXIX.

2. לִי. Ο'. ἐπ' ἐμέ. 'Α. Σ. ἐπ' ἐμοί. Σ'. ἐξ ἐμοῦ.¹
 5. 'Α. ἐξομολογείσθε τῷ μνημοσύμφ αὐτοῦ τῷ ἁγιασμένῳ. Σ. ἐπαινείτε ἀναμιμνήσκοντες τὸν ἁγιασμόν αὐτοῦ.²
 6. בְּעָרָב. Ο'. τὸ ἐσπέρας. 'Α. ἐν ἐσπέρα. Σ. ἐσπερινός.³
 רִנָּה. Ο'. ἀγαλλίασις. 'Α. αἶνος.⁴
 7. וַיֹּאמֶר בְּשִׁלְוִי. Ο'. ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου. 'Α. Σ'. (καὶ) ἐγὼ εἶπα ἐν εὐθηνίᾳ. Σ. ἐγὼ δὲ ἔλεγον ἐν τῇ ἡρεμίᾳ μου.⁵
 8. 'Α. Ε'. Σ'. ἀπέκρυσας τὸ πρόσωπόν σου. (Σ.) κάμψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον.⁶
 הִיָּיתִי נְבֻלָּה. Ο'. καὶ ἐγενήθην τεταραγμένος ('Α.) κατεσπουδασμένος⁷). Σ. ἐγενόμην ἐν παραχῆ.⁸
 10. לֹא-שָׁחַת. 'Α. πρὸς διαφθοράν.⁹
 הִיָּיִד. 'Α. μὴ ἀναγγελεῖ.¹⁰
 11. 'Α. ἀκουσαι, ΠΙΠΙ, καὶ δώρησαί με. Θ. ἀκουσον, κύριε, καὶ ἐλέησόν με.¹¹
 הִיָּדְעֵנִי לִי. Ο'. ἐγενήθη βοηθός μου. 'Α. γενοῦ βοηθῶν ἐμοί. Ε'. Σ'. γενοῦ βοηθῶν. Σ. ἐγένου. . .¹²
 12. הִפְתָּן. Ο'. ἔστρεψας. Σ. μετέβαλες. Σ'. ἐπέστρεψας.¹³
 13. אֱלֹהֵי לְעוֹלָם. Ο'. ὁ θεός μου εἰς τὸν αἰῶνα. 'Α. θεέ μου εἰς αἰῶνα. Σ. θεέ μου δι' αἰῶνος.¹⁴

PSALM. XXX.

2. הָבָה. Ο'. ἐπὶ σοί. 'Α. ἐν σοί. Σ. σοί.¹

¹ Idem. Mox 'Α. Σ. Ε'. εἰς αἰῶνα idem. ⁹ Idem. PSALM. XXIX. ¹ Cod. 264. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Idem in marg. sine noui. : (κάμψαντος δέ σου τὸ πρ.) κατεσπουδασμένον. Cf. Hex. ad Job. xxiii. 15. Psal. vi. 3, 11. ⁸ Idem. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. ¹¹ Idem. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem. PSALM. XXX. ¹ Cod. 264. ² Idem. ³ Idem. Etiam

2. לְעוֹלָם.. תִּיָּה. Ο'. ἤλπισα.. εἰς τὸν αἰῶνα. 'Α. Σ. ἐπεποιθήσα.. εἰς αἰῶνα.²
 3. חֲזָרָה לְעוֹר. 'Α. εἰς στερεὸν κραταίωματος. Ε'. στερεὸν κατοικητήριον.³
 וַיִּשְׁיֶנְי לְהוֹדוֹת מִצְדוֹת לְבַיִת. Ο'. καὶ εἰς οἶκον καταφυγῆς τοῦ σῶσαί με. 'Α. εἰς οἶκον ὀχυρωμάτων τοῦ σώζειν με. Σ. εἰς τόπον.. εἰς τὸ σώζειν με.⁴
 4. עָלָה. Ε'. στερεός μου.⁵
 וַיַּחַן תַּנְחִי מַשְׁוֵן לְמַעַן. Ο'. καὶ ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὀδηγήσεις με. 'Α. καὶ διὰ ὄνομά σου καθοδηγήσεις με..⁶
 5. Σ... οὐ κατέκρυσάν μου.⁷
 5, 6. בְּיָדַי : מַעַז. Ο'. ὑπερασπιστής μου, κύριε. εἰς χεῖράς σου. 'Α. κραταίωμά μου. ἐν χερσὶ σου.⁸
 6. הִזְיָה קִרְבָּנִי. Ο'. παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Σ. παρεθέμην πνεῦμά μου.⁹
 7. שׁוֹנֵי הַבְּלִיָּה מִשְׁמֵה. Ο'. τοὺς διαφυλάσσοντας ('Α. Ε'. φυλάσσοντας¹⁰) ματαιότητος διακενής (Σ. εἰκῆ¹¹).
 וַיִּהְיֶה בְּטַרְטָב לִי. Ο'. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα. 'Α. καὶ ἐγὼ ἐπὶ ΠΙΠΙ ἐπεποιθήσα.¹²
 8. הִרְבָּה. 'Α. ἐν ἐλέφ σου.¹³
 9. Ο'. καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας ἐχθροῦ. 'Α. καὶ οὐκ ἀπέκλεισάς με ἐν χερσὶ ἐχθροῦ.¹⁴
 בְּמַרְוָה. Ο'. ἐν εὐρυχώρῳ. 'Α. ἐν πλατύτητι. Σ. ἐν εὐρυχωρίᾳ.¹⁵
 10. 'Α. δώρησαί μοι, ΠΙΠΙ, ὅτι στενὸν ἐμοί. Σ. οἴκτειρόν με... Ε'. δώρησαί μοι, ΠΙΠΙ, ὅτι θλίβομαι.¹⁶
 11. הִקְרַנְתִּי בְּנַפְשִׁי. Ο'. καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς. 'Α. καὶ ἔτη μου ἐν στεναγμῷ.¹⁷

lectio Syro-hex. aequè sonat: Ε'. γενοῦ μοι στερεὸν κατοικητήριον. ⁴ Idem. Ad Sym, fortasse supplendum εἰς τόπον ὀχυρὸν ex S. Basil. M. T. III, p. 52 C. ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Idem. ⁸ Idem. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. ¹¹ Idem. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Idem (cum πλατύτητι). ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem. (In praecedenti Aquilae lectione pro ζωῆ μου in codice est ζωαί μου.)

11. **לַשָּׁרָף**. Ο'. ἠσθένησεν. Σ. ἠτόνησεν.¹⁸
 12. Σ. Σ'. παρὰ πάντων τῶν ἐχθρῶν μου.¹⁹
 12, 13. **וַיִּיָּיָי** (bis). Ο'. ἐγενήθην. 'Α. Σ. ἐγενό-
 μην.²⁰
 12. **וַיִּשְׁלַח**. Ο'. καὶ τοῖς γείτοσί μου. Σ. τοῖς δὲ
 γείτοσί μου.²¹
וַיִּתְרַחַב. Ο'. καὶ φόβος ('Α. Σ. πτόη-
 σις²²) τοῖς γνωστούς μου (Σ. τοῖς γνωρίζουσί
 με²³).
וַיִּשְׂרָו. Ο'. οἱ θεαροῦντές με. 'Α. Σ. οἱ ὀρῶντές
 με.²⁴
 13. **וַיִּבַד**. Ο'. ἀπολώλός. 'Α. Σ. ἀπολλύμενον.²⁵
 14. **וַיִּגְרַח**. 'Α. συστροφῆς ἀπὸ κυκλόθεν. Σ.
 ἀθροισμὸν κυκλόθεν.²⁶
 'Α. ἐν τῷ παρρησιάσασθαι αὐτούς . . Σ'. ἐν τῷ
 ἐπιβουλεύεσθαι αὐτούς . . Σ. ὅποτε συσκειπτό-
 μνοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατ' ἐμοῦ.²⁷
 15. **וַיִּתְּנֵי**. Ο'. ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ
 ἤλπισα, κύριε. 'Α. Σ'. ἐγὼ ἐπὶ σὲ ἐπεποίθην,
 ΠΠΠ. Σ. ἐγὼ δὲ σοὶ ἐπεποίθην, ΠΠΠ.²⁸
וַיִּתְּנֵי. Ο'. σὺ εἶ ὁ θεός μου. 'Α. Σ. Θ.
 Σ'. ὁ θεός μου. ²⁹
 16. Θ. ἐν χερσί σου καιροί μου. Σ. Ε'. ἐν ταῖς
 χερσί σου οἱ καιροί μου.³⁰
וַיִּצִילֵנִי. Ο'. ῥύσαί με ἐκ
 χειρὸς ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων
 με. 'Α. . ἀπὸ χειρῶν ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν
 διωκόντων με. Σ. ἐξελού με ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν
 μου, καὶ διωκόντων με.³¹
 17. **וַיִּפְּאֵל**. Ο'. ἐπίφανον τὸ πρόσω-
 πόν σου ἐπὶ τὸν δούλον σου. 'Α. φάνον
 πρόσωπόν σου ἐπὶ δούλου σου. Σ. . . τῷ δούλω
 σου.³²

17. **וַיִּרְחַב**. Ο'. ἐν τῷ ἐλέει σου. 'Α. ἐν ἐλέω
 σου. Σ. Ε'. κατὰ τὸ ἐλεός σου. Σ'. τὴν χά-
 ριν σου.³³
 18. **וַיִּתְּנֵנִי**. Ο'. ἐπεκαλεσάμην σε. 'Α. ἐκά-
 λεσά σε.³⁴
 19. **וַיִּתְּנֵנִי**. Ο'. ἀλαλα γενηθήτω τὰ
 χεῖλη τὰ δόλια (Θ. Ε'. Σ'. τὰ ἀδिका³⁵). 'Α.
 ἀλαλωθείσαν χεῖλη ψεύδους. Σ. ἀλαλα γε-
 νέσθω τὰ χεῖλη τὰ ψευδῆ.³⁶
וַיִּתְּנֵנִי. Ο'. κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν
 (Ε'. παλαιά³⁷). 'Α. κατὰ δικαίου μέταρσιν.³⁸
 20. 'Α. Σ. τί πολὺ. 'Α. ἀγαθόν σου. Ε'. Σ'. ἀγα-
 θοσύνης σου ἦς. 'Α. συνέκρυψας. Σ. ἀπό-
 θετον.³⁹
 'Α. κατειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐν σοὶ κατεναν-
 τίον. ⁴⁰
 21. **וַיִּתְּנֵנִי**. Ο'. κατακρύψεις αὐ-
 τοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ προσώπου σου. 'Α.
 ἀποκρύψεις (αὐτούς) ἐν ἀποκρυφῇ προσώπου
 σου. Σ. σκεπάσεις αὐτούς ἐν σκέπη τοῦ
 προσώπου σου.⁴¹
 Ο'. ἀπὸ ταραχῆς ἀνθρώπων (Ε'. ἀνδρός). 'Α.
 ἀπὸ τραχυτήτων (**וַיִּתְּנֵנִי**) ἀνδρός.⁴²
וַיִּתְּנֵנִי. Ο'. σκεπάσεις αὐτούς ἐν σκηνῇ.
 'Α. συγκρύψεις αὐτούς ἐν συσκιασμῷ. Σ.
 κρύψεις αὐτούς ἐν σκέπη.⁴³
 22. 'Α. ἔλεον αὐτοῦ ἐμοί. Σ. παραδοξάσας κ. τ. ε.
 Ε'. ὅτι ἐθαυμάστωσεν ὄσιον αὐτοῦ ἐμοί. Θ.
 ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ χάρισμα. Σ'. ἐν κώμῃ
 περιοχῆς.⁴⁴
 23. 'Α. ἐξέριμμαι ἀπὸ κατέναντι ὀφθαλμῶν σου.⁴⁵
וַיִּתְּנֵנִי. Ο'. διὰ τοῦτο εἰσή-
 κουσας, κύριε, τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου.

¹⁸ Idem. Ad Aq. idem supplet ἰσχίς μου; ad Theod. ἡ ἰσχίς μου. ¹⁹ Idem. ²⁰ Idem. ²¹ Idem. ²² Idem. ²³ Idem. ²⁴ Idem. ²⁵ Idem. ²⁶ Idem. ²⁷ Idem (cum παρρησ. et ἀσκεπ.). Participium συσκειπτόμνοι hodie non sollicitamus. ²⁸ Idem (cum ἐπεποίθην bis). ²⁹ Idem. ³⁰ Idem. ³¹ Idem. ³² Idem. ³³ Idem. ³⁴ Idem. ³⁵ Idem. ³⁶ Idem (cum ἀλαλωθ.). Forma Aquilina ἡλα-
 λώθην prorsus nova est, sed ἡλαλήθην legitur in Hex. ad

Psal. xxxviii. 3. ³⁷ Idem. ³⁸ Idem. Cf. Hex. ad τ Reg. ii. 3. ³⁹ Idem. ⁴⁰ Idem (cum κατεναντίον μου). ⁴¹ Idem. ⁴² Idem (cum τραχυτήτων). In loco Jesai. xl. 4 pro **וַיִּתְּנֵנִי** LXX verterunt ἡ τραχία. ⁴³ Idem (cum αὐτὸν pro αὐτούς in priore lectione). Statim 'Α. ἀπὸ δικασίας. Σ. ἀπὸ ἀντιλογιών idem. ⁴⁴ Idem. ⁴⁵ Idem (cum ἐξερριμμένον).

Ε'. ἀρα ἤκουσας φωνῆς δεήσεώς μου. Σ'. ὄντως εἰσήκουσας φωνῆς ἰκεσίας μου.⁴⁰

23. תַּחֲנִיחַ הַנְּשִׁי לַעֲבָדֶיךָ אֱלֹהֵינוּ. Ο'. καὶ ἀνταποδίδωσι (Ε'. ἀποδίδοι¹⁷) τοῖς περισσῶς ποιούσιν ὑπερηφανίαν. Ἀ. καὶ ἀποδίδωσιν ἐπὶ περισσὸν ποιούσιν. Σ. καὶ ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς κράσσουσιν ὑπερηφάνως.⁴⁸

25. Σ. Ε'. προσδοκῶντες τὸν κύριον (Ε'. ἐπὶ ΠΙΠΙ).⁴⁹

PSALM. XXXI.

1. Ο'. καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι (Ἀ. ἁμαρτίαι). Θ. Σ'. ἐκρύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. Σ. ἐκρύφθη ἡ ἁμαρτία. Σ' (sic). καὶ ὁ ἐπεσκαπασμένος ὀφλ(ήματα).³

2. יְיָ לֹא הִתְחַבֵּאתִי לֵאלֹהִים. Ο'. ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. Ἀ. οὐ λογισαμένου ΠΙΠΙ αὐτῷ ἀνομίαν. Σ. οὐ μὴ λογίσηται ΠΙΠΙ ἀνομίαν. Ε'. Σ'. ΠΙΠΙ αὐτῷ ἀνομίαν.³

Ἀ. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν πνεύματι (αὐτοῦ) κατεπίθεσις. Σ. ὅς οὐκ ἔχει κ. τ. ε. Ε'. Σ'. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ δόλος.⁴

3. Ἀ. Ε'. κατετριβή. Ἀ. ἐν βρυχήματί μου ὄλην ἡμέραν.⁵

4. הַיּוֹם לַעֲרֵב תִּבְרַח הַלַּיְלָה לַחַיִּים יְמֵי יָדֶיךָ. Ο'. ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ' ἐμέ ἡ χεὶρ σου. Ἀ. ὅτι ἡμέρευσιν καὶ νύκτα βαρύνεται ἐπ' ἐμέ ἡ χεὶρ σου. Σ. ἡμέρας γὰρ καὶ νυκτὸς βαρεία ἐγένετο κατ' ἐμοῦ ἡ χεὶρ σου.⁶

5. יָדַעְתִּי כִּי לֹא יְגַוְרֵנִי חַטֹּאתַי וְיָדַעְתִּי כִּי לֹא יִשְׁמַח בִּי אֱלֹהִים. Ο'. τὴν ἁμαρτίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἀνομίαν μου οὐκ ἐκάλυψα (Θ. οὐκ ἔκρυψα⁷). Ἀ. ἁμαρτίαν μου γνωρίσω σοι, καὶ ἀνομίαν μου οὐκ ἐπεκάλυψα. Σ. τὴν ἁμαρτίαν μου γνωστὴν ποιήσω, καὶ τὴν ἀδικίαν μου οὐ κρύψω.³

5. Ἀ. (εἶπα) ἐξομολογήσομαι ἐπ' ἐμοὶ ἀθεσίαν μου τῷ ΠΙΠΙ. Σ. εἶπον, ἐξομολογήσω περὶ τῶν παραβάσεών μου τῷ ΠΙΠΙ.⁹

6. Ἀ. ἐπὶ ταύτῃ προσεύξεται πᾶς ὅσιος πρὸς σέ εἰς καιρὸν κ. τ. ε.¹⁰

7. Σ. σὺ εἶ σκέπη μου ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεστώσης με.¹¹

8. Ἀ. βυλεύσομαι ἐπὶ σέ ὀφθαλμῷ μου.¹³

9. תַּחֲנִיחַ. Ο'. καὶ ἡμίονος. Ἀ. Σ. Ε'. ὡς ἡμίονος.¹³

יְיָ הַיּוֹם. Ἀ. οὐκ ἔστιν συνιέναι. Σ. ἀνόητοι (διὰ κημοῦ καὶ χαλινού).¹⁴

10. Ἀ. πολλὰ ἀλγήματα τοῦ ἀσεβοῦς.¹⁵

וְיִסְבֹּב יְיָ רַחֵם הִתְחַבֵּאתִי וְיִסְבֹּב יְיָ. Ο'. τὸν δὲ ἐλπίζοντα ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει. Ἀ. καὶ τὸν πεποιθότα ἐν ΠΙΠΙ ἔλεος περικυκλώσει αὐτόν. Σ. τὸν δὲ πεποιθότα ἐπὶ ΠΙΠΙ...¹⁶

11. וְיִסְבֹּב יְיָ רַחֵם הִתְחַבֵּאתִי וְיִסְבֹּב יְיָ. Σ. εὐφραίνεσθε ἐν ΠΙΠΙ, καὶ εὐθυμεῖτε, δίκαιοι.¹⁷

לֹא יִשְׁמַח בִּי אֱלֹהִים וְיִסְבֹּב יְיָ. Ἀ. καὶ αἰνοποιήσατε (Σ. εὐφημεῖτε. Ε'. ἀλαλάξατε¹⁸) πάντες εὐθεὶς τῇ καρδίᾳ.¹⁹

PSALM. XXXII.

1. Ἀ. ὠραιοῦται ὕμνησις. Σ. πρέπει ὕμνησις.¹

2. Ἀ. ἐν ναύλῃ δεκάδος μελωδήσατε αὐτῷ.²

3. Ἀ. ἀγαθύνετε ψάλατε ἐν ἀλαλαγμῷ. Σ. ἐπιμελῶς ψάλατε μετὰ σημασίας.³

4. הִתְחַבֵּאתִי וְיִסְבֹּב יְיָ. Ο'. ὅτι εὐθὺς ὁ λόγος τοῦ κυρίου. Ἀ. ὅτι εὐθὺς ῥῆμα ΠΙΠΙ.⁴

וְיִסְבֹּב יְיָ. Ο'. Ἀ. ἐν πίστει. Σ. μετὰ πίστεως.⁵

5. וְיִסְבֹּב יְיָ רַחֵם הִתְחַבֵּאתִי. Ο'. ἀγαπᾶ ἔλεημοσύνην

⁴⁰ Idem. Posteriorē lectionem Symmachi esse crediderimus, coll. Hex. ad Gen. xxviii. 16. Psal. xxvii. 2.

¹⁷ Idem. ⁴⁸ Idem. ⁴⁹ Idem. PSALM. XXXI.

¹ Cod. 264 (sine artic.). ² Idem. ³ Idem. ⁴ Idem.

⁵ Idem. ⁶ Idem. Ad ἡμέρευσιν cf. Hex. ad Psal. i. 2.

⁷ Idem. ⁸ Idem. ⁹ Idem (cum θεσίαν pro ἀθεσίαν).

¹⁰ Idem. ¹¹ Idem. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem.

¹⁵ Idem. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem. Lectionem, Ε'. καὶ ἀλαλάξατε, ad posteriorē clausulam pertinere s-rius vidimus. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Idem, qui praeterea offert: Ἀ. καὶ αἰνοποιεῖτε. Ἀ. καὶ αἰνεῖτε. PSALM. XXXII. ¹ Cod. 264.

² Idem. Cf. Hex. ad Psal. cl. 3. (Syr. ܘܫܒܘ ܘܫܒܘ sonat μελωδήσατε in Hex. ad Psal. xxix. 13. cxlvi. 7.)

³ Idem (cum ἐπιμελούς). ⁴ Idem. ⁵ Idem.

καὶ κρίσιν. Σ. ἀγάπη ἐλεημοσύνης καὶ κρίσεως.⁶

5. מְלֵא. Ο'. πλήρης. Σ. πληρωθήσεται.⁷
6. וְשָׁמַיִם וְיָרֵד בְּדָבָר יְהוָה. Ο'. τῷ λόγῳ τοῦ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν (Σ. ἐγένοντο. Ε'. ἐγενήθησαν⁸). 'Α. ἐν ῥήματι ΠΙΠΙ οἱ οὐρανοὶ ἐποιήθησαν.⁹
7. 'Α. συνάγων ὡς χύμα ὕδατα θαλάσσης. Ε'. συνάγων ὡς σωρόν...¹⁰
- יָתֵי. Ο'. τιθείς. 'Α. διδούς. Σ. ἀπέθετο.¹¹
8. 'Α. [καὶ] φοβηθήσονται ἀπὸ ΠΙΠΙ. Σ. φοβείσθω τὸν ΠΙΠΙ. Ε'. φοβήθητε.¹²
- לְבַלְבָּלֵי יְהוָה. Ο'. ἀπ' αὐτοῦ δὲ σαλευθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην. 'Α. ἐξ αὐτοῦ ὑποσταλήσονται πάντες καθήμενοι οἰκουμένην. Σ. αὐτὸν εὐλαβείσθωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες οἰκουμένην.¹³
9. וַיֹּאמֶר יְהוָה. Ο'. ὅτι αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν. 'Α... καὶ ἐγένετο. Σ. αὐτοῦ γὰρ εἰπόντος ἐγένετο.¹⁴
10. יְהוָה הַפִּיר עַצְמוֹתֵינוּ. Ο'. κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν. 'Α. ΠΙΠΙ ἠκύρωσε βουλὴν ἐθνῶν. Σ. ΠΙΠΙ διαλύει...¹⁵
11. לְדָרֵי. Ο'. ἀπὸ γενεῶν εἰς γενεάς. 'Α. Ε'. εἰς γενεὰν καὶ γενεάν. Σ. εἰς ἐκάστην γενεάν.¹⁶
12. יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο'. οὐ ἔστι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ. 'Α. οὐ ΠΙΠΙ θεὸς αὐτοῦ.¹⁷
- לְיַחֲזֵק. Ο'. εἰς κληρονομίαν. 'Α. εἰς κληροδοσίαν.¹⁸
15. 'Α. ὁ πλάσσων ἅμα καρδίαν αὐτῶν.¹⁹
- הַמְבִינֵם לְכָל־מַעֲשֵׂיהֶם. Ο'. ὁ συνιεὶς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν. 'Α. ὁ συνιών παρὰ πάντα ποιήματα αὐτῶν.²⁰

16. לִיבְרַבְרָב עֲשֵׂנוּ הַלְמֵנוּ. Ο'. οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν. 'Α. οὐκ ἔστιν ὁ βασιλεὺς σωζόμενος ἐν πλήθει εὐπορίας. Σ... διὰ πλήθος δυνάμεως.²¹
- Ε'. γίγας δὲ οὐ σωθήσεται... 'Α. Ε'... οὐ ρυσθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος.²²
17. וְעַשְׂתָּ לְסוּסֶיךָ. Ο'. ψευδῆς ἵππος εἰς σωτηρίαν. 'Α. ψευδῆς ὁ ἵππος... Σ. ἀπιστος ἵππος πρὸς σωτηρίαν.²³
18. וְיָרֵד לְיָדֵי יְהוָה. Ο'. οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν. 'Α. ὀφθαλμοὶ ΠΙΠΙ πρὸς φόβον αὐτοῦ. Σ... παρὰ τοὺς φοβουμένους αὐτόν.²⁴
- 'Α. τοὺς περιμένοντας τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Σ. παρὰ τοὺς προσδοκῶντας τὸ ἔλεος αὐτοῦ.²⁵
19. שָׁפַת מִמֶּנִּי לְהַצִּיל. Ο'. ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν. 'Α. τοῦ ῥύσασθαι ἐκ θανάτου ψυχὴν αὐτῶν. Σ. ἐξαιρεῖσθαι ἐκ θανάτου ψυχὰς αὐτῶν. Ε'. τοῦ ῥύσασθαι ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν.²⁶
20. יְהוָה הַתְּרַבְּנוּ. Ο'. ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομένει τῷ κυρίῳ. 'Α. ψυχὴ ἡμῶν παρεδόκησε τὸν ΠΙΠΙ. Σ. ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀναμένει τὸν ΠΙΠΙ. Σ'. ἡ ψυχὴ μου παρεδόκησε τὸν ΠΙΠΙ.²⁷
- וְיִשְׁעֵנוּ וְיִצְרָנוּ. Ο'. ὅτι βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἔστιν. 'Α. βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς ἔστιν. Σ. βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτός. Σ'. βοηθὸς μου ὑπερασπιστὴς.²⁸
21. וְיִשְׁעֵנוּ וְיִצְרָנוּ. Ο'. καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἠλπίσαμεν. 'Α. ὅτι ἐν ὀνόματι ἡγιασμένου αὐτοῦ ἐπεποιθήσαμεν. Σ. ὅτι τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἐπεποιθήσαμεν.²⁹
22. יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. Ο'. γένοιτο τὸ ἔλεός σου, κύριε, ἐφ' ἡμᾶς. 'Α. γενηθήτω ἔλεός σου, ΠΙΠΙ, ἐφ' ἡμᾶς. Σ. εἴη τὸ ἔλεός σου...³⁰

⁶ Idem. ⁷ Idem. ⁸ Idem. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem, rectius, opinor, quam in Hex. ad loc. ¹¹ Idem. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Idem. Ad Sym. cf. Hex. ad Psal. lxxxiv. 5. Jerem. xi. 10. ¹⁶ Idem. Paulo ante 'Α. 8. εἰς αἰῶνα idem. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Idem.

¹⁹ Idem, consentiente Syro-hex. a nobis (Graece verso. ²⁰ Idem. ²¹ Idem. ²² Idem. ²³ Idem. Statim Σ. διὰ γὰρ πλήθος κ. τ. ε. idem. ²⁴ Idem. ²⁵ Idem. ²⁶ Idem. ²⁷ Idem. ²⁸ Idem. ²⁹ Idem. ³⁰ Idem.

PSALM. XXXIV.

12. Σ. ἀντεστραμμένα κ. τ. ε.¹
 20. Aliter: Ο' ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ ἐπ'
 ὄργην ✕ γῆς ἐλάλουν, δόλους δὲ διελογίζοντο.²
 25. יִרְחֹקוּ לִי. Ο' μὴ εἴποισαν. Σ. μὴ εἴπαισαν.³

PSALM. XXXV.

10. עֲבַר רִיבִי. 'Εβρ. μωκὼρ αἰιούμ.¹

PSALM. XXXVI.

- 37, 38. 'Εγκαταλείμματα δὲ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ
 ἔσχατα οὕτω γὰρ ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ ἐν τῷ,
 τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθή-
 σονται.¹

PSALM. XLII.

5. Σ. τί καταρρέεις . . . τί θορυβεῖς . . .¹

PSALM. XLIII.

10. 'Α. καίπερ. Σ. ἀλλὰ πρὸς τούτοις.¹
 13. 'Αλλος καὶ οὐκ ἦν πλεονασμὸς ἐν τοῖς ἀλα-
 λάγμασιν ἡμῶν.²
 14. 'Η δε Σ' ὁμοίως τοῖς Ο', καταγέλωτα.³

PSALM. XLIV.

14. יִתְרַחֵץ. In interiori palatio. Ο'. 'Εσεβῶν.
 Alia exemph. ἔσωθεν.¹ 'Αλλος ἐνδοθεν. Θ.
 ὁμοίως τοῖς Ο' (ἔσωθεν).²
 ('Α.) ἐνδοσις αὐτῆς εἰς ποικιλτά. Σ. ποικίλα.
 Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.³

15. Σ. ἀκολουθήσασαι.⁴

16. 'Α. εἰσελεύσεται.⁵

PSALM. XLVII.

3. תִּירָן. Ο'. ἡ πόλις. Σ. μητρόπολις.¹
 13. Σ. περιστοιχίσατε.²
 14. Ο'. καταδιέλεσθε. 'Αλλος διαμερίζεσθε.³

PSALM. XLVIII.

8. 'Αλλος ἀδελφὸς οὐ λυτρούμενος, λυτρώσεται ἀνήρ.¹
 15. 'Α. καὶ ἐπικρατήσουσιν (ἐν αὐτοῖς).²
 21. Ο'. τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις. Schol. Τὸ,
 ἀνοήτοις, παρ' οὐδενὶ κείται.³

PSALM. XLIX.

5. 'Α. συλλέξατέ μοι ὄσιους (μου).¹
 21. ['Αλλος ἀνομε.]²

PSALM. L.

2. 'Α. Θ. Βεθσαβέθ.¹

PSALM. LIV.

11. Ο'. καὶ πόνος. Σ. καὶ τλαιπωρίαν. Ε'. καὶ
 κόπος. Σ'. καὶ δόλος.¹
 Ο'. ἐν μέσφ αὐτῆς. 'Α. ἐνδον αὐτῆς. Οἱ λοι-
 ποί ἐν μέσφ αὐτῆς.²

PSALM. LVIII.

16. Σ. αὐτοὶ βεμβόμενοι κ. τ. ε.¹

PSALM. XXXIV. ¹ Cf. Hex. ad Gen. xlviii. 14.
² Schol. Τὸ, γῆς ἐλάλουν, ιστῆρηται κ. τ. ε. Pro ιστῆρηται
 proculdubio corrigendum ἡστῆρηται. Cf. Hex. ad Ezech.
 vii. 27. ³ Cod. 264. PSALM. XXXV. ¹ Cf. Hex.
 ad Gen. xxxvi. 24. PSALM. XXXVI. ¹ Procop. in
 Cat. Niceph. T. I, p. 1591. PSALM. XLII. ¹ Idem
 sonare formas Syriacas ܐܕܘܢܐ (ܐܕܘܢܐ / ܕܘܢܐ ?) et ܐܕܘܢܐ
 (ܐܕܘܢܐ / ܕܘܢܐ) serius vidimus. PSALM. XLIII.
¹ Cod. 264. ² Idem (non, ut nos male descripsimus, ἐν
 τοῖς ἀλ. αἰτῶν). ³ Idem. PSALM. XLIV. ¹ Sic
 Comp., Ald., Codd. III, 13, 27, alii (inter quos 264), Syco-
 hex. Hieron. in Epist. LXV, 19 (Opp. T. I, p. 389):
 "Pro eo quod in LXX scriptum est ἔσωθεν . . . in quibus-
 dam exemplaribus invenitur *Esebon*, quod *cogitationes*

sonant." ² Cod. 264 in marg. ³ Cod. 264. Ad ποι-
 κιλτά cf. Hex. ad Ezech. xvi. 10. ⁴ Idem (cum ἀκολου-
 θῆσαι). ⁵ Idem. PSALM. XLVII. ¹ Cod. Bodl.,
 quem allegavimus ad loc. Cf. Hex. ad Thren. ii. 11.
² Cod. 264, secundum conjecturam nostram. ³ Idem
 in marg. sine nom. PSALM. XLVIII. ¹ Cod. 264 in
 marg. sine nom. ² Ad constructionem cf. Hex. ad Lev.
 xxvi. 17. 3 Reg. ix. 23. Cod. 264 affert: 'Α. κρατήσουσιν.
 Σ. ὑποτάξουσιν. ³ Cod. 264. Hieron. + *insipientibus* :.
 PSALM. XLIX. ¹ Cod. 264. ² "Cod. Ambros. C. 98
 Sup. ad ἀνομίαν in marg.: γρ. ἀνομε."—A. C. PSALM. L.
¹ Cf. Hex. ad 3 Reg. i. 11, 16. PSALM. LIV. ¹ Cod.
 264. ² Idem. PSALM. LVIII. ¹ Cod. 264 in
 marg. sine nom.

PSALM. LX.

8. 'Α. ἔλεος καὶ ἀλήθεια ἀποδιατηρήσουσιν αὐτόν
(יהוה יחן ימ).¹

PSALM. LXII.

2. Σ. ὁμείρεται.¹

PSALM. LXIV.

4. 'Α. ἐδυναμώθη παρ' ἐμέ. Ε'. ἐκραταιώθη ὑπὲρ ἐμέ.¹
5. יהוה יחן ימ. Ο'. κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. ('Α.) σκηνώσει αὐλάς σου. (Σ.) κατασκηνώσει γὰρ ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. (Θ.) παροικήσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου.²
8. Ο'. ἤχους κυμάτων αὐτῆς (alia exempl. add. τίς ὑποστήσεται³).

PSALM. LXVII.

5. יהוה יחן ימ. ['Α. 'ΙΑ' ἢ ὀνομασία αὐτοῦ].¹
10. יהוה יחן ימ. 'Α. ὄμβρον ἐκούσιον (fort. ἐκουσίων).²

PSALM. LXXVII¹

21. יהוה יחן ימ. Θ. Ε'. πρὸς ὄργην ἐκινήθη.³

61. יהוה יחן ימ. Ο'. εἰς χεῖρα ἐχθροῦ. (Σ.) εἰς χεῖρας ἐναντίου. ('Α. Θ.) εἰς χεῖρας θλίβοντος.³

PSALM. LXXX.

4. יהוה יחן ימ. 'Α. ἐν πανσελήμφ. Σ. ἐν μηνιαίφ.¹
8. 'Α. ἐπακούσω σου κ.τ.έ. Σ. ἐπήκουσά σου κ.τ.έ. Θ. ὡσαύτως.²

PSALM. LXXXIII.

1. יהוה יחן ימ. Οι ἄλλοι ἐπινίκιον περὶ τῶν ληνῶν.¹

PSALM. LXXXIV.

1. יהוה יחן ימ. Οι ἄλλοι ἐπινίκιος.¹
13. יהוה יחן ימ. Οι ἄλλοι (δώσει) τὸν ἀγαθόν.²

PSALM. LXXXVI.

4. יהוה יחן ימ. Ο'. ἐγενήθησαν. *Ἄλλοι ἐγεννήθησαν. *Ἄλλοι ἐτέχθησαν.¹

PSALM. LXXXVII.

1. יהוה יחן ימ. Οι ἄλλοι ἐπινίκιον διὰ χοροῦ.¹

PSALM. LXXXVIII.

13. יהוה יחן ימ. Ο'. θάλασσαν. Οι ἄλλοι νότον, ἢ δεξιάν.¹

PSALM. LX. ¹ Cod. 264. PSALM. LXII. ¹ Codd. 264, 268. PSALM. LXIV. ¹ Cod. 264, recte. Nominativus est ῥήματα. ² Idem in marg. sine nominibus. ³ Sic Comp., Ald., Codd. 13, 21, alii (inter quos 264, 268), Syro-hex., Vet. Lat. Hieron. in Epist. CVI ad Sun. et Fret. 39: "In Graeco additum scribitis, quis sustinebit, quod superfluum est; subauditur enim, qui conturbas profundum maris, et conturbas sonum fluctuum ejus." PSALM. LXVII. ¹ Sic Josephi Hypomn. in Fabricii Cod. Pseudep. V. T. T. II, p. 340, parum probabiliter. ² "In Aquila pro ἐκούσιον, collatis locis aliis Aquilae in Lxxx. Montef. legendumne ἐκουσίων?"—A. C. Correctio valde probabilis est, etiamsi in loco Deut. xvi. 10 a Montef. indicato pro singulari יהוה יחן ימ. ἐκούσιον praetulimus. Sed τὰ ἐκούσια pro יהוה יחן ימ. versio est τῶν Ο' ad Num. xxix. 39. ¹ PSALM. LXXXVII.—XCIX. "De hisce Expositionibus [S. Chrysost. in Psalmos LXXXVII—XCIX (Opp. T. V, pp. 723-800)] jam diximus in Praefatione; quas esse spurias nemo non fatebitur; nam a Chrysostomi stylo prorsus abhorrent. Hoc uno fere nomine commendabiles, quod non pauca veterum Scripturae Sacrae interpretum

fragmenta contineant, Aquilae, Symmachi, Theodotionis, etc.; quorum nonnulla in Hexaplis nostris non habentur."—Montef. ² Pseudo-Chrysost. ibid. p. 725 E: διὰ τοῦτο ἤκουσε κύριος, καὶ ἀνεβάλετο· τουτέστι, πρὸς ὄργην ἐκινήθη· οὕτω γὰρ Θεοδοτίων καὶ οἱ [corrige οἱ] τὴν πέμπτην ἐκδεδώκασι. ³ Idem ibid. p. 731 D: ὅν ἐτι μᾶλλον οἱ λοιποὶ τῶν ἐρμηνευτῶν σαφηνίσαι βουλόμενοι, οἱ μὲν, εἰς χεῖρας ἐναντίου, οἱ δὲ, εἰς χεῖρας θλίβοντος, ἐκδεδώκασι. Cf. Hex. ad Job. xvi. 9. Psal. lxxvii. 66. lxxx. 15. PSALM. LXXX. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 741 C: εὐσημον δὲ ἡμέραν, τοῦ δεσπότου πύσχα· ὅθεν Ἀκ. μὲν πανσελήφρον ἐκδέδωκε, Σίμ. δὲ, μηνιαίον, τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ μηνὸς ἡμέραν ἐκάτερος λέγοντες. ² Cod. 268. PSALM. LXXXIII. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 748 D. PSALM. LXXXIV. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 751 A. ² Idem ibid. p. 753 A. PSALM. LXXXVI. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 756 E: τὰ, ἐγενήθησαν, οἱ λοιποὶ τῶν ἐρμηνευτῶν σαφέστερον ἐκδεδώκασι, οἱ μὲν, ἐγενήθησαν, οἱ δὲ, ἐτέχθησαν, τὴν λέξιν ταύτην ἐκθέμενοι. PSALM. LXXXVII. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 757 E. PSALM. LXXXVIII. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 763 Δ.

33. **וְעַל עֵינַי וְעַל אֲזְנוֹתַי**. 'A. καὶ ἐν ἀφαιῖς ἀνομίας αὐ-
τῶν.²

34. **וְעַל אֲזְנוֹתַי**. Ο'. ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου. Οἱ λοιποὶ
ἐν τῇ πίστει μου.³

45. **וְעַל אֲזְנוֹתַי**. Ο'. κατέλυσας. Σ'. κατέδυσας.⁴

PSALM. LXXXIX.

3. **וְעַל אֲזְנוֹתַי**. Ο'. εἰς ταπεινώσιν. Σ. εἰς καταδίκην.¹

5. **וְעַל אֲזְנוֹתַי**. Ο'. παρέλθοι. Θ. παρέλθῃ.²

10. **וְעַל אֲזְנוֹתַי**. Σ. ἐν παραδόξῳ.³

'A. ὅτι διεπέτασεν ἀνὴρ, καὶ ἐπετάσθη.⁴

PSALM. XC.

9. **וְעַל אֲזְנוֹתַי**. Ο'. καταφυγὴν σου. Οἱ ἄλλοι οἴκη-
τήριόν σου.¹

PSALM. XCI.

4. 'Εβρ. ἀλὲ ἀσῶρ οὐαλὲ νέβλ ἀλοὶ εἰαὸν βχενωρ.
'A. ἐπὶ δεκάδι ἐπὶ ἔβλη, ἐπὶ φθόγγῳ ἐν κι-
θάρα.¹

7. **וְעַל אֲזְנוֹתַי** וְעַל אֲזְנוֹתַי לִי וְעַל אֲזְנוֹתַי
Ο'. ἀνὴρ ἄφρων οὐ γινώσεται, καὶ ἀσύνητος οὐ
συνήσει ταῦτα. 'Εβρ. ἴς βὰρ οὐλὰ (נְלִי)
יאδαὲ οὐχσιλ λωιαβὴν ἔθ ζῶθ. 'A. ἀνὴρ ἀσύ-
νητος, καὶ οὐ γινώσεται, καὶ ἀνόητος οὐ συνήσει
ταῦτα. Σ. ἀνὴρ ἀνόητος οὐ γινώσεται, καὶ
ἀσύνητος οὐ συνήσει. .²

PSALM. XCII.

3. **וְעַל אֲזְנוֹתַי**. Σ. τὰ βάθη (αὐτῶν). Ε'. Σ'. ταπεινώσιν
(αὐτῶν).¹

PSALM. XCIII.

15. **וְעַל אֲזְנוֹתַי**. Ο'. ἐχόμενοι αὐτῆς. Οἱ ἄλλοι ὀπίσω
αὐτοῦ.¹

18. **וְעַל ΑΖΝΟΤΑΙ**. Σ. ἐστήριξέ με.²

23. Ε'. Σ'. τὰς ὀδύνας αὐτῶν.³

PSALM. XCIV.

10. **וְעַל ΑΖΝΟΤΑΙ**. Οἱ λοιποὶ δυσηρεστήθη.¹

PSALM. XCV.

5. 'A. ἐπίπλαστοι. Σ. ἀνύπαρκτοι.¹

8. Οἱ λοιποὶ δόξαν ὀνόματος αὐτοῦ.²

PSALM. XCVI.

2. **וְעַל ΑΖΝΟΤΑΙ**. Caligo. Ο'. γνόφος. Σ. ὀμίχλη.¹

PSALM. XCVII.

1. Σ. τεράστια.¹

7. Σ. ἡχείτω ἡ θάλασσα σὺν πληρώματι αὐτῆς, ἡ
οἰκουμένη καὶ (οἱ) οἰκοῦντες ἐν αὐτῇ.²

PSALM. XCVIII.

4. **וְעַל ΑΖΝΟΤΑΙ**. Ο'. καὶ τιμή. Οἱ λοιποὶ οἱ μὲν ἰσχὺν, οἱ
δὲ κράτος ἐκδεδώκασιν.¹

² Cod. 264. ³ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 766 D: ὅθεν

οἱ λοιποὶ τῶν ἑρμηνευτῶν ἀντὶ τῆς ἀληθείας, τὴν πίστιν ἐκδεδώ-
κασιν. ⁴ Idem ibid. p. 768 C. PSALM. LXXXIX.

¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 770 E: διόπερ ὁ Σύμ. ἀντὶ τῆς
ταπεινώσεως τὴν καταδίκην ἐκδέδωκε. Hinc leviter corrigenda
est lectio, quam e Syro-hex. eruimus. ² Idem ibid.

p. 771 D: εἰ γὰρ καὶ παρέλθοι, οὐκ ἐν εὐχῆς τρόπῳ τὸ ῥῆμα
λέγει· δηλοῖ δὲ Θεοδοτίων' ἀντὶ γὰρ τοῦ, παρέλθοι, παρέλθῃ οὗτος
ἐκδέδωκε. ³ Idem ibid. p. 772 B: Σύμ. δὲ ἀντὶ τοῦ, ἐν δυνα-

στείας, ἐν παραδόξῳ ἐκδέδωκε. ⁴ Cod. 264. Cf. Hex. ad
Num. xi. 31. PSALM. XC. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid.

p. 775 D. PSALM. XCI. ¹ Cod. 264 (cum νεβὰ pro
νέβλ). Praeterea pro ἔβλη pingendum videtur νέβλη s.

νάβλη, coll. Hex. ad Psal. cxxii. 3. Ad φθόγγῳ cf. Hex.
ad Psal. xviii. 15. ² Cod. 264. Pro ἰαδαὲ οὐχσιλ in

codice est ἰαδὰς οὐχσιλ.

PSALM. XCII. ¹ Pseudo-Chry-

sost. ibid. p. 781 B. PSALM. XCIII. ¹ Pseudo-Chry-

sost. ibid. p. 783 C. ² "Codex B. (אב) וְעַל אֲזְנוֹתַי
in mutila forma."—A. C. Vox Syriaca וְעַל אֲזְנוֹתַי
commutatur

cum Graecis ἐστήριξε, ἐστερέωσιν, ἐββαίωσε, ἐκραταίωσε, κατήρ-
τισε, ἤρεισε, aliis; e quibus ἐστήριξε praetulimus propter lec-
tionem Symmachi ad Psal. ciii. 15, ubi idem est Hebraeum.

³ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 785 A. PSALM. XCIV.

¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 787 B. Cod. 264: 'A. Σ. δυση-
ρεστήθη (ἐν τῇ γενεᾷ). PSALM. XCV. ¹ Pseudo-Chry-

sost. ibid. p. 789 B. ² Idem ibid. p. 790 A. PSALM.

XCVI. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 791 E. PSALM.

XCVII. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 794 D. ² Cod. 264.

PSALM. XCVIII. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 797 C.

PSALM. XCIX.

1. הַיְיָ֑יִ. 'A. εἰς εὐχαριστίαν. Σ. εἰς εὐλογίαν.
Ε'. εἰς αἴνεσιν.¹

PSALM. CI.¹

1. הַיְיָ֑יִ. Σ. ἐν τῷ ἀθυμεῖν αὐτόν.²
4. 'A. καὶ ὅσα μου κ.τ.έ.³
22. Ο'. τοῦ ἀναγγεῖλαι. Θ. ὁμοίως τοῖς Ο'.⁴

PSALM. CII.

4. הַיְיָ֑יִ. 'A. τὸν ἀγχιστεύοντα (s. ἐγγίζοντα).¹

PSALM. CIII.

17. 'A. . . ἐρωδιοῦ ἐλάται οἶκος αὐτῷ.¹

PSALM. CVI.

40. הַיְיָ֑יִ. Σ. δι' ἀνοδίας.¹

PSALM. CVII.

12. Σ. καὶ μὴ προελθὼν, θεέ, ἐν ταῖς στρατεύσεσιν
(s. τοῖς στρατεύμασιν) ἡμῶν.¹

PSALM. CVIII.

29. הַיְיָ֑יִ. Ο'. οἱ ἐνδιαβάλλοντές με. Οἱ λοιποὶ
ἀντικείμενοί (μοι).¹

PSALM. CXV.

2. Σ. καὶ εἶπον ἀδημονῶν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος διέ-
ψευσται.¹

PSALM. CXVIII.

9. Σ. διὰ τίνος λαμπρυνεῖ νέος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;¹
17. Σ. εὐεργέτησον τὸν δοῦλόν σου.²
98. Σ. διὸ καὶ εἰς αἰῶνα αὕτη μοι.³
170. Ο'. τὸ ἀξίωμα μου. Schol. Ἀξίωμα τὴν ἰκε-
σίαν καλεῖ τοῦτο γὰρ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις
εὐρον ἐρμηνευταῖς, ἵνα ἢ ἡ ἔννοια οὕτως εἰσέλ-
θοι ἢ ἰκεσία καὶ ἡ δέησις μου ἐνώπιόν σου,
κύριε.⁴

PSALM. CXXXII.

2. Ο'. ἐπὶ τὴν ὄαν. Schol. Ὡα, τὸ ἄκρον τοῦ ἰμα-
τίου, ἢ δὲ καλούμεν περιτραχήλιον, ἦτοι περι-
στόμον τοῦτο δὲ δ' Ἀκύλας στόμα ἐνδύματος
εἶρηκεν.¹

PSALM. CXXXIV.

4. הַיְיָ֑יִ. Ο'. Θ. εἰς περιουσιασμόν. 'A. Ε'. εἰς
περιούσιον. Σ. εἰς ἐξάιρετον.¹
7. Ἄλλος ἀναβιβάζων. Ἐτερος ἀνασπῶν ἀπ'
ἄκρων. Ἄλλος ἐκ τελευτῶν.²

PSALM. CXXXV.

9. הַיְיָ֑יִ. Ο'. εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός.
Ἄλλος εἰς ἐξουσίαν ἐν νυκτί.¹

PSALM. CXXXVIII.

4. Σ. ἑτερολογία.¹

PSALM. XCIX. ¹ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 799 A.
¹ PSALM. CI—CVII. Expositionem in hos Psalmos, quam
ementitō Chrysostomi nomine ediderunt Savilins (Opp.
T. I, pp. 932-977) et Montef. (Opp. T. V, pp. 644-684),
cum constet ex Eusebio et Theodoro ad verbum fere
consarcinatam fuisse, ceteris praeteritis, unam et alteram
lectionem, quae nonnihil varietatis habere videretur, deli-
bavimus. ² Pseudo-Chrysost. ibid. p. 644 B: ἀκηδία
λυπούμενος, ἢ ἀθυμεί, κατὰ τὸν Σύμμαχον, ἐπὶ τῇ τῶν πολλῶν
κακίᾳ τε καὶ ἀπωλείᾳ. ³ Codd. 264, 268. ⁴ Cod. 264.

PSALM. CII. ¹ Hodie nobis altera lectio verior videtur,
coll. Hex. ad Lev. xxvii, 15. Similiter in Hex. ad Psal.
cvi, 2 pro ἀγχιστευθέντες nonne praeferrimus ἐγγισθέντες, ut
idem interpres ad Lev. xxvii, 33. Cf. Hex. ad Jerem.
l. 34. PSALM. CIII. ¹ Cod. 268. PSALM. CVI.

¹ Pro διανοίας ante nos Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach*
p. 20 coniecerat ἀνοδίας (non δι' ἀνοδίας), ad Job. xii, 24
appellans. PSALM. CVII. ¹ Codd. 264 (cum τοῖς
στρ.), 268, Pseudo-Chrysost. ibid. p. 684 C (cum θεός).

PSALM. CVIII. ¹ Cod. 268. PSALM. CXV. ¹ Cod.
264. Cod. 268, ut in Hexaplis. PSALM. CXVIII.

¹ Sic Reg. unus apud Montef., probante Thiemo in libello,
Pro Puritate Symmachii, p. 20. ² Syro-lex. (non
εὐεργ. με τὸν δ. σου). Cf. ad Psal. xviii, 14 in *Auctario*.

³ Cod. 264. ⁴ Pseudo-Chrysost. ibid. p. 717 C.

PSALM. CXXXII. ¹ Cyrilli Lex. MS. Brem. s. v. ὦ.
PSALM. CXXXIV. ¹ Hieron. Comment. in Epist. ad
Titum (Opp. T. VII, p. 726): "Quod quidem Aq. et Vta
ed. εἰς περιούσιον expresserunt; LXX vero et Theod., περι-
ουσιασμόν transferentes, commutationem syllabae fecere,
non sensus. Symmachus igitur pro eo quod est in Graeco
περιούσιον, in Hebraeo σχολία, expressit ἐξάιρετον, id est,
εὐεργίαν, vel praecipuam; pro quo verbum in alio volu-
mine. Latino sermone utens, peculiaritatem interpretatus est."
Cf. Hex. ad Eccles. ii, 8. ² Cod. 268, a Chrysostomo;

nescio an rectius quam in Hexaplis. PSALM. CXXXV.
¹ Cod. 268. PSALM. CXXXVIII. ¹ Semler. in *Epist.*
ad J. J. Griesbach. p. 21: "Ineptissime autem ex Ed.

16. יְבִרָה . 'Εβρ. γολμή.²

PSALM. CXLI.

7. Σ. ἀκρόασαι τῆς λαλιᾶς μου κ. τ. ε.¹

PSALM. CXLIV.

14. Σ. τοὺς κύπτοντας.¹

PSALM. CXLVI.

1. Σ. ἀλληλουῖα, ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός.¹

PSALM. CXLIX.

6. 'Α. καὶ μάχαιρα στομάτων ἐν χειρὶ αὐτῶν.¹

PROVERBIA.

MONITUM.

In gratiam Auctarii ad Proverbia, Ecclesiasticum et Canticum Cantorum perscrutati sumus collationes Bodleianas Codicum 161, 248, 252; e quibus Collator Cod. 161 profitetur se lectiones interpretum et scholia a Bosio notata neglexisse, omnem tamen dissensum et defectum notasse.

CAP. I.

6. יְבִרָה . 'Α. ἐρμηνείαν. Σ. Θ. πρόβλημα.¹

32. 'Α. Σ. καὶ εὐθηρία ἀφρόνων ἀπολεῖ αὐτούς.²

CAP. II.

10. 'Α. εὐπρεπώσει.¹

18. 'Αλλος' ἔκυψε γὰρ εἰς θάνατον ὁ οἶκος αὐτῆς.²

21. יְבִרָה . Ο'. ὅτι εὐθείς. 'Αλλος' οἱ δὲ εὐθείς.³

CAP. III.

11. Σ. μὴ ἀποδοκιμάσης.¹

יְבִרָה . 'Αλλος' μὴ σικχάνης.²

20. 'Α. ἐν γνώσει (αὐτοῦ).²

22. יְבִרָה . *Guttur tu.* Ο'. τοῖς σοῖς ὁστέοις. Θ. (τοῖς) ὁστέοις σου.⁴

CAP. IV.

25. Σ. εἰς εὐθύ.¹

CAP. V.

3. 'Α. Θ. καὶ λείος κ. τ. ε.¹

19. Σ. Θ. (καὶ) ἐλάφιον χάριτος.²

CAP. VI.

8. Ο'. — ὡς σεμνήν ποιεῖται (alia exempl. ἐμπορεύεται¹).

12. Σ. Θ. στρεβλεύμασι στόματος.²

13, 14. יְבִרָה : יְבִרָה יְבִרָה . 'Α. συμβιβάζει δὲ τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ στρεβλότητας.³

14. יְבִרָה . 'Α. ἀντιδικίας.⁴

Rom., quae in his rationibus exiguae fidei est [?], Symmacho tribuunt *ἐτερολογία*." Symmachi lectionem defendit Schleusner. in *Nov. Thes. s. v.*, consentiente Syro-hex. ² Epiphani. adv. Haeres. I, 30, 31 (Opp. T. I, p. 156): Διὰ τοῦτο ὁ Δαβὶδ λέγει· τὸ ἀκατέργαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου· τουτέστι, σπαράγματα πρὶν ἀπεικονισθῆναί με ἔγνωσ με, καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν τοῦ σπαρῆναί με. 'Ο δὲ 'Εβραῖος θαυμαστῶς τὸ ῥῆμα σαφηνίζει· τὸ ἀκατέργαστον γὰρ γολμή ἐκάλειεν, ὅπερ ἐρμηνεύεται χόνδρος, ἢ σεμιδάλεως κόκκος. PSALM. CXLI.

¹ Cod. 268. PSALM. CXLIV. ¹ Cf. Baruch ii. 18 in LXX et Syro-hex. PSALM. CXLVI. ¹ Sic Cod. 268.

S. Greg. Nyss. apud Mai. *N. P. P. B. T. III*, p. 141: 'Αλληλουῖα, ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός, ὁ Σύμμαχος τέθεικε. PSALM.

CXLIX. ¹ "In loco Eusebii est *χειρὶ*, non *χερσὶν*, in edit. Mai allata."—*A. C.*

CAP. I. ¹ Didymus apud Mai. *N. P. P. B. T. VII*, p. 57: Ἀκούω τοῦ Θεοδοτίωνος ἐρμηνείαν, ἣν ἐξέδωκε καὶ Σύμμαχος, ὅτι πρόβλημα ἐκδεδώκασιν. ² Scriptura ἀνελεῖ est in Cod. 248.

CAP. II. ¹ Cod. 248. ² Codd. 161, 248, uterque in marg. sine nom. ³ Cod. 248 in marg. sine nom.

CAP. III. ¹ Cod. 161 assert: 'Α. μὴ ἀποδοκιμάσης. Cod. 252 sine nom.: μὴ ἀποδοκιμί . . . , reciso margine. ² Tischendorf. *Notit. Cod. Sin.* p. 80: "Ab hoc inde loco in margine annotata sunt quae quid sibi velint non satis assequor. . . .

Sunt autem haec: μὴ ὀλιγώρη, μὴ ἐδικήσης, μὴ συγχάσης (ita certe legi)." Pro συγχάσης indubitanter corrigimus σικχάνης, h. e. σικχάνης, quae lectio ad alteram Aquilae editionem pertinere videtur. Cf. Hex. ad Gen. xxvii. 46. Exod. i. 12.

Num. xxi. 5. Jesai. vii. 6. ³ Cod. 161. ⁴ Idem. Sic in textu Ald, Codd. III, 103, 106, alii. CAP. IV. ¹ Codd.

161, 248. CAP. V. ¹ Cod. 248. ² Cod. 161 solus.

CAP. VI. ¹ Sic Codd. 23, 248 (in marg.), 252, Syro-hex., Euseb. Eclog. Prophet. p. 2, Constit. Apost. II, 63. Ambros.: *quam venerabilem moreatur.* ² Cod. 248.

³ Codd. 161, 248. Hinc fortasse corrigendum Nobilii scholinum ad v. 14. ⁴ Cod. 161. Mox (v. 19) Cod. 248:

24. $\Psi\Gamma$. 'Α. ἐταίρου σου. Σ. πλησίον. Θ. πόρνης.⁵

CAP. VII.

10. ('Α.) θέσις πόρνης. (Σ.) τάξις πόρνης.¹

20. Θ. ἐν ἡμέρᾳ εὐσήμου.³

21. 'Α. ἐξέκλινεν. Σ. ἤγγεν.³

CAP. VIII.

8. 'Α. Σ. διεστραμμένον.¹

14. $\eta\eta\eta$. Ο. ἐμή φρόνησις. "Αλλος" ἐγὼ σύνεσις.³

19. $\theta\theta\theta$. Θ. καὶ ὑπὲρ Φιλίππειον.³

29. \times Θ. καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσεται (s. παρελεύσονται⁴) στόμα αὐτοῦ. Σ. ἵνα ὕδωρ μὴ παραβαίῃ τὸν λόγον αὐτοῦ.⁵

CAP. X.

1. Aliud exempl. παραβολαὶ Σαλομῶνος.¹

13. 'Α. Σ. Θ. ἐν χεῖλεσι συνετοῦ εὐρεθήσεται σοφία.³

17. 'Α. Σ. δὲ καταλιμπάνων ἐλέγχους.³

25. $\tau\tau\tau$. Σ. ὡς θεμέλιος.⁴

CAP. XI.

13. Σ. σκέπει λόγους.¹

CAP. XII.

6. 'Α. Θ. ἐνεδρεύουσιν εἰς αἷμα.¹

10. $\eta\eta\eta$ $\theta\theta\theta$. Ο. τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν ἀνελεήμονα. "Αλλος" αἱ δὲ γνώμαι τῶν ἀσεβῶν ἀνεπιεικεῖς.²

19. Ο. μάρτυς δὲ ταχύς (Θ. θυμώδης³).

25. Θ. μέριμνα ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς κατισχοῖ αὐτόν.⁴

CAP. XIV.

12. 'Α. Θ. ἔσχατον αὐτῆς.¹

24. 'Α. Σ. Θ. πλοῦτος αὐτῶν.²

CAP. XV.

2. 'Α. Σ. ἀναβλύσει.¹

5. 'Α. διασύρει.²

27. 'Α. Σ. Θ. ταράσσει οἶκον αὐτοῦ.³

CAP. XVI.

15. Οἱ Γ'. ἐν φωτὶ προσώπου.¹

24. Σ. Θ. γλυκὴ τῇ ψυχῇ καὶ ἴαμα ὀστέων.²

28. $\eta\eta\eta$ $\theta\theta\theta$ $\tau\tau\tau$. Σ. δὲ ὑποκρινόμενος διαστέλλει ἡγούμενον.³ "Αλλος" καὶ φλύαρος χωρίσει ἐταῖρον.⁴

CAP. XVII.

9. Σ. δὲ δευτερῶν λόγων διαχωρίζει συνήθη.¹

CAP. XVIII.

4. 'Α. Σ. ἀναβλύσων.¹

10. 'Α. Σ. Θ. ἐν αὐτῷ δραμεῖται δίκαιος, καὶ ὑπερ-αρθήσεται.²

'Α. ἀντιδικίας. Cf. Hex. ad Cap. xix. 13. xxviii. 25.

⁵ Cod. 248. Mox ad v. 25, not. 52, dele haec: "quae desunt in Codd. 23, 252." CAP. VII. ¹ Cod. 252 in marg. sine nom. Codd. 161, 248, ut Nobil. ² Codd. 161, 248. ³ Codd. 161, 248, 252. Cf. Schleusner.

Nov. Thes. s. v. ἄγχο. CAP. VIII. ¹ Cod. 252.

² Idem in marg. sine nom.: κράτος οἱ θεῶν (sic) ἐγὼ σύνεσις.

³ Codd. 161, 248 (uterque cum φιλιππειον). Diod. Sic. XVI, 8 (de Philippo Macedonum rege): Νόμισμα γὰρ χρυσοῦν κόπας, τὸ προσαγορευθὲν ἀπ' ἐκείνου Φιλίππειον (Φιλίππειον Reg. 2).

Plaut. Cnrcul. III, 70: *Statuam vidē dare autem solidam, faciendam ex auro Philippi* (h. e. purissimo).

⁴ Codd. 161, 248, 252. ⁵ Cod. 252 (cum λαὸν pro λόγον). CAP. X. ¹ Syro-hex. in textu: $\eta\eta\eta$

$\theta\theta\theta$, appicta in marg. ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ. Cf. Hex. ad Cap. xxv. 1. ² Codd. 161, 248, emaculatis quam Nobil. ³ Cod. 248. Cod. 161: Σ. δὲ κ. τ. ε. ⁴ Cod.

252. CAP. XI. ¹ Cod. 252. CAP. XII. ¹ Cod.

248. ² Cf. Hex. ad v. 26, not. 49. Lectionem duplicem huc trahit Jaegerus, probante Lagardio, qui in ea genuinam τῶν Ο' versionem agnoscit. Nisi potius sit duplex versio posterioris clausulae v. 26: ἡ δὲ ὁδὸς τῶν ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς. ³ Codd. 161, 248. ⁴ Cod. 161, non male, ut κατισχοῖ pro κατισχοῖ scribatur. CAP. XIV. ¹ Cod. 161.

² Cod. 248. CAP. XV. ¹ Cod. 252. ² Idem.

³ Cod. 248. CAP. XVI. ¹ Cod. 252. ² Codd. 161, 248. ³ Codd. 161 (cum ἡγουμένους), 248, ut ante Montefalconium conjecerat L. Bos. ⁴ Cod. 161 in marg. sine nom. Ad v. 29 Cod. 252 in marg. sine nom.: καὶ φλυαροσχωρίσ... (sic, reciso margine) ἐταῖρον. Est alius proculdubio interpretis, quidni Vti? Cf. Hex. ad Cap. xvii. 28. CAP. XVII. ¹ Cod. 252 solus. Cf. Hex. ad Psal. liv. 14. Jerem. xiii. 21. CAP. XVIII. ¹ Codd. 161, 248. (Ad $\eta\eta\eta$, ἀνομβρῶν, cf. Sirac. xxxix. 6 in LXX et Syro-hex.)

² Idem.

³ Idem.

18. **לְיָגֵהּ**. Οἱ Γ'. (δ) κληρος.³

CAP. XIX.

15. **חַיִּיךָ שְׂפָרְךָ**. Ο'. ψυχή δὲ ἀεργού (Σ. ὑψηλή. Θ. δολία¹).

19. 'Α. Θ. *δτι ἐὰν ἀφέλη κ. τ. ἐ.*²

25. **יְהִי**. 'Α. καὶ θελεγόμενος. Σ. καὶ ἀδεής.³

CAP. XX.

3. 'Α. καθίσαι ἀπὸ δικασίας. Σ. ἀναχωρῆσαι ἀπὸ ἀηθίας.¹

עֲלֵצְתִּי. Σ. ἀποκαλυφθήσεται.²

CAP. XXI.

18. Ἄλλος· καὶ ἀντὶ εὐθούς ἀσύνθετος.¹

CAP. XXII.

19. Σ. γνωστὴν ἐποίησά σοι ζωὴν.¹

CAP. XXIII.

10. Ο'. μὴ μεταθῆς ('Ἄλλος· μέταιρε¹).

14. **לִינְשָׁר**. Ο'. ἐκ θανάτου. 'Α. Σ. Θ. ἀπὸ ἔδου.²

16. 'Α. ἐν τῷ λαλεῖν χεῖλη σου εὐθεία.³

22. **הַגְּרִיב**. Ο'. *δτι γυγήρακε*. 'Α. *δταν γη-
ράση*.⁴

CAP. XXIV.

27. Σ. καὶ φρόντισον ἐν ἀγρῷ σουτοῦ.¹

CAP. XXV.

1. Σ. καὶ ἔτι αὐται παροιμίας.¹

6. 'Α. Σ. Θ. (μὴ) στήσ.²

12. Ἄλλος· ἐνώτιον χρύσειον, καὶ πίνωσις χρυσοῦ.¹

27. Σ. ἐξερευρᾶν δὲ τιμὴν ἑαυτῶν δόξα.⁴

CAP. XXVI.

9. **וְיִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל**. Σ. καὶ οὕτως παραβολὴ ἐν στόματι ἀπαιδευτῶν.¹

22. Θ. λόγοι ἐνδυμίου ὡς ἐξαπλούμενοι.²

23. 'Α. Θ. ἐκκαίόμενα.³

26. Σ. καλύπτοντος μίσος κ. τ. ἐ.⁴

CAP. XXVII.

4. Ἄλλος· τίς δὲ ὑποστήσεται κατὰ πρόσωπον ζήλου;¹

16. Σ. Ε'. κεκρυμμένος βορέας ἀνεμος.²

'Α. Σ. καὶ ἔλαιον δεξιᾶς αὐτοῦ καλέσει.³

CAP. XXVIII.

7. 'Α. καὶ νέμων συμβολοκόπους.¹

20. Σ. ὁ δὲ σπεύδων κ. τ. ἐ.²

CAP. XXIX.

2. 'Α. ἐν τῷ πληθυνθῆναι δικαίους.¹

14. 'Α. εἰς ἔτι. Σ. εἰς ἀεί. Θ. εἰς αἰῶνα.²

CAP. XXX.

1. **לְבַנְיָ**. 'Α. καὶ τελέσω.¹

4. **תִּי**. 'Α. καὶ κατεβίβασεν.²

³ Cod. 252. CAP. XIX. ¹ Codd. 161, 243. ² Idem. ³ Codd. 161 (cum ἄδης), 248 (cum ἀδης), 252 (cum ἀδης). Quid significet nisi ἀδεής iu malampartem pro θρασὺς ignoramus. CAP. XX. ¹ Cod. 252 (cum καθῆσαι). In Hexaplis editis vox ἀντιδικασία non alibi legitur. ² Ad hanc versionem Geiger in *Symmachus* etc. p. 61 confert Arab. **عَلِيٌّ**, in VII reiectus fuit, conspectui patuit. CAP. XXI. ¹ Ad **לְבַנְיָ** Syro-hex. in marg. pingit: ACYN-ΘΕΤΟΣ. CAP. XXII. ¹ Sic (non 'Α. Σ.) Codd. 161, 248, 252. CAP. XXIII. ¹ Cod. 161 in marg. reciso: .. *τερε*. Cf. LXX ad Cap. xxii. 28. ² Codd. 161, 248. ³ Cod. 248 (cum εὐθεία). ⁴ Codd. 161, 248 (sine nom.). CAP. XXIV. ¹ Codd. 161 (cum αὐτοῦ), 248 (idem), 252 (sine nom.). CAP. XXV. ¹ Cod. 252, qui Aquilae male tribuit: *καίγε αὐται αἱ παροιμίας*. ² Codd. 161, 248. ³ Cod. 248 in marg. sine nom. Cod. 161 affert tantum:

ἐνώτιον χρύσειον. Semler. in *Epist. ad J. J. Griesbach*. p. 26: "Legitur πίνωσις χρυσοῦ, quod nemo intelligit. Interea πίνωσις χρυσοῦ substitutio; alii, si possint, melius." ⁴ Cod. 252. CAP. XXVI. ¹ Codd. 161, 248. Cf. Hex. ad Caut. Cant. vii. 6. ² Codd. 161, 248, 252 (cum Σ. λόγοι ἐνδύμου ἐξ.). Vox ἐνδύμιος prorsus ignoratur: sed et correctio ejus ἐνθυμίου nullum idoneum sensum fundit. ³ Codd. 161, 248: 'Α. Θ. *εἰκκαίόμενα*, quae vox nulla est. Ad *ἐκκαίόμενα* cf. Hex. ad Psal. ix. 23. ⁴ Idem. CAP. XXVII. ¹ Codd. 161, 248. ² Cod. 252, Syro-hex. ³ Codd. 161, 252 (cum καλέϊται). CAP. XXVIII. ¹ Cod. 252 (cum συμβουλ.). ² Cod. 161. CAP. XXIX. ¹ Cod. 252. ² Codd. 161, 248. Cod. 252: 'Α. Θ. *εἰς ἔτι. εἰς αἰῶνα. εἰς δέ*. CAP. XXX. ¹ Cod. 252. ² Euseb. in *Ecl. Prophet.* p. 102: *διὰ καὶ ἐνταῦθα παρὰ τῷ Ἀκύλα εἴρηται: τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ κατεβίβασεν;*

4. 'Α. τίς συνέλεξεν πνεῦμα ἐν θανάροις αὐτοῦ; Σ.
τίς συνήγαγεν ἄνεμον ἐν ταῖς δραξίν (αὐτοῦ);³
26. Σ. καὶ ἔταξαν.⁴

CAP. XXXI.

3. Σ. τὴν ἰσχύν σου. Οἱ Γ'. τὰ σὰ χρήματα.¹

ECCLESIASTES.

CAP. I.

7. Σ. εἰς τὸν τόπον ἀφ' οὗ οἱ ποταμοὶ πορεύονται,
καὶ ἐκεῖ αὐτοὶ ἀναστρέφουσιν.¹
13. וַיִּתְּ. 'Α. ἐξερευνησαί. (Σ.) διαθρηῆσαι.²
17. 'Α. ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι νομὴ ἀνέμου.³

CAP. II.

2. Σ. εἰς τὸν γέλωτα εἶπον θόρυβον.¹
8. Σ. πεκούλια.²
9. Σ. ἀπὸ ἐμπροσθέν μου.³
12. 'Α. Θ. πλάνας.⁴
Aliter: Σ. τί δὲ ὁ ἄνθρωπος ἵνα παρακολουθήσῃ
βασιλεῖ; 'Α. Θ. βασιλέως.⁵
17. Σ. κακὸν γάρ μοι ἐφάνη τὸ ἔργον.⁶ 'Α. τὸ ποι-
ούμενον. Σ. τὸ ἔργον τὸ γινόμενον.⁷
21. Σ. γοργότητι.⁸
23. 'Α. βάσανος καὶ θυμός.⁹
26. Σ. τῷ ἀρέσκοντι αὐτῷ.¹⁰
וַיִּתְּ. Ο'. καὶ γινώσιν ('Ἄλλος· ἐπιστήμην¹¹).

CAP. III.

16. 'Α. τῆς δικαιοσύνης.¹
22. Σ. τίς γὰρ αὐτὸν κ. τ. ἐ.²

CAP. IV.

13. 'Α. ὃς οὐ γνώσεται τοῦ φυλάξασθαι ἔτι.¹
16. וַיִּתְּ. Ο'. περασμός. Σ. τέλος.²
17. Σ. καὶ ἔγγιζε ὥστε ἀκούειν [κακόν].³

CAP. V.

9. וַיִּתְּ. Ο'. καὶ τίς ἠγά-
πησεν ἐν πλήθει αὐτῶν γέννημα; 'Ἄλλος·
καὶ τίς ἠγάπησε δῶρα ἐν πλήθει οὐκ ἐλεύ-
σεται.¹
10. וַיִּתְּ. Ο'. ἐν πλήθει ἀγαθωσύνης.
'Α. ἐν πλήθει τῆς ἀγαθωσύνης.²

CAP. VI.

2. וַיִּתְּ. Ο'. ὅτι ἀνὴρ ξένος. Σ. ἀλλὰ
ἄνθρωπος ἀλλότριος.¹
3. וַיִּתְּ. Ο'. ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτόν. Σ. βέλ-
τιον (αὐτοῦ).²

CAP. VII.

3. Θ. ἐν κακώσει.¹
7. Σ. διὰ γὰρ φωνῆν ἀπαιδευτῶν κ. τ. ἐ.²
13. Σ. ἡ σοφία κ. τ. ἐ.³
16. Σ. μακρόβιος.⁴
22. Σ. ἀλλὰ μὴδὲ πᾶσι τοῖς λαλουμένοις παράσχῃς
τὴν καρδίαν σου.⁵

¹ Cod. 252. (In Hexaplis nostris, praecurrentibus Drusio et Montef., ἐν τοῖς δραξίν perperam pinximus.) ⁴ Codd. 248, 252. CAP. XXXI. ³ Cod. 252: ὁ. τὴν ἰσχύν σου. ο. . . τὰ σὰ χρήματα, reciso margine.

CAP. I. ¹ Codd. 161, 248, 252 (cum ἀποστρ.). ² Cod. 252. Cf. Hex. ad Cap. vii. 26. ³ Cod. 252. Cod. 248 in marg. sine nom.: ὅτι πρὸς τοῦτό ἐστι. CAP. II. ¹ Cod. 161, necnon codex quidam (Mat.) cel. Matthaei, cujus collationem dedit G. L. Spohn in Appendice libri Lipsiae anno 1785 editi, cui titulus: *Der Prediger Salomo* etc. Iste codex cum Cod. 161 arctissimam cognationem habet. ² Cf. Hex. ad Psal. cxxxiv. 4 in *Auctionario*. ³ Codd. 161, 248. ⁴ Cod. 252. ⁵ Idem. Codd. 161, 248: 'Α. τί δὲ ὁ ἄνθρωπος ἵνα π. βουλήν (sic); ⁶ Codd.

161, 248. ⁷ Codd. 161 (cum γινόμενον), 248, 252. ⁸ Codd. 161, 248. ⁹ Codd. 248, 252. ¹⁰ Codd. 161 (sine τῷ), 248 (idem), 252, Mat. (ut 161). ¹¹ Codd. 248, 252, uterque in marg. sine nom. CAP. III. ¹ Cod. 252. ² Codd. 248, Mat. CAP. IV. ¹ Codd. 161 (cum τε pro ἔτι), 252 (cum Σ. pro 'Α.), Mat. (ut 161, cum Θ. pro 'Α.). ² Cod. 252. Hieronymi Latina non male verteris: Σ. οὐκ ἔστι τέλος παντὶ τῷ λαῷ. ³ Idem. CAP. V. ¹ Sic in textu post γενήματα (sic) ex duplici versione Codd. 106, 261 (cum καὶ οὐκ pro οὐκ). Cod. 252 in marg. reciso: . ὥρα (sic) ἐν πλήθει . . . κ. ἐλεύσεται. ² Cod. 252. CAP. VI. ¹ Cod. 252. ² Codd. 161, 248, Mat. CAP. VII. ¹ Cod. 252. ² Codd. 161, Mat. ³ Codd. 161, 248. ⁴ Codd. 161, 248, Mat. ⁵ Cod. 252.

23. 'Α. ὅτι πρὸς πλεονάκεις καιροῦ πονηρεύεται καρδία σου.⁶
 25. Σ. ὁ οὐδεὶς εὐρήσει.⁷
 26. Σ. περιώδευσα.⁸
 27. Σ. ὁ ἀρεστός τῷ θεῷ.⁹
 28. ἸΝΝΥΡ ΠΥΠΝΥ. Ο'. ἴδε τοῦτο εὖρον ('Α. Θ. ἔργον¹⁰).
 30. 'Α. Σ. μόνον ἴδε.¹¹
 ἸΨΥ. Ο'. εὐθῆ. Σ. ἀπλοῦν.¹²

CAP. VIII.

2. ἸΨΥ ἸΨΥ ΠΥΠΝΥ. Ego (praecipio) os (jussum) regis observa. Ο'. στόμα βασιλέως φύλαξον. Σ. ἐγὼ παραινῶ ῥήσεις (s. ῥήσιν) βασιλέως φύλασσε (s. φυλάσσειν).¹
 3. ἸΨΥ ΠΥΠΝΥ. Ne persistas. Ο'. μὴ σῆς. Σ. (μὴ) ἐπίμενε.²
 10. Σ. οἱ καὶ ὅποτε περιῆσαν, ἐν τόπῳ ἀγίῳ ἀνεστρέφοντο.³
 13. ἸΨΥ ΠΥΠΝΥ ΠΥΠΝΥ. (Σ.) οὐδὲ ἐν μακροῖς ἔσται χρόνοις.⁴
 16. ἸΨΥ. (Σ.) ἔγνω.⁵

CAP. IX.

3. ἸΨΥ ΠΥΠΝΥ. 'Α. (καὶ) πλάναί. Σ. καὶ αὐθαδείας.¹

3. Σ. τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῶν εἰς νεκρούς.²
 9. ἸΨΥ ΠΥΠΝΥ. Οἱ λοιποὶ ἀτμοῦ σου.³
 10. ἸΨΥ ΠΥΠΝΥ. Ο'. ὅσα ἂν εὐρη. Σ. ὅσα ἂν ἐφικνεῖται.⁴
 11. Σ. τὸ φθάσαι δρόμῳ.⁵
 Σ. πορίσαι τροφήν.⁶
 Ο'. καίγε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις. Σ. οὐδὲ τῶν τεχνῶν τὸ εὐχαρί.⁷
 17. Σ. μετὰ προσηθείας. Σ. μᾶλλον κ. τ. ἐ.⁸

CAP. X.

1. Σ. μυῖων θάνατος κ. τ. ἐ.¹
 4. Σ. ὅτι σωφροσύνη παύσει ἀμαρτήματα μεγάλα.²
 17. Σ. μετὰ ἀνδραγαθίας.³

CAP. XI.

3. 'Α. Σ. ἐκκενώσουσιν.¹
 8. ἸΨΥ ΠΥΠΝΥ. 'Α. καὶ μνησθήτω.²
 9. ἸΨΥ ΠΥΠΝΥ ΠΥΠΝΥ. Ο'. καὶ γινῶθι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις. Σ. γινώσκων ὅτι περὶ πάντων τούτων.³
 10. ἸΨΥ ΠΥΠΝΥ ΠΥΠΝΥ. Et juvenilis aetas. Ο'. καὶ ἡ ἀνοία. Σ. (καὶ) ἡ περὶ αὐτὴν σπουδή.⁴

CAP. XII.

1. ἸΨΥ ΠΥΠΝΥ. 'Α. πρᾶγμα.¹

⁶ Cod. l. 248, 252 (cum καρδίαν), Mat. (cum πορεύεται).
⁷ Mat. Cod. 161: ὁ οὐδεὶς. ⁸ Cod. 252. Cf. Hex. ad Cant. Cant. iii. 3. ⁹ Idem. ¹⁰ Codd. 161, 248. Lectio vix sana esse potest. ¹¹ Cod. 252. ¹² Idem. CAP. VIII. ¹ Codd. 161, 248, Mat.: Σ. ἔργω πᾶν ἐνωρήσεις βασιλέως φύλασσε. Scriptura est mendosissima, sed nullo negotio emaculari potest e Cod. 253, qui pro v. 2 integro in textu legit: ἐγὼ παραινῶ ῥήσιν βασιλέως φυλάσσειν, καὶ παραστήναι ὄρκον θεοῦ (μὴ σπουδίσσης). ² Codd. 161, Mat. ³ Cod. 252. ⁴ Idem in marg. sine nom. Hieron. Symmacho tribuit: neque longo supererit tempore. ⁵ Idem. Hieron.: Σ. statui. Sed praefero ἔταξα, coll. Hex. ad Psal. viii. 2. Ezech. iii. 17. Jerem. lli. 32. CAP. IX. ¹ Cod. 252, emaculatiús quam in Hexaplis. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Codd. 161 (cum ἀφικνεῖται), 252 (cum ἐφικνεῖται), Mat. (ut 161). ⁵ Cod. 252, favente Syro-hex. ⁶ In fine not. 28

alde: "In Sap. Salom. xv. 12 pro πορίζειν Syro-hex. habet ~~σφάλλει~~." ⁷ Cod. 252. E Syro-hex. tentabamus: Σ. οὐδὲ ταῖς τέχναις εὐμορφία; sed ~~καὶ εὐχαρί~~ Graece sonat τὸ εὐχαρί Sap. Salom. xiv. 20 in Syro-hex. ⁸ Cod. 248, non ut e Parsonsio exscripsimus. CAP. X. ¹ Codd. 161, 248. ² Cod. 252. ³ Lectio anonyma ~~καὶ εὐχαρί~~ est proculdubio eadem ac Graeca μετὰ ἀνδραγαθίας. Scilicet nomen Syriacum ponitur pro ἀριστία 4 Macc. xii. 17; adjectivum autem ~~καὶ εὐχαρί~~ pro γενναῖος ibid. xvii. 24. CAP. XI. ¹ Cod. 252. Statim Σ. δένδρον idem, ut Syro-hex. ² Idem. ³ Idem (cum γινώσκων). ⁴ Codd. 161 (cum scholio: νέους ταῦτα λεκτέον), 248 (cum Σ. ὡς περὶ αὐτὴν σπουδὴν νέους τ. λ.), 252, Mat. (ut 161, cum λεκτεῖ pro λεκτέον). Interpres ad ἸΨΥ, σπουδῶς quaesivit, respexisse videtur. CAP. XII. ¹ Cod. 252.

5. 'Α. τρόμφ τρομήσουσιν ἐν τῇ ὁδῷ.²
'Α. καὶ καρπεύσει ἡ κάππαρις.³
Σ. ἀπελεύσεται γὰρ ὁ ἄνθρωπος.⁴
6. Σ. καὶ πρὶν ἢ κοπήναι τὸ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου.⁵
Θ. καὶ δράμη ἢ χελώνη ἢ χρυσῆ.⁶
8. לְבַן לְבַן תִּלְתָּהָרָה רַמֵּן מִלְבָּה לְבַן. Ο'.
ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής,
τὰ πάντα ματαιότης. 'Α. ἀτμός ἀτμίδων, εἶπεν
κωελέθ, τὰ πάντα ἀτμός.⁷
10. 'Α. Σ. καὶ συνέγραψεν ὀρθῶς.⁸
11. 'Α. Θ. πεφυτευμένοι. (Σ.) πεπηγότες.⁹
13. Σ. τοῦτο γὰρ ὄλος ὁ ἄνθρωπος.¹⁰

CANTICUM CANTICORUM.

CAP. I.

3. Ε'. ἔλαιον ἐκχεόμενον εἰς ὑπεραρέσκειαν ὄνομά σου κ. τ. ε'.¹
8. Ε'. ἔξελθέ σοι ὄπισθεν τῶν ποιμνίων (σου).²
10. Σ. ἐν τοῖς κοσμήμασιν.³
12. Aliter: Σ. ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει. . . ('Αλλος') ἐν ἀναπτώσεσιν.⁴
יְהִי יְהִי יְהִי. Ο'. νάρδος μου ἔδωκεν ὄσμην
αὐτοῦ. 'Α. νάρδου ἔδωκεν ὄσμην ἑαυτοῦ.⁵

13. 'Α. ἐνδεσμος σμύρνης.⁶
16. 'Α. εὐθαλής. ('Αλλος') πεπυκνωμένος.⁷

CAP. II.

2. 'Α. Σ. ἀκάνων.¹
7. Οἱ λοιποὶ ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.²
12. רִמְתָּה. Ο'. τῆς τομῆς. Σ. τῆς κλαδεύσεως.
Ε'. καὶ τομὴ ἀμπελώου.³
14. (Σ.) ἐντὸς ἐξοχῆς τῆς πέτρας.⁴
17. רַבָּה. Aliter: 'Α. τῆς βιθέρ. (Σ.) βαθθάρ.
(Θ.) θυμιαμάτων. (Σ') μαλαβάθρων.⁵

CAP. III.

1. אֶפְסֵי הַבַּיְתָה לְיְהוָה. Ο'. ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ
μου. ('Αλλος') σὺν ᾧ ἀγαπᾷ ἡ ψυχὴ μου.¹
4. Σ'. καὶ οὐκ ἀνήσω (αὐτόν).²
6. Σ. χνοός.³

CAP. IV.

1. Σ. αἱ ἀνεφάνησαν κ. τ. ε'.¹
2. 'Α. Σ. διδυμοτόκοι.²
3. 'Α. Ε'. ἐκ κόκκου.³
'Α. μήλα σου. . .⁴ Σ. αἱ παρειαί σου αἱ σκεπόμεναι καλύμματι.⁵

² Codd. 248, 252. ³ Cod. 252 (non 248). Deinde Codd. 248, 252 (sine nom.): καὶ διαλυθῆ ἢ ἐπίπονος. ⁴ Cod. 252 (cum γὰρ pro γάρ). ⁵ Idem (cum κοπήσαι). ⁶ "Voci χελώνη, quod Syrus noster vertit *לְבַן*, *נַבִּישׁ*, num aliquid lucis daret glossa Hesychiana, quam casu offendi nuper: *Χελώνη τὸ ὑποπόδιον καὶ νόμισμα Πελοποννησιακόν καὶ ἡ τροπὴ τῆς νεὸς διὰ τὸ ἐπικαμπές?* Glossae Hesychianae vel similes interdum Nostro videntur fuisse ad manus; et vocis Graecae appositio innuit aliquam differentiam interpretom sensisse inter Syram et Graecum." —A. Ceriani. ⁷ Cod. 252. Cf. Hex. ad Cap. i. 1. ⁸ Cod. 248. ⁹ Codd. 161, 248, Mat. Cod. 252, Syro-hex.: Σ. πεπηγότες. ¹⁰ Codd. 248 (sine nom.), 252. Syro-hex.: Σ. ὄλος ὁ ἄνθρωπος (*לְבַן אִדֹּם*). Mox Cod. 252: Σ. πᾶσαν γὰρ πράξιν.

CAP. I. ¹ Syro-hex. ² Cod. 252 (cum σὺ pro σοι). ³ Idem (non ἐν κοσμήμασιν, ut Parsons.). ⁴ Idem. ⁵ Idem. Cod. 161: Σ. νάρδου ἔδωκεν. ⁶ Cod. 252. ⁷ Idem. CAP. II. ¹ Cod. 252. Cod. 161: 'Α. ἀκα-

κῶν (sic). ² Cod. 252 (non ut Parsons.). ³ Syro-hex. a Middeldorpfio praetermissus: * (*putationis*) *לְבַן אִדֹּם*. * *לְבַן אִדֹּם*. ⁴ Cod. 252 in marg. sine nom. ⁵ Cod. 252: 'Α. τῆς βιθέρ. *βαθθάρ. θυμιαμάτων. μαλαβαθρων* (sic). E notula Syro-hexaplarī, *ΜΑΛΑΘΡΩC. c.*, non sine magna molitione eruimus lectionem egregiam, sed paulo labascentem, *Σ'. μαλαβάθρον*, quae nunc per favorem codicis nostri (cujus scripturam utinam nobis non invidisset Parsonsus) firmo pede stat. Utrum vero singularis numerus (qui in hoc vocabulo longè usitatior est) an pluralis verior sit, penes lectorem iudicium sit. Pronum quidem fuit in Graeco codice ex praecedenti *θυμιαμάτων* scribere *μαλαβάθρων*, sed *ω* firmat etiam Syrus. CAP. III. ¹ Cod. 252: . . *συνῶ* (sic) *ἀγαπᾷ ἡ ψ. μου*; ubi nomen interpretis reciso margine periit. ² Idem (non, ut Parsonsus, Σ. οὐκ ἀνήσω). ³ Idem. In Codd. 161, 248 lectio anonyma est. CAP. IV. ¹ Codd. 161, 248, 252 (non οἱ, ut nos negligenter edidimus). ² Cod. 252. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Codd. 161, 248, 252.

6. 'Α. (ἕως) κοπάσῃ ἢ ἡμέρα..⁵ Σ... καὶ κλι-
θῶσιν.⁷

8. וַיִּשָׁב שְׁנֵי יָמִים וַיִּשָׁב שְׁנֵי יָמִים. Ο'. ἀπὸ ἀρχῆς
πίστεως, ἀπὸ κεφαλῆς Σανίρ. Σ. ἀπὸ κεφα-
λῆς Ἀμανά, ἀπὸ κεφαλῆς Σανείρ.⁸

15. Σ'. μέντων.⁹

CAP. V.

2. וַיִּשָׁב. Ο'. ἀγρυπνεῖ. 'Α. Σ. γρηγορεῖ.¹

4. וַיִּשָׁב. Ο'. ἀπέστειλε. Σ. ἔθιξεν.²

7. 'Α. τὸ κάλυμμά μου.³

8. וַיִּשָׁב וַיִּשָׁב. Ο'. ἐὰν (Σ. ἵνα⁴) εὕρητε.

11. (Σ') λιθία καὶ χρυσίον.⁵

15. 'Α. Ε'. Σ'. πάρινοι.⁶

וַיִּשָׁב. Ο'. τεθεμελιωμένοι. Σ. ἐπικείμενοι.⁷

CAP. VI.

5. Σ. καὶ ἡ διάλεξις σου καλή.¹

9. וַיִּשָׁב וַיִּשָׁב. Ο'. ὡσεὶ ὄρθρος ('Ἄλλος .. ραυμα²).
(Σ') καταπληκτικὴ μεμεγεθυσμέναις.³

11. 'Α. λαοῦ μου ἐκουσισζομένου. Ε'. λαοῦ ἡγου-
μένου.⁴

12. וַיִּשָׁב וַיִּשָׁב. 'Α. καὶ ὀραματισθόμεθα ἐν σοί.⁵

CAP. VII.

1. Ε'. διερχομένην ὡς χορὸν τῶν παρεμβολῶν.¹

וַיִּשָׁב וַיִּשָׁב. Ο'. ὅμοιοι ὀρμίσκοις. Σ. ὡς περι-
τραχήλια.²

5. Σ. καὶ ἡ διακόμησίς σου ὡς πορφύρα βασιλικὴ
περιδεδεμένη εἰλήμασι.³

6. 'Α. . θύγατερ τρυφῶν. Σ. ἀγάπη ἐν σπατά-
λαις.⁴

8. וַיִּשָׁב. 'Ἄλλος· λήψομαι.⁵

12. וַיִּשָׁב וַיִּשָׁב. Ο'. τοὺς μαστοὺς μου. 'Ἄλλος·
τὴν ἀγάπην (μου).⁶

CAP. VIII.

4. 'Α. ἐν δορκάσιν ἢ ἐν ἐλάφοις τῆς χώρας.¹

5. וַיִּשָׁב וַיִּשָׁב וַיִּשָׁב. Ο'. ἐκεῖ ὠδίνῃσέ σε ἢ
τεκούσά σε. Σ. ποῦ ὠδίνῃσεν ἢ τεκούσά σε.²

6. וַיִּשָׁב וַיִּשָׁב. Ο'. θές με ὡς σφραγίδα. Σ.
περίθου με ὡς σφραγίδα.³

11. Σ. ἐνέγκη κ. τ. ἐ.⁴

12. Σ. ἀμπελών μου ὁ εἰς πρόσωπόν μου.⁵

JESAIAS.

MONITUM.

Ad Jesaiam spicilegium lectionum trium inter-
pretum non contempnendum e B. Stephanopoli colla-
tionibus Codd. 86, 88 in usum operis Holmesiani
confectis excerptissimus.

CAP. I.

14. 'Α. ἐκοπίασα αἶρεν.¹

CAP. II.

4. Ο'. καὶ οὐ λήψεται ἔτι (4).¹

12. 'Α. Σ. Θ. ταπεινωθήσεται.²

CAP. III.

9. Τὸ 'Εβραϊκὸν καὶ οἱ λοιποί. *Vae illis etc.*¹

⁵ Cod. 252. ⁷ Codd. 161 (sine καὶ), 248, 252 (ut 161).

⁸ Cod. 252 (cum δ... κα, et ανεῖρ (sic)). ⁹ Codd. 161, 248, 252. CAP. V. ¹ Cod. 252. ² Idem (reciso margine): Σ... θιξεν τὰ ἔντερά μου ἐταράχθη. ³ Idem.

⁴ Idem. ⁶ Idem in marg. sine nom.: λιθία τοῦ χρυσίου. ἐπίσημος ἐν χρυσῷ (sic). λιθία καὶ χρυσίον. Mox Codd. 161, 252, in marg.: ὡς ἐλάτω. ⁶ Cod. 252. ⁷ Idem.

CAP. VI. ¹ Cod. 252. ² Idem. Vocis nescio ejus reliquae literae evanuerunt. Tentabam ὡσπερ αἶρα. ³ Idem in marg. assert: ἐπίφοβος μετὰ στύφους (sic). ὡς ἐπιφανία (sic). ἐπιφανής ὡς μεγαλυόμενοι. καιαπληκτικῆ... μεγεθυσμέναις. Cf. Hex. ad Num. vi. 5. ⁴ Idem (cum ἐκ... ζομένου). ⁵ Idem. CAP. VII. ¹ Cod. 252 (cum δ. ὡ... τῶν

π.). ² Idem (cum ὡσπερὶ τραχῆ...). Cf. Hex. ad Hos.

ii. 13. Idem paulo ante: Σ. ἡγεμόνος ἐνάδ... (ἐνδεσμοί?).

³ Idem assert: Σ. καὶ ἡ διακόμησις. Σ. ὡς πορφύρα βα... κὴ περιδεδεμένη εἰλήμασιν (sic). ⁴ Idem (cum σπα...).

⁵ Idem in marg. reciso: ... λήψομαι τῶν... ἐων αὐτοῦ... ἐλα-
τῶν αὐτοῦ. ⁶ Idem in marg. sine nom. CAP. VIII.

¹ Cod. 252: 'Α. ἐν δορκάσιν... ἐλάφοις τῆς... Cf. Hex. ad
Cap. ii. 7. ² Idem. ³ Idem (cum Σ... θου). ⁴ Idem

(cum ἐνέγκει). ⁵ Idem.

CAP. I. ¹ Ad αἶρεν, quod hodie praetulerim, cf. Hex. ad
Deut. i. 9. CAP. II. ¹ Cod. 88. Sic sine obelo

Codd. III, 26, 233, 301. ² Idem. CAP. III.

¹ Hieron.

17. 'A. ἀποκαλύψει.³

23. Θ. θέριστρα — κατάκλιτα 4.³

CAP. IV.

5. Ο'. καὶ ὡς καπνοῦ καὶ ✕ ὡς (4) φωτός.¹

CAP. V.

1. Schol. 'H 'Εβραϊκὴ λέξις καὶ ὁ 'Ακύλας, τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, ἐξέδοκαν.¹

7. Ο'. οἶκος τοῦ 'Ισραήλ — ἐστὶν 4.³

CAP. VII.

13. 'A. μήτι ὀλίγον ἀπὸ (ὕμῶν) μοχθοῦν ἄνδρα, ὅτι μοχθοῦτε καί γε τὸν θεόν μου;¹

CAP. VIII.

13, 14. נִהַיְתָה יְשִׁירָתָהּ יְהוָה כִּי־נִבְּצָה הִתְהַיְתָהּ
שְׂרָרָתָהּ לְהִתְהַיְתָהּ : סָרַרְתָּ מִנִּיחָהּ סָרַרְתָּ מִנִּיחָהּ
וְלִשְׂרָרָתָהּ — וְלִנְהַיְתָהּ. Ο'. κύριον αὐτὸν ἀγιάσατε,
καὶ αὐτὸς ἔσται σου φόβος κἀν ἐπ' αὐτῷ πε-
ποιθὼς ἦς, ἔσται σοι εἰς ἀγίασμα, καὶ οὐχ ὡς
λίθου—ἐν 'Ιερουσαλήμ. 'Ανθ' οὗ σαφέστερον
ὁ Σύμμαχος ἠρμήνευσε κύριον τῶν δυνάμεων,
αὐτὸν ἀγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἔσται φόβος ὑμῶν,
καὶ κραταίωμα ὑμῶν, καὶ ἔσται εἰς ἀγίασμα
εἰς δὲ λίθον προσκόμματος καὶ εἰς πέτραν σκαν-
δάλου τοῖς θυσιῶν οἴκοις 'Ισραήλ, εἰς παγίδα
καὶ εἰς πέτραν σκανδάλου τῷ οἰκοῦντι ἐν 'Ιερου-
σαλήμ.¹

CAP. X.

33. 'A. Σ. Θ. καὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται.¹

CAP. XI.

14. Θ. 'Ιδουμαία (καὶ) Μωὰβ ἕκτασις χειρῶν αὐτῶν.¹

CAP. XIII.

12. סָרַרְתָּ. 'A. σπῆλωμα.¹

CAP. XIV.

5. סִיגְוִיָּהּ פִּשְׁוִיָּהּ הִתְהַיְתָהּ בְּרַשָׁתָהּ. Ο'. συνέτριψε κύριος
τὸν (συγόν (Σ. τὴν ῥάβδον¹) τῶν ἀμαρτωλῶν.

16. 'A. ὁ κλονῶν τὴν γῆν. Σ. ὁ ταρασσῶν. Θ.
παροργίζων.²

21. 'A. Σ. πατέρων αὐτῶν. Θ. πατρὸς αὐτῶν.³

CAP. XVI.

7. פִּשְׁוִיָּהּ קִירָה. 'A. τοίχω. Σ. τείχει.¹

14. Ο'. ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν (alia exempl. add.
ἡμερῶν²) μισθωτοῦ.

CAP. XXVII.

12. Ο'. ἕως 'Ρινοκορούρων.¹

CAP. XXVIII.

2. Θ. παρὰ κυρίου.¹

'A. Σ. Θ. ὡς ἐντίναγμα χαλάζης.²

Θ. καταγίς κυκλῶσα.³

* Cod. 88. ³ Syro-hex. ✕ —. Exemplis hujus
vocis nunc addo ✕, ἀσελγῶς, in Hex. ad Hos. vii. 14.
CAP. IV. ¹ Cod. 88. Sic sine aster. Codd. III, 22, 24, 41,
alii, Syro-hex. CAP. V. ¹ Syro-hex., ut nunc ver-
terim. Cf. Hex. ad Psal. Ixxv. 3. ² Sic Cod. 88
(sub —), Syro-hex., et sine obelo Comp., Ald., Codd. III,
XII, 24, 41, alii. (In notis 37 et 46 "Cod. VII" non est
insignis ille Ambrosianus, qui ad Pentateuchum laudatur,
sed lacinae alius codicis XI fere saeculi, quae cum altero
compactae sunt. Vid. Ceriani *Mon. S. et P.* T. III, p. ix.)
CAP. VII. ¹ Cod. 88 (cum ἀπομοχθοῦν). Idem in lectione
Symmachi ἀνθρωπων scribit, repugnante Syro-hex. CAP.
VIII. ¹ "Sic Eusebius in fragmentis Theopbaniae editis a
Card. A. Mai in *Nova PP. Bibl.* IV, 126, qui locus desi-
deratur in Syra versione."—A. Ceriani. CAP. X.
¹ Cod. 88. Cf. ad Cap. ii. 12. CAP. XI. ¹ Cod. 88

(cum ἕκτασις). CAP. XIII. ¹ Cf. Jerem. ii. 22 in
LXX, ubi pro סָרַרְתָּ ponitur κεκλιθῶσαι. Semler. in *Epist.*
ad J. J. Griesbach, p. 33: "Puto fuisse στήλωμα, ut alibi
LXX στηλογραφίαν [pro סָרַרְתָּ] verterunt." CAP.
XIV. ¹ Victor apud Ghislerii Catenam ad Jerem. li. 7.
² Cod. 88. ³ Idem (cum Σ. Θ. pro 'A. Σ.). CAP.
XVI. ¹ Euseb. in Onomastico, p. 170: Δεσέκ. 'Ακύλας
τοίχω. Σύμμαχος τείχει. ² Sic Cod. 88, Syro-hex. (cum
ἡμερῶν in marg.), teste Cod. C., qui indicem vocis יִשְׁוִיָּהּ
in textu post (non, ut Cod. A., ante) ἐτῶν ponit. CAP.
XXVII. ¹ Hieron. apud Euseb. in Onomastico, p. 317:
"Rhinocorura, civitas Aegypti, cujus meminit Jesaias.
Sciendum autem quod hoc vocabulum in libris Hebraicis
non habetur, sed a LXX interpretibus propter notitiam
loci additum est." CAP. XXVIII. ¹ Cod. 86.
² Codd. 86, 88 (cum 'A. Σ.). ³ Codd. 86 (cum καταγίς

4. ἰτηρηση. Ο' της δόξης ✕ αὐτοῦ (4).⁴
 12. Σ. καὶ αὐτὴ ἡ ἡμερία.⁵
 15. Σ. καταφυγὴν.⁶
 17. Θ. . . καὶ σκέπη ὕδατος κατακλύσει.⁷
 21. Σ. Θ. . . ἀλλοτρία ἡ ἐργασία αὐτῆς.⁸
 22. 'Α. Θ. μὴ χλευάζετε.⁹
 27. 'Α. ραβδισθήσεται.¹⁰

CAP. XXIX.

1. 'Α. πόλις παρεμβλήσεως Δαυίδ. Σ. πόλις ὀχύρωμα Δαυίδ. Θ. πόλις περίφραγμα Δαυίδ.¹
 3. Σ. . . καὶ ἀναστήσω κατὰ σοῦ πολιορκίας.²
 13. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἐγένετο τὸ φοβεῖσθαι αὐτοὺς κ.τ.έ.³
 17. τὴν ἄλη. Ο'. οὐκέτι. 'Α. Θ. τί ἔτι.⁴
 Θ. (ὡς) Κάρμηλος.⁵
 19. 'Α. Σ. Θ. ἐν ἀγίῳ Ἰσραὴλ ἀγαλλιάσονται.⁶
 22. 'Α. Σ. Θ. ὁ λυτρωσάμενος τὸν Ἀβραάμ.⁷

CAP. XXX.

1. τὴν ἰσχυρῆ. Ο'. προσθεῖναι. ✕ 'Α. ἔνεκεν . .
 ✕ Θ. τοῦ . .¹
 4. ἡ γὰρ ὁρῆ. Ο. εἰς ἔθνη ἔφθασαν. 'Α. εἰς
 Ἀνῆς ἠγγισαν.²
 6. 'Α. ἄρμα κτηνῶν λιβός. Σ. Θ. λῆμμα κτηνῶν
 νότου.³
 8. ἡρῆ. ✕ 'Α. ἀκρίβασον αὐτήν. ✕ Θ. διά-
 γραψον . . ✕ Σ. ἐγχαράξον . .⁴
 11. ἡρῆ. 'Α. Σ. Θ. ἀποστήσατε.⁵
 17. ἡρῆ. Ο'. φεύγονται πολλοί. 'Α. Σ. Θ. φεύ-
 ξεσθε.⁶

19. Σ. κλαυθμῷ οὐ κλαύσει, καὶ ἐλεῶν ἐλεήσει σε.⁷
 20. ἡρῆ τὴν ἡρῆ ἡλῆ. Ο'. καὶ οὐκέτι μὴ ἐγγί-
 σωσί σοι οἱ πλανῶντές σε. Σ. . καλυφθήσεται
 ὁ ὑποδεικνύων σοι.⁸
 22. ἡρῆ. 'Α. Σ. Θ. καὶ μιανείτε.⁹
 ἡρῆ. Disperges ea. Ο'. λεπτὰ ποιήσης. 'Α.
 λικμήσεις . .¹⁰
 24. ἡρῆ τὴν ἡρῆ. Fanno et ventilabro. Ο'. ἐν
 κριθῇ λελικμημένη. Σ. ἐν πτύφῳ καὶ θρίνακι.¹¹
 Θ. λικμητηρίῳ.¹²
 25. 'Α. Σ. ἐπηρμένους.¹³
 'Α. Θ. ἐν τῷ πεσεῖν μεγαλυνομένους.¹⁴
 27. ἡρῆ. 'Α. Σ. Θ. ἀπὸ μακρόθεν.¹⁵
 28. ἡρῆ τὴν ἡρῆ. Crībto perniciēi. Ο'. ἐπὶ πλανή-
 σει ματαία. Σ. ἀφορισμῷ ματαιότητος.¹⁶
 ἡρῆ τὴν ἡρῆ τὴν ἡρῆ. Et frenum er-
 rare faciens in maxillis gentium. Ο'. καὶ
 διώξεται αὐτοὺς πλάνησις, καὶ λήψεται αὐτοὺς
 κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. 'Α. Θ. καὶ χαλινὸν
 πλανῶντα ἐπὶ σιαγόνας λαῶν.¹⁷
 30. ἡρῆ. Et demissionem. Ο'. καὶ τὸν θυμόν.
 Σ. (καὶ) τὴν ἐπανάπαυσιν.¹⁸
 33. ἡρῆ τὴν ἡρῆ. Rogus ejus. Ο'. ξύλα κείμενα. 'Α.
 κέδρινα.¹⁹

CAP. XXXI.

2. ἡρῆ. Σ. ἀδικίαν.¹
 3. 'Α. Σ. Θ. καὶ ὅτι ἵπποι αὐτῶν σάρκες.²
 9. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἡ πέτρα αὐτοῦ ἡ φοβερά παρελεύ-
 σεται, καὶ ἠττηθήσονται.³

κυκλώσασα), 88. ⁴ Cod. 88 (cum — αὐτοῦ). Sic sine aster. Codd. 22, 36, 51, alii, invito Syro-hex. ⁶ Codd. 86, 88 (cum ἀνάπτυξις pro ἀνάψυξις in lectione Aquilae). ⁶ Idem. ⁷ Cod. 88. ⁸ Codd. 86, 88. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. CAP. XXIX. ¹ Cod. 86. ² Codd. 86, 88. ³ Cod. 86. Mox (v. 14) παραδύξως, non παραδύξω, idem. ⁴ Cod. 86. Cod. 88: 'Α. ὅτι ἔτι. ⁵ Cod. 86. ⁶ Idem. ⁷ Codd. 86, 88. CAP. XXX. ¹ Cod. 86. ² Idem. Aquilae lectionem depravatam affert Parsonsii amanuensis: 'Α. εἶσαν ἡσογγηῆ (sic). ³ Idem. Mox in lectione Theodotionis Cod. 86 pro ἐκ κρύφων scribit ἐκρυφῶν (sic). ⁴ Idem. ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Codd. 86 (cum — σθαι), 88.

⁷ Cod. 88. Cod. 86 affert: Σ. κλαυθμῷ. Θ. κλαυθμῷ. Σ. ἐλεῶν ἐλεήσασκε (sic). ⁸ Codd. 86, 88 (cum οἴτω δευκνίων σοι). Abulvalides: non occidat et obvelat se doctor tuus. Cf. Hex. ad Joel. ii. 23. ⁹ Codd. 86, 88. ¹⁰ Cod. 86. ¹¹ Codd. 86 (cum ἐμπύον καὶ θρίνακι), 88 (cum ἐν πύονι καὶ θρίνακι). Schol. Venet. ad Il. N, 588: Τινὲς τὰ μὲν σιδηρὰ πτύα, τὰ δὲ ξύλινα καὶ τρόπον χειρὸς ἔχοντα, οἷς καὶ τὴν γῆν μεταβάλλουσι καὶ τοὺς ἀστάχους ἀναρρίπτονται, θρίνακίς φασί. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem (cum μεγαλυνομένους). ¹⁵ Idem. ¹⁶ Cod. 86. ¹⁷ Codd. 86, 88. ¹⁸ Cod. 86. ¹⁹ Idem. CAP. XXXI. ¹ Cod. 86. ² Idem. ³ Codd. 86, 88 (uterque cum παρελύσονται).

CAP. XXXII.

4. תִּיבָּצַ. Σ. τρανώδς. Θ. κραυγὰς.¹
 8. Σ. ἀρχων δὲ ἀρχοντικὰ βουλευέσεται, καὶ αὐτὸς ἐπὶ ἡγεμόνων. .²
 11. 'Α. Σ. Θ. εὐθηνούσαι.³
 12. ׀דִּשְׁ-לֵג. Ο'. καὶ ἐπὶ τῶν μαστῶν. Σ. κατὰ. .⁴
 'Α. ἐπ' ἀμπέλῳ ἀύξητικῆ. Σ. Θ. περὶ ἀμπέλου πολυφόρου.⁵
 14. תִּרְצָמָּר עַבְרָהּ. Etunt pro speliuncis. Ο'. καὶ ἔσσονται αἱ κῶμαι σπήλαια. Σ. ἐγένετο κατὰ σπηλαίων.⁶
 15. ׀רִי. Σ. ἀνάφυξις. Θ. ἀνεμος.⁷

CAP. XXXIII.

2. 'Α. Σ. γίνου κ. τ. ἐ.¹
 3. תִּתְמַרְמַר. 'Α. Θ. (ἀπὸ τῆς) ὑψώσεώς σου.²
 6. Σ. καὶ ἔσται ἡ πίστις τοῦ καιροῦ σου.³
 תִּתְרַי. 'Α. Σ. Θ. φόβος.⁴
 יִרְצָיִן. 'Α. Σ. Θ. (θησαυρός) αὐτοῦ.⁵
 9. 'Α. ἐχυδαίωθη.⁶
 21. 'Α. καὶ τριήρης—αὐτόν (sic).⁷
 22. נִוְיָ. Ο'. κύριος οὗτος. 'Α. Σ. Θ. αὐτός.⁸
 23. 'Α. τότε ἐμερίσθη σκῦλα λαφύρων ἀπὸ πλήθους. Σ. ὥστε μὴ κρατεῖν—ιστίον.⁹

CAP. XXXIV.

4. 'Α. Σ. Θ. Ο'. καὶ τακῆσονται πᾶσαι αἱ στρατιαὶ τοῦ οὐρανοῦ.¹
 5. וַשְׁמֵל רִמְיָהּ עַל-לֵגָי. Ο'. καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τῆς ἀπωλείας μετὰ κρίσεως ('Α. Σ. Θ. τοῦ ἀναθήματος μου εἰς κρίσιν²).

6. תִּתְבָּצַ. Ο'. ἐν Βοσόρ (Σ. Βοσόρα³).
 ׀דִּשְׁ גִרְמָ. Ο'. ἐν τῇ 'Ιδουμαίᾳ. 'Α. Σ. Θ. (ἐν γῆ) 'Εδὼμ.⁴
 7. 'Α. πιανθήσεται. Σ. Θ. λιπανθήσεται.⁵
 8. 'Α. τῆς δικασίας. Σ. τῆς ἐκδικήσεως.⁶
 14. תִּלְיָל. Σ. λάμια.⁷
 15, 16. 'Α. . . γυνὴ ἐταίραν αὐτῆς . . . Θ. . . μία αὐτῶν οὐκ ἔλαθεν.⁸

CAP. XXXV.

2. רִי. 'Α. διαπρέπειαν. Σ. εὐπρέπειαν. Θ. ὠραιότητα.¹
 יִרְשָׁהּ. 'Α. Σ. Θ. ✕ καὶ τοῦ Σαρῶν.²
 רִי. Ο'. καὶ τὸ ὕψος. 'Α. διαπρέπειαν. Σ. εὐπρέπειαν. Θ. μεγαλοπρέπειαν.³
 10. יִשְׁשָׁ. Ο'. ἀγαλλίαμα. 'Α. χαρά.⁴

CAP. XXXVI.

1. יִבְרִיב. Ο'. Σενναχηρείμ. 'Α. Σενηρήβ.¹
 תִּרְצָה. Ο'. τὰς ὄχυράς. 'Α. (τὰς) διηρμένας.²
 2. Οἱ λοιποὶ ὁ ἀναμιμνήσκων.³
 5. יִשְׁשָׁ. Ο'. ἀπειθεῖς μοι. 'Α. Σ. Θ. ἀπέστης μου.⁴
 9. Σ. ὑποστήση εἰς πρόσωπον.⁵
 10. 'Α. Σ. Θ. ✕ ἀνάβηθι εἶπεν πρὸς μέ' ἀνάβηθι εἰς τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν.⁶

CAP. XXXVII.

- 2, 5. יִרְצָיִן. Ο'. 'Ησαΐαν. Θ. 'Ιεσσίαν.¹
 4. Σ. Θ. περὶ τοῦ λίμματος τοῦ εὐρεθέντος.²

CAP. XXXII. ¹ Codd. 86, 88. ² Codd. 86 (cum ἡρχοντι καὶ βουλευέσεται), 88. ³ Codd. 86, 88 (cum εὐθηνούσαι).
⁴ Idem. ⁵ Cod. 86. Cod. 88: 'Α. Σ. Θ. ἐπ' ἀμπ. αὐξ. περὶ ἀμπ. πολ. ⁶ Cod. 86. ⁷ Codd. 86, 88 (cum ἀνάφυξις).
 CAP. XXXIII. ¹ Codd. 86 (cum γινού), 88. ² Cod. 86.
³ Codd. 86, 88. ⁴ Idem. ⁵ Cod. 86. ⁶ Cod. 86 (cum ἐχυδαίωθη). Cf. nos in *Addendis* ad Jesaiam.
⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Cod. 86. ⁹ Codd. 86, 88 (uterque cum μερίσθη).
 CAP. XXXIV. ¹ Codd. 86 (cum τῶν οὐρανῶν), 88. ² Cod. 86 (cum ἀναθήματος). ³ Codd. 86, 88. ⁴ Idem. ⁵ Cod. 86. ⁶ Idem. ⁷ Codd.

86, 88 (cum λάμια). ⁸ Cod. 86. CAP. XXXV.
¹ Cod. 86. Cod. 88 affert: 'Α. διαπρέπεια. Σ. εὐπρέπεια. Θ. ὠραιότης. ² Cod. 86. ³ Codd. 86, 88. ⁴ Cod. 86.
 CAP. XXXVI. ¹ Codd. 86, 88 (cum Σασημίτ). ² Cod. 86.
 Cf. Hex. ad Deut. iii. 5. Mos idem scribit: 'Α. ὑψηλὴς ἐν ὀπισκολοπισμῆ ἡ γῆ. ³ Cod. 88. ⁴ Cod. 86.
⁵ Idem, qui statim affert: Σ. ἀρχοντος κ. τ. ἐ. Cod. 88 in marg. (non in textu): Σ. ὑποστή εἰς πρόσωπον. ⁶ Codd. 86, 88 (cum 'Α. Σ. Θ. Ο').
 CAP. XXXVII. ¹ Cod. 86. ² Idem.

8. **וַיִּשְׁמַע בְּיָמֵינוּ**. Ο. και ηκουσεν οτι απηρεν.
'Α. Σ. Θ. ηκουσεν γαρ οτι απηρεν.³
12. **וַיִּרְאֵהוּ**. Ο. και 'Ραφέθ. 'Α. Σ. Θ. και 'Ρε-
σέφ.⁴
13. Σ. ην ανεστατωσεν και εταπεινωσεν.⁵
14. 'Α. Σ. Θ. και ανεγνω αυτο κ. τ. ε.⁶
וַיִּפְתַּח. Ο. και ηνοιξεν ('Α. εξεπετασεν.
Σ. ηπλωσεν. Θ. ανεπτυξεν⁷) αυτο.
16. **וַיִּשְׁבּוּ הַכַּרְבִּיבִים**. Ο. ο καθήμενος επί των χερου-
βίμ. Θ. καθήμενε τα χερουβίμ.⁸
18. **וַיִּמְנָע**. Ο. επ' αληθείας. 'Α. δυτως.⁹
22. **וַיִּרְחַק**. 'Α. Σ. Θ. οπισω σου.¹⁰
24. **וַיִּרְכַּתִּי**. Ο. και εις τα εσχατα. Θ. μηρους.¹¹
25. Σ. Θ. εγω ωρυξα και επιον υδωρ.¹²
27. **וַיִּבְשּׁוּ וַיִּתְּיָו**. Ο. και εξηρανθησαν. 'Α. Θ. επτοη-
θησαν και ησχυνθησαν.¹³
30. 'Α. Σ. Θ. αυτομάτως.¹⁴
'Α. Σ. Θ. αυτοφυη.¹⁵
33. 'Α. και ου ροιζήση εκει βέλος.¹⁶
34. **וַיִּזְחַק**. Ο. ταύτην. 'Α. Σ. Θ. αυτού.¹⁷
38. **וַיִּנְסֶה**. Ο. Νασαράχ. 'Α. Νεσερέχ. Σ. Θ.
Σενερέχ.¹⁸
'Α. Σ. Θ. εις γην 'Αραρέτ.¹⁹

CAP. XXXVIII.

6. **וַיִּבְנֶה הָעִיר וַיִּקְרָא**. Ο. ✕ 'Α. Σ. Θ. και την
πόλιν ταύτην.¹

³ Codd. 86, 88. ⁴ Idem. ⁵ Codd. 86, 88 (cum
ανεστατωσεν). ⁶ Codd. 86 (cum αυτον), 88. ⁷ Cod. 86.
⁸ Idem. Cod. 88: Θ. επί τα χερουβίμ. ⁹ Cod. 86.
¹⁰ Codd. 86, 88. ¹¹ Cod. 88. ¹² Codd. 86, 88 (cum
ωρυγα). ¹³ Codd. 86 (cum εποιηθησαν), 88. ¹⁴ Cod. 86.
Cod. 88: 'Α. Σ. Θ. αυτοματα. ¹⁵ Codd. 86 (cum αυτοφυεν),
88. ¹⁶ Codd. 86, 88 (uterque cum ροιζήση). ¹⁷ Cod.
88. Alter codex affert: 'Α. Σ. Θ. και εις την παλιν αυτων ου
μη εισελθη. ¹⁸ Codd. 86, 88. ¹⁹ Idem. CAP.
XXXVIII. ¹ Cod. 86 in marg. sine aster. Haec desunt
in Codd. III, XII (qui habet in marg. sub ✕), 24, 26, aliis,
invito Syro-hex. ² Codd. 86 (cum παλιν δρωω), 88 (cum
παλιν δρωω). (Vox παλινδρομωον vix reperitur, sed δρωωον
sancivit Aq. ad Psal. lxvii. 32.) ³ Cod. 86. ⁴ Idem.

8. **וַיִּשְׁבּוּ**. Σ. παλινδρομω.²
Σ. εν τω ωρολογιω 'Αχαζ.³
9. 'Α. Σ. Θ. γραφή.⁴
- 11, 12. 'Α. Σ. Θ. επαυσατο η γενεα μου.⁵
12. 'Α. ως σκέπη εταίροι μου συνεσπασαν. Σ. ως
σκηνη ποιμένων συνεσπάσθη.⁶
14. **וַיִּבְנֶה לִּי תַּרְוָמָה**. *Jona, angustiae sunt*
mihī; sponde pro me. Ο. προς τον κύριον, ος
εξελατό με, και αφειλατό μου την οδύνην της
ψυχης. 'Α. κύριε, συκοφαντία εμοι, εγγύησαι
με.⁷ Σ. (κύριε) βεβίασμαι, ανάδεξαι (με).⁸
Θ. . . σέσωκας.⁹
15. 'Α. τί λαλήσω; και ειπεν εμοι, αυτος δε εποίησε
προβιβάσαι πάντα . . .¹⁰ Θ. . . καθοδήγησιν
πάντας . . .¹¹ Σ. . . αναλογίσομαι πάντα τα
ετη μου επί τη πικρία της ψυχης μου.¹²
20. Σ. και ψαλμους ημων ψαλουμεν.¹³
22. **וַיִּהְיֶה**. Σ. τι το σημειον.¹⁴

CAP. XXXIX.

1. **וַיִּבְנֶה מַרְוָדָח**. Ο. Μαρωδάχ (✕) 'Α. Σ. Θ.
Βαλαδάν.¹
2. 'Α. Σ. των αρωμάτων αυτού.²
Ο. και της στακτης. Schol. Ουκ επί 'Εβραίοις
τάχα δε εν τισιν αντιγράφοις ουδε παρὰ τοίς
Ο' φέρεται.³
'Α. Θ. και ουκ ην βήμα. Σ. ουκ ην ρητόν.⁴

CAP. XL.

3. **וַיִּבְנֶה**. 'Α. ανεσκολοπισμένην.¹

⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Cod. 86. ⁷ Codd. 86, 88 (uterque
cum ✕ εγγύησε με). ⁸ Codd. 86 (cum βεβίασμαι ανάδεξε), 88.
Cf. Hex. ad Psal. cxviii. 122. ⁹ Idem. ¹⁰ Codd. 86
(cum προβιβάσαι), 88 (cum πάντας). Ad προβιβάσαι cf.
Hex. ad Psal. xli. 5. ¹¹ Codd. 86 (cum καθοδήγησεν
πάντα), 88. ¹² Cod. 88. ¹³ Idem (cum ημών).
¹⁴ Codd. 86 (cum το το σ.), 88 (cum το σ.). CAP.
XXXIX. ¹ Codd. 86, 88. Vox deest in Codd. III, XII
(qui habet in marg. sub ✕), 26, 41, aliis. ² Idem.
³ Cod. 86. ⁴ Cod. 88. Cod. 86: 'Α. Σ. ουκ ην. CAP.
XL. ¹ Lectionem eruimus e vitiosa scriptura Cod. 88:
Σ. είθειας ενομαλήσατε πεσκολοπισμένη. Cf. Hex. ad Cap.
xxxvi. 2.

7. רצ"ק. 'A. πράσον.²
 9. וַיִּזְרַק מִבְּרֶזֶק אֶת הַיַּיִן. Ο'. ο εὐαγγελιζόμενος Σιών.
 'A. Σ. Θ. σαυτῆ εὐαγγελιζομένη Σιών.³
 קצ"ב. Ο'. τῆ ἰσχυί. Σ. ἰσχυρῶς.⁴
 10. Σ. ἐξουσιάζει αὐτόν. Θ. ἐκυρίευσεν αὐτοῦ.⁵
 11. 'A. Σ. Θ. καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βαστάζει.⁶
 12. 'A. Σ. Θ. ἐν σπιθαμῇ ἠτοίμασε, καὶ ἐμέτρησεν
 ἐν τρίτῳ τὸν χοῦν τῆς γῆς.⁷
 14. Σ. συνέτισεν.⁸
 15. Aliter: 'A. Σ. Θ. ἰδοὺ νῆσοι ὡς λεπτὸν ἀπο-
 πίπτον.⁹
 21. 'A. ἀπὸ κεφαλῆς.¹⁰

CAP. XLI.

3. 'A. Σ. Θ. οὐκ ἦλθεν. οὐχ ἤξει.¹
 8. 'A. Σ. τοῦ φίλου μου.²
 10. נִשְׁפָּטְתָּ לְךָ. Ne trepide circumspicias. Ο'. μὴ
 πλανῶ ('A. ἐπικλίνου. Σ. ἀπατηθῆς. Θ.
 παρείσο³).
 11. כְּרִיבֵי יַיִן. 'A. Σ. Θ. οἱ ἄνδρες. 'A. δικα-
 σίας σου. Σ. οἱ ἀντιλέγοντές σου. Θ. τῆς
 μάχης (σου).⁴
 14. 'A. Σ. Θ. ὁ ἅγιος.⁵
 חֲלִיגֵי. Ο'. ὁ λυτρούμενός σε. 'A. Θ. ὁ ἀγγι-
 στεύς σου.⁶
 17. קָנַנְתָּ. Ο'. ἐπακούσομαι ✕ Οἱ λοιποὶ αὐ-
 τῶν.⁷
 18. Ο'. εἰς ἔλη ('A. λίμνη⁸).
 19. קָפַץ. Σ. ἄκαπνον ξύλον.⁹

CAP. XLV.

15. 'A. (θεὸς) ἄρα ἰσχυρὸς ὁ ἀποκρυπτόμενος θεὸς
 'Ισραὴλ σώζων. Θ. διὰ τοῦτο ἰσχυρὸς κρυ-
 φαῖος θεὸς 'Ισραὴλ.¹

CAP. XLVII.

6. Ο'. ✕ διότι ἐμίαναν.¹

CAP. LI.

1. Σ. ὄθεν ἐξεκολάφθητε.¹ Θ. (ὄθεν) ἐκόπητε.²
 2. קָרַחְתָּ. Ο'. ὅτι εἰς ἦν. 'A. Θ. ὅτι ἕνα.³
 3. קָרַחְתָּ. Ο'. καὶ παρεκάλεσα. Σ. παρεμυθήσατο.⁴
 5. 'A. Σ. καὶ βραχίονές μου ἔβη κρινούσιν.⁵
 9. Σ. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν, γενεὰς αἰώ-
 νων.⁶
 Θ. οὐ σὺ εἶ ἡ λατομήσασα πλάτος, διαλύσασα
 δράκοντα.⁷
 10. תַּרְרַחְתָּ. 'A. ξηράνασα.⁸
 14. פָּתַחְתָּ לְפָנָי קַרְנֵי. 'A. ἐτάχυνεν στρωννύων
 τοῦ ἀνοιχθῆναι.⁹
 17. 'A. Σ. Θ. ἐξεστράγγισας.¹⁰
 'A. καρώσεως. Σ. σπαραγμοῦ.¹¹
 20. 'A. Σ. Θ. ὡς ὄρυξ ἐν ἀμφιβλήστρω.¹²
 22. 'A. Σ. Θ. καὶ ὁ θεός.¹³

CAP. LII.

8. 'A. σκοπευτῶν. Σ. Θ. σκοπῶν.¹
 Σ. ὀφθαλμοφανῶς γὰρ ὄψονται.²

¹ Cod. 88: 'A. ἦρασον (sic). ² Codd. 86, 88 (cum
 αὐτῇ). Mox 'A. Σ. Θ. εὐαγγελιζομένη iidem. ³ Codd. 86,
 88 (cum ἰσχυρὸς). ⁴ Cod. 86, emendatius quam alter
 codex. ⁵ Cod. 86 (om. αὐτοῦ), 88 (cum βαστάζει).
 Mox Θ. πραιὸς ἄξη (sic) Cod. 86. ⁶ Cod. 86 (om. ἐν
 ante τρίτῳ). ⁷ Cod. 86: Σ. μετὰ τίνος συνεβουλευσατο, καὶ
 συνήτησεν (sic)... Cod. 88: μετὰ τίνος ἐβ. καὶ συνήτησεν (sic)...
⁸ Cod. 86. ⁹ Idem. CAP. XLI. ¹ Cod. 86.
² Codd. 86, 88. ³ Idem (cum Σ. ἀπατηθείς. Θ. παρείου).
 Ad Aq. cf. Hex. ad Gen. iv. 4. Ad Theod. ex ingenio
 rescriptissimus παρείσο, a παρείμαι (= παραλέλυμαι, ἐλέλυμαι).
⁴ Cod. 86 (cum 'A. δικασίασουσι), emendatius quam Cod. 88.
⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Codd. 86 (cum ἀγγιστὰς), 88 (om. ὁ).
⁷ Cod. 86. ⁸ Codd. 86, 88. ⁹ Cod. 86. Sed cf.

Hex. ad Jerem. xvii. 6. Mox Σ. καὶ ξ. ἐλαίας idem. Deinde
 Codd. 86, 88: 'A. ✕ θήσω... Σ. ✕ θήσω ἐν τῇ ἀβάτῳ...
 Θ. ✕ θήσω... CAP. XLV. ¹ Cod. 88. CAP.
 XLVII. ¹ Cod. 88. Sic sine aster. Codd. 22, 35, 48, alii.
 CAP. LI. ¹ Codd. 86, 88 (cum ἐξεκολάσθητε (sic)). ² Ii-
 dem. ³ Cod. 86. ⁴ Codd. 86, 88 (cum καὶ π.).
⁵ Cod. 86. ⁶ Codd. 86 (om. τὰς ante ἔμπρ.), 88.
⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Cod. 86. ⁹ Idem. (Ad v. 13
 dele lectionem: 'A. ἐτάχυνεν.) ¹⁰ Codd. 86, 88. Mox
 Cod. 86 scribit: 'A. ἐκπτομα (sic). Σ. κρατήρι ποτήριον. Θ.
 κόδου π. ¹¹ Idem. ¹² Codd. 86, 88 (cum ὄρυξεν pro
 ὄρυξ ἐν). ¹³ Cod. 86. CAP. LII. ¹ Cod. 88.
² Codd. 86, 88 (uterque cum παράψονται pro γὰρ ὄψονται).

12. 'Α. ἐν ἐκθαμβήσει. Σ. ἐκθάμβω. Θ. θορύβω.³
 15. 'Α. Θ. ραντίσει. Σ. ἀποβάλλει.⁴

CAP. LIII.

2. Σ. οὐδὲ ἀξίωμα, ἵνα εἰδῶμεν αὐτὸν, οὐδὲ θεωρίαν, ἵνα ἐπιθυμήσωμεν αὐτόν.¹
 3, 4. 'Α. ἐξουδενωμένος, διὸ οὐκ ἐλογισάμεθα αὐτὸν ὄντως.²
 4. 'Α. αὐτὸς τὰς νόσους ἡμῶν ἔλαβεν, καὶ τοὺς πόνοους ἡμῶν ὑπέμεινεν.³
 Θ. μεμαστιγωμένον, πεπληγότα ὑπὸ θεοῦ (καὶ) Σ. Θ. τεταπεινωμένον.⁴
 7. 𐤒𐤓𐤑𐤒 𐤏𐤋𐤁 — 𐤓𐤏𐤁. Θ. προσήχθη, καὶ αὐτὸς ἤκουσεν, καὶ οὐκ ἤνοιξεν.⁵
 9. 'Α. Σ. Θ. τοὺς ἀσεβείας.⁶
 12. 𐤒𐤏𐤏𐤏. Ο'. κληρονομήσει. Σ. διαμερίσω.⁷
 Ο'. ἀνθ' ὧν. Θ. ὅτι.⁸
 Ο'. καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις. Σ. (καὶ) μετὰ (τῶν ἀθετούντων).⁹
 'Α. ἦρεν. Σ. Θ. ἀνέλαβεν.¹⁰

CAP. LIV.

1. Ο'. ἡ οὐ τίκτουσα. Θ. (ἡ) οὐ τεκοῦσα.¹
 'Α. κελάδει αἴνεσιν, καὶ χρεμέτισον.²
 Σ. Θ. ἠφανισμένης . . τῆς ὑπάνδρου.³
 3. 𐤓𐤓𐤑𐤒. 'Α. Σ. διακόψεις. Θ. χυθήση.⁴
 4. 𐤓𐤓𐤑𐤒 𐤏𐤋𐤁. Ο'. ὅτι κατησχύνθη. 'Α. Σ. Θ. οὐ γὰρ αἰσχυνθήση.⁵
 𐤓𐤓𐤑𐤒. Ο'. αἰώνιον. Σ. Θ. τῆς νεότητός (σου).⁶

5. 𐤓𐤓𐤑𐤒. 'Α. (καὶ) ἀγχιστεύς σου.⁷
 6. 𐤓𐤓𐤑𐤒 𐤒𐤓𐤏𐤏. Ο'. οὐδ' ὡς γυναῖκα ἐκ νεότητος. Σ. καὶ γυναῖκα νεότητος.⁸
 8. 𐤓𐤓𐤑𐤒. Ο'. ὁ ρυσάμενός σε. 'Α. ἀγχιστεύς σου.⁹
 10. Aliter: Σ. Θ. . . τὸ δὲ ἔλεός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀποκινήθησεται . .¹⁰
 11. Σ. συντίθημι. 'Α. Σ. Θ. στίβει τοὺς λίθους σου.¹¹
 17. 'Α. Σ. Θ. τῶν δούλων.¹²

CAP. LV.

1. 𐤏𐤋𐤁. 'Α. Σ. Θ. καὶ ἀνεύ.¹
 2. ✕ 'Α. Σ. Θ. ἀκοὴν πρὸς μέ.²
 3. Σ. Θ. ἐλέη.³
 5. 𐤓𐤓𐤑𐤒. Ο'. τοῦ ἀγίου. Οἱ λοιποὶ ✕ καὶ 4.⁴
 6. 𐤏𐤋𐤁. Ο'. καὶ ἐν τῷ εὐρίσκειν αὐτόν. Σ. ὅτε εὐρίσκειται.⁵
 11. 𐤓𐤓𐤑𐤒. Ο'. οὐ μὴ ἀποστραφῆ (Σ. ὑποστρέψῃ).⁶
 13. 𐤓𐤓𐤑𐤒. Σ. κνίδης.⁷

CAP. LVI.

2. 'Α. ἀπὸ τοῦ βεβηλοῦσθαι αὐτά.¹
 5. 𐤒. 'Α. Σ. Θ. χεῖρα.²
 'Α. ὀλοθρευθήσεται. Σ. Θ. ἐξαρθήσεται.³
 7. Σ. εἰς εὐλογίαν.⁴
 10. 'Α. μογγιλάλαι.⁵
 11. Σ. πάντες — ἐξετράπησαν.⁶

² Cod. 86. ⁴ Idem. CAP. LIII. ¹ Codd. 86 (cum εἶναι lris pro ἵνα), 88 (cum ἴδωμεν). Idem pergunt: ἐξουδενωμένον (-ναν 86) καὶ ἐλάχιστον (-ταν 86) ἀνθρώπων. ² Idem. ³ Codd. 86 (cum πολέμους pro πόνους), 88 (cum ἀνέλαβεν et πολέμους). ⁴ Idem. ⁵ Cod. 86. ⁶ Codd. 86, 88. ⁷ Cod. 86. ⁸ Idem. ⁹ Codd. 86, 88. ¹⁰ Cod. 86. CAP. LIV. ¹ Cod. 86. ² Codd. 86 (cum κελίδη αἴνεσον), 88 (cum κελίδη ἐναίς). ³ Cod. 86. ⁴ Codd. 86 (cum διακόψει), 88 (cum λυθήσει). Ad Theod. cf. Hos. iv. 2 in Hebr. et LXX. ⁵ Codd. 86, 88: 'Α. Σ. Θ. οὐ γὰρ. Statim Cod. 86: λ. οὐ γὰρ αἰσχύνθη (sic). Cod. 88: Δ. κατησχυνθής (sic). ⁶ Cod. 86. ⁷ Codd. 86, 88 (uterque cum ἀγχιστεύσου). Cf. ad Cap. xl. 14.

⁸ Cod. 86. ⁹ Codd. 86, 88 (ut ante). ¹⁰ Cod. 86. ¹¹ Codd. 86, 88 (cum στίβει). Cf. Jerem. iv. 30 in LXX (ubi Syro-hex. in marg. CTIBEI). Mox v. 12 Cod. 86 scribit: Σ. καρπηδόμιον; Cod. 88 autem: Σ. χαλκηδόμιον. ¹² Cod. 86. CAP. LV. ¹ Codd. 86, 88 (uterque cum ἀγάματος). ² Cod. 86. ³ Codd. 86, 88. ⁴ Cod. 86. ⁵ Idem (cum ὅτι). ⁶ Codd. 86, 88 (cum ἀπ.). ⁷ Codd. 86, 88 (sine nom.). Forma κνίδη, a J. F. Schleusnero neglecta, praeter Job. xxxi. 40 in LXX legitur in Hex. ad Jesai. xxxiv. 13. Hos. ix. 6. CAP. LVI. ¹ Cod. 86. Mox prava scriptura ἀπεξενόμενος (sic) est in Codd. 86, 88. ² Cod. 86. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Cod. 86, 88. Cf. Hex. ad Exod. iv. 11. ⁶ Idem.

7. Ἄλλος· ἀντὶ δὲ ἐντροπῆς ἀγαλλίαμα ἡ μερίς.⁶

9. Ἄ. Σ. Θ. ἐν μέσῳ τῶν λαῶν.⁷

CAP. LXII.

3. Πῆρη. Οἱ κάλλους. Ἄ. Σ. καυχῆσεως.¹

6, 7. Ἄ. Σ. Θ. ✕ μὴ ἡσυχάσητε, μηδὲ δῶτε ἡσυχίαν αὐτῷ.²

7. Σ. Θ. ἕως ἐτοιμάσῃ, καὶ ἕως θῆ τὴν Ἱερουσαλήμ καύχημα (sic) ἐν τῇ γῆ.³
αἴνεσιν

10. ἡβ. Θ. ἐτοιμάσατε.⁴

12. ἡβ. Οἱ λελυτρωμένοι. Ἄ. ἡγχιστευμένη.⁵

CAP. LXIII.

1. Ἄ. Θ. καταστρωννύων. Σ. βαίνων.¹

3. Ἄ. Σ. λαῶν.²

9. ἡβ. Οἱ καὶ ἀνέλαβεν (Ἄ. Σ. Θ. ἐπήρην³) αὐτούς.

ἡβ. Οἱ καὶ ὑψωσεν (Σ. Θ. ἐβάστασεν⁴) αὐτούς.

12. Σ. ὁ βῆξας. Σ. ἐμπροσθεν αὐτῶν.⁵

13. Ἄ. (οὐκ) ἐσκανδαλώθησαν.⁶

17. ἡβ. Οἱ τὰς φυλάς. Ἄ. σκῆπτρα.⁷

19. Σ. ὧν οὐκ ἐξουσίασας.⁸

CAP. LXIV.

6. Θ. ὡς ἱμάτιον γεδδείμ.¹

CAP. LXV.

8. Ἄ. ὁ ὀπωρισμός. Σ. Θ. ὁ οἶνος.¹

13. Ἄ. λιμώξετε.²

15. Οἱ εἰς πλησμονήν. Ἄ. Σ. Θ. εἰς κόρον.³

15. Πῆρη. Ἄ. Σ. Θ. ἕτερον.⁴

16. Ἄ. ἐν φῶ εὐλογημένος ἐπὶ τῆς γῆς εὐλογηθήσεται ἐν τῷ θεῷ πεπιστωμένος.⁵

17. Ἄ. Σ. Θ. οὐδ' οὐ μὴ ἀναβήσονται ἔτι ἐπὶ καρδίαν.⁶

18. Ἄ. Σ. Θ. ἕως τοῦ αἰῶνος ✕ ὅτι ἐγὼ κτίζω.⁷

25. Πῆρη. Οἱ ἅμα. Ἄ. ὡς εἰς.⁸

CAP. LXVI.

1. Οἱ ποῖον οἶκον. Σ. τοῦτον.¹

3. ✕ Σ. ὡς ὁ τύπτων ἄνδρα θουσιάζων πρόβατον. ✕ Θ. τύπτων ἄνδρα, καὶ ὁ θουσιάζων ἐκ ποιμνίου.²

Θ. μαναά.³

4. Ἄ. ἐναλλαγάς.⁴

ἡβ. Οἱ καὶ τὰς ἀμαρτίας. Σ. Θ. καὶ ἂ ἐφοβοῦντο.⁵

5. Ἄ. διὰ τὸ ὄνομά μου. δοξασθήτω ΠΠΠ, καὶ ὀψόμεθα...⁶

8. ἡβ. Οἱ εἰ ὠδινε. Ἄ. μήτι ὠδινήσει. Σ. ἄρα ὠδινήσει.⁷

10. ἡβ. Ἄ. σύν... Θ. ἅμα... Σ. μετὰ...⁸

11. Σ. Θ. ἀμέλξετε.⁹

JEREMIAS.

CAP. II.

22. Πῆρη. Οἱ πῶαν. Schol. Πῶαν δὲ λέγει, ὃ κατὰ τὴν Σύρων φωνὴν ἀλάαν [ἀάαν?]

⁶ Cod. 88 in marg. sine nom. ⁷ Cod. 86. CAP. LXII. ¹ Cod. 86. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Codd. 86, 88 (uterque cum indice ad posterius παρεύσθε referente). ⁵ Cod. 86. CAP. LXIII. ¹ Cod. 86. Mox Codd. 86, 88: Σ. ὑπερμαχῶν εἰς τὸ σῶσαι. ³ Cod. 88. Cod. 86: Ἄ. Θ. τῶν λαῶν. ³ Cod. 86 (non ad ὑψωσεν, ut Cod. 88). ⁴ Idem. ⁵ Idem. ⁶ Idem. Cf. Hex. ad Jesai. viii. 15. ⁷ Codd. 86 (cum σκῆπτρα), 88 (cum σκῆπτρα). ⁸ Cod. 86 (cum ὧν οὐκ ἐξουσίασας). CAP.

LXIV. ¹ Cod. 86. CAP. LXV. ¹ Cod. 86. ² Idem (cum λιμώξετε). ³ Cod. 88, parum probabiliter. ⁴ Codd. 86, 88. ⁵ Idem (cum πεπιστωμένος). ⁶ Cod. 86. ⁷ Idem. ⁸ Idem. CAP. LXVI. ¹ Codd. 86, 88. ² Sic dispescendae videntur duorum interpretum lectiones. Certe Theodotianis est ἐκ ποιμνίου, coll. Hex. ad Exod. xiii. 13. ³ Codd. 86 (cum μαναά), 88 (cum μαναά). ⁴ Cod. 86. ⁵ Idem. ⁶ Idem. Cetera ut in not. 21 ad loc. ⁷ Idem. ⁸ Codd. 86, 88. ⁹ Cod. 86.

καλοῦσι, κατὰ δὲ τὴν Ἑβραίων βωρήθ' κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων φωνὴν δορύκνιον ὀνομάζουσιν.¹

25. 'Α. ἀπέγνωσ.²

CAP. V.

22. 'Α. Σ. οὐ παραχθήσεσθε.¹

'Α. ἀκρίβασμα.²

28. ✕ 'Α. Σ. ἐλιπάνθησαν, ἔστεατώθησαν καίγε τοὺς λόγους μου εἰς πονηρόν.³

31. וְדָוִד. 'Α. ἐπεκράτουν.⁴

CAP. VI.

1. וּבְתַקְוָה יִקְעוּ הַקָּעִי. 'Ο. καὶ ἐν Θεκουὲ σημάνατε σάλπιγγι. 'Α. Σ. καὶ ἐν Θεκουὲ σαλπύσατε κερατίνῃ.¹

2. 'Α. Θ. τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν τρυφεράν.²

3. יְדָתָהּ שֵׁן יָעַן. 'Ο. καὶ ποιμανοῦσιν ἕκαστος τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Σ. νεμήσουσιν ἕκαστος τὴν ἀγέλην αὐτοῦ.³

3, 4. מִלְחָמָה לְעֵינָי וְשִׁירָה : יְדָתָהּ. 'Ο. τῇ χειρὶ αὐτοῦ. παρασκευάσασθε ἐπ' αὐτήν εἰς πόλεμον. 'Α. ἐχόμενα αὐτοῦ ἠγίασαν ἐπ' αὐτὴν πόλεμον.⁴

8. מִן הַקָּעִי. 'Ο. μὴ (Σ. μήποτε⁵) ἀποστῆ.

9. יָשָׁב יָדָהּ. 'Α. Θ. ἐπίστρεφε (Σ. ἀνάστρεφε) χεῖρά σου.⁶

10. לְהִשְׁמָע. 'Ο. ἀκούειν. 'Α. Σ. προσέχειν.⁷

וְדָבַר יְהוָה. 'Ο. τὸ ῥῆμα ('Α. ὁ λόγος⁸) κυρίου.

וְאֵלֵינוּ. Σ. καὶ οὐ προσίενται αὐτόν.⁹

11. וְקָדָשׁ. 'Ο. πρεσβύτερος. 'Α. Σ. Θ. πρεσβύτης.¹⁰

13. וּמִצִּיבֵי. 'Ο. ἀπὸ ἱερέως. 'Α. (καὶ) ἀπὸ προφήτου.¹¹

14. עַל-יְדֵי. Σ. μετ' εὐχερείας.¹²

וְשָׁלוֹם. 'Ο. καὶ ποῦ ἔστιν εἰρήνη; 'Α. Θ. καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη. Σ. μὴ οὐσης εἰρήνης.¹³

15. לֹא-יִבְוֹשׁוּ. 'Ο. καὶ οὐδ' ὡς καταισχυνόμενοι κατησχύνθησαν. 'Α. καίγε αἰσχύνη οὐκ αἰσχυνθήσονται.¹⁴

בְּנַפְלִים. 'Ο. ἐν τῇ πτώσει αὐτῶν. 'Α. σὺν τοῖς πίπτουσι (Σ. παταύουσιν).¹⁵

16. עַל-דֶּרֶכֵי. 'Ο. ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς. 'Α. ἐφ' ὁδῶν.¹⁶

לְעֵינָי. 'Ο. τρίβους κυρίου αἰώνιους. Σ. περὶ τῶν τρίβων τῶν αἰώνιων.¹⁷

וְיִשְׁמְעוּ. 'Ο. καὶ εὐρήσετε ἀγνισμόν. Σ. ἵνα εὐρητε ἡρεμίαν.¹⁸

17. לְקִיבוֹ. 'Ο. ἀκούσατε τῆς φωνῆς. 'Α. ἀκροάσασθε τοῦ ἤχου.¹⁹

וְיִאמְרוּ. 'Ο. καὶ εἶπαν. Σ. οἱ δὲ εἶπον.²⁰

19. וְיִשְׁבֹּנוּ. 'Ο. τὸν καρπὸν ἀποστροφῆς αὐτῶν, ὅτι τῶν λόγων μου οὐ προσέσχον. 'Α. καρπὸν διαλογισμῶν αὐτῶν, ἀνθ' ὧν τῶν λόγων μου οὐ προσέσχον.²¹

20. 'Α. κάλαμον τὸν ἀγαθόν. 'ΙΩ. ἄρωμα καλάμου.²²

23. וְיָדָהּ. 'Α. Σ. θυρέόν.²³

וְיִשְׁמְעוּ. Aliter: 'Α. ἀνελεῆμων ἔστιν.²⁴

וְיִשְׁמְעוּ. 'Ο. ἐφ' ἵπποις καὶ ἄρμασι παρατάξεται ὡς πῦρ εἰς πόλεμον. 'Α. ἐφ' ἵππων ἀναθήσονται, παρατασσόμενοι ὡς πῦρ εἰς πόλεμον.²⁵ Σ. ὡς ἀνὴρ εἰς πόλεμον.²⁶

CAP. II. : S. Chrysost. in Cat. Ghisler. T. I, p. 204. Cf. Payne Smith *Thes. Syr.* s. v. ܠܘܢܐ. ² Syro-hex. ܠܘܢܐ. CAP. V. ¹ Codd. 86, 88. ² Idem. ³ Cod. 86. Cod. 88: Θ. καίγε τοὺς λ. μου εἰς π. ⁴ Pro scriptura Codd. 86, 88 ἐπεκράτουν nunc indubitanter corrigo ἐπεκράτουν, coll. Hex. ad Gen. i. 28. Lev. xxvi. 17. Etiam in textum τῶν Ο' Grabius invexit ἐπεκράτουν, quod minus probandum. CAP. VI. ¹ Codd. 86 (cum θεκουέ), 88 (cum κερατίνῃ). ² Cod. 86. Cod. 88: 'Α. Θ. τὴν ὠραίαν καὶ τρυφεράν (sic). ³ Cod. 88. ⁴ Idem.

⁵ Idem. ⁶ Codd. 86, 88. ⁷ Idem. ⁸ Cod. 86. ⁹ Codd. 86, 88 (cum προσίενται). ¹⁰ Cod. 86. ¹¹ Idem. ¹² Codd. 86 (cum εὐχερείας), 88. ¹³ Cod. 88. ¹⁴ Codd. 86, 88. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Cod. 86 (cum ἐφοδον), 88 (cum ἐπὶ ἐφοδον). ¹⁷ Idem. ¹⁸ Idem (cum ἡρεμίαν). Cf. Hex. ad Jesai. xxviii. 12. ¹⁹ Idem (cum -σθαι). ²⁰ Idem. ²¹ Codd. 86, 88 (cum προσέσχον). ²² Idem. Siglum 'ΙΩ. indicat versionem Joannis Josephi, de qua vide nos in *Prolegomenis*, p. xciii. ²³ Idem. ²⁴ Idem. Cf. Hex. ad Jerem. l. 42. ²⁵ Idem. ²⁶ Cod. 86.

23. **וְלִי עָלַי**. Ο. πρὸς σέ. Οἱ Γ. ἐπὶ σέ.²⁷
 25. **בְּיָדַי הָרֵב לְאֵיב**. Ο. ὅτι βομφαία τῶν ἐχθρῶν.
 'Α. ὅτι μάχαιρα τῶν ἐθνῶν.²⁸
 26. **תְּמַרְוֵרִים**. Ο. οἰκτρὸν. 'Α. Σ. πικρασμὸν.²⁹
 27. 'Α. Θ. ἐν λαοῖς ἰσχυροῖς.³⁰
 28. 'Α. ἄρχοντες ἐκκλίνοντες. Σ. ἄρχοντες παρα-
 βάται.³¹
 29. Σ. εἰκὴ ἐπύρωσε πυρωτής.³²

CAP. VII.

- 1, 2. 'Α. Θ. ὁ λόγος—ἀκούσατε λόγον κυρίου πᾶσα
 ἡ Ἰουδαία οἱ ἐκπορευόμενοι κ.τ.έ.¹
 2. **וְקָרָאתִי**. 'Α. Θ. καὶ ἀνάγνωθι (Σ. κήρυξον²).
 6. **וְלִי תִלְכּוּ לִי אֲחֵרִים לְהִלְחִי אֲחֵרִים**. Ο. καὶ
 ὀπίσω θεῶν ἀλλοτριῶν μὴ πορεύσηθε. Σ. καὶ
 θεοῖς ἀλλοκότοις μὴ ἀκολουθεῖτε.³
 12. **וְשָׁרַשְׁתִּי**. Ο. οὐ κατεσκήνωσα. Σ. οὐ
 κατεσκήνωσεν.⁴
בְּרִאשֵׁית. 'Α. τὴν ἀρχήν. Σ. ἐν ἀρχῇ.⁵
 16. **וְעָדַדְתִּי**. Ο. περὶ (Σ. ὑπὲρ⁶) τοῦ λαοῦ.
 'Α. μηδὲ λάβης κ.τ.έ.⁷
 'Α. μηδὲ ἀπαντήσης μοι. Σ. μηδὲ ἀντιστῆς
 μοι.⁸ 'ΙΩ. μηδὲ ἀντιλάβη μου.⁹
 17. **וְהָיָה**. Ο. καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς. Σ. (καὶ) ἐν
 ἀμφοδοῖς.¹⁰
 18. Σ. φυρῶσι σταῖς.¹¹ 'ΙΩ. μάττουσι πόπανα.¹²
 'Α. χαυῶνας. Σ. χαυῶνας. Θ. χαβῶνας.¹³
 20. 'Α. Σ. στάξει.¹⁴
 22. **וְהָיָה** (ק' הוֹצִיאִי) **וְהָיָה** **בְּיָדַי**. Ο. ἐν ἡμέρα

- ἢ ἀνήγαγον αὐτούς. 'Α. ἐξαγαγόντος μου
 αὐτούς.¹⁵
 23. **בְּקִלְיִ**. Ο. τῆς φωνῆς μου. 'Α. Σ. λόγου
 μου.¹⁶
וְהָיָה. Ο. ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς μου.
 'Α. ἐν πάσῃ τῇ ὁδῷ. Σ. ἐν πάσῃ ὁδῷ.¹⁷
וְהָיָה. Ο. ὅπως ἀν εὐ ἡ ὑμῖν. 'Α.
 ἵνα καλῶς ἡ ὑμῖν.¹⁸
 25. 'Α. Σ. καθ' ἡμέραν ὀρθρίζων.¹⁹
 26. Σ. τὸν τένοντα αὐτῶν, ἑκακοποίησαν.²⁰
 29. 'Α. κείραι τὸ τρίχωμά σου.²¹ Σ. κείραι τὴν κόμην
 τὴν ἀγίαν κ.τ.έ.²²
וְהָיָה **דַּמְנָה**. Ο. ὅτι ἐδοκίμασε κύριος. 'Α.
 Σ. ὅτι ἀπώσατο κύριος.²³
 31. 'Α. τοὺς βομούς.²⁴
 34. **וְהָיָה**. Ο. ἡ γῆ. Σ. πᾶσα ἡ γῆ.²⁵

CAP. VIII.

6. **וְהָיָה**. Ο. οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος. Σ. οὐκ
 ἔστιν οὐδεὶς.¹
 7. **וְהָיָה**. 'Α. καίγε ἐρωδιδός. Σ. ἰκτίν.²
וְהָיָה **וְהָיָה**. 'Α. καὶ τρυγῶν καὶ σεῖς
 ἀγούρ. Σ. καὶ τρυγῶν καὶ τέττιξ καὶ ἀγούρ.
 'ΙΩ. ἀηθῶν καὶ ἡ χελιδῶν καὶ ὁ πελαργός.³
 18. 'Α. διὰ τὸ μὴ εἶναι ὑβριν ἐπ' ἐμέ, ἡ καρδία μου
 ὀδυνηρά. Σ. χλευάζεις με, ὀδύνη ἐπ' ἐμέ, ἡ
 καρδία μου λυπηρά.⁴
 19. **וְהָיָה**. Ο. βασιλεὺς ✕ Οἱ Γ. αὐτῆς 4.⁵
 21. **וְהָיָה**. Ο. κατίσχυσάν με. 'Α. Σ. ἐκρά-
 τησάν με.⁶

²⁷ Cod. 88. ²⁸ Codd. 86, 88. ²⁹ Idem. ³⁰ Idem.
³¹ Idem. Vox Graeca ἐκκλίνοντες non consonat
 eum Syriacum **ܟܠܝܢܘܢܝܢ**. ³² Cod. 86. CAP. VII.
¹ Cod. 86, emendatius quam Par. ons. exseripsit. Cod. 88
 affert: 'Α. Θ. ἐκπορευόμενοι. ² Cod. 88. ³ Codd. 86,
 88 (eum ἄλλοτριῶν). Cf. Hex. ad 1 Reg. xxvi. 19. ⁴ Idem.
⁵ Cod. 86. ⁶ Codd. 86, 88. ⁷ Idem.
⁸ Idem. ⁹ Idem (cum ἀντιλάβης μοι, soloece). Vertas,
 ne penses me, quod supplicium est. ¹⁰ Cod. 86.
¹¹ Codd. 86, 88. ¹² Idem. Nisi forte πόπανα ad χαυῶνας
 pertineat. ¹³ Cod. 86. ¹⁴ Cod. 88. ¹⁵ Codd. 86,

88. ¹⁶ Cod. 88. ¹⁷ Codd. 86, 88. ¹⁸ Idem.
¹⁹ Idem (non καθ' ἡμέρας). ²⁰ Codd. 86 (cum τίναντα),
 88 (cum πόναντα). Vox **ܡܘܨ** commutatur eum τένων in
 locutione **ܡܘܨ ܡܘܨ** pro τετενοτωμένης Deut. xxi. 6.
²¹ Idem. ²² Syro-hex. ex versione emendata. ²³ Codd.
 86, 88. ²⁴ Codd. 86, 88 (add. τῶ Θεοφῆθ). ²⁵ Idem.
 CAP. VIII. ¹ Codd. 86, 88. ² Idem. ³ Idem.
 Hierou.: Turtur et hirundo et ciconia. ⁴ Idem. Eas-
 dem lectiones Theodotioni et Symmacho tribuit Syrus,
 cujus versio Graeca ex iis emaculanda est. ⁵ Idem.
⁶ Codd. 86 (eum ἐκράτυσαν), 88.

22. 'Α. Σ. οὐλή (s. κατούλωσις).⁷

CAP. IX.

1. וְיָיָי. Ο' και ὀφθαλμοῖς μου. 'Α. Σ. και τοὺς ὀφθαλμούς μου.¹

2. 'ΙΩ. τίς δώσει με σταθμὸν ἐρήμου γενέσθαι τοῖς διοδεύουσιν;²

3. וְיָיָי וְיָיָי לְהָיָי וְיָיָי. Ο' ὅτι ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξήλθοσαν. Σ. ὅτι ἀπὸ κακίας εἰς κακίαν ἐξήλθον.³ 'ΙΩ. ὅτι ἀπὸ κακοποιίας εἰς κακοποιίαν μεταβαίνουσιν.⁴

4. 'Α. Σ. και ἐπὶ παντὶ ἀδελφῶ.⁵

5. וְיָיָי. Ο' ἀλήθειαν. Σ. και ἀλήθειαν.⁶

8. וְיָיָי וְיָיָי. Ο' βολίς τιτρώσκουσα. 'Α. Σ. βέλος τιτρώσκον.⁷

11. וְיָיָי וְיָיָי וְיָיָי וְיָיָי. Ο' και δώσω τὴν 'Ιερουσαλήμ εἰς μετοικίαν. 'ΙΩ. θήσω τὴν 'Ιερουσαλήμ χωμάτων σωρούς.⁸

'Α. δώσω εἰς ἀφανισμόν παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἔνοικον.⁹

12. וְיָיָי וְיָיָי. Ο' τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ συνेतός. 'Α. τίς ἐστὶν ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός.¹⁰

וְיָיָי וְיָיָי וְיָיָי. Ο' και ᾧ λόγος στόματος κυρίου πρὸς αὐτόν. Σ. και πρὸς ὃν ἐλάλησε στόμα κυρίου.¹¹

13. 'Α. οὐδὲ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτῶ.¹²

17. וְיָיָי וְיָיָי. Ο' Vacat. 'Α. σύνετε. Θ. ἐννοήθητε.¹³

וְיָיָי וְיָיָי. Ο' και πρὸς τὰς σοφάς. 'ΙΩ. ἐπὶ τὰς ἐμπειροτάτας τῆς οἰμωγῆς.¹⁴

18. וְיָיָי. Ο' θρήνον. Σ. μέλος πένθους.¹⁵

19. וְיָיָי וְיָיָי. Ο' ἠκούσθη ἐν Σιών. Σ. ἀκούεται ἐκ Σιών.¹⁶

20. וְיָיָי וְיָיָי. Ο' λόγον θεοῦ ('Α. Σ. κυρίου¹⁷).

21. Σ. διὰ θυρίδων (ὕμων).¹⁸

24. וְיָיָי. Ο' και γινώσκειν. 'Α. Σ. και εἰδέναί.¹⁹

וְיָיָי. Ο' και κρίμα. Σ. και κρίσιν.²⁰

25. וְיָיָי וְיָיָי. Ο' ἀκροβυστίας αὐτῶν. 'Α. ἀκροβυστίαν.²¹

26. וְיָיָי וְיָיָי וְיָיָי. Ο' ἐπ' Αἴγυπτον και ἐπὶ 'Ιουδαίαν. Σ. κατὰ Αἰγύπτου και 'Ιουδα.²²

וְיָיָי. Ο' τὰ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ. Σ. κατὰ μέτωπον.²³

CAP. X.

1. וְיָיָי וְיָיָי. Ο' τὸν λόγον. Aliter: Ο' τὸ ῥῆμα. 'Α. Σ. Θ. τὸν λόγον.¹

2. 'Α. τὰ ἔθνη ἀπ' αὐτῶν.²

3. וְיָיָי וְיָיָי. Ο' μάταια (X) Θ. ἐστὶν.³

5. וְיָיָי. Ο' αἰρόμενα. Οἱ Γ'. βασταζόμενα.⁴

6. 'Α. οὐκ ἐστὶν ὡσπερ σὺ, κύριε.⁵

7. וְיָיָי. Σ. πρέπει.⁶

8. 'Α. παιδεία. Σ. ὁμοῦ δὲ μωροὶ φανήσονται, και παιδεία ματαιοτήτων ἐν αὐτοῖς.⁷

6-10. 'Α. πόθεν ὁμοίος σοι, κύριε; μέγας εἶ σὺ, και μέγας τὸ ὄνομά σου ἐν δυνάμει. (7) τίς οὐ φοβηθήσεται σε, βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν; ὅτι σοι πρέπει (s. ἐπιπρέπει) ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῶν ἐθνῶν, και ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις αὐτῶν, πόθεν ὁμοίος σοι, κύριε; (8) και ἅπαξ (s. εἰσάπαξ) ἀσυνετισθήσονται και ἀνοητισθήσονται παιδεία ματαιοτήτων ξύλον ἐστίν. (9) ἀργύριον ἐλατὸν ἐκ Θαρσεὶς φερόμενον, και χρυ-

⁷ Syto-hex. Cf. Hex. ad Jesai. lviii. 8 in Auctario. CAP. IX. ¹ Cod. 86, 88. Mox Cod. 86: 'Α. Θ. τῆς (θυγατρὸς). X 'Α. Σ. τοῦ (λαοῦ μου). ² Codd. 86, 88. ³ Codd. 86 (cum: ἐξ (εἰς) κακίας), 88. ⁴ Idem. ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Idem. ⁸ Idem. ⁹ Idem. ¹⁰ Codd. 86 (cum ἐστὶν ἀνὴρ), 88. ¹¹ Codd. 86, 88 (cum τὰ στ. κ.). ¹² Codd. 86 (cum 'Α. X), 88. ¹³ Cod. 86. Cod. 88: 'Α. Σ. Θ. ἐννοήθητε. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Codd.

86 (cum ἐν Σ.), 88. ¹⁷ Cod. 86. ¹⁸ Idem. (Dele: 'Α. Σ. διὰ τῶν βαρέων ὑμῶν. Deinde ad וְיָיָי וְיָיָי lectiones trium interpretum sic constituendae videntur: 'Α. εἰς τὰς β. ὑμῶν. Σ. διὰ τῶν β. ὑμῶν. Θ. εἰς τὰς οἰκήσεις (ὕμων). ¹⁹ Idem. ²⁰ Idem. ²¹ Idem. ²² Idem. ²³ Idem. CAP. X. ¹ Cod. 86. ² Cod. 88. ³ Cod. 86. ⁴ Codd. 86, 88. ⁵ Idem. Lectio suspecta. ⁶ Idem. ⁷ Idem.

σίον ἐξ Οὐφὰς, ἔργα τέκτονος καὶ χειρῶν
χρυσοχόου, ὑάκινθος καὶ πορφύρα ἔνδυμα αὐ-
τῶν, ἔργα σοφῶν πάντα αὐτά. (10) ὁ δὲ κύριος
ἀληθινὸς θεὸς ἐστὶ, θεὸς ζώντων καὶ βασιλεὺς
αἰώνιος· ἀπὸ παροξυσμοῦ αὐτοῦ σεισθήσεται ἡ
γῆ, καὶ οὐχ ὑποίσουσιν ἔθνη ἐμβρίμησιν αὐτοῦ.⁸

11. **נְקַרְנִי**. Ο'. καὶ τὴν γῆν ('Α. ἔδαφος⁹).
12. **Σ. ὁ ἐδράσας**.¹⁰
וַתְּבַרְכֵנִי. Ο'. καὶ τῇ φρονήσει αὐτοῦ. 'Α.
καὶ ἐν τῇ συνέσει (αὐτοῦ).¹¹
19. 'Α. **Σ. οἶμοι**.¹²
21. **הַצְּרִיבֵנִי מִרְעִיבֵנִי**. Ο'. πᾶσα ἡ νομῆ, καὶ
διεσκορπίσθησαν. 'Α. **Σ.** καὶ πᾶσα ἡ νομῆ
αὐτῶν διεσκορπίσθη.¹³
23. **וַיִּדְעוּ כִּי לֹא לְאֵתְּנָהּ**. Ο'. οἶδα,
κύριε, ὅτι οὐχὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.
'ΙΩ. οἶδα, κύριε, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ προαιρέσει
τοῦ ἀνθρώπου.¹⁴
24. **וַיִּשְׁמַעְתֵּנִי**. Ο'. ἵνα μὴ ὀλίγους ('Α. ὀλιγο-
στοὺς¹⁵) ἡμᾶς ποιήσης.
25. **וַיִּדְעוּ לֹא יִשְׂרָאֵל**. Ο'. τὰ μὴ εἰδόμενα ('Α. **Σ.**
γινώσκοντα¹⁶) σε.

CAP. XI.

3. **וַיִּשְׂרָאֵל**. Ο'. ὁ ἀνθρώπος ('Α. ἀνήρ¹).
4. **וַיִּשְׂרָאֵל וַיִּצְיָהּ**. Ο'. ἡ ἀνήγαγον αὐτούς. 'Α.
ἐξαγαγόντος μου αὐτούς.²
5. **Σ. ἀμήν, κύριε**.³
6. **Σ.** τοὺς λόγους τούτους ἐν ταῖς πόλεσιν 'Ιουδα,
καὶ ἐν τοῖς ἀμφόδοις. Θ. τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν
ταῖς πόλεσιν 'Ιουδα, καὶ ἐν ἐξέδοις. .⁴
- 7, 8. Θ. ὅτι μαρτυρία ἐπεμαρτυράμην κ. τ. ε.⁵

13. 'Α. Θ. τῇ αἰσχύνῃ, θυσιαστήρια τοῦ θυμῶν τῇ
Βάαλ.⁶

18. **וַיִּשְׂרָאֵל**. Ο'. **Σ.** 'Α. καὶ κύριε.⁷

19. 'Α. **Σ.** ἔϋλον ἐν ἄρτῳ αὐτοῦ. **Σ.** ἔϋλον τὸν ἄρτον
αὐτοῦ.⁸

23. **וַיִּשְׂרָאֵל וַיִּצְיָהּ**. Ο'. ἐπὶ τοὺς
κατοικοῦντας ἐν 'Αναθῶθ ἐνιαυτῷ ἐπισκέ-
ψεως αὐτῶν. 'Α. ἐπὶ τοὺς ἄνδρας 'Αναθῶθ
ἐνιαυτὸν ἐπισκοπῆς αὐτῶν.⁹

CAP. XII.

2. **וַיִּשְׂרָאֵל**. Ο'. καὶ **Σ.** 'Α. γε.¹

וַיִּשְׂרָאֵל. Ο'. τοῦ στόματος αὐτῶν. 'Α. τῷ στό-
ματι αὐτῶν.²

3. Θ. **Σ.** ἀθροισον αὐτοὺς ὡς περ πρόβατα κ. τ. ε.³

4. **וַיִּשְׂרָאֵל**. Ο'. ἀπὸ κακίας. 'Α. ἀπὸ πονηρίας.
Σ. διὰ πονηρίαν.⁴

5. 'ΙΩ. εἰ περὶ οἷς συντρέχων ἀπηγόρευσας καὶ ἀπέ-
καμες, πῶς φιλονεικήσεις εἰς διαμίλλησιν ἐφ'
ἵππευσι;⁵

6. **וַיִּשְׂרָאֵל**. 'Α. **Σ.** ἀγαθά.⁶

7. **וַיִּשְׂרָאֵל**. Ο'. ἐγκαταλέλοιπα. 'Α. **Σ.** ἐγκατέ-
λιπον.⁷

'Α. ἔδωκα τὰ ἀγαπητὰ ψυχῆς μου. **Σ.** παρέ-
δωκα τὰ ἀγαπητὰ μου.⁸

9. **וַיִּשְׂרָאֵל**. 'ΙΩ. μὴ γὰρ οὐχ ὡς
ὄρνειον ποικίλον ἢ κληρονομία μου ἐμοί;⁹

10. **וַיִּשְׂרָאֵל**. Ο'. ἔδωκαν. **Σ.** ἔταξαν.¹⁰

11. **וַיִּשְׂרָאֵל**. Ο'. ἐτέθη. Aliter: Ο'. ἐγενήθη. Θ.
ἐτέθη.¹¹

12. **וַיִּשְׂרָאֵל**. Ο'. τοῦ κυρίου. 'Α. τῷ κυρίῳ.¹²

⁸ Aquilae versionem, quae saltem probabilis sit, partim e Syro-hex., partim e Codd. 22, 36, aliis, ad Hebraea exactis, compilavimus. ⁹ Codd. 86, 88. ¹⁰ Idem.

¹¹ Idem. ¹² Cod. 88. ¹³ Codd. 86, 88. ¹⁴ Idem.

¹⁵ Cod. 86. ¹⁶ Codd. 86, 88. CAP. XI. ¹ Codd.

86, 88. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Codd. 86, 88 (om.

ἐν postremo). ⁵ Cod. 86. Mox εἰσήκουσαν pro ἤκουσαν,

et ποιεῖν αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐποίησαν αὐτὰ idem. ⁶ Idem.

⁷ Idem. Mox v. 19: 'Α. καὶ (οὐκ ἔγνω) idem. ⁸ Codd.

86, 88. ⁹ Codd. 86 (cum ἐπισκοπήσαι αὐτῶν), 88 (om. ἐπισκ. αὐτῶν). Deinde Cod. 86 in textu: ἐπισκοπῆς; in marg. autem: Θ. ἐπισκέψεως. CAP. XII. ¹ Cod. 86.

² Codd. 86, 88. ³ Cod. 86. ⁴ Codd. 86, 88.

⁵ Codd. 86, 88 (cum ἀπέλαβες pro ἀπέκαμες). ⁶ Idem.

⁷ Cod. 88. ⁸ Codd. 86, 88 (cum προέδωκα pro παρέδωκα).

⁹ Idem. Hieron.: *Numerical avis discolor hereditas mea*

mili? ¹⁰ Idem. ¹¹ Cod. 86. ¹² Idem.

13. 'Α. *θεριείτε.*¹³ 'Α. *έκληρονόμησαν.*¹⁴
 14. *וְיָהוּדָיִם וְיִשְׂרָאֵלִים.* Ο'. *καὶ τὸν 'Ιούδα.* Οί
 Γ'. *καὶ τὸν οἶκον 'Ιούδα.*¹⁵
 15. 'Α. *καὶ ἀποκαταστήσω αὐτούς.*¹⁶

CAP. XIII.

10. Οί Γ'. *τὸν λαὸν τοῦτον τὸν πονηρόν.*¹
 Σ. *ἀκολουθοῦντας.*²
 12. *עַל מַה שֶׁאָמַרְתָּ לִּי וְאֵלֶיךָ.* Ο'. *καὶ ἔσται*
ἐὰν εἴπωσι πρὸς σέ' μὴ γίνοντες οὐ γνωσόμεθα.
 'Α. *καὶ ἐροῦσι πρὸς σέ' μὴ γνώσει οὐ γνωσόμεθα.*³
 'Α. *πάν νέβελ.* Σ. *πᾶς κρατήρ.* Θ. *πάν ἀγ-*
*γείον.*⁴ 'ΙΩ. *κεράμιον.*⁵
 13. *יְשֻׁבֵי.* Ο'. *κατοικοῦντας.* 'Α. *καθημένους.*⁶
 14. *וְיָהוּדָיִם.* Ο'. *ἐν τῷ αὐτῷ.* 'Α. Σ. *ἐπὶ τὸ αὐτῷ.*
 Θ. *κατὰ τὸ αὐτό.*⁷
 17. Σ. *καταρρεύσουσιν.*⁸
 18. *וְלִבְיָהוּדָיִם.* 'Α. *καὶ τῇ δυναστευούσῃ.* Σ. *καὶ τῇ*
*δεσποίνῃ.*⁹
וְלִבְיָהוּדָיִם. Ο'. *δόξης (Σ. τοῦ καυχήματος)*¹⁰
ὑμῶν.
 19. 'Α. *τοῦ νότου.*¹¹
וְלִבְיָהוּדָיִם. Σ. *ὀλόκληρον.*¹²
 20. *וְיָהוּדָיִם וְיִשְׂרָאֵלִים.* Ο'. *ἀνάλαβε ὀφθαλμούς σου.*
 'Α. *ἀνάλαβετε τοὺς ὀφθαλμούς ὑμῶν.* Σ.
*ἐπάρατε . . .*¹³
 22. *בְּרַב עֲוֹנֶיךָ.* Ο'. *διὰ τὸ πλήθος τῆς ἀδικίας*
σου. 'Α. *ἐν τῷ πλήθει τῶν ἀνομιῶν σου.*¹⁴
 23. *וְיָהוּדָיִם וְיִשְׂרָאֵלִים.* Ο'. *εἰ ἀλλάξεται Αἰθίοψ.* 'Α.
μὴ ἐπιστρέψῃ Αἰθίοψ. Σ. *εἰ μεταβαλεῖ.*¹⁵
וְיָהוּדָיִם. Ο'. *τὰ κακά.* 'Α. *τὰ πονηρά.*¹⁶

24. 'Α. *καὶ διασπερῶ αὐτούς.* Σ. *καὶ διασκορπιῶ*
αὐτούς. 'Α. Σ. *ὡς καλάμην.*¹⁷
 27. Σ. *οὐ καθαρισθήσῃ μετὰ ταῦτα.*¹⁸
 'Α. Σ. *πότε ἔτι.*¹⁹

CAP. XIV.

3. Σ. *καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν.*¹
 6. Σ. *ἐπισπάσασθαι ἄνεμον ὡς σειρήνες.* 'ΙΩ. *σπῶν-*
*τες αὔρας ἀντὶ τροφῆς ὥσπερ οἱ δράκοντες.*²
 7. *וְיָהוּדָיִם.* Ο'. *αἱ ἀμαρτίαι ἡμῶν.* 'Α. *εἰ τὰ*
*ἀνομήματα ἡμῶν.*³
 9. 'Α. *ἔση.* Σ. *γένῃ.*⁴
וְיָהוּדָיִם. Ο'. *ὥσπερ ἄνθρωπος ('Α. Σ. ἀνήρ⁵).*
 10. *וְיָהוּדָיִם.* Ο'. *οὕτως λέγει.* 'Α. *τάδε λέγει.*⁶
 12. *וְיָהוּדָיִם.* Ο'. *καὶ ἐάν.* 'Α. Σ. *(καὶ) ὅτι.*⁷
וְיָהוּדָיִם. Ο'. *ὀλοκαυτώματα.* 'Α. *θυσίαν.* Σ.
*προσφοράν.*⁸
וְיָהוּדָיִם. Ο'. *ἐγώ.* 'Α. *ἐγώ εἰμι.* Σ. *ἐγὼ αὐτός.*⁹
 13. *וְיָהוּדָיִם.* Σ. *ὦ.*¹⁰
וְיָהוּדָיִם. Ο'. *Vacat.* Σ. *αὐτοῖς.*¹¹
וְיָהוּדָיִם וְיִשְׂרָאֵלִים וְיָהוּדָיִם. Ο'.
ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην δώσω ÷ ἐπὶ τῆς γῆς
καὶ ἔν τῷ τόπῳ τούτῳ. 'Α. *ὅτι ἀληθῶς*
*εἰρήνην δώσω ὑμῖν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.*¹²
 15. *וְיָהוּדָיִם וְיִשְׂרָאֵלִים.* Ο'. *περὶ τῶν προφητῶν*
τῶν προφητευόντων. 'Α. *ἐπὶ τοὺς προφήτας*
*τοὺς προφητεύοντας.*¹³
 'Α. Θ. *ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ τελευτήσουσιν.*¹⁴
 16. *וְיָהוּדָיִם.* Ο'. *ἐν ταῖς ὁδοῖς.* Σ. *ἐν τοῖς ἀμφό-*
*δοις.*¹⁵
 17. *וְיָהוּדָיִם וְיִשְׂרָאֵלִים.* Ο'. *κατα-*

¹³ Codd. 86, 88 (cum Σ.). ¹⁴ Cod. 88. ¹⁵ Cod. 86.
¹⁶ Codd. 86 (cum καταστήσω), 88. CAP. XIII.
¹ Cod. 86. ² Cod. 88. ³ Codd. 86, 88. ⁴ Cod. 88.
⁵ Idem. ⁶ Codd. 86 (sine nom.), 88. ⁷ Cod. 86.
⁸ Codd. 86, 88 (interque cum καταρρεύσουσιν). ⁹ Cod. 86.
 Idem sonant, ut videtur, Syriaca et Latina. Cod. 88
 offert tantum: 'Α. *καταδυναστεύουσιν.* ¹⁰ Codd. 86, 88
 (cum καυχήσεως). ¹¹ Cod. 88. Minus probabiliter Cod.
 86: 'Α. *πρὸς τὸν νότον.* ¹² Codd. 86, 88. ¹³ Idem.

¹⁴ Idem. ¹⁵ Codd. 86, 88 (cum μεταβαλεῖται). ¹⁶ Ii-
 dem. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Codd. 86, 88 (cum κατὰ ταῦτα).
¹⁹ Codd. 86, 88 (cum ὡς πότε ἔτι). CAP. XIV.
¹ Codd. 86, 88. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Codd. 86,
 88 (cum γίνῃ). ⁵ Idem. Mox 'Α. *ὡς δυνατὸς μὴ δυνάμενος*
σώζειν idem. ⁶ Cod. 86. ⁷ Idem. ⁸ Codd. 86,
 88. ⁹ Cod. 86. ¹⁰ Idem. Mox ad ἰδοὺ Codd. 86,
 88: Σ. *ἰδε.* ¹¹ Cod. 86. ¹² Codd. 86, 88. ¹³ Ii-
 dem. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Codd. 86 (cum διαφύδοις), 88.

γάγετε ἐπ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἄ. καταγάγετε, οἱ ὀφθαλμοί μου, δάκρυα νύκτα καὶ ἡμέραν. Σ. καταγαγέτω ὁ ὀφθαλμός μου δάκρυα νυκτός καὶ ἡμέρας.¹⁶

17. Ἄ. Σ. (σύντριμμα) μέγα.¹⁷

18. **קִישָׁן**. Ὁ. εἰς τὸ πεδῖον. Ἄ. Σ. εἰς τὸν ἀγρόν.¹⁸

Ἄ. ἀσθενούντες λιμῶ.¹⁹

19. **יְדִי**. Ὁ. ἰνατί. Σ. διὰ τί.²⁰

22. Ἄ. Σ. ἐν τοῖς ματαίοις τῶν ἔθνων ὑερίζοντες.²¹

לְתַהַנְנִי. Ὁ. καὶ ὑπομενοῦμέν σε. Σ. ὄν προσδοκῆσομεν.²²

CAP. XV.

3. **תַּחֲתֵי-תַּחֲתֵי**. Ὁ. καὶ τὰ θηρία (Ἄ. τὰ κτήνη¹).

4. **עַל-אֲשֶׁר**. Ὁ. περὶ πάντων ὧν. Ἄ. περὶ ὧν. Σ. ἐφ' οἷς.²

6. **וְהִתְחַנְנֵנִי וְהִתְחַנְנֵנִי**. Ὁ. σὺ ἀπεστράφης με, λέγει κύριος. Ἄ. σὺ ἀφῆκας ἐμέ, φησὶ κύριος.³

9. Ἄ. Θ. τὰ ἐπτὰ.⁴

10. **מִי**. Ὁ. μήτηρ ✕ ἐμή⁴. Σ. μήτηρ μου.⁵

ἸΩ. ἄνδρα πολέμοις ἀεὶ καὶ στάσεσιν ἀφορισμένον ἐπὶ πάσης τῆς γῆς (**לְכָל-אֲרָצֵי**)· οὔτε ἐδάνεισα, οὔτε ἐξεδανεισάμην παρά τινος, καὶ ὁμῶς ὑπὸ πάντων κατηγοροῦμαι.⁷

15. **יְכַרְנִי**. Ὁ. μνήσθητί μου. Σ. μνημόνευσόν μου.⁸

וְיָרַח עֲלַי וְיָרַח עָלַי. Ὁ. γνώθι ὡς ἔλαβον (Σ. ὅτι ἔλαβον⁹) περὶ σοῦ ὄνειδισμόν. ἸΩ. γνώθι λαβόντος μου περὶ σοῦ ὄνειδισμόν.¹⁰

16. ἸΩ. εὔρέθησαν οἱ λόγοι σου, καὶ ἠδόμην αὐτοῖς,

καὶ ἐγενήθη ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην, καὶ εἰς χαρὰν καρδίας μου (**וְהָיָה לִי כְּחֵן**).¹¹

16. Ὁ. κύριε παντοκράτωρ. Ἄ. Σ. Θ. κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων.¹²

17. **וְהָיָה כְּחֵן**. Ὁ. ἐν συνεδρίῳ αὐτῶν παιζόντων. Ἄ. Σ. ἐν συναγωγῇ παιζόντων.¹³

18. Ἄ. ὡς ὕδωρ ἐκλείπον.¹⁴

19. **וְהָיָה כְּחֵן**. Ὁ. καὶ ἀποκαταστήσω σε. Ἄ. καὶ ἐπιστρέψω σε.¹⁶

CAP. XVI.

2. Ἄ. οὐ λήψῃ σεαυτῷ γυναῖκα.¹

וְהָיָה כְּחֵן. Ὁ. καὶ οὐ γεννηθήσεται σοι υἱὸς οὐδὲ θυγάτηρ. Ἄ. καὶ οὐ μὴ γένωνται σοι υἱοὶ καὶ θυγάτερες. Σ. οὐδὲ ἔσονται σοι υἱοὶ καὶ θυγάτερες.²

4. Ἄ. καὶ ἐν τοῖς κτήνεσιν.³

5. ἸΩ. εἰς οἶκον ἔνθα ἐπιτελοῦσι περιδείπνα.⁴

10. **וְהָיָה כְּחֵן**. Ὁ. ἀναγγελίης. Aliter: Ὁ. ἀπαγγελίης. Α. Θ. ἀναγγελίης.⁵

וְהָיָה כְּחֵן. Ὁ. ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν. Ἄ. Σ. κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν.⁶

16. **וְהָיָה כְּחֵן**. Ὁ. ἀποστέλλω. Σ. πέμψω.⁷

וְהָיָה כְּחֵן. Ὁ. ✕ Σ. πρὸς⁴ τοὺς πολλοὺς.⁸

19. **וְהָיָה כְּחֵן**. Ὁ. κύριε, σὺ. Οἱ Γ. κύριος.⁹

21. Ἄ. Θ. ἐν τῷ ἅπαξ τούτῳ.¹⁰

CAP. XVII.

1. Θ. ἐν γραφῇ ἐν σιδήρῳ. Ἄ. ἐν γραφείῳ (σιδηρῷ).¹

Θ. ἐγκεκολλημένη. Σ. ἐγγεγλυμμένη (s. ἐγγέγλυπται).²

¹⁶ Codd. 86, 88.

¹⁷ Cod. 86.

¹⁸ Codd.

86, 88. ¹⁹ Idem, ut verti potest lectio Syro-hex.

²⁰ Idem. Mox Ἄ. καὶ κερῶν idem. ²¹ Codd. 86, 88 (eum ἐν τοῖς εἰδώλοις). Statim Ἄ. (καὶ) εἰ οἱ οὐρανοὶ Cod. 86.

²² Codd. 86, 88. CAP. XV. ¹ Codd. 86, 88.

² Idem. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Cod. 86.

⁶ Cod. l. 86, 88. ⁷ Idem. ⁸ Idem. ⁹ Cod. 86.

¹⁰ Codd. 86, 88. ¹¹ Idem. ¹² Idem. ¹³ Codd. 86,

88 (om. παιζόντων). ¹⁴ Idem (non Ἄ. Σ.). ¹⁵ Idem.

CAP. XVI. ¹ Codd. 86, 88.

² Idem.

³ Cod. 88.

⁴ Codd. 86, 88. Hieron. ad loc.: "Moris autem est Iugentibus ferre cibos et praeparare convivium, quae Graeci περιδειπνα vocant, et a nostris vulgo appellatur parentalia, eo quod parentibus iusta celebrentur."

⁵ Codd. 86, 88 (eum ἀναγγέλλης). ⁶ Idem. ⁷ Idem. ⁸ Cod. 86.

⁹ Idem. ¹⁰ Codd. 86, 88. CAP. XVII. ¹ Codd.

86, 88 (uterque cum γραφίῳ). ² Idem (cum duplici

scriptura ἐγγεγλυμμένη ἐγγέγλυπται).

3. לָבוּ. Θ. εἰς προνομήν. Σ. εἰς διαρπαγήν.³
 ΠΝΨΠΞ. Θ. ἐν ἀμαρτία. Σ. διὰ τὰς ἀμαρτίας σου.⁴
4. 'Α. καὶ διαβιβάσω σε. Σ. καὶ καταδουλώσω σε.⁵
5. אָנָשׁ. Ο'. ἄνθρωπος. 'Α. ὁ ἀνὴρ.⁶
 אָדָם. Ο'. ἐπ' ἄνθρωπον. 'Α. ἐν ἀνθρώποις.⁷
6. 'Α. ὡσπερ ἀγριομυρική ἐν τῇ ἀραβιά. Σ. ὡσπερ ἄκαρπον ἐν ἀβάτω.⁸
 Σ. ἐν ξηρότησιν.⁹
7. אָדָם יָשָׁר בְּאָרְצוֹ. Ο'. ὁ ἄνθρωπος δὲ πέποιθεν. 'Α. ὁ ἀνὴρ ὁ πεποιθώς.¹⁰
 הָיָה בְּיָדוֹ. Ο'. ἐπὶ τῷ κυρίῳ. 'Α. ἐν κυρίῳ. Σ. ἐπὶ κυρίου.¹¹
9. Σ. σκαμβοτέρα καρδία πάντων, ἀνὴρ δὲ τίς ἐστιν . . 'Α. Σ. δὲ γινώσεται αὐτόν;¹²
11. אַכְרִיעִי בְּמִשְׁפָּחָי. Ο'. σὺ μετὰ κρίσεως. 'Α. ἀκριτεῖ. Σ. ἀκρίτως.¹³
 'Α. Σ. ἐγκαταλείψει.¹⁴
 'Α. Σ. ἀπορρέων. Θ. ἐκπίπτων.¹⁵
16. הַיּוֹמִים אֵלֶּיךָ וְשָׁמַיְךָ. Ο'. καὶ ἡμέραν ἀνθρώπου οὐκ ἐπεθύμησα. 'ΙΩ. ἀλλ' οὐδὲ ἐπεθύμησα μήκουσ ζωῆς ἀνθρωπείας.¹⁶
17. אֲמַלְּךָ לִי לִפְנֵי הַיְיָ. Ο'. μὴ γεννηθῆς μοι εἰς ἀλλοτρίωσιν. 'ΙΩ. μόνον μὴ αὐτός μοι ἐπισείσης φόβον, μηδὲ ὑπὸ τῆς σῆς ἐμβριμήσεως πτοηθείην.¹⁷
19. (רַעְיָהּ) עַל. Ο'. λαοῦ σου. 'Α. τοῦ λαοῦ.¹⁸
 וְעַל. Ο'. ἐν αὐταῖς ('Α. αὐτῇ¹⁹).
22. מַלְאָכָיו. Ο'. βαστάγματα. 'ΙΩ. φόρτους.²⁰
26. 'Α. σεφηλά. Σ. κοιλάδος.²¹

26. אֲנִי וְהַיְיָ. Ο'. καὶ ἐκ τῆς πρὸς νότον. 'Α. καὶ ἐκ τοῦ νότου.²²
 'Α. καὶ θυσίαν καὶ δῶρα.²³

CAP. XVIII.

2. אֲנִי וְהַיְיָ. Ο'. τοὺς λόγους μου. 'Α. Θ. τὸν λόγον μου.¹
4. אֲנִי וְהַיְיָ. Ο'. τὸ ἀγγεῖον. 'Α. Σ. τὸ σκεῦος.²
- '9. עָרַב. 'Α. σπουδήν.³
12. אֲנִי וְהַיְיָ. 'Α. ἀπῆλπισται. Σ. ἐξεκακήσαμεν.⁴
15. אֲנִי וְהַיְיָ. Ο'. οὐκ ἔχοντας ὄδον εἰς πορείαν. 'Α. (ὄδον) ἀνόδευτον.⁵
16. אֲנִי וְהַיְיָ. Ο'. καὶ σύριγμα αἰώνιον. 'Α. Σ. καὶ συρισμοὺς αἰώνιους.⁶
18. אֲנִי וְהַיְיָ. Ο'. λογισμὸν. 'Α. Σ. λογισμούς.⁷
22. Οἱ Γ'. ὅτι (ἐπάξεις).⁸

CAP. XIX.

2. 'Α. Σ. εἰς φάραγγα υἱοῦ Ἐννόμ.¹
 'Α. Σ. ἀρσεῖθ.²
6. Οἱ Γ'. Θαφέθ. 'Α. φάραγξ.³
9. אֲנִי וְהַיְיָ. Ο'. ἔδονται. 'Α. φάγονται.⁴
12. 'Α. ὡσπερ Θαφέθ.⁵
13. אֲנִי וְהַיְיָ. Ο'. πάση τῇ στρατιᾷ. Σ. πάση τῇ διατάξει.⁶

CAP. XX.

2. אֲנִי וְהַיְיָ. Ο'. καὶ ἐπάταξεν. 'ΙΩ. καὶ ἐμάστιξεν αὐτόν.¹
 Οἱ Γ'. Ο'. καὶ ἐνέβαλεν καὶ ἔδωκεν.²

³ Cod. 88. ⁴ Cod. 86. ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Cod. 88.
⁷ Cod. 86. Cod. 88: 'Α. ἐπ' ἄνθρωπον. ⁸ Codd. 86, 88 (cum ἄκαρπα). ⁹ Codd. 86 (cum ξηρότησιν), 88 (cum ξηρότησιν). ¹⁰ Cod. 88. ¹¹ Codd. 86, 88 (cum κυρίῳ pro κυρίου). ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Cod. 86. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Codd. 86, 88 (uterque cum ἀνθρωπείας). ¹⁷ Idem. Versio elegans, sed paulo verbosior. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Idem (cum αὐτοί). ²⁰ Codd. 86, 88 (cum φόρτους). ²¹ Idem. ²² Cod. 86. ²³ Codd. 86, 88. CAP. XVIII. ¹ Cod. 86. ² Idem. Cod. 88: 'Α. τὸ σκεῦος.

¹ Cod. 86. Cod. 88: 'Α. σπουδήν. Σ. ἐξ αὐτῆς. Cf. ad v. 7. ² Codd. 86 (cum 'Α. ἀπῆλπισαμεν), 88. ³ Idem. ⁴ Cod. 86. Cod. 88 assert: 'Α. Σ. συρισμοὺς συρισμοὺς αἰώνιους καταγέλωτα. Ad καταγέλωτα cf. Hex. ad Cap. xix. 8, not. 21. ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Cod. 86. CAP. XIX. ¹ Codd. 86, 88. ² Cod. 88. Cod. 86 assert: 'Α. σαρσεῖθ. θαρσεῖς. ³ Cod. 86. ⁴ Codd. 86, 88. ⁵ Cod. 86: 'Α. ὡσπερ. Cod. 88: 'Α. ὡσπερ Θάφ (sic). ⁶ Codd. 86, 88. CAP. XX. ¹ Codd. 86, 88. ² Idem.

2. Σ. εἰς τὸ βασανιστήριον. ἸΩ. εἰς τὸ δεσμωντήριον.⁸
3. מִבְּיַב־מִיָּגֵר־מִבְּיָבֵי. Ο'. ἀλλ' ἢ μέτοικον. ἸΩ. ἀλλ' ἢ δειλίαν καὶ πτόησιν.⁴
4. יָדַי. Ο'. εἰς χεῖρας. Ἀ. ἐν χειρί.⁶
5. פָּנָי. Ο'. πόνους. Ἀ. κόπους.⁶
- Ἀ. Θ. ✕ καὶ διαρπῶνται (s. διαρπάσσονται) αὐτοὺς κ. τ. έ.⁷
- 7, 8. ἸΩ. ὄλην τὴν ἡμέραν πᾶς τις μυκτηρίζει με, ὅτι ἄποικον λαλήσω, κεκράξομαι ἀδικίαν.⁹
9. Ἀ. . . καὶ οὐ δυνήσομαι. Σ. . . μὴ δυνάμενος.⁹
12. מִתְּרַחֵם מִתְּרַחֵם מִתְּרַחֵם. Ο'. ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐν αὐτοῖς. Ἀ. ἴδοιμι ἐκδίκησιν ὑπὸ σοῦ ἐξ αὐτῶν.¹⁰
13. Ἀ. αἰνέσατε τῷ ΠΙΠΙ. Σ. αἰνέσατε τὸν κύριον.¹¹
15. שִׂיחָה. Ο'. ὁ ἄνθρωπος (Ἀ. Σ. ἀνὴρ¹²).
17. Ἀ. Σ. αὐτῆς κυήσεως αἰωνίου.¹³

CAP. XXI.

1. רִיחַ פְּשֵׁת־תֵּן. Ο'. τὸν Πασχώρ (Σ. Φασχούρ¹).
7. שִׁפְזָה. Ο'. τὰς ψυχὰς (Ἀ. Σ. τὴν ψυχὴν²) αὐτῶν.
9. לִלְשׁוֹן. Ο'. εἰς σκύλα. Aliter: Ο'. εἰς ὀφέλειαν. Ὁ Ἑβραῖος εἰς σκύλα.³

CAP. XXIII.

14. פִּרְיָעָה. Ο'. φρικτά. Ὁ Ἑβραῖος πεφυρμένα.¹

CAP. XXV.

15. Ο'. καὶ ποτιεῖς ✕ Ἀ. αὐτὸ σὺν ἅπαντα τὰ ἔθνη.¹
23. Ἀ. Σ. Βούζ.²
25. Ἀ. Σ. τοὺς βασιλεῖς Μήδων.³
26. Οἱ Γ'. τοῦ βορρᾶ.⁴
- Σ. Σισὰχ πτεται μετ' αὐτοῦ.⁵
27. Ἀ. Σ. τῶν δυνάμεων.⁶
30. ἸΩ. (ὡς) ληνοβατοῦντες.⁷
33. לְלִיָּה. Ο'. τραυματῖαι. Σ. τετρωμένοι.⁸
38. הַיָּהוּ. Ἀ. Θ. τῆς περιστερᾶς. Ἀ. τεθλωμένης. Σ. τῆς οἰνωμένης.⁹

CAP. XXVI.

5. יְבָעָה. Ο'. τῶν παιδῶν μου. Ἀ. Σ. τῶν δούλων μου.¹
6. הַלְשׁוֹ. Ο'. ὡς περ Σηλώ. Ἀ. ὡς Σηλώ. Σ. ὡς Σειλώ.²
11. שִׂיחָה. Ο'. τῷ ἀνθρώπῳ. Ἀ. τῷ ἀνδρί.³
14. הַיָּהוּ. Ο'. καὶ ἰδοὺ ἐγώ. Ἀ. καγὼ δὲ ἰδοὺ εἰμι.⁴
20. רִיחַ פְּשֵׁת. Ο'. Σαμαίου. Σ. Σεμαίου.⁵ ἸΩ. Σημαίου.⁶

CAP. XXVII.

3. מִיָּדַי מִיָּדַי. Ο'. ἐν χερσὶν ἀγγέλων αὐτῶν. Σ. διὰ τῶν ἀγγέλων. ἸΩ. πρεσβέων.¹
6. Ἀ. Σ. πάσας τὰς γαίας ταύτας.²
8. Ἀ. τὸ ἔθνος ἐκεῖνο.³
- מִתְּרַחֵם מִתְּרַחֵם. Ο'. ἕως ἐκλίπωσιν ✕ Ἀ. Σ. αὐτούς ἅ.⁴

³ Ibidem. ⁴ Codd. 86, 88 (cum πταισιω). ⁶ Ibidem. ⁸ Ibidem. ⁷ Codd. 86 (cum διαρπῶνται), 88 (cum διαρπάσσονται). ⁸ Ibidem (cum καὶ κράξομαι). ⁹ Ibidem (sine φέρειν in fine, quod de suo intulit Parsons.). ¹⁰ Cod. 86. ¹¹ Idem (non Cod. 88). ¹² Codd. 86, 88. Mox Ἀ. Θ. εὐφραίνων αἰτῶν iidem. ¹³ Ibidem (non ut Parsons.). CAP. XXI. ¹ Codd. 86, 88. ² Ibidem. ³ Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 535: εἰς ὀφέλειαν, καὶ ζήσεται] Ὁ Ἑβραῖος τὸ, εἰς ὀφέλειαν, σαφέστεραν τέθεικεν ἔχει δὲ, εἰς σκύλα. CAP. XXIII. ¹ Chrysost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 584.

CAP. XXV. ¹ Cod. 86 in marg.: Ἀ. αὐτὸ σὺν. ² Cod. 88. ³ Cod. 86. ⁴ Idem. ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Ibidem. ⁷ Ibidem. ⁸ Ibidem. Mox Οἱ Γ'. ἐκεῖνη iidem. ⁹ Cod. 86 (cum οἰνωμένης). Lectio propterea nova τεθλωμένης radicem inusitatam Π', *feruit, aestuavit* (unde Π', *lutum, faeces*) innuere videtur. CAP. XXVI. ¹ Codd. 86, 88. ² Codd. 86 (om. Ἀ.), 88. ³ Ibidem. ⁴ Ibidem. ⁵ Codd. 86 (cum Σεμέου), 88. ⁶ Ibidem. CAP. XXVII. ¹ Codd. 86, 88. ² Ibidem. ³ Cod. 86. ⁴ Idem.

- 12-14. ✕ ὑπὸ τὸν ζυγὸν—τῷ λέγειν 4.⁵
 14. רָשָׁע. Ο'. ἀδικα. Σ. ψευδῆ.⁶
 18. וַעֲבֹדוּ. Σ. ἐνοστήτωσαν.⁷
 19. Σ. βάσεων.⁸
 20. וַתִּלְבַּשׁ. Σ. ὅτε ἐξώκισεν αὐτός.⁹
 22. 'Α. Σ. φησὶ κύριος.¹⁰

CAP. XXVIII.

1. 'Α. Σ. Ἀζούρ ὁ προφήτης.¹
 7. רָבִי. Ο'. λέγω. 'Α. λαλῶ.²
 8. קִרְיָתָיִם. Ο'. καὶ πρότεροι ὑμῶν. 'Α. (καὶ) πρότεροι σοῦ.³
 10. קַלְוִיּוֹתַי. Ο'. τοὺς κλοιούς. Οἱ Γ'. σὺν τὸν κλοιόν.⁴
 12. 'Α. Σ. Ἰερεμίου τοῦ προφήτου.⁵
 13. Aliter: Ο'. ἀντὶ τούτων. 'Α. Σ. ἀντ' αὐτῶν.⁶
 16. ✕ 'Α. Θ. ὅτι ἐκκλίσιν (Σ. παράβασιν) ἐλάλησας πρὸς κύριον.⁷

CAP. XXIX.

2. Θ. καὶ ἀρχοντας Ἰούδα ἐξ Ἱερουσαλήμ.¹
 'Α. Σ. ἀρχιτέκτονα.²
 3. כָּל־שָׂרֵי. Ο'. ὅν ('Α. Σ. οὗς³) ἀπέστειλε.
 17. סִרְיָשָׁה. 'Α. πονηρά. Σ. ἔσχατα.⁴
 21. בְּהַר-לֵבָי. Ο'. ἐπὶ Ἀχιάβ. 'Α. ἐπὶ Ἀιάβ.⁵
 24. וַיַּעֲרֹב. Ο'. Σαμαίαν. Σ. Σεμείαν.⁶
 25. ✕ 'Α. Σ. καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἱερεῖς 4.⁷
 27. Οἱ Γ'. Ἀναθωθίτη.⁸

CAP. XXX.

8. בּוֹ. Ο'. αὐτοί. 'Α. ἐν αὐτῷ.¹

10. יָנִישׁ. Θ. καὶ εὐπαθήσει. Σ. (καὶ) εὐσταθήσει.²
 11. הָרָצָה (in priore loco). Θ. ἐκλειψιν. Σ. συντέλειαν.³
 Σ. ἀλλὰ παιδεύσω σε εἰς κρίσιν, ἵνα μὴ ἐκκαθάρω σε.⁴
 14. יָרִיבֵי רַחֲמוֹ. Ο'. παιδείαν στερεάν. Οἱ Γ'. παιδείαν ἀνελεήμονα.⁵
 19. Θ. καὶ ἐκχεῶ κ. τ. ἐ.⁶
 21. וַעֲבֹדוּ. 'Α. Σ. ἐξ αὐτοῦ.⁷
 וַעֲבֹדוּ. Ο'. ἐξ αὐτοῦ. 'Α. Σ. ἐκ μέσου αὐτοῦ.⁸

CAP. XXXI.

2. 'Α. μετὰ λελειμμένων μαχαίρας.¹
 3. לִי קִרְיָתָיִם. Ο'. ὄφθη αὐτῷ. Σ. ὄφθη μοι.²
 4. וַיַּע. Ο'. ὅτι. Σ. πάλιν.³
 וְעַתָּה וַיַּע וַיַּע. Adhuc organaberis tympanis tuis. Ο'. ἔτι λήψη τύμπανόν σου. 'Α. ἔτι κοσμήσῃ τύμπανόν σου.⁴ Σ. πάλιν ἀναλήψῃ τὸ τύμπανόν σου.⁵
 'Α. ἐν χορῷ. Σ. μετὰ χοροῦ.⁶
 5. 'Α. καὶ βεβηλώσατε (s. λαϊκώσατε).⁷
 7. וַעֲבֹדוּ. Ο'. ἀκουσὰ ποιήσατε. 'Α. ἀκουτίσατε. Σ. ἀκουστὸν ποιήσατε.⁸
 8. מִסֶּף בְּרָחֳמוֹ. Ο'. ἀπὸ βορρᾶ. Οἱ Γ'. ✕ ἀπὸ γῆς.⁹
 9. וַיִּיָּה. Ο'. ἐγενόμην. 'Α. ἐγενήθην.¹⁰
 12. Σ. Θ. ἐν τῷ ὕψει Σιών.¹¹
 וַיִּקְרָא. 'Α. καὶ ἐκστήσονται. Σ. καὶ φωτισθήσονται.¹²

⁵ Sic Codd. 36 (cum ὡς τὸ ἴδιος), 48, et sine aster. Codd. 22 (cum καὶ ἴσητε, ὡς τὸ ἴδιος, et om. τῷ λέγειν), 51 (om. τῷ λέγειν), alii. ⁶ Idem. ⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Codd. 86 (cum βασιλείων), 88. ⁹ Cod. 88. Cod. 86: Σ. ὅτε ἐξώκισε. ¹⁰ Idem. CAP. XXVIII. ¹ Codd. 86, 88. ² Idem. ³ Cod. 88. ⁴ Cod. 86. ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Idem. CAP. XXIX. ¹ Codd. 86, 88 (in textu sub ✕). ² Codd. 86 (cum 'Α.), 88. ³ Idem. ⁴ Idem. Hinc confirmatur, puto, Hodii conjectura de loco Hieronymi. ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Cod. 86. ⁸ Idem. CAP. XXX. ¹ Codd. 86, 88. ² Codd. 86

(cum συσταθῆσιν), 88. Cf. Hex. ad Cap. xlv. 27. ³ Idem. ⁴ Codd. 86, 88 (cum καὶ εἰς pro σε εἰς). ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Idem (non ἀπ' αὐτοῦ, ut nos e Syro-hex.). ⁸ Idem. CAP. XXXI. ¹ Codd. 86 (cum λελειμμένων), 88. Scripturam falsam ἠλειμμένων, ut videtur, interpretatus est Syro-hex. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Codd. 86 (cum ἐπισκομήσῃ), 88. ⁵ Codd. 86 (cum ἀναλείψει), 88. ⁶ Idem. ⁷ Syro-hex. Cf. Hex. ad Deut. xx. 6. ⁸ Codd. 86, 88. Statim 'Α. Θ. καὶ (εἴπατε) Cod. 86. ⁹ Cod. 86. ¹⁰ Codd. 86, 88. ¹¹ Idem. ¹² Idem.

13. 'Α. ἐν χορῶ, καὶ νεανίσκοι.¹³
'Α. Θ. ἀπὸ τῆς λύπης αὐτῶν.¹⁴
15. קַרְבָּי. Ο'. ἐν 'Ραμᾶ. 'Α. ἐν ὑψηλῇ.¹⁵
'Α. πικρασμοί.¹⁶
16. אֶלְרֵךְ עֲנִי. Ο'. διαλείπετω ἡ φωνή σου. Σ.
παῦσον τὴν φωνήν σου.¹⁷
19. Σ. ἐκρότησα ἐπὶ τῶν μηρῶν μου.¹⁸
20. 'Α. υἶδς ἔντιμός μου 'Εφραΐμ.¹⁹
Ο'. ἔσπενσα ἐπ' αὐτῶ. 'ΙΩ. ἐπεσκεψάμην αὐ-
τόν.²⁰
21. 'Α. σκόπελα. Σ. σκοπέλους.²¹ 'ΙΩ. σκοπιάν.²²
'Α. Σ. εἰς τὴν τρίβον.²³
הָלַךְ בְּרַגְלֵי-לֵךְ. Ο'. εἰς τὰς πόλεις σου πεν-
θοῦσα. 'Α. Σ. εἰς τὰς πόλεις ταύτας.²⁴
22. 'ΙΩ. ὅτι ἤδη εἰργάσατο κύριος παράδοξον ἐπὶ
τῆς γῆς· παρθένος κυοφορήσει γὰρ ἄνθρωπον.²⁵
Schol. 'Ὡς ἐπὶ ἀληθείας οὕτως εὔρον αὐτὸ κεί-
μενον ἐν τῇ 'Ιωσίππου ἐκδόσει.²⁶
25. הַיְהִי מְלַחְמֵךְ בְּרַגְלֵי-לֵךְ. Ο'. καὶ πᾶσαν ψυχὴν
πεινώσαν ἐνέπλησα. Σ. καὶ πᾶσαν ψυχὴν
ἐκρίουσαν ἐνέπλησα.²⁷
29. בְּנֵי. Ο'. τῶν τέκνων. 'Α. τῶν υἱῶν.²⁸
30. Σ. παντὸς ἀνθρώπου τοῦ φαγόντος τὸν ἄμφακα.²⁹
33. הַיְהִי חֵן-לֵךְ. Ο'. ✕ τοὺς 4 νόμους μου. 'Α.
Σ. Θ. τὸν νόμον μου.³⁰
34. כֹּלֵי. Ο'. πάντες ✕ 'Α. Σ. αὐτοί 4.³¹
בְּרַגְלֵי. Ο'. ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν. 'Α. εἰς ἀπὸ
μικροῦ αὐτῶν.³²

35. 'Α. Σ. καὶ ἀστρων.³³
38. Σ. 'Ανανεήλ.³⁴
39. קַרְבָּי לַע. Ο'. ἕως βουνῶν ('Α. Σ. Γαβαθά³⁵).
40. 'Α. τὰ προάστεια.³⁶ Σ. καὶ τῆς σποδιάς, καὶ
σύμπαντα τὸν χάρον τῶν τάφων.³⁷

CAP. XXXII.

4. הַיְהִי-לֵךְ. Ο'. ὅτι παραδόσει. 'Α. (ὅτι) παραδι-
δόμενος. Σ. ἀλλὰ παραδιδόμενος.¹
9. Ο'. σίκλους. 'ΙΩ. νομίσματα.²
12. Ο'. Νηρίου . . Μασαίου. 'ΙΩ. Νηρία . . Μασ-
αίου.³
עֲנִי. Ο'. ἐν τῇ αὐλῇ. 'ΙΩ. (ἐν τῷ) προ-
αυλίῳ.⁴
'Α. Σ. μαρτύρων.⁵
21. Σ. καὶ ἐν τοῖς φαινομένοις μεγαλείοις.⁶
31. הַיְהִי-לֵךְ בְּרַגְלֵי-לֵךְ. Ο'. ὅτι ἐπὶ τὴν ὀργὴν
μου, καὶ ἐπὶ τὸν θυμόν μου. 'Α. ὅτι ἐπὶ τὸν
θυμόν μου, καὶ ἐπὶ τὴν ὀργὴν μου.⁷
35. אֶלְרֵךְ. Ο'. τῷ Μολὸχ βασιλεῖ. Θ. τῷ βασι-
λεῖ.⁸
37. 'Α. Σ. ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν.⁹
41. אֶלְרֵךְ בְּרַגְלֵי-לֵךְ. Ο'. καὶ ἐν πάσῃ καρδίᾳ
μου, καὶ ἐν πάσῃ ψυχῇ. Σ. (ἐν ἀληθείᾳ) ἐξ
ὅλης καρδίας μου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς μου.¹⁰

CAP. XXXIII.

4. הַיְהִי-לֵךְ. 'Αλλος' πρὸς τὸ χαράκωμα (s.
χῶμα) . . .¹

¹³ Cod. l. 86 (cum νεανίσκων), 88 (cum χορῶ). ¹⁴ Cod. 86.
¹⁵ Codd. 86, 88 (cum ὑψηλῶ). ¹⁶ Codd. 86 (cum πικραμ-
μόν), 88. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Idem (cum ἐκράτησα).
¹⁹ Idem. ²⁰ Codd. 86 (cum αὐτῶν), 88 (cum ἐπεσκεψά-
μενος (sic) αὐτῶν). ²¹ Cod. 86. Cod. 88: 'Α. σκόπελα.
Σ. σκοπέλου. Cf. Hex. ad 4 Reg. xxiii. 17. ²² Codd. 86, 88.
²³ Idem. ²⁴ Idem. ²⁵ Codd. 86 (cum κυοφορήσει), 88.
²⁶ Cod. 86 (cum αὐτὸν et εἰωσιππου). ²⁷ Idem (cum ἐκνέ-
ουσαν). Cf. Hex. ad Psal. lxxxvii. 10. ²⁸ Codd. 86, 88.
²⁹ Idem. ³⁰ Idem. Mox Σ. γράψω αὐτόν Cod. 86.
³¹ Cod. 86. ³² Codd. 86, 88. ³³ Codd. 86, 88 (cum
ἀστρων). ³⁴ Idem. ³⁵ Idem. ³⁶ Euseb. in Ono-

mastico, p. 66: 'Ασαδημῶθ, ἐν 'Ιερεμίᾳ. Τὸ 'Εβραϊκόν' τῶν
Σαδημῶθ. 'Ακύλας' τὰ προάστεια. ³⁷ Cod. 86 (qui affert:
Σ. τῶν πτωμάτων. 'ΙΩ. τῶν πτωμάτων καὶ τῆς σποδιάς . . . τάφων)
emendatius quam alter codex. CAP. XXXII.
¹ Codd. 86, 88. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Idem.
⁵ Idem (non τῶν ἐστηκότων μ.). ⁶ Cod. 86 (cum μεγα-
λίοις). Cod. 88: Σ. ἐν φ. μεγάλιοις. ⁷ Codd. 86, 88.
⁸ Idem. ⁹ Idem. Mox 'Α. ἐν τῇ ὀργῇ μου idem.
¹⁰ Idem. CAP. XXXIII. ¹ Ad χαράκωμα cf. Hex.
ad Jerem. lii. 4, et *Didendumi* p. 740. Quod vero ual χῶμα
attinet, expendenda sunt exempla vocis Syriacae, quae
nobis indicavit Ceriani noster, ex versione Syriacae anti-

8. 'Α. Σ. τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.²
 12. 'Α. καὶ ἕως κτήνους.³
 15. Σ. ἀνατολὴν (protius βλάστημα⁴), δικαιοσύνην ποιήσει.

CAP. XXXIV.

1. $\text{קָרַן תִּזְכֹּרֶנּוּ}$. 'Α. καὶ πᾶσαι αἱ βασιλείαι τῆς γῆς.¹
 יְדֵי תְּלֵמֶמֶךְ . 'Α. ἐξουσίας τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Σ. τῆς ἐξουσίας χειρὸς αὐτοῦ.²
 4. אֵל . Ο'. ἀλλά. 'Α. Σ. πλὴν.³
 רָמַן . Ο'. λέγει. 'Α. εἶπεν.⁴
 8. 'Α. μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ.⁵ Θ. πρὸς πάντα τὸν λαόν.⁶
 16. נַפְשֵׁיהֶם . Ο'. τῇ ψυχῇ αὐτῶν. 'Α. ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.⁷
 18, 19. 'Α. ἐνώπιον τοῦ μόσχου οὗ διεῖλον κ.τ.έ.⁸ 'ΙΩ. διὰ τῶν σφαγίων τοῦ μόσχου τοῦ διαιρεθέντος εἰς μέρη δύο, ὧν ἀναμέσον διεξήλθον οἱ τε ἄρχοντες 'Ιουδα καὶ ἡγούμενοι.⁹

CAP. XXXV.

2. 'Α. Θ. 'Ραχαβείν. Σ. (εἰς τὸν οἶκον) 'Ρηχαβιτῶν.¹ 'ΙΩ. ἐξεδρῶν.²
 4. תַּבְּשֵׁל־לֵךְ . Ο'. εἰς τὸ παστοφόριον ('ΙΩ. θησαυροφυλάκιον³).
 $\text{וְהָיָה שֵׁן אִישׁ וְהָיָה יְגִדוֹ}$. Ο'. Γοδολίου ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. 'ΙΩ. 'Ιεγεδολίου θεοσεβοῦς.⁴
 7. $\text{וְנִבְּטוּ הַיְשֵׁבִים בְּאֶרְצָם}$. Ο'. ὅτι ἐν σκηναῖς οἰκῆσετε. Σ. ἀλλ' ἐν σκηναῖς οἰκεῖτε.⁵

7. 'Α. Σ. παροικεῖτε.⁶
 11. סַרְסִי . 'Α. Σ. Συρίας.⁷
 15. 'Α. Σ. τὸ οὖς (ὕμων).⁸
 17. $\text{וְיִשְׁוּי־לְכָל לֵךְ}$. Ο'. καὶ ἐπὶ כָּל 'Α. πάντας⁴ τοὺς κατοικοῦντας.⁹

CAP. XXXVI.

1. 'Α. Σ. καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἔτει.¹
 2. 'ΙΩ. ἐλεκτὸν κεφαλίδα.²
 $\text{וְהָיָה יְתִיבִי מִיּוֹמִי}$. Ο'. ἀφ' ἧς ἡμέρας λαλήσαντός μου πρὸς σέ. 'Α. Σ. ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐλάλησα πρὸς σέ.³
 7. סַרְסִי . Ο'. ἔλεος αὐτῶν. 'Α. ὁ ἐλεισμός αὐτῶν.⁴
 9. $\text{וְהָרְקַ$. Σ. παρήγγειλαν. 'Α. ἐκάλεσαν.⁵
 12. $\text{וְהָיָה עִמָּךְ בְּנֵי־בְרַךְ}$. Ο'. υἱὸς Σελεμίου. 'ΙΩ. υἱὸς Σεμείου.⁶
 18. וְהָיָה . 'Α. πρὸς αὐτούς.⁷
 23. וְהָיָה יְתִיבִי . Ο'. καὶ ἔρριπτεν. Οἱ Γ'. καὶ ἔρριπται.⁸
 25. וְהָיָה . Ο'. καὶ ('Ελνάθαν). Σ. μέντοιγε.⁹
 32. וְהָיָה עִמָּךְ . Ο'. αὐτῷ. 'Α. ἐπ' αὐτούς.¹⁰

CAP. XXXVII.

8. וְהָיָה יְתִיבִי . Ο'. καὶ πολεμήσουσιν. 'Α. καὶ οἱ πολεμοῦντες.¹
 11, 12. 'ΙΩ. ὀπηνίκα δὲ ἀνεχώρησαν οἱ Χαλδαῖοι ἐξ 'Ιερουσαλὴμ διὰ τὴν δύναμιν Φαραῶ, ἐξήλθεν 'Ιερεμίας τῆς πόλεως ἀπιὼν ἐπὶ τὴν (fort. γῆν) Βενιαμὴν εἰς τὸ νεύμασθαι τὸν κλῆρον ἐν ὄψει

quissima Flavii Josephi De Bello Jud. Lib. VI, qui est extremus liber Codicis Ambros. Peschito V. T., B. 21 Inf., saeculi VI; in qua versione לְכָל est pro חַמָּטָא ii, 7; necnon in plurali לְכָל i, 1, 2 (bis). ii, 8. viii, 4. ² Cod. 86. ³ Cod. 88. ⁴ Cf. Hex. ad Jerem. xxiii. 5. Zach. vi. 12. CAP. XXXIV. ¹ Codd. 86, 88. ² Cod. 86. ³ Codd. 86, 88, qui pergunt: $\text{ἀκουσον τὸν λόγον κυρίου. Σεθεκία}$, ut LXX. ⁴ Cod. 86. ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Cod. 86. ⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Idem (cum διῆλον, ων , ut Parsons., διῆλθον). ⁹ Codd. 86, 88 (cum μὲν προ μέρη). CAP. XXXV. ¹ Codd. 86 (cum

'Ρηχαβητῶν), 88. ² Idem. ³ Cod. 86. ⁴ Codd. 86, 88. ⁵ Cod. 86 (cum ἀλλὰ σκ.). Cod. 88: Σ. ἀλλ' ἐν. ⁶ Codd. 86, 88 (uterque cum παροικεῖται , non, ut Parsons., οἰκεῖται). ⁷ Idem. ⁸ Cod. 86. ⁹ Idem in marg.: 'Α. πάντας. CAP. XXXVI. ¹ Cod. 86. ² Codd. 86 (cum ἐλεκτὸν), 88 (cum ἐλεκτοκεφαλίδα). ³ Codd. 86 (cum Σ.), 88. ⁴ Idem. Cf. Hex. ad Cap. xxviii. 20. Mox 'Α. Σ. ἀ ἐλάλησεν idem. ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Cod. 86. ⁸ Idem. ⁹ Idem. ¹⁰ Cod. 88. CAP. XXXVII. ¹ Codd. 86, 88.

τοῦ λαοῦ.² Schol. Καὶ οἱ λοιποὶ ὁμοίως ἐξέ-
δωκαν.³

13. יִרְיָ. Ο'. Σαρουία. Σ. Ἰωραίας.⁴

15. יָתָה וְזָנָה. Ο'. καὶ ἐπάταξαν (Σ. ἐτυψαν)⁵
αὐτόν. ἸΩ. καὶ ἠκίσαντο αὐτόν.⁶

16. 'Α. ὅτι εἰσῆλθεν Ἰερεμίας εἰς οἶκον τοῦ λάκκου. Σ.
καὶ εἰσῆλθεν Ἰερεμίας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ
λάκκου, καὶ εἰς τὸν συγκλεισμένον. Θ. τότε
ἦλθεν Ἰερεμίας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ λάκκου. Σ.
'Α. εἰς τὰ ἐργαστήρια.⁹

21. כְּפֶרֶת מֶרְבֵּעַ. 'Α. περίμετρον ἄρτου.¹⁰

מִן הַבָּרֵךְ. Ο'. ἐξώθεν οὐ πέσσουσιν. 'Α.
ἐξώθεν τῶν πεσσόντων.¹¹ ἸΩ. ἐκτὸς ὄψου.¹²

CAP. XXXVIII.

5. Σ. ἔχετε αὐτὸν ἐν χερσὶν ὑμῶν.¹

6. מַלְכֵי בְנֵי מִצְרָיִם. Ο'. Μελχίου υἱοῦ τοῦ βασι-
λέως. ἸΩ. Ἐλχίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἐμμελέχ.²
'Α. Σ. πηλός.³

7. מַלְכֵי בְנֵי מִצְרָיִם. Ο'. καὶ αὐτὸς ἐν οἰκίᾳ τοῦ
βασιλέως. Σ. ὡν αὐτὸς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασι-
λέως.⁴

10. 'Α. λάβε ἐν τῇ χειρὶ σου. Θ. λάβε εἰς τὰς
χειράς σου.⁵
'Α. πρὶν ἀποθανεῖν αὐτόν.⁶

12. Σ. ὑπὸ τὰ σχοινία.⁷

13. וַיִּשְׁכְּבוּ. Ο'. καὶ εἴλκυσαν. Σ. καὶ ἀνεκλύ-
σαντες.⁸
וַיִּשְׁכְּבוּ. Ο'. καὶ ἐκάθισεν. Σ. καὶ ἔμεινεν.⁹

14. דָּבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר. Ο'. ἐρωτήσω σε λόγον.
'Α. ἐρωτῶ σε ἐγὼ ῥῆμα.¹⁰

16. תָּהִי הַפֶּשַׁע הַזֶּה לְפָנַי כְּשֶׁנָּה. Ο'. δε ἐποίη-
σεν ἡμῖν τὴν ψυχὴν ταύτην. ἸΩ. ὁ τῶν
ἔστω (fort. ἔσω) κύριος.¹¹

17. הַבַּיִת. Ο'. καὶ ἡ οἰκία σου. 'Α. Σ. καὶ ὁ
οἶκός σου.¹²

20. 'Α. Σ. τῆς φωνῆς κυρίου.¹³

22. אַנְדְרֵי שְׁלָמִים. Ο'. ἄνδρες εἰρηνικοὶ σου. Σ.
ἄνδρες εἰρήνης πρὸς σέ.¹⁴

CAP. XXXIX.

5. (Σ.) τῆς πεδιάδος τῆς ἐρήμου τῆς κατὰ Ἰεριχώ.¹
וַיִּשְׁפֹּט יְהוָה בְּיָדָיו. Ο'. καὶ ἐλάλησε μετ'
αὐτοῦ κρίματα (Σ. κρίσεις²).
ἸΩ. καὶ ὄνειδίσας αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος,
καὶ ἐλέγξας ἀπιστίαν.³

9. Σ. καὶ τοὺς ἐμπεσόντας οἱ ἐνέπεσαν αὐτῷ.
(Σ.).. αὐτομολήσαντας οἱ ἠτύτομολήσαν πρὸς
αὐτόν.⁴

12. Σ. καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου θές ἐπ' αὐτόν.
Σ. καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν σου ἔστω.⁵

Σ. ὅτι ἀλλ' ἢ καθότι ἐὰν λαλήσῃ πρὸς σέ.
Σ. ἀλλ' ὡς ἂν εἶπη σοι.⁶

13. 'Α. Ο'. Νηργέλ. Σ. Νηριγέλ. Θ. Ναργέλ.⁷
'Α. Ρεβωμά. Σ. Ραβομόγ. Θ. Ροβογμά.⁸
Σ. οἱ μεγιστάνες. 'Α. Θ. οἱ ἡγεμόνες.⁹ Σ.
οἱ ἐπιστάται.¹⁰

CAP. XL.

1. וַיִּרְדֵּף. Ο'. τὸν ἐκ Ῥαμᾶ. 'Α. ἀπὸ τῆς
'Ραμᾶ. Θ. ἐκ Δαμᾶ.¹

2. 'Α. Σ. καὶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος τὸν Ἰερε-
μίαν.²

² Codd. 86, 88. ³ Cod. 88. ⁴ Codd. 86, 88.

⁵ Idem. ⁶ Codd. 86 (cum αἰκίσαντο), 88 (cum αἰκί-
σαντο). ⁷ Codd. 86, 88 (cum ὅτε). ⁸ Idem.

⁹ Euseb. in Onomastico, p. 16: Ἀενιῶθ, ἐν Ἰερεμιά. Ἀκύ-
λας τὰ ἐργαστήρια. ¹⁰ Syro-hex. Cf. Hex. ad 1 Reg.
x. 3. ¹¹ Codd. 86, 88. ¹² Idem. Hieron.:
exsertio pulmentis.

CAP. XXXVIII. ¹ Codd.
86, 88. ² Codd. 86, 88 (cum Ἐμελέχ). ³ Idem.

⁴ Codd. 86 (om. αὐτὸς), 88. ⁵ Idem. ⁶ Cod. 88 (non
θανεῖν, ut Parsons.). ⁷ Codd. 86, 88. ⁸ Codd. 86

(cum ἀνεκυσαν), 88. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. ¹¹ Codd.
86 (cum ὁ κύριος), 88. ¹² Codd. 86, 88 (cum Σ.).

¹³ Codd. 86, 88 (cum Σ.). ¹⁴ Codd. 86, 88 (cum ἄν. οἱ
εἰρ.). CAP. XXXIX. ¹ Cod. 86 in marg. sine nom.

Lectio nou differt a Syro-hex. ² Cod. 86. ³ Codd.
86, 88 (cum ὁ Βαβυλώνιος pro ὁ β. Β., et αὐτὸν pro ἀπιστίαν).

⁴ Idem in marg. sine nom. (cum αὐτομολήσαντες). ⁵ Codd.
86, 88. ⁶ Codd. 86 (cum εἶποι), 88. ⁷ Cod. 86.

⁸ Idem. ⁹ Cod. 88. ¹⁰ Codd. 86, 88. CAP.
XL. ¹ Codd. 86 (cum ὑπὸ pro ἀπὸ), 88. ² Codd. 86,

6. **תַּרְשִׁיִּם**. Ο. εἰς Μασσηφά. 'Α. Σ. εἰς Μασσανώθ.³
 8. **תַּרְשִׁיִּם**. Ο. Θαναεμέθ. 'Α. Θαναμάθ. Σ. Θενεεμάν.⁴
תַּרְשִׁיִּם. Ο. τοῦ Μωχαθί. 'Α. τοῦ Μαχαθίτου.⁵
 10. **וַיִּשְׂקוּ**. Ο. καὶ βάλετε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν. 'Α. καὶ θέτε ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑμῶν. Θ. (καὶ ἔλαιον) ἐμβάλετε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν. Σ. καὶ ἀπόθεσθε εἰς τὰ ἀγγεῖα ὑμῶν.⁶
 11. **וַיִּתְּנֵם**. Ο. τῷ 'Ιούδα. 'Α. ἐν τῇ 'Ιουδαίᾳ.⁷
 14. **וַיִּשְׁלַח**. Ο. ἀπέστειλε πρὸς σέ τὸν 'Ισμαήλ. Σ. ἀπέστειλε τὸν 'Ισμαήλ. Θ. ἀπέστειλε πρὸς τὸν 'Ισμαήλ.⁸

CAP. XLI.

1. **וַיִּשְׁלַח**. Ο. 'Ελεασά. Πάντες 'Ελισαμά.¹
 5. **וַיִּשְׁלַח**. Ο. ἀπὸ Συχέμ καὶ ἀπὸ Σαλήμ. 'Α. Σ. ἐκ Συχέμ ἐκ Σηλώ.²
 'Α. καὶ θυσία καὶ λιβανωτὸς ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν.³
 8. Σ. δέκα δὲ ἄνδρες.⁴
וַיִּשְׁלַח. Ο. πυροὶ καὶ κριθαί, μέλι καὶ ἔλαιον. 'Α. πυρὸς καὶ κριθῆ καὶ ἔλαιον καὶ μέλι. Σ. πυροῦ καὶ κριθῶν καὶ ἐλαίου καὶ μέλιτος.⁵
 10. ✕ 'Α. καὶ πάντα τὸν λαὸν τοὺς ὑπολειφθέντας εἰς Μασσηφά.⁶
 11. **וַיִּשְׁלַח**. Ο. τῆς δυνάμεως. 'Α. Σ. τῶν δυνάμεων.⁷
וַיִּשְׁלַח. Ο. πάντα τὰ κακά. 'Α. πᾶσαν τὴν κακίαν. Σ. πᾶν τὸ κακόν.⁸

12. Σ. καὶ ἐπορεύθησαν πολεμήσαι πρὸς τὸν 'Ισμαήλ.⁹
וַיִּשְׁלַח. Ο. ἐπὶ ὕδατος πολλοῦ ('Α. 'Ραββίμ¹⁰).
 17. Σ. Χαμωάμ. Θ. ἐν Γαβηρώθ.¹¹ Aiter: 'Α. Σ. τοῖς ἐχόμενα Βηθλεέμ.¹²

CAP. XLII.

- 1, 8. **וַיִּשְׁלַח**. Ο. τῆς δυνάμεως. 'Α. Σ. τῶν δυνάμεων.¹
 5. **וַיִּשְׁלַח**. Ο. Θ. τῷ 'Ιερεμία. 'Α. Σ. πρὸς 'Ιερεμίαν.²
 8. **וַיִּשְׁלַח**. Ο. ἀπὸ μικροῦ. 'Α. εἰς ἀπὸ μικροῦ.³
 11. **וַיִּשְׁלַח**. 'Α. ἀπ' αὐτοῦ.⁴
 15, 17. **וַיִּשְׁלַח**. 'Α. Σ. παροικεῖν.⁵

CAP. XLIII.

3. **וַיִּשְׁלַח**. Ο. ἀλλ' ἢ ('Α. ὅτι¹) Βαρούχ. 'Α. Σ. ἐπισείει σε ἡμῖν.²
 9. **וַיִּשְׁלַח**. Οἱ 'Ι. δ. ἐστίν.³
 10. 'Α. Σ. κατέκρυψα.⁴
 12. 'Α. θεῶν Αἰγύπτου.⁵
 13. 'Α. Σ. τὰς στήλας οἴκου ἡλίου τὰς ἐν γῇ Αἰγύπτου.⁶

CAP. XLIV.

1. 'Α. Σ. πρὸς πάντας τοὺς 'Ιουδαίους τοὺς κατοικοῦντας. Θ. πᾶσι τοῖς 'Ιουδαίοις.¹
 2. 'Α. Θ. τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.²
 3. **וַיִּשְׁלַח**. Ο. ἀπὸ προσώπου. Σ. διά.³
 4. 'Α. τὰ ῥήματα τοῦ βδελύγματος τούτου δ' ἐμίσησα.⁴

88 (om. δ). ³ Ibidem. ⁴ Cod. 88. Cod. 86 vero: 'Α. Θαναεμάν. Σ. Θαναμάθ. ⁶ Codd. 86, 88 (cum Μαχαθίτου). ⁶ Ibidem. ⁷ Ibidem. ⁸ Cod. 86. CAP. XLI. ¹ Cod. 86. ² Ibidem. ³ Codd. 86 (cum λιβανωτὸς), 88. ⁴ Cod. 86. ⁵ Codd. 86, 88 (cum κριθῶν pro κριθῶν). ⁶ Cod. 86. ⁷ Codd. 86 (cum 'Α. pro 'Α. Σ.), 88. ⁸ Ibidem. ⁹ Ibidem. ¹⁰ Cod. 86. ¹¹ Codd. 86 (cum Γαβηρώθ), 88. Euseb. in Onomastico, p. 158: Γηβαρώθ. Ἀκόλας ἐν φηραμοῖς. Σύμμαχος Γαρημώθ. ¹² Cod. 86 (non, ut Parisiens., τοῖς ἐχ. πρὸς Β.). Lectio non est in AUCT.

Cod. 88. CAP. XLII. ¹ Codd. 86, 88. ² Ibidem. ³ Ibidem. ⁴ Ibidem. ⁵ Ibidem. Mox v. 16 ἀκολουθοῦν pro ἀκολουθῶν male scribunt iudei. CAP. XLIII. ¹ Codd. 86, 88. ² Cod. 88. Cod. 86 vero: 'Α. Σ. ἐπισείσειν (sic) ἡμῖν. ³ Cod. 88. ⁴ Cod. 86. ⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Ibidem (non ἐν τῇ γῇ). CAP. XLIV. ¹ Codd. 86, 88. ² Cod. 86. (In lectione Symmachi dele ἔρημοι.) ³ Cod. 88. Cf. Hex. ad Cap. xlii. 22. ⁴ Codd. 86, 88.

9. 'Α. Σ. τὰ κακά.⁵
 יָשָׁן. Σ. (τῶν γυναικῶν) ἐκάστου αὐτῶν.⁶
12. Θ. ἐν βομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῶ ἀποθανοῦνται.⁷
19. Ο'. καὶ ὅτι ἡμεῖς. Σ. εἰ δὲ καὶ ἡμεῖς. Θ. καὶ ὅτε ἡμεῖς.⁸
 'Α. χαυῶνας αὐτῆς ἀσιβά. Σ. χαυῶνας τῶν γλυπτῶν αὐτῆς.⁹ Schol. Ἀσαβεῖμ τὰ γλυπτὰ λέγεται παρὰ τοῖς Ἑβραίοις.¹⁰
20. כָּבֵד. Ο'. λόγους. 'Α. ῥῆμα. Σ. λόγον.¹¹
22. Θ. παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐνοικον.¹² Σ. . . κατοικοῦντα.¹³
24. Σ. καὶ πρὸς πάσας τὰς γυναῖκας.¹⁴
26. Ο'. Ἰούδα. Σ. Ἰουδαίου.¹⁵
29. ✕ Θ. ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅπως γνῶτε—εἰς κακά.¹⁶ Σ. ἵνα γνῶτε ὅτι ὄντως . . .¹⁷
30. 'Α. τὸν Φαραῶ Οὐαφρῆ. Σ. τὸν Φαραῶ ἐκδοτον. Θ. τὸν Φαραῶ Ὀφρῆ.¹⁸

CAP. XLV.

3. יְהִינִי בְּנֵי אֵימָה. Ο'. ἐν στεναγμοῖς. 'Α. ἐν στεναγμῶ μου. Θ. ἐν στεναγμοῖς μου.¹
4. 'Α. ἰδοὺ οὗτος ἠκοδόμησα.²
 יִבְנֶנּוּ. Ο'. ἐγὼ ἐφύτευσα. 'Α. Σ. κατεφύτευσα.³

CAP. XLVI.

6. וְהִלַּחְתָּ לְפָנָי. Ο'. ἠσθένησεν ✕ Οἱ Γ'. καὶ ἄ πεπτώκασιν.¹
10. Θ. τῷ δεσπότῃ κυρίῳ τῶν δυνάμεων ἐν γῆ βορρᾶ.²
12. 'Α. Θ. τὴν φωνὴν σου. Σ. τὴν ἀτιμίαν σου.³
 יִרְחַק. Ο'. ἐπὶ τὸ αὐτό. Σ. ὁμοῦ.⁴

17. 'Α. σαὸν παρήγαγεν ὁ καιρός. 'ΙΩ. τάραχον ἤγειρεν ὁ καιρός.⁵
18. 'Α. Σ. Θ. φησὶν (Θ. λέγει) ὁ βασιλεὺς κύριος τῶν δυνάμεων.⁶
19. 'Α. καὶ ἐκκαθήσεται.⁷
 יִרְחַק. Ο'. παρὰ (Οἱ Γ'. διὰ⁸) τὸ μὴ ὑπάρχειν.
21. מִשְׁכָּוֵי מִשְׁכָּוֵי מִשְׁכָּוֵי מִשְׁכָּוֵי. Ο'. καὶ οἱ μισθωτοὶ αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὡς περ μύσχοι σιτευτοί. Σ. οἱ δὲ μισθωτοὶ αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς μύσχοι σιτιστοί.⁹
22. 'Α. Θ. ὅτι ἐν ἰσχυῖ πορεύσονται. Σ. ὅτι μετὰ ἰσχύος ἐλεύσεται.¹⁰
25. יִמְנֶלֶן קָרָן. Ο'. ἐκδικῶ τὸν Ἀμμών ('Α. ἐπ' Ἀμμών. Σ. κατ' Ἀμμών¹¹). 'ΙΩ. ἐπισκέψομαι τὴν πολυπληθύνουσαν.¹²
28. מַשְׁפָּטֵי יִתְרֵי. Ο'. καὶ παιδεύσω σε εἰς κρίμα. Σ. ἀλλὰ παιδεύσω σε κρίσει.¹³

CAP. XLVII.

1. Σ. περὶ τῆς Φιλιστείας.¹
2. יִהְיֶה. Ο'. καὶ ἔσται. 'Α. καὶ ἔσονται.²
 יִשְׁפָּט. Ο'. καὶ κατακλύσει. 'Α. καὶ κυκλώσουσιν.³
3. Ο'. ἀπὸ φωνῆς ὀργῆς αὐτοῦ. 'ΙΩ. (ἀπὸ) προσώπου ὀργῆς θυμοῦ . . .⁴
 יִרְבֶּה. Ο'. τῶν ἀρμάτων ('ΙΩ. τεθρίππων⁵) αὐτοῦ.
5. Ο'. καὶ οἱ κατάλοιποι Ἐνακίμ. 'ΙΩ. τὰ λείψανα τῶν νήσων.⁶
7. Ἄλλος συνετάξατο.⁷

⁵ Codd. 86, 88. ⁶ Codd. 86, 88 (cum ἑμῶν pro αὐτῶν).
⁷ Cod. 86. ⁸ Idem. ⁹ Idem. Paulo aliter Cod. 88: 'Α. χ. αὐτῆς ἀσυβεῖμ. Σ. χ. αὐτῆς τῶν γλυπτῶν. ¹⁰ Cod. 86.
¹¹ Codd. 86, 88. ¹² Cod. 86. ¹³ Codd. 86, 88.
¹⁴ Cod. 86. ¹⁵ Idem. Mox v. 27 Σ. Θ. (πᾶς) ἀνὴρ idem.
¹⁶ Cod. 86. ¹⁷ Codd. 86, 88 (cum αὐτως). ¹⁸ Codd. 86, 88.
 CAP. XLV. ¹ Cod. 86. ² Codd. 86, 88.
³ Cod. 88. CAP. XLVI. ¹ Cod. 86. Copula deest in Comp. (cum ἠσθένησεν), Codd. III (idem), XII, 22 (ut

Comp.), 23, aliis, et Syro-hex. (ut Comp.). ² Codd. 86, 88. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Idem. Mox Cod. 86: 'ΙΩ. θαβάρ. Cod. 88: Οἱ Γ'. θαβάρ. ⁶ Cod. 86.
⁷ Codd. 86, 88 (non ἐκκαθήσεται). ⁸ Cod. 86. ⁹ Codd. 86, 88. Mox 'Α. Σ. ἐπισκοπῆς αὐτῶν idem. ¹⁰ Idem.
¹¹ Idem. ¹² Idem. ¹³ Codd. 86 (cum κρίσει), 88.
 CAP. XLVII. ¹ Cod. 86. ² Codd. 86, 88. ³ Idem.
⁴ Idem. ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Cod. 86 in marg. sine nom.

CAP. XLVIII.

6. 'ΙΩ. μυρίκαι.¹
 7. 'ΙΩ. θλίβοντες.²
 8. 'Α. Σ. ἡ κοιλάς.³
 רשמי. Ο'. ἡ πεδινή. 'Α. ἡ μισώρ. Σ. ἡ
 πεδιάς.⁴
 12. 'Α. στρώτας, καὶ στρώσουσιν .⁵
 14. ליהרשמי. Ο'. καὶ ἄνθρωπος ἰσχύων. 'Α.
 Σ. καὶ ἄνδρες δυνάμεως.⁶
 15. 'Α. καὶ ἡ πόλις αὐτῆς ἀνέβη. Σ. καὶ ὁ γυμνῶν
 αὐτὴν ἀνέβη.⁷
 17. ער-הרמ. Ο'. βακτηρία εὐκλεῆς ('Α. Σ.
 ἰσχύος⁸).
 הרמה. 'ΙΩ. ἐνδοξοτάτη.⁹
 18. 'ΙΩ. Διβώ.¹⁰
 21. רשמי. Ο'. Μεισώρ. 'ΙΩ. τὴν πλατυτάτην.¹¹
 נעפ. Ο'. Μωφάς. 'ΙΩ. Μεφάθ.¹²
 23. למוג תיב-לע. 'Α. καὶ ἐπὶ Βαιθγαμούλ.¹³
 'Α. Σ. καὶ ἐπὶ Βαιθμαῶν.¹⁴
 24. 'Α. καὶ ἐπὶ Βοσορά. Σ. καὶ ἐπὶ Βοσρά.¹⁵
 25. 'Α. καὶ ὁ βραχίων.¹⁶
 26. ליהר. Ο'. ἐμεγαλύνθη. 'Α. Σ. ὁμολως. Θ.
 ἐμεγάλυνεν.¹⁷
 27. פנצמ נביב-ס. Ο'. καὶ ἐν κλοπαῖς σου
 εὐρέθη. 'ΙΩ. ὡσανεὶ τειχορυχοῦντα ἢ κλέ-
 πτοντα ἐπ' αὐτοφάρφ λαβοῦσα.¹⁸
 29. ותנה. 'ΙΩ. καὶ τὴν ἀλαζόνειαν αὐτοῦ.¹⁹
 30. 'Α. ἡ μῆνις αὐτοῦ, καὶ οὕτως τὰ ἐξάιρετα αὐ-
 τοῦ.²⁰

31. 'ΙΩ. περὶ τῶν κατοικούντων τὴν πόλιν τὴν τῆ
 ὀπτῆ πλίνθω τετειχισμένην.²¹
 32. הלהרבה. Ο'. ἀποκλαύσομαί σοι. Σ. κλαύσω
 περὶ σοῦ.²²
 34. מר. Ο'. Νεβρεῖν. 'Α. Σ. Νεμηρίμ.²³
 36. Θ. ἐπ' ἄνθρώπους τοῖχου ὀστρακίνου.²⁴
 37. 'Α. (καὶ) πᾶς πώγων κατατετμημένος κ. τ. ἐ.
 Σ. καὶ πᾶς πώγων ξυρηθήσεται, κατὰ πασῶν
 χειρῶν κατατομαί.²⁵
 38. ✕ ὄλης κοπετός 4.²⁶

CAP. XLIX.

1. 'Α. ἡ κληρόνομος οὐκ ἔστιν αὐτῷ.¹
 3. ליהר. Ο'. ἀλάλαξον. 'Α. ὀλόλυξον. 'ΙΩ.
 ἀνοίμωξον.²
 'ΙΩ. κόψασθε περιπατοῦσαι.³ Σ. (καὶ) περιέλ-
 θετε διὰ τῶν τριγῶν.⁴
 ויהר. Ο'. ἄμα. 'Α. Σ. ἐπὶ τὸ αὐτό.⁵
 4. Ο'. θυγατερ ἰταμίας ('ΙΩ. τρυφερωτάτη⁶).
 5. ונה. Ο'. εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Σ. ἐμ-
 προσθεν ἑαυτοῦ.⁷
 תנה. Σ. τοὺς ἐσκορπισμένους.⁸
 7. 'Α. μή. Σ. ἄρα.⁹
 הרנה. Ο'. σοφία. 'Α. σύνεσις.¹⁰
 8. ושה תבשה ורנה. 'ΙΩ. καταδύετε εἰς χά-
 σματα, οἰκήτορες.¹¹
 'Α. Σ. ὅτι ἀπώλειαν 'Ησαῦ . . Θ. ὅτι ἀπώλεσαν
 'Ησαῦ .¹²
 9. ונהשה נל הנה ונה ונה. Ο'. ὅτι τρυ-
 γηταὶ ἦλθον, οἳ οὐ καταλείψουσί σοι. Σ. εἰ
 τρυγηταὶ ἐπήλθόν σοι, οὐκ ἂν ἀπέλιπον.¹³

CAP. XLVIII. ¹ Codd. 86, 88. ² Ibidem. ³ Ibidem.
⁴ Codd. 86, 88 (cum μισώρ). ⁵ Ibidem. Mox 'ΙΩ. κέρατα
 iidem. ⁶ Ibidem. ⁷ Ibidem. ⁸ Ibidem. ⁹ Codd.
 86, 88 (cum -τος). ¹⁰ Codd. 86 (cum Δεβώ), 88.
¹¹ Cod. 86. ¹² Codd. 86, 88 (cum μεθώφ). ¹³ Ibidem.
¹⁴ Codd. 86 (cum Βηθμ.), 88 (cum Σ. pro 'Α. Σ.). ¹⁵ Codd.
 86, 88 (cum Βοσορά pro Βοσρά). ¹⁶ Ibidem. ¹⁷ Cod. 86.
¹⁸ Codd. 86, 88. ¹⁹ Ibidem. ²⁰ Cod. 86 in marg. sine
 nom.: ἐξάιρετα αὐτοῦ οὐχ οὕτως, unde ἐξάιρετα pro ἐλεεκτὰ
 rescribo, hic et Cap. l. 36. Cf. Hex. ad 1 Reg. ii. 18.

Ezech. ix. 2. ²¹ Cod. l. 86, 88. ²² Ibidem. ²³ Cod. 86.
²⁴ Ibidem. ²⁵ Codd. 86 (cum κατατομαί), 88. ²⁶ Codd. 86
 (in marg.), 88 (in textu). CAP. XLIX. ¹ Codd. 86,
 88 (uterque cum αὐτῶν). ² Ibidem (cum ὀλόλυξον).
³ Ibidem. ⁴ Cod. 88 (cum τριγῶν). Mox Euseb. in
 Oenomastico, p. 158: Ἰηθαρῶθ (non Γηθαρῶθ) κ. τ. ἐ. ⁵ Codd.
 86, 88. ⁶ Ibidem. Hieron. *delicatu*. ⁷ Codd. 86, 88
 (cum αὐτοῦ bis). ⁸ Ibidem. ⁹ Ibidem (cum ἄρα).
¹⁰ Ibidem. ¹¹ Codd. 86 (cum καταλύετε), 88. ¹² Codd.
 86 (cum ἀπώλειαν bis), 88. ¹³ Codd. 86, 88 (cum οἳ pro

10. יְתִיִּלָּ. *Ο. ἀνεκάλυψα. 'Α. ἀπεκάλυψα. Σ. ἀπεστέγασα.*¹⁴
11. 'ΙΩ. *ἔασον τοὺς ὄρφανούς τοὺς ἐν σοὶ, ἐγὼ γὰρ αὐτοὺς διασώσω.*¹⁵
13. הָיָה כִּי בִי נִשְׁבַּעְתִּי נְשָׁבַעְתִּי וְנָשָׁבַעְתִּי. *Ο. ὅτι κατ' ἔμαν- τοῦ ὤμοσα, λέγει κύριος. Σ. ἐπ' αὐτὸν γὰρ ὤμοσα, φησὶ κύριος.*¹⁶
- לְהַרְבֵּי עוֹלָם. *Ο. ἔρημοι εἰς αἰῶνα. 'Α. Σ. εἰς ἔρημίας αἰωνίους.*¹⁷
18. הַיְיָשִׁי. *Ο. καὶ αἱ πάροικοι ('Α. γείτονες¹⁸) αὐτῆς.*
19. הַיְיָשִׁי. *'Α. Σ. ἀπὸ τῆς δόξης.*¹⁹
- 'ΙΩ. *ἐπὶ τὸ κατοικητήριον τὸ δχυρώτατον.*²⁰
20. וּמִחֲבוֹתָיו. *Ο. καὶ λογισμὸν αὐτοῦ. 'Α. Σ. καὶ τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ.*²¹
- יִסְתַּבְּוּ. *Ο. συμψηθῶσιν. Σ. συμψησῶσιν αὐτούς.*²²
- יִנְצְוּ. *Σ. τῶν ποιμένων.*²³
26. בְּחִירָיו. *Ο. νεανίσκοι (X) 'Α. Σ. αὐτῆς (4).*²⁴
27. בְּנֵי אָדָם. *Ο. υἱοῦ Ἄδερ (Οἱ Γ'. Ἀδάδ²⁵).*
28. 'ΙΩ. *τῇ Κηδάρ, καὶ πρὸς τὰς βασιλείας Ἀσάρ.*²⁶
- קָרָה. *Οἱ Γ'. τῶν ἀνατολῶν.*²⁷
30. 'Α. *κινήθητε σφόδρα, βαθύνατε κατοικήσαι.*²⁸
- 'ΙΩ. Ἀσώρ. 'Α. Σ. Θ. *ὁμοίως.*²⁹
31. 'Α. Σ. *ἀνάστητε, ἀνάβητε.*³⁰
- יָשִׁי. *'Α. εὐθνηοῦν. Σ. εὐσταθοῦν.*³¹
32. 'Α. *καὶ ὄχλος ὑπάρξεως αὐτῶν.*³²
- יְהִי כָל־לְבָבְךָ. *Ο. παντὶ πνεύματι. Οἱ Γ'. εἰς πάντα ἀνεμον.*³³

CAP. L.

5. יְיָ. *Ο. ἕως Σιών. 'Α. Σ. εἰς Σιών.*¹
- לְהַרְבֵּי עוֹלָם. *Ο. διαθήκη γὰρ αἰώνιος. Σ. δια- θήκη αἰωνίω.*²
9. 'Α. *τὰ βέλη κ. τ. ἐ. Σ. τὰ βέλη αὐτοῦ ὡς βέλη δυνατοῦ συνετοῦ.*³
16. 'Α. Σ. *σπείροντα.*⁴ 'ΙΩ. *σπορέα.*⁵
- 'Α. *τῆς περιστερᾶς. Σ. τῆς οἰνωμένης.*⁶
18. קָרָה. *'Α. ἐπισκέπτομαι.*⁷
19. לְהַרְבֵּי. *Ο. ἐν τῷ Καρμήλω. 'Α. τὸν Κάρ- μηλον.*⁸
21. יְהִי כָל־עַל. *Ο. ἐπὶ τῆς γῆς, λέγει κύριος. 'ΙΩ. ἐν τῇ γῆ ταύτῃ.*⁹
- הַיְיָשִׁי. *Ο. ὅσα ἐντέλλομαί σοι. 'Α. ὅσα ἐνετειλάμην σοι.*¹⁰
23. וְיִשְׁבְּרֵנִי עֲבָדֶיךָ. *Ο. πῶς ἐκλάσθη καὶ συνε- τρίβη. 'Α. Σ. πῶς συνεκόπη καὶ συνετριβή.*¹¹
24. 'Α. Θ. *σὺ δὲ οὐκ ἔγνωσ.*¹² 'Α. Σ. *ἤρισας.*¹³
26. 'Α. *ἤλθον αὐτῇ ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς. Σ. εἰσήλ- θατε εἰς αὐτὴν σίμπαντες.*¹⁴
- Σ. *ὡς γλωσσόκομον. Aliter: Σ. ὡς σωρόν.*¹⁵
32. יְהִי כָל־עַל. *Ο. τὰ κύκλω αὐτῆς. 'Α. Σ. τὰ περικύκλω αὐτῆς.*¹⁶
34. יְהִי כָל־עַל. *'Α. (καὶ) ταράξαι. Σ. καὶ σεισαι.*¹⁷
36. 'Α. *πρὸς τοὺς ἐξαιρέτους κ. τ. ἐ.*¹⁸
37. יְהִי כָל־עַל. *Ο. ὡσεὶ γυναῖκες. 'Α. Σ. εἰς γυναῖ- κας.*¹⁹
39. 'Α. Σ. *ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς.*²⁰
40. יְהִי כָל־עַל. *Ο. ἐκεῖ. 'Α. Σ. ἐν αὐτῇ.*²¹

εἰ, et ἀπέλειπον). ¹⁴ Idem. Mox Οἱ Γ'. καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ γείτονες αὐτοῖ ἰδὲμ. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Idem. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Idem. ¹⁹ Idem. ²⁰ Idem. ²¹ Idem. Mox 'Α. Σ. Θ. Θημᾶν ἰδὲμ. ²² Idem. ²³ Idem. ²⁴ Codd. 86 (in marg. sine nom.), 88. ²⁵ Idem. ²⁶ Idem. ²⁷ Idem. ²⁸ Codd. 86 (cum βαθύνατε), 88 (cum ταχύνατε). ²⁹ Idem. ³⁰ Idem. ³¹ Idem (cum ἡσυχάζων in textu). ³² Syriacum **ܥܠܘܢ** ὄχλος potius quam συναγωγή sonare observavimus in Hex. ad Joel. iii. 14. ³³ Codd. 86, 88. CAP. L. ¹ Codd.

86, 88. ² Codd. 86, 88 (cum αἰωνία). ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Codd. 86 (cum σποραία), 88. Mox 'ΙΩ. θεριστήν ἰδὲμ. ⁶ Idem. ⁷ Cod. 86. ⁸ Codd. 86, 88 (cum εἰς τόν). ⁹ Codd. 86 (add. λέγει κ.), 88. ¹⁰ Idem. ¹¹ Idem. ¹² Idem. ¹³ Idem. ¹⁴ Idem, deterius quam e Syro-hex. editum. ¹⁵ Idem. ¹⁶ Codd. 86 (cum τὰ περὶ αὐτῆς), 88. ¹⁷ Idem. ¹⁸ Cf. ad Cap. xlviii. 30 in Auctario. ¹⁹ Cod. 86. ²⁰ Idem. ²¹ Codd. 86, 88.

42. 'Α. Σ. (τόξον καὶ) θυρεόν.²²
 יִרְכָּבוּ. Ο'. ἰππάσονται. 'Α. Σ. ἐπιβήσονται.²³
43. הִתְקַרְתְּהוּ. Ο'. κατεκράτησεν αὐτοῦ. 'Α. Σ. κατέσχευεν αὐτόν.²⁴
44. Ο'. εἰς Γαιθάν. 'ΙΩ. κατὰ τῆς ὄχυρωτάτης εὐπρεπείας.²⁵
45. Σ. κατὰ γῆς Χαλδαίων.²⁶

CAP. LI.

1. חִיָּה מִשְׁפָּחָהּ. Ο'. ἄνεμον καύσωνα διαφθείροντα. 'ΙΩ. πνεῦμα διαφθορᾶς καὶ λοιμῶν.¹
2. 'Α. ὅτι ἐγένετο ἐπ' αὐτὴν κυκλόθεν. Σ. γενήσονται.²
5. מִקְרָב. Ο'. ἀπὸ τῶν ἁγίων. 'Α. ἀπὸ τοῦ ἁγίου.³
6. הִיא לִיהוָה. Ο'. ἐστὶ παρὰ κυρίου. 'Α. Σ. ἐστὶ τῷ κυρίῳ.⁴
10. הִיאֲרָה. Ο'. ἐξήνεγκε. 'ΙΩ. ἐφάνερωσε.⁵
11. מִי מְלָכֵי מִלְחָמָה הִנֵּה יָעִיר. Ο'. ἤγειρε ('Α. ἐξήγειρε⁶) κύριος τὸ πνεῦμα βασιλέως Μήδων. 'ΙΩ. ἐνέπνευσε κύριος προθυμίαν τοῖς βασιλευσιν τῶν Μήδων.⁷
13. 'Α. πολλοστὴ ἐν θησαυροῖς. Σ. πληθύνουσα ἐν θησαυροῖς.⁸
16. תִּתְּנֵה לָהּ. Ο'. εἰς φωνὴν ἔθετο. 'Α. εἰς φωνὴν δόντος αὐτοῦ. Σ. πρὸς τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὅταν διδῶ.⁹
17. Ο'. ἐματαιώθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. 'ΙΩ. πρὸς ὃν ἐξεταζόμενος ἄνθρωπος ἀφρων, κἂν σοφώτατος ᾦ.¹⁰
 נִסְפָּה. Ο'. ἐχώνευσαν. 'Α. Σ. τὸ χώνευμα αὐτοῦ.¹¹

19. וְעָזַב לָהּ חֶלֶק הַלְּבָנִים. Ο'. οὐ τοιαύτη μερὶς τῷ 'Ιακώβ. 'Α. οὐχ ὡς περ ταῦτα μερὶς 'Ιακώβ.¹²
24. תַּעֲרָבְךָ לִי מִכָּל הַיָּמִים. Ο'. Χαλδαίοις πάσας τὰς κακίας αὐτῶν. 'Α. Χαλδαίων τὴν πᾶσαν κακίαν αὐτῶν. Σ. τὴν Χαλδαίαν πᾶσαν τὴν κακίαν αὐτῶν.¹³
25. הָרַחֵם שְׂרָפָה. Ο'. καὶ δώσω ('Α. θήσω¹⁴) σε ὡς ὄρος ἐμπεπυρισμένον ('Α. Σ. κατακεκαυμένον¹⁵).
26. 'Α. ὅτι ἀφανισμοί. Σ. ἀλλὰ ἀφανισμοί.¹⁶
27. רָצַח. 'Α. †ράψάρτης ἀφθάρ. Σ. λογάδας.¹⁷
28. ✕ Οἱ Γ'. καὶ πᾶσαν τὴν γῆν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ †. καίγει.¹⁸
29. וְיִשָּׁב מִיָּמֵינוּ. Ο'. καὶ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτὴν. 'Α. παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἔνοικον.¹⁹
30. 'Α. ἐν περιοχαῖς.²⁰
40. יָרִיחוּ. Ο'. καὶ καταβίβασον αὐτούς. 'Α. Σ. καταξῶ αὐτούς.²¹
43. 'Α. Σ. ἐγένοντο αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἀφανισμόν.²²
44. בְּבָבֶל. 'ΙΩ. μέντοι ἐν Βαβυλῶνι.²³
49. 'Α. καίγει Βαβυλῶνι.²⁴
53. הִשָּׁחַת. Ο'. ὡς ὁ οὐρανός. Οἱ Γ'. εἰς τὸν οὐρανόν.²⁵
54. וְיָרִיחוּ אֶת־בָּבֶל. Ο'. ἐν γῆ ('Α. Σ. ἀπὸ γῆς²⁶) Χαλδαίων.
58. וְהָיָה. Ο'. ἐμπυρισθήσονται. 'Α. Σ. ἀναφθήσονται.²⁷
59. 'Α. ὁ λόγος ὃν ἐνετείλατο 'Ιερεμίας ὁ προφήτης πρὸς Σαραίαν υἱὸν Νηρίου υἱοῦ 'Αμασίου, ('Α. Σ.) πορευομένου αὐτοῦ μετὰ Σεδεκία.²⁸ 'ΙΩ. ὅτε συνέξῃει Σεδεκία.²⁹

²² Codd. 86 (cum θυραίων), 88. ²³ Idem. ²⁴ Idem (cum αὐτῶν). ²⁵ Idem. Hieron.: *ad pulcritudinem robustatam*. ²⁶ Idem. CAP. LI. ¹ Codd. 86, 88. ² Idem. ³ Idem. ⁴ Idem. ⁵ Idem. ⁶ Idem. ⁷ Idem. ⁸ Codd. 86 (cum πληθύνουσα), 88. ⁹ Idem. ¹⁰ Idem. ¹¹ Idem. ¹² Codd. 86 (cum ἡ μερὶς), 88. ¹³ Codd. 86 (cum Χαλδαίαν pro Χαλδαίων), 88. ¹⁴ Idem. ¹⁵ Idem.

¹⁶ Idem. ¹⁷ Cod. 88. ¹⁸ Cod. 86. ¹⁹ Codd. 86, 88 (cum τοῦ pro τῷ). Cf. Hex. ad v. 37. ²⁰ Idem. ²¹ Codd. 86, 88 (cum καίγειω). ²² Idem. ²³ Cod. 88. Fortasse pertinet ad v. 49. ²⁴ Cod. 86 (cum Βαβυλῶνι). ²⁵ Codd. 86, 88. ²⁶ Cod. 86. ²⁷ Cod. 86, 88. ²⁸ Idem. ²⁹ Codd. 86 (cum συνέξῃει), 88 (cum συνέξισε).

59. ἼΩ. ἦν δὲ Σαραίας προεστὼς τῆς προφητείας.³⁰
 61. וְרִאִיתָ וְקָרָאתָ. Ο'. καὶ εὗρη καὶ ἀναγνώσῃ.
 Σ. καὶ ἰδὼν ἀναγνώσῃ.³¹
 62. לְלִבִּי. Ο'. καὶ τοῦ μή. 'Α. Σ. ὥστε μή.³²

CAP. LII.

1. מְלִבְנָה. Ο'. ἐκ Λοβενά. 'Α. Σ. ἐκ Λαβανά.¹
 3. בְּמִלְכָּה. Θ. τῷ βασιλεῖ. Σ. τοῦ βασιλέως.²
 4. נְהוּ. Ο'. Vacat. 'Α. Σ. καὶ αὐτός.³
 9. רַבְלִתָּה. Ο'. εἰς Δεβλαθά ('Α. 'Ρεβλαθά.
 Σ. 'Ροβλαθά').
 מְשַׁפָּטִים. Ο'. μετὰ κρίσεως. 'Α. κρίματα.⁵
 12. לְפָנַי. Ο'. κατὰ πρόσωπον. 'Α. ἐνώπιον.⁶
 14. תַּחֲלִיחֵךְ-לְכָל-תְּהוֹ. Ο'. καὶ πᾶν ('Α. Σ. ὄλον')
 τεῖχος.
 16. וְלִיבְנֵי וְלִיבְנֵי. Ο'. εἰς ἀμπελουργοὺς καὶ
 εἰς γεωργοὺς. 'Α. (εἰς) †φίανστὰς καὶ εἰς
 ἰβαγεῖν.⁸
 18. Σ. τοὺς λέβητας, καὶ τὰς ἀγκύρας, καὶ τὰ ψαλ-
 τήρια.⁹
 19. 'Α. καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰ θυμιατήρια . . . Σ. . .
 καὶ τὰ θυμιατήρια καὶ τὰ σπυνδέια.¹⁰
 הַרְגָּה הַרְגָּה-רַשָּׁיָה וְהַרְגָּה הַרְגָּה רַשָּׁיָה. Ο'. ἃ ἦν
 χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ ἃ ἦν ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ. 'Α.
 καὶ τὰ χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ τὰ ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ.
 Σ. ὅσα χρυσᾶ χρυσᾶ, καὶ ὅσα ἀργυρᾶ ἀρ-
 γυρᾶ.¹¹

20. 'Α. (οἱ ἦσαν) ὑπὸ τὰς χελώνας. Σ. οἱ ὄντες
 ὑποκάτω τῶν βάσεων.¹³
 'Α. πάντα τὰ σκεύη (ταῦτα). Σ. πάντων τῶν
 σκευῶν τούτων.¹³
 21. 'Α. Εἰ filium δώδεκα πήχεων ἐκύκλου αὐτόν.¹⁴
 22. 'Α. καὶ χωθαρόθ ἐπ' αὐτοῖς χαλκαῖ. Σ. καὶ
 κεφαλῆς ἐφ' ἑκατέρου χαλκῆ.¹⁵
 Σ. Θ. (καὶ τὸ ὕψος) τῆς κεφαλίδος τῆς μιᾶς.¹⁶
 הַרְגָּה. Ο'. καὶ δίκτυον. 'Α. καὶ σαβαχά.¹⁷
 23. הַרְגָּה. 'Α. Σ. ἀνημμένοι. Θ. τὸ ἐν μέρος.¹⁸
 25. הַרְגָּה רַשָּׁיָה. Σ. ἀρχοντα. 'Α. Σ. τῆς δυνά-
 μεως.¹⁹
 31. 'Α. ἐπῆρεν Εὐίλμαρωδάχ. Σ. ἐπῆρεν Αὐήλμα-
 ρωδά.²⁰

T H R E N I.

CAP. I.

1. Σ. ἔμεινε.¹
 Σ. πληθύνουσα λαόν.²
 2. Σ. καὶ οὐχ ὑπῆρχεν κ. τ. εἰ.³
 הַרְגָּה. Πάντες οἱ ἐταῖροι αὐτῆς.⁴
 3. Σ. ἐντὸς τῶν θλιβόντων.⁵
 5. 'Αλλος εἰς ἀρχοντας.⁶
 6. 'Αλλος καὶ ἐξῆλθεν.⁷
 7. Σ. κατεγέλασαν τῆς καταργήσεως αὐτῆς.⁸
 8. הַרְגָּה. Σ. σίγκχος ἀνάστατον.⁹

³⁰ Idem. Hieron.: *princeps prophetiae* (הַרְגָּה, pr. *demis-*
sionis. Cf. Zach. ix. 1). ³¹ Codd. 86, 88 (uterque cum
 εἰδῶν). ³² Idem. CAP. LII. ¹ Codd. 86, 88.
² Cod. 86. ³ Idem. ⁴ Codd. 86, 88. ⁵ Idem.
⁶ Idem. ⁷ Idem. ⁸ Codd. 86, 88 (cum εἰσβαλεῖν).
 Pro *φίανστὰς* nescio an rescribendum *θρυστὰς*, *ficum* *cul-*
tores, *vinitores*. Cf. Jul. Pollux VII, 140. ⁹ Cod. 86
 (cum λέβητας). ¹⁰ Idem. ¹¹ Codd. 86, 88. ¹² Codd.
 86 (cum χελώνας et βασιλείων), 88 (cum χελώνας). Hesych.:
 χελώνη τὸ ὑποπόδιον. ¹³ Cod. 86. ¹⁴ Idem (cum ἐκύ-
 κλου). ¹⁵ Cod. 86 (cum ἐπ' αὐτοῖς, κεφαλῆς et χαλκῆς).
 Cod. 88 scribit: 'Α. καὶ χωθαρες (sic) ἐπ' αὐτοῖς λευκαῖ. Σ.
 κεφαλῆς ἐφ' ἑκάστου χαλκῆ. ¹⁶ Cod. 86. ¹⁷ Idem.
¹⁸ Idem (cum ἀνημμένοι). Epitheton ἀνημμένοι, *arpenae*,
 imitatus esse videtur Hieron. vertens, *dependentia*. Paulo

liberius, ni fallor, Syro-hex. *ܡܘܨܝܘܢ*, h. e. *apposita*, trans-
 tulit. ¹⁹ Cod. 86. ²⁰ Idem.
 CAP. I. ¹ Cod. 86. ² Sic tacite correxit Montef. In
 codice est λαὼν, teste V. D. Josepho Cozza, qui ad Threnos
 nostram Hexaplorum editionem cum celeberrimo Cod.
 Jes. (hodie Vat. 2025) humanissime contulit, mense Feb-
 ruario 1869. ³ Cod. Jes.: Σ. καὶ οὐχ ὑπῆρξεν, minus
 bene. ⁴ Cod. 86. ⁵ Cod. Jes. Vox αὐτῆ (sic) non
 pertinet ad hanc lectionem, sed alio sub indice sine nom.
 margini appingitur. ⁶ Idem in marg. sine nom. Mox
 idem in marg.: ὅτι κύριος ἐπίγαγεν (sic) διὰ τὸ πλῆθος τῶν
 ἀσυνθεσιῶν αὐτῆς. ⁷ Idem in marg. sine nom., ut videtur,
 in loco male mulcato. ⁸ Idem, teste Cozza, consentiente
 Syro-hex. ⁹ Idem (cum σίγκχος), teste eodem. Etiam
 in schedis Bodleianis ex eodem exscriptum: Σ. σιγκχοσαν

CAP. II.

5. 'A. θρήνους καὶ θρηνήματα.¹
20. 'A. βρέφη παλαιστῆς (s. παλαιστιαία²) κ.τ.έ.

CAP. III.

20. רָנַן. O'. Vacat. Alia exempl. μνεία.¹
40. רָנַן. 'Αλλος τὰ διαβήματά μου.²
45. Σ. κοπρίαν καὶ κιβδηλείαν.³
66. O'. τοῦ οὐρανοῦ — σου.⁴

CAP. IV.

11. O'. ✕ τὸν ἄ θυμὸν αὐτοῦ.¹
16. O'. — ἀκαθάρτου.²

CAP. V.

4. ÷ ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν.¹
13. Alia exempl. ἐν λόγοις ἐσταυρώθη.²

EZECHIEL.

CAP. I.

4. [Aliter: 'A. ἀνεμος πρηστῆρος κ.τ.έ.]¹
8. 'A. Σ. οὐ μετετρέποντο. Θ. (οὐκ) ἀνετρέποντο.²

ἀστατος (sic), quam lectionem, propter turbas Montefalconianas in primis notabilem, utinam nobis non invidisset Parsonsius! Est duplex, ut videtur, Symmachii versio, eis σίκχος (cf. Hex. ad Ezech. vii. 19) et eis ἀνάστατος. CAP. II. ¹ Vox Syriaca 𐤀𐤍𐤍 (sic) commutatur cum θρηνημα Ezech. xxvii. 32, nusquam, quod sciam, cum ὄδυρος. Aquilam autem ex proposito θρήνους καὶ θρηνήματα propter similitudinem vocum Hebraearum posuisse valde probabile est. ² Cf. Hex. ad Jud. iii. 16. Mox not. 47 Cod. Jes. in textu: ἐπέκρατσα; in marg. autem: ἔλαιω. CAP. III. ¹ Cod. Jes. in marg. sive aster. Idem dictum sit de vocula γάρ v. 19. ² Idem in marg. ad ἡ ὁδὸς ἡμῶν, non ad ἡράσθη. Mox v. 41, ubi O'. ἐπὶ χειρῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐν οὐρανῷ, Cod. Jes. tantum in marg. χείρας pro χειρῶν, et ἡμεῖς post οὐρανῷ habet. ³ Vox Syriaca ܘܕܘܠ ponitur pro (τὸ) κιβδηλον Sap. Salom. ii. 16 in Syro-hex. ⁴ Cod. Jes. in marg.: — σου. CAP. IV. ¹ Cod. Jes. in marg.: ✕ τόν. ² Idem in marg. CAP. V. ¹ Idem in marg.: ÷ ἐξ ἡμερῶν—ἡμῶν (sic). ² Idem in marg. (non ἐσταυρώθησαν, ut Parsonsius, exscripsit). Sic Cod. 22 (cum ἐσταυρώθησαν).

CAP. II.

10. Σ. μέλος πενθικόν.¹

CAP. III.

9. 'A. δέδωκα τὸ νίκός σου.¹
14. Σ. πεπικραμμένος θυμῷ.²

CAP. IV.

9. 𐤀𐤍𐤍 𐤒𐤁𐤒. O'. καὶ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν. Alia exempl. κατὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν.¹ Σ. ὡς ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι.²
13. O'. οὐ διασκορπίσω (s. —πιῶ) αὐτοὺς ἐκεῖ. 'A. Σ. Θ. οὕτως.³
17. 𐤀𐤍𐤍. O'. καὶ ἐντακῆσονται ('A. ἐκτακῆσονται⁴).

CAP. V.

2. 𐤀𐤍𐤍. O'. ὀπίσω αὐτῶν. Aliter: O'. ἐν μέσφ αὐτῶν. 'A. Σ. Λοιποί' ὀπίσω αὐτῶν.¹
16. 𐤀𐤍𐤍. O'. Vacat. ✕ 'A. Θ. ὑμῖν. ✕ Σ. ὑμῶν.²

CAP. VI.

10. 𐤀𐤍𐤍. Σ. εἰκῆ.¹

CAP. I. ¹ Hæc lectiones, a nobis in suspicionem vocatas, e Cod. Barb. [Parsons. 86] exscripsisse profitetur Bern. Stephanopoli, cujus schedas, dum scribimus, ante oculos habemus. In contrariam partem Josephus Cozza nostro rogato codicem denuo inspexit, cujus notulam hic subjungimus: "Cod. Barb. V, 45, fol. 223, ad πνεῦμα ἐξαίρον: ἀνὸ πᾶσα καταγίς. σὺ πνεῦ κατεγί(μένη). θέ πᾶσα κατεγίδος. Cod. Chis. R. VII, 45 non habet notas hexaplares. Cod. Chis. R. VII, 46 [Parsons. 88], sive apographum præcedentis codicis, quod sua manu fecit Leo Allatius, appictis notis hexaplaribus e Cod. Barb. exscriptis, ad hunc locum habet: 'A. πνεῦμα καταγίς. Σ. πνεῦ κατεγί(μένη). Θ. πνεῦμα κατεγίδος." ² Cod. 86 pingit: AKY. μετετρε (sic). ΘΕ. ἀνετρε-πὸν (sic). ΣΥ. οὐ μετετρέποντο. CAP. II. ¹ Codd. 86, 88 (non, ut Parsonsius, falso exscripsit, Σ. μέλος μουσικόν). CAP. III. ¹ Cod. 86. ² Codd. 86, 88 (non π. χόλω, ut a nobis oscitanter editum est). CAP. IV. ¹ Cod. 86 in textu, teste Cozza. ² Idem in marg. ³ Codd. 86, 88. ⁴ Cod. 86. CAP. V. ¹ Cod. 86 (cum 'A. Σ. ῥ). ² Cod. 86. CAP. VI. ¹ Codd. 86, 88.

CAP. VII.

7. 'Α. συστολή. Σ. προσκόπησις.¹
8. קָטַע. 'Ο. νύν. Σ. παραχρήμα.³
12. עָנַה. 'Α. κατήντησεν.³

CAP. X.

16. תִּשְׁבֹּחַ. Σ. (καὶ) ἐπαιρόντων.¹

CAP. XI.

23. עָרַם. 'Α. Σ. (ἀπὸ) ἀνατολῶν.¹

CAP. XIII.

6. קָטַע לֵל. 'Ο. οὐκ ἀπέσταλκεν (Πάντες· οὐκ ἀπέστειλεν¹) αὐτούς.
19. תִּימָה. 'Ο. τοῦ (Σ. ὥστε²) ἀποκτείναι.

CAP. XVI.

34. קָטַע לֵל. 'Α. Θ. οὐ πόρνη. Σ. οὐ πορνευθῆ-
σονται.¹

CAP. XVII.

7. Θ. ἐκ φιαλῶν.¹

CAP. XVIII.

2. לִשְׁמֵי תִּתְּ מִשְׁמֵי קָטַע לֵל. 'Ο. τί ὑμῖν
ἢ παραβολή ('Α. ἢ παροιμία¹). Θ. (τί) ὑμεῖς
ἑαυτοῖς ἐλέγετε τὴν (παραβολήν).²

CAP. XX.

13. קָטַע לֵל. 'Ο. ✕ Σ. καὶ ✕ οὐκ ἐπορεύθησαν.¹

34. קָטַע. 'Ο. οὐ. 'Α. Σ. ὅπου.²

41. לֵל. 'Ο. κατ' ὀφθαλμούς. 'Α. Σ. ἐνώπιον.³

CAP. XXI.

13. קָטַע. Θ. ἀπεδοκίμασεν.¹

- קָטַע. 'Ο. ἀπωσθῆ. 'Α. ἀποδώσω (fort.
ἀπόσω).²

26. תִּשְׁבֹּחַ לֵל תִּשְׁבֹּחַ. Σ. οὔτε τοῦτο οὔτε τοῦτο.³

27. תִּשְׁבֹּחַ. Θ. καίγε. .⁴

CAP. XXII.

28. 'Ο. ἀλείφοντες αὐτούς (aliud exempl. add. ἀναρ-
τύτῳ¹) πεσοῦνται.

CAP. XXIII.

20. קָטַע קָטַע. 'Ο. ὦν ✕ Οἱ Γ'. αἱ σάρκες ✕.¹

CAP. XXVI.

17. 'Α. Θ. ✕ ἀπώλου ✕.¹

21. קָטַע. 'Ο. Vacat. 'Α. Θ. οὐκέτι.²

CAP. XXVII.

9. קָטַע. 'Ο. Βιβλίων. Τὸ 'Εβραϊκόν' Γοβέλ.¹

11. קָטַע. ✕ 'Α. Θ. καὶ ✕.²

24. 'Α. Σ. ἐν Μαγώζοις συγκειμένοις.³

CAP. XXVIII.

- 2, 8. קָטַע לֵל. 'Ο. ἐν καρδίᾳ θαλάσσης (Οἱ Γ'.
θαλασσῶν¹).

CAP. VII. ¹ Cod. 88. ² Cod. 86. Cf. Hex. ad Psal. xvi. 11. ³ Idem, teste Stephauropoli (non κατέστησεν, ut alter codex). Cf. Hex. ad Psal. xxxi. 6. lxxvii. 4. CAP. X. ¹ Cod. 86 in marg. sine pom.: ἐπαίρειν. Cod. 88: Σ. ἐπαίρειν ἐπαιρόντων. CAP. XI. ¹ Euseb. in Onomastico, p. 256: Κεδέμ, ἐν 'Ιεζεκιήλ. 'Ακύλας, Σύμμαχος· ἀνατολῶν. CAP. XIII. ¹ Codd. 86, 88. ² Idem. Mox v. 22 'Α. τοῦ (ζησαι). Σ. ὥστε (ζησαι) Cod. 86. CAP. XVI. ¹ Cod. 87*. CAP. XVII. ¹ Codd. 86 (cum φιαλων vel φιαλλον), 88 (cum φιάδων). CAP. XVIII. ¹ Codd. 86, 88. ² Codd. 86, 88 vitiose scribunt: Θ. οἱ πατέρες ὑμεῖς ἑαυτοῖς (αἰτοῖς 88) ἐλέγετε (εἰ λέγετε 88) τὴν. CAP. XX. ¹ Cod. 86. Copula decet in Ald., Codd. III, 22, 23, 36, aliis. ² Codd. 86, 88. ³ Idem.

CAP. XXI. ¹ Codd. 86, 88. ² Idem. ³ Codd. 86, 88 (cum οὔτε τοῦτο semel). ⁴ Idem. CAP. XXII. ¹ Sic Cod. Ambros. D. 96 Sup. et E. 3 Inf. (partes unius cod.), appicto in marg. 'ΑΡΓΥΡΙΩ. CAP. XXIII. ¹ Cod. 86 (cum ἄκαρκες?). CAP. XXVI. ¹ Cod. 88. Pronomen σὺ (σοι) pertinet ad lectionem praecedentem καὶ ἐροῦσι, ad quam Codd. 86, 88 (sine aster.) pingunt: 'Α. Θ. ✕ σὺ. ² Codd. 86, 88 (cum 'Α.). CAP. XXVII. ¹ Euseb. in Onomastico, p. 126: Βίβλος, πόλις Φοινίκης ἐν 'Ιεζεκιήλ, ἀνθ' οὗ τὸ 'Εβραϊκόν' ἔχει Γοβέλ. ² Cod. 86. ³ Codd. 86, 88 (non ἐγκειμένοις, ut De Reg.). Mox not. 80 in schedis Bodleianis prae ἐπισκεψιν invenimus ἐπισκεβὴν in Cod. 86, et ἐπισκεβὴν (corr. ex ἐπισκεβὴν) in Cod. 88. CAP. XXVIII. ¹ Cod. 86.

17. **הַבְּנֵי**. *Ο. ἐπὶ ('Α. ἐν²) τῷ κάλλει σου.*
 26. **הַבְּנֵי הַבְּנֵי**. *Ο. ἐπ' αὐτῆς ἐν ἐλπίδι. 'Α. Σ. ἐπ' αὐτὴν ἐπ' ἐλπίδι.³*

CAP. XXIX.

16. *Σ. προσφηνόντων αὐτῶν ἀκολουθεῖν αὐτοῖς.¹*

CAP. XXXI.

4. **הַבְּנֵי**. *Ο. ὕδωρ. 'Α. ἐν τῷ ὕδατι.¹*
 10. *'Α. Θ. καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ.²*

CAP. XXXII.

5. *(Σ.) καὶ πληρώσω τὰς φάραγγας τῶν σκολήκων σου.¹*
 23. *'Ωριγένους. 'Ο 'Εβραῖος, ἐν μήκει λάκκου, ἔχει τὸ γὰρ ἰαρήχ κατὰ τὴν 'Εβραίων φωνὴν δασέως προφερόμενον καὶ μηρὸν καὶ μήκος σημαίνει τὸ δέ, αὐτῆς, πρὸς τὴν συναγωγὴν ἔχει τὴν ἐπίδοσιν. Λάκκον οὖν καλεῖ τῆς ταφῆς τὸ βάθος· μήκος δέ, τῆς ταφῆς τὴν ἔκτασιν.²*
 27. *Οἱ Γ'. δυνατῶν ἀπὸ ἀκροβύστων.³*

CAP. XXXIII.

4. **הַבְּנֵי**. *Ο. ἐπὶ (Σ. κατὰ¹) τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.*
 5. **הַבְּנֵי**. *Ο. ἐπ' αὐτοῦ. Σ. κατ' αὐτοῦ.²*

CAP. XXXIV.

8. **הַבְּנֵי**. *Ο. τὰ πρόβατά μου. Σ. τὰ ποιμνιά μου.¹*

CAP. XXXVI.

14. *Θ. οὐδὲ (α. καὶ οὐκ) ἀσθενήσει.¹*

CAP. XL.

6. *Ο. τὸ θεέ. ('Α. Θ.) τὸ πρόθυρον. (Σ.) τὸν οὐδόν.¹*
 9. **הַבְּנֵי**. *'Ο Σύρος· τὴν κυκλίδα.²*
 11. **הַבְּנֵי**. *Ο. καὶ τὸ εὔρος τοῦ πυλῶνος. Aliter: Ο. μήκος τῆς πύλης. Σ. τῆς πύλης.³*
 16. **הַבְּנֵי**. *Σ. καὶ καθ' ἐκάστην περίστασιν.⁴*
 21. *Ο. καὶ τὸ θεέ (Σ. τὰς παραστάδας) τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν, καὶ τὰ αἰλεῦ (Σ. ὑπέρθυρα) καὶ τὰ αἰλαμμῶν ((Σ.) ὑποχωρήματα).⁵*

24. *Σ. εἰς λίβα.⁶*

43. *'Α. ἐπιστάσεις. Σ. χεῖλος.⁷*

48. *Σ. πρόπυλον. 'Α. προστάδα.⁸*

CAP. XLII.

3. *'Ἄλλος ἔκθετον κ.τ.έ.¹*

CAP. XLIII.

26. *Ο. καὶ πληρώσουσι¹ (alia exempl. τελειώσουσι²).*

CAP. XLVII.

1. *Σ. Θ. ὑποκάτωθεν κ.τ.έ.¹*

DANIEL.

CAP. II.

29. *Ο. κατακλιθεῖς.¹*

CAP. IV.

12. *Σ. κοιτασθήσεται. Θ. ἀλισθήσεται.¹*

² Cod. 86. ³ Idem. CAP. XXIX. ¹ Cod. 86 (non de. αἰτούς, ut nos incaute edidimus). CAP. XXXI. ¹ Cod. 86. ² Idem. CAP. XXXII. ¹ Cod. Ambros. in textu: καὶ ἐμπλήσω ἀπὸ τοῦ αἵματός σου τὰ πεδία; in marg. autem sine nom.: καὶ πληρώσω κ.τ.έ., emaculatus quam e Cod. 86 edidimus. ² Mai N.P.P.B. T. VII, P. II, p. v. ³ Cod. 86 (non ἀπὸ τῶν ἀκρ., qui noster est error). CAP. XXXIII. ¹ Cod. 86. ² Idem. CAP. XXXIV. ¹ Cod. 86. CAP. XXXVI. ¹ Syro-hex. CAP. XL. ¹ Cod. Ambros. in marg. sine nom. ² Cod. XII. Cf. Hex. ad Cap. viii. 16. ³ Cod. 87*. ⁴ Idem. ⁵ Cod. Ambros. (cum scripturis παστάδας, ελεῦ et ελαμμῶν). ⁶ Euseb. in

Onomastico, p. 168: Δαρῶμ Σύμμαχος· λίβα, ἐν 'Ιερζικήλ. ⁷ Cod. 87*. ⁸ Idem. CAP. XLII. ¹ Etym. M. p. 229, 41: Γείσωσης· τὸ τῆς γῆς (στεγῆς) ἔκθετον. CAP. XLIII. ¹ Sic Comp., Codd. 62, Ambros. ² Sic Cold. 22, 23, 48, alii (inter quos Ambros. in marg.). CAP. XLVII. ¹ Cf. Hex. ad Deut. xxxiii. 27. CAP. II. ¹ Syro-hex. **הַבְּנֵי**. Tentamen nostrum de Graeca hujus vocis commutatione confirmat locus Num. xxiv. 9, ubi pro κατακλιθεῖς Syro-hex. posuit **הַבְּנֵי**. CAP. IV. ¹ Cod. XII in textu, teste Cozza, qui panculas notas hexaplares nostri operis in gratiam excerpit: *κοῖτασθησεται* (sic); in marg. autem Θ. *ἀλισθήσεται*.

16. **ORIGENIS.** Θ. ἀπηνεώθη. Ἄ. ἐξεπλάγη. Σ.
σύνουσι ἐγένετο.²

ORIGENIS. Σ. μὴ θορυβείτω σε.³

20. Ο'. ἤξει ἐπὶ σέ.⁴

CAP. VI.

18. Θ. καὶ ἐκοιμήθη. .¹

CAP. VII.

27. Ο'. πᾶσαι ἐξουσίαι.¹

CAP. IX.

24. Alia exempl. ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παρά-
πτωμα κ. τ. ε.¹

26. Ο'. ἀποσταθήσεται χρῖσμα. Ὁ Ἑβραῖος καταρ-
γηθήσεται χριστός.²

CAP. X.

4. Σ. Ἐδέκελ. Θ. Τίγρις.¹

10. Ἄ. Σ. καὶ ταρσοὺς τῶν χειρῶν μου. Θ. καὶ
ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν (Ο'. ποδῶν) μου.²

CAP. XI.

14. Σ. υἱὸν παραβάσεων. Θ. Ο'. τῶν λοιμῶν.¹

[CAP. XIII.]

35. Ο'. καὶ ἀνακύψασα ἐκλαυσεν ἐν ἑαυτῇ.¹

H O S E A .

CAP. I.

4. **HOSEA.** Θ. Σ. Ἰηού.¹

CAP. V.

10. Σ. ὡς παρορμίζοντες (τοῖς ὀρίοις).¹

CAP. IX.

7. Οἱ λοιποὶ ὡς ὁ Ἑβραῖος (s. ὡς οἱ Ο').¹

CAP. XIII.

3. Alia exempl. ἀποφυσώμενος λαίλαπι.¹

14. Ἄ. ἔσομαι δηγμοὶ σου, ἄδη.²

J O E L .

CAP. II.

1. **JOEL.** Ο'. ἐν Σιών. Schol. Δύναται (ἐν) ἀβάτω
ξηρασία.¹

² Cod. Ambros. Ad ἀπηνεώθη Polychron. apud Nobil. :
τουτέστιν, ἐξεπλάγη ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῶν δειχθέντων, καὶ σύνουσι
ἐγένετο. ³ Idem. ⁴ Sic Syro-hex. sonare potest.

CAP. VI. ¹ Idem hic sonare videtur vox Syriaca **ܕܘܘܐ**,
non, ut alibi, καὶ ἠλίσθη. Vid. Ceriani ad Exod. xxxiv. 25.

CAP. VII. ¹ Ad ἀρχαὶ Cod. XII in marg. : Ο'. ἐξουσίαι (sine
artic.). CAP. IX. ¹ Africanus apud Euseb. Eclog.

Prop. p. 151 : ἐπὶ γὰρ τοῦ σωτήρος ἢ ἀπὸ τούτου τὰ παραπτώ-
ματα παλαιῶνται, καὶ αἱ ἀμαρτίαι συντελοῦνται κ. τ. ε. ² Bar

Hebraeus in Eichhornii *Repertorio* etc. T. VIII, p. 91 :
ܕܘܘܐ ܕܘܘܐ ܕܘܘܐ ; deinde addit : **ܕܘܘܐ ܕܘܘܐ**

ܕܘܘܐ. CAP. X. ¹ Cod. XII in textu : ἔδδεκέλ (sic) ;
in marg. autem : Θ. Τίγρις. ² Cod. XII in textu : καὶ

τῶν τῶν κ. τ. ε. ; in marg. autem : Θ. καὶ ἐπὶ τὰ ἴχνη κ. τ. ε.

CAP. XI. ¹ Cod. XII in textu : υἱὸν παραβάσεων ; in marg.
autem : Θ. Ο'. τῶν λοιμῶν. [CAP. XIII.] ¹ Syriaca

sunt : **ܕܘܘܐ ܕܘܘܐ ܕܘܘܐ**, ubi **ܕܘܘܐ**, repugnante
puncto diacritico, pro adverbio *tripis* sumpsimus. Per-

peram ; nam tunc scribendum erat : **ܕܘܘܐ ܕܘܘܐ ܕܘܘܐ**.
Locutio (s. **ܕܘܘܐ**) **ܕܘܘܐ ܕܘܘܐ**, suspendit *visum*, pro *ἀνέκυψε*

legitur Job. x. 15 in Syro-hex. Striblignem nostram,
quae et Bugati, Hahnii, Tischendorfiue communis est,
detexit Ceriani noster.

CAP. I. ¹ Cod. XII, teste Tischendorf. in *Mon. Sac.*
T. IX. CAP. V. ¹ Cf. Hex. ad Deut. xix. 14. In

voce *παρορμίζειν inhianli* vel *insidiandi* notionem inesse
crediderim. CAP. IX. ¹ " **ܕܘܘܐ** fortasse pro Ο'. Literis

pro numeris utitur et fol. 114, col. b in fronte, et alibi
endex noster."—A. Ceriani. CAP. XIII. ¹ Cf. Hex.

ad Zach. vii. 14. ² Ad *δηγμοὶ* in plurali cf. Hex. ad
Dent. xxxii. 24.

CAP. II. ¹ Siglum Δ, ni fallor, valet *Δύναται* (cf. Hex. ad
Lev. xxv. 6) hic et Amos iv. 10. Sic ad *ἀκκαρῶν* (Zach.

ix. 5) Cod. Barb. in marg. : Δ^ς (sic) *ἐξαναρίζωσις* ; necnon
ad *Θαρσεῖς* (Jon. i. 3) : Δ^ς *κατασκοπὴν χαρᾶς*. Quod ad

glossam, fortasse duplicem, attinet, pro **ܕܘܘܐ** Aquila *ābaros*
interpretatus est Psal. lxxvii. 17. Jesai. xli. 18. Altera

autem vox *ξηρασία* significationem radicis **ܕܘܘܐ**, *aridus fuit*,
manifesto spectat.

M I C H A S.

CAP. II.

12. 'A. (ὡς) ποιμνιον κ.τ. εἰ.¹

CAP. III.

4. O'. — ἐπ' αὐτούς ἄ.¹

Z A C H A R I A S.

CAP. VI.

13. O'. Vacat.¹

M A L A C H I A S.

CAP. II.

3. "Alia exempl. ἐορτῆς."¹

CAP. III.

1. 'A. ἀποσκευάσει. Σ. σχολάσει.¹

CAP. II. ¹ Eadem Syriaca sine ulla mutatione leguntur in Cod. Mus. Brit. Addit. MSS. 14,688, qui mox (not. 17) habet: *ⲛⲓⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ ⲛⲟⲩ*. CAP.

III. ¹ Sic codex modo memoratus, cum scholio: "Hic obelus (*ⲛⲟⲩⲛⲟⲩⲛⲟⲩ*) non erat in Hexaplis." Statim idem: 'A. ἐγὼ κακῶσα κ.τ. εἰ.

CAP. VI. ¹ "Clausula desideratur in versione Pesch. in Polyglottis Londin., sed reperitur in edd. Lee et

Urumiae, necnon in Cod. Ambros. B. 21 Inf.—A. *Ceriani*.

CAP. II. ¹ "Sic Codd. III, VII, XII etc." Cod. VII hic non est Ambrosianus uncialis, qui hoc numero vulgo designatur, sed folium alius codicis XI fere saeculi cum celebriore illo casu compactum.

CAP. III. ¹ Sic, alternatis interpretum nominibus, hodie pingendum duximus, coll. Hex. ad 2 Paral. xxxi. 11. Jesai. lvii. 14.

O M I S S A .

- Gen. xxii. 12. *Ο' νῦν γὰρ ἔγνω. 'Ο Σύρος' νῦν* 'Psal. xxxvii. 3. *Ο' ὅτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι*
*ἐγνώρισας.*¹ ἢ καθίκεται μοι, κατὰ τὸν Σύμ-
 Lev. viii. 27. *וַיִּזְכֹּר. Ο' καὶ ἀνήνεγκεν. Σ. καὶ*
*ἐθυμίασεν.*² μαχον.⁶
 xiii. 4. *וַיִּזְכֹּר. Ο' καὶ ἀφοριεῖ αὐτόν. Σ.*
Et detinebit eum. Θ. καὶ συγ-
*κλείσει αὐτόν.*³ 4. 'Α. Σ. ἀπὸ προσώπου ἐμβριμήσεώς
 μου.⁷
 xvi. 8. *וַיִּזְכֹּר. Ο' τῷ ἀποπομπαίῳ. Σ.*
*εἰς τράγον ἀπερχόμενον.*⁴ 7. Σ. σκύθροπος περιεπάτου.⁸
 xix. 27. *וַיִּזְכֹּר וַיִּזְכֹּר... תִּזְכֹּר תִּזְכֹּר. Σ. οὐ*
περιξυρήσετε κύκλω... τὴν πρόσο-
*ψιν τοῦ παγώνος σου.*⁵ 8. 'Α. ὅτι ἐπληρώθησαν αἱ λαγόνες ἀτι-
 μίας. Σ. ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλή-
 σθησαν ἀτιμίας.⁹
 9. 'Α. ἐβρυχόμεν ἀπὸ βρυγμοῦ τῆς καρ-
 δίας μου.¹⁰

¹ S. Chrysost. Opp. T. X, p. 450 B. ² Bar Hebraeus in *Horreo Mysteriorum* ad Levit. (Mus. Brit. Addit. MSS. 21,580, fol. 48a-51a): *וַיִּזְכֹּר וַיִּזְכֹּר*. ³ Idem ibid.: *וַיִּזְכֹּר וַיִּזְכֹּר*. Cf. Hex. ad Lev. xiii. 5, 26. ⁴ Idem ibid.: *וַיִּזְכֹּר וַיִּזְכֹּר*. Gesen. *Thes. Ling. Hebr.* p. 1013: "Reddit is [LXX] *וַיִּזְכֹּר* (v. 8) τῷ ἀποπομπαίῳ, i. e. τῷ ἀποτροπαίῳ, Ἀλεξικάκῳ, *Averrucco*; et (v. 10) εἰς τὴν ἀποπομπήν, i. e. ἀποτροπήν, i. e. *ad averruccationem* (malorum, poenarum divinarum)." Inimmo ὁ ἀποπομπαῖος h. l. est *caput ipse* ὁ ἀποπεμπόμενος, et ἀποπομπή est *dimissio* sive

emissio (unde Hieron. suum *caput emissarius* sumpsit) non *averruncatio*, ut vel e v. 26, a Gesenio prorsus praeterito, probari potest; nam ibi pro *וַיִּזְכֹּר וַיִּזְכֹּר* idem interpres dedit τὸν χίμαρον τὸν διεσταλμένον εἰς ἄφρον. Epitheto ἀποπομπαῖος hunc sensum recte tribuerunt S. Cyrillus et Theodoretus; quibus nunc addo interpretem Syro-hex., vertentem *וַיִּזְכֹּר וַיִּזְכֹּר*, ὁ ἀποπεμπόμενος. ⁵ Idem ibid.: *וַיִּזְכֹּר וַיִּזְכֹּר*. ⁶ Locus S. Basilii (vel potius Pseudo-Basilii) est Opp. T. I, p. 365 A. ⁷ Ibid. p. 365 D. ⁸ Ibid. p. 366 E. ⁹ Ibid. p. 367 A. ¹⁰ Ibid. p. 367 C.

INDEX HEBRAEUS.

אֶסְתָּה, *ἄσπεργίον*, ex Hebraismo recentiori 2 Reg. (Sam.) viii. 1.

בְּדִקָּה 4 (2) Reg. xii. 5.

בְּתֵר, *μαλάβαθρον* Cant. Cant. ii. 17, et in *Auctario*.

בְּלִים, *testudines*, ex Hebraismo seriori Hos. xii. 11 (12).

בְּלַע, התְּנִילַע, Prov. xx. 3 in *Auctario*.

הַיְנִיָּה, *locus secessionis* (?) Ezech. xlii. 12.

הַיְטִיב seq. infinitivo Gen. iv. 7 in *Addendis* (T. I, p. 74).

הַיַּמִּים, *aquas calidae* Gen. xxxvi. 24.

זָעַף Gen. xl. 6.

זָלַל, *aerugo* Prov. xxv. 12.

זָרַי Gen. xl. 16.

זָרַף Lev. xix. 20 in *Addendis* (T. I, p. 219).

בְּרֵטֶל Lev. ii. 14. xxiii. 14.

לְשֵׁד, *placenta* Num. xi. 8.

מוֹמָה (pro מִאֲוָקָה?) *vel minimum* Deut. xxxii. 5.

מִיָּבֵל, vox incertae significationis 2 Reg. (Sam.) xvii. 20.

פְּאָקָה, *singultus* 1 Reg. (Sam.) xxv. 31.

צָהַר Gen. vi. 17 (16) in *Addendis* (T. I, p. 74).

קָלָקַל Ezech. xxi. 21.

קִיקִיָּה Jon. iv. 6.

קִרְצָן, *asilus* Jerem. xlvi. 20.

שְׁתִּיתָה (Chald.) Dan. vi. 4.

שָׁפִי, *συρόμενος* Num. xxiii. 3.

שָׁפִיפֶן Gen. xlix. 17.

שָׂרַף (Talmud.), *scorpsit* Jesai. xxx. 6.

שָׂרַח, *texuit* Jesai. xix. 10.

. 5 .

- ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ Psal. cxix. 4.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ vox incertae significationis 3 Reg. xiv. 28.
 ܡܒܘܢܐ, ἐνώπιον. Rarior scriptura ܡܒܘܢܐ Jud. viii. 25.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ, ἐστραβασμέναι Psal. cxix. 4.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ Psal. cxviii. 143. ܡܒܘܢܐ, ibid.
 ܡܒܘܢܐ, ܡܒܘܢܐ Hos. xiii. 3.
 ܡܒܘܢܐ vox nulla Exod. xxxiii. 22.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ, βῆλος Jerem. xliii. 12.
 ܡܒܘܢܐ, πήρα, vox non Syriaca 4 Reg. iv. 42.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ, ܡܒܘܢܐ conf. Psal. iii. 7.
 ܡܒܘܢܐ, ἰγνία 3 Reg. xviii. 21. Joel. i. 17 (?).
 ܡܒܘܢܐ vox incertae Graecitatis 4 Reg. ii. 1. Jerem. xxiii. 19. xxx. 23. Hos. viii. 7.
 ܡܒܘܢܐ Ezech. xxi. 21.

. 6 .

- ܡܒܘܢܐ, moles quadrata (fort. σῶρος) Psal. lxxvii. 13.
 ܡܒܘܢܐ, στραῶτες (?) Cant. Cant. i. 17.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ, Jerem. xlv. 22.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ, φλυαρεῖ Jerem. xx. 7. ܡܒܘܢܐ, εἰσα λοῦα-
 ρίας, ἀδολεσχία 4 Reg. ix. 11.
 ܡܒܘܢܐ, βόσκημα (?) Psal. cxviii. 176.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ, tundit Exod. xxv. 17. ܡܒܘܢܐ, κεκομμένος ibid.

. 7 .

- ܡܒܘܢܐ, ἐκαλάκεσσα Job. xix. 7 in Syro-hex. ܡܒܘܢܐ,
 δελγομένη Hos. vii. 11.
 ܡܒܘܢܐ, pavimentum Ezech. xl. 17.
 ܡܒܘܢܐ, insedit (de avibus) Psal. liv. 7, 8.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ, Ezech. xvi. 30.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ, editio, εκδοσις Job. vii. 11 (ubi male
 versum exemplar).
 ܡܒܘܢܐ, παίγιον Jerem. xxx. 16.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ, εἶξε 3 Reg. xii. 7.
 ܡܒܘܢܐ. ܡܒܘܢܐ, ῥινητὸν Jerem. x. 5.
 ܡܒܘܢܐ vox incertae significationis Job. xxi. 32.
 ܡܒܘܢܐ, ἔξοδος Thren. iv. 14. [Adde Obad. 14, ubi
 pro διεκβολῇ in Cod. Ambros. est ܡܒܘܢܐ, non
 ܡܒܘܢܐ.]
 ܡܒܘܢܐ, ἰδάλματα Jerem. l. 39 in Syro-hex. ἀνοπαρξία
 Job. xviii. 11.
 ܡܒܘܢܐ, ܡܒܘܢܐ, ܡܒܘܢܐ triplex forma Jessi. xxiii. 13.

. 8 .

- ܡܒܘܢܐ, ἀνέκυψε Dan. [xiii.] 35 in Auctario.
 ܡܒܘܢܐ, ἐξέτιδε Job. xix. 20.
 ܡܒܘܢܐ, αδερῶ. ܡܒܘܢܐ, ܡܒܘܢܐ, ἐστραῶθη Jerem. v. 28.
 ܡܒܘܢܐ (Hieron. THORETH) beta Jessi. li. 20.
 ܡܒܘܢܐ (ܡܒܘܢܐ ?) διακοπή 3 Reg. xi. 27.

INDEX GRAECUS.

A.

- ἀγαυριᾶν, γαυριᾶν* Psal. xxvii. 7. *ἀγαυρίαμα, γαυρίαμα* Jerem. xlvi. 2.
ἄγγιστρα, vascula, vox nulla 3 Reg. vii. 40.
ἄγγρίζειν Prov. xv. 18 in *Addendis* (T. II, p. 376).
ἀγροπέκτων, urupa Lev. xi. 19.
ἄθεια, libertas Jesai. lxi. 1. Jerem. xxxiv. 8.
ἀδικασία vox nulla Psal. liv. 10.
ἀέρινος Esth. i. 6 in *Auctario*.
ἀθεία, ἀθεσία conf. Psal. xviii. 14. [Exemplis adde Dan. ix. 7 juxta Theod., ubi pro *ἀθεσία, ἀθεία* est in Ald., Codd. 33, 228.]
αἰγῆρος Deut. xiv. 5. Job. xxxix. 1.
αἰγῶν, αἰγίων conf. 2 Paral. xxxi. 6.
αἰθάλη ex emend. pro *αἰθμη* Jesai. xxxiii. 11.
αἰμαδιῶν Ezech. xviii. 2.
αἰνεσις, αἰνεσις (subaud. *θεοῦ*) 2 Paral. xxix. 31.
αἰρίσθαι τιμ (?) 2 Reg. xx. 11.
ἀκαθαίρετος Psal. cl. 1.
ἄκαν (δ) 4 Reg. xiv. 9. Job. xxxi. 40. Cant. Cant. ii. 2. Jesai. xxxiv. 13. 2 Paral. xxv. 18 (ubi *ἀκάν*).
ἄκανος Job. xxxi. 40.
ἄκαπνον ξύλον (ΠΨΨ) Jesai. xli. 19 in *Auctario*.
ἄκαρπον ξύλον (ΠΨΨ) Jesai. xli. 19. (ΥΨΥ) Jerem. xvii. 6.
ἀκρονευτής Jesai. xli. 7.
ἀκρισία, ἀκρίβεια prob. conf. Mich. vii. 11.
ἀκραβυστίζειν Lev. xix. 23.
ἄκτη, acta Gen. ii. 15. xiv. 3. [Exemplis adde Philonem Jud. Opp. T. II, p. 141 (de commemoratione versionis Alexandrinae in insula Pharo quotannis habita): Μετὰ δὲ τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐχαριστίας, οἱ μὲν πηξάμενοι σκηνὰς ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, οἱ δὲ ἐπὶ τῆς αἰγιαλίτιδος ψαμμοῦ κατακλίναντες ἐν ὑπαίθρῳ, μετ' οἰκείων καὶ φίλων ἐστιῶνται, πολυτελεστέραν τῆς ἐν βασιλείῳ κατασκευῆς τότε τὴν ἌΚΤΗΝ νομίζοντες.]
ἀλαλάζειν in malam partem Jerem. xxv. 34.
ἀλαλαί Mich. vii. 1.
ἀλαλώω, ἀλαλέω Psal. xxx. 19 in *Auctario*.
ἀλεωτός (ab *ἀλία, solis calor*) ex conject. Jud. xvi. 7.
ἀλίζειν Jesai. li. 6.
ἀλίσγειν, ἀλισγεῖν, ἀλισγᾶν Neh. xiii. 29.
 † *ἀλιωτός* Jud. xvi. 7.
ἀλοᾶν, ἀλοῆσαι ex emend. pro *ἐλεῆσαι* Jesai. liii. 10.
ἄλση vox nulla Gen. ii. 15.
ἄλωμα, ἄλωνα conf. 4 Reg. xvii. 16. xxiii. 7.
ἀλφή, ἀλφημένος voces nullae Jesai. liii. 4.
ἀλφός Lev. xiii. 39.
ἀμπλάκημα, ἀμβλάκημα Dan. vi. 4.
ἀμύλιον Exod. xvi. 31.
ἀμυρίτης (fort. *ἀμορίτης*) 2 Reg. vi. 19.
ἀμφιβόλος 3 Reg. xviii. 21. Psal. x. 4.
ἀναβαίνειν, ἀνέβη (= *ἐξυμάθη*) Exod. xii. 39.
ἀναβλύσσειν Prov. xviii. 4 in *Auctario*.
ἀναβολεῖσθαι, ἀνεβολίσαστο Jesai. lix. 17.
ἀναβράζειν Ezech. xxi. 21.
ἀναθυμίασις Gen. xix. 28.
ἀναξυρίδες, caligae altiores Dan. iii. 21.
ἀναπεπταμένα χωρία Neh. iv. 13.
ἀναπηδέειν (falsa scriptura pro *ἀναπιδέειν*, monente Lagarde in *Proverbien* p. 58) Pruv. xviii. 4.
ἀναπνεύμασις non Graecum Gen. xix. 28.
ἀναπολείν, recordari Psal. xxxviii. 4. xli. 5.
ἀναρρηθήσεται (= *ἀνακηρυχθήσεται*) Jesai. liii. 2.
ἀνσκαφαί ex emend. Gen. xlix. 5.
ἀνάστημα 3 Reg. vi. 10. Jesai. xxxvii. 24. Ezech. xl. 5.
ἀνατᾶν, ἀντλεῖν, ἀναντλεῖν conf. Job. xix. 26.
ἀναφθῆσιω (sic) compend. scripturae pro *ἀναφθήσονται* Jesai. i. 31.
ἀναφυή Zach. vi. 12.
ἀνάφους, reyerminatō Job. xiv. 14.
ἀνέθην, ἀναίθην conf. Job. xv. 4.
ἀνέντροπος, irretrorens Ezech. vii. 24.
ἄνεσις, ἀνίνα Ezech. xli. 9.
ἀνηλεΐφία Psal. cviii. 24.
ἀνίασις Ezech. xxiii. 33.
ἀνιμᾶσθαι, ἀνιμῶω ex emend. pro *ἀναμῶω* Psal. xxix. 2.
ἀνῆραι Num. xiv. 9.
ἄσπασις Amos vii. 10.
ἀντίβλησις, collatio Ezech. ii. 10.

ἀντιφωνεῖσθαι Gen. xliii. 9.
 ἀνύπαρκτος, ἀνυπαρξία Job. xxiv. 17. Jesai. lxxv. 23.
 ἀνυπόστατος (λέων), cuius impetus sustineri nequit (non, ut Semlerus, fictus, verbis describi solitus) Job. iv. 11. (ὑδωρ) Psal. cxxiii. 5. ἀνυπόστατα (ἰνσιβ-
 istontia) ῥήματα Psal. xxxvii. 13. ἀνυπόστατος, ἀνυ-
 πότακτος prob. conf. Prov. xvi. 27.
 ἀξίεραστος Mal. iii. 12.
 ἀξιοπιστία (ἐν) locutio sequioris Graecitatis Ezech. xvi. 31.
 ἀπαδικεῖν non Graecum Deut. xxiv. 16.
 ἀπαράκλητον, ἐπιδεργεκάβη Deut. iii. 22.
 ἀπειρημένον (τὸ), interdicitum Lev. xviii. 23.
 ἀπεμφαίνων (τὸ), incongruentia Jesai. xxiv. 23.
 ἀπένοια Psal. cxxxviii. 20.
 ἀπέρατος (ἦ), pelagus Jon. ii. 6.
 ἀπέχειν, distare. ἀπεσχηκώς Jesai. xlii. 19.
 ἀποβάλλεσθαι, respuere Jon. ii. 9.
 ἀποβλέπτῃς 3 Reg. vii. 4.
 ἀποδιδόσθαι, ardosim continere Psal. ii. 2.
 ἀπολέγειν duplici sensu Psal. cxviii. 118. ἀπέλεξας, ἀπή-
 λεγξας enof. ibid.
 ἀπόλυτος vox dubiae significationis Jos. xx. 4-6.
 ἀπομηνύζειν vox ignota Lev. xxvi. 11.
 ἀποπομπαῖος (= ἀποπεμπόμενος) Lev. xvi. 8 in *Auctario*,
 p. 60.
 ἀπορρέειν. ἀπερρεκώς forma insolens Ezech. xxix. 18.
 ἀπορρέων (ῥῥῶ) 1 Reg. xxv. 25.
 ἀπάρρητος (= ἀνέλπιτος?) Ezech. ii. 6.
 ἀπύρροια 1 Reg. xiv. 27.
 ἀπαρύττειν vocab. suspectum Psal. lxx. 24.
 ἀποσιρωτὸν, -σηρωτὸν, -σειρωτὸν 1 Paral. xxiii. 29.
 ἀποσκαρίζειν, ἀπασκαρίζειν Jud. iv. 21. Jon. iv. 8.
 ἀποσμήχειν (κακίαν) Prov. xx. 30.
 ἀποστολή Jerem. xxxii. 36.
 ἀποστρέφειν (τὴν καρδίαν) locutio suspecta Deut. xv. 7.
 ἀποτελεστής (= γενεθλιακός) Gen. xli. 8 in Graeco-Ven.
 ἀποτίναγμα Jud. xvi. 9. Jesai. i. 31.
 ἀποστομή, ἰνστιτυμεντιμ σευις (?) Jud. v. 26.
 ἀποφώλιος Jesai. lix. 7.
 ἄπρητος forma vix obvia Jud. ix. 4.
 ἀπωθεῖν. ἀπόθησα forma rarior Prov. iii. 11.
 ἄπωθεν, ἄπθεν Ezech. xxvii. 28.
 ἀραῖος (τεπιός), ἀραῖος (diris devotus) conf. Jerem. xxxix. 10.
 ἀρεταλογία Psal. cxix. 6.
 ἀρκαδική, ἀρκαδικὸν Gen. xxxviii. 14. 1 Reg. iv. 12. 2 Reg.
 x. 4.
 ἀρπάζειν. Fut. med. ἀρπῶνται Jerem. xx. 5.
 ἀρτός. τὰ ἀρτὰ δι' αὐτῶν Num. iv. 27.
 ἀρχοντικός Eccles. x. 4.
 ἀσπίδων vox nulla 1 Reg. xvii. 5.
 ἀστερίζειν. ἡστέμνται, ἰστέρηται conf. Psal. xxxiv. 20 (in
Auctario). Ezech. vii. 27.

ἀστραγάλιος (= ἀστραγαλός) vox nulla Gen. xxxvii. 3.
 ἀσυνθετεῖν. ἡσυνθέτηκας, ἡσυνθέτηκας conf. Psal. lxxii. 15.
 ἀσυνθηκῶντες vitiosa scriptura Jesai. lxiii. 8.
 ἀττέλαβος Nali. iii. 17.
 αὔγασμα Lev. xiii. 2.
 αὔτη Jerem. xlviii. 4.
 αὔχησις vox proba Prov. iv. 9. xix. 11. Jesai. lii. 1.
 ἀφανισθήσεται, ἀμφιασθήσεται prob. conf. Ezech. vii. 27.
 ἀφάρπαξ, vespertilio Lev. xi. 19.
 ἀφή, lepra; inde ἀφάομαι, lepra afficiōt Jesai. liii. 4.
 ἀφίεναι. ἀφεωμένος Ezech. xli. 11.
 ἀφοδεύμα Jesai. xxxvi. 12. ἀφοδευτήριον 4 Reg. x. 27.
 ἀφοσιούσθαι Lev. xxvi. 43.
 ἀφρονεῖσθαι (non ἀφρονεῖσθαι) 1 Reg. xxvi. 21.
 ἀφυλακτεῖν 2 Reg. iii. 27.
 ἄχη Dan. ii. 35.
 ἀχρειοῦν, πετλετε Jud. v. 26. 1 Reg. viii. 3.

B.

βαθυλῶνιος, -νικός Jos. vii. 21.
 βαῖνά (κανῶ) Gen. xl. 16.
 βαλαύστιον Cant. Cant. iv. 3.
 βάλλειν. ἔβαλα Jos. xxiii. 4.
 βανασία, mollities Job. xli. 26.
 βάρις (pro Hebr. רָבִי) Jerem. ix. 21.
 βαρυκάριδος, βαρυνωροκάριδος (?) Prov. xiv. 14.
 βασταγή Num. iv. 19.
 βελτύνειν, βελτιοῦν Jerem. xxxv. 15.
 βῆμα, βοήθημα conf. Prov. xiv. 15. Jesai. xxvi. 6.
 βηματίζειν Zach. x. 11.
 βίβλιοι (οἱ), Gebalīūe 3 Reg. v. 18. Ezech. xxvii. 9.
 βιρώτια, βιρώτια (plaustra) Num. vii. 3.
 βλαῖσος Lev. xxi. 18.
 βοή, βοήθεια conf. Psal. xxi. 1. [Aude Jerem. xlvii. 4 in
 Cod. 106.]
 βοηθεῖν. ἐβοήθησαν, ἐβόησαν conf. 1 Paral. v. 20.
 βόρατον Psal. ciii. 17. Cant. Cant. i. 17. Jesai. lx. 13.
 βραβὴν (בְּרָב) Jesai. xxxvii. 24. xli. 19.
 βρακία (ἐν τῇ σπηθείᾳ pro ἀνιευμίδες) Dan. iii. 21.
 βραχιάριον 2 Reg. i. 10. viii. 7. Jesai. iii. 20.
 βραχιόλια, -άλια Exod. xxxv. 22. 2 Reg. i. 10. Jesai.
 iii. 20.
 βρωτήρ, βρωστήρ (בְּרָ) Jesai. l. 9. Hos. v. 12.
 βωβός Exod. iv. 11.
 βωμός de altari Josue Num. iii. 10, not. 34. [Cf. Jos.
 xxii. 10 in LXX, ubi vox recte ponitur de altari
 non-sacrificiali.]

Γ.

γάζα (in uno libro γάνζα) Esdr. v. 17.
 γαλαθνήδος 1 Reg. xxviii. 24. 2 Reg. xvii. 29.
 γαμβρός sonat πενθέρος Exod. iii. 1.
 γανοζαή vox Hebraea 2 Paral. xxxvi. 8.

γανούν. γεγλυμένον, *stannatum* Ainos vii. 7. γάνωσις, *stannatura* ibid.
 γείσος 3 Reg. vii. 9. Ezech. xl. 43.
 γένημα, γέννημα Ezech. xxxvi. 30.
 γῆ. ταῖς γαίαις (cum scriptura γαίς) Lev. xxvi. 39.
 4 Reg. xix. 11 (Cod. Vat.). Jesai. xxxvii. 11.
 γίγαρτον (*purgamentum argenti*), γιγαρτώδες Prov. xxv. 4.
 Jesai. i. 25. Ezech. xxii. 18.
 γνωσιμαχεῖν 2 Paral. xii. 7.
 γνώσις, *ars magica* Jesai. xlvi. 10. γνώστης, *magister*
 4 Reg. x. 11. Dan. iii. 2.
 γόβα (Chald. 𐤒𐤃𐤁), *locusta* Lev. xi. 22.
 γυμῶρ, γώμος conf. 1 Reg. xvi. 20. 4 Reg. v. 17.
 γοργός, γοργότης Ezech. xxxix. 18.
 γῦρις Gen. xl. 16.

Δ.

δαμάλης (ὁ) 3 Reg. xviii. 25. Psal. xxi. 13 in *Auctario*.
 δαψιλύεσθαι, *largos sumptus facere* 1 Reg. x. 2.
 δεισαλία, *imprudens* Jesai. xxviii. 8, 13, xxx. 22. δεισαλία,
 δισαλία, *ducalia* conf. ibid. [In posteriore loco
 Cod. 86 scribit *δισαλία*, non *δυσαλία*.]
 δεκάζειν (non δέκειν), *corrumpere* Thren. iii. 45.
 δεινροτομεῖν, δένδρα (*arbores fructiferas*. Cf. Hex. ad
 Jesai. xxxvii. 30) τέμνειν in re bellica 4 Reg.
 iii. 25.
 δένδρωμα, δεινρόνα conf. Gen. xxi. 33. 1 Reg. xxii. 6.
 xxxi. 13.
 δευτερογονεῖν (?) Psal. lxiv. 14.
 δευτέρωσις, *traditio* 2 Paral. xxxiv. 22.
 διά. διὰ δέκα ἡμερῶν Neh. v. 18.
 διαβδλωγ Jerem. vi. 28.
 διαγωγίζεσθαι (?) Job. xl. 25.
 διαδηματιζεσθαι Psal. xxi. 13.
 διάζεσθαι Psal. ii. 6. cxxxviii. 13. Prov. viii. 23. Jesai.
 xxviii. 20. xxx. 1. *διαζόμενοι, διαλογιζόμενοι, ἐργοζό-*
μενοι conf. Jesai. xix. 10, et in *Addendis* (T. II,
 p. 567).
 διαζώση (?) Exod. xxix. 9.
 διαίρειν. διηρμέναι (πόλεις) Deut. iii. 5. Jesai. xxxvi. 1 in
Auctario. διηρμένως, διηρμένως prob. conf. Jerem.
 vi. 27.
 διαπελάζειν Psal. lxxxix. 10.
 διαπνέειν Ezech. xii. 22.
 διάρμα Jesai. xxxiv. 13. ex emend. 2 Reg. xxiv. 7.
 διαρῶσθαι, *deseri* Num. xxiii. 19.
 διάσις Jesai. xxviii. 20.
 διαστέλλειν. *diostalmena, frontalia* (?) Deut. vi. 8.
 διασύρειν 2 Reg. xii. 14.
 διατείνεσθαι Mich. iv. 10.
 διατρέπειν, *rudore afficere* Jud. xviii. 7. Jesai. xxix. 22.
 διατροπήται 1 Reg. i. 18.

διάτροχοι (fort. *δίτροχοι*) ἄμαξαι Num. vii. 3.
 διαφανής, *fenestra* Gen. vi. 17, vertente Hieron. [Sed
 fortasse supplendum, *διαφανής ποιήσεις* (τὸ λαοτή-
 ριον).]
 διαφορκίν (= παίξειν), *διαφόρημα* (= *παγνίον*) Jerem. xxx. 16.
 διαφωνεῖν, *desiderari* 2 Reg. ii. 30. Jesai. xxxiv. 16.
 Jerem. xxiii. 4. *exspirare, obmutescere* (?) Jud.
 xix. 26.

διγομία Jud. v. 16.

διανοσιεῖν, *deinsopein* Jesai. li. 9.

δισκορίων Prov. xxv. 11 in *Addendis* (T. II, p. 376).

διψάν. διψήσουσι, διψάσουσι conf. Jesai. xlix. 10.

διώκεται, διώκεται conf. Hos. vi. 8.

δοκεῖν. ἐδόκει, ἐδώκει conf. Esth. vi. 11.

δομέστικος 2 Reg. viii. 18. [Cf. *Thes. Syr.* p. 841.]

δοχείων (τὸ) (= τὸ λογεῖον) Lev. viii. 8.

δυσωπεῖν. *δεδυσωπημένος* Job. xxii. 8 (?). *δεδυσωπήθην* activo
 sensu Gen. xix. 21. [Sed passivo in loco S. Chry-
 sost. in Cat. Ghisler. T. II, p. 751: καὶ ἤγαγεν αὐ-
 τοὺς εἰς οἶκον κυρίου, ἵνα καὶ ἀπὸ τοῦ τύπου καὶ ἀπὸ τοῦ
 ἀνδρὸς *δυσωπηθῶσιν*.]

E.

ἐάν. Constructio per *ἐάν* μὲν . . . ἐάν δὲ μή . . . Gen. iv. 7
 in *Addendis* (T. I, p. 74).

ἐβδομαίος, *in septima generatione* Gen. iv. 24.

ἐβδομαίως, *εβδομῶς*, vocab. vix Graeca Gen. iv. 15, 24.

ἐγγνώσθαι. *ἐνεγνώσαστο* scriptura proba Gen. xlv. 32.

Prov. xxvii. 13.

ἐγγυῶν. *ἐνεγνώσασε* 4 Reg. iv. 34.

ἐγκατάσκευος Ezech. xxiii. 12. xxvii. 24.

ἐγκρίς Num. xi. 8.

ἐδράζειν. ἤδρασαν, ἔδρασαν conf. 2 Paral. xxxv. 20.

εἰδία, ἰδέα Ezech. i. 13. Dan. i. 14.

εἰκασμός Gen. xxvi. 12.

εἶρ (τὸ) Dan. iv. 10 (T. II, pp. 904, 918).

ἐμβράσσειν, ἐμβράσσειν conf. Jesai. lviii. 20.

ἐκδοτος Jesai. xlv. 1. Jerem. xlv. 30.

ἐκδοχή, ἐκδοσις conf. Gen. iv. 8. Thren. i. 17.

ἐκθεμα Ezech. xvi. 24.

ἐκθέτης, ἐκθετον 3 Reg. vi. 4. Ezech. xlii. 3.

ἐκκλησιάσθη, ἐξεκλησιάσθη, ἐξεκκλησιάσθη Exod. xxxii. 1.

Jud. xx. 1.

ἐκκύπτονα, ἐγκύπτονα, ἐκπίπτονα prob. conf. 3 Reg. vi.

18, 29.

ἐκμάσσειν Psal. xvii. 46.

ἐκπετάνησθαι, *avolare* Psal. lxxxix. 10.

ἐκπίπτειν, *excedere modum et fines* Lev. xxvii. 8.

ἐκπρηστής, ἐμπρηστής conf. Jesai. xxx. 6.

ἐκρῶν ex emend. Jesai. xxx. 6, et in *Auctario*.

ἐκρυσίς Ezech. xl. 38, 39.

ἐκπέπτορες Jos. i. 10.

ἑκτασις, ἑκτασις conf. Jud. xvi. 13, 14.
 ἐκτάσσειν, *extra ordinem aliquid facere* (?) 4 Reg. iv. 13.
 ἑκτασις, ἑκτασις conf. ibid.
 ἐκτός (pro Hebr. עַל) ex usu Aquilae 3 Reg. xiv. 8.
 ἐλαφίτης, *hinnyulus* Psal. xvii. 34. ἐλάφιον, *ceruulus* Prov.
 v. 19 in *Auctario*.
 ἐλεηνός, ἐλεινός conf. Dan. ix. 23.
 ἐλείσμός Jerem. xxxvi. 7 (in *Auctario*). xxxviii. 26.
 ἐλιξ, *auricula* Lev. viii. 23.
 ἐμβόλισμα Ezech. xvi. 16.
 ἐμπαγή Prov. xi. 15.
 ἐμποδοστασίην Jud. xi. 35. —τάτης 1 Paral. ii. 7.
 ἐμπρόθεσμος Ezech. xxi. 25. ex emend. Ezech. xxxv. 5.
 ἐμφυσισθῆναι. ἐμπεφυσισμένοις vox Pythagorica Ezech.
 xlvii. 12.
 ἐναλλακτικός Deut. xxii. 14.
 † ἔναρα Jos. xiii. 21.
 ἐνδεδακός (τό) Lev. xiv. 56.
 ἐνδιηλλαγμένη, *meretrix* Gen. xxxviii. 21. Lev. xxi. 7.
 Deut. xxiii. 17. Hos. iv. 14.
 ἐνδύμος (?) Prov. xxvi. 22, et in *Auctario*.
 ἐνεχυράζειν (νοη —ζεσθαι) Joh. xxviii. 31.
 ἐνθήκη Gen. xli. 36. Jesai. xxiii. 18.
 ἐνικός. εἰς ἐνικά Ezech. xxxvii. 17.
 ἐντόπιος (= ἀντόχθων) Exod. xii. 48.
 ἐξαποστολή Exod. xviii. 2. Jesai. xxvii. 8.
 ἔξαρσις, *parvulus* Ezech. xxv. 10.
 ἐξεικονίζειν Psal. cxxviii. 15.
 ἐξερᾶν, *vomere* Lev. xviii. 28. ἐξήρυσεν, ἐξήρην conf. ibid.
 ἐξέρπειν. ἐξείρψεν, ἐξήρψεν utraque forma proba Exod.
 i. 7.
 ἐξέρχεσθαι. ἐξελεύσεσθαι, ἐξελείσθαι (τὸν βίον) conf. 1 Reg.
 xxviii. 19.
 ἐξιλάσεως, ἐξ ἰάσεως conf. Habac. iii. 17.
 ἐξιλέεται forma insolentior Deut. xxxii. 43, not. 72.
 ἔξω (Hebr. עַל, *cadaver*) Jud. xiv. 9.
 ἐξοδία Ezech. xxvi. 18.
 ἐξοδιάζειν 4 Reg. xii. 11.
 ἔξοδος. ἐξόδου, ἐξοδίου conf. Psal. xxviii. 1.
 ἐξοστειρίζειν Jerem. l. 17.
 ἐξοστρακίζειν, *testis ejficere* (?) Thren. iii. 16.
 ἐξουσιάζειν transitivo sensu Psal. viii. 7.
 ἔξω, *in margine* Psal. cxxvii. 1. Vid. ἔσω.
 ἔξωμος Jesai. xv. 4.
 ἑορταστήριον (?) Jesai. xxxviii. 20.
 ἐπάγειν (subaud. κακόν) Thren. i. 5. iii. 32. ἐπαγγεγίσθαι,
allicere Gen. iii. 14.
 ἐπαξονοῦν, ἐπαξονοεῖν Num. i. 18.
 ἐπαυτής Psal. lvii. 6.
 ἐπεξέμεσθαι, *vindicare* Habac. i. 7.
 ἐπήχουσε vox nulla Dan. vi. 21 juxta LXX.
 ἐπαβάλλειν (τοὺς ὀφθαλμούς) Gen. xxxix. 7.

ἐπίβλημα in architectura 3 Reg. vi. 5.
 ἐπίγονος (ἦ), *concupiscentia sexualis* (?) Eccles. xii. 5.
 ἐπιδύνομαι forma rarior Jesai. i. 6.
 ἐπιδευτέρωσις vox suspecta Psal. lxxvi. 11.
 ἐπιδότης, ἐπεδότης 1 Reg. ii. 19. Jesai. lix. 17. Ezech.
 xxvi. 16.
 ἐπικῶς, ἐπικαίως, *benigne* Jud. xix. 6. 1 Reg. xii. 22.
 4 Reg. v. 23. vi. 3.
 ἐπίζεμα Hos. x. 7.
 ἐπίθεμα (Πῆθ) 3 Reg. vii. 17.
 ἐπίκλητος, *in auxilium vocatus* (?) Jud. xv. 19.
 ἐπικλίεσθαι Gen. iv. 4. Jesai. xli. 10 in *Auctario*.
 ἐπικρατεῖν, ἐπικροτεῖν Jerem. v. 31 in *Auctario*.
 ἐπικρίναι ἐπικρίσιν Lev. xxiv. 12.
 ἐπινύστασις Prov. vi. 4.
 ἐπίπνοος, ἐπίπνοος conf. Eccles. xii. 5.
 ἐπιπρέπειν Jerem. x. 7.
 ἐπίρριψις, ἐπίτριψις conf. Habac. ii. 15.
 ἐπίρριπος 1 Reg. xiv. 5.
 ἐπισκευή, *instauratio* 4 Reg. xii. 5. [Cf. Aristee Epist.
 p. vii ed. Hody: καὶ εἰς ἐπισκευὴς ὧν ἂν δεῖται τὸ
 ἱερόν.]
 ἐπιστημοῦσθαι Psal. xciii. 8.
 ἐπίσχεσις, ἐπισύσχεσις Lev. xxiii. 36. Num. xxix. 35.
 Deut. xvi. 8.
 ἐπιτροπή, ἐντροπή prob. conf. Jerem. x. 17.
 ἐπιφανής (s. ἐπιφάνης) glossa vocis Hebr. עָרָב Jud. vii. 1.
 ἐπιφθέγγεσθαι τινα Psal. xxi. 8. lviii. 1.
 ἐπιφύβεραι vitiosa scriptura Psal. xlv. 5.
 ἐποιωνίστρια vox ficta Jesai. lvii. 3.
 ἐπονομίζειν, *denominare* Lev. xxiv. 16.
 ἐπώρνεσθαι Zuch. xi. 8.
 ἐρημάζειν forma proba Jerem. xlv. 19.
 ἐριθεύεσθαι, ἐριθεία Ezech. xxiii. 5.
 ἐρμηνεῖται (οἱ ἄλλοι), *enarratores* 4 Reg. ii. 14.
 ἔσω, *in tentu* 1 Reg. xxv. 1, 31. Cant. Cant. i. 4, not. 8.
 ἑτεροκλιεῖν, ἑτεροκλιής Psal. xvi. 11 in *Auctario*.
 εὐθνεῖν, εὐσθεῖν, εὐθνεῖν conf. Mich. i. 11.
 εὐθυμία, εὐθηνία conf. Psal. xlii. 4.
 εὐφορος γίνεσθαι, εὐφόρος ἔχειν, εὐφορία de aegrotō 1 Reg.
 xvi. 23.
 εὐχαρις Prov. xi. 16.
 ἐφαπτις, *sayum* Ezech. xxvi. 16.
 ἐφέλεκσθαι, *lividus commorari* Num. ix. 19.

Z.

ζέμα (potius ζέμμα) Jud. xx. 6 (ubi Syro-hex. *לְעַמְּיָה*,
lascivus).
 ζυγόςταθμος (?) Psal. lxxvii. 31.

H.

ἦκουής vox nulla Psal. cxxvi. 4.

ἡμέμενσις Psal. i. 2.

ἡμερόλεγον, ἡμερόδεκτον conf. Lev. xxv. 29.

Θ.

θίναρ, θέναρον Prov. xxx. 4.

θέριστρον, θέριστήριον 1 Reg. xlii. 20.

θῆξις. ἐν θῆξει, in momento Num. xvi. 45. [Adde ἐπὶ θῆξιν (صح حد) Wright *Apocrypha*, p. 53.]

θολαῦν. τεθολωμένη Jerem. xxv. 38 in *Auctario*.

θορυβείν. ἐθορυβήσαν, ἐθοροβήθησαν Psal. ii. 1.

θριαστής, βινύκτορ, ex emend. Jerem. lii. 16 in *Auctario*.

θρίναξ Jesai. xxx. 24 in *Auctario*.

θυμοπετεῖν (?) Psal. cv. 38.

θυσίαιζεν αἰνέσεως, σωτηρίῳ 2 Paral. xxix. 31.

I.

ιά Jerem. xlviii. 33. ex emend. Ezech. xxvii. 32. ἰατρὸς Jerem. xxv. 30.

ιάσασθαι, διάσασθαι conf. 2 Paral. vi. 30. Jesai. lv. 7. ἰάθητε, διάσθητε Psal. xlv. 11.

ἰδέα. Vid. εἰδέα.

†ἰθαροτόπιρ Ezech. vi. 13.

ἰασμοί Neh. ix. 17.

ἰαστήριον (pro Hebr. יַשְׁתָּרִי) Sym. Gen. vi. 16.

ἰξος nomen avis Deut. xiv. 13.

ἰχθυῖκός, ἰχέυκός, ἰχθυακός 2 Paral. xxxiii. 14. Zeph. i. 10.

K.

καὶ, σ̄ (Symmachus) conf. Jud. viii. 7. 1 Reg. iii. 8.

καὶ, σ̄ (Sexta ed.) conf. Psal. lxxxviii. 20. [In opusculo S. Epirhauii (Orph. T. IV, p. viii ed. Dindorf.) pro καὶ ἄνδρας κατὰ φυλὴν εὐνίγει ἐξ ἄνδρας κ. φ.]

καίριος, καίριμος, κερεινός conf. Deut. xxxii. 14. Psal. lxxv. 15. Jerem. l. 8.

καίρὸς (= σνμφυρὰ) Jerem. xxv. 31. Thren. i. 15, not. 52.

κακογνωμονεῖν Psal. xxx. 14.

κακοφρονίζεῖν 2 Reg. xv. 31.

καλλιερῶν (pro Hebr. קָלִירָא) Psal. cxl. 7. [Ἐ. קָלִירָא. *agricola*.]

καλλιουδοῦσθαι Psal. xlv. 3. Jerem. xlv. 20.

καλπίζεῖν Jerem. viii. 6.

καλύκωσις Jesai. xxxv. 1.

καμύειν. καμύσαι, καμύσαι, κάμψαι conf. Thren. iii. 45.

καθαῖρος vox incertae significationis Hos. xiii. 3.

καροῖχα, καροῖχιον Exod. xiv. 6. Jesai. lxxvi. 20.

καρπώτος (χρῆτων) 2 Reg. xiii. 18.

κατά. τὸ κατ' ἐμὲ, latrina (?) Esdr. vi. 11.

κατάβοι, descendat 2 Reg. i. 21.

κατάκλιτα (θέριστρα) Jesai. iii. 23.

κατάκοπος. κατακόπων, κατακοπιών Jud. v. 26. *κατικώπητης* vox nulla ibid.

κατάκορος Gen. xlix. 12. ex emend. Prov. xxiii. 29.

καταλαλείν. καταλαλίση, καταλαλίση conf. Psal. xl. 12.

καταλέγειν, γρασεῖσθαι Hos. ii. 15. *κατίλεγμα, carmen* *lymbre* Jerem. xxv. 30.

κατάλληλόν τι (ἢου τιως) Gen. xlvii. 12.

κατάλυμα, κατάλειμμα conf. Jerem. xxv. 38.

κατανίκημα Jesai. lxiii. 3.

καταπηκτὴ (proliis καταπακτὴ) Jerem. xxix. 26.

καταπροφασίζεσθαι τινας Jerem. xxxviii. 19.

καταπτύρειν. κατεπτύρη Gen. xli. 8.

καταράκτης, *foramen per quod fons egreditur* Hos. xiii. 3.

κατάργησις Psal. xlv. 9. Thren. i. 7 in *Auctario*.

κατασθῆναι, στίβασθαι. κατέσθησεν, κατέσεισεν, κατέστησεν conf.

Dan. [xv]. 13. [Apud Aretaeum *Περὶ θεραπειῶν* κ. τ. ε. I, 1, pro ἐνσεισάντα legendum e Cod. Harl. ἐνσήσαντα.]

καταστρωωνίειν. κατέστρωσεν Num. xiv. 16 (= 1 Cor. x. 5).

κατασῦρειν. κατασυρεῖ, κατασυρεῖ conf. Dan. xi. 26.

κατατέμνεσθαι Dent. xiv. 1.

καταφλυαρεῖν τινας Jerem. xx. 7.

κατελευνεῖν. κατηλασμένος forna proda Jesai. xxviii. 1.

κατεπίθεσις Psal. xxxi. 2. cxix. 3

κατεργάζεσθαι, conficere Jud. xvi. 16. *κατεργάσθη, subacta est (terra)* Jos. xviii. 1.

κατηγούρες vox nulla Jud. v. 7.

κατίσχει, κατισχεί (= κατισχεῖ) conf. Prov. xii. 25, et in *Auctario*.

κατοικιστής Jerem. l. 7.

κατορύττειν, ἀπορύττειν conf. Psal. lxx. 24.

κατοῦλωσις Jesai. lviii. 8 in *Auctario*.

κατοχεῖς (= στροφίγγες) Exod. xxvi. 17.

καυκίον Gen. xlv. 2. Exod. xxvii. 1.

κελεῖται, κέλευσμα Exod. xxxii. 18. Jerem. xlviii. 33.

κελλάριον Gen. xliii. 30.

κεραμίλλιον (καὶ εἰραμύλιον Cod. 86) Jesai. lxiii. 3.

κέρας. κέρατα, κέρασματα conf. Jerem. xlviii. 12.

κηδιῶν, κηδίασις voces nullae Jesai. xxviii. 20.

κιβδηλεία (?) Thren. iii. 45 in *Auctario*.

κιβώριον Apoc. ix. 1.

κιεὼν vox Hebraica Jon. iv. 6.

κιρρὸν (χρυσίον) Prov. viii. 19. Jesai. xlii. 12. Thren. iv. 2.

κλάμιον 2 Reg. i. 10.

κληροδοτηθήσονται (nun κληροδοθήσονται) Prov. xxviii. 10.

Jesai. lvii. 13 (ubi vera scriptura est in Cod. 86).

κληρουργία Ruth iv. 7.

κνίδα, κνίδες Jesai. xxxiv. 13. *κνίδης, κνιδός* Jesai. lv. 13 in *Auctario*.

κνίσειν, *vegaro* Psal. xxxiv. 19.

κνιόταθμος Hag. i. 4.

κοιμητμον (pro κοιμητήριον) et similes formae Jud. iv. 18.

κολαβρίζεσθαι Job. v. 4.

κολάζειν, *vergine* 2 Reg. viii. 1. *κολάζεσθαι* activo sensu Prov. xxii. 23.

καλιανθρον Exod. xvi. 31. Num. xi. 7.
 καλοβότης Exod. vi. 9.
 κάμφορ, ποδύς Gen. xlii. 35.
 κωνδοποτήριον Jesai. li. 17. [Sed vide *Auctarium* ad loc.]
 κανθός, θρεπία; inde κωνδοκέρατος Lev. xxii. 23.
 κονίειν. κεκοιμημένος, κεκοιμημένος conf. 2 Reg. i. 2.
 κοντάριον Psal. xxxiv. 2.
 κόνυζα (non κόνυζη) Jesai. lv. 13.
 κοπάζειν. έσπάσε, έκοψε conf. Thren. iii. 45. [Exemplis adde Num. xi. 2. 2 Reg. xiii. 39.]
 κοσκινισμός Jerem. xv. 4.
 κόστος, s. κόστου, εασιά Exod. xxx. 24. [Cf. Diod. Sic. II, 49: τοῦ δὲ κόστου καὶ κασίας, ἔτι δὲ καὶ κιννάμου κ. τ. ε.]
 †κράτειλος Psal. xxviii. 1.
 κροκίφαντος, κροκιδάφαντος Jerem. lii. 22.
 κρύβειν, ἀπακρύβειν Deut. xxxi. 18.
 κρύβιος Ruth iv. 1.
 κίφειν non sollicitandum Job. xxii. 29. Jesai. lx. 14.
 κάλυμα, κολωμα conf. Job. xiii. 27.
 κωμόπολις Jos. xviii. 28.

Λ.

λαϊκός vox an Symmacho et Theodotioni abjudicanda 1 Reg. xxi. 4, 5.
 λαϊκῶσαι Deut. xx. 6. λελαϊκωμένος Ruth i. 12.
 λαιλπίσει, λαιλπήσει Psal. lvii. 10.
 λεπιδωτός (θόροξ) 1 Reg. xvii. 5.
 λείβα Cant. Cant. v. 11. λιθίδιον s. λιθάριον ibid.
 λιβαλογείσθαι Mich. iii. 12.
 λιβαλογία Psal. lxxviii. 1. Jerem. xxvi. 18. Mich. iii. 12.
 λιμβασθεῖς Jos. vii. 21.
 λίμμα, κατάλιμμα scriptura proba Lev. xviii. 6. Jos. xiii. 12. Jesai. xxxvii. 4 (in *Auctario*). Jerem. viii. 3. xxvii. 19. xlvii. 5.
 λιμώπτεσθαι forma media (?) Jesai. lxv. 13.
 λιχάς, λιχανός Jesai. xl. 12.
 λόγη (= κοτίλη) Lev. xiv. 10.
 λοιμοί quinam sicut Jesai. v. 14.
 λογμός, υγγμός conf. 1 Reg. xxv. 31.
 λυτρών, λουτρών 4 Reg. x. 27.

Μ.

μαγκίπισσα, ριστίτις 1 Reg. viii. 13.
 μαζιον 2 Reg. xiii. 6.
 μαμμάσσειν quid significet ignorabat Hieron. Jerem. iv. 19.
 μάλαθρον, μαλάβαθρον conf. Cant. Cant. ii. 17, et in *Auctario*.
 μακιά, μάνα conf. Jerem. xvii. 26. xli. 5.
 μανδία 1 Reg. iv. 12. μαρτίον ibid.

μανιακός forma insolentior Jud. viii. 21.
 μεληθόν Exod. xxix. 17.
 μελλητικός, μελετητικός conf. Ezech. vii. 16.
 μεταχμίων, μετεχομένων conf. Jud. v. 16.
 μετακλίειν 1 Reg. viii. 3. Psal. xliiii. 19.
 μεταμελείν, penitentiam agere Psal. cix. 4 (?). Hos. xiv. 1.
 μετωρών, μεταίρων conf. Eccles. x. 9.
 μετριάζειν (= ἀρρωστεῖν) Neh. ii. 2.
 μήνιν, μήμην conf. Amos i. 11. μηνιάζειν Psal. liy. 4.
 μητροπόρη Exod. xxxv. 22 in Graeco-Ven.
 μοναχή, μονομάχη conf. Psal. xxi. 21. xxxiv. 17.
 μονώς (ἄγριος) Psal. lxxix. 14.
 μονογενής (add. ἀγαπητός) Jud. xi. 34.
 μονίξιος, μονίξιος conf. Psal. lxxvii. 7.
 μότον, μοτοῦν, μότωσις Jesai. i. 6. Hos. vi. 1.
 μυζήτης Psal. lxxvii. 46.
 μυσάζειν, μυσῶσαι voces dubiae 1 Reg. xxv. 26, 33.
 μυσαρός, μυσερός Lev. xxvi. 30.

Ν.

ναζιραία, νιζαραία, νίτις non *putata* Lev. xxv. 5, 11.
 ναζιραΐτης (?) Jerem. vii. 29.
 νακτά (τά), *frontalia* Exod. xiii. 16. Deut. vi. 8.
 νεανιώτης Psal. ix. 1. cix. 3.
 νεκτοπίσιον 1 Reg. xxvi. 11.
 νυμφόδεσμος Exod. xxxv. 22 in Graeco-Ven.

Ξ.

ξύλοκοκκον Num. iii. 47, 48.

Ο.

ό, ό τας πτέρυγας (subaud. ἔχων) Eccles. x. 20.
 όβελίσκος, vox *obelo jugulata* Joel. i. 14. *Proleg.* p. lxxvi.
 όγκνος, όγκνάρο voces Graeco-barbarae Jerem. lii. 18.
 όδε (pro *ἡ*) Jud. ix. 31.
 όδος (ό), *litmen*, forma rejectitia Jerem. xxxiv. 4.
 οινάνθη Cant. Cant. ii. 5.
 οίνοφλογίσωμεν prava scriptura Jesai. lvi. 12.
 οίος (ἀποδεδράσκεν) Neh. vi. 11.
 όκνηρέϊων Num. xxxii. 9.
 όλιούσθαι. όλιώθησαν Jerem. xiv. 2.
 όλοτελής Lev. vi. 23. Psal. l. 21.
 όμόγνωμος Gen. xlix. 5.
 όμότροπος, όμοούτροπος conf. Psal. liv. 14.
 όξυθυμία, παροξυσμός differunt 4 Reg. iii. 27.
 όπωριμός Jesai. xxiv. 7.
 όσία, *fas* Deut. xxix. 19.
 όστεοῦν, *ossa atrodere* Jerem. l. 17.
 όστέωσις Job. xxi. 23. Jesai. xl. 29. xli. 21.
 όστέως, όστεύως Exod. i. 9. Deut. vii. 1. ix. 1.
 όυδαμῶς Num. xxi. 5. Neh. iv. 2.

Π.

παλιδρομοῖν Jesai. xxxviii. 8 in *Auctario*.
 παμνῖα vox ficta Exod. viii. 21. Psal. lxxvii. 45.
 παντοδαπί, παντοδαπῶν Psal. xlix. 11. lxxix. 14. Jesai.
 lxxvi. 11.
 παπιρεῶν Exod. ii. 3.
 παρὰ εἶναι obscure dictum *Proleg.* p. lviii.
 παραβάλλειν, *brutis rabiolum objicere* Jud. xix. 21.
 παραδοκῶν vix Graecum Psal. xxxii. 20.
 παραζώνη, *rugio (?)* 2 Reg. xxi. 16. 4 Reg. iii. 21.
 παρακλίνεσθαι in malam partem 2 Reg. xiv. 1.
 παραξιφίς, *carculus* Jud. iii. 22. *sica* Mich. v. 6.
 παραπρολέγειν Jerem. xxix. 26.
 παράρμα Exod. xxxv. 11.
 παραστῆς, *passus* conf. Jesai. lvii. 8 in *Auctario*.
 παρατυγχάνειν, *forte interesse* Eccles. xi. 3.
 παρείμα (= παραλέλυμα). *παρείμα* ex emend. Jesai. xli. 10
 in *Auctario*.
 παρεκλυθήσεται, *παραικλυθήσεται* prob. conf. Ezech. xii. 25.
 παριστᾶν, *arrendere* 2 Reg. xviii. 12. Esdr. viii. 26. Esth.
 iii. 9.
 παροργίζω τινί (?) 2 Reg. xii. 14.
 παραρμίζω (τοῖς ὀρίοις) Hos. v. 10 in *Auctario*.
 πάταχο (Syr. ܦܬܚܘܢ), *idola* Jesai. viii. 21.
 πάτραρχος Jesai. viii. 21.
 πείθεισθαι. *ἐπιποιήσασθαι, ἐπιποιήσαν* (α *πειποιέω*) Jud.
 ix. 26.
 πέμπειν (τὰ βέλη) 1 Reg. xx. 20.
 πεμπταίξειν, *quinto die aliquid facere* Exod. xiii. 18.
 πενθεινός, *pathens* prob. conf. Jesai. lxi. 2 in *Auctario*.
 πένθιμος, *penethens* conf. Jerem. ix. 19.
 περαιήτης (ὁ) de Abrahamo Gen. xiv. 13.
 πέρας (τὸ) usu rariori Ezech. xliiii. 13.
 περιμαρτίζειν Exod. xxix. 36. Lev. vi. 26. Ezech. xliiii. 20.
περιμαρτίσαι, περι ἁμαρτίας conf. Lev. xiv. 49.
 περιγενέσθαι τινί Psal. cxviii. 56. Eccles. ii. 22.
 περιγῶνοι, *perigones* Jesai. xlv. 13.
 περιδειπνίζειν, *celebrare parentalia* (περίδειπτα) 2 Reg. iii.
 35. Jerem. xvi. 5 in *Auctario*.
 περιέχειν, *obviare* Deut. xx. 12.
 περικάβαρμα Prov. xxi. 18.
 περιλύειν, *perilyse* 1 Reg. v. 9. Psal. xxix. 12.
 περίμετρον Jerem. xxxvii. 21 in *Auctario*. *περίμετρον*,
περίκαρπα conf. 1 Reg. x. 3.
 περιπλεῖν, *circumspicere conspiciat* 3 Reg. vi. 20. *περι-*
πλήσειν, περιπλήσειν, περιπλήθησεν conf. *ibid.*
περισσεύειν. περισσεύθησαν, περισσώθησαν conf. Jud. i. 23.
περιστεριδεύς Lev. i. 14.
περιτραχήλιον, περι τράχηλον conf. Jud. v. 30.
περιφλευσμός Deut. xxviii. 22.
περίχαλος (?) Ezech. viii. 3.

περίφυκος, valde amatus Jud. xi. 34.
περκάζειν, nigrescere, de univ Amos ix. 13. [Adde Sirac.
 li. 15: *ἐξ ἄρθου εἰς περκάζουσης σταφυλῆς.*]
πέσσαν, πείσαν conf. Gen. xl. 5. Hos. vii. 4, 6.
πηλίον Exod. xxviii. 4. Lev. viii. 13.
πικραμμοὶ Job. iii. 5.
πίνα (cum simplici π) Prov. xxv. 12. [*πίνα* Cic. de
 Nat. Deor. II, 48.] *πίνωος* Esth. i. 6.
πίνος, robigo Prov. xxv. 12. *πίνωσις, robiginatio* *ibid.*
 ΠΠΠ Psal. xxv. 1. Jesai. i. 2.
πλείων, πίων conf. 1 Paral. iv. 40. Psal. lxxvii. 31.
πλυθίων in re militari 2 Reg. xx. 23.
πόα Jerem. ii. 22 in *Auctario*.
ποθεινός, παθεινός conf. Jesai. lvii. 18.
ποκείν. Locutio τὸ κατ' ἐμὲ ποιηθήσεται (= *δημυνθήσεται*)
 Esdr. vi. 11.
πολιάνθριον Jerem. xix. 6. Ezech. xxxix. 16.
πολυωρεῖν, ἐπολυώρησας Psal. xi. 9 in LXX. [Vulg.
multiplicasti. Syro-hex. ܦܘܠܘܘܪܘܢܐ. Rec-
 tius Hieron. ad Jesai. lii. 7 exponit: *πολλῆς ὥρας,*
τουτέστι, φροντίδος, ἡξίωσας. Hinc emaculandus
 Gesen. *Theol. Ling. Hebr.* p. 417.]
πομπή, spectaculum Psal. xliiii. 14.
πονείν. ὁ τόπος ὁ πονῶν 2 Reg. xi. 16.
πόνηρος (προκαροξυτόνως) Job. ii. 7.
πορεία, πόρια Gen. xlv. 17. Esth. viii. 14.
πορφυροῦσθαι Jesai. lxi. 6.
ποταμαῖσθαι Jerem. li. 44. Mich. iv. 1.
πότος, τόπος conf. Dan. v. 1.
ποῦς (ἡδὺς), *gubernaculum* Prov. i. 5. *πρὸς ποδῶν, πρὸ*
ποδῶν conf. Thren. i. 9. *τὰ πρὸς ποδῶν, laciniæ*
 Exod. xxviii. 33. Jesai. vi. 1. Jerem. xiii. 22.
πρόγμα, πρόσταγμα confusio notissima Prov. xxv. 2.
 Jerem. xxxv. 15. Dan. viii. 16.
πρασῖά, πρασιάζεσθαι, πρασιώσθαι Psal. xli. 2.
πριεῶν Gen. xiv. 3.
προαγωγή, prospectio ad honores Dan. iii. 30 (97).
πρῶβᾶλλειν, πρῶβᾶλλεσθαι (πρῶβλημα) Jud. xiv. 12, 13.
 Prov. xxii. 21. [Hesych.: *Πρῶβαλλομένοις ἔμω-*
τῶσιν.]
προδιδῶναι. προῖδωκαν, προσδοκᾶν conf. Jerem. xii. 6.
προζύμα (= *φυράματα*) Exod. xii. 39.
προθύματα Exod. xxiv. 6.
προποκίῶν τι τινί Psal. cxxxvi. 8.
πρὸς, ἐπιπρὸς Eccles. i. 17. vii. 23. ix. 1.
προσβάλλωσις (α *προσβολή, acies*) 1 Reg. xiii. 21.
προσδάκιον, quod exspectatur Job. xvii. 12.
προσεπιπάτησε, πρὸς ἐπὶ ἠπάτησε Job. xxxvi. 16.
προσεριθείσθαι Ezech. xxiii. 19.
προσεριστής Ezech. xii. 2.
πρόσκεισις Psal. xxxix. 5. Ezech. vii. 11.
προσπαίειν, προσπταίειν conf. Psal. xc. 12.

πρόσρηξις (?) 2 Reg. v. 24.
 προσφέρεσθαι, *vesci* Prov. vi. 8.
 προσφιλίας, πρὸς φιλίας conf. Psal. xlv. 1.
 πτήνους, πτηνοῦ conf. Job. v. 7.
 πτῖλλος, πτῖλος Lev. xxi. 20.
 πτώσεις, πτώσις conf. Psal. xc. 5.
 πυγμαίος Ezech. xxvii. 11.
 πυκνοπέφεια (?) Psal. lxxv. 12.
 πυρίνιον vox nulla Num. xxv. 8.
 πυρόν, 9. πύρον (ΠΥΡΩΝ) Exod. xxix. 18. Lev. ii. 3, 9. iii. 16.
 x. 12. Deut. xviii. 1. Jos. xiii. 14.
 πυρρά (γῆ) Exod. xx. 24. 4 Reg. v. 17.
 πυρφόρος Obad. 18.
 πύρωσις, πύρωσις prob. conf. Jerem. xxx. 13.

P.

πέμπεσθαι. ἐρέμβοντο, ἐρεμέοντο conf. 1 Reg. xxiii. 13.
 πέων (= γογορήσις) Lev. xv. 2, 4, 6. xxii. 4. Num. v. 2.
 πέγνυμι. ἐρηγμένος Ezech. xxvi. 10.
 πέγνυρος glossa 1 Reg. xxi. 7.
 †πέξ. τοῖς πέξιν 1 Reg. xiii. 21.
 πέπος, *scutes*, forma rarior 2 Reg. xvii. 19.
 πέριξ (sagittam) 4 Reg. xiii. 17. πέριξ ibid.
 πέπος, *experimentum* (?) Dent. xxiii. 13.
 πέπιδωσαι Job. xvi. 8.
 πέψαι (= σπῆσαι) Ezech. xxi. 21.
 πέπυνοι, *nares* Gen. vii. 22.
 πέπυπάλης, *scrutarius* 3 Reg. x. 15. Ezech. xxvii. 8.
 Neh. iii. 31.

S.

σαλαΐζειν, *ejulare* Psal. iii. 5.
 σαπρίζειν 4 Reg. viii. 11. sensu transitivo Exod. v. 21.
 Eccles. x. 1.
 σαράβαρα (τὰ), *saraballa* Dan. iii. 21.
 σειροῦν (= ἀποκενοῦν) Jerem. xlvi. 12.
 σεμνοπρεπῶς ex emend. pro σεμνοτέρως Jesai. xlvi. 1.
 σήκωμα Ezech. xlv. 11.
 σικχαίνειν Gen. xxvii. 46. Num. xxi. 5. Prov. iii. 11 (in *Auctario*). Jesai. vii. 16. σικχαίνεσθαι τινα Exod. i. 12.
 σίκχος, *nausea* Thren. i. 8 (in *Auctario*). Ezech. vii. 19, 20. xi. 18. xx. 7.
 σισθή Lev. xix. 27.
 σιτοδεία Psal. xxxvi. 19. σιτοδεία, σιτοδοτία, σιτοδοσία conf. Neh. ix. 15.
 σκάλιστρον, *scalculus*, forma proba Jerem. xliii. 10.
 σκαμβός Psal. c. 4.
 σκελισμός Jerem. xiv. 14.
 σκεπαστὰ (τὰ) Jesai. lxxvi. 20.
 σκενάζειν, *σκευασία*, de *confectione ciborum* Exod. xxiii. 19. Num. xi. 8. Ezech. xxiv. 10.

σκόπελος, σκόπελον Jerem. xxxi. 21 in *Auctario*.
 σκοπός, *ficus praecox* (?) Hos. ix. 10. Nah. iii. 12
 σκοτομήνη (= ἀσέλγητος ὄξ) Psal. x. 2.
 σκουάριον Psal. xxv. 2.
 σκῶλον 1 Reg. xliii. 3.
 σμίλαξ Jerem. xlv. 14.
 σούχια, *viscina* 3 Reg. x. 11.
 σπαθαρίσκος, *σπαθαρικόν* Gen. xxxviii. 14. Jesai. iii. 23.
 σπαθίζειν quid significet Lev. xiii. 51.
 σπαίρειν, ἐπαίρειν conf. Job. xxvi. 11. [In Hesy-chii glossa: Ἀπασκαρίζειν σπαίρειν, olim edebatur: Ἀπαπαρίζειν ἐπαίρειν.]
 σπάλαι, ἀσπάλαι, ἀσφάλαι Lev. xi. 30.
 σπανίζουσα non sollicitandum Lev. xiii. 51.
 σπάνις ex usu Aquilae pro Hebr. שְׁפָרְזַת, *maledictio* Dent. xxviii. 20. Mal. ii. 2.
 σπάρτος Jesai. xxviii. 17.
 σπέρμα. ἔλαιον ἐκ σπερμάτων Exod. xxvii. 20.
 σπιλωμα Jesai. xli. 12.
 σταυράκια 4 Reg. v. 22.
 στιζειν. στιχθέντα (τὰ), *distincta, descripta* Gen. ii. 8.
 στίμμι, στίμμι, στίμμι conf. Jesai. liv. 11.
 στοιβάσις (?), *strucio* Lev. xxiv. 6.
 στομαχάρια, στομαχάια, στομαχάλια Jesai. iii. 20 in *Ad-deniis* (T. II, p. 566).
 στραγγεῖσθαι, στραγγεῖσθαι, στραπεύεσθαι conf. Gen. xix. 16. Jud. xix. 8. 2 Reg. xv. 28. Prov. xxiv. 10. Habac. ii. 3.
 στρηναῖν Jesai. lxi. 6.
 †στρηξίς Lev. xxvi. 9.
 στρωματίζειν. ἐστρωματίσθη ex conject. Hos. xi. 6.
 στρωτήρες Cant. Cant. i. 17.
 συγκλείων (ὁ), *claustrarius* 4 Reg. xxiv. 16. Jerem. xxix. 2.
 συγκυρούντα (τὰ) Deut. ii. 37.
 συγγράσθαι. συνεχρήσατο obscure dictum 1 Reg. xxx. 19.
 συλλαβεῖν, *concipere* Ruth i. 12.
 συμπάσασθαι. συνεπάσατο ex conject. 4 Reg. xiv. 7.
 σύμφυτος (κῆπος) Esth. i. 5. vii. 7, 8.
 συναθροιστής Eccles. i. 1. [Cf. Hex. ad Num. xvi. 42.]
 συναλοιᾶν. συνελοῖσθε Dan. ii. 45.
 συναντίζειν Mich. ii. 8. συνάντισμα Deut. xxiii. 10.
 συνδιατούμεναι (potius συνδιατόμεναι) Psal. liv. 15.
 συνετίζειν. συνετίσει, συνήγησεν conf. Jesai. xl. 14.
 συνίστασθαι. συστήσασθαι (δύναμις) 1 Reg. xiv. 48. συνε-
 στάσα (generatio), *adhuc superstes* (?) Gen. iv. 18.
 συνούλωσις Jesai. lviii. 8 in *Auctario*.
 συσκενάζειν (usitatius συσκενάζεσθαι), *frudare* Exod. iii. 22.
 συσσύρειν 1 Reg. xii. 25. xv. 6.
 συστάς, locus in quo consistit aqua, cisterna Job. xxxviii. 28 in *Auctario*.

σύστημα 4 Reg. iii. 16.
 σφαδάζειν, σφάζειν Jesai. lxvi. 3.
 σφαιρωτήρ, σφυρωτήρ Gen. xiv. 23.
 σφάκτης, σφαγείς (Syr. **سفاغ**) 4 Reg. xxv. 8. Jerem.
 xxxix. 11. Dan ii. 14.
 σφίγιξ, σφιγγίον 2 Paral. ix. 21.
 σφυρεὺς 3 Reg. vii. 14.
 σχετλιάζειν, *quiritari* Ezech. vi. 11.
 σχολάζοντες, *literis vacantes* (?) 2 Reg. viii. 18. σχολά-
 σαι (ἐξέδρας), *vacuas reddere, gubernare* 2 Paral.
 xxxi. 11.
 σωλήν, *tubus* Job. xl. 13 in *Auctario*.

Τ.

τελείν, *ipilicare*, in malam partem 3 Reg. xiii. 33.
 τελετή. αἱ τελεταί 3 Reg. xv. 12. 4 Reg. xxiii. 7.
 τεμενίτης Zeph. i. 4.
 τέμνειν (κρίμα, δίκας) 3 Reg. xx. 40.
 τένδα (= σκηνή) Num. xxv. 8.
 Τηβήθ mensis Esth. ii. 16.
 τηγανιστὸν 1 Paral. ix. 31. xxiii. 29.
 τηλαυγής Lev. xiii. 2.
 τημελείν Psal. xxii. 2. Jesai. xl. 11.
 τηρεὺς (avis) Lev. xi. 17.
 τιθίσεσθαι, τιθίζεσθαι, τιθρίζεσθαι Jesai. liii. 2.
 τιμοῦσθαι Psal. lxxi. 14.
 τίς. τί sine interrogatione Eccles. i. 9.
 τίτλος, ταίχος prob. conf. Jerem. xxi. 4.
 τμήμα, κτήμα prob. conf. Jerem. li. 13.
 τολύπη ἀγρία 4 Reg. iv. 39.
 τοξικαί (θυρίδες) Ezech. xl. 16.
 τοπαρχία 2 Paral. xiii. 19. Thren. i. 1.
 τρισκέλις 1 Reg. xiii. 21.
 τραχύτης Psal. xxx. 21 in *Auctario*.
 τρισσόν, *triental* Psal. lxxix. 6. Jesai. xl. 12.
 τρίσωμον vox nulla Jesai. xl. 12.
 τριχιών (non τριχιών) Jesai. xiii. 21.
 τρυπητήρων Exod. xxi. 6.
 τρυφαλίς 1 Reg. xvii. 18.
 Τρωγοδύτης, Τρωγλοδύτης 2 Paral. xii. 3.
 τυροῦσθαι cum glossis Psal. cxviii. 70.
 τύφωνες inter bestias deserti (?) Jesai. xiii. 21.

Τ.

† ὄδροκελία Hos. v. 10.
 ὕπαρ contrarium τῷ ὄμαρ Psal. cxxv. 1.
 ὑπαυχένια, ἐπαυχ. Ezech. xiii. 18.
 ὑπενέγκω Jesai. liii. 11.
 ὑπὲρ αἰρέσεως (subaud. δῶρα) Jerem. xxxiii. 11.
 ὑπεραρέσκεια Cant. Cant. i. 3 in *Auctario*.
 ὑπερδικάζειν. ὑπερδικάσας, ὑπερδίκησας prob. conf. Psal.

ὑπερηφανεῖν forma insolentior Dent. i. 43. Neh. ix. 10.
 ὑπερκρίνεσθαι. ὑπερκριθῆς suspectum Psal. l. 6.
 ὑπερσπουδάζεσθαι Prov. xiii. 11.
 ὑποδησαι, ὑποδῦσαι conf. Ezech. xvi. 10.
 ὑποπίπτειν. ὑποπίπτουσα (ἀπόκρισις) Prov. xv. 1. ὑπο-
 πτεσίν sensu obscuro Lev. xviii. 23.
 ὑποστέλλεσθαι Psal. xxii. 8.
 ὑπόστημι, ὑπόστημα 1 Reg. xiii. 3.
 ὑποτίθειν. ὑποτίψει Prov. vi. 27.
 ὑπαχόνδρια (τὰ) 1 Reg. xxxi. 3.
 ὑπόχυμα Lev. xxi. 20.
 ὑπώρεια (ἡ^δῶ^δ) Jos. xv. 33. Jerem. xvii. 26.

Φ.

φαγεδαινίζειν 1 Reg. v. 6. vii. 10.
 φαγεδαινοῦν Deut. vii. 23. 1 Reg. vii. 10. Psal. xvii. 15.
 φαῖος Gen. xxx. 32.
 φακωτὸς (= ἔφηλος, *lentiginosus*) Lev. xxi. 20.
 φείσις vox Graecum Lev. xx. 17.
 φέρεσθαι (οὐ), *non surpetesse* (de libris) T. II. p. 744
not.
 φθειρίζειν Jerem. xliii. 12.
 Φιλίππειον numisma ex auro purissimo eusum Prov.
 viii. 19 in *Auctario*.
 φιλοπονία, φιλοπονεῖν Jerem. ix. 5. Ezech. xxiv. 12.
 φιλοτροφεῖσθαι 1 Reg. xxviii. 24.
 φοιβᾶν Deut. xiv. 1.
 φωνών, φωνών prob. conf. Zach. xi. 8.
 φουσατόν, φουσατεύειν Gen. xlix. 19. 1 Reg. xx. 20.
 φουρκίζειν Num. xxv. 4.
 φρούρησις 2 Reg. v. 24.
 φρυκτὰ, *spicas tostas* Ruth ii. 14. 1 Reg. xxv. 18. [Cf
 Hex. ad Jerem. xxix. 22.]
 Φυλιστιαία, Φυλισταιία Psal. lxxxii. 8.
 Φυλιστιαῖοι, Φυλισταῖοι Psal. lv. 1. Jerem. xlvii. 1, 4.

Χ.

χαβραθὰ (τῆς γῆς) Gen. cxxv. 16. 4 Reg. v. 19.
 χαλαστά (τὰ) Exod. xxviii. 17. Jesai. iii. 19.
 χάριν (*gratiam*) praecipuos. nomini 3 Reg. xiv. 16. Mich.
 iii. 12. χάριν τίνος 2 Paral. vii. 21.
 χαριστός Gen. xlix. 12.
 χέειν. χέεσθαι, *diffundi* Exod. i. 7. 1 Paral. iv. 38.
 2 Paral. xi. 23. χυθήση, λυθήση conf. Jesai. liv. 3
 in *Auctario*.
 χειράλυσις Jerem. xl. 1, 4.
 χειρονομεῖν 1 Reg. xix. 9. Ezech. xxii. 5.
 χελώνη, *carina navis* Eccles. xii. 6 in *Auctario*. *scabel-
 lura* Jerem. lii. 20 in *Auctario*.
 χελώνια (potior scriptura χελύνια) Deut. cxxiv. 7.

χερμάς, χερμάδιον Job. κκκviii. 38.
 χερσεία Jerem. xlix. 13.
 χίδρα Lev. ii. 14.
 χλιδών 2 Reg. i. 10. viii. 7.
 χλωροβοτάη 4 Reg. xix. 26.
 χάλος, ἔχλος conf. Psal. vi. 2.
 χάριον, κόριαν conf. Deut. κxviii. 57. χάριον, χωρίον conf.
 Psal. lvii. 9.
 χορτασθήναι τι Psal. εκκxii. 3. Prov. xviii. 30.
 χυδαίος Exod. i. 7. χυδαϊσθαι, vilis fieri Jesai. κxxiii. 9
 in *Addendis* (T. II, p. 567) et *Auctario*.
 κυτρόπους, κυθρόπους Lev. xi. 35.
 χάρος Jos. i. 9.

Ψ.

ψαθυρός, ψαθυρούσθαι Jos. ix. 5. Psal. ci. 4.
 ψαμμοδύτης, ἀμμοδύτης Psal. xc. 13.

Ω.

ὠμία 3 Reg. vi. 8.
 ὠρα. εἰς ὠρας locutio optime Graeca 1 Reg. xxv. 6.
 ὠράριον Gen. κxxviii. 18. Jesai. iii. 20 in *Addendis* (T. II,
 p. 566).
 ὡς ἔτι eleganter pro ἕως ἔτι Psal. cxviii. 147.
 ὠφεῖρ (Ὁ. Σουφεῖρ) Aq. 3 Reg. κxii. 49. Psal. κliv. 10.
 Jesai. xiii. 12.

INDEX AUCTORUM.

- Agellius (Anton.) II, 84, 118.
 Alter (F. C.) I, 6, 231, 241.
 Anger (Eud.) I, xvii, 208, 219. II, 566. *Auct.* 3, 5.
- Bahrdt (C. F.) I, iv, 190, 194, 214, 408. II, 187, 392.
 Bensly (R. L.) II, 42, 141, 476, 604, 620, 624, 806, 824.
 Bernstein (G. H.) I, 659. II, 363, 432, 609, 621, 633, 723, 999.
 Bickell (Gust.) II, 331, 584, 700, 824.
 Blanchini (Joseph.) II, 905.
 Bochart (S.) I, 294. II, 362.
 Bos (Lamb.) I, iv, 37. II, 430.
 Bruns (P. J.) I, 649, 658, 687. II, 146.
 Bugatus (Caj.) II, 85, 143, 186, 191, 258, 273, 906.
- Calmet (Aug.) II, 1019.
 Castell (Edm.) I, lxxxiii.
 Cave (Gul.) I, lxxi.
 Ceriani (A. M.) I, lvi, lxvii, lxxxviii, xcii, 6, 57, 79, 123, 126, 131, 143, 153, 154, 162, 163, 224, 334, 398, 650. II, 3, 42, 43, 279, 328, 413, 415, 429, 431, 487, 584, 594, 608, 676, 690, 732, 749, 759, 805. *Auct.* 5, 27, 46, 58.
 Chrysostomus (S. Joan.) emend. II, 712. *Syriace loquens* II, 353. in *Catena Ghislerii latens* II, 708.
 Complutens's Edit. I, 27, 294, 572, 607, 610, 618, 642. II, 34, 422, 467, 572, 574, 575, 599, 662, 692, 921, 923, 997, 1017, 1027.
 Conon (Jo.) II, 986.
 Cozza (Joseph.) I, 398. II, 940. *Auct.* 54, 55.
 Credner (C. A.) I, xviii, xx.
 Curterius (J.) I, lix, xc.
 Cyrillus Alex. (S.) II, 940. emend. II, 989.
- Datthe (J. A.) II, 943.
 De Dieu (L.) I, 74, 774.
 De Magistris (Simon) II, 905, 925, 934, 935.
 De Regibus (Vincent.) II, 905.
- Doederlein (J. C.) I, lxxix.
 Drach (P. L. B.) I, xcvi. II, 322, 340, 430, 432, 437.
 Drusius (J.) I, iv, 30. II, 1, 323, 485, 542, 963.
- Eichhorn (J. G.) I, iv, lxxvi, lxxxii, lxxxiv, xc.
 Epiphanius explic. I, lviii. emend. *Auct.* 69.
 Ernesti (J. C. G.) II, 201.
 Eusebius explic. I, xliv. emend. I, 587.
 Euthymius Zigab. II, 85, 305.
- Fischer (J. F.) I, 80. II, 118.
 Fritzsche (F. V.) I, 569.
 Fritzsche (O. F.) I, 399.
 Fuller (N.) II, 350.
- Gaisford (T.) II, 152, 153, 163, 445.
 Geiger (Abr.) I, xxix, xxxiv, 11, 83, 121, 579. II, 110, 403, 584, 704, 758, 960. *Auct.* 24.
 Gesenius (Gul.) I, 145, 257, 411. II, 926. *Auct.* 10, 60, 71.
 Grabe (J. E.) I, 13, 46, 70, 602, 624, 689. *Auct.* 5.
- Hahn (H. A.) II, 906, 909, 911, 920, 934.
 Harcthi versio Arab. I, lxx, 27.
 Harmer (T.) I, 736.
 Heidenheim (M.) II, 184.
 Hesychius Presb. Hieros. I, 167-218.
 Hieronymus (S.) emend. I, 30, 35, 41, 54. II, 510, 524, 528, 547, 581.
 Hody (H.) I, xliii, 668. II, 650, 744. *Auct.* 45.
 Hoffmann (J. G. E.) II, 886.
 Holmes (R.) I, 15, 47, 109, 152, 211, 240, 262, 275, 278, 286, 296, 325, 326. II, 912.
 Homerus II, 311.
 Huet (P. D.) I, 1.
- Jacobus (Mar) II, 420.
 Jaeger (J. G.) II, 312, 314.

- Josephus Christianus I, xciii. *Auct.* 19.
- Kohn (S.) I, 329.
- Kreyszig (Jh. Gli.) II, 21, 27, 39, 74.
- Lagarde (P. A. de) I, lviii, 6, 13, 31, 36, 54, 299, 661.
II, 311, 320, 352. *Auct.* 65.
- Letronne (A. J.) II, 362.
- Mai (Card. A.) II, 200.
- Masius (A.) I, lix, lxvii, 272, 282, 297-328.
- Masora II, 1028.
- Michaelis (J. D.) II, 580, 582, 597, 707.
- Middeldorpf (H.) I, 650. II, 30, 46, 54, 58, 70, 326,
333, 398, 440, 476, 492, 515, 941, 946, 951, 962,
964, 966, 980, 989, 997, 999.
- Migne (J. P.) II, 409.
- Miller (Em.) II, 85.
- Montefalconio (B. de) I, iv, ix—ci, 8, 10, 11, 30, 44, 81,
103, 116, 187, 247, 294, 321, 391, 402, 422, 496,
521, 525, 531, 538, 558. II, 26, 61, 106, 121,
161, 180, 219, 249, 256, 258, 271, 311, 332,
345, 357, 400, 431, 452, 496, 549, 558, 562,
644, 944, 1014.
- Morinus (P.) I, iv.
- Nolte (H.) II, 914.
- Norberg. (M.) II, 572.
- Origenes emend. I, 105. II, 787.
- Parsons (J.) I, xciii, 558. II, 150. *Auct.* 10.
- Paulus Telensis I, lxviii.
- Perles (Jos.) I, lxxv, lxxix.
- Phelippaeus (J.) I, lxxxv.
- Philostratus II, 980.
- Plüschke (J. T.) II, 105.
- Pusey (P. E.) II, 940.
- Rördam (T. Skat) I, lix, lxix, 398, 414, 415, 416, 452.
II, 596, 980.
- Rosenmueller (E. F. C.) I, 52. II, 947, 981.
- Rossi (J. B. de) II, 86.
- Scharfenberg (J. G.) I, 18, 23, 28, 65, 67, 134, 145, 194,
197, 265, 535, 542.
- Schleusner (J. F.) I, 25, 61, 233, 415, 480, 499, 531, 533,
765. II, 39, 60, 70, 126, 150, 154, 166, 181, 213,
217, 219, 225, 243, 278, 280, 508, 538, 926, 975.
- Scholiasta Pindari emend. II, 311.
- Schroeter (R.) I, 272, 398.
- Schultens (A.) I, 74. II, 708.
- Semler (J. S.) I, lxxvi, lxxix, xcvi, 511. II, 154, 181,
247 (dele). *Auct.* 21, 22, 24, 29.
- Smith (R. Payne) I, 237, 299, 699. II, 984, 1036.
Auct. 62.
- Spohn (G. L.) II, 572, 595, 597, 611, 686. *Auct.* 25.
- Suidas emend. II, 1025.
- Thenius (O.) I, 553.
- Thieme (C. A.) I, xxviii, xxx, 42, 277.
- Tischendorf (Const. de) I, liii, liv, lvi, 424, 425, 624.
II, 756, 906, 919, 934, 935. *Auct.* 22.
- Valekenær (L. G.) I, 170. II, 22.
- Vallars (Dom.) I, 36.
- White (Joseph.) II, 1020.
- Wigram (G. V.) I, 387.
- Winer (G. B.) I, 329, 330.
- Wright (Gal.) I, v, 130, 429, 486, 792.

CORRIGENDA

AD TOM. I.

Gen. xxxi. 52 pro *σῶρος* pingē *σωρός*—Gen. xxvii. 3, not. 7 pro *ἀστραγαλωτον* pingē *ἀστραγαλωτόν*—Gen. xlix. 4, not. 6 pro “Zeph. iv. 3” lege “Zeph. iii. 4”—Lev. xxv. 5, not. 8 pro “Cap. xxiii. 29” lege “Cap. xxiii. 39”—Lev. xxv. 15, not. 29 pro *ἀποδώσει* lege *ἀποδώσεται*—Lev. xxvii. 1, not. 1 pro “Psal. cxxxi. 1” lege “Psal. cxxx. 1”—Deut. xxxiii. 2 (in textu et not. 4) pro *πυρός* pingē *πύρος*—Deut. xxxiii. 19, not. 34 pro *حَسَلًا* lege *حَسَل*—Pag. 330, lin. 3 (a fine) pro “Lev. xiii. 7, 31” lege “Lev. xiii. 7, 51”—Jos. vii. 26, not. 57 pro “p. 118” lege “p. 128”—Jos. xiii. 27, not. 52 pro “p. 168” lege “p. 128”—Jud. v. 4, not. 14 pro “alii” lege “alii, Syro-hex.”—Jud. xvi. 26,

not. 83 dele “IV” in posteriore loco, et pro “alii” lege “alii, Syro-hex.”—Jud. xx. 28 pro *ἐπίσχωμεν* pingē *ἐπισχώμεν*—1 Reg. vi. 20, not. 37 pro “Psal. lxxv. 5” lege “Psal. lxxv. 8”—1 Reg. viii. 3, not. 2 pro “Psal. xliii. 9” lege “Psal. xliii. 19”—1 Reg. x. 24 (in lectione Theodotionis) pro *θεόν* lege *λαόν*—2 Reg. xxii. 8 pro *ἐφώνησαν* lege *ἐφώνησεν*—3 Reg. xiii. 26, 27, not. 25 pro “Codd. 19” lege “Codd. III, 19”—4 Reg. ii. 24, not. 32 pro “Cap. xv. 15” lege “Cap. xv. 5”—4 Reg. ix. 28 pro *λοιποί* lege *Λ*—4 Reg. x. 10 pro *Ψ* lege *Ψ*—4 Reg. xxii. 10, lin. 4 pro *Θεφὸφ* lege *Θεφὸβ*.

AD TOM. II.

Job. i. 16, not. 32 pro “Jerem. xxviii. 19” lege “Jesai. xxviii. 19”—Job. xxi. 18 pro *λαλαψ* pingē *λαλαψ*—Job. xxii. 30 pro “Ο. καὶ διασωθήσῃ” lege “*Θ. καὶ διασωθήσῃ”—Job. xxvii. 23 pro “Ο. καὶ συριεὶ” lege “*Θ. καὶ συριεὶ”—Job. xxxvi. 21, not. 24 pro “Gen. xxii. 7” lege “Gen. xxxii. 7”—Job. xxxviii. 38, not. 45, lin. 19 pro *χειροπλήθης* pingē *χειροπλήθης*—Pag. 86, lin. 15 pro “xvi. 29” lege “xxi. 29”—Ibid. not. *, lin. 6 pro *حَصَمَحَد* lege *حَصَمَحَد*—Psal. i. 1, not. 5 pro *قَصَمَقَد* lege *قَصَمَقَد*—Psal. xxxiv. 18 pro *δστεῖνφ* pingē *δστεῖνφ*—Psal. xl. 5, not. 8 pro “p. 446” lege “p. 466”—Psal. xlvii. 3, not. 6 pro “Norberg.” lege “Middeld.”—Psal. lxiv. 12, 13 (in textu et notis) pro *ὀμιχλωθήσονται* pingē *ὀμιχλωθήσονται*—Psal. lxvii. 32, not. 69 pro *تَبَل* lege *تَبَل*—Prov. i. 19, not. 28 pro “Cod. 268” lege “Cod. 248”—Prov. ii. 17, not. 17 pro *حَدَل* lege *حَدَل*—Prov. ii. 18, not. 20 pro *حَدَل* lege *حَدَل*—Prov. iv. 5, not. 8 pro “Cod. 101” lege “Cod. 161”—Prov. vi. 25, not. 52 dele “quae desunt in Codd. 23, 252”—Prov. ix. 18 (in fine Cap.) pro “—ἐτη 4” lege “—ἐτη ζωῆς 4”—Prov. xxi. 18, not. 21 pro *سَدَد* lege *سَدَد*—Prov. xxi. 19, not. 24 pro *حَفَل* lege *حَفَل*—Prov. xxiv. 22 pro “—*” lege “*—”—Prov. xxiv. 27, not. 43 pro “*—” lege “*—”—Prov. xxx. 15, not. 28 pro *ἐνεπίμ-*

πλασαν lege *οὐκ ἐνεπίμπλασαν*—Eccles. vii. 1, not. 1, lin. 6 pro *حَدَل* lege *حَدَل*—Cant. Cant. iv. 14, not. 33 pro 61 lege 161—Pag. 429, liu. 31 pro “utique” lege “ubique,” et mox pro “Directori” lege “Directore”—Jesai. vi. 6 (in lectione Theodotionis) pro *ὄν* *ἐλαβεν* lege *ἦν* *ἐλαβεν*—Jesai. vi. 7 (in lectione Aquilae) pro *οὗτος* lege *αὐτή*—Jesai. xiii. 12 (in textu et notis) pro *κίρρον* pingē *κίρρόν*—Jerem. viii. 2, not. 5 pro *حَدَل* lege *حَدَل*—Jerem. x. 6, 7, not. 6, 7 pro 243 lege 233—Jerem. xix. 2 pro *ἀρσειθ* pingē *ἀρσειθ*—Jerem. xxvi. 18 pro *σῶρος* pingē *σωρός*—Jerem. xxxii. 44 pro “Α. Σ. (τῆς) νότου” lege “Α. Σ. (ταῦ) νότου”—Jerem. xlvii. 4 pro *Caphtor* lege *Chaphthor*—Jerem. xlix. 3, not. 15 pro *γημαρὼθ* lege *γηβαρὼθ*—Jerem. l. 8 (in textu et notis) pro *κερασταί* pingē *κεράσται*—Thren. i. 17, not. 24 pro *سَدَد* lege *سَدَد*—Thren. iii. 9, not. 9 pro “ad v. 5” lege “ad v. 7”—Ezech. xiii. 18 pro *Vae iis qui* lege *Vae iis quae*—Ezech. xxix. 14 pro “Θ. οὐκ ἀσθενήσῃ” lege “Θ. καὶ οὐκ ἀσθενήσῃ”—Joel. i. 14, not. 16 pro *ἀβελισκός* pingē *ἀβελίσκος*—Jon. iv. 1, not. 1 pro “ad v. 9” lege “ad v. 4”—Mich. iii. 4, not. 6 pro *حَدَل* lege *حَدَل*—Mich. iv. 3, not. 8 pro *سَدَد* lege *سَدَد*—Zach. ix. 6, not. 10 pro “Deut. xxiii. 10” lege “Deut. xxiii. 2”—Auct. ad Eccles. ix. 11, not. 7 pro *سَدَد* lege *سَدَد*.